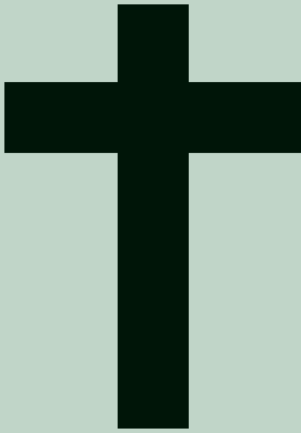

Biblu Ala ta Kuma

Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible

Biblu Ala ta Kuma
Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Julakan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
0c9588de-99ac-53f9-aa9b-6885106dcde8

Contents

Damina	1
Bori	75
Sarakalasebagaw	138
Jateri	183
Sariya	245
Yosuwe	300
Kititigebagaw	336
Ruti	372
Samawilu folo	378
Samawilu flanan	426
Masacew folo	467
Masacew flanan	514
Kibaroyaw folo	560
Kibaroyaw flanan	606
Esidarasi	656
Nehemi	672
Esiteri	696
Ayuba	707
Zaburuw	762
Zanaw	909
Waajurikebaga	962
Donkiriw	976
Ezayi	987
Yeremi	1098
Kasikan	1201
Ezekiyeli	1214
Daniyeli	1289
Oze	1311
Yoweli	1330
Amosi	1337
Abidiyasi	1350
Yunusu	1353
Mise	1357
Nahomu	1368
Habakuki	1373
Sofoni	1379
Hagize	1385
Jakariya	1388
Malaki	1404
Matiyu	1411
Marika	1463
Luka	1497
Yuhana	1553

Ciradenw ta Kewalew	1592
Romukaw	1641
Korantikaw fɔlo	1664
Korantikaw flanan	1686
Galasikaw	1701
Efesikaw	1709
Filipikaw	1717
Kɔɔsikaw	1723
Tesalonikikaw fɔlo	1729
Tesalonikikaw flanan	1734
Timote fɔlo	1737
Timote flanan	1744
Tite	1749
Filemon	1752
Heburuw	1754
Yakuba	1772
Piyeri fɔlo	1778
Piyeri flanan	1785
Yuhana fɔlo	1789
Yuhana flanan	1795
Yuhana sabanan	1797
Zude	1799
Yirari	1801

DUNUŊA DAMINA KITABU Kitabu faamucogo

Damina kitabu be dunuŋa daminacogo le yira an na: Dunuŋa dancogo, ani adamadenw, ani fenŋanamaw be dancogo, ani jurumun ni tɔɔɔ doncogo dunuŋa kɔnɔ.

Ka kaŋa ni mɔgɔ caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye, ani kitabu naani minw tugura nin kitabu ra.

An be se k'a fɔ ko kunba fla le be nin kitabu kɔnɔ:

1. Sura 1-11: Dunuŋa ni adamadenw dancogo, ani mɔgɔ folow ta ko, minw ye Adama ni Awa ye, ani Kabila ni Abila, ani Nuho; Babeli ta sankasojan ta ko fana be nin yɔɔɔ ra. (Dɔw b'a fɔ Kabila ma ko Kayen, k'a fɔ Abila ma ko Abeli.)

2. Sura 12-50: Izirayelimɔgɔw ta bemace folow ta kow, minw ye Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ye, ani Yakuba dence tan ni fla minw nana ke Izirayeli ta gba tan ni fla kuntigiw ye. Yakuba dence Yusufu le sababu ra, Izirayelimɔgɔw tagara sigi Misiran.

Can lo, nin kitabu be adamadenw tagamacogo, ani o ta kewalew fɔ an ye, nka a kun yere kera min ye, o ye ka Ala ta baara ni a ta se bagaya le yira an na, k'a yira ko Ala le kera fen be danbaga ye, ani fen be tigi ye. Ala be kojugu kɔninya, a be kojugukebagaw jaraki. A be mɔgɔɔumanw deme janko o ye to ka tagama o sirapuman kan.

Kitabu kɔnɔkɔw

Dunuŋa ni adamadenw dancogo (1-2)

Jurumun doncogo dunuŋa kɔnɔ (3)

Nuho ta wagati (4-10)

Babeli ta sankasojan ta ko (11.1-9)

Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ta wagatiw (11.10-35.29)

Esawu ta durujaw (36)

Yusufu ni a balemaw ta ko (37-45)

Izirayelimɔgɔw tagacogo Misiran (46-50)

Ala ka dunuŋa dan cogo min na

¹ Fɔlɔfɔlɔ, Ala ka sankolo dan, ka dugukolo dan.

² Dugukolo tun ma laben fɔlɔ; a lakolonba tun lo. Ji dunba le tun be yi; a yɔɔɔ be tun ye dibi le ye. Nka Ala Nin tun be lamagara jiw kunna.

³ Ala ko: «Yeelen ye bo!» Yeelen bɔra. ⁴ Ala k'a ye ko yeelen ka ni. A ka yeelen ni dibi faran ka o bo ɲɔgɔn na. ⁵ A ka yeelen wele ko «tere», ka dibi wele ko «su». Ayiwa, su kora ka o dugu gbe; o kera lon folo ye.

⁶ O ko, Ala ko tuun ko: «Furance do ye ke jiw ce ma, ka jiw taran fla ye ka o bo ɲɔgɔn na.» ⁷ Ala ka o furance ke. Ji minw be san fe, ani ji minw be dugu ma, a ka olugu faran ka o bo ɲɔgɔn na, ka furance ke o ce ma. Ala k'a fɔ cogo min na, a kera ten. ⁸ Ala ka o furance wele ko «sankolo». Ayiwa, su kora ka o dugu gbe; o kera lon flanan ye.

⁹ O ko, Ala ko tuun ko: «Ji minw be sankolo jukɔɔ, olugu be ye lajen yɔɔɔ kelen na; yɔɔɔ to ye ke yɔɔɔjalan ye.» Ala k'a fɔ cogo min na, a kera ten. ¹⁰ Ala ka yɔɔɔjalan wele ko «dugukolo»; jiw be lajenna yɔɔɔ min na, a ka o wele ko «kɔgɔji». Ala k'a ye ko o ka ni.

¹¹ Ayiwa, Ala ko, ko binw ye falen dugukolo kan, ka o kisew ke o ra; ko yiridentaw fana ye wuri, ka den ka kaja ni o suguyaw ye, kisew walama kolo be ke minw denw na. Ala k'a fo cogo min na, a kera ten. ¹² Dugukolo ka binw bo ka o kisew ke o ra ka kaja ni o suguyaw ye. Yiriw fana wurira, ka den, ka o kisew, walama o kolow ke o denw na, ka kaja ni o suguyaw ye. Ala k'a ye ko o ka ji. ¹³ Ayiwa, su kora ka o dugu gbe. O kera lon sabanan ye.

¹⁴ Ala ko, ko fen minw be yeelen bo, olugu ye ke sankolo ra, ka tere ni su faranfasi ka o bo nagon na. O ye ke tagamasiyen ye ka wagatiw yira, ka lonw yira, ani ka sanw yira. ¹⁵ O fenw ye ke sankolo konɔ, ka yeelen bo dugukolo kan. Ayiwa, Ala k'a fo cogo min na, a kera ten. ¹⁶ Ala ka yeelenbonan belebele fla ke. A bee ra belebeleba, a ka o sigi terefewagati kunna; ka fitini sigi sufewagati kunna. A ka lolow fana ke. ¹⁷ Ala ka o fenw bla sankolo ra, janko o ye yeelen bo dugukolo kan. ¹⁸ A ka kelen sigi terefewagati kunna, ka kelen sigi sufewagati kunna, janko o ye yeelen ni dibi faran ka bo nagon na. Ala k'a ye ko o ka ji. ¹⁹ Su kora, ka o dugu gbe. O kera lon naaninan ye.

²⁰ Ayiwa, Ala ko: «Fenpanaman dow ye ke jiw ra, ka caya. Konow fana ye wuri san ni dugu ce.» ²¹ Ala ka kogoji danfen barakamanw dan, ani jirafen panaman tow bee; o fenw bee kera ji ra caman, ka kaja ni o suguyaw ye. Ala ka konow fana dan, ka kaja ni o suguyaw ye. A k'a ye ko o ka ji. ²² Ala ka baraka don o ra, ko o ye woro, ka caya ka kogojiw fa. A ko konow fana ye caya dugukolo kan. ²³ Ayiwa, su kora, ka o dugu gbe. O kera lon loorunan ye.

²⁴ Ala ko tuun ko fenpanamanw ye ke dugukolo kan ka kaja ni o suguyaw ye: beganw, ani kongosogow, ani fen minw be fofu, o bee ni o suguya. Ala k'a fo cogo min na, a kera ten.

²⁵ Ala ka kongosogow bee dan, o bee ni o suguya, ka beganw dan, o bee ni o suguya, ani fen minw be fofu, o bee ni o suguya. Ala k'a ye ko o ka ji.

²⁶ O bee ko, Ala ko: «Ayiwa, sisan, an ye mogo dan ka kaja ni an yere cogo ye, a ye bo an fe, janko ale ye ke jegew bee kunna, ka ke konow kunna, ka ke beganw ni kongosogow kunna, ka sigi dugukolo bee kunna, ani fenpanaman minw bee be dugukolo kan.»

²⁷ Ala ka mogo dan ka kaja ni a yere cogo ye; a k'a dan ka kaja ni ale Ala yere cogo ye. A ka o dan, ce ni muso.

²⁸ Ala ka baraka don o ra; a ko: «Aw ye den caman sorɔ, ka caya ka dugukolo yoro bee fa, ka aw ta fanga sigi dugukolo kan, ka ke jegew bee kunna, ani konow, ani fenpanaman o fenpanaman be dugukolo kan.»

²⁹ Ala k'a fo o ye tuun ko: «A fle, bin o bin be falen dugukolo kan, ani a den, ani yiri o yiri be den, k'a kisew, walama a kolo ke a denw konɔ, ne be o bee di aw ma, o be ke aw ta baro ye. ³⁰ Dugukolo beganw bee, ani konow bee, ani fenpanaman o fenpanaman be dugukolo kan, o korɔ ye ko fen o fen be nenekiri, ne be bin di olugu ma, ka o ke o ta baro ye.» Ayiwa, Ala k'a fo cogo min na, a kera ten.

³¹ Ala tun ka fen o fen ke, a ka o bee fle, k'a ye ko o bee ka ji kosebe. Su kora, ka o dugu gbe; o kera lon wooronan ye.

2

¹ Ayiwa, sankolo ni dugukolo ni o kɔnɔfenw bɛɛ danna ka ban o cogo le ra. ² Ala k'a ta baara ke ka ban tere wɔɔrɔ kɔnɔ; a tere wolonflanan, a nenekirira a ta baara bɛɛ ra. ³ Ala ka baraka don tere wolonflanan na, k'a ke lon saninman ye; sabu o lon le ra, a nenekirira a ta baara bɛɛ ra.

Ala ka mɔɔ dan cogo min na

⁴ Ayiwa, wagati min Masa Ala ka danni ke, sankolo ni dugukolo danna nin cogo le ra.

Ala ka sankolo ni dugukolo dan tuma min na, ⁵ kongoyiri si tun tɛ dugukolo kan fɔlɔ, bin si fana tun ma falen fɔlɔ; sabu Masa Ala tun ma sanji ben dugukolo kan fɔlɔ, ani mɔɔ si fana tun tɛ yi fɔlɔ ka dugukolo sɛɛ. ⁶ Bugun dɔ le tun bɛ bɔ dugukolo ra ka ke ji ye ka dugukolo yɔrɔ bɛɛ sɔn.

⁷ Masa Ala ka dugukolo bɔɔ ta ka mɔɔ lalaga ni a ye. O kɔ, a ka panamanya nenekiri fiye ni a dafɔnɔ ye k'a don mɔɔ nunwo fɛ; a kera mɔɔ panaman ye.

Edeni jamana yiritupuman

⁸ O kɔ, Masa Ala ka yiritupuman dɔ ke Edeni jamana ra, tereboyanfan na, ka mɔɔ bla o kɔnɔ. ⁹ Matigi Ala ka yiri suguya bɛɛ falen dugukolo kan; yiri cɛpumanw, minw den ka di; a ka panamanya yiri bla yiritu cɛmance ra, ani yiri min b'a to mɔɔ bɛ kɔnuman ni kojugu lon ka bɔ nɔɔn na.

¹⁰ Ba dɔ tun bɛ woyo ka bɔ Edeni jamana ra. O ba ji le tun bɛ woyo ka tɛmɛ yiritu kɔnɔ; o kɔ, a bɛ taran ka ke boro naani wɛrɛ ye. ¹¹ O ba fɔlɔ tɔɔ ye ko Pison; ale bɛ woyo ka tɛmɛ Havila jamana bɛɛ kɔnɔ. Sanin bɛ o jamana le ra. ¹² O sanin ye sanin bɛɛ ra numanman le ye. Turu kasadiman dɔ fana bɛ sɔrɔ yi, min tɔɔ ye ko bideliyɔmu, ani lulu bisigi dɔ, min tɔɔ ye ko onikisi. ¹³ Ba flanan tɔɔ ye ko Giyon; ale bɛ woyo ka tɛmɛ Kusi jamana bɛɛ kɔnɔ. ¹⁴ Ba sabanan tɔɔ ye ko Tigere. Ale bɛ woyo Asiri jamana tereboyanfan na. Ba naaninan tɔɔ le ye ko Efirati.

¹⁵ Ayiwa, Matigi Ala ka mɔɔ bla Edeni yiritupuman kɔnɔ, ko a ye a sɛɛ, k'a kɔrɔsi. ¹⁶ Ala ka nin kuma fɔ mɔɔ ye ko: «I bɛ se ka yiritu yiridenw bɛɛ dɔ domu. ¹⁷ Nka yiri min b'a to mɔɔ bɛ kɔnuman walama kojugu lon, i kana o yiri den domu de! Sabu ni i k'a dɔ domu lon o lon, sigiya t'a ra, i bena sa.»

Ala ka muso dan cogo min na

¹⁸ Ayiwa, o kɔ, Matigi Ala ko: «Cɛ ye to a kelen na tan, o man ni. Ne bena demɛbaga ke a ye, min bɛ ben a ma.» ¹⁹ Masa Ala tun ka bɔɔ ta ka kongosogow bɛɛ lalaga, ani kɔnɔw. O kɔ, a tun ka o bɛɛ lana cɛ fɛ, k'a fle a bena tɔɔ min la o bɛɛ kelen kelen na, ani janko ni cɛ ka tɔɔ min la fɛnpanaman min na, o le ye ke a tɔɔ ye. ²⁰ Cɛ tun ka tɔɔ la bɛganw bɛɛ ra, ani kɔnɔw, ani kongosogow bɛɛ. Nka o fɛnw bɛɛ cɛ ra, a tun ma demɛbaga sɔrɔ a yɛrɛ ra, min tun bɛ se ka ben ale ma.

²¹ Ayiwa, Masa Ala ka sunɔɔba bla cɛ ra. Ka cɛ to sunɔɔ ra, a k'a garagakolo kelen bɔ, ka sogobu ke ka o nɔ datugu. ²² O garagakolo min bɔra cɛ ra, Masa Ala ka o le ta k'a ke muso ye, ka na ni o muso ye cɛ fɛ.

²³ Kabini cɛ ka muso ye, a ko:

«Onhon! Sisan kɔni, nin ye ne nɔɔn dɔ yɛrɛ le ye. A kolow ye ne kolo dɔw le ye, a farisogo fana ye ne farisogo dɔ le ye.

A tɔgɔ bɛna la ko muso, sabu a bɔra cɛ le ra*.»

²⁴ O le kosɔn cɛ bɛ bɔ a faɛ ni a bamuso kɔrɔ ka nɔrɔ a muso ra; o fla bɛ jɛn ka kɛ mɔgɔ kelen ye.

²⁵ Ayiwa, o wagati ra cɛ ni muso fla bɛɛ fari lakolon tun lo; o tun m'a lɔn fɛn min tɔgɔ ye ko maroya.

3

Cɛ ni muso ka yiriden domu

¹ Ayiwa, Masa Ala tun ka kongosogo minw bɛɛ dan, sa le tun ka cegu ni o bɛɛ ye. Lon dɔ, sa nana a fɔ muso ye ko: «Yala can lo ko Ala ko, ko aw kana yiritu yiriden si domu wa?» ² Muso ko: «An bɛ se ka yiritu yiridenw domu ke. ³ Nka yiri min bɛ yiritu cɛmancɛ ra, Ala ko an kana o le den domu, ko hali an kana maga a ra; ko ni o tɛ, an bɛna sa.» ⁴ Sa ko muso ma ko: «Can tɛ, aw tena sa. ⁵ Ala ka o fɔ sabu a k'a lɔn ko ni aw ka yiri nin den domu lon o lon, aw jaw bɛ yeɛ, aw bɛ kɛ i n'a fɔ ale Ala; aw bɛna kɔnuman lɔn ka bɔ kojugu ra.»

⁶ Ayiwa, muso k'a ye ko can ra yiri nin den ka kan ka diya; ni i k'a flɛ a cɛ ka ji, a fana bɛ se ka mɔgɔ hakiri yeɛ ka i kɛ kolɔnbaga ye. Muso ka dɔ tigɛ k'a domu. A cɛ tun lɔnin bɛ a kɔrɔ; a ka dɔ di ale ma, ale fana k'a domu. ⁷ O k'a domu minke, o ka o yɛrɛ cogoya ye; o k'a ye ko o fari lakolon lo. O ka toroflaburu dɔw sirisiri jɔgɔn na, ka o kɛ ka o yɛrɛ datugu.

Ala ka sege la cɛ ni muso ni sa kan

⁸ Ayiwa, wuladanin fɛ, cɛ ni muso ka Matigi Ala mankan mɛn, a bɛ yaalayaalara yiritu kɔnɔ. O borira Matigi Ala ja ka taga dogo yiritu yiri dɔw cɛ ra.

⁹ Matigi Ala ka cɛ wele ko: «Adama, i bɛ min?» ¹⁰ Cɛ ka Ala jaabi ko: «Ne ka i mankan mɛn yiritu ra, ne siranna sabu ne fari lakolon lo; o kosɔn ne dogora.» ¹¹ Matigi Ala ko: «Jɔn le k'a fɔ i ye ko i fari lakolon lo? Ne tun ko aw kana yiri min den domu, koni i ma o le domu dɛ?» ¹² Cɛ ko: «I ka muso min bla ne kɔrɔ, ale le ka dɔ di ne ma, ne k'a domu.»

¹³ Matigi Ala ka muso jininka ko: «Mun na ele ka o kɛ?» Muso ko: «Sa le ka ne nɛgɛ, k'a to ne k'a domu.»

¹⁴ Matigi Ala k'a fɔ sa ye ko:

«I n'a fɔ ele sɔnna ka o kɛ,
ne bɛna i danga bɛganw ni kongosogo tɔw bɛɛ cɛ ra.
Sisan i bɛna to ka fɔfo i kɔnɔbara le kan,
buguri bɛ to ka don i da ra,
i bɛ a domu, fɔ ka taga i sa.

¹⁵ Ne bɛna juguya le bla ele ni muso cɛ,
ka o juguya kelen bla i ta duruja ni muso ta duruja cɛ.
Ni o ka i sɔrɔ, o bɛ i kun ci;
ni ele fana ka o sɔrɔ, i bɛ o kin o senju ra.»

¹⁶ Ala k'a fɔ muso ye ko:

«Ne bɛna dɔ fara i ta denworo sege kan.
I bɛna tɔrɔrɔ ka sɔrɔ ka den woro.
Ka fara o kan, i ta cɛ lɔgɔ bɛna to ka kɛ i ra;
i ta ko bɛɛ bɛna to ale le boro fana.»

* 2:23 2.23 Heburukan na, cɛ ni muso tɔgɔ bɔra jɔgɔn fɛ kɔsɛbɛ. O b'a fɔ cɛ ma ko: «Ish», k'a fɔ muso ma ko: «Isha», k'a yira ko muso bɔra cɛ ra.

17 Ala k'a fɔ cɛ ye ko:

«I sɔnna ka i ta muso kan le mɛn,
ani ne tun kumana i fɛ k'a fɔ i ye
ko i kana yiri min den domu, i ka o domu;
ayiwa, dugukolo bena danga ele kosɔn.
I bena seɛ le kosebɛ
ka sɔrɔ ka i ta baro sɔrɔ ka bɔ dugukolo ra,
fɔ ka taga i sa;

18 ɲaniw ni binjugu dɔw bena falen dugukolo kan;
i bena fen minw sɛnɛ, o le bena kɛ i ta baro ye.

19 I bena baara kɛ ka wasi le,
ka sɔrɔ ka i ta baro sɔrɔ,
fɔ i ye na kɔsegi dugukolo ra yi tuun,
i danna ni o dugukolo kelen min bɔgɔ ye;
sabu i ye bɔgɔ le ye,
i fana bena sekɔ ka kɛ o bɔgɔ kelen le ye.»

Ala ka Adama ni Awa labɔ yiritu ra

20 Ayiwa, Adama k'a muso tɔgɔ la ko Awa, sabu ale le kera mɔgɔw bɛɛ bamuso ye* . 21 Matigi Ala ka bɛgan dɔw gbolow kɛ fani ye, ka o don Adama ni a muso ra.

22 Matigi Ala ko: «Sisan mɔgɔ kera i n'a fɔ an dɔ, a bɛ kɔɲuman ni kojugu lɔn ka bɔ ɲɔgɔn na. An ye a bari a kana ɲanamanya yiriden dɔ tige k'a domu; ni o tɛ, ni a ka o domu a ɲanaman bɛ to wagati bɛɛ.»

23 A kera ten, Matigi Ala ka o gbɛn ka bɔ Eɗeni jamana yiritu ra, ko o ye taga dugukolo sɛnɛ, Ala ka o dan ni dugukolo min bɔgɔ ye.

24 Ayiwa, Ala ka Adama ni Awa gbɛn o cogo le ra. A ka serubɛn meleke* dɔw bla Eɗeni yiritu donda ra terebɔyanfan na, k'a kɔrɔsi, ani kɛrɛkemuru dɔ, min bɛ manamana i ko tasuma, ka yelemayelemma, janko mɔgɔ si kana sira sɔrɔ ka se ɲanamanya yiri ma.

4

Kabila ka Abila faga

1 Ayiwa, Adama jɛnna ni a muso Awa ye. Awa ka kɔnɔ ta ka Kabila* woro. Awa ko: «Matigi Ala baraka ra, ne ka cɛden sɔrɔ†.» 2 O kɔ, a ka kɔnɔ ta tuun ka Kabila dɔgɔnin Abila‡ woro.

Abila nana kɛ sagagbɛnbaga ye; Kabila, ale kera sɛnɛkebaga ye. 3 Wagati dama temenin kɔ, Kabila k'a ta foro yiriden dɔw kɛ saraka ye, ka o di Ala ma. 4 Abila fana k'a ta sagaden fɔlɔw kelen mina, ka o faga, ka o sogo yɔrɔɲumanw jeni, ka o kɛ saraka ye, ka o di Ala ma. Abila ni a ta saraka ko diyara Matigi Ala ye. 5 Nka Kabila ni a ta saraka ko ma diya Matigi Ala ye. Kabila dimina o ra, k'a ɲa kumu kosebɛ.

6 Ayiwa, Matigi Ala ko Kabila ma ko: «Mun kosɔn i dimina fɔ ka i ɲa kumu tan? 7 Ni i ka kewaleɲumanw kɛ, i kun bɛ kɔrɔta. Nka ni i ta kewalew juguyara, o tuma jurumun bena kɛ i kɔ tuma bɛɛ; a b'a fɛ ka se i ra, nka ele le ka kan ka se jurumun na.»

* 3:20 3.20 Heburukan na, Adama kɔrɔ ye ko: mɔgɔ. O le kera cɛ tɔgɔ ye. Awa kɔrɔ ye ko: ɲanamanya. * 4:1 4.1 Kabila: Dɔw b'a fɔ ko Kayɛn. † 4:1 4.1 Ne ka cɛden sɔrɔ: o kuma kɔrɔ bɛ se ka kɛ fana ko: Ne ka mɔgɔ dan. ‡ 4:2 4.2 Abila: Dɔw b'a fɔ ko Abeli; a tɔgɔ kɔrɔ ye ko: fɔɲɔ, walama ko: fen temeta.

⁸ Ayiwa, lon dɔ, Kabila k'a fɔ a dɔgɔcɛ ye ko o ye taga kongo ra. Ka o to kongo ra yi, a benna a dɔgɔcɛ kan, k'a faga.

⁹ Matigi Ala k'a fɔ Kabila ye ko: «Kabila, i dɔgɔcɛ Abila do?» Kabila ko: «Ne m'a yɔrɔ lon; o tuma ne le blara ka ke ale kɔrɔsibaga ye wa?»

¹⁰ Matigi ko: «I ka mun ko le ke tan? I dɔgɔcɛ fagari jori kulekan be bɔra dugu ma ka se ne ma, ko ne ye a dimibɔ.» ¹¹ Ayiwa, i yere boro ka i dɔgɔcɛ faga k'a jori seri dugukolo kan, k'a to dugukolo ye a jori min minke, o kosɔn dugukolo banna i ra. ¹² K'a ta sisan, hali ni i ka dugukolo sene, a tena den i ye k'a siman di i ma tuun. I bena bla i yere ma ka yaala ka lamini dugukolo kan.»

¹³ Kabila k'a fɔ Matigi Ala ye ko: «I ka tɔrɔ min la ne kan, o ka gbiri ka teme; ne tena se. ¹⁴ A fle, i ka ne gben ka bɔ yan dugukolo kan. Ne bena taga dogo i ja fɔ yɔrɔjan. Ne bena to ne yere ma ka yaala ka lamini yɔrɔ beɛ; ni mɔgɔ o mɔgɔ ka ne sɔrɔ, o tigi bena ne faga.»

¹⁵ Matigi Ala ko Kabila ma ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka Kabila faga, o juru bena sara o tigi ra fɔ sɔnaga wolonfla, ka Kabila dimibɔ.»

Matigi Ala ka tagamasiyen dɔ bla Kabila kan, janko ni mɔgɔ min k'a ye, o tigi kana a faga.

¹⁶ O kɔ, Kabila bɔra Matigi Ala kɔrɔ ka taga yɔrɔjan, ka taga to NɔdiS jamana ra, Edeni jamana terebɔyanfan na.

Kabila ta duruja

¹⁷ Ayiwa, o kɔ, Kabila jenna ni a muso ye. A muso ka kɔnɔ ta ka dence woro; o le kera Henɔki ye. O kɔ, Kabila ka dugu dɔ lɔ, k'a dence Henɔki tɔgo la o dugu ra.

¹⁸ Ayiwa, Henɔki nana Iradi woro; Iradi ka Mehuyaheli woro; Mehuyaheli ka Metusaheli woro; Metusaheli ka Lemeki woro.

¹⁹ Lemeki nana muso fla le ta. Kelen tɔgɔ tun ye ko Ada, tɔ kelen tɔgɔ tun ye ko Sila. ²⁰ Ada ka dence woro; o le kera Yabali ye. Mɔgɔ minw be si fanibonw kɔnɔ ka o ta beganw kɔrɔsi, Yabali le kera olugu bemace ye.

²¹ Yabali dɔgɔcɛ kera Yubali ye. Ale le kera gɔnifɔbagaw ni filenfiyebagaw beɛ bemace ye. ²² Sila fana ka dence woro; o le kera Tubali Kabila ye. Ale kera numu le ye; a tun be siranegɛfenw ni negemanfenw lalaga. Dɔgɔmuso gbanna Tubali Kabila ra; o tɔgɔ lara ko Naama.

²³ Lon dɔ, Lemeki ko a ta musow ma ko:

«Ada ni Sila, aw ye menni ke!

Ne Lemeki ta musow, aw ye aw toro malɔ ne darakan na!

Ni ce o ce boro ka se ne ma, ne be o faga le;

ni kanbelen o kanbelen ka ne mandimi, ne be o faga le.

²⁴ A fɔra ko ni mɔgɔ min ka Kabila faga,

o juru be sara o tigi ra fɔ sɔnaga wolonfla;

nka ne Lemeki, ne ta juru be sara fɔ sɔnaga biwolonfla ni wolonfla.»

²⁵ Ayiwa, Adama jenna ni a muso ye tuun. A ka kɔnɔ ta ka jigi dence ra. A ka o tɔgɔ la ko Seti*. A ko: «Sabu Kabila ka Abila faga; Ala le ka dence were di ne ma Abila nɔ ra.»

²⁶ Ayiwa, Seti fana nana kɔrɔ ka dence sɔrɔ. A k'a tɔgɔ la ko Enɔsi. O wagati le ra, mɔgɔw ka ke Matigi Ala tɔgɔ wele ye, k'a bato.

§ 4:16 4.16 Nɔdi kɔrɔ ye ko: fasontan. * 4:25 4.25 Seti tɔgɔ kɔrɔ ye ko: Ala k'a di ne ma.

5

Adama ta duruja

1 Ayiwa, Adama ta durujaw tɔgɔw le sebera nin ye:

Ala ka mɔgɔ dan lon min na, a k'a dan ka kapa ni ale Ala yere cogo le ye. ² A ka o dan, ce ni muso. A ka o dan minke, a ka baraka don o ra, ka o tɔgɔ la ko mɔgɔ.

³ Ka Adama si to san keme ni san bisaba, a ka dence woro, ka kapa ni a yere cogo ye; a bora a fe. A ka o dence tɔgɔ la ko Seti. ⁴ Seti woronin ko, Adama ka san keme seegi le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ⁵ A si bee lajennin kera san keme konontɔn ni san bisaba. O ko, a sara.

⁶ Ka Seti si to san keme ni san looru, a ka dence woro; a ka o tɔgɔ la ko Enosi. ⁷ Enosi woronin ko, Seti ka san keme seegi ni san wolonfla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ⁸ Seti si bee lajennin kera san keme konontɔn ni san tan ni fla. O ko, a sara.

⁹ Ka Enosi si to san bikonontɔn, a ka Kenan woro. ¹⁰ Kenan woronin ko, Enosi ka san keme seegi ni san tan ni looru le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ¹¹ Enosi si bee lajennin kera san keme konontɔn ni san looru; o ko, a sara.

¹² Ka Kenan si to san biwolonfla, a ka Mahalaleli woro. ¹³ Mahalaleli woronin ko, Kenan ka san keme seegi ni san binaani le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ¹⁴ Kenan si bee lajennin kera san keme konontɔn ni san tan. O ko, a sara.

¹⁵ Ka Mahalaleli si to san biwɔɔɔɔ ni looru, a ka Yeredi woro. ¹⁶ Yeredi woronin ko, Mahalaleli ka san keme seegi ni san bisaba le ke. A ka dence werew woro, ani denmusow. ¹⁷ Mahalaleli si bee lajennin kera san keme seegi ni san bikonontɔn ni san looru. O ko, a sara.

¹⁸ Ka Yeredi si to san keme ni san biwɔɔɔɔ ni san fla, a ka Enoki* woro. ¹⁹ Enoki woronin ko, Yeredi ka san keme seegi le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ²⁰ Yeredi si bee lajennin kera san keme konontɔn ni san biwɔɔɔɔ ni san fla. O ko, a sara.

²¹ Ka Enoki si to san biwɔɔɔɔ ni san looru, a ka Metusalemu woro. ²² Metusalemu woronin ko, Enoki tagamana ka kapa ni Ala sago ye tuun fo san keme saba. A ka dence werew woro, ani denmusow. ²³ Enoki si bee lajennin kera san keme saba ni san biwɔɔɔɔ ni san looru. ²⁴ Enoki tagamana ka kapa ni Ala sago ye. O ko, a ma ke dunuja ra tuun; Ala k'a ta ka taga ni a ye a yere koro.

²⁵ Ka Metusalemu si to san keme ni san biseegi ni san wolonfla, a ka Lemeki woro. ²⁶ Lemeki woronin ko, Metusalemu ka san keme wolonfla ni san biseegi ni san fla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow. ²⁷ Metusalemu si bee lajennin kera san keme konontɔn ni san biwɔɔɔɔ ni san konontɔn. O ko, a sara.

²⁸ Ka Lemeki si to san keme ni san biseegi ni san fla, a ka dence woro. ²⁹ A k'a tɔgɔ la ko Nuho, k'a fo ko: «Ala ka dugukolo danga, ka an bla baaragbelen minw na dugukolo kan, nin den le bena an jusu saaro, ka an bo o baaraw sege ra'.» ³⁰ Nuho woronin ko, Lemeki ka san keme looru ni san bikonontɔn ni san looru le ke tuun. A ka dence werew woro,

* **5:18** 5.18 Enoki: Dɔw b'a fo ale le ma ko Idirisa. † **5:29** 5.29 Nuho tɔgɔ ni kuma min focogo bora nɔgon fe heburukan na, o koro ye ko: jususaaro.

ani denmusow. ³¹ Lemeki si bee lajennin kera san keme wolonfla ni san biwolonfla ni san wolonfla. O ko, a sara.

³² Ka Nuho si to san keme looru, a ka Semu, ani Kamu, ani Zafeti woro ka gban jigon na.

6

Adamadenw be halaki o ta juguya koson

¹ Ayiwa, mogow nana caya dugukolo kan; o ka denmusow woro fana. ² A kera ten, Ala ta danfen dow tun be yi, olugu k'a ye ko mogow denmusow ce ka pi minke, o ka dow panawoloma olugu ra ka o ke o ta musow ye. ³ O tuma Matigi Ala ko: «Ne ka nin min don mogo konɔ, ne tena o nin to mogo konɔ wagati bee, sabu mogo te foyi ye ni fen sata te. A si bee lajennin tena teme san keme ni san mugan kan.»

⁴ Ala ta danfenw jenna ni mogow denmusow ye minke, o ka denw soro ni o ye; o denw le kera mogo belebele jamijanw ye o wagatiw ra dunuɓa ra. Olugu le kera cefariw ye folofolo; o tɔgo bora kosebe.

⁵ Matigi Ala nana a ye ko adamadenw ta kononɔjuguya warara dunuɓa konɔ. A k'a ye ko lon o lon, miiriyajuguw doron le be kera mogow jusukun na. ⁶ A kera ten, Matigi Ala ka mogɔ dan k'a bla dugukolo kan minke, o tingalon ka Matigi Ala yere soro. A jusu tɔɔɔra kosebe. ⁷ Matigi Ala ko: «Ne ka mogɔ o mogɔ dan, ne bena o bee halaki pewu ka bo dugukolo kan, k'a damina adamadenw na, ka taga a bla beganw ni kongosogow ra, ani fen minw be fofɔ, ani konɔw; sabu ne ka o dan minke, o danko tingalon be ne ra.» ⁸ Nka Nuho ko diyara Matigi Ala ye.

Ala ko a be Nuho kisi

⁹ Nuho ta duruja ta ko ye nin ye:

Nuho tun ye mogɔ terennin ani mogɔ jusukungbenin le ye a ta wagati ra. A tun be tagama ka kapa ni Ala sago ye. ¹⁰ A ka dence saba le soro: Semu, ani Kamu, ani Zafeti.

¹¹ O wagati ra, dunuɓa tun fara kojugu ra Ala ja koro. Mogow tun fariyara jigon ma yoro bee. ¹² Ala nana a ye ko dunuɓa fara kojugu ra; sabu adamadenw bee ta kewalew tun juguyara fo k'a dama teme.

¹³ O tuma Ala k'a fo Nuho ye ko: «Ne k'a latige ko ne bena fenpanaman bee ban ka bo dugukolo kan; sabu olugu le k'a to juguya ka dunuɓa yoro bee fa. O koson ne bena o ni dugukolo bee halaki jigon fe. ¹⁴ O ra, ele ye kurunba do lalaga ni goferiyiri ye, k'a konɔ tarantaran, k'a ke bonkonow ye, k'a kenemayoro ni a kononoyoro mun ni mananji ye. ¹⁵ I ka kan k'a ke cogo min na, o fle nin ye: i be a janya ke nongon na keme saba* ye, k'a bonya ke nongon na bilooru ye, k'a lo ke nongon na bisaba ye. ¹⁶ I be a datugu ka wo do ke a ra san fe, ka o ke nongon na kelen ye. I be a donda ke a keren na. I b'a ke sankaso ye: dugumabon, ani cemancebɔn, ani sanfebɔn. ¹⁷ Ne bena sanjiba le lana dugukolo kan; fen o fen be nenekiri, sanji bena o bee faga. Fen o fen be dugukolo kan, o bee be halaki. ¹⁸ Nka ne bena to ne ta jɛnɔgonya ra ni ele ye ka i kisi. I bena don kurunba konɔ, i ni i dencew, ani i ta muso, ani i dencew ta musow. ¹⁹ I be fenpanaman suguya bee fla fla ladon i fe kurunba konɔ fana, ce ni muso, janko o panaman ye to. ²⁰ Fenpanaman bee fla fla le bena na i fe, ce ni muso, janko i ye o ladon kurunba konɔ, o panaman ye to: konow ni beganw ni kongosogow ni fen

* 6:15 6.15 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

fofotaw. ²¹ I ka kan ka domunifen bɛɛ dɔ ta fana ka bla i yere kɔrɔ, ka o ke i ni o bɛganw ta domuni ye.»

²² Ayiwa, Nuho ka o le ke. Ala ka fen o fen fɔ a ye, a ka o bɛɛ ke ka kaja ni Ala ta fɔta ye.

7

Nuho donna kurunba kɔnɔ

¹ O kɔ, Matigi Ala ko Nuho ma ko: «Sisan aw ye don kurunba kɔnɔ, i ni i ta denbaya; sabu ne k'a ye ko ele dɔrɔn le terennin lo ne ja kɔrɔ nin mɔgɔw bɛɛ cɛ ra. ² Fɛnɔpanaman o fɛnɔpanaman saninyanin lo, i be o bɛɛ dɔ ladon i fɛ kurun kɔnɔ, cɛman wolonfla, ani musoman wolonfla. Fɛnɔpanaman minw saninyanin tɛ, i bɛ olugu fana ladon, cɛman kelen, ani musoman kelen. ³ I bɛ kɔnɔ suguya bɛɛ fana dɔ ladon, cɛman wolonfla, ani musoman wolonfla, janko o ta siya kana tunu. ⁴ Sabu a tɔ ye tere wolonfla, ne bɛna sanji ben dugukolo kan fɔ tere binaani ni su binaani. Ne ka fɛnɔpanaman o fɛnɔpanaman dan, ne bɛna o bɛɛ halaki pewu ka bɔ dugukolo kan.»

⁵ Ayiwa, Ala tun ka fen o fen fɔ Nuho ye, Nuho ka o bɛɛ ke.

⁶ Ayiwa, sanjiba nana dugukolo kan lon min na, o kɛra k'a sɔrɔ Nuho si ye san kɛmɛ wɔrɔrɔ. ⁷ Nuho donna kurunba kɔnɔ, ani a muso, ani a dencew, ani a dencew ta musow. O donna kurunba kɔnɔ, ka kisi sanjiba ma. ⁸ Fɛnɔpanaman o fɛnɔpanaman saninyanin lo, ani minw saninyanin tɛ, ani kɔnɔw, ani fen o fen bɛ fɔfo dugu ma, ⁹ o bɛɛ dɔ donna Nuho fɛ kurunba kɔnɔ, fla fla, cɛ ni muso, i ko Ala yere tun k'a fɔ cogo min na. ¹⁰ Tere wolonfla dafara minke, sanjiba nana dugukolo kan.

¹¹ O kɛra ka Nuho si to san kɛmɛ wɔrɔrɔ. O san karo flanan, o karo tere tan ni wolonflanin, o lon na bunun minw bɛ dugukolo jukɔrɔ, olugu bɛɛ jiw serira ka bɔ ka ke dugukolo kan. Sankolo jibɔyɔrɔw fana dayelɛra. ¹² Ayiwa, sanjiba benna dugukolo kan tere binaani ni su binaani. ¹³ O lon yere ra, Nuho donna kurunba kɔnɔ, ani a dence saba: Sɛmu, ani Kamu, ani Zafeti; ani a muso, ani a dence saba ta musow. ¹⁴ O donna kurunba kɔnɔ, o ni kongosogo siya bɛɛ dɔ. Began siya bɛɛ; fɛnɔpanaman minw bɛ fɔfo, o siya bɛɛ, kɔnɔ siya bɛɛ, kɔnɔnin fitiniw bɛɛ, ani kaman bɛ fen o fen na. ¹⁵ O fɛnɔpanamanw bɛɛ donna kurunba kɔnɔ ka to ni Nuho ye; fen o fen bɛ nenekiri, o bɛɛ fla fla donna. ¹⁶ Fɛnɔpanamanw bɛɛ, o bɛɛ fla fla donna kurunba kɔnɔ, cɛ ni muso, i ko Ala tun k'a fɔ Nuho ye cogo min na. O kɔ, Matigi Ala ka da tugu o da ra.

¹⁷ Sanjiba benna dugukolo kan ka se fɔ tere binaani. Ji bonyara fɔ a ka kurunba kɔrɔta, a ka ke taga ye ji kunna. ¹⁸ Ji cayara ka bonya kɔsebe. Kurunba ka fogon ji kunna; ¹⁹ ji belɛn ka ke bonya ye tuun. A ka kuru jamijanw bɛɛ datugu. ²⁰ Ji yelɛnna kuruw kunna ka se fɔ nɔngɔn ja tan ni looru* ka kuruw datugu pewu. ²¹ Nin tun bɛ fen o fen na, o bɛɛ fagara; kɔnɔw ni bɛganw ni kongosogow, ani fen o fen bɛ fɔfo, ani mɔgɔw bɛɛ. ²² Fen o fen bɛ nenekiri, ni nin b'a ra, fen o fen bɛ dugukolo kan, o bɛɛ fagara. ²³ Fɛnɔpanaman o fɛnɔpanaman tun bɛ dugukolo kan, ji ka o bɛɛ domu; k'a ta mɔgɔw ra ka taga a bla bɛganw na, ani fen minw bɛ fɔfo, ani kɔnɔw. Ji ka o bɛɛ halaki. Nuho dɔrɔn le tora, ale ni minw tun bɛ ni a ye

* 7:20 7.20 Nɔngɔn ja kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma.

kurunba kɔnɔ. ²⁴ Ji bonyanin tora dugukolo kan ka se fɔ tere keme ni tere bilooru, k'a ta sanji damina lon na.

8

Ala ka sanjiba lala

¹ Nka Ala hakiri tora Nuho ra, ani kongosogow ni began minw tun be ni a ye kurunba kɔnɔ. Ala ka fɔɔnɔ dɔ fiye dugukolo kan; ji jigira dɔɔnin.

² Dugukolo bununjiw lɔra, sankolo jibɔyɔrɔw datugura; sanji tigera. ³ Ji tora ka woyo ka bɔ dugukolo kan ka taga. Sani tere keme ni tere bilooru ce, ji dɔɔyara.

⁴ Ayiwa, a karo wolonflanan, o karo tere tan ni wolonflanan, kurunba tagara sigi Ararati jamana kuruw kan. ⁵ Ji ka ke dɔɔyara ye fɔ ka taga se san karo tannan ma. San karo tannan, o karo tere fɔlɔ, kuruw kunw bɔra.

⁶ Tere binaani temenin kɔ, Nuho tun ka da min bɔ kurunba ra, a ka o dayele. ⁷ A ka kankan bla ka bɔ; o kɔnɔ bɔra, ka to tagakasegi ra, sabu ji tun ma ja dugukolo kan ban. ⁸ A ka tugani fana bla ka bɔ, k'a fle ni a kera ko ji dɔɔyara dugukolo kan. ⁹ Nka tugani bɔra minke, a ma sigiyɔrɔ sɔrɔ. A sekɔra ka na Nuho fe kurunba kɔnɔ, sabu ji tun be dugukolo yɔrɔ beɛ ra hali bi. Nuho k'a boro bɔ ka tugani mina, k'a ladon kurunba kɔnɔ.

¹⁰ Nuho k'a to tere wolonfla temena tuun. O kɔ, a ka tugani bla ka taga tuun. ¹¹ Wula fe le tugani sekora ka na, oliviye flaburu dɔ tigenin be a dakala ra. Nuho k'a lon o le ra ko dɔ bɔra ji ra. ¹² A k'a to tere wolonfla weɛ temena tuun. O kɔ, a ka tugani labɔ tuun. Tugani tagara o ra minke, a ma seko tuun.

¹³ San min Nuho si tun be san keme wɔɔrɔ ni san kelen, o san karo fɔlɔ, ani o karo tere fɔlɔ, ji jara dugukolo kan. Da min tun be kurunba san fe, Nuho ka o dayele. A ka yɔrɔ fle, k'a ye ko ji jara dugukolo kan. ¹⁴ O san karo flanan, o karo tere mugan ni wolonflanan, ji jara dugukolo kan pewu.

Nuho bɔra kurunba kɔnɔ

¹⁵ O tuma, Ala kumana Nuho fe ko: ¹⁶ «Bɔ kurunba kɔnɔ sisan, i ni i ta muso, ni i dencew ni o ta musow. ¹⁷ Kongosogow ni began minw be ni i ye, o beɛ ni o siya, ani kɔnɔw, ani fen fofotaw beɛ, o beɛ labɔ; o ye taga dugukolo yɔrɔ beɛ, ka woro, ka caya dugukolo kan.»

¹⁸ Ayiwa, Nuho bɔra kurunba kɔnɔ, ani a dencew, ni a muso, ni a dencew ta musow. ¹⁹ Kongosogow ni beganw beɛ, ani fenpanaman minw beɛ be fofo, ani fen o fen ni nin b'a ra, o beɛ ni o siya, o beɛ bɔra kurunba kɔnɔ.

²⁰ Nuho ka sarakabɔnan dɔ lalaga, ka Matigi Ala bato. Kongosogow ni began minw saninyanin lo, ani kɔnɔ minw saninyanin lo, a ka o dɔw ke saraka ye, ka o jeni sarakabɔnan kan ka Ala bato. ²¹ O saraka kasadiman diyara Matigi Ala ye. Matigi Ala fana k'a latige ko: «Ne tena dugukolo danga tuun adamadenw kosɔn, hali ni mɔɔɔ jusukun miiriyaw man ji kabini a denmisenman. Ne tena sɔn ka fenpanamanw beɛ halaki tuun, i n'a fɔ ne k'a ke cogo min na.

²² Ka dugukolo to yi kɔni,
dannikewagati ni simantigewagati tena ban,
nenewagati ni fundeninwagati tena ban,
samiya ni teremana tena ban,
su ni tere tena ban.»

9

Ala ka jɛnɔɔɔnya don ni Nuho ye

¹ Ayiwa, Ala ka baraka don Nuho ni a dencew ra. A ko o ma ko: «Aw ye woro, ka caya ka se dugukolo yɔɔ bɛɛ ra. ² Aw bɛna kɛ siranyafɛnba le ye kongosogow ni bɛganw bɛɛ fɛ, ani kɔnɔw bɛɛ, ani fɛnɔnɔnɔmanw bɛɛ, ani jɛgɛw bɛɛ. Ne bɛ o fɛnw bɛɛ labla aw ye. ³ Fɛnɔnɔnɔman o fɛnɔnɔnɔman, ni nin b'a ra, o bɛɛ bɛ kɛ aw baro ye. Ne bɛ o bɛɛ di aw ma, i n'a fɔ ne ka binw di aw ma cogo min na. ⁴ Nka aw man kan ka sogo si domu k'a nin to a ra, o kɔɔ ye k'a jori to a ra. ⁵ Aw ye a lɔn ka la a ra fana ko aw jori min ye aw nin ye ko ne bɛna o kopininka. Ni kongofɛn o kongofɛn ka mɔɔɔ faga, ne bɛna o tigi jori kopininka o kongofɛn fɛ; ni mɔɔɔ o mɔɔɔ k'a mɔɔɔɔɔɔɔn faga, ne bɛna o jori kopininka o tigi fɛ. Ne bɛna mɔɔɔ nin kopininka kongofɛn, walama mɔɔɔɔɔɔɔɔn faga fɛ.

⁶ Ni mɔɔɔ min ka mɔɔɔ faga, mɔɔɔ dɔ wɛɛ le fana bɛna o tigi faga; sabu Ala ka mɔɔɔ dan ka kɔna ni a yɛɛ cogo le ye.

⁷ «Ayiwa, aw kɔni, aw ye denw woro, ka caya, ka janjan ka taga dugukolo yɔɔ bɛɛ ra, ka caya dugukolo kan.»

⁸ O kɔ, Ala kumana Nuho ni a dencew fɛ tuun; ⁹ a k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, ne bɛ to ne ta jɛnɔɔɔnya* ra ni aw ye, ani aw ta duruja minw bɛna woro aw kɔ fɛ. ¹⁰ Fɛnɔnɔnɔman o fɛnɔnɔnɔman bɛ ni aw ye, ne bɛ jɛnɔɔɔnya don ni olugu bɛɛ ye: kɔnɔw, ani bɛganw, ani kongosogow bɛɛ, ani fɛn o fɛn bɔra kurunba kɔnɔ ni aw ye, ani fɛnɔnɔnɔman o fɛnɔnɔnɔman bɛna kɛ dugukolo kan aw kɔ fɛ. ¹¹ Ne bɛ jɛnɔɔɔnya don ni aw ye; sanjiba tena danfɛn si halaki tuun. Sanjiba wɛɛ tena kɛ yi tuun, ka dugukolo halaki.»

¹² Ala ko tuun ko: «Ne bɛ jɛnɔɔɔnya min don ni aw ye, ani fɛnɔnɔnɔman minw bɛɛ bɛ ni aw ye, ani mɔɔɔ minw bɛɛ bɛna na aw kɔ fɛ, o jɛnɔɔɔnya tagamasiyɛn le ye nin ye wagati bɛɛ: ¹³ ne bɛna ne ta sanmuru bɔ san fɛ sankabaw kunna; ne ka jɛnɔɔɔnya min don ni danfɛnw bɛɛ ye, sanmuru le bɛna kɛ o jɛnɔɔɔnya tagamasiyɛn ye. ¹⁴ Ni ne ka na sankabaw lajɛn dugukolo kunna tuma o tuma, ko ne bɛ sanji bɛn, sanmuru bɛna bɔ san fɛ sankabaw kunna. ¹⁵ O tuma ne ka jɛnɔɔɔnya min don ni aw ye, ani fɛnɔnɔnɔmanw bɛɛ ye, ani danfɛnw bɛɛ ye, ne bɛna ne hakiri to o jɛnɔɔɔnya ra. Ne tena a to ji ye caya ka kɛ sanjiba ye tuun, fɔ ka danfɛnw bɛɛ halaki. ¹⁶ Sanmuru bɛna bɔ san fɛ sankabaw kunna. Ne bɛna o fɛ ka ne hakiri to ne ta jɛnɔɔɔnya wuribari ra, ne Ala ka jɛnɔɔɔnya min don ni fɛnɔnɔnɔmanw bɛɛ ye, ani danfɛn o danfɛn bɛ dugukolo kan.»

¹⁷ Ala k'a fɔ Nuho ye tuun ko: «Ne ka jɛnɔɔɔnya min don ni dugukolo danfɛnw bɛɛ ye, o tagamasiyɛn le ye nin ye.»

Nuho dence saba ta ko

¹⁸ Ayiwa, Nuho dence minw bɔra kurunba kɔnɔ, olugu tun ye Sɛmu ye, ani Kamu, ani Zafeti. Kamu ka dence dɔ woro, o tɔɔ tun ye ko Kanaana. ¹⁹ Nuho dence saba le bɛ olugu ye. Dugukolo siyaw bɛɛ bɔra olugu ta durujaw le ra.

²⁰ Ayiwa, o kow kɔ, Nuho ka sɛnɛ damina. A ka rɛzɛnforo sɛnɛ. ²¹ Lon dɔ, Nuho ka o rɛzɛnmɔ duvɛn dɔ min, ka panamini. A tagara la a ta fanibon kɔnɔ, a fari lakolon. ²² Ayiwa, Kanaana face, min ye Kamu ye, ale tagara a face Nuho fari lakolon lanin ye. A bɔra ka taga o fɔ a balemɛɛ tɔ fla ye

kene ma. ²³ Semu ni Zafeti ka deregeba do ta o le ra, k'a la o kan na, ka don ni o ko ye o face ta fanibon kono, ka taga deregeba ke k'a datugu. O tun ka o na munu fan were fe, janko o kana o face fari lakolon ye.

²⁴ Ayiwa, duven nana bo Nuho na ra tuma min na, a dence fitini Kamu ka min ke, o ka o fo Nuho ye. ²⁵ Nuho ko:

«Kanaana dangara!

A ye ke a balemaw ta jonw ta jon ye.»

²⁶ Nuho ko tuun ko:

«Matigi Ala baraka, Semu ta Ala;

Kanaana ye ke Semu ta jon ye.

²⁷ Ala ye Zafeti borofenw caya*,

k'a to a ye taga sigi a balemace Semu ta so,

k'a to Kanaana ye ke o ta jon ye.»

²⁸ Ayiwa, sanjiba ko, Nuho ka san keme saba ni san bilooru le ke tuun.

²⁹ Nuho si bee lajennin kera san keme kononton ni san bilooru. O ko, a sara.

10

Nuho dencew ta durujaw

¹ Ayiwa, sanjiba ko, Nuho dencew, minw ye Semu, ani Kamu ni Zafeti ye, olugu ka dence dow soro. Olugu ta durujaw fle nin ye:

² Zafeti dencew tun ye Gomeri ye, ani Magogi, ani Madayi, ani Yavan, ani Tubali, ani Meseki, ani Tirasi.

³ Gomeri dencew tun ye Asikenazi ye, ani Rifati, ani Togarima.

⁴ Yavan dencew tun ye Elisa ye, ani Taxisi, ani Kitimu, ani Rodanimu*.

⁵ Olugu le tagara sigi kogoji kofejamanaw ra, bee ni i ta yoro, bee ni i ta kan, bee ni i ta gba, bee ni i ta siya.

⁶ Kamu dencew tun ye Kusi ye, ani Misirayimu, ani Puti ni Kanaana.

⁷ Kusi dencew tun ye Seba ye, ani Havila, ani Sabita, ani Rayema, ani Sabiteka. Rayema denw kera Seba ye, ani Dedan. ⁸ Kusi dence do fana kera Nimurodi ye. Ale folo le kera fangatigi ye dugukolo kan. ⁹ A kera donsocefari ye Matigi Ala na koro. O le koson o tun b'a fo ko mogotisina kera donsocefari ye Matigi Ala na koro, i ko Nimurodi. ¹⁰ Nimurodi sigira fanga ra Babeli dugu kunna, ani Ereki dugu, ani Akadi dugu, ani Kaline dugu, Sinehari jamana ra. ¹¹ A nana bo o jamana ra, ka taga Asiri jamana ra. A ka Ninive dugu lo, ani Rehoboti Hiri dugu, ani Kala dugu; ¹² a ka Reseni duguba fana lo, Ninive dugu ni Kala dugu ce.

¹³ Misirayimu le ye Ludikaw bemace ye, ani Anamikaw, ani Lehabikaw, ani Nafitukaw, ¹⁴ ani Paturusikaw, ani Kasiluhikaw, ani Kafitorikaw; Filisikaw bora Kasiluhikaw le ra.

¹⁵ Kanaana ka Sidon woro; ale le kera a dence folo ye; o ko fe a ka Heti woro. ¹⁶ Ale le kera Yebusikaw bemace ye, ani Amorikaw, ani Girigasikaw, ¹⁷ ani Hevikaw, ani Arikikaw, ani Sinekaw, ¹⁸ ani Arivadikaw, ani Semarikaw, ani Hamatikaw. Ayiwa, o ko, Kanaana ta gbamogow yeregera. ¹⁹ Kanaanakaw ta jamana tun be damina Sidon, ka taga Gerari fan fe, ka taga a bla fo Gaza, ani ka taga Sodomu fan fe, ani Gomori, ani

* 9:27 9.27 Heburukan na Zafeti koro ye ko: k'a caya.

* 10:4 10.4 A sebera Kitabu dow kono

Adima, ani Seboyimu, ka taga se fɔ Lesa. ²⁰ Olugu le ye Kamu dencew ye, o bɛɛ ni o ta gbaw, ani o ta kanw, ani o ta jamanaw, ani o ta siyaw.

²¹ Semu fana ka dencew sɔrɔ. Ale Semu le kera Heberi ta mɔgow bɛɛ bemace ye; Zafeti dɔgɔce tun lo.

²² Semu dencew tun ye Elamu ye, ani Asuri, ani Aripasadi, ani Ludi, ani Aramu.

²³ Aramu dencew tun ye Usi ye, ani Huli, ani Geteri, ani Masi.

²⁴ Aripasadi ka Sela woro; Sela ka Heberi woro. ²⁵ Heberi ka dencew fla sɔrɔ: kelen tɔgɔ tun ye ko Pelegi[†], sabu ale ta wagati le ra dugukolo taranna. Ale balemace tɔgɔ tun ye ko Yokitan.

²⁶ Yokitan ka Alimodadi woro, ani Selefu, ani Hasarimaveti, ani Yera, ²⁷ ani Hadoramu, ani Uzali, ani Dikila, ²⁸ ani Obali, ani Abimayeli, ani Seba, ²⁹ ani Ofiri, ani Havila, ani Yobabu. Olugu bɛɛ ye Yokitan dencew ye.

³⁰ O ta sigiyɔrɔ tun bɛ damina fɔ Mesa, ka taga a bla fɔ Sefari kuruyɔrɔw ra terebɔyanfan na. ³¹ Ayiwa, olugu bɛɛ le kera Semu denw ye, o bɛɛ ni o ta gbaw, ani o ta kanw, ani o ta jamanaw, ani o ta siyaw.

³² Nuho ta denw ta gbaw le kera olugu ye, o bɛɛ ni o ta durujaw, ani o ta siyaw. Siya minw yeregera dugukolo kan yɔrɔ bɛɛ sanjiba kɔ fɛ, o bɛɛ bora Nuho ta denw le ra.

11

Babeli sankasojan ta ko

¹ Fɔɔfɔɔ, dunɔnamɔgow bɛɛ tun bɛ kan kelen, ani kuma kelen le fɔ.

² O bora terebɔyanfan na, ka taga kenegbeba dɔ ye Sinehari jamana ra. O sigira o yɔrɔ ra. ³ Lon dɔ, o k'a fɔ ɔgɔn ye ko: «Aw y'a to an ye biriki bɔ, k'a jeni k'a ja.» O ka o birikiw le ke o ta bonlɔkabakuruw ye, ka mananji ke bonlonan ye.

⁴ O ko: «Aw y'a to an ye dugu dɔ lɔ, ani sankasojan dɔ; k'a janya fɔ a ye se sankolo ma. O ye ke tagamasiyen ye, k'a to an ye tɔgɔ sɔrɔ, janko an kana na yerege ka taga dugukolo fan bɛɛ ra.»

⁵ Ayiwa, Matigi Ala jigira ka na dugu fle, ani sankasojan, adamadenw tun bɛ min lora. ⁶ Matigi Ala ko: «Aw y'a fle, o bɛɛ kera i ko jamana kelen mɔgow; o bɛɛ bɛ kan kelen le fora fana. Sisan o fana ka nin baara le damina. Ni a tora tan, o ka fen o fen latige ko o b'a ke, foyi le tena o bari ka o ke.»

⁷ Ala ko: «An ye jigi ka taga o ta kan ɔgami janko o kana se ka ɔgɔn ta kan mɛn tuun.»

⁸ Matigi Ala ka o le ke, ka o bɛɛ janjan ka bɔ o yɔrɔ ra, ka o lataga dugukolo yɔrɔ bɛɛ ra. O ka dugu lɔri dabra.

⁹ O kosɔn o yɔrɔ tɔgɔ lara ko Babeli^{*}, sabu Matigi Ala ka dunɔnamɔgow bɛɛ ta kan ɔgami o yɔrɔ le ra; a ka o gben ka bɔ o yɔrɔ le ra, ka o janjan ka taga dugukolo yɔrɔ bɛɛ ra.

Semu ta duruja

¹⁰ Ayiwa, Semu ta duruja ye nin ye.

Ka Semu si to san kemɛ, a ka Aripasadi woro. O kera san fla sanjiba kɔ fɛ. ¹¹ Aripasadi woronin ko, Semu ka san kemɛ looru le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

[†] **10:25** 10.25 Pelegi kɔrɔ ye ko: k'a taran. ^{*} **11:9** 11.9 Babeli: nin kuma ni kuma min fɔcogo bora ɔgɔn fɛ heburukan na, o kɔrɔ ye ko: ɔgamin.

¹² Ka Aripasadi si to san bisaba ni san looru, a ka Selasi woro. ¹³ Selasi woronin kɔ, Aripasadi ka san keme naani ni san saba le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹⁴ Ka Selasi si to san bisaba, a ka Heberi woro. ¹⁵ Heberi woronin kɔ, Selasi ka san keme naani ni san saba le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹⁶ Ka Heberi si to san bisaba ni san naani, a ka Pelegi woro. ¹⁷ Pelegi woronin kɔ, Heberi ka san keme naani ni san bisaba le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

¹⁸ Ka Pelegi si to san bisaba, a ka Erehu woro. ¹⁹ Erehu woronin kɔ, Pelegi ka san keme fla ni san konontɔn le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²⁰ Ka Erehu si to san bisaba ni san fla, a ka Serugi woro. ²¹ Serugi woronin kɔ, Erehu ka san keme fla ni san wolonfla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²² Ka Serugi si to san bisaba, a ka Nahɔri woro. ²³ Nahɔri woronin kɔ, Serugi ka san keme fla le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²⁴ Ka Nahɔri si to san muga ni konontɔn, a ka Tera woro. ²⁵ Tera woronin kɔ, Nahɔri ka san keme ni san tan ni konontɔn le ke tuun. A ka dence werew woro, ani denmusow.

²⁶ Ka Tera si to san biwolonfla, a ka Iburama woro, ani dence dɔ werɛ, min fana tɔgɔ lara ko Nahɔri; ani Haran.

²⁷ Tera ta duruja le ye nin ye: a ka Iburama woro, ani Nahɔri, ani Haran. Haran ka Lutu woro. ²⁸ Haran nana sa k'a face to si ra. A tun worora Kalide jamana le ra; a fana sara yi le, Uri dugu ra.

²⁹ Iburama ni Nahɔri ka muso furu. Iburama ta muso tɔgɔ tun ye ko Sarayi, Nahɔri ta muso tɔgɔ tun ye ko Milika; Milika tun ye Haran denmuso le ye. A denmuso dɔ werɛ tun tɔgɔ ye ko Isika. ³⁰ Sarayi tun tɛ se ka den woro; o koson den ma ke ale fɛ.

³¹ Ayiwa, Tera k'a dence Iburama ta, ani Lutu, a dence Haran dence, ani a buranmuso Sarayi, Iburama ta muso; o bɔra Uri, Kalide jamana ra, ka taga sigi Kanaana jamana ra. O tagara se fɔ Karan, ka sigi o yɔrɔ ra.

³² Tera si bɛɛ lajennin kera san keme fla ni san looru. O kɔ, a sara Karan mara ra.

12

Ala kumana Iburama fɛ

¹ Ayiwa, lon dɔ, Matigi Ala kumana Iburama fɛ, ko: «Iburama, bɔ i ta jamana ra, bɔ i faso ra, bɔ i face ta lu kɔnɔ; ne bɛna jamana min yira i ra, i bɛna taga sigi o jamana le ra.

² Ne bɛna i ke siya caman fa ye, ka baraka don i ra;

ne bɛna i tɔgɔ bonya,
k'a to mɔgɔw ye baraka sɔrɔ i sababu ra.

³ Ni mɔgɔ minw ka i minako na, ne bɛna baraka don olugu ra.

Ni mɔgɔ min ka i minako juguya, ne bɛna o tigi danga.

Dugukolo gbaw bɛɛ bɛna baraka sɔrɔ ne Ala fɛ, ele le sababu ra.»

⁴ Iburama wurira ka taga i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ a ye cogo min na. Lutu fana tagara ni a ye. Iburama bɔra Karan mara ra k'a si to san biwolonfla ni looru. ⁵ Iburama k'a muso Sarayi ta, ani a korɔɛ dence Lutu, ani a borofenw bɛɛ, ani a ta baaradenw bɛɛ, ani a tun ka fen o fen sɔrɔ Karan mara ra. O bɔra ka taga se Kanaana jamana ra.

⁶ A donna Kanaana jamana kɔnɔ ka taga se fɔ yɔrɔ dɔ ra, min be wele ko Sikemu, fɔ More ta yirisunba yɔrɔ ra. O wagati ra, Kanaanakaw tun be Kanaana jamana ra.

⁷ Matigi Ala k'a yere yira Iburama ra, k'a fɔ a ye ko: «Ne bena nin jamana di i ta duruja le ma.» Iburama ka sarakabɔnan dɔ lalaga o yɔrɔ ra Matigi Ala ye, Ala min tun k'a yere yira a ra. ⁸ Iburama bɔra o yɔrɔ ra ka taga kuruyɔrɔw ra, Beteli dugu terebɔyanfan na. A k'a ta fanibonw lɔ Beteli dugu ni Ayi dugu cɛ. Beteli tora terebenyanfan na, ka Ayi dugu to terebɔyanfan na. A ka sarakabɔnan dɔ wɛre lalaga o yɔrɔ ra Matigi Ala ye, ka Ala tɔgɔ wele k'a bato. ⁹ Iburama nana bɔ o yɔrɔ ra, ka taga ja a ta tagama ra. A nana jamana woroduguyanfan fe.

Iburama tagara Misiran jamana ra

¹⁰ Ayiwa, o wagati ra, kɔngɔ benna jamana kan. Iburama tagara Misiran, ko a be taga wagati dɔ ke yi, sabu kɔngɔ tun juguyara jamana ra kosebe.

¹¹ O donto Misiran, Iburama k'a fɔ a muso Sarayi ye ko: «Ne k'a lon ko i cɛ ka ni. ¹² O ra, ni Misirankaw nana i ye, o bena a fɔ ko ne ta muso le be i ye. O bena ne faga, ka ele to yi, janko ka i ta. ¹³ O kosɔn ne be i daari ko ni an sera yi, i y'a fɔ ko i ye ne dɔgɔmuso le ye, janko o ye ne minako ja i kosɔn, o kana ne faga.»

¹⁴ Iburama ni a muso sera Misiran minke, Misirankaw k'a ye ko a muso cɛ ka ni fɔ ka temɛ. ¹⁵ Masace Farawona ta mɔgɔbaw fana ka Sarayi ye; olugu tagara a cɛna lakari Farawona ye kosebe. O tagara Sarayi ta ka taga ni a ye Farawona ta so. ¹⁶ Masace ka Iburama minako ja Sarayi kosɔn. A ka sagaw ni baw ni misiw ni faliw ni baarden cɛmanw ni a musomanw di Iburama ma; a ka falimusow ni jɔgɔmɛw fana di a ma. ¹⁷ Nka Matigi Ala ka tɔrɔbaw lase Farawona ni a ta somɔgɔw ma Iburama ta muso Sarayi kosɔn.

¹⁸ Farawona k'a ye ten minke, a dimina; a ka Iburama wele, k'a fɔ a ye ko: «I ka mun le ke ne ra tan? Mun na i m'a fɔ ne ye ko i ta muso lo? ¹⁹ Mun kosɔn i ko ne ma ko i dɔgɔmuso lo, k'a to ne k'a ta k'a ke ne muso ye? I ta muso ye nin ye, a mina ka taga ni a ye!»

²⁰ Farawona k'a fɔ a ta mɔgɔw ye ko o ye Iburama ni a muso labɔ Misiran jamana ra, o ni o borofenw beɛ.

13

Lutu faranna ka bɔ Iburama ko

¹ Iburama bɔra Misiran ka taga Kanaana jamana woroduguyanfan fe, ani a muso, ani fen o fen tun be a ta ye; a belenden Lutu fana tun be ni a ye.

² Beganw, ani warigbe, ani sanin caman tun be Iburama fe. ³ A bɔra Kanaana jamana woroduguyanfan fe, ka taga fɔ Beteli; a tun ka fanibon lɔ yɔrɔ min na fɔlɔfɔlɔ, Beteli ni Ayi dugu cɛ, a tagara se fɔ o yɔrɔ ra; ⁴ a tun konna ka sarakabɔnan dɔ lɔ o yɔrɔ le ra. A sera o yɔrɔ ra minke, a ka Matigi Ala tɔgɔ wele, k'a bato.

⁵ Lutu min tun be ni Iburama ye, sagaw ni baw, ani misiw, ani fanibon caman tun be ale fana fe. ⁶ O kosɔn, yɔrɔ dɔgɔyara o fla ma, sabu o borofenw tun ka a kosebe; o fla beɛ tun te se ka kun yɔrɔ kelen na. ⁷ O le kera sababu ye k'a to lon dɔ, kere dɔ wurira Iburama ta sagagbenbagaw ni Lutu ta sagagbenbagaw cɛ, yɔrɔ ko ra. O y'a sɔrɔ

Kanaanakaw ni Perezikaw fana tun be jamana ra yi. ⁸ Iburama k'a ye ten minke, a ko Lutu ma ko: «Sabari, an kana a to kere ye wuri ne ni ele ce, walama ne ta sagagbenbagaw ni ele ta sagagbenbagaw ce, sabu anw ye balemaw le ye. ⁹ Jamana ka bon. Nin bee le te yoro ye wa? A to an ye faran. Ni numanboroyanfan ka ben i ma, i ye taga yi; ne be taga kininboroyanfan fe; ni kininboroyanfan fana ka ben i ma, i ye taga yi, ne be taga numanboroyanfan fe.»

¹⁰ Lutu k'a ja korota ka Zuriden ko kenegbeba fe; ji tun ka ca o yoro ra. Tuma min na Matigi Ala tun ma Sodomu dugu ni Gomori dugu halaki ban, o yoro tun ce ka ji, ka taga se fo Sowari; a tun be i ko Matigi Ala ta yiritupuman, i ko Misiran jamana. ¹¹ Ayiwa, Lutu ka o ye minke, a ka Zuriden ko kenegbe bee ta a yere ta ye, ka gbara ka taga fo tereboyanfan na. O faranna jagon na o cogo le ra. ¹² Iburama sigira Kanaana jamana ra. Lutu tagara sigi o kenegbeba dugu do ra, k'a ta fanibonw lo ka taga se fo Sodomu; ¹³ k'a soro Sodomu dugumogow tun ka jugu. O tun be jurumun caman ke, ka Matigi Ala hake ta.

Ala kumana Iburama fe tuun

¹⁴ Lutu farannin ko ka bo Iburama ko, lon do Matigi Ala ka a fo Iburama ye ko: «Iburama, i ja korota san fe; i be yoro min na, to yi ka fleri ke sahiliyanfan fe, ani worduguyanfan fe, ka fleri ke tereboyanfan na, ani terebenyanfan na. ¹⁵ I ja be jamana min bee ra tan, ne bena o di ele ni i ta duruja ma, k'a ke aw ta ye wagati bee. ¹⁶ Ne bena i ta duruja caya k'a ke i ko dugukolo kenken. Ni mogo be se ka dugukolo kenken bee jate, o tuma i ta duruja fana bena se ka jate. ¹⁷ Wuri ka jamana yaala, k'a janya ni a bonya fe, sabu ne be nin jamana di i ma.»

¹⁸ Iburama k'a ta fanibonw wuri, ka na sigi Mamire ta yirisunba yoro ra; o yoro be Heburon kere fe. A ka sarakabonan do were lo o yoro ra Matigi Ala togo ra.

14

Iburama ka Lutu bosi

¹ Ayiwa, wagati min na Amurafeli tun ye Sinehari jamana masace ye, Ariyoki tun ye Elasari dugu masace ye, Kedolameri tun ye Elamu jamana masace ye, Tideli tun ye Goyimu jamana masace ye, ² o wagati ra o masace naani jenna ka taga Sodomu dugu masace kere, min togo ye ko Bera, ani Gomori dugu masace min togo ye ko Birisa, ani Adima dugu masace min togo ye ko Sinabu, ani Seboyimu dugu masace min togo ye ko Semeberi, ani Bela dugu masace; Bela dugu le nana ke Sowari ye. ³ O masace looru bee fana tun tagara jagon lajen Sidimu kenegbe kan. Kogoji sanin be o yoro le ra bi.

⁴ O masace looru bee tun be masace Kedolameri ta fanga koro kabini san tan ni fla. A san tan ni sabanan, o murutira. ⁵ O koson a san tan ni naaninan, Kedolameri ni masace minw tun be ni a ye, olugu wurira o kama. Kedolameri ni a jenjagonw tun ka Refayikaw kere ka se o ra; o kera Asiteroti Karinayimu dugu yoro ra. O tun ka Zuzikaw kere ka se olugu fana ra; o kera Hamu dugu yoro ra. O tun ka Emitikaw kere ka se o ra; o kera Sawe Kiriyatayimu dugu yoro ra. ⁶ O tun ka Horikaw kere ka se o ra o yere ta kuruyorow ra, min ye Seyiri kuruyorow ye, ka o ghen ka taga se fo Eli Paran, kongokolon kere fe. ⁷ O ko, o tun sekora ka na Eni

Misipati dugu kono; o dugu togo le ye fana ko Kadesi. O yoro ra, o tun ka Amalekikaw kere, ka se o ra o ta mara bee ra, ani Amorikaw; olugu tun siginin be Hasason Tamari dugu le ra.

⁸ Ayiwa, Sodomu dugu masace ka o ye minke, ale wurira ka na o kama, ani Gomori dugu masace, ani Adima dugu masace, ani Seboyimu dugu masace, ani Bela dugu masace; o dugu togo le ye fana ko Sowari. O masacew nana lo kere kama Sidimu kenegbe ra, ⁹ ko o be Kedolameri kere, min ye Elamu jamana masace ye, ani Tideli, min ye Goyimu jamanaw masace ye, ani Amurafeli, min ye Sinehari jamana masace ye, ani Ariyoki, min ye Elasari dugu masace ye. O masace naani fana nana masace looru kama.

¹⁰ Ayiwa, dinga caman tun be Sidimu kenegbe ra, mananji tun be o bee ra. Ka o to kere ra, Sodomu masace ni Gomori masace ni o ta mogow nana ke bori ye; o borito nana don o mananji dingaw ra. Minw sera ka bosi o ra, olugu borira ka taga kuruw fan fe. ¹¹ Kedolameri ni a nofemogow sera o ra; o ka Sodomu ni Gomori ta naforow bee ce ka taga ni o ye, ani o ta domunifenw bee. ¹² O ka Iburama koroce dence Lutu fana mina ka taga ni a ye, ani a borofenw bee, sabu ale tun siginin be Sodomu dugu kono.

¹³ Mogo do borito bora kerekeyoro ra, ka na o fo Iburama ye; o tun be Iburama wele ko Heburuce. O ya soro a tun be Mamire ta yirisunbaw yoro ra. Mamire tun ye Amorika le ye. A balemaw tun ye Esikoli ni Aneri le ye. Olugu bee tun kera Iburama jennogonw ye fana.

¹⁴ Kabini Iburama k'a men ko o ka a ta somogo do mina, a ta baaraden minw worora a ta so, a ka olugu ra cefari keme saba ni tan ni seegi laben kere kama. O ka o masacew nogben ka taga se fo Dan mara ra. ¹⁵ Iburama k'a ta baaradenw taran ka o ke jenkuru caman ye; o tagara ben o masacew kan su fe. Iburama ka o kere, a sera o ra, ka o ghen ka taga se fo Hoba; o dugu be Damasi dugu sahiliyanfan fe. ¹⁶ O tun ka naforow minw ce, a ka o bee mina o ra ka na ni a ye. A nana ni a belenden Lutu ye, ani Lutu borofenw bee, ani musow, ani mogo minanin tow bee.

Melikisedeki ka dugawu ke Iburama ye

¹⁷ Ayiwa, Iburama tagara masace Kedolameri ni a masace nogon tow kere minke, ka se o ra, a sekoto, Sodomu masace bora ka taga a kunben Sawe kenegbeyoro ra, min be wele ko masace ta kenegbe.

¹⁸ Ayiwa, Salemu dugu masace, min ye Melikisedeki ye, ale nana Iburama fe ni buru ye, ani duven. Ale tun ye Ala Korotaninba ta sarakalasebaga le ye. ¹⁹ A ka dugawu ke Iburama ye; a ko: «Ala ye baraka don Iburama ra, Ala Korotaninba, sankolo ni dugukolo tigi.»

²⁰ A ko Iburama ma ko: «An ye Ala tando, ale min ka i juguw labla i ye.» Iburama k'a borofenw bee yaga bo k'a di Melikisedeki ma.

Iburama banna Sodomu masace ta bonya ra

²¹ Sodomu masace nana Iburama kunben, k'a fo a ye ko: «Ayiwa, ne ta mogow di ne ma, i ye to ni naforow ye.» ²² Iburama k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala ra, Ala Korotaninba, sankolo ni dugukolo tigi, ²³ ka kari, ko ne tena i borofen si ta; hali jesejuru, walama sanbara juru, ne tena o ta, janko i kana na a fo lon do ko: <Ne le ka Iburama fentigiya.> Ne yere te foyi ta. ²⁴ Kanbelenw ka min ke o ta domuni ye, o koni ye olugu ta ye;

minw tagara ni ne ye kere ra, Aneri, ani Esikoli, ani Mamire, olugu fana bena o ninyoro ta.»

15

Ala k'a ta jenjogonya ko fo Iburama ye tuun

¹ Ayiwa, nin kow bee ko fe, Matigi Ala k'a yere yira Iburama ra, k'a fo a ye ko: «Iburama, kana siran, ne le be i tanga fen bee ma; ne le bena barajiba di i ma fana.» ² Iburama ka Ala jaabi ko: «Dunupatigi Ala, den te ne fe. I bena mun le di ne ma min be se ka ne mako ja? Ne ta baaraden Eliyezeri min bora Damasi, o le bena ke ne ta so centabaga ye.» ³ Iburama ko Ala ma tuun ko: «I ma duruja ke ne ye; ne ta baaraden min worora ne ta so, ale le bena ne cen ta.» ⁴ Matigi Ala ka Iburama jaabi ko: «I ta baaraden le tena ke i ta centabaga ye de! I yere bena den min woro co, ale le bena i cen ta.»

⁵ O ko, Ala tagara ni Iburama ye kene ma, k'a fo a ye ko: «Iburama, i ja korota san fe ka lolow bee jate, ni i be se; sabu i ta duruja bena caya o cogo le ra.» ⁶ Ayiwa, Iburama lara Matigi Ala ta kumakan na, Ala k'a jate moggo terennin ye.

⁷ Matigi Ala ko a ma tuun ko: «Ne le ye Matigi Ala ye min ka i labo Uri, Kalide jamana ra, ka na nin jamana di i ma yan.» ⁸ Iburama ka Ala jaabi ko: «Dunupatigi Ala, mun le bena a to ne b'a lon ka la a ra ko nin jamana bena ke ne ta ye?» ⁹ Matigi Ala ko: «Misimuso kelen mina, ani ba musoman kelen, ani sagajigi kelen, o bee si ye ke san saba saba; tugani kelen mina fana, ani jenetugani fitini kelen.»

¹⁰ Iburama ka o fenw bee mina; a ka o faga, ka o bee kelen kelen cetige fla ye o cemance ra, ka o kunkurunw blabla ka o nasin jogon ma. A ma konow le cetige fla ye*.

¹¹ Dconin kera, duga dow nana ke jigi ye o sogow ko. Iburama tora ka o ghen.

¹² Ayiwa, terebenda surunyara tuma min na, sunogoba do ka Iburama ta. Siranyaba do barara k'a mina, ka dibi don a ma k'a lamini. ¹³ Matigi Ala ko Iburama ma ko: «Iburama, i ka kan k'a lon ko lon do i ta duruja bena taga ke lonan ye jamana were ra. O bena ke jonw le ye o jamana ra; o bena o toro fo san keme naani. ¹⁴ Nka jamana min bena o bla o jonya ra, ne bena ne ta kiti ben o jamana mogow kan; o ko, i ta duruja bena bo o jamana ra ni naforo caman ye. ¹⁵ Ele koni bena sa pasuma ra. I bena koroya diyabo, ka soro ka sa, o be i su don. ¹⁶ I ta mogow ta duruja naaninan le bena seko ka na yan†, sabu yan jamana mogow, minw ye Amorikaw ye, olugu ta kojugu ma teme a dan kan folo ka se o ghen ma.»

¹⁷ Ayiwa, tere nana ben ka dibiba don tuma min na, tasuma do ka sisi bo, ka mana sogo cetigeninw ce ra. ¹⁸ O lon yere ra, Matigi Ala ka jenjogonya* don ni Iburama ye, k'a fo a ye ko: «Ne be nin jamana di i ta duruja le ma; k'a damina Misiran ba ra, ka taga a bla fo ba belebele ra, min ye Efirati ba ye. ¹⁹ O yoro ye Kenikaw ta jamana le ye, ani Kenazikaw,

* **15:10** 15.10 Fofolofol, mogow tun be o saraka suguya jogon bo, ka o ke jenjogonya sarati ye. O koru ye ko ni mogow min tun ma a ta layiri fa, o tigi tun be se ka faga k'a ke i ko began min cetigera. Nin ko jogon le kera fana Yeremi ta wagati ra (Yeremi 34.18). † **15:16** 15.16 O koru ye ko Iburama ta mamadenw ta mamadenw le bena seko ka na Kanaana jamana ra lon do.

ani Kadimonikaw, ²⁰ ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Refayikaw, ²¹ ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Girigasikaw, ani Yebusikaw.»

16

Sumayila worocogo

¹ Iburama ta muso Sarayi tun ma den woro a ye. Ayiwa, Misiranka sunguru do tun be Sarayi fe baaradenya ra, min togo tun ye ko Hajara.

² Lon do, Sarayi ko Iburama ma ko: «Iburama, a fle, Matigi Ala ka ne ke denworobari ye. Sabari ka jen ni ne ta baarden sunguru ye; a be se ka ke ko ale bena den soro ne ye*.»

Iburama sonna Sarayi ta kuma ma.

³ Ayiwa, Iburama muso Sarayi k'a ta baarden Misiranka sunguru ta o cogo le ra k'a di a ce Iburama ma, k'a ke a muso ye. O y'a soro Iburama tun ka san tan le ke Kanaana jamana ra. ⁴ Iburama jenna ni Hajara ye; Hajara nana konɔ ta. Kabini a k'a ye ko ale ka konɔ ta, a ka ke padonya ke ye a matigimuso ra, k'a dogoya. ⁵ Sarayi k'a ye ten minke, a k'a fo Iburama ye ko: «Iburama, Hajara be padonya min kera ne ra sisan, ele le ye o sababu ye. Ne le ka ne ta baarden di ele ma; ale nana a ye ko a ka konɔ ta minke o, sisan ale be ne kera dogoyafen ye. Ayiwa, Matigi Ala le bena o kiti tige an ni jogon ce!» ⁶ Iburama ka Sarayi jaabi ko: «I ta baarden be i ta bla le ra. Fen min ka i diya, i ye o ke a ra.»

O fora minke, Sarayi ka ke Hajara tooro ye, fo a ma ja Hajara borira ka bo so konɔ.

⁷ Matigi Ala ta meleke ka Hajara ye kongokolon konɔ, bunun do koro; o bunun be Suri kongokolon sira kere fe. ⁸ Meleke ko: «Hajara, Sarayi ta baarden, i bora min, i be taga min?» Hajara ko: «Ne be borira ne matigimuso Sarayi le ja.» ⁹ Matigi Ala ta meleke ko: «Seko ka taga i matigimuso fe, ka taga i yere majigi a ye.» ¹⁰ Meleke ko:

«Ne bena i ta duruja caya,
k'a ke fo mogo tena se ka o jate.

¹¹ A fle, i ka konɔ ta, i bena dence woro.
I bena a togo la ko Sumayila,
sabu Matigi Ala ka i ta jusukasikan men†.

¹² O den bena ke i ko kongo fali;
a bena ke kere ra ni bee ye,
bee bena ke kere ra ni a ye fana.
A bena a ta so lo a danna,
ka sigi k'a mabo a balemaw bee ra.»

¹³ Hajara ko: «E! Ala min be ne yera, yala can lo ko ne ka ale le ye tan wa?»

Matigi Ala tun kumana Hajara fe minke, Hajara k'a togo wele ko: Ata Eli Royi‡.

¹⁴ O koson Hajara tun be kolon min koro, o kolon togo lara fana ko Lasayi Royi ta kolon§. A be Kadesi dugu ni Beredi dugu ce.

* **16:2** 16.2 Fofofolo, o yoro mogow fe ni muso tun ma den soro, a tun b'a fo a ce ye ko a ye jen ni a ta baardenmuso ye, ka den soro muso yere no ra. † **16:11** 16.11 Sumayila koro ye heburukan na ko: Ala be mogo lamen. ‡ **16:13** 16.13 Ata Eli Royi, o koro ye ko: Ala min be ne yera. § **16:14** 16.14 Lasayi Royi, o koro ye ko: Ala panaman be ne yera.

¹⁵ Ayiwa, o kow kɔ, Hajara nana dence woro Iburama ye. Iburama ka den tɔgɔ la ko Sumayila. ¹⁶ Hajara ka Sumayila woro Iburama ye, ka Iburama si to san biseegi ni san wɔɔɔ.

17

Ala ka jɛnɔgɔnya don ni Iburama ye

¹ Ayiwa, Iburama nana san bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn sɔɔ tuma min na, Matigi Ala k'a yere yira a ra, k'a fɔ a ye ko: «Ne le ye Ala Sebɛɛtigi ye. Tagama ne ɲa kɔɔ, ka ke mɔgɔ jusukungbenin ye. ² Ne bena ne ta jɛnɔgɔnya* don ni i ye, ka i ta duruja caya kɔsɛɛ.»

³ Iburama ka o men minke, a k'a kinbiri gban k'a ɲa biri dugu ma, ka Ala bato. Ala kumana a fe tuun ko: ⁴ «Ne be jɛnɔgɔnya min don ni i ye, o ye nin ye: I bena ke siya caman face ye. ⁵ I tɔgɔ tena ke Iburama ye tuun. I bena wele sisan ko Iburahima; sabu ne bena i ke siya caman bemace ye*. ⁶ Ne bena i ta denw caya kɔsɛɛ. I ta denw bena ke siya caman le ye; masace caman bena bɔ i ta siyaw ra. ⁷ Ne bena to ne ta jɛnɔgɔnya ra ni i ye, ani i ta duruja min o min bena na i ko fe; o jɛnɔgɔnya bena to ne ni olugu bɛɛ ce, wagati bɛɛ. O bena ke jɛnɔgɔnya wuribari le ye. O le sababu ra ne bena ke i ta Ala ye; i ta duruja minw bena na i ko fe, ne be ke olugu fana ta Ala ye. ⁸ I be lonanya ra jamana min na bi, ne bena o jamana di i ma, ani i ta duruja minw bena na i ko fe. O ye Kanaana jamana bɛɛ ye; ne bena o di o ma, k'a ke o ta ye wagati bɛɛ; ne bena ke o ta Ala ye.»

Ala ka kenesigiri yira Iburahima ra

⁹ Ala ko Iburahima ma ko: «Ele kɔni ka kan ka ne ta jɛnɔgɔnya* sira tagama, ani i ta duruja minw bena na i ko fe, o bɛɛ ka kan k'a tagama o ta wagatiw ra, tuma bɛɛ. ¹⁰ Ayiwa, aw ka kan ka ne ta jɛnɔgɔnya sira tagama. O jɛnɔgɔnya ka kan ka to ne ni aw ce wagati bɛɛ, ele ni i ta duruja min bena na i ko fe. Ayiwa, o jɛnɔgɔnya tagamasiyen ye nin ye, ko aw ra ceden bɛɛ ka kan ka kenesigi. ¹¹ Aw ka kan ka kenesigi ka o ke jɛnɔgɔnya tagamasiyen ye ne ni aw ce. ¹² Ceden bɛɛ ka kan ka kenesigi a worolon tere seeginan na; a bena ke ten le i ta duruja bɛɛ ra wagati bɛɛ. Jɔn minw worora i ta so, walama i ka minw san ka bɔ siya were ra, siya min te i ta siya do ye, olugu bɛɛ ka kan ka kenesigi fana.

¹³ «O cogo ra, jɔn minw worora i ta so, ani i ka minw san, o bɛɛ ka kan ka kenesigi. Ni o kera, ne ta jɛnɔgɔnya tagamasiyen bena ke aw farisogo ra, ka ke jɛnɔgɔnya wuribari ye. ¹⁴ Ni ceden min ma kenesigi, ka o no ke a farisogo ra, o ka kan ka faran ka bɔ a ta jamanamɔgɔw ce ra, sabu a ka ne ta jɛnɔgɔnya cen.»

Ala ka layiri ta Sarayi ye

¹⁵ Ayiwa, o kɔ, Ala k'a fɔ Iburahima ye tuun ko: «I kana i ta muso Sarayi wele tuun ko Sarayi. Sisan a tɔgɔ bena la ko Saran†. ¹⁶ Ne bena baraka don a ra, k'a to a ye den woro i ye. Ne bena baraka don a ra k'a ke siya caman bamuso ye. Siya dow ta masacew bena bɔ a ta duruja ra.»

¹⁷ Iburahima ka o men minke, a k'a kinbiri gban k'a ɲa biri dugu ma ka Ala bato. A yerekora k'a fɔ a yere kɔnɔ ko: «Mɔgɔ min ka san keme sɔɔ,

* **17:5** 17.5 Iburahima kɔɔ ye ko: jama caman bemace. † **17:15** 17.15 Saran kɔɔ ye heburukan na ko: masace denmuso.

o be se ka den soro cogo di? Saran fana ye san bikononton; ale bena den woro cogo di tuun?» ¹⁸ A k'a fo Ala ye ko: «A to Sumayila le ye si soro.»

¹⁹ Nka Ala k'a jaabi ko: «Ale te de! I ta muso Saran le bena dence woro i ye. I bena a togo la ko Isiyaka. Ne bena to jennogonya ra ni ale ye, ani a ta duruja min bena na a ko fe; o bena ke jennogonya wuribari le ye.

²⁰ «Min ye Sumayila ta ye, i ka min daari ale ta ko ra, ne bena o ke i ye. Ne bena baraka don a ra, ka den caman di a ma, k'a ta duruja caya kosebe. A bena masaden tan ni fla le woro. Ne bena a ke siya caman face ye. ²¹ Saran bena Isiyaka min woro i ye san were jontumasi, ne bena to jennogonya ra ni ale le ye.»

Ibrahim ni a ta mogow ta kenesigiri

²² Ala kumana ni Ibrahim ye ka ban tuma min na, a bora Ibrahim koro ka yelen san fe.

²³ Ayiwa, o lon yere ra, Ibrahim ka Sumayila kenesigi; jon minw worora a ta so, ani a tun ka minw bee san, a ka olugu bee kenesigi. Ceden o ceden tun be a ta so kono, Ibrahim ka olugu bee kenesigi, i n'a fo Ala tun k'a fo a ye cogo min na.

²⁴ Ibrahim yere kenesigira k'a si to san bikononton ni kononton. ²⁵ A dence Sumayila kenesigira k'a si to san tan ni saba. ²⁶ Ibrahim ni a dence Sumayila bee kenesigira o lon kelen na, ²⁷ ani ce o ce tun be Ibrahim ta so; jon minw worora a ta so, ani a ka minw san ka bo siya werew ra, o bee kenesigira ni a ye o lon na.

18

Ala ko Saran bena dence woro

¹ O kow ko, Matigi Ala k'a yere yira Ibrahim ra tuun Mamire ta yirisunbaw koro. Ibrahim tun siginin be a ta fanibon da ra, teregan papa fe. ² A nana a ja korota minke, a barara ka ce saba ye. A teliyara ka bo a ta fanibon koro ka taga o kunben, ka biri ka o fo ni bonya ye. ³ A ko o ra kelen ma ko: «Ne matigice, ni aw tun be son ka sabari ka lo aw ta jonce koro donin, o tun bena ke bonyaba le ye ne fe. ⁴ Aw y'a to o ye na ni ji donin ye ka na aw senw ko, aw ye nenekiri yirisuma ra yan donin. ⁵ Ne bena taga domuni fitini jini ka na o di aw ma, janko aw ye o domu ka baraka donin don aw yere ra, aw be soro ka taga aw ta tagama fe. O le koson Ala k'a to aw temena aw ta jonce koro yan.»

O ka Ibrahim jaabi ko: «Ayiwa, a ke ten.»

⁶ Ibrahim teliyara ka don a ta fanibon kono Saran no fe, k'a fo a ye ko: «Teliya ka mugu tentennin minan ja saba suma, k'a noni k'a ke homi ye.»

⁷ A borira ka taga a ta misiwere ra, ka taga misiden panaman tronin do mina, ka o di a ta baarden do ma. Ale ka o faga ka o laben joona. ⁸ O ko, a nana ni nonokumu ni nonokene ye, ani o misiden sogo tobinin, ka na o sigi ce saba koro; ale yere ka lo o kere fe, yirisuma ra. O ce saba ka domuni ke. ⁹ O ka Ibrahim jininka ko: «I ta muso Saran be min le?» A ko: «A be fanibon kono yan.»

¹⁰ O ra kelen ko: «Sigiya t'a ra, ne bena seko ka na i fe yan san were jontumasi; o tuma i ta muso Saran bena dence soro.» Saran tun be o kuma menna, k'a siginin to fanibon donda ra a ce ko fe.

¹¹ O wagati ra Iburahima ni Saran tun korora kosebe. Denworo wagati fana tun temena Saran kan.

¹² Ayiwa, Saran ka o men minke, a yerekora a yere kono. A ko: «Ne koroninba nin bena mun nafa le soro ce ko ra tuun fo ka na den woro? Ne matigice fana koronin lo.» ¹³ Matigi Ala k'a fo Iburahima ye ko: «Mun koson Saran yerekora k'a fo a yere kono ko yala ale koroninba nin be se ka den woro can na wa? ¹⁴ Fen juman le be se ka gbeleya fo ka Matigi Ala kana? San were nogontumasi, ne bena na i fe yan; o tuma Saran bena dence soro.»

¹⁵ O kuma fora minke, Saran siranna; a ma son ka lo a ra. A ko: «Ne ma yereko de!» A ka o fo sabu a tun siranna. Matigi Ala ko: «I yerekora yere le.»

Iburahima ka Ala daari Sodomu koson

¹⁶ Ayiwa, o ko, o ce saba wurira ko o be taga. O ka Sodomu dugu fan fle. Iburahima wurira ka taga o blasira. ¹⁷ Matigi Ala ko: «Ne bena min ke Sodomu ni Gomori ra, yala ne be se ka o dogo Iburahima ma wa? ¹⁸ Sabu sigiya t'a ra, Iburahima bena ke siyaba le ye, ani siya fangatigi. Dugukolo siyaw bee bena baraka soro ale le sababu ra. ¹⁹ Ne k'a janawoloma, janko a ye a fo a ta denw ye, ani a ta somogo minw bena na a ko fe, ko o ye Matigi Ala ta sira tagama ka ja, ka tagama terenninya ni can kan. Ni o kera, ne Matigi Ala ka fen minw layiri ta Iburahima ye, ne bena o ke a ye.»

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala ko Iburahima ma ko: «Sodomu dugumogow, ani Gomori dugumogow jarakikan cayara; o ta jurumunw cayara kosebe. ²¹ O koson ne bena jigi ka taga a fle, ni i y'a soro ko min bee be fora o ta ko ra, o b'a kera o cogo yere le ra; walama ni a fana kera ko o te, ne bena o lon.»

²² O cew bora Iburahima koro, ka taga Sodomu dugu fan fe. Nka Iburahima belen lonin tora Matigi Ala ja koro. ²³ A gbarara na fe k'a fo Ala ye ko: «Matigi Ala, yala i be son ka mogoruman ni mogojugu bee halaki jagon fe wa? ²⁴ I n'a soro ko mogoruman bilooru be dugu kono. Yala i be son ka olugu fana halaki wa? I tena yafa dugu bee ma o mogoruman bilooru koson wa? ²⁵ Ka mogoruman ni mogojugu bee halaki jagon fe, walama ka mogoruman ni mogojugu bee sara ke kelen ye, ne k'a lon ko i te son o ko jagon ma fiyewu. O tuma ele min be dununamogow bee ta kiti tige, ele le tena se ka kopuman ni kojugu lon ka bo jagon na wa?»

²⁶ Matigi Ala ka Iburahima jaabi ko: «Ni ne ka mogoruman bilooru soro Sodomu dugu kono, ne be yafa dugu bee ma, o mogoruman bilooru koson.»

²⁷ Iburahima k'a fo Ala ye tuun ko: «Sabari k'a to ne ye kuma tuun, ne min te foyi ye ni buguri ni bugurigbe te.» ²⁸ A ko: «Matigi, i n'a soro ko dugu mogorumanw tena mogo bilooru bo. Mogo looru be se k'a jen. Ayiwa, ni mogo looru doron ka mogo bilooru jen o, o mogo looru koson i bena dugu bee halaki wa?» Matigi Ala ko: «Ni ne ka mogoruman binaani ni looru soro dugu kono, ne tena dugu halaki o mogoruman binaani ni looru koson.» ²⁹ Iburahima kumana Ala fe tuun, ko: «I n'a soro ko dugu mogorumanw tena teme mogo binaani kan.» Matigi Ala ko: «O mogo binaani koson, ne tena foyi ke dugu ra.» ³⁰ Iburahima ko tuun ko: «Matigi, i kana dimi ne koro. Ne bena kuma tuun: ni a sorora ko dugu mogoruman bee tagara ke mogo bisaba le ye do?» Ala ko: «Ni ne ka mogoruman bisaba soro yi, ne tena foyi ke dugu ra.» ³¹ Iburahima ko: «Matigi, sabari k'a to ne ye kuma tuun: i n'a soro ko dugu mogoruman bena dan mogo mugan le ma. Ni a kera o ye do?» Matigi Ala ko: «Ne tena dugu halaki o mogo

mugan koson.» ³² Iburahima ko: «Matigi, sabari, i kana dimi ne korɔ; ne ta kuma bena dan nin le ma: ayiwa, ni dugu mɔgɔɔuman bɛɛ nana ke mɔgɔ tan le ye do?» Matigi Ala ko: «Ne tena dugu halaki o mɔgɔ tan koson.»

³³ Matigi Ala banna kuma ra ni Iburahima ye minke, a tagara. Iburahima sekɔra ka taga a ta so.

19

Sodomu dugu ni Gomɔri dugu ta ko

¹ Ayiwa, o meleke fla tagara se Sodomu o lon wulada fe. Lutu tun siginin be dugu donda ra*. A ka o ye minke, a wurira ka taga o kunben. A k'a kinbiri gban, k'a ja biri dugu ma ka o fo ni bonya ye. ² A ko: «Ne matigicɛw, aw ye sabari ka na jigi aw ta jonce ta so, janko ne ye ji di aw ma, aw ye aw senw ko. O ko, aw be si yan. Aw bena wuri sini sogomada jona fe, ka taga aw ta tagama fe.» Melekew ka Lutu jaabi ko: «On-on, an bena si kene ma yan.»

³ Nka Lutu kumana o fe k'a gbɛleya, fo o tagara ni a ye ka taga jigi a ta so. A ka domuniba laben o ye, ka burufunubari ke o ye. O ka domuni ke.

⁴ Dɔɔnin kera, Sodomu dugumogow nana bon lamini, k'a sorɔ lonanw yere tun ma la folo. Denmisen o, mɔgɔkorɔba o, o bɛɛ le tun nana. ⁵ O ka Lutu wele k'a fo a ye ko: «Mogɔ minw nana i fe bi su fe, o be min le? O labɔ yan, an be jen ni o ye.»

⁶ Lutu bɔra ka na o ko kene ma, ka bon dasogɔ lonanw da ra yi. ⁷ A ko mogow ma ko: «Ne balemaw, aw ye sabari, aw kana son nin kojugu jɔgɔn ma. ⁸ Ne denmuso fla be yan, o si ma ceko lon folo; ne bena olugu labɔ aw fe kene ma yan. Ni fen o fen ka aw diya, aw ye o ke olugu ra. Aw kana foyi ke nin mogow ra; sabu o nana jigi ne ta so le.» ⁹ Mogow k'a fo Lutu ye ko: «Ele ye bo yi de!» Dɔw ko: «Aw ye ce nin fle de! Ale min ye lonan ye, ale nana ke ko a be sariya yira an na sisan!»

O k'a fo Lutu ye ko: «Ni i ma bo an ja sisan, an bena min ke ele ra, o bena juguya ni i ta lonanw yere ta ye.» O ka Lutu joni ka bo yi fanga ra, ka gbara ko o be da kari. ¹⁰ O tuma ra, meleke fla ka da yeke ka Lutu mina k'a ladon bon kono, ka da sogɔ. ¹¹ Mogɔ minw bɛɛ tun be bonda ra, melekekew ka olugu bɛɛ fiyen; k'a ta denmisenw na ka taga a bla mɔgɔkorɔbaw ra, o bɛɛ. A kera ten, o ka da yɔrɔɔini ka dese.

¹² Meleke fla k'a fo Lutu ye ko: «Mogɔ o mogɔ ye i ta mogɔ ye yan, i burancew, i dencew, i denmusow, mogɔ o mogɔ ye i ta mogɔ ye yan, o bɛɛ labɔ dugu nin kono. ¹³ An bena nin dugu bɛɛ halaki le; sabu o be nin dugumogow jarakira kojugu minw na, o jarakikow cayara ka teme a dan kan Matigi Ala ja korɔ. O koson Matigi Ala ka an ci ka na dugu halaki.»

¹⁴ Ayiwa, Lutu bɔra ka taga kuma a burancew fe, minw tun bena a denmusow furu; a ko o ma ko: «Aw ye wuri, an ye taga ka bo dugu nin kono, sabu Matigi Ala bena dugu halaki!» Nka a kera a burancew ja na i ko Lutu be toron le kera o fe.

¹⁵ Kenebɔda fe, melekekew kumana Lutu fe tuun, ka a gbɛleya a ma; o ko: «Wuri, i ta muso boro mina, ani i denmuso fla minw be i fe yan, janko kiti min bena ben nin dugu kan, aw fana kana na halaki o kiti ra ni o ye.»

* **19:1** 19.1 Dugu donda le tun ye dugu cekɔrɔbaw, ani a pamogow ta jɔgɔnyeyɔrɔ ye, ani barokeyɔrɔ, ani kittigeyɔrɔ.

¹⁶ Ayiwa, melekew nana a ye ko o te teliyara minke, o ka Lutu mina a boro ma, ani a muso, ni a denmuso fla. Melekew bora ni o ye ka taga o bla dugu ko fe; sabu Matigi Ala tun b'a fe ka o tanga.

¹⁷ O bonin ko dugu konɔ, meleke kelen ko Lutu ma ko: «Aw ye bori ka aw yere kisi. Aw kana fleri ke ko fe, aw fana kana lo kenegbeba nin yoro si ra. Aw ye bori ka taga fo kuruw fan fe, janko aw kana halaki.»

¹⁸ Lutu ko: «E! Matigi, an tena se ka o yoro soro. ¹⁹ Aw makarira an na, aw pana an ma ka an kisi ka na se fo yan; nka an koni tena se ka bori ka se fo kuruw yoro ra, sabu sani an ye se yi, cenri bena ke, anw fana bena halaki. ²⁰ Dugu do fle nin ye, o yoro man jan. An be se ka bori ka se o ma, ka taga dogo yi; o dugu fana man bon. E! Aw ye sabari k'a to an ye taga dogo o dugudennin na, janko an ye kisi. Duguba te o. Aw y'a to an ye taga an yere kisi o yoro ra.» ²¹ Meleke ko: «Ne be o kelen fana ke aw ye tuun. I ka dugu min ko fo, ne tena o halaki. ²² Aw ye teliya ka taga dogo yi, sabu ni aw ma se yi, ne tena se ka foyi ke.»

O le koson o dugu togo nana la ko Sowari†.

²³ Teresun wurituma le kera Lutu dontuma ye Sowari dugu konɔ. ²⁴ O tuma ra Matigi Ala ka kiribi ni tasuma lajigi Sodomu dugu ni Gomori dugu kan i ko sanji. Matigi Ala yere le tun ka o ke. ²⁵ A ka o duguw beɛ jeni, ani o kenegbe beɛ, ani a dugumogow beɛ, ani a yirisunw beɛ.

²⁶ Ayiwa, o tagato, Lutu ta muso k'a kofle; a yelemana ka ke kogokuru ye.

²⁷ Ayiwa, o dugusagbe sogomada joona fe, Iburahima tun kumana ni Matigi Ala ye yoro min na, a wurira ka taga o yoro kelen na. ²⁸ A k'a pa korota ka fleri ke Sodomu ni Gomori duguw fan fe, ani o yoro kenegbeba beɛ ra. A ka sisiba do wurito ye ka bo yi i ko dibiba do sisi.

²⁹ Lon min Ala tun be o kenegbeba ta duguw halakira, a hakiri tora Iburahima ra; o koson a ka Lutu kisi ka bo tasuma ra. Lutu tun tagara sigi o dugu minw na, o tasuma le ka o duguw beɛ halaki.

Lutu ni a denmuso fla ta ko

³⁰ Ayiwa, Lutu ma son ka to Sowari dugu konɔ. A bora ka taga sigi kuruw fanfeyoro do ra, sabu a tun be siranna. A tagara to kuruwo do ra, ale ni a denmuso fla.

³¹ Lon do, Lutu denmuso koroba k'a fo a dogomuso ye ko: «An face korora; ce fana te yan min be se ka an furu i n'a fo a be ke yoro tow ra cogo min na. ³² A to an ye duven di an face ma, a y'a min ka panamini. Ni o kera, an be la ni a ye, janko an ye den soro, k'a to an face ta siya kana tunu.»

³³ O lon su fe, o ka duven di o face ma, a k'a min fo ka panamini; koromusoman ka taga la ni a ye o lon su fe. Face m'a latuma lon, a m'a wurituma lon fana. ³⁴ Dugu gbera minke, koromusoman ko dogomusoman ma ko: «Su ra ne lara ni an face ye. Bi su fe an ye duven do were di a ma tuun, a y'a min fo ka panamini; ele ye taga la ni a ye, janko i ye den soro, k'a to an face ta siya kana tunu.»

³⁵ O lon su fe, o ka duven di o face ma tuun, a k'a min fo ka panamini. Dogomusoman ka taga la ni a ye. Faceman m'a latuma lon, a m'a wurituma lon fana.

† 19:22 19.22 Sowari koro ye ko: fitini.

³⁶ Ayiwa, denmuso fla nana kɔnɔ ta o face Lutu fe o cogo le ra. ³⁷ Kɔrɔmusoman nana dence woro; a k'a tɔgɔ la ko Mohabu[‡]. Ale le kera Mohabukaw bemace ye ka na se fo bi ma. ³⁸ Dɔgɔmusoman fana nana dence woro; a k'a tɔgɔ la ko Beni Ami[§]. Ale le kera Amɔnkaw bemace ye ka na se fo bi ma.

20

Ibrahim ni Abimeleki ta ko

¹ Ayiwa, Ibrahim nana bo a sigiyɔrɔkɔrɔ ra, ka taga sigi Kanaana jamana woroduguyanfan fe. A tagara sigi Kadesi dugu ni Suri kongokolon ce. O ko, a ka wagati dama ke Gerari dugu fana ra. ² Ibrahim tun be to k'a fo mɔgɔw ye ko Saran ye ale dɔgɔmuso le ye. O kera sababu ye k'a to Gerari dugu masace min ye Abimeleki ye, ale ka mɔgɔ dɔ ci ka taga Saran ta ka na a fe. ³ O lon su fe, Ala k'a yere yira Abimeleki ra siko ra, k'a fo a ye ko: «Abimeleki, i bena sa, sabu i ka muso min mina nin ye, ko i b'a ke i ta ye, ce b'a fe.»

⁴ Ayiwa, o y'a sɔrɔ Abimeleki tun ma jen ni Saran ye fofo. A ko Ala ma siko ra ko: «Matigi, i be sɔn ka ne ni ne ta siya halaki k'a sɔrɔ an ma kojugu foyi ke wa? ⁵ Ce yere le m'a fo ne ye ko a dɔgɔmuso lo wa? Muso fana m'a fo ko ale kɔrɔce lo wa? Ne kɔni ka nin ko ke ni jusukun gbenin le ye, ne ma jaraki!»

⁶ Ala k'a fo Abimeleki ye o siko kelen na ko: «Ne k'a lon ko i ka nin ko ke ni jusukun gbenin le ye, ko i ma kojugu ke; o kosɔn ne ma sɔn k'a to i ye jen ni a ye, ka ne hake ta. ⁷ Sisan ce nin ta muso di a ma, sabu cira lo; a bena Ala daari i ye janko i kana sa. Nka ni i ma a muso di a ma, i ye la a ra k'a lon ko i bena sa le, ele ni i ta mɔgɔw bee.»

⁸ Abimeleki wurira sɔgɔmada joona fe; a k'a ta baaradenw bee wele, ka o kow fo olugu ye. Olugu ka o men minke, o bee siranna. ⁹ Abimeleki ka Ibrahim fana wele, k'a fo ale ye ko: «Ce, ele ka mun ko le ke an na tan? O tuma ne ka mun kojugu le ke i ra fo ka na a ke i ka nin jurumun jɔgɔn lase ne ni ne ta jamana mɔgɔw ma? I kɔni ka min ke nin ye, o te ko keta ye fiyewu. ¹⁰ I ka nin ko ke k'a la kɔrɔ juman le kan?»

¹¹ Ibrahim ko: «Ne tun b'a miirira ko i b'a sɔrɔ mɔgɔ si te siran Ala na nin jamana ra, ko o bena ben ne kan ka ne faga ne ta muso kosɔn. O le kosɔn ne k'a fo ko ne dɔgɔmuso lo. ¹² O bee n'a ta, ne dɔgɔmuso lo fana. An be fa kelen na, nka an te ba kelen le ra. A kera ne muso ye fana. ¹³ O kosɔn lon min Ala ka ne labɔ ne faso ra, ne k'a fo Saran ye ko: «Ne be i daari, sabari, ni an ka se yɔrɔ o yɔrɔ, a fo mɔgɔw ye ko ne ye i kɔrɔce le ye.» »

¹⁴ Abimeleki ka baw ni sagaw ni misiw, ani baaraden cemanw ni a musomanw di Ibrahim ma; k'a muso Saran seko a ma. ¹⁵ A ko Ibrahim ma ko: «Ne ta jamana ye nin ye i kɔrɔ, yɔrɔ min ka i diya, i ye taga sigi yi.»

¹⁶ A ko Saran fana ma ko: «A fle, ne be warigbe waga kelen di i kɔrɔce ma, ne ta kewale sara ye. O wari bena i sutara k'a yira aw ta mɔgɔw bee ra ko i ma jaraki.»

[‡] 19:37 19.37 Mohabu tɔgɔ kɔrɔ b'a yira ko o sunguru jenna ni a yere face le ye ka o den woro.

[§] 19:38 19.38 Beni Ami kɔrɔ ye ko: ne yere ta somɔgɔ ta den.

¹⁷ Iburahima ka Ala daari Abimeleki ye; Ala ka Abimeleki kenɛya, ani a muso, ani a ta baaraden musomanw bɛɛ. O sera ka den woro; ¹⁸ sabu Ala tun ka denworobariya bana le bla Abimeleki ni a ta somɔgɔw bɛɛ ra, Iburahima ta muso Saran minari kosɔn.

21

Isiyaka worocogo

¹ Matigi Ala tun ka kuma min fɔ Saran ye, Matigi Ala hakiri tora o ra. A tun ka denko layiri min ta Saran ye, a nana o dafa a ye. ² Ala tun ka wagati min latige k'a fɔ Iburahima ye, o wagati sera minke, Saran ka kɔnɔ ta ka dence woro Iburahima ye; o y'a sɔrɔ Iburahima tun kɔrɔra. ³ Ayiwa, Saran ka o dence min woro Iburahima ye, Iburahima ka o tɔgɔ la ko Isiyaka. ⁴ Isiyaka woronin tere seegi, Iburahima k'a kenesigi, i n'a fɔ Ala tun k'a yira a ra cogo min na fɔlɔfɔlɔ.

⁵ Iburahima si tun ye san keme a dence Isiyaka worowagati ra. ⁶ Saran ko: «E! Ala ka ninsɔndiyakoba* le ke ne ye de! Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka nin men, o tigi bena ninsɔndiya yere le.»

⁷ Saran ko tuun ko: «Jɔn le tun be sɔn k'a fɔ Iburahima ye ko Saran bena den woro fɔ ka sin di a ma? A ye nin ye sisan, ne ka dence woro a ye, k'a kɔrɔnin to.»

Iburahima ka sira di Hajara ma

⁸ Ayiwa, den tun be kɔrɔbayara ka na. O nana a dabɔ sin na lon min na, Iburahima ka panagbeba dɔ ke o lon na.

⁹ Lon dɔ, Misirankamusɔ Hajara tun ka dence min woro Iburahima ye, Saran ka o cenin yerekotɔ ye Isiyaka ma. ¹⁰ Saran k'a fɔ Iburahima ye ko: «Jɔnmuso ni a dence gben, sabu a dence man kan ka cen ta ni ne dence Isiyaka ye.»

¹¹ O kuma digira Iburahima ra kosebe, sabu Sumayila fana tun ye a den ye. ¹² O tuma, Ala k'a fɔ Iburahima ye ko: «Iburahima, i kana a to nin kuma ye digi i ra, i ta baaradenmuso ni a dence kosɔn. Ni Saran ka fen o fen jini i fe, i ye o ke a ye; sabu i yere tɔgɔ bena la i ta duruja min na o bena bɔ Isiyaka le ra. ¹³ Nka ne bena i ta baaradenmuso dence ke siya dɔ fana bemace ye, sabu i ta den lo.»

¹⁴ Iburahima wurira sɔgɔmada joona fe; a ka domuni di Hajara ma, ka ji ke bara dɔ kɔnɔ, ka o dulon a kamankun na. A k'a dence di a ma, ko o ye taga. A bɔra ka taga; nka a tagara tunu Beri Seba kongokolon yɔrɔ ra. ¹⁵ Ji nana ban bara kɔnɔ minke, Hajara k'a dence to yiritunin dɔ kɔrɔ, ¹⁶ ka taga sigi yɔrɔ were, ka metere keme jɔgon to a ni den ce, ko ale t'a fe k'a den sato ye. A tagara sigi o yɔrɔ ra ka to ka kasi. ¹⁷ Ala ka den kulekan men. Ala ta meleke tora san fe ka Hajara wele k'a fɔ a ye ko: «Hajara, mun le kera? I kana siran, sabu Ala ka den kasikan men†, k'a to yiri kɔrɔ. ¹⁸ Wuri ka den ta, i ye a boro mina. A ta duruja bena ke siyaba le ye.»

¹⁹ Ala ka Hajara ja yeɛ, a ka kolɔn dɔ ye. A tagara bara fa ji ra ka na a di den ma, a k'a min.

²⁰ Ala tora den fe. A nana kɔrɔya, ka sigi kongokolon kɔnɔ yi. A nana ke kalanbonbagaba le ye. ²¹ A sigira kongokolon kɔnɔ yɔrɔ dɔ ra, o yɔrɔ tɔgɔ ye ko Paran. A bamusɔ ka Misirankamusɔ dɔ furu ka o di a ma.

* **21:6** 21.6 Isiyaka tɔgɔ kɔrɔ ye ko: ka ninsɔndiya. † **21:17** 21.17 Sumayila kɔrɔ ye heburukan na ko: Ala be mɔgɔ lamɛn.

Ibrahim ni Abimeleki ta jɛnɔɔɔnya

²² O kɔ, lon dɔ Abimeleki nana ni a ta kerekedenw kuntigi ye, min toɔo ye ko Pikɔli, ka na kuma Ibrahim fɛ. A ko Ibrahim ma ko: «Ala kɔni bɛ ni i ye i ta kow bɛɛ ra. ²³ Ne b'a fɛ i ye kari Ala ra yan bi, ko ne o, ne ta denw o, ne ta mamadenw o, ko i tena an si janfa; ani ko ne ka kopuman min kɛ i ye, ko i fana bɛna o numanya ɔɔɔɔ le kɛ ne ye, ani i siginin bɛ ne ta jamana min na lonanya ra, ko i bɛna o numanya ɔɔɔɔ kɛ o jamana mɔɔɔw bɛɛ ye fana.» ²⁴ Ibrahim ko: «Ne bɛ kari o ra.» ²⁵ Nka Ibrahim ka Abimeleki jara kɔlon dɔ ko ra, sabu Abimeleki ta baarden dɔw tun ka o kɔlon mina fanga ra k'a kɛ o ta ye. ²⁶ Abimeleki ka Ibrahim jaabi ko: «Ne m'a lon ne ta baarden juman le ka o ko kɛ. Ele fana tun m'a fɛ ne ye. Bi le ne bɛ nin menna kura ye.»

²⁷ Ibrahim ka sagaw ni baw ni misiw di Abimeleki ma; o ka jɛnɔɔɔnya don. ²⁸ Ibrahim ka sagagberɛn wolonfla bɔ a ta sagaw ra ka o bla danna. ²⁹ Abimeleki ko Ibrahim ma ko: «Nin saga wolonfla bɔkun ye mun ye ka o bla danna?» ³⁰ Ibrahim ko: «Nin saga wolonfla mina; o ye kɛ an seere ye k'a yira ko ne le ka kɔlon nin sozi.» ³¹ O le kosɔn o ka o yɔɔ toɔo la ko Beri Seba; sabu Ibrahim ni Abimeleki karira ɔɔɔɔ ye o yɔɔ le ra.‡

³² O karira ɔɔɔɔ ye ten minke Beri Seba, Abimeleki ni a ta kerekedenw kuntigi Pikɔli wurira ka seko Filisikaw ta jamana ra.

³³ Ibrahim ka tamarisun dɔ turu Beri Seba. A ka Matigi Ala toɔo wele o yɔɔ ra, k'a bato, k'a wele ko Matigi Ala banbari.

³⁴ Ibrahim tora Filisikaw ta jamana ra lonanya ra ka wagatijan kɛ.

22

Ala ka Ibrahim kɔɔɔ k'a flɛ a dence ko ra

¹ Ayiwa, o kow kɔ fɛ, Ala ka Ibrahim kɔɔɔ k'a flɛ. Ala k'a wele ko: «Ibrahim!» A ko: «Naamu.» ² Ala ko: «I dence kelenpe Isiyaka min ko ka di i ye, o mina ka taga ni a ye Moriya jamana ra; ne bɛna kuru dɔ yira i ra, ni i sera yi, i b'a kɛ saraka jɛnita* ye o kuru kan.»

³ Ibrahim wurira sɔɔɔmada jooɔa fɛ, k'a ta fali labɛn, k'a ta baarden fla wele ka gban a yɛɛ kɔ, ani a dence Isiyaka. A bɛna lɔɔɔ min kɛ ka saraka jɛni, a ka o ci, ka o ta, ka kɛ taga ye. Ala ka yɔɔ min fɔ a ye, o ka o yɔɔ sira ta. ⁴ O ka tere saba kɛ tagama ra. A tere sabanan, Ibrahim k'a ja kɔɔta ka yɔɔ ye yɔɔjan yi. ⁵ Ibrahim k'a fɔ baardenw ye ko: «Aw ye to yan ni fali ye. Ne ni den bɛna taga fɔ yan fɛ yi, ka taga Ala bato. Ni an tilara, an bɛ kɔsegi ka na.»

⁶ Ibrahim ka saraka jɛnilɔɔ ta, k'a ju a dence Isiyaka kun na, ka takami don fɛn dɔ kɔnɔ, ka o ni muru mina a yɛɛ boro; ka o fla tagatɔ to ɔɔɔɔ fɛ, ⁷ Isiyaka k'a fɔ a face ye ko: «Baba!» Ibrahim ko: «Naamu, ne dence.» Isiyaka ko: «Tasuma bɛ an fɛ, lɔɔɔ fana bɛ an boro; saga min bɛna kɛ saraka ye, o bɛ min?» ⁸ Ibrahim ko: «Saga min bɛna kɛ saraka ye, Ala yɛɛ le bɛna o ko janabɔ.» O fla ka kɛ taga ye ɔɔɔɔ fɛ.

⁹ Ala tun ka yɔɔ min yira o ra, o tagara se yi minke, Ibrahim ka sarakabɔnan dɔ lɔ, ka lɔɔɔ lala a kan. A bannin kɔ o ra, a k'a dence Isiyaka mina k'a siri, k'a la sarakabɔnan kan, lɔɔɔ san fɛ. ¹⁰ A k'a boro bɔ ka muru ta ko a bɛ a dence kannatige. A ko a bɛ muru la den kan na dɔɔɔn,

‡ 21:31 21.31 Heburukan na Beri Seba kɔɔo ye ko: kariri ta kolon, walama ko: saga wolonfla ta kolon.

11 Matigi Ala ta meleke tora san fe ka peren ko: «Ibrahim! Ibrahim!» Ibrahim ko: «Naamu.» 12 Meleke ko: «I kana i boro se den ma de! I kana foyi ke a ra. Sisan ne k'a lon jate ko i be siran Ala ja. O koson i ma ban ka i dence kelenpe ke saraka ye k'a di ne ma.»

13 Ibrahim k'a ja munu minke, a barara ka sagajigi do ye, a minanin be a gban ma ka lo yiritunin do ce ma. A tagara sagajigi mina ka na a faga k'a ke saraka jenita* ye a dence no ra. 14 Ibrahim ka o yoro togo la ko: Yawe Yire*. O koson mogow be to k'a fo bi ko: «Ni an sera Matigi Ala ta kuru kunna, Matigi Ala yere bena a panabo.»

15 Matigi Ala ta meleke tora san fe ka Ibrahim wele a sipaga flanan na, 16 k'a a ye ko: «Matigi Ala ta kuma ye nin ye ko: «Ne be kari ni ne yere togo ye, ko i ka min ke nin ye, i ma ban ka i dence kelenpe ke saraka ye k'a di ne ma minke, 17 o le koson ne bena baraka don i ra, ka i ta duruja caya kosebe i ko lolow, ani i ko kogojida kenken. I ta durujaw bena se o juguw ra, fo ka o ta duguw mina o ra. 18 Dugukolo siyaw bee bena baraka soro ne fe ele ta duruja baraka le ra, sabu i sonna ka ne kan mina.» »

19 O ko, Ibrahim ni a dence sekora ka taga baaradenw koro. O ka sira ta ka taga jagon fe Beri Seba, sabu Ibrahim tun signin be Beri Seba le.

Nahori ta denw

20 Ayiwa, o kow bee ko fe, o nana a fo Ibrahim ye ko Milika fana ka dencew soro Ibrahim balemace Nahori fe. 21 A dence folo togo ye ko Usi, a flanan togo ye ko Buzi, a sabanan togo ye ko Kemuheli. Kemuheli le nana Aramu woro. 22 Milika dence naaninan kera Kesedi ye, ka Hazo gban o ra, ka Pilidasi gban o ra, ka Yidilafe gban o ra, ka soro ka Betuheli gban o ra. 23 Betuheli le nana Rebeka woro. Milika ka o dence seegi le woro Ibrahim balemace Nahori fe. 24 Nahori tun ka jonnuso min ke a muso ye, min togo tun ye ko Rehuma, ale fana ka dencew woro; o dencew le ye Teba ye, ani Gahamu, ani Tahasi, ani Mahaka.

23

Saran sacogo

1 Saran si bee lajennin kera san keme ni san mugan ni wolonfla. 2 Saran sara Kiriya Araba. O yoro le be wele fana ko Heburon. A be Kanaana jamana ra. Ibrahim nana sigi Saran su koro, k'a su kasi. 3 Ibrahim nana bo a muso Saran su koro, ka taga kuma ni Heti ta mogow ye. 4 A ko: «Ne ye lonan temebaga le ye aw fe yan. Aw ye yoro do fiyeere ne ma, ne be o ke kaburu ye ka ne ta muso sutara, k'a su bo ne ja koro.»

5 Heti ta mogow ka Ibrahim jaabi ko: 6 «An matigice, a fle, ele ye Ala ta fagamaden le ye anw ce ra yan. An ta kaburulo min o min ka i diya, i ye i ta su don o yoro ra; an si tena ban ka an ta sudonyoro to i ye, i ye i ta muso su don.»

7 Ibrahim k'a kinbiri gban ka Heti ta mogow fo. 8 A k'a fo o ye ko: «Ayiwa, i n'a fo aw sonna ko ne ye ne ta muso sutara, o tuma aw ye sabari ka Sohori dence Efuron daari ne ye, 9 ko kuruwo min b'a fe Makipela, a ta foro dan na, ko a ye o di ne ma; ne bena a wari kosegi a ma. O yoro ye ke ne ta sudonyoro ye aw fe yan.» 10 O y'a soro Efuron yere tun signin be Heti ta mogow ce ra. Ale fana tun ye Heti ta mogow do le ye. A ka Ibrahim

* 22:14 22.14 Yawe Yire, o koro ye heburukan na ko Matigi Ala bena a panabo.

jaabi Heti ta mōgō tōw bēe ja na, ani mōgō minw bēe tun nana o ta dugu kōnō o lon na. ¹¹ A ko Iburahima ma ko: «Ōn-ōn, ne matigice, a fē, ne bē foro di i ma le, ka kuruwo fana di i ma ka fara a kan. Ne bē o bēe di i ma ka ne ta dugumōgōw bēe kē a seere ye. Taga i ta muso su don.» ¹² Iburahima k'a kinbiri gban dugumōgōw bēe ja na, ka o fo. ¹³ A k'a fo Efurōn ye dugumōgōw bēe ja na ko: «Sabari k'a to ne ye foro sōngō di; sabari k'a mina, ne bē sōrō ka taga ne ta muso su don yi.» ¹⁴ Efurōn k'a fo Iburahima ye ko: ¹⁵ «Ne matigice, foro min sōngō ye warigbē kēme naani, o bē mun le cēn ne ni ele cē sa? Taga i ta muso su don.»

¹⁶ Efurōn ka warida min fō, o benna Iburahima ma. Iburahima ka o wari jate Heti ta mōgōw bēe ja na k'a di Efurōn ma: warigbē kēme naani, ka kaja ni jagokēbagaw ta jate ye. ¹⁷ A kera ten minke, Efurōn ta foro min tun bē Makipela, Mamire ta yōrō terebōyanfan na, foro ni kuruwo min bē o yōrō ra, ani yiri o yiri bē foro kōnō ka taga a bla fō foro dan na, ¹⁸ o bēe kera Iburahima ta ye. Heti ta mōgōw bēe kera a ko seere ye, ani mōgō o mōgō tun bē o ta dugu kōnō o lon na.

¹⁹ O kō, Iburahima k'a muso Saran su don Makipela ta foro kuruwo ra; o yōrō bē Mamire ta yōrō terebōyanfan na. O yōrō le ye Heburōn ye fana; a bē Kanaana jamana ra. ²⁰ Foro ni kuruwo min tun bē yi, o bēe kera Iburahima ta ye, ka kē a ta sudonyōrō ye. A ka o san Heti ta mōgōw fē.

24

Isiyaka ni Rebeka ta furu

¹ Ayiwa, Iburahima tun kōrōra kosebē. Matigi Ala tun ka baraka don a ra fēn bēe ra. ² A ta baaradenw bēe ra kōrōba, min mēenna a ta so kōnō ka tēme tōw bēe kan, a tun ka min sigi a ta borofenw bēe kunna, a ko ale ma ko: «Sabari ka na i boro la ne woto jukōrō*, ³ ka kari Matigi Ala tōgō ra, sankolo ni dugukolo tigi, ko anIGININ bē Kanaanaka minw fē yan, ko i tēna muso ta ne dence ye olugu ta denw na, ⁴ nka i bēna taga ne ta jamana le ra, ne faso ra, ka taga muso ta ne dence Isiyaka ye o yōrō ra.»

⁵ Iburahima ta baaraden ko: «Ni a nana kē ko muso t'a fē ka na ni ne ye fō yan do? O tuma ne ka kan ka taga ni i dence ye i ta jamana ra wa?»

⁶ Iburahima ko: «Ōn-ōn dē! I kana taga ni ne dence ye fiyewu. ⁷ Matigi Ala sankolo tigi le ka ne labō ne faso ra, ani ne ta jamana ra. A kumana ne fē, ka kari ne ye ko a bēna nin jamana di ne ta duruja ma. Ale Ala yere le bēna a ta meleke bla i ja ka taga ne faso ra; i bēna taga muso ta o yōrō le ra ne dence ye. ⁸ Ni a kera ko muso le t'a fē ka na ni i ye, o tuma o kariri kunko bōra i kunna. Nka i kōni kana taga ni ne dence ye yi.» ⁹ Baaraden k'a boro la a matigice Iburahima woto kōrō, ka kari, ko Iburahima ka min fō, ko ale bēna o le kē.

¹⁰ A ka jōgōmē tan ta a matigice ta jōgōmēw ra ka taga, ani a tagamajōgōnw; fēn o fēn ye fēn dawulaman ye, a ka o bēe dō ta. A tagara Mesopotami jamana ra, Nahōri ta dugu ra. ¹¹ A tagara se yi minke, a ka jōgōmēw lala kōlon dō kōrō dugu kō fē. O wagati tun benna wulada le ma, wagati min musow bē bō ka na ji bi kōlon na.

¹² A ka Ala daari ko: «Matigi Ala, ne matigice Iburahima ta Ala, ne bē muso min kō, sabari k'a to ne ye ben ni o ye bi; sabari ka o kōjuman kē

* 24:2 24.2 Fōlōfōlō ni o yōrō mōgōw tun b'a fē ka kari kogbelen do ra, o tun b'a kē nin cogo ra.

ne matigice Iburahima ye. ¹³ Ayiwa, ne lonin fe kolon koro yan; ni donin kera dugu sunguruw bena bo ka na ji bi. ¹⁴ Ni ne ka na a fo sunguru min ma ko: <Sabari ka i ta daga jenge k'a to ne ye min,> ni a ka son, ka ne jaabi ko: <Min; ni i minna, ne bena i ta jogomew fana son o ye min.> Ayiwa, ni sunguru min ka o fo, o le ye ke i ta jonce Isiyaka ta muso ye, i yere ka min latige a ye. O ra ne bena a lon can ra ko i ka kojuman ke ne matigice Iburahima ye.»

¹⁵ Sani ce ye ban a ta kuma ra donon, Rebeka ye nin ye ni a ta daga ye a kamankun kan, a be nana ji bi. Rebeka tun ye Betuheli denmuso le ye. Betuheli bamuso tun ye Milika ye, a face tun ye Nahori ye; Nahori tun ye Iburahima dogoce ye. ¹⁶ Sunguru cepuman tun lo. A tun ma ceko lon folo. A tagara kolon da ra, ka taga a ta daga fa, ka sira mina. ¹⁷ Iburahima ta baaraden borira ka taga a kunben. A ko a ma ko: «Sabari ka daga jigi k'a to ne ye min.»

¹⁸ Sunguru ko: «Do min, baba!» A teliyara ka daga jigi, ka a mina a boro, ka ji di ce ma, a k'a min. ¹⁹ Ce minna ka ban minke, sunguru ko: «Ne bena ji do bi k'a di i ta jogomew fana ma, fo o bee ye min ka fa.» ²⁰ A teliyara ka daga ji yelema beganw ta jiminfaaga konon, ka bori ka taga do were bi. A ka ji caman bi jogomew bee ye.

²¹ Ce koni kabakoyanin lonin tora, a be fleri kera; a ma son ka kuma folo. A tun b'a flera ni Matigi Ala bena ale ta sira diya, walama ni a tena a diya.

²² Jogomew bee nana min ka ban tuma nin na, ce ka nunnanegge saninlaman do bo, min tun be garamu wooro bo, ani bororanegge saninlaman fla, minw tun ka ca ni garamu keme ye. A ka o di Rebeka ma. ²³ A ka sunguru jininka ko: «Hake to, jon ta den le be ele ye? Yala an siyoro be soro i face ta so wa?» ²⁴ Rebeka ko: «Nahori ni Milika dence Betuheli, o denmuso le ye ne ye. ²⁵ Bin ni flaburu be soro an fe yi caman i ta jogomew ye. Aw siyoro fana be soro yi.»

²⁶ Ce ka o men minke, a k'a kinbiri gban ka Matigi Ala fo. ²⁷ A ko: «Matigi Ala baraka, ne matigice Iburahima ta Ala, sabu a tora a ta kojuman ni a ta kankelentigiya kan ne matigice Iburahima ye, a ka o dafa. Matigi Ala yere le ka ne namina ka na ni ne ye ne matigice Iburahima yere ta balemaw fe.»

²⁸ Sungurunin borira ka taga a bamuso fe, ka taga o ko lakari a ye. ²⁹ Rebeka koroce do tun be yi, a togo ye ko Laban. Ale ka o kuma men minke, a borira ka bo, ka taga ce no fe kene ma kolonda ra. ³⁰ Laban tun ka nunnanegge ni bororanegge ye a dogomuso boro. Rebeka tun ka ce ta kumaw lakari cogo min na, Laban tun ka o bee men fana. O koson a wurira ka taga ce no fe. O y'a soro ce tun siginin be a ta jogomew koro kolonda ra. ³¹ Laban sera a koro minke, a ko: «Wuri ka don so konon; Matigi Ala ka baraka don i ra. Mun koson i be to kene ma yan? Ne ka yoro do laben i ye, ka yoro do fana laben i ta jogomew ye.»

³² Ce wurira ka taga so konon ni Laban ye. O sera so konon minke, Laban ka jogomew ta doniw jigi, ka bin ni flaburu di o ma, ka ji di ce ni a nofemogow ma, o ka o senw ko. ³³ O ko, o ka domuni sigi o koro. Nka ce ko: «Kuma min be ne fe, ni ne ma o fo, ne te se ka domuni ke.» Laban ko: «Ayiwa, min be i fe, o fo sa.»

³⁴ Ce ko: «Ne ye Iburahima ta baaraden le ye. ³⁵ Matigi Ala ka baraka don ne matigice ra kosebe, k'a ke fentigi ye, k'a borofenw caya, ka sagaw

ni baw ni misiw di a ma, ani warigbe ni sanin, ani baaraden cemanw ni musomanw, ani jɔgɔmɛw ni falliw. ³⁶ Ne matigice ta muso Saran fana, ale ni a ta korɔya bɛɛ, a ka dence woro ne matigice ye. Ne matigice k'a borofen bɛɛ di o dence le ma. ³⁷ Ayiwa, lon dɔ, a nana a fɔ ko ne ye kari ale ye, ko ne tena muso ta ale dence ye Kanaanakaw ta denmusow ra, ale siginin bɛ minw cɛ ra yi; ³⁸ ko nka ne ye taga ale faso le ra, ale ta mɔgow fɛ, ka taga muso jini ale dence ye o yɔrɔ ra. ³⁹ Ne k'a fɔ a ye ko: <Ni muso t'a fɛ ka na ni ne ye do?> ⁴⁰ A ko: <Ne bɛ tagama ka kapa ni Matigi Ala min ta kuma ye, ale yɛɛ le bɛna a ta meleke ci ka taga ni i ye, k'a to i ta sira ye diya, janko i ye muso dɔ ta ne dence ye ne faso ra, ne ta somɔgow ra.> ⁴¹ A ko: <Ni i tagara muso daari ne ta somɔgow fɛ, ni olugu le ma sɔn k'a di i ma, o tuma i ta kariri kunko bɔra i kunna.>

⁴² «Ayiwa, ne nana o le ra ka na se kolɔnda ra bi. Ne ko: <Matigi Ala, ne matigice Iburahima ta Ala, ni i b'a fɛ ka ne ta sira diya, ⁴³ o tuma ne bɛ lɔ kolɔnda ra yan; sunguru min bɛna bɔ ka na ji bi, ni ne k'a fɔ a ye ko: Sabari k'a to ne ye i ta daga ji dɔɔnin min. Ni a ka ne jaabi ko: ⁴⁴ Dɔ min; o kɔ, ne bɛna dɔ bi k'a di i ta jɔgɔmɛw fana ma. Ayiwa, ni sunguru min ka o fɔ, o ye kɛ ne matigice dence ta muso ye, Matigi Ala yɛɛ ka min latige a ye.> ⁴⁵ Ayiwa, sani ne ye ban o kuma ra ne yɛɛ kɔnɔ dɔrɔn, Rebeka ye nin ye ni a ta daga ye a kamankun kan, a bɛ nana. A nana ji bi kolon na. Ne ko a ma ko: <Sabari ka ji di ne ma ne ye min.> ⁴⁶ A teliyara k'a ta daga jigi ko ne ye min, ko ale bɛna ji bi k'a di jɔgɔmɛw fana ma o ye min. Ayiwa, ne minna. O kɔ, a ka ji bi k'a di ne ta jɔgɔmɛw fana ma, o minna. ⁴⁷ Ne k'a jininka ko: <Jɔn den le bɛ ele ye?> A ko: <Nahɔri ni Milika dence Betuheli, o denmuso le bɛ ne ye.> Ne ka nunnanɛge dɔ don a nun na, ka bororanɛge don a boro ra. ⁴⁸ O kɔ, ne ka ne kinbiri gban dugu ma, Matigi Ala ja korɔ, ne matigice Iburahima ta Ala, k'a fɔ; sabu ale le blara ne ja ka teren ni ne ye fɔ yan, k'a to ne ye ne Matigice yɛɛ dɔgɔɛ ta denmuso le sɔrɔ, ne matigice dence ye. ⁴⁹ Ni aw b'a fɛ ka o kopuman kɛ ne matigice ye, k'a ta kankelentigiya yira, o tuma aw ye a fɔ ne ye; ni aw fana tɛ se k'a kɛ, aw ye a fɔ, janko ne ye ne tagayɔrɔ lon.>

⁵⁰ Ayiwa, Laban ni Betuheli ka Iburahima ta jɔnce jaabi ko: «Nin ko bɔra Matigi Ala yɛɛ le ra. An tɛ se k'a sɔsɔ. ⁵¹ Rebeka ye nin ye, a ta ka taga ni a ye; a ye kɛ i matigice dence ta muso ye, i n'a fɔ Matigi Ala yɛɛ k'a latige cogo min na.» ⁵² Iburahima ta jɔnce ka o kuma mɛn minke, a k'a kinbiri gban ka Matigi Ala bato. ⁵³ A ka masirifɛnw bɔ k'a di Rebeka ma; dɔw warigberaman, dɔw saninlaman, ani faniw. A ka fɛn dawulamanw di a korɔɛ ni a bamuso fana ma. ⁵⁴ O kɔ, a ni a tagamajɔgɔnw ka domuni kɛ, ka min. O sira. O wurira minke sɔgɔmada fɛ, a ko: «Aw ye sira di ne ma, ne bɛ seko ne matigice fɛ.» ⁵⁵ Rebeka korɔɛ ni a bamuso ko: «A to sunguru ye wagati fitini kɛ ni an ye, tere tan jɔgɔn; o kɔ, aw bɛ taga.» ⁵⁶ Cɛ ko: «Matigi Ala ka ne ta sira diya ka ban; aw kana ne lalo tuun. Aw y'a to ne ye taga ne matigice fɛ.» ⁵⁷ Rebeka ta mɔgow ko: «Ayiwa, an ye sunguru wele k'a jininka.» ⁵⁸ O ka Rebeka wele k'a jininka ko: «I b'a fɛ ka taga ni cɛ ye sisan wa?» A ko: «Ŋnhɔn.»

⁵⁹ O cogo ra, o ka o balemamusu Rebeka ni a lamɔbamuso bla ka taga ni Iburahima ta baaraden ni a tagamajɔgɔnw ye. ⁶⁰ Sani o ye taga, o ka dugawu kɛ Rebeka ye; o ko: «An balemamusu, Ala ye den caman di i ma, ka o kɛ mɔgɔ waga caman caman ye.

Ala y'a to o ye se o juguw ra,
ka o ta duguw mina o ra.»

⁶¹ Rebeka ni a ta baaradenmusow wurira ka taga yelen ñogomew kan, ka gban ce ko. A tagara ni Rebeka ye o cogo le ra.

⁶² O y'a soro Isiyaka tun bora Lasayi Royi ta kolon yoro ra. A tun siginin be jamana woroduguyanfan le fe. ⁶³ Lon do, wulada fe, Isiyaka bora ka taga yaalayaala kongo kono, ani ka miiri. A nana a ja korota ka fleri ke, a ka ñogome dow ye, o be nana. ⁶⁴ Rebeka nato k'a ja korota ka Isiyaka ye. A jigira ka bo ñogome kan. ⁶⁵ A ka Iburahima ta baaraden jininka ko: «Ce juman le be nana an kunben tan?» Baaraden ko: «Ne matigice Isiyaka lo.» Rebeka ka o men minke, a k'a ta lankana biri.

⁶⁶ Ayiwa, baaraden tun ka ko o ko ke, a ka o bee ñafo Isiyaka ye. ⁶⁷ Isiyaka tagara Rebeka bla a bamuso Saran ta fanibon kono. Rebeka kera a muso ye; a ko diyara Isiyaka ye.

O le kera sababu ye ka Isiyaka jusu suma a bamuso sanin ko.

25

Iburahima ta duruja tow

¹ Ayiwa, Iburahima ka muso were ta; ale togo tun ye ko Ketura. ² Ketura ka dence minw woro Iburahima ye, o kera Zimiran ye, ani Yokisan, ani Medan, ani Madiyan, ani Isibaki, ani Suwa. ³ Yokisan ka Seba ni Dedan woro. Dedan le ye Asurikaw ye, ani Letusikaw, ani Lemikaw bemace ye. ⁴ Madiyan dencew tun ye Efa ye, ani Eferi, ani Hanoki, ani Abida, ani Elida. Olugu bee le ye Ketura denw ni a maddenw ye.

⁵ Nka Iburahima k'a borofenw bee di Isiyaka le ma. ⁶ A tun ka jonmuso minw ke a musow ye, a ka olugu dencew fana son fen dow ra. Nka sani a ye sa, a ka olugu bla ka taga fo yorojan, tereboyanfan jamanaw ra, ka o mabo a dence Isiyaka ra.

Iburahima ta saya

⁷ Iburahima si bee lajennin kera san keme ni san biwolonfla ni san looru; a ka o le soro. ⁸ Iburahima korora fo ka koroya diyabo. O ko, a sara, ka taga fara a bema tow kan. ⁹ A dence fla, Isiyaka ni Sumayila, olugu k'a su don Makipela kuruwo ra. O yoro be Hetikace Sohari dence Efuron ta foro ra. A be Mamire tereboyanfan na. ¹⁰ Iburahima tun ka o yoro le san Heti ta denw fe. Iburahima ni a muso Saran su donna yi le.

¹¹ Iburahima sanin ko, Ala ka baraka don a dence Isiyaka ra. Isiyaka tun siginin be Lasayi Royi ta kolon yoro le ra.

Sumayila ta duruja

¹² Iburahima ta muso Saran ta baaradenmuso min togo tun ye ko Hajara, o Misirankamusu tun ka dence min woro Iburahima ye ni a togo tun ye ko Sumayila, ale ta duruja fle nin ye. ¹³ A dencew togow ye nin ye, ka kapa ni o ta woro wagatiw ye: a dence folo ye Nebayoti ye; o ko fe, Kedari, ani Adibeli, ani Mibisamu, ¹⁴ ani Misima, ani Duma, ani Masa, ¹⁵ ani Hadadi, ani Tema, ani Yeturi, ani Nafisi, ani Kedima.

¹⁶ Olugu le ye Sumayila dencew ye. O togow le ye o ye, ka kapa ni o ta duguw, ni o ta werew ye. O kera kuntigi tan ni fla ye o ta siyaw ra. ¹⁷ Sumayila si bee lajennin kera san keme ni san bisaba ni san wolonfla; a ka o le ke. O ko, a sara fana ka taga fara a bemace tow kan. ¹⁸ A denw tun siginin be mara min na, o be damina Havila mara ra ka taga a bla fo Suri

kongokolon na. A yoro be Misiran jamana tereboyanfan na, Asiri jamana sira ra. O sigira o yoro ra o danna, ka o yere mabo o balemaw bee ra.

Isiyaka dence fla worocogo

¹⁹ Ayiwa, Iburahima dence Isiyaka ta duruja ye nin ye. ²⁰ Iburahima ka Isiyaka woro. Ka Isiyaka si to san binaani, a ka Rebeka furu. Rebeka face tun ye Betuheli ye. Betuheli tun ye Arameka le ye, a be bo Mesopotami jamana ra. Rebeka koroe le tun ye Laban ye; ale fana tun ye Arameka ye.

²¹ Isiyaka ka Matigi Ala daari kosebe a muso Rebeka ye, sabu a tun ma den soro. Matigi Ala ka a ta daariri lamen; a muso ka kono ta. ²² Rebeka ka kono ta flandinw le ra. K'a soro o ma woro ban, denw tun be jagon noninonina o bamuso kono. Rebeka ko: «Ni o lo, ne ta konotari kun kera mun le ye sa?» A ka Matigi Ala jininka o ko ra. ²³ Matigi Ala ko:

«Siya fla le be i kono;
ni i ka na o siya fla woro,
o tena ben kelen ma;
o bena faran.

O fla ra kelen fanga bena bonya ka teme to kelen ta kan;
koroceman le bena ke dogoceman ta jon ye.»

²⁴ Ayiwa, Rebeka jigilon nana se. Sigiya ma ke a ra tuun, a jigira flandinw le ra. ²⁵ Den folo nana; ale kera wulenman, k'a yoro bee ke si ye i ko sagasi derege. O ka ale togo la ko Esawu. ²⁶ O ko, a dogoe nana; ale nato k'a koroe sen mina a boro. O ka ale togo la ko Yakuba*.

O worora ka Isiyaka si to san biworo.

Esawu banna a ta koroya ra

²⁷ Denw nana nanatige. Esawu nana ke donsocefari ye, ka ke kongoyaalabaga ye. Yakuba, ale kera mogo sumanin ye, ka ke sokonosisigibaga ye. ²⁸ Esawu ko le tun ka di Isiyaka ye, sabu ale baraka ra, Isiyaka tun be sogo soro k'a domu. Yakuba ko le tun ka di Rebeka ye.

²⁹ Lon do, Yakuba tun be soso tobira. Esawu segeninba nana ka bo kongo ra. ³⁰ A ko Yakuba ma ko: «Ne segera, kongo be jini ka ne faga; sabari k'a to ne ye i ta sosowulen nin do domu.» Ayiwa, o le koson Esawu togo nana la ko Edomu†. ³¹ Yakuba ko: «Ni i ka i ta koroya falen soso ra ne fe bi, ne be soro ka soso do di i ma.» ³² Esawu ko: «Kongo be jini ka ne faga; koroya be mun le na ne ye?» ³³ Yakuba ko: «Kari a ra folo ne ye.» Esawu karira; a k'a ta koroya falen Yakuba fe soso ra. ³⁴ O ko, Yakuba sorora k'a ta soso do di Esawu ma, ani buru. Esawu ka o domu, ka ji min, ka wuri ka teme.

A kera ten le, Esawu ma a ta koroya jate.

26

Isiyaka tagara Filisikaw ta jamana ra

¹ Ayiwa, o bee ko, kongo do benna jamana kan. O ni Iburahima ta wagati ta kongo tun te kelen ye. Isiyaka wurira ka taga Filisikaw ta masace Abimeleki fe, Gerari dugu kono. ² Matigi Ala k'a yere yira Isiyaka ra, k'a fo a ye ko: «I kana taga Misiran de! Ne be jamana min yira i ra, i ye sigi yi le. ³ Sigi nin jamana ra yan. Ne bena ke ni i ye, ka baraka don i ra,

* **25:26** 25.26 Yakuba koro ye Heburu kan na ko senminabaga, walama mogojanfabaga. † **25:30** 25.30 Edomu fana kera Esawu togo do ye. A koro ye ko: wulenman.

sabu ne bɛna nin yɔrɔ bɛɛ di i ni i ta duruja ma. O cogo ra ne ka layiri min ta i face Iburahima ye, ne bɛna o dafa. ⁴ Ne bɛna i ta duruja caya, k'a kɛ i ko lolow ka ca cogo min na. Ne bɛna nin mara bɛɛ di i ta duruja ma. Dugukolo siyaw bɛɛ bɛna baraka sɔrɔ ne fɛ ele ta duruja sababu le ra, ⁵ sabu Iburahima ka ne kan mina; a ka ne ta koketaw, ani ne ta kumaw, ani ne ta cifɔninw, ani ne ta sariyaw bɛɛ sira tagama.»

⁶ Ayiwa, Isiyaka tora Gerari. ⁷ Ni o tun ka Isiyaka jininka a muso ko ra, a tun bɛ to k'a fɔ mɔgɔw ye ko Rebeka ye ale dɔgɔmuso le ye. A tun bɛ siran ko ni ale k'a fɔ ko a muso lo, ko mɔgɔw bɛna ale faga Rebeka kosɔn, sabu a tun cɛ ka ji kosebɛ.

⁸ O nana mɛɛn Gerari minke, lon dɔ Filisikaw ta masacɛ Abimeleki ka fleri kɛ finɛtiri fɛ, ka Isiyaka ni a muso Rebeka ye, o bɛ toron kɛra nɔgɔn fɛ. ⁹ Abimeleki ka Isiyaka wele k'a fɔ a ye ko: «Ele ni muso nin toronkecogo b'a yira ko i muso lo, sigiya tɛ o ra. Mun na i ko an ma ko i dɔgɔmuso lo?» Isiyaka ko: «Ne ka o fɔ sabu ne tun bɛ siranna ko aw bɛna ne faga a kosɔn le.» ¹⁰ Abimeleki ko: «I ka mun ko le kɛ nin ye tan? A tun tora dɔɔnin ne ta mɔgɔ dɔ tun bɛna jɛn ni i ta muso ye; i tun bɛna a to an bɛ Ala hake ta ka an yɛre jaraki gbansan.»

¹¹ O tuma Abimeleki ka kankari la a ta mɔgɔw bɛɛ ye ko: «Ni mɔgɔ min ka maga Isiyaka ra, walama a muso ra, o tigi bɛ faga.»

¹² Ayiwa, Isiyaka tora Gerari ka sɛnɛ kɛ, ka siman dan. Ala ka baraka don a ta baara ra, a ta siman jana; a ka min dan a ka o nɔgɔn caman sɔrɔ.

¹³ Isiyaka borofɛnw nana caya, fɔ ka na a kɛ naforotigiba ye. ¹⁴ Sagakuruw tun b'a fɛ, ani baw, ani misiw, ani baaraden caman. A nana kɛ fɔ a pangboya ka Filisikaw mina. ¹⁵ A kɛra ten, Isiyaka face Iburahima ta baaradenw tun ka kɔlɔn o kɔlɔn sozi, Filisikaw ka bɔgɔ kɛ o bɛɛ kɔnɔ ka o gberɛn. ¹⁶ O ko, Abimeleki ko Isiyaka ma ko: «Taga ka bɔ an fɛ yan, sabu i fanga bonyara ka tɛme an kan.»

Filisikaw ka Isiyaka kɛrɛ a ta kɔlɔnw ko ra

¹⁷ Isiyaka bɔra yi ka taga se Gerari kenɛgbɛ ra. A sigira o yɔrɔ ra.

¹⁸ Ayiwa, Isiyaka face Iburahima ta wagati ra, a tun ka kɔlɔn minw sozi, ni Filisikaw nana o gberɛn Iburahima sanin ko, Isiyaka ka o kɔlɔnw bɔgɔ bɔ tuun. A face Iburahima tun ka tɔgɔ minw don o kɔlɔnw na, Isiyaka ka o tɔgɔ kelenw don o ra tuun.

¹⁹ Lon dɔ, Isiyaka ta baaradenw ka kɔlɔn dɔ sozi o kenɛgbɛ ra yi, ka taga se bununji dɔ ma. ²⁰ Gerari ta sagagbenbagaw ka o ye minke, o ka Isiyaka ta sagagbenbagaw kɛrɛ. O ko: «Nin ji ye anw ta le ye.» Isiyaka ka o kɔlɔn tɔgɔ la ko Eseki*, ko sabu o kɛrɛra a kosɔn.

²¹ Isiyaka ta baaradenw ka kɔlɔn dɔ wɛrɛ sozi; o nana kɛrɛ kɛ o fɛ o fana kosɔn. Isiyaka ka o tɔgɔ la ko Sitina†.

²² O bɔra yi ka taga kɔlɔn dɔ wɛrɛ sozi tuun. Mɔgɔ si ma na kɛrɛ kɛ o fɛ o kosɔn. A ka o tɔgɔ la ko Rehoboti‡; ko sisan kɔni Matigi Ala ka an wasa yɛrɛ le. Sisan an borofɛnw bɛna caya jamana kɔnɔ.

²³ Isiyaka bɔra yi ka taga Beri Seba.

²⁴ Lon dɔ, su fɛ, Matigi Ala k'a yɛrɛ yira Isiyaka ra k'a fɔ a ye ko: «Ne le ye i face Iburahima ta Ala ye. I kana siran, sabu ne bɛ ni i ye. Ne bɛna baraka don i ra, ka i ta duruja caya, ne ta baaraden Iburahima kosɔn.»

* 26:20 26.20 Eseki kɔrɔ ye ko: kɛrɛ. † 26:21 26.21 Sitina kɔrɔ ye ko: sɔsɔri. ‡ 26:22 26.22 Rehoboti kɔrɔ ye ko: wasa.

²⁵ Isiyaka ka sarakabɔnan dɔ lɔ, ka Matigi Ala tɔgɔ wele, k'a bato. O kɔ, a k'a ta fanibon lɔ o yɔrɔ ra. A ta baaradenw ka kolɔn dɔ sɔgi o yɔrɔ ra fana.

Abimeleki nana jɛnɔgɔnya don ni Isiyaka ye

²⁶ Lon dɔ, Abimeleki ni a terice Ahusati ni a ta kerɛkɛdenw kuntigi Pikɔli bora Gerari ka na Isiyaka fɛ. ²⁷ Isiyaka ko o ma ko: «Mun kosɔn aw nana ne fɛ tuun, k'a sɔrɔ aw ka ne kɔninya, ka ne gben ka bɔ aw ta yɔrɔ ra?»

²⁸ O ko: «An k'a ye ko Matigi Ala bɛ ni i ye le, o kosɔn an nana i fɛ, ko an ye kari ka layiri ta jɔgɔn ye, ka jɛnɔgɔnya don an ni jɔgɔn cɛ. ²⁹ Kari Ala ra ko i tɛna kojugu kɛ an na, i n'a fɔ an fana ma kojugu kɛ i ra cogo min na; an ka kɔpuman dama le kɛ i ye. An ka i bla ka bɔ an fɛ hera ra; ayiwa, sisan Matigi Ala fana ka baraka don i ra.»

³⁰ Isiyaka ka domuniba tobi o ye; o ka o domu, ka min. ³¹ O dugusagbe sɔgɔmada fɛ o wurira, o ka jɛnɔgɔnya don ni Isiyaka ye, ka layiri ta jɔgɔn ye. O kɔ, o faranna jɔgɔn na; Isiyaka ka sira di o ma, o tagara hera ra.

³² Ayiwa, o lon yɛrɛ, Isiyaka ta baaradenw tun bɛ kolɔn min sogira, o nana o kolɔn ko fɔ Isiyaka ye. O ko: «An ka kolɔn sɔgi ka se ji ma.»

³³ Isiyaka ka o kolɔn tɔgɔ la ko Seba. O kosɔn o dugu tɔgɔ nana la ko Beri Seba[§]. O tɔgɔ le tora a ra fɔ ka na se bi ma.

Esawu ta musow

³⁴ Ayiwa, ka Esawu si to san binaani, a ka Beri denmuso furu; Beri tun ye Hɛtika le ye; a denmuso tɔgɔ tun ye ko Yuditi. O kɔ, Esawu ka Elɔn denmuso fana furu. Elɔn fana tun ye Hɛtika ye. A denmuso tɔgɔ tun ye ko Basimati. ³⁵ O muso fla ta ko ka Isiyaka ni Rebeka jusu tɔrɔ kɔsebe.

27

Isiyaka ka dugawu kɛ Yakuba ye

¹ Isiyaka tun kɔrɔra. A padenw baraka dɔgɔyara fɔ ka na kɛ a tɛ foyi yera tuun. Lon dɔ, a k'a dence fɔlɔ Esawu wele; a ko: «Ne dence!» Esawu ko: «Naamu.» ² Isiyaka ko: «A flɛ, ne kɔrɔra, ne ma ne sawagati lɔn fana.

³ Sabari, i ye i ta donsominanw ta, i ta kalan ni i ta bijɛw, ka taga kongo ra ka taga sogo jini ne ye. ⁴ Sogo tobicogo min ka di ne ye, i bɛna a tobi o cogo ra, ka na a di ne ma, ne ye a domu, janko ne ye dugawu kɛ i ye sani ne ye sa.»

⁵ Isiyaka ka min fɔ, jaga Rebeka ka o mɛn. Ayiwa, Esawu nana taga kongo ra ka taga sogo jini minke, ⁶ Rebeka ko a dence Yakuba ma ko: «Ne ka i face kumakan mɛn, a tun b'a fɔra i kɔrɔcɛ Esawu ye ko: ⁷ <Taga sogo jini ne ye; sogo tobicogo min ka di ne ye, i bɛna o jɔgɔn tobi k'a di ne ma ne ye a domu; ni o kɛra, ne bɛna dugawu kɛ i ye Matigi Ala ja kɔrɔ sani ne ye sa.> » ⁸ Rebeka ko Yakuba ma tuun ko: «Ne dence, ne bɛna min fɔ i ye, i toro lɔ ka o lamɛn kɔsebe. ⁹ Taga ba fla mina bakuru ra ka na. Domuni min jɔgɔn ka di i face ye, ne bɛna o tobi a ye, ¹⁰ i bɛ taga ni a ye a fɛ, a b'a domu, ka dugawu kɛ i ye sani a ye sa.»

¹¹ Yakuba ko a bamuso Rebeka ma ko: «Can lɔ, nka ne face k'a lɔn ko si bɛ Esawu fari ra, k'a sɔrɔ si tɛ ne fari ra. ¹² Ni ne face ka na a fɔ ko a bɛ maga ne ra, a bɛna a lɔn ko ne tɛ Esawu ye; ne bɛna kɛ mɔgɔjanfabaga le

§ 26:33 26.33 Seba kɔrɔ ye ko: ka kari; Beri Seba kɔrɔ ye ko: Kariri ta kolɔn.

ye. O tuma sani ne ye dugawu soro, ne bena danga le soro.» ¹³ A bamuso ko: «Ne dence, Ala y'a to o danga ye ne yere le mina. Ne ka min fo, o ke doron; taga baw mina ka na.»

¹⁴ Yakuba tagara ba fla mina ka na a di a bamuso ma. Sogo tobigogo min ka di a face ye, a bamuso ka o jagon do tobi. ¹⁵ O ko, Rebeka k'a dence folo Esawu ta fani dow ta bon konon, fanipuman dow, ka o don Yakuba ra. ¹⁶ A ka bagbolo do ke ka Yakuba borokanw datugu, ani a kan. ¹⁷ A ka sogo min tobi, a ka o di Yakuba ma ko a ye taga ni a ye a face fe. ¹⁸ Yakuba tagara ni sogo ye a face fe. A k'a face wele ko: «Baba!» Isiyaka ko: «Naamu!» A ko: «Ne dence, ele ye jon le ye?» ¹⁹ Yakuba k'a face jaabi ko: «Ne le ye i dence folo Esawu ye. I tun ka min fo ne ye, ne ka o le ke. Sabari ka wuri ka sigi ka ne ta sogo do jimi, ka dugawu ke ne ye.» ²⁰ Isiyaka ko a dence ma ko: «E! Ele ka sogo soro ka ban wa?» Yakuba ko: «I Matigi Ala yere le ka sogow lana ne fe.» ²¹ Isiyaka ko: «Ne dence, gbara yan, ne ye maga i ra k'a lon ni can lo ko ele le ye ne dence Esawu ye, walama ni ele te.» ²² Yakuba gbarara a face ra; a face magara a ra minke, a ko: «A tigi kan ye Yakuba kan ye, nka a borow ye Esawu ta borow ye.» ²³ Isiyaka ma se k'a lon ko Yakuba lo, sabu si tun be a borow ra i n'a fo a balemace Esawu borow. A ka dugawu ke a ye. ²⁴ A k'a jininka tuun ko: «Yala can ra ele le ye ne dence Esawu ye wa?» Yakuba ko: «Onhon.» ²⁵ Isiyaka ko: «Ne dence, o tuma sogo sigi ne koro, janko ne ye do jimi, ka dugawu ke i ye.» Yakuba ka sogo sigi a koro, a k'a domu. Yakuba nana ni rezenji fana ye, a ka o min. ²⁶ O ko, Isiyaka ko: «Gbara ne ra, i ye ne fo ni kanuya ye.» ²⁷ Yakuba gbarara a ra k'a fo ni kanuya ye. Isiyaka ka a ta faniw kasa men. A ka dugawu ke a ye; a ko: «Onhon, Matigi Ala ka baraka don kongo min na ne dence kasa be i ko o kongo kasa.»

²⁸ Ne dence, Ala ye sankolo gomiji di i ma ka dugukolo turu di i ma, ka siman ni rezen di i ma caman.

²⁹ Ala ye jamanaw bla i ta fanga koro k'a to siyaw ye na o kinbiri gban i koro. Ala ye i ke i balemaw matigice ye, k'a to i balemaw ye na o kinbiri gban i koro. Ni mogo min ka i minako juguya, Ala ye o tigi danga; ni mogo min ka i minako na, Ala ye baraka don o tigi ra.»

³⁰ Ayiwa, Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ye ka ban minke, ani Yakuba bora a koro minke doron, a koroce Esawu nana ka bo kongo ra. ³¹ A tagara a ta sogo do tobi ka taga o sigi a face koro. A ko a face ma ko: «Baba, wuri ka i dence ta sogo do domu, ka dugawu ke a ye.» ³² A face Isiyaka ko: «Ele ye jon le ye?» A ko: «Ne le ye i dence koroba Esawu ye.» ³³ Esawu ka o fo minke, Isiyaka ja tigera fo a be yereyere. A ko: «O tuma jon le tagara sogo faga ka na o tobi k'a di ne ma? Sani i ye na, do nana ni sogo ye ne fe; ne k'a domu ka dugawu ke a tigi ye, a fana bena o dugawu soro.»

³⁴ Ayiwa, Esawu ka o kuma men a face fe minke, a jusu kasira; a kulera kosebe. A k'a fo a face ye ko: «Baba, dugawu do ke ne fana ye!» ³⁵ Isiyaka ko: «I dogoce le nana faninya tige, ka i janfa, ka i ta dugawu sonya.»

³⁶ Esawu ko: «E! O tuma a tɔgɔ lara minke ko Yakuba*, o kosɔn a ka ne janfa fɔ sinaga fla ke? A tɔgɔ benna a ma faasi. A ka ne ta korɔya mina ka o ke a yere ta ye; sisan, a ka ne ta dugawu fana sonya.»

Esawu ko a face ma ko: «O tuma ele ma dugawu do bla ne fana ye wa?»

³⁷ Isiyaka ko Esawu ma ko: «A fle, ne ka dugawu ke a ye ka ban ko a ye ke i matigice ye, ko a balema tow bee ye ke a ta jonw ye; ne ka siman ni rezen caman dugawu ke a ye. Ne bena dugawu juman were le ke ele ye tuun sa?» ³⁸ Esawu ko a face ma ko: «Baba, o tuma o dugawu kelen dorɔn le tun be ele fe wa? Dugawu do were ke ne ye.» Esawu ka o fo minke, a kasira kosebe. ³⁹ A face ko:

«A fle, ele tena dugukolo turu sorɔ,
i tena sankolo gomiji fana sorɔ.

⁴⁰ I bena janamanya i ta kerɛkemuru le baraka ra.

I bena ke i dogoce ta jon ye fana;
nka i bena to i yere ma ka yaala ka lamini,
ka i yere bo a ta jonya fanga korɔ.»

⁴¹ Ayiwa, Isiyaka tun ka dugawu min ke Yakuba ye, o ko kera sababu ye k'a to Esawu ka Yakuba koninya; a nana ke Esawu tun b'a fora a yere konɔ ko: «Ne face sawagati be surunyara; ni a sara, ni ne k'a sutara ka ban, ne be ne dogoce Yakuba faga.» ⁴² Do tagara Rebeka fe, ka taga a dence folo Esawu ta miiriya fo a ye. Rebeka k'a dence Yakuba wele, k'a fo a ye ko: «A fle, i koroce Esawu ko a bena i faga k'a yere dimibo. ⁴³ O ra ne bena min fo i ye, o lamen. I ka kan ka bori ka taga Haran jamana ra, ne koroce Laban fe yi. ⁴⁴ I be taga to ale korɔ ka wagati ke yi, sani k'a to i koroce jusu ye suma. ⁴⁵ I ye to yi fo i koroce ta dimi ye mala, janko i ka min ke a ra, a ye jina o ko. Ni a nana jina, ne bena i lana yan tuun. Ni o te, ne le bena bono aw fla bee ra lon kelen na.»

⁴⁶ Ayiwa, Rebeka tagara a fo Isiyaka ye ko: «Isiyaka, Esawu ka Heti denmuso minw furu, o musow koni ka ne sege fo ka dunupa logo bee bo ne ra. Ayiwa, ni Yakuba fana nana o musow jogon do furu nin jamana ra yan, Heti denmusow ra, o tuma hali ne ye sa o belen ka fisa.»

28

Yakuba tagara Mesopotami jamana ra

¹ Ayiwa, Isiyaka ka Yakuba wele o le ra ka dugawu ke a ye, k'a fo a ye ko: «I kana i ta muso ta Kanaanakaw ta denmusow ra de! ² I be taga fo Mesopotami jamana le ra, i bamuso face ta so, ka taga i bamuso koroce Laban ta denmuso do ta i muso ye o yoro ra yi. ³ Sebeetigi Ala ye baraka don i ra, ka den caman di i ma, ka i ta duruja caya, janko i ta mogow ye ke mogɔ camanba ye. ⁴ Ala ka baraka min don Ibrahima ra, a ye o baraka jogon don ele ni i ta duruja ra, janko i siginin be jamana min na lonanya ra bi, o jamana min dira Ibrahima ma, o jamana ye ke i ta ye.»

⁵ O ko, Isiyaka ka Yakuba bla ka taga Mesopotami jamana ra, Laban fe, min ye Aramekace Betuheli dence ye. Laban ye Yakuba ni Esawu bamuso Rebeka koroce le ye.

Esawu ka muso were furu

⁶ Ayiwa, Esawu nana a ye ko Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ye, k'a ci ka taga Mesopotami jamana ra, ka taga muso ta yi; a k'a ye ko a ka dugawu ke

* 27:36 27.36 Yakuba tɔgɔ korɔ ye ko: mogɔjanfabaga.

Yakuba ye k'a fɔ a ye ko a kana muso ta Kanaanakaw ta denmusow ra; ⁷ a k'a ye fana ko Yakuba k'a face ni a bamuso kan mina, ka taga Mesopotami jamana ra. ⁸ Ayiwa, Esawu k'a lon o le ra ko Kanaana sunguruw man di a face Isiyaka ye. ⁹ A k'a ye ten minke, a wurira ka taga Iburahima dence Sumayila ta mɔgɔw fɛ, ka taga olugu denmuso do furu ka o fara a muso tɔw kan. O sunguru tɔgɔ tun ye ko Mahalati. Ale tun ye Nebayoti dogomuso ye.

Yakuba ta siko

¹⁰ Ayiwa, Yakuba bɔra Bɛri Seba ko a bɛ taga Haran. ¹¹ A tagato, a sera yɔrɔ do ra; a sira yi sabu tere tun benna ka ban. A ka kabakuru do ta ka o bla a kun kɔrɔ ka la. ¹² A sikora ka yelenyelennan do ye, a lonin bɛ dugu ma, a kun bɛ sera fɔ sankolo ma. Ala ta melekew tun bɛ yelenna ka jigi o yelenyelennan fɛ. ¹³ Matigi Ala yere tun bɛ yelenyelennan kunna, san fɛ. Ala ko Yakuba ma ko: «Ne le ye Matigi Ala ye, i bɛmace Iburahima ta Ala, ani i face Isiyaka ta Ala. I lanin bɛ dugukolo min kan, ne bɛna o di i ni i ta duruja ma. ¹⁴ I ta duruja bɛna caya i ko dugukolo kenkenmugu. I ta denw bɛna caya ka taga terebenyanfan na, ka taga terebɔyanfan na, ka taga sahiliyanfan fɛ, ani ka taga woroduguyanfan fɛ. Ne bɛna baraka don dugukolo gbaw bɛɛ ra, ele ni i ta duruja le sababu ra. ¹⁵ Ne bɛ ni i ye; ni i bɛ taga yɔrɔ o yɔrɔ, ne bɛna kɛ ni i ye ka i tanga kojugu ma. Ne bɛna a to i ye seko ka na nin jamana ra yan tuun. Ne tɛna i to i kelen na fiyewu. Ne ka fɛn o fɛn fɔ i ye, ne bɛna o bɛɛ kɛ k'a dafa.»

¹⁶ Yakuba wurira a ta sunɔgɔ ra minke, a ko: «Sigiya t'a ra, Matigi Ala bɛ nin yɔrɔ ra, k'a sɔrɔ ne tun ma o lon.» ¹⁷ Yakuba siranna; a ko: «Nin yɔrɔ ye siranyayɔrɔ le ye dɛ! I b'a sɔrɔ ko yan le ye Ala ta so ye cɔ. Sankolo donda fana ka kan ka sɔrɔ yan le.» ¹⁸ A wurira sɔgomada joona fɛ; a tun ka kabakuru min bla a kun kɔrɔ, a ka o wuri k'a lo, ka turu bɔn a kan, k'a kɛ hakirijigifɛn ye. ¹⁹ A ka o yɔrɔ tɔgɔ la ko Beteli*^{*}; k'a sɔrɔ fɔfɔfɔ o yɔrɔ tɔgɔ tun ye le ko Luzi.

²⁰ Yakuba ka dajuru ta Ala fɛ; a ko: «Ni Ala tora ni ne ye, ka ne tanga kojuguw ma nin tagama ra, ni a ka domuni di ne ma ne y'a domu, ka ne ta fani donta di ne ma, ²¹ k'a to ne ye seko hera ra ka na ne faso ra, o tuma Matigi Ala bɛna kɛ ne ta Ala ye. ²² Ne ka nin kabakuru min lo nin ye fana yan, k'a kɛ hakirijigifɛn ye, o yɔrɔ bɛna kɛ Ala ta so ye. Ni ne ka fɛn o fɛn sɔrɔ, ne bɛna o yaga bɔ Ala ye.»

29

Yakuba sera Laban fɛ

¹ Yakuba wurira ka sira mina ka taga terebɔyanfan jamana fan fɛ. ² A tagara kolon do ye kongo kɔnɔ. Sagakuru saba tun bɛ yi, o sagaw tun lanin bɛ kolonda ra. O tun bɛ o sagaw lamin o kolon le ra. O tun bɛ kolon datugu ni kabakuru min ye, o kabakuru tun ka bon kɔseɛɛ.

³ O tun bɛ sagaw bɛɛ lajɛn o yɔrɔ le ra; ni sagaw bɛɛ nana, o bɛ sɔrɔ ka kabakuruba kolonkolon ka bɔ kolon da ra, ka sagaw lamin. Ni sagaw minna, o bɛ kabakuruba kolonkolon k'a bla kolon da ra tuun. ⁴ Yakuba ka o sagagbenbagaw nininka ko: «Ne balemaw, aw bɔra yɔrɔ juman le?» O ko: «Anw bɔra Karan le.» ⁵ Yakuba ko: «Yala aw ka Laban lon wa, Nahori

* **28:19** 28.19 Beteli koro ye ko: Ala ta so.

dence?» O ko: «An k'a lon.» ⁶ Yakuba ko: «Yala a ka kene wa?» O ko: «A ka kene kosebe. A denmuso Raseli yere nato ye nin ye, ni sagaw ye.»

⁷ Ayiwa, Yakuba ko sagagbenbagaw ma ko: «Sagaw lajentuma ma se folo de! Aw m'a ye ko tere to ka jan hali bi wa? Aw ye sagaw to o ye min, o ko, aw ye taga ni o ye, o ye bin jimi.» ⁸ Sagagbenbagaw ko: «An te se ka o ke; fo sagaw bee le ye lajen folo, an be soro ka kabakuru kolonkolon ka bo kolonda ra, ka sagaw lamin.»

⁹ Ka Yakuba to o kuma ra ni sagagbenbagaw ye, Raseli sera ni a face ta sagaw ye. Ale le tun be o sagaw gbenna.

¹⁰ Yakuba ka Raseli ye minke, a belence Laban denmuso, ani a belence ta sagaw, a tagara kabakuru kolonkolon ka bo kolonda ra, k'a belence Laban ta sagaw lamin. ¹¹ Yakuba ka Raseli fo ni kanuya ye, ka kasi kosebe. ¹² A k'a fo Raseli ye ko ale ye a face ta mogo le ye; ko ale ye a face dogomuso Rebeka dence le ye. Raseli borira ka taga so ka taga o fo a face ye. ¹³ Kabini Laban k'a dogomuso dence Yakuba ko men, a borira ka taga a no fe, ka taga a boro melege a ma, k'a fo ni kanuya ye, ka taga ni a ye so kono. Ko minw ka Yakuba soro, a ka o bee lakari Laban ye. ¹⁴ Laban ka o men minke, a ko: «Ka can fo, ele ni ne bee ye mogo kelen le ye.» Yakuba tora Laban fe ka na se fo karo kelen.

Yakuba ka Leya ni Raseli furu

¹⁵ Lon do, Laban nana a fo Yakuba ye ko: «Ne ta mogo le be i ye, o ye can ye, nka o bee n'a ta, i man kan ka baara ke ne ye gbansan. I sara ka kan ka ke min ye, o fo ne ye.»

¹⁶ Ayiwa, o ya soro denmuso fla tun be Laban fe. Koromusoman togo tun ye ko Leya; a dogomuso le tun ye Raseli ye. ¹⁷ Leya padenw le tun ce ka ji* ; nka Raseli fari tun ce ka ji, a pada fana tun ce ka ji.

¹⁸ Raseli ko le tun ka di Yakuba ye. A ko Laban ma ko: «Ne bena baara ke i ye san wolonfla i denmuso flanan Raseli koson.» ¹⁹ Laban ko: «Ne ye a di ele ma, o ka fisa ne ye a di mogo were ma. To ni ne ye yan.»

²⁰ O cogo ra, Yakuba tora Laban fe ka baara ke fo san wolonfla Raseli koson. Nka Raseli diyanya koson, o san wolonfla kera a ja na i ko tere dama doron. ²¹ San wolonfla bannin ko, Yakuba ko Laban ma ko: «Ne ta muso di ne ma sisan sabu wagati min tun yirara, o dafara; ne b'a fe ka jen ni a ye sisan.»

²² Laban ka o yoro mogow bee lajen, ka domuniba tobi, o ka o yere nanagbe. ²³ Ayiwa, su fe, Laban k'a denmuso Leya ta ka taga ni a ye Yakuba fe. Yakuba sira ni a ye o su fe. ²⁴ Laban tun k'a ta baaradenmuso do di Leya ma, k'a ke a ta baaradenmuso ye. O togo tun ye ko Zilipa. ²⁵ Dugu nana gbe minke, Yakuba k'a ye ko Leya lo. A ko Laban ma ko: «I ka mun le ke ne ra tan? O tuma ne ma baara ke i ye Raseli le koson wa? Mun koson i ka ne janfa?» ²⁶ Laban ko: «An ta landa ra yan, an te se ka dogomuso di furu ra koromuso ja. ²⁷ Logokun to ke ni Leya ye. Ni logokun banna, an bena dogomusoman fana di i ma, ni i ka san wolonfla were baara ke ne fe.»

²⁸ Yakuba k'a ke ten; a ka logokun to ke ni Leya ye. O ko, Laban k'a denmuso Raseli fana di a ma. ²⁹ Laban k'a ta baaradenmuso do di Raseli ma; o togo tun ye ko Bila. ³⁰ Yakuba jenna ni Raseli fana ye. Ale le ko

* **29:17** 29.17 Leya padenw le tun ce ka ji: Kitabu dow be nin kuma fo cogo were ra, sabu heburukan faamu ka gbelen.

diyara a ye ka tɛmɛ Leya kan; Yakuba ka baara kɛ Laban ye tuun fɔ san wolonfla.

Yakuba ka dence naani sɔrɔ Leya fɛ

³¹ Matigi Ala k'a ye ko Leya ko tun man di Yakuba ye; o koson Ala ka denworo nɔgɔya Leya ma, nka Raseli ma se ka den sɔrɔ.

³² Leya nana kɔnɔ ta ka dence woro; a k'a tɔgɔ la ko Ruben†, ko: «Matigi Ala ka ne ta sege ye; sisan ne ce bena ne kanu.»

³³ A nana kɔnɔ ta tuun, ka dence were woro; a ko: «Matigi Ala k'a men ko ne ko man di ne ce ye, o koson a ka nin fana di ne ma.» A ka o tɔgɔ la ko Simeyon‡.

³⁴ Leya ka kɔnɔ ta tuun ka dence were woro; a ko: «Sisan kɔni ne ce bena nɔrɔ ne ra, sabu ne ka dence saba le woro a ye.» O koson a ka o tɔgɔ la ko Levi§.

³⁵ A ka kɔnɔ were ta ka dence naaninan woro. A ko: «Sisan ne bena Matigi tando le.» O koson a ka o tɔgɔ la ko Zuda*.

O kɔ, a ma dɔ woro o wagati ra tuun.

30

Yakuba ta den tɔw

¹ Ayiwa, Raseli nana a ye ko ale tɛ den worora Yakuba ye minke, a kɔrɔmuso celiya k'a mina. A ko Yakuba ma ko: «Den dɔ di ne fana ma, ni o tɛ, ne bena sa.» ² Yakuba dimina Raseli kɔrɔ kosɛɛ. A ko: «O tuma ne le ye Ala ye wa? Ala le ma i bari denworo ra wa?» ³ Raseli ko: «Ne ta baaradenmuso Bila ye nin ye; jɛn ni ale ye, janko a ye den sɔrɔ ne ye. Ni o kera, ale sababu ra, ne fana bena den dɔ sɔrɔ.»

⁴ Raseli k'a ta baaradenmuso Bila di Yakuba ma k'a kɛ a muso ye. Yakuba jenna ni a ye. ⁵ Bila nana kɔnɔ ta ka dence woro Yakuba ye. ⁶ Raseli ko: «Ala ka jo di ne ma. Ne ka min fɔ a ka o mɛn, ka dence di ne ma.» O koson Raseli ka den tɔgɔ la ko Dan*.

⁷ Raseli ta baaraden Bila nana kɔnɔ ta ka dence flanan woro Yakuba ye. ⁸ Raseli ko: «Ne ka siyɛngɛlɛn le ta ni ne kɔrɔmuso ye fɔ ka se sɔrɔ.» A ka o den tɔgɔ la ko Nɛfitali†.

⁹ Ayiwa, Leya nana a ye ko ale tɛ den worora minke tuun, ale fana k'a ta baaradenmuso Zilipa ta ka o di Yakuba ma.

¹⁰ Zilipa nana kɔnɔ ta ka dence woro Yakuba ye. ¹¹ Leya ko: «Ne kunnadiyara dɛ!» A ka o den tɔgɔ la ko Gadi‡.

¹² Zilipa nana dence flanan woro Yakuba ye. ¹³ Leya ko: «E! Nin ye herɛ le ye dɛ! Musow bena a fɔ ko ne ta pana.» A ka o tɔgɔ la ko Aseri§.

¹⁴ Lon dɔ, simantigewagati ra, Ruben bɔra ka taga mandaragɔrisun dɔ ye foro ra. A ka o yiri den tige ka na a di a bamuso Leya ma*. Raseli ko Leya ma ko: «I tɛ sabari ka i dence ta mandaragɔri dɔ di ne ma wa?»

¹⁵ Leya ko: «Mun? I ka ne ta ce bosi ne ra, o ma i wasa, fɔ i belɛn ko ne ye ne dence ta mandaragɔri le di i ma ka fara o kan kɛ!» Raseli ko:

† 29:32 29.32 Ruben tɔgɔ kɔrɔ ye ko: Aw ye dence fle! ‡ 29:33 29.33 Simeyon tɔgɔ kɔrɔ ye ko: Matigi bɛ mɔgɔ lamɛn. § 29:34 29.34 Levi tɔgɔ kɔrɔ ye ko: ka nɔrɔ a ra. * 29:35 29.35 Zuda tɔgɔ kɔrɔ ye ko: ne bɛ Matigi tando. * 30:6 30.6 Dan tɔgɔ kɔrɔ ye ko: Ala ka kiti tige. † 30:8 30.8 Nɛfitali tɔgɔ kɔrɔ ye ko: ne ka siyɛn ta. ‡ 30:11 30.11 Gadi tɔgɔ kɔrɔ ye ko: kunnadiya. § 30:13 30.13 Aseri tɔgɔ kɔrɔ ye ko: herɛ. * 30:14 30.14 Mɔgɔw tun b'a miiri ko o yiridɛn bɛ se k'a to muso bɛ kɔnɔ ta joona.

«Ayiwa, ni o lo, a bena bi su ke ni i ye. O be ke mandaragori sara ye.» Leya sonna o ma.

¹⁶ Ayiwa, wula fe, Yakuba botɔ foro ra, Leya borira ka taga a kunben, k'a fo a ye ko: «I be si ne le fe bi. Ne ka i sorɔ ni ne dence ta mandaragoriw ye.» Yakuba tagara si Leya fe o lon su fe. ¹⁷ Ala ka Leya ta daariri lamɛn. A nana kɔnɔ ta ka dence loorunan woro Yakuba ye. ¹⁸ Leya ko: «Ne ka ne ta baardenmuso di ne ta ce ma minke, Ala ka o sara le di ne ma.» Leya ka o den tɔgɔ la ko Isakari†.

¹⁹ Leya nana kɔnɔ ta tuun, k'a dence wɔɔrɔnan woro Yakuba ye minke, ²⁰ a ko: «Ala ka fenba ke ne ye. Sisan ne ce bena ne bonya, sabu ne ka dence wɔɔrɔ le woro a ye.» Leya ka o den tɔgɔ la ko Zabolɔn‡.

²¹ O kɔ, a ka denmuso woro, ka o tɔgɔ la ko Dina.

²² Ayiwa, Ala hakiri tora Raseli ra, k'a ta daariri lamɛn, ka woro nɔgɔya a ye. ²³ Raseli nana kɔnɔ ta ka dence woro. A ko: «Ala ka maroya bo ne ra sisan.» ²⁴ A k'a tɔgɔ la ko Yusufu§. A ko: «Ala ye dence were fara nin kan ne ye.»

Yakuba kera naforotigi ye

²⁵ Ayiwa, Raseli ka Yusufu woro minke, lon do Yakuba k'a fo Laban ye ko: «Sira di ne ma ne be seko ka taga so, ne faso ra. ²⁶ Ne ta musow, ani ne ta denw di ne ma; ne ka baara ke i ye olugu le koson. O di ne ma ne be taga so, sabu ne ka min ke i ye, i yere ka o lon.» ²⁷ Laban ko: «Ni ne ko ka di i ye, o tuma to yan. Ne ta lagberikefenw k'a yira ne ra ko Matigi Ala ka baraka don ne ra ele le sababu ra. ²⁸ I ta sara be ke min ye, o fo ne ye, ne be o di i ma.» ²⁹ Yakuba ko: «Ne ka baara ke cogo min na, ani i ta beganw cayara cogo min ne boro, ele yere ka o lon. ³⁰ Sabu began fitini min tun be i fe sani ne ye na yan, o cayara sisan ka ke begankuruba ye. Matigi Ala ka baraka don i ra ne le sababu ra. Sisan ne bena wagati juman le sorɔ ka baara ke ne yere ta mɔgow ye?» ³¹ Laban ko: «I b'a fe ne ye mun le di i ma i sara ye?» Yakuba ko: «I tena foyi were di ne ma; ne bena min fo, ni i sonna o ma, ne bena i ta sagaw gben tuun, ka o korosi. ³² Nka bi, ne bena don i ta beganw ce ra ka o bee flefle kelen kelen. Sagaden musoman minw jegenjegenɛna, ani fin be minw na, ani minw yoro bee finna, ani ba minw jegenɛna fana, ani fin be minw na, ne bena olugu bee mina ka o bla danna. O le be ke ne ta sara ye. ³³ O ko fe, ni i nana ne ta sagaw fe, ni ne terennin lo walama ni ne terennin te, walama ni ne ka i janfa, i yere bena o lon; ni i nana ba o ba ye ne fe, min ma jegen, walama fin te a ra, ani ni i ka sagaden o sagaden ne fe, min ma fin, o tuma ne ka o sonya i fe le.» ³⁴ Laban ko: «Ayiwa, i k'a fo cogo min na, an ye a ke ten.»

³⁵ Nka, o lon yere ra, bakorɔnin min o min jegenjegenɛna, ani fin be a min o min na, ani ba musoman min o min jegenjegenɛna, ani fin be a min o min na, walama gbe tun be min o min na, ani saga min o min finna, Laban ka olugu bee woloma ka o bla danna. A ka olugu karifa a dencew ma, ³⁶ ka o bla ka taga yoro were, ka o yoro janya Yakuba ra; a dencew tagamana fo tere saba ka taga o yoro ra. Yakuba ka to ni Laban ta began tow ye, ka ke olugu korosi ye.

† 30:18 30.18 Isakari tɔgɔ koro ye ko: sara. ‡ 30:20 30.20 Zabolɔn tɔgɔ koro ye ko: bonya.

§ 30:24 30.24 Yusufu tɔgɔ koro ye ko: ka do fara a kan.

³⁷ Ayiwa, Yakuba ka bere kene dow tige, pepiliyesun dow ra, ani amandesun dow ra, ani pilatanisun dow ra. A ka o berekenew fara dow bobo o ra, ka o gbemanyorow bobo, ka o negenregen. ³⁸ A ka o bere kene negenninw blabla beganw ta jiminfaga kono, janko beganw nato jiminyoro ra, o ye o bere negenninw ye; k'a soro beganw tun be yelen nagon kan jiminyoro le ra. ³⁹ Ayiwa, beganw nana ke yelen ye nagon kan jiminyoro ra ka o ja to o bere negenninw na. A kera ten, o beganw nana den o den woro, o denw bee negenregennin worora, ka fin ke o ra, walama ka gbe ke o ra.

⁴⁰ Yakuba tun ka saga minw woloma, a ka olugu bla Laban ta saga negenninw, ani a finmanw ja koru, janko o ye Laban ta sagaw fe. A kera ten Yakuba ka begankuru dow soro a yere ta ye; a ma son ka o fara Laban taw kan.

⁴¹ Ni saga barakamanw le tun be nana min, Yakuba tun be bere negenregennin bla jiminfaga kono o ja koru, janko o yelento nagon kan, o ye berew ye, ani janko ni o sagamusow ka na kono ta o denw ye negenregen. ⁴² Nka ni saga fasaninw le tun be na min, Yakuba tun te bere bla jiminfaga kono o ja koru. O cogo ra, saga fasaninw kera Laban ta ye, saga belebelew kera Yakuba yere ta ye.

⁴³ Ayiwa, Yakuba kera fentigi ye o cogo le ra. A ka baw ni sagaw soro caman; baaraden musomanw ni a cemanw tun be a fe, ani nagonmew, ani faliw.

31

Yakuba ko a be seko Kanaana jamana ra

¹ Ayiwa, Yakuba nana a men ko Laban dencew b'a fora ko: «Yakuba ka an face borofenw bee ta. A ka an face ta naforo le ta k'a yere ke fentigi ye.» ² Yakuba nana Laban korosi fana, k'a ye ko Laban tun ka ale mina cogo min na folo, a te o cogo ra tuun.

³ Lon do, Matigi Ala k'a fo Yakuba ye ko: «Seko i faso ra, i worora yoro min na. Ne bena ke ni i ye.»

⁴ O kuma fora minke, Yakuba ka Raseli ni Leya wele ka na. Olugu tun be kongo ra beganw koru. ⁵ Yakuba ka o wele k'a fo o ye ko: «Ne k'a ye aw face ja ra ko a tun ka ne mina cogo min na folo, ko a te ten tuun. Nka ne face ta Ala le tora ne fe. ⁶ Aw yere k'a lon ko ne ka baara ke aw face ye ni ne baraka bee le ye. ⁷ O bee n'a ta, aw face ka ne janfa, ka ne ta sara yelema fo sijaga tan. Nka Ala ma son a ye kojugu ke ne ra. ⁸ A ko minke ko ni fin walama gbe ka ke sagaden minw na, ko olugu le be ke ne ta sara ye, sagamusow ka sagaden o sagaden woro, fin walama gbe kera o bee ra. A nana yelema k'a fo ko ni sagaden minw negenregenna, ko olugu le be ke ne ta ye; o tuma sagamusow ka sagaden o sagaden woro, o bee negenregennin worora. ⁹ Ala le ka aw face ta sagaw mina a ra ka o di ne ma; ¹⁰ sabu wagati min beganw tun be yelen nagon kan, lon do ne sikora; ne ka ne ja korota, k'a ye ko bakoronin minw tun yelenna ba musomanw kan, olugu bee tun negenregennin lo, walama fin tun be o ra. ¹¹ O wagati ra, Ala ta meleke ka ne wele ko: «Yakuba!» Ne ko: «Naamu.» ¹² A ko: «I ja korota ka fleri ke: bakoronin minw be yelenna bamusow kan, o bee negenregennin lo, walama no be o bee ra.» A ko: «Ne ka o ke sabu Laban ka fen o fen ke i ra, ne ka o bee ye. ¹³ Ala min k'a yere yira i ra Beteli, ne le ye o Ala ye. I ka turu ke kabakuru kan o yoro le ra k'a ke hakirijifen

ye, ka dajuru ta ne Ala fe. Ayiwa, sisan wuri ka bo nin jamana ra, ka seko i woro jamana ra.» »

¹⁴ Ayiwa, Raseli ni Leya ka Yakuba ta kuma men minke, o ko: «Anw ninyoro foyi te yan tuun, an fana tena cen foyi soro an face ta so yan tuun.

¹⁵ Anw face yere be anw jatera lonanw le ye sisan. A ma an fiyeere ka an wari domu ka ban wa?» ¹⁶ O ko Yakuba ma tuun ko: «Ala ka naforo minw mina an face ra k'a di i ma, o ye anw ni an ta denw ta le ye sisan. O ra, Ala ka min fo i ye, o ke.»

¹⁷ Yakuba wurira k'a ta musow ni a ta denw yelen nagonew kan ka sira mina. ¹⁸ A tagara ni a ta beganw bee ye, a ka began minw bee soro Mesopotami jamana ra, ani fen o fen tun be a ta ye. A ka ke taga ye a face Isiyaka fe, Kanaana jamana ra.

¹⁹ Yakuba bora wagati min na, o y'a soro Laban tun tagara a ta sagaw sikanyoro ra. O boto, Raseli k'a face Laban ta batofenw sonya.

²⁰ Yakuba ka Aramekace Laban janfa tan le, ka bo ka taga, a ma sara a ra. ²¹ Fen o fen tun ye a ta ye, a teliyara ka o bee ta ka taga ni o ye. A ka Efirati ba tige, ka taga Galadi kuruw fan fe.

Laban ka Yakuba nɔgben

²² Yakuba taganin tere sabanan le ra, o soro k'a fo Laban ye ko Yakuba borira.

²³ Laban k'a ta mogo dow ta ka Yakuba nɔgben fo tere wolonfla. A tagara Yakuba soro Galadi kuruyoro ra. ²⁴ Nka o lon su fe, Ala k'a yere yira Aramekace Laban na, siko ra, k'a fo a ye ko: «Laban, i yere korosi, i kana foyi ke Yakuba ra de!»

²⁵ Ayiwa, Laban tagara se Yakuba ma tuma min na, o y'a soro Yakuba tun k'a ta fanibonw lo kuru sanfeyoro do ra. Laban fana k'a ta fanibonw lo Galadi kuruw yoro do were ra, ani a ta mogow. ²⁶ O ko, Laban tagara a fo Yakuba ye ko: «Yakuba, ele ka mun le ke ne ra tan? Mun na i ka ne janfa ka bo, ka ne denmusow mina ka bo ni o ye, i n'a fo jon minw minana kerekeyoro ra? ²⁷ Mun na i ka ne janfa ka dogo ka bo, i yere ma sara ne ra. Ne tun bena janagbeba do ke ka i blasira, an be jagari ni donkirilakanw ye, ani dundukanw, ani gonifokanw. ²⁸ Hali i yere m'a to ne ye ne denmusow ni ne mamadenw fo ni kanuya ye! I ka mun hakirintanyako le ke tan? ²⁹ An be yoro min na sisan, ne be se ka kojugu ke aw ra. Nka kunu, i bemaw ta Ala kumana ne fe. A ko: «Laban, i yere korosi, i kana foyi ke Yakuba ra de!» ³⁰ Ayiwa, ne k'a lon ko i korotoninba lo; i b'a fe ka taga i faso ra; nka mun koson i tagato ka ne ta batofenw fana sonya?» ³¹ Yakuba ka Laban jaabi ko: «Ne tun be siranna ko i bena i denmusow bosi ne ra le; o koson ne bora i jina ma. ³² Nka ni i ka i ta batofenw soro mogo o mogo boro ne fe yan, o tigi ka kan ka faga le. An ta mogow bee ye nin ye; i ta batofenw jini yoro bee; ni i ka min ye, i ye o ta.»

Yakuba tun m'a lon ko Raseli le k'a face Laban ta batofenw sonya.

³³ Laban tagara don Yakuba ta fanibonw konɔ, ka yoro bee fle; ka taga don Leya ta fanibonw konɔ, ka o fana fle; ka taga don baaradenmuso fla ta fanibonw konɔ ka o fana fle; a ma foyi ye. O ko, a tagara don Raseli ta fanibonw konɔ; ³⁴ jaga Raseli tun k'a face ta batofenw ta, ka o dogo nagonew ta sigifenw konɔ ka sigi a kan. Laban ka yoro bee fle, a ma foyi ye. ³⁵ Raseli

ko a face ma ko: «Baba, musow ta landa le be ne ra bi, o koson ne te se ka wuri; yafa ne ma.»

Laban k'a ta batofenw jini yoro tow bee ra, a ma o ye.

³⁶ Yakuba dimina Laban korɔ, fo k'a ke kere ye. A ko Laban ma ko: «Ne ka i hake ta mun le ra, walama ne ka kojugu juman le ke i ra, fo i jusu gbannin be ne nogbenna tan? ³⁷ I ka ne ta minanw bee fle minke, i ka i ta mun le ye ne fe? Ni a kera ko i ka i ta fen do ye an fe, a yira i ta mogow ni ne ta mogow bee ja na yan, olugu ye a kiti tige an fla ce. ³⁸ Ne ka san mugan le ke i fe baara ra. I ta sagaw, ani i ta baw ka den o den woro, a bee panaman worora. Lon si ne ma i ta sagajigi do faga k'a jimi. ³⁹ Lon si ne ma na ni began do ye i fe ko waraw k'a faga k'a tigtige. Ni waraw tun ka do faga, ne yere le tun be do jini k'a bla o no ra. Ni began do tun sonyana ne fe, ni a kera tere fe o, ni a kera su fe o, i tun b'a fo ko ne ye a jagon jini. ⁴⁰ Tere fe, tere fundenin tun be ne kan. Su fe fana, nene tun be ne mina, k'a ke fo ne te se ka sunogo. ⁴¹ Ne be i ta so, nin ye a san mugan ye. Ne ka baara ke i ye san tan ni naani i denmuso fla koson; o ko, ne ka san woro ke, ne be i ta sagaw ni i ta baw korosira. Nka i ka ne sara ye lema fo sipaga tan. ⁴² Ne bemace Iburahima ta Ala, ani ne face Isiyaka be tagama o Ala kelen min pasiran na, ni o Ala tun te ni ne ye, ele tun bena ne borolakolon le bla ka taga. Ala ka ne ta sege le ye, ani ne ta baara; o koson kunu a ka nin kiti tige an fla ce, ka nin ko latige.»

⁴³ Ayiwa, Laban ka Yakuba jaabi ko: «Nin musow ye ne denmusow le ye, o ta denw fana ye ne ta denw le ye. Nin beganw ye ne ta le ye. I ja be fen o fen na, o bee ye ne ta le ye. Ne be se ka mun le ke ne denmusow ni o worodenw ye bi tuun?» ⁴⁴ Laban ko Yakuba ma tuun ko: «Na, an ye jnɔgɔnya don, ele ni ne; o ye ke seereya ye ele ni ne ce.»

⁴⁵ Yakuba ka kabakuru do ta k'a lo, ka o ke hakirijigifen ye. ⁴⁶ O ko, a ko a ta mogow ma ko o ye kabakuruw ce. O ka kabakuruw ce k'a ton jagon kan. O bee jenna ka domuni ke o kabakuruton kan. ⁴⁷ Laban ka o yoro togo la ko Yegari Sahaduta. Yakuba k'a togo la ko Galedi*.

⁴⁸ Laban ko: «Nin kabakuruton ye ke an fla seere ye bi. O le koson o yoro togo lara ko Galedi.» ⁴⁹ Nka a yoro togo nana la fana ko Misipa†, sabu Laban ka a fo Yakuba ye ko: «Ni an nana fara jagon na, k'a ke ko an ja te jagon na tuun, Matigi Ala ye an bee korosi.»

⁵⁰ Laban ko Yakuba ma tuun ko: «Ni i ka ne denmusow minako juguya, ka muso werew ta, mogow le te an seere ye de! I yere korosi, sabu Ala le ye an seere ye.» ⁵¹ Laban k'a fo Yakuba ye tuun ko: «Nin kabakuruton fle, ani ne ka nin kabakuruba min lo, ele ni ne ce. ⁵² Ayiwa, nin kabakuruton ye an seere ye, nin kabakuruba ye an seere ye. Ne man kan ka teme nin kabakuruton kan ka taga ele no fe ni naninyajugu ye, ele fana man kan ka teme ni kabakuruton kan, ani nin kabakuruba kan ka na ne no fe ni naninyajugu ye. ⁵³ Iburahima ta Ala, Nahori ta Ala, olugu face ta Ala, ale le ye ke an ta kititigebaga ye.»

Yakuba fana karira Ala ra, a face Isiyaka be tagama Ala min pasiran na. ⁵⁴ O ko, Yakuba ka began do ke saraka ye kuru kan; a k'a ta mogow bee wele ka na, o ka domuniba ke; o ko, o sira kuru kan yi.

* **31:47** 31.47 Yegari Sahaduta, ani Galedi, o korɔ ye ko: kabakuruton min kera an seere ye.

† **31:49** 31.49 Misipa korɔ ye ko: k'a korosi.

32

Yakuba ka cira bla Esawu ma

¹ O dugusagbe sɔgɔmada jooṅa fɛ, Laban wurira k'a denmusow ni a mamadenw fo, ka dugawu ke o ye. O ko, a sekora ka taga a ta so. ² Ayiwa, Yakuba k'a ta sira ka taga; a tagato, a benna ni Ala ta meleke dow ye. ³ Yakuba ka o ye minke, a ko: «Nin yoro ye Ala ta mɔgow ta yoro le ye.» O koson a ka o yoro tɔgo la ko Mahanayimu*.

⁴ Yakuba k'a ta mɔgo dow ci a korɔce Esawu fɛ Seyiri jamana ra, Edomu mara ra. ⁵ A k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo ne matigice Esawu ye ko a ta jonce Yakuba le ka aw ci; ko ne tun be Laban fɛ yi, ko ne tun be yi le fo ka na se bi ma.» ⁶ A ko tuun ko: «Aw ye a fo a ye ko misiw be ne fɛ, ani faliw, ani sagaw, ani baarden cemanw ni a musomanw; ko ne be o fo ne matigice ye janko a ye sabari ka ne minako ja.»

⁷ Ayiwa, ciradenw tagara Esawu fɛ. O sekora minke, o nana a fo Yakuba ye ko: «An tagara i korɔce Esawu fɛ. A be nana i kumben ni ce keme naani ye a ko fɛ.»

⁸ Kabini Yakuba ka o men, a siranna fo k'a hakiri jagami. Mɔgo minw be tun be ni a ye, ani sagaw, ani misiw, ani jɔgɔmew, a ka o be taran, ka o ke jenkuru fla ye. ⁹ A ko: «Ni Esawu nana ben jenkuru kelen kan, ka olugu faga, tow bena boriyoro soro.» ¹⁰ A ka Ala daari ko: «Ne bemace Iburahima ta Ala, ne face Isiyaka ta Ala, Matigi Ala, ele le k'a fo ne ye ko ne ye seko ka na ne ta jamana ra, ne woroyoro ra, ko i bena baraka don ne ra. ¹¹ Ayiwa, i ka kopuman min be ke ne ye, ani i ka kankelentiya min be ke i ta jonce ye, ne tun man kan ni o ye. Ne temeto yan ka taga Laban fɛ, ne ka Zuriden ba tige tuma min na, foyi tun te ne boro ni ne ta bere te. Nka bi ne ka ne ta mɔgow ni ne ta beganw taran ka o ke fo jenkuru fla. ¹² Sabari ka ne bosi ne korɔce Esawu boro. Sabu ne be siranna, a kana na ne faga, ka ne ta musow ni o ta denw fana faga. ¹³ Matigi Ala, ele yere le k'a fo ko i bena baraka don ne ra, ka ne ta duruja caya i ko kɔgoji kenken; k'a ke fo mɔgo tena se k'a jate k'a da lon.»

Yakuba ka sama ci ka taga a di Esawu ma

¹⁴ Ayiwa, Yakuba ka Ala daari ka ban minke, a sira o yoro ra yi. A k'a ta began dow woloma ka a be o sama a korɔce Esawu ma. ¹⁵ A ka sagajigi mugan mina, ani sagamuso keme, bakoronin mugan, ani ba musoman keme fla, ¹⁶ ani jɔgɔmemuso bisaba ni o sinmindenw, ani misi binaani, ani misitoran tan, ani falimuso mugan, ani falice tan. ¹⁷ A ka o karifa a ta baardenw ma, o be ni o ta begankuru. A k'a fo o ye ko: «Aw ye bla ne ja, ka furance do to begankuruw ni jɔgon ce.»

¹⁸ A k'a fo baarden folo ye ko: «Ni ne korɔce Esawu nana ben ni i ye, ni a ka i pininka ko: «Ele ye jon ta baarden le ye? I be tagara min le? Begankuru min be i ja o ye jon ta le ye?» ¹⁹ Ni a ka i pininka ten, i ye a jaabi ko: «I ta jonce Yakuba ta lo, a ka nin beganw di ko ka na a sama a matigice Esawu ma. A yere be nana ko fɛ.»

²⁰ Yakuba ka o kuma kelen fo baarden flanan ye, ani baarden sabanan, ani begankuru do tun be min o min ja. A k'a fo o ye ko ni o ka ben ni ale matigice Esawu ye, o ye o kuma le fo a ye. ²¹ A ko o ma ko: «Aw ye a fo a ye ko a ta jonce Yakuba yere be nana ko fɛ.»

* 32:3 32.3 Mahanayimu koro ye ko: sigiyoro fla.

Yakuba tun b'a fora a yere kono ko: «Ne ka nin began minw bla ka taga na, ni olugu dira a ma, a jusu bena suma; o ra, ni an na ka na jagon ye, a be se ka ke ko a bena ne kunben ni hera ye.»

Yakuba togo kera Izirayeli ye

²² Ayiwa, Yakuba ka o sama bla ka taga a yere na minke, a yere tora ni a ta mogow ye o su fe.

²³ O su kelen na, Yakuba wurira k'a muso fla ta, ani a ta baardenmuso fla, ani a ta den tan ni kelen, ka Yaboki ba tige. ²⁴ A ka ba tige ni olugu ye, k'a borofen tow bee lateme fana ba ko fe. ²⁵ O ko, ale yere tora a kelen. Ce do nana siyen ta ni a ye fo ka taga dugugbeda se. ²⁶ Ce k'a ye ko a te se ka Yakuba ben minke, a k'a bugo a togokun na. Yakuba togokun mugura. ²⁷ Ce ko Yakuba ma ko: «A to ne ye taga, sabu dugu be gbera.» Yakuba ko: «Ni i ma dugawu ke ne ye, ne te a to i ye taga de!» ²⁸ Ce ko Yakuba ma ko: «I togo ye di?» A ko: «Yakuba.» ²⁹ Ce ko: «I togo tena ke Yakuba tuun, i togo bena la ko Izirayeli†; sabu i ka siyen ta ni Ala ye, ka siyen ta ni mogow ye, ka se soro.» ³⁰ Yakuba k'a jininka ko: «Sabari ka i togo fo ne ye.» Ce ko: «Mun na i be ne togo jininkara?» O wagati ra, a ka dugawu ke Yakuba ye.

³¹ Yakuba ka o yoro togo la ko Penuweli‡; ko sabu ale ka Ala ye na ni na, nka ale kisira.

³² Yakuba bora wagati min na Penuweli ka ba tige, o y'a soro tere bora ka ban. A tun be tagamana ka segelen.

³³ O le koson fo ka na se bi ma, sogobu min be began togokun na, Izirayeli ta mogow te o domu; sabu Ala ka Yakuba bugo o yoro le ra, a togokun kolotuguyoro ra.

33

Yakuba ni Esawu ka jagon kunben

¹ Ayiwa, Yakuba nana a na korota ka fleri ke, ka Esawu nato ye ni ce keme naani ye. Yakuba ka o ye minke, a k'a denw taran Raseli ni Leya ce, ani baardenmuso fla. ² A ka baardenmusow bla na fe ni o ta denw ye, ka Leya ni a ta denw gban o ra, o ko, a ka Raseli ni Yusufu gban olugu ko fe. ³ Ale yere ka bla o bee na fe. A k'a kinbiri gban fo sinaga wolonfla, fo ka taga se a koroce Esawu ma. ⁴ Esawu borira ka na a kunben, k'a boro mini a kan na, k'a fo ni kanuya ye. O fla bee ka ke kasi ye. ⁵ Esawu k'a na korota ka musow ni denmisenw ye minke, a ko: «Nin mogow minw be i ko olugu ye jontigiw le ye?» Yakuba ko: «Ala ka den minw di i ta jonce ma, olugu lo.»

⁶ Baardenmusow gbarara, o ni o ta denw, ka na o kinbiri gban. ⁷ Leya ni a ta denw gbarara fana, ka na o kinbiri gban. O ko fe, Raseli ni Yusufu gbarara ka na o kinbiri gban. ⁸ Esawu ko Yakuba ma ko: «Ne benna ni begankuru minw ye, o ye mun ta le ye?» Yakuba ko: «Ne b'a fe ka o di i ma janko ne ko ye diya ne matigice ye.» ⁹ Esawu ko: «Ne dogoce, fen caman be ne fe ka ban, to ni i ta beganw ye.» ¹⁰ Yakuba ko: «On-on, sabari! Ni a kera ko i yafara ne ma, sabari ka ne ta bonya mina. O le koson ne nana i kunben minke, ne ka i ye minke, a kera i n'a fo ne na lara Ala yere le kan. I fana ka ne kunben ka na. ¹¹ Sabari ka son ka ne ta bonya mina, sabu Ala ka ne son fen caman na, foyi ma ne dese.»

† 32:29 32.29 Izirayeli koro ye ko: ka siyen ta ni Ala ye. ‡ 32:31 32.31 Penuweli koro ye ko: Ala nada.

Yakuba k'a fɔ ten k'a gbeleya minke, a laban Esawu sɔnna.

¹² O kɔ, Esawu ko: «Ayiwa, an ye taga. An ye sira mina; ne bɛ i blasira.»

¹³ Yakuba ko: «Ne matigicɛ yɛrɛ k'a lon ko denmisenw ta ko ka gbɛlen; sagadenw fana bɛ ne fɛ, misiden dɔw bɛ sin na. Ni an ka tagama lateliya ka tɛmɛ o baraka kan lon kelen dɔrɔn, bɛganw bɛɛ bɛna sa. ¹⁴ O ra ne matigicɛ ye bla a ta jɔncɛ na. Ne bɛna to ka taga dɔɔnin dɔɔnin, ka gban bɛganw kɔ, ani denmisenw, fɔ ka taga se ne matigicɛ fɛ Seyiri mara ra.»

¹⁵ Esawu ko: «O tuma ne bɛna ne ta mɔgɔ dɔw to ni i ye.» Yakuba ko: «O kɛkun ye mun ye sa? Ni ne ko diyara ne matigicɛ ye ka ban, o bɛ ne wasa.»

¹⁶ Ayiwa, o lon yɛrɛ, Esawu ka sira ta ka taga Seyiri mara ra.

¹⁷ Yakuba tagara Sukɔti. A k'a ta fanibon lo yi, ka wɛrɛ dɔw lo a ta bɛganw ye. O le kosɔn o ka o yɔrɔ tɔgɔ la ko Sukɔti*.

Yakuba sera Sikemu

¹⁸ Yakuba bɔra Mesopotami, a ni hɛra tagara se fɔ Sikemu, Kanaana jamana ra. A k'a ta fanibonw lo dugu na fɛ. ¹⁹ A tun k'a ta fanibonw lo yɔrɔ min na, a nana o yɔrɔ san Hamɔri ta mɔgɔw fɛ warigbɛ kɛmɛ. Hamɔri le ka Sikemu dugu sigi. ²⁰ Yakuba ka sarakabɔnan dɔ lo o yɔrɔ ra, ka o tɔgɔ la ko Eli Elowe Izirayeli†.

34

Dina ni Sikemu ta ko

¹ Ayiwa, Leya tun ka denmuso min woro Yakuba ye, ni a tɔgɔ ye ko Dina, lon dɔ, ale le nana bɔ ko a bɛ taga a sunguru jɔgɔnw fɛ dugu kɔnɔ.

² Jamanatigi Hamɔri Hevikacɛ, ale dence min tɔgɔ ye ko Sikemu, o ka Dina ye. A k'a mina ka jɛn ni a ye fanga ra, k'a lanɔgɔ.

³ Ayiwa, Yakuba denmuso Dina ko diyara Sikemu ye; a k'a kanu. A kumana a fɛ, ka cogo bɛɛ kɛ janko ale ye a sɔrɔ k'a kɛ a muso ye. ⁴ A ma na na, Sikemu tagara a fɔ a face Hamɔri ye ko a ye Dina daari k'a di ale ma, a bɛ kɛ a muso ye.

⁵ Ayiwa, Yakuba nana a mɛn ko Sikemu k'a denmuso Dina mina ka la ni a ye fanga ra k'a lanɔgɔ; nka i n'a fɔ Yakuba dencew tun bɛ ni bɛganw ye kongo ra, a jɛra o ko kan fɔ ka na a to o ye na ka bɔ kongo ra.

⁶ Hamɔri ni a dence Sikemu tagara Yakuba fɛ ka taga kuma a fɛ. ⁷ Yakuba dencew nana ka bɔ kongo ra, o ka o ko mɛn. O k'a mɛn minke, a digira o ra, o dimina kosɛbɛ, sabu Sikemu tun ka maroyakoba le kɛ Izirayelimɔgɔw cɛ ra; a lara ni o dɔgɔmuso Dina ye, k'a sɔrɔ o tun man kan ka kɛ. ⁸ Hamɔri tagara kuma Yakuba dencew fɛ; a k'a fɔ o ye ko: «Aw denmuso ko diyara ne dence Sikemu ye. Ne bɛ aw daari aw ye a di a ma a ye kɛ a muso ye.

⁹ Aw ye jɛnjɔgɔnya don ni an ye; aw bɛna aw denmusow di an ma furu ra, ka an taw fana ta ka o kɛ aw ta musow ye. ¹⁰ Aw bɛna sigi ni anw ye yan. Jamana bɛ labla aw ye, ni min ka aw diya aw bɛ o kɛ. Aw bɛ to yan ka jago kɛ, ka dugukolo dɔw san aw yɛrɛ ye.»

¹¹ Sikemu fana k'a fɔ Dina face ni a balemaw ye ko: «Aw ye sɔn ka nin kelen kɛ ne ye. Ni aw ka fɛn o fɛn jini ne fɛ, ne bɛna o di. ¹² Ni a ka aw diya, aw ye furunaforoba dɔ fɔ, ani wari caman; ne bɛna o bɛɛ di aw ma, janko aw ye muso di ne ma dɔrɔn.»

* **33:17** 33.17 Sukoti kɔrɔ ye ko: wɛrɛw. † **33:20** 33.20 Eli Elowe Izirayeli, o kɔrɔ ye ko: Ala ye Izirayeli ta Ala ye.

¹³ Yakuba dencew ka Sikemu ni a face Hamōri jaabi ni janfa kumaw le ye, sabu Sikemu ka o balemamuso Dina lanogō minke, o ma diya o ye. ¹⁴ O ko Hamōri ni Sikemu ma ko: «Ka an dogomuso di ce kenesigibari ma, o ye ko do le ye an te se ka min ke. O ye maroya le ye an fe. ¹⁵ Aw ka min fo, an te se ka son o ma, fo aw ye ke i ko anw; o korō ye ko aw ra cedenw bee ka kan ka kenesigi. ¹⁶ Ayiwa, ni aw sonna o ma, o tuma ra an bēna an denmusow di aw ma, an fana bēna aw taw ta. An bēna sigi aw fe, an bee bēna ke mōgo kelen ye. ¹⁷ Nka ni aw ma son an ta kuma ma, ka kenesigi, o tuma an bēna an denmuso ta ka taga ni a ye.»

¹⁸ Ayiwa, o kuma bēna Hamōri ni a dence Sikemu ma. ¹⁹ Sikemu ka o ko mina a sōbe ra, sabu Yakuba denmuso ko tun ka diya a ye. O ta so kōno, mōgo bee fana tun be Sikemu jatera.

²⁰ Hamōri ni a dence Sikemu tagara dugu donda* ra, ka taga kuma dugumogow fe. O ko: ²¹ «Nin mōgow nana ni nanyanyuman le ye an fe. An ye a to o ye sigi an ta jamana ra, ka jago ke; an ta jamana ka bon, o sigiyoro tena fon. An bēna o denmusow furu, an fana bēna an taw di o ma. ²² Nka ni an ta cew bee kelen kelen ma kenesigi i n'a fo olugu k'a ke cogo min na, o tena son ka sigi ni an ye, an ye ke mōgo kelen ye. ²³ Ni o sigira an fe, o ta beganw, ni o borofenw, ni o ta misiw bee tena ke an ta ye wa? O ka min fo an ye son o ma, janko o ye to ni an ye.»

²⁴ Dugumogō minw bee tun be dugu donda ra, o bee sonna Hamōri ni a dence Sikemu ta kuma ma. Min o min tun nana dugu donda ra, olugu bee kenesigira. ²⁵ Ayiwa, o kenesiginin tere sabanan, ka jori dimi to o kan, Yakuba dence fla, Simeyon ni Levi, Dina korocew, olugu ka o ta muruw ta ka taga ben dugumogow kan, ka cew bee faga, k'a sorō dugumogow tun m'a lon ko o ko jōgon bēna se o ma. ²⁶ O ka Hamōri ni a dence Sikemu fana faga, ka o dogomuso Dina labo Sikemu ta bon kōno ka taga ni a ye.

²⁷ Yakuba dence tōw ka suw ta fenw bee bo o ra, ka dugumogow ta fenw bee ce, sabu Sikemu tun ka o dogomuso lanogō. ²⁸ O ka o ta beganw ta, ani o ta misiw, ani o ta faliw; fen o fen tun be dugu kōno, ani fen o fen tun be forow ra, o ka o bee ta. ²⁹ O ka o ta naforo bee ce, ani o ta denw, ani o ta musow, ani fen o fen tun be o ta so kōno.

³⁰ Yakuba ko Simeyon ni Levi ma ko: «Aw ka ne hakiri pagami, sabu aw bēna ne ko gboya jamana mōgow ye, Kanaanakaw, ani Perezikaw. Ne ta mōgow man ca; o bēna lajen ne kama, ka ne ni ne ta somogow bee faga ka ban.» ³¹ Yakuba dencew k'a jaabi ko: «Mun koson o ka an dogomuso ke i ko jatomuso?»

35

Ala ka Yakuba togō ke Izirayeli ye

¹ Ayiwa, lon do, Ala kumana Yakuba fe, ko: «Wuri ka taga Beteli, ka taga sigi o yoro ra; ni i sera yi, i be sarakabonan do lo ne ye, ne Ala min ka ne yere yira i ra, i borito i korocē Esawu ja.»

² Yakuba kumana a ta somogow fe, ani a nofemogow bee; a ko: «Batofen were minw be aw fe, aw ye o bee labo yan. Aw ye aw yere saninya, ka fani were don aw yere ra; ³ sabu an bēna wuri ka taga Beteli, ne be taga sarakabonan do lo Ala ye, Ala min ka ne ta daariri lamēn ka ne demē ne ta sege wagati ra, ani ka to ne fe ne ta tagama ra.»

⁴ Batofen were minw tun be Yakuba ta mōgōw fe, o ka o bee bō ka o di Yakuba ma, ani tororanegē minw tun be o torow ra. Yirisunba min be Sikemu dugu kōrō, Yakuba ka dinga sogi ka o dogo o yirisunba jukōrō. ⁵ O kō, o wurira ka taga. Ala ka siranyaba bla o yōrō dugomōgōw bee ra. O si ma sōn ka gban Yakuba ta mōgōw kō, kō o be o kere.

⁶ Yakuba ni a nōfemōgōw bee tagara se Luzi; o dugu tōgō le ye fana ko Beteli, a be Kanaana jamana ra. ⁷ Yakuba ka sarakabōnan dō lō o yōrō ra, ka o tōgō la ko: Eli Beteli* ; ko sabu Ala k'a yere yira ale ra o yōrō ra, tuma min na ale tun be borira a kōrōce ja.

⁸ Ayiwa, Rebeka ta lamōbamuso min tun ye Debora ye, o sara. O k'a su don Beteli kōrō, yirisunba dō kōrō, o yirisunba tōgō le nana la ko kasi yirisunba.

⁹ Ala k'a yere yira Yakuba ra tuun, ka baraka don a ra, a nanin kō ka bō Mesopotami jamana ra. ¹⁰ Ala ko a ma ko: «I tōgō ye ko Yakuba, nka i tōgō tena ke Yakuba ye tuun. I tōgō bēna la ko Izirayeli.» Ala ka Yakuba tōgō la ko Izirayeli o cogo le ra. ¹¹ Ala k'a fō a ye tuun ko: «Ne le ye Ala Sebēstigi ye. I bēna den caman sōrō; siya dō bēna bō i ra, ani jamana caman mōgōw. Masaw bēna bō i ta duruja ra. ¹² Ne ka jamana min di Ibrahima ni Isiyaka ma, ne bēna o jamana di i ma. I ta den minw bēna na i kō fe, ne bēna a di olugu fana ma.»

¹³ Ayiwa, Ala kumana Yakuba fe yōrō min na, a bōra a kōrō o yōrō ra ka taga. ¹⁴ Ala tun kumana ni Yakuba ye yōrō min na, Yakuba ka kabakuruba dō lō o yōrō ra k'a ke hakirijigifen ye, ka rezenji ke saraka ye ka o bōn a kan, ani turu. ¹⁵ Ala kumana a fe yōrō min na, Yakuba ka o yōrō tōgō la ko Beteli.

Boniyaminu worocogo, ani Raseli ta saya

¹⁶ Ayiwa, Yakuba ni a ta mōgōw nana bō Beteli ka taga yōrō were. O ni Efirata dugu ce belen tun ka jan dōnin. Raseli jigira o yōrō ra, nka a jigiko gbeleyara kosēbe. ¹⁷ Ka tin dimi to a ra, tinminamuso ko a ma ko: «I kana siran, i ka dence were sōrō.»

¹⁸ Ayiwa, o y'a sōrō Raseli tun be jini ka sa ka ban. K'a sato to, a ka den tōgō la ko: Beni Jni; nka kō fe faceman nana den tōgō la ko: Boniyaminu†.

¹⁹ Ayiwa, Raseli sara o yōrō le ra. O k'a su don Efirata dugu sira ra. Efirata dugu tōgō le nana la ko Betilehemu. ²⁰ Yakuba ka kabakuruba dō lō Raseli ta kaburu kunna, ka o ke hakirijigifen ye. O kabakuru le kera Raseli ta kaburu hakirijigifen ye. A be yi hali bi.

Yakuba dencew

²¹ Yakuba‡ bōra o yōrō ra minke, a tagara a ta fanibonw lō, fō ka taga teme Migidali Ederi yōrō kan. ²² Ayiwa, ka Yakuba to o yōrō ra, Ruben tagara jen ni Bila ye, min tun ye a face ta jōnmuso dō ye; Yakuba bōra o kō kala ma.

Yakuba dencew tun ye ce tan ni fla:

²³ Leya dencew fle nin ye: a ka dence fōlō min woro Yakuba ye, o ye Ruben ye, o kō, Simeyon, ani Levi, ani Zuda, ani Isakari, ani Zabulon. ²⁴ Raseli dencew tun ye Yusufu ni Boniyaminu ye. ²⁵ Raseli

* **35:7** 35.7 Eli Beteli kōrō ye ko: Beteli ta Ala. † **35:18** 35.18 Beni Jni kōrō ye ko: dence min sōrōra tōrō ra. Boniyaminu kōrō ye ko: dence min be ne kininboro fe, walama dence min ko ka gbelen ne ma. ‡ **35:21** 35.21 Yakuba: A sebera heburukan na ko Izirayeli.

ta baaradenmuso Bila dencew tun ye Dan ni Nefitali ye. ²⁶ Leya ta baaradenmuso Zilipa dencew tun ye Gadi ni Aseri ye.

Olugu le ye Yakuba dencew ye, minw worora Mesopotami§.

Isiyaka ta saya

²⁷ Ayiwa, Yakuba tagara se a face Isiyaka korɔ Mamire ta yɔrɔ ra, Kiriyati Araba dugu korɔ; o dugu le ye Heburɔn ye fana. Iburahima ni Isiyaka tun sigira o dugu le ra. ²⁸ Isiyaka si beɛ lajennin kera san kemɛ ni san biseegi. ²⁹ O ko, a sara, ka fara a bemace tɔw kan. A tun korɔra kosebe fo ka sijan sorɔ. A dencew Esawu ni Yakuba k'a su don.

36

Esawu tagara sigi Edomu jamana ra

¹ Esawu ta denw ye nin ye; ale le be wele fana ko Edomu. ² Esawu k'a ta musow ta Kanaanaka sunguruw le ra. A muso do tɔgo tun ye ko Ada; ale tun ye Hetikace Elɔn denmuso le ye. Do tɔgo tun ye ko Olibama; ale tun ye Ana denmuso ye; Ana yere face tun ye Sibeyɔn ye. Sibeyɔn tun ye Hevika le ye. ³ Esawu muso sabanan kera Basimati ye. Ale tun ye Sumayila denmuso do ye. Nebayoti dogomuso tun lo.

⁴ Esawu muso Ada ka Elifazi woro Esawu fe. A muso Basimati ka Reweli woro. ⁵ Olibama ka Yehusi woro, ani Yalamu, ani Kore. Olugu le ye Esawu dencew ye, minw worora a fe Kanaana jamana ra.

⁶ Ayiwa, lon do, Esawu k'a ta musow ta, ani a dencew, ani a denmusow, ani a ta somogow beɛ, ani a ta sagaw ni a ta baw, ani a ta misiw beɛ, ani a tun ka fen o fen sorɔ Kanaana jamana ra; a wurira ka taga jamana were ra, yɔrɔjan, ka bo a dogoce Yakuba korɔ. ⁷ O fla borofenw caya koson, o tun te se ka to jɔgon kan. Yɔrɔ tun ka dogo o ta beganw ma. ⁸ O le kera sababu ye k'a to Esawu tagara sigi Seyiri kuruyorow ra. Esawu le be wele fana ko Edomu.

Esawu ta denw

⁹ Ayiwa, Esawu le ye Edomukaw bemace ye. A ta durujaw ye nin ye, k'a siginin to Seyiri kuruyorow ra: ¹⁰ Esawu dencew togow ye nin ye: Elifazi, ale ye Esawu ta muso Ada dence ye; Reweli, o ye Esawu ta muso Basimati dence ye.

¹¹ Elifazi yere ta denw kera Teman ye, ani Omaru, ani Sefo, ani Getamu, ani Kenazi.

¹² Esawu dence Elifazi tun ka jonmuso min ke a muso ye, min tun ye Timina ye, ale le ka Amaleki woro Elifazi ye.

Olugu le ye Esawu ta muso Ada mamadenw ye.

¹³ Reweli dencew fle nin ye: Nahati, ani Zeraki, ani Sama, ani Miza.

Olugu le ye Esawu ta muso Basimati mamadenw ye.

¹⁴ Esawu ta muso Olibama, Sibeyɔn denmuso Ana ta denmuso, ale ka dence minw woro Esawu fe, olugu fle nin ye: Yehusi, ani Yalamu, ani Kore.

¹⁵ Ayiwa, Esawu dence minw kera kuntigiw ye, olugu ye nin ye: Esawu dence folo Elifazi dencew ra, minw kera kuntigiw ye, o ye Teman, ani Omaru, ani Sefo, ani Kenazi, ¹⁶ ani Kore, ani Getamu, ani Amaleki.

Olugu le ye Elifazi dencew ye, minw kera kuntigiw ye Edomu jamana ra. Olugu le ye Esawu ta muso Ada mamadenw ye.

¹⁷ Esawu dence Reweli dence minw kera kuntigiw ye, olugu fle nin ye: Nahati kera gbatigi ye, ani Zeraki, ani Sama, ani Miza.

Olugu le ye Reweli dencew ye, minw kera kuntigiw ye Edomu jamana ra. Olugu le ye Esawu ta muso Basimati mamadenw ye.

¹⁸ Esawu ta muso Olibama dence minw kera kuntigiw ye, olugu fle nin ye: Yehusi kera gbatigi ye, ani Yalamu, ani Kore.

Olugu le ye Esawu ta muso Olibama, Ana denmuso dencew ye, minw kera kuntigiw ye.

¹⁹ Ayiwa, olugu le ye Esawu dencew ye, ani o ta kuntigiw. Olugu le ye Edomukaw ye.

Seyiri dencew

²⁰ Ayiwa, mogo minw konna ka sigi Edomu jamana ra, o ye Seyiri dencew le ye. Ale tun ye Hørika ye. A dencew tun ye Lotan ye, ani Sobali, ani Sibeyon, ani Ana, ²¹ ani Dison, ani Eseri, ani Disan. Hørikaw ta kuntigiw le ye olugu ye. Seyiri dencew lo; o tun signin be Edomu jamana ra. ²² Lotan dencew tun ye Høri ni Hemamu ye. Lotan balemamusu tun ye Timina ye. ²³ Sobali dencew fle nin ye: Aliban ni Manati, ani Ebali, ani Sefo, ani Onamu. ²⁴ Sibeyon dencew fle nin ye: Aya, ani Ana. Lon do, o Ana togo le tagara bo bununji gbanninman do kan kongo kono, k'a to a be a face Sibeyon ta faliw korosira. ²⁵ Ana dence tun ye Dison ye; a denmuso tun ye Olibama ye. ²⁶ Dison dencew fle nin ye: Hemedan, ani Esiban, ani Itiran, ani Keran. ²⁷ Eseri dencew tun ye Bilan, ani Zavan, ani Akan ye. ²⁸ Disan dencew tun ye Usi ye, ani Aran.

²⁹ Hørikaw ta kuntigiw fle nin ye: Lotan, ani Sobali, ani Sibeyon, ani Ana, ³⁰ ani Dison, ani Eseri, ani Disan. Olugu le ye Hørikaw ta kuntigiw ye Seyiri ta jamana ra.

Edomu masacew

³¹ Sani masace do ye sigi Izirayelimogow konna, masace minw sigira Edomu mara konna, olugu fle nin ye: ³² Behøri dence Bela, ale sigira masaya ra Edomu; a ta dugu togo tun ye ko Dinaba. ³³ Bela nana sa minke, Zera dence Yobabu, min be bo Bosira, ale sigira a no ra. ³⁴ Yobabu nana sa minke, Husamu sigira a no ra; ale tun bora Temankaw ta jamana ra. ³⁵ Husamu nana sa minke, Bedadi dence Hadadi sigira a no ra; ale le ka Madiyankaw kere ka se o ra Mohabu mara ra. A ta dugu togo tun ye ko Aviti. ³⁶ Hadadi nana sa minke, Samula min tun be bo Masireka, ale sigira a no ra. ³⁷ Samula nana sa minke, Sawuli min tun be bo Rehoboti, bada ra, ale sigira a no ra. ³⁸ Sawuli nana sa minke, Akibøri dence Bahali Hanani sigira a no ra. ³⁹ Akibøri dence Bahali Hanani nana sa minke, Hadari sigira a no ra; a ta dugu togo tun ye Pawu. A muso togo tun ye ko Metabeli; Metabeli tun ye Materedi denmuso ye, Materedi tun ye Mezahabu denmuso ye.

⁴⁰ Ayiwa, kuntigi minw bora Esawu dencew ra ka kapu ni o ta gbaw, ani o ta sigiyorow, ani o togow ye, o kuntigiw fle nin ye: Timina, ani Aliva, ani Yeteti, ⁴¹ ani Olibama, ani Ela, ani Pinon, ⁴² ani Kenazi, ani Teman, ani Mibisari, ⁴³ ani Magidiyeli, ani Iramu.

Olugu le kera Edomu mara kuntigiw ye; o bee sigira o ta mara ra. Esawu le kera o Edomukaw bemace ye.

¹ Ayiwa, Yakuba sigira Kanaana jamana ra. A face fana tun sigira o jamana le ra. ² Yakuba dencew ta kow fe nin ye.

Ka Yusufu si to san tan ni wolonfla, a tun be sagaw ni baw gbenna ni a korocew ye. A tun be ni a face ta jonmuso Bila ni Zilipa dencew le ye. Olugu tun be ko benbari minw ke, Yusufu tun bena o bee lakari a face ye. ³ Yusufu ko le tun ka di Yakuba* ye ka teme a ta den tow bee kan, sabu a tun ka Yusufu soro k'a koronin to; o koson Yakuba tun ka forokiya numannin negenegenman do karan Yusufu ye.

⁴ Yusufu korocew k'a ye ko o face be Yusufu le kanuna ka teme olugu kan minke, o ka Yusufu koninya; hali kumapuman yere tun te se ka bo o da ra k'a fo Yusufu ye tuun.

⁵ Lon do, Yusufu nana siko do ke; a ka o lakari a korocew ye minke, o ka do fara o ta koninya kan. ⁶ A k'a fo o ye ko: «Aw ye sabari ka ne ta siko lamen! ⁷ Ne sikora k'a ye ko an tun be foro ra, an be siman tigera k'a siri. Ne ta simansiri nana wuri ka lo, aw ta simansiriw nana ne ta lamini ka biribiri a korok'a ke i n'a fo o be a bonyara.» ⁸ Yusufu korocew ko: «O tuma ele be a miiri ko ele le bena sigi an kunna ka ke an ta masace ye ke.» O k'a koninya tuun o siko koson, ani o kumaw koson.

⁹ Ayiwa, Yusufu nana siko do were ke; a ka o fana fo a korocew ye. A ko: «Ne ka siko do were ke tuun; ne ka tere ni karo ni lolo tan ni kelen ye, o nana o yere majigi ne korok.»

¹⁰ A ka o siko fo a face ni a korocew ye. A face songora a ra, k'a fo a ye ko: «Nin siko korok le ye di? O tuma i b'a fe ne ni i bamuso ni i korocew, an bee le ye na an kinbiri gban ele korok ke?»

¹¹ A pangboya donna a korocew ra; nka a face ka o kumaw to a yere konok.

Yusufu korocew k'a fyeere

¹² Ayiwa, Yusufu korocew tun tagara Sikemu ni o face ta beganw ye.

¹³ Lon do, Yusufu face Yakuba† ko a ma ko: «I korocew tagara ni beganw ye Sikemu; na, ne be i ci o fe.» Yusufu nana.

¹⁴ Yakuba ko: «Taga a fe, ni i korocew ka kene, ani ni foyi te beganw na; i ye na o kibaroya fo ne ye.»

A ka Yusufu ci ka taga. A bora Heburon kenegbeyoro ra ka taga Sikemu.

¹⁵ Ayiwa, ce do tagara ben ni Yusufu yaalayaalato ye kongo konok. A k'a pininka ko: «Ele be mun le pinina?» ¹⁶ Yusufu ko: «Ne be ne korocew le yoro pinina. O be min le? Sabari ka o yoro yira ne ra.» ¹⁷ Ce ko: «O bora yan; sabu ne tun k'a men o fe ko o be taga Dotan.»

Yusufu tagara o ko ka taga o sorok Dotan. ¹⁸ A korocew k'a ye yorojan a be nana. Sani a ye se o ma, o ka janfa siri a kama ko o b'a faga. ¹⁹ O ko: «An ta sikobagawara nato ye nin ye. ²⁰ Aw ye na an ye a faga, k'a firi kolonkolon do konok. An be taga a fo ko wara do le k'a faga k'a domu. A ta sikow bena ke min ye, an bena o ye.»

²¹ Ruben ka o kuma men minke, ale tun b'a fe ka Yusufu kisi ka bo o boro; a ko: «An kana a to a ye sa.» ²² Ruben k'a fo tuun ko: «Aw kana a faga; aw ye a firi kolonkolon konok, kongo konok yan; aw kana aw boro se a ma.»

Ruben tun b'a fe ka na Yusufu labo dogo ra o ko fe, ka seko ni a ye ka taga a di a face ma.

* 37:3 37.3 Yakuba, walama Izirayeli. † 37:13 37.13 Yakuba, walama Izirayeli.

²³ Ayiwa, Yusufu nana se o koro minke, o k'a ta forokiya jumannin nagennagenman sama ka bo a kan na. ²⁴ O k'a mina k'a firi kolonkolon kono. Ji foyi tun te kolon kono. ²⁵ O ko, o sigira ka domuni ke. O nana fleri ke, ka Sumayila ta mogow dow nato ye ni o ta mogomew ye ka bo Galadi. Wusunanw, ani kasadiyananw, ani latikolon tun be o ta doniw na mogomew ko ra. O tun be tagara ni o ye Misiran.

²⁶ O ra, Zuda k'a fo a balemaw ye ko: «Ni an ka an dogonin faga k'a dogo, o bena mun le na an ye? ²⁷ Aw y'a to an y'a fiyeere Sumayila ta mogow ma. An kana an boro se a ma k'a faga, sabu an dogonin lo, an yere do lo.»

A balema tow sonna a ta kuma ma.

²⁸ Madiyanka jagokebagaw, Sumayila ta mogow, olugu temeto, o ka Yusufu sama k'a labo kolon kono, k'a fiyeere olugu ma warigbe mukan. Sumayila ta mogow k'a san ka taga ni a ye Misiran.

²⁹ Ayiwa, Ruben sekora ka na kolonda ra, ko a bena Yusufu labo. A nana a ye ko Yusufu te kolon kono tuun. A jusu kasira, fo a k'a ta derege mina k'a faran. ³⁰ A nana a dogocew fe ka na a fo o ye ko: «E! Den te kolon kono tuun! Ne bena taga min ni nin ko ye?»

³¹ O ka Yusufu ta forokiyannin ta, ka bakoronin do faga, ka forokiyannin don o jori ra. ³² O ko, o ka Yusufu ta forokiyannin bla ka taga a di a face ma k'a fo a ye ko: «An ka forokiya nin ye kongo kono; a fle ni a kera i dence ta forokiya lo walama ni o te.» ³³ Yakuba k'a fle, k'a ye ko a dence ta derege lo. A ko: «E! Ne dence ta derege lo; wara do le k'a domu. E! Wara do le ka Yusufu tigetige tan!»

³⁴ Yakuba k'a ta derege mina k'a faran, ka boro do don a yere ra, ka kasi a dence saya ko ra tere caman. ³⁵ A dencew ni a denmusow nana ko o bena a jusu saaro, nka a tun t'a fe mogow si ye a jusu saaro. A tun b'a fora ko: «Ne bena to kasi le ra fo ka na sa ka taga lahara ne dence no fe.» A tora ka kasi.

³⁶ Ayiwa, Madiyanka jagokebagaw tagara Yusufu fiyeere Misiran, Farawona ta sorasiw kuntigiba ma; o togo ye ko Potifari.

38

Zuda ni Tamari ta ko

¹ Ayiwa, wagati do nana ke, Zuda bora a balemaw koro, ka taga sigi Adulamu, ce do koro, o ce togo ye ko Hira. ² Zuda ka Kanaanaka sunguru do ye o dugu ra, a face togo ye ko Suwa. A ka o sunguru furu, ka jen ni a ye. ³ Muso nana kono ta, ka dence woro. A ka den togo la ko Eri. ⁴ A nana kono were ta, ka dence were woro. A ka o togo la ko Onan. ⁵ A nana kono were ta tuun ka dence were woro. A ka o togo la ko Sela. O den worotuma ra, Zuda tun be Kesibu dugu kono.

⁶ Ayiwa, Zuda nana muso do furu ka o di a dence folo Eri ma. O muso togo tun ye ko Tamari. ⁷ Nka Zuda dence folo kera mogojugu ye Matigi Ala na koro; o koson, Matigi Ala ka saya lase a ma. ⁸ Zuda k'a fo a dence flanan Onan ye ko: «I korocce muso ta ka jen ni a ye, sabu i nimogomuso lo; janko i ye den soro ni a ye i korocce no ra, ka duruja to i korocce ko.»

⁹ Ayiwa, Onan k'a ye ko o den tena ke ale yere ta ye; o ra, ni a tun be jen ni a nimogomuso ye, a tun be lawa bon dugu ma, janko muso kana kono ta ka duruja to a korocce ko. ¹⁰ Onan tun be min kera, o ma diya Matigi Ala ye. Ala ka saya lase ale fana ma. ¹¹ Zuda k'a ye ten minke, a ko Tamari

ma ko: «I kana ce wɛrɛ ta; taga to i face ta so, sani k'a to ne dence Sela ye panatige. Ni a ka panatige, ne bɛna i di ale ma.» Zuda ka o fɔ, sabu a tun bɛ siranna; a tun t'a fɛ Sela ye Tamari furu janko ale fana kana na sa i n'a fɔ a kɔrɔcɛ tow.

Tamari tagara to a face ta so.

¹² Wagati dama temenin kɔ, Zuda ta muso sara. O muso tun ye Suwa denmuso le ye. Sangakow nana nɔgɔya minke, ani Zuda jusu sumana tuma min na, Zuda tagara a ta sagasikanbagaw fɛ Timina dugu kɔnɔ, a ni a terice Hira, min bɛ bɔ Adulamu. ¹³ Ayiwa, dɔ nana a fɔ Tamari ye ko a burance Zuda bɛ tagara Timina, ka taga a ta sagaw si kan. ¹⁴ Tamari ka o men minke, a k'a ta firiya faniw bɔ a yɛrɛ ra, ka lankana dɔ biri a kun na, k'a yɛrɛ datugu, ka taga sigi Enayimu dugu donda ra, Timina dugu sira ra, k'a yɛrɛ kɛ i ko jatɔmuso. Tamari ka o kɛ, sabu a k'a ye ko Sela kɔrɔyara, nka Zuda ma sɔn ka ale di a ma, ale ye kɛ a muso ye.

¹⁵ Ayiwa, Zuda temɛtɔ nana Tamari siginin ye; a kera a ja na ko jatɔmuso dɔ lo, sabu Tamari tun k'a ja datugu. ¹⁶ Zuda k'a siginin ye sirada ra, a m'a lɔn ko a buranmuso lo. A ko a ma ko: «A to ne ye jɛn ni i ye.» Tamari ko: «Ni i ka jɛn ni ne ye, i bɛna mun le di ne ma?» ¹⁷ Zuda ko: «Ne bɛna badennin kelen bɔ ne ta baw ra ka o sama i ma.» Tamari ko: «I bɛ mun le di ne ma a sarati ye, sani i ye na a sama ne ma?» ¹⁸ Zuda ko: «Ele yɛrɛ b'a fɛ ne ye mun le di i ma a sarati ye?» Tamari ko: «I tɔgɔ tagamasiyɛn bɛ fɛn min kan, ani a juru, ani bere min bɛ i boro, olugu di ne ma.»

Zuda ka o fɛnw di a ma, ka jɛn ni a ye. Tamari ka kɔnɔ ta Zuda fɛ o cogo le ra. ¹⁹ O kɔ, Tamari wurira ka taga. A k'a ta faniw bɔ a yɛrɛ ra, k'a ta firiya faniw don tuun.

²⁰ Ayiwa, kɔ fɛ, Zuda nana badennin di a terice Adulamukace ma, ko a ye na a di muso ma, ani ale ka fɛn minw di muso ma, ka o mina ka na. Ce tagara, a ma muso ye. ²¹ A ka o yɔrɔ mɔgɔw jɛninka ko: «Jatɔmuso min bɛ to ka sigi Enayimu dugu donda ra, sirada ra, a bɛ min le?» Mɔgɔw ko: «Jatɔmuso si ma sigi yan ka ye.»

²² Ayiwa, a sekɔra ka taga a fɔ Zuda ye ko: «Ne ma muso ye dɛ! Ne k'a yɔrɔ mɔgɔw jɛninka; o ko: «Jatɔmuso si ma sigi yan ka ye.» » ²³ Zuda ko: «A ye to ni o fɛnw ye. An kana maroya jɛni ka se an yɛrɛ ma. Ne kɔni k'a ta badennin ci a ma, nka ele m'a ye!»

²⁴ Ayiwa, karo saba temenin kɔ, o nana a fɔ Zuda ye ko: «I buranmuso Tamari ka jatɔya kɛ; sisan a ye nin ye, a ka kɔnɔ ta yɛrɛ.» Zuda ka o kuma men minke, a ko: «Aw ye taga a mina ka bɔ ni a ye kɛnɛ ma, o ye a jeni.»

²⁵ O ko o bɛ taga Tamari mina ka bɔ ni a ye minke, a ka mɔgɔ bla k'a fɔ a burance ye ko: «Nin tagamasiyɛn ni nin bere ye mɔgɔ min ta ye, ne ka kɔnɔ ta o tigi le fɛ. Sabari ka nin tagamasiyɛn ni a juru, ni nin bere tigi jɛni, k'a lɔn jɔn ta lo.»

²⁶ Zuda ka fɛnw fɛ k'a ye ko ale yɛrɛ ta lo. A ko: «Ne jarakira ka temɛ Tamari kan. Can lo, sabu ne tun ka kan k'a furu ne dence Sela ma, nka ne ma o kɛ.»

Zuda ma jɛn ni Tamari ye o kɔ tuun.

²⁷ Ayiwa, a jigiwagati ra, denw kera flantinw ye. ²⁸ A jigito, den kelen k'a boro bɔ; tinminamusu ka ale boro mina ka jese wulenman dɔ siri a ra, k'a fɔ ko: «Nin le ye fɔlɔ ye.» ²⁹ Nka den k'a boro sama k'a don yi tuun. A

flaninɔgɔn bɔra. Tinminamuso ko: «Ele le ka sira dayele ke!» A k'a tɔgo la ko Peresi*.

³⁰ O ko, a dɔgɔnin bɔra, ni jese wulenman sirinin ye a boro ra. O ka ale tɔgo la ko Zeraki.

39

O ka Yusufu fiyeere Potifari ma

¹ Ayiwa, Sumayila ta mɔgɔw tagara ni Yusufu ye Misiran. Misirankace Potifari, Farawona ta sorasiw kuntigiba, ale ka Yusufu san Sumayila ta mɔgɔw fe; olugu le tun tagara nin Yusufu ye. ² Matigi Ala tora ni Yusufu ye k'a ta kow bɛɛ na a boro. A tun bɛ a matigice Misirankace Potifari ta so le kɔnɔ.

³ A matigice nana a ye ko Matigi Ala bɛ ni Yusufu ye; ko ni a k'a boro don fen o fen na, Ala bɛ o na a boro. ⁴ Yusufu ko nana diya a matigice ye, fo a k'a sigi a ta so kunna, k'a borofenw bɛɛ karifa a ma. ⁵ Kabini Potifari ka Yusufu sigi a ta so kunna, ani a borofenw bɛɛ kunna, Matigi Ala ka baraka don Misirankace Potifari ra, k'a ta so kɔɔaw bɛɛ na Yusufu kɔsɔn. Matigi Ala ta baraka lara Potifari borofenw bɛɛ kan, sokɔnɔfenw, ani forokɔnɔfenw bɛɛ.

⁶ A kera ten minke, Potifari k'a ta so kɔɔaw bɛɛ to Yusufu boro. A tun tɛ maga foyi ra, ni a yere ta domuni dɔrɔn tɛ.

Yusufu tun ye kanbelen cɛɔumanba le ye; a fari tun dakaɔnanin lo, a pada fana tun cɛ ka ji.

Potifari muso nabɔra Yusufu fe

⁷ Wagati do nana ke, Yusufu matigice ta muso nabɔra Yusufu fe. A ko Yusufu ye jen ni ale ye. ⁸ Yusufu ma sɔn; a ko a ma ko: «Ne matigice tɛ foyi ke a yere ye tuun so kɔnɔ yan. A k'a borofenw bɛɛ karifa ne le ma. ⁹ A ni ne bɛɛ kera kelen ye nin so kɔnɔ yan. A ma ne bari foyi ra, fo ele kelen, sabu i ye a muso ye. Ne bɛna o kojuguba ɔgɔn ke cogo di ka Ala hake ta?»

¹⁰ Lon bɛɛ muso tun bɛ Yusufu wele, nka Yusufu ma sɔn ka taga la a kɔɔo ka jen ni a ye.

¹¹ Ayiwa, lon do Yusufu tun donna bon kɔnɔ ka taga a ta baara ke; o y'a sɔɔo lukɔnɔmɔgo si tun tɛ yi. ¹² Muso ka Yusufu mina a ta derege ma, ko a ye jen ni ale ye. Yusufu k'a ta derege bo k'a to a boro, ka bori ka bo kene ma.

¹³ Ayiwa, muso k'a ye ko Yusufu k'a ta derege to ale boro ka bori ka bo kene ma minke, ¹⁴ a kulera ka lukɔnɔmɔgɔw wele k'a fo o ye ko: «Aw y'a fle, ne cɛ nana ni Heburu kanbelen min ye, o nana an janfa le. Aw m'a ye, a nana ne ko ko a bɛna jen ni ne ye; nka ne ka kulekanba ci. ¹⁵ A nana a ye ko ne bɛ ne kan bɔra ka kule kosebe minke, a k'a ta derege to ne boro yan ka bori ka bo kene ma.»

¹⁶ Muso ka Yusufu ta derege bla a yere kɔɔo, sani a cɛ ye seko ka na so kɔnɔ. ¹⁷ A cɛ nana minke, a ka o kuma kelen fo a ye, ko: «A fle, i nana ni jɔnce Heburuka min ye, a nana ne ko ko a bɛna jen ni ne ye. ¹⁸ Ne ka ne kan bo ka kule minke, a k'a ta derege to ne boro, ka bori ka bo kene ma.»

O ka Yusufu bla kaso ra

* 38:29 38.29 Peresi kɔɔo ye ko: wo; walama ko: k'a dayele.

¹⁹ Ayiwa, muso ka min fɔ Yusufu ta ko ra, cɛ ka o mɛn minke, a dimina kosebɛ. ²⁰ A ka Yusufu mina k'a bla kaso ra, masacɛ ta kasodenw bɛ yɔrɔ min na. Yusufu tora kasobon na yi.

²¹ Nka Matigi Ala tora ni Yusufu ye, ka ja a ma, k'a ko diya kasobon korɔsibaga ye. ²² Kasobon korɔsibaga ka Yusufu bla kasoden tɔw bɛɛ kunna kasobon kɔnɔ, ko a ye o korɔsi. Yusufu le tun bɛ fɛn bɛɛ janabɔ kasobon kɔnɔ yi. ²³ Kasobon korɔsibaga yɛɛ nana a boro bɔ fɛn bɛɛ ra, ka ko bɛɛ to Yusufu le boro, sabu Matigi Ala tun bɛ ni Yusufu ye. Ala tun bɛ a ta ko bɛɛ ja a boro.

40

Yusufu ka kasoden fla ta siko korɔ fɔ

¹ Ayiwa, lon dɔ, Misiran masacɛ ta minnifendibagaw kuntigi, ani a ta burujenibagaw kuntigi, olugu ka ko dɔ kɛ min ma bɛn masacɛ ma.

² Farawona dimina o kuntigi fla korɔ, minw ye minnifendibagaw kuntigi ni burujenibagaw kuntigi ye. ³ Masacɛ ko o ye o mina ka o bla kaso ra, sorasiw kuntigiba ta bon kɔnɔ, Yusufu tun bɛ yɔrɔ min na. ⁴ Sorasiw kuntigiba ka o bla ni Yusufu ye, ko Yusufu ye o korɔsi. Yusufu le tun bɛ o ta ko bɛɛ janabɔ. O ka wagati dama kɛ kasobon na yi.

⁵ Lon dɔ, ka o to kasobon na yi, minnifendibagaw kuntigi, ani burujenibagaw kuntigi ka siko dɔ kɛ su kelen na. O bɛɛ ni o ta siko, dɔ ni dɔ korɔ tɛ kelen ye. ⁶ Ayiwa, sɔgɔmada fɛ, Yusufu nana o flɛ minke, a k'a ye ko o ja kumunin lo. ⁷ A ka o jininka ko: «Mun le ka aw ja kumu tan bi?» ⁸ O ko: «An ka siko dɔ le kɛ; mɔgɔ fana tɛ yi min bɛ se ka a korɔ fɔ an ye.» Yusufu ko: «Siko korɔ lonniya bɛ Ala le fɛ. Aw ye aw ta sikow fɔ ne ye.»

⁹ Masacɛ ta minnifendibagaw kuntigi k'a ta siko fɔ; a ko: «Ne ta siko ra, ne ka rɛzensun dɔ le ye ne ja fɛ, ¹⁰ yiriboro saba tun b'a ra. A fiyerenna, a fiyerenw denna, a rɛzendenw mɔna. ¹¹ O y'a sɔrɔ Farawona ta jimmininan tun bɛ ne boro. Ne ka rɛzenmɔ mina k'a bisi Farawona ta jimmininan kɔnɔ, k'a di Farawona ma.»

¹² Yusufu ko: «I ta siko korɔ ye nin ye: Yiriboro saba, o ye tere saba le ye. ¹³ Ni tere saba dafara, Farawona bɛna i labɔ kaso ra, ka i bla i ta baarakɔrɔ ra. I bɛna to ka minnifɛn di Farawona ma i n'a fɔ i tun b'a kera cogo min na kakɔrɔ, tuma min na i tun bɛ o baara ra. ¹⁴ Nka ni i nana o hɛra sɔrɔ tuma min na, i ye i hakiri to ne ra, ka ja ne ma; i ye kuma Farawona fɛ, ka ne ko fɔ a ye, janko a ye ne labɔ kaso ra. ¹⁵ Sabu o ka ne mina fanga ra ka bɔ Heburuw ta jamana le ra ka na ni ne ye yan. O ka ne bla kaso ra yan, k'a sɔrɔ ne ma kojugu si kɛ.»

¹⁶ Ayiwa, burujenibagaw kuntigi k'a ye ko Yusufu k'a tɔrɔgɔncɛ ta siko korɔ fɔ k'a diya minke, ale fana k'a ta fɔ. A ko: «Ne fana ta siko ra, segi saba tun bɛ ne kun, buru gbɛman tun bɛ o segi saba kɔnɔ. ¹⁷ Segi min tun bɛ tɔw bɛɛ san fɛ, domunifɛn suguya bɛɛ tun bɛ o kɔnɔ, a bɛɛ tobira ka mɔ Farawona ye. Ayiwa, kɔnɔ dɔw nana kɛ o fɛnw domu ye segi kɔnɔ ne kunna.» ¹⁸ Yusufu ko: «I ta siko korɔ ye nin ye: Segi saba, o ye tere saba ye fana. ¹⁹ Ni tere saba dafara, Farawona bɛna i labɔ kaso ra, ka i kun tige, ka i su dulon yiri ra, kɔnɔw bɛna kɛ i sogisogi ye.»

²⁰ Ayiwa, tere saba nana dafa, ka bɛn Farawona worolon kunbɛn ma. O janagbɛ ra, a ka domuniba dɔ tobi a ta jamana janagɔw bɛɛ ye. A ka minnifendibagaw kuntigi ni burujenibagaw kuntigi labɔ kaso ra a

ta jamana jamogow ja na. ²¹ A ka minnifendibagaw kuntigi bla a ta baarakoro ra, ko a ye to ka minnifen di Farawona ma. ²² Nka a ka burujenibagaw kuntigi dulon yiri ra ka kapa ni Yusufu ta kuma ye.

²³ Kabini minnifendibagaw kuntigi bora kaso ra, a ma miiri Yusufu ma tuun; a jinana a ko pewu.

41

Farawona ta siko

¹ San fla temenin ko, Farawona yere ka siko do ke. A sikora k'a yere ye Nili bada ra. ² A ka misi pumanman toronin wolonfla ye, o bora ji ra, ka na ke bin pimi ye bada ra. ³ A ka misi cejugu fasamannin wolonfla ye, olugu fana bora ji ra, misi pumanman wolonfla ko fe, ka na lolo o koro bada ra. ⁴ Ayiwa, misi cejugu fasamannin wolonfla, olugu ka misi toronin wolonfla domu. O ko, Farawona kununa sunogo ra.

⁵ Sunogo nana a ta tuun; a ka siko do were ke. A ka notizan wolonfla ye, o bora jusun kelen na, o bee kise ka bonbon, o ce ka ji. ⁶ O ko, notizan wolonfla were bora o jusun kelen na, o kisew ka dogo dogo, sabu kongokolon fono ka o bee jaja fo ka o cejuguya. ⁷ Ayiwa, notizan minw jajanin be, olugu ka notizan kiseruman belebelew domu.

O ko, Farawona kununa tuun. A k'a ye ko siko lo.

⁸ O lon sogomada fe, Farawona hakiri pagamina. A ka Misiran jamana lagberikebagaw, ani a kolonbagaw bee wele. A ka a ta sikow lakari o ye, nka o si ma se k'a koro fo Farawona ye. ⁹ O tuma ra, Farawona ta minnifendibagaw kuntigi ka kuma ta, k'a fo Farawona ye ko: «Ne ka kojugu min ke, ne hakiri jigira o ra bi.» ¹⁰ A ko: «Farawona, lon do i tun dimina i ta jamana mogoba dow koro. I tun ka ne mina o wagati ra ka ne bla kaso ra, sorasiw kuntigiba ta bon konon, ne ni burujenibagaw kuntigi. ¹¹ Lon do, su fe, an mogow fla bee sikora, an bee ta siko koro fora an ye. ¹² Heburu kanbelen do le tun be ni an ye kasobon na; sorasiw kuntigiba ta baaraden tun lo folofolo. An ka an ta siko jafow ale le ye, a k'a koro fo an ye. ¹³ A ka min fo an ye fana, kow nana ke ka kapa ni o le ye. I ka ne bla ne ta baarakoro ra, ka burujenibagaw kuntigi kun tige k'a su dulon yiri ra.»

Yusufu ka Farawona ta siko koro fo

¹⁴ Ayiwa, Farawona ka o men minke, a ka mogow ci ka taga Yusufu wele. O teliyara ka Yusufu labo kasobon na. O k'a kun ni a bonbosiw bee li, k'a saninya, ka fani were don a ra, ka taga ni a ye Farawona fe. ¹⁵ A sera yi minke, Farawona ko a ma ko: «Ne ka siko do le ke, mogow si ma se k'a koro fo ne ye. Ne k'a men ko ni siko fora ele ye, ko i be se k'a koro fo.» ¹⁶ Yusufu ka Farawona jaabi ko: «Farawona, ne te, Ala le bena i ta siko koro fo i ye ka na.»

¹⁷ Farawona k'a fo Yusufu ye ko: «Ne ta siko ra ne k'a ye ko ne tun be Nili bada ra. ¹⁸ Ne ka misi cejuman toronin wolonfla ye, o bora ji ra ka na ke bin pimi ye kene ma. ¹⁹ Misi wolonfla were bora ji ra tuun, o fasanin be, o ce ka jugu, sogo panaman te o ra; Misiran jamana bee ra ne ma o misiw jagon cejugu ye ban. ²⁰ Ayiwa, misi cejugu fasaninw, olugu ka misi toroninw domu, minw tun konna ka bo. ²¹ O ka o kunu yere le; nka o bee n'a ta, a kera i ko foyi yere ma don o konobara ra. O cejuguyanin tora ten, i ko o tun be cogo min na kakoro. O ko, ne kununa sunogo ra.

²² «Ayiwa, ne sunɔɔra tuun; ne ka siko dɔ wɛrɛ kɛ. O ra ne ka nɔtizan wolonfla ye, o bɛɛ kisɛw ka bonbon, a cɛ ka ji. O tizan wolonfla bɛɛ bɔra nɔkala kelen na. ²³ Tizan wolonfla wɛrɛ bɔra o kɔ fɛ, o ka dɔɔdɔɔ, sabu kongokolon fɔɔ ka o bɛɛ jaja. ²⁴ Ayiwa, tizan minw ka dɔɔdɔɔ, olugu ka tizanɲumanw domu.

«Ayiwa, ne ka nin siko le fɔ ne ta lagberikɛbagaw ye, nka o si ma se k'a kɔɔ fɔ ne ye.»

²⁵ Yusufu k'a fɔ Farawona ye ko: «Farawona, i ka siko fla min kɛ, o bɛɛ ye fɛn kelen le ye. Ala bɛna min kɛ, a ka o le yira i ra. ²⁶ Misi ɲumanman wolonfla, o ye san wolonfla ye. Nɔtizan wolonfla, o ye san wolonfla ye. A bɛɛ ye siko kelen le ye. ²⁷ Misi fasanin cɛjugu wolonfla minw bɔra ji ra ka na tɔw kɔ, o ye san wolonfla kɔngɔ ye. Nɔtizan wolonfla minw ka dɔɔdɔɔ, fɔɔ ka minw jaja, o fana ye o san wolonfla kɔngɔ kelen le ye. ²⁸ Ne k'a fɔ i ye cogo min na sisan, Farawona, Ala bɛna min kɛ, a ka o le yira i ra. ²⁹ Sanji wolonfla bɛna kɛ, siman bɛna ɲa kɔsɛɛ Misiran jamana bɛɛ ra. ³⁰ Nka sanji wolonfla wɛrɛ bɛna na o kɔ fɛ, o bɛna kɛ kɔngɔba ye, k'a kɛ fɔ mɔɔw bɛna ɲina san tɛmɛninw ta siman camanba wagati bɛɛ kɔ Misiran jamana ra. Kɔngɔ bɛna jamana bɛɛ halaki. ³¹ Kɔngɔ juguyakojugu fɛ, siman tun ɲana san minw na, mɔɔw bɛna ɲina o sanw bɛɛ kɔ pewu.»

³² Yusufu ko Farawona ma tuun ko: «Farawona, ni i k'a ye ko i ka nin siko kɛ cogoya fla ra, o b'a yira ko can ra Ala le ka nin ko latige; a fana tena mɛɛn ni a ma kɛ. ³³ Ayiwa, sisan i ka kan ka mɔɔ hakiriman kolɔnbaga dɔ le ɲini, k'a sigi Misiran jamana bɛɛ kunna, ³⁴ ka mɔɔ dɔw fana sigi jamana kunna ni ale ye, janko ni siman o siman ka sɔɔ, o ye o tarantaran yɔɔ looru, ka taran kelen bɔ k'a bla danna, Misiran jamana yɔɔ bɛɛ ra, sanɲuman wolonfla bɛɛ kɔɔ. ³⁵ Sanɲuman wolonfla min bɛna na, o ye siman lajen o sanw bɛɛ kɔɔ. Ele Farawona yɛrɛ ye o mɔɔw kɔɔsi. O ye o simanw lajen k'a bla danna duguw bɛɛ ra, k'a kɔɔsi. ³⁶ Ni san wolonfla kɔngɔ nana se Misiran jamana ma tuma min na, o siman min lajenna, o le bɛna kɛ ka jamana baro. Ni o kera, kɔngɔ tena jamana halaki.»

Yusufu kera Misiran jamana ɲamɔɔba ye

³⁷ Ayiwa, Yusufu ka min fɔ, o diyara Farawona ni a ta jamana ɲamɔɔw bɛɛ ye. ³⁸ Farawona k'a fɔ a ta jamana ɲamɔɔw ye ko: «An bɛ se ka mɔɔ juman le sɔɔ tuun Ala ka hakiri di min ma i ko nin cɛ?» ³⁹ Farawona ko Yusufu ma ko: «I n'a fɔ Ala ka nin kow yira ele ra, mɔɔ si te yi tuun min bɛ sɔɔ kolɔnbaga ye, ani hakiritigi ye ka ele bɔ. ⁴⁰ Ne bɛ i sigi ne ta so kunna; ni i ka min fɔ, ne ta mɔɔw bɛna o le kɛ. Masaceya dɔɔn le bɛna ne bonya ni i ye. ⁴¹ Ne ka Misiran jamana bɛɛ kuntigiya don i boro bi.»

⁴² Farawona k'a yɛrɛ ta borokandenɛɛ bɔ k'a don Yusufu borokanden na. A ko o ye lɛnfani ɲumanman dɔw don a ra, ka kannanɛɛ saninlaman dɔ don a kan na. ⁴³ A ka Yusufu yeɛ sowotoro dɔ kan, k'a gban a yɛrɛ ta sowotoro kɔ. Mɔɔ dɔw blara o ɲa ka kɛ pɛrɛn ye, ko: «Aw ye sira bla, aw ye sira bla, fagamaw bɛ nana*!»

Ayiwa, Farawona ka Misiran jamana bɛɛ kuntigiya di Yusufu ma o cogo le ra.

* **41:43** 41.43 Kitabu dɔw kɔɔ a sebera ko: «Aw ye aw kinbiri gban.»

⁴⁴ Farawona ko Yusufu ma tuun ko: «Ne le ye Farawona ye. Nka mogo man kan ka foyi ke Misiran jamana bee kono yan, ni ele ma o sira di o tigi ma.»

⁴⁵ Farawona ka Yusufu togo la ko Safinati Paneya. A ka muso di a ma. A muso togo tun ye ko Asanati. Muso face togo tun ye Potifera; ale le tun ye Oni dugu sarakalasebaga ye.

Yusufu sigira Misiran jamana bee kunna.

⁴⁶ Wagati min na o ka Yusufu wele ka taga Misiran masace Farawona fe, o y'a soro a si tun ye san bisaba.

O le ko fe, a bora Farawona koro ka taga Misiran jamana yaala.

⁴⁷ Ayiwa, san wolonfla kera, siman pana, ka den kosebe. ⁴⁸ Yusufu ka o san wolonfla ta siman dow lajen Misiran jamana yoro bee ra, ka o bla danna. A ka siman lajen k'a bla duguw bee ra. Forow be dugu minw koro, a ka o forow simanw lajen o duguw ra. ⁴⁹ Yusufu ka siman lajen caman, i ko kogoji kenken. A caya ra fo a laban o nana a jateri dabla, sabu a jateda tun te se ka lon tuun.

⁵⁰ Ayiwa, sani kongu wagati ye se, Yusufu ka dence fla soro ni a muso Asanati ye, Oni dugu sarakalasebaga Potifera denmuso.

⁵¹ Yusufu k'a dence folo togo la ko Manase[†], ko sabu Ala k'a ke ale pinana a ta torow bee ko, k'a hakiri bo a face ta so ko.

⁵² A ka dence flanan togo la ko Efirayimu[‡], ko sabu ale torora jamana min na, Ala ka dence di ale ma o jamana ra.

⁵³ Ayiwa, siman pana kosebe sanji wolonfla min kono Misiran, o sanji wolonfla nana ban. ⁵⁴ O ko fe sanji wolonfla kongu daminana, i n'a fo Yusufu tun k'a fo cogo min na. Kongu benna jamana tow bee kan, nka siman tun be Misiran jamana yoro bee ra. ⁵⁵ Ayiwa, kongu nana se Misiran jamana fana ma tuma min na, mogow nana ke kule ye Farawona koro, ko a ye domuni di o ma. Farawona ko Misirankaw bee ma ko: «Aw ye taga Yusufu fe; ni a ka min fo aw ye, aw y'a ke ten.» ⁵⁶ O tuma kongoba le tun be jamana yoro bee ra. Yusufu ka simanmarayorow dayele, ka siman fiyeere Misirankaw ma. O y'a soro kongu tun be juguyara ka taga Misiran jamana ra.

⁵⁷ Mogow tun be bo jamanaw bee ra ka na siman san Misiran, Yusufu fe; sabu kongu tun be juguyara jamanaw bee ra.

42

Yusufu korocew tagara siman san Misiran

¹ Yakuba nana a men ko siman be sorora Misiran. A k'a fo a dencew ye ko: «Mun koson aw be sigi yan ka ke jagon fle ye? ² Ne k'a men ko siman be sorora Misiran. Aw ye taga yi ka taga do san an ye, janko kongu kana na an faga yan.»

³ Yusufu korocce mogo tan ka sira mina, ka taga siman san Misiran.

⁴ Yakuba ma son ka Yusufu dogoce Boniyaminu bla ni o ye ka taga. A tun be siranna ko kojugu do kana na taga a soro yi.

⁵ Ayiwa, Yakuba* dencew tagara simansanyoro ra ni mogo werew ye, sabu kongu tun be Kanaana jamana yoro bee le ra.

Yusufu k'a korocew lasiran

[†] 41:51 41.51 Manase togo koro ye ko: ka jina. [‡] 41:52 41.52 Efirayimu togo koro ye ko: Ala ka den di. * 42:5 42.5 Yakuba, walama Izirayeli.

⁶ O y'a soro Yusufu le tun be Misiran jamana kuntigiya ra; ale le tun be siman fiyeerera mago be ma Misiran. A korocew nana se minke, o ka o kinbiri gban Yusufu koro, ka o ja biri dugu ma. ⁷ Yusufu k'a korocew ye minke, a ka o lon; nka a k'a ke i n'a fo ale ma o lon. A kumana o fe k'a ke i n'a fo a dimina o koro le. A ko o ma ko: «Aw bora min le?» O k'a jaabi ko: «An bora Kanaana jamana le ra, ka na siman san yan.»

⁸ O ka o fo minke, Yusufu k'a lon can ra ko a korocew lo. Nka olugu ma Yusufu lon. ⁹ Yusufu tun ka siko minw ke a korocew ko ra, a hakiri jigira o ra. A ko o ma ko: «Aw nana jamana fle dogo ra le, janko aw bena se ka jamana yoro minw kere, aw ye o yoro lon.» ¹⁰ A korocew ko: «An matigice, o te! I ta jonw nana siman le san. ¹¹ An be ye fakelendenw le ye. An be can le fora. An ma na jamana fle dogo ra.» ¹² Yusufu ko: «Can te! Aw nakun ye ka na jamana fle le, janko aw bena se ka yoro minw kere, aw ye o lon.» ¹³ O ko: «Anw ye i ta jonw le ye; an ye balemace tan ni fla le ye, an be ye fakelendenw le ye. An sigira Kanaana jamana ra. An be ra fitini, ale be ni an face ye so; kelen sara an na.» ¹⁴ Yusufu ko: «Ne ka min fo, o le ye can ye; ne ko aw nana an ta jamana fle dogo ra le. ¹⁵ Ne bena aw segesege cogo min na, o ye nin ye: ne be kari Farawona togo ra, ko ni aw dogoce fitini ma na fiyewu, aw tena bo yan. ¹⁶ Aw ye mago kelen bo aw ra k'a ci, o ye taga aw dogoce fitini ta ka na ni a ye. Tow be to kaso ra yan. Ne bena aw ta kuma segesege o cogo le ra k'a lon ni aw be can le fora. Ni aw ma o ke koni, o tuma ne karira Farawona togo ra ko aw nana jamana fle dogo ra le.»

¹⁷ Yusufu ka o fo minke, a ka o bla kaso ra tere saba.

¹⁸ A tere sabanan, a k'a fo o ye ko: «Sisan ne bena min fo aw ye, ni aw ka o ke, o tuma ne tena foyi ke aw ra, sabu ne be siran Ala ja. ¹⁹ Ni a kera ko aw be can le fora, o tuma, aw ra kelen ye to kaso ra yan, aw tow ye taga ni siman ye ka taga a di aw ta somogow ma, sabu kongo be o ra. ²⁰ O ko, aw sekoto, aw ye na ni aw dogoce fitini ye yan; ni o kera, ne be a lon ko aw be can le fora; o ra ne tena foyi ke aw ra.»

A korocew sonna o ma.

²¹ O ka ke a fo ye jagon ye ko: «Can ra, an ka an dogoce Yusufu hake ta; sabu an yere tun k'a nin toroto ye; a ka an daari ko an ye sabari ka makari ale ra k'a to yi, nka an ma son. O le koson nin pagban be sera an ma bi.»

²² Ruben ka kuma ta, k'a fo o ye ko: «Ne tun m'a fo aw ye ko aw kana den nin faga wa? Aw ma son ka ne ta kuma lamen. Sisan a ye nin ye, Ala b'a hake le bora an na tan.»

²³ Ayiwa, o tun m'a lon ko Yusufu be o ta kan menna; sabu Yusufu yere tun be kumana o fe ni daramina le ye. ²⁴ Yusufu ka o kuma men minke, a bora o koro ka taga kasi. A ksegira ka na, ka na kuma o fe tuun. O ko fe a ka Simeyon mina k'a siri o yere jana.

Yusufu korocew sekora ka taga Kanaana

²⁵ Yusufu k'a fo a ta baardenw ye ko o ye a korocew ta borow fa siman na, ka o be ta wariw dondon o ta borow kono, ani ka o ta siraradomuni di o ma. Baardenw k'a ke ten. ²⁶ O ka o ta borow lala o ta faliw ko ra, ka sira mina ka ke taga ye.

²⁷ O tagara se yoro do ra, o y'a soro su kora. O sira yi. O ra kelen k'a ta borow dayele ko a be domuni di a ta fali ma; a k'a ta wari ye borow da ra.

²⁸ A ko tow ma ko: «E! O ka ne ta wari seko; a ye nin ye borow da ra.» Tow

k'a ye ten minke, o jusu kasira. O siranna fɔ o bɛ yɛrɛyɛrɛ. O ko: «Ala ka mun le kɛ an na tan sa?»

²⁹ Ayiwa, o nana se o face Yakuba fɛ, Kanaana jamana ra. Min ka o sɔrɔ, o ka o bɛɛ fɔ a ye. O ko: ³⁰ «Cɛ min bɛ Misiran jamana konna, a ma kuma an fɛ ni jumanya ye dɛ! A ko, ko an tagara o ta jamana flɛ dogo ra le. ³¹ An k'a fɔ a ye ko an ye mɔgɔsɔbɛw le ye, ko an ma na jamana flɛ dogo ra. ³² An k'a fɔ a ye ko an tun ye balemace tan ni fla le ye an face fɛ, ko kelen sara, ko an dogɔcɛ fitini, sisan ale bɛ ni an face ye Kanaana jamana ra. ³³ Ayiwa, a ko an ma ko: «Fɛn min bɛ se k'a to ne bɛ la aw ra, ko aw ye mɔgɔsɔbɛw ye, o ye nin ye: aw ye aw balema kelen to yan; aw tɔw bɛ siman ta ka taga a di aw ta somɔgɔw ma, sabu kɔngɔ bɛ o ra. Ni aw tagara, aw ye na ni aw dogɔcɛ fitini ye ne fɛ yan. ³⁴ O ra, ne bɛna a lɔn ko aw ma na jamana flɛ, ko aw ye mɔgɔsɔbɛw le ye. Ni o kɛra, ne bɛna aw balemace bla. O kɔ, aw bɛ se ka taga jamana yɔrɔ bɛɛ ka sannɪ ni fiyeere kɛ, aw yɛrɛ sago ma.» »

³⁵ Ayiwa, o nana kɛ siman bɔ ye o ta bɔrɔw kɔnɔ tuma min na, o k'a ye ko o bɛɛ ta wari bɛ o ta bɔrɔw kɔnɔ. O ka wari ye o ta bɔrɔ kɔnɔ minke, o ni o face bɛɛ siranna.

³⁶ O face Yakuba k'a fɔ o ye ko: «E! Aw bɛna ne bɔnɔ ne ta denw na dɛ! Yusufu tɛ yi tuun, Simeyɔn fana tɛ yi tuun; aw bɛna Boniyaminu fana mina ka taga ni a ye wa? Nin tɔrɔrɔ bɛɛ bɛ ben ne le kan.»

³⁷ Ruben ko a face ma ko: «Ni ne ma seko ka na ni Boniyaminu ye i fɛ, o tuma i ye ne dence fla bɛɛ faga! Boniyaminu to ne boro; ni a kɛra cogo o cogo, ne bɛna seko ka na ni a ye i fɛ.» ³⁸ Yakuba ko: «Ɔn-ɔn, ne dence tɛ taga ni aw ye Misiran fiyewu; sabu a ni a kɔrɔcɛ min bɛ bamuso kelen na, o sara k'a kelen to. Ni ko dɔ nana a sɔrɔ tagama ra, aw bɛna a to ne kɔrɔninba kunsigbetigi ye sa jusukasi ra le.»

43

Yusufu kɔrɔcɛw tagara Misiran ni Boniyaminu ye

¹ Ayiwa, kɔngɔ nana juguya jamana kɔnɔ. ² Yakuba dencew tun nana ni siman min ye ka bɔ Misiran, o nana o domu ka ban tuma min na, Yakuba k'a fɔ o ye ko: «Aw ye seko ka taga domuni dɔ pini an ye Misiran.»

³ A dence Zuda k'a jaabi ko: «Misirankace k'a fɔ an ye ka a gbɛleya kɔsɛbɛ ko ni an ma taga ni an dogɔcɛ ye, an pa tɛna la ale kan. ⁴ O ra, ni i bɛ sɔn ka an dogɔcɛ Boniyaminu bla ka taga ni an ye, an bɛna taga domuni san i ye. ⁵ Nka ni i tɛ sɔn k'a bla ka taga ni an ye, an tɛ taga; sabu cɛ k'a fɔ an ye ko ni an dogɔcɛ tɛ ni an ye, an pa tɛna la ale kan.»

⁶ O face Yakuba* ko: «Aw ka kojugu kɛ ne ra dɛ! Mun na aw k'a fɔ cɛ nin ye ko dogɔcɛ wɛrɛ bɛ aw fɛ dɛ? Han?»

⁷ A dencew k'a jaabi ko: «Cɛ yɛrɛ le ka pininkari caman gban an na an ta somɔgɔw bɛɛ ta ko ra. A ko: «Yala aw face bɛ si ra wa? Yala balemace wɛrɛ bɛ aw fɛ wa?» Anw fana k'a ta pininkariw jaabi. An tun bɛ se k'a lɔn cogo di ko a bɛna a fɔ an ye ko an ye na ni an dogɔcɛ ye?»

⁸ Zuda ko a face Yakuba ma ko: «Baba, den to ne boro, a ye taga ni an ye; a to an ye wuri ka taga domuni pini, janko kɔngɔ kana na an bɛɛ faga yan, ele ni anw, ani an ta denw.

* 43:6 43.6 Yakuba, walama Izirayeli.

⁹ «Ne le bena lo ni den kunko ye. Ni ko k'a soro, i ye ne jininka. Ni ne ma seko ni a ye fiyewu ka na a lo i ja koroo yan, o tuma o jaraki bena to ne kan tuma bee; ¹⁰ sabu ni tagama tun ma lalo tan, i b'a soroo ko an tun tagara ka kosegi ka ban fo signaga fla.»

¹¹ O face Yakuba ko: «Ayiwa, i n'a fo jagboya le ye a taga ye, o tuma aw bena min ke, o fle: Aw ye an ta jamana fennumanman dow bla aw ta borow kono, ka taga o sama Misirankace ma. Aw ye turu doonin ta, ani li, ani kasadiyananw, ani turu kasadiman, ani yiriden dow, ani saraden, ani amande.

¹² «Aw ye aw ta wari jogon fla ta. O tun ka wari min bla aw ta borow kono, aw ye seko ni o ye. I b'a soroo o firira le. ¹³ Ayiwa, aw ye aw dogoce ta, aw ye wuri ka taga Misirankace fe. ¹⁴ Ala Sebaetigi ye aw makari don ce ra, janko a ye aw balemacce to kelen ni Boniyaminu bla o ye na. Nka ni ne ka kan ka bono ne ta denw na le, o tuma ne ye bono o ra.»

Yusufu korocew sera Yusufu fe tuun

¹⁵ Ayiwa, Yusufu korocew ka o samafenw ta; o tun ka kan ka wari min ta, o ka o jogon fla ta. O wurira, o ni Boniyaminu, ka taga Misiran, Yusufu fe. ¹⁶ Kabini Yusufu ka Boniyaminu ye ni o ye, a k'a fo a ta baaradenw kuntigi ye ko: «Nin mogow ladon so kono, i ye began do faga k'a laben; o bena tererafana domu ni ne yere le ye.»

¹⁷ Yusufu ka min fo, ce ka o ke. A tagara ni Yusufu korocew ye Yusufu ta so kono.

¹⁸ Yusufu korocew k'a ye ko o tagara ni olugu ye Yusufu ta so minke, o siranna. O ko: «Wari min tora an ta boroo kono an nako folo ra, i b'a soroo o le koson o nana ni an ye yan. O bena ben an kan le, ka jen an na, ka an mina ka an ke o ta jonw ye, ka an ta faliw fana mina.» ¹⁹ O siranya koson, o gbarara Yusufu ta baaradenw kuntigi ra, so donda ra, ka kuma a fe. ²⁰ O ko: «Hake to, an matigice, anw nana siman san yan kakoro. ²¹ An ta siman sanko folo, an sekoto, an sera an siyoro ra minke, an ka an ta borow dayele k'a ye ko an bee ta wari dafanin be an ta borow da ra, do ma bo a ra; a be i ko an tun nana ni a ye cogo min na. O koson an sekora ni a ye ka na a di. ²² An nana ni wari were ye fana ka na siman do were san. Nka an m'a lon jon le ka wari bla an ta borow da ra.»

²³ Baaradenw kuntigi ko o ma ko: «Aw ye aw hakiri sigi, aw kana siran! Aw ta Ala, aw face ta Ala, ale le ka o wari bla aw fe boroo kono. Ni o te, aw tun ka wari min di, o sera ne ma.»

Ce ka o kuma fo ka ban minke, a nana ni Simeyon ye o fe.

²⁴ A ka o ladon Yusufu ta bon kono, ka ji di o ma, o ka o senw ko. A ka domuni di o ta faliw fana ma. ²⁵ O tun nana ni samafen minw ye, o ka o laben ka bla, sani Yusufu ye na tereghan fe; sabu a tun fora o ye ko o ni Yusufu bena domuni ke Yusufu ta so.

²⁶ Yusufu nana so kono tuma min na, o ka samafenw di a ma, ka o kinbiri gban a koroo k'a fo. ²⁷ Yusufu ka o jininka ko: «Aw ka kene wa?» A ka o pininka fana ko: «Aw ka aw face min ko fo ka a korora, yala a be si ra hali bi wa?»

²⁸ O ka Yusufu jaabi ko: «I ta jonce min ye an face ye, a be si ra, a fana ka kene.»

O birira tuun ka o kinbiri gban Yusufu koroo k'a fo.

²⁹ Yusufu k'a ja korota k'a dogoce Boniyaminu fle, a yere baden dogonin. A ko: «Aw ka aw dogoce min ko fo, ale le ye nin ye wa?» Yusufu ko Boniyaminu ma ko: «Ne dence, Ala ye baraka don i ra.»

³⁰ Yusufu k'a dogoce ye minke, a hina donna a ra, fo ka kasilogo bla a ra. A teliyara ka don bon kono ka taga kasi. ³¹ O ko, a k'a ja ko, ka bo kene ma. Kasilogo tun b'a ra belen, nka a jijara k'a yere mina. A k'a fo a ta baaradenw ye ko o ye na ni domuni ye. ³² O ka Yusufu ta domuni bo danna, k'a korocew ta bo danna. Misiranka minw tun be ni o ye, o ka olugu fana ta bo danna, sabu Misirankaw te son ka domuni ke ni Heburuw ye; Misirankaw be nigi o ra.

³³ Yusufu korocew sigira a ja koru, ka gbangban jagon na, ka kapa ni o sandaw ye; k'a damina koru ra ka taga a bla dogonin na. O ka ke jagon fle ye; o kabakoyara. ³⁴ Domuni min tun be Yusufu koru, a ka o do di o ma. A ka tow ta jagon looru di Boniyaminu ma. O ka domuni ke, ka min, ka jagari ni Yusufu ye.

44

Yusufu k'a korocew korobo k'a fle

¹ Ayiwa, o ko, Yusufu k'a fo a ta baaradenw kuntigi ye ko: «Nin mogow ta borow fa siman na; o fanga be se min o min koru, o di o ma. O ko, i ye o bee ta wari bla o ta boru kono, boru da ra. ² I ye ne ta jimninan warigberaman fana bla o bee ra fitini ta boru kono, a ta wari kan.»

Ayiwa, Yusufu ka min fo, baaradenw kuntigi k'a ke ten.

³ Dugu gbera minke doron, sogomada fe o ka sira di Yakuba dencew ma. O ka o ta doniw lala o ta faliw ko ra, ka taga. ⁴ O bora dugu kono minke, k'a soru o yoru tun ma janya folo, Yusufu k'a ta baaradenw kuntigi wele k'a fo a ye ko a ye wuri ka tugu o ko; ko ni a kunna o ra, a ye a fo o ye ko: «Mun na aw ka ne ta kopuman sara ni kojugu ye? ⁵ Yala aw ma ne matigice ta jimninan ta wa, a be lagberi ke ni min ye? Aw ka kojuguba le ke nin ye de!»

⁶ Ayiwa, baaradenw kuntigi tagara kun o ra, a ka o kuma fo o ye ten. ⁷ O k'a jaabi ko: «An matigice, mun na i be o kuma jagon fo? Ala ye an kisi o ko jagon keru ma. ⁸ An tun ka wari min ye an ta borow kono, an ma na ni o ye ka bo Kanaana ka na o di i ma wa? An bena son cogo di ka warigbe walama sanin sonya i matigice ta so kono? ⁹ Ayiwa, ni minan ka ye i ta jon min o min fe anw na, aw ye o tigi faga, tow ye ke an matigice ta jonw ye.»

¹⁰ Baaradenw kuntigi ko: «Ayiwa, aw ka min fo, ne sonna o ma; nka ni minan yera mogu min kun, o tigi le be ke ne ta jon ye, foyi te ke tow ra.»

¹¹ O yoronin bee, o bee ka o ta borow jigi, ka o dayele. ¹² Baaradenw kuntigi ka ke borow kono flefle ye. A k'a damina o bee ra koroba ra, ka taga a laban fitini na. Minan tagara ye Boniyaminu ta boru kono.

¹³ A kera ten minke, o jusu kasira fo o ka o ta deregew mina ka o faranfan. O ka o ta borow ta ka o lala faliw ko ra ka seko dugu kono.

Zuda ka Yusufu daari Boniyaminu ko ra

¹⁴ Zuda ni a balemaw tagara se Yusufu ta so, k'a soru Yusufu belen tun be yi. O ka o kinbiri gban Yusufu koru k'a fo. ¹⁵ Yusufu ko o ma ko: «Aw ka mun ko le ke tan? O tuma aw ma a lon ko ne jagon be se ka ko dogoninw lon wa?» ¹⁶ Zuda ko: «An matigice, an bena mun le fo sa? Kuma te an fe

tuun. An be se ka an yere bo nin ko ra cogo di? Ala yere le ka i ta jonw ta hake bo kene kan. Sisan an ye nin ye, an kera an matigice ta jonw le ye, anw, ani minan tagara ye min ta boro kono.» ¹⁷ Yusufu ko: «Ala ye ne kisi o ko jagon keri ma. Ne ta minan yera min ta boro kono, o tigi kelen le bena ke ne ta jon ye. Aw tow, aw ye taga hera ra aw face fe.»

¹⁸ Zuda gbarara Yusufu ra k'a fo a ye ko: «Ne matigice, sabari k'a to i ta jonce ye kuma do fo i ye; i kana dimi ne koru, sabu ele ni Farawona bee le ye kelen ye. ¹⁹ Ne matigice, an nako folo ra yan, ele le tun ka an jininka ko yala an face belen be yi wa, ko yala dogoce were be an fe wa. ²⁰ An ka i jaabi ko an face be yi, ko a korora, ani ko an dogoce fitini do be yi, an face ka ale woro k'a soro a tun korora kosebe ka ban. Koroce do fana tun be an dogoce fitini fe, nka ale sara. O fla bee tun be bamuso kelen na. Ayiwa, o dogoce fitini kelen le tora sisan; an face be a kanu kosebe. ²¹ Ele k'a fo an ye ko an ye na ni a ye i fe, janko i yere na ye a ye. ²² An tun ka i jaabi ko den te se ka bo a face koru. Ni a bora a face koru, a face be sa jusukasi boro. ²³ I k'a fo an ye ko ni an dogoce ma na, an na tena la ele kan tuun. ²⁴ Ayiwa, tuma min na an sekora an face fe, an ka an matigice ta kuma fo a ye. ²⁵ Lon min an face nana a fo an ye ko an ye seko ka na siman do san, ²⁶ an k'a fo a ye ko an te se ka na ni an dogoce te ni an ye, ko sabu Misirankace k'a fo an ye ko ni an dogoce te ni an ye, an na tena la ale kan.

²⁷ «I ta jonce, an face k'a fo o le ra ko: «Aw k'a lon ko ne ta muso Raseli ka dence fla doron le woro ne ye. ²⁸ Kelen tun bora so kono lon do; ne be miiri ko wara do le k'a faga, sabu ne m'a ye tuun fo ka se bi ma.» ²⁹ A ko: «Ni aw ka na nin fana ta tuun, ni ko do tagara a soro yi, o tuma aw bena a to ne koroninba le bena sa toro ra.»

³⁰ «Ayiwa, sisan ni ne ka seko i ta jonce fe, ne face fe, k'a soro den min be a ta ko bee ye, o den te ni an ye, ³¹ ni a k'a ye ko den te ni an ye, a bena sa jusukasi boro. O tuma anw minw ye i ta jonw ye, anw le bena ke sababu ye k'a to i ta jonce, an face koroninba be sa jusukasi ra; ³² sabu, ne matigice, ne le k'a fo an face ye ko ne be lo ni den kunko ye. Ne k'a fo a ye ko ni ne ma seko ni den ye a fe, o tuma ne face hake ye to ne kan tuma bee. ³³ O koson, ne matigice, sabari i y'a to ne ye to yan den no ra, ka ke i ta jon ye, k'a to den ye taga so ni a korocew ye. ³⁴ Ne bena taga ne face fe cogo di, ni den te ni ne ye? E! Ne te se ka taga ne face toroto ye.»

45

Yusufu k'a yere yira a balemaw ra

¹ Ayiwa, Zuda banna o kuma ra minke, Yusufu ma se k'a yere mina tuun mogow na na. A perenna ko o ye mogow bee labo.

Tuma min na Yusufu tun be a yere yira a balemaw ra, mogow si tun te ni o ye. ² Yusufu kasira, fo Misirankaw k'a kasikan men; Farawona ta somogow fana k'a kasikan men. ³ Yusufu k'a fo a balemaw ye ko: «Ne le ye Yusufu ye! Yala ne face be si ra wa?»

Yusufu balemaw ma se k'a jaabi, sabu o bee hakiri tun jagamina. ⁴ Yusufu k'a fo o ye ko: «Aw ye gbara ne ra.» O gbarara a ra. A ko: «Ne le ye aw balemace Yusufu ye, aw ka min fiyeere Misiran tagabagaw ma. ⁵ Nka aw kana aw jusu kasi; aw kana dimi aw yere koru ko mun na aw ka ne fiyeere; sabu Ala le ka ne ci aw na yan, janko ne ye na ke sababu ye ka aw kisi. ⁶ Nin ye a san fla le ye kongu be jamana kono. Ayiwa, sene

tena se ka ke fo sanji looru tuun, siman fana tena ke yi. ⁷ Ala le ka ne ci ka na aw ja yan, janko aw ye na duruja soro nin jamana ra, ka janamanya; o ye kisiriba le ye. ⁸ Aw le ma ne ci yan, Ala yere lo. A ka ne sigi yan, ka ne ke i n'a fo Farawona fa; ka ne sigi a ta so fen bee kunna, ka ne ke Misiran jamana bee jamogwa ye.

⁹ «Ayiwa, aw ye teliya ka taga ne face fe; aw ye taga a fo a ye ko a dence Yusufu ko, ko Ala ka ale ke Misiran jamana bee kuntigi ye. Ko a ye teliya ka na ne koro yan. ¹⁰ Ko a bena sigi Goseni mara ra; a bena to ne koro yan, ale ni a ta denw, ani a mamadenw, ani a ta sagaw, ani a ta misiw, ani a borofenw bee. ¹¹ Ko ne bena domuni di a ma, sabu kongo bena ke fo sanji looru tuun. Ni a nana yan, a ni a ta somogow ni a ta beganw bee, o tena fon foyi ra. ¹² Aw yere ja bee a ra, ne dogoce Boniyaminu yere ja b'a ra ko ne Yusufu le be kumana aw fe. ¹³ Bonya min be ne kan Misiran yan, ani aw yere ja ka min ye, aw ye taga o bee lakari ne face ye. O ko, aw y'a to ne face ye na ne fe joona.»

¹⁴ Ayiwa, Yusufu ka o kumaw fo minke, a k'a boro mini a dogoce Boniyaminu kan na, ka kasi, Boniyaminu fana k'a boro mini Yusufu kan na ka kasi. ¹⁵ A k'a boro mini a korocew bee kan na kelen kelen, ka kasi. O ko fe, a korocew sorora ka kuma ni a ye.

Farawona ko Yakuba ye na Misiran

¹⁶ Ayiwa, Yusufu balemaw nako kibaroya sera Farawona ta lukonmogow ma. O diyara Farawona ni a ta jamana jamogow ye. ¹⁷ Farawona ka Yusufu wele, k'a fo a ye ko: «A fo i balemaw ye ko o ye o ta faliw doni siman na ka kosegi Kanaana; ¹⁸ ni o sera yi, o ye o face ni o ta gbamogow bee ta ka na to ne koro yan. Ne bena Misiran jamana yoro bee ra pumanman di o ma. O bena jamana domunipumanw domu.» ¹⁹ A ko Yusufu ma tuun ko: «A fo i balemaw ye ko ne ko, ko o ye sowotoro dow ta Misiran yan, ka taga o ta musow ni o ta denw ni o face ta ka na ni o ye. ²⁰ Ni o ma se ka na ni fen dow ye, o kana hami o ra, sabu Misiran jamana yoro bee ra pumanman le bena di o ma.»

²¹ Ayiwa, Farawona ka min fo, Yakuba dencew ka o ke. Yusufu ka sowotorow di o ma, ka kaja ni Farawona ta kuma ye. A ka domuni do di o ma ko o ye o domu sira ra.

²² A ka fanikura donta fana di o bee kelen kelen ma, ka warigbe keme saba di Boniyaminu ma, ani fanikura looru. ²³ A ka falice tan doni Misiran ta domunipumanw na, ka falimuso tan doni simankise ni buru ra, ani domunifen suguya werew, ko o ye taga o bee sama a face ma, janko ni o nana ke na ye Misiran, o ye o ke o ta baro ye sira ra. ²⁴ O ko, a ka sira di a balemaw ma, ko o ye taga. A ko o ma ko: «Aw kana kere sira ra de!» O tagara.

²⁵ O bora Misiran, ka taga se Kanaana jamana ra, o face Yakuba fe. ²⁶ O sera minke, o k'a fo o face ye ko: «Yusufu belen be si ra! Ale le yere signin be Misiran jamana kunna.» Nka Yakuba k'a ke i n'a fo mogow te kumana a fe; a manwuna, fo a ma se ka foyi fo, sabu a ma se ka la o ta kuma ra. ²⁷ Nka dencew nana ke Yusufu ta kumaw bee fo ye a ye minke, ani Yusufu tun ka sowotoro minw bla ka na a ta, a ka o bee ye minke, a hakiri sorora ka sigi. ²⁸ Yakuba* ko: «Ne dence Yusufu be si ra wa? Ne te foyi jinina tuun ka teme o kan. Ne be taga ne ja la a kan sani ne ye sa.»

* 45:28 45.28 Yakuba, walama Izirayeli.

46

Yakuba tagacogo Misiran

¹ Yakuba* tagato Misiran, a tagara ni a borofenw bæe ye. A tagara se Beri Seba, a ka saraka bo a face Isiyaka ta Ala ye.

² Ala k'a yere yira a ra su fe, k'a wele ko: «Yakuba, Yakuba!» A ko: «Naamu.» ³ Ala ko: «Ne le ye Ala ye, i face ta Ala. I kana siran ka taga Misiran, sabu ne bena i ta duruja caya, k'a ke siyaba ye o yoro ra. ⁴ Ne Ala yere le bena taga ni i ye Misiran, ne yere le fana bena i labo. I bena sa ka i to Yusufu le boro.»

⁵ Yakuba bora Beri Seba. Farawona tun ka sowotoro minw di ka na a ta, a dencew k'a ladon o konɔ, ani o ta denw ni o ta musow. ⁶ O ka o ta beganw fana ta, ani o tun ka fen o fen soro Kanaana jamana ra. Yakuba ni a ta somogow bæe tagara Misiran. ⁷ A tagara ni a dencew ye Misiran, ani a denmusow, ani a mamaden cemanw, ani a musomanw, ani a ta durujaw bæe.

Yakuba ta somogow

⁸ Ayiwa, Yakuba ta den minw tagara Misiran, olugu togow ye nin ye; olugu le ye Izirayelimogow ye.

A dence folo ye Ruben ye.

⁹ Ruben dencew tun ye Hanoki ye, ani Palu, ani Hesiron, ani Karimi.

¹⁰ Simeyon dencew tun ye Yemuweli ye, ani Yamini, ani Owadi, ani Yakini, ani Sohari, ani Sawuli; Sawuli bamuso tun ye Kanaanaka le ye.

¹¹ Levi dencew tun ye Gerison ye, ani Kehati, ani Merari.

¹² Zuda dencew tun ye Eri ye, ani Onan, ani Sela, ani Peresi, ani Zeraki. Nka Eri ni Onan sara Kanaana jamana ra. Peresi dencew tun ye Hesiron ni Hamuli ye.

¹³ Isakari dencew tun ye Tola ye, ani Puva, ani Yasubu†, ani Simiron.

¹⁴ Zabulon dencew tun ye Seredi ye, ani Elon, ani Yaleli.

¹⁵ Leya ka o denw le woro Yakuba ye, ka o to Mesopotami jamana ra, ani a denmuso Dina. A dencew ni a denmusow bæe lajennin tun ye mogow bisaba ni saba.

¹⁶ Gadi dencew tun ye Sifyon ye, ani Hagi, ani Suni, ani Esibon, ani Eri, ani Arodi, ani Areli.

¹⁷ Aseri dencew tun ye Imina ye, ani Isiva, ani Isivi, ani Beriya, ani o baлямamuso Sera. Beriya dencew kera Heberi ye, ani Malikiyeli.

¹⁸ Ayiwa, Olugu le ye Zilipa dencew ye, Laban tun ka o baaradenmuso min di a denmuso Leya ma. A ka o le soro Yakuba fe. O bæe lajennin tun ye mogow tan ni wogow.

¹⁹ Yakuba ta muso Raseli dencew tun ye Yusufu ni Boniyaminu ye. ²⁰ Dence fla worora Yusufu fe Misiran; o ye Manase ni Efrayimu ye. A muso Asanati le ka o woro a ye. Asanati tun ye Potifera denmuso le ye; Potifera le tun ye Oni dugu sarakalasebaga ye. ²¹ Boniyaminu dencew tun ye Bela ye, ani Bekeri, ani Asibeli, ani Gera, ani Naaman, ani Ehi, ani Rosi, ani Mupimi, ani Hupimi, ani Aridi. ²² Olugu le ye Raseli dencew ye, a ka minw woro Yakuba fe. O bæe lajennin tun ye mogow tan ni naani.

²³ Dan dence ye Husimu ye. ²⁴ Nefitali dencew ye Yaseli ye, ani Guni, ani Yeseri, ani Silemu.

* 46:1 46.1 Yakuba, walama Izirayeli. † 46:13 46.13 Yasubu: Kitabu dow ra a fora ko Yobu.

²⁵ Olugu le ye Bila dencew ye, Laban tun ka o baaradenmuso min di a denmuso Raseli ma. A ka o dencew le woro Yakuba ye. O bee lajennin tun ye mogo wolonfla.

²⁶ Mogo minw tagara Misiran ni Yakuba ye, a yere denw, ani a mamadenw, o bee lajennin tun ye mogo biwooro ni wooro. A dencew ta musow ma jate. ²⁷ Ayiwa, dence fla fana worora Yusufu fe Misiran; o cogo ra Yakuba ta mogo minw bee nana sigi ni a ye Misiran, o bee lajennin tun ye mogo biwolonfla.

Yakuba sera Misiran

²⁸ Ayiwa, Yakuba ka Zuda bla ka taga a yere pa Misiran, Yusufu fe, ka taga a fo a ye ko ale be nana Misiran, Goseni mara ra. ²⁹ Yusufu ka o men minke, a k'a ta sowotoro laben, ka taga Goseni, ka taga a face Yakuba[‡] kunben. A sera a face ma minke, a k'a boro mini a face kan na, ka kasi ka meen.

³⁰ Yakuba ko Yusufu ma ko: «Sisan hali ni ne sara o te baasi ye tuun. Sabu ne ka i ye, k'a ye ko i belen be si ra.»

³¹ Yusufu k'a fo a balemaw ni a face ta somogo tow ye ko: «Ne bena taga a fo Farawona ye, k'a lasomi ko ne balemaw nana, ani ne face ta mogo minw tun be Kanaana jamana ra.» ³² Yusufu ko tuun ko: «Ne bena a fo Farawona ye ko ne ta mogow ye sagagbenbagaw le ye. O ta baara ye beganmara le ye. Ne bena a fo a ye ko aw nana ni aw ta sagaw ni aw ta baw ni aw ta misiw ye, ani aw borofenw bee. ³³ Ni Farawona ka na aw wele ka aw jininka ko: «Aw be mun baara le ke?» ³⁴ Aw ye a fo a ye ko: «I ta jonw be beganw le mara kabini o denmisenman fo ka na se bi ma; anw ni an bemaw bee ka o le ke.» Ni o kera, a bena a to aw ye sigi Goseni mara ra, sabu Misirankaw be nigi beganmarabagaw ra.»

47

Yusufu k'a ta mogow yira Farawona ra

¹ Ayiwa, Yusufu tagara a fo Farawona ye ko: «Ne face ni ne balemaw nana ka bo Kanaana jamana ra, ani o ta sagaw ni o ta baw, ni o ta misiw, ani o borofenw bee. O be Goseni mara ra.» ² Yusufu tun be ni a balemace looru ye; a ka olugu yira Farawona ra. ³ Farawona k'a fo o ye ko: «Aw be mun baara le ke?» O ka Farawona jaabi ko: «Anw ye beganmarabagaw le ye, i n'a fo an bemaw.» ⁴ O ko Farawona ma tuun ko: «An minw ye i ta jonw ye, anw nana ka na sigi i ta jamana ra, sabu anw ta jamana ra domunikeyoro te an ta beganw fe tuun. Kongo juguyara Kanaana jamana ra. A to an ye sigi Goseni mara ra. Anw ye i ta baaradenw le ye.»

⁵ Farawona ko Yusufu ma ko: «Ayiwa, i face ni i balemaw nana i fe. ⁶ Misiran jamana ye nin ye i koro; i face ni i balemaw bla jamana yoro bee ra pumanman na, Goseni mara ra; ni i ka dow soro i balemaw ra fana minw ka baara lon kosebe, i ye olugu bla ne yere ta sagaw kunna o ye o korosi.»

⁷ Yusufu nana ni a face Yakuba fana ye ka na a yira Farawona ra. Yakuba ka Farawona fo kosebe. ⁸ Farawona ka Yakuba jininka ko: «Ele si ye san jori ye sisan?» ⁹ Yakuba k'a jaabi ko: «Ne si ye san keme ni san bisaba. Ne ka o le ke yaala ra. Ne ma san caman soro, ne ta panamanya fana gbeleyara. Ne tena se ka sijan soro, i n'a fo ne bemaw ka min soro ka o to yaala ra jamana kono.»

[‡] 46:29 46:29 Yakuba, walama Izirayeli.

¹⁰ Yakuba ka o fɔ minke, a ka dugawu ke Farawona ye tuun ka sɔrɔ ka taga.

¹¹ Yusufu ka yɔrɔ dɔ di a face ni a balemaw ma Misiran jamana ra, i n'a fɔ Farawona tun k'a fɔ a ye cogo min na; a ka jamana yɔrɔ bɛɛ ra pumanman di o ma, Ramusesi mara ra. ¹² Yusufu ka domuni di a face ni a balemaw ma, ani a face ta somɔgow bɛɛ ma, ka kɔna ni o ta gbamɔgow hakeya ye.

Kɔngɔ juguyara Misiran tuun

¹³ Ayiwa, domuni foyi tun tɛ sɔrɔra Misiran jamana ra tuun; kɔngɔ tun juguyara kosebɛ. Misiran jamana ni Kanaana jamana mɔgow bɛɛ baraka tun bɛ desera kɔngɔ boro fɔ ka o fasa. ¹⁴ Yusufu ka siman fiyeere o ma, ka Misiran jamana ni Kanaana jamana wari bɛɛ mina k'a bla Farawona ta so. ¹⁵ Misiran jamana ni Kanaana jamana wari bɛɛ nana ban tuma min na, Misirankaw bɛɛ nana Yusufu fɛ ka na a fɔ a ye ko: «Domuni di an ma; kana sɔn k'a to an ye faga i kɔrɔ. Wari foyi le tɛ an boro tuun.» ¹⁶ Yusufu ko o ma ko: «Ni wari tɛ aw fɛ, aw ye na ni aw ta beganw ye. Aw ye na aw ta beganw falen ne fɛ siman na.»

¹⁷ O nana ni o ta beganw ye Yusufu fɛ. Yusufu ka o ta sow, ni o ta sagaw, ni o ta baw, ni o ta misiw, ni o ta faliw falen siman na.

¹⁸ O san nana ban minke, o nana Yusufu fɛ tuun ka na a fɔ a ye ko: «An matigice, an ta wari banna; an nana ni an ta beganw bɛɛ ye i fɛ fana. An tena a dogo i ma, ko foyi wɛrɛ le tɛ an fɛ tuun k'a di i ma, ni an yerɛ ni an ta dugukolow tɛ. ¹⁹ I kana sɔn k'a to an ye faga i kɔrɔ, ka an ta dugukolow lakolon to yi. An ni an ta dugukolow san, ka siman di an ma. O ra an ni an ta dugukolo bɛɛ bɛ kɛ i ta ye. Siman di an ma an ye a dan, janko an ye baro, an kana sa kɔngɔ boro, ka an ta dugukolow lakolon to.»

²⁰ Yusufu ka Misiran dugukolo bɛɛ san Farawona ye. Kɔngɔ gbankojugu o ra, Misirankaw ka o ta forow bɛɛ fiyeere. Jamana bɛɛ kɛra Farawona ta ye. ²¹ O cogo ra Misiran jamana mɔgow bɛɛ kɛra Farawona ta jɔnw ye, k'a ta jamana kun kelen na, ka taga a bla a kun dɔ ra*.

²² Dugukolo min tora ni a ma san, o kɛra sarakalasebagaw ta le ye. A ma olugu ta san, sabu Farawona tun ka sariya dɔ sigi sarakalasebagaw kosɔn; Farawona tun bɛ min di sarakalasebagaw ma, o tun bɛ baro o le ra. O kosɔn olugu ma o ta dugukolo fiyeere.

²³ Yusufu k'a fɔ mɔgow ye ko: «Ne ka aw ni aw ta dugukolow san bi Farawona ye. Ne bɛ siman di aw ma, aw ye taga a dan aw ta forow ra.

²⁴ Nka ni simantigewagati sera, aw bɛna siman taran k'a kɛ sigiyɔrɔma looru, k'a taran kelen di Farawona ma. A taran naani tɔ, aw bɛ o dɔ kɛ si ye, ka dɔ kɛ aw ni aw denw, ni aw ta somɔgo tɔw ta baro ye.» ²⁵ O ka Yusufu jaabi ko: «An matigice, i ka an kisi. Ayiwa, i n'a fɔ i ka o kopumanba kɛ an ye, o tuma, an bɛna kɛ Farawona ta jɔnw ye.»

²⁶ Yusufu ka o sariya sigi Misiran jamana bɛɛ kan, ko san o san Misiran siman ka kan ka taran sigiyɔrɔma looru, k'a taran kelen kɛ Farawona ta ye. O sariya bɛ yi fɔ bi. Sarakalasebagaw dɔrɔn ta dugukolow le ma kɛ Farawona ta ye.

Yakuba ta kumalabanw

²⁷ Ayiwa, Izirayelimɔgow sigira Misiran jamana ra, Goseni mara ra. O borofenw nana caya, o ka den caman sɔrɔ fana.

* **47:21** 47.21 Kitabu dɔw kɔnɔ a sebera ko: «A ka mɔgow bɔ o sigiyɔrɔw ra ka o lajen dugubaw ra.»

²⁸ Yakuba ka san tan ni wolonfla le ke Misiran jamana ra. A si bee lajennin kera san keme ni san binaani ni san wolonfla. ²⁹ A sawagati sera minke, a k'a dence Yusufu wele, k'a fo a ye ko: «Ni ne ko ka di i ye, o tuma i boro la ne woto korɔ, ka kari, ko i bena kopuman ke ne ye, ka ke kankelenti ye ni ne ye, ko i tena ne su don Misiran yan. ³⁰ Ni ne sara tuma min na, ka taga fara ne bemaw kan, i ye ne ta ka bo Misiran, ka taga ne su don ne bemaw ta kaburu yoro ra.» Yusufu ko: «I ka min fo, ne bena o ke.» ³¹ Yakuba ko: «O tuma, kari ne ye.» Yusufu karira.

O ko, Yakuba k'a kinbiri gban a ta lanan kunyanfan fe ka Ala bato†.

48

Yakuba ka dugawu ke Yusufu dencew ye

¹ Wagati dama temenin ko, o nana a fo Yusufu ye ko a face man kene. Yusufu k'a dence fla ta, Manase ni Efirayimu, ka taga a face korɔ. ² A fora Yakuba ye minke ko a dence Yusufu be nana a fe, a jijara ka wuri ka sigi a ta lanan kan. ³ Yakuba ko Yusufu ma ko: «Ala Sebaetigi k'a yere yira ne ra Luzi, Kanaana jamana ra, ka baraka don ne ra. ⁴ A k'a fo ne ye ko: «Ne bena den caman di i ma, ka i ta mogow caya, ka o ke siya caman ye, ka nin jamana di i ta duruja ma i ko fe, a be ke o ta ye wagati bee.» ⁵ Yakuba ko Yusufu ma tuun ko: «I ka dence fla min soro Misiran jamana ra yan, sani ne ye na i fe yan, Efirayimu ni Manase, olugu bena ke ne ta denw le ye. O bena ke ne ta le ye i n'a fo Ruben ni Simeyon ye ne ta ye cogo min na.

⁶ «Nka i ka den minw soro olugu ko fe, olugu bena ke i yere ta ye. O bena o ta cen soro Efirayimu ni Manase sababu le ra. ⁷ Ne be o kera Raseli le koson. Sabu ne sekoto ka bo Mesopotami jamana ra, Raseli sara ne fe sira ra Kanaana jamana ra, Efirata dugu kere fe. Ne k'a su don o yoro ra, Efirata dugu sira ra, Efirata min be wele fana ko Betlehemu.»

⁸ Yakuba* ka Yusufu ta denw ye minke, a ko: «Ninnugu ye jonw le ye!»

⁹ Yusufu ko: «Ala ka dence fla min di ne ma yan, olugu lo.» Yakuba ko: «Sabari ka o gbara ne ra yan, janko ne ye dugawu ke o ye.»

¹⁰ Yakuba na baraka tun dogoyara koroya fe. A tun te yeri kera berebere tuun. Yusufu k'a denw gbara Yakuba ra. Yakuba ka o ta ka o sigi a sen kan, k'a boro mini o ma ni kanuya ye. ¹¹ A k'a fo Yusufu ye ko: «Ne tun te a miiri ko ne na bena la ele kan tuun. Nka a ye nin ye, Ala nana a ke fo ne ka i ta denw yere ye.»

¹² Yusufu ka denw ta ka o bo a face sen kan, ale yere k'a kinbiri gban dugu ma, a face korɔ. ¹³ O ko, a k'a dence Efirayimu bla a kininboroyanfan fe, ka Manase bla a numanboroyanfan fe. A gbarara ni o ye a face ra, ka Efirayimu lo a face numanboroyanfan fe, ka Manase lo a kininboroyanfan fe. ¹⁴ Nka a face Yakuba k'a borow bananbiri, k'a kininboro la Efirayimu kun na, k'a soro ale le ye dogoceman ye, k'a numanboro la koroceman Manase kun na.

¹⁵ Yakuba ka dugawu ke Yusufu ye. A ko:

«Ne bemace Iburahima ni ne face Isiyaka ka Ala min bato, ale Ala min blara ne na kabini ne worolon, fo ka na se bi ma, ale ye baraka don nin denw na.

† 47:31 47.31 Heburuw 11.21 ra a sebera ko: «A tintinnin tora a ta bere kan ka Ala bato.» * 48:8 48.8 Yakuba, walama Izirayeli.

¹⁶ Meleke min ka ne bosi kojugu bee ma, o meleke ye baraka don nin denw na.

Nin denw sababu ra ne togo kana tunu;
ne bemace Iburahima ni ne face Isiyaka togo kana tunu,
o ta duruja ye caya jamana konɔ.»

¹⁷ Ayiwa, Yusufu k'a ye ko a face k'a kininboro la Efirayimu le kun na minke, o ma diya a ye, a k'a face boro mina ka bo Efirayimu kun na, ka taga ni a ye a dence folo Manase fan fe. ¹⁸ A k'a fo a face ye ko: «Baba, i firira, nin le ye dence folo ye. I tun ka kan ka i kininboro la ale le kun na.»

¹⁹ Nka a face ma son. A ko: «Ne dence, ne k'a lon co. Ne k'a lon ko Manase fana ta duruja bena caya ka ke siya do ye; a fana bena bonya, nka a dogoce bena bonya ka teme a kan. A dogoce ta siya le bena caya ka ke siya camamba ye.»

²⁰ Yakuba† ka dugawu ke o ye o lon na. A ko: «Izirayelimogow bena aw togo le ta ka dugawu ke ni a ye. O bena a fo mogow ma ko: «Ala ye baraka don aw ra, i n'a fo a ka baraka don Efirayimu ni Manase ra cogo min na.»

» Yakuba ka Efirayimu bla Manase ja fe o cogo le ra. ²¹ O ko, a k'a fo Yusufu ye ko: «Ne bena sa, nka Ala bena to ni aw ye. A bena kosegi ni aw ye aw bemaw ta jamana ra.» ²² A ko Yusufu ma tuun ko: «Ne bena i ta cen caya ka teme i balemaw ta kan. Ne be Sikemu mara di i ma. Ne ka Amoricaw kere le ni ne ta kerékemuru ni ne ta kalan ye, ka o yoro mina o ra.»

49

Yakuba ka cirayakuma minw fo a denw ko ra

¹ O ko, Yakuba k'a dencew bee wele k'a fo o ye ko: «Aw ye na lajen ne koro, ne bena aw ta duruja nataw ta kow fo aw ye.»

² A ko:
«Aw ye na lajen ka menni ke,
Yakuba dencew!
Aw ye na aw face Izirayeli lamɛn.

³ Rubɛn, ne dence folo,
ele ye ne ta baraka ye, ne kanbelenman konna ka den folo min woro.
I ta bonya temena bee ta kan,
i baraka fana temena bee ta kan.

⁴ Nka i ma pamalo;
i be i ko jiba woyoto min be lamaga;
o ra, i tena nafeyoro soro de!
Sabu i yelenna i face ta lanan kan,
i yelenna ne ta lanan kan, ni ne muso ye.

⁵ «Ayiwa, Simeyon ni Levi ye mogo suguya kelen ye.
O ta muruw ye kojugukefenw le ye.

⁶ O ka jen min siri, ne te ni o ye o ra;
ne te ni o ye o ta jen ra fiyewu!
Sabu dimi koson o ka mogo faga,
o ta juguya koson, o toronketo,
o ka mogow ta misitoranw senfasaw tige.

† 48:20 48.20 Yakuba, walama Izirayeli.

7 Ala ye o ta dimi danga,
 sabu o le ka o bla kojugu ra.
 Ala ye o ta fariya danga,
 sabu o le ka o ke hinabariw ye.
 Ne bena o ta denw faran ka o bo ñogon na Izirayeli ta jamana ra,
 ka o yerege ka taga jamana yoro be.

8 «Ayiwa, Zuda, ele balemaw bena ele le bonya.
 I bena i boro la i juguw ton kan,
 ka o kun biri fanga ra.
 I fadenw fana bena o kinbiri gban i koro.

9 Zuda be i ko jarakanbelen le.
 Ne dence, i bora fagarikayoro ra ka na!
 A be a kinbiri turu, ka la i ko jara, i ko jaraba.
 Jon le be son k'a lawuri!

10 Masacebere tena mabo Zuda ta gba ra fiyewu.
 Kuntigiya bere tena bo a boro ka ye,
 fo ka taga se kotigi* yere nawagati ma.
 Siyaw be bena o yere majigi ale le ye.

11 Rezen bena caya fo a be a ta fali siri rezensun le ra,
 k'a ta falimuso den siri rezensunw be ra jumanman na.
 A be a ta derege ko rezenji le ra,
 k'a ta deregeba ko rezenji ra.

12 Rezenji be a na manamana tuma be,
 nono be a pinw gbe a da ra.

13 «Zabulon sigiyoro bena ke kojoida le ra,
 kurunbaw loyoro le bena ke a sigiyoro ye.
 A ta mara dan bena se fo Sidon dugu fan na.

14 «Isakari ye fali barakaman le ye,
 a be la beganw siyoro ra.

15 A k'a ye ko a layoro laganfiyanin be minke,
 ko a yoro ce ka ni minke, a tora yi kunkelen.
 A k'a ko bla donita kama,
 fo ka na ke tow ta jon ye, ka jagboyabaaraw ke tow ye.

16 «Dan le bena sigi a ta mogow kunna
 ka o kiti tige, ka ke i n'a fo Izirayeli ta gba tow.

17 Dan ye sa le ye, min be la sira ra.
 Fonfonnin lo, min be la mogow na siradennin kan.
 A be sow kin o sen na,
 fo sotigi be yelema ka ben dugu ma.

18 «E! Matigi Ala, ne jigi be i ta demeri kan.

19 «Gadi, mogow dow bena jen ka na ben i kan ko o be i kere,
 nka ele bena ben o kan ka o gben.

20 «Aseri, domunifen jumanman bena soro i ta jamana le ra;

* 49:10 49.10 Kotigi: Heburukan na a sebera ko: Silo.

ele le bɛna domunijumanw di masacɛw ma.

21 «Nɛfitali bɛ i ko dagbɛ, min bɛ a yɛrɛ ma;
a bɛ dɛnɔnumanw le woro.

22 «Yusufu bɛ i ko yiridenta min bɛ wurira kura ye,
yiridenta min bɛ bununda ra.

A yiriborow bɛ janya fɔ ka tɛmɛ kogo kunna.

23 Kalantigiw tugura a nɔ fɛ;
o k'a bon ni o ta biɔɛw ye, o gbanna a ra kɔsɛbɛ.

24 Nka ale ta kalan tora a boro;
Yakuba ta Ala fangatigi ka fanga don a borow ra.
Ale Ala le ye Izirayeli kɔrɔsibaga ye,
ani Izirayeli ta Ala barakaman.

25 I face ta Ala, ale bɛna i dɛmɛ.
Ala Sebɛɛtigi le bɛna baraka don i ra,
ka sankolo ta baraka di i ma,
ka dugukolo ta baraka di i ma,
ka baraka don musow ra, ka denworɔ nɔgɔya o ye,
ka baraka don bɛganw fana ra, ka o caya.

26 I face ta dugawu tɛmɛna kuru banbariw ta kan;
o dugawuw bɛna to i kan, ka mɛɛn,
fɔ ka tɛmɛ kuruw si kan, kuru minw danna kabini fɔɔfɔɔ.
O dugawu ye kɛ Yusufu kan,
o dugawu bɛɛ ye to Yusufu kan, ale min kera a balemaw ta kuntigi ye.

27 «Boniyaaminu ye wara le ye,
a bɛ sogo mina k'a faga.
Sɔgɔmada fɛ a bɛ sogo do ɔimi,
wulada fɛ, a ka min mina, a bɛ o taran.»

28 Ayiwa, Izirayeli ta gba tan ni fla le ye nin mɔgɔw ye. O face ka nin cirayakumaw le fɔ o ye, a dugawukɛto. A ka dugawu kɛ o ye, bɛɛ ni i ta dugawu.

Yakuba ta sayɔ

29 Ayiwa, o kɔ, Yakuba k'a fɔ a dɛncɛw ye ko: «Ne bɛna sa ka taga ne ta bɛmaw fɛ. Ni ne ka sa, kuruwo min bɛ Hɛtikacɛ Efurɔn ta foro ra, aw ye taga ne su don yi, ne ta bɛmaw kɛrɛ fɛ. 30 O kuruwo bɛ Makipela ta foro ra, Mamire ta yɔrɔ kɔrɔ, Kanaana jamana ra. Iburahima ka o foro le san Hɛtikacɛ Efurɔn fɛ, k'a kɛ sudonyɔrɔ ye. 31 Iburahima ni a muso Saran su donna yi le. Isiyaka ni a muso Rebeka fana su donna yi. Ne le ka Leya su don yi fana. 32 O foro ni o kuruwo bɛɛ sanna Hɛti ta mɔgɔw fɛ.»

33 Ayiwa, Yakuba ka o kuma fɔ ka ban minke, a k'a senw layɛlɛn lanan kan, ka la. A sara ka taga a bɛmaw fɛ.

50

Yakuba ta sanga

1 Yusufu k'a ye ko a face sara minke, a face kanuya kɔsɔn, a ka ɔa biri a face ɔada kan, k'a boro mini a kan na, ka kasi. 2 Flakebaga minw tun bɛ baara kɛ a ye, a k'a fɔ olugu ye ko o ye a face su labɛn ka ɔa ni kasatigɛnan

ye. Flakebagaw k'a su laben ni kasatigenan ye. ³ O k'a laben ka se fo tere binaani. Misirankaw k'a su kasi fo tere biwolonfla.

⁴ O sukasionw dafara minke, Yusufu k'a fo Farawona ta somogow ye ko: «Ni can ra ne ko ka di aw ye, aw ye taga kuma Farawona fe ne ye. Aw ye a fo a ye ko, ⁵ sani ne face ye sa, a tun k'a fo ne ye ko ne ye kari ale ye, ko ni ale nana sa, ale tun ka kaburu min san Kanaana jamana ra, ko ne ye taga ale su don yi. O koson ne b'a fe ka taga ne face su don, ka seko ka na.»

⁶ Ayiwa, o kuma sera Farawona ma minke, Farawona k'a fo Yusufu ye ko: «Taga i face su don i n'a fo i karira a ye cogo min na.» ⁷ Yusufu tagato a face sudonyoro ra, Farawona ta jamana jamogow bee tagara a blasira, ani Farawona ta cekorobaw, ani Misiran jamana cekoroba tow bee, ⁸ ani Yusufu ta somogow bee, ani a balemaw, ani a face ta somogow bee. Denmisenw, ani sagaw ni baw, ani misiw doron le tora Goseni mara ra yi, Misiran jamana ra. ⁹ Sowotorotigiw, ani sotigiw fana tun be ni o ye. Jama caman le tun be jogon ko ka taga.

¹⁰ Kenegbe min togow ye ko Atadi, o sera o yoro ra minke, Zuriden koba ko fe, o ka sukasi ke, ka kulekanbaw bo o yoro ra. Yusufu ka tere wolonfla le bla k'a face sanga ke. O k'a face sanga ke o yoro ra k'a su kasi.

¹¹ Kanaanaka minw be o jamana ra, olugu ka o sanga ko ye Atadi kenegbe ra, o ko: «Nin kera sangaba ye Misirankaw fe de!» O le koson, o ka o yoro togow la ko: Abeli Misirayimu* ; o yoro be Zuriden ba ko fe.

¹² O cogo ra, Yakuba sato tun ka min fo a ta sanga ko ra, a dencew ka o ke.

¹³ O tagara ni a su ye Kanaana jamana ra. Kuruwo min be Makipela foro ra, o tagara a su don yi. Ibrahima tun ka o yoro le san Hetikace Efuron fe, k'a ke sudonyoro ye; a be Mamire ta yoro koro.

¹⁴ Yusufu k'a face su don ka ban minke, a sekora Misiran, ani a balemaw, ani minw bee tun tagara ni a ye a face sudonyoro ra.

Yusufu korocew k'a daari

¹⁵ Ayiwa, Yusufu balemaw k'a ye ko o face sara minke, o ko: «Ni Yusufu ka wuri an kama sisan do! An ka kojugu min ke a ra, ni a ko a be o juru sara an na do!» ¹⁶ O ka mogow ci ka taga a fo Yusufu ye ko: «Sani i face ye sa, a tun k'a fo ko ¹⁷ an ye kuma i fe, ko i ye sabari ka i balemaw ta hake ni o ta jurumun yafa o ma, sabu o ka kojugu le ke i ra.» O ko Yusufu ma ko: «An ye i face ta Ala ta jonw le ye; sabari ka an ta hakew yafa an ma.»

Yusufu ka o kuma men minke, a kasira.

¹⁸ A korocew yere nana o kinbiri gban a koro; o ko: «Anw ye i ta jonw le ye.» ¹⁹ Yusufu ko o ma ko: «Aw kana siran. Ala ka min latige, o le kera. ²⁰ Aw tun b'a fe ka kojugu le ke ne ra, nka Ala k'a yelema k'a ke kopuman ye, k'a laban ke nin ye bi, janko ka mogow caman kisi. ²¹ O ra, aw kana siran, ne bena ne janto aw ra, aw ni aw ta denw bee.»

Yusufu kumana o fe, ni kanuya ye, ka o jusu saaro.

Yusufu ta saya

²² O ko, Yusufu ni a face ta somogow tora Misiran. Yusufu si tun ye san keme ni tan. ²³ A k'a dence Efrayimu ta denw ye, ka Efrayimu mamadenw

* 50:11 50.11 Abeli Misirayimu, o koro ye ko: Misirankaw ta sangakoba.

fana ye. A dence Manase dence Makiri, o ta denw worora minke, Yusufu ka olugu ke a yere ta denw ye.

²⁴ Lon do, Yusufu k'a fo a balemaw ye ko: «Ne bena sa, nka sigiya t'a ra, Ala bena a janto aw ra, ka aw labo nin jamana ra yan. A ka layiri ta ko a be jamana min di an bemaw Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ma, a bena taga ni aw ye o jamana ra.»

²⁵ O ko, Yusufu k'a fo a balemaw ye ko: «Aw ye kari ne ye, ko ni Ala nana aw labo Misiran, aw tagato, aw ye taga ni ne kolow ye ka bo Misiran.»

²⁶ Ayiwa, Yusufu nana sa k'a si to san keme ni tan. O k'a su laben ni kasatigenan ye k'a bla kesu do konon Misiran.

IZIRAYELI TA BORI KITABU Kitabu faamucogo

Bori Kitabu be Izirayelimogow bocogo lakari an ye. Ala ka o labo jonya ra Misiran jamana ra cogo min na, ka na ni o ye Kanaana jamana ra, a be o le nafa an ye. Ka kana ni mogow caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye.

Nin kitabu be fen naani yira an na Izirayeli ta ko ra:

A folo ye Izirayelimogow ta jonya laban ye, ani o bocogo Misiran jamana ra (sura 1–15).

A flanan ye Izirayelimogow ta tagama ye, ka taga se fo Sinayi kuru ma (sura 15–18).

A sabanan ye Ala ta jɛnɛɔgɔnya* ko ye, a ka jɛnɛɔgɔnya min don ni Izirayelimogow ye Sinayi kuru kan, k'a ta sariyaw ni a ta ciw ni a ta kolatigeninw yira o ra (sura 19–24).

A naaninan ye fanibon loko ye, Izirayelimogow tun ka kan ka fanibon min lo ka Ala bato, ani sarakalasebagaw tun ka kan ka baara minw ke (sura 24–40).

Nka nin kitabu kunba fle nin ye: Ala ta wagati sera minke, a makarira a ta mogow ra ka o bo jonya ra, ka o labo Misiran, ka o laben ka o ke a yere ta siya ye, ka taga ni o ye o yere ta jamana ra, a tun ka jamana min layiri ta o bemaw ye.

Ala ka Musa le panawoloma ka o baaraba bee ke.

Kitabu kɔnɔkow

Izirayelimogow ta jonya wagati (1)

Musa worocogo, ani Ala k'a panawoloma cogo min na (2–4)

Musa ni Haruna tagara Farawona fe (5–11)

Izirayelimogow bocogo Misiran (12.1–15.21)

Izirayelimogow tagara se Sinayi kuru ma (15.22–18.27)

Ala ta jɛnɛɔgɔnya ni a ta sariyaw (19–24)

Ala ka fanibon locogo yira Izirayelimogow ra (25–40)

Ala ka Izirayelimogow labo Misiran

Izirayelimogow tɔwɔcogo

¹ Ayiwa, Izirayelimogow minw tagara Misiran ni o face Yakuba ye, o ni o ta gbaw, olugu togow ye nin ye: ² Ruben, Simeyon, Levi, Zuda, ³ Isakari, Zabolon, Boniyaminu, ⁴ Dan, Nefitali, Gadi, Aseri. ⁵ Yakuba ta denw ni a ta mamadenw bee lajennin tun ye mogow biwolonfla. Olugu tun nana a soro Yusufu be Misiran ka ban.

⁶ Ayiwa, Yusufu nana sa. A balema tow bee nana sa fana, ani minw bee tun ye o wagati ta mogow ye. ⁷ Izirayelimogow ka den caman soro. O cayara minke, do ka ke fara ye o ta fanga kan fana lon o lon. A kera ten minke, Misiran jamana fara Izirayelimogow ra.

⁸ Ayiwa, o ko, masacekura do nana sigi masaya ra Misiran; ale tun ma do lon Yusufu ta ko ra. ⁹ O masace k'a fo a ta mogow ye ko: «Aw m'a ye, Izirayelimogow cayara ni an ye sisan de! O fanga fana bonyara ni an ta ye. ¹⁰ Ayiwa, aw y'a to an ye cogo jini a ko ra, ka o bari janko o kana ke

caya ye tuun; ni o te, ni an nana kere soro ni an jugu dow ye, o be son ka fara an juguw kan ka an kere, ka soro ka bori ka bo jamana konɔ.»

¹¹ Ayiwa, a kera ten minke, o ka jagboyabaaraw la Izirayelimogow kan, ka kuntigi dow bla o kunna ko o ye o korosi, ani ka o pagban kosebe ni o jagboyabaaraw ye. Izirayelimogow ka Pitomu dugu ni Ramusesi dugu lo o cogo le ra, ka o ke masace Farawona ta fenmarayorow ye. ¹² Nka o tun be o pagbanna cogo min na ni jagboyabaaraw ye, o fana tun be cayara ka taga ten le. A kera ten, Izirayelimogow ta ko ka siranya bla Misirankaw ra kosebe. ¹³ Misirankaw ka do fara o ta baaraw kan, ka o jonyamina. ¹⁴ O ka o tooro fo k'a dama teme, ka baarajugu suguya bee la o kan: o tun be bogo nɔɔni, ka biriki bo, ka forobaaraw fana ke. O tun be o jagboyabaaraw bee la o kan hali o te hina o ra.

Farawona ka min latige Izirayelimogow kama

¹⁵ Ayiwa, lon do Misiran masace kumana Heburuw* ta tinminamusow fla fe. O muso kelen togo tun ye ko Sifira, to kelen togo tun ye ko Puwa. ¹⁶ A ko o ma ko: «Ni Izirayelimusow do be jigira aw boro tuma o tuma, aw ye den boto korosi. Ni ce lo, aw ye a faga; ni muso lo aw y'a to yi, aw kana a faga.»

¹⁷ Nka tinminamusow siranna Ala ja. Misiran masace ka min fo, o ma son ka o ke. O ka cedenw panaman to. ¹⁸ Masace ka tinminamusow wele ka o jininka. A ko: «Aw ka mun le ke tan? Mun na aw ka Izirayelimogow ta cedenw to yi, aw ma o faga?» ¹⁹ Tinminamusow ka Farawona jaabi ko: «Izirayelimusow te i ko Misirankamusow; baraka be o ra kosebe. Sani tinminamusow ye na, o be jigi.»

²⁰ Ayiwa, do farara Izirayelimogow kan, o cayara, ka baraka soro. Ala ka baraka don tinminamusow ra, o ta kewale koson. ²¹ Tinminamusow siranna Ala ja, o ma son ka denw faga minke, o koson Ala ka baraka don o ra, ka denw di olugu fana ma.

²² Ayiwa, Farawona k'a ye ten minke, a k'a fo a ta mogow ye ko o ye to ka Izirayelimogow ta denjenin cemaninw bee firi Nili ba ji ra; ko o ye musodenw doron le to yi.

2

Musa denjeninman

¹ Ayiwa, o wagati ra Levi ta ghamogow do tun ka muso do furu; o muso tun ye o yere ta ghamogow do le ye. ² Muso nana konɔ ta, ka dence woro; o k'a ye ko den ce ka ni; o siranna, o ka den dogo, ka se fo karo saba. ³ Nka den nana ke a te se ka dogo tuun minke, a bamuso ka segi do lalaga ni kodarabin dow ye, ka mananji ni yiriji do ke k'a mun janko ji kana don a konɔ. A ka den la o konɔ, ka taga a bla Nili bada ra, binw ce ra. ⁴ Den koromuso tagara lo ka ke den korosi ye, k'a fle min bena ke den na.

⁵ Dɔɔnin kera, Farawona denmuso nana ba ra, ko a bena ko. A toɔɔɔɔɔ minw tun nana ni a ye, olugu tun be yaalayaalara bada ra. Farawona denmuso nana segi ye binw ce ra. A k'a ta baaradenmuso do ci ka taga a ta. ⁶ Baaradenmuso nana ni segi ye minke, Farawona denmuso k'a dayele ka cedennin do ye a konɔ, a be kasira. Den makari k'a mina. A ko: «E! Nin ye Heburu dow ta den le ye tan.» ⁷ Denjenin koromuso gbarara Farawona denmuso ra. A k'a fo a ye ko: «I te a to ne ye taga Heburukamusow do jini

* 1:15 1.15 Izirayelimogow le ye Heburuw ye.

i ye, a bena den lamɔ i ye, ka to ka sin di a ma wa?»⁸ Farawona denmuso ko: «Taga.» Sungurunin tagara den bamuso yere le wele ka na. ⁹ Den bamuso nana minke, Farawona denmuso ko a ma ko: «Den nin ta, i ye to ka sin di a ma. Ne yere le bena i sara.» Muso ka den ta ka taga ni a ye.

¹⁰ Den nana kɔrɔ dɔnin minke, muso tagara ni a ye Farawona denmuso fe. Den kera i n'a fɔ Farawona denmuso yere dence. A ko: «Ne be a tɔgo la ko Musa; sabu ne k'a labo ji ra le*.»

Musa ka Misirankace do faga

¹¹ Ayiwa, Musa nana kɔrɔya minke, lon do a tagara a balema Heburuw fe, ka taga o ye o ta jagboyabaaraw ra. A nana Misirankace do ye a be a balema Heburu do bugora. ¹² Musa ka yɔrɔw flefle a ma mɔgo ye minke, a ka Misirankace faga, k'a su dogo kenkenmugu jukɔrɔ. ¹³ O dugusagbe, Musa tagara tuun. A tagara bo Heburu fla kan, o be kerera. Jo tun te min fe, a ko o ma ko: «Mun na i be i balemacɛ bugɔra?» ¹⁴ Ce ko Musa ma ko: «Jon le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigɛbaga ye? O tuma i b'a fe ka ne faga le fana i ko i ka Misirankace faga cogo min na ke?» Musa ka o men minke, a siranna. A ko: «Sigiya t'a ra, i b'a sɔrɔ a ko lonna.»

Musa borira ka taga Madiyan jamana ra

¹⁵ Ayiwa, Musa ka ce min faga, o ko sera masace Farawona ma. Farawona dimina, ko a be Musa faga. Musa borira o le ra Farawona na, ka taga dogo Madiyan jamana ra. A tagara se kolon do kɔrɔ, ka lo o yɔrɔ ra.

¹⁶ Ayiwa, denmuso wolonfla tun be Madiyan jamana sarakalasebaga Zetoro[†] fe. Ologu nana kolonda ra ka na ji bi. O ka ji bi ka beganw ta jiminminan fa, ko o be a di o face ta beganw ma.

¹⁷ O wagati ra, sagagbenbaga dow nana o sunguruw gben, ko o ye bo yi k'a to olugu ye o ta sagaw lamin. Musa ka o ye minke, a ka sagagbenbagaw fana gben, ka ji di sunguruw ta beganw ma.

¹⁸ Sunguruw sekɔra ka taga se so kɔnɔ minke, o face Reweli ko o ma ko: «Mun le kera aw nana jona tan bi?» ¹⁹ O ko: «Misirankace do le ka an bosi sagagbenbagaw boro bi, fo ka ji bi an ye yere k'a di an ta beganw ma.» ²⁰ Reweli ko a denmusow ma ko: «O ce be min? Mun na aw nana k'a to yi? Aw ye taga a wele a ye na domuni ke.»

²¹ O tagara Musa wele. Musa nana to o ce ta so. Ce k'a denmuso di a ma, k'a ke a muso ye. O denmuso tɔgo tun ye ko Sefora. ²² Sefora nana kɔnɔ ta dence ra Musa fe. Musa k'a tɔgo la ko Gerisomu. A ko: «Sabu ne ye lonan le ye jamana ra‡.»

²³ Ayiwa, wagatijan temenin ko, Misiran masace nana sa. O y'a sɔrɔ Izirayelimɔgow tun be nunana ka kule o ta jonyabaara sege boro hali bi. Ala ka o ta kulekan men. ²⁴ A ka o ta kumakan men minke, a hakiri tora a ta jɛnɔgɔnya ra, a tun ka jɛnɔgɔnya min don ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye. ²⁵ Ala ka Izirayelimɔgow fle, o makari k'a mina.

3

Ala kumana Musa fe kongokolon kɔnɔ

* **2:10** 2.10 Heburukan na, Musa kɔrɔ ye ko: min kisira ka bo ji ra. † **2:16** 2.16 Zetoro be wele fana ko: Reweli. ‡ **2:22** 2.22 Gerisomu kɔrɔ ye ko: ne ye lonan ye yan.

¹ Ayiwa, Musa tora ka a burance Zetoro ta beganw korosi; Zetoro tun ye Madiyan jamana ta sarakalasebaga le ye. Lon do, Musa tagara ni beganw ye fo kongokolon ko fe, ka taga se fo Horebu kuru koru, min be wele ko Ala ta kuru.*

² Ka Musa to o yoro ra, Matigi Ala ta meleke k'a yere yira a ra. Musa k'a ye yiritunin do le ce ma, tasumamana ra. Musa k'a fle, a k'a ye ko tasuma be bora yiritunin na, nka yiritunin yere te jenina. ³ Musa ko: «Ne bena gbara ka taga nin fen suguya fle, k'a lon mun koson yiritu te jenina, k'a soru tasuma b'a ra.» ⁴ Matigi Ala k'a ye ko Musa be gbarara ka taga yiritu fle minke, a k'a kan bo yiritu ce ma ka Musa wele ko: «Musa, Musal!» Musa ko: «Naamu.»

⁵ Ala ko: «I kana gbara yan de! I ta sanbara bo i sen na, sabu i lonin be yoro min na nin ye, yoro saninman lo.» ⁶ Ala ko tuun ko: «Ne le ye i bemaw ta Ala ye, Iburahima ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» Musa ka o men minke, a k'a ja dogo, sabu a tun be siranna ko ale kana na Ala fle. ⁷ Matigi Ala ko: «O be ne ta mogow minako juguyara cogo min na Misiran, ne ka o ye yere le. Ne ka o kulekan men o toorobagaw boro, sabu dimi min be o kan, ne ka o ye. ⁸ O koson ne nana ka na o bosi Misirankaw boro, ka o labo o jamana ra, ka taga ni o ye jamanaba pumanman do ra, nono ni li be woyo jamana min na; Kanaanakaw, ani Hetikaw, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw be o jamana le ra. ⁹ Izirayelimogow kulekan sera ne ma; Misirankaw be o minako juguyara cogo min na, ne ka o ye. ¹⁰ Ayiwa, sisan ne be ele ci Farawona fe, janko i ye taga ne ta mogow, Izirayelimogow labo Misiran.»

¹¹ Musa ka Ala jaabi ko: «Ne wa? Ne ye mun le ye, ko ne be taga lo Farawona ja fe, ko ne be Izirayelimogow labora Misiran?» ¹² Ala ko: «Ne bena ke ni i ye. Ne b'a fo i ye ko ni i ka na bla Izirayelimogow ja ka o labo Misiran, aw bena na ne bato nin kuru kelen le koru yan. O tagamasiyen le sababu ra i bena a lon ko ne le ka i ci.» ¹³ Musa ko: «Ayiwa, sisan ni ne ka taga Izirayelimogow fe, ka taga a fo o ye ko: <Aw bemaw ta Ala le ka ne ci aw fe!> Ni o ka ne jininka ko: <A togo ye di?> O tuma ne bena o jaabi cogo di?»

¹⁴ Ala ko Musa ma ko: «<Min be yi, ne le ye o ye.> I bena o le fo Izirayelimogow ye ko min togo ye ko: <Ne be yi>, ale le ka ne ci aw fe.»

¹⁵ Ala k'a fo tuun ko: «I be taga nin fo Izirayelimogow ye ko: <Matigi Ala†, aw bemaw ta Ala, Iburahima ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala, ale le ka ne ci aw fe.> Ne togo le be o ye tuma bee, ani wagati bee. Wagati bee mogow bena ne wele o togo le ra.»

¹⁶ «Ayiwa, taga Izirayeli cekorobaw lajen, i ye a fo o ye ko o bemaw ta Ala k'a yere yira i ra, Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala. Ko a ko a ka aw ye, ani Misirankaw be min kera aw ra Misiran, a ka o ye fana. ¹⁷ Ko o koson, ko ne ko ne bena o labo tooro ra Misiran, ka taga ni o ye Kanaanakaw, ni Hetikaw, ni Amorikaw, ni Perezikaw, ni Hevikaw, ni Yebusikaw ta jamana ra, nono ni li be woyo jamana min na.»

¹⁸ Ala ko Musa ma tuun ko: «Izirayelimogow bena son i ta kuma ma. I bena taga Misiran masace fe, ele ni Izirayeli cekorobaw. Aw b'a fo a ye ko: <Matigi Ala, Heburuw ta Ala ka a yere yira an na. An bla, an ye taga

* **3:1** O kuru togo ye fana ko Sinayi kuru. A be wele ko Ala ta kuru, sabu ko fe, Ala nana a yere yira Izirayelimogow ra o kuru le kan. Aw ye sura 19 fle. † **3:15** 3:15 Heburukan na Matigi Ala be wele ko Yawe. O koru ye ko: Ala min be yi wagati bee, ani tuma bee, Ala banbari.

tere saba tagama ke kongo kono, ka saraka bo Matigi Ala, an ta Ala ye.>
 19 Ne k'a lon ko Misiran masace tena son k'a to aw ye taga, ni a ma ke jagboya ye a ma. 20 Ne bena ne ta sebgaya yira, ka kabakow ke Misiran, ka tooo suguya bee la Misirankaw kan. Ni o kera, Farawona bena a to aw ye taga. 21 Ne yere bena a ke fo Misirankaw bena aw bonya; o ra, aw tagato, aw borolakolon tena taga. 22 Aw ta musow bee kelen kelen bena a fo a signogonw, ani a ta sokonmogow ye, ko o ye warigbefenw, ani saninmanfenw di o ma, ani faniw, o be o don o dencew ni o denmusow ra.

«Aw bena Misirankaw ta fenw mina o ra ten le, ka taga ni o ye ka o borolakolon to.»

4

Ala ka tagamasiyen fla yira Musa ra

1 Ayiwa, Musa ka Ala jaabi ko: «Izirayelimogow tena la ne ra; o tena son ne ta kuma ma. O bena a fo ko can te, ko Matigi Ala m'a yere yira ne ra.» 2 Matigi Ala ko Musa ma ko: «Mun le be i boro?» Musa ko: «Bere lo.» 3 Matigi Ala ko: «A firi dugu ma.» Musa ka bere firi dugu ma; bere yelemanaka ke sa ye. Musa borira sa ja. 4 Matigi Ala ko Musa ma ko: «Gbara a ra, i ye a mina a kukala ma.» Musa gbarara sa ra k'a mina a kukala ma. Sa yelemanaka ke bere ye tuun a no ra. 5 Matigi Ala ko: «I bena taga o le ke Izirayelimogow ja na, janko o ye la a ra ko ne Matigi Ala, o bemaw ta Ala k'a yere yira i ra, Ibrahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala.»

6 Matigi Ala ko tuun ko: «I boro don i ta derege jukoro, k'a la i disi kan.» Musa k'a boro don a ta derege jukoro. A k'a boro bo minke, a k'a ye ko kunabana k'a boro mina, k'a mina k'a gbe pepepe. 7 Matigi Ala ko: «I boro don i ta derege jukoro tuun.» Musa k'a boro don a ta derege jukoro tuun. A nana a bo minke, a boro sekora ka ke a cogo ra. 8 Matigi Ala ko: «Ni o ka tagamasiyen folo ye, ni o ma la i ra, ni o ma son i ta ma, ni o nana tagamasiyen flanan ye, o bena la i ra. 9 Ni o ka o tagamasiyen fla bee ye, ni hali belen o ma la i ra, ni o ma son i ta ma, o tuma i be taga ji do ce Nili ba ra, ka na a seri dugu ma. I bena o ji min bon, o bena yelema ka ke jori ye dugu ma.»

Ala ka Haruna ke Musa ta kumalasebaga ye

10 Musa ko Matigi Ala ma ko: «E! Matigi, ne te se kuma ra de! Kunu ko te o ye, kununasini fana ko te o ye. A fana te i n'a fo a daminana sisan le, i kumato ne fe. Kabini ne denmisenman, ne da ka gbiri, ne nenden sirinin lo.» 11 Matigi Ala ko: «Jon le ka da di mogo ma? Jon le be mogo ke bobo ye, walama torogberen, k'a to a ye yeri ke, walama k'a fiyen? Ne Matigi Ala te wa? 12 Ele ye taga doron. Ne bena ke ni i ye i kumato. I ka kan ka min fo, ne yere le bena o yira i ra.» 13 Musa ko: «Aa, Matigi Ala, sabari, i ye mogo were ci.»

14 Musa ka o fo minke, Matigi Ala dimina Musa koro kosebe. Ala ko: «I korose Haruna te yi wa, i ni min bora Levi ta gba ra? Ne k'a lon ko ale koni be se kuma ra. A yere be a yere labenna ka ban ka na i kunben. Ni a nana i ye, a bena diya a ye kosebe. 15 I bena kuma a fe. Ele le bena kuma don a da ra. Ne bena ke ni i ye i kumato, ka ke ni ale fana ye a kumato. Aw bena kuma min fo, ne yere le bena o yira aw ra. 16 Ale bena kuma jama fe i no ra. Ale le bena ke i ta kumalasebaga ye. Ele bena ke Ala no ra ale fe. 17 Nin bere ta i boro; i bena taga tagamasiyenw ke ni o le ye.»

Musa sɔnna ka seko Misiran

¹⁸ Ayiwa, o ko, Musa sekora ka taga so. A tagara se a burance Zetoro fe, a k'a fo a ye ko: «Sabari k'a to ne ye seko ne balemaw fe Misiran, janko k'a lon ni o be si ra.» A burance Zetoro ko: «Taga, Ala ye i ni hera ben.»

¹⁹ Ka Musa to Madiyan, Matigi Ala kumana a fe tuun. Ala ko: «Musa, i kosegi ka taga Misiran, sabu minw tun b'a fe ka i faga olugu bee sara.»

²⁰ Musa k'a muso ni a dencew layelen fali do kan, ka taga Misiran. Ala tun ka tagamasiyenw ke ni bere min ye, Musa tagara ni o bere ye a boro.

²¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: «Ni i tagara se Misiran, ne ka kabako minw yira i ra, i bena o bee ke Farawona ja na. Nka ne bena a jusukun gbeleya, a tena son ka Izirayelimogow bla o ye taga. ²² I bena a fo Farawona ye ko: «Matigi Ala ko: Izirayelimogow ko ka gbelen ne ma; o kera i ko ne dence folo. ²³ Ne b'a fe i ye o bla o ye taga baara ke ne ye. Ni i ma son k'a to o ye taga, ne bena i dence folo faga.» »

²⁴ Ayiwa, ka o to tagama ra, Musa ni a muso ni a denw tagara jigi yoro do ra; ka o to o yoro ra, Matigi Ala wurira Musa kama ka toro do lase Musa ma, fo a tun be pini ka sa. ²⁵ Sefora ka kabakuru lesenin do ta, k'a dence Gerisomu kenesigi, ka o gbolo maga Musa ra, k'a fo a ye ko: «Ele kera furuce joritigi le ye ne fe.» ²⁶ A kera ten minke, Matigi Ala ka Musa to yi. O ko le koson Sefora k'a fo Musa ma ko «furuce joritigi.» A ka o fo kenesigiri le koson.

Musa ni Haruna ka jagon kunben

²⁷ O wagati ra, Ala k'a fo Haruna ye ko: «Wuri ka taga kongo kono, ka taga Musa kunben.» Haruna wurira ka taga. A tagara ben ni Musa ye Ala ta kuru koro. A ka Musa fo ni kanuya ye. ²⁸ Matigi Ala tun ka Musa ci ka kuma minw bee fo Musa ye, ani a tun ka tagamasiyen minw bee yira a ra ko a ye a ke, Musa ka o bee fo Haruna ye.

Izirayeli cekorobaw sɔnna Musa ta kuma ma

²⁹ Ayiwa, Musa ni Haruna ka sira ta o le ra ka taga. O tagara se Misiran, o ka Izirayelimogow ta cekorobaw bee lajen. ³⁰ Matigi Ala tun ka kuma minw bee fo Musa ye, Haruna ka o fo cekorobaw ye; Musa ka tagamasiyenw ke o ja na fana. ³¹ Izirayelimogow lara o ra. O yere k'a faamu ko Matigi Ala nana Izirayelimogow bosi; sabu Ala tun ka o ta sege ye. O ka o ja biri dugu ma ka Ala bato.

5

Musa ni Haruna tagara kuma Farawona fe

¹ Ayiwa, o ko, Musa ni Haruna tagara Farawona fe; o tagara a fo a ye ko: «Matigi Ala, Izirayelimogow ta Ala ko i ye ale ta mogow bla, janko o ye taga nanagbe do ke a ye kongo kono, k'a bonya.» ² Farawona ko: «Jon le ye Matigi Ala ye ko ne be a kan lamem, ka Izirayelimogow bla o ye taga? Ne ma Matigi Ala lon, ne tena Izirayelimogow bla o ye taga fana.» ³ Musa ni Haruna ko: «Heburuw ta Ala k'a yere yira an na. A to an ye tere saba tagama ke kongo kono, ka taga saraka dow bo Matigi Ala, an ta Ala ye, janko a kana na banajugu ben an kan ka an faga, walama k'a to o ye an faga ni kerekemuru ye.» ⁴ Misiran masace Farawona ko: «Ele Musa, ani ele Haruna, mun koson aw be mogow kunnacenna ka o ta baara lalo de? Aw ye teme ka taga baara ke de! ⁵ Mogow cayara sisan jamana kono; mun koson aw bena o ta baara lalo?»

Farawona ka do fara Izirayelimogow ta baara kan

⁶ Ayiwa, o lon yere ra, Farawona k'a fo baara korosibagaw ni baarakuntigiw ye ko: ⁷ «Aw kana bin pini k'a di Izirayelimogow ma tuun o ye biriki bo ni a ye, i n'a fo aw derira k'a ke cogo min na. Aw y'a to o ye taga bin pini o yere ye. ⁸ O bee n'a ta, o derira ka birikidenda min bo kakoro, aw y'a fo o ye ko o ka kan ka o da kelen le bo. Aw kana do bo a ra de! Sabu salibagatow lo, o koson o b'a fora tuma bee ko: «An ye taga saraka bo an ta Ala ye.» ⁹ Aw ye baara caya o ra, ka o degu kosebe. Ni o kera, o tena nin faninyakumaw jate tuun.»

¹⁰ Ayiwa, baarakuntigiw, ani baara korosibagaw nana o kuma fo mogow ye, ko: «Farawona ko an kana bin di aw ma tuun. ¹¹ Ko aw ye taga bin pini aw yere ye. Ni aw be se k'a soro yoro o yoro, aw ye taga a jini yi, sabu do tena bo aw ta baara ra.»

¹² Mogow janjanna ka taga Misiran jamana yoro bee ra, ka taga bin pini.

¹³ Baarakuntigiw tun be o pagbanna, k'a fo o ye ko: «Aw tun be deri ka birikidenda min bo tere konso, aw ka kan ka o le bo, i n'a fo wagati min na bin tun be dira aw ma.»

¹⁴ Farawona ta kuntigiw tun ka Izirayelimogo minw sigi Izirayelimogow tunna, ka o ke baara korosibagaw ye, Misirankaw nana ke olugu fana bugo ye. O ko o ma ko: «Mun koson aw tun be deri ka birikidenda min bo, aw ma se ka o bo kunu ni bi?»

¹⁵ Ayiwa, Izirayelimogow ta baara korosibagaw dimina; o wurira ka taga o ko fo Farawona ye, ko: «Mun koson i be i ta jonw minako juguyara tan?»

¹⁶ Bin te dira an ma, o bee n'a ta, o ko an ye biriki bo. A fe, o be an bugora, k'a soro i yere ta mogow le jarakira.» ¹⁷ Farawona ko: «Aw ye salibagatow le ye, salibagatow yereyer! O koson aw b'a fora ko: «An be taga saraka bo an ta Ala ye, an be taga saraka bo an ta Ala ye.» ¹⁸ Aw ye teme ka taga baara ke sisan. Bin foyi te di aw ma, nka aw tun be deri ka birikidenda min ke kakoro, aw ka kan ka o le ke.»

¹⁹ Izirayelimogow ta baara korosibagaw k'a ye ko o ka olugu ta kopaw gbeleya fo k'a dama teme; ko birikidenda min fora, ko do tena bo o ra, ko o da kelen le ka kan ka ke lon o lon. ²⁰ Ayiwa, o boto Farawona fe, o benna ni Musa ni Haruna ye. Olugu tun be o konona da ra. ²¹ O k'a fo Musa ni Haruna ye ko: «Matigi Ala yere le bena nin ko ye, ka aw ta kewalew hake bo aw ra. Aw le nana anw ta ko to gbeleya Farawona ni a ta jamana namogow fe. Aw le ka an fagamuru di o ma ko a ye an faga.»

²² Musa ka o men minke, a k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi, mun koson i ka nin kojugu ke nin mogow ra? Mun na i ka ne ci? ²³ Kabini ne tagara Farawona fe ka taga kuma a fe i togo ra, a be kojugu doron le kera i ta mogow ra. Ele fana ma foyi ke ka o kisi ka bo a borol!»

6

Ala ko a bena Izirayelimogow kunmabo

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Ne bena min ke Farawona ra, i bena o ye sisan. Ne ta sebgaya bena a jagboya k'a to a ye Izirayelimogow bla ka taga. Ne ta sebgaya bena a ke fo Farawona bena aw ghen yere ka bo a ta jamana konso.» ² Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Ne le ye Matigi Ala ye. ³ Ne ka ne yere yira Ibrahima ni Isiyaka ni Yakuba ra, ko ne le ye Sebsetigi Ala ye. Nka ne togo min ye ko Matigi Ala, o ma ne lon o togo ra. ⁴ Ne ka jenogonya don ni o ye fana, ka layiri ta o ye ko ne bena Kanaana

jamana di o ma, o tun nana ke lonan ye jamana min na. ⁵ Ayiwa, sisan, ne ka o nunakan men, sabu Misirankaw ka o bla jonya ra. Ne ka layiri min ta o ye, ne hakiri be o ra. ⁶ O koson, a fo Izirayelimogow ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye; Misirankaw ka jagboyabaara min la aw kan, ne bena aw bosi ka bo o ra. Ne bena aw kisi ka aw bo o ta jonya ra. Ne bena aw kisi ne ta sebayaba baraka ra, ka kitibaw ben Misirankaw kan. ⁷ Ne bena aw ke ne ta mogow ye, ka ke aw ta Ala ye. O ra, aw bena a lon ko Misirankaw ka baara minw la aw kan, ko ne le be aw bosi ka bo o baaraw bee ra; ne Matigi Ala, aw ta Ala ko ten. ⁸ Fofofolo, ne karira Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ye, ko ne bena jamana min di o ma, ne bena taga aw ladon o jamana le ra. Ne yere le bena o jamana di aw ma, k'a ke aw ta ye; ne Matigi Ala ko ten.» »

⁹ Ayiwa, Musa ka o kuma le fo Izirayelimogow ye. Nka o tun be jonyagbelen min na, o jusukasi koson, o ma se ka Musa lamen.

¹⁰ Matigi Ala kumana Musa fe tuun ko: ¹¹ «Taga kuma Misiran masace Farawona fe ko a ye Izirayelimogow bla, o ye taga ka bo a ta jamana ra.»

¹² Musa ka Matigi Ala jaabi ko: «A fe, Izirayelimogow ma ne lamen; Farawona bena ne lamen cogo di, ne min te se kuma ra?»

¹³ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe tuun, Izirayelimogow, ani Misiran masace ta ko ra, janko ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra.

Musa ni Haruna ta buruju

¹⁴ Izirayelimogow ta gbatigiw fe nin ye: Izirayeli dence folo Ruben, ale dencew tun ye Hanoki ye, ani Palu, ani Hesiron, ani Karimi. O gbaw bee bora Ruben le ra.

¹⁵ Simeyon dencew fe nin ye: Yemuweli, ani Yamini, ani Owadi, ani Yakini, ani Sohari, ani Kanaanaka muso dence Sawuli. Olugu ta gbaw bee bora Simeyon le ra.

¹⁶ Levi dencew ni o ta durujaw togow ye nin ye: Levi yere dencew togow tun ye ko Gerison, ani Kehati, ani Merari. Levi si bee lajennin kera san keme ni san bisaba, ani san wolonfla.

¹⁷ Gerison dencew tun ye Libini, ani Simeyi ye, o bee ni o ta gbaw. ¹⁸ Kehati si kera san keme ni bisaba ni saba. ¹⁹ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye.

Ayiwa, Levi ta gbaw le ye olugu ye, o ni o ta durujaw.

²⁰ Ayiwa, Amuramu k'a tenenmuso Yokebedi furu*. Ale ka Haruna ni Musa woro Amuramu ye. Amuramu si bee lajennin kera san keme ni san bisaba ni san wolonfla.

²¹ Isari dencew tun ye Kore, ani Nefegi, ani Zikiri ye. ²² Uziyeli dencew tun ye Misaheli, ani Elisafan, ani Sitiri ye.

²³ Haruna ka Aminadabu denmuso Eliseba le furu. Eliseba tun ye Nason balemamusu le ye fana. Eliseba ka dence minw woro Haruna ye, olugu le kera Nadabu ye, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari.

²⁴ Kore dencew tun ye Asiri, ani Elikana, ani Abiyasafu ye. Korekaw ta gbaw le ye olugu ye.

²⁵ Haruna dence Elehazari nana Putiyeli denmusow kelen furu. O muso ka dence woro, k'a togow la ko Finehasi.

Levi ta gbatigiw le kera olugu ye, o bee ni o ta gbaw.

* **6:20** 6.20 Ko fe Ala nana sariya do sigi k'a yira ko o furu jogon ma daga (Sarakalasebagaw 18.12-13; 20.10).

²⁶ Ayiwa, Matigi Ala kumana o Haruna ni o Musa le fe, k'a fo o ye ko o ye Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, ka o ta gbaw tugutugu jogon ko, jenkuru jenkuru, ka o labo Misiran. ²⁷ O Haruna ni o Musa le tagara kuma Misiran masace Farawona fe, janko ka Izirayelimogow labo Misiran.

Ala ka baara min di Musa ni Haruna ma

²⁸ Ayiwa, wagati min na Matigi Ala kumana Musa fe Misiran jamana ra, ²⁹ a tun k'a fo Musa ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye; ne be fen o fen fo i ye, o fo Misiran masace Farawona ye.» ³⁰ O wagati ra, Musa tun ka Matigi Ala jaabi o le ra ko: «Kuma ka gbelen ne fe; Farawona bena ne lamen cogo di?»

7

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye o le ra ko: «Ne bena fangaba di i ma, ka i ke i ko Ala, Farawona ja koru. I koruce Haruna bena ke i ta kumalasebaga ye. ² Ni ne ka ci o ci fo i ye, i ye o fo i koruce Haruna ye; ale be o lase Farawona ma, janko a y'a to Izirayelimogow ye taga ka bo a ta jamana ra. ³ Nka ne Ala, ne yere bena Farawona jusukun gbeleya, ka tagamasiyenw ni kabako caman ke Misiran jamana ra. ⁴ Nka o bee n'a ta, Farawona tena son ka aw lamen. Ne bena ne ta sebagaya yira Misiran jamana ra, ka kitibaw ben o kan, ka ne ta mogow, Izirayelimogow labo Misiran jamana ra; ne bena o gban jogon ko jenkuru jenkuru ka o labo. ⁵ Ni ne nana ne ta sebagaya yira Misirankaw ra tuma min na, ka o tcoro, ka Izirayelimogow bo o ce ra, o tuma le ra o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

⁶ Matigi ka ci minw fo Musa ni Haruna ye, o ka o ke. ⁷ Musa ni Haruna tagara kuma Farawona fe wagati min na, o y'a soro Musa si tun ye san biseegi, Haruna si tun ye san biseegi ni saba.

Bere kera sa ye

⁸ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye ko: ⁹ «Ni Farawona k'a fo aw ye ko aw ye kabako do ke k'a yira ale ra, Musa, ele ye a fo Haruna ye ko a ye a ta bere ta k'a firi dugu ma Farawona ja na. Bere bena yelama ka ke sa ye.»

¹⁰ Musa ni Haruna tagara Farawona fe. Matigi Ala ka min fo o ye, o ka o ke. Haruna k'a ta bere firi dugu ma, Farawona ni a ta jamana jamogow ja na. Bere yelmana ka ke sa ye. ¹¹ Farawona ka Misiran kolonbagaw, ani a subagaw, ani a jinamoriw wele ka na. Olugu fana nana o do ke subagaya ra. ¹² Olugu bee fana ka o ta berew firi dugu ma; berew yelmana ka ke saw ye. Nka Haruna ta bere tun yelmana ka ke sa min ye, o sa ka olugu ta saw bee kunu. ¹³ Nka o bee n'a ta, Farawona k'a jusukun gbeleya, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; a ma son ka Musa ni Haruna ta kuma lamem.

Tcoro folo: ji kera jori ye

¹⁴ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Farawona jusukun ka gbelen; a te sonna ka ne ta mogow bla o ye taga. ¹⁵ Sini sogomada joona fe, i ni Haruna ye taga a no fe. A bena bo ka taga Nili bada ra. Aw ye taga a fe bada ra yi. Bere min yelmana ka ke sa ye, i ye o ta i boro. ¹⁶ I ye a fo a ye ko: «Matigi Ala, Heburuw ta Ala ka ne ci i fe, ko ne ye a fo i ye ko i y'a to ale ta mogow ye taga, ka taga ale bato kongo konu. Nka hali bi i te sonna o kuma ma. ¹⁷ Ayiwa, Matigi Ala ko, ko bere min be ne boro, ko ne ye na

o ke ka baji gbasi, ko baji bena yeŕema ka ke jori ye; ko o ra i bena a lon ko ale le ye Matigi Ala ye. ¹⁸ Nili ba jęgęw bęe bena faga ji ra. Ji bena tori. Misirankaw bena a fõ ko o bęe ji min, nka o tena se.» »

¹⁹ Matigi Ala k'a fõ Musa ye tuun ko: «A fõ Haruna ye ko a ye a ta bere ta k'a kórõta Misiran jiw bęe kunna, ani baw, ani kow, ani bununw, ani dinga jimanw. O jiw bęe bena ke jori ye. Jori bena ke Misiran jamana yorõ bęe ra. Hali ji minw bęe o ta yiridagaw, ani o ta kabakurudagaw kónõ, o bęe le bena ke jori ye.» ²⁰ Matigi ka min fõ Musa ni Haruna ye, o ka o ke. Haruna ka bere kórõta ka baji gbasi ni a ye Farawona ni a ta jamana namogow bęe na. Baji bęe yeŕemana ka ke jori ye. ²¹ Ba jęgęw bęe fagara. Ji torira. Misirankaw ma se k'a ji min tuun. Jori tun bęe Misiran jamana yorõ bęe ra. ²² Nka Misiran jinamoriw fana ka o namogon ke subagaya ra. Farawona ka o ye minke, a k'a jusukun gbeleya, i n'a fõ Matigi Ala tun k'a fõ cogo min na. A ma sön ka Musa ni Haruna ta kuma lamem.

²³ Masace Farawona sekõra ka taga a ta so; hali a ma o ko jate fen ye.

²⁴ Misirankaw bęe ka dingaw sogisogi bada ra ka ji jini; sabu o tun te se ka ba ta ji min tuun.

Tõrõ flanan: yorõ bęe kera tõrisenjanw ye

²⁵ Matigi Ala ka baji cęn lon min na, tere wolonfla le kera o ko fe. ²⁶ O ko, Matigi Ala k'a fõ Musa ye ko: «Aw ye taga a fõ Farawona ye ko Matigi Ala ko: «A to ne ta namogow ye taga ne bato. ²⁷ Ni i ma sön k'a to o ye taga, ne bena tõrisenjanw ke ka i ta jamana bęe fa, ka i tõrõ ni o ye. ²⁸ Baji bena fa tõrisenjanw na. O bena bõ ba ra ka taga i yeŕe ta so kónõ, ka don hali i ta sibon kónõ, ka yelen i ta lanan kan, ka don i ta jamana namogow ta sow kónõ, ani i ta namogow bęe ta bonw kónõ; o bena don hali burujenigbaw, ani burugbasiminanw bęe kónõ. ²⁹ Tõriw bena yelen i kan, ani i ta namogow kan, ani i ta jamana namogow bęe kan.» »

8

¹ Matigi Ala k'a fõ Musa ye tuun ko: «A fõ Haruna ye ko a ye bere ta, k'a kórõta san fe, kow kunna, ani jisiraw, ani dinga jimanw, ka tõrisenjanw bõ ka o ke Misiran jamana bęe kan.»

² Haruna k'a boro kórõta ni bere ye Misiran jiw bęe kunna. Tõrisenjanw bõra ji ra yorõ bęe ra, ka Misiran jamana yorõ bęe fa. ³ Nka Misiran jinamoriw fana ka o dõ ke subagaya ra. O fana ka tõrisenjanw bõ ji ra k'a ke Misiran jamana kan.

⁴ Farawona ka Musa ni Haruna wele k'a fõ o ye ko: «Aw ye Matigi Ala daari, janko a ye nin tõrisenjanw mabõ ne ni ne ta namogow ra; ni o kera, ne bena a to Izirayelimogow ye taga saraka bõ Matigi Ala, o ta Ala ye.» ⁵ Musa ko Farawona ma ko: «Masace, ele ta le ye bonya ye; a ko bęe ele le boro. Tuma juman le i b'a fe ne ye Ala daari i ni i ta jamana namogow ye, ani i ta jamana namogow, janko a ye tõriw mabõ i ra, ka o bõ sow kónõ? Ne bena Ala daari; tõriw tena ke yorõ si tuun ni baji dõron te.» ⁶ Farawona ko: «A ye ke sini.» Musa ko: «I ka min fõ, a bena ke ten, janko i ye a lon ko namogow te yi, min bęe se k'a yeŕe suma ni Matigi Ala, an ta Ala ye. ⁷ Tõriw bena mabõ i ni i ta sow ra, ani i ta jamana namogow, ani i ta jamana namogow ra. Tõriw bena ke ba dõron le ra.»

⁸ Musa ni Haruna tagara ka bõ Farawona ta so. Musa tagara Matigi Ala daari kosebe, ko a ka Farawona tõrõ ni tori minw ye, a ye o tõriw mabõ Farawona ra, ani a ta jamana ra. ⁹ Musa ka min daari, Matigi Ala ka o ke.

Toriw bɛɛ fagara bonw kɔnɔ, ani luw kɔnɔ, ani forow ra. ¹⁰ O ka o cɛ ka o tonton nɔɔn kan. A torira, k'a kasa ke jamana yɔɔ bɛɛ ra.

¹¹ Farawona k'a ye ko a ko nɔɔyara minke, a k'a jusukun gbeleya tuun, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na; a ma sɔn ka Musa ni Haruna ta kuma lamɛn.

Tɔɔɔ sabanan: buguri kera kinnifenw ye

¹² Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «A fɔ Haruna ye ko a ye bere korɔta ka dugukolo buguri gbasi. Buguri bɛna yɛlɛma ka ke kinnifen misɛn dɔw ye Misiran jamana fan bɛɛ ra.»

¹³ Matigi Ala ka min fɔ, Musa ni Haruna ka o kɛ. Haruna k'a boro korɔta ni bere ye ka dugukolo buguri gbasi. Buguri yɛlɛmana ka ke kinnifen misɛnw ye ka don mɔɔɔw ni bɛganw bɛɛ ra. Buguri bɛɛ yɛlɛmana ka ke kinnifen misɛnw ye Misiran jamana bɛɛ ra. ¹⁴ Misiran jinamoriw ko o bɛ o nɔɔn ke subagaya ra, nka o ma se. Kinnifen misɛnw wurira ka na don mɔɔɔw ni bɛganw bɛɛ ra yɔɔ bɛɛ. ¹⁵ Jinamoriw k'a fɔ Farawona ye ko: «Nin ye Ala yɛrɛ ta boro nɔ le ye!»

O bɛɛ n'a ta, Farawona k'a jusukun gbeleya, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na; a ma sɔn ka Musa ni Haruna ta kuma lamɛn.

Tɔɔɔ naaninan: yɔɔ bɛɛ kera limɔɔɔw ye

¹⁶ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Wuri sɔɔmada jooa fɛ ka taga Farawona fɛ. A bɛna bɔ ka taga bada ra. Taga a fɔ a ye ko Matigi Ala ko: «A to ne ta mɔɔɔw ye taga ne bato. ¹⁷ Ni i m'a to ne ta mɔɔɔw ye taga, ne bɛna limɔɔɔjuguw lana i kama, ani i ta jamana nɔmɔɔɔw, ani i ta jamana mɔɔɔw bɛɛ kama; limɔɔɔw bɛna don i ta sow kɔnɔ. Misirankaw ta sow bɛɛ bɛna fa limɔɔɔw ra. Misiran jamana dugukolo bɛɛ bɛna fa a ra. ¹⁸ Nka o lon na, ne ta mɔɔɔw siginin bɛ jamana yɔɔ min na, min ye Gosɛni mara ye, ne bɛna o yɔɔ tanga o limɔɔɔw ma. Limɔɔɔw tɛna ke o yɔɔ ra; ne bɛna o kɛ, janko i ye a lon ko ne Matigi Ala, ko ne ta sabagaya bɛ Gosɛni mara kan. ¹⁹ Ne bɛna o faranfasi ke i ta mɔɔɔw, ani ne ta mɔɔɔw cɛ. O tagamasiyen bɛna kɛ sini le.» »

²⁰ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na, a k'a kɛ ten fana. Limɔɔɔjuguw nana caman Farawona ta so kɔnɔ, ani jamana nɔmɔɔɔw ta sow kɔnɔ. Jamana yɔɔ bɛɛ cenna limɔɔɔw fɛ.

²¹ Farawona ka Musa ni Haruna wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga saraka bɔ aw ta Ala ye, nka aw ye to jamana kɔnɔ yan.» ²² Musa ko: «A tɛ se ka ke o cogo ra, sabu an bɛna saraka minw bɔ Matigi Ala, an ta Ala ye, Misirankaw bɛ o sarakaw haramuya; o bɛ fɛn min haramuya, ni an ka o bɔ saraka ye o na na, o tɛna an bon ni kabakuru ye ka an faga wa? ²³ An b'a fɛ ka tere saba tagama le ke ka taga kongo kɔnɔ, ka taga saraka bɔ Matigi Ala, an ta Ala ye. Ni a yɛrɛ tagara min fɔ an ye, an bɛna o le kɛ.» ²⁴ Farawona ko: «Ayiwa, ne kɔni bɛna a to aw ye taga saraka bɔ Matigi Ala, aw ta Ala ye kongo kɔnɔ, nka aw kana taga yɔɔɔjan ka tɛmɛ. Aw ye Ala daari ne ye fana janko limɔɔɔw ye taga.»

²⁵ Musa ko: «Ni ne bɔra i fɛ yan, ne bɛna Matigi Ala daari i ye. Sini Ala bɛna limɔɔɔw mabɔ i ra, ani i ta jamana nɔmɔɔɔw, ani i ta jamana mɔɔɔw bɛɛ ra. Nka i kana an nɛɛɛ tuun ka ban, k'a fɔ Izirayelimɔɔɔw ye taga saraka bɔ Matigi Ala ye!»

²⁶ Musa bɔra Farawona ta so kɔnɔ minke, a ka Matigi Ala daari. ²⁷ Musa ka min daari, Matigi Ala ka o kɛ. A ka limɔɔɔw mabɔ Farawona ra, ani a

ta jamana jamogow, ani a ta jamana mogow bee ra. Hali limogow kelen ma to.

²⁸ Nka Farawona belen k'a jusukun gbeleya tuun, a ma son k'a to Izirayelimogow ye taga.

9

Tɔɔɔ loorunan: beganw fagara

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Taga Farawona fe, i ye taga a fo a ye ko Matigi Ala, Heburuw ta Ala ko: <A to ne ta mogow ye taga ne bato.

² Ni i ma son k'a to o ye taga, ni i ka o mina ka to yan tuun, ³ o tuma i ta began minw be kongo konɔ, ne Matigi Ala bena ne ta sebgaya ke ka olugu bee halaki. Banajuguba do bena i ta sow mina, ani i ta faliw, ani i ta jogomew, ani i ta misiw, ani i ta sagaw, ani i ta baw; o camanba bena faga. ⁴ Nka ne Matigi Ala, ne bena faranfasi ke Izirayelimogow ta beganw, ani Misirankaw ta beganw ce. Izirayelimogow ta began si tena faga.»

⁵ Ayiwa, o ko bena ke lon min na, Matigi Ala ka o latige. A ko: «Sini ne Matigi Ala bena o ke Misiran jamana konɔ.»

⁶ O dugusagbe, Matigi Ala tun ka min fo, a ka o ke. Misirankaw ta beganw bee fagara. Nka foyi ma faga Izirayelimogow ta beganw na. ⁷ Farawona ka mogow ci ka taga jininkari ke o ko ra. O nana a fo a ye ko foyi ma faga Izirayelimogow ta beganw na.

Nka o bee n'a ta, Farawona belen k'a jusukun gbeleya; a ma son fiyewu k'a to Izirayelimogow ye taga.

Tɔɔɔ wɔɔɔɔnan: sumuniw wurira mogow ra

⁸ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye ko: «Aw ye taga dibi do ta bugurigbe do ce. Ele Musa bena o bugurigbe seri san fe Farawona ja na. ⁹ A bena ke gbangban ye ka Misiran jamana bee datugu, ka ke sumuni ye mogow ni beganw na; sumuniw bena cici ka ke joriw ye o fariw ra, Misiran jamana bee ra.»

¹⁰ Musa ni Haruna tagara dibi do ta bugurigbe do ce, ka taga ni o ye Farawona fe. Musa k'a seri san fe. A ka sumuni bo mogow ni beganw fari yoro bee ra. ¹¹ Hali Misiran jinamoriw ma se ka bo ka taga Farawona fe yi, sumuniw koson; sabu sumuni tun bora olugu fana fariw ra, ka o fari bee ke jori ye, i n'a fo Misiranka tow bee.

¹² Nka Ala ka Farawona jusukun gbeleya tuun, i n'a fo a tun k'a fo Musa ni Haruna ye cogo min na; Farawona ma son ka Musa ni Haruna lamen.

Tɔɔɔ wolonflanan: sanbere jigira

¹³ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Sini sogomada jooa fe, i ye wuri ka taga Farawona fe, i ye taga a fo a ye ko Matigi Ala, Heburuw ta Ala ko: <A to ne ta mogow ye taga ne bato. ¹⁴ Ni o te, sisan koni ne bena tɔɔɔ min lase i ni i ta jamana jamogow, ani i ta jamana mogow bee ma, o bena juguya kosebe. Ne bena o ke janko i ye a lon ko dugukolo bee kan, mogow si te se ka a yere suma ni ne ye. ¹⁵ Sabu ne bena ne ta sebgaya yira can yere ra, ka banajugu do ke ka i halaki, ka i ni i ta jamana mogow bee tunu ka bo dugukolo ko kan. ¹⁶ Ne ka i panaman to, janko ka ne ta sebgaya le yira i ra, ani janko mogow ye ne togow do dugukolo yoro bee ra. ¹⁷ O bee n'a ta, hali bi i ka ne ta mogow bari; i ma son k'a to o ye taga. ¹⁸ Sini jogontumasi, ne bena sanbere jigi; o sanbere bena juguya fo k'a dama teme. Kabini Misiran jamana sigira, fo ka na se bi ma, o sanbere jogon

ma deri ka jigi a kan ban. ¹⁹ O ra, i ta beganw, ani i ta fen o fen be foro ra, i jija ka o bee ladon so kono jona. Ni mogow o mogow, walama ni began o began ka to kongo ra, ni a ma na so kono, sanbere bena jigi olugu bee kan ka o bee faga.» »

²⁰ Ayiwa, Farawona ta jamana namogow minw siranna Matigi Ala ta kuma na, olugu ka o ta jonw ni o ta beganw lana so kono jona. ²¹ Nka minw ma Matigi Ala ta kuma jate, olugu ka o ta jonw ni o ta beganw to kongo ra yi.

²² Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Bere ta k'a korota san fe, janko sanbere ye jigi mogow ni beganw kan, ani binw bee, Misiran jamana ra.»

²³ Musa k'a ta bere korota san fe. Matigi Ala ka sanperen ni sanbere jigi; sanmanamana kera dugukolo yoro bee ra. Matigi Ala ka sanbere jigi Misiran jamana bee kan. ²⁴ Sanbere tun be jigira; sanmanamana tun be yoro bee. A tun juguyara kosebe; kabini Misiran jamana kera jamana ye, o jogon tun ma deri ka ke folo. ²⁵ Sanbere jigira Misiran jamana yoro bee ra; fen o fen tun be foro ra, adamaden fara began kan, sanbere ka o bee halaki. Sanbere ka binw bee faga, ka yiriw bee karikari. ²⁶ Izirayelimogow tun siginin be jamana yoro min na, Goseni mara ra, o yoro doron le tora; sanbere ma se o yoro le ma.

²⁷ Farawona ka Musa ni Haruna wele, k'a fo o ye ko: «Sisan koni ne jarakira; Matigi Ala ta le ye can ye. Ne ni ne ta mogow le jarakira. ²⁸ Aw ye Matigi Ala daari ne ye, a ye sanperen ni sanbere lalo ten. Ne bena a to aw ye taga; ne tena aw lalo tuun.»

²⁹ Musa k'a fo Farawona ye ko: «Ni ne bora dugu kono tuma min na, ne bena ne boro korota Matigi Ala ma, k'a daari. Sanperen ni sanbere bena lo; janko i ye a lon ko dugukolo ye Matigi Ala ta le ye. ³⁰ Nka ne k'a lon ko hali ni o kera, ele ni i ta jamana namogow tena son ka siran Matigi Ala na hali belen.»

³¹ Ayiwa, senefen minw tun denna ka ban, ani senefen minw tun ka fiyeren bo i n'a fo len, sanbere ka o bee cen. ³² Nka alikama* ni jo, sanbere ma olugu cen sabu olugu te fiyeren jona.

³³ Ayiwa, Musa bora Farawona ta so ka taga dugu ko fe. A ka a boro korota san fe Matigi Ala ma, k'a daari. Sanperen ni sanbere lalora. Sanji ma ben tuun.

³⁴ Farawona k'a ye ko sanji ni sanperen ni sanbere bee lora minke, a belen tora a ta kojoguke ra. A k'a jusukun gbeleya tuun, a ni a ta jamana namogow. ³⁵ Farawona jusukun gbeleyara, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na; a ma son k'a to Izirayelimogow ye taga fiyewu.

10

Tɔɔɔ seeginan: fɔɔɔ nana ni tɔnw ye

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Taga Farawona fe tuun. Ne le ka ale ni a ta jamana mogow jusukun gbeleya, janko ka ne ta tagamasiyenw ke o ce ra, o ye a ye; ² ani janko ne ka Misirankaw tɔɔɔ cogo min na, ni ne ta tagamasiyenw ye, i ye o bee lakari i denw, ani i mamadenw ye. Aw bee ka kan k'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

³ Musa ni Haruna tagara Farawona fe ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala, Heburuw ta Ala ko, ko lon juman le i bena son ka i yere majigi a le ye de? A ko i ye a ta mogow bla o ye taga ale bato. ⁴ A ko ni i ma son ka ale ta mogow bla o ye taga, sini a bena tɔnw bla ka na Misiran jamana yoro bee ra. ⁵ Tɔnw bena i ta dugukolo yoro bee datugu fo mogow tena se ka

dugukolo yoro si ye. Sanbere ma se ka senefen minw cen, tonw bena o bee domu; yiri o yiri be kongo ra, o bena o bee flaburuw jimi. ⁶ O bena don i ta bon kono, ka i ta bonkonoyorow fa, ani i ta jamana jamogow ta bonw, ani Misirankaw bee ta bonw. Kabini i faw ni i bemaw be nin jamana ra yan, fo ka na se bi ma, o na ma kojugu min jogon ye ban, o le bena ke.»

Musa ni Haruna ka o fo minke, o bora Farawona ta so kono ka taga.

⁷ Ayiwa, Farawona ta jamana jamogow ko a ma ko: «O tuma ce nin bena an sege tan le tuma bee wa? I ta to o ye taga Matigi Ala, o ta Ala bato wa? Hali bi i belen m'a lon ko Misiran jamana be halakira ka taga le wa?»

⁸ Ayiwa, o ka Musa ni Haruna wele tuun ka na Farawona fe. Farawona ko o ma ko: «Aw ye taga Matigi Ala, aw ta Ala bato. Nka jon ni jon le bena taga aw ra?» ⁹ Musa ka Farawona jaabi ko: «An bee lo; an ta kanbelenw, ani an ta cekorobaw, ani an dencew ni an denmusow bee; hali an ta sagaw, ani an ta baw, ani an ta misiw bee be taga, sabu an bena janagbeba le ke ka Matigi Ala, an ta Ala bonya.»

¹⁰ Farawona ko: «K'a fo ko ne bena aw bla ka taga ni aw ta musow ni aw ta denw ye, ko Matigi Ala be aw fe, ne te o ke fiyewu; ne k'a lon ko aw be kojugu do le miirira. ¹¹ Aw ka min fo, o te ke. Aw cew dama le ye taga Matigi Ala bato, sabu aw ko ten le.»

O ko, o ka Musa ni Haruna ghen ka bo Farawona na koro.

¹² Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «I ta bere mina i boro k'a korota Misiran jamana kunna, ka tonw bo k'a ke Misiran jamana kan caman, o ye bin bee jimi, ani fen o fen tora sanbere temenin ko.» ¹³ Musa ka a ta bere korota Misiran jamana kunna. Matigi Ala ka fajoba do lawuri ka bo tereboyanfan na. O fono nana o lon tere bee, ani su bee. O dugusagbe sogoma, fono nana ni tonw ye caman; ¹⁴ tonw bora ka don Misiran jamana ra. Jamana yoro bee fara tonw na, ton camanba. A jogon tun ma ke ka ye, a jogon fana tena ke ka ye. ¹⁵ Misiran dugukolo bee fara tonw na, fo ka yoro bee ke dibi ye. O ka binw bee jimi, ani yiridenw bee. Fen o fen tun tora sanbere temenin ko, o ka o bee domu. Flaburu foyi ma to yiri si ra, bin foyi ma to kongo ra, ni o ma min jimi, Misiran jamana bee kono.

¹⁶ Farawona teliyara ka Musa ni Haruna wele, ka na a fo o ye ko: «Ne ka aw ta Matigi Ala hake ta, ka aw fana hake ta. ¹⁷ Nka aw ye yafa ne ma nin kelen na, ka Matigi Ala, aw ta Ala daari ne ye janko a ye nin torojuguba mabo ne ra.»

¹⁸ Musa bora Farawona ta so kono ka taga Matigi Ala daari. ¹⁹ Matigi Ala ka fajoba do lawuri ka bo terebenyanfan na. O fono ka tonw bee ce ka taga o ke Kogojiwulen na. Ton den kelen ma to Misiran jamana yoro si ra.

²⁰ Nka o bee n'a ta, Matigi Ala ka Farawona jusukun gbeleya tuun. A ma son ka Izirayelimogow bla o ye taga.

Toro konontannan: jamana bee kera dibi ye

²¹ Matigi Ala ko Musa ma tuun ko: «I ta bere mina i boro k'a korota san fe, janko dibikuruba ye don Misiran jamana fan bee ra; o dibi bena bonya fo k'a ke i n'a fo mogow bena maga a ra.» ²² Ayiwa, Musa k'a ta bere korota san fe; dibikuruba donna Misiran jamana fan bee ra, ka se fo tere saba. ²³ Mogow tun te sera ka jogon ye dibi bonyakojugu fe. Tere saba kera, mogow si ma se ka bo a ta so kono; nka kene tun be Izirayelimogow ta yoro ra.

²⁴ Farawona ka Musa wele tuun k'a fɔ a ye ko: «Aw ye taga Matigi Ala, aw ta Ala bato. Aw ye taga ni aw ta denmisenw bɛɛ ye. Aw ta sagaw ni aw ta baw, ni aw ta misiw dorɔn le bɛna to yan.» ²⁵ Musa ko: «An bɛna taga fɛn minw ke saraka ye, ani an bɛna bɛgan minw ke saraka jenitaw ye k'a di Matigi Ala, an ta Ala ma, i ka kan k'a to an ye taga ni o ye.» ²⁶ Anw kɔni bɛna taga ni an ta bɛganw bɛɛ le ye, hali kelen tena to an ko fɛ yan; sabu an bɛna o dɔw le ke saraka ye k'a di Matigi Ala, an ta Ala ma. Nka ni an ma se a yɔrɔ yɛrɛ ra, an bɛna min ni min ke saraka ye k'a di Matigi Ala, an ta Ala ma, an tɛ se ka o lon.»

²⁷ Nka Matigi Ala ka Farawona jusukun gbɛleya tuun. A ma sɔn ka Izirayelimɔgɔw bla o ye taga ka bɔ a ta jamana ra.

²⁸ Farawona pɛrɛnna Musa kunna, ko: «Tɛmɛ ka bɔ ne ta so kɔnɔ sisan! A dan ye ke nin ye. Ne kana i ye ne fɛ yan tuun; sabu ni ne ka i ye ne fɛ yan lon o lon, ne bɛ i faga o lon.» ²⁹ Musa ko: «Ayiwa, ni i ko ten, ne k'a mɛn; ne tena se i fɛ yan tuun.»

11

Ala ko tɔrɔɔ laban bɛna na

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Ne bɛna tɔrɔɔba kelen lase Farawona ni Misirankaw ma tuun, ka o ke a laban ye. O kɔ, a bɛna aw bla aw ye taga. A yɛrɛ bɛna aw gbɛn le pewu ko aw ye taga ka bɔ a ta jamana ra. ² A fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko ni aw tagatuma sera, cɛw ni musow bɛɛ ye warigbɛfenw ni saninmanfenw daari o siginɔgɔnw fɛ.»

³ Matigi Ala tun ka Izirayelimɔgɔw ko diya Misirankaw ye kɔsɛbɛ. Farawona ta jamana jamɔgɔw, ani Misirankaw bɛɛ tun bɛ Musa yɛrɛ bonyara kɔsɛbɛ.

⁴ Ayiwa, Musa tagara a fɔ Farawona ye ko Matigi Ala ko, ko su cɛmance ra, ale bɛna tɛmɛ Misiran jamana kɔnɔ; ⁵ ko dence fɔlɔ bɛɛ bɛna sa Misiran jamana kɔnɔ. Masace Farawona ni a ta masaya bɛɛ, o dence fɔlɔ tena to; hali jɔnmuso gbansan min bɛ mugu si, o fana dence fɔlɔ tena to, bɛganw fana den fɔlɔw cɛmanw tena to. ⁶ Kulekanba caman bɛna bɔ Misiran jamana yɔrɔ bɛɛ ra. Sabu o ko jɔgɔn ma deri ka ke fɔlɔ, a jɔgɔn yɛrɛ fana tena ke tuun. ⁷ Nka Izirayelimɔgɔw fɛ, hali wuru tena kasi, k'a fɔ ko a bɛ songora mɔgɔ ra, walama bɛgan na; a bɛna o ke janko faranfasi min bɛ Misirankaw ni Izirayelimɔgɔw cɛ Matigi Ala fɛ, aw ye o lon. ⁸ O tuma ra i ta jamana jamɔgɔw bɛɛ bɛna o kinbiri gban ne kɔrɔ, k'a fɔ ne ye ko: «Taga, i ni i ta nɔfɛmɔgɔw bɛɛ.» O le kɔ, ne bɛ sɔrɔ ka bɔ ka taga ni ne ta mɔgɔw ye.

Musa ka o kumaw fɔ minke, a dimininba bɔra Farawona ta so ka taga.

⁹ Ayiwa, Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye kabini a damina ra ko: «Farawona tena sɔn ka aw lamɛn. O bɛna ke sababu ye k'a to ne ye dɔ fara ne ta kabakow kan, ka ne ta sebgaya yira Misiran jamana kɔnɔ.»

¹⁰ Ayiwa, Musa ni Haruna ka o kabakow ke Farawona pa na, nka Matigi Ala ka Farawona jusukun gbɛleya, a ma sɔn k'a to Izirayelimɔgɔw ye taga ka bɔ a ta jamana ra.

12

Jɔnyaban janagbɛ

¹ Ayiwa, ka Musa ni Haruna to Misiran jamana ra, Matigi Ala k'a fɔ o ye, ko: ² «Nin karo le bɛna ke karo fɔlɔ ye; ale le bɛna ke san karo fɔlɔ ye

aw fe. ³ Aw ye a fo Izirayelimogow ye, ko: «San o san, nin karo tere tan, gba bee kelen kelen ye sagadennin kelen, walama badennin kelen mina; lu bee kelen kelen ni a ta sagaden walama baden. ⁴ Ni lu min mogow man ca, olugu ni o siginogonw ye jen began kelen na, ka kana ni mogow hakeya ye. Mogow hakeya min be se ka began kelen domu k'a ban, aw ye o da le jate mina. ⁵ A ka kan ka ke beganen ceman le ye, fiyen te min na, min ka san kelen soro fana. ⁶ Aw ye a mina k'a bla ka se fo karo tere tan ni naani ma. Izirayelimogow bee bena o beganen faga karo tere tan ni naaninan wulada fe. ⁷ Aw bena a sogo jimi bon min konɔ, aw ye a jori do seriseri o bon donda kerefeyoro fla ni a sanfeyoro ra. ⁸ O su kelen na, aw ye a sogo jeni k'a domu; aw ye a ni burufunubari le domu, ani puguflaburu kunaman do. ⁹ Aw kana a kene domu, walama a barabaranin; aw ye a kuturu le jeni; a kun, ni a senw, ni a konofenw. ¹⁰ Aw man kan k'a to a to ye si. Ni a to min sira, aw ye o jeni ka a sisi fo k'a ke buguri ye. ¹¹ Aw bena a domu cogo min na, o fle nin ye: aw be aw ta deregew don ka aw yere cesiri, ka aw ta sanbaraw don aw senw na, ka aw ta tagamabere mina aw boro; aw ye a domu teliya ra. Jonyaban panagbe* lo; aw ye o ke ka Matigi Ala bonya.

¹² « «Bi su nin yere ra, ne bena teme Misiran jamana yoro bee ra, ka Misiran jamana den folo cemanw bee faga; k'a ta mogow ra, ka taga a bla beganw na. Ne bena kiti ben Misiran batofenw bee kan; sabu ne le ye Matigi Ala ye. ¹³ Nka aw bena ke bon min konɔ, jori le bena ke tagamasiyen ye o bondaw ra. Ni ne ka jori ye, ne be teme aw ta bonw kan. O cogo ra ni ne nana ke Misirankaw faga ye tuma min na, o toorow tena se aw ma.

¹⁴ « «Nin lon bena ke aw fe hakirijigilonba le ye tuma bee. Aw bena panagbeba ke o lon na, ka Matigi Ala bonya. O ye ke sariya dablalari ye aw fe, ani aw ta duruja nataw bee fe.» »

Burufunubari panagbe

¹⁵ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Aw bena burufunubari domu fo tere wolonfla. K'a damina a tere folo ra, burufunufen si man kan ka ye aw ta sow konɔ tuun; sabu ni mogow o mogow ka burufununin domu, o tere wolonfla konɔ, o tigi be faran ka bo Izirayeli ta jamanadenw na. ¹⁶ A tere folo ra, aw bena jamalajenba ke, ka Matigi Ala bato. A tere wolonflanana fana ra, aw bena jamalajenba ke tuun ka Matigi Ala bato. Mogow si man kan ka baara ke o lon fla ra; aw be se ka aw ta tobiriw doron le ke.

¹⁷ «Aw ye to ka burufunubari panagbe ke san o san, ka aw hakiri jigi ko o lon yere le ra ne ka aw ke jenkuru jenkuru, ka aw labo Misiran. Aw ye o lon bla danna ka o panagbe ke, a ye ke sariya dablalari ye aw ni aw denw fe. ¹⁸ San karo folo, k'a damina a tere tan ni naani wulada fe, fo ka taga se a tere mugan ni kelen wulada fe, aw ye burufunubari le domu. ¹⁹ O tere wolonfla bee konɔ, burufunufen si man kan ka ye aw si ta so konɔ; sabu ni mogow o mogow ka burufununin domu, lonan fara dugulen kan, o tigi be faran ka bo Izirayelimogow ta jen ra o lon na. ²⁰ Burufunufen be buru o buru ra, aw kana o domu. Bee ka kan ka burufunubari le domu a ta so konɔ.»

Jonyaban panagbe saraka

²¹ Ayiwa, Musa ka Izirayeli cekorobaw bee wele k'a fo o ye ko: «Aw bee ye taga sagaden kelen walama baden kelen mina, gba bee ni a ta, k'a faga ka Jonyaban panagbe ke. ²² Aw ye sagaden kannatige k'a jori ke minan

dɔ kɔnɔ, ka izopeyiri flaburu dɔw su o jori ra, ka o jori seriseri bonda sanfeyɔrɔ ra, ani a kerɛfeyɔrɔ fla ra. Mɔgɔ si kana bɔ a ta so kɔnɔ fɔ ka taga dugu gbɛ. ²³ Ni Matigi Ala nana ke tɛmɛ ye, ka ke Misirankaw faga ye tuma min na, ni a ka jori ye bonda min sanfeyɔrɔ ni a kerɛfeyɔrɔ fla ra, a bɛ tɛmɛ o bon kan; a tɛna sɔn ninminameleke ye don aw ta bon kɔnɔ ka aw faga. ²⁴ Aw ye nin sariyaw sira tagama, ka o ke sariya dablabori ye aw ni aw ta durujaw fɛ wagati bɛɛ. ²⁵ Matigi ka layiri ta ko a bɛna jamana min di aw ma, ni aw tagara se o jamana ra tuma o tuma, aw ye to ka nin landa saninman ke. ²⁶ Ni aw ta denw ka aw pininka ko: <Nin landa kɔrɔ ye di aw fɛ?> ²⁷ Aw ye a fɔ o ye ko: <Nin ye Jɔnyaban saraka le ye; an bɛ o ke ka Matigi Ala, an ta Ala bonya, sabu ka an to Misiran, tuma min na Matigi Ala ka Misirankaw den fɔlow faga, a tɛmena Izirayelimɔgɔw ta sow kan, a ma se olugu ma; a ka o kisi.> »

Ayiwa, Musa ka o kumaw bɛɛ fɔ minke, o tuma ra mɔgɔw bɛɛ ka o kinbiri gban dugu ma, ka Matigi Ala bato.

²⁸ O kɔ, Izirayelimɔgɔw tagara o ta sow kɔnɔ. Matigi Ala tun ka fɛn o fɛn fɔ Musa ni Haruna ye, o ka o bɛɛ ke.

Tɔɔrɔ tannan: Misirankaw dence fɔlow sara

²⁹ Ayiwa, su cɛmance ra, Matigi Ala ka Misiran jamana den fɔlow bɛɛ faga. K'a ta Misiran masaceba yere den fɔlo ra, ka taga a bla fɔ Misiran kasoden gbansanw den fɔlow ra, ani beganw den fɔlow bɛɛ. ³⁰ A kera ten, Farawona ni a ta jamana jamɔgɔw ni Misirankaw bɛɛ wurira dugutarama fɛ. Kasikanbaw ni kulekanbaw tun bɛ bɔra jamana yɔrɔ bɛɛ ra; sabu so si ma to, ni saya ma ke min na.

³¹ O su yere fɛ, Farawona ka Musa ni Haruna wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye teliya ka taga ka bɔ ne ta mɔgɔw cɛ ra, aw ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ; aw ye taga Matigi Ala bato i n'a fɔ aw k'a fɔ cogo min na. ³² Aw ye taga ni aw ta misiw, ani aw ta sagaw, ani aw ta baw ye, i n'a fɔ aw k'a fɔ cogo min na. Aw ye taga Ala daari ne ye.» ³³ Misirankaw gbanna Izirayelimɔgɔw ra, ko o ye bɔ; o tun korɔɔra ko Izirayelimɔgɔw ye bɔ o ta jamana ra; sabu o tun bɛ a miirira ko olugu Misirankaw bɛɛ le bɛna sa. ³⁴ Izirayelimɔgɔw ka o ta mugu nɔɔninin ta, k'a sɔrɔ a tun ma funu fɔlo; o ka o ta burugbasimanaw bɛɛ siri o ta faniw na, ka o la o kamankun na.

³⁵ Ayiwa, Musa tun ka min fɔ Izirayelimɔgɔw ye, o ka o ke. O ka minan warigberamanw, ani minan saninlaman ni faniw daari Misirankaw fɛ. ³⁶ Matigi Ala ka Izirayelimɔgɔw ko diya Misirankaw ye fana. Izirayelimɔgɔw ka fɛn o fɛn daari o fɛ, o ka o bɛɛ di o ma. Izirayelimɔgɔw ka Misirankaw ta fɛnw cɛ o cogo le ra ka o borolakolon to.

³⁷ Izirayelimɔgɔw bɔra Ramusesi dugu kɔnɔ, ka taga se Sukoti. Minw tun bɛ o sen na olugu tun bɛ mɔgɔ waga kɛmɛ wɔɔrɔ bɔ (600 000); musow ni denmisenw ma jate. ³⁸ O tagato, siya wɛrɛ mɔgɔ caman tugura o kɔ; began caman tun bɛ olugu fana fɛ: misiw, ani sagaw, ani baw.

³⁹ Izirayelimɔgɔw bɔɔ Misiran, o tun ka mugu nɔɔninin min ta, k'a sɔrɔ a ma funu fɔlo, o ka o le jeni ka o ke buru ye ka o domu; sabu Misirankaw tun bɛ gbanna o ra ko o ye bɔ minke, o ma se ka domunifen ta o yere boro.

⁴⁰ Izirayelimɔgɔw tun ka san kɛmɛ naani ni san bisaba le ke Misiran.

⁴¹ O san kɛmɛ naani ni san bisaba dafalon yere le ra Matigi Ala ka Izirayelimɔgɔw ke jenkuru jenkuru, ka o bɛɛ labɔ Misiran. ⁴² O koson o su bɛna bla a danna Matigi ye, ka ke nanagbesu ye, sabu Matigi Ala ka o su bla

danna, ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra o su fe. Izirayelimogow ni o ta durujaw bee ka kan ka o su bla danna fana, ka o ke panagbesuba ye ka Matigi Ala bonya.

Jonyaban panagbe domuni ta sariya

⁴³ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye tuun ko: «Jonyaban panagbe sariya ye nin ye: jamana were mogow man kan k'a saraka domu. ⁴⁴ Ni jon do be aw fe, aw ka min san, aw ka kan k'a kenesigi folo, sani a ye Jonyaban panagbe* domuni ke. ⁴⁵ Nka lonan temebaga, ani baaraden, olugu si man kan k'a domu. ⁴⁶ Aw ka kan k'a domu bon le konso. Mogow si kana bo ni a sogo do ye kene ma; aw man kan k'a kolo do kari fana.

⁴⁷ «Izirayelimogow bee ka kan ka Jonyaban panagbe ke. ⁴⁸ Lonan minw siginin be aw fe, ni o do b'a fe ka Jonyaban panagbe ke ka Matigi Ala bonya, ce o ce be a ta so, olugu bee ka kan ka kenesigi folo; ni o kera, a be se ka Jonyaban panagbe ke. O tuma, a be ke i ko Izirayelimogow do. Nka ni mogow o mogow ma kenesigi, o tigi man kan ka Jonyaban panagbe domuni ke. ⁴⁹ O sariya kelen le be Izirayelimogow ni lonanw bee kan.»

⁵⁰ Matigi Ala ka ci min fo Musa ni Haruna ye, Izirayelimogow ka o ke k'a dafa. ⁵¹ O lon yere ra, Matigi Ala ka Izirayelimogow ta gbaw tugutugu jogon ko, ka o ke jenkuru jenkuru, ka o labo Misiran jamana ra.

13

Burufunubari panagbe ni dence folow ta ko

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ² «Izirayelimogow dence folow bee bla danna ka o ke ne ta ye. Mogow dence folow, ani beganw ta den folo cemanw bee; sabu o ye ne ta le ye.»

³ Musa k'a fo mogow ye ko: «Aw ye aw hakiri to nin lon na, aw bora Misiran jonya ra lon min na; sabu Matigi Ala ka aw labo Misiran ni a yere ta sebagaya baraka le ye. O koson aw kana burufununin domu o lon na.

⁴ Aw bena bo bi le, nin karo ra, min ye Abibu karo* ye.

⁵ «Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a bena Kanaanakaw, ni Hetikaw, ni Amorikaw, ni Hevikaw, ni Yebusikaw ta jamana le di aw ma, nono ni li be woyo o jamana min na. Ni Matigi Ala nana aw ladon o jamana ra tuma min na, san o san, ni nin karo sera, aw ye Jonyaban panagbe* ke ka Matigi Ala bonya. ⁶ Aw bena burufunubari domu fo tere wolonfla. A tere wolonflanan bena ke panagbeba ye ka Matigi Ala bonya. ⁷ Bee bena burufunubari le domu fo tere wolonfla. Burufununin man kan ka sorow aw ta bonw si konso; burufunufen si man kan ka ye yere jamana yoro si ra fana.

⁸ «O panagbe wagati ra, aw ka kan k'a jafow aw ta denw ye ko: «Matigi Ala ka koba min ke an ye an boto Misiran, an be nin kera ka an hakiri jigi o le ra.» ⁹ Nin panagbe bena ke hakirijigifen le ye aw fe, ka ke i n'a fo tagamasiyen aw borow ra, ani aw tenw kan. A bena aw hakiri jigi, ko aw ka kan ka to ka Matigi Ala ta sariya ko fo tuma bee; sabu Matigi Ala le ka aw labo Misiran a ta sebagaya baraka ra. ¹⁰ O le koson aw bena to ka nin landa ke a wagati ra san o san.

¹¹ «Matigi Ala karira aw ni aw bemaw ye, ko a bena Kanaanakaw ta jamana di aw ma; ni a nana o jamana ke aw ta ye tuma min na, ka aw ladon o jamana ra, ¹² o tuma aw bena aw dence folow bee di Matigi Ala

* **13:4** 13.4 Abibu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo folo ye.

ma, hali aw ta beganw ta den fɔlo cemanw. O den cemanw ye Matigi Ala ta le ye.

¹³ «Ni faliden lo, aw ye sagaden, walama baden do di a no ra, k'a kunmabo. Ni aw t'a fe k'a kunmabo, o tuma aw ye o faliden kan kari k'a faga. Aw ka kan ka aw yere dence folow fana kunmabo.

¹⁴ «Ayiwa, ni aw dencew nana aw pininka lon do ko: <Nin kekun ye mun ye aw fe?> Aw ye a fo o ye ko: <An be nin ke, sabu Matigi Ala ka an kunmabo ka bo jonya ra Misiran, a ta se bagaya baraka ra. ¹⁵ Farawona tun t'a fe ka son fiyewu k'a to an ye taga minke, Matigi Ala ka Misiran jamana den fɔlo cemanw bee faga; k'a damina mogow ta den folow ra, fo ka taga se beganw ta den folow ma. O le koson an be began den fɔlo cemanw bee di Ala ma saraka ye, ka an yere dence folow bee kunmabo.>

¹⁶ «Ayiwa, nin bena ke hakirijigifin le ye aw fe, ka ke i n'a fo tagamasiyen, aw boro ra walama aw ten kan. Aw ka kan ka aw hakiri jigi a ra ko Matigi Ala le ka aw labo Misiran jonya ra a ta se bagaya baraka ra.»

Ala blara Izirayelimogow ja ka bo Misiran

¹⁷ Tuma min na Farawona sonna k'a to Izirayelimogow ye taga, Ala m'a to o ye teme Filisikaw ta jamana sira fe, k'a soro o sira le ka surun. A tun k'a lon ko ni o ka o sira ta, ni o ka taga ben nin siya werew ye minw b'a fe ka o kere, o bena siran, ka o ta miiriya ye lema, ka kosegi Misiran tuun. ¹⁸ O le koson Ala k'a to o munumununa kongokolon sira fe, ka taga fo Kogojiwulen fan fe.

Izirayelimogow bora Misiran ni o ta kerekeminanw ye o boro.

¹⁹ Musa ka Yusufu kolow ta ka taga ni o ye o boro; sabu sani Yusufu tun ye sa, a tun k'a balemacew jagboya ko o ye kari ale ye. A tun k'a fo o ye ko: «Sigiya t'a ra, Ala bena na, ka na aw labo yan; ni ne sara, aw tagato, aw ye taga ni ne kolow ye[†].»

²⁰ Ayiwa, Izirayelimogow bora Sukoti, ka taga o ta fanibonw lo Etamu, kongokolon kere fe.

²¹ Ayiwa, Matigi Ala yere le tun be o ja, ka sira yira o ra. Tere fe, sankaba jamijan do le tun be ke o ja, ka sira yira o ra. Su fe, a tun be ke tasumamana jamijan do ye, ka yeelen bo o ye, janko o ye tagama su ni tere.

²² Sankaba jamijan tun te bo o ja fiyewu tere fe; tasumamana jamijan fana tun te bo o ja su fe.

14

Farawona ka Izirayelimogow nogben

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ² «A fo Izirayelimogow ye ko o ye kosegi ka na sigi Pi Hayiroti yoro kere fe, Migidoli ni kogoji ce. Aw ye aw ta fanibonw lo yi le, ka nasin Baali Sefon ma, kogoji koro. ³ Ni o kera, Farawona bena a miiri ko aw tununa kongokolon kono, ko aw ma tagayoro lon aw yere ra tuun; ko aw kera i ko kasodenw, kongokolon kono. ⁴ Ne bena Farawona jusukun gbeleya fo a bena wuri ka aw nogben; nka ne bena ale ni a ta kerekejama bee halaki ka ne ta se bagaya yira. O ra Misirankaw bee bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Matigi Ala ka min fo, Izirayelimogow ka o ke.

[†] 13:19 13.19 Nin kuma tun fora Damina 50.25, ani Yosuwe 24.32.

⁵ Ayiwa, o nana taga a fɔ Misiran masace Farawona ye ko Izirayelimogow tagara. O yɔronin bɛɛ, Farawona ni a ta jamana jamogow nimisara o tagako ra. O ko: «Mun koson an k'a to o tagara de? An tun ka kan ka o to yan, o ye baara ke an ye.» ⁶ Farawona k'a ta sowotoro laben, k'a ta kerekedenw bɛɛ ce, o ka gban Izirayelimogow ko. ⁷ Sowotoronuman minw labennin lo ka ja kere kama, a ka o keme wɔɔro ta, ka fara Misiran sowotoro tɔw kan. Sowotorow bɛɛ labennin tun lo, o bɛɛ be ni o ta kerekedenw ye. ⁸ Matigi Ala ka Misiran masace Farawona jusukun gbeleya, fɔ Farawona tugura Izirayelimogow ko, k'a sɔro Izirayelimogow ja siginin le tun bɔra Misiran ka taga, hali siranya ma ke o ra.

⁹ Misirankaw ta kerekejama, ani Farawona ta sow bɛɛ, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigiw, olugu ka Izirayelimogow no gben fɔ ka taga se o ma Pi Hayiroti yɔro ra, ka nasin Baali Sefon yɔro ma; Izirayelimogow tun ka o ta fanibonw lo o yɔro le ra, kogojida ra.

¹⁰ Izirayelimogow nana fleri ke k'a ye ko Farawona ni Misirankaw be olugu ko, fɔ ka surunya o ra yere. O ja tigeria kosebe. O ka ke kule ye, ka ke Matigi Ala togo wele ye, ko a ye olugu deme.

¹¹ O ko Musa ma ko: «O tuma, anw sudonyɔro le tun ma sɔro Misiran wa, badi? A kera di i ka an labo yi ka na ni an ye kongokolon kɔno yan, ka na a to an ye sa yan gbansan? ¹² Ka an to Misiran, an tun ka o le fɔ i ye. An tun ko i ye an to nasuna ra, an ye baara ke Misirankaw ye; sabu o tun ka fisa an ma sani an ye na sa kongokolon kɔno yan tan.»

¹³ Musa ka o jaabi ko: «Aw ye to yɔro kelen na, aw kana siran. Matigi Ala bena aw kisi cogo min na bi, aw bena o ye; sabu aw ja be Misiranka minw na tan bi, aw ja tena la olugu do kan tuun fiyewu. ¹⁴ Matigi Ala yere le bena o kere aw no ra; aw ye je dorɔn.»

Ala ka Izirayelimogow lateme kogoji ce ma

¹⁵ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Mun koson i be kulera ko ne ye aw deme? A fɔ jama ye ko o ye sira ta ka taga. ¹⁶ Ele Musa, ele ye i ta bere ta i boro k'a korota kogoji kunna. Ji bena cetige fla ye, Izirayelimogow bena tagama ka teme dugukolo jalan kan. ¹⁷ Ne min ye Matigi Ala ye, ne bena Misirankaw jusukun gbeleya, k'a to o ye don aw ko. O cogo le ra, ne bena Farawona ni a ta kerekejama, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigiw bɛɛ halaki, ka ne ta sebagaya yira. ¹⁸ Ni ne nana Farawona ni a ta sowotorow ni a ta sotigiw bɛɛ halaki, ka ne ta sebagaya yira tuma min na, o tuma Misirankaw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

¹⁹ Matigi ta meleke min tun be to ka ke Izirayelimogow ja fe, ale bora o ja fe, ka yelema o ko fe. Sankaba jamijan min tun be o ja fe, o fana bora o ja fe, ka yelema o ko fe. ²⁰ A tagara lo Misirankaw ni Izirayelimogow ce. A kera dibi ye Misirankaw ta fan na, ka ke yeelen ye Izirayelimogow ta fan na. A kera ten, o jenkuru fla ma se ka gbara pogon na o su bɛɛ ra.

²¹ Ayiwa, Musa k'a boro korota kogoji kunna. Matigi Ala ka fɔnɔba do lawuri ka bo terebɔyanfan na. O fɔnɔ fiyera su bɛɛ ra, ka kogoji jɔni, fɔ k'a cetige fla ye, ka dugukolo jalan ke a ce ma. ²² Izirayelimogow donna, ka tagama dugukolo jalan kan ka kogoji cetige. Ji taranna fla ye, ka wuri ka lo o kininboro ni o numanboro fe, i ko kogo. ²³ Misirankaw fana gbanna Izirayelimogow ko. Farawona ta sow, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigiw, o bɛɛ donna Izirayelimogow ko kogoji ce ma. ²⁴ Dugugbeda fe, Matigi Ala tora sankaba jamijan tasumaman ra, ka Misirankaw ta kerekejama fle; a ka o ta tagama jagami.

²⁵ A ka o ta sowotorow senw don bɔɔ ra ka o cɛn; o ma se ka taga kosebe tuun. Misirankaw k'a ye ten minke, o ko: «An ye bori ka bɔ Izirayelimɔɔw kɔɔ; Matigi Ala yere le be an kerera ka di o ma.»

²⁶ Matigi Ala ko Musa ma ko: «I boro kɔɔta kɔɔɔi konna sisan, janko ji ye kari ka jigi Misirankaw ni o ta sowotorow ni o ta sotigiw kan.» ²⁷ Musa k'a boro kɔɔta kɔɔɔi konna. Dugugbɛda fe, kɔɔɔi kɔsegira a nɔ ra. Misirankaw ko o be bori ka bɔ, nka Matigi Ala ka ji kari ka jigi o be kan. ²⁸ Farawona ni a ta kerekedenw, ani a ta sowotorow, ani a ta sotigi minw be tun donna kɔɔɔi ra Izirayelimɔɔw ko, ji karira ka ke olugu be kan ka o be datugu. Hali mɔɔ kelen ma kisi o ra. ²⁹ Nka Izirayelimɔɔw kɔni tun tagamana le ka teme dugukolo jalan kan, ka kɔɔɔi cetige. Kɔɔɔi tun wurira ka lo o kininboroyanfan ni o numanboroyanfan fe i ko kogo.

³⁰ Ayiwa, Matigi Ala ka Izirayelimɔɔw kisi ka o bɔ Misirankaw boro o lon na. Izirayelimɔɔw yere na ka Misirankaw suw lalanin ye kɔɔɔjida ra yɔɔ be. ³¹ Matigi Ala k'a ta sebagaya yira cogo min na, ka Misirankaw halaki, Izirayelimɔɔw ka o ye minke, o siranna Matigi Ala na, ka la a ra; Musa min ye Ala ta baaraden ye, o lara ale fana ra.

15

Musa ni Izirayelimɔɔw ka Ala tando

¹ Ayiwa, o lon na Musa ni Izirayelimɔɔw ka nin donkiri la ka Matigi Ala tando. O ko:

«Ne bɛna donkiri la Matigi Ala ye k'a bonya,
sabu a k'a ta sebagaya yira;
a ka sotigiw ni o ta sow be jigi kɔɔɔi jukɔɔ.

² «Matigi Ala le ye ne ta baraka ye,
ani ne ta donkirila sababu.
Ale le ye ne kisibaga ye;
ne ta Ala lo, ne be a tando.
Ne face ta Ala lo fana, ne be a tɔɔ bonya.

³ Matigi Ala ye kerekɛɛfari le ye.
O koson a tɔɔ ye ko Matigi Ala.

⁴ «A ka Farawona ni a ta sowotorow,
ni a ta kerekɛjama be tunu kɔɔɔi ra.
A ta kerekɛɛfariw be tununa Kɔɔɔjiwulen jukɔɔ.

⁵ Ji ka o be datugu pewu;
o jigira Kɔɔɔjiwulen jukɔɔ i ko kabakuru.

⁶ E! Matigi Ala, i boro barakaman ka i ta setigiya yira.
O boro barakaman kelen le ka i juguw nɔɔ.

⁷ «I ta masaya bonya koson,
i be i juguw be firi dugu ma
ni i dimina, i ta dimi be jigi i ko tasuma,
ka o be jenijeni i ko binjalan.

⁸ I nenekiriko kelen dɔɔn,
o fɔɔ le ka jiw be lajen nɔɔn kan yɔɔ kelen na.
Kɔɔɔi wurira ka lo i ko kogo.
Ji simina, ka teren ka lo kɔɔɔi ce ma.

9 «An juguw tun be o yere wasora k'a fo ko:
 <An bena o gben fo ka o mina le;
 an bena o borofenw bee ce
 k'a taran an ni jagon ce.
 An bena an yere dimibo o ra fo ka wasa,
 an bena an ta kerekemuru bo ka o bee halaki.»

10 Nka, Matigi Ala,
 ele ka i dafono fiye ji kan dama,
 kogoji ka o bee datugu.
 O jigira ji jukoro i ko negekuru;
 ka jigi fo ji jukoroyoro ra yi.

11 E! Matigi Ala, batofen juman were le be i ko ele?
 Juman le saninyanin be k'a dafa i ko ele?
 Juman le ye siranyafenba ye, ani a ka kan ni tandori ye,
 ani a be kabakow ke i ko ele?

12 «I ka i boro barakaman korota doron,
 dugukolo dayelera ka an juguw datugu.

13 I ta jumanya koson,
 i ka i ta mogow kunmabo.
 I ta sebgaya baraka ra,
 i be bla o na ka taga ni o ye jamana saninman na,
 i yere ka jamana min layiri ta o ye.

14 «Siya tow ka o kibaroya men minke,
 o siranna fo o be yereyerera.
 Filisikaw koni,
 olugu ja tigera fo ka o hakiri pagami.

15 Edomu jamanatigiw jigi tigera,
 Mohabu jamana ta masaw koni,
 siranya ma to to olugu ra.
 Kanaanakaw, siranya ka olugu baraka bee ban pewu.

16 Siranyaba ni jatige bena cun o kan
 i ta sebgaya baraka koson,
 fo ka o da mina o ra,
 ka o ke i n'a fo kabakuruw;
 o tena se ka kuma,
 fo i ta mogow bee ye teme, Matigi Ala;
 fo i ka i ta mogow minw kunmabo,
 olugu bee ye teme ka ban.

17 I be bla i ta mogow na,
 ka taga o sigi i ta kuru kan;
 i yere ka yoro min lalaga o ye, Matigi Ala.
 O yoro bena ke i sigiyoro ye,
 k'a ke i sigiyoro saninman ye.

18 «Matigi Ala be to a ta masaya ra wagati bee, ani tuma bee!»

19 Ayiwa, tuma min na Farawona ta sow, ani a ta sowotorow ni a ta sotigiw bee donna kogoji koni, Matigi Ala ka kogoji kari ka jigi o kan ka o bee tunu; nka Izirayelimogow tagamana ka teme dugukolo jalan kan kogoji cemance ra.

²⁰ Ayiwa, Haruna koromuso Mariyamu, min tun ye ciramuso ye, ale tun ka longan do ta; muso tow fana ka do ta ka gban a ko; o ka ke o fo ye, ka don ke.

²¹ Mariyamu tun blara tow ja; ale be donkiri ta, tow be a lamina a ko. A tun b'a fora ko:

«Aw ye donkiri la Matigi Ala ye, sabu a k'a ta se bagaya yira.

A ka sotigiw ni o ta sow bee tunu kogoji ra.»

Izirayelimogow ka kongokolon sira ta

Ji kunaman ta ko

²² Ayiwa, Musa blara Izirayelimogow ja ka bo Kogojiwulen yoro ra, ka taga se ni o ye Suri kongokolon fan fe. O ka tere saba tagama ke kongokolon kono, o ma ji soro. ²³ O tagara se yoro do ra, o yoro togo ye ko Mara. Nka o ma se ka o yoro ji min, sabu ji tun ka kuna. O le koson o ka o yoro togo la ko «Mara»*. ²⁴ Mogow ka ke Musa mafiyenya ye; o ko: «O tuma an bena mun le min?» ²⁵ Musa ka Matigi Ala daari kosebe. Matigi Ala ka yiri kunkurun do yira a ra, ko a ye o firi ji ra. Musa ka o ta ka o firi ji ra, ji diyara. O yoro le ra Matigi Ala k'a ta sariyaw ni a ta ciw yira o ra. O yoro kelen le ra fana a ka o korobo k'a fle. ²⁶ A k'a fo o ye ko: «Ni aw be aw toro malo ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamen, ko minw terennin lo a ja koro ni aw be o ke, ni aw be aw toro malo k'a ta cifoninw lamem, ani k'a ta sariyaw bee sira tagama, o tuma, ne ka bana minw lase Misirankaw ma, ne tena o do si lase aw ma; sabu ne le ye Matigi Ala ye, ne le be aw keneya.»

²⁷ Ayiwa, Izirayelimogow bora o yoro ra, ka taga se Elimu. Bununji tan ni fla ni tamarosun biwolonfla le tun be Elimu. O lora o yoro ra, ka o ta fanibonw lo jida ra.

16

Ala ka domuni di Izirayelimogow ma

¹ Izirayelimogow bee bora Elimu, ka taga se Sine kongokolon kono. O yoro be Elimu ni Sinayi kuru ce. O sera yi karo flanan tere tan ni looru ra, o bonin ko Misiran. ² Ayiwa, ka o to kongokolon kono yi, Izirayelimogow bee ka ke Musa ni Haruna mafiyenya ye. ³ O ko Musa ni Haruna ma ko: «E! Hali ni Matigi Ala tun ka a to an ye sa Misiran jamana ra, o belen tun bena fisaya ni nin ye. O yoro ra an tun be sigi dagababaw koro, o fanin sogo ra; an be domuni ke ka fa. Sisan, a fle, aw nana ni an ye nin kongokolon kono yan, ka na a to kongoye an bee faga yan gbansan!»

⁴ Matigi Ala ko Musa ma o le ra ko: «Ne bena domuni lajigi aw ye ka bo san fe, i n'a fo sanji. Lon o lon, bee bena taga a ta tere domuni ce a ra. Ne bena aw korobo k'a fle, k'a lon yala ni aw bena tagama ka kapa ni ne ta sariya ye, walama ni aw tena tagama ka kapa ni a ye. ⁵ Ayiwa, logokun tere wooronan, aw bena taga min ce ka na a tobi, aw ka kan ka o caya janko a ye lon tow ta jagon fla bo*.»

⁶ Musa ni Haruna k'a fo Izirayelimogow bee ye ko: «Bi wula fe, aw bena a lon ko Matigi Ala le ka aw labo Misiran jamana ra. ⁷ Sini sogoma

* **15:23** 15.23 Mara koro ye ko: kunaman. * **16:5** 16.5 O be lon tow ta jagon fla ce, janko o lon dugusagbe min ye Nenekirilon ye, mogo si kana do ce.

fana, aw bena Matigi Ala ta nooro ye, sabu aw ka Matigi Ala mafiyenya ni kuma minw ye, a ka o men; ne ni Haruna ye jontigiw le ye fo aw be anw mafiyenya?» ⁸ Musa ko: «Matigi Ala bena sogo di aw ma bi wula fe, aw b'a domu. Sini sogoma fana, a bena domuni di aw ma aw b'a domu ka fa; sabu aw ka Matigi Ala mafiyenya ni kuma minw ye, a ka o men. Anw ye jontigiw le ye ko aw be anw mafiyenya? Aw ma anw le mafiyenya de, aw ka Matigi Ala yere le mafiyenya.»

⁹ Musa ko Haruna ma ko: «A fo Izirayelimogow ye ko o bee ye gbara ka na lo Matigi Ala na koro, sabu o ka Matigi Ala mafiyenya ni kuma minw ye, a ka o men.» ¹⁰ Ayiwa, ka Haruna to kuma ra jama fe, o barara ka Matigi Ala ta nooro ye sankaba jamijan ce ma kongokolon kono.

¹¹ Matigi Ala ko Musa ma tuun ko: ¹² «Ne ka Izirayelimogow ta mafiyenyananw men. A fo o ye ko ne ko, ko bi wula fe o bena sogo domu; sini sogoma fana o bena domuni caman soro. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala, o ta Ala ye.»

¹³ Ayiwa, wulada nana se minke, a kera ten fana; wolonin suguya dow nana sigisigi yoro bee. O dugusagbe sogomada fe fana, gomiji ka fanibonw koroyorow bee lamini. ¹⁴ Ayiwa, gomiji nana ban tuma min na, fen do tora dugu ma; a tun ka misenmisen i ko sanbere, a be misenman, gbeman.

¹⁵ Izirayelimogow k'a fle, o m'a lon fen min lo. O ko: «Mun le ye nin ye tan?» Musa ka o jaabi ko: «Matigi Ala ka domunifen min di aw ma, o lo.

¹⁶ «Matigi Ala ka ci min fo, o ye nin ye: <A ko mogow bee ye do ce, min be a ta domuta bo; mogow kelen, sumanikeminan‡ na kelen. Aw ye a ce ka kana ni aw ta sokonmogow hakeya ye.»

¹⁷ A fora cogo min na, Izirayelimogow k'a ke ten. Dow ka caman ce, dow ka doonin doron ce, ka kana ni o ta sokonmogow hakeya ye. ¹⁸ Nka o nana a suma ni sumanikeminan ye minke, o k'a ye ko minw ka caman ce, olugu ta to ma to, minw ka doonin ce, olugu ta ma dese fana. Bee tun k'a ta tere domuni hakeya le ce.

Sariya minw fora domuni ta ko ra

¹⁹ Musa k'a fo o ye tuun ko: «Mogow si kana a ta domuni to bla a ye si.»

²⁰ Nka o bee n'a ta, o ma Musa lamene. Dow ka do bla ka si; tumu donna o ra, a torira. Musa dimina o koro. ²¹ K'a ta o lon na, sogoma o sogoma, min be ben o ta tere domuni ma, bee be bo ka o le ce. Ni tere tun ka gban, a to min tora dugu ma o tun be yeele.

²² Logokun tere woronon lon, o ka tere fla ta ce. Mogow bee kelen kelen ta kera sumanikeminan na fla ye. Jama namogow tagara o fo Musa ye.

²³ Musa ko: «Matigi Ala ka o le fo. Sini le ye Nenekirilon ye; o lon blara danna ka Matigi Ala bonya. Aw b'a fe ka fen minw jeni, aw ye o jeni bi. Aw b'a fe ka min barabara, aw ye o barabara bi. Aw ye bi ta domuni bo a ra k'a to bla sini na.» ²⁴ O k'a to bla o dugusagbe na, i n'a fo Musa tun k'a fo o ye cogo min na. O ma tori, tumu fana ma don a ra. ²⁵ Musa ko o ma o le ra ko: «Aw ka domuni min bla kunu, aw ye o domu bi; sabu bi ye Nenekirilon le ye. Bi lon blara ka Matigi Ala bonya. Aw tena domuni foyi soro kongo kono bi. ²⁶ Logokun tere worow bee ra, aw bena nin domuni

† **16:15** 16.15 Izirayelimogow k'a fo o domuni ma ko «Manu». O koro ye ko: Mun lo? O koson o domuni togo lara ko: mane. ‡ **16:16** 16.16 O sumanikeminan togo tun ye ko omeri; a na kelen be ben litiri naani le ma.

soro. Nka logokun tere wolonflanan na, min ye Nenekirilon ye, aw tena foyi soro.»

²⁷ O bee n'a ta, logokun tere wolonflanan, dow belen bora ko o be taga do ce, o ma foyi soro. ²⁸ Ayiwa, Matigi Ala ko Musa ma o le ra ko: «Tuma juman le aw bena son ka ne ta ci foninw, ni ne ta sariyaw mara de? ²⁹ Ayiwa, aw ye nin kuma men ka ja kosebe; ne ka Nenekirilon di aw ma, ko aw ye nenekiri le. O le koson ne be logokun tere wolonflanan domuni di aw ma a tere wooronon lon na. Logokun tere wolonflanan na, aw bee ye to aw ta yoro ra. Mogo si kana bo a ta yoro ra.»

³⁰ O kera minke, mogow ka to ka nenekiri logokun tere wolonflanan na.

³¹ Izirayelimogow ka o domuni togo la ko mane. A tun bora simankise do le fe, min be gbeman; a tun ka timi i n'a fo lidage.

³² Musa ko: «Matigi Ala ka ci min fo, o ye nin ye: «A ko aw ye sumanikeminan§ kelen fa mane ra, ka o mara aw denw ni aw mamadenw ye; janko o ja ye a ye. Ni o kera, o bena a lon ko wagati min na ne ka aw labo Misiran jamana ra, ko ne ka o le di aw ma, k'a ke aw ta domuni ye kongokolon konso.» » ³³ Musa ko Haruna ma ko: «Daga do ta ka sumanikeminan ja kelen mane ke o konso, ka o bla yoro saninman konso, Matigi Ala ja koro. O bena mara aw denw ni aw mamadenw ye.»

³⁴ Haruna ka mane ke daga konso. Kesu min be Ala ta jennogonya yira, a k'a bla o kesu ja fe, k'a mara, i n'a fo Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁵ Izirayelimogow ka mane domu fo san binaani, fo ka taga o se jamana do ma, mogo be jamana min na. O ka mane domu fo ka taga o don Kanaana jamana konso.

³⁶ Mane ta sumanikeminan min ye omeri ye, o ja tan le tun be don sumanikeminanba konso, min ye efa ye.

17

Masa ni Meriba ta ji ko

¹ Izirayelimogow bee bora Sine kongokolon konso ka taga Refidimu. O tagato, o lolra yoro dow ra ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. O sera Refidimu minke, o ka o ta fanibonw lo yi, nka o ma ji soro k'a min. ² O wurira Musa kama, ka to ka kumajuguw fo a ma. O ko: «Ji di an ma, an b'a min.» Musa ka o jaabi ko: «Mun koson aw be kere jinina ne fe? Mun koson aw b'a fe ka Matigi Ala korobo?» ³ Jiminlogo gbanna mogow ra, o ka ke Musa jaraki ye; o ko: «Mun koson i ka an labo Misiran de? O tuma i tun b'a fe anw ni an ta denw, ani an ta beganw ye na sa kongokolon konso yan jimnlogo boro le ke?» ⁴ Musa ka Matigi Ala daari kosebe. A ko: «Matigi, ne bena mun le ke ni nin mogow ye sa? Ni a temena nin kan, o bena ne bon ni kabakuru ye.» ⁵ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Bla mogow ja fe, i ye Izirayeli cekoroba dow nanawoloma, ka gban i yere ko. I ka baji gbasi ni bere min ye, i ye o mina i boro ka taga. ⁶ Ne bena lo i ja fe Horebu kuru farakuru do kan. I bena o farakuru le gbasi ni bere ye, ka ji bo a ra, janko mogow ye min.»

Matigi Ala ka min fo, Musa k'a ke ten Izirayeli cekorobaw ja na.

⁷ O ka o yoro togo la ko Masa ni Meriba, o koro ye ko kere ni korobori, ko sabu Izirayelimogow ka kere pini Musa fe, ani ko o tun b'a fe ka Matigi

Ala korɔbo k'a fle; o ko: «Yala Matigi Ala be ni an ye wa, walama a te ni an ye le?»

Amaleki ta mɔgow ni Izirayelimɔgow ta kere

⁸ Ayiwa, Amaleki ta mɔgow nana ben Izirayelimɔgow kan Refidimu ko o be o kere. ⁹ Musa ko Yosuwe ma ko: «Ce dow ta Izirayelimɔgow ce ra, aw ye bo ka taga Amaleki ta mɔgow kere. Sini ne bena taga lo tintin kan, ni Ala ta bere ye ne boro.»

¹⁰ Ayiwa, Musa ka min fo, Yosuwe ka o ke. A ni Izirayeli cew tagara Amaleki ta mɔgow kere. O y'a sorɔ Musa ni Haruna ni Huri yelenna ka taga lo tintin kan. ¹¹ Ni Musa tun k'a boro korɔta tuma o tuma, Izirayelimɔgow tun be se sorɔ. Nka ni a tun k'a boro jigi dorɔn, Amaleki ta mɔgow le tun be se sorɔ. ¹² Musa boro fla bee nana sege. Haruna ni Huri ka kabakuru do ta ka o bla a korɔ, a ka sigi a kan. O k'a borow mina ka o korɔta; kelen lora a numanboro fe, kelen lora a kininboro fe. Musa borow korɔtanin tora ten fo ka taga tere ban. ¹³ A kera ten, Yosuwe ni a ta mɔgow ka se sorɔ Amaleki ni a ta mɔgow bee kan, ka o kere ni kerekemuru ye.

¹⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Nin ko sebe kitabu kɔno janko aw hakiri ye to a ra. A fo Yosuwe ye ko ne bena Amaleki si tunu pewu ka bo dugukolo kan; mɔgo si hakiri tena to o ra tuun.» ¹⁵ Musa ka sarakabonan do lo o yoro ra, ka o togo la ko Yawe Nisi, o korɔ ye ko Matigi Ala ye ne ta darapo ye. ¹⁶ Musa ko fana ko: «I n'a fo Amaleki ta mɔgow sonna ka o boro korɔta ko o be Matigi Ala ta masaya kere, o ra, kere bena ke Matigi Ala ni Amaleki ta siya ce wagati bee, ani tuma bee.»

18

Zetoro tagara Musa fle

¹ Ayiwa, Matigi Ala ka ko o ko ke Musa ni Izirayelimɔgow ye, o bee kibaroya sera Musa burance Zetoro ma, min ye Madiyan sarakalasebaga ye. Matigi Ala tun k'a ta mɔgow, Izirayelimɔgow labo Misiran cogo min na fana, Zetoro tun ka o ko men. ² Musa burance k'a denmuso Sefora ta, min ye Musa ta muso ye, ka taga ni a ye Musa fe, sabu Musa tun k'a muso bla ka taga wagati do ke a face fe yi. ³ Zetoro tagato, a ka Sefora dence fla fana ta ka taga ni o ye. Musa tun ka a dence kelen togo la ko Gerisomu*, ko sabu ale ye lonan le ye jamana ra. ⁴ A tun ka to kelen togo la ko Eliyezeri†, ko sabu ale face ta Ala ka ale deme, ka ale bosi Farawona ta muru ma.

⁵ Musa burance Zetoro, ni Musa ta muso, ni a dencew nana Musa sorɔ kongokolon kono, Matigi Ala ta kuru kere fe. Musa tun k'a ta fanibon lo o yoro le ra yi. ⁶ Zetoro sera yi minke, a ka cira bla Musa ma; o tagara a fo Musa ye ko: «I burance Zetoro nana, ani i muso, ni i dence fla.» ⁷ Musa bora ka na a burance kunben. A birira a korɔ k'a fo ni bonya ye, k'a boro melege a kan na k'a fo ni kanuya ye. O ka jagon feko jininka. O ko, o donna jagon fe Musa ta fanibon kono. ⁸ Matigi Ala ka ko minw ke Farawona ni Misirankaw ra, Izirayelimɔgow koson, Musa ka o bee lakari a burance ye. Tɔɔro minw sera Izirayelimɔgow ma ka o to sira ra, ani Matigi Ala ka o kisi o tɔɔrow ma cogo min na, Musa ka o bee fo a ye fana. ⁹ Ayiwa, Matigi ka o kopumanba min ke Izirayelimɔgow ye, ka o bosi ka bo Misirankaw boro, o kibaroya ka Zetoro jusu diya kosebe.

* **18:3** 18.3 Gerisomu korɔ ye ko: ne ye lonan ye yan. Aw ye 2.22 fle. † **18:4** 18.4 Eliyezeri korɔ ye ko: Ala le ye ne demebaga ye.

¹⁰ Zetoro ko o le ra ko: «Matigi Ala baraka, sabu ale le ka aw bosi Misirankaw ni Farawona boro; a k'a ta mɔgɔw bosi ka o bɔ Misirankaw ta jɔnya ra. ¹¹ Ne k'a lon sisan ko Matigi Ala le ka bon ka teme batofen tow beɛ kan; sabu a ka Izirayelimɔgɔw kisi ka bɔ Misirankaw ta juguya kɔrɔ, ka o ta juguya ben o yerɛ kan.»

¹² Musa burance Zetoro ka began dɔ faga, k'a kuturu jeni, ka o di Ala ma saraka ye. O ko, a ka began dɔw ke saraka ye tuun; Haruna ni Izirayeli cekɔrobaw beɛ nana fara Zetoro kan, ka o saraka domu Ala na kɔrɔ.

Zetoro ka Musa ladi

¹³ Ayiwa, o dugusagbe, Musa wurira ka sigi, ka mɔgɔw ta kopaw janabo. Jama lɔra Musa kunna, k'a ta sɔgɔma, fɔ ka taga wula se. ¹⁴ Musa tun be min beɛ kera mɔgɔw ye, Zetoro ka o ye minke, a ko Musa ma ko: «Mun na i be nin jama ta kow janabora nin cogo ra? Mun koson ele kelenpe le siginin be, nin jamaba lonin be i na fe, k'a ta sɔgɔma fɔ ka na wula se?»

¹⁵ Musa k'a burance jaabi ko: «Mɔgɔw yerɛ le be na ne fe ko ne ye o ta kiti tige, ka Ala ta sariya yira o ra. ¹⁶ Ni ko dɔ ka don o ni jɔgɔn ce, o be na ne fe, ne be o janabo. Ne be Ala ta ciw ni Ala ta sariyaw yira o ra.»

¹⁷ Musa burance Zetoro k'a fɔ Musa ye ko: «I ta baarakɛcogo man ni.

¹⁸ I bena i yerɛ baraka ban, ka mɔgɔw fana baraka ban. Nin baara ka bon i kelen baraka ma; i kelen te se k'a na. ¹⁹ Ayiwa, sisan ne bena min fɔ i ye ka i ladi, o lamɛn; Ala fana ye i demɛ k'a ke. Ele ka kan ka ke daramina le ye mɔgɔw ni Ala ce, ka o ta kogbelenw lase Ala ma. ²⁰ I ka kan ka mɔgɔw karan Ala ta cifoninw ni Ala ta sariyaw ra. Mɔgɔw ka kan ka tagama cogo min na, ani o ka kan ka min ke, i ye o beɛ yira o ra. ²¹ O ko, i ye mɔgɔ dɔw panawoloma, minw hakiri ka bon; o ye ke Alapasiranbagaw ye, ani lanamɔgɔw, ani mɔgɔ minw te son janfa ma. I ye o mɔgɔw le sigisigi jama kunna; i ye dɔw sigi mɔgɔ waga kelen kelen kunna, ka dɔw sigi mɔgɔ keme keme kunna, ka dɔw sigi mɔgɔ bilooru looru kunna, ka dɔw sigi mɔgɔ tan tan kunna. ²² Olugu le bena kerekow janabo lon o lon mɔgɔw ni jɔgɔn ce. Ni ko min bonyara olugu beɛ ma, o ye taga ni o ye ele fe. Nka ko fitiniw, olugu yerɛ ye o janabo yi. Ni a kera ten, i bena i yerɛ laganfiya dɔonin, olugu bena dɔ bɔ i ta doni na. ²³ Ni i k'a ke ten, ni a fana kera ko Ala ka o le fɔ, ele tena sege, mɔgɔw beɛ jusu sumanin bena taga o ta so fana.»

²⁴ Musa burance Zetoro ka kuma minw beɛ fɔ Musa ye, Musa sonna ka o beɛ ke. ²⁵ A ka mɔgɔ hakiriman dɔw bɔ Izirayelimɔgɔw ra, ka olugu ke o kuntigiw ye. A ka dɔw sigi mɔgɔ waga kelen kelen kunna, ka dɔw sigi mɔgɔ keme keme kunna, ka dɔw sigi mɔgɔ bilooru looru kunna, ka dɔw sigi mɔgɔ tan tan kunna. ²⁶ Olugu le tun be mɔgɔw ta kerekow janabo tuma beɛ. Ni ko min bonyara o ma, o be taga ni o ye Musa fe. Nka ko fitiniw, olugu yerɛ le tun be o beɛ janabo o yerɛ ma.

²⁷ Ayiwa, o ko, Musa ka sira di a burance Zetoro ma. Zetoro kɔsegira ka taga a ta jamana ra.

Ala ka jɛnɔgɔnya don ni Izirayelimɔgɔw ye

19

Izirayelimɔgɔw sera Sinayi kuru ma

¹ Izirayelimɔgɔw bonin ko Misiran jamana ra, a karo sabanan tere fɔlɔ, o sera Sinayi kongokolon kɔnɔ. ² O bɔra Refidimu le ka se Sinayi kongokolon kɔnɔ. O ka o ta fanibonw lo o yɔrɔ ra ka o pasin kuru ma. ³ Musa yelenna

kuru kunna ka taga kuma ni Ala ye. Matigi Ala ka Musa wele kuru kunna k'a fɔ a ye ko: «Nin kuma fɔ Yakuba ta mɔgɔw ye, Izirayelimɔgɔw, ko: ⁴ <Ne ka ko minw ke Misirankaw ra, aw ka o ye, ani ne ka aw ta i n'a fɔ bɔn* be a denw ta cogo mina a kaman kan, ka na ni aw ye ne yere kɔrɔ, aw ka o ye fana.

⁵ «Ayiwa, sisan, ni aw ka ne kumakan lamɛn, ka to ne ta jɛnɔgɔnya ra, aw le bɛna ke ne ta mɔgɔ kanuninw ye ka temɛ siya tɔw bɛɛ kan, sabu dugukolo bɛɛ lajennin ye ne ta le ye. ⁶ Ne bɛna aw ke ne ta sarakalasebagaw ye, ka aw sigi ne ta masaya ra, ka aw ke siya saninman ye, ka aw bla danna ne ye.» I bɛna o kuma le lase Izirayelimɔgɔw ma.»

⁷ Musa jigira ka na Izirayeli cɛkɔrɔbaw bɛɛ lajɛn. Matigi Ala ka kuma minw fɔ a ye, a ka o bɛɛ lase o ma. ⁸ Jama bɛɛ lajennin ka Musa jaabi ko: «Matigi Ala ka min o min fɔ, anw bɛna o bɛɛ ke.» Jama ka min fɔ, Musa tagara o lase Matigi Ala ma. ⁹ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Ne bɛna ke sankaba finman dɔ ra ka na i fɛ, janko ni ne nana ke kuma ye i fɛ tuma min na, mɔgɔw ye ne kumakan mɛn, ka la i ra tuma bɛɛ.»

Jama tun ka min fɔ Musa ye, Musa kɔsegira ka taga o lase Matigi Ala ma.

Ala kumana Musa fɛ tuun kuru kan

¹⁰ Matigi Ala ko Musa ma tuun ko: «Taga mɔgɔw fɛ, i ye o saninya bi, ani sini, k'a fɔ o ye ko o ye o ta faniw fana ko; ¹¹ ko o ye o yere labɛn sani sinikɛnɛ cɛ; sabu sinikɛnɛ ne bɛna jigi Sinayi kuru kan mɔgɔw bɛɛ na na. ¹² I ye dan dɔ yira o ra kuru lamini bɛɛ ra, k'a fɔ o ye k'a gbɛleya ko o ye o yere kɔrɔsi, o kana temɛ o dan kan, ka yɛlɛn kuru kan, walama ka gbara a ra. Ni fɛn o fɛn gbarara kuru ra, o ka kan ka faga le; ¹³ nka mɔgɔ man kan k'a boro maga o tigi ra. Aw ye a bon ni kabakuru le ye, walama biɛ, k'a faga. Ni a kɛra mɔgɔ ye o, walama bɛgan o, a janaman man kan ka to. Ni buru nana fiyɛ tuma min na, o tuma le ra dɔw bɛna se ka gbara kuru ra.»

¹⁴ Musa jigira ka bɔ kuru kan ka na mɔgɔw fɛ. A k'a fɔ o ye ko o ye o yere saninya, ka o ta faniw ko. ¹⁵ O ko, a k'a fɔ mɔgɔw ye tuun ko: «Aw ye aw yere labɛn; sani sinikɛnɛ cɛ; aw kana gbara aw musow ra.»

¹⁶ Ayiwa, lon min fɔra, o lon sɔgɔmada jona fɛ, sankurukan ni sanmanamana ni sankabafinba dɔ kɛra kuru san fɛ. Burufiyɛkan belebele dɔ bora, fɔ mɔgɔw bɛ yereyere o ta fanibonw kɔnɔ, o sirankojugu fɛ. ¹⁷ Ayiwa, a kɛra ten, Musa ka mɔgɔw bɛɛ labɔ kɛnɛ ma, ka taga ni o ye Ala na kɔrɔ. Mɔgɔw lɔra kuru kɛrɛ fɛ.

¹⁸ Sinayi kuru fan bɛɛ tun kɛra sisi ye, sabu Matigi Ala tun jigira kuru kunna tasuma ra. A sisi tun bɛ wurira i ko dibiba dɔ sisi. Kuru bɛɛ tun bɛ yereyɛrɛra ni fanga ye. ¹⁹ Burufiyɛkan tun bɛ bonyara ka taga a fɛ. Ni Musa tun kumana, Matigi Ala tun bɛ a jaabi ni perɛnkanba le ye i ko sanperɛnkan. ²⁰ Matigi Ala jigira o cogo le ra kuru kan. A tora kuru kunna ka Musa wele. Musa yelenna ka taga a fɛ. ²¹ Matigi Ala k'a fɔ a ye ko: «Jigi, i ye taga a fɔ mɔgɔw ye k'a gbɛleya o ma, ko o kana girin ka gbara kuru ra ko o bɛ ne flɛ dɛ! Ni o tɛ, o caman le bɛna faga. ²² Hali sarakalasebaga minw bɛ deri ka gbara ne ra, olugu ka kan ka o yere saninya fana, janko ne kana na kojugu dɔ ke o ra ka o faga.»

* 19:4 19.4 Bɔn ye kɔnɔ belebele dɔ ye min baraka ka bon kɔsɛbɛ.

²³ Musa k'a fɔ Matigi Ala ye ko: «Mɔgɔ tena sɔn ka yelen Sinayi kuru kan, sabu ele yere ka kankari la an ye k'a gbeleya an ma ko an ye dan bla kuru lamini na, mɔgɔ kana teme o dan kan.» ²⁴ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Jigi, i ye taga; o ko, i ni Haruna ye yelen ka na ɲogɔn fe yan. Nka sarakalasebagaw ni mɔgɔ tow kana girin ko o be yelen ka na ne fe! Ni o te, ne bena kojugu ke o ra ka o faga.» ²⁵ Musa jigira ka taga mɔgɔw fe, ka taga o kuma fɔ o ye.

20

Ala ta sariya tan

¹ Ayiwa, Ala ka nin kumaw le fɔ Izirayelimɔgɔw ye; a ko:

² «Ne le ye Matigi Ala, i ta Ala ye, min ka i labɔ Misiran jamana ra, jonyaso ra.

³ «I kana batofen were si bato ne ko.

⁴ «I kana ja si lese i yere ye k'a bato. Fen minw be sankolo ra o, minw be dugukolo kan o, minw be dugukolo jukoro ji ra o, i kana o do si bisigiya lalaga k'a bato. ⁵ I kana i kinbiri gban o fenw si koro, ka o bato. Sabu ne min ye Matigi Ala, i ta Ala ye, ne t'a fe i ye ne ni batofen were kanu ɲogɔn fe fiyewu. Mɔgɔ minw be o terenbariyakow ke, ne bena o hake bo o tigiw ra, k'a bo o ta denw na, k'a bo o ta denw ta denw na fana, fɔ ka taga se o ta duruja sabanan, ni a naaninan ma, sabu o be ne koninya. ⁶ Nka mɔgɔ minw be ne kanu, ka ne ta sariyaw sira tagama, ne be kojuman ke olugu ye, k'a ke o ta denw ye, ani o ta denw ta denw, fɔ ka taga se o ta duruja waga kelennan ma.

⁷ «I kana Matigi Ala, i ta Ala togo fɔ gbansan, sabu mɔgɔ o mɔgɔ be Matigi Ala togo fɔ gbansan, Matigi Ala tena o tigi jarakibari to.

⁸ «I ye i hakiri to Nenekirilon na k'a ke lon saninman ye. ⁹ I ye baara ke tere wɔɔɔ, ka i ta kow bee ke. ¹⁰ Nka logokun tere wolonflanan ye Matigi Ala, i ta Ala ta Nenekirilon le ye. I kana baara si ke o lon na; i yere o, i dence o, i dennuso o, i ta jonce o, i ta jonmuso o, i ta beganw o, hali lonan min be i fe so kono, o si kana baara ke o lon na. ¹¹ Sabu Matigi Ala ka sankolo ni dugukolo ni kogoji ni a konofenw bee dan tere wɔɔɔ le kono, ka nenekiri a tere wolonflanan. O le koson Matigi Ala ka baraka don tere wolonflanan na, k'a saninya k'a bla danna.

¹² «I fa ni i ba bonya, janko Matigi Ala, i ta Ala bena jamana min di i ma, i ye sijan soro o jamana ra.

¹³ «I kana mɔgɔ faga.

¹⁴ «I kana jeneya ke.

¹⁵ «I kana sonyari ke.

¹⁶ «I kana faninya fɔ k'a la i mɔgɔɲogɔn na.

¹⁷ «I kana pabo i mɔgɔɲogɔn ta bon fe; i kana pabo i mɔgɔɲogɔn ta muso fe, walama a ta jonce, walama a ta jonmuso, walama a ta misi, walama a ta fali; i kana pabo i mɔgɔɲogɔn ta fen si fe.»

Ala kumakan ka siranya bla Izirayelimɔgɔw ra

¹⁸ Mɔgɔw bee tun be sankurukan ni burufiyekan mena. O tun be sanmanamana ni sisi wurito yera kuru kan. Mɔgɔw ka o ye minke, o ka ke yereyere ye siranya boro. O mabɔra kuru ra ka taga lo fɔ yorojan. ¹⁹ O ko Musa ma ko: «Ele yere ye kuma an fe, an bena i lamɛn. Matigi Ala kana kuma an fe tuun, ni o te, an bena sa.»

²⁰ Musa k'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw kana siran, sabu Ala nana ka na aw kɔrɔbɔ k'a flɛ le. A ka o kɛ janko aw ye siran a ɲa, aw kana jurumun kɛ.»

²¹ Ayiwa, mɔgɔw lonin tora yɔrɔjan. Ala tun bɛ sankaba finman min na, Musa gbarara o sankaba ra.

Ala ka sariya min sigi sarakajenifen ko ra

²² Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «A fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko ne ko: <Aw k'a ye ko ne tora fɔ sankolo ra ka kuma aw fɛ. ²³ O ra, aw kana batofɛn warigberaman, walama a saninlaman si lalaga aw yɛrɛ ye. Aw kana batofɛn wɛrɛ fara ne kan. Aw kana o kɛ fiyewu.

²⁴ « <Aw ye sarakabɔnan bɔgɔraman dɔ lɔ ne ye. Aw bɛna aw ta saraka jenitaw* ni aw ta jɛnɲɔgɔnya sarakaw* bɔ o kan, ni a kɛra sagaw ye walama baw walama misiw. Ni ne ka ne yɛrɛ yira yɔrɔ o yɔrɔ, ne bɛna na aw fɛ ka na baraka don aw ra o yɔrɔ ra.

²⁵ « <Ni aw bɛ sarakabɔnan lɔ ne ye, ni aw bɛ a lɔ ni kabakuru le ye, aw kana a lɔ ni kabakuru lɛsɛninw ye. Sabu ni aw bɛ kabakuru lɛsɛ ni aw ta kabakuru lɛsɛnanw ye, aw bɛna o kabakuruw lanɔgɔ le.

²⁶ « <Aw kana sarakabɔnan lɔ ne ye, ka yɛlɛnyɔrɔ kɛ a ra ka taga a san fɛ, ni o tɛ, aw yɛlɛntɔ ka taga saraka bɔ, mɔgɔw bɛ se ka to dugu ma ka aw ta fani jukɔrɔyɔrɔ ye.> »

21

Sariya min sigira jɔnw kosɔn

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Nin sariyaw fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko: ² <Ni aw ka jɔn san, ni Heburu lɔ, a ka kan ka baara kɛ aw ye san wɔrɔrɔ; nka a san wolonflanan, aw ka kan k'a bla a ye taga, a fana man kan ka foyi sara. ³ Ni a kelen le tun nana aw fɛ, a kelen le ka kan ka taga fana. Ni muso tun bɛ a fɛ kakɔrɔ, a ni a muso bɛ taga. ⁴ Ni a matigicɛ le tun ka muso di a ma, ni o muso ka dencɛw walama denmusow sɔrɔ a fɛ, muso ni denw bɛ kɛ a matigicɛ ta ye, ale kelen bɛ taga. ⁵ Nka ni jɔncɛ yɛrɛ le ko, ko a matigicɛ ni a muso ni a denw ko ka di a ye, ko o kosɔn a t'a fɛ ka taga, ⁶ o tuma a matigicɛ ye Ala kɛ a yɛrɛ seere ye, ka gbara ni jɔncɛ ye, k'a den bonda yiri kan, walama da kɛrɛfeyiri kan, k'a toro sɔgɔ ni biɲɛ ye. Ni o kɛra, o jɔncɛ bɛ to a matigi ta baara ra fɔ ka taga a sa.

⁷ « <Ayiwa, ni dɔ k'a denmuso fiyeere jɔnya ra, o denmuso lablacogo ni jɔn tow ta tɛna kɛ kelen ye. ⁸ Ni a matigicɛ tun k'a san, ko a bɛna a furu le, kɔ fɛ, a ko ma na diya a ye tuun, o tuma, a y'a to den fa ye a ta wari sekɔ a ma, ka den kunmabɔ. Matigicɛ man kan k'a fiyeere tuun siya wɛrɛ mɔgɔ ma. Ni a k'a fiyeere, a kɛra i n'a fɔ a k'a janfa le.

⁹ « <Ni matigicɛ tun ka o jɔnsunguru san ko a bɛna a di a dencɛ le ma, landa min sigira sungurudenw ta furu ko ra, a ye a kɛ ka kaɲa ni o ye. ¹⁰ Kɔ fɛ, ni a nana muso wɛrɛ furu tuun, a tun bɛ min kɛra muso fɔlɔ ye, dɔ man kan ka bɔ o ra; a ye a fiyɛrɛbɔ, k'a baro, ka sɔn ka jɛn ni a ye.

¹¹ « <Ni a ma o ko saba kɛ a ye, o tuma jɔnmuso bɛ se ka bɔ ka taga, a tɛ foyi sara.> »

Kojugu minw ka kan ni fagari ye

¹² « <Ni mɔgɔ min k'a lawuri a kama ka mɔgɔ bugɔ k'a faga, o tigi fana ka kan ka faga a ɲɔgɔn ye. ¹³ Nka ni a tigi m'a lawuri a kama ka taga dogo a ɲa ka a faga, ni a kɛra Ala yɛrɛ ta latigɛ le ye, o tuma ne bɛna yɔrɔ dɔ

yira aw ra, o mɔgɔfagabaga be se ka bori ka taga dogo yɔrɔ min na. ¹⁴ Nka ni mɔgɔ dɔ k'a lawuri a kama k'a mɔgɔɲogɔn neɛe ka a faga, aw ye o tigi mina k'a faga fana, hali ni a borira ka taga dogo ne ta sarakajenifen le korɔ. ¹⁵ Ni mɔgɔ min k'a face, walama a bamuso bugɔ, o ka kan ka mina ka faga. ¹⁶ Ni mɔgɔ min ka mɔgɔ dɔ sonya ka taga a fiyeere, walama ni a sonyanin yera a boro, o son ka kan ka faga.

¹⁷ « <Ni mɔgɔ min ka kumajugu fɔ a face ma, walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga.> »

Sariya min sigira mandimini kosɔn

¹⁸ « <Ni mɔgɔ fla kerera, ni dɔ ka dɔ bugɔ ni kabakuru ye, walama ni a borokuru ye, k'a mandimi, ni a ma sa, nka a banara ka la, ¹⁹ ni a nana se ka wuri ka bɔ kenɛ ma, ka yaalayaala ni bere ye, o tuma foyi tena ke a bugɔbaga ra. Nka a ka wagati min ke bana ra, a ka kan ka o sara a ye, k'a flake fɔ ka taga a kenɛya.

²⁰ « <Ni matigice min k'a ta jonɛ, walama a ta jonmuso bugɔ ni bere ye fɔ k'a faga, o hake ka kan ka bɔ o matigice ra. ²¹ Nka ni o jon tora nin na ka tere kelen walama tere fla ke, foyi man kan ka ke a matigice ra, sabu a ta wari lo.

²² « <Ni ce dɔw kerəketo ka muso lasirito dɔ ɲoni k'a ben, ni muso kɔnɔ ka cɛn, k'a sɔrɔ foyi wɛrɛ ma ke a yɛrɛ ra, muso ce bɛna warida dɔ ben o ce kan, a bɛna o sara muso ce ye kititigebagaw ɲa korɔ. ²³ Nka ni ko wɛrɛ le ka ke muso ra, o tuma o juru be sara ce ra ka kapa ni sariya ye: ni min ka mɔgɔ faga, o tigi ka kan ka faga a ɲogɔn ye, ²⁴ ni min ka mɔgɔ ɲa ci, o ta be ci a ɲogɔn ye; ni min ka mɔgɔ ɲin bon, o ta be bon a ɲogɔn ye; ni min ka mɔgɔ boro kari, o ta be kari a ɲogɔn ye; ni min ka mɔgɔ sen kari, o ta be kari a ɲogɔn ye; ²⁵ ni min ka mɔgɔ jeni, o fana be jeni a ɲogɔn ye; ni min ka mɔgɔ mandimi, o fana be mandimi a ɲogɔn ye; ni min ka mɔgɔ bugɔ k'a yɔrɔ dɔ funu, o tigi fana ka kan ka bugɔ k'a yɔrɔ dɔ funu.

²⁶ « <Ni mɔgɔ min k'a ta jonɛ walama a ta jonmuso bugɔ fɔ k'a ɲa kelen ci, o tigi ka kan k'a labla a ɲa kosɔn. ²⁷ Ni a k'a bugɔ fɔ k'a ɲin kelen le kari, a ka kan k'a labla fana a ɲin kosɔn.> »

Sariya min sigira beganw ta mandimini ko ra

²⁸ « <Ayiwa, ni misi dɔ ka mɔgɔ tu, ce walama muso, k'a faga, o ka kan ka o misi bon ni kabakuru ye k'a faga. A sogo man kan ka domu. Nka foyi man kan ka ke misitigi yɛrɛ ra. ²⁹ Nka ni misi tun be deri ka mɔgow tu kakɔrɔ, ni o ko fɔra a tigi ye, ni a ma sɔn k'a janto a ra, ayiwa, ni o misi ka mɔgɔ faga, ce walama muso, misi ka kan ka bon ni kabakuru ye k'a faga, k'a tigi fana faga k'a fara a kan. ³⁰ Nka ni misi ka min faga, ni o ta mɔgow sɔnna ko misitigi ye warida dɔ sara k'a nin kunmabo, o tuma a bɛna o warida sara k'a nin kunmabo.

³¹ « <Ayiwa, ni o misi ka den dɔ le tu k'a faga, cɛden, walama musoden, o sariya kelen le bɛna o ko ɲanabo. ³² Nka ni misi ka jon le tu k'a faga, ce walama muso, misitigi ka kan ka warigbe garamu kemɛ saba di o jon matigice ma; o be misi bon ni kabakuru ye k'a faga.

³³ « <Ni mɔgɔ dɔ ka dinga dɔ dayɛlɛ, walama k'a sogi, k'a to yi, a m'a datugu, ni misi dɔ, walama fali dɔ bɛna a kɔnɔ ka faga, ³⁴ o dinga sogibaga ka kan ka o began sara, k'a wari di begantigi ma; nka misi su be ke ale yɛrɛ ta ye.

³⁵ « <Ni mɔgɔ dɔ ta misi ka mɔgɔ wɛrɛ ta misi tu k'a faga, misi min ka turi kɛ, o bɛ fiyeere k'a wari taran o ni ɲogɔn cɛ; o bɛ misi faganin sogo taran o ni ɲogɔn cɛ fana. ³⁶ Nka ni a kɛra ko o misi tun bɛ deri ka misi tɔw tu, ni misitigi k'a lɔn, nka a ma sɔn k'a janto a ra, o tuma a ta misi ka misi min faga, a bɛ o misi ɲogɔn sara ni misi wɛrɛ ye; misi su bɛ kɛ ale yɛrɛ ta ye.

Sariya min sigira sonw kosɔn

³⁷ « <Ni mɔgɔ dɔ ka misi, walama saga, walama ba sonya k'a faga, walama k'a fiyeere, ni misi lo, a kan ka misi looru le di a ɲogɔn ye. Ni saga lo, walama ba, a ka kan ka o ɲogɔn naani le di.> »

22

¹ « <Ni son dɔ minana su fɛ k'a sɔrɔ a b'a fɛ ka don bon kɔnɔ, ni o k'a bugo fɔ k'a faga, kiti tɛna kɛ o ra. ² Nka ni a minana tere fɛ le, ni o k'a faga, o tuma a fagabaga jarakira. Ni son minana tere fɛ, a ka fɛn minw sonya, a ka kan ka olugu sara le. Ni foyi tɛ a boro k'a sara, o tuma o ye a yɛrɛ fiyeere k'a kɛ a ta sonyari jurusara ye. ³ Ayiwa, ni a kɛra ko a ka misi, walama fali, walama saga, walama ba le sonya, ni a ɲanaman yera a boro, a ka kan ka o misi, walama o fali, walama o saga, walama o ba sonyanin ɲogɔn fla le di.> »

Sariya min sigira walifɛnw kosɔn

⁴ « <Ni mɔgɔ min k'a lawuri a kama k'a to a ta beganw ye dɔ ta siman cɛn, walama ka dɔ ta rezenforo cɛn, bɛgantigi bɛna a yɛrɛ ta foro simanw ni a ta rezenw bɛɛ ra ɲumanman di o forotigi ma a sara ye. ⁵ Ni mɔgɔ dɔ ka tasuma don, ni tasuma tagara se binɲaga ma, ka bonya ka taga don dɔ ta foro ra, ka taga o tigi ta siman tigenin, walama siman senin tigɛbari, walama a sebari ɲɛni, min ka o tasuma don, o tigi ka kan ka forotigi ta siman sara a ye.

⁶ « <Ni mɔgɔ dɔ ka wari, walama fɛn wɛrɛ karifa a mɔgɔɲogɔn ma ko a ye a mara a ye, ni o k'a sonya a fɛ so kɔnɔ, ni son ka mina, a ka kan ka o fɛn ɲogɔn fla sara o tigi ye. ⁷ Nka ni son ma ye, o tuma wari, walama fɛn tun karifara min ma, o tigi ye Ala kɛ a seere ye, ka kari ko ale yɛrɛ le ma o fɛn ta.

⁸ « <Ayiwa, ni mɔgɔ fla jigira ɲogɔn na, misi, walama fali, walama saga, walama fani, walama fɛn dɔ wɛrɛ kosɔn, ko a tun tununa o fɛ, ni o fla bɛɛ ko o ta tun lo, o tuma o ye taga ni o ko ye Ala ɲa kɔrɔ. Ni Ala ka min jarki, o tigi bɛna o fɛn tununin ɲogɔn fla sara tɔ kelen ye.

⁹ « <Ni mɔgɔ dɔ ka fali, walama misi, walama saga, walama ba, walama began suguya wɛrɛ di a mɔgɔɲogɔn ma ko a ye a mara, ni o began ka sa, walama ni a yɔrɔ dɔ ka kari, walama ni o k'a sonya k'a sɔrɔ mɔgɔ ma bɔ a kala ma, ¹⁰ o tuma, karifa kɛra min ma, o ka kan ka kari Ala ra a tɔɲogɔn ɲana, ko ale boro ma maga a ra. Ayiwa, bɛgantigi ye sɔn o kariri ma; o tuma karifa kɛra min ma, o man kan ka foyi sara tuun. ¹¹ Nka ni began sonyana a ta so le kɔnɔ, o tuma a ka kan k'a ɲogɔn sara bɛgantigi ye. ¹² Ni a kɛra ko wara dɔ le k'a faga k'a domu, a ye na ni wara dato ye ka na o yira, janko o ye kɛ a seere ye. Ni o kɛra, a man kan ka o began sara tuun.

¹³ « <Ni dɔ ka began singa a mɔgɔɲogɔn fɛ, ni o began yɔrɔ dɔ ka kari, walama ni a ka faga, k'a sɔrɔ bɛgantigi yɛrɛ tɛ yi, min ka began singa, o ka kan k'a ɲogɔn sara bɛgantigi ye. ¹⁴ Nka ni a kɛra ko bɛgantigi yɛrɛ tun

be yi, min ka began singa, o man kan ka foyi sara tuun. Ni a kera ko a tun ka began ta a fe sara le ra, o wari le bena ke a sara ye.» »

Sariya min sigira sunguruw ta ko ra

¹⁵ « <Sunguru min ma ceko lon, ni a fana ma mamina folo, ni ce do ka o sunguru nege ka jen ni a ye, o ce ka kan k'a furunaforo bo k'a di sunguru face ma, k'a furu.

¹⁶ « <Ni sunguru face ma son k'a denmuso di a ma, o bee n'a ta, ce ka kan ka o sunguru furunaforo sara, ka kapa ni furunaforo sariya ye.> »

Ko minw ka kan ni fagari ye

¹⁷ « <Muso o muso be subagaya ke, aw ye o faga, aw kana a to yi.

¹⁸ « <Ni mogo o mogo ka jen ni began ye, aw ye o tigi faga.

¹⁹ « <Ni mogo o mogo ka saraka bo batofen werew ye, ni Matigi Ala kelenpe te, aw ye o tigi mina k'a faga.

Sariya minw sigira janibatow koson

²⁰ « <Aw kana kojugu ke lonanw na, walama ka o jonyamina, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra.

²¹ « <Muso ce saninw, ani feritaninw, aw kana olugu tooro. ²² Ni aw ka o tooro, ni o kasira ka ne togo wele, ne Matigi Ala, ne bena o kasikan men, sigiya te o ra. ²³ Ne bena dimi aw koro kosebe, k'a to aw juguw ye aw faga kere ra ni kerekemuru ye. O tuma aw yerew ta musow le bena ke muso ce saninw ye, aw ta denw be ke feritaninw ye.

²⁴ « <Ni aw ka wari juru don aw ta siyamogo fagantan do ra, aw kana a ke i ko jurunantigi tow b'a ke cogo min na; aw kana a fo ko a ye wari do fara a kan k'a sara aw ye.

²⁵ « <Ni i ka i mogoogon ta deregeba mina a fe i ta juru koson, i ka kan k'a kosegi a ma sani tere ye ben; ²⁶ sabu i b'a soro ko o doron le b'a fe k'a yere datugu. Ni i ka o mina a ra, a bena mun le ke k'a yere datugu su fe ka la? Ni a kasira, ka ne togo wele, ne bena a kasikan men, sabu ne be hina.

Ala bonyacogo ani saninyari

²⁷ « <Aw kana Matigi Ala togo cen, walama ka kumajugu fo aw ta jamana namogo do ma.

²⁸ « <Ni siman sera, walama rezen sera, aw man kan ka meen ka na ni siman folo ye, walama rezen folo, ka na o di ne ma saraka ye. Aw ka kan ka aw dence folow fana bla danna, ka o ke ne ta ye. ²⁹ O cogo kelen na fana, aw ye aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw fana den folow di ne ma saraka ye. Nka o woronin ka kan ka to o ba koro folo, fo tere wolonfla. O tere seeginan le ra, aw be soro ka o di ne ma.

³⁰ « <Aw bee ka kan ka ke mogo saninmanw ye, ka ke ne ta ye.

« <Ni wara ka began o began faga kongo kono k'a domu, aw kana o to domu. Aw ye o di wuruw ma.> »

23

Sariya min sigira barakantanw koson

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Izirayelimogow ye tuun ko: «Ko min te can ye, aw kana yaala ka o lakari. Aw kana jen ni mogojuguw ye ka faninya la mogo ra. ² Aw kana tugu jama no fe, ka kojugu ke. Aw fana kana tugu

jama kɔ, ka sɔn ka ke ko do seere ye min te ko terennin ye. ³ Aw kana kiti tige k'a diya mɔgo do ra ko a tigi ye fagantan ye.

⁴ «Ni i benna ni i jugu ta misi tununin ye, walama a ta fali, i ye a gben ka taga a di a ma. ⁵ Ni i ka i jugu ta fali desenin ye doni kɔrɔ, hali ni a demelogo te i ra, i ye a deme.

⁶ «Aw kana kiti ben fagantan kan kititigeyɔrɔ ra k'a ta jo bɔsi a ra.

⁷ «Aw kana sɔn ka mɔgo jaraki faninya kan, ka mɔgo jarakibari, walama mɔgo terennin faga; sabu ne te mɔgojugu jarakibari to.

⁸ «Aw kana sɔn ka bonyafen mina mɔgo fe, ka kiti diya a tigi ra; sabu bonyafen be mɔgo yerikebagaw na fiyen, ka mɔgo terenninw ta kuma jenge.

⁹ «Aw kana lonan jonyamina; lonanya ye min ye, aw yere ka o silɔn, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra.»

Nenkirisan ni Nenkirilon ta sariya

¹⁰ «San wɔrɔ kɔnɔ aw ka kan ka aw ta dugukolo sene k'a siman tige.

¹¹ Nka a san wolonflanan, aw ye o yɔrɔ dugukolo to yi pewu, janko a ye a yere sɔrɔ. Ni o kera, desebagato minw be aw ce ra, olugu fana bena do sɔrɔ a ra k'a domu. Ni a to min ka to olugu ko, kongosogow bena o domu. Aw ka kan ka o kelen le ke aw ta oliviyeforow ni aw ta rezenforow ra.

¹² «Aw ye baara ke tere wɔrɔ; a tere wolonflanan, aw ye nenekiri, janko aw ta misiw, ni aw ta faliw, ni aw ta jonw, ni aw ta lonanw bee ye nenekiri.

¹³ «Ne min ye Matigi Ala ye, ni ne ka fen o fen fo aw ye, aw ye tagama ka kapa ni o le ye. Aw ye aw yere kɔrɔsi kosebe, aw kana batofen were si togo fo aw da ra. Mogo si yere man kan ka batofen were togo men aw da ra.»

Sariya minw sigira janagbew kosɔn

¹⁴ «Ayiwa, san o san, aw ka kan ka janagbe saba le ke ne ye, ka ne bonya. ¹⁵ A folo, aw ka kan ka burufunubari janagbe* ke. Ni Abibu karo sera, ka kapa ni wagati latigenin ye, i n'a fo ne k'a fo aw ye cogo min na, aw ka kan ka burufunubari le domu fo tere wolonfla; sabu aw bora Misiran jamana ra o karo le ra. O janagbe ra, mogo si kana na ne na kɔrɔ fana yɔrɔ saninman na, ka na ne bato, k'a sɔrɔ foyi te a boro k'a di ne ma saraka ye.

¹⁶ «Ayiwa, o ko, aw be fen minw sene aw ta foro kɔnɔ, ni aw be o simankura kun folo tige tuma o tuma, aw ye simantige janagbe ke.

«Ni san yeleman fana, ni aw be aw ta forow yiridenw ladon tuma min na, aw ye simanladon janagbe ke.

¹⁷ «O cogo ra, san o san, cew bee ka kan ka na sinaga saba ne Matigi Ala na kɔrɔ, ka na saraka bo ne ye o janagbew ra.

¹⁸ «Ni aw b'a fe ka began saraka* bo ne ye, aw kana o jori ni burufununin kori jɔgon na. Sarakasogo turu fana man kan ka bla ka si. ¹⁹ Aw ka kan ka na ni aw ta simankura kun folo ye Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso kɔnɔ. Aw kana badennin tobi ni a ba ta nɔnɔ ye*.»

Ala ka layiri min ta Izirayelimogow ye

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Ne bena meleke do ci aw na fe, janko o ye aw kɔrɔsi sira ra. Ne ka yɔrɔ min laben aw ye, a bena

* **23:19** 23.19 Ka badennin tobi ni a ba ta nɔnɔ ye: o tun be se ka ke o yɔrɔ mogow ta landa do ye; Izirayelimogow tun man kan ka o jɔgon ke.

taga aw ladon yi. ²¹ Aw ye aw yere korosi o meleke ra. Aw ye a lamen; aw kana a soso; ni o te, a tena aw ta hake yafa aw ma de! Sabu a be a ta baara kera ne togo le ra. ²² Nka ni aw k'a lamen, ani ne ka fen o fen fo aw ye, ni aw ka o ke, o tuma ne bena aw juguw kere aw ye, ka aw kerekeregonw kere aw ye. ²³ Ne ta meleke bena bla aw na fe, ka taga aw ladon Amorikaw, ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Kanaanakaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw ta jamana ra. Ne bena o mogow bee halaki. ²⁴ Nka aw man kan ka biri o ta batofenw koro ka o bato fiyewu; aw kana saraka bo o ye. Aw kana o mogow ta kokocogow ladegi. Aw ye o halaki le ka o ban pewu, ka o ta batofenw bee cici, ani o be kabakurujan minw son. ²⁵ Aw ka kan ka baara ke Matigi Ala, aw ta Ala le ye. Ni o kera, ne bena baraka don aw ta domuni ni aw ta ji ra, ka bana mabo aw ra. ²⁶ Aw ta jamana ra, muso si konso tena cen; muso si tena ke den worobari ye fana. Ne bena aw si janya.

²⁷ «Siya min o min be aw na fe, ne bena siranyaba le bla olugu bee ra, sani aw ye se o ma. Aw bena se siya o siya ma, ne bena o bee gben aw na. Ne bena a to aw juguw bee ye bori aw na. ²⁸ Ne bena o ja wuri, k'a to o bee ye bori aw na. Ne bena Hevikaw, ni Kanaanakaw, ni Hetikaw gben ka o bo aw na. ²⁹ Nka ne tena o bee gben ka bo aw na san kelen doron. Ni o te, jamana lakolon bena to, waraw bena caya, ka to ka ben aw kan.

³⁰ «Ne bena to ka o jamana mogow gben aw na donin donin le, fo aw ye na caya ka se ka jamana bee fa.

³¹ «Ne bena aw ta jamana dan sigi; k'a ta Kogojiwulen da ra, ka taga a bla fo Filisikaw ta jamana kogojida ra, ani k'a ta kongokolonba dan na, ka taga a bla fo Efirati bada ra. Ne bena o jamanaw mogow bee don aw boro. Aw bena o bee gben ka bo aw na.

³² «Aw kana jehogonya si don ni o ye, walama ni o ta batofenw ye.

³³ «Aw kana son o ye sigi aw ta jamana ra, janko o kana na a to aw ye ne hake ta; sabu ni o sigira ni aw ye, a laban, aw bena o ta batofenw bato. O fana bena ke sababu ye ka aw lafiri.»

24

Ala ka jehogonya don ni Izirayelimogow ye

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Yelen ka na kuru kan ne fe yan; ele ni Haruna, ani Nadabu, ani Abihu*, ani Izirayeli cekoroba biwolonfla. Nka ni aw nana, aw ye to yorojan ka aw na biri dugu ma ka ne bato.

² «O ko, ele Musa kelen doron le ye gbara ne ra; olugu kana gbara ne ra. Mogo tow fana kana yelen ni aw ye.»

³ Ayiwa, Matigi Ala ka sariya ni ci minw fo Musa ye, Musa tagara o bee fo mogow ye. Jama bee jenna ka Musa jaabi ko: «Matigi Ala ka min o min fo, anw koni bena o bee ke.»

⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka kuma minw bee fo Musa ye, Musa ka o bee sebe. O ko, a wurira sogomada joona fe, ka sarakajenifen do lo kuru kere fe, ka kabakurujan tan ni fla lolu fana ka kapa ni Izirayelimogow ta gba tan ni fla togow ye. ⁵ A ka Izirayeli kanbelen dow ci ko olugu ye saraka jenitaw* faga Matigi Ala ye, ka misitoranw faga, k'a ke ninsondiya saraka* ye. ⁶ Musa ka o misitoranw jori tarance ke minan dow konso, k'a to seriseri sarakajenifen kan.

* 24:1 24.1 Nadabu ni Abihu ye Haruna dencew le ye.

⁷ O ko, a tun ka Ala ta sariyaw, ani a ta ciw sebe jɛnɛɔɔnya Kitabu min kɔnɔ, a ka o ta k'a karan ni kanba ye jama bɛɛ na na. O bɛɛ k'a fɔ ko: «Matigi Ala ka kuma o kuma fɔ, an bɛna o bɛɛ le kɛ a cogo yɛrɛ ra.»

⁸ Ayiwa, Musa tun ka jori min kɛ minanw kɔnɔ, a ka o ta k'a seriseri mɔɔɔw kan, k'a fɔ o ye ko: «Matigi ka jɛnɛɔɔnya min don ni aw ye, k'a ta sariyaw bɛɛ fɔ aw ye, nin jori le ye o jɛnɛɔɔnya sarati ye.»

⁹ Ayiwa, Musa yelenna kuru kan, ani Haruna ni Nadabu ni Abihu ni Izirayeli cɛkɔrɔba biwolonfla. ¹⁰ O ka Izirayeli ta Ala ye. A senkɔrɔyɔrɔ tun bɛ i ko safiri lulu min bɛ manamana, k'a nɔɔrɔ kɛ i ko sankolo yɛrɛ nɔɔrɔ. ¹¹ Nka Matigi Ala ma foyi kɛ o mɔɔɔw ra. O ka Ala ye; o ko, o ka domuni kɛ, ka minni kɛ.

Musa yelenna kuru kunna tun

¹² Matigi Ala ko Musa ma ko: «Yelen ka na kuru kunna ne kɔrɔ yan, i ye lo yan. Ne ka sariyaw ni kumaw sebe kabakuru walaka minw kan, ne bɛna o di i ma, janko i ye Izirayelimɔɔɔw karan o ra.»

¹³ Musa yelenna kuru kunna, ani a ta baaraden Yosuwe. ¹⁴ Nka sani o ye taga, Musa k'a fɔ cɛkɔrɔbaw ye ko: «Aw ye an kɔnɔ yan, fɔ an ye seko ka na. Haruna ni Huri bɛ ni aw ye yan. Ni aw b'a fɛ ka ko dɔ janabɔ, aw ye taga olugu fɛ.»

¹⁵ Ayiwa, ka Musa yelɛntɔ to kuru kunna, sankaba ka kuru datugu. ¹⁶ Matigi Ala ta nɔɔrɔ tora Sinayi kuru kan. Sankaba ka kuru datugu ka se fɔ tere wɔɔrɔ. A tere wolonflanana, Matigi Ala tora sankaba kɔnɔ ka Musa wele. ¹⁷ Izirayelimɔɔɔw ka Matigi Ala nɔɔrɔ ye o ja ra. A kɛra i n'a fɔ tasuma farimanba le bɛ jɛnina kuru san fɛ. ¹⁸ Musa donna sankaba kɔnɔ ka to ka yelen ka taga kuru kunna yi. A tora o yɔrɔ ra yi ka tere binaani ni su binaani kɛ.

Fanibon saninman lalagacogo

25

Ala ka Fanibon lalagacogo yira Musa ra

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ, ko: ² «A fɔ Izirayelimɔɔɔw ye ko o ye na ni o borofen dɔw ye ka na o di ne ma. Mɔɔɔ o mɔɔɔ bɛna sɔn k'a di ni ɲaninyaruman ye, aw ye o bɛɛ ta mina. ³ O bɛna min di, o ye nin ye: sanin, ani warigbɛ, ani siranɛɛ, ⁴ ani sagasi jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛrɛ, ani lenfani fiyenman, ani basiw, ⁵ ani sagajigi gbolo min logira k'a wulen, ani gbolojalan, ani akasiyayiri, ⁶ ani fitinaturu, ani kasadiyanan minw bɛ kɛ ka turu saninman ni wusunana lalaga, ⁷ ani onikisi lulu, ani lulu wɛrɛ minw bɛna kɛ ka saninderege ni disirafen masiri. ⁸ Aw ye fanibon saninman dɔ lalaga ne ye, janko ne ye sigi aw cɛ ra. ⁹ Ne bɛna o fɛnw bisigiya min yira aw ra, aw ka kan ka fanibon saninman ni a minanw bɛɛ lalaga o cogo kelen le ra.»

Kɛsu min bɛ Ala ta jɛnɛɔɔnya yira

¹⁰ «Aw ye kɛsu dɔ lalaga ni akasiyayiri ye. A janya ye kɛ nɔngɔn* na fla ni tarance, a bonya ye kɛ nɔngɔn na kelen ni tarance, a lo fana ye kɛ nɔngɔn na kelen ni tarance. ¹¹ Aw ye sanin yɛrɛworo la a yɔrɔ bɛɛ kan; a kɔkanyɔrɔ ni a kɔnɔɔyɔrɔ bɛɛ. Ka sanin kɛ k'a konkonda lamini. ¹² Aw

* **25:10** 25.10 Nɔngɔn na kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma.

ye sanin gbasì, k'a koori, ka wo ke a ra; aw ye o ñogon naani lalaga, ka o dondon kesu fan naani na; ka fla don fan kelen na, ka to fla don fan to kelen na. ¹³ Aw ye akasiyayiri dow lese, k'a ke bere fla ye. Ka sanin gbasì k'a la o berew yoro bee ra. ¹⁴ O berew le bena don sanin koorininw wow ra kesu fan fla ra, ka to ka kesu ta ni o ye. ¹⁵ O berew ka kan ka to o wo koorininw na tuma bee; a man kan ka bo a ra fiyewu. ¹⁶ Ne bena jennogonya sariya minw sebe k'a di i ma, i ye o bla o kesu kono.»

Kesu datugunan lalagacogo

¹⁷ «Aw ye kesu datugunan fana lalaga ni sanin yereworo ye. A janya ye ke nongon ja fla ni tarance, a bonya ye ke nongon ja kelen ni tarance.

¹⁸ «Aw ye sanin gbasì ka o ke seruben meleke bisigi fla ye, ka o lolu kesu datugunan fan fla ra; ¹⁹ ka kelen ke datugunan kun do ra, ka kelen were ke a kun to kelen na. Aw ye melekew lo kesu datugunan fan fla ra. ²⁰ O sanin seruben melekew fla kamanw ka kan ka biri kesu datugunan kunna, k'a datugu ni o kamanw ye, ka o fla jasin ñogon ma, ka o jaw biri kesu datugunan kunna. ²¹ Ne bena sariya minw di aw ma, i ye o bla kesu kono, ka datugunan biri kesu kunna.

²² «Ne bena ne yere yira i ra o yoro le ra, kesu datugunan san fe, sanin seruben meleke fla ce ma, o minw be jennogonya tagamasiyen kesu kunna. Ne bena ne ta ciw bee fo i ye o yoro le ra, janko i ye a fo Izirayelimogow ye.»

Sarakaburu ta tabali lalagacogo

²³ «Aw ye tabali do fana lalaga ni akasiyayiri ye. A janya ye ke nongon ja fla ye, a bonya ye ke nongon ja kelen ye, a lo ye ke nongon ja kelen ni tarance. ²⁴ Aw ye sanin yereworo la o tabali yoro bee kan, ka sanin ke k'a konkonda lamini. ²⁵ Aw y'a to tabali konkonda ye bonya doonin, k'a bonya ke i ko borokanden naani bonya, ka sanin ke k'a dagbolo lamini. ²⁶ Aw ye sanin gbasì, k'a koori, ka wo ke a ra; aw ye o ñogon naani lalaga, ka o dondon tabali nongon naani na, tabali senw koro. ²⁷ Aw ye o sanin koorininw dondon tabali senw sanfeyorow ra, a nongon naani na. Berew ka kan ka don o wow le ra ka tabali ta. ²⁸ Aw ye o berew ke ni akasiyayiri le ye, ka sanin la o berew bee kan. Aw bena tabali ta ni o berew le ye.

²⁹ «Aw ye minan dow lalaga fana, i n'a fo tasaw, ani setiw, ani belenw, ani jifyew, ka rezenji sarakaw* ke ni o ye. Aw ye o bee lalaga ni sanin yereworo le ye. ³⁰ Aw ka kan ka sarakaburuw bla o tabali le kan ne ja koro wagati bee.»

Fitinablanan saninlaman lalagacogo

³¹ «O ko, aw ye fitinablanan do lalaga ni sanin yereworo gbasinin ye. A ka kan ka ke ni sanin kuturu kelen le ye. Aw ye sen ke a ra, ani a fitinaborow, ka fen dow ke a ra i ko yiriden bisigiw, ka kuruw ke o koro, ka fen dow ke a ra fana i ko yirifyeren bisigiw. ³² Aw ye fitinaboro woro ke fitinablanan cemance boro ra; ka boro saba ke a fan kelen na, ka saba ke a fan do ra. ³³ Aw ye yiriden bisigi saba ke a boro kelen kelen bee ra, k'a ke i ko amande yiridenw; aw ye kuruw ke a ra fana, ani yirifyeren bisigiw. Fitinaborow bee ta ka kan ka ke ten. ³⁴ Aw ye yiriden bisigi naani ke a cemance boro ra fana, ka o ke i ko amande yiridenw, ka kuruw ke a ra, ani yirifyeren bisigiw. ³⁵ Aw ye kuru kelen ke fitina boro fla jukoro, ka kuru kelen ke fitina boro fla were ju koro, ka fitinaboro woro bee ta ke

ten. ³⁶ A kuruw ni a borow ni a yɔrɔ tɔw bɛɛ ka kan ka ke sanin kuturu kelen le ye. Aw ye a bɛɛ kɛ ni sanin yɛrɛworɔ gbasinin ye.

³⁷ «Aw ye fitinadaga wolonfla lalaga ka o sigisigi a borow bɛɛ kelen kelen kunna. O fitinadagaw bɛɛ ye yeelen bɔ o ja fɛ. ³⁸ Ayiwa, a fɛn tɔw, i n'a fɔ a tasuma lalagananw, ani a buguri donminanw, o bɛɛ ka kan ka ke sanin yɛrɛworɔ le ye. ³⁹ Aw ye fitinablanan ni a minanw bɛɛ lalaga ni sanin yɛrɛworɔ kilo bisaba ye.

⁴⁰ «Ayiwa, Musa, ne bɛ nin fɛnw bisigiya min yirara i ra kuru kan, i ye o kɔrɔsi kosebɛ, k'a to a ye kɛ ka kapa ni o ye.»

26

Fanibon datugunanw

¹ «Aw ye fani gbiriman tan dan ni lɛn jese ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛrɛ. Aw ye o faniw dan ni o jesew ye; o kɔ, aw ye o sɔgɔ, ka seruben meleke fla ja bisigiyaw kɛ o kan. ² Faniw bɛɛ kelen kelen janya ka kan ka ke nɔngɔn* ja mugan ni seegi ye, k'a bonya ke nɔngɔn ja naani ye. Faniw bɛɛ ka kan ka ke kelen ye. ³ Aw ye o faniw looru tugutugu nɔngɔn na, k'a ke fanimugu kelen ye, k'a tɔ looru fana tugu nɔngɔn na ka o fana ke fanimugu kelen ye. ⁴ Aw ye juruden dɔw dan ni jese bulaman ye ka o sirisiri fanimugu fɔlɔ dagbolo ra, ka dɔw sirisiri fana a flanan dagbolo ra. ⁵ Aw ye juruden bilooru don fanimugu fɔlɔ dagbolo ra, ka bilooru fana don fanimugu flanan dagbolo ra. Fanimugu fla ta jurudenw da ka kan ka bɛn ni nɔngɔn ye. ⁶ Aw ye sanin koorinin bilooru lalaga ka fanimugu fla mina k'a tugu nɔngɔn na ni o sanin koorininw ye. O cogo ra, fanibon bɛɛ bɛ kɛ fanimugu kelen ye.

⁷ «Ayiwa, o kɔ, aw ye fani gbiriman tan ni kelen dan tuun ni basiw ye; aw ye o biri fanibon kunna. ⁸ O faniw bɛɛ kelen kelen janya ye ke nɔngɔn ja bisaba ye, k'a bonya ke nɔngɔn ja fla ye. O fani gbiriman tan ni kelen bɛɛ janya ye ke kelen ye, ka o bonya ke kelen ye. ⁹ Aw ye o fani gbiriman looru tugutugu nɔngɔn na k'a ke fanimugu kelen ye, k'a tɔ wɔɔrɔ fana tugutugu nɔngɔn na ka o fana ke fanimugu kelen ye. A wɔɔronan le bɛna kɛ ka fanibon nafeyɔrɔ datugu. ¹⁰ Aw ye juruden bilooru siri fanimugu fɔlɔ dagbolo ra, ka bilooru fana siri fanimugu flanan dagbolo ra. ¹¹ Aw ye siranɛgɛ koorinin bilooru lalaga ka o ke ka fanimugu fla mina k'a siri nɔngɔn na, janko fanibon bɛɛ ye datugu ni fanimugu kelen ye. ¹² Ayiwa, i n'a fɔ fanibon datuginin kɔ fani kelen belɛn bɛna to, aw ye o fani tarance to a ye jigi ka la fanibon kɔfeyɔrɔ kan. ¹³ Fani nɔngɔn ja kelen min bɛna bɔ fanibon fan fla ra, fanibon datuginin kɔ, o nɔngɔn ja kelen le bɛna jigi fanibon fan fla ra, k'a bɛɛ datugu ka ja.

¹⁴ «O kɔ, aw ye sagajigi gbolo dɔw wulen ka o ke ka fanimuguw datugu, ka gbolo gbiriman janin dɔ wɛrɛ lalaga ka o biri a bɛɛ lajennin kunna.»

Fanibon ta yiriw

¹⁵ «O kɔ, aw ye yiriferɛn dɔw lɛsɛ akasiyayiri ra, minw bɛna lɔlɔ ka fanibon mina. ¹⁶ O yiriferɛn w bɛɛ kelen kelen janya ye ke nɔngɔn ja tan ye, a bonya ye ke nɔngɔn ja kelen ni tarance. ¹⁷ Aw ye sen fla kɛ o yiriferɛn w bɛɛ kelen kelen na, ka o senw ke nɔngɔn kɔrɔ. Fanibon bɛna lɔ

* 26:2 26.2 Nɔngɔn ja kelen bɛ se ka bɛn metere tarance le ma.

ni yiriferen minw ye, aw ye o bæe ke o cogo le ra. ¹⁸ Aw ye yiriferen mugan lalaga, ka o ke fanibon woroduguyanfan ta ye, ¹⁹ ka warigbe den binaani gbasi ka wow bo o ra. Olugu le bena bla fla fla yiriferenw senw jukoro, ka yiriferenw senw dondon o wow ra dugu ma. ²⁰ Aw ye yiriferen mugan lese ka o ke fanibon sahiliyanfan ta ye, ²¹ ka warigbe den binaani gbasi, ka wow bo o ra fana, ka o ke sendonyoro ye. Aw ye olugu fana blabla fla fla, ka yiriferenw senw dondon o wow ra dugu ma. ²² Aw ye yiriferen woro lalaga ka o ke fanibon kononoyoro ta ye, a terebenyanfan na. ²³ Aw ye yiriferen dow lese ka o lo fla fla bon kononoyoro ra, a nongonw na. ²⁴ O yiriferen fla ka kan ka noro jagon na, k'a ta dugu ma fo san fe, k'a fla mina jagon na a sanfeyoro ra ni nege koorinin do ye. Fanibon nongon fla bæe ta yiriw ka kan ka ke ten le. ²⁵ O cogo ra, fanibon nongon naani ta yiriw bæe bena ke yiriferen seegi ye, ani o sendonyoro warigberamanw. A bæe be ke sendonyoro tan ni woro; fla be don yiriferenw bæe kelen kelen na.

²⁶ «O ko, aw ye akasiyabere looru lese ka o bananbiri fanibon fan kelen ta yiriferenw kan, ka yiriferenw mina ni o ye; ²⁷ ka looru were lese ka o bananbiri fanibon fan do ta yiriferenw kan, ka o mina ni o ye fana; ka looru were lese tuun ka o bananbiri fanibon kononoyoro ta yiriferenw kan, a terebenyanfan na, ka o yiriferenw mina ni o ye. ²⁸ Cemancebere ka kan ka teme yiriferenw cemance ra, k'a ta fanibon kun do ra ka taga a bla a kun do ra. ²⁹ Aw ye sanin yeele k'a bon yiriferenw bæe kan. Berew bena don nege koorinin minw na ka yiriferenw mina, aw ye olugu bæe ke ni sanin ye. Aw ye sanin la berew fana kan. ³⁰ Ayiwa, o ra, Musa, ne ka fanibon bisigiya min yira i ra kuru kan yan, i ye a lo ka kapa ni o le ye.»

Boncetigefani

³¹ «Fani min bena ke ka fanibon cetige, aw ye o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. Aw ye o fani sogo ka na, ka seruben melekew ja bisigiyaw ke a ra. ³² Aw ye akasiyayiri naani lese, ka sanin yeele k'a bon o bæe kan. Aw ye nege koorinin dow ke ni sanin ye, ka o dondon o yiriw ra. Aw ye sendonyoro naani ke ni warigbe ye, ka o yiriw sigisigi o kan. ³³ Aw ye boncetigefani dulon o nege koorininw jukoro. Aw ye jehogonya kesu* bla boncetigefani kofeyoro ra. O boncetigefani le bena bon taran, k'a ke bonkono fla ye. Bonkono folo bena ke Ala ta yoro saninman* ye, bonkono flanan be ke Ala ta yoro saninmanba* ye. ³⁴ O ko, aw ye kesu datugunan ke ka jehogonya tagamasiyen kesu datugu yoro saninmanba kono yi. ³⁵ Aw ye tabali bla boncetigefani nafeyoro ra yoro saninman kono, bon sahiliyanfan fe. Aw ye fitinablanan lo bon woroduguyanfan fe, k'a nasin tabali ma.

³⁶ «Fani min bena siri fanibon da ra, aw ye o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. Aw ye a sogo ka na kosebe. ³⁷ Aw ye akasiyabere looru tige ka o lese, ka sanin la o berew bæe kan; faniw bena dulon o berew le ra. Aw ye nege koorinin dow lalaga ni sanin ye ka o don o berew ra. O ko, aw ye sendonyoro looru lalaga ni siranege ye ka o berew sigi o kan.»

¹ Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Min ye sarakajenifen* ye, aw ye o lalaga ni akasiyayiri ye fana. Aw ye a janya ke nɔngɔn na looru ye, k'a bonya fana ke nɔngɔn na looru ye. A fan naani bɛɛ janya ye ke kelen ye. A lo ye ke nɔngɔn na saba ye. ² Aw ye gban naani ke a nɔngɔn naani na, ka siranege yeele k'a bɔn o gbanw bɛɛ kan. ³ Aw ye sarakajenifen ta minanw bɛɛ lalaga; a buguri donminanw, ani a buguricenanw, ani a tasaw, ani a sogosogonanw, ani a takamidonnan. Aw ye o minanw bɛɛ ke ni siranege le ye. ⁴ Aw ye nege woman dɔ ke ni siranege ye fana, k'a ke i n'a fɔ negesansan. Aw ye siranege koorinin naani ke ka o don a nɔngɔn naani na. ⁵ Aw ye o nege woman la sarakajenifen konkonda jukɔrɔyɔrɔ kan, a kɔnɔnɔyɔrɔ ra, k'a se sarakajenifen lo cɛmance ra. ⁶ Aw ye akasiyabere fla tige ka o ke sarakajenifen taberew ye. Aw ye siranege yeele ka o bɔn o berew bɛɛ kan. ⁷ Aw ye o berew don siranege koorininw wow ra, sarakajenifen fan fla ra, ka o berew ke ka sarakajenifen ta. ⁸ Aw ye sarakajenifen lalaga ni yiriferɛnw ye, k'a kɔnɔ lakolon to.

«Ayiwa, Musa, ne ka bisigiya min yira i ra kuru kan yan, aw ye a lalaga ka kɔna ni o le ye.»

Fanibon lukene laminicogo

⁹ «Ayiwa, o kɔ, aw ye fanibon lukene lamini. Aw ye lukene woroduguyanfan laminifaniw dan ni len jese ye. O fan kelen janya ye ke nɔngɔn na kemɛ ye, ¹⁰ k'a berew ke mugan ye, ani sendonyɔrɔ siranegeraman mugan, berew bɛna sigi minw kan. Koori minw bɛna ke berew ra, ani fanidulonnanw, aw ye olugu lalaga ni warigbe ye. ¹¹ Aw ye a sahilianfan fana lalaga o cogo kelen na. O fana janya ye ke nɔngɔn na kemɛ ye, k'a berew ke mugan ye, ani sendonyɔrɔ siranegeraman mugan, berew bɛna sigi minw kan. Koori minw bɛna ke berew ra, ani fanidulonnanw, aw ye olugu lalaga ni warigbe ye. ¹² Aw ye lukene terebenyanfan laminifani janya ke nɔngɔn na bilooru ye; o ye lukene bonya ye. Aw ye a berew ke bere tan ye, k'a berew donyɔrɔw fana ke tan ye. ¹³ Ayiwa, lukene terebɔyanfan, min ye a donda fan ye, o fana janya ye ke nɔngɔn na bilooru ye. ¹⁴ Lu donda kininboroyanfan faniw janya ye ke nɔngɔn na tan ni looru ye, k'a berew ke saba ye, k'a berew donyɔrɔw fana ke saba ye. ¹⁵ Lu donda numanboroyanfan janya ye ke nɔngɔn na tan ni looru ye fana, k'a berew ke saba ye, ka berew donyɔrɔw fana ke saba ye. ¹⁶ Fani min bɛna bla lu donda yɛrɛ ra, aw ye o janya ke nɔngɔn na mugan ye. Aw ye o fani sɔgo ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛrɛ, ani len jese. A berew ye ke naani ye, ka o donyɔrɔw ke naani ye. ¹⁷ Bere minw bɛɛ bɛna ke ka lu lamini, aw ye o fanidulonyɔrɔw bɛɛ lalaga ni warigbe ye; koori minw fana ka kan ka don o ra, aw ye o lalaga ni warigbe ye, ka berew donyɔrɔw bɛɛ ke ni siranege ye.

¹⁸ «Lu janya ka kan ka ke nɔngɔn na kemɛ, k'a bonya ke nɔngɔn na bilooru; a laminifaniw lo ka kan ka ke nɔngɔn na looru. Fani minw bɛna ke ka lu lamini, aw ye o dan ni len jese ye; berew donyɔrɔw ye ke ni siranege ye.

¹⁹ «Fanibon bɛna lo ni nege minw ye, olugu fana ka kan ka ke siranege le ye. Fanibon ta juruw, ani lu laminifaniw ta juruw bɛna siri negebere minw na dugu ma, o negeberew bɛɛ ye ke siranege ye.»

Fitinadagaw manacogo

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Musa, i bena a fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko o ye na ni oliviye turu yereworo ye, ka o ke fitinadagaw kɔnɔ, janko fitinadagaw mananin ye to wagati bɛɛ. ²¹ Ayiwa, Haruna ni a dencew ye fitinablanan sigi fanibon kɔnɔ, boncetigefani na fɛ, jɛnɔgɔnya kesu* bɛ o fani min kɔ fɛ. Fitinaw mananin ka kan ka to ne na kɔrɔ lon o lon, k'a ta wula fɛ fɔ ka taga se sɔgɔma. O ye sariya le ye, Haruna ni a dencew, ani Izirayelimɔgɔw ka kan ka min sira tagama tuma bɛɛ.»

28

Sarakalasebagaw ta fani dontaw

¹ Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Musa, i bena i kɔrɔcɛ Haruna ni a dencew, Nadabu, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari wele ka o gbara i yerɛ ra. I bena olugu bɔ Izirayelimɔgɔw cɛ ra ka o bla danna ne ye, o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. ² I bena fani saninman dɔw karan i kɔrɔcɛ Haruna ye, min bɛ a yira ko a blara danna ne ta baara kama, ani min bɛ a masiri, ka a ni mɔgɔ tɔw bɔ jɔgɔn na.

³ «Ayiwa, mɔgɔ minw bɛ se baara ra kosebɛ, ne ka hakiritigiya di minw ma, i bena a fɔ olugu ye ko o ye Haruna ta faniw karan; a bena o faniw le don k'a yira ko a blara danna ka sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁴ O ka kan ka fani minw karan, o ye nin ye: disirafen, ani saninderege, ani forokiyajan ni forokiyasurun sɔgɔnin, ani jalamugu fugula ni cɛsirinan. I kɔrɔcɛ Haruna ni a dencew bena o faniw le don ka sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁵ O mɔgɔw ye o faniw baara ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yerɛ, ani lɛn jese.»

Saninderege lalagacogo

⁶ «O ka kan ka saninderege lalaga ni saninjese ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yerɛ, ani lɛn jese; ka a sɔgɔ ka ja. ⁷ O ye juru dɔ don saninderege kamankun fla ra, k'a jafɛyɔrɔ ni a kɔfɛyɔrɔ tugu jɔgɔn na. ⁸ Cɛsirinan ni saninderege baaracogo ka kan ka ke kelen ye. A ka kan ka karan saninderege ra. A ka kan ka ke ni sanin le ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yerɛ, ani lɛn jese. ⁹ Lulu bisigi min togo ye ko onikisi, o ye o fla ta, ka Izirayeli ta gba tan ni fla bɛɛ togo sebe o kan ni nɛge ye. ¹⁰ O ye togo wɔrɔrɔ sebe lulu fɔlɔ kan, ka wɔrɔrɔ sebe a flanan kan, k'a damina o bɛɛ ra kɔrɔba ra, ka taga a bla o bɛɛ ra fitini na. ¹¹ Aw ye Izirayeli ta gbaw togow sebe o lulu fla kan, i n'a fɔ seberi bɛ ke kabakuru kan cogo min na, k'a ke tagamasiyen ye. O kɔ, aw ye sanin ke ka o luluw lamini. ¹² O kɔ, aw ye o lulu fla don saninderege kamankun fla ra, ka o ke hakirijigifɛn ye Izirayeli siya tan ni fla ko ra. O cogo ra, Izirayeli ta gbaw togo bena ke Haruna kamankun kan Matigi Ala ja kɔrɔ, k'a yira ko ne hakiri bɛ aw ra tuma bɛɛ. ¹³ O lulu bisigiw bena don fɛn min kɔnɔ, o fana ka kan ka lalaga ni sanin le ye. ¹⁴ O kɔ, aw ye saninjuru fla ke ni sanin yereworo ye, k'a dan i ko jurukise bɛ dan cogo min na; luluw bena don fɛn minw kɔnɔ, aw ye o saninjuruw nɔrɔ o fɛnw na.»

Disirafen lalagacogo

¹⁵ «Ayiwa, o kɔ, aw ye disirafen lalaga, min ye kititigenan ye; ale ni saninderege lalagacogo bɛɛ bɛ ke kelen ye. O ye a lalaga ka ja, k'a jɛgen ni saninjese ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman

yere, ani len jese. ¹⁶ A fan naani bee janya ye ke kelen ye. A ye ke fla, k'a fla kuru k'a la nɔɔn kan. A janya ye ke sibri* na kelen, k'a bonya fana ke sibri na kelen. ¹⁷ Aw ye lulu bisigi dow dondon a ra k'a masiri ni o ye. Aw ye o luluw ke sira naani ye. A sira folo ye ke sariduwani lulu ye, ani topazi lulu, ani emerodi lulu. ¹⁸ A sira flanan ye ke sikaribuli lulu ye, ani safiri lulu, ani jaman. ¹⁹ A sira sabanan ye ke opali lulu ye, ani agati lulu, ani ametisi lulu. ²⁰ A sira naaninan ye ke kirisoliti lulu ye, ani onikisi lulu, ani jasipe lulu. O lulu bee donyoro ka kan ka lalaga ni sanin le ye. ²¹ A bee lajennin be ke lulu den tan ni fla ye, ka kapa ni Izirayeli ta gbaw togow ye. Izirayelimogow ta siya tan ni fla bee kelen kelen togo ye sebe ni nege ye lulu kelen kelen kan, i n'a fo tagamasiyenfenw be sebe cogo min na.

²² «Aw ye saninjuru fla lalaga ni sanin yeregoro ye, k'a dan i n'a fo jurukise be dan cogo min na, ka o siri disirafen na. ²³ Aw ye sanin do gbasi ka nege koorinin fla lalaga, ka o don disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra. ²⁴ Aw ye o saninjuru fla siri kooriw wow ra, disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra. ²⁵ O ko, aw ye saninjuru kun fla to siri saninderege kamankunw na, luluw donyoro ra, ka disirafen bla na fe. ²⁶ O ko, aw ye sanin do gbasi ka koori fla were lalaga ka o siri disirafen kofeyoro ra, a kun fla min be a dugumayanfan na. ²⁷ Aw ye sanin do gbasi tuun ka koori fla were lalaga, ka o siri saninderege kamankun fla ra, lulu fla nafeyoro jukoro, karansira kere fe, saninderege cesirinan san fe. ²⁸ Aw ye disirafen ta kooriw ni saninderege ta kooriw siri nɔɔn na ni jese bulaman ye, janko disirafen lanin ye to cesirinan san fe, saninderege kan; a kana yogyogyo ka bo saninderege kan.

²⁹ «O cogo ra, ni Haruna be don yoro saninman* konɔ tuma o tuma, Izirayeli ta mogow ta gbaw togo sebenin be ke disirafen min kan, min ye kitigenan ye, o be ke a disi kan, ani a jusukun na, ka o ke hakirijigifen ye Matigi Ala na koro tuma bee.»

³⁰ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Musa, ele bena Urimi ni Tumimi† bla disirafen jufa konɔ. Ni Haruna be don yoro saninman konɔ tuma o tuma ne Matigi Ala na koro, a ye o siri a disi ra. Tuma o tuma ni a be taga lo ne na koro, a ye ke a disi kan, ani a jusukun na, janko a ye ne sago lon k'a yira Izirayelimogow ra.»

Sarakalasebagaw ta fani tow

³¹ «Ayiwa, Haruna bena saninderege don forokiyajan min kan, o ka kan ka dan ni jese bulaman le ye. ³² Aw ye forokiyajan kan bo, ka fani gbiriman do karan ka a kan lamini, k'a gbiriya, janko a kana faran. ³³ Aw ye forokiyajan senkoro yoro bee masiri ni gerenadi yiriden bisigi dow ye. Aw ye o ke ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ka tanan dennin dow lalaga ni sanin ye ka o dondon o yiriden bisigiw ce ma. ³⁴ Ni aw ka sanin tanan dennin kelen don, aw ye gerenadi yiriden kelen gban o ra; ni aw ka sanin tanan dennin kelen don, aw ye gerenadi yiriden kelen gban o ra, fo ka taga forokiyajan senkoro yoro bee lamini. ³⁵ Haruna ye to ka o forokiyajan don, k'a ta sarakalasebagaya baara ke.

* **28:16** 28.16 Sibri na kelen be se ka ben nɔɔn na tarance le ma. † **28:30** 28.30 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra o fenw sababu ra, janko ka Izirayelimogow ta kow nanabo. Aw ye sarakalasebagaw ta kitabu fle: 8.8.

Tuma min ni a be don yɔrɔ saninman* kɔnɔ Matigi Ala ja kɔrɔ, walama ni a be bɔ, o tanan denninw bena mankan bɔ; o cogo ra a tena sa.

³⁶ «Aw ye sanin yereworo dɔ gbasi k'a ke i n'a fɔ yirifyeren bisigi dɔ; ka seberi dɔ ke o kan ni nege ye, i n'a fɔ o be tagamasiyenfen sebe cogo min na. Aw ye a sebe a kan ko: A SANINYARA KA KE MATIGI ALA TA YE. ³⁷ Aw ye o sanin masirifen siri jalamugu fugula ja fe, Haruna ten na, ni jese bulaman dɔ ye. ³⁸ Haruna bena o masirifen siri a ten na; o ra, Izirayelimɔgow bena hakeko minw ke o ta saraka saninmanw bɔwagati ra, o hakew bena to ale kan. O masirifen ka kan ka ke a ten na wagati bee, janko ne Matigi Ala, ne ye sɔn o sarakaw ma.

³⁹ «Aw ye forokiyasurun dɔ karan Haruna ye ni len jese ye, k'a jalamugu fugula dɔ ke ni lenfani ye, ka cesirinan dɔ fana dan, ka o sɔgo, k'a ceɲa. ⁴⁰ Aw ye forokiyasurunw, ani cesirinanw ni banfla dɔw ke Haruna dencew fana ye, min be a yira ko o blara danna ne ta baara kama, ani min be o masiri, ka o ni mɔgo tɔw bɔ ɲɔgɔn na.

⁴¹ «Ayiwa, o kɔ, Musa, ele bena o faniw don i kɔrɔce Haruna ni a dencew ra, ka turu saninman* ke o kun na, ka o saninya ka o bla danna janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. ⁴² Aw ye kurusi dɔ karan o ye ni lenfani ye, janko o ye o don forokiyajan jukɔrɔ ka o yere sutara. O kurusiw janya ka kan ka damina o soro ra, ka taga se fɔ o wotow ra. ⁴³ Ni Haruna ni a dencew be don ɲɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ tuma o tuma, walama ni o be gbara sarakajenifen na ka baara ke yɔrɔ saninman kɔnɔ, o faniw ka kan ka ke o ra. Ni o te, ni o lebu yera, o be sa. O ko ka kan ka ke sariya wuribari le ye Haruna ni a ta durujaw bee fe.»

29

Sarakalasebagaw sigicogo o ta baara ra

¹ Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Sisan i ka kan ka fen minw ke ka Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna, janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye, o fle nin ye: I bena misitoran kaɲaman kelen ni sagajigi fla mina, fiyen te minw na. ² I be mugu tentennin dɔ ta fana, ka burufunubari dɔw lalaga; ka mugu dɔ nɔɔni turu ra, ka o jeni ka o ke buru ye, funufen kana ke a ra, ka ɲɔmi fana ke, ka turu ke a kan, funufen kana ke a ra. ³ I ye o bla segi dɔ kɔnɔ, ka na ni a ye yɔrɔ saninman* na, ani misitoran kaɲaman, ani sagajigi fla.

⁴ «I ye Haruna ni a dencew lana ɲɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka o ko ni ji ye. ⁵ O kɔ, i ye faniw ta ka o don Haruna ra; forokiyasurun, ani saninderege be don forokiyajan min kan, ani saninderege yere, ani disirafen, ani cesirinan min be ke ka saninderege cesiri. ⁶ I ye jalamugu fugula biri a kun na, ka sanin masirifen siri o kan a ten na. ⁷ O kɔ, i ye turu saninman* dɔ ke a kun na, k'a saninya, k'a bla ne ta baara kama. ⁸ O kɔ, i ye Haruna dencew fana gbara i yere ra, ka olugu ta forokiyasurunw don o kan na fana; ⁹ ka o ta cesirinan siri o ce ra, ka o ta banflaw biri o kun na. Sarakalasebagaya baara bena ke olugu ta le ye tuma bee; o ye sariya dablalari le ye.

«I bena Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna ne ta baara kama o cogo le ra.

¹⁰ «O kɔ, i ye na ni misitoran ye ɲɔgɔnkunben fanibon* donda ra. Haruna ni a dencew ye o boro la a kun na. ¹¹ I ye o misi kan tige ne Ala ja kɔrɔ, ɲɔgɔnkunben fanibon donda ra. ¹² I ye i borokanden su misi

jori ra, k'a mun sarakajenifen* gbanw na, ka jori to seriseri sarakajenifen* senkoroyoro ra. ¹³ Ayiwa, ni i ka misi boso, misi konono turu, ani a biyen, ani a kokiri fla, ani a turu bee, i ye o bee la sarakajenifen kan k'a jeni ka ban pewu. ¹⁴ Nka a sogo to, ani a gbolo, ani a nogow, i ye taga o jeni kene ma, fanibonw ko fe. O bena ke saraka le ye min be sarakalasebagaw ta jurumun yafa. ¹⁵ O ko, i ye o sagajigi kelen mina; Haruna ni a dencew ye o boro la o sagajigi fana kun na. ¹⁶ I ye o sagajigi kan tige, k'a jori seriseri sarakajenifen fan bee kan. ¹⁷ I ye a boso, k'a tigetige, k'a konofenw ni a senw ko, ka o lala sogo to ni a kunkolo kan, ¹⁸ ka sagajigi bee jeni sarakajenifen kan k'a ban. O ye saraka jeninin le ye min dira ne Matigi Ala ma; saraka jeninin lo tasuma ra min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁹ «O ko, i ye o sagajigi flanan mina; Haruna ni a dencew ye o boro la a kun na. ²⁰ I ye o sagajigi fana kan tige, k'a jori donin ta k'a mun Haruna kininboroyanfan toro nunkun na, ani a dencew fana kininboroyanfan toro nunkun, ka do mun o kininboroyanfan borokandenkunba ra, ani o kininboroyanfan senmandenba; o ko, i ye jori to bon sarakajenifen fan bee kan. ²¹ Ayiwa, o ko, jori min bonna sarakajenifen kan, i ye o do ta, ka o ni turu saninman* do seriseri Haruna ni a ta faniw kan, ka do seriseri a dencew ni o ta faniw fana kan. O cogo le ra, Haruna ni a dencew ni o ta faniw bee bena saninya ka ke ne ta ye.

²² «O ko, i ye o sagajigi turu, ani a kukala, ani a kononoturu, ani a biyen, ani a kokiri fla ni a turu, ani a kininboroyanfan woto fara jagon kan; sabu o sagajigi le bena ke saraka ye ka Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna ne ta baara kama. ²³ O ko, i tun ka burufunubariw bla segi min konon, ne Matigi Ala na korow, i ye burukun kelen ta o ra, ani buru turuman kelen, ani nomikun kelen. ²⁴ I ye o fenw don Haruna ni a dencew boro, ko o ye a korota san fe, ne Matigi Ala na korow. ²⁵ O ko, i ye o fenw bo o boro, ka o jeni ni saraka jenita* ye sarakajenifen kan. Saraka jeninin lo tasuma ra Matigi Ala ye, min kasa ka di Matigi Ala ye.

²⁶ «Ayiwa, o sagajigi flanan min kera ka Haruna ni a dencew saninya ka o bla danna ne ta baara kama, i ye o sagajigi disi ta k'a wuri san fe, k'a fifa, Matigi Ala na korow. O disi bena ke i yere ninyoro ye.

²⁷ «O ko, i ye a fo Izirayelimogow ye ko o sagajigi disi min fifara, ani a kaman min korotara san fe Matigi Ala na korow, ko o ye fen saninmanw le ye. ²⁸ O le koson ni Izirayelimogow be ninsondiya saraka* bo ne ye tuma o tuma, o ka kan ka began disi ni a kaman bo ka o di Haruna ni a ta duruja ma, sabu saraka lo min korotara san fe; jennogonya sarakaw ra, began saraka* yoro min korotara san fe, o ye Matigi Ala ta le ye; o ye Haruna ni a ta duruja ninyoro ye.

²⁹ «Haruna ta fani saninmanw bena ke a dencew ta le ye ale sanin ko. Olugu ra, ni o nana turu ke min kun na ka o sigi sarakalasebagaya baara ra, o tigi le bena o fani saninmanw don. ³⁰ Haruna dence min bena sigi a no ra sarakalasebagaya ra, ale bena o derege don tere wolonfla, ka sorow ka don Nogonkunben fanibon konow, Ala ta yoro saninman* na ka sarakalasebagaya baara damina.

³¹ «Ayiwa, sagajigi min kera saraka ye ka Haruna ni a dencew sigi sarakalasebagaya ra, i ye o sogo to ta ka taga a tobi yoro saninman do ra. ³² Haruna ni a dencew ye a sogo domu, ani buru minw be segi konow. O ye o domu Nogonkunben fanibon da ra. ³³ O saraka minw kera ka jurumun kafari, ka sarakalasebagaw saninya ka o bla sarakalasebagaya ra, ayiwa,

sarakalasebagaw dɔrɔn le ka kan ka o sarakaw domu. Mɔgɔ wɛrɛ man kan k'a domu, sabu saraka lo min dira Ala ma. ³⁴ Ayiwa, ni o sogo walama ni o buru dɔ sira, o ye a jɛni k'a ban pewu; a man kan ka domu, sabu fɛn saninman lo.

³⁵ «Ne ka ci minw bɛɛ fɔ i ye Haruna ni a dencew ko ra, i ye o ciw bɛɛ kɛ a cogo ra. I ka kan ka tere wolonfla le kɛ ka o saninya ka sɔrɔ ka o bla sarakalasebagaya baara ra.

³⁶ «O tere wolonfla kɔnɔ, i ka kan ka misitoran kelen faga lon o lon, ka o kɛ ka jurumun kafari. I bɛna sarakajɛnifɛn saninya ni o saraka le ye. O kɔ, i ye turu saninman* seriseri sarakajɛnifɛn kan, k'a saninya. ³⁷ Tere wolonfla kɔnɔ, lon o lon i ye o saraka bɔ ka jurumun kafari, ka sarakajɛnifɛn saninya. O cogo ra, sarakajɛnifɛn bɛna kɛ fɛn saninyaninba ye. Ni fɛn o fɛn ka maga sarakajɛnifɛn na, o bɛ saninya fana.»

Saraka min ka kan ka bɔ lon o lon

³⁸ «Ayiwa, i ka kan ka saraka minw bɔ sarakajɛnifɛn* kan lon o lon, o ye nin ye: sagaden fla, minw si ka san kelen sɔrɔ; i ye o faga lon o lon. O man kan ka dabla fiyewu. ³⁹ I ye kelen faga sɔgɔma, ka tɔ kelen faga wula fɛ. ⁴⁰ Sɔgɔma, ni i bɛ sagaden fɔlɔ kɛ saraka ye, i ye mugu tentennin kilo saba, ani oliviye turu litiri kelen ni tarance pagami jɔgɔn na, ka rɛzɛnji litiri kelen ni tarance ta, ka o fara saraka kan. ⁴¹ Wula fɛ, ni i bɛ sagaden flanan kɛ saraka ye, i bɛ mugu saraka*, ani rɛzɛnji saraka* fara a kan, i n'a fɔ sɔgɔmada ta. A ye kɛ saraka jɛninin ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ⁴² Nin ye saraka jɛnita* le ye; i ni i ta duruja nataw ka kan ka o saraka bɔ lon o lon Nɔgɔnkunben fanibon donda ra ne ja kɔrɔ. Ne bɛna ne yɛrɛ yira aw ra o yɔrɔ le ra, ka kuma i fɛ. ⁴³ Ne bɛna ne yɛrɛ yira Izirayelimɔgɔw ra o yɔrɔ le ra. Ne ta nɔrɔ bɛna o yɔrɔ saninya. ⁴⁴ Ne le bɛna Nɔgɔnkunben fanibon ni sarakajɛnifɛn saninya. Ne le fana bɛna Haruna ni a dencew saninya janko o ye sarakalasebagaya baara kɛ ne ye. ⁴⁵ Ne bɛna sigi Izirayelimɔgɔw cɛ ra, ka kɛ o ta Ala ye. ⁴⁶ O fana bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala; ko ne ka o labɔ Misiran jamana ra, janko ne ye sigi o cɛ ra. Ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala.»

30

Wusunanjɛnifɛn lalagacogo

¹ «Aw ye sarakabɔnan dɔ lalaga, ka wusunan saraka bɔ o kan. Aw ye a lalaga ni akasiyayiri ye. ² A janya ye kɛ nɔngɔn* ja kelen ye, a bonya fana ye kɛ nɔngɔn ja kelen ye. A janya ni a bonya bɛɛ ye kɛ kelen ye, a lo ye kɛ nɔngɔn ja fla ye. Aw ye gbanw kɛ a nɔngɔn naani bɛɛ ra. ³ Aw ye sanin yɛrɛworo yeele, k'a bɔn a yɔrɔ bɛɛ kan; a sanfeyɔrɔ ni a kerɛfeyɔrɔw ni a gbanw bɛɛ. Aw ye a konkondaw bɛɛ lamini ni sanin ye. ⁴ Aw ye sanin koorinin fla gbasi ka o don a konkondaw jukɔrɔ, a fan fla ra. Aw ye bere fla don o wow ra; aw bɛna a ta ni o berew le ye. ⁵ Aw ye o berew lalaga ni akasiyayiri ye, ka sanin yeele k'a bɔn o yɔrɔw bɛɛ kan. ⁶ Aw ye wusunanjɛnifɛn sigi boncɛtigɛfani jafɛyɔrɔ ra; jɛnɔgɔnya kesu* ni jurumun kafariyɔrɔ bɛ o boncɛtigɛfani min kɔ fɛ, ne bɛna to ka ne yɛrɛ yira i ra o yɔrɔ le ra.

* **30:2** 30.2 Nɔngɔn ja kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma.

⁷ «Ayiwa, Haruna ye to ka wusunan kasadiman don o wusunanjenifen kan sɔgɔma o sɔgɔma, tuma min ni a be don ka fitinadagaw laben. ⁸ Ni a donna wula fe fana ko a be fitinaw mana, a ye wusunan do don. O wusunan kasadiman ka kan ka don tuma beɛ ne Matigi Ala ja kɔɔ. Aw ta durujaw beɛ ka kan k'a ke ten le.

⁹ «Aw kana wusunan suguya weɛ don o wusunanjenifen kan, walama ka saraka jenita* do jeni a kan, walama ka siman saraka* bo a kan, walama ka rezenji saraka* bon a kan.

¹⁰ «Haruna ka kan k'a saninya san kɔɔ siyaga kelen. Ni a ka began min ke ka jurumun kafari, a ye o jori do ta k'a mun wusunanjenifen gbanw na. Aw ta duruja nataw beɛ ka kan k'a ke ten le tuma beɛ. O wusunanjenifen bena bla danna, ka saninya, ka ke ne Matigi Ala ta ye.»

Mɔgɔw jateri, ani ninsɔngɔ

¹¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: ¹² «Ni i be Izirayelimɔgɔw jate tuma min na, o beɛ kelen kelen ka kan ka o nin kunmabɔsara di ne ma; ni o te, banajugu dow bena o sɔɔ o jateri wagati ra. ¹³ Ayiwa, o bena o wari di cogo min na, o ye nin ye: mɔgɔ o mɔgɔ jatera, o beɛ kelen kelen ye warigbe garamu woɔɔ ɔgɔɔ di, ka kapa ni yɔɔ saninman* ta jate ye. Ala ta yɔɔ saninman ta jate ra, o warigbe be ben garamu tan ni fla le ma†. O warigbe tarance le bena ke ne Matigi Ala ta ye.

¹⁴ «Ni mɔgɔ o mɔgɔ jatera, k'a ta san mugan na, o beɛ ka kan ka ne Matigi Ala ta di. ¹⁵ Do man kan ka fara naforotigi ta kan, do fana man kan ka bo fagantan ta ra. A fora ko beɛ ka kan ka da min di k'a ke a nin kunmabɔsara ye, beɛ ye o le di Matigi Ala ma. ¹⁶ Ni i ka o wari mina Izirayelimɔgɔw fe tuma min na, i ye o ke ka Nɔgɔnkunben fanibon* baara ke. O le ra ne hakiri bena to Izirayelimɔgɔw ra ka o nin kunmabɔ.»

Siranɛgetasaba lalagacogo

¹⁷ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: ¹⁸ «Aw ye tasaba do lalaga ni siranɛge ye, ka siginan ke a ra, k'a sigi Nɔgɔnkunben fanibon ni sarakajenifen furance ra, ka ji ke a kɔɔ. Sarakalasebagaw bena o yere saninya ni o ji le ye. ¹⁹ Haruna ni a dencew bena o boro ni o senw ko a ra, ²⁰ ka sɔɔ ka don Nɔgɔnkunben fanibon kɔɔ, janko o kana sa; ani fana ni o be gbara sarakajenifen na, ka o ta sarakalasebagaya ke, ka saraka jeni ne ye, ²¹ o ka kan ka o borow, ani o senw ko, janko o kana na sa. O sariya bena ke sariya wuribari le ye Haruna ni a ta durujaw fe.»

Turu saninman lalagacogo

²² Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: ²³ «Turu kasadimanw beɛ ra pumanman dow fara ɔgɔɔ kan: mire jiman kilo looru, ani sinamone kasadiman kilo fla ni tarance, ani kaneli kasadiman kilo fla ni tarance, ²⁴ ani kase kasadiman kilo woɔɔ; o beɛ ye ke ka kapa ni yɔɔ saninman* ta jate ye, ka oliyiye turu litiri woɔɔ fara o beɛ kan. ²⁵ Turulalagabaga do ye o beɛ pagami ɔgɔɔ na, k'a ke turu kasadiman ye, ani turu saninman*. O turu saninman* le bena ke ka sarakalasebagaw saninya.

²⁶ «I bena o turu le seriseri Nɔgɔnkunben fanibon kan, k'a saninya k'a bla danna Ala ye, ani jenɔgɔnya tagamasiyen kesu*, ²⁷ ani burutabali, ani fitinablanan ni a minanw beɛ, ani wusunanjenifen, ²⁸ ani sarakajenifen ni

† 30:13 30.13 Heburukan na a fora ko sikele ye gera mugan ye. Sikele ye garamu tan ni fla ye, gera ye garamu tarance ye.

a minanw bɛɛ, ani saninyari minan ni a siginan. ²⁹ I ye o fɛnw bɛɛ saninya ka o bla danna ne Ala ye. O fɛnw bɛna kɛ fɛn saninyaninbaw le ye. Ni fɛn o fɛn ka maga o ra, o fɛn bɛ saninya. ³⁰ I ka kan ka o turu le seriseri Haruna ni a dencɛw kan ka o saninya, janko o ye sarakalasebagaya baara kɛ ne ye.

³¹ «O kɔ, i ye a fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko nin turu ye turu saninman* le ye, min bɛ kɛ ka sarakalasebagaw saninya. A ka kan ka kɛ ten le aw ta duruja nataw bɛɛ fɛ. ³² Mɔgɔ si man kan ka nin turu ta k'a yɛrɛ mun ni a ye. Aw kana a bɔɲɔgɔnko turu lalaga, ka a ni nin cogo bɛɛ kɛ kelen ye; sabu nin turu saninyanin lo, aw fana ka kan k'a jate fɛn saninyanin le ye. ³³ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka turu dɔ lalaga, ka a ni nin lalagacogo bɛɛ kɛ kelen ye, walama ni mɔgɔ o mɔgɔ ka nin turu kɛ ka mɔgɔ gbansan dɔ mun, o tigi ka kan ka faran ka bɔ Izirayeli ta jamanadenw na.»

Wusunan saninman lalagacogo

³⁴ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Kasadiyanan dɔw fara ɲɔgɔn kan: sitaki, ani ɔnkile, ani galibanɔmu, ani wusunan kasadiman yɛrɛworo. I y'a to o bɛɛ hakeya ye kɛ kelen ye. ³⁵ Wusunanlalagabaga dɔ ye olugu ɲagami ɲɔgɔn na k'a kɛ wusunan saninman ye, ka kɔgɔ fana kɛ a ra. ³⁶ I ye a dɔ susu k'a mugu bɔ, ka o bla jɛɲɔgɔnya kesu* ɲa fɛ, ɲɔgɔnkunbɛn fanibon kɔɔ. Ne bɛna ne yɛrɛ yira i ra o yɔɔ le ra. ³⁷ Aw si kana o wusunan kasadiman ɲɔgɔn lalaga aw yɛrɛ ye, ka kɔɲa ni nin lalagacogo ye. Aw ka kan k'a jate fɛn saninman le ye, min blara danna Matigi Ala ye. ³⁸ Ni mɔgɔ o mɔgɔ k'a ɲɔgɔn lalaga, ka to k'a sunsun, o tigi ka kan ka faran ka bɔ a ta jamana mɔgɔw cɛ ra.»

31

Mɔgɔ minw bɛna fanibon saninman lalaga

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: ² «Ne ka Uri dence Bɛtisaleli le ɲanawoloma nin baara kama; Zuda ta gbamɔgɔ dɔ lo. A face Uri ta face le tun ye Huru ye. ³ Ne ka Bɛtisaleli hakiri fa ne ta Nin Saninman na, ka hakiritigiya ni faamuri, ni lɔnniya di a ma, janko a ye baara suguya bɛɛ kɛcogo lɔn. ⁴ A bɛ se ka baara dɔw bɔ a yɛrɛ hakiri ra, k'a kɛ, ka sanin ni warigbɛ ni siranɛgɛ baara. ⁵ A bɛ se ka lulu kisɛw ɲɛgɛn, ka o dondon sanin na, ka yiri lɛsɛ, ani ka baara suguya bɛɛ kɛ. ⁶ Ne ka Ayisamaki dence Oliyabu di a ma, ka o kɛ a demɛbaga ye; ale ye Dan ta gbamɔgɔ dɔ le ye. Minw bɛɛ bɛ baara lɔn a ɲa ma, ne ka hakiritigiya di olugu bɛɛ ma, janko ne ka ci minw bɛɛ fɔ i ye, o ye se ka o bɛɛ kɛ. ⁷ Olugu le bɛna ɲɔgɔnkunbɛn fanibon lalaga, ani jɛɲɔgɔnya kesu* ni a datugunan; o bɛna Fanibon minan tɔw bɛɛ lalaga fana: ⁸ burutabali ni a minanw bɛɛ, ani fitinablanan saninlaman ni a minanw bɛɛ, ani wusunanjɛnifɛn, ⁹ ani sarakajɛnifɛn* ni a minanw bɛɛ, ani minanba ni a siginan, ¹⁰ ani sarakalasebagaw ta baarakɛfaniw, Haruna ta fani saninmanw, ani a dencɛw ta sarakalasebagaya faniw, ¹¹ ani turu saninman*, ani Ala ta yɔɔ saninman* wusunan kasadiman. O ka kan ka o fɛnw bɛɛ kɛ ka kɔɲa ni ne ta cɛfɔninw ye.»

Nɛnkirilon ta sariya

¹² Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: ¹³ «Kuma Izirayelimɔgɔw fɛ, i ye a fɔ o ye ko ne ka Nɛnkirilon* min sigi, aw ka kan ka o jate, sabu o bɛna

ke tagamasiyen le ye ne ni aw ce, aw ta duruja nataw bee ra, janko aw y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye min ka aw saninya. ¹⁴ O le koson, aw ye Nenekirilon sariya sira tagama, sabu a ka kan ka ke lon saninman le ye aw fe. Ni mogɔ min ka Nenekirilon ke lon gbansan ye, aw ka kan ka o tigi faga. Ni mogɔ o mogɔ ka baara ke o lon na, aw ka kan ka o tigi faran ka bo Izirayeli ta jamanadenw na. ¹⁵ Aw ye baara ke tere woɔɔ; a tere wolonflanan ye Nenekirilon le ye; mogɔ man kan ka baara ke o lon na. O lon blara danna ka Matigi Ala bonya. Ni mogɔ o mogɔ ka baara ke Nenekirilon na, aw ka kan ka o tigi faga. ¹⁶ Izirayelimogow ka kan ka Nenekirilon sariya sira tagama, k'a ke lonba ye, o ni o ta duruja nataw bee; o jɛnɔɔɔnya sariya ye sariya dablalari le ye. ¹⁷ Nenekirilon bena ke tagamasiyen le ye ne ni Izirayelimogow ce tuma bee; sabu ne Matigi Ala ka sankolo ni dugukolo dan tere woɔɔ kɔnɔ. A tere wolonflanan, ne ka baara dabra ka nenekiri.»

¹⁸ Ayiwa, Matigi Ala kumana ni Musa ye ka ban tuma min na Sinayi kuru kan, a tun ka sariyaw seɛe ni a yere boro ye kabakuru walaka fla minw kan, a ka o kabakuru walaka fla di Musa ma.

32

Izirayelimogow ka batofen were bato

¹ Ayiwa, mogow k'a ye ko Musa mɛenna, ko a te jigira ka bo kuru kan minke, o ka jɔɔɔn lajen ka taga Haruna fe, ka taga a fo a ye ko: «Haruna, wuri ka batofen dow lalaga an ye, minw bena bla an tagamato ja fe ka taga; sabu nin ce togo min ka an labo Misiran jamana ra, min ye Musa ye, an te a yera, an m'a lon fen min k'a soro.» ² Haruna k'a fo o ye ko: «Tororanegɛ saninlaman minw be aw ta musow ni aw denmusow ni aw dencew torow ra, aw ye o bee bo ka na ni o ye yan.» ³ O yorɔnin bee, o bee ka o ta sanin tororanegew bo ka na ni o ye Haruna fe. ⁴ Haruna ka o tororanegew mina ka o yeele, ka o ke misiden bisigi do ye. Izirayelimogow ka o ye minke, o perenna ko: «Izirayelimogow, aw ta ala ye nin ye! Ale le ka aw labo Misiran jamana ra!» ⁵ Haruna k'a ye ko o diyara mogow ye minke, a ka sarakajenifen do bo misiden saninlaman ja fe, ka peren k'a fo mogow ye ko: «Sini an bena panagbeba ke ka Matigi Ala bato!» ⁶ O dugusagbe, o wurira sogomada joona fe, ka saraka jenita* dow bo, ani jɛnɔɔɔnya sarakaw*. Mogow sigira ka domuni ke, ka min; o ko, o wurira ka don ke ka o yere panagbe.

Matigi Ala dimina Izirayelimogow koro

⁷ Matigi Ala ko Musa ma ko: «Jigi i ye taga, sabu i ka i ta mogɔ minw labo Misiran jamana ra, o ka kojuguba ke. ⁸ Ne tun ka sira min yira o ra, o ka o yere mabo o le ra yorɔnin kelen na tan ka ban. O ka misiden do lalaga ni sanin ye, ka biri o koro ka o bato, fo ka saraka bo a ye k'a fo ko: <Izirayelimogow, aw ta ala ye nin ye! Ale le ka aw labo Misiran jamana ra!> » ⁹ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Ne k'a ye ko nin mogow ye mogɔ torokungbelenw le ye. ¹⁰ Ayiwa, ele ye i nin bo a ra k'a to ne ma. Ne dimina o koro cogo min na, ne bena o bee halaki ka ban pewu ten le. Ne bena ele Musa doron ta duruja le ke siyaba ye.»

Musa ka Matigi Ala daari

¹¹ Musa ka Matigi Ala daari koseɛe. A ko: «Matigi Ala, i ka i ta mogɔ minw labo Misiran jamana ra i ta sebgaya ni i ta baraka sababu ra, mun

koson i dimina o mōgow koro tan? ¹² Ni i ka o ke, Misirankaw bena a fo ko: «Ala k'a ta mōgow labo Misiran ka taga kojugu le ke o ra.» O bena a fo ko i tun b'a fe ka taga o faga kuruw ce ra yi le, ka o si tunu ka bo dugukolo kan.

«O ra, Matigi Ala, sabari ka i ta dimi mala. I b'a fe ka kojuguba min ke i ta mōgow ra, i ta miiriya yelema ka o dabla. ¹³ I hakiri to i ta jonw na, an bemaacew Iburahima, ani Isiyaka, ni Izirayeli. I tun ka layiri ta olugu ye, ko i bena o ta duruja caya i n'a fo lolow, ani i ka jamana min layiri ta o ye, i ko i bena o di o ta durujaw ma, k'a ke o ta ye wagati bee.»

¹⁴ Ayiwa, Musa ka Matigi Ala daari ten minke, Matigi Ala tun ko, ko a bena kojuguba min ke a ta mōgow ra, a k'a ta miiriya yelema ka o dabla, a ma o ke tuun.

Musa jigira ka bo kuru kunna

¹⁵ Musa jigira ka bo kuru kunna ni jennogonya walaka fla ye a boro. Ala ta sariyaw tun sebenin be a fan fla bee kan, ¹⁶ Matigi Ala yere boro le tun ka o walakaw lalaga. Seberi min tun fana be a kan, o tun ye a yere boro no le ye.

¹⁷ Ayiwa, ka Musa ni Yosuwe nato to, o ka mankan do men. Yosuwe ko Musa ma ko: «Kere mankan do be bora dugu koro.» ¹⁸ Musa ko Yosuwe ma ko: «Nin te kerekan ye. Sesorobaga kan te, sesorobari kan te fana. Ne be min menna, o ye donkirilakan le ye.»

¹⁹ O surunyara mōgow ra minke, Musa ka misiden saninlaman ye, ka mōgow ye o be don kera k'a lamini. Ayiwa, Musa dimikojugu fe, kabakuru walaka minw tun be a boro, a ka o firi, ka o cici kuru sen koro. ²⁰ O tun ka misiden min lalaga, a ka o jeni; k'a to mugumugu, ka o mugu jagami ji ra, k'a di o ma, ko o ye a min.

²¹ O ko, Musa ko Haruna ma ko: «O tuma, nin mōgow ka mun le ke ele ra, ka na a to i sonna ka nin jurumunba jagon lase o ma?» ²² Haruna ko: «Ne matigice, sabari i kana dimi. Kojugu ka di nin mōgow ye cogo min na, ele yere ka o lon. ²³ O nana a fo ne ye ko: «Haruna, batofen dow lalaga an ye, minw bena bla an tagamato ja fe ka taga; sabu nin ce min ka an labo Misiran jamana ra, min ye Musa ye, an te a yera, an m'a lon fen min k'a soro.» ²⁴ Ne k'a fo o ye o le ra, ko ni sanin be mogo mogo fe, a ye na ni a ye. O nana ni sanin ye ka na a di ne ma. Ne ka a don tasuma ra k'a yeele minke, a kera nin misiden le ye.»

Ce waga saba fagara Izirayelimogow ra

²⁵ Ayiwa, Musa k'a ye ko Haruna ka mōgow to o yere ma, o ka o sago ke. A k'a ye ko sisan olugu juguw bena yereko o ma. ²⁶ Musa tagara lo dugu donda ra ka peren ko: «Minw be Matigi Ala kanu, olugu ye na ne koro yan!» Levi ta ghamogow bee nana jagon kunben Musa koro. ²⁷ Musa ko o ma ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw ra ce bee kelen kelen ye a ta keremukuru ta. Aw ye fanibonw bee yaala, ka aw balemacew, ni aw teriw, ni aw sigijogonw faga.» » ²⁸ Musa ka min fo, Levi ta mōgow k'a ke ten. Ce waga saba le fagara mōgow ce ra o lon na. ²⁹ Musa ko Levi ta mōgow ma o le ra ko: «Bi aw ka aw yere bla danna Matigi ta baara kama, sabu aw ma sigiya hali ka aw dencew ni aw balemacew faga. Matigi Ala ye baraka don aw ra bi.»

Musa ka Matigi Ala daari tuun

³⁰ Ayiwa, o dugusagbe, Musa k'a fɔ mɔgɔw bɛɛ ye ko: «Aw ka jurumunba le kɛ. Ne bɛna kɔsegi kuru kunna ka taga Matigi Ala fɛ, ka taga a daari k'a flɛ, ni a bɛna sɔn ka yafa aw ma.» ³¹ Musa kɔsegira o le ra kuru kunna Matigi Ala fɛ. A tagara a fɔ a ye ko: «E, Matigi Ala, nin mɔgɔw ka jurumunba le kɛ. O ka batofɛn saninlaman le lalaga k'a bato. ³² Sisan ne bɛ i daari, i ye yafa o ma. Ni i tɛ se ka yafa o ma, o tuma i ye ne tɔgɔ jɔsi ka bɔ i ta panamanya kitabu kɔnɔ.» ³³ Matigi Ala ko: «Ne tena ele tɔgɔ jɔsi. Minw ka ne hake ta, ne bɛna olugu tɔgɔw le jɔsi ka bɔ ne ta panamanya kitabu kɔnɔ. ³⁴ Ayiwa, sisan, taga. Ne ka jamana min yira i ra, i ye taga ni nin mɔgɔw ye o jamana ra; ne ta melekɛ bɛna kɛ ni i ye. Nka ni ne ta hakebɔlon sera, ne bɛna ne hake bɔ o ra o ta kojuguw kosɔn.»

³⁵ Ayiwa, Matigi Ala nana a hake bɔ Izirayelimɔgɔw ra o misiden kosɔn, o tun ko Haruna ye o misiden min lalaga o ye.

33

Matigi Ala bɔra Izirayelimɔgɔw cɛ ra

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ, ko: «I ka Izirayelimɔgɔ minw labɔ Misiran jamana ra, i ni o mɔgɔw ye wuri ka bɔ yan. Ne karira Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye ko ne bɛna jamana min di o ta duruja ma, aw ye taga o jamana ra. ² Ne bɛna ne ta melekɛ bla aw na, ka taga Kanaanakaw ni Amɔrikaw ni Hetikaw ni Perezikaw ni Hevikaw ni Yebusikaw gben ka bɔ o jamana ra. ³ Aw ye wuri ka taga o jamana ra, nɔnɔ ni li bɛ woyo o jamana min na. Nka ne yɛrɛ le tena kɛ ni aw ye, ni o tɛ, ne bɛna aw halaki sira ra; sabu aw ye mɔgɔ torokungbɛlenw le ye.»

⁴ Ayiwa, jama ka o kumagbɛlenw men minke, o jusu kasira. Mɔgɔ si ma sɔn ka masirifɛn don a yɛrɛ ra; ⁵ sabu Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye ko a ye a fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko: «Aw bɛɛ ye mɔgɔ torokungbɛlenw le ye. Ni ne ka kɛ ni aw ye ka hali wagati dɔɔnin dɔɔrɔn kɛ, ne bɛna aw halaki le. O ra aw ye aw ta masirifɛnw bɛɛ bɔ aw yɛrɛ ra; o ko, ne bɛna min kɛ aw ra, ne bɛna o lɔn.»

⁶ Izirayelimɔgɔw ka o yɛrɛ mabɔ Horebu kuru ra; o ka o ta masirifɛnw bɛɛ bɔ o yɛrɛ ra.

Musa ni Ala ta Nɔgɔnkunbɛn fanibon

⁷ Ayiwa, Musa ka fanibon dɔ ta ka taga a lɔ kɛnɛ ma, k'a yɔrɔ janya fanibon tɔw ra. A ka o fanibon tɔgɔ la ko Nɔgɔnkunbɛn fanibon*. Ni mɔgɔ o mɔgɔ tun b'a fɛ ka Matigi Ala sago lɔn ko dɔ ra, o tigi tun bɛ bɔ ka taga Nɔgɔnkunbɛn fanibon yɔrɔ le ra, dugu kɔ fɛ. ⁸ Ni Musa tun bɛ tagara o fanibon kɔnɔ tuma o tuma, mɔgɔw bɛɛ tun bɛ bɔ ka lɔlɔ o ta fanibonw dondaw ra, ka Musa tagato flɛ, fɔ ka taga a don fanibon kɔnɔ. ⁹ Ni Musa tun ka don o fanibon kɔnɔ, sankaba jamijan tun bɛ jigi ka na lɔ fanibon da ra; Matigi Ala tun bɛ kuma Musa fɛ. ¹⁰ Ni Izirayelimɔgɔw tun ka sankaba jamijan lɔnin ye fanibon da ra, o bɛɛ tun wurira ka lɔ o ta fanibonw dondaw ra, ka biri dugu ma ka Ala bato.

¹¹ Matigi Ala tun bɛ kuma ni Musa ye da ni da, i n'a fɔ mɔgɔ ni a teri bɛ kuma cogo min na. O kɔ, Musa tun bɛ kɔsegi ka taga jama fɛ. Nka a ta baaraden kanbɛlen Yosuwe, Nuni dɛncɛ, ale tun bɛ to o Nɔgɔnkunbɛn fanibon kɔnɔ yi.

Musa ta Aladaari

¹² Ayiwa, Musa k'a fɔ Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, i ko ne ma ko ne ye taga ni nin mɔgɔw ye, nka min bɛna ne blasira, ka ne dɛmɛ, i ma o tigi yira ne ra; k'a sɔrɔ i ko ne ye i tericesɔbɛ le ye, ko ne ko ka di i ye. ¹³ Ayiwa, ni ne ko ka di i ye, i ka ko minw latige, o yira ne ra, k'a to ne ye i lɔn; ni o kɛra, ne bɛna a lɔn can ra ko i bɛ ne kanu. Matigi Ala, i hakiri to a ra ko nin mɔgɔw ye i yɛrɛ ta mɔgɔw le ye.»

¹⁴ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «Ayiwa, ne yɛrɛ bɛna kɛ ni i ye, ka jususuma di i ma.» ¹⁵ Musa ko Ala ma ko: «Ni i yɛrɛ kɔni tena kɛ ni an ye, o tuma i kana a to an ye bɔ yan. ¹⁶ Can ra ni ele tena kɛ ni an ye, k'a yira ko an ni dugukolo siya tɔw tɛ kelen ye, o tuma ne ni i ta mɔgɔw bɛna a lɔn cogo di ko an ko ka di i ye?»

¹⁷ Ayiwa, Matigi Ala ko Musa ma ko: «I ka min daari ne fɛ ne bɛna o kɛ i ye, sabu ne nɛɛmara i ye, i ye ne teri sɔbɛ le ye fana.» ¹⁸ Musa ko Ala ma ko: «Ne bɛ i daari, ko i ye i ta nɔɔrɔ yira ne ra.» ¹⁹ Ala ko: «Ne bɛna tɛmɛ i ja fɛ, ka ne ta pumanya yira i ra, ani ka ne tɔgɔ fɔ i ye, i ye a mɛn; ko: ne ye Matigi Ala le ye; ni ne b'a fɛ ka makari mɔgɔ min na, ne bɛ makari o tigi ra. Ni ne ko ne bɛ hina min na, ne bɛ hina o tigi ra fana. ²⁰ Nka, i tɛ se ka ne pada ye; sabu mɔgɔ si tɛ se ka ne pada ye, k'a panamanya tuun.»

²¹ Matigi Ala ko tuun ko: «Yɔrɔ dɔ flɛ ne kɛrɛ fɛ yan. I bɛna lɔ farakuru dɔ kan o yɔrɔ ra. ²² Ni ne ta nɔɔrɔ bɛ tɛmɛ tuma min na, ne bɛna i dogo farawo dɔ ra; ne bɛna ne boro kɛ ka i datugu, fɔ ne ye tɛmɛ ka taga. ²³ O kɔ, ne bɛna ne boro bɔ i kan; ne tɛmɛnin kɔ le, i bɛna ne kɔ ye. Nka ne pada tɛ se ka ye.»

34

Walakakuraw

¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Walaka fla wɛrɛ lɛsɛ, k'a kɛ i n'a fɔ i tun ka minw cici. Ne tun ka kuma minw sɛbɛ o walaka fɔlɔw kan, ne bɛna o pɔgɔn sɛbɛ o walakakuraw fana kan. ² I ye i yɛrɛ labɛn sani dugu ye gbɛ. Sɔgɔmada jooona, i ye yɛlɛn ka na lɔ Sinayi kuru kuncɛ ma, ka ne kɔnɔ yi. ³ Mɔgɔ si kana yɛlɛn ni i ye. Mɔgɔ si kana ye kuru fan si ra fana, hali sagaw ni misiw kana domuni kɛ kuru kɛrɛ fɛ.»

⁴ Musa ka kabakuru walaka fla lɛsɛ i n'a fɔ fɔlɔtaw. Sɔgɔmada jooona fɛ, a wurira ka yɛlɛn Sinayi kuru kunna ni walaka fla ye a boro, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na.

⁵ Matigi Ala jigira sankaba ra ka na lɔ Musa kɔrɔ, k'a yɛrɛ tɔgɔ fɔ. ⁶ A tɛmɛna Musa ja kɔrɔ k'a fɔ ni fanga ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye, ne le ye Matigi Ala ye, hina tigi Ala, ani Ala min bɛ makari. Ne tɛ dimi jooona, ne ta pumanya ni ne ta kankelentigiya ka bon. ⁷ Ne bɛ kɔpuman kɛ mɔgɔw ye, k'a kɛ o ta denw ye, ani o ta denw ta denw, fɔ ka taga se o ta duruja wagakelennan ma. Ne bɛ terenbariya ni hake ni jurumun yafa mɔgɔw ma. Nka ne tɛ kojogukebaga jarakibari to. Ne bɛ faw ta hakew bɔ o denw na, k'a bɔ o ta denw ta denw na, fɔ ka taga se o ta duruja sabanan ni a naaninan ma.»

⁸ O yɔrɔnin bɛɛ, Musa birira dugu ma ka Matigi Ala bato. ⁹ A ko: «Matigi ni a kɛra ko ne ko ka di i ye, o tuma i ye sɔn ka kɛ ni anw ye. Sabu nin mɔgɔw ye mɔgɔ torokungbɛlɛnw le ye; nka ne bɛ i daari ko i ye an ta jurumunw ni an ta terenbariyaw yafa an ma, ka an jate i ta mɔgɔw ye.»

Ala ka jɛnɔgɔnya don ni Izirayelimɔgɔw ye tuun

¹⁰ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Ayiwa, ne bena jɛnɔɔɔnya don ni aw ye tuun. Ne bena kabakow ke i ta mɔgow bɛɛ ɲa na, kabako minw ma deri ka ke dugukolo ɲɔɔ si ra fɔlɔ, ani min ma ke siya wɛrɛ cɛ ra ka ye. Mɔgo minw bɛɛ bɛ ni i ye, olugu bɛɛ bena ne ta kewalew ye, sabu ne bena se di i ma k'a to i ye ko minw ke, o bena ke siranyakobaw le ye. ¹¹ Ne bɛ ci minw fɔra aw ye bi, aw ye aw janto o ciw ra kosɛbɛ. Ni o kɛra, ne bena Amɔrikaw ni Kanaanakaw ni Hetikaw, ni Perezikaw, ni Hevikaw, ni Yebusikaw gben ka bɔ aw ɲa. ¹² Nka aw bena don jamana min konɔ, aw ye aw yɛrɛ kɔɔsi o mɔgow ra kosɛbɛ; aw kana jɛnɔɔɔnya foyi don ni o jamana mɔgow ye, janko o kana na ke sababu ye ka aw lafiri. ¹³ Aw ye o ta sarakabɔnanw waraga; aw ye o ta kabakuruanw cici, ka o ta jo musoman Asera ta berew tigtigɛ.

¹⁴ «Aw fana man kan ka biri batofɛn wɛrɛ kɔɔ k'a bato, sabu ne tɔgo ye ko <Ala min t'a fɛ batofɛn wɛrɛ ye bato ale kɔ>; ne t'a fɛ aw ye ne ni batofɛn wɛrɛ kanu ɲɔɔn fɛ fiyewu. ¹⁵ O kosɔn aw kana jɛnɔɔɔnya don ni o jamanaw mɔgow ye. Ni o tɛ, ni o bɛ o ta jow bato, ani ka o sɔn tuma min na, o bena aw wele, aw fana bena taga o sɔnnikɛfɛnw domu ni o ye. ¹⁶ Ni aw ka jɛnɔɔɔnya don ni o ye fana, a laban aw bena o denmusow furu ka o di aw dencɛw ma. Ni o kɛra, ni o denmusow bɛ o ta jow bato, o bena aw dencɛw nɛgɛ k'a to olugu fana ye o jow bato.

¹⁷ «Aw kana nɛgɛ yeele ka o ke batofɛn dɔ ye k'a bato.

¹⁸ «Aw ka kan ka burufunubari ɲanagbɛ* kɛ. Ni Abibu karo sera, ka kapa ni wagati latigenin ye, i n'a fɔ ne k'a fɔ aw ye cogo min na, aw ka kan ka burufunubari le domu, sabu aw bɔra Misiran jamana ra o karo le ra.

¹⁹ «Dencɛ fɔlɔ bɛɛ bena bla danna ka ke ne ta ye, hali bɛganw ta den fɔlɔ cɛmanw, ani misiw, ani sagaw, ani baw bɛɛ. ²⁰ Nka ni faliden lo, aw ye sagaden walama baden dɔ di a nɔ ra k'a kunmabɔ. Ni aw t'a fɛ k'a kunmabɔ, o tuma aw ye a kan kari k'a faga. Aw ka kan ka aw yɛrɛ dence fɔlow bɛɛ kunmabɔ fana.

«Mɔgo si kana na ne ɲa kɔɔ fana, ka na ne bato, k'a sɔɔ foyi tɛ a boro k'a di ne ma saraka ye.

²¹ «Aw ka kan ka baara ke tere wɔɔɔ, ka nɛɛkiri a tere wolonflanana. Hali ni sɛnɛkewagati lo, walama simantigewagati, aw ka kan ka nɛɛkiri.

²² «Ni aw bɛ aw ta simankura kun fɔlow tige tuma o tuma, aw ye lɔgɔkunw ta ɲanagbɛ kɛ*. Ni san yɛleman fana, ni aw bɛ aw ta forow yiridenw ladon tuma min na, aw ye simanladon ɲanagbɛ kɛ.

²³ «O cogo ra, san o san, cɛw bɛɛ ka kan ka na sɲaga saba ne ɲa kɔɔ, o ɲanagbɛw ra, ne Matigi Ala, Izirayɛli ta Ala.

²⁴ «Ne bena siya tɔw gben ka bɔ aw ɲa, ka dɔ fara aw ta jamana bonya kan. Hali ni aw bɛ taga ne ta ɲɔɔ saninman na, ka taga Matigi Ala, aw ta Ala bato sɲaga saba san o san, ne tena sɔn k'a to siya si ye ɲabɔ aw ta jamana fɛ k'a ta aw kɔ fɛ.

²⁵ «Ni aw b'a fɛ ka bɛgan saraka bɔ ne ye, aw kana o jori ni burufununin kori ɲɔɔn na. Jɔnyaban ɲanagbɛ* ta sarakasogo fana man kan ka bla k'a si.

²⁶ «Aw ka kan ka na ni aw ta simankura kun fɔlow ye Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso konɔ. Aw kana badennin tobi ni a ba ta nɔnɔ ye.»

* 34:22 34.22 Lɔgɔkunw ta ɲanagbɛ ni simantige ɲanagbɛ bɛɛ ye kelen ye.

²⁷ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Nin kumaw seɓe, sabu ne be jɛnɔɔɔnya don ni ele ni Izirayelimɔɔw bɛɛ ye ka kaɲa ni nin kumaw le ye.»

²⁸ Musa ka tere binaani ni su binaani le ke ni Matigi Ala ye. A ma domuni ke, a ma ji min. Matigi Ala ka jɛnɔɔɔnya ta sariyaw seɓe walakaw kan, sariya tan, k'a di a ma.

Musa jigira ka bɔ Sinayi kuru kan

²⁹ Musa jigito ka bɔ Sinayi kuru kan, jɛnɔɔɔnya ta sariyaw tun seɓera walaka fla min kan, a jigira ni o ye a boro. Nka Musa tun m'a lon ko ale pada tun be manamanana sabu ale kumana ni Ala ye.

³⁰ Haruna ni Izirayelimɔɔw bɛɛ ka Musa pada fle; o k'a ye ko a pada be manamanana. O siranna, o ma sɔn ka gbara a ra.

³¹ Musa ka o wele; Haruna ni jama ɲamɔɔw bɛɛ nana Musa kɔɔ. Musa kumana o fe. ³² O ko, Izirayelimɔɔ tɔw bɛɛ gbarara Musa ra. Matigi Ala tun ka ci minw fɔ a ye Sinayi kuru kan, a ka o bɛɛ lase o ma.

³³ Musa kumana o fe ka ban tuma min na, a ka fani dɔ biri a pada ra, a pada manamanako kosɔn.

³⁴ K'a ta o wagati ra, ni Musa tun be taga Matigi Ala fe tuma o tuma ka taga kuma ni a ye, a tun be fani bɔ a pada ra, fɔ ka taga a bɔ o yɔɔ ra. Ni a bora yi, ni Matigi Ala tun ka min fɔ a ye, a tun be o fɔ Izirayelimɔɔw ye.

³⁵ Ni Izirayelimɔɔw tun ka Musa pada fle, o tun be a pada manamanato ye; o tuma Musa tun be fani biri a pada ra tuun. Ni a be taga kuma ni Ala ye, a be fani bɔ a pada ra.

Fanibon saninman lɔri

35

Nenekirilon ta ko

¹ Musa ka Izirayelimɔɔw bɛɛ wele ka o lajen k'a fɔ o ye ko: «Matigi Ala ka ci minw fɔ, o le ye nin ye: ² <Aw ka kan ka baara ke tere wɔɔɔ, nka a tere wolonflanana ka kan ka ke lon saninman le ye, ka ke Nenekirilon ye; o lon blara danna ka Matigi Ala bonya; ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka baara ke o lon na, o tigi ka kan ka faga. ³ Aw kana hali tasma mana aw ta sow si kɔɔ o lon na.> »

Fɛn minw ka kan ka di ka fanibon saninman lɔ

⁴ Ayiwa, Musa kumana Izirayelimɔɔw bɛɛ lajennin fe tuun k'a fɔ o ye ko: «Matigi Ala k'a fɔ fana, ⁵ ko aw bɛɛ ye dɔ bɔ aw borofɛnw na ka o di ale Matigi Ala ma. Mɔɔɔ o mɔɔɔ be sɔn k'a di ni ɲaninyaruman ye, o tigi ye na ni a borofɛnw ye Matigi Ala fe. Aw be se ka fɛn minw di, o ye nin ye: sanin, ani warigbe, ani siranegɛ, ⁶ ani sagasijese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani lenfani fiyenman, ani basiw, ⁷ ani sagajigi gbolo min logira k'a wulen, ani gbolojalan, ani akasiyayiri, ⁸ ani fitinaturu, ani kasadiyanan minw be ke ka turu saninman* ni wusunana lalaga, ⁹ ani onikisi lulu, ani lulu were minw bɛna ke ka saninderege ni disirafen masiri.»

Baara min ka kan ka ke fanibon na

¹⁰ Musa ko: «Minw bɛɛ be se bororabaara ra fana, olugu ye na Matigi Ala ta baara ke. ¹¹ O bɛna fanibon saninman lɔ, ani fani min bɛna ke k'a datugu, ani gbolo minw bɛna biri a kunna, ani a nege koorininw,

ani a yiriferenw, ani a berew, ani a yiriw, ani a yiriw jusiginanw, ¹² ani jɛnɔgɔnya kɛsu* ni a berew, ani a datugunan, ani boncɛtigɛfani min bɛ fanibon cɛtigɛ fla ye, ¹³ ani tabali ni bere minw bɛ kɛ k'a ta, ani a minanw bɛɛ, ani sarakaburu minw bɛ bla tabali kan, ¹⁴ ani fitinablanan ni a minanw, ni a fitinadagaw, ani a fitinaturu, ¹⁵ ani wusunanjɛnifen ni bere minw bɛ kɛ k'a ta, ani turu saninman*, ani wusunan kasadiman, ani fani min bɛna siri fanibon donda ra, ¹⁶ ani sarakajɛnifen ni a ta negesansan, ani bere minw bɛ kɛ k'a ta, ani a minanw bɛɛ, ani minanba ni a siginan, ¹⁷ ani lu laminifani, ani a yiriw, ani a jusiginanw, ani fani min bɛ siri lu donda ra ¹⁸ ani fanibon ta negeberew, ani lu laminifaniw ta negeberew, ani a juruw, ani sarakalasebagaw bɛna fani saninman minw don ka sarakalasebagaya kɛ Ala ta yɔɔ saninman* na; ¹⁹ o ye sarakalasebaga Haruna ta fani saninmanw, ani a dencew ta sarakalasebagaya fani saninmanw ye.»

Izirayelimɔgɔw ka o borofɛnw di

²⁰ Ayiwa, o kuma fɔnin ko, Izirayelimɔgɔw bɛɛ bora Musa kɔɔ.

²¹ A ko donna minw bɛɛ jusu ra, ani njaninyaruman tun bɛ minw kɔɔ, olugu bɛɛ nana ni o borofɛnw ye, ka na o di Matigi Ala ma, Nɔgɔnkunbɛn fanibon* ni a minanw bɛɛ ta baara kama, ani sarakalasebagaw ta faniw.

²² Cɛ fara muso kan, o bɛɛ nana ni o borofɛnw ye; njaninyaruman tun bɛ min o min na, o bɛɛ nana ni o ta saninw ye: tororanɛgɛw, nunnanɛgɛw, borokandenɛgɛw, bororanɛgɛw, ani sanin suguya bɛɛ. Min o min tun b'a fɛ ka sanin di Matigi Ala ma, o ka o di.

²³ Jɛsɛ bulaman tun bɛ minw fɛ, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛɛ, walama lɛn jɛsɛ, walama basiw, walama sagajigi gbolo wulennin, walama gbolojalan, olugu bɛɛ nana ni o ye.

²⁴ Min o min tun b'a fɛ ka warigbɛ walama siranɛgɛ di Matigi Ala ma, olugu bɛɛ nana ni o ye ka na o di Ala ma. Akasiyayiri tun bɛ minw fɛ, ni a tun bɛ se ka Ala ta yɔɔ saninman ta baara na, olugu nana ni o ye fana.

²⁵ Muso minw tun bɛ se jɛsɛmunu na, olugu ka jɛsɛ munu ka na ni o ye: jɛsɛ bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛɛ, ani lɛn jɛsɛ. ²⁶ Nin baara ko diyara muso minw bɛɛ ye, ni o bɛ se baara ra kɔsɛbɛ, olugu ka basiw munu k'a kɛ jɛsɛ ye, ka na o di.

²⁷ Izirayelimɔgɔw ta namɔgɔw nana ni onikisi luluw ye, ani lulu suguya wɛrɛw, minw bɛna don saninderege ni disirafen na; ²⁸ o nana ni kasadiyananw ye, ani turu min bɛ don fitinaw na, ani min bɛ kɛ ka sarakalasebagaw saninya, ani min bɛ don wusunan kasadiman na.

²⁹ Ayiwa, Matigi Ala tun ka o baara min yira Musa ra, o baara ko tun bɛ Izirayelimɔgɔ minw bɛɛ jusu ra, cɛ fara muso kan, olugu bɛɛ nana ni o borofɛnw ye o yɛɛ ma ka na o di Matigi Ala ma.

Mɔgɔ minw panawolomara fanibon baara kama

³⁰ Musa k'a fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko: «Matigi Ala ka Uri dence Betisaleli lɛ panawoloma nin baara kama; Zuda ta gbamɔgɔ dɔ lo. A face Uri ta face lɛ tun ye Huru ye. ³¹ Ala ka Betisaleli hakiri fa a ta Nin Saninman na, ka hakiritigiya ni faamuri ni lonniya di a ma, janko a ye baara suguya bɛɛ kɛcogo lɔn. ³² Ala ka hakiri di a ma, janko a ye se ka baara dɔw miiri a yɛɛ hakiri ra ka o kɛ, ka sanin ni warigbɛ ni siranɛgɛ baara, ³³ ka lulu kisɛw nɛgen, ka o don sanin na, ka yiri lɛsɛ, ani ka bororabaara suguya bɛɛ kɛ. ³⁴ Ala ka hakiri di a ma fana, janko a ye se ka dɔw karan o baaraw ra, ale ni Ayisamaki dence Oliyabu; ale ye Dan ta gbamɔgɔ dɔ le ye. ³⁵ Ala

ka lonniyaba di o ma; o ka yirilese ni bororabaara lon; o be se ka fani bulamanw, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere, ani lenfaniw sogo, ka o dan, ka baara suguya bee ke, ani ka baara dow miiri o yere hakiri ra ka o ke.»

36

Fanibon ta baara daminana

¹ «Ayiwa, Betisaleli, ani Oliyabu, ani minw bee tun be se baara ra, Matigi Ala tun ka hakiritigiya ni lonniya di olugu minw ma, janko o ye se ka baara suguya bee ke, olugu le ka fanibon ta baaraw bee ke i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.»

² Musa ka Betisaleli ni Oliyabu wele ka o baara di o ma, ani minw bee be se baara ra, Matigi Ala tun ka lonniya don minw hakiri ra, ani minw bee tun labennin be, ka o sobe don baara ra k'a ke ka ja.

³ Izirayelimogow tun nana fen minw di fanibon ta baara kama, o nana o fenw ce Musa koru ka taga baara damina. Nka sogoma o sogoma, mogow belen tun be na ni o borofen dow ye tuun ka na o di Musa ma.

⁴ A nana ke fo o baarakebagaruman minw tun be fanibon baaraw kera, olugu ka o ta baara lalo, ⁵ ka taga a fo Musa ye ko: «An mako be fen minw na ka Matigi Ala ta baara ke, mogow ta fen dita cayara ka teme o kan.» ⁶ A kera ten, Musa k'a fo mogow bee ye, ce fara muso kan, ko mogow si kana na ni fen ye tuun. O ka mogow lalo o cogo le ra, o ma na ni fen ye tuun; ⁷ sabu fen minw tun sorora, o tun be se ka baara ban, fo k'a to to.

Fanibon lalagacogo

⁸ Ayiwa, o mogow minw tun be se baara ra, olugu ka fanibon lalaga damina; o ka fani gbiriman gbeman tan lalaga ni len jese fiyenman ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere. O ka seruben melekew ja ke a kan, k'a sogow ka ja kosebe. ⁹ Fani bee kelen kelen janya kera nongon* ja mukan ni seegi ye, k'a bonya ke nongon ja naani ye. Faniw janya ni o bonya bee kera kelen ye. ¹⁰ O ka o faniw looru tugutugu nongon na, k'a ke fanimugu kelen ye, k'a to looru fana tugutugu nongon na ka o ke fanimugu kelen ye fana. ¹¹ O ka juruden dow dan ni jese bulaman ye, ka o sirisiri o fanimugu folo dagbolo ra; ka dow sirisiri fana fanimugu flanan dagbolo ra. ¹² O ka juruden bilooru don fanimugu folo dagbolo ra, ka bilooru don fanimugu flanan fana dagbolo ra. O fanimugu fla ta jurudenw daw benna nongon ma.

¹³ O ka sanin koorinin bilooru lalaga, ka fanimugu fla mina ka o tugu nongon na ni o sanin koorininw ye. O cogo ra, fanibon bee kera fanimugu kelen ye.

¹⁴ O ka fani gbiriman tan ni kelen dan tuun ni basiw ye, ka o fana ke ka fanibon datugu. ¹⁵ O fani gbirimanw bee kelen kelen janya kera nongon ja bisaba ye, a bonya kera nongon ja naani. O fani gbiriman tan ni kelen bee janya ni a bonya bee kera kelen ye. ¹⁶ O ka o fani gbirimanw looru tugutugu nongon na k'a ke fanimugu kelen ye, k'a to wooro fana tugutugu nongon na, ka o ke fanimugu kelen ye. ¹⁷ O ka juruden bilooru siri fanimugu folo dagbolo ra, ka bilooru siri fani mugu flanan fana dagbolo ra. ¹⁸ O ka

* 36:9 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

siranegge koorinin bilooru lalaga ka o ke ka fanimugu fla mina ka o siri jɔgɔn na, janko fanibon bɛɛ ye ke fanimugu kelen ye.

¹⁹ O kɔ, o ka sagajigi gbolo dɔw wulen, min bɛna ke ka faniw datugu; o kɔ, o ka gbolo gbiriman janin dɔw lalaga, min bɛna biri a bɛɛ lajennin kunna.

Fanibon bɛ lo ni bere minw ye

²⁰ O kɔ, o ka yiriferɛn dɔw leɛɛ akasiyayiri ra, minw bɛna lɔlɔ ka fanibon mina. ²¹ O yiriferɛn bɛɛ kelen kelen janya tun ye nɔngɔn na tan ye; a bonya ye nɔngɔn na kelen ni tarance. ²² O ka sen fla ke jɔgɔn kɔrɔ yiriferɛn bɛɛ kelen kelen na. Fanibon bɛna lo ni yiriferɛn minw ye, o ka o bɛɛ ke o cogo ra.

²³ O ka yiriferɛn mugan leɛɛ ka o ke fanibon woroduguyanfan ta ye. ²⁴ O ka warigbɛ den binaani gbasi ka wow bɔ o ra, ka olugu ke o yiriferɛn mugan sendonyɔrɔ ye, ka o bla fla fla yiriferɛnw senw jukɔrɔ, ka yiriferɛnw senw dondon o wow ra dugu ma.

²⁵ O ka yiriferɛn mugan leɛɛ ka o ke fanibon sahiliyanfan ta ye. ²⁶ O ka warigbɛ den binaani gbasi, ka wow bɔ o ra fana, ka o ke sendonyɔrɔw ye, ka o bla fla fla ka yiriferɛnw senw dondon o wow ra dugu ma.

²⁷ O ka yiriferɛn wɔrɔrɔ leɛɛ, ka o ke fanibon kɔnɔnɔyɔrɔ ta ye, a terebenyanfan na. ²⁸ O ka yiriferɛn dɔw leɛɛ, ka na olugu lo fla fla fanibon nɔngɔnw na, a kɔnɔnɔyɔrɔ ra. ²⁹ O ka o yiriferɛn fla nɔrɔ jɔgɔn na, k'a ta dugu ma fɔ san fɛ, k'a fla mina jɔgɔn na a sanfeyɔrɔ ra ni nege koorinin dɔ ye. Fanibon nɔngɔn fla bɛɛ ta yiriw kera ten le. ³⁰ O cogo ra, fanibon nɔngɔn naani ta yiriw bɛɛ lajennin kera yiriferɛn seegi, ani o sendonyɔrɔ warigberamanw. A bɛɛ kera sendonyɔrɔ tan ni wɔrɔrɔ, ka fla don yiriferɛn bɛɛ kelen kelen kɔrɔ.

³¹ O ka akasiyabere looru leɛɛ, ka o bananbiri fanibon fan kelen ta yiriferɛnw kan, ka yiriferɛnw mina ni o ye. ³² O ka bere looru wɛrɛ leɛɛ, ka o bananbiri fanibon fan dɔ ta yiriferɛnw kan, ka o mina ni o ye fana, ka looru wɛrɛ leɛɛ tuun, ka o bananbiri fanibon kɔnɔnɔyɔrɔ ta yiriferɛnw kan, a terebenyanfan na, ka o yiriferɛnw mina ni o ye. ³³ O ka cɛmancebere temɛ yiriferɛnw cɛmance ra, ka ta fanibon kun dɔ ra ka taga a bla a kun dɔ ra. ³⁴ O ka sanin la yiriferɛnw bɛɛ kan. Berew bɛ don nege koorinin minw na ka yiriferɛnw mina, o ka olugu fana ke ni sanin ye. O ka sanin la berew fana kan.

Bonɛtigɛfani ni bondarafani

³⁵ Fani min bɛ ke ka bon ɛtigɛ, o ka o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛrɛ, ani len jese. O ka o fani sɔgɔ ka na, ka seruben melekew ja bisigiya ke a kan. ³⁶ O ka akasiyayiri naani leɛɛ, ka sanin yeele k'a bon o bɛɛ kan. O ka nege koorinin dɔw ke ni sanin ye ka o don o yiriw ra. O ka sendonyɔrɔ naani ke ni warigbɛ ye, ka o berew sigi o kan.

³⁷ Fani min bɛ siri fanibon da ra, o ka o dan ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yɛrɛ, ani len jese. O ka o fani sɔgɔ ka na kɔɛbɛ.

³⁸ O ka yiri looru fana leɛɛ ka o fani mina, ka sanin la o yiriw ni o datugunanw bɛɛ kan, ani a nege koorininw, ani a fani dulonnanw. O yiriw sendonyɔrɔ looru kera ni siranegge ye.

37

Jenɔɔɔnya kesu ni a datugunan lalagacogo

¹ Betisaleli ka kesu dɔ lalaga ni akasiyayiri ye. A janya kera nɔngɔn* na fla ni tarance, a bonya kera nɔngɔn na kelen ni tarance, a lo fana kera nɔngɔn na kelen ni tarance. ² A ka sanin yereworo yeele k'a bon a yɔɔɔ bɛɛ kan, a kɔkanyɔɔɔ ni a kɔnɔnɔyɔɔɔ bɛɛ; a ka sanin ke k'a konkonda lamini. ³ A ka sanin gbasi, k'a koori, ka wo ke a ra; a ka o ɔɔɔɔɔ naani lalaga, ka o dondon kesu fan naani na; ka fla don fan kelen na, ka to fla don fan to kelen na. ⁴ A ka akasiyayiri dɔw lese, ka o ke bere fla ye, ka sanin yeele k'a bon o berew yɔɔɔ bɛɛ kan. ⁵ A ka o berew don sanin koorininw wow ra kesu fan fla ra, ka to ka kesu ta ni o ye. ⁶ A ka kesu datugunan fana lalaga ni sanin yereworo ye. A janya kera nɔngɔn na fla ni tarance, a bonya kera nɔngɔn na kelen ni tarance.

⁷ A ka ja fla lalaga ni sanin ye ka o ke i n'a fɔ seruben melekew, ka o lo lo kesu datugunan fan fla ra; ⁸ a ka meleke kelen lo a kun dɔ ra, ka to kelen lo a kun to kelen na. Melekew lora kesu datugunan fan fla ra. ⁹ O sanin seruben melekew fla kamanw birira kesu datugunan kunna, ka kesu datugunan datugu ni o kamanw ye, ka o fla jaw sin ɔɔɔɔɔ ma, ka o na biri kesu datugunan kunna.

Tabali ni a minanw lalagacogo

¹⁰ A ka tabali dɔ fana lalaga ni akasiyayiri ye. A janya kera nɔngɔn na fla ye, a bonya kera nɔngɔn na kelen ye, a lo kera nɔngɔn na kelen ni tarance. ¹¹ A ka sanin yereworo yeele k'a bon o tabali yɔɔɔ bɛɛ kan. Ka sanin ke k'a konkonda lamini. ¹² A k'a to tabali konkonda ye bonya dɔɔɔɔɔ, k'a bonya ke i ko borokanden naani bonya, ka sanin ke k'a dagbolo lamini. ¹³ A ka sanin gbasi, k'a koori, ka wo ke a ra; a ka o ɔɔɔɔɔ naani lalaga, ka o dondon tabali nɔngɔn naani na, tabali senw kɔɔɔ. ¹⁴ A ka o sanin koorininw dondon tabali senw sanfeyɔɔɔɔɔ ra, a nɔngɔn naani na. Berew be don o wow le ra ka tabali ta. ¹⁵ A ka o berew ke ni akasiyayiri le ye, ka sanin yeele k'a la o berew bɛɛ kan. O bena tabali ta ni o berew le ye.

¹⁶ A ka minan dɔw lalaga fana minw bena bla tabali kan, i n'a fɔ tasaw, ani setiw, ani belenw, ani jifiyew, ka rezenji sarakaw ke ni o ye. A ka o bɛɛ lalaga ni sanin yereworo le ye.

Fitinablanan ni a fitinaw lalagacogo

¹⁷ O kɔ, a ka fitinablanan dɔ lalaga ni sanin yereworo gbasinin ye. A ka sen ke a ra, ani a fitinaborow, ka fen dɔw ke a ra i ko yiriden bisigi, ka kuru ke o kɔɔɔ, ka fen dɔw ke a ra fana i ko yirifiyeren bisigi. A ka o bɛɛ ke ni sanin kuturu kelen le ye. ¹⁸ A ka fitinaboro wɔɔɔ ke fitinablanan fan fla ra; a ka boro saba ke a fan kelen na, ka saba ke a fan dɔ ra. ¹⁹ A ka yiriden bisigi saba ke a boro kelen kelen bɛɛ ra, k'a ke i ko amande yiridenw, ka kuruw ke a ra fana, ani yirifiyeren bisigi. Fitinaboro wɔɔɔ bɛɛ ta kera ten. ²⁰ A ka yiriden bisigi saba ke a cemance boro ra fana, ka o ke i ko amande yiriden, ka kuruw ke a ra, ani yirifiyeren bisigiw. ²¹ A ka kuru dɔ ke cemance boro ra fitinaboro fla jukɔɔɔ, ka kuru dɔ ke fitinaboro fla wɛɛ jukɔɔɔ. Fitinaboro fla o fitinaboro fla, kuru kera o bɛɛ jukɔɔɔ. O cogo ra, fitinaboro wɔɔɔ bɛɛ, kuruw kera o bɛɛ jukɔɔɔ fla fla. ²² A k'a

* 37:1 37.1 Nɔngɔn na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

kuruw ni a borow ni a yoro tow bee ke ni sanin kuturu kelen le ye. A k'a bee ke ni sanin yereworo gbasinin ye.

²³ A ka fitinadaga wolonfla lalaga: a tasuma lalagananw, ani a buguri donminanw; a ka o bee ke ni sanin yereworo le ye. ²⁴ A ka fitinablanan ni a minanw bee lalaga ni sanin yereworo kilo bisaba le ye.

Wusunanjenifen ni wusunan lalagacogo

²⁵ A ka wusunanjenifen do lalaga ni akasiyayiri ye. A janya kera nongon na kelen, a bonya fana kera nongon na kelen. A janya ni a bonya bee kera kelen ye. A lo kera nongon na fla ye. A ka gbanw ke a nongon naani bee ra. ²⁶ O ka sanin yereworo yeele k'a bon a yoro bee kan; a sanfeyoro, ni a kerfeyoro, ni a gbanw bee. A k'a konkonda bee lamini ni sanin ye. ²⁷ A ka sanin koorinin fla gbasi ka o don a konkonda fla jukoro, a fan fla ra. A ka bere fla don o wow ra, janko k'a ta ni o berew ye. ²⁸ A ka o berew lalaga ni akasiyayiri ye, ka sanin yeele k'a bon a yoro bee kan. ²⁹ A ka turu saninman* lalaga, turu min be ke ka sarakalasebagaw saninya, ani ka wusunan kasadiman yereworo lalaga. A ka o ke ka kapa ni turu lalagabagaw ta turulalagacogo ye.

38

Sarakajenifen ni siranagetasa lalagacogo

¹ Ayiwa, Betisaleli ka sarakajenifen* lalaga ni akasiyayiri ye. A k'a janya ke nongon* na looru ye, k'a bonya fana ke nongon na looru ye. A fan naani bee janya kera kelen ye. A lo kera nongon na saba ye. ² A ka gban naani ke a nongon naani na, ka siranege yeele k'a bon o gbanw bee kan. ³ A ka sarakajenifen ta minanw bee lalaga: a buguri donminanw, ani a buguricenaw, ani a tasaw, ani a sogosogonanw, ani a takamidonnanw. A ka o minanw bee ke ni siranege le ye.

⁴ A ka nege woman do ke ni siranege ye fana, k'a ke i n'a fo negesansan, ka o don sarakajenifen kono. A ka o la sarakajenifen konkonda jukorooyo kan, a kononyoro ra, k'a se sarakajenifen lo cemance ra. ⁵ A ka siranege koorinin naani ke ka o don sarakajenifen siranege sansan nongon naani na, ka berew don o wow ra. ⁶ A ka akasiyaberew tige, ka o ke ka sarakajenifen ta. A ka siranege la o berew bee kan. ⁷ A ka o berew dondon siranege koorininw wow ra, sarakajenifen fan fla ra, ka o berew ke ka sarakajenifen ta. A ka sarakajenifen lalaga ni yiriferenw le ye, k'a kono lakolon to.

⁸ A ka siranagetasa lalaga, ani a siginan; a ka o bee ke ni siranege ye. Muso minw tun be to ka nongon lajen fanibon na fe ka baara dow ke Ala ye, olugu ka dugalen minw di, a ka o le ke ka minanba lalaga.

Fanibon lukene laminicogo

⁹ Ayiwa, o ko, a ka lukene laminifenw lalaga. A ka lukene woroduguyanfan laminifani dan ni len jese ye. O fan kelen janya kera nongon na keme ye, ¹⁰ k'a berew ke mugan ye, ani sendonyoro siranegeraman mugan, berew be sigi minw kan. Nege koorinin minw be ke berew ra, ani fanidulonanw, a ka olugu lalaga ni warigbe ye. ¹¹ A sahiyanfan fana ta fani janya kera nongon na keme ye, k'a berew ke mugan ye, ani sendonyoro siranegeraman mugan, berew be sigi minw kan. Nege

* 38:1 38.1 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

koorinin minw be ke berew ra, ani fanidulonnanw, a ka olugu lalaga ni warigbe ye. ¹² A terebenyanfan laminifani janya kera nongon na bilooru ye, k'a berew ke tan ye, k'a berew sendonyorow fana ke tan ye. Nege koorinin minw be ke berew ra, ani fanidulonnanw, a ka olugu lalaga ni warigbe ye. ¹³ Ayiwa, lukene tereboyanfan, min ye a donda fan ye, o fana janya kera nongon na bilooru ye. ¹⁴ Lu donda kininboroyanfan faniw janya kera nongon na tan ni looru, k'a berew ke saba ye, ka berew sendonyorow fana ke saba ye. ¹⁵ Lu donda numanboroyanfan, min ye da fan do ye, o faniw janya kera nongon na tan ni looru ye fana, k'a berew ke saba ye, ka berew sendonyorow fana ke saba ye.

¹⁶ Fanibon lukene laminifaniw bee kera ni lenfani le ye. ¹⁷ Lukene ta berew sendonyorow bee tun ye siranege le ye. Nege koorinin minw be don berew ra, ani a fanidulonnanw, olugu kera warigbe ye. Warigbe le fana tun lara o berew datugunanw kan. Fanidulonnanw le tun be lukene ta berew bee ni nongon ce, ka berew tugu nongon na.

¹⁸ Fani min blara lu donda yere ra, o ka o sogo ka na kosebe ni jese bulaman ye, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. A janya tun ye nongon na mugan ye. A lo ye nongon na looru, i n'a fo lukene ta faniw ta bonya. ¹⁹ A ta bere naani ni o sendonyoro naani bee tun kera ni siranege le ye. A nege koorininw ni a fanidulonnanw tun warigberaman lo, ka warigbe la a berew sanfeyorow kan fana. ²⁰ Negebere minw turura dugu ma ka fanibon mina, ani minw ka lukene faniw mina, o bee tun ye siranege le ye.

Fanibon lalagaminanw bee jateda

²¹ Ayiwa, o ka fanibon ta minanw jate; Ala ta layiri tun be o fanibon min kono; Musa ko Levi ta mogow ye o minanw jate k'a hakeya lon. Haruna dence Itamari le kera o baara namogo ye.

²² Huru dence Uri, o dence Betisaleli, min be bo Zuda ta gba ra; ale le kera fanibon ta baara namogo ye. Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, a ka o bee ke. ²³ A demebaga kera Ayisamaki dence Oliyabu ye; ale be bo Dan ta gba le ra. Ale tun be se ka fenw negen, ani ka ko lon a yere ma k'a ke, ani ka fani bulamanw, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere, ani lenfaniw sogo; ale tun be se o baara ra kosebe.

²⁴ Ayiwa, sanin min kera ka fanibon ta baara bee lajennin ke, mogow ka min di Matigi Ala ma, o bee lajennin kera sanin kilo keme seegi ni biwolonfla ni wolonfla, ani garamu keme saba, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye.

²⁵ Izirayelimogo minw tun jatera, olugu ka warigbe min di, o bee lajennin kera warigbe kilo waga saba ni kilo tan ni wolonfla ye, ani garamu keme wolonfla ni garamu bilooru, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye.

²⁶ Ce min o min jatera, k'a damina san mugan na, olugu bee kelen kelen tun ka kan ka warigbe garamu woro le sara, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. O cogo ra, ce waga keme woro ani ce waga saba ani ce keme looru ni ce bilooru (603 550), olugu le tun jatera.

²⁷ O ka warigbe kilo waga saba le ke ka fanibon yiriw sendonyorow lalaga, ani boncetigefani ta yiriw sendonyorow; o kera sendonyoro keme. Sendonyoro bee kelen kelen benna warigbe kilo bisaba ma. ²⁸ Warigbe kilo tan ni wolonfla ni garamu keme wolonfla ni bilooru min tora, o ka

nege koorininw lalaga ni o ye, ani fanidulonnan minw donna berew ra, k'a tɔ la lukene donda ta bere kunna.

²⁹ Mɔgɔw ka siranege min di Matigi Ala ma, o bɛɛ lajennin kera kilo waga fla ni kilo keme ni kilo mukan ni naani ye. ³⁰ O ka fanibon donda ta yiriw sendonyɔrow lalaga ni o ye, ani sarakajenifen*, ani a negesansan min lara a konɔ, ani sarakajenifen ta minan tɔw bɛɛ, ³¹ ani lukene laminiberew ta sendonyɔrow, ani a donda ta berew sendonyɔrow, ani negebere minw turura dugu ma ka fanibon mina, ani minw ka lukene ta faniw mina.

39

Sarakalasebagaw kuntigi ta saninderege lalagacogo

¹ Sarakalasebagaw bɛ fani minw don ka sarakalasebagaya baara ke Nɔgɔnkunben fanibon konɔ, o ka olugu lalaga ni fani bulamanw ye, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere; o ka fani saninman dɔw lalaga Haruna ye, min bɛ a yira ko Haruna blara danna Ala ta baara kama, ani min bɛ a ni mɔgɔ tɔw bɔ nɔgɔn na, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

² O ka saninderege lalaga ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ³ O ka sanin yeele k'a tigetige k'a misenya k'a ke i ko jese; o ka o jese dondon fani bulamanw, ani a wulenman bisigiw, ani a wulenmanw yere, ani lenfani dɔw ra ka o sɔgo ka na.

⁴ O ka fani dɔ la saninderege kamankun fla kan, k'a nafeyɔrɔ ni a kɔfeyɔrɔ tugu nɔgɔn na.

⁵ Cesirinan ni saninderege baaracogo kera kelen ye. O ka ale karan saninderege ra, k'a dan ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese; o k'a ke i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

⁶ O ka onikisi lulu dɔw ta, ka sanin dɔ gbasi ka o ke ka o lulu koori. O ka Izirayeli ta gbaw tɔgɔw sebe o luluw kan, i n'a fɔ tagamasiyenfen bɛ sebe cogo min na. ⁷ O ka o luluw don saninderege kamankun fla ra, ka o ke hakirijigifen ye Izirayeli siya tan ni fla ko ra, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

Sarakalasebagaw ta disirafen lalagacogo

⁸ Ayiwa, o kɔ, o ka disirafen lalaga; ale ni saninderege lalagacogo bɛɛ kera kelen ye. O k'a lalaga ka na, k'a nɛgen ni sanin ye, ani jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere, ani len jese. ⁹ A fan naani bɛɛ janya kera kelen ye. O k'a ke fla, ka a fla kuru k'a la nɔgɔn kan. A janya kera sibiri* na kelen, k'a bonya fana ke sibiri na kelen. ¹⁰ O ka o luluw ke sira naani ye. A sira fɔlo kera sariduواني lulu ye, ani topazi lulu, ani emerodi lulu. ¹¹ A sira flanan kera sikaribuli lulu ye, ani safiri lulu, ani jaman. ¹² A sira sabanan kera opali lulu ye, ani agati lulu, ani emetisi lulu; ¹³ a sira naaninan kera kirisoliti lulu ye, ani onikisi lulu, ani zasipe lulu. O ka o luluw bɛɛ donyɔrow lalaga ni sanin le ye. ¹⁴ A bɛɛ lajennin kera lulu den tan ni fla, ka kapa ni Izirayeli ta gbaw tɔgɔw ye. Izirayelimɔgɔw ta gba tan ni fla bɛɛ kelen kelen tɔgɔ sebera ni nege ye lulu kelen kelen kan, i n'a fɔ tagamasiyenfenw bɛ sebe cogo min na.

* **39:9** 39.9 Sibiri na kelen bɛ se ka ben nɔgɔn na kelen tarance le ma.

¹⁵ O ka saninjuru fla lalaga ni sanin yereworo ye, ka o dan i n'a fo jurukise be dan cogo min na; o ka o siri disirafen na.

¹⁶ O ka sanin do gbasi, ka o ke lulu fla donyoro ye, ani nege koorinin fla; o ka o nege koorinin fla don disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra. ¹⁷ O ka o saninjuru fla siri nege koorininw wow ra, disirafen kun fla ra, a sanfeyoro ra.

¹⁸ O ko, o ka saninjuru kun fla to siri saninderege kamankunw na, luluw donyoro ra, ka disirafen bla na fe.

¹⁹ O ko, o ka sanin do gbasi ka nege koorinin fla were lalaga ka o siri disirafen kofeyoro ra, a kun fla min be a dugumayanfan na.

²⁰ O ka sanin do gbasi tuun ka nege koorinin fla were lalaga, ka o siri saninderege kamankun fla ra, lulu fla nafeyoro jukoro, karansira kere fe, saninderege san fe. ²¹ O ka disirafen ta kooriw ni saninderege ta kooriw siri jogon na ni jese bulaman do ye, janko disirafen lanin ye to cesirinan san fe, saninderege kan; a kana yogyogyo ka bo saninderege kan, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sarakalasebagaw ta fani tow

²² Ayiwa, Haruna bena saninderege don forokiyajan min kan, o ka o yoro bee dan ni jese bulaman le ye. ²³ O ka o forokiyajan kan bo, ka fani gbiriman do karan a kan na k'a lamini, janko a kana faran. ²⁴ O ka forokiyajan senkoryoro bee masiri ni gerenadi yiriden bisigi dow ye. O ka o ke ni jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere ye, ani len jese.

²⁵ O ka tanan dennin dow lalaga ka o dondon o yiriden bisigiw ce ma, ka forokiyajan senkoryoro bee lamini ni o ye. ²⁶ Ni o ka tanan dennin kelen don, o be gerenadi yiriden kelen gban o ra; ni o ka tanan dennin kelen don, o be gerenadi yiriden kelen gban o ra, fo ka taga Haruna ta sarakalasebagaya forokiyajan senkoryoro bee lamini, i n'a fo Matigi k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁷ O ka Haruna ni a dencew ta forokiyasurunw fana lalaga ni lenfani ye; ²⁸ o ka Haruna ta jalamugu fugula lalaga ni lenfani ye, ani a dencew ta banflaw, o be min don ka o yere masiri. O ka kurusiw fana lalaga o ye ni lenfani ye, ²⁹ ka cesirinan fana dan ni len jese ye, ka olugu sogo ni jese bulaman, ani a wulenman bisigi, ani a wulenman yere ye, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁰ O ka sanin yereworo do gbasi ka o ke i n'a fo yirifyeren bisigi ka o ke masirifen saninman ye; o ka seberi do ke o kan ni nege ye, i n'a fo o be tagamasiyenfen sebe cogo min na. O k'a sebe a kan ko: A SANINYARA KA KE MATIGI ALA TA YE. ³¹ O ka o sanin masirifen siri jalamugu fugula na fe, ni jese bulaman do ye, Haruna ten na, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Fanibon saninman ta baara banna

³² O cogo le ra, Ngonkunben fanibon baara bee banna. Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na co, Izirayelimogow k'a ke ten le.

³³ O ko, o ka fanibon minanw bee ce ka taga ni a ye Musa fe: a nege koorininw, a yiriferenw, a berew, a yiriw, a sendonyoro, ³⁴ a sagajigibolo wulenman minw be biri fanibon kunna, ani gbolo gbiriman janin minw be ke k'a datugu, a bon cetigefaniw, ³⁵ a jennogonya

tagamasiyen kesu*, ani a berew, ani kesu datugunan, ³⁶ ani burutabali ni a minanw, ani sarakaburuw, ³⁷ ani fitinablanan saninlaman min kera ni sanin yereworo ye, ani a fitinadagaw ni a minanw beε, ani fitinaturu, ³⁸ ani sarakabonan saninlaman, ani turu saninman*, ani wusunan kasadiman, ani fani min be siri fanibon da ra, ³⁹ ani siranege sarakajenifen, ani a ta siranege sansan, ni a ta berew, ani a ta minanw beε, ani minanba ni a siginan, ⁴⁰ ani lu laminifaniw, ani a berew ni o sendonyorow, ani a minanw beε, ani fani min be ke ka luda datugu, ani jurukisew, ani negeberew, ani fanibon minan tow beε, ⁴¹ ani sarakalasebagaw ta baarakafaniw, ani sarakalasebaga Haruna ta fani saninmanw, ani a dencew ta sarakalasebagaya faniw.

⁴² Ayiwa, Izirayelimogow ka o baara beε ke a cogo ra i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

⁴³ Musa ka baara fle kosebe. A k'a ye ko Matigi Ala tun ka min fo ale ye, ko o k'a ke o cogo le ra. Musa ka dugawu ke o ye.

40

Ala ko Musa ye fanibon lo k'a saninya

¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ² «San karo folo tere folo, aw ye Nogonkunben fanibon* lo. ³ Aw ye jehogonya kesu* bla a kono, ka boncetigefani siri, janko mogow kana kesu ye.

⁴ «Aw ye tabali bla a kono, k'a laben ka na, ka sarakaburuw blabla a kan. Aw ye fitinablanan fana bla a kono, k'a fitinadagaw sigisigi a kunna.

⁵ «Wusunan be jeni sarakabonan saninlaman min kan, aw ye o bla jehogonya tagamasiyen kesu na fe. Fani min be siri fanibon da ra, aw ye o fana siri.

⁶ «Aw ye sarakajenifen* sigi Nogonkunben fanibon donda korow.

⁷ «Aw ye minanba sigi sarakajenifen ni fanibon yere furance ra, ka ji ke a ra.

⁸ «Aw ye lu laminifaniw ke ka lu lamini; fani min be siri lu donda ra, aw ye o fana siri.

⁹ «Aw ye turu saninman* do seriseri Nogonkunben fanibon kan, ani a kononominanw beε; k'a minanw beε saninya ka o bla Ala ta baara kama. Ni o kera, o fenw beε be ke fen saninyanin ye.

¹⁰ «Aw ye turu saninman* do fana seriseri sarakajenifen ni a minanw kan, k'a saninya k'a bla Ala ta baara kama. Ni o kera, sarakajenifen be saninya kosebe.

¹¹ «Aw ye turu saninman* do seriseri minanba fana kan, ani a siginan, k'a saninya k'a bla Ala ta baara kama.»

Haruna ni a dencew saninyacogo

¹² «Ayiwa, o ko, i ye Haruna ni a dencew lana Nogonkunben fanibon donda korow, ka o ko ni ji ye.

¹³ «I ye Haruna ta sarakalasebagaya fani saninmanw don a ra, ka turu saninman* do ke a kun na, k'a saninya, janko a ye sarakalasebagaya baara ke ne ye.

¹⁴ «O ko, i ye a dencew fana gbara i yere ra, ka olugu ta forokiyasurunw don o ra fana. ¹⁵ I ye turu saninman* do ke olugu fana kun na i ko i ka o face ta ke cogo min na, janko o ye sarakalasebagaya baara ke ne ye. Turu

min kera o kun na, o sababu ra sarakalasebagaya baara be ke olugu ni o ta duruja nataw ta le ye tuma bee.»

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala ka ci minw bee fo Musa ye, Musa ka o bee ke. A k'a bee ke a cogo ra.

Musa ka Nɔgɔnkunben fanibon lo

¹⁷ San flanan karo folo, o karo tere folo, fanibon lora. ¹⁸ Musa ka fanibon lo; o ka sendonyorow blabla, ka yiriferenw senw dondon o wow ra, ka berew bananbiri o kan, ka yiriw fana lo. ¹⁹ O ka fanibon kunnafani biri fanibon kunna, ka soro ka birifaniw la o kunna, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁰ O ka sariya walakaw ta ka o bla jenɔgonya kesu* konɔ; ka berew don kesu ta nege koorininw na, ka kesu datugunan biri kesu kunna. ²¹ O ka jenɔgonya kesu ladon Nɔgɔnkunben fanibon konɔ. O ko, o ka boncetigefani siri, janko mogɔ kana jenɔgonya tagamasiyen kesu ye, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²² O ka burutabali bla boncetigefani nafeyoro ra, Nɔgɔnkunben fanibon konɔ, fanibon sahiliyanfan fe. ²³ O ka sarakaburuw blabla tabali kan Ala ja korɔ, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁴ O ka fitinablanan lo fanibon woroduguyanfan fe, k'a pasin tabali ma. ²⁵ O ka fitinadagaw mana Matigi Ala ja korɔ, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁶ O ka sarakabonan saninlaman bla Nɔgɔnkunben fanibon konɔ, boncetigefani korɔ. ²⁷ O ka wusunan kasadiman don o sarakabonan kan, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

²⁸ Fani min be siri fanibon donda ra o ka o siri. ²⁹ O ko, o ka sarakajenifen bla Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka began sarak* do jeni, ani ka siman sarak* do bo, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁰ O ka minanba sigi Nɔgɔnkunben fanibon donda ni sarakajenifen furance ra, ka ji ke a konɔ sarakalasebagaw ta saninyari koson. ³¹ Musa ni Haruna ni a dencaw tun be o ji le ke ka o borow ni o senw ko. ³² Ni o be don ɔgɔnkunben fanibon konɔ, walama ni o be gbara sarakajenifen na tuma o tuma, o be o yere saninya ni o ji le ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na.

³³ O ko, o ka lu laminifani siri ka fanibon ni sarakajenifen lamini, ka lu donda ta fani fana siri.

Ayiwa, Musa ka fanibon ta baara ban o cogo le ra.

Matigi Ala ta nɔɔɔ ka fanibon fa

³⁴ Ayiwa, sankaba jamijan jigira ka na to Nɔgɔnkunben fanibon kunna. Matigi Ala ta nɔɔɔ ka fanibon fa. ³⁵ A kera ten fo Musa tun te se ka don Nɔgɔnkunben fanibon konɔ; sabu sankaba jamijan tun lonin be fanibon kunna, Matigi Ala ta nɔɔɔ fana tun ka fanibon konɔnyoro bee fa.

³⁶ Izirayelimogow ta tagama wagati bee ra, o tun be sankaba jamijan le fe. Ni sankaba jamijan tun korotara ka bo fanibon kunna wagati min na, o wagati ra, o tun be tagama damina. ³⁷ Nka ni sankaba jamijan tun ma korota ka bo fanibon kunna, o tun te taga. O tun be tagama lalo ka sankaba jamijan konɔ, fo a ye korota. ³⁸ Tere fe, Matigi Ala ta sankaba jamijan tun be ke fanibon san fe. Ni su tun kora, a tun be ke tasumamana jamijan le ye Izirayelimogow bee ja korɔ. A kera ten le fo ka taga o ta tagama ban.

SARAKALASEBAGAW TA KITABU **Kitabu faamucogo**

Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye.

Izirayelimogow tun ka kan ka Ala bato cogo min na, ani o tun ka kan ka saraka minw bee bo, ani sarakalasebagaw ta baarakecogow, nin kitabu be o kow nafa an ye. O koson a togo lara ko Sarakalasebagaw ta kitabu. Nin kitabu be Ala ta saninmanya yira, ani a ta mogow tun ka kan ka kewale minw ke, ani ka sariya minw sira tagama, janko ka Ala bonya, k'a lon ko Ala saninmanba lo.

Sarakalasebagaw ta kitabu kuma kunba ye saninyari ko ye. Ala saninyanin lo, a b'a fe a batobagaw fana ye saninya (11.44). Sarakaw jori le tun be mogow saninya ka o bo o ta jurumunw na (19.2).

Sariya caman fora nin kitabu konɔ. Nka hali ni o sariyaw ka gbelen, a kunba ye kanuya ye; Ala ko: «I ka kan ka i mogogogon kanu i n'a fo i yere» (19.18).

Kitabu konokow

Sariya minw pasinna sarakakow ma (1-7)

Haruna ni a dencew blara danna sarakalasebagaya kama (8-10)

Fen saninyaninw, ani fen saninyabariw ta sariyaw (11-15)

Jurumunyafalonba (16)

Alabato ni saninyari ta sariyaw (17-27)

Sarakakow ta sariyaw

Saraka jenita minw ka di Ala ye

¹ Matigi Ala tora Nogonkunben fanibon* konɔ ka Musa wele, k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye, ko ni do b'a fe ka saraka bo Matigi Ala ye, a ye ke misi walama saga walama ba le ye.

³ «Ni a ta saraka jenita ye misi le ye, a ye ke misitoran ye, fiyen te min na. A ye taga o saraka bo Nogonkunben fanibon donda ra, janko Matigi Ala ye a ta saraka mina. ⁴ A ye a boro la saraka jenita kun na, janko Matigi Ala ye son a ta saraka ma, k'a ta jurumun kafari. ⁵ A ye o misi kannatige Matigi Ala na korɔ. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye o jori ke fen do konɔ k'a korɔta san fe Matigi Ala na korɔ. O ko, sarakajenifen min be Nogonkunben fanibon donda ra, o ye o jori seriseri o sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ⁶ Sarakalasebaga ye o misi boso, k'a tigtige. ⁷ Sarakalasebagaw ye logow lala sarakajenifen kan, ka tasuma ke a kan. ⁸ Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye o sogo tigtigenin ni misi kunkolo ni a turumanyorow bee lala logo konna, tasuma ra, sarakajenifen kan. ⁹ O ko, sarakalasebaga ye a konofenw ni a senw bee ko. O ko, a ye o ni sogo to bee lajennin jeni sarakajenifen kan fo k'a ban; saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁰ «Ayiwa, ni a ta saraka jenita ye saga le ye walama ba, a ka kan ka ke ceman le ye, fiyen te min na. ¹¹ A ye a kannatige sarakajenifen sahiliyanfan fe, Matigi Ala na korɔ. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye a jori seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ¹² Sarakalasebaga ye a boso k'a tigtige. A ye o sogo tigtigenin ni began

kunkolo ni a turu bee lala logo kunna, tasuma ra, sarakajenifen kan. ¹³ O ko, sarakabobaga ye a konofenw ni a senw bee ko. O ko, sarakalasebaga ye o ni sogo to bee lajennin bla Matigi Ala na koro k'a jeni sarakajenifen kan fo k'a ban; saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁴ «Ni i ta saraka jenita ye kono le ye, a ye ke tugani walama jenetugani ye, min ma koro. ¹⁵ Sarakalasebaga ye taga ni o kono ye sarakajenifen na fe. A ye a kunkolo sama ka bo a ra, ka o jeni sarakajenifen kan; k'a jori bon sarakajenifen fandara kelen kan. ¹⁶ O ko, a ye a joki ni a konofenw bo, ka o firi sarakajenifen kere fe, tereboyanfan na, bugurigbe bonnin be yoro min na. ¹⁷ O ko, a ye kono mina a kaman fla ma k'a faran a cemance ra, nka a kana a bo nagon na. Sarakalasebaga ye a jeni sarakajenifen kan logo kunna; saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.»

2

Siman saraka bocogo

¹ «Ayiwa, ni mogo do b'a fe ka siman saraka le bo Matigi Ala ye, o tigi ye mugu tentennin do ta, ka turu ke o kan, ka wusunun kasadiman fara a kan, ² ka taga ni o ye sarakalasebagaw fe, minw ye Haruna dencew ye. Sarakalasebaga ye boro na kelen ce o mugu tentennin tururaman ra, ka wusunun bee ta, ka o jeni sarakajenifen kan, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta ye. O ye siman saraka le ye min jenina tasuma ra; o kasa ka di Matigi Ala ye. ³ Siman saraka to min tora, o ye Haruna ni a dencew ta ye. Fen saninmanba lo, sabu saraka min jenina tasuma ra Matigi Ala ye, a bora o le ra. ⁴ Ni i b'a fe ka i ta siman saraka jeni burujenifen kono, k'a di Matigi Ala ma, i ye mugu tentennin do noonni turu ra ka o ke buru ye, funufen kana ke a ra; walama i ye a ke nomi ye, ka turu ke a kan, funufen kana ke a ra.

⁵ «Siman saraka min be yiran faga kono ni o do lo, i ye mugu tentennin do noonni turu ra, funufen kana ke a ra, k'a yiran. ⁶ O ko, i ye a tigtige ka turu do ke a kan tuun. Siman saraka lo.

⁷ «Ni siman saraka lo min be yiran poli kono, i ye mugu tentennin do noonni turu ra, k'a lalaga.

⁸ «O ko, o saraka min lalagara ni o fenw ye, i ye taga ni o ye, ka taga o di Matigi Ala ma. I be taga a di sarakalasebaga ma; ale be a bla sarakajenifen kan Matigi Ala na koro. ⁹ O ko, sarakalasebaga ye doonin bo o siman saraka ra, min be a yira ko o saraka bee ye Matigi Ala ta ye; a be o jeni sarakajenifen kan. O ye siman saraka le ye, min jenina tasuma ra; o kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁰ Siman saraka to min tora, o ye Haruna ni a dencew ta ye. Fen saninmanba lo, sabu saraka min jenina Matigi Ala ye, a bora o le ra.

¹¹ «Aw be siman saraka minw bo Matigi Ala ye, funufen kana ke o si ra. Siman saraka o siman saraka be jeni Matigi Ala ye, funufen walama li man kan ka ke o si ra. ¹² Ni aw be na ni aw ta simankura kun folo ye ka na o di Matigi Ala ma saraka ye tuma min na, aw be se ka na ni li ni funufen ye ka na o di Matigi Ala ma o wagati ra. Nka aw man kan ka li walama funufen jeni sarakajenifen kan Matigi Ala ye, k'a ke i n'a fo saraka jenita, min kasa ka di.

¹³ «Aw ka kan ka kogo ke aw ta siman saraka bee ra. Aw kana a to kogo ye fon aw ta siman saraka si ra; sabu Matigi Ala ka jenrogonya min don

ni aw ye, kɔgɔ le ye o tagamasiyen ye. O koson aw ye kɔgɔ ke aw ta siman sarakaw beɛ ra.

¹⁴ «Ni aw be aw ta simankuraw kun folow di Matigi Ala ma saraka ye, aw ye o siman kiewe yiran, k'a susu, ka soro ka taga a di Matigi Ala ma. ¹⁵ Aw ye turu ke a kan, ka wusunan kasadiman fara a kan; siman saraka lo. ¹⁶ Sarakalasebaga be o simankise susunin doonin bo, ani turu ni wusunan beɛ, ka o jeni sarakajenifen kan, k'a yira ko o saraka beɛ kera Matigi Ala ta ye. Siman saraka lo min jenina tasuma ra Matigi Ala ye.»

3

Ninsondiya saraka

¹ «Ayiwa, ni do b'a fe ka ninsondiya saraka bo Matigi Ala ye, ni misitoran lo, walama misimuso, a kana a to fiyen ye ke a ra; a ye na ni a ye Matigi Ala fe. ² A ye a boro la began kun na, k'a kannatige Nɔgonkunben fanibon* donda ra. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye a jori seriseri sarakajenifen kan k'a lamini. ³ Sarakabobaga ye o ninsondiya saraka kononoturu beɛ ta ka o jeni tasuma ra Matigi Ala ye, ⁴ ani a kokiri fla ni a turumanyorow beɛ, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ⁵ Sarakalasebagaw ye o jeni sarakajenifen kan, saraka jenita kan. Saraka jeninin lo tasuma ra min kasa ka di Matigi Ala ye.

⁶ «Ayiwa, ni do ta ninsondiya saraka ye saga le ye, walama ba, ni a kera ceman le ye, walama musoman, ni a b'a fe ka o le di Matigi Ala ma, a kana a to fiyen ye ke a ra.

⁷ «Ni saga lo, a ye na ni a ye Matigi Ala fe. ⁸ A ye a boro la began kun na, k'a kannatige Nɔgonkunben fanibon donda ra. Sarakalasebagaw, minw ye Haruna dencew ye, olugu ye a jori seriseri sarakajenifen kan k'a lamini. ⁹ Sarakabobaga ye o ninsondiya saraka turumanyorow ta ka o jeni tasuma ra Matigi Ala ye, ani a kononoturu beɛ, ani a kukala beɛ; a ye kukala tige fo a kokolo korɔ, ¹⁰ ani a kokiri fla, ani a turumanyorow beɛ, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ¹¹ Sarakalasebaga ye o jeni sarakajenifen kan. O ye domunifen le ye min kera saraka ye k'a jeni tasuma ra Matigi Ala ye.

¹² «Ayiwa, ni do ta saraka ye ba le ye, a ye na ni a ye Matigi Ala na korɔ. ¹³ A ye a boro la a kun na, k'a kannatige Nɔgonkunben fanibon donda ra. Sarakalasebagaw ye o jori mina k'a seriseri sarakajenifen kan k'a lamini. ¹⁴ A ye o ninsondiya saraka kononoturuw beɛ ta ka o jeni tasuma ra Matigi Ala ye, ¹⁵ ani a kokiri fla ni a turumanyorow beɛ, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ¹⁶ Sarakalasebaga be o jeni sarakajenifen kan. O ye domunifen le ye min kera saraka ye k'a jeni, ani min kasa ka di.»

Began saraka beɛ turu ye Matigi Ala ta ye.

¹⁷ «Ayiwa, nin fana ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe, ko ni aw nana taga sigi yoro o yoro, aw man kan ka sogo turu domu walama k'a jori domu.»

4

Sarakalasebagaw kuntigi ta jurumunyafa saraka

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i ye a fo o ye, ko ni mogɔ do firira ka jurumun ke, ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya do cen, o tigi ka kan ka min ke, o ye nin ye:

³ «Turu saninman kera sarakalasebaga min kan, ni ale le ka o jurumun ɲogon ke, ka o hake bla Izirayeli jama bee kunna, a ka kan ka misitoran kapaman kelen di Matigi Ala ma, fiyen te min na, a ta jurumun koson; o be ke a ta jurumunyafa saraka ye. ⁴ A ye na ni o misitoran ye ɲogonkunben fanibon* donda ra Matigi Ala na korɔ. A ye a boro la misi kun na, k'a kannatige Matigi Ala na korɔ. ⁵ A ye jori do ta ka don ni o ye ɲogonkunben fanibon konɔ. ⁶ A ye a borokanden su o jori ra, k'a seriseri sɲaga wolonfla Matigi Ala na korɔ yoro saninman* cetigefani nafera kan. ⁷ A ye jori do mun wusunanjenifen gbanw fana kan, Matigi Ala na korɔ, ɲogonkunben fanibon konɔ yi. O ko, a ye bo ka taga jori to bee bon sarakajenifen dugumayoro kan, Matigi Ala na korɔ, ɲogonkunben fanibon donda ra. ⁸ O ko, a ye o jurumunyafa saraka sogo turu bee tige ka bo a ra, ani a kononoturu bee, ⁹ ani a kokiri fla ni a turumanyorow bee, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. ¹⁰ Sarakalasebaga ye o yorow bo misi ra, i n'a fo ninsondiya saraka ta be ke cogo min na, ka o jeni sarakajenifen kan. ¹¹ Nka a sogo to ni a gbolo ni a kunkolo ni a senw ni a konofenw bee, ¹² ani misi to bee, a ye taga o bee jeni kene ma fanibonw ko fe, yoro saninman do ra. A ye a jeni logo kan tasma ra, bugurige bonyoro ra.»

Jama ta jurumunyafa saraka

¹³ «Ayiwa, ni Izirayelimogow jama bee le firira ka jurumun ke, hali ni o ma bo a kala ma, ni o ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya do cen, ka o hake bla o yere kunna, ¹⁴ ayiwa, ni o nana bo o jurumun kala ma, o tuma ra jama bee ye misitoran kapaman kelen di, ka o ke jurumunyafa saraka ye. O ye na ni o misi ye ɲogonkunben fanibon* donda ra. ¹⁵ Jama cekorobaw ye o borow la misi kun na; o ra kelen ye a kannatige Matigi Ala na korɔ. ¹⁶ Turu saninman kera sarakalasebaga min kan, ale ye o jori do ta ka don ni a ye ɲogonkunben fanibon konɔ. ¹⁷ A ye a borokanden su o jori ra, ka o seriseri sɲaga wolonfla fanibon* cetigefani nafera kan, Matigi Ala na korɔ. ¹⁸ A ye jori do mun fana wusunanjenifen gbanw kan, Matigi Ala na korɔ ɲogonkunben fanibon konɔ yi. O ko, a ye bo ka taga jori to bee bon sarakajenifen dugumayoro kan, Matigi Ala na korɔ, ɲogonkunben fanibon donda ra. ¹⁹ O ko, a ye sogo turumanyorow bee tige ka bo a ra, ka o jeni sarakajenifen kan. ²⁰ A ye a ke i n'a fo a ka misi min ke saraka ye a yere ta jurumun koson. O cogo le ra, sarakalasebaga bena o ta jurumun kafari o ye, Ala bena yafa o bee ma. ²¹ O ko, a ye taga ni sogo to ye kene ma, fanibonw ko fe, ka taga a jeni i n'a fo misi min kera saraka ye a yere ta jurumunw koson. Jama ta jurumunyafa saraka lo.»

Jama namogow ta jurumunyafa saraka

²² «Ayiwa, ni jama namogo do le firira ka jurumun ke, ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala, a ta Ala ta sariya do cen, ka o hake bla a yere kan, ²³ ni a nana bo a ta jurumun kala ma, a ye bakoronin kelen di, fiyen te min na, ka o ke a ta jurumunyafa saraka ye. ²⁴ A ye a boro la bakoronin kun na, k'a kannatige Matigi Ala na korɔ; o be saraka jenitaw kannatige yoro min na, a ye taga a kannatige o yoro ra. Jurumunyafa saraka lo. ²⁵ Sarakalasebaga ye a borokanden su o jurumunyafa saraka jori ra, ka o mun sarakajenifen gbanw na, ka jori to bon sarakajenifen dugumayoro ra. ²⁶ A ye o sogo turumanyorow bee jeni sarakajenifen kan, i n'a fo ninsondiya saraka ta

be jeni cogo min na. O cogo le ra sarakaḷasebaga bena o jama jamoḡo ta jurumun kafari a ye; Ala bena a yafa a ma.»

Moḡo gbansanw ta jurumunyafa saraka

²⁷ «Ayiwa, ni jama moḡo gbansan do le firira ka jurumun ke, ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya do cen, ka o hake bla a yere kan, ²⁸ ni a nana bo a ta jurumun kala ma, a ye ba musoman kelen di, fiyen te min na, ka o ke a ta jurumunyafa saraka ye; a ye o di a ta jurumun koson. ²⁹ A ye a boro la o began kun na, k'a kannatige; o be saraka jenitaw kannatige yoro min na, a ye taga a kannatige o yoro ra. ³⁰ Sarakaḷasebaga ye a borokanden su o began jori ra k'a mun sarakajenifen gbanw na. O ko, a ye jori to be bon sarakajenifen dugumayoro ra. ³¹ A ye o sogo turumanyoro be bo a ra, i n'a fo ninsondiya saraka ta be ke cogo min na, ka o jeni sarakajenifen kan. O saraka bena ke saraka ye min kasa ka di Matigi Ala ye. O cogo le ra, sarakaḷasebaga bena o tigi ta jurumun kafari a ye; Ala bena a yafa a ma.

³² «Ayiwa, ni a b'a fe ka saga le ke a ta jurumunyafa saraka ye, a ye a ke sagamuso ye, fiyen te min na. ³³ A ye a boro la o began kun na, k'a kannatige Matigi Ala ja koro, k'a ke jurumunyafa saraka ye. O be saraka jenitaw kannatige yoro min na, a ye taga a kannatige o yoro ra. ³⁴ Sarakaḷasebaga ye a borokanden su o began jori ra k'a mun sarakajenifen gbanw na, ka jori to bon sarakajenifen senkoro yoro ra. ³⁵ A ye o sogo turumanyorow be bo a ra, i n'a fo ninsondiya saraka ta saga be ke cogo min na, ka o jeni sarakajenifen kan, i n'a fo saraka min jenina tasuma ra k'a ban, Matigi Ala ja koro. O cogo le ra, sarakaḷasebaga bena o tigi ta jurumun kafari a ye; Ala fana bena a yafa a ma.»

5

Jurumunyafa saraka tow

¹ «Ayiwa, ni moḡo do kera ko do seere ye kititigeyoro ra, ni a ka fen min ye a ja ra, walama ni a ka min men, ni a ma son ka o ko seereya ke, o tigi ka kojugu min ke, o hake be a kan.

² «Ni moḡo do magara fen saninyabari do ra, began saninyabari do su, kongobegan walama sokonobegan, walama fenpanaman minw be fofu, hali ni a tigi ma bo a kala ma, o tuma, o tigi yere be ke moḡo saninyabari ye; o hake be o tigi kan. ³ Ni a magara moḡo saninyabari do ta fen le ra, ni a kera fen o fen ye, hali ni a ma bo a kala ma, ni a nana a lon tuma o tuma, o hake be o tigi kan. ⁴ Ni moḡo do tora kuma ra, k'a da teliya ka kari ko ale bena ko do ke, koruman walama kojugu, k'a soro a ma o ko jate, ayiwa, ko fe ni a nana bo o ko kala ma, o hake be o tigi kan.

⁵ «Ayiwa, nin ko minw fora nin ye, ni moḡo min ka o do ke, o tigi ka kan ka lo o jurumun na moḡow ja na. ⁶ O ko, a ye na ni a ta hakebo saraka ye Matigi Ala ja koro a ta jurumun koson, began musoman do, saga walama ba, ka o ke jurumun yafa sara ye; sarakaḷasebaga bena o ke k'a ta jurumun kafari a ye.

⁷ «Ni a ma se ka saga walama ba soro, a ye tugani fla, walama jenetugani den fla di Matigi Ala ma, a ta jurumun sara ye; kelen bena ke a ta jurumunyafa saraka ye, to kelen be ke saraka jenita ye. ⁸ A bena o di sarakaḷasebaga ma; min be ke jurumunyafa saraka ye, sarakaḷasebaga ye kon ka o le bo folo. Sarakaḷasebaga ye a kannatige ni a soninfara ye, nka

a kunkolo kana bo a ra; ⁹ a ye a jori seriseri sarakajenifen fan kelen kan; o ko, a ye jori to bee bon sarakajenifen dugumayoro ra. Jurumunyafa saraka lo.

¹⁰ «O ko, sarakalasebaga ye konon flanan ke saraka jenita ye, ka kapa ni saraka jenitaw ta sariya ye. O cogo le ra sarakalasebaga bena a ta jurumun kafari a ye, Ala bena yafa a ma.

¹¹ «Ni a ma se ka tugani fla, walama jenetugani den fla soron, a ye na ni mugu tentennin kilo saba ye ka na o ke a ta jurumunyafa saraka ye. A kana turu ke a ra, a kana wusunan fana ke a ra, sabu jurumunyafa saraka lo. ¹² A ye na ni o mugu tentennin ye sarakalasebaga fe. Sarakalasebaga ye boron ja kelen ce o mugu ra k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta ye. A ye o jeni sarakajenifen kan, i n'a fo siman saraka min jenina tasma ra Matigi Ala ye. Jurumunyafa saraka lo. ¹³ O cogo le ra, sarakalasebaga bena o tigi ta jurumun kafari a ye, ni a kera ko a tun ka o ko fla do ke; Ala bena yafa a ma.

«O mugu to min bena to, o bena ke sarakalasebagaw ta ye, i n'a fo siman saraka tow ta be ke cogo min na.»

Hakebo sarakaw

¹⁴ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁵ «Sarakafen minw ka kan ka bla Matigi Ala ye danna, ni mogo do firira ka hakeman ko do ke o fenw ta ko ra, ka o fen saninmanw lanogo, o tigi ka kan ka sagajigi kelen, walama bakoronin kelen di Matigi Ala ma a ta jurumun sara ye; fiyen kana ke o beganw na. A tigi bena o fenw sara ka kapa ni ele Musa ta songo fonin ye; a be o warida sara ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. ¹⁶ A ka fen saninman min cen, a bena o songo di, ani a songo tarannin sigiyoroma looru, a be a sigiyoroma kelen fara a kan tuun, ka o di sarakalasebaga ma. O ko, sarakalasebaga bena o saga walama o bakoronin ke a ta hakebo saraka ye. Ala bena yafa a ma.

¹⁷ «Ni mogo do ka jurumun ke, hali ni a ma bo a kala ma, ni a ka ko benbari do ke, ka Matigi Ala ta sariya cen, o hake be bo o tigi ra, a fana be lo ni a kunko ye. ¹⁸ A ka kan ka na ni sagajigi, walama bakoronin do ye, fiyen te min na, min be ben ele Musa ta songo fonin ma; a ye na ni o ye sarakalasebaga fe, ka o ke a ta jurumun sara ye. A ka jurumun min ke ni a ma bo a kala ma, sarakalasebaga bena o jurumun kafari a ye; Ala bena yafa a ma. ¹⁹ A ta hakebo saraka lo, sabu o tigi ka ko benbari le ke ka Matigi Ala hake ta.»

Faninya seereya ko

²⁰ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²¹ «Ni mogo do ka terenbariyako do ke Matigi Ala ja koron, i n'a fo ka faninya fo a mogoogon ye fen karifanin do ko ra, walama fen singanin do ko ra, walama fen sonyanin do, walama ni a k'a mogoogon tojo ko do ra, ²² walama ni a ka fen tununin do ye ka faninya tige ko a m'a ye, walama ni a karira gbansan ko do ra, walama ni a ka o jogonna ko do ke, ²³ a ka jurumun le ke; o hake be a yere kan. Ayiwa, a ka fen min sonya, walama a k'a mogoogon tojo fen min na, walama fen min karifara a ma, walama a ka fen tununin min ye k'a fo ko a m'a ye, ²⁴ ani a karira gbansan fen min koson, ni a nana bo o ko kala ma, lon min ni a be o hakebo saraka di, a ka kan ka o fen sara a tigi ye, ka soron k'a songo taran taranyoro looru, k'a taran kelen fara a kan ka o di a tigi ma.

²⁵ «Ka fara o kan, a ye sagajigi do bo a ta sagaw ra, fiyen te min na, ka na ni o ye sarakalasebaga fe; a be o di Matigi Ala ma a ta hakebo saraka ye. O began songo ka kan ka min bo, i yere bena o fo a ye. ²⁶ Ayiwa, sarakalasebaga bena a ta jurumun kafari a ye Matigi Ala ja korɔ; a ka jurumun o jurumun ke ka Ala hake ta, Ala bena o bee yafa a ma.»

6

Saraka jenita ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Nin ciw fo Haruna ni a dencew ye, ko saraka jenita ta sariya fle nin ye: Saraka jenita ka kan ka jeni sarakajenifen kan su bee, fo ka taga dugu gbe; tasuma mananin ka kan ka to sarakajenifen kan wagati bee. ³ Ayiwa, sogoma, saraka jenita min jenina sarakajenifen kan, sarakalasebaga ye a ta lenfaniw don a yere ra, a ta forokiyasurun ni a ta kurusi, ka o saraka jeninin buguri ce ka taga a ke sarakajenifen kere fe. ⁴ O ko, a ye o faniw bo, ka fani werew don, ka o buguri ce ka taga a bon kene ma Izirayelimogow ta fanibonw* ko fe, yoro saninman* do ra. ⁵ Tasuma min mananin be sarakajenifen kan, o man kan ka faga fiyewu. Sogoma o sogoma, sarakalasebaga ye lɔgo do kundon a ra, ka saraka jenita laben k'a bla tasuma ra, ka ninsondiya saraka konono turu fana jeni a kan. ⁶ Tasuma mananin ye to sarakajenifen kan wagati bee, a kana faga fiyewu.»

Siman saraka ta sariya

⁷ «Ayiwa, siman saraka ta sariyaw fle nin ye: Haruna dencew le ka kan ka na ni o saraka ye Matigi Ala ja korɔ, sarakajenifen ja fe. ⁸ Sarakalasebaga ye doonin bo o mugu tentennin tururaman ra, ka o ni a wusunan bee jeni sarakajenifen kan, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta le ye. O ye siman saraka le ye, min jenina tasuma ra; o kasa ka di Matigi Ala ye. ⁹ Saraka mugu to min tora, Haruna ni a dencew ye o domu. O ye a domu yoro saninman* na, Nɔgonkunben fanibon* lu konɔ, funufen man kan ka ke a ra. ¹⁰ O man kan ka funufen ke a ra k'a jeni. O ninyoro le ye o ye; ne ka o le di o ma. Siman saraka min jenina tasuma ra ne Matigi Ala ye, ne k'a bo o le ra k'a di o ma. A saninyanin lo kosebe, i n'a fo jurumunyafa saraka, walama hakebo saraka. ¹¹ Haruna dencew bee be se k'a domu, sabu o saraka minw jenina Matigi Ala ye, olugu ninyoro bena ke o le ye wagati bee. Ni mogo o mogo ka maga o ra, o be saninya ka bla danna Ala ye*.»

Sarakalasebaga ta saraka ta sariya

¹² Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹³ «Lon min i bena Haruna ni a dencew mun ni turu ye ka o sigi sarakalasebagaya ra, o ka kan ka saraka minw di ne Matigi Ala ma, o ye nin ye: o ye mugu tentennin kilo saba ke saraka ye lon o lon. O ye a tarance ke saraka ye sogoma, k'a to tarance ke saraka ye wula fe. ¹⁴ O mugu ka kan ka noni turu ra, ka soro k'a yiran faga konɔ k'a ke nɔmi ye. I ye o nɔmi tigtige ka soro k'a di saraka ye Matigi Ala ma. Siman saraka lo min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹⁵ «Ni turu saninman kera Haruna dence min kan k'a ke sarakalasebagaw kuntigi ye a no ra, o fana ka kan ka o saraka kelen le bo. O saraka ka kan ka jeni Matigi Ala ja korɔ k'a ban pewu. O ye sariya wuribari le ye.

* **6:11** 6.11 Kitabu dow konɔ a fɔra ko: o tigi be halaki, walama ko: o tigi ka kan ka saninya.

16 «Sarakalasebagaw ta siman sarakaw bεε ka kan ka jeni k'a ban pewu; foyi man kan ka domu a ra.»

Jurumunyafa saraka ta sariyaw

17 Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: 18 «A fo Haruna ni a dencew ye ko jurumunyafa saraka ta sariyaw fle nin ye: Saraka jenita be kannatige yoro min na, jurumunyafa saraka ka kan ka kannatige o yoro le ra, Matigi Ala na koro, sabu saraka lo, min saninyanin lo kosebe.

19 «Sarakalasebaga min be jurumunyafa saraka lase Matigi Ala ma, ale le be se ka o saraka domu. A ye a domu yoro saninman* na, Nɔgonkunben fanibon* lu kono. 20 Ni sarakasogo ka maga fen o fen na, o be saninya ka bla danna Ala ye. Ni a jori sera fani o fani ma, a sera fani yoro min ma, aw ye o yoro ko yoro saninman do ra. 21 A sogo tobira bogodaga min kono, ko fe, o bogodaga ka kan ka ci. Ni siranega daga lo, a ye a josi kosebe, k'a senenko ji ra. 22 Sarakalasebaga ta den cemanw doron le be se k'a sogo domu, sabu a saninyanin lo kosebe.

23 «Nka o be don ni jurumunyafa saraka min o min jori do ye Nɔgonkunben fanibon kono ka taga jurumun kafari yoro saninman kono, o saraka si sogo man kan ka domu. A ka kan ka jeni k'a ban tasuma ra le.»

7

Hakebo saraka ta sariyaw

1 «Ayiwa, hakebo saraka ta sariyaw fle nin ye: Saraka saninyaninba lo.

2 «Saraka jenita be kannatige yoro min na, hakebo saraka ka kan ka kannatige o yoro le ra. O ko, sarakalasebaga ye a jori seriseri sarakajenifen fan beε kan k'a lamini. 3 A ye a turumanyorow beε ke saraka ye ka o di Matigi Ala ma, ani a kukala, ani a konono turu beε, 4 ani a kokiri fla ni a turumanyorow beε, ani a biyen; a ye o ni kokiriw tige. 5 Sarakalasebaga ye o beε jeni sarakajenifen kan. Hakebo saraka lo min jenina tasuma ra Matigi Ala ye. 6 Sarakalasebaga ta den cemanw doron le be se k'a sogo domu; nka o ka kan k'a domu yoro saninman* le ra, sabu a saninyanin lo kosebe.

7 «Jurumunyafa saraka ta sariya ni hakebo saraka ta sariya beε ye kelen ye; a beε ye sariya kelen ye. Sarakalasebaga min be jurumun kafari, o saraka sogo bena ke ale ta le ye. 8 Sarakalasebaga min ka mogo do ta saraka jenita lase Matigi Ala ma, o saraka gbolo be ke o sarakalasebaga yere ta ye. 9 Siman saraka o siman saraka, ni a kera ko o saraka jenina burujenigba le kono o, walama ni a yiranna poli le kono o, walama ni a yiranna faga le kono o, sarakalasebaga min k'a lase Ala ma, o siman saraka be ke ale ta le ye. 10 Siman saraka o siman saraka, ni a nɔonina turu le ra, walama ni a jalan lo, o ye sarakalasebaga Haruna ni a dencew beε ta le ye, do ma bo do ra.»

Ninsondiya saraka ta sariyaw

11 «Ninsondiya saraka min be bo ka di Matigi Ala ma, o ta sariyaw fle nin ye:

12 «Ni mogo do ko a be ninsondiya saraka bo, k'a ke numanlon saraka le ye, a ye buru tururaman misenmanw fara o barakalari saraka kan, funufen kana ke a ra, ani nɔmi; a ye turu ke nɔmi kan, nka funufen kana ke a ra; ani buru min kera ni mugu tentennin tururaman ye.

13 A ka o ninsondiya saraka min ke jumanlon saraka ye, a ka kan ka burufuninin do fana fara o saraka kan k'a di. 14 A ye burukun kelen kelen bo o sarakafenw bee ra ka o korota san fe, ka o di Matigi Ala ma. Sarakalasebaga min ka ninsondiya saraka jori seriseri sarakajenifen kan, o buruw bena ke ale ta le ye. 15 Ninsondiya saraka min kera jumanlon saraka ye, o saraka sogo bee ka kan ka domu a bolon yere ra; a do man kan ka si.

16 «Ni sarakabobaga ta saraka ye dajurudafa saraka le ye, walama ni a yere diyanya saraka lo, a be o saraka di Matigi Ala ma lon min na, a sogo ye domu o lon yere ra. Ni a to ka to, a ye a domu o lon dugusagbe. 17 Nka ni sogo to belen ka to tuun a dugusagbe flanan, a ye o jeni tasuma ra k'a ban. 18 Ni mogwo min ka sarakasogo domu fo a tere sabanan, o tigi ta saraka tena mina. O saraka kera gbansan le ye, sabu a sogo kera fen haramunin le ye. Ni mogwo o mogwo ka o sogo domu, o hake be o tigi kan. 19 Ni fen saninyabari do magara sarakasogo min na, o sogo man kan ka domu tuun. O ka kan k'a jeni. Ni o te, mogwo minw saninyara, olugu le ka kan ka sarakasogo domu. 20 Nka ni mogwo min ka Matigi ta ninsondiya saraka domu k'a sogo a ma saninya, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na. 21 Ni mogwo min magara fen saninyabari do ra fana, ni a kera mogwo saninyabari do le ye o, walama began o, walama fen saninyabari do were o, ni o tigi ka Matigi Ala ta ninsondiya saraka domu, o tigi ka kan ka faran ka bo a ta jamana mogwo ce ra.»

Sogo turu ni jori ta sariya

22 Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: 23 «Kuma Izirayelimogwo fe k'a fo o ye ko o man kan ka sogo turu domu. Ni a kera misi le ye o, walama saga o, walama ba o, o man kan ka o si turu domu. 24 Ni a kera ko aw ka began do su le ye, walama ni wara do le k'a faga, aw be se ka o turu ke ka mako were na, nka aw man kan k'a domu.

25 «Sarakasogo turu minw be jeni tasuma ra k'a ke saraka ye Matigi Ala ye, ni mogwo o mogwo ka o domu, o tigi ka kan ka faran ka bo a ta jamana mogwo ce ra.

26 «Ni aw ka taga sigi jamana o jamana ra, aw kana konko walama began si jori domu. 27 Ni mogwo min ka o fenw do jori domu, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na.»

Sarakalasebagaw ninyorwo

28 Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: 29 «A fo Izirayelimogwo ye, ko ni do b'a fe ka ninsondiya saraka bo Matigi Ala ye, Matigi ninyoro ye min ye o saraka ra, a ye o di. 30 Min ka kan ka jeni tasuma ra Matigi Ala ye, a yere ye na ni o ye. A ye na ni a turumanyorwo ni a disi ye; a ye o disi fifa Matigi Ala na koru. 31 Sarakalasebaga ye a turu jeni sarakajenifen kan; nka disi be ke Haruna ni a dencew ta ye.

32 «Aw ta ninsondiya sarakaw ra, aw ka kan ka kininboroyanfan woto fana tige ka o di sarakalasebaga ma. 33 Haruna dence min bena ninsondiya saraka jori ni a turu lase Matigi Ala ma, kininboroyanfan woto be ke ale ta le ye. 34 O ra, Izirayelimogwo be ninsondiya saraka minw bo, disi min bora o saraka ra k'a fifa, ani a woto min dira Ala ma, ne ka o di sarakalasebaga Haruna ni a dencew le ma, sabu o le bena ke olugu ninyoro ye wagati bee.

35 «O ninsondiya saraka min turu jenina tasuma ra Matigi Ala ye, o disi ni o woto min bora o saraka ra, o le be ke Haruna ni a dencew ta ye, ni i

nana o mun lon min na ni turu saninman* ye, ka o sigi sarakalasebagaya ra. ³⁶ Ni i nana o mun lon min na, Matigi Ala k'a fɔ ko Izirayelimogow ye o le di o ma. O ye sariya wuribari le ye o ni o ta duruja nataw bee fe, wagati bee.

³⁷ «Ayiwa, sarakaw ta sariyaw le ye nin ye; saraka jenita, ani siman saraka, ani jurumunyafa saraka, ani hakebo saraka, ani sarakalasebagaw ta saninyari saraka, ani ninsondiya saraka.»

³⁸ Matigi Ala ka o ciw le fɔ Musa ye Sinayi kuru kan, kongokolon konɔ, lon min na a k'a fɔ Izirayelimogow ye ko o ye saraka bo ale ye.

8

Haruna ni a dencew sigira sarakalasebagaya ra

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fɔ a ye ko: ² «Na ni Haruna ni a dencew ye, ani o ta fani saninmanw, ani turu saninman*, ani misitoran min bena ke o ta jurumunyafa saraka ye, ani sagajigi fla, ani burufunubariw be segi min konɔ. ³ Izirayeli jama bee lajen fana Nɔgonkunben fanibon* donda ra.»

⁴ Matigi Ala ka min fɔ, Musa ka o ke. A ka jama bee lajen Nɔgonkunben fanibon donda ra. ⁵ Musa k'a fɔ jama ye ko: «Matigi Ala ka ci min fɔ, ne bena o le ke bi.» ⁶ A ka Haruna ni a dencew lana; a ka o ko ni ji ye. ⁷ O ko, Musa ka forokiyasurun don Haruna ra, ka cesirinan ke k'a cesiri, ka forokiyajan fana don a ra, ka saninderege la o kan, ka saninderege cesirinan ke ka saninderege cesiri. ⁸ A ka disirafen siri a disi ra, ka Urimi ni Tumimi* don disirafen na. ⁹ A ka jalamugu fugula biri a kun na, ka tennasanin tagamasiyen saninman siri o kan, a ten na, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na.

¹⁰ O ko, Musa ka turu saninman* seriseri Nɔgonkunben fanibon* ni a konofenw bee kan, ka o saninya ka o bla danna Ala ye. ¹¹ A ka do seriseri sarakajenifen kan sinaga wolonfla, ani a minanw bee, ani minanba ni a siginan, ka o bee saninya.

¹² O ko, Musa ka turu saninman* do ke Haruna kun na, k'a saninya Ala ta baara kama.

¹³ A ka Haruna dencew fana gbara a yere ra, ka olugu fana ta forokiyasurunw don o ra, ka o ta cesirinanw siri o ce ra, ka o ta banflaw biri o kun na, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na.

¹⁴ O ko, a nana ni jurumunyafa saraka ta misi ye. Haruna ni a dencew ka o boro la o misitoran kun na. ¹⁵ Musa ka misi kannatige, k'a jori do ta, k'a borokanden su o ra ka o mun sarakajenifen gbanw na, ka o saninya. O ko, a ka jori to bee bon sarakajenifen dugumayoro ra, ka sarakajenifen saninya, ka jurumunw kafari.

¹⁶ Musa ka misi boso k'a kononoturu bee bo, ani a biyen, ani a kokiri fla ni a turu bee, ka o bee jeni sarakajenifen kan. ¹⁷ Nka misi gbolo ni a sogo to, ani a konofenw, a tagara o bee jeni kene ma, fanibonw* ko fe, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na.

¹⁸ O ko, a nana ni sagajigi kelen ye, min bena ke saraka jenita ye. Haruna ni a dencew ka o boro la sagajigi kun na. ¹⁹ Musa k'a kannatige, k'a jori

* **8:8** 8.8 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige (Bori 28.30; Sarakalasebagaw 8.8).

seriseri sarakajenifen fan bæe kan k'a lamini. ²⁰ A ka sagajigi boso, k'a tigetige, k'a kunkolo ni a sogo ni a turu bæe jeni. ²¹ A k'a kɔɔfenw ni a senw ko ni ji ye, ka o ni sagajigi sogo tɔ bæe jeni sarakajenifen kan, ka o ke saraka jeninin ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

²² O kɔ, a ka sagajigi flanan mina, sagajigi min be ke Haruna ni a dencew ta saninyari saraka ye. Haruna ni a dencew ka o boro la o sagajigi kun na. ²³ Musa k'a kannatige, k'a jori dɔɔnin ta, ka o mun Haruna kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba, ani a kininboroyanfan senmandenba. ²⁴ O kɔ, a ka Haruna dencew fana gbara a yere ra, ka jori dɔ mun olugu fana kininboroyanfan toro nunkun na, ani o kininboroyanfan borokandenba, ani o kininboroyanfan senmandenba. O kɔ, a ka jori tɔ seriseri sarakajenifen fan bæe kan k'a lamini. ²⁵ A ka sagajigi boso, k'a turu bo, ani a kukala, ani a kɔɔnɔturu, ani a biyen, ani a kɔkiri fla ni a turu, ani a kininboroyanfan woto; ²⁶ burufunubari minw tun blara segi kɔɔ Matigi Ala ja kɔɔ, a ka burukun kelen ta o ra, ani buru turuman kelen ni ɲomikun kelen. A ka o fara sogo turu ni a kininboroyanfan woto kan. ²⁷ A ka o fenw bæe don Haruna ni a dencew boro, o ka o fifa Matigi Ala ja kɔɔ. ²⁸ O kɔ, a ka o fenw mina o boro, ka o jeni ni saraka jenita ye sarakajenifen kan. O kera Haruna ni a dencew ta saninyari saraka ye. Saraka jeninin lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ²⁹ O kɔ, Musa ka o sagajigi disi ta k'a fifa Matigi Ala ja kɔɔ. O disi kera Musa yere ninyɔɔ ye o saninyari saraka ta sagajigi ra, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na. ³⁰ Musa ka turu saninman* dɔ ta, ani jori min tun bɔnna sarakajenifen kan; a ka o seriseri Haruna ni a ta faniw kan, ani a dencew ni o ta faniw. A kera ten, Haruna ni a dencew ni o ta faniw bæe saninyara ka bla Matigi Ala ta baara kama.

³¹ Musa k'a fɔ Haruna ni a dencew ye ko: «Aw ye sagajigi flanan sogo tobi Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. Aw ka kan k'a domu o yɔɔ le ra, Matigi Ala ja kɔɔ; sarakalasebagaw ta saninyari saraka tun be segi min kɔɔ, buru minw bɔra o segi kɔɔ, aw ye o fana domu. Aw ye a domu Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, i n'a fɔ ne k'a fɔ aw ye cogo min na. ³² Ni o sogo, walama ni o buru tɔ ka si, aw ye o tɔ jeni k'a ban pewu.»

³³ Musa k'a fɔ Haruna ni a dencew ye tuun ko: «Aw ye to Nɔgɔnkunben fanibon donda ra ka se fɔ tere wolonfla, fɔ ka taga aw ta saninyari lonw dafa; sabu tere wolonfla le be dafa, aw be sɔɔ ka saninya ka don sarakalasebagaya ra. ³⁴ Min kera bi, Matigi Ala le ka o bæe fɔ. O kera janko aw ta jurumunw bæe ye kafari. ³⁵ O ra, aw ye to Nɔgɔnkunben fanibon donda ra su ni tere, fɔ tere wolonfla, ka Matigi Ala ta koketaw dafa; ni o tɔ, aw be sa. Matigi Ala ka o le fɔ ne ye.»

³⁶ Ayiwa, Matigi Ala tun ka ci minw don Musa da ra k'a lase Haruna ni a dencew ma, o ka o bæe ke.

9

Sarakalasebagaw ka o ta baara damina

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw ta saninyari tere seeginan lon na, Musa ka Haruna ni a dencew ni Izirayeli cekɔɔbaw bæe wele.

² A k'a fɔ Haruna ye ko: «Misitoran kelen ke i yere ta jurumunyafa saraka ye, ka sagajigi kelen ke i ta saraka jenita ye; fiyen kana ke o si ra. I ye o di saraka ye Matigi Ala ma. ³ O ko, i ye kuma Izirayelimogow fe k'a fɔ o ye ko o fana ye bakoronin kelen ke o ta jurumunyafa saraka ye, ka san kelen misiden ni san kelen sagajigi ke o ta saraka jenita ye. Fiyen kana ke o si ra. ⁴ O ye na ni misitoran kelen ye fana, ani sagajigi kelen, ka o ke ninsondiya saraka ye, ka o di Matigi Ala ma; ka mugu do nooni turu ra, ka o ke siman saraka ye ka o fara o kan; sabu Matigi Ala bena a yere yira aw ra bi.»

⁵ Ayiwa, Musa ka began minw ko fɔ, mogow nana ni o beganw ye Nɔgonkunben fanibon* donda ra. Jama bee nana, ka na lo Matigi Ala na korɔ. ⁶ Musa ko: «Matigi Ala ko aw ye nin sarakaw bo, janko ale ye a ta nooro yira aw ra bi.»

⁷ Musa k'a fɔ Haruna ye ko: «Gbara sarakajenifen na ka i ta jurumunyafa saraka ni i ta saraka jenita bo, ka i yere ta jurumunw kafari, ani jama ta jurumunw. O ko, i ye jama bee ta saraka bo fana ka o ta jurumunw kafari, i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ cogo min na.»

⁸ Ayiwa, Haruna gbarara sarakajenifen na; a ka misitoran kannatige, ka o ke a yere ta jurumunyafa saraka ye. ⁹ A dencew ka o jori do ta ka o di a ma; a k'a borokanden su jori ra, ka o jori do ke sarakajenifen gbanw kan. O ko, a k'a to bon sarakajenifen dugumayoro ra. ¹⁰ A ka o jurumunyafa saraka turu ni a kokiri fla ni a biyen jeni sarakajenifen kan, i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye cogo min na. ¹¹ Nka a sogo to ni a gbolo, a tagara o jeni kene ma Izirayelimogow ta fanibonw* ko fe.

¹² O ko, Haruna ka saraka jenita fana kannatige. A dencew ka o jori do ta ka o di a ma. A ka o seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ¹³ O ka o sarakasogo tigetige ka o di Haruna ma, ani a kunkolo; a ka o jeni sarakajenifen kan. ¹⁴ A k'a konofenw ni a senw ko, ka olugu jeni sarakajenifen kan ni saraka jenita ye. ¹⁵ O ko, Haruna ka jama bee ta saraka fana lase Ala ma. Mogow tun nana ni bakoronin min ye ka na o ke o ta jurumunyafa saraka ye, a ka o mina, k'a kannatige, k'a di saraka ye Matigi Ala ma, i n'a fɔ a tun k'a yere ta ke cogo min na. ¹⁶ A ka jama ta saraka jenita mina, misiden ni sagaden, ka o ke saraka ye, i n'a fɔ a tun latigera cogo min na. ¹⁷ A ka siman saraka ta, ka boro na kelen ce o ra ka o ke sogomada ta saraka jenita kan, ka o jeni sarakajenifen kan.

¹⁸ O ko, jama tun nana ni misitoran ni sagajigi min ye, ka o ke o ta ninsondiya saraka ye, Haruna ka o kannatige. A dencew ka o jori do ta ka o di a ma; a ka o seriseri sarakajenifen fan bee kan k'a lamini. ¹⁹ O ka o misitoran ni o sagajigi turumanyorow, ni o kukalaw, ni o konono turuw, ni o kokiriw ni o biyenw bo o ra, ²⁰ ka o fara disiw kan. Haruna ka o turuw jeni sarakajenifen kan. ²¹ A ka disiw ta, ani kininboro wotow, ka o fifa Matigi Ala na korɔ, i n'a fɔ Musa tun k'a fɔ cogo min na.

²² Ayiwa, Haruna ka o jurumunyafa saraka, ni o saraka jenita, ni o ninsondiya saraka bo ka ban tuma min na, a k'a boro lawuri ka dugawu ke jama bee ye. O ko, a jigira ka bo sarakajenifen korɔ.

²³ Musa ni Haruna donna nagon fe Nɔgonkunben fanibon* konɔ. O bora minke, o ka dugawu ke jama bee ye. O ko, jama bee ka Matigi Ala nooro ye.

²⁴ Tasuma do bora san fe, Matigi Ala fe, ka na saraka jenitaw ni sogo turuw bee jeni sarakajenifen kan. Jama bee ka o ye minke, o ka kule ci, ka o na biri dugu ma, ka Matigi Ala bato.

10

Nadabu ni Abihu ka kojugu min ke

¹ Haruna dence minw ye Nadabu ni Abihu ye, lon do olugu ka o ta wusunan dagaw ta, ka takami ke a konɔ, ka wusunan ke a kan; o ka wusunan don Matigi Ala na korɔ ni tasuma do ye, min tun bora yoro were ra*, k'a sorɔ o ma ben ni Matigi Ala ta kuma ye. ² A kera ten minke, Matigi Ala ka tasuma lajigi o mogɔ fla kan, ka o jeni ka o faga o yoronin kelen bee ra.

³ Musa k'a fo Haruna ye o le ra ko: «Matigi Ala yere tun ka kankari la aw ye nin ko ra; a ko: «Ne b'a fe ko ne ta sarakalasebaga minw be ne ta baara ke, olugu ye ne ta saninmanya jate, ka bonya la ne kan mogow bee na na.» »

Haruna jera, a ma kuma.

⁴ Musa ka Haruna face balemaɛ Uziyeli dencew wele, minw ye Misaheli ni Elisafan ye, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga aw balemaɛw suw ta ka bo yoro saninman* konɔ, ka taga ni o ye kene ma, fanibonw* ko fe.» ⁵ Olugu gbarara o suw ra; o ka o ta forokiyasurunw to o kana ka o ta ka taga ni o ye fanibonw ko fe, i n'a fo Musa k'a fo o ye cogo min na.

⁶ Musa k'a fo Haruna ni a dence fla Elehazari ni Itamari ye, ko: «Aw kana aw kungsi nagaminin to, walama ka aw ta faniw faran nin ko koson; ni o te, aw fana bena sa; Matigi Ala ta dimi bena se jama fana ma. Matigi Ala ka minw jeni ka o faga, aw balemaɛw Izirayelimogow le bena olugu su kasi. ⁷ Aw fana kana bo Ngonkunben fanibon* donda ra; ni o te, aw bena sa; sabu Matigi Ala ka aw saninya ka aw bla Ala ta baara kama.»

Musa ka min fo, Haruna ni a dencew k'a ke ten.

Sariya min fɔra duven ko ra

⁸ Matigi Ala kumana Haruna fe k'a fo a ye ko: ⁹ «Ele ni i dencew, ni aw be don Ngonkunben fanibon* konɔ tuma o tuma, aw kana duven, walama minnifen fariman si min; ni o te, aw be sa. O ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta duruja nataw bee fe. ¹⁰ Aw kana duven walama minnifen fariman do min, janko fen minw blara danna Ala ye, aw ye se ka olugu faranfasi ka bo fen tow ra, ka fen saninyaninw faranfasi ka bo fen saninyabariw ra fana; ¹¹ ani janko ne ka sariya minw don Musa da ra k'a fo aw ye, aw ye se ka Izirayelimogow karan o ra.»

Sariya min fɔra sarakasogo ko ra

¹² Musa k'a fo Haruna ni a dence to fla Elehazari ni Itamari ye ko: «Siman saraka minw jenina tasuma ra k'a di Matigi Ala ma saraka ye, o to min tora, aw ye o ta ka o ke buru ye, k'a domu sarakajenifen korɔ, sabu domunifen saninman lo; aw ye a domu, aw kana funufen ke a ra. ¹³ Aw ka kan k'a domu yoro saninman* do ra. O saraka minw jenina Matigi Ala ye, o saraka to ye ele Haruna ni i dencew ninyoro le ye; Matigi Ala ka o le fo ne ye.

* **10:1** 10.1 Tasuma min tun bora yoro were ra: Aw ye nin yorow fle: Sarakalasebagaw 9.2; 16.12; Jateri 17.11.

14 «Began disi ni a woto min fana bora Izirayelimogow ta ninsondiya saraka ra, min fifara Matigi Ala na korɔ, aw ye o fana domu yoro saninman do ra. Ele ni i dencew ninyoro le ye o ye. I denmusow fana be se ka o domu ni aw ye.

15 «Izirayelimogow ka kan ka na ni o woto ni o disi ye, ani turu minw be jeni tasuma ra k'a di saraka ye Matigi Ala ma. Ni began disi fifara Matigi Ala na korɔ, ani k'a woto fana fifa Matigi Ala na korɔ, o woto ni o disi bena ke ele ni i dencew ninyoro ye. O ye sariya wuribari le ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na.»

Jurumunyafa saraka ta sogo

16 Ayiwa, bakoronin min kera jama ta jurumunyafa saraka ye, Musa ka o ko jininka, k'a ye ko sarakalasebagaw ka o sogo bee jeni tasuma ra. Musa dimina Haruna dence fla korɔ, Elehazari ni Itamari. 17 A ko o ma: «Mun koson aw ma o jurumunyafa saraka sogo domu yoro saninman* do ra? O ye fen saninyaninba le ye. Matigi Ala ka o di aw ma, ko aw ye jama ta hake bo o kunna, ka o ta jurumun kafari o ye, Matigi Ala na korɔ. 18 I n'a fo a jori ma don Nagonkunben fanibon* konɔ, aw tun ka kan k'a domu yoro saninman do le ra, i n'a fo ne k'a fo aw ye cogo min na.»

19 Haruna ka Musa jaabi ko: «A fle, Izirayelimogow ka o ta jurumunyafa saraka ni o ta saraka jeni ba Matigi Ala na korɔ bi. Ayiwa, bono min ka ne soro, ele yere ka o lon. Yala bi lon nagon na, ni ne tun ka o jurumunyafa saraka sogo domu, o tun bena diya Matigi Ala ye wa?»

20 Haruna ka min fo, Musa sonna o ma.

FEN saninyaninw ani fen saninyabariw ta sariyaw

11

Sogo saninyaninw ani a saninyabariw

1 Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: 2 «Aw ye a fo Izirayelimogow ye ko beganw bee ra, aw be se ka minw sogo domu, 3 o ye began minw sen gbogoro cira fla ye, ani o fana be bin jimiko fla ke*; aw be se ka olugu le domu. 4 Nka minw be bin jimiko fla ke doron, walama minw sen gbogoro cira fla ye doron, aw man kan ka olugu domu; o ra, aw man kan ka nagonme domu, sabu a be bin jimiko fla ke, nka a sen gbogoro ma ci fla ye; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. 5 Aw man kan ka farawoninan domu, sabu a be bin jimiko fla ke, nka a sen gbogoro ma ci fla ye; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. 6 Aw man kan ka sonzannin domu, sabu a be bin jimiko fla ke, nka a sen gbogoro ma ci fla ye; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. 7 Aw man kan ka le domu, sabu a sen gbogoro cira fla ye, nka a te bin jimiko fla ke; aw ye a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari.

8 «Aw kana o fenw si sogo domu; aw kana maga hali o su ra. Aw ye o sogo jate i n'a fo sogo saninyabari.»

Jirafen saninyaninw ani a saninyabariw

9 «Ayiwa, fenpanaman minw be kogoji ra, ani baji ra, ani kow ra, aw be se ka o minw domu, o fle nin ye: fara ni jinmunan be minw na, aw

* **11:3** 11.3 Ka bin jimiko fla ke: O korɔ ye ko o beganw be bin jimi, nka o ko fe, o be o bin kelen lana o da ra tuun k'a jimi kosebe ka soro k'a kunu.

be se ka olugu le domu. ¹⁰ Nka fenpanaman o fenpanaman be ji ra, ni fara ni jinomunan te a ra, ni a kera fenpanaman min o min ye, aw ye o haramuya. ¹¹ Aw ye a haramuya, aw kana a sogo domu. Aw ye hali a su haramuya. ¹² Jirafen o jirafen, ni fara ni jinomunan te a ra, aw ka kan ka o haramuya.»

Kɔnɔ saninyaninw ani a saninyabariw

¹³ «Ayiwa, aw ka kan ka kɔnɔ minw haramuya, ani aw man kan ka minw domu, olugu fle nin ye: bɔn, ani dugaba, ani kɔgojibɔn, ¹⁴ ani kongoduga, ani duga suguya tɔw, ¹⁵ ani kankan, ani o kɔnɔ suguya tɔw, ¹⁶ ani kɔnɔsogolon, ani gbingbingbe, ani jidarakɔnɔ, ani segen, ani segen suguya tɔw, ¹⁷ ani gbingbinfin, ani jegeminakɔnɔ, ani gbingbinba, ¹⁸ ani gbingbin fitini, ani kɔnɔdaba, ani dugafin, ¹⁹ ani baninkɔnɔ, ani kɔnɔ senjan, ani kɔnɔ kunsigiman, ani tolen†.»

Fenpanaman saninyaninw ani a saninyabariw

²⁰ «Fenpanaman minw be ni sen naani ye, ani o be wuri san fe kaman na fana, aw ye olugu be haramuya. ²¹ Nka o fenpanamanw be e ra, minw kɔfesenw ka janjan ni o be digi a kan ka pan, aw be se ka olugu le domu; ²² o kɔrɔ ye ko aw be se ka tɔnba domu, ani geren, ani tonwulen, ani tɔnmisen, ani o nɔgɔn tɔnw be e. ²³ Nka fenpanaman tɔ min o min be ni sen naani ye, ni o be wuri san fe, aw ye o be haramuya.»

Mɔgɔ man kan ka maga fen saninyabariw su ra

²⁴ «Ayiwa, ni aw ka o fen saninyabariw domu, o be aw lanɔgo le. Ni mɔgo o mɔgo ka maga hali o fenw do su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ²⁵ Ni mɔgo o mɔgo ka o fenw do su ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; nka a saninyabari be to fo ka taga wula se.

²⁶ «Sogo o sogo, ni a sen gbɔgɔrɔ ma ci fla ye, ani ni a te bin nimiko fla ke, aw ye o sogo jate fen saninyabari ye. Ni mɔgo o mɔgo ka maga o do su ra, o tigi saninyabari be to. ²⁷ Sennaanimanfen min o min be tagama a sentege kan, aw ye o be e jate fen saninyabari ye. Ni mɔgo o mɔgo ka maga a do su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ²⁸ Ni mɔgo o mɔgo ka o fenw do su ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. Aw ye o fenw be e jate fen saninyabariw ye.»

Fenpanaman fofotaw saninyanin te

²⁹ «Fenpanaman minw be fofo o kɔnɔbara kan, aw ka kan ka o minw jate fen saninyabari ye, olugu fle nin ye: kongopinan, ani sokonopinan, ani kaganan suguya be e, ³⁰ ani surandere, ani sakene, ani kogoro, ani basa, ani nɔnsi. ³¹ Aw ye o fenw be e jate fen saninyabariw ye. Ni mɔgo o mɔgo ka maga o fen do su ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se. ³² Ni o fen do su ka ben fen o fen kan, o fen be jate fen saninyabari ye. Ni a su benna minan yiriraman do kɔnɔ, walama fani do kan, walama gbolo do kan, walama bɔrɔ, walama baarakeminan fen o fen, aw ka kan ka o fen ko; nka a saninyabari be to fo ka taga wula se; o ko, a be sɔrɔ ka saninya. ³³ Ni o fen su ka ben bɔgɔdaga do kɔnɔ, fen o fen tun be o bɔgɔdaga kɔnɔ, o be ke fen saninyabari ye. Aw ka kan ka o bɔgɔdaga ci. ³⁴ Ni a kera ko ji le tun be o bɔgɔdaga kɔnɔ, ni o ji sera domunifen o domunifen ma, o

† 11:19 11.19 Nin kɔnɔw caman te sɔrɔ an ta mara ra yan, o kɔson an te se ka o be e tɔgo bereberew lon k'a fo.

domunifen be ke fen saninyabari ye; ni a sera ji minta le ma, o ji minta fana be ke fen saninyabari ye. ³⁵ Ni o fen saninyabari su ka ben fen o fen le kan, o fen be ke fen saninyabari ye. Ni a kera burujenigba le ye o, walama tobirikegba o, aw ka kan k'a ci; sabu a kera fen saninyabari le ye. Aw ka kan k'a jate fen saninyabari le ye.

³⁶ «Nka ni a fen tɔgɔ su ka ben bunun le kɔnɔ, walama kɔlɔn kɔnɔ, o bunun ta ji walama o kɔlɔn ta ji saninyanin be to. Nka mɔgɔ min be a su labɔ ji ra, o tigi saninyabari be to. ³⁷ Ni a fen tɔgɔ su ka ben siman le kan, siman min bɛna dan, o siman saninyanin be to fana. ³⁸ Nka ni a kera ko ji le tun kera o siman kan k'a jigi, ni o fen dɔ su ka ben a ra, o tuma aw ka kan ka o siman jate fen saninyabari le ye.»

Jufasogo man kan ka domu

³⁹ «Ayiwa, aw be se ka fɛnɲanaman minw sogo domu, ni o dɔ ka jufa, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga o su ra, o tigi saninyabari be to fɔ ka taga wula se. ⁴⁰ Ni mɔgɔ min fana ka o jufasogo dɔ domu, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; nka a saninyabari be to fɔ ka taga wula se. Ni mɔgɔ min fana k'a su ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko; a saninyabari be to fɔ ka taga wula se.»

Izirayelimɔgɔw man kan ka o yere lanɔgɔ

⁴¹ «Fen o fen be fofa a kɔnɔbara kan, aw ye o bɛɛ haramuya. Aw kana o si domu. ⁴² Fen o fen be fofa a kɔnɔbara kan, ani minw be tagama sen naani walama sen caman kan, aw kana olugu si domu; aw ka kan ka o fɛnw haramuya. ⁴³ Aw kana aw yere haramuya o fen fofotaw si sababu ra, aw kana aw yere lanɔgɔ o sababu ra, aw kana a to o fɛnw ye aw ke mɔgɔ saninyabariw ye.

⁴⁴ «Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo. O ra, fɛnɲanaman o fɛnɲanaman be fofa, aw kana maga o ra, ka aw yere lanɔgɔ ni o fɛnw ye. ⁴⁵ Ne le ye Matigi Ala ye; ne le ka aw labɔ Misiran jamana ra, ka ke aw ta Ala ye. O kosɔn aw ye saninya, sabu ne saninyanin lo.

⁴⁶ «Nin le ye sogow ni kɔnɔw ni jirafɛnw ta sariyaw ye, ani fen minw be fofa dugu ma. ⁴⁷ Ne ka o fɔ aw ye, janko aw ye se ka fen saninyaninw, ani fen saninyabariw lɔn ka o bɔ jɔgɔn na, ani ka fen domutaw, ani fen domubariw fana lɔn ka o bɔ jɔgɔn na.»

12

Muso jebagatɔw ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayelimɔgɔw fe, i ye a fɔ o ye, ko ni muso dɔ ka kɔnɔ ta ka jigi dence ra, o muso saninyabari be to fɔ tere wolonfla, i n'a fɔ ni a ka landa ye, a saninyabari be to cogo min na.

³ «A jiginin tere seeginan, o ye den kenɛsigi. ⁴ O kɔ, a ka kan ka tere bisaba ni tere saba le ke ka sɔrɔ ka saninya pewu, ka bɔ a ta jebagatɔya ra. Sani o ce, a man kan ka maga fen saninyanin si ra, a man kan ka don Nɔgɔnkunben fanibon* lu kɔnɔ, fɔ ka taga a ta saninyari wagati dafa.

⁵ «Ni muso jigira musoden le ra, a saninyabari be to fɔ tere tan ni naani, i n'a fɔ ni a ka landa ye, a saninyabari be to cogo min na. O kɔ, a ka kan ka tere biwɔrɔ ni wɔrɔ le ke tuun, ka sɔrɔ ka saninya pewu, ka bɔ a ta jebagatɔya ra.

⁶ «Ayiwa, ni a ta saninyari lonw dafara tuma min na, ni a ka dence le woro walama denmuso, a ye taga ni san kelen sagajigi ye sarakalasebaga fe Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka o ke saraka jenita ye; ani jenetugani kelen, walama tugani kelen, ka o ke jurumunyafa saraka ye. ⁷ Sarakalasebaga bena o ke saraka ye Matigi Ala na kɔɔ, ka o muso ta jurumunw kafari. Ni o kera, jori min bora a fe a jigiwagati ra, a be saninya ka bo o ra. Ni muso jigira dence walama denmuso ra, sariya min sigira o ko ra, o le ye nin ye.

⁸ «Ayiwa, ni muso min ma se ka sagaden sɔɔ, o be se ka na ni kongotugani fla ye, walama jenetugani fitini fla. Kelen ye ke saraka jenita ye, to kelen ye ke jurumunyafa saraka ye. Sarakalasebaga bena o ke saraka ye Matigi Ala na kɔɔ, ka muso ta jurumunw kafari; ni o kera, a be saninya.»

Farikolo ta banaw ta sariyaw

13

Fari birindiri ni warawara ni kurukuruw

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Ni kuru do ka bo mogo do fari ra, walama warawara, walama ni no gbeman dow ka bo a fari ra, k'a ke i ko bana minw be mogo fari cen, o ye taga ni o tigi ye sarakalasebaga Haruna fe, walama Haruna dence sarakalasebaga do fe. ³ Sarakalasebaga be o yoro fle a fari ra. Ni a k'a ye ko a yoro siw gbegebenin lo, k'a ye ko a yoro dunyara doonin fana, o tuma bana minw be mogo fari cen, o do lo. Ni sarakalasebaga k'a fle ka ban, a y'a fo ko o tigi saninyanin te.

⁴ «Nka ni a yoro nugunin lo doron, k'a gbe, ni a ma dunya, ni a siw ma gbegebe fana, sarakalasebaga ye o banabagato to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla. ⁵ A tere wolonflanana, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko bana ma juguya, ni a fana ma yerege a fari yoro bee ra, sarakalasebaga y'a to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla were tuun.

⁶ Ni o tere wolonfla ka dafa, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko bana no tununa doonin, ni a ma yerege a fari yoro bee ra, o tuma sarakalasebaga ye a fo ko o tigi saninyara, ko warawara doron tun lo. Banabagato ye a ta faniw ko; o ko, a be saninya.

⁷ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle, k'a bla ka taga, ko a keneyara, ni bana ka taga juguya, a ka kan ka kosegi ka na a yere yira sarakalasebaga ra.

⁸ Sarakalasebaga bena a fle kokura tuun. Ni a k'a ye ko bana juguyara a fari ra, a ye a fo ko o tigi saninyanin te; bana minw be mogo fari cen, o do lo.»

Bana minw be mogo fari cen

⁹ «Bana minw be mogo fari cen, ni o do ka mogo do mina, aw ye taga ni o tigi ye sarakalasebaga fe. ¹⁰ Sarakalasebaga ye a tigi fle. Ni a k'a ye ko kuru min be a fari ra, ko o gbenin lo, k'a ye fana ko o yoro siw gbegebenin lo, ko jori na wulennin lo, ¹¹ o tuma o bana ye bana koro le ye a farisogo ra. Sarakalasebaga y'a fo ko a saninyanin te. Sarakalasebaga kana a fo ko a be a to a kelen na yoro do ra tuun, sabu sigiya t'a ra, a tigi saninyanin te.

¹² «Nka ni sarakalasebaga k'a ye ko kurukuruw bora a fari yoro bee le ra, k'a ta a kun na ka taga a bla fo a sentege ra, o tuma sarakalasebaga ye

a fle ka ja kosebe. ¹³ Ni a k'a ye ko o bana k'a fari yoro bee le mina, a y'a fo ko o banabagato saninyanin lo; a saninyanin lo, sabu a fari gbegbera doron le.

¹⁴ «Nka ni jori nana ye a fari ra lon min na, o tuma a saninyanin te. ¹⁵ Sarakalasebaga bena o joriw fle, k'a fo ko a saninyanin te. O joriw saninyanin te; bana minw be mogoo fari cen, o do lo. ¹⁶ Nka ni jori da nana gbe, a ye kosegi ka taga sarakalasebaga fe. ¹⁷ Sarakalasebaga bena a fle. Ni a k'a ye ko can ra, a fari yoro minw tun wulenna, ko olugu gbegbera tuun, a y'a fo ko o bana banna, sabu a fari gbera. O tuma a saninyara.»

Farirajoriw

¹⁸ «Ayiwa, ni sumuni bora mogoo do fari ra, ni a nana keneya, ¹⁹ ni o ko kuru gbeman do nana wuri o sumuni no ra, walama ni o sumuni no nugura, k'a yoro gbe, walama k'a yoro wulen, o tigi ye taga a yere yira sarakalasebaga ra. ²⁰ Sarakalasebaga bena a yoro fle. Ni a k'a ye ko a yoro dunyara doonin, ani k'a yoro siw gbegbe, sarakalasebaga y'a fo ko o tigi saninyanin te. Bana minw be mogoo fari cen, o do le wurira sumuni no ra ten.

²¹ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle, k'a ye ko a yoro siw ma gbegbe, ni a yoro ma dunya fana, ni a no tununa doonin, sarakalasebaga ye o tigi to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla. ²² O ko, ni a k'a fle k'a ye ko bana k'a fari yoro bee mina, sarakalasebaga y'a fo ko a saninyanin te. Bana minw be mogoo fari cen, o do lo. ²³ Nka ni a no tora a cogo ra, ni a m'a fari yoro bee mina, o tuma, sumuni le jara; a no doron lo. Sarakalasebaga ye a fo ko o tigi saninyanin lo.»

Tasumajenida

²⁴ «Ni tasuma ka mogoo do jeni, ni a sumana, nka ni a no gbera, walama k'a wulen doonin, ²⁵ sarakalasebaga ye a yoro fle. Ni a k'a ye ko o tasumajenida yoro siw gbegbera, k'a dunya doonin, o tuma bana minw be mogoo fari cen, o do le daminana o tasumajenida no ra. O ra, sarakalasebaga y'a fo ko o tigi saninyanin te.

²⁶ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle k'a ye ko a yoro siw ma gbegbe, ni a yoro dunyara doonin, nka ni a no tununa doonin, o tuma, sarakalasebaga y'a to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla. ²⁷ A tere wolonflanlon, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko bana juguyara a fari ra, sarakalasebaga ye a fo ko a saninyanin te. Bana minw be mogoo fari cen, o do lo.

²⁸ «Nka ni a no tora a cogo ra, ni a m'a fari yoro bee mina, ni a no yere tununa doonin, o tuma tasumajenida no doron lo. Sarakalasebaga ye a fo ko a saninyanin lo, sabu tasumajenida dama lo.»

Kunkolo ni bonbonkun ta kaba

²⁹ «Ni kaba bora ce walama muso do kun na, walama a bonbonkun na, ³⁰ sarakalasebaga ye o kaba fle. Ni a k'a ye ko a no dunyara doonin, k'a yoro siw ke fitini fitini neremuguman ye, sarakalasebaga y'a fo ko o tigi saninyanin te. Kaba lo; bana minw be mogoo fari cen, o do le wurira a kunkolo walama a bonbonkun na. ³¹ Nka ni a k'a fle k'a ye ko a yoro ma dunya, ko a yoro siw ma finfin, sarakalasebaga y'a to a kelen na yoro do ra fo tere wolonfla. ³² A tere wolonflanlon, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni a k'a ye ko kaba m'a fari yoro bee mina, ni a yoro siw ma ke neremuguman ye fana, ni a yoro fana ma dunya, ³³ o banabagato ka kan

k'a kun walama a bonbosi li. Nka kaba be yoro minw na, a kana o li. O ko, sarakalasebaga y'a to a kelen na tuun tere wolonfla were. ³⁴ Ni tere wolonfla ka dafa, sarakalasebaga ye a fle tuun. Ni kaba ma yoro be mina, ni a no ma dunya fana, a ye a fo ko o banabagato saninyanin lo. A ka kan k'a ta faniw doron le ko; o ko, a be saninaya.

³⁵ «Nka ni sarakalasebaga ko a saninyara, k'a bla ka taga, ni o kaba tagara juguya, a ka kan ka kosegi ka na janko sarakalasebaga ye a fle tuun. ³⁶ Ni a k'a ye ko kaba k'a fari yoro be mina ka ban, kun te a ra tuun ko a y'a fle ni o yoro siw kera neremuguman ye, sabu sigiya t'a ra, o tigi saninyanin te. ³⁷ Nka ni sarakalasebaga k'a ye ko bana ma taga ja, ni a yoro siw ka ke bo ye tuun, o tuma o kaba keneyara; o tigi fana saninyara. O tuma sarakalasebaga ye a fo ko a saninyara.»

Bana min be mog'o fari gbegebe

³⁸ «Ayiwa, ni no gbeman dow ka bo ce, walama muso do fari ra, ³⁹ sarakalasebaga bena o tigi fle. Ni a k'a ye ko a yoro nugunin lo k'a gbe doonin, o tuma kurukuru doron le wurira a fari ra. A saninyanin lo.»

Kunkolo ta sumuni

⁴⁰ «Ni mog'o do kun cemanceyoro siw be bonna, a kun le wulanna; a saninyanin lo. ⁴¹ Ni a kun nafeyoro siw le bonna, o tuma a kun nafeyoro le wulanna doron; a saninyanin lo.

⁴² «Nka ni kuru do ka bo o wulanyoro ra, ka wulen, ni a kera kun cemance le ra, walama tenda ra, o tuma bana minw be mog'o fari cen, o do le be wurira a kun wulanyoro ra. ⁴³ Sarakalasebaga ye a yoro fle. Ni a ka kuru do ye a kun wulanyoro ra min wulenna, k'a ke i ko bana min be mog'o fari cen, ⁴⁴ o tuma i b'a soro o bana do lo; a saninyanin te. Sarakalasebaga ye a fo ko o bana min be a kunkolo ra ko o koson a saninyanin te.

⁴⁵ «Ayiwa, ni o faricenbana do be mog'o do ra, o tigi ka kan ka fani faranninw le don. A ka kan k'a kunsigi jagaminin to a kun na. A ye fen do ke k'a ja dugumayoro datugu, ka to ka peren k'a fo ko: <Ne saninyanin te! Ne saninyanin te!> ⁴⁶ A saninyabari bena to fo ka taga a ta bana ban. O koson a ka kan ka to a danna kene ma fanibonw ko fe, k'a yere mabo mogow ra.»

No min be bo fani walama gbolo ra

⁴⁷ «Ni sumaya sera fani donta do ma ka no bla a ra, ni a kera sagasifani le ye, walama lenfani, ⁴⁸ walama ni a sera fanimugu do le ma, walama derege do, min ye lenfani ye walama sagasi, walama ni a sera gbolo do le ma, walama fen gboloraman do, ⁴⁹ ni a no kera binkeneman, walama wulenman, o tuma o fani walama o gbolo cenna le. O ka kan k'a yira sarakalasebaga ra. ⁵⁰ Sarakalasebaga ye a no fle. O ko, a ye o fen bla bon kono ka da sog'o a da ra fo tere wolonfla. ⁵¹ A tere wolonflanin, a ye a no fle tuun. Ni a k'a ye ko a no bonyara, o tuma o fani walama o gbolo cenna le. Fen saninyabari lo. ⁵² Sarakalasebaga ka kan k'a jeni. Ni a kera fanimugu le ye, walama derege, min ye lenfani ye, walama sagasi, walama fen gboloraman do ye, a ka kan ka a be jeni tsuma ra, sabu a cenna.

⁵³ «Nka ni sarakalasebaga k'a fle tere wolonfla ko fe, k'a ye ko no min tun be o fen na, ko o no ma bonya, ⁵⁴ o tuma a y'a fo ko o ye a ko; o ko, a ye a bla bon kono ka da sog'o a da ra tuun fo tere wolonfla were. ⁵⁵ Ayiwa,

ni sarakalasebaga nana a flɛ o tere wolonfla kɔ, k'a ye ko nɔ bɛ a cogo ra, hali ni a nɔ ma bonya, o fɛn saninyanin tɛ. Ni a kɔ le cɛnna o, walama ni a ja le cɛnna o, a ye a jeni.

⁵⁶ «Nka ni sarakalasebaga k'a flɛ, k'a ye ko a konin kɔ o nɔ bɔra a ra dɔɔnin, ni a kera fanimugu le ye o, walama a derege o, walama fɛn gboloraman dɔ, a ye o yɔrɔ tige ka bɔ a ra.

⁵⁷ «Ayiwa, o kɔ fɛ, ni nɔ nana ye o fani donta ra, walama o fanimugu ra, walama o derege ra, walama o fɛn gboloraman ra tuun, o tuma a cɛnna le tuun. Aw ye a jeni tasuma ra.

⁵⁸ «Ni nɔ ka kɛ fani o fani na, k'a cɛn, ni a kera fanimugu le ye, walama derege, walama fɛn gboloraman dɔ, ni o k'a ko, ni nɔ bɔra a ra, o ka kan k'a ko tuun. Ni o kera, a bɛ saninya.

⁵⁹ «Ayiwa, nɔ minw bɛ kɛ fanidontaw ra, ni a kera sagasifani le ye o, lenfani o, walama fanimugu, walama derege, walama fɛn gboloraman dɔ, o sariya le ye nin ye. Nin sariyaw le b'a to aw bɛ se k'a lɔn ko o fɛnw saninyara walama ko o ma saninya.»

14

Banabagato saninyacogo

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Bana minw bɛ mɔgɔ fari cɛn, ni o dɔ tun bɛ mɔgɔ dɔ ra, ni a tigi keneyara, a ta saninyari ka kan ka kɛ cogo min na, o flɛ nin ye: a fɔlɔ, o ye na ni a ye sarakalasebaga fɛ. ³ Sarakalasebaga bɛ bɔ ni a ye fanibonw kɔ fɛ, ka taga a flɛ. Ni a k'a ye ko a keneyara can ra, ⁴ a y'a fɔ a ye ko a ye na ni kɔnɔ flɛ ye, minw janaman lo, a ta saninyari koson, kɔnɔ minw saninyanin lo, ani sɛdiriyiri, ani jese wulenman, ani izope flaburu. ⁵ Sarakalasebaga b'a fɔ ko o ye kɔnɔ kelen kannatige, k'a jori kɛ jipunman dɔ ra, bɔgɔdaga dɔ kɔnɔ. ⁶ O kɔ, sarakalasebaga bɛ kɔnɔ janaman mina, ani sɛdiriyiri, ani jese wulenman, ani izope flaburu; kɔnɔ min kannatigera k'a jori kɛ bɔgɔdaga kɔnɔ, jipunman na, a ye o fɛnw ni kɔnɔ janaman su o jori ra. ⁷ Banabagato min ka kan ka saninya, a ye a seriseri ale kan sɔnaga wolonfla. Ni o kera, sarakalasebaga ye a fɔ ko a saninyara. O kɔ, a ye kɔnɔ janaman bla ka taga kongo kɔnɔ.

⁸ «Banabagato min bɛ saninyara, ale ka kan k'a ta faniw ko, k'a fari siw bɛɛ li, k'a yɛrɛ ko fana ka sɔrɔ ka saninya. O kɔ, a bɛ se ka don dugu kɔnɔ. Nka a ka kan ka tere wolonfla kɛ ka sɔrɔ ka don a ta fanibon kɔnɔ. ⁹ A tere wolonflanin, a ye a fari siw bɛɛ li tuun, a kun ni a bonbosi, ani a pasiw bɛɛ. O kɔ, a ye a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko fana. Ni o kera, a bɛ sɔrɔ ka saninya pewu.

¹⁰ «A tere seeginan, a ye na ni sagaden cɛman flɛ ye, fiyen tɛ minw na, ani sagaden musoman kelen, min si ye san kelen ye, ani fiyen tɛ min na. A ye mugu tentennin kilo kɔnɔntɔn ta ka o nɔɔni turu ra, ani turu litiri tarance. ¹¹ Sarakalasebaga min bɛ saninyari kɛ, ale bɛ taga ni banabagato ni o fɛnw bɛɛ ye Matigi Ala ja kɔrɔ Nɔgɔnkunbɛn fanibon* donda ra.

¹² Sarakalasebaga ye na ni sagaden cɛman kelen ye, ka o kɛ hakebɔ saraka ye, ka turu litiri tarance fara o kan. A bɛ o saraka fifa Matigi Ala ja kɔrɔ.

¹³ Jurumunyafa saraka ni saraka jenitaw bɛ kannatige yɔrɔ min na, yɔrɔ saninman* kɔnɔ, a ka kan ka saga kannatige o yɔrɔ le ra. Jurumunyafa saraka ye sarakalasebaga ta ye cogo min na, hakebɔ saraka fana ye a ta ye o cogo le ra; sabu saraka lo min saninyanin lo kosebe.

14 «Mɔɔ min ka kan ka saninya, sarakalasebaga ye hakebo saraka jori do ta k'a mun o tigi kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba ni a senmandenba. 15 O ko, sarakalasebaga ye turu doonin ke a yere numanboro tege konɔ, 16 k'a kininboro borokanden su o turu ra a numanboro tege konɔ, k'a seriseri sipaga wolonfla Matigi Ala na korɔ. 17 O ko, turu to min tora a borotege konɔ, a be o mun a tigi kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba ni a senmandenba, a tun konna ka hakebo saraka jori mun o yoro minw na. 18 Ayiwa, turu to min tora sarakalasebaga borotege konɔ, a ye o ke banabagato kun na, janko k'a ta jurumun kafari a ye Matigi Ala na korɔ.

19 «O ko, sarakalasebaga ye jurumunyafa saraka bo, janko min be saninyara ka bo a ta bana ra, ka o tigi ta jurumun kafari, k'a saninya. O ko, sarakalasebaga ye saraka jenita kannatige; 20 a be o saraka kuturu be jeni ni siman saraka ye, sarakajenifen kan Matigi Ala na korɔ. Sarakalasebaga ye a ta jurumun kafari a ye; ni o kera, a be saninya.

Banabagato fagantanw saninyacogo

21 «Ayiwa, ni a kera ko fen te banabagato boro, fen minw fora, ni o be se ma ke a ye, o tuma a ye na ni sagaden ceman kelen doron ye, ka na o ke hakebo saraka ye. O be o saraka fifa Matigi Ala na korɔ, ka o ke k'a ta jurumun kafari. A be mugu tentennin kilo saba doron ta, ka o nooni turu ra, ka o ke siman saraka ye, ani turu litiri tarance. 22 A ye na ni tugani fla ye, walama jenetugani fla, ka kapa ni a seko ye. Kelen ye ke jurumunyafa saraka ye, to kelen ye ke saraka jenita ye.

23 «A ta saninyari tere seeginan, a ye na ni o fenw be ye sarakalasebaga fe Nogonkunben fanibon* donda ra, Matigi Ala na korɔ, ka na a ta saninyari dafa. 24 Sarakalasebaga ye sagaden ceman ta, ka o ke hakebo saraka ye, ani turu litiri tarance. A ye o fifa Matigi Ala na korɔ. 25 O ko, a ye hakebo saraka ta saga kannatige, ka o saraka jori do ta k'a mun banabagato kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba, ni a senmandenba. 26 Sarakalasebaga ye turu do ta, ka doonin ke a yere numanboro tege konɔ, 27 k'a kininboroyanfan borokanden su a ra k'a seriseri Matigi Ala na korɔ sipaga wolonfla. 28 O ko, sarakalasebaga ye o turu doonin ta ka o mun a tigi kininboroyanfan toro nunkun na, ani a kininboroyanfan borokandenba ni a senmandenba ra, a tun konna ka hakebo saraka jori mun yoro minw na. 29 Ayiwa, turu to min tora sarakalasebaga borotege konɔ, a ye o ke a tigi kun na, janko k'a ta jurumun kafari Matigi Ala na korɔ. 30 O ko, a sera ka na ni tugani minw ye walama jenetuganiw, sarakalasebaga ye kelen bo o ra, 31 ka o ke jurumunyafa saraka ye, ka to kelen ke saraka jenita ye. A ye o ke saraka ye, ka siman saraka do fara o kan, k'a ta jurumun kafari Matigi Ala na korɔ. Ni o kera, a bana saninya.

32 «Ayiwa, bana minw be mogo fari cen, ni o do ka mogo do mina, ni o tigi kenyara, k'a soro saraka min yirara, cogo te a boro ka o be bo, ale be se k'a yere saninya cogo min na, o sariya le ye nin ye.»

No be bon minw na

33 Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe tuun k'a fo o ye ko: 34 «Ne bana Kanaana jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, ni aw tagara se yi tuma min na, ni ne nana sumaya yelen aw ta bon kogo kan o jamana ra, ka no bla a ra, 35 o bontigi ye taga sarakalasebaga fe ka taga a fo a ye ko:

«Ne ka nɔ dɔ ye ne ta bon kogo kan, a be i n'a fɔ sumaya le yelenna a kan.» ³⁶ Sarakalasebaga b'a fɔ a ye ko a ye taga a ta bonkɔnɔfɛnw beɛ labɔ kenɛ ma, sani ale ye don ka taga o nɔ flɛ. O ra, fɛn o fɛn tun be bon kɔnɔ, o si tɛ jate fɛn saninyabari ye. Ni o fɛnw beɛ labɔra, sarakalasebaga be don bon kɔnɔ. ³⁷ Ni sarakalasebaga ka o nɔw flɛ, ni a k'a ye ko nɔw kɛra binkɛnɛman, walama wulenman, k'a yɔrɔ kɛ dinga ye kogo ra, ³⁸ sarakalasebaga be bɔ bon kɔnɔ, k'a fɔ o ye ko o ye bon da sɔgɔ fɔ tere wolonfla. ³⁹ Ni tere wolonfla dafara, sarakalasebaga be kɔsegi ka taga a flɛ tuun. Ni a k'a ye ko nɔw cayara kogo ra, ⁴⁰ a ye a fɔ o ye ko sumaya yelenna bon kabakuru min o min na, ko o ye o beɛ labɔ ka taga o firi dugu kɔ fɛ, yɔrɔ saninyabari dɔ ra; ⁴¹ o ye bon kɔnɔnɔyɔrɔ kogo beɛ siyan, k'a bɔgɔ cɛ ka taga a firi dugu kɔ fɛ, yɔrɔ saninyabari dɔ ra. ⁴² O kɔ, o ye kabakuru werewɛ ta ka o don kɔrɔmanw nɔ ra, ka bɔgɔ dɔ werɛ kɛ ka bon bari. ⁴³ Ayiwa, o kabakuru bɔnin kɔ bon na, k'a kogow siyan, k'a bari kura ye, ni sumaya belɛn donna bon na tuun ka nɔ kɛ a ra, ⁴⁴ sarakalasebaga ka kan ka taga bon flɛ tuun. Ni a k'a ye ko nɔw yɛrɛgera ka don bon kogow ra tuun, o tuma bon cenna ka ban le; bon saninyanin tɛ. ⁴⁵ O ka kan ka o bon ci le, k'a kabakuruw ni a yiriw ni a bɔgɔ beɛ cɛ ka taga a firi dugu kɔ fɛ yɔrɔ saninyabari dɔ ra.

⁴⁶ «Ayiwa, ka o bon da sɔgɔnin to fɔ tere wolonfla, ni mɔgɔ o mɔgɔ k'a dayɛlɛ ka don a kɔnɔ, o tigi saninyabari be to fɔ ka taga wula se. ⁴⁷ Ni mɔgɔ o mɔgɔ k'a da yɛlɛ ka don ka la a kɔnɔ, walama ka domuni kɛ a kɔnɔ, o tigi ye a ta faniw ko.

⁴⁸ «Nka bon barinin kɔ, ni sarakalasebaga k'a flɛ k'a ye ko sumaya ma yɛlɛn a kan tuun ka nɔ bla a ra, o tuma sarakalasebaga ye a fɔ ko o bon saninyanin lo; sabu sumaya tun ka nɔ minw bla a ra, o beɛ banna pewu. ⁴⁹ O tuma sarakalasebaga ye kɔnɔ fla mina, ani sɛdiriyiri, ani jɛse wulenman ni izope flaburu, ka bon saninya ni o ye. ⁵⁰ A ye kɔnɔ kɛlɛn kannatige k'a jori kɛ jɛnuman na bɔgɔdaga dɔ kɔnɔ. ⁵¹ A be sɛdiriyiri ta, ani izope flaburu, ani jɛse wulenman, ani kɔnɔ panaman; kɔnɔ min kannatigera, a ye o fɛnw su o jori ra, ani jɛnuman na, k'a seriseri bon kan sɛnaga wolonfla. ⁵² O cogo ra, a bɛna o bon saninya ni kɔnɔ jori ye, ani jɛnuman, ani kɔnɔ panaman, ani sɛdiriyiri, ani izope flaburu ni jɛse wulenman. ⁵³ O kɔ, a ye kɔnɔ panaman bla, a ye bɔ dugu kɔnɔ ka taga kongo kɔnɔ. A bɛna jurumun kafari kɛ o cogo le ra ka bon saninya. Ni o kɛra, bon be saninya.

⁵⁴ «Ayiwa, bana minw be mɔgɔ fari cɛn, o sariya le ye nin ye, ani kaba, ⁵⁵ ani ni sumaya donna fani na, walama bon, ⁵⁶ ani kurukuruw, ani warawara, ani nɔ gbɛman minw be bɔ mɔgɔ fari ra; o sariyaw le ye nin ye. ⁵⁷ O sariyaw le be a yira ni fɛn saninyara walama ni a ma saninya. O banaw ta sariyaw le ye nin ye.»

15

Cɛw ta saninyabariya

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fɛ, ² ko o y'a fɔ Izirayelimɔgɔw ye, ko: «Ni damajalan ka cɛ mina, k'a kɛ ko nɛɛn be bɔn a yɛrɛ ma, o nɛɛn be o tigi lanɔgɔ. ³ Ni a kɛra ko o nɛɛn be bɔnna le, walama ni a k'a ta nɛgenɛkɛyɔrɔ le datugu, ni a kɛra min o min ye, o tigi ma saninya. ⁴ O kɔsɔn ni o tigi ka la fɛn o fɛn kan, walama ni a ka sigi fɛn o fɛn kan, o

fɛn bɛ kɛ fɛn saninyabari ye. ⁵ Ni mɔgɔ min fana ka maga a ta lanan na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko fana. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁶ Ni mɔgɔ min ka sigi a sigiyɔɔ ra, o tigi fana ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ fana ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁷ Ni mɔgɔ min ka maga o cɛ banabagato ra, o tigi fana ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁸ Ni a daji ka se mɔgɔ saninyanin min ma, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁹ Ni a ka sigi kirike o kirike kan ka taga tagama ra, o kirike saninyabari bɛ to. ¹⁰ Ni fɛn o fɛn blara banabagato kɔɔ, a ye la a kan walama a ye sigi a kan, ni mɔgɔ min ka maga o fɛn na, o tigi saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. Ni mɔgɔ min ka o fɛn ta, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ¹¹ Ni banabagato tegekobari ka maga mɔgɔ o mɔgɔ ra, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ¹² Ni banabagato ka maga bɔgɔdaga min na, o bɔgɔdaga ka kan ka ci. Ni a magara minan yiriraman do le ra, o ka kan ka ko ni ji ye kosebɛ k'a gbɛ.

¹³ «Ayiwa, ni a nana kɛ ko o cɛ ta nɛɛn tɛ bɔnna tuun, a ka kan ka logokun kelen le kɛ, ka sɔɔ ka saninya pewu. A ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko ni jipuman ye. Ni o kɛra, a bɛ saninya. ¹⁴ A tere seeginan, a ka kan ka jɛnɛtugani fla, walama sokonɔtugani fla pini, ka taga ni o ye sarakalasebaga fɛ, Matigi Ala ja kɔɔ, Nɔgonkunben fanibon* donda ra. ¹⁵ Sarakalasebaga bɛna tugani kelen kɛ jurumunyafa saraka ye, ka to kelen kɛ saraka jenita ye. O cogo ra, sarakalasebaga bɛ a saninya Matigi Ala ja kɔɔ, ka bo a ta bana ra.

¹⁶ «Ayiwa, ni lawa bɛ bɔn cɛ fɛ, k'a sɔɔ bana tɛ a ra, a ka kan k'a yɛrɛ ko ka gbɛ. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ¹⁷ Lawa sera birifani min ma, walama fɛn gboloraman min ma, o ka kan ka ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se.

¹⁸ «Ni cɛ ni muso ka jɛn ni jɔgɔn ye, o fla bɛɛ ka kan ka ko. O saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se.»

Musow ta saninyabariya

¹⁹ «Ni muso bɛ landa ra, a saninyabari bɛ to fɔ logokun kelen. Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga a ra, o tigi saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ²⁰ Ni a ka la fɛn o fɛn kan, walama ni a ka sigi fɛn o fɛn kan a ta landa wagati ra, o fɛn bɛ kɛ fɛn saninyabari ye. ²¹ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga a ta lanan na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ²² Ni o muso sigira fɛn o fɛn kan, ni mɔgɔ min ka maga o fɛn na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ²³ Fɛn minw tun bɛ a ta lanan walama a ta siginan kan, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga o fɛn do ra, o tigi saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ²⁴ Ni cɛ min ka jɛn ni o muso ye, k'a to landa ra, muso ta saninyabariya bɛ yɛlɛma o cɛ fɛ. O cɛ fana saninyabari bɛ to fɔ logokun kelen. Ni o cɛ ka la lanan o lanan kan, o lanan saninyabari bɛ to.

²⁵ «Ni jori ka bɔn muso do fɛ ka tere dama kɛ, k'a sɔɔ a ta landa wagati tɛ, walama ni a ta landa wagati le nana janya ka tɛmɛ a cogokɔɔ kan, o wagati bɛɛ ra, a saninyabari bɛ to, i n'a fo a ta landa wagati ra. ²⁶ Ni a ka la lanan o lanan kan, walama ni a ka sigi siginan o siginan kan, o fana saninyabari bɛ to, i n'a fo a ta landa wagati ra. ²⁷ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka

maga o lanan walama o siginan na, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko fana. A saninyabari be to fo ka taga wula se.

²⁸ «Ni o jori nana lo, muso ka kan ka tere wolonfla ke ka soro ka saninya tuun. ²⁹ A tere seeginan, a ka kan ka jenetugani fla, walama sokonotugani fla jini ka taga ni o ye sarakalasebaga fe, Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. ³⁰ Sarakalasebaga bena tugani kelen ke jurumunyafa saraka ye, ka to kelen ke saraka jenita ye. O cogo ra, sarakalasebaga be a saninya Matigi Ala ja koro ka bo a ta joribon na.

³¹ «Ayiwa, aw ye a fo Izirayelinogow ye ko wagati min ni o saninyanin te, o kana gbara ne Ala ta yoro saninman* na, janko o Nɔgɔnkunben fanibon min be a yira ko ne be aw ce ra, o kana na o lanogo o ta saninyabariya koson, k'a to ne ye o faga.

³² «Ayiwa, ni damajalan ka ce mina k'a ke ko neen be bon a fe, walama ni lawa be bon a fe k'a soro bana te a ra, k'a lanogo, o sariyaw le ye nin ye; ³³ ani ni muso be landa ra, walama ni ce ka jen ni muso ye k'a soro muso saninyabari lo, o sariyaw le ye nin ye.»

16

Jurumun yafalonba

¹ Ayiwa, Haruna dence fla tun sara, sabu olugu tun ka wusunan don ni tasuma min ye Matigi Ala ja koro, o cogo tun ma ben ni Matigi Ala ta sariya ye. Ayiwa, olugu ta saya ko fe, Matigi Ala kumana Musa fe.

² Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «A fo i korocce Haruna ye ko a kana to ka don tuma bee yoro saninmanba* kono, boncetigefani ko fe, jennogonya kesu* ni a datugunan be yoro min na, ni o te, a bena sa; sabu ne be ne yere yira aw ra sankaba jamijan ra o kesu datugunan le kunna. ³ Haruna ka kan ka don ne ta yoro saninman kono cogo min na, o ye nin ye: a ka kan ka misitoran kanaman kelen mina ka o ke a yere ta jurumunyafa saraka ye, ka sagajigi kelen ke a yere ta saraka jenita ye. ⁴ A be a ta lenfaniw don a yere ra, minw ye forokiyasurun ye, ani a kurusi, k'a yere cesiri ni a cesirinan ye, ka jalamugu fugula gbeman biri a kun na. A be a yere ko folo, ka soro ka o fani saninmanw don a yere ra. ⁵ A ka kan ka bakoronin fla mina Izirayeli jama fana fe ka o ke o ta jurumunyafa saraka ye, ani sagajigi kelen, ka o ke o ta saraka jenita ye. ⁶ Haruna ye a ta misitoran mina k'a ke saraka ye, k'a yere ta jurumun, ani a ta somogow ta jurumun kafari. ⁷ O ko, a ye bakoronin fla mina ka na ni o ye Matigi Ala ja koro, Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra. ⁸ A ye kara la*, janko k'a lon o bakoronin fla ra, juman le be ke Matigi Ala ta ye, ani juman le be bla ka taga kongo kono*.

⁹ «Ni bakoronin min ka ke Matigi Ala ta ye, Haruna bena o mina ka o faga k'a ke jama ta jurumunyafa saraka ye. ¹⁰ Bakoronin min kera bakoronin blata ye, a bena o panaman mina k'a lo Matigi Ala ja koro, ka jurumun kafari ni a ye, k'a gben ka taga kongo kono, k'a ke bakoronin blata ye.

¹¹ «Ayiwa, ni o kera, Haruna be a ta misitoran mina, ka o ke k'a yere ta jurumun ni a ta somogow ta jurumun kafari; a ye o misitoran kannatige. ¹² O ko, a ye wusunandaga do ta, ka takami do ce wusunanjefen kan, Matigi Ala ja koro, ka o ke wusunandaga kono, ka wusunandaga boro

* **16:8** 16.8 Bakoronin min be bla ka taga kongo kono: Heburukan na, a sebera ko Hazazeli; o koro ye ko bakoronin min be bla ka taga.

na fla ke minan do kono, ka taga ni o bee ye boncetigefani ko fe yoro saninmanba* kono. ¹³ Ni a donna yi, a ye wusunan ke takami kan Matigi Ala na koro, janko wusunan sisi ye wuri ka ke jengogonya kesu datugunan kan k'a datugu. Ni o kera, Haruna tena sa. ¹⁴ A bena misitoran jori do ta, ka taga o seriseri ni a borokanden ye kesu datugunan pafeyoro kan, a tereboyanfan na; a ye a borokanden su jori ra tuun k'a seriseri kesu datugunan na fe sijaga wolonfla.

¹⁵ «O ko, a be Izirayeli jama ta bakoronin mina ka o kannatige, ka o ke o ta jurumunyafa saraka ye. A ye taga ni o jori ye boncetigefani ko fe. A k'a ke cogo min ni misitoran jori ye, a ye a ke o cogo kelen na. A ye jori do seriseri kesu datugunan kan, ka do seriseri a pa fe.

¹⁶ «O cogo ra, Izirayelimogow ka Ala ta yoro saninmanba lanogo ni o ta kanminabariyaw, ani o ta hakekow, ani o ta jurumun minw bee ye, Haruna be o bee kafari. A be fanibon yoro to bee fana ta ke o cogo ra, sabu o fanibon be o mogow saninyabariw le ce ra.

¹⁷ «Ni Haruna be don yoro saninmanba kono ka taga jurumun kafari wagati min na, mogow si man kan ka ke fanibon kono o wagati ra, fo ka taga a bo. A be jurumun kafari ke a yere ni a ta somogow ye, ani Izirayelimogow jama bee lajennin ye. ¹⁸ Ni a bora, a ye taga sarakajenifen koro Matigi Ala na koro, ka taga jurumun kafari ke sarakajenifen kan. A ye misitoran ni bakoronin jori do mun sarakajenifen gbanw bee ra. ¹⁹ A be jori seriseri sarakajenifen kan ni a borokanden ye, sijaga wolonfla, k'a saninya Izirayelimogow ta hakekow ma, k'a bla danna ne ye.

²⁰ «Ayiwa, ni Haruna ka jurumun kafari ka ban, ka yoro saninmanba ni Nogonkunben fanibon ni sarakajenifen saninya, o tuma bakoronin min be gben ka taga kongo kono, a ye o mina ka na. ²¹ Haruna ye a boro fla la o bakoronin kun na; Izirayelimogow ka terenbariyako minw bee ke, ani o ta hakekow, ani o ta jurumunw, Haruna ye o bee fo ka o kunko la bakoronin kan. A be o jurumunw bee kunko la bakoronin kunna; o ko, a be mogow do bla a ye o bakoronin gben ka taga kongokolon kono. ²² O be o bakoronin gben ka taga kongokolon kono; ni o kera, bakoronin be taga ni o ta jurumunw bee ye kongo kono.

²³ «O ko, Haruna be don Nogonkunben fanibon kono. A tun ka lenfani minw don, ka don yoro saninman* kono, a be o bo ka o bla yoro saninman kono yi. ²⁴ A ye a yere ko ni ji ye yoro saninman do ra, ka soro k'a ta faniw don. O ko, a ye bo ka na a ta saraka jenita ni jama ta saraka jenita jeni. A ye a yere ta jurumun ni jama ta jurumun kafari. ²⁵ Began min kera jurumunyafa saraka ye, a be o turu fana jeni sarakajenifen kan.

²⁶ «Mogow min ka bakoronin gben ka taga kongo kono, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko fana, ka soro ka don dugu kono.

²⁷ «Misitoran ni bakoronin min kera jurumunyafa saraka ye, o donna ni minw jori ye yoro saninmanba kono ka jurumun kafari, o ka kan ka taga ni olugu ye fanibonw ko fe, ka taga o gbolo ni o sogo ni o bo bee jeni. ²⁸ Ni mogow min ka o jeni, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yere ko ji ra; o ko, a be soro ka don dugu kono.

²⁹ «Ayiwa, nin ye sariya wuribari le ye aw fe. San karo wolonflanan, o karo tere tan, aw ka kan ka aw yere majigi Ala na koro; aw man kan ka baara si ke o lon na, aw Izirayelimogow, ani lonan minw siginin be aw fe.

³⁰ Sabu o lon le ra aw ta jurumunw be kafari, ka aw saninya. Ni o kera, aw bena saninya ka bo aw ta jurumunw bee ra Matigi Ala na koro. ³¹ Aw

man kan ka foyi ke o lon na; aw ka kan ka nenekiri, ka aw yere majigi Ala na korɔ. O ye sariya wuribari le ye.

³² «Ayiwa, turu saninman* kera sarakalasebaga min kan k'a saninya, k'a sigi sarakalasebagaya ra a face no ra, ale le be jurumunw kafari; a ka kan ka lenfaniw le don, fani saninmanw. ³³ A bena jurumun kafari ke, ka yoro saninmanba saninya, ka Nɔgɔnkunben fanibon ni sarakajenifen saninya, ka sarakalasebagaw ni jama bee lajennin saninya.

³⁴ «Nin sariya ye sariya wuribari le ye aw fe. Aw ka kan ka Izirayelimogow ta jurumunw bee kafari o ye signaga kelen san o san.»

Ayiwa, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, Haruna ka o bee ke.

Saniyari ko ta sariyaw

17

Began fagayoro ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «A fo sarakalasebagaw ye, Haruna ni a dencew, ani Izirayelimogow bee ye, ko: ³ Matigi Ala ka min fo o le nin ye: <Ni Izirayelimogo do ka misi, walama saga, walama ba faga dugu kono, walama so ko fe, ⁴ ni a ma na ni a ye Nɔgɔnkunben fanibon* na fe ka na a faga o yoro ra, k'a ke saraka ye Matigi Ala na korɔ fanibon donda ra, o hake be to o tigi kunna, sabu a kera i n'a fo a ka mogow le faga. O tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na. ⁵ O kun ye janko Izirayelimogow kana o ta beganw faga kongo kono o yere ma yi; o ye na ni a ye sarakalasebaga fe Matigi Ala na korɔ, Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka na a ke ninsondiya saraka ye k'a di Matigi Ala ma. ⁶ Ni o ka o began faga, sarakalasebaga be a jori seriseri Matigi Ala ta sarakajenifen kan, Nɔgɔnkunben fanibon donda ra. A be a turu jeni sarakajenifen kan. O be ke saraka ye min kasa ka di Matigi Ala ye. ⁷ O ra, Izirayelimogow si man kan ka taga o ta beganw faga kongo kono tuun ka saraka bo bakoronin jinaw ye, ka jen ni o jinaw ye ka jurumun ke. Nin sariya ye sariya wuribari le ye Izirayelimogow ni o ta durujaw bee fe.>

⁸ «O koson i ye a fo o ye ko ni Izirayelimogo do, walama lonan minw signin be o fe, ni o do ka saraka jenita do bo, walama saraka suguya were, ⁹ ni a ma na ni a ye Nɔgɔnkunben fanibon donda ra, ka na o saraka bo Matigi Ala ye, o tigi ka kan ka faran ka bo a ta jamana mogow ce ra.»

Izirayelimogow man kan ka jori domu

¹⁰ «Ni Izirayelimogo do, walama lonan minw signin be o fe, ni o do ka began do jori domu, ni a kera began o began jori ye, ne Ala bena wuri o tigi kama, k'a faran ka bo a ta jamana mogow ce ra; ¹¹ sabu fenpanaman bee nin be a jori le ra. O koson Matigi Ala k'a fo ko aw ta beganw bee jori ye ke sarakajenifen kan, janko ka aw ta jurumun kafari. Nin min be jori ra, o le b'a to jori be ke ka jurumun kafari. ¹² O le koson ne k'a fo Izirayelimogow ye ko: <Aw si man kan ka jori domu. Hali lonan minw be o fe, o si man kan ka jori domu.>

¹³ «Ni Izirayelimogo do, walama lonan minw be o fe, ni o do ka kongosogo walama kono do mina kongo ra, min be domu, a ka kan ka a jori bon dugu ma ka a datugu ni buguri ye. ¹⁴ Sabu fenpanaman bee nin ye a jori le ye, jori min b'a ra. O koson ne k'a fo Izirayelimogow ye ko:

«Aw kana fenɲanaman si jori domu; sabu fenɲanaman bɛɛ nin ye a jori le ye. Mɔɔɔ o mɔɔɔ k'a domu, o tigi bɛ faran ka bɔ Izirayelimɔɔɔw cɛ ra.»

¹⁵ «Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka jufasogo, walama wara datɔ domu, ni a kɛra Izirayelimɔɔɔ ye, walama lonan, o tigi ka kan k'a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. O kɔ fɛ, a bɛ sɔrɔ ka saninya. ¹⁶ Ni a ma a ta faniw ko, k'a yɛrɛ ko, o hake bɛna bɔ a tigi ra.»

18

Jɛn minw ma daga cɛ ni muso cɛ

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayelimɔɔɔw fɛ, k'a fɔ o ye ko: «Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. ³ Aw tun bɛ Misiran jamana ra tuma min na aw ka ko minw ye olugu fɛ, aw kana o ladegi. Ne bɛ tagara ni aw ye Kanaana jamana min na fana, aw kana taga o jamana mɔɔɔw ta kokɛtaw ladegi. Aw man kan ka o ta landaw ta. ⁴ Aw ka kan ka ne ta cifɔninw le kɛ, ka ne ta sariyaw sira tagama; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁵ «Aw ye ne ta sariyaw ni ne ta cifɔninw sira tagama. Ni mɔɔɔ min ka o sariyaw sira tagama, o tigi bɛna kisi o le sababu ra; sabu ne le ye Matigi Ala ye.

⁶ «Ayiwa, aw ra cɛ si man kan ka gbara muso dɔ ra, ka jɛn ni a ye, k'a sɔrɔ a ni o muso bɛɛ ye gbakelenmɔɔɔw ye. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁷ «I man kan ka jɛn ni i bamuso ye k'a lebu; sabu i bamuso lo. I man kan ka jɛn ni a ye, ka i face lebu.

⁸ «I man kan ka jɛn ni i face ta muso dɔ ye fana, ka i face lebu.

⁹ «I man kan ka jɛn ni i balemamuso ye; ni aw bɛɛ kɛra fa kelen ni ba kelen o, walama ni aw kɛra fa kelen na, nka aw tɛ ba kelen na o, walama ni aw kɛra ba kelen na, nka aw tɛ fa kelen na o, ni aw worora lu kelen kɔnɔ o, walama ni aw ma woro lu kelen kɔnɔ o, i man kan ka jɛn ni a ye.

¹⁰ «I man kan ka jɛn ni i mamaden si ye, ka i yɛrɛ lebu.

¹¹ «I man kan ka jɛn ni i face ta muso dɔ ta denmuso ye, sabu i balemamuso lo.

¹² «I man kan ka jɛn ni i face kɔrɔmuso, walama ni a dɔɔɔmuso dɔ ye, sabu i tenenmuso lo.

¹³ «I man kan ka jɛn ni i bamuso kɔrɔmuso walama a dɔɔɔmuso ye, sabu i tenenmuso lo.

¹⁴ «I man kan ka i face balemace lebu, ka jɛn ni a muso ye, sabu i tenenmuso lo.

¹⁵ «I man kan ka jɛn ni i buranmuso ye, sabu i dence muso lo. I man kan ka jɛn ni a ye.

¹⁶ «I man kan ka jɛn ni i balemace muso ye, ka i balemace lebu.

¹⁷ «I man kan ka jɛn ni muso dɔ ye, ka seko ka jɛn ni a denmuso fana ye. I jenna ni muso min ye, i man kan ka jɛn ni o muso mamaden si ye; sabu olugu ni o muso bɛɛ ye gbakelenmɔɔɔw le ye. Ni mɔɔɔ min ka o kɛ, o tigi ka kojuguba le kɛ.

¹⁸ «I man kan ka i muso dɔɔɔmuso furu, ka jɛn ni a ye, k'a i muso to si ra, ka celiya don o ni jɔɔɔn cɛ.

¹⁹ «I man kan ka gbara muso si ra ka jɛn ni a ye, k'a sɔrɔ a bɛ a ta landa ra, sabu a saninyabari lo.

²⁰ «I man kan ka i mɔɔɔjɔɔɔn ta muso jini, ka jɛn ni a ye, ka i yɛrɛ lanɔɔ ni a ye.

²¹ « ‹I kana sɔn ka i den si di o ye a don tasuma ra, k'a ke saraka ye ka Moloki ta jo sɔn ni a ye. I man kan ka i ta Ala tɔgo cɛn o cogo ra, sabu ne le ye Matigi Ala ye.

²² « ‹I man kan ka jɛn ni i cɛɛɔgɔn ye i n'a fɔ cɛ bɛ jɛn ni muso ye cogo min na; o ye ko haramunin le ye.

²³ « ‹I man kan ka jɛn ni bɛgan ye, ka i yɛrɛ lanɔgo. Muso fana man kan k'a yɛrɛ di bɛgan ma, a ye jɛn ni a ye. O ye kokolonba le ye.

²⁴ « ‹Ayiwa, aw kana aw yɛrɛ lanɔgo ni nin kow si ye, sabu ne bɛna siya minw gbɛn ka bɔ aw ɲa, olugu tun ka o yɛrɛ lanɔgo ni nin kow bɛɛ le ye. ²⁵ O k'a ke ten ka jamana bɛɛ lanɔgo. O kosɔn ne bɛna o hake bɔ o ra, k'a to o ta jamana ye o bɛɛ fɔɔnɔ.

²⁶ « ‹O ra aw ka kan ka ne ta cifɔninw, ani ne ta kolatigeninw bɛɛ sira tagama. Aw Izirayelimɔgɔw, walama lonan minw bɛ aw cɛ ra, aw si man kan ka nin ko haramuninw ɲɔgɔn dɔ ke; ²⁷ sabu mɔgo minw sigira jamana ra ka kɔn aw ɲa, olugu ka nin ko haramuninw ɲɔgɔn le ke, ka jamana bɛɛ lanɔgo. ²⁸ Ni aw ka o kow ɲɔgɔn ke, ka jamana lanɔgo, jamana bɛna aw fana fɔɔnɔ, i n'a fɔ minw tun sigira jamana ra aw ɲa, jamana ka olugu fɔɔnɔ cogo min na.

²⁹ « ‹Aw ra ni min o min ka nin ko haramunin ɲɔgɔn dɔ ke, ne bɛna o tigi faran ka bɔ a ta jamana mɔgɔw cɛ ra.

³⁰ « ‹Ayiwa, aw ka kan ka ne ta koketaw sira le tagama. Nin ko haramunin minw tun bɛ kɛra jamana kɔnɔ ka sɔrɔ aw ma se yi ban, aw man kan ka o kow si ladegi ka aw yɛrɛ lanɔgo, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.› »

Sariya wɛrɛ minw fɔra Izirayelimɔgɔw ye

19

Izirayelimɔgɔw ka kan ka saninya

¹ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajennin fɛ k'a fɔ o ye ko: ‹Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo, ne Matigi Ala, aw ta Ala.

³ « ‹Aw bɛɛ ye aw fa ni aw ba bonya. Ne ka Nɛnɛkirilon min sigi, aw ka kan ka o jate fana, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

⁴ « ‹Aw kana ɲabɔ batofɛn gbansanw fɛ ka o bato. Aw kana nɛgɛ yeele ka o ke batofɛn dɔ ye k'a bato; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.› »

Sarakaw ta sariya

⁵ « ‹Ni aw b'a fɛ ka ninsɔndiya saraka bɔ ne ye, aw y'a ke ka kɔɲa ni a kecogo ye, janko ne ye aw ta saraka mina. ⁶ Aw bɛ o saraka di ne ma lon min na, a sogo ka kan ka domu k'a ban o lon yɛrɛ ra. Ni a tɔ ka si, aw ye o domu o dugusagbɛ. Nka ni a tɔ belɛn ka to a dugusagbɛ flanan, aw ye o jeni tasuma ra k'a ban. ⁷ Ni mɔgo o mɔgo ka sarakasogo domu ka taga se fɔ tere saba, o tigi ta saraka tɛ mina, sabu a sogo kɛra fɛn haramunin ye. ⁸ Ni mɔgo o mɔgo ka o sogo domu, o hake bɛ o tigi kan; sabu o saraka min dira ne ma, a ma o jate fɛn saninman ye. O tigi ka kan ka faran ka bɔ Izirayɛli jamanadenw na.› »

Simantige ta sariya

⁹ « ‹Ayiwa, ni aw nana ke aw ta simanw kan ye aw ta jamana ra tuma min na, aw ye foro kerɛfɛyɔrɔ ta simanw to yi, aw kana o kan. Siman

minw fana kanbari tora, walama minw benbenna, aw kana seko ka taga olugu kan tuun. ¹⁰ Ni aw be aw ta rezenmo fana bo, minw tora tigebari ye, walama minw benbenna, aw kana seko ka taga olugu tomco. Aw ye o to fagantanw ni lonanw ye; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Mogogon kanuya ta sariya

¹¹ « <Aw kana sonyari ke; aw kana faninya tige, walama ka aw mogogon janfa. ¹² Aw kana kari gbansan faninya kan ni ne togo ye, ka ne togo cen, sabu ne le Matigi Ala ye.

¹³ « <Mogo kana a mogogon togo. I kana i mogogon borofen bosi a ra. I ta baaraden sara kana si i boro. ¹⁴ I kana torogberen neni. I kana fen bla fiyento ja, k'a to a ye talon a ra. I ka kan ka siran Ala ja, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

¹⁵ « <Ni i be kiti tige, i ye a tige terenninya kan. I kana jo di fagantan ma a ta fagantanya koson, i fana kana kiti diya fagama ra a ta fagamaya koson. Ni i be i mogogon ta kiti tige, i ye a ke can le kan. ¹⁶ I kana yaala ka nafiya ke mogow ce ra. I kana seereyajugu fo i mogogon ta ko ra min be se ka ke a fagasababu ye; ne le ye Matigi Ala ye.

¹⁷ « <I kana i balema koninya i jusukun na gbansan. Ni a ka ko do le ke min man ni, i ye o fo a ja na k'a gbeleya, janko o kana na i fana jaraki ni a ye. ¹⁸ Ni mogo do ka ko do ke i ra, i kana a fo ko i be a juru sara. Ni i balema do ka ko do ke i ra min ka i dimi, i kana o ko to i yere konco. I ka kan ka i mogogon kanu i ko i yere, sabu ne le ye Matigi Ala ye.> »

Fen minw te suguya kelen ye

¹⁹ « <Ayiwa, aw ka kan ka ne ta sariyaw sira tagama. Aw ta began minw te began suguya kelen ye, aw kana a to olugu ye jen. Siman minw fana te siman suguya kelen ye, aw kana olugu dan foro kelen konco. Fani minw te fani suguya kelen ye, aw kana o karan jogon na ka o don.> »

Jonmuso maminanin ta sariya

²⁰ « <Ni ce do ka jonmuso do mamina, k'a sorco a m'a kunmabo, jonmuso matigice fana m'a labla, ni ce wexe nana jen ni o muso ye, o tigi ka kan ka warida do sara. Nka o man kan ka o faga, sabu jonmuso tun ma kunmabo, a tun te a yere ta ye fana. ²¹ O ce ye na ni sagajigi kelen ye Njogonkunben fanibon* donda ra, a ta hake koson, ka na o di Matigi Ala ma hakebo saraka ye a ta hake koson. ²² Sarakalasebaga bena a ta jurumun kafari ni o hakebo saraka ye Matigi Ala ja korco. Ce ta jurumun bena yafa a ma.> »

Yiridenw ta sariya

²³ « <Ayiwa, ni aw tagara se Kanaana jamana ra tuma min na, ni aw ka yiri suguya caman turu, minw be den, aw ka kan ka o yiriw denw jate i n'a fo yiriden saninyabariw, fo san saba; fo ka taga o san saba dafa, aw man kan ka o yiridenw domu. ²⁴ A san naaninan, o yiriw bena den minw ke, o denw be bena bla danna ne ye; aw bena nanagbe do ke o yiridenw ko ra, ka ne bonya. ²⁵ A san loorunan le ra, aw be se ka o yiridenw domu. O cogo ra, aw ta yiriw bena den caman ke aw ye san o san. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.> »

Lagberi ni joson ta sariya

²⁶ « <Aw kana jufasogo domu. Aw kana subagaya ke, aw kana lagberi ke. ²⁷ Aw kana aw kun li, ka si do to aw kun cemance ra. Aw kana aw

bonbosi kerēfeyōrōw dama li. ²⁸ Ni mōgō ka sa aw fē, aw kana aw fari cici ni muru ye ko mōgō sara aw fē. Aw kana aw fari jēgenjēgen. Ne le ye Matigi Ala ye.

²⁹ « ‹Aw kana jen siri ni josōnbagaw ye ka aw denmusow bla jatōya ra ni o ye, ka o lebu; ni o tē, jamana bēe bēna na jabo o jow fē, ka kojugu caya jamana kōnō. ³⁰ Ne ka Nēnekirilon* minw fō aw ye, aw ka kan ka o lonw jate; aw ka kan ka bonya la ne ta batoyōrō saninman kan fana. Ne le ye Matigi Ala ye.›

³¹ « ‹Minw b'a fō ko o bē kuma ni suw ye, ka lagberi kē, aw kana taga olugu fē ko aw bē taga lagberi kē. Ni aw ka o kē, aw bēna aw yere lanōgō. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.› »

Mōgōkōrōbaw ni lonanw ta sariya

³² « ‹Aw ye wuri ka lō mōgōkōrōba kunsigigbetigi ja kōrō; aw ye mōgōkōrōba bonya kosebē. Aw ye siran aw ta Ala ja; ne le ye Matigi Ala ye.›

³³ « ‹Ni lonan dō ka na sigi aw ta jamana ra, aw kana a jōnyamina. ³⁴ Aw ye lonanw minako ja, k'a kē i n'a fō aw yere dō lo. Aw ye o kanu k'a kē i n'a fō o ye aw dō le ye, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.› »

Jago ta sariya

³⁵ «Aw kana mōgō tōjō jago ra. Ni aw bē fiyeere kē, ni aw bē fēn suma, aw kana dō bō a meterēda ra, walama a kiloda ra, walama a litirida ra. ³⁶ Aw y'a to aw ta sumanikēnan ye bēn, a kiloda ye dafa; aw kana dō bō aw ta sumanikēminanw na fana. Ne le Matigi Ala ye, aw ta Ala, min ka aw labō Misiran jamana ra.

³⁷ « ‹Aw ye ne ta sariyaw ani ne ta cifōninw bēe kē, ka tagama ka kaja ni o ye, sabu ne le ye Matigi Ala ye.› »

20

Josōn ni lagberi ta kiti

¹ Matigi Ala kumana Musa fē k'a fō a ye ko: ² «Kuma Izirayelimōgōw fē, i ye a fō o ye ko: ‹Ni Izirayelimōgō dō, walama lonan minw bē ni aw ye, ni o dō k'a den di, k'a kē ka Molōki ta jo sōn, o tigi ka kan ka faga. Mōgōw ye jen k'a bon ni kabakuru ye k'a faga. ³ Ne bēna wuri o tigi kama, k'a faran ka bō Izirayelimōgōw ra, sabu a k'a den dō di, ka Molōki ta jo sōn ni a ye minke, a ka ne ta yōrō saninman* le lanōgō, ka ne tōgō saninman cēn. ⁴ Ayiwa, aw jamana mōgōw, ni aw ka aw ja tugu o ko jōgōn kan, ni aw ma sōn k'a tigi faga, ⁵ ne yere le bēna juguya a ma kosebē, ale ni a ta gba bēe, ka o faran ka bō o ta jamana mōgōw cē ra, ani minw bēe bē jen ni o mōgōw ye, ka Molōki ta jo sōn.›

⁶ « ‹Minw b'a fō ko o bē kuma ni suw ye, ka lagberi kē, ni mōgō o mōgō ka taga olugu dō fē, ne bēna wuri o tigi kama kosebē, k'a faran ka bō a ta jamana mōgōw cē ra.› »

Jen minw ma daga cē ni muso cē

⁷ « ‹Aw ye aw yere saninya ka kē mōgō saninmanw ye, sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.›

⁸ « ‹Aw ye jija ka ne ta sariyaw sira tagama, sabu ne le ye Matigi Ala ye, min bē aw saninya.›

9 « ‹Ni mɔɔ o mɔɔ ka kumajugu fɔ a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga. A fagari kunko bena ben a yere le kan, sabu a ka kumajugu fɔ a face walama a bamuso ma.

10 « ‹Ni ce min ka jen ni a mɔɔɔɔɔɔ muso ye, o ce ni o muso bee ka kan ka faga.

11 « ‹Ni ce min ka jen ni a face muso ye, k'a face lebu, o ce ni o muso bee ka kan ka faga; o fagari kunko bena ben o yere le kan.

12 « ‹Ni ce min ka jen ni a dence muso ye, o ce ni o muso bee ka kan ka faga, sabu o ka koɔɔɔɔɔɔ le ke. O fagari kunko bena ben o yere le kan.

13 « ‹Ni ce fla ka jen i n'a fɔ ce be jen ni muso ye cogo min na, o ka ko haramunin le ke. O ka kan ka o faga. O fagari kunko bena ben o yere le kan fana.

14 « ‹Ni ce do ka muso do ta, ka soro ka o muso denmuso fana ta tuun, o ye kojuguba le ye. O ka kan ka o saba bee jeni, janko o kojugu ɔɔɔɔ kana ye aw ce ra.

15 « ‹Ni ce min ka jen ni began ye, o ce ka kan ka faga; o ka kan ka began fana faga.

16 « ‹Ni muso min fana k'a yere di began do ma ka jen ni a ye, o ka kan ka o muso ni o began bee faga. Ni o fagara, o fagari kunko bena ben o yere le kan.

17 « ‹Ni ce min k'a balemamusu ta, fakelenden, walama bakelenden, ka jen ni a ye, ka ɔɔɔɔ lebu, o ye maroyakoba le ye. Olugu ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na o balema tow bee na na. O ce jenna ni a balemamusu ye minke, o hake ka kan ka ben a kan.

18 « ‹Ni ce min ka jen ni muso do ye ka o muso to landa ra, o fla bee ka kan ka faran ka bo o ta jamana mɔɔow ce ra, sabu o ka o yere lanɔɔ jori ra, ka ne ta sariya cen.

19 « ‹I man kan ka jen ni i bamuso balemamusu ye, walama i face balemamusu, sabu i tenenmusu lo. Ni mɔɔ min ka o ke, o hake bena ben o tigi yere kan.

20 « ‹Ni ce min ka jen ni a benɔɔce ta muso ye, k'a benɔɔce lebu, o hake bena ben o ce ni o muso kan. O tena den soro fɔ ka taga o sa.

21 « ‹Ni ce min k'a balemace muso ta, o ye ko ɔɔɔɔ le ye. O tena den soro, sabu o ce k'a balemace lebu.> »

Izirayelimɔɔow ka kan ka saninya

22 « ‹Aw ye ne ta sariyaw ni ne ta cifoninw bee ke, k'a sira tagama; ni o kera, ne be tagara ni aw ye jamana min na, o jamana tena aw fɔɔɔ. 23 Ne bena siya minw gben ka bo aw na fe, aw kana olugu ta landaw ta, sabu o siyaw ka nin kojuguw bee le ke, fɔ k'a to ne ka o haramuya. 24 O le koson, ne k'a fɔ aw ye ko o jamana bena ke aw le ta ye. Ne bena o jamana di aw ma, ɔɔɔ ni li be woyo o jamana min na; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Ne le ka aw panawoloma ka bo siya tow ce ra.

25 « ‹O koson sogo saninyaninw ni sogo saninyabariw, ani konɔ saninyaninw ni konɔ saninyabariw, aw ka kan ka olugu lon ka bo ɔɔɔɔ na, janko aw kana aw yere lanɔɔ ni o fen saninyabariw si ye; aw kana aw yere lanɔɔ ni o sogow ye, walama o konow, walama o fenpanaman minw be fofo o konɔbara kan dugu ma. Ne ka o fenw yira aw ra, janko aw ye a lon ko o saninyanin te.

26 « ‹Aw ye aw yere bla danna ka saninya ne ye, sabu ne Matigi Ala, ne saninyanin lo. Ne ka aw janawoloma ka bo siya tow ce ra, janko aw ye ke ne ta mogow ye.

27 « ‹Cew ni muso minw b'a fo ko o be kuma ni suw ye, ka lagberi ke, aw ka kan ka olugu faga. Aw ye o bon ni kabakuru ye ka o faga. O ta fagari kunko bena ben o yere le kan.› »

21

Sariya min be sarakalasebagaw kan

1 Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Kuma sarakalasebagaw fe, minw ye Haruna dencew ye, i ye a fo o ye, ko ni sarakalasebaga do ta mogow sara, a man kan ka gbara o su ra k'a yere lanogo, 2 fo ni a kera a yere ta somogow do ye, a bamuso, walama a face, walama a ta den, walama a korowe walama a dogoce. 3 Ni a balemamuso do lo, min sunguruman lo, ni o tun be jagon fe so kono, a be se ka gbara ale fana su ra k'a yere lanogo, sabu a balemamuso ma furu.

4 «Sarakalasebaga ye Izirayelimogow pamogow le ye, a ta sarakalasebagaya koson. O ra, a man kan k'a yere lanogo, k'a yere lebu.

5 «Sarakalasebaga man kan k'a kun yoro dow li, walama k'a bonbosi kerefeyorow li, walama k'a yere fari yoro dow tigetige ni muru ye. 6 A ka kan ka saninya le, ka bla danna Ala ye; a man kan ka ne Ala togo cen, sabu ale le be siman sarakaw jeni tasuma ra Matigi Ala ye, min ye o ta Ala ta sarka ye. O koson a ka kan ka ke mogow saninman le ye.

7 «Sarakalasebaga man kan ka jatomuso furu, walama ce do ka muso min nege ka jen ni a ye, walama muso furusanin do, sabu sarakalasebaga blara danna ka saninya ka ke Matigi Ala ta le ye.

8 «Izirayelimogow be ka kan ka sarakalasebagaw jate mogow saninmanw ye, sabu olugu le be aw ta Ala ta sarakaw lase. Aw ye o jate mogow saninman ye, sabu ne saninyanin lo, ne Matigi Ala min ka aw saninya.

9 «Ni sarakalasebaga do denmuso ka jen ni josonbagaw ye k'a yere bla jatoya ra ni o ye, k'a yere lebu, a k'a face le lebu. O ka kan k'a jeni.»

Sariya min be sarakalasebagaw kuntigi kan

10 «Ayiwa, sarakalasebaga min be a balema sarakalasebaga tow kunna, turu saninman* kera min kun na k'a saninya, ka sarakalasebagaya faniw don a ra, ale man kan k'a kunsigi jagaminin to, walama k'a ta fani faran, kojugu do koson. 11 A man kan ka gbara su ra k'a yere lanogo, hali ni a face, walama ni a bamuso su lo. 12 A man kan ka bo yoro saninman* kono ka taga sangayoro ra, janko a kana na Matigi Ala ta yoro saninman lanogo, sabu turu saninman* kera ale le kun na, k'a saninya k'a bla danna Ala ta baara kama. Ne le ye Matigi Ala ye.

13 «Sarakalasebagaw kuntigi ka kan ka sunguru le furu. 14 Muso ce sanin, walama muso furusanin, walama ce do ka sunguru min nege ka jen ni a ye, walama jatomuso, a man kan ka o do furu. A ka kan ka sunguru do le furu a yere ta siyamogow ra, 15 janko a denw kana ke den saninyabariw ye, ka jagami a ta siyamogow ra; sabu ne le ye Matigi Ala ye, min ka a saninya.»

Sarakalasebaga ka kan ka ke mogow dafanin ye

16 Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: 17 «A fo Haruna ye, ko a ta durujaw ra, ko ni fiyen ka soro a dence min o min fari ra, ko

o man kan ka gbara ko a be a ta Ala ta saraka lase a ma. ¹⁸ Ni fiyen be mogo o mogo ra, o te se ka gbara ne ta sarakajenifen na ka saraka lase ne ma. O ra, mogo o mogo ye fiyento ye, walama senkelen, walama min pada cogo man ji, walama min sen kelen ka jan ni kelen ye, ¹⁹ walama min sen kelen, walama a boro kelen man ji, ²⁰ walama danto, walama mogo coroknin, walama no be mogo min paden kan, walama soninya be mogo min na, walama ni warawara b'a ra, walama mogo min bora ceya ra, o mogo si man kan ka saraka bo ne ye. ²¹ Sarakalasebaga Haruna ta gbamogo min o min, ni fiyen be a fari ra, o man kan ka gbara ko a be sarakaw jeni Matigi Ala ye; sabu fiyen be a fari ra. O ra, a daganin te a ye gbara ko a be a ta Ala ta saraka lase. ²² A tigi be se ka Ala ta saraka domu; fen minw saninyara, ani minw saninyara kosebe, a be se ka olugu domu. ²³ Nka a man kan ka gbara yoro saninman* ta boncetigefani na, walama sarakajenifen na, sabu fiyen be a fari ra. A man kan ka ne ta yoro saninmanw lanogo, sabu ne le Matigi Ala ye, ne le be o saninya.»

²⁴ Ayiwa, Musa ka nin kumaw le fo Haruna ni a dencew ye, ani Izirayelimogow bee ye.

22

Sarakalasebagaw man kan ka fen saninmanw lanogo

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «A fo sarakalasebagaw ye, Haruna ni a dencew, ko Izirayelimogow be saraka minw bo ne ye, ko o ye o saraka saninmanw minako ja, janko o kana ne togo saninman lanogo. Ne le ye Matigi Ala ye. ³ A fo o ye ko o ta duruja nataw ra, ko Izirayelimogow be saraka minw bo ne ye, ko ni sarakalasebaga min saninyabari ka gbara o fen saninmanw do ra, o tigi ka kan ka bo ne ta baara ra. Ne le ye Matigi Ala ye.

⁴ «Bana minw be mogo fari cen, walama damajalan, ni o do be sarakalasebaga o sarakalasebaga ra, Haruna dencew ra, o tigi man kan ka ne ta saraka saninmanw domu, fo ka taga a keneya. Ni sarakalasebaga min ka maga su ra, walama ni lawa be bonna min fe, o fana man kan k'a domu; ⁵ walama ni min magara fenpanaman saninyabari do ra, walama mogo saninyabari do ra, k'a yere lanogo, o fana man kan k'a domu. ⁶ Ni mogo min ka maga o fenw do ra, o tigi saninyabari be to fo ka taga wula se; a man kan ka saraka saninmanw domu. O ko, a ka kan k'a yere ko. ⁷ Ni tere benna, a be soro ka saninya. O ra, a be se ka saraka saninmanw domu, sabu o domuni ye a ta le ye. ⁸ Sarakalasebaga man kan ka began jufanin domu, walama wara dato, janko a kana a yere lanogo. Ne le ye Matigi Ala ye.

⁹ «Sarakalasebagaw ka kan ka ne ta koketaw bee sira tagama; ni o te, ni o ka o ciw bla, o hake bena ben o kan, o be sa; sabu ne le ye Matigi Ala ye, ne le be o fenw saninya.»

Mogo minw be se ka sarakasogo domu

¹⁰ «Ni sarakalasebagaw te, mogo gbansan man kan ka saraka saninmanw domu. Mogo min ye lonan temebaga ye sarakalasebaga ta so, walama min be baaradenya ra a ta so, olugu si man kan k'a domu. ¹¹ Nka ni sarakalasebaga ka jon min san, o be se k'a domu; walama jon min worora a ta so. Olugu be se ka sarakafen saninmanw domu. ¹² Ni sarakalasebaga denmuso do furura mogo gbansan do ma, o muso man

kan ka Ala ta saraka saninmanw domu. ¹³ Nka ni sarakalasebaga denmuso min ce sara, walama min ta ce k'a bla, ni den te a fe, ni a be a face ta so i n'a fo a sunguruman tuma, ale be se ka saraka saninmanw domu ni a face ye. Ni a bora o ra, mogo gbansan si man kan k'a domu.

¹⁴ «Ni mogo do firira ka saraka saninmanw do domu, o tigi ka kan ka a jagon sara sarakalasebaga ye, k'a songo taran taranyoro looru, k'a taran kelen fara a kan fana.

¹⁵ «Izirayelimogow ka sarakafen minw bo ka o bla danna Matigi Ala ye, sarakalasebagaw man kan k'a to mogo gbansanw ye o fenw domu ka o lanogo. ¹⁶ Sabu ni o k'a domu, sarakalasebagaw be jurumun le lase o mogow ma, ka o hake ben o kan; ne le ye Matigi Ala ye, ne le be o fenw saninya.»

Saraka minw be se ka di Ala ma

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁸ «Kuma Haruna ni a dencew fe, ani Izirayelimogow bee, k'a fo o ye ko ni Izirayelimogo do, walama lonan minw be Izirayelimogow ce ra, ni o do b'a fe ka saraka jenita bo Matigi Ala ye, k'a ta dajuru le sara, walama ni a yere diyanya saraka lo, ¹⁹ a y'a to a ye ke began ceman ye, misi, walama saga, walama ba, fiyen kana ke a ra. Ni o kera, a ta saraka be mina. ²⁰ Fiyen be began min na, aw kana o ke saraka ye; ni o te, o saraka tena mina. ²¹ Ni mogo do b'a fe ka ninsondiya saraka bo k'a di Matigi Ala ma k'a ta dajuru dafa, walama ni a yere diyanya saraka lo, ni a kera misi ye, walama saga, walama ba, a y'a to fiyen si kana ke o began na, no kana ke a ra, janko a ta saraka ye mina. ²² Begin min fiyenna, walama min sen kelen man pi, walama min fari yoro do tigera ka bo a ra, walama jori be min fari ra, walama soninya, walama warawara, aw man kan ka o do ke saraka ye. Aw man kan ka o do ke saraka ye k'a jeni sarakajenifen kan Matigi Ala ye. ²³ Misi, walama saga min sen kelen ka jan, walama min sen kelen ka surun, aw be se ka o ke aw yere diyanya saraka ye; nka a te se ka ke dajurudafa saraka ye. ²⁴ Begin min kiliw cenna, walama ni a cira, walama ni a bora, walama ni a tigera, aw man kan ka o do ke saraka ye k'a di Matigi Ala ma. O began jagon man kan ka ke saraka ye aw ta jamana ra. ²⁵ Ni lonan do ka o began jagon do di, aw kana son ka o mina ka o ke aw ta Ala ta saraka ye; sabu o beganw fari yoro dow tietigera, walama no do be o ra; o saraka te mina.»

²⁶ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁷ «Ni misiden, walama sagaden, walama baden worora, o den ka kan ka to ni a ba ye ka tere wolonfa le ke. Ni a ka tere seegi soro, walama ni a temena o kan, o tuma le ra a be se ka ke saraka jenita ye k'a di Matigi Ala ma. ²⁸ Nka aw kana began ni a den faga lon kelen na, ni a kera misi ye, walama saga, walama ba.

²⁹ «Ni aw be pumanlon saraka le bo ne ye, aw y'a ke ka kapa ni a cogo ye, janko Ala ye aw ta saraka mina. ³⁰ Ni aw ka saraka bo lon min na, aw ye a sogo bee domu o lon yere le ra. Aw man kan k'a to a to ye si. Ne le ye Matigi Ala ye.

³¹ «Aw ka kan ka son ne ta sariyaw ma ka o sira tagama, sabu ne le ye Matigi Ala ye. ³² Aw kana ne togo saninman cen. Izirayelimogow bee ka kan k'a lon ko ne saninyanin lo. Ne le ye Matigi Ala ye, min be aw saninya. ³³ Ne ka aw labo Misiran jamana ra, ka ke aw ta Ala ye. Ne le ye Matigi Ala ye.»

23

Izirayelimogow ta panagbew

¹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, i ye a fo o ye ko aw ka kan ka panagbe minw ke ka Matigi Ala bonya, o ka kan ka ke jamalajenbaw le ye ka Matigi Ala bato. O panagbew fle nin ye.

Nenekirilon panagbe

³ «Aw ye baara ke tere wooro; a tere wolonflanan ye Nenekirilon* le ye. Mogo man kan ka baara ke o lon na. Aw ka kan ka jamalajenba ke o lon na. Aw man kan ka baara foyi ke; ni aw ka ke yoro o yoro, aw ka kan ka o lon bla a danna ka Matigi Ala bonya.»

Jonyaban panagbe ni Burufunubari panagbe

⁴ «Aw ka kan ka panagbe minw fana ke Matigi Ala ye, ka jamalajenba ke ka Matigi Ala bonya, o panagbew wagatiw ye nin ye: ⁵ San karo folo, tere tan ni naani wulada fe, o bena ke Jonyaban panagbe* ye; aw ye o ke ka Matigi Ala bonya. ⁶ Karo tere tan ni looru, o bena ke Burufunubari panagbe* ye; aw be o fana ke ka Matigi Ala bonya. Aw bena burufunubari domu ka se fo tere wolonfla. ⁷ O logokun tere folo, aw be jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. ⁸ Aw ye saraka jenitaw bo Matigi Ala ye ka se fo tere wolonfla. A tere wolonflanan, aw bena jamalajenba ke tuun ka Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na.»

Siman folo panagbe

⁹ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁰ «A fo Izirayelimogow ye ko ne bena jamana min di aw ma, ni aw sera o jamana ra, ni aw nana aw ta simanw tige, aw ye na ni siman kansiri kelen ye sarakalasebaga fe; o ye ke aw ta siman folo tigenin ye. ¹¹ Sarakalasebaga bena o siman kansiri fifa ne ja koroo Nenekirilon* dugusagbe, ka o di ne ma saraka ye. Ni o kera, o saraka bena mina. ¹² O siman kansiri bena di saraka ye ne ma lon min na, o lon kelen na, aw ka kan ka sagaden ceman kelen ke saraka jenita ye, min ka san kelen soroo, ani fiyen te min na. ¹³ Aw ye mugu tentennin kilo wooroo nooni turu ra, ka o fara a kan, ka o jeni, o be ke siman saraka* jenita ye, min jenina tasuma ra Matigi Ala ye, min kasa ka di. Aw ye rezenji litiri kelen ni tarance fana ke rezenji saraka ye, ka o bon a kan. ¹⁴ Mogo si man kan ka o simankura do ke buru ye k'a domu, walama k'a yiran k'a pimi, walama k'a kene pimi, fo kansiri folo ye di Matigi Ala ma folo. Nin ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe. Ni aw nana taga sigi yoro o yoro, aw ye nin sariya sira tagama.»

Logokunw ta panagbe

¹⁵ «Ayiwa, aw ka siman kansiri folo di sarakalasebaga ma Nenekirilon* min na ko a ye a fifa k'a ke saraka ye, k'a damina o Nenekirilon dugusagbe ra, aw ye logokun wolonfla dafanin jate, ¹⁶ ka taga a bla fo Nenekirilon wolonflanan dugusagbe ra; o be ke tere bilooru. Ayiwa, o lon na, aw ka kan ka siman saraka do were bo ne ye tuun. ¹⁷ Aw bena burukun fla lalaga aw ta sow konoo, ka na ni o ye sarakalasebaga fe, janko sarakalasebaga ye o buruw fifa. Aw ka kan ka o buruw bee kelen kelen lalaga ni mugu tentennin kilo wooroo ye, ka burufunufen ke a ra. O ye aw ta simankuraw fen folo ye; aw ye o di Matigi Ala ma saraka ye. ¹⁸ Ka fara o buruw kan, aw ye na ni sagaden ceman wolonfla ye, fiyen te minw na, ani minw ka

san kelen bɔ, ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi fla; aw ye o ke saraka jenita ye ka o di Matigi Ala ma. Siman saraka ni rezenji saraka* min ka kan ka bɔ, aw ye o fana fara a kan; o be ke saraka jenita ye, min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁹ Aw ye bakorɔnin kelen ke jurumunyafa saraka ye; ka sagaden fla ke ninsɔndiya saraka ye, minw ka san kelen sɔɔ. ²⁰ Sarakalasebaga bena o sagaden fla sarakaw fifa Matigi Ala na kɔɔ, ani simankura ta buruw, ani sagaden fla. O sarakaw be ke sarakalasebaga ta ye, sabu o blara danna Matigi Ala ye. ²¹ O lon kelen na, aw bena o panagbe ke, ka jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw beɛ dabra o lon na. Nin ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe; ni aw nana taga sigi yɔɔ o yɔɔ, aw ka kan ka nin sariya sira tagama.

²² «Ni aw nana ke siman tige ye aw ta jamana ra tuma min na, aw ye aw ta foro kerefeyɔɔ ta simanw to yi, aw kana o kan; siman minw fana kanbari tora, walama minw benbenna, aw kana seko ka taga olugu kan tuun. Aw ye o to fagantanw ni lonanw ye; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

Burufiye panagbe

²³ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁴ «A fo Izirayelimogow ye ko san karo wolonflanan, a tere folo, o bena ke Nenekirilon* ye aw fe, ka aw hakiri jigi ne ra. Aw bena burufiyekanw bɔ jamana yɔɔ beɛ ra o lon na, ka jamalajenba ke ka ne bato. ²⁵ Aw ka kan ka aw ta baara tɔw beɛ dabra o lon na, ka saraka jenitaw bɔ Matigi Ala ye.»

Jurumun yafalonba panagbe

²⁶ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ²⁷ «O karo wolonflanan tere tan, o le bena ke Jurumun yafalonba ye. Aw bena jamalajenba ke ka Matigi Ala bato, ka aw yere majigi Ala na kɔɔ, ka saraka jenitaw bɔ Matigi Ala ye. ²⁸ Aw man kan ka baara si ke o lon na, sabu Jurumun yafalonba lo. Aw ta jurumunw ka kan ka yafa o lon le ra ne na kɔɔ, ne Matigi Ala, aw ta Ala. ²⁹ Mɔgo o mɔgo te a yere majigi o lon na, o tigi ka kan ka faran ka bɔ Izirayelimogow ce ra. ³⁰ Ni mɔgo o mɔgo fana ka baara ke o lon na, ne bena o tigi halaki ka bɔ Izirayelimogow ce ra. ³¹ Aw man kan ka baara ke o lon na. Nin ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw beɛ fe, aw sigiyɔɔw beɛ ra. ³² O lon bena ke Nenekirilon* le ye, i n'a fo logokun tere wolonflanan. Aw ka kan ka aw yere majigi Ala na kɔɔ. Aw ye o Nenekirilon bla danna Ala ye, k'a damina karo tere konɔntɔnnan wula fe, ka taga a bla fo a tere tannan wula fe.»

Gbatakɔɔsigi panagbe

³³ Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ³⁴ «A fo Izirayelimogow ye ko o karo wolonflanan tere tan ni looru, o bena ke Gbatakɔɔsigi panagbe* ye. Aw bena o panagbe ke fo tere wolonfla ka Matigi Ala bonya. ³⁵ A tere folo, aw bena jamalajenba ke ka Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw beɛ dabra o lon na. ³⁶ O tere wolonfla kɔɔ, aw bena saraka jenitaw bɔ ka o di Matigi Ala ma. A tere seeginan, aw bena jamalajenba ke tuun, ka saraka jenitaw bɔ Matigi Ala ye. Aw bena o jamalajenba ke Matigi Ala ye. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw beɛ dabra.

³⁷ «Ayiwa, panagbe minw ka kan ka ke ka Matigi Ala bonya, ani jamalajenba minw ka kan ka ke, olugu le ye nin ye. Aw ka kan ka o ke, janko ka sarakaw jeni Matigi Ala ye: saraka jenitaw, ani siman sarakaw, ani ninsɔndiya sarakaw, ani rezenji sarakaw. Aw ka kan ka o sarakaw

bɛɛ kɛ ka kɔɔ ni a cogo ye. ³⁸ Nka o sarakaw nin tɛ Nɛnɛkirilonw ta sarakaw ra, ani aw bɛ dɛri ka saraka tɔ minw di Ala ma kakɔɔ, ani aw ta dajurudafa sarakaw, ani aw yɛrɛ diyanya sarakaw.

³⁹ «Ayiwa, o karo wolonflanɛn tere tan ni loorunan, ni aw ka aw ta jamana simanw tige, aw bɛna gbatakɔɔsigi panagbɛ* kɛ tere wolonfla, ka Matigi Ala bonya. O panagbɛ tere fɔlɔ bɛna kɛ Nɛnɛkirilon* ye, a tere seeginan fana bɛ kɛ Nɛnɛkirilon ye. ⁴⁰ A tere fɔlɔ, aw ye yiridenɔnuman dɔw tigetige, ani tamaro yiriborow, ani yiri flaburumanw, ani jidarayiri misɛn dɔw ta yiriborow. Aw ye o mina aw boro, ka to ka o fifa, ka toron kɛ, ka nagari Matigi Ala na kɔɔ, fɔ tere wolonfla. ⁴¹ San o san, aw ka kan ka o panagbɛ kɛ tere wolonfla ka Matigi Ala bonya. O ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fɛ. Aw ka kan k'a kɛ san karo wolonflanɛn. ⁴² O tere wolonfla bɛɛ ra, aw bɛna kɛ si ye fanibonw* le kɔɔ. Izirayɛli jamanadenw bɛɛ ka kan ka si fanibonw le kɔɔ o lonw na, ⁴³ janko aw ta denw y'a lon ko ne ka Izirayɛlimɔgɔw labɔ Misiran jamana ra tuma min na, ko o tun bɛ sira fanibonw le kɔɔ. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

⁴⁴ Ayiwa, Izirayɛlimɔgɔw ka kan ka panagbɛ minw kɛ ka Matigi Ala bonya, Musa ka o panagbɛw bɛɛ yira o ra nin cogo le ra.

24

Fitinadaga saninlaman manacogo

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «A fɔ Izirayɛlimɔgɔw ye ko o ye na ni oliviye turu yɛrɛworo ye, ka na a don fitinadaga saninmanw kɔɔ, janko fitinaw mananin ye to wagati bɛɛ. ³ Boncɛtigefani min ka jɛnɔgɔnya kesu* dogo, Haruna bɛna fitinaw labɛn o fani le na fɛ Nɔgɔnkunbɛn fanibon* kɔɔ, janko o fitinaw ye mana wagati bɛɛ Matigi Ala na kɔɔ, k'a ta wula fɛ fɔ ka taga dugu gbɛ. O ye sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fɛ. ⁴ Haruna bɛna fitinaw bla fitinablanɛn kan, min lalagara ni sanin yɛrɛworo ye, k'a to o ye mana wagati bɛɛ Matigi Ala na kɔɔ.»

Sarakaburu blacogo

⁵ «Aw ye mugu tentennin dɔ kɛ ka burukun tan ni fla lalaga. Mugu kilo wɔɔɔ le ka kan ka don burukun kɛn kɛn bɛɛ ra. ⁶ I bɛna o buruw blabla nɔgɔn kan, k'a kɛ layɔɔ fla, sanintabali kan, Matigi Ala na kɔɔ. Layɔɔ kɛn kɛn bɛɛ ye kɛ burukun wɔɔɔ wɔɔɔ. ⁷ I ye wusunɛn yɛrɛworo dɔ kɛ o buruw layɔɔ kɛn kɛn bɛɛ kan k'a yira ko o buruw bɛɛ ye Matigi Ala ta le ye, i n'a fɔ saraka min jɛnina tasuma ra Matigi Ala ye. ⁸ Nɛnɛkirilon* o Nɛnɛkirilon, aw ka kan ka o buruw labɛn tabali kan Matigi Ala na kɔɔ, wagati bɛɛ. O ye jɛnɔgɔnya wuribari le ye ne ni Izirayɛlimɔgɔw cɛ. ⁹ O buruw bɛna kɛ Haruna ni a dɛncɛw ta ye. O ka kan k'a domu yɔɔ saninman* dɔ le ra, sabu o buru saninyanin lo kɔsɛbɛ. Ala ka o di o ma i n'a fɔ saraka minw jɛnina tasuma ra Matigi Ala ye, o sarakaw sogo dira o ma cogo min na. Nin fana ye sariya wuribari le ye Izirayɛlimɔgɔw fɛ.»

Alatɔgɔcɛn ni kojugu saracogo

¹⁰ Ayiwa, Izirayɛlimuso dɔ tun furura Misirankɛɛ dɔ ma. Lon dɔ, olugu dɛncɛ le nana Izirayɛlimɔgɔw cɛ ra, ka na kɛrɛ kɛ ni Izirayɛlice dɔ ye. ¹¹ A ka nɛnini kɛ fɔ ka Ala tɔgɔ cɛn. O k'a mina ka taga ni a ye Musa fɛ. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Selomiti; a bamuso faɛ tɔgɔ tun ye ko Dibiri. O

tun be bo Dan ta gba le ra. ¹² O k'a mina k'a bla kaso ra, sani o ye kuma do soro ka bo Matigi Ala fe.

¹³ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe k'a fo a ye ko: ¹⁴ «Aw ye bo ni Alatoḡcenbaga ye kene ma. Minw bee ka kumajugu men a da ra, olugu bee ye o borow la a kun na; jama bee ye a bon ni kabakuru ye fo k'a faga.»

¹⁵ Ala k'a fo Musa ye ko: «A fo Izirayelimogow ye ko, ni mogow o mogow ka Ala toḡo cen, o hake ka kan ka bo o tigi ra; ¹⁶ o tigi ka kan ka faga. Jama bee ye a bon ni kabakuru ye k'a faga. Ni a kera lonan ye, walama dugulen, a ka kan ka faga, sabu a ka Ala toḡo cen.

¹⁷ «Ni mogow o mogow k'a mogowogon bugow k'a faga, o tigi fana ka kan ka faga.

¹⁸ «Ni mogow min ka do ta began bugow k'a faga, a ka kan k'a jogon di. Began nanaman do le be ke ka began faganin juru sara.

¹⁹ «Ni mogow do k'a mogowogon mandimi, o tigi fana be mandimi a jogon ye; ²⁰ ni min ka mogow do kolo kari, o ta ka kan ka kari a jogon ye; ni min ka mogow ja ci, o ta ka kan ka ci a jogon ye; ni min ka mogow jin bon, o ta ka kan ka bon a jogon ye; ni i ka no o no ke i mogowogon na, o no jogon ka kan ka ke i ra fana.

²¹ «Ni mogow min ka do ta began faga, a tigi ka kan k'a jogon di. Nka ni mogow min ka mogow faga, o tigi ka kan ka faga a jogon ye.

²² «Ayiwa, nin sariyaw sigira mogow bee le kama, lonan fara dugulen kan; sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

²³ Ayiwa, Musa ka o kuma fo Izirayelimogow ye ka ban minke, o ka Alatoḡcenbaga mina ka bo ni a ye kene ma, ka taga a bon ni kabakuru ye fo k'a faga. O cogo ra, Matigi Ala tun ka min fo Musa ye, Izirayelimogow k'a ke ten.

25

Nenekirisan ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe Sinayi kuru kan, k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko: <Ne bena jamana min di aw ma, ni aw nana taga don o jamana ra, ni wagati do nana se, aw ka kan ka a to aw ta dugukolo ye nenekiri. Aw bena o ke nenekiri wagati le ye, ka Matigi Ala bonya. ³ Aw bena aw ta forow sene ka se fo san wooro, ka simanw dan a ra, ka o tige, ka aw ta rezensunw kun tigtige janko a ye den ka ja, k'a rezenmo tige. ⁴ Nka a san wolonflanana, o bena ke dugukolo ta nenekirisan ye; aw ye nenekiri o san na, ka Matigi Ala bonya. O san na, aw man kan ka siman dan aw ta forow ra, aw man kan ka aw ta rezensunw kun tigtige fana janko o ye den ka ja. ⁵ Hali simankise minw benbenna dugu ma simantigewagati ra, ka falen o yere ma foro konso, ni olugu ka den, aw man kan ka o siman tige, k'a lajen aw yere fe. Ni aw ta rezensunw fana tora o yere ma yi ka den minw ke, aw man kan ka o denw tige fana k'a lajen aw yere fe; sabu o san ye dugukolo ta nenekirisan le ye. ⁶ Fen minw bena falen o yere ma kongo konso, o ka kan ka labla bee le ye, ka ke bee ta baro ye: aw yere w, ani aw ta baaraden cemanw ni a musomanw, ani minw be baara ke aw fe sara ra, ani lonan temebaga minw be aw fe, ⁷ ani aw ta beganw, ani kongosogow bee. O san ta simanw be ke bee ta baro le ye.> »

Yafarisan ta sariya

8 « *«Ayiwa, ni nenekirisan wolonfla ka teme, o be ke san wolonfla sigiyoroma wolonfla ye; o nenekirisan wolonfla bee bena ke san binaani ni kononton ye.* 9 *O san binaani ni konontonnan karo wolonflanan tere tan, aw ye buruw fiye ka mankanba bo. O ye jurumun yafalonba le ye. Aw ye buru fiye ka mankanba bo jamana yoro bee ra.* 10 *Aw ye san biloorunan bla danna ka Matigi Ala bonya. Aw ye mogow labla jamana konoo, ka forow labla o tigiw ye; bee ye ke a yere ta ye o san na. O san bena ke yafarisan* le ye aw fe. Minw tun ka o ta dugukolow tonomasigi, olugu ta dugukolow ye kosegi o ma; jonw bee ye labla, o ye seko ka taga o ta somogow fe.* 11 *O san biloorunan bena ke aw fe yafarisan le ye. Aw man kan ka siman dan. Siman minw wurira o yere ma aw ta foro konoo, aw man kan ka o simanw kan k'a lajen aw yere fe. Ni aw ta rezensunw fana tora o yere ma yi ka den minw ke, aw man kan ka o denw tige ka o lajen aw yere fe; 12 sabu yafarisan lo; aw ka kan ka o san jate i n'a fo san saninman. Ni siman minw falenna kongo ra o yere ma, o le bena labla bee ye, ka ke bee ta baro ye.* 13 *O nenekirisan na, min o min tun k'a ta dugukolo tonomasigi, olugu ta dugukolo ye kosegi o ma.*

14 « *«Ayiwa, ni aw be foro do san, walama ni aw be foro do fiyeere aw ta jamana mogoo do ma, do man kan ka ben do kan.* 15 *Foro be se ka seneko da min ke tuun sani ka yafarisan do were se, aw ka kan ka o sanw le jate k'a songoo fo, ka kapa ni o ye.* 16 *Foro be se ka seneko da min ke tuun sani ka yafarisan do were se, ni o sandaw belen ka ca, o tuma foro songoo ka kan ka caya, nka ni a sanw man ca, do ka kan ka bo a songoo ra; sabu siman tigeeko da min bena bo foro ra, a be i n'a fo o siman le be fiyeerera.* 17 *Mogoo si man kan k'a mogoojon janfa. Aw ye siran Ala ja; ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.* 18 *Aw ye ne ta sariyaw, ani ne ta cifoninw bee ke, k'a sira tagama ka ja. Ni o kera, aw bena to hera ni laganfiya ra aw ta jamana konoo.* 19 *Aw ta forow simanw bena ja; aw bena domuni soroo caman, ka to hera ni laganfiya ra aw ta jamana konoo.*

20 « *«Aw be se k'a fo ko aw bena mun le soroo k'a domu nenekirisan na, sabu aw tena danni ke, aw tena siman tige fana.* 21 *Ayiwa, ne bena baraka don aw ta san wooronan siman na, k'a caya k'a to a ye aw baro fo san saba.* 22 *San seeginan, aw bena aw ta simanw dan. Nka aw bena to ka san wooronan ta simanw to le domu belen, fo ka taga se san seeginan ta simankura ma.»* »

Dugukolow kunmabori ta sariya

23 « *«Aw man kan ka aw ta dugukolo yoro si fiyeere, aw ka kan k'a tonomasigi doron le; sabu aw be jamana min na, o ye ne ta jamana le ye. Aw be i n'a fo lonan temebagaw, walama lonan minw siginin be ne ta jamana ra.* 24 *Aw ta jamana yoro bee ra, aw ka kan ka sariya do sigi min b'a to mogoo ye se k'a ta foro kunmabo.* 25 *O ra, ni fagantanya benna do kan, fo k'a jagboya k'a to a k'a ta foro yoro do tonomasigi, a balema min ye a ta somogoo yereyere do ye, o ka kan ka na a balema ce ta foro kunmabo a ye.* 26 *Ni mogoo te mogoo min fe, min be se k'a ta foro kunmabo, ni a yere nana se ka foro kunmabosara soroo, 27 sanda min tora sani yafarisan ye se, o sanda le be jate ka foro wari fo; a dakoro te tuun. Ni o kera, a ta foro be seko a ma.* 28 *Ayiwa, ni foyi te a tigi boro k'a ta foro kunmabo, o tuma, foro*

* 25:10 25.10 Kitabu dow konoo, o san togo ye ko: Zubile.

tōnōmasigira min ma, a be to o tigi fe, fō ka taga yafarisan se. Ni yafarisan sera, forotigi ta foro be seko a ma. A tun tōnōmasigira min ma, ale ka kan ka sabari ka foro to a tigi ye.»

Bonw kunmabōri ta sariya

²⁹ « *<Ni mōgo min k'a ta so tōnōmasigi; k'a soro o so be dugu min kōno, o dugu lamininin be ni kogo ye, sotigi ka kan k'a ta so kunmabo sani san kelen ye dafa. Kunmabōri be dan o san kelen le ma. ³⁰ Nka ni san minina ka ben k'a soro a ma a ta so kunmabo, o tuma kunmabōri banna. So tōnōmasigira min ma, a be ke ale ni a ta denw ta ye wagati beē. Hali ni yafarisan sera, a te bo o so kōno tuun.*

³¹ « *<Dugudennin minw ma lamini ni kogo ye, olugu ta sow tōnōmasigiri be ke i n'a fō forow ta. Olugu be se ka kunmabo tuma beē; ni yafarisan sera fana, so tōnōmasigira min ma, o ka kan ka so to a tigi ye.*

³² « *<Ayiwa, min kera Levi ta mōgow ye, ni olugu do ka o ta so tōnōmasigi o yere ta dugu do ra, ni wagati o wagati ka ben o ma, o be se ka o so kunmabo. ³³ Ni Levi ta mōgo do k'a ta so do tōnōmasigi a yere ta dugu do ra, ni a ma na se k'a kunmabo, ni yafarisan sera, min ka so san, o tigi ka kan ka bo so kōno k'a to Levi ta mōgo ye; sabu so minw be Levi ta mōgow fe o yere ta duguw ra, Izirayeli jamana ra, o sow ye o ta le ye; a te se ka mina o ra fiyewu. ³⁴ Foro minw be Levi ta mōgow fe, o ta duguw kere fe, mōgo si man kan ka o forow san; sabu o ye o ta le ye wagati beē.> »*

Fagantanw demēcogo ta sariya

³⁵ « *<Ayiwa, ni fagantanya benna i balema do kan i koro, fō ka na a ke ko a desera pewu, hali ni lonan lo walama ni temebaga lo, i ka kan k'a deme, janko a ye to aw koro. ³⁶ Ni i ka wari juru don a ra, i kana tōno jini a ra, i kana do fara fen songo kan; i ka kan ka siran Ala ja, k'a to i mōgojogon ye to i koro. ³⁷ Ni i ka wari juru don mōgo ra, i kana tōno jini a ra. Ni i ka domunifen fiyeere a ma juru ra, i kana do fara a songo kan. ³⁸ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Ne le ka aw labo Misiran jamana ra, ka na Kanaana jamana di aw ma, ka ke aw ta Ala ye.> »*

Mōgo kunmabōri ta sariya

³⁹ « *<Ayiwa, ni fagantanya benna i balema Izirayelimōgo do kan i koro, fō ka na a ke ko a k'a yere fiyeere i ma, ko a be ke i ta jon ye, i man kan k'a jonyamina. ⁴⁰ A ka kan ka baara ke i fe i n'a fō i ta baaraden do, walama i ko i ta lonan temebaga do; a bena baara ke i fe fō ka taga yafarisan se. ⁴¹ Ni yafarisan sera, a be bo ka taga a ta so, ani a ta denw, ka taga sigi a faw ta yoro ra. ⁴² Izirayelimōgow beē ye ne Matigi Ala kelen ta jonw le ye; sabu ne le ka o labo Misiran jamana ra. O koson Izirayelimōgo si man kan ka fiyeere mōgo ma ka ke o tigi ta jon ye. ⁴³ Aw man kan ka aw balema Izirayelimōgo si jonyamina, k'a minako juguya; aw ye siran Ala ja.*

⁴⁴ « *<Siya were mōgo minw be aw ta jamana lamini na, aw be se ka aw ta joncew ni aw ta jonmusow bo o siyaw le ra. Aw be se ka olugu dow le san ka o ke aw ta joncew ni aw ta jonmusow ye. ⁴⁵ Lonan temebaga minw nana sigi aw ta jamana ra, aw be se ka olugu ta denw fana san ka o ke aw ta jonw ye, hali ni a kera ko o denw worora aw ta jamana ra le. O jon jogonw le be ke aw ta ye. ⁴⁶ O jonw bena ke aw denw fana ta cen ye, aw ko. O bena to jonya ra aw fe, fō ka taga o sa. Nka aw man kan ka aw balema Izirayelimōgo do jonyamina, k'a minako juguya.*

⁴⁷ «Ayiwa, lonan minw siginin be aw fe, walama minw nana wagati do ke aw fe, ni o do ka ke naforobatigi ye, k'a sorɔ aw balema Izirayelimogɔ do kera fagantan ye a korɔ, fo ka na a yere fiyeere o lonan ma, walama o lonan ta mogɔ do ma, ko a be ke a ta jon ye, ⁴⁸ a fiyeerenin ko, a be se ka kunmabo. A korɔce walama a dogɔce do be se k'a kunmabo o jonya ra. ⁴⁹ A face balema, walama o dence, walama a ta somogɔ do were fana be se k'a kunmabo; walama ni se nana ke a yere ye, a yere be se k'a yere kunmabo. ⁵⁰ O tuma, sanda min be o wagati ni yafarisan ce, a be o jate ni a matigice ye. A kunmabowari be jate ka kapa ni o sandaw le ye; warida min be di baarden ma o sanda jagon konɔ, o warida le ka kan ka di a kunmabosara ye a matigice ma. ⁵¹ Ni o wagati ni yafarisan ce ye san caman ye, a bena wari caman le seko a matigice ma a kunmabori sara ye, ka kapa ni o sandaw ye. ⁵² Nka ni a wagati ni yafarisan ce ye san dama doron ye, a bena wari doron le seko a matigice ma, ka kapa ni o sandaw ye.

⁵³ «Ni Izirayelimogɔ do k'a yere fiyeere lonan ma, o lonan ka kan ka o Izirayelimogɔ jate i ko baarden min be baara kera a fe san konɔ. Aw man kan k'a to a ye a jonyamina, k'a minako juguya. ⁵⁴ Ni o Izirayelimogɔ ma se ka kunmabo cogo si ra, o tuma, yafarisan le ra a be ke a yere ta ye; a ni a ta denw be taga o ta so; ⁵⁵ sabu Izirayelimogow ye ne Matigi Ala kelen ta jonw le ye. Ne ta jonw lo; ne le ka o labo Misiran jamana ra. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

26

Baraka be sorɔ Ala ta sariya sira tagama ra

¹ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Aw kana batofen gbansan si bato. Aw kana fen do bisigiya lalaga ni bogɔ ye walama nege, walama ni fen were ye k'a bato. Aw kana farakuru si ke aw ta batofen ye fana, walama ka kabakuru do jegenegen ka lo a ja fe k'a bato. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. ² Ne ka Nenekirilon minw fo aw ye, aw ka kan ka o lonw jate; aw ka kan ka bonya la ne ta batoyoro saninman kan fana. Ne le ye Matigi Ala ye.

³ «Ni aw ka ne ta sariyaw sira tagama, ka ne ta cifoninw ke, ⁴ o tuma ne bena sanji di aw ma a wagati ra, aw ta senefenw bena ja, kongoyiriw bee bena den. ⁵ Aw ta senefenw bena ja, k'a ke fo sani siman ye gbasi ka ban, o b'a sorɔ ko rezenw fana mona; sani rezenmow ye tige ka ban, o b'a sorɔ ko simankura dantuma sera fana. Aw bena domuni sorɔ caman, k'a domu ka fa aw sago ma. Aw be ke hera ni laganfiya ra jamana yoro bee ra. ⁶ Ne bena hera ke jamana yoro bee ra. Aw bena la ka sunogɔ, mogɔ tena aw lasiran. Ne bena kongowaraw bee gben ka bo jamana konɔ. Kere tena se aw ta jamana ma. ⁷ Aw juguw bee bena bori aw ja; aw be o gben ka o faga. ⁸ Aw ra ce looru bena aw jugu ce keme gben. Ce keme be ce waga tan gben. Aw be o gben ka o faga. ⁹ Ne bena ne hakiri to aw ra, ka den caman di aw ma, ka aw ta siya caya. Ne bena to ne ta jennogonya ra ni aw ye. ¹⁰ Sani aw ye aw ta simankorow domu ka ban, o b'a sorɔ ko simankuraw sera. Aw bena simankorow labo bondow konɔ, ka simankuraw ladon o no ra. ¹¹ Ne bena sigi aw ce ra; ne tena aw koninya fiyewu. ¹² Ne bena ke ni aw ye tuma bee; ne be ke aw ta Ala ye, aw be ke ne ta mogow ye. ¹³ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Ne le ka aw labo Misiran jamana ra, jonya ra. Ne ka jonya juru tige ka bo aw kan na, ka aw kun korotanin labo Misiran.»

Danga be Ala ta sariya sira tagamabariya ra

¹⁴ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Nka ni aw ma ne lamén, ni aw ma ne ta cifoñinw beé ké, ¹⁵ ni aw ma ne ta sariyaw jate, ni aw ka ne ta cifoñinw koninya ka ban ka o ké, ni aw ka ne ta jenrogonya cen, ¹⁶ ne bena min ké aw ra, o fle nin ye: Ne bena cenri lase aw ma. Ne bena banajuguw bla aw ra, k'a ké farighan ye aw ra, ka aw nadenw baraka dogoya; do le bena to ka bo aw ra lon o lon. Aw bena siman dan ka dese, aw te foyi soro a ra; aw juguw le bena a beé domu. ¹⁷ Ne bena juguya aw ma kosebe. Aw juguw bena se aw ra; aw koninyabagaw bena sigi aw kunna. Siranya koson, aw bena bori k'a soro mogó yere te aw gbenna.

¹⁸ «Ni o toorow beé ko aw belén ma ne lamén, o tuma ne bena do fara aw ta toorow kan, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sipaga wolonfla. ¹⁹ Ne bena aw ta yerebonya bo aw ra pewu. Sankolo bena ja i ko nege, ka dugukolo ja i ko siranenge. ²⁰ Aw bena baara ké ka aw yere sege gbansan. Aw ta foro simanw tena ja, yiriw tena den fana.

²¹ «O beé ko, ni aw belén ka aw jusukun gbeleya, ka ban ka ne lamén, o tuma ne bena do fara aw ta toorow kan, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sipaga wolonfla. ²² Ne bena kongowaraw su aw ra. O bena aw ta denw faga, ka aw ta beganw fana faga, fo ka aw ta siya dogoya. Temébagaw bena dogoya siraw kan.

²³ «Ni o toorow belén ma aw yelema, ni aw belén ka aw jusukun gbeleya, ²⁴ ne fana bena ne jusukun gbeleya aw kama; ne Ala, ne bena do fara aw ta toorow kan tuun, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sipaga wolonfla. ²⁵ Ne bena kere lase aw ma; aw ka ne ta jenrogonya cen minke, ne bena o hake bo aw ra. Ni aw ka bori ka taga dogo aw ta dugubaw konó, ne bena banajuguw ben aw kan ka aw caman faga, ka aw mina ka aw don aw juguw boro. ²⁶ Ne bena kongoba ben aw kan, fo muso tan bena aw beé ta domuni tobi gba kelen kan, k'a suma sumanikeminan konó, ka donin donin di aw ma; a bena a domu, nka a tena kongó bo aw ra.

²⁷ «Ayiwa, ni o beé ko aw belén ma ne lamén, ni aw belén ka aw jusukun gbeleya, ²⁸ ne fana bena ne jusukun gbeleya aw kama, ka fariya aw ma, ka do fara aw ta toorow kan, ka aw ta jurumunw hake bo aw ra fo sipaga wolonfla. ²⁹ Aw bena aw dencew sogo domu, ka aw denmusow sogo domu.

³⁰ «Aw ka aw ta sonnikeyoró minw lo kongoriw kunna, ne bena o beé cici. Aw be wusunan bo aw ta jow ye kabakuru minw kan, ne bena o beé benben. Ne bena aw yere suw firifiri aw yere ta jow suw kan. Ne bena aw koninya. ³¹ Ne bena aw ta dugubaw ke tomow ye, ka aw ta sonnikeyorow cen. Aw ta saraka kasadimanw si tena diya ne ye tuun. ³² Ne bena aw ta jamana beé cen, fo aw jugu minw bena aw ta jamana ta, olugu yere bena kabakoya tuun. ³³ Ne bena kere gban aw ra, fo ka aw janjan ka taga jamana werew ra. Aw ta jamana beé bena halaki; aw ta dugubaw beé bena ke tomow ye.

³⁴ «Ni o kera, ka aw janjannin to aw juguw ta jamanaw ra, ani ka jamana lakolon to, jamana bena nenekiri. Aw tun ka kan ka jamana to a ye nenekiri san minw na, a bena nenekiri o sanw beé ra. ³⁵ Tuma min na aw tun be jamana ra, aw banna k'a to dugukolo ye nenekiri san minw na, a lakolon bena to ka nenekiri o wagatiw beé ra.

³⁶ «Aw ra minw panaman bena to o juguw ta jamana ra, ne bena siranyabana le bla olugu ra. Hali ni o ka flaburu gbansan mankan le men, o be bori. O be bori fo ka taga bo ka ben i n'a fo o be kere ra ni

mogɔ dɔ le ye, k'a sɔrɔ mogɔ si tɛ o gbenna. ³⁷ O bɛ bori ka taga benben nɔgɔn kan, i n'a fɔ o bɛ kɛrɛ le ra, k'a sɔrɔ mogɔ si tɛ o kɔ. Aw tɛna se ka lɔ aw juguw na tuun. ³⁸ A laban, siya wɛrɛ mogɔw bɛna aw halaki. O ta jamanaw bɛna aw domu ka aw ban pewu. ³⁹ Minw panaman bɛna to aw ra, ne bɛna olugu halaki o juguw ta jamanaw ra, o ta jurumunw, ani o bɛmaw ta jurumunw koson.»

Ala tɛ jina a ta layiri kɔ

⁴⁰ «O bɛɛ n'a ta, aw ta denw bɛna lɔ o ta terenbariyaw ra, ani o bɛmaw ta terenbariyaw ra, ka ne daari; o ka o jurumun minw kɛ ka ne hake ta, ani o ka o jusukun gbɛleya ne kama cogo min na, o bɛna lɔ o bɛɛ ra. ⁴¹ O jurumunw le koson, ne fana ka ne jusukun gbɛleya o kama, ka o janjan ka taga o juguw ta jamanaw ra. Nka ni olugu nana o ta jusukungbɛleya dabra, ka o yɛrɛ majigi, ni o ta terenbariyakow hake bɔra o ra, ⁴² o tuma, ne tun ka jɛnɔgɔnya min don ni o bɛmacew ye, Yakuba, ani Isiyaka, ani Iburahima, ne bɛna ne hakiri to o jɛnɔgɔnya ra. Ne tun ka jamana min layiri ta aw ye, ne bɛna ne hakiri to o ra fana. ⁴³ Nka o bɛna bɔ ka jamana lakolon to. O tun ka kan ka dugukolo to a ye nɛnɛkiri san minw na, o tuma jamana lakolon bɛna to, janko a ye nɛnɛkiri o wagatiw bɛɛ ra. O wagati ra fana, o ta terenbariyakow bɛɛ hake bɛna bɔ o ra, sabu o ma ne ta cifɔninw jate, o ka ne ta sariyaw cɛn. ⁴⁴ Nka o bɛɛ n'a ta, hali ka o to o juguw ta jamana ra, ne tɛna ban o ra, ka o kɔnɔnya fɔ ka taga o ta siya tunu, fɔ ka taga ne ta jɛnɔgɔnya dabra ni o ye; sabu ne le Matigi Ala ye, o ta Ala. ⁴⁵ Ne tun ka jɛnɔgɔnya min don ni o bɛmaw ye, ka o labɔ Misiran jamana ra siya tɔw bɛɛ na na, ka kɛ o ta Ala ye, ne bɛna ne hakiri to o jɛnɔgɔnya ra; sabu ne le ye Matigi Ala ye.»

⁴⁶ Ayiwa, Matigi Ala ka sariyaw ni ciw ni kuma minw fɔ Musa ye Sinayi kuru kan, ko a ye a fɔ Izirayelimogɔw ye, olugu le ye nin ye.

27

Dajuru min tara ni mogɔ dɔ ye

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogɔw fɛ, i y'a fɔ o ye ko ni mogɔ dɔ ka dajuru ta Matigi Ala fɛ, ko a bɛna mogɔ dɔ le bla danna Matigi Ala ye, ayiwa, o tigi bɛ se ka wari di mogɔ nɔ ra ka o dajuru dafa. ³ A ka dajuru ta ko a bɛ mogɔ min bla danna Matigi Ala ye, ni o tigi si bɛ san mugan ni san biwɔɔrɔ cɛ, ni cɛ lo, a bɛ warigbɛ bilooru le di a nɔ ra, ka kɔna ni yɔrɔ saninman* ta jate ye. ⁴ Ni muso lo, o ye warigbɛ bisaba ye. ⁵ Ni a tigi si bɛ san looru ni san mugan cɛ, ni cɛ lo, o ye warigbɛ mugan. Ni muso lo, o ye warigbɛ tan. ⁶ Ni a tigi si bɛ karo kelen ni san looru cɛ, ni cɛ lo, o ye warigbɛ looru. Ni muso lo, o ye warigbɛ saba. ⁷ Ni a tigi si ye san biwɔɔrɔ, walama ni a temena o kan, ni cɛ lo, o ye warigbɛ tan ni looru. Ni muso lo, o ye warigbɛ tan.

⁸ «Ayiwa, warida min fɔra, ni o se tɛ dajurutabaga ye, o tuma a ka mogɔ min bla danna Matigi Ala ye, a ye taga ni o ye sarakalasebaga fɛ. Sarakalasebaga bɛna a flɛ, ka da dɔ yira ka kɔna ni dajurutabaga ta sɔrɔta ye.»

Dajuru min tara ni began ye

⁹ «Ayiwa, ni dajuru tara ni began le ye, began min bɛ se ka kɛ saraka ye k'a di Matigi Ala ma, ni o began ka di Matigi Ala ma, o began bɛ kɛ Matigi Ala ta le ye. ¹⁰ A man kan ka o began falɛn dɔ wɛrɛ ra; ka cɛjugu dɔ bla

pumanman do no ra, walama ka pumanman do bla cejugu do no ra. Ni a ko a be a falen, o tuma o began fla be le be ke Matigi Ala ta ye.

¹¹ «Ayiwa, ni dajuru tara ni began do ye, min te se ka ke saraka ye k'a di Matigi Ala ma, dajurutabaga ka kan ka taga ni o began ye sarakalasebaga fe. ¹² Sarakalasebaga bena warida do fo, min be ben began songo ma, ka kapa ni began cogo ye. Ni a ka min fo, o le be jate. ¹³ Ni begantigi b'a fe ka began kunmabo, a ka kan ka o warida le di. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a wari kan.»

Minw b'a fe ka o ta bon di Ala ma

¹⁴ «Ni mogo do k'a ta bon di Matigi Ala ma, ko a ye bla danna Matigi Ala ye, sarakalasebaga be o bon fle, k'a songo fo ka kapa ni bon cogo ye. Ni a ka songo min fo, o le be jate. ¹⁵ Min ka bon di, ni ale b'a fe ka bon kunmabo, sarakalasebaga ka warida min fo, a be o le di. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. O tuma bon be ke a ta ye tuun.»

Minw b'a fe ka o ta foro di Ala ma

¹⁶ «Ni mogo do ka foro do soro cen ye a faw fe, ni a ka o foro yoro do di Matigi Ala ma, siman hakeya min be se ka dan o foro ra, a songo be fo ka kapa ni o le ye. Ni siman kilo keme saba lo, foro songo be ben warigbe bilooru ma. ¹⁷ Ni a ka foro di Ala ma yafarisan le laban na, o songo min fora, o le be jate. ¹⁸ Ni a ka foro di Ala ma, k'a soro yafarisan temena ka san dama dama ke ka ban, sanda min tora sani yafarisan do were ye se, foro songo be fo ka kapa ni o sandaw le ye. O tuma, do be bo foro songo ra. ¹⁹ Ni forotigi b'a fe k'a ta foro kunmabo, a ka kan ka foro songo di. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. Ni o kera, foro be ke a ta ye tuun. ²⁰ Ni a ma foro kunmabo, ni o nana foro fiyeere mogo were ma, o tuma ale te se ka o foro kunmabo tuun. ²¹ Min ka foro san, ni o tigi nana foro labla yafarisan na, o foro be ke Matigi Ala ta ye. A be ke i n'a fo a k'a boro bo o foro kan le pewu. O foro be ke sarakalasebagaw ta ye.

²² «Ni mogo do ka foro do san, ka o foro di Matigi Ala ma, k'a soro o foro te a yere ta cen ye, ²³ sanda min tora sani yafarisan ye se, sarakalasebaga bena a songo fo ka kapa ni o le ye. Min ka foro di, o tigi ka kan k'a kunmabo o lon yere ra. A wari be bla danna Matigi Ala ye. ²⁴ Ni yafarisan sera, foro tun sanna min fe, min ta cen lo, a be kosegi o tigi ma.

²⁵ «Warida be ke ka kan ka fo ka kapa ni yoro saninman ta jate da le ye. O jate ra, o warigbe kelen be ben garamu tan ni fla ma*.»

Fen minw te se ka kunmabo

²⁶ «Mogo si man kan k'a ta began den folo ceman di Matigi Ala ma; o ye Matigi Ala ta le ye ka ban, sabu den folo o den folo, ni ce lo, ni a kera misi le ye walama saga, walama ba, o ye Matigi Ala ta le ye. ²⁷ Ni a kera began do le ye, min te se ka ke saraka ye, o tuma a be warida min bo, o ye a kunmabo ni o warida ye. O ko, ni a k'a songo taran taranyoro looru, taran kelen be ben da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. Ni a ma

* **27:25** 27.25 Heburukan na, a sebera ko: sikele ye gera mugan. Sikele ye garamu tan ni fla ye, gera ye garamu tarance ye.

kunmabɔ, o tuma a bɛ da min bɔ ka kɔna ni sarakalasebaga ta jate ye, aw ye a fiyeere o ra.

²⁸ «Ni mɔgɔ k'a boro bɔ a ta borofɛn min o min kan pewu, k'a di Matigi Ala ma, ni a kera mɔgɔ le ye o, walama bɛgan o, walama a ka foro min sɔrɔ cɛn ye o, o fɛn tɛ se ka fiyeere tuun, a fana tɛ se ka kunmabɔ tuun. Ni mɔgɔ k'a boro bɔ fɛn o fɛn le kan pewu, k'a di Ala ma, o fɛn bɛ kɛ fɛn saninyaninba le ye, k'a bla a danna Matigi Ala ye.

²⁹ «Ni boro bɔra mɔgɔ o mɔgɔ fana kan pewu, ko a ye halaki, o tigi fana tɛ se ka kunmabɔ; a ka kan ka faga le[†].»

Yaga bɔcogo

³⁰ «Yaga bɛɛ ye Matigi ta le ye; ni a kera siman le ye, walama yiriden, Matigi ta lo. Fɛn dɔ lo min blara danna Matigi Ala ye. ³¹ Ni mɔgɔ dɔ b'a fɛ k'a ta yaga kunmabɔ, a ka kan k'a songɔ di. O kɔ, ni a ka o songɔ taran taranyɔrɔ looru, taran kelen bɛ bɛn da min ma, a ye o fana di ka o fara a kan. ³² Yaga o yaga, ni misi lo, walama saga, walama ba, den tan o den tan, aw ka kan ka kelen bɔ ka o bla danna Matigi Ala le ye. ³³ Bɛgantigi man kan k'a ta bɛganw woloma k'a yaga di. Ni cɛjugu lo, walama ni cɛjuman lo, ni yaga ka bɛn min ma, a ye o le di. A man kan ka dɔ falen dɔ ra. Ni a ko a bɛ a falen, o tuma bɛgan fla bɛɛ le bɛ kɛ Matigi Ala ta ye. O fla si tɛ se ka kunmabɔ fana.»

³⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka sariya minw fɔ Musa ye Sinayi kuru kan, ko a ye o fɔ Izirayɛlimɔgow ye, o sariyaw le ye nin ye.

[†] 27:29 27.29 O kɔrɔ ye ko o tigi ka kojugu minw kɛ, a bɛ faga o le koson.

JATERI KITABU

Kitabu faamucogo

Izirayelimogow ka san binaani min ke tagama ra kongokolon kono, k'a ta Sinayi kuru yoro ra ka taga se fo Kanaana jamana kere fe, Jateri kitabu be o le lakari an ye.

Ka kaja ni mogow caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye. Musa ka Izirayelimogow ta jateri min ke Sinayi kuru yoro ra sani o ye sira mina, ani a nana o mogow folow ta durujaw jateri min ke Mohabu kenegbe ra, Zuriden tereboyanfan na, o kow le be nin kitabu kono, o koson a togow lara ko Jateri kitabu.

Izirayelimogow tun tagamana ka taga se fo Kadesi Barineya, Kanaana jamana kere fe woroduguyanfan na; nka o siranna, o ma son ka don jamana kono; o sekora ka taga kongokolon kono tuun.

O ka san caman ke kongokolon kono, ka sorow ka na se Kanaana jamana ra, Zuriden ba tereboyanfan na. Dow sigira o yoro ra, tow ka Zuriden ba tige ka taga sigi ba fan do fe, Kanaana jamana ra.

An b'a ye Jateri kitabu kono ko wagati caman Izirayelimogow fari fagara tagama ra, o siranna torow ni sege ja, ka muruti Ala ma, ka muruti Musa fana ma, Ala tun ka ale min bla o ja kongokolon kono.

Ala mujuna Izirayelimogow koro, ka o ta kojuguw ani o ta kumajuguw bee sonmina. Musa fana ka Izirayelimogow ta ko caman sonmina.

Nin kitabu sebekun ye janko Izirayelimogow minw tun ye denmisenw ye o wagati ra, ka olugu lasomi, o kana o bemaw ta sirajuguw jagon tagama, nka o ye siran Ala ja, k'a bonyan.

Kitabu konokow

Izirayelimogow ta jateriko folo (1-4)

Sariyaw, ani cifoninw (5-8)

Jonyaban panagbe keko flanan (9)

Izirayelimogow bocogo Sinayi kuru yoro ra ka taga se Mohabu (10-21)

Ko minw kera Mohabu (22-32)

Ko minw kera Misiran ni Mohabu ce (33)

Musa ka Izirayelimogow ladi, sani o ye Zuriden ba tige (34-36)

Izirayeli be Sinayi kongokolon kono

(1-10)

Ala ko Musa ye Izirayeli ce w jate

¹ Izirayelimogow bonin Misiran, o san flanan, o san karo flanan, o karo tere folo, Matigi Ala kumana Musa fe Sinayi kongokolon kono, Nagonkunben fanibon* kono. A ko: ² «Aw ye Izirayelimogow bee jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. Aw ye cedenw bee le jate; ³ Izirayeli ce min o min ka san mugan sorow, ani min o min temena o kan, ni a be se ka taga kere ra, aw ye o bee jate, o bee ni o ta kerekejama. Ele ni Haruna ye o jateri ke. ⁴ Izirayeli ta jamakuruw bee kelen kelen ta mogow do bena fara aw kan, min ye gbatigi ye, ka o jateri ke. ⁵ Mogow minw bena fara aw kan, olugu togow ye nin ye:

«Ruben ta gba ra, Sedehuri dence Elisuri bena fara aw kan.

⁶ «Simeyon ta gba ra, Surisadayi dence Selumiyeli bena fara aw kan.

7 «Zuda ta gba ra, Aminadabu dence Nason bena fara aw kan.

8 «Isakari ta gba ra, Suwari dence Netaneheli bena fara aw kan.

9 «Zabulon ta gba ra, Helon dence Eliyabu bena fara aw kan.

10 «Yusufu dence Efrayimu ta gba ra, Amihudi dence Elisama bena fara aw kan.

«Yusufu dence Manase ta gba ra, Pedasuri dence Gamiliyeli bena fara aw kan.

11 «Boniyaminu ta gba ra, Gidehoni dence Abidan bena fara aw kan.

12 «Dan ta gba ra, Amisadayi dence Ahezeri bena fara aw kan.

13 «Aseri ta gba ra, Okiran dence Pagiyeli bena fara aw kan.

14 «Gadi ta gba ra, Deweli dence Eliyasafu bena fara aw kan.

15 «Nefitali ta gba ra, Enan dence Ahira bena fara aw kan.»

16 O ka o mogow le janawoloma jama ra. Olugu le tun ye o faw ta jamakuruw ta kuntigiw ye; olugu le kera Izirayeli ta kerekejamaw kuntigiw ye. 17 O mogow minw togow fora, Musa ni Haruna ka o mogow fara o yere kan; 18 o ka Izirayeli jama bee lajen o san karo flanan tere folo ra. O ka cedenw bee togow sebe ka kana ni o ta gbaw ye; o bee ni o ta gba, o bee ni o ta somogow. Min o min si ka san mugan bo, ani minw temena o kan, o ka o bee jate kelen kelen. 19 Musa ka o jate Sinayi kongokolon konon, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na.

20 O ka Izirayeli dence folo Ruben ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soron, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. 21 Ruben ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga binaani ni waron ni ce keme looru (46 500).

22 O ka Simeyon ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soron, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate.

23 Simeyon ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga bilooru ni konanton ni ce keme saba (59 300).

24 O ka Gadi ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soron, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. 25 Gadi ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga binaani ni looru, ani ce keme waron, ni ce bilooru (45 650).

26 O ka Zuda ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soron, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. 27 Zuda ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga biwolonfla ni naani ni ce keme waron (74 600).

28 O ka Isakari ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soron, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate.

29 Isakari ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga bilooru ni naani ni ce keme naani (54 400).

30 O ka Zabulon ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soron, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate.

31 Zabulon ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga bilooru nin wolonfla ni ce keme naani (57 400).

32 O ka Yusufu dence Efrayimu ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan

soro, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. ³³ Efirayimu ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga binaani ni ce keme looru (40 500).

³⁴ O ka Yusufu dence Manase ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soro, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. ³⁵ Manase ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga bisaba ni fla ni ce keme fla (32 200).

³⁶ O ka Boniyaminu ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soro, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate.

³⁷ Boniyaminu ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga bisaba ni looru ni ce keme naani (35 400).

³⁸ O ka Dan ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soro, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. ³⁹ Dan ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga biwooro ni fla ni ce keme wolonfla (62 700).

⁴⁰ O ka Aseri ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soro, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate. ⁴¹ Aseri ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga binaani ni kelen ni ce keme looru (41 500).

⁴² O ka Nefitali ta mogow jate, bee ni i ta gba, bee ni i ta somogow. O ka cedenw bee kelen kelen jate; min o min ka san mugan soro, ani min o min temena o kan, min o min be se ka taga kere ra, o ka olugu bee jate.

⁴³ Nefitali ta ceden minw jatera, o bee lajennin kera ce waga bilooru ni saba ni ce keme naani (53 400).

⁴⁴ Ayiwa, Musa ni Haruna, ani Izirayeli kuntigi tan ni fla ka o mogow le jate. Kuntigi kelen kelen tun bora gba bee ra. ⁴⁵ O ka Izirayeli cedenw jate bee ni i ta somogow; minw ka san mugan soro, ani minw temena o kan, Izirayeli ceden min o min tun be se ka taga kere ra, ⁴⁶ o minw bee jatera, o bee kera ce waga keme woro ni ce waga saba ani ce keme looru ni bilooru (603 550).

⁴⁷ Levi ta mogow, olugu ta gba nin ma ke o jateri ra; ⁴⁸ sabu Matigi Ala tun k'a fo Musa ye ko: ⁴⁹ «I kana Levi ta gbamogow jate; i kana o jate ni Izirayelimogow tow ye. ⁵⁰ Ala ta jehogonya kesu* be Ngonkunben fanibon min kono, i ka kan ka o baara karifa Levi ta mogow le ma, ani a minanw, ani a fen tow bee. Olugu le bena to ka Ngonkunben fanibon ni a minan bee ta, ka o janto o fenw na; o bena o ta fanibonw lo ka Ngonkunben fanibon lamini. ⁵¹ Ni aw tagatuma ka se, Levi ta mogow le bena Ngonkunben fanibon waraga, k'a faniw kuru. Ni aw tagara lo yoro do ra, olugu le bena fanibon lo. Ni mogow were ka maga a ra, o tigi ka kan ka faga. ⁵² Izirayeli gba bee kelen kelen ka kan ka o ta fanibonw lo o a ta yoro le ra, o ta darapo koro, o bee ni o ta kerekejama. ⁵³ Nka Levi ta mogow, olugu ka kan ka o ta fanibonw lo ka Ngonkunben fanibon lamini, jehogonya kesu be min kono; ni o kera, ne ta jusugban tena ben Izirayelimogow kan. Levi ta mogow ka kan ka o janto Ngonkunben fanibon na, jehogonya kesu be min kono.»

⁵⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka fen o fen fo Musa ye, Izirayelimogow ka o bee ke a cogo ra.

2

Zuda ni Isakari ni Zabulon sigiyoro

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Izirayelimogow ka kan ka o ta fanibonw lo o ta kerekejamabaw ta tagamasiyen le korɔ, ani o ta gba ta darapo korɔ. O ka kan ka o ta fanibonw lo ka Nɔgɔnkunben fanibon lamini, k'a mabo Nɔgɔnkunben fanibon na doonin.

³ «Jenkuru minw bee be Zuda ta kerekejamaba ra, olugu bee bena sigi terebɔyanfan na, o ta darapo korɔ, o bee ni o ta jenkuru. Zuda ta mogow ta kuntigi ye Aminadabu dence Nason ye. ⁴ Ale ta jenkuru jate ye ce waga biwolofla ni naani, ani ce keme wɔɔɔ (74 600).

⁵ «Isakari ta mogow bena ke olugu kere fe. Isakari ta mogow ta kuntigi ye Suwari dence Netaneheli ye. ⁶ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni naani, ani ce keme naani (54 400).

⁷ «O ko, Zabulon ta mogow: Zabulon ta mogow ta kuntigi ye Helon dence Eliyabu ye. ⁸ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni wolonfla, ani ce keme naani (57 400).

⁹ «Zuda ta kerekejamaba bee lajennin jate ye ce waga keme ni biseegi ni wɔɔɔ ni ce keme naani (186 400). Olugu le bena kon ka sira mina.»

Ruben ni Simeyon ni Gadi ta sigiyoro

¹⁰ «Jenkuru minw bee be Ruben ta kerekejamaba ra, olugu bee bena sigi woroduguyanfan na o ta darapo korɔ, o bee ni o ta jenkuru. Ruben ta mogow ta kuntigi ye Sedehuri dence Elisuri ye. ¹¹ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni wɔɔɔ ni ce keme looru (46 500), ka kapa ni jate ye.

¹² «Simeyon ta mogow bena sigi olugu kere fe. Simeyon ta mogow ta kuntigi ye Surisadayi dence Selumiyeli ye. ¹³ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bilooru ni konɔntɔn ni ce keme saba (59 300), ka kapa ni jate ye.

¹⁴ «O ko, Gadi ta mogow: Gadi ta mogow ta kuntigi ye Deweli dence Eliyasafu ye. ¹⁵ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni looru ni ce keme wɔɔɔ ni ce bilooru (45 650), ka kapa ni jate ye.

¹⁶ «Ruben ta kerekejamaba bee lajennin jate ye ce waga keme ni bilooru ni kelen, ani ce keme naani ni ce bilooru (151 450). Olugu le bena ke kerekejama flanan ye ka sira mina.

¹⁷ «Levi ta mogow be soro ka gban olugu ko ni Nɔgɔnkunben fanibon ye. Olugu be ke gba tow bee cɛmance ra. Sigiyoro minw yirara o ra, o ka kan ka tagama ka kapa ni o sigiyorow ye. Izirayelimogow bee be tagama ka kapa ni o ta sigiyorow ye, o ta darapow korɔ.»

Efrayimu ni Manase ni Boniyaminu ta sigiyoro

¹⁸ «Jenkuru minw bee be Efrayimu ta kerekejamaba ra, olugu bee bena sigi terebenyanfan na, o ta darapo korɔ, o bee ni o ta jenkuru. Efrayimu ta mogow ta kuntigi ye Amihudi dence Elisama ye. ¹⁹ Ale ta jenkuru jate ye ce waga binaani ni ce keme looru (40 500).

²⁰ «Manase ta mogow bena sigi olugu kere fe. Manase ta mogow ta kuntigi ye Pedasuri dence Gamiliyeli ye. ²¹ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bisaba ni fla ni ce keme fla (32 200).

²² «O ko, Boniyaminu ta mogow: Boniyaminu ta mogow ta kuntigi ye Gidehoni dence Abidan ye. ²³ Ale ta jenkuru jate ye ce waga bisaba ni looru ni ce keme naani (35 400).

²⁴ «Efirayimu ta kerekejamaba bɛɛ lajennin jate ye cɛ waga keme ni seegi ni cɛ keme (108 100). Olugu le bɛna ke kerekejama sabanan ye ka sira mina.»

Dan ni Aseri ni Nɛfitali ta sigiyɔɔ

²⁵ «Jenkuru minw bɛ Dan ta kerekejamaba ra, olugu bɛna sigi sahiliyanfan na, o ta darapo kɔɔ, o bɛɛ ni o ta jenkuru. Dan ta mɔgɔw ta kuntigi ye Amisadayi dence Ahezɛri ye. ²⁶ Ale ta jenkuru jate ye cɛ waga biwɔɔɔ ni fla ni cɛ keme wolonfla (62 700).

²⁷ «Aseri ta mɔgɔw bɛna sigi olugu kere fe. Aseri ta mɔgɔw ta kuntigi ye Okiran dence Pagiyeli ye. ²⁸ Ale ta jenkuru jate ye cɛ waga binaani ni kelen ni cɛ keme looru (41 500), ka kapa ni jate ye.

²⁹ «O kɔ, Nɛfitali ta mɔgɔw: Nɛfitali ta mɔgɔw ta kuntigi ye Enan dence Ahira ye. ³⁰ Ale ta jenkuru jate ye cɛ waga bilooru ni saba, ani cɛ keme naani (53 400). ³¹ Dan ta kerekejamaba bɛɛ lajennin jate ye cɛ waga keme ni bilooru ni wolonfla, ani cɛ keme wɔɔɔ (157 600). Olugu le bɛna sira mina tɔw bɛɛ kɔ fe, ni o ta darapow ye.»

³² Izirayelimɔgɔ minw jatera, olugu le ye nin ye, o bɛɛ ni o ta gbaw, ani o ta kerekejamaw. O bɛɛ lajennin kera cɛ waga keme wɔɔɔ ni saba ni cɛ keme looru ni cɛ bilooru (603 550).

³³ Levi ta mɔgɔw ma jate ni Izirayelimɔgɔ tɔw ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

³⁴ Ayiwa, Matigi Ala tun ka fɛn o fɛn fɔ Musa ye, Izirayelimɔgɔw ka o bɛɛ ke; o bɛɛ tun bɛ o ta fanibonw lɔ o ta yɔɔw le ra, o ta darapow kɔɔ, o tun bɛ tagama fana ka kapa ni o ta gbaw, ani o ta somɔgɔw sigiyɔɔw le ye.

3

Haruna dencɛw

¹ Haruna ni Musa ta somɔgɔw flɛ nin ye, wagati min Matigi Ala kumana Musa fɛ Sinayi kuru kan. ² Haruna dencɛw tɔgɔw ye nin ye: Nadabu, ale kera a dence fɔlɔ ye; ka Abihu gban o ra; o kɔ fe, Elehazari, o kɔ fe Itamari. ³ Haruna dencɛw le ye o ye; turu saninman* kera olugu le kan ka o ke sarakalasebagaw ye, ka o bla danna sarakalasebagaya kama. ⁴ Nka Nadabu ni Abihu sara Matigi Ala ja kɔɔ ka o to Sinayi kongokolon kɔɔ, sabu o tun ka wusunan don Matigi Ala ja kɔɔ ni tasuma dɔ ye, min tun bɔra yɔɔ wɛɛ ra*. Dence tun tɛ o si fe. Elehazari ni Itamari le ka sarakalasebagaya ke ni o face Haruna ye.

Levi ta mɔgɔw ta baara

⁵ Matigi Ala kumana Musa fɛ, k'a fɔ a ye ko: ⁶ «Na ni Levi ta mɔgɔw ye sarakalasebaga Haruna fe, janko o ye na to k'a demɛ. ⁷ Baara min karifara Haruna ni Izirayeli jama bɛɛ ma, o bɛna o baara ke Nɔgɔnkunben fanibon* ja fe; o bɛna fanibon saninman* ta baaraw ke. ⁸ Olugu le bɛna o janto Nɔgɔnkunben fanibon ta minanw bɛɛ ra Izirayelimɔgɔw nɔ ra, ka fanibon saninman ta baaraw ke. ⁹ O ra, i ka kan ka Levi ta mɔgɔw di Haruna ni a dencɛw ma. O ka kan ka to olugu le boro, ka baara ke Izirayelimɔgɔ tɔw nɔ ra. ¹⁰ I ka kan ka Haruna ni a dencɛw le sigi sarakalasebagaya baara ra. Ni mɔgɔw wɛɛ ka gbara yɔɔ saninman na, o tigi ka kan ka faga.»

* 3:4 3.4 Nin kuma bɛ sɔɔ Sarakalasebagaw 10.1-7.

¹¹ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, k'a fo a ye ko: ¹² «Ne ka Levi ta mogow janawoloma ka o bo Izirayelimogow ra, ka o bla ne ta baara ra Izirayelimogow dence folow no le ra. O koson Levi ta mogow ye ne ta le ye; ¹³ sabu dence folo bee ye ne ta le ye. Lon min na ne ka Misirankaw dence folow bee faga Misiran jamana ra, o lon na ne ka Izirayelimogow dence folow bee ke ne yere ta ye, mogow dence folow, ani beganw den folo cemanw fana. O ka kan ka ke ne ta le ye. Ne le ye Matigi Ala ye.»

Levi ta mogow jateri

¹⁴ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, Sinayi, kongokolon kono; a k'a fo a ye ko: ¹⁵ «Levi ta mogow jate, O bee ni o ta somogow, o bee ni o ta gbaw. I ye cedenw bee jate, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan.» ¹⁶ Musa ka o jate ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun fora cogo min na.

¹⁷ Levi dencew togow le ye nin ye: Gerison, ani Kehati, ani Merari.

¹⁸ Gerison dencew togow ye nin ye, o bee ni o ta gba: Libini ni Simeyi. ¹⁹ Kehati dencew tun ye Amuramu ye, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyeli; o bee ni o ta gba. ²⁰ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye; o bee ni o ta gba.

Levi ta gbamogow le tun ye olugu ye, o bee ni o ta somogow.

Gerisonkaw sigiyoro ni o ta baara

²¹ Libini ta gba ni Simeyi ta gba, olugu bora Gerison ta gba le ra; olugu le kera Gerisonkaw ta mogow ye. ²² Ceden minw jatera olugu ra, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, olugu bee kera ceden waga wolonfa ani ceden keme looru (7 500). ²³ Gerisonkaw ta sigiyoro tun be fanibon saninman* ko fe, terebenyanfan na. ²⁴ Gerisonkaw ta kuntigi tun ye Layeli dence Eliyasafu ye. ²⁵ Nagonkunben fanibon* ta baara min karifara Gerisonkaw ma, o kera fanibon kononofaniw, ani a kenemafaniw ta baara ye; fani gbiriman, ani fani min be yoro saninman* donda ra, ²⁶ ani fanibon lukene laminifani minw sirinin be ka fanibon saninman ni sarakajenifen* koori, ani fani min be lu donda ra, ani a juruw, ani o minanw ta baaraw bee.

Kematikaw sigiyoro ni o ta baara

²⁷ Amuramu ta gba, ani Isari ta gba, ani Heburon ta gba, ani Uziyeli ta gba, olugu bora Kehati ta gba le ra; olugu le kera Kematikaw ta mogow ye. ²⁸ Kematikaw ta ceden minw jatera, min o min si ka karo kelen bo, ani minw temena o kan, o kera ceden waga seegi ni ceden keme woro (8 600)†. Yoro saninman* ta baara tun karifara olugu le ma.

²⁹ Kehati dencew ta mogow ta sigiyoro tun be fanibon saninman* woroduguyanfan na. ³⁰ Kematikaw ta mogow ta kuntigi tun ye Uziyeli dence Elisafan le ye. ³¹ O ka Ala ta jennogonya kesu* ta baara le di olugu ma, ani tabali, ani sanin fitinadaga, ani sarakabonanw, ani yoro saninman ta baara be ke ni minan minw ye, ani yoro saninman cetigefani, ani o fenw ta baaraw bee.

³² Levi ta mogow ta kuntigiw bee ta kuntigiba tun ye sarakalasebaga Haruna dence Elehazari le ye. Mogo minw blara yoro saninman baara ra, ale le tun be olugu bee kunna.

† 3:28 3.28 Gerekan kitab kono, a sebera ko ceden waga seegi ni ceden keme saba (8 300).

Merarikaw sigiyɔɔ ni o ta baara

³³ Malikaw ta gba, ani Musikaw ta gba, olugu bɔra Merari ta gba le ra. Olugu le kera Merarikaw ta mɔgɔw ye. ³⁴ Ceden minw jatera o ra, min o min si ka karo kelen bɔ, ani minw temena o kan, o kera ceden waga wɔɔɔ ni ceden keme fla (6 200). ³⁵ Merarikaw ta mɔgɔw ta kuntigi tun ye Abihayili dence Suruyeli le ye. Olugu ta sigiyɔɔ tun be fanibon saninman* sahiliyanfan na. ³⁶ Fanibon saninman ta yiriferenw, ani a berew, ani a negeberew, ani a negeberew donyɔɔɔw, ani a minan tɔw bɛɛ, o fenw kɔɔsiri ni o baara karifara Merarikaw ma, ³⁷ ani lu laminifani ta negeberew bɛɛ, ani o negeberew donyɔɔɔw, ani negebere minw be turu dugu ma, ani a juruw.

³⁸ Musa ni Haruna ni a dencew, olugu ta sigiyɔɔ tun be fanibon saninman ja fe, terebɔyanfan na, Nɔgɔnkunben fanibon* ja fe. Yɔɔ saninman* kɔɔsiri ni a baara karifara olugu le ma Izirayelimɔgɔw nɔ ra. Ni mɔgɔ wɛɛ tun ka gbara o yɔɔ ra, o tigi tun ka kan ka faga.

³⁹ Musa ni Haruna ka Levi ta ceden minw bɛɛ jate, o bɛɛ ni o ta somɔgɔw, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, ceden min o min si ka karo kelen bɔ, ani minw temena o kan, olugu bɛɛ lajennin kera ceden waga mugan ni fla (22 000).

Dence fɔlow ta kunmabɔri

⁴⁰ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Izirayelimɔgɔw dence fɔlow bɛɛ jate; min o min si ka karo kelen bɔ, ani minw temena o kan. O bɛɛ jate, ka o bɛɛ tɔgɔ sebe. ⁴¹ Levi ta mɔgɔw bla danna ne Matigi Ala ye, Izirayelimɔgɔ tɔw dence fɔlow bɛɛ nɔ ra, ka Levi ta mɔgɔw ta beganw fana bla danna ne ye, Izirayelimɔgɔ tɔw ta beganw ta den fɔlɔ cemanw bɛɛ nɔ ra.»

⁴² Ayiwa, Musa ka Izirayelimɔgɔw dence fɔlow bɛɛ jate, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. ⁴³ Minw bɛɛ jatera, ka o tɔgɔ sebe, min o min si ka karo kelen bɔ, ani minw temena o kan, olugu bɛɛ lajennin kera ceden waga mugan ni fla ani ceden keme fla ni mɔgɔ biwolonfla ni saba (22 273).

⁴⁴ Matigi Ala kumana Musa fe, k'a fɔ a ye tuun ko: ⁴⁵ «Levi ta mɔgɔw bla danna ne ye, Izirayelimɔgɔw dence fɔlow bɛɛ nɔ ra, ka o ta beganw fana bla danna ne ye Izirayelimɔgɔw ta beganw den fɔlɔ cemanw bɛɛ nɔ ra. Levi ta mɔgɔw bɛna ke ne ta le ye. Ne le ye Matigi Ala ye. ⁴⁶ Izirayelimɔgɔw dence fɔlow hakeya temena Levi ta mɔgɔw hakeya kan fɔ mɔgɔ keme fla ni mɔgɔ biwolonfla ni saba; n'i be olugu kunmabɔcogo, ⁴⁷ i be warigbe looru mina o cedenw bɛɛ kelen kelen fe, ka kapa ni yɔɔ saninman* ta jate ye; ka kapa ni o jate ye, o warigbe jate bɛɛ kelen kelen be ben gera mugan le ma[‡].

⁴⁸ «I be o wari di Haruna ni a dencew ma. Izirayelimɔgɔw dence fɔlow hakeya min temena Levi ta mɔgɔw hakeya kan, o wari be ke olugu ta kunmabɔri wari le ye.»

⁴⁹ Musa ka o wari mina. Levi ta ceden do ma sɔɔ ka bla Izirayelimɔgɔw dence fɔlɔ minw nɔ ra, a ka olugu kunmabɔ ni o wari ye. ⁵⁰ A ka o wari min mina Izirayelimɔgɔw dence fɔlow fe, o wari bɛɛ kera warigbe waga kelen ni keme saba ni biwɔɔɔ ni looru (1 365), ka kapa ni yɔɔ saninman* ta jate ye. ⁵¹ A ka o kunmabɔri wari di Haruna ni a dencew ma, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye; a k'a ke ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.

[‡] 3:47 3.47 Gera mugan, o ye garamu tan ni fla ye.

4

Kehatikaw ta baara

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, k'a fo o ye ko: ² «Aw ye Kehati dencew bee jate Levi ta gba ra, o bee ni o ta gba, o bee ni o ta somogow, ³ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min be se ka baara do ke Njogonkunben fanibon* konɔ.

⁴ «Kehati dencew bena baara min ke Njogonkunben fanibon konɔ, o ye nin ye: o bena yoro saninmanba* ta fen saninmanw ta baara le ke. ⁵ Ni Izirayelimogow tagawagati sera, Haruna ni a dencew bena boncetigefani jigi, ka jenrogonya kesu* datugu ni a ye. ⁶ O be gbolojalan do fana la a kan, ka fani bulaman do ke k'a bee lajennin datugu. O ko, bere minw be ke k'a ta, o be o berew don a ra.

⁷ «O be fani bulaman do fana la sarakaburu tabali kan, ka rezenji saraka* ta minanw bla a kan, minw ye tasaw ye, ani setiw, ani belenw, ani jifiyew. Sarakaburu min ka kan ka bo wagati bee, o be o fana bla o tabali kan. ⁸ O be fani wulenman do biri a kunna, ka gbolojalan do ke k'a bee lajennin datugu. O ko, bere minw be ke ka tabali ta, o be o berew don a ra.

⁹ «O ko, o be fani bulaman do fana ke ka fitinablanan datugu, ani a fitinadagaw, ani minan minw bee blara a baara kama, i n'a fo tasuma lalagananw, ani buguri donminanw, ani turu donminanw bee. ¹⁰ O be a ni a minanw bee melege gbolojalan do konɔ, k'a bla donitanan do kan.

¹¹ «O ko, o be fani bulaman do biri sarakabonan saninlaman kan, ka gbolojalan do ke k'a datugu; o ko, bere minw be ke k'a ta, o be o don a ra.

¹² «Minan minw bee be ke ka yoro saninman* ta baara ke, o be o bee don fani bulaman do ra, k'a melege ni gbolojalan do ye, k'a bla donitanan do kan.

¹³ «O be bugurigbe ce ka bo sarakajenifen* kan, ka fani wulenman do biri a kan. ¹⁴ O be sarakajenifen ta minanw bee ta, min ye a takamicenanw ye, ani a sogosogonanw, ani a buguricenanw, ani a tasaw; o be o bee bla a kan; o ko, o be gbolojalan do ke ka o datugu. O ko, bere minw be ke ka sarakajenifen ta, o be o berew don a ra.

¹⁵ «Ni Haruna ni a dencew ka yoro saninman ni a minanw bee datugu ka ban tuma min na, ni aw tagatuma sera, Kehatikaw bena o minanw ta. Nka o boro kana se o fen saninmanw yere ma, janko o kana na sa.

«Kehatikaw ta baara bena ke o minanw tari le ye Njogonkunben fanibon konɔ. ¹⁶ Sarakalasebaga Haruna dence Elehazari le bena a janto fitinadaga saninlaman ta turu ko ra, ani wusunan, ani siman saraka* min be bo lon o lon, ani turu saninman*; a ka kan k'a janto fanibon saninman ni a konofenw bee ra, ani yoro saninman ni a minanw bee.»

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe tuun, ko: ¹⁸ «Aw kana ke sababu ye k'a to ne ye Kehatikaw halaki ka bo Levi ta mogow tow ce ra. ¹⁹ Aw ka kan ka min ke o ye janko ni o gbarara yoro saninmanba ra o kana sa, o fle nin ye: Haruna ni a dencew ka kan ka don fanibon saninman konɔ, ka o yere kelen kelen ta baara yira o ra, ka o ta donitataw yira o ra. ²⁰ Oluwu yere man kan ka don ka taga fen saninmanw fle hali doonin; ni o te, o be sa.»

Gerisonkaw ta baara

²¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ²² «Gerisonkaw ta cedenw fana jate, o bee ni o ta gbaw, o bee ni o ta somogow. ²³ O jate k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min be se ka baara do ke Njogonkunben

fanibon* kɔnɔ. ²⁴ Gerisonkaw ka kan ka baara minw ke, ani o ka kan ka doni minw ta, o fle nin ye: ²⁵ olugu le bɛna fanibon saninman* ta faniw ta, ani Nɔgɔnkunben fanibon* ta fani gbirimanw, ani gbolojalan minw be la fanighirimanw kan, ani fani min be Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra, ²⁶ ani fanibon lu laminifani minw sirinin be ka fanibon saninman ni sarakajenifen* koori, ani fani min be lu donda ra, ani a juruw, ani a minan tɔw beɛ. O fenw ta baaraw beɛ donna Gerisonkaw le boro. ²⁷ O be baara o baara ke, ni o be doniw le ta, walama baara wɛɛ, o ka kan ka o beɛ ke ka kaɲa ni Haruna ni a dencew ta foto le ye. O ka kan ka fen minw beɛ ta, aw le ka kan ka o fo o ye, ka o ta baaraw di o ma.

²⁸ «Ayiwa, nin le ye Gerisonkaw ta baara ye Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ. O ka kan ka o baaraw ke ka kaɲa ni sarakalasebaga Haruna dence Itamari ta cifoninw le ye.»

Merarikaw ta baara

²⁹ Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «Merari ta cɛw jate, o beɛ ni o ta gbaw, o beɛ ni o ta somɔgɔw. ³⁰ I be o jate k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min be se ka baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ. ³¹ O bɛna baara minw ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ani o bɛna doni minw ta o fle nin ye: o bɛna fanibon saninman* ta yiriferɛnw ta, ani a berew, ani a negeberew, ani berew donyɔrɔw, ³² ani fanibon lu laminifani ta negeberew, ani o negeberew donyɔrɔw, ani negebere minw be turu dugu ma, ani a juruw, ani a minan tɔw beɛ, ani fen o fen blara o baara kama. Beɛ kelen kelen ka kan ka doni min ta, aw ye o doni yira o tigi ra.

³³ «Ayiwa, nin le ye Merarikaw ta baara ye; o ka kan ka baara minw beɛ ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ka kaɲa ni sarakalasebaga Haruna dence Itamari ta cifoninw ye.»

Levi ta cɛw jateda

³⁴ Musa ni Haruna ni Izirayeli jama pamɔgɔw ka Kehatikaw jate, o beɛ ni o ta gbaw, o beɛ ni o ta somɔgɔw, ³⁵ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min tun be se ka baara ke Nɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ. ³⁶ O ka minw jate o beɛ ni o ta gbaw, olugu kera ce waga fla, ani ce keme wolonfla ni bilooru (2 750). ³⁷ Kehatika minw jatera, olugu da le kera o ye, minw beɛ tun be baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ. Musa ni Haruna ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun k'a fo Musa ye cogo min na.

³⁸ Gerisonka minw jatera, o beɛ ni o ta gbaw, o beɛ ni o ta somɔgɔw, ³⁹ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min tun be se ka baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ⁴⁰ minw jatera, o beɛ ni o ta gbaw, o beɛ ni o ta somɔgɔw, olugu kera ce waga fla, ani ce keme wɔɔrɔ ni ce bisaba (2 630). ⁴¹ Gerisonka minw jatera, olugu da le kera o ye, minw beɛ tun be baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ. Musa ni Haruna ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye.

⁴² Merari ta mɔgɔ minw jatera, o beɛ ni o ta gbaw, o beɛ ni o ta somɔgɔw, ⁴³ k'a damina san bisaba ra, fo ka taga se san bilooru ma, min o min tun be se ka baara do ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔnɔ, ⁴⁴ minw jatera, o beɛ ni o ta gbaw, o beɛ ni o ta somɔgɔw, olugu kera ce waga saba ni ce keme fla (3 200). ⁴⁵ Merari ta mɔgɔ minw jatera, olugu da le kera o ye. Musa ni Haruna ka o jate ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun k'a fo Musa ye cogo min na.

⁴⁶ Ayiwa, Musa ni Haruna ni Izirayeli jama jamogow ka Levi ta mogow minw bee jate, o bee ni o ta gbaw, o bee ni o ta somogow, ⁴⁷ k'a damina san bisaba ra, ka taga se fo san bilooru ma, min o min tun be se ka baara do ke, ani ka doni ta Nogonkunben fanibon konso, ⁴⁸ minw bee jatera, olugu kera ce waga seegi, ani ce keme looru ni ce biseegi (8 580). ⁴⁹ O ka o jate ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun k'a fo Musa ye cogo min na; o ka bee kelen kelen ta baara yira a ra, ani a ka kan ka doni min ta. O ka o jate i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sariya siginin dow

5

Saninyabariya ta sariya

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo Izirayelimogow ye ko bana minw be mogow fari cen, ni o do be mogow o mogow ra, walama damajalan, walama ni mogow do magara su do ra k'a yere lanogow, o ka kan ka o tigi labo Izirayelimogow ce ra. ³ Ni a kera ce ye walama muso, aw ye a labo; aw ye a labo aw sigiyoro ra, janko o kana na aw sigiyoro lanogow, sabu ne siginin be aw ce ra.»

⁴ Izirayelimogow k'a ke ten; o ka o mogow labo o ce ra. Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na, Izirayelimogow k'a ke ten.

Mogow tajori ta sariya

⁵ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ⁶ «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye, ko ni ce do, walama muso do k'a mogowogon hake ta, k'a tajori fen do ra, o tigi ka Matigi Ala le kan bla; a jarakira. ⁷ A ka jurumun min ke, a ka kan ka lo o ra. A k'a mogowogon hake ta k'a tajori fen min na, a ye o fen juru bee sara; o ko, o fen songo tarannin taranyoro looru, a ye a taran kelen fara a kan fana; a ka mogow min hake ta, a ye o di o tigi ma. ⁸ Nka ni a tigi sara, k'a sorow a ta mogow si te yi o fen be se ka di min ma, o tuma, o fen be ke Matigi Ala ta ye. A ka kan ka taga a di sarakalasebaga ma; sagajigi min be ke jurumunyafa saraka* ye, k'a ta jurumun kafari, a be o fana fara a kan.

⁹ «Ni Izirayelimogow ka fen o fen bla danna Matigi Ala ye, k'a di sarakalasebaga ma, o be ke sarakalasebaga ta ye. ¹⁰ Ni mogow ka fen o fen ke saraka ye, o be ke sarakalasebaga ta ye; ni mogow ka fen o fen di sarakalasebaga ma, o fana be ke a ta ye.»

Jeneya ta sariya

¹¹ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹² «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko ni ce do muso bora a fe ka ke ce were fe, ¹³ ni a tagara jen ni ce were ye, k'a yere lanogow, k'a sorow a ce ma bo o ko kala ma, ni o ko dogonin tora, sabu mogow si ma ke a seere ye, mogow si fana ma o mina a ra, ¹⁴ ni celiya nana don ce jusu ra, sabu a sigiyara a muso ra, k'a sorow ko can lo fana ko muso k'a yere lanogow, walama ni celiya ni sigiya donna a jusu ra k'a sorow muso m'a yere lanogow, ¹⁵ o tuma a ka kan ka taga ni muso ye sarakalasebaga fe. A ye mugu kilo saba ta, ka taga o ke saraka ye muso koson. A man kan ka turu ke o mugu ra, walama wusunan; sabu siman saraka* lo min bora celiya koson; hakirijigi saraka lo, min be mogow hakiri jigi kojugu ra.

¹⁶ «Sarakalasebaga bena muso lana, ka na a lo Matigi Ala na koro. ¹⁷ O ko, a be ji saninman do ke bogodaga do kono, ka buguri do ce dugu ma fanibon saninman kono ka o ke o ji ra. ¹⁸ Ni sarakalasebaga ka muso lo Matigi Ala na koro, a be muso kunsigi foni, ka hakirijigi saraka* don a boro, o siman saraka min bora celiya koson; o y'a soro ji kunaman min be danga ben mogon kan, o ji be sarakalasebaga yere boro. ¹⁹ Sarakalasebaga ye muso jagboya ko a ye kari; a y'a fo a ye ko: <Ka i to i ce ta furu kono, ni a kera ko ce were ma jen ni i ye, ni i ma bo ka taga i yere lanogo, o tuma nin ji kunaman min be danga ben mogon kan, nin ji kana foyi ke i ra. ²⁰ Nka ka i to i ce ta furu kono, ni a kera ko i bora ka taga i yere lanogo, ka taga jen ni ce were ye, min te i furuce ye,> ²¹ sarakalasebaga ye muso jagboya ka kari, ka nin danga kumaw fo muso ma, k'a fo ko: <O tuma, Matigi Ala ye i denworonogow cen i kono, ka i kono funu, k'a to i ta mogow ye i danga, ka i yira, ko i kewale man ni. ²² O ra, nin ji min be danga ben mogon kan, nin ji ye don i kono, ka i kono funu, ka i denworonogow cen i kono.> Muso b'a jaabi ko: <Amina! Amina!>

²³ «Sarakalasebaga ye o danga kumaw sebe gbolokitabu do kan; o ko, a ye o seberiw ko ka bo yi ni o ji kunaman ye, ²⁴ ka o ji kunaman di muso ma ko a y'a min, o ji min be danga ben mogon kan; o ji kunaman bena don a kono. ²⁵ Nka sani a y'a min, siman saraka min bora celiya koson, sarakalasebaga ye o mina muso boro, k'a fifa Matigi Ala na koro, ka taga a bla sarakajenifen* kan. ²⁶ A be boro na kelen bo o siman saraka* ra, k'a yira ko o saraka bee kera Matigi Ala ta ye; a be o boro na kelen saraka jeni sarakajenifen kan. O ko, a be ji di muso ma ko a y'a min. ²⁷ Ayiwa, ni a kera ko can lo ko muso tun bora a ce fe ka taga a yere lanogo, ni a ka ji min, o ji min be danga ben mogon kan, o ji bena don a kono ka tawojugu do lase a ma. Muso denworonogow bena cen a kono, k'a kono funu; o muso be ke mogon danganin ye a ta mogow ce ra. ²⁸ Nka ni a kera ko muso m'a yere lanogo, ni a saninyanin lo, o tuma jaraki ko si tena a soro, a bena se ka den woro tuun.

²⁹ «Ayiwa, celiya ko ta sariya le be nin ye, ni muso do bora ka taga a yere lanogo, k'a to a ce ta furu kono, ³⁰ walama ni ce do sigiyara a muso ra, fo k'a ke a ra celiya ye a muso ta fan fe. Sarakalasebaga ka kan ka o muso lo Matigi Ala na koro, ka nin sariya kow bee ke muso ra. ³¹ Ce koni tena jaraki, nka muso ta jurumun hake bena ben a yere le kan.»

6

Mogon min b'a yere bla danna Ala ye

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko ni ce do, walama ni muso do k'a yere bo Izirayelimogon tow ra, ka dajuru ta, ko a b'a yere bla danna Matigi Ala ye, k'a yere ke Ala ta mogon saninman ye*, ³ o tigi ka kan ka duven ni minnifen fariman suguya bee ye k'a to yi. A man kan ka duven, walama minnifen fariman were min. Minnifen o minnifen be bo rezen na, a man kan ka o min. A man kan ka hali rezen kene, walama a janin domu. ⁴ A ta dajuru wagati bee ra, fen o fen be bo rezensun na, a man kan ka o domu, hali rezenkise, walama a fara. ⁵ A ta dajuru wagati bee kono, kunlimuru man kan ka se a kun ma, fo ka taga o wagati dafa. A k'a yere bla danna Matigi Ala ye ka wagati

* 6:2 6.2 K'a yere bla danna Matigi Ala ye: Heburukan na o tigiw be wele ko Nazirikaw.

min ke, a saninyanin ka kan ka to fo ka taga o wagati dafa. A ka kan k'a kunsigi to a ye wuri ka janya. ⁶ A k'a yere bla danna Matigi Ala ye wagati min be konɔ, a man kan ka gbara su ra. ⁷ Hali ni a worofa, walama ni a woroba le sara, walama a balemace, walama a balemamuso, a man kan ka gbara o do su ra k'a yere lanogɔ, sabu a blara danna Matigi Ala ye minke, o tagamasiyen be a kun na. ⁸ A ta dajuru wagati be konɔ, a saninyanin lo, ka ke Ala ta ye.

⁹ «Ni mogɔ do barara ka sa a korɔ, a kunsigi min b'a yira ko a blara danna Ala ye, o tuma o kunsigi lanogɔra. Nka a tere wolonflanan, a be saninya kokura; o lon na, a be a kun li. ¹⁰ A tere seeginan, a ye taga ni tugani fla, walama jenetugani fitini fla ye sarakalasebaga fe Nogonkunben fanibon* donda ra. ¹¹ Sarakalasebaga be kelen ke jurumunyafa saraka* ye, ka to kelen ke saraka jenita* ye. Sarakalasebaga be a ta jurumun kafari a ye, sabu a gbarara su ra. O lon na, a kunsigi be saninya tuun. ¹² A ka kan k'a yere bla danna Ala ye tuun, k'a ta dajuru wagati damina kura ye. A be sagaden ceman kelen mina, min ka san kelen sorɔ, ka o ke hake yafa saraka* ye. Nka a tun ka wagati minw ke ka ban, o te jate tuun, sabu a ta dajuru tun cenna.

¹³ «Ayiwa, ni mogɔ ka dajuru ta ka ke Ala ta mogɔ saninman ye wagati min kama, ni o wagati dafara, o sariya ye nin ye: o be na ni o tigi ye Nogonkunben fanibon* donda ra. ¹⁴ A be na ni a ta sarakaw ye Matigi Ala fe: sagaden ceman min ka san kelen sorɔ, ani fiyen te min na, o be ke saraka jenita ye; ani sagamuso min ka san kelen sorɔ, ani fiyen te min na, o be ke jurumunyafa saraka* ye; sagajigi kelen, fiyen te min na, o be ke ninsondiya saraka* ye. ¹⁵ A be burufunubari segi na kelen di, buru min kera ni mugu tentennin noninin ye turu ra, ani nɔmi, funufen te min na; a be siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* fana fara o kan. ¹⁶ Sarakalasebaga be o fenw bla Matigi Ala na korɔ, ka jurumunyafa saraka bo, ka saraka jenita fana bo. ¹⁷ Burufunubari minw be segi konɔ, a be o bla Matigi Ala na korɔ; o ko, a be sagajigi ke jenogonya saraka* ye k'a di Matigi Ala ma, ka siman saraka ni rezenji saraka fara o kan.

¹⁸ «O ko, Ala ta mogɔ saninman tun k'a kunsigi min ke a ta saninyari tagamasiyen ye, a be o li Nogonkunben fanibon* donda ra. Ninsondiya saraka* blara tasuma min kan, a be taga a kunsigi don o tasuma ra. ¹⁹ Ni Ala ta mogɔ saninman ka o kunsigi li ka ban tuma min na, sarakalasebaga be sagajigi sogo tobinin kaman kelen ta, ka o don a boro, ka burukun kelen ni nɔmikun kelen bo segi konɔ, ka o fana di a ma. ²⁰ O ko, sarakalasebaga be o fenw korɔta san fe, ka o fifa Matigi Ala na korɔ. O ye fen saninmanw le ye, o ye sarakalasebaga ta ye, ani saga disi min fana fifara Matigi Ala na korɔ, ani a woto min korɔtara. Ni o kera, o tuma Ala ta mogɔ saninman be se ka rezenji min.

²¹ «Ayiwa, mogɔ min be dajuru ta k'a yere ke Ala ta mogɔ saninman ye, o sariya le be nin ye. A ka kan ka saraka min bo Matigi Ala ye a ta dajuru koson, o le fana be nin ye; ni fen were se ka ke a ye, a be se ka o fana fara nin sarakaw kan. A ka dajuru min ta, a ka kan ka o kow be dafa, ka kaja ni o dajuru sariya ye.»

Dugawu kecogo

²² Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ²³ «A fo Haruna ni a dencaw ye, ko o ka kan ka dugawu ke Izirayelimogow ye cogo min na, o ye nin ye. O y'a fo ko:

²⁴ «Matigi Ala ye baraka don aw ra, ka aw tanga!

²⁵ Matigi Ala ye aw fle ni numanya ye, ka hina aw ra!

²⁶ Matigi Ala y'a janto aw ra, ka hera ke aw ye.»

²⁷ «O ye dugawu ke Izirayelimogow ye ni ne togo ye; ni o kera, ne bena baraka don Izirayelimogow ra.»

Fanibon ta minanw labencogo

7

Izirayeli kuntigiw ta bonyafenw

¹ Musa tun ka fanibon saninman* lo ka ban wagati min na, a ka turu saninman* seriseri a kan k'a saninya, ani a konominanw bee. A ka turu saninman* ke sarakajenifen* fana kan k'a saninya, a ni a minanw bee. ² O wagati ra, Izirayeli jama namogo minw ye gbatigiw ani jama cekorobaw ye, olugu nana ni o ta sarakaw ye; Izirayelimogow jateri baara tun donna olugu le boro. ³ O nana ni o ta sarakaw ye Matigi Ala ja korɔ: misi wotoro wɔɔɔɔ, minw sanfeyɔɔɔ datuginin lo, ani a misitoran tan ni fla. Kuntigi fla jenna ka wotoro kelen di; kuntigi bee kelen kelen ka misitoran kelen di. O nana ni o fenw ye fanibon saninman ja fe.

⁴ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ⁵ «Nin bonyaw mina o boro, ka o bla Nogonkunben fanibon* ta baara kama. I bena a di Levi ta mogow ma, ka kapa ni o ta baaraw ye.»

⁶ Musa ka wotorow ni misitoranw mina, ka o di Levi ta mogow ma. ⁷ A ka wotoro fla ni misitoran naani di Gerisonkaw ma, ka kapa ni o ta baaraw ye, ⁸ ka wotoro naani ni misitoran seegi di Merari ta mogow ma, ka kapa ni o ta baaraw ye; olugu tun be o ta baara ke ka kapa ni sarakalasebaga Haruna dence Itamari ta cifoninw le ye. ⁹ Nka a ma do di Kehatikaw ma, sabu minan saninmanw tari baara karifara olugu le ma; o tun ka kan ka o fenw ta o kamankunw le kan.

Kuntigiw ta sarakaw

¹⁰ Lon min na Musa ka turu saninman* ke sarakajenifen* kan, o lon na Izirayeli kuntigiw nana ni o ta sarakaw ye, janko ka sarakajenifen saninya k'a bla danna Ala ye. O nana ni o sarakaw ye sarakajenifen ja fe; ¹¹ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Lon o lon, kuntigi kelen ye na ka na a ta saraka di, janko ka sarakajenifen saninya k'a bla danna Ala ye.»

¹² Ayiwa, kuntigi min nana ni a ta saraka ye a tere folo ra, o kera Aminadabu dence Nason ye, Zuda ta gba ra. ¹³ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. O minan fla bee tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ¹⁴ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ¹⁵ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita* ye. ¹⁶ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka* ye; ¹⁷ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka* ye. Nin le kera Aminadabu dence Nason ta saraka ye.

¹⁸ A tere flanan, Isakari ta mōgow ta kuntigi min ye Suwari dence Netaneheli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ¹⁹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ²⁰ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ²¹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ²² A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ²³ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Suwari dence Netaneheli ta saraka ye.

²⁴ A tere sabanan, Zabulon ta mōgow ta kuntigi min ye Helon dence Eliyabu ye, ale nana ni a ta saraka ye. ²⁵ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka* ye. ²⁶ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ²⁷ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ²⁸ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ²⁹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Helon dence Eliyabu ta saraka ye.

³⁰ A tere naaninan, Ruben ta mōgow ta kuntigi min ye Sedehuri dence Elisuri ye, ale nana ni a ta saraka ye. ³¹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ³² A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ³³ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ³⁴ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ³⁵ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Sedehuri dence Elisuri ta saraka ye.

³⁶ A tere loorunan, Simeyon ta mōgow ta kuntigi min ye Surisadayi dence Selumiyeli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ³⁷ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ³⁸ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ³⁹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman

kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁴⁰ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁴¹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Surisadayi dence Selumiyeli ta saraka ye.

⁴² A tere wooronan, Gadi ta mogow ta kuntigi min ye Deweli dence Eliyasafu ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁴³ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁴⁴ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunana, ⁴⁵ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁴⁶ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁴⁷ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Deweli dence Eliyasafu ta saraka ye.

⁴⁸ A tere wolonflanan, Efrayimu ta mogow ta kuntigi min ye Amihudi dence Elisama ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁴⁹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁵⁰ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fara wusunana, ⁵¹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁵² A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁵³ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Amihudi dence Elisama ta saraka ye.

⁵⁴ A tere seeginan, Manase ta mogow ta kuntigi min ye Pedasuri dence Gamiliyeli ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁵⁵ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁵⁶ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunana, ⁵⁷ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁵⁸ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁵⁹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Pedasuri dence Gamiliyeli ta saraka ye.

⁶⁰ A tere konontonnan, Boniyaminu ta mogow ta kuntigi min ye Gidehoni dence Abidan ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁶¹ A nana ni tasa

warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁶² A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fara wusunan na, ⁶³ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁶⁴ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁶⁵ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Gidehoni dence Abidan ta saraka ye.

⁶⁶ A tere tannan, Dan ta mogow ta kuntigi min ye Amisadayi dence Ahezari ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁶⁷ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁶⁸ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ⁶⁹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁷⁰ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁷¹ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Amisadayi dence Ahezari ta saraka ye.

⁷² A tere tan ni kelennan, Aseri ta mogow ta kuntigi min ye Okiran dence Pagiyele ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁷³ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁷⁴ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ⁷⁵ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁷⁶ A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁷⁷ a nana ni misi fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Okiran dence Pagiyele ta saraka ye.

⁷⁸ A tere tan ni flanan, Nefitali ta mogow ta kuntigi min ye Enan dence Ahira ye, ale nana ni a ta saraka ye. ⁷⁹ A nana ni tasa warigberaman kelen ye, min gbiriya be kilo kelen ni garamu keme saba bo, ani daga warigberaman kelen, min gbiriya be garamu keme wolonfla bo, ka kaja ni yoro saninman ta jate ye. O minan fla be tun fara ni mugu tentennin nooninin ye turu ra, ka o ke siman saraka ye. ⁸⁰ A nana ni belen saninlaman kelen ye, min gbiriya be garamu keme bo, o fanin wusunan na, ⁸¹ ani misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman kelen, min si ka san kelen bo, ka olugu ke saraka jenita ye. ⁸² A nana ni bakoronin kelen ye, ka o ke jurumunyafa saraka ye; ⁸³ a nana ni misi

fla ye, ani sagajigi looru, ani bakoronin looru, ani sagaden ceman looru, minw si ka san kelen bo, ka olugu ke ninsondiya saraka ye. Nin le kera Enan dence Ahira ta saraka ye.

⁸⁴ Musa ka turu saninman* ke sarakajenifen kan lon min na, Izirayeli kuntigiw ka fen minw di saraka ye janko ka sarakajenifen saninya k'a bla danna Ala ye, o fenw le ye nin ye. O ka tasa warigberaman tan ni fla le di, ani daga warigberaman tan ni fla, ani belen saninlaman tan ni fla. ⁸⁵ Tasa warigberaman bee kelen kelen tun ye kilo kelen ni garamu keme saba ye; daga warigberaman bee kelen kelen tun ye garamu keme wolonfla ye. O minanw bee lajennin ta warigbe kera kilo mukan ni naani, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. ⁸⁶ Belen saninlaman tan ni fla minw fara wusunan na, o bee kelen kelen tun ye garamu keme keme, ka kapa ni yoro saninman ta jate ye. O belenw ta sanin bee lajennin kera kilo kelen ni garamu keme fla. ⁸⁷ Began minw dira ka ke saraka jenita ye, o bee lajennin kera misitoran tan ni fla, ani sagajigi tan ni fla, ani sagaden ceman tan ni fla, minw si ka san kelen soro; o ka o siman sarakaw fana fara o kan. Bakoronin tan ni fla kera jurumunyafa saraka ye. ⁸⁸ Began minw dira k'a ke ninsondiya saraka ye, o bee lajennin kera misi mukan ni naani, ani sagajigi biwooro, ani bakoronin biwooro, ani sagaden ceman biwooro, minw si ka san kelen soro. Turu kera sarakajenifen kan ka ban minke, fen minw dira saraka ye janko k'a saninya k'a bla danna Ala ye, o le ye nin ye.

⁸⁹ Ni Musa tun ka don Ngonkunben fanibon kono, ka taga kuma ni Matigi Ala ye, a tun be Matigi Ala kumakan men ka bo jenugonya kesu* datugunan kan, seruben meleke bisigi fla cemance ra. A tun be kuma ni a ye o cogo le ra.

8

Saninfitinaw blacogo

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo Haruna ye, ko ni a be fitinadagaw bla fitinablanan kan, a y'a to fitinadaga wolonfla bee yeelen ye bo ka taga fitinablanan nafeyoro ra.»

³ Haruna k'a ke ten. A ka fitinadagaw bla, ka o pasin fitinablanan nafeyoro ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na. ⁴ Fitinablanan yoro bee tun lalagara ni sanin gbasinin le ye, k'a ta a sen na ka taga a bla fo a yirifyeren bisigiw ra. Matigi Ala tun k'a bisigiya min yira Musa ra, o tun k'a lalaga ka kapa ni o le ye.

Levi ta mogow blara danna Ala ta baara kama

⁵ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ⁶ «Levi ta mogow bo Izirayelimogow tow ra, ka o saninya. ⁷ I bena o saninya cogo min na, o ye nin ye: i be jurumun kafari ji seriseri o kan; o ko, o be o fari siw bee li, ka o ta faniw ko, ka o yere saninya. ⁸ O ye na ni misitoran kapaman kelen ye, ani siman saraka* min ka kan ka fara o kan, min ye mugu tentennin nooninin ye turu ra. Ele yere fana ye na ni misitoran kapaman kelen were ye, min bena ke jurumunyafa saraka* ye. ⁹ I be taga ni Levi ta mogow ye Ngonkunben fanibon* na fe, ka Izirayeli jama bee wele. ¹⁰ I be taga ni Levi ta mogow ye Matigi Ala na koro; Izirayelimogow be o borow la o kan. ¹¹ O ko, Haruna be Levi ta mogow lolo Matigi Ala na koro, ka o di Matigi Ala ma, i n'a fo Izirayelimogow be saraka min fifa, k'a di Ala ma. O cogo ra, Levi ta mogow

be bla Matigi Ala ta baara kama. ¹² O ko, Levi ta mɔgɔw be o borow la misitoranw kunw na. I be o misitoran kelen ke jurumunyafa saraka* ye, ka kelen ke saraka jenita* ye, janko ka Levi ta mɔgɔw ta jurumunw kafari. ¹³ I be Levi ta mɔgɔw lolɔ Haruna ni a dencew ja fe; o ko, i be o bla Ala ta baara kama, i n'a fo saraka fifata. ¹⁴ O cogo ra, i be Levi ta mɔgɔw faran ka bo Izirayelimogɔ tow ra. Levi ta mɔgɔw bena ke ne ta ye. ¹⁵ O ko, Levi ta mɔgɔw bena baara ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔno. I bena o saninya tan le, k'a ke i ko saraka min be fifa k'a di Matigi Ala ma. ¹⁶ Sabu olugu le dira ne ma Izirayelimogɔ tow no ra. Ne ka olugu le panawoloma Izirayelimogɔw dence folow bee no ra. ¹⁷ Sabu Izirayelimogɔw dence folow bee ye ne ta le ye; mɔgɔw den folow, ani beganw den folow bee. Lon min ne ka dence folow bee faga Misiran jamana ra, ne ka Izirayelimogɔw dence folow bee ke ne yere ta ye o lon na. ¹⁸ Ne ka Levi ta mɔgɔw ta Izirayelimogɔw dence folow bee no ra. ¹⁹ Ne ka Levi ta mɔgɔw di Haruna ni a dencew ma Izirayelimogɔw no ra, janko o ye baara ke Nɔgɔnkunben fanibon kɔno Izirayelimogɔw ye, ka Izirayelimogɔw ta jurumunw kafari o ye; ni o kera, ni Izirayelimogɔw ka gbara ne ta yoro saninman* na, kojugu si tana o soro.»

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye Levi ta mɔgɔw ta ko ra, Musa ni Haruna ni Izirayeli jama ka o bee ke Levi ta mɔgɔw ye. ²¹ Levi ta mɔgɔw ka o yere saninya, ka o ta faniw ko. O ko, Haruna ka o ke i ko saraka min be fifa k'a di Matigi Ala ma, ka o ta jurumunw kafari o ye, ka o saninya. ²² O ko, Levi ta mɔgɔw nana o ta baaraw damina Nɔgɔnkunben fanibon kɔno; Haruna ni a dencew le tun be o ta baaraw yira o ra. O cogo ra, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye Levi ta mɔgɔw ko ra, o ka o bee ke.

²³ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ²⁴ «Levi ta mɔgɔw ta baara fle nin ye: Levi ta cedenw bee ka kan ka don Nɔgɔnkunben fanibon ta baara ra, ka baara do ke, k'a damina a san mugan ni looru, ani minw temena o kan. ²⁵ Nka ni o si sera san bilooru ma, o ka kan ka o boro bo baara ra; o te baara ke tuun. ²⁶ O be se ka o balema tow deme o ta baaraw ra Nɔgɔnkunben fanibon kɔno, nka baara man kan ka ke olugu yere togora ta ye tuun. I ka kan ka Levi ta mɔgɔw ta baaraw di o ma nin cogo le ra.»

9

Jɔnyaban panagbe

¹ Izirayelimogɔw bonin ko Misiran, o san flanan karo folo ra, Matigi Ala kumana Musa fe, Sinayi kongokolon kɔno; a ko: ² «Izirayelimogɔw ka kan ka Jɔnyaban panagbe ke a kewagati ra. ³ Wagati min latigera, min ye nin karo tere tan ni naani ye, ni o sera aw ye panagbe ke terebenda fe. Aw y'a ke ka kapa ni ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigeninw bee ye.»

⁴ Ayiwa, Musa k'a fo Izirayelimogɔw ye ko o ye Jɔnyaban panagbe ke. ⁵ O ka Jɔnyaban panagbe ke san karo folo tere tan ni naani terebenda fe, Sinayi kongokolon kɔno. Matigi Ala tun ka kuma minw bee fo Musa ye, Izirayelimogɔw k'a ke ka kapa ni o bee ye.

⁶ Nka mogo do ma se ka Jɔnyaban panagbe ke o lon na, sabu olugu tun magara mogo do su ra, ka o yere lanogo. O lon yere ra, o mogo tagara Musa ni Haruna fe. ⁷ O tagara a fo Musa ye ko: «Anw saninyanin te, sabu an magara su do ra. Nka mun le be an bari ka an ta saraka di Matigi Ala ma ni Izirayelimogɔw tow ye, Jɔnyaban panagbe wagati ra?»

⁸ Musa ka o jaabi ko: «Aw ye ne makono, sani ne ye kuma do soro ka bo Matigi Ala fe aw ta ko ra.»

⁹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹⁰ «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko: «Aw ra, walama aw ta duruja natar ra, ni a kera ko mogow do ma saninya sabu a magara su do ra, walama ni mogow do tagara tagamajan do ra, o bee n'a ta, a tigi be se ka Jonyaban panagbe ke. ¹¹ Olugu bena a ke san karo flanan tere tan ni naani le ra, terebenda fe. O be sagaden sogo domu ni burufunubari ye, ani puguf laburu kunaman. ¹² O man kan k'a to a to ye si, o fana man kan k'a kolo do kari. O ka kan k'a ke ka kapa ni Jonyaban panagbe ta cifoninw bee ye. ¹³ Nka ni mogow min saninyanin lo, ni a fana ma taga tagama ra, o bee n'a ta, ni a ma Jonyaban panagbe ke a wagati ye ra, o tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli jamanadenw na; sabu a ma a ta saraka bo Matigi Ala ye a wagati ra. A ta jurumun hake bena ben a ye ra kan.»

¹⁴ «Lonan minw siginin be aw ce ra, ni o do b'a fe ka Jonyaban panagbe ke, ka Matigi Ala bonya, a ka kan k'a ke ka kapa ni Jonyaban panagbe ta sariyaw ni a cifoninw ye. Izirayelimogow fara lonan kan, o sariya kelen le bena ke aw bee kan.»

Sankaba jigira fanibon saninman kunna
(Bori 40.34-38)

¹⁵ Lon min na fanibon saninman* lora, sankaba jamijan nana fanibon saninman datugu, min ye Nogonkunben fanibon* ye. K'a ta wulada fe, fo o dugusagbe sogomada fe, a tora fanibon kunna; a tun be i ko tasuma. ¹⁶ K'a ta o wagati ra, a kera o cogo le ra wagati bee. Sankaba tun be fanibon datugu; ni su tun kora a be ke i ko tasuma. ¹⁷ Ni sankaba jamijan tun ka wuri ka bo fanibon kunna, Izirayelimogow tun be wuri ka taga. Ni sankaba jamijan tun tagara lo yoro min na, o tun be sigi o yoro ra. ¹⁸ Izirayelimogow tun be taga ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye, o fana tun be lo ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye. Ni sankaba jamijan tun tora fanibon saninman kunna ka wagati min ke, Izirayelimogow tun be to o sigiyoro ra o wagati bee ra. ¹⁹ Ni sankaba jamijan tun tora fanibon saninman kunna ka wagatijan ke, Izirayelimogow tun be Matigi Ala kan mina, o tun te taga. ²⁰ Tuma do, sankaba jamijan tun be to fanibon saninman kunna ka tere dama doron le ke; o tun be sigi ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye, o fana tun be taga ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye. ²¹ Tuma do, sankaba jamijan tun be to fanibon saninman kunna k'a ta wulada fe, ka se o dugusagbe sogomada doron ma; ni a tun wurira sogoma, Izirayelimogow tun be wuri ka taga. Ni sankaba jamijan tun wurira tuma o tuma, ni a kera tere fe, walama su fe, Izirayelimogow tun be wuri ka taga. ²² Ni sankaba jamijan tun tora fanibon saninman kunna ka tere fla le ke, walama karo kelen, walama san kelen, Izirayelimogow tun be to o sigiyoro ra, o tun te taga. Nka ni a tun wurira tuma o tuma, o tun be wuri ka taga. ²³ O tun be lo ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye, o fana tun be taga ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye. O tun be Matigi Ala ta kumaw le lamɛn, ka kapa ni a ta cifonin ye, a ka min fo Musa ye.

10

Burufiyeta fla

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Burufiyeta warigberaman fla lalaga, ni warigbe gbasinin ye. I bena o le ke ka jama lajen, ani ka jama lasomi

o tagatuma ra. ³ Ni o buru fla bee fiyera, jama bee ka kan ka na lajen i kɔrɔ, Nɔgɔnkunben fanibon* ja fe. ⁴ Ni buru kelen dɔrɔn fiyera, Izirayeli pamɔgɔ minw ye kerekejama kuntigiw ye olugu le bɛna lajen i kɔrɔ. ⁵ Ni aw ka buru fiye k'a kan bonya tuma min na, terebɔyanfan mɔgɔw be wuri ka taga. ⁶ Ni aw k'a fiye k'a kan bonya tuun a sipaga flanan na, woroduguyanfan mɔgɔw be wuri ka taga. Ni buru fiyera k'a kan bonya tuma o tuma, o be aw tagawagatiw le yira.

⁷ «Ni aw be jama lajen, aw be buru fiye, nka aw man kan k'a fiye k'a kan bonya. ⁸ Haruna dencew, minw ye sarakalasebagaw ye, olugu le ka kan ka o buruw fiye. O bɛna ke sariya wuribari le ye aw ni aw ta durujaw fe.

⁹ «Ni aw nana se aw yere ta jamana ra, ni aw juguw wurira aw kama, ni aw tagara o kere, aw ye buru fiye k'a kan bonya; ni o kera, o be ke sababu ye k'a to Matigi Ala, aw ta Ala b'a hakiri to aw ra, ka aw bɔsi aw juguw boro.

¹⁰ «Aw ka kan ka nin buruw fiye aw ta nɔgarilonw na fana, min ye aw ta nanagbelonw ye, ani aw ta karokura nanagbew. Aw ye buru fiye aw ta saraka jenitaw*, ani aw ta ninsɔndiya sarakaw* bɔwagatiw ra; o bɛna ke sababu ye k'a to Matigi Ala b'a hakiri to aw ra. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

Izirayeli bɔra Sinayi ka taga se Mohabu

(10-21)

Izirayelimɔgɔw ka sira ta tuun

¹¹ Izirayelimɔgɔw bɔnin kɔ Misiran, o san flanan, karo flanan tere mugan, sankaba jamijan wurira ka bɔ Nɔgɔnkunben fanibon* kunna, Ala ta jenɔgɔnya kesu* tun be min kɔnɔ. ¹² O kera minke, Izirayelimɔgɔw wurira ka bɔ Sinayi kongokolon yɔrɔ ra ka taga. Sankaba tagara o ja, ka taga lɔ Paran kongokolon kunna.

¹³ O le tun kera o ta tagama fɔlɔ ye, ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fɔ Musa ye.

¹⁴ Jenkuru minw be Zuda ta jamaba ra, olugu le konna ka taga ni o ta darapo ye. O jamaba ra, Aminadabu dence Nason le tun ye Zuda ta jenkuru kuntigi ye, ¹⁵ Suwari dence Netaneheli tun ye Isakari ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye, ¹⁶ Helɔn dence Eliyabu tun ye Zabulon ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye. ¹⁷ O kɔ, o ka fanibon saninman* waraga, Gerisonkaw, ani Merarikaw k'a ta ka taga.

¹⁸ O kɔ, jenkuru minw be Ruben ta jamaba ra, olugu ka sira mina ka taga ni o ta darapo ye. O jamaba ra, Sedehuri dence Elisuri le tun ye Ruben ta jenkuru kuntigi ye, ¹⁹ Surisadayi dence Selumiyeli tun ye Simeyon ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye, ²⁰ Deweli dence Eliyasafu tun ye Gadi ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye.

²¹ O kɔ, Kehatika minw be minan saninmanw ta, olugu ka sira mina. Ni Izirayelimɔgɔw tun tagara lɔ yɔrɔ o yɔrɔ, o tun ka kan ka fanibon saninman* lɔ sani Kehatikaw ye se yi. ²² Jenkuru minw be Efirayimu ta jamaba ra, olugu tagara ni o ta darapo ye. O jamaba ra, Amihudi dence Elisama le tun ye Efirayimu ta jenkuru kuntigi ye, ²³ Pedasuri dence Gamiliyeli tun ye Manase ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye, ²⁴ Gidehoni dence Abidan tun ye Boniyaminu ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye.

²⁵ A laban, jenkuru minw be Dan ta jamaba ra, olugu gbanna tɔw kɔ ni o ta darapo ye. Olugu le tun be ke jama tɔw bee kɔ fe. O jamaba ra,

Amisadayi dence Ahezeri le tun ye Dan ta jenkuru kuntigi ye, ²⁶ Okiran dence Pagiyeli tun ye Aseri ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye, ²⁷ Enan dence Ahira tun ye Nefitali ta mɔgɔw ta jenkuru kuntigi ye.

²⁸ Ni Izirayelimɔgɔw tun bɔra o sigiyɔɔ ra ka sira mina, o ta jenkuruw tun be tugu jɔgɔn ko nin cogo le ra ka taga.

²⁹ Ayiwa, Musa kumana Hobabu fe, min ye a burance Madiyanka Reweli dence ye; a ko: «Matigi Ala k'a fo an ye ko a bena yɔɔ min di an ma, an be tagara o yɔɔ le ra. Na an ye taga; ni o kera, an bena kopuman ke i ye, sabu Matigi Ala ka layiri ta ko a bena kopuman caman ke Izirayelimɔgɔw ye.» ³⁰ Hobabu ko: «Ne te taga; ne be seko ka taga ne yere ta jamana le ra, ne ta mɔgɔw fe.» ³¹ Musa ko: «Sabari, kana bo an ko, sabu an be se ka sigi yɔɔ minw na kongokolon kɔnɔ, ele le ka o yɔɔw lon; na, i bena bla an ja ka sira yira an na. ³² Ni i ka taga ni an ye, ni Matigi Ala nana kopuman o kopuman ke an ye, i bena do sɔɔ o ra.»

³³ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw bɔra Matigi Ala ta kuru yɔɔ ra, ka tere saba ke tagama ra. Matigi Ala ta jenjɔgɔnya kesu* tun be o ja o tere saba kɔnɔ, ka taga nenekiri yɔɔ jini o ye.

³⁴ Ni o tun ka wuri tuma o tuma ka bo o sigiyɔɔ ra, Matigi Ala ta sankaba jamijan tun be ke o kunna tere fe.

³⁵ Ni o tun be jenjɔgɔnya kesu ta tuma o tuma ko o be taga, Musa tun b'a fo ko:

«E, Matigi Ala, i wuri,
ka i juguw bee janjan;
i koninyabagaw bee ye bori i ja.»

³⁶ Ni o tun be a lajigi tuma o tuma, a tun b'a fo ko:

«E, Matigi Ala, i kɔsegi ka na!
Na sigi Izirayeli ta mɔgɔ waga caman camanw ce ra tuun!»

11

Ala ka tasuma lajigi Izirayelimɔgɔw kan

¹ Lon do, Izirayelimɔgɔw ka Matigi Ala jaraki ni kuma caman ye, o ta sege koson. Matigi Ala ka o men minke, o ma diya a ye, a dimina kosebe. A k'a ta tasuma mana o ce ra, ka o ta sigiyɔɔ kerefeyɔɔ jeni. ² Mɔgɔw kasira Musa no fe. Musa ka Matigi Ala daari; tasuma fagara.

³ O ka o yɔɔ tɔgɔ la ko Tabera, ko sabu Matigi Ala ta tasuma manana mɔgɔw ce ra.

Izirayelimɔgɔw kasira sogo no fe

⁴ Ayiwa, siya were mɔgɔ minw tun be ni Izirayelimɔgɔw ye, Misiran ta domunifenw lɔgɔ gbanna olugu ra. Izirayelimɔgɔw fana wurira ka kasi tuun, ko: «E, jon le bena sogo di an ma yan, an ye a domu sa? ⁵ A fle, an tun be jege minw domu gbansan Misiran, an hakiri be jigira o bee ra, ani konkɔnburu, ani nzere, ani puwaro, ani jaba, ani layi. ⁶ Nka sisan an son jara; lon o lon an ja te foyi were ra ni nin mane kelen te.»

⁷ Ayiwa, mane tun be i ko simankise do, k'a ja gbe i ko bideliyomuyiri ta ji. ⁸ Izirayelimɔgɔw tun be bo ka taga a ce, ka na a si ni wuguw ye, walama k'a susu kolon kɔnɔ; dɔw tun b'a tobi daga kɔnɔ, walama k'a ke njomi ye. A timiya tun be i ko njomi. ⁹ Ni gomiji tun jigira su fe Izirayelimɔgɔw sigiyɔɔ ra, mane fana tun be jigi.

¹⁰ Ayiwa, Musa k'a ye ko gbaw bɛɛ ta mɔgɔw bɛ kasira o ta fanibonw donda ra. Matigi Ala dimina kosebɛ. Musa fana jusu kasira. ¹¹ A ko Matigi Ala ma ko: «Mun na i ka i ta jɔnce jusu kasi tan? Mun kosɔn i ma makari ne ra, fɔ i ka nin jama bɛɛ doni ta k'a la ne kan sa? ¹² Yala ne le ka nin mɔgɔw bɛɛ kɔnɔta wa, walama ne le ka o woro wa? Mun na i ko ne ye o ta i ko denɛnin lamɔbaga bɛ a ta cogo min na, ka taga ni o ye fɔ o ta jamana ra, i ka jamana min layiri ta o bemaw ye? ¹³ Ne bena sogo sɔrɔ min k'a di nin mɔgɔw bɛɛ ma? A flɛ, o bɛ kasira ne da ra ko ne ye sogo di o ma o b'a domu! ¹⁴ Ne kelen koni tɛ se nin mɔgɔw bɛɛ kɔrɔ tuun. O doni ka gbiri ne ma. ¹⁵ Sani i ye nin tɔrɔrɔ la ne kan, ne bɛ i daari, ko ni ne ko ka di i ye, i ye ne faga kunkelen, janko ne yɛɛ na kana ne ta pani tɔ ye.»

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «I bɛ Izirayeli cɛkɔrɔba minw jate ko o ye jama cɛkɔrɔbaw ye, ani jama kuntigiw, olugu cɛ biwolonfla wele ka o lajɛn ne na kɔrɔ. Na ni o ye Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra, o ye na lɔ ni i ye ne na kɔrɔ yi. ¹⁷ Ne bena jigi ka na kuma i flɛ o yɔrɔ ra. Nin min bɛ i kan, ne bena o dɔ don olugu fana ra; olugu bena i demɛ ka jama doni ta; i kelen tɛna o doni ta tuun. ¹⁸ A fɔ jama ye ko o ye o yɛɛ saninya sani sini cɛ; ko o bena sogo domu, sabu o kasira Matigi Ala toro kɔrɔ, ko: «Jɔn le bena sogo di an ma yan, an b'a domu sa? Misiran le tun ka di an na!» Ayiwa, Matigi Ala bena sogo di aw ma, aw b'a domu. ¹⁹ Nka aw tɛna a domu k'a dan tere kelen ma dɛ, walama tere fla, walama tere looru, walama tere tan, walama tere mugan; ²⁰ aw bena a domu fɔ karo kelen le; k'a domu fɔ ka taga a bɔ aw nunwow flɛ, fɔ ka taga a lɔgɔ bɛɛ bɔ aw ra pewu. Sabu Matigi Ala min bɛ aw cɛ ra, aw ka ale le mafiyanya. Aw kasira a na kɔrɔ ko: «Mun kosɔn an bɔra Misiran?» »

²¹ Musa ko Matigi Ala ma ko: «Ne bɛ nin jama min cɛ ra, o cɛw ye cɛ waga kemɛ wɔrɔrɔ (600 000). Ele ko i bena sogo di o ma o b'a domu fɔ karo kelen! ²² Hali ni an ka sagaw, ani baw, ani misiw bɛɛ le faga o ye, yala o bena o wasa wa? Walama ni an ka kɔgoji jɛgɛw bɛɛ mina o ye, yala o bena o wasa wa?»

²³ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «O tuma ne ta baraka le ka dɔgɔ wa? Ne ka min fɔ, ni o bena kɛ can ye, walama ni a tɛna kɛ can ye, i yɛɛ bena o ye sisan.»

Ala k'a ta baraka don cɛkɔrɔba biwolonfla bɛɛ ra

²⁴ Ayiwa, Musa bɔra ka taga Matigi Ala ta kuma fɔ jama ye. A ka Izirayeli cɛkɔrɔbaw cɛ biwolonfla panawoloma, ka o lajɛn, ka o lɔlɔ ka fanibon saninman* lamini. ²⁵ Matigi Ala jigira sankaba jamijan cɛ ma, ka na kuma ni Musa ye. Nin min tun bɛ Musa kan, a ka o dɔ ta ka o don o cɛkɔrɔba biwolonfla ra. Nin jigira o kan minke dɔrɔn, o ka kɛ cirayakumaw fɔ ye; nka a danna o wagati dɔrɔn ma.

²⁶ Cɛ fla tun bɛ yi, kelen tɔgɔ ye ko Elidadi, tɔ kelen tɔgɔ ye ko Medadi; olugu tun tora o ta sow kɔnɔ. Nin jigira olugu fana kan, sabu o tɔgɔw tun sebera ni tɔw ye, nka o tun ma taga fanibon saninman* kɔrɔ. Olugu fana tun bɛ cirayakumaw fɔra. ²⁷ Kanbelennin dɔ borira ka taga a fɔ Musa ye, ko: «Elidadi ni Medadi bɛ ciraya kera Izirayelimɔgɔw cɛ ra!»

²⁸ Ayiwa, Nuni dence Yosuwe, min tun ye Musa ta baaraden ye kabini a denmisenman, ale pɛrɛnna, ko: «Ne matigice Musa, a fɔ ko o y'a dabla!» ²⁹ Musa k'a jaabi ko: «Nangboya le bɛ aw ra ne kosɔn wa? Ala m'a kera ko Matigi Ala ta mɔgɔw bɛɛ ye kɛ ciraw ye, Matigi Ala ye a ta Nin lajigi o bɛɛ kan.»

³⁰ O kɔ, Musa ni Izirayeli cekɔrobaw sekɔra ka taga o sigiyɔro ra.

Ala ka wɔloninw lana

³¹ Ayiwa, Matigi Ala ka fɔɔ do fiye; o fɔɔ nana ni wɔloninw ye ka bɔ kɔgoji fan na, ka na o bɔn Izirayelimɔgow ta sigiyɔro laminiw bɛɛ ra. Mɔgo tun bɛ se ka tere kelen tagama kɛ ka taga dugu lamini bɛɛ ra, i tun bɛ o kɔnɔw sɔro yi; o tun tonna ɔgoɔn kan dugu ma k'a se fɔ nɔngɔn* na fla. ³² Mɔgow bɔra ka o kɔnɔw mina o lon tere bɛɛ, ani o su bɛɛ, ani o dugusagbɛ tere bɛɛ. Mɔgo si tun tɛ yi ni min ta tun ka dɔgo ni homeri† na tan ye. O bɛɛ ka o kɔnɔw sogo lala o ta yɔrɔw kɛɛ fɛ ka o ja. ³³ Ayiwa, ka sogo to o da ra, hali o m'a nimi ka ban fɔlo, Matigi Ala dimina o kɔro kosebɛ; a ka banajuguba bla o ra. ³⁴ O ka o yɔro tɔgo la ko Kiburɔti Hatava‡, sabu bana ka minw faga o ta sɔnjuguya kosɔn, o ka olugu su don o yɔro le ra.

³⁵ Izirayelimɔgow bɔra Kiburɔti Hatava ka taga Haserɔti; o tora Haserɔti.

12

Mariyamu ni Haruna ka Musa dɔgoya

¹ Ayiwa, Mariyamu ni Haruna nana kɛ Musa kɔrofo ye a ta Kusika muso ta ko kosɔn; sabu Musa tun ka Kusika muso do furu. ² O k'a fo ko: «Yala Matigi Ala bɛ kuma Musa dɔron le fɛ wa? Yala a tɛ kuma anw fana fɛ wa?» Ayiwa, Matigi Ala ka o kuma men.

³ K'a sɔro Musa tun ye mɔgo sabarininba le ye. A ɔgoɔn mɔgo sabarinin tun tɛ dugukolo ko kan.

⁴ O yɔronin bɛɛ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ni Mariyamu ye ko: «Aw mɔgo saba bɛɛ ye bɔ ka na ɔgoɔnkunben fanibon* donda ra.» O saba bɛɛ bɔra ka na. ⁵ Matigi Ala jigira ka na sankaba jamijan na, ka na lo fanibon saninman donda ra. A ka Haruna ni Mariyamu wele. O mɔgo fla bɛɛ gbarara. ⁶ A ko: «Aw ye ne ta kuma lamɛn ka ja. Ni mɔgo do ka kɛ Matigi Ala ta cira ye aw cɛ ra, ne bɛna ne yɛɛ yira o tigi ra ni tagamasiyɛnw le ye; ne bɛna kuma a fɛ sikow le ra. ⁷ Nka ne ta jɔnce Musa ta tɛ ten; ale ye kankelentigi le ye ne ta mɔgow bɛɛ cɛ ra. ⁸ Ne bɛ kuma ni a ye da ni da, k'a gbɛya a ye; ne tɛ kuma kɔro dogo a ma. A bɛ Matigi Ala cogo yɛɛ le ye a ja ra. O ra, mun na aw ma siran ka ne ta jɔnce Musa dɔgoya?»

⁹ Matigi Ala dimina o kɔro kosebɛ. A bɔra o kɔro ka taga.

¹⁰ Sankaba bɔra fanibon saninman* konna minke dɔron, farirabana do ka Mariyamu mina, k'a fari bɛɛ gbɛ pepepe. Haruna k'a ja munu ka Mariyamu fla, a k'a ye ko o bana bɛ a fari ra. ¹¹ Haruna ko Musa ma ko: «Ne matigice, sabari, i kana a to an ta jurumun hake ye ben an kan. Anw ka hakirintanyako le kɛ nin ye. ¹² I kana a to an balemamuso ye kɛ i ko den min sanin bɔra a bamuso kɔno ni a fari tarance torinin ye.»

¹³ Musa ka Matigi Ala daari ni kanba ye ko: «E, Ala, ne bɛ i daari ko i ye a kenɛya.» ¹⁴ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «Ni a face le tun ka daji tu a ja kan, yala a tun tena to ni o maroya ye fo tere wolonfla wa? Aw y'a labo dugu kɔno, k'a to a kelen na fo tere wolonfla; o kɔ, aw y'a to a ye na.» ¹⁵ O

* **11:31** 11.31 Nɔngɔn na kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma. † **11:32** 11.32 Homeri tun ye sumanikeminanba do ye min kɔno tun bɛ litiri kɛmɛ naani bo; a fanin gbiriya tun bɛ kilo kɛmɛ fla bo. ‡ **11:34** 11.34 Kiburɔti Hatava kɔro ye ko: sɔnjuguya ta kaburu.

ka Mariyamu labo mɔgɔw cɛ ra, k'a bla a kelen na fɔ tere wolonfla. Jama ma wuri ka bɔ o yɔrɔ ra fɔ ka taga Mariyamu kɔsegi ka na.

¹⁶ O kɔ, Izirayelimɔgɔw bɔra Haserɔti, ka taga sigi Paran kongokolon kɔnɔ.

13

Mɔgɔ minw cira ka taga Kanaana jamana fle (Sariya 1.19-33)

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Ne ka layiri ta ko ne bɛna Kanaana jamana min di Izirayelimɔgɔw ma, mɔgɔ dɔw ci ka taga o jamana yaala. Kuntigi kelen kelen bɔ gbaw bɛɛ ra ka olugu ci.» ³ Musa ka o mɔgɔw ci ka bɔ Paran kongokolon yɔrɔ ra, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. O bɛɛ tun ye Izirayeli kuntigi dɔw le ye.

⁴ O mɔgɔw tɔgɔw ye nin ye:

Min bɔra Rubɛn ta gba ra, o tun ye Zakuri dence Samuha ye.

⁵ Min bɔra Simeyɔn ta gba ra, o tun ye Hɔri dence Safati ye.

⁶ Min bɔra Zuda ta gba ra, o tun ye Yefune dence Kalebu ye.

⁷ Min bɔra Isakari ta gba ra, o tun ye Yusufu dence Igali ye.

⁸ Min bɔra Efirayimu ta gba ra, o tun ye Nuni dence Hoze ye.

⁹ Min bɔra Boniyaminu ta gba ra, o tun ye Rafu dence Paliti ye.

¹⁰ Min bɔra Zabulon ta gba ra, o tun ye Sodi dence Gadiyeli ye.

¹¹ Min bɔra Yusufu dence Manase ta gba ra, o tun ye Susi dence Gadi ye.

¹² Min bɔra Dan ta gba ra, o tun ye Gemali dence Amiyeli ye.

¹³ Min bɔra Aseri ta gba ra, o tun ye Mikayilu dence Seturi ye.

¹⁴ Min bɔra Nɛfitali ta gba ra, o tun ye Wofisi dence Nabi ye.

¹⁵ Min bɔra Gadi ta gba ra, o tun ye Maki dence Geweli ye.

¹⁶ Musa ka mɔgɔ minw ci ka taga jamana yaala, olugu tɔgɔw le ye nin ye. Musa ka Nuni dence Hoze tɔgɔ la ko Yosuwe.

¹⁷ Musa ka o ci ko o ye taga Kanaana jamana yaala. A k'a fɔ o ye ko: «Aw ye temɛ woroduguyanfan na, ka yɛlɛn ka taga kuruyɔrɔw ra. ¹⁸ Aw ye taga jamana fle, k'a lon a bɛ cogo min na, k'a lon ni a mɔgɔw baraka ka bon walama ni o baraka ka dɔgɔ, ni o ka ca walama ni o man ca. ¹⁹ Ka o ta jamana cogoya fle, k'a lon ni a ka di, walama ni a man di; k'a o ta duguw cogoya fle, ni o lamininin lo ni kogow ye walama ni o lamininin tɛ. ²⁰ Aw ye dugukolo cogoya fle, ni a ka di walama ni a man di, ni yiriw b'a ra walama ni yiri t'a ra. Aw ye jija ka na ni jamana yiriden dɔw ye fana.»

O wagati tun ye rezen fɔlow mɔwagati le ye.

²¹ O tagara ka taga jamana yaala, k'a ta Zini kongokolon yɔrɔ ra, ka taga se fɔ Rehɔbu, Hamati dugu donda ra. ²² O temɛna woroduguyanfan na ka taga se Heburɔn, Ahiman ni Sesayi ni Talimayi ta mɔgɔw, minw ye Anakikaw* ye, olugu tun bɛ o yɔrɔ ra. Heburɔn dugu tun sigira ka san wolonfla ke, Sohan dugu ka sɔrɔ ka sigi Misiran jamana ra.

²³ O sera Esikɔli ko yɔrɔ ra minke, o ka rezen yiriboro dɔ tige ni a rezenmɔw ye; cɛ fla ka o dulon bere dɔ ra k'a la o kan na. O ka Gerenadimɔw, ani toromɔw fana tige.

²⁴ O yɔrɔ tɔgɔ lara ko Esikɔli† ta kɔ, sabu Izirayelimɔgɔw ka rezenmɔ tizan kelen tige yi.

* **13:22** 13.22 Anakikaw le konna ka sigi Kanaana jamana ra. Mɔgɔ belebele jamijan dɔw lo.

† **13:24** 13.24 Esikɔli kɔrɔ ye ko: tizan.

Ciradenw sekora ka na

²⁵ Ayiwa, o mɔgɔw ka jamana yaala fɔ tere binaani; o kɔ, o sekora ka na. ²⁶ O nana minke, o tagara Musa ni Haruna ni Izirayeli jama bɛɛ lajennin fɛ Kadɛsi, Paran kongokolon kɔnɔ. O ka min ye, o ka o lakari Musa ni Haruna ni Izirayeli jama bɛɛ ye; o ka jamana yiridenw fana yira o ra. ²⁷ O ka o ta tagama dantige Musa ye, ko: «I ka an ci jamana min na, an sera yi. Can ra jamanaruman lo, nɔnɔ ni li bɛ woyo jamana min na. A yiriden dɔw ye nin ye. ²⁸ Nka mɔgɔ minw bɛ o jamana ra, olugu baraka ka bon. O ta duguw laminina ni kogow ye; o duguw ka bonbon fana. An ka Anaki ta mɔgɔw fana ye yi. ²⁹ Amalekikaw bɛ jamana woroduguyanfan na, Hetikaw, ani Yebusikaw, ani Amɔrikaw bɛ kuruyɔrɔw ra; Kanaanakaw bɛ kɔgɔjida ra, ani Zuriden bada yɔrɔw ra.»

³⁰ Mɔgɔw nana kɛ Musa jaraki ye minke, Kalebu k'a fɔ o ye ko o ye je. A ko: «An ye taga ben jamana kan k'a mina; an bɛna se o ra, sigiya t'a ra!»

³¹ Nka minw tun tagara ni a ye, olugu ko: «An tɛ se ka nin mɔgɔw kere, sabu o baraka ka bon ni an ta ye.» ³² O ka jamana cogo lakari k'a juguya Izirayelimɔgɔw ye. O ko: «Anw tagara nin jamana min yaala k'a yɔrɔw fɛ, o jamana bɛ mɔgɔw domu le. An ka mɔgɔ o mɔgɔ ye, o bɛɛ ye mɔgɔ janjanw ye. ³³ An ka mɔgɔ belebele jamijanw ye, Anaki ta mɔgɔw, minw ta siya ye mɔgɔjanw ye. Anw ka an yere ye o kɔrɔ i ko tɔnw, olugu fana ka an ye o ja kɔrɔ o cogo le ra.»

14

Izirayelimɔgɔw murutira

¹ O lon su fɛ, Izirayeli jama bɛɛ ka o kan kɔrɔta ka kasi ni kanba ye. ² O ka Musa ni Haruna jaraki; jama bɛɛ k'a fɔ o ma ko: «E, hali an tun ye sa Misiran sa, walama kongokolon kɔnɔ! ³ Mun le kosɔn Matigi Ala bɛ tagara ni an ye nin jamana ra dɛ, k'a to o ye an faga ni kerekemuru ye? O bɛna an musow ni an denw mina. Ni an sekora Misiran, o tena fisaya an ma wa?» ⁴ O k'a fɔ nɔgɔn ye ko: «An ye mɔgɔ dɔ janawoloma ka o kɛ an namɔgɔ ye, ka sekɔ ka taga Misiran!»

⁵ Musa ni Haruna k'a ye ten minke, o ka o yere firi dugu ma, ka o ja biri dugu ma Izirayeli jama bɛɛ lajennin ja kɔrɔ. ⁶ Nuni dence Yosuwe ni Yefune dence Kalebu, olugu minw tun tagara jamana yaala fana, olugu dimina ka o ta deregew mina ka o faran. ⁷ O k'a fɔ Izirayeli jama bɛɛ ye ko: «An donna jamana min kɔnɔ k'a yaala, o jamana ka ni kosebe. ⁸ Ni a diyara Matigi Ala ye, a bɛna taga an ladon o jamana ra, k'a di an ma; nɔnɔ ni li bɛ woyo o jamana ra. ⁹ Nka aw kana muruti Matigi Ala kama, aw ja kana tige nin jamana mɔgɔw kosɔn; sabu an bɛna o bɛɛ latunu ka bɔ yi. Kɔrɔsibaga tɛ olugu fɛ min bɛ se ka o tanga, k'a sɔrɔ Matigi Ala bɛ ni anw ye. O ra, aw kana siran o ja.»

¹⁰ O ka o fɔ minke, jama bɛɛ lajennin wurira ko o bɛ o bon nin kabakuru ye. O wagati yere ra, Matigi Ala nɔrɔrɔ yirara Nɔgɔnkunben fanibon* konna Izirayelimɔgɔw bɛɛ ja na.

Musa ka Ala daari jama ye

¹¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Wagati juman le nin mɔgɔw bɛna ne mafiyenyari dabra dɛ? Ne ka kabakoba minw bɛɛ kɛ o cɛ ra, wagati juman le o bɛna o hakiri to o ra, ka la ne ra? ¹² Ne bɛna banajuguw lase o ma, ka

o halaki. Nka ne bena ele Musa ta duruja ke siya do ye, min ka bon, ani min baraka ka bon ni olugu ta ye.»

¹³ Musa ka Matigi Ala jaabi ko: «O tuma i ka nin mogow labo Misiranka minw ce ra i ta sebagaya baraka ra, olugu bena nin ko men. ¹⁴ Olugu fana bena o ko fo yan jamana mogow ye. K'a soro olugu k'a men ko ele Matigi Ala be ni nin mogow ye, ko i be i yere yira o ra na ni na, ko i be ke sankaba jamijan na tere fe, janko ka sira yira o ra, ko i be ke tasumamana jamijan na su fe, ka bla o na, ka taga. ¹⁵ Ayiwa, ni i ka na nin mogow bee faga yoronin kelen na tan, siya minw ka i ko men, olugu bena a fo ko: ¹⁶ <Matigi Ala karira nin mogow ye ko a bena jamana min di o ma, a ma na se ka o ladon o jamana ra tuun. O koson a ka o bee faga kongokolon kono.> ¹⁷ O ra, ne be i daari Matigi Ala, ko i ye i ta sebagaya yira, i n'a fo i tun k'a fo cogo min na, ko: ¹⁸ <Matigi Ala te dimi jona; a ta pumanya ka bon. A be terenbariya ni hakekow yafa mogow ma. Nka a te kojogukebaga jarakibari to. A be faw ta hakew bo o denw na, fo ka taga se o ta duruja sabanan ni a naaninan ma.> ¹⁹ O koson, Matigi Ala, i ta pumanyaba koson, nin mogow ta terenbariya yafa o ma, i n'a fo i yafara o ma cogo min na kabini an bora Misiran fo ka na se yan.»

²⁰ Matigi Ala ko: «Ne be yafa o ma ka kapa ni i ta kuma ye. ²¹ Nka ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ani i n'a fo ne Matigi Ala ta bonya ka dugukolo yoro bee fa, ²² nin mogow minw ka ne ta noro ye, ani ne ka kabako minw ke Misiran, ani kongokolon kono, o minw sigiyara ne ra ka se fo sinaga tan, minw ma son ka ne lamen, ²³ o si na tena nin jamana ye, ne tun ka jamana min layiri ta o bemaw ye; min o min ka ne mafiyenya, o si tena o jamana ye. ²⁴ Nka i n'a fo ne ta baaraden Kalebu ta miiriya ni tow ta ma ke kelen ye, ani i n'a fo a ka ne ta sira tagama ni a jusukun bee ye, o koson a tagara o jamana min yaala, ne bena a ladon o jamana ra; o jamana bena ke a ta durujaw ta ye. ²⁵ Ayiwa, Amalekikaw, ani Kanaanakaw siginin be dingakonoyoro ra. Sini aw ye seko ka taga kongokolon kono tuun, Kogojiwulen fan na.»

Izirayelimogow ta kojugu hake bena bo o ra

²⁶ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye tuun ko: ²⁷ «Nin mogojuguw bena ne mafiyenyari dabra wagati juman le? Sabu Izirayelimogow be mafiyenyakan minw fora, ne ka o mafiyenyakanw men. ²⁸ O koson, a fo o ye ko Matigi Ala ko: <Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ko ne toro ka kuma min men aw fe, ne bena o le ke aw ra. ²⁹ O tun ka aw minw bee jate, aw minw ka san mugan soro, ani minw temena o kan, aw minw ka ne mafiyenya, aw bee bena benben ka sa kongokolon kono. ³⁰ Ne tun karira ko ne bena aw sigi jamana min na, aw si tena don o jamana ra, fo Yefune dence Kalebu, ani Nuni dence Yosuwe. ³¹ Aw tun ko mogow bena aw den minw mina, ne bena olugu le ladon o jamana kono; aw banna o jamana min na, olugu le bena taga o diyabo. ³² Nka aw yere koni, aw bena benben ka sa kongokolon kono yan. ³³ Aw denw bena beganw gben kongokolon kono yan fo san binaani; aw ta terenbariyaw hake bena bo olugu ra, fo ka taga a to aw bee ye benben ka sa kongokolon kono. ³⁴ Aw ka tere binaani le ke ka jamana yaala; aw ta terenbariyaw hake bena bo aw ra fo san binaani fana. Tere kelen kelen bee be ke san kelen ye. Ni o kera, fen min togo ye ko ka ban ne ta ma, aw bena o silon.»

³⁵ « ‹Ne Matigi Ala, ne kumana; sigiya t'a ra, ne bena nin kow ke nin mɔgɔjuguw ra, sabu o benna kelen ma ka wuri ne kama. O bee bena benben nin kongokolon kɔnɔ yan ka sa.› »

³⁶ Ayiwa, a kera ten, Musa tun ka mɔgɔ minw ci ka taga jamana yaala, o mɔgɔw ra minw tun sekora ka na jamana cogo lakari k'a juguya ka o kibarojugu janjan, k'a to mɔgɔw ka Musa mafiyenya, ³⁷ o mɔgɔ minw tun ka jamana ta ko lakari k'a juguya, olugu barara ka sa yɔrɔnin kelen na Matigi Ala na kɔrɔ. ³⁸ O mɔgɔ minw bee tun tagara jamana yaala, o mɔgɔw ra, Nuni dence Yosuwe, ani Yefune dence Kalebu dɔrɔn le ma sa.

Izirayelimɔgɔw ka sira ta o yere ma
(Sariya 1.41-46)

³⁹ Ayiwa, Musa ka o kow lakari Izirayelimɔgɔw bee ye minke, o jusu kasira kosebe. ⁴⁰ O dugusagbe sɔgɔmada joona fe, o wurira ka ke yelen ye ka taga kuruyɔrɔw fan na. O ko: «An ka jurumun ke; Matigi Ala ka yɔrɔ min layiri ta an ye, sisan an b'a fe ka taga yi.» ⁴¹ Musa ko o ma ko: «Mun kosɔn aw be Matigi Ala ta kuma sɔsɔ? Nin ko tena na. ⁴² Aw kana taga, sabu Matigi Ala te ni aw ye. Aw juguw bena aw kere ka se aw ra; ⁴³ sabu Amalekikaw ni Kanaanakaw bena lo aw na, ka aw kere, ka aw faga ni kerekemuru ye. Matigi Ala tena ke ni aw ye, sabu aw banna Matigi Ala ra.»

⁴⁴ O bee n'a ta, Izirayelimɔgɔw ka o kun gbeleya ka ke yelen ye ka taga kuruyɔrɔw ra. Nka Matigi Ala ta jenɔgɔnya kesu* ma bo a sigiyɔrɔ ra, Musa fana ma bo a sigiyɔrɔ ra. ⁴⁵ Amalekikaw ni Kanaanaka minw siginin be o kuruyɔrɔw ra, olugu nana ben o kan, ka o gben ka taga fo Hɔrima.

15

Siman sarakaw ni rezenji sarakaw

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Kuma Izirayelimɔgɔw fe, k'a fo o ye ko ne bena jamana min di aw ma, k'a ke aw sigiyɔrɔ ye, ni aw nana taga don o jamana ra, ³ ni aw ko aw be saraka do jeni tasuma ra Matigi Ala ye, min kasa ka di Matigi Ala ye, misi, walama saga, walama ba, ni a kera saraka jenita* le ye, walama dajurudafa saraka, walama diyanya saraka, walama ni aw b'a bo aw ta nanagbe do le wagati ra, ⁴ mɔgɔ min be o saraka bo, o tigi ka kan ka mugu tentennin kilo saba nɔɔni ni turu litiri kelen ni tarance ye, ka o ke siman saraka* ye ka o fara o saraka kan. ⁵ Ni a be sagaden le ke saraka jenita ye walama ninsɔndiya saraka ye, a ka kan ka rezenji litiri kelen ni tarance ke rezenji saraka* ye, ka o fara o saraka bee kan. ⁶ Ni a ta saraka ye sagajigi le ye, a ye mugu tentennin kilo wɔɔrɔ nɔɔni ni turu litiri fla ye, ka o ke siman saraka ye ka o fara a kan, ⁷ ka rezenji litiri fla ke rezenji saraka ye, ka o fana fara a kan. O be ke saraka ye, min kasa ka di ne Matigi Ala ye.

⁸ «Ni aw be misiden ceman do le di k'a ke saraka jenita ye, walama dajurudafa saraka ye, walama ninsɔndiya saraka* ye, ⁹ aw ye mugu tentennin kilo kɔnɔntɔn nɔɔni ni turu litiri saba ye, ka o ke siman saraka ye ka o fara o misiden kan, ¹⁰ ka rezenji litiri saba ke rezenji saraka ye, ka o fana fara a kan. Saraka jeninin lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye.

¹¹ «Misitoran bee, ani sagajigi bee, ani sagaden bee, ani baden bee ta saraka be laben nin cogo le ra. ¹² Ni aw ta sarakaw ka ke da o da ye, aw ka

kan ka o bee kelen kelen ta siman saraka ni o ta rezenji saraka bo danna ka o fara a kan. ¹³ Izirayeli jamanaden bee ka kan k'a ke nin cogo le ra, ni a b'a fe ka saraka jeni tasuma ra, k'a ke saraka ye min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁴ Lonan minw fana be aw ce ra, ni teme bagaw lo, walama ni o siginin lo aw fe kabini wagatijan, ni o do b'a fe ka saraka jeni tasuma ra, saraka min kasa ka di ne Matigi Ala ye, olugu fana ka kan k'a ke aw ta kecogo le ra. ¹⁵ Jama bee ka kan ka tagama nin cifonin kelen le kan, aw ni lonan minw bee siginin be aw fe. Nin ye cifonin wuribari le ye aw ta durujaw bee fe. Aw ni lonanw bee ta ye kelen ye Matigi Ala na koru. ¹⁶ O sariya kelen ni o kolatigenin kelen le be aw bee kan, aw ni lonan minw siginin be aw fe.»

Burukun folo saraka

¹⁷ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁸ «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko ne be tagara ni aw ye jamana min na, ni aw sera o jamana ra tuma min na, ¹⁹ ni aw nana ke o jamana siman domu ye wagati min na, aw ye o siman do di Matigi Ala ma saraka ye. ²⁰ Ni aw nana aw ta mugu folo noonni ko aw b'a ke buru ye, aw ye burukun folo di ne ma saraka ye, i n'a fo ni aw ka siman gbasi, aw be siman folo di ne ma saraka ye cogo min na. ²¹ Aw ta duruja nataw bee ra, ni aw nana aw ta mugu folo noonni, aw ka kan ka o saraka bo k'a di Matigi Ala ma.»

Kolonbariya ta jurumun yafa saraka

²² «Ayiwa, ne Matigi Ala ka kuma minw bee fo Musa ye, ni aw do firira ka ko do ke min ma ben ni o kumaw ye, ²³ ne ka o kuma minw bee fo Musa ye, ko a ye a lase aw ma, k'a ta o kumaw fowagati ra, ani wagati nataw bee ra, ²⁴ ni aw do firira ka ko do ke min ma ben ni o kumaw ye, k'a soru jama fana ma bo a kala ma, o tuma jama bee lajennin ka kan ka misitoran kapaman kelen ke saraka jenita* ye, saraka min kasa ka di Matigi Ala ye, k'a siman saraka* ni a rezenji saraka* fara a kan, i n'a fo a latigera cogo min na, ka bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye. ²⁵ Sarakalasebaga be jama bee lajennin ta jurumun kafari a ye. Ni o kera, Ala be yafa o ma, sabu o tun m'a lawuri a kama; o fana nana saraka jeni Matigi Ala ye o ta hake koson, ka jurumunyafa saraka fana bo. ²⁶ Izirayeli jama bee, ani lonan minw be o fe, Ala bena yafa o bee ma, sabu jama bee le firira.

²⁷ «Nka ni a kera ko mogu kelen doron le firira ka jurumun ke, o tigi ka kan ka na ni badennin musoman kelen ye, min ka san kelen bo, ka o ke jurumunyafa saraka ye. ²⁸ Mogu min firira ka jurumun ke k'a soru a ma a lawuri a kama, sarakalasebaga be o tigi ta jurumun kafari a ye Matigi Ala na koru. Ni a ta jurumun kafarira, Ala be yafa a ma. ²⁹ Ni mogu o mogu ka kojugu do ke k'a soru a m'a lawuri a kama, o sariya kelen le bena ke bee kan, Izirayeliden fara lonan kan.

³⁰ «Nka ni mogu o mogu k'a lawuri a kama ka kojugu do ke, ni a kera jamanaden do le ye walama lonan, o tigi ka Matigi Ala togo le cen. O tigi ka kan ka faran ka bo Izirayeli ta jamanadenw na; ³¹ sabu a ka Matigi Ala ta kuma le mafiyenya, ka ban a kumakan ma. O tigi ka kan ka faran ka bo a ta mogow ce ra; a ta terenbariya hake be ben a yere kan.»

Nenskiron ta sariya cenko

³² Ayiwa, ka Izirayelimogow to kongokolon kɔnɔ, lon do o ka ce do soro a be logo jinina Nenekirilon* na. ³³ Minw tun k'a ye a be logo jinina, olugu k'a mina ka taga ni a ye Musa ni Haruna ni jama ja koro. ³⁴ O k'a mina k'a datugu, sabu min tun bena ke a ra, o tun ma latige folo. ³⁵ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Nin ce ka kan ka faga. Jama bee lajennin ka kan ka taga a bon ni kabakuru ye dugu ko fe.» ³⁶ Jama bora ni o ce ye dugu ko fe, ka taga a bon k'a faga, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Deregew ta tagamasiyenw

³⁷ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: ³⁸ «Kuma Izirayelimogow fe, k'a fo o ye ko aw ni aw ta duruja nataw bee, wagati bee, aw ka kan ka dakun dow ke aw ta deregebaw ra, ka jese bulamanw don o dakunw bee ra. ³⁹ Ni o kera, aw bena o jese bulamanw fle, ka aw hakiri to Matigi Ala kumakanw bee ra, ka o sira tagama; aw tena Matigi Ala kan bla ka taga aw yere jusukun diyanyakow, ani aw na diyanyakow no fe. ⁴⁰ Ni o kera, aw bena aw hakiri to ne kumakanw bee ra, k'a sira tagama, ka saninya ka ke Matigi Ala ta ye. ⁴¹ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala, min ka aw labo Misiran jamana ra, ka ke aw ta Ala ye. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.»

16

Kore ni a nofemogow murutira Musa kama

¹ Levi ta mogo do tun be yi, min togo tun ye ko Kore. A face togo ye ko Isari; Kehatika tun lo. Lon do, Kore le murutira, ale ni Eliyabu dencew, minw ye Datan ni Abiramu ye, ani Peleti dence Jni; o ce saba bee tun ye Ruben ta mogow le ye. ² O wurira Musa kama, olugu ni Izirayeli ce keme fla ni ce bilooru; o bee tun ye jama pamogow ye, ani jama ta kopanabobagaw, jama tun be mogow minw jate kosebe. ³ O tagara lajen Musa ni Haruna kama, k'a fo o ye ko: «Aw ka aw ta teme a dan kan! Nin jama bee saninyanin lo; o bee saninyanin lo. Matigi Ala fana be ni o ye. Mun koson aw le be wuri ka aw yere bla Matigi Ala ta mogow kunna?»

⁴ Musa ka o men minke, a k'a ja biri dugu ma. ⁵ A k'a fo Kore ni a nofemogow bee ye ko: «Sini sogoma, mogow min ye Matigi Ala ta ye, ani mogow min saninyanin lo, Matigi Ala yere bena o tigi yira; a bena o tigi le gbara a yere ra. Ni a nana mogow min panawoloma, a bena o tigi le gbara a yere ra. ⁶ Ayiwa, ele Kora, i ni i nofemogow, aw ka kan ka min ke, o ye nin ye: a ye wusunandaga dow ta. ⁷ Sini, aw ye tasuma ke o ra, ka wusunan don Matigi Ala ja koro. Ni Matigi Ala ka mogow min panawoloma, o tuma o tigi le saninyara; sabu aw Levi ta mogow, aw le ka aw ta ko teme a dan kan!»

⁸ Musa k'a fo Kore ye tuun ko: «Aw Levi ta mogow, aw ye nin lamɛn! ⁹ Izirayeli ta Ala ka aw bo Izirayelimogow tow ra ka aw gbara a yere ra, k'a to aw ye baara ke Matigi Ala ta fanibon saninman* kɔnɔ, ka lo jama ja fe ka baara ke o no ra, o belen ma aw wasa wa? ¹⁰ Matigi Ala sonna k'a to ele ni i balemaw, Levi ta mogow tow bee ye gbara ale ra; nka sisan aw b'a fe ka sarakalasebagaya fana ke. ¹¹ Ele ni i nofemogow jenna ka muruti Matigi Ala le kama! Ni o te Haruna ye jontigi le ye, ka na a fo ko aw be a mafiyenya?»

¹² Musa ka mogow do ci ka taga Eliyabu dencew, Datan ni Abiramu wele. O ko: «Anw te taga yi.» ¹³ O ko: «Nɔnɔ ni li be woyora jamana min na,

i ka an labo o jamana ra, ka na an faga kongokolon kono yan minke, o belen ma i wasa wa? Sisan i b'a fe ka i ta fanga sigi an kunna tuun wa? ¹⁴ Nono ni li be woyo jamana min na, i koni ma taga ni an ye o jamana le ra fiyewu; i fana ma forow ni rezensunw le di an ma. O tuma ele b'a bisigi ko nin mogow jaw cinin lo wa? An koni te taga yi fiyewu.»

¹⁵ Musa dimina kosebe. A ko Matigi Ala ma ko: «I kana son o ta saraka ma; hali fali gbansan, ne m'a mina o fe, ne fana ma kojugu ke o si ra.»

¹⁶ Ayiwa, Musa k'a fo Kore ye ko: «Ele ni i nofemogow bee ye na Matigi Ala ja koro sini; ele ni olugu, ani Haruna. ¹⁷ Bee ye a ta wusunandaga ta ka wusunan ke a kono, ka na ni a ye Matigi Ala ja koro. A bee be ke wusunandaga keme fla ni wusunandaga bilooru. Ele ni Haruna fana ye na ni aw ta wusunandagaw ye.»

¹⁸ O bee ka o ta wusunandagaw ta ka tasuma ke a ra, ka wusunan ke a ra, ka lo ni Musa ni Haruna ye Nogonkunben fanibon* donda ra. ¹⁹ Kore tun ka jama bee lajen Musa ni Haruna kama Nogonkunben fanibon donda ra. Matigi Ala ta nooro yirara jama bee lajennin ja na. ²⁰ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fe, ko: ²¹ «Aw ye aw yere mabo nin jama ra, k'a to ne ye o bee halaki ka ban yoronin kelen na.»

²² Musa ni Haruna ka o ja biri dugu ma ka Ala daari, ko: «E, Ala, ele Ala min ye adamaden bee nin tigi ye, o tuma i be dimi jama bee lajennin koro k'a soro ce kelen doron le ka kojugu ke wa?»

²³ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: ²⁴ «A fo jama ye ko o ye o yere mabo Kore ni Datan ni Abiramu ta fanibonw na.»

²⁵ Musa wurira ka taga Datan ni Abiramu fe; Izirayeli cekorobaw tugura a ko. ²⁶ A kumana jama fe, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw yere mabo nin mogojuguw ta fanibonw na. Aw kana maga o borofenw si ra, ni o te, aw fana bena halaki ni o ye o ta jurumunw koson.» ²⁷ Jama ka o yere mabo Kore ni Datan ni Abiramu ta fanibonw na. O y'a soro Datan ni Abiramu tun bora ka na lo o ta fanibonw donda ra, o ni o ta muson ni o ta denw ni o mamadenw. ²⁸ Musa ko: «Nin le bena a to aw be a lon ko Matigi Ala le ka ne ci ka na nin kow bee ke, ko ne te o kera ne yere ma. ²⁹ Ayiwa, ni nin mogow sara adamaden tow sacogo ra, ka sa i n'a fo bee be sa cogo min na, o tuma Matigi Ala ma ne ci. ³⁰ Nka ni Matigi Ala ka kokura ke, ko min ma deri ka ke, ni dugukolo dayelera ka nin mogow ni o borofenw bee kunu, ka o panaman lataga lahara, o tuma aw bena a lon ko nin mogow ka Matigi Ala dogoya le.»

³¹ Musa ka o kumaw bee fo ka ban minke doron, dugukolo cira Datan ni Abiramu senw koro. ³² Dugukolo dayelera ka o kunu, o ni o ta somogow bee, ani Kore ni a ta mogow bee, ani o borofenw bee. ³³ O panaman tagara lahara, o ni o borofenw bee. Dugukolo datugura o da ra. O halakira ka tunu ka bo Izirayeli jama ce ra. ³⁴ O kulekanw fe, Izirayelimogo to minw tun be o koro, olugu bee borira, ka ke kule ci ye, ko: «E, dugukolo kana na anw fana kunu!»

³⁵ Ce keme fla ni bilooru minw tun be wusunan donna, tasuma do bora Matigi Ala fe, ka olugu bee jeni.

17

Kore nofemogow ta wusunandagaw

¹ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo sarakalasebaga Haruna dence Elehazari ye, ko a ye wusunandagaw bo tasuma ra, sabu

fen saninyaninw lo; a ye taga o takamiw bon yorojan. ³ Nin mogow ka jurumun le ke, ka o nin to a ra; aw ye o ta wusunandagaw gbasi k'a ke nege falafala do ye ka o la sarakajenifen* kunna; sabu o nana ni o wusunandagaw ye Matigi Ala na koro minke, o wusunandagaw saninyara. O ye ke hakirijigifen ye Izirayelimogow fe ka o lasomi.» ⁴ Ayiwa, sarakalasebaga Elehazari ka o mogow jenininw ta wusunandaga siranegeramanw ce; o ka o gbasi ka o la sarakajenifen kan, ⁵ O tun kera janko ka Izirayelimogow hakiri jigi ko mogow si man kan ka wusunan don Matigi Ala na koro, ni a tigi ma ke Haruna ta duruja do ye; ni mogow o mogow ka o ke, o tigi be ke i ko Kore ni a nofemogow kera cogo min na. Matigi Ala tun konna ka o kuma fo Musa ye ko a ye o lasomi.

Izirayelimogow ka Musa ni Haruna mafiyenya tuun

⁶ Ayiwa, o lon dugusagbe, Izirayeli jama bee lajennin dimina, ka ke Musa ni Haruna jaraki ye tuun. O ko: «A fe, aw le ka Matigi Ala ta mogow faga!» ⁷ Nka jama nana lajen Musa ni Haruna kama minke, o ka o na munu Nogonkunben fanibon* fan na k'a ye ko sankaba barara k'a datugu; Matigi Ala ta nooro yirara. ⁸ Musa ni Haruna tagara Nogonkunben fanibon na fe. ⁹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹⁰ «Aw ye bo nin jama ce ra, k'a to ne ye o bee halaki yoronin kelen.» Musa ni Haruna ka o na biri dugu ma. ¹¹ Musa k'a fo Haruna ye ko: «Wusunandaga ta, ka sarakajenifen* ta tasuma do ke a ra, ka wusunan ke a ra, ka teliya ka taga jama ce ra, ka taga o ta jurumun kafari o ye; sabu Matigi Ala ta dimi wurira, fagari daminana ka ban.» ¹² Musa k'a fo cogo min na, Haruna k'a ke ten; a borira ka taga jama ce ra; o y'a soro fagari tun daminana mogow ce ra ka ban. Haruna ka wusunan don ka o ta jurumun kafari. ¹³ A lora mogow panamanw ni suw ce; fagari lalora. ¹⁴ Nka bana tun ka mogow waga tan ni naani ni mogow keme wolonfla (14 700) le faga; minw sara Kore ta ko koson, olugu ma jate o ra.

¹⁵ O ko, Haruna sekora ka taga Musa fe Nogonkunben fanibon donda ra; bana tun lalora.

Haruna ta bere

¹⁶ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹⁷ «A fo Izirayelimogow ye ko o ta jamakuruw ta kuntigiw bee ye na ni bere kelen kelen ye; a bee lajennin bena ke bere tan ni fla. I be kuntigiw bee togo sebe a ta bere kan. ¹⁸ I be Haruna togo sebe Levi ta mogow ta bere kan; sabu kuntigiw bee ni a ta bere lo. ¹⁹ I be taga o berew bla Nogonkunben fanibon* kono, jennogonya kesu* na fe, ne be deri ka kuma ni aw ye yoro min na. ²⁰ Ni mogow min ta bere nugura ka flaburuw bo, o tigi le ye ne ta mogow panawolomanin ye. Ni o kera, Izirayelimogow be aw jarkira ni kuma minw ye, o kumaw bee bena ban ne na koro.»

²¹ Musa ka o kuma fo Izirayelimogow ye. O ta kuntigiw bee nana bere kelen kelen di a ma. Jamakuruw bee kelen kelen ta kuntigiw nana ni bere kelen ye; a kera bere tan ni fla. Haruna ta bere fana tun b'a ra. ²² Musa ka berew bla Matigi Ala na koro fanibon saninman* kono, jennogonya kesu be yoro min na.

²³ O dugusagbe, Musa tagara don fanibon saninman kono, jennogonya kesu yoro ra. A k'a ye ko Haruna ta bere min tun ye Levi ta gba ta ye, o nugura ka flaburuw ni fiyerenw bo, ka den fo k'a yiridenw mo. ²⁴ Musa ka berew bee ce Matigi Ala na koro, ka taga ni o ye Izirayelimogow fe. O bee k'a ye; o bee ka o ta berew mina.

²⁵ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye tuun ko: «Sekɔ ni Haruna ta bere ye, k'a taga a bla jɛnɔgɔnya kesu ɲa fɛ. Mɔgɔ minw bɛ muruti ka ban ne ta kuma ma, a ye mara ka kɛ tagamasiyɛn ye olugu kosɔn; janko o ta mafiyɛnyakanw ye ban ka bɔ ne ɲa kɔrɔ, ne kana na o faga.»

²⁶ Musa k'a kɛ ten. Matigi Ala tun ka kuma min fɔ a ye, a ka o kɛ.

²⁷ Izirayelimɔgɔw k'a fɔ Musa ye ko: «Anw kɔni bɛna sa le! Anw ta banna le! An bɛɛ le ta banna!» ²⁸ Ni an min o min ka gbara Matigi Ala ta fanibon saninman na dɔrɔn, o tigi bɛ sa. O tuma an bɛɛ le bɛna sa ka ban wa?»

18

Sarakalasebagaw ni Levi ta mɔgɔw ta baara

¹ Matigi Ala k'a fɔ Haruna ye ko: «Ni terenbariya min o min kɛra yɔrɔ saninman* kɔnɔ, o hake bɛ ele ni i dencɛw, ani aw ta somɔgɔw le kan. Nka ni terenbariya min kɛra aw ta sarakalasebagaya baara ra, o hake bɛ ele ni i dencɛw dɔrɔn le kan. ² I balema minw ye i bɛmace Levi ta mɔgɔw ye, olugu gbara i yɛrɛ ra; janko wagati min i ni i dencɛw bɛ fanibon saninman* ɲa fɛ, jɛnɔgɔnya kesu* yɔrɔ ra, olugu ye fara i kan ka i demɛ. ³ Ni i ka baara min yira o ra, o bɛna o le kɛ; o bɛna fanibon saninman ta baaraw bɛɛ kɛ. Nka o man kan ka maga yɔrɔ saninman ta minanw na, walama sarakajɛnifen* na, ni o tɛ, aw bɛna sa, olugu ni aw bɛɛ. ⁴ O bɛna fara i kan, ka o janto Nɔgɔnkunben fanibon* na, k'a baaraw bɛɛ kɛ. Mɔgɔ wɛrɛ man kan ka gbara aw ra. ⁵ Aw yɛrɛ le ka kan ka aw janto yɔrɔ saninman ni sarakajɛnifen na, janko ne ta dimi kana se Izirayelimɔgɔw ma tuun.

⁶ «Ne ka aw balemaw, Levi ta mɔgɔw ɲanawoloma ka bɔ Izirayelimɔgɔ tɔw ra; o blara danna Matigi Ala ye, ka o di aw ma, janko o ye Nɔgɔnkunben fanibon ta baaraw kɛ. ⁷ Nka ele ni i dencɛw dɔrɔn le ka kan kɛ sarakalasebagaw ye; fɛn o fɛn bɛ kɛ sarakajɛnifen kan, walama yɔrɔ saninmanba* kɔnɔ, boncɛtigefani kɔ fɛ, aw le ka kan ka o kɛ. Ne ka sarakalasebagaya baara di aw le ma. Ni mɔgɔ wɛrɛ ka gbara yɔrɔ saninman na, o tigi ka kan ka faga.»

Saraka minw dira sarakalasebagaw ma

⁸ Matigi Ala k'a fɔ Haruna ye tuun ko: «Saraka minw bɛ di ne ma, ne yɛrɛ le ka i sigi ko i ye i janto o sarakaw ra. Izirayelimɔgɔw bɛ saraka saninman minw di ne ma, ne bɛ o di i ni i dencɛw ma, ka o kɛ aw ninyɔrɔ ye. O ye sariya wuribari le ye. ⁹ Saraka saninyaninba minw ma jeni tasuma ra, o bɛna kɛ i ta ye: siman sarakaw*, ani jurumunyafa sarakaw*, ani hake yafa sarakaw*, o bɛna o saraka minw bɔ ne ye, o saraka saninyaninbaw bɛna kɛ ele ni i dencɛw ta ye. ¹⁰ Aw ye o fɛnw domu yɔrɔ saninyanin na. Cɛdenw bɛɛ bɛ se k'a domu; aw ka kan k'a jate fɛn saninyanin le ye. ¹¹ Fɛn minw fana bɛna kɛ i ta ye, o ye nin ye: ni Izirayelimɔgɔw ka fɛn o fɛn kɔrɔta san fɛ k'a fifa, k'a di ne ma saraka ye, ne bɛ o di i ni i dencɛw ni i denmusow ma. O bɛna kɛ sariya wuribari le ye. I ta sokɔnɔmɔgɔ min o min saninyanin lo, o bɛ se k'a domu. ¹² Izirayelimɔgɔw bɛ simankura kun fɔlɔ minw di Matigi Ala ma, ne bɛ o fana di i ma: turu bɛɛ ra pumanman, ani rɛzɛnjikura bɛɛ ra pumanman, ani simankise bɛɛ ra pumanman. ¹³ O bɛna na ni o ta dugukolo siman fɔlɔ min ye ka na a di Matigi Ala ma, o bɛna kɛ i ta ye. I ta sokɔnɔmɔgɔ min o min saninyanin lo, o tigi bɛ se ka o domu. ¹⁴ Ni mɔgɔ k'a boro bɔ a borofɛn

min o min kan pewu, k'a di Matigi Ala ma Izirayeli jamana ra, o fen be ke ele ta ye. ¹⁵ Ni fenpanaman o fenpanaman den folo ceman dira Matigi Ala ma, ni a kera mogo le ye walama began, o fana be ke i ta ye. Nka o ka kan ka mogo dence folow kunmabo, ka began saninyabariw fana den folow kunmabo. ¹⁶ Ni o ka karo kelen soro, i be o kunmabo. I yere be warida min yira, o be kunmabo ni o le ye. O be ke warigbe looru ye, ka kapa ni yoro saninman* ta jate ye. Yoro saninman ta jate ra, o warigbe be ben gera mugan le ma*.

¹⁷ «Nka i man kan k'a to o ye misi, walama saga, walama ba den folo kunmabo; sabu fen saninyaninw lo. I ka kan ka o faga ka o jori ke sarakajenifen kan, ka o turu jeni, k'a ke saraka jeninin ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁸ O sogo be ke i ta ye, i n'a fo began disi ni a kininboroyanfan woto min fifara k'a di Ala ma, o ye i ta ye cogo min na.

¹⁹ «Izirayelimogow be saraka saninman min o min korota san fe k'a di Matigi Ala ma, ne be o bee di i ni i dencew ni i denmusow ma, ka o ke sariya wuribari ye. O ye jennogonya wuribari le ye, min te yelema Matigi Ala na korota, ele ni i ta duruja koson.»

²⁰ Matigi Ala k'a fo Haruna ye tuun ko: «Ele tena dugukolo do soro Izirayelimogow ta jamana ra; i tena ninyoro soro o ce ra. Ne yere le ye ele ninyoro ni i ta sorota ye Izirayelimogow ce ra.»

Yaga ye Levi ta mogo ta ye

²¹ Matigi Ala k'a fo tuun ko: «Ne be Izirayelimogow ta yagaw bee di Levi ta mogo ma o ta baara koson, o be baara min ke Nogonkunben fanibon* kon.»

²² «Izirayelimogow man kan ka gbara Nogonkunben fanibon na tuun, janko o kana na jurumun do lase o yere ma, ka sa o koson. ²³ Levi ta mogo le bena Nogonkunben fanibon ta baaraw ke. Ni jurumun min o min ka ke o yoro ra, o hake be olugu le kan. O bena ke sariya wuribari le ye o ta duruja nataw bee fe. Levi ta mogo tena dugukolo si soro Izirayelimogow ce ra. ²⁴ Izirayelimogow bena yaga minw korota san fe k'a di Matigi Ala ma saraka ye, ne be o le di Levi ta mogo ma. O koson ne k'a fo o ye ko o tena dugukolo si soro Izirayelimogow ce ra.»

Levi ta mogo ta yaga

²⁵ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ²⁶ «Kuma Levi ta mogo fe, k'a fo o ye ko: «Ne be Izirayelimogow ta yaga minw di aw ma, ni o nana o di aw ma, aw ka kan ka do bo o ra ka o di Matigi Ala ma, ka o yaga ta yaga fana bo. ²⁷ O yaga bena jate i n'a fo Izirayelimogo tow be min bo o ta simankura ra, walama o ta rezenjikura ra k'a di ne ma. ²⁸ O cogo ra, ni aw ka yaga o yaga soro Izirayelimogow fe, aw fana ka kan ka do bo o ra ka o di Matigi Ala ma. Aw be min bo k'a di Matigi Ala ma, aw bena o di sarakalasebaga Haruna le ma. ²⁹ Ni fen o fen dira aw ma, aw ka kan ka do bo o bee ra ka o ke Matigi Ala ta ye. Aw ye a bee ra pumanman ni a saninman le bla danna Matigi Ala ye.»

³⁰ «A fo Levi ta mogo ye fana ko: «Ni aw ka o sarakaw bee ra pumanman bo, min tora o ko, o bena jate Levi ta mogo fe i n'a fo Izirayelimogow ta siman gbasinin min tora, walama o ta rezenji min tora o fe rezenforogidinga kon, yaga bonin ko. ³¹ Aw ni aw ta somogow bena o

* **18:16** 18.16 Heburukan na a sebera ko sikele ye gera mugan. Sikele ye garamu tan ni fla ye, gera ye garamu tarance.

domu aw diyanyayorɔ dɔ ra. Aw bɛ baara min kɛ Nɔgɔnkunben fanibon* kɔnɔ, o baara sara lo. ³² Jurumun si hake tena kɛ aw kan o ra; sabu aw ka o saraka yorɔ bɛɛ ra pumanman bɔ ka o di Matigi Ala ma ka ban. O ra, aw tena Izirayelimogow ta saraka saninmanw cɛn, o ra aw fana tena sa o koson.> »

19

Saninyari ji

¹ Matigi Ala kumana Musa ni Haruna fɛ, ko: ² «Ne Matigi Ala, ne ka sariya min sigi, o sariya dɔ ye nin ye: A fɔ Izirayelimogow ye ko o ye na ni misi wulenman kelen ye, nɔ tɛ min na, fiyen si tɛ min fari ra, ani min ma sɛnɛ kɛ fɔlo. ³ Aw bɛ na o di sarakalasebaga Elehazari ma. Ale b'a to o ye a labɔ dugu kɔnɔ, ka taga a kannatige a ja na. ⁴ Sarakalasebaga Elehazari b'a bɔrokanden su misi jori ra, ka o seriseri sijaga wolonfla Nɔgɔnkunben fanibon* jafeyorɔ kan. ⁵ O bɛ misi bɛɛ jeni sarakalasebaga yere ja na: a gbolo, ani a sogo, ani a jori, ani a bo. ⁶ Sarakalasebaga bɛ sɛdiriyiri ni izopeyiri ni jese wulenman dɔ ta, ka o firi misi jenitasuma ra. ⁷ O kɔ, sarakalasebaga bɛ a ta faniw ko, k'a yere ko ni ji ye, ka sorɔ ka don dugu kɔnɔ; nka a saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁸ Mɔgɔ min ka misi jeni, o tigi fana bɛ a ta faniw ko, k'a yere ko ni ji ye. Ale fana saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. ⁹ O kɔ, mɔgɔ saninyanin dɔ bɛ taga misi jeninin buguri cɛ, ka taga a kɛ yorɔ saninyanin dɔ ra, dugu kɔ fɛ. Aw bɛna o buguri mara Izirayeli jama ye; o bɛna saninyari ji lalaga ni o buguri le ye. Jurumunyafa saraka lo. ¹⁰ Mɔgɔ min ka misi jeninin buguri cɛ, o tigi ka kan k'a ta faniw ko. A saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se. O sariya bɛna kɛ sariya wuribari le ye Izirayelimogow fɛ, ani lonan minw siginin bɛ o cɛ ra.»

Saninyari kecogo

¹¹ «Ni mɔgɔ min magara su dɔ ra, ni a ka ke mɔgɔ o mɔgɔ su ye, o tigi saninyabari bɛ to fɔ tere wolonfla. ¹² O tigi bɛna a yere saninya ni o ji le ye a tere sabanan ni a tere wolonflanan, ka sorɔ ka saninya. Ni a m'a yere saninya a tere sabanan ni a tere wolonflanan, a tɛ saninya. ¹³ Ni mɔgɔ min ka maga su dɔ ra, mɔgɔ sanin dɔ ra, ni o tigi m'a yere saninya, o tigi bɛ Matigi Ala ta fanibon saninman* lanogɔ. O tigi ka kan ka faran ka bɔ Izirayeli ta jamanadenw na. Saninyari ji dɔ ma seriseri a kan minke, o tuma a saninyanin tɛ; a ta nɔgɔ bɛ to a kan.

¹⁴ «Ayiwa, ni mɔgɔ sara fanibon kɔnɔ, o sariya ye nin ye: Ni mɔgɔ ka sa fanibon kɔnɔ, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka don o fanibon kɔnɔ, ani mɔgɔ minw tun bɛ a kɔnɔ yi, olugu bɛɛ saninyabari bɛ to fɔ tere wolonfla. ¹⁵ Minan o minan bɛ o bon kɔnɔ, ni a tun dayelenin bɛ, ni datugunan tun tɛ a da ra, o minan saninyabari lo.

¹⁶ «Ni mɔgɔ dɔ fagara kɛrɛ ra, walama ni a sara a yere ma, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga o su ra kongo kɔnɔ, walama ni mɔgɔ ka maga su dɔ kolokunw na, walama kaburu dɔ ra, o tigi saninyabari bɛ to ka taga se fɔ tere wolonfla.

¹⁷ «Ayiwa, ni mɔgɔ dɔ k'a yere lanogɔ o cogo ra, misi min jenina ka ke jurumunyafa saraka ye, aw ye o bugurigbe dɔ ta, ka o ke minan dɔ kɔnɔ, ka ji panaman dɔ kɛ o kan. ¹⁸ Mɔgɔ saninyanin dɔ bɛ izope flaburu su o ji ra, ka o seriseri fanibon ni minanw bɛɛ kan, ani mɔgɔ minw tun bɛ bon

kɔnɔ. Mɔgɔ min magara su kolow ra, walama mɔgɔ faganin dɔ ra, walama mɔgɔ sanin dɔ su ra, walama kaburu dɔ ra, o ji ka kan ka seriseri o tigiw fana kan. ¹⁹ Mɔgɔ saninyanin bɛ o ji seriseri mɔgɔ saninyabari kan a tere sabanan, ani a tere wolonflanan. A tere wolonflanan, a bɛ o tigi saninya. Ni a saninyara, a bɛ a ta faniw ko, k'a yere ko ji ra. O lon wula fɛ, a bɛ saninya.

²⁰ «Nka ni mɔgɔ min k'a yere lanɔgɔ, ni a ma sɔn k'a yere saninya, o tigi ka kan ka faran ka bɔ jama cɛ ra; sabu a ka Matigi Ala ta yɔrɔ saninman* le lanɔgɔ. Saninyari ji ma seriseri a kan minke, o tuma a saninyabari lo.

²¹ «Nin bɛna ke sariya wuribari le ye Izirayelimɔgɔw fɛ. Mɔgɔ min bɛ saninyari ji seriseri mɔgɔw kan, ale bɛ a ta faniw ko. Ni mɔgɔ min ka maga o ji ra, o tigi saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se.

²² «Ni mɔgɔ saninyabari ka maga fɛn o fɛn na, o fɛn bɛ lanɔgɔ. Ni mɔgɔ min ka maga a ra, o tigi fana saninyabari bɛ to fɔ ka taga wula se.»

20

Meriba ta ji ko (Bɔri 17.1-7)

¹ San* karo fɔlɔ ra, Izirayeli jama bɛɛ lajennin sera Zini kongokolon kɔnɔ. O sigira Kadesi; Mariyamu sara o yɔrɔ le ra, a su donna yi le fana.

² Jama ma ji sɔrɔ o yɔrɔ ra. O ka nɔgɔn lajɛn ka wuri Musa ni Haruna kama. ³ O ka kere jini Musa fɛ; o k'a fɔ ko: «An balemaw sara tuma min na Matigi Ala na kɔrɔ, hali an fana tun ye sa o tuma ra!» ⁴ O ko: «Mun kosɔn aw nana ni Matigi Ala ta mɔgɔw ye nin kongokolon kɔnɔ, ka na a to anw ni anw ta bɛganw bɛɛ ye sa yan? ⁵ Mun kosɔn aw ka an labɔ Misiran ka na ni an ye nin yɔrɔjugu ra yan dɛ? Sɛnekeyɔrɔ tɛ yan, torosun tɛ yan, rezɛnsun tɛ yan, gerenadisun tɛ yan, hali ji minta yere tɛ yan.»

⁶ Musa ni Haruna bɔra jama kɔrɔ, ka taga Nɔgɔnkunbɛn fanibon* donda ra. O ka o yere firi dugu ma, ka o na biri dugu ma; Matigi Ala ta nɔrɔ yirara o ra. ⁷ Matigi Ala kumana Musa fɛ, ko: ⁸ «I ta bere ta, i ni i korɔcɛ Haruna ye jama wele ka o lajɛn. Aw ye kuma farakuru fɛ o pana; ni o kera, ji bɛna bɔ farakuru ra. I bɛ ji seri ka bɔ farakuru ra k'a di jama ma, janko o ni o ta bɛganw ye min.»

⁹ Musa ka bere ta Matigi Ala na kɔrɔ, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na. ¹⁰ Musa ni Haruna ka jama wele ka o lajɛn farakuru na fɛ. Musa k'a fɔ o ye ko: «Aw mɔgɔ murutininw, aw ye ne lamɛn. An bɛna ji bɔ nin farakuru le ra k'a di aw ma wa?»

¹¹ Musa k'a boro kɔrɔta ka farakuru bugɔ ni bere ye fɔ sɔnaga fla. Ji caman woyora ka bɔ farakuru ra. Jama minna, bɛganw fana minna.

¹² Nka Matigi Ala k'a fɔ Musa ni Haruna ye ko: «Aw ma la ne ta kuma ra, k'a yira Izirayelimɔgɔw ra, ko ne ye Ala saninman le ye; o ra, ne bɛ jamana min di nin jama ma, aw le tena o ladon o jamana ra tuun.»

¹³ Ayiwa, o ji tɔgɔ le lara ko Meriba† ta ji, ko sabu Izirayelimɔgɔw ka kere jini Matigi Ala fɛ, Matigi Ala fana k'a ta saninmanya yira o cɛ ra.

Izirayelimɔgɔw ni Edɔmukaw

* **20:1** 20.1 O ye Izirayelimɔgɔw san binaanin ye, o bonin ko Misiran. † **20:13** 20.13 Meriba koro ye ko: kere.

¹⁴ Ka Izirayelimogow to Kadesi, Musa ka ciraden dow ci ka taga Edomu* masace fe, ka taga a fo a ye ko: «I balemaw, Izirayelimogow ko: <Ƨɔɔɔ minw sera an ma, i yere ka o bee lon.

¹⁵ « <An bemaw tun tagara Misiran. Anw tora yi ka san caman ke. Nka Misirankaw ka anw ni an bemaw minako juguya kosebe. ¹⁶ Nka an kulera ka Matigi Ala daari minke, a ka an kulekan men. A ka melake do ci ka na an bosi ka an labo Misiran. Sisan an ye nin ye Kadesi, dugu min be i ta jamana dan na. ¹⁷ O ra, sabari k'a to an ye i ta jamana cetige. An tena don aw ta foro si ra, an tena don aw ta rezenforo si ra, an tena aw ta kolon si ji min. An bena masace ta sirabajuru kelen le ta; an te jenge ka taga an kininboro fe walama ka taga an numanboro fe, fo ka taga an bo i ta jamana konɔ.» »

¹⁸ Edomu masace ka o jaabi ko: «Aw te teme ne ta jamana ra. Ni aw ka teme ne ta jamana ra, ne be bo aw kama ni kerekemuru ye.»

¹⁹ Izirayelimogow k'a fo Edomu masace ye tuun ko: «An bena teme siraba le fe. Ni anw ni an ta began do ka i ta ji do min, an bena o sara. An b'a fe ka tagama ka teme doron le. An tena foyi were ke o ko.» ²⁰ Edomu masace ko: «Aw te teme yan.» O ko, Edomukaw bora ka na Izirayelimogow kama ni kerekejamaba ye; o baraka tun ka bon kosebe. ²¹ Edomukaw ma son Izirayelimogow ye teme o ta jamana ra minke, Izirayelimogow faranna ka sira were ta.

Haruna ta saya

²² Izirayeli jama bee lajennin bora Kadesi ka taga se Hori kuru ma. ²³ Matigi Ala k'a fo Musa ni Haruna ye Hori kuru kere fe, Edomu jamana dan na, ko: ²⁴ «Haruna bena sa ka taga fara a bema tow kan; ne be jamana min di Izirayelimogow ma, a tena don o jamana ra, sabu ne tun ka ci min fo aw ye Meriba ta ji yoro ra, aw fla bee murutira, aw ma o ci ke a cogo ra. ²⁵ Ele Musa, ele ye Haruna ni a dence Elehazari ta, ka yelen ni o ye Hori kuru kan. ²⁶ I be Haruna ta sarakalasebagaya faniw bo a ra, ka o don a dence Elehazari ra. Haruna bena sa o yoro le ra, ka taga fara a bema tow kan.»

²⁷ Matigi Ala ka min fo, Musa ka o ke. O bee yelenna Hori kuru kan jama bee na na. ²⁸ Musa ka Haruna ta sarakalasebagaya faniw bo a ra, ka o don a dence Elehazari ra. Haruna sara kuru kunna yi. Musa ni Elehazari jigira ka bo kuru kan. ²⁹ Jama k'a ye ko Haruna sara minke, o k'a su kasi fo tere bisaba.

21

Izirayelimogow ka masace Aradi kere

¹ Kanaanakaw ta masace min be Aradi mara kunna, min tun siginin be woroduguyanfan na, ale k'a men ko Izirayelimogow be nana Atarimu dugu sira fe. A nana Izirayelimogow kere ka o ta mogow dow mina ka taga ni o ye. ² Izirayeli ta mogow ka dajuru ta Matigi Ala fe. O ko: «Matigi Ala, ni i ka nin mogow don an boro, an bena o ta duguw bee halaki ka ban pewu.» ³ Matigi Ala ka Izirayelimogow ta dajuru jaabi. A ka Kanaanakaw don o boro. O ka o ni o ta duguw bee halaki ka ban pewu. O ka o yoro togo la ko Horima*.

† 20:14 20.14 Edomukaw ye Izirayelimogow bemace Yakuba korɔce Esawu ta mogow le ye. * 21:3 21.3 Horima korɔ ye ko: halakiri.

Sa siranegeraman ta ko

⁴ Izirayelimogow bora Hori kuru yoro ra, ka teme Kogojwulen sira fe, ka Edomu jamana munumunu. Nka ka o to sira ra, sege ma na kun Izirayelimogow ra. ⁵ O ka Matigi Ala ni Musa jaraki; o ko: «Mun koson aw ka anw labo Misiran, k'a to an ye na sa kongokolon kono yan? Sabu domunifen te yan, ji te yan. Nin domuni kunntan fana logo bora an na.» ⁶ A kera ten minke, Matigi Ala ka sajugu dow bla ka na Izirayelimogow kama. O ka mogow kin; mogow caman sara Izirayelimogow ra. ⁷ Mogow nana Musa fe; o ko: «An ka jurumun ke, sabu an ka Matigi Ala ni ele yere jaraki. Matigi Ala daari an ye, janko a ye nin saw mabo an na.» Musa ka Matigi Ala daari mogow ye. ⁸ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Sa bisigiya do lalaga ni siranege ye, k'a dulon yiri do ra. Ni sa ka mogow o mogow kin, ni o tigi ka o sa lalaganin fe, o tigi te sa.» ⁹ Musa ka sa do lalaga ni siranege ye, ka o dulon yiri do ra. Ni sa tun ka mogow o mogow kin, ni o tigi tun ka siranegesa fe doron, o tigi tun be kisi.

Izirayelimogow sera Pisiga kuru ma

¹⁰ Izirayelimogow bora o yoro ra, ka taga sigi Oboti. ¹¹ O bora Oboti ka taga sigi Iye Abarimu, kongokolon min pasinna Mohabu jamana ma, tereboyanfan na. ¹² O bora o yoro ra, ka taga sigi Zeredi kenegbeba ra. ¹³ O bora yi, ka taga sigi Arinon ko na do kan; Arinon ko le be woyo ka bo Amorikaw ta jamana ra, ka taga kongokolon kono. Arinon ko le ye Mohabu jamana dan ye; a be Mohabu jamana ni Amorikaw ta jamana fla ce ma. ¹⁴ O le koson, a sebera Matigi Ala ta Kerekow kitabu kono, ko: «Vahebu min be Sufa jamana ra, ani Arinon ko ta baborow, ¹⁵ ani baboro minw be woyo ka taga Ari dugu fan fe, o be taga se fo Mohabu ta jamana dan na.» ¹⁶ Izirayelimogow bora o yoro ra ka taga Beri. Beri kolon yoro le ra, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Mogow lajen, ne bena ji di o ma.» ¹⁷ O tuma le ra, Izirayelimogow ka nin donkiri la; o ko: «Kolon, ji bena bo ele ra fo ka woyo! An ye donkiri la ka o fo! ¹⁸ Masacew ka kolon min sogi, jamana pamogow ka kolon min sogi, ni o ta masaceberew ni o ta tagamaberew ye.»

Izirayelimogow bora kongokolon kono ka taga Matana, ¹⁹ ka bo Matana ka taga Nahaliyeli, ka bo Nahaliyeli ka taga Bamoti. ²⁰ O bora Bamoti ka taga Mohabu jamana kenegbeba ra, Pisiga kuru fan na, mogow be se ka to Pisiga kuru kunce ma yoro min na ka kongokolon bee ye.

Izirayeli ka se soro Sihon ni Ogi kan
(Sariya 2.26-3.11)

²¹ Izirayelimogow ka ciraden dow ci ka taga Amorikaw ta masace Sihon fe, ka taga a fo a ye ko: ²² «A to an ye teme i ta jamana fe. An tena don aw ta forow ra, an tena don aw ta rezenforow ra, an tena aw ta kolonw ji min. An bena masace ta sirabajuru kelen le ta, fo ka taga an bo i ta jamana kono.»

²³ Nka masace Sihon ma son Izirayelimogow ye teme a ta jamana fe. A k'a ta mogow bee lajen, ka bo ka taga Izirayelimogow kama kongokolon kono. A tagara Izirayelimogow kere Yahasi. ²⁴ Nka Izirayelimogow sera a ra; o k'a ta jamana mina, k'a ta Arinon ko ra, ka taga a bla fo Yaboki ko ra;

nka o danna Amõnkaw ta jamana dan na, sabu o tun ka kogo barakamanw lo o jamana dan na. ²⁵ Izirayelimõgow ka Amõrikaw ta duguw bæ mina, ka sigi o duguw ra; o ka Hesibõn dugu fana mina, ani a kerẽfeduguw bæ. ²⁶ Hesibõn dugu le tun ye Amõrikaw ta masace Sihõn ta masadugu ye. Ale le tun ka Mohabukaw ta masacekõro kerẽ, k'a ta jamana bæ bõsi a ra, ka taga se fo Arinõn kõ ma. ²⁷ O kosõn dõnkirilabagaw tun b'a fo ko:

«Aw ye na Hesibõn, ka na dugu lo kokura,
aw ye Sihõn ta dugu laben!

²⁸ Tasuma dõ bõra Hesibõn,
tasumamana dõ bõra Sihõn ta dugu kõnõ;
ka Ari dugu jeni, Mohabu jamana ra,
ani kuntigi minw bæ Arinõn mara sanfeyõrow ra.

²⁹ E, Mohabukaw, bõnõ ka aw sõrõ.
E, Kemõsi† ta mõgow, aw ta banna.
O k'a dencew labori,

k'a denmusow mina ka taga ni o ye
Amõrikaw ta masace Sihõn fe.

³⁰ Nka an ka o bon ni an ta bijew ye;
Hesibõn halakira ka taga a bla fo Dibõn.
An ka cenri ke ka taga se fo Nofaki,
ka taga se fo Medeba.»

³¹ Izirayelimõgow sigira Amõrikaw ta jamana ra o cogo le ra.

³² Musa ka mõgo dõw ci ka taga Yazeri mara fle dogo ra. O kõ, o ka Yazeri kerẽfeduguw mina; Amõrika minw tun bæ o yõro ra, o ka olugu gbẽn ka bõ yi. ³³ O kõ, Izirayelimõgow ka o yõro sira bla ka Basan mara sira ta. Basan masace Jgi bõra ka na o kama ni a ta kerẽkejama bæ ye, ko a bena o kerẽ Edereyi. ³⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «I kana sira a ãa, sabu ne bena a don i boro, ani a ta kerẽkejama bæ, ani a ta jamana; i bena a ke i n'a fo i ka Amõrikaw ta masace Sihõn ke cogo min na, min tun siginin bæ Hesibõn.»

³⁵ Izirayelimõgow ka Jgi kerẽ, ka ale ni a dencew ni a ta kerẽkejama bæ faga; o ma hali mõgo kelen to. O ka o ta jamana mina.

Izirayeli bæ Mohabu kenegbe ra

22

(22–36)

Masace Balaki ka Balamu wele

¹ Izirayelimõgow tagara sigi Mohabu kenegbe ra, Zuriden ba tereboyanfan na, Zeriko dugu ãa fe.

² Izirayelimõgow tun ka ko minw bæ ke Amõrikaw ra, o kibaroya tun sera Sipõri dence Balaki ma, Mohabukaw ta masace. ³ Mohabukaw siranna kosebe Izirayelimõgow ta jama caya kosõn; o ka Izirayelimõgow ye minke, o ja tigera. ⁴ Mohabukaw k'a fo Madiyan cekõrobaw ye ko: «Nin jama caman bena an ta jamana laminiw bæ halaki, i n'a fo misi bæ binkẽne domu cogo min na.»

Ayiwa, o wagati ra, Sipõri dence Balaki tun ye Mohabukaw ta masace ye. ⁵ Balaki ka ciraden dõw ci ka taga Behõri dence Balamu fe, a ta jamana

† 21:29 21.29 Kemõsi tun ye Mohabukaw ta jo dõ tõgo ye.

ra, Petōri dugu kōnō, Efirati bada ra, ko o ye taga a wele; a ko o y'a fō a ye ko: «Siya dō bōra Misiran jamana ra, o ka ca, o ka jamana yōrō bē fa. O nana sigi ne ta jamana kōrō. ⁶ Sabari ka na nin mōgōw danga ne ye, sabu o baraka ka bon ni ne ta ye. O bē se ka ke sababu ye k'a to ne ye se sōrō o kan, ka o gbēn ka bō jamana kōnō; sabu ne k'a lōn ko ni ele ka dugawu ke mōgō min ye, o dugawu bē mina; ni i ka mōgō min danga fana, danga bē o tigi mina.»

⁷ Mohabu cēkōrōbaw, ani Madiyan cēkōrōbaw tagara ni lagberikebaga Balamu ta sara ye o boro. O tagara se Balamu ma, o ka Balaki ta cira fō a ye. ⁸ Balamu k'a fō o ye ko: «Aw ye si yan; ni Matigi Ala nana min yira ne ra, ne bēna aw jaabi ni o le ye.» Mohabu kuntigiw sira Balamu ta so. ⁹ Ala nana Balamu jininka ko: «Nin mōgō minw bē i ta so, olugu ye jontigiw le ye?» ¹⁰ Balamu ka Ala jaabi ko: «Mohabukaw ta masacē min ye Sipōri dence Balaki ye, ale le ka o ci ne fē, ko o ye na a fō ne ye, ¹¹ ko siya dō bōra Misiran ka na, ko o ka jamana yōrō bē fa, ko ne ye taga o danga ale ye; a ko o bē se ka ke sababu ye k'a to ale ye se ka o kere, ka o gbēn.»

¹² Ala k'a fō Balamu ye ko: «I kana taga ni o ye; i man kan ka nin mōgōw danga, sabu ne ta baraka bē o kan.»

¹³ Balamu wurira sōgōmada fē; a k'a fō Balaki ta jamana kuntigiw ye ko: «Aw ye seko aw ta jamana ra, sabu Matigi Ala ma sōn k'a to ne ye taga ni aw ye.» ¹⁴ Mohabu jamana kuntigiw sekōra ka taga Balaki fē, ka taga a fō a ye ko: «Balamu banna ka na ni an ye.»

¹⁵ Balaki ka kuntigi wewew ci tuun, minw tun ka ca, ani minw ta fanga tun ka bon ni kuntigi fōlōw ta ye. ¹⁶ Olugu nana Balamu fē ka na a fō a ye ko: «Sipōri dence Balaki ko i kana a to foyi ye i bari ka taga ale fē, ¹⁷ ko sabu ale bēna i bonya kosebē; ni i ka fēn o fēn fō, a bēna o kē i ye. A ko i ye sabari ka na nin mōgōw danga.»

¹⁸ Balamu ka Balaki ta ciradenw jaabi ko: «Hali ni Balaki k'a ta masabon fa warigē ni sanin le ra k'a di ne ma, ne tē se ka foyi si kē, koba walama ko fitini, ni min tē ben ni Matigi Ala, ne ta Ala ta kuma ye. ¹⁹ O bē n'a ta, aw fana ye si yan; Matigi Ala bēna min fō ne ye tuun, ne bēna o lōn.»

²⁰ Ala nana a fō Balamu ye o lōn su fē, ko: «I n'a fō nin mōgōw nana i wele, wuri ka taga ni o ye; nka ne bēna min fō i ye, i ka kan ka o le kē.»

Balamu ni a ta falimuso ta ko

²¹ O dugusagbē sōgōma, Balamu wurira k'a ta falimuso laben, ka taga ni Mohabu jamana kuntigiw ye. ²² Balamu tagara minke, Matigi Ala dimina a kōrō kosebē. Matigi Ala ta meleke dō tagara lō a pa sira ra k'a nakōromatige. O y'a sōrō a tun bē a ta fali kan; a ta baarden fla tun bē ni a ye. ²³ Falimuso ka Matigi Ala ta meleke lōnin ye sira kan, kerekemuru b'a boro, a bōnin bē a la ra. Falimuso ka sira bla ka don foro kōnō. Balamu ka falimuso bugō, janko k'a lana sira kan.

²⁴ O tagara se siradennin dō ma rēzenforow cē ra. Kogo tun bē sira fan fla bē ra. Matigi Ala ta meleke tagara lō o pa tuun. ²⁵ Falimuso ka Matigi Ala ta meleke ye minke, a k'a yere nōrō kogo ra ka tēme, fō ka Balamu sen dēre kogo kan. Balamu k'a bugō tuun. ²⁶ Matigi Ala ta meleke tēmēna o ra, ka taga lō o pa yōrō degunin dō ra; tēmecogō wēre tun tē o yōrō ra, kininboroyanfan na walama numanboroyanfan na. ²⁷ Falimuso ka Matigi Ala ta meleke ye minke, a lara dugu ma ni Balamu ye. Balamu dimina kosebē; a ka falimuso bugō ni a ta bere ye. ²⁸ Matigi Ala k'a to falimuso

kumana; a ko Balamu ma ko: «O tuma ne ka mun le ke ele ra, fo i ka ne bugo fo sinaga saba ka ban?» ²⁹ Balamu ka falimuso jaabi ko: «I be ne kera i toronkejogon le ye, o koson ne ka i bugo. Ni muru yere tun be ne boro yan, ne tun be i faga sisan.» ³⁰ Falimuso k'a fo Balamu ye ko: «Ne le te i ta fali ye wa, i be yelen min kan tuma bee fo ka na se bi ma? Yala ne derira ka nin jogon ke ele ra wa?» Balamu ko: «On-on.»

³¹ Matigi Ala ka Balamu ja yele; Balamu ka Matigi Ala ta meleke lonin ye sira ce ma, kerekemuru b'a boro, a bonin be a la ra. Balamu k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma. ³² Matigi Ala ta meleke k'a fo a ye ko: «Mun koson i ka i ta falimuso bugo fo sinaga saba ka ban? A fe, ne nana lo i ja ka i jakromatige le; sabu ne k'a ye ko i ka sira min ta, o sira be taga ni i ye i halakiyoro le ra. ³³ I ta falimuso ka ne ye, ka sira bla ne ye fo sinaga saba. Ni a tun ma bo ne ja fe, sisan b'a soro ko ne tun ka ele faga ka ban, ka falimuso to yi.» ³⁴ Balamu ka Matigi Ala ta meleke jaabi ko: «Ne ka jurumun ke, sabu ne tun m'a lon ko i lonin be sira ra ne ja. Ayiwa, ni nin tagama ma ben i ma, ne be seko ka taga ne ta so.» ³⁵ Matigi Ala ta meleke k'a fo Balamu ye ko: «Taga ni nin mogow ye. Nka ne bena taga kuma minw don i da ra, i bena o le fo.» Balamu tagara ni Mohabu jamana kuntigiw ye.

³⁶ Balaki nana a men ko Balamu be nana minke, Mohabukaw ta dugu min be Arinon ko kere fe, a ta jamana dan yere ra, a bora ka taga Balamu kunben fo o yoro ra. ³⁷ Balaki k'a fo Balamu ye ko: «Yala ne tun ma kon ka mogow dow ci ka taga i wele wa? Mun na i ma na ne fe o wagati ra? O tuma i b'a miiri ko ne te se ka i bonya le wa?»

³⁸ Balamu ka Balaki jaabi ko: «Sisan ne koni nana i fe, nka ne tena se ka foyi fo ne yere ma de! Ni Ala ka kuma min don ne da ra, ne be o doron le fo.» ³⁹ Balaki tagara ni Balamu ye, ka taga se Kiriyaati Husoti. ⁴⁰ Balaki ka misiw ni sagaw ke saraka ye. A ka o sogo do ci Balamu ma, ani kuntigi minw tun be ni a ye. ⁴¹ O dugusagbe sogoma, Balaki nana Balamu ta ka yelen ni a ye Bamoti Baali kuruyorow ra; Balamu tora o yoro ra ka Izirayeli jama fan kelen ye.

23

Balamu ka dugawu ke Izirayelimogow ye

¹ Balamu k'a fo Balaki ye ko: «Sarakabonan wolonfla lalaga ne ye yan, ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla fana laben ne ye.» ² Balamu ka min fo, Balaki ka o ke. Balaki ni Balamu ka misitoran kelen ni sagajigi kelen ke saraka ye sarakabonan bee kelen kelen kan. ³ Balamu k'a fo Balaki ye ko: «Lo i ta sarakaw korow yan, ne bena taga ja fe donin. A be se ka ke ko Matigi Ala bena a yere yira ne ra; o ra ni a ka min yira ne ra, ne bena o fo i ye.» Balamu tagara lo tintin do kan.

⁴ Ala nana a yere yira Balamu na. Balamu k'a fo a ye ko: «Ne ka sarakabonan wolonfla lalaga, ka misitoran kelen ni sagajigi kelen ke saraka ye sarakabonan bee kelen kelen kan.» ⁵ Matigi Ala ka kuma don Balamu da ra, k'a fo a ye ko: «Seko ka taga Balaki fe; ne ka kuma min don i da ra, i be taga o fo a ye.» ⁶ Balamu sekora ka taga Balaki fe; a tagara Balaki lonin soro a ta saraka korow, ale ni Mohabu kuntigiw bee. ⁷ Balamu k'a ta cirayakuma fo; a ko: «Balaki le ka ne lana ka bo Aramu, Mohabu masace le ka ne lana ka bo tereboyanfan kuruyorow ra.

A ko: «Na Yakuba ta mɔgɔw danga ne ye,
na kumajuguw fɔ Izirayelimɔgɔw ma.»

⁸ Ayiwa, Ala ma mɔgɔ min danga, ne bɛ se ka o danga cogo di?

Matigi Ala ma kumajugu fɔ mɔgɔ min ma, ne bɛ se ka kumajugu fɔ o tigi
ma cogo di?

⁹ Ne bɛ o yera faraw kunna,
ne na bɛ o ra kongoriw kunna.

Siya dɔ lo, min siginin bɛ a danna;
o tɛ o yɛrɛ jate ko o ni siya tɔw ye kelen ye.

¹⁰ Jɔn le bɛ se ka Yakuba ta mɔgɔw jate, minw ka ca i ko kɛnkɛnmugu?

Jɔn le bɛ se ka hali o tarance ta tarance jate?

Ala y'a to ne ye sa nin mɔgɔɗumanw sacogo ra,
ka ne labancogo ni o labancogo kɛ kelen ye.»

¹¹ Balaki k'a fɔ Balamu ye ko: «Ele ka mun le kɛ ne ra tan? Ne ka ele
wele ko i ye na ne juguw danga, ele nana kɛ dugawu camanba le kɛ ye o
ye!»

¹² Balamu k'a jaabi ko: «O tuma ni Matigi Ala ka kuma min don ne
da ra, ne man kan ka jija ka o le fɔ wa?»

Balamu ta dugawu flanan

¹³ Balaki k'a fɔ Balamu ye ko: «Na, an ye taga yɔrɔ wɛrɛ, i bɛna to yɔrɔ
min na ka nin mɔgɔw ye. I bɛna dɔw ye, nka i tena o bɛɛ ye. I bɛ to o yɔrɔ
ra ka o danga ne ye.»

¹⁴ A ka Balamu wele ka taga ni a ye Sofimu yɔrɔ ra,
Pisiga kuru kunna. A ka sarakabɔnan wolonfla lalaga o yɔrɔ ra tuun, ka
misitoran kelen ni sagajigi kelen kɛ saraka ye o sarakabɔnanw bɛɛ kelen
kelen kan.

¹⁵ O kɔ, Balamu k'a fɔ Balaki ye tuun ko: «Lɔ i ta sarakaw
kɔrɔ yan, ne bɛ taga Ala ta kuma lamɛn.»

¹⁶ Matigi Ala nana a yɛrɛ yira
Balamu na. A ka kuma don Balamu da ra; a k'a fɔ a ye ko: «Sɛkɔ Balaki
fɛ, ne ka kuma min don i da ra, i ye taga o fɔ a ye.»

¹⁷ Balamu sekɔra
ka taga Balaki fɛ; a tagara Balaki lonin sɔrɔ a ta saraka kɔrɔ, ani Mohabu
kuntigiw. Balaki k'a jininka ko: «Matigi Ala ka mun le fɔ?»

¹⁸ Balamu k'a
ta cirayakuma fɔ; a ko:

«Balaki, wuri ka ne lamɛn!

E, Sipɔri dence, i toro malɔ ne ye!

¹⁹ Ala tɛ i ko mɔgɔw, k'a fɔ ko a bɛ faninya tige.

A tɛ i ko adamaden, k'a fɔ ko a bɛ ko kɛ, ka nimisa.

Yala Ala bɛ ko dɔ fɔ, ni a tɛ a kɛ wa?

A bɛ ko layiri ta, ni a tɛ a dafa wa?

²⁰ A flɛ, Ala ko ne ye dugawu le kɛ o ye.

A ka dugawu mina, ne fana tɛ se k'a yelemɛ.

²¹ Ala ma terenbariya si ye Yakuba ta mɔgɔw ra;

a ma kojugu si kɔrɔsi Izirayelimɔgɔw ra.

Matigi Ala, o ta Ala bɛ ni o ye.

O pagarito b'a fo ni masaya fori ye.

²² Ala le ka o labɔ Misiran.

A bɛ baraka don o ra i ko sigin ta baraka.

²³ Subagaya tɛ se ka foyi kɛ Yakuba ta mɔgɔw ra;

lagberi tɛ se ka foyi kɛ Izirayelimɔgɔw ra.

Ni wagati latigenin sera, Ala bɛ min kɛ,

o bɛ fɔ Yakuba ta mɔgɔw ye, Izirayelimɔgɔw.

²⁴ Siya dɔ lo, min bɛ wuri i ko jaraba,

ka wuri ka pan i ko jaracɛ.

A tɛ la, fɔ a ye a ta sogo minaninw domu,
fɔ a ye a ta sogo faganinw jori min.»

²⁵ Balaki k'a fɔ Balamu ye ko: «Ni i tɛ se ka o danga, o to yi; nka i fana kana dugawu kɛ o ye!» ²⁶ Balamu ka Balaki jaabi ko: «Ne m'a fɔ i ye wa, ko: «Ni Matigi Ala ka fɛn o fɛn fɔ ne ye, ko ne bɛ o le kɛ?» »

Balamu ta dugawu sabanan

²⁷ Balaki ko Balamu ma ko: «Na, ne bɛ taga ni i ye yɔrɔ werɛ tuun. A bɛ se ka kɛ ko Ala bɛna sɔn k'a to i ye nin mɔgɔw danga ne ye o yɔrɔ ra.» ²⁸ Balaki tagara ni Balamu ye Pɛhɔri kuru kunna, yɔrɔ min pasinna kongokolon ma. ²⁹ Balamu k'a fɔ Balaki ye ko: «Sarakabonan wolonfla lalaga ne ye yan, ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla fana laben ne ye.» ³⁰ Balamu ka min fɔ, Balaki ka o kɛ. O kɔ, a ka misitoran kelen ni sagajigi kelen kɛ saraka ye sarakabonan bɛɛ kelen kelen kan.

24

¹ Ayiwa, Balamu k'a ye ko Matigi Ala b'a fɛ ka baraka le don Izirayelimɔgɔw ra. O ra, a m'a kɛ i n'a fɔ sinaga tɔw ta, ko a bɛ taga kuma dɔ jini ka bɔ Matigi Ala fɛ. A k'a pasin kongokolon ma. ² A k'a na kɔrɔta ka Izirayelimɔgɔw ye, gba bɛɛ siginin bɛ a ta yɔrɔ ra. O wagati ra Ala Nin nana Balamu kan. ³ Balamu k'a ta cirayakuma fɔ; a ko: «Nin ye ne Balamu, Behɔri dence kan ye. Cɛ yerikɛbaga kan lo;

⁴ Cɛ min bɛ Ala kumakan mɛn, o kan lo, cɛ min bɛ Sebɛɛtigi Ala ta fɛn yiraninw ye, cɛ min bɛ a na biri dugu ma Ala na kɔrɔ, ni Ala bɛ a paw yɛɛ.

⁵ «E, Yakuba ta mɔgɔw, aw sigiyɔrɔ cɛ ka ji dɛ!
E, Izirayelimɔgɔw, aw ta sow cɛ ka ji dɛ!

⁶ O janjannin flɛ ka taga i ko kɔji,
i ko nankɔ min bɛ bada ra,
i ko Matigi Ala yɛɛ ka alowesisun minw turu,
i ko sɛdirisun minw bɛ ji da ra.

⁷ O ta jibiminan fanin lo ji ra fɔ ka bɔn,
ji caman bɛ woyo o ta simanw kɔrɔ, ka o falen.
O ta masacɛ ka bon ka tɛmɛ masacɛ Agagi kan,
o ta masaya bɛna to ka bonya ka taga a fɛ.

⁸ Ala le ka o labɔ Misiran;
a bɛ o ta baraka kɛ i ko sigin ta baraka.
Siya minw bɛ wuri o kama, o bɛ olugu domu;
o bɛ o kolow bɛɛ karikari, ka o sɔgɔ ni o ta biɛw ye.

⁹ O kɔ, o bɛ o kinbiri turu, ka la i ko jara, i ko jaraba;
jɔn le bɛ sɔn ka o lawuri?

Izirayɛli, ni mɔgɔ min ka dugawu kɛ aw ye, Ala ye baraka don o tigi ra;
ni mɔgɔ min ka aw danga, Ala ye o tigi danga.»

¹⁰ Balaki dimina Balamu kɔrɔ kɔsɛbɛ. A k'a boro fla gbasi jɔgɔn na, k'a fɔ Balamu ye ko: «Ne ka i wele ko i ye na ne juguw danga le; nka i ka dugawu caman le kɛ o ye fɔ sinaga saba. ¹¹ Ni o lo, tɛmɛ ka bɔ yan sisan! Taga i ta so! Ne tun ko ne bɛna i bonya kɔsɛbɛ, nka Matigi Ala ma sɔn k'a to i ye o bonya sɔrɔ.»

Balamu ka Izirayelimogow ta bonya nata ko fo

¹² Balamu ka Balaki jaabi ko: «O tuma i ka ciraden minw ci ne fe, yala ne tun ma nin kuma fo olugu ye wa? ¹³ Ne ko: «Hali ni Balaki k'a ta masabon fa warigbe ni sanin le ra k'a di ne ma, ko ne tena foyi ke ne yere ma, kojuman, walama kojugu, ni min te ben ni Matigi Ala ta kuma ye; ko ni Matigi Ala ka min fo ne ye, ne fana be o le fo!» ¹⁴ Ayiwa, ne be taga ne ta mogow fe; nka nin mogow bena min ke i ta mogow ra wagati nata ra, na ne be o fo i ye.»

¹⁵ O tuma, Balamu ka cirayakuma do were fo; a ko:
«Nin ye ne Balamu, Behori dence kan ye.
Ce yerikebaga kan lo;

¹⁶ Ce min be Ala kumakan men, o kan lo,
ce min be Ala korotaninba ta kolatigeninw lon,
ce min be Sebeetigi Ala ta fen yiraninw ye,
ce min be a na biri dugu ma Ala na koru, ni Ala be a paw ye.

¹⁷ «Ne na b'a ra, nka sisan ko te;
ne b'a flera, nka a yoro belen ka jan ne ra.
Lolo do be bora Yakuba ta mogow ce ra;
masacebere do be wurira Izirayeli jamana ra.
A be Mohabukaw bugo o kun na,
ka Seti ta mogow bee bugo ka o ben.

¹⁸ A b'a fanga sigi Edomukaw kan,
a b'a fanga sigi Seyirikaw kan, a juguw.
Izirayelimogow baraka bena bonya.

¹⁹ Kuntigi min bena bo Yakuba ta mogow ra, o le bena sigi masaya ra.
Minw be bosi ka bori ka bo duguw konu, a be olugu halaki.»

Balamu ka Izirayeli juguw halakiko fo

²⁰ Ayiwa, Balamu ka Amalekikaw ta yoro ye minke, a ka cirayakuma do were fo tuun, ko:
«Amalekikaw ta siya le tun ka bon ni siyaw bee ye;
nka a laban, o bena halaki.»

²¹ Balamu ka Kenikaw ta yoro ye minke, a ka cirayakuma do were fo tuun, ko:

«Kenikaw, aw ta sigiyoro dogora ka na;
a be i ko paga min dogonin be farakuru kan.

²² Nka Kenikaw bena halaki,
tuma min na Asirikaw bena o mina ka taga ni o ye.»

²³ Balamu ka cirayakuma do were fo tuun, ko:

«E, Ala bena nin kow ke wagati min na,
jon le bena to si ra fo ka taga se o wagati ma?

²⁴ Kurunbatigi dow bena na ka bo Kitimu.
O bena o ta fanga sigi Asirikaw kan, k'a sigi Heburuw kan;
nka olugu yere bena halaki.»

²⁵ Ayiwa, o ko, Balamu wurira ka taga a ta so. Balaki fana tagara a ta yoro ra.

25

Mohabukamusow ka Izirayelimogow kunnacen

¹ Ka Izirayelimogow siginin to Sitimu, Izirayeli ce dow ka jatoya ke ni Mohabukaw denmusow ye. ² O musow ka Izirayelimogow nege ka o wele ka na o ta batofenw son. Izirayelimogow ka o sarakaw domu, ka o kinbiri gban o ta batofenw korɔ. ³ A kera ten, Izirayelimogow ka Pehori ta jo son, min ye Baali* ye. Matigi Ala dimina Izirayelimogow korɔ kosebe.

⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «Izirayeli kuntigiw bee mina ka o bee kanw don juru ra Matigi Ala na korɔ, ka o nasin tere ma, janko Matigi Ala ta dimiba ye mabo Izirayelimogow ra.» ⁵ Musa k'a fo Izirayeli kititigebagaw ye ko: «Aw ta mogɔ minw ka Pehori ta jo son, min ye Baali ye, aw ye o mogow faga.»

⁶ Ayiwa, ka Izirayelimogow lajennin to Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra, o be kasira, Izirayelikace do nana a ta somogow fe ni Madiyanka sunguru do ye, Musa ni jama bee na na. ⁷ Sarakalasebaga Haruna dence Elehazari, ale dence Finehasi ka o ye minke, a wurira ka bo jama ce ra, ka taman do ta, ⁸ ka tugu Izirayelikace ko a ta fanibon konɔ. A tagara taman turu o fla bee ra; a ka Izirayelikace sogɔ, ka muso fana sogɔ a konobara ra. A kera ten, cenri min tun donna Izirayelimogow ce ra, o lalɔra. ⁹ Mogɔ waga mugan ni naani (24 000) le tun fagara.

¹⁰ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ¹¹ «Sarakalasebaga Haruna dence Elehazari, ale dence Finehasi le ka ne ta dimiba mabo Izirayelimogow ra; sabu Izirayelimogow ka ko min ke, o dimi tun be ne ra cogo min na, a dimi fana kera ale ra ten. O le koson ne ma dimi tuun ka Izirayelimogow faga ka ban. ¹² O koson, a fo Elehazari ye ko ne be jenɔgonya don ni a ye, ka hera ke a ye. ¹³ O jenɔgonya sababu ra, sarakalasebagaya bena ke ale ni a ta duruja ta le ye tuma bee, ani wagati bee; sabu a dimina ka nin ko ke a ta Ala ta kanuya koson, ka Izirayelimogow ta jurumun kafari o ye.»

¹⁴ Izirayelikace min fagara ni Madiyanka muso ye, o togo tun ye ko Zimiri; a face togo tun ye ko Salu. Simeyon ta mogow ta gbatigi do tun lo. ¹⁵ Madiyanka muso min fagara, ale togo tun ye ko Kosibi; a face togo tun ye ko Suri. Madiyankaw ta mogow ta gbatigi do tun lo.

¹⁶ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁷ «Aw ye Madiyankaw mina i ko aw juguw, ka o bee faga; ¹⁸ sabu o ka aw mina i ko o juguw. O ka aw janfa ka aw lafiri Pehori ta jo ta ko ra, ani o Madiyanka muso Kosibi ta ko, o min tun ye o ta kuntigi do ta denmuso ye. Halakiri sera aw ma wagati min na Pehori ta jo Baali koson, Finehasi ka o muso le faga.»

26

Izirayelimogow jateko flanan

¹ Ayiwa, o banajugu temenin ko, Matigi Ala k'a fo Musa ni sarakalasebaga Haruna dence Elehazari ye ko: ² «Aw ye Izirayelimogow bee jate, o bee ni o ta somogow; ce minw ka san mugan sorɔ, ani minw temena o kan, ni o be se ka taga kere ra, aw ye olugu bee jate.» ³ Musa ni sarakalasebaga Elehazari ka o kuma fo Izirayelimogow ye Mohabu jamana kenegbew yoro ra, Zuriden ba kere fe, Zeriko dugu na fe. O k'a fo o ye ko: ⁴ «Ce minw ka san mugan sorɔ, ani minw temena o kan, an bena olugu jate i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.»

Izirayelimogɔ minw tun bɔra Misiran jamana ra, olugu ta durujaw le ye nin ye:

⁵ Ayiwa, Ruben le tun ye Izirayeli dence folo ye; Ruben ta durujaw ye nin ye:

Hanɔkikaw buruju bɔra Henɔki le ra.

Palukaw buruju bɔra Palu le ra.

⁶ Hɛsirɔnkaw buruju bɔra Hɛsirɔn le ra.

Karimikaw buruju bɔra Karimi le ra.

⁷ Ruben ta durujaw bɔra o gbaw le ra. O minw jatera, o kera ce waga binaani ni saba ni ce keme wolonfla ni ce bisaba (43 730).

⁸ Ayiwa, Palu dence le tun ye Eliyabu ye. ⁹ Eliyabu dencew tun ye Nemuweli ni Datan ni Abiramu ye. O Datan togo ni o Abiramu togo le tun kera Izirayeli jama jamogɔ dow ye. Olugu le tun farara Kore ta mogow kan, ka wuri Musa ni Haruna kama, wagati min Izirayelimogow tun murutira Matigi Ala ma. ¹⁰ Dugukolo dayelera ka olugu ni Kore bee kunu. Kore nofemogɔ minw tun lajenna, olugu sara o lon na; tsuma ka mogɔ keme ni bilooru fana jeni. Ala tun ka o ke ka kankari le la Izirayelimogow ye. ¹¹ O bee n'a ta, Kore yere dencew tun ma faga.

¹² Simeyon ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:

Nemuwelikaw buruju bɔra Nemuweli le ra.

Yaminikaw buruju bɔra Yamini le ra.

Yakinikaw buruju bɔra Yakini le ra.

¹³ Zerakikaw buruju bɔra Zeraki le ra.

Sawuli ta mogow buruju bɔra Sawuli le ra.

¹⁴ Simeyon ta durujaw le ye olugu ye. O kera ce waga mugan ni fla ni ce keme fla (22 200).

¹⁵ Gadi ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:

Sefonkaw buruju bɔra Sefon le ra.

Hagikaw buruju bɔra Hagi le ra.

Sunikaw buruju bɔra Suni le ra.

¹⁶ Ozinikaw buruju bɔra Ozini le ra.

Erikaw buruju bɔra Eri le ra.

¹⁷ Arɔdikaw buruju bɔra Arɔdi le ra.

Arelikaw buruju bɔra Areli le ra.

¹⁸ Gadi ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga binaani ni ce keme looru (40 500).

¹⁹ Zuda dence dow tun ye Eri ni Onan ye, nka olugu ce fla sara Kanaana jamana ra.

²⁰ Zuda ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:

Selakaw buruju bɔra Sela le ra.

Peresikaw buruju bɔra Peresi le ra.

Zerakaw buruju bɔra Zera le ra.

²¹ Peresi ta durujaw ye nin ye:

Hɛsirɔnkaw buruju bɔra Hɛsirɔn le ra.

Hamulikaw buruju bɔra Hamuli le ra.

²² Zuda ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga biwolonfla ni wɔɔɔɔ, ani ce keme looru (76 500).

²³ Isakari ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:

Tolakaw buruju bɔra Tola le ra.

Puvakaw buruju bɔra Puva le ra.

²⁴ Yasubukaw buruju bɔra Yasubu le ra.

Simirɔnkaw buruju bɔra Simirɔn le ra.

25 Isakari ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera o kera ce waga biwɔɔɔɔ ni naani ni ce keme saba (64 300).

26 Zabalɔn ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Serɛdikaw buruju bɔra a dence Serɛdi le ra.

Elɔnkaw buruju bɔra Elɔn le ra.

Yalelikaw buruju bɔra Yaleli le ra.

27 Zabalɔn ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga biwɔɔɔɔ, ani ce keme looru (60 500).

28 Yusufu dencew tun kera Manase ni Efrayimu ye.

29 Manase ta duruja ye nin ye:

Makirikaw buruju bɔra Makiri le ra.

Galadikaw buruju bɔra Makiri dence Galadi le ra.

30 Galadi ta durujaw ye nin ye:

Yezɛrikaw buruju bɔra Yezɛri le ra.

Helekikaw buruju bɔra Heleki le ra.

31 Asiriyelikaw buruju bɔra Asiriyeli le ra.

Sikemukaw buruju bɔra Sikemu le ra.

32 Semidakaw buruju bɔra Semida le ra.

Hefɛrikaw buruju bɔra Hefɛri le ra.

33 Hefɛri dence Selofadi, ale tun ma dence sɔɔɔ. A tun ka denmusow le sɔɔɔ. A denmusow tɔgɔw tun ye ko Mala, ani Nowa, ani Hogila, ani Milika, ani Tirisa.

34 Manase ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga bilooru ni fla ni ce keme wolonfla (52 700).

35 Efrayimu ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Sutelakaw buruju bɔra Sutela le ra.

Bekɛrikaw buruju bɔra Bekɛri le ra.

Tahankaw buruju bɔra Tahan le ra.

36 Sutela ta durujaw kera Erankaw ye; olugu bɔra Eran le ra.

37 Efrayimu ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga bisaba ni fla ani ce keme looru (32 500).

Olugu bɛɛ le kera Yusufu ta durujaw ye, o ni o ta somɔgɔw.

38 Boniyaminu ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Belakaw buruju bɔra Bela le ra.

Asibelikaw buruju bɔra Asibeli le ra.

Ahiramukaw buruju bɔra Ahiramu le ra.

39 Sufamukaw buruju bɔra Sufamu le ra.

Hufamukaw buruju bɔra Hufamu le ra.

40 Aridikaw buruju bɔra Bela dence Aridi le ra.

Nahamankaw buruju bɔra Bela dence Nahaman le ra.

41 Boniyaminu ta durujaw le ye olugu ye, o ni o ta somɔgɔw. O minw jatera, o kera ce waga binaani ni looru ni ce keme wɔɔɔɔ (45 600).

42 Dan ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Suhamukaw buruju bɔra Suhamu le ra.

Olugu le kera Dan ta durujaw ye, o ni o ta somɔgɔw. 43 Minw jatera Suhamukaw ta gbaw ra, o bɛɛ lajennin kera ce waga biwɔɔɔɔ ni naani ani ce keme naani (64 400).

44 Aseri ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somɔgɔw:

Iminakaw buruju bɔra Imina le ra.

Isivikaw buruju bɔra Isivi le ra.

Beriyakaw buruju bɔra Beriya le ra.

45 Heberikaw buruju bɔra Heberɛ le ra; o tun ye Beriya ta mɔgɔ dɔ ye.

Malikiyelikaw buruju bora Malikiyeli le ra; o tun ye Beriya ta mogo do fana ye.

⁴⁶ Aseri denmuso togo tun ye ko Sera.

⁴⁷ Aseri ta durujaw le ye olugu ye. O minw jatera, o kera ce waga bilooru ni saba ni ce keme naani (53 400).

⁴⁸ Nefitali ta durujaw ye nin ye, o ni o ta somogow:

Yaselikaw buruju bora Yaseli le ra.

Gunikaw buruju bora Guni le ra.

⁴⁹ Yeserikaw buruju bora Yeseri le ra.

Silemukaw buruju bora Silemu le ra.

⁵⁰ Nefitali ta durujaw le ye olugu ye, o ni o ta somogow. O minw jatera, o kera ce waga binaani ni looru ni ce keme naani (45 400).

⁵¹ Izirayelimogo minw jatera, olugu le ye nin ye. O bee kera ce waga keme woro ni kelen ani ce keme wolonfla ni ce bisaba (601 730).

Ala ka jamana tarancogo yira

⁵² Matigi Ala kumana Musa fe tuun, k'a fo a ye ko: ⁵³ «I bena jamana taran mogow ce, k'a ke o sigiyorow ye, ka kana ni o ta mogow hakeya le ye. ⁵⁴ Minw ka ca, i be olugu ta yoro bonya; minw ka dogo, i be olugu ta yoro dogoya. Bee ta yoro be di a ma, ka kana ni a ta mogow hakeya le ye.

⁵⁵ Nka ni ne ka yoro min yira, ko a ye di gba min ma, i jija k'a to o yoro ye di o gba ma. Jamana bena taran o cogo le ra, ka kana ni o bemaw ta gbaw togow ye. ⁵⁶ Ni ne ka yoro min yira ko a ye di gba min ma, o be di o gba ma. Minw ka ca, olugu ta be di o ma; minw ka dogo, olugu fana ta be di o ma.»

Levi ta mogow ta jateko flanan

⁵⁷ Ayiwa, Levi ta duruja minw tun jatera, o ni o ta somogow, olugu ye nin ye:

Gerisonkaw buruju bora Gerison le ra.

Kehatikaw buruju bora Kehati le ra.

Merarikaw buruju bora Merari le ra.

⁵⁸ Levi ta gba dow fana ye nin ye:

Libinikaw ta gba,

ani Heburonkaw ta gba,

ani Malikaw ta gba,

ani Musikaw ta gba,

ani Korekaw ta gba.

Kehati le ka Amuramu woro. ⁵⁹ Amuramu ta muso togo tun ye ko Yokebedi. Ale tun ye Levi denmuso ye; a tun worora Misiran le. Yokebedi ka Haruna ni Musa ni o balemamuso Mariyamu woro Amuramu fe.

⁶⁰ Haruna ka dence minw soro, o kera Nadabu ni Abihu ni Elehazari ni Itamari ye. ⁶¹ Nka Nadabu ni Abihu sara, sabu lon do, o tun ka wusunan don Matigi Ala na koro ni tasuma do ye, min tun bora yoro were ra.

⁶² Ayiwa, Levi ta mogo minw jatera, ceden minw ka karo kelen soro, ani minw temena o kan, o kera ce waga mugaan ni saba (23 000). Olugu ma jate ni Izirayelimogo tow ye, sabu olugu tun man kan ka yoro do soro min be ke o yere ta yoro ye, i n'a fo Izirayelimogo tow.

⁶³ Ayiwa, Musa ni sarakalasebaga Elehazari ka Izirayelimogo minw jate Mohabu jamana kenegbew yoro ra, Zuriden ba kere fe, Zeriko dugu na fe, olugu le kera nin ye.

⁶⁴ Musa ni sarakalasebaga Haruna tun ka Izirayelimogo minw jate folofolo, Sinayi kongokolon kono, olugu si tun te nin mogow ra; ⁶⁵ sabu

Matigi Ala tun k'a fɔ ko olugu bɛɛ le bɛna sa kongokolon kɔnɔ. O kosɔn o si ma to, fɔ Yefune dence Kalebu, ani Nuni dence Yosuwe.

27

Denmusow ta centari ta sariyaw

¹ Yusufu dence Manase ta gɓamɔgɔ dɔ tun bɛ yi, o tɔgɔ tun ye ko Selofadi. Selofadi face le tun ye Heferi ye, Heferi face tun ye Galadi ye, Galadi face tun ye Makiri ye, Makiri face tun ye Manase ye. Selofadi denmusow tɔgɔw le tun ye ko Mala, ani Nowa, ani Hogila, ani Milika, ani Tirisa. ² Lon dɔ, o denmusow tagara Musa ni sarakalasebaga Elehazari fe, ani Izirayeli jama bɛɛ lajennin kuntigiw fe, Nɔgɔnkunben fanibon* donda ra, ka taga a fɔ o ye ko: ³ «Anw face sara kongokolon kɔnɔ. Nka Kore ni a ta nɔfejama min tun murutira Matigi Ala ma, a tun tɛ ni o mɔgɔw ye. A sara a yere ta hakew le kosɔn, k'a sɔrɔ dence tun t'a fe. ⁴ An face ma dence sɔrɔ minke, yala a tɔgɔ ka kan ka tunu ka bɔ o ta gba ra o kosɔn wa? Anw b'a fe aw ye yɔrɔ dɔ di anw fana ma i n'a fɔ an face balemacɛw.»

⁵ Ayiwa, Musa tagara Matigi Ala jininka o ko ra. ⁶ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: ⁷ «Jo bɛ Selofadi denmusow fe. Yɔrɔ dɔ di o ma, i n'a fɔ o face balemacɛw, ka o ke o sigiyɔrɔ ye. O face ta cɛn bɛna di olugu le ma.

⁸ «Kuma Izirayelimɔgɔw fe fana, i y'a fɔ o ye ko ni mɔgɔ dɔ sara k'a sɔrɔ a ma dence to a kɔ, aw ye cɛn di a denmuso ma. ⁹ Ni denmuso t'a fe, aw ye cɛn di a balemacɛw ma. ¹⁰ Ni balemacɛ t'a fe, a ye cɛn di a face balemacɛw ma. ¹¹ Ni a face balemacɛ tɛ yi, a ta somɔgɔ min ka surun a ra, aw ye cɛn di o ma; ale le bɛ cɛn ta.

«Nin ye cifɔnin le ye min latigera Izirayelimɔgɔw ye, i n'a fɔ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye cogo min na.»

Yosuwe blara Musa nɔ ra (Sariya 31.1-8)

¹² Matigi Ala k'a fɔ Musa ye ko: «Ne bɛna jamana min di Izirayelimɔgɔw ma, yelen Abarimu kuruw kunna, i bɛ o jamana fle. ¹³ I b'a fle, o kɔ, i bɛna sa ka taga fara i bɛma tɔw kan, i n'a fɔ i kɔrɔcɛ Haruna sara, ka taga fara a bɛmaw kan cogo min na; ¹⁴ sabu wagati min jama ka kɛrɛ jini ne fe ji ko ra Zini kongokolon kɔnɔ, ne tun ka min fɔ aw ye, aw ma o ke. Aw ma ne bonya Izirayelimɔgɔw na kɔrɔ ne ta saninmanyanya kosɔn.» Meriba ta ji ko min wurira Kadesi, Zini kongokolon kɔnɔ, o ko lo.

¹⁵ Musa kumana Matigi Ala fe ko: ¹⁶ «Matigi Ala, ele Ala min ye adamaden bɛɛ nin tigi ye, o tuma ele ye mɔgɔ dɔ sigi jama kunna, ¹⁷ min bɛ se ka bla o ja, o dontɔ ni o botɔ, min bɛ o labɔ, ani ka o ladon; janko Matigi Ala ta jama kana ke i ko saga minw tora o yere ma, ni gbenbaga ma sɔrɔ o ra.»

¹⁸ Matigi Ala ka Musa jaabi ko: «Na ni Nuni dence Yosuwe ye, i bɛ i boro la a kan, sabu ne Nin* bɛ a kan. ¹⁹ I bɛ taga a lɔ sarakalasebaga Elehazari ni jama bɛɛ ja fe, ka ne ta ciw fɔ a ye ka baara karifa a ma o ja kɔrɔ. ²⁰ I ta fanga dɔ di a ma, janko Izirayelimɔgɔw bɛɛ ye a kan mina fana. ²¹ Nka ni a bɛ ko o ko ke, a ka kan ka taga sarakalasebaga Elehazari le fe; ale le bɛna ne jininka ni Urimi* ye ka ne sago fɔ a ye. Yosuwe ni

* **27:21** 27.21 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta lagberikefenw ye, janko ka Ala sago lon; aw ye nin yorɔw fle: Bori 28.30; Samawilu fɔlɔ 28.6.

Izirayelimogow bee lajennin donto o, o boto o, o ka kan ka o ta kow bee ke ka kana ni Elehazari ta kuma le ye.»

²² Matigi Ala ka min fo Musa ye, a ka o ke. A nana Yosuwe lo sarakalasebaga Elehazari ni jama bee ja fe. ²³ A k'a boro la a kan, ka Matigi Ala ta baara karifa a ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sarakaw

28

Lon o lon ta sarakaw

(Bori 29.38-46)

¹ Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «Nin ci fo Izirayelimogow ye, ko saraka minw ka kan ka bo ne ye, aw ka kan ka aw janto o ra ka o bo ne ye a wagati ra; sabu o saraka minw be jeni tasuma ra ne ye, o sarakaw kasa ka di ne ye.

³ «A fo o ye ko aw ka kan ka saraka minw jeni tasuma ra Matigi Ala ye, o ye nin ye: Lon o lon aw ye sagaden ceman fla ke saraka ye, minw si ka san kelen soro, ani fiyen te minw na, ka o ke saraka jenita* ye; o man kan ka dabra ka ye. ⁴ Aw ye sagaden kelen ke saraka ye sogoma, ka to kelen ke saraka ye wuladanin fe. ⁵ Aw ye mugu tentennin kilo saba nooni oliviye turu litiri kelen ni tarance ra, ka o ke siman saraka* ye, ka o fara a kan. ⁶ Saraka jenita lo, min ka kan ka bo lon o lon; o man kan ka dabra ka ye. O saraka tun konna ka bo Sinayi kuru le kan. Saraka jeninin lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ⁷ Aw ye rezenji litiri kelen ni tarance fana ke rezenji saraka* ye, ka o fara sagaden folo kan. Rezenji saraka ka kan ka bo Matigi Ala ye yoro saninman* le kono. ⁸ Aw ye sagaden flanan ke saraka ye wuladanin fe, ka siman saraka ni rezenji saraka fara a kan i n'a fo sogomada ta. Saraka jeninin lo, min kasa ka di Matigi Ala ye.»

Nenekirilon ta sarakaw

⁹ «Nenekirilon* na, aw ye sagaden ceman fla ke saraka ye, minw si ka san kelen soro, ani fiyen te minw na. Aw ye mugu tentennin kilo woro nooni turu ra, ka o ke siman saraka* ye, ka o ni rezenji saraka* fara a kan. ¹⁰ O ye Nenekirilon* ta saraka jenita* ye; o be ke Nenekirilon o Nenekirilon. O be fara lon o lon ta saraka jenita kan, min man kan ka dabra ka ye, ani a ta rezenji saraka* kan.»

Karokura ta sarakaw

¹¹ «Karokura o karokura, a tere folo, aw ye misitoran kapaman fla, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla ke saraka jenita* ye ka o di Matigi Ala ma; o si ka kan ka san kelen soro, ani fiyen kana ke o ra. ¹² Siman saraka* min be fara misitoran bee kelen kelen kan, o be ke mugu tentennin kilo kononton ye, ka o nooni turu ra. Siman saraka min be fara sagajigi kan, o be ke mugu tentennin kilo woro ye, ka o nooni turu ra. ¹³ Siman saraka min be fara sagaden bee kelen kelen kan, o be ke mugu tentennin kilo saba ye, ka o nooni turu ra. Saraka jenita lo tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye. ¹⁴ Rezenji saraka* min be fara misitoran bee kelen kelen kan, o be ke rezenji litiri saba ye. Min be fara sagajigi kan, o be ke rezenji litiri fla ye. Min be fara sagaden bee kelen kelen kan, o be ke rezenji litiri kelen ni tarance ye.

«Saraka jenita min ka kan ka bɔ karo o karo, karo tere fɔlɔ, o le ye nin ye; a ka kan ka bɔ san karo bɛɛ ra. ¹⁵ Aw ye bakɔrɔnin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka o di Matigi Ala ma. O bɛ fara lon o lon ta saraka jenita kan, ani a rezenji saraka kan.»

Jɔnyaban panagbɛ ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.5-14)

¹⁶ «San karo fɔlɔ tere tan ni naani, aw ye Jɔnyaban panagbɛ* ke ka Matigi Ala bonya. ¹⁷ O karo tere tan ni looru bɛna ke panagbelon le ye. Aw bɛna burufunubari le domu fɔ tere wolonfla. ¹⁸ O lɔgɔkun tere fɔlɔ, aw bɛ jamalajɛnba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw bɛɛ dabla o lon na. ¹⁹ Aw bɛna saraka minw bɔ Matigi Ala ye, ka o ke saraka jenita* ye tasuma ra, o ka kan ka ke misitoran kapaman fla ye, ani sagajigi kelen, ani sagaden cɛman wolonfla, minw ka san kelen sɔrɔ; fiyɛn kana ke o bɛganw si ra. ²⁰ Aw ye mugu tentennin nɔɔni turu ra ka o ke siman saraka* ye ka o fara a kan; misitoran kelen ta bɛ ke mugu kilo kɔnɔntɔn ye, sagajigi ta bɛ ke mugu kilo wɔɔrɔ ye, ²¹ sagadenw bɛɛ kelen kelen ta bɛ ke mugu kilo saba ye. ²² Aw ye bakɔrɔnin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, janko ka aw ta jurumunw kafari. ²³ Aw bɛna o sarakaw bɔ ka o fara sɔgɔmada ta saraka jenita kan, min bɛ bɔ lon o lon. ²⁴ Aw bɛna o sarakaw jeni lon o lon, fɔ tere wolonfla, i ko siman saraka, min jenina tasuma ra, ani min kasa ka di Matigi Ala ye. Aw ka kan ka o sarakaw bɔ ka fara lon o lon ta saraka jenita kan, ani a rezenji saraka*. ²⁵ Lɔgɔkun tere wolonflanana, aw bɛ jamalajɛnba ke tuun ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw bɛɛ dabla o lon na.»

Simantige panagbɛ ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.15-22)

²⁶ «Aw bɛ aw ta simanw kun fɔlɔ tige lon min na, ni aw bɛ na ni aw ta simankura saraka ye ka na o di Matigi Ala ma, ka lɔgɔkunw ta panagbɛ* ke, aw ye jamalajɛnba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw bɛɛ dabla o lon na. ²⁷ Aw ye saraka jenita* dɔ bɔ, min kasa ka di Matigi Ala ye: misitoran kapaman fla, sagajigi kelen, ani sagaden wolonfla, minw si ka san kelen sɔrɔ. ²⁸ Aw ye mugu tentennin nɔɔni turu ra ka o ke siman saraka* ye, ka o fara a kan; misitoran bɛɛ kelen kelen ta bɛ ke mugu kilo kɔnɔntɔn ye, sagajigi ta bɛ ke mugu kilo wɔɔrɔ ye, ²⁹ sagadenw bɛɛ kelen kelen ta bɛ ke mugu kilo saba ye. ³⁰ Aw ye bakɔrɔnin kelen ke saraka ye, janko ka aw ta jurumunw kafari. ³¹ Aw bɛna o sarakaw bɔ ka o fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka kan. Fiyɛn man kan ka sɔrɔ o bɛganw na; aw ye o ta rezenji sarakaw fana fara a kan.»

29

Burufiye panagbɛ ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.23-25)

¹ «San karo wolonflanana tere fɔlɔ, aw bɛna jamalajɛnba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tɔw bɛɛ dabla o lon na. Aw bɛna burufiye kanw le bɔ jamana yɔrɔ bɛɛ ra o lon na. ² Aw bɛna saraka jenitaw* bɔ, minw kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden cɛman wolonfla, minw si ka san kelen sɔrɔ; fiyɛn kana

* **28:26** 28.26 Lɔgɔkunw ta panagbɛ ni simantige panagbɛ bɛɛ ye kelen ye.

ke o beganw si ra. ³ Aw ye mugu tentennin nooni turu ra, ka o ke siman saraka* ye ka o fara o sarakaw kan. Misitoran ta be ke mugu kilo kononton ye, sagajigi ta be ke mugu kilo wooro ye, ⁴ sagaden bee kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ⁵ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, janko ka aw ta jurumunw kafari. ⁶ O sarakaw be bo ka o fara karokura ta saraka jenita ni a siman saraka* kan, ka o fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka kan, ani a ta rezenji saraka* kan, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. Saraka jenita lo tasuma ra min kasa ka di Matigi Ala ye.»

Jurumun yafalonba ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.26-32)

⁷ «O karo wolonflanan tere tan, aw ye jamalajenba ke ka Matigi Ala bato, ka aw yere majigi Ala na koro, ka aw diyanyafenw bee to yi; aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. ⁸ Aw be saraka jenitaw* bo, min kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kapaman kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ⁹ Aw ye mugu tentennin nooni turu ra, ka o ke siman saraka* ye ka o fara a kan. Misitoran ta be ke mugu kilo kononton ye, sagajigi ta be ke mugu kilo wooro ye, ¹⁰ sagaden bee kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ¹¹ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka fara jurumunyafa saraka yere kan, ani ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka* ni a rezenji saraka* kan.»

Simanladon panagbe ta sarakaw
(Sarakalasebagaw 23.33-44)

¹² «Karo wolonflanan tere tan ni looru, aw ka kan ka jamalajenba ke ka Matigi Ala bato. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. Aw bena panagbe do ke ka Matigi Ala bonya, fo tere wolonfla. ¹³ Aw be sarakaw bo Matigi Ala ye, ka o ke saraka jenita* ye tasuma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kapaman tan ni saba, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ¹⁴ Aw ye mugu tentennin nooni turu ra, ka o ke siman saraka* ye ka o fara a kan. Misitoran tan ni saba bee kelen kelen ta be ke mugu kilo kononton, sagajigi fla bee kelen kelen ta be ke mugu kilo wooro ye, ¹⁵ sagaden tan ni naani bee kelen kelen ta be ke mugu kilo saba ye. ¹⁶ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka* ni a rezenji saraka* kan.

¹⁷ «A tere flanan, aw be misitoran kapaman tan ni fla ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ¹⁸ Aw ye o misitoranw ni o sagajigiw ni o sagadenw ta siman sarakaw ni o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ¹⁹ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka* ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²⁰ «A tere sabanan, aw ye misitoran tan ni kelen ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²¹ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ²² Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²³ «A tere naaninan, aw ye misitoran tan ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²⁴ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ²⁵ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka o fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²⁶ «A tere loorunan, aw ye misitoran kononton ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ²⁷ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ²⁸ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

²⁹ «A tere woronan, aw ye misitoran seegi ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³⁰ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ³¹ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

³² «A tere wolonflan, aw ye misitoran wolonfla ke saraka ye, ani sagajigi fla, ani sagaden ceman tan ni naani, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³³ Aw ye o misitoranw, ani o sagajigiw, ani o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ³⁴ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita ni a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

³⁵ «A tere seeginan, aw ye jamalajenba ke, ani panagbeba, ka Matigi Ala bonya. Aw ka kan ka aw ta baara tow bee dabra o lon na. ³⁶ Aw be sarakaw bo, ka o ke saraka jenita ye tasma ra, min kasa ka di Matigi Ala ye: Misitoran kelen, ani sagajigi kelen, ani sagaden ceman wolonfla, minw si ka san kelen soro; fiyen kana ke o beganw si ra. ³⁷ Aw ye o misitoran ni o sagajigi ni o sagadenw ta siman sarakaw, ani o ta rezenji sarakaw fana bo, a bee ni a ta hakeya, i n'a fo ne k'a latige cogo min na. ³⁸ Aw ye bakoronin kelen fana ke jurumunyafa saraka ye, ka fara lon o lon ta saraka jenita kan, ani a siman saraka ni a rezenji saraka kan.

³⁹ «Aw ka kan ka nin sarakaw le bo Matigi Ala ye aw ta panagbelonw na. Nin sarakaw be fara aw yere ta diyanya sarakaw kan, ani aw ta dajurudafa sarakaw, ani aw ta saraka jenita tow, ani aw ta siman sarakaw, ani aw ta rezenji sarakaw, ani aw ta ninsondiya sarakaw*.»

30

¹ Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, a ka o bee fo Izirayelimogow ye.

Muso ta dajurutari sariya

² Musa kumana Izirayeli jamakuruw ta kuntigiw fe, k'a fo o ye ko: «Matigi Ala ka ci minw fo, o ye nin ye: ³ Ni ce o ce ka dajuru ta Matigi Ala fe, walama ni a karira ka layirigbelen ta Ala ye, a man kan ka ke mogow darakolon ye; ni kuma o kuma bora a da ra, a ka kan ka o ke.

⁴ «Ni sunguru dɔ le ka dajuru ta Matigi Ala ɛ, ka layirigbelen ta Ala ye, k'a sɔrɔ a belen bɛ a face ta so, ⁵ a ka dajuru min ta Matigi Ala ɛ, ani a ka layirigbelen min ta Ala ye, ni a face bɔra o ko kala ma, nka ni a jera, ni a ma foyi fɔ, o tuma sunguru ka dajuru min o min ta, o dajuru bɛ jate; a ka layirigbelen ta ko o ko ra, a ka kan ka o bɛɛ kɛ. ⁶ Nka ni a face bɔra o ko kala ma lon min na, ni a ma sɔn, o tuma o sunguru ka dajuru o dajuru ta, ani a ka layirigbelen min ta, o si tɛ jate tuun. Matigi Ala bɛ yafa a ma, sabu a face ma sɔn.

⁷ «Ni sunguru dɔ ka dajuru ta, ka kuma dɔ fɔ, ka layiri ta ko a bena o ko kɛ Ala ye, o kɔ ɛ ni a furura, ⁸ ni a cɛ nana bɔ o ko kala ma, ni a jera a ma foyi fɔ a muso ye o lon na, o tuma muso ta dajuruw bɛ jate; a ka layirigbelen ta ko minw na, a ka kan ka o bɛɛ kɛ. ⁹ Nka ni a cɛ bɔra o ko kala ma lon min na, ni a ma sɔn a ma, o tuma muso tun ka dajuru min ta, ani o kuma minw bɔsira a ra, fɔ a ka o layiri ta Ala ye, a cɛ bɛ o kow bɛ sa. O ra, Matigi Ala fana bɛ yafa a ma.

¹⁰ «Muso cɛ sanin, walama muso furusanin, ni o dɔ ka dajuru ta, ka layirigbelen min o min ta Ala ye, a ka kan ka o layiri fa.

¹¹ «Ayiwa, ni muso dɔ ka dajuru ta, ka layirigbelen dɔ ta Ala ye, k'a sɔrɔ a bɛ a cɛ ɛ, ¹² ni a cɛ ka bɔ o ko kala ma, ni a jera, ni a ma foyi fɔ a muso ye, ni a ma ban muso ta dajuruw ma, o tuma a ta dajuruw bɛɛ bɛ jate; a ka layirigbelen ta ko minw bɛɛ ra, a ka kan ka o bɛɛ dafa fana. ¹³ Nka lon min ni a cɛ bɔra o kala ma, ni a ka o dajuruw sa, o tuma muso ka dajuru min o min ta, ani a ka layiri ta ka kuma o kuma bɔ a da ra, o si tɛ jate tuun, sabu a cɛ ka o bɛɛ sa. Matigi Ala fana bɛ yafa a ma.

¹⁴ «O cogo ra, muso bɛ dajuru min o min ta, ka layiri ta, ka kari ko a bena a yɛɛ jagboya ka ko o ko kɛ, a cɛ bɛ se ka sɔn o ko ma, a fana bɛ se ka a sa. ¹⁵ Ayiwa, lon min ni a cɛ bɔra o ko kala ma, ni cɛ jenin tora o ko kan o lon bɛɛ ra, ni a ma foyi fɔ muso ye, o tuma muso ka dajuru min o min ta, walama a ka layirigbelen ta ko minw bɛɛ ra, cɛ sɔnna o kow bɛɛ le ma; a sɔnna o ma, sabu a bɔra o ko kala ma lon min na, a jera a ma foyi fɔ muso ye. ¹⁶ Nka lon min na a bɔra o ko kala ma, ni o lon temena, ni o kɔ ɛ a nana o dajuru sa, o tuma muso ta dajuru hake bɛ ben cɛ yɛɛ le kan sisan.»

¹⁷ Ayiwa, Matigi Ala ka o ciw le yira Musa ra, dajuruw tari ko ra, cɛ ni a muso cɛ, ani face ni a denmuso cɛ, denmuso min sunguruman bɛ a face ta so.

31

Izirayelimɔgɔw ka Madiyankaw kɛɛ

¹ Matigi Ala kumana Musa ɛ, ko: ² «Madiyankaw ka kojugu min kɛ Izirayelimɔgɔw ra, taga o hake bɔ Madiyankaw ra, ka Izirayelimɔgɔw dimibɔ. O kɔ, i bena sa ka taga fara i bɛma tɔw kan.»

³ Musa kumana mɔgɔw ɛ, ko: «Aw ra cɛ dɔw ye o ta kɛɛkɛminanw ta ka taga Madiyankaw kɛɛ, ka o ta kojugu hake bɔ o ra Matigi Ala tɔgɔ ra. ⁴ Aw ye cɛ waga kelen kelen bɔ gbaw bɛɛ ra, ka taga kɛɛ ra.»

⁵ O ka cɛ waga kelen kelen bɔ gba bɛɛ ra, ka minw tun ye Izirayeli ta kɛɛkɛjama mɔgɔ dɔw ye. O kera cɛ waga tan ni fla; olugu labenna kɛɛ kama. ⁶ Ayiwa, o cɛ waga kelen kelen min bɔra gba bɛɛ ra, Musa ka olugu bla ka taga kɛɛ ra, ka sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi fana bla

ka taga ni o ye; Ala ta fɛn saninmanw tun be ale le boro, ani buru min be fiye ka mɔgɔw lasɔmi.

⁷ O tagara Madiyankaw kama, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na, ka taga cɛw bɛɛ faga. ⁸ O ka Madiyankaw ta masace looru fana faga, minw tɔgɔ tun ye ko Evi, ani Rekemu, ani Suri, ani Huri, ani Reba. O ka Behɔri dence Balamu fana faga ni kerekemuru ye. ⁹ Izirayelimɔgɔw ka Madiyankaw ta musow, ani o ta denfitiniw bɛɛ mina; o ka o ta beganw, o ta misiw, o ta sagaw, ani o ta baw bɛɛ mina, ka o ta naforow bɛɛ cɛ. ¹⁰ O tun siginin be dugu o dugu ra, o ka o duguw bɛɛ jeni, ani o ta werɛw bɛɛ. ¹¹ O ka fɛn minw cɛ, ani o tun ka mɔgɔw ni began minw mina, o tagara ni o bɛɛ ye. ¹² O tagara ni o mɔgɔ minaninw, ani o beganw, ani o fɛnw ye Musa ni sarakalasebaga Elehazari ni Izirayeli jama bɛɛ fɛ; Izirayelimɔgɔw tun siginin be Mohabu kenɛgbew ra, Zuriden ba kɛɛ fɛ, Zeriko dugu ja fɛ.

¹³ Musa ni sarakalasebaga Elehazari ni jama pamɔgɔw bɔra o sigiyɔɔ ra ka taga o kunben. ¹⁴ Musa dimina kerekɛjama kuntigiw kɔɔ, minw tun be cɛ waga kelen kelen kunna, ani minw tun be cɛ keme keme kunna, o nanin kɔ ka bɔ kerekɛyɔɔ ra. ¹⁵ Musa ko: «O tuma aw ka musow bɛɛ panaman to wa! ¹⁶ Aw m'a lon ko o musow le ka Izirayeli cɛw nɛgɛ ka o lafiri Pehɔri ta ko wagati ra Balamu ta kuma sababu ra, k'a to o ye Matigi Ala kan bla wa? O ko le tun k'a to halakiri sera Matigi Ala ta mɔgɔw ma. ¹⁷ O ra, aw ye dennisennin cɛmanw bɛɛ faga, ani muso o muso ka ceko lon, ka la ni cɛ ye ka ye, aw ye o bɛɛ faga. ¹⁸ Nka sunguru min o min ma ceko lon, aw ye olugu bɛɛ panaman to aw yɛɛ ye. ¹⁹ O kɔ, aw ye to dugu kɔ fɛ ka tere wolonfla kɛ; min o min ka mɔgɔ faga, walama min o min magara mɔgɔ faganin dɔ su ra, olugu bɛɛ ka kan ka o yɛɛ saninya a tere sabanan ni a tere wolonflanin; aw ni aw ta mɔgɔ minaninw bɛɛ ka kan ka saninya. ²⁰ Aw ka kan ka aw ta faniw fana saninya, ani aw ta fɛn gboloramanw bɛɛ, ani aw ta fani minw bɛɛ danna ni basiw ye, ani aw ta fɛn yiriramanw bɛɛ.»

²¹ Kerekeden minw tun tagara kɛɛ ra, sarakalasebaga Elehazari k'a fɔ olugu ye fana ko: «Matigi Ala ka sariya min yira Musa ra, o sariya ka min fɔ, o le ye nin ye: ²² Sanin, ani warigbɛ, ani siranɛgɛ, ani nɛgɛfin, ani letɛn, ani ntileku nɛgɛ, ²³ ani tasuma tɛ fɛn o fɛn cɛn, aw ka kan ka o don tasuma ra k'a saninya. Nka o fɛnw ka kan ka saninya ni saninyariji ye fana. Tasuma be fɛn o fɛn cɛn, aw ye o fɛnw don saninyariji ra ka o saninya. ²⁴ A tere wolonflanin, aw ye aw ta faniw ko; ni o kɛra, aw be saninya. O kɔ, aw be taga aw sigiyɔɔ ra.»

Izirayelimɔgɔw ka fɛn sɔɔɔninw taran

²⁵ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye, ko: ²⁶ «Izirayelimɔgɔw bɔra ni fɛn o fɛn ye kerekɛyɔɔ ra, mɔgɔ fara began kan, ele ni sarakalasebaga Elehazari ni Izirayeli ta gbatigiw, aw ye o fɛnw bɛɛ jate. ²⁷ O kɔ, kerekeden minw tagara kɛɛ ra, aw ye o fɛnw taran olugu ni Izirayeli jama tɔ ra. ²⁸ Kerekeden minw tagara kɛɛ ra, aw ye dɔ bɔ olugu ninyɔɔw ra, ka o di Matigi Ala ma; aw ye kelen kelen bɔ o ta fɛnw bɛɛ keme looru looru ra, mɔgɔw, ani misiw, ani faliw, ani sagaw, ani baw, ka o di Matigi Ala ma. ²⁹ Aw ye o bɔ olugu ninyɔɔw ra ka o di sarakalasebaga Elehazari ma, ka o di saraka ye Matigi Ala ma. ³⁰ Ninyɔɔw min be di Izirayeli jama tɔ ma, aw ye kelen kelen bɔ o fɛnw bɛɛ bilooru looru ra, mɔgɔw, ani misiw, ani faliw, ani sagaw,

ani baw, ani beganw bee. Aw be o di Levi ta mɔgɔw ma, olugu minw be Matigi Ala ta fanibon saninman* minanw kɔrɔsira.»

³¹ Matigi Ala k'a fɔ Musa ye cogo min na, Musa ni sarakalasebaga Elehazari k'a ke o cogo ra.

³² Ayiwa, kerekewew tun ka fen minw ce, o fenw tɔ minw tora, o kera began waga keme wɔɔɔ ni waga biwolonfla ni waga looru (675 000), sagaw ni baw lajennin, ³³ ani misi waga biwolonfla ni fla (72 000), ³⁴ ani fali waga biwɔɔɔ ni kelen (61 000), ³⁵ ani muso waga bisaba ni fla (32 000), minw tun ma la ni ce ye ka ye.

³⁶ Kerekewew minw tun tagara kere ra, o fenw tarance tun ka kan ka ke olugu ta le ye. Olugu ninyɔɔ kera began waga keme saba ani began waga bisaba ni wolonfla ani began keme looru (337 500), sagaw ni baw lajennin. ³⁷ Began keme wɔɔɔ ni began biwolonfla ni looru bɔra o ra, ka o di Matigi Ala ma. ³⁸ Misi waga bisaba ni wɔɔɔ (36 000); misi biwolonfla ni fla bɔra o ra ka o di Matigi Ala ma. ³⁹ Fali waga bisaba ni fali keme looru (30 500); fali biwɔɔɔ ni kelen bɔra o ra ka o di Matigi Ala ma. ⁴⁰ Mɔgɔ waga tan ni wɔɔɔ (16 000); mɔgɔ bisaba ni fla bɔra o ra ka o di Matigi Ala ma.

⁴¹ O fen minw bɔra k'a di Matigi Ala ma saraka ye, Musa ka o bee di sarakalasebaga Elehazari ma, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na.

⁴² O fenw tarance tɔ kelen tun ye Izirayelimɔgɔ tɔw ta ye; Musa ka olugu ta bɔ kerekewew ta ra. ⁴³ Olugu ninyɔɔ kera began waga keme saba ni waga bisaba ni wolonfla ani began keme looru (337 500), sagaw ni baw lajennin, ⁴⁴ ani misi waga bisaba ni wɔɔɔ (36 000), ⁴⁵ ani fali waga bisaba ni fali keme looru (30 500), ⁴⁶ ani mɔgɔ waga tan ni wɔɔɔ (16 000).

⁴⁷ Fenw taran kelen min tun ye Izirayelimɔgɔ tɔw ta ye, Musa ka kelen bɔ o fenw bee bilooru looru ra, a mɔgɔw ni a beganw na, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na. A ka o di Levi ta mɔgɔw ma, minw be Matigi Ala ta fanibon saninman minanw kɔrɔsi.

Kerekuntigiw ta saraka

⁴⁸ O kɔ, Izirayeli ta kerekewew kuntigiw, minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, olugu gbarara Musa ra, ⁴⁹ k'a fɔ a ye ko: «I ta jɔnw tun blara kerekedenw na ka taga kere ra; an sekɔra minke, an ka o jate, k'a ye ko hali ce kelen ma fɔn o ra. ⁵⁰ O ra, anw bee kelen kelen ka masirifen saninman minw sɔɔ, saninjuruw, ani sanin bororanegew, ani sanin borokandennegew, ani sanin tororanegew, ani sanin kannanegew, an nana o di saraka ye Matigi Ala ma, janko ka an ta jurumunw kafari Matigi Ala na kɔɔ.»

⁵¹ Ayiwa, Musa ni sarakalasebaga Elehazari sɔnna ka o masirifen saninlamanw bee mina o boro. ⁵² O ka o sanin min bɔ saraka ye k'a di Matigi Ala ma, o sanin bee lajennin kera sanin kilo keme ni biseegi ni naani (184). ⁵³ Kerekeden tɔw kɔni tun ka fen o fen sɔɔ kere ra, o bee tora olugu boro. ⁵⁴ Musa ni sarakalasebaga Elehazari ka kerekewew kuntigiw ta saninw ta, ka taga o bla Nɔgɔnkunben fanibon* kɔɔ, Matigi Ala na kɔɔ, ka o ke hakirijigifew ye Izirayelimɔgɔw fe.

32

Ruben ta gba ni Gadi ta gba ta yɔɔ
(Sariya 3.12-22)

1 Ayiwa, began caman tun be Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow fe. O k'a ye ko Yazeri mara ni Galadi jamana yorow ye beganmarayoro pumanmanw ye. 2 O ra, Ruben ta mogow, ani Gadi ta mogow nana Musa ni sarakalasebaga Elehazari ni Izirayeli jama namogow fe, ka na a fo o ye ko: 3 «Nin dugu minw ye Ataroti ye, ani Dibon, ani Yazeri, ani Nimira, ani Hesibon, ani Elale, ani Sebamu, ani Nebo, ani Behon, 4 Matigi Ala ka se di Izirayelimogow ma o yoro minw kan, an k'a ye ko o yorow ye beganmarayoro pumanmanw ye; k'a soro began caman be i ta jonw fe.» 5 O ko: «O ra, ni i tun be se ka sabari ka son an ta ma, o tuma i ye nin jamana di i ta jonw ma yan; i kana a to an ye Zuriden ba tige.»

6 Musa ka Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow jaabi ko: «O tuma aw siginin bena to yan k'a soro aw balema tow tagara kere ra wa? 7 Mun koson aw b'a fe ka o ke ka Izirayelimogow fari faga, k'a to Matigi Ala ka jamana min di o ma, o tena son tuun ka ba tige ka taga don o jamana ra? 8 Ka an to Kadesi Barineya, ne ka aw bemaw ci wagati min ka taga jamana yaala, o ka nin jogon le ke. 9 O tagara ka taga se fo Esikoli kenegbe yoro ra, ka jamana fle ka ban minke, o nana Izirayelimogow fari faga, ko Matigi Ala ka jamana min di o ma, ko o te se ka don o jamana ra. 10 A kera ten, Matigi Ala dimina Izirayelimogow koro kosebe o lon na; a karira k'a fo Izirayelimogow ye ko: 11 «Ne tun karira ko ne bena jamana min di Ibrahima ni Isiyaka ni Yakuba ma, nin mogow minw bora Misiran, o min o min ka sanji mugan soro, ani minw temena o kan, olugu si tena o jamana ye o na ra, sabu o si ma ne ta siraw tagama a cogo ra, 12 fo Yefune dence Kalebu, min tun ye Kenazi ta mogow do ye, ani Nuni dence Yosuwe; olugu le ka Matigi Ala ta siraw tagama a cogo ra.» 13 O le koson, Matigi Ala tun dimina Izirayelimogow koro kosebe; a ka o to o yere ma, o yaalara ka lamini kongokolon kono fo san binaani, fo ka taga a to o wagati mogow bee ye sa ka ban, o minw tun ka kojugu ke Matigi Ala na koro. 14 Ayiwa, a ye nin ye, aw kera aw bemaw jurumunkebagaw ta siyaw le ye; o koson aw be aw bemaw no tara, ka do fara Matigi Ala ta dimiba kan tuun Izirayelimogow koro; 15 sabu ni aw banna Ala ra, a bena ban Izirayelimogow ra ka o to o yere ma kongokolon kono yan tuun. O cogo ra, aw le bena ke nin jama bee halaki sababu ye.»

16 Ayiwa, Ruben nin Gadi ta mogow gbarara Musa ra tuun, k'a fo a ye ko: «An b'a fe ka were dow le lo yan an ta beganw ye, ani ka dugu dow lo an ta musow ni an ta denw ye. 17 O ko, an be an ta kerekeminanw ta jona jona ka bla Izirayelimogow tow na, ka taga kere ra, fo ka taga a to o ye o ta sigiyorow soro. Ka an to o yoro ra, an ta musow ni an ta denw bena to an ta dugu barakamanw kono yan; o ra, nin jamana mogow tena se o ma. 18 An koni tena seko ka na an to sow kono yan fiyewu, ni Izirayelimogow bee ma o ta yoro soro. 19 Dugukolo foyi were tena di an ma tuun ni olugu ye Zuriden ba na do kan yi, walama yoro were, sabu anw ka an ta yoro soro Zuriden ba tereboyanfan na yan ka ban.»

20 Musa ka o jaabi ko: «Ayiwa, ni aw koni ka o ke, ni aw ka aw ta kerekeminanw ta ka taga kere ke Matigi Ala togo ra, 21 ni aw ta kerekecew bee ka Zuriden ba tige ka taga kere ke Matigi Ala togo ra, fo k'a to a ye a juguw bee gben ka bo a yere na koro, 22 ni aw be son ka taga kere ke ka se soro nin jamana kan Matigi Ala togo ra folo, ka soro ka seko ka na aw ta jamana ra, o tuma Matigi Ala ni Izirayelimogow si ta juru tena ke aw ra tuun; nin yoro fana bena ke aw sigiyoro ye Matigi Ala na koro.»

²³ «Nka ni aw ma o ke, o tuma aw ka jurumun le ke Matigi Ala na korɔ; aw fana ka kan k'a lon ko aw ta jurumun hake bena bo aw ra. ²⁴ O ra, aw ye dugu dow lo aw ta musow ni aw ta denw ye, ka werew lo aw ta beganw ye; nka aw yere da ka layiri min ta, aw ye o ke de!»

²⁵ Ruben ni Gadi ta mogow k'a fo Musa ye tuun ko: «An matigice ka min fo, i ta jonw bena o le ke. ²⁶ An ta musow, ani an ta denw, ani an ta beganw bee be to Galadi duguw konɔ yan. ²⁷ I ta jonw bee bena laben kere kama, ka taga kere ke Matigi Ala togo ra, i n'a fo an matigice k'a fo cogo min na.»

²⁸ Ayiwa, Musa kumana sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni Izirayeli ta gbatigiw fe, Ruben ni Gadi ta mogow ta ko ra. ²⁹ A k'a fo o ye ko: «Ni Ruben ni Gadi ta mogow ka Zuriden ba tige ni aw ye, o bee ni o ta kerekeminanw, ka taga kere ke Matigi Ala togo ra, fo ka taga a to aw ye se sorɔ jamana kan, o tuma aw ye Galadi mara di o ma. ³⁰ Nka ni o ma son ka o ta kerekeminanw ta ka ba tige ka taga ni aw ye kere ra, o tuma aw ye jamana do di o ma ba ko fe yi Kanaana jamana ra, ni Izirayelimogow tow ye yi.»

³¹ Gadi ni Ruben ta mogow ka o jaabi ko: «Matigi Ala ka min fo i ta jonw ye, an bena o le ke. ³² An bena an ta kerekeminanw ta, ka taga kere ke Kanaana jamana ra Matigi Ala na togo ra. Nka an b'a fe an ta jamana ye di an ma Zuriden ba na nin le kan yan.»

³³ Musa ka Amorikaw ta masace Sihon ta mara ni Basan masace Ogi ta mara di Gadi ni Ruben ta mogow ni Yusufu dence Manase ta mogow tarance ma; a jamana ni a duguw, ani a duguw laminiw bee. ³⁴ Gadi ta mogow ka dugu minw lo kokura, o ye Dibon, ani Ataroti, ani Aroweri, ³⁵ ani Ateroti Sofan, ani Yazeri, ani Yogibeha, ³⁶ ani Beti Nimira, ani Beti Haran ye. O ka o duguw lo ka o ke dugu barakamanw ye, ka werew lo o ta beganw ye fana.

³⁷ Ruben ta mogow ka dugu minw lo kokura, o ye Hesibon, ani Elale, ani Kiriayatayimu, ³⁸ ani Nebo, ani Baali Meyon ye; o ka o duguw togow yelema. O ka Sibima dugu fana lo kokura. O ka dugu minw lo kokura, o ka togo werew la o duguw ra.

³⁹ Manase dence Makiri ta mogow tagara Galadikaw kere, ka o ta yoro mina. Amerika minw tun be yi, o ka olugu gben. ⁴⁰ Musa ka Galadi jamana di Manase dence Makiri ta mogow ma; olugu sigira o yoro ra. ⁴¹ Manase ta mogow do were, min togo tun ye ko Yahiri, ale tagara o yoro dugumisen dow kere, ka o mina, ka o togo la ko Yahiri ta duguw. ⁴² Noba fana tagara Kenati dugumogow kere, ka o dugu ni a dugumisenw mina, k'a yere togo la o dugu ra, k'a wele ko Noba.

33

Izirayelimogow temeyorow

¹ Izirayelimogow tugura jagon ko ka bo Misiran jamana ra, gba bee ni a ta kerekejama; Musa ni Haruna le kera o pamogow ye. O temeyorow fle nin ye. ² O tagato temena yoro minw na, Musa ka o bee sebe, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. Ayiwa, o temeyorow fle nin ye:

³ San karo folo tere tan ni looru, o bora Ramusesi; o kera Jonyaban panagbe* dugusagbe. Izirayelimogow bora Misiran o yere ma le ka taga; a kera Misirankaw bee na na. ⁴ O tuma, Matigi Ala tun ka Misirankaw dence folo minw bee faga, Misirankaw tun be olugu suw donna; Matigi Ala tun ka kiti ben Misirankaw ta batofenw fana kan.

⁵ Izirayelimogow bora Ramusesi ka taga sigi Sukoti, ⁶ ka bo Sukoti ka taga sigi Etamu, kongokolon dance ra, ⁷ ka bo Etamu, ka yelena ka taga Pi Hayiroti fan na, Baali Sefon dugu na fe, ka taga sigi Migidoli dugu na fe. ⁸ O bora Pi Hayiroti, ka Kogojiwulen cetige ka taga kongokolon fan na. O ka tere saba tagama ke Etamu kongokolon kono, ka taga sigi Mara. ⁹ O bora Mara, ka taga se Elimu. Bunun tan ni fla ni tamarosun biwolonfla le tun be Elimu. O sigira o yoro ra. ¹⁰ O bora Elimu, ka taga sigi Kogojiwulen koro, ¹¹ ka bo Kogojiwulen koro, ka taga sigi Sine kongokolon kono, ¹² ka bo Sine kongokolon kono, ka taga sigi Dofika, ¹³ ka bo Dofika ka taga sigi Alusi, ¹⁴ ka bo Alusi ka taga sigi Refidimu. Jama ma ji soro o yoro ra k'a min. ¹⁵ O bora Refidimu, ka taga sigi Sinayi kongokolon kono, ¹⁶ ka bo Sinayi kongokolon kono, ka taga sigi Kiburoti Hatava, ¹⁷ ka bo Kiburoti Hatava, ka taga sigi Haseroti, ¹⁸ ka bo Haseroti ka taga sigi Ritima, ¹⁹ ka bo Ritima ka taga sigi Rimon Peresi, ²⁰ ka bo Rimon Peresi ka taga sigi Libina, ²¹ ka bo Libina ka taga sigi Risa, ²² ka bo Risa ka taga sigi Kehelata, ²³ ka bo Kehelata ka taga sigi Saferi kuruyorow ra, ²⁴ ka bo Saferi kuruyorow ra ka taga sigi Harada, ²⁵ ka bo Harada ka taga sigi Makeloti, ²⁶ ka bo Makeloti ka taga sigi Tahati, ²⁷ ka bo Tahati ka taga sigi Taraki, ²⁸ ka bo Taraki ka taga sigi Mitika, ²⁹ ka bo Mitika ka taga sigi Hasimona, ³⁰ ka bo Hasimona ka taga sigi Moseroti, ³¹ ka bo Moseroti ka taga sigi Bene Yakan, ³² ka bo Bene Yakan ka taga sigi Hori Gigadi, ³³ ka bo Hori Gigadi ka taga sigi Yotibata, ³⁴ ka bo Yotibata ka taga sigi Haburona, ³⁵ ka bo Haburona ka taga sigi Esiyon Geberi, ³⁶ ka bo Esiyon Geberi ka taga sigi Zini kongokolon kono, min ye Kadesi ye, ³⁷ ka bo Kadesi ka taga sigi Hori kuruyorow ra, Edomu jamana dance ra.

³⁸ Sarakalasebaga Haruna yelenna Hori kuru kan, ka sa yi, ka kaja ni Matigi Ala ta kuma ye; o kera Izirayelimogow ta tagama san binaaninan na, a karo loorunan tere folo ra, o bonin ko Misiran jamana ra.

³⁹ Haruna sara Hori kuru kan k'a si to san keme ni san mugan ni saba. ⁴⁰ O wagati le ra Aradi mara ta masace ka Izirayelimogow nako kibaroya men. Ale tun ye Kanaanaka le ye, a tun signin be Kanaana woroduguyanfan na.

⁴¹ Ayiwa, Izirayelimogow bora Hori kuruyorow ra ka taga sigi Salimona, ⁴² ka bo Salimona ka taga sigi Punon, ⁴³ ka bo Punon ka taga sigi Oboti, ⁴⁴ ka bo Oboti ka taga sigi Iye Abarimu, Mohabu jamana dance ra, ⁴⁵ ka bo Iye Abarimu ka taga sigi Dibon Gadi, ⁴⁶ ka bo Dibon Gadi ka taga sigi Alimon Diblatayimu, ⁴⁷ ka bo Alimon Diblatayimu ka taga sigi Abarimu kuruyorow ra, Nebo kuru na fe, ⁴⁸ ka bo Abarimu kuruyorow ra ka taga sigi Mohabu kenegbew ra, Zuriden ba koro, Zeriko dugu na fe. ⁴⁹ O sigira Zuriden ba kere fe, Mohabu kenegbew ra, k'a ta Beti Yesimoti ka taga se fo Abeli Sitimu.

Ala ka jamana tarancogo yira Musa ra

⁵⁰ Ayiwa, Matigi Ala kumana Musa fe ka o to Mohabu kenegbew yoro ra, Zuriden ba kere fe, Zeriko dugu na fe; a ko: ⁵¹ «Kuma Izirayelimogow fe, i y'a fo o ye ko: <Ni aw nana Zuriden ba tige, ka taga don Kanaana jamana ra tuma min na, ⁵² aw ye o jamana mogow bee gben; aw ye o ta jo kabakururamanw bee cen; o ka o ta batofenw tagamasiyen minw lalaga ni nege ye, aw ye o bee cen fana, ka o ta josonyorow bee cici. ⁵³ Aw ye

jamana mina, ka sigi a ra, sabu ne ka jamana di aw le ma, janko a ye ke aw ta ye. ⁵⁴ Aw bena jamana taran, gba bɛɛ ni a ta; ni ne ka yɔɔ min yira, ko a ye di gba min ma, aw ye o di o gba ma. Minw ka ca, aw ye olugu ta yɔɔ bonya; minw fana ka dɔɔ, aw ye olugu ta yɔɔ dɔɔɔya. Ni ne ka yɔɔ o yɔɔ yira ko a ye ke gba min ta ye, o yɔɔ le bɛ ke o gba ta ye. Aw ye jamana taran ka gbaw bɛɛ ta yɔɔ di o ma, ka kapa ni o bɛmaw ta tɔɔw ye.

⁵⁵ « ‹Nka ni aw ma jamana mɔɔw bɛɛ gben, ni aw ka dɔw to yi, olugu bɛna aw sɔɔ aw ɲadenw ra i ko ɲani, ka aw sɔɔ aw gɛɛn na i ko biɲɛ. Aw bɛna taga sigi jamana min na, olugu le bɛna ke aw juguw ye o jamana ra. ⁵⁶ Ni a kɛra ten, ne tun b'a fɛ ka min ke olugu ra, ne bɛna o ke aw yɛɛ ra.› »

34

Ala ka Kanaana jamana danw yira

¹ Matigi Ala kumana Musa fɛ k'a fɔ a ye ko: ² «Kuma Izirayɛlimɔɔw fɛ, k'a fɔ o ye ko: ‹Ni aw nana taga don Kanaana jamana ra, o jamana yɔɔ minw bɛna di aw ma, k'a ke aw ta ye, o danw fɛ nin ye:

³ « ‹Woroduguyanfan na, aw ta jamana dan bɛna ke Zini kongokolon ni Edomu jamana ye; a bɛ damina terebɔyanfan na, Kɔɔji sanin woroduguyanfan na, ⁴ ka taga tɛmɛ Akirabimu woroduguyanfan na, ka taga Zini fan fɛ, ka taga tɛmɛ Kadɛsi Barineya woroduguyanfan na, ka taga Hasari Adari ni Asimɔn, ⁵ ka bɔ Asimɔn ka munu ka taga Misiran ko ra, ka bɔ yi ka taga laban Kɔɔjiba ra.

⁶ « ‹Terebɔyanfan na aw ta jamana dan bɛna ke Kɔɔjiba le ye.

⁷ « ‹Sahiliyanfan na, aw bɛna a dan bɔ k'a ta Kɔɔjiba ra ka taga a bla fɔ Hɔri kuru ra; ⁸ k'a ta Hɔri kuru ra, aw bɛ a dan bɔ tuun ka taga tɛmɛ Lebo Hamati, ka taga se fɔ Sedadi; ⁹ ka bɔ yi, ka taga tɛmɛ Zifirɔn, ka taga laban Hasari Enan. O le bɛna ke jamana dan ye sahiliyanfan na.

¹⁰ « ‹Terebɔyanfan na, aw ye a dan bɔ k'a damina Hasari Enan ka taga se Sefamu; ¹¹ ka bɔ yi, ka taga a bla Ribila, Ayini terebɔyanfan na; ka bɔ yi, ka taga fɔ Kinerɛti ba terebɔyanfan jigijigi yɔɔw ra; ¹² ka bɔ yi, ka taga se Zuriden ba ma, ka sɔɔ ka taga laban Kɔɔji sanin na.

« ‹Ayiwa, aw ta jamana danw bɛna ke o le ye, a fanw bɛɛ ra.› »

¹³ Ayiwa, Musa k'a fɔ Izirayɛlimɔɔw ye ko: «Aw bɛna nin jamana le taran Izirayɛli gbaw ra; Matigi Ala le bɛna bɛɛ ta sigiyɔɔ yira. Matigi Ala k'a latige ko a bɛ nin jamana le di Izirayɛli ta gba kɔnɔntɔn tɔw ma, ani Manase ta gba tarance tɔ kelen ma; ¹⁴ sabu Ruben ta mɔɔw, ani Gadi ta mɔɔw ka o ta yɔɔ sɔɔ ka ban, o bɛɛ ni o ta yɔɔ; Manase ta gba tarance kelen fana k'a ta yɔɔ sɔɔ. ¹⁵ O gba fla ni Manase ta gba tarance kelen ka o ta yɔɔ sɔɔ Zuriden ba fan dɔ ra, terebɔyanfan na, k'a nasin Zeriko dugu ma.»

Mɔɔ minw bɛna jamana taran

¹⁶ Matigi Ala kumana Musa fɛ tuun, ko: ¹⁷ «Mɔɔ minw bɛna jamana taran Izirayɛlimɔɔw ra, o mɔɔw tɔɔw fɛ nin ye: sarakalasebaga Elehazari, ani Nuni dence Yosuwe. ¹⁸ Aw ye kuntigi kelen kelen bɔ gbaw bɛɛ ra fana, ka o fara o kan ka jamana taran. ¹⁹ O kuntigiw tɔɔw fɛ nin ye:

Yefune dence Kalebu, o bɛ Zuda ta gba ra.

- 20 Amihudi dence Samawilu, o be Simeyon ta gba ra.
 21 Kisilon dence Elidadi, o be Boniyaminu ta gba ra.
 22 Yogili dence Buki, kuntigi lo Dan ta gba ra.
 23 Efodi dence Haniyeli, kuntigi lo Yusufu dence Manase ta gba ra.
 24 Sifitan dence Kemuheli, kuntigi lo Yusufu dence Efirayimu ta gba ra.
 25 Parinaki dence Elisafan, kuntigi lo Zabolon ta gba ra.
 26 Azan dence Palitiyeli, kuntigi lo Isakari ta gba ra.
 27 Selomi dence Ahudi, kuntigi lo Aseri ta gba ra.
 28 Amihudi Pedaheli, kuntigi lo Nefitali ta gba ra.»
 29 Ayiwa, Matigi Ala k'a fo ko o mogow le bena Kanaana jamana taran Izirayelimogow ra.

35

Levi ta mogow ta duguw

¹ Ka Izirayelimogow to Mohabu kenegbew yoro ra, Zuriden ba koro, Zeriko dugu na fe, Matigi Ala kumana Musa fe, ko: ² «A fo Izirayelimogow ye ko o bena jamana min soro, ko o ka kan ka o jamana dugu dow di Levi ta mogow ma, ka o ke o sigiyorow ye. Aw ye beganmarayoro dow fana di o ma duguw laminiw na. ³ O yere bena sigi o duguw kono; duguw laminiw be ke o ta misiw, ani o ta began tow marayorow ye, ani o borofenw blayorow.

⁴ «Aw bena dugukolo min di Levi ta mogow ma, duguw laminiw na, o bonya ka kan ka ke nongon* na waga kelen ye, k'a damina dugu kogo ra ka taga kene ma; a bonya ka kan ka ke o le ye dugu fan bee ra. ⁵ Aw ye nongon na waga fla suma dugu lamini na ka taga tereboyanfan na, ka nongon na waga fla suma ka taga woroduguyanfan na, ka nongon na waga fla suma ka taga terebenyanfan na, ka nongon na waga fla suma ka taga sahiliyanfan na; dugu be to cenance ra. O yorow le bena ke o ta duguw beganmarayorow ye.

⁶ «Dugu woro minw ye aw ta karifaduguw ye, mogofagabaga be se ka bori ka taga dugu minw na ni a kera ko a ma a lawuri a kama, aw ye o duguw di Levi ta mogow ma, ka dugu binaani ni fla were di o ma. ⁷ O ra, aw bena dugu minw di Levi ta mogow ma, o bee lajennin bena ke dugu binaani ni seegi, ani o laminiw. ⁸ Ni aw be duguw bo Izirayelimogow ta yorow ra ka o di Levi ta mogow ma, ni gba min ta duguw ka ca, olugu ta dugu dita be caya; ni gba min ta duguw man ca, olugu ta dugu dita be dogoya. Gba bee be dugu dow di Levi ta mogow ma, ka kapa ni o ta mara ta duguw hakeya ye.»

Karifaduguw

(Sariya 19.1-13; Yosuwe 20.1-9)

⁹ Matigi Ala kumana Musa fe tuun, ko: ¹⁰ «Kuma Izirayelimogow fe, i y'a fo o ye ko: <Ni aw nana Zuriden ba tige ka don Kanaana jamana ra, ¹¹ aw bena dugu dow panawoloma, ka o ke aw ta karifaduguw ye; ni mogow do ka mogow faga, k'a soro a m'a lawuri a kama, o tigi be se ka bori ka taga karifa o dugu do ra. ¹² O duguw be ke aw ta karifaduguw ye, ka mogofagabaga kisi hakebobaga ma, janko o kana mogofagabaga do faga k'a soro a ma taga lo kititigejama na koro folo, k'a ta kiti tige. ¹³ Aw bena dugu woro le di ka o

* 35:4 35.4 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

ke aw ta karifaduguw ye. ¹⁴ Aw ye dugu saba ke karifaduguw ye Zuriden ba ko fe, ka saba ke karifaduguw ye Kanaana jamana ra yan. O duguw le be ke karifaduguw ye. ¹⁵ Izirayelimogow, ani lonanw, ani temebaga minw be aw ce ra, nin karifaduguw bena ke olugu bee ta ye. Ni mogo o mogo ka mogo faga k'a soro a m'a lawuri a kama, o tigi be se bori ka taga dogo o dugu do ra.»

Mogofaga ta sariyaw

¹⁶ « <Ni mogo do k'a mogogogon bugo ni negemanfen do ye, ni a sara, o tigi ye mogofagabaga le ye; mogofagabaga ka kan ka faga. ¹⁷ Ni a ka kabakuru le ta k'a mogogogon bugo ni a ye, kabakuru min be se ka mogofaga, ni a sara, o tigi ye mogofagabaga le ye; mogofagabaga ka kan ka faga. ¹⁸ Ni a ka yiri le ta k'a bugo ni a ye, yiri min be se ka mogofaga, ni a sara, o tigi ye mogofagabaga le ye; mogofagabaga ka kan ka faga. ¹⁹ Hakebobaga ka kan ka o mogofagabaga faga. Ni a k'a soro, a y'a faga.

²⁰ « <Ni mogo do tara koninya fe k'a mogogogon joni, walama ni a ka a lawuri a kama ka a bon ni fen do ye, ni a sara, ²¹ walama ni a tara juguya le fe k'a bugo ni a boro ye, ni a sara, bugorikebaga ka kan ka faga; mogofagabaga lo. Ni hakebobaga k'a soro, a y'a faga.

²² « <Nka ni mogo do girinto barara k'a mogogogon joni, k'a soro a m'a koninya, walama ni a ka fen do firi ka taga a se a ma, k'a soro a m'a lawuri a kama, ²³ walama ni a m'a mogogogon ye, ni a ka kabakuru do firi ka taga a ben a kan, kabakuru min be se ka mogofaga, ni a sara, k'a soro a tun m'a mogogogon koninya, a fana tun ma kojugu miiri ni a ye, ²⁴ kititigejama bena kiti tige o mogofagabaga ni hakebobaga ce ka kana ni nin kolatigeninw le ye. ²⁵ Kititigejama ka kan ka mogofagabaga bosi hakebobaga boro; a tun borira ka taga karifadugu min na, o b'a laseko o dugu ra. Turu saninman* kera sarakalasebagaw kuntigi min kan k'a bla Ala ta baara kama, mogofagabaga be to yi fo ka taga se o ta saya ma. ²⁶ Nka a borira ka taga dogo karifadugu min na, ni a bora o dugu kono, ²⁷ ni hakebobaga benna ni a ye karifadugu ko fe, ni a k'a faga, a te jaraki o fagari koson. ²⁸ Sabu mogofagabaga ka kan ka to a ta karifadugu kono fo ka taga a to sarakalasebagaw kuntigi ye na sa. Sarakalasebaga sanin ko le, a be se ka bo ka taga a ta yoro ra.

²⁹ « <Ayiwa, ni aw nana taga sigi yoro o yoro, nin cifonin minw latigera, aw ka kan ka o sira le tagama, aw ni aw ta duruja nataw bee.

³⁰ « <Ni mogo o mogo ka mogofaga, ni mogo dow sorora ka ke o ko seere ye, o mogofagabaga ka kan ka faga. Nka aw kana mogofaga si faga mogofaga kelen doron ta seereya koson.

³¹ « <Mogofagabaga min ka kan ni fagari ye, aw kana son ka foyi mina janko ka o kunmabo; a ka kan ka faga le.

³² « <Ni mogofagabaga do borira ka taga karifadugu do ra, aw kana son ka foyi mina janko k'a to a ye seko ka taga a sigiyoro ra k'a soro sarakalasebagaw kuntigi ma sa folo.

³³ « <Aw be jamana min na, aw kana o jamana lanogo, sabu mogofaga be jamana lanogo le. Foyi were te se ka mogofaga jurumun kafari jamana kono, fo ka mogofagabaga yere le faga. ³⁴ Aw bena sigi jamana min kono, ani ne yere bena ke o jamana min kono, aw kana o jamana lanogo; sabu ne Matigi Ala, ne be Izirayelimogow ce ra.»

36

Selofadi denmusow ta ko

¹ Manase dence Makiri, o dence Galadi, olugu tun ye Yusufu ta durujaw ye; lon do Galadi ta mɔgow ta gbatigiw nana kuma Musa ni Izirayeli jama namɔgow fe, minw ye Izirayeli gbatigiw ye. ² O ko: «Tuma min na Matigi Ala tun k'a fo an matigice Musa ye ko a ye jamana taran Izirayelimɔgow ra ka kapa ni Ala yere ta yiracogo ye, a tun k'a fo an matigice Musa ye ko a ye an balemace Selofadi ta ninyoro di a denmusow* ma. ³ Ayiwa, sisan ni o denmuso do nana furu ce do ma, Izirayeli ta gba do were ra, o tuma, yoro min tun dira a ma, o yoro bena bo an bemaw ta yoro ra, ka taga fara a ce ta mɔgow ta gba ta yoro kan. Ni o kera, o tuma yoro min dira an ma, do le be bo o yoro ra. ⁴ Ni Izirayelimɔgow ta yafarisan nana se, o musow furura gba min na, o ta yoro bena bo an bemaw ta gba ra ka taga fara o cerakaw ta gba ta yoro kan.»

⁵ Ayiwa, Musa ka nin kuma lase Izirayelimɔgow ma, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. A ko: «Jo be Yusufu ta mɔgow fe.» ⁶ A ko: «Matigi Ala ka min fo Selofadi ta denmusow ta ko ra, o ye nin ye; a ko: «Ni ce o ce ka o diya, o ye furu o ma, nka o ka kan ka furu o ta gbamogo do le ma. ⁷ Izirayelimɔgow ta gba do ta yoro man kan ka yelema ka taga ke gba do were ta ye. Izirayelimɔgow bee signin ka kan ka to o bemaw ta yoro le ra. ⁸ Ni denmuso o denmuso k'a ninyoro soro a bemaw ta gba ra Izirayeli jamana ra, a ka kan ka furu ce do ma o gba kelen le kono; ni o kera, Izirayelimɔgow bee be to o bemaw ta yoro ra. ⁹ Gba do ta yoro man kan ka yelema ka taga ke gba do were ta ye. Izirayelimɔgow ta gbaw bee ka kan ka to o ta yoro le ra.» »

¹⁰ Matigi Ala ka kuma min fo Musa ye, Selofadi denmusow ka o le ke. ¹¹ Mala, ani Tirisa, ani Hogila, ani Milika, ani Nowa, olugu furura o face balemace dence dow ma; ¹² o furura Yusufu dence Manase ta mɔgow dow ma. A kera ten, o ta yorow tora o face ta gba ra.

¹³ Matigi Ala k'a ta kumaw, ani a ta kolatigenin minw fo Musa ye ko a ye o fo Izirayelimɔgow ye, ka o to Mohabu kenegbew ra, Zuriden ba koro, Zeriko dugu na fe, o le ye nin ye.

* 36:2 36.2 Selofadi denmusow ta ko tun fora: (Jateri 27.1-11).

SARIYA FƆKO FLANAN KITABU Kitabu faamucogo

Cira Musa ka nin kitabu kumaw lase Izirayelimogow ma, ka o to Mohabu jamana ra. Izirayelimogow tun ka tagamajan le ke kongokolon kɔnɔ ka na lo o yɔrɔ ra. O tun ka kan ka bo yi ka taga don Kanaana jamana ra.

Ka kaja ni mogɔ caman ta miiriya ye, cira Musa le kera nin kitabu sebebaga ye. A sura 34 min be Musa yere ta saya ko fo, mogɔ were le be sɔrɔ o sebebaga ye.

Musa ka nin kumaw bee fo Izirayelimogow ye, janko ka o hakiri jigi Ala ta sariyaw, ani a ta jɛnɔgonyaw ko ra.

Nin kitabu kunba ye ko Ala le k'a ta mogow kanu, ka o janawoloma, ka o kisi, ka baraka don o ra. A ta mogow fana ka kan ka o hakiri to o kow ra, ka Ala kanu, k'a kan mina, janko o ye si sɔrɔ, ka baraka caman sɔrɔ tuun Ala fe.

Nin kitabu ta hayamba ye 6.4-6. Yesu ka o hayan kumaw le fo, ko o le kera Ala ta sariyaw bee ra belebebeba ye: I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusu bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriya bee (Matiyu 22.37).

Kitabu kɔnɔkow

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi Ala ta kokɛninw na (1.1-4.43)

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi Ala ta sariya ta kumaw ra (4.44-28.68)

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi Ala ta jɛnɔgonya ko ra (28.69-30.20)

Musa ta kumalabanw (31.1-33.29)

Musa ta saya Mohabu jamana ra (34.1-12)

Musa ka Izirayelimogow hakiri jigi ko tɛmɛninw na

Kuma damina

¹ Musa ka kuma minw fo Izirayelimogow bee ye kongokolon kɔnɔ, o kumaw le ye nin ye; o y'a sɔrɔ o tun be Zuriden ba tereboyanfan na, Zuriden kenegbe ra, yɔrɔ min nasinnin be Sufi dugu ma, ani a be Paran, ni Tofeli, ni Laban, ni Haseroti, ni Dizahabu duguw furance ra. ² Ayiwa, ka bo Horebu kuru ra ka taga Kadesi Barineya, Seyiri kuruw sira fe, o ye tere tan ni kelen tagama le ye.

³ Izirayelimogow ta tagama san binaaninan na, o san karo tan ni kelennan na, o karo tere folo, Matigi Ala tun ka fen o fen fo Musa ye, ko a ye a fo Izirayelimogow ye, a ka o bee fo o ye. ⁴ O kera k'a sɔrɔ o tun ka se sɔrɔ Amɔrikaw ta masace Sihon kan, min tun siginin be Hesibon; o tun ka se sɔrɔ Basan masace Ōgi kan Edereyi; ale tun siginin be Asitaroti.

⁵ Ka Izirayelimogow to Zuriden ba tereboyanfan na, Mohabu jamana ra, Musa ka nin sariya ta kumaw fo Izirayelimogow ye; a ko:

⁶ Matigi Ala, an ta Ala kumana an fe Horebu, ko: «Aw siginin meenna nin kuruyɔrow ra ka ban. ⁷ Aw ye wuri ka sira mina, ka taga Amɔrikaw ta kuruyɔrow ra; aw ye taga o yɔrɔ jamana fanw bee ra, ani Zuriden kenegbeyɔrɔ ra, ani kuruw fan na, ani jamana dugumayanfan na, ani woroduguyanfan kongokolon kɔnɔ, ani kogojida ra, Kanaanakaw ta

jamana ra, ani Liban jamana ra, ka taga se fo ba belebele ma, min ye Efirati ba ye*.

⁸ «Aw y'a fle, ne ka o jamana di aw ma; aw ye wuri ka taga o jamana mina; ne karira aw bemaw Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye, ko ne bena o jamana le di o ni o ta duruja nataw ma.»

Kititigeɓagaw

⁹ O wagati le ra, ne k'a fo aw ye ko: «Ne kelen te se aw bee korɔ. ¹⁰ Matigi Ala, aw ta Ala ka aw caya; bi aw ka ca i ko sankolo lolow; ¹¹ nka Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ye aw caya belen, ka aw ke nin ɗogon waga kelen ye tuun, ka baraka don aw ra, i n'a fo a k'a layiri ta aw ye cogo min na. ¹² Nka ne kelen bena se ka lo ni aw ta segew, ani aw ta kunkow, ani aw ta keremisenw bee ye cogo di? ¹³ Ne k'a fo aw ye ko aw ye mogɔ dow panawoloma aw ta gbaw ra, minw ye hakiritigiw ye, ani kolonbagaw, ani mogow be minw jate, janko ne ye olugu sigi aw kunna.»

¹⁴ Aw ka ne jaabi ko ne ka min fo, ko o ka ni. ¹⁵ O ra, ne ka aw ta jamakuruw ta kuntigiw ta; olugu tun ye mogɔ hakiritigiw le ye, ani jama tun be mogɔ minw jate kosebe. Ne ka olugu sigi aw kunna. Ne ka dow sigi mogɔ waga kelen kelen kunna, ka dow sigi mogɔ keme keme kunna, ka dow sigi mogɔ bilooru looru kunna, ka dow sigi mogɔ tan tan kunna, ka olugu sigi aw ta gbaw kunna. ¹⁶ O wagati kelen na, ne ka nin ci fo aw ta kititigeɓagaw ye; ne ko o ma ko: «Aw ye aw balemaw lamɛn; sɔsori minw be wuri aw balemaw ni ɗogon ce, walama o ni lonan dow ce, aw ye o kitiw tige ka kapa ni can le ye. ¹⁷ Ni aw be kiti tige, aw kana mogɔ bo mogɔ ra. Aw ye bee lamɛn, mogɔba fara a fitini kan. Aw kana siran mogɔ si ja, sabu Ala le ye kititigeɓaga ye. Ni ko min gbeleyara aw ma, aw ye na ni o ye ne fe, ne bena o lamɛn.» ¹⁸ O wagati ra, aw tun ka kan ka fen o fen ke, ne ka o bee fo aw ye.

Mogɔ minw tagara jamana fle dogo ra

¹⁹ Ayiwa, an bora Horebu kuru yoro ra minke, an ka nin kongokolonjuguba bee cetige; aw yere ja k'a ye. An ka Amorikaw ta kuru sira le ta, i n'a fo Matigi Ala, an ta Ala tun k'a fo an ye cogo min na; an tagara se Kadesi Barineya. ²⁰ Ne k'a fo aw ye ko: «Aw sera Amorikaw ta kuruyorow ra, ko Matigi Ala, an ta Ala ka o yoro di an ma. ²¹ Ne k'a fo aw ye ko Matigi Ala, aw ta Ala ka nin jamana di aw ma, ko aw ye wuri ka taga jamana mina k'a ke aw ta ye, i n'a fo Matigi Ala, aw bemaw ta Ala k'a fo aw ye cogo min na; aw kana siran, aw ja kana tige fana.»

²² Ayiwa, aw bee gbarara ne ra, k'a fo ne ye ko: «An ye mogɔ dow bla an ja, olugu ye taga jamana yaala folo, ka na a jafɔ an ye; an ka kan ka teme sira min fe, ani an bena taga se dugu minw ma, o ye o bee fo an ye.»

²³ Ne k'a ye ko o miiriya ka ni; o ra ne ka ce tan ni fla bo aw ra, gba bee ta ce kelen kelen, ka olugu ci. ²⁴ O mogow tagara; o tagara kuruyorow cetige, ka taga se fo Esikoli kenegbe ra. O ka o yoro yaala. ²⁵ O ka jamana yiriden dow tige ka na o yira an na. O nana jamana cogo lakari an ye, ko: «Matigi Ala, an ta Ala ka jamana min di an ma, jamanajuman lo†.»

Izirayelimogow ma son Ala ta kuma ma

²⁶ Nka aw ma son ka taga; o ra, Matigi Ala, aw ta Ala tun ka min fo, aw murutira, aw ma son ka o ke. ²⁷ Aw ka Matigi Ala korɔfo aw ta fanibonw

* 1:7 1.7 O yorow tun ye Izirayeli jamana danw ye. † 1:25 1.25 O kow be soro Jateri kitabu kono, sura 13, ani 14.

kɔnɔ, k'a fɔ ko: «Matigi Ala be anw kɔninyara le, o kosɔn a ka anw labo Misiran, ka na anw di Amɔrikaw ma, janko olugu ye anw halaki.» ²⁸ Aw ko: «An bɛna taga min sisan? An balemaw ka an fari faga pewu, sabu o ko, ko nin jamana mɔgɔw baraka ka bon, o fana ka janjan ni anw ye. O ko a duguw ka bonbon; ko o ka kogo jamijanbaw ke ka o lamini, kogo minw janya be i n'a fɔ a be se fɔ sankolo ma. O ko, ko olugu ka hali Anakika[‡] dɔw ye.»

²⁹ Ne k'a fɔ aw ye ko: «Aw ja kana tige, aw kana siran o ja; ³⁰ Matigi Ala, aw ta Ala min be aw ja, ale le bɛna o kerɛ aw nɔ ra, i n'a fɔ a k'a ke aw yere ja na cogo min na Misiran; ³¹ kongokolon kɔnɔ fana, aw yere k'a ye ko Matigi Ala, aw ta Ala ka aw ta aw ta tagama beɛ ra i ko mɔgɔ b'a den ta cogo min na, fɔ ka na aw se nin yɔrɔ ra yan.»

³² Nka o beɛ n'a ta, aw ma la Matigi Ala, aw ta Ala ra, ³³ k'a sɔrɔ ale yere le tun be tagara aw ja sira ra, ka to ka jigiyɔrɔw pini aw ye; su fe a tun be ke aw ja i ko tasumamana jamijan, tere fe a be ke i ko sankaba jamijan, janko ka aw ta temesira yira aw ra. ³⁴ Ayiwa, aw ka o kuma minw fɔ Matigi Ala ma, a ka o beɛ mɛn; a dimina ka kari k'a fɔ ko: ³⁵ «Ne tun karira ko ne bɛna jamana min di aw bɛmaw ma, nin wagati ta mɔgɔw, nin mɔgɔjuguw si tɛna o jamanaruman ye, ³⁶ fɔ Yefune dence Kalebu; ale kɔni bɛna o jamana ye. A sen lara o jamana min dugukolo kan, ne bɛna o jamana di ale ni a denw ma, sabu a ka Matigi Ala ta sira beɛ tagama a cogo raS.»

³⁷ Ayiwa, Matigi Ala dimina ne fana kɔrɔ aw kosɔn, k'a fɔ ko: «Ele fana tɛna don o jamana ra. ³⁸ I ta baaraden Yosuwe, Nuni dence, ale le bɛna don o jamana ra. O ra, a ja gbeleya kosebe, sabu ale le bɛna Izirayelimɔgɔw ladon o jamana ra, k'a ke o ta ye. ³⁹ Aw tun b'a fɔra ko o bɛna aw mamaden minw mina ka o ke jɔnw ye, ani aw ta den minw ma kɔɓuman lon ka bɔ kojugu ra bi, olugu le bɛna taga don o jamana ra; ne bɛna jamana di olugu le ma, a bɛna ke olugu le ta ye. ⁴⁰ Nka aw kɔni, aw ye seko ka taga kongokolon fan na, Kɔgɔjiwulen sira fe.»

⁴¹ Ayiwa, aw ka ne jaabi k'a fɔ ko aw ka Matigi Ala hake ta, ko aw bɛna taga ka taga kerɛ ke i n'a fɔ Matigi Ala, an ta Ala k'a fɔ an ye cogo min na. Aw ka aw ta kerekeminanw siri aw yere ra, ka aw ja gbeleya ko aw be taga kuruyɔrɔw ra; aw tun b'a miirira ko o ye ko fitini le ye sa.

⁴² Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko: «A fɔ o ye ko o kana taga o yɔrɔ ra ka taga kerɛ ke; ni o tɛ, o juguw bɛna se sɔrɔ o kan, sabu ne tɛ ni o ye.»

⁴³ Ne kumana aw fe, nka aw ma sɔn ka ne lamɛn. Aw murutira ka ban Matigi Ala ta kuma ma. Aw ka aw kun gbeleya ka taga kuruyɔrɔw ra, ko aw be taga o mɔgɔw kerɛ. ⁴⁴ Ayiwa, Amɔrika minw be o kuruyɔrɔw ra, olugu bɔra ka na aw kama i ko lidenw, ka na aw gbɛn. O ka se sɔrɔ aw kan, k'a ta Seyiri, ka na se fɔ Hɔrima. ⁴⁵ Aw sekɔra ka na kasi Matigi Ala ja kɔrɔ, nka a ma aw lamɛn, a m'a toro malɔ aw kasikan na. ⁴⁶ O ra, aw tora Kadɛsi ka mɛɛn, ka wagatijan ke yi.

2

Izirayelimɔgɔw yaalara kongokolon kɔnɔ ka mɛɛn

[‡] 1:28 1.28 Anaki ta mɔgɔw le tun ye Kanaana jamana mɔgɔw ye. Mɔgɔ belebele jamijan dɔw tun lo. § 1:36 1.36 O kuma be sɔrɔ Jateriw kitabu 13.6; 14.23; Yosuwe 14.6-14.

¹ An sekora, ka taga kongokolon kono tuun, Kogojiwulen sira fe, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne ye cogo min na; an ka Seyiri kuruyorow munumunu ka men.

² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: ³ «Aw ka wagatijan ke ka ban, aw be nin kuruyorow munumununa. Sisan aw ye taga sahiliyanfan fe. ⁴ A fo mogow ye ko o bena taga teme o balemaw ta jamana korow, minw ye Esawu ta mogow ye, minw siginin be Seyiri kuruyorow ra. O bena siran aw na, nka aw ye aw yere korosi kosebe. ⁵ Aw kana o kere, sabu ne tena o ta jamana yoro si di aw ma; hali senlayoro, ne tena a di aw ma o ta jamana ra. Ne ka Seyiri kuruyorow di Esawu le ma, k'a ke a ta ye. ⁶ Ni aw ka fen o fen domu o ta jamana ra, aw ka kan ka o sara. Hali aw ta ji minta, aw ka kan ka o san o fe; ⁷ sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra, aw ta koketaw bee ra. A ka aw korosi aw ta tagama bee ra, nin kongokolonba kono. Nin ye a san binaani ye, Matigi Ala be ni aw ye, foyi ma aw dese.»

⁸ Ayiwa, o ra, an faranna ka an balemaw ta jamana to yorojan, minw ye Esawu ta mogow ye, minw siginin be Seyiri kuruyorow ra; an ka Zuriden kenegbe sira bla, ka Elati dugu ni Esiyon Geberi dugu fana to yorojan, ka munumunu ka taga Mohabu kongokolon sira ta.

⁹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Aw kana taga Mohabukaw ke an juguw ye, ka kere ke ni o ye, sabu tena yoro si di an ma o ta jamana ra, sabu ne ka Ari jamana di Mohabukaw le ma, minw ye Lutu ta mogow ye*, k'a ke o ta ye.»

¹⁰ Emitikaw le tun siginin be o yoro ra folofolo. Mogo barakaman dow tun lo, o tun ka ca, o fana tun ka janjan i ko Anakikaw. ¹¹ Mogo tun be o jate Refayika dow le ye fana, i n'a fo Anakikaw; nka Mohabukaw tun be o wele ko Emitikaw. ¹² Horikaw le tun siginin be Seyiri kuruyorow ra kakoro. Esawu ta mogow nana olugu wuri ka bo yi, ka o faga, ka sigi o no ra, i n'a fo Matigi Ala ka jamana min di Izirayelimogow ma, olugu fana ka o jamana mogow wuri cogo min na.

¹³ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Sisan aw ye wuri ka Zeredi ko tige.» An ka Zeredi ko tige.

¹⁴ An ka wagati min ke tagama ra ka bo Kadasi Barineya ka na se Zeredi ko ma, o kera san bisaba ni seegi. Sani o wagati ce, ce minw tun be se ka taga kere ra, olugu bee sara ka bo Izirayelimogow ra, i n'a fo Matigi Ala tun karira k'a fo cogo min na. ¹⁵ Matigi Ala yere wurira o kama, fo ka taga o ban Izirayelimogow ce ra pewu.

¹⁶ O kerekewee bee nana sa ka ban Izirayelimogow ce ra tuma min na, ¹⁷ Matigi Ala kumana ne fe, k'a fo ne ye ko: ¹⁸ «Aw bena Mohabukaw ta mara dan teme bi, min ye Ari jamana ye. ¹⁹ Aw bena taga se Amon ta mogow ma; nka aw kana taga ben o kan, ka kere ke ni o ye, sabu ne tena yoro si di aw ma Amon ta mogow ta jamana ra. Ne ka o yoro di Lutu ta mogow le ma, k'a ke o ta ye.»

²⁰ Mogo tun be o jamana fana jate Refayikaw ta jamana do le ye; Refayika dow le tun siginin be o jamana ra kakoro. Amonkaw tun be o wele ko Zamizumikaw. ²¹ Mogo barakaman dow tun lo, o tun ka ca, o fana tun ka janjan i ko Anakikaw. Matigi Ala ka o halaki ka bo Amonkaw na; olugu ka o gben, ka sigi o no ra. ²² Matigi Ala tun ka o kelen le ke Esawu ta mogow fana ye, minw tun siginin be Seyiri kuruyorow ra; a ka Horikaw halaki ka bo o na. O ka Horikaw gben, ka sigi o no ra, fo ka na se bi

* **2:9** 2.9 Lutu ta mogow ye Mohabukaw, ani Amonkaw le ye. O kuma be soro Damina 19.30-38.

ma. ²³ Avika minw tun siginin be dugumisɛnw na, ka taga a bla fo Gaza, Kafitorikaw le ka olugu fana halaki, ka sigi o no ra. Kafitorikaw tun bora Kafitori jamana† le ra.

Izirayeli ka Hesibon masace Sihon kere

²⁴ O ko, Matigi Ala k'a fo an ye ko: «Aw ye wuri ka taga Arinon ko tige; a fle, ne be Amorikace Sihon, Hesibon masace ni a ta jamana di aw ma. Aw ye taga o kere, ka o ta jamana ta. ²⁵ K'a damina bi yere ra, ne bena jatige ni siranya bla dunuƙa siyaw bee ra aw koson. Ni o ka aw ko men doron, o be yereyere, fo ka o konɔ gban aw koson.»

²⁶ Ayiwa, ka an to Kedemoti kongokolon konɔ, ne ka ciraden dow ci ka taga Hesibon masace Sihon fe ni herakuma ye, ka taga a fo a ye ko: ²⁷ «Sabari k'a to an ye teme i ta jamana fe. An bena teren ka teme masace ta sirabajuru kelen le fe; an tena jenge ka taga an kininboro fe, walama an numanboro fe. ²⁸ An bena domuni min ke aw ta jamana ra, aw ye o fiyeere an ma wari ra; hali an bena ji min min, aw ye o fana fiyeere an ma wari ra; janko i y'a to an ye tagama ka teme i ta jamana fe doron. ²⁹ Esawu ta mogɔ minw siginin be Seyiri, ani Mohabuka minw be Ari, olugu ka o le ke an ye. Aw fana ye o ke an ye, k'a to an ye taga Zuriden ba tige ka don an ta jamana ra, Matigi Ala, an ta Ala ka o jamana min di an ma.»

³⁰ Nka Hesibon masace Sihon banna, a ma son an ye teme a ta jamana fe, sabu Matigi Ala, aw ta Ala tun ka o miiriyajuguw don a hakiri ra, k'a jusukun gbeleya, janko k'a don aw boro; a fana nana ke o cogo le ra.

³¹ Matigi Ala tun k'a fo ne ye ko: «A fle, k'a ta sisan, ne be masace Sihon ni a ta jamana di aw ma.»

³² Ayiwa, masace Sihon bora ni a ta mogow bee ye ka na an kama, ko a bena an kere Yahasi yoro ra. ³³ Matigi Ala, an ta Ala k'a don an boro. An ka ale ni a dencew, ni a ta mogow bee halaki. ³⁴ An k'a ta duguw bee mina, ka o bee halaki; ka cew, ani musow, ani denfitiniw bee faga, hali mogɔ kelen ma bosu. ³⁵ Beganw, ani naforo minw sorora o duguw konɔ, an ka o le ta ka o ke an yere ta ye. ³⁶ K'a ta Aroweri, dugu min be Arinon koda ra, ani min be kurufurance ra, ka taga a bla fo Galadi jamana ra, dugu si mogow ta baraka ma bonya an ma. Matigi Ala, an ta Ala ka o duguw bee don an boro. ³⁷ Nka an ma son ka se Amonkaw ta yoro si ma; ani yoro minw ye Yaboki koda yorow ra, ani dugu minw be kuruyorow ra, Matigi Ala, an ta Ala tun k'a fo an ye ko an kana se o yoro minw ma.

3

Masace Ogi ta ko

¹ O ko, an faranna, ka Basan jamana sira ta. Basan jamana ta masace Ogi bora ka na an kunben ni a ta kerekejama bee ye, ko a be an kere, ka an to Edereyi. ² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «I kana siran a na, sabu ne bena a don i boro, ani a ta kerekejama bee, ani a ta jamana; i bena a ke i n'a fo i ka Amorikaw ta masace Sihon ke cogo min na, min tun siginin be Hesibon.»

³ Ayiwa, a kera ten, Matigi Ala, an ta Ala ka Basan masace Ogi fana don an boro, a ni a ta kerekejama bee. An ka o bee halaki, an ma hali mogɔ kelen janaman to. ⁴ O wagati ra, an ka o ta duguw bee mina. O ta dugu biwooro minw tun be Arigobu mara ra, Basan jamana ra, min ye masace

† 2:23 2.23 Kafitori jamana, o ye Kereti jamana ye.

Ɖgi ta mara ye. O duguw kelen ma to ni an ma min mina. ⁵ A duguw bɛɛ tun ye dugu barakamanw le ye. O tun ka o lamini ni kogojanw ye; kon minw b'a dondaw ra, olugu tun bɛ dasoƆo ni nɛgɛberew le ye. Dugumisen caman fana tun bɛ yi, minw tun ma lamini ni kogo ye. ⁶ An ka o bɛɛ halaki ka ban pewu, i n'a fo an ka Hesibon masace Sihon ta ke cogo min na. An ka duguw bɛɛ halaki pewu, ani a dugumogow bɛɛ: cɛw, ani musow, ani denfitiniw bɛɛ. ⁷ Nka an ka dugu beganw ni a natorow ta ka o ke an yere ta ye.

⁸ A kera ten le, o wagati ra, an ka Zuriden ba terebɔyanfan jamana mina Amorikaw ta masace fla ra, k'a ta Arinon ko ra, ka taga a bla fo Herimon kuru ra. ⁹ Sidonkaw bɛ Herimon kuru wele ko Siriyon; Amorikaw b'a wele ko Seniri. ¹⁰ An ka o kenɛgbɛyoro duguw bɛɛ mina, ani Galadi mara bɛɛ, ani Basan jamana bɛɛ, ka taga a bla Salika ni Edereyi. O duguw bɛɛ tun ye masace Ɖgi ta mara le ye, Basan jamana ra. ¹¹ Basan masace Ɖgi kelen le tun tora Refayikaw ta siya ra. A ta lanan* tun lalagara ni nɛgɛ le ye. A janya tun ye nongon† pa kononton ye, k'a bonya ke nongon pa naani ye, ka kapa ni mogow ta jatecogo ye. Hali bi o lanan bɛ soro Amonkaw ta duguba konɔ, min ye Raba dugu ye.

Zuriden terebɔyanfan jamana tarancogo

¹² Ayiwa, an ka o jamana mina o cogo le ra o wagati ra. Yoro min bɛ Aroweri sahiliyanfan na, Arinon koda ra, ne ka o yoro di Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow ma, ka Galadi kuruyorow tarance ni a duguw fana di o ma. ¹³ Galadi mara to, ani Basan mara, min tun ye masace Ɖgi ta mara ye, ne ka o di Manase ta gba tarance mogow ma. Folofofo, Arigobu mara min bɛɛ bɛ Basan jamana ra, o fana tun bɛ jate Refayikaw ta yoro do le ye. ¹⁴ Manase dence min togo tun ye ko Yahiri, ale ka Arigobu mara bɛɛ mina, ka taga se fo Gesurikaw ni Mahakakaw ta jamana dan na. A k'a yere togo la o duguw ra, Basan mara ra. O koson hali bi o duguw bɛ wele ko Yahiri ta duguw‡.

¹⁵ Ayiwa, ne ka Galadi mara di Manase dence Makiri ma. ¹⁶ Nka ne ka Galadi mara yoro do le di Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow ma. O yoro bɛ taga se fo Arinon ko kenɛgbe ma; o ko le ye a dan ye. A bɛ taga se fana fo Yaboki ko ma; o ye a ni Amonkaw ta jamana dan ye. ¹⁷ A terebenyanfan na, a dan ye Zuriden kenɛgbe ye, k'a ta Kinereti ba ra, ka taga a bla Zuriden kenɛgbe ta kogoji ma, min ye Kogoji sanin ye, Pisiga kuru koro.

¹⁸ O wagati ra, ne k'a fo o ye ko: «Matigi Ala, aw ta Ala ka nin jamana di aw ma k'a ke aw ta ye. O ra, aw minw bɛɛ ye kerekedenw ye, aw ye ba tige ka bla aw balemaw Izirayelimogo tow pa ni aw ta kerekeminanw ye. ¹⁹ Aw ta musow ni aw ta denw, ani began caman minw bɛ aw fe, olugu doron le bɛ to aw ta duguw ra yan, ne ka dugu minw di aw ma. Ne k'a lon ko began caman bɛ aw fe. ²⁰ Aw ye taga aw balemaw deme, fo Matigi Ala ye na laganfiya di olugu fana ma, i n'a fo a k'a di aw ma cogo min na, janko Matigi Ala, aw ta Ala ka jamana min di o ma Zuriden ba fan do fe, olugu fana ye o soro. O ko, ne ka yoro min di aw ma yan, aw bɛɛ bɛ seko ka na sigi o yoro ra.»

²¹ O wagati ra, ne k'a fo Yosuwu ye ko: «Matigi Ala, aw ta Ala ka min ke nin masace fla ra, i yere pa ka o bɛɛ ye. Ayiwa, aw bɛ tagara yoro min

* 3:11 3.11 Dow b'a miiri ko o lanan tun ye a ta sukesu le ye. † 3:11 3.11 Nongon pa kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma. ‡ 3:14 3.14 Heburukan na, a fora ko Havoti Yahiri. O koro ye ko: Yahiri ta duguw.

na, ba ko fe, Matigi Ala bena o jagon le ke o yorow masacew bee ra fana. ²² Aw kana siran o ja, sabu Matigi Ala, aw ta Ala yere le bena o kere aw ye.»

Ala ma son Musa ye don Kanaana jamana ra

²³ O wagati ra, ne ka Matigi Ala daari k'a gbeleya; ne ko: ²⁴ «E! Dununatigi Ala, i ka i ta bonyaba ni i ta sebakoyaba yira i ta jonce ra, min ye ne ye; sabu ala juman were le be sankolo konɔ, walama dugukolo kan, min be se ka ele ta kewalew ni i ta kabakobaw jagon ke? ²⁵ Sabari k'a to ne ye ba tige, ka taga nin jamanajuman ye, Zuriden ba ko fe, nin kuruyoro cejumanw, ani Liban jamana.»

²⁶ Nka Matigi Ala dimina ne korɔ aw koson; a ma son ka ne lamɛn. A ko: «Nin kuma dabla ten, i kana foyi fo ne ye nin ko ra tuun. ²⁷ Yelen Pisiga kuru kunna, i ye fleri ke terebyanfan na, ani sahiliyanfan na, ani woroduguyanfan na, ani terebyanfan na; jamana fle doron ni i ja ye, sabu i tena nin Zuriden ba tige ka se yi. ²⁸ Yosuwe ka kan ka ko minw ke, o fo a ye, k'a ja gbeleya, ka baraka don a ra, sabu i bena to kuru kan ka nin jamana min ye i ja ra, Yosuwe le bena bla Izirayelimogow ja, ka ba tige ni o ye, ka taga o ladon o jamana ra.»

²⁹ Ayiwa, o cogo ra, an tora kurufurancɛ ra yi, Bɛti Pehori kere fe.

4

Ala ta sariya siratagama

¹ Ayiwa, Izirayelimogow, sisan ne bena aw karan sariyaw ni ci minw na, aw ye o lamɛn, k'a sira tagama, janko aw ye janamanya, ani janko Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ka jamana min di aw ma, aw ye don o jamana ra k'a ke aw ta ye. ² Ne be sariya minw fo aw ye, aw man kan ka foyi fara o kan, aw fana man kan ka foyi bo o ra; nka aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta sariyaw bee sira tagama, i n'a fo ne ka aw karan a ra cogo min na.

³ Matigi Ala ka min ke Baali Pehori ta ko wagati ra, aw yere ja ka o ye. Minw bee tun tagara Baali Pehori ta jo bato, Matigi Ala, aw ta Ala ka olugu bee halaki ka bo aw ce ra. ⁴ Nka aw minw tora Matigi Ala, aw ta Ala ta sira kan, aw bee janaman lo bi.

⁵ A fle, ne ka aw karan sariyaw ni ciw ra, i n'a fo Matigi Ala, ne ta Ala k'a fo ne ye cogo min na, janko aw bena taga jamana min mina, aw ye o sariyaw sira tagama o jamana konɔ. ⁶ Aw ye o sariyaw sira tagama ka ja kosebe; o le bena aw ke hakiritigiw ani kolonbagaw ye siya tow ja korɔ. Ni olugu nana o sariyaw bee ko men, o bena a fo ko: «Nin siyaba ye hakiritigibaw, ani kolonbagabaw yere le ye.»

⁷ Can ra, siyaba juman were le be yi, ko o ta ala be o korɔ, i n'a fo Matigi Ala, anw ta Ala be an korɔ cogo min na, ani tuma o tuma ni an b'a daari a be an lamɛn? ⁸ Siyaba juman were le be yi tuun, ko Ala ta cifoninw, ani a ta kolatigenin terenninw be o boro, i n'a fo ne be nin sariya minw bee yirara aw ra bi?

⁹ Aw koni ye aw yere korosi le kosebe, ka aw tagamacogo lon janko aw ja ka ko minw ye, aw kana jina o kow ko aw si bee ra, ani o kow kana bo aw jusu ra; aw ye aw denw karan a ra, ka aw mamadenw fana karan a ra.

¹⁰ Lon min na aw nana lo Matigi Ala, aw ta Ala ja korɔ Horebu kuru korɔ, aw ye aw hakiri to o lon na; o lon na Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Jama lajen ne korɔ, o ye ne ta kumaw lamɛn, janko o ye ne pasiran degi, ka to

ka siran ne ja o si bee ra, ani janko o ye o ta denw karan o kumaw ra.»
¹¹ Aw gbarara ka na lo kuru koru. Kuru bee tun ye tasuma ye; tasumamana tun be yelenna fo sankolo ra; sankaba finmanw ni dibikuruba tun be yi.
¹² Matigi Ala kan bora tasuma ra ka kuma aw fe. Aw k'a kumakan men, nka aw ma foyi ye. Aw tun b'a kumakan doron le mena. ¹³ A k'a ta jernogonya* yira aw ra, ko aw y'a sira tagama, o min ye kumakan tan ye. A ka o sebe kabakuru walaka fla kan ka o di aw ma. ¹⁴ O ko, Matigi Ala k'a fo ne ye o wagati ra, ko ne ye aw karan a ta sariyaw ni a ta ciw ra, janko aw bena Zuriden ba tige ka taga jamana min mina, aw ye o sariyaw ni o ciw sira tagama o jamana ra.

Izirayelimogow man kan ka jow son

¹⁵ Lon min na Matigi Ala kan bora tasuma ra ka kuma aw fe Horebu kuru yoro ra, aw tun ma foyi si le ye. O koson aw ye aw yere korosi kosebe, ¹⁶ janko aw kana na aw yere bla kojugu ra, ka batofen werew lalaga aw yere ye, ka fen do bisigiya lalaga ka o bato; ce bisigiya, walama muso bisigiya, ¹⁷ walama began bisigiya, walama konu minw be wuri san fe, o bisigiya, ¹⁸ walama fenjanaman minw be fofu dugukolo kan, walama jege minw be ji ra. ¹⁹ Ni aw ka aw ja korota san fe, ka tere fle, walama ka karo ni lolow fle, ni aw ka sankolokonofenw fle, aw kana a to siya tow ye aw nege, k'a to aw ye aw yere majigi o fenw koru, ka o bato. Matigi Ala, aw ta Ala, ka o fenw batori to dunuwa siya tow le boro. ²⁰ Nka aw koni, Matigi Ala ka aw ta ka aw labo Misiran torojuguba ra, k'a ke i n'a fo a ka aw labo negedibiba tasumaman konu, janko aw ye ke ale yere ta siya ye, i n'a fo aw be cogo min na bi.

²¹ Ayiwa, Matigi Ala dimina ne koru aw koson; a karira ko ale Matigi Ala, aw ta Ala, ale bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, ko ne tena Zuriden ba tige ka taga don o jamanapuman na. ²² Ne bena sa nin jamana le ra yan, ne tena Zuriden ba tige; nka aw bena ba tige ka taga don o jamanapuman na. ²³ O ra, aw ye aw yere korosi janko Matigi Ala, aw ta Ala ka jernogonya* min don ni aw ye, aw kana na pina o ko, ani aw kana fen do ja lese, ka fen do bisigiya lalaga ka o bato, k'a soru Matigi Ala, aw ta Ala ko aw man kan ka o fen bato; ²⁴ sabu Matigi Ala, aw ta Ala be i ko tasuma farimanba; a t'a fe aw ye ale ni batofen were kanu jigon fe fiyewu.

²⁵ Ni aw nana denw soru, ka mamadenw fana soru, ni aw nana sigi ka meen jamana konu, ni aw ka aw yere lanogo, ka fen do ja lese, ka fen do bisigiya lalaga ka o bato, ka kojugu ke Matigi Ala, aw ta Ala ja koru, k'a jusu bo, ²⁶ o tuma, ne be sankolo ni dugukolo ke ne seere ye bi aw kama, ko aw bena taga o jamana min mina Zuriden ba ko fe, ko aw bena halaki joona ka bo o jamana ra; aw tena sijan soru yi, sabu aw bena halaki ka ban le pewu. ²⁷ Matigi Ala bena aw janjan ka taga siya tow ce ra; a bena aw lataga o siya minw ce ra, aw to bena taga to mogo dama dama doron o siyaw ce ra yi. ²⁸ Ka aw to o yoro ra, aw bena batofen dow bato, mogow yere boro ka batofen minw lalaga; batofen yiriramanw, ani a kabakuramanw, o batofen minw te yeri ke, o te menni ke, o te domuni ke, o te kasa men. ²⁹ Ka aw to o yorow le ra fana, aw bena ke Matigi Ala, aw ta Ala ta jernogonya pini ye; aw fana bena a soru, ni aw k'a ta jernogonya pini ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. ³⁰ Ka aw to o pani na, ka nin torow bee to aw kan, aw bena seko o bee ko fe ka na Matigi Ala, aw ta

Ala ma, ka na a ta kuma lamɛn; ³¹ sabu Matigi Ala, aw ta Ala ye Ala le ye, min bɛ hina. A tena aw to aw kelen na, a fana tena aw halaki. A karira ka jɛnɔgɔnya min don ni aw bɛmaw ye, a tena jina o jɛnɔgɔnya kɔ fana.

Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye

³² Ayiwa, aw ye mɔgɔw jɛninka wagaɗijan tɛmeninw ta kow ra, wagaɗi min aw yɛɛ tun ma woro fɔlɔ; lon min na Ala ka adamaden dan k'a bla dugukolo kan, k'a ta o lon na fɔ ka na se bi ma, aw ye jɛninkari kɛ o kow ra, k'a ta dunɔna kun dɔ ra ka taga a bla a kun dɔ ra. Yala nin koba jɔgɔn kera ka ye wa? Yala mɔgɔ ka nin ko jɔgɔn mɛn fɔlɔ wa? ³³ Yala siya dɔ bɛ yi min ta mɔgɔw ka Ala yɛɛ kumakan mɛn ka bɔ tasuma cɛ ma, k'a kɛ i n'a fɔ Ala kumana aw fɛ cogo min na, ni o mɔgɔw ma sa wa? ³⁴ Yala ala dɔ wurira ka ye ko a bɛ siya dɔ kɛ a yɛɛ ta ye, ka o siya ta ka bɔ siya dɔ wɛɛ cɛ ra, i n'a fɔ Matigi Ala, aw ta Ala ka ko minw bɛɛ kɛ aw ye Misiran jamana ra aw yɛɛ ja na wa? A ka tɔrɔbaw ben mɔgɔw kan, ka tagamasiyenbaw kɛ, ka kabakow kɛ, ka mɔgɔw kɛɛ, k'a ta sebagaya ni a ta fanga yira, ka siranyakobaw kɛ.

³⁵ Ala ka o kow bɛɛ kɛ k'a yira aw ra, janko aw y'a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye, ko Ala wɛɛ tɛ yi ale kɔ. ³⁶ A k'a kan bɔ sankolo ra ka kuma aw fɛ, janko ka aw karan a ta sira ra. A k'a ta tasumaba lajigi k'a yira aw ra; aw k'a ta kuma mɛn ka bɔ tasuma cɛ ra. ³⁷ A ka aw bɛmaw kanu minke, ka na o ta denw fana janawoloma olugu kɔ fɛ, ka o kɛ a yɛɛ ta ye, o le kosɔn ale yɛɛ ka aw labɔ Misiran, ni a ta sebayaba ye. ³⁸ Siya dɔw tun bɛ yi, minw tun ka ca ni aw ye, o fanga fana tun ka bon ni aw ta ye; nka a ka olugu gben ka bɔ aw ja, ka aw ladon o ta jamana ra, ka o jamana kɛ aw ta ye, i n'a fɔ a bɛ cogo min na bi.

³⁹ O ra, aw ka kan k'a lon bi, ka aw hakiri to a ra ko Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye, sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan, ko dɔ wɛɛ tɛ yi ale kɔ. ⁴⁰ Ne bɛ a ta sariyaw ani a ta ci minw fɔra aw ye bi, aw ye o sira tagama, janko aw ye hera sɔrɔ, aw ni aw ta den minw bɛna na aw kɔ fɛ; janko Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma k'a kɛ aw ta ye wagaɗi bɛɛ, aw ye sijan sɔrɔ o jamana ra.

Mɔgɔfagabagaw ta karifaduguw

⁴¹ Ayiwa, Musa ka dugu saba janawoloma Zuriden ba terebɔyanfan na, ⁴² janko o ye kɛ mɔgɔfagabagaw ta karifaduguw ye; janko ni mɔgɔ dɔ k'a mɔgɔjɔgɔn faga, k'a sɔrɔ a m'a lawuri a kama, ni a fana tun tɛ a jugu ye kakɔrɔ, o tigi ye se ka bori ka taga dogo o dugu dɔ ra k'a nin kisi. ⁴³ Beseri tun ye o dugu dɔ ye; a bɛ kongokolon kɔnɔ, kenɛgbe yɔrɔ ra, Ruben ta mɔgɔw ta mara ra. Ramɔti fana tun ye o dugu dɔ ye; a bɛ Galadi mara ra, Gadi ta mɔgɔw ta mara ra. Golan fana tun ye o dugu dɔ ye; ale bɛ Basan jamana ra, Manase ta mɔgɔw ta mara ra.

Izirayeli ka kan ka Ala kelenpe bato

Kuma damina

⁴⁴ Musa ka sariya min yira Izirayelimɔgɔw ra, o sariya le ye nin ye. ⁴⁵ A ka Ala ta jɛnɔgɔnya* ta sariyaw, ani Ala ta cifɔninw, ani Ala ta kolatigenin minw fɔ o ye o bɔnin kɔ Misiran, olugu le ye nin ye. ⁴⁶ O kera k'a sɔrɔ o tun bɛ Zuriden ba fan dɔ kan, kuruw furance ra, ka nasin Bɛti Pehɔri yɔrɔ ma, Amɔrikaw ta masace Sihon ta jamana ra; ale le tun siginin bɛ Hesibon. Musa ni Izirayelimɔgɔw ka se sɔrɔ o masace kan, o bɔnin kɔ Misiran. ⁴⁷ O

k'a ta jamana mina, ani Basan masace Ɔgi ta jamana. O masace fla minw tun ye Amorikaw ta masacew ye, olugu tun be Zuriden ba tereboyanfan le fe. ⁴⁸ O ta jamana tun be damina fo Aroweri, Arinon koda ra, ka taga se fo Sihon kuru* ma, min ye Herimon kuru ye.

⁴⁹ Zuriden kenegbe tereboyanfan beɛ tun b'a ra fana, ka taga se fo Kogoji sanin ma, Pisiga kuru korɔ.

5

Ala ta kumakan tan

¹ Musa ka Izirayelimogow beɛ wele, k'a fo o ye ko: Izirayelimogow aw ye lamenni ke! Ne be sariyaw, ani ci minw fora aw ye bi, aw ye o lamɛn. Aw y'a karan, k'a sira tagama ka na kosɛbe. ² An Matigi Ala ka jɛnɔgonya don ni an ye Horebu kuru kan. ³ A ma o jɛnɔgonya* don ni an bɛmaw le ye; an minw beɛ panaman be yan bi, a ka o jɛnɔgonya* don ni anw le ye. ⁴ Matigi Ala kumakan bora tasuma ce ma kuru kunna; ale yere da kumana aw fe. ⁵ Ne lora aw ni Matigi Ala ce, ka Matigi Ala ta kuma lase aw ma, sabu aw tun be siranna tasuma ja; o ra aw ma son ka yelen kuru kan. Matigi Ala ko:

⁶ «Ne le ye Matigi Ala, i ta Ala ye, min ka i labo Misiran jamana ra, jonyaso ra.

⁷ «I kana batofɛn were si bato ne ko.

⁸ «I kana ja si lese i yere ye k'a bato. Fɛn minw be sankolo ra o, minw be dugukolo kan o, minw be dugukolo jukoro ji ra o, i kana o do si bisigiya lalaga ka o bato. ⁹ I kana i kinbiri gban o fɛnw si korɔ, ka o bato. Sabu ne min ye Matigi i ta Ala ye, ne t'a fe i ye ne ni batofɛn were kanu jɔgɔn fe fiyewu. Mogo minw be o terenbariyakow ke, ne bɛna o hake bo o tigiw ra, k'a bo o ta denw na, k'a bo o ta denw ta denw na fana, fo ka taga se o ta duruja sabanan, ni a naaninan ma, sabu o be ne koninya le. ¹⁰ Nka mogo minw be ne kanu, ka ne ta sariyaw sira tagama, ne be kojuman ke olugu ye, k'a ke o ta denw ye, ani o ta denw ta denw, fo ka taga se o ta duruja waga kelennan ma.

¹¹ «I kana Matigi Ala, i ta Ala togo fo gbansan, sabu mogo o mogo be Matigi Ala togo fo gbansan, Matigi Ala tena o tigi jarakibari to.

¹² «I ka kan ka Nenekirilon sariya sira tagama, k'a ke lon saninman ye, i n'a fo Matigi Ala, i ta Ala tun k'a fo i ye cogo min na kakoro. ¹³ I ye baara ke tere woro, ka i ta koketaw beɛ ke. ¹⁴ Nka logokun tere wolonflan, o ye Matigi Ala, i ta Ala ta Nenekirilon le ye. I kana baara si ke o lon na; i yere o, i dence o, i denmuso o, i ta jonce o, i ta jonmuso o, i ta misi o, i ta fali o, i ta began min o min; hali lonan min be i fe so konɔ, o si kana baara ke o lon na; janko i ta joncew ni i ta jonmusow ye nenekiri i n'a fo ele yere. ¹⁵ I hakiri to a ra ko i tun be jonya le ra Misiran jamana ra; Matigi Ala le ka i bo o jonya ra ni a ta sebagaya ni a ta fanga ye. O le koson Matigi Ala, i ta Ala k'a fo i ye ko i ye Nenekirilon bla, i kana baara ke.

¹⁶ «I fa ni i ba bonya, i n'a fo Matigi Ala, i ta Ala k'a fo i ye cogo min na kakoro, janko Matigi Ala, i ta Ala bɛna jamana min di i ma, i ye sijan soro, ka hera soro o jamana konɔ.

¹⁷ «I kana mogo faga.

* **4:48** 4.48 Sihon kuru be wele fana ko Siriyon walama Seniri kuru (Sariya 3.9). Siyon kuru min be Zeruzalemu, ale ni o te kelen ye.

18 «I kana jencya ke.

19 «I kana sonyari ke.

20 «I kana faninya fo k'a la i mog'ogon na.

21 «I kana jabo i mog'ogon ta muso fe. I kana jabo i mog'ogon ta so fe, walama a ta foro, walama a ta jonce, walama a ta jonmuso, walama a ta misi, walama a ta fali; i kana jabo i mog'ogon ta fen si fe.»

22 Matigi Ala ka o ciw le fo ni kanba ye kuru kan, tasuma ce ma, sankabaw ni dibiba ce ma; a ka o fo aw ta jama bee lajennin ye, a ma foyi were fara o kan. A ka o sebe kabakuru walaka fla kan k'a di ne ma.

23 Aw ka o kumakan men dibi ra, k'a ye fana ko kuru bee ye tasuma ye minke, aw ta jamakuruw ta kuntigiw, ani aw ta cekorobaw gbarara ne ra.

24 O ko: «A fle, Matigi Ala, an ta Ala k'a ta n'oro ni a ta bonya yira an na; an k'a kumakan men tasuma ce ma. Bi le an k'a ye ko Ala kumana adamaden dow fe, ko o ma sa. 25 O bee n'a ta, ni anw tora yan, an bena sa; sabu nin tasumaba bena an faga. Ni an ka ke Matigi Ala, an ta Ala kumakan men ye nin cogo ra, an bena sa. 26 Adamaden juman le ka Ala panaman kumakan men ka bo tasuma ce ma i ko anw, ni a ma sa? 27 O ra, ele ye gbara kuru ra; Matigi Ala bena fen o fen fo, i ye o bee lamen; ni a ka fen o fen fo i ye, i ye na o lase an ma, an bena a lamen; ni a ka min fo, an bena o ke fana.»

28 Ayiwa, aw ka kuma min fo ne ye, Matigi Ala ka o men. A k'a fo ne ye ko: «Nin mogow ka kuma min fo i ye, ne ka o men. O ka min o min fo, o bee ka ji. 29 E! Ni a kera ko o miiriya kelen le tun be o jusu ra tuma bee, ni o tun be siran ne ja, ka ne ta ciw bee sira tagama, o tuma o ni o denw tun bena to hera le ra wagati bee.»

30 «Taga a fo o ye ko o ye seko ka taga o ta fanibonw kon'o. 31 Nka ele ye to ni ne ye yan; ne bena ne ta kumaw ani ne ta sariyaw ani ne ta kolatigeninw fo i ye, i be taga o karan o ra, janko ne bena jamana min di o ma k'a ke o ta ye o ye taga o sariyaw sira tagama o jamana ra.»

32 A laban Musa ko: «Matigi Ala, aw ta Ala ka ko minw fo aw ye, aw ye o bee ke ka ja a cogo ra. Aw kana jenge ka bo o sira kan ka taga aw kininboro fe walama ka taga aw numanboro fe. 33 Matigi Ala, aw ta Ala ka sira min yira aw ra, aw ye o sira bee le tagama, janko aw bena taga jamana min ta, aw ye si soro o jamana ra, ka hera ni sijan soro.»

6

Izirayelimogow ka kan ka Matigi Ala kanu

1 Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala ka kumaw, ani kolatigeninw, ani sariya minw fo, ko ne ye aw karan o ra, o le ye nin ye. A ko aw bena taga jamana min ta, aw ye o sariyaw sira tagama o jamana ra, 2 janko aw ni aw denw, ani aw madden minw bena na aw ko, aw bee ye siran Matigi Ala, aw ta Ala ja, aw si bee ra; ne ka Ala ta kumaw ni a ta ci minw fo aw ye, aw ye o bee sira tagama, janko aw ye sijan soro. 3 O ra, aw Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! Aw ye jija ka Ala kan men ka ja kosebe, janko aw ye hera soro, ka caya kosebe aw ta jamana ra, nono ni li be woyo o jamana min na, i n'a fo Matigi Ala, aw bemaw ta Ala k'a layiri ta aw ye cogo min na.

4 Aw Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! An Matigi Ala le ye Matigi kelenpe ye. 5 I ka kan ka Matigi Ala, i ta Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i baraka bee. 6 Ne be nin kuma minw fo aw ye bi, aw ka kan

ka o to aw jusukun na. ⁷ Aw ye aw denw karan a ra ka ja. Ni aw be aw ta so, walama ni aw be taga tagama ra, aw lato, ani aw wurito, o kumaw ye ke aw da ra tuma bee. ⁸ Aw y'a siri aw boro ra i ko tagamasiyen, k'a siri aw tenw na fana; ⁹ aw y'a sebe aw ta bon donda yiriw kan, ani aw ta dugu donda* konw kan.

¹⁰ Matigi Ala, aw ta Ala karira ko a bena jamana min di aw bemaw Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ma, a bena taga aw ladon o jamana ra; aw bena duguba pumanmanw soro, aw boro ma dugu minw lo, ¹¹ ka bonw soro, bon minw fara fenpuman suguya bee ra, k'a soro aw le ma o fenw bla o kono; aw bena kolonw soro, aw ma kolon minw sogi; aw bena rezenforow ni oliviyesunw soro, aw ma minw sene. ¹² O koson, ni aw nana domuni ke ka fa tuma min na, aw kana a to aw ye jina Matigi Ala ko, ale min ka aw labo Misiran jamana ra, jonyaso ra.

¹³ Aw ye siran Matigi Ala, aw ta Ala ja, ka baara ke ale kelenpe ye; aw ye kari ni ale togo le ye. ¹⁴ Siya to minw be aw kere fe, aw kana tugu olugu ta batofenw ko ka o bato. ¹⁵ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala be aw ce ra; a t'a fe aw ye ale ni batofen were kanu ngon fe. Ni aw ka o ke, a bena dimi aw koro, fo ka aw halaki ka bo dugukolo kan.

¹⁶ Aw man kan k'a fo ko aw be Matigi Ala, aw ta Ala korobo, i n'a fo aw tun k'a ke cogo min na Masa ta yoro ra. ¹⁷ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ka kuma minw fo aw ye, ani a ka sariyaw ni ci minw fo aw ye, aw ye o le ke. ¹⁸ Ko minw terennin lo, ani minw ka ni Matigi Ala ja koro, aw ye o le ke, janko aw ye hera soro, ani janko Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a bena jamanuman min di aw ma, aw ye don o jamana ra, k'a ke aw ta ye. ¹⁹ Matigi Ala bena aw juguw bee ghen ka bo aw ja fana, i n'a fo a tun k'a fo cogo min na.

²⁰ Lon do, ni aw dencew nana aw jininka ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ciw ni nin sariyaw ni nin kumaw fo aw ye?» ²¹ Aw y'a fo aw dencew ye ko: «An tun be jonya ra Farawona fe Misiran jamana ra; nka Matigi Ala ka an labo Misiran a ta sebgaya baraka ra. ²² Matigi Ala ka kabakow ni kobaw ke an yere ja na, ka kojugubaw lase Misirankaw ma, ani Farawona ni a ta somogow bee ma, ²³ ka anw labo Misiran; a tun karira an bemaw ye jamana min ko ra, a nana ni an ye o jamana ra yan, ka na o jamana di an ma. ²⁴ Matigi Ala k'a fo an ye ko an ye a ta sariyaw bee sira tagama, ka siran Matigi Ala, an ta Ala ja, janko an ye si soro, ka ke hera ra tuma bee, i ko an be cogo min na bi. ²⁵ Ni an ka nin kumaw bee sira tagama a cogo ra Matigi Ala, an ta Ala ja koro i n'a fo a k'a fo an ye cogo min na, o le bena an tagamacogo teren ka kaja ni Ala sago ye.»

7

Zirayelimogow man kan ka kori siya tow ra

¹ Ayiwa, aw bena taga jamana min mina k'a ke aw ta ye, Matigi Ala, aw ta Ala le bena aw ladon o jamana ra. A bena siya caman ghen ka bo aw ja: Hetikaw, ani Girigasikaw, ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw; o ye siya wolonfla ye, minw ka ca ni aw ye, o baraka fana ka bon ni aw ta ye. ² Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw don aw boro, ni aw ka se soro o kan, aw ye o bee halaki ka ban pewu. Aw kana jengogonya si don ni o ye, aw fana kana makari o ra. ³ Aw kana o ke aw furukengonw ye. Aw kana son ka aw denmusow di o dencew ma

furu ra, aw fana kana sɔn ka o denmusow jini ka o di aw dencew ma furu ra.

⁴ Ni o tɛ o bɛna aw denw kun yeɛma ka o faran ka bɔ Matigi Ala ko, k'a to o ye taga batofen werɛw bato, ka o kɛ sababu ye k'a to Matigi Ala ta dimi ye se aw ma, fɔ ka aw halaki jooa jooa. ⁵ O ra, aw ka kan ka min kɛ o ra, o flɛ nin ye: Aw ye o ta sarakabɔnanw waraga; aw ye o ta kabakuruanw cici, ka o ta jo musoman Asera ta berew tigetige, ka o ta batofen leseninw jeni tasuma ra; ⁶ sabu aw ye siya saninyanin le ye, siya min blara danna Matigi Ala, aw ta Ala ye. Matigi Ala, aw ta Ala ka aw janawoloma dugukolo siya tow bɛɛ cɛ ra, janko aw ye kɛ ale ta siya ye, siya min ko ka gbɛlen a ma.

Matigi Ala ka Izirayelimɔɔw kanu

⁷ Ayiwa, Matigi Ala ma aw kanu, ka aw janawoloma ko sabu aw tun ka ca ni siya tow bɛɛ ye; aw le yɛrɛ tun ka dogo ka tɛmɛ siya tow bɛɛ kan.

⁸ Nka Matigi Ala ka aw kanu le, ani a karira ka layiri min ta aw bɛmaw ye fɔfɔfɔ, a tun b'a fɛ ka o dafa; o koson a ka aw labɔ Misiran a ta sebgaya baraka ra, ka aw kisi ka bɔ o jɔnyaso ra, ka aw bosi ka bɔ Misiran masace Farawona boro. ⁹ O ra, aw y'a lon ko Matigi Ala, aw ta Ala le ye Ala ye, Ala kankelentigi; mogo minw b'a kanu, k'a ta sariyaw sira tagama, a bɛ to a ta jɛnɔɔɔnya* ra ni olugu ye, ka kopuman kɛ o ye, k'a kɛ o ta denw ye, fɔ ka taga se o ta duruja waga kelennan ma. ¹⁰ Nka minw b'a kɔninya, a bɛ o hake bɔ olugu ra, ka o halaki; minw b'a kɔninya kɔni, a tena sumaya ni olugu ta sara ye, a bɛ o hake bɔ o ra o yɔrɔnin bɛɛ le ra.

¹¹ O ra, ne bɛ kumaw ni cifɔninw ni kolatigenin minw fɔra aw ye bi, aw ye o sira tagama k'a kɛ a kɛcogo ra.

¹² Ni aw ka nin sariya ta kumaw lamɛn, ni aw k'a sira tagama k'a kɛ a kɛcogo ra, o tuma Matigi Ala, aw ta Ala bɛna to a ta jɛnɔɔɔnya ra ni aw ye, ka kopuman kɛ aw ye, i n'a fɔ a tun karira aw bɛmaw ye cogo min na. ¹³ A bɛna aw kanu, ka baraka don aw ra, ka aw caya. A bɛna baraka don aw denw na, ka baraka don aw ta dugukolo ra, ka aw ta simanw ja, ka rezenji ni turu di aw ma caman, ka baraka don aw ta misiw, ani aw ta began tow bɛɛ ra aw ta jamana kɔnɔ, a tun karira aw bɛmaw ye ko a bɛna o jamana min di aw ma. ¹⁴ A bɛna baraka don aw ra ka tɛmɛ siya tow bɛɛ kan. Cɛ tena kɛ aw ta jamana ra, walama muso, min bɛ kɛ denworobari ye. Began tena kɛ aw ta beganw na fana, min tɛ den woro.

¹⁵ Matigi Ala bɛna bana suguya bɛɛ mabɔ aw ra. Aw ka Misiran jamana ta bana minw lon, a tena o si lase aw ma. Minw bɛ aw kɔninya, a bɛna o banaw lase olugu le ma.

¹⁶ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna siya minw bɛɛ don aw boro, aw ye o siyaw bɛɛ halaki le; aw kana a fɔ ko aw bɛ makari o ra ka o to yi, aw fana kana o ta batofɛnw bato, sabu o le bɛna kɛ jan ye ka aw mina.

Izirayelimɔɔw bɛna se sɔrɔ siya tow bɛɛ kan

¹⁷ Aw bɛ se k'a miiri aw yɛrɛ kɔnɔ k'a fɔ ko: «Nin siyaw ka ca ka tɛmɛ anw kan; anw bɛna se ka o gbɛn cogo di?» ¹⁸ Aw kana siran o ja. Matigi Ala, aw ta Ala ka min kɛ Farawona ni Misiran jamana bɛɛ ra, aw ye aw hakiri to o ra. ¹⁹ Tuma min na Matigi Ala, aw ta Ala tun bɛ aw labɔra Misiran, a ka tɔɔrɔba minw ben Misirankaw kan, ani a ka kabakow ni koba minw kɛ, ani a k'a ta sebgaya ni a ta fanga yira cogo min na, aw yɛrɛ ja ka o ye. Ayiwa, aw bɛ siranna siya minw bɛɛ ja, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna o jɔɔɔn le kɛ olugu ra. ²⁰ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna o bɛɛ ja

wuri, k'a to o bee ye bori aw ja; hali minw bena bosi ka bori ka taga dogo, aw bena olugu gben fo ka o bee halaki. ²¹ O ra, aw ja kana tige o siyaw koson, sabu Matigi Ala, aw ta Ala be aw ce ra; Alaba lo, ani siranyafenba lo fana.

²² Matigi Ala bena o siyaw gben doonin doonin le ka bo aw ja. Aw tena se ka o bee gben yoronin kelen na; ni o te, kongowaraw bena caya jamana kono ka aw lamini. ²³ Matigi Ala, aw ta Ala bena o siyaw don aw boro; a bena o ja wuri, ka o bee pagami jagon na, fo ka taga o bee halaki. ²⁴ A bena o ta masacew don aw boro; aw bena o bee faga fo ka o tgo tunu ka bo dugukolo kan. O si kelen tena se ka lo ka aw kono; aw bena o bee halaki. ²⁵ Aw ye o ta batofen leseninw jeni tasuma ra. Sanin ni warigbe minw be o batofenw na, aw kana jabo o do fe, ka o ta; ni o te, o bena ke sababu ye ka aw lafiri. Sabu Matigi Ala, aw ta Ala be o fenw haramuya le. ²⁶ Aw man kan ka o fen haramuyanin si ladon aw ta so kono, janko Matigi Ala kana na aw danga ka aw bla halakiri kama, i n'a fo o fenw blara halakiri kama cogo min na. Aw ka kan ka jigi o fenw na, ka o haramuya, sabu Ala ka o fenw danga ka o bla halakiri le kama.

8

Ala ka Izirayelimogaw karan kongokolon kono

¹ Ayiwa, ne be nin kuma minw fora aw ye bi, aw ye jija ka o bee ke a cogo ra, janko aw ye si soro, ka caya, ani janko Matigi Ala karira ko a bena jamana min di aw bemaw ma, aw ye taga don o jamana ra k'a ke aw ta ye. ² Matigi Ala, aw ta Ala temena ni aw ye sira minw fe nin san binaani bee ra kongokolon kono, ani a ka sege min la aw kan, ani ka aw korobo cogo min na, aw ye aw hakiri to o ra. A ka o ke janko ka aw jusukun cogoya lon, k'a lon ni aw bena ale ta sariyaw sira tagama, walama ni aw tena a tagama. ³ A ka sege la aw kan, k'a to kongo ka aw toro. A ka aw baro ni mane* ye; aw tun ma o domunifen lon, aw bemaw fana tun m'a lon. A ka o ke janko ka aw karan ko domuni dama le te mogo baro; ko nka kuma min o min be bo Matigi Ala da ra, o le fana be mogo baro. ⁴ O san binaani bee kono, aw ta faniw ma koro ka faran, aw senw fana ma funu. ⁵ O ra, aw y'a lon k'a faamu ko Matigi Ala, aw ta Ala be aw koro i ko mogo be a den koro cogo min na.

Izirayelimogaw man kan ka jina Ala ko

⁶ Aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta ciw ke, k'a ta siraw bee tagama a cogo ra, ka siran a ja. ⁷ Sabu Matigi Ala bena taga aw ladon jamana jumanba le ra; kaw, ani bununw, ani jibaw be woyo kurufurancaw ra, ani kuruw kan o jamana ra. ⁸ Simanw be o jamana ra, ani rezen, ani toro, ani gerenadisunw, ani oliviye, ani li. ⁹ Aw bena domuni ke ka fa o jamana ra, foyi tena aw dese. Nege be soro o jamana kabakuruw ra, aw bena siranenge bo a kuruw kan fana.

¹⁰ Nka ni aw nana domuni ke ka fa tuma min na, aw ye Matigi Ala, aw ta Ala tando o jamanaruman koson a ka min di aw ma. ¹¹ Aw ye aw yere korosi, aw kana jina Matigi Ala, aw ta Ala ko; ani ne k'a ta kumaw ni a ta ciw, ani a ta sariya minw fo aw ye, aw kana o sira tagama dbla. ¹² Ni aw nana domuni ke ka fa, ka sormanw lo ka don o kono, ¹³ ni aw ta misiw ni aw ta began tow nana ke caya ye, ni aw ta warigbe ni aw ta sanin nana ke caya ye, ni aw ta fenw bee nana ke caya ye, ¹⁴ o tuma, aw

ye aw yere korosi, aw kana na aw yere bonya, fo ka jina Matigi Ala, aw ta Ala ko, ale min ka aw labo jonyaso ra Misiran jamana ra. ¹⁵ A blara aw na ka nin kongokolonjuguba cetige, sajuguw ni bundeninw ka ca o yoro min na; a tagara ni aw ye yoro janinw ni jintanyoro ra, ka ji woyo ka bo faragbelenw na k'a di aw ma. ¹⁶ A ka aw baro ni mane* le ye o kongokolon konso; aw bemaw tun ma o domuni lon. A ka o ke janko ka aw majigi, ka aw korobo k'a fe, ka soro ka na kojuman ke aw ye o ko fe. ¹⁷ Aw ye aw yere korosi, aw kana na a miiri k'a fo aw yere konso ko: «Ne yere ta sebagaya ni ne yere boro baraka le k'a to ne ka nin naforow soro.» ¹⁸ Aw ye aw hakiri to Matigi Ala, aw ta Ala ra; sabu ale le be o naforow soro baraka di aw ma; a be o ke k'a yira ko ale tun karira aw bemaw ye ka jennogonya* min don ni o ye, ko ale be o jennogonya kan hali bi.

¹⁹ Ni aw koni ka jina Matigi Ala, aw ta Ala ko, ka taga ala werew ko, ka taga aw kinbiri gban olugu koro, ka o bato, ne b'a fo aw ye bi k'a gbeleya, ko ni aw ka o ke, aw bee bena halaki pewu. ²⁰ Aw bena sa i n'a fo Matigi Ala ka siya to minw halaki aw na fe, sabu aw ma Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma lamén.

9

Ala ka Kanaanakaw gben kun min na

¹ Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! Aw bena Zuriden ba tige bi. Siya minw ka ca ni aw ye, ani minw baraka ka bon ni aw ta ye, aw bena taga olugu ta jamanaw mina, ani o ta dugu barakaman minw lamininin be ni kogojanw ye k'a wuri fo san fe. ² O jamanaw mogow ka janjan, baraka be o ra kosobe; Anakikaw lo. Aw ka o ko men; aw k'a men fana ko mogow si te se ka lo Anakikaw na ko a be o kere. ³ Nka aw ye la a ra bi, k'a lon ko Matigi Ala, aw ta Ala yere le be bla aw na fe ka taga i ko tasma farimanba; ale le bena o siyaw halaki, ka o ke aw sago ye. O ra, aw bena o gben ka bo o ta jamana ra, ka o bee faga yoronin kelen na, i n'a fo Matigi Ala yere k'a layiri ta aw ye cogo min na.

⁴ Nka ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw gben ka bo aw na, aw kana a fo aw yere konso ko: «Anw terennin lo minke, o koson Matigi Ala ka an ladon nin jamana ra k'a ke an ta ye.» O te de! Nin siyaw ta kewalejuguya le koson Matigi Ala be o gben ka bo aw na. ⁵ A te ko aw terennin lo, walama ko jarakiyoro te aw ra minke, ko o koson nin siyaw ta jamana dira aw ma. O ta kewalejuguya le koson Matigi Ala, aw ta Ala be o gben ka bo aw na, janko a tun karira ka layiri min ta aw bemaw Ibrahima ni Isiyaka ni Yakuba ye, ka o layiri fa. ⁶ O koson, aw ka kan k'a lon ko Matigi Ala, aw ta Ala te nin jamanaruman dira aw ma k'a ke aw ta ye aw yere ta terenninya le koson; sabu aw ye mogow torokungbelenw le ye.

Saninmisiden ta ko

⁷ Aw ta kewalew k'a to Matigi Ala dimina aw koro cogo min na kongokolon konso, aw ye aw hakiri to o ra, aw kana jina o ko. K'a ta aw bolon na Misiran jamana ra, fo ka na aw se nin yoro ra, aw ma son ka Matigi Ala ta kuma lamén ka ye.

⁸ Horebu kuru yoro ra, aw ta kewalew k'a to Matigi Ala dimina aw koro. A tun dimina aw koro, fo a ta miiriya ra, a tun b'a fe ka aw bee halaki. ⁹ O y'a soro ne tun yelenna kuru kan; Ala ka jennogonya* min don ni aw ye, a tun ka o jennogonya sariyaw sebe kabakuru walaka minw kan, ne tun tagara o walakaw le mina. Ne ka tere binaani ni su binaani le ke

kuru kunna, ne ma domuni ke, ne ma ji min. ¹⁰ Matigi Ala ka o kabakuru walaka fla di ne ma; Ala yere ta seberino le tun b'a kan. A tun ka kuma minw bee fo aw ye kuru kunna, tasuma ce ma, lon min na ne ka aw bee lajen, o kumaw le tun sebenin be o walakaw kan.

¹¹ Ayiwa, tere binaani ni su binaani temenin ko le, Matigi Ala sorora ka o walaka fla di ne ma, a ta jennogonya* sariyaw tun sebenin be walaka minw kan. ¹² O tuma ra, Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Wuri ka bo yan, i ye jigi ka taga joona joona, sabu i bora ni i ta mog'o minw ye Misiran, o ka kojuguba ke. Ne tun ka sira min yira o ra, o ka o yere mabo o le ra yoroin kelen na ka ban. O ka sanin yeele ka o ke batofen do ye.»

¹³ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Ne ja b'a ra cogo min na, nin mogow ye mog'o torokungbelenw le ye. ¹⁴ A to ne ye o halaki ka o tog'o tunu ka bo dugukolo kan pewu; o ko, ne bena ele ke siya were ye, siya min baraka ka bon, ani min ka ca ka teme nin mogow kan.»

¹⁵ Ayiwa, ne jigira ka bo kuru tasumaman kan, ni walaka fla ye ne boro, jennogonya ta kumaw tun sebenin be o walaka minw kan. ¹⁶ Ne ka fleri ke k'a ye ko aw ka jurumun ke, ka Matigi Ala, aw ta Ala hake ta. Aw tun ka sanin yeele k'a ke misiden do bisigiya ye, ka o bato. Matigi Ala tun ka sira min yira aw ra, aw tun ka aw yere mabo o sira ra yoroin kelen na. ¹⁷ A kera ten, ne ka o walaka fla mina ka o firi dugu ma, ka o bee cici aw yere ja na.

Musa ka Ala daari Izirayelimogow ye

¹⁸ Ne ka ne kinbiri gban Matigi Ala ja kor'o, ka tere binaani ni su binaani ke tuun, i n'a fo ne tun k'a ke cogo min na kakoro; ne ma domuni ke, ne ma ji min; ne ka o ke aw ta jurumunw bee koson, sabu fen minw ma ben Matigi Ala ja kor'o, aw tun ka o le ke k'a to Matigi Ala dimina. ¹⁹ Matigi Ala tun dimina, ani a jusu tun bora aw kor'o, fo a tun b'a fe ka aw halaki; ne ka o ye minke, ne ja tigera. Nka Matigi Ala sonna ka ne ta daariri laman tuun. ²⁰ Matigi Ala tun dimina Haruna fana kor'o; a tun b'a fe ka ale fana faga. Ne ka Ala daari Haruna fana ye o wagati kelen na. ²¹ Aw tun ka saninmisiden min bisigiya lalaga, min kera aw ta jurumun sababu ye, ne ka o ta, k'a don tasuma ra k'a jeni, k'a cici fo ka mugumugu. Ko min be woyo ka bo kuru kan, ne k'a mugu firi o ko ji ra.

²² Aw ta kewalew koson, Matigi Ala tun dimina aw kor'o fana ka an to Tabera; a kera o cogo kelen na ka an to Masa, ani ka an to Kiburoti Hatava.

²³ Wagati min na Matigi Ala ka aw bla ka bo Kadesi Barineya, a k'a fo aw ye ko ale ka jamana min di aw ma, ko aw ye taga o jamana mina k'a ke aw ta ye. Nka aw banna Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma ma. Aw ma son ka la Ala ra, k'a kan mina. ²⁴ Kabini ne koni ka aw lon, aw ma son Matigi Ala ta kuma ma ka ye.

²⁵ O le koson ne tun ka ne kinbiri gban Matigi Ala ja kor'o, k'a daari tere binaani ni su binaani, sabu Matigi Ala tun b'a fe ka aw halaki. ²⁶ Ne ka Matigi Ala daari k'a fo ko: «E, Dununatigi Ala, sabari i kana i ta mogow halaki, sabu nin mogow ye i ta le ye. Ele le ka o kunmabo ni i ta fanga ye, ka o labo Misiran jamana ra i ta sebagaya baraka ra. ²⁷ I hakiri to i ta jonw na, Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba. I kana ta nin mogow ta kanminbariyya ni o ta juguya ni o ta jurumun fe; ²⁸ ni o te, i ka an labo jamana min na, o jamana mogow bena a fo ko: «Matigi Ala tun ka jamana min layiri ta nin mogow ye, a tun te se ka taga o ladon o jamana ra, nin mogow ko tun man di a ye fana; o koson a ka o labo Misiran ka

taga o halaki kongokolon kɔnɔ.» ²⁹ E, Matigi Ala, k'a sɔrɔ i ta mɔgɔw lo; nin mɔgɔw ye i ta le ye; ele le ka o labɔ Misiran i ta sebagayaba ni i ta fanga baraka ra.»

10

Walakakuraw

¹ Ayiwa, o wagati ra, Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko: «Kabakuru walaka fla lɛsɛ i n'a fɔ fɔlɔtaw, ka yɛlɛn ni o ye kuru kan ne fɛ yan. I ye yiri kɛsu dɔ fana lalaga. ² Kuma minw tun bɛ walaka fɔlɔw kan, i ka minw ci, ne bɛna o kuma kɛlɛnw sɛbɛ o walakakuraw kan; i bɛna o walakaw bla kɛsu kɔnɔ.»

³ Ne ka kɛsu dɔ lalaga ni akasiyayiri ye, ka walaka fla lɛsɛ, ka o kɛ i n'a fɔ fɔlɔtaw; ne yɛlɛnna kuru kan ni o walaka fla ye ne boro. ⁴ Matigi Ala tun ka min sɛbɛ walaka fɔlɔw kan, a ka o kɛlɛn sɛbɛ walakakuraw kan. A tun ka kumakan tan min fɔ aw ye kuru kan tasuma cɛ ma, lon min na ne ka aw lajɛn, a ka o le sɛbɛ, ka o di ne ma. ⁵ Ne jigira ka bɔ kuru kan ka na. Ne tun ka yiri kɛsu min lalaga, ne ka walakaw bla o kɔnɔ, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ ne ye cogo min na. O tora o kɛsu kɔnɔ yi.

⁶ Izirayelimɔgɔw bɔra Berɔti Bene Yakan, ka taga Mosera. Haruna sara o yɔrɔ le ra, a su donna yi le fana. A dɛncɛ Elehazari sigira sarakalasebagaya ra a nɔ ra. ⁷ Izirayelimɔgɔw bɔra o yɔrɔ ra ka taga Gudigoda, ka bɔ Gudigoda ka taga Yotibata; kɔ caman tun bɛ o yɔrɔ ra. ⁸ O yɔrɔ le ra Matigi Ala ka Levi ta mɔgɔw janawoloma, ka o bla danna, ko olugu ye to ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu* ta, ka to Matigi Ala ja kɔrɔ, ka to k'a ta baara kɛ, ani ka dugawu kɛ mɔgɔw ye Matigi Ala tɔgɔ ra. Levi ta mɔgɔw ka o baara le kɛ fɔ ka na se bi ma. ⁹ O koson Levi ta mɔgɔw ma ninyɔrɔ foyi sɔrɔ, o ma dugukolo foyi sɔrɔ o yɛrɛ ta ye i n'a fɔ o balema tɔw. Matigi Ala yɛrɛ le ye olugu ninyɔrɔ ye, i n'a fɔ Matigi Ala, aw ta Ala tun k'a fɔ o ye cogo min na.

¹⁰ Ayiwa, ne tun tora kuru kunna fɔ tere binaani ni su binaani, i n'a fɔ sɔnaga fɔlɔ ta kɛra cogo min na. Matigi Ala sɔnna ka ne ta daariri jaabi tuun, a ma aw halaki. ¹¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko: «Wuri ka bla nin mɔgɔw ja aw ye taga; ne tun karira o bɛmaw ye ko ne bɛna jamana min di o ma, aw ye taga o jamana mina.»

Izirayelimɔgɔw ka kan ka Ala kanu

¹² Ayiwa, sisan, aw Izirayelimɔgɔw, Matigi Ala bɛ mun wɛrɛ le pini aw fɛ, ni Matigi Ala, aw ta Ala nasiran tɛ? Aw ye a ta siraw bɛɛ tagama, k'a kanu, ka baara kɛ a ye ni aw jusukun bɛɛ ye, ani aw nin bɛɛ. ¹³ Ne bɛ a ta kumaw ni a ta sariya minw fɔra aw ye bi, aw ye o bɛɛ sira tagama, janko aw ye hera sɔrɔ.

¹⁴ Sankolo bɛɛ, ani yɔrɔ minw bɛ fɔ sankolo kunna yi belɛn, ani dugukolo ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ, o bɛɛ ye Matigi Ala ta le ye. ¹⁵ Nka aw bɛmaw ko le diyara Matigi Ala ye; Matigi Ala ka olugu le kanu. Aw minw fana kɛra o dɛnw ye, aw minw nana aw bɛmaw kɔ fɛ, Matigi Ala ka aw le janawoloma siya tɔw bɛɛ cɛ ra, i n'a fɔ aw yɛrɛ ja b'a ra cogo min na bi. ¹⁶ O ra, aw ye aw jɔgɔ yɛlɛma, ka aw yɛrɛ di Ala ma; aw kana kɛ mɔgɔ torokungbɛlɛnw ye! ¹⁷ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala le ye alaw bɛɛ ta Ala le ye, ani matigiw bɛɛ ta Matigi; Alaba lo, ani Sebɛɛtigi Ala, ani siranyafɛnba. A tɛ mɔgɔ

bo mogo ra, a te bonya mina mogo fe janko ka o tigi fisaya ni tow ye. ¹⁸ Feritaw, ani muso ce saninw, a be lo ni olugu ta ko ye. A be lonanw kanu, ka domuni ni fiyerebo di o ma. ¹⁹ Aw ka kan ka lonanw kanu, sabu aw fana tun ye lonanw le ye Misiran jamana ra. ²⁰ Aw ye siran Matigi Ala, aw ta Ala ja, ka noro ale kelen le ra, k'a bato; aw ye kari ni ale togo le ye fana. ²¹ Aw ka kan ka ale le tando, sabu aw ta Ala lo. Ale le ka nin kobaw ni nin siranyakobaw ke aw ce ra; aw yere ja ka o ye. ²² Aw bemaw mogo biwolonfla le tagara Misiran. Nka sisan Matigi Ala, aw ta Ala ka aw ke siya caman ye, ka aw caya i ko lolow.

11

Ala ka koba min ke Izirayelimogow ye

¹ Aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta koketaw ni a ta cifoninw ni a ta kolatigeninw ni a ta kumaw bee sira tagama.

² Aw ta denw jaw ma min ye, o ma min lon, aw koni ka o lon. O ra, Matigi Ala, aw ta Ala ka aw karan o fen minw na, aw ye aw hakiri to o ra bi; aw k'a ta bonya min ye, ani a ta sebagaya ni a ta fanga, ³ ani a ka tagamasiyenw ni koba minw ke Misiran jamana ra, ka Misiran masace Farawona ni a ta jamana bee kere. ⁴ Tuma min na Misirankaw tun wurira ka gban aw ko, a ka min ke o ta kerekejama ra, ani o ta sow ni o ta sowotorow ra, ani a ka o tunu Kogojiwulen ji jukoro cogo min na, ka o halaki ka ban pewu, aw hakiri be o ra. ⁵ A ka min ke aw ye, k'a damina kongokolon konjo fo ka na se nin yoro ra, aw hakiri be o ra fana. ⁶ A ka min ke Eliyabu dence fla ra, Datan ni Abiramu, minw tun ye Ruben ta mogow ye, aw ka o lon; dugukolo dayelera ka o ni o ta somogow ni o ta bonw ni o ta beganw ni o nofemogow bee kunu Izirayelimogow bee ja na cogo min na, aw hakiri be o bee ra; ⁷ sabu Matigi Ala ka nin koba minw bee ke, aw yere ja ka o kow bee ye.

⁸ O ra, ne be nin kuma minw bee fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama, janko aw bena Zuriden ba tige, ka taga don jamana min na, aw ye se soro ka o jamana mina, ⁹ ani ka sijan soro o jamana ra. Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a bena o jamana di o ni o ta durujaw ma, nono ni li be woyo o jamana min na.

¹⁰ Aw bena taga don o jamana min na, o te i ko aw bora Misiran jamana min na; sabu Misiran, aw tun be aw ta siman dan forow ra, ka soro k'a son tuun i ko nanko be son cogo min na. ¹¹ Nka aw bena taga jamana min mina, kuruw ni dingakonoyorow be o jamana ra; sanji be ben o jamana ra kosebe. ¹² Jamana do lo, Matigi Ala, aw ta Ala b'a janto jamana min na tuma bee. A b'a korosi, k'a ta san damina ra ka taga a bla fo san laban na.

¹³ Ne be kuma minw fora aw ye bi, ni aw ka son o ma, ni aw ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu k'a bato ni aw jusukun bee ye, ani ni aw nin bee ye, ¹⁴ a bena sanji ben aw ta dugukolo kan a wagati ra, k'a ta sanji folo ma ka taga a bla sanji laban na. Aw bena siman soro, ani rezenji ni turu. ¹⁵ A bena bin fana falen kongo ra aw ta beganw ye; aw bee bena domuni ke fo ka fa.

Izirayelimogow ka kan ka Ala kan mina

¹⁶ Aw ye aw yere korosi, janko siya tow kana na aw nege, k'a to aw ye ban Matigi Ala ra, ka taga batofen werew fe ka taga aw kinbiri gban olugu koro ka o bato. ¹⁷ Ni aw ka o ke, Matigi Ala bena dimi aw koro kosebe; a

bena sankolo datugu, sanji tena ben tuun; siman tena soro aw ta forow ra tuun. O tuma, Matigi Ala bena jamanaruman min di aw ma, aw bee bena halaki joona ka bo o jamana ra.

¹⁸ Ne be nin kuma minw fora aw ye, aw ye o kumaw to aw hakiri ra, ani aw jusukun na; aw y'a ke tagamasiyen ye, k'a siri aw borow ra, k'a siri aw tenw na fana. ¹⁹ Aw ye aw denw karan a ra. Ni aw be aw ta so, ani ni aw be taga tagama ra, ani aw lato, ani aw wurito, o kumaw ye ke aw da ra tuma bee. ²⁰ Aw y'a sebe aw ta bon donda yiriw kan, ani aw ta dugu donda konw kan. ²¹ Ni o kera, Matigi Ala karira aw bemaw ye ko a bena jamana min di o ma, aw ni aw ta durujaw bena sijan soro o jamana konso; ni sankolo ma wuri ka bo dugukolo kunna fiyewu, aw ta duruja tena ban o jamana ra.

²² Sabu ne be nin kuma minw fora aw ye, ni aw ka o bee men, k'a sira tagama, ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta siraw bee tagama k'a dafa, ka noro a ra, ²³ o tuma, Matigi Ala bena nin siya tow bee gben ka bo aw ja fe; hali ni o siyaw ka ca ni aw ye, ni o fanga ka bon ni aw ta ye cogo o cogo, aw bena o ta jamana mina o ra. ²⁴ Ni aw sen ka se yoro o yoro, o yoro be ke aw ta ye. Aw ta jamana bena bonya, k'a ta kongokolon na woroduguyanfan na, ka taga a bla fo Liban jamana ra sahiliyanfan na, ani k'a ta Efirati ba ra tereboyanfan na, ka taga a bla fo Kogojiba ra terebenyanfan na. ²⁵ Mogo si tena se ka lo ka aw konso. Aw bena teme jamana minw bee ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena jatige ni siranya bla o mogow bee ra aw koson, i n'a fo a k'a fo cogo min na.

²⁶ Ayiwa, a fle, ne be dugawu ni danga bla aw ja koro bi. ²⁷ Ne be Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma minw fora aw ye bi, ni aw ka son ka o ke, o le ye dugawu ye. ²⁸ Nka ni aw ma son Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma ma, ani ne ka Matigi Ala ta sira min yira aw ra bi, ni aw ka o bla, ka taga batofen werew ko, aw ma batofen minw cogo lon, o le bena ke danga ye.

²⁹ Ayiwa, aw bena taga jamana min mina k'a ke aw ta ye, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw ladon o jamana ra tuma min na, aw bena taga dugawu kumaw fo Garizimu kuru kan, ka danga kumaw fo Ebalu kuru kan. ³⁰ Aw k'a lon ko o kuruw be Zuriden ba ko fe, terebenyanfan sira ko fe, Kanaanaka minw siginin be Zuriden kenegbe ra, Giligali dugu ja fe, olugu ta jamana ra, More ta yirisunbaw koro.

³¹ Matigi Ala, aw ta Ala be jamana min dira aw ma, a tora doonin aw bena Zuriden ba tige ka taga o jamana mina. Aw bena taga sigi o jamana ra, k'a ke aw ta ye. ³² O ra, ne be ciw ni sariya minw bee fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama k'a dafa.

Musa kosegira Ala ta sariyaw kan

12

Matigi Ala ka kan ka bato yoro min na

¹ Matigi Ala, aw bemaw ta Ala be jamana min di aw ma, k'a ke aw ta ye, ka aw to si ra o jamana konso, aw ka kan ka sariya minw sira tagama, ani aw ka kan ka ko minw bee ke aw si bee ra, o ye nin ye: ² Aw bena siya minw gben, o siyaw be o ta batofenw son yoro minw na, aw ye o yorow bee cen pewu; o yorow be soro kurujanw kunna, ani kongoriw kan, ani yiriba flaburumanw jukoro. ³ Aw ye o ta sarakabonanw waraga; aw ye o ta kabakurujanw cici, ka o ta jo musoman Asera ta berew jeni tasma ra,

ka o ta batofen lešeninw bugo ka o benben. Aw ye o batofenw bee togow tunu ka bo o yorow ra le pewu.

⁴ Aw kana Matigi Ala, aw ta Ala bato i n'a fo o siyaw be o ta batofenw bato cogo min na. ⁵ Aw ta gbaw bee ra, ni Matigi Ala, aw ta Ala yere nana gba min ta yoro panawoloma, k'a togo la o yoro ra, ka o ke a batoyoro ye, o tuma aw ka kan ka taga a bato o yoro doron le ra. ⁶ Aw ka kan ka taga aw ta saraka jenitaw* di Matigi Ala ma o yoro le ra, ani aw ta jennogonya sarakaw*, ani aw ta yagaw, ani aw ta siman folo sarakaw*, ani aw ta dajurudafa sarakaw, ani aw yere diyanya sarakaw, ani aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw den folow sarakaw bee. ⁷ Aw ka kan ka aw ta sarakaw domu o yoro le ra, Matigi Ala, aw ta Ala na koroo; Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra, ka aw ta baara nafa minw di aw ma, aw ni aw ta somogow ye o diyabo ka nagari o yoro ra.

⁸ An be Ala batora cogo min na yan, aw tena a bato o cogo ra tuun; yan, ni min ka min diya, o be o le ke, ⁹ sabu Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ka o ke aw laganfiyayoro ye, aw ma se o yoro ra folo. ¹⁰ Nka Matigi Ala, aw ta Ala be jamana min dira aw ma k'a ke aw ta ye, aw bena Zuriden ba tige, ka taga sigi o jamana ra; aw jugu minw bee ka aw lamini, Ala bena a to aw ye se soro olugu bee kan, ka pasuma; o ko, aw bena to hera ni laganfiya ra.

¹¹ O tuma ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena yoro do le panawoloma k'a togo la o yoro ra. Ne ka fen minw fo aw ye, aw ka kan ka taga ni o fenw ye o yoro le ra: aw ta saraka jenitaw, ani aw ta jennogonya sarakaw, ani aw ta yagaw, ani aw ta siman folo sarakaw, ani aw b'a fe ka saraka minw bo Matigi Ala ye ka aw ta dajuruw dafa. ¹² Aw ye aw ta panagbew ke, ka nagari o yoro le ra Matigi Ala, aw ta Ala na koroo, aw ni aw dencew, ani aw denmusow, ani aw ta joncew, ni aw ta jonmusow, ani Levi ta mogow minw be aw ta dugu ra; sabu ninyoro te olugu fe, dugukolo si ma di o ma jamana konoo min ye o ta ye.

¹³ O ra, aw ye aw yere korosi, aw kana aw ta saraka jenitaw bo yoro bee, yoro min ka aw diya. ¹⁴ Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yoro min panawoloma aw ta gbaw ta maraw do ra, aw bena aw ta saraka jenitaw bo yi le; ne ka fen o fen fo aw ye fana, aw ka kan ka o bee ke yi le.

¹⁵ Nka ni Matigi Ala, aw ta Ala nana baraka don aw ra, ka beganw di aw ma, ni a diyara aw ye tuma o tuma, aw be se ka aw ta began do faga ka o sogo domu aw yere ta dugu konoo. Mogow minw saninyara o, minw ma saninya o, o bee be se ka o sogo domu, sabu a be i ko aw ka sogo gbansan do le faga, dagbe walama minan. ¹⁶ Aw man kan ka began jori le domu; aw y'a bon dugu ma i ko ji.

¹⁷ Nka aw be aw ta simanw ni aw ta rezenji ni aw ta turu yaga minw di Ala ma, aw man kan ka o domu aw yere ta duguw konoo; aw be aw ta beganw den folo minw di Ala ma fana, walama aw be saraka min o min bo ka aw ta dajuruw dafa, walama aw yere diyanya saraka, walama siman folo sarakaw, aw man kan ka o domu aw yere ta dugu konoo. ¹⁸ Aw ka kan ka na o fenw domu Matigi Ala, aw ta Ala le na koroo; ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yoro min panawoloma, aw ni aw dencew, ani aw denmusow, ani aw ta joncew, ni aw ta jonmusow, ani Levi ta mogow minw be aw ta dugu ra, aw ka kan ka na o fenw domu o yoro le ra. Aw ye nagari o yoro ra Matigi Ala, aw ta Ala na koroo, aw boro ta baara nafa koson. ¹⁹ Ka aw to si ra aw ta jamana konoo, aw ye aw janto Levi ta mogow ra kosebe, aw kana pina o ko fiyewu.

²⁰ Ayiwa, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw ta jamana bonya, i n'a fo a k'a layiri ta aw ye cogo min na, lon do ni sogo domulogo ka mogo do soro, ni o tigi ko: «Ne koni b'a fe ka sogo domu bi», ayiwa, a be se ka sogo domu a sago ma. ²¹ Matigi Ala, aw ta Ala ka yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, ni a kera ko o yoro ka jan aw ra, o tuma aw be se ka began do faga, misi walama saga walama ba do, ka o domu aw yere ta dugu kono aw sago ma, i n'a fo ne k'a fo cogo min na. ²² Aw y'a domu i ko sogo gbansan, i ko dagbesogo, walama i ko minansogo. Mogo minw saninyara, ani minw ma saninya, olugu bee be se ka o sogo domu. ²³ Nka aw ye aw yere korosi, aw kana jori domu fiyewu, sabu began ta panamanya be soro a jori le ra. Fen min be began panamanya, aw man kan ka o domu ni a sogo ye. ²⁴ O koson aw man kan ka jori domu. Aw y'a bon dugu ma i ko ji. ²⁵ Aw kana jori domu; ni o kera, aw ani aw ta den minw be na aw ko, aw bee bena ke hera ra; ko minw terennin lo Matigi Ala ja koro, aw ye to ka o le ke.

²⁶ Nka aw b'a fe ka fen minw di Ala ma saraka ye, ani ni aw be saraka minw bo ka aw ta dajuruw dafa, Matigi Ala yere ka yoro min panawoloma, aw ka kan ka taga o sarakaw bo o yoro le ra.

²⁷ Aw ka kan ka aw ta saraka jenitaw* jori ni a sogo bee jeni Matigi Ala, aw ta Ala ta sarakajenifen* kan, k'a lase Ala ma; nka ni saraka tow lo, aw ye olugu jori bon sarakajenifen kan, k'a sogo domu.

²⁸ Ne be nin kuma minw fora aw ye, aw ye aw janto o ra, ka o lamen kosebe, k'a sira tagama, janko aw ye ke hera ra tuma bee, aw ni aw ta den minw bena na aw ko fe; ko minw terennin lo Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, aw ye to ka o le ke.

Izirayelimogow man kan ka Kanaanakaw ladegi

²⁹ Aw bena taga siya minw gben, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw bee halaki ka ban tuma min na, ni aw nana o gben ka bo yi, ka sigi o ta jamana ra tuma min na, ³⁰ aw ye aw yere korosi, aw kana na ben o ta jan na, ka ke o ta kewalew ladegi ye, o halakinin ko ka ban; aw kana a fo ko aw be jininkari ke o siyaw ta batofenw ko ra, k'a fo ko: «Nin siyaw tun be o ta alaw batora cogo di le de? Anw fana b'a fe ka o ladegi.» ³¹ Aw man kan ka Matigi Ala, aw ta Ala bato o siyaw ta batocogow ra; sabu ni olugu be o ta alaw bato, o be ko haramunin suguya bee le ke, Matigi Ala be ko minw koninya. O be hali o dencew ni o denmusow jeni tasuma ra ka o ta alaw bonya ni o ye.

13

Jobatobagaw bee ka kan ka faga

¹ Ne ka fen o fen fo aw ye, aw ye o bee ke, k'a sira tagama; aw kana foyi fara a kan, aw fana kana foyi bo a ra. ² Ayiwa, ni cira do nana wuri aw ce ra, walama mogo do, min ko, ko ale be ko nataw ye siko ra k'a fo, ni a ka tagamasiyenba do fo, walama kabako do, ko o ko bena ke, ³ a ka min fo ni o nana ke can ye, nka ni o ko fe o tigi ko aw ma ko aw ye taga batofen werew ko, ka taga o bato, aw ma batofen minw lon, ⁴ aw man kan ka o cira, walama o sikokebaga ta kuma lamen. Matigi Ala, aw ta Ala le b'a fe ka aw ke k'a fle, k'a lon ni can ra aw b'a kanu ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. ⁵ Aw ka kan ka tugu Matigi Ala, aw ta Ala kelen le ko, ka ale bato. Aw ye a ta kuma lamen, k'a kan mina. Aw y'a bato, ka noro a ra. ⁶ O

cira, walama o sikokebaga ka kan ka faga, sabu a kumana ka aw lamuruti Matigi Ala, aw ta Ala ma, Ala min ka aw labo Misiran, ka aw kisi ka bo o jonyaso ra. Matigi Ala, aw ta Ala ka sira min yira aw ra, o tigi tun b'a fe ka aw lafiri ka bo o sira le kan. O ra, aw ye o kojugu bo aw ce ra.

⁷ Ayiwa, hali aw balemace do, aw ni min be bamuso kelen na, walama aw dence do, walama aw denmuso do, walama aw muso min ko ka di aw ye, walama aw terice min ko ka gbelen aw ma kosebe, o do be se ka aw nege dogo ra, ko: «An ye taga ala werew bato», k'a soro aw ni aw bemaw si tun ma o alaw lon. ⁸ Siya minw ka aw lamini, olugu ta alaw lo. O siya dow yoro ka surun aw ra, nka dow yoro ka jan, o be fo dunuƙa kun do ra.

⁹ Ayiwa, aw kana son ka o tigi ta kuma lamen; aw kana a fle ka makari a ra, aw kana hina a ra, aw fana kana son k'a sutara. ¹⁰ Aw y'a faga le. Aw yere boro le ka kan ka kon ka se a ma, o ko, mogo tow boro be soro ka se a ma k'a faga. ¹¹ Aw y'a bon ni kabakuru ye fo k'a faga, sabu a tun b'a fe ka aw lafiri ka bo Matigi Ala, aw ta Ala le ko, Ala min ka aw labo Misiran jamana ra, jonyaso ra. ¹² Ni a kera ten, Izirayelimogow bee bena o ko men, ka siran Ala ja. O ra, aw ra mogo si tena o kojugu jagon ke tuun.

¹³ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala bena dugu minw di aw ma k'a ke aw sigiyoro ye, ni aw nana kuma do men lon do ka bo o dugu do ra, ¹⁴ ko aw yere ta siya mogoƙolon dow wurira ka o ta dugumogow lafiri, k'a fo o ye ko o ye taga ala werew bato, aw ma ala minw lon, ¹⁵ ayiwa, aw ye pininkari ke o ko ra, k'a segesege k'a fle kosebe, k'a lon ni can lo, ko o ko kera, ni o ko haramunin jagon kera aw ce ra. ¹⁶ Ni can lo, aw ye taga o dugumogow bee faga ni kerekemuru ye. Aw ye o dugu ni a konofenw bee halaki ka ban pewu, ka o ta beganw bee faga ni muru ye. ¹⁷ O ko, aw ye dugu naforo bee lajen dugu kenegbe ce ma, ka dugu ni a naforo bee jeni, k'a ke i ko saraka jenita* Matigi Ala, aw ta Ala ja koro. O dugu bena ke tomo le ye, ka to ten tuma bee, a tena lo ka ye tuun. ¹⁸ Fen o fen ka kan ka halaki ka ban pewu, aw boro man kan ka maga o ra. Ni o kera, Matigi Ala ta dimi be mala. A bena makari aw ra, ka ja aw ma, ka aw caya, i n'a fo a tun karira aw bemaw ye cogo min na. ¹⁹ A bena o ke, ni aw sonna k'a kan mina, ani ne be kuma minw fora aw ye bi, ni aw ka o sira tagama, ko minw terennin lo Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, ni aw be o ke.

14

Sogo saninyaninw, ani sogo saninyabariw

¹ Aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta mogo le ye. Aw kana aw fari cici ni muru ye, walama ka aw kun pafeyoro li, ko mogo do sara aw fe; ² sabu aw ye siya saninyanin le ye, siya min blara danna Matigi Ala, aw ta Ala ye. Matigi Ala, aw ta Ala ka aw janawoloma dugukolo siya tow bee ce ra, janko aw ye ke ale ta siya kanunin ye, siya min ko ka gbelen a ma.

³ Aw kana fen haramunin si domu. ⁴ Aw be se ka sogo minw domu, o ye nin ye: misi, ani saga, ani ba, ⁵ ani minan, ani son, ani dagbe, ani mankalanin, ani sigin, ani kongoron, ani tango. ⁶ Began minw sen gbogoro cira fla ye, ani o be bin jimiko fla ke*, aw be se ka olugu le domu.

⁷ Nka minw be bin jimiko fla ke doron, walama minw sen gbogoro cira fla ye doron, aw man kan ka olugu domu; olugu fle nin ye: jagonne, ani

* **14:6** 14.6 Ka bin jimiko fla ke: O koro ye ko o beganw be bin jimi, nka o ko fe, o be o bin kelen lana o da ra tuun k'a jimi kosebe ka soro k'a kunu.

sonzannin, ani farawojin. O be bin jimiko fla ke, nka o sen gbogoro ma ci fla ye. Aw ye o sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. ⁸ Aw man kan ka le domu, sabu a sen gbogoro cira fla ye, nka a te bin jimiko fla ke. Aw y'a sogo jate i n'a fo sogo saninyabari. Aw kana o fenw si sogo domu; aw kana maga hali o su ra.

⁹ Ayiwa, fenjanaman minw be ji ra, aw be se ka o minw domu, o fle nin ye: jinomunan ni fara be minw na, aw be se ka olugu le domu. ¹⁰ Nka jinomunan ni fara te minw na aw man kan ka olugu si domu. Aw ye olugu jate i n'a fo fen saninyabari.

¹¹ Kono o kono saninyanin lo, aw be se ka o domu. ¹² Aw man kan ka kono minw domu, olugu ye nin ye: bon, ani dugaba, ani kogojibon, ¹³ ani kongoduga, ani duga suguya tow, ¹⁴ ani kankan, ani o kono suguyaw, ¹⁵ ani konosogolon, ani gbingbingbe, ani jidarakono, ani segen, ani segen suguya tow, ¹⁶ ani gbingbinfin, ani jegeminakono, ani gbingbinba, ¹⁷ ani gbingbin fitini, ani konodaba, ani dugafin, ¹⁸ ani baninkono, ani konosenjan suguya bee, ani kono kunsigitigi, ani tolen[†].

¹⁹ Fen misenman minw be wuri kaman na, aw ye o bee jate i n'a fo fen saninyabari. Aw man kan ka o domu. ²⁰ Nka kaman be fenjanaman minw na, ni o saninyanin lo, aw be se ka olugu domu.

²¹ Aw kana began jufanin si sogo domu. Lonan minw siginin be aw ta dugu ra, aw y'a di olugu ma, o ye a domu, walama aw y'a fiyeere lonan do ma; sabu aw ye siya saninyanin le ye, min blara danna Matigi Ala, aw ta Ala ye.

Aw kana badennin tobi ni a ba ta nono ye[‡].

Yaga sariya

²² Aw ka kan ka aw ta forow ta simanw bee yaga bo san o san. ²³ Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, aw ka kan ka taga ni aw ta simanw yaga ni aw ta rezenji yaga ni aw ta turu yaga ye o yoro le ra, ka taga domuni ke yi; aw ka kan ka taga aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw ta den folow sarakaw domu o yoro le ra, Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, janko aw ye Matigi Ala, aw ta Ala pasiran degi tuma bee. ²⁴ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ka yoro min panawoloma k'a togo la o yoro ra, ni a kera ko o yoro ka jan ka teme aw ta so ra, k'a soro Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ta siman na k'a caya, fo aw te se ka taga ni aw ta yaga bee ye o yoro ra, sira janya koson, ²⁵ o tuma aw ye aw ta yaga falen wari ra, ka taga ni o wari ye aw boro Matigi Ala, aw ta Ala ta yoro ra, a ka yoro min panawoloma. ²⁶ Ni aw sera yi, ni fen o fen ka aw diya: misiw, walama sagaw, walama baw, walama rezenji, walama minnifen fariman werew, ni fen o fen ka aw diya, aw ye o san ni o wari ye. Aw ye domuni ke ka jagari Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, aw ni aw ta somogow. ²⁷ Nka Levi ta mogow minw be aw ta dugu kono, aw kana jina olugu ko, ka domuni ke ka o to; sabu Levi ta mogow ma ninyoro foyi soro, dugukolo foyi ma di o ma i n'a fo aw.

²⁸ Ni san fla temena, aw y'a san sabanan ta siman bee yaga bo, k'a lajen k'a mara aw ta dugu kono. ²⁹ Ni o kera, Levi ta mogow minw ma ninyoro soro, ani o ma dugukolo do soro i n'a fo aw, ani lonanw, ani ferita minw

[†] 14:18 14.18 Nin konow caman te soro an ta jamana ra, o koson an te se ka o bee togo yere soro k'a fo. [‡] 14:21 14.21 Ka badennin tobi ni a ba ta nono ye: o tun be se ka ke o yoro mogow ta landa do ye; Izirayelimogow tun man kan ka o jagon ke (Bori 23.19).

bɛ aw ta dugu kɔnɔ, ani muso cɛ saninw, olugu bɛna o domu ka fa. Ni o kɛra, ni aw ka aw boro don baara o baara ra, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna baraka don aw ra, ka o bɛɛ ja.

15

Nɛnkirisan sariya

¹ San wolonfla o san wolonfla, aw ka kan ka aw ta jurunantigiw bɛɛ ta juruw to o ye o san wolonflanan laban na. ² O bɛna kɛ cogo min na, o flɛ nin ye: Izirayɛlimɔgɔ min o min ka juru don a balema dɔ ra, o tigi ka kan ka yafa o wari kɔ. A man kan k'a fɔ ko a Izirayɛlinɔgɔn, walama ko a balema ye o juru sara a ye tuun, sabu Matigi Ala ka wagati min latige, ko bɛɛ ka kan ka kaari a ta juru kɔ, o wagati le sera. ³ Lonan minw ka juru ta aw fɛ, aw kɔni bɛ se ka aw ta juruw kani olugu ra. Nka aw balemaw ka juru minw ta aw fɛ, aw ka kan ka kaari ka o to yi.

⁴ O bɛɛ n'a ta, fagantan tena kɛ aw cɛ ra, sabu Matigi Ala bɛna jamana min di aw ma k'a kɛ aw ta ye, a bɛna baraka don aw ra o jamana ra, ka aw borofɛnw caya. ⁵ Nka aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina fɛn bɛɛ ra, ani ne bɛ kuma minw bɛɛ fora aw ye bi, aw ka kan ka aw janto o kumaw bɛɛ ra k'a bɛɛ kɛ.

⁶ Matigi Ala bɛna baraka don aw ra i n'a fɔ a k'a fɔ cogo min na. Aw bɛna juru don jamana caman na, nka aw tena juru ta mɔgɔ si fɛ; aw bɛna sigi jamana caman kunna, nka jamana si tena sigi aw kunna.

⁷ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma, ni a sɔrɔra ko aw balema dɔ ye fagantan ye aw ta dugu dɔ ra o jamana ra, aw man kan ka aw jusukun gbɛlɛya, ka ban ka aw balema fagantan sɔn. ⁸ Aw ka kan ka aw boro labla ka juru don a ra, min bɛ se k'a mako bɛɛ ja. ⁹ Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi, aw kana na ta juguya fɛ k'a fɔ aw yɛrɛ kɔnɔ ko: «San wolonflanan surunyara ka ban, juru ko bɛɛ ka kan ka ban san min na, o sera ka ban.» Aw kana o miiriya nɔgɔn don aw jusu ra, ka aw ja tugu aw balema fagantan na, ka ban k'a demɛ; ni o tɛ, ni a kulera ni aw togo ye ka Matigi Ala wele, o hake bɛna to aw kan. ¹⁰ O ra, aw ye aw balema sɔn fɔ k'a wasa; aw kana a sɔn ni jusu fla ye. Ni aw bɛ o kɛ, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna baraka don aw ra aw ta baaraw bɛɛ ra, ani aw ta kokɛtaw bɛɛ ra. ¹¹ Fagantanw kɔni tena fɔn jamana kɔnɔ. O kɔsɔn ne bɛ nin kuma fɔ aw ye, ko aw ye aw boro labla aw balemaw ye, minw ye janibagatɔw, ani fagantanw ye aw ta jamana ra.

Jɔnya sariya

¹² Ayiwa, ni aw balema Heburu dɔ fiyeerera aw ma, cɛ walama muso, ka kɛ aw ta jɔn ye, ni a ka baara kɛ aw ye san wɔrɔrɔ, a san wolonflanan, aw ka kan k'a labla a ye taga. ¹³ Ni aw b'a labla tuma min na fana, aw man kan k'a borolakolon bla ka taga. ¹⁴ Aw y'a sɔn caman aw ta beganw na, ani aw ta siman na, ani aw ta rɛzɛnɔji ra; Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra, ka aw sɔn cogo min na, aw fana ye a sɔn ten. ¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ra ko aw fana tun bɛ jɔnya le ra Misiran jamana ra, ko Matigi Ala, aw ta Ala le ka aw kunmabɔ o ra; o kɔsɔn ne bɛ nin kuma fora aw ye bi.

¹⁶ Nka ni jɔn yɛrɛ ko, ko a t'a fɛ ka taga ka bɔ aw ta so, sabu aw ni aw somɔgɔw ko ka di a ye, a fana bɛ hɛra ra aw ta so, ¹⁷ o tuma aw ye misɛni

dɔ ta ka o jɔncɛ den bonda yiri kan, k'a toro sɔgo; ni o kɛra, a bɛ to jɔnya ra aw fɛ a si bɛɛ ra. Jɔnmusow fana ta bɛ kɛ ten.

¹⁸ Ka aw ta jɔnw labla, o man kan ka kɛ aw fɛ kogbelen ye, sabu a ka baara min kɛ aw ye o san wɔɔrɔ konɔ, aw ka tɔnɔ min sɔrɔ o ra, o ka ca ni baaraden gbansan ta ye fɔ sɔnaga fla. Ni o kɛra, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna baraka don aw ra aw ta baaraw bɛɛ ra.

Bɛgan den fɔlɔ sariya

¹⁹ Aw ka kan ka aw ta misiw, ani aw ta sagaw, ani aw ta baw den fɔlɔ cɛmanw bla danna Matigi Ala, aw ta Ala ye. Aw man kan ka sɛnɛ kɛ ni aw ta misi den fɔlɔ cɛman ye; aw fana man kan ka aw ta sagaw ta den fɔlɔw siw kan.

²⁰ Matigi Ala ka yɔrɔ min panawoloma ka o kɛ a batoyɔrɔ ye, san o san aw ni aw ta somɔgow ka kan ka taga aw ta bɛganw den fɔlɔw kɛ saraka ye o yɔrɔ le ra, ka o saraka domu Matigi Ala, aw ta Ala na kɔrɔ. ²¹ Nka ni fiyɛn dɔ bɛ o bɛgan na, ni a sɛn kelen cɛnna, walama ni a fiyenna, walama ni fiyɛn cɛjugu dɔ bɛ a fari yɔrɔ dɔ ra, aw man kan k'a di Matigi Ala, aw ta Ala ma saraka ye. ²² Aw ye o bɛgan domu aw ta dugu konɔ. Mɔgo minw saninyara o, minw ma saninya o, o bɛɛ bɛ se ka o sogo domu, sabu a bɛ i ko aw ka sogo gbansan dɔ lɛ faga, dagbɛ walama minan. ²³ Aw man kan ka bɛgan jori le domu; aw y'a bɔn dugu ma i ko ji.

16

Jɔnyaban panagbɛ

¹ Aw ka kan ka aw hakiri to Abibu karo * ra, ka Jɔnyaban panagbɛ* kɛ ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; sabu Abibu karo le ra Matigi Ala, aw ta Ala ka aw labɔ Misiran jamana ra su fɛ.

² Ni Matigi Ala, aw ta Ala nana yɔrɔ min panawoloma k'a tɔgo la o yɔrɔ ra, aw ka kan ka taga Jɔnyaban panagbɛ saraka bɔ o yɔrɔ le ra ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; aw ye misi walama saga walama ba kɛ saraka ye. ³ O panagbɛ wagati ra, aw man kan ka burufununin domu. Aw ye burufunubari le domu fɔ tere wolonfla. Aw ye o jusukasi buru domu, ka aw hakiri jigi ko aw bɔtɔ Misiran jamana ra, aw teliyara le ka bɔ. Aw ye o kɛ, janko aw si bɛɛ ra, aw hakiri ye to aw bɔlon na Misiran jamana ra. ⁴ Burufunufen si man kan ka ye mɔgo si fɛ aw ta jamana bɛɛ konɔ, fɔ ka taga o tere wolonfla ban. Bɛgan minw fana kɛra saraka ye tere fɔlɔ wula fɛ, o si sogo tɔ man kan ka bla ka si.

⁵ Matigi Ala, aw ta Ala ka dugu minw di aw ma k'a kɛ aw sigiyɔrɔw ye, aw man kan ka Jɔnyaban panagbɛ saraka bɔ o duguw si ra. ⁶ Nka Matigi Ala yɛrɛ ka yɔrɔ min panawoloma k'a tɔgo la o yɔrɔ ra, aw ka kan ka taga Jɔnyaban panagbɛ saraka faga o yɔrɔ le ra wula fɛ, terebɛnda wagati ra; aw bɔra Misiran wagati min na, aw y'a kɛ ka bɛn o wagati jɔgɔn le ma. ⁷ Matigi Ala, aw ta Ala ka yɔrɔ min panawoloma, aw ye o saraka sogo tobi k'a domu o yɔrɔ ra. O dugusagbɛ sɔgɔma, aw bɛ sɛkɔ ka taga aw ta so. ⁸ Aw ka kan ka burufunubari le domu fɔ tere wɔɔrɔ. A tere wolonflanɛn, aw ye jamalajɛnba kɛ, ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; aw kana baara si kɛ o lon na.

Simantigɛ panagbɛ

* 16:1 16.1 Abibu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo fɔlɔ ye.

⁹ Ayiwa, ni aw nana wɔrɔsɔ ta ka aw ta simantige damina lon min na, aw ye logokun wolonfla jate k'a damina o lon na. ¹⁰ Ni o logokun wolonfla dafara, aw ye simantige panagbe* ke, ka aw diyanya sarakaw bɔ Matigi Ala ye; Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra cogo min na, aw ye saraka bɔ a ye ka kɔna ni o ye. ¹¹ Matigi Ala bɛna yɔrɔ min panawoloma k'a togo la o yɔrɔ ra, aw ye taga pagari Matigi Ala, aw ta Ala na kɔrɔ o yɔrɔ ra, aw ni aw dencɛw, ani aw denmusow, ani aw ta joncɛw, ani aw ta jonmusow, ani Levi ta mɔgo minw bɛ aw ta dugu ra, ani lonanw, ani feritaw, ani muso minw bɛ aw cɛ ra, ni o cɛw sara. ¹² Aw ye aw hakiri to a ra, ko fɔlɔfɔlɔ aw tun bɛ jɔnya ra Misiran; o ra, sisan, aw ye aw janto nin sariyaw ra ka o sira tagama ka na kɔsebe.

Gbatakɔrɔsigi panagbe

¹³ Ni aw ka aw ta simanw tige k'a gbasi, ka aw ta rezɛnji bɔ ka o bɛɛ ladon ka ban tuma min na, aw ye gbatakɔrɔsigi panagbe* ke fɔ tere wolonfla. ¹⁴ Aw ye o panagbe ke ka pagari, aw ni aw dencɛw, ani aw denmusow, ani aw ta joncɛw, ani aw ta jonmusow, ani Levi ta mɔgow, ani lonanw, ani feritaw, ani muso cɛ sanin minw bɛ aw ta duguw ra. ¹⁵ Matigi Ala bɛna yɔrɔ min panawoloma ka o ke a batoyɔrɔ ye, aw ye o panagbe ke o yɔrɔ le ra tere wolonfla, ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya; sabu Matigi Ala, aw ta Ala bɛna baraka don aw ra ka aw ta siman na, ka aw ta baara bɛɛ na. O ra, aw ye pagari kɔsebe.

¹⁶ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna yɔrɔ min panawoloma, aw ta cɛw bɛɛ ka kan ka na Matigi Ala, aw ta Ala na kɔrɔ o yɔrɔ ra signa saba san kɔnɔ, burufunubari panagbe* ra, ani simantige panagbe* ra, ani gbatakɔrɔsigi panagbe ra; mɔgo si borolakolon man kan ka na Matigi Ala na kɔrɔ. ¹⁷ Matigi Ala, aw ta Ala ka baraka don aw ra k'a to aw ka sɔrɔri ke; o ra, ni fen min se ka ke aw ye, aw ye o di Ala ma ka kɔna ni o baraka ye.

Kititige sariya

¹⁸ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna dugu minw bɛɛ di aw ma, aw ye kititigebagaw ni kuntigi dɔw sigi o duguw bɛɛ ra, gba bɛɛ ni a ta. Oluwu ye mɔgow ta kitiw tige ka na. ¹⁹ Aw kana mɔgo si togo kiti ra, aw kana mɔgo bɔ mɔgo ra. Aw kana sɔn ka bonyafen mina mɔgo fɛ, ka kiti diya o tigi ra. Sabu bonyafen bɛ mɔgo hakiritigi na fiyen, ka mɔgo terennin ta kuma jenge. ²⁰ Terenninya, ani terenninya dɔrɔn, aw ye o sira le tagama, janko aw ye to si ra, ani janko Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma, aw ye o jamana sɔrɔ, ka to a ra.

Minw bɛ batofɛn werɛw bato

²¹ Aw ka sarakabɔnan min lɔ Matigi Ala, aw ta Ala ye, aw kana jo musoman Asera ta bere si turu o sarakabɔnan kɔrɔ. ²² Aw kana kabakurujanw lolɔ yɔrɔ si ka o bato, sabu o fenw man di Matigi Ala, aw ta Ala ye fiyewu.

17

¹ Aw man kan ka saraka si bɔ Matigi Ala, aw ta Ala ye, misi, walama saga, walama ba, fiyen bɛ min na, walama nɔ bɛ min fari yɔrɔ dɔ ra; sabu o saraka jɔgon ye saraka haramunin le ye Matigi Ala, aw ta Ala na kɔrɔ.

² Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna dugu minw di aw ma, ni a sɔrɔra ko cɛ dɔ, walama muso dɔ bɛ aw cɛ ra o dugu dɔ ra, min bɛ Matigi Ala, aw ta Ala ta sariya cɛn, ka kojugu ke Matigi Ala na kɔrɔ, ³ ni a bɛ taga

batofen werew ko, ka taga a kinbiri gban olugu korɔ ka o bato, ka tere walama karo walama lolow bato, o tigi be o min kera ten, Ala ta sariya ma o fo. ⁴ Ayiwa, ni o kuma fora aw ye, ni aw ka o ko men dorɔn, aw ye pininkari ke o ko ra kosebe, k'a lon ni can lo, ni a kera ko o ko be kera, ni o ko haramunin nagon be kera aw ce ra. ⁵ Ni can lo, o ce, walama o muso min ka o kojugu ke, aw ye na ni o tigi ye aw ta dugu donda* ra, k'a bon ni kabakuru ye k'a faga.

⁶ Nka sani aw ye mogɔ do faga, mogɔ fla walama saba le ka kan ka sorɔ ka lo a ra, ko olugu ye a ta kojugu seere ye. Aw man kan ka mogɔ si faga mogɔ kelen dorɔn ta seereya koson. ⁷ Seerew yere boro le ka kan ka kon ka se a ma; o ko, mogɔ tow boro be sorɔ ka se a ma k'a faga. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

Kiti minw ka gbelen

⁸ Ni o nana ni kiti do ye aw ta dugu kititigeyoro ra, ni mogɔfagako lo, walama ni ko do le donna mogɔ fla ce, walama ni do le ka do mandimi, ni o ko gbaleyara aw ma, ni aw te se ka o kiti tige, aw ye taga ni o ko ye Matigi Ala, aw ta Ala ta yoro ra, a ka yoro min panawoloma. ⁹ Levi ta mogow, minw ye sarakalasebagaw ye, ani mogɔ min ye kititigebaga ye o wagati ra, aw ye taga ni a ye olugu fe. Ni aw ka olugu pininka, min ka kan ka ke, o bena o fo aw ye. ¹⁰ Ni o ka min latige Matigi Ala ta yoro panawolomanin na, aw y'a ke ten le. Ni o ka min o min fo aw ye, aw ye aw janto o ra, ka o ke. ¹¹ Ni o ka sariya min yira aw ra, aw ye o sira tagama; ni o ka min latige, aw ye o le ke. Ni o ka min fo aw ye, aw kana jenge ka bo o sira kan ka taga aw kininboro fe, walama ka taga aw numanboro fe. ¹² Ayiwa, sarakalasebaga min sigira Matigi Ala, aw ta Ala ta baara kama, walama kititigebaga min sigira aw ce ra, ni mogɔ min k'a yere bonya, ka ban ka olugu lamen, o tigi ka kan ka faga; aw y'a faga janko ka kojugu bo Izirayelimogow ce ra, ¹³ janko mogow bee ye o ko men, ka siran; ni o kera, o tena son ka ta yerebonya fe tuun ka o ko nagon ke.

Masace ka kan ka min ke

¹⁴ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana taga don o jamana ra, k'a ke aw ta ye, ka sigi a ra, ni lon do aw nana a fo ko aw b'a fe ka masace do sigi aw yere kunna i n'a fo siya to minw ka aw lamini, ¹⁵ Matigi Ala, aw ta Ala yere bena masace min panawoloma, aw ye o le sigi. O masace ka kan ka ke aw yere ta siyamogɔ do le ye. Aw man kan ka lonan do ke aw ta masace ye, min te aw balema Izirayelimogɔ do ye. ¹⁶ Nka aw ta masace man kan ka ke so caman tigi ye, a fana kana a fo ko a be mogow bla ka taga Misiran, o ye taga so caman jini ale ye, sabu Matigi Ala k'a fo aw ye ko aw man kan ka seko o sira fe tuun. ¹⁷ Aw ta masace man kan ka ke muso caman tigi ye fana; ni o te, o musow bena a hakiri yelema ka bo Ala kan. A fana man kan ka warigbe camanba ni sanin camanba lajen a yere ye.

¹⁸ Ni a nana sigi masaya ra, sarakalasebagaw, minw ye Levi ta mogow ye, olugu bena nin sariyaw fo a ye; a ye o sariyaw sebe kitabu do konɔ, ka o bla a yere fe. ¹⁹ O sariya kitabu ka kan ka sorɔ a korɔ, ani a ka kan ka to k'a karan a si bee ra, janko a ye Matigi Ala, a ta Ala nasiran degi, ka o sariyaw kumaw ni a ciw bee ke, k'a bee sira tagama. ²⁰ Ni o kera, a tena a yere bonya, k'a yere fisaya a balema tow ma, a tena nin kumaw sira bla

ka jenge ka taga a kininboro fe walama ka taga a numanboro fe; a bena sijan soro a ta masaya ra, Izirayelimogow ce ra, a ni a ta denw.

18

Sarakaw ka kan ka di Levi ta mogow ma

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw, minw ye Levi ta mogow ye, ani Levi ta mogow to w bɛɛ, olugu man kan ka ninyoro foyi soro jamana kono, dugukolo si tena di o ma k'a ke o ta ye, i n'a fo Izirayelimogow to w. Saraka minw be jeni tasuma ra Matigi Ala ye, o ka kan ka baro o le ra, ani fen to minw be di Ala ma. ² Olugu tena dugukolo foyi soro jamana kono i n'a fo o balema to w. Matigi Ala yere le ye olugu ninyoro ye, i n'a fo a tun k'a fo o ye cogo min na.

³ Minw be misisaraka, walama sagasaraka bo Matigi Ala ye, olugu jagboyara ka min di sarakalasebagaw ma, o ye kaman ni dagbaga ni furu ye; o ka kan ka o le di sarakalasebagaw ma.

⁴ Aw ka kan ka aw ta siman ni aw ta rezenji ni aw ta turu ninyoro folo di sarakalasebagaw ma; ni aw ka aw ta sagaw si kan, aw ye sagasi ninyoro folo fana di o ma, ⁵ sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka olugu le panawoloma gba to w bɛɛ ra, janko o ye sarakalasebagaya baara ke Matigi Ala to go ra wagati bɛɛ, olugu ni o ta durujaw.

⁶ Ni Levi ta mogow do bora aw ta dugu do ra, a tun siginin be dugu min na, ni a kera dugu o dugu ye Izirayeli jamana ra, ni a bora yi ka na Matigi Ala ta yoro ra, sabu o yoro ko b'a jusu ra kosebe, ⁷ a be se ka sarakalasebagaya baara ke Matigi Ala ye, a ta Ala, i n'a fo a balemaw, Levi ta mogow to minw be sarakalasebagaya kera Matigi Ala na koro. ⁸ Sarakalasebaga to w be min soro k'a ke o ta baro ye, a fana ka kan ka o jagon le soro; ni a k'a borofen dow fiyeere ka wari min soro, o wari fana ye a ta ye.

Ala be ko minw haramuya

⁹ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana taga don o jamana ra, siya minw tun be o jamana ra, aw kana o siyaw ta ko haramuninw ladegi. ¹⁰ Mogow si kana soro aw ra min b'a dence walama a denmuso di ko o ye a don tasuma ra k'a ke ka jo son. Aw ra, mogow si kana a yere ke jotigi ye, walama lagberikebaga, walama tagamasiyen lonbaga, walama jinamori, ¹¹ walama subaga. Aw si kana taga jinatigi fe, walama flerikebaga fe; mogow minw b'a fo ko o be kuma ni suw ye, mogow si kana taga olugu do fe, ¹² sabu mogow o mogow be o kow ke, Matigi Ala be o tigi haramuya. O ko haramuninw le koson fana Matigi Ala, aw ta Ala bena o siyaw gben ka bo aw na. ¹³ Aw ka kan ka aw tagamacogo na, ka ke mogow jarakibariw ye Matigi Ala, aw ta Ala na koro. ¹⁴ Aw bena taga siya minw gben, olugu be lagberikebagaw ni jotigiw le lamɛn; nka aw koni, Matigi Ala, aw ta Ala te son aw ye o jagon ke.

Ciraw ta ko

¹⁵ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala bena cira do lana aw ye ka bo aw yere balemaw ce ra, i n'a fo ne; aw ka kan ka o cira lamɛn. ¹⁶ Aw ka min daari Matigi Ala, aw ta Ala fe Horebu kuru yoro ra, jama lajenlon na, Matigi Ala bena o le jaabi. Aw tun k'a fo ko: «An t'a fe ka Matigi Ala, an ta Ala kan men tuun, an fana t'a fe ka nin tasumaba ye tuun; ni o te, an bena sa.»

¹⁷ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «O ka min fo, o ka jni. ¹⁸ Ne bena cira do lana o ye ka bo o yere balemaw ce ra, i n'a fo ele. Ne bena ne ta kumaw

don a da ra; ni ne ka fen o fen fo a ye, a bena o bee lase o ma. ¹⁹ A bena kuma min fo ne togo ra, ni mogo o mogo ma son ka o kuma lamɛn, ne yere le bena o tigi jininka.

²⁰ «Nka ni cira min ka son k'a kun gbɛleya ka kuma do fo ne togo ra, ne m'a ci ko a ye kuma min fo, walama ni cira min kumana mogoɓw fe batofɛn werɛw togo ra, o cira ka kan ka faga.»

²¹ Ayiwa, aw bena aw yere jininka k'a fo ko: «An bena a ke cogo di k'a lon ko o cira ta kuma ma bo Matigi Ala ra?» ²² Ayiwa, ni cira ka min fo Matigi Ala togo ra, ni o ko ma na ke can ye, ni a ko ma ke, o tuma Matigi Ala le ma o cira ci. A ka o kuma bo a yere ra k'a fo yereyira le koson. O ra, aw kana siran o cira ja.

19

Karifaduguw ta ko

(Jateri 35.9-34; Yosuwe 20.1-9)

¹ Matigi Ala, aw ta Ala bena siya minw ta jamana di aw ma, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana o siyaw halaki, ni aw ka o siyaw gben, ka sigi o ta duguw ni o ta bonw konɔ tuma min na, ² o tuma Matigi Ala, aw ta Ala ka o jamana min di aw ma, aw ye dugu saba janawoloma o jamana cemance ra, ka o duguw bla danna. ³ Matigi Ala, aw ta Ala ka o jamana min di aw ma, aw ye o jamana taran saba ye, ka sira dow bo, minw be taga o dugu saba do ra, janko ni mogo min ka mogo faga, o tigi ye se ka bori ka taga dogo o dugu do ra.

⁴ Ni mogo min k'a mogoɓogon faga, k'a sorɔ a m'a lawuri a kama, a fana tun m'a tigi koninya kakɔɔ, ka kapa ni nin sariya ye, o mogoɓagabaga ɓogon le be se ka bori ka taga dogo o dugu do ra k'a yere kisi. ⁵ A be i n'a fo ni mogo fla tagara kongo ra ka taga yiri tige. Kelen k'a ta jende korota ko a be yiri tige minke, jendeden bora ka taga a toɓogon gbasi k'a faga. O tigi be se ka bori ka taga o duguw do ra k'a yere kisi; ⁶ ni o te, hakebobaga dimininba bena o mogoɓagabaga gben. Ni a kera ko sira ka jan, a laban a bena kun a ra, k'a bugo k'a faga, k'a sorɔ a tun man kan ni fagari ye, sabu a tun m'a toɓogon koninya kakɔɔ. ⁷ O le koson, ne ka nin ci fo aw ye, ko aw ye o dugu saba janawoloma, ka o bo danna.

⁸ Nka ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw ta jamana bonya, i n'a fo a karira aw bemaw ye cogo min na, ani a ka layiri ta aw bemaw ye ko a bena jamana min di o ma, ni a nana o jamana bee di aw ma tuma min na, ⁹ o tuma, aw bena dugu saba were fara o duguw kan. Nka ne be kuma minw forɔ aw ye bi, aw koni ka kan ka o sira bee tagama k'a dafa, ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta siraw bee tagama ka ja. ¹⁰ Aw bena dugu saba were fara o duguw kan, janko Matigi Ala, aw ta Ala ka jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, o kana na mogo jarakibari do faga o jamana ra; ni o te, o fagari hake bena ben aw kan.

¹¹ Nka ni mogo do k'a mogoɓogon koninya, ka taga dogo a ja, ka ben a kan k'a bugo fo k'a faga, ka bori ka taga o karifadugu do ra, ¹² o tigi yere ta dugu cekorobaw ye mogo ci ka taga a mina, ka na a di hakebobaga ma, janko a y'a faga. ¹³ Aw man kan ka makari a ra fiyewu. A ka mogo jarakibari min faga, aw ye o tigi fagari hake bo Izirayeli jamana kan, janko aw ye hera sorɔ.

¹⁴ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni yoro min nana di aw ma o jamana ra, aw bemaw ka kabakuru minw bla ka o ke aw ta yoro

ni aw siginɔɔn ta yɔrɔ dan ye, aw man kan ka o kabakuruw bo o now ra ka do fara aw ta yɔrɔ kan.

Seereya kecogo

¹⁵ Aw man kan ka mɔgo si jaraki ka kiti ben a kan mɔgo kelen dɔrɔn ta kuma kosɔn, ko a ka mɔgo faga, walama ko a ka kojugu do ke, ni a kera kojugu min o min ye. Sani aw ye ko do jate ko can lo, seere fla walama seere saba ka kan ka sɔrɔ o ko ra.

¹⁶ Ni do kera seerejugu ye ka kojugu do faninya la mɔgo do ra, ¹⁷ o mɔgo fla ka kan ka taga lo Matigi Ala ja kɔrɔ, sarakalasebagaw ja fe, ani o wagati ta kititigebagaw ja fe, ka kuma. ¹⁸ Kititigebagaw ye o ko segesege kosebe. Ni a sɔrɔra ko seere ye faninyafɔbaga le ye, ni a ka kuma min fo k'a la a balema ra, ni can te o ye, ¹⁹ o tuma ale tun b'a fe ka kojugu min ke a balema ra, aw ye o ɔɔn le ke ale yere ra. ²⁰ Ni a kera ten, tɔw bena o ko men, ka siran Ala ja. O ra, aw ra mɔgo si tena o kojugu ɔɔn ke tuun. ²¹ Aw kana makari a tigi ra fiyewu. Ni min ka mɔgo ja ci, o ta ye ci a ɔɔn ye; ni min ka mɔgo jin bon, o ta ye bon a ɔɔn ye; ni min ka mɔgo boro kari, o ta ye kari a ɔɔn ye; ni min ka mɔgo sen kari, o ta ye kari a ɔɔn ye.

20

Kerekenya sariya

¹ Ni aw bɔra ka taga kere ke ni aw juguw ye, hali ni aw k'a ye ko sow ni sowotorow, ni kerekenw ka ca o fe ka teme aw kan, aw kana siran o ja; sabu Matigi Ala, aw ta Ala min ka aw labo Misiran jamana ra, ale be ni aw ye. ² Ni kere wagati surunyara, sarakalasebaga ye gbara ja fe ka taga kuma mɔgow fe. ³ A ye a fo o ye ko: «Izirayelimogow, aw ye lamenni ke! Aw bena kere ke ni aw juguw ye bi. Aw kana aw fari faga, aw kana siran, aw ja kana wuri, aw ja kana tige o ja; ⁴ sabu Matigi Ala, aw ta Ala be ni aw ye, a bena aw juguw kere aw ye, ka aw kisi ka bo o boro.»

⁵ O ko, kerekejama kuntigiw ye kuma kerekenw fe, k'a fo o ye ko: «Aw ra jontigi le ka bonkura lo ni a ma don a ra folo? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko o kana na a faga kere ra k'a to mɔgo were ye don a ta bon kɔnɔ a ko fe. ⁶ Aw ra jontigi le ka rezenforo sene ni a m'a rezenmo diyabo folo? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko o kana na a faga kere ra k'a to mɔgo were ye taga a ta rezenmo diyabo a ko. ⁷ Aw ra jontigi le ka muso mamina ni a m'a furu folo? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko o kana na a faga kere ra k'a to mɔgo were ye a ta maminamuso ta a ko.»

⁸ Kerekejama kuntigiw ye kuma kerekenw fe tuun, k'a fo ko: «Aw ra jontigi le be siranna, fo k'a baraka ban? O tigi ye seko ka taga a ta so, janko a kana na ke sababu ye k'a balema tɔw fana lasiran ka o baraka ban.»

⁹ Ni kerekejama kuntigiw kumana kerekenw fe ka ban, o ye namogo dɔw janawoloma ka o bla kerekejama ja.

Duguw kerecogo

¹⁰ Ayiwa, ni aw tagara dugu do kama ko aw be taga a kere, aw ye kon ka ben le jini ni o ye folo. ¹¹ Ni o sonna aw ta ma, ka o ta dugu labla aw ye, o tuma o dugumogo be bena ke aw ta jonw ye, ka to ka jagboyabaaraw ke aw ye. ¹² Nka ni o ma son aw ta ma, ni o ko o be aw kere le, o tuma aw ye o ta dugu lamini ni aw ta kerekejama ye. ¹³ Ni Matigi Ala nana o dugu don aw boro, aw ye o dugu cew be faga ni muru ye, ¹⁴ ka musow

ni denmisenw ni beganw, ani dugu konofenw, ani a naforo bee ta ka o ke aw yere ta ye; Matigi Ala, aw ta Ala ka aw juguw ta borofen minw ke aw ta ye, aw ye o ta. ¹⁵ Dugu o dugu yoro ka jan aw ra, minw te yan siyaw ta dugu ye, aw ka kan ka o duguw bee ke ten le.

¹⁶ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ka siya minw ta jamana di aw ma k'a ke aw ta ye, ni o yoro duguw lo, aw kana adamen si panaman to o duguw konɔ. ¹⁷ Aw ka kan ka o duguw ni a konofenw bee halaki ka ban pewu. O siyaw le ye Hetikaw ye, ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw. Aw ye o halaki i n'a fo Matigi Ala, aw ta Ala k'a fo aw ye cogo min na, ¹⁸ janko o siyaw be ko haramunin minw bee kera o ta batofenw ye, o kana na aw karan o ra, k'a to aw ye o ladegi, ka Matigi Ala, aw ta Ala hake ta.

¹⁹ Ni aw tagara kere ra dugu do kama, ni aw ta kerekajama ka o dugu lamini ka mɛɛn, aw kana jende se o yoro yirisun do ma. Aw ye o yiriw denw domu; aw kana o tige. Yala yiriw ye mogow le ye wa, ka na a ke ko aw be olugu fana kere? ²⁰ Nka aw k'a lon ko yiri minw den te domu, aw be se ka olugu le tige ka o ben, ka o yiriw ke kerekeminan dow ye ka dugu kere, fo ka taga a to aw ye se soro dugu kan.

21

Mogo min fagabaga ma lon

¹ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, ka aw to o jamana konɔ, lon do ni aw ka mogo do su lanin ye foro do konɔ, ni aw m'a lon mogo min k'a faga, ² aw ye taga a fo aw ta dugu cekorobaw ni a kititigebagaw ye; olugu ye taga su layoro ni o yoro duguw bee kelen kelen ce suma. ³ Dugu min yoro ka surun su ra, ni o dugu lonna, o dugu cekorobaw bena misiden musoman do mina, min ma baara ke folo, min ma sene ke ka ye folo. ⁴ O ye taga ni o misi ye kenegbe do ra, mogo ma yoro min sene, ani siman ma dan yoro min na; ko do ye soro a yoro ra, ko min te ja ka ye. Ni o sera yi, o ye misiden kan kari o ko ra.

⁵ O ko, sarakalasebagaw, minw ye Levi ta mogow ye, olugu be gbara ka na; sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka olugu le panawoloma ko o ye baara ke a ye, ka dugawu ke mogow ye Matigi Ala togo ra. Ni sosori donna ko o ko ra mogow ce, walama ni mogo do ka do mandimi, sarakalasebagaw ta kuma le ka kan ka o kow bee ban.

⁶ Dugu min yoro ka surun su ra, o dugu cekorobaw bee ye o tege ko misi kan, o ka misi min kan kari ko ra. ⁷ O ko, o y'a fo ko: «Anw boro ma nin ce faga, an na fana m'a fagato ye. ⁸ E! Matigi Ala, sabari ka yafa i ta mogow, Izirayelimogow ma, i ka minw kunmabo. O bagara mogo jarakibari min ma k'a faga, i kana son ka o fagari kunko ben i ta mogow, Izirayelimogow kan.» Ni o kera, o ce fagari jurumun be kafari.

⁹ O ra, o bagara mogo jarakibari min ma, k'a faga, o tigi fagari hake be bo aw kan, sabu ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, aw ka o ke.

Muso minaninw ta furuko sariya

¹⁰ Ni aw tagara kere ke ni aw juguw ye, ni Matigi Ala ka o don aw boro, ni aw ka o dow mina ka na ni o ye, ¹¹ ni aw nana muso do ye o mogo minaninw ce ra, min ce ka pi, ni a ko diyara aw ye, fo aw b'a fe k'a ta k'a ke aw muso ye, ¹² o tuma aw ye taga ni a ye aw ta so konɔ. Aw y'a kun li, k'a sonfaraw tige. ¹³ A minana ni fani minw ye, a ye o faniw bo a yere

ra ka fani wɛrɛw don, ka to so kɔnɔ yi, k'a face ni a bamuso su kasi fo karo kelen. O ko, aw be se ka don a fe, k'a ta k'a ke aw muso ye.

¹⁴ Nka o ko fe, ni a ko ma na diya aw ye tuun, aw y'a bla, a ye taga yoro min k'a diya. Aw man kan k'a fiyeere k'a wari mina, walama k'a mina i ko jon, sabu aw tun k'a ke aw muso ye ka ban.

Dence folo sariya

¹⁵ Ni muso fla be ce do fe, kelen ko ka di a ye, nka to kelen ko man di a ye, ni o muso fla be ce ka dencew soro a fe, muso min ko man di a ye, ni o le ka dence folo woro, ¹⁶ ni a nana ke a borofenw taran ye a dencew ra tuma min na, a man kan k'a diyanyamusu dence ke dence folo ye, ka dence folo ninyoro di o ma, k'a soro muso min ko man di a ye, o dence le ye dence folo ye. ¹⁷ Muso min ko man di a ye de, a ka kan ka lo a ra ko o dence le ye a dence folo ye; a ka kan ka ninyoro fla di o ma, sabu ale le ye a ta baraka no folo ye; ale le ka kan ka koroya tono soro.

Den kanminabariw ta ko sariya

¹⁸ Ni dence do be ce do fe, ni o den nana ke mogo murutinin ye, ani mogo kanminabari ye, a te a face kan mina, a te a bamuso kan mina; hali ni o k'a bugo, a te o kan mina, ¹⁹ o den face ni a bamuso ye a mina ka taga ni a ye o ta dugu cekorobaw fe, dugu donda* ra.

²⁰ O ye a fo o ta dugu cekorobaw ye ko: «A fe, an dence kera mogo murutinin ye, ani mogo kanminabari. A te son ka an kan mina, a b'a yere blara doromin na fana.» ²¹ Ni o fora, o ta dugu ce w be ye kabakuruw ta ka o den bon fo k'a faga.

Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra, janko Izirayelimogo tow be ye o ko men ka siran.

Mogo su dulonnin sariya

²² Ni mogo do ka kojugu do ke min ka kan ni fagari ye, ni aw ka o tigi faga k'a su dulon yiri ra, ²³ aw kana a to a su ye si yiri ra. Aw ka kan k'a su lajigi k'a sutara o lon yere ra, sabu mogo min fagara k'a su dulon yiri ra, o tigi danganin lo Ala fe. Matigi Ala, aw ta Ala ka jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, aw man kan ka o jamana lanogo fana.

22

Nogondeme sariya

¹ Ni aw do ka aw balema ta misi walama a ta saga tununin ye, aw kana teme a koro; aw y'a mina ka taga a di a ma. ² Ni a kera ko aw balema yoro ka jan aw ra, walama ni aw m'a lon, o tuma aw ye o began to aw ta so, fo lon min na aw balema bena a ko fo; o tuma aw ye a di a ma. ³ Ni aw ka aw balema ta fali tununin ye, walama a ta fani, walama ni aw k'a ta fen o fen tununin ye, aw ka kan ka o ko kelen le ke; aw man kan ka teme a koro ka taga.

⁴ Ni aw ka aw balema ta fali walama a ta misi bennin ye sira ra, aw kana teme a koro ka taga, aw y'a deme k'a lawuri.

Ko minw ma daga

⁵ Muso man kan ka cefani don, ce fana man kan ka musofani don; sabu mogo o mogo be o ke, Matigi Ala, aw ta Ala be o tigi haramuya.

* **21:19** 21.19 Dugu donda le tun ye kittingeyoro ye.

⁶ Ni aw temeto ka kono do ta jaga ye yiri ra, walama dugu ma, ni bamuso lanin be a denw kan, walama a ta fanw kan, aw man kan ka bamuso ni denw bee mina jagon fe. ⁷ Aw ye denw doron le mina, ka bamuso to a ye taga. Ni aw b'a ke ten, Ala bena hera ke aw ye, ka aw son si ra.

⁸ Ni aw ka biribonkura lo, aw ka kan ka kogo do ke k'a sanfeyoro lamini, janko mogow do kana na bo biribon kunna ka ben ka sa, ka o fagari hake ben aw ta bon kan.

⁹ Aw man kan ka siman suguya were dan aw ta rezenforo ra; ni o te, aw ka siman min dan o, rezen yere o, o bee ka kan ka bla danna Ala le ye.

¹⁰ Aw man kan ka misi ni fali siri misidaba kelen na ka sene ke.

¹¹ Aw kana sagasi ni len jese jagami, ka o dan k'a ke fani ye ka o don.

¹² Aw ka kan ka jesejuruw siri aw ta deregebaw kun naani na.

Muso jarakiri sariya

¹³ Ni ce do ka muso do furu, ka jen ni a ye, o ko, ni o muso ko nana gboya a ye, ¹⁴ ni a ka kojugu do faninya la muso ra k'a togow cen, k'a fo ko: «Ne ka nin muso furu, nka ne jenna ni a ye minke, ne m'a sorow so!» ¹⁵ Ayiwa, ni a ka o fo, muso face ni a bamuso ye taga ni muso ta lafani ye cekorobaw fe dugu donda ra, k'a yira ko muso furulon na, a tun sorow so. ¹⁶ Muso face ye a fo cekorobaw ye ko: «Ne ka ne denmuso di nin ce ma furu ra, nka sisan a ko gboyara a ye. ¹⁷ A ka kojugu dow faninya la ne denmuso ra, ko ale m'a sorow so; k'a sorow ne denmuso ta lafani ye nin ye, min b'a yira ko a sorow so a furulon na.» O ko, muso ta mogow ye muso ta lafani foni k'a yira dugu cekorobaw ra. ¹⁸ O tuma cekorobaw ye o ce mina ka bugo ni gbeje ye. ¹⁹ O ko, o ye warida do ben a kan, warigbe keme, ko a ye o di muso face ma, sabu a ka Izirayeli ta sunguruden do le togow cen. Muso ka kan ka to a fe; fo ka taga a sa a man kan k'a bla.

²⁰ Nka ni a kera ko ce ka min fo o ye can le ye, ni foyi ma sorow k'a yira ko muso tun sorow so, ²¹ o tuma, o ye na ni a ye a face ta bon donda ra, ce w ye a bon ni kabakuru ye fo k'a faga, sabu a ka maroyakoba le ke Izirayelimogow ce ra; a ka jatoya ke k'a to a face ta so. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

Ko minw ma daga ce ni muso ce

²² Ni ce do minana k'a to a be jenna ni muso furunin do ye, o fla bee ka kan ka faga, ce min jenna ni muso ye, ani muso yere. Aw ye o ke janko ka kojugu bo Izirayelimogow ce ra.

²³ Ni ce do ka sunguru maminanin do ye dugu kono, ka jen ni a ye, ²⁴ aw ye o fla bee mina ka taga ni o ye dugu donda ra, ka o bon ni kabakuru ye ka o faga. Sunguru be faga sabu a ma kule k'a to dugumogow ye a kulekan men. Ce be faga sabu a k'a mogowgon do ta muso le lebu. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

²⁵ Nka ni a kera ko ce benna ni sunguru maminanin ye kongo le kono, ka ben a kan yi, o tuma o ce kelen le ka kan ka faga. ²⁶ Aw kana foyi ke sunguru ra. A ma kojugu foyi ke min ka kan ni fagari ye; sabu a ta kera i ko mogow be ben a mogowgon kan cogo min na kongo kono k'a faga. ²⁷ I n'a fo ce benna ni sunguru ye kongo le kono, a be se ka ke ko sunguru kulera, nka mogow m'a kulekan men, ka taga a bosi.

²⁸ Ayiwa, ni ce do ka sunguru do ye dugu kono, min ma mamina, ni a benna a kan, ni o yera, ²⁹ o ce min jenna ni sunguru ye, ale ka kan ka warigbe bilooru sara sunguru face ye. A ka kan fana ka sunguru ta k'a ke

a muso ye, sabu a jenna ni a ye jagboya ra ka ban; fo ka taga a sa, a te se k'a bla tuun fiyewu.

23

¹ Mogo si man kan ka jen ni a face muso ye, k'a face lebu.

Minw man kan ka don Ala ta jama ce ra

² Ce o ce bora ceya ra* walama min ceya tigera ka bo yi, o man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra.

³ Mogo o mogo worora jeneya sababu ra, o man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra. Hali a ta denw ta denw, fo ka taga se a ta duruja tannan ma, o man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra.

⁴ Amonkaw ni Mohabukaw man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra fiyewu. O ta duruja si yere le man kan ka don Matigi Ala ta jama ce ra; hali o ta denw ta denw, ka taga se a ta duruja tannan ma. ⁵ Sabu aw boto Misiran jamana ra, o ma na aw kunben sira ra ni ji ni domuni ye. O ka wari di Behori dence Balamu ma janko a ye na ka bo Petori, Mesopotami jamana ra, ka na aw danga. ⁶ Nka Matigi Ala, aw ta Ala ma son ka Balamu* lamen. Matigi Ala, aw ta Ala ka danga yelema k'a ke dugawu ye aw kan, sabu a be aw kanu. ⁷ O ra, ka aw to si ra, aw kana o ta hera jini, walama ka teriya don ni o ye le fiyewu.

⁸ Nka aw man kan ka Edomukaw haramuya, sabu aw balemaw lo. Aw man kan ka Misirankaw fana haramuya, sabu aw tun be lonanya ra o ta jamana ra. ⁹ O ta duruja sabanan mogow be se ka don Matigi Ala ta jama ce ra.

Ala ta mogow ta sigiyoro ka kan ka saninya

¹⁰ Ni aw tagara kere ra aw juguw kama, ni aw tagara sigi yoro do ra, aw ye aw yere korosi, aw kana aw yere lanogo.

¹¹ Ni lawa bonna ce do fe su fe k'a lanogo, a ka kan ka bo tow ce ra ka taga to kene ma. ¹² Wulada fe, a ye a yere ko; ni tere benna, a be soro ka kori ni jama ye.

¹³ Aw ka kan ka yoro do laben aw ta sigiyoro ko fe, aw be se ka taga so ko yoro min na. ¹⁴ Aw ka kan ka daba do bla aw ta minanw na, janko ni aw be taga so ko, aw be o ke ka dinga do sozi, ka sokotaga ke, o ko, k'a datugu.

¹⁵ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala be aw ce ra, a be yaala aw ce ra, janko ka aw tanga, ka aw juguw kere ka o don aw boro. O koson aw sigiyoro ka kan ka saninya, janko Matigi Ala, aw ta Ala kana fen nogonin si ye aw ce ra; ni o te, a bena ban aw ra.

Jonya sariya

¹⁶ Ni jon do bora a matigice fe, ka na karifa aw do ma, aw man kan k'a mina ka taga a di a matigice ma. ¹⁷ Aw y'a to a ye sigi aw fe; ni yoro min k'a diya, a ye to yi; ni dugu min k'a diya, a ye sigi yi. Aw man kan k'a minako juguya fana.

Jatoya wari sariya

¹⁸ Izirayeli muso si, walama a ce si man kan ka jen ni josonbagaw ye k'a yere bla jatoya ra ni o ye. ¹⁹ Muso ta jatoya sara ta wari, walama ce ta jatoya sara ta wari, aw man kan ka na ni o ye Matigi Ala, aw ta Ala

* **23:6** 23.6 Balamu ta ko be soro Jateri kitabu kono, a sura 5.

batoyoro ra, ka na o ke ka dajuru do dafa; sabu Matigi Ala, aw ta Ala be o mogo suguya fla bee haramuya.

Jurudon sariya

²⁰ Aw man kan ka wari juru don aw balema do ra ka tono jini a ra, walama domunifen, walama mogo be se ka fen o fen juru don ka tono soro a ra. ²¹ Aw koni be se ka juru don jamana were mogo ra ka tono jini olugu fe, nka aw kana tono jini aw balema do fe. Ni o kera, aw bena taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, ni aw sera yi, Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra aw ta koketaw bee ra.

Dajuru sariya

²² Ni aw ka dajuru ta Matigi Ala, aw ta Ala fe, aw kana meen ka o dajuru dafa. Sabu sigiya t'a ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena aw pininka; o hake fana bena ke aw kan. ²³ Ni aw ma dajuru ta, o te jurumun ye. ²⁴ Nka ni aw ka kuma o kuma bo aw da ra, aw ka kan ka o ke k'a dafa, sabu aw yere le ka aw ta dajuru ta aw yere ma Matigi Ala, aw ta Ala fe ni aw yere da ye.

Rezenw ni simanw sariya

²⁵ Ni aw donna aw balema do ta rezenforo ra, aw be se ka rezenmo domu ka fa aw sago ma. Nka aw man kan ka rezen bo k'a don aw ta minan konso ka taga ni a ye.

²⁶ Ni aw donna aw balema do ta simanforo ra fana, aw be se ka simankise dow bo ni aw boro ye ka o jimi; nka aw man kan ka woroso don aw balema ta siman na k'a tige ka taga ni a ye.

24

Furu sariya dow

¹ Ni mogo do ka muso do furu, o ko fe ni o muso ko ma na diya a ye tuun, sabu muso ka ko do ke min ma ben, o ce ye furusasebe do ke, ka o di o muso ma, k'a bla, a ye taga ka bo a ta so konso. ² Ni muso tagara ka bo a ta so konso, ka taga furu ce were ma, ³ ni a ko ma na diya o ce fana ye, ni ale fana ka furusasebe do ke ka o di o muso kelen ma, k'a bla, ko a ye taga ka bo a ta so konso, walama o ce flanan min k'a furu ni o sara, ⁴ o tuma ce folo min tun konna k'a bla, ale te se ka muso ta k'a ke a muso ye tuun, sabu o muso saninyanin te tuun. Ni a k'a ta, o be ke ko haramunin le ye Matigi Ala na koro. Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma k'a ke aw ta ye, aw man kan ka hake si bla o jamana kan.

⁵ Ni ce o ce ka musokura furu, aw man kan ka o bla ka taga kerekeyoro ra, walama k'a jagboya ka forobabaara do ke. A ka kan ka to a yere ma so konso fo san kelen, janko a ka muso min furu, a ni o ye jogon diyabo.

Nogontogori sariya

⁶ Aw man kan ka aw mogogogon ta wugu ni a wuguden bee mina a ra ka aw ta juru tonomasigi; aw man kan ka hali wuguden doron mina. Ni aw ka o ke, a kera i n'a fo aw ka o tigi ta baro sorosababu le mina a ra ka aw ta juru tonomasigi.

⁷ Ni aw ka Izirayelimogo do ye, min k'a balema Izirayelimogo do sonya, k'a ke a ta jon ye, walama k'a fiyeere, aw ka kan ka o son faga. Aw ye o ke janko ka kojugu bo aw ce ra.

Farirabana sariya

⁸ Aw ye aw yere korosi farirabanaw ra. Levi ta mogow, minw ye sarakalasebagaw ye, ni olugu ka min fo aw ye, aw ye o ke a cogo ra. Ne ka min fo o ye, aw y'a ke ka kapa ni o le ye.

⁹ Aw botɔ Misiran, Matigi Ala, aw ta Ala ka min ke Mariyamu na ka aw to sira ra, aw ye aw hakiri to o ra.

Fagantanw minacogo

¹⁰ Ni aw ka fen do juru don aw mogonogon na, ni a ka ke fen o fen ye, ni a ko a bena fen min ke ka o juru tonomasigi, aw man kan ka taga don a ta bon konɔ ka o ta aw yere ma. ¹¹ Ni aw tagara a fe, aw ye to kene ma. Aw ka juru don ale min na, ale yere le bena bo ni o fen ye kene ma ka na a di aw ma. ¹² Ni panibagato lo, aw man kan ka si ni a borofen ye aw boro. ¹³ Ni tere benna, aw ye taga a ta deregeba di a ma, janko a ye se k'a yere datugu ni a ye su fe ka sunogo. Ni o kera, a bena dugawu ke aw ye; o fana bena ke kopuman ye Matigi Ala, aw ta Ala pa korɔ.

¹⁴ Aw kana aw ta baaraden panibagato fagantan tonɔ, ni a kera aw balema Izirayelimogo do ye, walama lonan do, min signin be aw ta jamana ra, aw ta dugu konɔ. ¹⁵ Aw ka kan k'a ta tere baara sara di a ma sani tere ye ben; sabu panibagato lo, a korotoninba be o wari le makonona; ni o te, ni a kulera ni aw togo ye ka Matigi Ala wele, o hake be to aw kan.

¹⁶ Aw man kan ka faceman faga den ta jurumun koson; aw man kan ka den fana faga faceman ta jurumun koson. Bee ka kan ka faga a yere ta jurumun le koson.

¹⁷ Aw man kan ka lonanw, ani feritaw tonɔ; aw man kan ka muso ce sanin ta fani mina a ra ka aw ta juru tonomasigi. ¹⁸ Aw ye aw hakiri to a ra ko aw tun be jonya ra Misiran, ko Matigi Ala, aw ta Ala le ka aw kunmabo o ra; o koson ne be nin ciw fo aw ye ko aw ye o ke.

¹⁹ Ni aw ka aw ta siman tige ka jina siman kansiri do ko foro konɔ, aw man kan ka seko ka taga o ta tuun. Aw ye o to yi, o be ke lonanw ni feritaw ta ye, ani muso ce saninw. Ni o kera, Matigi Ala, aw ta Ala bena baraka don aw ra; ni aw ka aw boro don baara o baara ra, o be pa.

²⁰ Ni aw ka aw ta oliviyesunw yuguyugu k'a denw burun, den minw tora yiri ra, ni o ma ben, aw man kan ka seko ka taga olugu tige tuun. Aw ye o to yi, o be ke lonanw ni feritaw ta ye, ani muso ce saninw.

²¹ Ni aw ka aw ta rezenmow tige, rezen minw tora yiri ra, aw man kan ka seko ko aw be olugu tige tuun. Aw ye o to yi, o be ke lonanw ni feritaw ta ye, ani muso ce saninw.

²² Aw ye aw hakiri to a ra, ko aw tun be jonya ra Misiran jamana ra; o koson ne be nin ciw fo aw ye ko aw ye o ke.

25

Bugori sariya

¹ Ni kere donna mogo fla ce, o fla ye taga kititigeyoro ra, kititigebagaw b'a kiti tige. Jo be min fe, o be o labla; min jarakira, o be kiti ben o kan.

² Min jarakira, ni o ka kan ni bugori le ye, o tuma kititigebaga ye a la dugu ma, o ye a bugo ni gbeje ye ale yere pa na. A ta kojugu ka kan ni gbeje da hakeya min ye, o gbeje da le be bo a ra. ³ Nka a man kan ka teme gbeje pa binaani kan; ni o te, ni aw k'a bugo ka teme o kan, aw bena aw balema lamaroya ka teme a dan kan.

Misi ta baara sariya

⁴ Ni aw ka misi bla ko a ye siman dɔndɔn k'a kise bɔ, aw man kan ka a da siri.

Balemaw ta furu sariya

⁵ Ni balemace fla be jɔgɔn fe, ni kelen nana sa, k'a sɔrɔ a ma den to a ko, o muso man kan ka bɔ lu kɔnɔ ka taga furu ce wɛre ma. A ce balemace le ka kan k'a ta, k'a furu k'a ke a muso ye, k'a balemace lɔyɔrɔ fa. ⁶ A bɛna dence folɔ min sɔrɔ, o be jate i ko banbaga dence; banbaga tɔgɔ le be la o ra, janko a tɔgɔ kana tunu ka bɔ Izirayelimogow ce ra.

⁷ Nka ni ce min t'a fe k'a balemace muso ta, o tuma o muso ka kan ka taga cekɔrɔbaw fe dugu donda ra, ka taga a fo o ye ko: «Ne ce balemace ma sɔn k'a balemace tɔgɔ lawuri Izirayelimogow ce ra. A t'a fe ka ne ta, k'a balemace lɔyɔrɔ fa ni ne ye.» ⁸ O tuma cekɔrɔbaw ye ce wele ka kuma a fe. Ni a belen tora a ta kuma kan, ko a t'a fe ka muso furu le fiyewu, ⁹ o tuma muso ye gbara a ra cekɔrɔbaw ja na, ka o ce ta sanbara sen kelen bɔ a sen na, ka daji tu a ja ra. O ko, a ye a fo a ma ko: «Mɔgɔ min t'a fe ka den sɔrɔ a balemace ye janko a balemace tɔgɔ kana tunu, nin le be ke o tigi ra.» ¹⁰ Izirayeli jamana ra, mɔgɔw bɛna to ka o ce ta somogow wele ko ce sanbara bɔnin ta somogow.

Muso man kan ka don ce fla ta kere ra

¹¹ Ayiwa, ni ce fla be kere ra, ni kelen ta muso k'a ye ko o be ale ta ce bugɔra, ni a nana ko a bɛna a ce demɛ k'a bɔsi ka bɔ a kerekɛjɔgɔn boro, ni a k'a ce kerekɛjɔgɔn mina a cɛya ra, ¹² aw ka kan ka o muso boro tige; aw kana makari a ra fiyewu.

Jago sariya

¹³ Sumanikɛfen suguya fla man kan ka sɔrɔ aw ta bɔrɔ kɔnɔ, ka kelen gbiriya, ka kelen fiyenya. ¹⁴ Sumanikeminan suguya fla man kan ka sɔrɔ aw ta so, ka kelen bonya, ka kelen dɔgɔya. ¹⁵ Aw ta sumanikɛfen ka kan ka gbiriya ka bɛn ni a cogo ye; aw ta sumanikeminan fana ka kan ka bonya ka bɛn ni a cogo ye. Ni o kɛra, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma, aw bɛna sijan sɔrɔ o jamana ra; ¹⁶ sabu mɔgɔ o mɔgɔ be o kow ke, mɔgɔ o mɔgɔ be janfa ke, Matigi Ala, aw ta Ala be olugu bɛɛ haramuya.

Amaleki ta mɔgɔw ta ko

¹⁷ Amaleki ta mɔgɔw ka min ke aw ra ka aw to sira ra, aw bɔto Misiran, aw ye aw hakiri to o ra. ¹⁸ Ka aw sɛgenin ni aw baraka bannin to, o nana kun aw ra sira ra; aw ta mɔgɔ minw bɛɛ tun be ko fe, o bɛna olugu kan, hali o ma siran Ala ja. ¹⁹ O kosɔn aw jugu minw be aw laminiw na, ni Matigi Ala, aw ta Ala nana aw kisi ka bɔ olugu bɛɛ boro tuma min na, Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma k'a ke aw sigiyɔrɔ ye, ani k'a ke aw ta ye, ni a nana laganfiya di aw ma o jamana ra, o tuma ra aw ka kan ka Amaleki ta siya tɔgɔ tunu ka bɔ dugukolo kan pewu; aw kana jina o ko.

26

Siman folɔ sarakaw dicogo

¹ Matigi Ala, aw ta Ala bɛna jamana min di aw ma k'a ke aw ta jamana ye, ni aw nana taga se o jamana ra, ka o jamana mina ka sigi a ra tuma min na, ² o tuma, Matigi Ala, aw ta Ala ka o jamana min di aw ma, ni aw ka siman o siman sɔrɔ o jamana dugukolo ra, aw ye o siman bɛɛ kun folow

bo, ka o ke segi do kono. Matigi Ala, aw ta Ala bena yoro min janawoloma, k'a togo la o yoro ra, aw ye taga ni a ye o yoro ra. ³ Sarakalasebaga min be sarakalasebagaya ra o wagati ra, aw ye taga ale fe, ka taga a fo a ye ko: «Ne b'a fo Matigi Ala, i ta Ala ye bi ko Matigi Ala tun karira ko a bena jamana min di an bemaw ma, ko ne donna o jamana ra.» ⁴ Sarakalasebaga bena segi mina aw boro k'a bla Matigi Ala, aw ta Ala ta sarakabonan ja fe. ⁵ O ko, aw bena kuma ta k'a fo Matigi Ala, aw ta Ala ja koro tuun ko: «Ne bemace tun ye Arameka le ye, a tun be yaala ni a ta beganw ye yorow ja fe. A tun tagara Misiran ni mogow dama dama ye, ka taga sigi yi; k'a to yi, a ta mogow cayara ka na ke siyaba ye, ani siya barakaman. ⁶ Misirankaw ka an minako juguya, ka an tooro; o ka an bla jagboyabaaraw ra. ⁷ An kasira ka Matigi Ala, an bemaw ta Ala togo wele. Matigi Ala ka an kasikan men; o tun ka an minako juguya, ka sege ni panti min la an kan, a ka o ye. ⁸ Matigi Ala ka an labo Misiran a ta sebagaya ni a ta fanga baraka ra, ka kobaw ke ka siranyaba bla mogow ra, ka tagamasiyenw ni kabakow ke. ⁹ A blara an ja ka na ni an ye nin yoro ra, ka na nin jamana di an ma, nono ni li be woyo jamana min na. ¹⁰ Ayiwa, Matigi Ala, sisan a fle i ka o dugukolo min di ne ma, ne nana o siman kwan folow di i ma.»

O kuma fonin ko, aw be o fenw bla Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, ka aw kinbiri gban Matigi Ala, aw ta Ala ja koro k'a bato. ¹¹ O ko, aw ni Levi ta mogow, ani lonan minw be ni aw ye, aw be jagari jagon fe; Matigi Ala, aw ta Ala ka fennuman minw bee di aw ni aw ta somogow ma, aw ye jagari o koson.

San saba ta yaga

¹² Ayiwa, ni san fla temena, a sabanan, o be ke yagabo san ye*. Ni aw nana aw ta simanw bee yaga bo ka ban, aw ye o yagaw di Levi ta mogow ma, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw. Olugu bena o domu aw ta dugu kono ka fa.

¹³ O tuma aw bena nin kuma fo Matigi Ala, aw ta Ala ja koro, ko: «Matigi Ala, fen o fen tun ka kan ka di Ala ma, ne ka o bee labo ne ta so; ne ka o di Levi ta mogow ma, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw. I ka ci minw fo ne ye, ne k'a ke ka kapa ni o ye. Ne ma i ta sariya si cen, ne fana ma jina o si ko. ¹⁴ Ne ma nin yaga do domu ka ne to sangako do ra, ne saninyabari ma maga a do ra, ne m'a do di saraka ye su do koson fana. Ne ka Matigi Ala, ne ta Ala kan mina; a ka fen o fen fo, ne ka o bee ke. ¹⁵ O ra, Matigi Ala, ka i to i ta yoro saninman kono, san fe, i ta mogow, Izirayelimogow fle, ka baraka don o ra; i ka jamana min di an ma, baraka don o jamana ra, i n'a fo i tun karira an bemaw ye cogo min na, ko i bena o jamana di o ma, nono ni li be woyo jamana min na.»

Ala ta sariyaw sira tagamacogo

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala b'a fo aw ye bi ko aw ye a ta sariyaw ni a ta kolatigeninw bee ke. Aw ka kan k'a sira tagama ka ja ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. ¹⁷ Aw k'a latige bi, k'a fo ko Matigi Ala le ye aw ta Ala ye, ko aw bena a ta sira tagama, ko aw bena a ta cifoninw ni a ta kumaw ni a ta kolatigeninw bee ke, k'a kan mina. ¹⁸ Bi, Matigi Ala fana k'a latige k'a fo ko aw ye a ta mogow ye; a ka layiri ta ko aw le bena ke a ta

* **26:12** 26.12 San o san o tun be yaga bo k'a di Ala ma, nka san saba o san saba, o tun be yagaw bla danna, ka o di Levi ta mogow ma, ani lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw.

mogɔ kanuninw ye, minw ko ka gbelen a ma, ko aw ka kan k'a ta kumaw bee sira tagama. ¹⁹ Ni o kera, a ka siya minw bee dan, a bena aw ta bonya ni aw togo ni aw ta dawula teme o siyaw bee ta kan pewu, janko aw ye ke Matigi Ala, aw ta Ala ta siya saninman ye, i n'a fo a tun k'a fo aw ye cogo min na.

Dugawu ni danga

27

Ebali kuru ta tagamasiyen kabakuru

¹ Ayiwa, Musa ni Izirayeli cekorobaw ka nin ciw fo Izirayelimogow ye, ko: «Ne be nin kuma minw bee fo aw ye bi, aw ye o bee sira tagama. ² Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana Zuriden ba tige, ka taga don o jamana ra, aw bena kabakuruba dow lolɔ, ka o mun ka o gbe. ³ Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di aw ma, ni aw nana Zuriden ba tige, ka taga don o jamana ra, nono ni li be woyo o jamana min na, i n'a fo aw bemaw ta Ala k'a fo aw ye cogo min na, o tuma aw ye nin sariya ta kumaw bee sebe o kabakuruw kan.

Ebali kuru sarakabonan

⁴ «Ni aw nana Zuriden ba tige, ne k'a fo aw ye bi ko aw ye o kabakuru minw lolɔ, aw ye o kabakuruw lolɔ Ebali kuru kan, ka o mun ka o gbe. ⁵ Aw ye sarakabonan do lo fana Matigi Ala, aw ta Ala ye o yoro ra, ni kabakuruw ye; aw man kan ka nege se o kabakuruw ma, ko aw be o lese. ⁶ Aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala ta sarakabonan lalaga ni kabakuru kulugutuw le ye. Aw ye saraka jenitaw* bo Matigi Ala, aw ta Ala ye o sarakabonan kan. ⁷ Aw ye ninsondiya sarakaw* fana bo, ka domuni ke ka nagari Matigi Ala, aw ta Ala pa koro.

⁸ «Aw ka kan ka nin sariya ta kumaw bee sebe o kabakuruw kan, k'a sebe k'a dakana ka na kosebe.»

⁹ Musa ni Levi ta mogow minw ye sarakalasebagaw ye, olugu kumana Izirayelimogow bee fe, ko: «Izirayelimogow, aw ye aw toro malo ka lamenni ke! Bi aw kera Matigi Ala, aw ta Ala ta mogow le ye. ¹⁰ Aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamen, ani ne be a ta kumaw, ani a ta sariya minw fora aw ye bi, aw ye o bee sira tagama.»

Danga kumaw

¹¹ O lon kelen bee ra, Musa ka nin ciw fo Izirayelimogow ye:

¹² Ni aw nana Zuriden ba tige, o tuma Simeyon, ani Levi, ani Zuda, ani Isakari, ani Yusufu, ani Boniyaminu ta gbaw, olugu bena lo Garizimu kuru kan ka dugawu kumaw fo mogow ye. ¹³ Ruben, ani Gadi, ani Aseri, ani Zabulon, ani Dan, ani Nefitali, olugu ta gbaw bena taga lo Ebali kuru kan, ka danga kumaw fo.

¹⁴ O tuma, Levi ta mogow bena kuma ta k'a fo Izirayelimogow ye ni kanba ye, ko:

¹⁵ «Mogow min be fen dow lese ka o ke batofen do ye, walama ka nege yeele k'a ke fen do bisigiya ye, ka o bla yoro dogonin do ra k'a bato, k'a soro Matigi Ala be o fen lalaganinw mogon haramuya, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a jaabi, k'a fo ko: «Amina!»

¹⁶ «Mogow min b'a face ni a bamuso mafiyenya, Ala ye o tigi danga.» Mogow bee y'a fo ko: «Amina!»

17 «Mogō min b'a mōgōnōgōn ta yōrō dan yelema ka dō bō a ta yōrō ra, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

18 «Mogō min bē fiyentō ta sira latunu a ma Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

19 «Mogō min bē lonan tōrō, walama ferita, walama muso cē sanin, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

20 «Mogō min bē la ni a face muso ye, Ala ye o tigi danga, sabu a k'a face le lebu.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

21 «Mogō min bē la ni bēgan ye, bēgan min o min, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

22 «Mogō min bē la ni a balemamusō ye, a face denmusō, walama a bamusō denmusō, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

23 «Mogō min bē la ni a muso bamusō ye, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

24 «Mogō min bē dogo k'a mōgōnōgōn faga, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

25 «Mogō min bē wari mina janko ka mōgō jarakibari faga, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

26 «Mogō min tē a janto nin sariya ta kumaw ra, k'a sira tagama, Ala ye o tigi danga.» Mōgōw bēe y'a fō ko: «Amina!»

28

Ala kanminari tōnō ye dugawu ye

1 Ayiwa, ni aw ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina kosebē, ani ne bē a ta kuma minw fōra aw ye bi, ni aw ka o bēe sira tagama ka ja, o tuma Matigi Ala, aw ta Ala bēna aw ta siya korōta ka tēme dugukolo siya tōw bēe kan pewu. ² Ni aw kōni ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina, nin dugawuw bēe bēna jigi aw kan ka tugu aw kō yōrō bēe.

³ Ala bēna baraka don aw ra duguw kōnō, ka baraka don aw ra kongow ra.

⁴ A bēna baraka don aw ra ka aw ta denw caya, ka baraka don aw ra ka aw ta simanw fana ja; a bēna baraka don aw ta bēganw na: misiw, ani sagaw, ani baw, k'a to o ye bugu.

⁵ A bēna baraka don aw ra ka aw ta segiw fa siman na, ka aw ta domuni caya.

⁶ A bēna baraka don aw ra aw tagatō, ka baraka don aw ra aw sekōtō.

⁷ Aw jugu minw bēna wuri aw kama, Matigi Ala bēna a to aw ye se sōrō olugu bēe kan. O bēna jēn ka na aw kama sira kelen le fē, nka o bēna bōri aw ja ka yerege ka taga sira wolonfla fē.

⁸ Matigi Ala bēna baraka lajigi aw kan, ka aw ta bondow fa, ka aw bororabaaraw bēe ja. A bēna jamana min di aw ma, a bēna baraka don aw ra o jamana ra.

⁹ Ni aw ka Matigi Ala, aw ta Ala ta kumaw lamēn, ani a ka sira min yira aw ra, ni aw ka o sira tagama, a bēna aw kē a ta siya saninman ye, i n'a fō a karira aw ye cogo min na. ¹⁰ Ni o kera, dugukolo siya tōw bēe bēna a ye ko aw ye Matigi Ala ta mōgōw le ye. O bēna siran aw ja. ¹¹ Matigi Ala karira ka layiri ta aw bēnaw ye ko a bēna jamana min di aw ma, a bēna

aw borofenw ja ka o caya o jamana ra. A bena den caman di aw ma, ka aw ta beganw caya, ka aw ta simanw ja kosebe. ¹² Matigi Ala bena a ta sanjijnuman boyorow dayele sankolo ra aw ye, ka sanji ben dugukolo kan a wagati ra; aw bena baara o baara ke, a bena baraka don o bee ra. Aw bena juru don jamana caman na, nka aw tena juru ta mogɔ si fe. ¹³ Matigi Ala bena aw le bla siya tow ja fe; aw tena ke ko fe ka ye. Aw bena ke tow kunna tuma bee, aw tena ke o jukoro fiyewu. Nka ne be Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma minw fo aw ye bi, aw ka kan ka o lamɛn, ka o sira tagama ka ja kosebe. ¹⁴ Ne be ci minw bee fo aw ye bi, aw man kan ka mabo o ra ka taga aw kininboro fe walama ka taga aw numanboro fe, ka tugu batofen werew ko, ka olugu bato.

Ala kanblari tɔnɔ ye danga ye

¹⁵ Nka ni aw ma Matigi Ala, aw ta Ala kan lamɛn, ani ne be a ta kuma ni a ta sariya minw bee fora aw ye bi, ni aw ma o sira tagama ka ja kosebe, o tuma danga ko minw bee bena se aw ma ka aw mina, o fle nin ye:

¹⁶ Ala bena aw danga duguw kɔnɔ,
ka aw danga kongow ra.

¹⁷ A bena aw danga, ka aw ta segiw lakolon to,
ka aw domunintanya.

¹⁸ A bena aw danga ka aw ke densorɔbariye,
ka aw danga, k'a to aw ta siman kana ja;
a bena aw danga, k'a to aw ta beganw,
misiw, ani sagaw, ani baw,
o si kana bugu.

¹⁹ A bena aw danga aw tagato,
ka aw danga aw sekoto.

²⁰ Matigi Ala bena danga ben aw kan, ka kɔnɔnɔfiri ni gbeleyabaw la aw kan aw ta kokɛtaw bee ra, fo ka taga aw halaki, ka aw bee ban yɔronin kelen na, sabu aw ta kewalejuguw koson, aw bora Matigi Ala ko. ²¹ Aw bena taga don jamana min na k'a mina, Matigi Ala bena banajuguw bla aw ra o jamana ra, fo ka taga aw halaki ka aw ban. ²² O banajuguba bena aw fasa, ka ke farigban ye aw ra, ka aw fari funufunu, ka aw fari jenijeni. Ja ni simancenbana dow fana bena aw ta simanw bee cen. Bana bena aw tɔoro fo ka taga aw halaki ka ban. ²³ Sankolo bena ja aw kunna i ko siranɛge, ka dugukolo ja aw sen koro i ko nɛge. ²⁴ Matigi Ala bena aw ta jamana sanji ke gbangban ni buguri le ye. O le bena jigi aw kan ka bo san fe, fo ka taga aw halaki.

²⁵ Matigi Ala bena a to aw juguw ye se aw ra. Aw bena jen ka taga o kama sira kelen fe; nka aw bena bori o ja ka yerege ka taga sira wolonfla le fe. Ni dugukolo siyaw nana aw ta cogo ye, o bee ja bena tige. ²⁶ Aw suw le bena ke kɔnow ni waraw bee ta baro ye; mogɔ si tena o gben aw ra. ²⁷ Matigi Ala bena Misirankaw ta sumuniw nɔgɔn bla aw ra, ani koko, ani soninya, ani kaba min te se ka keneya. ²⁸ A bena kunkolowuri bla aw ra; a bena aw ja fiyen, ka hakirinagami bla aw ra. ²⁹ Teregban fe, aw bena momori le ke, i ko fiyentow b'a ke cogo min na. Ni aw ka ko o ko ke, o si tena ja. Lon o lon, o bena aw tɔnɔ, ka aw borofenw bee ce; mogɔ si tena soro ka aw bo aw juguw boro.

³⁰ Aw bena muso do mamina, nka ce were bena jen ni a ye. Aw bena bonkura lo, nka aw tena si a kɔnɔ. Aw bena rezenforo sene, nka aw tena

a den diyabo. ³¹ O bena aw ta misiw mina ka o kannatige aw yere ja na, nka aw tena a sogo do soro k'a domu. O bena aw ta faliiw mina aw yere ja na ka taga ni o ye, o fana tena o seko aw ma tuun. Aw ta sagaw bena mina ka di aw juguw ma; mogo si tena soro ka o bo o boro. ³² O bena aw dencew ni aw denmusow mina ka taga o di jamana were mogo ma. Aw bena to ka o panafle lon o lon, fo ka taga aw padenw sege fleri ra, nka se tena ke aw ye ka foyi ke. ³³ Aw ma siya minw lon, olugu le bena aw ta dugukolo siman domu, ka aw ta baara tonu domu. O bena aw tonu le lon o lon, ka aw minako juguya kosebe. ³⁴ Aw ja bena ko minw ye, o laban bena aw ke fatow ye. ³⁵ Matigi Ala bena jorijugu dow bla aw ra, jori minw te se ka keneya. A be damina aw kinbirikunw ni aw wotow ra, ka yerege aw fari bee ra, k'a ta aw sentege ra, ka taga a bla fo aw kuncu ra.

³⁶ Aw ka aw ta masace min sigi, Matigi Ala bena aw ni o masace bee lataga siya do were ta jamana ra, aw ni aw bemaw si ma siya min lon. Aw bena ala werew bato o yoro ra, ala minw te foyi ye ni yiri ni kabakuru te. ³⁷ Matigi Ala bena aw lataga siya minw bee ta jamana ra, olugu bena kaba aw ra; o bena aw togo don o ta zanaw ra, ka yereko aw ma.

³⁸ Aw bena siman caman dan aw ta foro ra, nka aw bena siman fitini doron le soro ka o tige, sabu tonw bena a domu. ³⁹ Aw bena rezenw sene, ka baara ke o rezenforow ra, nka aw tena a rezenji soro k'a min; aw tena rezenmo foyi soro a ra, sabu tumuw bena a domu. ⁴⁰ Oliviyesunw bena ke aw ta jamana yoro bee ra, nka aw tena turu foyi soro a ra; aw tena hali fitini soro ka aw fari mun ni a ye, sabu a denw bee gberen bena benben. ⁴¹ Aw bena dencew ni denmusow soro, nka o tena to aw boro, sabu o bena o mina ka taga ni o ye jamana were ra. ⁴² Tonw bena aw ta jamana yiriw ni a simanw bee domu.

⁴³ Lonan minw be aw ce ra, olugu bena korota ka teme aw kan. Do le bena fara o ta bonya kan ka taga, nka aw koni bena to ka ben le. ⁴⁴ Olugu bena fenw singa aw ma, nka aw tena foyi soro k'a singa olugu ma. Olugu le bena ke namogow ye, aw be ke komogow ye.

⁴⁵ O dangaw bee bena se aw ma ka tugu aw ko yoro bee, ka aw mina, ka aw halaki; sabu aw ma Matigi Ala, aw ta Ala kan mina, ani a ka kumaw, ani sariya minw fo aw ye, aw ma o sira tagama. ⁴⁶ O dangaw bena ke Ala ta tagamasiyenw ani a ta lasominifenw le ye wagati bee, ani tuma bee, ka aw ni aw ta durujaw lasomi.

⁴⁷ Wagati min na aw tun wasara fen bee ra, o wagati ra aw ma Matigi Ala, aw ta Ala bato ni ninsondiya ni jusupuman ye. ⁴⁸ O koson Matigi Ala bena aw jugu minw lana aw kama, aw kongoto, ani aw minlogoto, ani aw fari lakolon, ani aw borolakolon bena baara ke olugu ye. A bena jagboyabaara gbelenmanw le la aw kan, fo ka taga aw halaki.

⁴⁹ Matigi Ala bena siya do lana ka bo fo yorojan, fo dugukolo dan na, aw te siya min ta kan men; olugu bena bara ka ben aw kan i ko bon. ⁵⁰ O siya mogow ka jugu; o ja be siranya bla mogo ra. O te mogokoroba bonya, o fana te makari denmisen na. ⁵¹ O bena aw ta beganw ni aw ta senefenw domu, fo ka taga aw halaki. O tena siman foyi to aw fe, o tena rezenji foyi to aw fe, o tena turu foyi to aw fe, o tena aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw si to yi; o bena aw ban le pewu. ⁵² O bena aw ta duguw bee lamini, aw ta jamana bee konu, Matigi Ala bena o jamana min di aw ma, fo ka taga aw ta kogow bee benben, aw jigi tun be o kogo barakaman jamijan minw kan.

⁵³ Aw juguw bena aw ta duguw bɛɛ lamini ka segeba min la aw kan, o sege bonyakojugu fɛ, hali aw yere worodenw, aw bena o sogo domu; Matigi Ala ka dencew ni denmuso minw di aw ma, aw bena olugu sogo domu. ⁵⁴ Hali cɛ min tun ye aw ta cɛw bɛɛ ra mɔgɔnuman ye, ani fentigi ye, o tena sɔn ka makari a yere balemace ra, walama a muso min ko ka di a ye, walama a ta den minw janaman tora. ⁵⁵ A bena a ta den min sogo nimi, a tena sɔn ka a ta mɔgɔw si sɔn o sogo ra, sabu foyi wɛrɛ tɛ a fɛ k'a domu. Aw juguw bena aw ta duguw bɛɛ lamini ka segeba min la aw kan, o sege bonyakojugu le bena na ni nin kow ye.

⁵⁶ Muso min tun ye aw ta musow bɛɛ ra mɔgɔnuman ye, ani fentigi ye, min ta numanya ni a ta fentigiya kosɔn a tun bɛ kɛ i n'a fɔ a kana hali a sentege la dugu ma, o muso bena juguya a cɛ ma, a tun b'a cɛ min kanu; a bena juguya a dencew ni a denmusow ma; ⁵⁷ sabu a ka denpenin min woro kura ye, ani donso min bɔra a fɛ den nanin kɔ, a bena dogo ka o domu a kelen na. Aw juguw bena aw ta duguw lamini ka segeba min la aw kan, o sege bonyakojugu le bena na ni nin kow ye fana.

⁵⁸ Ayiwa, nin sariya minw sebera nin kitabu kɔnɔ, ni aw ma o sariya ta kumaw bɛɛ sira tagama ka ja, ni aw ma siran nin tɔgɔ nɔɔrɔman ani nin siranyatɔgɔba ja, min ye Matigi Ala, aw ta Ala tɔgɔ ye, ⁵⁹ o tuma Matigi Ala bena banajuguw ben aw ni aw ta durujaw kan; o banajuguw bena aw tɔɔrɔ ka mɛɛn, o fana tena ban ka ye. ⁶⁰ Aw tun bɛ siranna Misiran jamana ta banajugu minw bɛɛ ja, a bena o bɛɛ lase aw ma; o banaw tena ban aw ra ka ye. ⁶¹ Matigi Ala bena banajuguw ni kojugu suguya bɛɛ lase aw ma, fɔ ka taga aw halaki; hali bana minw ko ma fɔ nin sariya kitabu kɔnɔ, o bɛɛ bena se aw ma.

⁶² Aw minw tun ka ca i ko sankolo lolow, aw tɔ bena to mɔgɔ dama dama dɔrɔn, sabu aw ma sɔn ka Matigi Ala, aw ta Ala kan lamen.

⁶³ A tun ka di Matigi Ala ye ka kɔnuman kɛ aw ye, ani ka aw caya cogo min na cɔ, a bena diya a ye ten le fana ka aw halaki ka aw ban pewu. Aw bena taga don jamana min na k'a kɛ aw ta ye, o bena aw sama ka aw labɔ o jamana ra jagboya ra. ⁶⁴ Matigi Ala bena aw janjan ka taga ni aw ye siyaw bɛɛ cɛ ra, dunupa fan bɛɛ ra. Ka aw to o yɔrɔw ra, aw bena ala wɛrɛw bato, ala minw yiriraman lo, ani o kabakururaman, aw ni aw bemaw si tun ma ala minw lɔn kakɔrɔ. ⁶⁵ Ka aw to o siyaw cɛ ra, aw hakiri tena sigi; aw tena yɔrɔ si sɔrɔ aw bɛ se ka hali aw sen lo yɔrɔ min na ka laganfiya. Matigi Ala bena siranya don aw jusu ra, ani janafin, ani jigitige. ⁶⁶ Aw bena sigiya aw yere nin ko ra tuma bɛɛ; aw tɛ a lɔn ni aw bena sa walama ni aw bena baro. Siranyaba bena kɛ aw ra su ni tere; aw saya ni aw baro ko hami bena kɛ aw ra. ⁶⁷ Jatige bonyakojugu fɛ aw jusu ra, ani aw bena ko minw ye, o kow siranya kosɔn, sɔgɔmada fɛ, aw bena to k'a fɔ ko: «E, ni a tun kera ko wulada le sera!» Ni wulada fana sera aw bena a fɔ ko: «E, ni a tun kera ko sɔgɔmada lo!»

⁶⁸ Matigi Ala bena aw ladon jirakurunw kɔnɔ ka aw kɔsegi Misiran jamana ra. Ne tun k'a fɔ ko aw ja tena Misiran sira min ye tuun de, aw bena kɔsegi o sira le fɛ. Aw bena taga aw yere di aw juguw ma o yɔrɔ ra, ko o ye aw san, ka aw kɛ o ta jɔncew ni o ta jɔnmusow ye, nka mɔgɔ si tena sɔrɔ ka aw san.

Ala ta jɛnɔgɔnya sira tagamacogo

Ala ka min kɛ Izirayelimɔgɔw ye

69 Matigi Ala k'a fo Musa ye ko a ye jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ min don ni Izirayelimogow ye Mohabu jamana ra, o jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ ta kumaw ye nin ye; Ala tun konna ka jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ min don ni o ye ka o to Horebu kuru yoro ra, nin jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ farara o kan tuun.

29

Ala ka min ke Izirayelimogow ye

1 O ra, Musa ka Izirayelimogow bee lajennin wele k'a fo o ye ko: Matigi Ala ka fen minw bee ke Farawona ni a ta jamana namogow ni a ta jamana bee ra aw yere na na Misiran jamana ra, aw ka o bee ye. 2 Aw na ka o toorobaw ni o tagamasiyenbaw ni o kabakobaw ye. 3 Nka hali bi, Matigi Ala ma jusukun di aw ma ban, jusukun min be faamuri ke; a ma na di aw ma folo, na min be yeri ke; a ma toro di aw ma folo, toro min be menni ke. 4 Matigi Ala blara aw na kongokolon kono fo san binaani. Aw ta faniw si ma koro ka faran aw kan na, aw ta sanbaraw fana ma cen aw senw na; 5 a ma aw baro ni buru le ye, walama duwen, walama minnifen fariman do were; a ka o ke janko aw y'a lon ko ale le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye.

6 Aw nana, ka na se fo nin yoro ra tuma min na, Sihon min ye Hesibon dugu masace ye, ani Ogi min ye Basan dugu masace ye, olugu bora ka na an kama ko o bena an kere; nka an ka se soro o kan. 7 An ka o ta jamana mina, k'a di Ruben ta mogow ni Gadi ta mogow ni Manase ta mogow tarance ma, k'a ke o ta ye.

Izirayelimogow ka kan ka to Ala ta jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ ra

8 O koson, aw ka kan ka nin jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ ta kumaw bee sira tagama ka na; ni o kera, aw ta koketaw bee bena na.

9 Ayiwa, aw bee nana lo Matigi Ala, aw ta Ala na koro bi, aw ni aw ta kuntigiw, ani aw ta cekorobaw, ani aw ta jamana namogow, ani Izirayeli ce tow bee, 10 ani aw ta musow, ani aw ta denw, ani lonan minw be aw ce ra, minw be aw ta logow tige, ani minw be aw ta ji bi. 11 Aw nana lo yan, janko ka don Matigi Ala, aw ta Ala ta jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ ra. A karira aw ye ka o jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ don ni aw ye bi, 12 janko k'a yira bi ko aw ye ale ta mogow ye, ko ale ye aw ta Ala ye, i n'a fo a tun k'a fo aw ye cogo min na, ani i n'a fo a karira aw bemaw Ibrahima, ni Isiyaka ni Yakuba ye cogo min na. 13 Ne te nin jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ donna ni aw doron ye, ka kari aw doron ye; 14 aw minw bee be ni an ye yan bi Matigi Ala, an ta Ala na koro, aw doron te, nka hali minw te yan bi folo, olugu bee nin b'a ra.

15 An tun siginin be Misiran jamana ra cogo min na, ani an temena siya minw na, an ka olugu ta jamanaw cetige cogo min na, aw ka o lon. 16 Aw ka o ta fen haramuninw ye: o ta batofen yiriramanw, ani a kabakururamanw, ani a warigberamanw, ani a saninlamanw. 17 Aw ra ce si, walama muso si, walama lu si ta mogow, walama gba si ta mogow kana o jusu yelama ka faran ka bo Matigi Ala, an ta Ala ko, ka taga o siyaw ta alaw bato. Mogo si kana o ke, ka ke i ko yiri lilin min falenna aw ce ra, ka ke yiri kunaman ni bagayiri ye aw ce ra.

18 Matigi Ala karira aw ye ka nin jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ min don ni aw ye, o kumaw mennin ko, aw ra, ni mogo do k'a miiri a jusukun na, k'a fo ko hali ni ale k'a yere jusukun diyanyakow le ke, ko foyi tena se ale ma ni hera te, o tigi bena halakiri lase mogo tow bee le ma. 19 Matigi Ala tena son ka yafa a ma fiyewu. A ka Matigi to yi ka ala were bato minke, Matigi Ala ta dimi

bena ben a kan o koson. Danga kuma minw bee fora nin kitabu konso, o bee bena ben a kan. Matigi Ala bena a halaki k'a togo bo dugukolo kan pewu. ²⁰ Matigi Ala bena a faran ka bo Izirayelimogow ta gbow bee ra, k'a halaki; danga kuma minw bee fora nin jernogonya ko ra, minw sebera nin sariya kitabu konso, a bena o dangaw bee ben a kan.

Ala be Izirayelimogow ta kanminabariya hake bo o ra

²¹ Aw ta den minw bena woro aw ko fe, aw ta duruja nataw, ani lonan minw bena bo fo jamanajanw na ka na, o halakiri minw kera jamana konso, ani Matigi Ala ka o bana minw lase jamana mogow ma, olugu bena o bee ye. ²² O bena a fo ko: «Kiribi ni kogoo ni tasma ka jamana bee lajennin halaki; siman te se ka dan a ra, foyi te falen, bin te falen a ra. A be i ko Sodomu ni Gomori ni Adima ni Seboyimu duguw, Matigi Ala dimina, ka fariya ka o dugu minw halaki.» ²³ Siya tow bee bena a fo ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ko ke nin jamana ra de? Mun le k'a jusu bo, k'a to a dimina ka fariya nin cogo ra?» ²⁴ Mogow bena o jaabi ko: «Matigi Ala, o bemaw ta Ala tun ka o labo Misiran jamana ra ka jernogonya min don ni o ye, o ka o jernogonya le cen; ²⁵ o tagara o kinbiri gban ala werew le koro, ka o bato; o tun ma ala minw lon, ani ala minw tun te olugu ta ala batotaw ye. ²⁶ O koson Matigi Ala ta dimi wurira nin jamana kama; danga kuma minw bee fora nin kitabu konso, a ka o dangaw bee ben o kan. ²⁷ Matigi Ala dimina, ka fariya, k'a jusu bo kosebe nin mogow kama, fo a ka o sama ka o labo o ta jamana ra, ka taga o firi jamana were ra; o be o yoro le ra hali bi.»

²⁸ Ayiwa, ko dogoninw ye Matigi Ala, an ta Ala ta le ye; nka ko minw yirara an na, o ye anw ni anw denw ta le ye tuma bee, ani wagati bee, janko anw ye nin sariya ta kumaw bee sira tagama.

30

Izirayelimogow ka kan ka nimisa

¹ Ayiwa, ne tun ka dugawu kumaw ni danga kuma minw fo aw ye, ni o kow bee nana se aw ma, ni aw hakiri tora o kumaw ra, ka aw to o siyaw bee ce ra yi, Matigi Ala, aw ta Ala tun ka aw gben ka taga siya minw ce ra, ni aw nimisara ka seko ka na Matigi Ala, aw ta Ala fe, ² ni aw ni aw ta denw bee ka son ka Ala kan mina ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee, ani ne ka ci minw bee fo aw ye, ni aw ka o sira tagama, ³ o tuma, Matigi Ala, aw ta Ala bena aw ta mogoo minaninw lana aw ta jamana ra tuun, ka makari aw ra; Matigi Ala, aw ta Ala tun ka aw janjan ka taga siya minw bee ce ra, a bena aw labo yi, ka na aw lajen jagon kan tuun. ⁴ Hali ni a kera ko aw tun blara ka taga fo dunupa dan le ra, Matigi Ala, aw ta Ala bena taga aw ta o yoro ra, ka na aw lajen jagon kan tuun. ⁵ Nin jamana min tun ye aw bemaw ta ye kakoro, Matigi Ala, aw ta Ala bena seko ka na ni aw ye o jamana ra tuun, ka na a ke aw ta ye tuun. A bena aw borofenw ja, ka aw caya fo ka teme aw bemaw kan tuun. ⁶ Matigi Ala, aw ta Ala bena aw ni aw ta durujaw jusukun yelema; ni o kera, aw bena Matigi Ala, aw ta Ala kanu ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee, ka si soro. ⁷ O tuma Matigi Ala bena o danga kow ben aw juguw le kan, minw ka aw koninya ka aw minako juguya. ⁸ O tuma aw koni, aw bena seko ka na Matigi Ala fe, k'a ta kuma lamen; ne be a ta kuma minw fora aw ye bi, aw bena o bee sira tagama. ⁹ Matigi Ala, aw ta Ala bena aw borofenw ja ka o caya, ka aw bororabaara bee ja, ka den caman di aw ma, ka aw ta beganw caya,

ka aw ta siman ja; sabu a bena diya Matigi Ala ye ka kojuman ke aw ye tuun, i n'a fo a tun ka di a ye ka kojuman ke aw bemaw ye cogo min na. ¹⁰ Nka aw ka kan ka Matigi Ala, aw ta Ala kan mina; a ta kumaw ni a ta ci minw sebera nin sariya kitabu kono, aw ka kan ka son ka o bee sira tagama, ka seko ka na Matigi Ala, aw ta Ala ma ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee.

Ala ta sariya te yorjan na

¹¹ Ne be nin kuma minw fora aw ye bi, o sariya man gbelen ka teme aw ta faamuri kan, a fana te yoro were ra, yoro min ka jan aw ra. ¹² A te soro fo sankolo le ra, ka na a fo ko: «Jon le bena ye le an ye san fe ka taga a jini, ka na a fo an ye, an ye a lamen, janko an ye a sira tagama?» ¹³ A te soro fo kogoji ko fe le, ka na a fo ko: «Jon le bena taga kogoji ko fe an ye, ka taga a jini, ka na a fo an ye, an ye a lamen, janko an ye a sira tagama?» ¹⁴ O si te; nin kuma be aw kere fe, a be aw da ra, a be aw jusukun na fana, janko aw y'a sira tagama.

Nanamanya ni saya

¹⁵ Ayiwa, a fle, ne be panamanya ni hera bla aw ja koro bi, ka saya ni bono fana bla aw ja koro. ¹⁶ Ne b'a fo aw ye bi ko aw ye Matigi Ala, aw ta Ala kanu, ka tagama a ta sira kan, k'a ta kumaw ni a ta sariyaw ni a ta ciw bee ke, janko aw ye si soro, ka caya, ani janko aw bena taga don jamana min na, k'a ke aw ta ye, Matigi Ala, aw ta Ala ye baraka don aw ra o jamana ra.

¹⁷ Nka ni aw ka aw ta miiriya ye lema ka faran ka bo Matigi Ala, an ta Ala ko, ka ban k'a kan mina, ni aw k'a to o ka aw nege, k'a to aw ye taga aw kinbiri gban batofen werew koro ka o bato, ¹⁸ o tuma ne b'a fo aw ye bi ko aw bena halaki yere le, sigiya te o ra; aw bena Zuriden ba tige ka taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, aw tena sijan soro o jamana ra. ¹⁹ Ne be sankolo ni dugukolo ke ne seerew ye bi aw kama. Ne be panamanya ni saya bla aw ja koro, ka dugawu ni danga fana bla aw ja koro. Aw ye panamanya le ta, janko aw ni aw ta durujaw ye si soro, ²⁰ ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu, k'a ta kumaw lamen, ka tugu a ko, sabu o le bena aw panamanya; o ra, Matigi Ala karira ko a bena jamana min di aw bemaw ma, Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba, a bena a to aw ye sigi o jamana ra, ka sijan soro.

Musa ta kumalabanw

31

Yosuwe blara Musa no ra

¹ Ayiwa, Musa kumana Izirayelimogow bee lajennin fe tuun, ka nin kumaw fo o ye, ko:

² «Bi, ne si ye san keme ni mugan. Ne tena se ka to ka bla aw ja tuun. Matigi Ala fana k'a fo ne ye ko ne tena nin Zuriden ba tige. ³ Matigi Ala, aw ta Ala yere le bena bla aw ja. A bena nin siyaw halaki aw ja, k'a to aw ye o ta jamanaw mina. Yosuwe fana bena Zuriden ba tige ka bla aw ja, i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na. ⁴ Matigi Ala bena nin siyaw ke i n'a fo a ka Amorikaw ta masacew Sihon ni Jgi ke cogo min na; a bena o ni o ta jamana bee halaki. ⁵ Matigi Ala bena o don aw boro; ni o kera, ne ka kuma min fo aw ye, aw ka kan ka o le ke o ra. ⁶ Aw ye jija ka aw yere ja gbeleya! Aw kana siran, aw ja kana tige o ja fana, sabu Matigi Ala, aw

ta Ala yere le bena ke ni aw ye; a bena a janto aw ra tuma bee, a tena aw kelen to fiyewu.»

⁷ Ayiwa, Musa ka Yosuwe wele, k'a fo a ye Izirayelimogow bee na na, ko: «I jija ka i ja gbeleya, sabu Matigi Ala tun karira nin mogow ta bemaw ye ko a bena jamana min di o ma, ele le ka kan ka bla o ja ka taga ni o ye o jamana ra, ele le fana bena jamana taran o ce, k'a di o ma. ⁸ Matigi Ala yere le bena bla i ja, ale yere le bena ke ni i ye; a bena a janto i ra tuma bee, a tena i kelen to fiyewu. I kana siran, i ja kana tige fana.»

Sariya kitabu karan ko

⁹ Musa ka nin sariya sebe k'a di Levi dencew sarakalasebagaw ma, minw tun be to ka Matigi Ala ta jentogonya kesu* ta, ani Izirayeli cekorobaw bee ma. ¹⁰ Musa k'a fo o ye ko: «San wolonfla o san wolonfla, gbatakorosigi janagbe* wagati ra, aw ka kan ka aw ta jurunantigiw ta juruw to o ye san min na, ¹¹ ni Izirayelimogow bee nana lo Matigi Ala, aw ta Ala ja korow wagati min na Matigi Ala ta yoro ra, aw ye nin sariya ta kumaw karan Izirayelimogow bee na na. ¹² Aw ka kan ka jama bee lajen, cew, ani musow, ani denmisenw, ani lonan minw siginin be aw ta duguw ra, janko o ye aw ta karan lamen, ka Matigi Ala, aw ta Ala nasiran degi, ka nin sariya ta kumaw bee sira tagama ka ja. ¹³ O cogo ra, o ta den minw tun ma nin sariya lon, olugu fana bena a men; ni o kera, aw bena Zuriden ba tige ka taga don jamana min na k'a ke aw ta ye, o bena Matigi Ala, aw ta Ala nasiran degi wagati bee ka aw to o jamana ra.»

Ala ka Izirayelimogow ta kewalejuguw ko fo

¹⁴ Matigi Ala k'a fo Musa ye tuun ko: «I sawagati surunyara. Yosuwe wele, aw ye taga Nogonkunben fanibon* konjo; ne bena ne ta ciw fo a ye.» Musa ni Yosuwe tagara Nogonkunben fanibon konjo.

¹⁵ Matigi Ala k'a yere yira fanibon konjo sankaba jamijan do ra. Sankaba jamijan nana lo fanibon donda ra. ¹⁶ Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: «I bena sa, ka taga fara i bemaw kan. Nka sani donnin, nin mogow bena taga don jamana min na, o bena ne to yi, ka taga to ka o jamana mogow ta alaw le bato, ka o yere lanogow; ne ka jentogonya* min don ni o ye, o bena o cen. ¹⁷ O lon na, ne bena dimi o korow kosebe. Ne bena o to yi, ka ne pada dogo o ma, k'a to o ye o halaki; kojugu caman ni tawo caman bena o sorow.» O tuma ra o bena a fo ko: «An Matigi Ala te ni an ye tuun minke, o le m'a to nin kojuguw bee be sera an ma wa?» ¹⁸ O lon na, ne koni bena ne pada dogo o ma, o ta kojuguw bee koson, sabu o tagara ala werew bato.

¹⁹ «Ayiwa, sisan, aw ye nin donkiri kumaw sebe; aw ye Izirayelimogow karan a ra, o ye to k'a la. O donkiri le bena ke ne seere ye o kama. ²⁰ Ne tun karira nin mogow bemaw ye ko ne bena jamana min di o ma, noko ni li be woyo jamana min na, ne bena taga ni o ye o jamana ra. O bena domuni ke ka fa, ka bonya fo ka tawo; nka o ko, o bena yelema batofen werew fe ka taga olugu bato, ka ne mafiyenya, ka o ni ne ta jentogonya cen. ²¹ Ni kojuguw ni gbeleya caman nana se o ma tuma min na, o tuma nin donkiri le bena ke ne seere ye o kama, sabu hali o ta durujaw bena to ka nin donkiri la, o hakiri tena bo a ko fiyewu. Ne karira nin mogow ye ko ne bena jamana min di o ma, hali k'a sorow ne ma se ni o ye o jamana ra ban, o bena taga ko o ko ke, ne ka o bee lon ka ban.»

²² Ayiwa, Musa ka o donkiri sebe o lon na, ka Izirayelimogow karan o ra.

²³ O ko, Matigi Ala k'a ta ciw fo Nuni dence Yosuwe ye; a ko: «I jija ka i ja gbeleya, sabu ne karira ko ne bena jamana min di Izirayelimogow ma, ele le bena bla o ja ka taga ni o ye o jamana ra; ne yere bena ke ni i ye.»

²⁴ Musa nana nin sariya ta kumaw sebe kitabu do kono ka ban pewu tuma min na, ²⁵ Levi dencew, sarakalasebaga minw be to ka Matigi Ala ta jennogonya kesu* ta, a k'a fo olugu ye ko: ²⁶ «Aw ye nin sariya kitabu ta k'a bla Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya kesu kere fe; a bena bla o yoro ra, ka ke ne seere ye aw kama. ²⁷ Sabu ne ka aw ta murutiri ni aw ta torokungbeleya lon. Ni aw murutira ka ban Matigi Ala ma ka ne panaman to aw ce ra, o tuma, ni ne nana sa do? ²⁸ Aw ye aw ta gbaw ta cekorobaw bee lajen ne koru, ani aw ta kuntigiw; ne bena nin kumaw fo o bee ja na, ka sankolo ni dugukolo ke ne seerew ye o kama. ²⁹ Sabu ne k'a lon ko ni ne sara, sigiya t'a ra, aw bena kewalejugu dow ke ka aw yere lanogo; ne ka aw karan sira min na, aw bena o sira bla. Nka a laban, bono le bena aw soru, sabu aw bena to ka kojugu ke Matigi Ala ja koru, ka Matigi Ala ta dimi lawuri aw yere ta kewalew koson.»

³⁰ Ayiwa, o ko, Musa ka nin donkiri kumaw bee fo, fo ka taga a laban, k'a don Izirayelimogow jama bee lajennin toro ra.

32

Ala ta jennogonya donkiri

¹ Sankolo, i toro malo, ne bena kuma; dugukolo, ne darakan lamem.

² Ne ta lonniyakumaw ye jigi i ko sanji, ne ta darakan ye bo i ko gomiji, i ko sanji ji min be ben binkura kan, i ko sanjiba min be ben bin nugininw kan.

³ Sabu ne bena Matigi Ala togo fo, janko bee y'a men; bee ye an ta Ala tando a togo bonya koson!

⁴ Ale le ye an ta barakatigi ye, a ta kewale bee dafanin lo; a ta siraw bee terennin lo.

Ala kankelentigi lo, a te ko benbari si ke; a terennin lo, cantigi Ala lo.

⁵ Nka aw le ma teren Ala ye; o koson aw te Ala ta mogow ye tuun.

O maroya le be aw kan, aw mogo hakirintanw, aw mogolafiribagaw!

⁶ Aw siya naloman, siya hakirintan, aw be se ka nin ko ke Ala ra cogo di?

Ale le te aw Fa ni aw danbaga ye wa?

Ale le ma aw dan, ka baraka don aw ra wa?

⁷ Aw ye miiri folofolo wagatiw ra, aw ye miiri wagatijan temeninw na.

Aw ye aw bemaw jininka, olugu bena o kow fo aw ye; aw ye cekorobaw jininka, olugu bena a jafu aw ye.

⁸ Wagati min na Ala korotaninba ka dunuƙa jamanaw taran adamadenw na,

ka mogow janjan dugukolo yoro bee ra,

a ka bee ta jamana dan yira;

a ka yoro do bla Izirayelimogow ye ka kana ni o hakeya ye;

9 sabu Matigi Ala ninyoro ye a yere ta mogow le ye.
Yakuba ta mogow* le ye a ta ye.

10 Matigi Ala ka Izirayelimogow soro kongokolon le kono,
yoro lakolon do ra yi, kongowuruw kasitow ce ra yi.

A ka o mara, k'a janto o ra,
ka o korosi, i ko mog'o b'a jakise korosi cogo min na,
11 i ko bon be a kamanw lamaga cogo min na a ta denw kunna,
janko ka o labo paga kono;
o jigito a b'a kaman yangan,
ka o ta ka o la a kamansiw kan.

12 Matigi Ala kelenpe le tagara ni a ta mogow ye;
ala were si tun te ni a ye k'a deme.

13 A tagara o layelen jamana kuruyorow ra,
ka o baro ni jamana yiridenw ye.
A ka li bo faraw ce ra k'a di o ma;
ka oliviyesunw falen faragbelenw na ka o turu di o ma.

14 O ka misiw ni sagaw ta nono min, k'a nare domu.
O ka sagadenw, ani Basan sagajigiw, ani bakoroninw sogo yororumanw
domu;
o ka mugu tentennin pumanmanw ke o baro ye,
ka o ta rezenmo pumanmanw ji min.

15 Nka Yesurun† fara fo ka toro minke, a murutira.
O fara, ka bonya, ka toro minke,
o bora o danbaga Ala ko;
o ka o ko di o ta barakatigi ma, min kera o kisibaga ye.

16 O ka siya werew ta alaw bato, k'a to Ala dimina, sabu o ka ale ni ala
werew ke kelen ye;

o ka o ko haramuninw ke, k'a ta dimi lawuri.

17 O ka sarakaw bo jinaw ye, o minw te Ala ye.
O ka ala werew bato, o tun ma minw lon kakoro;
ala minw bora kura ye,
o bemaw tun ma deri ka minw bato.

18 Aw ta barakatigi Ala min baraka ra aw worora, aw bora o le ko!
Ala min baraka ra aw worora, aw jinana o le ko!

19 Ayiwa, Matigi Ala k'a ye ten minke, a banna o ra,
sabu minw ye a dencew ni a denmusow ye, olugu k'a ta dimi lawuri.

20 A ko: «Ne tena ne janto o ra tuun!
Ne bena a fle o laban bena ke min ye;
sabu kumayelemabagaw lo,
mog'o kankelentigiw te.

21 Fen minw te Ala ye, o ka ne ni olugu ke kelen ye, k'a to ne dimina.
O ka o ta batofen gbansanw le bato, fo ka ne jusu bo.

O koson siya min te siya panaman ye, ne bena o pangboya don o ra;
ne bena siya hakirintan do le ta, janko ka dimi don o ra.

22 Sabu ne ta dimi wurira, ka mana i ko tasuma;
a tasuma be jeni ka se fo lahara;

* 32:9 32.9 Yakuba ta mogow, o ye Izirayelimogow ye. † 32:15 32.15 Yesurun, o ye Izirayeli ye.

a be dugukolo ni a simanw bee jeni,
ka kuruw jeni fo o jukoroyorow ra.

²³ Ne bena kojuguw caya o kan,
ka ne ta biɓew bee ke ka o bon.

²⁴ Ne bena kongo ben o kan, fo ka o baraka ban;
ka farigban ni banajuguw bla o ra fo ka o faga.
Ne bena kongowaraw bla o ce ra, o ye o kin,
ka sajuguw bla o ce ra fana, o ye o kin.

²⁵ Mogow bena o ta denw faga ni kerəkemuru ye kene ma, ka o ke denntan
ye.

Ka o to o ta bonw konɔ fana, jatige bena ke o ra.
O bena kanbelenw ni sunguruw faga,
ka denɓeninw ni cekoroba sigbetigiw bee faga.

²⁶ «Ne tun b'a fe ka o janjan, ka o lataga fo yorojanw na;
k'a to mogow bee hakiri ye bo o ko pewu.

²⁷ Nka ne siranna o juguw koson;
olugu kana na o yere bonya,
k'a fo ko: Anw yere baraka le sera o ra,
nin bee te Matigi Ala no ye.

²⁸ «Ayiwa, Izirayelimogow ye siya naloman le ye,
hakiri te o fe ka ko faamu.

²⁹ E, ni hakiri le tun be o fe, o tun bena a faamu,
o laban bena ke min ye o tun bena o lon!

³⁰ Ce kelenpe be ke cogo di ka Izirayeli ce waga kelen gben?
Ce fla doron be ke cogo di ka Izirayeli ce waga tan labori?
Ni a ma ke ko Izirayeli ta Barakatigi le ka o labla o ye,
ni a ma ke ko Matigi Ala le ka o don o boro?

³¹ Sabu o juguw yere k'a lon ko min ye olugu ta barakatigi ye,
o te i n'a fo Izirayeli ta Barakatigi.

³² Olugu be i n'a fo Sodomu ta mogow,
o be i n'a fo Gomori ta mogow;
o be i n'a fo baga be rezensun min denw na,
i n'a fo rezen min denw ka kuna.

³³ O ta rezenji be i ko sa baga,
a be i ko fonfonnin min baga be mogow faga.

³⁴ «Ne ka ko do laben dogo ra;
ne ka ko min dogo k'a mara yi, o fle:

³⁵ Ni aw juguw benlon nana se,
ne le bena aw hake bo o ra, ka o ta kojugu juru sara.
Kojugu bena ben o kan lon min na, o lon to man jan tuun;
o halakilon be nana yi.

³⁶ «Matigi Ala bena a ta mogow ta kiti tige,
a bena makari a ta jonw na,
ni a nana a ye ko o bee baraka banna,
jon fara horon kan.

³⁷ A bena a fo o ma ko: Aw ta alaw be min sisan?
Aw tun be aw yere karifara ala barakatigi minw ma, o be min?

38 Aw tun be aw ta sarakaw fagara, k'a sogo yorɔɔnumanw di ala minw ma,
olugu be min?

Aw tun be aw ta rezenji sarakaw bora k'a di ala minw ma, olugu be min?
Ayiwa, o ye wuri ka aw kisi sa!
O ye wuri ka aw tanga!

39 «Aw y'a lon ko ne, ne kelenpe le ye Ala ye,
Ala were te yi ne ko.

Ne le be nin don mogɔ ra, ne le fana be nin bo mogɔ ra;
ne le be mogɔ bana, ne le be mogɔ keneya.
Mogɔ si te se ka mogɔ kisi ka bo ne boro.

40 Ne be ne boro korɔta san fe,
ka kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye wagati bee.

41 Ni ne nana ne ta kerɛkemuru dabo, fo a be manamana,
ni ne boro nana kerɛkemuru mina mogow kama,
o tuma ne bena ne dimibo ne juguw bee ra,
ka ne koninyabagaw bee ta kewalew hake bo o ra.

42 Ne ta biɓew bena o bee jori min fo ka fa;
mogɔ mandimininw jori, ani mogɔ minaninw jori.
Ne ta kerɛkemuru bena ne juguw sogo domu,
ka ne juguw ta kuntigiw bee kun tige.»

43 Ayiwa, aw siya were mogow, aw ye pagari ni Ala ta mogow ye!
Sabu Matigi Ala be a ta jonw dimibo o fagabagaw ra,
k'a yere monebo a juguw bee ra,
k'a ta jamana ni a ta mogow ta jurumunw kafari.

44 Ayiwa, Musa ni Nuni dence Yosuwe ka nin donkiri kumaw bee fo
Izirayelimogow na.

45 Musa ka nin kumaw bee fo Izirayelimogow bee ye ka ban tuma min
na, 46 a k'a fo o ye ko: «Ne ka nin kuma minw bee fo aw ye bi Ala na korɔ,
aw ye aw hakiri to o ra kosebe, ka aw denw karan a ra, janko o ye nin
sariya ta kumaw bee sira tagama k'a dafa a cogo ra.

47 «Aw kana nin kumaw jate k'a ke kuma gbansan dorɔn ye de! Nin
kumaw le bena si di aw ma; sabu aw bena Zuriden ba tige ka taga jamana
min mina, nin kumaw le sababu ra aw bena sijan sorɔ o jamana ra.»

Ala ka Musa ta saya ko fo

48 O lon kelen na, Matigi Ala k'a fo Musa ye ko: 49 «Wuri ka yelen
Abarimu kuruw kan, ka taga se fo Nebo kuru kunna, Mohabu jamana
ra, Zeriko dugu na fe, ka Kanaana jamana fle; ne bena o jamana le di
Izirayelimogow ma k'a ke o ta ye. 50 I bena yelen o kuru min kan, i bena
sa o yoro le ra, ka taga fara i bemaw kan, i n'a fo i korɔce Haruna sara Hori
kuru kan cogo min na, ka taga fara a bemaw kan; 51 sabu ka aw to Meriba
ta ji yoro ra, min be Kadasi, Zini kongokolon konɔ, aw ma la ne ra ka ne
kan mina Izirayelimogow na; aw ma ne bonya ne ta saninmanya koson
Izirayelimogow na. 52 O ra ne bena o jamana min di Izirayelimogow
ma, i bena to yorojan le dorɔn ka o jamana ye i na ra, nka i yere tena don
a ra.»

1 Matigi Ala ta joncɛ Musa ka dugawu minw ke Izirayelimogow ye sani a ye sa, o dugawuw le ye nin ye: ² A ko:

«Matigi Ala nana ka bo Sinayi kuru kan,
a wurira i ko tere, ka bo Seyiri jamana ra.
A tora Paran kuruyorow ra, ka manamana.
Meleke waga caman le tun k'a lamini;

a nana a ta mogow fe,
a nana ni sariya manamanato ye a boro, i ko tasuma.

³ Can lo, Matigi Ala le be a ta mogow kanu;
a ta mogo saninmanw bee be a boro kono.
O bee bena o kinbiri gban a sen koro,
janko k'a ta ciw lamen.

⁴ Musa ka o sariyaw le di an ma,
o le ye Yakuba ta mogow* ta cen ye.

⁵ Wagati min Izirayelimogow namogow lajenna
ni Izirayeli ta gbaw ye,
ale le tun kera Yesurun† ta masace ye.»

6 «Ala y'a to Ruben ye si soro, a si kana ban,
hali ni a ta mogow man ca.»

⁷ Musa ka min fo Zuda ta ko ra:
«E, Matigi Ala, Zuda kasikan lamen,
i ye a lana a ta mogow fan fe.
A ka kere ke ni a yere boro baraka ye;
na a deme ka a juguw kere!»

⁸ A ka min fo Levi ta ko ra:
«Matigi Ala, i ka Urimi ni Tumimi‡ di i ta jon Alapasiranbaga ma,
minw ye Levi ye.

I ka a korobo Masa ta yoro ra,
i ka Meriba ta jiko kiti ben a kan.

⁹ O ko, a ka a ja bo a bamuso ni a face ra,
ka ele kelenpe kanu.

A banna a balemaw bee ra,
ka ban hali a denw na,
ka ele ta darakan doron le lamen,
ka i ta jehogonya* sariya sira tagama.

¹⁰ O ka Yakuba ta mogow karan i ta ciw ra,
o ka Izirayelimogow karan i ta sariyaw ra.
O ka wusunan sarakaw bo i ye,
ka saraka jenitaw* jeni i ye, i ta sarakajenifen* kan.

¹¹ E, Matigi Ala, baraka don a ta baaraw bee ra,
ka son a boro ta baara bee ma.
A juguw bee soro tige,
a koninyabagaw si kana se ka wuri ka lo tuun!»

¹² A ka min fo Boniyaminu ta ko ra:

* **33:4** 33.4 Yakuba ta mogow, o ye Izirayelimogow ye. † **33:5** 33.5 Yesurun, o koro ye ko: Izirayeli. ‡ **33:8** 33.8 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige. Aw ye Bori kitabu 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

«Ale ye Matigi Ala ta mɔgo kanunin le ye!
A be Matigi Ala kere fe hera ni laganfiya ra.
Matigi Ala bena a tanga tuma bee;
a signin be o ce ra.»

13 A ka min fo Yusufu ta ko ra:

«Matigi Ala ye baraka don a ta jamana ra,
ka sanji panaman ben o ye ka bo san fe,
ka dugukolo jukorojiw di o ma fana.

14 Tere ye o ta simanw mo o ye,
ka simanw bee ra pumanman di o ma,
k'a to o ye simankuraw soro,
o ye simanw bee ra pumanman soro karo o karo.

15 Kuruw ta fenw bee ra pumanman, o ye o soro;
kongoriw ta fenw bee ra pumanman, o ye o soro.

16 Dugukolo fara fen o fen na, o bee ra pumanman,
ani Ala min tun k'a yere yira yiritunin tasumaman ra, ale ta kojumanw,
o bee ye ke Yusufu kunna
ale min kera a balemaw pamogo ye.

17 Bonya ye Yusufu ta le ye, o min ta fanga be i ko misitoran den folo ceman
ta fanga;
a gbanw be i ko signin ta gbanw.
A be siya tow bee tu ni o gbanw ye,
fo ka taga se dugukolo dan na.
Efrayimu ta kerekejamaw bena a ke ten le,
Manase ta kerekejamaw bena a ke ten le.»

18 A ka min fo Zabolon ta ko ra:

«Zabolon ye pagari a ta tagamaw ra,
Isakari ye pagari a ta fanibonw konso.

19 Aw bena siyaw wele ka na kuru kan ka na sarakaw bo,
saraka minw bennin be Ala ma.
O bena kogoji konofenw soro ka wasa o ra;
naforo minw dogonin be kogoji kenken jukoro, o bena o soro.»

20 A ka min fo Gadi ta ko ra:

«Mogo o mogo ka Gadi bonya, Ala ye baraka don o tigi ra.
Gadi be la i ko jara;
a be sogo faga, k'a tigtige, k'a ta a senw na ka taga a bla a kun na.

21 A be jamana yoro bee ra pumanman ta a yere ye.
Kuntigiw ninyoro ye a ta le ye.
A blara mogow na,
janko o ye Matigi Ala ta sira tagama,
ani Ala ka ko minw latige Izirayelimogow ye, ka o bee ke.»

22 A ka min fo Dan ta ko ra:

«Dan ye jaranbelen le ye,
min be pan ka bo Basan mara ra.»

23 A ka min fo Nefitali ta ko ra:

«Nefitali ka Ala ta pumanya soro k'a caya,
a wasara Matigi Ala ta baraka ra.

Ale le be sigi jamana terebenyanfan ni a woroduguyanfan na.»

²⁴ A ka min fo Aseri ta ko ra:

«Ala ka baraka don Aseri ra i ko Izirayelimogɔ tow.

Ala ye a ko diya a balemaw ye,

k'a ta oliviyesunw caya fo a ye a sen tunu a turu ra!

²⁵ A ta dugu donda sogonaw ye nege ni siranegɛ le ye.

A bena korɔ ka sa ni a baraka ye.»

²⁶ «E, YesurunŒ, aw ta Ala boɔogonko te!

A be yelen ka sigi sankolo kan ka na aw deme;

a be yelen ka sigi sankabaw kan ka na, a ni a ta bonya.

²⁷ Ala banbari le ye aw dogoyɔɔ ye.

A boro baraka ye baraka banbari le ye.

A bena aw juguw gben ka bo aw na,

k'a fo aw ye ko aw ye o halaki.

²⁸ «Izirayeli bena to hera ni laganfiya ra,

Yakuba ta mogow sigira o danna jamana do ra,

siman ni rezen ka ca jamana min na;

sanji be ben caman jamana min na.

²⁹ «E, Izirayeli, i ta pana, sabu siya juman le be i ko ele?

Matigi Ala ka i kisi.

Matigi Ala le ye i ta negɛbennan ye, i demɛbaga;

ale le ye i ta kerekemuru ye, min b'a to i be se sorɔ.

I juguw bena o yere majigi i korɔ;

i bena tagama o kan.»

34

Musa ta say

¹ Ayiwa, o ko, Musa bora Mohabu kenɛgbew yɔɔ ra, ka taga yelen Nebo kuru kan, ka taga se fo kuru kuncɛ ma, kuru yɔɔ min be wele ko Pisiga; o be Zeriko dugu na fe. Matigi Ala ka jamana bee yira a ra k'a to o yɔɔ ra, k'a ta Galadi mara ra ka taga a bla fo Dan mara ra, ² ani Nɛfitali ta mara bee, ani Efirayimu ni Manase ta mara bee, ani Zuda ta mara bee, ka taga se fo Kɔgɔjiba ma, ³ ani woroduguyanfan kongokolon, ani Zeriko dugu, min be wele ko tamarosunw ta dugu, o kenɛgbeyɔɔ bee, ka taga se fo Sowari. ⁴ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Ne tun karira ko ne bena jamana min di Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ma, k'a ke o ta durujaw ta ye, o jamana le ye nin ye. Ne ka o jamana yira i ra, k'a to i na ye a ye, nka i sen tena don a ra fiyewu.»

⁵ Matigi Ala ta joncɛ Musa sara o yɔɔ le ra, Mohabu jamana ra, ka kaɓa ni Matigi Ala ta kuma ye. ⁶ Matigi Ala k'a su don kenɛgbɛ do ra, Mohabu jamana ra, Bɛti Pehori yɔɔ na fe. Mogɔ si ma Musa ta kaburu yɔɔ lon fo ka na se bi ma.

⁷ Musa sara k'a si to san kemɛ ni mugan. A padenw baraka tun ma dogoya, foyi fana tun ma bo a farikolo baraka ra.

⁸ Izirayelimogow ka Musa su kasi fo tere bisaba, Mohabu kenegbew ra; o ko, o ka Musa ta sanga ni a su kasi lalo.

⁹ Hakiritigiyaba tun be Nuni dence Yosuwe fe, sabu Musa tun k'a boro la a kun na, ka dugawu ke a ye. O ra, Izirayelimogow k'a kan mina. Matigi Ala tun ka ci minw bee fo Musa ye, o ka o bee ke a cogo ra.

¹⁰ Ayiwa, cira were ma bo tuun Izirayeli jamana ra i ko Musa, min ni Matigi Ala tun be kuma da ni da. ¹¹ Matigi Ala tun k'a ci ka taga Misiran ka taga kabakow ni kobaw ke Farawona ni a ta jamana namogow na na, ani a ta jamana mogow bee na na. ¹² Musa ka kabakobaw ani siranyakoba minw ke ni a ta sebgaya ye Izirayelimogow bee na na, mogow si ma o jogon ke ka ye.

YOSUWE TA KITABU

Kitabu faamucogo

Ka kaƙa ni mɔgɔ caman ta miiriya ye, ni a bɔra nin kitabu sira labanw na, kitabu tɔ bɛɛ sebebaga kera Yosuwe yere ye.

Yosuwe le tun blara cira Musa nɔ ra, ka kɛ Izirayelimɔgɔw namɔgɔ ye. A tagara ni Izirayelimɔgɔw ye Kanaana jamana ra cogo min na, o le forɔ nin kitabu kɔnɔ.

Ko ba minw kera nin kitabu kɔnɔ, o dɔw flɛ nin ye: Zuriden ba tigeke, ani Zeriko dugu kogow benko, ani Ayi dugu ta kɛrɛ, ani Ala ta jɛnɔgɔnyakura* ko.

An b'a ye fana ko Musa ta baarakɛcogo, ani Yosuwe ta baarakɛcogo bɔra ɔgɔn fɛ kɔsɛbɛ: Musa ka Kɔgɔjiwulen cetige ni Izirayelimɔgɔw ye cogo min na (Bɔri Kitabu 14), Yosuwe fana ka Zuriden ba cetige ni Izirayelimɔgɔw ye o cogo ra (Yosuwe 3 ani 4). Musa k'a ta kumalabanw fɔ Sariya fɔko flanan ta kitabu laban na (31-34), Yosuwe fana k'a ta kumalabanw fɔ a ta kitabu laban na (Yosuwe 23-24).

Yosuwe sawagati ra, a k'a fɔ k'a gbɛleya Izirayelimɔgɔw ye, ko o ka kan ka Matigi Ala, o ta Ala kelenpe le bato.

An b'a ye fana nin kitabu kɔnɔ ko Izirayelimɔgɔw ka kɛrɛ caman kɛ, janko ka o yere bɔsi o juguw boro.

Kitabu kɔnɔkɔw

Kanaana jamana minacogo (1-12)

Zuriden ba terebɔyanfan ta yɔrɔ tarancogo (13)

Zuriden ba terebɔyanfan ta yɔrɔ tarancogo (14-19)

Karifaduguw (20)

Levi ta mɔgɔw ta duguw (21)

Zuriden ba terebɔyanfan mɔgɔw sekɔra ka na o ta yɔrɔ ra (22)

Yosuwe ta kumalabanw (23)

Yosuwe ka mɔgɔw hakiri jigi Ala ta jɛnɔgɔnya ra Sikemu (24)

Ala ka Yosuwe bla Musa nɔ ra

¹ Matigi Ala ta baaraden Musa sanin kɔ, Matigi Ala k'a fɔ Musa ta baaraden Yosuwe ye, min ye Nuni dence ye, ko: ² «Ayiwa, ne ta baaraden Musa sara; ayiwa, ne bɛna jamana nin di aw ma, ele ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ye wuri sisan ka nin Zuriden ba tige ka don o jamana ra. ³ Ni aw sen ka se yɔrɔ o yɔrɔ, ne bɛ o yɔrɔ di aw ma, i n'a fɔ ne k'a fɔ Musa ye cogo min na. ⁴ Aw ta jamana bɛna damina kongokolon na, woroduguyanfan na, ka taga a bla fɔ nin Liban kuruw fan na, sahiliyanfan na; ani k'a ta Efirati ba ra, terebɔyanfan na, ka tɛmɛ Hɛtikaw ta jamana ra, ka taga se fɔ Kɔgɔjiba ma, terebɔyanfan na. ⁵ Fɔ ka taga i sa, i jugu si tɛna se i ra kɛrɛ ra, sabu ne bɛ ni i ye i n'a fɔ ne tun bɛ ni Musa ye cogo min na. Ne bɛna ne janto i ra tuma bɛɛ, ne tɛna i kelen to. ⁶ I jija ka i ja gbɛleya, sabu ne karira ko ne bɛna jamana min di aw bɛmaw ma, ele le sababu ra, nin mɔgɔw bɛna don o jamana ra. ⁷ Ele koni ye i jija ka i ja gbɛleya kɔsɛbɛ dɔrɔn; ne ta baaraden Musa ka sariya minw fɔ i ye, i ye o bɛɛ sira tagama a cogo ra. I kana jɛngɛ ka bɔ o sariya sira kan ka taga i kininboro fɛ walama ka taga i numanboro fɛ. Ni o kera, i ta kokɛtaw bɛɛ bɛna jɔ. ⁸ O sariya kitabu

kumaw ye ke i da ra tuma bæe; i ye miiri a ra su ni tere, janko fen o fen sebera a kono, i ye o bæe sira tagama a cogo ra. Ni o kera, ni i ka ko o ko dabo, o be na; i bena nafa soro fana i ta koketaw bæe ra. ⁹ I kana pina ko ne k'a fo i ye k'a gbeleya ko i ye jija ka i ja gbeleya. I kana siran, i kana i fari faga, sabu ne Matigi Ala, i ta Ala, ne be ni i ye i ta koketaw bæe ra.»

Yosuwe ka mɔgow laben ka ba tige

¹⁰ Yosuwe k'a fo jama namogow ye ¹¹ ko: «Aw ye taga mɔgow sigiyorow ra, k'a fo mɔgow bæe ye ko o ye domuni nini k'a bla, ko sani tere saba ce, Matigi Ala, an ta Ala ka jamana min di an ma, an bena nin ba tige ka taga don o jamana ra.»

¹² O ko, Yosuwe kumana Ruben ta gbamogow ni Gadi ta gbamogow ni Manase ta gbamogow tarance fe*, k'a fo o ye ko:

¹³ «Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka min fo, aw ye aw hakiri to o ra. A tun ko: <Matigi Ala, aw ta Ala bena laganfiya di aw ma, ka nin jamana di aw ma.> ¹⁴ Ayiwa, Musa ka jamana min di aw ma Zuriden ba na nin kan yan, aw sera o jamana ra ka ban. O ra, aw ta musow ni aw ta denw ni aw ta beganw ye to yan; nka aw minw ye kerekewew ye, aw bæe ye teme aw balema tow na fe ni aw ta kerekeminanw ye, ka ba tige, ka taga olugu deme fo o fana ye o ta jamana soro; ¹⁵ ani Matigi Ala ye laganfiya di o ma fana, ka o ta jamana di o ma, i n'a fo a ka aw ta di aw ma cogo min na. Matigi Ala, aw ta Ala bena jamana min di o ma, aw ka kan ka o deme fo o ye o jamana soro. Ni o ka o soro, o tuma, Matigi Ala ta baaraden Musa ka jamana min di aw ma yan Zuriden ba tereboyanfan na, ka o ke aw ta ye, aw be kosegi ka na o jamana ra.»

¹⁶ O ka Yosuwe jaabi ko: «Ni i ka fen o fen fo an ye, an bena o ke; ni i ka an ci ka taga yoro o yoro, an be taga yi. ¹⁷ An bena i kan mina fen bæe ra, i n'a fo an ka Musa kan mina cogo min na. Janko Matigi Ala, i ta Ala koni ye ke ni i ye doron, i n'a fo a tun be ni Musa ye cogo min na. ¹⁸ Ni mogo o mogo ka i ta kuma soso, ni a ma i ta cifoninw ke, ani i ka min fo ni a ma o ke, o tigi ka kan ka faga. Ele koni ye jija ka i ja gbeleya doron.»

2

Yosuwe ka ce fla ci ka taga Zeriko dugu fle

¹ Ayiwa, Nuni dence Yosuwe tora Sitimu ka korosirikebaga fla ci dogo ra. A k'a fo o ye ko: «Aw ye taga jamana cogo fle, ka Zeriko dugu fle kosebe.» O tagara se Zeriko dugu kono minke, o tagara jigi jatomuso do fe, o togo ye ko Rahabu. O sira yi.

² Mogow nana a fo Zeriko masace ye ko Izirayelimogo dow nana su fe dugu kono, ka na jamana yoro bæe yaala. ³ O fora minke, masace ka cira bla ka taga a fo Rahabu ye ko: «Ce minw nana i fe, ka na don i ta so kono, o labo, sabu o nana jamana yoro bæe yaala le.» ⁴ Rahabu ka ce fla dogo, k'a fo masace ta ciradenw ye ko: «Can lo, o sera ne fe so kono yan, nka ne koni tun ma o boyoro lon. ⁵ I n'a fo dugu donda be datugu terebenda fe, o sekora ka taga terebenda wagati ra, sani da ye datugu. Ne m'a lon o tagara fan min na. Ni aw teliyara ka tugu o no fe, aw bena o gben ka o mina.»

* **1:12** 1.12 Manase ta gba tun ka bon, o koson o tun k'a taran fla ye. Taran kelen tun ka o ta jamana soro ka ban Zuriden ba tereboyanfan na.

⁶ Nka Rahabu tun ka o layelen a ta biribon le kunna. Binɓaga dɔw tun be blandin be yi, a tun ka o dogo o binɓagaw jukɔɔ.

⁷ Masace ta ciradenw bɔra ko o be taga o kɔ. O bɔra minke, mɔgɔw ka dugu donda datugu. O tagara Zuriden ba sennatigeyɔɔ sira fe.

Ciradenw ka layiri ta Rahabu ye

⁸ Ayiwa, sani korosirikebaga fla ye sunɔgɔ, Rahabu yelenna o kɔ bon kunna. ⁹ Rahabu k'a fɔ o ye ko: «Ne k'a lon ko Matigi Ala ka jamana nin di aw ma. Aw siranya ka an bee mina yan, jamana mɔgɔw bee ja tigeninba lo; ¹⁰ sabu an k'a men ko Matigi Ala ka Kɔgɔjiwulen ja aw ja, aw bɔto Misiran jamana ra. An k'a men fana ko aw ka Amɔrikaw ta masace fla bee faga, masace Sihon ni masace ɔgi; ko aw ka olugu faga Zuriden ba kere fe, terebɔyanfan na. An ka o kibaroya men. ¹¹ An ka o kibarow men minke, an ja tigenin lo kosebe; ja te mɔgɔ si ra yan k'a fɔ ko a be kere ke ni aw ye, sabu Matigi Ala, aw ta Ala le ye Sebeetigi ye sankolo ra, ani dugukolo kan. ¹² Ayiwa, sisan ne be aw daari ko aw ye kari Matigi Ala togo ra ne ye, ko aw bena koɗuman ke ne ta somɔgɔw ye, i n'a fɔ ne ka koɗuman ke aw ye cogo min na. Aw ye tagamasiyen dɔ yira ne ra min b'a yira ko aw bena ne to yi. ¹³ Aw ye layiri ta ne ye, ko aw bena ne face, ni ne bamuso, ni ne balemamusow, ni ne balemacew, ani o ta sokonɔmɔgɔw bee bɔsi; aw tena a to o ye an faga.»

¹⁴ Ce fla ka Rahabu jaabi ko: «An be kari i ye ko foyi tena aw sɔɔ ka anw janaman to. Nka aw man kan ka dɔ fɔ mɔgɔ si ye an nako ra yan. O ra, ni Matigi Ala nana jamana di an ma, an bena i ta koɗuman sara i ye, an fana bena ke kankelentigiw ye.»

¹⁵ Ayiwa, Rahabu ka o lajigi ni juru ye bon finetiri fe, sabu a ta bon tun donnin be dugu laminikogo ra, k'a finetiri da bɔ k'a bla kene ma. ¹⁶ Sani o ye jigi, Rahabu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga kuruw fanfeyɔɔw ra, janko mɔgɔ minw be aw nɔ fe, aw kana na taga ben ni olugu ye. Aw ye taga dogo o yɔɔ ra fɔ tere saba, ka a to masace ta ciradenw ye seko ka na. O kɔ, aw be aw ta sira ta ka taga.» ¹⁷ Ce fla k'a fɔ Rahabu ye ko: «An ka layiri min ta i ye, an bena o dafa cogo min na o ye nin ye: ¹⁸ Ni an nana don aw ta jamana ra tuma min na, i ka an lajigi finetiri min fe, i ye nin juru wulenman siri o finetiri ra. I ye i face ni i bamuso ni i balemaw, ani i ta somɔgɔw bee lajen i fe bon kɔɔ. ¹⁹ Ni i ta mɔgɔ o mɔgɔ ka bɔ kene ma, ni kojugu min ka o tigi sɔɔ, ale yere le ka o jini; o te an nɔ ye. Nka mɔgɔ o mɔgɔ be ni i ye bon kɔɔ, ni an dɔ boro sera o dɔ ma, o hake ye ben an kan. ²⁰ Nka ni i ka dɔ fɔ an nako ra yan mɔgɔ were ye, o tuma, an ka layiri min ta i ye, an tena o jate tuun.» ²¹ Rahabu ko: «Ne sɔnna aw ta ma.» O kɔ, a ka ce fla bla ka taga. O bɔra minke, Rahabu ka juru wulenman siri a ta finetiri ra.

²² O sera kuruw fanfeyɔɔw ra minke, o dogora yi. O tora yi fɔ tere saba, k'a to masace ta ciradenw ye seko. Masace ta ciradenw ka o jini yɔɔ bee ka dese, o ma o ye minke, o sekɔra ka taga Zeriko.

²³ Ayiwa, ce fla jigira ka bɔ kuruyɔɔw ra, ka Zuriden ba tige ka taga Nuni dence Yosuwe fe. O ka ko minw ye, o ka o bee lakari a ye. ²⁴ O k'a fɔ Yosuwe ye ko: «Can lo Matigi Ala ka jamana bee di an ma. Jamana mɔgɔw be siranna ka kere ke ni an ye.»

3

Izirayelimogow ka Zuriden ba tige

¹ Ayiwa, Yosuwe wurira sogomada jooona fe; a ni Izirayelimogow bee bora Sitimu ka taga Zuriden bada ra. O sera yi minke, o ka wagati dama ke yi, sani o ye ba tige.

² Ayiwa, sani tere saba ce, jama namogow temena mogow sigiyorow bee ra, ³ k'a fo mogow ye ko: «Ni aw nana sarakalasebagaw, Levi ta mogow ye, o ka Matigi Ala, aw ta Ala ta jennogonya kesu* ta tuma min na, o tuma aw ye bo aw ta fanibonw kono ka tugu o ko. ⁴ O cogo le ra, aw bena a lon aw ka kan ka sira min ta, sabu aw ma deri ka teme nin yoro ra k'a ye. Nka aw kana gbara jennogonya kesu ra; aw ye kilometeren kelen jagon to aw ni jennogonya kesu ce.»

⁵ Yosuwe k'a fo mogow ye ko: «Aw ye aw yere saninya, sabu Matigi Ala bena kabakow ke aw ce ra sini.»

⁶ O dugusagbe Yosuwe k'a fo sarakalasebagaw ye ko: «Aw ye jennogonya kesu ta ka bla mogow na fe.» O ka jennogonya kesu ta ka bla mogow na fe.

⁷ Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «Ne bena a damina bi ka i bonya Izirayelimogow bee na koro, janko o y'a lon ko ne be ni i ye i n'a fo ne tun be ni Musa ye cogo min na. ⁸ Sarakalasebaga minw be jennogonya kesu tara, i ye nin ci fo olugu ye, ko ni o sera Zuriden ba ra tuma min na, o ye don ka lo ji ra.»

⁹ Yosuwe k'a fo Izirayelimogow ye tuun ko: «Aw ye gbara ka Matigi Ala, aw ta Ala ta kuma lamena.» ¹⁰ Yosuwe ko: «Aw bena a lon sisan le ko can ra, Ala panaman be aw ce ra. Ala bena Kanaanakaw ni Hetikaw, ani Hevikaw ni Perezikaw ni Girigasikaw ni Amorikaw, ani Yebusikaw gben yere le ka bo aw na fe. ¹¹ A fle, dununa bee tigi Ala ta jennogonya kesu bena teme aw na fe ka Zuriden ba tige. ¹² Sisan, aw ye ce tan ni fla panawoloma ka bo Izirayeli gbaw bee ra; ce kelen kelen ye bo gba bee ra. ¹³ Sarakalasebaga minw ka Matigi Ala, dununa bee tigi Ala ta jennogonya kesu ta, ni olugu senw donna Zuriden ba ra doron, Zuriden ba bena cetige o yoronin kelen bee ra; ji bena lo sanfeyoro ra yi, ka lajen ka ke i ko kogo.»

¹⁴ Izirayelimogow bora o sigiyoro ra, ka taga Zuriden ba tige. Sarakalasebaga minw tun ka jennogonya kesu ta, olugu blara mogow na. ¹⁵ O kera simantigewagati le ra; o wagati ra Zuriden ba be fa fo ka bo kene ma. Ayiwa, sarakalasebagaw ka o sen don ji ra yoro min na doron, ¹⁶ ba ji min tun be nana ka bo san fe, o lora, ka lajen ka ke i n'a fo kogo, ka janya ka se fo Adamu ma, o dugu min be Saritan yoro kere fe. Dugumayoro ra, ji min tun be woyora ka jigi ka taga Kogoji sanin na, o fana woyora ka taga ka bo yi pewu. A kera ten le, Izirayeli jama bee sera ka ba tige Zeriko dugu na fe.

¹⁷ Ayiwa, sarakalasebaga minw tun ka jennogonya kesu ta, olugu lonin tora yoro kelen na dugukolo jalan kan Zuriden ba cemance ra; Izirayelimogow bee ka ke teme ye ba ce ma, dugukolo jalan kan, fo ka taga a to jama bee ye Zuriden ba tige ka ban.

4

Kabakuru tan ni fla

¹ Izirayeli jama bee ka Zuriden ba tige ka ban wagati min na, Matigi Ala kumana Yosuwe fe, ko: ² «Ce tan ni fla panawoloma Izirayelimogow ra; ce

kelen kelen ye bɔ gba bɛɛ ra. ³ I ye nin ci fɔ o ye ko o ye taga kabakuru tan ni fla ta Zuriden ba ra, sarakalasebagaw tun lonin bɛ yɔrɔ min na ji ra. O bɛ o kabakuru tan ni fla ta ka taga o bla aw siyɔrɔw ra.»

⁴ Yosuwe tun ka mɔgɔ tan ni fla minw janawoloma Izirayelimɔgɔw ra, ka mɔgɔ kelen ta gba bɛɛ kelen kelen na, a ka olugu wese, ⁵ k'a fɔ o ye ko: «Aw ye temɛ Matigi Ala, aw ta Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu* na fɛ, ka taga don Zuriden ba cɛmance ra. Aw bɛɛ kelen kelen ye kabakuru kelen kelen ta ka o la aw kamankunw kan, Izirayeli ta gba bɛɛ ni a ta kabakuru; ⁶ o kabakuruw bɛna kɛ tagamasiyen ye aw cɛ ra. Ni aw ta denw nana aw pininka lon min na ko: <Nin kabakuruw kɔrɔ ye mun le ye aw fɛ?> ⁷ Aw ye o jaabi ko: <Zuriden ba tigeria fla ye Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu na fɛ. Jɛnɔgɔnya kɛsu donna ji ra tuma min na, Zuriden ba tigeria fla ye. Nin kabakuruw bɛna kɛ hakirijigifɛn le ye tuma bɛɛ, ka Izirayelimɔgɔw hakiri jigi nin kabako ra.> »

⁸ Yosuwe ka min fɔ Izirayelimɔgɔw ye, o k'a kɛ ka kaɲa ni o ye. O ka kabakuru tan ni fla ta ka bɔ Zuriden ba cɛ ma ka kaɲa ni Izirayelimɔgɔw ta gbaw tɔgɔw ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Yosuwe ye cogo min na. O tagara ni o kabakuruw ye o sigiyɔrɔ ra ka taga o bla yi. ⁹ Sarakalasebagaw tun ka jɛnɔgɔnya kɛsu ta ka don ji ra ka lɔ Zuriden ba yɔrɔ min na, Yosuwe ka kabakuru tan ni fla wɛrɛ lɔlɔ o yɔrɔ fana ra, ba cɛ ma. O kabakuruw bɛ yi hali bi.

¹⁰ Sarakalasebaga minw tun ka jɛnɔgɔnya kɛsu ta, olugu lonin tun tora Zuriden ba janin cɛ ma; Matigi Ala tun ka ci minw fɔ Yosuwe ye, Izirayelimɔgɔ ka o bɛɛ kɛ k'a dafa. O fana kɛra ka kaɲa ni Musa ta kuma le ye. Izirayelimɔgɔw tun teliyara le ka ba tige. ¹¹ Mɔgɔw bɛɛ temɛna ka ban wagati min na, sarakalasebagaw temɛna ni Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu ye ka taga lɔ ba fan dɔ ra jama na kɔrɔ. ¹² Rubɛn ta gba, ani Gadi ta gba, ani Manase ta gba tarance, olugu ta kɛrɛkɛdenw le tun blara Izirayelimɔgɔw tɔw na fɛ, i n'a fɔ Musa tun k'a fɔ cogo min na. ¹³ Kɛrɛkɛdenw waga binaani (40 000) ɲɔgɔn le temɛna Matigi Ala na kɔrɔ, kɛrɛkɛminanw bɛ o bɛɛ boro, o bɛɛ labennin bɛ kɛrɛ kama. O ka o nasin Zeriko kɛnɛgbɛ yɔrɔ ma. ¹⁴ O lon na, Matigi Ala ka Yosuwe bonya Izirayelimɔgɔw bɛɛ na kɔrɔ. Fɔ ka taga Yosuwe sa, Izirayelimɔgɔw k'a bonya i n'a fɔ o tun ka Musa bonya cogo min na.

¹⁵ O kɔ, Matigi Ala k'a fɔ Yosuwe ye tuun ko: ¹⁶ «Sarakalasebaga minw ka jɛnɔgɔnya tagamasiyen kɛsu ta, a fɔ o ye ko o ye bɔ Zuriden ba cɛ ma.»

¹⁷ Yosuwe k'a fɔ sarakalasebagaw ye ko: «Aw ye bɔ Zuriden ba cɛ ma.»

¹⁸ Sarakalasebagaw bɔra Zuriden ba ra, ka o senw bla dugukolo jalan kan yɔrɔ min na dɔrɔn, Zuriden ji sekɔra a nɔ ra, ka kɛ woyo ye ka yɔrɔ bɛɛ fa, i n'a fɔ a tun bɛ woyo cogo min na kakɔrɔ.

¹⁹ Izirayelimɔgɔw ka Zuriden ba tige, ka o ta fanibonw lɔ Giligali yɔrɔ kɔrɔ, Zeriko dugu terebɔyanfan na. O kɛra san karo fɔlɔ tere tan.

²⁰ Izirayelimɔgɔw tun ka kabakuru tan ni fla min ta Zuriden ba ra, Yosuwe ka o kabakuru tan ni fla le lɔlɔ Giligali.

²¹ O kɔ, Yosuwe k'a fɔ Izirayelimɔgɔw ye ko: «Lon dɔ, ni aw ta denw nana aw pininka, ko nin bakakuruw kɔrɔ ye mun ye, ²² aw ye a fɔ o ye ko Izirayelimɔgɔw tagamana ka nin Zuriden ba tige dugukolo jalan kan.

²³ Sabu Matigi Ala, aw ta Ala ka Zuriden baji ja aw na fɛ, k'a to aw bɛɛ ye temɛ, i n'a fɔ a tun ka Kɔgɔjiwulen ja anw na fɛ cogo min na. ²⁴ A ka nin

kow ke, janko dugukolo siyaw bæe y'a lon ko ale Matigi Ala ta sebgaya ka bon, ani janko aw ye siran Matigi Ala na tuma bæe.»

5

Izirayelimogow nasiran ka masacew sorɔ

¹ Amorikaw ta masace minw signin be Zuriden ba terebenyanfan na, ani Kanaanakaw ta masace minw signin be Kogojiba da ra, olugu k'a men minke ko Matigi Ala ka Zuriden ba ja janko Izirayelimogow ye teme, o siranna. Izirayelimogow ta ko ka o ja tige, fo ka kerekelogo bæe bo o ra.

Izirayelimogow kenesigiri ko

² Ayiwa, o wagati kelen na, Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «Kabakuru dow lese ka o ke muruw ye, ka Izirayeli ceden kenesigibariw kenesigi.»

³ Yosuwe ka kaba dow lese ka o ke muruw ye ka Izirayeli cedenw kenesigi. O kenesigiri kera yoro min na, o ka o yoro togo la ko kenesigiri kongori*.

⁴ Kun min na Yosuwe ka o kenesigi, o ye ko Izirayelimogow bæe tun bora Misiran jamana ra tuma min na, ceden minw bæe tun be se ka taga kere ra, olugu bæe sara kongokolon kono, ka o to tagama ra, o bonin ko Misiran.

⁵ O ceden minw bæe tun bora Misiran, olugu bæe tun kenesigira. Nka ceden minw bæe worora kongokolon kono, ka o to tagama ra, o bonin ko Misiran, olugu tun ma kenesigi. O le koson Yosuwe ka o kenesigi.

⁶ Izirayelimogow ka sanji binaani le ke tagama ra kongokolon kono; a kera ten, ceden minw tun bora Misiran, minw tun be se ka taga kere ra, olugu bæe halakira ka ban, sabu o tun ma son ka Matigi Ala ta kuma lamen. O koson Matigi Ala tun ka jamana min layiri ta, ko a bena o di o bemaw ma, nono ni li be woyo o jamana min na, a karira ko a tena a to o na ye o jamana ye. ⁷ Matigi Ala ka o dencew le bla o no ra. Yosuwe ka olugu le kenesigi, sabu o si tun ma kenesigi folo. ⁸ O kenesiginin ko, o tora o ta fanibonw kono fo ka taga o ta joriw keneya. ⁹ O ko, Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «Aw bora ni maroya min ye Misiran jamana ra, ne ka o maroya bo aw kunna bi.» O le koson o yoro togo lara ko Giligali†. Hali bi o togo kelen le b'a ra.

Jonyaban nanagbe

¹⁰ Izirayelimogow ka o ta fanibonw lo Giligali, ka Jonyaban nanagbe* ke yi. O kera karo tere tan ni naani wulada fe, kenegbe do ra, Zeriko dugu kere fe. ¹¹ Jonyaban nanagbe dugusagbe, o ka burufunubariw ni simankise yirannin domu; o tun ye o yoro yere ta simanw ye. O ka o domu o lon yere ra. ¹² Jonyaban nanagbe dugusagbe, mane lalora, sabu Izirayelimogow tun be jamana simanw le domuna. Mane do ma di o ma tuun. K'a ta o san na, o ka Kanaanana jamana ta simanw le domu‡.

Matigi Ala ta kerekejama kuntigi

¹³ Ayiwa, ka Yosuwe to Zeriko dugu kere fe, a k'a na korota minke, a barara ka ce do lonin ye a na fe, kerekemuru be a boro, a bonin be a la ra. Yosuwe tagara lo ce koro, k'a pininka ko: «Ele ye anw do le ye wa, walama i ye an jugu do le ye?» ¹⁴ Ce ka Yosuwe jaabi ko: «Ne te ni aw si ye. Ne ye Matigi Ala ta kerekejama kuntigi le ye; ne nato le ye nin ye.» Yosuwe k'a kinbiri gban k'a na biri dugu ma k'a bato, k'a pininka ko: «Ne

* **5:3** 5.3 Heburukan na o yoro togo ye ko: Araloti. † **5:9** 5.9 Giligali koro ye ko: maroya bora an kunna. ‡ **5:12** 5.12 Aw ye Bori kitabu 16.31 fe.

matigice, ne ka kan ka mun le ke sa?» ¹⁵ Matigi Ala ta kerekejama kuntigi k'a jaabi ko: «Sanbara bo i sen na, sabu i lonin be yoro saninman le ra nin ye.» Yosuwe ka sanbara bo.

6

Izirayelimogow ka Zeriko dugu bee halaki

¹ O tun ka Zeriko dugu lalaga k'a datugu kosebe Izirayelimogow nasiran koson. Mogo te don, mogo te bo. ² Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «A fe, ne bena Zeriko dugu di i ma, ani a masace ni a kerekecefariw bee. ³ Ele ni i ta kerekejama, aw bena tagama ka Zeriko dugu lamini, sijaga kelen lon o lon, fo tere wooro. ⁴ Sarakalasebaga wolonfla bena bla jennogonya kesu* na fe, burufiyeta* kelen kelen be ke o bee boro. Tere wolonflanan, aw bena dugu lamini sijaga wolonfla, sarakalasebagaw bena ke buru fiye ye aw na ka taga.

⁵ «Ni o nana burufiyekanba ke wagati min na, ni aw nana o burufiyekan men, o tuma Izirayeli kerekedenw bee ye kuleba ci. Ni o kera, Zeriko dugu laminikogo be ben. Ni o kera, Izirayeli kerekedenw bee ye bori ka taga ben dugumogow kan. Bee ye teren ka taga a ta fan na.»

⁶ Nuni dence Yosuwe ka sarakalasebagaw wele k'a fo o ye ko: «Aw ye Matigi Ala ta jennogonya kesu ta; sarakalasebaga wolonfla ye bla jennogonya kesu na fe ni burufiyeta kelen kelen ye o bee boro.» ⁷ A k'a fo Izirayelimogow ye ko: «Aw ye tagama ka dugu lamini; kerekeden dow ye bla Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe ni o ta kerekeminanw ye.»

⁸ Ayiwa, Yosuwe ka min fo, o k'a ke ten. Buru wolonfla tun be sarakalasebaga wolonfla minw boro, o be a fiyera Matigi Ala na koru, olugu ka ke o ta buruw fiye ye ka taga Matigi Ala ta jennogonya kesu na fe. ⁹ Sarakalasebaga minw tun be buru fiyera, kerekeden nafemogow blara olugu na ni o ta kerekeminanw ye. Kerekeden kafemogow gbana jennogonya kesu ko. Ka o to tagama ra, sarakalasebagaw tun be buruw fiyera. ¹⁰ Nka Yosuwe tun k'a fo Izirayelimogow ye k'a gbelsya ko mogo si kana kule ci, mogo si kana kuma; ko o ye je ka tagama, fo lon min ni ale yere nana a fo o ye ko o ye kule ci, o be soro ka kule ci. ¹¹ O ka dugu lamini sijaga kelen ni jennogonya kesu ye; o ko, o sekora o sigiyoro ra ka taga si yi.

¹² O dugusagbe sogomada jona fe, Yosuwe wurira; sarakalasebagaw ka jennogonya kesu ta tuun. ¹³ Buru wolonfla tun be Sarakalasebaga wolonfla minw boro, olugu blara Ala ta jennogonya kesu na fe, ka ke buru fiye ye ka taga. Nafemogow blara o bee na fe. Kafemogow ka gban Matigi Ala ta jennogonya kesu ko. Ka o to tagama ra, sarakalasebagaw ka ke buru fiye ye tuun. ¹⁴ O lon fana ra, o ka dugu lamini sijaga kelen; o ko, o sekora o sigiyoro ra. O k'a ke ten fo ka taga se tere wooro. ¹⁵ A tere wolonflanan, o wurira sogomada jona fe ka dugu lamini sijaga wolonfla, o cogo kelen na. O lon kelen le ra, o ka dugu lamini sijaga wolonfla. ¹⁶ A sijaga wolonflanan na, tuma min na sarakalasebagaw ka buru fiye ni baraka ye, Yosuwe k'a fo Izirayeli kerekedenw ye ko: «Aw ye kulekanbaw ci, sabu Matigi Ala ka dugu di aw ma. ¹⁷ Aw ka kan ka Zeriko dugu ni a konofenw bee haramuya, k'a bee halaki Matigi Ala ye. Nka aw kana foyi

* 6:4 6.4 O burufiyetaw tun ye sagajigibanw le ye.

ke Rahabu ra, ani mogo o mogo be ni a ye a ta so kono, sabu ale le tun ka an ta ciradenw dogo.

¹⁸ «Fen minw ka kan ka halaki Matigi Ala ye, aw ye aw yere korosi kosebe, aw kana o fenw si ta; ni aw ka o fenw do ta, aw bena kojugu ni cenri lase Izirayelimogow ma. ¹⁹ Warigbew bee, ani saninw bee, ani siraneye minanw bee, ani negemanfenw bee, o bee ka kan ka bla danna Matigi Ala ye, k'a bla Matigi Ala ta naforo ra.»

²⁰ Mogow nana bara ka kule ci; sarakalasebagaw ka buru fiye. Izirayeli ta kerekedenw ka burufiyekan men minke, o ka kulekanbaw ci. Zeriko dugu laminikogow bee benna. Izirayeli ta kerekedenw borira ka don dugu kono, ka ben dugumogow kan. Bee terenna ka taga a ta fan na. O ka dugu bee mina. ²¹ Izirayelimogow ka Zeriko dugumogow bee faga ni kerekemuru ye, ce fara muso kan, denmisen fara mogokoroba kan; hali misiw ni sagaw ni faliw, o ka o bee faga.

Yosuwe ka Rahabu ni a ta somogow bosi

²² Ce fla minw tun cira dogo ra ka taga jamana cogo fle, Yosuwe k'a fo olugu ye ko: «Aw ye taga Rahabu ta bon kono, aw ye taga a labo ale ni a ta mogow bee, i n'a fo aw tun karira a ye cogo min na, ko aw tena foyi ke o ra.» ²³ O kanbelenw tagara Rahabu ta so kono, ka taga ale ni a ta somogow bee labo kene ma, a face ni a bamuso, ni a balemacew ni a balemamusow, ani a ta gbmogo tow bee; o ka o bee labo ka taga o bla yoro do ra, ka o mabo Izirayelimogow ra. ²⁴ O ko, Izirayeli ta kerekedenw ka tasma don Zeriko dugu ra, ka dugu ni a konofenw bee jeni. O ka warigbew, ani saninw, ani siraneye minanw, ani negemanfenw le ta, ka o bla Matigi Ala ta batoso ta naforo ra. ²⁵ Yosuwe ka Rahabu ni a ta somogow bee to yi, ani mogo o mogo tun be ni a ye, sabu ce fla minw tun cira ka taga Zeriko dugu fle dogo ra, Rahabu tun ka o ce fla dogo.

Rahabu tora Izirayelimogow ce ra. Hali bi a ta duruja be Izirayelimogow ra.

²⁶ O wagati ra, Zeriko dugu cinin ko, Yosuwe ka nin kuma fo k'a gbeleya Zeriko dugu ko ra; a ko:
«Ni mogo o mogo wurira
ko a be Zeriko dugu kogo lo tuun,
Matigi Ala yere ye o tigi danga.
A be baara dabo lon min na,
a dence folo ye sa.
A be dugu donda konw don lon min na,
a dence laban fana ye sa.»

²⁷ Matigi Ala tun be ni Yosuwe ye. Yosuwe togo bora ka se jamana yoro bee ra.

7

Ayikaw sera Izirayelimogow ra

¹ Ala tun ko Izirayelimogow ye fen minw haramuya Zeriko dugu ciwagati ra, Izirayelimogow ka janfa ke o ko ra. Zuda ta gbmogo do togo tun ye ko Akan; a face togo tun ye ko Karimi, Karimi face togo tun ye ko Zabidi, Zabidi face togo tun ye ko Zeraki. Akan ka o fen dow ta; o koson Matigi Ala dimina Izirayelimogow koru kosebe.

² Ayiwa, Yosuwe tora Zeriko ka mogo dow ci dogo ra ka taga Ayi dugu fan fe, Beti Aveni dugu kere fe, Beteli tereboyanfan na. Yosuwe k'a fo o ye

ko o ye taga dogo ka jamana cogoya fle. O mɔgɔw tagara Ayi dugu cogoya fle dogo ra. ³ O ko, o kɔsegira ka na Yosuwe fe, ka na a fo a ye ko: «Kun te a ra i ye mɔgɔ beɛ bla ka taga Ayi dugu kama; ce waga fla walama waga saba be se k'a ja. I kana mɔgɔ beɛ lataga ka o sege gbansan, sabu Ayikaw man ca.»

⁴ O ka ce waga saba ɲogon bla ka taga, nka olugu beɛ borira Ayikaw ja. ⁵ Ayikaw ka Izirayelimɔgɔw ce bisaba ni wɔɔɔɔ ɲogon faga; o ka tow gben, k'a damina dugu donda ra ka taga se fo Sebarim yoro koro; o ka o beɛ gben fo ka o janjan kuru jigijigi yoro ra. A kera ten minke, Izirayelimɔgɔw beɛ jusu kasira, fo ka o fari faga. ⁶ Yosuwe k'a ta faniw faran, k'a kinbiri gban, k'a na biri dugu ma Matigi Ala ta jenɲogonya kesu* ja fe, fo ka taga wulada se, ale ni Izirayeli cekorobaw. O ka buguri ce k'a ke o kun na jusukasi fe. ⁷ O ko, Yosuwe ko: «E, Masa Ala, mun na i k'a to an ka Zuriden ba tige ka na an di Amɔrikaw ma o ye an halaki? Hali ni an tun tora Zuriden ba ko fe, o tun ka fisa ni nin ye! ⁸ Sisan Matigi Ala, ne bena mun le fo sa? Izirayelimɔgɔw borira o juguw ja! ⁹ Kanaanakaw ni jamana tow ta mɔgɔw bena o kibaro men; o bena na an lamini ka ben an kan ka an beɛ faga ka an ta siya tunu ka bo dugukolo kan. I bena mun le ke sisan, janko i togoba kana cen?»

¹⁰ Matigi Ala ka Yosuwe jaabi ko: «Ele ye wuri! Mun koson i ka i ja biri dugu ma? ¹¹ Izirayelimɔgɔw ka jurumun le ke; ne tun ka jenɲogonya min don ni o ye, o ka o jenɲogonya cen. Ne k'a fo o ye k'a gbeleya ko o ye fen minw haramuya, o kana o ta, o ka o do ta. O ka o fenw sonya ka o dogo; o ka o dogo o ta minanw ce ra. ¹² O le koson Izirayeli ta kerekedenw tena se ka lo o juguw ja tuun. O bena to ka bori o juguw ja le, sabu ne ta dimi be o kan. Ne tena ke ni aw ye tuun, fo aw ka fen minw dogo, ni aw ka o bo aw ce ra ka o beɛ halaki.»

¹³ Ala k'a fo Yosuwe ye tuun ko: «Wuri ka Izirayelimɔgɔw saninya. A fo o ye ko: «Aw ye aw yere saninya sani sini ce, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Izirayelimɔgɔw, fen haramunin be aw ce ra; o koson aw tena se ka lo aw juguw ja tuun, fo fen haramunin min be aw fe ni aw ka o labo aw ce ra. ¹⁴ Sini sogoma, Izirayeli ta jamakuruw beɛ bena lo ne Matigi Ala ja koro kelen kelen. Ni ne nana jamakuru min yira, o jamakuru ta gbaw beɛ bena lo ne na koro kelen kelen. Ni ne nana gba min yira, o gba ta somogow beɛ bena lo ne ja koro kelen kelen. Ni ne nana so min yira, o so ta cew beɛ bena lo ne ja koro kelen kelen. ¹⁵ Ni ne nana mɔgɔ min yira, ko ale le ka fen haramuninw ta, o tigi ka kan ka jeni, a ni a borofenw beɛ; sabu a ka Matigi Ala ta jenɲogonya cen. A ka maroyakoba le ke Izirayelimɔgɔw ce ra.» »

Akan fagacogo

¹⁶ O dugusagbe sogomada jooa fe, Yosuwe wurira; a ka Izirayeli ta jamakuruw beɛ lana kelen kelen Matigi Ala ja koro. Matigi Ala ka Zuda ta jamakuru yira. ¹⁷ A ka Zuda ta gbaw beɛ lana kelen kelen; Matigi Ala ka Zera ta so yira. A ka Zera ta somogow beɛ lana kelen kelen, Matigi Ala ka Zabidi ta mɔgɔw yira. ¹⁸ Yosuwe ka Zabidi ta mɔgɔw ta cew beɛ lana kelen kelen, Matigi Ala ka Akan le yira. Akan face tun ye Karimi ye, Karimi face tun ye Zabidi ye, Zabidi face tun ye Zeraki ye; o tun be Zuda ta gba le ra.

¹⁹ Yosuwe k'a fo Akan ye ko: «Ne dence, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala bonya, k'a tando. I ka min ke, o fo ne ye. I kana foyi dogo ne ma.» ²⁰ Akan ka Yosuwe jaabi ko: «Can lo, ne le ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala hake ta. Ne

ka ko min ke, o fle nin ye: ²¹ Ne ka Sinehari jamana ta deregeba janaman do ye Zeriko dugu ta fenw na, ani warigbe kilo fla, ani saninkuru garamu keme looru. Ne nabora o fenw fe, fo ne ka o ta. O dogonin be dugukolo jukoro ne ta fanibon konso, warigbe be fen tow jukoro yi.» ²² Yosuwe ka mogodo ci ka taga Akan ta fanibon konso. Olugu borira ka taga; o tagara o fenw dogonin ye Akan ta fanibon konso dugukolo jukoro, warigbe be o jukoro. ²³ O ka o ta ka na ni o ye Yosuwe ni Izirayelimogow fe. O ka o fenw bla Matigi Ala ja koro. ²⁴ Yosuwe ni Izirayelimogow bee ka Zeraki dence Akan mina; a tun ka fen minw dogo, warigbe ni deregeba ni saninkuru, o ka o bee lajen jogon kan. O k'a dencew ni a denmusow bee mina fana; hali a ta misiw, ni a ta faliw ni a ta sagaw, ni a ta baw, o ka o bee mina. O k'a ta fanibon ni a borofen tow bee ta ka taga ni a ye Akori dingakonoyoro ra. ²⁵ Yosuwe k'a fo Akan ye ko: «Mun le koson i ka tooro lase an ma? Ayiwa, Matigi Ala bena tooro ben ele yere kan bi.»

Izirayelimogow bee ka Akan bon ni kabakuruw ye k'a faga. O k'a ta somogow bee bon ka o faga fana, ka o bee jeni. ²⁶ O ko, Izirayelimogow ka kabakuru caman ce ka o ton Akan kan. O kabakuruton be yi hali bi. O le koson o ka o yoro togo la ko Akori dingakonoyoro*. O togo le b'a ra hali bi.

O ko, Matigi Ala ta dimi malara.

8

Izirayelimogow ka se soro Ayi dugu kan

¹ Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «I kana siran, i kana i fari faga. Kerekedenw bee ce ka wuri ka taga Ayi dugumogow kama. A fle, ne bena Ayi masace, ani a ta mogow, ani a ta dugu ni a ta mara bee di i ma. ² I bena Ayi dugu ni a masace ke i n'a fo i ka Zeriko ni a masace ke cogo min na. Nka ele ni i ta kerekedenw le bena dugumogow borofenw ni o ta beganw ce ka o ke aw yere ta ye. I ye kerekeden dow dogo dugu ko fe. Olugu bena bara ka ben Ayikaw kan ka o kere.»

³ Yosuwe wurira ni kerekedenw bee ye, ka taga Ayi dugu kama. A ka kerekecefari waga bisaba panawoloma, ka olugu bla ka taga su fe. ⁴ A k'a fo o ye ko: «Aw ye ne laman kosebe. Aw ye taga dogo dugu ko fe, nka aw kana aw yoro janya dugu ra kosebe; aw ye aw yere laben ka na ben dugumogow kan. ⁵ Nka ne ni kerekeden to minw bee be ni ne ye, anw bena gbara Ayi dugu ra. Wagati min na Ayi dugumogow bena bo ko o be anw kere, anw bena a lawuri a kama ka bori o ja, k'a ke i n'a fo sinaga folo ta. ⁶ O fana bena bori an ko, ka an gben; an bena o nege ka bo ni o ye dugu konso ka taga ni o ye fo yorojan. O bena a fo ko an be borira o ja i n'a fo folo ta kera cogo min na. ⁷ O tuma ra, aw bena bara ka bo aw ta dogoyorow ra, ka taga ben dugu kan, sabu Matigi Ala, aw ta Ala, bena dugu di aw ma. ⁸ Ni aw benna dugu kan wagati min na, aw ye tasuma don dugu ra. Aw ye a ke i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na. Kuma min be ne fe k'a fo aw ye, o le ye nin ye.»

⁹ Yosuwe ka o bla ka taga, olugu tagara dogo, Beteli ni Ayi furance ra, Ayi dugu terebenyanfan na. Yosuwe sira ni kerekeden tow ye.

¹⁰ O dugusagbe sogomada joona, Yosuwe wurira k'a ta kerekeden tow fle, k'a lon ni o labenna ka ja. O ko, ale ni Izirayeli cekorobaw blara o

* 7:26 7.26 Akori koro ye ko: tooro.

kerəkedenw ja fe ka taga Ayi dugu kama. ¹¹ O kerəkedenw bee tagara ni Yosuwe ye fo ka taga se Ayi dugu korɔ. O tora dugu sahiliyanfan na, ka lo ka o ja sin dugu ma; dingakonoyoro do tun be o ni Ayi dugu ce. ¹² Yosuwe ka mogɔ waga looru jɔgon janawoloma ka olugu dogo Beteli ni Ayi furance ra, dugu terebenyanfan na. ¹³ Kerəkeden minw bee tun be ni Yosuwe yere ye, olugu tora dugu sahiliyanfan na; tow tagara dogo dugu terebenyanfan na. O lon su fe, Yosuwe gbarara ka na se dingakonoyoro ra. ¹⁴ Ayi ta masace ka Izirayelimogow ye minke, ale ni Ayi ni Ayi kerəkedenw teliyara ka wuri sogomada jona fe, ka bo ka taga Izirayelimogow kama, ko o be o kere. Masace ni a ta mogow bee tagara Izirayelimogow ko o yoro kelen na, Zuriden kenegbe fan na. A tun m'a lon ko Izirayelimogow dow dogonin be dugu ko fe. ¹⁵ Yosuwe ni Izirayeli ta kerəkedenw bee k'a ke i n'a fo Ayikaw sera o ra le. O ka ke bori ye o ja ka taga kongokolon sira fe. ¹⁶ Ayiwa, Ayi masace tun k'a fo ko a ta kerəkedenw bee le ye bo ka gban Izirayelimogow ko. O gbanna Yosuwe ni Izirayelimogow ko. Izirayelimogow ka o nege ka taga ni o ye fo yorɔjan ka bo o ta dugu korɔ. ¹⁷ Ce si ma to Ayi dugu ni Beteli dugu konɔ, ni min ma bo ka gban Izirayeli ta kerəkedenw ko. O bee bora ka gban Izirayelimogow ko, ka dugu lakolon to.

¹⁸ Matigi Ala nana a fo Yosuwe ye ko: «I ta taman min be i boro, o sin Ayi dugu ma, sabu ne bena se di i ma, ka dugu di i ma.» Yosuwe ta taman min tun be a boro, a ka o sin Ayi dugu ma. ¹⁹ Yosuwe k'a boro korɔta ka taman sin Ayi dugu ma minke, Izirayeli ta kerəkeden minw tun dogora Ayi dugu kere fe, olugu barara ka wuri o yoronin bee ka bo o dogoyoro ra, ka bori ka don Ayi dugu konɔ, ka dugu mina, ka teliya ka tasma don dugu ra.

²⁰ Ayikaw nana o kofle; o barara ka dugu jenito sisi wurito ye san fe. Ayikaw ma tagayoro lon o yere ra tuun; sabu Yosuwe ni a ta kerəkeden minw tun be borira ka taga kongokolon fan fe, olugu sekora ka ke na ye Ayikaw kama; ²¹ sabu o k'a ye ko o ta kerəkeden minw tun dogora dugu ko fe, ko olugu ka dugu mina; o ka sisi fana wurito ye san fe minke, o sekora ka ke na ye Ayikaw kama, ka na o kere. ²² Izirayeli ta kerəkeden minw tun ka tasma don dugu ra, olugu fana bora dugu konɔ ka na Ayikaw kama. Izirayelimogow ka Ayikaw lamini fan bee ra; o ka o bee faga. O ma mogɔ si to yi, mogɔ si fana ma se ka bori. ²³ O ka Ayi masace kelen le to, o m'a faga. O k'a mina ka na ni a ye Yosuwe fe.

²⁴ Izirayelimogow ka Ayi kerəkedenw bee faga kongokonoyorow ra, ani kongokolon konɔ, o tun ka o ghen ka taga o yoro minw bee ra. Izirayelimogow ka o bee faga ka ban minke, o bee sekora Ayi dugu konɔ ka taga Ayi dugumogɔ tow bee faga.

²⁵ Mogɔ waga tan ni fla le fagara o lon na, cew ni musow faranin jɔgon kan. Ayikaw bee le tun be o ye. ²⁶ Yosuwe belen tun m'a boro jigi; a tun k'a boro wurinin to ni taman ye fo ka taga Ayikaw bee faga ka ban. ²⁷ Izirayelimogow ka dugu beganw le ta, ani fen to minw sorɔra dugu konɔ, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo Yosuwe ye. ²⁸ Yosuwe ka Ayi dugu jeni, k'a ke tomo ye, min te se ka lo tuun; a k'a ke i ko kongokolon; a be o cogo le ra hali bi. ²⁹ O ka Ayi dugu masace faga k'a su dulon yiri ra. A tora yi fo ka taga wulada se. Terebenda wagati ra, Yosuwe ko o ye a su lajigi ka bo yiri ra. O k'a su jigi ka taga a firi dugu donda ra, ka kabakuru caman ce ka o ton a kan. O kabakuruton be yi hali bi.

Yosuwe ka sariya kitabu karan

³⁰ O kɔ, Yosuwe ka sarakabɔnan dɔ lɔ Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, Ebali kuru kan. ³¹ Yosuwe ka o sarakabɔnan lɔ k'a kɛ i n'a fɔ Matigi Ala ta baaraden Musa tun k'a fɔ Izirayelimɔgɔw ye cogo min na, ani i n'a fɔ o kumaw sebera Musa ta sariya kitabu kɔnɔ cogo min na. O k'a lɔ ni kabakuru gbansanw le ye, neɛ ma kɛ ka minw lese. O ka saraka jenitaw faga, ka ninsɔndiya sarakaw bɔ Matigi Ala ye o sarakabɔnan kan. ³² Musa tun ka sariya minw fɔ, Yosuwe ka o seɛ kabakuru walaka dɔw kan o yɔrɔ ra, Izirayelimɔgɔw bɛɛ na na. ³³ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw bɛɛ, ani cɛkɔrɔbaw bɛɛ, ani jama jamɔgɔw, ani kuntigiw, olugu bɛɛ tun lɔra Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu fan fla ra, ka o nasin sarakalasebagaw ma, Levi ta mɔgɔw, minw tun ka jɛnɔgɔnya kesu ta. Lonan fara Izirayelimɔgɔ kan, bɛɛ tun be yi. Jama taran kelen tun lɔra Ebali kuru fan na, taran kelen tun lɔra Garizimu kuru fan na. Matigi Ala ta baaraden Musa tun k'a fɔ fɔlɔfɔlɔ ko o y'a kɛ ten le, ka dugawu kɛ Izirayelimɔgɔw ye. ³⁴ Ayiwa, Yosuwe ka sariya ta kumaw bɛɛ karan ni kanba ye, dugawu kumaw, ani danga kumaw, i n'a fɔ a sebera sariya kitabu kɔnɔ cogo min na. ³⁵ Musa ka cifɔnin min o min seɛ, o kuma kelen ma to, ni Yosuwe ma min karan Izirayeli jama bɛɛ na na; musow ni denmisenw ni lonan minw tun siginin be o cɛ ra, a karanna o bɛɛ na na.

9

Gabahɔnkaw ta ceguya

¹ Yosuwe ta kerew kibaroya sera Zuriden ba terebenyanfan jamanaw masacɛw bɛɛ ma; o jamana minw be kuruyɔrɔw ra, ani minw be jamana dugumayanfan na, ani minw be Kɔgɔjiba da ra, fɔ ka taga a bla Liban jamana ra. O masacɛw le ye Hetikaw ni Amɔrikaw ni Kanaanakaw ni Perezikaw ni Hevikaw, ani Yebusikaw ta masacɛw ye. ² Olugu ka jɔgɔn lajen ka o kan kɛ kelen ye ko o be Yosuwe ni Izirayelimɔgɔw kɛɛ.

³ Yosuwe ka min kɛ Zeriko dugu ni Ayi dugu ra, o kibaroya fana sera Gabahɔnkaw ma. Olugu fana ye Hevika dow ye. ⁴ Nka olugu ka o ta kɛ ceguya ra. O ka o ta dugutagaminanw laben, ka domuni bla o yere kun, ka bɔrɔkɔrɔ dɔw la o ta faliw kɔ ra, ka duvenforogo kɔrɔ faranfarannin dɔw ta ka o karankaran, ⁵ ka derege faranfarannin dɔw don, ka sanbara kɔrɔ dɔw karankaran ka o don; ka buru kɔrɔ janin dɔw bla o ta minanw na, o buruw tun jara fɔ o be mugumugu.

⁶ O tagara Yosuwe fɛ Giligali, ka taga a fɔ Yosuwe ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ye ko: «An bɔra jamanajan dɔ le ra, an nana aw fɛ ka na jɛnɔgɔnya don ni aw ye.» ⁷ Izirayelimɔgɔw ka o jaabi ko: «I b'a sɔrɔ ko aw ye yan jamana mɔgɔ dɔw le ye; o tuma an bena jɛnɔgɔnya don ni aw ye cogo di?» ⁸ Gabahɔnkaw k'a fɔ Yosuwe ye ko: «An ye i ta jɔnw le ye.» Yosuwe ka o pininka ko: «Aw ye siya juman le ye, ani aw bɔra jamana juman le ra?» ⁹ O ka Yosuwe jaabi ko: «I ta jɔnw bɔra jamanajan dɔ le ra ka na aw fɛ, sabu an ka Matigi Ala, aw ta Ala tɔgɔ men; an k'a ko men. A ka kabako minw kɛ aw ye Misiran jamana ra, an ka o men fana. ¹⁰ A ka min kɛ Amɔrikaw ta masacɛ fla ra Zuriden ba na dɔ kan, an ka o men fana. O tun ye Hesibɔn masacɛ ye, min tɔgɔ ye ko Sihon, ani Basan masacɛ min tɔgɔ ye ko Ogi; ale tun siginin be Asitaroti. ¹¹ An ta cɛkɔrɔbaw, ani an ta jamana mɔgɔw bɛɛ k'a fɔ an ye ko an ye domuni bla an yere kun, ka na aw fɛ, ka na a fɔ aw ye ko anw ye aw ta jɔnw le ye, ko aw ye jɛnɔgɔnya

don ni an ye. ¹² Aw ye an ta buruw fle! Lon min an bora an ta so ka na aw fe, an tun k'a gbanninman le bla an kun. Nka sisan aw y'a fle, a jara fo a be mugumugu. ¹³ Aw ye an ta duvenforogow fana fle! An ka o kura le fa duven na an boto an ta so. Sisan o faranfaranna. An ta deregew ni an ta sanbaraw bee cenna fana, sira janyakojugu fe.»

¹⁴ Ayiwa, Izirayelimogow ka Gabahonkaw ta domuni do mina, hali o ma Matigi Ala jininka o ko ra. ¹⁵ Yosuwe ka hera ke ni o mogow ye, ka jengogonya don ni o ye; a k'a fo ko Izirayelimogow man kan ka o faga. Izirayeli ta pamogow fana karira Gabahonkaw ye ko o tena foyi ke o ra.

¹⁶ Ayiwa, Izirayelimogow ka jengogonya don ni Gabahonkaw ye lon min na, o tere sabanan, o k'a men ko Gabahonkaw ye o siginogon dow le ye, ko o bee be jamana kelen le ra.

¹⁷ Izirayelimogow ka sira ta ka taga. O ka tere saba tagama ke minke, o sera Gabahonkaw ta duguw ma. O duguw tun ye Gabahon, ani Kefira, ani Beroti, ani Kiriyaati Yeharimu. ¹⁸ O bee n'a ta, Izirayelimogow ma o faga, sabu jama pamogow tun karira o ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra, ko o tena foyi ke o ra. Nka, Izirayelimogow dimina, ka ke o ta pamogow jaraki ye. ¹⁹ O ta pamogow k'a fo jama bee ye ko: «An te se ka nin mogow faga tuun, sabu an karira o ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra ko an tena foyi ke o ra. ²⁰ An bena min ke o fle nin ye: An bena o to yi, an te foyi ke o ra; ni o te, an bena Ala ta dimi lase an yere ma, sabu an karira o ye ka ban. ²¹ O ra, an tena o faga, nka o bena to ka logo tige, ani ka ji bi Izirayeli jama bee ye.» Jama pamogow ka o le fo.

²² Yosuwe ka Gabahonkaw wele k'a fo o ye ko: «Mun koson aw ka faninya tige ko aw bora yorojan, k'a soro aw be ni an ye yoro kelen na yan? ²³ Ayiwa, sisan koni, aw dangara. Aw si tena bo jonya ra fiyewu; aw bena to ka logo tige, ani ka ji bi ka ne ta Ala ta batoso ta baaraw ke.»

²⁴ Gabahonkaw ka Yosuwe jaabi ko: «I ta jonw tun k'a men ko Matigi Ala, aw ta Ala k'a fo a ta baaraden Musa ye ko a ye nin jamana bee di aw ma; ko aw nato, a bena nin jamana mogow bee faga ka bo aw na. Aw nako k'a to anw siranna aw na kosebe, ko aw bena na an faga. O koson an ka nin ko ke. ²⁵ Sisan, anw kera i ta le ye; min ka diya i ye, ani min ka ben i ma, i ye o ke an na.»

²⁶ Min tun fora Gabahonkaw ta ko ra, Yosuwe k'a ke ten. A ma o to Izirayelimogow boro; o ra o ma o faga. ²⁷ K'a ta o lon na, a ka o bla logotige ni jibi ra Izirayelimogow ye, ani ka Matigi Ala ta sarakajenifen ta baaraw ke. Ala ka yoro min ke a batoyoro ye, o tun be o baaraw ke o yoro le ra. Hali bi Gabahonkaw be o baara le ra.

10

Yosuwe ka Amorikaw ta masacew kere

¹ Zeruzalemu masace Adoni Sedeki k'a men ko Yosuwe ka Ayi dugu mina, k'a dugumogow haramuya ka o bee faga, ko a ka Ayi dugu masace faga, i n'a fo a ka Zeriko dugumogow ni a masace faga cogo min na. A k'a men fana ko Gabahonkaw tagara jengogonya don ka hera jini Izirayelimogow fe ka sigi o ce ra. ² O kibaroya ka siranyaba bla a ra; sabu Gabahon tun ye duguba le ye, i n'a fo masadugu tow. A tun ka bon ka teme hali Ayi dugu kan. A dugu ce w bee tun ye cefariw le ye fana. ³ O le koson Zeruzalemu masace Adoni Sedeki ka cira bla ka taga Heburon masace Hohamu fe, ka

dɔ ci ka taga Yarimuti masace PIRAMU fe, ka dɔ ci ka taga Lakisi masace Yafiya fe, ka dɔ ci ka taga Egilon masace Debiri fe, k'a fo o ye ko: ⁴ «Aw ye na ne deme ka Gabahonkaw kere, sabu o ka jɛnɔgonya don, ka hera jini ni Yosuwe ni Izirayelimogow ye.»

⁵ Ayiwa, a kera ten, Zeruzalemu masace, ani Heburon masace, ani Yarimuti masace, ani Lakisi masace, ani Egilon masace, olugu minw ye Amorikaw ta masace looru ye, olugu ka ɔgɔn lajen ka taga Gabahonkaw kama ni o ta kerekajama bee ye. O tagara o ta fanibonw lo Gabahon dugu korɔ ko o b'a kere. ⁶ Gabahonkaw ka cira bla ka taga Yosuwe fe a ta sigiyoro ra Giligali. O k'a fo Yosuwe ye ko: «Sabari, i kana i ta jonw to o kelen na; i teliya ka na an fe, ka na an kisi. Na an deme, sabu Amorikaw ta masace minw signin be kuruyorow ra, olugu bee ka ɔgɔn lajen ka na an kama.»

⁷ Yosuwe ka o men minke, a bora Giligali, a ni a ta kerekedenw bee, ani cefariw bee. ⁸ Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «I kana siran o ja fiyewu, ne bena a to i ye se sorɔ o kan; o si tena se ka lo i ja.»

⁹ Yosuwe ni a ta kerekedenw bora Giligali; o ka su bee ke tagama ra, ka na bara Amorikaw ra. ¹⁰ Matigi Ala ka Amorikaw ta kerekedenw ja wuri, ka o bee jagami ɔgɔn na Izirayelimogow ja. Izirayelimogow ka o kere ka mogɔ caman faga o ra Gabahon dugu kere fe. Izirayelimogow ka o gben ka taga Beti Horon dugu yelensira fe, ka o gben tuun ka taga fo Azeka, ani Makeda dugu fan fe, ka o faga. ¹¹ Ka Amorikaw borito to Izirayeli ta kerekedenw ja ka taga Beti Horon jigijigi fe, Matigi Ala ka sanbere belebele dow bo san fe ka o benben Amorikaw kan. O sanberew benna o kan fo ka taga se Azeka, ka o caman faga; sanbere ka mogɔ minw faga, o cayara ka teme Izirayelimogow yere ta mogɔ faganinw kan.

¹² Lon min Matigi Ala ka Amorikaw don Izirayeli ta kerekedenw boro, Yosuwe kumana Matigi Ala fe o lon na, Izirayeli ta kerekedenw bee ja na. A ko:

«Tere, i lo Gabahon dugu kunna!

Karo, ele lonin ye to Ayalon kenegbe kunna!»

¹³ Tere lora,

karo lonin tora a no ra,

fo Izirayelimogow ka o yere monɛbo o juguw ra.

O kow le sebera Mogɔ terennin ta Kitabu konɔ.

Tere lonin tora sankolo cemance ra, ka tere kelen wagati ke ka sorɔ ka ben. ¹⁴ O ko ɔgɔn ma deri ka ke ka ye fiyewu, a fana ɔgɔn ma ke tuun, ko adamaden ka min fo, Matigi Ala sonna ka o ke. O kera, sabu Matigi Ala yere le tun be kere kera Izirayelimogow ye.

Yosuwe ka masace looru faga

¹⁵ Ayiwa, o ko, Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee kɔsegira o ta sigiyoro ra Giligali. ¹⁶ Nka Amorikaw ta masace looru tun borira ka taga dogo Makeda dugu kuruwo dɔ konɔ. ¹⁷ O nana a fo Yosuwe ye ko: «Amorikaw ta masace looru dogonin be Makeda kuruwo dɔ konɔ.»

¹⁸ Yosuwe k'a fo a ta mogow ye ko: «Aw ye taga kabakuru belebeleba dow ke ka kuruwo datugu, ka mogɔ dow bla o ye o korosi. ¹⁹ Nka aw kana lo ka mɛɛn yi, aw ye gban aw juguw ko ka sira tige o ja, janko o kana se ka don o ta dugu koorininw na; sabu Matigi Ala, aw ta Ala bena a to aw ye se sorɔ o kan ka o don aw boro.»

²⁰ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw ka cenriba la Amorikaw kan, ka se sorɔ o bee kan. Mogɔ dama dama minw bosira, olugu borira ka taga dogo

o ta dugu barakamanw kɔnɔ. ²¹ Ayiwa, o kɔ, Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ kɔsegira hɛra ra Yosuwe fɛ o sigiyɔrɔ ra Makeda. K'a ta o lon, o jamana ra, mɔgɔ si ma kɛrɛ kɛ ni Izirayelimɔgɔw ye tuun.

²² O kɔ, Yosuwe ko: «Sisan aw ye taga kuruwo dayɛlɛ ka Amɔrikaw ta masacɛ looru labɔ ka na ni o ye ne fɛ.» ²³ Yosuwe ka min fɔ, o ka o kɛ. O ka masacɛ looru labɔ kuruwo kɔnɔ, ka na ni o ye Yosuwe fɛ: Zeruzalemu masacɛ ni Heburɔn masacɛ ni Yarimuti masacɛ ni Lakisi masacɛ ni Egilɔn masacɛ. ²⁴ O sera ni o masacɛw ye Yosuwe fɛ minke, a ka Izirayeli cɛw bɛɛ wele ka na. Kerekuntigi minw tun tagara ni Yosuwe ye kɛrɛ ra, a k'a fɔ olugu ye ko: «Aw ye gbara ka na aw senw la nin masacɛw kan na.» O nana o senw la masacɛw kan na. ²⁵ Yosuwe k'a fɔ o ye ko: «Aw kana siran, aw ja kana tige! Aw ye jija, ka aw ja gbɛlɛya! Sabu aw bɛna kɛrɛ kɛ ni aw juguw min o min ye, Matigi Ala bɛna a to aw ye se sɔrɔ olugu bɛɛ kan nin cogo le ra.»

²⁶ Yosuwe ka o masacɛw faga, ka o su dulon yiri looru ra. O dulonnin tora yiri ra fɔ ka taga wulada se. ²⁷ O kɔ, terebenda fɛ, Yosuwe k'a fɔ ko o ye o suw lajigi ka bɔ yiri ra. O tun dogora kuruwo min kɔnɔ, o ka o lajigi ka taga o suw firi o kuruwo kɔnɔ. O ka kabakuru belebeleba dɔw kɛ ka a donda datugu. Hali bi o kabakurubaw bɛ yi.

Jamana worduguyanfan ta duguw

²⁸ O lon kelen bɛɛ ra, Yosuwe ni a ta kerekedenw ka Makeda dugu kɛrɛ ka se sɔrɔ a kan, k'a mɔgɔw faga. O ka Makeda masacɛ ni a dugumɔgɔw bɛɛ faga. O ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. Yosuwe ka min kɛ Zeriko masacɛ ra, a ka o jɔgɔn le kɛ Makeda masacɛ ra.

²⁹ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bɔra Makeda jɔgɔn fɛ ka taga Libina dugu kɛrɛ. ³⁰ Matigi Ala ka Libina dugu ni a masacɛ fana di Izirayeli ta kerekedenw ma. O ka Libina dugumɔgɔw bɛɛ faga; o ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. Yosuwe ka min kɛ Zeriko masacɛ ra, a ka o jɔgɔn le kɛ Libina masacɛ ra.

³¹ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ bɔra Libina jɔgɔn fɛ ka taga Lakisi. O sera yi minke, o ka o ta fanibonw lo dugu ja fɛ, ka Lakisi dugu kɛrɛ. ³² Kɛrɛ tere flanan na, Matigi Ala ka Lakisi dugumɔgɔw di Izirayeli ta kerekedenw ma, o ka o faga ni kerekemuru ye. O ka Lakisi dugumɔgɔw bɛɛ faga, k'a kɛ i n'a fɔ o tun ka Libina dugu kɛ cogo min na. ³³ Gezeri dugu masacɛ Horamu tagara ko a bɛ taga Lakisi dugumɔgɔw dɛmɛ. Nka Yosuwe ni a ta kerekɛjama ka ale fana ni a ta mɔgɔw bɛɛ faga, a ma mɔgɔ si to a ye bɔsi.

³⁴ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ bɔra Lakisi jɔgɔn fɛ ka taga Egilɔn; o sera yi minke, o ka o ta fanibonw lo dugu ja fɛ, ka Egilɔn dugu kɛrɛ. ³⁵ O lon kelen bɛɛ ra, Yosuwe ka se sɔrɔ Egilɔn dugu kan, a k'a dugumɔgɔw bɛɛ faga. Yosuwe ka o bɛɛ faga o lon yɛrɛ ra, ka o kɛ i n'a fɔ a tun ka Lakisi dugu kɛ cogo min na.

³⁶ Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ bɔra Egilɔn jɔgɔn fɛ ka taga Heburɔn dugu kɛrɛ. ³⁷ Yosuwe ni a ta kerekedenw ka se sɔrɔ Heburɔn dugu kan; o k'a masacɛ ni a ta dugumɔgɔw bɛɛ faga, ani Heburɔn ta dugumisenw ni o dugumɔgɔw bɛɛ. O ma mɔgɔ si to a ye bɔsi. O ka o kɛ i n'a fɔ o tun ka Egilɔn dugu kɛ cogo min na. Yosuwe ka Heburɔn dugu ni a dugumɔgɔw bɛɛ halaki pewu.

³⁸ O kɔ, Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ kɔsegira ka taga Debiri dugu kɛrɛ. ³⁹ Yosuwe ka Debiri dugu ni a masacɛ ni a dugumisenw bɛɛ

mina, ka o faga ni kerekemuru ye. A k'a dugumogow bee halaki pewu; a ma mogow si to a ye bosi. Yosuwe ka min ke Heburon ni Libina ni o masacew ra, a ka o jogon le ke Debiri ni a masace ra.

⁴⁰ Yosuwe ka se sorow o jamana bee kan: kuruyorow, ani woroduguyanfan kongokolon, ani jamana dugumayanfan, ani kongori yorow. A ka se sorow o yorow ni o masacew bee kan. A ka o bee faga, a ma mogow si to a ye bosi. Fen o fen be nenekiri, Yosuwe ka o bee halaki pewu, i n'a fo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun k'a fo cogo min na. ⁴¹ Yosuwe ka o siyaw kere, ka o faga, k'a ta Kadesi Barineya ka taga a bla Gaza, ani yorow to min be damina Goseni ka taga a bla fo Gabahon. ⁴² Yosuwe sera ka o jamana ni o masacew bee mina o wagati kelen na, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le tun be kere kera Izirayelimogow ye. ⁴³ O ko, Yosuwe ni Izirayeli ta kerekedenw bee kosegira o sigiyorow ra Giligali.

11

Yosuwe ka masace caman kere

¹ Hazori dugu masace min ye Yaben ye, ale ka o kow men minke, a ka ciraden dow ci ka taga Madon dugu ta masace Yobabu fe, ka dow ci ka taga Simiron dugu masace fe, ka dow ci ka taga Akisafu dugu masace fe. ² A ka ciraden dow ci ka taga sahiliyanfan masacew fe kuruyorow ra, ka dow ci ka taga Kinereti jiba woroduguyanfan masacew fe Zuriden kenegbeyorow ra, ka dow ci ka taga jamana dugumayanfan na, ka dow ci ka taga Dori mara ta kuruyorow ra terebenyanfan na. ³ A ka ciraden dow ci ka taga Kanaanakaw fe, minw siginin be tereboyanfan na, ani minw siginin be terebenyanfan na; a ka dow ci ka taga Amorikaw fe, ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Yebusika minw siginin be kuruyorow ra, ani Hevika minw siginin be Herimon kuruw jukoro, Misipa jamana ra. ⁴ O masacew ni o ta kerekedenw bee bora kere kama; o tun kera jama caman le ye, ka caya i n'a fo kogojida kenken. So caman ani sowotoro caman tun be o fe. ⁵ O masacew bee benna kelen ma, ka na jogon lajen Meromu jida korow, ko o be Izirayelimogow kere.

⁶ Matigi Ala k'a fo Yosuwe ye ko: «I kana siran o na fiyewu; sabu sini jogontumasi, ne bena o bee di aw ma, aw bena se sorow o kan, ka o bee faga. Aw bena o ta sow senfasaw tige, ka tasuma don o ta sowotorow ra.»

⁷ Ayiwa, Yosuwe ni a ta kerekedenw tagara bara o ra Meromu ji da ra ka ben o ce ra, ka o kere. ⁸ Matigi Ala ka o don Izirayelimogow boro. Izirayeli ta kerekedenw sera o ra, ka o gben ka taga se fo Sidon duguba ma; o ka o gben tuun ka taga se fo Misirefoti Mayimu yorow ra, ka o gben tuun ka taga se fo Misipa kenegbe ra tereboyanfan na. O ka o bee faga, hali mogow kelen ma bosi. ⁹ Yosuwe ka o ke i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; a ka o ta sow senfasaw tige, ka o ta sowotorow bee jeni.

Yosuwe ka Hazori dugu kere

¹⁰ O sekoto, o wagati kelen na, Yosuwe ni a ta kerekedenw ka Hazori dugumogow kere ka se sorow o kan, ka o ta masace faga. Fofofolo, Hazori dugu le tun ye o yorow jamanaw bee ta duguba ye. ¹¹ O ka Hazori dugumogow bee faga ni kerekemuru ye; mogow o mogow tun be dugu kono, o ka o bee haramuya ka o bee halaki. Fen o fen be nenekiri, o ka o bee faga; o ko, o ka tasuma don dugu ra.

¹² Yosuwe ka o masacew bɛɛ mina, ani o ta duguw. A ka o bɛɛ faga, ka o ta duguw bɛɛ halaki, i n'a fɔ Matigi Ala ta baaraden Musa tun k'a fɔ cogo min na. ¹³ Dugu minw siginin tun bɛ kongoriw kan, Izirayelimɔgɔw ma o duguw si jeni, ni Hazɔri dugu tɛ. Yosuwe ka Hazɔri dugu dɔɔn le jeni. ¹⁴ Izirayeli ta kerekedenw ka o dugumɔgɔw ta naforow ni o ta beganw bɛɛ ta. Nka o ka dugumɔgɔw bɛɛ faga ka o ban; fɛn o fɛn bɛ nɛnɛkiri, o ma o si to nin na. ¹⁵ Matigi Ala tun ka ci minw fɔ a ta baaraden Musa ye, Musa fana tun ka o bɛɛ fɔ Yosuwe ye. Yosuwe ka o ciw bɛɛ kɛ. Matigi Ala tun ka ci o ci fɔ Musa ye, a ka o bɛɛ kɛ a cogo ra.

Yosuwe ka jamana tɔ bɛɛ mina

¹⁶ Ayiwa, Yosuwe ka se sɔɔɔ o jamana bɛɛ kan o cogo le ra: kuruyɔɔɔw, ani woroduguyanfan, ani Goseni mara, ani jamana dugumayanfan, ani Zuriden kenɛgbɛyɔɔɔw, ani kuruyɔɔɔ minw bɛ sahiliyanfan na, ani Izirayeli ta kuruyɔɔɔw, ani a dugumayanfan yɔɔɔw, ¹⁷ ani k'a ta Halaki kuru ra, Seyiri mara fan fɛ, ka taga se fɔ Bahali Gadi dugu ma, Liban jamana kenɛgbɛ kan, Herimɔn kuru jukɔɔɔ. Yosuwe ka se sɔɔɔ o masacew bɛɛ kan ka o bɛɛ faga. ¹⁸ Yosuwe ka wagatijan kɛ kɛɛ ra ni o masacew ye. ¹⁹ Dugu si ma jɛnɔɔɔɔɔɔɔɔ don ka hɛra jini ni Izirayelimɔgɔw ye ni Hevikaw tɛ, o minw tun siginin bɛ Gabahɔn. Izirayelimɔgɔw ka dugu tɔw bɛɛ kɛɛ le ka se sɔɔɔ o kan. ²⁰ Sabu Matigi Ala le tun ka o dugumɔgɔw jusukun gbeleya, k'a to o ye Izirayelimɔgɔw kɛɛ, janko Izirayelimɔgɔw ye o bɛɛ halaki, o kana makari o si ra; o ye o bɛɛ halaki i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

²¹ O wagati kelen na, Yosuwe tagara Anakikaw* kɛɛ; minw siginin bɛ kuruyɔɔɔw ra, Heburɔn, ani Debiri, ani Anabu, ani Zuda kuruyɔɔɔw bɛɛ ra, ani Izirayeli kuruyɔɔɔw bɛɛ ra; Yosuwe ka o bɛɛ faga, ka o ni o ta duguw bɛɛ halaki.

²² Anakika si ma to Izirayeli jamana ra tuun, ni Gaza dugu ni Gati dugu ni Azidɔdi dugu taw tɛ. ²³ A kera ten, Yosuwe ka o jamanaw bɛɛ mina, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na. O kɔ, Yosuwe ka o jamana taran Izirayelimɔgɔw ra, k'a kɛ o sigiyɔɔɔ ye, gba bɛɛ ni a ta yɔɔɔ. O kɔ, jamana tora hɛra ra, o ma kɛɛ kɛ o wagati ra tuun.

12

Izirayelimɔgɔw ka masace minw faga Musa ta tere ra

¹ Izirayelimɔgɔw tun ka se sɔɔɔ masace dɔw kan Zuriden ba ja dɔ kan, terebɔyanfan na, ka o ta jamana mina o ra. O masacew ta jamana tun bɛ damina Arinɔn kɔ ra, ka taga se fɔ Herimɔn kuru ma, ani Zuriden kenɛgbɛ terebɔyanfan bɛɛ. ² O masace fɔlɔ tɔgɔ tun ye kɔ Sihɔn, Amɔrikaw ta masace tun lo. A siginin tun bɛ Hesibɔn. A tun bɛ jamana minw mara, o tun bɛ damina Aroweri ra, ka taga se Arinɔn kɔ kenɛgbɛ tarance bɛɛ ra. Galadi mara tarance fana tun ye a ta ye, ka taga se fɔ Yabɔki kɔ ma. O yɔɔɔ le ye a ta jamana ni Amɔnkaw ta jamana dan ye. ³ Zuriden kenɛgbɛ terebɔyanfan fana tun bɛ a ta mara ra, ani Kinereti jiba terebɔyanfan, ka taga sahiliyanfan na, ka taga se fɔ Kɔgɔji sanin ma, Beti Yesimɔti kɛɛ fɛ. Yɔɔɔ min fana tun bɛ Pisiga kuru jukɔɔɔɔɔ ra, woroduguyanfan na, o fana tun ye a ta mara ye. ⁴ Masace tɔ kelen tɔgɔ tun ye kɔ ɔgi, ale tun ye

* **11:21** 11.21 Anakikaw tun ye mɔgɔ belebele jamijan dɔw ye (Sariya 2.10-11; Kititigɛbagaw 1.20).

Refayikaw ta siya ta mogo laban do ye. A tun be Basan mara le kunna. A tun be sigi Asitaroti dugu kono walama Edereyi dugu kono. ⁵ A ta mara tun ye Herimon kuru ye, ani Salika mara, ani Basan jamana yoro bee, ka taga se fo Gesurikaw ni Mahakakaw ta jamana koro; ani Galadi jamana tarance, ka taga a bla fo Hesibon masace Sihon ta masadugu koro.

⁶ Matigi Ala ta baaraden Musa ni Izirayelimogow tun ka se soro o masacew le kan ka o faga. Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka o jamanaw taran Ruben ni Gadi ni Manase ta gba tarance ra.

Izirayelimogow ka masace minw faga Yosuwe ta tere ra

⁷ Ayiwa, Yosuwe ni Izirayelimogow ka se soro masace dow kan fana, Zuriden ba terebenyanfan na. O masacew ta mara le tun ye Liban kenegbe ye, k'a damina Baali Gadi, sahiliyanfan na, ka taga se fo Halaki kuru ma, min be Seyiri kere fe, woroduguyanfan na. Yosuwe ka o jamanaw taran Izirayelimogow ra, gba bee ni a ta yoro. ⁸ O yorow tun ye kuruyorow le ye, ani jamana dugumayanfan yorow, ani Zuriden kenegbe, ani kongori yorow, ani kongokolon, ani woroduguyanfan kongokolon. Hetikaw, ani Amorikaw, ani Kanaanakaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw le tun siginin be o jamanaw ra.

⁹ Izirayelimogow ka se soro masace minw kan, olugu fle nin ye: Zeriko masace, ani Ayi min be Beteli koro, o masace, ¹⁰ ani Zeruzalemu masace, ani Heburon masace, ¹¹ ani Yarimuti masace, ani Lakisi masace, ¹² ani Egilon masace, ani Gezeri masace, ¹³ ani Debiri masace, ani Gederi masace, ¹⁴ ani Horiama masace, ani Aradi masace, ¹⁵ ani Libina masace, ani Adulamu masace, ¹⁶ ani Makeda masace, ani Beteli masace, ¹⁷ ani Tapuwa masace, ani Heferi masace, ¹⁸ ani Afeki masace, ani Lasaron masace, ¹⁹ ani Madon masace, ani Hazori masace, ²⁰ ani Simeron Meron masace, ani Akisafu masace, ²¹ ani Tanaki masace, ani Megido masace, ²² ani Kedesi masace, ani Yokinamu min be Karimeli kuru koro, o masace, ²³ ani Dori min be kuru kan, o masace, ani Goyimu min be Giligali yoro koro, o masace, ²⁴ ani Tirisa masace. O bee lajennin kera masace bisaba ni kelen ye.

13

Jamana minw ma mina fol

¹ Ayiwa, Yosuwe tun ka sijan soro; a tun korora kosebe. Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Sisan i ka sijan soro, i korora kosebe; k'a soro i ka kan ka jamana minw kere ka o mina, o belen ka ca. ² Jamana minw belen tora, o ye Filisikaw ta jamana bee ye, ani Gesurikaw ta jamana bee; ³ ani k'a damina Sihori ko ra, min be woyo ka teme Misiran jamana kere fe, ka taga se fo Ekuron dugu koro, sahiliyanfan na. O yoro bee be jate Kanaana jamana do le ye. Filisikaw ta masadugu looru be yi le. O ye Gaza dugu ye, ani Azidodi dugu, ani Asikalon dugu, ani Gati dugu, ani Ekuron dugu, ka Avikaw ta mara fana fara o kan, woroduguyanfan na; ⁴ ani k'a ta woroduguyanfan na, aw ka kan ka Kanaanakaw ta jamana bee mina fana; o be damina Mehara, min ye Sidonkaw ta mara ye, ka taga se fo Afeki dugu ra, Amorikaw ta jamana dan na. ⁵ Gebali jamana fana b'a ra, ani Liban jamana min be tereboyanfan na, ani k'a ta Bahali Gadi mara ra, min be Herimon kuru jukoro, ka taga se fo Hamati dugu koro. ⁶ Kuruyoro min

be Liban jamana ni Misirefoti Mayimu ko ce, o fana b'a ra; o mogow ye Sidonkaw ye.

«Ni Izirayelimogow nana don jamana konɔ ka se jamana yoro min na, ne yere bena o yoro mogow ghen ka bo o na. I bena jamana taran Izirayelimogow ra, k'a ke o ta yoro ye; ni ne ka yoro min yira ko o ye di gba min ma, i be o di o ma, i n'a fo ne tuun k'a fo i ye cogo min na.

⁷ «Ayiwa, sisan i ye nin jamana taran Izirayelimogow ta gba kononton to ra, ani Manase ta gba tarance to kelen.»

Izirayelimogow minw tora Zuriden terebyanfan na

⁸ Ayiwa, Ruben ta gba, ani Gadi ta gba, ani Manase ta gba tarance tun ka o ninyoro soro ka ban Zuriden ba terebyanfan na; Matigi Ala ta baarden Musa tun ka olugu ta yoro di o ma ka ban Zuriden ba ko fe yi. ⁹ Aroweri dugu min be Arinon ko da ra, ani dugu min be o yoro dingakonoyoro cemance ra, o jamana tun be damina yi le. Medeba kenegbeba bee, ka taga se fo Dibon dugu ma, o yoro tun b'a ra. ¹⁰ Amorikaw ta masace Sihon min tun siginin be Hesibon, ani a ta mara tun be taga se fo Amonkaw ta jamana koro, ale ta duguw fana tun b'a ra. ¹¹ Galadi jamana fana tun b'a ra, ani Gesuri mara, ani Mahakakaw ta mara, ani Herimon kuru, ani Basan mara bee, fo ka taga se Salika mara ra. ¹² Masace Ogi min tun ye Refayikaw ta siya mogo laban do ye, ni a tun siginin be Asitaroti ni Edereyi, Basan mara ra; ale ta jamana fana tun b'a ra.

Musa ka o masacew le kere, ka se o ra, ka o ta jamana mina o ra.

¹³ Nka Izirayelimogow ma Gesurikaw ni Mahakakaw ghen. O le koson hali bi, Gesurikaw ni Mahakakaw siginin be ni Izirayelimogow ye.

¹⁴ Musa ma yoro do di Levi ta gba le ma; sabu saraka minw be jeni Matigi Ala ye, Levi ta gba ta ninyoro bena bo o sarakaw le ra i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Yoro min dira Ruben ta mogow ma

¹⁵ Musa tun ka jamana do di Ruben ta mogow ma, gba bee ni a ta yoro. ¹⁶ Aroweri dugu min be Arinon ko da ra, ani dugu min be o dingakonoyoro ra, o ta jamana tun be damina yi le; Medeba kenegbeba bee tun b'a ra fana, ¹⁷ ani Hesibon dugu, ani dugu minw bee be o kenegbeyoro ra; o duguw le ye Dibon ye, ani Bamoti Baali, ani Beti Baali Meyon, ¹⁸ ani Yahasi, ani Kedemoti, ani Mefaati, ¹⁹ ani Kiriayatayimu, ani Sibima, ani Sereti Asahari min be kuru kan, ka na sin dingakonoyoro ma, ²⁰ ani Beti Pehori, ani Pisiga kuruw, ani Beti Yesimoti. ²¹ Ka fara o duguw kan, Amorikaw ta masace Sihon min tun be Hesibon, ale ta jamana bee tun ye Ruben ta mogow ta ye. Musa tun ka masace Sihon kere ka se soro a kan, ani Madiyan jamana kuntigiw. O kuntigiw tun be masace Sihon ta fanga le koro. O kuntigiw togow le tun ye ko Evi, ani Rekemu, ani Suri, ani Huri ni Reba. Olugu tun siginin be jamana konɔ. ²² Izirayelimogow tun ka lagberikebaga Balamu, Behori dence faga ni kerekemuru ye o wagati le ra fana. ²³ Zuriden ba le tun ye Ruben ta mogow ta jamana dan ye terebenyanfan na. Nin yorow, ani nin duguw le kera Ruben ta mogow ninyoro ye, a dugubaw, ani a dugumisenw, gba bee ni a ta yoro.

Yoro min dira Gadi ta mogow ma

²⁴ Musa tun ka jamana taran ka yoro do di Gadi ta mogow fana ma, gba bee ni a ta yoro. ²⁵ Yazeri dugu tun be o ta jamana ra, ani Galadi mara ta duguw bee, ani Amonkaw ta jamana tarance, ka taga se fo Aroweri dugu

ma, Raba dugu kɔrɔ. ²⁶ A bonya tun be ta fɔ Hesibɔn, ka taga se fɔ Ramati Misipa ni Betonimu duguw ma. A tun be ta fana Mahanayimu, ka taga se fɔ Debiri dugu kɔrɔ. ²⁷ Dugu minw be kurufurance ra, olugu fana tun b'a ra; o duguw le ye Beti Haramu ye, ani Beti Nimira, ani Sukɔti, ani Safɔn; o yɔrɔ beɛ tun ye masace Sihɔn ta mara le ye, min tun siginin be Hesibɔn. A ta mara tun be damina Zuriden ba ra, ka taga se fɔ Kinereti jiba dan na, Zuriden ba fan dɔ fe, terebɔyanfan na. ²⁸ Nin yɔrɔw, ani nin duguw le kera Gadi ta mɔgɔw ninyɔrɔ ye, a dugubaw, ani a dugu fitiniw, gba beɛ ni a ta yɔrɔ.

Yɔrɔ min dira Manase ta gba tarance ma

²⁹ Ayiwa, Musa tun ka jamana taran ka yɔrɔ dɔ di Manase ta gba tarance kelen mɔgɔw ma fana, gba beɛ ni a ta yɔrɔ. ³⁰ Olugu ta jamana tun be damina Mahanayimu dugu le ra; Basan mara beɛ tun b'a ra, ani Basan masace ɔgi ta jamana beɛ, ani Yahiri ta dugumisen biwɔrɔ min be Basan mara ra, ³¹ ani Galadi jamana tarance, ani Asitarɔti dugu, ani Edereyi dugu. O duguw tun ye Basan masace ɔgi ta masadugukɔrɔw le ye. O yɔrɔ dira Manase dence Makiri ta mɔgɔw tarance ma, o beɛ ni o ta yɔrɔ.

³² Musa ka o jamana taran k'a to Mohabu kenegbe ra, Zuriden ba kɔ fe, Zeriko dugu na fe, terebɔyanfan na. ³³ Musa ma yɔrɔ dɔ di Levi ta mɔgɔw ma. Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le kera olugu ninyɔrɔ ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ o ye cogo min na.

14

Zuriden terebenyanfan jamana

¹ Kanaana jamana min be Zuriden terebenyanfan na, o taranna cogo min na k'a di Izirayelimɔgɔw ma, o le ye nin ye. Sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni Izirayeli ta gbatigiw, olugu le ka jamana taran o ce. ² Ni Ala ka yɔrɔ min yira, ko a ye di gba min ma, o be o di o ma, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na. O ka o le ke ka Izirayeli ta gba konɔntɔn ni Manase ta gba tarance tɔ kelen ta yɔrɔw di o ma.

³ Musa tun ka yɔrɔ dɔ di gba fla ma, ani Manase ta gba tarance kelen ma Zuriden ba fan dɔ fe. A tun ma yɔrɔ si di Levi ta mɔgɔw le ma. ⁴ Yusufu dencew Manase ni Efrayimu, olugu le tun taranna ka ke gba fla ye. Musa ma dugukolo dɔ di Levi ta mɔgɔw le ma jamana kɔnɔ. A ka dugu dama dama le di o ma, ka o ke o sigiyɔrɔw ye, ani o duguw laminiw, ka o ke o ta beganw ani o ta borofenw marayɔrɔw ye.

⁵ Matigi Ala tun ka ci minw fɔ Musa ye, Izirayelimɔgɔw ka jamana taran ka kaɲa ni o ciw le ye, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na.

Heburɔn dugu dira Kalebu ma

⁶ Lon dɔ, Zuda ta mɔgɔ dow nana Yosuwe fe Giligali. Yefune dence Kalebu min ye Kenazi ta mɔgɔ dɔ ye, ale fana tun ye o mɔgɔw dɔ ye. Ale le ka kuma ta k'a fɔ Yosuwe ye ko: «Wagati min na an tun be Kadesi Barineya, Matigi Ala tun ka min fɔ ele ni ne ta ko ra a ta jonce Musa ye, i hakiri be o ra ke! ⁷ Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka ne ci wagati min na ka bɔ Kadesi Barineya, ko ne ye na nin jamana fle dogo ra, o wagati ra, ne si tun ye sanji binaani. Ne sekɔra ka taga minke fana, ne ka min ye, ne tagara o lakari a ye ka kaɲa ni can ye. ⁸ K'a sorɔ ne balema minw tun tagara ni ne ye, olugu ka farifagakumaw le fɔ mɔgɔw ye ka o lasiran gbansan. Nka Matigi Ala, ne ta Ala tun ka min fɔ, ne koni tugura o le kɔ.

⁹ Ayiwa, o lon na, Musa karira ne ye; a k'a fɔ ne ye ko: <I tagara jamana min flɛ, o jamana le bɛna kɛ ele ni i ta denw ta yɔrɔ ye wagati bɛɛ, sabu Matigi Ala, ne ta Ala ka min fɔ, i ka o sira bɛɛ tagama ka ja.> ¹⁰ Ayiwa, sisan a ye nin ye, Matigi Ala ka ne to si ra fɔ ka na se bi ma, i n'a fɔ a k'a layiri ta ne ye cogo min na. Wagati min Ala tun ka o kuma fɔ Musa ye, ka Izirayelimɔgɔw to kongo kɔnɔ, san binaani ni looru le bɛ o wagati ni bi cɛ. Ayiwa, bi ne si ye san biseegi ni looru. ¹¹ Nka baraka belɛn bɛ ne ra hali bi, i n'a fɔ lon min na Musa ka ne ci. Fanga min tun bɛ ne ra o wagati ra, o fanga kelen le bɛ ne ra bi; ne belɛn bɛ se ka taga kɛrɛ ra, ne bɛ se ka ko bɛɛ kɛ. ¹² O ra, Matigi Ala tun ka nin kuruyɔrɔ min layiri ta ne ye fɔɔfɔɔ, o kuruyɔrɔ di ne ma. Ne tun k'a fɔ o wagati ra ko Anakikaw le bɛ o jamana ra. O ta dugu tun ye dugu belebele barakanw le ye. Nka ni Matigi Ala bɛ ni ne ye, ne bɛna o bɛɛ gbɛn, i n'a fɔ Matigi Ala yɛrɛ k'a fɔ cogo min na.»

¹³ Ayiwa, Yosuwe ka dugawu kɛ Yefune dɛncɛ Kalebu ye, ka Heburɔn dugu di a ma. ¹⁴ Yefune dɛncɛ Kalebu min tun ye Kenazi ta mɔgɔ dɔ ye, ale ka Heburɔn dugu sɔrɔ o cogo le ra, k'a kɛ a ta ye wagati bɛɛ, fɔ ka na se bi ma, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun ka min fɔ, a ka o sira bɛɛ tagama a cogo ra.

¹⁵ Heburɔn dugu tun bɛ wele fɔɔfɔɔ ko Kiriyati Araba*. Araba tun ye Anakikaw bɛmace dɔ le ye; a tɔgɔ tun bɔra ka tɛmɛ Anakika tɔw bɛɛ kan. Jamana tora hera ra, o ma kɛrɛ kɛ o wagati ra tuun.

15

Yɔrɔ min dira Zuda ta mɔgɔw ma

¹ Matigi Ala ka yɔrɔ min yira ko o ye kɛ Zuda ta mɔgɔw ta ye, gba bɛɛ ni a ta yɔrɔ. O yɔrɔ tun bɛ se fɔ Edomu jamana kɔrɔ, woroduguyanfan ni terebɔyanfan na. Zini kongokolon le tun bɛ a woroduguyanfan dan na. ² O cogo ra, woroduguyanfan na, a tun bɛ damina Kɔgɔji sanin dugumayanfan na, yɔrɔ min jasinnin bɛ woroduguyanfan kongokolon ma, ³ ka taga Akirabimu woroduguyanfan na, ka taga se Zini, ka taga Kadɛsi Barineya woroduguyanfan na, ka bɔ yi ka taga Hɛsiron, ka taga Adari, ka bɔ yi ka taga Karika; ⁴ a tun bɛ se fɔ Asimɔn, ka taga fɔ Misiran kɔ ra, ka taga se fɔ Kɔgɔjiba ma. O yɔrɔw le ye Zuda ta jamana dan ye woroduguyanfan na.

⁵ Terebɔyanfan na, a dan tun ye Kɔgɔji sanin ye, ka taga se fɔ Zuriden ba donyɔrɔ ma Kɔgɔji ra.

Sahiliyanfan na, a dan tun bɛ damina Zuriden ba donyɔrɔ ra kɔgɔji ra, ⁶ ka taga fɔ Beti Hogila, ka tɛmɛ Beti Araba sahiliyanfan na, ka taga se fɔ Rubɛn dɛncɛ Bohan ta kabakuru yɔrɔ ra; ⁷ ka taga fɔ Debiri, ka tɛmɛ Akɔri dingakonɔyɔrɔ ra, ka bɔ yi ka taga sahiliyanfan na, Giligali fan fɛ, Adumimu kɔrɔ, kɔ woroduguyanfan na, ka tɛmɛ ɛni Semɛsi kɔ kɛrɛ fɛ, ka taga se fɔ ɛni Rogeli; ⁸ ka bɔ yi ka tɛmɛ Beni Hinomu dingakonɔyɔrɔ ra, Yebusikaw ta kuru jigijigi woroduguyanfan na, Zeruzalemu dugu bɛ yɔrɔ min na, ka taga fɔ kuru kunna, kuru min bɛ Hinomu dingakonɔyɔrɔ ra, terebenyanfan na, Refayikaw ta kɛnɛgbɛ kɔrɔ, sahiliyanfan na; ⁹ ka bɔ o kuru ra ka taga fɔ Nɛfitoha ta bunun yɔrɔ ra, ka taga Efurɔn kuruyɔrɔw ta duguw ra, ka taga Bahala, min ye Kiriyati Yeharimu ye. ¹⁰ Ka bɔ Bahala, ka

* **14:15** 14.15 Kiriyati Araba, o koro ye ko: Araba ta dugu.

taga Seyiri kuruw fan fe, terebenyanfan na, ka taga teme Yeharimu kuru jigijigi sahiliyanfan na, min ye Kesalon ye, ka jigi ka taga Beti Semesi, ka taga teme Timina; ¹¹ ka taga Ekuron sahiliyanfan na, ka taga teme Sikiron, ka teme Bahala kuru jigijigi fe, ka taga se fo Yabineheli, ka taga laban Kogojiba ma.

¹² Terebenyanfan na, jamana dan tun ye Kogojiba le ye.

Ayiwa, Zuda ta jamana danw kera o yorow le ye, a woroduguyanfan ni a tereboyanfan ni a sahiliyanfan ni a terebenyanfan na, gba bee ni a ta a yoro.

¹³ Yosuwe ka Zuda mara yoro do di Yefune dence Kalebu ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Yosuwe ye cogo min na; a ka Kiriyati Araba dugu di a ma. O dugu togo lara Anakikaw bemace le ra, min togo tun ye ko Araba. O dugu le be wele fana ko Heburon. ¹⁴ Kalebu ka Anakikaw ta kuntigi saba ni o ta mogow gben ka bo o yoro ra. O kuntigiw togow le tun ye ko Sesayi ni Ahiman ni Talimayi. Anaki durujaw tun ye olugu le ye. ¹⁵ Kalebu bora yi ka taga Debiri dugumogow kama. Fofofolo Debiri dugu togo tun ye ko Kiriyati Seferi. ¹⁶ O wagati ra, Kalebu ko: «Ni mogow o mogow sera ka Kiriyati Seferi dugumogow kere, ka o ta dugu mina, ne bena ne denmuso Akisa furu o tigi ma.» ¹⁷ Kalebu dogoce Kenazi, o dence min togo ye Otiniyeli, ale ka o dugumogow kere, ka o ta dugu mina. Kalebu k'a denmuso Akisa furu a ma.

¹⁸ Akisa sera a ce ta so minke, a k'a fo a ce ye ko ale b'a fe ka yoro do daari a face fe. Akisa sera a face fe minke, a jigira ka bo a ta fali kan. Kalebu k'a pininka ko: «A be di?» ¹⁹ Akisa ko: «Sabari ka ja ne ma. Bunun dow di ne ma, sabu i ka jamana min di ne ma woroduguyanfan na, ji te o yoro ra.» Kalebu ka bunun dow di a ma sanfeyorow ra, ani dugumayorow ra fana.

²⁰ Zuda ta mogow ka yoro min soro, o le kera nin ye, gba bee ni a ta yoro.

Zuda ta duguw

²¹ Dugu minw tun be Zuda ta jamana dan na, woroduguyanfan kongokolon na, Edomu jamana koro, o duguw fle nin ye: Kabiseli, ani Ederi, ani Yaguri ²² ani Kina, ani Dimona, ani Adada, ²³ ani Kedesi, ani Hazori, ani Itina, ²⁴ ani Zifu, ani Telemu, ani Behaloti, ²⁵ ani Hazori Hadata, ani Keriyoti Hesiron, min ye Hazori ye; ²⁶ ani Aman, ani Sema, ani Molada, ²⁷ ani Hasari Gada, ani Hesimon, ani Beti Paleti, ²⁸ ani Hasari Suwali, ani Beri Seba, ani Bizotiya, ²⁹ ani Bahala, ani Iyimu, ani Asemu, ³⁰ ani Elitoladi, ani Kesili, ani Horima, ³¹ ani Sikilagi, ani Madimana, ani Sansana, ³² ani Lebahoti, ani Silimu, ani Ayini, ani Rimon. O bee kera dugu mugan ni kononton, ani o dugumisenw.

³³ Dugu minw tun be jamana dugumayanfan na, o duguw fle nin ye: Esitaholi, ani Soreha, ani Asina, ³⁴ ani Zanoa, ani Eni Ganimu, ani Tapuwaki, ani Enamu, ³⁵ ani Yarimuti, ani Adulamu, ani Soko, ani Azeka, ³⁶ ani Sarayimu, ani Aditayimu, ani Gedera, ani Gederotayimu. O kera dugu tan ni naani, ani o dugumisenw.

³⁷ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Zenan, ani Hadasa, ani Migidali Gadi, ³⁸ ani Dilehani, ani Misipa, ani Yokiteli, ³⁹ ani Lakisi, ani Bosikati, ani Egilon, ⁴⁰ ani Kabon, ani Lamasi, ani Kitilisi, ⁴¹ ani Gederoti, ani Beti Dagon, ani Naama, ani Makeda. O kera dugu tan ni woro, ani o dugumisenw.

⁴² Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Libina, ani Eteri, ani Asan, ⁴³ ani Ifita, ani Asina, ani Nesibu, ⁴⁴ ani Keyila, ani Akizibu, ani Maresa. O kera dugu kōnōntōn, ani o dugumisenw.

⁴⁵ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Ekurōn ni a kerēfeduguw, ani a dugumisenw. ⁴⁶ Dugubaw ni dugumisen dōw fana tun bē Azidōdi dugu lamini na, Ekurōn ni Kōgōjiba cē, ⁴⁷ ani Azidōdi ni a kerēfeduguw, ani a dugumisenw, ani Gaza ni a kerēfeduguw, ani a dugumisenw, fō ka taga se Misiran kō ma, ani ka taga a bla fō Kōgōjiba ma. O le kera a dan ye.

⁴⁸ Dugu minw tun bē jamana kuruyōrōw ra, o tōgōw ye nin ye: Samiri, ani Yatiri, ani Soko, ⁴⁹ ani Dana, ani Kiriyati Sana, min tōgō ye fana ko Debiri, ⁵⁰ ani Anabu, ani Esitemo, ani Animu, ⁵¹ ani Goseni ni Holōn, ani Gilo. O kera dugu tan ni kelen, ani a dugumisenw.

⁵² Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Araba, ani Duma, ani Esani, ⁵³ ani Yanumu, ani Beti Tapuwa, ani Afeka, ⁵⁴ ani Humita, ani Kiriyati Araba, min bē wele fana ko Heburōn, ani Sihōri. O kera dugu kōnōntōn, ani o dugumisenw.

⁵⁵ Dugu minw farara o kan, o ye: Mahōn, ani Karimeli, ani Zifu, ani Yuta, ⁵⁶ ani Zizireli, ani Yokidehamu, ani Zanoha, ⁵⁷ ani Kahini, ani Gibeha, ani Timina. O kera dugu tan, ani o dugumisenw.

⁵⁸ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Haluli, ani Beti Suri, ani Gedōri, ⁵⁹ ani Marati, ani Beti Anōti, ani Elitekōni. O kera dugu wōrō, ani a dugumisenw.

⁶⁰ Dugu minw farara o kan tuun, o ye: Kiriyati Baali, min bē wele ko Kiriyati Yeharimu, ani Raba. O kera dugu fla, ani o dugumisenw.

⁶¹ Dugu minw tun bē kongokolon kōnō, o duguw ye nin ye: Beti Araba, ani Midini, ani Sekaka, ⁶² ani Nibisan, ani Iri Hamela, ani Eni Gedi. O kera dugu wōrō, ani o dugumisenw.

⁶³ Yebusika minw tun siginin bē Zeruzalemu, Zuda ta mōgōw ma se ka olugu gbēn. O kosōn Yebusikaw ni Zuda ta mōgōw sigira jōgōn fē Zeruzalemu fō ka na se bi ma.

16

Yusufu dencew ta mōgōw ta jamana

¹ Matigi Ala ka yōrō min yira ko o ye kē Yusufu dencew ta mōgōw ta yōrō ye, o yōrō tun bē damina Zuriden ba ra, Zeriko dugu kōrō, Zeriko dugu bununw terebōyanfan na, ka bō yi ka tēme ka taga kongokolon cēci, ka taga se fō Beteli kuruyōrōw ra; ² ka bō yi ka taga se Luzi dugu ma, ka bō yi ka taga Atarōti dugu ma, Arikaw bē dugu min na, ³ ka bō yi ka taga terebēnyanfan na, Yafiletikaw ta jamana ra, ka tēme Beti Horōn min bē dugumayanfan na, ani Gezeri, ka taga se Kōgōjiba ma. ⁴ Ayiwa, Yusufu dencew, Manase ni Efrayimu, olugu ta mōgōw ka yōrō min sōrō, o le kera o ye.

Efrayimu ta mōgōw ta jamana

⁵ Jamana dō dira Efrayimu ta mōgōw fana ma, gba bēē ni a ta yōrō; o yōrō danw ye nin ye: Terebōyanfan na, a dan tun bē damina Atarōti Adari, ka taga a bla fō Beti Horōn, min bē sanfeyōrō ra, ⁶ ka bō yi ka taga Kōgōjiba ra. Sahiliyanfan na, a dan tun bē damina fō Mikimeta dugu kōrō, ka tēme Mikimeta terebōyanfan na, ka taga Tanahati Silo, ka tēme o yōrō ra ka taga Yanoha, ⁷ ka bō Yanoha ka taga Atarōti ni Naara, ka taga se Zeriko, ka

teme ka taga laban Zuriden ba ra; ⁸ a be seko ka na damina tuun Tapuwa, Mikimetati terebenyanfan na, ka bo Tapuwa, ka taga Kana ko ra, ka bo yi ka taga Kogojiba ra.

O le kera Efrayimu ta mogow ta yoro ye, gba bee ni a ta yoro. ⁹ O ka Manase ta mara ta duguw ni a dugumisen dow fana fara o kan ka o di Efrayimu ma. ¹⁰ Kanaanaka minw tun siginin be Gezeri, Efrayimu ta mogow ma olugu ghen. O koson o Kanaanakaw siginin be ni Efrayimu ta mogow ye hali bi; nka Efrayimu ta mogow ka jagboyabaara dow la o kan.

17

Jamana min dira Manase ta gba tarance to kelen ma

¹ Matigi Ala ka yoro do yira fana, ko o ye ke Manase ta mogow ta ye. Manase le tun ye Yusufu dence folo ye. Manase dence folo Makiri, min ye Galadi face ye, Galadi jamana ni Basan jamana tun dira ale ma. Kerেকেfari tun lo. ² Matigi Ala ka yoro do yira ko o ye di Manase dence tow fana ma, gba bee ni a ta yoro. Yoro do dira a dence Abiyezeri ni a ta mogow ma, ka do di a dence Heleki ni a ta mogow ma, ka do di a dence Asiriyeli ni a ta mogow ma, ka do di a dence Sikemu ni a ta mogow ma, ka do di a dence Heferi ni a ta mogow ma, ka do di a dence Semida ni a ta mogow ma. Olugu le ye Yusufu dence Manase ta den cemanw ye, o bee ni o ta gba.

³ Manase dence Makiri, o dence Galadi, o dence Heferi, o dence Selofadi, ale ma dence soro. A ka denmusow doron le soro. O denmusow togow tun ye ko Mala, ani Nowa, ani Hogila, ani Milika, ani Tirisa. ⁴ Selofadi denmusow tagara sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni jamana jamogo tow fe, ka taga a fo o ye ko: «Matigi Ala tun k'a fo Musa ye k'a gbeleya, ko a ye yoro do di anw fana ma i n'a fo an balema cedenw.» O ka yoro do di o ma i n'a fo o balema ceden tow, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. ⁵ O cogo ra, Manase ta mogow ka yoro tan le soro, ka fara Zuriden ba tereboyanfan yorow kan, min ye Galadi ni Basan ye; ⁶ sabu Manase ta denw na, ce fara muso kan, bee ka yoro do soro. Galadi mara kera Manase ta mogow tow ta ye.

⁷ Manase ta yoro tun be damina Aseri ta mogow ta yoro dan na ka taga se fo Mikimeta dugu fan na, Sikemu dugu tereboyanfan na. A dan tun be damina Mikimeta ka taga woroduguyanfan na, ka taga se fo Eni Tapuwa dugu fan na. ⁸ Tapuwa mara tun ye Manase ta le ye, nka Tapuwa dugu yere tun be Manase ta mara ni Efrayimu ta mara furance le ra; o dugu kera Efrayimu ta mogow ta ye. ⁹ Manase ta mara dan tun be se fo Kana ko woroduguyanfan na; dugu minw tun be ko woroduguyanfan na, o tun be Manase ta dugukolo le kan, nka o fana kera Efrayimu ta mogow ta ye. Manase ta mara dan tun be teme Kana ko sahiliyanfan na ka taga se fo Kogojiba ma. ¹⁰ O ra, Efrayimu ta yoro tun be woroduguyanfan le fe, Manase ta yoro tun be sahiliyanfan na. Kogojiba le tun ye o fla bee ta jamanaw dan ye terebenyanfan na. Aseri ta mogow ta mara le tun be Manase ta mara sahiliyanfan na; Isakari ta mara tun be a tereboyanfan na. ¹¹ Isakari ta mara ni Aseri ta mara dugu dow dira Manase ta mogow ma. O duguw le tun ye Beti Sehan ni a kerfeduguw ye, ani Ibilehamu ni a kerfeduguw, ani Dori ni a dugumogow, ani a dugumisenw, ani Tanaki ni a dugumogow, ani a dugumisenw, ani Megido ni a dugumogow, ani a

dugumisenw. O kera mara saba ye. ¹² Nka Manase ta mɔgɔw ma se ka o duguw mɔgɔw gben; o koson Kanaanaka minw tun be o duguw ra, olugu tora yi. ¹³ Izirayelimɔgɔw ta fanga nana bonya kosebe jamana kɔnɔ, fɔ o ka jagboyabaaraw la Kanaanakaw kan; nka o bee n'a ta, o ma o gben ka bɔ jamana kɔnɔ.

Yusufu ta mɔgɔw ta yɔrɔ dɔgɔyara o ma

¹⁴ Lon dɔ, Yusufu ta mɔgɔw nana a fɔ Yosuwe ye ko: «Mun na i ka mara kelen dɔrɔn le di anw ma, k'a sɔrɔ Matigi Ala ka baraka don anw na fɔ ka na se bi ma, ka anw caya?» ¹⁵ Yosuwe ka o jaabi ko: «Ni aw ka ca, ni Efrayimu kuruyɔrɔw tɛ aw labɔ, o tuma aw ye taga tu kɔnɔ, Perezikaw ni Refayikaw ta mara ra, ka taga tu tige, ka yɔrɔ dɔ fara aw ta mara kan.» ¹⁶ Yusufu ta mɔgɔw ko: «Efrayimu kuruyɔrɔw kɔni tɛ an labɔ, nka Kanaanaka minw signin be kenegbe ra, ani minw signin be Beti Sehan ni a kerɛfeduguw ra, ani minw be Zizireli kenegbe ra, sowotoro negeramanw le be olugu bee fe, kere kama.» ¹⁷ Yosuwe kumana Yusufu ta mɔgɔw, ani Efrayimu ta mɔgɔw, ani Manase ta mɔgɔw fe; a k'a fɔ o ye ko: «Aw ka ca, aw baraka fana ka bon; aw man kan ka mara kelen dɔrɔn sɔrɔ jamana kɔnɔ. ¹⁸ Kuruyɔrɔ minw be tu kɔnɔ, o bee bena ke aw ta ye. Aw ye taga o tu tige ka o yɔrɔ bee ke aw yere ta ye. Hali ni sowotoro negeramanw le be Kanaanakaw fe, hali ni o baraka ka bon cogo o cogo, aw bena se o ra ka o gben.»

18

Jamana tɔ tarancogo

¹ Izirayelimɔgɔw bee tagara nɔgɔn lajen Silo, ka Nɔgɔnkunben fanibon* wuri k'a lo o yɔrɔ ra. ² Nka gba wolonfla le tun tora Izirayelimɔgɔw ra minw tun ma o ta yɔrɔ sɔrɔ fɔlo. ³ Yosuwe kumana Izirayelimɔgɔw fe, ko: «Matigi Ala, aw bemaw ta Ala ka jamana min di aw ma, aw be mun le kɔnɔna ka taga sigi o jamana ra? ⁴ Aw ye ce saba saba janawoloma Izirayeli gba bee kelen kelen na. Ne bena olugu ci ka taga jamana yɔrɔw bee yaala; o bena jamana danw bɔ ka o sebe, ka na o yira ne ra. ⁵ O bena jamana taran yɔrɔ wolonfla. Zuda ta mɔgɔw bena to o ta yɔrɔ ra woroduguyanfan na, Yusufu ta mɔgɔw bena to o ta yɔrɔ ra, Zuda mara sahilianfan na. ⁶ O mɔgɔw bena jamana taran yɔrɔ wolonfla ka o sebe ka na ni a ye ne fe. Ne bena Matigi Ala, an ta Ala pininka aw ye, janko yɔrɔ min ka kan ka di min ma, a ye o yira. ⁷ Nka Levi ta mɔgɔw le tena mara dɔ sɔrɔ jamana kɔnɔ aw ce ra, sabu olugu ninɔyɔrɔ ye sarakalasebagaya baara le ye, Matigi Ala ye. Gadi ta mɔgɔw, ani Ruben ta mɔgɔw, ani Manase ta mɔgɔw taran kelen, olugu ka o ta yɔrɔ sɔrɔ ka ban; Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka olugu ta yɔrɔ di o ma Zuriden ba fan dɔ fe, terebɔyanfan na.»

⁸ Ayiwa, o ka mɔgɔ minw janawoloma ka taga jamana danw bɔ, sani olugu ye o yere laben ka taga, Yosuwe ka nin ciw fɔ o ye, ko: «Aw ye taga jamana yaala, k'a taran yɔrɔ wolonfla, k'a danw bɔ, ka o sebe ka na ni a ye ne fe. O kɔ, ne bena Matigi Ala pininka aw ye Silo dugu kɔnɔ yan, janko yɔrɔ min ka kan ka di min ma, a ye o yira.»

⁹ O tagara jamana yaala, k'a taran k'a ke mara wolonfla, k'a danw bɔ, ka o sebe, k'a dugu bee tɔgɔw sebe kitabu dɔ kɔnɔ, ka na ni o ye Yosuwe fe a sigiyɔrɔ ra, Silo. ¹⁰ Ayiwa, Yosuwe ka Matigi Ala pininka o ye Silo dugu kɔnɔ, janko yɔrɔ min ka kan ka di min ma, a ye o yira. O kɔ, a ka jamana tarantaran Izirayelimɔgɔw ce, ka gba bee ta yɔrɔ di a ma.

Yɔrɔ min dira Boniyaminu ta mɔgɔw ma

¹¹ Matigi Ala ka yɔrɔ fɔlɔ min yira, o kera Boniyaminu ta mɔgɔw ta yɔrɔ ye. Yɔrɔ min yirara ko a ye ke o ta ye, o yɔrɔ kera Zuda ta mɔgɔw ta mara ni Yusufu ta mɔgɔw ta mara ce. ¹² Sahiliyanfan na, o ta jamana tun be damina Zuriden ba ra, ka taga Zeriko dugu sahiliyanfan na, ka teme kuruyɔrɔw ra, ka taga tereɔyanfan na, ka taga a bla fɔ Beti Aveni kongokolon yɔrɔ ra; ¹³ ka bo yi ka taga Luzi, min be wele fana ko Beteli, ka taga teme Luzi woroduguyanfan na, ka teme kuru kunna ka taga Atarɔti Adari; o kuru be Beti Horɔn dugu woroduguyanfan na, Beti Horɔn min be dugumayanfan na; ¹⁴ a tun be bo o kuru yɔrɔ ra ka yeɛma ka taga terebenyanfan na, ka bo yi ka taga woroduguyanfan na, ka taga se Kiriyati Baali, min be wele fana ko Kiriyati Yeharimu. O yɔrɔ ye Zuda ta mɔgɔw ta dugu dɔ le ye. Boniyaminu ta yɔrɔ dan le tun be o ye terebenyanfan na.

¹⁵ Woroduguyanfan na, o ta yɔrɔ tun be damina Kiriyati Yeharimu, ka bo yi ka taga terebenyanfan na, ka taga Nefitoha ta bunun yɔrɔ ra; ¹⁶ ka taga teme kuru kɔrɔ, kuru min be Beni Hinɔmu dingakonɔyɔrɔ ra, ka taga Refayikaw ta kenegbe sahiliyanfan na, ka teme Hinɔn dingakonɔyɔrɔ ra, ka teme Yebusikaw ta kongori woroduguyanfan na, ka jigi ka taga fɔ Eni Rogeli; ¹⁷ a be munu ka taga sahiliyanfan na, Eni Semesi fan na, ka taga Geliloti, Adumimu dugu kɔrɔ; ka bo o yɔrɔ ra, ka taga Ruben dence Bohan ta kabakuru yɔrɔ ra; ¹⁸ kuru min be Zuriden kenegbe ra, a be teme o kuru sahiliyanfan na, ka jigi o kuruw jigijigi ra; ¹⁹ o kɔ, a tun be taga Beti Hogila dugu sahiliyanfan na, ka taga se Kɔgɔji sanin ma, sahiliyanfan na, Zuriden ba be don kɔgɔji ra yɔrɔ min na. O yɔrɔw le tun ye jamana danw ye woroduguyanfan na. ²⁰ Zuriden ba le tun be o ta yɔrɔ dan ye tereɔyanfan na.

Yɔrɔ min dira Boniyaminu ta mɔgɔw ma, o danw le tun ye nin ye, a fanw be ra.

²¹ Boniyaminu ta mɔgɔw ta duguw ye nin ye: Zeriko, ani Beti Hogila, ani Emeki Kesisi, ²² ani Beti Araba, ani Semarayimu, ani Beteli, ²³ ani Avimu, ani Para, ani Ofira, ²⁴ ani Kefari Amona, ani Ɔfini, ani Geba. O kera dugu tan ni fla, ani o ta dugumisenw. ²⁵ Dugu minw farara o kan, o ye Gabahon, ani Rama, ani Berɔti, ²⁶ ani Misipa, ani Kefira, ani Mosa, ²⁷ ani Rekemu, ani Iripeli, ani Tarala, ²⁸ ani Sela, ani Elefu, ani Yebusikaw ta dugu, min ye Zeruzalemw ye, ani Gibeha, ani Kiriyati. O kera dugu tan ni naani, ani o ta dugumisenw.

Yɔrɔ min dira Boniyaminu ta mɔgɔw ma, o le ye nin ye.

19

Yɔrɔ min dira Simeyɔn ta mɔgɔw ma

¹ Matigi Ala ka yɔrɔ flanan yira, o kera Simeyɔn ta mɔgɔw ta ye. Olugu ta yɔrɔ kera Zuda ta mɔgɔw ta yɔrɔ kɔnɔ. ² Dugu minw tun be o ta mara kɔnɔ, o fle nin ye: Beri Seba, ani Seba, ani Molada, ³ ani Hasari Suwali, ani Bahala, ani Asemu, ⁴ ani Elitoladi, ani Betuli, ani Horima, ⁵ ani Sikilagi, ani Beti Marikaboti, ani Hasari Susa, ⁶ ani Beti Lebahoti, ani Saruwen. O kera dugu tan ni saba, ani o dugumisenw. ⁷ Dugu minw farara o kan, o ye Ayini, ani Rimɔn, ani Eteri, ani Asan. O kera dugu naani ni o dugumisenw. ⁸ Dugu minw tun be o yɔrɔ mara ra, ka taga se fɔ Bahalati Beri, min ye Ramati ye, woroduguyanfan na, o duguw be tun be Simeyɔn ta mara ra.

Yoró min dira Simeyón ta mógow ma, o le kera nin ye. ⁹ Zuda ta mógow ta yoró dɔ le dira Simeyón ta mógow ma, sabu Zuda ta mógow ta yoró tun ka bon o ma. O kosón Simeyón ta yoró tagara ke Zuda ta yoró kónɔ.

Yoró min dira Zabulon ta mógow ma

¹⁰ Matigi Ala ka yoró sabanan yira, o kera Zabulon ta mógow ta ye. O ta yoró dan tun be taga fɔ Saridi dugu yoró ra, ¹¹ ka bɔ yi ka taga terebenyanfan na, Marala fan na, ka bɔ yi ka taga Dabeseti, ka bɔ yi ka taga Yokinamu kɔ terebɔyanfan na; ¹² a tun be bɔ Saridi dugu fan na, ka taga terebɔyanfan na, ka taga se Kisiloti Tabɔri mara kɔrɔ, ka tɛmɛ Dabirati, ka taga fɔ Yafiya; ¹³ ka bɔ Yafiya ka taga terebɔyanfan na, ka taga se fɔ Gati Eferi, ani Eti Kasini, ka taga Rimɔn, ka yeɛma ka taga Neyya. ¹⁴ Sahiliyanfan na a dan tun be munumunu Hanatɔn dugu kɔ fɛ, ka taga a bla Ifita Eli dingakonoyorɔ ra. ¹⁵ Dugu tan ni fla le tun be o ta mara ra, ani o dugumisenw. O dugu dɔw le tun ye Katati ye, ani Nahalali, ani Simirɔn, ani Idala, ani Betilehemu.

¹⁶ Yoró min dira Zabulon ta mógow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoró min dira Isakari ta mógow ma

¹⁷ Matigi Ala ka yoró naaninan yira, o kera Isakari ta mógow ta ye. ¹⁸ O ta jamana duguw flɛ nin ye: Zizireli, ani Kesulɔti, ani Sunemu, ¹⁹ ani Hafarayimu, ani Siyɔn, ani Anaharati, ²⁰ ani Rabiti, ani Kisiyɔn, ani Ebesi, ²¹ ani Remeti, ani Eni Ganimu, ani Eni Hada, ani Beti Pasesi. ²² O ta mara dan tun be tɛmɛ Tabɔri, ani Sasayimu, ani Beti Semesi, ka taga a bla Zuriden ba ra. O ta jamana duguw beɛ lajennin tun ye dugu tan ni wɔrɔrɔ, ani o dugumisenw. ²³ Yoró min dira Isakari ta mógow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoró min dira Aseri ta mógow ma

²⁴ Matigi Ala ka yoró loorunan yira. O kera Aseri ta mógow ta ye. ²⁵ O jamana duguw flɛ nin ye: Helikati, ani Hali, ani Beteni, ani Akisafu, ²⁶ ani Halameleki, ani Amadi, ani Misali. Terebenyanfan na, o ta jamana tun be se fɔ Karimeli kuru ra, ka tɛmɛ Sihɔri Libina. ²⁷ Terebɔyanfan na, a tun be se fɔ Beti Dagɔn fan na, ka taga se fɔ Zabulon ta mara kɔrɔ, ka tɛmɛ Ifita Eli dingakonoyorɔ ra, ka taga sahilianfan na, ka taga se Beti Emeki, ani Neyeli; a tun be taga tuun ka taga tɛmɛ Kabuli, ²⁸ ani Abidɔn, ani Rehɔbu, ani Hamɔn, ani Kana, ka taga a bla Sidɔn duguba kɔrɔ; ²⁹ ka bɔ Sidɔn, ka taga Rama, ani Tiri dugu koorinin na, ka sɔrɔ ka taga tɛmɛ Mahalabu, ani Akizibu, ka taga Hosa dugu fan na, ka taga dan Kogɔjiba ma; ³⁰ a tun be tɛmɛ Uma ni Afeki ni Rehɔbu duguw ra fana. O ta mara dugu beɛ lajennin kera dugu mukan ni fla, ani a dugumisenw. ³¹ Yoró min dira Aseri ta mógow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw, ani a dugumisenw.

Yoró min dira Nefitali ta mógow ma

³² Matigi Ala ka yoró wɔrɔronan yira; o kera Nefitali ta mógow ta ye. ³³ Woroduguyanfan na, olugu ta jamana tun be damina Helefu Sananimu ta yirisunba yoró ra, ka tɛmɛ Adami Nekebu, ani Yabineheli, ka taga se Lakumu, ka taga a bla Zuriden ba ra. ³⁴ Terebenyanfan na, a tun be munu ka taga Azinɔti Tabɔri fan na, ka taga se Hukoki, ka tɛmɛ Zabulon ta mara kere fɛ woroduguyanfan na, ka taga tɛmɛ Aseri ta mara fana kere fɛ terebenyanfan na. A dan tun ye Zuriden ba le ye terebɔyanfan na. ³⁵ O ta

dugu barakamanw ye nin ye: Sidimu, ani Seri, ani Hamati, ani Rakati, ani Kinereti, ³⁶ ani Adama, ani Rama, ani Hazori, ³⁷ ani Kedesi, ani Edereyi, ani Eni Hazori, ³⁸ ani Yiron, ani Migidali Eli, ani Horemu, ani Beti Anati, ani Beti Semesi. O bee kera dugu tan ni kononton, ani o dugumisenw. ³⁹ Yoro min dira Nefitali ta mogow ma o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoro min dira Dan ta mogow ma

⁴⁰ Matigi Ala ka yoro wolonflanan yira, o kera Dan ta mogow ta ye. ⁴¹ Olugu ta mara duguw fle nin ye: Soreha, ani Esitaholi, ani Iri, ani Semesi, ⁴² ani Salaben, ani Ayalon, ani Itila, ⁴³ ani Elon, ani Timina, ani Ekuron, ⁴⁴ ani Eliteke, ani Gibeton, ani Balati, ⁴⁵ ani Yehudi, ani Bene Beraki, ani Gati Rimon, ⁴⁶ ani Meyarikon, ani Rakon, ani mara min be Zafa dugu lamini na.

⁴⁷ Dan ta mogow ta jamana nana bosu o ra. O tagara Lesemu dugu kere, ka se soru o kan ka o dugumogow bee faga, ka o dugu mina, ka sigi o dugu ra. O ka o bemace togo la o dugu ra, ka a wele ko Dan. ⁴⁸ Yoro min dira Dan ta mogow ma, o le kera nin ye, ani a dugubaw ni a dugumisenw.

Yoro min dira Yosuwe ma

⁴⁹ Ayiwa, Izirayelimogow ka jamana bee taran ka ban tuma min na, o ka yoro do di Nuni dence Yosuwe fana ma. ⁵⁰ Yosuwe tun ka Timinati Sera dugu le daari, min be Efirayimu kuruyorow ra; o ka o dugu di a ma, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. A ka o dugu lo ka sigi yi.

⁵¹ Sarakalasebaga Elehazari, ani Nuni dence Yosuwe, ani Izirayeli ta ghatigiw ka kara le la ka jamana tarantaran Izirayelimogow ra, k'a ke ni Matigi Ala ka yoro min yira, ko a ye di min ma, o be o di o ma. O ka o ke Silo dugu konu, Matigi Ala ja koru, Nogonkunben fanibon saninman* donda ra. O ka jamana bee taran ka ban o cogo le ra.

20

Karifaduguw

¹ Matigi Ala kumana Yosuwe fe k'a fo a ye ko: ² «Kuma Izirayelimogow fe k'a fo o ye ko o ye dugu dow janawoloma ka o ke karifaduguw ye, i n'a fo ne tun k'a fo Musa ye cogo min na. ³ Ni mogow do ka mogow faga, k'a soru a m'a lawuri a kama, o tigi be se ka bori ka taga karifa o dugu do ra, janko mogow min ka kan ka mogow faganin hake bo, a ye kisi ka bo o tigi boro. ⁴ Ni o mogowfagabaga tagara se o karifadugu ra, a be lo dugu donda* ra, kikitigeyoro ra; min k'a soru, a be o nabo o dugu cekorobaw ye. Olugu bena a ladon o fe dugu konu, ka yoro di a ma, janko a ye to ni o ye. ⁵ Mogow min ka kan ka mogow faganin hake bo, ni o tigi k'a ghen ka taga se fo o dugu ra, dugumogow man kan k'a mina k'a di hakebobaga ma; sabu a m'a lawuri a kama k'a mogowogon faga; a jugu tun te fana kakoro. ⁶ Mogowfagabaga be to dugu konu fo a ta kiti ye tige kigitigebagaw ja fe. A be to yi fo ka taga se o wagati ta sarakalasebagaw kuntigiba ta saya ma. O tuma ra, a be se ka seko a ta so, a ta dugu ra, a tun borira ka bo yoro min na.»

⁷ Izirayelimogow ka dugu minw ke karifaduguw ye, o duguw ye nin ye: Kedesi, min be Galile jamana ra Nefitali kuruyorow ra, ani Sikemu, min be Efirayimu kuruyorow ra, ani Kiriya Araba, min be wele fana ko Heburon, Zuda kuruyorow ra. ⁸ Zuriden ba ko fe, Zeriko dugu tereboyanfan na, o

ka Beseri dugu fana janawoloma; o be kongokolon kono, kenegbe yoro ra, Ruben ta mogow ta jamana ra; ani Ramoti dugu, min be Galadi mara ra, Gadi ta mogow ta jamana ra, ani Golan dugu min be Basan mara ra, Manase ta mogow ta jamana ra. ⁹ O duguw le janawolomara ka o ke mogofagabagaw ta karifaduguw ye, janko ni Izirayelimogow do, walama lonan minw be o ce ra, ni do k'a mogowogon faga k'a soro a m'a lawuri a kama, o tigi ye taga a yere karifa yi, janko hakebobaga kana na a mina k'a faga, k'a soro kititigebagaw ma a ta ko panabo folo.

21

Levi ta mogow ta duguw

¹ Levi ta mogow ta gbatigiw tagara sarakalasebaga Elehazari ni Nuni dence Yosuwe ni Izirayelimogow ta gbatigi tow fe, ² Silo dugu kono, Kanaana jamana ra; o k'a fo o ye ko: «Matigi Ala tun k'a fo Musa ye ko o ye dugu dow di anw ma, janko an ye o ke an sigiyorow ye, ani o duguw laminiw, janko an ye o ke an ta beganw marayorow ye.»

³ Izirayelimogow ka dugu dow bo o ta maraw ra, ka o di Levi ta mogow ma, ani o duguw laminiw, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

⁴ Levi ta mogow minw bora Kehati ta gba ra, Matigi Ala ka olugu ta duguw yira. Olugu ra, sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta mogow ka dugu tan ni saba soro; Ala ka o le yira ka o ke olugu ta ye. O duguw tun be Zuda ni Simeyon ni Boniyaminu ta jamanaw le ra. ⁵ Kehati ta mogow tow ka dugu tan le soro; Ala ka o le yira ka o ke olugu ta ye; o duguw tun be Efirayimu ni Dan ta jamanaw le ra, ani Manase ta tereboyanfan jamana.

⁶ Levi ta mogow minw bora Gerison ta gba ra, o ka kara la* olugu ye. Olugu ka dugu tan ni saba le soro fana. O duguw tun be Isakari ni Aseri ni Nefitali ta maraw le ra, ani Manase ta mogow ta terebenyanfan mara, min be Basan mara ra.

⁷ Levi ta mogow minw bora Merari ta gba ra, olugu ta mogow ka dugu tan ni fla le soro; o duguw tun be Ruben ni Gadi ni Zabulon ta jamanaw le ra.

⁸ Ala ka nin dugu minw yira, ani o laminiw, Izirayelimogow ka o le di Levi ta mogow ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Musa ye cogo min na.

Sarakalasebaga Haruna ta mogow ta duguw

⁹ O ka dugu minw bo Zuda ta mara ni Simeyon ta mara ra ka o di, o duguw togow fora. ¹⁰ O duguw dira sarakalasebaga Haruna ta mogow ma, minw bora Levi dence Kehati ta gba ra, sabu Matigi Ala ka mogow folo minw yira, o kera olugu le ye. ¹¹ O ka Kiriyati Araba dugu ni a lamini di o ma, Zuda ta jamana kuruyorow ra. Araba tun ye Anakikaw bemace togo le ye. O dugu le be wele sisan ko Heburon. ¹² Nka o tun ka Heburon dugu kongokonoyorow ni a dugumisenw di Yefune dence Kalebu ma ka ban.

¹³ O ka Heburon dugu yere ni a lamini le di sarakalasebaga Haruna ta mogow ma. Heburon duguw tun ye karifadugu do le ye. O ka Libina dugu ni a lamini fana di a ma, ¹⁴ ani Yatiri, ani Esitemoha, ¹⁵ ani Holon, ani Debiri, ¹⁶ ani Ayini, ani Yuta, ani Beti Semesi. A bee kera dugu kononton ye, ani o laminiw. O duguw bee tun be Zuda ni Simeyon ta jamanaw le ra. ¹⁷ Dugu minw dira o ma ka bo Boniyaminu ta mogow ta jamana ra, o kera Gabahon ye, ani Geba, ¹⁸ ani Anatoti, ani Alemeti. A bee kera dugu naani, ani o laminiw. ¹⁹ Dugu minw dira sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta mogow ma, o bee lajennin kera dugu tan ni saba, ani o laminiw.

Kehati dence tɔw ta mɔgɔw ta duguw

²⁰ Matigi Ala ka dugu minw yira, ka o di Kehati dence tɔw ta mɔgɔw ma, o duguw tun be Efrayimu ta mɔgɔw ta jamana le ra. ²¹ O ka Sikemu dugu di o ma; o dugu tun be kuruyɔrɔw ra. Karifadugu dɔ tun lo fana. O ka Gezeri dugu fana di o ma, ²² ani Kibisayimu, ani Beti Horɔn. O kera dugu naani, ani o laminiw. ²³ O ka dugu minw di o ma Dan ta jamana ra, o kera Eliteke, ani Gibeton, ²⁴ ani Ayalon, ani Gati Rimɔn. O kera dugu naani, ani o laminiw. ²⁵ O ka dugu minw di o ma Manase ta mɔgɔw ta terebnyanfan jamana ra, o ye Tanaki dugu ye, ani Gati Rimɔn. O kera dugu fla ye, ani o laminiw. ²⁶ Kehati dence tɔw ta mɔgɔw ta duguw beɛ lajennin kera dugu tan, ani o laminiw.

Gerisonkaw ta duguw

²⁷ Levi ta mɔgɔ minw bɔra Gerison ta gba ra, o ka dugu minw di olugu ma Manase ta terebnyanfan jamana ra, o ye Golan ni Betesera ye. O kera dugu fla, ani o laminiw. Golan tun be Basan mara ra. O dugu fana tun ye karifadugu dɔ le ye. ²⁸ Isakari ta mɔgɔw ta mara ra, o ka dugu minw di o ma, o ye Kisiyon, ani Dabirati, ²⁹ ani Yarimuti ni a lamini, ani Eni Ganimu ni a lamini. O kera dugu naani. ³⁰ Aseri ta mɔgɔw ta mara ra, o ka dugu minw di o ma, o ye Misali ye, ani Abidon, ³¹ ani Helikati, ani Rehɔbu. O kera dugu naani, ani o laminiw. ³² Nefitali ta mɔgɔw ta mara ra, o ka dugu minw di o ma, o ye Kedesi ye, min tun ye karifadugu ye, Galile mara ra, ani Hamoti Dori, ani Karitan. O kera dugu saba, ani o laminiw. ³³ Dugu minw dira Gerisonkaw ma, o beɛ kera dugu tan ni saba, ani o laminiw.

Merari ta mɔgɔw ta duguw

³⁴ Levi ta mɔgɔ minw bɔra Merari ta gba ra, o ka dugu dɔw di olugu fana ma. O ka dugu minw di o ma Zabulon ta jamana ra, o ye Yokinamu ye, ani Karita, ³⁵ ani Dimina, ani Nahalali. O kera dugu naani ni o laminiw. ³⁶ O ka dugu minw di o ma Ruben ta mɔgɔw ta jamana ra, o ye Beseri, ani Yahasi, ³⁷ ani Kedemoti, ani Mefaati. O kera dugu naani, ani o laminiw. ³⁸ O ka dugu minw di o ma Gadi ta mɔgɔw ta jamana ra, o ye Ramoti ye, min ye karifadugu ye, Galadi mara ra, ani Mahanayimu, ³⁹ ani Hesibon, ani Yazeri. O kera dugu naani, ani o laminiw. ⁴⁰ Matigi Ala ka dugu minw yira, ko o ye di Merari ta mɔgɔw ma, o beɛ lajennin kera dugu tan ni fla ye. Merari ta mɔgɔw le kera Levi ta mɔgɔw laban ye.

⁴¹ Dugu minw dira Levi ta mɔgɔw beɛ ma, Izirayelimɔgɔw ta yɔrɔw ra, o beɛ lajennin kera dugu binaani ni seegi, ani o laminiw. ⁴² O duguw beɛ dira o ma, ka o laminiw fana di o ma ka o ke o ta beganmarayɔrɔw ye.

Matigi Ala k'a ta layiriw beɛ dafa

⁴³ Ayiwa, a kera ten, Matigi Ala tun karira ko a bena jamana min di Izirayelimɔgɔw bemaw ma, a ka o jamana beɛ di Izirayelimɔgɔw ma. O ka o jamana mina k'a ke o ta sigiyɔrɔ ye. ⁴⁴ Matigi Ala ka hera ke Izirayelimɔgɔw ye jamana fan beɛ ra, i n'a fo a tun karira o bemaw ye cogo min na. Matigi Ala ka baraka don o ra, k'a to o ka se sɔrɔ o juguw beɛ kan. O juguw si ma se ka lo o na. ⁴⁵ Matigi Ala tun ka kojuman minw beɛ layiri ta Izirayeli ta somɔgɔw ye, o si ma to dafabari ye; a ka o beɛ dafa.

22

Yosuwe ka Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw labla

¹ Ayiwa, Yosuwe ka Ruben ta mɔgɔw, ani Gadi ta mɔgɔw, ani Manase ta gba tarance folo mɔgɔw wele, ² k'a fo o ye ko: «Matigi Ala ta baaraden Musa ka ci minw fo, aw ka o bee ke ka na; ne ka kuma minw fo aw ye fana, aw ka o bee ke a cogo ra. ³ Kabini wagatijan fo ka na se bi ma, aw ma ban ka aw balemaw Izirayelimogɔ tow deme; aw ka Matigi Ala, aw ta Ala ta koketaw ni a ta kumaw sira tagama. ⁴ Ayiwa, sisan kɔni Matigi Ala, aw ta Ala ka laganfiya di aw balemaw ma, i n'a fo a tun k'a layiri ta o ye cogo min na. Ayiwa, sisan aw ye seko ka taga aw ta so, aw ta jamana ra, Matigi Ala ta baaraden Musa ka jamana min di aw ma Zuriden ba tereboyanfan na. ⁵ Nka Matigi Ala ta baaraden Musa ka kumaw ni sariya minw fo, aw ye o sira tagama kosebe, ka to a kan. Aw ye Matigi Ala, aw ta Ala kanu kosebe, ka nɔɔ a ra, k'a ta kumaw bee sira tagama, k'a ta cifoninw ke, k'a bato ni aw jusukun bee ye, ani aw baraka bee.»

⁶ Ayiwa, Yosuwe ka dugawu ke o ye, ka o labla. O kosegira ka taga o ta jamana ra.

⁷ Musa tun ka yɔɔ do di Manase ta gba tarance folo ma Basan mara ra, Zuriden ba tereboyanfan na. Yosuwe le nana Manase ta gba tarance to kelen ta yɔɔ di o ma Zuriden ba terebenyanfan na, o balema Izirayelimogɔ tow ce ra. Tuma min na Yosuwe tun be o lablara, a ka dugawu ke o ye.

⁸ A k'a fo o ye fana ko: «Aw ka natoroba sɔɔ; aw bena taga ni o ye aw ta so: began caman, ani warigbe, ani sanin, ani siranegɛ, ani negɛ, ani fani caman. Ayiwa, aw ka o fen minw mina aw juguw ra, aw ye taga o taran aw ni a aw balema tow ce.»

Tereboyanfan mɔgɔw ta sarakajenifen ta ko

⁹ Ruben ta mɔgɔw, ani Gadi ta mɔgɔw, ani Manase ta tereboyanfan mɔgɔw bɔra Izirayelimogɔw ce ra, Silo, Kanaana jamana ra, ka taga Galadi mara ra. O yɔɔ le tun dira o ma, k'a ke o sigiyɔɔ ye, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, i n'a fo a tun k'a fo Musa ye cogo min na.

¹⁰ Ayiwa, Ruben ta mɔgɔw, ani Gadi ta mɔgɔw, ani Manase ta tereboyanfan mɔgɔw tagara se Gelliloti minke, Zuriden kɔɔ, ka o to Kanaana jamana ra, o ka sarakajenifen belebeleba do lo Zuriden bada ra.

¹¹ Izirayelimogɔw tow nana a men ko Ruben ta mɔgɔw, ani Gadi ta mɔgɔw, ani Manase ta tereboyanfan mɔgɔw ka sarakajenifen belebeleba do lo Zuriden yɔɔ ra, Izirayelimogɔw ta fan na, Kanaana jamana ra. ¹² O ka o ko men minke, o bee ka nɔɔɔn lajen Silo dugu kɔɔ, ko o be taga Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw kere.

¹³ Izirayelimogɔw ka sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi ci ka taga kuma Ruben ta mɔgɔw, ani Gadi ta mɔgɔw, ani Manase ta tereboyanfan mɔgɔw fe, Galadi mara ra. ¹⁴ Izirayelimogɔw minw be terebenyanfan na, o ka olugu ta jamanaw bee ta kuntigiw janawoloma, ka o mɔgɔ tan bla ka taga ni Finehasi ye. O bee tun ye kuntigiw le ye. ¹⁵ Olugu tagara Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw fe Galadi mara ra, ka taga kuma o fe, k'a fo o ye ko: ¹⁶ «An nana aw nininka Matigi Ala ta mɔgɔw bee togo ra, ko mun koson aw ka nin kojuguba ke Izirayeli ta Ala ra? Mun koson aw murutira bi ka faran ka bo Matigi Ala, aw ta Ala ra? Aw ka sarakajenifen do lo aw yere ye minke, o b'a yira ko aw te Matigi Ala le fe tuun. ¹⁷ Tuma min na

an tun be Pehori*, an tun ka kojuguba min ke, k'a to Matigi Ala ka cenri lase Izirayelimogow bee ma, fo hali bi o kojugu no be an na, o tuma o ko ma an labo wa?

18 «Mun na aw nana ban Matigi Ala ta cifoninw ma, k'a soro ni aw murutira, ka ban Matigi Ala ta kuma ma bi, sini Ala bena dimi Izirayelimogow bee le koroo? 19 Ni aw k'a ye ko aw ta jamana saninyanin te aw ja na, o tuma Matigi Ala ta fanibon saninman* be jamana min na yan, aw ye seko ka na yoro do mina o jamana ra yan, ka sigi ni an ye. Nka aw kana muruti ka ban Matigi Ala ta cifoninw ma. Aw kana faran ka bo an na, ka sarakajenifen were lo aw yere ye, ka o fara Matigi Ala, an ta Ala ta kan. 20 Aw yere k'a lon ko lon do Zeraki dence Akan tun ka kojuguba do ke. Matigi Ala tun k'a fo ko mogoo man kan ka fen minw ta, a tun ka o fenw do sonya ka o dogo. A kera ten minke, Matigi Ala ta dimi sera Izirayelimogow bee le ma. Akan kelen doron ma faga a ta kojugu koson.»

Izirayelimogow benna kelen ma

21 Ayiwa, Ruben ta mogoo, ani Gadi ta mogoo, ani Manase ta tereboyanfan mogoo ka Izirayeli ta kerekejama ce waga kelen kelen kuntigiw jaabi ko: 22 «Ala le ye Sebaetigi ye, ale le ye Matigi Ala ye! Ala le ye Sebaetigi ye, ale le ye Matigi Ala ye! Ale k'a lon mun koson anw ka nin ke, Izirayelimogow fana bena a lon. Ni a kera ko an murutira ka ban Matigi Ala ra le, o tuma, Ala kana an to yi fiyewu. 23 Ni a kera ko an ka an ta sarakajenifen lo, janko ka ban Matigi Ala ra le, ka an yere ta sarka jenitaw ni siman sarakaw ni ninsondiya sarakaw le jeni a kan, o tuma Matigi Ala yere ye o hake bo an na.

24 «Nka o te. An ka nin ko ke, sabu an siranna le, ko lon do aw ta denw bena a fo anw ta denw ma ko: <Aw ta foyi te anw Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta ko ra.> 25 Ko: <Aw m'a ye ko Matigi Ala yere ka Zuriden ba bla anw ni aw ce wa, aw Ruben ni Gadi ni Manase ta mogoo? Aw ninyoro foyi le te Matigi Ala fe.> Ayiwa, ni o kera, aw ta denw bena ke sababu ye k'a to anw ta denw ye ban ka Matigi Ala bato.

26 «O koson an ko an be sarakajenifen nin lo. Nka an m'a lo ko an be sarka jenitaw walama sarka werew le bo a kan de! 27 An k'a lo, janko a ye ke tagamasiyen le ye, ka ke aw ni anw seere ye, ka ke fana aw ta denw ni an ta denw seere ye, k'a yira ko anw fana be Matigi Ala le batora a ta yoro saninman na, ka an ta sarka jenitaw, ani an ta jurumunyafa sarakaw, ani an ta ninsondiya sarakaw bo a ye. Ni o kera, aw ta denw tena se k'a fo anw ta denw ma lon do ko o ninyoro foyi te Matigi Ala fe.

28 «Anw ta miiriyi ye ko lon do ni o nana o kuma fo an ma, walama an ta denw ma, an bena a fo o ye ko Matigi Ala ta sarakajenifen jogon fle nin ye, an bemaw le ka o lalaga; nka o tun m'a lalaga janko ka sarka jenitaw walama sarka were le bo a kan. O k'a lalaga janko a ye ke tagamasiyen le ye, ka ke aw ni anw seere ye.

29 «An koni t'a fe ka muruti ka ban Matigi Ala ra fiyewu, ka an yere ta sarakajenifen lo, ka sarka jenitaw, walama siman sarakaw walama sarka werew bo o kan. Sarakajenifen min be Matigi Ala, an ta Ala ta fanibon saninman donda ra, ni o sarakajenifen te, anw t'a fe ka sarka bo sarakajenifen were kan.»

* 22:17 22.17 Pehori ta ko: aw ye Jateri 25.1-9 fle.

³⁰ Ayiwa, Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw ka kuma min fɔ, o kuma ka sarakalasebaga Finehasi ni Izirayeli ta kerekɛjama cɛ waga kelen kelen kuntigiw bɛɛ wasa. ³¹ Sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi k'a fɔ Ruben ta mɔgɔw ye ko: «Sisan an bɛɛ k'a lɔn ke Matigi Ala bɛ ni an ye, sabu an tun b'a miiri ko aw ka kojuguba min ke Matigi Ala ra, aw ma o kɛ. O ra, Matigi Ala tɛna kojugu foyi kɛ a ta mɔgɔw ra.»

³² Ayiwa, o kɔ, sarakalasebaga Elehazari dence Finehasi, ani Izirayelimɔgɔw ta pamɔgɔw bɔra Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw kɔrɔ, Galadi mara ra, ka taga Kanaana jamana ra. O sekɔra Izirayelimɔgɔ tɔw fɛ, ka taga o kow ɲafɔ o ye. ³³ O kibaroya ka Izirayelimɔgɔw bɛɛ wasa. O ka Matigi Ala tando. O ma wuri Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw kama tuun k'a fɔ ko o bɛ o kɛrɛ, ka o ta jamana halaki.

³⁴ Ruben ni Gadi ni Manase ta mɔgɔw ka o sarakajenifen tɔgɔ la ko «seere»†. O ko: «Nin sarakajenifen ye an bɛɛ seere ye, ko Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye.»

23

Yosuwe ta kumalabanw

¹ Izirayelimɔgɔw juguw min o min tun bɛ o ta jamana lamini na, Matigi Ala ka se di o ma olugu bɛɛ kan, ka hera kɛ Izirayelimɔgɔw ye, fɔ ka wagatijan kɛ. Yosuwe tun kɔrɔra kosebɛ. ² Yosuwe ka Izirayelimɔgɔw bɛɛ wɛle: cekɔrɔbaw, ani jama pamɔgɔw, ani kititigebagaw, ani kuntigiw; a k'a fɔ o ye ko: «Ne ka sijan sɔrɔ, ne kɔrɔra kosebɛ. ³ Matigi Ala, aw ta Ala ka ko minw kɛ nin jamana mɔgɔw ra aw kosɔn, aw ka o bɛɛ ye. Matigi Ala, aw ta Ala yɛrɛ le ka o kɛrɛ aw ye. ⁴ Ayiwa, a flɛ, ne ka jamana minw kɛrɛ ka se sɔrɔ o kan ka o mina, ani jamana minw tora ni o ma mina fɔlɔ, ne ka o jamanaw bɛɛ taran Izirayelimɔgɔw ra; ni Matigi Ala ka yɔrɔ min yira ko a ye di min ma, ne bɛ o di o ma, gba bɛɛ ni a ta yɔrɔ, k'a damina Zuriden ba ra, terebɔyanfan na, ka taga a bla fɔ Kɔgɔjiba ra terebenyanfan na. ⁵ Matigi Ala, aw ta Ala yɛrɛ le bɛna o jamana mɔgɔ tɔw gbɛn ka bɔ aw ɲa fɛ. Ni aw nana kɛ don ye o ta jamana kɔnɔ, o bɛna kɛ bori ye aw ɲa. Aw bɛna o ta jamana mina o ra, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Musa ye cogo min na.

⁶ «Nka ko minw sebera Musa ta sariya kitabu kɔnɔ, aw ye o kɔrɔsi kosebɛ, ka o ci bɛɛ sira tagama, ka o bɛɛ kɛ; aw kana mabɔ o ciw ra ka taga aw kininboro fɛ walama ka taga aw numanboro fɛ. ⁷ O siya tɔ minw tora aw cɛ ra, aw kana kori olugu ra, aw kana o ta batofɛnw tɔgɔ fɔ, walama ka kari o tɔgɔ ra; aw kana aw kinbiri gban o kɔrɔ ka o bato fana. ⁸ Aw ye nɔrɔ Matigi Ala, aw ta Ala kelenpe le ra, i n'a fɔ aw ka a kɛ cogo min na fɔ ka na se bi ma.

⁹ «Matigi Ala ka siyabaw, ani siya fangatigiw le gbɛn ka bɔ aw ɲa. Mɔgɔ si ma se ka lɔ aw ɲa ka kɛrɛ kɛ ni aw ye fɔ ka na se bi ma. ¹⁰ Aw ra cɛ kelen bɛ se ka aw juguw cɛ waga kelen gbɛn, sabu Matigi Ala, aw ta Ala le bɛ kɛrɛ kɛra aw ye, i n'a fɔ a k'a layiri ta aw ye cogo min na. ¹¹ Ayiwa, aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi kosebɛ, aw ye jija ka Matigi Ala, aw ta Ala kanu kosebɛ.

¹² «Ni aw ka aw yɛrɛ mabɔ Matigi Ala ra, siya tɔ minw tora aw cɛ ra, ni aw nɔrɔra o siyaw ra, ka o denmusow furu, ka jɛnɲogɔnya don ni o ye, ¹³ o tuma aw ye la a ra ko Matigi Ala, aw ta Ala tɛna to ka o siyaw gbɛn ka bɔ aw ɲa tuun. O siyaw bɛna aw mina o ta jɔ ra, ka aw mina o ta jan

† 22:34 22.34 Heburukan na a fɔra ko Edi, o kɔrɔ ye ko: seere.

na; o bena aw bugo aw ko ra i ko bisan, ka aw sogo aw jaw ra i ko nani. A bena ke ten le fo ka taga aw bee halaki ka ban pewu nin jamanapuman konɔ, Matigi Ala, aw ta Ala ka nin jamana min di aw ma.

¹⁴ «Ayiwa, sisan ne koni ta wagati sera. Aw yere y'a lon, ka la a ra ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee, ko Matigi Ala, aw ta Ala ka layiri min o min ta aw ye, ko o si ma to kebari ye. A ka o layiriw bee dafa aw ye; a si ma to dafabari ye.

¹⁵ «Ayiwa, Matigi Ala, aw ta Ala tun ka kojuman minw bee layiri ta aw ye, a ka o bee dafa cogo min na, o cogo kelen na, ni aw k'a kan bla, a ka kojugu minw fo aw kama, a bena o fana ke aw ra, fo ka taga aw bee halaki ka ban nin jamanapuman konɔ, a ka nin jamana min di aw ma. ¹⁶ Matigi Ala, aw ta Ala ka jɛnɔɔɔnya min don ni aw ye, ni aw ka o jɛnɔɔɔnya cɛn, ka aw kinbiri gban batofɛn werew korɔ ka o bato, Matigi Ala bena dimi aw korɔ kosebe; ni o kera, a ka jamanapuman min di aw ma, a bena aw halaki joona ka bo o jamana ra.»

24

Yosuwe ka Ala ta kojumanw lakari Izirayelimogow ye

¹ Ayiwa, Yosuwe ka Izirayeli ta gbaw bee lajen Sikemu; a ka cekorobaw, ani jama jamogow, ani kititigebagaw, ani kuntigiw bee wele. O bee nana lajen Matigi Ala ja korɔ.

² Yosuwe k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <fofofo, aw bemaw Iburahima ni Nahori, ani o face Tera, olugu tun siginin be Efirati ba ko fe. O tun be batofɛn werew le bato. ³ Ne le nana aw bemace Iburahima labo o jamana ra, Efirati ba ko fe, k'a to a ye ka taga Kanaana jamana bee yaala. Ne le k'a dence Isiyaka di a ma; ne le fana k'a ta denw caya. ⁴ Ne le ka dence fla di Isiyaka ma, Yakuba ni Esawu. Ne le ka Seyiri kuruyorow di Esawu ta denw ma, k'a ke o sigiyoro ye. Nka Yakuba ni a denw tagara Misiran jamana ra.

⁵ « <O ko, ne le ka Musa ni Haruna ci Misiran, Farawona fe; ne le fana ka toro suguya bee la Misirankaw kan, ka soro ka aw labo Misiran. ⁶ Ne ka aw bemaw labo Misiran jamana ra, ka taga se ni o ye fo Kogojiwulen da ra. Misirankaw ka aw bemaw gben ni o ta sowotorow, ani o ta sow ye. ⁷ Aw bemaw kulera ne Matigi Ala no fe, ko ne ye o kisi. Ne ka dibi don o ni Misirankaw ce. O ko, ne ka kogoji laseko Misirankaw kan, ka o bee datugu. Ne ka min ke Misirankaw ra, aw yere ja ka o ye. O ko, aw ka watigian ke kongokolon konɔ.

⁸ « <Amorika minw tun siginin be Zuriden ba ko fe, ne ka aw namina ka taga ni aw ye olugu ta jamana ra. Olugu ka aw kere, nka ne k'a to aw ka se soro o kan, ka o don aw boro. Aw ka o ta jamana mina k'a ke aw ta ye, sabu ne tun be o halakira aw ja le ka taga. ⁹ Mohabukaw ta masace, Balaki, Sipori dence, ale wurira ko a be aw kere. A ka cira bla ka taga Behori dence Balamu fe, ka ale wele ko a ye na aw danga. ¹⁰ Nka ne ma son k'a to Balamu ye aw danga. Ne k'a jagboya, a yere nana dugawu le ke aw ye. Ne ka aw bosi Balaki boro o cogo le ra.

¹¹ « <O ko, aw ka Zuriden ba tige, ka taga se fo Zeriko dugu korɔ. Zeriko dugumogow nana aw kere, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Kanaanakaw, ani Hetikaw, ani Girigasikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw. Nka ne k'a to aw ka se soro olugu bee kan. ¹² Ne ka o ja wuri, k'a to o bee borira aw ja; ne ka o gben i n'a fo ne tun ka Amorikaw ta masace fla gben cogo min na. Aw ta kerekemuruw ni aw ta kalanw le m'a to aw sera

o ra. ¹³ Ayiwa, aw ma dugukolo min sene, ne ka o dugukolo di aw ma. Aw ma dugu minw lo, ne ka o duguw di aw ma, ka o ke aw sigiyorow ye. Aw ma rezensunw ni oliviyesun minw turu, ne ka o di aw ma ka o ke aw baro ye.»

¹⁴ «Ayiwa, o koson sisan koni, aw ye siran Matigi Ala na, k'a bato ni can ye, ani jusukun kelen. Aw bemaw ka batofen minw bato ka o to Efirati ba ko fe, walama Misiran jamana batofenw, aw ye o bee to yi, ka Matigi Ala le bato. ¹⁵ Ni aw fana t'a fe ka Matigi Ala bato, aw b'a fe ka min bato, aw ye o fo bi. Aw bemaw ka batofen minw bato Efirati ba ko fe, ni aw b'a fe ka o le bato, walama aw siginin be Amorika minw ta jamana ra, ni aw b'a fe ka olugu ta batofenw le bato, aw ye o fo. Ne ni ne ta somogow koni, anw be Matigi Ala le bato.»

¹⁶ Izirayelimogow ka Yosuwe jaabi ko: «Anw tena bo Matigi Ala ko fiyewu, ka taga batofen were bato! ¹⁷ Sabu Matigi Ala le ye an ta Ala ye, ale le ka anw ni an bemaw labo jonya ra Misiran. Ale le ka nin kabakoba ke aw yere na na. Ale le ka an mara an ta tagama bee ra; an temena siya minw ta jamanaw ra, a ka an mara olugu bee ce ra. ¹⁸ A ka o siyaw bee gben ka bo an na, hali Amorika minw tun siginin be o jamana ra. O le koson anw fana bena Matigi Ala le bato, sabu ale le ye an ta Ala ye.»

¹⁹ Yosuwe k'a fo Izirayelimogow ye ko: «Aw tena se ka Matigi Ala bato! Sabu Matigi Ala saninyanin lo. A tena son aw ye ale ni batofen were bato pogon fe. Ni aw ka o ke, a tena aw ta kojuguw ni aw ta hakew yafa aw ma. ²⁰ Ni aw nana bo a ko, ka taga siya werew ta batofenw bato, a bena wuri aw kama ka kojugu ke aw ra, ka aw bee halaki, k'a soro a tun ka kopuman ke aw ye kakoro.»

²¹ Izirayelimogow ka Yosuwe jaabi ko: «On-on, an tena ban Matigi Ala ra; an bena Matigi Ala doron le bato.» ²² Yosuwe ko: «Ayiwa, aw yere le ye aw yere seerew ye. Aw k'a latige ko aw bena Matigi Ala le bato de!» Izirayelimogow ko: «Onhon, an yere be an yere seerew ye.» ²³ Yosuwe ko: «O tuma, batofen were minw be aw ce ra, aw ye o bee firi, ka noro Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ra, ni aw jusukun bee ye.» ²⁴ Jama ka Yosuwe jaabi ko: «An bena Matigi Ala, an ta Ala le bato, k'a ta kuma lamen.»

Izirayelimogow ka layiri ta

²⁵ O lon na, Yosuwe, ka jenpogonya don ni Izirayelimogow ye. A ka sariyaw ni ci dow sebe ka o di o ma Sikemu dugu kono. ²⁶ O ko, Yosuwe ka o kow sebe Ala ta sariya kitabi kono. A ka kabakuruba do lo yirisunba do jukoro, Matigi Ala ta yoro saninman koro, Sikemu dugu kono. ²⁷ Yosuwe k'a fo mogow bee ye tuun ko: «Aw y'a fle, nin kabakuru le bena ke an seere ye; sabu Matigi Ala ka kuma o kuma fo an ye yan, nin Kabakuru ka o bee men; nin kabakuru le bena ke aw seere ye, ka aw hakiri jigi, janko aw kana ban aw ta Ala ra.» ²⁸ O ko, Yosuwe ka Izirayelimogow labla. Bee tagara a sigiyoro ra.

Yosuwe ta saya

²⁹ Ayiwa, o kow bee temenin ko, Matigi Ala ta baaraden Yosuwe, min ye Nuni dence ye, ale sara, k'a si to san keme ni san tan. ³⁰ O tun ka yoro min di a ma, Timinati Sera dugu kono, o k'a su don yi, Efrayimu kuruyorow ra, Gasi kuru sahiliyanfan na.

³¹ Izirayelimogow ka Matigi Ala bato Yosuwe ta tere bee ra. Cekoroba minw tora Yosuwe ko fe, Matigi Ala tun ka kopuman minw bee ke

Izirayelimogow ye, olugu tun ka o kow bee lon; o koson Izirayelimogow ka Matigi Ala bato o cekorobaw fana ta tere ra.

³² Izirayelimogow tun nana ni Yusufu su kolow ye ka bo Misiran. O bemace Yakuba tun ka dugukolo min san folofolo Sikemu dugu sindibaga Hamori ta mogow fe warigbe keme, Izirayelimogow ka Yusufu kolow sutara o yoro le ra, Sikemu dugu koro. O yoro dira Yusufu ta mogow le ma, ka a ke o ta yoro ye.

³³ O ko, Haruna dence Elehazari fana sara; o k'a su don Gibeha. O yoro le tun dira a dence Finehasi ma, Efrayimu kuruyorow ra.

KITITIGEBAGAW TA KITABU Kitabu faamucogo

Yosuwe sanin kɔ, Izirayelimɔgɔw tun ka o kɔ don Matigi Ala ra, ka o yere sago kɛ. Nin kitabu bɛ o wagati ta kow le fɔ an ye. A kera i n'a fɔ kuntigi tun tɛ Izirayelimɔgɔw fɛ.

Nin kitabu sebebaga ma lɔn.

O wagati bɛ damina kabini Izirayelimɔgɔw donnin kɔ Kanaanama jamana ra, ka taga a bla fɔ masacɛw ta wagati ra. O wagatiw gbɛleyara Izirayelimɔgɔw ma kosebɛ.

Ala nana mɔgɔ dow janawoloma, ka olugu kɛ Izirayelimɔgɔw namɔgɔw ye, janko ka o demɛ; o namɔgɔw ta kow le fɔra nin kitabu kɔnɔ. Olugu le bɛ wele ko kititigebagaw. Ala k'a ta baraka don o mɔgɔw le ra, janko ka Izirayelimɔgɔw demɛ, ka o bla sirajuman kan, ka o bɔsi o juguw boro.

O kititigebagaw ra, min tɔgɔ lɔnna kosebɛ a ta fanga ni a ta cɛfariya kosɔn, o kera Samusɔn ye (13-16).

An bɛ Ala ta kanuya ko ye fana nin kitabu kɔnɔ, sabu ni Izirayelimɔgɔw tun ka Ala kan bla tuma o tuma, ni o kɔ fɛ o tun nimisara ka kojugu dabra, Ala tun bɛ yafa o ma ka o bɔsi ka bɔ o juguw boro.

Kitabu kɔnɔkɔw

Ko minw kera fɔ ka taga se Yosuwe ta saya ma (1.1-2.10)

Kititigebagaw ta wagatiw (2.11-16.31)

Dan ta mɔgɔw ta ko, ani Boniyaminu ta mɔgɔw ta kerɛ (17-21)

Zuda ni Simeyɔn ta mɔgɔw ka Kanaanakaw kerɛ

¹ Yosuwe sanin kɔ, Izirayelimɔgɔw ka Matigi Ala jininka ko: «An ta gba juman le ka kan ka kɔn ka taga Kanaanakaw kerɛ?» ² Matigi Ala ka o jaabi ko: «Zuda ta mɔgɔw lo. Ne bɛna a to o ye se sɔrɔ Kanaanakaw kan.»

³ Zuda ta mɔgɔw k'a fɔ o balemaw ye, minw ye Simeyɔn ta mɔgɔw ye, ko: «Aw ye na an demɛ ka Kanaanakaw kerɛ, janko mara min dira an ma, an ye o gben ka bɔ o ra. O kɔ, an fana bɛna taga aw demɛ janko mara min dira aw ma, an ye o gben ka bɔ o mara ra.» Simeyɔn ta mɔgɔw sɔnna ka taga fara Zuda ta mɔgɔw kan. ⁴ O tagara kerɛ ra. Matigi Ala k'a to o sera Kanaanakaw ni Perezikaw ra. O ka mɔgɔ waga tan faga o ra Bezeki dugu kɔnɔ. ⁵ O tun ka masacɛ Adoni Bezeki sɔrɔ o dugu ra yi; o k'a kerɛ ka se sɔrɔ a kan. O ka se sɔrɔ Kanaanakaw ni Perezikaw bɛɛ kan. ⁶ Masacɛ Adoni Bezeki borira; o k'a gben k'a mina, k'a borokandenbaw ni a senmandenbaw tige. ⁷ Adoni Bezeki ko: «E, Ala, ne fana tun ka se sɔrɔ masacɛ biwolɔnfla le kan ka o borokandenbaw ni o senmandenbaw tige nin le cogo ra. Ne domunikɛtɔ, domuni murumuru minw tun bɛ benben, olugu tun bɛ o le tɔmɔtɔmɔ k'a domu. Ne ka kojugu min kɛ cɔ, Ala ka o hake le bɔ ne ra bi.»

O tagara ni Adoni Bezeki ye Zeruzalɛmu. A sara o yɔrɔ le ra.

⁸ O kɔ, Zuda ta mɔgɔw ka Zeruzalɛmu dugumɔgɔw kerɛ, ka se sɔrɔ o kan, ka o bɛɛ halaki, ka tasuma don dugu ra. ⁹ Kanaanaka minw siginin tun bɛ jamana kuruyɔrɔw ra, ani a woroduguyanfan kongokolon fan na, ani minw tun bɛ jamana dugumayanfan na, Zuda ta mɔgɔw tagara olugu fana kerɛ. ¹⁰ Minw tun siginin bɛ Heburɔn dugu kɔnɔ, o dugu min tun

be wele o wagati ra ko Kiriyati Araba, o ka o dugu kere; Sesayi dugu, ani Ahiman dugu ni Talimayi dugu minw tun be o mara ra, o ka se soro o duguw bee kan.

¹¹ O bora yi ka taga Debiri dugumogow kama. Folorolor Debiri dugu togo tun ye ko Kiriyati Seferi. ¹² O wagati ra Kalebu ko: «Ni mogow o mogow sera ka Kiriyati Seferi dugumogow kere, ka o ta dugu mina, ne bena ne denmuso Akisa furu o tigi ma.» ¹³ Kalebu dogoce Kenazi, o dence min togo ye ko Otiniyeli, ale ka dugumogow kere, ka o ta dugu mina. Kalebu k'a denmuso Akisa furu a ma. ¹⁴ A sera a ce Otiniyeli fe minke, a k'a fo a ye ko a ye dugukolo do daari ale face Kalebu fe. Akisa jigira ka bo a ta fali kan. Kalebu k'a jininka ko: «A be di?» ¹⁵ Akisa ko: «Sabari ka ja ne ma, ka bunun dow di ne ma; sabu i ka jamana min di ne ma woroduguyanfan fe, ji te o yoro ra.» Kalebu ka bunun dow di a ma sanfeyoro ra, ka dow di a ma dugumayoro ra fana.

¹⁶ Musa burance ta mogow, minw ye Kenikaw ye, olugu bora ni Zuda ta mogow ye tamarosunw ta dugu ra, min ye Zeriko ye, ka taga sigi Zuda kongokolon kono, Aradi dugu woroduguyanfan na. O sigira ni o mogow ye.

¹⁷ O ko, Zuda ta mogow tagara o balemaw fe, minw ye Simeyon ta mogow ye; Kanaanaka minw tun siginin be Sefati, o ka Simeyon ta mogow deme ka olugu kere. O ka dugu halaki ka ban pewu, fo o nana a yoro togo la ko Horima*.

¹⁸ Zuda ta mogow ka Gaza ni Asikalon ni Ekuron kere, ka o duguw ni o ta maraw mina. ¹⁹ Matigi Ala ka Zuda ta mogow deme, o ka kuruyoro mogow kere ka se soro o kan. Nka o ma se ka kenegbeyoro mogow kere, sabu sowotoro negeramanw tun be olugu fe kere kama. ²⁰ O ka Heburon dugu di Kalebu ma, i n'a fo Musa tun k'a fo cogo min na. A ka o dugumogow ghen. O tun ye Anakikaw ye, Anaki dence saba ta mogow. ²¹ Nka Yebusika minw tun siginin be Zeruzalemu, Boniyaminu ta mogow ma se ka olugu ghen. O koson olugu tora Zeruzalemu ni Boniyaminu ta mogow ye fo ka na se bi ma.

Yusufu ta mogow ka Beteli dugumogow kere

²² Yusufu dencew, Efirayimu ni Manase ta mogow, olugu tagara ko o be taga Beteli dugumogow kere. Matigi Ala tora ni o ye. ²³ Sani o ye taga, o ka mogow dow ci ka taga Beteli dugu yaala folo; Beteli dugu le tun be wele o wagati ra ko Luzi. ²⁴ O mogow tagara ce do boto ye dugu kono. O k'a fo o ce ye ko: «Cogo do yira an na, an be se ka don dugu kono cogo min na. Ni o kera, an bena kopuman ke i ye.» ²⁵ A ka cogo do yira o ra. O cogo le ra, Yusufu ta mogow ka Beteli dugumogow kere, ka o bee halaki. Nka o ka o ce ni a ta somogow bee bla ka taga. ²⁶ Ko fe, o ce tagara Hetikaw ta jamana ra; a tagara dugu do lo, ka o fana togo la ko Luzi. O togo le tora o dugu ra fo ka na se bi ma.

Izirayelimogow ma se ka Kanaanaka minw ghen

²⁷ Aiyiwa, Kanaanaka minw tun be Beti Sehan, ani Tanaki, ani Dori, ani Ibilehamu, ani Megido, ani o keredefugu misenw kono, Manase ta mogow ma se ka olugu ghen. O Kanaanakaw tora o duguw ra yi. ²⁸ Izirayelimogow

* 1:17 1.17 Horima koro ye heburukan na ko: tomo.

fanga nana bonya wagati min na, o ka jagboyabaaraw le la o Kanaanakaw kan; nka o ma se ka o gben ka bo jamana kono pewu.

²⁹ Kanaanaka minw tun siginin be Gezeri, Efrayimu ta mogow fana ma se ka olugu gben. O tora ni Efrayimu ta mogow ye Gezeri.

³⁰ Zabulon ta mogow fana ma se ka Kitiron dugumogow ani Nahaloli dugumogow gben. O Kanaanakaw tora ni Zabulon ta mogow ye; nka o ka o Kanaanakaw bla jagboyabaaraw ra.

³¹ Aseri ta mogow fana ma se ka Ako dugumogow, ani Sidon dugumogow, ani Akila dugumogow, ani Akizibu dugumogow, ani Heliba dugumogow, ani Afiki dugumogow, ani Rehobu dugumogow gben. ³² O koson Aseri ta mogow tora ni o Kanaanakaw ye, sabu o ma se ka o gben; o Kanaanakaw le tun siginin be o jamana ra kakoro.

³³ Nefitali ta mogow fana ma se ka Beti Semesi dugumogow ni Beti Anati dugumogow gben. O tora ni o Kanaanakaw ye; nka Nefitali ta mogow ka o bla jagboyabaaraw ra. Olugu le tun siginin be o jamana ra kakoro.

³⁴ Amorikaw ka Dan ta mogow jagboya ka to kuruyoro ra. O ma son o ye na sigi kenegbeyoro ra. ³⁵ Amorikaw sigira Heresi kuruyoro ra, ani Ayalon dugu kono, ani Salibimu dugu kono. Nka ko fe, Yusufu dencew, Efrayimu ni Manase ta mogow ka o fanga sigi o kan, ka o bla jagboyabaaraw ra.

³⁶ Yoro min be wele ko bundeninw ta yelenyoro, Amorikaw ta jamana dan tun be taga se fo o yoro ra, Sela dugu sahiliyanfan fe.

2

Ala ka Izirayelimogow jaraki

¹ Lon do, Matigi Ala ta meleke bora Giligali ka na Bokimu. A nana a fo Izirayelimogow ye ko: «Ne le ka aw labo Misiran jamana ra; ne tun karira aw bemaw ye ko ne bena jamana min di o ma, ne nana ni aw ye o jamana le ra. Ne k'a fo aw ye ko ne ka jenogonya min don ni aw ye, ko ne tena o cen fiyewu; ² ne k'a fo aw ye ko aw man kan ka jenogonya don ni Kanaanakaw ta jamana mogow si ye; ko aw ka kan ka o ta sarakabonanw cici. Nka aw ma son ka ne ta kuma lamen. Mun koson ne ka min fo aw ma o ke? ³ Ayiwa, ne ka min fo aw ma o ke minke, o koson ne tena nin jamana mogow gben ka bo aw na tuun. O bena sigi ni aw ye; o ta batofenw bena ke janw le ye aw fe.»

⁴ Ayiwa, Matigi Ala ta meleke ka o kuma fo minke doron, Izirayelimogow bee ka ke kasi ye. ⁵ O koson o yoro togo lara ko Bokimu*. Izirayelimogow ka sarakaw bo Matigi Ala ye o yoro ra.

Yosuwe ta saya

⁶ Wagati min Yosuwe tun ka Izirayelimogow labla, yoro min tun dira gba bee kelen kelen ma, o bee kelen kelen tun tagara sigi o yoro ra.

⁷ Izirayelimogow ka Matigi Ala bato, Yosuwe ta tere bee ra. Cekoroba minw tora Yosuwe ko fe, Matigi Ala tun ka koba minw bee ke Izirayelimogow ye, olugu tun ka o kow bee ye; o koson Izirayelimogow ka Matigi Ala bato o cekorobaw fana ta tere ra.

⁸ Ayiwa, o kow bee temenin ko, Matigi Ala ta baarden Yosuwe min ye Nuni dence ye, ale sara, k'a si to san keme ni san tan. ⁹ O tun ka yoro min

* ^{2:5} 2.5 Bokimu koro ye heburukan na ko kasibagaw.

di a ma, Timinati Heresi† mara ra, o k'a su don yi, Efirayimu kuruyɔrɔw ra, Gasi kuru sahiliyanfan fe.

¹⁰ Yosuwe ta wagati ta mɔgow beɛ nana sa. Izirayelimɔgow ta den minw wurira olugu ko fe, olugu tun ma Matigi Ala lon i n'a fo o bemaw; Matigi Ala tun ka ko minw ke Izirayelimɔgow ye, o tun ma foyi lon o ra fana.

Izirayelimɔgow ka Ala ta jɛnɔɔɔnya cɛn

¹¹ Ayiwa, Izirayelimɔgow ka kojugu ke Matigi Ala ja kɔrɔ. O ka Baali* ta jo sɔn. ¹² Matigi Ala, o bemaw ta Ala, min ka o labɔ Misiran jamana ra, o ka ale batori dabra, ka jow sɔn. Siya minw be o kere fe, o tora ka olugu ta jow le sɔn, fo ka o kinbiri gban o jow kɔrɔ. O kow ka Matigi Ala dimi kosebe. ¹³ O bɔra Matigi Ala ko, ka taga o jow le sɔn, minw ye Baali ni Asera* ye. ¹⁴ A kera ten, Matigi Ala dimina Izirayelimɔgow kɔrɔ kosebe. A ka o labla benkannebagaw dɔw ye; olugu nana to ka ben o kan ka o borofenw beɛ ce. O jugu minw tun be o ta jamanaw kɔrɔ, Matigi Ala ka o labla olugu fana ye. O ma se ka lo o juguw na tuun. ¹⁵ Ni Izirayelimɔgow tun tagara kere ra tuma o tuma, Matigi Ala tun be o kere ka di o juguw ma. Matigi Ala tun karira, k'a fo ko a bena o le ke o ra, ni o ka ale kan bla. Matigi Ala ka segeba la Izirayelimɔgow kan, fo ka o ke janibagatow ye.

Ala ka jamɔgow sigi Izirayelimɔgow kunna

¹⁶ Ayiwa, o wagatiw ra, Matigi Ala ka mɔgo dɔw sigi Izirayelimɔgow kunna, ka o ke o jamɔgow ye‡, janko olugu ye Izirayelimɔgow bɔsi ka bo benkannebagaw boro.

¹⁷ Nka Izirayelimɔgow ma sɔn ka o jamɔgow lamɛn. O banna Matigi Ala ra, ka taga batofɛn werɛw bato ka o yere lanɔgo i ko jatɔyakebagaw. O bemaw tun ka sira min tagama, o ka o sira bla joona joona. O ma Matigi Ala ta sariyaw sira tagama tuun i n'a fo o bemaw tun k'a ke cogo min na.

¹⁸ A kera ten o juguw ka o tɔrɔ, ka o degu kosebe. Nka ni Matigi Ala tun ka o tɔrɔtɔ ye tuma o tuma, a tun be makari o ra, ka jamɔgo dɔ sigi o kunna. Matigi Ala yere tun be to ni o jamɔgo ye, k'a demɛ; Ala tun be to ka Izirayelimɔgow kisi ka bo o juguw boro, o jamɔgo ta tere beɛ ra. ¹⁹ Nka ni o jamɔgo tun sara, Izirayelimɔgow tun be kɔsegi o ta kewalekɔrɔw ra tuun, ka juguya fo ka tɛme o bemaw kan. O tun be tugu batofɛn werɛw ko, ka saraka bo olugu ye, ka o kinbiri gban o kɔrɔ ka o bato. O tun be ban ka o kewalejuguw ni o jusukungbeleya kow dabra.

Ala ka Izirayelimɔgow kɔrɔbo ni siya minw ye

²⁰ Ayiwa, Matigi Ala dimina Izirayelimɔgow kɔrɔ. A ko: «Ne tun ka jɛnɔɔɔnya* min don ni Izirayelimɔgow ta bemaw ye, ko o ye ne ta sariyaw sira tagama, sisan Izirayelimɔgow ka o jɛnɔɔɔnya cɛn. O ma ne kan mina fiyewu. ²¹ O kosɔn Yosuwe sara ka siya minw to o ta maraw ra, ne tena o siyaw gben ka bo yi tuun. ²² Ne bena o siyaw le ke ka Izirayelimɔgow kɔrɔbo, k'a lon ni o bena sɔn, walama ni o tena sɔn ka ne kan mina, ka tagama ka kɔra ni ne sago ye, i n'a fo o bemaw k'a ke cogo min na.»

²³ O le kosɔn Matigi Ala ka o siyaw siginin to jamana kɔnɔ ni Izirayelimɔgow ye. A ma sɔn ka o gben joona, a fana tun ma sɔn k'a to Yosuwe ni a ta kerekɛdenw ye se sɔrɔ o kan.

† 2:9 2.9 Timinati Heresi be wele fana ko: Timinati Sera. ‡ 2:16 2.16 O jamɔgow le be wele fana ko: kititigebagaw.

3

¹ Ayiwa, Matigi Ala ka o siyaw siginin to jamana kono, janko Izirayelimogow minw tun ma Kanaana kerew ke ka ye, o siyaw ye ke sababu ye ka olugu korobo. ² Matigi Ala tun b'a fe ko Izirayelimogow minw worora o wagati ra, o minw tun ma kere ke ka ye, o fana ye kere degi. ³ A tun ka siya minw to jamana kono ni Izirayelimogow ye, olugu fle nin ye: Filisikaw ta mara looru ta mogow, ani Kanaanakaw be, ani Sidonkaw, ani Hevika minw siginin be Liban kuruyorow ra, k'a ta Baali Herimon kuru ra, ka taga a bla fo Hamati yoro ra.

⁴ Matigi Ala ka o siyaw to jamana kono, janko ka Izirayelimogow korobo k'a fle, k'a lon ni a kera ko o bena ale ta cifoninw lamen, ale ka min fo a ta baaraden Musa ye k'a fo o bemaw ye.

⁵ A kera ten, Izirayelimogow sigira ni Kanaanakaw ye, ani Hetikaw, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw. ⁶ Izirayelimogow nana o siyaw denmusow furu, ka o yere denmusow di o dencew ma furu ra. O ka o siyaw ta jow son fana.

Otiniyeli kera Izirayeli pamogow ye

⁷ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala na koro. O ninana Matigi Ala, o ta Ala ko; o ka batofen werew le bato, minw ye Baali* ni Asera ye. ⁸ Matigi Ala dimina Izirayelimogow koro kosobe. O le koson a ka Izirayelimogow labla Mesopotami masace ye, min ye Kusan Risatayimu ye. Izirayelimogow tora a ta fanga koro fo san seegi.

⁹ Izirayelimogow kasira, ka Matigi Ala daari. Matigi Ala ka pamogow do sigi o konna, janko ka o bosu. O pamogow tun ye Otiniyeli le ye, Kalebu dogoce Kenazi dence.

¹⁰ Matigi Ala k'a Nin don Otiniyeli kono. A kera Izirayeli pamogow ye. A tagara kere ra minke, Matigi Ala k'a to a ka se soro Mesopotami masace Kusan Risatayimu kan. ¹¹ A kera ten, jamana tora hera ra fo san binaani. O ko, Kenazi dence Otiniyeli sara.

Ehudi kera Izirayeli pamogow ye

¹² Ayiwa, ko minw man di Matigi Ala ye, Izirayelimogow ka o kow le ke tuun. O le koson Matigi Ala ka Mohabukaw ta masace Egilon fanga bonya, k'a to a ka se soro Izirayelimogow kan. ¹³ Masace Egilon farara Amonkaw ni Amalekikaw kan, ka taga Izirayelimogow kere. O ka se soro Izirayelimogow kan, ka tamarosunw ta dugu* mina o ra. ¹⁴ Izirayelimogow tora Mohabu ta masace Egilon ta fanga koro fo san tan ni seegi.

¹⁵ O ko, Izirayelimogow kasira tuun, ka Matigi Ala daari. Matigi Ala ka pamogow do were sigi o konna, janko ka o bosu. O pamogow kera Ehudi ye, Gera dence; Boniyaminu ta mogow do tun lo. Ehudi tun ye numanman le ye.

Izirayelimogow ka ninsaraw di Ehudi ma, ko a ye taga a di Mohabukaw ta masace Egilon ma. ¹⁶ Ehudi ka kerekemuru da fla do lalaga, k'a janya ke nongon† na kelen. A ka o siri a togokun na a ta derege jukoro, a kininboroyanfan fe. ¹⁷ A tagara ninsaraw di Mohabukaw ta masace Egilon ma; Egilon tun ye ce belebele le ye. ¹⁸ Ehudi ka ninsaraw di ka ban minke, a bora ni a ta donitabagaw ye ka taga. ¹⁹ O sera Giligali ta batofen kabakururamanw yoro ra minke, a ka donitabagaw bla ka taga; ale yere

* **3:13** 3.13 Tamarosunw ta dugu, o ye Zeriko dugu ye. † **3:16** 3.16 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

sekora ka na masace fe, ka na a fo a ye ko: «Masace, gundokuma do be ne fe k'a fo i ye.» Masace k'a fo a ta mogow ye ko o bee ye bo. O bee bora. ²⁰ O y'a soro masace tun siginin be bon do kono, a ta masabon sanfeyoro ra a kelen na. Ehudi gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Ne bena kuma min fo i ye, o bora Ala le ra.» Masace wurira ka lo. ²¹ O yoronin bee, Ehudi k'a numanboro ke ka muru sama ka bo a kininboroyanfan na, k'a turu masace konobara ra; ²² muru ni a kala bee tununa a konobara ra, fo turu ka muru datugu. A ka muru to a konobara ra yi, a m'a bo. ²³ Ehudi ka sankaso sanfebon daw bee dasogo masace da ra yi, ka bo bolon da fe ka taga. ²⁴ Ehudi bonin ko, masace ta mogow nana; o ka daw sogonin ye. O ko: «I b'a soro masace be sokotaga le kera sankaso sanfebon kono.» ²⁵ O k'a kono ka meen, fo ka na o kononban. A ma na o yere ka lakile ke ka bon dayele, ka o matigice su lanin ye dugu ma. ²⁶ Sani o ye ban o kow bee ra, o y'a soro Ehudi borira ka taga teme batofen kabakururamanw yoro ra, ka taga fo Seyira.

²⁷ A tagara se yi minke, a ka kerekaburu fiye Efrayimu kuruyoro ra, ka Izirayelimogow lajen. O bora kuruyorow ra, ka na lajen a koro; a blara o na. ²⁸ A k'a fo o ye ko: «Aw ye tugu ne ko; sabu Matigi Ala ka se di aw ma ka aw juguw Mohabukaw don aw boro.» Izirayelimogow tugura Ehudi ko. O tagara Zuriden ba sennatigeyoro sira mina, ka sira tige Mohabukaw ra. O m'a to Mohabuka si ye ba tige. ²⁹ O lon na, Izirayelimogow ka Mohabuka ce waga tan le faga; a bee tun ye ce barakamanw, ani cefariw le ye. O si ma bosi.

³⁰ K'a ta o wagati ra, Mohabukaw majigira Izirayelimogow ye. Jamana tora hera ra fo san biseegi.

Samugari kera Izirayeli namogo ye

³¹ Ayiwa, Ehudi sara minke, Anati dence Samugari le sigira a no ra. Lon do, ale kelen ka Filisika ce keme woro faga ni misinegebere do ye, ka Izirayelimogow bosi o juguw boro.

4

Ciramuso Debora ni Baraki

¹ Ehudi sanin ko, Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala na koro tuun. ² O le koson Matigi Ala ka o labla Kanaanakaw ta masace Yaben ye, a ka se soro o kan. O masace tun siginin be Hazori dugu le kono. A ta kerekedenw kuntigi togo tun ye ko Sisera. Ale tun siginin be Haroseti Goyimu dugu kono. ³ Sowotoro negeraman keme kononton le tun be masace Yaben fe, kere kama. A ka sege suguya bee la Izirayelimogow kan, fo san mugan. Izirayelimogow kasira ka Matigi Ala daari.

⁴ O wagati ra, Lapidoti ta muso Debora min tun ye ciramuso ye, ale le tun ye Izirayeli namogo ye. ⁵ A tun be to ka taga sigi tamarosun do koro, Rama dugu ni Beteli dugu ce, Efrayimu kuruyorow ra. O tamarosun togo nana la ko Debora ta tamarosun. Izirayelimogow tun be taga a fe o yoro le ra ka taga o ta kow panabo.

⁶ Lon do, Debora ka Abinohamu dence Baraki wele ka bo Kedesi, Nefitali mara ra, ka na a fo a ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le ka nin cira fo; a ko i ye taga mogo waga tan panawoloma Nefitali ni Zabolon ta mogow ra, ka yelen ni o ye Tabori kuru kan. ⁷ Ko ale bena masace Yaben ta kerekedenw kuntigi Sisera jusu wuri aw kama, k'a ke a ye na Kison ko

da ra, ko a bena aw kere ni a ta sowotoro negeramanw ni a ta kerekejama ye. Nka Matigi Ala bena a to aw ye se soro a kan.» ⁸ Baraki ka Debora jaabi ko: «Ni i yere be taga ni ne ye, ne be son ka taga; nka ni i te taga ni ne ye, ne te taga.» ⁹ Debora ko: «Ayiwa, ne bena taga ni i ye, nka i tena togo soro nin kere ra de, sabu Matigi Ala bena Sisera don muso do le boro.»

Debora wurira ka taga ni Baraki ye Kedesi. ¹⁰ Baraki ka Zabulon ta mogow ni Nefitali ta mogow wele ka o lajen Kedesi. Mogow waga tan sonna ka tugu a ko. Debora fana tugura o ko. ¹¹ O wagati ra, Kenikaw ta mogow do tun be yi, a togo ye ko Heberi. Ale tun faranna ka bo Kenika tow ra, ka taga sigi Kedesi dugu korow, k'a ta fanibonw lo Sananimu yirisunba korow. Kenikaw bemace tun ye Hobabu le ye, Musa burance.

¹² Ayiwa, Sisera nana a men ko Abinohamu dence Baraki ni a ta kerekejama lonin be Tabori kuru kan. ¹³ Sisera k'a ta sowotoro negeraman keme kononton bee ta, k'a ta kerekedenw bee lajen Haroseti Goyimu dugu konow, ka taga ni o ye Kison ko da ra. ¹⁴ Debora k'a fo Baraki ye ko: «Aw ye taga o no fe, sabu Matigi Ala bena se di aw ma, ka Sisera don aw boro bi. Matigi Ala yere le bena bla aw na.» Baraki ni a ta mogow waga tan bee jigira ka bo Tabori kuru kan. ¹⁵ O tagara Sisera ta kerekedenw kama. Matigi Ala ka Sisera ni a ta sowotorow ni a ta kerekejama bee pagami jogon na. A ma na, Sisera jigira ka bo a ta sowotoro konow ka bori a sen na. ¹⁶ Baraki ni a ta kerekedenw ka Sisera ta sowotorotigiw ni a ta kerekedenw ghen, ka taga se fo Haroseti Goyimu. O ka Sisera ta kerekedenw bee faga ni kerekemuru ye; hali ce kelen ma bossi o ra.

¹⁷ Sisera borira ka taga se Heberi ta muso Yaheli ta fanibon ma; o y'a soro ben tun be Hazori ta masace Yaben ni Kenikace Heberi ta mogow ce. ¹⁸ Yaheli bora ka taga Sisera kunben da ra; a ko: «Ne matigice, na dogo yan; na don ne ta so, i kana siran, foyi tena i soro.» Sisera donna Yaheli ta fanibon konow. Yaheli ka birifani do biri a kan. ¹⁹ Sisera ko: «Jiminlogow be ne ra; sabari ka ji doonin di ne ma.» Yaheli ka nonobara dayele ka nonow do di a ma, a ka o min, ka la. A ka birifani biri a kan tuun. ²⁰ Sisera k'a fo Yaheli ye tuun ko: «Taga lo fanibon donda ra; ni mogow do nana i jininka ko: <Yala mogow be yan wa?> I y'a fo a tigi ye ko: <On-on, mogow te yan.> »

²¹ Sisera lanin tora yi ka sunogow o yoronin bee, sabu a segeninba tun lo. Heberi ta muso Yaheli ka fanibon ta negebere do ta, ani negekuru do. A gbarara doonin doonin Sisera ra, ka taga bere turu a toro korow, k'a kunkolo sogow fo ka taga bere don dugukolo ra. Sisera sara.

²² Ayiwa, Baraki tun be Sisera gbenna minke, a tagara se Yaheli ta fanibon ma. Yaheli bora k'a kunben; a ko: «Na yan; i be mogow min jinina, ne bena o tigi yira i ra.» Baraki donna fanibon konow, a barara ka Sisera lanin ye, a sara, bere turunin be a kunkolo ra.

²³ Ala ka se di Izirayelimogow ma o lon na, k'a to o ka se soro Kanaanakaw ta masace Yaben kan. ²⁴ Izirayelimogow tora ka o fanga digi Kanaanakaw ta masace Yaben kan kosebe, fo ka na se soro a kan k'a faga.

5

Debora ni Baraki ta donkiri

¹ O lon na, Debora ka nin donkiri la, ale ni Abinohamu dence Baraki. O ko:

² «E, an bee ye Matigi Ala tando!
Izirayelimogow kuntigiw sonna ka bla o na;

Izirayelimogow fana sonna ka taga ni o ye kere ra.

³ Masacew, aw ye nin lamɛn, kuntigiw, aw ye aw toro malo!
Ne bɛna donkiri la, onhon, ne bɛna donkiri la Matigi Ala ye;
ne bɛna Alatandodonkiriw la Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye.

⁴ Lon min na a bora Edomu mara ra,
dugukolo yereyerera;
sankolo bɛɛ kera ji ye,
sankabaw bɛɛ kera ji ye.

⁵ Kuruw yereyerera Matigi Ala na korɔ, Sinayi kuru ta Ala;
o yereyerera Matigi Ala, Izirayeli ta Ala na korɔ.

⁶ Anati dence Samugari ta wagatiw ra,
Yaheli ta tere ra, mogɔ si tun tɛ tɛmɛ sirabaw kan;
dugutagabagaw tun bɛ tɛmɛ sira dogoninw le fɛ.

⁷ Baraka foyi tun tɛ Izirayeli kuntigiw si ra tuun;
baraka foyi le tun tɛ o ra,
fo lon min na, ne wurira, ne Debora;
ne wurira ka kɛ Izirayelimogow bamuso ye.

⁸ O tun bɛ batofenkuraw le bato;
o kosɔn o juguw nana o kere o ta dugu dondaw ra.
I tun bɛ cɛ waga binaani jate Izirayelimogow cɛ ra,
i tɛ negebennan, walama taman sorɔ o si fɛ.

⁹ Nka bi, Izirayeli kuntigiw, ne bɛ ni aw le ye,
aw minw sonna ka bo mogow cɛ ra ka taga kere ra.
Aw ye Matigi Ala tando!

¹⁰ Aw minw bɛ yelen falimuso gbɛmanw kan,
ka sigi fani dawulamanw kan;
aw minw bɛ tagama siraw kan,
aw ye miiri nin na!

¹¹ «Jitabaga minw bɛ donkiri la kolondaw ra,
olugu bɛ Matigi Ala ta kopumanw lakari,
a ka kopuman minw kɛ Izirayeli kuntigiw ye;
o tuma ra, mogow ka dugu dondaw sira ta.

¹² I kunu, i kunu, Debora!
I kunu, i kunu ka donkiri kelen la!
Baraki, i wuri ka taga ni i ta jon minaninw ye!
E, Abinohamu dence!

¹³ Mogɔ dama minw tun tora, olugu tagara se sorɔ fangatigiw kan;
Matigi Ala ka se di an ma, an ka se sorɔ cɛfariw kan.

¹⁴ Efrayimu ta mogow nana ka bo Amaleki ta jamana ra,
Bonyaminu ta mogow nana fara o kan.
Kuntigi dow fana bora Makiri,
namogow dow nana ka bo Zabulon.

¹⁵ Isakari ta kuntigiw nana fara Debora kan,
Isakari ta mogow farara Baraki kan;
o girinna ka bo ka taga a fɛ kenegbe ra.

«Nka Rubɛn ta mogow sigiyara;
o ka jɔgon sorɔ ka mɛɛn.

¹⁶ Mun kosɔn aw tora werɛw korɔ yi,
ka to ka sagakasikanw lamɛn sa?

Can ra, Ruben ta mɔgɔw sigiyara;
o ka ɲɔgɔn sɔsɔ ka mɛɛn.

17 Galadi ta mɔgɔw tora Zuriden terebɔyanfan na.

Mun kosɔn Dan ta mɔgɔw fana tora o ta jirakurunw kɔrɔ?

Aseri ta mɔgɔw fana siginin tora kɔgojida ra;

o tora o ta kurunlɔyɔrɔw ra.

18 Zabulon ta mɔgɔw le ma siran saya ɲa;

Nɛfitali ta mɔgɔw fana tagara fɔ kɛrɛkɛyɔrɔ sanfɛyɔrɔ ra.

19 Masace dɔw nana, ka na kɛrɛ kɛ;

Kanaana masace dɔw nana kɛrɛ kɛ

Tanaki yɔrɔ kɔrɔ, Megido kɔda ra,

nka o ma mɔgɔ si ta borofɛn sɔrɔ, o ma warigbɛ sɔrɔ.

20 Lolow tora sankolo ra ka kɛrɛ kɛ,

o tɛmɛtɔ o ta siraw kan, o ka Sisera kɛrɛ.

21 Kison kɔji ka o bɛɛ ta,

o kɔ min bɛ woyo kabini fɔlɔfɔlɔ, Kison kɔ ji.

Aw ye taga, ka taga cɛfariw kɛrɛ!

22 «E, o ta sow senw bɛ dugukolo gbasi ni baraka ye!

O bɛ bori, ka bori i ko soce barakamanw!

23 Aw ye Merozi dugu danga, Matigi Ala ta mɛlɛkɛ le ko ten.

Aw ye a danga, aw ye a dugumɔgɔw bɛɛ danga!

Sabu o ma sɔn ka na Matigi Ala dɛmɛ,

o ma sɔn ka fara cɛfariw kan ka Matigi Ala dɛmɛ.

24 Aw ye Yaheli le tando ka tɛmɛ musow bɛɛ kan,

Kenikace Heberi ta muso kɔni.

Muso minw bɛ sigi fanibonw kɔnɔ, aw ye a tando ka tɛmɛ olugu bɛɛ kan.

25 Sisera ka ji daari a fɛ, a ka nɔnɔ di a ma.

A ka nɔnɔ narelaman di a ma minan ɲanaman dɔ kɔnɔ.

26 A ka nɛgɛbere mina a boro kelen na,

ka baaradenw ta nɛgɛkuru mina ni a kininboro ye;

ka bɛrɛ turu Sisera kun na, k'a kun sɔgɔ;

a k'a taman sɔgɔ k'a cɛci.

27 Sisera kurura Yaheli sen kɔrɔ;

a benna ka la yi.

A kurura a sen kɔrɔ, a benna;

a kurura yɔrɔ min na, a benna ka sa yi.

28 I b'a sɔrɔ Sisera bamuso bɛ sɔ,

a bɛ fleri kɛra finɛtiriwow fɛ, k'a fɔ ko:

«Mun le kosɔn a ta sowotoro mɛɛnna tan bi?

Mun le kosɔn o ta sowotorow sumayara tan?»

29 A tɔɲɔgɔnmusow bɛɛ ra hakiritigiw ka min fɔ,

a fana bɛ o le fɔra a yɛrɛ kɔnɔ, ko:

30 «O ka fɛn minw mina o juguw boro, a bɛ o le taranna!

Cɛ bɛɛ kelen kelen ta sunguru kelen, walama fla;

fanɲuman ɲɛgɛɲɛgɛnmanw ye Sisera ta ye;

fanɲuman ɲɛgɛɲɛgɛnman sɔgɔninw,

fanɲuman ɲɛgɛɲɛgɛnman kelen, fani sɔgɔnin fla,

o bɛ don sesɔrɔbaga kan na.»

31 «E, Matigi Ala, i juguw bɛɛ ye halaki nin cogo ra!

Nka minw be i kanu, olugu ye manamana
i ko tere be manamana cogo min na teregban fe.»

Ayiwa, o ko, Izirayeli jamana tora nasuma ra, fo san binaani.

6

Madiyankaw ka Izirayelimogow tawo

¹ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala ja koru. O le koson Matigi Ala ka o labla Madiyankaw ye, olugu ka se soru o kan fo san wolonfla. ² Madiyankaw ta fanga digira Izirayelimogow kan kosebe; k'a ke fo Izirayelimogow tun be to ka bori Madiyankaw ja ka taga dogo dingakolonw ni farawow ni kuruwow konu. ³ Ni Izirayelimogow tun ka o ta simanw dan wagati min na, Madiyankaw tun bena o wagati le ra, ka na o kere, olugu ni Amalekikaw, ani terebayanfan mogow. ⁴ O tun be na o ta fanibonw sirisiri Izirayelimogow ta jamana konu, ka jamana simanw bee cen, ka taga se fo Gaza dugu koru. O tun te domunifen si to Izirayelimogow fe; o tun te o ta sagaw ni o ta misiw ni o ta faliw si to. ⁵ O tun be na ni o ta beganw ni o ta fanibonw ye caman i ko tonw. O ni o ta jogomew tun ka ca fo k'a dama teme. O tun be na Izirayelimogow ta fenw bee cen jamana konu. ⁶ Madiyankaw ka Izirayelimogow sege fo k'a dama teme. Izirayelimogow kasira ka Matigi Ala daari.

⁷ O kasira ka Matigi Ala daari ko a ye o bosu Madiyankaw boro minke, ⁸ Matigi Ala ka cira do ci o fe. Ale nana a fo o ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne le ka aw labo jonya ra Misiran jamana ra. ⁹ Ne ka aw bosu ka bo Misirankaw boro, ka aw bosu ka bo aw tawobagaw bee boro. Ne ka o ghen ka bo aw ja, ka o ta jamana di aw ma. ¹⁰ Ne k'a fo aw ye ko ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala; ko aw siginin be Amorikaw ta jamana min na, ko aw kana olugu ta jow son. Nka aw ma son ka ne ta kuma lamen.»

Matigi Ala kumana Zedeyon fe

¹¹ Ayiwa, o ko, Matigi Ala ta meleke nana sigi Ofira dugu yirisunba jukoru. O yoru tun ye Abiyezeri ta mogu do ta le ye, min tugu ye ko Yohasi. O y'a soru Yohasi dence Zedeyon tun be siman gbasira rezencogoyoru ra k'a dogo Madiyankaw ja. ¹² Matigi Ala ta meleke k'a yere yira a ra, k'a fo a ye ko: «Ne be i fo, cefari, sabu Matigi Ala be ni i ye.» ¹³ Zedeyon k'a jaabi ko: «E, ne matigice, ni can lo ko Matigi Ala be ni an ye o, mun koson nin kojuguw bee be sera an ma? An faw k'a fo an ye ko Matigi Ala ka kabakoba minw ke, ka olugu labo Misiran jamana ra, mun na Ala te o jagon kera tuun? Mun na Matigi Ala k'a boro bo an kan pewu ka an di Madiyankaw ma?» ¹⁴ Matigi Ala ka Zedeyon fe, k'a fo a ye ko: «Fanga min be i ra, taga Izirayelimogow bosu ka bo Madiyankaw boro ni o fanga ye. Ne le ka i ci.» ¹⁵ Zedeyon k'a jaabi ko: «E, ne matigice, ne bena Izirayelimogow bosu cogo di sa? Ne ta gba le ka dogo ka teme Manase ta gba tow bee kan. Ne le fana ye ne face dencew bee ra fitini ye.» ¹⁶ Matigi Ala k'a fo a ye tuun ko: «Ne bena ke ni i ye; i bena Madiyankaw bee faga, k'a ke i n'a fo i tun be kere ra ni ce kelenpe le ye.» ¹⁷ Zedeyon ko: «Ni can lo ko ne ko ka di i ye, o tuma tagamasiyen do yira ne ra, k'a yira ko Matigi Ala yere le be kumana ne fe. ¹⁸ I kana taga yoru si, ne konu yan, fo ne ye taga ka na; ne bena saraka bo i ye.» Matigi Ala ko: «Ne bena i konu fo i ye taga ka na.»

¹⁹ Zedeyon tagara a ta so kono, ka taga badennin do faga, ka o tobi, ka mugu kilo bisaba gbasu ka o ke burufunubari ye. A ka sogo ke segi do kono, k'a nanji ke minan do kono. A tagara ni o ye Ala ta meleke fe yirisunba koru. ²⁰ Ala ta meleke k'a fo a ye ko: «Sogo ni burufunubariw bla fara kan, ka nanji bon a kan.» Zedeyon k'a ke ten. ²¹ Bere min tun be meleke boro, a ka o bere nunkun maga sogo ni buruw ra minke, tasumamana do bora fara ra, ka sogo ni burufunubariw jeni. O ko, Ala ta meleke tununa Zedeyon na koru. ²² Zedeyon k'a ye ko Matigi Ala ta meleke lo minke, a ko: «E, bono bena ne soru, DunuPATIGI Ala, sabu ne na ka i ta meleke ye.» ²³ Nka Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Ne bena hera ke i ye; i kana siran, foyi tena i soru.» ²⁴ Zedeyon ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye o yoro ra, ka o togo la ko «Matigi, Heratigi Ala». O sarakabonan be Ofira dugu kono hali bi. O yoro ye Abiyezeri ta mogow ta le ye.

Zedeyon ka Baali ta sonnkeyoro ci

²⁵ O lon yere su fe, Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye tuun ko: «I face ta misitoran flanan mina, min si ye san wolonfla. Baali* ta sonnkeyoro min be i face ta so, i ye o ci. Yiri min fana turunin be a koru, min ye Asera* ta tagamasiyen ye, i ye o yiri tige*.

²⁶ «O ko, i ye sarakabonan panaman do lo Matigi Ala, i ta Ala ye o fara kan; i ye misitoran ke saraka jenita ye k'a di Matigi Ala ma. I ka Asera ta yiri min tige, i ye saraka jeni ni o loko ye.» ²⁷ Zedeyon k'a ta baaraden ce tan wele ka na o baara ke, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo a ye cogo min na. Nka a k'a ke su fe le; a ma son k'a ke tere fe, a ta somogow ni dugumogow pasiran koson.

²⁸ Dugumogow nana wuri sogomada fe minke, o k'a ye ko Baali ta sonnkeyoro cira, ko yiri min be Asera ta tagamasiyen ye, ko o yiri fana tigeria; o k'a ye ko do ka misitoran ke saraka jenita ye sarakabonankura do kan. ²⁹ O ka ngon jininka ko: «Jon le ka nin ke?» O ka jininkari ke, k'a ko segesege, ka na a ye ko Yohasi dence Zedeyon lo. ³⁰ O k'a fo Yohasi ye ko: «I dence labo yan, an bena a faga. A ka Baali ta sonnkeyoro ci, ka Asera ta tagamasiyen yiri fana tige.»

³¹ Ayiwa, Yohasi k'a fo o mogow ye ko: «O tuma aw le be mogow kere k'a di Baali ma wa? O tuma aw ko, ko ni aw te, Baali te se ka foyi ke a yere ye wa? Ayiwa, ni mogow o mogow ko ale le be kere ke k'a di Baali ma, sani dugu ye gbe, o tigi be faga. Ni can lo ko Baali ye ala ye, o tuma a yere le ka kan k'a juguw kere, sabu o ka ale ta sonnkeyoro le cen.»

³² K'a ta o lon na, o ka Zedeyon togo la ko Yerubaali, o koru ye ko Baali ye a kere, sabu a ka Baali ta sonnkeyoro cen.

Zedeyon ka tagamasiyen do nini Ala fe

³³ Ayiwa, Madiyankaw, ani Amalekikaw, ani tereboyanfan mogow bee nana ngon lajen; o ka Zuriden ba tige, ka taga o ta fanibonw sirisiri Zizireli kenegbe ra. ³⁴ O wagati ra, Matigi Ala Nin donna Zedeyon jusu ra. A ka kerekeburu fiye, ka Abiyezeri ta mogow wele ka gban a yere ko. ³⁵ A ka ciraden dow ci ka taga Manase ta mogow bee fe; olugu fana nana gban a ko. A ka ciraden dow ci ka taga Aseri ta mogow fe, ani Zabolon ta mogow, ani Nefitali ta mogow; olugu bee nana fara o kan.

* 6:25 6.25 Baali ni Asera ye jo dow togow ye.

³⁶ Zedeyon k'a fo Ala ye ko: «Ni a kera ko can lo, ko i b'a fe ka Izirayelimogow bosi ne le sababu ra, ³⁷ ayiwa, ne bena sagasi bla dugu ma simangbasiyoro ra. Sani dugu ye gbe, ni gomiji ka sagasi doron nigi, ka dugumayoro janin to, o tuma ne bena a lon ko can ra, i bena Izirayelimogow bosi ne le sababu ra, i n'a fo i k'a fo cogo min na.» ³⁸ Zedeyon k'a fo cogo min na, Ala k'a ke ten. Sogomada joona fe, Zedeyon tagara sagasi mina k'a bisi, ka ji bo a ra, fo ka minan do fa. ³⁹ Zedeyon k'a fo Ala ye tuun ko: «Sabari, i kana dimi ne koro. Ni ne kumana sisan, ne tena foyi werε fo o ko tuun. Ne b'a fe i ye tagamasiyen do werε yira ne ra ni sagasi ye. Ayiwa, sisan ne b'a fe ko sani dugu ye gbe, sagasi janin ye to, nka gomiji ye dugumayoro to nigi.» ⁴⁰ Zedeyon ka min fo, Ala k'a ke ten o lon su fe. Sagasi janin tora, nka gomiji ka dugumayoro to beε nigi.

7

Zedeyon ka do bo a ta kerekedenw na

¹ Sogomada joona fe, Zedeyon blara a ta kerekajama na fe; o tagara o ta fanibonw lo Harodi bununji koro. Zedeyon togo le tun lara ko Yerubaali. O ya soro Madiyankaw tun be sahiliyanfan fe, More tintin fan fe, kenεgbe ra.

² Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye ko: «I ta kerekedenw ka ca k'a dama teme. Ne t'a fe nin mogow caman beε ye taga Madiyankaw kere; ni o te, o bena o yere bonya ne na koro k'a fo ko olugu yere ta fanga le k'a to o ka se soro. ³ O ra, a fo mogow ye ko: «Siranya be mogow o mogow ra, fo a be yereyere, o tigi ye bo Galadi kuru yoro ra, ka taga so.» »

Zedeyon ka o fo minke, ce waga mugan ni fla (22 000) sekora. Ce waga tan tora ni Zedeyon ye. ⁴ Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye tuun ko: «Hali bi, mogow ka ca ka teme. Taga ni o ye jida ra; ne yere bena o woloma. Minw ka kan ka taga, ani minw man kan ka taga, ne bena o fo i ye.»

⁵ Zedeyon tagara ni mogow ye jida ra. Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Mogow jimincogo fle; minw bena ji ce ni o boro ye k'a min doonin doonin i ko wuru be ji min cogo min na, i ye olugu bla danna. Minw fana bena o kinbiri gban ka o boro fla la dugu ma ka o da biri ji ra k'a min, i ye olugu fana bla danna.»

⁶ Ayiwa, minw ka ji ce ni o boro ye k'a min, olugu kera ce keme saba. Tow beε ka o kinbiri gban ka o boro fla la dugu ma ka o da biri ji ra k'a min. ⁷ Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye ko: «Mogow keme saba minw ka ji ce ni o boro ye k'a min, ne bena aw kisi ka Madiyankaw don aw boro olugu le sababu ra. Mogow tow beε ye kosegi o ta yorow ra.»

⁸ Zedeyon ka o mogow bla ka taga, nka o ta domunifenw ni o ta burufiyetaw tora Zedeyon fe. Zedeyon tora ni ce keme saba doron ye. Madiyankaw ta kerekedenw tun be Zedeyon ta mogow ta yoro dugumayoro ra, kenεgbe ra.

Ala ka Zedeyon ja gbeyaya

⁹ O lon su fe, Matigi Ala k'a fo Zedeyon ye ko: «Wuri ka taga Madiyankaw kama, ka taga o kere, sabu ne ka o don i boro. ¹⁰ Nka ni i be siranna hali bi, o tuma ele ni i ta baaraden Pura ye taga jagon fe folo Madiyankaw ta yoro ra. ¹¹ Ni aw sera yi, Madiyankaw be min fora, i ye o lamεn; ni o kera, i tena siran tuun ka taga o kere.»

Zedeyon ni Pura tagara se fo Madiyankaw ta fanibonw korɔ. ¹² Madiyankaw ni Amalekikaw, ani tereboyanfan mogow bee tun janjanna i ko tonw, ka kenegbeyoro bee fa. O ta jogomew tun ka ca i n'a fo kogojida kenken. ¹³ Zedeyon ni Pura sera yi wagati min na, o y'a sorɔ kerəkeden do tun be a ta siko lakarira a tojogonce ye. A ko: «Ne sikora, k'a ye ko burukun kelen tun be kolonkolonna ka don an ta fanibonw ce ra. A nana fanibon do gbasi k'a ben, fo k'a dabiri dugu ma.» ¹⁴ A tojogonce k'a fo a ye ko: «Ce, nin te fen were ye, ni Izirayelikace Yohasi dence Zedeyon ta kerəkemuru te. Ala ka Madiyankaw ni o ta kerəkedenw bee don a boro.»

¹⁵ Ayiwa, Zedeyon ka o siko ni a korɔ men minke, a k'a kinbiri gban dugu ma ka Ala tando. O ko, a sekora ka na Izirayelimogow ta yoro ra. A sera yi minke, a perenna ko: «Aw ye wuri! Sabu Matigi Ala ka Madiyankaw ni o ta kerəkajama bee don aw boro.»

Izirayelimogow ka se sorɔ Madiyankaw kan

¹⁶ Zedeyon k'a ta kerəkeden keme saba taran ka o ke jenkuru saba ye, ka burufiyeta kelen ni bogodaga lakolon kelen di o bee kelen kelen ma, ko o ye logomisew mana ka o dogo o ta bogodagaw konɔ. ¹⁷ O ko, a k'a fo o ye ko: «Aw ye to ka ne fle ka ja. Ni an tagara se Madiyankaw korɔ, ni ne ka min ke, aw fana ye o le ke. ¹⁸ Ni ne ni ne ta mogow nana ke an ta buruw fiye ye tuma min na, aw fana ye aw ta buruw fiye o wagati ra, ka Madiyankaw lamini, ka kule ci k'a fo ko: «An ye kere ke Matigi Ala ni Zedeyon ye!» »

¹⁹ Ayiwa, Zedeyon ni a ta ce keme sera Madiyankaw ta yoro korɔ su cemance wagati ra. O y'a sorɔ Madiyankaw ta kerəkeden minw tun be yoro korosira, o tun ka do werew bla ka na olugu labi. Zedeyon ni a ta mogow barara ka o ta buruw fiye, ka o ta bogodagaw cici. ²⁰ Jenkuru tow bee fana ka o ta buruw fiye, ka o ta bogodagaw cici. O bee ka kara tasumamanw mina ni o numanboro ye, ka burufiyetaw mina ni o kininboro ye, ka kule ci k'a fo ko: «An ye muru ta ka kere ke Matigi Ala ni Zedeyon ye!»

²¹ O bee lonin tora o no ra; o tun lora ka Madiyankaw ta yoro lamini. Madiyankaw bee ka ke kule ci ye, ka ke bori ye ko o be o yere bosi. ²² Zedeyon ta ce keme saba bee ka ke o ta buruw fiye tuun. O kera minke, Matigi Ala k'a ke Madiyankaw yere benna jogon kan, ka ke jogon faga ye. A laban tow bee nana bori, ka taga fo Beti Sita, Sereda dugu fan fe. O tagara se fo Abeli Mehola dugu yoro ra, fo Tabati dugu kere fe yi.

²³ Izirayelimogo tow, minw ye Nefitali ta mogow ye, ani Aseri ta mogow, ani Manase ta mogow bee, olugu bee nana fara jogon kan, ka Madiyankaw nogben.

²⁴ Zedeyon ka cira bla ka taga Efrayimu kuruyoro bee ra, k'a fo o mogow ye ko o ye bo ka na Madiyankaw kunben ka sira tige o ja Zuriden batigeyorow ra, ka taga se fo Beti Bara dugu ta batigeyoro ma. A fora ten minke, Efrayimu ta mogow bee nana, ka na sira tige Madiyankaw ja Zuriden batigeyorow ra, ka taga se fo Beti Bara dugu ta batigeyoro ma. ²⁵ O ka Madiyankaw ta kuntigi fla mina, minw ye Orebu ni Zebu ye. O ka Orebu faga Orebu ta fara yoro ra, ka Zebu faga Zebu ta rezenforogiyoro ra. O ka Madiyankaw nogben tuun; o nana ni Orebu kunkolo ni Zebu kunkolo ye ka na o di Zedeyon ma Zuriden ba ko fe.

8

Efirayimu ta mɔgɔw ka Zedeyɔn jaraki

¹ Efirayimu ta mɔgɔw nana a fɔ Zedeyɔn ye ko: «I ka mun ko le ke an na tan? I tagato kerɛyɔrɔ ra Madiyankaw kama, mun na i ma anw wele fana?» O ka Zedeyɔn mafiyɛnya. ² Zedeyɔn ka o jaabi ko: «Ne ka mun baara le ke min be se ka suma ni aw ta baara ye? Aw Efirayimukaw ka rɛzenden dama dama min tɔmɔ, o ma caya ka tɛme ne bɛmace Abiyɛzɛri ta foro ta rɛzen bɛɛ lajɛnnin kan wa*? ³ Matigi Ala ka Madiyankaw ta kuntigi fla Oɛɛbu ni Zɛbu don aw le boro, k'a to aw ye o faga. Yala ne sera ka o ke wa?»

Ayiwa, Zedeyɔn ka o fɔ minke, o kuma ka Efirayimukaw jusu suma.

Zedeyɔn tagara Madiyankaw ta masacɛw mina

⁴ Zedeyɔn ni a ta cɛ kɛme saba tagara se Zuridɛn ba ma. O ka ba tige. O tun sɛgenin lo kosebe, nka o bɛɛ n'a ta, o belen tun be gbanna Madiyankaw ko tuun.

⁵ O tagara se Sukɔti dugu kɔnɔ minke, Zedeyɔn k'a fɔ dugumɔgɔw ye ko: «Ne be Madiyankaw ta masacɛw le gbɛnna, Zeba ni Salimuna. Aw ye sabari ka domuni dɔɔnin di ne ta kerɛkedenw ma, sabu o sɛgera fɔ ka o baraka ban.» ⁶ Sukɔti dugu jamɔgɔw ka Zedeyɔn jaabi ko: «Mun kosɔn anw be domuni di aw ma k'a sɔrɔ aw ma Zeba ni Salimuna mina fɔlɔ?»

⁷ Zedeyɔn ko o ma ko: «Ni Matigi Ala nana Zeba ni Salimuna don ne boro, ne sekɔtɔ bɛna ŋanibisanw ni ŋaniyiriw le tige ka aw bugɔ fɔ ka aw fari birindi.»

⁸ O bɔra yi ka taga se Penuweli. Zedeyɔn ka olugu fana daari domuni na. Sukɔti dugumɔgɔw tun k'a jaabi cogo min na, Penuweli dugumɔgɔw fana k'a jaabi ten le. ⁹ Zedeyɔn k'a fɔ Penuweli dugumɔgɔw ye ko: «Ni ne tagara se sɔrɔ Madiyankaw kan ka kɔsegi ka na, ne bɛna aw ta dugu sankaso ci.»

¹⁰ Zeba ni Salimuna ni o ta kerɛkedenw tun be Karikɔri dugu kɔnɔ. O ta kerɛkedenw tɔ tun ye cɛ waga tan ni looru (15 000) dɔrɔn. Olugu dɔrɔn le tun tora Madiyankaw ni terebɔyanfan mɔgɔw ta kerɛkejama ra, sabu cɛ waga kɛme ni mugan (120 000) le tun fagara o ra. ¹¹ Zedeyɔn ni a ta mɔgɔw tɛmena kongokolonmɔgɔw ta sira fe, Noba dugu ni Yogibeha dugu terebɔyanfan na. A tagara bara Madiyankaw ta kerɛkejama ra, ka ben o kan, k'a sɔrɔ olugu tun b'a miiri ko foyi te se ka se o ma. ¹² Madiyankaw ta kuntigi fla, Zeba ni Salimuna, olugu borira; Zedeyɔn ni a ta kerɛkedenw ka o gbɛn ka o mina. O ka Madiyankaw ta kerɛkedenw bɛɛ ŋagami ŋɔɔn na; o bɛɛ borira ka taga o ta fan na.

¹³ Zedeyɔn ni a ta kerɛkedenw sekɔra ka na Hɛrɛsi kuru yelɛnsira fe. ¹⁴ O nana se Sukɔti minke, Zedeyɔn ka dugu kanbelen dɔ mina fanga ra k'a pininka. Ale ka Sukɔti dugutigiw ni a cekɔrɔbaw bɛɛ tɔgɔ sebe k'a di Zedeyɔn ma. O bɛɛ lajɛnnin tun ye mɔgɔ biwolonfla ni wolonfla. ¹⁵ O ko, Zedeyɔn tagara a fɔ Sukɔti dugumɔgɔw ye ko: «Aw ka ne nɛni Zeba ni Salimuna min ko ra, ko: <Mun kosɔn an bɛna domuni di aw ma ko aw baraka banna, k'a sɔrɔ aw ma Zeba ni Salimuna mina fɔlɔ>, ayiwa, Zeba ni Salimuna ye nin ye.»

¹⁶ O ka Sukɔti dugu cekɔrɔbaw mina ka o bugɔ ni ŋanibisanw, ani ŋaniyiriw ye. ¹⁷ O tagara Penuweli dugu sankaso fana ci, ka cɛw bɛɛ faga.

* 8:2 8.2 Zedeyɔn ka zana le fɔ yan; o kɔrɔ ye ko: Efirayimukaw ka baaraba ke nin kɛrɛ ra ka tɛme ale Zedeyɔn yɛrɛ kan.

Zedeyon ka Madiyankaw ta masacew faga

¹⁸ Zedeyon ka Zeba ni Salimuna jininka ko: «Aw tun ka ce minw faga Tabori kuru yoro ra, olugu tun be cogo di le?» O ko: «O tun bora i fe. O tun be i ko masacedenw.» ¹⁹ Zedeyon ko: «Ne balemaw tun lo. Ne be kari Matigi Ala nanaman togo ra, ko ni a tun kera ko aw tun ma o faga, ne tun tena aw fana faga.»

²⁰ Zedeyon k'a fo a dence folo Yeteri ye ko: «Wuri ka na o faga.» Nka den ma son k'a ta kerekemuru bo ka o faga. Siranya tun b'a ra, sabu kanbelennin tun lo. ²¹ Zeba ni Salimuna k'a fo Zedeyon ye ko: «I yere ye wuri ka an faga, sabu ni mogow ta si ma se min ma, a fanga te se ka o baara ke.» Zedeyon yere wurira ka Zeba ni Salimuna faga. Masirifen minw tun be o ta jogomew kan na, a ka o ta.

Zedeyon ka saninderege do lalaga

²² O kow temenin ko, Izirayelimogow k'a fo Zedeyon ye ko: «Ke an ta masace ye. I denw ni i mamadenw fana bena sigi an kunna i no ra; sabu ele le ka an bosi ka bo Madiyankaw boro.» ²³ Zedeyon ka o jaabi ko: «Ne tena ke aw kuntigi ye, ne denw fana tena ke aw kuntigi ye, nka Matigi Ala kelen le bena ke aw kuntigi ye.» ²⁴ Zedeyon k'a fo o ye ko: «Ne bena fen kelen le jini aw fe. Aw ka tororanegge saninlaman minw mina aw juguw ra kerekayoro ra, aw ye o kelen kelen di ne ma.»

Madiyankaw tun be tororanegge saninlamanw don i n'a fo Sumayila ta mogow tow bee. ²⁵ Izirayelimogow ka Zedeyon jaabi ko: «An be son ka o di faasi.»

O ka deregeba do ben dugu ma. O bee ka o ta tororasaninw blabla o kan, o ka sanin minw soro kere ra. ²⁶ O ka sanin min di Zedeyon ma, o bee lajennin tun be sanin kilo mugan bo; o ka masirifen werew fana di, ani tororasaninw, ani Madiyankaw ta masacew ta deregebapumanw, ani masirifen minw tun be o ta jogomew kan na.

²⁷ Zedeyon ka o sanin ke ka saninderege[†] do lalaga, ka o bla a yere ta dugu kono, min ye Ofira dugu ye. Izirayelimogow bee nana ka na to ka o saninderege le bato. O saninderege ta ko le kera jan ye ka Zedeyon ni a ta somogow mina.

Zedeyon sawagati

²⁸ Madiyankaw tora Izirayelimogow ta fanga koro. O ma se ka o yere bosi tuun fiyewu. Jamana tora hera ra fo san binaani, fo ka taga se Zedeyon saya ma.

²⁹ Yohasi dence Zedeyon min ye Yerubaali ye, o nana kosegi ka taga sigi a ta so kono.

³⁰ Dence biwolonfla le tun be Zedeyon fe; sabu muso caman tun b'a fe.

³¹ A tun ka jonmuso min ke a muso ye, min tun be Sikemu, o ka dence kelen woro a ye; a ka o togo la ko Abimeleki.

³² Yohasi dence Zedeyon k'a ta koroya diyabo, ka soro ka sa. O k'a su don a face Yohasi su koro, Ofira dugu kono, min ye a bemace Abiyezeri ta mogow ta dugu ye.

³³ Nka Zedeyon sanin ko, Izirayelimogow ka Baali ta jo bato tuun. Jo min togo ye ko Baali Beriti, o ka o le ke o ta ala ye. ³⁴ O ma Matigi Ala, o ta Ala jate tuun, ale min tun ka o bosi ka bo o juguw bee boro, o jugu minw tun

[†] 8:27 8.27 Ala tun ko Izirayelimogow ye saninderege do lalaga k'a di Sarakalasebagaw kuntigi ma. Ale kelen le tun ka kan ka o derege don.

ka o lamini fan bæe ra. ³⁵ Zedeyon Yerubaali tun ka kojuman minw bæe ke o ye fana, o ma o kojumanw si lon Zedeyon ta somogow ye.

9

Sikemukaw ka Abimeleki ke o ta masace ye

¹ Lon do, Yerubaali* dence Abimeleki tagara Sikemu, a bamuso balemaw ni a bamuso face ta somogow bæe fe, ka taga kuma o fe; a ko: ² «Aw ye sabari ka ne ta kuma lase Sikemu dugu cekorobaw bæe ma. Aw ye a fo o ye ko: <Yerubaali dence biwolonfla bæe ye sigi aw konna, walama ce kelen doron ye sigi aw konna, aw ta miiriya ra, o fla ra juman ka fisa? Aw fana ye aw hakiri to a ra ko ne ni aw le ye mogo kelenw ye.> »

³ Abimeleki belencew tagara o kumaw lase Sikemu dugu cekorobaw bæe ma, ka Abimeleki togoman fo o ye. Abimeleki ta ko ka o jusu mina. O ko: «Abimeleki ye an yere balema le ye.» ⁴ O ka warigbe biwolonfla bo o ta jo Baali Beriti ta jobon na, ka o di Abimeleki ma. Abimeleki ka mogokunntanw ani mogokolon dow gban a yere ko, ka to ka olugu sara ni o wari ye.

⁵ O ko, a tagara a face ta so, Ofira dugu konso. A sera yi minke, a k'a balemaw bæe faga kabakuru kelen kan; a face Yerubaali dence biwolonfla bæe. Yerubaali dence fitini, Yotamu kelen le kisira, sabu ale tun borira ka dogo. ⁶ A kera ten, Sikemu cekorobaw bæe, ani Beti Milo dugumogow bæe nana lajen Sikemu yirisunba korso, kabakuruba korso, ka Abimeleki sigi masaya ra.

Yotamu ka talen min fo Sikemukaw ni Abimeleki ma

⁷ Ayiwa, Yotamu ka o ko men minke, a tagara lo Garizimu kuru konna ka peren k'a fo ko: «Sikemu dugumogow, ni aw b'a fe Ala ye aw lamen, o tuma aw fana ye ne lamen! ⁸ Ayiwa, lon do, yiriw le ko o be masace do jini k'a sigi o yere konna. O k'a fo oliviyesun ye ko: <Ele ye sigi an konna.> ⁹ Oliviyesun ka o jaabi ko: <Ne be turu min bo, o ka di Ala ye, a ka di mogow ye fana; o tuma aw b'a miiri ko ne bena o dabla ka to ka taga fifa aw konna doron, ko ne be ke aw ta masace ye wa?>

¹⁰ «Ayiwa, yiriw tagara a fo torosun ye ko: <Na, ele ye na sigi an konna!>

¹¹ Torosun ka o jaabi ko: <Diyi min be ne ra, ani ne be dendiman minw ke, aw b'a miiri ko ne bena o dabla ka to ka taga fifa aw konna doron ko ne be ke aw ta masace ye wa?>

¹² «Ayiwa, yiriw tagara a fo rezensun ye ko: <Ele ye na sigi an konna!>

¹³ Rezensun ka o jaabi ko: <Ne be rezenji min bo, o be Ala ninsondiya, a be mogow fana ninsondiya; aw b'a miiri ko ne bena o dabla ka to ka taga fifa aw konna doron ko ne be ke aw ta masace ye wa?>

¹⁴ «Ayiwa, a kera ten minke, yiriw bæe benna kelen ma ka taga a fo njanisun ye ko: <Na, ele ye na sigi an konna!> ¹⁵ Ayiwa, njanisun ka o jaabi, ko: <Ni a kera ko can lo ko aw b'a fe ka ne sigi ka ne ke aw ta masace ye, o tuma aw ye na dogo ne suma korso; ni o te, tasuma do bena bo ne ta njanisun na ka Liban ta sedirisunw bæe jeni.> »

¹⁶ Yotamu k'a fo o ye tuun ko: «Aw ka Abimeleki sigi k'a ke aw ta masace ye minke, yala aw ka o ke can yere le ra ni aw jusukun bæe ye wa? Yala aw ka min ke Yerubaali ni a ta somogow ra, o bennin lo wa? A ka baara min ke aw ye, aw k'a walejumanlon o ra wa? ¹⁷ Ne face ka kere ke aw

* 9:1 9.1 Yerubaali o ye Zedeyon togo ye.

koson, fo a be jini k'a nin to a ra; a ka aw bosi Madiyankaw boro. ¹⁸ Nka bi, aw le wurira ne face ta somogow kama; aw k'a dence ce biwolonfla bee faga kabakuru kelen kan. Aw k'a ta jonnuso dence Abimeleki le sigi k'a ke Sikemu dugu masace ye, sabu ale ye aw ta dugumogo le ye. ¹⁹ Ayiwa, aw ka min ke Yerubaali ni a ta so ra, ni a kera ko aw ka o ke can yere le kan, k'a ke ni aw jusukun bee ye, o tuma Ala y'a to Abimeleki ye aw jusu suma, aw fana ye ale jusu suma. ²⁰ Ni o te, Ala y'a to tasuma do ye bo Abimeleki ra ka Sikemu dugumogow ni Beti Milo dugumogow bee jeni; tasuma do fana ye bo Sikemu dugumogow ni Beti Milo dugumogow ra, ka Abimeleki jeni.»

²¹ O ko, Yotamu bora o yoro ra; a siranna ka bori ka taga dogo fo Beri, ka bo a balemace Abimeleki koro.

Sikemu dugumogow wurira Abimeleki kama

²² Abimeleki sigira Izirayelimogow kunna fo san saba. ²³ O ko, Ala ka benbariya don Abimeleki ni Sikemu dugumogow ce. Olugu murutira, ko o be Abimeleki janfa. ²⁴ Ala ka o benbariya bla o ce, janko Abimeleki tun k'a balemacew, Yerubaali dence biwolonfla minw faga, o hake ye bo a ra; Sikemu dugumogo minw fana k'a deme ka o faga, o hake ye bo olugu fana ra.

²⁵ Sikemu dugumogow ka benkannikebaga dow dogo kuruw sanfeyorow ra, Sikemu dugu koro, janko ka Abimeleki toro. O mogow tun be to ka ben temebagaw kan ka o borofenw bosi o ra. Mogo dow nana o ko fo Abimeleki ye.

²⁶ O wagati ra fana, Ebadi dence, min ye Gali ye, ale ni a balemaw tagara sigi Sikemu dugu konu. Gali ta ko ka dugumogow kun mina, fo o ka o jigi la a kan. ²⁷ Lon do, dugumogow bora ka taga o ta rezenforow ra, ka taga rezenmo tige, ka na o ji bo ka o ke duven ye. O ko, o ka panagbeba do ke; o donna o ta jobonba konu, ka domuniba ke yi, ka min, ka kumajuguw fo Abimeleki ma. ²⁸ Gali ko: «Abimeleki ye mun le ye an Sikemukaw fe, ka na a fo ko ale le be sigi an kunna? Mun le koson an b'a to Abimeleki ye sigi an kunna k'a soro Yerubaali dence lo? A ka Zebuli le ta ka o ke Sikemu dugu jamogo ye. Aw ka kan ka son Hamori ta mogow ta fanga le ma, ale min ka Sikemu dugu sigi. An man kan ka son Abimeleki ta fanga ma fiyewu!» ²⁹ Gali k'a fo tuun ko: «Ni a kera ko aw tun ka Sikemu dugu kuntigiya di ne le ma, ne tun bena Abimeleki ghen ka bo fanga ra, k'a fo a ye ko: <Abimeleki, do fara i ta kerekedenw kan ka na ne kere!> »

³⁰ Ayiwa, Ebadi dence Gali tun ka o kuma minw fo, o kumaw sera dugutigi Zebuli ma. Zebuli dimina kosebe. ³¹ A ka mogo dow ci dogo ra Abimeleki fe, ka taga a fo a ye ko: «A fe, Ebadi dence Gali ni a balemaw nana Sikemu dugu konu, ka na to ka mogow kononosu i kama. ³² O ra, bi su fe, i ni i ta mogow ye bo ka taga dogo kongo konu. ³³ Sini sogoma, teresun bowagati ra, aw ye bara ka na ben dugu kan. Ni Gali ni a ta mogow bora ko o bena i kere, ni i baraka ka se ka min ke, i ye o ke o ra.» ³⁴ Abimeleki ni a ta mogow bee bora su fe ka taga dogo Sikemu dugu ko fe. A tun k'a ta kerekedenw taran ka o ke jenkuru naani.

³⁵ Ayiwa, o dugusagbe sogomada fe, Gali bora ka taga lo dugu donda ra. O wagati ra, Abimeleki ni a ta mogow bee barara ka bo o dogoyoro ra.

³⁶ Gali ka o ye minke, a k'a fo Zebuli ye ko: «Ne na be mogo dow jigito ra ka bo kuruw kunna.» Zebuli k'a jaabi ko: «Mogow te, kuruw ja lo.»

³⁷ Gali ko: «Can lo de, mogo dow le be jigira ka bo kuruw sanfeyorow ra;

kerəkeden dow le be nana lagberikebagaw ta yirisunba sira fe.»³⁸ Zebuli ko: «Ele tun be dabayakuma minw fora, i jinana o ko wa? Ele le tun t'a fora ko: «Abimeleki ye mun le ye ko a be a ta fanga sigi an kan?» I tun be mogō minw dogoyara, olugu le ye nin ye tan. Wuri, i ye taga o kere sisan!»

³⁹ Gali blara Sikemu dugumogow ja ko o be taga Abimeleki kere.

⁴⁰ Abimeleki ka Gali gben, Gali borira a ja. Abimeleki ta mogow ka Sikemukaw caman faga sani o ye bori ka taga se o ta dugu donda ma.

⁴¹ O ko, Abimeleki tagara sigi Aruma dugu konō. Zebuli ka Gali ni a balemaw bee gben, ko o kana seko Sikemu tuun.

⁴² Ayiwa, o dugusagbe, Sikemu dugumogow bora ko o be taga o ta forow ra. Abimeleki ka o men. ⁴³ A k'a ta kerəkedenw taran jenkuru saba. O tagara dogo kongo konō. O nana mogow botō ye dugu kongo minke, o tagara o kama ka taga o kere. ⁴⁴ Abimeleki ni a ta kerəkajama kelen borira ka taga lo Sikemu dugu donda ra. Jenkuru to fla tagara ben mogow kan kongo konō yi ka o kere. ⁴⁵ Abimeleki ka Sikemu dugumogow kere o lon tere bee. A laban, a sera ka dugu mina. A ka dugumogow faga, ka dugu ci, ka ban ka kogō seri† dugukolo yoro bee ra.

⁴⁶ Ayiwa, sankasojan min tun be Sikemu dugu korō, min be wele ko Migidali Sikemu, o yoro mogow ka o men minke, olugu tagara dogo o ta jo Baali Beriti ta jobonba jukoroyoro so konō. ⁴⁷ Do tagara a fo Abimeleki ye ko Migidali Sikemu mogow bee tagara lajen o ta jobonba konō. ⁴⁸ Abimeleki tagara ni a ta mogow bee ye Salimōn kuru kan. A ka jende ta ka yiriboro do tige, ka o la a kan na, k'a fo a ta kerəkedenw ye ko: «Ne ka min ke aw ka o ye ke! Aw fana ye teliya ka o do ke.» ⁴⁹ O bee ka yiriboro kelen kelen tigetige, ka gban Abimeleki ko. O tagara o yiriborow ton jobonba jukoroyoro ra, k'a lala bon kan, ka tasuma don a ra, ka bonba ni a konomogow bee jeni. Migidali Sikemu ta mogow bee sara o cogo le ra. O tun be mogō waga kelen bo, cew ni musow.

Abimeleki sacogo

⁵⁰ O ko, Abimeleki tagara Tebesi dugu kama. A ka dugu lamini, ka dugu mina. ⁵¹ Nka sankasojan barakaman do tun be dugu ce ma, dugumogow bee tagara dogo o sankaso konō, cew, ani musow. O ka sankaso da sogō o yere da ra, ka yelen ka taga to sankaso kunna. ⁵² Abimeleki nana se fo sankaso ma. A benna sankaso kan, ko a be tasuma don a ra. ⁵³ Muso do tora sankaso kunna ka mugusikaba do firi Abimeleki kun kan, k'a kun ci. ⁵⁴ O yorōnin bee, Abimeleki ta kerəkeminanw tun be kanbelen min boro, a ka o wele k'a fo o ye ko: «I ta kerəkemuru bo ka ne faga, janko o kana na a fo ko muso le ka ne Abimeleki faga.» Kanbelen ka Abimeleki sogō ni kerəkemuru ye; Abimeleki sara. ⁵⁵ Izirayelimogow k'a ye ko Abimeleki sara minke, o bee sekora ka taga o ta so.

⁵⁶ O cogo ra, Abimeleki tun ka kojugu min ke, k'a balemace biwolonfla faga, k'a face hake ta, Ala ka o kojugu hake bo Abimeleki ra. ⁵⁷ Sikemu dugumogow fana tun ka kojugu minw bee ke, Ala ka olugu fana ta kojuguw hake bo o ra. A kera ten, Yerubaali dence Yotamu ta danga benna o kan.

10

Tola kera Izirayeli jamogō ye

† 9:45 9.45 Ka kogō seri, o korō ye ko mogō si kana se ka sigi o dugu kongo tuun; a lakolon ye to wagati bee.

¹ Abimeleki sanin kɔ, Isakari ta mɔgɔ dɔ tun be yi, o tɔgɔ tun ye ko Dodo; Dodo dence min tɔgɔ tun ye ko Puwa, o dence Tola, ale le wurira ka Izirayelimɔgɔw bɔsi o juguw boro. A tun siginin be Samiri dugu kɔnɔ, Efrayimu kuruyɔrɔw ra. ² A kera Izirayeli namɔgɔ ye fɔ san mugan ni saba. O kɔ, a sara. O k'a su don Samiri.

Yahiri kera Izirayeli namɔgɔ ye

³ Tola sanin kɔ, Yahiri le sigira kuntigiya ra. Ale tun ye Galadika le ye. A kera Izirayeli namɔgɔ ye fɔ san mugan ni fla. ⁴ Dence bisaba le tun be Yahiri fe; fali kelen kelen tun be olugu beɛ tɔgɔ ra; o beɛ tun siginin be kuntigiya ra o ta dugu kunna. O duguw be wele hali bi ko Yahiri ta duguw. O be Galadi jamana ra. ⁵ Yahiri nana sa; o k'a su don Kamɔn dugu kɔrɔ.

Amɔnkaw ka Izirayelimɔgɔw kere

⁶ Izirayelimɔgɔw ka kojugu ke Matigi Ala na kɔrɔ tuun. O ka jo dɔw sɔn, minw ye Baali ni Asera ye, ani Sirikaw ni Sidɔnkaw ni Mohabukaw ni Amɔnkaw ni Filisikaw ta jow beɛ. O bɔra Matigi Ala kɔ, o ma sɔn k'a bato tuun. ⁷ Matigi Ala dimina Izirayelimɔgɔw kɔrɔ kosebe. A ka o labla Filisikaw ni Amɔnkaw ye. ⁸ K'a damina o san na, Izirayelimɔgɔ minw beɛ tun be Zuriden ba tereboyanfan na, Galadi mara ra, Amɔrikaw ta jamana ra, Amɔnkaw ka olugu jonyamina, ka o degu kosebe, ka taga se fɔ san tan ni seegi. ⁹ Amɔnkaw nana Zuriden ba tige, ka taga ben Zuda ta mɔgɔw ni Boniyaminu ta mɔgɔw ni Efrayimu ta mɔgɔw fana kan ka o kere. O wagati kera segeba ye Izirayelimɔgɔw fe.

¹⁰ Izirayelimɔgɔw kasira ka Matigi Ala daari. O ko: «E, Matigi Ala, an ka i hake ta; sabu an ka an ta Ala to yi, ka taga Baali le bato.» ¹¹ Matigi Ala ka Izirayelimɔgɔw jaabi ko: «Ne le tun ma aw bɔsi ka bɔ Misirankaw ni Amɔrikaw ni Amɔnkaw ni Filisikaw boro wa? ¹² Wagati min fana Sidɔnkaw, ani Amalekikaw, ani Mahɔnkaw tun be aw tɔɔrɔra, aw kasira ka ne daari minke, ne ma aw bɔsi o boro wa? ¹³ Nka aw belen ka ne to yi, ka taga fen werew le bato. O kosɔn ne tena aw bɔsi tuun. ¹⁴ Aw ka ala were minw ta ka o bato, aw ye olugu daari; olugu le bena aw bɔsi ka bɔ aw ta sege ra sisan!» ¹⁵ Izirayelimɔgɔw k'a fɔ Matigi Ala ye tuun ko: «An ka i hake ta. Ni min ka i diya, i ye o ke an na; nka sabari, i ye an bɔsi bi!» ¹⁶ O ka o ta jow beɛ labo, ka o firi, ka Matigi Ala bato tuun. A kera ten, o ta pani kosɔn, o hina ka Matigi Ala mina.

¹⁷ Ayiwa, Amɔnkaw nana lajen Galadi mara ra kere kama. Izirayelimɔgɔw fana nana lajen Misipa. ¹⁸ Izirayelimɔgɔ minw tun siginin be Galadi mara ra, olugu ni o ta namɔgɔw ko: «Ce juman le bena bla an na ka taga Amɔnkaw kere? Ni ce o ce sera ka o ke, ale le bena ke Galadi mɔgɔw beɛ namɔgɔ ye.»

11

Zefite kera Izirayeli namɔgɔ ye

¹ Ayiwa, cefari dɔ tun be Galadi mara ra, a tɔgɔ tun ye ko Zefite. A face tɔgɔ tun ye ko Galadi. Galadi tun ka Zefite woro jatɔmuso dɔ le fe. ² Galadi ta muso yere tun ka dence minw woro a ye, olugu nana kɔrɔya minke, o ka Zefite gben. O ko a ma ko: «Ele te se ka cen foyi sɔrɔ an face ta so kɔnɔ yan, sabu ele ye muso were ta den le ye.»

³ A kera ten, Zefite bora a fadenw koro, ka taga to Tobu jamana ra. A ka mogokolon dow ta ka olugu bla a yere ko; o tun be to ka yaala yorow na fe ka ben mogow kan.

⁴ Ayiwa, o kow le ko fe, Amonkaw wurira ko o be Izirayelimogow kere. ⁵ A kera ten minke, Izirayelimogo minw be Galadi mara ra, olugu ta cekorobaw tagara Zefite fe Tobu jamana ra. ⁶ O tagara a fo Zefite ye ko: «Na, i bena ke an kuntigi ye, ka bla an na, an ye taga Amonkaw kere.» ⁷ Zefite ka Galadi mara cekorobaw jaabi ko: «Aw ma ne koninya ka ne gben ka bo ne face ta so wa? Mun koson sisan sege sera aw ma minke, aw be nana ne ko?» ⁸ Galadi cekorobaw ko a ma ko: «An nana i fe, janko i ye bla an na ka taga Amonkaw kere, ka ke anw ni Galadika tow bee kuntigi ye.» ⁹ Zefite ka Galadi cekorobaw jaabi tuun ko: «Ni aw ka ne wele ka taga Amonkaw kere, ni Matigi Ala nana a to ne ka se soro o kan, o tuma ne le bena sigi aw kunna ka ke aw jamogo ye de?» ¹⁰ Galadi cekorobaw ko a ma ko: «An sonna. I ka min fo, ni anw ma o ke, Ala le ye an seere ye.»

¹¹ Zefite tagara ni Galadi cekorobaw ye o cogo le ra. O k'a ke o jamogo ye, k'a ke o kuntigi ye. O tun ka layiri min ta Zefite ye, Zefite nana o bee fo Matigi Ala na koro Misipa.

Zefite kumana Amonkaw ta masace fe

¹² Zefite ka ciraden dow ci ka taga a fo Amonkaw ta masace ye ko: «Mun le donna aw ni anw ce, fo aw nana an kama, ko aw bena an ta jamana kere?»

¹³ Amonkaw ta masace ka Zefite ta ciradenw jaabi ko: «Ne b'a fe ka aw kere, sabu Izirayelimogow bora Misiran minke, o ka ne ta jamana fan do mina ne ra; k'a ta Arinon ko yoro ra, ka taga a bla fo Yaboki ko ra, ka taga se fo Zuriden kenegbeyoro ra. Ne b'a fe aw ye o yorow di ne ma, a kana se kere ma.»

¹⁴ Zefite ka ciraden dow bla tuun ka taga Amonkaw ta masace fe, ¹⁵ ka taga a fo a ye ko ale Zefite ko: «Izirayelimogow ma Mohabukaw ta jamana mina, o ma Amonkaw ta jamana fana mina; ¹⁶ sabu Izirayelimogow bora Misiran minke, o temena kongokolon le fe ka na se fo Kogojiwulen yoro ra, ka na se Kadesi. ¹⁷ O wagati le ra Izirayelimogow ka cira bla ka taga a fo Edomukaw ta masace ye ko: «Sabari k'a to an ye teme i ta jamana fe ka taga.» Nka Edomu ta masace ma son. O ka cira do ci Mohabukaw ta masace fana fe, ale fana banna. A kera ten, Izirayelimogow tora Kadesi.

¹⁸ «O ko, Izirayelimogow temena Edomukaw ni Mohabukaw ta jamana ko fe, kongokolon kono, ka na se Mohabukaw ta jamana tereboyanfan na. O sigira Arinon ko ko fe, nka o ma don Mohabukaw ta jamana ra, sabu Arinon ko le ye Mohabukaw ta jamana dan ye. ¹⁹ O ko, Izirayelimogow ka cira bla ka taga Amorikaw ta masace Sihon fe, min tun siginin be Hesibon dugu kono, ka taga a fo a ye ko: «Sabari k'a to an ye teme i ta jamana fe ka taga an tagayoro ra.» ²⁰ Nka masace Sihon ma la Izirayelimogow ta kuma ra; a ma son k'a to o ye teme a ta jamana fe. A k'a ta kerekedenw bee lajen ka na Yahasi, ka na Izirayelimogow kere.

²¹ «Nka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka masace Sihon ni a ta kerekejama bee don Izirayelimogow boro, k'a to Izirayelimogow ka se soro o kan. Amorikaw ta jamana fan min be o yoro ra, Izirayelimogow ka o bee mina. ²² K'a ta Arinon ko yoro ra, ka taga a bla fo Yaboki ko ra, ani k'a ta

kongokolon fan na ka taga a bla fɔ Zuriden ba ra, Izirayelimogow ka o yɔrɔw bɛɛ mina Amɔrikaw ra.

²³ «Ayiwa, ni Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka Amɔrikaw gben ka o ta jamana di Izirayelimogow ma, mun le nana o jamana ke ele ta ye bi? ²⁴ Ele ta ala min ye Kemosi ye, o ka jamana min di ele ma, ele ma o jamana ta wa? Ni Matigi Ala, tuma ta Ala fana ka fen o fen di anw ma, an fana ka kan ka o sorɔ ke. ²⁵ O tuma ele ka fisa ni Sipɔri dence Balaki ye wa, ale min tun ye Mohabukaw ta masace ye fɔɔfɔɔ? Yala ale tun ka Izirayelimogow sɔsɔ, walama ka o kere wa? ²⁶ Izirayelimogow siginin be Hesibon dugu ni a kerefeduguw ra, ani Aroweri ni a kerefeduguw, ani dugu minw bɛɛ be Arinon kɔda ra, nin ye a san keme saba le ye. Mun koson aw ma o gben kabini o wagati ra?»

²⁷ «Anw koni ma jaraki, sabu an ma foyi ke aw ra; aw le jarakira, sabu aw b'a fe ka anw kere. Matigi Ala yere ye nin kiti tige anw Izirayelimogow ni aw Amɔnkaw ce; ale le ye kititigebaga ye.»

²⁸ Ayiwa, Amɔnkaw ta masace ma son ka Zefite ta kuma lamɛn.

Zefite ka dajuru ta Ala fe

²⁹ Matigi Ala Nin* jigira Zefite kan. A ka Galadi ta jamana ni Manase ta jamana cetige; o ko, a tagara Misipa, Galadi jamana ra, Amɔnkaw kama. ³⁰ Zefite ka dajuru do ta Matigi Ala fe. A ko: «Matigi Ala, ni i k'a to ne ka se sorɔ Amɔnkaw kan, ³¹ ne sesɔrɔbaga sekoto ka bo kerekeyɔrɔ ra Amɔnkaw fe, ni mogɔ o mogɔ konna ka bo ne ta so, ka na ne kunben, ne bɛna o tigi ke saraka jenita* ye ka o di i ma.»

³² Zefite tagara Amɔnkaw kere; Matigi Ala k'a to a ka se sorɔ o kan. ³³ A ka se sorɔ Amɔnkaw bɛɛ kan, k'a ta Aroweri dugu yɔrɔ ra, ka taga a bla fɔ Miniti dugu ra; dugu mugan le tun be o yɔrɔ ra; a ka o bɛɛ mina, ka taga se fɔ Abeli Keramimu dugu ma. Amɔnkaw tora Izirayelimogow ta fanga kɔrɔ.

Zefite denmuso ta ko

³⁴ Ayiwa, Zefite bɔto kerekeyɔrɔ ra ka na a ta so kɔnɔ Misipa, a barara k'a denmuso nato ye a be don kera ka na a kunben ni dundunw ye. O denmuso kelen le tun be Zefite fe; dence tun t'a fe, denmuso were fana tun te a fe. ³⁵ Zefite k'a ye minke, jigitige koson, a k'a yere ta derege mina k'a faran, k'a fɔ ko: «E, ne denmuso, i ka kojuguba lase ne ma de! Ele yere le kera ne jigitigebaga ye bi. Ne ka dajuru ta Matigi Ala fe, ne fana te se ka to a kebari ye.» ³⁶ A denmuso ko a ma ko: «Ni a kera ko i ka dajuru le ta Matigi Ala fe, i ka min fɔ Ala ye, ne ke o ye; sabu Matigi Ala ka i dimibo i juguw ra, minw ye Amɔnkaw ye.» ³⁷ A k'a fɔ a face ye fana ko: «Ne be fen kelen jini i fe. A to ne ye karo fla ke, ka taga yaala kuruw kan, ka kasi ni ne kafɔnɔnɔw ye, sabu ne furubari bɛna sa.» ³⁸ A face ko: «Taga!» A k'a to a yere ma fɔ karo fla. A tagara yaala kuruw ce ra, ka kasi ni a kafɔnɔnɔw ye, ko sabu ale furubari bɛna sa.

³⁹ Karo fla dafara minke, a sekora ka na a face fe. Zefite tun ka dajuru min ta, a ka o dafa a denmuso ra. A tun ma ce lon ka ye.

Kabini o kera, o ko kera landa ye Izirayelimogow fe; ⁴⁰ san o san Izirayeli sunguruw be bo ka taga tere naani ke ka o hakiri jigi Galadikace Zefite denmuso ra.

12

Galadikaw ni Efrayimukaw ta kere

¹ Efrayimu ta cew ka jɔgɔn lajen ka Zuriden ba tige, ka taga Safon, ka taga a fɔ Zefite ye ko: «Mun koson i tagara Amonkaw kere, i ma na an wele an ye taga ni i ye? An bena i ta bon jeni, ka ele yere fana jeni.» ² Zefite ka o jaabi ko: «Kereba le tun be ne ni Amonkaw ce; an ka aw wele ko aw ye na an deme, nka aw si ma son ka bo ka na an bosi o boro. ³ Ne nana a ye ko aw te nana minke, ne ka ne yere nin fiyeere ka taga Amonkaw kere, ne ni ne ta mogow; Matigi Ala fana ka o don ne boro. Mun na aw be na ne kama sisan tuun ko aw bena ne kere?»

⁴ Zefite ka Galadi ta cew bee lajen, ka Efrayimukaw kere. Galadi ta mogow ka Efrayimukaw kere ka se o ra; k'a soro Efrayimukaw tun b'a fora Galadi ta mogow ma ko: «Aw Galadikaw, aw te foyi ye; aw borira ka bo Efrayimu ta mogow fe ka taga Manase ta mogow fe.» ⁵ O be Zuriden ba tige yoro minw na ka taga Efrayimukaw ta mara ra, Galadikaw tagara o yorow bee mina, ka sira tige Efrayimukaw ja. Ni Efrayimuka do borito nana se ba sennatigeyoro ra, ni a ko: «Aw y'a to ne ye teme,» o tuma Galadikaw b'a jininka ko: «Ele te Efrayimuka le ye wa?» Ni a ko: «Onon,» ⁶ o b'a fɔ a ye ko a y'a fɔ ko «Siboleti!» A b'a fɔ ko «Shiboleti»; sabu Efrayimukaw da te se ka o kuma fɔ Galadikaw ta focogo ra. Galadikaw b'a lon ko Efrayimuka lo; o b'a mina k'a kannatige batigeyoro ra yi. O lon na, o ka ce waga binaani ni fla (42 000) le faga Efrayimukaw ra.

⁷ Zefite Galadikace kera Izirayeli jamogo ye ka se fɔ san woro. O ko, Zefite Galadikace sara. O k'a su don Galadi dugu do ra.

Namogo minw sigira Izirayeli kunna Zefite ko

⁸ Ayiwa, Zefite sanin ko, Ibisana le kera Izirayeli jamogo ye. Ale tun be bo Betilehemu. ⁹ Dence bisaba ni denmuso bisaba le tun b'a fe. A k'a denmusow di furu ra yoro were mogow le ma, ka muso dow jini yoro werew ra fana ka o di a dencew ma. A kera Izirayeli jamogo ye fɔ san wolonfla. ¹⁰ O ko, Ibisana sara. O k'a su don Betilehemu.

¹¹ Ale ko, Elon le kera Izirayeli jamogo ye. Ale tun ye Zabolon ta mogow do le ye. A kera Izirayeli jamogo ye fɔ san tan. ¹² O ko, Elon sara; o k'a su don Ayalon dugu koro, Zabolon ta mara ra. ¹³ Ale ko fe, Hileli dence Abidon le kera Izirayeli jamogo ye. A tun be bo Piraton dugu konɔ. ¹⁴ Dence binaani, ani mamadan ceman bisaba le tun b'a fe. Fali kelen kelen tun be olugu bee togo ra. A kera Izirayeli jamogo ye fɔ san seegi. ¹⁵ O ko, Piratonkace Hileli dence Abidon sara. O k'a su don Piraton dugu koro, Efrayimu mara ra, Amalekikaw ta kuruyorow ra.

13

Samuson worocogo

¹ Izirayelimogow ka kojugu ke Matigi Ala ja koro tuun. O le koson Matigi Ala ka o labla Filisikaw ye. Olugu ka se soro o kan fɔ san binaani.

² Ce do tun be Soreha dugu konɔ, a togo tun ye ko Manoha. Dan ta mogow do tun lo. A muso tun ma den soro ka ye. ³ Lon do, Matigi Ala ta meleke do k'a yere yira o muso ra, k'a fɔ a ye ko: «Ne k'a lon ko i te se ka den woro, o koson den te i fe. Nka i bena konɔ ta, ka dence woro. ⁴ Nka i yere korosi kosebe. I kana duven min, walama minnifen fariman were; i kana

fensaninyabari si domu; ⁵ sabu i bēna kōnō ta ka dence woro. A kunsigi man kan ka tige, walama ka li fiyewu; sabu k'a ta a worolon na, o den bēna kē Ala ta mōgō saninman le ye. Ale le bēna a damina ka Izirayelimōgōw bōsi Filisikaw boro.»

⁶ Muso tagara a fō a cē ye ko: «Ala ta ciraden dō nana kuma ne fē. A tun bē i n'a fō Ala ta meleke dō; sabu a cogo tun bē siranya blara ne ra. Ne m'a pininka a bōyōrō ra, a fana m'a tōgō fō ne ye. ⁷ A k'a fō ne ye ko ne bēna kōnō ta ka dence woro. A k'a fō ne ye ko k'a ta sisan, ko ne man kan ka duven min, walama minnifen fariman wērē; ko ne kana fēn saninyabari si domu fana; ko sabu o den bēna kē Ala ta mōgō saninman le ye, kabini a worolon na fō ka taga se a salon ma.»

⁸ Ayiwa, Manoha ka Matigi Ala daari, k'a fō ko: «E, Matigi Ala, a to i ta ciraden ye sekō ka na an fē tuun, janko an ka kan ka min kē den ta ko ra ni a worora, a ye o fō an ye.»

⁹ Matigi Ala ka Manoha ta daariri jaabi. Lon dō, Ala ta meleke nana muso fē tuun. O y'a sōrō muso tun siginin bē kongo kōnō. A ta cē Manoha tun tē ni a ye. ¹⁰ A borira ka taga o fō a cē ye ko: «A fē, cē min tun nana ne fē o lon na, a nana tuun bi.»

¹¹ O yōrōnin bēē ra, Manoha wurira ka tugu a muso kō ka taga se cē kōrō, k'a pininka ko: «Yala ele le kumana ne ta muso fē wa?» Cē ko: «Ne lo.» ¹² Manoha k'a pininka tuun, ko: «Ni i ta kuma nana kē can ye, an ka kan ka sira juman le tagama den ta ko ra, ani an ka kan ka mun ni mun le kē a ye?» ¹³ Ala ta meleke ka Manoha jaabi ko: «Ne ko muso man kan ka fēn minw domu, a ye o bēē ye k'a to yi. ¹⁴ Fēn o fēn bē bō rēzen na, a man kan ka o domu; a man kan ka duven min, walama minnifen fariman wērē. A man kan ka fēn saninyabari si domu. Ne ka ci minw fō a ye, a ye o bēē kē ka ja.»

¹⁵ Manoha k'a fō Ala ta meleke ye ko: «Sabari ka an kōnō yan, an bē taga badennin dō faga ka o tobi ka na o di i ma.» ¹⁶ Matigi Ala ta meleke k'a jaabi ko: «Hali ni ne tora yan, ne tena i ta domuni domu; nka ni i bē sōn, i bē se ka saraka jēnita* dō bō ka o di Matigi Ala ma.» Manoha tun m'a lon ko Matigi Ala ta meleke lo. ¹⁷ Manoha k'a fō a ye ko: «I tōgō fō an ye, janko i ka kuma min fō, ni o nana kē can ye, an ye se ka i bonya.» ¹⁸ Matigi Ala ta meleke k'a jaabi ko: «Mun na i bē ne tōgō pininka? Ne tōgō ye tōgō pumanba le ye*.»

¹⁹ Manoha ka badennin mina, ka siman saraka* dō fara o kan, ka o kē saraka ye k'a di Matigi Ala ma. Manoha ni a muso tun bē fleri kera minke, o ka kabako dō ye. ²⁰ O tun ka tasuma min don sarakabōnan kan, o tasuma mana wurira minke, Matigi Ala ta meleke yelenna o tasumamana fē. Manoha ni a muso ka o ye minke, o ka o yere firi dugu ma, ka o ja biri dugu ma. ²¹ Matigi Ala ta meleke m'a yere yira Manoha ni a muso ra tuun. O wagati le ra Manoha sōrōra k'a lon ko Matigi Ala ta meleke tun lo. ²² Manoha k'a fō a muso ye ko: «E, an bēna sa, sigiya t'a ra, sabu an ka Ala le ye.» ²³ A muso k'a jaabi ko: «Ni Matigi Ala tun b'a fē ka an faga, a tun tena sōn an ta saraka jēnita* ni an ta siman saraka ra; a tun tena nin kow bēē yira an na, a fana tun tena nin kumaw bēē fō an ye.»

²⁴ Ayiwa, muso nana dence woro, k'a tōgō la ko Samusōn. Den kōrōyara, Matigi Ala ka baraka don a ra fana. ²⁵ Matigi Ala Nin* k'a damina ka a

* **13:18** 13.18 Tōgō pumanba, walama gundo.

ta fanga don Samuson na, janko a ye a ta baara ke. O wagati ra, a tun be Mahane Dan, Soreha dugu ni Esitaholi dugu furance ra.

14

Samuson tagara Filisika sunguru do daari

¹ Lon do, Samuson tagara Timina dugu konɔ; a ka Filisika sunguru do ye; a nabora o fe. ² A sekora a ta dugu ra tuma min na, a ka o kuma fo a face ni a bamuso ye; a ko: «Ne ka Filisika sunguru do ye Timina dugu konɔ, min ko diyara ne ye; aw ye a jini k'a di ne ma, ne b'a furu.» ³ A face ni a bamuso k'a jaabi ko: «O tuma sunguru te i balemaw ta denw na le wa, walama sunguru si le te an ta siya ra wa, fo i be taga muso jini o Filisika kenesisigibariw le fe?» Samuson ko: «Aw ye a jini ne ye, sabu ale le ko diyara ne ye.» ⁴ A face ni a bamuso tun m'a lon ko o ko bora Matigi Ala yere le ra; Ala tun be cogo le jinina ka Filisikaw kere; sabu o wagati ra, Filisikaw ta fanga tun be Izirayelimogow kan.

Samuson ka jara faga

⁵ Samuson ni a face ni a bamuso tun be tagara Timina. Samuson faranna ka don Timina dugu rezenforow konɔ; jarkanbelen do barara ka bo, ka kule, ka girin k'a kunben. ⁶ Matigi Ala k'a ta Nin* don Samuson konɔ, ka fanga don a ra; a ka jara mina k'a faga k'a tigetige k'a sorɔ foyi te a boro, k'a ke i n'a fo badennin le tun be a boro. Nka a ma o ko fo a face ni a bamuso ye. ⁷ O ko, a tagara kuma sunguru fe; o sunguru ko diyara a ye kosebe.

⁸ Wagati dama temenin ko, Samuson sekora ka taga Timina tuun ni a worobagaw ye, ko o be taga sunguru furu siri. O tagato, Samuson faranna ka taga jara su fle. A tagara a sorɔ ko lidenw ka li ke jara su konɔ. ⁹ A ka o li do bo ka ke o domu ye ka taga. A tagara se a face ni a bamuso korɔ minke, a ka do di olugu ma, o k'a domu. Nka a m'a fo o ye ko li bora jara do su le konɔ.

Samuson ta talen

¹⁰ Samuson face tagara Filisika sunguru ta mogow fe ka taga furuko panabo. Samuson ka panagbeba do ke, ka domuniba tobi, i n'a fo kanbelenw be deri k'a ke cogo min na. ¹¹ Filisikaw ka Samuson ye minke, o ka kanbelen bisaba bla ni a ye, ka o ke a jennogonw ye. ¹² Samuson k'a fo o kanbelenw ye ko: «Ne bena talen do fo aw ye; ni aw sera ka o korɔ lon k'a fo ne ye panagbe tere wolonfla konɔ, ne bena deregegbe bisaba ni deregeba bisaba di aw ma. ¹³ Nka ni aw ma se k'a korɔ fo ne ye, aw le bena deregegbe bisaba ni deregeba bisaba di ne ma.» O ko a ma ko: «I ta talen do, an y'a men.» ¹⁴ A ko:

«Fen domuta sorɔra fendomubaga konɔ,
fen timiman sorɔra fen barakaman konɔ.
O korɔ ye di?»

Kanbelenw ka tere saba ke, o ma se ka talen korɔ lon k'a fo. ¹⁵ Nanagbe tere naaninan, o k'a fo Samuson muso ye ko: «I ta ce nege k'a to a ye talen korɔ fo i ye, i ye na a fo an ye; ni o te, an bena i ni i worobagaw bee jeni. O tuma aw ka an wele aw ta panagbe ra ka na an borofenw bee le bosi an na ke?» ¹⁶ Samuson muso kasito tagara a fo Samuson ye ko: «Ne ko man di ele ye fiyewu; i te ne kanuna hali doonin. Ni o te mun na i be talen

fɔ ne ta dugumogow ye k'a sorɔ i m'a korɔ fɔ ne ye?» Samuson k'a jaabi ko: «Ne ma nin talen korɔ fɔ hali ne worobagaw ye; mun na ne bɛna a fɔ ele ye?» ¹⁷ Muso ka Samuson tɔrɔrɔ ni kasi ye fɔ ka taga se janagbɛ tere wolonflanana ma. A ma ja janagbɛ tere wolonflanana, Samuson k'a korɔ fɔ a ye, sabu muso tun bɛ a nin tɔrɔrɔ lon o lon. Muso teliyara ka taga o fɔ dugu kanbelenw ye. ¹⁸ Nanagbɛ tere wolonflanana lon, sani tere ye ben, dugu kanbelenw nana a fɔ Samuson ye ko:

«Mun le ka di ka tɛmɛ li kan?

Mun le baraka ka bon ka tɛmɛ jara kan?»

Samuson ka o jaabi ko:

«Ni aw tun ma aw ta misidaba sama ni ne ta misigberen ye, aw tun tɛna ne ta talen korɔ lon.»

¹⁹ O yɔrɔnin bɛɛ, Matigi Ala k'a ta Nin don Samuson kɔnɔ, ka fanga don a ra. A tagara Asikalɔn dugu kɔnɔ. A ka cɛ bisaba faga, ka o ta faniw cɛ ka na o di dugu kanbelenw ma, sabu o ka talen korɔ fɔ. O kɔ, a dimininba sekɔra ka taga o ta so. ²⁰ Kanbelen minw tun bɛ ni a ye, o k'a muso di o dɔ ma; ale le tun ye a teri ye kɔrɔya janagbɛ wagati ra.

15

Samuson k'a yɛɛ dimibɔ Filisikaw ra

¹ Ayiwa, wagati dama tɛmenin kɔ, simantigewagati ra, Samuson tagara ko a bɛ taga a muso flɛ. A ka badennin kelen mina ko a bɛ taga o sama a ma. A tagara se minke, a ko a b'a fɛ ka don a muso fɛ bon kɔnɔ. Nka a burance ma sɔn k'a to a ye don. ² A burance ko: «Ne tun b'a miirira ko i t'a fɛ tuun, o kosɔn ne k'a di i tɔrɔrɔnɛ ma. A dɔgɔmuso ta a nɔ ra; ale yɛɛ cɛ ka pi ka tɛmɛ a kɔrɔmuso kan.» ³ Samuson ko: «Sisan kɔni, ni ne ka kojugu kɛ Filisikaw ra, mɔgɔ si man kan ka ne jaraki; olugu yɛɛ le ka o jini.»

⁴ O yɔrɔnin bɛɛ ra, Samuson tagara kongowuru kɛmɛ saba mina; ka o kukalaw sirisiri jɔgɔn na fla fla, ka binpaga dɔ siri o kukala fla cɛ ma. ⁵ A ka tasuma don o binpagaw ra, ka kongowuruw gbɛn ka taga ni o tasuma ye Filisikaw ta forow ra. Tasuma ka siman tigeninw ni siman tigebariw bɛɛ jeni, ka taga se fɔ oliviyesunw ma.

⁶ Filisikaw ka jininkari kɛ ko: «Jɔn le ka nin kɛ?» O k'a fɔ o ye ko Samuson le k'a kɛ, ko sabu a burance min bɛ Timina dugu kɔnɔ, ale k'a muso mina k'a di a tɔrɔrɔnɛ ma. A fɔra ten minke, Filisikaw tagara o muso ni a face bɛɛ mina ka o jeni. ⁷ Samuson ka o ye minke, a ko: «Ayiwa, ni aw bɛ o le kɛra, ne fana tɛna aw nasumanin to, fɔ ne ye ne ta dimibɔ aw ra le.» ⁸ Samuson ma to to Filisikaw ra; a ka o kɛre ka se sorɔ o kan, ka o camanba faga. O kɔ, a tagara sigi Etamu farawo kɔnɔ.

Samuson ka Filisikaw kɛɛ tuun

⁹ O kow kɔ, Filisikaw bɔra ka na o ta fanibonw lo Zuda jamana ra, ka wuri Lehi dugu kama. ¹⁰ Zuda ta mɔgɔw ka o jininka ko: «Mun na aw nana an kɛɛ?» O ko: «An nana Samuson le mina; a ka kojugu min kɛ an na, an bɛna o juru sara a ra.» ¹¹ Zuda ta mɔgɔw ka o mɛn minke, o ra cɛ waga saba tagara Etamu farawo ra; o tagara a fɔ Samuson ye ko: «I ka mun baara le kɛ tan? I m'a lon ko an bɛ Filisikaw ta fanga le korɔ wa?» Samuson ka o jaabi ko: «O ka min kɛ ne ra, ne ka o juru le sara o ra.» ¹² O ko: «An nana i mina le ka i siri ka i di Filisikaw ma.» Samuson ko: «Aw

ye kari ne ye ko aw yere tena ne faga.»¹³ O ka Samuson jaabi ko: «An t'a fe ka i faga; an b'a fe ka i mina ka i siri le doron ka i di o ma.»

O donna farawo konɔ ka Samuson mina k'a siri ni jurukisekura fla ye, ka bo ni a ye.

¹⁴ O tagara se ni Samuson ye Lehi dugu konɔ minke, o diyara Filisikaw ye, fo o ka ke kule ci ye ka o kunben. Nka Matigi Ala k'a Nin* don Samuson na, ka fanga don a ra. O tun k'a borow siri ni jurukise minw ye, olugu kera a na na i ko jesejuru min jenina tasma ra; a ka o tigtige ka bo a boro ra. ¹⁵ A ka falidagbaga kene do bennin ye; a ka o ta ka o ke ka Filisika ce waga kelen bugo ka o faga. ¹⁶ O ko, a perenna k'a fo ko:

«Mogow suw tonnin fle, do were tonnin fle!

Ne ka o be faga ni fali dagbaga kelen le ye.

Ne ka ce waga kelen faga ni fali dagbaga kelen ye.»

¹⁷ Samuson ka o kuma fo ka ban minke, a ka fali dagbaga firi. O koson o yoro togo lara ko Ramati Lehi*.

¹⁸ Ayiwa, o ko, jimilogɔ gbanna Samuson na. A ka Matigi Ala daari ko: «E, Ala, ele le ka nin sebayaba di i ta jonce ma, k'a to ne ka se soro Filisikaw kan. Sisan i bena a to jimilogɔ ye ne faga, k'a to nin mogɔ kenesigibariw ye ne mina ka ne ke o sago ye wa?»¹⁹ A ka o fo minke, Ala ka farawo do dayele o yoro ra, Lehi dugu korɔ; ji bora o ra. Samuson ka o ji min ka baraka soro tuun. O le koson o ka o bunun togo la ko Eni Akore†. A be Lehi dugu konɔ hali bi.

²⁰ Samuson kera Izirayeli namogo ye fo san mugan, Filisikaw ta wagati ra.

16

Samuson tagara Gaza dugu konɔ

¹ Lon do, Samuson tagara Gaza, Filisikaw ta dugu do ra. A ka jatomuso do ye o yoro ra. A tagara don o muso ta so konɔ, ka jen ni a ye. ² Gaza dugumogow k'a men ko Samuson be o ta dugu konɔ. O ka mogow bla ka dugu yoro bee korosi ka dugu donda korosi su bee. O ma son ka foyi ke o lon su fe; sabu o tun b'a miirira ko ni dugu gbera le, o be soro ka Samuson faga. ³ Nka Samuson tora yi ka taga se su cernace wagati le ra. Su cernace ra a wurira; a ka Gaza dugu donda kon ni a yiriberew ni a negeberew bee sama ka bo. A ka o la a kamankun kan ka taga o bla kuru kunna, Heburon dugu ja fe.

Samuson ni Dalila ta ko

⁴ O kow ko, muso do were ko diyara Samuson ye. O muso ta so tun be Soreki kenegbeyoro ra. A togo tun ye ko Dalila. ⁵ Filisikaw ta masace looru nana a fo Dalila ye ko: «A ke cogo bee, i ye Samuson nege, janko fangaba min b'a ra, i ye o boyoro lon, k'a minacogo lon. Ni o kera, an bena a mina k'a siri. O ra, an bee kelen kelen bena warigbe waga kelen ni keme keme di i ma.»

⁶ Dalila ka Samuson pininka ko: «Samuson, sabari, i ye i ta fangaba nin boyoro fo ne ye. O ka kan ka i siri ni juru juman le ye janko i kana se ka foyi ke tuun?» ⁷ Samuson k'a jaabi ko: «Ni o ka ne siri ni jurukise

* **15:17** 15.17 Ramati Lehi korɔ ye ko: dagbaga ta kuru. † **15:19** 15.19 Eni Akore korɔ ye ko: daarikebaga ta bunun.

kene wolonfla ye, min ma ja folo, ne ta fanga be ban; ne be ke i ko mogo gbansan.»

⁸ A fora ten minke, Filisikaw ta masacew nana ni jurukise kene wolonfla ye ka na o di Dalila ma; o jurukisew tun ma ja folo. Ka Samuson to sunogo ra, Dalila ka Samuson siri ni o ye. ⁹ O y'a soro Filisika dow tun dogonin be bon do kono, Dalila ta so kono yi. A ka Samuson siri minke, a barara k'a fo ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» O yoronin bee, Samuson wurira ka o juruw tige i n'a fo jesejuru jeninin. A kera ten, o ma se k'a ta fanga boyoro lon.

¹⁰ Dalila ko Samuson ma ko: «I ka ne negge le, i ma son ka can fo ne ye. Sisan, ne ka kan ka i siri ni juru suguya min ye, sabari ka o fo ne ye.» ¹¹ Samuson ko: «Ni o ka ne siri ni jurukisekura le ye, juru min ma ke ka baara si ke folo, o tuma ne baraka bee be ban, ne be ke i ko mogo gbansan.» ¹² K'a to sunogo ra, Dalila ka jurukisekura dow jini k'a siri ni o ye. A sirinin ko, a ko a ma ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» O y'a soro Filisika dow tun dogonin be bon do kono Dalila ta so kono. Samuson wurira ka o juruw tigtige, k'a ke i n'a fo jesejuru gbansan le tun be a boro ra.

¹³ Dalila ko Samuson ma ko: «Hali bi i be ne negera le, i ma son ka can fo ne ye ban. O tuma ne ka kan ka i siri ni mun le ye sa? A fo ne ye!» Samuson ko: «Ne kungsi turukala wolonfla don i ta jesedannan na ka a ni jese nagami k'a dan, k'a ke fanimugu ye, k'a mina ni jesedanbere ye. Ni o kera, ne be ke i ko mogo gbansan.» ¹⁴ Ka Samuson to sunogo ra, Dalila k'a kungsi dan fanimugu do ra, k'a mina ni jesedanbere ye. O ko, a k'a fo Samuson ye tuun ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» Samuson wurira sunogo ra ka fanimugu ni jesedanbere bee sama ka bo. ¹⁵ Dalila ko a ma ko: «Mun na i b'a fo ne ma ko i be ne kanu, k'a soro i te sonna ka gbe ne ye? I ka ne negge fo sijnaga saba, i ma son ka i ta fangaba boyoro fo ne ye.»

¹⁶ Muso ka pininkari gban Samuson na; lon o lon, a b'a ko, ka kuma caya a ma k'a ke i n'a fo a bena a faga; Samuson nana sege; to si tun te a ra tuun. A laban, a ma na se ka kun a ra tuun; ¹⁷ a k'a ta gundo fo a ye. A ko: «Kabini ne worora, o ma ne kungsi tige ka ye, sabu ne kera Ala ta mogo saninman le ye kabini ne worolon. Ni o ka ne kungsi tige, ne ta baraka bee be bo ne ra, ne baraka be ban, ka ne ke i ko mogo gbansan.»

¹⁸ Dalila k'a ye ko Samuson ka can fo ale ye minke, a ka mogo ci ka taga Filisikaw ta masacew fe, ka taga a fo o ye ko: «Sisan, aw ye na, sabu a ka can bee fo ne ye.» Filisikaw ta masacew nana Dalila fe ni wari ye o boro. ¹⁹ Dalila ka Samuson lasunogo a sen kan; o ko, a ka ce do wele ka na Samuson kungsi turukala wolonfla bee tige ka bo a kun na. A ka Samuson negge k'a soro o cogo le ra, sabu a ta fanga bee bora a ra. ²⁰ A ko: «Samuson, Filisikaw be nana i kama!» Samuson panna ka wuri sunogo ra; a ko: «Ne bena ne yere bosi i n'a fo ne derira k'a ke cogo min na; ne bena ne yere bo o boro.» A tun m'a lon ko Matigi Ala tun k'a ta baraka bee bo ale ra. ²¹ Filisikaw k'a mina k'a padenw ci, ka taga ni a ye Gaza dugu kono. O k'a siri ni siranegejoroko fla ye, k'a bla mugusi ra kasobon kono.

²² Ayiwa, Samuson kungsiw nana ke janya ye tuun.

Samuson ka bonba ben Filisikaw kan

²³ Lon do, Filisikaw ta masacew ka mogow lajen ka janagbeba do ke, ka sarakaba bo o ta ala ye, min togo ye ko Dagon. O tun b'a fora ko:

«An ta ala ka Samuson don an boro, Samuson min tun ye an jugu ye.»

²⁴ Mɔgɔw k'a ye minke, o ka o ta ala tando k'a fo ko:

«An ta ala ka an jugu Samuson don an boro bi; mɔgɔ min tun be an ta jamana halakira, ka suw caya an ta jamana ra.»

²⁵ Ka Filisikaw jusu diyaninba to, o nana a fo ko: «Aw ye Samuson wele ka na, a ye na an janagbe.» O tagara Samuson bo kaso ra, a nana o janagbe. O tun k'a lo bonba ta samasen fla le ce ma.

²⁶ Kanbelennin min tun ka Samuson boro mina, Samuson k'a fo ale ye ko bonba lonin be samasen minw kan, a y'a to ale ye maga o samasenw na, ka den o kan. ²⁷ O y'a soro bonba konona tun fanin be mɔgɔw ra, ce w ni musow. Filisikaw ta masacew bee tun be yi. Mɔgɔ minw tun siginin be bonba sanfeyoro ra ka ke Samuson fle ye, olugu tun be mɔgɔw waga saba bo, ce ni muso. ²⁸ Samuson ka Matigi Ala daari; a ko: «E, Dunupatigi Ala, sabari ka i hakiri to ne ra. E, Ala, fanga don ne ra, ka nin ke a sinaga laban ye, janko ne ye ne yere dimibo Filisikaw bee lajennin na sinaga kelen, ne paden fla koson.» ²⁹ Samasenba fla min tun be bonba cemance ra, bonba bee tun lonin be minw kan, Samuson k'a borow la o samasenw kan; a k'a kininboro la kelen kan, k'a numanboro la to kelen kan. ³⁰ A ko: «Ne ni Filisikaw bee ye sa nɔgon fe bi!» A ka samasenw digi ni a fanga bee ye. Bonba benna Filisikaw ta masacew bee kan, ani mɔgɔ tow bee. Samuson ka mɔgɔ minw faga o lon na, a sato, o cayara ka teme a ta mɔgɔ faganin tow bee lajennin kan, k'a to si ra. ³¹ A balemaw, ani a ta somogow bee nana, ka na a su ta ka taga ni a ye. O tagara a su don a face Manoha ta sudonyoro ra, Soreha dugu ni Esitaholi dugu furance ra.

Samuson tun kera Izirayeli janagɔ ye fo san mugan.

17

Mika ta batorikebon ta ko

¹ Ce do siginin tun be Efrayimu kuruyoro ra, a togo tun ye ko Mika.

² Lon do, a k'a fo a bamuso ye ko: «I ta warigbe waga kelen ni warigbe keme min tun sonyana, fo i tun k'a tabaga danga ne yere ja na, o wari ye nin ye. Ne le tun k'a ta.» A bamuso k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ye baraka don i ra, ne dence.» ³ Mika ka o warigbe waga kelen ni warigbe keme seko a bamuso ma. A bamuso ko: «Ne dence, ne yere boro be nin wari bla danna k'a ke Matigi Ala ta ye, k'a yeele k'a ke ja do ye, ani batofen do ye, i togo ra. O cogo ra ne be nin wari seko i ma tuun.» ⁴ Nka Mika ka wari seko a bamuso ma tuun. A bamuso ka warigbe keme fla bo o wari ra, ka o di negyeelebaga ma. Ale k'a yeele k'a ke ja do ye. O tagara o ja bla Mika ta bon konɔ.

⁵ Batorikoyoro do tun be Mika fe. A ka saninderege ni batofen dow lalaga fana, k'a dence do ta ka o ke a ta sarakalasebaga ye.

⁶ O wagati ra, masace si tun te Izirayelimogow kunna. Bee tun be a yere janako le ke.

⁷ Kanbelennin do tun siginin be Betilehemu dugu konɔ, Zuda mara ra. Levi ta gbamogɔ do tun lo.

⁸ A bora Betilehemu, ko a be taga sigiyoro were jini. K'a to a ta tagama ra, a tagara bo Mika ta so kan. Efrayimu kuruyoro ra. ⁹ Mika k'a pininka ko: «I bora dugu juman le ra.» A ko: «Ne ye Levi ta gbamogɔ do le ye; ne bora Betilehemu, Zuda mara ra. Nka sisan ne be sigiyoro were le jinina.»

¹⁰ Mika ko a ma ko: «To ni ne ye yan; i bena ke ne ladibaga ye, ka ke ne ta sarakalasebaga ye. Ne bena warigbe tan di i ma san o san, ka fiyerebo ni domuni di i ma; i mako bena se fen o fen ma, ne bena o di i ma.»

Levika kanbelen donna Mika ta so kono. ¹¹ A sonna ka to ni Mika ye. Mika k'a minako ja i n'a fo a yere dence do. ¹² Mika ka o Levikace sigi sarakalasebagaya ra. A tora a ta so, ka ke a ta sarakalasebaga ye. ¹³ Mika tun b'a fora a yere kono ko: «Sisan koni ne k'a lon ko Matigi Ala bena baraka don ne ra, sabu Levi ta gbamogo do yere le kera ne ta sarakalasebaga ye.»

18

Dan ta mogow tagara jamana do jini

¹ O wagati ra, masace si tun te Izirayelimogow kunna. Dan ta mogow tun be yoro do jinina ka sigi yi, sabu fo ka taga se o wagati ma, olugu tun ma sigiyoro soro Izirayelimogow ce ra ban. ² Dan ta mogow ka cefari looru janawoloma ka bo o ta mogow ra. O ka olugu ci ka bo Soreha ni Esitaholi dugu kono, ko olugu ye taga yaala ka jamana fle. O mogow tagara se Efrayimu kuruyorow ra, ka taga se fo Mika ta so kere fe; o sira yi. ³ Ka o to Mika ta so koro yi, o ka Levika kanbelen kumakan men minke, o k'a lon ko Levika lo. O gbarara a ra k'a jininka ko: «Jon le nana ni i ye fo yan? I be mun le kera yan? Mun na i tora yan?» ⁴ Levikace ka o jaabi. Mika be min bee kera a ye, a ka o fo o ye. A ko: «A ka ne ke a ta sarakalasebaga ye; a be to ka ne sara.» ⁵ O ko a ma ko: «Ala jininka an ye, janko an ye a lon ni an ta tagama bena diya.» ⁶ Sarakalasebaga ka o jaabi ko: «Aw ye taga, aw kana siran foyi ja; sabu Matigi Ala be ni aw ye nin tagama ra.»

⁷ O ce looru ka sira ta ka taga se Lahisi dugu kono. O sera yi minke, o ka o yoro mogow soro hera ni laganfiya ra, i n'a fo Sidonkaw. O tun te a miiri ko ko do be se ka se o ma, sabu jamana si ta tooro tun te sera o ma, kuntigi si ta fanga tun te o kan fana. Nka o ni Sidonkaw yoro tun ka jan jagon na, jengogonya tun te o ni siya were ce fana.

⁸ Ayiwa, o ce looru sekora ka na o balemaw fe Soreha dugu kono, ani Esitaholi dugu kono. O balemaw ka o jininka ko: «Aw ka kibaroya juman le soro yi?» ⁹ O ka o balemaw jaabi ko: «Aw ye na an ye taga Lahisi dugumogow kama, ka taga o kere; sabu an ka jamana yaala, an k'a ye ko a ka ni kosebe. Ayiwa, aw te foyi fo wa? Aw kana saliya don aw yere ra de! Aw ye wuri an ye taga nin jamana kere k'a mina k'a ke an ta ye. ¹⁰ Ni aw sera yi, aw bena a ye ko o jamana mogow te miirira ko mogow be se ka wuri o kama ka o kere. O ta jamana ka bon; dugukolo senefen suguya bee be soro o jamana ra. Ala yere le ka nin jamana di an ma.»

Dan ta mogow ka Mika ta batofenw sonya

¹¹ Ayiwa, Dan ta mogow ce keme woro le bora Soreha dugu ni Esitaholi dugu kono ka taga ni o ta kerekeminanw ye*.

¹² O tagara o ta fanibonw lo Kiriyaati Yeharimu dugu terebenyanfan na, Zuda mara ra. O koson o yoro togo lara ko Mahane Dan†. O togo le b'a ra hali bi.

¹³ O bora o yoro ra ka taga Efrayimu kuruyorow ra; o tagara se fo Mika ta so ma. ¹⁴ O sera yi minke, ce looru minw tun tagara Lahisi dugu

* **18:11** 18.11 O mogow tun tagara ni o ta musow, ani o ta denw, ani o ta minanw, ani o ta beganw fana ye. † **18:12** 18.12 Mahane Dan, o koro ye ko: Dan ta sigiyoro.

yaala, olugu k'a fɔ o balemaw ye ko: «Yala aw k'a lɔn ko saninderege ni batofenw, ani ja warigberaman dɔ be nin so kɔnɔ wa? An ka kan ka min ke, aw yere ka o lɔn de!» ¹⁵ O ka o fɔ ten minke, o ce looru tagara Mika ta so, ka taga don Levika kanbelen ta bon kɔnɔ, k'a fɔ, k'a jininka ko a ka kene wa? ¹⁶ O y'a sɔrɔ Dan ta mɔgɔw ta ce keme wɔɔrɔ min tun be ni kerɛkeminanw ye, olugu tun lɔnin be soda ra. ¹⁷ Ce looru minw tun tagara jamana yaala, olugu donna bon kɔnɔ ka Mika ta saninderege ni a ta batofenw ni a ta ja warigberaman ta. Sarakalasebaga tun be lu donda ra ni ce keme wɔɔrɔ ye, kerɛkeminanw tun be minw boro. ¹⁸ Sarakalasebaga k'a ye ko o ce looru donna Mika ta so kɔnɔ ka taga saninderege ni batofenw ni ja warigberaman ta minke, a k'a fɔ o ye ko: «Aw be mun le kera tan?» ¹⁹ O k'a jaabi ko: «I je, kana kuma; gban an kɔ. I bena ke an ladibaga ye, ka ke an ta sarakalasebaga ye. Juman le ka fisa? I ye ke mɔgɔ kelen dɔrɔn ta sarakalasebaga ye wa, walama i ye ke Izirayeli ta gba kuturu dɔ ni a mɔgɔw be ta sarakalasebaga ye?»

²⁰ O kuma diyara sarakalasebaga ye kosebe. A yere ka saninderege ni batofenw ni ja warigberaman mina, ka taga ni o mɔgɔw ye.

²¹ O ka sira ta; o ka denmisenw ni beganw ni doniw bla o na fe. ²² Ayiwa, Dan ta mɔgɔw yɔrɔ tun janyara Mika ta so ra ka ban minke, Mika ni a siginɔgɔnw ka jɔgɔn lajen ka o nɔgben. ²³ O tagara se o kɔrɔ minke, o perenna Dan ta mɔgɔw nɔ fe. Dan ta mɔgɔw sekɔra, ka na Mika jininka ko: «Mun le kera? Nin jama be lajenkun ye mun le ye ka na an kɔ?» ²⁴ Mika ko: «Mun na aw be ne jininka ko mun le kera? Ne ka batofen minw lalaga, aw ka o be ta, ka ne ta sarakalasebaga fana ta ka taga ni a ye. Foyi were ma to ne boro tuun.» ²⁵ Dan ta mɔgɔw k'a fɔ Mika ye ko: «I kana kuma caya an kɔrɔ tan de, ni o te, an ta mɔgɔ dɔw bena dimi ka ben aw kan sisan, ka ele ni i ta somɔgɔw be faga.» ²⁶ Dan ta mɔgɔw ka o ta sira ta ka taga. Mika k'a ye ko o fanga ka bon ale ma minke, a fana sekɔra ka taga a ta so.

Dan ta mɔgɔw tagara Lahisi dugu mina

²⁷ Ayiwa, Dan ta mɔgɔw ka Mika ta batofenw ta o cogo le ra; sarakalasebaga min tun be sarakalasebagaya kera a fe, o tagara ni o fana ye. O tagara ben Lahisi dugu kan, k'a sɔrɔ o dugumɔgɔw tun be hera ra, o t'a miirira ko mɔgɔ be se ka na ben olugu kan. O ka dugumɔgɔw faga, ka dugu jeni. ²⁸ Mɔgɔ si ma sɔrɔ ka taga Lahisi dugumɔgɔw bɔsi, sabu a dugu yɔrɔ tun ka jan Sidon dugu ra; jɛnɔgɔnya tun te o ni siya were ce fana. Lahisi tun be Beti Rehɔbu kenegbe fan na.

O kɔ, Dan ta mɔgɔw ka Lahisi dugu lɔ kokura, ka sigi o yɔrɔ ra. ²⁹ O ka dugu tɔgɔ la o bemace tɔgɔ ra, k'a wele ko Dan. Dan tun ye o bemace le ye; Izirayeli dence dɔ lo. Nka fɔlɔfɔlɔ dugu tɔgɔ tun ye ko Lahisi. ³⁰ O ka Mika ta batofenw ni a ta ja warigberaman bla yɔrɔ dɔ ra, ka o ke o ta batofenw ye. Musa dence min tɔgɔ tun ye ko Gerisɔmu, o mamaden min tɔgɔ tun ye ko Yonatan, o ka ale ni a ta duruja dɔw le ke Dan ta mɔgɔw ta sarakalasebagaw ye. O tora o sarakalasebagaya ra fɔ wagati min o nana jamana mɔgɔw ce ka taga ni o ye jɔnya ra.

³¹ Ala ta Nɔgɔnkunben fanibon* ka wagati min be ke Silo dugu kɔnɔ, Mika ta batofenw tora Dan ta mɔgɔw fe o wagatiw be ra fana.

19

Levikace ta ko

¹ O wagati ra, masace si tun te Izirayelimogow kunna. Levi ta mogow do tun siginin be Efrayimu kuruyorow kofeyorow ra. A tun ka jonmuso do ke a muso ye; o muso tun bora Betilehemu, Zuda mara ra.

² O muso ma na ke kankelentigi ye; a bora a ce fe ka taga a face ta so, Betilehemu, Zuda mara ra. A ka karo naani ke yi. ³ Lon do, a ce wurira ka taga a ko, ko a be taga kuma ni a ye k'a jusu suma, janko a ye seko ka na. A tagara ni a ta jonce ye, ani fali fla. O tagara se yi minke, muso ka o ladon a face ta so konso. Faceman ka ce ye minke, a k'a kunben ni jagari ye. ⁴ A k'a fo ce ye ko a ye tere saba ke ni o ye. O tora yi, o ka domuni ke, ka min; a ka o suw bee ke ni o ye. ⁵ A tere naaninan, Levikace wurira sogoma jona fe, k'a yere laben, ko a be taga. Nka muso face k'a fo a ye ko: «Aw ye domuni ke folo, ka baraka don aw yere ra; o ko, aw be taga.»

⁶ A kera ten, o ka domuni ke jagon fe tuun, ka min. O ko, muso face k'a fo ce ye ko: «Aw ye to yan ka bi su ke yan tuun, ka aw yere panagbe.»

⁷ Ce tun wurira ka ban ko a be taga, nka a burance k'a daari k'a gbeleya, ko a ye si. A ka o su fana ke yi. ⁸ A tere loorunan, a wurira sogomada jona fe ko a be taga. A burance k'a fo a ye tuun ko: «Aw ye to yan ka domuni do ke folo, k'a to tere ye jigi.» Ce tora yi, o ka domuni ke jagon fe.

⁹ Tere nana jigi minke, ce wurira ko a be taga ni a muso ye, ani a ta jonce. A burance ko a ma tuun ko: «Tere benna ka ban, wagati fana janfara; aw ye si yan kunkelen, sabu tere banna ka ban. Aw ye si yan tuun, an ye domuni ke, ka jagon panagbe. Sini sogomada jona fe, aw be wuri ka taga so.»

¹⁰ Nka ce ma son ka si tuun. A k'a ta fali fla laben, ka taga ni a muso ni a ta jonce ye. O tagara se Yebusi dugu korso, min ye Zeruzalemu ye. ¹¹ O sera Yebusi dugu korso wagati min na, o y'a sorso tere tun be nini ka ben ka ban. Jonce k'a fo a matigice ye ko: «An ye taga Yebusikaw ta dugu ra, ka taga si yi.» ¹² A matigice k'a jaabi ko: «Izirayelimogow te dugu min na, fo siya were mogow, an te jigi o dugu ra fiyewu. An ye teme ka taga fo Gibeha. ¹³ An ye jija ka se Gibeha, walama Rama dugu konso; an be taga jigi o dugu fla do ra.»

¹⁴ O ka sira ta ka taga; o surunyara Gibeha dugu ra tuma min na, o y'a sorso tere benna ka ban. Gibeha dugu be Boniyaminu ta mogow ta mara le ra. ¹⁵ O tagara Gibeha, ko o be taga si yi. O donna dugu konso ka taga to dugu kenegbe ra. Mogow si ma o wele ka siyoro di o ma so konso.

¹⁶ A laban, cekoroba do le nana ke bo ye foro ra ka na wuladanin fe. Efrayimu kuruyorow mogow do tun lo; nka a siginin tun be Gibeha dugu konso. Gibeha mogow tun ye Boniyaminu ta mogow le ye. ¹⁷ Cekoroba k'a pa korota ka lonance ye dugu kenegbe ra. A k'a fo, k'a pininka a boyoro ni a tagayoro ra. ¹⁸ Levikace k'a jaabi ko: «An bora Betilehemu, Zuda mara ra. An be tagara fo Efrayimu kuruyorow kofeyorow le ra. Ne siginin be o yoro le ra. Ne tun tagara Betilehemu, Zuda mara ra; sisan ne be sekora ka taga ne ta so, Matigi Ala ta Jagonkunben fanibon yoro ra. Nka mogow si ma son ka siyoro di ne ma yan a ta so. ¹⁹ K'a sorso an ta faliw ta domuniw, bin ni flaburu, o be an boro. Domuni ni rezenji min fana be an fe, o be ne ni ne ta muso, ani ne ta jonce bo. Foyi ma an dese.» ²⁰ Cekoroba k'a fo a

ye ko: «Aw nako jana, Ala ye hera ke aw ye. Aw mako be fen o fen na, ne bena o bee di aw ma; aw man kan ka si kene ma yan.» ²¹ A tagara ni o ye a ta so kono; o sera so kono minke, a ka domuni di o ta faliiw ma, ka ji di o ma, o ka o senw ko. O ko, o ka domuni ke, ka min.

²² Ka o to baro ra jagon fe, dugu mogokunntan dow nana bon lamini, ka ke da gbasigbasi ye, k'a fo cekoroba ye ko: «Ce min nana i fe, a labo yan, an be jen ni a ye.» ²³ Bontigi bora ka na o mogow fe kene ma, k'a fo o ye ko: «Ne balemaw, aw ye sabari, aw kana son nin kojugu jagon ma; sabu nin ce ye ne ta lonan le ye. Aw kana son nin maroyakoba jagon ma. ²⁴ Aw ye lo, denmuso kelen be ne fe min ma ceko lon folo; nin ce ta jonmuso fana be yan; ne bena olugu labo aw fe kene ma; aw be se ka jen ni olugu ye ka o lanogo; ni fen o fen ka aw diya, aw ye o ke olugu ra. Nka aw kana son ka nin maroyakoba jagon ke nin ce ra.» ²⁵ O mogow ma son bontigi ta kuma ma. A ma ja, levikace k'a muso labo o fe kene ma. O bee jenna ni muso ye, k'a toro su bee, fo ka taga dugugbeda surunya. Dugugbeda surunyara minke, o ka soro k'a bla ka taga. ²⁶ Sogomada joona fe, muso tagara ben jatigice ta bonda ra, a ce tun be min ta bon kono. A lanin tora yi fo ka na teresun bo. ²⁷ Levikace wurira sogomada fe, ka da yele, ko a be taga. A barara k'a muso lanin ye bonda ra, a boro fla be kon dugumayoro kan. ²⁸ Ce ko a ma ko: «Wuri, an ye taga.» Nka muso m'a jaabi, sabu a tun sara. A ka muso su ta k'a la fali kan ka sira ta ka taga a ta so.

²⁹ A tagara se a ta so minke, a ka muru ta ka muso su tigetige k'a ke fo sigiyoroma tan ni fla, ka sigiyoroma kelen kelen ci ka taga Izirayeli ta gba tan ni fla ta maraw bee kelen kelen na, k'a pafu o ye. ³⁰ Mogo o mogo k'a ye, olugu bee kabakoyara. O ko: «E, kabini Izirayelimogow bora Misiran fo ka na se bi ma, nin ko jagon ma deri ka ke folo.» O ko: «An ka kan ka nin ko mina sobe ra, ka jagon ye, ka kuma, ka ko do latige.»

20

Izirayelimogow nana Boniyaminu ta mogow kama

¹ Izirayelimogow bora jamana yoro bee ra, k'a ta Dan ta mara ra, ka taga a bla fo Beri Seba; dow bora Galadi jamana ra fana. O bee nana lajen ni miiriya kelen ye Matigi Ala na koro Misipa dugu kono. ² Izirayeli jamana namogow bee, ani Izirayeli cew bee nana Ala ta mogow ta jagonyeba ra. Kerekeden ce waga keme naani (400 000), olugu bee tun ye sennamanw ye.

³ Boniyaminu ta mogow fana k'a men ko Izirayelimogo tow nana lajen Misipa.

Izirayelimogow bee nana lajen minke, o ka pininkari ke, ko: «Nin kojuguba kera cogo min na, a ko lakari an ye.» ⁴ Ayiwa, Levi ta mogo min ta muso fagara, ale ka kuma ta; a ko: «Ne ni ne ta muso tun nana jigi Gibeha dugu kono, Boniyaminu ta mara ra, ko an be si o yoro ra. ⁵ Nka Gibeha dugumogow wurira ne kama; o nana an ta sibon lamini su fe. O tun b'a fe ka ne faga le; nka o nana ne ta muso le mina fanga ra ka jen ni a ye k'a toro fo k'a faga. ⁶ O le koson, ne ka ne ta muso su tigetige, k'a kunkurun do ci ka taga Izirayeli maraw bee ra; sabu kojuguba, ani maroyakoba le kera Izirayeli jamana kono nin ye. ⁷ Ayiwa, aw Izirayelimogow bee be yan bi. Aw ye jagon ye, ka ko do latige.»

⁸ Jama ka o men minke, o bee benna kelen ma; o ko: «An si tena seko ka taga an ta fanibonw kono, walama an ta so; ⁹ an bena min ke Gibeha

dugumogow ra, o ye nin ye: sani an ye taga Gibeha dugumogow kama, an bena Matigi Ala pininka folo, k'a lon Ala b'a fe minw ye taga kere ra. ¹⁰ O ko, Izirayeli ta gba minw ye mogow keme, an bena mogow tan bo olugu ra, minw ye mogow waga kelen, an be mogow keme bo olugu ra, minw ye mogow waga tan, an be mogow waga kelen bo olugu ra. O mogow le bena taga domuni nini ka na a di mogow tow ma. Ni o mogow sekora ka na, an bena taga Gibeha dugumogow kama, Boniyaminu ta mogow ta mara ra; o ka maroyakoba min ke Izirayeli jamana ra, an bena o sara ka kapa ni o ye.»

¹¹ Ayiwa, Izirayelimogow beɛ ka o kan ke kelen ye, ka na jogon lajen Gibeha dugu kama.

¹² Nka o ka mogow dow ci Boniyaminu ta mogow ta sow beɛ kono folo, ka taga a fo o ye ko: «Nin kojuguba jogon kera cogo di ka ke aw ce ra?»

¹³ Ayiwa, o mogokunntan minw be Gibeha, aw ye o mogow labo yan, janko an ye o faga, ka o kojugu bo Izirayeli jamana kono.»

Nka Boniyaminu ta mogow ma son o balema Izirayelimogow tow ta kuma ma. ¹⁴ O bora o ta duguw ra, ka na lajen Gibeha, ko o be Izirayelimogow kere. ¹⁵ Boniyaminu ta kerekeden minw bora o ta duguw ra ka na, olugu tun ye ce waga mukan ni wooro (26 000). Gibeha dugumogow tun ma jate ni o mogow ye; olugu tun ye cefari keme wolonfla. ¹⁶ Cefari keme wolonfla fana tun be o kerekajama ra, olugu tun ye numanmanw le ye. Mogow tun b'a fora ko olugu tege diyakojugu fe, o tun be se ka hali kunsigiden kelen bon k'a soro ni o ta tafura ye.

¹⁷ Izirayelimogow to minw nana Boniyaminu ta mogow kama, olugu ta kerekedenw tun ye kerekeden ce waga keme naani (400 000); o beɛ derira kere ra.

Izirayelimogow ni Boniyaminukaw ta kere

¹⁸ Ayiwa, Izirayelimogow tagara Beteli, ka taga Matigi Ala pininka ko: «Matigi Ala, an ta gba juman le ka kan ka kon ka taga Boniyaminu ta mogow kere?» Matigi Ala ka o jaabi ko: «Zuda ta mogow le ka kan ka kon ka taga.»

¹⁹ O lon dugusagbe sogoma, Izirayelimogow tagara o ta fanibonw lolu Gibeha dugu koru. ²⁰ O ko, o bora ka taga Boniyaminu ta mogow kama, ka taga lo kere kama Gibeha dugu na fe. ²¹ Boniyaminu ta mogow bora Gibeha ka na Izirayelimogow kama. O lon na, o ka Izirayeli ce waga mukan ni fla (22 000) le faga. ²² Nka o dugusagbe, Izirayelimogow ka o ja gbeleya, ka taga lo tuun kere kama o loyoro folo ra, Boniyaminu ta mogow kama.

²³ Nka sani o ye taga, Izirayelimogow tagara kasi Matigi Ala na koru, fo ka taga wula se; o ko, o ka Matigi Ala pininka ko: «Matigi Ala, yala an ka kan ka taga an balemaw, Boniyaminu ta mogow kere tuun wa?» Matigi Ala ka o jaabi ko: «Aw ye taga o kere.» ²⁴ Izirayelimogow tagara o le ra, ka taga Boniyaminu ta mogow kere tuun, a tere flanan na. ²⁵ O lon na, Boniyaminu ta mogow bora Gibeha dugu kono ka na Izirayelimogow kama. O ka kerekeden ce waga tan ni seegi (18 000) faga Izirayelimogow ra, o beɛ tun derira kere ra. ²⁶ Izirayelimogow jama beɛ tagara Beteli. O tora Matigi Ala na koru, ka kasi; o ka sun don, fo ka taga wula se. O ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ²⁷ O ko, o ka Matigi Ala pininka tuun. O wagati ra, Matigi Ala ta jenrogonyu kesu* tun be Beteli le; ²⁸ Haruna dence Elehazari, o dence Finehasi le tun be sarakalasebagaya ra Matigi Ala na koru o wagati ra. O ka Matigi Ala pininka ko: «Matigi

Ala, yala an ka kan ka taga an balemaw, Boniyaminu ta mɔgɔw kerɛ tuun wa, walama an ka kan ka o to yi?» Matigi Ala ka o jaabi ko: «Aw ye taga o kerɛ, sabu sini ne bɛna o don aw boro.»

²⁹ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw ta kerɛkeden dɔw tagara dogo, ka Gibeha dugu lamini. ³⁰ Kerɛkeden tɔw tagara Boniyaminu ta mɔgɔw kama a tere sabanan na. O tagara lo kerɛ kama Gibeha dugu ja fe, i n'a fɔ o tun be deri k'a ke cogo min na. ³¹ Boniyaminu ta mɔgɔw bɔra tuun, ka taga Izirayelimɔgɔw kama. O tora Izirayelimɔgɔw nɔgben na fɔ ka taga janfa o ta dugu ra. O ka ke Izirayelimɔgɔw faga ye tuun, i n'a fɔ o tun k'a ke cogo min na kakɔɔ. O ka Izirayelimɔgɔ ce bisaba faga, kongokɔnɔyɔrɔw ra, Beteli dugu sira ra, ani Gibeha dugu sira ra.

³² Boniyaminu ta mɔgɔw tun b'a fɔra ko: «An sera o ra tuun; a bɛna ke i n'a fɔ lon tɔw ta kera cogo min na.» K'a sɔrɔ Izirayelimɔgɔw tun be borira o ja, ka o nege ka o mabo o ta dugu ra le, ka taga ni o ye kongosiraw ra. ³³ Izirayelimɔgɔw borira ka bo o sigiyɔrɔw ra ka taga lajen Baali Tamari. Minw tun dogonin be dugu kerɛ fe, olugu barara ka bo o dogoyɔrɔw ra ka taga Geba kenegbe fan na. ³⁴ Kerɛkece fari waga tan bora Izirayeli mara bee ra, ka na lo Gibeha dugu ja fe. Kerɛ juguyara kosebe. Boniyaminu ta mɔgɔw tun m'a lon ko cenriba le bɛna o sɔrɔ. ³⁵ Matigi Ala k'a to Izirayelimɔgɔw sera Boniyaminu ta mɔgɔw ra. O ka kerɛkeden ce waga mugan ni looru ni kemɛ (25 100) le faga Boniyaminu ta mɔgɔw ra; o bee tun derira kerɛ ra. ³⁶ O le ra, Boniyaminu ta mɔgɔw sɔrɔra k'a lon ko se te o ye tuun.

Izirayelimɔgɔw tun k'a lawuri a kama le ka bori Boniyaminu ta mɔgɔw na, sabu o tun k'a lon ko o ta kerɛkeden minw dogonin be ka Gibeha lamini, ko olugu bɛna bo.

³⁷ Ayiwa, o mɔgɔ minw tun dogonin be, olugu barara ka bo ka girin ka la Gibeha dugu kan, ka dugumɔgɔw faga ni o ta kerɛkemuruw ye. ³⁸ Izirayelimɔgɔw tun ka tagamasiyen do yira nɔgɔn na. Minw tun dogonin be, olugu tun ka kan ka tasuma don ka sisiba do wuri dugu kɔnɔ. ³⁹ Tuma min na Izirayelimɔgɔw tun be borira Boniyaminu ta mɔgɔw ja, k'a to Boniyaminu ta mɔgɔw ka ce bisaba faga o ra, Boniyaminu ta mɔgɔw tun b'a miirira ko olugu sera Izirayelimɔgɔw ra le ka ban, i n'a fɔ sipaga tɔw ta kera cogo min na. ⁴⁰ Nka sisiba do nana ke wuri ye Gibeha dugu kɔnɔ. Boniyaminu ta mɔgɔw ka ke o ko fle ye; o k'a ye ko o ta dugu bee be jenina k'a tasuma wuri san fe. ⁴¹ O wagati ra, Izirayelimɔgɔ minw tun be borira, olugu sekɔra ka ke na ye Boniyaminu ta mɔgɔw kama. Boniyaminu ta mɔgɔw ka o ye minke, o jigi tigera, sabu o k'a ye ko cenri sera o ma. ⁴² O borira Izirayelimɔgɔw ja ka taga kongokolon fan fe. Nka Izirayelimɔgɔw tugura o ko; minw tun dogora dugu ko fe, olugu fana bora ka ke o faga ye. ⁴³ O ka Boniyaminu ta mɔgɔw lamini fan bee ra, ka to ka o faga. O ma o nasumanin to hali doonin; o ka o gben ka taga fɔ Gibeha dugu tereboyanfan na. ⁴⁴ O ka ce waga tan ni seegi (18 000) faga Boniyaminu ta mɔgɔw ra; o bee tun ye cefariw le ye. ⁴⁵ Boniyaminu ta mɔgɔ minw borira ka taga kongokolon kɔnɔ, Rimɔn ta farakuru yɔrɔ ra, Izirayelimɔgɔw ka ce waga looru faga olugu ra sira ra. O ka tɔw gben ka taga se fɔ Gidomu dugu kɔrɔ, ka ce waga fla faga olugu ra. ⁴⁶ Boniyaminu ta mɔgɔ minw fagara o lon ta kerɛ ra, o bee lajennin kera ce waga mugan ni looru (25 000); o bee tun ye cefariw le ye.

⁴⁷ Boniyaminu ta mogo minw sera ka bosi, ka bori ka taga dogo kongokolon kono, Rimon ta farakuru yoro ra, o tun ye ce keme woro. Olugu ka karo naani le ke o yoro ra yi.

⁴⁸ Izirayelimogow sekora ka na Boniyaminu ta mogo tow kama; o donna o ta duguw bee kono, ka mogow bee faga, ani beganw bee; dugu o dugu tun be o yoro ra, o ka tasuma don o bee ra.

21

Izirayelimogow ka musow di Boniyaminukaw ma

¹ Izirayelimogow tun karira Misipa, k'a fo ko Izirayelimogow si man kan k'a denmuso di furu ra Boniyaminu ta mogo do ma tuun. ² Jama bee tagara Beteli; o tagara to Matigi Ala ja koro fo ka taga wula se. O kasira, ka kule fo ka o naji bo. ³ O ko: «E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, mun le nana a ke ko gba kelen fonna Izirayelimogow ra bi sa?» ⁴ O dugusagbe, o wurira sogomada jooa fe; o ka sarakobonan do lo, ka sarka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ⁵ O ka pininkari ke ko: «Izirayelimogow ta gba juman le ma na lajen ni Izirayelimogow tow ye Misipa?» O ka o pininkari ke, sabu o tun karira ko ni Izirayelimogow min o min ma na Misipa Matigi Ala ja koro, ko o tigi ka kan ka faga.

⁶ Boniyaminu ta mogow fagako tingalon ka Izirayelimogow soro, sabu o balemaw tun lo. O ko: «E, Izirayeli ta gba kuturu kelen le banna tan bi!» ⁷ O k'a fo tuun ko: «Ce dama dama minw sera ka bosi Boniyaminu ta mogow boro, an bena musow soro min ka o di olugu ma, sabu an karira Matigi Ala ra ko an si tena an denmuso di furu ra Boniyaminu ta mogow ma?»

⁸ O ka pininkari ke tuun ko: «Yala Izirayeli ta gba do be yi min ma na Misipa Matigi Ala ja koro wa?» Ayiwa, o k'a korasi k'a ye ko mogo si ma bo Yabesi dugu kono, Galadi mara ra ka na jamalajenyoro ra Misipa. ⁹ O ka jama bee jate, k'a ye ko Yabesi dugumogow si tun ma na ka bo Galadi mara ra. ¹⁰ Jama k'a ye ten minke, o ka kerekeden waga tan ni fla (12 000) ci, k'a fo olugu ye ko: «Aw ye taga Galadi mara ra, ka taga Yabesi dugumogow bee faga ni aw ta kerekemuruw ye, a musow ni a denmisenw bee. ¹¹ Aw ye ce w bee faga; muso o muso ka ceko lon, aw ye o fana faga; aw ye taga a ke ten.» ¹² Ayiwa, kerekedenw tagara o mogow faga; nka o ka sunguruden keme naani soro Yabesi dugumogow ra, Galadi mara ra, minw ma ceko lon. O nana ni o sungurudenw ye Izirayelimogow fe Silo, Kanaana jamana ra.

¹³ Ayiwa, Boniyaminu ta ce dama dama minw tun borira ka taga to Rimon ta farakuruyoro ra, Izirayeli jama bee benna a ra ka cira bla o mogow ma, ka taga a fo o ye ko kere banna. ¹⁴ O mogow nana. Izirayelimogow tun ka sunguruden minw mina Yabesi dugu kono Galadi mara ra, o ka o sunguruw di olugu ma, ka o ke o ta musow ye. Nka o sunguruw ma o ce w labo.

¹⁵ Izirayelimogow nimisara tuun o balemaw, Boniyaminu ta mogow fagako ra, sabu a kera i n'a fo Matigi Ala tun ka Izirayelimogow dayaga le. ¹⁶ Izirayeli jama cekorobaw ko: «An bena mun le ke ka muso dow soro k'a di Boniyaminu ta ce tow ma sisan? An ka o ta musow bee faga ka ban kere ra.» ¹⁷ O ko: «Boniyaminu ta mogo minw bosira, olugu ka kan ka sigi o ta mara ra, janko Izirayeli ta siya do togo kana tunu. ¹⁸ Nka an te se ka an denmusow di o ma ka o ke o musow ye; sabu an karira ka ban k'a fo

ko: <Ni mɔgɔ o mɔgɔ k'a denmuso di Boniyaminu ta mɔgɔ dɔ ma, Ala ye o tigi danga.> »

¹⁹ Izirayelimɔgɔw nana a fɔ ko: «Ayiwa, san o san an be panagbe do ke ka Matigi Ala bato Silo, Beteli sahiliyanfan fe, sira min be bo Beteli ka taga Sikemu, o sira tereboyanfan na, Lebona dugu woroduguyanfan fe.»

²⁰ O k'a fɔ Boniyaminu ta ce tow ye ko: «Ni o panagbe wagati sera, aw ye taga dogo rezenforow konɔ, ²¹ ka to ka korosiri ke; ni Silo dugu sunguruw nana bo ko o be taga donkeyoro ra, o tuma aw ye bo rezenforow ce ra, aw bee kelen kelen ye Silo dugu sunguru kelen mina, ka taga ni a ye aw ta mara ra, ka o ke aw ta musow ye. ²² Ni o sunguruw facew walama ni o balemacew dimina ka na an fe, an bena a fɔ o ye ko o ye sabari ka o to aw boro; ko sabu an ma se ka muso do soro aw bee ye Yabesi dugu konɔ. An bena a fɔ o ye ko olugu yere le m'a lawuri a kama ka o denmusow di aw ma; o ra, o karira min na, o kariri kunko te se ka ben o kan tuun.»

²³ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw ka min fɔ, Boniyaminu ta mɔgɔw k'a ke ten. O panagbe wagati ra, o bee kelen kelen ka sunguru kelen mina donkeyoro ra ka taga ni a ye o ta mara ra, ka o ke a muso ye. O cogo ra, o ka o ta duguw lo kokura, ka sigi o ra. ²⁴ O wagati kelen na, Izirayelimɔgɔw bora o ta jɔgɔnlajenyoro ra, ka taga o ta maraw ra; bee tagara a ta so, bee tagara a ta sigiyoro ra.

²⁵ O wagati ra, masace si tun te Izirayelimɔgɔw kunna. Bee tun be a sagonanko le ke.

RUTI TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Namogɔ minw be wele ko kitiigeɓagaw, olugu ta wagati ra, Izirayeli jamana tun nagamina koseɓe. O wagatiw temenin ko fe, Ruti ta kow sorɔra ka ke. Ruti tun ye Mohabukamuso le ye, o korɔ ye ko siya werɛ mogɔ tun lo.

Nin kitabu seɓebaga ma lon. A b'a yira an na ko Izirayelimogɔ dow tun bɔra o ta jamana ra kongɔ koson, ka taga sigi Mohabu jamana ra. Ruti tun furura o Izirayelikace do ma Mohabu jamana ra yi. A ce nana sa minke, a k'a jigi la Matigi Ala kan, ka noro a buranmuso ra, min togo tun ye ko Nahomi. A tugura Nahomi ko ka seko ka taga ni a ye Izirayeli jamana ra. Ka Ruti ni Nahomi to jagon fe, Ruti nana furu a ce ta mogɔ do ma, min togo tun ye ko Bohazi. Ruti ka dence soro o ce fe; o dence le nana ke masace Dawuda bemace ye. O koson Ruti fana togo fora Yesu Kirisita ta burujuw ra (Matiyu 1.5).

Nin kitabu b'a yira an na ko ni mogɔ o mogɔ ka la Ala ra, ka son ka tugu a ko, hali ni o tigi kera siya werɛ mogɔ ye i ko Ruti, Ala be son o tigi ma, k'a ke a ta mogɔ ye.

Kitabu konokow

Nahomi sekora ka taga Betilehemu ni Ruti ye (1)

Ruti ni Bohazi kumana o ta furu ko ra (2-3)

Bohazi ka Ruti furu siri (4)

Elimelski ta gba ta ko

¹ Namogow tun be fanga ra wagati min na Izirayeli jamana ra, kongoba do benna Izirayeli jamana kan. Ayiwa, Betilehemukace do ni a muso ni a dence fla bora o sigiyoro ra Zude mara ra, ka taga sigi Mohabu jamana ra ka wagati do ke.

² O ce togo tun ye ko Elimelski, a muso togo tun ye ko Nahomi, a dence kelen togo tun ye ko Malon, to kelen togo tun ye ko Kiliyon. O tun ye Efiratakaw le ye, ka bo Betilehemu, Zude mara ra. O ra, o sera Mohabu jamana ra minke, o sigira o yoro ra yi.

³ Nahomi ta ce Elimelski nana sa k'a dence fla to. ⁴ Olugu ka Mohabu jamana muso dow furu; muso kelen togo tun ye ko Oripa, to kelen togo tun ye ko Ruti. O ka sanji tan jagon le ke Mohabu jamana ra. ⁵ O ko fe, Elimelski dencew, minw ye Malon ni Kiliyon ye, olugu fana sara. A kera ten, Nahomi bonona a ce ni a dence fla bee ra.

Ruti tagara Nahomi blasira Betilehemu

⁶ Ayiwa, ka Nahomi to Mohabu jamana ra yi, a nana a men ko Matigi Ala k'a hakiri to o ta dugumogow ra, ka o ta simanw na kosebe. Nahomi wurira o le ra k'a yere laben ko a be seko o ta dugu ra, ani a buranmuso fla. ⁷ Ayiwa, Nahomi ni a buranmuso fla bora o sigiyoro ra, ka sira mina ka taga Zude jamana ra. ⁸ Ka o to sira ra, Nahomi k'a fo a buranmuso fla ye ko: «Ayiwa, sisan aw fla te kosegi ka taga aw ta mogow fe wa? Matigi Ala ye na aw ma, i n'a fo aw fana jana tagabagaw ma, ani ne yere ma cogo min na, ka konuman ke an ye. ⁹ Matigi Ala y'a to aw ye ce werew soro, k'a to aw ye hera soro aw ta cesow ra fana.» O ko, a ka o fo ni kanuya ye,

ko a be o labla; nka Oripa ni Ruti kasira kosebe. ¹⁰ O k'a fo Nahomi ye ko: «On-on, an be taga ni i ye i ta jamana ra.» ¹¹ Nahomi k'a fo o ye ko: «Aw ye kosegi, ne denmusow, mun na aw b'a fe ka taga ni ne ye? Yala ne be se ka dence werew woro tuun ka o ke aw ta cew ye wa? ¹² Aw ye kosegi, ne denmusow, aw ye taga aw ta so. Ne korora furu ma. Hali ni a kera ko ne be ce soro bi yere, ka dence dow woro tuun, ¹³ yala aw bena ban ka furu ce werew ma, fo ka taga o denw korow wa? On-on, ne denmusow! Ne ta jusukasi belen ka bon ni aw ta ye nin ko ra, sabu Matigi Ala le ka nin ke ne ra.»

¹⁴ Nahomi buranmusow kasira tuun kosebe. Nka a laban, Oripa ka fori di a buranmuso Nahomi ma ni kanuya ye, ka sira ta ka seko a ta so. Nka Ruti noronin tora Nahomi ra.

¹⁵ Nahomi k'a fo Ruti ye ko: «I balemamuso tagato fle a ta somogow fe, ani a ta batofenw ko. Ele fana ye kosegi ka taga ni a ye.» ¹⁶ Ruti ko: «I kana ne jagboya ko ne ye faran i ra, ko ne ye bo i ko ka taga ne ta mogow fe. Ni i ka taga yoro o yoro, ne be taga ni i ye, ni i ka taga sigi yoro o yoro, ne fana be sigi o yoro le ra; i ta mogow le bena ke ne ta mogow ye, i ta Ala be ke ne ta Ala ye. ¹⁷ Ni i ka sa yoro min na, ne fana bena sa o yoro le ra, ne su bena don o yoro le ra fana. Ni a ma ke saya ye, ni ne faranna ka bo i ko kun were ra, o tuma Matigi Ala ye tcoroba lase ne ma o koson.»

¹⁸ Nahomi k'a ye ko Ruti noronin be ale ra minke, a ma Ruti jagboya tuun ko a ye seko.

¹⁹ Ayiwa, o tagara jogon fe ka taga se fo Betilehemu. O sera dugu donda ra minke, dugumogow bee kabakoyara o nako ra. Muso dow ko: «E, Nahomi le ye nin ye tan wa?» ²⁰ Nahomi ka o jaabi ko: «Aw kana ne wele tuun ko Nahomi; aw ye a fo ne ma ko Mara*, sabu Sebestigi Ala ka kojoguba le ke ne ra.

²¹ «Ne fentigiraman tagara, nka Matigi Ala ka ne borolakolon laseko. Mun na aw be ne wele ko Nahomi; k'a sorow Matigi Sebestigi Ala ka kojugu ke ne ra, ka bono lase ne ma.»

²² Ayiwa, Nahomi kosegira o cogo le ra ka bo Mohabu jamana ra, a ni a buranmuso Ruti, Mohabukamuso. O sera Betilehemu simantigewagati damina le ra.

2

Ruti tagara Boozi ta foro ra

¹ Nahomi ce balemace do tun be yi, min togo tun ye ko Boozi; mogoba tun lo, mogosobe tun lo fana. Ale ni Nahomi ce Elimeleki bee tun ye gba kelen mogow ye.

² Lon do, Ruti min ye Mohabukamuso ye, ale k'a fo Nahomi ye ko: «A to ne ye taga foro do ra, ka taga gban simantigebagaw ko; ni mogow dow sonna ka makari ne ra, ne bena siman benbenninw tomotomo olugu ko.*» Nahomi ko: «Ne denmuso, taga.»

³ Ruti tagara foro do ra, ka taga siman benbenninw tomotomo simantigebagaw ko fe. A tagara ke fana ko Ruti tagara ben foro min ma, o foro tun ye Boozi ta foro le ye, min ni a burance Elimeleki bee tun ye gba kelen mogow ye.

* **1:20** 1.20 Nahomi korow ye ko: jususuma; nka Mara korow ye ko: jusukasi. * **2:2** 2.2 Yahudiyaw fe, simantigewagati ra, desebagatow tun be se ka gban simantigebagaw ko, ka to ka siman benbenninw tomotomo olugu ko ka taga o domu (Sarikalasebagaw 19.9-10).

⁴ Dooŋnin kera, Boozi yere nana ka bo Betilehemu. A ka simantigebagaw fo, ko: «Matigi Ala ye ke ni aw ye.» O k'a jaabi ko: «Matigi Ala ye baraka don i ra.» ⁵ O ko, Boozi k'a ta simantigebagaw ta pamogo jininka ko: «Muso juman le ye nin ye?» ⁶ Simantigebagaw ta pamogo k'a jaabi ko: «Mohabuka lo; ale le bora Mohabu jamana ra ni Nahomi ye ka na to yan. ⁷ A ka ne daari ko ne ye sabari k'a to ale ye gban simantigebagaw ko, ka siman benbenninw tomotomo siman kansiriw ce ra. Kabini a nana, k'a ta sogoma fo ka na se sisan ma, a sigira gbata koru ka nenekiri doonin doron.»

⁸ Ayiwa, Boozi k'a fo Ruti ye ko: «Ne denmuso, a fle, i kana a fo ko i be taga foro were ra tuun. I kana taga siman jini yoru were tuun; to ni ne ta baardenmuso tow ye yan, ka siman tomotomo. ⁹ Ne ta simantigebagaw be foro yoru o yoru ra, i ye o yoru korosi kosebe, ka taga yi, ka taga simanw tomotomo ni ne ta baardenmusow ye. Ne k'a fo ne ta baarakebagaw ye ko mogo si kana se i ma, ko o kana foyi fo i ma. Ni jimilogu ka i mina, ne ta baardenw ka ji min ta, i ye taga min o ra daga konu.»

¹⁰ Ruti ka o kumaw men minke, a k'a kinbiri gban, ka a ja biri dugu ma, k'a fo Boozi ye ko: «Mun le k'a to ele hinara ne ra, ka nin koruman ke ne ye sa, ne min ye siya were mogo ye?» ¹¹ Boozi ko: «I ka min ke i buranmuso ye, kabini i ce sara, o bee fora ne ye. I sonna ka bo i face ni i bamuso koru cogo min na, ka i ta jamana ni i ta dugu to yi, ka na to jamana were ra, siya were fe, i te siya min lon kakoru, o ko bee fora ne ye fana. ¹² I ka o baara min ke, Matigi Ala ye i sara o ra. I ta baraji dafanin ye bo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala fe, i nana i yere karifa ale Ala min ma.» ¹³ Ruti ko: «Ne matigice, Ala y'a to ne ye hera soru i ja koru belen; sabu i ta kumaw ka ne jusu saaro, fo ka ne jusu suma; k'a soru hali i ta jonmuso gbansan, o ka fisa ni ne ye.»

¹⁴ Domuniwagati nana se minke, Boozi ko Ruti ma ko: «I gbara ka domuni ke. I ta domuni su nanji ra k'a domu.» Ruti sigira simantigebagaw kere fe. Boozi ka simankise yirannin do di a ma. Ruti ka domuni ke ka fa, fo k'a to bla. ¹⁵ O ko, a wurira ka taga siman benbenninw tomotomo. Boozi k'a fo a ta baardenw ye ko: «Aw y'a to a ye siman benbenninw tomotomo kansiriw ce ra fana. Aw y'a to yi, aw kana a mafiyenya. ¹⁶ Aw ye siman dow burun aw yere ko, janko a ye olugu tomotomo. Aw kana kumajugu si fo a ma.»

¹⁷ Ruti ka siman benbenninw tomotomo fo ka taga wula se. A ka siman benbennin minw tomo, a ka o gbasi ka o fiye. O kera simankise kilo bisaba. ¹⁸ A tagara ni o simankise ye dugu konu a buranmuso fe, ka taga o yira a buranmuso ra, min ye Nahomi ye; a k'a ta tererafana to fana bo ka o di Nahomi ma.

¹⁹ Nahomi ko: «E! O tuma i ka siman tomo min le bi? I ka baara ke jon ta foro le ra? Mogo min hinara i ra, Ala ye baraka don o tigi ra.»

Ruti ka baara ke ce min ta foro ra, a ka o tigi ko fo a buranmuso ye. A ko: «Ne ka baara ke ce min ta foro ra bi, o togo ye ko Boozi.» ²⁰ Nahomi ko: «Matigi Ala ye baraka don o tigi ra. Ale Ala le be ja mogo panamanw ma, i n'a fo a be ja mogo saninw ma cogo min na.» Nahomi ko tuun ko:

«Nin ce ye an ta mɔgɔ dɔ le ye. Minw ka kan ka o janto an na, olugu dɔ lo†.»

²¹ Mohabukamuso Ruti k'a fɔ tuun ko: «A yere k'a fɔ ko ne ye to ale ta baardenw kere fe, fɔ ka taga a to ale ta siman ye tige ka ban.»

²² Nahomi k'a fɔ Ruti ye ko: «To a ta baardenw kere fe, ka baara ke ni a ta baardenmusow ye; o ka ni. I kana bɔ ka taga foro were ra; o ka fisa i ma.»

²³ Ayiwa, Ruti tora ni Boozi ta baardenmusow ye ka siman benbenninw tɔmɔtɔmɔ, fɔ ka taga simanw be tige ka ban.

Ruti ni a buranmuso Nahomi tora jɔgɔn fe.

3

Ruti k'a yere karifa Boozi ma

¹ Lon dɔ, Ruti buranmuso Nahomi kumana Ruti fe; a ko: «Ne denmuso, ne b'a fe i ye sigiyɔrɔ sɔrɔ, ka furu, ka ke hera ra, ka laganfiya. ² Ayiwa, i ka baara ke ni Boozi min ta baardenmusow ye, an ta mɔgɔ lo. Bi su nin na, a bena taga a ta siman gbasi simangbasiyɔrɔ ra. ³ O ra, wuri, i ye ko, ka turu mun i yere ra, ka i ta faniw be ra pumanman dɔ don, ka taga simangbasiyɔrɔ ra. Nka i kana a to a ye i ye. I y'a to a ye domuni ke ka fa, ka min folo. ⁴ Ni a nana ke taga ye la, i ye dogo k'a layɔrɔ kɔrɔsi ka ja. Ni a sunɔgɔra, i ye gbara a ra, ka taga birifani bɔ a sen kan, ka la a sen kɔrɔ. O kɔ, i ka kan ka min ke, ale yere bena o jafɔ i ye.»

⁵ Ruti ka Nahomi jaabi ko: «I ka min fɔ, ne bena a ke ten.»

⁶ Ruti tagara simangbasiyɔrɔ ra. Nahomi ka min fɔ a ye, a k'a ke ten. ⁷ Boozi ka domuni ke ka ban tuma min na, ka min, a ninsɔndiyaninba tagara la siman kansiriw kere fe ka sunɔgɔ. Ruti dendenna ka gbara a ra ka taga birifani bɔ a sen kan ka la a sen kɔrɔ.

⁸ Su cemance ra, Boozi nana bara ka kunu. A k'a kun kɔrɔta minke, a barara k'a ye ko muso dɔ lanin be ale sen kɔrɔ. ⁹ Boozi ko: «Jɔn lo?» Ruti k'a jaabi ko: «Ne Ruti lo, i ta jɔnmuso; ne nana ne yere karifa i ma, sabu ne ce ta gbamɔgow be ra, ele le ka kan ka ne ta, ka i janto ne ra.»

¹⁰ Boozi ko: «Ne denmuso, Matigi Ala ye baraka don i ra. I ka kewalepuman min ke nin ye sisan, o belen ka bon ka teme i ta kewale folow kan, i ka minw ke i buranmuso ye. Nin kewale b'a yira ko can ra i be i ce ta gbamɔgow fe kosebe; sabu i tun be se ka taga furu kanbelen fagantan walama waritigi dɔ ma, nka i ma o ke. ¹¹ Ayiwa, ne denmuso, i kana hami nin ko ra tuun; i be fen o fen fe, ne bena o be ke i ye; sabu dugu kɔnɔ yan, mɔgɔw be k'a lon ko i ye mɔgɔsɔbe le ye. ¹² Can lo, an ta gbamɔgow ra, ne le ka surun i ce ra; ne le ka kan ka i ta ka ne janto i ra. Nka mɔgɔ were be yi, min be ne ja. ¹³ O ra, to yan, i ye su tɔ ke yan. Sini ne bena taga kuma ni o ce ye, k'a lon ni a b'a fe ka i ta k'a janto i ra. Ni a sɔnna, ayiwa, o ka ni. Nka ni a ma sɔn, ne be kari i ye Matigi Ala tɔgɔ ra, ko ne bena i ta ka ne janto i ra. To yan, i ye su tɔ ke yan.»

¹⁴ Ayiwa, Ruti tora Boozi sen kɔrɔ fɔ ka taga dugugbeda surunya. Nka sani kene ye ci, a wurira; sabu Boozi tun t'a fe ko mɔgɔ si ye a lon ko muso dɔ nana la simangbasiyɔrɔ ra. ¹⁵ Boozi k'a fɔ a ye ko: «Na ni i ta deregeba

† 2:20 2.20 Ka kapa ni sariya ye, ni ce sara k'a muso to, k'a sɔrɔ den tun te a fe, a balema dɔ tun ka kan k'a janto banbaga ta yɔrɔ ra, ani k'a muso fana ta: (Sariya 25.5-10). Boozi tun ye Elimeleki balema dɔ ye. Ale le tun be se k'a ta dugukolo san, ani ka Ruti fana furu.

ye, i ye a mina ka ja.» Ruti ka deregeba mina. Boozi ka sumanikeminan fa siman na, k'a ja wɔɔɔ ke Ruti ta deregeba ra, ka o la Ruti kun na. O ko, Boozi sekora ka taga dugu kɔnɔ.

¹⁶ Ruti tagara se a buranmuso Nahomi fe. Nahomi k'a jininka ko: «Ne denmuso, a ko kera cogo di?» Ayiwa, Boozi ka fen o fen fo, Ruti ka o beɛ lakari a buranmuso ye. ¹⁷ Ruti ko: «A yere ka siman sumanikeminan ja wɔɔɔ di ne ma, ko ne borolakolon man kan ka kɔsegi i fe.» ¹⁸ Nahomi ko: «Ayiwa, ne denmuso, i kana korɔɔ; ele ye to yan, an y'a fle a ko bena laban min ma. Ne k'a lon ko ni Boozi koni ma nin ko janabo bi yere, a jusu te suma.»

4

Boozi tagara Ruti ta furuko janabo

¹ Ayiwa, Boozi tagara sigi dugu donda ra, dugu ɲogonyeyɔɔ ra. A kera fana ko Boozi tun ka ce min ta ko fo Ruti ye, ko min ka surun Elimeleki ra ka teme ale kan, ani ko min tun ka kan k'a janto Ruti ra, o ce le nana ke teme ye. Boozi k'a wele, ko: «Mogoman, na, i ye na sigi yan, ne b'a fe ka kuma ni i ye.» Ce nana sigi. ² Ayiwa, Boozi ka dugu cekorɔba tan wele ka olugu fana lasigi. Olugu siginin ko, ³ Boozi k'a fo Elimeleki balemace ye, min tun ka kan k'a janto Ruti ra, ko: «Ayiwa, an k'a lon ko Nahomi bora Mohabu jamana ra ka na. Sisan, a ce Elimeleki, min ye an balemace ye, a be o ta foro fiyeerera. ⁴ Ne tun b'a fe ka o fo i ye, janko ni i be se k'a kunmabo, a ko ye janabo cekorɔbaw ni mogɔ tow beɛ ja na yan; ni i b'a fe k'a kunmabo, i ye a kunmabo, sabu ka kapa ni gba ta sariya ye, ele le ka kan ka ke mogɔ folo ye k'a kunmabo. Nka ni i k'a ye ko i te se k'a kunmabo, i ye a fo ne ye, sabu ka kapa ni sariya ye fana, ne le gbanna ele ra.» Ce k'a jaabi ko: «Ne bena foro kunmabo.» ⁵ Boozi ko: «Ayiwa, o benna. Nka ni i be foro kunmabo Nahomi fe lon min na, i ka kan ka Ruti Mohabukamuso fana ta, min ye banbaga ta muso ye, janko ka den soro banbaga togo ra, a ta cen ye ke olugu ta ye.»

⁶ Min tun ka kan k'a janto Ruti ra, ale ko: «Ni o lo, ne bena ne sen bo a ko ra, k'a di i ma, sabu ni a kera o cogo ra, ne yere ta denw tena cen soro. O ra, ne be a di i ma; ne tena se a ma.»

⁷ Ayiwa, folofolo, Izirayelimogow fe, ni do tun ka fen do san do fe, walama ni do ka fen do falen do fe, kelen tun be a ta sanbara bo k'a di to kelen ma, k'a yira ko a sonna. O le tun be a yira ko o ko janabora ka ja, ko a banna.

⁸ O koson min tun ka kan k'a janto Ruti ra, ale k'a fo Boozi ye minke ko a ye foro kunmabo, a k'a ta sanbara bo a sen na k'a di Boozi ma. ⁹ Boozi k'a fo cekorɔbaw ni mogɔ tow beɛ ye ko: «Aw beɛ ye an seerew ye bi, ko fen o fen tun ye Elimeleki ni a dencew Kiliyon ni Malon ta ye, ko ne be o beɛ kunmabo Nahomi fe bi; ¹⁰ ko ne be Malon ta Mohabukamuso Ruti fana ta, janko ka denw soro banbaga togo ra, ka nin foro ke olugu ta ye, janko a togo kana tunu a balemaw ce ra, ani a togo ye lon dugu ta kow ra. Ayiwa, aw beɛ ye nin ko seerew ye.»

¹¹ Cekorɔbaw ni mogɔ minw beɛ tun be kene kan, olugu ka Boozi jaabi ko: «Can lo, an kera nin ko seerew ye. Ayiwa, nin muso min bena don i ta so, Matigi Ala ye o muso ke i n'a fo Raseli ni Leya, Yakuba ta muso fla, Izirayelimogow beɛ buruju bora o muso fla minw na. Ala ye i ke fentigi ye Efirata mara ra, ka i togo bonya Betilehemu dugu kɔnɔ. ¹² Matigi Ala

ye den caman di i ma, ka bo nin muso ra, ka i ta gba ke i n'a fo i bemace Peresi ta gba, Zuda ni Tamari dence.»

Ruti ka dence soro

¹³ Ayiwa, Boozi ka Ruti furu. Matigi Ala ka denworo nɔgɔya Ruti ye; a ka kɔnɔ ta ka dence woro. ¹⁴ Betilehemu dugu musow k'a fo Nahomi ye ko: «Matigi Ala baraka! Sabu a ka den di i ma bi, min bena a janto i ra. Ala y'a to i mamaden ye tɔgoba soro Izirayeli jamana kɔnɔ. ¹⁵ Nin den bena i jusu suma, k'a janto i ra i ta kɔrɔya wagati ra. I buranmuso ka fisa ka teme hali dence wolonfla kan, sabu a ka i kanu, ka nin dence woro i ye.» ¹⁶ Nahomi ka den ta k'a nɔrɔ a yere ra; den tora a boro, a k'a lamo. ¹⁷ Nahomi siginɔgɔnmusow ko: «E, Nahomi ka dence soro.» O ka den tɔgo la ko Obedi. Obedi dence le nana ke Yese ye, Yese dence kera Dawuda ye.

Masace Dawuda buruju

¹⁸ Dawuda buruju ye nin ye, k'a damina a bemace Peresi ra: Peresi dence tun ye Esiromu ye, ¹⁹ Esiromu dence tun ye Aramu ye, Aramu dence tun ye Aminadabu ye, ²⁰ Aminadabu dence tun ye Naasun ye, Naasun dence tun ye Salimon ye, ²¹ Salimon dence tun ye Boozi ye, Boozi dence tun ye Obedi ye, ²² Obedi dence tun ye Yese ye, Yese dence le tun ye Dawuda ye.

SAMAWILU TA KITABU FƏLO Kitabu faamucogo

Nin kitabu be wele ko Samawilu ta kitabu fəlo, sabu ale ta kow le fora ka caya nin kitabu kəno. Kititigebagaw ta wagati banna cogo min na, ka taga se masacew ta wagati ma, Samawilu ta kitabu fəlo be o kow le fo an ye.

Ce saba minw tɔgo fora nin kitabu kəno kosebɛ, o ye Samawilu ye, min tun kera Izirayeli ta kititigebagaba do ye, ani Sawuli, min kera Izirayeli masace fəlo ye, ani Dawuda, min nana sigi masaya ra Sawuli sanin ko.

Nin kitabu sebebaga ma lon, nka an b'a ye ko Samawilu ta baara ni a ta kumaw le be nin kitabu fəlo ni a flanan kəno.

Nin kitabu kunba ye nin ye, ko ni mɔgo min ka Ala kan mina, Ala be koɲuman ke o tigi ye; nka ni mɔgo min ka Ala kan bla, cenri le be se o tigi ma. Ala ka o kuma le fo sarakalasebaga Eli ye, ko: «Sabu mɔgo minw be ne bonya, ne be olugu le bonya; nka mɔgo minw be ne doɔya, ne fana be olugu doɔya» (2.30).

Ala yere le tun b'a fe ka ke Izirayelimogow ta masace ye, nka o banna o ma; o ko masace do ye sigi olugu kunna i ko siya tɔw. Masace min dira o ma, min tun ye Sawuli ye, ale ma Ala kan mina. O koson Ala ka mɔgo were panawoloma, min kera Dawuda ye.

Nin kitabu b'a yira an na ko Ala yere le kera a ta mɔgow ta masace ye. Ni mɔgo min b'a fe ka sigi masaya ra Ala ta mɔgow kunna, o tigi ka kan ka Ala kan mina, k'a ta sariyaw bee sira tagama.

Kitabu kənokow

Samawilu kera Izirayeli kititigebaga do ye (1-7)

Sawuli kera Izirayeli masace ye (8-10)

Masace Sawuli ta masaya damina (11-15)

Dawuda ni Sawuli ta benbariya (16-30)

Sawuli ni a dence sacogo (31)

Elikana ta muso fla ta ko

¹ Ce do tun siginin be Ramatayimu Sofimu, Efirayimu kuruyorow ra. A tɔgo tun ye ko Elikana; a face tɔgo tun ye ko Yerohamu, Yerohamu face tɔgo tun ye ko Elihu, Elihu face tɔgo tun ye ko Tohu, Tohu face tɔgo tun ye ko Sufu; Efirayimukaw tun lo. ² Muso fla tun be Elikana fe; kelen tɔgo tun ye ko Ane, to kelen tɔgo tun ye ko Penina. Penina tun ka denw sorɔ, nka Ane tun ma den sorɔ.

³ San o san, o ce tun be bo a ta dugu ra ka taga Silo, ka taga Fangatigi Ala bato, ka sarakaw bo a ye. Sarakalasebaga Eli dence fla, Hofini ni Finehasi, olugu tun be o yoro le ra; olugu le tun ye Matigi Ala ta sarakalasebagaw ye. ⁴ Lon min ni Elikana tun be a ta sarakaw bo, a tun be sarakasogo do di a muso Penina ma, ani Penina dencew ni a denmusow bee ma fana.

⁵ Nka a tun be Penina ta sogo ninyoro ɲogon fla le di Ane ma, sabu a tun be Ane kanu, hali k'a sorɔ Matigi Ala tun ka Ane ke denworobari ye. ⁶ A sinamusu tun be to k'a darabo, janko k'a jusu gban, sabu Matigi Ala tun k'a ke denworobari ye. ⁷ San o san, a tun be ke ten le. Tuma o tuma ni Ane tun ka taga Matigi Ala ta yoro saninman na, Penina tun be to k'a darabo o cogo kelen na. Ni o kera, Ane tun be ke kasi ye, ka ban domuni bee ma.

8 A ce Elikana tun b'a fo a ye ko: «Ane, mun le ka i jusu kasi? Mun na i be kasi ka ban domuni ma? O tuma ne kelen man fisa ele fe ni hali dence tan ye wa?»

Ala ka dence di Ane ma

9 Lon do, o ka domuni ke ka min ka ban Silo tuma min na, Ane wurira; o y'a soro sarakalasebaga Eli signin tun be signan do kan, Matigi Ala ta batoso donda samasen do koru. 10 Ane jusu tun kasinin lo kosebe; a kasira kosebe ka Matigi Ala daari. 11 A ka dajuru do ta Ala fe k'a fo ko: «E, Fangatigi Ala, ni i sonna ka i ta jonmuso ta sege fe, ka i hakiri to ne ra, ni i ma jina i ta jonmuso ko fiyewu, ni i ka son ka dence di ne ma, ne bena o den di i ma, a be ke i ta ye a si bee ra; o ra kunlimuru tena se a kun ma ka ye.»*

12 Ayiwa, Ane nana to daariri ra Matigi Ala ja koru ka meen minke, Eli nana ke a dagbolow korosi ye. 13 Ane tun be kumana a yere konu le; a dagbolow dama le tun be lamagara, nka mogo tun te a kumakan mena. A kera Eli ja na ko a ka doru le min ka panamini. 14 Eli ko a ma ko: «O tuma ele ta doru bena i bla tuma juman le? Taga i ta dorotoya ke yoro were!»

15 Ane k'a jaabi ko: «Ne matigice, o te; ne ye muso min ye, jusukasiba le be ne kan. Ne ma duven min, ne ma minnifen fariman were si min. Ne tun be ne konokow bee le fora Matigi Ala ye. 16 I kana i ta jonmuso jate muso sonkolon do ye. Ne ta dimi bonyakojugu ni ne ta sege le k'a to ne ka Ala daari fo ka na se sisan ma.»

17 Eli k'a fo a ye ko: «O tuma, taga hera ra. I ka fen min daari, Izirayeli ta Ala ye o ke i ye.»

18 Ane ko Eli ma ko: «Ala y'a ke i ye i hakiri to i ta jonmuso ra.» O ko, Ane tagara domuni ke; a m'a ja sisi tuun.

19 O wurira o dugusagbe sogomada joona fe, ka o kinbiri gban Matigi Ala ja koru k'a bato minke, o sekora ka taga o ta so, Rama dugu konu.

Elikana jenna ni a muso Ane ye. Matigi Ala k'a hakiri to Ane ra. 20 Ane nana konu ta; a nana dence woro, k'a togo la ko Samawilu†, ko sabu ale tun k'a daari Matigi Ala fe.

Ane k'a dence di Matigi Ala ma

21 Wagati min Ane ce Elikana nana a fo ko a be taga tuun ni a ta gbamogow bee ye ka taga san sarakaw bo Matigi Ala ye, ani k'a ta dajuru dafa, 22 Ane ma taga ni a ye o san na. A k'a fo a ce ye ko: «Ni den nana dabu sin na wagati min na, ne bena taga ni a ye Silo, ka taga a yira Matigi Ala ra; a bena to yi tuma bee.» 23 A ce Elikana k'a jaabi ko: «Ni min ka ben i yere ma, i ye o ke. To ni den ye yan fo ka taga a dabu sin na. Janko Matigi Ala ka kopuman min layiri ta, o ye ke doron.» A kera ten, a muso Ane tora ni den ye ka den lamu fo ka taga den dabu sin na.

24 Ayiwa, den nana dabu sin na wagati min na, a k'a ta ka taga ni a ye Matigi Ala ta batoyoro saninman na Silo. O y'a soru den belen tun be fitini. A tagara ni misitoran kelen‡ ye min si ka san saba soru, ani mugu tentennin kilo tan, ani rezenji forogo ja kelen. 25 O tagara se yi minke, o ka misitoran kannatige; o ko, o tagara ni den ye Eli fe. 26 Ane k'a fo Eli ye

* **1:11** 1.11 Kunlimuru man kan ka se a kun ma: o ye tagamasiyen ye min b'a yira ko den blara danna, ka ke Ala ta ye (Jateri 6.5). † **1:20** 1.20 Samawilu koru ye ko: a daarira Ala fe. ‡ **1:24** 1.24 Kitabu dow ko misitoran saba.

ko: «Ne matigice, hake to. Ne be can yere le fora i ye; muso min tun nana Matigi Ala daari i korɔ yan lon do, ne lo. ²⁷ Ne tun be Matigi Ala daarira nin den ta ko le ra. Matigi Ala fana ka ne ta daariri lamɛn. ²⁸ O kosɔn ne b'a fe k'a di Matigi Ala ma. A bena ke Matigi Ala ta ye a si bee.»

Ane ka o fo minke, o ka o kinbiri gban ka Matigi Ala bato.

2

Ane ka Matigi Ala fo

¹ Ayiwa, Ane ka Ala daari k'a fo ko:

«Nagari be ne jusukun na Matigi Ala sababu ra;
sabu Matigi Ala ka ne baraka lawuri.
Ne bena kuma k'a yira ne juguw ra sisan,
sabu ne be nagari Matigi Ala ta demeri kosɔn.

² «Mogɔ si saninyanin te i ko Matigi Ala,
Ala were te yi ni ele Matigi Ala te,
Ala barakaman were te yi, min be i ko an ta Ala.

³ «Aw ye yerebonya kumaw dabra,
Aw kana wasoyakumaw bo aw da ra tuun;
sabu Matigi Ala ye Ala le ye, min be fen bee lon.
A be bee ta kewalew lon.

⁴ «Mogɔ barakamanw ta kalanw karira o boro,
nka barakantanw ka fanga sorɔ.

⁵ Minw tun fanin lo, olugu be baara jinina ka o ta baro sorɔ;
k'a sorɔ kongotow ta kongɔ banna.
Muso denworobari ka den wolonfla sorɔ,
k'a sorɔ denworomuso ta densorɔ lalɔra.

⁶ Matigi Ala b'a to mogɔ be sa, a b'a to mogɔ be si sorɔ;
a be mogɔ lataga lahara, a be mogɔ labo lahara.

⁷ Matigi Ala be mogɔ fagantanya, a be mogɔ fentigiya;
a be mogɔ majigi, a be mogɔ korɔta.

⁸ «A be desɛbagato lawuri ka bo dugu ma,
ka fagantan lawuri ka bo nogo ra,
k'a lasigi ni fagamaw ye,
ka masasiganan noroman di o ma;
sabu dugukolo jusigananw be Matigi Ala le boro,
a ka dunuɲa lo olugu le kan.

⁹ A bena a pasiranbagaw korɔsi o temeyorow bee ra;
nka a bena mogɔjuguw latunu dibi ra;
sabu adamaden yere fanga te a ke setigi ye.

¹⁰ «Matigi Ala bena a juguw bee halaki,
a bena sanperɛn lajigi o kan ka bo san fe;
Matigi Ala bena kiti tige ka se fo dugukolo danw bee ra.
A bena se di a ta jamana masace ma;
a bena a ta mogɔ janawolomanin baraka lawuri.»

¹¹ Ayiwa, o ko, Elikana sekora ka taga so, Rama dugu kono; nka den tora Matigi Ala ta baara ra sarakalasebaga Eli koro.

Eli dencew ta kewalejuguw

¹² Eli dencew tun ye mogo sonkolon dow le ye. O tun te Matigi Ala bonya. ¹³ Olugu minw tun ye sarakalasebagaw ye, olugu tun be min ke mogow ra, o fle nin ye: Ni mogo do tun be saraka bora, sarakalasebaga tun be a ta baaraden do ci ka na sarakabobaga fe sarakasogo tobituma ra; baaraden tun be na ni sogosogonan nin saba do ye a boro. ¹⁴ A tun be na o sogosogonan turu sogo ra minan kono, walama negedaga kono, walama bogodaga kono, walama tasa kono. Ni sogosogonan tun ka bo ni sogo min o min ye, o bee le tun be ke sarakalasebaga ta ye. Izirayelimogo minw bee tun be na Silo ka na saraka bo, sarakalasebaga minw ye Eli dencew ye, olugu tun be o le ke o mogow ra.

¹⁵ Tuma dow yere, hali k'a soro o ma sogo turu jeni ban, sarakalasebaga ta baaraden tun be na, ka na a fo sarakabobaga ye ko: «Sarakalasebaga ko i ye sogo do di a be taga a jeni. A ko a te sogo tobinin fe, a be sogo kene le fe.» ¹⁶ Ni sarakabobaga ko: «A to an ye sogo turu jeni folo; o ko, ni min ka i diya, i be o ta», baaraden b'a fo ko: «Fiyewu! A di sisan le, ni o te, ne b'a mina fanga ra.»

¹⁷ Ayiwa, o kanbelenw tun be o jurumunba le kera ka Matigi Ala hake ta, sabu o tun te Matigi Ala ta sarakaw jatera tuun.

Samawilu ni a worobagaw

¹⁸ Samawilu koni tun be baara kera Matigi Ala ja koro; denmisen tun lo; a tun ka saninderege do le don, min tun lalagara ni lenfani ye. ¹⁹ A bamuso tun be to ka forokiyenin do karan a ye san o san. Ni a ce tun be na Silo ka na san sarakaw bo, a tun be na ni a ce ye, ka na o forokiyenin di Samawilu ma. ²⁰ Eli tun be to ka dugawu ke Elikana ni a muso ye, k'a fo Elikana ye ko: «I muso ka nin den min daari Matigi Ala fe, ka na a bla danna Matigi Ala ye, Matigi Ala y'a to i ye den werew soro a fe ka o bla o den no ra.»

O ko, o tun be seko ka taga o ta so.

²¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a hakiri to Ane ra tuun. A nana kono ta sijagako caman tuun. A ka dence saba ni denmuso fla le soro tuun. O y'a soro Samawilu kera kanbelennin ye, a tun be koroyara Matigi Ala ja koro.

Eli k'a denw mafiyenya

²² Ayiwa, Eli tun korora kosebe. A dencew tun be min kera Izirayelimogow ra, a ka o men. A k'a men fana ko muso minw tun be to ka taga baaramisenw ke Ngonkunben fanibon* donda ra, ko o tun jen ni o musow ye. ²³ A k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be nin ko ngon kera? Aw be nin kojugu minw kera tan, ne be o menna mogow bee le fe. ²⁴ On-on de, ne denw, aw kana son nin ma. Ne be min menna tan, o man ji. Aw be Matigi Ala ta mogow blara jurumun na. ²⁵ Ni mogo do ka mogo were hake ta, Ala le be se ka soronari ke o fla ce. Nka ni mogo ka Ala yere hake ta, jon were le bena soro ka Ala sorona o tigi ye?»

Ayiwa, o bee n'a ta, Eli dencew ma o face ta kuma lamen, sabu Matigi Ala tun ka o fagako latige ka ban.

²⁶ Ayiwa, Samawilu tun be koroyara. A ko tun ka di Matigi Ala ye, a ko tun ka di mogow fana ye.

Matigi Ala ka kankari la Eli ye

²⁷ Lon dō, Ala k'a ta ciraden dō bla ka na Eli fē ka na a fō a ye ko: «Matigi Ala ko: Yala ne ma ne yere yira i bēṃaw ra k'a gbeya, ka o to jonya ra Farawona fē Misiran jamana ra wa? ²⁸ Ne ka ele bēṃaw ta siya le ṃanawoloma Izirayeli ta gbaw bēe ra, ka o bla ne ta sarakalasebagaya baara ra, janko o ye saraka bō ne ta sarakajenifen* kan, ka wusunān saraka don ne ye, ka saninderege don ka baara kē ne ye; Izirayelimōgōw bē saraka o saraka jeni Matigi Ala ye, ne ka o saraka sogo dō kē o ta ye. ²⁹ Ayiwa, ne b'a fē bēgan sarakaw* ni siman saraka* minw ye bō ne ye ne ta batoso kōnō, mun kōsōn aw tē o sarakaw jatera fēn ye? A nana kē cogo di ko ele bē i dencew bonyara ka tēme ne kan? Ne ta mōgōw, Izirayelimōgōw bē saraka minw bō, aw bē o sarakaw ṃumanṃanyōrōw bēe le domuna, fō ka tōrō.

³⁰ «O kōsōn Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne tun k'a latigē ko i ta mōgōw, ani aw ta siya le bēna to ne ta sarakalasebagaya baara ra wagati bēe. Nka sisan, ne Matigi Ala, ne ko, ko o banna! Sabu mōgō minw bē ne bonya, ne bē olugu le bonya; nka mōgō minw bē ne dōgōya, ne fana bē olugu dōgōya. ³¹ Wagati dō bēna se, ne bēna ele ni i ta siya bēe ta fanga ban. Cēkōrōba tēna sōrō aw ta siya ra tuun. ³² I bēna tōrō caman ye ne ta batoso kōnō; k'a sōrō ne bēna kopuman kē Izirayelimōgōw ye fō ka o wasa. Nka cēkōrōba tēna sōrō aw ta somōgōw ra tuun. ³³ Ni ne ka na i ta somōgō min to sarakalasebagaya ra, ne bēna o to yi dōrōn janko ka ele jusu kasi le, ka i ṃaji bō fō ka na i ṃa fiyen; ni o tē, i ta somōgōw bēe bēna sa k'a sōrō o ma kōrō.

³⁴ «Ko min bēna kē i dence fla ra, Finehasi ni Hōfīni, o bēna kē tagamasiyen ye k'a yira i ra ko ne ka min fō ko o bēna kē can ye; o fla bēe bēna sa lon kelen na.

³⁵ «Ne bēna sarakalasebaga wēre sigi, min bēna ne ta sariya sira tagama a cogo ra, ka ne jusu diya, ani ka ne nin wasa. Ne bēna baraka don a ta somōgōw ra; ni ne nana masace min o min ṃanawoloma k'a sigi masaya ra, olugu le bēna kē sarakalasebagaya ra o masace kōrō wagati bēe. ³⁶ Ni ele ta somōgō to min o min nana to, o bēna taga a kinbiri gban le o sarakalasebaga kōrō, janko a ye wari dōnōn, walama domuni dōnōn sōrō k'a domu; a bēna a fō sarakalasebaga ye ko: «Sabari, i ye ne bla sarakalasebagaya baara dō ra, janko ne ye domuni dōnōn sōrō k'a domu.»

3

Ala kumana Samawilu fē

¹ Samawilu tun ye denmisen ye hali bi. A tun bē baara kera Matigi Ala ye Eli kōrō. O wagati ra, Matigi Ala tun tē kumana mōgōw fē wagati caman na tuun; a tun bē deri ka kow yira mōgōw ra cogo min na, a fana tun tē o kera tuun k'a caya. ² O wagati fana ra, Eli ṃadenw baraka tun dōgōyara, a tun tē yeri kera kosebe tuun. Lon dō, su fē, a lanin tun bē a layōrō ra. ³ O y'a sōrō Ala ta fitina saninman tun ma faga fōlo yōrō saninman kōnō. Samawilu lanin tun bē Matigi Ala ta batoso kōnō, jēṃgōgōnya kēsū* tun bē yōrō min na. ⁴ Matigi Ala nana Samawilu wele. Samawilu ka jaabiri kē ko: «Naamu.» ⁵ A borira ka taga Eli fē, ka taga a fō a ye ko: «I ka ne wele, ne nana.» Eli k'a jaabi ko: «Ne ma i wele. Taga la.» Samawilu sekora ka taga la.

⁶ Matigi Ala nana Samawilu wele tuun; a wurira tuun ka taga Eli fe ka taga a fɔ a ye ko: «I ka ne wele, ne nana.» Eli k'a jaabi ko: «Ne dence, ne ma i wele de! Seko ka taga la.»

⁷ Samawilu tun ma Matigi Ala lon fɔlo; Matigi Ala tun ma deri ka kuma a fe ka ye fɔlo.

⁸ Matigi Ala nana Samawilu wele tuun a sinaga sabanan na. Samawilu wurira tuun ka taga Eli fe, ka taga a fɔ a ye ko: «I ka ne wele, ne nana.» Ayiwa, Eli k'a faamu ko Matigi Ala le be den welera. ⁹ O ra, Eli k'a fɔ a ye ko: «Taga la; ni i nana welekan men tuun, i y'a fɔ ko: «Matigi Ala, kuma, sabu i ta jonce be i lamenna.» » Samawilu tagara la a layoro ra.

¹⁰ Matigi Ala nana ka na lo; a ka weleri ke i n'a fɔ a tun k'a ke cogo min na kakoro. A ko: «Samawilu, Samawilu.» Samawilu k'a jaabi ko: «Matigi Ala, kuma, sabu i ta jonce be i lamenna.» ¹¹ Matigi Ala k'a fɔ Samawilu ye ko: «A fle, ne bena ko do ke Izirayeli jamana ra. Ni mogo o mogo toro ka na o ko men, o tigi bena kabakoya fɔ ka manwu. ¹² Ni o wagati sera, ne tun ka ko o ko fɔ Eli ta somogow ta ko ra, ne bena o bee ke. Ne bena a damina, ne bena a laban fana. ¹³ Ne tun k'a fɔ a ye ko ne bena kiti ben a ta somogow kan, kiti min tena ban ka ye; ne be o ke jurumun min koson, a yere ka o lon. A dencew ka o jurumunw ke ka o yere ko gboya ne ye, nka Eli ma son ka o ladi janko o ye o kow dabra. ¹⁴ O koson ne karira Eli ta somogow ye ko o ta hake tena kafari ka ye fiyewu; began saraka* tena se k'a kafari, siman saraka* tena se k'a kafari.»

¹⁵ Ayiwa, Samawilu lanin tora yi fɔ ka taga dugu gbe. Dugu gbera minke, a wurira ka taga Alabatoso dondaw daye. Samawilu tun ka min ye su fe, a siranna ka o fɔ Eli ye. ¹⁶ Nka Eli k'a wele k'a fɔ a ye ko: «Ne dence Samawilu!» Samawilu ko: «Naamu!» ¹⁷ Eli ko: «Matigi Ala ka kuma juman le fɔ i ye? A fɔ ne ye, i kana foyi dogo ne ma. A ka fen o fen fɔ i ye, ni i ka o do dogo ne ma, o tuma Matigi Ala ye o hake bo i ra fɔ k'a juguya.» ¹⁸ Samawilu k'a bee fɔ Eli ye, a ma foyi dogo a ma. Eli ko: «Matigi Ala lo, ni min ka ben a ma, a ye o ke.»

¹⁹ Samawilu tun be nanatigera. Matigi Ala tun be ni a ye; ni a tun ka kuma o kuma fɔ Matigi Ala togo ra, o bee tun be ke ka dafa. ²⁰ K'a ta Dan, ka taga a bla fɔ Beri Seba, Izirayelimogow bee tun k'a lon ko Samawilu tun ye Matigi Ala ta cira yere le ye. ²¹ Matigi Ala belen tun be to k'a yere yira Silo, sabu a tun be to ka na Samawilu fe Silo, ka na kuma ni Samawilu ye.

4

Filisikaw sera Izirayelimogow ra

¹ Ayiwa, Samawilu tun be to ka Matigi Ala ta kuma lase Izirayelimogow bee ma.

Lon do, Izirayelimogow nana bo ka taga Filisikaw kunben ko o be o kere. O tagara lajen Ebeni Ezeri yoro ra; Filisikaw tun be Afeki yoro ra.

² Filisikaw ka o yere laben ka na lo Izirayelimogow na, kere kama. O ka kere damina minke, Filisikaw sera Izirayelimogow ra, ka Izirayelimogo ce waga naani (4 000) jogon faga kerekekene kan.

³ Izirayelimogo tow sekora ka taga o sigiyoro ra. Izirayeli cekorobaw ko: «Mun koson Matigi Ala k'a to Filisikaw sera an na bi?» O ko: «An ye taga Matigi Ala ta jenhogonya kesu* ta Silo dugu konjo ka na ni a ye. An ye na a bla an ce ra yan, janko a ye an bosu an juguw boro.»

⁴ O ka mogo dow ci ka taga Silo ka taga Fangatigi Ala ta jennogonya kesu ta ka na ni a ye, min sigiyoro be seruben melekew bisigiyaw ce ra. Eli dence fla, Hofini ni Finehasi olugu tun be ni Ala ta jennogonya kesu tabagaw ye.

⁵ Ayiwa, wagati min Matigi Ala ta jennogonya kesu sera Izirayelimogow ta kerekedenw sigiyoro ra, Izirayelimogow bee jagarira ka kulekanbaw ci, fo ka dugukolo yereyere. ⁶ Filisikaw ka o mankanw men minke, o ka jininkari ke ko: «Kulekanba juman le be bora Izirayelimogow sigiyoro ra tan?» O k'a fo o ye ko o nana ni Matigi Ala ta jennogonya kesu le ye Izirayelimogow fe. ⁷ Filisikaw siranna; o ko, ko ala do le nana Izirayelimogow fe. O ko: «E! Bono ka an soro, sabu nin jagon ma deri ka ke folo. ⁸ Bono ka an soro de! Jon le bena an bosu ka bo nin ala barakamanw boro sa? O alaw le ka Misirankaw toro ni banajugu suguya bee ye kongokolon konu yi. ⁹ Ayiwa, an Filisikaw, an ye jija, ka ke cew ye; ni o te, Heburuw le bena o ta fanga sigi an kunna, i n'a fo an tun ka an ta fanga sigi olugu kunna cogo min na. O ra an ye an yere ke cew ye ka o kere!»

¹⁰ Filisikaw ka Izirayelimogow kere, ka se o ra tuun. Izirayelimogow bee borira ka taga o sigiyoro ra. Kere digira Izirayelimogow ra kosebe. Izirayelimogow ta kerekeden sennaman waga bisaba (30 000) le fagara. ¹¹ Filisikaw ka Ala ta jennogonya kesu ta; Eli dence fla, Hofini ni Finehasi, o ka olugu fla bee faga fana.

Eli ni a buranmuso sacogo

¹² Boniyaminu ta mogo do borira ka bo kerekeyoro ra, ka na Silo o lon kelen na; a tun k'a ta faniw faranfanan, ka buguri ke a kun na*.

¹³ A tagara se Silo tuma min na, o y'a soro Eli siginin tun be a ta siginan kan, sira da ra, a be kere kibaroya makonona, sabu hami tun be a jusu ra Ala ta jennogonya kesu* koson. Ce tagara don dugu konu ka kere kibaroya fo minke; dugu bee ka ke kule ci ye. ¹⁴ Eli ka o kulekanw men minke, a ka jininkari ke, ko: «Nin mankanba kun ye mun le ye?» O yoronin bee, ce teliyara ka na kere kibaroya fo Eli ye. ¹⁵ O y'a soro Eli si tun ye san bikononton ni seegi. A jaw tun fiyenna, a tun te foyi yera tuun. ¹⁶ Ce k'a fo Eli ye ko: «Ne bora kerekeyoro le ra; ne borira ka bo yi le bi ka na.» Eli ko: «Ne dence, mun le kera yi?» ¹⁷ Ayiwa, kibaroyafobaga ka Eli jaabi ko: «Izirayelimogow borira Filisikaw ja. Kere digira o ra kosebe. I dence fla, Hofini ni Finehasi, olugu fagara; Filisikaw ka Ala ta jennogonya kesu fana ta.»

¹⁸ Ce da sera Ala ta jennogonya kesu ko ma minke doron, Eli yelemana ka bo a ta siginan kan, ka ben a ko kan fo k'a kan kari, sabu a tun korora; ce belebele gbiriman tun lo fana. A sara dugu donda ra yi. A tun kera Izirayelimogow jamogo ye fo san binaani.

¹⁹ Ayiwa, o y'a soro Eli buranmuso, min ye a dence Finehasi muso ye, o tun lasirito lo; a jigiwagati fana tun sera ka ban. O muso ka Ala ta jennogonya kesu minako kibaroya men, ani k'a burance ni a ce saya ko kibaroya men minke, tin dimi barara ka ben a kan; a jigira, nka tin dimi ma se ka kun a ra. ²⁰ A tun be pini ka sa minke, muso minw tun be a koru, olugu ko: «I kana i jigi tige, i ka dence le soro.» Nka a ma o jaabi; hali a ma o ta kuma jate yere.

* 4:12 4.12 A tun ka o ke janko k'a ta jusukasi le yira mogow ra.

²¹ A ka den tɔɔ la ko Ikabodi†, ko: «Nɔɔɔ bɔra Izirayeli ta siya kan.» A ka o fɔ Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu tari le kosɔn, ani a burance ni a ce fagari kosɔn. ²² A ko: «Nɔɔɔ bɔra Izirayeli ta siya kan, sabu Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu tara.»

5

Ala ka Filisikaw tɔɔɔ jɛnɔɔɔnya kesu kosɔn

¹ Ayiwa, Filisikaw ka Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu* ta ka bɔ Ebeni Ezɛri, ka taga ni a ye Azidodi. ² O k'a ta ka taga ni a ye Dagon* ta batoso kɔnɔ, ka taga a bla Dagon kɔɔ.

³ O dugusagbe, Azidodikaw wurira sɔgomada jooɔa fe, ka Dagon bennin ye k'a na biri dugu ma Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu na fe. O k'a lawuri k'a bla a nɔ ra. ⁴ O dugusagbe flanan, o wurira sɔgomada jooɔa fe, ka Dagon bennin ye tuun k'a na biri dugu ma Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu na fe. Dagon kun ni a boro fla karira ka bɔ a ra, ka o ben jobon dakun kan; a kulugutu dɔɔɔn le tun tora ten. ⁵ O le kosɔn, fɔ ka na se bi ma Azidodi dugu kɔnɔ, Dagon ta sɔnnikebagaw, ani mɔɔ minw be don Dagon ta jobon kɔnɔ, o si te sɔn ka o sen la bon dakun kan.

⁶ O ko, Matigi Ala juguyara Azidodikaw ma kosebe, ani o yɔɔ mara bee; a ka sumuniw bɔ o ra, ka o tɔɔɔ, ka cenri lase o ma. ⁷ Azidodikaw k'a ye ten minke, o ko: «Ni a be ten, Izirayelimɔɔw ta Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu tena to anw fe yan, sabu a juguyara an ma yan kosebe, ka juguya an ta ala fana ma, min ye Dagon ye.»

⁸ O ka Filisikaw ta kuntigiw bee wele ka o lajen, ka o jininka ko: «An bɛna mun le ke ni Izirayelimɔɔw ta Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu ye sa?» Kuntigiw ko: «An ye taga Izirayelimɔɔw ta Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu bla Gati dugu kɔnɔ.» O tagara a bla Gati dugu kɔnɔ.

⁹ Ayiwa, o sera ni a ye Gati minke dɔɔɔn, Matigi Ala wurira o dugu fana kama, ka nagbanba la mɔɔw bee kan. A ka dugumɔɔw tɔɔɔ kosebe, denmisen fara mɔɔkɔɔɔba kan, a ka sumuniw wuri o bee ra. ¹⁰ Olugu k'a ye ten minke, o ka jɛnɔɔɔnya kesu lataga Ekurɔn dugu kɔnɔ.

Jɛnɔɔɔnya kesu sera Ekurɔn minke, Ekurɔnkaw ka ke kule ci ye ko: «O nana ni Izirayelimɔɔw ta jɛnɔɔɔnya kesu ye an fe yan ka na an ni an ta dugumɔɔw bee le faga!»

¹¹ Olugu fana ka Filisikaw ta kuntigiw bee wele ka o lajen k'a fɔ o ye ko: «Aw ye Izirayelimɔɔw ta Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu seko o ma yi! A ye seko a bɔyɔɔ ra, janko a kana na an ni an ta dugumɔɔw bee faga.»

Nagbanba le tun be dugumɔɔw bee kan, sabu Ala tun ka tɔɔɔba la o kan. ¹² Minw ma sa, sumuniw wurira olugu ra. Dugumɔɔw kulekan bonyara ka se fɔ sankolo ra.

6

Filisikaw ka jɛnɔɔɔnya kesu laseko Izirayelimɔɔw ma

¹ Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu* ka karo wolonfla le ke Filisikaw ta jamana ra. ² O ko, Filisikaw nana o ta sɔnnikebagaw ni o ta lagberikebagaw wele, ka o jininka ko: «An ka kan ka Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu ke cogo di le? An be se k'a laseko a bɔyɔɔ ra cogo min na, aw ye o fɔ an ye.» ³ Olugu ka o jaabi ko: «Ni aw be Izirayelimɔɔw ta

† 4:21 4.21 Ikabodi kɔɔ ye ko: nɔɔɔ banna.

* 5:2 5.2 Dagon le ye Filisikaw ta ala ye.

Ala ta jɛnɔɔɔnya kɛsu laseko, aw kana a lakolon bla ka taga fiyewu; aw ka kan ka hake yafa saraka do le bo Ala ye. Ni o kera, aw bɛna keneya, ani fen min k'a to Ala m'a boro bo aw kan, aw bɛna o lon fana.»

⁴ Filisikaw ko: «An ka kan ka hake yafa saraka juman le bo Ala ye?» O ka o jaabi ko: «Aw ye sumuni bisigi looru ni jinan bisigi looru lalaga ni sanin ye, ka kapa ni Filisikaw ta kuntigiw da ye, ka o ke saraka ye, sabu bana kelen le sera aw ni aw ta kuntigiw bɛɛ ma. ⁵ Sumuni min wurira aw ra, ani jinan minw bɛ aw ta jamana cenna, aw ye o bisigiyaw lalaga, ka o ke ka Izirayelimogow ta Ala bonya. Ni o kera, a bɛ se ka ke, ko Ala bɛna a boro bo aw kan, k'a boro bo aw ta batofenw ni aw ta jamana kan fana. ⁶ Aw kana aw jusukun gbɛleya i n'a fo Misirankaw ni Farawona k'a ke cogo min na! Sabu Ala nana olugu tooro kosebe fo a ma ja, o ka Izirayelimogow labla ko o ye taga. ⁷ Ayiwa, aw ye misiwotorokura do lalaga, ka misimuso fla mina, misiden sinminta bɛ minw fe, ani minw ma sɛnɛ ke ka ye. Aw ye wotoro siri o misiw ra, ka o denw faran ka bo o ko, ka taga ni o ye so kono. ⁸ O ko, aw ye Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kɛsu ta k'a bla wotoro kono; aw ka fen saninlaman minw lalaga ka o di Ala ma k'a ke aw ta hake yafa saraka ye, aw ye olugu bla kɛsu dennin do kono, ka o bla jɛnɔɔɔnya kɛsu kere fe; o ko, aw ye a bla ka taga. ⁹ Aw ye a tagato fle; ni a k'a yere ta jamana fan sira le ta, ka taga Beti Semesi dugu fan na, o tuma Matigi Ala le ka nin kojuguba lase an ma. Nka ni a ma o sira ta, o tuma nin tooro ma bo Matigi Ala ra; fen werɛ le k'a lase an ma.»

¹⁰ Ayiwa, min fora, mogow k'a ke ten. O ka misimuso fla mina, misiden sinminta bɛ minw fe; o ka o siri wotoro ra, ka o ta denw mina ka o datugu bon kono. ¹¹ O ka Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kɛsu bla wotoro kono; o ka jinan saninlamanw, ani sumuni bisigiyaw saninlamanw bla kɛsu dennin do kono, ka o fana bla wotoro kono. ¹² Misiw sinna Beti Semesi dugu sira ma. O kasito tora ka taga o sira kelen le fe; o ma jenge ka taga o numanboro fe walama o kininboro fe. Filisikaw ta kuntigiw gbanna o ko ka taga se fo Beti Semesi dugu dan ma.

¹³ Ayiwa, Beti Semesi dugumogow tun bɛ o ta siman tigera kenegbe ra. O nana o ja korota ka jɛnɔɔɔnya kɛsu nato ye minke, o diyara o ye kosebe. ¹⁴ Misiwotoro tagara se Beti Semesika do ta foro ra, min togo ye ko Yosuwe; a lora yi. Kabakuruba do tun bɛ o yoro ra. O ka wotoro yiriw cici ka o ke logo ye, ka misiw faga ka o ke saraka jenita* ye k'a di Matigi Ala ma. ¹⁵ Levi ta mogow dow le tun ka Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kɛsu lajigi, ani kɛsu dennin min tun bɛ a koro, fen saninlamanw tun bɛ min kono. O k'a bɛɛ lajennin bla kabakuruba kan. O lon na, Beti Semesi dugumogow ka saraka jenitaw, ani ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ¹⁶ Filisikaw ta kuntigi looru ko o ye minke, olugu sekora ka taga Ekuron o lon yere ra.

¹⁷ Filisikaw tun ka sumuni bisigiya saninlaman minw lalaga ka o di Matigi Ala ma ka o ke o ta hake yafa saraka ye, o dicogo ye nin ye: o ka kelen di Azidodi dugu koson, ka kelen di Gaza dugu koson, ka kelen di Asikalon dugu koson, ka kelen di Gati dugu koson, ka kelen di Ekuron dugu koson. ¹⁸ O tun ka jinan saninlamanw fana di ka kapa ni Filisikaw ta kuntigi looru bɛɛ kelen kelen ta dugu ye, dugu barakamanw, ani o kerɛfedugu misɛnw. O tun ka Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kɛsu bla kabakuruba min kan, o kabakuru le ye o kow seere ye hali bi; a kera Beti Semesikace Yosuwe ta foro le ra.

19 Matigi Ala ka Beti Semesi dugumɔgɔ dɔw faga, sabu o tun ka jɛnɔgɔnya kɛsu kɔnɔ flɛ. A ka mɔgɔ biwolonfla* le faga. Mɔgɔw kasira kɔsɛbɛ, sabu Matigi Ala tun ka tɔɔrɔba le lase o ma.

20 Beti Semesi dugumɔgɔw ko: «Jɔn le bɛ se ka lɔ Matigi Ala na kɔrɔ, nin Ala saninmanba na kɔrɔ sa! An bɛna jɛnɔgɔnya kɛsu bɔ yan ka taga ni a ye min le?»

21 O ka cira bla ka taga Kiriyati Yeharimu dugumɔgɔw fɛ, ka taga a fɔ o ye ko: «Filisikaw ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu lasekɔ; aw ye na a ta ka taga ni a ye aw fɛ yi.»

7

Izirayelimɔgɔw sekɔra Ala ma

1 Ayiwa, Kiriyati Yeharimu dugumɔgɔw nana Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu* ta ka taga ni a ye. O tagara ni a ye Abinadabu ta so kɔnɔ; o yɔrɔ tun bɛ kongori dɔ kunna. O ka Abinadabu dence Elehazari sigi ko a ye Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kɛsu kɔrɔsi.

2 Ayiwa, jɛnɔgɔnya kɛsu tagara bla Kiriyati Yeharimu ka wogatijan kɛ yi; a ka san mugan le kɛ yi. O ko, Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajennin nana kɛ kasi ye ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya nini. 3 Samawilu k'a fɔ Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajennin ye ko: «Ni a kɛra ko aw b'a fɛ ka na ni aw jusukun bɛɛ le ye Matigi Ala fɛ, o tuma siya werew ta batofɛn minw bɛ aw fɛ, aw ye o bɛɛ labɔ ka o firi, ani Asera ta jo minw bɛ aw fɛ. Aw ye aw yɛrɛ di Matigi Ala ma, ka ale kelen bato; ni o kɛra, a bɛna aw bɔsi ka bɔ Filisikaw boro.»

4 Ayiwa, Izirayelimɔgɔw ta jo minw ye Baali* ni Asera ye, o ka o jow bɛɛ bɔ ka o firi; o ka Matigi Ala kelenpe bato.

5 Samawilu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajen Misipa, ne bɛna Matigi Ala daari aw ye.» 6 Izirayelimɔgɔw lajenna Misipa. O ka ji bi k'a bɔn dugu ma Matigi Ala na kɔrɔ, ka sun don o lon na; o bɛɛ lɔra a ra o lon na k'a fɔ ko olugu ka Matigi Ala hake ta. A kɛra ten, Samawilu kɛra Izirayelimɔgɔw pamɔgɔ ye Misipa.

Izirayelimɔgɔw sera Filisikaw ra

7 Ayiwa, Filisikaw nana a mɛn ko Izirayelimɔgɔw lajenna Misipa minke, o ni o ta kuntigiw wurira ko o bɛ taga Izirayelimɔgɔw kɛrɛ. Izirayelimɔgɔw ka o mɛn minke, o siranna Filisikaw na. 8 O k'a fɔ Samawilu ye ko: «I kana Matigi, an ta Ala daariri dabra; a daari an ye, janko a ye an kisi ka bɔ Filisikaw boro.»

9 Samawilu ka sagaden dɔ mina, min bɛ sin minna belɛn; a ka o faga, k'a bɛɛ lajennin jɛni k'a kɛ saraka jɛnita* ye, k'a di Matigi Ala ma. A ka Matigi Ala daari kɔsɛbɛ Izirayelimɔgɔw ye; Matigi Ala fana ka a ta daariri lamɛn.

10 Tuma min na Samawilu tun bɛ sagaden kɛra saraka jɛnita ye, Filisikaw nana ko o bɛna Izirayelimɔgɔw kɛrɛ. Matigi Ala ka sanpɛrenkanba dɔ jigi Filisikaw kunna o lon na, fɔ ka o bɛɛ hakiri wuri ka o jagami nɔgɔn na. A kɛra ten, Izirayelimɔgɔw sera o ra ka o bɛɛ kɛrɛ. 11 Izirayelimɔgɔw bɔra Misipa ka Filisikaw gbɛn, ka to ka o faga ka taga, ka taga se fɔ Beti Kari dugumayanfan na.

* 6:19 6.19 Kitabu dɔw kɔnɔ a sebera ko mɔgɔ waga bilooru ni mɔgɔ biwolonfla (50 070).

¹² Samawilu ka kabakuru dɔ ta ka o bla Misipa dugu ni Zini dugu cɛ. A ka o kabakuru tɔgɔ la ko Ebeni Ezeri* ; a ko: «Matigi Ala ka an demɛ ka na se fɔ yan.»

¹³ A kera ten, Filisikaw majigira Izirayelimɔgɔw ye kosɛbɛ; o ma sɔn ka na ben Izirayelimɔgɔw ta jamana kan tuun. Matigi Ala boro tora Filisikaw kan ka o tɔɔrɔ Samawilu ta si bɛɛ ra. ¹⁴ Filisikaw tun ka dugu minw mina Izirayelimɔgɔw ra, o duguw bɛɛ sekora Izirayelimɔgɔw fɛ tuun, k'a ta Ekuron, ka taga a bla fɔ Gati, o ni o maraw bɛɛ. Hera fana tun bɛ Izirayelimɔgɔw ni Amɔrikaw cɛ.

¹⁵ Samawilu kera Izirayelimɔgɔw namɔgɔ ye a si bɛɛ ra. ¹⁶ San o san, a tun bɛ taga Izirayeli jamana yɔrɔw yaala, k'a ta Beteli ka taga a bla Giligali, ani ka taga a bla fɔ Misipa; a tun bɛ taga Izirayelimɔgɔw ta kow janabo o yɔrɔw bɛɛ ra. ¹⁷ Nka a tun bɛ to ka seko ka na Rama, sabu a ta so tun bɛ o yɔrɔ le ra. A tun bɛ na Izirayelimɔgɔw ta kow janabo o yɔrɔ ra fana. A tun ka sarakajenifen* dɔ lɔ o yɔrɔ ra Matigi Ala ye.

8

Izirayelimɔgɔw ko o bɛ masacɛ dɔ fɛ

¹ Ayiwa, Samawilu nana kɔrɔ tuma min na, a k'a dencew sigi Izirayelimɔgɔw kunna, ka olugu kɛ Izirayelimɔgɔw ta kitiitigɛbagaw ye.

² A dence fɔlɔ tɔgɔ tun ye ko Yoweli, a flanan tɔgɔ tun ye ko Abiya. O tun bɛ Beri Seba le; o tun bɛ mɔgɔw ta kow janabo o yɔrɔ le ra. ³ Nka Samawilu dencew tun ma Samawilu jogo ta. O ta wariko bonyara kosɛbɛ; o tun bɛ to ka bonyafenw mina mɔgɔw fɛ dogo ra, ka kiti tige nanbara kan.

⁴ A kera ten, Izirayeli cɛkɔrɔbaw bɛɛ tagara lajen Samawilu kɔrɔ Rama. ⁵ O k'a fɔ Samawilu ye ko: «A flɛ, ele kɔrɔra sisan, nka i dencew ma ele yɛrɛ jogo ta. O ra, an b'a fɛ i ye masacɛ dɔ sigi an kunna, min bɛna kɛ an ta kitiw tige ye, i n'a fɔ a bɛ siya tɔw bɛɛ fɛ cogo min na.»

⁶ Ayiwa, o ka o kuma min fɔ ko: «Masacɛ dɔ sigi an kunna min bɛna an ta kitiw tige an ye,» o kuma ma diya Samawilu ye. A ka Matigi Ala daari.

⁷ Matigi Ala k'a fɔ Samawilu ye ko: «Ni nin mɔgɔw ka fɛn o fɛn fɔ i ye, i ye o lamɛn, ka o kɛ. O ma ban ele ra; o banna ne yɛrɛ le ra; o ko ne le kana sigi o kunna. ⁸ Kabini wagati min na ne ka o labɔ Misiran jamana ra, o ka ko minw kɛ kabini o wagati ra fɔ ka na se bi ma, ka ban ne ra ka taga batofɛn werɛw bato, o bɛ o ko kelenw le kera ele fana ra. ⁹ O ra, o ka min fɔ, o kɛ o ye. Nka masacɛ min bɛna sigi o kunna, o masacɛ bɛna ko minw kɛ o ra, o fɔ o ye k'a gbɛleya kosɛbɛ, janko o ye a lɔn.»

Masacɛw bɛna min kɛ Izirayelimɔgɔw ra

¹⁰ Matigi Ala ka kuma minw fɔ Samawilu ye, a tagara o bɛɛ fɔ Izirayeli cɛkɔrɔbaw ye, o minw tun ko o bɛ masacɛ fɛ. ¹¹ A k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, masacɛ min bɛna sigi aw kunna, o bɛna ko minw kɛ aw ra, o flɛ nin ye: A bɛna aw dencew mina ka o kɛ kɛrɛkɛdenw ye, ka o kɛ a ta sowotorotigiw walama a ta sotigiw ye, walama k'a to o ye kɛ bori ye a yɛrɛ ta sowotoro ja fɛ. ¹² A bɛna dɔw kɛ a ta kɛrɛkɛdenw kuntigiw ye, ka o sigi kɛrɛkɛden waga kɛn kɛn kunna, walama kɛrɛkɛden bilooru looru kunna; a bɛna dɔw kɛ a ta fɔrosɛnɛbagaw ye, ka dɔw kɛ a ta simankanbagaw ye; dɔw bɛ

* 7:12 7.12 Ebenezeri kɔrɔ ye ko: demeri ta kabakuru.

ke a ta kerəkeminanw lalagabagaw ye, dɔw fana be ke a ta sowotorow ta minanw lalagabagaw ye. ¹³ A bena aw denmusow fana mina ka o dɔw ke a ta turu kasadiman lalagabagaw ye, ka dɔw ke a ta gbakebagaw ye, ka dɔw ke a ta burujenibagaw ye. ¹⁴ A bena aw ta forow, ani aw ta rezensunw, ani aw ta oliviyesunw beɛ ra numanmanw mina ka o di a ta jamana jamogow ma. ¹⁵ A bena aw ta simanw ni aw ta rezenmow fana taran sigiyoroma tan, k'a taran kelen mina ka o di a ta jamana jamogow ni a kuntigiw ma. ¹⁶ A bena aw ta joncew ni aw ta jonmusow mina, ka aw ta kanbelen beɛ ra barakamanw mina, ani aw ta falliw, ka olugu bla a yere ta baara kama. ¹⁷ A bena aw ta beganw taran sigiyoroma tan, k'a sigiyoroma kelen ta; aw yere fana bena ke a ta jonw ye.

¹⁸ «O tuma le ra sa, aw yere ka o masace min sigi, aw bena ke kule ye ko Matigi Ala ye aw bosi ka bo o masace boro; nka Matigi Ala tena aw lamen o lon na.»

¹⁹ Ayiwa, mogow ma son ka Samawilu ta kuma lamen. O ko: «O beɛ n'a ta, an b'a fe masace do le ye sigi an kunna. ²⁰ O ra, an fana be ke i n'a fo siya tow; masace do be ke an fe min be ke an kuntigi ye, ka an ta konaw nanabo, ka bo ni an ye ka taga kerəkeyoro ra.»

²¹ Mogow ka kuma minw beɛ fo, Samawilu ka o beɛ lamen, ka taga o fo Matigi Ala ye. ²² Matigi Ala k'a fo Samawilu ye ko: «Son o ta ma, i ye masace do sigi o kunna.»

O ko, Samawilu k'a fo mogow ye ko: «Aw beɛ ye taga aw ta so!»

9

Sawuli tagara a face ta falimusow yorɔɔɔni

¹ Ce do tun be Boniyaminu ta mogow ra, o togo tun ye ko Kisi. Ce togoba do tun lo. A face togo tun ye ko Abiyeli; Abiyeli face togo tun ye ko Serori; Serori face togo tun ye ko Bekorati; Bekorati face togo tun ye ko Afiya.

² Dence do tun be Kisi fe, min togo tun ye ko Sawuli; kanbelen ceɔnumanba tun lo. Izirayeli kanbelen si tun te a bo ceɔna ra; a tun ka jan o beɛ ye fana; a kamankun ni a kunkolo tun be mogow tow beɛ ta san fe.

³ Lon do, Sawuli face Kisi ta falimuso dɔw tununa. Kisi k'a fo a dence Sawuli ye ko: «Baaraden kelen ta, aw ye bo ka taga falimusow yorɔɔɔni.»

⁴ O tagara, ka taga teme Efirayimu kuruyorow fe, ka taga Salisa mara cetige. O ma o ye. O temena Salimu mara ra, falimusow ma ye. O ka Boniyaminu ta jamana cetige, o ma o ye.

⁵ O tagara se Sufu mara ra minke, baaraden min tun be ni Sawuli ye, Sawuli k'a fo o baaraden ye ko: «Na, an ye seko so, ni o te, ne face bena a hakiri bo falimusow ko, ka to ka hami anw yere ta ko le ra sisan.»

⁶ Baaraden k'a fo a ye ko: «A fe, Ala ta cira do be nin dugu konɔ yan; mogosobe lo. Ni a ka ko o ko fo, o be ke can ye. An ye taga a fe; a be se ka ke ko a bena sira do yira an na, an be se ka min ta janko an ye falimusow ye.» ⁷ Sawuli ka baaraden jaabi ko: «Ni an ka taga o ce fe, an bena taga mun le di a ma? Sabu domuni foyi te an ta borow konɔ tuun, bonya foyi te an boro fana an be se ka taga min di a ma. Foyi si le te an boro.»

⁸ Baaraden k'a fo Sawuli ye ko: «A fe, warigbe garamu saba be ne boro yan. An bena taga o di cira ma, a bena sira yira an na.» ⁹ Ayiwa, folofolo, Izirayeli jamana ra, ni mogow tun b'a fe ka Ala sago lon ko do ra, o

tigi tun b'a fo ko: «Aw ye na an ye taga flerikebaga fe.» Sabu min ye cira ye bi, folofolo o tun be o le wele ko flerikebaga.

¹⁰ O ra, Sawuli k'a fo a ta baaraden ye ko: «Ne sonna; na an ye taga.» O ra, Ala ta cira tun be dugu min na, o tagara o dugu ra.

¹¹ Ayiwa, o tagato o dugu ra, o benna ni sunguruden dow ye, o be tagara jibiyoro ra. O ka olugu jininka ko: «Yala flerikebaga be yi wa?» ¹² O ka o jaabi ko: «Onhon, a be aw na fe. Nka aw ye teliya ka taga; a nato le ye nin ye an ta dugu konon tan bi, sabu mogow ka kan ka taga saraka bo sarakaboyoro ra kongori kunna bi le. ¹³ Ni aw donna dugu konon, sani a ye taga sarakaboyoro ra ka taga saraka domu ni mogow ye, aw bena a sorow yi. Mogow si te son ka saraka domu ni a ma na, sabu ale le ka kan ka dugawu ke saraka kan, mogow be sorow k'a domu. Aw ye taga; ni aw sera yi nin wagati ra koni, aw bena a sorow yi.»

Sawuli ni Samawilu ka jogon ye

¹⁴ Sawuli ni a tagamaogon ka dugu sira ta ka ke taga ye. O sera dugu donda ra minke doron, o benna ni Samawilu yere ye, a bora a be tagara sarakaboyoro ra kongori kan.

¹⁵ Matigi Ala tun ka Samawilu lasomi o ko ra tere kelen sani Sawuli nalon ye se. Ala tun k'a fo a ye ko: ¹⁶ «Sini jogontumasi, ne bena ce do ci i fe ka bo Boniyaminu ta mara ra; i bena turu saninman* ke o tigi le kun na, k'a ke ne ta mogow, Izirayelimogow ta kuntigi ye. A bena ne ta mogow kisi ka bo Filisikaw boro; sabu ne ka ne ta mogow ta sege ye, o kulekan fana sera ne ma.»

¹⁷ Samawilu ka Sawuli ye minke doron, Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Ne tun ka ce min ko fo i ye, ale le ye nin ye; ale le bena sigi ne ta mogow kunna.»

¹⁸ Sawuli gbarara Samawilu ra dugu donda ra, k'a fo a ye ko: «I te sabari ka flerikebaga ta so yoro yira an na wa?» ¹⁹ Samawilu k'a jaabi ko: «Ne yere le ye flerikebaga ye. Aw ye bla ne na, an ye taga sarakaboyoro ra. An bena taga domuni ke jogon fe bi. Fen o fen be i jusu ra, ne bena o bee fo i ye. Sini sogoma, ne bena aw labla, aw be taga. ²⁰ Ayiwa, aw ta falimuso minw tun tununa nin ye a tere saba ye, aw kana hami o ra tuun, sabu o yera ka ban. Ayiwa, Izirayelimogow bee ta miiriya be mogow min kan bi, o ye ele ni i ta somogow le ye.»

²¹ Sawuli ka Samawilu jaabi ko: «Ne bora Boniyaminu ta siya le ra; an ta gba le ye Izirayeli ta gbaw bee ra fitini ye. An ta gba le fana ye Boniyaminu ta gbaw bee ra fitini ye. Ayiwa, mun na i be nin kuma jogon fo ne ye?»

²² Samawilu donna ni Sawuli ni a ta baaraden ye domunikeyoro ra, ka o sigi sigiyoro folow ra; mogow bisaba jogon le tun be bon konon. ²³ Samawilu k'a fo tobirikebaga ye ko: «Ne tun ka sogo min di i ma ko i ye a bla danna, o bo ka na ni a ye.» ²⁴ Tobirikebaga nana ni o sogo woto ni a sogo bee lajennin ye, ka na o sigi Sawuli koron. Samawilu ko: «Nin le blara danna i ye; a ta, i ye a domu, sabu ne ka mogow wele tuma min na, ne tun ka nin le bla i ye.» A kera ten, Sawuli ka domuni ke ni Samawilu ye o lon na.

²⁵ O ko, o jigira ka bo kongori kunna sarakaboyoro ra, ka taga dugu konon. Samawilu tagara kuma ni Sawuli ye biribon kunna. ²⁶ O dugusagbe, o wurira sogomada jona fe, sani kene ye bo; Samawilu ka Sawuli wele ka taga biribon kunna tuun k'a fo a ye ko: «Aw ye laben, ne bena aw labla aw be taga.» Sawuli labenna tuma min na, a ni Samawilu bora kene ma jogon fe. ²⁷ O tagara se dugu dan ma minke, Samawilu k'a fo Sawuli ko:

«A fɔ i ta baaraden ye ko a ye bla an ɲa.» Baaraden blara o ɲa. A ko Sawuli ma tuun ko: «Sisan ele ye to yan dɔɔnin; Ala ka kuma min yira ne ra, ne bena o fɔ i ye.»

10

Samawilu ka tagamasiyen saba yira Sawuli ra

¹ Samawilu ka turubaranin dɔ ta ka o turu ke Sawuli kun na. A ka Sawuli fo k'a boro mini a ma, k'a fɔ a ye ko: «Matigi Ala ka ele le panawoloma ko i ye ke a ta mɔgɔw kuntigi ye. ² Ni i bɔra ne kɔrɔ bi, i bena taga ce fla sɔrɔ Raseli ta kaburu yɔrɔ ra, Selisa, Boniyaminu ta mara ra. O bena a fɔ i ye ko i bɔra ka taga falimuso minw yɔrɔɲini, ko o yera. I face yere te miirira faliw ko ra tuun; a be hamina aw yere ko le ra. A b'a fora ko ale bena a dence yɔrɔɲini k'a ye cogo di le?»

³ Ni aw bɔra o yɔrɔ ra, aw bena taga ɲa ka taga se Tabori yirisunba ma. I bena ben ni ce saba ye, o be tagara Ala batoyɔrɔ ra Beteli, badennin saba be kelen boro, burukun saba be kelen boro, duvenforogo kelen be to kelen boro. ⁴ O bena i fo ka burukun fla di i ma. I ka kan ka o mina.

⁵ O ko, i bena taga se Gibeha Elohimu; Filisikaw ta kerekejama dɔ be o yɔrɔ ra. I donto dugu kɔnɔ, i bena ben ni cira jamakuru dɔ ye, o be jigira ka bɔ kongori kan Ala batoyɔrɔ ra. Korafɔbagaw, ani tamanfɔbagaw, ani filenfiyɛbagaw, ani gɔnifɔbagaw be o ɲa, olugu yere be ciraya kera. ⁶ Matigi Ala Nin* bena jigi i kan; ele fana bena ciraya ke ni o ye; i bena yeɓema ka ke i ko mɔgɔ suguya were. ⁷ Ayiwa, ni o tagamasiyenw beɛ dafara tuma o tuma, o tuma i be se ka ko o ko ke, i ye o ke, sabu Ala be ni i ye.

⁸ O ko, i ye bla ne ɲa ka taga Giligali. Sigiya t'a ra, ne bena na i sɔrɔ yi, ka na sarak jenitaw* ni ninsɔndiya sarakaw* bɔ. Nka i ka kan ka ne makɔnɔ fɔ tere wolonfla sani ne ye na; ni ne nana, i ka kan ka min ke, ne bena o fɔ i ye.

⁹ Ayiwa, Sawuli k'a ko don ka bɔ Samawilu kɔrɔ minke, Ala ka Sawuli jusukun yeɓema, k'a ke i ko mɔgɔ suguya were; o tagamasiyenw beɛ dafara o lon na. ¹⁰ O tagara se Gibeha minke, o benna ni cira jamakuru dɔ ye; Ala Nin jigira Sawuli kan ni baraka ye; a fana korira ni o ye ka ke ciraya ke ye.

¹¹ Mɔgɔ minw beɛ tun ka Sawuli lon folɔfolɔ, olugu k'a ye a be ciraya kera ni ciraw ye minke, olugu ka ke ɲɔgɔn ɲininka ye ko: «Mun ko le kera Kisi dence ra tan bi? O tuma Sawuli fana kera cira dɔ le ye wa?» ¹² Ce dɔ tun be o yɔrɔ ra, ale ko: «O tuma ɲɔn le ye o ta karamɔgɔ ye?» A laban o kuma kera zana ye, ko: «O tuma Sawuli fana kera cira dɔ le ye wa?» ¹³ Sawuli nana ciraya ke ka ban tuma min na, a tagara kongori kunna sarakaboyɔrɔ ra.

¹⁴ Ayiwa, Sawuli belence ka a ni baaraden ɲininka ko: «Aw tun tagara min le?» Sawuli k'a jaabi ko: «An tun tagara falimusow ɲini. Nka an nana a ye ko an te o yera minke, an tagara Samawilu fe.» ¹⁵ A belence ko: «Samawilu ka mun le fɔ aw ye?» ¹⁶ Sawuli ko: «A k'a fɔ an ye ko falimusow yera.» Nka masaya ko kuma min fora, Sawuli ma sɔn ka dɔ fɔ a belence ye o ko ra.

Sawuli kera Izirayeli masace ye

¹⁷ Ayiwa, Samawilu ka Izirayelimɔgɔw beɛ lajen Matigi Ala ɲa kɔrɔ Misipa. ¹⁸ A k'a fɔ o ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne le ka Izirayelimɔgɔw labɔ Misiran, ka o kisi ka bɔ Misirankaw ta fanga kɔrɔ,

ani fanga minw bɛɛ tun bɛ o kan. ¹⁹ Nka bi aw banna aw ta Ala ra, min ka aw kisi ka bɔ aw ta sege ni aw ta tɔɔrɔw bɛɛ ra. Aw ko: fiyewu! Aw ko fɔ ne ye masace dɔ le sigi an kunna. Ayiwa, o tuma aw bɛɛ ye na Matigi Ala na kɔrɔ, aw bɛɛ ni aw ta siyaw, aw bɛɛ ni aw ta gbaw.»

²⁰ Samawilu ka Izirayeli ta gbaw bɛɛ wele kelen kelen, Ala ka Boniyaminu ta gba le yira. ²¹ A ka Boniyaminu ta gbaw wele kelen kelen; Ala ka Matiri ta gba le yira. A laban Ala ka Kisi dence Sawuli le yira. Nka o k'a yɔrɔɔini, o m'a ye. ²² O ra, o ka Matigi Ala pininka tuun, yala ni o ce nana ka ban, walama ni a ma na folo. Matigi Ala ka o jaabi ko: «A nana, a dogonin be doniw ce ra yi.»

²³ O borira ka taga a wele ka na ni a ye. A nana lɔ mɔgɔw ce ra; a tun ka jan ni mɔgɔ tɔw bɛɛ ye. ²⁴ Samawilu k'a fɔ jama bɛɛ lajennin ye ko: «Matigi Ala ka ce min janawoloma, aw ka o ye ke? A nɔgɔn tɛ Izirayelimɔgɔw si ra.»

Samawilu ka o fɔ minke, mɔgɔw perenna ko: «An ta masace, Ala ye i meen an kɔrɔ!»

²⁵ Samawilu ka masaya ta sariyaw fɔ mɔgɔw ye, k'a seɓe kitabu dɔ kɔnɔ, ka o bla Matigi Ala na kɔrɔ. O kɔ, Samawilu ka mɔgɔw labla ko bɛɛ ye taga a ta so.

²⁶ Sawuli fana tagara Gibeha, a ta dugu ra. Ala tun k'a ko diya cefari dɔw ye; olugu tagara a blasira. ²⁷ Nka mɔgɔ sɔnkolon dɔw ko: «Nin bɛna se ka an bɔsi cogo di de!» O ma Sawuli jate, o ma taga ni bonyafen ye a fe. Nka Sawuli jera ka o to yi.

11

Sawuli ka Amɔnkaw kere

¹ Ayiwa, o kɔ, Amɔnkaw ta masace min ye Nahasi ye, ale ni a ta kerekejama nana ka na Yabesi dugu lamini, Galadi mara ra, ko a bɛ o kere. Yabesi dugumɔgɔw bɛɛ bɛna a ra k'a fɔ Nahasi ye ko: «Jɛnɔgɔnya don ni an ye, ni o kera, an bɛna to i ta fanga kɔrɔ.» ² Nka Nahasi ka o jaabi ko: «Ne be sɔn ka jɛnɔgɔnya don ni aw ye, nka fɔ an ye aw bɛɛ kelen kelen kininboroyanfan nadenw cici, janko ka Izirayeli siya bɛɛ lamaroya.»

³ Yabesi cekɔrɔbaw ka Nahasi jaabi ko: «Tere wolonfla to an ye; an bɛna cira bla ka taga Izirayeli jamana bɛɛ ra. Ni mɔgɔ si ma sɔrɔ ka na an demɛ, o tuma an bɛna an yere to i boro.»

⁴ Ayiwa, ciradenw tagara se Gibeha, Sawuli ta dugu ra; o ka o kuma fɔ mɔgɔw ye. Dugumɔgɔw bɛɛ ka ke kasi ye ka mankan ci.

⁵ Ka o to o ra, Sawuli sera. A tun bɛ a ta misiw kɔ, a bɛ bɔra kongo ra ka na. A ka o pininka ko: «O tuma mun le kera mɔgɔw ra o bɛ kasira?» Yabesikaw nana kuma min fɔ, mɔgɔw ka o lakari a ye.

⁶ Kabini Sawuli ka o kuma men dɔrɔn, Ala Nin* jigira a kan ni baraka ye; a dimina koseɓe. ⁷ A ka misiw fla mina ka o tigtige, ka o sogow cici Izirayeli jamana yɔrɔ bɛɛ ra, k'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ma sɔn ka na gban ne Sawuli kɔ, ani Samawilu kɔ, ne bɛna o tigi ta misiw ke nin cogo le ra.» Matigi Ala ka siranyaba bla mɔgɔw bɛɛ ra. O bɛɛ lajenna i ko mɔgɔ kelen, ka na. ⁸ Sawuli ka kerekedenw jate Bezeki. Zuda ta mɔgɔw dɔrɔn tun ye ce waga bisaba (30 000). Izirayelimɔgɔ tɔw tun ye ce waga kɛme saba (300 000).

⁹ Ciraden minw tun nana cira fɔ, o k'a fɔ olugu ye ko: «Aw ye taga a fɔ Yabesi dugumɔgɔw ye ko sini tereghan fe, an bɛna taga o bɔsi.» Ciradenw

tagara o kuma fɔ Yabesi dugumogow ye minke, olugu jusu diyara kosebe.
¹⁰ O k'a fɔ Amɔnkaw ye ko: «Sini an bena an yere majigi aw ye, ni ko o ko ka aw diya, aw bena o ke an na.»

¹¹ O dugusagbe, Sawuli k'a ta kerekedenw taran ka o ke jenkuru saba. Su dugutarama fe, o tagara don Amɔnkaw ce ra, ka o faga fɔ ka taga se tereghan wagati ma. Minw sera ka bosi, olugu borira ka janjan; o bee tagara o ta fan na kelen kelen; mogow fla ma taga fan kelen na.

Mogow sɔnna Sawuli ta masaya ma

¹² Ayiwa, mogow k'a fɔ Samawilu ye ko: «Jontigiw le tun b'a fora ko: <O tuma Sawuli le bena sigi an kunna wa?> Aw ye na ni o mogow ye an ye o faga.» ¹³ Sawuli k'a fɔ o ye ko: «Mogow si man kan ka faga bi, sabu bi lon na Matigi Ala ka Izirayelimogow deme, ka o bosi.»

¹⁴ O ko, Samawilu k'a fɔ mogow ye ko: «Aw ye na, an ye taga Giligali, ka taga Sawuli sigi masaya ra tuun.»

¹⁵ Jama bee tagara Giligali; o tagara Sawuli sigi masaya ra tuun Matigi Ala na korɔ Giligali. O ka ninsɔndiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. Sawuli ni Izirayelice tow bee ka janagbeba ke o yoro ra yi.

12

Samawilu kumana Izirayelimogow fe

¹ Samawilu k'a fɔ Izirayelimogow bee ye ko: «Aw ka fen o fen fɔ ne ye, ne ka o bee lamen; ne ka masace do sigi aw kunna. ² Ayiwa, sisan, aw ka masace soro; ale le bena ke aw jamogow ye. Ne koni, ne korora sisan fɔ ka ne si gbe; nka ne dencaw be ni aw ye yan. Ne kera aw jamogow ye kabini ne denmisenman, fɔ ka na se bi ma. ³ Ayiwa, ne lonin ye nin ye, Matigi Ala na korɔ, ani Ala ka masace min janawoloma, o masace yere na korɔ; ni a kera ko ne ka ko benbari do ke aw do ra, o tigi ye o fɔ. Ne ka jontigi ta misi le mina a ra? Ne ka jontigi ta fali le mina a ra? Ne ka jontigi le tojo? Ne ka jontigi le minako juguya? Ne ka bonyafen mina dogo ra jontigi le fe janko ka ne na tugu o tigi ta ko kan? Ni a kera ko ne ka o ko jogon ke mogow do ra, ne bena o juru sara o tigi ye.»

⁴ Mogow ka Samawilu jaabi ko: «I ma an tojo, i ma an minako juguya fana; i ma bonyafen mina dogo ra mogow si boro fana.»

⁵ Samawilu k'a fɔ o ye tuun ko: «Matigi Ala ye ne seere ye; a ka masace min janawoloma, o fana ye ne seere bi, ko aw ma aw ta foyi ye ne boro.» O ka Samawilu jaabi ko: «Onhon, Ala ye an seere ye.»

⁶ O ra, Samawilu k'a fɔ mogow ye ko: «Matigi Ala le ka Musa ni Haruna janawoloma ka o bla a ta baara ra; ale Ala le fana ka aw bemaw labo Misiran jamana ra. ⁷ Ayiwa, sisan, aw ye lo yan Matigi Ala na korɔ; Matigi Ala ka koba minw bee ke ka aw ni aw bemaw kisi, ne bena aw hakiri jigi o bee ra.

⁸ «Ayiwa, Yakuba taganin ko Misiran, aw bemaw kasira ka Matigi Ala wele. Matigi Ala ka Musa ni Haruna ci ka na o labo Misiran jamana ra, ka na ni o ye nin jamana ra yan.

⁹ «Nka o jinana Matigi Ala, o ta Ala ko. O koson Matigi Ala ka o don masace Hazori ta kerekedenw kuntigi boro, min ye Sisera ye; o ko, a ka o don Filisikaw boro, ka na o don Mohabu masace boro; olugu ka o kere. ¹⁰ O kulera ka Matigi Ala wele tuun k'a fɔ ko: <An ka i hake ta; an banna Matigi Ala ra ka jow bato, minw ye Baali* ni Asera ye. Sisan an kisi ka bo an juguw boro; ni o kera, an bena i bato.>

¹¹ «Ayiwa, Matigi Ala ka Yerubaali ci ka na aw fe; o ko, a ka Baraki ci ka na; o ko, a ka Yefite ci ka na; o ko, a ka ne Samawilu yere ci ka na aw fe. O bee kelen kelen nana o ta wagati ra ka na aw kisi ka bo aw juguw boro, o minw tun ka aw lamini fan bee ra. A kera ten, aw tora hera ni laganfiya ra.

¹² «O ko, aw nana a ye ko Amonkaw ta masace Nahasi be wurira aw kama ka aw kere minke, aw k'a fo ne ye ko: <An t'a fe ka to tan, an b'a fe masace do le ye sigi an kunna>; k'a soro Matigi Ala, aw ta Ala yere le ye aw ta masace ye.

¹³ «Ayiwa, aw ko, ko aw be masace min fe, o ye nin ye. Aw y'a fe, Matigi Ala ka masace do sigi aw kunna sisan. ¹⁴ Aw ni aw ta masace min siginin be aw kunna, ni aw ka siran Matigi Ala na, k'a bato, k'a kan mina, ni aw ma muruti ka ban a ta cifoninw na, ni aw tugura Matigi Ala, aw ta Ala ko, o ka ni. ¹⁵ Nka ni aw ma Matigi Ala kan mina, ni aw murutira, ka ban a ta cifoninw ma, a bena aw kere i n'a fo a ka aw bemaw kere cogo min na.

¹⁶ «Ayiwa, sisan aw belen ye to yan; Matigi Ala bena kabakoba min ke aw na na, aw ye o fe. ¹⁷ Sisan te simantigewagati le ye wa? Ayiwa, ne bena Matigi Ala daari a y'a to sanperenkan ye bo, ka sanji ben*. Ni o kera, aw bena a lon ko aw k'a fo minke ko aw be masace fe, ko aw ka kojuguba le ke ten Matigi Ala na koro.»

¹⁸ Samawilu ka Matigi Ala daari o le ra; Matigi Ala ka sanperenkan bo, ka sanji ben o lon yere ra. Mogow bee lonin tora, o siranninba Matigi Ala ni Samawilu na.

¹⁹ Mogow bee k'a fo Samawilu ye ko: «Sabari, i ye Matigi Ala, i ta Ala daari i ta jonw ye, janko an kana na sa, sabu an k'a fo minke ko an be masace fe, an ka jurumun do were le fara an ta jurumun tow kan tuun.»

²⁰ Samawilu ka o jaabi ko: «Aw kana siran! Aw ka o jurumun ke, o ye can ye, nka o bee n'a ta, aw kana ban Matigi Ala ra; aw ye a bato ni aw jusukun bee ye. ²¹ Aw kana faran ka bo Matigi Ala ko, ka taga batofen gbansanw bato, o batofen minw te se ka foyi na aw ye, o fana te se ka aw deme, sabu fengbansanw lo. ²² Matigi Ala tena bo a ta mogow ko, a yere togoba koson, sabu a diyara ale yere le ye ka aw ke a ta mogow ye. ²³ Ne koni, ne tena Matigi Ala daariri dabra aw ye fiyewu, ni o te, ne bena Matigi Ala hake le ta. Sira min ka ni, sira min terennin lo, ne bena aw karan o le ra. ²⁴ Nka aw koni ye jija ka siran Matigi Ala na, k'a bato ni kan kelen ye, ni aw jusukun bee ye. A ka koba minw ke aw ye, aw ye aw hakiri to o ra. ²⁵ Nka ni aw ka ke kojugu ke ye, aw ni aw ta masace bee le bena halaki pewu.»

13

Sawuli ka Matigi Ala kan bla

¹ Sawuli kera Izirayeli masace ye k'a si to san bisaba; a tora masaya ra fo san binaani ni fla. ² Sawuli ka ce waga saba panawoloma Izirayeli ce w ra. A ka ce waga fla bla ni a yere ye Mikimasi ni Beteli kuruyorow ra, ka ce waga kelen bla ka taga ni a dence Yonatan ye Gibeha, Boniyaminu ta mara ra. A ka mogow tow labla ko o ye taga o ta so.

³ Lon do, Filisikaw ta kerekedenw ta sigiyoro min tun be Geba, Yonatan tagara ben Filisikaw kan o yoro ra, ka se soro o kan. Filisika tow ka o

* **12:17** 12.17 Simantigewagati ra sanji te deri ka ben, sabu teremana lo.

mɛn. A kɛra ten minke, Sawuli ko o ye buru fiye jamana fan bɛɛ ra; a ko: «Heburuw bɛɛ ka kan ka nin ko mɛn.»

⁴ A kɛra ten, Izirayelimɔgow bɛɛ ka o kibaroya mɛn, ko Sawuli tagara ben Filisikaw ta kerekedenw ta sigiyɔrɔ kan, ani ko o kosɔn Filisikaw dimina Izirayelimɔgow kɔrɔ kosebɛ. Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ wɛlera ka taga lajen Giligali, Sawuli kɔrɔ.

⁵ Filisikaw tagara lajen ko o bɛ Izirayelimɔgow kɛrɛ. Sowotoro waga saba le tun bɛ o fɛ, ani sowotorotigi waga wɔrɔrɔ; o tun ka ca i ko kogɔjida kenken. O nana sigi Mikimasi, Bɛti Aveni tereboyanfan na.

⁶ Izirayelimɔgow k'a ye ko bɔsiyɔrɔ foyi tɛ olugu fɛ nin kɛrɛ ra, sabu Filisikaw tun ka o degu kosebɛ. O ra, Izirayelimɔgo dɔw borira ka taga dogo kuruwow kɔnɔ, dɔw tagara dogo yirituw jukɔrɔ, dɔw dogora farayɔrɔw ra, dɔw dogora farawow kɔnɔ, ani dingakolonw kɔnɔ.

⁷ Izirayelimɔgo dɔw yɛrɛ ka Zuriden ba tige kunkelen ka bori ka taga dogo fɔ Gadi ni Galadi ta mara ra.

O y'a sɔrɔ Sawuli tun bɛ Giligali; kerekɛjama min tun bɛ ni a ye, olugu bɛɛ tun ja tigenin lo fɔ o bɛ yɛrɛyɛrɛ. ⁸ A ka tere wolonfla kɛ a bɛ Samawilu makonɔna, i n'a fɔ Samawilu tun k'a fɔ a ye cogo min na; nka Samawilu ma na Giligali; k'a sɔrɔ Sawuli ta kerekedenw tun bɛ janjanna, ka bɔ a kɔrɔ. ⁹ Sawuli k'a ye ten minke, a ko: «Aw ye na ni saraka jenita* ni ninsɔndiya saraka* ye yan.» Sawuli yɛrɛ ka saraka jeninta faga ko a bɛ a lase Ala ma. ¹⁰ Ayiwa, Sawuli bɛ banna saraka lasera dɔrɔn, Samawilu fana bɛ sera. Sawuli wurira ka taga Samawilu kunben k'a fɔ. ¹¹ Samawilu ko: «Mun le kosɔn i ka nin kɛ?» Sawuli ko: «Ne k'a ye ko mɔgow bɛ janjanna ka bɔ ne kɔrɔ minke, ani ko i tun ka wagati min yira, i ma na o ra, k'a sɔrɔ Filisikaw lajennin lo Mikimasi kɛrɛ kama, ¹² ne ko Filisikaw bɛna na ben ne kan Giligali, ka ne kɛrɛ, k'a sɔrɔ ne ma Matigi Ala daari. O le k'a to ne yɛrɛ ka ne yɛrɛ jagboya ka saraka jeninta bɔ.»

¹³ Samawilu ko Sawuli ma ko: «I ka hakirintanya baara le kɛ nin ye. Matigi Ala tun ka ci min fɔ i ye, i ma o kɛ; ni i tun ka o kɛ, a tun bɛna i ni i ta duruja sigi masaya ra Izirayeli jamana ra tuma bɛɛ. ¹⁴ Nka sisan i ta masaya tena mɛɛn tuun. Matigi Ala k'a yɛrɛ diyanyamɔgo jini, a bɛna min sigi k'a kɛ a ta mɔgow kuntigi ye; sabu Matigi Ala tun ka ci min fɔ ele ye, ele ma o kɛ.»

¹⁵ Ayiwa, o ko, Samawilu bɔra Giligali, ka taga Gibeha, Boniyaminu ta mara ra. Mɔgo minw tun bɛ ni Sawuli ye, Sawuli ka olugu jate; o tun bɛ cɛ kɛmɛ wɔrɔrɔ jɔgɔn.

Filisikaw ka Izirayelimɔgow degu kosebɛ

¹⁶ Sawuli ni a dence Yonatan, ani mɔgo minw tun bɛ ni o ye, olugu tun bɛ Geba, Boniyaminu ta mara ra. Filisikaw tun bɛ Mikimasi. ¹⁷ Filisikaw ta kerekɛɛfari dɔw bɔra Filisikaw cɛ ra, ka taran ka kɛ jamakuru saba. Jamakuru kelen tagara Ofira fan na, Suwali jamana ra. ¹⁸ Kelen wɛrɛ tagara Bɛti Horɔn fan na; sabanan tagara o ta mara dan fan na, yɔrɔ min bɛ Seboyimu kenɛgbɛ sanfeyɔrɔ ra, ka nasin kongokolon ma.

¹⁹ O wagati ra, numu tun tɛ sɔrɔ Izirayeli jamana yɔrɔ si ra. Filisikaw le tun ka o kɛ, janko Izirayelimɔgow kana se ka kerekemuruw ni tamanw lalaga o yɛrɛ ye. ²⁰ O kosɔn Izirayelimɔgow bɛɛ tun bɛ taga Filisikaw le fɛ ka taga o ta misidabaw, ani o ta dabaw, ni o ta jendew, ni o ta sɔliw dabɔ.

²¹ Ni o ta sɔliw, walama ni o ta dabaw, walama ni o ta simancedabaw

walama ni o ta jendew daw tun gboyara, walama ni o tun b'a fe ka o ta negeberew dabɔ, o tun ka kan ka warigbe garamu naani le sara.

²² O ra, o kere wagati ra, kerekeden minw tun be ni Sawuli ni Yonatan ye, kerekemuru walama taman tun te olugu si boro. Do tun be Sawuli ni a dence Yonatan dorɔn le boro.

²³ Filisikaw ta kerekeden dow tagara lo Mikimasi kuru furance sira ra.

14

Yonatan ka Filisikaw kere

¹ Lon do, Sawuli dence Yonatan k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «Na, an ye taga fo Filisikaw sigiyoro ra, minw be fo yan fe yi.» O y'a soro Yonatan tun ma foyi fo a face ye.

² O wagati ra, Sawuli yere tun lonin be Gibeha dugu fan do ra, gerenadisun koro, min be Migoron; ce minw tun be ni a ye, olugu tun ye ce keme woro jagon. ³ Ikabodi balemae Ahitubu, o dence min ye Ahija ye, ale tun be o mogow ra; ale le tun be to ka saninderege don, ka sarakalasebagaya ke. Eli min tun ye Matigi Ala ta sarakalasebaga ye Silo, ale dence Finehasi, o dencew le tun ye Ikabodi ni Ahitubu ye.

Ayiwa, mogɔ si tun m'a lon ko Yonatan bora ka taga yoro do ra.

⁴ Yonatan tun b'a fe ka teme sira min fe ka taga Filisikaw ta yoro ra, o sira tun be teme farakuru jamijan fla furance ra; o farakuru kelen togo tun ye ko Bozesi, to kelen togo tun ye ko Sene. ⁵ Farakuru kelen tun be sahiliyanfan na, Mikimasi fan fe, to kelen tun be woroduguyanfan na, Geba fan fe.

⁶ Baaraden kanbelen min tun be Yonatan ta kerekeminanw ta, Yonatan k'a fo ale ye ko: «Na, an ye taga nin kenesigibariw ta yoro ra de! A be se ka ke ko Matigi Ala bena to ni an ye, ka an deme ka se o ra; sabu foyi te se ka Matigi Ala kana. Ni an ka ca o, walama ni an ka dogo o, a be se ka se di an ma.»

⁷ A ta kerekeminanw tabaga k'a jaabi ko: «Ko o ko be i jusu ra, o ke. Taga o ko! Ne koni be i ko ni ne jusu bee ye, ani ne nin bee ye.» ⁸ Yonatan ko: «Ayiwa, ni o lo, na an ye teme ka taga nin mogow ko, janko o ye an ye. ⁹ Ni o k'a fo an ma ko: <Aw ye lo yi, an be taga aw ko>, o tuma an bena to an loyoro ra, an tena taga o ko o ta yoro ra. ¹⁰ Nka ni o ko: <Aw ye na>, o tuma, an bena yelen ka taga o ko, sabu o le bena ke tagamasiyen ye an fe ko Matigi Ala ka o don an boro.»

¹¹ O fla bee tagara o yere yira Filisikaw ta sigiyoro ra. Olugu ka o ye minke, o ko: «Aw ye fle, Heburu minw tun dogodogonin be wow konɔ, o be bora ka na.»

¹² Filisika minw tun be o yoro ra, olugu perenna k'a fo Yonatan ni a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «Aw ye yelen yan, an bena aw karan ko do ra.»

Yonatan k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «Yelen ka na ne ko; Matigi Ala ka o don Izirayelimogow boro le.»

¹³ Yonatan ka fara mina ni a borow ni a senw ye ka ke yelen ye ka taga; a ta kerekeminanw tabaga fana tun gbannin be a ko. O tagara ben Filisikaw kan; Yonatan ka ke Filisikaw bugo ye ka o ben, a ta kerekeminanw tabaga ka ke o to laban ye ka taga Yonatan ko. ¹⁴ Yonatan ni a ta kerekeminanw tabaga ka o kere folo min ke, o ka ce mugan jagon le faga o yoro fitini na yi.

¹⁵ Ayiwa, a kera ten minke, jatige ka Filisikaw ta kerekejama bee mina. O bee nagamina ɔɔɔon na ka ben ɔɔɔon kan; kerekejamaba yere o, minw tun be o yoro maraw ra o, minw tun be o sigiyorow korosi ra o, kerekecefariw o, o bee. Dugukolo fana yereyerera ka do fara o ta siranya kan. Ala yere le tun ka o siranyaba bla Filisikaw ra.

Izirayelimogow bee tugura Filisikaw ko

¹⁶ Ayiwa, Sawuli ta kerekeden minw tun be Gibeha dugu yoro korosira Boniyaminu ta mara ra, olugu nana a ye ko Filisikaw ta kerekejama bee nagamina ɔɔɔon na ka janjan, o be borira ka taga fan bee ra. ¹⁷ O ra, Sawuli k'a fo a nofemogow ye ko: «Aw ye kerekedenw jate, k'a fle jon le fonna an na.» O ka jateri ke, k'a ye ko Yonatan ni a ta kerekeminanw tabaga le fonna.

¹⁸ Sawuli k'a fo Ahija ye ko: «Aw ye na ni Ala ta jenɔɔɔonya kesu* ye.» O wagati ra, jenɔɔɔonya kesu* tun be Izirayelimogow le fe. ¹⁹ Sawuli tun be kumana ni sarakalasebaga ye. Nka mankan nana ke bonya ye kosebe Filisikaw ce ra minke, Sawuli k'a fo sarakalasebaga ye ko a kana Ala jininka tuun; a ko: «A ka ji ten, i boro bo yi.»

²⁰ Sawuli ni a ta mogow bee jenna ka taga kere ra. O tagara a soro ko Filisikaw bee nagamina ɔɔɔon na, o gberegbere ka o ta kerekemuruw bo ka ben ɔɔɔon kan ka ke ɔɔɔon faga ye; a kera konagamininba ye. ²¹ A kera ten, Heburu minw tun tagara to ni Filisikaw ye kabini wagatijan ka to ka baara ke o ye, ani ka taga kere ra ni o ye, olugu fana sekora ka na fara Izirayelimogow tow kan, o minw tun be Sawuli ni Yonatan ko. ²² Izirayelimogow to minw tun tagara dogo Efrayimu kuruyorow ra, olugu nana a men minke ko Filisikaw be borira, olugu fana nana don kere ra, ka ke o gben ye. ²³ Matigi Ala ka Izirayelimogow bosi o cogo le ra o lon na; o ka kere ke ka taga teme fo Beti Aveni yoro kan.

Sawuli ka kerekedenw bari domuni na

²⁴ Ayiwa, Izirayelimogow tun segera fo ka o baraka ban o lon na, sabu Sawuli tun ka kankarigbelen le la o ye, k'a fo o ye ko fo ka taga wula se, fo ka taga a to ale ye a dimibo a juguw ra, ko ni mogow o mogow ka domuni ke, ko Ala ye o tigi danga. O ra, kerekeden si tun ma domuni ke.

²⁵ Kerekejama bee lajennin nana taga don tu do konso; o y'a soro li caman tun be o tu konso, fo a tun be woyo dugu ma. ²⁶ O tagara se o tu konso minke, o ka o li woyoto ye; nka mogow si ma son k'a boro don a ra k'a don a da ra, sabu Sawuli karira ka min fo, o tun be siranna o ra.

²⁷ Yonatan tun m'a lon ko a face tun karira k'a fo ko mogow si kana domuni ke. O ra, bere min tun be a boro, a ka o bere kun su li ra k'a don a da ra; o yoronin bee a pamalora.

²⁸ O wagati ra, kerekeden do k'a fo Yonatan ye ko: «I face ka kankarigbelen la an ye, k'a fo kerekejama ye ko: «Ni mogow o mogow ka domuni ke bi, ko Ala ye o tigi danga!» O le k'a to mogow segera fo ka o baraka ban tan.»

²⁹ Yonatan ko: «Ne face be mogow toorora gbansan le. Ne ka li doonin domu minke, aw y'a fle ne pamalora cogo min na. ³⁰ Kerekedenw ka fen minw mina o juguw ra, ni o tun ka o fen dow domu, o tun bena fisaya o ma, ani fagari min lara Filisikaw kan bi, o fagari tun bena bonya ka teme nin kan pewu.»

31 O lon na, Izirayelimogow ka Filisikaw faga tuun, k'a ta Mikimasi, ka taga se fō Ayalon. O ko, o segekojugu fe, 32 o tun ka began minw mina o juguw ra, o nana girin ka ben o beganw kan, ka sagaw ni misiw ni misidenw mina, ka o kannatige o yorōnin bee ra yi, ka ke a sogo ni a jori bee domu ye. 33 Mogō dō tagara a fō Sawuli ye ko: «A fe, kerekedenw be sogo ni a jori bee domuna ka Matigi Ala hake ta.»

Sawuli k'a fō mogow ye ko: «Aw ye Ala kanblabagaw le ye! Aw ye kabakuruba dō kolonkolon ka na ni a ye yan sisan.» 34 A ko: «Aw ye don jama ce ra k'a fō mogow ye ko o bee kelen kelen ye na ni o ta saga walama ni o ta misi ye yan, ka na a kannatige yan ka a domu. Aw kana sōn ka sogo domu ni a jori ye tuun ka Matigi Ala hake ta.»

O bee kelen kelen nana ni o ta misi ni o ta saga ye su fe, ka na a faga o yorō ra. 35 Sawuli ka sarakabonan dō lō Matigi Ala ye; o le kera a ta sarakabonan fōlo ye, a ka min lō Matigi Ala ye.

36 Sawuli k'a fō a ta kerekejama ye tuun ko: «An ye jigi Filisikaw ko su fe ka taga o borofenw bee ce fō ka taga dugu gbe, an kana hali mogō kelen panaman to.» Kerekedenw k'a jaabi ko: «Ni min ka ben i ma, an ye a ke ten.» Nka sarakalasebaga ko: «Aw y'a to an ye Ala jininka nin ko ra yan fōlo.»

37 Sawuli ka Ala jininka, ko: «Yala ne ka kan ka jigi ka taga Filisikaw ko wa? Yala i bēna o don Izirayelimogow boro wa?» Ala ma Sawuli jaabi o lon na. 38 O ra, Sawuli ko: «Aw minw bee ye kerekejama kuntigiw ye, aw ye na yan. Jurumun min kera bi an ce ra, an ye o segesege k'a lon. 39 Matigi Ala panaman min ka Izirayeli deme, ne be kari o tōgō ra, ko hali ni a kera ko ne yere dence Yonatan le ka kojugu ke, a ka kan ka faga.» Nka mogō si ma kuma.

40 O ra, Sawuli k'a fō Izirayelimogow bee ye ko: «Aw ye lō fan kelen fe, ne ni ne dence Yonatan, anw be lō fan dō fe.» Mogōw k'a jaabi ko: «Ni min ka ben i ma, i ye a ke ten.»

41 Sawuli ka Matigi Ala daari k'a fō ko: «Izirayeli ta Ala, mun kosōn i ma i ta jonce jaabi bi? Ni a kera ko jurumun be ne le ra walama ni a be ne dence Yonatan le ra, o tuma i ye ne jaabi ni Urimi ye; nka ni a kera ko Izirayelimogow le firira ka jurumun ke, ne jaabi ni Tumimi* ye.»

Ayiwa, Ala ka Sawuli ni Yonatan le yira; kerekeden tōw nin bōra a ra.

42 Sawuli ko: «Aw ye Matigi Ala jininka sisan k'a lon ne ni Yonatan fla ra, jon le ka jurumun ke.» O ka Ala jininka tuun; Ala ka Yonatan le yira.

43 Sawuli k'a fō Yonatan ye ko: «I ka min ke, o fō!»

Yonatan ko: «Bere min tun be ne boro, ne ka o kun le su li ra ka o li domu. Ayiwa, ni fagari lo, ne sōnna o ma.» 44 Sawuli ko: «Yonatan, ni ne kōni ma ele faga, o tuma Ala kana ne to yi fiyewu!» 45 Mogōw ka Sawuli jaabi ko: «Mun? Ka Yonatan faga? Ale min kera sababu ye k'a to an bōsira nin kereba ra wa? O te se ka ke fiyewu! An kōni be kari Matigi Ala panaman tōgō ra ko hali a kunsigiden kelen tena bō a kun na; sabu Ala yere le k'a deme ka nin baaraba ke bi.»

Mogōw ka Yonatan bōsi o cogo le ra; o ma sōn a ye faga.

46 O ko, Sawuli ka Filisikaw gbenni dabla. Filisikaw sekōra ka taga o ta jamana ra.

* 14:41 14.41 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige. Aw ye Bōri 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

Sawuli ka se sɔɔ siya minw kan

⁴⁷ Kabini Izirayeli jamana masaya dira Sawuli ma, a jugu minw tun k'a lamini, a ka olugu bɛɛ kɛrɛ. Mohabukaw, ani Amɔnkaw, ani Edɔmukaw, ani Soba jamana masacɛw, ani Filisikaw. Ni a tun ka taga fan o fan, a tun bɛ se sɔɔ a jugu kan. ⁴⁸ A k'a ta cɛfariya yira, ka se sɔɔ Amalekikaw fana kan. Minw tun bɛ Izirayelimɔgɔw borofen cɛ, a ka Izirayelimɔgɔw bɔsi olugu bɛɛ boro fana.

Sawuli ta somɔgɔw

⁴⁹ Sawuli dencɛw tun ye Yonatan, ani Isivi ni Malikisuwa ye. A denmuso kɔɔba tɔgɔ tun ye ko Merabu; fitini tɔgɔ tun ye ko Mikali. ⁵⁰ A muso tɔgɔ tun ye ko Ahinohamu; Asimati denmuso tun lo. Sawuli ta kerekejama kuntigi tɔgɔ tun ye ko Abineri; Abineri face tɔgɔ tun ye ko Neri. Sawuli belence le tun ye Neri ye, ⁵¹ sabu Kisi, min tun ye Sawuli face ye, ani Neri min tun ye Abineri face ye, olugu tun ye Abiyeli dencɛw le ye.

⁵² Sawuli ta tere bɛɛ ra, a ka kereba kɛ ni Filisikaw ye. Ni a tun ka cɛ barakaman, walama cɛfari dɔ ye yɔɔ o yɔɔ, a tun bɛ o tigi ta k'a kɛ a ta kerekeden dɔ ye.

15

Izirayelimɔgɔw ka Amalekikaw kɛrɛ

¹ Samawilu k'a fɔ Sawuli ye ko: «Matigi Ala ka ne le ci, ka na turu kɛ ele kun na ka i sigi masaya ra a ta mɔgɔw kunna, minw ye Izirayelimɔgɔw ye. O ra, Matigi Ala bɛna kuma min fɔ i ye sisan, o lamɛn. ² Fangatigi Ala ka min fɔ, o ye nin ye, ko: <Ne bɛna Amalekikaw kɛrɛ, sabu Izirayelimɔgɔw bɔtɔ Misiran, o ka sira tige o ja ko o tɛ tɛmɛ. ³ O ra, aw ye taga Amalekikaw kɛrɛ ka o ni o borofɛnw bɛɛ halaki pewu, Matigi Ala ye. Aw kana makari o ra; aw ye cɛw, ani musow, ani denmisɛnw, ani denɲɛninw, ani misiw, ani sagaw ni baw, ani ɲɔgɔmɛw, ani faliw bɛɛ faga.> »

⁴ Sawuli k'a ta kerekejama bɛɛ wele, ka taga o lajen ka o jate Telahimu yɔɔ ra. Kerekeden sennaman waga kɛmɛ fla (200 000) le tun bɔra Izirayeli yɔɔ tɔw ra; waga tan (10 000) bɔra Zuda mara ra. ⁵ Sawuli ni a ta kerekejama tagara Amalekikaw ta dugu kɔɔ; o ka kerekeden dɔw dogo kodinga dɔ kɔɔ yi. ⁶ O kɔ, a k'a fɔ Kenikaw ye ko: «Aw ye taga ka bɔ Amalekikaw cɛ ra, janko ne kana na aw ni o halaki ɲɔgɔn fɛ, sabu aw ka Izirayelimɔgɔw bɛɛ minako ja, wagati min o tun bɛ bɔra Misiran.» Kenikaw tagara ka bɔ Amalekikaw cɛ ra.

⁷ Sawuli ka Amalekikaw kɛrɛ ka o faga, k'a ta Havila dugu ra, ka taga a bla fɔ Suri dugu kɛrɛ fɛ, Misiran jamana terebɔyanfan na. ⁸ A ka Amaleki masacɛ Agagi panaman mina, ka mɔgɔ tɔw faga ni kerekemuru ye ka o bɛɛ halaki ka ban pewu. ⁹ Nka Sawuli ni kerekejama ka Agagi panaman to, ani sagaw ni baw ni misiw ni misiden tɔɔninw, ani sagadenw bɛɛ ra pumanmanw; o ma son ka olugu faga. Fɛn o fɛn ka ɲi, o ma sɔn ka o halaki. Nafa tɛ bɛgan minw na, ani minw man ɲi, o ka olugu dɔɔn le faga.

¹⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Samawilu ye, ko: ¹¹ «Ne ka Sawuli panawoloma k'a sigi masaya ra minke, o tingalɔn bɛ ne ra sisan; sabu a ka ne kan bla, ani ne ka min fɔ a ye, a ma o kɛ.»

O kuma ka Samawilu hakiri ɲagami kɔsɛbɛ; a ka su bɛɛ kɛ ka Matigi Ala daari.

¹² Sɔgɔmada jooŋa fɛ, Samawilu wurira ka taga Sawuli kɔ. K'a to sira ra, o k'a fɔ a ye ko Sawuli tagara Karimɛli, ka taga hakirijigifɛn dɔ lɔ a yɛrɛ tɔgɔ ra o yɔrɔ ra, ko o kɔ, a bɔra yi ka sekɔ ka taga Giligali. ¹³ Ayiwa, Samawilu nana taga Sawuli ye. Sawuli k'a fo, ko: «Matigi Ala ye baraka don i ra! Matigi Ala tun ka min o min fɔ, ne ka o bɛɛ kɛ.» ¹⁴ Nka Samawilu k'a jaabi ko: «O tuma ne toro bɛ sagakasikan ni misikasikan minw na, o ye mun le ye?» ¹⁵ Sawuli ko: «Kɛrɛkɛdenw le nana ni o ye ka bɔ Amalɛkikaw fɛ; o ka sagaw ni misiw bɛɛ ra pumanmanw woloma ko o bɛna o kɛ saraka ye k'a di Matigi Ala, i ta Ala ma. Nka an k'a tɔ bɛɛ halaki pewu.»

¹⁶ Samawilu ko: «Kuma dabla ten! Matigi Ala ka min fɔ ne ye bi su fɛ, a to ne ye o fɔ i ye.» Sawuli ko: «A fɔ!» ¹⁷ Samawilu ko: «Tuma min na ele tun tɛ i yɛrɛ jaterɛ fɛn ye, Ala ka i kɛ Izirayeli ta gbaw bɛɛ kuntigi ye. Matigi Ala ka turu mun i kun na ka i kɛ Izirayeli masacɛ ye. ¹⁸ Matigi Ala ka i ci k'a fɔ i ye ko i ye taga nin mɔgɔjuguw bɛɛ halaki ka bɔ yi pewu, minw ye Amalɛkikaw ye, ko i ye taga o kɛrɛ ka o faga, fɔ ka o si tunu pewu. ¹⁹ Ayiwa, mun na Matigi Ala ka min fɔ, i ma o kɛ? Mun na i ka kojugu kɛ Matigi Ala na kɔrɔ, ka taga girin ka la Amalɛkikaw borofɛnw kan ka o cɛ.»

²⁰ Sawuli ka Samawilu jaabi ko: «Ne ka Matigi Ala kan mina kɛ! Matigi Ala ka min fɔ ne ye, ne ka o kɛ. Ne ka Amalɛkikaw bɛɛ halaki ka o ban, ka o ta masacɛ Agɛy panaman mina ka na ni a ye. ²¹ Kɛrɛkɛdenw le ka sagaw, ani misiw dɔw ta fɛn minaninw na. An tun ka kan ka fɛn minw bɛɛ halaki pewu, o ka olugu ra pumanmanw le panawoloma, janko ka na o kɛ saraka ye k'a di Matigi Ala, i ta Ala ma Giligali.»

²² Samawilu ko:

«Yala saraka jenitaw ni saraka wɛrɛw
le ka di Matigi Ala ye
ka tɛmɛ Matigi Ala yɛrɛ kanminari kan wa?
ɔn-ɔn dɛ, ka Matigi Ala kan mina,
o ka fisa ni sarakabɔ ye.
Ka i yɛrɛ majigi Matigi Ala ye,
o ka fisa ni hali sagajigi turuw saraka ye.

²³ Ka muruti Matigi Ala ma,
o ni lagberikɛ ta jurumun bɛɛ ka kan.
Ka i yɛrɛ bonya,
o ni jobato jurumun bɛɛ ka kan.
I banna Matigi Ala ta kuma ma minkɛ,
Matigi Ala fana bɛ ban ele ra,
ka i wuri ka bɔ masaya ra.»

²⁴ Ayiwa, Sawuli ko Samawilu ma ko: «Ne ka jurumun kɛ; ne ma sɔn ka Matigi Ala ta cifɔninw kɛ, ani ne ma sɔn ele ta kuma ma. Ne tun siranna mɔgɔw le na, o kosɔn o ka min fɔ, ne k'a to o ka o kɛ. ²⁵ O ra, ne bɛ i daari, sabari ka ne ta jurumun yafa ne ma, ka taga ni ne ye, janko ne ye taga Matigi Ala bato.»

²⁶ Samawilu k'a jaabi ko: «Ne tɛna sekɔ ni i ye tuun. I banna ka Matigi Ala ta kuma lamɛn minkɛ, ale fana bɛ ban i ra, ka i wuri ka bɔ masaya ra Izirayeli jamana ra.»

²⁷ Samawilu k'a kɔ di, ko a bɛ taga wagati min na, Sawuli ka Samawilu ta deregeba senkɔrɔyɔrɔ mina; deregeba faranna. ²⁸ Samawilu k'a fɔ a

ye ko: «Matigi Ala fana bɛna Izirayeli masaya faran ka bɔ ele boro, k'a di jamana mɔgɔ dɔ wɛrɛ ma, min ka fisa ni ele ye. ²⁹ Matigi Ala min ye Izirayeli ta bonyatigi ye, ale tɛ faninya tige, a fana tɛ a miiriya yelema, sabu adamaden tɛ ka na a fɔ ko a bɛ a ta miiriya yelema.»

³⁰ Sawuli ka Samawilu jaabi tuun ko: «Ne ka jurumun kɛ. Sisan ne bɛ i daari ko i ye sabari ka ne bonya ne ta jamana cɛkɔrɔbaw na kɔrɔ, ani Izirayelimɔgɔw na kɔrɔ. Taga ni ne ye, janko ne ye taga Matigi Ala, i ta Ala bato.»

³¹ Samawilu sekɔra ka tugu Sawuli kɔ; Sawuli k'a kinbiri gban ka Matigi Ala bato.

³² O kɔ, Samawilu ko: «Aw ye na ni Amalekikaw ta masacɛ Agagi ye yan.» Agagi ninsɔndiyanin gbarara ka na. A tun b'a fɔra a yɛrɛ kɔnɔ ko: «Sisan kɔni, sigiya t'a ra, saya siranya kɔni banna.» ³³ Nka Samawilu ko a ma ko: «Ele ta kerekemuru ka muso dɔw bɔnɔ o denw na cogo min na, o cogo kelen na, ele fana bamuso bɛna bɔnɔ a ta den dɔ ra bi.»

Samawilu ka Agagi faga Matigi Ala na kɔrɔ Giligali.

³⁴ O kɔ, Samawilu kɔsegira ka taga Rama; Sawuli tagara a ta so, a ta dugu ra Gibeha, min bɛ wele ko Sawuli ta Gibeha. ³⁵ Fɔ ka taga Samawilu salon se, a ma taga Sawuli flɛ tuun, nka Samawilu tun bɛ to ka kasi Sawuli kosɔn tuma bɛɛ; Matigi Ala tun ka Sawuli sigi masaya ra Izirayeli kunna minke, o tingalɔn ka Matigi Ala sɔrɔ.

16

Ala ka Dawuda janawoloma

¹ Ayiwa, Matigi Ala k'a fɔ Samawilu ye ko: «Ele ye kasi dabla Sawuli kunna ten! Ne banna a ra ka ban, ko a tɛ sigi masaya ra Izirayeli kunna tuun. I ta sogogban ta k'a fa turu ra, i ye wuri ka sira mina; ne bɛ i ci Betilehemukacɛ Yese fɛ, sabu ne b'a fɛ ka mɔgɔ min kɛ masacɛ ye, ne ka o tigi sɔrɔ ale dencew le ra.» ² Samawilu ko: «Ne bɛ se ka taga o yɔrɔ ra cogo di? Sawuli bɛna o ko mɛn, ka ne faga.» Matigi Ala k'a fɔ Samawilu ye ko: «Taga ni misiden musoman dɔ ye i boro, i ye a fɔ ko i nana ka na saraka le bɔ Matigi Ala ye. ³ I ye Yese wele ka na sarakabɔyɔrɔ ra; o kɔ, i bɛna min kɛ, ne yɛrɛ bɛna o fɔ i ye. Ni ne nana mɔgɔ min yira i ra, i bɛna turu kɛ o tigi kun le na, k'a sigi masaya ra.»

⁴ Matigi Ala ka min fɔ, Samawilu ka o kɛ; a tagara Betilehemu. Dugu cɛkɔrɔbaw k'a ye minke, o siranna; o borira ka taga a kunbɛn k'a pininka ko: «I bɛ nana diman le ra wa?» ⁵ Samawilu ka o jaabi ko: «Ɔnhɔn, ne nana diman le ra; ne nana saraka le bɔ Matigi Ala ye. Aw ye aw yɛrɛ saninya ka na ni ne ye sarakabɔyɔrɔ ra.» Samawilu ka Yese ni a dencew fana saninya, ka o wele ka na sarakabɔyɔrɔ ra.

⁶ O sera sarakabɔyɔrɔ ra minke, Samawilu ka Yese dence Eliyabu ye minke, a k'a fɔ a yɛrɛ kɔnɔ ko: «Sigiya t'a ra, Matigi Ala ka mɔgɔ min janawoloma, o le lɔnin ye nin ye Matigi Ala na kɔrɔ.» ⁷ Nka Matigi Ala k'a fɔ Samawilu ye ko: «I kana a fari cogoya flɛ, walama a janya; sabu ne ma ale le janawoloma. Adamadenw bɛ min jate fɛn ye, Ala tɛ o jate foyi ye; sabu adamaden na bɛ min ye, a bɛ jabo o le fɛ, k'a sɔrɔ Matigi Ala bɛ mɔgɔ jusukun le flɛ.»

⁸ Ayiwa, Yese k'a dence Abinadabu wele ka na, ko a ye na tɛmɛ Samawilu na kɔrɔ. Nka Samawilu ko: «Matigi Ala ma nin fana janawoloma.» ⁹ Yese k'a dence Sama wele ko a ye na tɛmɛ Samawilu na kɔrɔ; Samawilu ko:

«Matigi Ala ma nin fana janawoloma.» ¹⁰ Yese k'a dence wolonfla lateme Samawilu na koro, nka Samawilu k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ma ninnugu si janawoloma.» ¹¹ A ka Yese jininka ko: «I dencew bee le be ninnugu ye wa?» Yese ko: «On-on, o bee ra fitini belen be yi, nka a be sagaghenyoro ra.» Samawilu ko: «Aw ye taga a wele ka na; sabu an tena saraka domu fiyewu, ni ale ma na.»

¹² Yese ka mogo ci ka taga Dawuda wele ka na. Kanbelen cepuman tun lo, a tun ghenin be ka na; a jakisew fana tun ce ka ni. A nana minke, Matigi Ala ko Samawilu ma ko: «Wuri, i ye turu ke a kun na, ale lo.»

¹³ Samawilu ka sogoban ta ka turu ke a kun na a korocew bee na na. K'a ta o lon na, Ala Nin* jigira Dawuda kan ni baraka ye, ka to a kan. O ko, Samawilu sekora ka taga Rama.

O ka Dawuda wele ka taga Sawuli fe

¹⁴ Ayiwa, o wagati ra, Matigi Ala Nin* bora Sawuli kan; Matigi Ala k'a to ninjugu do donna a ra k'a toro. ¹⁵ Sawuli ta baardenw k'a fo a ye ko: «A fe, Ala k'a to ninjugu do le be i torora tan. ¹⁶ An matigice y'a to a ta jonw ye taga mogo do jini a ye, min be se gonifo ra. Ni o ninjugu nana don i ra tuma min na, o tigi bena goni fo; ni o kera, i ta toro be nogoya.» ¹⁷ Sawuli k'a fo a ta baardenw ye ko: «Aw ye taga mogo do jini, min be se gonifo ra kosebe, ka na ni a ye ne fe yan.»

¹⁸ Baarden do ko: «Ne ka Betilehemukace Yese dence do lon, ale be se gonifo ra. Kerekcefari lo. A be se kuma ra, a ce ka ni, Matigi Ala fana be ni a ye.»

¹⁹ Sawuli ka mogo ci Yese fe ka taga a fo a ye a ye ko: «I dence Dawuda min be i ta sagaw gbenna, a bla ka na ne koro yan.» ²⁰ Yese ka fali do mina, ka buru caman ke minan do koro, ka forogo do fa rezenji ra fana, ka o la fali ko ra; a ka badennin kelen fana di a dence Dawuda ma, ko a ye taga o fenw bee di Sawuli ma. ²¹ Dawuda tagara se Sawuli fe; Sawuli k'a bla baara ra a yere fe. A ko diyara Sawuli ye kosebe. Sawuli k'a ke a ta kerekeminanw tabaga do ye. ²² Sawuli ka cira bla Yese ma, ka taga a fo a ye ko: «A to Dawuda ye to baara ra ne fe yan, sabu a ko diyara ne ye kosebe.» ²³ Ni Matigi Ala tun k'a to o ninjugu donna Sawuli ra tuma o tuma, Dawuda tun be a ta goni ta k'a fo. Ni o kera, Sawuli tun be a yere soro; a ta toro tun be nogoya, o ninjugu fana tun be bo a ra.

17

Goliyati ka siranya bla Izirayelimogow ra

¹ Ayiwa, o kow ko, Filisikaw ka o ta kerekėjamaw bee lajen kere kama; o tagara lajen Soko dugu koro, Zuda mara ra, ka o ta fanibonw lo Efesi Damimu yoro ra, Soko dugu ni Azeka dugu ce. ² Sawuli ni Izirayelimogow fana ka jagon lajen Ela kenegbeba ra, ka o yere laben ka Filisikaw kere. ³ Filisikaw tun lonin be kuru do fan kelen na, Izirayelimogow fana tun lonin be kuru do were fan kelen na, ka kuruw furance to o ni jagon ce.

⁴ Ayiwa, Filisikaw ta kerekcefari do nana bo o ce ra ka na lo. A togo tun ye ko Goliyati, a bora Gati. A janya tun ye nongon* na woro ye. ⁵ Siranegge fugula tun be a kun na; siranegge derege min tun b'a ra, o lalaganin be k'a ke i ko jgefara bisigi, a gbiriya be kilo biworo bo. ⁶ A senkalaw tun

* 17:4 17.4 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

datugunin be ni siranege ye. Taman siranegeraman do fana tun dulonnin be a kan na. ⁷ A ta taman yiri bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri; taman nege doron tun be kilo wolonfla bo. Ce min tun k'a ta negebennan mina, o tun be tagamana a ja.

⁸ Ayiwa, Filisikace lora ka kuma Izirayeli ta kerekedenw fe. A perenna k'a fo o ye ko: «Mun le koson aw nana lo yan kere kama? Ne le ye Filisikace ye! Aw do? Aw te Sawuli ta jonw le ye wa? Aw ye ce kelen janawoloma aw ce ra, a ye na an be kere ke! ⁹ Ni a sera ne ra ka ne faga, o tuma anw bena ke aw ta jonw ye. Nka ni ne le sera ale korɔ k'a faga, o tuma aw le bena ke anw ta jonw ye; aw bena to ka baara ke anw ye.» ¹⁰ Filisikace k'a fo tuun ko: «Izirayeli ta kerekedenw, ne b'a fo aw ye bi, ko ni aw ye cew ye, aw ye ce kelen di ne ma, an ye kere ke!»

¹¹ Sawuli ni Izirayeli ta kerekedenw ka Filisikace ta kuma men minke, o ka siranyaba bla o bee ra, fo ka o fari faga.

Dawuda tagara kerekeyoro ra

¹² Ayiwa, Dawuda tun ye Efiratakace do dence le ye, min tun be bo Betilehemu, Zude mara ra. A togo tun ye ko Yese. Dence seegi le tun b'a fe. Sawuli ta wagati ra, Yese tun ye cekoroba ye, a si tun korora kosebe.

¹³ Yese dence saba tun be ni Sawuli ye kerekeyoro ra. A dence folo min tun be kerekeyoro ra, o togo tun ye ko Eliyabu, flanan togo tun ye ko Abinadabu, sabanan togo tun ye ko Sama. ¹⁴ Dawuda le tun ye o bee ra fitini ye. Dawuda korocew tun tagara Sawuli fe. ¹⁵ Dawuda tun be to ka bo Sawuli ta so ka taga Betilehemu, ka taga a face ta sagaw gben; o ko, a tun be seko ka na.

¹⁶ Ayiwa, lon o lon, sogoma ni wula fe, Filisikace tun bena lo ka kuma Izirayelimogow ja na; a ka o ke ka na se tere binaani.

¹⁷ Lon do, Yese k'a fo a dence Dawuda ye ko: «Ne bena simankise yirannin borɔ kelen di i ma, ani burukun tan; i be teliya ka taga o di i korocew ma kerekeyoro ra. ¹⁸ Ne be nono gberennin kuru tan fana di i ma, i be taga o di o ta kerekejama kuntigi ma. A fle ni i korocew ka kene; o ye tagamasiyen do di i ma ka na, min b'a yira ko cira sera. ¹⁹ O be ni Sawuli ye, Ela kenegbeba yoro ra, o ni Izirayeli ce tow bee, o be kere ra ni Filisikaw ye.»

²⁰ Ayiwa, Dawuda wurira sogomada jona fe; a k'a ta sagaw karifa sagagbenbaga do ma, k'a ta doniw sogolon ka taga, i n'a fo a face Yese tun k'a fo a ye cogo min na. A tagara se kerekeyoro ra tuma min na, o y'a soro kerekejama tun be labenna kere kama; o tun be kulew cira kere koson. ²¹ Izirayeli ta kerekejama ni Filisikaw ta kerekejama lora, ka ja di nogon ma ko o be nogon kere. ²² Fen minw tun be Dawuda boro, a ka o di doniw korosibaga ma, ka bori ka taga kerekedenw korɔ kerekeyoro ra. A tagara se yi minke, a k'a korocew fo ka o jininka ni o ka kene. ²³ Ka Dawuda to kuma ra ni a korocew ye, Filisikace Goliyati, Gatikace, ale barara ka bo Filisikaw ta kerekedenw ce ra, ka na lo kerekejama fla ce ma. A tun derira ka kuma minw fo, a kosegira o kuma kelenw kan tuun; Dawuda ka o men.

²⁴ Ayiwa, Izirayelimogow ka o ce ye minke, o bee siranna, ka bori. ²⁵ O ka ke a fo ye nogon ye ko: «Aw ka ce nin ye ke! A be to ka na, ka na Izirayelimogow neni, k'a ta cefariya le yira an na. Ni mogɔ o mogɔ ka se k'a faga, masace bena naforo caman di o tigi ma, k'a denmuso fana di a ma furu ra, ka ninsongosara ko bo a ta somogow bee kan Izirayeli jamana

ra.» ²⁶ Ce minw tun be Dawuda koro, Dawuda ka olugu jininka ko: «Ni mogo min sera ka nin Filisikace faga, ka maroya bo Izirayeli kan, mun le bena ke o tigi ye? O tuma nin Filisikace kenesigibari ye jon le ye, fo a bena ke Ala janaman ta kerekejama mafiyenya ye?» ²⁷ Mogow kosegira o kuma kelen kan tuun k'a fo a ye; ni mogo min ka ce faga, masace bena ko minw ke o tigi ye, o ka o fo a ye.

²⁸ Ayiwa, Dawuda korace Eliyabu k'a kumato ye ni mogow ye minke, a dimina kosebe. A ko: «Ele nana mun le jini yan de? Saga dama dama minw be an fe, i ka o to jon le boro kongokolon konoyi? Ne ka ele ta yereyira ni i ta juguya lon; i nakun ye ka na kere le fle doron!»

²⁹ Dawuda ko: «O tuma ne ka mun kojugu le ke? Ne te se ka hali jininkari yere ke?»

³⁰ A bora a korace koro, ka taga mogo were fe ka taga o jininka o ko kelen na. Tow tun konna ka min fo a ye, o ka o kuma kelen le fo a ye.

Dawuda ko ale be Filisikace kere

³¹ Ayiwa, Dawuda tun ka kuma minw fo, mogow ka o men; o tagara o lakari Sawuli ye. Sawuli ka mogo ci ka taga Dawuda wele ka na. ³² Dawuda nana se Sawuli koro minke, a k'a fo Sawuli ye ko: «Mogo si kana a fari faga nin Filisikace koson. I ta jonce bena taga a kere.»

³³ Sawuli ko: «I te se ka taga kere ke ni nin Filisikace ye de! Sabu ele ye denmisen le ye, k'a soro ale derira kere ra kabini a denmisenman.»

³⁴ Dawuda ko Sawuli ma ko: «Tuma min na i ta jonce tun be to k'a face ta sagaw gben, ni jara, walama ni waraba do tun nana ko a bena saga do mina, ³⁵ ne tun be bori a ko, ka taga a bugo, ka saga sama ka bo a da ra. Ni a tun yelemana ko a be ben ne kan, ne tun b'a mina a kansiw ma, k'a bugo fo k'a faga. ³⁶ I ta jonce ka jaraw ni warabaw faga ten le. Nin Filisikace kenesigibari ta fana bena ke i n'a fo o waraw ta kera cogo min na; sabu a ka Ala janaman ta kerekejama mafiyenya. ³⁷ Matigi Ala min ka ne kisi jaraw ni warabaw ma, ale kelen le bena ne kisi ka bo nin Filisikace boro.»

Sawuli ko Dawuda ma ko: «Ayiwa, taga! Matigi Ala ye ke ni i ye.»

³⁸ Sawuli k'a yere ta kerekefaniw don Dawuda ra; a ka siranefegugula do biri a kun na, ka negederege don a ra. ³⁹ Dawuda ka Sawuli ta kerekemuru fana ta ka o dulon a yere ra, kerekefaniw kan. A ko a be tagama ni a ye k'a fle, sabu a tun m'a ke k'a fle folo; a ma se. A ko Sawuli ma ko: «Ne te se ka tagama ni nin fenw ye, sabu ne ma deri a ra.» A ka o bo a yere ra. ⁴⁰ Dawuda k'a ta bere ta, ka berekoro nugunin looru tomoko kodinga konoko, ka o bla a ta sagagbenboro konoko. A k'a ta tafura mina a boro ka taga Filisikace kama.

⁴¹ Ayiwa, Filisikace ka ke na ye doonin doonin Dawuda koro; a ta negebennan tabaga tun be tagamana a ja. ⁴² Filisikace ka Dawuda fle, k'a ye ko denmisenin lo, a fari gbenin be, a pada ce ka ji. A ma Dawuda jate foyi ye. ⁴³ A ko Dawuda ma ko: «O tuma ne ye wuru le ye fo i be na ne ko ni bere ye wa?» A ka Dawuda danga ni Filisikaw ta alaw togow ye.

⁴⁴ A ko Dawuda ma tuun ko: «Na yan! Ne bena i faga ka i sogo di konow ni kongowaraw ma.»

⁴⁵ Dawuda ka Filisikace jaabi ko: «Ele be nana ne kama ni kerekemuru ni bipe ni taman le ye; nka ne be tagara ele kama ni Fangatigi Ala togole ye, Izirayeli ta kerekejama ta Ala, i ka min mafiyenya. ⁴⁶ Bi koni, Matigi Ala bena ele don ne boro; ne bena i faga ka i kunkolo tige. Ne bena Filisikaw ta kerekedenw faga ka o sogo di konow ni kongowaraw ma. Dunupa bee bena

a lōn ko Ala barakaman be Izirayelimogow fe. ⁴⁷ Nin jama bee lajennin bena a lōn ko Matigi Ala te mogō kisi kerekemuru ni taman le baraka ra, sabu nin kere be Matigi Ala le boro; a bena aw don anw boro.»

⁴⁸ Ayiwa, Filisikace gbarara ko a be na Dawuda kama minke dōron, Dawuda teliyara ka taga a kunben kerekekene kan; ⁴⁹ a k'a boro don a ta boro kōnō, ka berekoro kelen bō, ka o don a ta tafura ra, ka Filisikace bon a ten na fō ka kabakuru don a ten kōnō. Filisikace benna k'a ja biri dugu ma.

⁵⁰ Dawuda sera Filisikace ra o cogo le ra ni tafura kelen ni berekoroden kelen ye; a ka Filisikace bugō k'a ben k'a faga, k'a soro kerekemuru te a boro.

⁵¹ Dawuda borira ka taga ben Filisikace kan. A ka Filisikace ta kerekemuru mina, k'a sama ka bō a la ra, ka a faga, ka soro k'a kun tige.

Filisika tōw k'a ye ko olugu ta kerekecafari fagara minke, o bee borira. ⁵² Izirayeli ta kerekedenw, ani Zuda ta mogow, olugu ka ke kule ci ye, ka Filisikaw ghen ka taga se fō Gati dugu donda ra, fō Ekuron dugu donda koro. O ka Filisikaw faga; o suw tun lalanin be Sarayimu sira ra ka taga se fō Gati, fō Ekuron. ⁵³ Izirayelimogow sekora ka bō Filisikaw ghenyoro ra, ka na Filisikaw borofenw ce.

⁵⁴ Ayiwa, Dawuda ka Filisikace kunkolo ta ka taga ni a ye Zeruzalemu; a tagara Filisikace ta kerekeminanw bla a ta fanibon kōnō.

⁵⁵ Tuma min na Sawuli tun ka Dawuda ye a be tagara Filisikace kama, a ta kerekajama kuntigi min ye Abineri ye, a ka o jininka ko: «Abineri, nin kanbelennin ye jōn den le ye de?» Abineri tun k'a jaabi ko: «Ka can fō masace, ne m'a lōn!» ⁵⁶ Masace k'a fō a ye ko: «Nininkari ke, k'a lōn jōn ta den lo.»

⁵⁷ Ayiwa, Dawuda nana bō Filisikace fagayoro ra ka na minke dōron, Abineri k'a mina ka taga ni a ye masace fe; o y'a soro Filisikace kunkolo belen tun be Dawuda boro. ⁵⁸ Sawuli k'a jininka ko: «Kanbelen, jōn den le be ele ye?» Dawuda k'a jaabi ko: «Ne ye i ta jōnce Yese dence le ye, min be Betilehemu.»

18

Dawuda ni Yonatan ta teriya

¹ Ayiwa, Dawuda kumana ni Sawuli ye ka ban tuma min na, o wagati yere ra, Yonatan nin sirira Dawuda ra. Yonatan ka Dawuda kanu i ko a yere nin. ² O lōn na, Sawuli ka Dawuda to a yere koro; a ma sōn k'a bla a ye taga a face ta so. ³ Yonatan ka jehogonya don ni Dawuda ye, sabu a tun ka Dawuda kanu i ko a yere. ⁴ Deregeba min tun b'a ra, a ka o bō ka o di Dawuda ma, ani a ta kerekederege; hali a ta kerekemuru ni a ta kalan ni a ta cesirinan, a ka o bee di Dawuda ma.

⁵ Ni Sawuli tun ka Dawuda ci ka taga kere o kere ra, Dawuda tun be taga se soro o bee ra. O koson Sawuli tun k'a ke kerekecafariw bee kuntigi ye. A ko diyara mogow bee ye; a ko diyara Sawuli ta jamana jamogow fana ye.

Dawuda pangboya ka Sawuli mina

⁶ Ayiwa, Dawuda tun ka Filisikace faga wagati min na, kerekedenw nato ka bō kerekayoro ra, muso dow tun bora Izirayeli duguw bee ra, ka na masace Sawuli kunben, ka ke donkiri la ye, ka longanw ni dundunw fō,

ka don ke, ka pagari, ka kulew ci; ⁷ o tun be donkiri lara ka jagon jaabi k'a fo ko:

«Sawuli ka ce waga caman faga,

Dawuda ka ce waga caman sigiyoroma tan faga.»

⁸ Sawuli ka o men minke, a dimina kosebe. A ko: «O tuma ce waga caman sigiyoroma tan be di Dawuda le ma, ka ce waga caman doron di ne ma ke. Ni a temena nin kan, a bena masaya yere le ta sisan.» ⁹ K'a ta o lon na, Dawuda pangboya donna Sawuli ra. ¹⁰ O dugusagbe, Matigi Ala k'a to ninjugu donna Sawuli ra tuun. Sawuli ma ke a yere kala ma tuun; a ka ke fatokuma dow pagami ye k'a fo a ta so kono yi. O y'a soro Dawuda tun be a ta goni fora i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na lon tow ra. Sawuli ta taman tun be a boro. ¹¹ Sawuli barara k'a ta taman wuri, ko a be Dawuda sogo ni a ye k'a gbengben kogo kan; a ka Dawuda bon ni taman ye fo sijaga fla, nka Dawuda jengera ka bo taman ja fe o bee ra.

¹² Sawuli tun be siranna Dawuda ja, sabu Matigi Ala tun be ni Dawuda ye, nka a tun te ni ale Sawuli ye tuun. ¹³ O ra, a ka Dawuda mabo a yere ra, k'a ke ce waga kelen kuntigi ye; Dawuda tun be to ka bla o mogow le ja ka taga kerekeworow ra. ¹⁴ Ni a tun ka ko o ko dabo, o tun be ja a boro, sabu Matigi Ala tun be ni a ye. ¹⁵ Sawuli nana a ye ko Dawuda ta koketaw bee be pana a boro minke, do farara a ta siranya kan tuun Dawuda ja. ¹⁶ Nka Dawuda ko tun ka di Izirayeli mara mogo bee ye, ani Zuda mara mogow, sabu a tun be to ka bla o ja ka taga kere ke.

Dawuda ka Sawuli denmuso furu

¹⁷ Lon do, Sawuli k'a fo Dawuda ye ko: «Ne denmuso folo ye nin ye, min togo ye ko Merabu. Ne bena a di i ma furu ra; nka i ka kan ka baara ke ne ye, ka ke cefari ye, ka kere ke Matigi Ala togo koson.» Sawuli ka o fo sabu a tun b'a fora a yere kono ko ale yere le man kan ka Dawuda faga, ko a ka fisa Filisikaw le ye a faga kere ra.

¹⁸ Dawuda ka Sawuli jaabi ko: «E! O tuma ne ye jon le ye? Ne ta gbmogow ni ne face ta somogow ye jon le ye, ka na a fo ko ne be ke masace burance ye?» ¹⁹ Nka Sawuli denmuso Merabu furu wagati nana se minke, sani a ye a furu Dawuda ma, a k'a furu ce were ma, min togo tun ye ko Adiriyeli; a tun be bo Mehola.

²⁰ Ayiwa, Dawuda ko tun ka di Sawuli denmuso Mikali ye. O kuma fora Sawuli ye minke, o diyara a ye. ²¹ Sawuli k'a fo a yere kono ko: «Ne bena a di a ma, janko o ye ke sababu k'a laben, k'a to Filisikaw ye se soro a kan k'a faga.»

O ra, a ko Dawuda ma ko: «Nin bena ke a sijaga flanan ye ne b'a fe i ye ke ne burance ye.»

²² Sawuli k'a fo a ta jamana jamogow ye ko: «Aw ye taga kuma Dawuda fe, mogo kana ke aw seere ye; aw ye a fo a ye ko: <A fle, i ko ka di masace ni a ta jamana jamogow bee ye; o ra, ke a burance ye!> »

²³ Sawuli ta mogobaw tagara o kuma fo Dawuda ye. Dawuda ka o jaabi ko: «Aw b'a miiri ko ka masace denmuso furu ko o ye ko fitini le ye wa? Ne ye fagantan le ye, mogo si ma ne lon.»

²⁴ Ayiwa, Dawuda ka min fo, Sawuli ta jamana jamogow tagara o fo a ja na. ²⁵ Sawuli ko; «Aw ye taga a fo Dawuda ye, ko masace ko a te furunaforo were pinina a fe; ko a ye Filisikace keme kenesigi, ka na ni o gbolow ye,

janko ka ale dimibɔ o ra.» Sawuli ta miiriya tun ye ko Filisikaw ye na se sɔrɔ Dawuda kan o sababu ra k'a faga.

²⁶ Wagati min Sawuli ta jamana jamɔgɔw tagara o kuma fɔ Dawuda ye, o diyara Dawuda ye kosebe; a k'a ye ko ale bɛna ke masace burance ye. O ra, masace tun ka wagati min yira, sani o wagati ye se, ²⁷ a ni a ta kerekedenw bɔra ka taga Filisikace keme fla faga; o ka olugu bɛe kenesigi ka na ni o gbolow bɛe ye masace fe, janko Dawuda ye masace denmuso furu. A kera ten minke, Sawuli k'a denmuso Mikali furu Dawuda ma.

²⁸ Ayiwa, Sawuli k'a ye ko can yere ra Matigi Ala be ni Dawuda ye, ani ko Dawuda ko ka di ale denmuso Mikali ye minke, ²⁹ do farara Sawuli ta siranya kan Dawuda ja; a ka Dawuda koninya a si to bɛe ra.

³⁰ Filisikaw ta kuntigiw tun be to ka bo ka taga kere ra. Nka ni o tun ka bo tuma o tuma, Dawuda tun be se sɔrɔ o kan ka teme Sawuli ta kuntigi tow bɛe kan. A kera ten Dawuda togo nana bo kosebe.

19

Yonatan ka Sawuli daari Dawuda ye

¹ Sawuli kumana a dence Yonatan fe, ani a ta jamana jamɔgɔw bɛe fe, ko o ye Dawuda faga. Nka Dawuda ko tun ka di Yonatan ye kosebe. ² O ra, a tagara Dawuda lasomi; a k'a fo a ye ko: «Ne face Sawuli be cogo ninina ka i faga. O ra, sini sogoma, i ka kan ka i yere korosi; i ka kan ka taga dogo yoro do ra, ka to yi. ³ I bɛna taga dogo foro min konɔ, ne bɛna bo ka taga lo ni ne face ye o foro korɔ. Ne bɛna kuma ni a ye i ko ra k'a fle. Ni ne ka min sɔrɔ a fe, ne bɛna o fo i ye.»

⁴ Yonatan ka Dawuda togoɗuman fo a face Sawuli ye. A k'a fo a ye ko: «Masace, i kana kojugu ke i ta jonce Dawuda ra de, sabu a ma kojugu foyi ke i ra. A ka kopuman doron le ke i ye. ⁵ A tun ka a nin fiyeere le ka taga Filisikace faga. O lon na, Matigi Ala ka koba ke Izirayelimogow bɛe ye ka se di o ma. Ele yere ka o ko ye, a diyara i ye fana. O tuma mun koson i b'a fe ka nin kojugu ke Dawuda ra, ko i b'a faga k'a sɔrɔ a ma jaraki?»

⁶ Ayiwa, Sawuli sonna Yonatan ta kuma ma. A karira k'a fo ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko Dawuda te faga fiyewu.»

⁷ Yonatan ka Dawuda wele ka o kumaw bɛe fo a ye. O ko, a tagara ni a ye Sawuli fe. Dawuda tora Sawuli korɔ i n'a fo a tun be ni a ye cogo min na kakoro.

Dawuda borira Sawuli ja

⁸ Ayiwa, kere nana wuri tuun; Dawuda ni a ta kerekedenw bora ka taga Filisikaw kere, ka o caman faga, fo tow bɛe borira o ja.

⁹ Nka Matigi Ala k'a to ninjugu nana don Sawuli ra tuun k'a togo. O y'a soro Sawuli signin tun be a ta so konɔ, a ta taman be a boro. Ka Dawuda to a be goni fora, ¹⁰ Sawuli barara ka wuri ka Dawuda bon ni taman ye ko a be Dawuda sogo nin taman ye k'a gbengben kogo ra. Nka Dawuda jengera ka bo a ja, k'a to taman tagara kogo sogo. O lon su fe, Dawuda borira ka bo k'a yere kisi.

¹¹ Sawuli ka mogo dow ci ka taga Dawuda ta so, ka taga a fle ni a be yi, o y'a korosi, janko ka a faga sogomada fe. Nka Dawuda muso Mikali ka Dawuda lasomi; a ko: «Ni i ma bori su nin na koni, sini i be ke su le ye.»

¹² Mikali ka Dawuda deme k'a labo finetiri fe. Dawuda borira ka taga; a

bɔsira o cogo le ra. ¹³ O kɔ, Mikali ka o ta batofen* ta, ka o la lanan kan, ka begansi dɔw kuturu ka o bla a kun kɔrɔ, k'a datugu ni birifani ye.

¹⁴ Sawuli tun ka mɔgɔ minw ci ka taga Dawuda kɔ, olugu sera yi minke, Mikali k'a fɔ o ye ko Dawuda man kene. ¹⁵ O tagara o fɔ Sawuli ye minke, Sawuli ko o ye sekɔ tun ka taga Dawuda fle. A ko: «Aw ye taga a ta a ta lanan kan ka na ni a ye yan, janko ne ye a faga.» ¹⁶ O sekɔra ka taga Dawuda fle a ta so kɔnɔ minke, o barara k'a ye ko yirimɔgonin dɔrɔn le blanin be lanan kan, bagbolo dɔ be a kun kɔrɔ.

¹⁷ O ka o fɔ Sawuli ye minke, a ka Mikali wele k'a jininka ko: «Mun koson ele ka ne janfa nin cogo ra, ka ne jugu bla ka taga k'a to a ye bɔsi ne ra?» Mikali ko: «A yere le ko, ko ne ye ale to a ye taga, ko ni o te, ale be ne faga.»

Sawuli tugura Dawuda kɔ

¹⁸ Ayiwa, Dawuda borira ka bɔsi minke, a tagara Samawilu fe Rama dugu kɔnɔ; Sawuli ka ko minw ke a ra, a ka o bee fɔ Samawilu ye. O kɔ, ale ni Samawilu tagara ciraw sigiyɔrɔ ra, Nayɔti, ka taga sigi yi. ¹⁹ O nana o kuma fɔ Sawuli ye, ko Dawuda be ciraw sigiyɔrɔ ra, Nayɔti, Rama dugu kɔrɔ. ²⁰ Sawuli ka mɔgɔ dɔw ci ko o ye taga a mina. O mɔgɔw tagara cira dɔw ye, o be ciraya kera. Samawilu le tun ye o mɔgɔw jamɔgɔ ye. Ala Nin* jigira Sawuli ta ciradenw kan; olugu fana ka ciraya ke. ²¹ O ko tagara fɔ Sawuli ye; a ka mɔgɔ werew ci ka taga. O tagara se yi minke, olugu fana ka ciraya ke. Sawuli ka mɔgɔ dɔw ci tun a sɔnaga sabanan na. O tagara se yi minke, olugu fana ka ciraya ke. ²² A laban, Sawuli yere wurira ka taga Rama. Jidingaba min be Seku, a tagara se yi minke, a ka mɔgɔw jininka ko: «Samawilu ni Dawuda be min?» Mɔgɔw ko: «O be fɔ ciraw sigiyɔrɔ ra, Nayɔti.» ²³ Sawuli tagara ciraw sigiyɔrɔ ra, Nayɔti, Rama dugu kɔrɔ. Nka Ala Nin jigira hali Sawuli fana kan, fɔ a tagatɔ ka ciraya ke, fɔ ka taga se ciraw sigiyɔrɔ ra. ²⁴ A sera yi minke, a k'a ta deregebaw bɔ, a fana ka ciraya ke Samawilu na na. A k'a yere ben dugu ma; a lakolon tora dugu ma o lon tere bee, ani o su bee. O le koson, mɔgɔw tun b'a fɔra ko: «O tuma Sawuli fana kera cira dɔ le ye wa?»

20

Dawuda tagara Yonatan fe

¹ Dawuda borira ka bɔ ciraw sigiyɔrɔ ra Nayɔti, Rama dugu kɔrɔ. A tagara Yonatan fe ka taga a fɔ a ye ko: «Ne ka mun le ke, walama ne ka kojugu juman le ke, walama ne ka i face hake ta mun le ra, ka na a ke ko a b'a jinina ka ne faga?» ² Yonatan ko: «O te se ka ke fiyewu. A tena i faga. I m'a ye, ne face te foyi ke, koba walama ko fitini, ni a m'a sara ne ra. Mun koson a bena nin dogo ne ra? Nin te se ka ke can ye!»

³ Dawuda ko: «Ne be kari Matigi Ala janaman tɔgɔ ra, ko i face k'a lon cɔ ko ne ko ka di i ye. O ra, i b'a sɔrɔ ko a k'a fɔ a yere kɔnɔ ko: «Yonatan man kan ka dɔ lon nin ko ra, ni o te, a bena digi a ra.» O koson ne be kari Matigi Ala ra ko sentako kelen dɔrɔn le be ne ni saya ce sisan.»

⁴ Yonatan k'a fɔ Dawuda ye tun ko: «Ayiwa, ni i ka fen o fen daari ne fe, ne bena o ke i ye.»

* 19:13 19.13 O batofen tun ye yirimɔgonin le ye.

⁵ Dawuda k'a jaabi ko: «Ayiwa, karokura panagbe ye sini le ye; ne ka kan ka sigi masace koro ka domuni ke ni a ye. A to ne ye taga dogo kongo koro fo ka taga se sinikene wula fe. ⁶ Ni i face ka na ne kopininka, i y'a fo a ye ko: <Dawuda ka ne daari ko ne y'a to a ye taga o ta dugu ra, Betilehemu, ko a ta somogow bee be saraka do bo san o san, ko a be taga o ra.> ⁷ Ayiwa, ni i face ko: <O ka ni>, o tuma i ta jonce b'a lon ko foyi tena a soro. Nka ni a dimina, o tuma i yere bena a lon ko sigiya t'a ra, ko a b'a fe ka kojugu ke ne ra le. ⁸ Ele koni ye na ne ma, sabu i ka jennogonya don ni i ta jonce ye Matigi Ala na koro. Nka ni a kera ko ne ka ko do le ke min be ne jaraki, o tuma i yere ye ne faga, sani i ye taga ne di i face ma.»

⁹ Yonatan ko: «Fiyewu, o te ke! Ni ne k'a men ko can ra ko ne face k'a latige ko a bena kojugu le ke i ra, sigiya te o ra, ne bena o fo i ye.»

¹⁰ Dawuda ka Yonatan nininka ko: «Ni i face ka i jaabi ni kumajugu le ye ne ta ko ra, o tuma ne bena o lon cogo di?»

¹¹ Yonatan ko: «Na an ye taga kongo koro.» O bora ka taga kongo koro.

¹² O sera yi minke, Yonatan ko Dawuda ma ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye ne seere ye! Sini walama sinikene, nin wagati jagon na, ne bena kuma ni ne face ye k'a lon a ta miiriya ye min ye ele Dawuda ta ko ra. Ni kopuman le b'a koro i ta ko ra, ne bena o fo i ye. ¹³ Nka ni i y'a soro ko a be kojugu le miirira ni i ye, ni ne Yonatan koni ma o fo ele ye fiyewu, ka i bla ka taga ka i kisi ka bo a boro, o tuma Matigi Ala ye o hake bo ne ra, fo ka juguya ne ma. Matigi Ala ye ke ni i ye i n'a fo a tun be ni ne face ye cogo min na folofolo. ¹⁴ Ni ne tora si ra tuun, i ye kopuman ke ne ye ka kapa ni Matigi Ala ta pumanya ye. Nka ni ne sara, ¹⁵ i man kan ka o kopuman dabra ne ta somogow ye fana, hali ni Matigi Ala nana ele Dawuda juguw bee ban ka bo dugukolo ko kan pewu.»

¹⁶ O cogo ra, Yonatan ka jennogonya don ni Dawuda ni a ta somogow bee ye; a k'a fo ko: «Ala ye Dawuda dimibo Dawuda juguw ra.»

¹⁷ O ko, a ko Dawuda fana ye kari tuun ale ye o ta kanuya koson, sabu Yonatan tun be Dawuda kanu i n'a fo a yere.

¹⁸ Yonatan k'a fo Dawuda ye tuun ko: «Sini le ye karokura panagbe ye. Mogow bena a lon ko i te yi, sabu i sigiyoro lakolon bena to. ¹⁹ Ayiwa, sinikene, i tun dogora yoro min na, lon min na kopaw tun pagamina, i ye taga dogo o yoro kelen na, ka to Ezeli kabakuru koro yi. ²⁰ Ne bena bipe saba bon kalan na kabakuru fan na, k'a ke i n'a fo ne be fen do le bonna. ²¹ O ko, ne bena ne ta baaraden kanbelen ci k'a fo a ye ko a ye taga o bipew pini ka na ni o ye. Ni ne k'a fo a ye ko: <A fle, bipew be i ko fe yan, na o ta ka na ni o ye>, ayiwa, ni i ka o men, o tuma i be se ka na, sabu hera le be i na yan; ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, foyi tena ke i ra. ²² Nka ni ne perenna k'a fo kanbelen ye ko: <A fle bipew be fo i na fe yi belen>, o tuma i ye taga, sabu Matigi Ala le b'a fe i ye taga. ²³ Nka an ka layiri minw ta jagon ye, Matigi Ala le ye ele ni ne seere ye o ra tuma bee.»

Sawuli k'a latige ka Dawuda faga

²⁴ Dawuda tagara dogo kongo koro. Karokura panagbe wagati sera tuma min na, masace nana ka na sigi domunikeyoro ra. ²⁵ A sigira a sigiyorokoro ra, k'a ta siginan den kogo ra; Yonatan sigira k'a pasin a ma. Abineri sigira Sawuli koro. Nka Dawuda sigiyoro lakolon tora. ²⁶ Sawuli ma foyi fo o lon na; a ko: «I b'a soro ko do le ka Dawuda soro min k'a lanogo. Sigiya t'a ra, i b'a soro a saninyanin le te; o le koson a ma na.» ²⁷ Ayiwa, o

dugusagbe, karokura janagbe tere flanan, Dawuda ta sigiyoro lakolon tun lo hali bi. Sawuli ka Yonatan jininka ko: «Mun koson Yese dence ma na domunikeyoro ra kunu, a ma na bi fana?» ²⁸ Yonatan ka Sawuli jaabi ko: «Dawuda ka sira daari ne fe ka taga Betilehemu. ²⁹ A ko ne ma ko: «Sabari k'a to ne ye taga, sabu an ta somogow be saraka do bora dugu konon. Ne korocce le ka cira bla ka na o fo ne ye. Ni ne ko ka di i ye, o tuma sabari k'a to ne ye taga ne balemaw fe.» O le koson a ma na domunikeyoro ra ni masace ye.»

³⁰ Sawuli dimina Yonatan koron kosebe; a ko a ma ko: «Ele ye musokolonden le ye, muso kanminabari ta den; i ko ne m'a lon ko i ka teriya don ni Yese dence ye wa? Nin ye ele ni i bamuso ta maroya le ye! ³¹ Sabu, ka Yese dence to si ra, ele tena loyoro soro ka ye, i ta masaya fana tena se ka sigi ka ye. O ra, mogoc ci ka taga a mina ka na ni a ye, sabu a ka kan ka faga.»

³² Yonatan ko a face ma ko: «Mun koson i b'a fe k'a faga? A ka mun le ke?» ³³ Sawuli k'a ta taman korota ko a be Yonatan bon k'a faga. O wagati ra, Yonatan k'a ye ko a face b'a fe ka Dawuda faga yere le.

³⁴ O ra, Yonatan dimininba wurira ka bo domunikeyoro ra. A ma domuni ke o karokura janagbe tere flanan na, sabu a face tun ka Dawuda mafiyenya cogo min na, o ko tun k'a jusu kasi fo ka teme.

Yonatan tagara Dawuda lasomi

³⁵ O dugusagbe sogomada fe, Yonatan tagara kongo konon, i n'a fo a ni Dawuda tun benna a ra cogo min na. Cedennin do tun be ni a ye. ³⁶ A k'a fo o cenin ye ko: «Ne bena kalan bon, i be bori ka taga bijew tomokana na ni a ye.» Ka cenin borito to, Yonatan ka bije do bon, o temena cenin na ka taga ben fo a ja fe yi. ³⁷ Cenin tagara se bijew benyoro ra minke, Yonatan perenna k'a fo a ye ko: «Bije te nin ye fo i ja fe yi wa?» ³⁸ O ko, a perenna tuun k'a fo ko: «Teliya ka taga joona joona; i kana lo de!» Cenin ka bije ta ka na ni a ye a matigice fe. ³⁹ Cenin tun ma foyi lon o ko ra. Yonatan ni Dawuda fla doron le tun ka o ko lon jogon fe. ⁴⁰ O ko, Yonatan k'a ta kalan ni bijew di cenin ma, ko a ye seko ni a ye dugu konon.

⁴¹ Cenin taganin ko, Dawuda wurira ka bo a dogoyoro ra, kabakuru ko fe, woroduguyanfan na, ka na a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma Yonatan koron fo sipaga saba. O ko, o fla ka o boro mini jogon ma, ka kasi; nka Dawuda le kasira kosebe.

⁴² Yonatan k'a fo Dawuda ye ko: «Taga, Ala ye hera ke i ye, sabu an fla ka jenjogonya don Matigi Ala togoro ra, ko: «Matigi Ala le ye ele ni ne ta jenjogonya seere ye, ani i ta duruja ni ne ta duruja ta jenjogonya seere ye wagati be.» »

21

Dawuda tagara sarakalasebaga Ayimeleki fe

¹ O ko, Dawuda tagara; Yonatan fana sekora ka taga a ta so. ² Dawuda tagara Nobu dugu konon, sarakalasebaga Ahimeleki fe. Ale siranninba borira ka na Dawuda kunben, k'a jininka ko: «Mun koson i kelen lo? Mun na mogosi te ni i ye?» ³ Dawuda ka sarakalasebaga Ahimeleki jaabi ko: «Masace ka ne ci cira do le ra. A ko: «Ne ka i ci cira min na, ani ne ka kuma minw fo i ye, mogosi man kan ka do lon o ra.» O koson ne k'a fo ne ta mogow ye ko o ye taga ne kunben yoro do ra. ⁴ Ayiwa, domunifen

juman le be i boro yan? Ne be se ka burukun looru soro i fe wa, walama ni i ka fen o fen soro.»

⁵ Sarakalasebaga ka Dawuda jaabi ko: «Buru gbansan were te ne boro yan. Sarakaburu le be yan; ni a kera ko i ta mogow ma jen ni muso ye nin tere fla kono, ne be se ka o di i ma, i ye taga o di o ma.»

⁶ Dawuda ko: «Can ra an koni ka an yere tanga musow ma. Ni an be taga kere ra tuma o tuma, an b'a ke ten le. Hali ni an be taga ko gbansan do le ra, ne ta mogow be o yere saninya, janko ka na a fo bi ta cira jagon.»

⁷ Dawuda ka o fo minke, sarakalasebaga ka sarakaburuw di a ma, sabu buru were tun te yi ni o te. O buruw le tun blara burutabali kan, ka ke saraka ye Matigi Ala na koro; o nana o buruw le bo yi, ka burukuraw bla o no ra.

⁸ Ayiwa, o y'a soro Sawuli ta jamana jamogo do tun be yi o lon kelen na, min tun tagara cira do ra Matigi Ala na koro. A togo tun ye ko Dogi; Edomuka tun lo. Ale le tun ye Sawuli ta sagagbenbagaw kuntigi ye.

⁹ Dawuda ka Ahimeleki jininka ko: «Taman do te i boro yan wa, walama kerekemuru do? Masace ta cira teliyakojugu fe, ne ma se ka ne ta kerekemuru ta, walama ka kerekeminan were ta.» ¹⁰ Sarakalasebaga k'a jaabi ko: «I ka Filisikace Goliyati min faga Ela kenegbe ra, ale ta kerekemuru be yan. A melegenin be fani do ra; a blantin be saninderege ko fe; ni i b'a fe, a ta. Kerekemuru were te yan ni o te.»

Dawuda ko: «A di ne ma; kerekemuru were te yi min be se ka ale bo.»

Dawuda tagara Filisikaw fe

¹¹ O lon na, Dawuda borira ka bo Sawuli koro, ka taga Gati ta masace Akisi fe. ¹² Nka Akisi ta jamana jamogow k'a fo a ye ko: «Izirayeli jamana ta masace Dawuda le ye nin ye. Musow tun be don kera ka ale togo le fo donkiri ra ko:

«Sawuli ka ce waga caman faga,

Dawuda ka ce waga caman sigiyoroma tan faga.»

¹³ O kuma tora Dawuda jusu ra; a siranna Gati masace Akisi na kosebe.

¹⁴ A ma na, a k'a yere ke feto ye mogow na na. A k'a yere ke i ko kunkolowurito mogow ce ra, ka ke tagamasiyenw ke ye bondaw konw kan, ka ke daji bo ye k'a bon a bonbosi kan.

¹⁵ Akisi k'a fo a ta jamana jamogow ye ko: «Aw m'a ye ko fatoya be ce nin na wa? Mun na aw nana ni a ye ne fe? ¹⁶ O tuma o ko fatow le fonna ne fe, fo aw nana ni nin ye, a ye na ke nin kokunntanw ke ye ne na koro wa? Nin jagon be se ka na ne ta so cogo di?»

22

Dawuda nafmogow

¹ Ayiwa, a kera ten, Dawuda bora Gati dugu kono, ka taga dogo Adulamu kuruwo kono. A balemaw ni a ta somogow bee nana a men ko a be o yoro ra minke, o tagara a no fe yi. ² A kera ten, minw bee tun ye desebagatow ye, ani juruw tun be minw na ni o tun te sera k'a sara, ani minw bee tun jusu kasinin lo jamana jamogow ta kow koson, olugu bee nana fara a kan; a kera o kuntigi ye. Mogo keme naani jagon le tun be ni a ye.

³ Dawuda nana bo o yoro ra ka taga Misipe, Mohabu mara ra. A k'a fo Mohabu jamana masace ye ko: «Sabari k'a to ne face ni ne bamuso ye na sigi i fe yan, sani k'a to ne y'a lon Ala bena ne ke min ye.»

4 Dawuda tagara ni a face ni a bamuso ye masace fe; o tora masace fe. Dawuda ka wagati min bee ke kuruwo konɔ, a face ni a bamuso tora Mohabu jamana ra o wagati bee ra.

5 Lon do, Ala ta cira min togo ye ko Gadi, ale k'a fo Dawuda ye ko: «I kana to nin kuruwo konɔ yan; taga Zude mara ra.» Dawuda tagara, ka taga don Hereti yiritu konɔ.

Sawuli tagara Nɔbu dugu sarakalasebagaw faga

6 Ayiwa, Sawuli nana a men ko dow ka Dawuda ni a nofemogow yoro lon. O y'a soro Sawuli tun siginin be Gibeha dugu konɔ, tintin kan, tamarisun do suma ra, ni a ta taman ye a boro. A ta jamana kuntigiw tun lonin be k'a lamini. 7 Sawuli k'a fo a ta jamana kuntigiw ye ko: «Aw Boniyaminu ta mogow, aw ye ne lamen! Yala Yese dence* ko a bena forow ni rezenforow le di aw bee ma wa, walama a ko a bena aw ke a ta kerekeden waga kelen kelen, ani kerekeden keme keme kuntigiw le ye wa?»

8 «Ayiwa, mun na aw bee ka ne janfa? Ne dence ni Yese dence ka jen min siri, mogow si ma soro aw ra ka o fo ne ye. Ne ta ko hami te aw si ra, sabu ne dence ka ne ta baarden kononosu ne kama minke janko a ye ne laben, i n'a fo a b'a kera cogo min na sisan, mogow si ma son ka ne lasomi o ra.»

9 Ayiwa, Edomukace min togo ye ko Dogi, ale tun be ni Sawuli ta jamana kuntigiw ye; ale ko: «Ne ka Yese dence nato ye Nɔbu dugu konɔ, Ahitubu dence Ahimeleki fe. 10 Ahimeleki ka Matigi Ala jininka a ye, ka domunifew di a ma, ka Filisikace Goliyati ta kerekemuru fana di a ma.»

11 O fora minke, masace ka mogow do ci ka taga Ahitubu dence sarakalasebagaw Ahimeleki wele, ani a ta gbamogow minw bee tun ye sarakalasebagaw ye Nɔbu dugu konɔ. O bee nana masace fe. 12 Sawuli ko: «Ahitubu dence, ne lamen!» Ahimeleki ko: «Naamu, ne matigice!» 13 Sawuli ko: «Mun le koson ele ni Yese dence benna a ra ka ne janfa? Mun koson i ka domuni di a ma, ka kerekemuru fana di a ma, ka Ala jininka a ye, janko a ye wuri ne kama, ka ne laben, i n'a fo a b'a kera cogo min na bi?»

14 Ahimeleki ka masace jaabi ko: «Ele ta jamana kuntigiw bee ra, jon le ye lanamogow ye i ko Dawuda? Ale le ye masace burance ye. I k'a ke i korosibagaw bee kuntigi ye; i ta somogow bee fana be a bonya kosebe. 15 Yala bi le ye a sijaga folo ye ko ne ka Ala jininka a ye wa? Ne koni ma janfa si miiri ele kama ka ye fiyewu. Masace, i kana nin ko kunko la i ta jonce kan, walama k'a la ne ta gbamogow do kan, sabu i ta jonce ma foyi si le lon nin ko ra.»

16 Masace ko: «Ahimeleki, ne bena ele faga, ele ni i ta gbamogow bee, sigiya si le te o ra!» 17 Masace ta kerekede minw b'a korosira, a k'a fo olugu ye ko: «Aw ye aw na munu, ka Matigi Ala ta sarakalasebagaw faga, sabu olugu fana ka Dawuda deme! O tun k'a lon ko Dawuda be borira co, o bee n'a ta, o ma son ka ne lasomi.» Nka kerekewew ma son ka o boro se Matigi Ala ta sarakalasebagaw ma.

18 A kera ten, masace k'a fo Dogi ye ko: «Ele ye wuri ka nin sarakalasebagaw faga!» Dogi, Edomukace wurira ka sarakalasebagaw faga. O lon na, Dogi ka ce biseegi ni looru le faga; sarakalasebagaya derege minw lalagara ni lenfani ye, o deregew tun be o bee ra.

* 22:7 22.7 Yese dence, o ye Dawuda ye.

¹⁹ O kɔ, Sawuli tagara Nɔbu dugumɔgɔ tɔw bɛɛ faga; Nɔbu tun ye sarakalasebaga dugu le ye. A ka o bɛɛ le faga: cɛw, ani musow, ani denmisɛnw, ani denɲeninw, ani misiw, ani faliw, ani sagaw bɛɛ.

²⁰ Ahitubu dence Ahimeleki, o dence kelen, min tɔgɔ ye ko Abiyatari, ale le sera ka bɔsi, ka bori ka taga Dawuda fɛ. ²¹ A tagara a fɔ Dawuda ye ko Sawuli ka Matigi Ala ta sarakalasebagaw faga. ²² Dawuda ko: «E! O lon na, ne koni tun sigiyara Edomukace Dogi ra; ne k'a ye Nɔbu dugu kɔnɔ minke, ne tun lara a ra ko a bɛna taga nin kow bɛɛ fɔ Sawuli ye sigiya te ra. O ra, ne yere le kera sababu ye k'a to o ka aw ta gbamɔgɔw bɛɛ faga. ²³ To ne kɔrɔ yan, i kana siran; mɔgɔ min b'a fɛ ka ne faga, o tigi kelen le b'a fɛ ka ele fana faga. Nka ka i to ne kɔrɔ yan, foyi tena i sɔrɔ.»

23

Dawuda tagara Keyila dugumɔgɔw bɔsi

¹ Ayiwa, o nana a fɔ Dawuda ye ko Filisikaw bɛna Keyila dugu kan, ko mɔgɔw ka siman minw kan k'a lajen kɛnɛ ma, ko o bɛ o bɛɛ cɛ ra. ² Dawuda ka Matigi Ala ɲininka ko: «Matigi Ala, yala ne ka kan ka taga ben Filisikaw kan ka o kɛrɛ wa?» Matigi Ala k'a jaabi ko: «Taga! I bɛna Filisikaw kɛrɛ ka se o ra, ka Keyila dugumɔgɔw bɔsi.» ³ Nka Dawuda ta mɔgɔw k'a fɔ a ye ko: «An bɛ Zude mara ra yan, o bɛɛ n'a ta, siranya bɛ an na; ni an ka na taga fɔ Keyila ko an bɛ taga Filisikaw ta kɛrɛkɛdenw kɛrɛ, o siranya tena bonya ni nin ye wa?» ⁴ Dawuda ka Matigi Ala ɲininka tuun. Matigi Ala k'a fɔ a ye ko: «Wuri, aw ye taga Keyila, sabu ne bɛna Filisikaw don i boro.»

⁵ O ra, Dawuda wurira ka taga Keyila ni a ta mɔgɔw ye. O tagara Filisikaw kɛrɛ. O ka Filisikaw ta bɛganw cɛ, ka o ta kɛrɛkɛdenw caman faga. Dawuda ka Keyila dugumɔgɔw bɔsi o cogo le ra.

⁶ Wagati min na Ahimeleki dence Abiyatari tun borira ka taga Dawuda fɛ Keyila, a tun tagara ni saninderege ye a boro.

Sawuli ka Dawuda nɔgbɛn

⁷ Ayiwa, o tagara a fɔ Sawuli ye ko Dawuda sera Keyila. Sawuli ko: «Cɔ! Ala le ka Dawuda don ne boro sisan, sabu a nana a yere datugu dugu min kɔnɔ, o dugu lamininin lo ni kogo ye, kon ni sɔgɔnanw fana bɛ a donda ra.»

⁸ O ra, Sawuli k'a ta kɛrɛkɛdenw bɛɛ ke ɲɔgɔn kan kɛrɛ kama, ko o bɛ taga Keyila, ka taga dugu lamini, ka Dawuda ni a ta mɔgɔw datugu dugu kɔnɔ.

⁹ Dawuda nana a men minke ko Sawuli bɛ janfa sirira ale kama, a k'a fɔ sarakalasebaga Abiyatari ye ko a ye na ni saninderege ye! ¹⁰ Dawuda k'a fɔ Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i ta ɲɔnce k'a men ko Sawuli b'a fɛ ka na Keyila dugu kama, ka na dugu halaki ne kɔsɔn. ¹¹ Yala Keyila dugumɔgɔw bɛna ne don a boro wa? Yala Sawuli bɛna na can ra i n'a fɔ i ta ɲɔnce k'a men cogo min na wa? Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, sabari i ye o fɔ i ta ɲɔnce ye.» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «Sawuli bɛna na.»

¹² Dawuda ka Ala ɲininka tuun ko: «Yala Keyila dugumɔgɔw bɛna ne ni ne nɔfɛmɔgɔw don a boro wa?» Matigi Ala ko: «O bɛna aw don a boro.»

¹³ O ra, Dawuda ni a ta mɔgɔw wurira ka bɔ Keyila dugu kɔnɔ, ka to ka yaala ka taga yɔrɔw ɲa fɛ yi. O tun ye mɔgɔ kɛmɛ wɔɔrɔ ɲɔgɔn. O nana

a fo Sawuli ye minke ko Dawuda bora Keyila dugu konɔ, Sawuli ma taga yi tuun.

Yonatan nana Dawuda fe

¹⁴ Dawuda tagara to Zifu kongokolonyɔrɔw ra, ani a kuruyɔrɔw ra, ka to ka dogo kuruwow ra. Sawuli tun be Dawuda yɔrɔɔpinina lon o lon, nka Ala ma son ka Dawuda don a boro.

¹⁵ Ayiwa, Dawuda nana a men ko Sawuli k'a ta mɔgow lajen, ko o be ale le pinina k'a faga. Dawuda tora Zifu kongokolon yɔrɔ ra, Horesa fan na.

¹⁶ Lon dɔ, Sawuli dence Yonatan tagara Dawuda fe Horesa, ka taga a ja gbɛleya, janko a ye a jigi la Ala kan. ¹⁷ Yonatan k'a fo a ye ko: «I kana siran, sabu ne face tena se k'a boro se i ma. Ele le bena ke Izirayeli jamana masace ye, ka ne gban ele ra. Hali ne face Sawuli yere ka o lon.» ¹⁸ O fla beɛ ka jenɔgonya don tuun Matigi Ala ja kɔrɔ. Dawuda tora Horesa, Yonatan tagara a ta so.

Ala ka Dawuda bɔsi Sawuli boro tuun

¹⁹ Ayiwa, Zifuka dɔw wurira ka taga Sawuli ko Gibeha, ka taga a fo a ye ko: «I m'a lon ko Dawuda dogonin be an ta mara ra yan wa? A be Horesa kuruwow ra, Hakila kongoriw yɔrɔ ra, yɔrɔ min be Yesimon kongokolon woroduguyanfan fe wa? ²⁰ O ra, masace, ni wagati o wagati ka i diya, i ye na; an kɔni, anw bena a mina k'a don i boro.» ²¹ Sawuli ka o mɔgow jaabi ko: «Matigi Ala ye baraka don aw ra, sabu aw hinara ne ra! ²² O beɛ n'a ta, aw belen ye taga a ko segesege tuun; a be deri ka teme yɔrɔ minw na, aw ye o yɔrɔw beɛ cogoya lon; minw k'a ye, aw ye o tigiw pininka kosebe, sabu o k'a fo ne ye ko mɔgo dɔ lo min ka cegu kosebe! ²³ Aw ye taga a dogoyɔrɔw beɛ yɔrɔɔini ka o lon; o ko, aw ye na o kow gbeya k'a fo ne ye. Ni o kera, ne yere be taga ni aw ye; ni a kera ko a be Zuda mara yɔrɔ o yɔrɔ, ne bena jamana yɔrɔ beɛ yaala fo ka taga a ye.»

²⁴ Ayiwa, Zifu dugumɔgow wurira o le ra ka taga o ta yɔrɔ ra ka kon Sawuli ja. O y'a sɔrɔ Dawuda ni a ta mɔgow tun be Mahon kongokolon konɔ, kenegbeba yɔrɔ ra, Yesimon kongokolon woroduguyanfan na.

²⁵ Sawuli ni a ta mɔgow nana wuri ka taga ke Dawuda yɔrɔɔini ye. Dɔ tagara o fo Dawuda ye. Dawuda wurira ka taga Mahon kongokolon konɔ farayɔrɔ dɔw ra, ka taga to o yɔrɔ ra. Sawuli ka o men minke, a tagara Mahon kongokolon konɔ ka taga ke Dawuda nɔgben ye. ²⁶ Sawuli tun be kuru fan kelen na, Dawuda ni a ta mɔgow tun be kuru fan dɔ ra, o be teliyara ka bori Sawuli ja. Sawuli ni a ta kerekejama nana surunya Dawuda ni a ta mɔgow ra tuma min na ko o be ben o kan ka o miɛna, ²⁷ ciraden dɔ nana Sawuli fe ka na a fo a ye ko a ye na jooɛna jooɛna, ko Filisikaw donna jamana konɔ.

²⁸ O yɔrɔnin beɛ, Sawuli ka Dawuda gbenni dabla ka seko ka taga Filisikaw kere. O le koson o ka o yɔrɔ tɔgo la ko «farajɔgonna farakuru».

24

Dawuda ma son ka Sawuli faga Eni Gedi kuruwo konɔ

¹ Dawuda bora o yɔrɔ ra ka taga dogo fo Eni Gedi farawow yɔrɔ ra.

² Sawuli nana seko ka bo kere ra ni Filisikaw ye minke, o k'a fo a ye ko Dawuda be Eni Gedi kongokolon konɔ. ³ O fora Sawuli ye minke dɔrɔn, a ka Izirayeli jamana beɛ ra kerekecefari waga saba ta, ka taga Dawuda ni a ta mɔgow no fe; o tagara ka taga se fo fara dɔw ma, o be minw wele

ko kongobakɔroninw ta faraw. ⁴ O tagara se sagamarayɔrɔ dɔw ma, o tun be sirada ra. Kuruwo dɔ tun be o yɔrɔ ra. Sawuli donna o kuruwo kɔnɔ ka sokɔtaga ke; k'a sɔrɔ Dawuda ni a ta mɔgɔw tun dogonin be o kuruwo kelen le kɔnɔnɔyɔrɔ ra. ⁵ Dawuda ta mɔgɔw k'a fɔ Dawuda ye o da jukɔrɔ ko: «Matigi Ala tun ka wagati min ko fɔ i ye, ko a bɛna i jugu don i boro, janko i ye a ke i sago ye, o wagati le sera bi tan.»

Dawuda dɛndɛnna ka taga Sawuli ta deregeba senkɔrɔyɔrɔ dɔ tige; Sawuli ma bɔ o kala ma. ⁶ Nka Dawuda ka o ke minke dɔrɔn, a jusukun k'a sɔsɔ, sabu a k'a ye ko a ka Sawuli ta deregeba senkɔrɔyɔrɔ dɔ tige minke, ko ale tun man kan ka o ke. ⁷ A k'a fɔ a ta mɔgɔw ye ko: «Ala ye ne kisi nin ko jɔgɔn keri ma, k'a fɔ ko ne be ne boro se ne matigice ma, Matigi Ala ka min panawoloma, sabu Matigi Ala ka ale le panawoloma k'a to o ka turu ke a kun na k'a sigi masaya ra.» ⁸ Dawuda ka o kumaw le fɔ k'a ta mɔgɔw lalo; a m'a to o ye ben Sawuli kan.

O kɔ, masace Sawuli bɔra kuruwo kɔnɔ, ka taga. ⁹ Dawuda fana bɔra kuruwo kɔnɔ ka gban a kɔ; Dawuda perenna k'a wele, ko: «Ne matigice masace!» Sawuli k'a ja munu k'a fle. Dawuda k'a kinbiri gban, k'a ja biri dugu ma. ¹⁰ Dawuda k'a fɔ Sawuli ye ko: «Masace, mɔgɔ minw b'a fɔra i ye ko ne Dawuda b'a fe ka kojugu ke i ra, mun na i be o mɔgɔw lamenna? ¹¹ I yere ja k'a ye bi ko Matigi Ala tun ka i don ne boro kuruwo kɔnɔ bi. Ne ta mɔgɔw tun ko, ko ne ye i faga; nka ne ka i to yi; ne k'a fɔ o ye ko ne te sɔn ka ne boro se ne matigice ma, ko sabu Matigi Ala le ka i panawoloma k'a to o ka turu ke i kun na ka i ke masace ye. ¹² Ne face, ele yere y'a fle ke! I ta deregeba senkɔrɔyɔrɔ tigenin fle nin ye ne boro. Ni ne ka i ta deregeba senkɔrɔyɔrɔ tige ka i yere to yi, ne ma i faga, i yere ka kan k'a jate mina k'a lɔn ko juguya si te ne kɔnɔ, ne fana t'a fe ka muruti i kama, ne fana ma kojugu si ke i ra, k'a sɔrɔ ele be ne gbenna ko i be ne faga. ¹³ Matigi Ala le bɛna ele ni ne ta kiti tige; Matigi Ala le bɛna ne hake bɔ i ra; ni o te, ne yere boro kɔni tena se i ma. ¹⁴ Mɔgɔw be zana kɔrɔ dɔ fɔ ko: <Kojugu be bɔ mɔgɔjugu dɔrɔn le fe>. O kɔsɔn ne boro tena se i ma. ¹⁵ Izirayeli masace yere bɔra jɔn le kama de? O tuma ele be sɔn ka bɔ ka taga wuru sanin gben, walama ka taga tete gbansan gben wa? ¹⁶ Matigi Ala bɛna nin kiti tige; a bɛna kiti tige ele ni ne ce. A bɛna ne ta ko fle, ka lɔ ni ne kunko ye, ka kiti tige ka ne bosi i boro.»

¹⁷ Dawuda ka nin kumaw fɔ Sawuli ye ka ban minke, Sawuli ko: «Ne dence Dawuda, ele kumakan le ye nin ye wa?» Sawuli kasira kosebe. ¹⁸ O kɔ, a k'a fɔ Dawuda ye ko: «Ele terennin lo ka temɛ ne kan, sabu i ka kojuman ke ne ye, k'a sɔrɔ ne ka kojugu le ke ele ra. ¹⁹ Numanya min be i jusu ra ne ta ko ra, i ka o yira ne ra bi; sabu Matigi Ala tun ka ne don i boro, nka i ma sɔn ka ne faga. ²⁰ Ni o te, ni mɔgɔ k'a jugu mina, yala a be a to a ye taga a yere ma tan wa? I ka min ke ne ye bi, Matigi Ala ye i sara o ra. ²¹ Sisan, a fle, ne yere k'a lɔn ko i bɛna sigi masaya ra, sigiya te o ra; Izirayeli jamana masaya bɛna sabati i boro. ²² O ra, kari ne ye sisan Matigi Ala tɔgɔ ra, ko i tena ne ta duruja bɛe halaki ne kɔ, ani ko i tena ne tɔgɔ tunu ka bɔ ne ta siya ra.»

²³ Dawuda karira Sawuli ye. O kɔ, Sawuli tagara a ta so. Dawuda ni a ta mɔgɔw tagara o ta dogoyɔrɔw ra, farawow ra.

¹ O kō, Samawilu nana sa. Izirayelimōgōw bēe lajenna k'a su kasi, k'a sanga kē. O k'a su don a ta so kōnō, Rama dugu kōnō. O kō, Dawuda wurira ka taga Paran kongokolon kōnō.

Nabali ka Dawuda ta ciradenw dōgōya

² Ayiwa, cē dō tun bē Mahōn; naforobatigi tun lo. A borofenw tun bē Karimeli. Saga waga saba, ani ba waga kelen tun bē a fē. A tun tagara Karimeli ka taga a ta sagaw si kan*.

³ O cē tōgō tun ye ko Nabali, a muso tōgō tun ye ko Abigayili. A muso tun ye muso hakiritigi le ye; a tun cē ka jī fana. Nka cē tun ye mōgōjugu le ye, ani mōgō jusukungbelen. Kalēbu ta gbamōgō dō tun lo.

⁴ Dawuda tora kongokolon kōnō k'a men ko Nabali bē a ta sagaw si kannā. ⁵ A k'a ta kanbelen cē tan ci Nabali fē k'a fō o ye ko: «Aw ye taga Karimeli, Nabali fē. Aw ye taga a fō a ye ko ne bē a fora. ⁶ O kō, aw ye a fō a ye ko: «Ala ye si di i ma, Ala ye hera kē i ye, ka hera kē i ta somōgōw bēe ye, ka i borofenw bēe sabati. ⁷ Ne k'a men ko o bē i ta sagaw si kannā. Ayiwa, wagati min na i ta sagagbenbagaw tun bē ni an ye, an ma kojugu si kē o ra, o ta foyi ma tunu fana, fō ka taga o bō Karimeli; ⁸ ni i ka i ta baaradenw jīninka, olugu yerē bēna a fō i ye. O ra, i n'a fō an nana janagbelon le ra bi, sabari, ka ne ta baaradenw fana minako ja; ni fen o fen ka sōrō i boro, i ye sabari ka o di i ta jōnw ma, ani ne min ye i dence Dawuda ye.»

⁹ Ayiwa, Dawuda ta ciradenw tagara se minke, Dawuda tun ka min fō o ye, o ka o fō Nabali ye, ka je ka lo.

¹⁰ Nabali ka Dawuda ta ciradenw jaabi ko: «Dawuda ye jōn le ye? Yese dence ye jōn le ye? Baaraden caman bē borira bi ka bō o matigicēw fē. ¹¹ O tuma ne ka domuni ni jī ni sogo min laben ne ta sagasikanbagaw ye, aw b'a miiri ko ne bēna o le ta ka o di mōgō dōw ma, ne ma minw bōyōrō lon wa?»

¹² Ayiwa, Dawuda ta ciradenw sekōra ka taga Dawuda fē, ka taga Nabali ta kumaw bēe fō a ye. ¹³ Dawuda k'a fō a ta mōgōw ye ko: «Aw bēe ye aw ta kerekemuru siri aw yerē cē ra!» O bēe ka o ta kerekemuruw siri. Dawuda fana k'a ta kerekemuru siri a yerē cē ra. Cē keme naani jōgōn gbanna Dawuda kō. A tō keme fla tora o ta minanw kōrō.

¹⁴ O y'a sōrō Nabali ta baaraden dō tun tagara o kuma fō Nabali ta muso Abigayili ye; a ko: «A flē, Dawuda tora kongokolon kōnō ka mōgō dōw ci ka na an matigice fō, nka a ka o mafiyenya kosebē. ¹⁵ K'a sōrō Dawuda ta mōgōw ka kopuman caman kē anw ye. Ka an tō kongo kōnō, an ka wagati min bēe kē ni o ye, o ma kojugu si kē an na, an ta foyi fana ma tunu. ¹⁶ An ka wagati min bēe kē ni o ye, an bē sagaw ni baw gbenna, su ni tere, o tun bē an korōsi janko foyi kana an sōrō. ¹⁷ O ra, sisan i ka kan ka min kē, i yerē ye o miiri; ni o tē, an matigice ni a ta so bēe le bēna halaki, sigiya tē o ra. K'a sōrō ale ye mōgōjugu le ye; mōgō tē se ka kuma a fē.»

¹⁸ Abigayili teliyara ka burukun keme fla ta, ani rēzenji forogo fla, ani saga looru sogo tobinin, ani simankise yirannin mina ja looru, ani rēzenmō jalan siri keme, ani toromō jalan siri keme fla. ¹⁹ A ka o bla faliw kō ra, k'a fō a ta baaraden kanbelenw ye ko: «Aw ye bla ne ja, ne bē aw kō.» A ma foyi fō a cē Nabali ye.

* **25:2** 25.2 Yahudiya tun bē to ka o ta sagaw si kan, ka o kē faniw ye. O lon tun ye janagbelonba le ye o fē.

²⁰ K'a tagato to a ta fali kan kuru ko fe, a barara ka taga ben ni Dawuda ni a ta mogow ye, olugu fana be nana. ²¹ Dawuda tun b'a fora ko: «Ne koni ka nin ce ta borofenw mara a ye, k'a to foyi ma sonya a borofen si ra, o kera gbansan le ye. A ka ne ta kojuman sara ni kojugu le ye. ²² Sani sini ce, ni ne ka hali Nabali ta somogo ce kelen to, o tuma Ala ye kojugu suguya bee la ne Dawuda kan!»

²³ Abigayili ka Dawuda ye minke, a jigira jooona ka bo a ta fali kan, k'a kinbiri gban, k'a ja biri dugu ma Dawuda ja koroo. ²⁴ O ko, a k'a yere firi dugu ma Dawuda sen koroo, k'a fo Dawuda ye ko: «Ne matigice, ne le firira! Sabari k'a to ne ye kuma i fe; i ta jonmuso ta kuma lamen. ²⁵ Ne matigice, i kana ta nin Nabali mogojugu fe. A togo be cogo min na, a yere be ten le. A togo koroo le ye ko hakirintan; hakirintan lo fana. Ne matigice ka kanelen minw ci, i ta jonmuso fana tun ma olugu ye.

²⁶ «Ayiwa, sisan ne lara a ra ko can yere ra Matigi Ala yere le ka i bari, k'a to i kana mogoo faga, ka i yere monebo. Ne matigice juguw, ani mogoo o mogoo b'a fe ka kojugu ke i ra, olugu bee ta ye ke i ko Nabali. ²⁷ Ne nana ni bonya min ye ne matigice fe, a to o ye di i nofekanbelenw ma. ²⁸ Sabari, i ye i ta jonmuso ta hake yafa a ma; sabu Matigi Ala bena ne matigice ta somogow sabati, sigiya te o ra, sabu ne matigice be kere kera Matigi Ala togo le ra. O ra, i si bee ra, mogoo tena kojugu foyi soroo i ra ka ye. ²⁹ Hali ni mogoo do ka wuri i kama, ko a be i faga, Matigi Ala, i ta Ala bena ne matigice nin mara, janko i panaman ye to. Nka a bena i juguw ta ninw firi yorojan, i ko mogoo be kabakuru firi ni tafura ye cogo min na. ³⁰ Matigi Ala ka kojuman minw bee layiri ta ne matigice ye, ni a nana o fenw bee ke i ye tuma min na, ka i ke Izirayelimogow namogo ye, ³¹ o tuma tingalon foyi tena ke ne matigice ra, i jusukun fana tena i jaraki ko i ka mogoo faga gbansan, ka i yere dimibo. Ni Matigi Ala ka na o kojuman ke i ye, o tuma i ye i hakiri to i ta jonmuso ra.»

³² Dawuda k'a fo Abigayili ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, baraka! Sabu ale le ka i ci ka na ne kunben bi. ³³ Ala ye baraka don i ra, i ta hakirijuman koson; sabu ele le ka ne bari k'a to ne ma mogoo faga ka ne yere dimibo. ³⁴ Nka ne be kari Matigi Ala, Izirayeli ta Ala panaman togo ra, ale min ka ne bari janko ne kana kojugu ke i ra, ko ni i tun ma na jooona ka na ne kunben, sani dugu tun ye gbe, hali Nabali ta sokonmogoo ce kelen panaman tun tena to.»

³⁵ Ayiwa, Abigayili tun nana ni bonyafen minw ye, Dawuda ka o fenw mina a boro, k'a fo a ye ko: «Taga i ta so hera ra; ne ka i ta kuma bee men, i ka min fo, ne sonna o ma fana.»

Nabali ta saya

³⁶ Abigayili sekora ka taga so, a ce Nabali fe; a tagara a soroo ko Nabali be panagbeba do kera a ta so, i ko masace. A jagarininba tun lo; a ka doroo min ka fa, fo ka panamini. O ra, Abigayili ma son ka foyi fo a ye, fo ka taga dugu gbe. ³⁷ Dugu gbera tuma min na, doroo ka Nabali bla tuma min na, ko minw kera, a muso ka soroo ka o fo a ye. A kera i ko fen do le ka Nabali sogoo a sonkun na; a fari yoro bee barara ka faga, k'a ke i ko kabakuru. ³⁸ Tere tan jogon temenin ko, Matigi Ala ka bana do bla Nabali ra, k'a faga.

Dawuda ka Abigayili furu

³⁹ Ayiwa, Dawuda nana a men ko Nabali sara. Dawuda ko: «Matigi Ala baraka, sabu Nabali tun ka mafiyenyari min lase ne ma, Matigi Ala yere le ka o juru sara a ra; a ka ne bari fana janko ne kana kojugu ke. Matigi Ala ka Nabali ta juguya ben a yere kan yi.»

O ko, Dawuda ka mogɔ ci ka taga a fo Abigayili ye ko ale be a furu.

⁴⁰ Dawuda ta baardenw tagara se Abigayili fe Karimeli; o k'a fo a ye ko: «Dawuda ka an ci i fe, ko an ye na a fo i ye ko ale b'a fe i ye ke a muso ye.»

⁴¹ O yorɔnin bee, Abigayili k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma, k'a fo ko: «Ne ye aw ta jonmuso le ye; ne labenna ka ne matigice ta jonw senw ko!»

⁴² O ko, Abigayili wurira joona ka yelen fali do kan, ka gban Dawuda ta ciradenw ko, ale ni a ta baarden sunguru looru. A tagara ke Dawuda ta muso ye.

⁴³ O y'a sorɔ Dawuda tun ka Ahinohamu fana furu, min be bo Zizireli. O fla bee kera a musow ye. ⁴⁴ Nka Dawuda muso min tun ye Mikali ye, Sawuli denmuso, Sawuli tun nana ale mina k'a di Lahisi dence Paliti ma, min be bo Galimu.

26

Dawuda ma son Sawuli fagako ma a sijaga flanan na

¹ Zifukaw tagara Sawuli fe tuun Gibeha, ka taga a fo a ye ko: «I m'a lon ko Dawuda dogonin be Hakila kongoriw yoro ra, kongokolon koro yi wa?»

² Sawuli wurira ka jigi Zifu kongokolon fan na ni Izirayeli kerekedefari ce waga saba (3 000) ye, ko o be taga Dawuda yorɔnini Zifu kongokolon koro. ³ O tagara o ta fanibonw lo Hakila kongoriw yoro ra, kongokolon koro, sirada ra. O y'a sorɔ Dawuda tun be kongokolon koro. A nana a men minke ko Sawuli nana ale ko kongokolon koro, ⁴ a ka mogɔ dow ci dogo ra ka taga a fle; o cogo ra a k'a lon ko can ra Sawuli nana. ⁵ Dawuda wurira o le ra ka taga Sawuli ni a ta mogow sigiyoro ra. A ka Sawuli yere layoro ye, ani a ta kerekajama kuntigi, Neri dence Abineri layoro. Sawuli tun be si kerekedenw ce ma, kerekedenw be a lamini.

⁶ Ayiwa, Dawuda ka kuma ta k'a fo Hetikace Ahimeleki ni Seruya dence Abisayi ye, min ye Yohabu balemace ye, ko: «Jon b'a fe ka jigi ni ne ye ka taga Sawuli ni a ta kerekajama sigiyoro ra?» Abisayi ko: «Ne be jigi ni i ye!»

⁷ Dawuda ni Abisayi tagara Sawuli ta mogow ko su fe. O tagara a ye ko Sawuli lara a be sunogora kerekedenw ce ra, a ta taman turunin be dugu ma a kunyanfan na. Abineri ni kerekedenw lanin be k'a lamini o be sunogora.

⁸ Abisayi ko Dawuda ma ko: «Ala le ka i jugu don i boro bi. A to ne ye a sorɔ ni taman ye fo k'a gbengben dugu ma sijaga kelen, ka dan o sijaga kelen ma.» ⁹ Dawuda ko Abisayi ma ko: «I kana a faga de! Sabu jon le be se k'a boro se Ala ta masace ma, ni Ala ma o hake bo o tigi ra?» ¹⁰ Dawuda ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko Matigi Ala yere kelenpe le bena a faga; ni a salon sera, a bena sa a yere ma, walama a bena taga sa kere do le ra. ¹¹ Ni o te, ka ne boro se Matigi Ala ta masace ma, Matigi Ala ye ne kisi o ma. Taman min turunin be dugu ma a kunyanfan na, an ye o doron ta, ani a ta jibara, an ye taga.»

¹² Dawuda ka taman ni jibara ta Sawuli kunyanfan na, o ka taga. Mogo si ma o ye, mogo si ma bo a kala ma, mogo si fana ma kunu; o bee le tun be sunogora, sabu Matigi Ala tun ka sunogoba do ben o bee kan.

¹³ Dawuda temena kenegbeba fan do fe, ka taga lo kongori kunna k'a yere mabo o ra; yorojanba tun be a ni Sawuli ce. ¹⁴ A perenna k'a fo Neri dence Abineri ni mogo tow ye ko: «E! Abineri, i te ne jaabi wa?» Abineri ko: «Ele jontigi le be perenna masace toro korotan?» ¹⁵ Dawuda ko Abineri ma ko: «Ele koni ye ce yere le ye, ce min jagon te Izirayeli jamana bee ra, can te wa? Mun na i ma i matigice masace korosi ka ja? Sabu mogo do nana ko a bena masace faga. ¹⁶ I ka min ke nin ye, o ma ja de! Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra ko aw bee ka kan ka faga le, sabu aw ma aw matigice korosi ka ja, Matigi Ala ka min panawoloma k'a ke masace ye. Taman ni jibara min tun be masace kunyanfan na, o be min sisan?»

¹⁷ Sawuli k'a ye ko Dawuda kan lo. A ko Dawuda ma ko: «Ele kan lo wa, ne dence Dawuda?» Dawuda k'a jaabi ko: «Ne kan lo, masace, ne matigice!» ¹⁸ Dawuda ko: «Mun koson ne matigice be a ta jonce nogbenna de? Ne ka mun le ke, walama kojugu juman le yera ne ra? ¹⁹ Ne matigice masace ye sabari k'a ta jonce ta kuma lamem sisan. Ni Matigi Ala le k'a don i jusu ra ko i ye ne nogben, o tuma Ala y'a to ne ye saraka bo a ye k'a daari. Nka ni mogow lo, o tuma, Matigi Ala ye o mogow danga; sabu o be ne gbenna ka bo Matigi Ala ta jamana ra le, a ka jamana min di a ta mogow ma. A be i n'a fo o be ne gbenna, ko ne ye taga batofen werew le bato. ²⁰ E! Ne kana sa ka ne yoro janyanin to Matigi Ala ra! Izirayeli masace be tagara kere ra tete gbansan le kama, k'a ke i n'a fo mogo min be tagara woloninw le faga kuruw ra.»

²¹ Sawuli ko: «Ne jarakira! Ne dence Dawuda, seko ka na; ne tena kojugu ke i ra tuun, sabu bi su fe, i ka ne nin jate fenba ye, i ma son ka ne faga. Ne ka nalomanya le ke; ne koni firira kosobe yere le!»

²² Dawuda ko: «Masace ta taman ye nin ye, kanbelen do ye na a mina. ²³ Matigi Ala bena an bee sara ka kapa ni a ta terrenninya ni a ta kankelentiya ye; sabu Matigi Ala tun ka i don ne boro bi, nka ne ma son ka ne boro be Matigi Ala ta masace ma. ²⁴ Ayiwa, i n'a fo ne ka ele nin jate fenba ye bi, Matigi Ala fana ye ne nin jate fenba ye; a ye ne kisi ka bo tooro bee ra!»

²⁵ Sawuli k'a fo Dawuda ye tuun ko: «Ne dence Dawuda, Ala ye baraka don i ra. I bena koba caman ke, sigiya te o ra; o kow bee bena ja i boro fana!»

O ko, Dawuda k'a ta sira ta ka taga; Sawuli fana tagara a ta so.

27

Dawuda tagara dogo Filisikaw ta jamana ra

¹ O ko, Dawuda k'a miiri a yere konso, k'a fo ko: «Lon do, Sawuli laban bena ne faga le co! Min ka fisa ne ma a bee ye, o le ye nin ye: ka bori ka taga Filisikaw ta jamana ra ka taga to yi, janko Sawuli kana ke ne nogben ye Izirayeli jamana yoro bee ra tuun. Ni o kera, ne bena bosi ka bo a boro.»

² Dawuda wurira o le ra, ale ni a ta ce keme wooro minw tun be ni a ye; o tagara Gati masace Akisi fe, min ye Mahoki dence ye, ka taga sigi o yoro ra. ³ Dawuda tagara to Akisi fe Gati mara ra o cogo le ra, ale ni a ta ce keme wooro, ni o ta somogow; Dawuda ta muso fla bee tun be ni a ye: a ta Zizirelikamusu Ahinohamu, ani Karimelikace Nabali min sara, o ta muso

Abigayili. ⁴ O tagara a fō Sawuli ye ko Dawuda borira ka taga Gati mara ra. A kera ten, Sawuli ka Dawuda nōgben dabra.

⁵ Lon dō, Dawuda k'a fō Akisi ye ko: «Ni ne ko ka di i ye, o tuma aw ye kerefedugu dō di ne ma kongo kōnō, ne be se ka taga sigi yōrō min na; sabu i ta jōnce man kan ka sigi ni i ye masace ta dugu yere kōnō yan.»

⁶ Ayiwa, o lon kelen yere ra, Akisi ka Sikilagi dugu di Dawuda ma. O le koson, Sikilagi dugu kera Zuda masacew ta dugu ye fō ka na se bi ma.

⁷ Dawuda ka san kelen ni karo naani le ke Filisikaw ta jamana ra.

Dawuda tun be to ka ben siya minw kan

⁸ Ayiwa, Dawuda ni a ta mōgōw tun be to ka bō ka taga ben Gesurikaw ni Gizirikaw ni Amalekikaw kan, ka o kere, sabu kabini wagatijan, o siyaw le tun siginin be o yōrō mara ra, k'a ta Suri, ka taga a bla fō Misiran jamana ra. ⁹ Dawuda tun be o ta jamana beɛ halaki. A tun te ce si walama muso si panaman to. A tun be o ta sagaw, ni o ta baw, ni o ta misiw, ni o ta faliw, ni o ta jōgōmew, ni o ta faniw ce ka na ni o ye. Ni a tun sekōra tuma o tuma,

a tun be taga Akisi fe. ¹⁰ Akisi tun be to ka Dawuda jininka ko: «Aw bōra ka taga ben yōrō juman mōgōw le kan bi?» Dawuda tun be a jaabi ko: «An tagara Zuda jamana woroduguyanfan le fe,» walama a tun b'a fō a ye ko: «An tagara Yeramelikaw ta jamana woroduguyanfan le fe,» walama a tun a b'a fō ko: «An tagara Kenikaw ta jamana woroduguyanfan le fe.»

¹¹ Dawuda tun te ce si walama muso si panaman mina, ko a be taga ni o ye Gati mara ra; sabu a tun b'a fōra ko o mōgōw bena taga olugu ta koketaw lakari Akisi ye, ko: «Dawuda k'a ke tan, a k'a ke tan.» O ra, Dawuda ka wagati min beɛ ke Filisikaw ta jamana kongokōnōyōrōw ra, a tun be to k'a ke ten le. ¹² Akisi tun lanin be Dawuda ra kosebe. A tun b'a fōra ko: «Dawuda k'a yere ko gboya a ta siya Izirayelimōgōw ye yere le. Sisan a bena to ne ta baaradenya le ra tuma beɛ.»

28

Filisikaw tagara Izirayelimōgōw ko

¹ Wagati dō nana ke, Filisikaw ka o ta kerekejamaw beɛ ke jōgōn kan, k'a ke kerekejamaba kelen ye, ko o be taga Izirayelimōgōw kere. Akisi k'a fō Dawuda ye ko: «I yere k'a lon ko ele ni i ta mōgōw bena ke ne ta kerekejama le ra.» ² Dawuda ka Akisi jaabi ko: «Ayiwa, i ta jōnce bena min ke, ele yere na bena o ye.» Akisi ko Dawuda ma tuun ko: «O ra sisan, ne be ele le ke ne yere kōrōsibaga ye tuma beɛ.»

³ O y'a sōrō Samawilu tun sara. Izirayelimōgōw beɛ tun k'a su kasi, k'a sanga ke. O tun k'a su don Rama, a yere ta dugu kōnō.

O wagati ra fana, mōgō o mōgō tun be suw wele ka lagberi ke, ani lagberikebaga tōw, Sawuli tun ka olugu beɛ gben ka bō jamana kōnō.

Sawuli tagara muso lagberikebaga dō fe

⁴ Ayiwa, Filisikaw ta kerekejamaw ka jōgōn lajen ka na sigi Sunemu. Sawuli fana ka Izirayeli kerekedenw beɛ lajen, o ka taga sigi Giliboha.

⁵ Sawuli ka Filisikaw ta kerekejamaw ye minke, a siranna kosebe, fō a jusukun ka ke panpan ye. ⁶ A ka Matigi Ala jininka, nka Ala ma sōn ka kuma a fe. Ala ma kuma a fe siko ra, a ma kuma a fe ni Urimi* ye, a fana

* 28:6 28.6 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dōw ye. Ala tun be tagamasiyen dōw yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimōgōw ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

ma a ta kuma don a ta cira do da ra k'a fo a ye.

⁷ Sawuli k'a fo a ta jamana namogow ye ko: «Aw ye muso do jini ne ye min be se ka suw wele ka kuma ni o ye, ne be taga lagberi ke a fe.» Jamana namogow k'a jaabi ko: «Muso do belen be Eni Dori, ale be suw wele ka kuma ni o ye.»

⁸ Sawuli ka fani suguya werew don a yere ra, k'a yere yelema, ka taga ni ce fla ye. O tagara se muso fe su fe. Sawuli k'a fo muso ye ko: «Su do wele, ka lagberi ke ne ye; ne bena su min togo fo i ye, i bena o wele.»

⁹ Muso ka Sawuli jaabi ko: «E! Sawuli ka min ke, i yere ka o lon co! Mogo o mogo be suw wele, ani lagberikebaga tow, a ka olugu faga jamana kono. Mun na i b'a fe ka ne mina jan na, ka na a to o ye ne faga?» ¹⁰ Sawuli karira muso ye Matigi Ala togo ra, ko: «Matigi Ala panaman togo koson, can ra foyi le tena i soro nin ko koson.» ¹¹ Muso ko: «I b'a fe ne ye su juman le lawuri i ye?» Sawuli ko: «Samawilu lawuri ne ye!»

¹² Ayiwa, muso ka Samawilu ye minke, a ka kuleba ci, k'a fo Sawuli ye ko: «Mun na i ka ne nege? Ele yere le ye Sawuli ye!» ¹³ Masace k'a fo a ye ko: «I kana siran!» A ko muso ma tuun ko: «I be mun le yera?» Muso k'a fo a ye ko: «Ne be mogo do le yera, min be i ko Ala ta mogo, a be wurira ka bo dugukolo jukoro.» ¹⁴ Sawuli ko: «A tigi be cogo di?» Muso ko: «Cekoroba do le be wurira, deregeba do b'a ra.» Sawuli k'a faamu ko Samawilu lo. A k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma.

¹⁵ Samawilu k'a fo Sawuli ye ko: «Mun koson i ka ne lawuri, ka ne tooro?» Sawuli ko: «Ne deguninba lo. Filisikaw nana ko o bena an kere, k'a soro Ala banna ne ra. Ala ma son ka kuma don a ta cira do da ra k'a fo ne ye, a fana ma kuma ne fe siko ra; o koson ne ka i wele, janko ne ka kan ka min ke, i ye o yira ne ra.» ¹⁶ Samawilu ko: «Ni Matigi Ala banna i ra, ni ale kera i jugu ye ka ban, o tuma mun koson i be ne jininka tuun?» ¹⁷ Matigi Ala tun ka ne ci ka taga kuma min fo i ye, a ka o le ke. A ka masaya mina ka bo i boro, k'a di i ta mogo do ma, min ye Dawuda ye. ¹⁸ I n'a fo i ma Matigi Ala kan mina, ani Matigi Ala tun dimina Amalekikaw koro, k'a fo i ye ko i ye o halaki cogo min na, i ma son ka Amalekikaw halaki o cogo ra, o le k'a to Matigi Ala fana be nin ko ke ele ra bi. ¹⁹ O doron te, Matigi Ala bena ele ni Izirayelimogow bee don Filisikaw boro. Sini ele ni i dencew bee bena ke ni ne ye yan; Matigi Ala bena Izirayelimogow ta kerekejama bee labla Filisikaw ye.»

²⁰ O yoronin bee ra Sawuli bora ka ben dugu ma fo ka la, sabu Samawilu ta kumaw tun k'a ja tige fo ka teme. Fanga foyi tun te a ra fana, sabu o lon bee, ani o su bee, a tun ma domuni ke.

²¹ Muso gbarara Sawuli ra, k'a ye ko a jigi tigeninba lo; a k'a fo a ye ko: «Ayiwa, a fle, i ta jonmuso ka i kan mina; i ka kuma min fo, ne sonna ka o ke, k'a soro o tun be se ka ne faga o koson. ²² Ayiwa, sisan ne be i daari, ele fana ye i ta jonmuso ta kuma lamen. A to ne ye domuni donnin di i ma, i ye o domu janko i ye fanga soro ka sira ta ka taga.» ²³ Nka Sawuli banna. A ko: «Ne te domuni ke!» A ta jamana namogow farara muso kan k'a daari tuun ko a ye domuni ke; a laban a sonna o ta ma. A wurira ka bo dugu ma, ka sigi lanan kan. ²⁴ O y'a soro misiden toronin do tun be muso fe a ta so; a teliyara ka o faga. A ka mugu do fana donni, ka o ke buru ye, a ma funufen ke a ra. ²⁵ A nana o domuni sigi Sawuli ni a ta jamana namogow koro, o k'a domu. O ko, o wurira ka taga o su bee.

29

Filisikaw ka Dawuda bō o ta kerekejama ra

¹ Filisikaw tun ka o ta kerekejamaw bēe lajen Afeki. Ji min be Zizireli kōrō, Izirayelimōgōw tun sigira o yōrō le ra. ² Filisikaw ta kuntigiw tun be tagamana o ta kerekejamaw ja fe; kerekejama dōw tun ye ce keme keme sigiyōrōma caman, dōw tun ce waga dama dama. Dawuda ni a ta mōgōw tun be nana kō fe ni Akisi ye. ³ Filisikaw ta jamanatigiw ko: «Nin Heburuw be mun le kera yan?» Akisi ka jamanatigiw jaabi ko: «Dawuda te wa! Izirayeli masace Sawuli ta baaraden lo. A be ni ne ye a ka ca ni san kelen ye sisan. K'a ta a nalon na fō ka na se bi ma fana, ne ma jarakiyōrō ye a ra.» ⁴ Filisikaw ta jamanatigiw dimina Akisi kōrō; o ko a ma ko: «Ce nin laseko! I ka dugu min di a ma ko a ye sigi yi, a ye taga to o yōrō ra yi. A kana taga ni an ye kere ra! A kana na taga yelēma ka ke an jugu dō ye kerekeyōrō ra yi. Nin ce ko bēna diya a matigice ye tuun cogo di, ni a ma an ta mōgō dōw le kunkolow tige?» ⁵ O tun te dōnkiri lara ka dōn ke nin Dawuda tōgō le ye k'a fō ko:

<Sawuli ka ce waga caman faga,

Dawuda ka ce waga caman sigiyōrōma tan faga?>

⁶ Akisi ka Dawuda wele k'a fō a ye ko: «Matigi Ala panaman ye ne seere ye, ko can ra i ye mōgō terennin le ye. A tun bēna diya ne ye fana ko i ye taga ni ne ye nin kere ra, sabu ne ma kojugu foyi sōrō i ta ko ra, k'a ta i nalon na ne fe yan, fō ka na se bi ma; nka i ko man di kuntigiw ye. ⁷ O ra, seko ka taga hera ra, janko an kana na ko dō ke min tēna ben Filisikaw ta kuntigiw ma.»

⁸ Dawuda ka Akisi jaabi ko: «O tuma ne ka mun le ke? Kabini ne be ni i ye fō ka na se bi ma, i ka mun le ye i ta jōnce ra, min b'a to ko ne te se ka taga kerekeyōrō ra ka taga ne matigice masace ta juguw kere fana?»

⁹ Akisi ko: «Ne k'a lōn ko i ma foyi ke; i ko ka di ne ye, sabu i be ne fe i ko Ala ta meleke dō. Nka Filisikaw ta jamanatigiw le ko i kana taga ni an ye kerekeyōrō ra. ¹⁰ O ra, sisan, aw ye wuri sōgōmada jōona fe, i ni i matigice ta baaraden minw be ni i ye. Ni kene dōnin bōra dōrōn, aw ye wuri ka taga.»

¹¹ Ayiwa, Dawuda ni a ta mōgōw wurira sōgōmada jōona fe ka seko ka taga Filisikaw ta jamana ra. Filisikaw yelēna ka taga Zizireli.

30

Amalekikaw ka Sikilagi dugu jeni

¹ Dawuda ni a ta mōgōw tagara se Sikilagi dugu kōnō o ta tagama tere sabanan na tuma min na, o y'a sōrō Amalekikaw tun nana ben Zuda jamana woroduguyanfan mōgōw kan, ani Sikilagi dugu kan. O tun ka Sikilagi dugu jeni fō k'a halaki. ² O tun ka musow ni mōgō tōw bēe mina, denmisen fara mōgōkōrōba kan, nka o ma mōgō si faga. O tun ka o mina dōrōn le, ka o ta sira ta ka ke taga ye.

³ Dawuda ni a ta mōgōw tagara se ka bara k'a ye ko dugu jenina, ko o ka o musow ni o dencew ni o denmusow mina ka taga ni o ye. ⁴ Dawuda ni a nōfemōgōw kasira, ka kule ci fō ka na o kasikan ban. ⁵ Dawuda ta muso fla bēe tun minana fana; a ta Zizirelikamuso Ahinohamu, ani a tun ka Karimelikace Nabali ta muso Abigayili min furu.

⁶ Dawuda siranna kosebe, sabu a nofemogow tun b'a fe k'a bon ni kabakuru ye k'a faga, sabu olugu fana jusu toorōnin tun lo o dencew ni o denmusow koson. Nka Dawuda k'a jigi la Matigi Ala, a ta Ala kan ka baraka don a yere ra. ⁷ A k'a fo Ahimeleki dence Abiyatari ye, min tun ye sarakalasebaga ye, ko: «Na ni saninderege ye yan!» Abiyatari nana ni saninderege ye Dawuda fe. ⁸ Dawuda ka Matigi Ala nininka ko: «Yala ni ne ka nin sonw nogben, ne bena se ka ke o kan wa?» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «O nogben, i bena o mina ka aw ta mogow bosi.»

Dawuda tagara Amalekikaw ko

⁹ Ayiwa, Dawuda wurira o le ra ka sira mina, ani ce keme wooro min tun be ni a ye. O tagara se Besori ko yoro ra minke, kofemogo dow lora o yoro ra. ¹⁰ Dawuda tagara ni ce keme naani to ye, sabu ce keme fla le tun lora Besori ko korō, o segekoyugu fe o ma se ka ko tige.

¹¹ Dawuda ta mogow tagara Misirankace do ye kongo kono; o nana ni o ce ye Dawuda fe. O ka domuni ni ji di a ma, ¹² ka toromo jalan do di a ma, ani rezenmo jalan siri kelen. Ce ka o domu minke, a k'a yere soro; sabu o lon tun ye a tere saba ni a su saba le ye a ma domuni ke, a ma ji min. ¹³ Dawuda k'a nininka ko: «Jon le ye i matigice ye? I bora min le?» A ka Dawuda jaabi ko: «Ne ye Misiranka le ye. Ne ye Amalekika do ta jon le ye; nka ne matigice tagara ka ne to, nin ye a tere saba le ye, sabu ne tun man kene. ¹⁴ An tun tagara ben Keretikaw* ta jamana woroduguyanfan mogow kan ka o kere, ani Zuda mara, ani Kalebu ta jamana woroduguyanfan. An ka Sikilagi dugu fana jeni.»

¹⁵ Dawuda ko: «Yala i be se ka taga nin sonw yoro yira ne ra wa?» Ce ko: «Fo i ye kari ne ye folo Ala ra, ko i tena taga ne faga, ani ko i tena taga ne don ne matigice boro. Ni o kera, ne bena taga o mogow yoro yira i ra.» ¹⁶ A kera ten, a tagara o mogow yoro yira Dawuda ra. O tagara Amalekikaw soro o janjannin be o yoro mara bee ra, o be domuni kera, ka min, ka o yere janagbe, sabu o tun ka fen caman ce Filisikaw ta jamana ra, ani Zuda jamana ra. ¹⁷ Dawuda benna o kan keneboda fe, ka se o ra, ka o kere fo ka taga se o dugusagbe wulada ma. Mogo si ma bosi, fo kanbelen ce keme naani; olugu le yelenna nogomew kan ka bori ka bosi. ¹⁸ Amalekikaw tun ka fen o fen ta, Dawuda ka o bee mina o ra. A k'a muso fla fana mina o boro. ¹⁹ Mogo si ma fon Dawuda ta mogow ra; denmisenw, ani mogokorobaw, ani o dencew, ani o denmusow, o si ma fon; o borofenw, ani Amalekikaw tun ka fen o fen ta, o si ma fon. Dawuda k'a bee mina ka seko ni a bee ye. ²⁰ Dawuda ka Amalekikaw ta sagaw ni o ta baw ni o ta misiw bee mina. A ta mogo minw tun be o beganw gbenna tow ja fe ka na, olugu tun b'a fora ko: «Nin le ye Dawuda ta fen minaninw ye ka bo kerekyoro ra!»

Dawuda ka fen minaninw taran kerekedenw na

²¹ Ayiwa, o ko, Dawuda ni a ta mogow sekora ka na; ce keme fla minw tun segera fo o ma se ka gban Dawuda ko, o tun ka olugu minw to Besori ko da ra, Dawuda tagara se olugu ma. O nana Dawuda ni a nofemogow kunben. Dawuda gharara o ra ka o fo. ²² O tuma ra, mogoyuguw ni mogo sonkolon minw tun be ni Dawuda ye, olugu ka kuma ta k'a fo ko: «I n'a fo nin mogow ma son ka taga ni an ye kere ra, an ka fen o fen mina

* **30:14** 30.14 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogo dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace korosi (Samawilu flanan 15.18).

kerekeyoro ra, o do tena di o si ma. An bəna o musow ni o denw doron le di o ma. O ye olugu mina ka taga!» ²³ Dawuda ka o jaabi ko: «Ne balemaw, Matigi Ala ka fen minw di an ma, aw kana son ka o fenw ta ko ke ten! Sabu Matigi Ala ka an mara; mogɔ minw tun nana ben an kan, a ka olugu fana don an boro. ²⁴ Mogɔ si tena nin kuma lamən aw fe. Minw tagara kere ra o, minw tora doniw koro yan o, o beɛ ninyoro ka kan ka ke kelen ye; o beɛ ta sorota ka kan ka ke kelen ye.»

²⁵ Ayiwa, Dawuda ka o ko sebe ka na o ke sariya ye Izirayeli jamana beɛ ra, k'a ta o lon na, fo ka na se bi ma.

Dawuda ka bonya ci Zuda mara cekorobaw ma

²⁶ Dawuda sera Sikilagi minke, a ka o fen minanin dow sama Zuda mara cekorobaw ma, minw ye a teriw ye, k'a fo o ye ko: «Fen minw minana Matigi Ala juguw ra, aw ta bonya le ye nin ye o fenw na.» ²⁷ A ka do sama Beteli cekorobaw ma; Ramoti dugu min be Zuda woroduguyanfan na, a ka do sama olugu ta cekorobaw ma, ani Yatiri cekorobaw, ²⁸ ani Aroweri cekorobaw, ani Sifimoti cekorobaw, ani Esitemoha cekorobaw, ²⁹ ani Rakali cekorobaw, ani Yeramelikaw ta duguw ta cekorobaw, ani Kenikaw ta duguw ta cekorobaw, ³⁰ ani Hɔrima cekorobaw, ani Bori Asan cekorobaw, ani Ataki cekorobaw, ³¹ ani Heburon cekorobaw; Dawuda ni a ta mogow tun temena yoro o yoro, a ka do sama o yorow beɛ ta cekorobaw ma.

31

Sawuli fagara Filisikaw ta kere ra (Kibaroyaw fəɓɓ 10.1-14)

¹ Ayiwa, Filisikaw tagara Izirayelimogow kere; Izirayelimogow borira Filisikaw na. O ka Izirayelimogow caman faga Giliboha kuru kan. ² Filisikaw tugura Sawuli ni a dencew ko ka o degu fan beɛ ra. A laban o ka Sawuli dencew, Yonatan ni Abinadabu ni Malikisuwa faga. ³ Kere juguyara Sawuli ma kosebe; kalanbonbaga dow k'a ye k'a lon. Sawuli siranna fo a be yereyere. ⁴ A k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «I ta kerekemuru bo ka ne faga, janko nin mogɔ kenesigibariw kana na ne bon ni kalan ye, ka toron ke ne ra.» A ta kerekeminanw tabaga siranna, a ma son. O ra, Sawuli yere k'a ta kerekemuru mina k'a yere firi a kan k'a yere faga. ⁵ Sawuli ta kerekeminanw tabaga k'a ye ko Sawuli sara minke, ale fana k'a yere firi a ta kerekemuru kan k'a yere faga ni Sawuli ye. ⁶ A kera ten, Sawuli ni a dence saba ni a ta kerekeminanw tabaga, ani a ta kerekece tow beɛ sara wagati kelen na, o lon kelen na.

⁷ Ayiwa, Izirayelimogow minw tun signin be kenegbeba ko fe, ani minw tun be Zuriden ba ko fe, olugu nana a ye ko Izirayeli ta kerekedenw be borira minke, ani ko Sawuli ni a dencew beɛ sara minke, olugu borira ka bo o ta duguw ra. Filisikaw tagara sigi o duguw ra.

⁸ O dugusagbe, Filisikaw nana ka na suw ta fenw bo o ra. O ka Sawuli ni a dence saba suw ye Giliboha kuru kan. ⁹ O ka Sawuli kun tige, k'a ta kerekeminanw bo a ra. O ka mogɔ dow ci ka taga o kibaro dimanw fo Filisikaw ta jamana yoro beɛ ra, ani o ta jobonbaw konɔ; o k'a lase mogow beɛ ma. ¹⁰ O ka Sawuli ta kerekeminanw bla o ta jo musoman Asera ta jobon konɔ, k'a su dulon Beti San dugu kogo kan.

¹¹ Ayiwa, Filisikaw ka min ke Sawuli ra, Yabesika minw be Galadi mara ra, olugu ka o men minke, ¹² o ta cefariw bee wurira, ka su bee ke tagama ra, ka taga Sawuli ni a dencew suw lajigi ka bo Beti San dugu kogo kan, ka taga ni o ye Yabesi dugu kono, ka taga o jeni. ¹³ O ka o kolo ce ka o sutara Yabesi dugu tamarisun koro. O ko, o ka sun don fo tere wolonfla.

SAMAWILU TA KITABU FLANAN Kitabu faamucogo

Nin kitabu be wele ko Samawilu ta kitabu flanan; a fana seɓɓeɓa ma lɔn, i n'a fo Samawilu ta kitabu folo. An b'a ye ko Samawilu ta baaraw, ani a ta kumaw le be nin kitabu kono fana. A be masace Dawuda ta wagati ta kow lakari. Dawuda konna ka sigi masaya ra Zuda mara le ra, min ye jamana woroduguyanfan ye. O kow be soro kitabu sura 1-4. O ko, a sigira masaya ra Izirayeli jamana bee lajennin kunna; o kow be soro kitabu sura 5-24.

Dawuda ka kere caman ke ni siya tow ye, janko k'a ta masaya sabati, ani ka jamana bosi a juguw boro.

Dawuda tun lara Ala ra kosebe; o koson a ko diyara Ala ye, a ko diyara a ta jamana mogow fana ye. Nka o bee n'a ta, Dawuda ka kojugu dow ke Matigi Ala ja koro; o kow ma ben Ala ma. Ala ta cira min ye Natan ye, o kumana Dawuda fe minke, a lora a ta jurumun na, ka son Ala ta ma.

Dawuda ko diyara Izirayelimogow ye, o koson o tun b'a fe a ta den do le ye ke o ta masace ye a yere ko fe.

Ala tun ka layiri ta Dawuda ye, k'a fo a ye ko mogow do bena soro Dawuda ta gba ra wagati bee, min bena sigi masaya ra (sura 7).

Kitabu konokow

Dawuda sigira masaya ra Zuda mara kunna (1-4)

Dawuda sigira masaya ra jamana bee lajennin kunna (5-6)

Ala ka baraka don Dawuda ta masaya ra (7-10)

Dawuda ni Huri ta muso Baseba ta ko (11-12)

Gbeleyako minw kera Dawuda ta so kono (13-20)

Dawuda ta wagati labanw (21-24)

Sawuli ni Yonatan ta saya ko fora Dawuda ye (Kibaroyaw folo 10.1-14)

¹ Sawuli sawagati k'a soro Dawuda tun bora Amalekikaw kereyoro ra, ka seko ka na Sikilagi dugu kono. A tun ka tere fla ke Sikilagi ka ban. ² A tere sabanan, ce do barara ka na; a tun bora Sawuli ta kerekejama sigiyoro ra. A ta faniw tun farannin be, buguri be a kun na. A sera Dawuda koro minke, a k'a yere ben dugu ma k'a kinbiri gban Dawuda koro. ³ Dawuda k'a jininka ko: «Ele bora min le?» A ko: «Ne borira ka bo Izirayeli ta kerekejama sigiyoro le ra.» ⁴ Dawuda ko: «O tuma a kera cogo di? Ko min kera, o lakari ne ye ke!» Ce ko: «Izirayelimogow borira o kerekeɓogonw ja. O caman fagara yere le. Hali Sawuli ni a dence Yonatan sara.» ⁵ Dawuda ko kanbelen ma ko: «Ele kera cogo di k'a lon ko Sawuli ni a dence Yonatan sara?» ⁶ Kanbelen ko: «O wagati y'a soro ne tun be Gliboha kuru kan. Sawuli tun tintinnin be a ta taman kan; nka sowotorow ni sotigiw nana tugu a ko k'a degu kosebe. ⁷ A k'a ja munu ka ne ye minke, a ka ne wele. Ne ko: <Naamu!» ⁸ A ko ne ma ko: <Ele ye jon le ye?» Ne ko: <Ne ye Amalekika le ye.» ⁹ A ko ne ma tuun ko: <Gbara ne ra, i ye na ne faga, sabu ne be nin na, nka janamini be ne ra.» ¹⁰ Ne gbarara a ra k'a faga, sabu ne tun k'a lon ko a tun tana kisi kere ra tuun. Masafugula min tun be a kun na, ani bororanee min tun be a boro ra, ne ka o bo ka na ni o ye, ka na o di ne matigice ma.»

¹¹ Dawuda k'a ta faniw faran; a ta mogo minw tun be ni a ye, olugu fana ka o ta faniw faran. ¹² O jusukun tɔɔɔɔra, o kasira; o ka sun don fo ka taga wula se, Sawuli ni a dence Yonatan koson, ani Matigi Ala ta kerekajama koson, ani Izirayelimogo minw bee tun fagara o kere ra.

¹³ O ko, Dawuda ka o kanbelen pininka tuun ko: «Ele bora min le?» A ko: «Amalekika minw siginin be yan lonanya ra, ne ye o do ta den le ye.» ¹⁴ Dawuda ko a ma ko: «A kera cogo di ko Matigi Ala ka mogo min panawoloma k'a sigi masaya ra, ele ma siran ka i boro se o ma k'a faga?»

¹⁵ Dawuda k'a nafekanbelen do wele k'a fo o ye ko: «Gbara, i ye nin ce faga!» Kanbelen benna Amalekikace kan, k'a faga. ¹⁶ Dawuda tun k'a fo a ye ko: «I fagari kunko ye ben i yere kan; i yere da le ka i jaraki, sabu i ko, ko Matigi Ala ka mogo min panawoloma k'a sigi masaya ra, ko ele ka o faga!»

Dawuda ka sangadonkiri la Sawuli ni Yonatan koson

¹⁷ Dawuda ka nin sangadonkiri la Sawuli ni Yonatan koson. ¹⁸ O ko, Dawuda ko o ye Zuda mara mogow karan o donkiri ra; o donkiri le be wele ko «kalan donkiri.» A donkiri sebenin be Yasari ta kitabu konɔ, ko:

¹⁹ E, Izirayeli, aw ta cefariw suw lanin be kongoriw kan! Mun le nana a to aw ta ce jagbelenw benna ka sa?

²⁰ Mogo kana nin ko fo Gati dugu konɔ de!

Mogo kana nin kibaroya fo Asikalon dugu siraw fe!

Ni o te Filisika sunguruw bena na jagari;

nin kenesigibariw ta sungurudenw bena na ninsondiya.

²¹ E, Giliboha kuruw, gomiji kana bon aw kan tuun,

sanji fana kana ben aw kan tuun fiyewu!

Mogo kana foro sene aw kan tuun, min siman be ja!

Sabu cefariw ta negebennanw lanogora aw le kan.

Sawuli ta negebennan koni, o tena josi ni turu ye tuun!

²² Yonatan ta kalan tun te kosegi fiyewu,

Sawuli ta kerekemuru tun te kosegi ka na gbansan,

ni o ma a juguw faga fo ka o jori woyo,

ka cefariw sogo fo ka o baraka ban.

²³ Sawuli ni Yonatan, kanuogonmanw tun lo o si bee ra;

hali saya ra, o ma faran ka bo pogon na!

O sen tun ka teri ka teme bon kan,

o baraka tun ka bon ka teme hali jara ta kan.

²⁴ E! Izirayeli sungurudenw, aw ye kasi Sawuli koson de!

Ale min tun be aw fiyerebo ni fani dawulamanw ye,

ka aw ta faniw masiri ni sanin ye.

²⁵ Mun le k'a to cefariw benna ka sa, ka o to kere ra sa?

Mun le k'a to bipe ka Yonatan sogo aw ta kongoriw kan?

²⁶ E, ne balemace Yonatan, ne deguinba lo ele koson;

i ko tun ka gbelen ne ma de!

I ta kanuya tun ka bon ne fe

ka teme hali musow ta kanuya kan.

27 Mun le k'a to ce jagbelenw bee benna sa?
Mun le k'a to kerekeminanw bee halakira sa?

2

Dawuda kera Zuda mara ta masace ye

¹ O kow ko, Dawuda ka Matigi Ala jininka ko: «Matigi Ala, yala ne ka kan ka taga Zuda dugu do ra wa?» Matigi Ala k'a jaabi ko: «Onhon, taga!» Dawuda ka Ala jininka tuun ko: «Ne ka kan ka taga dugu juman le ra?» Matigi Ala ko: «Taga Heburon!» ² Dawuda tagara o le ra Heburon, ani a muso fla, Zizirelikamusu Ahinohamu, ani Karimelikace Nabali min sara, o ta muso Abigayili. ³ Ce minw tun be ni a ye, a tagara ni olugu fana ye, o bee ni o ta somogow; olugu tagara sigi Heburon kerefeduguw ra.

⁴ O ko, Zuda ta mogow nana Heburon, ka na turu saninman* ke Dawuda kun na, k'a ke Zuda mara masace ye.

O ko, o nana a fo Dawuda ye ko Yabesi dugumogow ka Sawuli su don. ⁵ Dawuda ka ciraden dow ci Yabesi dugumogow fe, Galadi mara ra, k'a fo o ye ko: «Matigi Ala ye baraka don aw ra, sabu aw ka nin konuman ke aw matigice Sawuli ye, ka son k'a su don. ⁶ O ra, Matigi Ala fana ye konuman ke aw ye, ka to a ta kankelentigiya ra ni aw ye, wagati bee. Aw ka nin ke minke, ne fana bena konuman ke aw ye. ⁷ Aw ye baraka don aw yere ra, ka ke ce jagbelenw ye, sabu aw matigice Sawuli sara, nka sisan Zuda ta mogow ka turu saninman* ke ne le kun na ka ne sigi masaya ra Zuda mara ra.»

Abineri ka Isi Boseti ke Izirayeli masace ye

⁸ Neri dence Abineri, min tun ye Sawuli ta kerekejama kuntigi ye, ale ka Sawuli dence Isi Boseti ta ka taga ni a ye Mahanayimu. ⁹ A k'a ke Galadikaw ni Asurikaw ni Zizirelikaw ni Efirayimu ni Boniyaminu ta mogow ani Izirayelimogo tow bee ta masace ye. ¹⁰ Isi Boseti si tun ye san binaani, wagati min na a sigira masaya ra Izirayeli kunna; a ka san fla le ke masaya ra. Zuda mara ta mogow doron le tugura Dawuda ko. ¹¹ Dawuda ka san wolonfla ni karo woro le ke masaya ra Zuda mara kunna, k'a to Heburon dugu konon.

Sawuli ta mogow ni Dawuda ta mogow ta kere

¹² Neri dence Abineri, ani Sawuli dence Isi Boseti ta baaradenw, olugu bora Mahanayimu, ka taga Gabahon kere kama. ¹³ Seruya dence Yohabu, ani Dawuda ta baaradenw, olugu fana wurira ka taga. O kerekejama fla bee tagara jagon kunben Gabahon ji koro. Jamakuru kelen tora ji fan kelen na, to kelen tora ji fan do ra. ¹⁴ Abineri k'a fo Yohabu ye ko: «An y'a to kanbelenw ye wuri ka o yere suma ni jagon ye, an b'a fle ke!» Yohabu ko: «Ayiwa, o ye wuri!» ¹⁵ Kanbelenw wurira ka na jagon kunben. Mogo hakeya kelen le tun be fan fla bee ra: Sawuli dence Isi Boseti ni Boniyaminu ta mogow tan ni fla, Dawuda nofemogow fana ta mogow tan ni fla. ¹⁶ Nka o bee ka jagon kun dere, ka muru turu jagon kere na; o bee benna jagon fe ka sa. O ko kera Gabahon yoro min na, o ka o yoro togo la ko Helikati Asurimu, ko muruw ta yoro.

¹⁷ O lon ta kere juguyara kosebe; o lon na Dawuda ta mogow ka se soro Abineri ni Izirayelimogo tow kan. ¹⁸ Ayiwa, Seruya dence saba min ye Yohabu ni Abisayi ni Asaheli ye, olugu tun be o kere ra. Asaheli sen tun ka teri i ko dagbe min be kongo konon. ¹⁹ A ka Abineri ghen, hali a ma jenge a

kininboro fe walama a numanboro fe ka bo a ko doonin. ²⁰ Abineri nana a ko munu k'a fo Asaheli ma ko: «Asaheli, ele lo wa?» A ko: «Ne lo.» ²¹ Abineri ko: «I faran ka taga i kininboro fe walama i numanboro fe, i ye mogo were gben; kanbelen do mina, i ye ale ta kerekeminanwo bo a ra.» Nka Asaheli ma son ka Abineri gbenni dabra. ²² Abineri k'a fo a ye tuun ko: «I bo ne ko! Mun na i bena a to ne ye i bugo ka i faga? Ni o do kera, ne bena i koroge Yohabu fle cogo di?» ²³ Nka o bee n'a ta, Asaheli ma son ka bo Abineri ko. A ma ja, Abineri k'a sogo a konobara ra ni a ta taman kun ye, fo ka taman kun bo kene ma. Asaheli benna ka sa o yoronin bee ra. A benna ka sa yoro min na, kerekeden min o min tagara se yi, o bee lora o yoro ra.

²⁴ Yohabu ni Abisayi ka Abineri nogben; terebenda wagati ra, o tagara se fo Ama kongori korog, Giya tereboyanfan na, Gabahon kongokolon sira kan. ²⁵ Boniyaminu ta mogow tagara lajen Abineri ko fe; o bee ka jogon lajen ka taga lo kongori do kunna. ²⁶ O tuma Abineri perenna k'a fo Yohabu ye ko: «O tuma an ta kerekemuruw tena fagari dabra ka ye le wa? I m'a lon ko nin laban bena ke tooro le ye? Sabari, i ye a fo i ta mogow ye ko o ye balemaw gbenni dabra ten sa!»

²⁷ Yohabu k'a jaabi ko: «Can ra, Ala panaman koson, ni i koni tun ma nin kuma fo tan, ne ta mogow tun bena o balemaw gben fo sini sogoma.» ²⁸ Yohabu ka buru fiye. Mogo bee lora. O ka Izirayelimogow gbenni dabra, ka kere lalo.

²⁹ O ko, Abineri ni a ta mogow tagamana o su bee Zuriden kenegbe ra. O ka Zuriden ba tige, ka taga Bitiron cetige, ka taga se Mahanayimu.

³⁰ Yohabu fana sekora ka bo Abineri gbenyoro ra, ka na a ta mogow bee lajen jogon kan. A k'a ye ko ce tan ni kononton le fonna Dawuda ta mogow ra; Asaheli ma jate o ra. ³¹ Nka Dawuda ta mogow tun ka Boniyaminu ni Abineri ta ce keme saba ni ce biwooro le faga.

³² O ka Asaheli su ta ka taga a su don a face su korog Betilehemu dugu konog. Yohabu ni a ta mogow tagamana su bee ka taga se Heburon dugubeda fe.

3

¹ Kere meenna Sawuli ta somogow ni Dawuda ta somogow ce. O bee n'a ta, do le tun be farara Dawuda ta baraka kan, k'a sorog Sawuli ta so baraka tun be dogoyara le ka taga a fe.

Dawuda dencew (Kibaroyaw folo 3.1-14)

² Dawuda ka dence dow sorog k'a to Heburon. A dence folo, Aminon, a ka o sorog a ta Zizirelikamuso Ahinohamu fe. ³ A flanan, Kilehabu, a ka o sorog a muso Abigayili fe, Karimelikace Nabali min sara, o ta muso. A sabanan, Abusalon, a ka o sorog a muso Mahaka fe, Gesuri masace Talimayi denmuso. ⁴ A naaninan, Adoniya, a ka o sorog a muso Hagiti fe. A loorunan, Sefatiya, a ka o sorog a muso Abitali fe. ⁵ A wooronan, Iterehamu, a ka o sorog Egila fe; o fana tun ye a muso do ye. Dence minw worora Dawuda fe k'a to Heburon, olugu le ye nin ye.

Abineri nana jehogonya don ni Dawuda ye

⁶ Ka Sawuli ta somogow ni Dawuda ta somogow to kere ra, Abineri tun k'a yere ta fanga bonyo kosebe Sawuli ta somogow ce ra.

⁷ Ayiwa, Sawuli tun ka jonmuso do ke a muso ye, min togo tun ye ko Risipa; a face togo tun ye ko Aya. Lon do, Isi Boseti ka Abineri jaraki, ko: «Mun koson ele tagara jen ni ne face ta jonmuso ye?» ⁸ Isi Boseti ta kuma digira Abineri ba kosebe; a ko Isi Boseti ma ko: «O tuma ne ye wuru le ye, min blantin be Zuda ta mogow ta baara kama wa? Kabini wagatijan ne pana i face Sawuli ta somogow ma, ani a balemaw ni a teriw; ne ma ele don Dawuda boro. Bi le i bena ne jaraki ko ne ka kojugu ke nin muso ta ko ra wa?» ⁹ Ayiwa, ni o lo, o tuma Matigi Ala ka min layiri ta Dawuda ye, ni ne ma Dawuda deme ka o layiri dafa a ye fiyewu, o tuma Ala kana ne to yi; ¹⁰ sabu Matigi Ala karira ko a bena masaya bosi Sawuli ta somogow boro, ka Dawuda le sigi masaya ra Izirayeli konna, ani Zuda mara konna, ka Dawuda ta fanga bonya kosebe, k'a ta Dan ka taga a bla fo Beri Seba.»

¹¹ Isi Boseti ma se ka hali kuma den kelen ke ka Abineri jaabi, sabu a tun be siranna a ja.

¹² O yoronin bee, Abineri ka ciraden dow ci Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «Nin jamana ye jon ta le ye? Jenogonya don ni ne ye; ni o kera, ne bena i deme ka Izirayeli jamana bee sigi i ta fanga koro.» ¹³ Dawuda k'a jaabi ko: «Ayiwa, ne sonna; ne bena jenogonya don ni i ye. Nka ne be fen kelen fo i ye. I nato ne fe, ni i ma na ni Sawuli denmuso Mikali ye, o tuma i kana na ne ja koro.»

¹⁴ Dawuda ka cira bla fana ka taga a fo Sawuli dence Isi Boseti ye ko: «Ne ta muso Mikali seko ne ma, sabu ne ka Filisika ce keme le kenesigi ka o gbolow ke k'a mamina.»

¹⁵ Isi Boseti ka Mikali mina a ce ra, min tun ye Lahisi dence Palitiyeli ye. ¹⁶ A ce kasito gbanna a ko ka taga se fo Bahurimu. O sera yi minke, Abineri k'a fo a ye ko a ye seko. A sekora.

¹⁷ Abineri kumana ni Izirayeli cekorobaw ye; a k'a fo o ye ko: «Kabini wagatijan, aw ko aw b'a fe ko Dawuda le ye ke aw ta masace ye. ¹⁸ Ayiwa, a kwagati le sera sisan, sabu Matigi Ala k'a fo ale ta ko le ra ko: «Ne bena ne ta mogow, Izirayelimogow kisi ka o bo Filisikaw boro, ani o juguw bee boro ne ta jonce Dawuda le sababu ra.» »

¹⁹ Abineri kumana Boniyaminu ta somogow fana fe. O ko, a tagara Heburon; Izirayelimogow ni Boniyaminu ta somogow benna fen o fen na, a tagara o bee lase Dawuda ma Heburon. ²⁰ Ce mugan le tun ka Abineri blasira, a tagato Dawuda fe Heburon. O sera yi minke, Dawuda ka domuniba tobi Abineri ni a nafemogow ye. ²¹ Abineri ko Dawuda ma ko: «Ne bena taga Izirayelimogow bee lajen ne matigice masace ye, janko o ye jenogonya don ni i ye; o ra ni Izirayeli jamana fan o fan ka diya i ye, i be i ta masaya sigi o yoro kan.»

O ko, Dawuda ka Abineri bla ka taga. A ni hera tagara.

Yohabu ka Abineri faga

²² Doonin kera doron, Yohabu ni Dawuda ta mogow nana ka bo kerekeyoro do ra. O tun ka fen caman mina o juguw ra ka na ni o ye. O nana a soro ko Abineri tun te Dawuda koro tun Heburon, sabu Dawuda tun k'a bla ka taga ka ban. A fana ni hera le tun tagara. ²³ Yohabu ni a ta kerekejama bee nana se minke, mogow k'a fo a ye ko: «Neri dence Abineri tun nana masace fe, o ko, masace k'a bla ka taga; a fana ni hera le tagara.»

²⁴ Yohabu tagara masace fe ka taga a fo a ye ko: «I ka mun ko le ke tan? Abineri nana ele fe, mun na i k'a to a tagara a yere ma?» ²⁵ K'a soro ele

yere ka Neri dence Abineri lon co! A nana i nege le, janko an be taga kere ke yoro minw na ka o yorow cogoya bee lon, ka i ta kokecogow bee lon.»

²⁶ Yohabu bora Dawuda koro, ka ciraden dow ci Abineri ko. Oluгу tagara Abineri soro Sira ta kolon yoro ra; o k'a wele ka na. Dawuda tun ma foyi lon o ko ra. ²⁷ Ayiwa, Abineri sekora ka na se Heburon minke, Yohabu ka a mina ka taga ni a ye kere fe, bolon do konu dugu donda cemance ra, k'a ke i n'a fo a b'a fe ka gundokuma do le fo a ye. Ka o to o yoro le ra, a barara ka Abineri sogo ni muru ye a konobara ra, k'a faga, k'a dogoce Asaheli dimibo.

²⁸ Dawuda nana o ko men minke, a ko: «Matigi Ala tena ne jaraki, walama ka ne ta masaya jaraki, Neri dence Abineri fagari ko ra. ²⁹ A fagari kunko ye ben Yohabu ni a ta somogow bee kan. Ala y'a to damajalan ye mogow do mina Yohabu ta somogow ra tuma bee, walama farirabana do, walama do ye to ka tagama ni bere le ye, walama do ye faga kerekeworo ra, walama do ye ke kongoto ye tuma bee.»

³⁰ Ayiwa, Yohabu ni a balemace Abisayi ka Abineri faga o cogo le ra, sabu Abineri tun ka o dogoce Asaheli faga Gabahon kere ra.

³¹ Dawuda k'a fo Yohabu ye, ani mogow minw bee tun be ni a ye, ko: «Aw ye aw ta deregew faran, ka borow don aw yere ra, ka kasi ka tagama Abineri su na fe ka taga a sutara.» Masace Dawuda yere tun be tagamana sutanan ko fe ka taga Abineri sutarayoro ra. ³² O tagara a su don Heburon. Masace kasira kosebe ka kule Abineri kaburu kunna. Jama bee kasira fana.

³³ Masace ka nin sangadonkiri la Abineri koson, ko:

«E, yala Abineri tun ka kan ka sa tan i ko mogokunntan wa?

³⁴ I boro tun ma siri,

i sen fana tun ma don negejoroko ra.

Mogojuguw be mogow faga cogo min na, i fagara ten.»

A kera ten, mogow bee ka ke kasi ye tuun Abineri su kunna.

³⁵ O ko, mogow bee nana Dawuda fe, ka na a fo a ye ko a ye domuni ke. O y'a soro su tun ma ko folo. Nka Dawuda karira, k'a fo o ye ko: «Ni ne ka hali domuni fitini, walama fen were don ne da ra fo ka taga tere ben, o tuma Ala kana ne to yi fiyewu.»

³⁶ Mogow bee ka o kuma men; a diyara o ye fana, sabu can ra masace ta kow bee tun ka di mogow ye. ³⁷ Jama bee, ani Izirayelimogow bee k'a lon o lon le ra, ko masace sen tun te Neri dence Abineri ta fagari ko ra.

³⁸ O ko, masace k'a fo a ta kuntigiw ye ko: «Aw m'a lon ko fagamaden, ani kuntigiba do le fagara Izirayeli jamana ra bi wa? ³⁹ Can lo turu kera ne kun na ka ne ke masace ye, nka ne baraka ka dogo hali bi. Nin ce minw ye Seruya dencew ye, olugu baraka ka bon ni ne ta ye. O ra, mogow min ka nin kojugu ke, Matigi Ala yere ye o hake bo a tigi ra, ka kapa ni a ta kewalejugu ye.»

4

Isi Boseti ta mogow k'a faga

¹ Sawuli dence Isi Boseti nana a men minke ko o ka Abineri faga Heburon, a baraka bee banna; Izirayelimogow bee jigi tigera fana.

² Kerekuntigi fla tun be Sawuli dence Isi Boseti fe. Kelen togo tun ye ko Bana, to kelen togo tun ye ko Rekabu. Rimon dence dow tun lo. Boniyaminu ta mogow dow tun lo, minw be bo Beroti; ³ sabu Beroti dugu

tun be jate Boniyaminu ta mara do le ye. Nka Berotikaw tun borira ka taga sigi Gitayimu; hali bi o ta durujaw be yi.

⁴ Ayiwa, dence do tun be Sawuli dence Yonatan fe, o togo tun ye ko Mefiboseti. Ale sen fla bee tun cenna; sabu wagati min na Sawuli ni Yonatan ta saya kibaroya nana fo ka bo Zizireli, Mefiboseti si tun ye san looru; a lamobamuso tun k'a ta ko a be bori ni a ye. Nka a teliyakojugu fe, den benna a boro k'a senw cen, k'a ke a te se ka tagama tuun.

⁵ Ayiwa, lon do tereghan fe, Rekabu ni Bana, minw ye Berotikace Rimon dencew ye, olugu tagara Isi Boseti ta so; o y'a soro ale tun lanin be, a be a ta terefesunogo kera sa. ⁶ O donna ka taga fo bon kononoyoro ra, k'a ke i n'a fo o be tagara siman le bla bon konon. O k'a ke ten ka Isi Boseti sogo a konobara ra ni muru ye k'a faga, ka bori ka bo. ⁷ Ayiwa, o donna a ta so konon ten, k'a lanin to a ta lanan kan, k'a sogo ni muru ye k'a faga, ka a kun tige, k'a kunkolo ta ka bo, ka su bee ke tagama ra Zuriden kenegbe sira fe. ⁸ O tagara ni Isi Boseti kunkolo ye Dawuda fe Heburon, ka taga a fo Dawuda ye ko: «I jugu Sawuli min tun b'a fe ka i faga, ale dence Isi Boseti kunkolo le ye nin ye. Bi koni Matigi Ala ka ne matigice masace dimibo Sawuli ni a ta duruja ra de!»

⁹ Dawuda ka Berotikace Rimon dence fla, Rekabu ni a balemacce Bana jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, min ka ne kisi ka bo ne ta tawow bee ra, ¹⁰ ko ka ne to Sikilagi, ce min tun nana a fo ne ye ko Sawuli sara, a tun kera ale na na ko a be kibaropuman le fora ne ye; nka ne k'a fo ko o ye o ce mina k'a faga, k'a ta kibaropuman sara di a mal ¹¹ Ni ne ka o ke o, sisan aw mogojuguw, ni aw tagara mogo terennin lanin soro a ta lanan kan, a ta bon konon, ka baga a ma k'a faga, o tuma ne man kan fana ka o fagari hake bo aw ra, ka aw fana faga ka aw latunu ka bo dugukolo kan wa?»

¹² A kera ten, Dawuda k'a fo a ta mogow ye ko o ye o faga. O ka o faga, ka o borow ni o senw tige, ka o dulon Heburon dugu jida ra. O ko, o ka Isi Boseti kunkolo ta k'a sutara Abineri su koru.

5

Dawuda kera Izirayeli jamana bee masace ye (Kibaryaw folo 11.1-3)

¹ O ko, Izirayeli ta gbaw bee tagara Dawuda fe Heburon, ka taga a fo a ye ko: «Anw ye nin ye, anw ye i balemaw le ye. ² Kabini folofolo, hali tuma min na Sawuli le tun be an ta masace ye, ele le tun be to ka bla Izirayeli ta kerekedenw na ka taga kere ra. Matigi Ala tun k'a fo i ye ko: «Ele le bena ke ne ta mogow, Izirayelimogow namogo ye, ka ke o kuntigi ye.» »

³ Izirayeli cekorobaw bee nana Dawuda fe Heburon ka na o le fo a ye. Dawuda ka jenrogonya don ni o ye Heburon, Matigi Ala na koru. O ka turu saninman* ke Dawuda kun na k'a ke Izirayeli jamana bee ta masace ye.

⁴ Dawuda sigira masaya ra k'a si to san bisaba; a ka san binaani le ke masaya ra. ⁵ K'a to Heburon, a ka san wolonfla ni karo waworo ke masaya ra Zuda mara kunna. K'a to Zeruzalemu, a ka san bisaba ni saba le ke masaya ra Izirayeli mara ni Zuda mara bee kunna.

Dawuda ka Zeruzalemu dugu mina (Kibaryaw folo 11.4-9; 14.1-2)

⁶ Masace Dawuda ni a ta mōgōw tagara Zeruzalemu dugu kama, ka taga Yebusikaw kerε, o minw tun ye o yōrō mōgōw ye. Olugu kō Dawuda ma ko: «I tε don yan! Hali fiyentōw ni senkelenw bε se ka aw gbεn ka aw labō.» O kōrō ye ko Dawuda tε se ka don olugu ta dugu kōnō. ⁷ Nka Dawuda tagara o kerε, ka Sihōn bonba mina o ra; o tōgō le nana la ko Dawuda ta masabonba*.

⁸ O lon na, Dawuda tun k'a fō a ta mōgōw ye ko ni min o min b'a fε ka Yebusikaw kerε ka se o ra, o tigi ye yelen jisira fε ka taga o senkelenw ni o fiyentōw kama; ko sabu olugu ye ale Dawuda juguw le ye. Mōgōw nana o kuma ke zana le ye, k'a fō ko: «Fiyentōw ni senkelenw man kan ka don Alabatosoba kōnō.»

⁹ Dawuda ka o bonba ke a ta masaso ye, k'a tōgō la ko Dawuda ta masabonba. A ka bon dōw lō k'a lamini; k'a ta Milo yōrō ra, ka taga se fō kōnōnōyōrō ra. ¹⁰ Dawuda ta fanga tun bε bonyara ka taga a fε, sabu Matigi Ala, Fangatigi Ala tun bε ni a ye.

Tiri masace ka bonya ci Dawuda ma

¹¹ Tiri masace Hiramū ka mōgō dōw ci ka taga Dawuda fε ni sediriyiriw ye; a ka yiribaarabagaw, ani kabakurulesεbagaw fana ci ka taga; olugu le tagara Dawuda ta masabonba lō a ye. ¹² Dawuda k'a ye ko Matigi Ala bε baraka donna ale ra, k'a ke Izirayeli masace ye; a k'a ye fana ko a ta masaya bε sabatira a ta mōgōw baraka ra.

Dawuda ka den minw sōrō Zeruzalemu (Kibaroyaw fōlō 3.5-9; 14.3-7)

¹³ Ayiwa, Dawuda bōnin kō Heburōn, a ka jōnmuso dōw ke a ta musow ye, ka muso werεw ta tuun Zeruzalemu. A ka dencew ni denmuso dōw sōrō tuun. ¹⁴ Dence minw worora a fε Zeruzalemu, olugu tōgōw le ye nin ye: Samuha, ani Sobabu, ani Natan, ani Sulemani, ¹⁵ ani Ibari, ani Elisuwā, ani Nefegi, ani Yafiya, ¹⁶ ani Elisama, ani Eliyada, ani Elifeleti.

Dawuda ka se sōrō Filisikaw kan (Kibaroyaw fōlō 14.8-16)

¹⁷ Ayiwa, Filisikaw nana a men ko o ka turu saninman* ke Dawuda kun na k'a ke Izirayeli masace ye. O ta kerekεjamaw bεε lajennin wurira ka taga Dawuda yōrōpini ko o b'a kerε. Dawuda ka o men minke, a tagara dogo kuruyōrō dōw ra. ¹⁸ Filisikaw nana ka na Refayikaw ta kenεgbeyōrō bεε fa. ¹⁹ Dawuda ka Matigi Ala jininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Filisikaw kama wa? Yala i bεna o don ne boro wa?» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «Taga o kerε, sabu sigiya t'a ra, ne bεna Filisikaw don i boro.»

²⁰ Dawuda tagara fō Baali Perasimu ka taga Filisikaw kerε ka se o ra. Dawuda ko: «Matigi Ala ka ne juguw laben ne ja, i n'a fō jiba bε kogo kari ka wo bō a ra cogo min na.» O kosōn o ka o yōrō tōgō la ko Baali Perasimu, ko «Matigi min bε wo bō». ²¹ Filisikaw borira fō ka o ta batofenw to. Dawuda ni a ta mōgōw ka o cε ka taga ni o ye.

²² O kō, Filisikaw nana tuun, ka na Refayikaw ta kenεgbeyōrō bεε fa tuun. ²³ Dawuda ka Matigi Ala jininka tuun; Matigi Ala k'a fō a ye ko: «I kana teren ka taga o kō. Dogo ka munumunu ka taga o kō fε; muriyesunw bε yōrō min na, i bε taga ben o kan o yōrō ja fε. ²⁴ Ni i nana ke senkan dōw men ye muriyesunw san fε, o tuma aw ye teliya ka bō, sabu Matigi Ala le bε tagara i ja fε ten, ka taga Filisikaw ta kerekεjama kerε.» ²⁵ Matigi

Ala ka min fɔ, Dawuda k'a kɛ ten; a ka Filisikaw kɛrɛ ka se sɔrɔ o kan, k'a ta Geba, ka taga a bla fɔ Gezɛri.

6

Izirayelimɔgɔw ka jɛnjɔgɔnya kesu ta ka taga Zeruzalemu (Kibaroyaw fɔlb 13.1-14)

¹ O kɔ, Dawuda ka Izirayeli kerekɛɛɛfariw bɛɛ lajen tuun; o bɛɛ lajennin tun ye ɛɛ waga bisaba (30 000). ² A wurira ni o mɔgɔw ye ka taga Baali, Zuda mara ra, ko a bɛ taga Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu* ta. Ala tɔgɔ, Fangatigi Ala yɛrɛ tɔgɔ, o le bɛ o kesu kan; seruben melekɛ bisigiya fla minw bɛ kesu daɗugunan san fɛ, Ala sigiyɔrɔ bɛ o seruben melekɛ fla le ɛɛ ma. ³ O ka Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu labɔ Abinadabu ta so kɔnɔ; o so tun bɛ kongori dɔ le kunna. O k'a bla misiwotorokura dɔ kɔnɔ. Abinadabu dɛnce fla minw ye Uza ni Ayo ye, olugu le tun bɛ o misiwotorokura na fɛ. ⁴ O ka jɛnjɔgɔnya kesu labɔ Abinadabu ta so kɔnɔ kongori kan, k'a bla o misiwotoro kɔnɔ, ka taga ni a ye; Uza tun bɛ tagamana Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu kɛrɛ fɛ; Ayo tun bɛ a na fɛ. ⁵ Dawuda ni Izirayelimɔgɔ tɔw bɛɛ tagatɔ tun bɛ naɗarira Matigi Ala na kɔrɔ, ka dɔnkiriw la, ka forifen suguya bɛɛ fɔ; o forifenw tun lalagara ni siperesiyiri le ye. Gɔniw tun b'a ra, ani kora, ani longanw, ani ɛɛɛgeɛɛɛw, ani siranɛge tɛgerɛw.

⁶ O tagara se Nakɔn kɛnɛɛɛbɛyɔrɔ ra minkɛ, misiw tɛrɛndɛra; Uza k'a boro kɔrɔta ka Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu mina. ⁷ Matigi Ala dimina Uza kɔrɔ kɔseɛbɛ; a k'a faga o koɗugu koson o yɔrɔ yɛrɛ ra yi. Uza sara Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu kɛrɛ fɛ yi*.

⁸ Matigi Ala ka Uza faga o cogo ra minkɛ, o ma diya Dawuda ye. O ka o yɔrɔ tɔgɔ la ko Peresi Uza†, fɔ ka na se bi.

⁹ O lon na, Dawuda siranna Matigi Ala na. A ko: «Ni a bɛ tan, Matigi Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu bɛ se ka taga don ne ta so cogo di?» ¹⁰ A ma son o ye taga ni jɛnjɔgɔnya kesu ye a ta so, Dawuda ta masabonba kɔnɔ. A k'a bla ka taga Obedi Edomu ta so kɔnɔ; ale bɛ bɔ Gati. ¹¹ Matigi Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu ka karo saba le kɛ Gatikacɛ Obedi Edomu ta so. Matigi Ala ka baraka don Obedi Edomu ni a ta somɔgɔw bɛɛ ra.

O tagara ni jɛnjɔgɔnya kesu ye Zeruzalemu (Kibaroyaw fɔlb 15.25-16.3)

¹² Ayiwa, o nana a fɔ masacɛ Dawuda ye ko Matigi Ala ka baraka don Obedi Edomu ni a borofɛnw bɛɛ ra, Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu koson. Dawuda wurira o le ra ka taga Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu ta Obedi Edomu ta so, ka na ni a ye Dawuda ta masabonba ra; o naɗarininba le nana ni a ye. ¹³ Minw tun ka jɛnjɔgɔnya kesu ta, olugu ka sentako wɔrɔrɔ kɛ minkɛ dɔrɔn, mɔgɔw lɔra; Dawuda ka misitoran kelen ni misiden tɔrɔnin kelen kɛ saraka ye, o ka sɔrɔ ka sira ta tuun. ¹⁴ O nato, Dawuda tun bɛ don kɛra ni a baraka bɛɛ ye Matigi Ala na kɔrɔ. Lenfani derege dɔ le dɔrɔn tun b'a ra, min bɛ i ko sarakalasebagaw ta. ¹⁵ Dawuda ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ nana ni Matigi Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu ye o cogo le ra, ni naɗarikanbaw ni burufiyɛkanw ye.

¹⁶ Ayiwa, tuma min na Matigi Ala ta jɛnjɔgɔnya kesu tun bɛ donna Dawuda ta masabonba kɔnɔ, Sawuli denmuso Mikali tun bɛ flɛri kɛra

* 6:7 6.7 Uza tun man kan ka maga jɛnjɔgɔnya kesu ra, sabu sarakalasebagaw dɔrɔn le tun bɛ se ka maga a ra (Sariya 10.8). † 6:8 6.8 O kɔrɔ ye ko Uza saya ka wo bɔ Izirayelimɔgɔw ɛɛ ra.

finetiri fe. A ka masace Dawuda panpanto ni a donketo ye Matigi Ala na korɔ minke, Dawuda ko gboyara a ye.

¹⁷ O nana se ni Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu ye minke, o k'a bla a blayɔɔ ra; Dawuda tun ka fanibon min laben a kama, o k'a bla yi. Dawuda ka saraka jenitaw* ni ninsɔndiya sarakaw* bo Matigi Ala ye. ¹⁸ A ka o saraka jenitaw ni o ninsɔndiya sarakaw bo ka ban tuma min na, a ka dugawu ke jama ye Fangatigi Ala toɔɔ ra. ¹⁹ O ko, a ka burukun kelen, ani tamaroburukun kelen, ani rezɛnmɔ jalan siri kelen kelen di mɔɔɔw bɛɛ ma, Izirayeli jama bɛɛ, cɛ fara muso kan. O ko, bɛɛ tagara a ta so.

²⁰ Dawuda nana seko a ta so kɔɔɔ, ko a bɛ taga dugawu ke a ta somɔɔɔw ye minke, Sawuli denmuso Mikali nana a kɔɔɔn, ka a fo a ye ko: «Han! Izirayeli masace k'a yere yira bi de! Ele le sunna ka i yere waraga ka bla i ta baaradenw ta jɔnsunguruw bɛɛ na korɔ, hali fani panaman yere te i ra, ka i yere ke i n'a fo mɔɔɔ gbansan!» ²¹ Dawuda ka Mikali jaabi ko: «Ne ka don ke Matigi Ala le na korɔ. Matigi Ala min ka ele face ni a ta somɔɔɔw to yi, ka ne ta, ka ne ke a ta mɔɔɔw, Izirayelimɔɔɔw kuntigi ye, ne ka don ke ale Matigi Ala le na korɔ. ²² Ne bɛna ne yere ke mɔɔɔ gbansan ye tuun, hali ka teme nin kan belen, ka ne yere majigi belen. Nka o bɛɛ n'a ta, i kan bɛ o jɔnsunguru minw ma, olugu belen bɛna ne bonya.»

²³ Ayiwa, a kera fana ko Sawuli denmuso Mikali ma den sɔɔɔ fo ka taga a sa.

7

Ala ka layiri ta Dawuda ye (Kibaroyaw fɔlɔ 17.1-15)

¹ Ayiwa, masace Dawuda sigira a ta masaso kɔɔɔ; Matigi Ala ka laganfiya di a ma, k'a bɔsi a juguw bɛɛ boro. ² O tuma masace k'a fo cira Natan ye ko: «Ne bɛ nin sediriyiribon numanman kɔɔɔ, k'a sɔɔɔ Ala ta jɛnɔɔɔnya kesu* bɛ fanibon le kɔɔɔ.»

³ Natan ka masace jaabi ko: «Miiriya o miiriya bɛ i jusu ra, o ke, sabu Matigi Ala bɛ ni i ye.»

⁴ Nka o lon su fe, Matigi Ala kumana Natan fe, k'a fo a ye ko: ⁵ «Taga a fo ne ta jɔnce Dawuda ye ko Matigi Ala ko: «Ele le tena bon lo ne ye, janko ne ye don a kɔɔɔ; ⁶ sabu kabini lon min ne ka Izirayelimɔɔɔw labo Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, ne ma don bon kɔɔɔ ka ye; ka ne to o tagama bɛɛ ra ni o ye, ne toyɔɔɔ tun ye fanibon le ye. ⁷ Ne temena yɔɔɔ minw bɛɛ ra ni Izirayelimɔɔɔw ye, ne tun k'a fo kuntigi minw ye ko o ye ne ta mɔɔɔw, Izirayelimɔɔɔw kɔɔɔsi, yala ne k'a fo olugu do ye ko mun na o ma sediriyiribon lo ne ye wa?» ⁸ O ra, a fo ne ta jɔnce Dawuda ye, ko Fangatigi Ala ko: «Ne le ka ele ta, ka i to sagagbenyɔɔɔ ra, i ta sagaw ko; ne ka i ta, ka i ke ne ta mɔɔɔw, Izirayelimɔɔɔw kuntigi ye. ⁹ I temena yɔɔɔ o yɔɔɔ, ne ka i deme i ta koketaw bɛɛ ra. Ne ka i juguw bɛɛ gben ka bo i na. Ne bɛna i toɔɔ bonya, ka i ke i n'a fo mɔɔɔ toɔɔba minw bɛ dugukolo kan. ¹⁰ Ne bɛna jamana do di ne ta mɔɔɔw, Izirayelimɔɔɔw ma, ka o sigi o jamana ra, ka o ke o toɔɔra jamana ye, janko mɔɔɔ si kana o lasiran tuun. O ra, mɔɔɔjuguw tena o minako juguya tuun, i n'a fo o tun b'a kera cogo min na fɔlɔfɔlɔ, ¹¹ ani wagati min ne tun ka kuntigiw sigi o konna. Ne bɛna laganfiya di i ma fana, ka i bɔsi ka bo i juguw bɛɛ boro. Ne Matigi Ala, ne b'a fo i ye fana ko ne bɛna i ta so bonya.»

¹² «Ni i ta wagati nana dafa, ni i nana sa ka taga fara i bema tɔw kan tuma min na, ne bɛna i ta duruja dɔ sigi masaya ra i nɔ ra, i yere woroden dɔ; ne bɛna a ta masaya sabati kosebɛ. ¹³ Ale le bɛna bon lɔ ne tɔgɔ ra; ne bɛna a sabati masaya ra wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. ¹⁴ Ne bɛna kɛ a fa ye, a bɛna kɛ ne dence ye. Ni a ka ko benbari dɔ kɛ, ne bɛna mɔgɔ wɛrɛw le kɛ sababu ye k'a koro, ka mɔgɔ wɛrɛw kɛ sababu ye ka o firiri hake bɔ a ra. ¹⁵ Nka ne tena ne ta jumanya bɔ a kan ka ye, i n'a fɔ ne k'a bɔ Sawuli kan cogo min na, k'a bɔ masaya ra ka ele sigi. ¹⁶ I ta somɔgɔw bɛna to masaya ra ne ja korɔ wagati bɛɛ. Foyi si tena i ta fanga bɔ a nɔ ra ka ye.»

¹⁷ Ayiwa, Ala ka kuma o kuma fɔ Natan ye, ani a ka fɛn o fɛn yira a ra, a ka o bɛɛ lase Dawuda ma.

*Dawuda ka baraka la Ala ye
(Kibaroyaw fɔlɔ 17.16-27)*

¹⁸ Ayiwa, Dawuda tagara sigi Matigi Ala ja korɔ, k'a fɔ a ye ko: «E, Dunupatigi Ala, ne ye jɔn le ye sa, ne ta somɔgɔw ye jɔnw le ye, fɔ i ka ne bonya ka se fɔ nin bɛɛ ma? ¹⁹ E, ne Tigi Ala, i ka min fɔ, o belɛn dɔgɔyara i ja korɔ; i ko i bɛna i ta baaraden ta so fana bonya tuun wagati nataw ra. E, Dunupatigi Ala, yala adamaden gbansan ka kan ni nin bonya bɛɛ ye wa?»

²⁰ «Ne Dawuda bɛ se ka mun le fɔ tuun ka tɛmɛ nin kan sa? Sabu Dunupatigi Ala, ele yere ka i ta baaraden lɔn. ²¹ I ka o kow layiri ta, k'a latige i jusu ra ka kapa ni i sago ye, o kosɔn i ka nin kobaw bɛɛ kɛ, k'a to i ta baaraden fana ye a lɔn.

²² «E, ne Tigi Ala, i ka bon; ele bɔɔɔgɔnko tɛ yi, Ala wɛrɛ fana tɛ yi ni ele tɛ. An toro ka min mɛn, o le bɛ o ye. ²³ Yala siya dɔ bɛ dugukolo kan min bɛ i ko i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw wa, ele Ala yere tagara min labɔ jamana wɛrɛ ra ka o kɛ i ta mɔgɔw ye, ka o tɔgɔ bonya? I ka kobaw kɛ o ye, ka siranyakobaw kɛ, ka o labɔ Misiran jonya ra, ka siya wɛrɛw ni o ta batofɛnw bɛɛ gbɛn ka bɔ i ta mɔgɔw ja. ²⁴ I ka i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw sigi, janko o ye kɛ i yere ta mɔgɔw ye wagati bɛɛ. Ele, Matigi Ala fana kera o ta Ala ye.

²⁵ «Ayiwa, Masa Ala, i ka layiri min ta i ta baaraden ni a ta so ye, i ye to o layiri kan tuma bɛɛ; i ka min fɔ, a kɛ ten. ²⁶ I tɔgɔ ye bonya wagati bɛɛ, janko mɔgɔw ye a fɔ ko Fangatigi Ala le ye Izirayeli ta Ala ye. I ta jɔnce Dawuda ta so fana ye sabati wagati bɛɛ i ja korɔ; ²⁷ sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala, ele yere le ka nin ko yira i ta baaraden na k'a fɔ ko: «Ne bɛna i ta so bonya.» O le ka i ta baaraden ja gbɛleya k'a to a ka nin daariri kɛ.

²⁸ «Sisan, Dunupatigi Ala, ele le ye Ala ye, i ta kumaw ye can ye, i fana ka nin kopuman layiri ta i ta baaraden ye. ²⁹ O ra, sabari, i ye baraka don i ta baaraden ta so ra, janko a ta so ye to i ja korɔ wagati bɛɛ; sabu Dunupatigi Ala, ele yere le kumana. O kosɔn i ta baraka sababu ra, i ta baaraden ta so bɛna baraka sɔrɔ wagati bɛɛ.»

8

*Dawuda ka se sɔrɔ siya caman kan
(Kibaroyaw fɔlɔ 18.1-13)*

¹ Ayiwa, o ko fɛ, Dawuda tagara Filisikaw kere tuun; a sera o ra, k'a ta fanga sigi o kan, ka o ta duguba bosɔ o ra.

² A sera Mohabukaw fana ra. A ka olugu ta mōgō minaninw bēe jagboya ka o lala dugu ma ka o tugutugu jōgōn na, ka o suma ni juru dō ye. Ni o tun ka juru na saba suma, juru na fōlō ni a flanan sera minw ma, o bē olugu bēe faga, ka juru na sabanan mōgōw janaman to. O ra, Mohabukaw fana tora Dawuda ta fanga kōrō, ka to ka ninsōngō sara a ye.

³ O kō, Dawuda ka Soba masace Hadadezeri kere ka se a ra; ale tun ye Rehobu dence le ye. O y'a sōrō Hadadezeri tun bōra ko a bē taga Efirati ba sanfeyōrō mōgōw le kere, k'a ta fanga sigi olugu kan. ⁴ Dawuda ka sowotorotigi waga kelen ni keme wolonfla (1 700) mina a ra, ani kerekece sennaman waga mugan (20 000). A ka wotorosamaso keme mara a yere ye, ka so tō bēe senfasaw tigetige.

⁵ Sirika minw bē Damasi, olugu bōra ko o bē taga Soba masace Hadadezeri deme. Nka Dawuda ka Sirika ce waga mugan ni fla faga (22 000). ⁶ O kō, Dawuda k'a ta kerekeden dōw sigi Damasi dugu ta Sirikaw ta mara ra. A kera ten, Sirikaw fana tora Dawuda ta fanga kōrō; o ka ke ninsōngō sara ye a ye. Ni Dawuda tun ka taga yōrō o yōrō, Matigi Ala tun bē se di a ma o yōrōw mōgōw bēe kan. ⁷ Dawuda ka Hadadezeri ta kerekuntigiw ta negebennanw ce ka taga ni o ye Zeruzalemu; o negebennanw tun lalagara ni sanin le ye. ⁸ Masace Dawuda ka siranegēfenw caman ta fana Beta dugu ni Berotayi dugu kōnō; o duguw ye Hadadezeri ta dugu dōw ye.

⁹ Hamati masace min ye Tōyi ye, ale nana a men ko Dawuda ka se sōrō Hadadezeri ni a ta kerekejama bēe kan minke, ¹⁰ a k'a dence Yoramu ci ni fen warigberamanw ye, ani fen saninlamanw, ani fen siranegeramanw ye, ka taga o di Dawuda ma, ka Dawuda fo, ko a ka Hadadezeri kere ka se a ra minke, ko o jana. Tōyi tun ka o ke, sabu ale fana ni Hadadezeri tun bē kere le ra wagati bēe.

¹¹ Masace Dawuda ka o fenw bēe di Matigi Ala ma. A tun ka siya min o min kere, a tun ka olugu ta warigbew ni o ta saninw bēe mina ka o di Matigi Ala ma o cogo le ra. ¹² O siyaw le tun ye Edomukaw ye, ani Mohabukaw, ani Amōnkaw, ani Filisikaw, ani Amalekikaw; a tun ka fen minw bēe mina Soba masace Hadadezeri fana ra, Rehobu dence, a ka o bēe di Matigi Ala ma.

¹³ O kō, Dawuda tōgō bonyara tuun kosebe; sabu a bōtō Sirikaw kereyōrō ra, a ka Edomukaw fana kere ka olugu ta kerekece waga tan ni seegi (18 000) faga Kōgō kenegbe yōrō ra. ¹⁴ A k'a ta kerekuntigi dōw sigi Edomukaw ta jamana yōrō bēe ra. A kera ten, Edomu jamana bēe tora Dawuda ta fanga kōrō. Ni Dawuda tun ka taga yōrō o yōrō, Matigi Ala tun bē se di a ma o yōrō mōgōw bēe kan.

Dawuda ta jamana jamōgōw (Kibaroyaw fōlō 18.14-17)

¹⁵ Dawuda sigira masaya ra Izirayeli jamana bēe lajennin kunna. A tun bē mōgōw bēe ta kow janabō, ka o ta kitiw tige ka kaja ni can ni terenninya ye. ¹⁶ Seruya dence Yohabu le tun bē Dawuda ta kerekejama kuntigi ye. Ahiludi dence Yosafati tun ye a ta kumalasebaga ye. ¹⁷ Ahitubu dence Sadōki, ani Abiyatari dence Ahimeleki, olugu tun ye sarakalasebagaw ye. Seraya tun ye a ta seberikebaga ye. ¹⁸ Yehoyada

dence Benaya tun be Keretikaw, ani Peletikaw* kuntigiw ye. Dawuda dencew tun ye jamana kopanabobagaw ye.

9

Dawuda k'a janto Yonatan dence ra

¹ Lon do, Dawuda ko: «Yala Sawuli ta somogo do be yi tuun wa, ne be se ka kopuman ke min ye Yonatan koson?»

² O y'a soro Sawuli ta so baaraden do tun be yi, min togo tun ye ko Siba. O nana ni ale ye Dawuda fe. Masace ka a pininka ko: «Ele le ye Siba ye wa?» A ko: «Onhan, ne le ye i ta jonce Siba ye.» ³ Masace ko: «Yala Sawuli ta mogo si te yi tuun wa, ne be se ka kopuman ke min ye ka kapa ni Matigi Ala ta numanya ye?» Siba k'a jaabi ko: «Yonatan dence do be yi, ale sen fla cenna.» ⁴ Masace ko: «A be min le?» Siba ka masace jaabi ko: «A be Lodebari dugu konon, Amiyeli dence Makiri ta so konon.»

⁵ Masace ka mogo ci ka taga Lodebari dugu konon, Amiyeli dence Makiri ta so, ka taga a ta ka na ni a ye.

⁶ A nana se Dawuda koron minke, a k'a kinbiri gban dugu ma Dawuda ja koron. Sawuli dence Yonatan, o dence tun lo; a togo tun ye ko Mefiboseti. Dawuda k'a wele ko: «Mefiboseti!» A ko: «Naamu, ne ye i ta jonce le ye!»

⁷ Dawuda k'a fo a ye ko: «I kana siran. Sigiya t'a ra, ne bena kopuman ke i ye, i face Yonatan koson. Ne bena i bemace Sawuli ta dugukolow bee seko i ma; i fana bena domuni ke ni ne ye tuma bee.»

⁸ Mefiboseti k'a kinbiri gban tuun, k'a fo Dawuda ye ko: «I ta jonce te foyi ye ni wuru sanin te, ele belen be hamina ne ta ko ra wa?»

⁹ Masace ka Siba wele, Sawuli ta baaraden, k'a fo a ye ko: «Fen o fen tun ye Sawuli ni a ta somogow ta ye, ne be o bee di i matigice dence ma.

¹⁰ I bena a ta dugukolow sene a ye, ele ni i dencew ni i ta baaradenw; aw be a ta simanw ladon, janko i matigice dence Mefiboseti ye domuni soron k'a domu. A bena domuni ke ni ne ye tuma bee.» Ayiwa, o y'a soron dence tan ni looru ni baaraden mugan le tun be Siba fe.

¹¹ Siba k'a fo masace ye ko: «Ne matigice masace ka min o min fo a ta jonce ye, ne bena o bee ke.»

Mefiboseti koni tun be domuni ke ni masace ye, k'a ke i n'a fo masace yere dence do.

¹² Dence fitini do tun be Mefiboseti fe, min togo tun ye ko Mika. Mogo o mogo tun be Siba ta so konon, olugu bee tun kera Mefiboseti ta baaradenw le ye. ¹³ Mefiboseti sen fla bee tun cenna minke, o koson a tagara to Zeruzalemu, janko ka domuni ke lon o lon ni masace yere ye.

10

Amonkaw ka Dawuda ta ciradenw lamaroya (Kibaroyaw folo 19.1-5)

¹ O kow ko, Amonkaw ta masace sara. A dence Hanun sigira masaya ra a non ra. ² Dawuda ko: «Ne bena Nahasi dence Hanun minako ja, i n'a fo a face tun ka ne minako ja cogo min na.» O ra, Dawuda ka jamana namogo dow ci ka taga Hanun fo, k'a jusu saaro a face saya ko ra. Dawuda ta mogow tagara se Amonkaw ta jamana ra minke, ³ Amonkaw ta

* **8:18** 8.18 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya wera mogo dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace korosi (Samawilu flanan 15.18).

kuntigiw k'a fɔ o matigice Hanun ye ko: «Ele b'a miiri ko Dawuda ka nin forikebagaw ci ka na i face sanga le fo wa? A ka nin pamogow ci i fe ka na i ta dugu yorow fle dogo ra le, k'a cogoya lon, janko ka na a halaki.»

⁴ Hanun ka o men minke, a ka Dawuda ta jamana pamogow mina; o ka o bonbosiw fan kelen li, ka o ta deregew tige ka o surunya ka dan o jukunna na, ka sorɔ ka o bla ka taga.

⁵ Ayiwa, o tagara o ko fɔ Dawuda ye. Dawuda ka mogɔ ci ka taga o kunben, sabu o maroyaninba tun lo kosebe. Masace k'a fɔ o ye ko o ye to Zeriko dugu konɔ, k'a to o bonbosiw ye bo folo, o be sorɔ ka na.

*Izirayelimogow ni Amɔnkaw ta kere
(Kibaroyaw folo 19.6-19)*

⁶ Amɔnkaw yere nana a ye ko olugu ka o yere logobo Dawuda ra pewu. O ra o ka kerekeden sennaman ce waga mugan (20 000) ta sara ra Beti Rehobu dugu ni Soba dugu ta Sirikaw fe, ka ce waga kelen ta Mahaka jamana masace fe, ka ce waga tan ni fla ta Tobu jamana masace fe.

⁷ Dawuda ka o men minke, a ka Yohabu ci o kama, ni a ta kerekejama bee ye; o bee tun ye cefariw ye. ⁸ Amɔnkaw bora ka na lo kere kama o ta duguba donda ra. Soba ta Sirikaw, ani Rehobu ta Sirikaw, ani Tobu ta mogow, ani Mahaka ta mogow, olugu tagara lajen o danna kongo konɔ.

⁹ Ayiwa, Yohabu k'a ye ko ale bena kere ke fan fla le ra, ko ale jugu dow be a ja, dow be a ko. O ra, a ka Izirayeli kerekecefariw woloma, ka lo ni olugu ye kere kama k'a jasin Sirikaw ma. ¹⁰ A k'a dogoce Abisayi bla kerekeden tow kunna; olugu ka lo kere kama ka o jasin Amɔnkaw yere ma. ¹¹ A k'a fɔ Abisayi ye ko: «Ni Sirikaw fanga bonyara anw ma, o tuma aw bena na anw deme. Ni Amɔnkaw fanga bonyara aw ma, anw fana bena taga aw deme. ¹² Baraka don i yere ra! An bee ye baraka don an yere ra, ka kere ke an ta jamana koson, ani an ta Ala ta duguw koson; ni min ka diya Matigi Ala ye, a ye o ke.»

¹³ Yohabu ni a ta kerekedenw tagara Sirikaw kama ka taga o kere. Sirikaw borira o ja. ¹⁴ Amɔnkaw nana a ye ko Sirikaw be borira minke, olugu fana borira Abisayi ni a ta mogow ja ka don o ta dugu konɔ. Yohabu sekora ka bo kerekeyoro ra ka na Zeruzalemu.

¹⁵ Sirikaw k'a ye ko Izirayelimogow sera olugu ra minke, o ka o ta kerekejamaw bee lajen. ¹⁶ Sirika minw tun be Efirati ba ko fe, masace Hadadezeri tagara olugu bee wele ka na. O bee nana ka na se Helamu. Hadadezeri ta kerekejama kuntigi min ye Sobaki ye, ale le tun be o ja.

¹⁷ O ka kibaroya fɔ Dawuda ye minke, Dawuda ka Izirayeli kerekedenw bee lajen, ka Zuriden ba tige, ka taga Helamu. Sirikaw ka o yere laben ka na Dawuda ni a ta kerekedenw kama ka na kere damina. ¹⁸ Nka Sirikaw borira Izirayelimogow ja. Dawuda ni Izirayelimogow ka o ta sowotorotigi keme wolonfla faga, ani sotigi waga binaani (40 000). O ka o ta kerekejama kuntigi Sobaki fana mandimi kosebe; ale sara o yoro ra yi. ¹⁹ Masace minw bee tun be Hadadezeri ta fanga korɔ, olugu nana a ye ko Izirayelimogow sera o ra minke, o ka ben pini ni Izirayelimogow ye, ka to Izirayeli ta fanga korɔ. Kabini o kera, Sirikaw siranna ka taga Amɔnkaw deme kere ra tuun.

¹ Ayiwa, o sanyelema ra, wagati min masacew tun be deri ka taga kere ra, Dawuda ka Yohabu ni a ta kerekəkuntigiw, ni Izirayeli kerekēcew bee bla ka taga kere ra; o tagara Amonkaw halaki, ka Raba dugu lamini. Nka Dawuda yere tun tora Zeruzalemu.

² Ayiwa, lon do wulada fe, Dawuda wurira ka bo a ta layoro ra, ka taga tagamatagama a ta masaso kunna. A tora yi le ka muso do koto ye; o muso tun ce ka ni kosebe. ³ Dawuda ka mogo ci ka taga jininkari ke muso ko ra. O nana a fo a ye ko Eliyamu denmuso lo, ko Hetikace Huri ta muso Baseba lo. ⁴ Dawuda ka mogo dow ci ka taga muso wele ka na. Muso nana Dawuda fe; Dawuda jenna ni a ye. O ko, a sekora ka taga a ta so. O ya soro muso tun boninkura lo a ta landa ra. ⁵ Ayiwa, muso nana konota; a ka mogo ci ka taga a fo Dawuda ye ko ale konoman lo.

Dawuda ka Baseba ce Huri faga

⁶ Ayiwa, Dawuda ka mogo ci ka taga a fo Yohabu ye ko: «Hetikace Huri bla ka na yan!» Yohabu ka Huri bla ka taga Dawuda fe. ⁷ Huri tagara Dawuda fe. Dawuda k'a jininka Yohabu ta ko ra, ani kerekeden tow ta ko ra, ani kere yere ko ra. ⁸ O ko, Dawuda k'a fo Huri ye ko: «Taga i ta so, i ye taga nenekiri donnin.» Huri bora masace ta so minke doron, masace ka bonya do bla ka taga o di a ma. ⁹ Nka Huri lara masace ta so donda ra, ni a matigice ta baarden tow ye. A ma son ka taga a ta so.

¹⁰ O tagara a fo Dawuda ye ko Huri ma son ka taga a ta so. Dawuda ka Huri wele k'a fo a ye ko: «O tuma ele ma bo tagama le ra wa? Mun na i ma taga i ta so?» ¹¹ Huri ka Dawuda jaabi ko: «Jenrogonya kesu, ani Izirayeli mara ni Zuda mara ta kerekedenw bee be sira gbataw le koro; ne matigice Yohabu ni a ta kerekəkuntigiw bee be sira kongo konota yi. Ne bena olugu to yi, ka na ne ta so, ka na domuni ke, ka min, ka la ni ne ta muso ye cogo di? Can yere ra, ne koni te se ka o ko jagon ke le fiyewu!»

¹² Dawuda k'a fo Huri ye tuun ko: «O tuma bi ni sini ke yan; o ko, ne bena i bla ka taga.» Huri ka o lon ni o lon dugusagbe ke Zeruzalemu.

¹³ Dawuda ka Huri wele domuni na a ta so; a k'a to Huri ka duven min fo ka panamini. Nka su fe, Huri tagara la ni masace ta baardenw le ye, a ma son ka taga a ta so.

¹⁴ O dugusagbe sogoma, Dawuda ka sebe do ke k'a di Huri ma, ko a ye taga a di Yohabu ma. ¹⁵ A k'a fo o sebe konota ko: «Ni kere wurira, aw ye Huri bla kere jugumanyoro ra; o ko, bee ye bo a koro k'a kelen to yi, janko o ye a faga.»

¹⁶ O nana taga dugu lamini minke, Yohabu ka ke dugu korosi ye; o juguw ta kerekēcefariw tun be dugu yoro min na co, a ka Huri bla ka taga o yoro le ra.

¹⁷ O dugu kerekedenw nana bo ka na Yohabu ta kerekedenw kere. O ka Izirayelimogo dow faga, ka Dawuda ta kerekəkuntigi dow fana faga. O ka Hetikace Huri fana faga.

¹⁸ Ko o ko kera kere ra o lon na, Yohabu ka mogo do ci ka taga o bee lase Dawuda ma. ¹⁹ A k'a fo ciraden ye ko: «Ko minw kera kere ra, ni i tagara o bee fo masace ye ka ban tuma min na, ²⁰ ni i k'a ye ko masace dimina, k'a fo ko: «Mun na aw gbarara dugu ra ko aw be o kere? Aw m'a lon ko o mogo be to o ta dugu kogo kunna ka kalan bon wa? ²¹ Mun le ka Yerubeseti dence Abimeleki faga Tebesi? Muso do le ma to dugu kogo kunna ka wugusikaba do firi k'a ben a kun na wa? O le ma ke a fagasababu ye wa? Mun na aw gbarara dugu ra?»

«Ayiwa, ni masace ka o fo, o tuma i ye a fo a ye ko: <I ta baaraden Hetikace Huri fana fagara.> »

²² Ciraden tagara ka taga se minke, o tuma Yohabu k'a ci kun min na, a ka o beƙe fo Dawuda ye. ²³ A k'a fo Dawuda ye ko: «O mɔgow sera an na. O tun bɔra ka na an kama kongo kɔnɔ; anw ka o gben ka taga se fo o ta dugu donda ra. ²⁴ Nka kalanbonbagaw tora o ta dugu kogo kunna ka i ta mɔgow bon ni kalan ye, ka masace ta kerekuntigi dɔw faga. Hali i ta baaraden Hetikace Huri fana fagara.»

²⁵ Dawuda ka ciraden jaabi ko: «Taga a fo Yohabu ye ko o kana ke a fe baasi ye; ko sabu kere ra kɔni, kerekemuru be fagari ke fan beƙe le ra. A fo a ye ko a belen ye dugu kere ni baraka ye, fo k'a ben. Taga o fo a ye k'a ja gbeleya.»

²⁶ Ayiwa, Huri ta muso nana a men ko a ce Huri sara minke, a k'a ce su kasi. ²⁷ Sanga nana ban tuma min na, Dawuda ka mɔgo ci ka taga muso ta ka na ni a ye a ta so. A kera a muso ye; a nana dence kelen woro Dawuda fe.

Nka Dawuda tun ka min ke, o tun ma ben Matigi Ala ja kɔrɔ.

12

Natan tagara kuma Dawuda fe

¹ Matigi Ala ka Natan ci Dawuda fe. Natan tagara a fe, ka taga a fo a ye ko: «Ce fla tun be dugu kelen na; kelen tun ye naforotigi ye, to kelen tun ye fagantan ye. ² Misiw ni sagaw ni baw caman tun be naforotigi fe. ³ Nka foyi tun te fagantance fe, fo sagadennin kelen; a tun ka o san, ka to k'a baro. A tun be a ta so kɔnɔ ni a denw ye; a fana tun be bonyara. A yere tun be domuni min ke, a tun be o do le di a ta saga ma; o beƙe tun be ji min minan kelen na. A tun be si ni a ye a yere kɔrɔ. A kera a fe i ko a yere denmuso do.

⁴ «Ayiwa, lon do, dugutagabaga do nana jigi naforotigi fe. Naforotigi ma son k'a yere ta misi, walama a ta saga, walama a ta ba do mina ka o faga dugutagabaga ye. A tagara fagantance ta saga le mina a ra, ka na o faga a ta lonance ye.»

⁵ Ayiwa, Dawuda ka o kuma men minke, a dimina o naforotigi koro kosebe. A ko Natan ma ko: «Ne be kari Matigi Ala janaman togo ra, ko ce min ka nin ko ke, o ka kan ka faga le. ⁶ A ka saga min mina, a ka kan ka o jɔgon naani le di, sabu a sonna ka nin kojugu jɔgon ke, hali a yere ma makari.»

⁷ Natan k'a fo Dawuda ye ko: «Ele yere le ye o ce ye; sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye nin ye; a ko: <Ne le ka turu ke ele kun na ka i ke Izirayeli masace ye. Ne le ka i bosi ka bo Sawuli boro, ⁸ ka i matigice Sawuli ta bonw di i ma, k'a ta musow di i ma, ka i sigi Izirayeli ni Zuda jamana kunna. Ni o belen tun ma wasa ke, ne tun bena do fara a kan. ⁹ Mun koson i ka Matigi Ala ta kuma mafiyenya, ka kojugu ke Matigi Ala ja koro? I k'a to o ka Hetikace Huri faga ni kerekemuru ye; i k'a to Amɔnkaw k'a faga ni o ta kerekemuru ye; o ko, i k'a muso ta, ka a ke i yere ta ye! ¹⁰ O koson, sisan kerekemuru tena mabo i ta so ra tuun fiyewu; sabu i ka Hetikace Huri ta muso mina a ra k'a ke i ta muso ye minke, i ka ne le dogoya.»

¹¹ «Matigi Ala ko tuun ko: <Ne bena kojugu do ben i kan; o kojugu bena bo i yere ta gba le ra; ne bena i musow ta i yere ja koro ka o di i siginjɔgon do ma. Ale bena jen ni o ye; mogo beƙe bena bo o ko kala ma. ¹² Ele ka i ta

ke dogo ra, nka ne bena nin ke Izirayelimogow bee ja na, janko bee ye a ye.> »

¹³ Ayiwa, Dawuda k'a fo Natan ye ko: «Ne ka Matigi Ala hake ta!»

Natan k'a fo a ye ko: «Matigi Ala yafara i ma; i koni tena sa, ¹⁴ nka nin muso ka dence min woro i ye, o bena sa; sabu i ka nin ko ke, k'a to Matigi Ala ta juguy ka Matigi Ala dogoya.»

¹⁵ O ko, Natan tagara a ta so.

Baseba dence sara

Ayiwa, Huri muso ka dence min woro Dawuda ye, Matigi Ala nana bana do bla o den na; bana juguyara kosobe. ¹⁶ Dawuda ka Matigi Ala daari den ye, ka sun don. A lanin tun be to dugu ma a ta so kono, ka su bee ke ten. ¹⁷ A ta lu cekorobaw nana lo a koro k'a daari ko a ye wuri ka bo dugu ma, nka a ma son; a ma son hali ka domuni ke ni o ye.

¹⁸ Nka den ta bana tere wolonflanan, a sara. Dawuda ta baaradenw siranna k'a fo a ye ko den sara. O tun b'a fora ko: «Ka den panaman to, an kumana a fe, a ma son ka an lamem. Sisan an bena a fo a ye cogo di ko den sara? Ni an ka o fo a ye, a bena ko do ke a yere ra!» ¹⁹ Dawuda nana a ye ko a ta baaradenw be kumana ni jagon ye o da jukoro; a somina a ra ko den sara. A ka o pininka ko: «Den sara wa?» O ko: «Onhon, den sara.»

²⁰ O fora minke, Dawuda wurira ka bo dugu ma. A kora, ka suma diyanan do mun, ka fani were don. O ko, a tagara Matigi Ala batoso kono, ka taga a kinbiri gban ka Ala bato. A bora yi ka taga a ta so; a ko o ye domuni di ale ma. O ka domuni di a ma, a ka domuni ke.

²¹ A ta baaradenw k'a fo a ye ko: «I ka min ke nin ye, o koro le ye di sa? Tuma min na den panaman tun lo, i tun be sun don, ka kasi den koson; sisan den sara, i wurira ka domuni ke.»

²² A ka o jaabi ko: «Tuma min na den panaman tun lo, ne tun be sun don, ka kasi, sabu ne tun b'a fora ne yere kono ko: «Jon k'a lon ni Matigi Ala tena hina ne ra, k'a to den ye keneya?» ²³ Nka sisan, a sara ka ban; mun na ne bena sun don tuun? Yala ne be se k'a labo saya ra wa? Ne le bena taga ale fe, nka ale koni tena seko ka na ne fe yan tuun.»

Sulemani worocogo

²⁴ Ayiwa, Dawuda tagara a muso Baseba jusu saaro. A jenna ni a ye. A nana kono ta ka jigi dence were ra; a ka o togo la ko Sulemani*. O den ko diyara Matigi Ala ye; ²⁵ o koson Matigi Ala k'a ta cira Natan ci ka taga o fo Dawuda ye. A kera ten, Matigi Ala ta kanuya koson, o ka den togo la ko Yedidiya; o koro ye ko Matigi Ala ta mogo kanunin.

Izirayeli ta kerekedenw ka Raba dugu mina (Kibaroyaw folo 20.1-3)

²⁶ O ya soro Yohabu ni a ta kerekedenw tun be Amankaw ta duguba kerera, min ye Raba dugu ye. O nana Amankaw ta masace ta so mina minke, ²⁷ Yohabu ka mogo dow ci, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo Dawuda ye ko ne benna Raba dugu kan, ko ne yere ka o ta dugu jitayoro mina ka ban; ²⁸ ko a ye kerekeden tow lajen, ka na dugu lamini, ka ben dugu kan ka dugu bee mina, ni o te, ni ne le nana dugu bee mina o bena ne togo le fo, ko ne le ka se soro dugu kan.»

²⁹ Dawuda ka kerekeden tow bee lajen ka taga Raba dugu kama. O tagara ben dugu kan ka dugu mina. ³⁰ A ka Amankaw ta masace ta masafugula

* **12:24** 12.24 Sulemani togo koro ye ko: heramogo.

ta ka bo a kun na. A saninlaman tun lo; a gbiriya tun ye kilo bisaba. Lulu tun be a kono. O k'a biri Dawuda kun na. Dawuda ni a ta kerekedenw ka fen caman ce dugu kono ka taga ni o ye. ³¹ Dugumogow koni, a ka olugu mina ka taga ni o ye. A tagara o bla jagboyabaaraw ra: yiritige, ani kabakurulese, ani logoci, ani birikibo. A ka Amankaw ta dugu tow ta mogow fana ke ten le.

O ko, Dawuda sekora ka taga Zeruzalemu, ani a ta kerekedenw bee.

13

Aminon ni Tamari ta ko

¹ Ayiwa, o wagati ra, Dawuda dence Abusalon dogomuso do tun be yi, min tun ce ka ni kosebe; a togo tun ye ko Tamari*. Dawuda dence do were tun be yi, o togo tun ye ko Aminon; ale nana jarabi Tamari ra.

² Aminon dogomuso Tamari ko nana a jusu jagami fo ka na a ke a fe bana ye; Tamari tun ma ceko lon folo; o ra, Aminon tun ma cogo si soro min b'a to a be se ka gbara a ra†.

³ Nka Aminon terice do tun be yi, min togo tun ye ko Yonadabu; Dawuda balemace Simeha dence do tun lo. Yonadabu tun ka cegu kosebe. ⁴ Lon do, a ko Aminon ma ko: «Masace dence, mun koson lon o lon ele le na kumunin be, i be fasara ka taga a fe? A kun fo ne ye!» Aminon k'a jaabi ko: «Ne be ne balemace Abusalon dogomuso Tamari le kanuna.»

⁵ Yonadabu k'a fo a ye ko: «Taga la ka i yere ke banabagato ye. Ni i face nana ka na i fle, i ye a fo a ye ko a y'a to i dogomuso Tamari ye na domuni di i ma; ko a ye na domuni tobi i yere jana, i yere ye a ye, a yere boro fana ye a di i ma i b'a domu.»

⁶ Aminon tagara la k'a yere ke banabagato ye. Masace nana a fle tuma min na, a ko masace ma ko: «Sabari k'a to ne dogomuso Tamari ye na njomikun fla lalaga ne ye, ne yere na ye a ye, a yere boro ye a di ne ma ne ye a domu.»

⁷ Dawuda ka mogow ci ka taga fo so kononoyoro ra, ka taga a fo Tamari ye ko a ye sabari ka taga a koroe Aminon ta bon kono, ka taga domuni tobi a ye.

⁸ Tamari tagara a koroe Aminon ta bon kono; o y'a soro Aminon lanin lo. Tamari ka mugu ta k'a nconi, ka njomi yiran. ⁹ A ka njomi bo minan kono k'a di Aminon ma. Aminon ma son k'a domu. A ko o ye mogow bee labo; mogow bee bora. ¹⁰ Aminon k'a fo Tamari ye ko: «Na ni domuni ye ne ta sibon kono, i yere boro ye na a di ne ma ne y'a domu.» Tamari ka njomi ta ka taga ni a ye a koroe fe, a sibon kono. ¹¹ A nana a fo ko a be njomi di Aminon ma tuma min na, Aminon k'a boro mina, k'a fo a ye ko: «Ne dogomuso, na an ye jen!» ¹² Tamari ko: «On-on, ne koroe! I kana ne jagboya ka jen ni i ye; sabu o ko njon ma daga Izirayeli jamana ra. I kana son ka nin maroyakoba ke. ¹³ Ni i ka nin ke, ne bena taga min ni o maroya ye? An ta mogow bena ele yere fana jate i ko mogokolon. O ra, sabari, i ye ne daari masace fe; a tena ban ka ne di i ma!»

¹⁴ Nka Aminon ma son k'a dogomuso lamɛn. A baraka tun ka bon ni a ta ye minke, a benna a kan, ka jen ni a ye fanga ra.

* **13:1** 13.1 Abusalon ni Tamari le tun be bamuso kelen na; o ni Aminon tun te bamuso kelen na.

† **13:2** 13.2 O wagati ra, sungurudenw tun be to o danna bon dow kono; cew tun man kan ka gbara o yoro ra.

¹⁵ O ko, Aminon ka Tamari koninya, k'a ke i n'a fo a yere tun m'a kanu ka ye. A ko Tamari ma ko: «Wuri ka taga!» ¹⁶ Tamari k'a jaabi ko: «I kana o fo; sabu ni i ka ne gben, i ka kojugu min ke ne ra ka ban, gbenni ta dimi bena juguya ka teme o kan!» ¹⁷ Nka a ma son k'a lamen. Kanbelen min tun be baaradenya ra a fe, a ka o wele k'a fo a ye ko: «Nin gben ka bo kene ma, i ye da sogo a ja de!» ¹⁸ O y'a soro derege jegenjegenman songobelen do le tun be Tamari ra; masace ta denmuso minw tun ma ceko lon, olugu tun be o derege jagon le don. Aminon ta baaraden ka Tamari labo kene ma, ka da sogo a ja. ¹⁹ Tamari tagara bugurigbe ke a kun na; derege jegenjegenman min tun be a kan na, a ka o faran, k'a boro fla la a kun na, ka ke kule ci ye ka taga. ²⁰ A koroe Abusalon ko a ma ko: «I koroe Aminon le jenna ni i ye ke? Ayiwa, ne dogomuso, i je, sabu i koroe lo. I kana nin ko bla i nin kan ka teme.» Tamari tagara to a kelen na a koroe Abusalon ta bon konjo.

²¹ Masace Dawuda nana o kow bee men minke, a dimina kosebe. ²² Abusalon koni ma foyi fo Aminon ye; nka a k'a koninya, sabu a benna ale dogomuso Tamari kan.

Abusalon ka Aminon faga

²³ Ayiwa, san fla temenin ko, mogo dow tun tagara Abusalon ta sagaw si kan Baali Hazori, Efirayimu kere fe. Abusalon ka masace dence tow bee wele ko o ye taga ni ale ye. ²⁴ A tagara masace yere fe ka taga a fo a ye ko: «I ta baaraden ta sagasikanbagaw nana. Ne be masace daari, masace ni a ta jamana namogow ye na ne fe.» ²⁵ Masace ka Abusalon jaabi ko: «On-on, ne dence, an bee te se ka taga, ni o te, an bena taga ke i fe doni le ye.» Abusalon ka masace daari cogo bee ra, nka masace ma son; a ka dugawu le ke a ye. ²⁶ Abusalon ko: «Ni ele t'a fe ka taga, o tuma, a to ne koroe Aminon ye taga ni an ye sa!» Masace ko: «Mun koson i b'a fe Aminon ye taga ni i ye?» ²⁷ Abusalon ka masace daari k'a gbeleya minke, masace sonna ko a dence Aminon ni a dence tow bee ye taga.

²⁸ Ayiwa, Abusalon k'a fo a ta baaraden kanbelenw ye ko: «Aw ye Aminon korosi ka ja! Ni aw nana a ye ko a ka duven min ka ninsondiya, fo k'a ke a te foyi kala ma tuma min na, ni ne nana a fo aw ye ko: «Aw ye Aminon faga!» O tuma aw ye ben a kan k'a faga. Aw kana siran foyi ja. Ne yere le ka aw ci! Aw ye baraka don aw yere ra ka ke ce jagbelenw ye.»

²⁹ Ayiwa, Abusalon tun k'a fo cogo min na, a ta baaraden kanbelenw ka Aminon faga o cogo le ra. Masace dence tow k'a ye ten minke doron, olugu bee wurira ka yelen o ta sofaliw kan ka bori.

³⁰ Ka o to sira ra, o ko kibaroya tagara se masace ma, ko Abusalon ka masace dencew bee faga, ko hali o ra kelen ma bosu. ³¹ Masace ka o men minke, jusukasi koson, a wurira k'a ta derege faran, ka la dugu ma. A ta jamana namogow bee nana lo a koru; o bee tun ka o ta deregew faran fana. ³² Masace koroe Simeha, o dence Yonadabu, ale le ka kuma ta k'a fo masace Dawuda ye ko: «Ne matigice masace kana miiri ko o k'a dence kanbelenw bee le faga, sabu o ka Aminon kelen doron le faga. Abusalon tun ka o ko latige kabini lon min na Aminon benna a dogomuso Tamari kan ka jen ni a ye fanga ra. ³³ O ra, masace kana o ko ta k'a la a nin kan kojugu, ka a miiri ko o k'a dencew bee le faga; Aminon kelen doron le fagara. ³⁴ Abusalon fana borira.»

Ayiwa, kanbelen min tun be yoro korosira, ale nana a ja korota ka fleri ke, ka jamakuruba do nato ye terebenyanfan sira fe, kuru jigijigi fe. A

tagara a fɔ masace ye ko: «Ne ka mɔgɔ dɔw ye, o be nana Horonayimu sira fe, kuru jigijigi fe!»³⁵ Yonadabu k'a fɔ masace ye ko: «Masace dencew le be nana! I ta baaraden tun ma o le fɔ i ye wa?»³⁶ Sani a ye ban o kuma ra dɔrɔn, masace dencew sera. O sera minke dɔrɔn, o benna kasi ra, ka mankan ci. Masace ni a ta jamana jamɔgow fana kasira kosebe.

³⁷ O y'a sɔrɔ Abusalɔn tun borira ka taga Gesuri mara ta masace fe, min ye Talimayi ye, Amihudi dence. Nka lon be Dawuda kɔni tun be a dence su kasi.³⁸ Abusalɔn borira ka taga Gesuri minke, a ka san saba le ke yi.

³⁹ Abusalɔn logɔ nana ke Dawuda sɔrɔ ye tuun, sabu a jusu tun nana suma a dence Aminɔn fagari ko ra.

14

Yohabu ka masace daari Abusalɔn ye

¹ Seruya dence Yohabu nana a kɔrɔsi k'a ye ko Abusalɔn logɔ be masace ra tuun.² A ka mɔgɔ dɔ ci ka taga muso dɔ wele Tekoha dugu kɔnɔ; o muso tun ka cegu. A k'a fɔ muso ye ko: «Sangafaniw don i yere ra, ka i yere ke i n'a fɔ mɔgɔ le sara i fe; i kana turu kasadiman mun. I ye i yere ke i ko mɔgɔ min be a ta su kasira kabini wagatijan.³ I ye taga masace fe o cogo ra, ka taga nin kumaw fɔ a ye.»

Muso tun ka kan ka kuma minw fɔ, Yohabu yere ka o kumaw be fɔ a ye.

⁴ Ayiwa, Tekohakamusu tagara kuma masace fe. A tagara se minke, a k'a kinbiri gban masace kɔrɔ, k'a na biri dugu ma, k'a fɔ masace ye ko: «E, masace, sabari ka na ne ma!»⁵ Masace ko: «Mun le kera?» A ko: «E, masace, ne ye muso dɔ le ye, min bɔnɔna a ce ra; ne ce sara.⁶ Dence fla le tun be i ta jɔnmuso fe; o fla kerera kongo ra, k'a sɔrɔ mɔgɔ si tun te yi ka o faran ka bɔ jɔgɔn na. Kelen k'a tɔjɔgɔn bugɔ fɔ ka faga.⁷ A kera ten minke, an ta somɔgow be wurira ne kama, ko min k'a balema faga ko ne ye o di, olugu b'a faga, k'a balema hake bɔ a ra; k'a sɔrɔ ni o kera, o tuma ale min ye centabaga ye, o benna ale fana faga ka bɔ yi. Ayiwa, ni o kera, o tuma takamiden kelen min tora ne ta gba ra, o benna o le faga ten. O tuma ra ne ce tɔgɔ benna tunu, duruja si tena to a ko tuun dugukolo ko kan.»

⁸ Masace ka muso jaabi ko: «Taga so! Ne benna cira bla i ta mɔgow ma ka i ta ko panabo.»⁹ Nka Tekohakamusu k'a fɔ masace ye tuun ko: «E, ne matigice masace, ni ko o ko ka bɔ nin ko ra, o kojugu kunko ye ben ne ni ne ta mɔgow kan; masace ni a ta jamana jamɔgow si kana jaraki.»

¹⁰ Masace ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kuma dɔ fɔ i ma nin ko ra, i ye na ni o tigi ye ne fe yan; ni o kera, o tigi tena a jɔgɔn were fɔ tuun.»¹¹ Muso ko: «Masace, layiri ta ne ye Matigi Ala, i ta Ala tɔgɔ ra, janko ne dence kelen min tora, hakebobaga kana na o faga, ka dɔ were fara ne ta tɔrɔ kan.» Masace ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman tɔgɔ ra, ko hali i dence kunsigiden kelen tena ben dugu ma.»

¹² Muso ko tuun ko: «Sabari k'a to i ta jɔnmuso ye fen kelen fɔ ne matigice masace ye tuun!» Masace ko: «A fɔ!»¹³ Muso ko: «Mun kɔsɔn ele ka nin ko jɔgɔn ke Ala ta mɔgow ra? Sabu ka kapa ni masace yere ta kuma ye sisan, masace k'a ye ko ale yere fana jarakinin lo; sabu a dence min borira, a t'a fe ka o wele ka na so.¹⁴ An be ka kan ka sa, sigiya te

‡ 13:34 13.34 Yorokɔrɔsibaga ka kuma min fɔ masace ye, o kuma te kitabu dɔw kɔnɔ.

o ra, i n'a fɔ ji min bɔnna dugu ma, o tɛ se ka cɛ tuun. Nka Ala tɛ mɔgɔ nin bɔ a ra gbansan. A ta miiriya ra, mɔgɔ min gbenna, o tigi man kan ka to a kelen na yi. ¹⁵ Ayiwa, ne nana nin kuma lase ne matigice masace ma, sabu ne siranna mɔgɔw le ja. O kosɔn i ta jɔnmuso ko: «Ne bɛna kuma masace fɛ; a bɛ se ka kɛ ko masace bɛna sɔn a ta jɔnmuso ta ladiri ma. ¹⁶ A bɛ se ka kɛ ko masace bɛna sɔn k'a ta jɔnmuso bɔsi ka bɔ nin cɛ boro, cɛ min b'a fɛ ka ne ni ne dence bɛɛ faga ka bɔ nin jamana ra, Ala ka nin jamana min di an ma. ¹⁷ Ne kɔni tun b'a miirira ko ne matigice masace ta kuma bɛna ne jusu suma, sabu ne matigice masace bɛ i ko Ala ta meleke, a bɛ koɗuman ni kojugu lɔn ka bɔ jɔgɔn na. I Matigi Ala ye kɛ ni i ye.»

¹⁸ Masace ka muso jaabi ko: «Ne bɛna i pininka ko dɔ ra, nka i kana foyi dogo ne ma.» Muso ko: «Ne matigice masace ye kuma.» ¹⁹ Masace ko: «A fɔ Yohabu sen tɛ ni ele ye nin ko bɛɛ ra wa?» Muso ko: «E, ne matigice masace, ka can fɔ, i ka min fɔ, ne tɛ se ka o sɔsɔ. Can lo, i ta baaraden Yohabu le ka ne ci nin na; ale le ka nin kumaw bɛɛ don i ta jɔnmuso da ra fana. ²⁰ I ta baaraden Yohabu k'a kɛ nin cogo ra, janko ka masace ta miiriya yelema nin ko ra. Nka ne matigice ye hakiritigi le ye i ko Ala ta meleke; ko o ko bɛ kɛ dugukolo kan, i bɛ o bɛɛ faamu.»

²¹ Masace ka Yohabu wele k'a fɔ a ye ko: «A flɛ, i ka min fɔ cɔ, ne bɛna a kɛ ten le. Taga Abusalɔn ta ka na ni a ye.»

²² Yohabu k'a kinbiri gban masace kɔrɔ, k'a ja biri dugu ma, ka masace fɔ, k'a fɔ ko: «E, ne matigice masace, i ta baaraden k'a lɔn bi ko ale ko ka di i ye, sabu i ta baaraden ka min fɔ, i sɔnna o ma.»

²³ O kɔ, Yohabu wurira ka taga Gesuri, ka taga Abusalɔn ta ka na ni a ye Zeruzalemu. ²⁴ Nka masace ko: «Abusalɔn ye to a ta so kɔnɔ yi, ne ja kana la a kan!» A kera ten, Abusalɔn fana tora a ta so kɔnɔ yi, a ma taga masace fɛ.

Masace sɔnna ko Abusalɔn ye na

²⁵ Izirayeli jamana bɛɛ kɔnɔ cɛ si tun tɛ yi, min tun bɛ Abusalɔn bɔ cɛna ra; mɔgɔ bɛɛ tun bɛ a ta cɛna le lakari. K'a ta a sentege ra ka taga a bla fɔ a kunkolo cɛmance ra, fiyen tun tɛ a fari yɔrɔ si le ra. ²⁶ San o san, san laban na, a tun bɛ a kunsigi tige, sabu a kunsigi tun bɛ caya ka gbiriya a kun na ka tɛmɛ. Ni a tun k'a kunsigi tige, a tun bɛ a kunsigi suma k'a gbiriya lɔn; a kunsigi gbiriya tun bɛ kɛ fɔ kilo fla ni tarance, ka kaja ni masaso ta jateda ye.

²⁷ Abusalɔn tun ka dence saba le sɔrɔ, ani denmuso kelen, min tɔgɔ tun ye ko Tamari. O kera muso pumanba ye.

²⁸ Abusalɔn ka san fla le kɛ Zeruzalemu, a ja ma se ka la masace kan. ²⁹ Lon dɔ, a ka Yohabu wele, ko a bɛ a ci masace fɛ. Nka Yohabu ma sɔn ka na. A k'a wele a sijaga flanan na; Yohabu ma na. ³⁰ O ra, Abusalɔn k'a fɔ a ta baaradenw ye ko: «Aw y'a flɛ, Yohabu ta foro le bɛ ne ta kɔrɔ; siman b'a ra. Aw ye taga tasuma don a ra.» Abusalɔn ta baaradenw tagara tasuma don foro ra. ³¹ Yohabu wurira ka taga Abusalɔn kɔ, a ta so kɔnɔ. A ko Abusalɔn ma ko: «Mun na i ta baaradenw tagara tasuma don ne ta foro ra?» ³² Abusalɔn ka Yohabu jaabi ko: «A flɛ, ne ka mɔgɔ ci ka taga a fɔ i ye ko i ye na yan ne bɛna i ci masace fɛ, i ye taga a fɔ a ye ko mun na a ka ne wele ka bɔ Gesuri ka na ni ne ye yan? Nka ele ma na. Hali ni ne tun tora Gesuri, o belɛn tun ka fisa ni nin ye. Ne kɔni b'a fɛ sisan ka masace ye. Ni ne ka kojugu le kɛ, o tuma a ye ne faga.»

³³ Yohabu tagara masace fe ka taga o kuma lase a ma. Masace ka Abusalon wele; Abusalon nana a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma masace korɔ. Masace k'a boro fla mini a ma ni kanuya ye.

15

Abusalon ka Izirayelimogow kun yelema

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Abusalon ka sowotoro kelen jini, ani sow, ani ce bilooru; ni a tun be taga yoro do ra, o cew le tun be to ka bori a ta sowotoro ja fe ka taga. ² Abusalon tun be to ka wuri sogomada joona fe ka taga lo dugu donda sira kere fe. Ni a tun ka mogɔ do ye a be nana ni ko do ye masace fe ko a be na o kiti tige, Abusalon be o tigi wele, k'a fo a ye ko: «Ele bora dugu juman le ra?» Ni o tigi tun k'a ta gba togo fo a ye, ³ Abusalon tun b'a fo a ye ko: «I ta ka di nin ko ra, jo be i fe; nka ni i ka taga ni nin ko ye masace fe, mogɔ si tena i lamen!» ⁴ O ko, Abusalon tun b'a fo ko: «Ni ne le tun kera nin jamana kititigebaga ye koni, ni ko do tun ka don mogɔ do ni do ce, walama ni o tun ka mogɔ o mogɔ toɲo ko do ra, o tigi tun bena na ne fe, ne tun bena a ta ko janabo a ye ka ja.»

⁵ Ayiwa, ni mogɔ do fana tun ka na, ko a bena a kinbiri gban Abusalon korɔ k'a bonya, a tun be a boro lo o tigi ye, ka o tigi mina k'a boro mini a ma.

⁶ A kera ten, Izirayelimogɔ minw bee tun be to ka na masace fe, janko masace ye o ta kiti tige o ye, Abusalon tun be o le fo olugu bee ye. O cogo ra, Abusalon ka Izirayelimogow nege ka o kun yelema.

⁷ San naani temenin ko, lon do Abusalon ko masace ma ko: «Ne tun ka dajuru do ta Matigi Ala fe; a to ne ye taga Heburon ka taga o dajuru dafa; ⁸ sabu ka ne to Gesuri, Siri jamana ra, i ta baaraden tun ka dajuru do le ta. Ne tun ko: «Ni Matigi Ala ka ne kosegi Zeruzalemu tuun, ne bena taga saraka bo a ye k'a bato Heburon.» »

⁹ Masace k'a jaabi ko: «Taga hera ra!» Abusalon wurira ka taga Heburon.

¹⁰ O ko, Abusalon ka mogɔ dow ci dogo ra Izirayeli maraw bee ra, ko o ye taga a fo mogow ye ko: «Ni aw ka na burufiyekan men tuma o tuma, aw y'a fo ko: «Abusalon le kera masace ye Heburon!» » ¹¹ Ce keme fla le tun bora Zeruzalemu ka taga ni Abusalon ye. O tun ka olugu wele le ten ko o ye taga, o fana wurira ka taga; miiriya were tun te o konɔ, sabu o tun ma foyi lon a ko ra.

¹² Ayiwa, ka Abusalon to sarakabo ra, a ka mogɔ ci ka taga Gilo dugu konɔ, ka taga Gilokace Ahitofeli wele ko a ye na. Ale le tun ye masace Dawuda ladibaga ye. O kera minke, Abusalon ka jen min siri Dawuda kama, o ko baraka bonyara kosebe. Abusalon nofemogow ka ke caya ye ka taga a fe.

Dawuda borira ka bo Zeruzalemu

¹³ Ciraden do le nana a fo Dawuda ye ko: «Izirayelimogow yelemanaka tugu Abusalon ko de!» ¹⁴ Dawuda ta jamana jamogɔ minw bee tun be ni a ye Zeruzalemu, a k'a fo olugu bee ye ko: «Aw ye wuri an ye bori, ni o te, an tena se ka bosɔ Abusalon boro. Aw ye teliya an ye taga, ni o te, o bena kun an na, ka kojugu lase an ma, ka dugumogow faga ni kerékemuru ye.»

¹⁵ A ta jamana jamogow k'a fo a ye ko: «Ni an matigice masace ka fen o fen fo, an be son o ma, sabu an ye i ta baaradenw le ye.»

16 Masace bora ka sira mina a sen na; a ta somogow bee bora ka gban a ko. A tun ka jonmuso minw ke a musow ye, a ka o musow ra tan to a ko, ka masaso korosi. 17 Masace bora ni dugumogow bee ye a ko. O tagara se dugu bon laban ma minke, o lora yi. 18 A ta jamana jamogow bee tun be tagamana a koru, ani Keretikaw ni Peletikaw* bee; Gatika ce keme wooro minw tun bora Gati ka gban a ko, olugu tagamana ka teme masace ja koru.

19 Masace k'a fo Gatikace Itayi ye ko: «Mun na ele fana b'a fe ka gban an ko? Seko, i ye taga to ni masacekura ye; sabu ele ye lonan le ye; i bora fo yorjan i ta jamana ra le ka na yan. 20 Ele nana kunu doron le an koru; bi ne te se k'a to i ye taga yaala ni ne ye yorow ja fe, k'a soru ne yere ma an tagayoro kelen lon. Seko ni i balemaw ye. Matigi Ala ye konuman ke i ye, ka to a ta kankelentigiya ra ni i ye.»

21 Itayi ka masace jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ani ele yere koson, ko ni ne matigice masace ka taga yoro o yoro, i ta baaraden fana bena taga o yoro le ra; ni i be faga, ne fana be faga; ni i be baro le, ne fana be baro.» 22 Dawuda ko Itayi ma ko: «O tuma, teme an ye taga!» Gatikace Itayi temena ka bla Dawuda ja ni a ta mogow bee ye, ani den minw bee tun be ni a ye.

23 Mogow ka Dawuda nafajama temeto ye minke, o bee ka ke kasi ye ka mankanba ci. Masace tagara Sedoron ko tige; jama bee tugura a ko, o ka kongokolon sira ta. 24 Sarakalasebaga Sadoki fana tun be yi; Levi ta mogow minw bee tun be ni ale ye, olugu tun ka Ala ta jenogonya kesu* ta. O tagara Ala ta jenogonya kesu sigi; sarakalasebaga Abiyatari ka ke saraka bo ye, fo ka taga a to jama bee ye bo dugu konu.

25 Masace k'a fo Sadoki ye ko: «Seko ni Ala ta jenogonya kesu ye dugu konu. Ni Matigi Ala sonna ka baraka don ne ra, a bena a to ne ye seko yan tuun, ka a to ne ye a ta jenogonya kesu ni a ta yoro saninman* ye tuun.

26 Nka ni Matigi Ala ko ne ma ko: «Ne te ele fe tuun», o tuma ne fle nin ye, ni min ka diya a ye, a ye o ke!»

27 Masace k'a fo sarakalasebaga Sadoki ye tuun ko: «A fle, aw ye seko pasuma ra dugu konu, aw ni aw dence fla: i dence Ayimazi, ani Abiyatari dence Yonatan. 28 Ne bena taga men kongokolon kenegbeyorow ra, fo ne ye na kibaroya dow men ka bo aw fe.»

29 A kera ten, Sadoki ni Abiyatari sekora ni Ala ta jenogonya kesu ye Zeruzalemu, ka taga to yi.

Dawuda ka Husayi ci dogo ra ka taga Abusalon fle

30 Dawuda tun be yelenna oliviyesunw kuru kan, a kasito; a tun k'a kun datugu, a sennakolon tun lo fana. Jama min tun be a ko, olugu fana tun ka o kun datugu; o yelento tun be kasira fana. 31 Do nana a fo Dawuda ye ko: «Ahitofeli fana be ni Abusalon jenogow ye!» Dawuda ka Ala daari k'a fo ko: «E, Matigi Ala, a to Ahitofeli ta ladiri bee ye ke kuma gbansan ye! A si kana loyoro soru!»

32 Dawuda tagara se kuru kuncu ma, mogow be deri ka Ala bato yoro min na. A sera yi minke doron, a ka Arikikace Husayi soru yi, a be a konona; Husayi ta derege tun farannin lo, buguri be a kun na. 33 Dawuda k'a fo a ye ko: «Ni i ka gban ne ko, i bena ke ne fe doni le ye! 34 Nka ni i ka seko dugu konu ka taga a fo Abusalon ye ko: «Masace, ne bena ke i ta baaraden ye; ne tun ye i face ta baaraden le ye folofolo, nka sisan ne bena ke ele ta

* 15:18 15:18 Keretikaw ni Peletikaw: Aw ye Samawilu flanan 8.18 fle.

baaraden le ye.» Ayiwa, ni i ka o ke, o tuma Ahitofeli bena ladiri minw di Abusalon ma ne kama, i bena ke sababu ye ka o ladiriw cen, janko ka ne sutara. ³⁵ Sarakalasebagaw Sadoki ni Abiyatari, olugu fana bena ke ni i ye yi; ni i ka na fen o fen men masace Abusalon ta so kono, i ye na o fo olugu ye. ³⁶ I n'a fo olugu dence fla be o koro yi, Sadoki dence Ayimazi, ani Abiyatari dence Yonatan, ni aw ka na fen o fen men, aw ye o fo olugu ye, o bena na a lase ne ma yan.»

³⁷ Dawuda terice Husayi sekora ka taga Zeruzalemu; o wagati le ra, Abusalon fana tun be donna Zeruzalemu.

16

Siba nana domuni di Dawuda ni a ta mogow ma

¹ Dawuda nana kuru kuncemayoro teme doonin minke, a ka Mefiboseti ta jonce Siba nato ye ka na a kunben, ni fali fla ye; a tun ka o faliw laben janko mogoye se ka sigi o kan; a tun ka o faliw doni ni burukun keme fla ye, ani rezenmo jalan siri keme, ani toromo siri keme, ani forogo kelen fanin rezenji ra.

² Masace ka Siba pininka ko: «I nana mun ke ni nin fenw ye?» Siba ko: «Faliw ye masace ta somogow ta ye, olugu bena yelen o kan; buru ni yiridenw ye kanbelenw ta domuni ye; ni minw nana sege tagama ra kongokolon kono, olugu bena rezenji do min ka minlogo bo o yere ra.» ³ Masace k'a pininka tuun ko: «I matigice Sawuli dence Mefiboseti be min le?» Siba k'a jaabi ko: «A tora Zeruzalemu. A ko, ko bi koni, Izirayelimogow bena ale face ta masaya fanga seko ale ma!» ⁴ Masace ko Siba ma ko: «Mefiboseti borofen bee kera i ta ye sisan.» Siba ko: «Ne be ne kinbiri gban i pa koro ka i fo, ne matigice masace; Ala ye ne ko diya i ye belen.»

Simeyi ka Dawuda mafiyenya

⁵ Masace Dawuda tagara se fo Bahurimu minke, Sawuli ta somogo do bora o dugu kono ka na. A togo tun ye ko Simeyi; Gera dence tun lo. A bora ka na, ka na ke kumajuguw fo ye Dawuda ni a nofemogow ma. ⁶ A ka ke Dawuda ni a ta jamana namogow bon ye ni kabakuruw ye, k'a soro jama bee, ani kerekecefariw bee tun be tagamana Dawuda kininboroyanfan ni a numanboroyanfan na. ⁷ Simeyi tun be Dawuda nenina k'a fo a ma ko: «Taga ka bo yi, taga ka bo yi! Mogofagabaga! Mogokolon!» ⁸ I ka Sawuli ta somogo minw bee faga, ka sigi olugu no ra masaya ra, Matigi Ala be o hake le bora i ra. Matigi Ala ka masaya bosi i ra k'a di i dence Abusalon ma. Sisan i panibagato ye nin ye, sabu ele ye mogofagabaga le ye.»

⁹ Ayiwa, Seruya dence Abisayi ko masace ma ko: «Mun koson an b'a to nin wuru sanin ye ne matigice masace neni de? A to ne ye teme ka taga a kun tige!»

¹⁰ Masace ko: «Aw Seruya dencew, aw ta mun le be nin na sa? Ni a be ne nenina, i b'a soro ko Matigi Ala le k'a fo a ye ko a ye ne Dawuda neni. Ni o lo, jon le be se k'a fo a ye ko: «Mun koson i be nin kera?» »

¹¹ Dawuda k'a fo Abisayi ni a ta jamana namogow bee ye tuun ko: «Ne yere wordon be ne fagayoro pinina, janko ka na a fo nin min ye Boniyaminu ta mogoye. Aw y'a to a ye ne neni, sabu Matigi Ala le k'a fo a ye ten. ¹² Jon k'a lon ni Matigi Ala tena ne ta tooro fle, ka bi ta nenini yelema k'a ke kopuman ye ne fe?»

¹³ Dawuda ni a ta mɔgɔw tun be tagara o ta sira fe; Simeyi belen tun be tagamana kuru konkonda ra Dawuda kɔrɔ, ka to ka Dawuda neni, k'a bon ni kabakuru ye, ka buguri seri a kan. ¹⁴ Masace ni a nofejama segeninba tagara se o seyɔrɔ ra minke, o ka sɔrɔ ka nenekiri.

Husayi tagara Abusalɔn fe

¹⁵ Abusalɔn ni a ta jama bee, ani Izirayelimɔgɔw bee tun donna Zeruzalemu dugu kɔnɔ. Ahitofeli fana tun be ni o ye. ¹⁶ Dawuda terice Arikikace Husayi tagara se Abusalɔn kɔrɔ minke, a ko Abusalɔn ma ko: «Ala ye masace sɔn si ra! Ala ye masace sɔn si ra!» ¹⁷ Abusalɔn ka Husayi jaabi ko: «Ele be i ta teriya ke ni i terice ye tan le ke! Mun kosɔn i ma gban i terice kɔ?» ¹⁸ Husayi ka Abusalɔn jaabi ko: «Ɖn-ɔn de! Ni Matigi Ala yere ni jama, ni Izirayelimɔgɔw ka mɔgɔ min janawoloma k'a ke masace ye, ne be o tigi le kɔ; ne be to ni o tigi le ye. ¹⁹ Ka fara o kan, a mɛɛn o mɛɛn, ne laban bena ke jon ta baaraden le ye? Masace Dawuda dence te wa? Ne ka baara ke faceman ye cogo min na, ne bena baara ke denceman fana ye o cogo le ra.»

Abusalɔn k'a face ta muso fitiniw ta

²⁰ Abusalɔn k'a fo Ahitofeli ye ko: «Aw ye jɔgɔn ye ka a fle, an ka kan ka min ke sisan.» ²¹ Ahitofeli k'a fo Abusalɔn ye ko: «I face tun ka jonmuso minw ke a musow ye, a ka minw to yan ko o ye masaso kɔrɔsi, taga jen ni olugu ye. Ni o kera, Izirayelimɔgɔw bena a lon ko can ra, i ka i face dogoya; o ra minw bee be ni i ye, o bee bena o yere ja gbeleya ka to i kɔ.» ²² O ka gbata do lo Abusalɔn ye masaso kunna, Abusalɔn tagara jen ni a face ta jonmusow ye o yɔrɔ ra; Izirayelimɔgɔw bee bɔra o ko kala ma. ²³ O wagati ra, ni Ahitofeli kɔni tun ka kuma o kuma fo, o kuma tun be jate k'a ke i n'a fo Ala yere le kumana. Ni a tun kera Dawuda ye o, walama ni a kera Abusalɔn ye o, Ahitofeli ta kuma tun be jate o cogo kelen le ra.

17

Husayi ka Ahitofeli ta ladiri cen

¹ O kow kɔ, Ahitofeli k'a fo Abusalɔn ye ko: «A to ne ye kerɛkeden ce waga tan ni fla ta ka taga ni olugu ye ka taga Dawuda nɔgben su nin yere ra. ² Ne bena taga bara ka ben a kan k'a sɔrɔ a segeninba lo, fo k'a baraka bee ban. A bena siran fo k'a ja wuri; a nofemɔgɔw bee bena siran ka bori k'a to yi. Ne bena ale masace kelen dɔrɔn le faga. ³ O kɔ, ne bena na ni jama bee ye i fe; i be mɔgɔ kelen min kɔ, ni ale kɔni fagara ka ban, o tuma jama bee le bena seko i fe. Ni o kera fana, mɔgɔw bee bena hera sɔrɔ.»

⁴ Ayiwa, o kuma benna Abusalɔn ni Izirayeli cekɔrɔbaw bee ma.

⁵ Nka Abusalɔn ko: «Aw y'a to an ye Arikikace Husayi wele, ka ale fana lamɛn.»

⁶ Husayi nana minke, Abusalɔn k'a fo a ye ko: «Ahitofeli ta kuma ye nin ye. A ka min fo, an ka kan k'a ke ten wa, walama an man kan k'a ke? Do fo!»

⁷ Husayi ka Abusalɔn jaabi ko: «Nin ladiri kelen kɔni ma ja Ahitofeli fe!» ⁸ Husayi ko Abusalɔn ma tuun ko: «Ele yere ka i face ni a ta mɔgɔw lon! Kerɛkecefari lo! O ka fari i ko wara min den tara ka bo a kɔrɔ kongo kɔnɔ! I face ye kerɛkecekɔrɔ le ye; a tena sɔn ka si ni mɔgɔ tɔw ye. ⁹ Sisan i be taga a sɔrɔ ko a dogonin be dinga do le kɔnɔ, walama yɔrɔ dogonin do were ra yi. Nin kere folo ra, ni Dawuda ta mɔgɔw ka ele ta kerɛkeden

dow faga daron, mogow bena o men, k'a fo yoro bee ko: <O ka Abusalon nofemogow caman faga!> ¹⁰ Ni o do kera daron, hali i ta kerekedenw bee ra cefariw, minw ja ka gbelen i ko waraba, olugu bee fari bena faga; sabu Izirayelimogow bee k'a lon ko i face ye cefariba le ye, ani ko ce jagbelenw le fana be ni a ye.

¹¹ «O ra, ne be i ladi, ko i y'a to ko Izirayeli cew bee le ye na i ko, k'a ta Dan, ka taga a bla fo Beri Seba, ka caya i ko kogojida kenken; ele yere ye bla o na ka taga Dawuda kama. ¹² Ni a ka soro yoro o yoro, an bena a nogben fo ka taga a mina; an be taga ben o kan i ko gomiji be ben dugukolo kan cogo min na. O si tena se ka bosi; ale tena bosi, a nofemogow si tena bosi fana. ¹³ Ni a ka bori ka taga dogo dugu o dugu ra, Izirayelimogow bee bena taga ni juruw ye o dugu kama; an be taga o dugu ci k'a kabakuruw bee sama ni juru ye ka taga a ke kodinga kon; hali kabakuru den kelen tena to!»

¹⁴ Abusalon ni Izirayelimogo tow bee ko: «Arikikace Husayi ta kuma ka fisa ni Ahitofeli ta ye!»

Nka Matigi Ala yere le tun b'a fe ka Ahitofeli ta ladiripuman cen, janko ka kojugu lase Abusalon ma.

Dawuda tagara Zuriden ba tereboyanfan na

¹⁵ Ayiwa, Husayi tagara sarakalasebagaw Sadoki ni Abiyatari fe; Ahitofeli ka min fo Abusalon ni Izirayeli cekorobaw ye, ani ale yere ka min fo, a ka o bee fo sarakalasebagaw ye. A ko: ¹⁶ «Sisan aw ye cira bla Dawuda ma joona joona, ka a fo a ye ko a kana si kongokolon kenegbeyoro ra; ko sani dugu ye gbe, a ka kan ka ba tige, janko masace Abusalon ni a ta nofejama kana na cenri lase o ma.»

¹⁷ O y'a soro Yonatan ni Ayimazi tun be Eni Rogeli. Baaradenmuso do le tun ka kan ka taga o cira lase olugu ma, janko o ye taga a fo masace Dawuda ye; sabu olugu yere tun t'a fe ka don dugu kon janko mogow kana na o ye. ¹⁸ O bee n'a ta, kanbelennin do tun ka o ye; ale tagara o fo Abusalon ye. Yonatan ni Ayimazi k'a ye ten minke, o fla teliyara ka taga se fo ce do ta so, Bahurimu dugu kon. Kolon do tun be o ce ta so; o donna o kolon kon ka dogo yi. ¹⁹ Sotigi ta muso ka birifani do ta ka o biri kolon kunna, ka simankise susunin do yerege o kan, janko mogo kana a lon ko mogo be yi.

²⁰ Abusalon ta ciradenw nana se yi minke, o donna o muso ta so k'a pininka ko: «Ayimazi ni Yonatan be min le?» Muso ka o jaabi ko: «O ka ko tige!» Nka o ka o jini, o ma o ye minke, o sekora ka taga Zeruzalemu.

²¹ O taganin ko, Ayimazi ni Yonatan bora kolon kon ka taga o kuma nafa masace Dawuda ye. O k'a fo Dawuda ye ko: «Aw ye wuri joona ka ba tige, sabu Ahitofeli ka Abusalon ladi ko a ye na aw kama.»

²² Dawuda ni a nofejama bee wurira ka Zuriden ba tige; sani dugu ye gbe hali mogo kelen ma to ni min ma ba tige!

²³ Ayiwa, Ahitofeli nana a ye ko o ma son ale ta kuma ma minke, a k'a ta fali laben ka taga a ta dugu ra, a ta so. A tagara a ta lukon kopaw bee bla boro kelen kan; o ko, a k'a kan don juru ra ka a yere faga. A sara o cogo le ra. O k'a su don a face su kor.

Dawuda sera Mahanayimu

²⁴ Ayiwa, Dawuda tagara se Mahanayimu. O wagati y'a soro Abusalon fana ka Zuriden ba tige, a ni Izirayelimogo to minw bee tun be ni a

ye. ²⁵ Abusalon tun ka Amasa le bla a ta kerekejama ja fe, Yohabu no ra. Amasa tun ye Izirayelikace do dence le ye, min togo tun ye ko Itira. Ale Itira le tun ka Nahasi denmuso Abigayili furu. Abigayili tun ye Seruya balemamusu ye; Seruya tun ye Yohabu bamuso ye. ²⁶ Abusalon ni Izirayelimogow tagara o ta fanibonw lo Galadi jamana ra.

²⁷ Ayiwa, Dawuda sera Mahanayimu minke, Nahasi dence Sobi, min bora Raba, Amonkaw ta dugu ra, ani Amiyeli dence Makiri, min bora Lodebari, ani Galadikace Barizilayi min bora Rogelimu, ²⁸ olugu nana ni lananw, ani minanw, ani bogodaga dow ye ka na o di Dawuda ni a ta mogow ma. O nana ni siman fana ye, ani mugu, ani simankise yirannin, ani soso, ²⁹ ani li, ani nare, ani sagaw, ani baw, ani misinono gberennin. O nana ni o fenw bee ye Dawuda ni a nafemogow fe, ko o ye a domu; sabu o tun b'a fora ko: «I b'a soro nin mogow segera kongu ni minlogo boro kosebe kongokolon kono yi.»

18

Dawuda ta mogow sera Abusalon ta mogow ra

¹ Dawuda ta kerekeden minw tun be ni a ye, a ka olugu jate, ka o laben kere kama. A ka kerekuntigi dow sigisigi ce waga kelen kelen kunna, ka dow sigisigi ce keme keme kunna. ² A ka mogow taran ka o ke jenkuru saba ye. A ka Seruya dence Yohabu bla jenkuru kelen kunna, ka Yohabu balemace Abisayi bla jenkuru kelen kunna, ka Gatikace Itayi bla jenkuru sabanan kunna. O ko, masace k'a fo jama bee ye ko: «Ne fana bena taga ni aw ye.» ³ Nka mogow k'a jaabi ko: «I man kan ka taga ni an ye; sabu ni anw do borira, mogow tena o jate. Hali ni o ka an ta jama tarance bee le faga fana, mogow tena o jate. Nka ele kelen be i ko anw ce waga tan le. Ni i ka to dugu kono yan, o ka fisa, sabu i be se ka to yan ka mogow dow ci ka taga an deme kere ra.» ⁴ Masace ko: «Ni min ka ben aw ma, ne bena a ke ten.» Masace tagara lo dugu donda koro; kerekedenw ka ke bo ye, ce keme keme, ani ce waga kelen kelen. ⁵ Masace k'a fo Yohabu ni Abisayi ni Itayi ye ko: «Aw ye a ke ne koson, aw ye kanbelen korosi, min ye Abusalon ye.»

Masace ka o kuma min fo kerekuntigiw ye Abusalon ta ko ra, kerekedenw bee tun ka o men fana.

⁶ Dawuda ta kerekedenw bora dugu kono ka taga Izirayelimogow kama kongo kono. O ka kere ke Efirayimu yiritu le kono. ⁷ Dawuda ta mogow sera Izirayelimogow ra o yoro ra; o ka cenriba lase o ma, ka ce waga mugan bee faga o ra o lon na. ⁸ Kere bonyara ka se fo o yoro mara bee ra. Minw sara yiritu kono, olugu cayara ka teme kerekeyoro yere ta mogow faganinw kan.

Abusalon sacogo

⁹ Ayiwa, Abusalon barara ka taga ben ni Dawuda ta mogow ye; Abusalon tun yelennin be sofali do kan. A ko a be bori ni a ta sofali ye minke, sofali borito temena yiriba do borow jukoro. Abusalon kunsigiw balanna yiriborow furance ra; sofali borira ka bo a koro ka taga, k'a dulonnin to san ni dugu ce.

¹⁰ Kerekeden do ka o ye minke, ale tagara o lakari Yohabu ye. A ko: «A fe, ne ka Abusalon dulonnin ye yirisunba do ra!»

¹¹ Yohabu k'a fo o kibaroya fobaga ye ko: «Ele k'a ye ten, mun na i m'a faga o yoronin kelen bee ra yi? Ne tun bena warigbe garamu keme di i ma, ani kerekedenw ta cesirinan kelen.»

¹² Nka ce ka Yohabu jaabi ko: «Hali ni o ka warigbe kilo tan le la ne tege kono, ne tena son ka ne boro se masace dence ma fiyewu; sabu masace ka kuma min fo ele ni Abisayi ni Itayi ye, an toro ka o men. A ko: «Aw ye a ke ne koson, aw y'a to foyi kana kanbelen soro, min ye Abusalon ye.»

¹³ Ayiwa, ni ne tun ka farati ka o janfako ke a ra, a laban, masace tun bena bo o ko kala ma, sabu foyi te se ka dogo a ma; ele fana tun tena son ka lo ni ne kunko ye.»

¹⁴ Yohabu ko: «Ne tena ne yere sege ka lo ele koro yan gbansan tuun.» Ka Abusalon panaman balannin to yiri ra, Yohabu ka taman saba ta ka taga o turu a disi ra.

¹⁵ Kerekeden ce tan minw tun be to ka Yohabu ta kerekeminanw ta, olugu tagara Abusalon lamini, ka ben a kan k'a faga.

¹⁶ Yohabu nana buru fiye minke, ko o ye kere lalo ten, a ta mogow ka Izirayelimogow gbenni dabra. ¹⁷ O ka Abusalon su ta k'a firi dingaba do kono tu kono yi, ka kabakuru caman ce ka o ton a kan. O kera minke, Izirayelimogow tow bee borira ka taga o ta so.

¹⁸ Ka Abusalon panaman to, a tun ka kabakurujan do lo masace ta kenegbe ra, sabu a tun b'a fora ko dence te ale fe, min be se ka ke sababu ye k'a to ale togo kana tunu. O ra, a k'a yere togo la o kabakurujan na; hali bi mogow be o kabakuru wele ko Abusalon ta hakiriji kabakuru.

Abusalon ta saya ko fora Dawuda ye

¹⁹ Ayiwa, Sadoki dence Ayimazi k'a fo Yohabu ye ko: «A to ne ye bori ka taga nin kibaroya fo masace ye, ko Matigi Ala k'a bosi ka bo a juguw boro, k'a hake bo a juguw ra.»

²⁰ Yohabu ko a ma ko: «I kana taga, sabu bi ta kibaroya te kibaro diman ye. I bena taga lon were ta fo, nka bi ta koni, i man kan ka taga o fo, sabu masace dence le sara!» ²¹ Yohabu k'a fo Kusikace do ye ko: «I ka min ye, taga o lakari masace ye!» Kusikace birira Yohabu koro k'a fo, ka soro ka ke bori ye ka taga. ²² O bee n'a ta, Sadoki dence Ayimazi belen ko Yohabu ma ko: «Ni a kera cogo o cogo, ne fana bena bori Kusikace ko fe ka taga!» Yohabu k'a jaabi ko: «Ne terice, kun juman le ra ele b'a fe ka bori de? Nin ko tena taga ke kibaro diman ye min be se ka i nafa.» ²³ Ayimazi ko: «Ni a kera cogo o cogo, ne koni bena bori le fana!» Yohabu ko: «Ayiwa, bori sa!» Ayimazi ka kenegbeba sira mina bori ra, ka taga teme Kusikace ra.

²⁴ O y'a soro masace Dawuda tun siginin be dugu bolon kono, bolon kenemada ni a kononda fla ce ma. Kerekeden min be yoro korosi, ale yelenna ka taga lo o biribon san fe, bolon kunna. A k'a ja korota ka fleri ke minke, a barara ka ce do borito ye a kelen na, a be nana. ²⁵ A perenna ka o lase masace ma. Masace ko: «Ni a kelen lo, o tuma a be nana ni kibaro diman le ye!» Ce ka ke gbara ye donnin donnin. ²⁶ Kerekeden ka ce do were borito ye, a be nana. A perenna ka o fo dugu donda korosibaga ye, ko: «Ce do were borito ye a kelen na, a be nana!» Masace ko: «Ale fana be nana ni kibaro diman le ye!» ²⁷ Kerekeden ko: «Ne ta yecogo ra, ce folo boricogo be i ko Sadoki dence Ayimazi boricogo.» Masace ko: «Mogojuman lo. A be nana ni kibaro diman le ye.» ²⁸ Ayimazi nana se minke, a perenna k'a fo masace ye ko: «Kere diyara an na!» A k'a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma, k'a fo tuun ko: «Matigi Ala, i ta Ala baraka, sabu mogow minw tun wurira ne matigice masace kama, Ala k'a to an ka se soro olugu kan!» ²⁹ Masace ko: «Ne dence Abusalon do? A ka kene wa?» Ayimazi ko: «Wagati min na Yohabu tun be i ta baaradenw cira, ne

ni i ta baaraden tɔ kelen, ne kɔni tun bɛ mankan caman le menna jama cɛ ra; nka ne tun m'a lɔn ko kelen min lo.» ³⁰ Masace ko: «Ele ye gbara ka lɔ kere fe.» Ayimazi gbarara ka lɔ kere fe. ³¹ O kɔ, Kusikace sera. Ale ko: «Ne matigice masace ye nin kibaro diman lamen! Mɔgɔ minw bɛɛ tun wurira i kama, Matigi Ala ka i bɔsi ka bɔ olugu bɛɛ boro bi!» ³² Masace ko Kusikace ma ko: «Ne dence Abusalɔn don? A ka kene wa?» Kusikace ko: «Ne matigice masace, i juguw, ani mɔgɔ o mɔgɔ bɛ wurira ele masace kama ko o bɛ kojugu ke i ra, Ala ye olugu bɛɛ ta ke i ko nin kanbelen ta kera cogo min na!»

19

Dawuda ka Abusalɔn su kasi

¹ Masace ka o kuma men minke, a ka ke yereyere ye; sankaso min bɛ dugu donda kunna, a tagara don o bon kɔnɔ ka ke kasi ye. A tagamato tun bɛ kasira, ka ke a fɔ ye ko: «E, ne dence Abusalɔn, ne dence, ne dence Abusalɔn! Hali ne tun ye sa ele nɔ ra! E, Abusalɔn, ne dence, ne dence!»

² O tagara o fɔ Yohabu ye ko: «Masace fe, a bɛ mapumankokanw fora, ka kasi Abusalɔn kɔsɔn.»

³ O lon na, Izirayelimogow ta sesɔrɔri yelemana ka ke kasi ye kerekedenw bɛɛ fe, sabu o tun k'a men mɔgow fe ko: «Masace jusu kasira kosebe a dence ta saya kɔsɔn.» ⁴ O lon na, kerekedenw dogora le ka don dugu kɔnɔ, k'a ke i n'a fɔ mɔgɔ minw borira o kerekɛɔgɔnw ja, fɔ o maroyanin nana don dugu kɔnɔ. ⁵ Masace tun k'a ja datugu ka ke kule ye ko: «E, ne dence Abusalɔn! Abusalɔn, ne dence, ne dence!»

⁶ Yohabu tagara a ko bon kɔnɔ ka taga a fɔ a ye ko: «Ele bɛ maroyaba le blara i ta kerekedenw bɛɛ ra bi, k'a sɔrɔ olugu le ka i kisi, ka i dencɛw ni i denmusow kisi, ka i ta musow kisi, ani i ka jɔnmuso minw ke i musow ye. ⁷ Ele bɛ i kɔninyabagaw le kanu, ka i kanubagaw kɔninya; sabu i bɛ min kera, o bɛ a yira ko i ta kerekuntigiw ni i ta baaradenw tɛ foyi ye i ja kɔrɔ. Sisan kɔni, ne k'a ye ko ni a tun kera ko Abusalɔn le bɔsira, k'a to an tɔw bɛɛ ye faga, o le tun bɛna diya ele ye. ⁸ Ayiwa, sisan i wuri ka bɔ kene ma, i ye taga kuma i ta kerekedenw fe ka o ja gbɛleya. Ni o tɛ, ne bɛ kari Matigi Ala tɔgɔ ra, ko ni i kɔni ma bɔ, bi su fe hali cɛ kelen tena to ni i ye yan. Ni o do kera, o tuma kojugu minw bɛɛ sera i ma kabini i denmisenman fɔ ka na se bi ma, bi ta bɛna juguya ni o bɛɛ lajennin ye.»

⁹ Masace wurira ka taga sigi dugu donda ra. O k'a fɔ kerekedenw bɛɛ ye ko: «Masace ye nin ye, a siginin bɛ dugu donda ra.» Kerekedenw bɛɛ nana masace kɔrɔ.

Dawuda kɔsegira ka na Zeruzalemu

O y'a sɔrɔ Izirayeli ta kerekedenw bɛɛ tun borira ka taga o ta so. ¹⁰ Mɔgɔw tun bɛ jɔgɔn sɔsɔra Izirayelimogow ta gbaw bɛɛ ra; o tun b'a fora ko: «Masace Dawuda le ka an bɔsi ka an bɔ an juguw boro; ale le ka an bɔsi Filisikaw boro. Ayiwa, sisan a borira Abusalɔn ja ka bɔ jamana kɔnɔ. ¹¹ K'a sɔrɔ an tun ka turu ke ale Abusalɔn min kun na k'a sigi masaya ra, ale sara kere ra. Ayiwa, an bɛ mun le kɔnɔna sisan ka sɔrɔ ka masace Dawuda wele ka na?»

¹² Masace Dawuda fana ka cira bla ka taga a fɔ sarakalasebagaw ye, minw tun ye Sadɔki ni Abiyatari ye, ko: «Aw y'a fɔ Zuda cekɔrɔbaw ye ko: <Mun kɔsɔn tɔw le bɛna kɔn aw ja ka masace wele ka na a ta so?» »

Masace tun ka o fɔ, sabu kuma minw bɛɛ tun bɛ fora Izirayeli jamana yɔrɔw bɛɛ ra, o kumaw tun sera masace ma k'a to a sigiyɔrɔ ra yi.

¹³ Masace ko o y'a fo o ye fana ko: «Aw le ye ne balemaw ye, aw ye ne yere do le ye. Mun koson tow le bena kon aw na ka masace wele ka na?»

¹⁴ A ko o y'a fo Amasa fana ye ko: «Ele ni ne bee ye moggo kelen le ye. K'a ta bi ra, ne be i ke kerekejama kuntigi ye Yohabu no ra; ni ne ma o ke, o tuma Ala ye o hake bo ne ra.»

¹⁵ Dawuda k'a ke ten ka Zuda mogow bee soro; o bee benna a ra i ko moggo kelen, ka moggo ci ka taga a fo masace ye ko: «Seko ka na, i ni i ta baardenw bee.»

Dawuda yafara Simeyi ma

¹⁶ Ayiwa, masace ka sira ta ka seko ka na, ka na se fo Zuriden ba ma. Zuda mara mogow tagara Giligali, Zuriden bada ra, ko o be taga masace kunben, ka ba tige ni a ye. ¹⁷ Gera dence Simeyi, min ye Boniyaminu ta gbamogo do ye, ni a be bo Bahurimu, ale fana teliyara ka taga ni Zuda mara mogow ye ka taga masace Dawuda kunben. ¹⁸ Boniyaminu ta gbamogo ce waga kelen le tun be ni a ye, ani Siba, min tun be baara kera Sawuli ta somogow ye; ale ni a dence tan ni looru, ni a ta baarden ce muga. O girinna ka taga masace kunben Zuriden bada ra. ¹⁹ Mogow ka ba tige ka taga ba na do kan, ko o be taga masace ni a ta somogow ta kurun do konoko ka ba tige ni o ye; o ko, ni masace b'a fe ka min ke, a bena o fo o ye. Tuma min na masace tun bena ba tige, Gera dence Simeyi nana a yere firi dugu ma masace na koro, ²⁰ k'a fo masace ye ko: «E, ne matigice, i sabari, i kana ne ta kojugu jate; ne ka ko benbari min ke masace ra a bolon na Zeruzalemu, masace kana a hakiri to o ra tuun! Masace ye sabari ka o ko bo a jusu ra. ²¹ Sabu ne ye i ta jon le ye; ne yere fana k'a lon ko ne ka kojugu le ke. Nka i yere k'a ye ko ne le kera Yusufu ta gbamogow bee ra moggo folo ye ka na ne matigice masace kunben!»

²² Seruya dence Abisayi ka kuma ta o le ra k'a fo ko: «Matigi Ala ka moggo min panawoloma k'a sigi masaya ra, Simeyi ka o neni; o ra, Simeyi ka kan ka faga le!» ²³ Nka Dawuda ko: «Aw Seruya dencew, aw ta mun le be nin na sa? Mun na aw be aw yere kera ne jugu dow ye bi? Moggo si man kan ka faga Izirayeli jamana konoko bi; sabu ne k'a ye bi ko masace were te Izirayeli jamana kunna ni ne te.»

²⁴ O ko, masace k'a fo Simeyi ye ko: «O tena i faga!» Masace karira a ye.

Mefiboseti k'a ta ko jafu

²⁵ Ayiwa, Sawuli mamaden min ye Mefiboseti ye, ale fana tun tagara masace kunbenyoro ra. K'a ta masace tagalon na fo ka na se a nalon ma hera ra, Mefiboseti tun ma ko, a tun m'a dasiw saninya, a tun ma a ta faniw si ko fana. ²⁶ A bora o cogo le ra Zeruzalemu ka taga masace kunben; masace k'a pininka ko: «Mefiboseti, mun koson i tun ma taga ni ne ye?» ²⁷ A ka masace jaabi ko: «E, ne matigice masace, ne ta jonce le ka ne janfa; sabu ne tun ko le, ko ne be ne ta fali laben ka yelen a kan ka taga ni masace ye, sabu ne te se ka tagama. ²⁸ Nka a tagara ne togo cen ne matigice masace koro. Nka ne matigice masace be i ko Ala ta meleke. O ra, ni min ka ben i yere ma, i ye o ke; ²⁹ sabu ne bemace ta somogow si tun man kan ni foyi ye ne matigice masace fe, ni fagari te. O bee n'a ta, i sonna ko ne fana ye domuni ke ni i ye, ani ni i ta moggo tow ye minan kelen konoko. O ra, ne koni te se ka masace daari, ko a ye kojuman were ke ne ye tuun.»

³⁰ Masace k'a jaabi ko: «Nin kuma bee kun ye mun ye de? Ne k'a latige ka ban ko i bemace ta dugukolo bena ke ele ni Siba ta le ye.» ³¹ Mefiboseti

ko masace ma ko: «A ye a bee ta kunkelen, sabu ne matigice masace nana a ta so hera ra ka ban!»

Dawuda ka Barizilayi bonya

³² Galadikace Barizilayi fana tun bora Rogelimu, ka na masace blasira; a ka Zuriden ba tige ni masace ye, ko a be masace to Zuriden ba yoro ra ka seko ka taga. ³³ Barizilayi tun korora kosebe; a si tun ye san biseegi. Tuma min na masace tun be Mahanayimu, masace mako tun be se fen o fen ma, a ka o bee ke a ye, sabu naforobatigi tun lo.

³⁴ Masace k'a fo Barizilayi ye ko: «Ba tige ka taga ni ne ye, i ye taga to ne koro Zeruzalemu ne ta so; ne bena i mako bee pa ka ne janto i ra.» ³⁵ Nka Barizilayi ka masace jaabi ko: «Ne bena taga ni masace ye Zeruzalemu ka taga to si ra ka san jori le ke tuun? ³⁶ Ne si ye san biseegi sisan. Ne yere te se ka fendiman lon ka bo fengboman na tuun. Ne te se ka diya soro domunifen ni minnifen na tuun; ne te se ka hali donkirilabaga cemanw ni a musomanw kan men kosebe tuun. O tuma mun koson ne bena taga ke ele kunna doni ye tuun? ³⁷ Ne bena ba tige, ka taga ni i ye ba ko fe donin, ka dan yi. Ne yere m'a lon kun min na masace b'a fe ka o bonya ke ne ye! ³⁸ A to ne ye seko, ka taga sa ne ta dugu ra, ne face ta kaburu ni ne hamuso ta kaburu koro. Nka ne dence Kimamu ye nin ye, min ye i ta baaraden ye; ale koni bena taga ni ne matigice masace ye. Ni ko o ko ka ben i ma, i ye o ke ale ye.» ³⁹ Masace ko: «Ayiwa, Kimamu ye taga ni ne ye. Ni fen o fen ka ben i ma, ne bena o ke a ye; ni i ka fen o fen jini ne fe, ne bena o ke i ye.»

⁴⁰ Ayiwa, jama bee nana ba tige tuma min na, ani masace yere nana ba tige tuma min na, masace k'a boro mini Barizilayi ma k'a fo ni kanuya ye, ka dugawu ke a ye. O ko, Barizilayi sekora ka taga a ta so. ⁴¹ Masace ka Giligali dugu sira ta; Kimamu tagara ni a ye.

Zuda ta mogow ni Izirayelimogow tow ma ben

Ayiwa, Zuda ta mogow bee, ani Izirayelimogow tow tarance tun be ni masace ye Zuriden batigeyoro ra. ⁴² Izirayelimogow tow nana masace fe ka na a fo a ye ko: «Mun koson an balema minw ye Zuda ta mogow ye, olugu doron le nana ele ta ka ba tige ni i ye, ani i ta somogow ni i nofemogow bee?» ⁴³ Zuda ta mogow ka Izirayelimogow tow jaabi ko: «An ka o ke sabu anw ni masace bee ye mogow kelen le ye. Aw dimikun ye mun ye o ra sa? Yala masace tun lora ni anw kunkow ye le wa, walama a ka bonya do le di an ma, o koson an ka o ke wa?»

⁴⁴ Izirayelimogow tow ka Zuda ta mogow jaabi ko: «Masace ye anw fana ta ye fo sijaga tan*. Dawuda yere ye anw ta ye ka teme aw kan. Mun koson aw ka an dogoya tan? O tuma anw le ma kon k'a fo ko an ye masace wele ka na wa?»

Nka Zuda ta mogow ka kuma minw fo, o juguyara ka teme Izirayelimogow ta kan.

20

Seba murutira Dawuda kama

* **19:44** 19.44 Izirayelimogow ka o fo sabu siya tan le tun be Izirayeli mara ra, k'a soro Zuda tun ye siya kelen doron.

¹ Ayiwa, o y'a soro ce sɔnkolon do tun be yi, min tɔgo tun ye ko Seba; a face tɔgo tun ye ko Bikiri; Boniyaminu ta mɔgo do tun lo. Ale ka buru fiye, k'a fo mɔgow ye ko:

«An ta foyi te Dawuda fe,
jenɔgɔnya foyi te an ni Yese dence ce.
Izirayelimɔgow, an bee ye taga an ta so!»

² A kera ten minke, Izirayelimɔgow bee bora Dawuda ko ka tugu Bikiri dence Seba ko. Nka Zuda ta mɔgow gbanna o ta masace ko, k'a blasira ka bo Zuriden ba yoro ra ka taga se fo Zeruzalemu.

³ Dawuda tagara don a ta so kono Zeruzalemu minke, a tun ka jonmuso tan minw ke a musow ye, a tun ka minw to a ko ka masaso korosi, a ka olugu bla o danna so do kono. O mako tun be ke fen o fen na, a tun be o bee di o ma, nka a ma son ka jen ni o ye. O tora o danna o so kono yi fo ka taga se o salon ma; o tun tora yi ten i ko firiyamusow.

Yohabu ka Amasa faga

⁴ O ko, masace k'a fo Amasa ye ko: «Sani tere saba ce, i ye Zuda ta kerekedenw wele ka na yan, ele yere fana ye na ni o ye.» ⁵ Amasa tagara Zuda ta kerekedenw wele. Nka lon min mɔgow tun ka kan ka na masace fe, ale yere tora ko, a ma na o lon na. ⁶ O ra, Dawuda k'a fo Abisayi ye ko: «Bikiri dence Seba bena cenri min lase an ma, o bena juguya ni Abusalon ta ye. I yere ye i matigice ta baaradenw ta, aw ye a nogben, janko a kana na taga dogo dugu barakaman dow kono, ka tunu an ma.» ⁷ Yohabu ta mɔgow bora ka gban a ko, ani Keretikaw, ani Peletikaw, ani kerekacefariw bee. O bee bora Zeruzalemu ka taga Bikiri dence Seba nogben.

⁸ O tagara se Gabahon kabakuruba yoro ra minke, o ka Amasa nato ye o ja fe. O y'a soro Yohabu tun ka cesirinan do siri a ta faniw kan, ka kerekemuru do don a la ra, ka o siri a ta cesirinan na a soro ra. Ka Yohabu tagato to, kerekemuru benna. ⁹ Yohabu ka Amasa fo ko: «I ka kene wa?» A ka Amasa mina a bonbosi ma ni a kininboro ye, ko a b'a boro mini a ma k'a fo ni kanuya ye. ¹⁰ Kerekemuru min tun be Yohabu numanboro ra, Amasa ma o korosi. Yohabu k'a sogo ni a ye sinaga kelen doron a konobara ra, ka a nogo bee bo kene ma. Amasa sara. Yohabu ni a dogoce Abisayi k'a to yi ka taga Bikiri dence Seba ko.

¹¹ Kerekeden kanbelen minw tun be Yohabu ko, olugu ra kelen lonin tora Amasa koro ka ke a fo ye ko: «Minw be Yohabu fe, ani minw be Dawuda fe, olugu ye gban Yohabu ko!» ¹² O y'a soro Amasa tun be firinfirinna sira kan jori ra. O kerekeden nana a ye ko kerekeden tow bee be lora ka Amasa fle minke, a ka Amasa sama ka taga a bla foro do kono, ka fani do ke k'a datugu; sabu a k'a ye ko ni min o min nana se a ma, o be lo. ¹³ A ka Amasa bo sira ra minke, kerekedenw bee tugura Yohabu ko, ka taga Bikiri dence Seba nogben.

Seba sacogo

¹⁴ Seba ka Izirayeli maraw bee cetige, ka taga se fo Abeli Beti Mahaka, ani fo Berikaw ta maraw bee ra. Olugu wurira ka nogon lajen ka gban a ko fana. ¹⁵ Yohabu ni a ta mɔgow bee nana, ka na lo ka Beti Mahaka dugu lamini, k'a soro Seba be dugu kono. O ka yelenyoro dow lo dugu kenemakogo kere fe ka taga se fo a sanfeyoro ma; o ko, o ka ke dugu laminikogo yere sogi ye janko k'a ben. ¹⁶ Muso hakimiran do tora dugu kono yi o le ra, ka peren k'a fo ko: «Aw ye ne lamɛn, aw ye ne lamɛn! Aw ye a fo Yohabu ye ko a ye gbara yan, ko ne b'a fe ka kuma ni a ye.»

17 Yohabu gbarara muso ra; muso ko: «Ele le ye Yohabu ye wa?» Yohabu ko: «Ne lo!» Muso ko: «I ta jonmuso ta kuma lamen!» Yohabu ko: «Ne be i lamenna.» 18 Muso ko: «Folofolo ni ko do tun kera, mogow tun b'a fo ko: <An ye taga hakiri nini Abelikaw fe.> O ra o ko tun be panabo. 19 Ayiwa, anw ye Izirayelimogow bee ra heramogo dow le ye; ani o bee ra mogosobe dow. Ele do b'a fe ka Izirayeli duguba do le halaki tan. Mun koson aw b'a fe ka nin dugu halaki, k'a soro Matigi Ala ta jamana ta dugu do lo?»

20 Yohabu ka muso jaabi ko: «Fiyewu, fiyewu, ne t'a fe ka foyi halaki, walama ka foyi cen! 21 Ne ma na o ra. Efrayimu kuruyorow mogow do, min togo ye ko Seba, Bikiri dence, ale le wurira masace Dawuda kama. Aw ye ale kelen don ne boro; ni o kera, an bena an mabo dugu ra.» Muso ka Yohabu jaabi ko: «Ayiwa, ni o lo, an bena a kunkolo firi i fe kogo ko fe yi!»

22 Muso tagara kuma dugumogow bee fe ni a ta hakiritigiya ye. O ka Bikiri dence Seba kun tige, k'a kunkolo firi Yohabu fe, kogo ko fe. Yohabu ka buru fiye. A ta kerekedenw bee mabora dugu ra, o bee ka taga o ta so. Yohabu sekora Zeruzalemu masace fe.

Dawuda ta jamana jamogow

23 Yohabu le tun ye Izirayeli jamana kerekejama bee kuntigi ye. Yehoyada dence Benaya, ale tun ye Keretikaw, ani Peletikaw* kuntigi ye.

24 Adoramu tun ye jagboyabaardenw kuntigi ye. Ahiludi dence Yosafati tun ye masace ta kumalasebaga ye. 25 Seva tun ye seberikebaga ye. Sadoki ni Abiyatari tun ye sarakalasebagaw ye. 26 Ira, min ye Yahiri ta mogow do ye, ale fana tun ye Dawuda ta sarakalasebaga do ye.

21

San saba kongow benna Izirayeli kan

1 Ayiwa, Dawuda ta wagati ra, kongow do tun benna jamana kan fo san saba. Dawuda ka Matigi Ala pininka; Matigi Ala k'a jaabi ko: «Sawuli ni a ta gbamogow, olugu mogofagabagaw ka Gabahonkaw halaki minke, o le ka nin se aw ma.»

2 Masace ka Gabahonkaw wele ka kuma ni o ye. Gabahonkaw tun te Izirayelika dow ye; Amorika to minw tun tora, olugu tun lo. Izirayelimogow tun karira o ye ko o tena o faga. Nka o bee n'a ta, Izirayelimogow ni Zuda ta mogow ta ko bonyakojugu fe Sawuli jusu ra, a tun b'a fe ka o halaki ka o ban.

3 Dawuda k'a fo Gabahonkaw ye ko: «Ne be se ka mun le ke aw ye, walama ne ka kan ka mun le ke ka nin kojugu kafari, janko aw ye dugawu ke Matigi Ala ta jamana ye?» 4 Gabahonkaw k'a jaabi ko: «Wari le tena anw ni Sawuli ta mogow ta ko panabo, walama sanin; anw le fana te se k'a fo ko an be mogow faga Izirayeli jamana ra.» Masace ko: «Ni aw ka min fo, ne bena o ke aw ye.» 5 Gabahonkaw ko: «Ayiwa, i n'a fo Sawuli tun b'a fe ka an faga, ka an halaki ka ban Izirayeli jamana kongow le pewu, 6 o tuma, aw ye a dencew ra ce wolonfla di an ma, an bena olugu kan don juru ra, Matigi Ala na korow Gibeha dugu kongow, Matigi Ala tun ka Sawuli min panawoloma k'a ke masace ye, ale yere ta dugu.» Masace Dawuda ko: «Ne bena o di aw ma.» 7 Sawuli mamaden min ye Mefiboseti ye, Yonatan dence, Dawuda ma son ka ale di, sabu Dawuda ni Sawuli dence Yonatan tun ka jennogonya don ka kari nogon ye Matigi Ala na korow. 8 Aya denmuso

* 20:23 20.23 Keretikaw ni Peletikaw: Aw ye Samawilu flanan 8.18 fle.

Risipa tun ka dence fla minw woro Sawuli fe, minw tun ye Arimoni ye, ani Mefiboseti tɔgɔ dɔ were, masace Dawuda ka olugu mina. Sawuli denmuso Merabu tun ka dence looru min woro Barizilayi dence Adiriyeli fe, min be bo Mehola dugu konɔ, a ka olugu fana mina. ⁹ A ka olugu di Gabahonkaw ma; o ka o kan don juru ra kongori kan Matigi Ala ja korɔ. O ce wolonfla bee sara jɔgɔn fe. O ka o faga simankanwagati damina ra, simantige tere folow ra.

¹⁰ Aya denmuso Risipa ka borofani dɔ ta, ka taga o la fara kan, ka to o yɔrɔ ra, k'a ta simankanwagati damina ra, fo ka taga se sanji nawagati ma. Tere bee a tun be konow ghen o suw ra, ka kongowaraw ghen o ra su fe.

¹¹ Aya denmuso Risipa ka min ke, o tagara o fo Dawuda ye; Sawuli tun ka o jɔnmuso ke a muso ye.

¹² A kera ten minke, Dawuda tagara Sawuli su ni Yonatan su kolow daari Yabesi dugumogow fe, Galadi mara ra. Olugu le tun ka o suw lajigi ka bo Beti San. Filisikaw tun ka se sɔrɔ Sawuli kan Giliboha tuma min na, o tun ka o suw dulon yi le. ¹³ Dawuda tagara Sawuli su kolow ni a dence Yonatan su kolow ta o yɔrɔ ra. Gabahonkaw tun ka minw kan don juru ra, o ka olugu fana kolow ce. ¹⁴ O ka Sawuli kolow ni a dence Yonatan kolow sutara Boniyaminu ta mara ra, Sela, Sawuli face Kisi su korɔ. Masace Dawuda tun ka fen o fen fo, o ka o bee ke. O ko, Ala ka o ta daariri jaabi, ka jamana to hera ra.

*Izirayelimogow ni Filisikaw ta kerew
(Kibaroyaw folo 20.4-8)*

¹⁵ Ayiwa, Filisikaw nana Izirayelimogow kere tuun. Dawuda ni a ta kerekedenw tagara Filisikaw kama ka taga o kere. Dawuda tun segera. ¹⁶ Rafa ta mogɔ dɔ tun be Filisikaw ra, min tɔgɔ tun ye ko Isibi Benobi. Taman dɔ tun be ale boro min nunkun tun ye siraneye ye; o siraneye ghiriya tun ye kilo saba. Kerekemurukura dɔ fana tun sirinin be a ta cesirinan na. O ce le wurira ko a be Dawuda faga. ¹⁷ Nka Seruya dence Abisayi borira ka na Dawuda deme, ka Filisikace faga ni kerekemuru ye. Dawuda ta mogow ka o ye minke, o karira k'a fo Dawuda ye ko: «Ele man kan ka taga ni an ye kere ra tuun, janko i kana na a to Izirayeli ta yeelen ye tunu.»

¹⁸ O ko, kere dɔ were wurira tuun Gɔbu dugu konɔ, ni Filisikaw ye. O kere ra, Husatikace Sibekayi, ale ka Safu faga; Safu fana tun ye Rafa ta mogɔ dɔ le ye, Filisikaw ra.

¹⁹ Kere dɔ were wurira ni Filisikaw ye tuun Gɔbu. O kere ra, Yare Oregimu dence Elanan, Betilehemuka dɔ, ale ka Gatikace Goliyati faga Filisikaw ra. O Filisikace ta taman bere bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri.

²⁰ Kere dɔ were kera tuun Gati. Filisikace dɔ tun be yi, ale tun ye cejanba ye; borokanden wɔrɔ le tun be a boro kelen kelen bee ra, senmanden wɔrɔ be a sen kelen kelen bee ra, k'a bee lajennin ke mukan ni naani. Ale fana tun ye Rafa ta mogɔ dɔ le ye. ²¹ A k'a yere waso Izirayelimogow ra ka o mafiyenya minke, Dawuda balemace Simeha, o dence Yonatan k'a faga.

²² O ce naani bee tun ye Rafa ta mogɔ dow le ye; o tun be bo Gati dugu konɔ. Dawuda ni a ta mogow ka olugu bee faga.

22

*Dawuda ta Alatandodɔnkiri
(Zaburu 18)*

¹ Wagati min na Matigi Ala ka Dawuda bɔsi ka bɔ a juguw bɛɛ boro, ani k'a bɔ Sawuli boro, Dawuda ka nin dɔnkiri le la ka Matigi Ala tando. ² A ko:

Matigi Ala le ye ne ta Ala barakaman ye, ani ne dogoyɔɔ, ani ne bɔsibaga.

³ Ale le ye ne ta Ala ye, ne ta Ala barakaman, ani ne dogoyɔɔ, ne tangabaga, ne ta kisiri tigi; ale le ye ne dogoyɔɔ ye, ne kisibaga min bɛ ne bɔsi ka bɔ mɔgɔ farimanw boro.

⁴ An ye Matigi Ala tando, sabu ne k'a wele minke, a ka ne bɔsi ka bɔ ne juguw bɛɛ boro.

⁵ Saya jikuruw tun ka ne datugu, jiba woyoto min bɛ cɛnri ke, o tun ka ne ta.

⁶ Can lo, saya juruw tun ka ne siri ka ban! Saya ta jan tun bɛ jini ka ne dɛɛ.

⁷ Nka ka ne to o jusukasi ra, ne ka Matigi Ala daari, ne ka ne ta Ala daari. A tora a batoyɔɔ saninman kɔnɔ ka ne lamɛn, a toro ka ne kulekan mɛn.

⁸ Dugukolo yuguyugura, a yɛɛyɛɛɛɛɛ; sankolo jusigiyɔɔw bɛɛ yɛɛyɛɛɛɛɛ, a ta dimi ka o bɛɛ lamaga.

⁹ Sisi bɛ bɔ a nunwow fɛ, tasma farimanba bɛ bɔ a da ra, ani takami tasumaman.

¹⁰ A bɛ sankolo jɛngɛ ka jigi, sankaba finmanba le bɛ a sen kɔɔ.

¹¹ A tun yɛlennin bɛ serubɛn mɛlɛkɛ* dɔ le kan, a tun bɛ jigira ka na fɔɔ kan.

¹² A bɛ a yɛɛ dogo dibi kɔnɔ, ka dogo sanfɔɔ dibi ra, sankaba finmanbaw kɔnɔ.

¹³ Yeelen min bɛ manamana a ja, takami tasumamanw bɛ bɔ o ra.

¹⁴ Matigi Ala pɛɛnkan bɔra sankolo ra; Ala kɔɔtaninba kan bɔra.

¹⁵ A bɛ bara k'a juguw bon ni biɛw ye ka o bɛɛ janjan; a bɛ sanmanamanaw bɔ k'a juguw bɛɛ labori.

¹⁶ E, Matigi Ala, i ka i juguw bagabaga minke, i ka i ta dimi fɔɔ fiyɛ minke, o ka kɔgɔji jukɔɔfɛnw bɛɛ bɔ kɛɛ ma, ka dugukolo jusiginanw bɛɛ bla kɛɛ ma.

¹⁷ Ala bɛ to sankolo ra k'a boro bɔ ka ne ta, ka ne ta ka ne labɔ jibaw cɛ ma,

¹⁸ ka ne bɔsi ka bɔ ne jugu barakamanw boro, ka ne bɔsi ne kɔninyabagaw boro, o minw baraka ka bon ni ne ta ye.

19 Lon min jagban sera ne ma, o tun be benna ne kan;
nka Matigi Ala kera ne demebaga ye

20 A ka ne bla yoro laganfiyanin le ra,
ka ne bosi, sabu ne ko ka di a ye.

21 Matigi Ala ka ne mina ka kapa ni ne ta terenninya le ye;
a ka ne sara, sabu ne boro ka kewale minw ke, o bee saninyanin lo;

22 sabu ne ka Matigi Ala ta siraw tagama,
ne ma ta juguya fe, ka ne yere mabo ne ta Ala ra.

23 Ne be a ta sariyaw bee sira tagama,
ne fana te ne yere mabo a ta cifoninw na.

24 Ne jusukun gbenin lo a ja koro,
sabu ne ka ne yere korosi jurumun ma.

25 O koson Matigi Ala ka ne sara ka kapa ni ne ta terenninya ye,
sabu ne saninyanin lo a ja koro.

26 Matigi Ala, ni mogo min kera i nasiranbaga ye, i be o tigi mina ka kapa
ni a ta Alanasiran ye;
ni mogo min kera mogo jusukungbenin ye, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
jusukungbeninya ye.

27 Ni mogo min konɔ gbenin lo, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
konɔgbeninya ye;
nka ni mogo min konɔ finnin lo, i be o tigi mina ni hakiri ye.

28 I be mogo sabarininw kisi,
nka i be mogo wasobagaw fle, ka o majigi.

29 Can lo, Matigi Ala, ele le ye ne ta lanpan ye;
Matigi Ala be ne ta dibi ke yeelen ye.

30 Ni i be ni ne ye, ne be girin ka ben kerekejama murutigiw kan;
ni ne ta Ala be ne fe, ne be pan kogojanw kunna ka teme.

31 Ala ta siraw bee dafanin lo,
sigiya te Matigi Ala ta darakuma ra.
Mogo min b'a yere karifa Ala ma, a be o tigi tanga i ko negebennan.

32 Sabu jon wera le ye Ala ye, ni Matigi Ala kelen te?
Jon wera le be barakatigi Ala ye ni an ta Ala kelen te?

33 Ala le ye ne dogoyoro barakaman ye;
ale le be ne ta sira laben ka ja.

34 A be ne senw teliya i ko dagbe senw,
a be ne lo yoro korotaninw na.

35 A be ne boro degi kere ra,
ka ne boro ke ka sirangekalan bon.

36 I be i ta negebennan di ne ma, ka ne kisi;
i ta numanya be ne bonya.

37 I be ne sen lateliya;
ne sen te sege tagama ra.

38 Ne be ne juguw gben ka o halaki;
ni ne ma o faga ka ban, ne te seko.

39 Ne be o faga ka o ban pewu, fo o si te se ka wuri tuun;

o be benben ne sen koro.

⁴⁰ I be baraka don ne ra keɛ kama,
ka ne juguw be kuturu ka o bla ne sen koro.

⁴¹ I be ne juguw be labori,
k'a to ne ye ne koninyabagaw be halaki.

⁴² Olugu be fleri ke yoro be, nka o te demebaga ye o yere ra;
o be Matigi Ala wele, nka a te o jaabi!

⁴³ Ne be o terege ka o ke i ko buguri.
Ne be o terege, ka o dondon i ko bogɔ min be sira kan.

⁴⁴ I ka ne bosi ne ta jamana mogɔ murutininw boro,
ka ne ke siya dow ta namogɔ ye;

ne tun ma siya min lon, o le be ne ta fanga koro.

⁴⁵ Siya wɛɛ mogow be ne ko yoro be;
ni ne kumana ka min fo donon, o be o ke.

⁴⁶ Siya wɛɛ mogow baraka banna,
o yeyeyeto be bora o dogoyorow ra.

⁴⁷ Matigi Ala panaman lo! Ne be ne ta barakatigi Ala tando.
Ne be ne ta Ala, ne ta barakatigi Ala tando.

⁴⁸ Ala le be ne dimibo ne juguw ra,
ka siyaw bla ne ta fanga koro.

⁴⁹ A be ne kisi ka bo ne juguw boro,
ka ne bla ne juguw san fe,
ka ne bosi ka bo mogɔ farimanw boro.

⁵⁰ O koson, Matigi Ala, ne bɛna i fo ka i walepumanlon siyaw ce ra,
ne bɛna Alatandodonkiriw la ka i togo bonya.

⁵¹ Matigi Ala be sesororiba di a ta masace ma.
A ka min panawoloma k'a sigi masaya ra, a be o mina ni numanya ye;
a be o ke Dawuda ni a ta duruja le ye, wagati be, ani tuma be.

23

Dawuda ta kumalabanw

¹ Dawuda ta kumalabanw ye nin ye. A ko:
«Nin ye Yese dence Dawuda kan le ye,
nin ye Ala ta mogɔ korotanin kan ye,
Yakuba ta Ala ka turu ke min kun na k'a sigi masaya ra,
Izirayelimogow be min togo don donkiri ra.

² Matigi Ala Nin k'a ta kuma don ne konɔ,
a k'a ta kuma don ne da ra ko ne ye a fo.

³ Izirayeli ta Ala kumana,
Izirayeli ta Ala barakaman k'a fo ne ye ko:
«Masace min be kiti tige mogow ye terenninya kan,
ka siran Ala ja, ka ke mogow namogɔ ye,

⁴ o be i ko tere min be wuri ni a yeelen ye;
sogoma a be wuri san fe, sankaba te a datugu.
A yeelen baraka ra, ni sanji benna,
fenw be falen ka bo dugukolo ra.»

⁵ «Ala be o konuman le ke ne ta durujaw ye.
Ala ka jɛnɔgɔnya wuribari le don ni ne ye,

ka sariyaw sigi o koson.

Wagati bæe a bæ se di ne ma;
a bæ ne diyanyakow ke ne ye.

⁶ Nka Ala mafiyenyabagaw bæ i ko naniyiri minw tigera ka firi;
hali mogo boro te maga o ra.

⁷ Ni mogo min b'a fe k'a ta,
o tigi bæ a ta ni nege do le ye, walama taman do ta yiri,
k'a bæe jeni yoronin kelen na.»

*Dawuda ta kerekεcefariw
(Kibaroyaw folo 11.10-47)*

⁸ Dawuda ta kerekεcefariw togow ye nin ye:

Yosebū Basebeti, Takemonikace, ale tun ye kerekεcefari saba kuntigi ye.
Ale le k'a ta taman ke ka ce keme seegi bæe faga kere kelen na.

⁹ Ni ale bora yi, Elehazari lo, min ye Ahoyi dence Dodo ta dence ye. Tuma min na Filisikaw tun tagara lajen kere kama, k'a soro Izirayelimogow tun be borira ka taga kuruyorow ra, ce saba min lora ni Dawuda ye ka Filisikaw konɔ ka o kere, ale tun ye o ce saba do le ye. ¹⁰ Ale le wurira ka Filisikaw kere ni kerekemuru ye, fo ka taga a boro ja, k'a noronin to a ta kerekemuru kara ra. Matigi Ala ka sesorriba di Izirayelimogow ma o lon na. O ko fe, kerekeden tow nana Elehazari koro ka na o juguw suw ta borofenw le ce doron.

¹¹ Age dence Sama, o le gbanna ale ra; ale be bo Harari dugu konɔ. O wagati ra Filisikaw tun lajenna Lehi. Sosoforo do tun be o yoro ra; Izirayelimogow nana ke bori ye Filisikaw ja. ¹² Nka Sama tagara lo sosoforo ce ma, ka Filisikaw kere, ka o ghen ka bo foro ra. O lon fana ra, Matigi Ala ka sesorriba ke Izirayelimogow ye.

¹³ Ayiwa, lon do, ka Dawuda to Adulamu kuruwo ra, kerekεkuntigi bisaba min tun b'a fe, olugu ra ce saba nana Dawuda fe simankanwagati ra. O y'a soro Filisikaw ta kerekεjama do tun be Refayikaw ta kenegbeyoro ra. ¹⁴ Dawuda tun dogonin be kuruwo konɔ; Filisikaw ta kerekeden dow fana tun ka Betilehemu dugu mina.

¹⁵ Jiminlogo ka Dawuda soro; a ko: «E, jon le bena Betilehemu dugu donda ta kolon ji do di ne ma, ne y'a min sa?» ¹⁶ O cefari saba tagara don Filisikaw sigiyoro ra jagboya ra, ka ji bi Betilehemu donda kolon na, ka na ni a ye ka na a di Dawuda ma. Nka Dawuda ma son k'a min. A k'a bon dugu ma, k'a ke saraka ye Matigi Ala ja koro, ¹⁷ k'a fo ko: «E, Matigi Ala ye ne kisi nin ko jagon ma, sabu nin mogow ka o nin bla farati le ra ka taga nin ji bi; nin ji kera i n'a fo olugu jori le.» A ma son ka ji min. O cefari saba ka min ke, o le kera nin ye.

¹⁸ Yohabu balemace Abisayi, Seruya dence, ale le tun ye o ce saba ta namogo ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme saba faga; ale le ka togo soro o ce saba ra. ¹⁹ A togo bonyara ka teme to fla kan. Ale le kera o kuntigi ye; nka o bæe n'a ta, ce saba min togo konna ka fo, a togo bonya belen ma olugu ta bo.

²⁰ Yehoyada dence Benayahu fana tun ye kerekεce jagbelen le ye; a ka koba caman ke. Ale tun ye Kabiselika le ye. Ale le ka Mohabukaw ta kerekedenw bæe ra cefari fla faga. Nenelonba do ra fana, a jigira kolon do konɔ ka jara do faga. ²¹ Ale le fana ka Misiranka cejanba do faga. Taman tun be Misirankace boro, nka ale tagara a ko ni bere le ye. A tagara taman bosi Misirankace boro k'a faga ni o taman kelen ye. ²² Yehoyada dence

Benaya ka min ke, o le ye nin ye. A ka tɔgɔ sɔrɔ kosebe o cefari saba ra. ²³ O kuntigi bisaba ra, ale le ka tɔgɔ sɔrɔ ka teme o bee kan. Nka ce saba minw tɔgɔw konna ka fo, a ma olugu bo. Kerekeden minw tun be to ka Dawuda yere korosi, Dawuda k'a bla ni olugu ye.

²⁴ Yohabu balemace Asaheli fana tun be o ce bisaba ra, ani Dodo dence Elanan min be bo Betilehemu, ²⁵ ani Sama min be bo Harodi, ani Elika min fana be bo Harodi, ²⁶ ani Helesi min be bo Peleti, ani Ikese dence Ira min be bo Tekoha ²⁷ ani Abiyezeri min be bo Anatoti, ani Mebunayi min be bo Husa, ²⁸ ani Salimon min be bo Ahoyi, ani Maharayi min be bo Netofa, ²⁹ ani Bana dence Helebu min be bo Netofa fana, ani Ribayi dence Itayi min be bo Gibeha, Boniyaminu ta mara ra, ³⁰ ani Benaya min be bo Piraton, ani Hidayi min be bo Nahale Gasi, ³¹ ani Abi Alibon min be bo Beti Araba, ani Azimaveti min be bo Bahurimu, ³² ani Eliyaba min be bo Salibon, Yasen dencew, Yonatan, ³³ ani Sama min be bo Harari, ani Sarari dence Ayamu min be bo Arari, ³⁴ ani Ahasibayi dence Elifeleti min bemace tun ye Mahakaka ye, ani Ahitofeli dence Eliyamu min be bo Gilo, ³⁵ ani Hesirayi min be bo Karimeli, ani Parayi min be bo Arabu, ³⁶ ani Natan dence Igali min be bo Soba, ani Bani min be bo Gadi, ³⁷ ani Seleki min tun ye Amanka ye, ani Naharayi min tun be bo Beroti, ani min tun ye Seruya dence Yohabu ta kerekeminanw tabaga ye, ³⁸ ani Ira min tun be bo Yeteri, ani Garebu min fana be bo Yeteri, ³⁹ ani Huri, Hetikace. A bee lajennin kera ce bisaba ni ce wolonfla.

24

Izirayelimogow jateko (Kibaroyaw folo 21.1-6)

¹ O ko, Matigi Ala ta dimi wurira Izirayelimogow kama tuun; a ka miiriya do don Dawuda kono o kama, ko a ye Izirayelimogow ni Zuda ta mogow jate.

² O y'a soro Yohabu min tun ye kerekajama kuntigi ye, ale tun be masace koro; masace k'a fo Yohabu ye ko: «Taga Izirayeli jamana gbaw bee ra, k'a damina Dan ka taga a bla fo Beri Seba, aw ye mogow jate, janko ne ye mogow da lon.»

³ Yohabu ko masace ma ko: «I Matigi Ala y'a to mogow ye caya fo sinaga keme ka teme nin kan, k'a to ne matigice masace yere na ye a ye. Mun kosa ne matigice masace b'a fe ka nin ko ke?» ⁴ Nka masace kumana ka Yohabu ni kerekuntigi tow bari. A kera ten, Yohabu ni kerekuntigiw wurira masace na na ka taga Izirayelimogow jate. ⁵ O ka Zuriden ba tige, ka taga lo Aroweri, dugu min be Gadi kenegbe ce ma o woroduguyanfan fe, Yazeri koro. ⁶ O bora yi, ka taga Galadi, ka taga Tatimu Hodisi ta mara ra. O tagara se fo Dan Yan ni a kerefeduguw ra, Sidon fan fe. ⁷ O bora yi ka taga se Tiri dugu ma, min lamininin be ni kogo ye, ka taga Hevikaw ni Kanaanakaw ta duguw bee ra. O tagara a laban Zuda woroduguyanfan na, Beri Seba.

⁸ O ka jamana bee yaala o cogo le ra. Karo kononton ni tere mugan temenin ko, o sekora ka na se Zeruzalemu tuun. ⁹ Yohabu ka mogow jateda di masace ma. Ce jagbelen waga keme seegi (800 000) le tun be Izirayeli mara ra, minw tun be se ka taga kere ra; Zuda ta cew da tun ye ce waga keme looru (500 000).

*Ala ka Dawuda ta kojugu hake bo a ra
(Kibaroyaw folo 21.1-6)*

¹⁰ Ayiwa, mogow jatenin ko, Dawuda yere jusukun k'a jaraki. A k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, ne ka jurumunba le ke nin ye. Sisan, Matigi Ala, sabari ka i ta jonce ta jurumun yafa a ma, sabu ne ka hakirintanyako yere le ke nin ye.»

¹¹ Dawuda wurira o dugusagbe sogoma minke, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Gadi ma, Dawuda ladibaga, k'a fo a ye ko: ¹² «Taga a fo Dawuda ye ko Matigi Ala ko: <Ne be kojugu saba yira i ra; ni i ka kelen min ta o ra, ne bena o ben jamana kan.> »

¹³ Gadi tagara Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «I b'a fe san wolonfla kongo le ye ben i ta jamana kan wa, walama aw juguw ye se aw ra ka to ka aw ghen, aw ye ke bori ye o ja fo karo saba wa, walama i b'a fe banajugu le ye ben i ta jamana kan tere saba? Ayiwa, miiri, i ye do latige; ne ka kan ka taga min fo ne cibaga ye, i ye o fo ne ye.»

¹⁴ Dawuda ka Gadi jaabi ko: «Ne deguninba lo kosebe. E, an be an yere to Matigi Ala boro, sabu ale ta hina ka bon; nka an kana to adamadenw boro.»

¹⁵ Matigi Ala ka banajugu ben Izirayeli jamana kan, k'a ta o lon sogoma, fo ka taga a wagati dafa. K'a ta Dan ka taga a bla Beri Seba, ce waga biwolonfla (70 000) le sara mogow ra. ¹⁶ Meleke nana a boro korota ko a be fagari ke Zeruzalemu minke, Matigi Ala k'a ta miiriya yelema mogow halakiri ko ra; Ala k'a fo halakiri meleke ye ko: «A ka pi ten, i boro bo jamana kan ten.» O y'a soro Matigi Ala ta meleke tun lonin be Yebusikace Arahuna ta simangbasiyoro ra ni a ta kerekemuru bonin ye a la ra.

¹⁷ Dawuda k'a ye ko meleke be mogow fagara minke, a k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, a fle, ne le ka jurumun ke, ne le ka ko benbari ke. Nin mogo barakantanw ka mun le ke sa? I boro se ne ni ne ta mogow le ma.»

*Dawuda ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye
(Kibaroyaw folo 21.18-27)*

¹⁸ O lon na, Gadi tagara Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «Wuri, i ye taga sarakabonan do lo Matigi Ala ye Yebusikace Arahuna ta simangbasiyoro ra.» ¹⁹ Dawuda wurira ka taga, ka kapa ni Gadi ta kuma ye, i n'a fo Matigi Ala k'a fo a ye cogo min na.

²⁰ Arahuna nana a ja korota, ka masace ni a ta baardenw nato ye ale fan fe. Arahuna bora ka taga a kinbiri ghan masace koro k'a ja biri dugu ma. ²¹ Arahuna ko: «Mun le k'a to masace be nana a ta jonce fe sa?» Dawuda ko: «Ne be nana i ta simangbasiyoro le san, ka sarakabonan do lo Matigi Ala ye, janko halakiri min benna mogow kan, Ala ye o lalo ten.»

²² Arahuna ko Dawuda ma ko: «Ne matigice masace ye yoro ta; ni saraka min fana ka i diya, i ye o bo. Misiw ye nin ye, olugu be ke saraka jenita* ye; sowotoro ni misidaba ta yiriw be ke logo ye. ²³ E, masace, ne Arahuna koni be a bee le di masace ma!»

Arahuna k'a fo masace ye tuun ko: «I Matigi Ala y'a to i ta saraka ye mina.»

²⁴ Nka masace ka Arahuna jaabi ko: «On-on! Ne be a san i fe a songo yere le ra. Ne ma wari bo fen min na, ne te se ka o di Matigi Ala, ne ta Ala ma saraka jenita ye!» Dawuda ka yoro ni misiw bee san warigbe bilooru. ²⁵ Dawuda ka sarakabonan do lo o yoro ra Matigi Ala togo ra, ka saraka jenitaw ni ninsondiya sarakaw* bo.

A ka daariri min ke jamana ko ra, Matigi Ala ka o jaabi; fagari lalora Izirayeli jamana ra.

MASACEW TA KITABU FOLU Kitabu faamucogo

Izirayeli masacew ta wagati min daminana Samawilu ta kitabu flanan na, o kow to le be Masacew ta kitabu folo kono. Masacew ta kitabu folo ni a flanan bee tun ye kitabu kelen le ye. O kitabuw sebebaga ma lon.

An be min ye nin kitabu kono, o ye Sulemani sigicogo ye masaya ra a face Dawuda no ra, ani Dawuda ta saya, ani masace Sulemani ta baaraw, ani Alabatosoba lori ta baara, ani jamana tarancogo, k'a ke fanga fla ye: woroduguyanfan mara ani sahiliyanfan mara, ani o masacew ta ko.

Ala be baraka don masace bee kelen kelen na ka kana ni a ta Alapasiran le ye. Minw be o ko don Ala ra, ka ala werew bato, jamana halakira olugu ta kewalejuguw koson.

Jamana sahiliyanfan min ye Izirayeli mara ye, o yoro ta masacew ma tugu Ala ko, k'a soro woroduguyanfan min ye Zuda mara ye, o yoro ta masacew caman ka Ala ta sariya sira tagama.

Ala ta ciraw, i n'a fo Iliya (dow b'a fo min ma ko Eli), ani Iliyasu (dow b'a fo min ma ko Elize), olugu tun be o ja gbelaya ka mogow lasomi, janko o kana bo Matigi Ala ko ka jow son.

O ciraw k'a yira ko ka Ala ta siraw tagama, o be na ni hera ye; nka ka Ala kan bla, o be na ni toro ye jamana kono.

Kitabu konokow

Dawuda ta masaya laban (1)

Sulemani sigicogo masaya ra a face no ra (2)

Sulemani ta masaya damina (3-4)

Sulemani ta Alabatosoba loko (5-8)

Masace Sulemani ta masaya laban (9-11)

Jamana sahiliyanfan mogow ta murutiri (12-14)

Zuda ni Izirayeli ta masacew ta kow (15-16)

Cira Iliya ta wagati (17-19)

Masace Akabu ta ko (20-22)

Masace Yosafati ni masace Ahaziya ta kow (22.41-53)

Masace Dawuda korora

¹ Ayiwa, masace Dawuda nana koro kosebe. O tun be birifaniw ke k'a datugu, nka o bee n'a ta, o si tun te nene bora a ra. ² O ra, a ta jamana kuntigiw k'a fo a ye ko: «An matigice masace, a to an ye sungurunin do jini i ye, min bena to i koro, k'a janto i ra, ka to ka la i koro; ni o kera, nene bena bo an matigice masace ra.»

³ O tagara yaala Izirayeli jamana yoro bee ra, ka sungurunin do jini min ce ka ni. O ka Sunamuka sunguru do le soro, min togo tun ye ko Abisagi. O nana ni ale ye masace fe. ⁴ O sunguru tun ce ka ni yere le kosebe. A nana to masace koro, k'a janto a ra. Nka masace ma jen ni a ye.

Adoniya ko a be ke masace ye

⁵ O wagati ra, Dawuda tun ka dence min soro a muso Hagiti fe, min togo tun ye ko Adoniya, ale wurira k'a yere bla kow ja fe, ka to k'a fo ko: «Ne le bena ke masace ye!» A ka sowotoro do jini, ani soboribaga dow, ani ce bilooru, minw tun be to ka bori a ta sowotoro ja fe. ⁶ Kabini Adoniya tun

worora, hali lon kelen a face tun m'a ladi ka ye, walama k'a fo a ye ko «i kana nin ke». A tun ce ka ji kosebe. Ale le tun worora ka gban Abusalon na. ⁷ A tagara kuma ka ben ni Seruya dence Yohabu ye, ani sarakalasebaga Abiyatari. Olugu sonna ka don a ta jen ra. ⁸ Nka sarakalasebaga Sadoki, ani Yehoyada dence Benaya, ani cira Natan, ani Simeyi, ani Ereyi, ani Dawuda ta kerekecefariw, olugu si tun te ni a ye.

⁹ Lon do, Adoniya tagara sagaw, ani misitoranw ke saraka ye, ka misiden toroninw faga Zohleti kabakuru koru, min be Eni Rogeli koru. A balemaw, minw ye masace dencew ye, a ka olugu bee wele o saraka domuni na, ani Zuda mogu minw bee tun ye jamana jamogow ye. ¹⁰ Nka cira Natan ni Benaya ni kerekecefariw ni a balemace Sulemani, a ma son ka olugu si wele.

Natan ni Baseba tagara Dawuda fe

¹¹ A kera ten minke, Natan tagara Sulemani bamuso Baseba fe, ka taga a fo a ye ko: «Ele m'a men ko Hagiti dence Adoniya be a yere kera masace ye, k'a soru an matigice Dawuda ma foyi lon o ko ra wa? ¹² Na, ne bena i ladi ni kuma kelen ye, min be se k'a to i ye i nin kisi, ka i dence Sulemani fana nin kisi. ¹³ Taga masace Dawuda fe, i ye taga a fo a ye ko: «E, ne matigice masace, ele tun ma kari i ta jonmuso ye k'a fo ne ye ko ne dence Sulemani le bena ke masace ye ele ko wa, ko ale le bena sigi i no ra masaya ra wa? Mun koson sisan Adoniya le nana ke masace ye?» »

¹⁴ Natan k'a fo Baseba ye tuun ko: «Ka i to o kuma ra ni masace ye, ne yere bena taga yi, ka taga do fara i ta kuma kan.»

¹⁵ Baseba tagara don masace fe. O wagati ra masace tun korora kosebe; Sunamuka sunguru, min ye Abisagi ye, ale le tun be a jantora masace ra.

¹⁶ Baseba k'a kinbiri gban masace koru. Masace k'a jininka ko: «A be di?»

¹⁷ A ko: «Ne matigice, ele yere le tun karira i ta jonmuso ye Matigi Ala, i ta Ala tugu ra, ko sigiya t'a ra, ko i dence Sulemani le bena ke masace ye i ko, ko ale le bena sigi masaya ra i no ra. ¹⁸ Nka a fle, sisan Adoniya le kera masace ye, k'a soru ne matigice masace yere ma foyi lon o ko ra.

¹⁹ A ka misitoranw, ani misiden toroninw, ani saga caman ke saraka ye. A ka masace dencew bee wele o domuni na, ani sarakalasebaga Abiyatari, ani kerekejama kuntigi Yohabu; nka a ma son ka i ta jonce Sulemani wele.

²⁰ Nka Izirayeli jamana bee na lonin be ne matigice masace le ra, janko mogu min ka kan ka sigi masaya ra ne matigice masace no ra, i ye o tigi yira. ²¹ Ni o te, lon min ni ne matigice masace nana ke ko a te yan tuun, ni i nana taga ke ni i bemaw ye, o tuma o bena ne ni ne dence Sulemani minako juguya, ka an ke i ko an ka mogu le faga.»

²² Ayiwa, ka Baseba to kuma ra ni masace ye, cira Natan nana. ²³ O tagara a fo masace ye ko cira Natan nana. Natan donna masace fe, ka na a kinbiri gban k'a ja biri dugu ma. ²⁴ A k'a fo masace ye ko: «E, ne matigice masace, o tuma ele le k'a fo ko Adoniya le bena ke masace ye ele ko, ka sigi masaya ra i no ra wa? ²⁵ Sabu bi a tagara misitoranw ni misiden toronin ni saga caman faga ka o ke saraka ye. A ka masace dencew bee wele o domuni na, ani kerekejama kuntigiw, ani sarakalasebaga Abiyatari. O ye nin ye yi, o be domuni kera a ja koru, ka minnin ke, k'a fo ko: «Ala ye si di masace Adoniya ma!» ²⁶ Nka ne min ye i ta baaraden ye, a ma ne wele, a ma sarakalasebaga Sadoki wele, a ma Yehoyada dence Benaya wele, a ma i ta jonce Sulemani fana wele. ²⁷ Yala ne matigice masace yere le ka

nin ko latige wa? Mun na mogo min bena sigi masaya ra i no ra, i ma o fo anw ye, anw minw ye i ta joncew ye?»

Dawuda ko Sulemani bena sigi ale no ra

²⁸ Masace Dawuda ka Natan jaabi ko: «Aw ye Baseba wele ne ye!» O k'a wele, a donna so kono ka taga lo masace na koro. ²⁹ Masace karira, k'a fo Baseba ye ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka ne kisi ka bo ne ta sege bee ra, ³⁰ ko ne tun karira i ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra, ka min fo i ye, ko: «I dence Sulemani le bena ke masace ye ne ko, ka sigi masaya ra ne no ra,» ayiwa, ne bena o le ke bi.»

³¹ Baseba k'a kinbiri gban k'a na biri dugu ma masace koro, k'a fo ko: «E, ne matigice masace Dawuda, Ala ye i to an koro tuma bee!»

Sulemani sigira masaya ra
(Kibaroyaw folo 29.21-25)

³² Ayiwa, Masace Dawuda ko: «Aw ye sarakalasebaga Sadoki wele ka na, ani cira Natan, ani Yehoyada dence Benaya.» O ka olugu wele, o nana masace fe. ³³ Masace k'a fo o ye ko: «Aw ye ne ta baaradenw wele; aw ye ne dence Sulemani yelen ne yere ta sofali kan, ka taga ni a ye fo Giyon jida yoro ra. ³⁴ Ni aw sera yi, sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ye turu saninman* ke a kun na k'a ke Izirayeli masace ye. Aw ye buru fiye k'a fo ko: «Ala ye si di masace Sulemani ma!» ³⁵ O ko, aw ye bo ni a ye o yoro ra, k'a blasira ka na ni a ye, a ye na sigi ne ta masasiganan kan. Ale le bena sigi masaya ra ne ko fe, sabu ne bena ale le sigi Izirayeli ni Zuda jamana namogoya ra.»

³⁶ Yehoyada dence Benaya ka masace jaabi ko: «Amina!» A ko: «Ne matigice masace ta Ala, min ye Matigi Ala ye, ale ye i ta kuma ke can ye!

³⁷ Matigi Ala tora ni ne matigice masace yere ye cogo min na, a ye to ni Sulemani fana ye o cogo kelen na; Ala ye Sulemani ta fanga labonya ka teme ne matigice masace Dawuda ta fanga kan belen!»

³⁸ Ayiwa, sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ni Yehoyada dence Benaya ni Keretikaw, ani Peletikaw* ka Sulemani sigi masace Dawuda ta sofali kan, ka jigi ni a ye Giyon jida yoro ra.

³⁹ Sarakalasebaga Sadoki ka sogoban ta, turu saninman* tun be min kono, yoro saninman kono. A ka o turu ke Sulemani kun na k'a sigi masaya ra. O ko, o ka buru fiye; mogo bee ka ke a fo ye ko: «Ala ye si di masace Sulemani ma!» ⁴⁰ Mogo camanba gbanna o ko, dow ka ke filenw fiye ye, o bee ka ke nagari ye ka ke mankanba ci ye fo ka dugukolo yereyere.

Sulemani yafara Adoniya ma

⁴¹ Adoniya ni mogo minw bee tun be ni a ye domunikeyoro ra, olugu ka o mankan men; o y'a soro o tun ka domuni ke ka ban. Yohabu ka burufiyekan men minke, a ko: «Nin ye mun mankanba le ye dugu kono tan?»

⁴² K'a to o kuma ra, sarakalasebaga Abiyatari dence Yonatan nana. Adoniya ko ale ma ko: «Na yan, sabu ele ye mogosobe le ye; sigiya t'a ra, i nana kibaroman le fo an ye.» ⁴³ Yonatan ka Adoniya jaabi ko: «Fiyewu! Kibaroman te nin ye de! An matigice masace Dawuda le ka Sulemani ke masace ye. ⁴⁴ Masace ka sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan

* **1:38** 1.38 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogo dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedanya ra, sara ra, janko ka masace koro (Samawilu flanan 15.18).

ni Yehoyada dence Benaya ni Keretikaw ni Peletikaw bla ni a ye; o k'a layelen masace yere ta sofali kan ka taga ni a ye.

⁴⁵ «Sarakalasebaga Sadoki ni cira Natan ka turu saninman* ke a kun na, k'a sigi masaya ra Giyon jida yoro ra. O bora o yoro le ra, mogow pagarininba ka ke kule ci ye ka na; o mankan le bonyara ka dugu bee labo. Aw ka o mankan le men tan. ⁴⁶ Sulemani yere sigira masasiginan kan ka ban. ⁴⁷ Jamana jamogow fana nana an matigice masace Dawuda fo, k'a fo ko: <Ala ye Sulemani ke togotigi ye ka teme ele yere kan; Ala ye a ta fanga korota ka teme ele ta kan!> O tuma masace k'a kinbiri gban a ta layoro ra k'a fo ko: ⁴⁸ <Matigi Ala baraka, Izirayeli ta Ala, sabu a ka ne yere dence do sigi masaya ra ne no ra, k'a to ne yere ja ka o ye bi.> »

⁴⁹ Ayiwa, Adoniya ni a nofemogow ka o kuma men minke, o bee siranninba wurira ka janjan, bee tagara a ta fan na. ⁵⁰ Adoniya yere sirankojugu fe Sulemani na, a wurira ka taga sarakajenifen* gbanw mina†.

⁵¹ O tagara o fo Sulemani ye ko: «Adoniya siranna masace Sulemani na fo a tagara sarakajenifen gbanw mina, a b'a fora ko: <Masace Sulemani ye kari ne ye ko a tena a ta jonce faga ni kerekemuru ye.> » ⁵² Sulemani ko: «Ni a k'a yere ke mogosobe ye, hali a kunsigiden kelen tena ben dugu ma; foyi tena a soro. Nka ni a ka kojugu ke, o tuma a be faga.»

⁵³ O ko, masace Sulemani ka mogow dow ci ka taga a lajigi ka bo sarakajenifen kan. Adoniya nana ka na a kinbiri gban masace Sulemani koro. Sulemani ko a ma ko: «Taga so kono!»

2

Dawuda ta kumalabanw

¹ Ayiwa, Dawuda sawagati nana surunya minke, a ka nin ciw fo a dence Sulemani ye; a ko: ² «A tora doonin, ne bena taga mogow bee tagayoro ra. O ra, i ka kan ka baraka don i yere ra, ka ke ce ye, ³ ka Matigi Ala, i ta Ala ta koketaw ke, k'a ta siraw tagama, k'a ta cifoninw, ni a ta kumaw, ni a ta kolatigeninw, ni a ta ciw lamen, i n'a fo a sebera cira Musa ta sariya kitabu kono cogo min na; ni o kera, ni i ka taga yoro o yoro, ni i ka ko o ko ke, o bee be na i boro; ⁴ ni o kera, fana, Matigi Ala tun ka layiri min ta ne ye, a bena o dafa; a tun ka layiri ta ne ye k'a fo ko: <Ni i ta denw ka o tagamacogo korosi, ni o ka tagama can kan ne na koro ni o jusukun bee ye, ani o nin bee, o tuma mogow do bena soro i ta denw na tuma bee, min bena sigi i no ra masaya ra Izirayeli jamana kunna.>

⁵ «Ayiwa, o ko, Seruya dence Yohabu ka min ke ne ra, ani a ka min ke Izirayeli ta kerekejama kuntigi fla ra, Neri dence Abineri, ani Yeteri dence Amasa, i ka o lon. A ka olugu faga, ka o jori seri dugu ma, i n'a fo o tun be kerekeyoro le ra, k'a soro foyi tun te an ni o mogow ce ni hera te. A ka o jori ke k'a ta cesirinan na a ta sennasanbara lanogo. ⁶ O ra, i bena a mina ka kana ni i ta hakiritigiya ye; nka i kana a to a ye koro k'a kunsigi gbe, ka sa hera ra, ni i m'a faga.

⁷ «Nka i ka kan ka Galadikace Barizilayi dencew minako na; mogow minw be domuni ke ni i ye, o ye soro o mogow ra, sabu wagati min na ne tun be borira i korocce Abusalon na, o tora ni ne ye ka ne deme.

⁸ «Gera dence Simeyi min bora Bahurimu, Boniyaminu ta mara ra, ale fana be ni i ye. Lon min ne tun be tagara Mahanayimu, ale le ka kumajugu

† 1:50 1.50 Ni mogow tagara sarakajenifen gbanw mina, o koro ye ko o tigi k'a yere karifa Ala ma.

suguya bɛɛ fɔ ne ma. Nka tuma min na a nana ne kunben Zuriden bada ra, ne karira a ye Matigi Ala tɔgɔ ra ko ne tɛna a faga. ⁹ Nka sisan, i ka kan k'a jate i n'a fɔ a jarkinin lo. Hakiritigi le bɛ i ye; i ka kan ka min kɛ a ra i yɛɛ bɛna o lɔn. A man kan ka kɔrɔ k'a kunsigi gbɛ, ka sa a yɛɛ ma ni i ma a faga ni muru ye.»

Dawuda sacogoya

(Kibaroyaw folo 29.26-28)

¹⁰ Ayiwa, o kɔ, Dawuda sara, ka taga fara a bɛmaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba* kɔnɔ. ¹¹ Dawuda ka san binaani le kɛ masaya ra Izirayeli jamana kunna. A ka san wolonfla kɛ Heburɔn, ka san bisaba ni saba kɛ Zeruzalemu.

¹² Sulemani sigira masaya ra a face Dawuda nɔ ra; a ta masaya sabatira kosebɛ.

Sulemani ka Adoniya faga

¹³ Lon dɔ, Hagiti dence min ye Adoniya ye, ale tagara Sulemani bamuso Baseba fɛ. Baseba k'a pininka ko: «Hera lo wa?» Adoniya ko: «Onhɔn, hera lo!» ¹⁴ A ko: «Kuma dɔ le bɛ ne fɛ k'a fɔ i ye.» Baseba ko: «A fɔ!» ¹⁵ Adoniya ko: «I yɛɛ k'a lɔn ko ne le tun ka kan ka sigi masaya ra; Izirayelimɔgɔw bɛɛ na lɔnin tun bɛ ne le ra, ko ne bɛna kɛ o ta masacɛ ye. Nka a ko nana yelemɛ; masaya tagara kɛ ne dɔgɔcɛ Sulemani le ta ye, sabu Matigi Ala yɛɛ le k'a kɛ a ta ye. ¹⁶ Ayiwa, sisan, ne bɛ fɛn kelen min pini i fɛ, i kana ban ka o kɛ ne ye!» Baseba ko: «A fɔ!» ¹⁷ Adoniya ko: «Ne bɛ i daari, a fɔ masacɛ Sulemani ye ko a ye Sunamukamusɔ Abisagi di ne ma, ne ye a kɛ ne muso ye, sabu ni ele ka fɛn daari masacɛ fɛ, a tɛ se ka ban.» ¹⁸ Baseba k'a jaabi ko: «Ayiwa, ne k'a mɛn; ne bɛna taga o ko lase masacɛ ma i ye.»

¹⁹ Baseba tagara masacɛ Sulemani fɛ ko a bɛ taga Adoniya ta kuma fɔ a ye; a tagara se minke, masacɛ wurira ka lɔ k'a kunben, ka biri a kɔrɔ k'a bonya, ka sɔrɔ ka taga sigi a ta masasiginan kan. A ko o ye na ni siginan dɔ ye ka na o di a bamuso ma. A bamuso sigira o kan masacɛ kininboroyanfan fɛ.

²⁰ A bamuso ko: «Fɛn fitini kelen le bɛ ne fɛ k'a daari i fɛ; i kana ban ka o kɛ ne ye!» Masacɛ ko: «Ne bamuso, a fɔ, ne tɛna ban k'a kɛ i ye!»

²¹ Baseba ko: «A to Sunamukamusɔ Abisagi ye di i kɔrɔcɛ Adoniya ma k'a kɛ a muso ye!»

²² Masacɛ Sulemani k'a bamuso jaabi ko: «Mun kosɔn i bɛ Sunamukamusɔ Abisagi daarira k'a di Adoniya ma? Hali i ye masaya jini a ye kunkelen, sabu ni a kɛra cogo o cogo, ne kɔrɔcɛ lo. Masaya jini a ye, ale ni sarakalasebaga Abiyatari, ani Seruya dence Yohabu.»

²³ O kɔ, masacɛ Sulemani karira Matigi Ala tɔgɔ ra; a ko: «Adoniya ka min daari, ni ne ma o jaabi kɛ a yɛɛ saya ye fiyewu, o tuma Ala ye kojugu suguya bɛɛ la ne kan.» ²⁴ A ko tuun ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala panaman tɔgɔ ra, ale min ka ne sigi masaya ra ne face Dawuda nɔ ra, ka ne ta fanga sabati, ka masaya layiri ta ne ni ne ta duruja ye, ne bɛ kari ko Adoniya bɛ faga bi yɛɛ.»

²⁵ Masacɛ Sulemani ka Yehoyada dence Benaya ci ko a ye taga a faga ni muru ye. Adoniya sara o cogo le ra.

Sulemani ka Abiyatari gben

²⁶ O kɔ, masace k'a fɔ sarakalasebaga Abiyatari ye ko: «Ele ye taga i sigiyɔɔ ra Anatɔti; i fana tun ka kan ni fagari le ye, nka ne tena i faga sisan, sabu i ka dunuɔna bɛɛ tigi Ala ta jɛnɔɔgɔnya kɛsu* ta ka tagama ni a ye ne face Dawuda ja fɛ, ani i tora ni a ye a ta sɛgɛ wagatiw ra.»

²⁷ Ayiwa, Sulemani ka Abiyatari bɔ Matigi Ala ta sarakalasebagaya baara ra o cogo le ra; o kera minke, Matigi Ala tun ka kuma min fɔ Eli ta somɔgow ta ko ra Silo, o kuma kera can ye*.

Sulemani ka Yohabu faga

²⁸ O kow bɛɛ kibaroya sera Yohabu ma minke, ale borira ka taga Matigi Ala ta yɔɔ saninman* kɔnɔ, ka taga sarakabɔnan gbanw mina; sabu ale fana tun donna Adoniya ta jɛn ra, k'a sɔɔ a tun ma sɔn ka don Abusalɔn ta jɛn ra.

²⁹ O tagara a fɔ masace Sulemani ye ko Yohabu borira ka taga don Matigi Ala ta yɔɔ saninman kɔnɔ, ka lɔ sarakabɔnan kɔɔ yi. Sulemani k'a fɔ Yehoyada dence Benaya ye ko: «Taga a faga ni muru ye!»

³⁰ Benaya tagara don Matigi Ala ta yɔɔ saninman kɔnɔ k'a fɔ Yohabu ye ko: «Masace ko i ye bɔ yan!» Yohabu ko: «ɔn-ɔn, ne bɛ sa yan le!» Yohabu ka min fɔ, Benaya tagara o fɔ masace ye.

³¹ Masace k'a fɔ Benaya ye ko: «A ka min fɔ, taga a kɛ ten. Taga a faga, i ye a su don. Ni o kera, Yohabu ka mɔɔ minw faga gbansan, o fagari hake bɛ bɔ ne ni ne ta somɔgow kan. ³² A ka mɔɔ minw faga, Matigi Ala bɛna o hake bɔ a ra; sabu a bɛna cɛ fla kan, minw tun ye mɔɔɔnumanw ye ani mɔɔsɔbɛw ye ka tɛmɛ ale yɛɛ kan, ka olugu faga ni kerekemuru ye, k'a sɔɔ ne face Dawuda ma bɔ o kala ma; o cɛ fla tun ye Neri dence Abineri ye, Izirayeli ta kerekejama kuntigi, ani Yeteri dence Amasa, Zuda ta kerekejama kuntigi. ³³ O mɔɔgow fagari hake ye ben Yohabu ni a ta durujaw kan wagati bɛɛ. Nka Matigi Ala ta hera ye kɛ Dawuda ni a ta durujaw kan, ani a ta somɔgow ni a ta masaya kan wagati bɛɛ.»

³⁴ Ayiwa, Yehoyada dence Benaya wurira ka taga Yohabu faga ni muru ye. O tagara a su don a yɛɛ ta yɔɔ ra, kongokolon yɔɔ ra. ³⁵ Masace ka Yehoyada dence Benaya bla Yohabu nɔ ra, kerekejama kuntigiya ra, ka sarakalasebaga Sadɔki bla Abiyatari nɔ ra.

Sulemani ka Simeyi faga

³⁶ O kow kɔ, masace ka mɔɔ ci ka taga Simeyi wele; a k'a fɔ Simeyi ye ko: «Simeyi, bon dɔ lɔ Zeruzalemu, i ye to o yɔɔ ra; i kana bɔ ka taga yɔɔ wɛɛ. ³⁷ Ni i ka bɔ dugu kɔnɔ lon o lon, ka Sedɔɔn kɔ tige dɔɔn, i ye la a ra ko sigiya t'a ra, ko i bɛ faga o lon na; i fagari kunko fana bɛ ben i yɛɛ le kan.»

³⁸ Simeyi ka masace jaabi ko: «I ka min fɔ, o bɛna ne ma. Ne matigice masace ka min fɔ, i ta jɔnce bɛna o le kɛ.»

A kera ten, Simeyi tora Zeruzalemu ka wagatijan kɛ.

³⁹ Nka san saba temenin kɔ, Simeyi ta jɔnce fla borira ka taga Mahaka dence Akisa fɛ, min ye Gati mara masace ye. O tagara o ko fɔ Simeyi ye, ko: «I ta jɔnw bɛ Gati!» ⁴⁰ Simeyi wurira o le ra k'a ta fali laben, ka taga Akisa fɛ Gati mara, ka taga a ta jɔnw yɔɔɔnini, ka o mina ka na ni o ye ka bɔ Gati.

⁴¹ O tagara a fɔ Sulemani ye ko Simeyi bɔra Zeruzalemu ka taga Gati, ka seko ka na. ⁴² Masace ka Simeyi wele k'a fɔ a ye ko: «Yala ne tun ma

* 2:27 2.27 Aw ye nin yɔɔ fle: Samawilu folo 2.30-36.

kankari la i ye, ko i ye kari Matigi Ala tɔgɔ ra nin kuma kan, ko ni i bɔra ka taga yɔrɔ wɛrɛ lon o lon, ko i ye la a ra ko ne bɛna i faga wa? O lon na, i yɛrɛ k'a fɔ ko ne ka min fɔ, ko o bɛna i ma, ko i bɛna a kɛ ten. ⁴³ Mun kosɔn i karira kuma min na Matigi Ala tɔgɔ ra, i ma to o kan? Mun kosɔn ne ka kuma min fɔ i ye, i ma o kɛ?»

⁴⁴ Masace k'a fɔ Simeyi ye tuun ko: «I ka kojugu min bɛɛ kɛ ne face Dawuda ra, i yɛrɛ ka o bɛɛ lon; o kow bɛɛ bɛ i yɛrɛ jusu ra yi. Ayiwa, i ka kojugu min bɛɛ kɛ, Matigi Ala bɛna o hake ben i yɛrɛ le kan. ⁴⁵ Nka Matigi Ala bɛna baraka don masace Sulemani na, Dawuda ta masaya fana bɛna sabati Matigi Ala na kɔrɔ wagati bɛɛ.»

⁴⁶ A kera ten, masace ka Yehoyada dence Benaya ci, ale bɔra ka taga Simeyi faga ni muru ye.

O kɔ, masaya sabatira kosebe Sulemani boro.

3

Sulemani ka Farawona denmuso dɔ furu

¹ Ayiwa, Sulemani nana jɛnɔgɔnya don ni Misiran masace ye, min ye Farawona ye, ka Farawona denmuso dɔ furu. A tagara o muso bla Dawuda ta masabonba kɔnɔ, sani a ye a yɛrɛ ta masaso lɔ k'a ban, ani Matigi Ala ta batoso, ani Zeruzalemu dugu laminikogow.

² O wagati ra mɔgɔw belɛn tun bɛ sarakaw bɔra kongoriw kan, sabu Alabatosoba dɔ tun ma lɔ Matigi Ala tɔgɔ ra fɔlɔ. ³ Sulemani ka Matigi Ala kanu, ka tagama ka kapa ni a face Dawuda ta ci fɔninw ye; nka o bɛɛ n'a ta, a tun bɛ to ka sarakaw bɔ, ka wusunɛn sarakaw bɔ kongoriw kan.

Ala ka hakiritigiya di Sulemani ma (Kibaroyaw flanan 1.2-13)

⁴ Lon dɔ, masace Sulemani tagara Gabahɔn ka taga saraka bɔ, sabu o yɔrɔ ta sarakaboyɔrɔ le tun ka bon ni sarakaboyɔrɔ tɔw bɛɛ ye. Sulemani ka bɛgan waga kelen kɛ saraka jɛnita* ye o sarakabɔnan kan. ⁵ Matigi Ala k'a yɛrɛ yira Sulemani na su fɛ siko ra, k'a to Gabahɔn; Ala k'a fɔ a ye ko: «I b'a fɛ ne ye fɛn min di i ma, o fɔ!»

⁶ Sulemani k'a jaabi, ko: «I ka kɔjumanba kɛ i ta jɔnce Dawuda ye, min ye ne face ye, sabu a kera mɔgɔ kankelentigi ye, ka tagama can kan i na kɔrɔ ni jusukun kelen ye. I ka o kɔjumanba kɛ a ye, ka dence di a ma min sigira masaya ra a nɔ ra bi. ⁷ Ayiwa, sisan Matigi Ala, ne ta Ala, ele le ka i ta jɔnce sigi masaya ra ne face Dawuda nɔ ra, k'a sɔrɔ ne tɛ foyi ye ni denfitini tɛ; ne fana tɛ nin baara kɛcogo lon. ⁸ I ta jɔnce bɛ i ta mɔgɔw le cɛ ra, i yɛrɛ ka mɔgɔ minw janawoloma, nin mɔgɔ camanba min tɛ se ka jate, walama k'a da lon, a cayakojugu fɛ. ⁹ O ra, hakiritigiya le di i ta jɔnce ma, janko a ye i ta mɔgɔw ta kow janabo ka na, ka kɔjuman ni kojugu lon ka bɔ jɔgɔn na; ni o tɛ, jɔn le bɛ se ka ele ta mɔgɔw mara, nin jama camanba?»

¹⁰ Ayiwa, Sulemani ka min daari, o diyara Matigi ye. ¹¹ O ra, Ala k'a fɔ a ye ko: «I n'a fɔ i ka nin le daari ne fɛ, i ma sijan daari, walama naforo, walama i juguw saya, nka i n'a fɔ i ka hakiritigiya le daari, janko ka mɔgɔw ta kow janabo ni terenninya ye, ¹² ayiwa, i ka min daari, ne bɛna o kɛ i ye. Ne bɛna i kɛ kolonbaga ye, ka i kɛ hakiritigi ye, ne ma deri ka min jɔgɔn kɛ mɔgɔ si ye ban, ani ne fana tena min jɔgɔn kɛ mɔgɔ si ye tuun fiyewu.

¹³ Ka fara o kan, i ma min daari ne fɛ, ne bɛna o fana kɛ i ye. Ne bɛna

naforo ni bonya di i ma; i ta tere bee ra, i jooon masace tena ke yi. ¹⁴ Ni i ka ne ta siraw tagama, ka ne ta cifoninw ani ne ta kumaw sira tagama i n'a fo i face Dawuda k'a ke cogo min na, ne bena sijan di i ma.»

¹⁵ O ko, Sulemani wurira sunogo ra ni o siko ye a hakiri ra, ka seko ka taga Zeruzalemu. A tagara lo Ala ta jennogonya kesu* na fe; a ka saraka jennitaw* ni jennogonya sarakaw* bo. O ko, a ka domuniba do laben a ta jamana namogow bee ye.

Sulemani ka muso fla ta kiti tige

¹⁶ Lon do, jatumusofla nana masace Sulemani fe, ka na lo a na koro. ¹⁷ O muso fla ra kelen ko: «Hake to, ne matigice, ne ni nin muso, an fla bee be sira jooon fe bon kelen kono. Ne nana jigi ne ta den na a koro bon kono. ¹⁸ Nka ne jiginin tere sabanan lon, ale fana jigira. An fla doron le tun be bon kono; mogow were tun te ni an ye ni an fla doron te.

¹⁹ «Ayiwa, su fe, nin muso sunogoto yelemana ka la a den kan k'a den faga. ²⁰ A wurira o le ra su cenance ra, ka ne to sunogo ra, ka ne ta den ta ka bo ne koro, ka o la a yere koro; a yere ta den min sara, a ka o ta ka o la ne koro. ²¹ Sogoma ne wurira ko ne be sin di ne ta den ma minke, ne barara k'a ye ko den sanin lo. Ne nana a fle ka na sogoma minke, ne k'a ye ko ne ka den min woro, ko o te!»

²² Muso to kelen ko: «Can te! Den panaman ye ne ta le ye. Den min sara o ye ele ta den le ye.»

Nka muso folo ma lo a ra. A ko: «Can te, den sanin ye ele le ta ye; den panaman ye ne ta le ye!»

O ka ke jooon soso ye masace na koro.

²³ Masace ko: «Kelen ko: <Den min panaman lo, o ye ne ta den le ye; ele ta le sara!> To kelen fana ko: <Can te, ele ta den le sara, ne ta den panaman lo!> »

²⁴ Masace ko: «Aw ye na ni kerekemuru do ye!» O nana ni kerekemuru do ye masace fe. ²⁵ Masace ko: «Aw ye den panaman cetige fla ye, k'a taran kelen kelen di o bee ma.»

²⁶ Ayiwa, muso min tun ye den panaman bamuso ye can ra, ale ta den hina k'a mina; a ko masace ma ko: «Ne matigice, sabari i ye den panaman di a ma. Aw kana a faga fiyewu!» Nka muso to kelen ko: «Aw ye a tige fla ye! Ale tena a soro, ne fana tena a soro!»

²⁷ Masace ka kiti tige o le ra, k'a fo ko: «Aw ye den di muso folo ma, aw kana a faga; ale le ye den bamuso ye.»

²⁸ Ayiwa, masace ka kiti min tige, Izirayelimogow bee ka o ko men minke, o bee ka bonyaba la masace kan; sabu o k'a ye ko a be a ta hakiritigiya sorora ka bo Ala yere le fe, ka kiti tige.

4

Izirayeli jamana namogow

¹ Masace Sulemani sigira masaya ra Izirayeli jamana bee kunna. ² A ta jamana namogow togow ye nin ye: Sadoki mamaden Azariya, min tun ye sarakalasebaga ye, ³ ale ni Sisa dence fla, Eliyorefu ni Ahiya, olugu le tun ye seberikebagaw ye; Ahiludi dence Yosafati, ale tun ye masace ta kumalasebaga ye. ⁴ Yehoyada dence Benaya le tun ye kerekejama kuntigiba ye. Sadoki ni Abiyatari, olugu tun ye sarakalasebagaw ye.

⁵ Natan dence Azariya, ale tun ye jamanatigiw ta namogo ye; Natan

dence Zabudi, ale fana tun ye sarakalasebaga ye, ani masace yere ladibaga. ⁶ Ahisari, ale tun ye masace ta so kopanabobaga ye; Abida dence Adoniram, ale tun ye jagboyabaaraw ta ko kuntigi ye.

Sulemani ta jamanatigiw

⁷ Sulemani tun ka jamanatigi tan ni fla le sigi Izirayeli jamana bee kunna. Olugu le tun ka kan ka o janto masace ni a ta sokonomogow bee ta domuni ko ra. O bee kelen kelen tun ka kan ka lo ni masace ta domuni ko ye karo kelen san o san. ⁸ O jamanatigiw togow le ye nin ye:

Huri dence le tun be Efrayimu kuruyorow kunna.

⁹ Dekeri dence tun be Makasi mara, ani Salibimu mara, ani Beti Semesi mara, ani Elon Beti Hanan mara kunna.

¹⁰ Hesedi dence tun be Aruboti mara kunna; Soko mara ni Heferi mara bee tun ye a ta mara do ye fana.

¹¹ Aminadabu dence tun be Nafoti Dori mara kunna. Ale le tun ka Sulemani denmuso Tafati furu.

¹² Ahiludi dence Bana tun be Tanaki mara ni Megido mara kunna, ani Beti Sehan mara bee, Saritan mara korow, Zizireli dugumayanfan fe, k'a ta Beti Sehan, ka taga a bla fo Abeli Mehola, ani ka taga a bla fo Yokimehamu mara ko fe.

¹³ Geberi dence tun be Ramoti, Galadi mara kunna. Manase dence Yahiri ta dugu minw tun be Galadi, o duguw fana tun ye a ta mara do ye, ani Arigobu yoro minw be Basan mara ra, ani a duguba biworo minw laminina ni kogo ye, ka o dondaw konw lalaga ni siranega ye.

¹⁴ Ido dence Ahinadabu tun be Mahanayimu mara kunna.

¹⁵ Ayimazi tun be Nefitali mara kunna. Ale le tun ka Sulemani denmuso Basimati furu.

¹⁶ Husayi dence Bana tun be Aseri ta mara ni Behaloti mara kunna.

¹⁷ Paruwa dence Yosafati tun be Isakari ta mara kunna.

¹⁸ Ela dence Simeyi tun be Boniyaminu ta mara kunna.

¹⁹ Uri dence Geberi tun be Galadi mara kunna; a tun be Amorikaw ta masace Sihon ni Basan mara ta masace Jigi ta yorow fana kunna. Jamanatigi kelen fana tun siginin be jamana bee kunna.

²⁰ O wagati ra, Zuda ta mogow, ani Izirayeli ta mogow tun ka ca i ko kogojida kenken. O tun be domuni ke, ka min o sago ma, sabu o tun be hera ra.

5

Sulemani ta masaya bonya

¹ Ayiwa, k'a ta Efirati ba ra, ka taga a bla fo Filisikaw ta jamana ra, ani ka taga se fo Misiran jamana dence ma, Sulemani ta fanga le tun be o yorow bee kan. Sulemani si bee ra, o mogow bee tora a ta fanga korow, ka to ka ninsongo sara a ye.

² Lon o lon, Sulemani ni a ta sokonomogow tun be min domu, o ye nin ye: mugu tentennin kilo waga kononton (9 000), ani mugu gbansan kilo waga tan ni seegi (18 000), ³ ani sokonomisi toronin tan, ani misi mugan wexe, minw be yaala ka bin nimi, ani saga keme; o nin te mankalaninw ni dagbew ni minanw ni konw toroninw na.

⁴ Ayiwa, jamana minw tun be ba terebenyanfan na, k'a ta Tifisa, ka taga a bla fo Gaza, Sulemani ta fanga tun be o yorow masacew bee kan; hera fana tun be ale ni jamana tow bee ce. ⁵ Sulemani ta tere bee ra, Zuda ta

mogow, ani Izirayeli ta mogow bee, k'a ta Dan ka taga a bla fo Beri Seba, bee tun be hera ni laganfiya ra; bee tun be a ta rezenforo, walama a ta torosunw sene a sago ma.

⁶ Sowera waga naani* (4 000) le tun be Sulemani fe; o sow le tun be a ta sowotorow sama. Sowotorotigi ce waga tan ni fla (12 000) le tun be a tgo ra.

⁷ Jamanatigiw le tun be masace Sulemani ni a ta sokonmogow bee ta domuniw jini ka na a di o ma. Jamanatigi bee tun be o ke karo kelen san o san. O tun te son k'a to foyi ye dese a fe. ⁸ O tun be na ni simankise ni bin fana ye, masace ta yoro ra, bee ni a ta hakeya, ka na o di wotorosamasow, ani so tow ma.

Sulemani ta hakiritigiya

⁹ Ala ka hakiritigiya, ani lonniya camanba di Sulemani ma, k'a ta faamuri fana caya i ko kogojida kenken. ¹⁰ Sulemani ta hakiritigiya tun ka bon ka teme tereboyanfan jamana hakiritigiw bee ta kan, ani Misiran jamana hakiritigiw bee. ¹¹ A ta hakiritigiya tun ka bon ni mogow bee ta ye; a tun ka bon hali ni Ezirayikace Etan ta ye; Maholi dencew, minw ye Heman, ani Kalikoli ni Darida ye, a ta hakiritigiya tun ka bon ni olugu bee ta ye. A tgo bora ka se a lamini jamanaw ta mogow bee ma. ¹² A ka zana waga saba (3 000) le fo, ka donkiri waga kelen ni looru (1 005) sebe. ¹³ A ka yiri suguya bee cogoya fo; k'a ta Liban sediriyiri ra ka taga a bla izopeyiri ra, min be wuri ka yelen kogo kan. A ka beganw fana ta cogoya fo, ani konow, ani fen fofotaw, ani jegew. ¹⁴ A ta hakiritigiya mangutu sera dugukolo masace minw bee ma, dununa fan bee ra, olugu bee ka mogow ci ka taga a lamena.

Sulemani ka jenhogonya don ni Tiri masace ye (Kibaroyaw flanan 2.2-15)

¹⁵ Tiri jamana masace, min ye Hiramun ye, ale nana a men ko o ka turu ke Sulemani kun na k'a sigi masaya ra a face Dawuda no ra minke, a k'a ta mogow dow ci ka taga Sulemani fo, sabu teriya le tun be ale ni Dawuda ce wagati bee. ¹⁶ Sulemani ka cira do fana ci Hiramun ma; a k'a fo a ye ko: ¹⁷ «I k'a lon ko kere tun gbanna ne face Dawuda ra fan bee ra; a ka o kere le ke fo ka na a to Matigi Ala yere ye a juguw bla a sen koro. O le k'a to a m'a yere soro ka batoso do lo Matigi Ala, a ta Ala tgo ra. ¹⁸ Nka sisan koni, Matigi Ala, ne ta Ala ka hera ke ne ye fan bee ra. Mogow si te kere kera ni ne ye, gbaleya fana te yoro si. ¹⁹ Sisan a ye nin ye, ne b'a fe ka so do le lo Matigi Ala, ne ta Ala tgo ra, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne face Dawuda ye cogo min na, ko: «Ne bena i dence min sigi i no ra masaya ra, ale le bena batoso do lo ne ye.» ²⁰ O ra, a to o ye Liban sediriyiri dow tige ne ye. Ne ta baardenw bena taga fara i ta baardenw kan. Ne bena i ta baardenw sara di ka kapa ni i yere ta fota ye; sabu i yere k'a lon ko mogow si te anw na min be yiritige lon i n'a fo aw Sidonkaw.»

²¹ Ayiwa, Hiramun ka Sulemani ta kuma men minke, a jusu diyara kosebe; a ko: «Ne be Matigi Ala tando bi, sabu a ka dence hakiritigi di Dawuda ma, min be se ka nin jamaba ta kow janabo.»

²² Hiramun ka cira bla Sulemani ma k'a fo a ye ko: «I ka cira min ci ne ma, o cira sera ne ma. I ka min o min fo, ne bena o ke. Ne bena sediriyiriw

* 5:6 5.6 Sowera waga naani, ka kapa ni Kibaroyaw flanan 9.25 ye. A sebera kitabu dow kono ko sowera waga binaani.

ni siperesiyiriw ci i ma. ²³ Ne ta baaradenw bəna yiriw ta ka bə Liban ka taga kəgəjida ra. O bəna o siri nəgən na ka o samā ji kan, ka taga ni o ye, ka taga se fə i janayorə ra. Ni o sera yi, o bəna yiriw foni ka bə nəgən na; aw yere bəna o ta ka taga ni o ye. Nka ne fana mako bə fən min na, i ye o ci ne ma; i ye domuni ci ne ma ka o kə ne ta soməgəw ta baro ye.»

²⁴ Ayiwa, Sulemani mako tun bə yiri hakeya min o min na, sədiriyiri ni siperesiyiri, Hiramū ka o bəe ci a ma. ²⁵ Sulemani fana ka siman tənī waga wəorə ci Hiramū ma, ani oliviye turu yerəworo litiri waga kənəntən, ko a ye o kə a ta sokənəməgəw ta baro ye; Sulemani tun bə o kə san o san.

²⁶ Matigi Ala ka hakiritigiya di Sulemani ma i n'a fə a tun k'a layiri ta a ye cogo min na. Həra le tun bə Sulemani ni Hiramū cə; o fla ka jənəgənya don ni nəgən ye.

*Sulemani ka Alabatosoba baarakow laben
(Kibaroyaw flanan 1.18; 2.1,16-17)*

²⁷ Masacə Sulemani ka cə dəw ta Izirayeli jamana bəe ra, ka olugu bla jagboyabaaraw ra. O bəe lajennin tun ye cə waga bisaba (30 000). ²⁸ A tun bə to ka cə waga tan bə o məgəw ra ka olugu bla ka taga Liban; ni olugu ka karo kelen kə, o bə seko ka na, a bə waga tan wəre bla ka taga. O cogo ra, bəe tun bə karo kelen le kə Liban, ka seko ka na karo fla kə o ta so. Adoniramū le tun ye o jagboyabaaraw ta ko kuntigi ye.

²⁹ Donitabaga cə waga biwolonfla (70 000) le tun bə Sulemani fə, ani kabakurulesebaga cə waga biseegi (80 000), minw tun bə kabakuruw bə kuruw ra. ³⁰ Baarakuntigi cə waga saba ni keme saba (3 300) fana tun bə o baarakebagaw bəe ta baaraw kərəsira; Sulemani ta jamanatigiw le tun bə o baarakuntigiw kunna.

³¹ Masacə k'a fə o ye ko o ye kabakuru belebeleba numanman dəw bə, ka o ləse, ko o bəna kə Alabatosoba jusiginan kabakuruw ye. ³² Sulemani ta baaradenw, ani Hiramū ta baaradenw, ani Gabali dugu baaralənbagaw ka o kabakuruw ləse; o ka Alabatosoba ləyiriw ni a ləkabakuruw bəe laben.

6

*Alabatosoba ləcogo
(Kibaroyaw flanan 3.1-14)*

¹ Izirayelīməgəw bənin kə Misiran, a san keme naani ni biseeginan na, o san karo flanan, min ye Zivu karo* ye, Sulemani ka Matigi Ala ta Alabatosoba baaraw damina; o kera a ta masaya san naaninan na Izirayeli jamana kunna.

² Masacə Sulemani nana o Alabatosoba min lə Matigi Ala ye, o Alabatosoba janya tun ye nəngən† na biwəorə, a bonya tun ye nəngən na mugan, a lə tun ye nəngən na bisaba. ³ O ka bolon də lə Alabatosoba bonba nafeyorə ra. O bolon bonya tun ye nəngən na mugan, i n'a fə Alabatosoba yere bonya, k'a janya kə nəngən na tan.

⁴ O ka finetiri fitini dəw kə Alabatosoba kogow ra, ka negesansanw don o ra. ⁵ O ka sankaso bon dəw lə, ka Alabatosoba bonba ni a yorə saninman bəe lamini; o k'a lə k'a nərə Alabatosoba kogow ra, ka bonkənəw kə a ra.

⁶ Sankaso dugumabonw bonya tun ye nəngən na looru; a cəmance bonw bonya tun ye nəngən na wəorə, a sanfəbonw bonya tun ye nəngən na wolonfla. O tun ka də fara Alabatosoba kogow bonya kan a kənəmayorə

* 6:1 6.1 Zivu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo flanan ye. † 6:2 6.2 Nəngən na kelen bə se ka ben metere tarance le ma.

ra, janko o sankasow be biri ni berew minw ye, o ye la o yorow kan, o kana don Alabatosoba yere kogo ra.

⁷ Alabatosoba lotuma ra, o ka kabakuru minw lese kabakuruboyoro ra, o ka o le ta ka Alabatosoba lo; o koson a lowagati ra, kabakuru lesekan ma men, kabakuru cikan ma men, negemanfen si mankan ma men so loyoro yere ra. ⁸ Sankaso dugumabonw donda tun be Alabatosoba woroduguyanfan fe. I tun be don o da le fe, ka soro ka yelen yelenyoro do fe ka taga cemancebonyonw konon, ka bo yi ka yelen ka taga sanfebonw konon.

⁹ O ka bon lo ka ban minke, Sulemani ko o ye a datugu ni yiri kuturuw ni sediriyiriferenw ye. ¹⁰ Sankaso minw tun lora ka so lamini k'a noro so kogo ra, olugu bee kelen kelen lo tun ye nongon na looru; sediriyiri kuturu dow tun sigisigira Alabatosoba kogo kan, ka o ke ka sankaso bonw biri.

¹¹ Matigi Ala kumana Sulemani fe, k'a fo a ye ko: «Ayiwa, i be nin so lora; ¹² ni i ka tagama ka kapa ni ne ta cifoninw ye, ka ne ta kolatigeninw ke, ka ne ta kumaw lamen, ani k'a sira tagama, o tuma ne ka layiri min ta i face Dawuda ye, ne bena o layiri dafa ele le ye. ¹³ Ne bena na, ka na sigi Izirayelimogow ce ra; ne tena bo ne ta mogow ko tuun, minw ye Izirayelimogow ye.»

Alabatosoba kononoyoro lalagacogo

¹⁴ Ayiwa, Sulemani ka bon lo ka ban minke, ¹⁵ a ka sediriyiriferenw lala a kononoyoro ra, kogo kan, k'a ta dugu ma fo san fe, ka siperesiyiriferen dow lala a dugumayoro ra. ¹⁶ Bonkonon min tun be so kofeyoro ra, a ka sediriyiriw lala o fana kononoyoro ra, k'a ta dugu ma fo san fe. O bon janya tun ye nongon na mugan ye. O ka o bon kononoyoro laben ka o ke Alabatosoba yoro saninmanba* ye.

¹⁷ Bon min tun be yoro saninman nafeyoro ra, ale janya tun ye nongon na binaani. ¹⁸ O tun ka sediriyiri minw lala yoro saninmanba kononoyoro ra, o ka yiriden dow bisigiya ke o yiriw kan, ani yirifyeren dayelenin dow bisigiya. O bon kononoyoro bee tun kera sediriyiri le ye; kabakuru tun te ye a yoro si ra.

¹⁹ O ka Alabatosoba yoro saninmanba laben ka Matigi Ala ta jernogonya kesu* bla o yoro ra. ²⁰ O yoro saninmanba janya tun ye nongon na mugan, k'a bonya ke nongon na mugan, k'a lo fana ke nongon na mugan. O ka sanin yereworo la o bon kononoyoro kogow bee kan; o ka sarakabonan do lalaga ni sediriyiri ye, ka sanin yereworo la o yoro bee kan. ²¹ O ka sanin yereworo la Alabatosoba kononoyoro kogow bee kan fana. O ko, o ka saninjoroko dow lalaga ka o sirisiri yoro saninmanba donda ra. O tun ka yoro saninmanba yoro bee ke sanin le ye. ²² O ka sanin la Alabatosoba kononoyoro bee ra. Sarakabonan min tun be yoro saninmanba koro, o ka sanin la o fana yoro bee ra.

²³ O ka seruben meleke bisigiya fla lalaga ni oliviyeyiri ye, ka o bla yoro saninmanba konon. A bee janya tun ye nongon na tan. ²⁴ O seruben meleke kelen kamanw bee kelen kelen janya tun ye nongon na looru ye. K'a ta kaman kelen kun ma, ka taga a bla kaman to kelen kun ma, o janya tun ye nongon na tan ye. ²⁵ Meleke bisigiya to kelen fana kamanw janya tun ye nongon na tan, sabu o seruben meleke bisigi fla bee janya ni a cogoya bee tun ye kelen ye. ²⁶ O bee kelen kelen lo fana tun ye nongon na tan. ²⁷ O ka o seruben meleke bisigiyaw bla fo Alabatosoba kononobon konon. O bee kamanw tun foninin be. Kelen ta kaman kelen kun tun be sera so kogo kelen ma; to kelen fana ta kaman kelen kun tun be sera so kogo to

kelen ma. O fla ta kaman kun fla tun be sera nɔgɔn ma so cɛmance ra. ²⁸ O ka sanin la o seruben mɛlɛkɛ bisigiyaw fana kan.

²⁹ O ka Alabatosoba bonkɔnɔ fla bɛɛ kogow nɛgɛn ni seruben mɛlɛkɛ dɔw bisigiya ye, ani tamarosunw bisigiya, ani yirifiyeren dɔw bisigiya. ³⁰ O ka sanin la o bonkɔnɔ fla bɛɛ dugumayɔrɔw ra fana.

³¹ O ka kon fla lalaga ni oliviyeyiri ye, ka o don yɔrɔ saninmanba donda ra k'a datugu. O tun ka bere looru le don kon sanfɛyɔrɔ jukɔrɔ. ³² O ka seruben mɛlɛkɛ dɔw bisigiya ni tamarosunw ni yirifiyeren dayelenin dɔw bisigiya kɛ o konw fla bɛɛ kan, ka o nɛgɛn, ka sanin gbasinin la o seruben mɛlɛkɛw ni o tamarosunw ni o yirifiyerenw bisigiyaw kan.

³³ O ka oliviyeyiri naani fana lese, ka o lɔ bonba yɛrɛ donda ra. O tun ka bere naani le don kon sanfɛyɔrɔ jukɔrɔ. ³⁴ O ka kon fla lalaga ni siperɛsiyiri ye, ka o kɛ yiriferɛn fla fla ye, ka nɛgɛ koorinin dɔw lalaga, ka o konw don o ra. ³⁵ O ka seruben mɛlɛkɛ dɔw bisigiya ni tamarosunw ni yirifiyeren dɔw bisigiya kɛ o konw fana kan ka o nɛgɛn, ka sanin la o bɛɛ kan, k'a gbasi k'a dakana.

³⁶ O kɔ, o ka lukɔnɔyɔrɔ lamini ni kabakuru lesɛnin sira saba ye, ani sɛdiriyiri sira kelen.

³⁷ Ayiwa, o tun ka Matigi Ala ta batoso baara damina masace Sulemani ta masaya san naaninan le ra, Zivu karo ra. ³⁸ A san tan ni kelennan na, san karo seeginan na, min ye Buli karo[‡] ye, Alabatosoba baara bɛɛ banna; o tun b'a fɛ ka fɛn o fɛn kɛ a ra o ka o bɛɛ kɛ ka ban. Sulemani ka san wolonfla le kɛ bon lɔri ra.

7

Sulemani ta masaso lɔri

¹ Sulemani k'a yɛrɛ ta masabon lɔri damina. A ka san tan ni saba le kɛ o bon lɔri ra, a ka sɔrɔ ka ban. ² Masabon min tɔgɔ lara ko Liban yiritu, a kɔnna ka o le lɔ. O janya tun ye nɔngɔn* kɛmɛ, a bonya tun ye nɔngɔn na bilooru, a lɔ tun ye nɔngɔn na bisaba. O tun k'a biri ni sɛdiriyiri kuturuw le ye, ka o yiriw sigi sɛdiriyiri sira naani kan; olugu le tun ye a samasɛnw ye. ³ O ka sɛdiriyiri tan ni looru sigiyɔrɔma saba lala yiri kuturuw kan, k'a bɛɛ lajennin kɛ yiri binaani ni looru ye. O bɛɛ tun siginin be samasɛnw kan. ⁴ Finetiri sira saba le tun be bon fan bɛɛ ra. Sira kelen be dugumayanfan na, kelen be cɛmance ra, kelen be sanfɛyanfan na, k'a bɛɛ da bɔ k'a bɛn nɔgɔn ma. ⁵ O finetiriw ni o dondaw bɛɛ janya ni a bonya tun ye kelen ye. Finetiriw bɛɛ tun bɔra ka o daw bɛn nɔgɔn ma.

⁶ O kɔ, Sulemani ka bon dɔ wɛrɛ lɔ, ka o tɔgɔ la ko samasɛnw ta bon. O janya tun ye nɔngɔn na bilooru, k'a bonya kɛ nɔngɔn na bisaba. O bon le tun ye Liban Yiritu ta bon bolon ye; samasɛnw tun lɔlɔnin be a nɛfɛyɔrɔ ra.

⁷ O kɔ, o ka dɔ wɛrɛ lɔ ka o tɔgɔ la ko masasiginan ta bon. O bon le tun be wele fana ko kititigebon, sabu Sulemani tun be kitiw tige o bon le kɔnɔ. O bon yɔrɔ bɛɛ tun ye sɛdiriyiri le ye, k'a ta dugu ma fɔ san fɛ. ⁸ Sulemani yɛrɛ ta sibon tun lɔra yɔrɔ wɛrɛ ra, k'a mabo Liban Yiritu ta bon na. Nka a bɛɛ locogoya tun ye kelen ye.

[‡] 6:38 6.38 Buli karo, o ye Yahudiyaw ta san karo seeginan ye.

* 7:2 7.2 Nɔngɔn na kelen be

se ka ben metere tarance le ma.

Ayiwa, Sulemani tun ka Farawona denmuso min furu, a tun ka bon min lo ale ye, o bon locogoya ni Liban yiritu ta bolon locogoya bee tun ye kelen ye.

⁹ O bonw bee, ani kenemabonw bee, ani luba laminikogow bee, o bee tun lora ni kabakuru lesenin pumanmanw le ye, k'a ta dugu ma ka taga a bla fo san fe; o tun ka o kabakuruw fan fla bee lese ni kabakurulesenan ye, k'a dakana. ¹⁰ O tun ka kabakurubaba pumanman dow fana ke bonw jusiginanw ye; o kabakuru dow janya tun ye nongon na tan, dow janya tun ye nongon na seegi. ¹¹ O tun ka kabakuru leseninw ni sediriyiri kuturuw sigisigi o kabakurubabaw le kan. ¹² Luba laminikogow tun lora ni kabakuru lesenin sira saba le ye, ani sediriyiri kuturu sira kelen, k'a ke i n'a fo Matigi Ala ta batoso lu kononoyoro ni a bolon tun lora cogo min na.

Hiramu ka Alabatosoba baarakeminanw lalaga (Kibaroyaw flanan 3.15-5.1)

¹³ O ko, masace Sulemani ka mogo ci ka taga Tiri, ka taga Hiramuw wele. ¹⁴ Hiramuw bamuso tun be bo Nefitali ta gba le ra; a face tun sara. A face tun ye Tirika le ye. Hiramuw ta baara tun ye siranege baara le ye. Hakiritigiya ni lonniya tun b'a fe o baaraw ra; a tun be se siranege baara suguya bee ra. A nana masace Sulemani fe ka na masace ta baaraw bee ke.

Alabatosoba ta samasen lalagacogo

¹⁵ Hiramuw ka samasen fla lalaga ni siranege ye; a bee kelen kelen lo tun ye nongon na tan ni seegi, k'a lamini ke nongon na tan ni fla. ¹⁶ A ka samasenw datugunanw fana lalaga ni siranege ye, minw bana bla samasenw kunna; o bee kelen kelen lo tun ye nongon na looru. ¹⁷ A ka o jegen ni jo bisigiya dow ye, ani negejorokow bisigiya. O fenw bisigiya wogon wolonfla le tun be samasenw sanfeyoro fla bee kan. ¹⁸ Hiramuw ka gerenadi yiriden bisigiya sira fla lalaga ka o jo bisigiya bee kelen kelen lamini, ka samasen sanfeyorow jegen ka na. ¹⁹ O tun ka sanfeyoro do were lalaga tuun ka o lo bolon samasenw kunna. O sanfeyoro lo tun ye nongon na naani ye; o tun k'a lalaga k'a ke i ko yirifiyeren bisigi. ²⁰ Samasenw sanfeyoro kunna, yoro do tun koorinin be. O yoro koorinin tun be jo bisigiya ni gerenadi yiriden keme fla ko fe, minw tun blablanin be wogon koro, ka samasenw sanfeyorow bee kelen kelen lamini. ²¹ O ka o samasen fla lo Alabatosoba bolon na fe. O ka kelen lo kininboroyanfan na, ka o togo la ko Yakini; o koro ye ko Ala be baraka di. A ka to kelen lo numanboroyanfan na, ka o togo la ko Boozi; o koro ye ko fanga be Ala le ra. ²² O tun ka yirifiyeren bisigiya do lalaga ka o bla samasen bee kelen kelen kunna. O samasenw ta baara banna o cogo le ra.

Minanba lalagacogo

²³ O ko, Hiramuw ka siranege yeele ka minanba koorinin lalaga. A konobonya tun ye nongon na tan, a lo tun ye nongon na looru, a lamini tun ye nongon na bisaba.

²⁴ A ka yiriden dow bisigiya ke minanba da jukoroyoro ra, k'a jegen k'a lamini, k'a ke sira fla. Yiriden tan le tun be nongon na kelen kelen na, ka minanba bee lamini. O tun ka siranege yeele ka o yiridenw, ani minanba bee le bo wogon fe negekuturu kelen ye. ²⁵ Minanba tun signin be misitoran siranegeraman tan ni fla le kan. Misitoran saba tun jasinna sahilianfan ma, saba tun jasinna terebenyanfan ma, saba tun jasinna

woroduguyanfan ma, saba tun nasinna tereboyanfan ma. O bee kofeyorow tun sinna nɔɔɔn ma minanba jukoroyoro ra. ²⁶ Minanba ta nege bonya tun ye borotege ja kelen ye. A tun k'a da kuturu k'a ke i ko jifiye, i ko yirifiyeren bisigi. Litiri waga biseegi (80 000) nɔɔɔn le tun be don minanba kɔɔɔ†.

Wotorow lalagacogo

²⁷ Ayiwa, Hiram ka siranega wotoro tan lalaga. O wotoro bee kelen kelen janya tun ye nɔɔɔn ja naani, o bonya fana tun ye nɔɔɔn ja naani, o lo tun ye nɔɔɔn ja saba. ²⁸ O wotorow lalagacogo fle nin ye: O ka siranega gbasi ka o ke a fan naani ye. ²⁹ A ka jara tagamasiyenw, ani misitoran tagamasiyen, ani seruben meleke tagamasiyen ke a kerew na, ani a nafeyoro ni a kofeyoro ra. A ka yirifiyeren dow fana bisigiya ke jaraw ni misitoranw san fe, ani o jukoro. ³⁰ Sen naani tun be wotoro bee kelen kelen na; o bee tun lalagara ni siranega ye. Senw tun donna negebere minw na, o fana tun ye siranega ye. O siranega berew yere tun donnin be nege naani na wotoro kun naani na. O siranega berew ni wotoro nege yere tun lalagara k'a noro nɔɔɔn na, nka a janya tun ma teme yirifiyeren bisigiw janya kan. ³¹ O tun ka wo koorinin do bo wotorow bee kelen kelen sanfeyoro ra, ka o dunya ke nɔɔɔn ja kelen, k'a kɔɔɔ bonya ke nɔɔɔn ja kelen ni tarance; o le tun ye tasabaw blayoro ye. Hiram ka fen dow bisigiya ke a kan k'a negen. Wotoro nege yere janya ni a bonya bee tun ye kelen ye; a tun koorinin te. ³² Wotoro ta sen naani tun be wotoro negew le jukoro. Senw tun donnin be negebere min na, o negebere tun nɔɔɔnin be wotoro jukoroyoro ra. Wotoro senw bee kelen kelen kɔɔɔ tun ye nɔɔɔn ja kelen ni tarance. ³³ O senw tun lalagara k'a ke i n'a fo sowotoro ta senw. O sendonnegew, ani o nege koorininw, ani o negejuruw, ani o sen camancenegew, o bee tun lalagara ni siranega yeelenin le ye. ³⁴ Nege kuturunin minw tun be wotoro nɔɔɔn naani na, olugu ni wotoro nege bee tun nɔɔɔnin be nɔɔɔn na. ³⁵ A ka masafugula do bisigiya ke wotoro bee kelen kelen sanfeyoro ra; o fugula kɔɔɔ bonya tun ye nɔɔɔn ja tarance ye, ka wotoro sanfeyoro ta wo koorinin lamini. Wotoro sigira nege minw kan, ani wotoro kerefenegew, ani a sanfeyoro, o bee tun nɔɔɔnin be nɔɔɔn na. ³⁶ O ka seruben melekw ni jaraw ni tamarosunw tagamasiyen dow ke wotoro negew kan, ani a kerefenegew kan, fen si bisigiya tun te yoro o yoro ra, o ka do ke yi, ka yirifiyerenw ke k'a lamini. ³⁷ Wotoro tan bee tun lalagara cogo kelen le ra. A tun ka nege yeele, k'a bee kelen kelen kuturu le bo. A bee janya ni a bonya ni a lo ni a cogoya bee tun ye kelen ye.

³⁸ O ko, Hiram ka siranegasaba tan lalaga, ka o bla wotoro tan kɔɔɔ. O tasaba bee kelen kelen lo tun ye nɔɔɔn ja naani ye; litiri keme seegi ni biseegi le tun be se ka don a bee kelen kelen kɔɔɔ. ³⁹ O ka wotoro looru ni a tasabaw bla Alabatosoba kininboroyanfan fe, ka looru ni a tasabaw bla numanboroyanfan fe. Minanba koorinin blara Alabatosoba kininboroyanfan fe, woroduguyanfan ni tereboyanfan ce.

Alabatosoba minanw bee jateda

⁴⁰ Hiram ka tasaw ni buguricenaw ni jifiyew fana lalaga.

A kera ten, masace Sulemani tun ka baara minw bee di a ma Matigi Ala ta batoso ko ra, a ka o bee ke ka o ban. ⁴¹ A ka samasen fla lalaga, ani o datugunan koorinin fla, min be bla samasenw kunna, ani jo bisigi

† 7:26 7.26 Heburukan na a sebera ko: Bati ja waga fla.

fla, minw be bla samasenw sanfeyorow kunna, samasenw kunna, ⁴² ani gerenadi yiriden bisigiya keme naani minw dulondulonnin be jo fla ra, yiriden sira fla tun be jo bee kelen kelen na, samasenw sanfeyoro kunna; ⁴³ a ka wotoro tan lalaga, ani tasaba tan minw tun blara wotoro kono, ⁴⁴ ani minanba koorinin kelen, ani misitoran tan ni fla, minanba siginin be minw kan, ⁴⁵ ani negedagaw, ani buguricenaw, ani jifiyew.

Huramu tun ka o fen minw bee lalaga masace Sulemani ye, Matigi Ala ta batoso ta baara kama, o bee tun lalagara ni siranegge nugunin le ye. ⁴⁶ Masace tun ko o ye o siranegge yeele bogo le ra ka o fenw lalaga; o baara kera Zuriden kenegbe le ra, Sukoti dugu ni Saritan dugu ce. ⁴⁷ O ko, masace Sulemani tagara o minanw bla Matigi Ala ta batoso kono. Nka minanw cayakojugu fe, o ma o siranegge hakeya jate tuun.

⁴⁸ Masace Sulemani ka Matigi Ala ta batoso ta minan tow bee lalaga fana: sarakabonan saninlaman, ani sarakaburuw tun be bla sanintabali min kan; ⁴⁹ ani fitinablanan saninlamanw, minw lalagara ni sanin yereworo ye; o ka looru sigi kininboroyanfan fe, ka looru sigi numanboroyanfan fe, yoro saninmanba* ja fe, ani a yirifiyeren bisigiw, ani a fitinaw, ani tasuma lalaganan saninlamanw; ⁵⁰ o ka tasaw lalaga, ani muruw, ani jifiyew, ani setiw, ani takamidonnanw; o bee kera ni sanin le ye. So kononoyoro ta konw, minw ye yoro saninmanba ta konw ye, ani Alabatosoba yere donda ta konw, o ka o konw donyorow bee ke ni sanin ye.

⁵¹ Ayiwa, masace Sulemani nana Matigi Ala ta batoso baaraw bee ke ka ban tuma min na, a face Dawuda tun ka fen minw bla danna Ala ye, warigbew, ani saninw, ani minan tow, Sulemani tagara o fenw bee bla Matigi Ala ta batoso naforoblayoro ra.

8

Sulemani ka jennogonya kesu bla Alabatosoba kono (Kibaroyaw flanan 5.2-6.2)

¹ Ayiwa, masace Sulemani ka Izirayeli cekorobaw, ani maraw ta kuntigiw, ani a gbatigiw bee lajen a yere koro Zeruzalemu, ka na Matigi Ala ta jennogonya kesu* ta ka bo Dawuda ta masabonba* kono, min be Siyon.

² Izirayeli cew bee nana lajen masace Sulemani koro, Etanimu karo ta panagbe wagati ra, min ye san karo wolonflanan ye.

³ Izirayeli cekorobaw bee nana. Sarakalasebagaw ka jennogonya kesu ta. ⁴ O ka Matigi Ala ta jennogonya kesu ta, ani Nogonkunben fanibon*, ani fen saninman minw bee tun be fanibon kono. Sarakalasebagaw ni Levi ta mogow le ka o fenw ta ka taga. ⁵ Masace Sulemani, ani Izirayelimogo minw bee tun nana lajen a koro, o bee tun be jennogonya kesu ja fe; o ka sagaw ni masiw ke saraka ye; a cayakojugu fe, mogo tun te se k'a jate k'a da lon.

⁶ Sarakalasebagaw tagara ni Matigi Ala ta jennogonya kesu ye ka taga a bla a blayoro ra, Alabatosoba kononoyoro ra, yoro saninmanba kono, seruben melekew kamanw jukoro; ⁷ sabu seruben melekew kamanw tun foninin be jennogonya kesu blayoro kunna. O kamanw tun ka jennogonya kesu ni a ta berew bee datugu. ⁸ O tun ka berew janya, k'a ke fo mogo tun be se ka to yoro saninman kono, yoro saninmanba donda ra k'a ye; nka mogo tun te se ka to kene ma k'a ye. O fenw tora o yoro le ra yi fo bi.

⁹ Foyi were tun te jennogonya kesu kono ni kabakuru walaka fla te; Musa le tun ka o bla a kono Horebu kuru yoro ra, wagati min Matigi Ala tun ka jennogonya don ni Izirayelimogow ye, o boto Misiran jamana ra.

¹⁰ Sarakalasebagaw nana bo yoro saninman kono tuma min na, sankaba jamiyan ka Matigi Ala ta batoso bee fa. ¹¹ Sarakalasebagaw ma se ka lo ka sarakaw bo tuun sankaba koson, sabu Matigi Ala ta nooro tun ka Alabatoso fa.

¹² Sulemani ko: «Matigi Ala, ele tun k'a latige ko i be to dibiba le kono!

¹³ Ne ka so numanba do lo i ye, i bena to yoro min na, wagati bee, ani tuma bee!»

Sulemani ta kuma

(Kibaroyaw flanan 6.3-11)

¹⁴ O ko, masace k'a nasin Izirayeli jama bee lajennin ma, ka dugawu ke o ye ka o lonin to.

¹⁵ A ko: «Ne be baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, sabu a da tun ka layiri min ta ne face Dawuda ye, a ta se bagaya ka o layiri dafa. A tun k'a fo a ye ko: ¹⁶ <Kabini lon min na ne ka ne ta mogow, Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, ne tun ma dugu si panawoloma Izirayeli ta gbaw si ra, k'a fo ko o ye so lo, ne togo be se ka sigi yoro min na. Nka ne ka Dawuda le panawoloma k'a ke ne ta mogow, Izirayelimogow ta pamogo ye.> ¹⁷ A koni tun be ne face Dawuda jusu ra ka Alabatosoba do lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ¹⁸ Nka Matigi Ala k'a fo ne face Dawuda ye ko: <I n'a fo a be i jusu ra ka so do lo ne togo ra, o miiriya min be i jusu ra o ka ni. ¹⁹ Nka ele le tena o so lo. I dence, min ye i yere worden ye, o le bena o so lo ne togo ra.> »

²⁰ Sulemani ko tuun, ko: «Matigi Ala tun ka layiri min ta, a ka o dafa. Ne nana ke ne face Dawuda no ra, ka sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na; ne ka o so lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo ra. ²¹ Wagati min na Matigi Ala tun ka an bemaw labo Misiran jamana ra, a tun ka jennogonya min don ni an bemaw ye, o jennogonya kitabu be kesu min kono, ne ka o kesu blayoro ke o so kono.»

Sulemani ka Ala daari

(Kibaroyaw flanan 6.12-40)

²² Ayiwa, masace Sulemani lora Matigi Ala ta sarakajenifen* na fe, k'a nasin Izirayeli jama bee ma, k'a boro fla korota san fe, k'a fo ko: ²³ «E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala! Ele bonogonko Ala te san fe, sankolo ra, walama dugu ma, dugukolo kan yan. I ta jon minw be i ta siraw tagama ka na ni o jusukun bee ye, i be to jennogonya ra ni olugu ye ka kojuman ke o ye. ²⁴ O ra, i tun ka min fo i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, i ka o ke. I yere da tun ka o layiri min ta a ye, i yere boro ka o le dafa bi.

²⁵ «Ayiwa, sisan Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i tun ka layiri min ta i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, o layiri dafa a ye. I tun k'a fo a ye ko: <I dence do bena soro tuma bee, min bena sigi masaya ra ne na koro, Izirayelimogow kunna, ni o koni ka o tagamacogo korosi, ka tagama ka na ne na koro, i ko ele yere tagamana cogo min na.> ²⁶ Ayiwa, sisan, Izirayeli ta Ala, i tun ka o kuma min fo i ta jonce ye, min ye ne face Dawuda ye, a to o kuma ye ke can ye sa!

²⁷ «Nka yala kan yere ra Ala be se ka to dugukolo kan yan wa? Sankolo ni a bonya bee lajennin, ni Ala ma se ka kun o kono, o tuma ne ka nin so min lo i ye, o bena mun le na sa? ²⁸ O bee n'a ta, Matigi Ala, ne ta Ala, i

toro malo i ta jonce ta daariri ni a ta makarikan na; i ta jonce kulekan ni a ta daarikan lamén bi. ²⁹ I janto nin so ra su ni tere; sabu i k'a layiri ta ko i tɔgo bena sigi nin yoro le ra. I ta jonce be daariri min kera nin yoro ra, o lamén!

³⁰ «Ni i ta jonce ni i ta mɔgow, Izirayelimɔgow ka o nasin nin yoro ma ka daariri ke tuma o tuma, i ye son ka o ta makarikan lamén. I ye to i sigiyoro ra, sankolo ra, ka o lamén. I ye o lamén ka yafa o ma.

³¹ «Ni do k'a mɔgowɔgon hake ta, ni a fora ko o tigi ye kari o ko koson, ni a ka kan ka kari i ta sarakajenifen le na fe nin so kono yan, ³² ele le bena to sankolo ra ka o ko lamén; ele yere le bena i ta jonw kiti tige, ka o ko panabo. Min jarkira, i be kiti ben o kan, k'a ta kewale kunko ben a yere kan; min jo lo, i be jo di o ma, k'a mina ka kapa ni a ta terenninya ye.

³³ «Ni i ta mɔgow, Izirayelimɔgow nana taga kere ra, ni o juguw tagara se o ra, k'a sababu ke ko o ka i hake ta, ni o sekora ka na i fe ka na i tɔgo bonya, ka daaririw, ani makarikanw fo i ye nin so kono yan, ³⁴ i ye to sankolo ra ka son ka o lamén. I ye i ta mɔgow, Izirayelimɔgow ta jurumunw yafa o ma; i ka jamana min di o bemaw ma, i ye o laseko ka na o jamana ra tuun.

³⁵ «Ni sankolo nana datugu, k'a ke ko sanji te nana tuun, k'a sababu ke ko i ta mɔgow ka i hake ta, ni o ka nasin nin so ma ka i daari, ka i tɔgo bonya, ka o ta jurumunw dabla ka na i fe, ³⁶ sabu o ta jurumunw ta ko ka o jusu kasi, o tuma, i ye to sankolo ra ka i ta jonw lamén, minw ye i ta mɔgow ye, Izirayelimɔgow; i ye o ta jurumunw yafa o ma. O ka kan ka sirajuman min tagama, i ye o yira o ra, ka sanji ben dugukolo kan, i ka o dugukolo min di o ma k'a ke o ta ye.

³⁷ «Ni kongo nana ben jamana kan, walama banajugu, walama simancenbanaw, walama ni podomutonw ni tumuwulenninw nana simanw cen, walama ni Izirayelimɔgow juguw nana o lamini o ta duguw kono, dugu minw lamininin be ni kogow ye, ni banajugu, walama ni kojugu o kojugu le benna mɔgow kan, ³⁸ ni i ta mɔgow, Izirayelimɔgow be e kelen kelen jusu kasira kosebe o ko ra, ni o min o min ka i daari, ka makarikanw fo, ka o boro sin nin so ma, ³⁹ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra yi ka o lamén. I ye yafa o ma, ka bee sara ka kapa ni a ta kewale ye, sabu ele kelen le ka adamadenw bee jusukunnako lon. ⁴⁰ Ni o kera, o bena siran i na, ka to i ta sariyaw siran kan wagati bee, nin jamana ra, i ka nin jamana min di an bemaw ma.

⁴¹ «Ayiwa, lonan minw te i ta mɔgow, Izirayelimɔgow dow ye, ni olugu do bora jamanajan do ra ka na yan, i tɔgo koson, ⁴² sabu o bena i togoba, ani i ta se bagaya, ani i ta baraka bonya ko men, ni o do nana a nasin nin so ma ka i daari, ⁴³ i ye to i sigiyoro ra sankolo ra k'a lamén. Ni o lonan ka i daari fen o fen na, i ye o ke a ye, janko dugukolo siyaw bee ye i tɔgo lon, ka siran i na, i n'a fo i yere ta mɔgow, Izirayelimɔgow; o ye a lon ko ne ka nin so min lo, ko i tɔgo le be batora o so kono.

⁴⁴ «Ni i ta mɔgow nana bo ka taga o juguw kere, ni a ka ke yoro o yoro ye, ni o ka o nasin i ta dugu ma, i ka dugu min panawoloma, ka o nasin nin so ma, ne ka nin so min lo i ye, ni o ka ele Matigi Ala daari, ⁴⁵ i ye to sankolo ra ka o ta daaririw, ani o ta makarikanw lamén, ka lo ni o kunko ye.

⁴⁶ «Ni o ka i hake ta, sabu mɔgo si te yi ni min te jurumun ke, ni i dimina o korɔ ka o don o juguw boro, ni o juguw ka o mina ka taga ni o ye jonya ra o ta jamana ra, yorojan na, walama yoro surun na, ⁴⁷ o minana

ka taga jamana min na, ni o tora yi ka o ta miiriyi yelemā, ni o nimisara ka makarikanw fɔ i ye o minabagaw ta jamana ra yi, k'a fɔ ko: <An ka jurumun kɛ, an ka ko bɛnbari kɛ, an jarakira>, ⁴⁸ ka o to o jamana ra yi, o juguw ka o mina ka taga ni o ye jamana min na, ni o sekɔra ka na i fɛ ni o jusukun bɛɛ ye, ani o nin bɛɛ ye, ka o pasin nin jamana ma, i ka jamana min di o bɛmaw ma, ani ka o pasin nin dugu ma, i ka nin dugu min janawoloma, ka o pasin nin so ma, ne ka min lɔ i ye, ni o ka i daari, ⁴⁹ i ye to i sigiyɔrɔ ra sankolo ra ka o ta daariw, ani o ta makarikanw lamɛn, ka lɔ ni o kunko ye. ⁵⁰ I ye yafa i ta mɔgɔw ma, sabu o ka i hake ta; ni o ka kojugu o kojugu kɛ ka i hake ta, i ye yafa o ma o bɛɛ ra, k'a to o minabagaw ye makari o ra, ⁵¹ sabu i ta mɔgɔw lɔ; o kera i ta ye, sabu ele le ka o labɔ Misiran jamana ta nɛgɛgba tasuma ra.

⁵² «Sabari ka i janto i ta jɔncɛ ta makarikan na, ani i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw ta makarikanw; ni o ka i tɔgɔ wele tuma o tuma, i ye o lamɛn; ⁵³ sabu, ele Dunuɔatigi Ala, ele le ka an janawoloma ka an bɔ dugukolo siya tɔw bɛɛ cɛ ra, ka an kɛ i ta ye, i n'a fɔ i tun k'a fɔ an ye i ta jɔncɛ Musa sababu ra cogo min na, wagati min i ka an bɛmaw labɔ Misiran jamana ra.»

Sulemani ka dugawu kɛ jama ye

⁵⁴ Ayiwa, Sulemani ka nin daariw bɛɛ fɔ, ani ka nin makarikanw fɔ Matigi Ala ye ka ban tuma min na, a wurira ka bɔ Matigi Ala ta sarakabɔnan kɔrɔ, sabu a tun k'a kinbiri gban o yɔrɔ le ra k'a boro fla kɔrɔta san fɛ ka Ala daari. ⁵⁵ O kɔ, a wurira ka lɔ, k'a kan kɔrɔta ka dugawu kɛ Izirayelimɔgɔw bɛɛ lajennin ye; a ko:

⁵⁶ «Matigi Ala baraka, sabu a ka laganfiya di a ta mɔgɔw ma, minw ye Izirayelimɔgɔw ye, i n'a fɔ a tun k'a layiri ta an ye cogo min na. A tun ka kɔɔnuman minw bɛɛ layiri ta an ye a ta jɔncɛ Musa sababu ra, o layiri si ma to ni a ma dafa. ⁵⁷ An Matigi Ala ye kɛ ni an ye, i n'a fɔ a tun bɛ ni an bɛmaw ye cogo min na; a kana an to an kelen na, a fana kana jina an ko ka ye! ⁵⁸ A ye an jusukun yelemā ka an lana a yɛrɛ fan fɛ, janko an ye a ta siraw bɛɛ tagama, ani a k'a ta kumaw ni a ta ciw ni a ta kolatigenin minw bɛɛ fɔ an bɛmaw ye, an ye o bɛɛ sira tagama. ⁵⁹ Ne ka nin kuma minw bɛɛ fɔ Matigi Ala ja kɔrɔ, i ko makarikanw, o kumaw ye to Matigi Ala, an ta Ala hakiri ra su ni tere, janko a ye a ta jɔncɛ ni a ta mɔgɔw demɛ, minw ye Izirayelimɔgɔw ye; ni o mako ka kɛ fɛn o fɛn na lon o lon, a ye o kɛ o ye. ⁶⁰ Ni o kera, dugukolo siyaw bɛɛ bɛna a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye, ko Ala wɛrɛ tɛ yi ale kɔ. ⁶¹ O le kosɔn, aw kɔni ka kan ka tugu Matigi Ala, an ta Ala ko ni aw jusukun bɛɛ ye, ka tagama ka kapa ni a ta cifɔninw ni a ta kumaw ye, i n'a fɔ aw b'a kera cogo min na bi.»

Alabatosoba ta janagbe (Kibaroyaw flanan 7.1-10)

⁶² Masace Sulemani ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ka sarakaw bɔ Matigi Ala ye. ⁶³ Masace Sulemani ka ninsɔndiya saraka* minw bɔ Matigi Ala ye, o kera misi waga mugan ni fla (22 000); sagaw ni baw faranin jɔɔɔn kan, o kera began waga kɛmɛ ni mugan (120 000). Masace ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ka o sarakaw le bɔ ka Matigi Ala ta batoso saninya k'a bla a ta baara kama.

⁶⁴ O lon kelen na, Alabatoso lukɛnɛ cɛmancɛyɔrɔ min bɛ Matigi Ala ta so nafɛyɔrɔ ra, Masace Sulemani ka o yɔrɔ saninya, janko ka saraka jenitaw* ani siman sarakaw* ani jɛɔɔɔɔnya sarakaw* turuw jeni o yɔrɔ

ra; sabu sarakajenifen* siranegeraman min be Matigi Ala ta batoso ja fe, o tun dogoyara sarakaw bee ma; saraka jenitaw, ani siman sarakaw, ani jennogonya sarakaw turuw bee tun te se ka jeni o sarakajenifen kan.

⁶⁵ Masace Sulemani ni Izirayelimogow bee ka janagbe ke o wagati ra. K'a ta Lebo Hamati, ka taga a bla fo Misiran koba korɔ, jama caman tun nana ka bo o yorow bee ra, ka na lajen Matigi Ala ja korɔ, ka o janagbe ke fo tere wolonfla; o ko, o ka tere wolonfla were ke, k'a bee lajennin ke tere tan ni naani. ⁶⁶ O tere seeginan, masace ka jama labla. Mogow ka dugawu ke masace ye, ka taga o ta so. Matigi Ala tun ka kojuman minw bee ke a ta jonce Dawuda ye, ani a ta mogow ye, minw ye Izirayelimogow ye, o bee jusu diyanin tun be nagarira o kow koson.

9

Ala k'a yere yira masace Sulemani na tuun (Kibaroyaw flanan 7.11-22)

¹ Sulemani ka Matigi Ala ta batoso ni a yere ta masaso lo, ani a tun b'a fe ka fen to minw bee lo. A banna o ra tuma min na, ² Matigi Ala k'a yere yira a ra tuun a sijaga flanan na, i n'a fo a tun k'a yere yira a ra cogo min na Gabahon.

³ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «I ka daariri ni makarikan min fo ne ye, ne ka o men. I ka nin so min lo, ne bena o so ke yoro saninman ye, ka ne togo la o so ra wagati bee. Ne ja bena ke o so ra wagati bee; ne hakiri fana bena to a ra wagati bee.

⁴ «Ni ele koni ka tagama ne ja korɔ ni jusukun kelen ye, terenninya kan, i n'a fo i face Dawuda k'a ke cogo min na, ani ne ka min fo i ye, ni i ka o ke, ni i ka ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigeninw sira tagama, ⁵ ne bena i ta masaya sabati Izirayeli jamana kan tuma bee, i n'a fo ne tun k'a layiri ta i face Dawuda ye cogo min na, ko mogow do bena sorɔ a ta denw na tuma bee, min bena sigi a no ra, ka ke Izirayelimogow jamogo ye.

⁶ «Nka ni aw koni ka aw yere mabo ne ra, aw ni aw ta denw, ni aw ma son ka ne ta kumaw ni ne ta cifoninw sira tagama, ne ka minw yira aw ra, ni aw tagara ala werew le bato, ka aw kinbiri gban olugu korɔ, ⁷ o tuma ne ka nin jamana min di aw ma, ne bena aw Izirayelimogow faran ka bo o jamana ra; ne ka nin so min fana saninya ka ne togo la a ra, ne bena ban o so ra, k'a to mogow bee ye aw Izirayelimogow togo don o ta zanaw ra, ka yereko aw ma siya tow bee ce ra. ⁸ O ra, nin so ni a bonya bee, ni mogow o mogow nana ke teme ye a korɔ, o tigi bena kabakoya fo ka filen fiye, k'a fo ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ko jagon ke nin jamana ra, ani nin batoso ra de!» ⁹ Mogow bena o jaabi, ko: «O ka o ko don Matigi Ala ra, o ta Ala min tun ka o bemaw labo Misiran jamana ra; o tagara ala werew ko ka taga o kinbiri gban olugu korɔ ka o bato. O koson Matigi Ala ka nin kojuguw bee lase o ma.» »

Sulemani ka dugu minw di Hiramumu (Kibaroyaw flanan 8.1-18)

¹⁰ Sulemani ka san mugan le ke nin so fla lori ra, Matigi Ala ta batoso, ani masace yere ta so. ¹¹ Sulemani mako tun be sanin hakeya min o min na, ani yiri min o min, ni a kera sediriyiri ye, walama siperesiyiri, Tiri masace min ye Hiramumu ye, ale tun ka o bee di Sulemani ma; o ra Sulemani fana ka dugu mugan di Hiramumu ma Galile mara ra. ¹² Sulemani ka dugu minw di Hiramumu ma, Hiramumu bora Tiri ka na o duguw fle minke, o duguw

ko ma diya Hiramun ye. ¹³ Hiramun ko Sulemani ma: «E, ne balemace, ele sonna ka nin duguw le di ne ma wa?»

Hiramun ka o yoro togo la ko Kabuli, ko jamanakolon! O togo le tora o yoro ra fo ka na se bi ma.

¹⁴ K'a soro Hiramun tun ka sanin kilo waga saba ni keme looru (3 500) le ci Sulemani ma.

Sulemani ka baara were minw ke

¹⁵ Masace Sulemani tun ka mogow bla jagboyabaara minw na, o baaraw fle nin ye: o ka Matigi Ala ta batoso ni ale yere ta so lo, ka Milo yorow laben ka na, ka Zeruzalemu dugu laminikogow lo, ka Hazori dugu ni Megido dugu ni Gezeri dugu lo.

¹⁶ Misiran masace min ye Farawona ye, folofolo ale le tun tagara ben Gezeri dugu kan, ka dugu mina; a dugumogow, minw ye Kanaanakaw ye, a ka olugu faga, ka dugu jeni. O ko fe, wagati min a denmuso nana furu Sulemani ma, a ka o dugu di a denmuso ma k'a ke a ta furu bonya ye.

¹⁷ Sulemani ka Gezeri dugu lo kokura, ani Beti Horon dugu min be jigijigi ra, ¹⁸ ani Balati dugu, ani Tadimori dugu min be jamana kongoyanfan na, ¹⁹ ani a ta fenmaraduguw bee, ani a tun be a ta sowotorow ni a ta sow mara dugu minw na. A tun b'a fe ka baara o baara ke, a ka o bee ke Zeruzalemu, ani Liban, ani a ta fanga tun be jamana min o min kan.

²⁰ Siya dow tun be yi, olugu tun te Izirayelimogo dow ye. Olugu tun ye Hetikaw, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw ye. ²¹ O siyaw ta durujaw le tun tora jamana kono, sabu Izirayelimogow tun ma olugu halaki. Sulemani ka o mogow le bla jagboyabaaraw ra; o tora o le ra fo ka na se bi ma. ²² Sulemani ma son ka Izirayelimogo si bla jagboyabaara ra. A ka o bla kerekedenya le ra; a ka dow ke kerekedenw ye, ka dow ke a ta jamana namogow ye, ka dow ke a ta kerekejama kuntigiw ye, ka dow ke a ta kerekewew kuntigiw ye, ka dow ke a ta sowototo kuntigiw ye, ka dow ke a ta sowotorotigiw ye. ²³ Olugu le tun ye baaradenw kuntigiw ye. Baaraden minw tun be jagboyabaaraw kera Sulemani ye, kuntigi keme looru ni bilooru le tun be olugu korosira.

²⁴ Sulemani tun ka masaso min lo Farawona denmuso ye, Farawona denmuso nana bo Dawuda ta masabonba kono ka yelama o so kono wagati min na, masace Sulemani ka soro ka Milo yorow laben ka na.

²⁵ Sulemani tun ka sarakajenifen* min lo Matigi Ala ye, a tun be to ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* bo o sarakajenifen kan, san o san sijaga saba; a tun be wusunun sarakaw* fana bo Matigi Ala na koro, ka o fara o saraka tow kan. Alabatosoba baaraw daminana o cogo le ra.

²⁶ Masace Sulemani ka jirakurunba dow fana lalaga Esiyon Geberi mara ra, Elati dugu koro, Kogojiwulen da ra, Edomu jamana ra. ²⁷ Hiramun k'a ta kurunboribaga dow ci ka na Sulemani ta mogow deme o kurun baara ra; olugu tun ye mogow dow ye minw tun ka kurun baara lon kosebe. ²⁸ O ka kurun bori mogon fe ka taga Ofiri mara ra; o sekora ka na ni sanin min ye ka na o di masace Sulemani ma, o tun ka ca ni sanin kilo waga tan ni fla (12 000) ye.

10

*Saba jamana ta masamusu nana masace Sulemani fo
(Kibaroyaw flanan 8.1-18)*

¹ Ayiwa, Saba jamana ta masamuso nana Sulemani ko men; Matigi Ala ka min bee ke a ye, a ka o bee men. A nana o le ra ko a bena Sulemani ta hakiritigiya korobo k'a fle ni pininkarigbelen dow ye.

² A nana Zeruzalemu ni a nofemogoo caman ye; a nana ni jogomew ye, ani kasadiyananw, ani sanin camanba, ani luluw; o tun ka o doniw la o ta jogomew ko ra ka na. Ko o ko tun be a jusu ra, a nana kuma ni masace Sulemani ye o bee ra. ³ A ka pininkari min o min ke, Sulemani ka o bee jaabi. A ta pininkari si ma gbeleya Sulemani ma; kuma si ma ke yi ni min jaabiri ma soroo Sulemani fe.

⁴ Ayiwa, Saba jamana masamuso nana Sulemani ta hakiritigiya ye; Sulemani ka masaso min lo, a ka o fana ye; ⁵ domuni minw be ke masace ta so, ani a ta jamana jamogow ta sigiyorow, a ka o fana ye; baarden minw be domuni ni minnifenw di mogow ma, a ka olugu ta faniw ye; o be saraka jenita* minw bo Matigi Ala ta batoso konoo, a ka o bee ye; a ka o ye minke, a kabakoyara fo k'a dabari ban. ⁶ A ko masace ma ko: «Ka ne to ne ta jamana ra, ne ka min men i ta baaraw ko ra, ani i ta hakiritigiya ko ra, o bee ye can le ye. ⁷ Nka ne tun ma la o kow ra, fo ne yere ja nana la a kan tuma min na. Can ra, min fora ne ye i ta ko ra, o te hali a tarance bo. Ne ka min men, i ta hakiritigiya ni i ta naforotigiya temena o bee kan pewu. ⁸ Ele ta mogow koni ta ka di. I ta jamana jamogow fana ta ka di, sabu olugu be i koroo yan ka to ka i ta hakiritigiya kumaw lamem wagati bee. ⁹ Matigi Ala, i ta Ala baraka, sabu i ko diyara a ye, o koson a ka i sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna. Matigi Ala be Izirayelimogow kanu ni kanuya banbari le ye, o koson a ka i ke Izirayeli masace ye, janko i ye mogow ta kow janabo ni can ni terenninya ye.»

¹⁰ O ko, Saba jamana masamuso ka masace Sulemani bonya ni sanin kilo waga saba ni keme looru (3 500) ye, ani kasadiyananw, ani lulu camanba. A ka kasadiyanan hakeya min di masace Sulemani ma, mogoo si ma na ni o jooon ye tuun.

¹¹ Masace Hiramun ta mogoo minw tun tagara jirakurun kan Ofiri mara ra, olugu tun sekora ka na ni sanin ye, ani santaliyiri* camanba, ani luluw.

¹² Masace Sulemani ka o santaliyiri ke ka samasen dow lo Matigi Ala ta batoso konoo, ani a yere ta masaso konoo; a ka koraw ni goniw lalaga donkirilabagaw ye. O tun nana ni o santaliyiri min ye, o yiri hakeya jooon ma na tuun, a jooon fana ma ye tuun fo ka na se bi ma.

¹³ Ayiwa, Saba jamana masamuso jabora fen o fen fe, ani a ka fen o fen ko fo, masace Sulemani ka o bee di a ma, ka fara fen tow kan, masace yere ka fen minw bo ka o di a ma, a ta masaya bonya koson. O ko, a ni a ta mogow wurira ka seko ka taga o ta jamana ra.

Sulemani ta naforotigiya (Kibaroyaw flanan 1.14-17; 9.13-28)

¹⁴ Ayiwa, sanin hakeya min tun be na di Sulemani ma san o san o tun ye sanin kilo waga mugan (20 000) ye. ¹⁵ Jagokebagaw, ani fiyeerekebagaw tun be wusugu minw sara a ye, ani Arabujamana masacew, ani jamana jamogow tun be ninsongo minw sara a ye, o si nin te o ra.

¹⁶ Masace Sulemani ka negebennan belebele keme fla lalaga ni sanin gbasinin ye; o bee kelen kelen kera ni sanin kilo wooro le ye. ¹⁷ A ka negebennan fitini keme saba fana lalaga ni sanin gbasinin ye; o bee kelen

* **10:11** 10.11 Santali yiri tun ye yirijumanba le ye, min songo tun ka gbelen kosebe.

kelen kera ni sanin kilo kelen ni tarance le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o ka o negebennanw bla o bon do le koro. ¹⁸ Masace Sulemani ka masasiginan jamijan do fana lalaga ka samapin don o ra, ka sanin yereworo la a yoro bee kan. ¹⁹ Yelenyoro tun be o masasiginan na, ka senlayoro woro ke a ra; siginan kodenyoro tun koorinin lo. Borolayoro tun be a fan fla bee ra. O tun ka jara dow bisigiya lese ka o lolo a borolayoro kelen kelen bee koro. ²⁰ O ka jara bisigiya tan ni fla lese ka o lolo masasiginan senlayorow kere fe; jara kelen tun be senlayoro fan kelen na, kelen be a fan do ra. O masasiginan jagon tun ma deri ka lalaga jamana si ta masace ye folo.

²¹ Masace Sulemani ta minninkeminanw bee tun ye sanin le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o domunikeminanw bee tun lalagara ni sanin nugunin le ye. Warigbeminan tun te a ta minanw si ra, sabu warigbe tun te jate fenba ye masace Sulemani ta tere ra. ²² Jirakurunbaw tun be masace Sulemani fe; a ta kurunboribagaw ni masace Hiramun ta kurunboribagaw tun be to ka taga tagamaw ra kogoji kan. San saba o san saba, o kurunbaw tun be na ni sanin ni warigbe ni samapinw ni sulaw ni makankonow ye.

²³ Masace Sulemani togo bonyara ka teme dugukolo masace tow bee ta kan, a ta naforotigiya ni a ta hakiritigiya koson. ²⁴ Mogow bee tun b'a fe ka masace Sulemani ye, janko Ala ka hakiritigiya min di a ma, ka o lamun. ²⁵ Bee kelen kelen tun be na ni i ta bonyaw ye ka na o di a ma: fen warigberamanw, ani fen saninlaman, ani faniw, ani kerakeminanw, ani kasadiyananw, ani sow, ani sofaliw. A tun be ke ten le san o san.

²⁶ Masace Sulemani ka sowotorow, ani sowotorotigi dow pini; sowotoro waga kelen ni sowotoro keme naani (1 400) tun b'a fe, ani sowotorotigi waga tan ni fla (12 000). A ka dow lataga a ta sowotoromaraduguw ra, ka dow bla Zeruzalemu, masace yere koro. ²⁷ Masace Sulemani ka warigbe caya Zeruzalemu, k'a ke i ko berokoro. Sedirisunw fana cayara jamana koro, i ko sikomorisun minw be jamana dugumayanfan na. ²⁸ Masace Sulemani ta sow tun be bo Misiran jamana ni Silisi jamana le ra. Masace ta jagokebaga dow le tun be taga o san ka na ni o ye. ²⁹ Sowotoro minw tun be bo Misiran, o bee kelen kelen songo tun ye warigbe keme woro; so kelen songo tun ye warigbe keme ni bilooru. O tun be na ni so dow ye, ka na o fiyeere Hetikaw ta masacew fana ma, ani Sirikaw ta masacew.

11

Sulemani ta musow

¹ Masace Sulemani ka siya were muso caman kanu ka o furu, ka fara Farawona denmuso kan. Mohabukamusow tun b'a fe, ani Amonkamusow, ani Edomukamusow, ani Sidonkamusow, ani Hetikamusow. ² O musow tun bora siya werew le ra; k'a soro Matigi Ala tun k'a fo Izirayelimogow ye o siyaw ta ko le ra, ko: «Aw kana o do ta furu ra, aw fana kana a to o ye na aw fe furu ra; ni o te, sigiya t'a ra, o bena ke sababu ye ka aw hakiri yelema, ka aw nege ka taga o ta alaw bato.» Nka o bee n'a ta, masace Sulemani tara kanuya fe ka noro o siyaw ta musow le ra. ³ Muso keme wolonfla tun b'a fe, minw tun ye masadenw ye, ka fara jonmuso keme saba kan, a tun ka minw fana ke a musow ye. O musow le kera sababu ye k'a hakiri yelema, ⁴ sabu masace Sulemani nana koro wagati min na, a ta musow k'a hakiri yelema ka taga ala werew ko. O ra, a ma tugu Matigi

Ala, a ta Ala ko ni a jusukun bee ye tuun, i n'a fo a face Dawuda tun k'a ke cogo min na. ⁵ A tugura Sidonkaw ta ala musoman ko, min ye Asera ye, ka o bato; a tugura Amonkaw ta ala haramunin fana ko, min ye Moloki ye, ka o fana bato. ⁶ Sulemani ka kojugu ke Matigi Ala na koru. A ma tugu Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye, i n'a fo a face Dawuda tun k'a ke cogo min na. ⁷ A kera ten, kongori min be Zeruzalemu tereboyanfan na, masace tagara sonnikeyoro do lo o yoro ra Kemosi ye, min ye Mohabukaw ta ala haramunin ye; a ka do fana lo Moloki ye, min ye Amonkaw ta ala haramunin ye. ⁸ A kera ten, a ka sonnikeyoro dow lo a ta siya were musow bee ta alaw ye, janko o bee ye se ka kasadiyananw ni sarakaw bo o ta alaw ye.

Matigi Ala ka Sulemani jaraki

⁹ Matigi Ala dimina masace Sulemani koru, sabu a k'a hakiri yelema ka bo Matigi Ala kan, Izirayeli ta Ala min tun k'a yere yira a ra fo sinaga fla; ¹⁰ k'a soru Matigi Ala tun kumana a fe nin ko ra, ko a kana tugu siya werew ta alaw ko. Nka Matigi Ala ka min fo, masace Sulemani ma o ke.

¹¹ O ra, Matigi Ala k'a fo Sulemani ye ko: «I n'a fo i ka nin le ke, ani ne tun ka jennogonya* min don ni i ye i ma to o kan, ani ne tun ka ci minw fo i ye, i ma o ke, ne bena masaya bosi ka bo i boro, k'a di i ta baarden do ma. ¹² Nka i face Dawuda koson, ne tena o ke i yere na na. Ne bena masaya bosi i dence ta tere le ra. ¹³ Ne tena masaya bee le bosi fana; ne bena i dence to masaya ra Izirayeli gba kelen kunna, ne ta jonce Dawuda koson, ani Zeruzalemu dugu koson, ne ka o dugu min janawoloma k'a ke ne ta dugu ye.»

Ala ka mogo minw lawuri Sulemani kama

¹⁴ Ayiwa, Matigi Ala nana ce do lawuri ka o ke masace Sulemani jugu ye; o ce kera Edomukace Hadadi ye. Ale tun ye Edomu masace dence do le ye.

¹⁵ Wagati min na masace Dawuda tun be kere ra ni Edomukaw ye, Dawuda ta kerekejama kuntigi min ye Yohabu ye, ale tagato, ko a be taga Izirayeli ta kerekeden faganinw sutara, a tun ka Edomu jamana cew bee faga. ¹⁶ Yohabu ni Izirayeli kerekejama bee tun tora Edomu ka se fo karo woro, fo ka taga Edomu jamana cew bee faga ka ban pewu. ¹⁷ O wagati le ra, Hadadi tun borira ka taga Misiran, ni Edomuka dow ye, minw tun ye a face ta baardenw ye. O wagati ra, Hadadi tun ye kanbelennin le ye belen. ¹⁸ Hadadi ni a nofemogow bora Madiyan mara ra, ka taga Paran. O ka Paran ce dow fana fara o yere kan, ka taga se Misiran masace Farawona fe. Farawona ka bon do di o ma, ka to ka o baro, ka dugukolo do fana di o ma. ¹⁹ Hadadi ko diyara Farawona ye, fo Farawona nana a muso dogomuso furu a ma, a muso min ye masamuso Tapenesi ye. ²⁰ Tapenesi dogomuso ka dence woro Hadadi ye; o ka o togo la ko Genuhati. Tapenesi ka o den lamu masace Farawona ta so konu; a kera ten Genuhati tora Farawona ta so konu ni Farawona dencew ye.

²¹ Ayiwa, Hadadi nana to Misiran k'a men ko masace Dawuda sara, ka taga fara a bemaw kan, ko a ta kerekejama kuntigi min tun ye Yohabu ye, ko o ka ale faga. Hadadi k'a fo o le ra Farawona ye ko: «A to ne ye taga ne ta jamana ra ten.» ²² Farawona k'a jininka ko: «Mun le desera i boro ne fe yan, fo i ko i be taga i ta jamana ra?» Hadadi k'a jaabi ko: «Foyi, nka o bee n'a ta, a to ne ye taga.»

²³ O ko, Ala ka ce do were lawuri ka o ke Sulemani jugu do were ye tuun. O ce tun ye Eliyada dence Rezon ye; ale tun borira ka bo a matigice Hadadezeri fe, min ye Soba jamana masace ye. ²⁴ Wagati min na masace Dawuda tun ka Rezon matigice ta mogow halaki, o wagati le ra, Rezon tun ka mogow dow tugu a yere ko, ka ke olugu pamogo ye. Rezon ni o mogow tagara Damasi, ka taga sigi o yoro ra, ka ke o yoro kuntigi ye. ²⁵ Rezon kera Izirayelimogow jugu ye Sulemani ta masaya wagati bee ra; o wagati kelen le ra, Hadadi fana tun be kojugu caman kera Izirayelimogow ra. Rezon kera Siri jamana masace ye; a ka Izirayelimogow koninya kosebe.

Ala ko a bena masaya di Yerobohamu ma

²⁶ Ayiwa, Nebati dence Yerobohamu fana tun wurira masace Sulemani kama. Ale tun ye masace Sulemani ta jamana pamogo do le ye; Efrayimuka tun lo, a tun bora Sereda dugu konko. A face tun sara k'a bamuso kelen to; a bamuso togo tun ye ko Zeruwa. ²⁷ A wurira masace Sulemani kama cogo min na, o fle nin ye. O wagati y'a soro masace Sulemani tun be Milo yoro labenna ka ja, ani k'a face Dawuda ta masabonba kogow wo dow datugu. ²⁸ Yerobohamu tun ye kanbelen barakaman jagbelen do le ye. Masace Sulemani k'a baaraketo ye minke, Yusufu ta mogow minw tun be jagboyabaaraw kera, a k'a sigi olugu bee kunna ka o korosi.

²⁹ Lon do, Yerobohamu bora Zeruzalemu ka taga ben ni Ala ta cira do ye sira ra, min togo tun ye ko Ahiya; ale tun be bora Silo. Deregebakura do le tun be Ahiya ra. O ce fla doron le tun tagara ben ni jagon ye kongo konko yi. ³⁰ Deregebakura min tun be Ahiya ra, Ahiya ka o mina k'a faranfaran k'a ke fo kunkurun tan ni fla. ³¹ A ko Yerobohamu ma ko: «Kunkurun tan ta! Sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, ne bena masaya bosi Sulemani na, ka ele sigi masaya ra Izirayeli ta gba tan kunna. ³² Nka ne bena gba kelen to a fe ne ta jonce Dawuda koson, ani Zeruzalemu dugu koson, ne ka o dugu min panawoloma Izirayeli ta gbaw ta dugu tow bee ce ra, k'a ke ne ta dugu ye. ³³ Ne bena o ke, sabu o banna ne ra, ka taga o kinbiri gban Sidonkaw ta ala musoman koru, min ye Asera ye, ka o bato, ani Mohabukaw ta ala min ye Kemosi ye, ani Amonkaw ta ala min ye Moloki ye; o ma son ka ne ta siraw tagama. Ko minw terennin lo ne ja koru, o ma o ke; o ma ne ta cifoninw ni ne ta kolatigeninw sira tagama i n'a fo Sulemani face Dawuda k'a ke cogo min na. ³⁴ Nka ne tena masaya bosi Sulemani yere le ra; ne bena a to kuntigiya ra fo ka taga a sa. Ne bena o ke ne ta jonce Dawuda le koson, ne tun ka min panawoloma; sabu ale ka ne ta kumaw ni ne ta cifoninw bee sira tagama. ³⁵ Ne bena masaya bosi Sulemani dence le boro, ka ele sigi masaya ra Izirayeli ta gba tan kunna. ³⁶ Ne bena gba kelen di Sulemani dence ma, janko ne ta jonce Dawuda dence do ye to masaya ra wagati bee ne ja koru Zeruzalemu dugu konko, ne ka o dugu min panawoloma ka ne togo sigi o dugu ra. ³⁷ Ele koni, ne bena ele sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna; min o min ka i diya, i bena o ke. ³⁸ Ne ka kuma minw fo i ye, ni i ka son ka o bee lamem, ka son ka ne ta siraw tagama, ani ko minw terennin lo ne ja koru ni i ka o ke, ka ne ta cifoninw ni ne ta kumaw bee sira tagama, i n'a fo ne ta jonce Dawuda k'a ke cogo min na, o tuma ne bena ke ni i ye, ka i ta somogow to masaya ra kuma bee, i n'a fo ne k'a ke Dawuda ye cogo min na; ne bena Izirayeli jamana di i ma. ³⁹ Ne bena Dawuda ta duruja majigi o cogo le ra; nka o majiginin tena to ten wagati bee.» »

⁴⁰ Ayiwa, o kow kɔ, masace Sulemani ko a be Yerobohamu faga. Yerobohamu wurira o le ra ka bori ka taga Misiran, Sisaki fe, min tun ye Misiran masace ye. A tora Misiran fo ka taga se Sulemani saya ma.

*Sulemani ta masaya laban
(Kibaro yaw flanan 9.29-31)*

⁴¹ Ayiwa, masace Sulemani ta ko tow, a ka ko minw bee ke, ani a ta hakiritigiya, o bee sebera Sulemani ta kow kitabu le kono. ⁴² Sulemani ka wagati min ke masaya ra Zeruzalemu, ani Izirayeli jamana bee kunna, o kera san binaan. ⁴³ O ko, Sulemani sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a face Dawuda ta masabonba kono. A dence Robohamu sigira masaya ra a no ra.

12

*Robohamu ma Izirayelimogow lamen
(Kibaro yaw flanan 10.1-15)*

¹ Robohamu tagara Sikemu, sabu Izirayelimogow bee tun tagara lajen Sikemu ko o b'a ke masace ye. ² Nebati dence Yerobohamu ka o kuma men; o y'a soro ale belen tun be Misiran, sabu a tun borira masace Sulemani ja ka taga dogo Misiran. Yerobohamu tun siginin be Misiran le. ³ O tagara a wele ka na. A ni Izirayeli jama bee lajennin tagara kuma Robohamu fe. O k'a fo Robohamu ye ko: ⁴ «I face koni tun ka doniba le la an kan. Nka ni ele ka son ka an bo o jagboyabaaraw ra, ani i face ka doniba min la an kan, ni i ka o doni fiyenya an kan, o tuma an bena to ka baara ke i ye.»

⁵ Robohamu ka o jaabi ko: «Aw ye taga folo; ni tere saba temena, aw ye seko ka na ne fe.» Mogow wurira ka taga.

⁶ Ayiwa, cekoroba minw tun be jamana pamogoya ra ni Robohamu face Sulemani ye k'a face to si ra, masace Robohamu ka o cekorobaw jininka ko: «Aw b'a fe ne ye nin mogow jaabi di le?» ⁷ Olugu kumana a fe, k'a fo a ye ko: «Ni i koni ka i yere ke nin mogow ta baaraden ye bi, ka o jaabi ni kumajuman ye, o tuma o fana bena ke i ta baaradenw ye wagati bee.»

⁸ Nka Robohamu banna cekorobaw ta ladiri ma. A ni kanbelen minw tun lamona jogon fe, o minw tun be a koro, a ka olugu le jininka. ⁹ A k'a fo olugu ye ko: «Aw ko di? An ka kan ka nin mogow jaabi cogo di le? O b'a fora ko ne face ka doni min la olugu kan, ko ne ye o doni fiyenya.»

¹⁰ O kanbelen minw ni Robohamu tun lamona jogon fe, olugu ka Robohamu jaabi ko: «Nin mogow minw k'a fo i ye ko: «I face ka doni gbiriman le la an kan, nka ele ye an ta doni fiyenya», taga o jaabi ko: «Ne borokanden fitini ka bon ni ne face soro ye! ¹¹ Aw ko, ko ne face ka doni gbiriman la aw kan, nka ne belen bena do le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbejnew le ye, nka ne bena aw koro ni neggejnew le ye.» »

¹² Ayiwa, o dugusagbe flanan, Yerobohamu ni Izirayelimogow bee nana masace Robohamu fe, i n'a fo masace yere tun k'a fo o ye cogo min na, ko: «Ni tere saba temena aw ye na ne fe.» ¹³ Cekorobaw ka ladirikan min di masace ma, a ma o jate. A ka mogow jaabi ni kumajuguw le ye. ¹⁴ Kanbelenw ka ladirikan min fo a ye, a ka o le fo mogow ye; a ko: «Ne face tun ka doni gbiriman le la aw kunna, nka ne belen bena do le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbejnew le ye, nka ne bena aw koro ni neggejnew le ye.»

¹⁵ O ra, jama tun be min jinina masace fe, masace ma son ka o jate, sabu o kow bee tun bora Matigi Ala yere le ra, janko a tun ka kuma min don Silokace Ahiya da ra k'a lase Nebati dence Yerobohamu ma, o kuma ye ke can ye.

*Izirayelimogow kan taranna
(Kibaroyaw flanan 10.16–11.4)*

¹⁶ Ayiwa, Izirayelimogow k'a ye ko masace ma olugu lamɛn minke, o k'a fo masace ye ko:

«An ta foyi te Dawuda fe,
jenɛɔgonya foyi te an ni Yese dence ce.
Izirayelimogow, an ye taga an ta so!
Ele Dawuda dence,
i yere ye i janto i ta so ra sisan!»

A kera ten, Izirayelimogow tagara o ta so. ¹⁷ Izirayelimogow minw tun be Zuda mara duguw ra, Robohamu sigira masaya ra olugu dama le kunna.

¹⁸ Masace Robohamu k'a ye ten minke, jagboyabaaraw ta ko kuntigi min ye Adoramu ye, a belɛn ka ale ci ka taga Izirayelimogow tow fe. Nka olugu bee ka ale bon ni kabakuru ye fo k'a faga. Masace yere jijara le ka don a ta sowotoro kono ka bori ka taga Zeruzalemu. ¹⁹ O le koson Izirayelimogow tow bee murutira Dawuda ta somogow kama fo ka na se bi ma.

²⁰ Izirayelimogow tow bee nana a men minke ko Yerobohamu sekora ka na, o ka jama lajen k'a wele ka na, ka na a sigi k'a ke Izirayeli masace ye. Zuda ta gba doron le tora Dawuda ta somogow ko.

Ala ma son Izirayelimogow ye jɔgon kere

²¹ Ayiwa, Robohamu tagara se Zeruzalemu minke, a ka Zuda ta mogow bee lajen, ani Boniyaminu ta siya bee. O kera kerekereɛfari ce waga keme ni biseegi (180 000), ko o be taga Izirayelimogow kere, ka jamana bee bla ale Sulemani dence Robohamu ta fanga korɔ. ²² Nka Ala kumana a ta cira do fe, min togɔ tun ye ko Semaya; Ala k'a fo a ye ko: ²³ «A fo Sulemani dence Robohamu ye, min ye Zuda masace ye, ani Zuda ta mogow, ani Boniyaminu ta mogow bee, ani mogow tow bee ye, ²⁴ ko Matigi Ala ko: «Aw kana wuri ka taga aw balema Izirayelimogow kere de! Aw bee ye seko ka taga aw ta so, sabu nin ko bora ne yere le ra.» »

Ayiwa, o ka Matigi Ala kan mina; o sekora ka taga o ta so i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

Yerobohamu ka Izirayelimogow lafiri

²⁵ Ayiwa, Sikemu dugu min be Efirayimu kuruyorow ra, Yerobohamu ka o dugu lamini ni kogo ye, ka sigi o dugu ra. O ko fe, a bora yi ka taga Penuweli dugu fana lamini ni kogo ye.

²⁶ O ko, Yerobohamu k'a miiri a yere kono, ko: «O bee n'a ta, masaya belɛn be se ka seko Dawuda ta somogow fe hali bi, ²⁷ sabu ni nin mogow be to ka taga Zeruzalemu ka taga sarakaw bo Matigi Ala ta batoso kono, o jusu be se ka yelema o matigicekorɔ Robohamu fe, min ye Zuda masace ye. Ni a kera ten, o bena ne faga ka seko Zuda masace Robohamu fe.»

²⁸ Ayiwa, masace ka hakiri jini o ko ra. O ko, a ka misiden bisigiya fla lalaga ni sanin ye, k'a fo mogow ye ko: «Aw ye Zeruzalemu taga dabra, Izirayelimogow! Aw ta alaw ye nin ye! Olugu le ka aw labo Misiran jamana ra!» ²⁹ A ka o misiden kelen bla Beteli dugu kono, ka kelen bla Dan dugu

kɔnɔ. ³⁰ Nka o ko kera sababu le ye ka mɔgɔw bla jurumun na; sabu mɔgɔw tagara fɔ Dan dugu kɔnɔ ka taga o misiden bato yi.

³¹ O kɔ, Yerobohamu ka sɔnnikɛbon dɔw lɔ fana sɔnnikɛyɔrɔw ra kongori dɔw kan, ka mɔgɔ dɔw bɔ jamana mɔgɔw ra, ka olugu sigi sarakalasebagaya ra, k'a sɔrɔ olugu tun tɛ Levi ta gbamɔgɔ dɔw ye*.

³² Yerobohamu ka panagbɛ dɔ fana sigi san karo seeginan na, karo tere tan ni loorunan lon na, i n'a fɔ panagbɛ min jɔgɔn tun bɛ kera Zuda mara ra kakɔrɔ; ale yɛrɛ ka saraka bɔ sarakabɔnan kan. A ka o le kɛ Beteli dugu kɔnɔ, ka sarakaw bɔ misiden saninlamanw ye, a tun ka o misiden minw lalaga. A tun ka o sɔnnikɛyɔrɔ minw lalaga kongoriw kan Beteli, a ka sarakalasebaga dɔw fana sigi janko olugu ye to ka sarakaw bɔ o sɔnnikɛyɔrɔw ra.

³³ Ayiwa, san karo seeginan na, karo tere tan ni loorunan lon na, a tun ka sarakabɔnan min lɔ Beteli, a tagara o yɔrɔ ra; a yɛrɛ le tun ka o lon latige. A ka o lon kɛ panagbelon ye Izirayelimɔgɔw fɛ; o lon na, a yɛrɛ yɛlenna ka taga wusunan saraka* bɔ o sarakabɔnan kan.

13

Matigi Ala ka Yerobohamu jaraki

¹ Ayiwa, Matigi Ala tun k'a ta ciraden dɔ ci ka bɔ Zuda, ka na Beteli. O ciraden tagara se Beteli, k'a sɔrɔ Yerobohamu bɛ wusunan saraka jenina a ta sarakabɔnan kan. ² Ala ta ciraden pɛrɛnna sarakabɔnan kunna, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ a ye cogo min na; a ko: «Ele sarakabɔnan, ele sarakabɔnan, Matigi Ala ko: <Dence dɔ bɛna woro Dawuda ta gba ra, min tɔgɔ bɛna la ko Yoziyasi. Sarakalasebaga minw bɛ wusunan saraka* bɔra nin sɔnnikɛyɔrɔ ra, lon dɔ o dence bɛna o sarakalasebagaw yɛrɛ kɛ saraka ye ele sarakabɔnan kan. O kɔ, o bɛna mɔgɔkolow fana jeni i kan.> »

³ O lon kelen yɛrɛ ra, Ala ta ciraden ka tagamasiyɛn dɔ yira; a ko: «Tagamasiyɛn min bɛna a yira ko nin kuma bɔra Matigi Ala le ra, o ye nin ye: nin sarakabɔnan bɛna pɛrɛn, k'a tasuma buguri bɔn dugu ma.»

⁴ Masace Yerobohamu k'a ye ko Ala ta ciraden pɛrɛnna ka o kumaw fɔ Beteli dugu ta sarakabɔnan ma minke, a k'a boro kɔrɔta sarakabɔnan kunna k'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw ye cɛ nin mina!» Nka Yerobohamu tun k'a boro min sin Ala ta ciraden ma, o boro jara ka lɔ, a ma se k'a lajigi tuun. ⁵ Sarakabɔnan fana pɛrɛnna, tasuma buguri min tun bɛ a kan, o bɔnna dugu ma; Ala ta ciraden tun ka tagamasiyɛn min fɔ, a kera ten, ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye.

⁶ A kera ten minke, masace k'a fɔ Ala ta ciraden ye ko: «Sabari ka kuma Matigi Ala, i ta Ala fɛ, k'a daari ne ye, janko ne ye se ka ne boro lajigi.» Ala ta ciraden ka Matigi Ala daari minke, masace sera k'a boro lajigi; a boro kera a cogokɔrɔ ra. ⁷ Masace k'a fɔ Ala ta ciraden ye ko: «Na ne ta so, i ye na domuni kɛ; o kɔ, ne bɛna bonya di i ma.» ⁸ Nka Ala ta ciraden ka masace jaabi ko: «Hali ni a kera ko i bɛna i ta sokɔnɔfenw taran kelen bɛɛ le di ne ma, ne tɛna taga i ta so; ne tɛna domuni kɛ, ne fana tɛna ji min, ⁹ sabu Matigi Ala ka o kuma le fɔ ne ye, ko ne man kan ka domuni kɛ, ko ne man kan ka ji min fana, ko ni ne tagara sira min fɛ, ko ne man kan ka sekɔ o sira kelen fɛ.»

* **12:31** 12.31 Ka kaɲa ni sariya ye, sarakalasebagaw tun ka kan ka bɔ Levi ta gba le ra. Nka o wagati ra, Levi ta mɔgɔw bɛɛ tun bɛ Robohamu le ko Zuda mara ra.

¹⁰ Ala ta ciraden ka o fɔ minke, a sekɔra sira wɛrɛ fɛ. A tun ka sira min ta ka na Beteli, a sekɔto ma o sira kelen ta.

Cira dɔ wɛrɛ ka Ala ta ciraden lafiri

¹¹ Ayiwa, o wagati ra, Ala ta ciracekɔrɔba dɔ tun bɛ Beteli dugu kɔnɔ. Ala ta ciraden tun nana ko minw kɛ o lon na Beteli dugu kɔnɔ, ani a tun ka kuma minw bɛɛ fɔ masace ye, o ciracekɔrɔba dencew nana o bɛɛ lakari o face ye. ¹² O face ka o pininka ko: «Cɛ tagara sira juman le fɛ?» Ala ta ciraden min tun bɔra Zuda, o tagato tun ka sira min ta, Ala ta ciracekɔrɔba dencew ka o sira yira o face ra. ¹³ Cɛkɔrɔba k'a fɔ a dencew ye ko: «Aw ye ne ta fali laben ne ye!» O ka fali laben a ye; a yelenna fali kan, ¹⁴ ka taga Ala ta ciraden nɔ fɛ. A tagara a siginin sɔrɔ yirisunba jukɔrɔ; a k'a pininka ko: «Ala ta ciraden min bɔra Zuda, ele lo wa?» Ala ta ciraden k'a jaabi ko: «Ne lo!» ¹⁵ Ciracekɔrɔba k'a fɔ a ye ko: «Na an ye taga so kɔnɔ, i bɛ taga domuni kɛ.» ¹⁶ Ala ta ciraden k'a jaabi ko: «Ne tɛ se ka seko ka taga ni i ye; ne man kan ka domuni kɛ, walama ka ji min ni i ye yan mara ra; ¹⁷ sabu Matigi Ala ta kuma k'a fɔ ne ye ko: «I man kan ka domuni kɛ, walama ka ji min o yɔrɔ ra yi; i tagara sira min fɛ, i man kan ka seko o sira kelen fɛ.» »

¹⁸ Nka cɛkɔrɔba k'a jaabi ko: «Ne fana ye Ala ta cira dɔ le ye i ko ele. Mɛlɛkɛ dɔ le ka Matigi Ala ta kuma lase ne ma, ko: «Taga nin cɛ ta ka seko ka na ni a ye i ta so, a ye na domuni kɛ ka ji min.» » Nka ciracekɔrɔba tun bɛ faninya le fɔra. ¹⁹ Nka Ala ta ciraden ka o men minke, a sekɔra ni a ye ka taga domuni kɛ ka ji min a ta so.

Jara ka Ala ta ciraden faga

²⁰ Ayiwa, ka o siginin to domuni na, Matigi Ala k'a ta kuma lase ciracekɔrɔba ma, alɛ min tun tagara Ala ta ciraden ta ka na ni a ye. ²¹ Cɛkɔrɔba pɛrɛnna k'a fɔ Ala ta ciraden Zudakace ye ko: «Matigi Ala ta kuma ye nin ye: «I banna Matigi Ala ta kuma ma; Matigi Ala, i ta Ala ka kuma min fɔ i ye, i ma o sira tagama. ²² I sekɔra ka na domuni kɛ, ka ji min nin yɔrɔ ra, k'a sɔrɔ Ala tun k'a fɔ i ye ko i kana domuni kɛ, i kana ji min yan. O ra, ele su tena don i bɛmaw ta kaburu kɔrɔ.» »

²³ Ala ta ciraden ka domuni kɛ, ka ji min ka ban tuma min na, ciracekɔrɔba min tun k'a laseko, alɛ k'a ta fali laben a ye. ²⁴ Ka Ala ta ciraden tagato to, a tagara ben ni jara dɔ ye sira ra; jara k'a faga. A su lanin tora sira da ra yi; a ta fali tun lonin bɛ a fan kelen fɛ, jara lonin bɛ a fan dɔ fɛ. ²⁵ Ayiwa, tɛmɛbaga dɔw nana a su lanin ye sira ra, ka jara lonin ye a kɔrɔ. Olugu tagara o ko lakari ciracekɔrɔba ta dugu ra. ²⁶ O ciracekɔrɔba min tun ka Ala ta ciraden laseko a ta tagama ra, alɛ ka o ko men minke, a ko: «Ala ta ciraden min banna ka Matigi Ala kan mina, alɛ lo. Matigi Ala k'a di jara ma, jara benna a kan k'a faga, i n'a fɔ Matigi Ala tun kumana a fɛ k'a lasɔmi cogo min na.»

²⁷ A k'a fɔ a dencew ye ko o ye a ta fali laben. Olugu k'a ta fali laben. ²⁸ A tagara Ala ta ciraden su lanin ye sira ra, ka fali ni jara ye a kɔrɔ. Jara tun ma cɛ su domu, a ma fali fana faga. ²⁹ Ciracekɔrɔba ka Ala ta ciraden su ta k'a la fali kan, ka taga ni a ye dugu kɔnɔ, ka taga a sanga kɛ, k'a sutara. ³⁰ A tun ka kaburu min laben a yɛrɛ ye, a k'a su don o kaburu kɔnɔ. Mɔgɔw k'a su kasi k'a fɔ ko: «E, an balemace!»

³¹ Cɛ sutaranin kɔ, cɛkɔrɔba k'a fɔ a dencew ye ko: «Ni ne sara, aw ye ne su don Ala ta ciraden su kɔrɔ; aw ye ne su la a su kɔrɔ; ³² sabu Matigi

Ala k'a ci ko a ye na nin kuma minw fo Beteli dugu sarakabonan kama, ani Samari dugu sonnikebon bee kama, sigiya t'a ra, o kow bena dafa le.»

Yerobohamu ma kojugu dabla

³³ Nka o bee n'a ta, Yerobohamu ma yelema k'a ta sirajuguw bla. A belen ka ce dow ta jamana mogoo suguyaw bee ra tuun, ka olugu ke a ta sarakalasebagaw ye a ta sonnikeyorow ra kongoriw kunna. Ni mogoo o mogoo tun b'a fe ka ke sarakalasebaga ye, a tun be o tigi bla sarakalasebagaya ra a ta sonnikeyorow ra.

³⁴ O le kera Yerobohamu ta somogow ta jurumun ye. O le kera o ben sababu ye, fo ka na o halaki pewu ka bo dugukolo ko kan.

14

Yerobohamu dence ta saya

¹ Ayiwa, o wagati ra, bana do ka Yerobohamu dence Abiya mina. ² Yerobohamu k'a fo a muso ye ko: «Wuri, i ye fani do don i yere ra, ka i cogoya yelema, janko mogoo kana a lon ko i ye ne Yerobohamu muso le ye. Taga Silo; Ala ta cira Ahiya be yi. Ale le tun k'a fo ne ye ko ne bena ke nin jamana masace ye. ³ Burukun tan ta, ani burumisen dama dama, ani li bara kelen, i ye taga a fe. Ni i sera yi, min bena ke den na, a bena o fo i ye.»

⁴ Yerobohamu ka min fo, a muso k'a ke ten. A wurira ka taga Ahiya ta so, Silo dugu konoo.

O wagati ra Ahiya tun te yeri kera tuun; koroya tun k'a pa mina a ra. ⁵ Nka Matigi Ala tun k'a fo Ahiya ye ko: «A fle, Yerobohamu ta muso nato ye nin ye i fe ka na i pininka a dence ko ra, sabu a dence man kene. Ni a sera yan, i bena nin ni nin le fo a ye. Ni a nana, a bena a yere ke i ko mogoo were.»

⁶ Tuma min na Ahiya k'a senkan men bonda ra doron, a ko a ma ko: «Yerobohamu muso, i don! Mun koson i be i yere kera mogoo were ye? Kumagbelen le be ne fe k'a fo i ye. ⁷ Seko, i ye taga a fo Yerobohamu ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne ka i korota mogoo tow ce ra, ka i ke ne ta mogow, Izirayelimogow kuntigi ye. ⁸ Ne ka masaya bosi Dawuda ta somogow ra k'a di i ma; nka ele ma ke i ko ne ta jonce Dawuda. Ale ka ne ta kumaw bee sira tagama, ka tugu ne ko ni a jusukun bee ye; ko minw terennin lo ne pa koroo, a ka o doron le ke. ⁹ Minw bee temena ele pa fe, i ta kojugu temena olugu bee ta kan. I ka ala werew ke i yere ye, ka nege yeele ka o ke batofen werew ye ka o bato, ka ne jusu bo. I ka ne firi i yere ko fe le. ¹⁰ O koson ne bena kojugu ben ele Yerobohamu ta somogow kan, ka i ta cedenw bee halaki, jon fara horon kan. Ne bena i ta duruja bee flan ka bo yi, fo ka taga o bee ban pewu, i n'a fo o be namajama flan cogo min na. ¹¹ Ni Yerobohamu ta somogoo min ka sa dugu konoo, wuruw le bena o domu. Ni min ka sa kongo ra, konow le bena o domu; sabu Matigi Ala le k'a fo ten.» »

¹² A ko muso ma ko: «Ayiwa, ele koni ye wuri ka taga so; ni i sen ka don dugu konoo doron, i ta den be sa. ¹³ Izirayelimogow bee bena den sanga ke, k'a su don; Yerobohamu ta somogow bee ra, ale kelen su le bena don kaburu ra, sabu Yerobohamu ta somogow bee ra, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka kopuman soroo ale kelen le ra. ¹⁴ O ko, Matigi Ala bena masacekura sigi a yere ye Izirayeli jamana kunna, min bena Yerobohamu ta somogow bee halaki ka bo yi. Ayiwa, o lon be nana yi; a fo a yere sera ka ban.

¹⁵ Matigi Ala bena Izirayelimogow koro; o bena yereyere i ko bin min be lamaga ji kan. A tun ka nin jamanapuman min di o bemaw ma, a bena Izirayelimogow labo o jamana ra, ka o janjan ka taga Efirati ba ko fe; sabu o ka berew turu ka jo musoman Asera bato ni o ye, ka Matigi Ala jusu wuri. ¹⁶ Yerobohamu ka jurumun minw ke, ani a ka mogow lafiri ka o bla jurumun minw na, Matigi Ala bena ban Izirayelimogow ra o jurumunw le koson.»

¹⁷ Yerobohamu ta muso wurira ka taga. A tagara se Tirisa. A be sera bonda ma minke doron, den sara. ¹⁸ O k'a su don. Izirayelimogow bee k'a su kasi, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka o kuma min fo a ta baaraden ye, min ye cira Ahiya ye.

¹⁹ Ayiwa, Yerobohamu ta ko tow, a ka kere minw ke, ani a k'a ta masaya ke cogo min na, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon. ²⁰ Yerobohamu ka san mugan ni fla le ke masaya ra; o ko, a sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Nadabu sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Robohamu ta wagati

(Kibaroyaw flanan 12.1-16)

²¹ Sulemani dence Robohamu sigira masaya ra Zuda mara kunna, k'a si to san binaani ni kelen. A ka san tan ni wolonfla le ke masaya ra Zeruzalemu dugu konon, Matigi Ala tun ka o dugu min panawoloma Izirayeli jamana bee ra, k'a togo la o dugu ra. Robohamu bamuso tun ye Amanka le ye; a togo tun ye ko Naama.

²² Zuda ta mogow ka kojugu ke Matigi Ala na koron. O ka jurumun ke ka teme hali o bemaw kan, k'a to Matigi Ala dimina, sabu o ka a ni ala werew jen ka o bato. ²³ Oluwu fana ka sonnikeyoron dow ke, ka kabakurujaw lolu, ka sonnikerebere dow turu jo musoman Asera togo ra kongorijanw bee kunna, ani yiriba flaburumanw bee jukoron. ²⁴ Hali cew fana tun be o yere bla jatoya ra o sonnikeyoronw ra jamana konon*. Matigi Ala tun ka siya minw ghen ka bo jamana ra Izirayelimogow na, o ka o siyaw ta ko haramuninw bee ladege.

Misirankaw ka Robohamu kere

²⁵ Robohamu ta masaya san loorunan na, Misiran masace Sisaki nana Zeruzalemu kere. ²⁶ A ka Matigi Ala ta batoso natorow ta, ani masace yere ta so natorow; a ka fen bee ta. Masace Sulemani tun ka negebennan saninlaman minw lalaga, a ka o bee ta fana. ²⁷ Masace Robohamu ka negebennan siranegeraman dow lalaga, ka o bla o no ra; a ka o karifa masace ta so korosibagaw kuntigiw ma, minw tun be to ka masace ta so donda korosi. ²⁸ Ni masace tun be taga Matigi Ala ta batoso konon tuma o tuma, o korosibagaw tun be o negebennanw ta ka taga ni o ye Alabatoso konon; o ko, o be seko ni o ye so korosibagaw ta so konon.

²⁹ Ayiwa, Robohamu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

³⁰ Kere tun be Yerobohamu ni Robohamu ce wagati bee.

³¹ O ko, Robohamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, Dawuda ta masabonba konon. A bamuso togo tun ye ko Naama; Amanka tun lo. A dence Abiyamu sigira masaya ra a no ra.

* **14:24** 14.24 O jatoya jagon tun be ke sonnikeyoronw doron le ra. Musow tun be taga o cew no fe; o fana tun ye o jow ta landa do le ye.

15

*Zuda masace Abiyamu ta wagati
(Kibaroyaw flanan 13.1-3,22-23)*

¹ Masace Yerobohamu, min ye Nebati dence ye, ale ta masaya san tan ni seeginan na, Abiyamu sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A ka san saba le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Mahaka; ale tun ye Abisalomu denmuso do le ye.

³ A face tun ka jurumun minw bee ke folofolo ale na fe, a ka o nogon bee ke fana. A ma tugu Matigi Ala, a ta Ala ko ni a jusukun bee ye, i n'a fo a bemace Dawuda tun tugura Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye cogo min na. ⁴ Nka Dawuda koson, Matigi Ala, a ta Ala ka masaya jigiya to a ta somogow ye belen, k'a dence do sigi masaya ra Zeruzalemu, a sanin ko, janko Zeruzalemu dugu ye baraka soro; ⁵ sabu ko minw terennin be Matigi Ala na koro, Dawuda tun be o le ke. Matigi Ala tun ka fen o fen fo a ye, a tun ma jenge ka bo o si sira kan a si bee ra, fo Hetikace Huri ta ko*.

⁶ Robohamu si to bee ra, kere tun be ale ni Yerobohamu ce.

⁷ Ayiwa, Abiyamu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konso. Kere tun be Abiyamu ni Yerobohamu fana ce. ⁸ O ko, Abiyamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba konso. A dence Asa sigira masaya ra a no ra.

*Zuda masace Asa ta wagati
(Kibaroyaw flanan 14.1-2; 15.16-19; 16.1-6,11-14)*

⁹ Ayiwa, Izirayeli masace Yerobohamu ta masaya san mugannan na, Asa sigira masaya ra Zuda mara kunna. ¹⁰ A ka san binaani ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A mamamusu togo le tun ye ko Mahaka; ale tun ye Abisalomu denmuso do le ye.

¹¹ Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, Asa ka o le ke, i ko a bemace Dawuda. ¹² Ce minw tun be o yere bla jatoya ra sonnikeyoro ra, a ka olugu bee gben ka bo jamana konso. A bemaw tun ka batofen minw bee lalaga, a ka o bee cen ka bo yi. ¹³ A k'a mamamusu Mahaka yere bo masamusoya ra, sabu ale tun ka batofen haramunin do lalaga jo musoman Asera togo ra. Asa ka o batofen ci, ka taga a jeni Sedoron ko yoro ra. ¹⁴ Nka o bee n'a ta, sonnikeyoro minw tun be kongoriw kan, olugu tora yi, k'a soro Asa yere tun tugura Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye a si bee ra. ¹⁵ A face tun ka fen minw bla danna Matigi Ala ye, warigbe ni sanin, ani fen tow, ani ale yere tun ka fen minw bla danna Matigi Ala ye, a nana o fenw bee bla Matigi Ala ta batoso konso.

¹⁶ Kere tun be Asa ni Izirayeli masace Bahesa ce o ta masaya wagati bee ra. ¹⁷ Izirayeli masace Bahesa nana taga Zuda mara kere. A ko a be Rama dugu lamini ni kogo ye, janko mogo kana se ka bo, walama ka don Zuda masace Asa ta mara konso.

¹⁸ A kera ten minke, warigbe ni sanin min tun tora Matigi Ala ta batoso natoroblayoro ra, ani min tun tora masaso natoroblayoro ra, Asa ka o bee ta, ka o di a ta jamana jamogow ma, ko o ye taga a di Siri jamana masace Beni Hadadi ma, min face togo ye ko Tabirimon, ani a bemace togo ye ko Esiyon; Beni Hadadi tun siginin be Damasi dugu le konso; Asa k'a fo Beni Hadadi ye ko: ¹⁹ «A to ele ni ne ye jennogonya don, i ko ne face ni i face tun

* 15:5 15.5 Hetikace Huri ta ko: aw ye Samawilu flanan 11 fle.

k'a ke cogo min na. A fle ne be nin warigbe ni nin sanin ci i ma, ka o ke i ta bonya ye. O ra, jernogonya min tun be i ni Izirayeli masace Bahesa ce, o jernogonya cen, janko a ye faran ne ra.» ²⁰ Beni Hadadi sonna masace Asa ta kuma ma. A k'a ta kerekedenw kuntigiw ci ka taga Izirayeli duguw kama. O tagara Iyon dugu ni Dan dugu, ani Abeli Beti Mahaka dugu, ani Kinereti mara bee kere ka se o ra, ani Nefitali mara bee.

²¹ Bahesa nana o men minke, a ka Rama dugu kogo lori dabra, ka taga to Tirisa. ²² A kera ten minke, masace Asa ka Zuda mogow bee wele, a ma mogow si to ni a ma min wele; Bahesa tun be lori kera ni kabakuruw, ani yiri minw ye, a ko mogow ye taga o fenw ce ka na. Masace ka o fenw ce, ka o ke ka Geba dugu lo, Boniyaminu ta mara ra, ani Misipa dugu.

²³ Ayiwa, Asa ta kewale tow bee, a ta cefariya, ani a ka ko minw bee ke, ani a ka dugu minw kogow lo, o kow sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konon. Nka a nana korow wagati min na, sendimi do k'a mina. ²⁴ O ko, Asa sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, a bemace Dawuda ta masabonba* konon. A dence Yosafati sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Nadabu ta wagati

²⁵ Zuda masace Asa ta masaya san flanan na, Yerobohamu dence Nadabu sigira masaya ra, Izirayeli mara ra. A ka san fla le ke masaya ra Izirayeli mara kunna. ²⁶ A ka kojugu ke Matigi Ala na korow; a face tun ka sira min tagama, a fana ka o le ta. A face tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ka o jurumunw jagon le ke fana.

²⁷ Ayiwa, Ahiya dence Bahesa, min ye Isakari ta ghamogow do ye, ale nana janfa siri Nadabu kama. Lon do, tuma min na Bahesa ni Izirayeli ta kerekajama bee tun ka Gibeton dugu lamini, ko o be dugu kere, Bahesa tagara ben Nadabu kan k'a faga, Gibeton dugu korow yi. Gibeton tun be Filisikaw ta mara le ra. ²⁸ Bahesa ka Nadabu faga Zuda masace Asa ta masaya san sabanan le ra, ka sigi masaya ra a no ra.

²⁹ Bahesa sigira masaya ra tuma min na, a ka Yerobohamu ta somogow bee faga. A ma Yerobohamu ta mogow si to nin na; a ka o bee le faga ka ban, ka kana ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka o kuma min fo a ta baaraden Silokace Ahiya ye. ³⁰ O kera Yerobohamu ta jurumunw le koson, ani a tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri.

³¹ Nadabu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw ta kitabu konon.

³² Kere tun be Asa ni Izirayeli masace Bahesa ce o ta masaya tere bee ra.

Izirayeli masace Bahesa ta wagati

³³ Zuda masace Asa ta masaya san sabanan na, Ahiya dence Bahesa sigira masaya ra Izirayeli mara bee kunna; a tun siginin be Tirisa dugu konon. A ka san mugan ni naani le ke masaya ra. ³⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala na korow; a ka Yerobohamu ta sira ta. Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ka o jurumunw ke.

16

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase Hanani dence Yehu ma, ko a ye a lase masace Bahesa ma, k'a fo a ye ko: ² «Ne ka ele lawuri ka i bo dugu ma, ka i ke ne ta mogow namogow ye, minw ye Izirayelimogow ye; nka ele ka Yerobohamu ta sira le tagama, ka ne ta mogow bla jurumun na, minw

ye Izirayelimogow ye, k'a to o ka ne jusu wuri o ta jurumun koson. ³ O ra, ne bena ele Bahesa ni i ta somogow bee flan ka bo yi, ka i ta so ke i n'a fo Nebati dence Yerobohamu ta so kera cogo min na. ⁴ Ni Bahesa ta somogo min ka sa dugu kono, wuruw le bena o domu; ni min ka sa kongo ra, konow le bena o domu.»

⁵ Bahesa ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono. ⁶ O ko, Bahesa sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Tirisa. A dence Ela sigira masaya ra a no ra.

⁷ Matigi Ala tun k'a ta kuma lase cira Yehu ma, min ye Hanani dence ye, k'a fo Bahesa ni a ta somogow ye. Ala tun ka o kuma fo a ta kojuguw le koson, a tun ka kojugu minw bee ke Matigi Ala na koru, ka Ala jusu wuri ni a ta kewalejuguw ye, i n'a fo Yerobohamu ta somogow tun k'a ke cogo min na; ka fara o kan, Bahesa tun ka Yerobohamu ta somogow halaki fana.

Izirayeli masace Ela ta wagati

⁸ Zuda masace Asa ta masaya san mugan ni wooronan na, Bahesa dence Ela sigira masaya ra Izirayeli mara kunna. A ka san fla le ke masaya ra; a tun be Tirisa.

⁹ A ta jamana namogo min togo tun ye ko Zimiri, ale nana janfa siri a kama. Ale le tun ye sowotorotigiw ta jenkuru tarance kuntigi ye. Lon do, Ela tun be Tirisa dugu kono, a tun be doru minna fo k'a yere panamini Aritisa ta so kono; Aritisa le tun ye masaso kunnasigibaga ye Tirisa dugu kono. ¹⁰ Zimiri tagara ben a kan k'a faga; o ko, a sigira masaya ra a no ra. O kera Zuda masace Asa ta masaya san mugan ni wolonflanin le ra.

¹¹ Kabini Zimiri ka fanga ta ka sigi masaya ra doru, a ka Bahesa ta somogow bee faga. A ma ce si to, a ma balema si to, a ma teri si to. ¹² Zimiri ka Bahesa ta somogow bee le halaki, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo cira Yehu ye k'a lase Bahesa ma. ¹³ O kow kera Bahesa ni a dence Ela ta jurumunw le koson, ani a tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri.

¹⁴ Ela ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

Izirayeli masace Zimiri ta wagati

¹⁵ Zimiri sigira masaya ra Zuda masace Asa ta masaya san mugan ni wolonflanin na; a tun signin be Tirisa dugu le kono. A ka tere wolonfla le ke masaya ra.

O wagati ra, kerekedenw tun ka Gibeton dugu lamini; o dugu min be Filisikaw ta mara ra. ¹⁶ Mogow tora o yoru ra, k'a men ko Zimiri ka janfa siri masace kama fo k'a faga. O lon yere ra, Izirayeli ta kerekajama kuntigi min ye Omiri ye, kerekedenw bee ka ale ke Izirayeli masace ye kerekayoru ra yi. ¹⁷ A kera ten minke, Omiri ni a ta kerekedenw bee bora Gibeton, ka taga Tirisa dugu lamini. ¹⁸ Zimiri nana a ye ko o be pini ka se soru dugu kan minke, a tagara don masaso bon do kono, ka tasuma don masaso ra; ale yere fagara tasuma ra yi.

¹⁹ Zimiri sara a ta jurumunw koson o cogo le ra, sabu a ka kojugu ke Matigi Ala na koru; a tun ka Yerobohamu ta sira le ta, k'a ta kojugu nogon le ke, min tun k'a to Izirayelimogow ka Ala hake ta.

²⁰ Zimiri ta kewale tow, a ka jen min siri, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

²¹ O wagati ra, Izirayelimogow taranna ka ke jenkuru fla ye. Fan kelen gbanna Ginati dence Tibini ko, ka ale ke o ta masace ye; tow gbanna Omiri ko. ²² Nka minw tun gbanna Omiri ko, olugu sera Ginati dence Tibini ta mogow ra. Tibini sara, Omiri sigira masaya ra.

Izirayeli masace Omiri ta wagati

²³ Zuda masace Asa ta masaya san bisaba ni kelennan le ra Omiri kera Izirayeli masace ye. A ka san tan ni fla le ke masaya ra. A ka san wooro ke Tirisa minke, ²⁴ a tagara yoro do san Samari kuru kan warigbe waga wooro (6 000), Semeri fe. A ka dugu do lo o kuru kan, ka o dugu togo la ko Samari, ka kapa ni yorotigi togo ye, min ye Semeri ye.

²⁵ Omiri ka kojugu ke Matigi Ala na koroo. Masace to minw tun temena a na fe, a ta kewalew juguyara ni olugu bee ta ye. ²⁶ A ka Nebati dence Yerobohamu ta kojugu jogon bee le ke, ka jurumunw ke, ani ka Izirayelimogow fana bla jurumun na, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri ni o ta batofen gbansanw ye.

²⁷ Omiri ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konoo. ²⁸ O ko, Omiri sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari. A dence Akabu sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Akabu ta wagati

²⁹ Zuda masace Asa ta masaya san bisaba ni seeginan le ra Omiri dence Akabu sigira masaya ra Izirayeli mara konna. Omiri dence Akabu ka san mugan ni fla le ke masaya ra Izirayeli; a tun siginin be Samari. ³⁰ Omiri dence Akabu ka kojugu ke Matigi Ala na koroo, fo ka teme a jafemogo tow bee kan. ³¹ A ka Nebati dence Yerobohamu ta jurumun jogon ke; nka o si m'a wasa, a belen tagara Sidonkaw ta masace Etibali denmuso furu, min togo ye ko Yezabeli. A k'a kinbiri gban olugu ta batofen koroo, min ye Baali* ye, ka o bato. ³² A ka jobon do lo o jo ye Samari, ka sarakabonan do lo o bon konoo o jo ye, min ye Baali ye. ³³ Akabu ka bere do fana turu, janko ka jo musoman Asera bato o bere koroo. Akabu ka kojugu caman were ke, ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri; Izirayeli masace minw temena a na fe, a ta kojugu temena olugu bee ta kan.

³⁴ Ale ta wagati le ra, Betelikace min togo tun ye ko Hiyeli, ale wurira ka Zeriku dugu lo kokura. A be baara daboo lon min na, a dence folo min ye Abiramu ye, o sara. A be dugu donda konw don lon min na, a dence laban min ye Segubu ye, o fana sara. O kow kera ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye, a tun ka min fo Nuni dence Yosuwe ye*.

17

Iliya ko sanji tena ben Izirayeli jamana ra

¹ Ce do tun be Tisibe dugu konoo Galadi mara ra, a togo tun ye ko Iliya*; ale k'a fo Akabu ye ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman, Izirayeli ta Ala togo ra, ne be baara ke Ala min ye, ko nin san nataw bee ra, gomiji foyi tena jigi, sanji fana tena ben, fo ni ne yere le nana a fo ko sanji ye ben tuun.»

Iliya tagara to Keriti ko da ra

* **16:34** 16.34 O kuma tun konna ka fo folofolo Yosuwe kitabu konoo 6.26. * **17:1** 17.1 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

² Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya ma ko: ³ «Bo nin yoro ra, ka taga tereboyanfan na, i ye taga dogo Keriti ko koro, Zuriden ba tereboyanfan na. ⁴ I bena to ka ko ji min. Ne k'a fo kankan dow ye ko o ye to ka domuni di i ma yi.»

⁵ Iliya tagara. Matigi Ala k'a fo a ye cogo min na a k'a ke ten. A tagara sigi Keriti ko koro, Zuriden ba tereboyanfan na. ⁶ Kankan dow tun be to ka na buru ni sogo di a ma sogoma ni wula fe. A tun be to ka ko ji min.

⁷ Nka sani wagati do ce, ko ji jara, sabu sanji foyi tun te benna jamana ra.

Iliya tagara to muso do fe Sarepita

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya ma k'a fo a ye ko: ⁹ «Wuri ka taga Sarepita dugu kono, Sidon mara ra, i ye taga to yi. Ne k'a fo muso ce sanin do ye o yoro ra, ko a ye domuni di i ma.»

¹⁰ Iliya wurira o le ra ka taga Sarepita. A be sera dugu donda ra minke, a ka muso do ye, min ce tun sara; muso tun be logo le pinina. Iliya k'a wele k'a fo a ye ko: «Sabari, i ye taga ji do ta minan do kono ka na a di ne ma, ne ye o min.» ¹¹ Muso tagato jitayoro ra, Iliya k'a wele tuun k'a fo a ye ko: «Sabari, i nato, i ye na ni domuni donnin fana ye i boro.» ¹² Muso k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala, i ta Ala panaman togo ra, ko domunifen foyi le te ne fe so kono. Mugu boroja kelen doron le be ne fe minan do kono, ani turu fitini be daga do kono. O koson ne tun be nin logoden dama dama tomona, ka taga so, ka taga o fenw tobi ne ni ne dence ye. Ni an koni ka o domu ka ban, o tuma an be sigi ka saya makono.»

¹³ Iliya k'a fo a ye ko: «I kana siran. I k'a fo cogo min na, taga so, i ye taga a ke ten. Nka mugu ni turu min be i boro, i ye buru fitini lalaga ni o ye ka na o di ne ma folo; o ko, i ye do fana tobi i yere ni i dence ye; ¹⁴ sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala k'a fo ko: «Mugu tena ban minan kono, turu fana tena dese daga kono, fo lon min na Matigi Ala bena sanji ben jamana kan.» »

¹⁵ Iliya k'a fo cogo min na, muso tagara a ke ten. Muso ni a ta somogow, ani Iliya ka domuni soro lon bee, ka taga se fo wagatijan; ¹⁶ sabu mugu ma ban minan kono, turu fana ma dese daga kono, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka o kuma min don Iliya da ra.

Iliya ka muso dence su lakunu

¹⁷ Ayiwa, o kow ko, o muso min tun ye a jatigimuso ye, o dence banara; bana juguyara, fo den nenekiri nana lo. ¹⁸ Muso k'a fo Iliya ye o le ra ko: «Ala ta ciraden, o tuma ko juman le be ele ni ne ce sa? O tuma ra i nana ne fe ka na ne hakiri jigi ne ta kojuguw ra le wa?» ¹⁹ Iliya k'a jaabi ko: «I dence di ne ma.» Iliya ka den mina a boro, ka yelen ka taga ni a ye a yere ta bon kono sankaso kunna, ka taga a la a yere ta lanan kan. ²⁰ A ka Matigi Ala daari ko: «E, Matigi Ala, ne ta Ala, yala i be son ka kojugu ke nin muso ce sanin fana ra, k'a to a dence ye sa, k'a soro a ka ne lajigi a ta so wa?» ²¹ O ko, Iliya lara den kan fo sipaga saba, ka Matigi Ala daari ni kanba ye, k'a fo ko: «Matigi Ala, ne ta Ala, ne be i daari, a to nin den nin ye seko a ma!»

²² Matigi Ala ka Iliya ta daariri lamén. Den nin sekora a ma, a panamanyara tuun. ²³ Iliya ka den ta, ka jigi ka bo ni a ye bon kono, sankaso kono, ka taga a di a bamuso ma. A ko a ma ko: «I dence ye nin ye, a panamanyara.» ²⁴ Muso ka Iliya jaabi ko: «Sisan koni, ne k'a lon yere

le ko ele ye Ala ta ciraden le ye; Matigi Ala be kuma minw don i da ra k'a fo, o fana ye can le ye.»

18

Iliya tagara masace Akabu fe

¹ Wagatijan temenin ko, tuma min na sanji lora ka se fo san saba, lon do Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya* ma, k'a fo a ye ko: «Taga Akabu fe; sisan ne bena sanji lana dugukolo kan.» ² Iliya tagara Akabu fe.

O y'a soro kongwe juguyara Samari mara ra kosebe. ³ Akabu k'a ta masaso kunnasigibaga wele ka na, min togoo tun ye ko Abidiyasi. Matigi Ala pasiran tun be Abidiyasi ra kosebe; ⁴ sabu wagati min na Yezabeli tun b'a fe ka Matigi Ala ta ciraw bee halaki ka ban pewu, Abidiyasi tun ka cira keme bosi, ka o taran ce bilooru looru, ka taga o dogo kuruwo dow kono, ka to ka domuni ni ji di o ma. ⁵ Akabu k'a fo Abidiyasi ye ko: «Taga jamana yaala; ni i ka bunun do, walama ko do ye yoro do ra, a be se ka ke ko an bena bin soro o yoro ra, ka o di an ta sow ni an ta sofaliw ma, janko a kana na ke jagboya ye ko an ye o faga.»

⁶ O ka jamana taran o fla ce. Akabu kelen tagara fan do fe, Abidiyasi tagara fan do were fe.

⁷ Ka Abidiyasi to sira ra, a tagara bara ka ben ni Iliya ye. Abidiyasi ka Iliya ye minke, a k'a lon; a k'a kinbiri gban, k'a na biri dugu ma, k'a fo ko: «Ele le ye ne matigice Iliya ye wa?» ⁸ Iliya k'a jaabi ko: «Ne lo! Taga a fo i matigice Akabu ye ko: <Iliya ye nin ye yan!>» ⁹ Abidiyasi ko: «O tuma ne ka mun kojugu le ke, ka na a ke ko i b'a fe ka ne don Akabu boro, k'a to a ye ne faga. ¹⁰ Ne be kari Matigi Ala, i ta Ala panaman togoo ra, ko o yoro te yi, ani o jamana fana te yi, ni ne matigice ma mogoo ci ka taga yoro min na ka taga i yoropini. Ni mogoo tun sekora ka na a fo a ye ko i te yi, a tun b'a fo ko o yoro mogoo, walama ko o jamana mogoo ye kari, ni can lo, ko i te yi. ¹¹ Sisan ele ko ne ma ko ne ye taga a fo ne matigice ye ko: <Iliya ye nin ye yan!> ¹² K'a soro ni ne nana bo ele koro sisan ka taga doron, Matigi Ala Nin bena i ta ka taga ni i ye yoro do ra, ne ma yoro min lon. Ni ne tagara o fo Akabu ye, ni a ma na i ye, a bena ne faga. K'a soro Matigi Ala pasiran be ne ra kabini ne fitiniman. ¹³ Wagati min na Yezabeli tun be Matigi Ala ta ciraw fagara, ne ka min ke, o ma o lakari i ye wa, ne matigice? Ne ka Matigi Ala ta cira keme bosi, ka taga olugu dogo kuruwo dow kono, ce bilooru looru, ka to ka domuni ni ji di o ma. ¹⁴ Sisan ele ko ne ma ko: <Taga a fo i matigice ye ko: Iliya ye nin ye yan!> A bena ne faga le ke.»

¹⁵ Iliya ko: «Ne be kari Fangatigi Ala panaman togoo ra, ne be baara kera min ye, ko bi koni, ne be taga Akabu fe.»

¹⁶ Abidiyasi tagara Akabu kunben, ka o kow lakari a ye. Akabu tagara Iliya no fe. ¹⁷ Akabu ka Iliya ye minke doron, a k'a fo a ye ko: «Ele le ye Izirayelimogoo segebaga ye!» ¹⁸ Iliya k'a jaabi ko: «Ne te Izirayelimogoo segebaga ye de! Ele ni i face ta somogoo lo; sabu aw banna Matigi Ala ta kuma ma, ka taga to ka Baali* ta jow le son. ¹⁹ Taga a fo ko o ye Izirayelimogoo bee lajen ne koro Karimeli kuru kan, ani cira keme naani ni bilooru minw be Baali ta jo sonna, ani cira keme naani minw be Asera ta jo musoman sonna, o cira minw be domuni ke masamusu Yezabeli fe.»

* 18:1 18.1 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

Iliya ni Baali ta ciraw

²⁰ Akabu ka cira bla ka taga Izirayeli yoro bee ra, ka Baali* ta ciraw lajen Karimeli kuru kan. ²¹ Iliya gbarara jama bee lajennin na, k'a fo o ye ko: «O tuma aw bena sirafatagama dabra wagati juman le? Ni Matigi Ala le ye Ala ye, o tuma aw ye tugu ale ko; nka ni Baali le ye Ala ye, aw ye tugu ale ko.» Jama ma Iliya jaabi. ²² Iliya k'a fo jama ye tuun ko: «Ne kelen le tora Matigi Ala ta ciraw ra, k'a soro Baali ta cira keme naani ni bilooru le be yan. ²³ Ayiwa, aw ye misitoran fla di an ma. Olugu ye misitoran kelen ta, k'a faga k'a boso k'a sogo la logo kan, nka o kana tasma don a koro. Ne fana bena misitoran kelen ta k'a boso k'a la logo kan, ne te tasma don a koro. ²⁴ O ko, aw ye aw ta ala daari, ne fana be Matigi Ala daari. Ni ala min ka daariri jaabi ni tasma ye, o le ye Ala yere ye.» Jama bee lajennin ka Iliya jaabi ko: «An sonna i ta kuma ma!»

²⁵ Iliya k'a fo Baali ta ciraw ye ko: «Aw le ye kon ka misitoran kelen ta k'a laben, sabu aw le ka ca; o ko, aw ye aw ta ala daari, nka aw kana tasma don logo ra.» ²⁶ O ka misitoran kelen di o ma; o ka o mina ka o laben ka o sogo la logo kan. O ko, o ka o ta jo togo wele, min ye Baali ye, k'a daari, k'a ta sogoma, fo ka taga tere se kuncu; o ko: «Baali, an jaabi!» Nka kumakan ma men, jaabiri ma ke. O tun ka sarakabonan min lalaga, o ka don ke ka o lamini.

²⁷ Tere sera kuncu minke, Iliya ka o logobo. A ko: «Aw ye peren kosebe! I n'a fo ala lo, i b'a soro ko a be miirira ko do le ra, walama a be baara do le ra, walama a tagara dugu ra; a be se ka ke fana ko a be sunogora le; aw ka kan k'a lakunu.» ²⁸ O ka ke kulebaw ci ye, ka ke o yere tigetige ye ni o ta muruw ni o ta tamanw ye, ka kana ni o ta landa ye, fo ka jori bo o yere ra. ²⁹ Tere jengera donin tuma min na, o ka cirayakuma caman fo, fo ka taga wulafesaraka bowagati se. Nka kumakan ma bo, jaabiri ma ke, mankan si ma bo.

³⁰ Iliya k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Aw ye gbara ne ra yan!» Mogow gbarara a ra. Matigi Ala ta sarakabonan min tun cenna, a ka o lalaga kokura. ³¹ A ka kabakuru tan ni fla ta, Yakuba ta durujaw ta gbaw be kelen kelen togo ra, sabu Matigi Ala tun k'a fo ale Yakuba le ye ko: «I togo bena la ko Izirayeli.» ³² A ka o kabakuruw ta ka sarakabonan do lalaga Matigi Ala togo ra. A ka dinga do soki ka sarakabonan lamini; ji litiri bisaba tun be se ka don o dinga kono. ³³ A ka logo lala sarakabonan kan, ka misitoran boso, k'a sogo la logo kan. O ko, a k'a fo mogow ye ko: «Aw ye daga belebele naani fa ji ra, k'a bon saraka ni mogow kan.» O k'a ke ten. ³⁴ A ko: «Aw ye do were bon a kan tuun!» O ka do bon a kan tuun. A ko: «Aw ye do bon a kan tuun, k'a ke fo sinaga saba.» O k'a ke ten, k'a se fo sinaga saba. ³⁵ Ji woyora sarakabonan fan bee ra, fo ka dinga fa.

³⁶ Wulafesaraka bowagati sera minke, cira Iliya gbarara ka taga lo sarakabonan koro, k'a fo ko: «Matigi Ala, Iburahima ni Isiyaka ni Izirayeli ta Ala, a to nin mogow ye a lon bi ko ele le ye Ala ye Izirayeli jamana ra, ko ne le ye i ta baarden ye, ko ne ka nin kow bee ke i togo le ra fana. ³⁷ E, Matigi Ala, ne jaabi, ne jaabi Matigi Ala, janko nin mogow ye a lon ko ele Matigi Ala le ye Ala ye, ko ele b'a fe o ye seko i ma ni o jusukun bee ye.»

³⁸ Iliya ka o fo minke doron, Matigi Ala ta tasma jigira ka saraka jeni, ani logow, ani kabakuruw, ani o yoro dugukolo bee; ji min tun be dinga kono, tasma ka o be ja. ³⁹ Jama bee ka o ye minke, o bee ka o kinbiri gban ka o na biri dugu ma, ka to k'a fo ko: «Matigi Ala le ye Ala ye! Matigi Ala

le ye Ala ye!» ⁴⁰ Iliya k'a fo o ye ko: «Aw ye Baali ta ciraw bee mina, hali kelen kana bosi.» Mogow ka o mina. Iliya ko o ye jigi ni o ye Kison koda ra. O tagara o bee kannatige yi.

Sanji benna

⁴¹ O ko, Iliya k'a fo Akabu ye ko: «Taga, i ye taga domuni ke, ka min, sabu nin ye sanjiba do mankan le ye tan.» ⁴² Akabu tagara, ka taga domuni ke, ka min. Iliya yelenna Karimeli kuru kunna, ka taga biri dugu ma k'a na dogo a kinbiri fla ce. ⁴³ A k'a fo a ta baarden kanbelen ye ko: «Taga fleri ke kogoji fan na.» Kanbelen tagara fleri ke, ka na a fo Iliya ye ko: «Foyi te yi!» Iliya k'a ci ten fo sinaga wolonfla. ⁴⁴ A sinaga wolonflanan na, a ko: «Sankaba fitini do be wurira kogoji fan na. A bonya be i ko borotege.» Iliya k'a fo a ye ko: «Taga a fo Akabu ye ko a ye a ta sowotora laben ka taga, janko sanji kana na a bari ka taga.» ⁴⁵ Sankabaw nana sankolo yoro bee fin. Fono wurira, sanjiba benna. Akabu yelenna a ta sowotora kono ka taga Zizireli. ⁴⁶ Matigi Ala ta se bagaya tora Iliya kan. A k'a yere cesiri, ka bori Akabu na fe ka taga se fo Zizireli dugu donda ra.

19

Iliya borira Yezabeli ja

¹ Iliya* tun ka ko minw ke, ani a tun ka Baali* ta ciraw faga cogo min na, Akabu tagara o bee fo Yezabeli ye. ² Yezabeli ka cira bla ka taga a fo Iliya ye ko: «I ka min ke nin ciraw bee kelen kelen na, sini ni ne ma o jagon ke ele ra o wagati kelen na fiyewu, o tuma an ta batofenw ye toro suguya bee la ne kan.»

³ Iliya siranna; a borira k'a yere kisi. A tagara se Beri Seba, Zuda mara ra minke, a k'a ta baarden to o yoro ra yi. ⁴ Ale yere ka kongokolon sira ta, ka tere kelen tagama ke, ka taga se yirisunnin do koro; a sigira o yirisunnin jukoro ka saya daari Ala fe; a ko: «E, Matigi Ala, to si le te ne ra tuun. Ne nin mina, sabu ne man fisa ni ne bemaw ye.»

⁵ A ka o fo minke, a lara o yiri jukoro yi ka sunogo.

O yoronin bee ra, meleke do nana maga a ra, k'a fo a ye ko: «Wuri ka domuni ke!» ⁶ A wurira ka fleri ke minke, a ka buru do blarin ye a kunyanfan na, o be deri ka buru min jagon jeni kabakuru gbannin kan, ani jibara kelen. A ka o buru do domu ka ji min, ka seko ka la tuun.

⁷ Matigi Ala ta meleke nana a sinaga flanan na, ka na maga a ra tuun, k'a fo a ye ko: «Wuri ka domuni ke, sabu sira ka jan.» ⁸ A wurira ka domuni ke, ka ji min. O domuni ka baraka don a ra minke, a wurira ka tere binaani ni su binaani ke tagama ra, ka taga se fo Ala ta kuru ma, min ye Horebu kuru ye. ⁹ A donna kuruwo do kono o yoro ra yi, ka si yi.

Matigi Ala k'a yere yira Iliya ra

Matigi Ala k'a ta kuma lase Iliya ma, k'a pininka ko: «Iliya, i be mun le kera yan?» ¹⁰ Iliya ko: «Ne ka siyen ta ni mogow ye ni ne baraka bee ye, Matigi Ala, Fangatigi togo koson. I tun ka jennogonya* min don ni Izirayelimogow ye, o ka o cen; o ka i ta sarakajenifenw* cici, ka i ta ciraw faga ni kerakemuru ye. Ne kelenpe le tora; sisan o b'a fe ka ne fana faga.»

¹¹ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Bo, ka taga lo kuru kunna, Matigi Ala ja koro.»

* 19:1 19.1 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

Matigi Ala nana teme. Fɔɔɔba barakaman dɔ wurira, fɔ a be kuruw pɛren, ka farakuruw cici Matigi Ala ja kɔrɔ. Nka Matigi Ala tun te o fɔɔɔba ra. Fɔɔɔ temenin kɔ, dugukolo yereyɛrɛra; nka Matigi Ala tun te o dugukoloyereyɛre ra. ¹² Dugukoloyereyɛre kɔ fe, tasuma dɔ nana; nka Matigi Ala tun te tasuma ra fana. Tasuma temenin kɔ, mankan jumannin fitini dɔ bɔra. ¹³ Iliya ka o mankan men minke, a k'a ta deregeba ke k'a ja datugu, ka bɔ ka lɔ kuruwo donda ra.

Kumakan dɔ bɔra; a ko Iliya ma ko: «Iliya, i be mun le kera yan?» ¹⁴ Iliya ko: «Ne ka siyen ta ni mɔgɔw ye ni ne baraka bɛɛ ye, Matigi Ala, Fangatigi tɔgɔ koson. I tun ka jenɔgɔnya min don ni Izirayelimɔgɔw ye, o ka o cɛn; o ka i ta sarakajenifɛw cici, ka i ta ciraw faga ni kerekemuru ye. Ne kelenpe le tora; sisan o b'a fe ka ne fana faga.»

¹⁵ Matigi Ala k'a fɔ a ye ko: «I nana sira min fe, seko o sira kelen fe kongokolon kɔnɔ, ka taga fɔ Damasi. Ni i sera yi, i bena turu ke Hazaheli kun na, k'a ke Siri jamana masace ye. ¹⁶ O kɔ, i be taga turu ke Nimisi dence Yehu fana kun na, ka ale ke Izirayeli masace ye; i ye turu ke Safati dence Iliyasu† fana kun na, min be bɔ Abeli Mehola, ka ale ke cira ye i nɔ ra. ¹⁷ Ni mɔgɔ o mɔgɔ borira ka bɔsi Hazaheli ta kerekemuru boro, Yehu bena o tigi faga; ni min o min borira ka bɔsi Yehu ta kerekemuru boro, Iliyasu bena o tigi faga. ¹⁸ Nka, ne bena mɔgɔ waga wolonfla (7 000) kisi Izirayeli jamana ra, o mɔgɔ minw ma o kinbiri gban Baali* ta jow kɔrɔ ka o bato, ani o minw ma o jow kanu fɔ ka o jow da sɔnsɔn.»

Iliya ka Iliyasu wele

¹⁹ Iliya bɔra o yɔrɔ ra, ka taga Safati dence Iliyasu kɔ. O y'a sɔrɔ Iliyasu tun be sene kera; misidaba tan ni fla le tun b'a fe, misi fla fla be a bɛɛ kelen kelen na. Ale yere tun be sene kera ni a tan ni flanan ye. Iliya temeto a kere fe, a ka a ta deregeba firi a kan‡. ²⁰ Iliyasu k'a ta misiw to yi, ka bori Iliya kɔ, ka taga a fɔ a ye ko: «A to ne ye taga sara ne face ni ne bamuso ra; o kɔ, ne bena tugu i kɔ.» Iliya k'a jaabi ko: «Taga, i ye na! Ne ka min ke i ra, i ye na o koson.» ²¹ Iliyasu bɔra Iliya kɔrɔ, ka taga. A ka senekemisi fla faga ka o ke saraka ye. A ka senekedaba yiriw ke ka o misiw sogo jeni, k'a di a ta mɔgɔw ma, o k'a domu. O kɔ, a wurira ka tugu Iliya kɔ, ka ke a ta baarden ye.

20

Beni Hadadi ni Akabu ta kere folo

¹ Siri masace Beni Hadadi k'a ta kerekejama bɛɛ lajen. Masace bisaba ni fla wɛrɛ tun farara a kan, ani o ta sow ni o ta sowotorow. A tagara Samari dugu lamini, ko a be ben dugu kan. ² A nana ciradenw ci ka taga dugu kɔnɔ, Izirayeli masace Akabu fe, ³ ko o ye taga a fɔ masace ye, ko Beni Hadadi ko: «I ta wari ni i ta sanin bɛɛ ye ne ta le ye; i ta musow ni i ta denw bɛɛ ra pumanmanw fana ye ne ta le ye.» ⁴ Izirayeli masace k'a jaabi ko: «Ne matigice masace, i ka min fɔ, o lo; ne ni ne borofɛn bɛɛ ye i ta le ye.»

⁵ Beni Hadadi k'a ta ciradenw ci tuun, ka taga a fɔ Akabu ye ko Beni Hadadi ko: «Ne ka cira bla k'a fɔ i ye ka ban ko i ye i ta wari ni i ta sanin

† 19:16 19.16 Iliyasu: Dow b'a fɔ a ma ko Elize. ‡ 19:19 19.19 Iliya k'a ta deregeba firi Iliyasu kan, o kɔrɔ ye ko a b'a fe Iliyasu ye tugu ale kɔ, ka ke Ala ta cira dɔ ye fana.

ni i ta musow ni i ta denw di ne ma. ⁶ Nka sini, nin wagati jɔgɔn na, ne bena ne ta jamana jamɔgɔw ci ka taga i fe yi; o bena taga i ta so yɔrɔw bɛɛ fle, ani i ta jamana jamɔgɔw ta sow bɛɛ; fen o fen ye fen nafaman ye aw fe, o bena o bɛɛ ta ka na ni a ye.»

⁷ Izirayeli masace k'a ta jamana cekɔrɔbaw bɛɛ wele k'a fɔ o ye ko: «Aw yere ja b'a ra ko nin ce kɔni be kojugu le pinina an fe; sabu a tun ka cira bla ko ne ye ne ta musow ni ne ta denw ni ne ta wari ni ne ta sanin di ale ma. Ne ma ban o ma.»

⁸ Cekɔrɔbaw ni mɔgɔ tɔw bɛɛ ka masace jaabi ko: «I kana a lamɛn; i kana sɔn o kuma ma.»

⁹ Akabu k'a fɔ Beni Hadadi ta ciradenw ye ko: «Aw ye taga a fɔ ne matigice masace ye ko a tuun k'a ta ciradenw bla ka na min fɔ ne ye a sipaga folo ra, ko ne be sɔn o bɛɛ ma; ko nka a ka min fɔ sisan kɔni, ne tena se ka sɔn o ma.» Ciradenw tagara o kuma fɔ Beni Hadadi ye.

¹⁰ Beni Hadadi ka cira dɔ were ci ka taga a fɔ Akabu ye ko: «Kerekeden minw bɛɛ be ne kɔ, ni Samari dugu cinin buguri sera ka olugu bɛɛ borotɛɛ fa kɔni, o tuma ne ta batofenw ye tɔrɔ suguya bɛɛ la ne kan.» ¹¹ Izirayeli masace fana ka Beni Hadadi jaabi ko: «Aw ye taga a fɔ Beni Hadadi ye ko: <Mɔgɔ min be kerekeminan donna a yere ra, o man kan waso folo; min be a bɔra k'a bla, o le be se ka waso.> »

¹² Wagati min o kuma sera Beni Hadadi ma, o y'a sɔrɔ ale ni a ta masace jɔgɔnw tun be dɔrɔ minna o ta fanibonw kɔnɔ. A k'a fɔ a ta kerekɛɛw ye ko: «Aw ye wuri!» O wurira ka lo ka o ja sin Samari dugu ma.

¹³ O wagati ra, Ala ta cira dɔ nana Izirayeli masace Akabu fe, ka na a fɔ a ye ko: «Matigi Ala ko: <I ka nin kerekɛjamaba min ye tan, ne bena o bɛɛ don i boro bi; ni o kera, i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.> » ¹⁴ Akabu ko: «O bena ke jɔntigi le sababu ra sa?» Cira ko: «Matigi Ala ko: <O bena ke jamana kuntigiw ta baaraden kanbelenw le sababu ra.> » Akabu ko: «Jɔn le bena kɔn ka kere damina?» Cira ko: «Ele lo!»

¹⁵ Akabu ka jamana kuntigiw ta baaraden kanbelenw bɛɛ jate; o kera ce keme fla ni ce bisaba ni fla (232). O kɔ, a ka Izirayeli ta kerekɛɛw bɛɛ jate; olugu kera ce waga wolonfla (7 000).

¹⁶ O bɔra ka taga kere ra teregban fe. O y'a sɔrɔ Beni Hadadi ni a ta masace bisaba ni fla tun be o ta fanibonw kɔnɔ, o be dɔrɔ minna fɔ ka panamini.

¹⁷ Izirayeli kuntigiw ta baaraden kanbelenw le konna ka bɔ. Beni Hadadi ka mɔgɔ dɔw ci ka taga a fle min be yi. Olugu sekɔra ka na a fɔ a ye ko: «Mɔgɔ dɔw be bɔra Samari dugu kɔnɔ ka na.» ¹⁸ Beni Hadadi ko: «Ni o be hera le pinina o, aw ye o panaman mina ka na ni o ye; ni o fana be nana kere le ra o, aw ye o panaman mina ka na ni o ye.» ¹⁹ Jamana kuntigiw ta baaraden kanbelenw bɔra dugu kɔnɔ; Izirayeli ta kerekɛjama gbanna o kɔ. ²⁰ O bɛɛ kelen kelen benna Sirikace kelen kelen kan ka o faga. A kera ten minke, Sirikaw borira; Izirayelimɔgɔw ka ke o gben ye. Siri masace Beni Hadadi yelenna so dɔ kan ka bori ni sotigi dɔw ye ka bɔsi. ²¹ Izirayeli masace ka Sirikaw kere; a ka o ta sow faga, ka sowotorow cen, ka cenriba lase Sirikaw ma.

Beni Hadadi ni Akabu ta kere flanan

²² Ala ta cira nana Izirayeli masace fe tuun, ka na a fɔ a ye ko: «Baraka don i yere ra, ka i ja gbɛleya, k'a fle i ka kan ka min ke; sabu san were jɔgɔntumasi, Siri masace bena na i kere tuun.»

²³ O wagati ra, Siri masace ta jamana jamogow k'a fo a ye ko: «Izirayelimogow ta alaw be kuruyorow le ra; o le koson o sera an na. An ye taga o kere kenegbe ra; sigiya t'a ra, an bena se o ra.» ²⁴ O k'a fo o ta masace ye tuun ko: «I ka kan ka min ke, o ye nin ye: I ka kan ka masacew bee bo kuntigiya ra, ka kuntigi werew bla o no ra.» ²⁵ I ta kerekejama min halakira, i ka kan ka o kerekejama jogon hakeya le laben, so hakeya min fagara, ka o jogon jini, sowotoro hakeya min fana cenna, ka o jogon jini. O ko, an be taga Izirayelimogow kere kenegbe ra. Ni o kera, sigiya t'a ra, an bena se o ra.» Masace sonna o ta ma. O ka min fo, a k'a ke ten.

²⁶ O sanyelema ra, o wagati kelen na, Beni Hadadi ka Sirikaw jate tuun; o ko, o tagara Afeki dugu fan na, ko a be taga Izirayelimogow kere. ²⁷ Akabu fana ka Izirayelimogow jate, ka domunifenw di o ma. O ko, o tagara Sirikaw kunben. Izirayelimogow tagara lo o ja fe. Izirayelimogow tun be fitini, i ko bakuru fitini fla, k'a soro Sirikaw tun ka jamana yoro bee fa.

²⁸ Ala ta cira nana Izirayeli masace fe tuun, ka na a fo a ye ko: «Matigi Ala ko: «Sirikaw k'a fo minke ko Matigi Ala be kuruyorow le ra, ko a te kenegbe ra, o koson ne bena nin kerekejama baa bee don i boro; ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.» »

²⁹ Kerekejama fla tagara lo ka o ja sin jogon ma fo tere wolonfla. A tere wolonflanana, o ka kere damina. Izirayelimogow ka Sirika sennaman ce waga keme (100 000) faga o tere kelen na. ³⁰ Tow borira ka taga Afeki dugu kono. Nka dugu laminikogo benna Sirika ce waga mugan ni wolonfla (27 000) kan o yoro ra, ka olugu faga.

Akabu ni Siri masace ka jennogonya don

Beni Hadadi borira ka taga dugu kono, ka taga dogo fo bon do kononoyoro ra yi. ³¹ A ta jamana jamogow k'a fo a ye ko: «A fe, an k'a men ko Izirayeli masacew ye mogonumanw le ye. A to an ye borow don an yere ra, ka juruw melege an kun na, ka bo ka taga kuma Izirayeli masace fe. A be se ka ke ko a bena son ka i to yi.» ³² O ka borow don o yere ra, ka juruw melege o kun na, ka taga Izirayeli masace fe, ka taga a fo a ye ko: «I ta jonce Beni Hadadi ko i ye sabari ka ale to yi.» Akabu ko: «A ma sa wa? Ayiwa, ne balemace lo.» ³³ O mogow ka o kuma ye kumadiman ye; Akabu ka min fo, o lara o ra. O ko: «Can lo, Beni Hadadi ye i balemace le ye.» Akabu ko: «Aw ye taga a yoropini ka na ni a ye yan!» Beni Hadadi bora a dogoyoro ra, ka na Akabu fe. Akabu k'a don a ta sowotoro kono. ³⁴ Beni Hadadi k'a fo Akabu ye ko: «Ne face tun ka dugu minw mina i face ra, ne bena o bee seko i ma. I be se ka fiyeerekeyoro dow lo Damasi dugu kono fana, i n'a fo ne face tun ka dow lo Samari dugu kono cogo min na.»

Akabu ko: «Ayiwa, ne fana bena jennogonya don ni i ye, ka i labla i ye taga.» Akabu ka jennogonya don ni a ye k'a bla ka taga.

Ala ta cira ka Akabu jaraki

³⁵ Lon do, ciraw ta jenkuru karamogoden do k'a fo a karamogodenjogon do ye ko: «Matigi Ala ko i ye ne sogo ni kerekemuru ye!» Nka a tojogonca ma son. ³⁶ A ko a tojogonca ma ko: «I n'a fo i banna Matigi Ala ta kuma ma, ni i nana bo ne korow yan, ka taga doron, jara do bena taga ben i kan ka i faga.» A tojogonca nana bo a korow ka taga minke doron, jara do tagara ben ni a ye, k'a faga.

³⁷ O cira karamogoden tagara a tɔɔɔɔn dɔ werɛ fe, ka taga a fo o ye ko: «Sabari, i ye ne sɔɔɔ ni kerekemuru ye.» O ce k'a sɔɔɔ ni kerekemuru ye fo k'a mandimi.

³⁸ Cira karamogoden ka fani dɔ melege a na ra, k'a yere ke i ko mogɔ suguya werɛ, ka bɔ ka taga lo masace Akabu na sirada ra, k'a temeto makono. ³⁹ Masace nana ke teme ye minke, cira k'a kan korota k'a wele, k'a fo a ye ko: «I ta jonce tun be kerekeyoro le ra. Ka an to kere ra, ce dɔ bora kerekedenw ce ra, ka na ni mogɔ minanin dɔ ye ne fe, k'a fo ne ye ko: «Nin ce korosi; ni i k'a to a bosira, ele le bena faga a no ra, walama i bena warigbe waga saba di.» ⁴⁰ Nka ka ne to munumunu na yoroɔw na fe, ce tununa.» Masace k'a jaabi ko: «Ele yere ka i ta kiti tige ka ban ke.»

⁴¹ Nka o yoronin bee, cira ka fani bɔ a pada ra. Masace sinna k'a lon ko cira karamogoden dɔ lo. ⁴² A k'a fo masace ye ko: «Matigi Ala ko: «Ne tun ka mogɔ min haramuya, ko a ka kan ka halaki, ele ka o bla ka taga. Ayiwa, sisan ele le bena faga ale no ra, ka i ta jamana mogow faga ale ta jamana mogow no ra.» »

⁴³ Masace ka o kuma men minke, a jusu kasininba ni a janasisininba tagara a ta so, Samari.

21

Naboti fagako

¹ Ayiwa, o kow ko fe, min kera tuun o ye nin ye. Ce dɔ tun be Zizireli dugu konɔ, a tɔɔɔ ye ko Naboti. Rezenforo dɔ tun b'a fe Zizireli; o foro tun be Samari masace Akabu ta masaso kere fe. ² Lon dɔ, Akabu ko Naboti ma ko: «I ta rezenforo di ne ma, ne b'a ke nankɔ ye, sabu a be ne ta so kere fe. Ne bena rezenforo werɛ di i ma a no ra, min ka ni ni nin ye; walama ni o ma i diya, ne be se k'a songɔ di i ma.» ³ Naboti ka Akabu jaabi ko: «Ne bemaw ka yoro min di ne ma cen ye, Matigi Ala ye ne kisi ne ye o di ele ma.» ⁴ Akabu jusu kasininba ni a janasisininba tagara a ta so, Zizirelikace Naboti ta kuma koson, ko sabu Naboti k'a fo ko: «Ne bemaw ka cen min di ne ma, ne te se ka o di ele ma.» A tagara la a ta lanan kan, k'a nasin kogo ma, ka ban domuni ma. ⁵ A muso Yezabeli nana a korɔ ka na a fo a ye ko: «Mun koson i jusu kasinin be tan, fo ka ban domuni bee ma?» ⁶ A k'a muso jaabi ko: «Ne kumana Zizirelikace Naboti fe, ko a ye a ta rezenforo fiyeere ne ma, ko walama ni o m'a diya, ne be rezenforo werɛ di a ma a no ra. A ko, ko a te a ta rezenforo di ne ma.» ⁷ A muso Yezabeli k'a fo a ye ko: «O tuma ele le te Izirayeli masace ye wa? Wuri ka domuni ke, ka i ninsondiya. Ne bena Zizirelikace Naboti ta rezenforo di i ma.»

⁸ Yezabeli ka sebe dow ke ni Akabu tɔɔɔ ye, ka Akabu tɔɔɔ tagamasiyen sigi o kan. Naboti tun siginin be dugu min na, a ka o sebew ci o dugu cekorobaw ni a pamogow ma. ⁹ A k'a fo o sebew konɔ ko: «Aw ye lon dɔ sigi k'a fo yoro bee, ko mogɔ bee ye sun don o lon na. O ko, aw ye Naboti sigi jama bee na fe, ¹⁰ ka mogɔ sonkolon fla sigi a na fe; olugu ye a jaraki jama na na k'a fo a ma ko: «I ka Ala tɔɔɔ cen, ka masace fana tɔɔɔ cen.» Ni o kera, o ye taga ni a ye dugu ko fe, ka taga a bon ni kabakuru ye k'a faga.»

¹¹ Naboti ta dugumogow ni a cekorobaw ni a dugu pamogow minw bee tun be ni a ye dugu konɔ yi, olugu fana k'a ke i ko Yezabeli tun k'a fo o ye cogo min na; a tun ka kuma minw fo sebew konɔ k'a ci o ma, o k'a ke ten.

12 O ka lon do sigi k'a fo yoro bee ko mogo bee ye sun don o lon na. O ka Naboti sigi jama bee na fe; 13 Ce sɔnkolon fla nana sigi Naboti na fe, ka a jaraki jama na fe, k'a fo ko: «Naboti ka Ala tɔgo cen, ka masace fana tɔgo cen.» A kera ten, o tagara ni a ye dugu ko fe, ka taga a bon ni kabakuru ye k'a faga. 14 O ko, o ka cira bla ka taga a fo Yezabeli ye ko: «An ka Naboti bon ni kabakuru ye; a sara!»

15 Yezabeli k'a men minke ko o ka Naboti bon ni kabakuru ye, ko a sara, a ko Akabu ma ko: «Wuri i ye taga Zizirelikace Naboti ta rezenforo ta, a tun banna ko a te min fiyeere i ma, sabu Naboti te nin na tuun; a sara.» 16 Akabu k'a men minke ko Naboti sara, a wurira ka taga Zizirelikace Naboti ta rezenforo ra, ka taga o foro ta k'a ke a ta ye.

Iliya ka Yezabeli ni Akabu jaraki

17 Matigi Ala k'a ta kuma lase Tisibekace Iliya* ma, k'a fo a ye ko: 18 «Wuri, i ye taga Izirayeli masace Akabu fe, Samari. A ye nin ye Naboti ta rezenforo kɔno; a tagara o foro ta k'a ke a ta ye. 19 I ye a fo a ye ko Matigi Ala ko: «Ele be mogo faga ka soro ka na o tigi borofen ta ke!» I ye a fo a ye ko Matigi Ala ko: «Wuruw ka Naboti jori nemu yoro min na co, o bena ele yere fana jori nemu o yoro kelen le ra.» »

20 Akabu ka Iliya ye minke, Akabu ko: «E, ne jugu, i nana ne ko yan tuun ke!» Iliya k'a jaabi ko: «Ne nana i ko, sabu ele ka i yere fiyeere le, ka kojugu ke Matigi Ala na koro. 21 Matigi Ala ko: «A fle, ne bena kojuguba lase i ma, ka i ni i ta durujaw bee halaki ka bo yi pewu. Ce o ce ye Akabu ta moge ye, jon fara hɔron kan, ne bena o bee faran ka bo Izirayelimogow ta jen ra. 22 Ne bena i ta so ke i ko Nebati dence Yerobohamu ta so, ani i ko Ahiya dence Bahesa ta so, sabu i ka ne jusu wuri, ka Izirayelimogow bla jurumun na.» 23 Matigi Ala ka Yezabeli fana ta ko fo, ko: «Wuruw bena Yezabeli domu Zizireli dugu kogo koro.» 24 Ni Akabu ta somoge min o min ka sa dugu kono, wuruw le bena o su domu; ni min o min ka sa kongo ra, konow bena o su domu.»

25 Ayiwa, masace si m'a yere fiyeere, k'a yere bla kojugu ra Matigi Ala na koro i ko Akabu, ani a muso Yezabeli min tun be to k'a kononosu. 26 A ka ko haramuninw dɔron le ke, k'a yere bla joson na, k'a ke i n'a fo Amorikaw, Matigi Ala tun ka o minw gben, ka o ta jamana di Izirayelimogow ma.

Akabu k'a yere majigi Matigi Ala na koro

27 Akabu ka Iliya ta kuma men minke, a nimisara, fo k'a ta faniw mina ka o faran. A ka borofani don a yere ra, ka sun don. A tun be si ni o borofani le ye a kan na; a tagamacogo bee tun sumayara. 28 Matigi Ala k'a ta kuma lase Tisibekace Iliya ma, k'a fo a ye ko: 29 «Akabu k'a yere majigi cogo min na, i ka o ye ke! I n'a fo a k'a yere majigi ne na koro, ne tena kojugu lase a ta somogow ma k'a yere to si ra. Ne bena a ke a dence ta masaya wagati le ra.»

22

Akabu ko a be taga Ramoti dugu kama (Kibaroyaw flanan 18.1-3)

1 San saba kera, kere ma don Sirikaw ni Izirayelimogow ce. 2 Nka a san sabanan na, Zuda masace Yosafati tagara Izirayeli masace fe. 3 O y'a soro

* 21:17 21.17 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

Izirayeli masace tun k'a fo a ta jamana namogow ye ko: «Yala aw m'a lon ko Ramoti dugu min be Galadi mara ra, ko o ye an ta le ye wa? O bee n'a ta, an te foyi kera janko k'a mina Siri masace ra?» ⁴ A k'a fo Yosafati ye o le ra ko: «Yala i bena son ka taga ni ne ye kere ra Ramoti dugu kama Galadi mara ra wa?» Yosafati ka Izirayeli masace jaabi ko: «Ne ni ele bee ye mogow kelen le ye, ne ta mogow ni i ta mogow bee ye kelen ye, ne ta sow fana ye i ta le ye.» ⁵ Nka Yosafati ko Izirayeli masace ma ko: «Sabari, i ye Matigi Ala nininka folo.»

*Mise ni Izirayeli ta cira tow ma ben kelen ma
(Kibaroyaw flanan 18.4-11)*

⁶ Izirayeli masace ka ciraw lajen; o tun be ce keme naani bo. A ka o nininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra wa, walama ne ka kan k'a to yi?» Ciraw ko: «Masace, taga! Matigi bena dugu don i boro.» ⁷ Nka Yosafati belen ko: «Yala Matigi Ala ta cira were si te yan tuun, an be se ka Matigi Ala nininka min sababu ra wa?» ⁸ Izirayeli masace ka Yosafati jaabi ko: «Ce kelen doron le be yi, an be se ka Matigi Ala nininka min sababu ra. Nka a ko man di ne ye fiyewu, sabu a te ciraya ke ka kopuman si le fo ne ta ko ra ka ye, ni kojugu doron te; Imila dence Mise lo.»

Yosafati ko: «Masace, i kana o fo!» ⁹ Izirayeli masace k'a ta masaso namogow do wele k'a fo o ye ko: «Taga a fo Imila dence Mise ye ko a ye na yan sisan sisan.»

¹⁰ O y'a soro Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati tun ka o ta masacefaniw don; o bee tun signin be o ta masasignan kan kene ma, Samari dugu donda ra. Ciraw bee tun be cirayakumaw fora o ja koro.

¹¹ Kenaana dence Sedesiyasi, ale tun ka sogogban negeraman dow lalaga; a ko masace ma ko: «Matigi Ala ko: <I bena taga Sirikaw tu ni nin ye, fo ka taga o bee halaki pewu.> » ¹² Cira tow bee tun be o kelen le fora masace ye fana, ko: «Taga Ramoti, Galadi mara ra! I bena se soro o kan. Matigi Ala bena dugu don masace boro.»

*Mise ta ciraya
(Kibaroyaw flanan 18.12-27)*

¹³ Ayiwa, ciraden min tun tagara Mise wele, ale k'a fo Mise ye ko: «A fle, ciraw bee benna, ka o kan ke kelen ye ka kumapuman le fo masace ye. A to i ta kuma ni o ta ye ke kelen ye de! Kumapuman fo a ye!» ¹⁴ Mise ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ko ni Matigi Ala nana kuma min yira ne ra, ne bena o le fo.»

¹⁵ O tagara se masace koro minke, masace ko: «Mise, yala an ka kan ka taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra wa, walama an ka kan k'a to yi?» Mise ko: «Ele ye taga faasi masace! I bena se soro; Matigi Ala bena o don i boro.» ¹⁶ Nka masace ko: «Ne m'a fo i ye ka ban sijaga caman ko i ye kari, ko ni i be kuma ne fe Matigi Ala togo ra, ko i ye can doron le fo ne ye wa?» ¹⁷ Mise ko o le ra, ko:

«Ne ka Izirayelimogow ye,
o janjannin be kuruw kan,
i ko saga minw tora o yere ma,
ni ghenbaga ma soro o ra.
O koson Matigi Ala ko:
<Kuntigi te nin mogow fe!
O bee ye taga o ta so nasuma ra.> »

¹⁸ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko: «Ne m'a fo i ye wa? A te ciraya ke ka kojuman si le fo ne ta ko ra, ni kojugu dama te!»

¹⁹ Mise ko tuun ko: «Ayiwa, Matigi Ala ta kuma lamēn. Ne ka Matigi Ala siginin ye a ta masasiginan kan; sankolo danfenw be tun lonin be a korō, dōw be a kininboroyanfan fe, dōw be a numanboroyanfan fe. ²⁰ Matigi Ala k'a fo ko: «Jōn le bēna taga Akabu lafiri, k'a to a ye taga Ramōti dugu kere, Galadi mara ra, janko a ye sa o kere ra yi?» Danfenw be ka o ta fo. ²¹ Ka o to o ra, nin dō bora ka na lo Matigi Ala na fe, k'a fo ko: «Ne bēna a lafiri!» Matigi Ala k'a jininka, ko: «Cogo di?» ²² A ko: «Ne bēna bō, ka taga faninyakumaw le don a ta ciraw be da ra.» Matigi Ala ko: «Sigiya t'a ra, ele koni bēna se k'a lafiri; bō i ye taga a ke ten.» »

²³ Mise ko tuun ko: «Ayiwa, a kera o cogo le ra; Matigi Ala ka nin dō le don i ta ciraw be kōnō yan, min b'a to o daw be faninya le fo; sabu Matigi Ala ka kojuga le latige ele kama.»

²⁴ Kenaana dence Sedesiyasi wurira o le ra, ka Mise fata, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala Nin bora ne ra cogo di ka taga kuma ele fe?» ²⁵ Mise k'a jaabi ko: «Lon min na i bēna bori ka taga dogo fo i ta bon kōnōyōrō ra, o lon le ra i bēna o lon.»

²⁶ Izirayeli masace ko a ta baaraden dō ma ko: «Mise mina ka taga ni a ye dugutigi Amōn ni ne dence Yohasi fe. ²⁷ A fo o ye ko masace ko: «Aw ye ce nin bla kaso ra; aw ye to ka domuni dōnin ni ji dōnin dōn le dī a ma, fo ka taga ne kosegi ka na hera ra.» ²⁸ Mise ko: «Ni ele koni kōsegira ka na hera ra, o tuma Matigi Ala le ma a ta kuma don ne da ra.» Mise ko fana, ko: «Aw tōw be ye nin kuma lamēn de!»

Akabu sacogoya (Kibaroyaw flanan 18.28-34)

²⁹ Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati wurira ka taga Ramōti dugu kama, Galadi mara ra. ³⁰ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko ale bēna fani gbansan dōw don k'a yere yelema ka taga kerekeyōrō ra; ko nka Yosafati ye a ta masacefaniw don a yere ra. O ra, Izirayeli masace ka fani gbansan dōw don a yere ra, o ka taga kere ra. ³¹ O y'a sōrō Siri masace tun k'a fo a ta sowotoro kuntigi bisaba ni fla ye, ko o kana ben mōgo fitini kan, o kana ben mōgoba kan, nka o ye ben Izirayeli masace dōn le kan.

³² Sowotoro kuntigiw nana Yosafati ye minke, o ko: «Sigiya t'a ra, Izirayeli masace lo.» O tagara a ko ko o be taga ben a kan. Nka Yosafati kulera ka mōgow wele. ³³ Sowotoro kuntigiw k'a ye ko Izirayeli masace te minke, o bora a ko.

³⁴ Dō nana biye dō bon a yere kun fe ni a ta kalan ye; o biye tagara ben Izirayeli masace ma, k'a sōgo a ta negederege fan fla tuguda ra. Masace k'a fo a ta sowotoro boribaga ye ko: «Ne mandimina; sow na yelema, i ye bō ni ne ye kerekeyōrō ra.»

³⁵ O lon na, koni, kere gbanna kosebe. O ka Izirayeli masace mina k'a lo a ta sowotoro kōnō, k'a pasin Sirikaw ma. Nka wulada fe a sara. A tun mandimina yōrō min na, jori tun bora yi ka bōn a ta sowotoro kōnō. ³⁶ Terebenda wagati ra, perēnkan dō bora kerekefogo ra ko: «Be ye taga a ta dugu ra, be ye taga a ta jamana ra.»

³⁷ Izirayeli masace sara o cogo le ra. O k'a ta ka taga ni a ye Samari, ka taga a su don yi.

³⁸ O nana taga a ta sowotoro ko Samari ko do ra minke, wuruw tagara ke a jori nemu ye; jatamusow fana tun be kora o ji ra; o kow kera ka kapa ni Matigi Ala ta kuma le ye.

³⁹ Akabu ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, a ka bon min lo ni samajin ye, ani a ka dugu minw bee lo, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konu. ⁴⁰ O ko, Akabu sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Ahaziya sigira masaya ra a no ra.

*Zuda masace Yosafati ta wagati
(Kibaroyaw flanan 20.31-21.2)*

⁴¹ Asa dence Yosafati sigira masaya ra Zuda mara kunna, Izirayeli masace Akabu ta masaya san naaninan le ra. ⁴² Yosafati sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni looru; a ka san mugan ni looru le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Azuba; Sili denmuso le tun ye ale ye. ⁴³ A k'a face Asa ta sira le ta fen bee ra; a ma jenge ka bo o sira kan. Ko minw terennin be Matigi Ala na koru, a ka o le ke. ⁴⁴ O bee n'a ta, sonnikeyoru minw tun be kongoriw kan, olugu tora yi. Mogo belen tun be sarakaw fagara, ka wusunan sarakaw bo o sonnikeyoru ra, kongoriw kunna. ⁴⁵ Hera tun be Yosafati ni Izirayeli masace ce.

⁴⁶ Ayiwa, Yosafati ta kewale tow, ani a ka cefariya min ke kere ra, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konu. ⁴⁷ Mogo minw tun be jatoya ke josonyoru ra, olugu to min tun tora kabini a face Asa ta wagati ra, a ka olugu to bee labo jamana konu.

⁴⁸ Masace tun te Edomu jamana kunna. Masace Yosafati tun k'a ta jamana pamogo do le sigi o jamana kunna.

⁴⁹ Yosafati tun ka jirakurunba dow lalaga, janko olugu ye taga sanin jini Ofiri mara ra. Nka o tagama ma bo, sabu o kurunw tagara cen Esiyon Geberi dugu yoru ra.

⁵⁰ O wagati ra, Akabu dence Ahaziya k'a fo Yosafati ye ko: «A to ne ta baardenw ni i ta baardenw ye jen ka kurun baara ke ngon fe.» Nka Yosafati ma son.

⁵¹ O bee ko, Yosafati sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, a face Dawuda ta masabonba konu. A dence Yoramu sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Ahaziya ta masaya wagati

⁵² Akabu dence Ahaziya sigira masaya ra Izirayeli mara kunna Samari, Zuda masace Yosafati ta masaya san tan ni wolonflanan na. A ka san fla le ke masaya ra Izirayeli mara kunna. ⁵³ A ka kojugu ke Matigi Ala na koru. A k'a face ni a bamuso ta sira le tagama, ani Nebati dence Yerobohamu ta sira, ale min tun ka Izirayelimogow bla jurumun na. ⁵⁴ Jo min ye Baali* ye, a tun be a kinbiri gban o koru, k'a son. A ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala jusu wuri, k'a ke i n'a fo a face tun k'a ke cogo min na.

MASACEW TA KITABU FLANAN Kitabu faamucogo

An konna k'a fo Masacew ta kitabu folo ta ko ra, ko o kitabu ni nin kitabu bee tun ye kitabu kelen ye, ani ko o kitabuw sebebaga ma lon.

Ayiwa, Izirayeli jamana taranna k'a ke masaya fla ye: Woroduguyanfan ni sahiliyanfan. O mara fla ta masacew ta kow le be Masacew ta kitabu flanan kono.

Kitabu laban na, an b'a ye ko Babiloni masace ka Gedaliya sigi Zuda mara kunna, ani ko Babiloni masace ka masace Yehoyakini labo kaso ra.

Ayiwa, kojuguw caman sera Ala ta mogow ma, sabu o ka Ala kan bla. Zeruzalemu dugu cira, Izirayelimogow minana ka taga Babiloni; o ko kera Izirayelimogow ta segekow bee ra belebebeba ye. O ta jamana halakira kosebe.

Cira min ka ciraya ke ka kuma Izirayelimogow fe, ka o ladi o wagati ra, o kera cira Iiyasu ye, dow b'a fo min ma ko Elize.

Kitabu konokow

Cira Iiyasu ta ko (1.1–8.15)

Zuda mara ni Izirayeli mara ta masacew ta ko (8.16–17.4)

Samari mara halakicogo (17.5–41)

Ezekiyasi ta wagati ka taga se Yoziyasi ta wagati ma (18.1–21.26)

Yoziyasi ta masaya wagati (22.1–23.30)

Zuda mara masace labanw (23.31–24.20)

Zeruzalemu dugu minacogo (25.1–30)

Ahaziya ta bana

¹ Akabu sanin ko, Mohabukaw murutira ko olugu te to Izirayelimogow ta fanga koro tuun. ² O wagati ra, ka masace Ahaziya to Samari, a tun bora ka ben a ta sankaso finetiri fe, k'a yere mandimi kosebe. A ka mogow dow ci, k'a fo olugu ye ko: «Aw ye taga lagberi ke ne ye Ekuron dugu ta ala fe, min ye Baali Zebubu ye, k'a lon ni ne bena keneya ka bo nin bana ra.»

³ Nka Matigi Ala ta meleke nana a fo Tisibekace Iliya* ye, ko: «Wuri ka taga Samari masace ta ciradenw kunben, k'a fo o ye ko: <Aw be tagara lagberi ke Ekuronkaw ta batofen le fe, min ye Baali Zebubu ye; o tuma yala Ala te Izirayeli jamana ra yan le wa?> ⁴ O koson aw ye taga a fo aw ta masace ye ko Matigi Ala ko: <I lanin be lanan min kan, i tena wuri ka bo o kan tuun; sabu i bena sa, sigiya te o ra.> » Iliya ka o fo o ye minke, a tagara.

⁵ Ciradenw sekora ka taga Ahaziya fe. Ahaziya ko: «Mun koson aw sekora ka na joona tan?» ⁶ O k'a jaabi ko: «Ce do le nana an kunben, k'a fo an ye ko: <Masace min ka aw ci, aw ye seko ka taga a fo o ye ko Matigi Ala ko: I be mogow cira ka taga lagberi ke Ekuronkaw ta ala fe, min ye Baali Zebubu ye; o tuma Ala te Izirayeli jamana ra yan wa?> A ko: <O koson i lanin be lanan min kan, i tena wuri ka bo o kan tuun; sabu i bena sa, sigiya te o ra.> »

⁷ Ahaziya ko: «Ce min tagara aw kunben ka o kumaw fo aw ye, a be cogo di le?» ⁸ O k'a jaabi ko: «Begansi le tun be a ta derege ye; cesirinan

* 1:3 1.3 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

min tun be a ce ra, o tun ye gbojojuru le ye.» Ahaziya ko: «Tisibekace Iliya lo!»

Ahaziya ko o ye taga Iliya mina

⁹ Ahaziya k'a ta kerəkedenw kuntigi dɔ ci ni ce bilooru ye Iliya ko, ko o ye taga a mina. O kuntigi tagara Iliya siginin sɔrɔ kuru kunna; a yelenna a ko, k'a fo a ye ko: «Ala ta cira, masace ko i ye jigi ka na!» ¹⁰ Iliya ka o ce bilooru kuntigi jaabi ko: «Ni ne ye Ala ta cira le ye can ra, o tuma tasuma ye jigi ka bo san fe ka ele ni i ta ce bilooru bee faga!» O yɔrɔnin bee, tasuma jigira ka bo san fe, ka o ce ni a ta ce bilooru bee faga. ¹¹ Ahaziya ka kuntigi were ci ni ce bilooru were ye Iliya fe. O kuntigi tagara se minke, a ko Iliya ma ko: «Ala ta cira, masace ko i ye teliya ka jigi ka na!» ¹² Iliya ka o fana jaabi ko: «Ni ne ye Ala ta cira le ye can ra, o tuma tasuma ye jigi ka bo san fe ka ele ni i ta ce bilooru bee faga!» O yɔrɔnin bee Ala ta tasuma jigira ka bo san fe ka na ale ni a ta ce bilooru bee faga.

¹³ Ahaziya ka kuntigi sabanan ci ni ce bilooru were ye tuun. O kuntigi tagara yelen ka se Iliya kɔrɔ minke, a k'a kinbiri gban Iliya kɔrɔ, ka makarikanw fo a ye, ko: «Ala ta cira, ne be i daari, sabari, i ye hina ne ra, ka hina nin ce bilooru fana ra, i kana an nin halaki, sabu an ye i ta jonw le ye. ¹⁴ Kuntigi fla minw konna ka na, tasuma jigira ka bo san fe ka olugu ni o ta ce bilooruw bee faga. Nka sabari, i ye hina ne ra, i kana ne nin halaki.»

¹⁵ Matigi Ala ta meleke k'a fo Iliya ye ko: «Jigi ka taga ni a ye, i kana siran a na.» Iliya jigira ka taga ni a ye masace fe. ¹⁶ Iliya tagara se yi minke, a k'a fo masace ye ko: «Matigi Ala ko: <I ka mɔgow ci ka taga lagberi ke Ekurɔnkaw ta batofen fe, min ye Baali Zebubu ye. O tuma Ala te Izirayeli jamana ra, mɔgo be se ka jininkari ke min fe wa? Ayiwa, o koson i lanin be lanan min kan, i tena wuri ka bo o kan tuun; sabu i bena sa, sigiya te o ra.» »

Ahaziya ta saya

¹⁷ Ayiwa, Ahaziya nana sa, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka kuma min fo Iliya ye. I n'a fo dence tun te a fe, a balemace Yoram le sigira masaya ra a no ra; Zuda masace Yoram, min tun ye Yosafati dence ye, a kera ale ta masaya san flanan le ra.

¹⁸ Ahaziya ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

2

Ala ka Iliya ta

¹ Lon min na Matigi Ala ka folonkonto dɔ lajigi ka Iliya* ta ka taga ni a ye san fe, o lon na a ni Iliyasu† tun be bora Giligali jɔgon fe. ² Iliya ko Iliyasu ma ko: «Ele ye to yan, sabu Matigi Ala ka ne ci fo Beteli.» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere tɔgo ra, ko ne tena bo i ko fiyewu.» O tagara jɔgon fe Beteli.

³ Ciraw ta jenkuru min tun be Beteli, o ciraw bora ka na Iliyasu fe ka na a fo a ye ko: «Yala i k'a lon ko Matigi Ala bena i matigice ta ka bo i kunna bi wa?» Iliyasu ko: «Ne k'a lon co. Aw ye je!»

* **2:1** 2.1 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **2:1** 2.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

⁴ Iliya ko Iliyasu ma tuun ko: «Iliyasu, ele ye to yan, sabu Matigi Ala ka ne ci Zeriko.» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere togo ra ko ne tena bo i ko fiyewu.» O tagara se Zeriko.

⁵ Ciraw ta jenkuru min tun be Zeriko, o ciraw gharara Iliyasu ra k'a fo a ye ko: «Yala i k'a lon ko Matigi Ala bena i matigice ta ka bo i kunna bi wa?» Iliyasu ko: «Ne k'a lon co; aw ye je!»

⁶ Iliya k'a fo a ye tuun ko: «I bena to yan, sabu Matigi Ala ka ne ci Zuriden ba yoro ra.» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere togo ra, ko ne tena bo i ko fiyewu.» O fla ka sira mina ka ke taga ye. ⁷ Ciraw ta jenkuru ce bilooru tagara o ko, ka taga lo ka o nasin o ma, ka o yere mabo o ra doonin. O mogo fla lora Zuriden bada ra. ⁸ Iliya k'a ta deregeba bo k'a kuturu, k'a ke ka ji gbasi; ji taranna fla ye ka sira bo ce ma, o fla temena dugukolo jalan kan ba ce ma, ka ba tige. ⁹ O ka ba tige minke, Iliya ko Iliyasu ma ko: «I b'a fe ne ye min ke i ye, o fo ne ye sani k'a to Ala ye ne ta ka bo i koru.» Iliyasu ko: «Sabari, i y'a to nin min be i kan, o jagon hakeya fla ye ke ne kan.»

¹⁰ Iliya ko: «I ka min daari tan, o ye kogbelen le ye. Nka tuma min na Ala bena ne ta ka bo i koru, ni i ka ne tagato ye, o tuma i ka min daari, o bena ke i ye. Nka ni i ma ne tagato ye, a tena ke i ye.»

¹¹ Ka o to sira ra, o be kumana ka taga, sowotoro tasumaman ni so tasumaman dow nana don o fla ce, ka o faran ka bo jagon na. Folonkonto do nana Iliya ta, k'a layelen ka taga ni a ye sankolo konu. ¹² Iliyasu k'a fle, ka kule, k'a fo ko: «E, baba, baba, ele min tun ye Izirayeli ta kerekejama ta sowotorotigiw ni a sotigiw bee jigi ye!»

O ko, Iliyasu ma Iliya ye tuun. A k'a yere ta faniw mina ka o faran fla ye. ¹³ Iliya ta deregeba min tun bora a kan na ka ben, Iliyasu ka o ta. O ko, a sekora ka taga lo Zuriden bada ra. ¹⁴ Iliya ta deregeba min tun bora a kan na ka ben, a ka o ke ka ji gbasi, k'a fo ko: «Matigi Ala, Iliya ta Ala be min sa?» Iliyasu fana ka ji gbasi, ji taranna fla ye ka sira bo ce ma, a temena.

¹⁵ Ciraw ta jenkuru min tun be Zeriko, olugu tun b'a flera; o ko: «Iliya nin le be Iliyasu kan!» O tagara a kunben, ka o kinbiri gban a koru. ¹⁶ O ko a ma ko: «A fle, ce barakaman bilooru be i ta baaradenw na yan. A to olugu ye taga i matigice yoropini. I b'a soru ko Matigi Ala Nin k'a ta ka taga a bla kuru do kan, walama kurufurance do ra.» Iliyasu ko o ma ko: «Aw kana o ci ka taga.» ¹⁷ Nka o k'a fo k'a gbelaya, fo a ma na, Iliyasu ko o ma ko: «Aw ye o ci ka taga sa!» O ka o ce bilooru ci ka taga Iliya yoropini fo tere saba, o m'a ye. ¹⁸ O sekora ka na Iliyasu fe, o y'a soru ale tun be Zeriko. Iliyasu k'a fo o ye ko: «Ne tun m'a fo aw ye ko aw kana taga wa!»

Iliyasu ka ji saninya

¹⁹ Lon do, Zeriko dugumogow k'a fo Iliyasu ye ko: «An ta dugu sigiyoro ka ni, i ko an matigice yere na b'a ra cogo min na. Nka a ji man ni, a dugukolo fana man di.» ²⁰ Iliyasu ko o ma ko: «Aw ye kogo ke minankura do konu, ka na ni a ye yan.» O nana ni a ye. ²¹ Dugu ji be woyo ka bo bunun min na, a bora ka taga o yoro ra, ka taga kogo bon bunun na, k'a fo ko: «Matigi Ala ko: «Ne ka nin ji saninya; a tena mogo faga tuun, a fana tena densorobariya bla beganw ni adamadenw na tuun.» »

‡ 2:9 2.9 Izirayelimogow fe, dence folo le ka kan ka cen sigiyoroma fla soru ka teme dence tow kan. Iliyasu ka nin kuma fo k'a yira ko ale b'a fe ka sigi Iliya no ra.

²² K'a ta o lon na fo ka na se bi ma, ji saninyara, i n'a fo Iliyasu ta kuma tun k'a fo cogo min na.

Beteli dugu kanbelenw ka Iliyasu neni

²³ Iliyasu nana bo o yoro ra ka taga Beteli. K'a tagato to sira ra, kanbelennin dow botu dugu kono, olugu ka ke a logobo ye, k'a fo a ma ko: «Yelen, kunce wulannin! Taga, kunce wulannin!» ²⁴ Iliyasu k'a komunu ka o fle; a ka o danga Matigi Ala togo ra. O yoronin bee, wara fla bora tu kono ka ben o kanbelennin binaani ni fla kan ka o faga ka o sogo tigetige.

²⁵ Iliyasu bora yi ka taga Karimeli kuru yoro ra, ka bo yi ka taga Samari.

3

Izirayeli masace Yoramu ta wagati

¹ Akabu dence Yoramu kera Izirayeli masace ye, Zuda masace Yosafati ta masaya san tan ni seeginan na. Yoramu tun siginin be Samari. A ka san tan ni fla le ke masaya ra. ² A ka kojugu ke Matigi Ala na koro; nka a ta kojugu ma a face ni a bamuso ta bo, sabu a face tun ka kabakurujan min lo Baali* ta jo togo ra, a ka o ci ka bo yi. ³ Nka a belen tora Nebati dence Yerobohamu ta jurumun na, ale min tun ka Izirayelimogow bla jurumun na. Yoramu ma o jurumun dabra.

Izirayelimogow ka Mohabukaw kere

⁴ Ayiwa, began caman tun be Mohabu masace Mesa fe. A tun be to ka sagaden waga keme (100 000) le di Izirayeli masace ma san o san a ta ninsongo sara ye, ani sagajigi waga keme (100 000), ani o siw bee.

⁵ Nka Akabu nana sa minke, Mohabu masace murutira Izirayeli masace kama. ⁶ Masace Yoramu k'a ye ten minke, a bora Samari, ka na Izirayeli ta kerekedenw bee jate. ⁷ A ka cira bla ka taga a fo Zuda masace Yosafati ye ko: «Mohabukaw ta masace murutira ne ma. Yala i tena taga ni ne ye ka taga Mohabukaw kere wa?» Yosafati k'a jaabi ko: «Ne be taga ni i ye; ne ne ele bee ye mogow kelen le ye, ne ta mogow ni i ta mogow bee ye kelen ye, ni ta sow fana ye ele ta le ye.» ⁸ Yosafati ko: «An bena taga sira juman le fe?» Yoramu ko: «An be taga Edomu kongokolon sira fe.»

⁹ Izirayeli masace ni Zuda masace ni Edomu masace tagara. O ka tere wolonfla ke tagama ra. Ka o to sira ra, ji nana ban o fe; ji desera mogow ra, began minw tun be o ko, ji desera olugu fana ra. ¹⁰ Izirayeli masace ko o le ra ko: «E, o tuma Matigi Ala ka an masace saba bee wele ka na an don Mohabukaw boro le ke!» ¹¹ Yosafati ko: «Yala Matigi Ala ta cira do te yan min be se ka Matigi Ala pininka an ye wa?» Izirayeli masace ta jamana namogo do ko: «Safati dence Iliyasu* be yan, min tun be to ka ji ke Iliya† boro kan.»

¹² Yosafati ko: «Ale koni be Matigi Ala ta kuma yere le fo.» Izirayeli masace, ani Yosafati, ani Edomu masace tagara Iliyasu fe. ¹³ Iliyasu ko Izirayeli masace ma ko: «Mun le be ele ni ne ce? Taga i face ta ciraw ni i bamuso ta ciraw fe.» Izirayeli masace ko Iliyasu ma ko: «On-on! Matigi Ala le ka an masace saba wele ka na an don Mohabukaw boro.» ¹⁴ Iliyasu ko: «Ne be kari Fangatigi Ala panaman togo ra, ne be baara ke min ye, ko ni a tun ma ke Zuda masace Yosafati koson, ne tun tena ele fle, ne tun tena i jate yere.» ¹⁵ Iliyasu ko tuun ko: «Aw ye na ni gonifobaga do ye yan.»

* 3:11 3.11 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize. † 3:11 3.11 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

Gonifobaga nana, ka na ke a ta goni fo ye minke, Matigi Ala ta baraka donna Iliyasu ra. ¹⁶ Iliyasu ko: «Matigi Ala ko, ko aw ye dinga caman sozi nin kodinga jalan kono. ¹⁷ Sabu Matigi Ala b'a fo aw ye ko aw tena fono mankan men, aw tena sanji ye, nka nin kodinga bena fa ji ra. Aw ni aw ta misiw ni aw ta sagaw ni aw ta baw, ani aw ta began tow bee bena ji soro ka min. ¹⁸ Nka Matigi Ala belen tena dan o doron ma. A bena Mohabukaw fana don aw boro. ¹⁹ O ta dugu barakamanw, ani o ta dugubaw, aw bena o bee cici, ka o ta yirijumanw bee tigetige ka ben, ka o ta bununw bee gberen, ka kabakuruw bon o ta senekeworjumanw bee ra, ka o cen.»

²⁰ O dugusagbe sogomada fe, sarakabowagati ra, ji woyora ka bo Edomu jamana fan na, fo ka na jamana bee fa ji ra.

²¹ Ayiwa, Mohabukaw k'a men minke ko masace dow be nana olugu kere, o ta ce o ce si tun sera keretaga ma, o ka o bee wele, hali minw si tun temena keretaga ma, o ka olugu bee wele. O tagara lo o ta jamana dan na.

²² Mohabukaw nana wuri sogomada jona fe ka tere manamanato ye ji kan minke, a kera o pa na ko o bee ye jori le ye, sabu ji pa tun wulenna o pa na. ²³ O ko: «E, jori lo! I b'a soro ko nin masacew ka jogon kere, ka jogon faga yi le. Ayiwa, Mohabukaw, an ye bori ka taga o ta fenw ce!»

²⁴ O borira ka taga Izirayelimogow sigiyoro ra, nka Izirayelimogow wurira o kama, ka o kere, fo Mohabukaw borira. Izirayelimogow ka o gben, ka taga don o ta jamana ra ka o faga. ²⁵ O ka o ta duguw ci; Izirayelimogow bee ka kabakuru kelen kelen firi o ta senekeworjumanw na ka yorow bee ke kabakuruw ye. O ka o ta bununw bee gberen, ka o ta yirijuman bee tigetige. Kiri Hareseti dugu kelen le tora ni a ma ci; nka Izirayelimogo dow nana ni o ta tafuraw ye ka na o dugu lamini, ka ben a kan.

²⁶ Mohabukaw ta masace nana a ye ko kere be temena olugu baraka kan minke, a ka ce murutigi keme wolonfla fara a yere kan, ko o be jama cetige ka taga Edomu masace ko, nka o ma se. ²⁷ A k'a ye ten minke, a dence folo min tun ka kan ka sigi a no ra masaya ra, a ka o mina, ka o ke saraka ye dugu kogo kan. Izirayelimogow ka o ye minke, o jusu kasira. O bora Mohabukaw ta masace koru ka taga o ta jamana ra.

4

Iliyasu ka muso fagantan do deme

¹ Lon do, cira minw tun be ciraw ta jenkuru ra, olugu kelen ta muso nana Iliyasu fe, ka na kasi Iliyasu koru, k'a fo a ye ko: «Ne ta ce min tun ye i ta baaraden ye, ale sara; ele fana k'a lon ko Matigi Ala pasiranbaga tun lo. Nka ce min ta juru be an na, ale nana ko a bena ne dence fla bee ta ka taga o ke a ta jonw ye.» ² Iliyasu ko muso ma ko: «Ne be se ka mun le ke i ye sa! Fen min be i fe so kono, o fo ne ye.» Muso ko: «Foyi le te i ta jonmuso fe ni turu fitini te turubaranin do kono.»

³ Iliyasu ko a ma ko: «Taga minan lakolon dow singa i sigijogonw bee fe. I ye a ke minan caman ye de! ⁴ O ko, i ye taga don i ta bon kono, ka da tugu i ni i ta denw da ra, ka i ta turu yelema o minanw bee kono. Ni minw fara, i ye olugu bla kere fe.»

⁵ Iliyasu ka min fo, muso tagara a ke ten. A tagara don so kono, ka da tugu ale ni a denw da ra. Denw ka ke minanw di ye a ma, a ka ke turu yelema ye o kono. ⁶ Minanw bee nana fa tuma min na, a ko a dence do ma ko: «Na ni minan were ye!» Den k'a jaabi ko: «Minan were te yi tuun!»

O fɔra minke, turu lora. ⁷ Muso bɔra ka taga o fɔ Ala ta cira ye. Ala ta cira ko: «Taga turu fiyeere sisan, ka i ta juruw sara ni o wari ye. Ni min ka to o ko fe, i ye o ke i ni i denw ta baro ye.»

Sunamukamuso ta ko

⁸ Lon do, Iliyasu tun be temena Sunemu dugu kɔno. O y'a soro muso nafortotigi do tun be o dugu kɔno; ale ka Iliyasu daari ko a ye lo ka domuni ke o ta so. K'a ta o wagati ra, tuma o tuma ni Iliyasu tun be teme o dugu ra, a tun be lo o muso ta so ka domuni ke.

⁹ Lon do, muso k'a fo a ce ye ko: «Ne k'a lon ko nin ce min be to ka teme an fe tuma bee, ko Ala ta mogo saninman lo. ¹⁰ A to an ye bon fitini do lo a ye sankaso kunna, ka lanan ni tabali ni siginan ni lanpan do bla yi; ni o kera, ni a ka na an fe tuma o tuma, a be se ka si o yoro ra.»

¹¹ Ayiwa, lon do Iliyasu nana don o dugu kɔno minke, a tagara don o sankaso bon kɔno ka si yi. ¹² Iliyasu k'a fo a ta baaraden kanbelen ye, min ye Gehazi ye, ko a ye taga Sunamukamuso wele ka na. Gehazi tagara a wele; a nana Iliyasu fe. ¹³ Iliyasu k'a fo Gehazi ye ko: «A fo nin muso ye ko ale ka nin kopumanw bee ke an ye; an be se ka mun le ke ale ye sisan? Yala a b'a fe an ye a ko fo masace ye wa, walama kerekajama kuntigi ye?» Muso k'a jaabi ko: «Ne siginin be hera ra ne ta mogow ce ra ka ban.»

¹⁴ Iliyasu k'a fo Gehazi ye tuun ko: «O tuma an be se ka mun le ke a ye sa?» Gehazi ko: «Den kɔni t'a fe, a ce fana korora ka ban.» ¹⁵ Iliyasu ko Gehazi ma ko: «A wele ka na tuun!» Gehazi k'a wele; a nana ka na lo da ra. ¹⁶ Iliyasu ko a ma ko: «San were jɔgontumasi, i bena dence soro!» Muso ko: «E, ɔn-ɔn, ne matigice Ala ta cira, i kana i ta jɔnmuso nege sa!»

¹⁷ Nka muso nana kɔno ta o sanyelema ra, o wagati kelen na. A ka dence soro, i n'a fo Iliyasu tun k'a fo a ye o ko min na.

Iliyasu ka Sunamukamuso dence su lakunu

¹⁸ Ayiwa, den nana koroya. Lon do, a bora ka taga a face ko simantigeyoro ra. ¹⁹ Den nana a fo a face ye ko: «Ne kun, ne kun!» A face k'a fo baaraden do ye ko a ye taga ni a ye a bamuso fe. ²⁰ Baaraden ka den ta ka taga ni a ye a bamuso fe; a siginin tora a bamuso sen kan fo ka taga tere se kuncce. O ko, a sara. ²¹ Muso yelenna ni den ye sankaso kunna, ka taga a la Ala ta cira ta lanan kan, ka da tugu a da ra ka bo.

²² A k'a fo a ta ce ye ko: «Sabari i ye baaraden kanbelen do bla ka na ni falimuso kelen ye yan. Ne b'a fe ka teliya ka taga Ala ta cira fe ka na.» ²³ A ce ko a ma ko: «Mun na i be taga a fe bi? Karokura panagbe te, Nenekirilon* fana te.» Muso ko: «Foyi te yi.» ²⁴ A ko baaraden ye falimuso laben. A sigira fali kan, k'a fo baaraden ye ko: «Bla fali na, an ye taga. Ni ne m'a fo i ye ko i ye lo, i kana lo ni ne ye sira ra.»

²⁵ Muso tagara Ala ta cira fe Karimeli kuru kan. Ala ta cira k'a nato ye fo yorojan. A k'a fo a ta baaraden kanbelen Gehazi ye ko: «Sunamukamuso ye nin ye! ²⁶ Bori, i ye taga a kunben, i ye a pininka ni a ka kene, ni a ce ni a dence ka kene.» Gehazi tagara muso pininka; muso ko: «O bee ka kene.» ²⁷ Muso tagara se Ala ta cira koro Karimeli kuru kan minke, a birira ka Ala ta cira senw mina. Gehazi ko a b'a mina ka bo yi. Nka Ala ta cira ko: «A to yi, sabu a nin tɔronin lo; nka Matigi Ala ka o ko dogo ne ma, a ma ne lasomi.» ²⁸ Muso ko Iliyasu ma ko: «Yala ne tun k'a fo ne matigice ye ko ne be den fe wa? Ne tun m'a fo i ye ko i kana ne nege wa?»

²⁹ Iliyasu ko Gehazi ma ko: «I yere cesiri, i ye ne ta bere ta i boro ka taga. Ni i ka ben ni mogo ye, i kana a fo; ni mogo ka i fo, i kana a lamina fana. I be taga ne ta bere bla cenin pada kan.»

³⁰ Nka cenin bamuso ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman ni ele yere togo ra, ko can ra, ne koni tena seko ka taga ni i te ni ne ye.» Iliyasu wurira o le ra ka gban muso ko. ³¹ O y'a soro Gehazi tun blara o ja ka ban. A tagara bere bla den pada kan; nka mankan ma bo, foyi ma ke. A sekora o le ra ka na Iliyasu kunben, k'a fo a ye ko: «Cenin ma kunu de!»

³² Iliyasu tagara se so kono minke, a ka cenin lanin ye a ta lanan kan, a sara. ³³ A ka da tugu o fla da ra, ka Matigi Ala daari. ³⁴ A yelenna ka la den kan, k'a da don den da ra, k'a padenw la den padenw kan, k'a borow la den borow kan. A lanin tora den kunna minke, den fari ka ke gban ye. ³⁵ O ko, a wurira ka yaalayaala bon kono, ka seko ka taga yelen ka la den kan tuun. Den tisora sijaga wolonfla, k'a ja yele. ³⁶ Iliyasu ka Gehazi wele k'a fo a ye ko a ye Sunamukamuso wele ka na. Gehazi k'a wele; a nana Iliyasu fe. Iliyasu k'a fo a ye ko: «I den ta!» ³⁷ Muso k'a yere firi Iliyasu sen koro, k'a kinbiri gban dugu ma a koro, ka soro ka wuri ka den ta ka bo.

Iliyasu ka domuni saninya

³⁸ O ko, Iliyasu sekora ka na Giligali. O y'a soro kongoba tun benna jamana kan. Ciraw ta jenkuru karamogodenw tun lajennin be Iliyasu koro. Iliyasu k'a fo a ta baarden kanbelen ye ko: «Negedagaba sigi ta ra, i ye domuni do tobi cira karamogodenw ye.» ³⁹ O ra, kelen bora ka taga kongo kono, ka taga nanflaburu dow jini. A ka yiriden dow soro yiri woyota do ra; a ka o tige caman k'a ta derege fa. A sera so kono minke, o ka o tigetige k'a ke daga kono, k'a soro mogo si tun m'a lon yiri suguya min lo. ⁴⁰ O nana domuni bo k'a di mogow ma. Nka o k'a nene minke doron, o ka kule ci ko: «E, Ala ta ciraden, nin be mogo fagal!» O ma se k'a domu.

⁴¹ Iliyasu ko: «Aw ye na ni mugu do ye yan.» O nana ni mugu ye. A ka mugu do ke daga kono, k'a fo o ye ko o ye domuni di mogow ma o ye a domu. Kabini o kera, domuni ma kojugu ke mogo si ra tuun.

Iliyasu ka domuni di mogo keme ma

⁴² Lon do, ce do bora Baali Salisa dugu kono, ka na ni a ta foro siman folo ye ka na o di Ala ta cira ma: burukun mugan, ani simankura; a tun ka o fenw ke a ta boro le kono ka na ni a ye. Iliyasu k'a fo a ta baarden ye ko: «Nin mina k'a di mogow ma, o ye a domu.» ⁴³ A ta baarden k'a jaabi ko: «Ne be se ka nin buru taran mogo keme ra cogo di?» Iliyasu ko: «A di o ma, o ye a domu, sabu Matigi Ala ko, ko o bena a domu fo k'a to to.» ⁴⁴ A ka buru di o ma. O ka domuni ke fo k'a to to, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

5

Iliyasu ka Naaman ta bana keneya

¹ Siri masace ta kerekejama kuntigi togo tun ye ko Naaman. A matigice min ye masace ye, o tun b'a jate, ani k'a bonya kosebe; sabu Matigi Ala tun ka Sirikaw bosi Naaman le sababu ra. Kerekecefari tun lo, nka farirabana do tun b'a ra.

² Wagati dɔ ra, benkannikebaga dɔw tun bɔra Siri jamana ra ka taga ben Izirayeli jamana yɔrɔ dɔ kan, ka sungurunin dɔ mina ka na ni o ye. O sungurunin nana to baaradenya ra Naaman ta muso fɛ.

³ Lon dɔ, o sungurunin k'a fɔ a matigimuso ye ko: «E, ni ne matigice tun be se ka taga Ala ta cira fɛ Samari dugu kɔnɔ, a tun bɛna a ta farirabana keneya.»

⁴ Naaman tagara o kuma fɔ a matigice ye, ko sungurunin min bɔra Izirayeli jamana ra, ko o ka min fɔ, o le ye nin ye. ⁵ Siri masace ko Naaman ma ko: «Ayiwa, wuri ka taga Samari. Ne bɛna seɓe dɔ ci Izirayeli masace ma.»

Naaman ka warigbe kilo keme saba ni binaani ta, ani sanin kilo biwolonfla, ani deregebakura tan. ⁶ A tagara ni seɓe dɔ ye ka taga o di Izirayeli masace ma. A tun k'a fɔ o seɓe kɔnɔ, ko: «Ne bɛ nin seɓe di ne ta kerekejama kuntigi Naaman ma ka taga a di i ma, janko i ye a ta farirabana keneya.»

⁷ Izirayeli masace ka seɓe karan minke, a k'a ta faniw mina ka o faran*; a ko: «O tuma ne le ye Ala ye, ko ne bɛ mɔgo faga, ka sɔrɔ k'a nin don a ra tuun wa, fɔ a bɛ na a fɔ ne ye ko ne ye mɔgo dɔ keneya, k'a ta farirabana ban? Aw yere na b'a ra ko a bɛ keresababu le pinina ne fɛ tan.»

⁸ Ala ta cira min ye Iliyasu† ye, o kuma tagara se ale ma minke, ko Izirayeli masace k'a ta faniw faran, a ka cira bla masace ma, k'a fɔ a ye ko: «Mun na i ka i ta faniw faran? Aw ye o cɛ bla ka na ne fɛ yan; a bɛna a lon ko Ala ta cira dɔ bɛ Izirayeli jamana ra.»

⁹ Naaman nana ni a ta sow ni a ta sowotoro ye ka na lo Iliyasu ta bon da ra. ¹⁰ Iliyasu ka mɔgo dɔ ci ka taga a fɔ a ye ko a ye taga ko Zuriden ko ra fɔ sɔnaga wolonfla, ko a fari bɛna saninya, a bɛ keneya. ¹¹ O kuma fɔra Naaman ye minke, Naaman dimina ka sira ta ko a bɛ seko ka taga a ta jamana ra; a ko: «Ne tun b'a miirira ko ale yere le bɛna bɔ ka na ne fle, k'a Matigi Ala tɔgo fɔ ne kan, k'a boro lala ne fari yɔrɔw kan, ka farirabana keneya. ¹² O tuma Damasi ta kɔw, minw ye Amana ko ni Paripari ko ye, olugu man fisa ni Izirayeli jamana kɔw bɛe lajennin ye wa? Yala ne tun te se ka ko o ko dɔ ra ka keneya wa?»

A k'a ko don ka ke taga ye, a dimininba. ¹³ A ta baaradenw gbarara a ra ka kuma a fɛ. O ko: «Baba, ni cira tun ka kogbelen dɔ le nini i fɛ, i tun tena o ke wa? Ni a nana a fɔ i ye ko i ye taga i yere ko dɔrɔn le, janko i ye saninya, o tuma i ka kan ka o ke!» ¹⁴ Naaman sekora o le ra, ka taga ko Zuriden ko ra fɔ sɔnaga wolonfla, i n'a fɔ Ala ta cira tun k'a fɔ cogo min na. A fari nugura k'a ke i ko denfitini fari. A fari saninyara.

¹⁵ Naaman ni a komɔgow bɛe sekora ka taga Ala ta cira fɛ. A tagara se minke, a lɔra Ala ta cira na fɛ, k'a fɔ ko: «Sisan ne k'a lon ko Ala were te dunɔna yɔrɔ si ra tuun, ni Izirayeli ta Ala te. Ayiwa, sisan i ta jɔnce bɛ nin bonyu min di i ma, sabari ka o mina.»

¹⁶ Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala panaman tɔgo ra, ne bɛ baara ke min ye, ko ne tena foyi mina.» Naaman k'a daari cogo bɛe ra, nka a ma son. ¹⁷ Naaman ko: «Ni i tena son foyi ma, o tuma a to o ye i ta jamana dugukolo buguri dɔ di ne ma, min bɛ sofali fla ta doni bɔ*; sabu

* 5:7 5.7 A ka o ke k'a yira ko a dimina le. † 5:8 5.8 Iliyasu: Dɔw b'a fɔ a ma ko Elize. ‡ 5:17 5.17 O wagati mɔgow tun b'a miiri ko i te se ka jamana dɔ ta ala bato, ni a sarakaboyɔrɔ ma lalaga ni o jamana yere bɔgo ye. O kosɔn Naaman ka nin ko ke.

i ta jɔnce t'a fe ka saraka jenita* walama ninsondiya saraka* bo ala were ye tuun ni Matigi Ala te.

¹⁸ «Nka Matigi Ala ye yafa i ta jɔnce ma fen kelen min na, o ye nin ye: ni ne matigice masace ka don a ta ala Rimɔn ta batoso kɔnɔ tuma o tuma ko a b'a kinbiri gban, a be digi ne boro le kan; o ra ne fana be ne kinbiri gban Rimɔn ta batoso kɔnɔ. Ni ne nana taga ne kinbiri gban Rimɔn ta batoso kɔnɔ, Matigi Ala ye yafa i ta jɔnce ma o ra.» ¹⁹ Iliyasu ko a ma ko: «Taga hera ra!»

Gehazi ta janfa

Naaman bora Iliyasu koro, ka taga ka janfa donnin minke, ²⁰ Ala ta cira Iliyasu ta baaraden min ye Gehazi ye, ale k'a fo a yere kono ko: «A fe, nin Sirikace Naaman nana ni fen minw ye, ne matigice ka o bee to a boro, a ma son ka foyi si mina a boro. Ne be kari Matigi Ala togo ra, ko ne bena bori ce nin ko ka taga fen do mina a fe!» ²¹ Gehazi ka sira mina ka gban Naaman ko. Naaman nana a borito ye ka na ale ko minke, a jigira ka bo a ta sowotoro kono, ka taga a kunben; a ko a ma ko: «Hera le be yi wa?» ²² Gehazi ko: «Hera le be yi. Ne matigice le ka ne ci ko ne ye na a fo i ye ko cira karamogoden kanbelen fla bora Efirayimu kuruyorow ra ka na ale fe; ko i ye warigbe kilo bisaba ni looru, ani deregebakura fla di.» ²³ Naaman ko: «Sabari, i ye warigbe kilo biwolonfla mina.» A k'a daari k'a gbeleya ko a ye son ka o mina; Naaman yere ka warigbe kilo biwolonfla don boro fla kono ka o di a ma, ka deregebakura fla fana di a ta baaraden kanbelen fla ma, olugu ka o fenw mina ka bla Gehazi pa ka taga.

²⁴ Gehazi tagara se kongori koro minke, a ka o fenw mina baaradenw boro, ka taga o bla bon kono. O ko, a ka baaradenw laseko; olugu tagara. ²⁵ Sisan, ale yere tagara a matigice Iliyasu fe. Iliyasu k'a jininka ko: «Gehazi, ele tun tagara min le?» ²⁶ Gehazi ko: «I ta jɔnce tun ma taga yoro si!» Iliyasu ko: «Tuma min na ce jigira ka bo a ta sowotoro kono ka na i kunben, o tuma i ko ne nin tun te ele yera wa? O tuma waripinituma le sera sisan ke, ani faniw, ani oliviyesunw, ani rezenforow, ani sagaw, ani misiw, ani jɔncew, ani jonmusow?» ²⁷ Ayiwa, Naaman ta farirabana bena yelema ele ni i ta durujaw fe wagati bee.»

Gehazi bora Iliyasu koro; o yoronin bee, farirabana k'a mina, k'a fari bee mina k'a gbe pepepe.

6

Iliyasu ka jendeden labo ji jukoro

¹ Lon do, ciraw ta karamogodenw k'a fo Iliyasu* ye ko: «A fe, an be yoro min na yan ni i ye, o yoro ka dogo an ma sisan. ² A to an ye taga fo Zuriden ko da ra, an bee be taga yiri kelen kelen tige, ka yoro do lo ka to o yoro ra.»

³ Iliyasu ka o jaabi ko: «Aw ye taga.» Nka, o ra kelen k'a fo Iliyasu ye ko: «Sabari ka na ni i ta jonw ye.» A ka o jaabi ko: «Ne bena taga ni aw ye.»

⁴ A tagara ni o ye. O tagara se Zuriden koda ra minke, o ka ke yiriw tige ye. ⁵ Ka kelen to yiritige ra, ale ta jendeden bora ka ben ji ra. A kulera ko: «E, an karamogo, ne tun k'a singa do le fe.» ⁶ Ala ta cira k'a jininka ko: «A benna min le?» A k'a yoro yira a ra. Iliyasu ka yirikunkurun do tige

* 6:1 6.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

ka o firi a nɔ ra; jendeden fogonna ji kunna. ⁷ A ko a ma ko a ye a ta. Ce k'a boro foni k'a ta.

Sirikaw ko o be Ilyasu mina

⁸ O wagati ra, Sirikaw ta masace tun be kere ra ni Izirayelimogow ye. Sirikaw ta masace kumana ni a ta jamana namogow ye, k'a fo o ye ko: «An ta kerekejama bena sigi nin yoro le ra.» ⁹ O yorɔnin bee, Ala ta cira ka mogɔ ci ka taga a fo Izirayeli masace ye ko: «Aw kana teme nin yoro tisina ra, sabu Sirikaw bena taga yi le.» ¹⁰ Izirayeli masace ka mogɔ dow ci, ko Ala ta cira ka yoro min ko fo o ye, ko dow ye taga dogo ka lo ka o yoro fe.

Ala ta cira ka Izirayeli masace lasomi ten, sijaga kelen te, sijaga fla te. ¹¹ A ko nana Siri masace konɔnofiri. A k'a ta kerekejama kuntigiw wele ka o nininka ko: «Anw ce ra min tigi be ni Izirayeli masace ye, aw te o fo ne ye wa?» ¹² A ta kerekejama kuntigiw ra kelen k'a jaabi ko: «Ne matigice masace, an si te ni a ye! Ala ta cira Ilyasu min be Izirayeli jamana ra de, ale le be to ka hali i ta bonkonokumaw bee fo Izirayeli masace ye.» ¹³ Siri masace ko: «Aw ye taga a fe, a be yoro min na; ne bena mogɔ ci ka taga a mina.» O mogow tagara, ka seko ka na a fo masace ye ko Ilyasu be Dotan dugu konɔ. ¹⁴ A ka kerekeden caman ci ka taga ni sow ni sowotorow ye. Olugu tagara se dugu kere fe su fe; o ka dugu lamini. ¹⁵ Ala ta cira ta baaraden nana wuri sogomada jona fe ka bo kene ma. A barara ka kerekeden caman ye, o ka dugu lamini ni o ta sow ni o ta sowotorow ye. Baaraden kanbelen tagara a fo Ala ta cira ye ko: «E, ne matigice, an bena nin ko ke di?» ¹⁶ Ilyasu k'a jaabi ko: «I kana siran, sabu an ta mogow ka ca ni olugu ta mogow ye.» ¹⁷ A ka Ala daari k'a fo ko: «Matigi Ala, sabari, i ye a na ye, janko a ye yeri ke.» Matigi Ala ka baaraden kanbelen na ye. A ka sow ni sowotoro tasumamanw ye kuru fan bee ra, o ka Ilyasu lamini.

¹⁸ Sirikaw nana ke na ye Ilyasu ko. Ilyasu ka Matigi Ala daari ko: «Matigi Ala, sabari ka nin kerekejama bee na fiyen.» Matigi Ala ka o bee na fiyen ka kana ni Ilyasu ta kuma ye. ¹⁹ Ilyasu k'a fo o ye ko: «Sira te yan ye. Aw be dugu min yorɔninina, o te nin ye. Aw be ce min yorɔninina, aw ye na ne be taga ni aw ye o fe.» Ilyasu tagara ni o ye fo Samari dugu konɔ. ²⁰ O tagara don Samari minke, Ilyasu ko: «Matigi Ala, nin mogow na ye, janko o ye yeri ke.» Matigi Ala fana ka o na ye, o k'a ye ko olugu be Samari dugu ceman ce le ra. ²¹ Izirayeli masace ka o ye minke, ale ko Ilyasu ma ko: «Baba, an ye o faga wa?» ²² Ilyasu k'a jaabi ko: «Aw kana o faga de! Ni i ka taga kere ra ni i ta kerekemuru ye, walama ni i ta kalan ye, ni i sera ka mogɔ minw nanaman mina ka na ni o ye, yala i be olugu faga le wa? Domuni ni ji le di o ma, o ye domuni ke, ka min; o ko, o ye seko ka taga o matigice fe.» ²³ Izirayeli masace ka domuniba di o ma; o ka o domu, ka min. O ko, a ka o labla; o tagara o matigice fe. K'a ta o wagati ra, Sirikaw ta kerekedenw ma to ka na Izirayeli jamana ra tuun.

Kongɔ benna Samari dugu kan

²⁴ Wagati do were ra tuun, Siri masace min ye Beni Hadadi ye, ale k'a ta kerekejama bee lajen ka taga Samari dugu lamini. ²⁵ Sirikaw ka Samari dugu lamini ka meen; o kera sababu ye k'a to kongoba benna Samari dugu kan, ka na a ke fo Samari dugu konɔ, fali kunkolo kelen dorɔn songo nana

ke fo warigbe kilo kelen; tuganibo[†] borotage ja kelen songo nana ke fo warigbe garamu bilooru ni looru ye.

²⁶ Lon do, Izirayeli masace tun be tagamana dugu kogo kunna; muso do perenna, k'a fo a ye ko: «E, ne matigice masace, ne bosi!» ²⁷ Masace k'a jaabi ko: «Ni Matigi Ala ma i bosi, ne be se ka i bosi ni mun ye? Yala simankise gbasinin le be ne fe wa, walama rezenji, ka o di i ma?» ²⁸ Masace ko a ma tuun ko: «A kera di le?» Muso ko: «A fle, muso nin le k'a fo ne ye ko: <I dence di, an b'a domu bi; sini an bena ne ta domu.> ²⁹ An ka ne dence tobi k'a domu. O dugusagbe, ne ko a ye a dence di an b'a domu minke, a k'a dence dogo.»

³⁰ Masace ka o muso ta kuma men minke, a k'a ta derege mina k'a faranfaran[‡]. Masace nana ke teme ye dugu kogo kunna tuun minke, mogow k'a korosi k'a ye ko a tun ka borofani le don a yere ra, a ta masacefaniw jukoro.

³¹ Masace ko: «Ni Safati dence Iliyasu kunkolo tora a kan na bi koni, o tuma Ala ye kojugu suguya bee ben ne kan.»

³² O wagati y'a soro Iliyasu tun siginin be a ta bon konso, cekorobaw siginin be a korso. Izirayeli masace k'a ta mogo do ci ka taga Iliyasu fe. Nka sani o ciraden ye se yi, Iliyasu tun k'a fo cekorobaw ye ko: «Aw y'a fle, ce mogofagabaga le ka mogo ci ka na ne kun tige. Aw ye aw yere korosi, ni a ta ciraden ka se yan, aw ye da tugu a ja, k'a bari a kana don; ne be a matigice yere senkan menna a ko fe ka na.» ³³ K'a to o kuma ra ni o ye, masace nana[§]. Masace ko: «Nin kojuguw bee bora Matigi Ala yere le ra; ne be se ka ne jigi la Matigi Ala kan tuun cogo di?»

7

¹ Iliyasu^{*} ko: «Aw ye Matigi Ala ta kuma lamen. Matigi Ala ko: <Sini nin wagati kelen na, mugu tentennin kilo tan, o songo bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron; simankise kilo mukan, o songo fana bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron, Samari dugu donda ra yan.> » ² Kerekeden min tun ye masace blasirabaga ye, ale ka Ala ta cira jaabi ko: «Hali ni Matigi Ala ka wo dow le bo sankolo ra ka siman lajigi, nin ko be se ka ke wa?» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ele ja koni bena a ye, nka i tena do domu a ra le.»

Sirikaw borira ka bo o sigiyoro ra

³ O wagati ra, ce naani tun be dugu donda ra, farirabana tun be minw na. Olugu k'a fo jogon ye ko: «O tuma anw bena to yan tan fo ka na sa wa? ⁴ Ni an ka don dugu konso, an bena taga sa le, sabu kongso be dugu konso yi. Ni an ka to yan fana, an bena sa. Ni a be ten, o tuma an ye taga an yere di Sirikaw ma kunkelen. Ni o ka an to yi, o lo; ni o fana ka an faga, a banna.»

⁵ O wurira terebenda fe ka taga Sirikaw ta kerekejama sigiyoro ra. O tagara se Sirikaw sigiyoro korso minke, o k'a ye ko mogso si te yi.

⁶ Matigi le tun ka sowotorow mankan ni soborikan ni kerekejama do mankan don Sirikaw toro ra o sigiyoro ra yi. O kera minke, Sirikaw k'a fo jogon ye ko: «A fle, Izirayeli masace ka Hetikaw ta masacew, ani

[†] 6:25 6.25 I b'a sorso ko o tun be tuganibo le ke ka tobiri ke. Nka dow b'a miiri ko tuganibo ye nanfen do togo le ye yan. [‡] 6:30 6.30 A ka o ke k'a yira ko a jusu kasira kosebe. [§] 6:33 6.33 Kitabu dow konso a sebera ko: ciraden nana se. ^{*} 7:1 7.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

Misirankaw ta masacew ni o ta kerεkejama le wele ka na an kama.»
 7 Sirikaw wurira ka bori terebenda fe, ka o ta fenw bee to a cogo ra, o sigiyoro ra; o tagara ka o ta fanibonw ni o ta sow, ni o ta faliw bee to; o borira ka o yere bosi. 8 Ayiwa, farirabana tun be o ce minw na, olugu tagara se Sirikaw sigiyoro ra minke, o donna fanibon kelen kono; o ka domuni ke ka min, ka warigbe ni sanin nin fani dow ta ka taga o dogo. O sekora ka na don fanibon do were kono tuun, ka fen dow ta ka taga o fana dogo.

Sirikaw boriko fora Izirayeli masace ye

9 Ayiwa, o ce naani nana a fo jogon ye ko: «An be min kera tan, o man ni. Kibaroruman le be an fe bi, an ka kan ka min fo, nka an b'a kera an yere dama ta ye. Ni an jera nin ko kan, k'a to tan fo ka taga dugu gbe, Ala bena o hake bo an na. An ye taga nin ko lakari masace ta somogow ye.»

10 O tagara dugu donda korosibaga do wele, k'a fo ale ye ko: «An bora ka taga se Sirikaw sigiyoro ra, k'a ye ko mogow si te yi, mogow si kan te menna yi. Sow ni faliw doron le sirinin be yi; fanibonw be o cogo ra yi.» 11 Dugu donda korosibagaw ka mogow do wele dugu kono, ko a ye taga o ko lase masace ni a ta sokonmogow ma. 12 Masace ka o kuma men minke, a wurira su fe k'a fo a ta jamana jamogow ye ko: «Sirikaw be min kera an na, ne bena o jafow aw ye. O k'a lon ko kongow benna an kan minke, o koson o bora o sigiyoro ra ka taga dogo kongow kono. O b'a fe an ye bo dugu kono le, olugu ye an mina, ka sorow ka don dugu kono.»

13 Jamana jamogow do ka masace jaabi ko: «So minw belen tora an fe, an ye looru mina o sow ra, ka mogow dow ci ni o ye ka taga fleri ke. Ni o tagara, o tena foyi cen an ye, sabu o ni Izirayelimogow tow bee le ye kelen ye, to te o si ra tuun. An ye o bla, o ye taga a fle k'a lon min be yi.»

14 O ka o sow bla sowotoro fla ja fe; masace ka o mogow ci Sirikaw ta kerεkejama sigiyoro ra, ko o ye taga a fle a be cogo min na. 15 O tagara, ka taga se fo Zuriden ba korow. O k'a ye ko sira bee fanin be faniw na, ani Sirikaw korowokojugu tun ka fen minw firi o yere ko. Ciradenw sekora ka na o ko lakari masace ye.

16 A kera ten minke, jama girinna ka bo ka taga Sirikaw ta fenw ce. O wagati le ra, mugu tentennin kilo tan songo kera warigbe garamu tan ni kelen doron; simankise kilo mugan songo fana kera warigbe garamu tan ni kelen doron ye, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye. 17 Kerεkeden min tun ye masace blasirabaga ye, masace tun ka ale le bla ko a ye dugu donda korosi. Nka mogow girintow ka bo dugu donda fe, o ka ale don fo k'a faga dugu donda ra; tuma min na masace tun tagara Ala ta cira fe, Ala ta cira tun ka o kuma le fo.

18 O wagati le ra, Ala ta cira tun k'a fo ko: «Mugu tentennin kilo tan songo bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron ye; simankise kilo mugan songo fana bena ke warigbe garamu tan ni kelen doron ye, sini nin wagati kelen na, Samari dugu donda ra yan.» 19 Nka masace blasirabaga tun ka Ala ta cira jaabi ko: «Hali ni Matigi Ala ka wo dow le bo sankolo ra ka siman lajigi, nin ko be se ka ke wa?» Iiyasu tun k'a jaabi ko: «Ele ja koni bena a ye, nka i tena do domu a ra le.» 20 O le fana kera ce ra. Jama girintow k'a don dugu donda ra, fo k'a faga.

8

Sunamukamuşo ta ko

¹ Ayiwa, Iliyasu* tun ka muso min dence su lakunu, a tun k'a fɔ o muso ye ko: «Wuri ka taga yɔrɔ wɛrɛ, i ni i ta somɔgow. Ni aw ka yɔrɔ min sɔrɔ, aw ye taga to yi, sabu Matigi Ala bɛna kɔngɔ ben jamana kan; kɔngɔ bɛna ben jamana kan ka se fɔ san wolonfla.» ² Ala ta cira tun ka min fɔ, muso fana tun k'a ke ten. A ni a ta somɔgow tun tagara, ka taga sigi Filisikaw ta jamana ra fɔ san wolonfla.

³ O san wolonfla temenin kɔ, muso sekɔra ka bɔ Filisikaw ta jamana ra ka na a yerɛ ta jamana ra. A tagara masace fɛ, ka taga a daari ko a y'a to o ye ale ta so ni a ta foro sekɔ ale ma.

⁴ O y'a sɔrɔ masace tun bɛ kumana ni Gehazi ye, min ye Ala ta cira ta baaraden ye. Masace tun k'a fɔ a ye ko: «Iliyasu ka koba minw ke, o bɛɛ lakari ne ye!» ⁵ Ayiwa, Iliyasu tun ka su dɔ lakunu cogo min na, Gehazi tun bɛ o ko lakarira masace ye wagati min na, o wagati kelen yerɛ ra Iliyasu tun ka o muso min dence su lakunu, o muso nana se masace fɛ, k'a daari ko a y'a to o ye ale ta so ni a ta foro sekɔ a ma. Gehazi ko masace ma ko: «Ne matigice masace, muso yerɛ ye nin ye; Iliyasu tun k'a dence min fana su lakunu, o ye nin ye.» ⁶ Masace ka muso jininka; muso fana k'a bɛɛ jafɔ a ye. Masace k'a ta baaraden dɔ bla ni muso ye, ko fen o fen ye muso ta ye, ko a ye taga o bɛɛ sekɔ a ma; ko tɔnɔ o tɔnɔ sɔrɔra muso ta foro ra kabini a tagalon, fɔ ka na se bi ma, ko o ye o bɛɛ sekɔ a ma fana.

Hazaheli kera Siri masace ye

⁷ O kɔ, Iliyasu tagara Damasi. O wagati ra, Beni Hadadi, min ye Siri masace ye, ale tun man kenɛ. O tagara a fɔ a ye ko: «Ala ta cira nana yan.» ⁸ Siri masace k'a fɔ Hazaheli ye ko: «Bonya dɔ ta i boro, i ye taga Ala ta cira fɛ. I ye taga a fɔ a ye ko a ye Matigi Ala jininka ne ye, ko yala ne bɛna bɔ nin bana ra wa?»

⁹ Hazaheli tagara Iliyasu fɛ; a tun ka Damasi dugu fɛnɔmanw bɛɛ dɔ ta, ko a bɛ taga Iliyasu bonya ni o ye. A ka o fɛnw bɛɛ la jɔgɔmɛ binaani kɔ ra. A tagara se minke, a lɔra Iliyasu ja fɛ k'a fɔ a ye ko: «I dence Beni Hadadi, min ye Siri masace ye, ale le ka ne ci i fɛ ka na i jininka ni ale bɛna keneya ka bɔ a ta bana ra.» ¹⁰ Iliyasu k'a jaabi ko: «Taga a fɔ a ye ko: <Sigiya t'a ra, i bɛna keneya.> Nka can yerɛ ra, Matigi Ala k'a yira ne ra ko a bɛna sa.» ¹¹ O kɔ, Ala ta cira k'a ja lɔ Hazaheli ra ka mɛɛn, fɔ ka na Hazaheli yerɛ maroya. Ala ta cira kasira. ¹² Hazaheli k'a jininka ko: «Mun na ne matigice bɛ kasira?» Iliyasu k'a jaabi ko: «Ne bɛ kasira, sabu ele bɛna kojugu min ke Izirayelimɔgow ra, ne ka o lɔn. I bɛna tasuma don o ta dugu barakamanw ra. I bɛna o ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye, ka dennisenninw bugɔ fɔ ka o jɔjɔ, ka musokɔnɔmanw kɔnɔ faran.»

¹³ Hazaheli ko: «I ta tɔnce ye mun le ye, ka n'a fɔ ko ne bɛ nin kobaw jɔgɔn ke? Ne min tɛ foyi ye, ni wuru gbansan tɛ?» Iliyasu ko: «Matigi Ala k'a yira ne ra ko ele le bɛna ke Siri jamana masace ye.»

¹⁴ Hazaheli bɔra Iliyasu kɔrɔ, ka taga a matigice fɛ. A matigice k'a jininka ko: «Iliyasu ka mun le fɔ?» A k'a jaabi ko: «A k'a fɔ ne ye ko sigiya t'a ra, i bɛna keneya.» ¹⁵ O dugusagbɛ, Hazaheli ka birifani dɔ ta, ka o su ji ra, k'a biri masace ja kan, k'a nɛnɛkiri fereke; masace sara. Hazaheli sigira masaya ra a nɔ ra.

* 8:1 8.1 Iliyasu: Dɔw b'a fɔ a ma ko Elize.

Zuda masace Yoramun ta wagati
(Kibaroyaw flanan 21.2-20)

¹⁶ Akabu dence Yoramun ta masaya san loorunan na Izirayeli mara kunna, ka Yosafati to masaya ra belen Zuda mara kunna, Yosafati dence Yoramun sigira masaya ra Zuda mara kunna. ¹⁷ Yoramun sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni fla; a ka san seegi le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. ¹⁸ A ka Izirayeli masacew ta siraw le tagama, i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na, sabu a tun ka Akabu denmuso do le furu; a ka kojugu ke Matigi Ala ja koru. ¹⁹ Nka Matigi Ala ma son ka Zuda mara halaki, a ta jonce Dawuda koson, sabu a tun ka layiri ta Dawuda ye ko a bena a ta somogo do to masaya ra wagati bee.

²⁰ Yoramun ta masaya wagati le ra, Edomukaw murutira, ka masace do sigi o yere kunna, ko o te to Zuda ta fanga koru tun. ²¹ Yoramun tagara ni a ta sowotorow bee ye Sayiri. Su fe a tagara ben Edomukaw kan, ka o kere; nka Edomukaw nana Yoramun ni a ta sowotorotigiw lamini. A laban, Yoramun ta kerekejama bee borira ka taga so. ²² A kera ten, Edomukaw murutira, ka ban Zuda ta fanga ma fo bi. O wagati kelen na, Libina mogow fana murutira.

²³ Yoramun ta ko tow, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Zuda masacew ta kibarow kitabu konu. ²⁴ O ko, Yoramun sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe, a face Dawuda ta masabonba konu. A dence Ahaziya sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Ahaziya ta wagati
(Kibaroyaw flanan 22.1-6)

²⁵ Akabu dence Yoramun ta masaya san tan ni flanan na Izirayeli mara kunna, Yoramun dence Ahaziya sigira masaya ra Zuda mara kunna. ²⁶ Ahaziya sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla. A ka san kelen le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Atali; ale tun ye Izirayeli masace Omiri denmuso do ye. ²⁷ Ahaziya tun ka Akabu ta somogow ta sira le ta. A ka kojugu ke Matigi Ala ja koru; a k'a ke i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na, sabu furu tun be a ta somogow ni Akabu ta somogow ce. ²⁸ Ale ni Akabu dence Yoramun tagara kere ra Siri masace Hazaheli kama, Ramoti, Galadi mara ra. Sirikaw ka Yoramun mandimi o kere ra. ²⁹ Ka Yoramun to kere ra ni Siri masace Hazaheli ye Ramoti, Sirikaw tun ka masace Yoramun mandimi a fari yoro minw na, Yoramun sekora ko a be taga o joriw flake Zizireli. Zuda masace Ahaziya, min tun ye Yoramun dence ye, ale tagara ko a be taga Akabu dence Yoramun fle Zizireli, a ta bana wagati ra.

9

Yehu sigira masaya ra

¹ Cira Iliyasu* ka cira karamogoden do wele k'a fo a ye ko: «Fani do don, ka i yere cesiri, ka turubara nin ta i boro ka taga Ramoti, Galadi mara ra. ² Ni i sera yi, i ye Yehu yoropini, min face ye Yosafati ye, ani a bemace ye Nimisi ye. I ye a wele ka bo a tojogonw ce ra, ka taga ni a ye bon do konu aw danna. ³ I be turubara ta, ka turu ke a kun na, k'a fo ko Matigi Ala ko: <Ne be turu ke i kun na, ka i sigi masaya ra Izirayeli mara kunna.> O ko, i be da yele ka bori ka bo joona, i kana meen yi.»

* 9:1 9.1 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

⁴ O cira kanbelen wurira ka taga Ramoti dugu kono, Galadi mara ra. ⁵ A tagara se yi minke, a k'a soro ko kerekajama kuntigiw tun be jagonye do kera. A ko: «Kuntigi, kuma do be ne fe k'a fo i ye.» Yehu ko: «Kuntigi juman kelen ko lo an bee ra?» A ko: «Kuntigi, ele yere ko lo.» ⁶ Yehu wurira ka don ni a ye bon do kono. Kanbelen ka turu ke a kun na, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne be turu ke i kun na, ka i ke Izirayeli masace ye, Matigi Ala ta mogow ta masace. ⁷ I bena i matigice Akabu ta somogow bee halaki; ni o kera, Yezabeli ka ne ta cira minw faga, ani a ka ne Matigi Ala ta baaraden to minw bee faga, ne bena o bee fagari hake bo a ra. ⁸ Akabu ta somogow bee bena halaki, ka Akabu ta so cedenw bee halaki Izirayeli jamana ra, jon fara horon kan. ⁹ Ne ka min ke Nebati dence Yerobohamu ta so ra, ani Ahiya dence Bahesa ta so ra, ne bena o jagon le ke Akabu ta so ra. ¹⁰ Wuruw bena Yezabeli sogo domu Zizireli foro kono. Hali mogwo tena soro k'a su don.» »

Ayiwa, karamogoden kanbelen ka o kumaw fo minke, a ka da yeke ka bori ka taga.

¹¹ Yehu nana seko ka na a matigice ta kuntigi tow korwo minke, olugu k'a pininka ko: «Mun le be yi? Nin fatoce nin nana i fe kun juman le ra?» Yehu ka o jaabi ko: «Foyi! Aw yere ka nin mogwo suguyaw ta kumaw lon!»

¹² Nka o ko Yehu ma ko: «Faninya lo! A fo an ye.» Yehu ko: «Ayiwa, a ka min fo ne ye, o le ye nin ye; a ko Matigi Ala ko: <Ne be turu ke i kun na ka i ke Izirayeli masace ye.» »

¹³ Yehu ka o fo minke doron, o bee teliyara ka o ta deregebaw bobo ka o lala Yehu sen korwo donda senlayoro kan. O ko, o ka buru fiye, ka kule ci ko: «An ta masace Yehu!»

Yehu tagara Yoramu ni Ahaziya kama

¹⁴ Ayiwa, Yosafati dence Yehu, Nimisi mamaden, ale wurira Yoramu kama o cogo le ra. O y'a soro Yoramu ni Izirayeli ta kerekeden tow bee tun be Ramoti dugu korosira Galadi mara ra, Sirikaw ta masace Hazaheli koson. ¹⁵ Nka masace Yoramu tun bora yi ka taga a yere flake Zizireli, sabu wagati min na o tun be kere ra ni Sirikaw ta masace Hazaheli ye, Sirikaw tun k'a mandimi.

Yehu k'a fo a tawogonw ye o le ra ko: «Ni aw b'a fe can ra ko ne le ye ke masace ye, o tuma aw kana a to mogwo si ye bo dugu kono yan, ka taga nin ko lakari Zizireli.»

¹⁶ O ko, Yehu donna a ta sowotoro kono ka taga Zizireli, sabu Yoramu tun lanin be yi le; Zuda masace Ahaziya fana tun nana ka na Yoramu fe.

¹⁷ Ayiwa, kerekeden min tun lonin be Zizireli dugu sankaso kunna ka yoro korosi, ale nana jama nato ye ni Yehu ye minke, a ko: «Ne na be jama do ra.» Yoramu ko a ma ko: «Sotigi do ci ka taga o kunben, k'a pininka ni hera lo.» ¹⁸ O sotigi tagara Yehu kunben, k'a fo a ye ko: «Masace ko yala hera lo wa?» Yehu ko a ma ko: «Ele ta nafa juman le be nin hera ra sisan? Temε ka bla ne ko, an ye taga.»

Dugu korosibaga k'a fo masace ye ko: «Sotigi tagara se o ma, nka a ma seko ka na.» ¹⁹ Yoramu ko o ye sotigi wewe ci. Ale fana tagara se o ma k'a fo o ye ko: «Masace ko, ko yala hera lo wa?» Yehu ko ale fana ma ko: «Ele ta nafa juman le be nin hera ra sisan? Temε ka bla ne ko, an ye taga.»

²⁰ Dugu korosibaga k'a fo masace ye tuun ko: «A tagara se o ma, nka a ma seko ka na; o ta jama jamogwo fana be a ta sowotoro borira i ko Nimisi mamaden Yehu, sabu a be a borira i ko fato le.»

Yehu ka Yoramu faga

²¹ Yoramu ko: «Aw ye ne ta sowotero laben.» O k'a ta sowotero laben. Izirayeli masace Yoramu ni Zuda masace Ahaziya, olugu bee bora ni o ta sowotorow ye ka taga Yehu kunben. O tagara ben ni a ye Zizirelikace Naboti ta foro ra. ²² Yoramu ka Yehu ye minke doron, a ko a ma ko: «Yehu, hera lo wa?» Yehu k'a jaabi ko: «Hera wa? Mun hera le be o ye? Ka ele bamuso to a ta joson ni a ta subagayakow ra i ko hera wa?» ²³ Yoramu k'a ta so nasin fan were fe ka bori. A ko Ahaziya ma ko: «Ahaziya, janfa lo!» ²⁴ Nka Yehu k'a ta kalan ke ka Yoramu bon a ko ra, a kamankun fla ce. Biye k'a sonkun sogo fo ka taga bo a disi ra. Yoramu benna a ta sowotero kono yi. ²⁵ Yehu k'a fo a ta baaraden Bidikari ye ko: «A su ta k'a firi Zizirelikace Naboti ta foro kono yi; sabu i hakiri b'a ra, ko wagati min ele ni ne tun be sowotero kono a face Akabu ko fe, Matigi Ala tun ka nin danga kuma le fo a ma, ko: ²⁶ «Kunu ne ka Naboti ni a dencew jori ye, nka ne bena o jagon le ke ele fana ra nin foro kelen kono. Matigi Ala ko ten.» O koson a ta k'a firi foro kono, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.»

Yehu ka Ahaziya faga (Kibaroyaw flanan 22.6-9)

²⁷ Zuda masace Ahaziya ka o ye minke, ale borira ka ke taga ye Beti Hagan sira fe. Yehu ni a ta mogow k'a gben. Yehu perenna, k'a fo a ta mogow ye ko: «Aw ye ale fana bon ni biye ye k'a faga a ta sowotero kono yi!» O k'a bon. Sira min be yelen ka taga Guri, o tun be tagara o sira le fe, Ibilehamu dugu koro. Ahaziya borira ka taga Megido, ka taga sa yi. ²⁸ A ta baaradenw k'a ta k'a don sowotero do kono, ka taga ni a ye Zeruzalemu. O tagara a su don a ta kaburu kono, ka taga fara a bemaw kan, Dawuda ta masabonba kono. ²⁹ Ahaziya tun kera Zuda mara masace ye Akabu dence Yoramu ta masaya san tan ni kelennan le ra.

Yehu ka Yezabeli faga

³⁰ Ayiwa, o ko, Yehu tagara don Zizireli dugu kono. Yezabeli ka o men minke, a ka kale la a ja ra, k'a kunsigi laben ka ja, ka lo a ta sankaso finetiri ra, a be fleri kera sa. ³¹ Yehu tun be donna dugu donda* fe minke doron, Yezabeli perenna k'a fo a ye ko: «I be nana hera le ra wa, ele Zimiri†, min kera a matigice fagabaga ye?»

³² Yehu k'a kun korota, ka finetiri fe, k'a fo ko: «Jontigiw le be san fe yi, minw be ni ne ye? Jon?» Lu baaraden fla, walama saba jagon jengera ka Yehu fe dugu ma. ³³ Yehu k'a fo olugu ye ko: «Aw ye a joni ka ben dugu ma yan.» O ka Yezabeli joni k'a ben dugu ma, fo k'a jori seriseri kogo kan, ani sow kan. Yehu ka sow bori ka yelen a kan, k'a dondon.

³⁴ O ko, Yehu donna dugu kono, ka taga domuni ke, ka min. A ko a ta mogow ma ko: «Aw ye taga aw janto nin muso danganin su ra, k'a sutara, sabu masaceden lo.» ³⁵ Mogow tagara ko o be taga a sutara, nka o ma taga foyi soro a ra ni a kunkolo kolow te, ani a senw, ani a borow. ³⁶ O sekora ka taga o fo Yehu ye. Yehu ko: «Matigi Ala tun ka o kuma le don a ta baaraden Iliya Tisibekace da ra, ko: «Wuruw le bena Yezabeli sogo domu Zizireli kongo kono, ³⁷ ko Yezabeli su to bena ke ngo le ye dugukolo kan,

† 9:31 9.31 Yezabeli ka Yehu togo la yan ko Zimiri, sabu folofolo o Zimiri togo le tun ka Izirayeli masace Ela faga, ani Bahesa ta gbamogow bee (Masacew folo 16.8-20).

Zizireli kongo kono, k'a ke fo mogo tena se k'a fo tuun ko: Yezabeli su ye.»
»

10

Yehu ka Akabu ta somogow faga

¹ Akabu ta somogo ceden biwolonfla tun be Samari. Yehu ka sebe dow ke, ka o ci ka taga Samari, ka taga do di Zizireli dugutigiw ma, ka do di a cekorobaw ma, ka do di Akabu ta somogo cedenw lamobagaw ma. A tun k'a fo o sebew kono ko: ² «Ayiwa, i n'a fo aw matigice masace dencew be ni aw ye ka ban, sowotorow ni sow fana be aw fe, aw ta dugu laminina ni kogow ye, kerekeminanw be aw fe, o ra, ni nin sebe tagara se aw ma, ³ aw matigice dencew bee ra, aw y'a fle min ka ni, ani min ka ko lon, aw ye o sigi masaya ra a face no ra; o ko, aw ye kere ke ka aw matigice ta so mara.»

⁴ O mogow ka o sebe karan minke, o ja tigera kosebe. O ko: «Ni masace fla bee ma se ka lo a ja fe, o tuma anw le bena se ka lo a ja wa?» ⁵ O ra, masace ta so korosibaga, ani dugutigi, ani cekorobaw, ani masace dencew lamobagaw, olugu ka cira bla Yehu ma k'a fo a ye ko: «Anw ye i ta jonw le ye; ni i ka min o min fo an ye, an bena o le ke. An tena mogo si sigi masaya ra. Ni min ka i yere diya, i ye o le ke.»

⁶ Yehu ka sebe do wexe ci o ma tuun, k'a fo o ye ko: «Ni aw be ni ne ye, ni aw b'a fe ka ne kan mina, o tuma aw ye na ni aw matigice dencew bee kunkolow ye ne fe Zizireli yan, sini nin wagati jagon na.»

Ayiwa, o y'a soro masace dence biwolonfla tun be ni dugu pamogow ye, minw tun be o lamona. ⁷ O sebe tagara se o ma minke, o ka masace dencew bee mina, ka o ce biwolonfla bee kannatige, ka o kunkolow don segi dow kono, ka taga ni o ye Yehu fe Zizireli.

⁸ Ciraden do nana a fo Yehu ye ko o nana ni masace dencew kunkolow ye. Yehu ko o ye o kunkolow bla kene kan dugu donda ra, k'a ke ton fla, fo o lon dugusagbe sogoma.

⁹ O lon dugusagbe sogoma, Yehu bora ka lo jama bee ja fe, k'a fo o ye ko: «Aw koni ka min ke, o benna. Can lo, ne le ka ne matigice janfa k'a faga. Nka jon le ka nin mogo tow bee faga? ¹⁰ O ra, aw ka kan k'a lon ko Matigi Ala ka kuma o kuma fo Akabu ta so kama, ko o kumaw si tena to kebari ye. Matigi Ala tun ka kuma min don a ta baaraden Iliya da ra k'a fo, o kuma kera can ye.»

¹¹ Akabu ta somogo to minw bee tun be Zizireli, Yehu ka olugu bee faga, ani o ta mogobaw, ani o teriw, ani o ta sarakalasebagaw bee; a ma hali mogo kelen to.

Yehu ka Zuda kuntigiw faga (Kibaroyaw flanan 22.8)

¹² O ko, Yehu wurira ka taga Samari. A tagara se Beti Ekedi minke, yoro min ye sagagbenbagaw ta jagonlajenyoro ye, ¹³ a ka Zuda masace Ahaziya ta mogo dow ye yi. A ka olugu pininka ko: «Aw ye jonw le ye?» O k'a jaabi ko: «Anw ye Ahaziya ta mogo dow le ye; an be tagara masace ni masamuso dencew le fo.» ¹⁴ Yehu k'a fo a ta mogow ye ko: «Aw ye o panaman mina.» O ka o panaman mina ka taga o kannatige ka o firi Beti Ekedi dinga kono. Olugu tun ye ce binaani ni fla. Yehu ma mogo si to.

Yehu ka Akabu ta mogo tow faga

¹⁵ Ayiwa, Yehu bora o yoro ra, ka taga ben ni Rekabu dence Yonadabu ye; ale fana tun be nana a kumben. Yehu k'a fo, k'a pininka ko: «Ne jusu gbera ele ye cogo min na, yala ele fana jusu gbera ne ye o cogo ra wa?» Yonadabu k'a jaabi ko: «Ne jusu gbera i ye.» Yehu ko: «Ni i jusu gbenin lo, o tuma i boro don ne boro.» Yonadabu k'a boro don a boro; Yehu k'a layelen a ta sowotoro konɔ a yere koro, ¹⁶ k'a fo a ye ko: «An ye taga; ne jijara Matigi Ala ye cogo min na, i bena o ye.» Yehu tagara ni Yonadabu ye a ta sowotoro konɔ. ¹⁷ O tagara se Samari minke, Akabu ta somogo to minw tun tora Samari, Yehu ka olugu bee faga, ka o halaki pewu, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo Iliya ye.

Yehu ka Baali ta sonnikebagaw faga

¹⁸ O ko, Yehu ka jama bee lajen, k'a fo o ye ko: «Akabu ka Baali* bato dɔnin dɔron le; nka ne Yehu koni bena a bato kosebe yere le. ¹⁹ Sisan aw ye Baali ta ciraw bee wele ka na ne fe yan, ani a batobagaw bee, ani a sarakabogaw bee; mogo si kana fon; sabu ne b'a fe ka sarakaba le bo Baali ye. Ni mogo o mogo ka fon o sarakabo ra, o tigi panaman tena to.» Yehu tun be o ko kera ceguya le ra, janko ka Baali batobagaw bee faga.

²⁰ A k'a fo mogo ye ko: «Aw ye mogo wele ka na jamalajenba ke ka Baali bato.» O ka mogo wele. ²¹ Yehu ka cira bla ka taga Izirayeli mara bee ra. Mogo o mogo tun be Baali batobaga ye, o bee nana; hali mogo kelen ma to. O nana don Baali ta batoso konɔ ka bon fa, k'a ta a kun do ra, ka taga a bla fo a kun do ra. ²² Ce min tun be Baali ta sonnikefaniw ko janabogaw ye, Yehu k'a fo o ce ye ko: «Fani do bo k'a di Baali batobagaw bee ma.» Ce ka fani bo k'a di o ma. ²³ Yehu tagara don Baali batoso konɔ ni Rekabu dence Yonadabu ye. A k'a fo Baali batobagaw ye ko: «Aw ye bon yoro bee fle kosebe, janko ka la a ra ko Matigi Ala batobaga si te ni aw ye yan, ko Baali batobagaw dɔron le be yan.» ²⁴ O ko, o donna sarakaboyoro ra, ko o be jɛnɔɔnya sarakaw* ni sarka jenitaw* bo. O y'a soro Yehu tun ka kerekece biseegi bla kene ma, k'a fo olugu ye ko: «Ni ne nana nin mogo labla aw ye, ni o ra kelen ka bosi aw min o min na, o tigi be faga a no ra.»

²⁵ O nana saraka jenitaw laben ka ban tuma min na, Yehu bora ka taga a fo kerekecew ni o kuntigiw ye ko: «Aw ye don ka o faga, hali mogo kelen kana bosi.» O donna o ko, ka o faga ni kerekemuru ye, ka o suw firi kene ma. O ko, o donna Baali ta batoso kononoyoro yere ra. ²⁶ O ka kabakuruanw labo Baali ta jobon konɔ, ka o firi tasuma ra. ²⁷ Baali ja tun be kabakuru min kan, o ka o cici. O yoro nana ke sokotagayoro le ye fo ka na se bi ma. ²⁸ Yehu ka Baali ta batori ko ban Izirayeli jamana konɔ o cogo le ra.

Yehu ta wagati laban

²⁹ O bee n'a ta, Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun min na, Yehu ma se ka o lalo. Yerobohamu tun ka saninmisiden dow le lalaga, ka o bla Beteli ni Dan, k'a to Izirayelimogow tagara ke o bato ye.

³⁰ Matigi Ala k'a fo Yehu ye ko: «Ko minw ka di ne ye, i ka o ke ka ja minke, ani ne tun b'a fe ko min ye ke Akabu ta somogow ra, i ka o bee ke minke fana, o ra i dencew bena to masaya ra Izirayeli fo ka taga se o ta duruja naaninan ma.» ³¹ O bee n'a ta, Yehu tun ma Matigi Ala, Izirayeli

ta Ala ta sariyaw sira tagama ni a jusukun bæe ye. Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a tun ma faran o jurumunw na.

³² O wagati ra, Matigi Ala nana ke Izirayeli jamana yorc dow mina ye, ka o di o juguw ma. Hazaheli ka Izirayelimogow gben ka bo o ta maraw ra.

³³ A ka Zuriden ba tereboyanfan yorc mina, k'a ta Aroweri, dugu min be Arinon koda ra, ka taga a bla fo Galadi ni Basan mara ra, o korc ye Ruben ta mogow ta mara, ani Gadi ta mogow ta mara, ani Manase ta mogow ta mara.

³⁴ Ayiwa, Yehu ta ko tow, a ka ko minw bæe ke, ani a ta cefariya, o kow bæe sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konc. ³⁵ O ko, Yehu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Samari. A dence Yohahazi sigira masaya ra a no ra. ³⁶ Yehu ka wagati min ke masaya ra Izirayeli, k'a to Samari, o kera san mugan ni seegi.

11

Atali sigira masaya ra

(Kibaroyaw flanan 22.10–23.21)

¹ Ayiwa, Ahaziya bamuso Atali nana a ye ko o ka ale dence Ahaziya faga minke, a fana wurira ko a be Zuda masaceden tow bæe faga. ² Nka tuma min na o tun be masacedenw fagara, masace Yoramun denmuso Yehoseba, min ye Ahaziya balemamusu ye, ale ka Ahaziya dence Yohasi dogo k'a ta, k'a bo a balemaw ce ra. A tagara a bla ni a lamobamusu ye Alabatosoba bon do konc. O k'a dogo Atali ja o cogo le ra; a kera ten, o m'a faga. ³ A dogonin tora ni Yehoseba ye Matigi Ala ta batoso konc fo san wocow. Atali le tun be masaya ra jamana konc.

Yohasi sigira masaya ra

(Kibaroyaw flanan 23.1-21)

⁴ O san wolonflanan na, Karikaw* ta kerekuntigi minw be ce keme keme kunna, sarakalasebaga Yehoyada ka olugu ni kerekewe tow wele; a tagara ni o ye Matigi Ala ta batoso konc, ka taga kuma ka ben ni o ye; a k'a fo o ye ko o ye kari ale ye Matigi Ala ta batoso konc yi. O ko, a ka masace dence yira o ra.

⁵ A k'a fo o ye ko: «Aw bena min ke, o fle nin ye: Nenekirilon na, aw ta jenkuruba do mogow le ka kan ka yorcow korosi. Wagati tow ra, jenkuru fitini kelen le be deri ka masaso korosi, ⁶ flanan be Suru ta yorc donda korosi, sabanan be to korosibaga tow ko fe, ka o yorc ta donda korosi. Nka sisan o jenkuru fitini saba bæe le bena masaso korosi ka jagon son. ⁷ Jenkuruba fla tow, minw tun te baara ke Nenekirilon na, olugu bena na Alabatosoba korosi, sabu masace be yi le. ⁸ Aw ye masace lamini fan bæe ra, aw bæe ta kerekeminanw ye ke aw boro. Ni mogow o mogow ko a be teme aw ra jagboya ra, aw ye o tigi faga. Ni masace be taga yorc o yorc, aw ka kan ka ke a ko k'a blasira.»

⁹ Sarakalasebaga Yehoyada tun ka kuma o kuma fo ce keme kuntigiw ye, o ka o bæe ke a cogo ra. O bæe ka o ta mogow ta, minw ta baara tun be damina o Nenekirilon na, ani minw ta baara tun ka kan ka ban; o tagara sarakalasebaga Yehoyada fe. ¹⁰ Masace Dawuda ta tamanw, ani a ta negebennan minw tun be Matigi Ala ta batoso konc, sarakalasebaga ka o di kuntigiw ma. ¹¹ Kerekewe bæe lolora ni o ta kerekeminanw ye o boro,

* 11:4 11.4 Karikaw tun ye Azi mara ta kerekeden dow ye. O tun be masace ta so ni Alabatoso korosi sara ra.

sarakajenifen* ni Alabatosoba koro, ka masace lamini, k'a ta Alabatosoba woroduguyanfan na ka taga a bla a sahiliyanfan na. ¹² Sarakalasebaga Yehoyada nana masace dence labo kene ma, ka masafugula biri a kun na, ka Ala ta jennogonya kitabu di a ma. O ka turu saninman* ke a kun na, k'a ke masace ye. O ka tegera fo, ka peren k'a fo ko: «Ala ye si di masace ma!»

Atali sacogo

¹³ Ayiwa, Atali ka kerekacew ni jama mankan men minke, a nana Matigi Ala ta batoso koro, jama yoro ra. ¹⁴ A ka fleri ke, ka bara ka masace lonin ye Alabatosoba samasen koro, i n'a fo a tun be deri k'a ke cogo min na. Kerekuntigiw ni burufiyebagaw tun lonin be masace koro. Jamana mogow bee tun ninsondiyandinba lo; burufiyebagaw tun be buruw fiyera. Atali ka o ye minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka peren k'a fo ko: «Nin ye janfa le ye, nin ye janfa le ye!» ¹⁵ Ayiwa, ce keme kuntigi minw tun be kerekejama na fe, sarakalasebaga Yehoyada k'a fo olugu ye ko: «Aw ye a mina ka bo ni a ye Alabatosoba kono, mogow ce ra; ni mogow o mogow ka gban a ko, aw ye o tigi faga ni kerekemuru ye.» Sarakalasebaga tun k'a fo fana ko a man kan ka faga Alabatosoba kono. ¹⁶ O k'a mina; o tagara se ni a ye Sow ta donda koro masaso ra minke, o k'a faga o yoro ra yi.

Yehoyada ka Yohasi sigi masaya ra

¹⁷ Sarakalasebaga Yehoyada ka jennogonya* don Matigi Ala ni masace ni jama ce, k'a fo ko jama ka kan ka ke Matigi Ala ta mogow le ye; a ka jennogonya do fana don masace ni jama ce.

¹⁸ Jamana mogow bee tagara ben Baali* ta jobon kan k'a ci. O k'a sarakabonanw ni a jaw bee cici, ka Baali ta sarakalasebaga yere faga, min ye Matan ye. Sarakalasebaga Yehoyada ka mogow dow bla Matigi Ala ta batoso kono k'a korosi. ¹⁹ O ko, kerekuntigi minw tun be ce keme kunna, a ka olugu wele, ani Karikaw, ani kerekace tow, ani jama bee; o bora ni masace ye Matigi Ala ta batoso kono, ka teme kerekedenw ta donda fe, ka taga ni a ye masaso kono. O sera yi minke, o ka masace Yohasi sigi masasiganan kan. ²⁰ Jamana mogow bee tun ninsondiyara; dugu fana tun laganfiyara, sabu o tun ka Atali faga ni kerekemuru ye masaso kono yi.

12

Zuda masace Yohasi ta wagati (Kibaroyaw flanan 24.1-3)

¹ Yohasi sigira masaya ra k'a si to san wolonfla. ² A sigira masaya ra Yehu ta masaya san wolonflanan le ra. A ka san binaani le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Sibiya; a tun be bo Beri Seba. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, Yohasi ka o le ke, sabu sarakalasebaga Yehoyada ta wagati bee ra, ale tun be to k'a karan. ⁴ O bee n'a ta, sonnikeyorow minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi. Mogow belen tun be taga wusunan sarakaw* ni saraka werew bo o sonnikeyorow ra.

Yohasi ka Alabatosoba lalaga (Kibaroyaw flanan 24.4-14)

⁵ Lon do, Yohasi k'a fo sarakalasebagaw ye ko: «Mogow be to ka na ni wari minw ye Matigi Ala ta batoso kono, ka na o ke saraka ye, o ta

kunmabɔri sarakaw ta wariw* , ani o ta dajurudafa sarakaw ta wariw, ani o ta diyanya sarakaw ta wariw, aw ye o wariw bɛɛ kɛ jɔɔn kan.

6 «Wariminabagaw ye to ka o wariw mina k'a di sarakalasebagaw ma. Ni aw ka yɔɔɔ o yɔɔɔ cennin ye Alabatosoba kɔnɔ, aw ye o wari kɛ ka o yɔɔɔw lalaga.»

7 Nka fɔ ka taga se masace Yohasi ta masaya san mugan ni sabanan ma, Alabatosoba yɔɔɔ minw tun cenna, sarakalasebagaw belɛn tun ma o yɔɔɔw lalaga fɔlɔ. 8 Masace Yohasi ka sarakalasebaga Yehoyada ni sarakalasebaga tɔw wele k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw ma Alabatosoba yɔɔɔ cenninw lalaga? Sisan wariminabagaw bɛ to ka wari min di aw ma, aw kana o wari mara tuun; aw ye o di, janko Alabatosoba ye lalaga ni o ye.»

9 Sarakalasebagaw sɔnna ko olugu tɛna wari mina mɔɔɔw fɛ k'a mara tuun, ko olugu yɛɛ le tɛna Alabatoso baaraw kɛ fana.

10 Sarakalasebaga Yehoyada ka kɛsu dɔ jini, ka wo dɔ bɔ a datugunan sanfeyɔɔɔ ra, k'a bla sarakajenifen* kɔɔɔ, kininboroyanfan fɛ, mɔɔɔw bɛ tɛmɛ yɔɔɔ min na ka don Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. Sarakalasebaga minw tun bɛ to ka donda kɔɔɔsi, mɔɔɔw tun bɛ na ni wari min o min ye Matigi Ala ta so kɔnɔ, olugu tun bɛ o wari bla o kɛsu kɔnɔ. 11 Ni o nana a ye ko mɔɔɔw nana ni wari min ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ko o wari cayara kɛsu kɔnɔ tuma min na, masace ta seberikebaga ni sarakalasebagaw kuntigi bɛ taga o wari bɔ k'a jate, k'a kɛ bɔɔw kɔnɔ. 12 O kɔ, mɔɔɔ minw tun blara Matigi Ala ta batoso ta baaraw kunna, o tun bɛ taga o wari jatenin di olugu ma. Olugu bɛ Matigi Ala ta batoso baarakebagaw sara ni o wari ye: yiribaarabagaw, ani baaradenw, 13 ani bonlɔbagaw, ani kabakurulesɛbagaw. O tun bɛ yiriw fana san, ani kabakuru lesenin minw tun ka kan ka kɛ ka Matigi Ala ta batoso yɔɔɔ cenninw lalaga, ani fɛn o fɛn tun ka kan ka san ka so lalaga.

14 Nka mɔɔɔw nana ni wari min ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, o ma o wari kɛ ka Alabatoso ta tasa warigberamanw si lalaga, walama muruw, walama jifiyɛw, walama burufiyɛtaw; o ma fɛn saninlaman walama fɛn warigberaman si lalaga ni o wari ye. 15 O tun bɛ o wariw bɛɛ di baarakebagaw le ma, janko o y'a kɛ ka Matigi Ala ta batoso lalaga. 16 Wari tun bɛ dira mɔɔɔ minw ma, janko o ye baarakebagaw sara, o tun tɛ o mɔɔɔw jininka ko wari donna baara min na ko o ye o jafɔ, sabu o ta kow ghenin tun lo. 17 Nka o tun tɛ na ni hake yafa sarakaw* ni jurumunyafa sarakaw* ta wari ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. O wariw tun ye sarakalasebagaw yɛɛ ta le ye.

*Yohasi ta masaya laban
(Kibaroyaw flanan 24.23-27)*

18 O wagati ra, Siri masace min ye Hazaheli ye, ale nana Gati dugu kerɛ, ka o dugu mina; o kɔ, a tun b'a fɛ ka taga Zeruzalemu fana kerɛ. 19 O tuma, fɛn minw tun blara danna Ala ye, Zuda masace Yohasi ka o fɛnw bɛɛ cɛ; a bema minw tun bɛ masaya ra Zuda folɔfolɔ, minw ye Yosafati, ani Yoram, ani Ahaziya ye, olugu tun ka fɛn minw bɛɛ bla danna Ala ye, ani ale yɛɛ tun ka fɛn minw bɛɛ bla danna, a ka o fɛnw bɛɛ cɛ, ani sanin min bɛɛ tun bɛ Matigi Ala ta batoso naforoblayɔɔɔ ra, ani sanin min tun bɛ masace yɛɛ ta so kɔnɔ, a ka o bɛɛ ta ka o ci Siri masace ma, min ye Hazaheli ye. O kɛra minke, Hazaheli faranna Zeruzalemu na.

* 12:5 12.5 Izirayeli cɛɛn folow bɛɛ tun ka kan ka warida dɔ di Ala ma janko ka o yɛɛ kunmabɔ (Sariya 5.15).

²⁰ Ayiwa, Yohasi ta kewale tɔw, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kɔnɔ.

²¹ Lon dɔ, a ta jamana pamogow wurira a kama, k'a janfa; o benna a kan k'a faga Beti Milo, yɔrɔ min be Sila jigijigi ra. ²² A ta jamana pamogow minw ye Simehati dence Yozabadi ye, ani Someri dence Yehozabadi, olugu le k'a faga. A sara minke, o k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba kɔnɔ. A dence Amasiya sigira masaya ra a no ra.

13

Izirayeli masace Yohahazi ta wagati

¹ Zuda masace Yohasi, min tun ye Ahaziya dence ye, ale ta masaya san mugan ni sabanan na, Yehu dence Yohahazi sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a siginin tun be Samari dugu kɔnɔ. A ka san tan ni wolonfla le ke masaya ra. ² A ka kojugu ke Matigi Ala ja kɔrɔ. Nebati dence Yerobohamu ka jurumun minw ke, a tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, Yohahazi ka o sira le ta; a ma son ka faran o jurumunw na. ³ Matigi Ala dimina Izirayelimogow kɔrɔ kosebe. A ka o don Siri masace Hazaheli boro, ani Hazaheli dence Beni Hadadi fana boro, o masacew ta tere bee ra.

⁴ Nka Yohahazi nana Matigi Ala daari ko a ye yafa ale ma. Matigi Ala k'a lamɛn; sabu Siri masace tun be Izirayelimogow minako juguyara cogo min na, Matigi Ala tun ka o bee ye. ⁵ O ra, Matigi Ala ka mogow di Izirayelimogow ma min kera o bosibaga ye. Izirayelimogow bosira ka bo Sirikaw boro minke, o tora o ta jamana ra pasuma ra, i ko o tun be cogo min na folofolo.

⁶ Nka o bee n'a ta, Yerobohamu ni a ta somogow tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, Izirayelimogow ma faran o jurumunw na. O ka o sira kelen le ta, ka o jurumun kelen ke fana. Hali o tun be Asera ta jo son bere min kan, o bere belɛn tun turunin be Samari.

⁷ Siri masace tun ka Yohahazi ta kerekejama to bee halaki, ka o ke i ko simangbasiyɔrɔ buguri. A laban, foyi tun ma to Yohahazi ta kerekejama ra tuun ni sotigi bilooru te, ani sowotoro tan, ani kerekeden sennaman waga tan.

⁸ Ayiwa, Yohahazi ta kewale tɔw, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroya kitabu kɔnɔ. ⁹ Yohahazi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari. A dence Yohasi sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Yohasi ta wagati

¹⁰ Zuda masace Yohasi ta masaya san bisaba ni wolonflanan na, Yohahazi dence Yohasi sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a siginin tun be Samari. A ka san tan ni woɔrɔ le ke masaya ra. ¹¹ A ka kojugu ke Matigi Ala ja kɔrɔ. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na; a ka o sira le ta.

¹² Ayiwa, Yohasi ta kewale tɔw, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, ani a ka Zuda masace Amasiya kere cogo min na, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu kɔnɔ. ¹³ Yohasi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari dugu kɔnɔ, Izirayeli masace tɔw kɔrɔ. Yerobohamu sigira masaya ra a no ra.

¹⁴ Bana min tun bena Iliyasu* faga, o bana nana a mina minke, Izirayeli masace Yohasi tagara a fle, ka kasi a kunna, ka peren ko: «E, Baba, baba, ele min tun ye Izirayeli ta kerekejama ta sowotorow ni a sotigiw bee jigi ye!» ¹⁵ Iliyasu k'a fo a ye ko: «Taga kalan do jini, ani a bijew.» A tagara kalan do mina, ani bijew. ¹⁶ Iliyasu k'a fo masace ye tuun ko: «Kalan sama!» Masace ka kalan sama minke, Iliyasu k'a boro la masace boro kan, ¹⁷ k'a fo a ye ko: «Finetiri min be tereboyanfan na, o dayele!» Yohasi ka finetiri dayele. Iliyasu k'a fo a ye ko: «A bon!» A k'a bon. Iliyasu ko: «Matigi Ala ta sesorori bije le be nin ye, bije min bena se soro Sirikaw kan. I bena se soro Sirikaw kan Afeki, fo ka o bee halaki.» ¹⁸ Iliyasu k'a fo Izirayeli masace ye tuun ko: «Bije tow ta!» A ka o ta. Iliyasu k'a fo a ye ko: «Dugukolo gbasi ni o ye!» Masace ka dugukolo gbasi sipaga saba, ka lo. ¹⁹ Ala ta cira dimina a koru. A k'a fo a ye ko: «I tun ka kan k'a gbasi fo sipaga looru walama sipaga woro le. O ra i tun bena se soro Sirikaw kan fo ka taga o halaki ka ban. Nka sisan i bena se soro o kan sipaga saba doron le.»

²⁰ Iliyasu nana sa; o k'a su don. O sanyelema ra, Mohabuka benkannikebaga dow nana ben jamana kan. ²¹ Lon do, ka mogow to ce do sutarayoro ra, o barara ka o benkannikebaga dow nato ye. O tun ka Iliyasu su la farawo min konu, o ka ce su firi joona joona o farawo konu yi ka bori. Ce su tagara maga Iliyasu kolow ra minke, a nin kosegira a ma; a wurira ka lo a sen fla kan.

Yohasi ka se soro Sirikaw kan

²² Siri masace Hazaheli tun ka Izirayelimogow minako juguya masace Yohahazi ta wagati bee ra. ²³ Nka Matigi Ala nana makari o ra; o mapuman k'a mina, a hinara o ra, a ta jennogonya koson, a tun ka jennogonya min don ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye. O wagati ra a ma son ka o halaki, a ma son ka o gben ka taga fo jamana were ra, yorjan.

²⁴ Siri masace Hazaheli nana sa; a dence Beni Hadadi sigira masaya ra a no ra. ²⁵ Hazaheli tun ka dugu minw mina Yohasi face Yohahazi ra, Yohasi ka o duguw bee mina Hazaheli dence Beni Hadadi ra. Yohasi k'a kere ka se soro a kan fo sipaga saba, ka Izirayeli ta duguw bosu a ra.

14

Zuda masace Amasiya ta wagati

(Kibaroyaw flanan 25.1-4,11-12,17-28; 26.1-2)

¹ Yohahazi dence Yohasi ta masaya san flanan le ra Izirayeli mara kunna, Yohasi dence Amasiya sigira masaya ra Zuda mara ra.

² A sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kononton le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso tgo tun ye ko Yehodan; Zeruzalemukaw tun lo. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala na koru, a ka o le ke; nka a m'a ke k'a dafa i ko a bemace Dawuda tun k'a ke cogo min na. A k'a face Yohasi ta sira fana tagama a ta koketaw bee ra. ⁴ O bee n'a ta, sonnkeyoro minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi; mogow belen tun be to ka taga wusunun sarakaw ni saraka werew bo o yoro ra.

⁵ Masaya nana sabati a boro tuma min na, jamana jamogo minw tun k'a face faga, a ka olugu faga. ⁶ Nka a ma o fagarikebagaw dencew fana

* **13:14** 13.14 Iliyasu: Dow b'a fo a ma ko Elize.

faga, i n'a fo a sebera Musa ta sariya kitabu konɔ cogo min na, ko Matigi Ala k'a fo ko: «Aw man kan ka face faga den koson, aw man kan ka den fana faga face koson. Bee ka kan ka faga a yere ta jurumun le koson*.»

⁷ Amasiya tagara Edomukaw kere, ka ce waga tan faga olugu ra Kogo kenegbe yoro ra. A ka o kere ka Sela dugu mina o ra, ka o dugu togo la ko Yokiteli; o togo le tora a ra fo ka na se bi ma.

Zuda ni Izirayeli ta kere

⁸ Ayiwa, o ko, Amasiya ka ciraden dow ci ka taga Izirayeli masace Yohasi fe, min ye Yohahazi dence ye, Yehu mamaden; a ko o ye taga a fo Yohasi ye, ko a ye na o be ngon kere. ⁹ Izirayeli masace Yohasi ka cira bla ka Zuda masace Amasiya jaabi ko: «Lon do, Liban jamana ta naniyiri do le ka cira bla ka taga a fo Liban jamana ta sediriyiriba do ye ko: «I denmuso di ne dence ma furu ra.» Nka Liban jamana kongosogow temeto ka naniyiri dondon.» ¹⁰ Yohasi k'a fo a ye fana ko: «I koni sera Edomukaw ra, o ye can ye; o le ka yerebonya don i jusu ra. I ka se min soro, to ni o bonya ye, nka to i ta so yi. Mun na i be kojugu do jinina k'a di i yere ma? Ele bena to a ra, Zuda mogow fana bena to a ra ni i ye.»

¹¹ Nka Amasiya ma son ka o kuma lamun. O ra, Izirayeli masace Yohasi tagara; ale ni Zuda masace Amasiya ka ngon kunben Beti Semesi, Zuda mara ra. ¹² Izirayelimogow ka Zuda ta mogow kere ka se soro o kan; o bee borira ka taga o ta so. ¹³ Izirayeli masace Yohasi ka Zuda masace Amasiya mina Beti Semesi. Amasiya tun ye Ahaziya dence Yohasi dence le ye. O ko, a tagara Zeruzalemu, ka taga Zeruzalemu dugu kogo ci, k'a ta Efrayimu donda ra, ka taga a bla fo donda min be kogo ngon na; a ka yoro min ci, o janya tun ye ngon† na keme naani. ¹⁴ A ka sanin bee ta, ani warigbe bee, ani fen o fen tun be soro Matigi Ala ta batoso konɔ, ani masace ta so konɔ; a ka mogow dow fana mina ka taga ni olugu ye Samari.

¹⁵ Ayiwa, Yohasi ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, ani a ta cefariya, ani a ka kere min ke ni Zuda masace Amasiya ye, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ¹⁶ Yohasi nana sa ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don Samari dugu konɔ, Izirayeli masace tow koro. A dence Yerobohamu sigira masaya ra a no ra.

¹⁷ Yohasi dence Amasiya, min ye Zuda masace ye, ale ka san tan ni looru le ke Yohahazi dence Yohasi sanin ko, min tun ye Izirayeli masace ye. ¹⁸ Ayiwa, Amasiya ta ko tow, o kow sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ¹⁹ O nana janfa siri a kama Zeruzalemu; a borira ka taga Lakisi, nka o tagara a ko Lakisi, ka taga a faga yi. ²⁰ O k'a su ta ni so dow ye ka na ni a ye, ka na a su don Zeruzalemu a bemacew suw kere fe, Dawuda ta masabonba konɔ. ²¹ Zuda ta mogow bee lajennin ka Azariya ta k'a sigi masaya ra a face Amasiya no ra; Azariya si tun ye san tan ni woro. ²² Ale le ka Elati dugu mina, k'a ke Zuda ta ye tuun, ka soro ka o dugu lo kokura; o kera a face masace sanin ko.

Izirayeli masace Yohasi dence Yerobohamu ta wagati

²³ Yohasi dence Amasiya, Zuda masace ta masaya san tan ni loorunan na, Yohasi dence Yerobohamu sigira masaya ra Izirayeli jamana kunna; a siginin tun be Samari. A ka san binaani ni kelen le ke masaya ra.

* **14:6** 14.6 O kuma be soro Sariya 24.16. † **14:13** 14.13 Ngon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala ja korɔ. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma son ka faran o jurumunw si ra. ²⁵ Nka Izirayeli juguw tun ka o jamana yorɔ minw bosi o ra, ale le ka o yorow mina tuun k'a ke Izirayeli ta ye, k'a ta Hamati dugu donda ra ka taga a bla fo Kogoji sanin korɔ. O kera ka kapa ni Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye, a tun ka min don a ta jonce da ra k'a fo, min ye cira Yunusu ye, Amitayi dence, min tun be bo Gati Eferi dugu konɔ.

²⁶ Ayiwa, Izirayelimogow tun be segeba min na, Matigi Ala yere tun ka o ye. Minw tun ye jonw ye, ani minw tun ye horonw ye, o bee tun ka kan. Mogo si le tun te yi, min tun be se ka o bosi; ²⁷ k'a sorɔ Matigi Ala tun m'a latige ko a bena Izirayeli togɔ tunu ka bo dugukolo kan. O koson a ka jamana kisi Yohasi dence Yerobohamu sababu ra. ²⁸ Yerobohamu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, ani a ka cefariya min ke kere ra, ani a ka Damasi dugu ni Hamati dugu ke Izirayeli mara do ye cogo min na, k'a sorɔ o dugu fla tun be Zuda mara le ra, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ²⁹ O ko, Yerobohamu sara, ka taga fara a bemaw kan, minw ye Izirayeli masace tow ye. A dence Jakariya sigira masaya ra a no ra.

15

Zuda masace Azariya ta masaya wagati (Kibaroyaw flanan 26.3-4,21-23)

¹ Izirayeli masace Yerobohamu ta masaya san mugan ni wolonflanan na, Amasiya dence Azariya* sigira masaya ra Zuda mara kunna.

² A sigira masaya ra k'a si to san tan ni worɔ; a ka san bilooru ni fla le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togɔ tun ye ko Yekoliya; Zeruzalemuka tun lo. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja korɔ, a ka o le ke a ta koketaw bee ra, i n'a fo a face Amasiya tun k'a ke cogo min na. ⁴ Nka sonnikeyorɔ minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi. Mogow belen tun be taga wusunun sarakaw* ni saraka werew bo o sonnikeyorow ra.

⁵ Matigi Ala nana farirabana do bla masace ra. A tora ni o farirabana ye fo ka taga a sa. A tun be bon do konɔ a kelen na. A dence Yotamu le tun be masaso kunna, ka to ka jamana kow janabo a no ra.

⁶ Azariya ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ. ⁷ Azariya sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba konɔ. A dence Yotamu sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Jakariya ta wagati

⁸ Zuda masace Azariya ta masaya san bisaba ni seeginan na, Yerobohamu dence Jakariya sigira masaya ra ka karo worɔ ke Izirayeli mara kunna; a siginin tun be Samari. ⁹ A ka kojugu ke Matigi Ala ja korɔ, i n'a fo a bemaw tun k'a ke cogo min na. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na.

¹⁰ Lon do, Yabesi dence Salumu ka janfa siri a kama, ka ben a kan mogow bee ja na, k'a faga, ka sigi masaya ra a no ra.

¹¹ Jakariya ta kewale tow, o bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konɔ.

* 15:1 15.1 Azariya be wele fana ko Oziyasi (Masacew flanan 5.3).

¹² O kera ka kaja ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka min fo Yehu ye ko: «I dencew bena to masaya ra Izirayeli fo ka taga se o ta duruja naaninan ma.» A fana kera ten le.

Izirayeli masace Salumu ta wagati

¹³ Yabesi dence Salumu sigira masaya ra Zuda masace Oziyasi ta masaya san bisaba ni konontonnan le ra. A ka karo kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Samari. ¹⁴ Gadi dence Menahemu bora Tirisa ka na ben Yabesi dence Salumu kan Samari, k'a faga, ka sigi masaya ra a no ra.

¹⁵ Salumu ta kewale tow, a tun ka janfa min siri, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

¹⁶ O wagati le ra, Menahemu bora Tirisa, ka na ben Tifisa dugu kan, ani a dugumogow bee, ani Tifisa kerefeduguw bee, ko sabu dugumogow tun ma son ka o ta dugu dayele ale ye. A ka dugu halaki, k'a musokonomanw bee konon faran.

Izirayeli masace Menahemu ta wagati

¹⁷ Zuda masace Azariya ta masaya san bisaba ni konontonnan na, Gadi dence Menahemu sigira masaya ra Izirayeli mara kunna. A ka san tan le ke masaya ra; a siginin tun be Samari. ¹⁸ A ka kojugu ke Matigi Ala na koron. A ta masaya wagati bee ra, Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayeli ta mogow bla jurumun minw na, a ma son ka faran o jurumunw na.

¹⁹ O wagati ra, Asiri jamana masace min ye Puli† ye, ale nana Izirayeli mara mina. Menahemu ka warigbe kilo waga bisaba ni naani (34 000) le di Puli ma, ko a ye ale deme ka masaya sabati ale boron.

²⁰ Menahemu tun ka o wari bee mina Izirayeli nafortotigiw le fe k'a di Asiri masace ma; a ka warigbe garamu keme woron le mina mogow bee kelen kelen fe. A kera ten minke, Asiri masace ma to jamana konon tuun, a sekora ka taga.

²¹ Menahemu ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon. ²² Menahemu sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Pekaya sigira masaya ra a no ra.

Izirayeli masace Pekaya ta wagati

²³ Zuda masace Azariya ta masaya san biloorunan na, Menahemu dence Pekaya sigira masaya ra Izirayeli kunna; a siginin tun be Samari. A ka san fla le ke masaya ra. ²⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala na koron. Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na.

²⁵ Remaliya dence Peka, min tun ye a ta baaraden do ye, ale ka janfa siri a kama. A tagara ben a kan masaso bonba konon yi, ka ale ni Arigobu ni Ariye bee faga; Galadika ce bilooru le tun be ni Peka ye. Peka ka Pekaya faga o cogo le ra ka sigi masaya ra a no ra. ²⁶ Pekaya ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

Izirayeli masace Peka ta wagati

²⁷ Zuda masace Azariya ta masaya san bilooru ni flanan na, Remaliya dence Peka sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a siginin tun be Samari. A ka san mugan le ke masaya ra. ²⁸ A ka kojugu ke Matigi Ala na koron.

† 15:19 15.19 Masace Puli le be wele fana ko Tigilati Pileseri (Masacew flanan 15.29).

Nebati dence Yerobohamu tun ka Izirayelimogow bla jurumun minw na, a ma faran o jurumunw na.

²⁹ Izirayeli masace Peka ta wagati ra, Asiri masace Tigilati Pileseri nana ben Izirayeli mara kan, ka Iyon dugu mina, ani Abeli Beti Mahaka dugu, ani Yanoha dugu, ani Kedesi dugu, ani Hazori dugu; a ka Galadi mara ni Galile mara ni Nefitali mara bee mina fana. A ka o yorow mogow ce ka taga ni o ye Asiri.

³⁰ Ela dence Oze, ale ka janfa siri Remaliya dence Peka kama, ka ben a kan k'a faga, ka sigi masaya ra a no ra. O kera Oziyasi dence Yotamu ta masaya san mugannan le ra.

³¹ Peka ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Izirayeli masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

*Zuda masace Yotamu ta masaya wagati
(Kibaroyaw flanan 27.1-3,7-9)*

³² Izirayeli masace min tun ye Remaliya dence Peka ye, ale ta masaya san flanan na, Oziyasi dence Yotamu sigira masaya ra Zuda mara kunna.

³³ A sigira masaya ra k'a si to san muga ni looru; a ka san tan ni woro le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yerusa; Sadoki denmuso tun lo. ³⁴ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja koron, a ka o le ke. A k'a face Oziyasi ta sira pogon le tagama fen bee ra. ³⁵ O bee n'a ta, sonnkeyorow minw tun be kongoriw kan, a ma olugu bo yi. Mogow belen tun be wusunan sarakaw, ani saraka werew bora o sonnkeyorow ra. Yotamu le ka Matigi Ala ta batoso sanfeyorow donda lalaga.

³⁶ Ayiwa, Yotamu ta ko tow, a ka ko minw bee ke, o sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konon.

³⁷ O wagati le ra, Matigi Ala ka ke Siri masace Resen, ani Remaliya dence Peka lawuri ye Zuda mogow kama.

³⁸ Yotamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemaw suw kere fe, a bemace Dawuda ta masabonba* konon. A dence Ahazi sigira masaya ra a no ra.

16

*Zuda masace Ahazi ta wagati
(Kibaroyaw flanan 28.1-27)*

¹ Remaliya dence Peka ta masaya san tan ni wolonflanan na, Yotamu dence Ahazi sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A sigira masaya ra k'a si to san muga. A ka san tan ni woro le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. Ko minw terennin lo Matigi Ala, a ta Ala ja koron, a ma o ke, i n'a fo a bemace Dawuda tun k'a ke cogo min na. ³ A ka Izirayeli masace tow ta sira le ta, fo ka taga a yere dence di k'a jeni tasuma ra, jow ye; k'a soron Matigi Ala tun ka siya minw gben ka o ta jamana di Izirayelimogow ma, o siyaw le tun be o ko haramuninw pogon ke. ⁴ A tun be to ka began sarakaw* ni wusunan sarakaw* bo sonnkeyorow ra, ani kongoriw kunna, ani yiriba flaburumanw jukoron.

Ahazi ka Asiri masace wele

⁵ O wagati ra, Siri masace Resen, ani Izirayeli masace Peka, min ye Remaliya dence ye, olugu nana ko o bona ben Zeruzalemu dugu kan. O nana dugu lamini ka masace Ahazi to dugu konon, nka o ma se k'a kere.

⁶ O wagati kelen le ra, Siri masace min ye Resen ye, ale ka Eyalati dugu

mina k'a bla Sirikaw ta fanga koro tuun. A ka Zuda ta mogow gben ka bo Eyilati dugu konon. Edomukaw nana sigi Elati, fo ka na se bi ma.

⁷ Ahazi ka mogow dow ci ka taga Asiri masace Tigilati Pileseri fe k'a fo a ye ko: «Ne ye i ta jon le ye, ani i den; sabari ka na ne bosi Siri masace ni Izirayeli masace boro, sabu o nana ne kere.»

⁸ Wari ni sanin min tun be Matigi Ala ta batoso konon, ani min tun be masace ta so naforow ra, a ka o ta, ka o ci Asiri masace ma, ka o ke a ta bonya ye.

⁹ Asiri masace sonna Ahazi ta kuma ma. A wurira ka taga Damasi dugu kama, ka taga o dugu mina, k'a dugumogow ce ka taga ni o ye Kiri dugu konon, ka soron ka Resen yere faga.

Ahazi ka Alabatosoba cogoya yelma

¹⁰ O ko, Ahazi tagara Damasi, ka taga Asiri masace Tigilati Pileseri kunben. Asirikaw ta sarakabonanba min tun be Damasi dugu konon, masace Ahazi ka o ye minke, a ka cira bla sarakalasebaga Huri ma Zeruzalemu, ka o sarakabonan cogoya fo a ye, k'a minanw bee taga-masiyen fo a ye, janko a ye a jagon lalaga. ¹¹ Sarakalasebaga Huri ka o sarakabonan jagon lalaga; masace Ahazi tun ka sarakabonan min cogoya fo k'a to Damasi, a k'a lalaga ka kaja ni o le ye cogo bee ra. Sani masace ye na ka bo Damasi, o y'a soron a tun k'a lalaga ka ban.

¹² Masace nana na ka bo Damasi minke, a ka sarakabonan ye; a gbarara sarakabonan na, ka taga yelen a san fe. ¹³ A ka saraka jenitaw* jeni sarakabonan kan, ka siman sarakaw bo, ka rezenji sarakaw* bon a kan, ka jernogonya sarakaw* jori seriseri sarakabonan kan. ¹⁴ Matigi Ala ta sarakajenifen siranegeraman min tun be Alabatosoba donda ra, a ka o bo a no ra; o sarakajenifen tun be a ta sarakabonankura ni Alabatosoba furance le ra. A k'a bo yi k'a bla a ta sarakabonankura kere fe, Alabatosoba sahiliyanfan na.

¹⁵ O ko, Masace Ahazi k'a fo sarakalasebaga Huri ye ko: «Sisan i bena to ka sogomada ta saraka jenita, ani wulada ta siman saraka* bo sarakabonanba le kan, ani masace ta saraka jenita ni a ta siman saraka, ani jama ta saraka jenitaw, ani o ta siman sarakaw; i ka kan ka o ta rezenji sarakaw fana bon sarakabonankura kan, ka saraka jenitaw jori ni saraka tow jori bee bon a kan fana. Min ye Matigi Ala ta sarakajenifen siranegeraman ye, ne yere bena o ke ne ta lagberikeworo ye.» ¹⁶ Masace Ahazi tun ka fen o fen fo, sarakalasebaga Huri ka o bee ke a cogo ra.

¹⁷ Masace Ahazi ko a ye Alabatosoba ta siranege wotorow kerefeworow waraga ka bo o ra; tasaba minw tun siginin be a kunna, a ka olugu fana bo yi. Minanba koorinin min tun be misitoran siranegeramanw kan, a ka o fana bo yi, ka o bla kabakuruw kan dugu ma. ¹⁸ O ko, Asiri masace koson, o tun ka bolon min lo Matigi Ala ta batoso konon, min tun be wele ko Nenekirilon ta bolon, a ka o gbata bo yi; masacew tun be to ka don Alabatosoba lu konon da min fe, a ka o fana datugu.

¹⁹ Ayiwa, Ahazi ta kewale tow bee, a ka ko minw bee ke, o bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu konon. ²⁰ Ahazi nana sa ka taga fara a bemaw kan, o k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba konon. A dence Ezekiyasi sigira masaya ra a no ra.

¹ Zuda masace Ahazi ta masaya san tan ni flanan na, Ela dence Oze sigira masaya ra Izirayeli mara kunna; a signin tun be Samari. A ka san kononton le ke masaya ra. ² A ka kojugu ke Matigi Ala ja korɔ. Nka a ta kojugu ma Izirayeli masace tow ta bo.

³ Ayiwa, Asiri masace min ye Salimanasari ye, ale nana masace Oze kere. A sera Oze ra, k'a ta fanga sigi a kan; Oze tun ka kan ka to ka ninsongo sara a ye. ⁴ Nka Asiri masace nana a ye ko Oze b'a fe ka ale janfa, sabu Oze tun ka ciraden dow ci ka taga Misiran masace fe, min togo ye ko So; a fana tun te ninsongo sarara Asiri masace ye tuun san o san, i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na. O ra, Asiri masace ka Oze mina k'a siri ni negejɔrɔko ye, k'a bla kaso ra. ⁵ O ko, Asiri masace ni a ta kerekedenw donna Izirayeli mara yoro bee ra; o tagara se Samari dugu ma. A ka dugu lamini ka se fo san saba. ⁶ Oze ta masaya san kononton na, Asiri masace ka Samari dugu mina, ka Izirayeli ta mogow mina ka taga ni o ye Asiri jamana ra. A tagara dow bla Hala dugu konɔ, ka dow bla Habori bada yorow ra, Gozan mara ra, ka dow bla Medikaw ta duguw ra.

Izirayelimogow ta kewalejuguw

⁷ Ayiwa, o kow bee kera sabu Izirayelimogow tun ka Matigi Ala, o ta Ala hake ta, ale Ala min tun ka o labo Misiran jamana ra, ka o bosi ka bo Misiran masace Farawona ta fanga korɔ. O tun ka batofen werew bato fana.

⁸ Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bo Izirayelimogow ja, o tun ka o siyaw ta siraw le ta, ani Izirayeli masacew tun ka landa minw ladon jamana konɔ. ⁹ Izirayelimogow tun ka ko dow ke dogo ra Matigi Ala ra, o ta Ala, ko minw ma ben. O ka sonnikeyorow lalaga kongoriw kan o ta duguw bee ra, k'a ta kerekedenw ta dugumisenw na ka taga a bla dugu barakamanw bee ra. ¹⁰ O ka kabakurujan dow lolɔ, ka sonnikebere dow turu jo musoman Asera togo ra kongorijanw bee kunna, ani yiriba flaburumanw bee jukoro. ¹¹ O ka wusunun sarakaw* bo o sonnikeyorow ra kongoriw bee kan, k'a ke i n'a fo Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bo o ja. O ka kojuguw ke ka Matigi Ala jusu wuri. ¹² O ka o jow son, k'a sorɔ Matigi Ala tun k'a fo o ye ko o kana o ke.

¹³ Matigi Ala tun ka ciraw, ani ladibaga caman ci, ka taga Izirayelimogow, ani Zuda ta mogow bee lasomi, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw ta sirajuguw dabra. Aw ye ne ta kumaw lamen, ka ne ta ciw sira tagama. Ne ka sariya minw yira aw bemaw ra, ani ne ta baaraden minw ye ciraw ye, ne ka olugu ci aw fe ni o sariya kelen min ye, aw ye o bee sira tagama.»

¹⁴ Nka o tun ma o kuma lamen; o ka o torokun gbeleya, k'a ke i ko o bema minw tun ma la Matigi Ala ra, o ta Ala. ¹⁵ O banna Ala ta cifoninw na; Ala tun ka jenogonya min don ni o bemaw ye, o ka o cen. A tun ka kuma minw fo o ye k'a gbeleya, o ma o jate. O ka o yere bla batofen gbansanw batori le ra; a laban olugu yere fana kera fengbansanw ye. O signin be siya minw ce ra, o ka o siyaw le ladegi, k'a sorɔ Matigi Ala tun k'a fo o ye ko o kana o siyaw ladegi.

¹⁶ O banna Matigi Ala, o ta Ala ta kumaw bee ma. O ka siraneye yeele ka o ke misiden bisigiya fla ye, ka o bato. O ka berew turu jo musoman Asera togo ra, ka o bato. O ka karo ni lolow bee bato; jo min ye Baali* ye, o ka o fana bato. ¹⁷ O ka o dencew ni o ta denmusow di ka o don tasuma ra, ka o ke sarakaw ye. O tagara lagberikebagaw fe ka subagayakow ke. O

ka kojugu ke Matigi Ala na korɔ, ka o yere bla o kow le ra, janko ka Matigi Ala jusu bo.

¹⁸ O le koson, Matigi Ala dimina Izirayelimogow korɔ kosebe, ka o gben ka bo a yere na korɔ. Zuda ta mogow dorɔn le tora o ta mara ra. ¹⁹ Nka hali Zuda ta mogow fana tun ma Matigi Ala, o ta Ala ta kumaw lamɛn. Olugu fana tun ka Izirayelimogow ta sira nɔgon le ta.

²⁰ O koson Matigi Ala banna Izirayelimogow ta durujaw bee ra. A ka o labla benkanikebagaw ye, ka o lamaroya. O ko fe, a ka o gben ka taga fo yorɔjan.

²¹ Tuma min na Ala tun ka Izirayelimogow faran ka bo Dawuda ta somogɔ tow ra, o tun ka Nebati dence Yerobohamu le ke o ta masace ye; ale le ka Izirayelimogow lafiri ka bo Matigi Ala ko, k'a to o ka jurumunba ke. ²² Yerobohamu tun ka jurumun o jurumun ke, Izirayelimogow tun ka o bee nɔgon ke. O ma faran o jurumunw si ra, ²³ fo lon min na Matigi Ala nana Izirayelimogow gben ka bo a yere na korɔ, i n'a fo a tun ka o lasomi cogo min na a ta baardenw ta kuma sababu ra, minw ye ciraw ye, a tun ka minw ci o fe. O ka Izirayelimogow ce ka bo o ta jamana ra ka taga ni o ye Asiri jamana ra. O tora o yorɔ le ra fo ka na se bi ma.

Siya minw nana sigi Samari

²⁴ Asiri masace ka mogɔ dow ce ka bo Babiloni*, ani Kuta, ani Ava, ani Hamati, ani Sefarivayimu duguw kɔnɔ, ka taga olugu sigi Samari duguw kɔnɔ Izirayelimogow no ra. Olugu ka Samari duguw mina ka sigi o duguw ra. ²⁵ Nka olugu nana sigi o duguw kɔnɔ wagati min na, olugu tun te Matigi Ala batora. O koson Matigi Ala ka jaraw lana o kama ka na mogɔ caman faga o ra. ²⁶ O tagara a fo Asiri masace ye ko: «I ka mogɔ minw wuri ka bo o ta yorɔw ra ka taga o bla Samari duguw ra, o mogɔw ma o yorɔ jamana ta ala batocogo lon. O jamana ta ala ka jaraw bla ka na o ce ra, janko ka o faga, sabu o ma o ala batocogo lon.»

²⁷ Masace k'a fo mogɔw ye ko o ka Izirayelimogɔ minw mina ka labo jamana kɔnɔ, ko o ye o sarakalasebaga do laseko yi, ale ye taga sigi yi, ka o jamana ta ala batocogo yira mogow ra.

²⁸ A kera ten, sarakalasebaga minw tun minana ka bo Samari, olugu ra kelen tagara sigi Beteli, ka to ka mogow karan, o ka kan ka Matigi Ala bato cogo min na.

²⁹ Nka o siyaw bee kelen kelen nana o yere ta yorɔ ta batofen dow lalaga. Samarikaw yere tun ka sonnikeyorɔ minw lo kongoriw kan, o ka o batofenw bla o bonw le kɔnɔ, o ta duguw ra. ³⁰ Minw tun bora Babiloni, olugu ka Sukoti Benoti ta ala lalaga. Minw tun bora Kuti, olugu ka Norigali ta ala lalaga. Minw tun bora Hamati, olugu ka Asima ta ala lalaga. ³¹ Minw tun bora Ava, olugu ka Nibasi ni Taritaki ta alaw lalaga. Sefarivayimukaw tun be o dencew jeni tasuma ra ka ala minw bato, o alaw le tun ye Adarameleki ni Anameleki ye; olugu le tun ye Sefarivayimukaw ta alaw ye. ³² O tun be Matigi Ala fana bato, nka o bee n'a ta, o yere tun ka sarakalasebaga dow sigi o yere ye, minw tun be sarakaw bo sonnikeyorow ra kongoriw kunna. O sarakalasebagaw tun bora jamana fan bee ra. O sarakalasebagaw tun be to ka sarakaw bo sonnikeyorow le ra. ³³ O ra, o tun be Matigi Ala batora, nka o fana tun be o yere ta batofenw batora, ka kapa ni o yere ta jamana ta landaw ye, o tun bora jamana min na.

³⁴ Fo ka na se bi ma, o siyaw belɛn be o ta landakow le kera; o te siran Matigi Ala na. Matigi Ala tun ka cifoninw, ani kolatigeninw, ani sariyaw,

ani kuma minw ƒo Yakuba ta duruja ye, minw tɔgo lara ko Izirayelimogow, o siyaw te o kow si sira tagamana.

³⁵ Matigi Ala tun ka jɛnɔgɔnya* don ni Izirayelimogow ye, k'a ƒo o ye ko: «Aw kana ala werew bato; aw kana aw kinbiri gbɛn ala werew koro ka o bato, ka sarakɔ bo o ye. ³⁶ Ne Matigi Ala, ne min ka aw labo Misiran jamana ra ne ta sebayayaba ani ne ta fanga baraka ra, aw ka kan ka ne le bato. Aw ka kan ka aw yerɛ majigi ne le ye, ka sarakaw bo ne ye. ³⁷ Ne ka cifoninw, ani kolatigeninw, ani sariyaw, ani kuma minw sebe, ka o di aw ma, aw ka kan ka o le ke, k'a sira tagama tuma beɛ; aw kana ala werew bato. ³⁸ Ne ka jɛnɔgɔnya min don ni aw ye, aw kana jina o ko. Ne b'a ƒo aw ye tun ko aw kana ala werew bato. ³⁹ Aw ka kan ka ne le bato, ne min ye Matigi Ala ye, aw ta Ala; sabu ne le be se ka aw kisi ka bo aw juguw beɛ boro.»

⁴⁰ Nka o siyaw ma son ka menni ke. O tora o ta landakorow le kan. ⁴¹ O tun be Matigi Ala batora, nka o beɛ n'a ta, o tun be o ta jow sonna belen. ƒo ka na se bi ma, o ta denw, ani o mamadenw b'a kera ten le; o b'a kera i n'a ƒo o bemaw tun k'a ke cogo min na.

18

Zuda masace Ezekiyasi ta masaya damina (Kibaroyaw flanan 29.1-2)

¹ Izirayeli masace Oze, min tun ye Ela dence ye, ale ta masaya san sabanan na, Ahazi dence Ezekiyasi sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kononton le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso tɔgo tun ye ko Abi; Jakariya denmuso tun lo. ³ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja koro, a ka o le ke. A k'a ta ko beɛ ke i n'a ƒo a bemace Dawuda tun k'a ke cogo min na. ⁴ A ka sonnikeyorow cen ka bo kongoriw kunna; a ka kabakurujanw cici, ka jo musoman Asera ta berew tigetige. Cira Musa tun ka siranegesa min lalaga, a ka o tigetige, sabu Izirayelimogow tun be to ka wusunun sarakaw* bo o siranegesa ye. O tun ka o sa tɔgo la ko Nehusitan.

⁵ Ezekiyasi k'a jigi la Matigi Ala kan, Izirayeli ta Ala. Zuda masace minw tun temena a ja, ani minw nana a ko fe, a jɔgon masaceɽuman ma soro olugu si ra. ⁶ A tugura Matigi Ala le ko, a fana ma jenge ka bo a ko ka taga fan si ra; Matigi Ala tun ka kuma minw ƒo cira Musa ye, a ka o beɛ sira tagama. ⁷ Matigi Ala fana tora ni a ye, k'a to a ka nafa soro a ta koketaw beɛ ra. A nana muruti Asiri masace ma, a ma son ka to ale ta fanga koro tun.

⁸ A ka Filisikaw kere ka se o ra, ka o gben ka taga se ƒo Gaza, ka o duguw ni a maraw beɛ halaki, k'a ta dugu barakamanw ra, ka taga a bla kerekedenw ta dugumisenw na.

Asirikaw ka Samari dugu mina

⁹ Ezekiyasi ta masaya san naaninan na, Asiri masace Salimanasari ni a ta kerekejama tun wurira ka na Samari dugu kama, ka na dugu lamini; o kera Izirayeli masace Oze, Ela dence ta masaya san wolonflanan le ra. ¹⁰ Sani san saba ce, o tun ka dugu mina; o tun kera Ezekiyasi ta masaya san wɔronan na. Samari dugu tun minana Izirayeli masace Oze ta masaya san konontonnan le ra. ¹¹ Asiri masace tun ka Izirayelimogow mina ka taga ni o ye Asiri. A tun tagara ni dow ye Hala dugu kono, ka taga ni dow ye Habori bada yorow ra, Gozan mara ra, ka taga ni dow ye Medikaw ta

duguw ra. ¹² O kow tun kera o ra, sabu Izirayelimogow tun ma son ka Matigi Ala, o ta Ala ta kuma le lamɛn; Ala tun ka jɛnɔgɔnya* min don ni o ye, o ka o cɛn. Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka kuma minw bɛɛ fɔ o ye, o ma o si lamɛn, o fana m'a sira tagama.

*Asirikaw nana Zuda ta mogow kere
(Ezayi 36.1; Kibaroyaw flanan 32.1)*

¹³ Masace Ezekiyasi ta masaya san tan ni naaninan na, Asiri masace Senakeribu nana Zuda mara ta dugu barakamanw bɛɛ kere ka o duguw mina. ¹⁴ A kera ten minke, Zuda masace Ezekiyasi ka cira bla ka taga Asiri masace fɛ Lakisi, k'a fɔ a ye ko: «Ne firira; i kana ne kere tuun. Ni i ka warida min ben ne kan, ne bɛna to ka o sara i ye.»

Asiri masace ko Ezekiyasi ka kan ka warigbe kilo waga tan, ani sanin kilo waga kelen le sara ale ye.

¹⁵ Warigbe min bɛɛ tun be Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ani masaso ta naforow ra, Ezekiyasi ka o bɛɛ ta ka taga o di a ma. ¹⁶ Hali a tun ka sanin min nɔrɔ Matigi Ala ta batoso dondaw ni a daw sanfeyorow kan, a ka o bɛɛ worɔ ka bɔ yi, ka o di Asiri masace ma.

*Asirikaw nana Zeruzalemu dugu lamini
(Ezayi 36.2-22; Kibaroyaw flanan 32.9-16)*

¹⁷ Asiri masace k'a ta kerekejamaba kuntigiba, ani a ta masaso korɔsibagaw kuntigi, ani a ta kerekuntigiba ci ka bɔ Lakisi ka taga masace Ezekiyasi fɛ Zeruzalemu ni kerekejamaba do ye. O tagara se Zeruzalemu; ji min be dugu sanfeyorɔ ra, o tagara lɔ o jisira korɔ, fanikobagaw ta foro sira kan. ¹⁸ O pɛrɛnna, k'a fɔ ko o b'a fɛ ka kuma ni masace ye. Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta so korɔsibaga ye, ani Sebina, min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha, min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu bora dugu kɔnɔ ka taga o kunben.

¹⁹ Asiri masace ta kerekuntigiba k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga a fɔ Ezekiyasi ye, ko masaceba, Asiri masace ko: <O tuma ele jigi lanin be jontigi le kan sa? ²⁰ Ele ko, ko kere hakiri ni kerekefanga be ele fɛ; nka o ye kuma gbansan le ye. Ele ka i jigi la jontigi le kan ko i be murutira ne ma? ²¹ A fle, i be i jigi lara Misiran masace le kan, k'a sorɔ ale ye kara kunkurun le ye; ni mogɔ o mogɔ k'a jigi la a kan, a be o tigi boro sogɔ k'a mandimi. Can lo de, Misiran masace Farawona be ten le; ni ele mogɔ o mogɔ ka i jigi la a kan, a be o le ke i ra.

²² « <Aw be se k'a fɔ ne ye ko: An jigi be Matigi Ala, an ta Ala le kan! O tuma ele Ezekiyasi yere ma o Ala kelen ta sonnikeyorow ni a ta sarakabonanw le cici, k'a fɔ Zuda mara mogow ni Zeruzalemukaw ye ko o ka kan ka Ala bato Zeruzalemu dugu ta sarakajenifen* dɔron le kan wa?

²³ « <Ayiswa, sisan, i ka kan ka ben le jini ni ne matigice ye, min ye Asiri masace ye. Ni o kera, ne bɛna so waga fla di i ma, ni i be se ka mogɔ sorɔ min bɛna o bori kɔni. ²⁴ Ele be se ka mun le ke ka anw ta kerekuntigi kelen dɔron lalɔ, hali ni a kera ne matigice ta kuntigiw bɛɛ ra fitini ye? Aw jigi be Misirankaw le kan, ko olugu bɛna sowotorow, ani sotigiw di aw ma ke! ²⁵ O tuma ele b'a miiri ko ne be se ka wuri ka na nin yorɔ halaki ni a ma ke Matigi Ala yere sago ye wa? Matigi Ala yere le k'a fɔ ne ye ko: Taga nin jamana kama ka taga a halaki.»

²⁶ Hilikiya dence Eliyakimu, ani Sebina, ani Yoha, olugu k'a fɔ Asiri masace ta kerekuntigiba ye ko: «Sabari, ka kuma i ta jonw fɛ aramekan

na; an be o men. I kana kuma an fe heburukan na, k'a to mogo to minw be dugu kogo kan olugu y'a men.»

²⁷ Asiri masace ta kerekuntigiba ka o jaabi ko: «O tuma ne matigice ka ne ci ko ne ye na nin kumaw fo ele ni i matigice doron le ye wa? A ka ne ci nin mogow bee le fe, nin mogo minw sigisiginin be kogo kan, minw bena o yere ta sokotaga domu, ka o yere negeneji min i n'a fo ele yere.»

²⁸ O ko, Asiri masace ta kerekuntigiba k'a kun korota, ka peren ni a fanga bee ye k'a fo heburukan na, ko: «Aw ye masaceba ta kuma lamen, Asiri masace! ²⁹ Masace ko: Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, sabu a tena se ka aw bosi ka bo ne boro. ³⁰ Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, ko aw ye aw yere karifa Matigi Ala ma, ko sigiya t'a ra, Matigi Ala bena aw bosi, ko aw ta dugu tena to Asiri masace boro.

³¹ «Aw kana Ezekiyasi lamen. Asiri masace ko: Aw ye ben don ni ne ye, aw ye aw yere di ne ma. Ni o kera, aw bee bena aw ta forow rezenmow soro k'a domu, ka aw ta torosunw denw domu, ka aw ta kolonw ji min, ³² sani ne ye na aw ta ka taga ni aw ye aw ta jamana jagon do ra, siman ni duven be jamana min na caman, domuni ni rezensunw be jamana min na caman, oliviyesunw, ani li be jamana min na caman. O ra, sani aw ye to yan ka na sa, aw bena janamanya le. Aw kana Ezekiyasi lamen, sabu a be aw lafirira le, ko Matigi Ala bena aw bosi.

³³ «Yala siya tow ta alaw sera ka o kisi ka bo Asiri masace boro wa? Hamatikaw ni Aripadikaw ta alaw sera ka mun le ke? ³⁴ Sefarivayimukaw, ani Henakaw, ani Ivakaw ta alaw sera ka mun ke? Yala o sera ka Samarikaw kisi ka bo ne boro wa? ³⁵ Jamanaw bee ra, jamana juman ta ala le sera k'a kisi ka bo ne boro, ka na a fo ko Matigi Ala bena Zeruzalemu kisi ka bo ne boro?»

³⁶ Ayiwa, Zuda ta mogow bee jera, o ma foyi fo, sabu masace Ezekiyasi tun k'a fo o ye ko o kana a jaabi.

³⁷ O ko, Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta lu korosibaga ye, ani Sebina min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu sekora ka taga Ezekiyasi fe; o tun ka o ta deregew faranfanan. Asiri masace ta kerekuntigiba tun ka kuma minw fo, o tagara o bee lakari Ezekiyasi ye.

19

Ezekiyasi ka hakiri jini cira Ezayi fe (Ezayi 37.1-7; Kibaroyaw flanan 32.20-23)

¹ Masace Ezekiyasi ka o kuma men minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka borofani don a yere ra, ka taga Matigi Ala ta batoso kono. ² A k'a ta so korosibagaw kuntigi Eliyakimu ni a ta seberikebaga Sebina, ani sarakalasebagaw bee ta cekorobaw ci ka taga cira Ezayi fe, Amzi dence. O bee tun ka borofaniw le don o yere ra. ³ O tagara a fo Ezayi ye ko Ezekiyasi ko: «Bi lon ye jusukasilon, ani hakebolon, ani maroyalon le ye; sabu an ta kera i ko den minw worowagati sera, nka baraka te bamusow ra ka o woro. ⁴ A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala ka Asiri masace ta kerekuntigiba ta kumaw bee men, a matigice k'a ci ka na Ala janaman mafiyenya ni kuma minw ye. A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala bena o mafiyenyari juru sara Asiri masace ra. O koson mogo to minw belen janaman tora, sabari, i ye Ala daari olugu ye.»

⁵ Masace Ezekiyasi ta jamana kuntigiw tagara Ezayi fe ni o kumaw ye.
⁶ Ezayi ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fo aw matigice ye ko Matigi Ala ko: <I ka kuma minw men, Asiri masace ta kuntigiw nana ne dogoya ni kuma minw ye, o kumaw kana i lasiran. ⁷ A fe, Asiri masace bena kibaroya do men; ni a ka o kibaroya men, ne bena a kononosu k'a to a ye a latige ko a be seko a yere ta jamana ra. Ni a sekora yi, ne bena a to o ye a faga ni keremukuru ye.> »

*Sanakeribu ta sebe ka Ezekiyasi lasiran
 (Ezayi 37.8-13; Kibaroyaw flanan 32.17)*

⁸ Ayiwa, Asiri masace ta keremukungiba nana a men ko Asiri masace bora Lakisi, ka taga Libina dugu kere. A wurira ka taga Asiri masace ko o yoro ra. ⁹ Nka Asiri masace nana kibaroya do men, ko Etiyopi masace min ye Tiraka ye, ko ale ni a ta kerekajama wurira ko o bena a kere. Asiri masace ka o men minke, a ka ciraden werew ci tuun Ezekiyasi fe ni sebe do ye, k'a fo a ye ko: ¹⁰ «Aw ye taga a fo Zuda masace Ezekiyasi ye, ko: <I kana a to i ta Ala ye i lafiri gbansan, ko i ka i jigi la ale kan minke, ko o ra, Asiri masace tena se ka Zeruzalemu dugu mina. ¹¹ Asiri masacew ka min ke jamana tow bee ra, i yere ka o ye. O ka o bee halaki le pewu! Ele ko ele le bena bosi wa? ¹² Ne bemaw ka siya minw halaki, siya minw tun be Gozan dugu konu, ani Haran dugu, ani Resefu dugu, ani Edeni ta mogu minw tun be Telasari, yala o siyaw ta alaw sera ka o kisi wa? ¹³ Hamati ni Aripadi ni Sefarivayimu ni Hena ni Iva ta masacew be min sisan?> »

*Ezekiyasi ta daariri
 (Ezayi 37.14-20)*

¹⁴ Ezekiyasi ka sebe mina ciradenw boro, k'a karan; o ko, a tagara Matigi Ala ta batoso konu. A ka sebe dayele Matigi Ala na koru. ¹⁵ Ezekiyasi ka Matigi Ala daari, k'a fo a ye ko:

«Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, ele min siginin be seruben melekew kunna. Ele kelen le ye dugukolo masayaw bee ta Ala ye. Ele le ka sankolo ni dugukolo dan. ¹⁶ Matigi Ala, i toro malo ka ne lamem! Matigi Ala, i na yeke ka fleri ke! Senakeribu k'a ta ciraden ci ka na ele Ala panaman mafiyenya ni kuma minw ye, o lamem! ¹⁷ Matigi Ala, can lo ko Asiri masacew ka siya tow, ani o ta jamanaw halaki, ¹⁸ ka o ta alaw jeni tasuma ra. Nka o alaw fana tun te ala panamanw ye; mogow yere boro ka fen minw lalaga ni yiri ni kabakuru ye, o lo; o koson o sera ka o halaki. ¹⁹ O ra, ne Matigi Ala, an kisi ka bo Senakeribu boro, k'a to dununa masayaw bee y'a lon ko ele Matigi Ala kelenne le ye Ala ye.»

*Matigi Ala ka Ezekiyasi ta daariri jaabi
 (Ezayi 37.21-35)*

²⁰ Amazi dence Ezayi ka cira bla ka taga a fo Ezekiyasi ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «I ka daariri min ke ne fe Asiri masace Senakeribu ta ko ra, ne ka o men. ²¹ Matigi Ala ka min fo Asiri masace kama, o ye nin ye; a ko:

Siyon dugu be ele mafiyenya le, ka i logobo;
 Zeruzalemu dugu cejumanba be yereko i ma, ka a kun yuguyugu.

²² Ele ka ne le mafiyenya, ka ne le dogoya wa?

Ele sanna ka kuma k'a yira ne le ra wa?
 Ele ka i na don ne le ra wa,
 ne min ye Izirayeli ta Ala saninman ye?

23 I ka i ta ciradenw ci ka na ne le mafiyenya, ne Matigi Ala!
 I ko: <Ne ta sowotoro caman sababu ra,
 ne yelenna fo kuruw kunna,
 ka taga se fo Liban jamana cemance ra;
 ne ka Liban sediriyiriw bee ra jamijanw tige,
 ani siperesiyiriw bee ra pumanmanw.
 Ne bena yelen kuruw bee ra jamijan kunna,
 ka taga don fo o ta yirituba yere konɔ.

24 Ne ka kolonw sogi jamana werew ra ka o ji min.
 Ne bena ne sen la Misiran jamana konɔ ka Nili bajiw bee ja.>

25 «Ayiwa, o tuma ele m'a lon ko ne kitira nin kow ra kabini wagatijan wa?

Kabini folofolo, ne tun ka kow minw laben, sisan ne be o le kera.
 Ne k'a latige ko ele bena dugu barakamanw halaki, ka o ke tomow ye.

26 O duguw ta mogow baraka banna,
 jatige ni maroya ka o mina.
 O kera i ko kongobinw,
 i ko bin nuguninw,
 i ko binjalan min be bon kunna;
 a kogobari be ja.

27 «Nka ne ka ele sigituma lon,
 ka i botuma lon, ka i dontuma lon,
 ani wagati min i jusu be bo ne kama.

28 Ayiwa, i n'a fo i jusu bora ne kama,
 i ta wasokanw fana sera ne toro ma,
 ne bena ne ta nunnanegɛ don i nun na, ka ne ta karafe don i da ra,
 i nana sira min fe, ne bena seko ni i ye o sira kelen fe.

29 «Ayiwa, ele Ezekiyasi, nin bena ke tagamasiyen ye ele fe: Simankise minw benbenna foro konɔ ka falen o yere ma, aw bena o siman le domu pinan. San were, minw bena falen o yere ma tuun, aw bena o le domu. Nka a san sabanan, aw yere le bena aw ta siman dan, k'a tige, k'a domu; ka aw ta rezenforow sene, k'a den domu.

30 «Ni o kera, Zuda ta mogɔ to minw janaman tora, olugu bena ke i ko yiri min ka lilinkuraw bo, k'a liliw don fo dugukolo jukɔɔ, ka nugu kura ye tuun, fo ka den.

31 «Can lo, mogɔ dow belen bena wuri Zeruzalemu dugu konɔ, mogɔ dama dama bena kisi, ka lo Siyon kuru* kan. Fangatigi Ala bena o le ke aw ye a ta kanuyaba koson.

32 «O koson Matigi Ala ka min fo Asiri masace ko ra, o ye nin ye: <Asiri masace tena don nin dugu konɔ, a tena mogɔ si bon ni a ta binew ye, a tena mogɔ si kere ni a ta negebennan ye, a tena yelenyoro lo ka yelen o kan ka dugu kere.

33 « <A nana sira min fe, a bena seko o sira kelen le fe. A tena don nin dugu konɔ fiyewu! Ne Matigi Ala, ne le ko ten.

34 « <Ne le bena nin dugu tanga, k'a bosɔ, ne yere tɔgo koson, ani ne ta jonce Dawuda koson.> »

*Ala ta mogow kiscigo
 (Ezayi 37.36-38; Kibaroyaw flanan 32.21-22)*

³⁵ O lon su fe, Matigi Ala ta meleke bora ka na Asirika ce waga keme ni biseegi ni waga looru faga (185 000). Mago tow wurira sogomada fe minke, o ka suw ye yoro bee ra. ³⁶ A kera ten minke, Asiri masace Senakeribu sekora ka taga sigi Ninive dugu kono. ³⁷ Nka lon do, k'a kinbiri gbannin to a ta ala ta sonnikebon kono, min be wele ko Nisiraki, a yere dence minw ye Adarameleki ni Sareseri ye, olugu nana ben a kan k'a faga ni kerekemuru ye, ka bori ka taga Ararati jamana ra. A dence Esari Hadon sigira masaya ra a no ra.

20

Masace Ezekiyasi ka Ala daari a ta bana ko ra (Ezayi 38.1-8; Kibaroyaw flanan 32.24)

¹ O wagati ra, Ezekiyasi nana bana, fo a tun be jini ka sa. Amazi dence Ezayi tagara a fe, ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala ko i ye i ta lu kopaw laben, sabu i bena sa; i tena keneya ka bo nin bana ra.»

² Ezekiyasi k'a na munu bon kogo fan na, ka Matigi Ala daari; a ko: ³ «E, Matigi Ala, i hakiri to ne ra, sabu ne tugura i ko ni kankelentigiya le ye, ni ne jusukun bee ye; ko min ka di i ye, ne ka o le ke.» Ezekiyasi ka o fo minke, a kasira kosebe.

⁴ O y'a soro Ezayi tun bora bon kono, nka a tun ma bo lu kono ban; Matigi Ala kumana a fe k'a fo a ye ko: ⁵ «Taga a fo Ezekiyasi ye, ale min ye ne ta magow jamogo ye, ko Matigi Ala, a bemace Dawuda ta Ala ko: «Ne ka i ta daariri men, ne ka i ta naji fana ye. Ne bena i keneya. Sinikene, i bena taga Matigi Ala ta batoso kono. ⁶ Ne bena sanji tan ni looru fara i si kan. Ne bena ele ni nin dugu bosi ka bo Asiri masace boro. Ne bena nin dugu kisi ne yere togo bonya koson, ani ne ta jonce Dawuda koson.»

⁷ Ezayi k'a fo magow ye ko o ye na ni toromo siri kelen ye. O nana ni o ye, o ka o lala Ezekiyasi ta joriw kan; Ezekiyasi keneyara.

⁸ Ezekiyasi tun ka Ezayi pininka ko tagamasiyen juman le bena a yira ko Matigi Ala bena ale keneya, k'a to ale ye taga Matigi Ala ta batoso kono o lon tere sabanan. ⁹ Ezayi tun k'a fo a ye ko: «Matigi Ala bena nin tagamasiyen le ke i ye, k'a yira i ra ko a ka kuma min fo, ko a bena o ke: Suma bena bo a no ra. Yala i b'a fe suma ye taga na fe ka se fo senlayoro tan wa, walama a ye seko ko fe ka se senlayoro tan le?» ¹⁰ Ezekiyasi ko: «K'a fo ko suma ye taga na fe ka se senlayoro tan, o te kogbelen ye. Ne b'a fe suma ye seko ko fe le ka se senlayoro tan.» ¹¹ Ayiwa, cira Ezayi ka Matigi Ala daari; Matigi Ala k'a to suma sekora ka taga ko fe fo senlayoro tan, Ahazi ta so yelenyoro kan*.

Babiloni masace ta ciradenw nana Ezekiyasi fe (Ezayi 39)

¹² Ayiwa, o wagati kelen na, Babiloni masace Merodaki Baladan, min ye Baladan dence ye, ale ka Ezekiyasi ta bana kibaroya men minke, a ka sebe do ke, ka bonya do la o kan, ka o ci Ezekiyasi ma. ¹³ Ezekiyasi ka o ciradenw minako na. Fen o fen tun be Ezekiyasi ta fenmarayorow ra, a ka o bee yira o ciradenw na: warigbe ni sanin, ani kasadiyananw, ani turu kasadimanw; a k'a ta kerekeminanw bee yira o ra, ani a ta naforow bee. Foyi le ma to a ta masaso kono, ani a ta mara bee kono, ni Ezekiyasi ma min yira o ciradenw na.

* 20:11 20.11 Mago tun be suma cogoya fe o yelenyoro kan, janko ka wagati jate lon.

¹⁴ O kow kɔ, cira Ezayi nana masace Ezekiyasi fe, ka na a jininka ko: «Nin mɔgɔw bɔra min le? O nana mun le fɔ i ye?» Ezekiyasi ko: «O bɔra jamanajan dɔ le ra, fɔ Babiloni*.» ¹⁵ Ezayi k'a jininka tuun ko: «O ka mun ni mun le ye i ta so kɔnɔ?» Ezekiyasi ko: «Fɛn o fɛn bɛ ne ta masaso kɔnɔ, o ka o bɛɛ ye! Foyi ma to ne ta natorow ra, ni ne ma min yira o ra.»

¹⁶ Ezayi k'a fɔ Ezekiyasi ye ko: «Matigi Ala ta kuma lamɛn: ¹⁷ <Lon dɔ, bɛna se, fɛn o fɛn bɛ i ta masaso kɔnɔ, i bɛmaw ka fɛn o fɛn lajɛn fɔ ka na se bi ma, o bɛna na o fɛnw bɛɛ cɛ ka taga ni o ye Babiloni; foyi tena to. Matigi Ala ko ten. ¹⁸ O bɛna i yɛrɛ mamaden dɔw mina, i yɛrɛ worodenw ta denw, ka taga ni olugu ye, ka taga o bɔ cɛya ra, ka o bla Babiloni masace ta masaso kɔnɔ.»

¹⁹ Ezekiyasi ka Ezayi jaabi ko: «I ka Matigi Ala ta kuma min fɔ ne ye, o ka ji; sabu hera ni pasuma bɛna kɛ jamana kɔnɔ ne yɛrɛ ta tere bɛɛ ra.»

²⁰ Ayiwa, Ezekiyasi ta kɛwale tɔw bɛɛ, a ta cɛfariya, a ka dinga min sogi dugu kɔnɔ, ka jisira bɔ dugu kogo jukɔrɔ ka ji lana Zeruzalɛmu dugu kɔnɔ, o kow bɛɛ sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kɔnɔ. ²¹ Ezekiyasi sara, ka taga fara a bɛmaw kan. A dɛnce Manase sigira masaya ra a nɔ ra.

21

Zuda masace Manase ta wagati (Kibaroyaw flanan 33.1-10,18-20)

¹ Manase sigira masaya ra k'a si to san tan ni fla; a ka san bilooru ni looru le kɛ masaya ra; a siginin tun bɛ Zeruzalɛmu. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Hefusiba. ² A ka kojugu kɛ Matigi Ala na kɔrɔ. Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bɔ Izirayeli jamana ra, a ka o siyaw ta ko haramuninw nɔgɔn le kɛ. ³ A face Ezekiyasi tun ka sɔnnikɛyɔrɔ minw cici ka bɔ kongoriw kan, a ka o bɛɛ lalaga kokura tuun. Jo min ye Baali* ye, a ka sarakabɔnan dɔw lo o jo tɔgɔ ra. A ka bere dɔ turu jo musoman Asera tɔgɔ ra, i n'a fɔ Akabu min tun ye Izirayeli masace ye fɔlɔfɔlɔ, ale tun k'a kɛ cogo min na. A k'a kinbiri gban ka karo ni lolow bɛɛ bato. ⁴ A ka sarakabɔnan wɛrɛw lo Matigi Ala ta batoso kɔnɔ; k'a sɔrɔ Matigi Ala tun k'a fɔ ko ale kelen tɔgɔ le ka kan ka bato o yɔrɔ ra Zeruzalɛmu.

⁵ A ka sarakabɔnan dɔw lo karo ni lolow bɛɛ tɔgɔ ra, Matigi Ala ta batoso lukɛnɛ fla bɛɛ kɔnɔ. ⁶ A k'a dɛnce di o k'a jɛni tasuma ra k'a kɛ saraka ye. A tun bɛ lagberi kɛ, ka subagayakow kɛ. A ka mɔgɔ dɔw sigi, minw bɛ suw wele, ka lagberi kɛ. A ka dɔ fara a ta kojugu kan Matigi Ala na kɔrɔ, ka Matigi Ala jusu bɔ. ⁷ A tun ka jo musoman Asera ta tagamasiyɛn min lalaga, a ka o bla Ala ta batoso kɔnɔ, k'a sɔrɔ Matigi Ala tun k'a fɔ Dawuda ye, ka na a fɔ a dɛnce Sulemani fana ye o so ko ra, ko: «Ne ka nin batoso ani nin Zeruzalɛmu dugu le panawoloma Izirayeli mara bɛɛ ra, ka ne tɔgɔ sigi nin yɔrɔ ra wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. ⁸ Ne ka kuma minw fɔ Izirayelimɔgɔw ye, ni o ka o lamɛn ka o sira tagama, ani ne ta baaraden Musa ka sariya minw bɛɛ yira o ra ni o ka o sira tagama, o tuma ne ka jamana min di o bɛmaw ma, ne tena o gben ka taga yɔrɔ si ka bɔ o jamana kɔnɔ tuun.» ⁹ Nka mɔgɔw ma Ala lamɛn. Manase ka o lafiri; Matigi Ala tun ka siya minw halaki ka bɔ Izirayelimɔgɔw na, o ka kojugu kɛ ka tɛmɛ hali o siyaw kan.

Zuda mara labancogo

¹⁰ O kera minkɛ, Matigi Ala ka kuma don a ta ciraw da ra, minw ye a ta baaradenw ye, ko: ¹¹ «Zuda masace Manase ka ko haramuninw le

ke. Amorikaw tun konna ka kojugu minw ke ale na, ale ta kojugu belen nana teme olugu ta kan. A ka Zuda mara mogow bla jurumun na ni a ta joston ye. ¹² O ra, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne bena kojuguba do ben Zeruzalemukaw, ani Zuda mara mogow kan; ni mogow o mogow toro ka na o ko men, o tigi bena kabakoya fo ka manwu. ¹³ Ne ka juru min ke ka Samari dugu suma, ani ne ka sumanikefen min ke ka Akabu ta somogow suma, ne bena o kelen le ke ka Zeruzalemu dugu fana suma. Ne bena Zeruzalemu dugumogow bee labo dugu kono, k'a ke i n'a fo mogow be minan kono saani cogo min na, ka soro k'a dabiri, a saaninin ko. ¹⁴ Ne ta mogow to minw tora, ne bena olugu to yi, ka o labla o juguw ye. O juguw bee bena na ben o kan, ka o borofenw bee ce; ¹⁵ sabu o ka kojugu ke Matigi Ala na korow. Kabini lon min na o bemaw bora Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, o be to ka ne jusu bo le doron.> »

Manase ta masaya laban

¹⁶ Manase ka mogow jarakibari caman faga, fo ka Zeruzalemu dugu fan bee fa suw ra. Ka fara o bee kan, a ka kojugu werew ke Matigi Ala na korow, ka Zuda ta mogow bla o jurumunw na.

¹⁷ Ayiwa, Manase ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, a ka jurumun minw ke, o kow sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kono.

¹⁸ Manase sara, ka taga fara a bemaw kan; o k'a su don a ta so yiritu kono, min tun be wele ko Uza ta yiritu. A dence Amon sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Amon ta wagati (Kibaroyaw flanan 33.21-25)

¹⁹ Amon sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla; a ka san fla le ke masaya ra. A signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togow tun ye ko Mesulemeti. Ale tun ye Harusi denmuso do le ye; o tun be bo Yotiba dugu kono. ²⁰ A ka kojugu ke Matigi Ala na korow, i n'a fo a face Manase tun k'a ke cogo min na. ²¹ A face tun ka sira o sira ta, a fana ka o siraw bee le tagama. A face tun ka jo minw son, a fana ka o jow le son, k'a kinbiri gban ka o bato. ²² A bora Matigi Ala, a ta Ala ko, a bemaw ta Ala. A ma Matigi Ala ta sira si tagama.

²³ Lon do, Amon ta jamana kuntigiw ka janfa siri a kama. O k'a faga a ta bon kono. ²⁴ Nka o mogow minw bee tun ka masace Amon janfa, jama wurira ka olugu bee faga. O k'a dence Yoziyasi sigi masaya ra a no ra.

²⁵ Ayiwa, Amon ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kono. ²⁶ O ka Amon su don a ta kaburu kono, Uza ta yiritu ra. A dence Yoziyasi le sigira masaya ra a no ra.

22

Zuda masace Yoziyasi ta wagati (Kibaroyaw flanan 34.1-2)

¹ Yoziyasi sigira masaya ra k'a si to san seegi. A ka san bisaba ni kelen le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togow tun ye ko Yedida; ale tun ye Adaya denmuso do le ye; o tun be bo Bosikati dugu kono. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala na korow, a ka o le ke. A k'a bemace Dawuda ta siraw bee le tagama. A ma o sira bla ka jenge ka taga a kininboro fe walama ka taga a numanboro fe.

*Sariya kitabu yera
(Kibaroyaw flanan 34.8-18)*

³ Masace Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan na, lon do, a k'a ta seberikebaga Safan ci, ka taga Matigi Ala ta batoso kono. Safan tun ye Mesulamu dence Asaliya dence le ye. A k'a fo a ye ko: ⁴ «Taga sarakalasebagaw kuntigiba Hilikiya fe, ko mogow ka wari min di Alabatosoba kono, so donda korosibagaw ka wari min mina, ko a ye o wari bee fara nogon kan. ⁵ O ye o wari di Matigi Ala ta batoso lalagabagaw kuntigiw ma. Olugu bena Matigi Ala ta batoso baarakedenw sara ni o ye, janko o ye Alabatoso yoro cenninw lagala. ⁶ O be yirilesebagaw, ani baardenw, ani bonlobagaw sara, ka yiriw san, ani kabakuru lesenin minw bena ke ka so lagala. ⁷ Nka ni wari o wari dira o ma, mogow kana o wari jate nininka o fe, sabu o be o ta baara kera ni jusukun gbenin le ye.»

⁸ Ka o to o ra, sarakalasebagaw kuntigiba Hilikiya nana a fo seberikebaga Safan ye ko: «Ne ka sariya kitabu ye Matigi Ala ta batoso kono!» Hilikiya ka o kitabu di Safan ma, Safan k'a karan.

⁹ Seberikebaga Safan tagara masace fe. A tagara a fo masace ye ko: «I ta jonw ka Matigi Ala ta batoso wari di Alabatoso lalagabagaw kuntigiw ma.» ¹⁰ Seberikebaga Safan k'a fo fana ko: «Sarakalasebaga Hilikiya ka kitabu do di ne ma fana.» A ka o sebe karan masace ja na.

*Masace ka ciramuso Huluda jininka
(Kibaroyaw flanan 34.19-28)*

¹¹ Masace ka sariya kitabu kumaw men minke, a k'a ta derege mina k'a faran. ¹² Masace k'a fo sarakalasebaga Hilikiya ni Safan dence Ayikamu ni Mise dence Akibori, ani seberikebaga Safan ni masace ta baaraden Asaya ye ko: ¹³ «Aw ye taga Matigi Ala jininka ne togow ra, ani jama bee togow ra, ani Zuda mara mogow bee, nin kitabu ta kumaw ko ra, an ka nin kitabu min ye; sabu Matigi Ala ta dimi ka bon. Matigi dimina an korow kosebe, sabu an bemaw ma nin kitabu ta kumaw sira tagama; a sebera kitabu kono ko an ka kan ka min ke, o m'a ke ten.»

¹⁴ Sarakalasebaga Hilikiya, ani Ayikamu, ani Akibori, ani Safan, ani Asaya, olugu tagara ciramuso Huluda fe ka taga kuma ni a ye; ale tun ye Salumu ta muso le ye. Salumu face tun ye Tikiva ye, Tikiva face tun ye Harasi ye. Salumu le tun ye Alabatosoba ta faniw korosibaga ye. A ni a muso tun siginin be Zeruzalemu ta kindakura le ra. ¹⁵ Huluda ka o jaabi ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye nin ye; mogow min ka aw ci ne fe, aw ye taga a fo o tigi ye ¹⁶ ko Matigi Ala ko: «Ne bena kojuguba le ben nin dugu ni a dugumogow kan, ka kapa ni nin kitabu ta kumaw ye, Zuda masace ka kitabu min karan. ¹⁷ I n'a fo o ka ne to yi, ka taga wusunank sarakaw* bo ala werew ye, ka ne jusu bo ni o ta kewalew ye, o koson ne dimina nin dugu korow kosebe, dimi min fana tena mala tuun.»

¹⁸ «Nka aw ye taga a fo Zuda masace ye, min ka aw ci ko aw ye na Matigi Ala jininka, ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «I ka nin kitabu kuma lamank minke, ¹⁹ o kow digira i ra kosebe. I ka i yere majigi Matigi Ala ja korow, sabu ne ka min fo nin dugu ni a dugumogow kama, i ka o men. Ne bena o ke panibatow le ye, ka o danga. Nka ele ka i ta faniw faran, ka kasi ne ja korow minke, o koson ne fana ka i ta daariri lamank. Matigi Ala ko ten. ²⁰ O koson ni i nana sa, ne bena i lataga i bema tow fe. I bena sa hera le ra; o bena i su don i ta kaburu kono. Ni o kera, ne bena nin kojugu min lase nin dugu ma, i yere ja tena o ye.» »

Ayiwa, o tagara o kumaw lase masace ma.

23

Yoziyasi ka jɛɛɛɛɛɛɛɛ don ni Ala ye (Kibaroyaw flanan 34.29-32)

¹ Masace Yoziyasi ka Zuda mara cɛkɔrɔbaw, ani Zeruzalemu dugu cɛkɔrɔbaw bɛɛ wele ka na. ² O kɔ, masace tagara Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ale ni Zuda mara mɔgɔw bɛɛ, ani Zeruzalemu dugumɔgɔw bɛɛ, ani sarakalasebagaw, ani ciraw, ani jama bɛɛ, denmisen fara mɔgɔkɔrɔba kan. O tun ka o kitabu min sɔrɔ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, o ka o jɛɛɛɛɛɛɛɛ kitabu kumaw bɛɛ karan jama bɛɛ pa na. ³ O y'a sɔrɔ masace tun lɔnin bɛ tintin dɔ kan; a ka jɛɛɛɛɛɛɛɛ* don kura ye tuun ni Matigi Ala ye, k'a fɔ ko: «An bena tugu Matigi Ala le kɔ, k'a ta kumaw, ani a ta ciw, ani a ta cɛfɔninw bɛɛ sira tagama ni an jusukun bɛɛ ye, ani an nin bɛɛ, janko Ala tun ka kuma minw sebe a ta jɛɛɛɛɛɛɛɛ kitabu kɔnɔ kakɔrɔ, an ye o kumaw bɛɛ sira tagama.»

Jama bɛɛ sɔnna o jɛɛɛɛɛɛɛɛ ta kumaw ma.

Yoziyasi ka batofɛn werɛw labɔ Zuda mara ra (Kibaroyaw flanan 34.3-5)

⁴ Masace k'a fɔ sarakalasebagaw kuntigiba Hilikiya ye, ani sarakalasebaga tɔw, ani Alabatoso donda kɔrɔsibagaw ye, ko fɛn o fɛn ye Baali* ta jow ye, ani Asera ta jow, ani karo ni lolow ta sɔnnikefɛnw ye, ko o ye o fɛnw bɛɛ labɔ Alabatosoba kɔnɔ. O ka o fɛnw labɔ ka taga o jeni Zeruzalemu dugu kɔ fɛ, Sedɔrɔn kɛnɛgbe ra, k'a buguri cɛ ka taga ni a ye fɔ Beteli. ⁵ Zuda masacew tun ka sɔnnikebaga minw sigi fɔlɔfɔlɔ, wagati min o tun bɛ wusunan sarakaw* bɔra sɔnnikeyɔrɔw ra, kongoriw kunna, Zuda duguw kɔnɔ, ani Zeruzalemu kɛrɛfɛduguw ra, o ka o sɔnnikebagaw bɛɛ gben. Sɔnnikebaga minw fana tun bɛ wusunan sarakaw bɔra Baali ta jo ye, ani minw tun bɛ tere ni karo ni lolow batora, o ka olugu fana gben. ⁶ O tun bɛ jo musoman Asera bato nin bere min ye, a ka o bere labɔ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ka taga ni a ye Zeruzalemu dugu kɔ fɛ, Sedɔrɔn kɔ yɔrɔ ra, ka taga a jeni o yɔrɔ ra, fɔ k'a kɛ buguri ye. O ka o buguri bɔn dugumɔgɔw ta kaburulo ra.

⁷ Cɛ jatɔyakebaga minw ta yɔrɔw tun bɛ Matigi Ala ta batoso lu kɔnɔ, o ka o yɔrɔw bɛɛ cɛn ka bɔ yi. Musow tun bɛ jo musoman Asera ta sɔnnikefaniw dan o yɔrɔw le ra fana.

⁸ Yoziyasi ka Zuda duguw ta sarakalasebagaw bɛɛ wele ka na Zeruzalemu. Sarakalasebagaw tun bɛ wusunan sarakaw bɔra sɔnnikeyɔrɔ minw na kongoriw kan, k'a ta Geba ka taga a bla fɔ Beri Seba, a ka o yɔrɔw bɛɛ cɛn. O tun ka sɔnnikeyɔrɔ minw lɔ duguw dondaw ra, a ka o fana cɛn. Min tun bɛ dugutigi Yosuwe yerɛ ta donda ra, a ka o fana cɛn; o tun bɛ dugu donda numanboroyanfan fɛ. ⁹ Sarakalasebaga minw tun ka sarakaw bɔ sɔnnikeyɔrɔw ra kongoriw kan, o ma sɔn olugu ye kɛ saraka bɔ ye Matigi Ala ta sarakajɛnifɛn* kan Zeruzalemu. O kɔni tun bɛ se ka burufunubariw domu ni sarakalasebaga tɔw ye.

¹⁰ O tun bɛ to ka denmisenw jeni ka o kɛ saraka ye yɔrɔ min na, min ye Tofeti yɔrɔ, kɛ Beni Hinɔm kurufurance ra, a ka o yɔrɔ bɛɛ cɛn k'a lanɔgɔ, janko mɔgɔ si kana se k'a dence walama a denmuso jeni k'a kɛ saraka ye tuun ka Moloki ta jo bato. ¹¹ Zuda masacew tun ka so minw bla,

ka o ke ka tere bato, a ka o bee bo yi. O sow tun be Alabatoso lu kono; o tun be lu donda ra, dugu namogo do ta siyoro kere fe, min togo tun ye ko Netan Meleki. O tun be sowotero minw ke ka tere bato, a ka olugu fana jeni. ¹² Sarakabonan minw tun be Ahazi ta biribon kunna, Zuda masacew tun ka minw lo, masace Yoziyasi ka o bee cici, ani Manase tun ka minw lo Matigi Ala ta batoso lu fla bee kono. A ka o cici, ka o buguri ce ka taga o bon Sedoron ko kono. ¹³ Sonnikeyoru minw tun be kongori kan Zeruzalemu dugu tereboyanfan na, a ka o yorow fana cen. O yoro tun be oliviyesunw kuru woroduguyanfan fe, yoro min be wele ko halakiri kuru. Izirayeli masace minw tun ye Sulemani ye, ale le tun ka o sonnikeyorow lo Sidonkaw ta jo musoman haramunin ye, min ye Asera ye, ani Mohabukaw ta jo haramunin ye, min ye Kemosi ye, ani Amonkaw ta jo haramuninba ye, min ye Moloki ye. ¹⁴ Yoziyasi ka kabakuruanw cici, ka jo musoman Asera ta berew tigetige, ka mogokolow ce, ka o ke o no ra, janko k'a cen.

*Yoziyasi ka batofen werew cen Izirayeli mara ra
(Kibaroyaw flanan 34.6-7)*

¹⁵ Yoziyasi ka o ko kelen fana ke Beteli; Nebati dence Yerobohamu, masace minw tun ka Izirayelimogow bla jurumun na, ale tun ka sonnikeyoru min lo kongori kan, sarakabonan minw tun be o sonnikeyoru ra, a ka o fana cen. A ka o sarakabonan ni o sonnikeyoru cen, ka jo musoman Asera ta sonnikere jeni, k'a sonnikeyoru jeni fo k'a ke buguri ye.

¹⁶ Yoziyasi nana a ja munu, ka kaburu dow ye kongoriw kan yi; a ka mogow ci ka taga o suw kolow bo ka na; o ka o kolow jeni sonnikeyorow kan, ka o yorow lanogo, i n'a fo Matigi Ala tun k'a ta kuma don a ta cira da ra k'a fo cogo min na. Ala ta cira tun ka o kumaw le fo folofolo.

¹⁷ Yoziyasi nana a fo ko: «Ne ja be kaburu juman ta kabakuru le ra yan fe yi tan?» Dugumogow k'a jaabi ko: «Ala ta cira min tun nana ka bo Zuda mara ra, ale ta kaburu tagamasiyen lo. I ka min ke nin sarakabonanw kan tan co, o cira tun nana o kumaw le fo, ko o le bena ke nin sarakabonanw kan.» ¹⁸ Yoziyasi ko: «Aw ye o kaburu to yi! Mogo si kana maga a kolow ra.» O ka o cira kolow to yi, ani cira min fana tun nana ka bo Samari, o ka ale kolow fana to yi.

¹⁹ Sonnikeron minw tun be kongoriw kan Samari duguw kono, Izirayeli masacew tun ka minw lalaga ka sonni ke yi, fo ka na Matigi Ala jusu bo, Yoziyasi ka o bee waraga ka bo yi. A ka min ke Beteli, a ka o ko kelen le ke Samari fana. ²⁰ Sonnikerabaga minw tun be o sonnikeyoru ra, a ka olugu bee mina ka o faga sarakabonanw kan, ka mogokolow jeni sarakabonanw kan. O ko, a sekora ka taga Zeruzalemu.

*Jonyaban janagbe
(Kibaroyaw flanan 35.1,18-19)*

²¹ Masace k'a fo mogow bee ye ko: «Aw ye Jonyaban janagbe* ke ka Matigi Ala, aw ta Ala bonya, i n'a fo a fora Ala ta jennogonya* kitabu kono cogo min na.»

²² O ka Jonyaban janagbe* min ke, o janagbe jagon tun ma deri ka ke, kabini kuntigiw tun be Izirayeli jamana kunna wagati min na, fo ka na a bla Izirayeli masacew, ani Zuda masacew ta wagati ra. ²³ Nka masace Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan le ra, o janagbe sorora ka ke Zeruzalemu, ka Matigi Ala togo bonya.

*Yoziyasi ta ko tɔw**(Kibaroyaw flanan 35.20-27; 36.1)*

²⁴ Ka fara o bɛɛ kan, mɔgɔ minw tun b'a fɔ ko o bɛ kuma ni suw ye, ani minw bɛ lagberi kɛ, Yoziyasi ka o mɔgɔw bɛɛ gben. Yirimɔgɔninw, ani jow, ani fen haramunin minw bɛɛ tun bɛ Zuda mara ra, ani Zeruzalemu dugu kɔnɔ, a ka o bɛɛ bɔ yi, janko sariya ta kuma minw sebera kitabu kɔnɔ, sarakalasebaga Hilikiya ka kitabu min ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, mɔgɔw ye o kitabu kumaw sira tagama.

²⁵ Masace minw temena Yoziyasi na, o dɔ si ma seko ka na Matigi Ala fe ni a jusukun bɛɛ ye, ani a nin bɛɛ, ani a baraka bɛɛ, ka Musa ta sariyaw bɛɛ sira tagama i ko Yoziyasi k'a kɛ cogo min na. A jɔgɔn masace fana ma wuri a ko fe tuun.

²⁶ Nka o bɛɛ n'a ta, Matigi Ala tun dimina Zuda ta mɔgɔw kɔrɔ cogo min na, fɔ k'a jusu bɔ, o dimi tun ma ban, sabu Manase tun ka ko minw bɛɛ kɛ, o kow tun ka Ala jusu bɔ. ²⁷ O kosɔn Matigi Ala ko: «Ne bɛna Zuda mara mɔgɔw fana gben ka bɔ ne na kɔrɔ, i n'a fɔ ne ka Izirayelimɔgɔw gben cogo min na. Ne bɛna ban nin dugu fana ra, ne tun ka nin dugu min janawoloma, min ye Zeruzalemu ye; ne bɛna ban nin Alabatoso fana ra, ne tun k'a fɔ ko o min bɛna kɛ ne tɔgɔ sigiyɔrɔ ye.»

Yoziyasi ta masaya laban

²⁸ Ayiwa, Yoziyasi ta kewale tɔw, a ka ko minw bɛɛ kɛ, o kow bɛɛ sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu w kɔnɔ.

²⁹ Yoziyasi ta masaya wagati ra, Misiran masace Farawona, min tɔgɔ tun ye ko Neko, ale wurira ko a bɛ taga Asiri masace fe Efirati ba fan fe. Masace Yoziyasi tagara lo a na ko a b'a kere; nka Farawona ka Yoziyasi faga o kere ra Megido. ³⁰ A ta jamana kuntigiw k'a su ta sowotoro dɔ kɔnɔ. O k'a ta ka bɔ Megido, ka taga ni a ye Zeruzalemu, ka taga a su don a ta kaburu kɔnɔ. Jamanamɔgɔw k'a dence Yohahazi ta, ka turu saninman* kɛ ale kun na, k'a sigi masaya ra a face no ra.

*Zuda masace Yohahazi ta masaya wagati**(Kibaroyaw flanan 36.2-4)*

³¹ Yohahazi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni saba. A ka karo saba le ke masaya ra; a siginin tun bɛ Zeruzalemu. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Hamutali; ale tun ye Yeremi denmuso le ye, o tun bɛ bɔ Libina. ³² A ka kojugu kɛ Matigi Ala na kɔrɔ, i n'a fɔ a bɛmaw tun k'a kɛ cogo min na.

³³ Farawona min tun ye Neko ye, ale nana a mina k'a siri ni negejɔrɔko ye, Ribila dugu kɔnɔ, Hamati jamana ra, ko a kana sigi masaya ra Zeruzalemu tuun. Farawona ka warida dɔ ben Zuda mara kan, ko o ka kan ka to ka o sara; o tun ye warigbe kilo waga saba ni keme naani ye (3 400), ani sanin kilo bisaba ni naani. ³⁴ Farawona, min tɔgɔ tun ye ko Neko, ale ka Yoziyasi dence Eliyakimu le kɛ Zuda masace ye a face Yoziyasi no ra. A ka Eliyakimu tɔgɔ ye lema k'a kɛ Yehoyakimu ye. A ka Yohahazi mina ka taga ni a ye Misiran; a tagara sa o yɔrɔ ra yi.

³⁵ Farawona tun ka warigbe ni sanin hakeya min fɔ, Yehoyakimu tun bɛ o dira a ma. O ra, a ka jamana mɔgɔ bɛɛ kelen kelen ta wari sɔrɔta jate mina, ka warigbe ni sanin hakeya dɔ mina bɛɛ kelen kelen fe, ka kapa ni bɛɛ ta sɔrɔta ye. A ka o le kɛ janko ka Farawona ta wari sɔrɔ k'a di a ma.

*Zuda masace Yehoyakimu ta wagati**(Kibaroyaw flanan 36.5-8)*

³⁶ Yehoyakimu sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Zebuda. Ale tun ye Pedaya denmuso le ye; o tun be bo Ruma dugu kono. ³⁷ A ka kojugu ke Matigi Ala na koro, i n'a fo a bemaw tun k'a ke cogo min na.

24

Babilonikaw nana Yehoyakimu kere

¹ Yehoyakimu ta masaya wagati ra, Babiloni masace min ye Nebukadinesari ye, ale nana Yehoyakimu kama ka na a kere. Yehoyakimu tora Nebukadinesari ta fanga koro fo san saba. Nka o ko fe, Yehoyakimu murutira tuun.

² Matigi Ala k'a to benkannikebaga dow bora Babilonikaw ta jamana ra, ani Sirikaw ta jamana ra, ani Mohabukaw ta jamana ra, ani Amonkaw ta jamana ra, ka na Yehoyakimu kama. Ala k'a to olugu nana Zuda mara kama, janko ka na o halaki le pewu, ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye, a tun ka kuma min don a ta baaradenw da ra, minw ye a ta ciraw ye.

³ Sigiya t'a ra, nin kera ka kapa ni Matigi Ala yere ta kuma le ye. A tun b'a fe ka Zuda mara mogow bo a yere na koro, Manase ta jurumunw bee koson, ⁴ ani a tun ka mogo jarakibari minw bee faga, fo ka Zeruzalemu dugu bee ke jori ye. Matigi Ala tun t'a fe ka o hake yafa tuun.

⁵ Ayiwa, Yehoyakimu ta kewale tow, a ka ko minw bee ke, o kow bee sebera Zuda masacew ta kibaroyaw kitabu kono. ⁶ Yehoyakimu sara, ka taga fara a bemaw kan. A dence Yehoyakini sigira masaya ra a no ra.

⁷ O wagati ra, Misiran masace ma bo a ta jamana ra tuun ka taga kere ke; sabu yoro o yoro tun be a ta mara kono, Babiloni masace tun ka o yorow bee mina, k'a ta Misiran ba ra, ka taga a bla fo Efirati ba ra.

Zuda masace Yehoyakini ta wagati (Kibaroyaw flanan 36.9-10)

⁸ Yehoyakini sigira masaya ra k'a si to san tan ni seegi. A ka karo saba le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Nehusita. Ale tun ye Elinatan denmuso le ye; Zeruzalemukaw tun lo. ⁹ A ka kojugu ke Matigi Ala na koro, i n'a fo a face tun k'a ke cogo min na.

Babilonikaw nana Zeruzalemu dugumogow mina

¹⁰ Yehoyakini ta wagati ra, Babiloni masace Nebukadinesari ta jamana kerekuntigiw ni a ta kerekejama nana Zeruzalemu dugu kama ka na dugu lamini. ¹¹ Ka o kuntigiw lonin to o kere ra yi, Nebukadinesari yere nana lo dugu na fe. ¹² Zuda masace Yehoyakini bora ka taga a yere di Babiloni masace ma, a ni a bamuso, ani a ta jamana kuntigiw ni pamogow, ani a ta mogobaw. Babiloni masace ka o mina. O kera Babiloni masace ta masaya san seeginan le ra. ¹³ A ka Matigi Ala ta batoso naforow ni masace ta lu naforow bee ce. Izirayeli masace Sulemani tun ka minan saninlaman minw lalaga ka o bla Matigi Ala ta batoso kono, Nebukadinesari ka o minanw bee cici. Matigi Ala tun ka kuma min fo kabini folofolo, o kuma le kera can ye*.

¹⁴ A ka Zeruzalemu dugumogow bee mina ka taga ni o ye, ani a kuntigiw bee, ani a kerekedenw bee; o bee lajennin tun ye mogo waga tan, ani borobaarakabagaw, ani negebaarakabagaw bee. A ka dugumogow bee ra

* **24:13** 24:13 O kuma tun fora Masacew ta kitabu flanan na 20:17.

fagantanw daron le to dugu kono yi. ¹⁵ A ka Yehoyakini yere mina ka bo Zeruzalemu, ka taga ni a ye Babiloni, ani a bamuso, ani a ta musow, ani a ta mogobaw, ani jamana kuntigibaw. ¹⁶ Babiloni masace ka kerekece waga wolonfla (7 000) fana mina ka taga ni olugu ye, ani borobaarakabagaw ni negebaarabagaw ce waga kelen, ani kerekecefariw bee.

¹⁷ Babiloni masace ka Yehoyakini belence sigi masaya ra a no ra, min togo tun ye ko Mataniya. A ka o togo yeleva k'a ke Sedesiyasi ye.

*Zuda masace Sedesiyasi ta wagati
(Yeremi 52.1-3; Kibaroyaw flanan 36.11-13)*

¹⁸ Sedesiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni kelen. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Hamutali. Yeremi denmuso tun lo; Libinaka tun lo. ¹⁹ A ka kojugu ke Matigi Ala na koro, i n'a fo Yehoyakimu tun k'a ke cogo min na.

²⁰ Nin kow bee tun sera Zeruzalemu dugu ni Zuda mara ma, Matigi Ala ta dimi le koson. A laban, Matigi Ala nana o gben ka bo a yere na koro. O ko fe, Sedesiyasi belen nana muruti Babiloni masace ma.

25

*Babilonikaw nana Sedesiyasi mina Zeruzalemu
(Yeremi 39.1-7; 52.4-11)*

¹ Sedesiyasi ta masaya san konontonnan na, o san karo tannan na, o karo tere tannan na, Babiloni masace Nebukadinesari nana Zeruzalemu dugu kama tuun, ni a ta kerekejama bee ye, ka na dugu lamini; o ka tintin dow lo ka dugu lamini. ² O ka dugu lamini ten ka taga se fo masace Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan ma. ³ O san karo naaninan*, o karo tere konontonnan, kongon nana gban dugumogow ra k'a soro domuni si tun te o boro tuun minke, ⁴ o ka wo do bo kogo ra. Masace ni kerekecew bee bora o sira fe su fe, kogo fla ce ma, masace ta yiritu fan na, ka bori ka taga Zuriden kenegbe sira fe. O y'a soro Babilonikaw tun ka dugu lamini. ⁵ Nka Babilonikaw ta kerekejama ka masace gben ka taga a mina Zeriko kenegbeyoro ra. A ta kerekejama bee borira ka janjan k'a to yi. ⁶ O ka masace Sedesiyasi mina ka taga ni a ye Ribila, Babiloni masace fe, ka taga a ta kiti tige. ⁷ O k'a dencew kannatige a yere na na. O ko, o ka ale yere padenw ci, k'a siri ni siranegbe jorokow ye, ka taga ni a ye Babiloni.

*Babilonikaw ka Zuda mara mogow tow bee mina
(Yeremi 39.8-10; 52.12-27; Kibaroyaw flanan 36.17-21)*

⁸ Babiloni masace Nebukadinesari ta masaya san tan ni konontonnan na, o san karo loorunan, o karo tere wolonflanan na, Nebuzaradan nana Zeruzalemu. Ale tun ye Babiloni* masace ta jamana kuntigi do ye, ani masace ta kerekuntigiba. ⁹ A ka Matigi Ala ta batoso jeni, ani masace ta so, ani dugu bonw bee; a ka bon panamanw bee jeni. ¹⁰ Babilonikaw ta kerekejama min tun be ni masace ta kerekuntigiba ye, olugu ka Zeruzalemu dugu kogow cici. ¹¹ Mogow to minw tun tora dugu kono, Nebuzaradan, min tun ye masace ta kerekuntigiba ye, ale ka olugu bee mina ka taga ni o ye, ani minw tun ka o yere di Babiloni masace ma, ani mogow tow bee. ¹² A ka dugu fagantan dow le to yi, janko olugu ye ke rezew, ani forow sene ye.

* 25:3 25.3 A fora ko karo naaninan, ka kapa ni Yeremi 52.6 ye.

13 Matigi Ala ta batoso ta samasen siranegeramanw, ani a siranegē wotorow, ani a minanba koorinin min tun lalagara ni siranegē ye, Babilonikaw ka o bēē cici, ka taga ni o siranegē ye Babilōni. 14 O ka siranegedagaw, ani a buguricenānw, ani a muruw, ani a setiw ta. O tun bē baara kē ni siranegēfēnw min o min ye Alabatoso kōnō, o ka o bēē ta. 15 Masace ta kerekuntigiba ka tasumabōnanw, ani jifiyēw fana ta; fēn o fēn tun ye sanin ye, ani fēn o fēn tun ye warigbē ye, a ka o bēē ta.

16 Masace Sulemani tun ka o samasen fla ni o minanba koorinin ni o wotoro minw lalaga Matigi Ala ta batoso kama, mōgō si tun tē o siranegē hakeya lōn. 17 O samasen bēē kelen kelen janya tun ye nōngōn† na tan ni seegi. O tun ka datugunan dōw kē o ra ni siranegē ye; o janya tun ye nōngōn na saba. O tun ka jō dōw kē ka samasen sanfeyōrō jēgen, ani gerenadi yiriden bisigiyaw; o bēē tun ye siranegē le ye. Samasen fla bēē cogoya tun ye kelen ye, ani fēn minw tun kera ka o jēgenjēgen.

18 Masaso kōrōsibaga kuntigi ka sarakalasebagaw kuntigiba Seraya fana mina, ani a demebaga min tun ye sarakalasebaga Sofoni ye, ani sarakalasebaga saba minw tun bē Alabatosoba donda kōrōsibagaw ye. 19 A ka dugu kerekējama jamōgoba dō fana mina, ani Zuda masace ladibaga cē looru minw tun tora dugu kōnō, ani kerekējama kuntigi ta seberikēbaga min tun bē cedenw ta kerekēdenya ra, ani Zuda mara cē biwōōrō; olugu tun bē dugu kōnō yi. 20 Masaso kōrōsibagaw kuntigi Nebuzaradan ka o mōgōw mina ka taga ni o ye Ribila Babilōni masace fē. 21 Babilōni masace ka o faga Ribila, Hamati mara ra.

Zuda mara mōgōw minana o cogo le ra ka bō o ta jamana ra ka taga fō yōrojan.

*Nebukadinesari ka Gedaliya sigi Zuda mara kunna
(Yeremi 40.7–41.18)*

22 Ayiwa, Babilōni masace Nebukadinesari tun ka mōgō minw to Zuda mara ra, a ka Gedaliya sigi olugu kunna, k'a kē o jamōgō ye. Gedaliya face tun ye Ayikamu ye, Ayikamu face tun ye Safan ye.

23 Zuda mara ta kuntigiw, ani o ta kerekēden minw tun tora yi, olugu nana a mēn ko Babilōni masace ka Gedaliya le sigi k'a kē jamana jamōgō ye minke, o ni o ta mōgōw tagara Gedaliya ko Misipa. O mōgōw le tun ye Netaniya dence Sumayila ye, ani Kareya dence Yohanan, ani Tahumeti dence Seraya, min bē bō Netofa, ani Mahakakace dence Yazaniya. 24 Gedaliya karira o mōgōw ni o ta kerekēcēw ye, k'a fō o ye ko: «Aw kana siran Babilonikaw ta kuntigiw na, ko o bēna ko dō kē aw ra. Aw ye to jamana kōnō yan, ka baara kē Babilōni masace ye; aw ta hera bē o le ra.»

25 Nka o san karo wolonflanan na, Elisama dence Netaniya, o dence Sumayila, ale min tun ye masacēden ye, ale ni cē tan nana, ka na ben Gedaliya kan k'a faga, ani Yahudiyaw ni Babilōnika minw bēē tun bē ni a ye Misipa. 26 O kera minke, mōgō tōw bēē, mōgō fitini fara mōgōba kan, ani kerekuntigiw bēē, o bēē wurira ka bori ka taga Misiran, sabu o tun bē siranna Babilonikaw na.

*Babilōni masace ka Yehoyakini labo kaso ra
(Yeremi 52.31-34)*

† 25:17 25.17 Nōngōn na kelen bē se ka ben metere tarance le ma.

²⁷ Ayiwa, Masace Yehoyakini ta minari san bisaba ni wolonflanan na, san min na Evili Merodaki kera Babiloni* masace ye, o san karo tan ni flanan, ani o karo tere mugan ni wolonflanan, Babiloni masace ka Zuda masace Yehoyakini labla, ka a labo kasobon na. ²⁸ A tun be kuma Yehoyakini fe i ko a teri; masace minw tun minana ka taga Babiloni i ko ale, a ka Yehoyakini sigi olugu beε kunna. ²⁹ A ka Yehoyakini ta kasodenderegew bo a ra. A tun be domuni ke ni Babiloni masace yere le ye lon o lon, a si to beε ra. ³⁰ Babiloni masace k'a mako beε na o cogo le ra lon o lon, a si to beε ra.

KIBAROYAW TA KITABU FɔLɔ Kitabu faamucogo

Yahudiyaw tun b'a miiri ko sarakalasebaga Esidarasi le kera Kibaroyaw ta kitabu fɔlɔ ni a flanan sebebaga ye. Ni yɔrɔ dama dama tɛ, an b'a ye ko Kibaroyaw ta kitabu an Masacɛw ta kitabu ta kumaw ye kelen ye. O bɛɛ bɛ Izirayeli jamana ta masacɛw ta kow le fɔ.

Kibaroyaw ta kitabu fla bɛɛ tun ye kitabu kelen ye.

Izirayelimɔgɔw nana ka bɔ Babiloni, o kɔ, nin kitabu fla sɔrɔra ka seɛ, janko k'a yira mɔgɔw ra, ko ka tagama ka kaɲa ni Ala ta sariyaw ye, ko nafa bɛ o ra.

Kibaroya kitabu fɔlɔ bɛ Izirayelimɔgɔw tɔgɔw fɔ an ye, k'a ta o bɛmaw ta wagati ra, ka taga a bla mɔgɔ minaninw ta wagati ra, ani minw sekora ka na Izirayeli jamana kɔnɔ tuun.

Fenba fla bɛ Kibaroyaw ta kitabu fɔlɔ kɔnɔ, Izirayeli masacɛw ta ko ra:

A fɔlɔ, an b'a ye ko kojugu caman sera Izirayeli mara ni Zuda mara mɔgɔw ma, nka o bɛɛ n'a ta, Ala ma ban o ra; a tun b'a fɛ ka koɲuman minw ke o ye, a ka o kɛ Zuda mara mɔgɔw ye. O koson a ta masacɛɲuman dɔw tun bɛ yi, i n'a fɔ Dawuda ni Sulemani, ani Yosafati, ani Ezekiyasi, ani Yoziyasi, olugu ka baarajuman minw ke, kitabu sebebaga ka o bɛɛ fɔ an ye, k'a yira ko o mɔgɔw tora Ala kɔ.

A flanan, nin kitabu bɛ Zeruzalɛmu ta Alabatosoba ko fɔ an ye, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw ta baarakecogo. Masacɛ Sulemani le ka Alabatosoba lɔ, nka masacɛ Dawuda tun ka o baaraw ko laben, sani a ye sa.

Kitabu kɔnɔkɔw

Izirayelimɔgɔw ta durujaw tɔgɔw (1-9)

Masacɛ Sawuli ta saya (10-14)

Masacɛ Dawuda ta wagatigbelenw ani a ta baara keninw (11-21)

Masacɛ Dawuda ka Alabatosoba lɔko fɔ (22-29)

Izirayelimɔgɔw ta buruju kitabu

K'a ta Adama ra ka taga a bla Semu ra

¹ Adama le tun ye Seti face ye, Seti tun ye Enosi face ye, ² Enosi tun ye Kenan face ye, Kenan tun ye Mahalaleli face ye, Mahalaleli tun ye Yerɛdi face ye, ³ Yerɛdi tun ye Henɔki face ye, Henɔki tun ye Matusalɛmu face ye, Matusalɛmu tun ye Lemeki face ye, ⁴ Lemeki tun ye Nuho face ye, Nuho tun ye Semu ni Kamu ni Zafeti face ye.

⁵ Zafeti dencew tun ye Gomeri ye, ani Magogi, ani Madayi, ani Yavan, ani Tubali, ani Mesɛki, ani Tirasi.

⁶ Gomeri dencew tun ye Asikenazi, ani Rifati, ani Togarima ye.

⁷ Yavan dencew tun ye Elisa, ani Taxisi, ani Kitimu, ani Rodanimu ye.

⁸ Kamu dencew tun ye Kusi, ani Misirayimu, ani Puti, ani Kanaana ye.

⁹ Kusi dencew tun ye Seba ye, ani Havila, ani Sabita, ani Rahema, ani Sabiteka. Rahema dencew tun ye Saba, ani Dedan ye. ¹⁰ Kusi le ka Nimurɔdi fana woro; Nimurɔdi le kɔnna ka kɛ fangatigiba ye dugukolo kan.

¹¹ Misirayimu le ye Ludikaw bemace ye, ani Anamikaw, ani Lehabikaw, ani Nafitukaw, ¹² ani Paturusikaw, ani Kasiluhikaw, ani Kafitorikaw; Filisikaw bora Kasiluhikaw ra.

¹³ Kanaana ka Sidon woro; ale le kera a dence folo ye; o ko fe a ka Heti woro. ¹⁴ Ale le kera Yebusikaw bemace ye, ani Amorikaw, ani Girigasikaw ¹⁵ ani Hevikaw, ani Arikikaw, ani Sinekaw, ¹⁶ ani Arivadikaw, ani Semarikaw, ani Hamatikaw.

¹⁷ Semu dencew tun ye Elamu ye, ani Asuri, ani Aripasadi, ani Ludi, ani Aramu, ani Usi, ani Huli, ani Geteri, ani Meseki, ¹⁸ Aripasadi ka Sela woro; Sela ka Heberi woro. ¹⁹ Heberi ka dence fla soro: kelen togo tun ye ko Pelegi, sabu ale ta wagati le ra dugukolo taranna. Ale balemace togo tun ye ko Yokitan. ²⁰ Yokitan ka Alimodadi woro, ani Selefu, ani Hasarimaveti, ani Yera, ²¹ ani Hadoramu, ani Uzali, ani Dikila, ²² ani Ebali, ani Abimayeli, ani Seba, ²³ ani Ofiri, ani Havila, ani Yobabu. Olugu bee ye Yokitan dencew ye.

K'a ta Semu ra ka taga a bla Esawu ni Yakuba ra

²⁴ Semu tun ye Aripasadi face ye, Aripasadi tun ye Sela face ye, ²⁵ Sela tun ye Heberi face ye, Heberi tun ye Pelegi face ye, Pelegi tun ye Rehu face ye, ²⁶ Rehu tun ye Serugi face ye, Serugi tun ye Nahori face ye, Nahori tun ye Tera face ye, ²⁷ Tera tun ye Iburama face ye, min togo nana ke Iburahima ye.

²⁸ Iburahima dencew tun ye Isiyaka ni Sumayila ye. ²⁹ Olugu ta durujaw ye nin ye: Sumayila dence folo tun ye Nebayoti ye, o ko fe Kedari, ani Adibeli, ani Mibisamu, ³⁰ ani Misima, ani Duma, ani Masa, ani Hadadi, ani Tema, ³¹ ani Yeturi, ani Nafisi, ani Kedima. Olugu le tun ye Sumayila dencew ye.

³² Iburahima tun ka jonmuso min ke a muso ye, min ye Ketura ye, ale ka Zimiran woro, ani Yokisan, ani Medan, ani Madiyan, ani Isibaki, ani Suwa. Yokisan dencew tun ye Seba ni Dedan ye. ³³ Madiyan dencew tun ye Efa, ani Eferi, ani Hanoki, ani Abida, ani Elida ye. Olugu bee le ye Ketura denw ni a mamadenw ye.

³⁴ Iburahima ka Isiyaka woro; Isiyaka dencew tun ye Esawu ni Izirayeli ye*.

³⁵ Esawu dencew tun ye Elifazi ye, ani Reweli, ani Yehusi, ani Yalamu, ani Kora. ³⁶ Elifazi dencew tun ye Teman, ani Omaru, ani Sefi, ani Getamu, ani Kenazi, ani Timina, ani Amaleki. ³⁷ Reweli dencew tun ye Nahati, ani Zera, ani Sama, ani Miza ye. ³⁸ Seyiri dencew tun ye Lotan ye, ani Sobali, ani Sibeyon, ani Ana, ani Dison, ani Eseri, ani Disan. ³⁹ Lotan dencew tun ye Hori, ani Homamu. Lotan balemamuso tun ye Timina ye. ⁴⁰ Sobali dencew tun ye Aliyan ye, ani Manati, ani Ebali, ani Sefi, ani Onamu. Sibeyon dencew tun ye Aya ye, ani Ana. ⁴¹ Ana dence tun ye Dison ye. Dison dencew tun ye Hamuran ye, ani Esiban, ani Itiran, ani Keran. ⁴² Eseri dencew tun ye Bilan, ani Zavan, ani Yakan ye. Disan dencew tun ye Usi ni Aran ye.

*Edomu jamana masacew ni a kuntigiw
(Damina 36.31-43)*

⁴³ Sani masace do ye sigi Izirayelimogow kunna, masace minw sigira Edomu mara kunna, olugu fle nin ye: Behori dence Bela, ale ta dugu togo

* **1:34** 1.34 Izirayeli le ye Yakuba ye.

tun ye ko Dinaba. ⁴⁴ Bela nana sa minke, Zera dence Yobabu, min be bo Bosira, ale sigira a no ra. ⁴⁵ Yobabu nana sa minke, Husamu sigira a no ra; ale tun bora Temankaw ta jamana ra. ⁴⁶ Husamu nana sa minke, Bedadi dence Hadadi sigira a no ra; ale le ka Madiyankaw kere ka se o ra Mohabu mara ra. A ta dugu togo tun ye ko Aviti. ⁴⁷ Hadadi nana sa minke, Samula, min tun be bo Masireka, ale sigira a no ra. ⁴⁸ Samula nana sa minke, Sawuli min tun be bo Rehoboti, bada ra, ale sigira a no ra. ⁴⁹ Sawuli nana sa minke, Akibori dence Baali Hanan sigira a no ra. ⁵⁰ Baali Hanan nana sa minke, Hadadi sigira a no ra; a ta dugu togo tun ye ko Payi. A muso togo tun ye ko Metabeli; Metabeli tun ye Materedi denmuso ye, Materedi tun ye Mezahabu denmuso ye. ⁵¹ Hadadi sanin ko, minw kera Edomu mara kuntigiw ye, o kuntigiw fle nin ye: Timina, ani Aliva, ani Yeteti, ⁵² ani Olibama, ani Ela, ani Pinon, ⁵³ ani Kenazi, ani Teman, ani Mibisari, ⁵⁴ ani Magidiyeli, ani Iramu. Olugu le kera Edomu mara kuntigiw ye.

2

Yakuba dencew

¹ Izirayeli* dencew fle nin ye: Ruben, ani Simeyon, ani Levi, ani Zuda, ani Isakari, ani Zabulon, ² ani Dan, ani Yusufu, ani Boniyaminu, ani Nefitali, ani Gadi, ani Aseri.

³ Zuda dencew tun ye Eri, ani Onan, ani Sela ye. A ka o dence saba soro a ta Kanaanaka muso le fe, min ye Suwa denmuso ye. Zuda dence folo min tun ye Eri ye, ale nana ke mogojugu ye Ala ja koro, o koson Ala k'a faga.

⁴ Tamari min tun ye Zuda buranmuso ye, ale fana ka Peresi ni Zera woro Zuda fe. Zuda dencew bee lajennin tun ye ce looru.

⁵ Peresi dencew tun ye Hesiron ni Hamuli ye.

⁶ Zera dencew tun ye Zimiri, ani Etan, ani Heman, ani Kalikoli, ani Dara ye. O bee lajennin tun ye ce looru.

⁷ Karimi dence le tun ye Akari ye†. Ale le tun ka toro lase Izirayelimogow ma lon do, sabu Matigi Ala tun ko o ye fen minw haramuya ka o to yi, a ka o do ta.

⁸ Etan dence tun ye Azariya ye. ⁹ Esiron tun ka dence minw woro, o tun ye Yerameli ye, ani Ramu, ani Kelubayi‡.

¹⁰ Ramu ka Aminadabu woro, Aminadabu ka Nason woro, Nason le kera Zuda ta mogow ta namogo ye. ¹¹ Nason ka Salima woro, Salima ka Boozi woro, ¹² Boozi ka Obedi woro, Obedi ka Yese woro, ¹³ Yese ka Eliyabu woro; ale le kera a dence folo ye, ka Abinadabu ke flanan ye, ka Simeya ke sabanan ye, ¹⁴ ka Netaneheli ke a naaninan ye, ka Radayi ke a loorunan ye, ¹⁵ ka Osemu ke a woronnan ye, ka Dawuda ke a wolonflanan ye. ¹⁶ O balemamusow tun ye Seruya ni Abigayili ye. Seruya dencew tun ye Abisayi ye, ani Yohabu, ani Asaheli: o kera ce saba. ¹⁷ Abigayili ka Amasa woro. Amasa face tun ye Yeteri ye; ale tun ye Sumayila ta mogow do le ye.

¹⁸ Hesiron dence Kalebu ka dence dow soro ni a muso Azuba ye, ani Yeriotti; a dencew tun ye Yeseri, ani Sobabu, ani Aridon ye. ¹⁹ Azuba nana sa minke, Kalebu ka Efirata furu. Efirata ka Huri woro a fe. ²⁰ Huru ka Uri woro. Uri ka Betisaleli woro. ²¹ O ko, Hesiron tagara Galadikaw face

* **2:1** 2.1 Izirayeli le tun ye Yakuba ye. † **2:7** 2.7 Akari le be wele fana ko Akan, Yosuwe ta kitabu konu. ‡ **2:9** 2.9 Kelubayi le be wele fana ko Kalebu.

Makiri denmuso fana furu. A ka o muso ta k'a soro ale yere si tun ye san biwooro. O muso le k'a dence Segubu woro a ye. ²² Segubu ka Yahiri woro. Dugu mugan ni saba le tun be Yahiri togo ra Galadi jamana konso. ²³ Nka Gesurikaw ni Sirikaw nana Yahiri ta dugumisenw mina a ra, ani Kenati dugu ni a dugumisenw; a be lajennin kera dugu biwooro. Minw be tun be o duguw ra, olugu be tun ye Galadi face Makiri ta mogow le ye.

²⁴ Hesiron nana sa Kalebu Efirata dugu konso, k'a muso Abiya konoman to; muso nana jigi dence ra, ka o togo la ko Asuri. Ale le ye Tekoha dugu sindibaga ye. ²⁵ Hesiron dence folo min ye Yerameli, o dence folo tun ye Ramu ye, ka Buna gban o ra, ani Oreni, ani Osemu, ani Ahiya.

²⁶ Yerameli ka muso were ta, min togo tun ye ko Atara. O muso le ka Onamu woro. ²⁷ Yerameli dence folo min tun ye Ramu ye, ale dencew tun ye Maasi, ani Yamini, ani Ekeri ye. ²⁸ Onamu dencew tun ye Samayi ni Yada ye. Samayi dencew tun ye Nadabu ni Abisuri ye. ²⁹ Abisuri ta muso togo tun ye ko Abihayili. O muso ka Aban ni Molidi woro a fe. ³⁰ Nadabu dencew tun ye Seledi, ani Apayimu ye. Seledi sara k'a soro a ma dence soro. ³¹ Apayimu dence tun ye Iseyi ye. Iseyi dence tun ye Sesan ye. Sesan dence tun ye Alayi ye. ³² Samayi balemace Yada dencew tun ye Yeteri ni Yonatan ye. Yeteri sara k'a soro a ma dence soro. ³³ Yonatan dencew tun ye Peleti ye, ani Zaza. Ayiwa, Yerameli ta durujaw le ye olugu ye.

³⁴ Sesan tun ma dence soro; a tun ka denmusow le soro. Ayiwa, jonce do tun be Sesan fe, a togo tun ye ko Yara; Misiranka tun lo. ³⁵ Sesan k'a denmuso furu a ta jonce Yara ma. O muso ka dence woro, min kera Atayi ye. ³⁶ Atayi ka Natan woro, Natan ka Zabadi woro, ³⁷ Zabadi ka Efilali woro, Efilali ka Obedi woro, ³⁸ Obedi ka Yehu woro, Yehu ka Azariya woro, ³⁹ Azariya ka Helesi woro, Helesi ka Elasa woro, ⁴⁰ Elasa ka Sisimayi woro, Sisimayi ka Salumu woro, ⁴¹ Salumu ka Yekamiya woro, Yekamiya ka Elisama woro.

⁴² Yerameli balemace Kalebu dencew fle nin ye: Mesa le kera a dence folo ye; ale le ye Zifu face ye. Kalebu dence do fana tun ye Maresa ye; ale le ye Heburon dugu sindibaga ye. ⁴³ Heburon dencew tun ye Kora ye, ani Tapuwa, ani Rekemu, ani Sema. ⁴⁴ Sema ka Rahamu woro; Rahamu le ye Yorikiyamu face ye. Rekemu ka Samayi woro. ⁴⁵ Samayi dence tun ye Mahon ye; Mahon le tun ye Beti Suri face ye.

⁴⁶ Kalebu tun ka jonmuso min ke a muso ye, min ye Efa ye, ale ka Haran, ani Mosa, ani Gazezi woro. Haran ka Gazezi woro.

⁴⁷ Yadayi dencew tun ye Regemu, ani Yotamu, ani Gesan, ani Peleti, ani Efa, ani Sahafu ye. ⁴⁸ Kalebu tun ka jonmuso were ke a muso ye, min tun ye Mahaka ye; ale ka Seberi ni Tirana woro. ⁴⁹ A ka Sahafu fana woro, min ye Madimana face ye, ani Seva, min ye Makibena ni Gibeha face ye. Kalebu denmuso tun ye Akisa ye. ⁵⁰ Ayiwa, Kalebu ta durujaw le kera olugu ye.

Efirata dence folo Huri, ale dence do tun ye Sobali ye, min ye Kiriyaati Yeharimu dugu sindibaga ye, ⁵¹ ani Salima min ye Betilehemu dugu sindibaga ye, ani Harefu min ye Beti Gaderi dugu sindibaga ye.

⁵² Sobali min ye Kiriyaati Yeharimu dugu sindibaga ye, ale ta durujaw tun ye Harowekaw ye, ani Menuhotikaw tarance. ⁵³ Kiriyaati Yeharimu ta mogow le tun ye Yeterikaw ye, ani Putikaw, ani Sumatikaw, ani Miserakaw. Sorehakaw, ani Esitaholikaw bora olugu le ra.

⁵⁴ Salima ta durujaw tun ye Betilehemukaw ye, ani Netofakaw, ani Ateroti Beti Yohabu, ani Manatikaw ta mɔgɔw tarance, ani Sorehakaw, ⁵⁵ ani lonnikɛbagaw ta gbamɔgɔ minw bɛ Yabezi: Tirehatikaw, ani Simehatikaw, ani Sukatikaw. Olugu le ye Kenikaw ye, minw bɔra Hamati ra, Hamati min fana ye Rekabukaw bemace ye.

3

Dawuda ta duruja

¹ Dawuda dence minw worora k'a to Heburɔn, olugu fle nin ye: a dence folo, Aminɔn, a ka o sɔrɔ a ta Zizirelikamuso Ahinohamu fe. A flanan, Daniyeli, a ka o sɔrɔ a ta Karimelikamuso Abigayili fe. ² A sabanan, Abusalɔn, a ka o sɔrɔ a muso Mahaka fe, Gesuri masace Talimayi denmuso. A naaninan, Adoniya, a ka o sɔrɔ a muso Hagiti fe. ³ A loorunan, Sefatiya, a ka o sɔrɔ a muso Abitali fe. A wɔɔronan, Iterehamu, a ka o sɔrɔ a muso Egila fe. ⁴ O dence wɔɔrɔ worora ka Dawuda to Heburɔn. A ka san wolonfla ni karo wɔɔrɔ le ke masaya ra Heburɔn, ka san bisaba ni saba ke masaya ra Zeruzalemu.

⁵ A dence minw worora k'a to Zeruzalemu, olugu ye nin ye: Simeha, ani Sobabu, ani Natan, ani Sulemani; Amiyeli denmuso Baseba le ka o dence naani woro. ⁶ Dawuda ka Ibari fana woro, ani Elisama, ani Elifeleti, ⁷ ani Noga, ani Nefegi, ani Yafiya, ⁸ ani Elisama, ani Eliyada, ani Elifeleti: ce kɔnɔntɔn. ⁹ O bɛɛ tun ye Dawuda dencew ye, ka fara a ta jonmusow dencew kan. Tamari le tun ye o balemamuso ye.

¹⁰ Sulemani ta durujaw ye nin ye: a dence Robohamu, o dence ye Abiya ye, o dence ye Asa ye, o dence ye Yosafati ye, ¹¹ o dence ye Yoramu ye, o dence ye Ahaziya ye, o dence ye Yohasi ye, ¹² o dence ye Amasiya ye, o dence ye Azariya ye, o dence ye Yotamu ye, ¹³ o dence ye Ahazi ye, o dence ye Ezekiyasi ye, o dence ye Manase ye, ¹⁴ o dence ye Amon ye, o dence ye Yoziyasi ye.

¹⁵ Yoziyasi dencew ye nin ye: a dence folo ye Yohanan ye, a flanan ye Yehoyakimu ye, a sabanan ye Sedesiyasi ye, a naaninan ye Salumu ye.

¹⁶ Yehoyakimu dence tun ye Yekoniya ye, Yekoniya dence tun ye Sedesiyasi ye.

¹⁷ Yekoniya min tun minana ka taga Babiloni, ale ta durujaw ye nin ye: Sehalitiyeli tun ye a dence ye; ¹⁸ o ko Malikiramu, o ko Pedaya, o ko Senasari, o ko, Yekamiya, o ko Hosama, o ko Nedabiya.

¹⁹ Pedaya dencew tun ye Zorobabeli ni Simeyi ye. Zorobabeli dencew tun ye Mesulamun ni Hananiya ye; Selomiti le tun ye olugu balemamuso ye. ²⁰ O ko, a nana Azuba woro, ani Oheli, ani Berekiya, ani Hasadiya, ani Yusabu Esedi; ce looru.

²¹ Hananiya dencew tun ye Pelatiya ni Ezayi ye; Refaya dencew, ani Arinan dencew, ani Abidiyasi dencew, ani Sekaniya dencew bɛɛ tun ye a ta durujaw ye. ²² Sekaniya ta durujaw tun ye Semaya ye, ani Semaya dencew, minw tun ye Hatusi, ani Igali, ani Bariya, ani Nehariya, ani Safati ye; ce wɔɔrɔ. ²³ Nehariya dencew tun ye Eliyonayi ye, ani Hizikiya, ani Azirikamu; ce saba.

²⁴ Eliyonayi dencew tun ye Hodava ye, ani Eliyasibu, ani Pelaya, ani Akubu, ani Yohanan, ani Delaya, ani Anani ye; ce wolonfla.

4

Zuda ta durujaw

¹ Zuda dencew tun ye Peresi, ani Hesiron, ani Karimi, ani Huri, ani Sobali ye. ² Sobali dence Rehaya ka Yahati woro. Yahati ka Ahumayi ni Lahadi woro. Olugu le kera Sorehakaw ta gbaw ye.

³ Etamu dencew tun ye Zizireli ye, ani Isima, ani Idibasi; olugu balemamuso tun ye Haseleponi ye. ⁴ Penuweli le tun ye Gedori face ye; Ezeri tun ye Husa face ye. Betilehemu dugu sindibaga min ye Efirata ye, ale dence folo Huri, o dencew le ye ninnugu ye.

⁵ Asuri min tun ye Tekoha dugu sindibaga ye, ale tun ka muso fla min ta, o ye Hela ni Naara ye. ⁶ Naara ka Ahuzamu, ani Heferi, ani Temeni, ani Ahasitari woro a fe. Olugu le ye Naara dencew ye. ⁷ Hela dencew tun ye Sereti, ani Sohari, ani Etinan ye.

⁸ Kosi ka Anubu ni Sobeba woro; Kosi le ye Ahareheli ta gbamogow bemace ye, minw ye Harumukaw ye.

⁹ Yabezi le tun ka toggo soro ka teme a balema tow bee kan. A bamuso le tun k'a toggo la ko Yabezi, ko sabu ale k'a woro tooro le kono. ¹⁰ Yabezi ka Izirayeli ta Ala daari, k'a fo ko: «Ni i be son ka baraka don ne ra can yere ra, o tuma i ye ne ta jamana bonya, ka to ne fe, ka kojugu mabo ne ra, ka ne bosu ka bo tooro ra!» A tun ka min daari, Ala ka o ke a ye.

¹¹ Kelubu min ye Suwa balemace ye, ale ka Mehiri woro. Mehiri le tun ye Esiton face ye. ¹² Esiton le ye Beti Rafa ta mogow, ani Paseha ta mogow, ani Tehina ta mogow bemace ye. Tehina le ye Nahasi dugu sindibaga ye. O mogow le ye Reka dugumogow ye.

¹³ Kenazi dencew tun ye Otiniyeli ni Seraya ye. Otiniyeli dencew tun ye Hatati ni Mehonotayi ye. ¹⁴ Mehonotayi le ye Ofira face ye. Seraya le ye Yohabu face ye. Yoro min be wele ko borobaarakabagaw ta kenegbe, Yohabu le tun ye o yoro sindibaga ye, sabu olugu tun ye borobaarakabagaw le ye.

¹⁵ Yefune dence Kalebu, ale dencew tun ye Iru, ani Ela, ani Nahamu ye. Ela le tun ye Kenazi face ye.

¹⁶ Yehaleli dencew tun ye Zifu, ani Zifa, ani Tiriya, ani Asareli ye.

¹⁷ Esidarasi dencew tun ye Yeteri, ani Meredi, ani Eferi, ani Yalon ye. Meredi ta muso kelen ka Mariyamu woro, ani Samayi, ani Isiba; Isiba le kera Esitemoha dugu sindibaga ye. ¹⁸ Meredi tun ka Farawona denmuso min furu, min toggo tun ye ko Bitiya, ale dencew le ye olugu ye. Meredi ta Zudaka muso fana ka Yeredi woro, min kera Gedori dugu sindibaga ye; o ko, a ka Heberi woro, min kera Soko dugu sindibaga ye; o ko, a ka Yekutiyele woro, min kera Zanoa dugu sindibaga ye.

¹⁹ Hodiya ta muso tun ye Nahamu balemamuso le ye; o muso dence kelen le kera Keyila dugu sindibaga ye; olugu le kera Garimikaw ye; to kelen kera Esitemoha dugu sindibaga ye, olugu le kera Mahakaw ye.

²⁰ Simon dencew tun ye Aminon, ani Rina, ani Beni Hanan, ani Tilon ye. Iseyi ta denw tun ye Zoheti ni Beni Zoheti ye.

²¹ Zuda dence Sela, ale dencew ye nin ye: Eri, min kera Leka dugu sindibaga ye, ani Lada, min kera Maresa dugu sindibaga ye, ani gba minw bee be lenfani baara ke Beti Asibeha; ²² ale le fana ye Yokimu bemace ye, ani Kozeba ta dugumogow, ani Yohasi ta dugumogow, ani Sarafu ta dugumogow, minw tun sigira Mohabukaw, ani Yasubi Lehemu ta mogow kunna. Ayiwa, o kow ye kokorow le ye. ²³ O mogow tun ye

dagalalagabagaw le ye; o siginin tun be masace kɔrɔ, Netayimu ni Gedera, ka to ka baara ke masace ye.

Simeyɔn ta durujaw

²⁴ Simeyɔn dencew tun ye Nemuweli, ani Yamini, ani Yaribu, ani Zera, ani Sawuli ye. ²⁵ Sawuli dence tun ye Salumu ye, o dence tun ye Mibisamu ye, o dence tun ye Misima ye. ²⁶ Misima dence tun ye Hamuweli ye, o dence tun ye Zakuri ye, o dence tun ye Simeyi ye.

²⁷ Simeyi ka dence tan ni wɔrɔ ni denmuso wɔrɔ le sɔrɔ. A balema tɔw ma dence caman sɔrɔ. O koson olugu ta somɔgɔw ma caya i n'a ƒɔ Zuda ta somɔgɔw. ²⁸ Olugu tun siginin be Beri Seba, ani Molada, ani Hasari Suwali, ²⁹ ani Bila, ani Asemu, ani Toladi, ³⁰ ani Betuheli, ani Hɔrima, ani Sikilagi, ³¹ ani Beti Marikaboti, ani Hasari Susimu, ani Beti Bireyi, ani Sarayimu. ƒɔ ka taga se Dawuda ta masaya wagati ma, o ta duguw le tun ye olugu ye; ³² o ta dugumisenw le tun ye Etamu ye, ani Ayini, ani Rimɔn, ani Token, ani Asan; dugu looru, ³³ ani o duguw kerefeduguw beɛ, ka taga se ƒɔ Baali. O ta sigiyɔrɔw, ani o ta durujaw le ye nin ye.

³⁴ Mesobabu, ani Yamuleki, ani Amasiya dence Yosa, ³⁵ ani Yoweli, ani Yehu min face tun ye Yosibiya ye, Yosibiya face tun ye Seraya ye, Seraya face tun ye Asiyeli ye, ³⁶ ani Eliyonayi, ani Yakoba, ani Yesohaya, ani Asaya, ani Adiyeli, ani Yesimiyeli, ani Benaya, ³⁷ ani Ziza min face tun ye Sifyei ye, Sifyei face tun ye Alɔn ye, Alɔn face tun ye Yedaya ye, Yedaya face tun ye Simiri ye, Simiri face tun ye Semaya ye. ³⁸ O mɔgɔ minw beɛ tɔgɔw ƒɔra nin ye, olugu tun ye o ta gbaw kuntigiw le ye; o ta somɔgɔw fana cayara kosebe. ³⁹ O tagara Gedɔri donda fan na, ka taga se ƒɔ o yɔrɔ kenegbe tereboyanfan na, janko ka yɔrɔ dɔ sɔrɔ, o ta sagaw, ani o ta baw be se ka domunikeyɔrɔ sɔrɔ yɔrɔ min na. ⁴⁰ O ka yɔrɔnumanw sɔrɔ o ta beganw ye, bin ni ji tun ka ca yɔrɔ minw na, ka jamanaba sɔrɔ, laganfiya ni hera tun be jamana min na; Kamu ta duruja dɔw le tun siginin be o jamana ra ƒɔlɔfɔlɔ.

⁴¹ Ayiwa, nin mɔgɔ minw tɔgɔw ƒɔra nin ye, olugu tagara o yɔrɔ ra Zuda masace Ezekiyasi ta masaya wagati le ra. O tagara o yɔrɔ mɔgɔw ta sow ni o ta siyɔrɔw beɛ cici, ka o halaki pewu ka sigi o nɔ ra, ƒɔ ka na se bi ma, sabu o ta sagaw ni o ta baw ta domunikeyɔrɔw tun be sɔrɔ yi.

⁴² Simeyɔn ta mɔgɔ dɔw fana tagara sigi Seyiri kuruyɔrɔw ra; olugu tun ye ce keme looru. Pelatiya, ani Nehariya, ani Refaya, ani Iseyi dence Uziyeli le tun ye olugu ta namɔgɔw ye. ⁴³ Amalekika tɔ minw tun bɔsira, o ka olugu faga. O sigira o yɔrɔ le ra ƒɔ ka na se bi ma.

5

Ruben ta durujaw

¹ Izirayeli dence ƒɔlɔ min ye Ruben ye, ale dencew ƒɛ nin ye: ale le tun ye dence ƒɔlɔ ye, nka i n'a ƒɔ a jenna ni a face muso ye minke, kɔrɔya dira Izirayeli dence Yusufu dencew le ma. A kera ten, Ruben ma jate tuun i ko dence ƒɔlɔ. ² Zuda fana ka baraka sɔrɔ kosebe, a balemaw ce ra, sabu Izirayeli masace bɔra ale ta duruja le ra; nka kɔrɔya dira Yusufu le ma. ³ O ra, Izirayeli dence ƒɔlɔ Ruben dencew ye nin ye: Hanaki, ani Palu, ani Hesirɔn ni Karimi.

⁴ Yoweli dence tun ye Semaya ye, o dence tun ye Gɔgi ye, o dence tun ye Simeyi ye, ⁵ o dence tun ye Mika ye, o dence tun ye Rehaya ye, o dence

tun ye Baali ye, ⁶ o dence tun ye Bera ye; ale le tun ye Ruben ta mɔgow kuntigi ye. Asiri masace Tigilati Pileseri tun ka ale le mina ka taga ni a ye.

⁷ Bera ta balemaw, ka kaja ni o ta gbaw ye, i n'a fo o ta durujaw tɔgow sebera cogo min na: o ta kuntigiw tun ye Yeyeli ye; o ko, Jakariya, ⁸ o ko, Bela min face tun ye Azazi ye; Azazi face tun ye Sema ye, Sema face tun ye Yoweli ye. Olugu tun siginin be Aroweri, ka taga se fo Nebo kuru ni Baali Mehon fan na. ⁹ Tereboyanfan na fana, o tun sigira k'a ta kongokolon koro, ka taga a bla fo Efirati ba ra; sabu o ta beganw tun ka ca Galadi mara ra kosebe. ¹⁰ Sawuli ta wagati ra, o tun ka Hagarikaw kere ka se olugu ra. O tagara sigi olugu ta sigiyoro le ra Galadi mara tereboyanfan na.

Gadi ta durujaw

¹¹ Gadi ta mɔgow tun sigira Ruben ta mɔgow koro, Basan mara ra, ka taga a bla fo Salika. ¹² Yoweli ta gba le tun ka bon o bee ra, ka Safamu ta gba gban o ra, o ko, Yanayi ta gba, ani Safati ta gba. O bee tun siginin be Basan. ¹³ O ta balema tow fana ta gbaw tun be yi: Mikayilu ta gba, ani Mesulamu ta gba, ani Seba ta gba, ani Yorayi ta gba, ani Yakan ta gba, ani Ziya ta gba, ani Eberi ta gba; gba wolonfla. ¹⁴ Olugu le tun ye Abihayili ta denw ye; Abihayili face tun ye Huri ye, Huri face tun ye Yaroha ye, Yaroha face tun ye Galadi ye, Galadi face tun ye Mikayilu ye, Mikayilu face tun ye Yesisayi ye, Yesisayi face tun ye Yado ye, Yado face tun ye Buzi ye; ¹⁵ Guni dence Abidiyeli, o dence Ayi, ale le tun ye o ta gbaw namogo ye. ¹⁶ O tun siginin be Galadi mara ra, ani Basan mara ra, ani o yoro kerefeduguw, ani Saron began marayorow bee ra, ka taga se fo o yoro mara danw na.

¹⁷ Olugu bee togo sebera buruju kitabu kono Zuda masace Yotamu ta masaya wagati le ra, ani Izirayeli masace Yerobohamu ta masaya wagati ra.

¹⁸ Ruben ta mɔgow, ani Gadi ta mɔgow, ani Manase ta gba tarance mɔgow, ce barakamanw tun be olugu ra, minw tun be se ka kere ke ni negebennan ni kerekemuru ye, ani ka kalan bon; o bee tun derira kere ra. O tun ye ce waga binaani ni naani ni ce keme wolonfla ni ce biwooro (44 760); o bee tun be se ka taga kere ra. ¹⁹ O tagara Hagarikaw kere, ani Yeturi ta mɔgow, ani Nafisi ta mɔgow, ani Nodabu ta mɔgow. ²⁰ Ala ka o deme k'a to o ka se soro Hagarikaw ni o nofemogow bee kan, sabu kere wagati ra, o tun ka Ala daari, Ala fana tun ka o jaabi sabu o tun ka o jigi la a kan. ²¹ O ka o mɔgow ta beganw mina: jogome waga bilooru; baw, ani sagaw bee lajennin tun ye began waga keme fla ni waga bilooru, ani fali waga fla; o ka mogo waga keme mina fana. ²² O ka mogo caman faga, sabu Ala yere le tun be ni o ye nin kere ra; o ka o mogow faga ka sigi o ta yoro ra; o tora yi fo ka na se olugu yere fana minawagati ma.

Manase ta duruja

²³ Manase ta gba tarance mɔgow tun siginin be mara min na, o mara tun be damina Basan mara ra, ka taga a bla fo Baali Herimon, ani Seniri, ani Herimon kuru yoro ra. O mɔgow tun ka ca. ²⁴ O ta gbatigiw tɔgow ye nin ye: Eferi, ani Iseyi, ani Eliyeli, ani Aziriyeli, ani Yeremi, ani Hodava, ani Yadiyeli; o bee tun ye kerekacefariw le ye; o tun ka togo soro kosebe. Olugu le tun ye o ta gbatigiw ye.

²⁵ Nka o ma na son ka to o bemaw ta Ala ko, k'a bato; sabu Ala tun ka o jamana mogo minw halaki ka bo o pa, o tugura olugu ta alaw le ko, ka to ka o alaw bato. ²⁶ O le koson, Asiri masace Puli min ye Tigilati Pileseri ye,

Izirayeli ta Ala ka ale kōnōnōsu, k'a to Tigilati Pileseri ka Ruben ta mōgōw, ani Gadi ta mōgōw, ani Manase ta gba tarance mōgōw mina, ka taga ni o ye Hala, ani Habōri, ani Hara, ani Gozan bada ra. O tora o yōrōw le ra fo ka na se bi ma.

Levi ta durujaw

²⁷ Levi dencew tun ye Gerisōmu, ani Kehati, ani Merari ye. ²⁸ Kehati dencew tun ye Amuramu, ani Isari, ani Heburōn ni Uziyeli ye. ²⁹ Amuramu dencew tun ye Haruna ni Musa ye, ani Mariyamu. Haruna dencew tun ye Nadabu, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari ye. ³⁰ Elehazari dence tun ye Finehasi ye. Finehasi dence tun ye Abisuwa ye. ³¹ Abisuwa dence tun ye Buki ye. Buki dence tun ye Uzi ye. ³² Uzi dence tun ye Zeraya ye. Zeraya dence tun ye Merayōti ye. ³³ Merayōti dence tun ye Amariya ye. Amariya dence tun ye Ahitubu ye. ³⁴ Ahitubu dence tun ye Sadōki ye. Sadōki dence tun ye Ayimazi ye. ³⁵ Ayimazi dence tun ye Azariya ye. Azariya dence tun ye Yohanan ye. ³⁶ Yohanan dence tun ye Azariya ye. Azariya le tun be sarakalasebaga* baara kera masace Sulemani ta Alabatosoba kōnō, a tun ka min lo Zeruzalemu. ³⁷ Azariya dence tun ye Amariya ye. Amariya dence tun ye Ahitubu ye. ³⁸ Ahitubu dence tun ye Sadōki ye. Sadōki dence tun ye Salumu ye. ³⁹ Salumu dence tun ye Hilikiya ye. Hilikiya dence tun ye Azariya ye. ⁴⁰ Azariya dence tun ye Seraya ye. Seraya dence tun ye Yosadaki ye. ⁴¹ Wagati min na Matigi Ala tun k'a to Nebukadinesari ka Zuda ta mōgōw, ani Zeruzalemu dugumōgōw mina ka taga ni o ye, Yosadaki fana tun minana o wagati ra ka taga ni o mōgōw ye.

6

Levi ta duruja tōw

¹ Levi dencew tun ye Gerisōmu ni Kehati ni Merari ye. ² Gerisōmu dencew tōgōw tun ye Libini ni Simeyi. ³ Kehati dencew tun ye Amuramu, ani Isari, ani Heburōn, ani Uziyeli ye. ⁴ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye.

⁵ Ayiwa, Levi ta gbaw le ye nin ye, o bεε ni o facew: Gerisōmu ta durujaw ra, Gerisōmu dence tun ye Libini ye, o dence tun ye Yahati ye, o dence tun ye Zima ye, ⁶ o dence tun ye Yoha ye, o dence tun ye Ido ye, o dence tun ye Zera ye, o dence tun ye Yatirayi ye.

⁷ Kehati ta durujaw ra, Kehati dence tun ye Aminadabu ye, o dence tun ye Kore ye, o dence tun ye Asiri ye, ⁸ o dence tun ye Elikana ye, o dence tun ye Ebiyasafu ye, o dence tun ye Asiri ye, ⁹ o dence tun ye Tahati ye, o dence tun ye Uriyeli ye, o dence tun ye Uziya ye, o dence tun ye Sawuli ye.

¹⁰ Elikana dencew tun ye Amasayi ni Ahimōti ye. ¹¹ Elikana ta duruja ye nin ye: Elikana dence tun ye Sofayi ye, o dence tun ye Nahati ye, ¹² o dence tun ye Eliyabu ye, o dence tun ye Yerohamu ye, o dence tun ye Elikana ye, o dence tun ye Samawilu ye.

¹³ Samawilu dence folo tun ye Yoweli* ye, min gbanna o ra o ye Abiya ye.

¹⁴ Merari ta durujaw ra, Merari dence tun ye Mali ye, o dence tun ye Libini ye, ale dence tun ye Simeyi ye, o dence tun ye Uza ye, ¹⁵ o dence tun ye Simeha ye, o dence tun ye Hagiya ye, o dence tun ye Asaya ye.

* **6:13** 6.13 Yoweli tōgo te kitabu dow kōnō.

Alabatoso donkirilabagaw

¹⁶ Jɛnɔgɔnya kɛsu* blara Alabatoso kɔnɔ wagati min na, Dawuda ka Levi ta mɔgɔ minw sigi ka olugu kɛ donkirilabagaw jamɔgɔw ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, o mɔgɔw flɛ nin ye. ¹⁷ Olugu ta baara tun ye donkirila le ye Alabatoso lu kɔnɔ, Nɔgɔnkunbɛn fanibon* donda ra, fɔ lon min na masacɛ Sulemani nana Alabatosoba lɔ Zeruzalem; ci minw tun fora o ye, o tun bɛ o ta baara kɛ ka kɔna ni o le ye. ¹⁸ Minw tun bɛ o baara kera, o ni o dencɛw, olugu tɔgɔw ye nin ye: Kehati ta gba ra, Heman le tun ye donkirilabaga ye; ale face tun ye Yoweli ye, Yoweli face tun ye Samawilu ye, ¹⁹ Samawilu face tun ye Elikana ye, Elikana face tun ye Yerohamu ye, Yerohamu face tun ye Eliyeli ye, Eliyeli face tun ye Toha ye, ²⁰ Toha face tun ye Sufu ye, Sufu face tun ye Elikana ye, Elikana face tun ye Mahati ye, Mahati face tun ye Amasayi ye, ²¹ Amasayi face tun ye Elikana ye, Elikana face tun ye Yoweli ye, Yoweli face tun ye Azariya ye, Azariya face tun ye Sofoni ye, ²² Sofoni face tun ye Tahati ye, Tahati face tun ye Asiri ye, Asiri face tun ye Ebiyasafu ye, Ebiyasafu face tun ye Kore ye, ²³ Kore face tun ye Isari ye, Isari face tun ye Kehati ye, Kehati face tun ye Levi ye, Levi face tun ye Izirayeli ye.

²⁴ Heman balemace min ye Asafu ye, ale le tun bɛ lɔ Heman kininboroyanfan fɛ. Asafu face tun ye Berekiya ye, Berekiya face tun ye Simeha ye, ²⁵ Simeha face tun ye Mikayilu ye, Mikayilu face tun ye Baseya ye, Baseya face tun ye Malikiya ye, ²⁶ Malikiya face tun ye Etini ye, Etini face tun ye Zera ye, Zera face tun ye Adaya ye, ²⁷ Adaya face tun ye Etan ye, Etan face tun ye Zima ye, Zima face tun ye Simeyi ye, ²⁸ Simeyi face tun ye Yahati ye, Yahati face tun ye Gerisomu ye, Gerisomu face tun ye Levi ye.

²⁹ Ayiwa, o balemace minw ye Merari ta durujaw ye, olugu ra Etan le tun bɛ lɔ Heman numanboroyanfan fɛ. Etan face tun ye Kisi ye, Kisi face tun ye Abidi, Abidi face tun ye Maluki ye, ³⁰ Maluki face tun ye Hasabiya ye, Hasabiya face tun ye Amasiya ye, Amasiya face tun ye Hilikiya ye, ³¹ Hilikiya face tun ye Amisi ye, Amisi face tun ye Bani ye, Bani face tun ye Semeri ye, ³² Semeri face tun ye Mali ye, Mali face tun ye Musi ye, Musi face tun ye Merari ye, Merari face tun ye Levi ye.

³³ O balemace tɔ minw tun ye Levi ta duruja tɔw ye, olugu tun bɛ Ala ta batoso baaraw le kɛ, min ye fanibon* baaraw ye.

³⁴ Haruna ni a dencɛw le tun bɛ to ka sarakaw jeni sarakajenifen* kan, ani ka wusunan don wusunanjɛnifen kan. O tun bɛ Ala ta fanibon yɔrɔ saninmanba* baaraw bɛɛ kɛ; olugu le tun bɛ Izirayelimɔgɔw ta jurumunw kafari o ye. Ala ta baaraden Musa tun ka ci minw fɔ o ye, o tun bɛ a bɛɛ kɛ ka kɔna ni o le ye.

³⁵ Ayiwa, Haruna dencɛw flɛ nin ye: Haruna dencɛ tun ye Elehazari ye, Elehazari dencɛ tun ye Finehasi ye, Finehasi dencɛ tun ye Abisuwa ye, ³⁶ Abisuwa dencɛ tun ye Uzi ye, Uzi dencɛ tun ye Zeraya ye, ³⁷ Zeraya dencɛ tun ye Merayɔti ye, Merayɔti dencɛ tun ye Amariya ye, Amariya dencɛ tun ye Ahitubu ye, ³⁸ Ahitubu dencɛ tun ye Sadɔki ye, Sadɔki dencɛ tun ye Ayimazi ye.

Dugu minw dira Levi ta durujaw ma

³⁹ Levi ta durujaw ta yɔrɔw ye nin ye, o bɛɛ ni o ta sigiyɔrɔ, o ta maraw ra. Haruna ta duruja minw ye Kehati ta mɔgɔw ye, Ala kɔnna ka olugu ta yɔrɔw le yira. ⁴⁰ O ka Heburɔn dugu ni a lamini di o ma, Zuda mara

ra. ⁴¹ Nka dugu ta forow, ani a dugumisenw, olugu tun dira Yefune dence Kalebu le ma. ⁴² O ra, dugu minw tun ye karifaduguw ye, Heburōn, ani Libina ni a lamini, ani Yatiri ni a lamini ni Esitemoha ni a lamini, o ka o di Haruna ta durujaw ma, ⁴³ ani Hilen ni a lamini, ani Debiri ni a lamini, ⁴⁴ ani Asan ni a lamini, ani Beti Semesi ni a lamini.

⁴⁵ Boniyaminu ta mara ra, o ka Geba dugu ni a lamini di o ma, ani Alemeti ni a lamini, ani Anatoti ni a lamini. O duguw beɛ lajennin kera dugu tan ni saba, o ta gbaw beɛ ni o ta yoro.

⁴⁶ Min ye Kehati ta mogo tow ye, Ala ka dugu tan yira, ko o ye di olugu ma; o duguw tun be Efrayimu ta durujaw ta mara le ra, ani Dan ta durujaw ta mara, ani Manase ta gba tarance ta mara ra.

⁴⁷ Dugu tan ni saba le dira Gerisomu ta mogo ma, gba beɛ ni a ta yoro; o dugu dow tun be Isakari ta mara ra, ani Aseri ta mara ra, ani Nefitali ta mara ra, ani Manase ta gba tarance ta mara ra, Basan.

⁴⁸ Ala ka dugu tan ni fla le yira ko o ye di Merari ta mogo ma, gbaw beɛ ni a ta yoro; o duguw tun be Ruben ta mara ra, ani Gadi ta mara ra, ani Zabulon ta mara ra.

⁴⁹ Izirayelimogow ka o duguw ni o laminiw le di Levi ta durujaw ma. ⁵⁰ O dugu minw togo fora, Ala k'a yira ko o ye o duguw le di o ma; o duguw tun be Zuda ta gbamogow ta mara ra, ani Simeyon ta gbamogow ta mara ra, ani Boniyaminu ta gbamogow ta mara ra.

⁵¹ Kehati ta gba tow, olugu ka dugu minw soro, o duguw tun be Efrayimu ta mogo ta mara le ra. ⁵² Dugu minw ye karifaduguw ye, o ka o duguw ni o lamini di o ma; o duguw ye Sikemu ye, ani Efrayimu mara kuruyorow, ani Gezeri ni a lamini, ⁵³ ani Yokimehamu ni a lamini, ani Beti Horon ni a lamini, ⁵⁴ ani Ayalon ni a lamini, ani Gati Rimon ni a lamini. ⁵⁵ O ka dugu dow di o ma fana Manase ta gba tarance mogo ta mara ra; o duguw tun ye Aneri ye, ani a lamini, ani Bilehamu ni a lamini.

Kehatikaw ta gba minw tun tora, olugu ta duguw le ye nin ye.

⁵⁶ O ka dugu dow di Gerisomu ta mogo ma Manase ta gba tarance ta mara ra; o duguw ye Golan ye, min be Basan mara ra, ani a lamini, ani Asitaroti ni a lamini. ⁵⁷ O ka dugu dow di o ma fana Isakari ta mogo ta mara ra; o duguw tun ye Kedesi ye, ani a lamini, ani Dabirati ni a lamini, ⁵⁸ ani Ramoti ni a lamini, ani Anemu ni a lamini. ⁵⁹ O ka dugu dow di o ma Aseri ta mogo ta mara ra fana; o duguw tun ye Masali ye, ani a lamini, ani Abidon ni a lamini, ⁶⁰ ani Hukoki ni a lamini ni Rehobu ni a lamini.

⁶¹ O ka dugu dow di o ma Nefitali ta mogo ta mara ra; o duguw tun ye Kedesi ye, min be Galile mara ra, ani a lamini, ani Hamon ni a lamini, ani Kiriyatayimu ni a lamini.

⁶² Levi ta duruja minw tun tora, minw ye Merari ta mogo ye, o ka dugu dow di olugu ma Zabulon ta mara ra; o duguw tun ye Rimono ye, ani a lamini, ani Tabori ni a lamini. ⁶³ O ka dugu dow fana di o ma Zuriden ba ko fe, Zeriko terebayanfan na, Ruben ta mogo ta mara ra; o duguw tun ye Beseri ye, min be kongokolon fan na, ani a lamini, ani Yahasa ni a lamini, ⁶⁴ ani Kedemoti ni a lamini, ani Mefaati ni a lamini. ⁶⁵ O ka dugu dow di o ma fana Gadi ta mogo ta mara ra; o duguw tun ye Ramoti ye, min be Galadi mara ra, ani a lamini, ani Mahanayimu ni a lamini ⁶⁶ ani Hesibon ni a lamini, ani Yazeri ni a lamini.

¹ Isakari ka dence naani le soro, minw ye Tola, ani Puwa, ani Yasubu, ani Simiron ye.

² Tola dencew tun ye Uzi, ani Refaya, ani Yeriyele, ani Yamayi, ani Ibisamu, ani Samawilu ye; o cew bee tun ye Tola ta gbatigiw le ye; o tun ye kerekecefariw le ye o ta somogow ra. Dawuda ta wagati ra, o bee lajennin tun ye ce waga muga ni fla, ani ce keme woro (22 600). ³ Uzi dence tun ye Iziraya ye; Iziraya dencew tun ye Mikayilu, ani Abidiyasi, ani Yoweli, ani Isiya ye. Olugu bee lajennin tun ye kuntigi looru. ⁴ Ka kapa ni o ta gbamogow ye, kerekece minw tun be o ta gbaw ra, o tun ye ce waga bisaba ni woro (36 000), sabu o ta musow ni o ta denw tun ka ca.

⁵ Isakari ta gbaw bee lajennin ta mogow minw jatera, o tun ye kerekecefari waga biseegi ni wolonfla (87 000).

Boniyaminu ta durujaw

⁶ Boniyaminu ka dence saba le soro; o tun ye Bela, ani Bekeri, ani Yediyaheli ye.

⁷ Bela ka dence looru soro; o tun ye Esibon, ani Uzi, ani Uziyele, ani Yerimoti ni Iri ye. Olugu kera o ta gbatigiw ye; o kera kerekecefariw ye fana. O jatenin tun kera ce waga muga ni fla, ani ce bisaba ni naani (22 034). ⁸ Bekeri dencew tun ye Zemira, ani Yohasi, ani Eliyezeri, ani Eliyonayi, ani Omiri, ani Yeremoti, ani Abiya, ani Anatoti, ani Alemeti ye. Bekeri dencew tun ye olugu le ye. ⁹ O ta gbatigiw ta gbamogow jatenin kera kerekecefari waga muga ni keme fla (20 200). ¹⁰ Yediyaheli dence tun ye Bilan ye; Bilan dencew tun ye Yehusi, ani Boniyaminu, ani Ehudi, ani Kenaana, ani Zetan, ani Tarisisi, ani Ahisahari ye. ¹¹ Yediyaheli dencew bee tun ye o ta gbatigiw le ye. O tun ye kerekecefari waga tan ni wolonfla, ani ce keme fla (17 200); o bee tun be se ka taga kere ra.

¹² Supimu ni Hupimi tun ye Iri dencew le ye; Husimu tun ye Aheri dence ye.

Nefitali ta duruja

¹³ Nefitali dencew tun ye Yasiyele, ani Guni, ani Yeseri, ani Salumu ye. Olugu tun ye Bila ta mamadenw le ye.

Manase ta duruja

¹⁴ Manase dence do tun ye Asiriyeli ye; a tun ka jonmuso min ke a muso ye, min ye Sirikamuso ye, ale le ka o woro. O muso ka Makiri fana woro; Makiri le kera Galadi face ye.

¹⁵ Makiri ka muso do ta Hupimi ye, ka do ta Supimu ye. Makiri balemamuso togo tun ye ko Mahaka. Makiri ka dence flanan min soro, o togo tun ye ko Selofadi. Selofadi yere ka denmusow doron le soro. ¹⁶ Makiri ta muso min tun ye Mahaka ye, o ka dence do woro a ye fana, ka o togo la ko Peresi; o dogoce tun ye Seresi ye. Seresi dencew tun ye Ulamu ni Rekemu ye. ¹⁷ Ulamu dence tun ye Bedan ye.

Galadi ta durujaw le ye olugu ye; Galadi tun ye Makiri dence ye, Makiri tun ye Manase dence ye. ¹⁸ A balemamuso min ye Hamoleketi ye, ale ka Isodi woro, ani Abiyezeri, ani Mala. ¹⁹ Semida dencew tun ye Ayan, ani Sikemu, ani Liki, ani Aniyamu ye.

Efrayimu ta durujaw

²⁰ Efrayimu dence tun ye Sutela ye, o dence tun ye Beredi ye, o dence tun ye Tahati ye, o dence tun ye Elehada ye, o dence tun ye Tahati ye, ²¹ o

dence tun ye Zabadi ye, o dence tun ye Sutela ye. Nka min kera EZERI ni Elehadi ye, Gati dugumɔɔ minw ye o yɔrɔ jamanadenw ye, o dugumɔɔw ka olugu faga, sabu o tun b'a fe ka o dugumɔɔw ta beganw sonya. ²² O face Efrayimu ka o su kasi ka mɛɛn. A ta balemaw nana a jusu saaro.

²³ O kɔ fe, a nana jɛn ni a muso ye tuun; a muso ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔ; a ka o tɔɔ la ko Beriya*, ko sabu bɔnɔ bɛ ale ta so kɔnɔ.

²⁴ Efrayimu denmuso tun ye Sera ye. Beti Horɔn dugu min bɛ san fe, ani Beti Horɔn dugu min bɛ dugumayɔrɔ ra, ani Uzen Sera dugu, ale le ka o duguw lɔ. ²⁵ A dence tun ye Refa ye, o dence tun ye Resefu ye, o dence tun ye Tela ye, o dence tun ye Tahan ye, ²⁶ o dence tun ye Ladan ye, o dence tun ye Amihudi ye, o dence tun ye Elisama ye, ²⁷ o dence tun ye Nuni ye, Nuni dence tun ye Yosuwe ye.

²⁸ Yɔrɔ min tun dira Efrayimu ta mɔɔw ma k'a kɛ o sigiyɔrɔ ye, o tun ye Beteli ni a dugumisenw ye, ani Naaran dugu min tun bɛ tereboyanfan na, ani Gezəri ni a dugumisenw terebenyanfan na, ani mara min bɛ Sikemu ni Aya dugu fla cɛ, a ni a dugumisenw.

²⁹ Manase ta durujaw ta duguw tun ye Beti Sehan, ani Tanaki, ani Megido, ani Dɔri, ani o dugumisenw. Izirayeli dence Yusufu ta durujaw tun sigira o duguw le ra.

Aseri ta durujaw

³⁰ Aseri dencew tun ye Imina, ani Isiva, ani Isivi ni Beriya ye; o balemamuso tun ye Sera ye.

³¹ Beriya dencew tun ye Heberı ni Malikiyeli ye. Malikiyeli le kera Birizayiti dugu sindibaga ye.

³² Heberı ka dence minw sɔrɔ o tun ye Yafileti, ani Someri, ani Hotamu ye, ani o balemamuso Suwa.

³³ Yafileti dencew tun ye Pasaki, ani Bimali, ani Asivati ye. Olugu le ye Yafileti dencew ye.

³⁴ Someri dencew tun ye Ahi, ani Rohega, ani Huba, ani Aramu ye.

³⁵ Semeri balemace Helemu dencew tun ye Sofa, ani Imina, ani Selesi, ani Amali ye.

³⁶ Sofa dencew tun ye Suwa, ani Harineferi, ani Suwali, ani Beri, ani Imira, ³⁷ ani Beseri, ani Hodi, ani Sama, ani Silisa, ani Itiran, ani Bera ye.

³⁸ Yeteri dencew tun ye Yefune, ani Pisipa, ani Ara ye.

³⁹ Ula dencew tun ye Ara, ani Haniyeli, ani Risiya ye.

⁴⁰ Olugu bɛɛ le tun ye Aseri ta durujaw ye; olugu le tun ye o ta gbatigiw ye. O bɛɛ tun ye cɛ barakamanw ye, ani kerɛkɛcfariw. O tun ye o ta gbaw pamɔɔw ye. Cɛ minw jatera o ta jenkuru ra, minw bɛ se ka taga kɛrɛ ra, o tun ye cɛ waga mugan ni wɔrɔ (26 000).

8

Boniyaminu ta duruja minw tun bɛ Zeruzalem

¹ Boniyaminu dence fɔlɔ tun ye Bela ye, a flanan tun ye Asibeli ye, a sabanan tun ye Ara ye, ² a naaninan tun ye Nowa ye, a loorunan tun ye Rafa ye. ³ Bela dencew tun ye Adari, ani Gera, ani Abihudi, ⁴ ani Abisuwa, ani Naaman, ani Ahowa, ⁵ ani Gera, ani Sefufan, ani Huramu ye.

* **7:23** 7.23 Beriya kɔrɔ ye ko: bɔnɔ.

⁶ Ehudi ta durujaw le ye ninnugu ye; olugu le tun ye Geba dugumogow ta gbatigiw ye. ⁷ O ka olugu le ce ka taga ni o ye Manati. O cew le tun ye Nahaman, ani Ahiya, ani Gera ye. Gera le tun ka o mogow ce ka taga ni o ye. Gera dencew tun ye Uza ni Ahihudi ye.

⁸ Saharayimu ka den dow sorɔ, k'a to Mohabu kongokolon kɔnɔ, a muso fla Husimu ni Bara blandin ko. ⁹ A tun ka muso min ta, min tun ye Hodesi ye, o ka dence minw woro a ye, olugu le tun ye Yobabu, ani Sibiya, ani Mesa, ani Malikamu, ¹⁰ ani Yehusi, ani Sakiya, ani Mirima ye. A dencew le kera olugu ye; olugu le tun ye o ta gbatigiw ye. ¹¹ A muso Husimu tun ka Abitubu, ani Elipali le woro a ye.

¹² Elipali dencew tun ye Eberi, ani Misamu, ani Semedi ye. Semedi le ka Ono dugu, ani Lodi dugu lo, ani o laminiw.

¹³ Beriya ni Sema tun ye Ayalon dugumogow ta gbatigiw le ye. Olugu le ka Gati dugumogow ghen.

¹⁴ Ayo, ani Sasaki, ani Yeremoti, ¹⁵ ani Zebadiya, ani Aradi, ani Ederi; ¹⁶ ani Mikayilu, ani Isifa, ani Yoha, olugu beɛ tun ye Beriya dencew le ye.

¹⁷ Zebadiya, ani Mesulamu, ani Hiziki, ani Heberi, ¹⁸ ani Isimerayi, ani Iziliya, ani Yobabu, olugu tun ye Elipali dencew ye.

¹⁹ Yakimu, ani Zikiri, ani Zabidi, ²⁰ ani Eliyenayi, ani Silitayi, ani Eliyeli, ²¹ ani Adaya, ani Beraya, ani Simirati, olugu tun ye Simeyi dencew le ye.

²² Isipan, ani Eberi, ani Eliyeli, ²³ ani Abidon, ani Zikiri, ani Hanan, ²⁴ ani Hananiya, ani Elamu, ani Antotiya, ²⁵ ani Ifideya, ani Penuweli, olugu tun ye Sasaki dencew ye.

²⁶ Samuserayi, ani Sehariya, ani Ataliya, ²⁷ ani Yaresiya, ani Eliya, ani Zikiri, olugu tun ye Yerohamu dencew ye.

²⁸ Nin cew beɛ tun ye gbatigiw le ye, o beɛ ni o ta gbamogow. O tun siginin be Zeruzalemu.

²⁹ Gabahon dugu sindibaga tun siginin be Gabahon. A muso togɔ tun ye ko Mahaka. ³⁰ A dence folo tun ye Abidon ye; a dence tow tun ye Suri, ani Kisi, ani Baali, ani Nadabu, ³¹ ani Gedori, ani Ayo, ani Zekeri ye.

³² Mikiloti dence tun ye Simeha ye. Olugu fana tun siginin be Zeruzalemu; o tun siginin be o balema tow koro.

Sawuli ta durujaw (9.39-44)

³³ Neri dence tun ye Kisi ye; Kisi dence tun ye Sawuli ye; Sawuli dencew tun ye Yonatan ye, ani Malikisuwa, ani Abinadabu, ani Esibahali.

³⁴ Yonatan dence tun ye Meribu Baali ye, Meribu Baali dence tun ye Mika ye, ³⁵ Mika dencew tun ye Piton, ani Meleki, ani Tareha, ani Ahazi ye. ³⁶ Ahazi dence tun ye Yehohada ye; Yehohada dence tun ye Alemeti, ani Azimaveti, ani Zimiri ye; Zimiri dence tun ye Mosa ye; ³⁷ Mosa dence tun ye Bineha ye, o dence tun ye Rafa ye, o dence tun ye Elasa ye, o dence tun ye Aseli ye. ³⁸ Aseli ka dence worɔ le sorɔ; olugu togow le ye nin ye: Azirikamu, ani Bokiru, ani Sumayila, ani Sehariya, ani Abidiyasi, ani Hanan. Olugu beɛ le tun ye Aseli dencew ye.

³⁹ Aseli balemace Eseki, ale dence folo tun ye Ulamu ye, a flanan tun ye Yehusi ye, a sabanan tun ye Elifeleti ye.

⁴⁰ Ulamu dencew tun ye kerekerefariw le ye; o tun be se kalanbon na. O ka dence caman, ani mamaden caman sorɔ. O dencew tun ye ce keme ni ce bilooru.

Nin mogow beɛ le ye Boniyaminu ta durujaw ye.

9

Mogɔ minanin minw kɔsegira Zeruzalemu

¹ O tun ka Izirayelimogow bɛɛ jate, ka o togow seɛɛ Izirayeli masacew ta buruju kitabu kɔnɔ.

² Zuda ta mogow ta terenbariyakow le kosɔn Ala tun k'a to o ka o mina ka taga ni o ye Babiloni. Minw konna ka kosegi ka na sigi o ta maraw, ani o ta duguw ra, olugu tun ye Izirayelimogow le ye, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow, ani Alabatosoba baarakedenw.

³ Zuda ta durujaw, ani Boniyaminu ta durujaw, ani Efrayimu ni Manase ta duruja minw kɔsegira ka na sigi Zeruzalemu, olugu togow ye nin ye:

⁴ Zuda ta durujaw ra, mogɔ min tun bɔra Peresi ta gba ra, o tun ye Utayi ye; Utayi face tun ye Amihudi ye, Amihudi face tun ye Omiri ye, Omiri face tun ye Imiri ye, Imiri face tun ye Bani ye. ⁵ Minw tun bɔra Silokaw ta gba ra, o tun ye Asaya ni a dencew ye; Asaya le tun ye a face dence folo ye.

⁶ Min tun bɔra Zera ta gba ra, o tun ye Yeweli ye.

O ra, Zuda ta mogɔ minw kɔsegira, o bɛɛ lajennin tun ye ɛɛ kɛmɛ wɔɔɔ ni ɛɛ bikɔnɔntɔn.

⁷ Boniyaminu ta duruja minw tun kɔsegira, o tun ye Salu ye; Salu face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Hodava ye, Hodava face tun ye Hasenuwa ye; ⁸ Yerohamu dence Ibineya; Ela face tun ye Uzi ye, Uzi face tun ye Mikiri ye; Mesulamu face tun ye Sefatiya ye, Sefatiya face tun ye Reweli ye, Reweli face tun ye Yibiniya ye. ⁹ Boniyaminu ta duruja minw kɔsegira ka na Zeruzalemu, ka kapa ni o ta buruju kitabu ye, o tun ye ɛɛ kɛmɛ kɔnɔntɔn ni ɛɛ bilooru ni wɔɔɔ. O mogow bɛɛ tun ye o ta gbatigiw le ye, o bɛɛ ni o ta gba.

¹⁰ Sarakalasebaga minw tun kɔsegira, o tun ye Yedaya, ani Yehoyaribu, ani Yakini, ¹¹ ani Azariya; Azariya face tun ye Hilikiya ye, Hilikiya face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Sadoki ye, Sadoki face tun ye Merayoti ye, Merayoti face tun ye Ahitubu ye; Ahitubu le tun ye Ala ta batoso ta kow jamogɔ ye. ¹² Adaya fana tun bɛ o ra; Adaya face tun ye Yerohamu ye, Yerohamu face tun ye Pasuri ye, Pasuri face tun ye Malikiya ye; ani Masayi; Masayi face tun ye Adiyeli ye, Adiyeli face tun ye Yazera ye, Yazera face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Mesilemiti ye, Mesilemiti face tun ye Imeri ye. ¹³ O sarakalasebagaw le tun ye o ta mogow ta gbatigiw ye. O ni sarakalasebaga toɔw bɛɛ lajennin tun ye ɛɛ waga kelen, ani ɛɛ kɛmɛ wolonfla ni ɛɛ biwɔɔɔ (1 760). O bɛɛ tun ye ɛɛ barakamanw ye; olugu le tun blara Ala ta batoso ta baara kama.

¹⁴ Levi ta mogɔ minw tun kɔsegira ka na, o tun ye Semaya ye; Semaya face tun ye Hasubu ye, Hasubu face tun ye Azirikamu ye, Azirikamu face tun ye Hasabiya ye. Olugu tun ye Merari ta mogow le ye, ¹⁵ ani Bakibakari, ani Heresi, ani Galali, ani Mataniya; Mataniya face tun ye Mika ye, Mika face tun ye Zikiri ye, Zikiri face tun ye Asafu ye, ¹⁶ ani Abidiyasi min face tun ye Semaya ye; Semaya face tun ye Galali ye, Galali face tun ye Yedutun ye, ani Berekiya min face tun ye Asa ye; Asa face tun ye Elikana ye; ale tun tagara sigi Netofakaw ta mara ra.

¹⁷ Alabatosoba donda kɔrosibaga minw tun kɔsegira ka na, o tun ye Salumu ye, ani Akubu, ani Talimɔn, ani Ahiman, ani o balema toɔw; Salumu le tun ye olugu ta jamogɔ ye. ¹⁸ Fɔ ka na se bi ma, ale dencew le tun bɛ to ka Alabatosoba ta terebɔyanfan donda kɔrosi, min bɛ wele ko masace ta donda. Olugu le tun ye dakɔrosibagaw ye Levi ta mogow ra.

¹⁹ Salumu face tun ye Kore ye, Kore face tun ye Ebiyasafu ye, Ebiyasafu face tun ye Kore ye; Salumu ni o ta gbamogɔ tɔw, minw ye Korekaw ye, olugu le tun ye Nɔgonkunben fanibon* donda kɔrɔsibagaw ye, i n'a fɔ fɔlɔfɔlɔ, o bemaw fana tun be Matigi Ala ta so donda kɔrɔsi cogo min na. ²⁰ Fɔlɔfɔlɔ, Elehazari dence Finehasi le tun be o mogɔw jamogɔ ye, sabu Matigi Ala tun be ni a ye.

²¹ Jakariya, min ye Meselemya dence ye, ale fana tun ye Nɔgonkunben fanibon donda kɔrɔsibaga dɔ ye. ²² O mogɔw bee lajennin tun ye ce keme fla, ani ce tan ni fla. O tun ka olugu le panawoloma ka o ke Alabatosoba dondaw kɔrɔsibagaw ye. O bee togo tun sebera o yere ta duguw le ra. Masace Dawda ni flerikebaga Samawilu le tun ka olugu bemaw sigi o baara ra, o ta lanamogoya kosɔn. ²³ Olugu ni o ta durujaw ta baara tun ye Matigi Ala ta yɔrɔ saninman* dondaw kɔrɔsiri ye, min ye fanibon* saninman dondaw ye. ²⁴ Dakɔrɔsibaga tun be Fanibon fan naani bee ra: dɔw tun be a terebɔyanfan na, dɔw tun be a terebenyanfan na, dɔw tun be a sahiliyanfan fe, dɔw tun be a woroduguyanfan fe. ²⁵ O balema tɔ minw tun siginin be o ta duguw ra, olugu tun be to ka na wagati dɔw ra, ka na baara ke ni o ye fɔ logokun kelen; ²⁶ sabu dakɔrɔsibaga naani minw tun ye jamogɔw ye Levi ta mogɔw ra, olugu tun be baara ke wagati bee. Olugu le tun be Alabatoso ta bonw ni a naforow kɔrɔsi. ²⁷ O tun be si Ala ta yɔrɔ saninman kerefeyɔrɔw ra, sabu olugu le tun ka kan k'a kɔrɔsi; olugu le tun be a dondaw fana dayele sɔgoma o sɔgoma. ²⁸ Levi ta mogɔ dɔw fana le tun be Alabatosoba minanw kɔrɔsi; o tun be o minanw bɔto jate, ka o kosegito fana jate. ²⁹ Dɔw fana tun blara ka yɔrɔ saninman ta minanw, ani a baarakɛfen saninmanw bee kɔrɔsi, ani mugu sarakaw, ani rezenji sarakaw, ani turu sarakaw, ani wusunun sarakaw, ani kasadiyananw. ³⁰ Nka sarakalasebagaw* yere le tun be turu kasadiman saninmanw lalaga. ³¹ Saraka nɔmi min tun be yiran poli kɔnɔ, Salumu dence fɔlɔ Matitiya le tun be o baara ke; ale tun ye Levi ta mogɔ dɔ le ye; ale tun be Kore ta gba le ra. ³² O balema minw tun ye Kehatikaw ye, olugu dɔw le tun be sarakaburuw lalaga, ka o buruw laben ka o bla Matigi Ala na kɔrɔ Nenekirilon* o Nenekirilon.

³³ Levi ta gbatigi minw tun blara danna donkirila kama, bon dɔw tun be olugu togo ra. Olugu tun te baara were ke, sabu o tun be o ta baara ra su ni tere.

³⁴ Ayiwa, o mogɔw le tun ye Levi ta gbatigiw ye, o bee ni o ta gbamogɔw. O siginin tun be Zeruzalemu.

Sawuli ta somogɔw

(Kibaroyaw fɔlɔ 8.29-38)

³⁵ Gabahon dugu sindibaga min ye Yeyeli ye, ale tun siginin be Gabahon. A muso togo tun ye ko Mahaka. ³⁶ A dence fɔlɔ tun ye Abidon ye; a dence tɔw tun ye Suri ye, ani Kisi, ani Baali, ani Neri, ani Nadabu, ³⁷ ani Gedori, ani Ayo, ani Jakariya, ani Mikiloti.

³⁸ Mikiloti dence tun ye Simehamu ye. Olugu fana tun siginin be Zeruzalemu; o tun siginin be o balema tɔw kɔrɔ. ³⁹ Neri dence tun ye Kisi ye; Kisi dence tun ye Sawuli ye; Sawuli dencew tun ye Yonatan, ani Malikisuwa, ani Abinadabu, ani Esibahali ye.

⁴⁰ Yonatan dence tun ye Meribu Baali ye, Meribu Baali dence tun ye Mika ye. ⁴¹ Mika dencew tun ye Piton, ani Meleki, ani Tareha ye. ⁴² Ahazi dence tun ye Yara ye; Yara dencew tun ye Alemeti, ani Azimaveti, ani Zimiri ye;

Zimiri dence tun ye Mosa ye; ⁴³ Mosa dence tun ye Bineha ye; o dence tun ye Refaya ye, o dence tun ye Elasa ye, o dence tun ye Aseli ye. ⁴⁴ Aseli ka dence wɔɔɔɔ le sɔɔɔ; olugu tɔgɔw le ye nin ye: Azirikamu, ani Bokiru, ani Sumayila, ani Sehariya, ani Abidiyasi, ani Hanan. Olugu le tun ye Aseli dencew ye.

Dawuda ta masaya wagati

10

Sawuli sacogoya (Samawilu fɔlɔ 31.1-13)

¹ Ayiwa, Filisikaw tagara Izirayelimɔgɔw kere; Izirayeli ta kerekew borira Filisikaw ja. O ka Izirayelimɔgɔ caman faga Giliboha kuru kan.

² Filisikaw tugura Sawuli ni a dencew ko ka o degu fan bee ra. A laban o ka Sawuli dencew Yonatan ni Abinadabu ni Malikisuwa faga. ³ Kere juguyara Sawuli ma kosebe; kalanbonbaga dow k'a ye k'a lon. Sawuli siranna fo a be yerere. ⁴ A k'a fo a ta kerekeminanw tabaga ye ko: «I ta kerekemuru bo ka ne faga, janko nin mogo kenesisigibariw kana na ne bon ni kalan ye, ka toron ke ne ra.» A ta kerekeminanw tabaga siranna, a ma son. O ra, Sawuli yere k'a ta kerekemuru mina ka digi a kan k'a yere faga. ⁵ Sawuli ta kerekeminanw tabaga k'a ye ko Sawuli sara minke, ale fana digira a ta kerekemuru kan k'a yere faga.

⁶ Sawuli ni a dence saba, ani a ta somogow bee sara o cogo le ra wagati kelen na. ⁷ A kera ten, Izirayelimɔgɔ minw tun be kenegbe ra, olugu nana a ye ko mogow be borira minke, ani ko Sawuli ni a dencew sara minke, olugu bora o ta duguw ra ka bori ka taga; Filisikaw nana sigi o duguw ra.

⁸ O dugusagbe, Filisikaw nana ka na suw ta fenw bo o ra. O ka Sawuli ni a dence saba suw ye Giliboha kuru kan. ⁹ O ka Sawuli ta minanw bo a ra, k'a kun tige, ka taga ni a kunkolo ni a ta kerekeminanw ye. O ka mogo dow ci ka taga o kibaro diman fo Filisikaw ta jamana yoro bee ra, ani o ta jobonbaw kono, k'a lase mogow bee ma. ¹⁰ O ka Sawuli ta kerekeminanw bla o ta jo ta bon kono, k'a kunkolo dulon Dagon* ta sonnikebon kono.

¹¹ Ayiwa, Filisikaw ka ko minw bee ke Sawuli ra, Yabesika minw bee be Galadi mara ra, olugu ka o men minke, ¹² o ra cefariw bee wurira ka na Sawuli su ni a dencew suw ta ka taga ni o ye Yabesi. O ka o sukolow sutara Yabesi terebentisun koro, ka tere wolonfla sun don.

¹³ Sawuli tun ka terenbariyako minw ke ka Matigi Ala kan bla, a fagara o kow le koson. A ma son ka Matigi Ala ta kuma lamen. Mogo minw b'a fo ko o be kuma ni suw ye, a tagara lagberi ke olugu le fe; ¹⁴ a ma son ka Matigi Ala sago jini. O koson Matigi Ala k'a to o k'a faga, ka masaya mina a ra k'a di Yese dence Dawuda ma.

11

Dawuda kera Izirayeli jamana masace ye (Samawilu flanan 5.1-3)

¹ Ayiwa, Izirayelimɔgɔw bee tagara lajen Dawuda koro Heburon, k'a fo a ye ko: «Anw ye nin ye, anw ye i balemaw le ye. ² Kabini folofolo, hali tuma min na Sawuli le tun be an ta masace ye, ele le tun be to ka bla Izirayeli ta

* **10:10** 10.10 Dagon tun ye Filisikaw ala ye.

kerekedenw na ka taga kere ra. Matigi Ala tun k'a fo i ye ko: «Ele le bena ke ne ta mogow, Izirayelimogow namogo ye, ka ke o kuntigi ye.» »

³ Izirayeli cekorobaw bee nana Dawuda fe Heburon ka na o le fo a ye. Dawuda ka jennogonya don ni o ye Heburon, Matigi Ala na koru. O ka turu saninman* ke Dawuda kun na, k'a ke Izirayeli jamana bee ta masace ye, i n'a fo Samawilu tun k'a fo cogo min na ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.

*Dawuda ka Zeruzalemu dugu mina cogo min na
(Samawilu flanan 5.1-3)*

⁴ Ayiwa, Dawuda ni Izirayelimogow bee tagara Zeruzalemu kama, min ye Yebusi ye. Yebusika minw tun ye o yoro mara mogow ye, olugu le tunIGININ be dugu konu.

⁵ Yebusikaw k'a fo Dawuda ye ko: «Ele tena don yan!» Nka o ta bonba min tun be Siyon kuru* kan, Dawuda ka o mina. O le kera Dawuda ta masabonba ye. ⁶ Dawuda tun k'a fo a ta kerekedenw ye ko ni mogow min konna ka ben Yebusikaw kan, ko a be o tigi ke a ta kerekejama kuntigiba ye. Seruya dence Yohabu le konna ka taga ben o kan; ale kera kerekejama kuntigiba ye. ⁷ Dawuda tagara sigi o ta bonba konu, min tun ye o ta kerekedenw dogoyoro ye. O koson o yoro togo nana la ko Dawuda ta masabonba. ⁸ Dawuda ka bon dow lo ka dugu lamini, k'a ta Milo yoro ra, ka taga a bla fo dugu laminikogo ma. Yohabu ka dugu to lalaga. ⁹ Dawuda ta fanga tun be bonyara ka taga a fe, sabu Fangatigi Ala tun be ni a ye.

*Dawuda ta kerekecew fariw
(Samawilu flanan 5.1-3)*

¹⁰ Dawuda ta kerekecew kuntigiw togow ye nin ye; olugu ni Izirayelimogo tow bee le k'a deme k'a sigi fanga ra, ka baraka don a ta masaya ra kosebe, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo Izirayelimogow ye cogo min na. ¹¹ O kerekecefariw togow le ye nin ye: Yasobhamu, min tun ye Hakimonika do dence ye; ale tun ye kerekecefari saba kuntigi ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme saba bee faga kere kelen na. ¹² Ni ale bora yi, Elehazari lo; ale tun ye Ahoyikace Dodo dence le ye. Ale fana tun be o cefari saba ra. ¹³ Tuma min na Filisikaw tun tagara lajen kere kama, a tun be ni Dawuda ye Pasidamimu. Foro do tun be yi, siman caman tun be o foro konu; Izirayelimogow nana ke bori ye Filisikaw na minke, ¹⁴ olugu le tagara lo o foro ce ma, ka Filisikaw kere, ka o ghen ka bo yi. Matigi Ala ka sesororiba ke Izirayelimogow ye.

¹⁵ Lon do, o kuntigi bisaba ra, ce saba tagara Dawuda fe; fara min be Adulam farawo yoro ra, Dawuda tun be o fara yoro le ra; o y'a soro Filisikaw ta kerekedenw ta jenkuru do tun ka o ta fanibonw lo Refayikaw ta kenegbe ra. ¹⁶ Dawuda tun dogonin be kuruwu konu; Filisikaw ta kerekeden dow fana tun ka Betilehemu dugu mina.

¹⁷ Jiminlogo ka Dawuda soro; a ko: «E, jon le bena Betilehemu dugu donda ta kolon ji do di ne ma, ne y'a min sa?» ¹⁸ O cefari saba wurira ka taga don Filisikaw sigiyoro ra fanga ra, ka ji bi Betilehemu donda kolon na, ka na ni a ye ka na a di Dawuda ma. Nka Dawuda ma son k'a min. A k'a bon dugu ma, k'a ke saraka ye, Matigi Ala na koru; ¹⁹ a ko: «E, ne Tigi Ala ye ne kisi nin ko jogon ma! A bena ke i n'a fo ne ka nin mogow jori le min, sabu o ka o nin bla farati le ra ka taga nin ji bi ka na ni a ye.» A ma son ka ji min. O cefari saba ka min ke, o le kera nin ye.

²⁰ Yohabu balemace Abisayi, ale le tun ye o ce saba ta jamoƙo ye. Ale le k'a ta taman ke ka ce keme saba faga; ale le ka togo soro o ce saba ra. ²¹ A togo bonyara ka teme to fla kan. A kera o kuntigi ye; nka o bee n'a ta, ce saba min togo konna ka fo, a togo bonya belen tun ma olugu ta bo.

²² Yehoyada dence Benaya fana tun ye kerekcefari le ye; a ka koba caman ke. Ale tun ye Kabiselika le ye. Ale le ka Mohabukaw ta cefari fla faga. Nenelonba do ra fana, a jigira jidinga do kono ka jara do faga yi. ²³ Ale le fana ka Misiranka cejanba do faga; a janya tun ye nongon* na looru. Taman min tun be Misirankace boro, o bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri; nka Benaya tagara a ko ni bere le ye. A tagara taman bosi Misirankace boro k'a faga ni o taman kelen ye. ²⁴ Yehoyada dence Benaya ka min ke, o le ye nin ye. A ka togo soro kosebe o cefari saba ra. ²⁵ O kuntigi bisaba ra, ale le ka togo soro ka teme o bee kan. Nka ce saba minw togo konna ka fo, a ma olugu bo. Kerekeden minw tun be to ka Dawuda yere korosi, Dawuda k'a bla ni olugu ye.

²⁶ Cefari were minw tun be yi, olugu fle nin ye: Yohabu balemace Asaheli, ani Dodo dence Elanan min tun be bo Betilehemu, ²⁷ ani Samoti min tun be bo Harari, ani Helesi min tun be bo Pelon. ²⁸ Ani Ikese dence Ira min tun be bo Tekoha, ani Abiyezeri min tun be bo Anatoti, ²⁹ ani Sibekayi min tun be bo Husa, ani Ilayi min tun be bo Ahoyi, ³⁰ ani Maharayi min tun be bo Netofa, ani Bana dence Heledi min tun be bo Netofa, ³¹ ani Ribayi dence Itayi min tun be bo Gibeha, Boniyaminu ta mogow ta dugu ra, ani Benaya min tun be bo Piraton, ³² ani Hurayi min tun be bo Gasi ta kow yoro ra, ani Abiyeli min tun be bo Beti Araba, ³³ ani Azimaveti min tun be bo Baharumu, ani Eliyaba min tun be bo Salibon, ³⁴ ani Hasemu min tun be bo Gizon, ale dencew, ani Sage dence Yonatan min tun be bo Harari, ³⁵ ani Sakari dence Ayamu min tun be bo Harari, ani Uri dence Elifali, ³⁶ ani Heferi min tun be bo Mekera, ani Ahiya min tun be bo Pelon, ³⁷ ani Hesiro, min tun be bo Karimeli, ani Ezibayi dence Narayi, ³⁸ ani Natan balemace Yoweli, ani Hagiri dence Mibari, ³⁹ ani Seleki min tun ye Amonka ye, ani Naharayi min tun be bo Beroti; ale tun ye Seruya dence Yohabu ta kerekeminanw tabaga ye; ⁴⁰ ani Ira, min tun be bo Yeteri, ani Garebu min tun be bo Yeteri fana, ⁴¹ ani Huri, Hetikace, ani Alayi dence Zabadi, ⁴² ani Siza dence Adina, min tun ye Ruben ta mogow ye; ale le tun ye Ruben ta mogow ta jamoƙo ye; ce bisaba kuntigi tun lo; ⁴³ ani Mahaka dence Hanan, ani Yosafati min tun be bo Mitini, ⁴⁴ ani Uziya min tun be bo Asitaroti, ani Hotamu dencew, Sama ni Yeyeli minw tun be bo Aroweri, ⁴⁵ ani Simiri dence Yediyaheli, ani a balemace Yoha min tun be bo Tisite, ⁴⁶ ani Eliyeli min tun be bo Mahava, ani Elinamu dencew, Yeribayi ni Yosaviya, ani Itima min tun ye Mohabuka ye, ⁴⁷ ani Eliyeli, ani Obedi, ani Yasiyeli min tun be bo Soba.

12

Kerekeden minw tagara Dawuda fe

¹ Ayiwa, Dawuda belen tun be dogora Kisi dence Sawuli koson; o wagati ra, mogow minw wurira ka taga Dawuda fe Sikilagi, olugu togow le ye nin ye; kerekcefari minw ka Dawuda deme kere ra, o mogow tun ye olugu dow le ye. ² Kalanbonbagaw tun lo. O kininboro ni o numanboro bee

* **11:23** 11.23 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

tun ka kan kalanbon na, walama kabakurufiri ra. O ni Sawuli bɛɛ tun bɛ gba kelen mɔgɔw ye, min ye Boniyaminu ta gba ye. ³ O ta pamɔgɔ tun ye Ahezari le ye; o kɔ, Sema dence Yohasi, min tun bɛ bɔ Gibeha, ani Azimaveti dencew, minw ye Yeziyeli ni Peleti ye, ani Beraka, ani Yehu, min tun bɛ bɔ Anatoti, ⁴ ani Yisimaheya, min tun bɛ bɔ Gabahon; ale tun ye kerekeden bisaba dɔ le ye, ale fana tun ye o pamɔgɔ dɔ ye; ⁵ ani Yeremi, ani Yahaziyeli, ani Yohanan, ani Yozabadi, min tun bɛ bɔ Gedera, ⁶ ani Eluzayi, ani Yerimoti, ani Behaliya, ani Semariya, ani Sefatiya, min tun bɛ bɔ Harufu, ⁷ ani Elikana, ani Isiya, ani Azareli, ani Yohezari, ani Yasobhamu, minw tun ye Korekaw ye, ⁸ ani Yerohamu dencew, minw ye Yohela ni Zebadiya ye; olugu tun bɛ bɔ Gedɔri.

⁹ Ayiwa, Gadi ta mɔgɔ dɔw fana tun bɔra Sawuli kɔ, ka taga Dawuda fɛ a ta dogoyɔɔ ra kongokolon kɔnɔ yi. O mɔgɔw fana tun ye kerekɛɛfari dɔw le ye; o tun bɛ se kere ra kosebɛ ni negebennan ni taman ye. O tun bɛ i ko jaraw, o tun ka teri i ko dagbɛ minw bɛ kuru kan. ¹⁰ Ezeri le tun ye olugu ta pamɔgɔ ye, k'a flanan kɛ Abidiyasi ye, a sabanan tun ye Eliyabu ye, ¹¹ a naaninan tun ye Misimana ye, a loorunan tun ye Yeremi ye, ¹² a wɔɔɔnɔnan tun ye Atayi ye, a wolonflanan tun ye Eliyeli ye, ¹³ a seeginan tun ye Yohanan ye, a kɔnɔntɔnnan tun ye Elizabadi ye, ¹⁴ a tannan tun ye Yeremi ye, a tan ni kelennan tun ye Makibanayi ye.

¹⁵ O mɔgɔ minw tun ye Gadi ta mɔgɔw ye; olugu bɛɛ tun ye kerekuntigiw le ye. Min baraka tun ka dɔgɔ o bɛɛ ra, ale kelen tun bɛ se ka cɛ kɛmɛ kere; min baraka tun ka bon o bɛɛ ra, ale kelen tun bɛ se ka cɛ waga kelen kere.

¹⁶ Olugu le ka Zuriden ba tige, san karo folo ra, wagati min na ba bɛ fa a fan fla bɛɛ ra; o tagara o yɔɔ kɛnɛgbɛ mɔgɔw bɛɛ gbɛn, tereboyanfan ni terebenyanfan mɔgɔw bɛɛ.

¹⁷ Ayiwa, Boniyaminu ta mɔgɔ tɔw, ani Zuda ta mɔgɔ dɔw fana tun tagara Dawuda fɛ a ta dogoyɔɔ ra.

¹⁸ Dawuda bɔra ka na lo o na fɛ ka kuma ta, k'a fo o ye ko: «Ni aw ka hera le nɔninya aw jusu ra ka na ne fɛ, ka na ko aw bɛna ne demɛ le, o tuma aw ni ne bɛna kɛ jɛnɔgɔnɔw ye. Nka ni aw nana ne janfa le, ka ne mina ka ne di ne juguw ma, k'a sɔɔ ne ma kojugu kɛ mɔgɔ ra, o tuma an bɛmaw ta Ala ye kɛ an seere ye, ka o kiti tige an cɛ.»

¹⁹ O fɔra minke, Ala Nin jigira Amasayi kan, min tun ye cɛ bisaba kuntigi ye; ale pɛrɛnna k'a fo ko:

E, Dawuda, anw ye i ta mɔgɔw le ye!

E, Yese dence, anw kɔni bɛ ni i ye!

Hera, hera ye kɛ i ye,

ka hera kɛ i demɛbagaw fana ye,

sabu i ta Ala le ye i demɛbaga ye!

A kera ten minke, Dawuda sɔnna o ma, ka o kɛ a ta kerekɛjenkuruw kuntigi dɔw ye.

²⁰ Wagati min na Dawuda tun tagara ni Filisikaw ye kerekɛyɔɔ ra, ka taga Sawuli kere, o wagati ra Manase ta mɔgɔ dɔw tun tugura Dawuda kɔ. Nka Dawuda ma Filisikaw demɛ o kere ra, sabu Filisikaw ta kuntigiw nana nɔgɔn ye, ka ben a ra ka Dawuda laseko; ko ni o te, Dawuda bɛna taga olugu janfa kere ra, ka fara a matigice Sawuli kan, ka olugu bɔnɔ o nin na. ²¹ Wagati min na a tun sekora ka taga Sikilagi, Manase ta mɔgɔ minw tun tagara fara a kan, olugu tɔgɔw le ye nin ye: Adina, ani Yozabadi, ani Yediyaheli, ani Mikayilu, ani Yozabadi, ani Elihu ni Silitayi. Olugu bɛɛ

kelen kelen tun ye ce waga kelen kelen kuntigiw le ye Manase ta mogow ra. ²² O ka Dawuda ni a ta kerekejama deme, sabu o bee tun ye kerekecefariw le ye; olugu fana kera kerekejama kuntigi dow ye.

²³ Lon o lon, mogow dow tun be na fara Dawuda kan k'a deme; a kera ten fo a ta kerekejama nana bonya kosebe, k'a ke kerekejamaba ye.

Izirayelimogow minw tagara Dawuda fe Heburon

²⁴ Mogow minw tun labenna kere kama, ni o tagara Dawuda fe Heburon, ka taga masaya mina Sawuli ra k'a di Dawuda ma, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo cogo min na, o mogow togow le ye nin ye:

²⁵ Zuda ta mogow ra, ce waga wawo ni ce keme seegi (6 800). Negebennan ni taman tun be o bee boro, o bee tun labenna kere kama.

²⁶ Simeyon ta mogow ra, ce waga wolonfla ni ce keme (7 100); o bee tun ye kerekecefariw ye, o bee tun labenna kere kama.

²⁷ Levi ta mogow ra, ce waga naani ni ce keme wawo (4 600); ²⁸ Yehoyada fana tun be ni olugu ye; ale tun ye Haruna ta durujaw ta jamogow ye. Ce waga saba ni ce keme wolonfla (3 700) tun be ale ko. ²⁹ Sadoki fana tun be ni o ye; ale fana tun ye kanbelen cefari do ye kere ra; kerekuntigi ce mugan ni fla tun bora ale ta somogow ra ka na.

³⁰ Boniyaminu ta mogow ra, minw ye Sawuli ta somogow ye fana, ce waga saba (3 000); fo ka na se nin wagati ma, o mogow bee tun tugura Sawuli ta somogow le ko.

³¹ Efrayimu ta mogow ra, ce waga mugan ni ce keme seegi (20 800); o cew bee tun ka togow soro kere ra kosebe o ta somogow ce ra.

³² O ka mogow minw togow wele, ka o janawoloma ka bo Manase ta gba tarance to kelen mogow ra, ka o bla ka taga Dawuda sigi masaya ra, olugu tun kera ce waga tan ni seegi (18 000).

³³ Isakari ta mogow ra, kuntigi keme fla; olugu blara o balemaw na, ka ke o jamogow ye ka na. Izirayelimogow tun ka kan ka ko minw ke, ani a kewagatiw, olugu tun be o kow faamu.

³⁴ Zabulon ta mogow ra, ce waga bilooru (50 000); olugu tun derira kere ra kosebe; kerekeminan suguya bee tun be o boro fana. O tun labenna ka kere ke ni o jusu bee ye.

³⁵ Nefitali ta mogow ra, kerekuntigi ce waga kelen. Ce waga bisaba ni wolonfla (37 000) le tun be olugu ko. Negebennanw, ani tamanw tun be o boro.

³⁶ Dan ta mogow ra, ce waga mugan ni seegi ni keme wawo (28 600); o bee tun labenna kere kama.

³⁷ Aseri ta mogow ra, ce waga binaani (40 000); o bee tun derira kere ra kosebe, o bee labenna kere kama.

³⁸ Mogow minw tun be Zuriden ba terebayanfan na, minw ye Ruben ta mogow ye, ani Gadi ta mogow, ani Manase ta gba tarance tokelenman ta mogow tow, olugu ra ce waga keme ni mugan (120 000) le tun nana. Kerekeminan suguya bee tun be o boro.

³⁹ Ayiwa, o kerekecew bee labenna kere kama, ka tugutugu jogon ko ka na Heburon, ni o jusukun bee ye, ka na Dawuda sigi masaya ra Izirayeli jamana bee lajennin kunna. Izirayelimogow tow bee fana tun benna kelen ma ka masaya di Dawuda ma. ⁴⁰ O tagara tere saba le ke Dawuda kawo, ka domuni ke ka min, sabu o ta somogow tun ka domuniw laben o ye. ⁴¹ O sigijogon minw fana tun be o yoro ra, ka taga se fo Isakari ni Zabulon, ani Nefitali ta mogow ma, olugu bee tun nana ni domunifenw ye faliiw,

ani ɲɔɔmɛw, ani sofaliw, ani misitoranw kan; o nana ni mugu ye, ani toromɔ janin, ani rezen janin, ani duven, ani turu, ani misi caman, ani saga caman, sabu ɲagari tun be Izirayeli jamana ra.

13

Izirayelimɔɔw tagara ɲɛɲɔɔnya kesu ta (Samawilu flanan 6.1-11)

¹ Dawuda ta kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, a ka olugu ni ɲamɔɔ tɔw beɛ wele ka kuma ni o ye. ² O ko, Dawuda kumana Izirayeli jama beɛ fe, k'a fɔ o ye ko: «Ni a benna aw ma, ni a fana bɔra Matigi Ala, an ta Ala le ra, an ye cira bla ka taga fan beɛ ra, an balemaw fe, minw be Izirayeli jamana yɔɔ beɛ ra, ani sarakalasebagaw* ni Levi* ta mɔɔ minw be ni o ye o ta duguw ra, ani beganmarayɔɔ ra, janko olugu fana ye na fara an kan. ³ O ko, an ye an ta Ala ta ɲɛɲɔɔnya kesu* ta ka na ni a ye an yere kɔɔ, sabu Sawuli ta masaya wagati ra, an tun ma an janto a ra.»

⁴ Jama beɛ sonna ko o y'a ke ten, sabu o ko benna beɛ ma. ⁵ O ra, Dawuda ka Izirayelimɔɔw beɛ lajen, k'a ta Misiran ko yɔɔ mɔɔw ra, ka taga se fɔ Hamati donda mɔɔw ma; a ko, ko o ye taga Kiriyati Yeharimu, ka taga Ala ta ɲɛɲɔɔnya kesu ta ka na ni a ye.

⁶ Dawuda ni Izirayelimɔɔw beɛ wurira ka taga Bahala, min ye Kiriyati Yeharimu ye, Zuda mara ra, ka taga Ala ta ɲɛɲɔɔnya kesu ta ka bɔ yi ka na ni a ye, Matigi Ala min siginin be seruben melekew* ce ra, ani min tɔɔ be o ɲɛɲɔɔnya kesu kan. ⁷ O ka ɲɛɲɔɔnya kesu bla sowotorokura do kɔɔ, ka bɔ ni a ye Abinadabu ta so kɔɔ. Uza ni Ayo le tun be o wotoro ɲa fe. ⁸ Dawuda ni Izirayelimɔɔw tɔw beɛ tagato tun be koraw, ani gɔniw, ani longanw, ani siranɛɛ teɛɛɛw fɔra, ani ka buruw fiye Ala ɲa kɔɔ ni o baraka beɛ ye, ka donkiriw la.

⁹ O tagara se Kidon kenɛgbeyɔɔ ra minke, misiw tɛɛɛɛra; Uza k'a boro kɔɔta ka ɲɛɲɔɔnya kesu mina. ¹⁰ Matigi Ala dimina Uza kɔɔ kosebe; a k'a faga, sabu a tun k'a boro maga ɲɛɲɔɔnya kesu ra. Uza sara o yɔɔ ra yi, Matigi Ala ɲa kɔɔ.

¹¹ Matigi Ala ka Uza faga o cogo ra minke, o ma diya Dawuda ye. O ka o yɔɔ tɔɔ la ko Peresi Uza*, fɔ ka na se bi ma.

¹² O lon na, Dawuda siranna Matigi Ala ɲa. A ko: «Ni a be tan, Matigi Ala ta ɲɛɲɔɔnya kesu be se ka taga don ne ta so cogo di?» ¹³ A ma son o ye taga ni ɲɛɲɔɔnya kesu ye a ta so kɔɔ, Dawuda ta masabonba kɔɔ. A k'a bla ka taga Obedi Edomu ta so kɔɔ; ale be bɔ Gati. ¹⁴ Matigi Ala ta ɲɛɲɔɔnya kesu ka karo saba le ke Obedi Edomu ta so, a ta somɔɔw ce ra. Matigi Ala ka baraka don Obedi Edomu ta somɔɔw ra, ani a ta borofenw beɛ ra.

14

Ala ka Dawuda ta masaya sabati (Kibaroyaw fɔlɔ 3.5-9; Samawilu flanan 5.11-16)

¹ Tiri masace Hiram u ka mɔɔ dɔw ci ka taga Dawuda fe ni sediriyiriw ye; a ka kabakurulesɛbagaw, ani yirilesɛbaga dɔw fana ci ka taga, janko o ye taga masaso do lo Dawuda ye. ² O ra, Dawuda k'a ye ko Matigi Ala ka ale

* 13:11 13.11 O kɔɔ ye ko Uza saya ka wo bɔ Izirayelimɔɔw ce ra.

sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna; a k'a ye fana ko Ala be ale ta masaya nooro bonyara lon o lon a ta mogow koson, minw ye Izirayelimogow ye.

³ Ayiwa, Dawuda ka muso werew furu tuun Zeruzalemu, ka dencew, ani denmuso werew soro. ⁴ A ka dence minw soro Zeruzalemu, olugu togow ye nin ye: Samuha, ani Sobabu, ani Natan, ani Sulemani, ⁵ ani Ibari, ani Elisuwaa, ani Elifeleti, ⁶ ani Noga, ani Nefegi, ani Yafiya, ⁷ ani Elisama, ani Belyada, ani Elifeleti.

*Dawuda ka Filisikaw kere
(Samawilu flanan 5.17-25)*

⁸ Ayiwa, Filisikaw nana a men ko o ka turu saninman* ke Dawuda kun na k'a ke Izirayeli jamana bee masace ye. O ta kerekejamaw bee lajennin wurira ka taga Dawuda yoropini ko o b'a kere. Dawuda ka o men minke, a bora ka taga o kunben. ⁹ Filisikaw nana ka na Refayikaw ta kenegbeyoro bee fa. ¹⁰ Dawuda ka Matigi Ala jininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Filisikaw kama wa? Yala i bena o don ne boro wa?» Matigi Ala ka Dawuda jaabi ko: «Taga o kere, sabu ne bena o don i boro.»

¹¹ O tagara Baali Perasimu; Dawuda ka Filisikaw kere o yoro ra ka se o ra. Dawuda ko: «Ala k'a to ne ka ne juguw bugo ka o ben, i n'a fo jiba be kogo kari ka ben ka wo bo a ra cogo min na.» O koson o ka o yoro togo la ko Baali Perasimu, ko: «Matigi min be wo bo.»

¹² Filisikaw borira ka o ta batofenw to o yoro ra. Dawuda k'a fo a ta mogow ye ko o ye o jeni.

¹³ O ko, Filisikaw nana tuun, ka na Refayikaw ta kenegbeyoro bee fa. ¹⁴ Dawuda ka Matigi Ala jininka tuun; Matigi Ala k'a fo a ye ko: «I kana taga o ko fe ka taga ben o kan. Dogo ka o munumunu ka; muriyesunw be yoro min na, i be taga ben o kan o yoro na fe. ¹⁵ Ni i nana ke senkan dow men ye muriyesunw san fe, o tuma i ye bo ka taga o kere, sabu Matigi Ala le be tagara i na fe, ka taga Filisikaw ta kerekejama kere.» ¹⁶ Matigi Ala ka min fo, Dawuda k'a ke ten; o ka Filisikaw kere ka se soro o kan, k'a ta Gabahon, ka taga a bla fo Gezeri.

¹⁷ Dawuda togo bora ka se jamanaw bee ra; Matigi Ala ka Dawuda nasiran bla siya tow bee ra.

15

Izirayelimogow tagara jehogonya kesu ta

¹ Dawuda ka bon dow lo a yere ye Dawuda ta masabonba* konso; a ka yoro do fana laben, ka fanibon do lo, ka o ke Ala ta jehogonya kesu* blayoro ye.

² O ko, Dawuda ko: «Mogo wewe man kan ka Ala ta jehogonya kesu ta ni Levi* ta mogow te, sabu Matigi Ala ka olugu le panawoloma ko o ye ke a ta jehogonya kesu tabagaw ye, ani ka o ke a ta baarakebagaw ye wagati bee.»

³ Dawuda ka Izirayelimogow bee lajen Zeruzalemu, ko o ye Matigi Ala ta jehogonya kesu ta ka taga ni a ye a blayoro ra, ale ka yoro min laben a togo ra. ⁴ Dawuda ka Haruna dencew, ani Levi ta mogow lajen:

⁵ Kehatikaw ra, Uriyeli le tun ye jamogo ye; a balema ce keme ni mugan tun be ni a ye.

⁶ Merari ta mogow ra, Asaya le tun ye jamogo ye; a balema ce keme fla ni ce mugan tun be ni a ye.

⁷ Gerisomu ta mɔgɔw ra, Yoweli le tun ye namɔgɔ ye; a balema ce keme ni ce bisaba tun be ni a ye.

⁸ Elisafan ta mɔgɔw ra, Semaya le tun ye namɔgɔ ye; a balema ce keme fla tun be ni a ye.

⁹ Heburɔn ta mɔgɔw ra, Eliyeli le tun ye namɔgɔ ye; a balemaw ce biseegi tun be ni a ye.

¹⁰ Uziyeli ta mɔgɔw ra, Aminadabu le tun ye namɔgɔ ye, a balema ce keme ni tan ni fla tun be ni a ye.

¹¹ O ko, Dawuda ka sarakalasebagaw* Sadoki ni Abiyatari wele, ani Levi ta mɔgɔw, minw ye Uriyeli ni Asaya, ani Yoweli, ani Semaya, ani Eliyeli, ani Aminadabu ye, ¹² k'a fo o ye ko: «Aw le ye Levi ta mɔgɔw ta ghatigiw ye. Aw ye aw yere saninya, aw ni aw balemaw, janko ka taga Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta ka na ni a ye; ne ka yoro min laben a ye, aw bena a bla o yoro ra. ¹³ Sɔnaga folo ra aw tun ma a ta minke, o koson Matigi Ala tun dimina an koro, sabu an tun ma an janto a ra k'a ke i n'a fo Ala tun k'a latige ko a ye ke cogo min na.»

¹⁴ Ayiwa, sarakalasebagaw, ani Levi ta mɔgɔw ka o yere saninya, janko ka taga Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta. ¹⁵ Levi ta mɔgɔw ka Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta ni a berew ye, k'a la o kamankunw kan, i n'a fo Musa tun k'a fo cogo min na ka kapa ni Matigi Ala ta kuma ye.

¹⁶ Dawuda k'a fo fana Levi ta mɔgɔw namɔgɔw ye, ko o ye o balema dow panawoloma ka olugu ke donkirilabagaw ye. Olugu tun ka kan ka o ta forifenw fo kosebe, minw ye koraw ye, ani gonw, ani siranege tegerew, ka nagarikanbaw bo. ¹⁷ Levi ta mɔgɔw ka Yoweli dence Heman panawoloma, ani a balemace min ye Berekiya dence Asafu ye, ani Kusaya dence Etan, min be Merari ta gba ra. ¹⁸ Levi ta mɔgɔ minw tun ye dakorosibagaw ye, o ka olugu fana fara o kan; olugu tun ye Jakariya ye, ani Beni, ani Yaziyeli, ani Simiramoti, Yeyeli, ani Uni, ani Eliyabu, ani Benaya, ani Maseya, ani Matitiya, ani Elifelehu, ani Mikineya, ani Obedi Edomu ni Yeheli. ¹⁹ Minw tun ye donkirilabagaw ye, Heman, ani Asafu, ani Etan, olugu tun be siranege tegerew fora. ²⁰ Jakariya, ani Aziyeli, ani Simiramoti, ani Yeyeli, ani Uni, ani Eliyabu, ani Maseya, ani Benaya, olugu tun ye gonifobagaw ye. ²¹ Nka Matitiya, ani Elifelehu, ani Mikineya, ani Obedi Edomu, ani Yeyeli, ani Azaziya, olugu tun be kora juru seegi le fo, ka donkiriw lamina ni o ye.

²² Kenaniya, min tun ye Levi ta mɔgɔw namɔgɔ ye donkirila ra, ale tun be donkirilabagaw ni forifentigiw bee na fe, sabu a tun ka o baara lon kosebe.

²³ Berekiya ni Elikana, olugu le tun be jɛnɔgɔnya kesu korosibagaw ye.

²⁴ Sebaniya, ani Yosafati, ani Netaneheli, ani Amasayi, ani Jakariya, ani Benaya, ani Eliyezeri, minw tun ye sarakalasebagaw ye, olugu le tun be buru fiyera Ala ta jɛnɔgɔnya kesu na fe ka taga. Obedi Edomu, ani Yehiya, olugu fana tun be jɛnɔgɔnya kesu korosibaga dow ye.

*O tagara ni jɛnɔgɔnya kesu ye Zeruzalemu
(Samawilu flanan 6.12-19)*

²⁵ O ra, Dawuda ni Izirayeli cekorobaw, ani kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, olugu bee tagara Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu ta ka bo Obedi Edomu ta so konɔ. O tun be nagarira kosebe. ²⁶ Levi ta mɔgɔw sera ka jɛnɔgɔnya kesu ta Matigi Ala baraka le ra; o ra, o ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla ke saraka ye. ²⁷ Dawuda tun ka lenfani deregeba do le don; Levi ta mɔgɔ minw tun ka jɛnɔgɔnya kesu ta, ani donkirilabagaw,

ani Kenaniya min tun ye forifentigiw jamogo ye, olugu bee tun ka o fani jogon do le don fana. Dawuda tun ka lenfani derege do le don min be i ko sarakalasebagaw kuntigi ta saninderege.

²⁸ Izirayelimogow bee lajennin tagara Matigi Ala ta jennogonya kesu ta o cogo le ra; o nagarinin tun be kulekanw bora, ka sagajigibanw, ani buruw fiye, ka siranegē tegerew ni goniw, ani koraw fana fo.

²⁹ Ayiwa, tuma min na Matigi Ala ta jennogonya kesu tun be donna Dawuda ta masabonba konō, Sawuli denmuso Mikali tun be fleri kera finetiri fe. A ka masace Dawuda nagarininba ye, a be panpanna, ka don ke minke, Dawuda ko gboyara a ye.

16

Izirayelimogow ka Ala tando

¹ Ayiwa, Izirayelimogow tagara Ala ta jennogonya kesu* ta; Dawuda tun ka fanibon min lalaga ka o ke a blayoro ye, o tagara a bla yi. O ka saraka jenitaw* ani ninsondiya sarakaw* bo Matigi Ala ye.

² Dawuda ka o saraka jenitaw, ani o ninsondiya sarakaw bo ka ban tuma min na, a ka dugawu ke jama ye Matigi Ala togo ra. ³ O ko, a ka burukun kelen, ani tamaroburu kelen, ani rezenburu kelen di Izirayelimogow bee kelen kelen ma, ce fara muso kan.

Levi ta mogow ka Ala tando (Zaburuw 105.1-15; 96; 106.1,47-48)

⁴ Dawuda ka Levi* ta mogō dow janawoloma, ka olugu bla Matigi Ala ta jennogonya kesu baara ra, ko olugu ye to ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala daari, ka baraka la a ye, ani k'a tando. ⁵ Asafu le tun ye olugu ta jamogo ye, ka Jakariya gban ale ra, ani Yeyeli, ani Simiramoti, ani Yehiyeli, ani Matitiya, ani Eliyabu, ani Benaya, ani Obedi Edomu, ani Yeyeli. Olugu le tun ye korafobagaw, ani gonifobagaw ye. Asafu tun be siranegē tegerew le fo.

⁶ Sarakalasebaga* minw tun ye Benaya ni Yahaziyeli ye, olugu tun be buruw le fiye wagati bee Ala ta jennogonya kesu na fe. ⁷ O lon le kera a sinaga folo ye, Dawuda ka nin barakalaridonkiri yira, ko Asafu ni a balemaw ye a la, ka Matigi Ala bonya:

⁸ E, aw ye Matigi Ala fo k'a walejumanlon, aw y'a togo wele, aw ye a ta kabakobaw ko fo siya tow ye.

⁹ Aw ye donkiri la a ye, aw ye tandori donkiriw la a ye; aw ye a ta kopumanbaw bee ko fo mogow ye.

¹⁰ Aw ye nagari a togo saninman koson; minw be Matigi Ala ta jennogonya jini, olugu jusu ye ninsondiya!

¹¹ Aw ye Matigi Ala ta jennogonya jini, k'a ta baraka jini; aw ye gbara a ra wagati bee!

¹² A ka kopumanba minw ke, aw ye aw hakiri to o ra, a ka kabako minw ke, ani a ka ko minw latige, aw ye aw hakiri to o ra,

¹³ aw minw ye a ta jon Izirayeli ta durujaw ye, aw minw ye a ta mogō janawolomaninw ye, Yakuba ta denw!

¹⁴ Ale le ye Matigi Ala ye, an ta Ala.

A ta fangatigiya be dugukolo yoro bee kan.

¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ta jennogonya ra wagati bee; a ka o kuma minw fo duruja caman ye,

¹⁶ a ka jennogonya min don ni Ibrahima ye,

ani a karira min na ni Isiyaka ye,

¹⁷ a kosegira o kuma le kan, ka o ke sariya ye k'a di Yakuba ma, ka o ke jɛnɛɔgɔnya wuribari ye ka o di Izirayeli ma.

¹⁸ A ko o ma ko: «Ne bɛna Kanaana jamana di aw le ma, ka o ke aw ninyɔrɔ ye, ka o ke aw ta ye.»

¹⁹ O wagati ra, o tun ye mɔgɔ dama dama dɔrɔn ye, o tun man ca, o tun bɛ lonanya ra o dugukolo kan,

²⁰ o tun bɛ yaala siyaw ni jɔgɔn cɛ, ka bɔ jamana dɔ ra ka taga dɔ ra.

²¹ Ala ma sɔn mɔgɔ si ye o minako juguya, a ka masa dɔw dɔgɔya o kosɔn.

²² A ko: «Aw kana maga ne ta mɔgɔ nanawolomaninw na dɛ! Aw kana kojugu si ke ne ta ciraw ra!»

²³ Dunuɔnamɔgɔw bɛɛ ye dɔnkiri la ka Matigi Ala tando!

Aw ye a fo lon o lon, ko ale le ye an kisibaga ye.

²⁴ Aw ye a ta bonya lakari siyaw bɛɛ ye, aw ye a ta kobaw lakari mɔgɔw bɛɛ ye.

²⁵ Sabu Matigi Ala ka bon, a ka kan ni tandori ye kosebɛ; an ka kan ka siran a na ka temɛ batofɛn tɔw bɛɛ kan.

²⁶ Siya tɔw ta alaw ye batofɛn gbansanw le ye, nka Matigi Ala le ka sankolo dan.

²⁷ Bonya ni nɔɔrɔ ye ale ta le ye, sebagaya ni hɛra bɛ sɔrɔ a ta so kɔnɔ.

²⁸ Dunuɔna siyaw bɛɛ, aw ye bonya ni fanga di Matigi Ala ma, aw y'a di Matigi Ala ma.

²⁹ Aw ye bonya la Matigi Ala tɔgɔ kan, aw ye na ni sarakaw ye Matigi Ala na kɔrɔ, aw ye saninya ka na aw kinbiri gban Matigi Ala na kɔrɔ.

³⁰ Dunuɔnamɔgɔw bɛɛ lajennin ye siran Matigi Ala na fo ka yerɛyerɛ; ɔnhɔn, dugukolo b'a nɔ ra, a tɛ jɛnge ka bɔ a nɔ ra ka ye.

³¹ Sankolokɔnɔfɛnw ye nagari!

Dugukolokanfɛnw ye ninsondiya, k'a fo siyaw bɛɛ ye ko: «Matigi Ala le ye Masa ye!»

³² Kɔgɔji ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ ye mankanba bɔ! Kongokɔnɔyɔrɔw, ani kongokɔnɔfɛnw bɛɛ ye nagarikanba bɔ!

³³ Kongoyiririw bɛɛ ye nagari, ka dɔnkiri la Matigi Ala na kɔrɔ, sabu a bɛ nana ka na dunuɔnamɔgɔw ta kiti tige!

³⁴ Aw ye Matigi Ala fo k'a waleɔnumanlɔn, sabu a ka ni, a ta numanya tɛ ban ka ye.

³⁵ Aw y'a fo fana ko: «E, an kisibaga Ala, an kisi!

An lajɛn ka bɔ siyaw cɛ ra, ka an bɔsi janko an ye i fo ka i waleɔnumanlɔn i tɔgɔ saninman kosɔn, ka an ta bonya kun ke ele tandori ye.»

³⁶ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, baraka, wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ!

O tuma jama bɛɛ lajennin k'a fo ko: «Amina!» O ka Matigi Ala tando.

³⁷ O ra Dawuda ka Asafu ni a balemaw to Matigi Ala ta jɛnɛɔgɔnya kesu na fɛ, ko o ye to ka o baara ke jɛnɛɔgɔnya kesu na fɛ wagati bɛɛ; lon o lon baara minw tun ka kan ka ke, o tun bɛ o ke. ³⁸ A ka Obɛdi Edomu ni a

balemace biwɔɔɔ ni seegi fara olugu kan; nka Obedi Edomu min tun ye Yedutun dence ye, ale ni Hosa, olugu tun ye dakɔrosibagaw le ye.

³⁹ O kɔ, Matigi Ala ta fanibon min tun be Gabahɔn kongori kunna, Dawuda ka sarakalasebaga* Sadoki ni a balema sarakalasebaga tow bla ka taga o yɔɔ ra, ⁴⁰ janko o ye to ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ye, sarakajenifen* kan wagati bee, sɔgoma ni wula fe; min bee sebera Matigi Ala ta sariya ra, a ka o sariya min di Izirayelimogow ma, o tun b'a ke ka kapa ni o le ye. ⁴¹ Heman ni Yedutun tun be ni o mogow ye, ani mogow to minw togow fora, ko o ye to ka baraka la Matigi Ala ye, sabu a ta numanya te ban ka ye. ⁴² Heman ni Yedutun, olugu tun be buruw fiye, ka siranegɛ tegerew fo, ani forifen tow, ka donkiriw lamina ka Ala bonya.

⁴³ Ayiwa, o kɔ, mogow tagara o ta so; Dawuda fana tagara a ta so, ka taga dugawu ke a ta somogow ye.

17

Ala ka layiri ta Dawuda ye (Samawilu flanan 7.1-17)

¹ Ayiwa, masace Dawuda donna a ta masaso kɔnɔ tuma min na, Ala ta cira min togow tun ye ko Natan, a k'a fo o ye ko: «A fle, ne be nin sediriyiribon numanman kɔnɔ, k'a sɔɔ Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya kesu* be fanibon le kɔnɔ.»

² Natan ka Dawuda jaabi ko: «Miiriya o miiriya be i jusu ra, o ke, sabu Ala be ni i ye.»

³ Nka o lon su fe, Matigi Ala kumana Natan fe, k'a fo a ye ko: ⁴ «Taga a fo ne ta jonce Dawuda ye ko Matigi Ala ko: «Ele le tena bon lo ne ye, janko ne ye don a kɔnɔ; ⁵ sabu kabini lon min ne ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, ne ma don bon kɔnɔ ka ye; ka ne to o tagama bee ra ni o ye, ne tun be fanibon le kɔnɔ wagati bee, ani yɔɔ bee. ⁶ Ne temena yɔɔ minw bee ra ni Izirayelimogow ye, ne tun k'a fo kuntigi minw ye ko o ye ne ta mogow, Izirayelimogow korosi, yala ne k'a fo olugu do ye ko mun na o ma sediriyiribon lo ne ye wa?»

⁷ «O ra, a fo ne ta jonce Dawuda ye, ko Fangatigi Ala ko: «Ne le ka ele ta, o y'a sɔɔ i tun be sagagbenyɔɔ ra, i ta sagaw ko; ne ka i ta, ka i ke ne ta mogow, Izirayelimogow kuntigi ye. ⁸ I temena yɔɔ o yɔɔ, ne ka i deme i ta koketaw bee ra. Ne ka i juguw bee gben ka bo i ja. Ne bena i togow bonya, ka i ke i n'a fo mogow togowa minw be dugukolo kan. ⁹ Ne bena jamana do di ne ta mogow, Izirayelimogow ma, ka o sigi o jamana ra, ka o ke o togorajamana ye, janko mogow si kana o lasiran tuun. Ni o kera, mogowjuguw tena o minako juguya tuun, i n'a fo o tun b'a kera cogo min na folofolo, ¹⁰ ani wagati min ne tun ka kuntigiw sigi o kunna. Ne bena i juguw bee bla i ta fanga kɔɔ. Ne Matigi Ala, ne b'a fo i ye fana ko ne bena i ta so bonya.

¹¹ ««Ni i ta wagati nana dafa, ni i sawagati nana se ka taga fara i bemaw kan tuma min na, ne bena i ta duruja do sigi masaya ra i no ra, i yere woroden do; ne bena a ta masaya sabati kosobe. ¹² Ale le bena bon lo ne togow ra; ne bena a ta fanga sabati wagati bee, ani tuma bee. ¹³ Ne bena ke a fa ye, a bena ke ne dence ye. Ne tena ne ta numanya bo a kan ka ye, i n'a fo masace min tun be ele ja, ne ka ne ta numanya bo ale kan cogo min na. ¹⁴ Ne bena a ta fanga sabati ne ta mogow ce ra, ani ne ta jamana ra wagati bee, ani tuma bee. Foyi si tena a ta fanga bo a no ra ka ye.» »

¹⁵ Ayiwa, Ala ka kuma o kuma fo Natan ye, ani a ka fen o fen yira a ra, a tagara o bee lase Dawuda ma.

*Dawuda ta daariri
(Samawilu flanan 7.18-29)*

¹⁶ O ra, masace Dawuda tagara sigi Matigi Ala ja korɔ, k'a fo a ye ko: «E, Masa Ala, ne ye jon le ye sa, walama ne ta somogow ye jonw le ye, ka na a ke ko i be ne bonya fo ka se nin bee ma? ¹⁷ E, Ala, i ka min fo, o belen dogoyara i ja korɔ; i ko i bena i ta baaraden ta so fana bonya tuun wagati nataw ra. E, Masa Ala, i be ne jatera k'a ke i n'a fo ne ye mogoba le ye.

¹⁸ «I ka o bonya min ke i ta jonce ye, ne Dawuda, ne be se ka mun were le fo tuun ka teme o kan? I yere ka i ta jonce lon. ¹⁹ Matigi Ala, i be i ta jonce kanu minke, o le koson i ka nin kobaw bee latige, ka kapa ni i yere ta miiriya ye, janko ka i ta bonyaba yira. ²⁰ E, Matigi Ala, ele bonogonko te yi, Ala were fana te yi ni ele te. An toro ka min men, o le be o ye. ²¹ Yala siya do be dugukolo kan min be i ko i ta mogow, Izirayelimogow wa, Ala tagara minw labo jamana were ra, ka o ke a ta mogow ye? I ka kobaw ke, ka siranyakobaw ke i togo bonya koson; i ka i ta mogow kisi ka bo Misiran, ka siya werew ghen ka bo o ja. ²² I ka i ta mogow, Izirayelimogow sigi, ka o ke i yere ta mogow ye wagati bee. Ele, Matigi Ala fana kera o ta Ala ye.

²³ «Ayiwa, Matigi Ala, i ka layiri min ta i ta baaraden ni a ta so ye, to o layiri kan tuma bee; i ka min fo, a ke ten. ²⁴ I ka o layiri min ta, o ye ke can ye, janko i togo ye bonya wagati bee, mogow ye a fo ko Fangatigi Ala, min ye Izirayeli ta Ala ye, ko ale le ye Izirayelimogow ta Ala ye can ra. ²⁵ Ne tigi Ala, ele yere k'a yira i ta jonce ra ko i bena a ta so sabati. O le koson i ta jonce k'a ja gbeleya ka lo i ja korɔ ka i daari. ²⁶ O ra, sisan, Matigi Ala, ele le ye Ala ye; ele le ka nin kopuman ko fo i ta jonce ye. ²⁷ Ayiwa, i sonna ka baraka don i ta jonce ta so ra, janko a ta so ye sabati wagati bee i ja korɔ; sabu ni ele Matigi Ala ka baraka don fen min na, o be baraka sorɔ wagati bee, ani tuma bee.»

18

*Dawuda ka siya minw kere
(Samawilu flanan 8.1-14)*

¹ Ayiwa, o ko fe, Dawuda tagara Filisikaw kere tuun; a sera o ra, k'a ta fanga sigi o kan. A ka Gati dugu ni a dugumisenw bosi o ra.

² A sera Mohabukaw fana ra. Mohabukaw fana tora Dawuda ta fanga korɔ, ka to ka ninsongo sara a ye.

³ Dawuda sera Soba masace Hadadezeri fana ra; o kera Hamati fan na, wagati min na a tun be tagara Efirati ba yoro mogow kere k'a ta fanga sigi olugu kan. ⁴ Dawuda ka sowotoro waga kelen, ani sowotorotigi waga wolonfla (7 000) mina a ra, ani kerekeden sennaman ce waga mugan (20 000). A ka wotorosamaso keme mara a yere ye, ka so to bee senfasaw tigtiye.

⁵ Sirika minw be Damasi, olugu bora ko o be taga Soba masace Hadadezeri deme. Nka Dawuda ka Sirika ce waga mugan ni fla (22 000) faga. ⁶ O ko, Dawuda k'a ta kerekeden dow sigi Damasi dugu ta Sirikaw ta mara ra. A kera ten, Sirikaw fana tora Dawuda ta fanga korɔ; o ka ke ninsongo sara ye a ye. Ni Dawuda tun ka taga yoro o yoro, Matigi Ala tun be se di a ma o yoro mogow bee kan. ⁷ Dawuda ka Hadadezeri ta kerekuntigiw

ta negebennanw ce ka taga ni o ye Zeruzalemu; o negebennanw tun lalagara ni sanin le ye. ⁸ Dawuda ka siranegefen caman ta fana Tibati dugu ni Kuni dugu kono; o duguw tun ye Hadadezeri ta dugu dow ye. Masace Sulemani nana o siranegew le ke Alabatosoba ta siranegetasa ni a negeberew ni a siranegefen tow ye.

⁹ Hamati masace min ye Tohu ye, ale nana a men ko Dawuda ka se soro Soba masace Hadadezeri ni a ta kerekejama bee kan minke, ¹⁰ a k'a dence Hadoramu ci ni fen saninlamanw ye, ani fen warigberamanw, ani fen siranegeraman suguya bee ye, ka taga o di Dawuda ma, k'a fo, ko a ka Hadadezeri kere ka se a ra minke, ko o jana. Tohu tun ka o ke, sabu ale fana ni Hadadezeri tun be kere le ra wagati bee.

¹¹ Masace Dawuda ka o fenw bee di Matigi Ala ma. A tun ka siya min o min kere, a tun ka olugu ta warigbew ni o ta saninw bee mina ka o di Matigi Ala ma o cogo le ra. O siyaw le tun ye Edomukaw ye, ani Mohabukaw, ani Amokaw, ani Filisikaw, ani Amalekikaw.

¹² Seruya dence min ye Abisayi ye, ale fana ka Edomuka ce waga tan ni seegi (18 000) kere ka se o ra Kogo kenegbe yoro ra. ¹³ A ka kerekeden dow sigi Edomu; Edomu mara bee tora Dawuda ta fanga koro. Ni Dawuda tun ka taga yoro o yoro, Matigi Ala tun be se di a ma o yorow mogow bee kan.

Dawuda ta jamana jamogow

(Samawilu flanan 8.15-18)

¹⁴ Dawuda sigira masaya ra Izirayeli jamana bee lajennin kunna. A tun be mogow bee ta kow nanabo ka kapa ni can ye ni terenninya ye. ¹⁵ Seruya dence Yohabu tun ye Dawuda ta kerekejama kuntigi ye. Ahiludi dence Yosafati tun ye a ta masace ta kumalasebaga ye. ¹⁶ Ahitubu dence Sadoki, ani Abiyatari dence Ahimeleki, olugu tun ye sarakalasebagaw* ye. Savoha tun ye a ta seberikebaga ye. ¹⁷ Yehoyada dence Benaya tun ye Keretikaw ni Peletikaw* kuntigi ye. Dawuda dencew tun ye jamana jamogow folow ye masace kere fe.

19

Amokaw ka Dawuda ta mogow lamaroya

(Samawilu flanan 8.15-18)

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Amokaw ta masace min ye Nahasi ye, ale sara; a dence sigira masaya ra a no ra. ² Dawuda ko: «Ne bena Nahasi dence Hanun minako ja, sabu a face tun ka ne minako ja.» O ra, Dawuda ka mogow dow ci ka taga Hanun fo, k'a jusu saaro a face saya ko ra. Dawuda ta mogow tagara Hanun fe, Amokaw ta jamana ra, ka taga a jusu saaro. ³ Nka Amokaw ta kuntigiw k'a fo Hanun ye ko: «Ele b'a miiri ko Dawuda ka nin forikebagaw ci ka na i face sanga le fo wa? A ka nin jamogow ci i fe ka na i ta dugu yorow fle dogo ra le, k'a cogoya lon, janko ka na a halaki.»

⁴ Hanun ka o men minke, a ka Dawuda ta jamana jamogow mina, ka o kun ni o bonbosiw bee li, ka o ta deregew tige ka o surunya ka dan o jukunna na, ka soro ka o bla ka taga.

⁵ Ayiwa, min ka o ciradenw soro o tagara o fo masace Dawuda ye minke, Dawuda ka mogow ci ka taga o kunben, sabu o maroyaninba tun lo kosebe.

* **18:17** 18.17 Keretikaw ni Peletikaw tun ye siya were mogow dow ye, Masace tun ka minw ta kerekedenya ra, sara ra, janko ka masace korosi.

Masace Dawuda k'a fɔ o ye ko o ye to Zeriko dugu kɔnɔ, k'a to o bonbosiw ye bɔ fɔlɔ, o be sɔrɔ ka na.

*Izirayelimɔgɔw ni Amɔnkaw ta kere
(Samawilu flanan 10.6-19)*

⁶ Amɔnkaw yere nana a ye ko olugu ka o yere lɔgɔbɔ Dawuda ra pewu. O ra, Hanun ni Amɔnka tɔw beɛ ka warigbe kilo waga bisaba ci Mesopotami ta Sirikaw, ani Mahaka ta Sirikaw, ani Soba ta Sirikaw ma, kɔ o ye sowotorow, ani sowotorotigiw di o ma. ⁷ Amɔnkaw ka sowotoro waga bisaba ni fla (32 000) ani o boribagaw ta sara ra. Mahaka ni a ta mɔgɔw nana o ta fanibonw lɔ Medeba. Amɔnkaw fana bɔra o ta duguw kɔnɔ, ka na lajen kere kama.

⁸ Dawuda ka o men minke, a ka Yohabu ci o kama, ni a ta kerekejama beɛ ye; o beɛ tun ye cefariw ye. ⁹ Amɔnkaw bɔra ka na lɔ kere kama o ta duguba donda ra. Masace minw tun nana o deme, olugu tagara lajen o danna kongo kɔnɔ.

¹⁰ Ayiwa, Yohabu k'a ye ko ale bɛna kere ke fan fla le ra, ko a jugu dɔw be a ja, dɔw be a kɔ. O ra, a ka Izirayeli kerekecefariw woloma, ka lɔ ni olugu ye kere kama, k'a jasin Sirikaw ma. ¹¹ A k'a dɔgɔce Abisayi bla kerekeden tɔw konna; o ka lɔ kere kama ka o jasin Amɔnkaw yere ma. ¹² A k'a fɔ Abisayi ye ko: «Ni Sirikaw fanga bonyara anw ma, o tuma aw bɛna na anw deme. Ni Amɔnkaw fanga bonyara aw ma, anw fana bɛna taga aw deme. ¹³ Baraka don i yere ra! An beɛ ye baraka don an yere ra, ka kere ke an ta jamana koson, ani an ta Ala ta duguw koson; ni min ka diya Matigi Ala ye, a ye o ke.»

¹⁴ Yohabu ni a ta kerekedenw tagara Sirikaw kama ka taga o kere. Sirikaw borira o ja. ¹⁵ Amɔnkaw nana a ye ko Sirikaw be borira minke, olugu fana borira Yohabu balemacɛ Abisayi ni a ta mɔgɔw ja, ka don o ta dugu kɔnɔ. Yohabu sekora ka na Zeruzalemu.

¹⁶ Sirikaw k'a ye ko Izirayelimɔgɔw sera olugu ra minke, o ka ciraw bla ka taga Sirika tɔw fe Efirati ba kɔ fe, ko o ye na. Hadadezeri ta kerekejama kuntigi min ye Sofaki ye, ale le tun be olugu jamɔgɔ ye. ¹⁷ O ka kibaroya fɔ Dawuda ye minke, Dawuda ka Izirayeli kerekedenw beɛ lajen, ka Zuriden ba tige, ka taga se o ma, ka lɔ o ja fe kere kama. Dawuda wurira Sirikaw kama minke, Sirikaw fana nana a kere. ¹⁸ Nka Sirikaw borira Izirayelimɔgɔw ja. Dawuda ka Sirikaw ta sowotorotigi waga wolonfla (7 000) faga, ani kerekeden sennaman waga binaani (40 000). A ka o ta kerekejama kuntigi Sofaki fana faga.

¹⁹ Masace minw tun be Hadadezeri ta fanga kɔrɔ, olugu nana a ye ko Izirayelimɔgɔw sera o ra minke, o ka ben don ni masace Dawuda ye, ka o yere bla a ta fanga kɔrɔ. Kabini o kera, Sirikaw ma son ka taga Amɔnkaw deme kere ra tuun.

20

*Izirayelimɔgɔw ka Raba dugu mina
(Samawilu flanan 11.1; 12.26-31)*

¹ Ayiwa, o sanyelema ra, wagati min masacew tun be deri ka taga kere ra, Yohabu blara kerekejama bɔ ja, ka taga Amɔnkaw kere, ka o ta jamana beɛ halaki; o ko, o tagara Raba dugu lamini. Nka Dawuda yere tun tora Zeruzalemu. Yohabu ka se sɔrɔ Raba dugumɔgɔw kan, ka dugu ci minke,

² Dawuda ka Amɔnkaw ta masace ta masafugula ta ka bɔ a kun na. A k'a

ye ko a saninlaman lo, a gbiriya tun ye sanin kilo bisaba. Lulu tun be a kono fana. O k'a biri Dawuda kun na. Dawuda ni a ta kerekedenw ka fen caman ta dugu kono ka taga ni o ye. ³ Dugumogow koni, a ka olugu mina ka taga ni o ye. A tagara o bla jagboyabaaraw ra: yiritige, ani kabakurulese, ani logoci. A ka Amankaw ta dugu tow ta mogow fana ke ten le.

O ko, Dawuda sekora ka taga Zeruzalemu, ani a ta kerekedenw bee.

Izirayelimogow sera Filisikaw ra
(Samawilu flanan 21.18-22)

⁴ O ko, kere do were wurira tuun Gezeri, ni Filisikaw ye. O kere ra, Husatikace Sibekayi, ale ka Sipayi faga; Sipayi tun ye Refayika do le ye. O kera minke, Filisikaw ka o yere majigi.

⁵ Kere do were wurira ni Filisikaw ye tuun. O kere ra, Yahiri dence Elanan ka Goliyati balemaƙe faga, min tun ye Lami ye; a tun be bo Gati. A ta taman ta bere bonya tun be i ko jesedanbagaw ta kpeleyiri.

⁶ Kere do were kera tuun Gati. Filisikace do tun be yi, ale tun ye cejanba ye; borokanden woro le tun be a boro kelen kelen bee ra, senmanden woro be a sen kelen kelen bee ra, k'a bee lajennin ke mugan ni naani. Ale fana tun ye Rafa* ta mogow do le ye. ⁷ A k'a yere waso Izirayelimogow ra ka o mafiyenya minke, Dawuda balemaƙe Simeha, o dence Yonatan k'a faga.

⁸ O ceƙw bee tun ye Rafa ta mogow dow le ye; o tun be bo Gati dugu kono. Dawuda ni a ta mogow ka o bee faga.

21

Izirayelimogow jateko
(Samawilu flanan 24.1-9)

¹ Setana wurira Izirayelimogow kama. A ka miiriya do don Dawuda jusu ra, ko a ye Izirayelimogow jate. ² Dawuda k'a fo Yohabu ni jamana jamogow ye ko: «Aw ye taga Izirayelimogow jate, k'a ta Beri Seba, ka taga a bla fo Dan, ka na o da fo ne ye, janko ne ye o da lon.» ³ Yohabu ka masace jaabi ko: «Matigi Ala ye a ta mogow caya fo sinaga keme ka teme nin kan! E, ne matigice masace, yala o bee te i ta baardenw le ye wa? Mun koson ne matigice b'a fe ka nin ko ke sa? I bena a to Izirayelimogow ye jaraki!» ⁴ Nka masace kumana ka Yohabu bari. Yohabu wurira ka taga Izirayeli jamana yoro bee ra; o ko, a sekora ka na Zeruzalemu. ⁵ Yohabu ka mogow jateda sebe ka o di masace ma. Ce miliyon kelen, ani ce waga keme (1 100 000) le tun be Izirayeli jamana bee ra, minw tun be se ka taga kere ra; ce waga keme naani ni ce waga biwolonfa (470 000) tun be Zuda mara ra, minw be se ka taga kere ra. ⁶ Yohabu tun ma Levi ta mogow ni Boniyaminu ta mogow si jate, sabu masace ta kuma tun ma ben Yohabu ma fiyewu.

Ala ka banajugu ben Izirayelimogow kan
(Samawilu flanan 24.10-17)

⁷ Dawuda tun ka min ke, o ma diya Matigi Ala ye. A ka o hake bo Izirayelimogow ra. ⁸ Dawuda k'a fo Ala ye ko: «Ala, ne ka jurumunba le ke nin ye. Sisan, sabari ka i ta jonce ta jurumun yafa a ma, sabu ne ka hakirintanyako yere le ke nin ye.»

* **20:6** 20.6 Rafa ta mogow ta siya tun ye mogow jamiyan dow le ye.

⁹ Matigi Ala kumana Gadi fe, Dawuda ladibaga, k'a fo a ye ko: ¹⁰ «Taga a fo Dawuda ye ko Matigi Ala ko: «Ne be kojugu saba yira i ra; ni i ka kelen min ta o ra, ne bena o ben jamana kan.» »

¹¹ Gadi tagara Dawuda fe ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala ko: ¹² «Do ta nin fen saba ra: san wolonfla kongɔ, walama aw juguw ye se aw ra, ka a dow faga ni o ta kerékemuruw ye, ka se fo karo saba, walama Matigi Ala yere ta kerékemuru le ye se aw ma, ka banajugu lase aw ma, k'a to Matigi Ala ta meleke ye cenri ke Izirayeli jamana yoro be ra.» Ayiwa, sisan a fle i ye do latige; ne ka kan ka taga min fo ne cibaga ye, i ye o fo ne ye.»

¹³ Dawuda ka Gadi jaabi ko: «Ne deguninba lo kosebe. E, ne be ne yere to Matigi Ala boro, sabu ale ta hina ka bon, nka an kana to adamadenw boro.»

¹⁴ Matigi Ala ka banajugu ben Izirayeli jamana kan; Izirayelimogo ce waga biwolonfla (70 000) le sara.

¹⁵ Ala ka meleke do ci Zeruzalemu, ka taga dugumogow halaki. A nana ke mogow halaki ye minke, Matigi Ala k'a fle, k'a ta miiriya yelema mogow halakiri ko ra. A k'a fo o halakiri meleke ye ko: «A ka ni ten, i boro bo jamana kan ten!» O y'a soro Matigi Ala ta meleke tun lonin be Yebusikace Orinan ta simangbasiyoro ra.

¹⁶ Dawuda k'a na korota ka Matigi Ala ta meleke lonin ye san ni dugu ce, a ta kerékemuru be a boro, a bonin be a la ra, a pasinnin be Zeruzalemu fan na. Dawuda ni jamana cekorobaw benna ka o na biri dugu ma; o tun ka borow le don o yere ra*.

¹⁷ Dawuda k'a fo Matigi Ala ye ko: «Ne le m'a fo ko o ye mogow jate wa? Ne le ka nin kojuguba ke, ne le firira. Nin mogo barakantanw ka mun le ke sa? Matigi Ala, ne ta Ala, i boro se ne ni ne ta mogow le ma. Nka i kana i ta mogow halaki tuun.»

Dawuda ka sarakabonan lo Matigi Ala ye (Samawilu flanan 24.18-25)

¹⁸ Matigi Ala ta meleke tun k'a fo Gadi ye, ko a ye a fo Dawuda ye ko a ye taga sarakabonan do lo Matigi Ala ye Yebusikace Orinan ta simangbasiyoro ra. ¹⁹ Dawuda wurira ka taga, ka kapa ni Gadi ta kuma ye, a tun ka min fo Matigi Ala togo ra. ²⁰ Orinan k'a na munu ka meleke ye minke, ale ni a dence naani be dogora. O y'a soro o tun be siman le gbasira. ²¹ Dawuda tagara se Orinan koro minke, Orinan k'a na korota ka Dawuda ye minke, a bora simangbasi yoro ra, ka na a kinbiri gban k'a na biri dugu ma Dawuda na koro. ²² Dawuda ko Orinan ma ko: «I ta simangbasiyoro fiyeere ne ma, janko ne ye sarakabonan do lo Matigi Ala ye, janko halakiri min be mogow kan, Ala ye o lalo ten. A fiyeere ne ma a songo yere ra.» ²³ Orinan ka Dawuda jaabi ko: «Ne ta yoro ta; ni saraka min fana ka ne matigice masace diya, a ye o bo. A fle, ne be misiw di, ka o ke saraka jenita* ye; sowotoro ni misidaba yiriw be ke logo ye, siman be ke siman saraka* ye. Ne be o be di.»

²⁴ Nka masace Dawuda k'a fo Orinan ye ko: «On-on! Ne be a san i fe a songo yere le ra, k'a wari di. Fen min ye ele ta ye, ne te se ka o mina ka o di ne Matigi Ala ma saraka jenita ye, ne ma wari bo saraka min na!»

²⁵ Dawuda ka sanin kise keme woro di Orinan ma, a ta yoro songo ye.

²⁶ Dawuda ka sarakabonan do lo o yoro ra, Matigi Ala togo ra, ka saraka

* 21:16 21.16 O ka borofani don o yere ra ka o ta jusukasi le yira.

jenitaw ni ninsondiya sarakaw* bɔ. A ka Matigi Ala tɔgɔ wele, Matigi Ala k'a jaabi ni tasuma ye. Tasuma jigira ka bɔ san fe, ka na sarakabonan kan.

²⁷ O kera minke, Matigi Ala kumana meleke fe; meleke k'a ta kerekemuru don a la ra.

²⁸ K'a ta o wagati ra, kabini Dawuda k'a ye ko Matigi Ala ka ale ta daariri jaabi Yebusikace Ɔrinan ta simangbasiyɔɔ ra, Dawuda ka ke sarakaw bɔ ye o yɔɔ ra. ²⁹ O wagati ra, Musa tun ka fanibon min lalaga kongokolon kɔnɔ k'a ke Matigi Ala batoyɔɔ ye, ani sarakajenifen*, olugu tun be Gabahon kongori kan. ³⁰ Nka Dawuda tun te se ka taga Ala pininka o yɔɔ ra, sabu Matigi Ala ta meleke ta kerekemuru ko tun k'a lasiran kosebe.

22

Dawuda ka Alabatosoba ta lɔrifenw laben

¹ Dawuda ko: «Masa Ala ta batoso bena ke yan le; Izirayeli ta sarakajenifen* bena ke yan le.»

² Dawuda ko, ko siya were mɔgɔ minw be Izirayeli jamana kɔnɔ, ko o ye olugu beɛ wele. Kabakuru minw tun bena ke ka Ala ta batoso lo, Dawuda ka o mɔgɔ le ke o kabakurubɔbagaw, ani o kabakurulesebagaw ye. ³ A ka nege caman jini ka o mara fana, min bena ke ka so dondaw gbengben, ani ka ke a konw datugunegew ye. A ka siranegew fana jini, k'a caya fo a hakeya tun te se ka lon, ⁴ ani sediriyiri, min fana hakeya tun te lon; sabu Sidonkaw, ani Tirikaw tun nana sediriyiri caman di Dawuda ma.

⁵ Dawuda tun b'a fora ko: «Ne dence Sulemani ye denmisen le ye, a ma deri nin baara nɔgɔn na fana, k'a sɔɔɔ nin so min bena lo Matigi Ala ye, o so ka kan ka ke so jumanba le ye, ani so nɔɔɔman, mɔgɔw bena min ko fo jamana fan beɛ ra; o koson ne be nin minanw beɛ labenna a ye.»

O ra, Dawuda ka fen caman laben ka bla, sani a ye sa.

Dawuda ka Sulemani ladi so lɔri ko ra

⁶ Ayiwa, Dawuda k'a dence Sulemani wele k'a fo a ye ko a ye so lo Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tɔgɔ ra. ⁷ A ko Sulemani ma ko: «Ne dence, ne yere le tun b'a fe ka nin so lo Matigi Ala, ne ta Ala tɔgɔ ra. ⁸ Nka Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma k'a fo ko: «Ele ka kere caman ke, ka mɔgɔ caman faga; o ra, i te se ka so lo ne tɔgɔ ra, sabu i ka mɔgɔ caman faga dugukolo kan ne na kɔɔɔ. ⁹ A fle, i bena dence do le sɔɔɔ, min bena ke heramɔgɔ ye; ne bena hera don a ni a juguw beɛ ce fan beɛ ra. O koson a tɔgɔ bena la ko Sulemani*, sabu ne bena hera ni pasuma di Izirayelimɔgɔw ma a ta masaya wagati beɛ ra. ¹⁰ Ale le bena so lo ne tɔgɔ ra. A bena ke ne dence ye, ne bena ke a fa ye; ne bena a sabati masaya ra wagati beɛ, ani tuma beɛ.»

¹¹ «O ra, sisan, ne dence, Matigi Ala ye ke ni i ye, janko i ye se ka Matigi Ala, i ta Ala ta so lo, i n'a fo a k'a fo cogo min na, ko ele le ka kan k'a lo.

¹² Matigi Ala ye faamuri ni hakiritigiya di i ma, janko ni a nana i sigi fanga ra Izirayeli jamana kunna, i ye Matigi Ala, i ta Ala ta sariyaw sira tagama.

¹³ Matigi Ala ta cifoninw, ani a ta kolatigenin minw yirara Musa ra, ko a ye a fo Izirayelimɔgɔw ye, ni i kɔni ka i yere jija ka o beɛ sira tagama a cogo ra, o tuma i ta koketaw bena ja. I jija, ka i ja gbeleya, i kana siran, i kana i fari faga.

* 22:9 22.9 Sulemani tɔgɔ kɔɔɔ le ye ko: heramɔgɔ.

¹⁴ «Ne ka sege caman muɗu ka fen minw jini ka bla Matigi Ala ta so lori kama, o ye nin ye: sanin toni waga saba, ani warigbe toni waga bisaba, ani siranege ni negefin caman, min hakeya ma lon. Ne ka yiriw, ani kabakuruw fana jini caman; nka i belen ye do fara a kan. ¹⁵ Baarden caman be ni i ye yan: kabakurulesebagaw, ani minw be se ka kabakuru ni yiri jegen, ani minw be bororabaara suguya bee ke. ¹⁶ Sanin, ani warigbe, ani siranege ni negefin min lajenna, o hakeya te se ka lon. Wuri, i ye baara damina, Matigi Ala ye ke ni i ye.»

¹⁷ Dawuda k'a fo a ta jamana jamogow bee ye fana ko o ye a dence Sulemani dema a ta baara ra. ¹⁸ A ko: «Yala Matigi Ala, aw ta Ala te ni aw ye wa? A ma hera di aw ma fan bee ra wa? Sabu a ka nin jamana mogow don ne boro; nin jamana be Matigi Ala ni a ta mogow ta fanga le korɔ sisan.»

¹⁹ «Sisan aw ye jija ka Matigi Ala, aw ta Ala ta jengogonya jini ni aw jusukun bee ye, ani aw nin bee. Aw ye wuri ka Masa Ala ta yoro saninman* lo, janko ka Matigi Ala ta jengogonya kesu* ni Ala ta minan saninmanw ta ka na o bla nin bon konɔ, nin bon min lora Matigi Ala togo ra.»

23

Baara minw dira Levi ta mogow ma

¹ Ayiwa, Dawuda tun korɔra, fo ka sijan soro. A k'a dence Sulemani sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna.

² A ka Izirayeli jamana jamogow, ani sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow bee lajen. ³ O ka Levi ta mogow jate, k'a ta san bisaba mogow ra, ani minw si temena o kan. O da kera mogow waga bisaba ni seegi (38 000).

⁴ Dawuda ko: «Mogow waga mugan ni naani (24 000) ye ke Matigi Ala ta batoso lori baaraw korosibagaw ye, mogow waga wooro (6 000) ye ke jamana ladibagaw, ani a kititigebagaw ye, ⁵ mogow waga naani (4 000) ye ke dakorosibagaw ye, mogow waga naani (4 000) ye to ka Matigi Ala tando ni forifenw ye, ne ka forifen minw lalaga Ala tandori kama.»

⁶ Dawuda ka o taran ka o ke jenkuru saba ye, ka karna ni Levi dence saba togow ye, Gerisomu ni Kehati ni Merari ye.

⁷ Gerisomu dencew tun ye Ladan ni Simeyi ye.

⁸ Ladan dence folo tun ye Yeyeli ye; o ko Zetamu, o ko Yoweli; o kera ce saba.

⁹ Simeyi dencew tun ye Selomiti, ani Haziyele, ani Haran ye; o kera ce saba. Olugu le tun ye Ladan ta gbatigiw ye. ¹⁰ Simeyi dence dow fana tun ye Yahati ye, ani Zina, ani Yehusi, ani Beriya. Olugu le kera Simeyi dence naani ye. ¹¹ Yahati le tun ye dence folo ye, ka Ziza gban ale ra; Yehusi ni Beriya, olugu ma dence caman soro; o koson o ka olugu bee jen ka o jate i ko gba kelen.

¹² Kehati dencew tun ye Amuramu ye, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyele; o kera mogow naani.

¹³ Amuramu dencew tun ye Haruna ni Musa ye. Haruna ni a dencew le tun blara danna Ala ye, wagati bee, ani tuma bee, janko o ye to ka o janto Ala ta fen saninmanw na, ka wusunan sarakaw* don Matigi Ala ja korɔ, ka sarakalasebagaya baara ke Ala ye, ani ka dugawu ke mogow ye Ala togo ra, wagati bee, ani tuma bee. ¹⁴ Musa min tun ye Ala ta cira ye, ale dencew tun jatera ni Levi ta mogow le ye.

¹⁵ Musa dencew tun ye Gerisomu ni Eliyezari ye.

¹⁶ Gerisomu dence folo tun ye Sebuweli ye.

¹⁷ Eliyezeri dence folo tun ye Rehabiya ye, nka a ma dence were soro tuun. Nka Rehabiya dencew le cayara kosebe.

¹⁸ Isari dence folo tun ye Selomiti ye.

¹⁹ Heburon dence folo tun ye Yeriya ye, a flanan tun ye Amariya ye, a sabanan tun ye Yahaziyeli ye, a naaninan tun ye Yekamamu ye.

²⁰ Uziyeli dence folo tun ye Mika ye, a flanan tun ye Isiya ye.

²¹ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye. Mali dencew tun ye Elehazari ni Kisi ye.

²² Elehazari sara k'a soro a ma dence soro; a tun ka denmusow dama le soro. Kisi dence minw tun ye o balemaw ye, olugu le ka o furu.

²³ Musi dencew tun ye Mali, ani Ederi, ani Yeremoti ye; o kera mogo saba.

²⁴ Olugu le tun ye Levi dencew ye, o bee ni o ta gbaw, ani o ta gbatigiw ye; o tun ka olugu bee le jate ka o togow sebe buruju kitabu konso. O tun blara Matigi Ala ta batoso baaraw le kama, o min o min tun ka san mugan soro, ani minw tun temena o kan. ²⁵ Sabu Dawuda tun k'a fo ko: Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka laganfiya di a ta mogow ma, ko a fana bena sigi Zeruzalemu wagati bee. ²⁶ O ra, Levi ta mogow tena ke jennogonya kesu* ni a minanw ta ye ka yaala tuun.

²⁷ Levi ta mogo minw bee si tun ka san mugan soro, ani minw tun temena o kan, o tun ka olugu bee jate, ka kapa ni Dawuda ta kumalabanw le ye.

²⁸ O ta baara tun ye ka Haruna dencew demε Matigi Ala ta batoso baaraw ra, ka o janto fanibon lukonoyoro ra, ani a bonkonow ra, ka sarakafenw saninya, ani ka Ala ta so ta baara tow bee ke. ²⁹ O tun be sarakaburuw fana lalaga, ani mugu tentennin min be ke siman saraka* ye, ani nomi min lalagara ni funufen ma ke a ra, ani buru minw yiranna poli konso, ani minw jenina; o tun be janto fana sumanikeminanw, ani jaterikeminanw na. ³⁰ O tun be to ka baraka la Matigi Ala ye k'a tando sogoma ni wula fe.

³¹ Olugu le tun be saraka jenitaw* jeni Matigi Ala na koro, Nenekirilonw* na, ani karokura panagbew ra, ani panagbe tow bee ra. Mogo da min tun yirara ka kapa ni sariya ye, o mogo da le tun ka kan ka o baaraw ke wagati bee Matigi Ala na koro. ³² Olugu le fana tun be Ngonkunben fanibon*, ani yoro saninman* korosi; o balema minw ye Haruna dencew ye, ni olugu tun ka fen o fen fo o ye Ala ta batoso baaraw ko ra, o tun be o ke.

24

Sarakalasebagaw ta jenkuruw

¹ O ka Haruna ta durujaw taran, o bee ni o ta jenkuru. Haruna dencew tun ye Nadabu, ani Abihu, ani Elehazari, ani Itamari ye. ² Nadabu ni Abihu sara o face na, k'a soro o ma den soro. Elehazari ni Itamari le tun be sarakalasebagaya kera.

³ O ko fe, Dawuda, ani Sadoki min tun ye Elehazari ta duruja do ye, ani Ahimeleki min tun ye Itamari ta duruja do ye, olugu ka Haruna ta durujaw taran, k'a ke o bee ni o ta jenkuru, ka kapa ni o ta baaraw ye.

⁴ A nana ke ko kuntigi caman tun be Elehazari ta durujaw ra ka temε Itamari ta durujaw kan; o koson, o ka Elehazari ta durujaw taran ka o ke gbatigi tan ni woro, ka Itamari ta durujaw ta ke gbatigi seegi ye.

⁵ O ka o taran ka o pagami, o ma mogo bo mogo ra; ni min togō ka ben jenkuru min ma, o tigi be ke o jenkuru ra; sabu minw tun ka kan ka

ke yɔrɔ saninman* ɲamɔgɔw ye, ani minw tun ka kan ka ke Ala ta kow ɲamɔgɔw ye, olugu dɔ tun ka kan ka bɔ Elehazari ta durujaw ra, o dɔ tun ka kan ka bɔ Itamari ta durujaw ra fana.

⁶ Netaneheli dence Semaya, min tun ye Levi ta gɓamɔgɔ dɔ ye, ale le ka o tɔgɔw sɛbe; o kera masace yere ɲa na, ani jamana ɲamɔgɔw, ani sarakalasebaga* Sadoki, ani Abiyatari dence Ahimeleki, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw ta gɓatigiw ɲa na. Ni o tun ka Elehazari ta gɓamɔgɔ dɔ ta, o tun be Itamari ta gɓamɔgɔ dɔ ta.

⁷ Mɔgɔ fɔlɔ min tɔgɔ yirara o kera Yehoyaribu ye; flanan kera Yedaya ye;

⁸ sabanan kera Harimu ye; naaninan kera Sehorimu ye;

⁹ loorunan kera Malikiya ye; wɔɔrɔnan kera Miyaminu ye;

¹⁰ wolonflanan kera Hakɔsi ye; seeginan kera Abiya ye;

¹¹ kɔnɔntɔnnan kera Yosuwe ye; tannan kera Sekaniya ye;

¹² tan ni kelennan kera Eliyasibu ye; tan ni flanan kera Yakimu ye;

¹³ tan ni sabanan kera Hupa ye; tan ni naaninan kera Yesebabu ye;

¹⁴ tan ni loorunan kera Biliga ye; tan ni wɔɔrɔnan kera Imeri ye;

¹⁵ tan ni wolonflanan kera Heziri ye; tan ni seeginan kera Hapisesi ye;

¹⁶ tan ni kɔnɔntɔnnan kera Petaya ye; mugannan kera Ezekiyeli ye;

¹⁷ mugan ni kelennan kera Yakini ye; mugan ni flanan kera Gamuli ye;

¹⁸ mugan ni sabanan kera Delaya ye, mugan ni naaninan kera Maziya ye.

¹⁹ O tun ka o tarantaran nin cogo le ra, janko o ye to ka don Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ka baaraw ke, beɛ ni i ta wagati; o tun b'a ke ten, ka kapa ni o bemace Haruna ta cifɔninw ye, i n'a fɔ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun k'a fɔ ale ye cogo min na.

Levi ta mɔgɔ tɔw

²⁰ Levi* ta mɔgɔw ta kuntigi tɔw tɔgɔw ye nin ye:

Amuramu ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Subaheli ye.

Subaheli ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Yedeya ye.

²¹ Rehabiya ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Isiya ye.

²² Isarikaw ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Selomoti ye.

Selomoti ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Yahati ye.

²³ Heburɔn ta somɔgɔw ta kuntigi fɔlɔ tun ye Yeriya ye, flanan tun ye Amariya ye, sabanan tun ye Yahaziyeli ye, naaninan tun ye Yekamamu ye.

²⁴ Uziyeli dence Mika ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Samiri ye.

²⁵ Mika balemace Isiya ta somɔgɔw ta kuntigi tun ye Jakariya ye.

²⁶ Merari dencew tun ye Mali ni Musi ye, ka fara a dence Yaziya dencew kan.

²⁷ Merari dence Yaziya dencew tun ye Sohamu ni Zakuri ni Ibiriri ye.

²⁸ Mali dence tun ye Elehazari ye; ale ma dence soro.

²⁹ Kisi dence tun ye Yerameli ye.

³⁰ Musi dencew tun ye Mali, ani Ederi ni Yerimoti ye.

Levi ta duruja towe le ye ninnugu ye, o bee ni o ta gba. ³¹ Olugu fana ta kera i n'a fo o balema minw ye Haruna ta mogow ye. Ni min togo ka ben baara min ma, o tigi le tun be bla o baara ra. O ka o ke masace Dawuda yere na na, ani Sadoki, ani Ahimeleki, ani sarakalasebagaw* ni Levi ta mogow ta gbatigiw. Gba bee ta kera cogo kelen le ra, dence korobaw ta gbaw, ani dogocemanw ta gbaw bee.

25

Donkirilabagaw ta jenkurw

¹ Dawuda ni Alabatoso baardenw ta kuntigiw ka Asafu ta duruja dow, ani Heman ta duruja dow, ani Yedutun ta duruja dow panawoloma ka o bla danna, janko olugu ye mogow karan Ala ta kuma ra, ni donkiriw ye, ka koraw, ani goniw, ani siranege tegerew fo. Minw tun blara o baara kama, olugu togow ye nin ye:

² O ka minw panawoloma Asafu dencew ra, o tun ye Zakuri, ani Yusufu, ani Netaniya, ani Asarela ye; olugu tun ye Asafu dencew le ye. Asafu yere le tun ye olugu pamogo ye; ale tun be Ala ta kuma lase ni donkiriw ye, ka kapa ni masace ta ciw ye.

³ Minw tun be ni Yedutun ye, o tun ye Yedutun dencew ye: Gedaliya, ani Seri, ani Ezayi, ani Hasabiya, ani Matitiya, ani Simeyi*. O kera ce woro. Olugu face Yedutun le tun ye o ta pamogo ye. Ale tun be mogow karan Ala ta kuma ra, ni donkiriw ye, ka kora fo, ka Matigi Ala bonya k'a tando.

⁴ Minw tun be ni Heman ye, o tun ye Heman dencew ye: Bukiya, ani Mataniya, ani Uziyeli, ani Sebuweli, ani Yerimoti, ani Hananiya, ani Hanani, ani Eliyata, ani Gidaliti, ani Romamiti Ezeri, ani Yosibekasa, ani Maloti, ani Hotiri, ani Mahaziyoti. ⁵ Olugu bee tun ye Heman dencew ye. Ale le tun ye masace ladibaga ye; a tun be Ala ta kow yira masace ra janko ka masace ta sebagaya bonya. Ala tun ka dence tan ni naani, ani denmusa saba le di Heman ta.

⁶ Olugu face le tun be o bee pamina donkirila ra Matigi Ala ta batoso kono. Siranege tegerew, ani goniw, ani koraw tun be o boro; o tun be o baara le ke Ala ta batoso kono. Masace yere le tun be Asafu ni Yedutun ni Heman ta baaraketaw fo o ye. ⁷ O ni o balema to minw bee tun ka Matigi Ala ta tandori donkiriw karan k'a lon kosebe, o bee lajennin tun ye ce keme fla ni ce biseegi ni seegi (288). ⁸ O ka o togow le fo, k'a fle ni min ka ben min ma, mogofitini fara mogoba kan, karamogo fara karamogoden kan; o ma mogofitini fara mogoba kan. Bee ta baara yirara o cogo le ra.

⁹ Mogofolo min togo yirara, min tun ye Asafu ta mogow ye, o kera Yusufu ye.

Mogoflanan kera Gedaliya ye, ale ni a balemaw, ani a dencew: mogotan ni fla.

* **25:3** 25.3 Simeyi togo te heburukan kitabu dow kono, nka ka kapa ni kitabu dow ye, a togo be yi; o le be o da ke mogow woro ye.

10 Mɔgo sabanan kera Zakuri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

11 Mɔgo naaninan kera Iseri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

12 Mɔgo loorunan kera Netaniya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

13 Mɔgo wɔɔronan kera Bukiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

14 Mɔgo wolonflanan kera Yesarela ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

15 Mɔgo seeginan kera Ezayi ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

16 Mɔgo kɔnɔntɔnnan kera Mataniya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

17 Mɔgo tannan kera Simeyi ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

18 Mɔgo tan ni kelennan kera Azareli ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

19 Mɔgo tan ni flanan kera Hasabiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

20 Mɔgo tan ni sabanan kera Subaheli ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

21 Mɔgo tan ni naaninan kera Matitiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

22 Mɔgo tan ni loorunan kera Yeremoti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

23 Mɔgo tan ni wɔɔronan kera Hananiya ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

24 Mɔgo tan ni wolonflanan kera Yosibekasa ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

25 Mɔgo tan ni seeginan kera Hanani ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

26 Mɔgo tan ni kɔnɔntɔnnan kera Maloti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

27 Mɔgo mugannan kera Eliyata ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

28 Mɔgo mugan ni kelennan kera Hotiri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

29 Mɔgo mugan ni flanan kera Gidaliti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

30 Mɔgo mugan ni sabanan kera Mahaziyoti ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

31 Mɔgo mugan ni naaninan kera Romamiti Ezeri ye, ale ni a dencew, ani a balemaw: mɔgo tan ni fla.

26

Alabatosoba donda kɔɔsibagaw

1 Alabatosoba donda kɔɔsibagaw ta jenkuruw le ye nin ye:

Meselemya tun be Kore ta mogow ta jenkuru ra; ale tun ye Kore ta duruja do ye, a tun be Asafu ta gba ra. ² Meselemya dence folo tun ye Jakariya ye, a flanan tun ye Yediyaheli ye, a sabanan tun ye Zebadiya ye, a naaninan tun ye Yatiniyeli ye, ³ a loorunan tun ye Elamu ye, a wooronan tun ye Yohanan ye, a wolonflanan tun ye Eliyonayi ye.

⁴ Obedi Edomu dence folo tun ye Semaya ye, a flanan tun ye Yozabadi ye, a sabanan tun ye Yoha ye, a naaninan tun ye Sakari ye, a loorunan tun ye Netaneheli ye, ⁵ a wooronan tun ye Amiyeli ye, a wolonflanan tun ye Isakari ye, a seeginan tun ye Pehulitayi ye. Ala tun ka baraka don Obedi Edomu na.

⁶ A dence Semaya ka dence dow soro; olugu kera o ta gbaw kuntigiw ye, sabu ce jagbelen barakamanw tun lo. ⁷ Semaya dencew tun ye Otini ye, ani Refaheli, ani Obedi, ani Elizabadi, ani o balema tow, min ye Elihu ni Samakiya ye; olugu fana tun ye ce jagbelen barakamanw le ye.

⁸ Olugu bee tun ye Obedi Edomu ta durujaw ye, ani o dencew, ani o balemaw; o bee tun ye ce jagbelen barakamanw le ye, baara fanga tun be o ra. O tun be ce biwooro ni fla.

⁹ Meselemya dencew, ani a balemaw tun ye ce jagbelen barakamanw ye; o tun be ce tan ni seegi. ¹⁰ Hosa min tun ye Merari ta duruja do ye, ale fana ka dencew soro; a dence min ye Simiri ye, ale kera tow ta pamogo ye; a face k'a ke o pamogo ye, k'a soro a tun te dence folo ye. ¹¹ Hilikiya kera flanan ye, Tebaliya kera sabanan ye, Jakariya kera naaninan ye. Hosa dencew, ani a balemaw bee lajennin tun ye ce tan ni saba.

¹² Alabatosoba donda korosibagaw tun taranna, jenkuru bee ni a pamogo. O bee tun be Alabatosoba baara ke i n'a fo o balema tow tun b'a ke cogo min na.

¹³ O ka gbaw bee togo fo Ala na koro, gba fitini fara gbaba kan, k'a fle Ala bena gba min yira ka ben donda min ma, k'a ke o donda korosibaga ye.

¹⁴ Ayiwa, Ala k'a ke Selemiya ta mogow togo benna tereboyanfan ta donda le ma. O k'a dence Jakariya fana togo fo Ala na koro; ale tun ye masace ladibaga hakirman do le ye. Ala k'a ke ale togo benna sahiliyanfan donda le ma. ¹⁵ Obedi Edomu togo benna woroduguyanfan donda ma. A dencew ta togow benna fenmarayorow le ma. ¹⁶ Supimu ni Hosa, olugu ta togow benna terebenyanfan donda ma, min ye Saleketi donda ye; a pasinnin be tintin sira ma.

O jenkuru minw tun blara yorow korosiri kama, olugu tarancogo le ye nin ye: ¹⁷ Min ye tereboyanfan donda ye, Levi ta mogo ce wooro le tun be o yoro korosi lon o lon. Ce naani tun be sahiliyanfan ta donda korosi lon o lon. Ce naani tun be woroduguyanfan ta donda korosi lon o lon; ce naani min tun be fenmarayorow korosi, o tun ka olugu taran ka o bla yoro fla ra.

¹⁸ Min ye lukonoyoro terebenyanfan ye, ce naani tun be sirabayanfan donda korosira, ce fla tun be lukonoyoro yere korosira.

¹⁹ Dakorosibagaw ta jenkuruw tun be o cogo le ra; olugu tun ye Kore ta mogow, ani Merari ta mogow le ye.

Levi ta mogow ta baara tow

²⁰ Levi* ta mogo dow fana le tun ye Alabatosoba ta naforow korosibagaw ye, ani Ala ta fen saninmanw; Ahiya tun ye o mogow do ye. ²¹ Olugu le tun ye Ladan ta durujaw ye; o tun ye Gerison ta mogow ye; kuntigiw tun

lo. Yeyeli fana tun be o mōgow ra, ²² ani a dencew, minw tun ye Zetamu ni a balemace Yoweli ye. Matigi Ala ta batoso naforo tun karifara olugu le ma.

²³ Amuramu, ani Isari, ani Heburon, ani Uziyeli ta mōgow ra, ²⁴ Sebuweli le tun ye naforo korosibagaw kuntigi ye. Ale tun ye Musa dence Gerisomu ta duruja do le ye.

²⁵ A balemaw tun ye Eliyezeri ta durujaw ye; Eliyezeri dence tun ye Rehabiya ye, o dence tun ye Ezayi ye, o dence tun ye Yoramun ye, o dence tun ye Zikiri ye, o dence tun ye Selomiti ye. ²⁶ Masace Dawuda, ani gbatigiw, ani kerekuntigi minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, ani kerekejama kuntigiw tun ka o naforo minw di Ala ma, Selomiti ni a balemaw le tun sigira o naforo bee kunna. ²⁷ O tun ka naforo minw mina o juguw ra kere ra, o tun ka do bo o le ra, k'a bla danna Matigi Ala ta batoso lalagari kama.

²⁸ Flerikebaga Samawilu, ani Kisi dence Sawuli, ani Neri dence Abineri, ani Seruya dence Yohabu tun ka fen minw di Ala ma, ani mogo minw bee tun ka fen do di Ala ma, Selomiti ni a balemaw le tun ye o fenw bee korosibagaw ye.

²⁹ Isari ta mōgow ra, Kenaniya ni a dencew le tun ye Izirayeli jamana konanabobagaw ye; olugu le tun ye fagamaw, ani kiritigebagaw ye.

³⁰ Heburon ta mōgow ra, Hasabiya ni a balemaw, minw tun ye ce barakamanw ye, olugu le tun be Matigi Ala ta baaraw, ani masace ta baaraw bee korosibagaw ye Izirayeli, Zuriden ba terebenyanfan na. O tun ye ce waga kelen ni ce keme wolonfla (1 700).

³¹ Min ye Heburon ta mōgow ye, Yeriya le tun ye olugu ta pamogo ye, ka kapa ni o bemaw ta buruju kitabu ye. Dawuda ta masaya san binaaninan na, o ka o togow fle buruju kitabuw kono; o k'a ye ko ce barakaman dow tun be Heburon ta mōgow fana ra Yazeri, Galadi mara ra. ³² Yeriya ta somogow tun ye ce barakaman waga fla ni keme wolonfla (2 700), minw tun ye gbatigiw ye; Masace Dawuda ka olugu sigi Ruben ta mōgow, ani Gadi ta mōgow, ani Manase ta gba tarance mōgow kunna, janko o ye Ala ta baara ta kow, ani masace yere ta kow bee janabo o mōgow ye.

27

Kerekejama kuntigiw

¹ Izirayelimogo minw tun ye gbatigiw ye, ani kerekuntigi minw tun be ce waga kelen kelen kunna, ani minw tun be ce keme keme kunna, ani pamogo minw tun be masace deme kerekejama w ta kow ra, olugu togow le ye nin ye. O ta jenkuruw tun be baara ke karo kelen kelen ka jagon son. Ce waga mugan ni naani (24 000) le tun be jenkuruw bee kelen kelen na.

² Zabidiyeli dence Yasobehamu le tun ye jenkuru fōlo pamogo ye; olugu le tun be baara ke karo fōlo ra. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra. ³ Ale tun ye Peresi dence do le ye. Kerekejama minw tun ka kan ka baara ke karo fōlo ra, ale le tun be o kerekejama w kuntigiw bee kunna.

⁴ Jenkuru min tun be baara ke karo flanan na, Ahoyikace Dodayi le tun ye o jenkuru kuntigi fōlo ye. Mikiloti le tun ye o jenkuru kuntigi flanan ye. Ce waga mugan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

⁵ Kerekejama sabanan ta pamogo tun ye sarakalasebaga* Yehoyada dence Benaya ye; ale le tun ye o kuntigi ye. Olugu le tun be baara ke

karo sabanan na. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra. ⁶ O Benaya tɔgo tun ye o kerɛkeden bisaba do le ye; ale le tun ye o ce bisaba kuntigi ye fana. A dence Amazabadi fana tun ye a ta jenkuru mogo do ye.

⁷ Kuntigi naaninan, min tun be karo naaninan ta jenkuru kunna, o tun ye Yohabu balemace Asaheli ye. A dence Zebadiya le tun gbanna a ra. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

⁸ Kuntigi loorunan, min tun be karo loorunan ta jenkuru kunna, o tun ye kuntigi Samehuti ye, min be bo Isira. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

⁹ Kuntigi wɔɔɔɔnan, min tun be karo wɔɔɔɔnan ta jenkuru kunna, o tun ye Ikese dence Ira ye, min be bo Tekoha. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

¹⁰ Kuntigi wolonflanan, min tun be karo wolonflanan ta jenkuru kunna, o tun ye Pelonikace Helesi ye; ale tun ye Efrayimu ta mogo do ye. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra. ¹¹ Kuntigi seeginan, min tun be karo seeginan ta jenkuru kunna, o tun ye Husatikace Sibekayi ye, min tun ye Zera ta mogo do ye. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

¹² Kuntigi konɔntɔnnan, min tun be karo konɔntɔnnan ta jenkuru kunna, o tun ye Abiyezeri ye, min be bo Anatoti; ale tun ye Boniyaminu ta mogo do ye. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

¹³ Kuntigi tannan, min tun be karo tannan ta jenkuru kunna, o tun ye Maharayi ye, min be bo Netofa, ale tun ye Zera ta mogo do ye. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

¹⁴ Kuntigi tan ni kelennan, min tun be karo tan ni kelennan ta jenkuru kunna, o tun ye Benaya ye, min be bo Piraton; ale fana tun ye Efrayimu ta mogo do ye. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

¹⁵ Kuntigi tan ni flanan min tun be karo tan ni flanan ta jenkuru kunna, o tun ye Helidayi ye, min be bo Netofa, ale tun ye Otiniyeli ta mogo do ye. Ce waga mukan ni naani (24 000) tun be a ta jenkuru ra.

Izirayeli kuntigiw

¹⁶ Izirayelimogow ta maraw ta kuntigiw fle nin ye:

Ruben ta mogow ta kuntigi tun ye Zikiri dence Eliyezeri ye.

Simeyon ta mogow ta kuntigi tun ye Mahaka dence Sefatiya ye.

¹⁷ Levi ta mogow ta kuntigi tun ye Kemuheli dence Hasabiya ye.

Haruna ta mogow ta kuntigi tun ye Sadoki ye.

¹⁸ Zuda ta mogow ta kuntigi tun ye Elihu ye; ale tun ye Dawuda balemace do ye.

Isakari ta mogow ta kuntigi tun ye Mikayilu dence Omiri ye.

¹⁹ Zabulon ta mogow ta kuntigi tun ye Abidiyasi dence Isimaya ye.

Nefitali ta mogow ta kuntigi tun ye Aziriyeli dence Yeremoti ye.

²⁰ Efrayimu ta durujaw ta kuntigi tun ye Azaziya dence Hoze ye.

Manase ta gba tarance mogow ta kuntigi tun ye Pedaya dence Yoweli ye.

²¹ Manase ta gba tarance min be Galadi, olugu ta mogow ta kuntigi tun ye Jakariya dence Ido ye.

Boniyaminu ta mogow ta kuntigi tun ye Abineri dence Yahasiyeli ye.

²² Dan ta mogow ta kuntigi tun ye Yerohamu dence Azareli ye.

Izirayelimogow ta maraw ta kuntigiw le tun ye olugu ye.

²³ Ceden min o min si tun ma tɛmɛ san mugan kan, Dawuda tun ma olugu si jate, sabu Matigi Ala tun k'a fɔ ko a bena Izirayelimogow caya i ko sankolo lolow.

²⁴ Seruya dence Yohabu tun ka jateri damina, nka a tun m'a laban, sabu Matigi Ala tun dimina Izirayelimogow korɔ o jateri kosɔn. O ra, o mogɔ jateninw daw ma sebe masace Dawuda ta kibaroya kitabuw kɔnɔ.

Masace ta fenmarabagaw

²⁵ Adiyeli dence Azimaveti le tun ye masace ta naforo korɔnaw jamogɔ ye. Naforo minw tun maranin be kongosow ra, ani dugubaw ra, ani dugumisenw na, ani sankasojanw kɔnɔ, Oziyasi dence Yonatan le tun ye o naforow kow jamogɔ ye.

²⁶ Baaraden minw tun be sene ke kongo kɔnɔ, Kelubu dence Eziri le tun ye o kow jamogɔ ye.

²⁷ Simeyi, min be bo Rama, ale le tun ye rezenforow ta kow jamogɔ ye. Rezenji minw maranin tun be rezenforow ra, Zabidi min be bo Sefamu, ale le tun ye o kow jamogɔ ye.

²⁸ Oliviyesunw, ani sikomɔrisun minw tun be jamana dugumayanfan na, Baali Hanani min be bo Gederi, ale le tun ye o yiriw ta kow jamogɔ ye.

Yohasi le tun ye turu marayorow ta kow jamogɔ ye.

²⁹ Misi minw tun be Sarɔn beganmarayorow ra, Sitirayi, min be bo Sarɔn, ale le tun ye o kow jamogɔ ye.

Misi minw tun be kenegbeyorow ra, Adilayi dence Safati le tun ye o kow jamogɔ ye.

³⁰ Obili min tun ye Sumayila ta mogɔ do ye, ale le tun ye jogomew korɔsibagaw ta jamogɔ ye.

Yedeya min tun be bo Meronoti, ale le tun ye falimusow korɔsibagaw ta jamogɔ ye.

³¹ Yazizi min tun ye Hagirika ye, ale le tun ye sagakuruw, ani bakuruw korɔsibagaw ta jamogɔ ye.

Ayiwa, o mogow bee le tun ye masace Dawuda ta borofenw kow jamogow ye.

Masace ladibagaw

³² Yonatan min tun ye Dawuda belence ye, ale tun ye masace ladibaga ye; mogɔ hakiritigiba tun lo. Ale le tun ye masace ta seberikebaga; ale le fana tun ye masace dencew karanbaga ye, ale ni Hakimoni dence Yeyeli.

³³ Ahitofeli fana tun ye masace ladibaga do ye. Arikikace Husayi, ale tun ye masace tericesobe ye. ³⁴ Benaya dence Yehoyada le nana sigi Ahitofeli no ra, ale ni Abiyatari. Yohabu le tun ye kerekejama kuntigiba ye.

28

Dawuda k'a dence ladi Alabatosoba lori ko ra

¹ Dawuda ka Izirayeli jamana jamogow bee lajen Zeruzalemu, ani a maraw ta kuntigiw, ani masace ta baaradenw kuntigiw, ani kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, ani a ta fenmarabagaw kuntigiw, ani masace ni a dencew ta beganmarabagaw kuntigiw, ani masaso ta fagamaw, ani kerekecefariw, ani ce barakamanw bee. ² O ko, masace Dawuda wurira ka lo a sen fla kan, k'a fɔ o ye ko: «Ne balemaw, ani ne ta mogow, aw ye ne laman. A tun be ne jusu ra ka so do lo, min be se ka ke Matigi Ala ta jenmogonya kesu* blayoro ye, ani ka ke an ta Ala ta senblayoro ye. Ne tun be ne yere labenna o baara le kama.

³ Nka Ala k'a fo ne ye ko: <Ele man kan ka so lo ne togo ra, sabu ele ye kerekebaga le ye; i ka mogo faga.>

⁴ «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka ne panawoloma ne face ta somogow bee ce ra, ka ne ke Izirayeli masace ye tuma bee; sabu a ka Zuda ta gba le panawoloma k'a sigi gba tow kunna. O ko, a ka ne face ta gba panawoloma ka bo Zuda ta gba ra; o ko, a sonna ka ne panawoloma ka bo ne face dence tow ra, ka ne sigi masaya ra Izirayeli jamana bee kunna. ⁵ Matigi Ala ka dence caman di ne ma fana; nka ne dencew bee ra, a ka ne dence Sulemani le panawoloma k'a sigi Matigi Ala ta masaya ra Izirayeli jamana kunna.

⁶ «A k'a fo ne ye ko: <I dence Sulemani le bena ne ta batoso ni a lukene lo, sabu ne k'a panawoloma k'a ke ne dence ye; ne yere le bena ke a face ye. ⁷ Ni a jijara ka ne ta kumaw, ani ne ta kolatigeninw sira tagama i n'a fo a b'a kera cogo min na bi, ne bena a ta masaya sabati wagati bee.> ⁸ Ayiwa, sisan Izirayelimogow bee lajennin ja na, min ye Matigi Ala ta jama ye, ani an ta Ala min be aw lamenna, ale ja na, ne b'a fe ko aw ye Matigi Ala, aw ta Ala ta kumaw bee lamen, k'a sira tagama ka ja, janko nin jamanajuman ye ke aw ta ye, ani aw den minw bena na aw ko fe, a ye to olugu fe cen ye wagati bee.

⁹ «Ele Sulemani, ne dence, i ka kan ka tugu i face ta Ala le ko, k'a bato ni i jusukun bee ye, ni naninyanuman ye, sabu Matigi Ala be mogo jusukunnakow bee segesege; ko o ko be mogo ta miiriya ra, a be o bee lon. Ni i ka tugu a ko, a bena a yere yira i ra; nka ni i ka bo a ko, ale fana bena ban i ra pewu. ¹⁰ I ka kan k'a lon sisan ko Matigi Ala ka i panawoloma, janko i ye so do lo, min be ke a ta yoro saninman ye. O ra, i jija, ka baara ke.»

Dawuda ka Alabatoso locogo yira Sulemani na

¹¹ Dawuda ka Alabatosoba bolon ni a sow tagamasiyenw ke k'a di a dence Sulemani ma, ani a naforomarayorow, ani a sankasobonw, ani a bonkonow, ani jenpogonya kesu* datugunan ta bon. ¹² Fen o fen tun be a ta miiriya ra Matigi Ala ta batoso lukene ko ra, ani a kerefebonw, ani Alabatosoba ta naforomarayorow, ani fen saninmanw blayorow, a ka o bee tagamasiyen ke k'a di a ma. ¹³ A ka sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow ta jenkuruw yira a ra, ani baara o baara tun ka kan ka ke Matigi Ala ta so kono, ani Matigi Ala ta so ta baarakeminanw bee. ¹⁴ Fen o fen tun ka kan ka lalaga ni sanin ye, ni a ka ke baara o baara kama, a ka o fenw bee ta sanin hakeya yira a ra; fen o fen tun ka kan ka lalaga ni warigbe ye, ni a ka ke baara o baara kama, a ka o warigbe hakeya yira a ra, ¹⁵ ani fitinablanan saninlamanw ni o ta fitinadagaw ta sanin hakeya, ani fitinablanan bee kelen kelen ni a ta fitinadagaw ta sanin hakeya, ani warigbe fitinablanan bee kelen kelen ta baara ye, ¹⁶ ani sarakaburuw ta tabali bee kelen kelen ta sanin hakeya, ani warigbe tabaliw ta warigbe hakeya, ¹⁷ ani sogogonanw ni tasaw ni daga minw tun ka kan ka ke ni sanin yereworo ye, olugu ta sanin hakeya, ani sanin setiw bee kelen kelen ta sanin hakeya, ani warigbe setiw bee kelen kelen ta warigbe hakeya, ¹⁸ ani wusunanjefen ta sanin hakeya, o min ka kan ka lalaga ni sanin yereworo ye, ani seruben meleke* saninlaman bisigiyaw be wotoro min kono, o seruben minw ka o kamanw yangan ka Matigi Ala ta jenpogonya kesu datugu.

¹⁹ Dawuda ko: «Matigi Ala yere boro le ka nin fenw bee sebe, janko baara o baara ka kan ka ke ka kana ni nin fenw bisigiyaw ye, ne ye hakiri soro ka o bee faamu.»

²⁰ Ayiwa, Dawuda k'a fo a dence Sulemani ye tuun ko: «I jija, i ye i ja gbeleya ka baara ke. I kana siran, i kana i fari faga, sabu Masa Ala, ne ta Ala bena ke ni i ye. A tena a boro bo i koro, a fana tena i to i kelen na, fo ka taga Matigi Ala ta so ta baaraw bee ban.»

²¹ «Ayiwa, sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow ta jenkuruw ye nin ye, olugu labenna Ala ta so ta baaraw bee kama, ani baaraden minw bee sonna baara ma, minw be se baara suguya bee ra, ani kuntigiw, ani jama bee; ni i ka min fo, o bena o le ke.»

29

Mogow ka o borofenw di Alabatoso lori kama

¹ Masace Dawuda k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Ala ka ne dence Sulemani min kelen janawoloma, ale belen ye den le ye, a ma deri nin baara jagon na fana, k'a soro baaraba lo, sabu nin so te mogow ta ye, Masa Ala ta lo. ² Ne koni ka ne seko bee ke ka ne ta Ala ta so ta minanw laben: baara min ka kan ka ke ni sanin ye, o be ke ni sanin ye, min ka kan ka ke ni warigbe ye, o be ke ni warigbe ye, min ka kan ka ke ni siranege ye, o be ke ni siranege ye, min ka kan ka ke ni negefin ye, o be ke ni negefin ye, min ka kan ka ke ni yiri ye, o be ke ni yiri ye; onikisi lulu fana be yi, ani lulu minw bena don bon kogow ra, ani lulu finman, ani lulu cepuman suguya bee, ani kabakuru gbeman cepuman camanba. ³ Ka fara o bee kan, Ala ta so kanuya koson, ne yere ta naforo, a sanin ni a warigbe, ne be o di ne ta Ala ta so lori kama, ka o fara fen tow bee kan, ne ka minw laben ka ban Ala ta so saninman koson; ⁴ ne be Ofiri sanin toni keme di, ani warigbe yereworo toni keme fla ni bilooru, ka o lala so kogow kan; ⁵ baara minw ka kan ka ke ni sanin ye, o be ke ni sanin ye, minw ka kan ka ke ni warigbe ye, o be ke ni warigbe ye, ani baaradenw bena baara minw bee ke. Ayiwa, jon le b'a fe k'a borofen di bi a yere sago ma ni a jusukun bee ye Matigi Ala ta baara koson?»

⁶ Ayiwa, gbatigiw, ani Izirayeli ta maraw ta kuntigiw, ani kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, ani masace ta baaraden kuntigiw, olugu bee ka o borofenw di o yere sago ma. ⁷ O ka sanin toni keme ni biwolonfla di, ani sanin kise waga tan, ani warigbe toni keme saba ni doonin, ani siranege toni keme wooro jagonna, ani negefin toni waga saba ni doonin. ⁸ Luluw tun be minw fana fe, olugu ka o bla Matigi Ala ta so naforoblayoro ra; Yeyeli min tun ye Gerison ta mogow do ye, ale le tun ye o naforow marabaga ye.

⁹ Jama tun ka o fen minw di o yere sago ma, o ko ka o yere jusu diya, sabu o tun ka o fenw di o yere sago le ma ni o jusukun bee ye Matigi Ala ma. O ko ka masace Dawuda yere jusu diya kosebe.

Dawuda ta Aladaari

¹⁰ Ayiwa, Dawuda ka baraka la Matigi Ala ye jama bee lajennin pa na; Dawuda ko:

«An be baraka la i ye wagati bee, ani tuma bee,
Matigi Ala, an fa Izirayeli ta Ala,

¹¹ Matigi Ala, bonya ni sebgaya ni cepa,
ani nooro ni fangatigiya ye ele le ta ye;

sabu fen o fen be sankolo kono, ani dugukolo kan,
o bee ye i ta ye, Matigi Ala.

Masaya fana ye ele le ta ye, Matigi Ala;

ele le be fen bee kunna.

¹² Fentigiya ni bonya be bo ele le fe;

ele le be fen bee kunna.

Fanga ni sebagaya be ele le boro,

ele boro le fana be se ka fen bee labonya,

ka baraka don fen bee ra.

¹³ Sisan, an ta Ala, an be i fo,

ka i tando i togo bonya koson;

¹⁴ sabu ne ye jon le ye,

ani ne ta mogow ye jon le ye,

ko an be se ka fen bo an yere ra k'a di i ma?

Fen bee be bo ele le fe;

an ka min di i ma, ele yere boro le ka o di an ma.

¹⁵ «An ye lonanw le ye i na koro, an ye temebagaw le ye,

i n'a fo an bemaw bee tun be cogo min na.

An si teredaw be teme dugukolo kan

i ko suma be teme cogo min na; jigiyi te yi.

¹⁶ Matigi Ala, an ta Ala,

an ka nin naforo caman minw bee lajen

ko an be so lo i ye i togo saninman koson,

ele yere boro le ka o fenw bee di an ma,

a bee ye i yere ta le ye.

¹⁷ Ne ta Ala, ne k'a lon ko i be mogow jusukun segesege,

sabu jusukun terennin le ka di i ye.

O koson ne ka nin fenw bee di i ma

ne yere sago ma ni jusukun terennin le ye;

ne fana be pagari k'a ye ko sisan

i ta mogow minw be yan,

ko olugu fana ka o borofenw di i ma o yere sago ma.

¹⁸ Matigi Ala, an bemaw Iburahima,

ani Isiyaka, ani Izirayeli ta Ala,

a to nin naninyaruman

ani nin miiriya ye to i ta mogow jusukun na wagati bee,

k'a to i miiriya ye to o jusukun na.

¹⁹ A to ne dence Sulemani ye i ta kumaw

ani i ta ciw, ani i ta cifoninw bee sira tagama

ni a jusukun bee ye, k'a bee ke,

janko ne ka nin fenw bee laben masaso min lori kama,

a ye se ka o lo.»

Sulemani sigira masaya ra

²⁰ Dawuda k'a fo jama bee lajennin ye ko: «Aw ye baraka la Matigi Ala ye, aw ta Ala!» Jama bee ka baraka la Matigi Ala ye, o bemaw ta Ala. O ka o kinbiri gban ka o na biri dugu ma Matigi Ala na koro, ani masace na koro. ²¹ O ka ninsondiya sarakaw* bo, ka saraka jenitaw* bo Matigi Ala ye o lon dugusagbe; o ka misitoran waga kelen le saraka ye, ani sagajigi waga kelen, ani sagaden waga kelen, a bee ni a ta rezenji saraka*; o ka saraka caman were bo Izirayelimogow bee ye. ²² O ka domuni ke ka min o

lon na Matigi Ala ja koro o jusu diyaninba. O ka Dawuda dence Sulemani sigi masaya ra a sinaga flanan na, ka turu ke a kun na Matigi Ala ja koro, k'a ke o ta namogo ye, ka Sadoki fana ke sarakalasebaga* ye.

²³ Sulemani sigira o cogo le ra Matigi Ala ta masasiginan kan, ka ke masace ye a face Dawuda no ra; a ta masaya fana diyara a ra. Izirayelimogow bee tun be a kan mina. ²⁴ Jamana namogow, ani kerekedenw, hali masace Dawuda yere dence tow bee tun ka o yere majigi masace Sulemani ye. ²⁵ Matigi Ala ka bonyaba la Sulemani kan Izirayelimogow bee ja koro; masace minw bee sigira masaya ra Izirayeli jamana ra a ja fe, Matigi Ala k'a ta masaya dawula bonya ka teme olugu bee ta kan.

Masace Dawuda ta saya

²⁶ Ayiwa, Yese dence Dawuda tun sigira fanga ra Izirayeli jamana bee kunna. ²⁷ A ka san binaani le ke masaya ra Izirayeli jamana kunna. A ka san wolonfla ke Heburon, ka san bisaba ni saba ke Zeruzalemu. ²⁸ A korora hera ra, ka koroya fo ka sijan soro, ani naforo ni bonya. A dence Sulemani sigira masaya ra a no ra. ²⁹ Masace Dawuda ta kewalew bee, k'a ta a damina ra, ka taga a bla a laban na, o bee sebenin be flerikebaga Samawilu ta sebew kono, ani cira Natan ta sebew, ani flerikebaga Gadi ta sebew. ³⁰ A ta masaya ta wagati ta kow bee, ani a ta cefariya, ani fen o fen kera a yere ra, ani Izirayeli jamana ra, ani min kera jamana tow ra, o bee sebera yi.

KIBAROYAW TA KITABU FLANAN Kitabu faamucogo

Kibaroyaw ta kitabu flanan tugura a kitabu fɔlɔ ra; a ni kitabu fɔlɔ sebecogo kera kelen ye. Kibaroyaw ta kitabu flanan be masace Sulemani ta masaya wagati ta kow fɔ an ye, ani Yerobohamu ka jamana sahiliyanfan mɔgɔw lamuruti cogo min na, ka wuri masace Sulemani dence Robohamu kama. O kɔ, a be Zuda mara ta masacew ta kow fana fɔ an ye. Kitabu laban na, an b'a ye ko Babilonikaw nana Zeruzalemu dugu mina, k'a halaki, ka Zuda mara mɔgɔw mina ka taga ni o ye Babiloni. Nka o kɔ fe, masace Sirusi nana Izirayelimɔgɔw labla, ko o ye seko Zeruzalemu.

An b'a ye ko masace Ezekiyasi ni masace Yoziyasi kera masacepumanw ye, sabu o ka Matigi Ala ta sariyaw sira tagama, ka Alapasiran don jamanadenw jusukun na, ka hera ladon jamana kɔnɔ o ta wagati ra.

Kitabu kɔnɔkɔw

Masace Sulemani ta masaya damina (1.1-17)

Masace Sulemani ka Alabatosoba lɔ (2.1-7.10)

Masace Sulemani ta masaya laban (7.11-9.31)

Jamana sahiliyanfan mɔgɔw ta murutiri (10.1-19)

Zuda mara ta masacew ta ko (11.1-36.12)

Zeruzalemu dugu minako (36.13-23)

Ala ka hakiritigiya di Masace Sulemani ma

(Masacew fɔlɔ 3.4-15)

¹ Ayiwa, Dawuda dence Sulemani ta masaya sabatira a boro kosebe, sabu Matigi Ala, a ta Ala tun be ni a ye. O koson Ala ka baraka don a ta masaya ra kosebe.

² Sulemani kumana Izirayeli jama bee fe: kerekuntigi minw be ce waga kelen kelen kunna, ani minw be ce keme keme kunna, ani kitiagebagaw, ani Izirayeli jamana jamɔgɔ tow bee, ani a gbatigiw. ³ Sulemani tagara ni o jama bee ye Gabahon kongori yoro ra, sabu Matigi Ala ta baaraden Musa tun ka o Nɔgonkunben fanibon* min lalaga kongokolon kɔnɔ, o fanibon tun be Gabahon le. ⁴ Nka Dawuda tun ka Ala ta jenɔgonya kesu yere ta ka bo Kiriyati Yeharimu, ka taga ni a ye Zeruzalemu; a tun ka fanibon min lalaga ka o ke a blayoro ye, a tun tagara a bla o yoro le ra.

⁵ Huru dence Uri, o dence Betisaleli tun ka sarakajenifen siranegeraman min lalaga, o sarakajenifen fana tun be Gabahon, Matigi Ala ta fanibon ja fe. O ra, Sulemani ni jama bee tagara yi, ka taga Matigi Ala bato. ⁶ Sulemani yelenna ka taga o sarakajenifen siranegeraman koro, Matigi Ala ja koro, Nɔgonkunben fanibon* kɔnɔ; a ka began waga kelen ke saraka jenita* ye, ka o di Ala ma.

⁷ O lon su fe, Ala k'a yere yira Sulemani na, k'a fɔ a ye ko: «I b'a fe ne ye fen min di i ma, o fɔ!»

⁸ Sulemani ka Ala jaabi ko: «I ka kopumanba ke ne face Dawuda ye, ka ne sigi masaya ra a no ra. ⁹ O ra, Masa Ala, i ka layiri min ta ne face Dawuda ye, a to o ye dafa, sabu i ka ne sigi masaya ra mɔgɔ minw kunna, o mɔgɔw ka ca i ko dugukolo buguri. ¹⁰ O ra, hakiritigiya ni lonniya di ne ma, janko ne ye ne tagamacogo lon nin mɔgɔw ja koro. Ni o te, jon le be se ka i ta mɔgɔw mara, ka nin jama camanba nin mara?»

¹¹ Ala k'a fɔ Sulemani ye ko: «Ayiwa, i n'a fɔ o miiriya le be i jusu ra, i m'a jini ko i borofenw le ye caya, i ma naforo le daari, walama bonya, walama i juguw ta saya, i yere ma sijan le daari, fɔ hakiritigiya ni lonniya, janko ka ne ta mɔgɔw mara, ne ka i sigi masaya ra minw kunna, ¹² o ra, hakiritigiya ni lonniya bena di i ma. O dɔrɔn tɛ, ne bena i borofenw fana caya, ka naforo di i ma, ka i bonya; masace minw temena i na fe, ani minw bena na i ko fe, olugu si tena i ta nɔgɔn sɔrɔ.»

¹³ Sulemani bɔra Nɔgɔnkunben fanibon* na fe, Gabahɔn kongori kan, ka sekɔ ka taga Zeruzalemu. A sigira masaya ra Izirayeli jamana kunna.

Sulemani ta naforotigiya

(Masacew fɔlɔ 10.26-29; Kibaroyaw flanan 9.25-28)

¹⁴ Masace Sulemani ka sowotorow, ani sowotorotigi dɔw jini; sowotoro waga kelen ni kemɛ naani (1 400) tun b'a fe, ani sowotorotigi waga tan ni fla (12 000). A ka dɔw bla sowotoromaraduguw ra, ka dɔw bla Zeruzalemu, masace yere kɔrɔ. ¹⁵ Masace Sulemani ka warigbe ni sanin caya Zeruzalemu, fɔ k'a ke i ko berekoro. Sedirisunw fana cayara jamana kɔnɔ, fɔ k'a ke i ko sikomɔrisun minw be jamana dugumayanfan na. ¹⁶ Masace Sulemani ta sow tun be bɔ Misiran jamana ni Silisi jamana le ra. Masace ta jagokebaga dɔw le tun be taga o san ka na ni o ye. ¹⁷ O tun be taga sowotorow ni so minw san Misiran ka na, o sowotoro kelen songɔ tun ye warigbe kemɛ wɔrɔ; so kelen songɔ tun ye warigbe kemɛ ni bilooru. O tun be na ni so dɔw ye, ka na o fiyeere Hetikaw ta masacew, ani Sirikaw ta masacew fana ma.

¹⁸ Ayiwa, Masace Sulemani nana a fɔ ko o ye so dɔ lɔ Matigi Ala tɔgɔ ra, ani ka masaso dɔ lɔ ale yere tɔgɔ ra.

2

Sulemani ka Alabatosoba lɔri ko fɔ Tiri masace ye

(Masacew fɔlɔ 5.15-32)

¹ Sulemani ka ce waga biwolonfla (70 000) ke donitabagaw ye, ka ce waga biseegi (80 000) ke kabakurulesɛbagaw ye kuruw ra, ka ce waga saba ni kemɛ wɔrɔ (3 600) ke o kuntigiw ye.

² A ka cira bla Tiri masace Huramu ma k'a fɔ a ye ko: «I ka min ke ne face Dawuda ye, ka sediriyiriw ci a ma k'a ta sibon lɔ, o nɔgɔn fana ke ne ye. ³ Ne be so dɔ le lɔra Matigi Ala tɔgɔ ra, ne ta Ala, k'a ke a batoyɔrɔ ye, janko ka wusunan kasadiman don a ye, ka burusarakaw bɔ a ye wagati beɛ, ka saraka jenitaw* bɔ, sɔgɔma ni wula fe, ani Nenekirilonw* na, ani karokura janagbew ra, ani Matigi Ala, an ta Ala ta janagbew beɛ ra, i n'a fɔ a ka kan ka ke Izirayeli jamana ra tuma beɛ cogo min na. ⁴ Ne b'a fe ka so min lɔ, o so bena ke so belebebe le ye, sabu an ta Ala le ka bon ni alaw beɛ ye. ⁵ Nka jɔn le be se ka so lɔ Ala ye sa? Sankolo ni a bonya beɛ tɛ se ka Ala min labɔ, ne ye jɔn le ye ka na a fɔ ko ne be so lɔra o ye? Ne kɔni be se ka yɔrɔ dɔ le lalaga a ye dɔrɔn ka wusunan don a ye.

⁶ «O ra, sisan, ne b'a fe i ye mɔgɔ hakiriman dɔ ci ne ma, min be se ka sanin, ani warigbe, ani siranɛge, ani negefin baara ke ka na, ani min be se ka fani don gala ra k'a ke fani wulenman bisigiw ye, walama a wulenmanw yere, walama a bulamanw, ani min be se ka yiri, walama kabakuru lese k'a ke fen dɔw bisigiya ye. A bena baara ke ni ne yere ta mɔgɔ hakirimanw ye, minw be ne fe yan Zeruzalemu, ani Zuda mara

yɔrɔ tɔw ra, ne face Dawuda tun ka minw nini ka bla. ⁷ Sɛdiriyiriw, ani siperesiyiriw, ani santaliyiri dɔw fana tige Liban, ka o ci ne ma, sabu ne k'a lɔn ko i ta baardenw be se Liban yiriw tigeɔgo ra kosebe. Ne ta baardenw fana bena taga fara i ta baardenw kan. ⁸ O ye yiri caman tige ne ye, sabu ne bena so min lɔ, o bena ke so belebebeba numanman le ye. ⁹ I ta baarden minw bena yiri ben, ani ka yiri tige, ne bena simankise susunin tɔni waga wɔrɔ (6 000), ani ɔrize tɔni waga wɔrɔ (6 000), ani rezenji litiri waga keme konɔntɔn (900 000), ani turu litiri waga keme konɔntɔn (900 000) di olugu ma.»

¹⁰ Tiri masace Huramu ka seɓe dɔ ci Sulemani ma k'a jaabi ko: «Matigi Ala be a ta mɔgɔw kanu, o kosɔn a ka i ke o ta masace ye.»

¹¹ Huramu k'a fɔ tuun ko: «Matigi Ala baraka, Izirayeli ta Ala, ale min ka sankolo ni dugukolo dan; a ka dence hakirman le di masace Dawuda ma, min be ko lɔn, ani min be ko faamu, min bena so lɔ Matigi Ala ye, ka masaso lɔ a yere ye.

¹² «Ayiwa, ne be ce hakirman dɔ blara ka taga i fe yi, min be baara lɔn kosebe; a tɔgo ye ko Huramu Abi. ¹³ A bamuso ye Dan ta mɔgo dɔ ta denmuso le ye. A face ye Tirika ye. A be sanin ni warigbe ni siranɛge ni neɛgefin ni kabakuru ni yiri ta baaraw lɔn kosebe. A be se ka faniw don gala ra k'a ja wulen, walama k'a ke bulaman ye. A ka lenfaniw, ani fani wulenmanw fana baaracogo lɔn. A be se ka tagamasiyen suguya beɛ ke. Ni baara o baara yirara a ra, a be o beɛ ke. A bena taga fara i yere ta baardenw kan, ani ne matigice, i face Dawuda ta baardenw kan.

¹⁴ «Ayiwa, ne matigice ka siman ni turu ni rezenji min ko fɔ, a ye o ci ka na. ¹⁵ I mako be Liban yiri hakeya min o min na, anw koni bena o tige i ye. An bena o yiriw bla kogɔji kan ka o sama ji kan ka taga se fɔ Zafa; o kɔ, i yere bena na o ta ka taga ni o ye Zeruzalemu.»

¹⁶ Ayiwa, lonan min o min tun be Izirayeli jamana ra, Sulemani ka olugu beɛ jate tuun, a face Dawuda ta jateri kɔ fe. O jate benna mɔgo waga keme ni bilooru ni saba ni mɔgo keme wɔrɔ ma (153 600). ¹⁷ Sulemani ka mɔgo waga biwolonfla (70 000) bɔ o ra, ka olugu ke donitabagaw ye, ka mɔgo waga biseegi (80 000) ke kabakurulesɛbagaw ye kuruw ra, ka mɔgo waga saba ni keme wɔrɔ (3 600) bla o kunna ka o kɔrɔsi janko o ye baara ke.

3

Alabatosoba lɔri (Masacew fɔlɔ 6.1-38)

¹ Ayiwa, masace Sulemani nana Matigi Ala ta so lɔri damina Zeruzalemu, Moriya kuru kan, Ala tun k'a yere yira a face Dawuda ra yɔrɔ min na. Dawuda fana tun ka o yɔrɔ le laben; o yɔrɔ tun ye Yebusikace ɔrinan ta simangbasikene le ye. ² A ta masaya san naaninan, a karo flanan, o karo tere flanan le ra a ka so lɔri damina.

³ Sulemani tun ka Ala ta so bonya hakeya ke min ye, o fle nin ye: a k'a janya ke nɔngɔn* ja biwɔrɔ, k'a bonya ke nɔngɔn ja mugan, ka kaja ni fɔlɔfɔlɔ ta sumanikecogo ye. ⁴ Bolon min tun be so ja fe, o janya tun ye nɔngɔn ja mugan; o ni bon bonya beɛ kera kelen ye; a lɔ tun ye nɔngɔn ja keme ni mugan. Sulemani ka sanin yereworo la a konɔnɔyɔrɔ beɛ kan. ⁵ A ka siperesiyiri la bonba yere konɔnɔyɔrɔ ra, ka sɔrɔ ka sanin beɛ ra

* 3:3 3.3 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

ɲumanman la o kan, ka tamarosun ni jɔrɔkɔ dɔw tagamasiyen ke a kan k'a ɲegen. ⁶ A ka luluw dondon so kogow ra k'a ceɲa. A sanin tun ye Parivayimu sanin le ye. ⁷ A ka sanin la so fan beɛ ra: bonba, ani a yiriw, ani a dondaw, ani a kogow, ani a daw ta konw; o kɔ, o ka seruben melekew tagamasiyenw ke kogow kan.

⁸ O kɔ, a ka yɔrɔ saninmanba lɔ; a janya tun ye nɔngɔn ɲa mugan, i ko so yere bonya, k'a bonya fana ke nɔngɔn ɲa mugan. A ka sanin beɛ ra ɲumanman tɔni mugan la o yɔrɔ kan. ⁹ A pɔntiw gbiriya tun ye sanin garamu keme wɔɔrɔ. A ka sanin dɔ la bon sanfeyɔrɔ fana kan.

¹⁰ A ka seruben meleke fla tagamasiyen ke yɔrɔ saninmanba kɔnɔ, ka sanin la o kan. ¹¹ Seruben meleke fla beɛ kamanw janya tun ye nɔngɔn ɲa mugan. Seruben meleke fɔlɔ ta kaman kelen tun ye nɔngɔn ɲa looru; o kaman kun tun be se fɔ so kogo dɔ ma; kama tɔ kelen fana tun ye nɔngɔn ɲa looru; o kun tun be se seruben flanan ta kaman kelen kun ma. ¹² Seruben meleke flanan fana ta kaman kelen tun ye nɔngɔn ɲa looru; o kama kun fana tun be se fɔ so kogo tɔ kelen ma; a kama tɔ kelen fana tun ye nɔngɔn ɲa looru; o fana kun ni seruben meleke fɔlɔ ta kaman kelen kun tun ka ɲɔɔn ben. ¹³ O seruben melekew beɛ kamanw foninin janya tun ye nɔngɔn ɲa mugan. O tun ka o lɔ o senw kan, ka o ɲaw sin so kɔnɔɔyɔrɔ ma.

¹⁴ A ka boncetigefani dan ni len jese ye, a bulaman, ani a lomasaraman, ani wulenman; a ka seruben melekew tagamasiyenw fana ke a kan.

Samasen siranegeramanw (Masacew fɔlɔ 7.13-51)

¹⁵ A ka samasen fla lɔ so ɲafeyɔrɔ ra, ka o beɛ kelen kelen janya ke nɔngɔn ɲa bisaba ni looru, ka datugunan dɔ sigi o samasenw beɛ kelen kelen kunna; o datugunan beɛ kelen kelen janya tun ye nɔngɔn ɲa looru. ¹⁶ A ka sanin jɔrɔkɔ dɔw lalaga ka o bla samasenw kunna, k'a ke i n'a fɔ yɔrɔ saninman ta be cogo min na. A ka gerenadi yiriden bisigiya keme lalaga ka o dondon saninjɔrɔkɔw ra. ¹⁷ A ka o samasenw lɔlɔ Alabatoso ɲafeyɔrɔ le ra, ka kelen lɔ so donda kininboroyanfan na, ka tɔ kelen lɔ a numanboroyanfan na; min be kininboroyanfan fe a ka o tɔɔɔ la ko Yakini, ka numanboroyanfan ta tɔɔɔ la ko Bohazi†.

4

Sarakajenifen ni minanba lalagacogo

¹ Masace Sulemani ka sarakajenifen dɔ lalaga ni siranege ye, k'a janya ke nɔngɔn* ɲa mugan, k'a bonya fana ke nɔngɔn ɲa mugan, k'a lɔ ke nɔngɔn ɲa tan.

² O kɔ, a ka siranege yeele ka minanba koorinin lalaga. A kɔnɔ bonya tun ye nɔngɔn ɲa tan, a lɔ tun ye nɔngɔn ɲa looru, a lamini tun ye nɔngɔn ɲa bisaba. ³ A ka misi dɔw bisigiya ke minanba jukɔrɔ k'a lamini, k'a ke sira fla; misi tan le tun be nɔngɔn ɲa kelen na, ka minanba beɛ lamini. A tun ka siranege yeele ka o misiw ni minanba beɛ le bɔ ɲɔɔn fe negekuturu kelen ye. ⁴ Minanba tun siginin be misitoran siranegeraman tan ni fla le kan. Misitoran saba tun pasinna sahiliyanfan ma, saba tun

† 3:17 3.17 Yakini kɔrɔ ye ko: Ala be baraka di; Bohazi kɔrɔ ye ko: fanga be Ala le ra. * 4:1 4.1 Nɔngɔn ɲa kelen be se ka ben metere tarance le ma.

pasinna terebenyanfan ma, saba tun pasinna woroduguyanfan ma, saba tun pasinna tereboyanfan ma. O bɛɛ kɔfeyɔrɔw tun sinna ɔɔɔn ma minanba jukɔrɔyɔrɔ ra. ⁵ Minanba ta neɛge bonya tun ye borɔteɛɛ pa kelen ye. A tun k'a da kuturu k'a ke i ko jifiye, i ko yirifiyeren bisigi. Litiri waga keme ni mugan (120 000) ɔɔɔn tun be se ka don minanba kɔnɔ.

⁶ A ka tasa tan lalaga; a ka looru bla kininboroyanfan fe, ka looru bla numanboroyanfan fe, ka o ke minankoyɔrɔw ye. O tun be saraka jenitaw* ta minanw ko o yɔrɔ le ra. Minanba koorinin ta ji tun blara sarakalasebagaw yere ta saninyari le kama.

*Alabatoso ta minan tɔw
(Masacew fɔlɔ 7.40-41)*

⁷ A ka saninfitinadaga tan lalaga, ka kapa ni Ala ta cifɔnin ye; o ka o bla Alabatoso kɔnɔ. O ka looru bla kininboroyanfan fe, ka looru bla numanboroyanfan fe. ⁸ A ka tabali tan lalaga ka o bla Alabatoso kɔnɔ, ka looru bla kininboroyanfan fe, ka looru bla numanboroyanfan fe. O ka jifiye keme lalaga ni sanin ye. ⁹ A ka sarakalasebagaw ta lukene lɔ, ani lukeneba, ani lu dondaw, ka siranege la a konw kan. ¹⁰ A ka minanba koorinin bla so kininboroyanfan fe, woroduguyanfan ni tereboyanfan ce. ¹¹ A ka neɛgedagaw fana lalaga, ani buguricenaw, ani jifiyew.

A kera ten, masace Sulemani tun ka baara minw bɛɛ di Huramu ma Ala ta batoso ko ra, a ka o bɛɛ ke: ¹² samasen fla, ani a datugunan koorinin fla minw be bla samasen fla kunna, ani jɔ bisigi fla minw be bla samasenw sanfeyɔrɔw kan, samasenw kunna; ¹³ ani gerenadi yiriden bisigiya keme naani minw dulondulonin be jɔ fla ra; yiriden sira fla tun be jɔ bɛɛ kelen kelen na, samasenw sanfeyɔrɔw kunna. ¹⁴ A ka wotorow fana lalaga, ani tasaba minw tun be wotorow kɔnɔ; ¹⁵ ani minanba koorinin kelen, ani misitoran tan ni fla, minanba siginin be minw kan; ¹⁶ ani neɛgedagaw, ani buguricenaw, ani sogosɔɔɔnanw.

Huramu Abi tun ka o fen minw bɛɛ lalaga masace Sulemani ye, Matigi Ala ta batoso ta baara kama, o bɛɛ tun lalagara ni siranege nugunin le ye.

¹⁷ Masace tun ko o ye o siranege yeele bɔɔɔ le ra, ka o fenw lalaga; o baara kera Zuriden kenegbe le ra, Sukoti dugu ni Sereda dugu ce. ¹⁸ Sulemani tun k'a to o ka o fenw lalaga k'a caya fɔ o ma se k'a siranege hakeya jate tuun.

¹⁹ Masace Sulemani ka Ala ta batoso ta minan tɔw bɛɛ lalaga fana: sarakabonan saninlaman, ani sarakaburuw tun be bla tabali minw kan, ²⁰ ani fitinadagaw ni o ta fitinaw, minw lalagara ni sanin nugunin ye; o tun ka kan ka olugu mana ka kapa ni Ala ta cifɔnin ye yɔrɔ saninman pa fe; ²¹ ani yirifiyerenw bisigiyaw, ani fitinaw, ani tasma lalaganan saninlamanw, min lalagara ni sanin berebere yereworo ye; ²² ani muruw, ani jifiyew, ani belenw, ani tasumabonanw, minw lalagara ni sanin nugunin ye, ani so kɔnɔɔyɔrɔ ta kon min lalagara ni sanin ye, min be yɔrɔ saninmanba donda ra, ani min be Alabatoso yere donda ra.

5

*Jɛnɔɔɔnya kesu blara Alabatoso kɔnɔ
(Masacew fɔlɔ 8.1-13)*

¹ Ayiwa, masace Sulemani nana Matigi Ala ta batoso baaraw bɛɛ ke ka ban tuma min na, a face Dawuda tun ka fen minw bla danna Ala ye,

warigbew, ani saninw, ani minan tōw, a tagara o fēnw bēe bla Ala ta batoso naforoblayōrō ra. ² O kō, masace Sulemani ka Izirayeli cēkōrōbaw, ani maraw ta kuntigiw, ani a gbatigiw bēe lajen Zeruzalemu, ka na Matigi Ala ta jēnṛōgonya kesu* ta ka bō Dawuda ta masabonba* kōnō, min ye Siyon ye.

³ Izirayeli cēw bēe nana lajen masace Sulemani kōrō, san karo wolon-flanan na, ṇanagbe wagati ra.

⁴ Izirayeli cēkōrōbaw bēe nana. Levi* ta mōgōw ka jēnṛōgonya kesu ta. ⁵ O ka jēnṛōgonya kesu ta, ani Nōgōnkunben fanibon, ani fēn saninman minw bēe tun be fanibon kōnō. Sarakalasebagaw* ni Levi* ta mōgōw le ka o fēnw ta ka taga. ⁶ Masace Sulemani, ani Izirayelimōgō minw bēe tun nana lajen a kōrō, o bēe tun be jēnṛōgonya kesu ṇa fē; a cayakojugu fē, mōgō ma se k'a jate k'a da lōn.

⁷ O ra, sarakalasebagaw* tagara ni Matigi Ala ta jēnṛōgonya kesu ye, ka taga a bla a blayōrō ra, Alabatosoba kōnōnōyōrō ra, yōrō saninmanba kōnō, seruben melekew kamanw jukōrō; ⁸ sabu seruben melekew kamanw tun foninin be jēnṛōgonya kesu blayōrō kunna. O kamanw tun ka jēnṛōgonya kesu ni a berew bēe datugu. ⁹ O tun ka berew janya, k'a kē fō mōgō tun be se ka to yōrō saninman kōnō, yōrō saninmanba donda ra k'a ye; nka mōgō tun tē se ka to kēne ma k'a ye. O fēnw tora o yōrō le ra yi fō bi.

¹⁰ Foyi werē tun tē jēnṛōgonya kesu kōnō ni kabakuru walaka fla tē; Musa le tun ka o bla a kōnō Horebu kuru yōrō ra, wagati min Matigi Ala tun ka jēnṛōgonya don ni Izirayelimōgōw ye, o bōtō Misiran.

¹¹ Ayiwa, sarakalasebagaw nana bō yōrō saninmanba kōnō. O y'a sōrō sarakalasebaga min o min tun be yi, olugu bēe tun ka o yere saninya; hali sarakalasebagaya da tun ma se minw ta jenkuru ma, o bēe tun ka o yere saninya.

¹² Levi* ta mōgō minw bēe tun ye fōrifentigiw ye, Asafu, ani Heman, ani Yedutun, ani o dencēw ni o balemaw, olugu bēe tun ka lenfaninumanw don, ka lō sarakajenifen terebōyanfan na ni o ta siranēgetegere ye, ani o ta koraw, ani o ta gōniw ye o boro. Sarakalasebaga kēme ni mugan fana tun be ni o ye, olugu tun be buruw fiyera. ¹³ Burufiyebagaw, ani dōnkirilabagaw nana jēn ka dōnkiri la ṇōgōn fē, ka o kan kē i ko mōgō kelen, ka Matigi Ala tando, k'a bonya. Burufiyebagaw, ani siranēgetegere fōbagaw, ani fōrifenfōbaga tōw fana ka o ta fōrifēnw fō; o ka o kanw kōrōta ka Matigi Ala tando, ka dōnkiri la Ala ye, k'a fō ko:

«A ka ṇi,
a ta ṇumanya tē ban ka ye!»

O ka o fō minke, sankaba dō ka Matigi Ala ta so fa, fō ¹⁴ sarakalasebagaw ma se ka to so kōnō ka o ta baara ke tuun, sankaba kosōn; sabu Matigi Ala ta nōrō tun ka Alabatoso fa.

6

Sulemani ta kuma (Masacew fōlō 8.14-21)

¹ Sulemani ko: «Matigi Ala, ele tun k'a latigē ko i be to dibiba le kōnō!
² Ne ka so ṇumanba dō lō i ye, i bēna to yōrō min na, wagati bēe, ani tuma bēe!»

³ O kō, masace k'a nasin Izirayeli jama bēe lajennin ma, ka dugawu ke o ye, ka o lōnin to.

⁴ A k'a fɔ ko: «Ne be baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, sabu a da tun ka layiri min ta ne face Dawuda ye, a boro ka o layiri dafa. A tun k'a fɔ a ye ko: ⁵ «Kabini lon min na ne ka ne ta mɔgɔw labɔ Misiran jamana ra, ne tun ma dugu si janawoloma Izirayeli ta gbaw si ra, k'a fɔ ko o ye so lɔ, ne tɔgɔ be se ka sigi yɔrɔ min na; ne fana tun ma mɔgɔ si janawoloma, ka o ke ne ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw jamɔgɔ ye. ⁶ Nka ne nana Zerzalemu le janawoloma, ka ne tɔgɔ la o dugu ra, ka Dawuda janawoloma k'a ke ne ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw ta jamɔgɔ ye.»

⁷ «A kɔni tun be ne face Dawuda jusu ra ka Alabatosoba dɔ lɔ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tɔgɔ ra. ⁸ Nka Matigi Ala k'a fɔ ne face Dawuda ye, ko: «I n'a fɔ a be i jusu ra ka so dɔ lɔ ne tɔgɔ ra, o miiriya min be i jusu ra o ka ji. ⁹ Nka ele le tena o so lɔ. I dence, min ye i yere woroden ye, o le bɛna o so lɔ ne tɔgɔ ra.»

¹⁰ «Ayiwa, Matigi Ala tun ka layiri min ta, a ka o dafa. Ne nana ke ne face Dawuda nɔ ra, ka sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna, i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ cogo min na; ne ka o so lɔ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tɔgɔ ra. ¹¹ Matigi Ala ka jɛnɔgɔnya min don ni Izirayelimɔgɔw ye, o jɛnɔgɔnya kitabu be kesu min kɔnɔ, ne ka o kesu bla o so kɔnɔ.»

Sulemani ka Ala daari (Masacew fɔlɔ 8.22-53)

¹² Ayiwa, masace Sulemani lɔra Matigi Ala ta sarakajenifen na fe, k'a nasin Izirayeli jama bee ma, k'a boro fla kɔrɔta san fe. ¹³ A tun ko o ye tintin dɔ lalaga ni siranege ye, lukene cemance ra, k'a janya ke nɔngɔn* na looru, k'a bonya fana ke nɔngɔn na looru, k'a lɔ ke nɔngɔn na saba. Sulemani tun lɔra o tintin le kan. A nana a kinbiri gban, Izirayeli jama bee lajennin na kɔrɔ, k'a boro fla kɔrɔta san fe, ¹⁴ k'a fɔ ko:

«E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala! Ele bɔɔgɔnko Ala te san fe, walama dugukolo kan. I ta jɔn minw be i ta siraw tagama ka na ni o jusukun bee ye, i be to jɛnɔgɔnya ra ni olugu ye ka kopuman ke o ye. ¹⁵ O ra, i tun ka min fɔ i ta jɔnce ye, min ye ne face Dawuda ye, i ka o ke. I yere da tun ka o layiri min ta a ye, i yere boro ka o le dafa bi.

¹⁶ «Ayiwa, sisan Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i tun ka layiri min ta i ta jɔnce ye, min ye ne face Dawuda ye, o layiri dafa a ye. I tun k'a fɔ a ye ko: «I dence dɔ bɛna sɔrɔ tuma bee, min bɛna sigi masaya ra ne na kɔrɔ, Izirayelimɔgɔw kunna, ni o kɔni ka o tagamacogo kɔrosi, ka ne ta sariyaw sira tagama ka na, i ko ele yere k'a tagama cogo min na.»

¹⁷ «Ayiwa, sisan, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i tun ka o kuma min layiri ta i ta jɔnce Dawuda ye, a to o kuma ye ke can ye!

¹⁸ «Nka yala can yere ra Ala be se ka to dugukolo kan yan ni adamadenw ye wa? Sankolo ni a bonya bee lajennin, ni Ala ma se ka kun o kɔnɔ, o tuma ne ka nin so min lɔ, o bɛna mun le na sa? ¹⁹ O bee n'a ta, Matigi Ala, ne ta Ala, i toro malɔ i ta jɔnce ta daarikan ni a ta makarikan na; i ta jɔnce kulekan ni a ta daarikan lamɛn. ²⁰ I janto nin so ra su ni tere; sabu i k'a layiri ta ko i tɔgɔ bɛna sigi nin yɔrɔ le ra. I ta jɔnce be daariri min kera nin yɔrɔ ra, o lamɛn!

²¹ «Ni i ta jɔnce ni i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw, ka o nasin nin yɔrɔ ma ka daariri ke tuma o tuma, i ye sɔn ka o ta makarikanw lamɛn. I ye to i sigiyɔrɔ ra, sankolo ra, ka o lamɛn. I ye o lamɛn ka yafa o ma.

* **6:13** 6.13 Nɔngɔn na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²² «Ni do k'a mɔgɔɔgɔɔn hake ta, ni a fɔra ko o tigi ye kari o ko kosɔn, ni a ka kan ka kari i ta sarakajenifen le ɲa fe nin so kɔnɔ yan, ²³ ele le bena to sankolo ra ka o ko lamɛn; ele yere le bena i ta ɲɔnw kiti tige, ka o ko panabo. Min jarakira, i be kiti ben o kan k'a ta kewale kunko ben a yere kan; min jo lo, i be jo di o ma, k'a mina ka kapa ni a ta terenninya ye.

²⁴ «Ni i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw nana taga kere ra, ni o juguw tagara se o ra, k'a sababu ke ko o ka i hake ta, ni o sekora ka na i fe ka na i togo bonya, ni o ka i daari, ka makarikanw fɔ nin so kɔnɔ yan, ²⁵ i ye to sankolo ra ka son ka o lamɛn. I ye i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw ta jurumunw yafa o ma; i ka jamana min di o ma, ani o bemaw ma, i ye o laseko ka na o jamana ra tuun.

²⁶ «Ni sankolo nana datugu, k'a ke ko sanji te nana tuun, k'a sababu ke ko i ta mɔgɔw ka i hake ta, ni o ka ɲasin nin so ma ka i daari, ka i togo bonya, ka o ta jurumunw dabra ka na i fe, sabu o ta jurumunw ko ka o jusu kasi, ²⁷ o tuma, i ye to sankolo ra ka i ta ɲɔnw lamɛn, minw ye i ta mɔgɔw ye, Izirayelimɔgɔw; i ye o ta jurumunw yafa o ma. O ka kan ka sirapuman min tagama, i ye o yira o ra, ka sanji ben i ta dugukolo kan, i ka o dugukolo min di o ma k'a ke o ta ye.

²⁸ «Ni kɔngɔ nana ben jamana kan, walama banajugu, walama simancenbanaw, walama ni ɲɔdomutɔnw, walama ni tumuwulenninw nana siman cɛn, walama ni Izirayelimɔgɔw juguw nana o lamini o ta dugubaw kɔnɔ, ni kojugu min o min, walama ni bana min o min ka ben mɔgɔw kan, ²⁹ ni mɔgɔ o mɔgɔ, walama i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw beɛ kelen kelen jusu kasira kosebe o ko ra, fɔ ka nimisa, ni o ka i daari, ka makarikanw fɔ, ka o boro sin nin so ma, ³⁰ i ye to i sigiyɔɔ ra sankolo ra yi ka o lamɛn. I ye yafa o ma, ka beɛ sara ka kapa ni a ta kewale ye, sabu ele ka beɛ kelen kelen jusukunnako lɔn; ele kelen le ka adamadenw beɛ jusukunnako lɔn. ³¹ Ni o kera, o bena siran i ɲa, ka to i ta sariyaw sira kan wagati beɛ, nin jamana ra, i ka min di an bemaw ma.

³² «Ayiwa, lonan minw te i ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw dow ye, ni olugu do bora jamanajan do ra ka na yan, i togo ba ni i ta sebagaya ni i ta baraka bonya kosɔn, ni a nana a ɲasin nin so ma ka i daari, ³³ i ye to i sigiyɔɔ ra sankolo ra k'a lamɛn. Ni o lonan ka i daari fen o fen na, i ye o ke a ye, janko dugukolo siyaw beɛ ye i togo lɔn, ka siran i ɲa, i n'a fɔ i yere ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw; o ye a lɔn ko ne ka nin so min lɔ, ko i togo le be batora nin so kɔnɔ.

³⁴ «Ni i ta mɔgɔw nana bo ka taga o juguw kere, ni a ka ke yɔɔ o yɔɔ ye, ni o ka o ɲasin i ta dugu ma, i ka dugu min panawoloma, ka o ɲasin nin so ma, ne ka nin so min lɔ i ye, ni o ka i daari, ³⁵ i ye to sankolo ra ka o ta daariw, ani o ta makarikanw lamɛn, ka lɔ ni o kunko ye.

³⁶ «Ni o ka i hake ta, sabu mɔgɔ si te yi ni min te jurumun ke, ni i dimina o kɔɔ ko o don o juguw boro, ni o juguw ka o mina ka taga ni o ye ɲonya ra jamana do ra, yɔɔɔjan na walama yɔɔɔsurun na, ³⁷ o minana ka taga jamana min na, ni o tora yi ka o ta miiriya yelema, ni o nimisara ka makarikanw fɔ i ye o minabagaw ta jamana ra yi, k'a fɔ ko: «An ka jurumun ke, an ka ko benbari ke, an jarakira», ³⁸ ka o to o jamana ra yi, o juguw ka o mina ka taga ni o ye jamana min na, ni o sekora ka na i fe ni o jusukun beɛ ye, ani o nin beɛ ye, ka o ɲasin nin jamana ma, i ka jamana min di o bemaw ma, ani ka o ɲasin nin dugu ma, i ka nin dugu min panawoloma, ka o ɲasin nin so ma, ne ka min lɔ i ye, ni o ka i daari,

39 i ye to i sigiyoro ra sankolo ra ka o ta daaririw, ani o ta makarikanw lamén, ka lo ni o kunko ye. I ye yafa i ta mogow ma, sabu o ka i hake ta.

40 «E, ne ta Ala, sisan, daariri o daariri be ke nin yoro ra yan, i ye sabari ka i janto an na, ka i toro malo ka o daaririw lamén.

41 «E, Masa Ala, sisan i wuri, i ye na i ta laganfiyayoro ra, i ni i ta jennogonya kesu, i ta sebagaya be min kan.

Masa Ala, i ta sarakalasebagaw ye kisiri ke o kannaderege ye; i nasiranbagaw ye pagari i ta kojumanw koson!

42 E, Masa Ala, i kana i ko di i ta masace ma, i ka ale min panawoloma! I ka kojumanba min layiri ta Dawuda ye, i hakiri to o ra!»

7

Sulemani ka saraka bo Ala ye (Masacew folo 8.62-66)

1 Sulemani ka Ala daari ka ban tuma min na, tasuma bora san fe, ka na saraka jenitaw, ani saraka tow bee jeni; Ala nooro ka Alabatoso fa.

2 Sarakalasebagaw ma se ka don Matigi Ala ta so kono tuun, sabu Matigi Ala nooro tun ka Alabatoso fa. 3 Izirayelimogow bee na tun be tasuma ni Matigi Ala ta nooro jigito ra so kono. O ka o kinbiri gban, ka o na biri dugu ma Alabatoso lu kene ra, ka Ala bato, ka baraka la a ye k'a fo ko: «A ka ni, a ta pumanya te ban ka ye!»

4 Masace Sulemani ni jama bee ka sarakaw bo Matigi Ala ye. 5 Masace Sulemani ka saraka minw bo Matigi Ala ye, o kera misi waga mukan ni fla (22 000); sagaw ni baw faranin nogon kan o kera began waga keme ni mukan (120 000). Masace ni jama bee ka o sarakaw le bo ka Ala ta batoso saninya k'a bla danna a ta baara kama. 6 Sarakalasebagaw tun be o ta loyoro ra. Levi* ta mogow fana tun lonin be ni o ta forifenw ye o boro, o tun be Matigi Ala tando ni minw ye; masace Dawuda le tun ka o forifenw lalaga, ko o ye Matigi Ala tando ni o ye, k'a fo ko: «Onhon, a ta pumanya te ban ka ye!» Dawuda le tun ka o bla o forifenw fori ra, ko o ye Matigi Ala tando. Sarakalasebagaw* koni, olugu tun lora Levi* ta mogow na fe, ka to ka buruw fiye. Izirayelimogow bee tun lonin be.

7 Alabatoso lukene cemanceyoro min be Matigi Ala ta so nafeyoro ra, Masace Sulemani ka o yoro saninya, janko ka saraka jenitaw* ni ninsondiya sarakaw* turumanyoro jeni o yoro ra, sabu a tun ka siranega sarakajenifen min lalaga, saraka jenitaw* ni siman sarakaw, ani began turumanyoro bee tun te se ka jeni o sarakajenifen kan.

8 Sulemani ni Izirayelimogow bee ka panagbe* ke o wagati ra, fo tere wolonfla. K'a ta Lebo Hamati, ka taga a bla fo Misiran koba koro, jama camanba le tun nana ka bo o yoro bee ra.

9 A tere seeginan, o ka jamalajenba do ke ka Ala bato; o ra, o ka tere wolonfla le ke sarakajenifen saninyari ra, ka soro ka panagbe fana ke fo tere wolonfla tuun.

10 San karo wolonflanan tere mukan ni sabanan na, Sulemani ka jama labla, ko o ye taga o ta so. O jusu tun diyara, o be pagarira Matigi Ala ta kojumanw bee koson, a tun ka o kojuman minw ke Dawuda ni Sulemani ye, ani a ta mogow bee ye, minw ye Izirayelimogow ye.

* 7:8 7.8 O panagbe tun ye gbatakorosigi panagbe le ye.

*Ala k'a yere yira Sulemani na tuun
(Masacew fɔlɔ 9.1-9)*

¹¹ Ayiwa, Sulemani nana Matigi Ala ta so ni masaso lo ka ban. Fen o fen tun be a jusu ra, ni a tun b'a fe k'a ke Matigi Ala ta so ko ra, ani a yere ta so ko ra, a ka o bee ke a cogo ra. ¹² Matigi Ala k'a yere yira Sulemani na su fe, k'a fo a ye ko: «Ne sonna i ta daariri ma; o koson ne bena nin so panawoloma k'a ke ne ta sarakaboyoro ye. ¹³ Ni ne ka na sankolo datugu, ko sanji kana ben, walama ka tonw bla ko o ye jamana simanw domu, walama ka banajuguw bla ne ta mogow ra, ¹⁴ ayiwa, ne ta mogow, ne togo lara minw na, ni olugu ka o yere majigi, ka ne daari, ka jija ka ne ta neema nini, ni o ka o ta sirajuguw bla, ne bena to sankolo ra ka o lamen, ka o ta jurumunw yafa o ma, ka o ta jamana keneya. ¹⁵ Ayiwa, k'a ta bi ra, daariri o daariri bena ke nin yoro ra yan, ne bena ne janto aw ra, ka ne toro malo ka o daaririw lamen. ¹⁶ Sisan, ne ka nin so panawoloma, k'a saninya k'a bla, janko ne togo ye ke a kan wagati bee; ne bena ne janto nin so ra wagati bee; ne hakiri fana bena to a ra wagati bee. ¹⁷ Ni ele koni ka tagama ne ja koro i n'a fo i face Dawuda k'a ke cogo min na, ani ne ka min fo i ye, ni i ka o ke, ni i ka ne ta cifoninw, ani ne ta kolatigeninw sira tagama, ¹⁸ ne bena i ta masaya sabati, i n'a fo ne tun ka jehogonya don ni i face Dawuda ye cogo min na, k'a fo ko mogwo do bena soro a ta denw na tuma bee min bena sigi a no ra, ka ke Izirayelimogow jamogwo ye.

¹⁹ «Nka ni aw koni ka aw yere mabo ne ra, ka aw ko don ne ta cifoninw, ani ne ta kumaw ra, ne ka minw yira aw ra, ni aw tagara ala werew le bato, ka aw kinbiri gban olugu koro, ²⁰ o tuma ne ka nin jamana min di aw ma, ne bena aw mina ka aw labo o jamana ra; ne ka nin so min fana saninya ka ne togo la a ra, ne bena ban o so ra, k'a to mogow bee ye aw togo don o ta zanaw ra, ka yereko aw ma siya tow bee ce ra. ²¹ O ra, nin so ni a bonya bee, ni mogwo o mogwo nana ke teme ye a koro, o tigi bena kabakoya, k'a fo ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ko jigon ke nin jamana ra, ani nin so ra de?» ²² Mogow bena o jaabi ko: «O ka o ko don Matigi Ala ra, o bemaw ta Ala min tun ka o labo Misiran jamana ra; o tagara ala werew ko ka taga o kinbiri gban olugu koro ka o bato. O koson a ka nin kojuguw bee lase o ma.» »

8

*Sulemani ta baara tow
(Masacew fɔlɔ 9.10-28)*

¹ Sulemani ka san mugan le ke Matigi Ala ta batoso ni ale yere ta so lori ra. ² O ko, Huramu tun ka dugu minw di a ma, a ka o duguw lo kokura, ka Izirayelimogwo dow bla o duguw kono.

³ O ko, Sulemani tagara Hamati Soba dugumogow kere, ka o ta dugu mina. ⁴ Tadinoro dugu min be kongokolon fan na, a ka o fana lo kokura; a ta fenmarayoro tun ye dugu minw ye Hamati mara ra, a ka o duguw fana lo kokura. ⁵ Beti Horon dugu min be sanfeyoro ra, ani Beti Horon dugu min be jigijigi ra, a ka o duguw lo, ka o ke dugu barakamanw ye, ka kogow ke ka o lamini, ka sogonanw ke a dondaw ra ni negeberew ye. ⁶ A ka Balati dugu fana lo, ani a ta fenmaraduguw bee, ani a tun be a ta sowotorow ni a ta sow mara dugu minw na. A tun b'a fe ka baara o baara ke, a ka o bee ke Zeruzalemu, ani Liban, ani a ta fanga tun be jamana min o min kan.

⁷ Siya dōw tun be yi, olugu tun te Izirayelimōgō dōw ye. Olugu tun ye Hetikaw, ani Amōrikaw, ani Perezikaw, ani Hevikaw, ani Yebusikaw ye. ⁸ O siyaw ta durujaw le tun tora jamana kōnō, sabu Izirayelimōgōw tun ma olugu halaki. Sulemani ka o mōgōw le bla jagboyabaaraw ra; o tora o le ra fō ka na se bi ma. ⁹ Sulemani ma sōn ka Izirayelimōgō si bla jagboyabaara ra. A ka o bla kerekedenya le ra. A ka dōw ke kerekeden dōw kuntigiw ye, ka dōw ke a ta jamana jamōgōw ye, ka dōw ke a ta sowotoro kuntigiw ye, ka dōw ke a ta sowotorotigiw ye. ¹⁰ Masace Sulemani ta baaraden kuntigiw le tun ye olugu ye; o tun ye ce keme fla ni ce bilooru. Olugu le tun siginin be jamana kunna.

¹¹ Sulemani nana Farawona denmuso labō Dawuda ta masabonba kōnō; a tun ka so min lō a ye, a tagara a bla o so kōnō, sabu Sulemani tun b'a forā ko ale ta muso man kan ka to Izirayeli masace Dawuda ta masabonba kōnō, ko sabu ni Matigi Ala ta jēnōgōnya kesu ka se yōrō o yōrō, ko o yōrō saninyanin lo.

Sulemani ka saraka minw bō Ala ye

¹² Sulemani tun be to ka saraka jenitaw bō Matigi Ala ye, Matigi Ala ta sarakajenifen kan, a tun ka o sarakajenifen min lō Alabatoso bolon pafeyōrō ra, ¹³ i n'a fō a tun ka kan ka ke cogo min na, ka kaṅa ni Musa ta kuma ye, ko sarakaw ye bō Nenekirilonw na, ani karokura panagbew ra, ani panagbe saba minw be deri ka ke san o san, minw ye burufunubari panagbe ye, ani simantige panagbe, ani gbatakōrōsigi panagbe. ¹⁴ A ka sarakalasebagaw sigisigi, o beē ni o ta jenkuru, ka kaṅa ni o ta baaraw ye, i n'a fō a face Dawuda tun k'a ke cogo min na. A ka Levi* ta mōgōw fana sigi ka kaṅa ni o ta baaraw ye; olugu ta baara tun ye Matigi Ala tandori ye, ani ka sarakalasebagaw deme o ta lon o lon baaraw ra. A ka dakōrōsibagaw fana sigi, ka jenkuru beē kelen kelen sigi, ka kaṅa ni a ta donda ye, i n'a fō Ala ta ciraden Dawuda tun k'a fō ko a ye ke cogo min na. ¹⁵ Dawuda tun ka ko o ko fō sarakalasebagaw, ani Levi* ta mōgōw ye, fen tōw ko ra, ani Ala ta naforoblayōrō ko ra, o ma jenge ka bō o kow si sira kan.

¹⁶ O ra, Sulemani k'a ta baara beē ke ka ban; k'a ta lon min na Matigi Ala ta so ju sigira, fō ka taga baara beē ban. A kera ten, Matigi Ala ta so baara beē banna.

¹⁷ O kō, Sulemani wurira ka taga Esiyōn Geberi, ani Elati, kōgōjida ra, Edōmu mara ra. ¹⁸ Masace Huramu k'a ta baaraden dōw ci ka na kurun dōw di Sulemani ma, ani baaraden dōw; olugu tun ka kurun baara lon kosebe. Olugu ni Sulemani ta baaradenw tagara Ofiri; o tagara sanin tōni tan ni looru bō, ka na o di Sulemani ma.

9

Saba masamuso nana masace Sulemani fe (Masacew fōlō 10.1-13)

¹ Ayiwa, Saba jamana ta masamuso nana Sulemani ko mēn; a nana Zeruzalemu, ko a bēna a ta hakiritigiya kōrōbō k'a fle ni jīninkarigbelen dōw ye. A nana ni a nōfemōgō caman ye; a nana ni jōgōmew ye, ani kasadiyananw, ani sanin caman, ani luluw; o tun ka o doniw la o ta jōgōmew kō ra ka na. Ko o ko tun be a jusu ra, a nana kuma ni masace Sulemani ye o beē ra. ² A ka jīninkari min o min ke, Sulemani k'a jaabi o

bɛɛ ra. A ta jininkari si ma gbeleya masace ma. Kuma si ma sɔrɔ ni min jaabiri ma sɔrɔ Sulemani fɛ.

³ Ayiwa, Saba jamana masamusu ka Sulemani ta hakiritigiya ye; Sulemani ka masaso min lo, a ka o fana ye. ⁴ Domuni minw be ke masace ta so, a ka o ye; a ka jamana namogow sibonw fana ye. Baaraden minw be domuni ni minnifenw di mogow ma, a ka olugu ye; o be saraka jenita* minw bo Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, a ka o bɛɛ ye minke, a kabakoyara fo k'a dabari ban. ⁵ A ko masace ma ko: «Ka ne to ne ta jamana ra, ne ka min men i ta baaraw ko ra, ani i ta hakiritigiya ko ra, o bɛɛ ye can le ye. ⁶ Nka ne tun ma la o kow ra, fo ne yere ja nana la a kan tuma min na. Can ra, min fora ne ye i ta hakiritigiya bonya ko ra, o te hali a tarance bo. Ne ka min men, i ta hakiritigiya temena o bɛɛ kan pewu. ⁷ Ele ta mogow ta ka di, i ta jamana namogow fana ta ka di, sabu olugu be i koro yan ka to ka i ta hakiritigiyakumaw lamew wagati bɛɛ. ⁸ Matigi Ala, i ta Ala baraka, sabu i ko diyara a ye, o koson a ka i sigi masaya ra, ka i ke masace ye Matigi Ala, i ta Ala togo ra. I ta Ala ka Izirayelimogow kanu; a fana b'a fe ka o sabati wagati bɛɛ, o koson a ka i sigi o kunna ka i ke o ta masace ye, janko i ye mogow ta kow nanabo ni can ni terenninya ye.»

⁹ O ko, Saba jamana ta masamusu ka masace Sulemani bonya ni sanin kilo waga saba ni keme looru (3 500) ye, ani kasadiyananw, ani lulu camanba. A ka kasadiyanan hakeya min di masace Sulemani ma, mogow si ma na ni o jogon ye ka na a di a ma k'a ye tuun fiyewu.

¹⁰ Masace Huramu ta baaradenw, ani Sulemani ta baaraden minw tun tagara sanin jini Ofiri ka na ni a ye, olugu tun nana ni santaliyiri ni luluw fana ye. ¹¹ Masace Sulemani ka o santaliyiri ke ka Matigi Ala ta batoso donda yelenyoro lalaga, ani a yere ta masaso donda. A ka koraw ni gonw lalaga donkirilabagaw ye. O fenw jogon tun ma deri ka ye folo Zuda mara ra.

¹² Ayiwa, Saba jamana masamusu tun be fen o fen fe, ani a ka fen o fen daari, masace Sulemani ka o bɛɛ di a ma. Sulemani ka fen minw di a ma, o cayara ka teme ale masamusu yere ta fen dininw kan pewu. O ko, a ni a ta mogow wurira ka seko ka taga o ta jamana ra.

Sulemani ta nafortigiya (Masacew folo 10.14-29)

¹³ Ayiwa, sanin hakeya min tun be na di Sulemani ma san o san, o tun ye sanin kilo waga mugan (20 000) ye. ¹⁴ Jagokebagaw ni fiyerekebagaw tun be na ni min ye, o nin tun te o ra; Arabujamana masacew, ani jamana kuntigiw fana tun be na sanin ni warigbe di masace Sulemani ma.

¹⁵ Masace Sulemani ka negebennan belebele keme fla lalaga ni sanin gbasinin ye; o bɛɛ kelen kelen kera ni sanin kilo woro woro le ye. ¹⁶ A ka negebennan fitini keme saba fana lalaga ni sanin gbasinin ye; o bɛɛ kelen kelen kera ni sanin kilo kelen ni tarance le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o ka o negebennanw bla o bon do le kono. ¹⁷ Masace Sulemani ka masasiganan jamijan do fana lalaga ni samapin ye, ka sanin yereworo la a yoro bɛɛ kan. ¹⁸ Yelenyoro tun be o masasiganan na, ka senlayoro woro ke a yelenyoro ra; senblayoro saninlaman do le tun noronin be masasiganan na. Borolayoro tun be a fan fla bɛɛ ra. O tun ka jara dow bisigiya lese ka o lolo a borolayoro bɛɛ kelen kelen koro. ¹⁹ O ka jara bisigiya tan ni fla lese ka o lolo masasiganan senlayorow kere fe; jara kelen

tun be senlayorɔ kelen fan kelen na, kelen be a fan do ra. Nin masasiginan jɔgɔn tun ma deri ka lagala jamana si ta masace ye.

²⁰ Masace Sulemani ta minninkeminanw beɛ tun ye sanin le ye. A ta masaso min be wele ko Liban yiritu, o domunikeminanw beɛ tun lalagara ni sanin nugunin le ye. Warigɛminan tun te a ta minanw si ra, sabu wari tun te jate fenba ye tuun masace Sulemani ta tere ra. ²¹ Jirakurunbaw tun be masace Sulemani fe; Huramu ta mogow le tun be o kuruntigiw ye. San saba o san saba, o kurunbaw tun be na ni sanin ni warigbe ni samajinw ye, ani sulaw ni makankonow ye.

²² Masace Sulemani togo bonyara ka teme dugukolo masace tow beɛ ta kan, a ta naforotigiya ni a ta hakiritigiya koson. ²³ Dugukolo masacew beɛ tun b'a fe ka masace Sulemani ye, janko Ala ka hakiritigiya min di a ma, ka o lamɛn. ²⁴ O beɛ tun be na ni o ta bonyaw ye ka na o di a ma: fen warigberamanw, ani fen saninlamanw, ani faniw, ani kerekeminanw, ani kasadiyananw, ani sow, ani sofaliw. A tun be ke ten le san o san. ²⁵ Somarayorow ni sowotoromarayorow waga naani (4 000) le tun be Sulemani fe, ani sowotorotigi waga tan ni fla (12 000). A tun ka olugu bla sowotoromaraduguw ra, ka dow fana bla Zeruzalemu, ale yere korɔ. ²⁶ Sulemani ta fanga tun be o yorɔ mara masacew beɛ kan. K'a ta Efirati ba ra, ka taga a bla fo Filisikaw ta jamana ra, ani ka taga a bla fo Misiran jamana korɔ. ²⁷ Masace Sulemani ka warigbe caya Zeruzalemu, k'a ke i ko berekoro. Sedirisunw fana cayara jamana konɔ, i ko sikomorisun minw be jamana dugumayanfan na. ²⁸ Masace Sulemani ta sow tun be bo Misiran, ani jamana werewan ra.

*Sulemani ta saya
(Masacew folo 11.41-43)*

²⁹ Ayiwa, masace Sulemani ta ko tow, a damina ni a laban, o beɛ fora cira Natan ta sebew konɔ, ani Silokace Ahiya ta cirayakumaw ra, ani ladibaga Ido ta kumaw ra, a ka kuma minw fo Nebati dence Yerobohamu ta ko ra. ³⁰ Sulemani ka san binaani le ke masaya ra Izirayeli jamana beɛ kunna. ³¹ O ko, a sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a face Dawuda ta masabonba konɔ. A dence Robohamu sigira masaya ra a no ra.

10

*Robohamu ma Izirayelimogow lamɛn
(Masacew folo 12.1-15)*

¹ Robohamu tagara Sikemu, sabu Izirayelimogow beɛ tun tagara lajen Sikemu ko o b'a ke masace ye. ² Nebati dence Yerobohamu ka o kuma men; o y'a sorɔ ale tun be Misiran, sabu a tun borira masace Sulemani pa ka taga dogo Misiran. A bora o le ra Misiran ka seko ka na. ³ O tagara a wele ka na. A ni Izirayeli jama beɛ tagara kuma Robohamu fe. O k'a fo Robohamu ye ko: ⁴ «I face koni tun ka doniba le la an kan. Nka ni ele ka son ka an bo o jagboyabaaraw ra, ani i face ka doniba min la an kan, ni i ka o doni fiyenya an kan, o tuma an bɛna to ka baara ke i ye.»

⁵ Robohamu ka o jaabi ko: «Ni tere saba temena, aw ye seko ka na ne fe.» Mogow wurira ka taga.

⁶ Ayiwa, cekoroba minw tun be jamana jamogoya ra ni Robohamu face Sulemani ye, k'a to si ra, masace Robohamu tagara o cekorobaw fe, ka taga o jininka ko: «Aw b'a fe ne ye nin mogow jaabi cogo di le?» ⁷ Olugu

kumana a fe k'a fo a ye ko: «Ni i kōni ka nin mōgow minako ja, ka i yere ko diya o ye, ka kumajuman fo o ye, o tuma o fana bēna ke i ta baaradenw ye wagati bēe.»

⁸ Nka Robohamu banna cekorobaw ta ladiri ma. A ni kanbelen minw tun lamona jōgon fe, o minw tun be a korō, a ka olugu le pininka. ⁹ A k'a fo olugu ye ko: «Aw ko di? An ka kan ka nin mōgow jaabi cogo di le? O b'a fōra ko ne face ka doni min la olugu kan, ko ne ye o doni fiyēnya.»

¹⁰ O kanbelen minw ni Robohamu tun lamona jōgon fe, olugu ka Robohamu jaabi ko: «Nin mōgo minw k'a fo i ye ko: <I face ka doni gbiriman le la an kan, nka ele ye an ta doni fiyēnya>, taga o jaabi ko: <Ne borokanden fitini ka bon ni ne face soro ye! ¹¹ Aw ko, ko ne face ka doni gbiriman la aw kan, nka ne belen bēna dō le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbējēw le ye, nka ne bēna aw koro ni negegbejēw le ye.> »

¹² Ayiwa, o dugusagbe flanan, Yerobohamu ni Izirayelimōgow bēe nana masace Robohamu fe, i n'a fo masace yere tun k'a fo o ye cogo min na, ko: «Ni tere saba temena aw ye na ne fe.» ¹³ Masace ka mōgow jaabi ni kumajugaw le ye. A ma cekorobaw ta ladirikan jate. ¹⁴ Kanbelenw ka ladirikan min fo a ye, a ka o le fo mōgow ye; a ko: «Ne face ka doni gbiriman le la aw kan, nka ne belen bēna dō le fara o doni gbiriya kan. Ne face ka aw koro ni gbējēw le ye, nka ne bēna aw koro ni negegbejēw le ye.»

¹⁵ O ra, jama tun be min pinina masace fe, masace ma sōn ka o jate, sabu o kow bēe tun bora Matigi Ala yere le ra, janko a tun ka kuma min don Silokace Ahiya da ra k'a lase Nebati dence Yerobohamu ma, o kuma ye ke can ye.

*Izirayelimōgow kan taranna
(Masacew fōlo 12.16-25)*

¹⁶ Ayiwa, Izirayelimōgow k'a ye ko masace ma olugu lamēn minke, o k'a fo masace ye ko:

«An ta foyi te Dawuda fe,
jenjōgonya foyi te an ni Yese dence ce.
Izirayelimōgow, an bēe ye taga an ta so!
Ele Dawuda dence,
i yere ye i janto i ta so ra sisan!»

A kera ten, Izirayelimōgow tagara o ta so. ¹⁷ Izirayelimōgo minw tun be Zuda mara duguw ra, Robohamu sigira masaya ra olugu dama le kunna. ¹⁸ Masace Robohamu k'a ye ten minke, jagboyabaaraw ta ko kuntigi min ye Hadoramu ye, a belen ka ale ci ka taga Izirayelimōgow fe. Nka Izirayelimōgow ka o bon ni kabakuru ye fo k'a faga. Masace yere jijara le ka don a ta sowotōro kōnō ka bori ka taga Zeruzalemu. ¹⁹ O le kosōn, Izirayelimōgo tōw bēe murutira Dawuda ta somōgow kama fo ka na se bi ma.

11

Ala ma sōn Izirayelimōgow ye jōgon kere

¹ Ayiwa, Robohamu tagara se Zeruzalemu minke, a ka Zuda ta mōgow, ani Boniyaminu ta mōgow lajen. O kera kerekecefari waga keme ni biseegi (180 000), ko o be taga Izirayeli kere, ka jamana bēe bla ale Robohamu ta fanga korō. ² Nka Matigi Ala kumana a ta cira dō fe, min tōgo tun ye ko

Semaya; Ala k'a fɔ a ye ko: ³ «A fɔ Sulemani dence Robohamu ye, min ye Zuda masace ye, ani Izirayelimɔgɔ minw bɛɛ bɛ Zuda ni Boniyaminu ta mara ra, ⁴ ko Matigi Ala ko: «Aw kana wuri ka taga aw balemaw kere de! Aw bɛɛ ye seko ka taga aw ta so, sabu nin ko bɔra ne yere le ra.» »

Ayiwa, o ka Matigi Ala kan mina; o sekɔra, o ma taga Yerobohamu kere tun.

Robohamu ka dugu minw lalaga

⁵ Robohamu tun siginin bɛ Zeruzalemu le, nka a ka dugu barakaman dɔw lo Zuda mara ra. ⁶ A ka Betilehemu lo, ani Etamu, ani Tekoha, ⁷ ani Beti Suri, ani Soko, ani Adulamu, ⁸ ani Gati, ani Maresa, ani Zifu, ⁹ ani Adorayimu, ani Lakisi, ani Azeka, ¹⁰ ani Soreha, ani Ayalɔn, ani Heburɔn; a ka o lo Zuda mara ra, ani Boniyaminu ta mara ra, ka o ke dugu barakamanw ye. ¹¹ A ka o duguw kogow lalaga, ka jamanatigi dɔw sigi o duguw kɔnɔ, ka domunifen caman bla o kɔrɔ yi, ani turu ni rezenji. ¹² A ka negeɓennanw ni tamanw bla o duguw bɛɛ kɔnɔ, ka o duguw fanga bonya koseɓe. Zuda mara ni Boniyaminu ta mara bɛɛ tun ye a ta ye.

Sarakalasebagaw nana Robohamu fe

¹³ Sarakalasebagaw* ni Levi* ta mɔgɔ minw tun bɛ Izirayeli jamana fan bɛɛ ra, olugu nana ka bɔ o ta maraw bɛɛ ra ka na fara Robohamu kan. ¹⁴ O bɔra ka o ta duguw ni o ta beɓanmarayɔrɔw ni o ta dugukolow to yi, ka na Zuda mara ra, ani Zeruzalemu, sabu Yerobohamu ni a dence tun ma sɔn k'a to o ye o ta sarakalasebagaya baara ke Matigi Ala ye. ¹⁵ Yerobohamu tun ka sɔnnikeɓɔrɔ dɔw lo kongoriw kunna; a yere ka sarakalasebaga dɔw sigi a yere ye, janko olugu ye sarakaw bɔ o yɔrɔw ra, ani ka ale yere ta batofenw sɔn, a tun ka o batofen minw lalaga ka o ke bakɔrɔnin walama misiden tagamasiyenw ye.

¹⁶ Nka a tun bɛ Izirayelimɔgɔ minw bɛɛ jusu ra ka tugu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko, olugu bɔra Izirayeli ta gbaw bɛɛ ra ka gban Levi* ta mɔgɔw ko, ka taga Zeruzalemu, ka taga to ka saraka bɔ Matigi Ala ye, o bemaw ta Ala. ¹⁷ O kera sababu ye ka Zuda mara ta masaya sabati, ka baraka di Sulemani dence Robohamu fana ma, ka se fɔ san saba; sabu o ka Dawuda ni Sulemani ta sira tagama k'a dan san saba le ma.

Robohamu ta musow

¹⁸ Ayiwa, Robohamu tun ka Yerimɔti denmuso Mahalati furu. Yerimɔti tun ye Dawuda dence dɔ ye, a ka min sɔrɔ ni a muso Abihayili ye; Abihayili tun ye Yese dence Eliyabu denmuso le ye. ¹⁹ Mahalati ka dence minw woro Robohamu ye, o tun ye Yehusi, ani Semariya, ani Zahamu ye. ²⁰ O ko, Robohamu ka Abusalɔn denmuso fana furu, min ye Mahaka ye. O muso ka Abiya, ani Atayi, ani Ziza, ani Selomiti woro. ²¹ Abusalɔn denmuso Mahaka ko tun ka di Robohamu ye ka teme a muso tɔw bɛɛ kan, ani a ka jonmuso minw bɛɛ ke a musow ye. Muso tan ni seegi le tun b'a fe; a tun ka jonmuso biwɔrɔ ke a musow ye fana. A ka dence mugan ni seegi ni denmuso biwɔrɔ le sɔrɔ.

²² Robohamu tun ka loyɔrɔ folo di a muso Mahaka dence Abiya le ma, ka ale ke a balemaw bɛɛ ta pamɔgɔ ye, sabu a tun b'a fe ka ale le sigi masaya ra. ²³ A ka hakiritigiya sɔrɔ k'a dence tɔw bɛɛ janjan ka taga Zuda ta maraw, ani Boniyaminu ta maraw bɛɛ ra, ka o sigi dugu barakamanw kɔnɔ; a ka domunifen caman mara o ye, ka muso caman furu o ye fana.

12

Masace Sisaki tagara Zeruzalemu kere (Masacew fɔɔ 14.25-28)

¹ Robohamu ta masaya nana sabati tuma min na, ani ale yere nana se soɔ kosebe tuma min na, a ka Matigi Ala ta sariya sira tagama dabra. Izirayelimogow bee tugura a ko fana. ² Robohamu ta masaya san loorunan na, Misiran masace Sisaki nana Zeruzalemu kere. O kera, sabu Izirayelimogow tun ka Matigi Ala kan bla. ³ Sowotoro waga kelen ni keme fla (1 200), ani sotigi waga biwoɔɔɔ (60 000) le tun be Sisaki fe. A nana ka bo Misiran ni jama camamba ye. Libikaw tun be o ra, ani Sukikaw, ani Etiyopikaw. ⁴ Dugu barakaman minw tun be Zuda mara ra, a ka olugu mina, ka bo yi ka taga se fo Zeruzalemu.

⁵ Ayiwa, cira Semaya tagara Robohamu ni Zuda mara pamogow fe; olugu tun tagara lajen Zeruzalemu, Sisaki pasiran koson. A ko o ma ko: «Matigi Ala ko: <Aw bora ne ko, o koson ne fana be bo aw ko, ka aw to Sisaki boro.>»

⁶ Izirayeli jamana pamogow, ani masace Robohamu ka o yere majigi; o ko: «Matigi Ala terennin lo!»

⁷ Matigi Ala nana a ye ko o ka o yere majigi minke, a k'a ta kuma lase Semaya ma tuun k'a fo a ye ko: «O ka o yere majigi minke, ne tena o halaki tuun; sani wagati doonin, ne bena o bosi. Ne tena ne ta dimi ben Zeruzalemu kan tuun Sisaki sababu ra. ⁸ O bee n'a ta, o bena to Sisaki ta fanga koro. Ni o kera, o bena a lon fen min togo ye ka baara ke ne ye, ani fen min togo ye ka baara ke jamana werew ta masacew ye.»

⁹ Misiran masace Sisaki nana Zeruzalemu dugu kere. A ka Matigi Ala ta batoso naforow ta, ani masace yere ta so ta naforow; a ka fen bee ta. Masace Sulemani tun ka negebennan saninlaman minw lalaga, a ka o ta fana. ¹⁰ Masace Robohamu ka negebennan siranegeraman dow lalaga, ka o bla o no ra; a ka o karifa masace ta so korosibagaw kuntigiw ma, minw tun be to ka masace ta so donda korosi. ¹¹ Ni masace tun be taga Matigi Ala ta batoso kono tuma o tuma, o korosibagaw tun be na o negebennanw ta ka taga ni o ye Alabatoso kono; o ko, o be seko ni o ye o ta so.

¹² Ayiwa, Robohamu k'a yere majigi minke, Matigi Ala ta dimi malara; a ma o halaki pewu. Kojuman dow fana tun be kera Zuda mara ra belen.

Robohamu ta masaya laban (Masacew fɔɔ 14.21-24,29-31)

¹³ Ayiwa, Masace Robohamu k'a ta fanga sabati kosebe Zeruzalemu, ka to masaya ra. A tun sigira masaya ra k'a si to san binaani ni kelen. A ka san tan ni wolonfla le ke masaya ra Zeruzalemu; Matigi Ala tun ka o dugu le nanawoloma Izirayeli ta maraw bee ra, k'a togo sigi o yoro ra. A bamuso togo tun ye ko Naama. Amonka tun lo. ¹⁴ A ka kojugu ke, sabu a ma tugu Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye.

¹⁵ Ayiwa, Robohamu ta kewalew bee, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o kow bee sebera cira Semaya ta sebew kono, ani ladibaga Ido ta buruju kitabu kono. Kere tun be Yerobohamu ni Robohamu ce wagati bee.

¹⁶ O ko, Robohamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba kono. A dence Abiya sigira masaya ra a no ra.

13

Zuda masace Abiya ta wagati
(Masacew fɔlɔ 15.1-8)

¹ Masace Yerobohamu ta masaya san tan ni seeginan na, Abiya sigira masaya ra Zuda mara kunna. ² A ka san saba le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso tɔgo tun ye ko Mikaya; Uriyeli denmuso do tun lo, ka bo Gibeha. Kere tun be Abiya ni Yerobohamu ce. ³ Abiya nana lo kere kama ni a ta kerekejama ye: ce barakaman waga keme naani (400 000), a bee ye cefari dama. Yerobohamu fana nana lo a ja, kere kama, ni kerekece waga keme seegi ye (800 000); o bee ye cefariw dama, ani ce barakamanw.

⁴ Abiya lora Efirayimu kuru do kunna, min ye Semarayimu kuru ye, k'a fo ko: «Yerobohamu, ani aw Izirayelimogɔ tow bee, aw ye ne lamen! ⁵ Aw m'a lon ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka jenɔogonya yelemabari le don ni Dawuda ni a ta durujaw ye, ka olugu sigi masaya ra Izirayeli jamana kunna wagati bee wa? ⁶ Nka Nebati dence Yerobohamu, min tun ye Dawuda dence Sulemani ta baaraden ye, ale le wurira ka muruti a matigice kama. ⁷ Mogo gbansan dow, mogo sonkolon dow fana tagara fara a kan, ka Sulemani dence Robohamu kere; i n'a fo ale tun ye denmisen ye, a ma ko lon, a ma se ka lo o ja.

⁸ «Sisan, Matigi Ala ka masaya min don Dawuda dencew boro, aw ko, ko aw b'a fe ka olugu kere o koson! Aw koni ye kerekejama ye, ani Yerobohamu ka misiden saninlaman minw halaga ka o ke aw ta alaw ye, o fana be aw boro. ⁹ Nka Matigi Ala ta sarakalasebaga minw ye Haruna dencew ani Levi* ta mogow ye, yala aw ma olugu gben, ka sarakalasebaga dow sigi aw yere ye i n'a fo siya tow b'a ke cogo min na wa? Aw fe, a dan ye mogo do ye misitoran kapaman kelen ni sagajigi wolonfla di, ko a be ke sarakalasebaga ye, o tigi be ke sarakalasebaga do ye, k'a soro aw be saraka bo fen min ye, o te Ala ye.

¹⁰ «Anw koni, Matigi Ala le ye anw ta Ala ye; anw fana ma bo a ko fiyewu. An ta sarakalasebaga minw be saraka bo Matigi Ala ye, olugu ye Haruna dencew le ye; Levi ta mogow le fana be o demena baara ra. ¹¹ An be saraka jenitaw jeni Matigi Ala ye lon o lon sogoma ni wula fe. An be wusunan kasadiman don Matigi Ala ye. An be sarakaburuw blabla Matigi Ala ja koro tabali saninman kan. Lon o lon wula fe, an be fitina saninman ta fitinaw mana; sabu Matigi Ala, an ta Ala ka min fo, an be o sira le tagama. Nka aw koni, aw bora Matigi ko. ¹² A fe, Ala be ni anw ye; ale le be anw ja. A ta sarakalasebagaw fana be ni an ye, buru kanba be olugu boro, o bena o fiye ni baraka ye aw kama. E, Izirayelimogow, aw kana Matigi Ala, aw bemaw ta Ala kere, sabu aw tena se soro fiyewu.»

¹³ Yerobohamu k'a fo a ta kerekeden dow ye ko o ye dogo ka munumunu ka taga lo Zuda ta mogow ko fe. O ra Yerobohamu ta kerekeden tow tun be Zuda ta mogow ja fe, k'a soro dow fana tun be o ko fe. ¹⁴ Ayiwa, Zuda ta mogow ka o ja munu k'a ye ko dow be olugu kerera ko fe, dow be o kerera ja fe minke, o kulera ka Matigi Ala wele. Sarakalasebagaw ka ke buruw fiye ye. ¹⁵ O kera minke, Zuda ta kerekedenw ka kulew ci kere koson. O ka o kule ci minke, Matigi Ala ka Yerobohamu ni Izirayelimogow bee kere ka se di Abiya ni Zuda ta mogow ma. ¹⁶ Izirayelimogow horira Zuda ta mogow ja; Ala ka o don Zuda ta mogow boro. ¹⁷ Abiya ni a ta mogow ka se soro o kan ka mogo caman faga; o ka Izirayelimogow ta kerekecefariw ce waga

keme looru (500 000) le faga ni muru ye. ¹⁸ O wagati ra, Izirayelimogow majigira; Zuda ta mogow ka se sorɔ sabu o tun ka o jigi la Matigi Ala le kan, o bemaw ta Ala.

¹⁹ Abiya belen tugura Yerobohamu kɔ, k'a kere, ka dugu dow mina a ra: Beteli ni a kerefeduguw, Yesana ni a kerefeduguw, Efurɔn ni a kerefeduguw. ²⁰ Yerobohamu ma se ka baraka sorɔ tuun Abiya ta wagati ra. O kɔ, Matigi Ala ka toɔɔ do lase a ma, k'a faga. ²¹ Nka do farara Abiya ta fanga kan. A ka muso tan ni naani le furu, ka dence mukan ni fla, ani denmuso tan ni woɔɔ sorɔ.

²² Abiya ta ko tow, a ka min bee ke, ani a ka kuma minw fo, o bee sebera cira Ido ta sebew kono.

²³ O kɔ, Abiya sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba kono. A dence Asa sigira masaya ra a no ra. Ale ta wagati ra, jamana tora hera ra fo san tan.

14

Zuda masace Asa ta wagati

(Masacew folo 15.9-11)

¹ Ko minw ka jɪ, ani ko minw terennin lo Matigi Ala, a ta Ala ja koro, Asa ka o le ke. ² A ka siya were mogow ta sarakabonanw bo yi, ani o ta sonnikeyoro minw tun be kongoriw kan, ka o ta kabakuruanw benben, ka jo musoman Asera ta berew fana benben. ³ A k'a fo Zuda mara mogow ye ko o ye Matigi Ala ta jɛnɔgonya jini, o bemaw ta Ala, k'a ta sariyaw sira tagama, ani ka to a ta kuma kan. ⁴ A ka sonnikeyoro, ani wusunandonyoro cen ka bo Zuda mara duguw bee ra. A ta wagati ra koni jamana tora nasuma ra.

⁵ A ka dugu barakaman dow lo Zuda mara ra, sabu nasuma tun be jamana kono. O sanw bee kono, mogo ma kere ke ni a ye, sabu Matigi Ala tun ka laganfiya di a ma. ⁶ A k'a fo Zuda mogow ye ko: «An ye nin duguw lo, ka o lamini ni kogow ye, ani sankasojanw, ka konw ni sogonanw ke dugu dondaw ra; jamana ye an ta le ye hali bi, sabu an jijara ka tugu Matigi Ala, an ta Ala ko. An jijara ka tugu a ko, a fana ka laganfiya di an ma fan bee ra.»

O ka o lori ke; o ta baara fana jana o boro.

Asa ni Etiyopikaw ta kere

⁷ Asa ta kerekejama min tun bora Zuda mara ra, olugu tun ye ce waga keme saba (300 000), minw tun be se ka kere ke ni negebennanba ni taman ye. Minw tun bora Boniyaminu ta mara ra, olugu tun ye ce waga keme fla ni biseegi (280 000), minw tun be se ka kere ke ni negebennan fitini ye, ani ka kalan bon. O bee tun ye kerekecefariw le ye.

⁸ Ayiwa, Etiyopikace Zera bora ka na o kama ni kerekejama ce miliyon kelen ye, ani sowotore keme saba; a nana se fo Maresa. ⁹ Asa ni a ta kerekejama fana tagara lo o ja; o ka lo kere kama Sefata kurufurance ra, Maresa koro. ¹⁰ Asa ka Matigi Ala daari, a ta Ala; a ko: «Matigi Ala, ele be mogo barakaman deme cogo min na, i be barakantan fana deme o cogo kelen le ra. Na an deme, Matigi Ala, an ta Ala; sabu an ka an jigi la ele le kan, an fana nana ele togo le ra nin jamaba kama. Matigi Ala, ele le ye an ta Ala ye; i kana a to adamadenw ye se sorɔ ele kan.»

¹¹ Matigi Ala k'a to Asa ni Zuda mara mogow ka Etiyopikaw kere ka se o ra, fo o borira. ¹² Asa ni a nofemogow ka o gben ka taga se fo Gerari; o

ka Etiyopikaw camanba faga fo ka taga o bee ban; o bee halakira Matigi Ala ni a ta kerekejama pa fe. Asa ni a ta mogow ka o borofen caman ce. ¹³ O benna Gerari kerefeduguw kan ka olugu kere, sabu Matigi Ala tun ka siranyaba bla o mogow ra; o ka o duguw fenw bee ce, sabu fen caman tun be o duguw konɔ. ¹⁴ O benna beganmarayorow fana kan, ka sagaw, ani baw caman mina, ani jogomew; o ko, o sekora ka taga Zeruzalemu.

15

Asa ka jɛnɔgɔnya don ni Ala ye (Masacew folo 15.12-15)

¹ Ayiwa, Ala Nin jigira Odedi dence Azariya kan. ² A nana Asa kunben k'a fo a ye ko:

«Asa, ani aw Zudakaw bee, ani aw Boniyaminukaw bee, aw ye ne lamen! Ni aw be ni Matigi Ala ye, ale fana be ke ni aw ye; ni aw k'a ta jɛnɔgɔnya jini, a bena a yere yira aw ra, nka ni aw ka bo a ko, a fana bena bo aw ko.

³ «Kabini wagatijan, Ala janaman tun te Izirayelimogow fe, sarakalasebaga tun te o fe, min be o karan, sariya fana tun te o fe. ⁴ Nka ka o to o jani na, o sekora ka na Matigi Ala fe, Izirayeli ta Ala; o jijara ka tugu a ko, ale fana k'a yere yira o ra. ⁵ O wagatiw ra koni, mogow si tun te se ka taga yoro ra ka seko a yere ma hera ra; sabu jamana tun jagamina, tooro tun benna jamana mogow bee kan. ⁶ Siya do tun be siya do kere, dugu do tun be dugu do kere, sabu Ala tun ka jani suguya bee la o kan fo ka o hakiri jagami. ⁷ Nka aw koni, aw ye jija, aw kana a to aw baraka ye dogoya, sabu aw be min kera aw bena o sara soro.»

⁸ Ayiwa, Asa ka Odedi dence ta cirayakumaw men minke, o k'a ja gbeleya. A ka fen haramuninw bo Zuda mara bee ra, ani Boniyaminu mara bee ra, ani a tun ka dugu minw mina Efrayimu kuruyorow ra. Matigi Ala ta sarakajenifen min tun be Alabatoso bolonda ra, a ka o lalaga k'a bla a no ra. ⁹ A ka Zuda ta mogow, ani Boniyaminu ta mogow bee lajen, ani Efrayimu ni Manase ni Simeyon ta mogow minw tun nana sigi o fe; sabu Izirayelimogow toow tun nana a ye ko Matigi Ala, a ta Ala be ni a ye minke, o caman tun nana, ka na to ni a ye. ¹⁰ O bee tagara jogon lajen Zeruzalemu, Asa ta masaya san tan ni loorunan na, a karo sabanan na. ¹¹ O tun ka began minw mina o juguw ra kere ra, o ka o dow ke saraka ye o lon na: misi keme wolonfla, ani saga ni ba waga wolonfla (7 000). ¹² O ka jɛnɔgɔnya don ni Ala ye ko o be Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini, o bemaw ta Ala, ni o jusukun bee ye, ani o nin bee; ¹³ o ko, ko ni mogow min ma Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini, Izirayeli ta Ala, ko o tigi ka kan ka faga, mogoba fara a fitini kan, ce fara muso kan. ¹⁴ O karira ka layiri ta Matigi Ala ye ni kanba ye, ka mankanba ci, ka siranage buruw, ani sagajigiban buruw fiye. ¹⁵ Zuda mara mogow bee jusu diyara o layiri koson, sabu o tun k'a ke ni o jusukun bee le ye. O yere le tun k'a latige o yere sago ma, ka Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini; Matigi Ala fana tun k'a yere yira o ra. Matigi Ala ka laganfiya di o ma fan bee ra.

¹⁶ Masace Asa ka hali a mamamuso Mahaka bo masamusoya ra, sabu ale fana tun ka batofen haramunin do lalaga jo musoman Asera togo ra. Asa ka o batofen laben, k'a karikari, ka taga a jeni Sedoron ko yoro ra. ¹⁷ Nka o bee n'a ta, sonnikeyoro minw tun be kongoriw kan, olugu ma bo Izirayeli jamana ra, k'a soro Asa tun tugura Matigi Ala ko ni a jusukun bee

ye, a ta tere bæ ra. ¹⁸ A face tun ka fen minw di Ala ma, ani ale yere tun ka fen minw di Ala ma, minan warigberamanw, ani a saninlamanw, ani minan suguya werew, a nana o fenw bæ bla Alabatoso kono.

¹⁹ O ko, kere ma ke tuun fo ka taga se Asa ta masaya san bisaba ni loorunan ma.

16

Zuda ni Izirayeli ta kere (Masacew folo 15.16-22)

¹ Asa ta masaya san bisaba ni wooronan na, Izirayeli masace Bahesa tagara Zuda mara kere. A ko a be Rama dugu lamini ni kogo ye, janko mogo kana se ka bo, walama ka don Zuda masace Asa ta mara ra.

² A kera ten minke, warigbe ni sanin min tun be Matigi Ala ta batoso naforoblayoro ra, ani min tun be masaso naforoblayoro ra, Asa ka o bæ ta, ka o ci Siri masace Beni Hadadi ma, min tun be Damasi, k'a fo a ye ko: ³ «A to ele ni ne ye jennogonya don, i ko ne face ni i face tun k'a ke cogo min na. A fle, ne be nin warigbe ni nin sanin ci i ma. O ra, jennogonya min tun be i ni Izirayeli masace Bahesa ce, o jennogonya cen, janko a ye faran ne ra.»

⁴ Beni Hadadi sonna masace Asa ta kuma ma. A k'a ta kerekedenw kuntigiw ci ka taga Izirayeli duguw kama. O tagara Iyon dugu kere, ani Dan dugu, ani Abeli Mayimu dugu, ani Nefitali dugu, o minw bæ tun ye fenmarayorow ye. ⁵ Bahesa nana o men minke, a ka Rama dugu kogo lori dabla, ka baaraw lalo. ⁶ O ra, masace Asa ka Zudakaw bæ lajen; Bahesa tun ka kabakuruw, ani yiri minw lajen Rama lori kama, o tagara o ce, ka na o ke ka Geba dugu ni Misipa dugu lo.

Ala kumana masace Asa fe

⁷ O wagati ra, flerikebaga Hanani tagara Zuda masace Asa fe, ka taga a fo a ye ko: «Ayiwa, i ka i jigi la Siri masace le kan, i ma son ka i jigi la Matigi Ala, i ta Ala kan; o ra, Siri masace ta kerekejama bosira i boro.

⁸ Yala kerekejama le tun te Etiyopikaw, ani Libikaw fe, ani sowotorow, ani sotigi camanba wa? Nka o bæ n'a ta, i tun ka i jigi la Matigi Ala kan minke, Matigi Ala ka o bæ don i boro; ⁹ sabu Matigi Ala na be dunupa fan bæ yaala, janko minw tugunin be a ko ni o jusukunw bæ ye, ka baraka don olugu ra. I ka hakirintanyako le ke nin ye; o koson k'a ta bi ra, ele bana ke kere le ra tuma bæ.»

¹⁰ Ayiwa, Asa dimina flerikebaga koroo; a k'a senw don nega ra, k'a bla kaso ra, sabu a tun dimina kosebe a ta kumaw koson. O wagati kelen na fana, Asa ka jamana mogo dow minako juguya.

Masace Asa ta masaya laban (Masacew folo 15.23-24)

¹¹ Ayiwa, Asa ta kow, k'a ta a damina ra, ka taga a bla a laban na, o bæ sebera Zuda ni Izirayeli masacew ta kow kitabu kono. ¹² Asa ta masaya san bisaba ni konontonan na, bana do k'a mina a senw na. O bana juguyara kosebe. Nka hali k'a to o bana ra, a ma munu Matigi Ala fan fe; a tagara flakebagaw le fe.

¹³ O ko, Asa sara, ka taga fara a bemaw kan. A sara a ta masaya san binaani ni kelennan le ra. ¹⁴ A tun ko o ye kaburu min sogi a togo ra Dawuda ta masabonba* kono, o k'a su don yi. Turulalagabaga dow tun ka

kasadiyananw, ani turu kasadiman minw lalaga, o ka o ke lanan do kan, k'a su la o kan. O ka tasumaba mana k'a sukoya ke.

17

Zuda masace Yosafati ta wagati (Masacew folo 15.24; 22.41-45)

¹ Yosafati sigira masaya ra a face Asa no ra. A ka baraka don a yere ra ka Izirayelimogow kere. ² A ka kerekedenw bla Zuda mara dugu barakamanw konso, ka kerekuntigiw sigisigi Zuda mara ra, ani Efirayimu dugu dow ra, a face Asa tun ka dugu minw mina. ³ Matigi Ala tora ni Yosafati ye, sabu a bemace Dawuda tun ka sira min tagama folofolo, a ka o sira le ta. A ma taga Baali ta jow ko, ⁴ nka a jijara ka tugu a face ta Ala le ko, ka tugu a ta kumaw ko; a ma Izirayelimogow ta sira jogon ta. ⁵ Matigi Ala ka masaya sabati a boro; Zuda mara mogow bee tun be to ka na ni o borofenw ye ka na o di Yosafati ma. O ra, a ka naforo caman, ani bonyaba soro. ⁶ A ka Matigi Ala ta sira tagama ni a jusukun bee ye. Sonnikeworo minw tun be kongoriw kan Zuda mara ra, ani jo musoman Asera ta berew, a ka olugu bo yi.

⁷ A ta masaya san sabanan na, a ta jamana jamogo minw tun ye Beni Hayili ye, ani Abidiyasi, ani Jakariya, ani Netaneheli, ani Mikaya, a ka olugu ci ka taga mogow karan Zuda mara duguw ra. ⁸ A ka Levi* ta mogo minw fana ci ni o ye, o tun ye Semaya ye, ani Netaniya, ani Zebadiya, ani Asheli, ani Simiramoti, ani Yonatan, ani Adoniya, ani Tobiya, ani Tobi Adoniya. A ka sarakalasebaga minw fara Levi* ta mogow kan, olugu tun ye Elisama ni Yoramun ye. ⁹ Olugu tagara mogow karan Zuda mara ra ni Matigi Ala ta sariya kifabu ye o boro. O temena Zuda duguw bee ra, ka mogow karan.

¹⁰ Matigi Ala nasiran donna Zuda mara lamini jamanaw bee ra; o ma son ka kere ke ni Yosafati ye. ¹¹ Filisika dow nana bonyaw di Yosafati ma; o ka ninsongo sara a ye fana ni warigbe ye. Arabun fana nana sagaw ni baw di a ma: sagajigi waga wolonfla ni keme wolonfla (7 700), ani bakoronin waga wolonfla ni keme wolonfla (7 700). ¹² Do le tun be farara Yosafati ta fanga kan. A ka sankasojan dow lo Zuda mara ra, ka dugu dow fana lo ka o ke a ta fenmarayorow ye.

¹³ A ka baaraba caman ke Zuda duguw konso. Kerekeden cefariw fana tun b'a fe Zeruzalemu. ¹⁴ O kerekedenw jateda le ye nin ye, o bee ni o ta somogow: Zuda ta mogow ra, Adina tun ye kuntigi do ye; cefari waga keme saba (300 000) tun be ni ale ye. ¹⁵ Min gbanna ale ra, o tun ye Yohanun ye; ale fana tun ye kuntigi do ye; cefari waga keme fla ni biseegi (280 000) tun be ni ale ye. ¹⁶ Min gbanna ale ra, o tun ye Zikiri dence Amasiya ye; ale yere le tun k'a yere di Matigi Ala ma; cefari waga keme fla (200 000) tun be ni a ye. ¹⁷ Boniyaminu ta mogow ra, Eliyada tun ye cefari do ye; ce waga keme fla (200 000) tun be ni ale ye, taman ni negebennan tun be o bee boro. ¹⁸ Min tun gbanna ale ra, o tun ye Yezabadi ye; ce waga keme ni biseegi (180 000) tun be ni ale ye, o bee labennin be kere kama. ¹⁹ Ce minw tun be masace ta baara, ra olugu le ye nin ye; masace yere tun ka minw sigi Zuda dugu barakamanw ra, olugu nin te o ra.

18

*Yosafati ka jɛnɔɔɔnya don ni Akabu ye
(Masacew fɔlɔ 22.1-4)*

¹ Ayiwa, Yosafati tun ka naforo caman, ani bonyaba sɔrɔ. Furu nana don a ta somɔɔɔw ni Akabu ta somɔɔɔw cɛ. ² San dama tɛmenin kɔ, a tagara Akabu fɛ Samari. Akabu ka sagaw, ani baw, ani misi camanba faga ale ni a nɔfɛmɔɔɔw ye. Akabu k'a kɔnɔnɔsu ko o ye taga Ramɔti, Galadi mara ra. ³ Izirayeli masace Akabu k'a fɔ Zuda masace Yosafati ye ko: «Yala i bɛna sɔn ka taga ni ne ye Ramɔti dugu kama Galadi mara ra wa?» Yosafati k'a jaabi ko: «Ne ni ele bɛɛ ye mɔɔɔ kelen le ye, ne ta mɔɔɔw ni i ta mɔɔɔw bɛɛ ye kelen ye; an bɛna taga ni aw ye o kɛrɛ ra.»

*Mise ni cira tɔw ma bɛn kelen ma
(Masacew fɔlɔ 22.5-12)*

⁴ Nka Yosafati ko Izirayeli masace ma ko: «Sabari, i ye Matigi Ala pininka fɔlɔ.»

⁵ Izirayeli masace ka ciraw lajen; o tun ye cɛ kɛmɛ naani. A ka o pininka ko: «Yala ne ka kan ka taga Ramɔti dugu kɛrɛ Galadi mara ra wa, walama ne ka kan k'a to yi?» Ciraw ko: «Masace, taga! Ala bɛna dugu don i boro!»

⁶ Nka Yosafati belen ko: «Yala Matigi Ala ta cira werɛ si tɛ yan tun, an bɛ se ka Matigi Ala pininka min sababu ra wa?» ⁷ Izirayeli masace ka Yosafati jaabi ko: «Cɛ kelen dɔrɔn le bɛ yi, an bɛ se ka Matigi Ala pininka min sababu ra. Nka a ko man di ne ye fiyewu, sabu a tɛ ciraya kɛ ka kɔɔɔman si le fɔ ne ta ko ra ka ye fiyewu, ni kojugu dɔrɔn tɛ; Imila dence Mise lo.» Yosafati ko: «Masace, i kana o fɔ.» ⁸ Izirayeli masace k'a ta masaso namɔɔɔ do wele k'a fɔ o ye ko: «Taga a fɔ Imila dence Mise ye ko a ye na yan sisan sisan.»

⁹ O y'a sɔrɔ Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati tun ka o ta masacefaniw don; o bɛɛ tun siginin bɛ o ta masasiginan kan kɛnɛ ma, Samari dugu donda ra. Ciraw bɛɛ tun bɛ cirayakumaw fɔra o ja kɔrɔ.

¹⁰ Kenaana dence Sedesiyasi, ale tun ka sogogban nɛgeraman dɔw lalaga; a ko masace ma ko: «Matigi Ala ko: «I bɛna taga Sirikaw tu ni nin ye, fɔ ka taga o bɛɛ halaki pewu.» » ¹¹ Cira tɔw bɛɛ tun ka o kelen le fɔ masace ye fana, ko: «Taga Ramɔti, Galadi mara ra! I bɛna se sɔrɔ o kan. Matigi Ala bɛna dugu don masace boro.»

*Mise ta ciraya
(Masacew fɔlɔ 22.13-28)*

¹² Ayiwa, ciraden min tun tagara Mise wele, ale k'a fɔ Mise ye ko: «A fle, ciraw bɛɛ bɛna, ka o kan kɛ kelen ye ka kumaɔuman le fɔ masace ye. A to i ta kuma ni o ta ye kɛ kelen ye dɛ! Kumaɔuman fɔ a ye!» ¹³ Mise ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala janaman tɔɔɔ ra, ko ni ne ta Ala nana kuma min yira ne ra, ne bɛna o le fɔ.»

¹⁴ O tagara se masace kɔrɔ minke, masace ko: «Mise, yala an ka kan ka taga Ramɔti dugu kɛrɛ Galadi mara ra wa, walama ne ka kan k'a to yi?» Mise ko: «Aw kɔni ye taga faasi! Aw bɛna se sɔrɔ; Matigi Ala bɛna o don aw boro.» ¹⁵ Nka masace ko: «Ne m'a fɔ i ye ka ban siyaga caman ko i ye kari, ko ni i bɛ kuma ne fɛ Matigi Ala tɔɔɔ ra, ko i ye can dɔrɔn le fɔ ne ye wa?» ¹⁶ Mise ko o le ra, ko: «Ne ka Izirayelimɔɔɔw ye, o janjannin bɛ kuruw kan, i ko sagan minw tora o yerɛ ma, ni gbɛnbaga ma sɔrɔ o ra.»

O koson Matigi Ala ko: <Kuntigi te nin mogow fe!

O bee ye taga o ta so, nasuma ra.> »

¹⁷ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko: «Ne m'a fo i ye wa? A te ciraya ke ka kojuman si le fo ne ta ko ra, ni kojugu dama te!»

¹⁸ Mise ko tuun ko: «Ayiwa, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen sa. Ne ka Matigi Ala siginin ye a ta masasiginan kan; sankolo danfenw bee tun lonin be, dow be a kininboroyanfan fe, dow be a numanboroyanfan fe. ¹⁹ Matigi Ala k'a fo ko: <Jon le bena taga Izirayeli masace Akabu lafiri, k'a to a ye taga Ramoti dugu kere Galadi mara ra, janko a ye taga sa o kere ra yi?> Danfenw bee ka o ta fo. ²⁰ Ka o to o ra, nin do bora ka na lo Matigi Ala na fe, k'a fo ko: <Ne be se k'a lafiri!> Matigi Ala k'a pininka ko: <Cogodi?>

²¹ A ko: <Ne bena bo ka taga faninyakumaw le don a ta ciraw bee da ra.> Matigi Ala ko: <Sigiya t'a ra, ele koni bena se k'a lafiri; bo i ye taga a ke ten.> »

²² Mise ko tuun ko: «Ayiwa, a kera o cogo le ra; Matigi Ala ka nin do le don ciraw bee konon yan, min b'a to o daw be faninya le fo; sabu Matigi Ala ka kojuguba le latige ele kama.»

²³ Kenaana dence Sedesiyasi wurira o le ra ka Mise fata, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala Nin bora ne ra cogo di le, ka taga kuma ele fe?» ²⁴ Mise k'a jaabi ko: «Lon min na i bena ke bori ye ka taga dogo fo i ta bon kononoyoro ra yi, o lon le ra i bena a lon.»

²⁵ Izirayeli masace ko: «Aw ye Mise mina ka taga ni a ye dugutigi Amon ni ne dence Yohasi fe. ²⁶ Aw ye a fo o ye ko masace ko: <Aw ye ce nin bla kaso ra; aw ye to ka domuni dononin ni ji dononin doron le di a ma, fo ka taga ne kosegi ka na hera ra.> » ²⁷ Mise ko: «Ni ele koni kosegira ka na hera ra, o tuma Matigi Ala le ma a ta kuma don ne da ra.» Mise ko fana, ko: «Aw tow bee ye nin kuma lamen de!»

Akabu sacogo (Masacew folo 22.29-40)

²⁸ Izirayeli masace ni Zuda masace Yosafati wurira ka taga Ramoti dugu kama, Galadi mara ra. ²⁹ Izirayeli masace k'a fo Yosafati ye ko ale bena fani gbansan dow don k'a yere yelema ka taga kerekeyoro ra; ko nka Yosafati ye to ni a ta masacefaniw ye. O ra, Izirayeli masace ka fani gbansan dow don a yere ra, o ka taga kere ra. ³⁰ O y'a soro Siri masace tun k'a fo a ta sowotoro kuntigiw ye, ko o kana ben mogofitini kan, o kana ben mogoba kan, nka o ye ben Izirayeli masace doron le kan.

³¹ Sowotoro kuntigiw nana Yosafati ye minke, o ko: «Izirayeli masace lo.» O k'a lamini, ko o be ben a kan. Yosafati kulera ka mogow wele. Matigi Ala k'a deme, ka o mogow mabo a ra; ³² sabu sowotoro kuntigiw k'a ye ko Izirayeli masace te minke, o bora a ko.

³³ Do nana bije do bon a yere kun fe ni a ta kalan ye; o bije tagara ben Izirayeli masace ma, k'a sogo a ta negederege fan fla tuguda ra. Masace k'a fo a ta sowotoro boribaga ye ko: «Ne mandimina; sow na yelema, i ye bo ni ne ye kerekefoga ra.»

³⁴ O lon na, koni, kere gbanna kosebe. O ka Izirayeli masace mina k'a lo a ta sowotoro konon, k'a jasin Sirikaw ma, fo ka taga wula se. Terebenda ra, a sara.

19

Cira Yehu ka Yosafati jaraki

¹ Zuda masace Yosafati sekora nasuma ra ka taga a ta so, Zeruzalemu. ² Yehu min ye ladibaga Hanani dence ye, ale tagara masace Yosafati kunben k'a fo a ye ko: «Yala ka mogojugu deme, ani ka Matigi Ala koninyabagaw kanu, o bennin lo wa? Ayiwa, ele ka o ke minke, Matigi Ala dimina i koru. ³ Nka o bee n'a ta, i ka konuman dow ke, sabu i ka jo musoman Asera ta sonnikeberew cen ka bo jamana konu, ani i jijara ka tugu Ala ko ni i jusukun bee ye.»

Yosafati ka jamana kow laben

⁴ Yosafati tora Zeruzalemu. O ko, a tagara jamana yaala, k'a ta Beri Seba, ka taga a bla fo Efrayimu kuruyoru ra; a ka mogow laseko Matigi Ala ma, o bemaw ta Ala. ⁵ A ka kititigebaga dow sigisigi jamana konu Zuda dugu barakamanw bee kelen kelen na. ⁶ A k'a fo kititigebagaw ye ko: «Aw ye aw ta baarakecogo korosi kosebe, sabu aw te kiti tigera mogow le ye; aw b'a tigera Matigi Ala le ye. Ni aw be kiti tige, ale Ala yere le bena ke ni aw ye. ⁷ Ayiwa, sisan, aw y'a to Matigi Ala pasiran ye ke aw ra. Aw ye aw ta kokecogow korosi kosebe, sabu Matigi Ala, an ta Ala te terenbariyako fe; ka mogow do fisaya ni do ye, a te o fe, ka bonyafen mina dogo ra, a te o fana fe.»

⁸ Ayiwa, o ko, Yosafati ka Levi* ta mogow, ani sarakalasebagaw, ani Izirayeli ta gbatigi dow sigi Zeruzalemu fana ka kiti tige Matigi Ala togo ra, ka mogow ta kow panabo o ni ngon ce. ⁹ A k'a fo olugu fana ye ko: «Aw ka kan ka min ke Matigi Ala pasiran na, ni kankelentigiya ye, ani jusukun kelen ye, o ye nin ye: ¹⁰ Ni aw balemaw bora o ta duguw ra ka na ni ko do ye aw fe tuma o tuma, ni a kera ko mogow le ka do faga o, walama ni Ala ta sariya ko lo o, walama ni Ala ta kuma fonin do ko lo o, walama ni Ala ta cfonin dow lo, ani a ta ci dow, aw ye mogow lasomi, janko o kana Matigi Ala hake ta, k'a to Matigi Ala ye dimi aw ni aw balemaw koru. Ni aw k'a ke ten, o tuma aw tena jaraki. ¹¹ Sarakalasebagaw kuntigi Amariya bena ke aw namogo ye Matigi Ala ta kow ra. Sumayila dence Zebadiya, min ye Zuda mara kuntigi ye, ale bena ke aw namogo ye masace ta kow bee ra. Levi* ta mogow bena ke ni aw ye, ka ke jamana ladibagaw ye. Aw ye jija ka baara ke; ni mogow o mogow ka ke baaranuman kebaga ye, Matigi Ala ye ke ni o tigi ye.»

20

Mohabukaw ni Amankaw tagara Yosafati kama

¹ Ayiwa, o ko, Mohabukaw, ani Amankaw, ani Mehonika dow wurira ka na, ko o bena Yosafati kere. ² O nana o fo Yosafati ye, ko: «Jamaba le be nana i kama; o bora fo Kogoji sanin ko fe, Edomu mara ra. Sisan o sera Hasason Tamari, min ye Eni Gedi ye.»

³ Yosafati siranna; a k'a latige ko a be Matigi Ala jininka o ko ra. A ko, ko Zuda mara mogow bee ye sun don. ⁴ Zuda mara mogow ka ngon lajen ka Matigi Ala daari, ko a ye olugu deme; o nana ka bo Zuda duguw bee ra, ka na Matigi Ala daari.

⁵ Yosafati wurira ko lo Zuda mara jama ni Zeruzalemukaw ta jama ce ma, Matigi Ala ta batoso konu, lukenekura na fe, ⁶ k'a fo ko: «Matigi Ala, an bemaw ta Ala, ele le te Ala ye, min siginin be sankolo konu wa? Ele ta

fanga le te dunuƚa masayaw bee kan wa? Fanga ni sebgaya be i boro; mogo si te se ka lo ele na. ⁷ An ta Ala, ele le ma nin jamana mogoƚ gben ka bo i ta mogoƚ, Izirayelimogow na, ka nin jamana di i ta mogoƚ kanunin Ibrahima ta durujaw ma, k'a ke o ta ye wagati bee wa? ⁸ O sigira nin jamana ra, ka batoso saninman do lo i togo ra, k'a fo ko: ⁹ <Ni kojugu do sera an ma, walama kere, walama ni togo do ka ben an kan an ta hakew koson, walama banajugu do, walama kongo, an bena lo nin so na fe ele na koro, ka kule ka i daari an ta togo koson; i bena an lamen ka an bosu, sabu i togo be nin so kan.> ¹⁰ Nka sisan Amonkaw, ani Mohabukaw, ani Seyiri kuruyoro mogoƚ ye nin ye; i tun ma son Izirayelimogow ye don o mogoƚ ta jamana ra o boto Misiran; o ra Izirayelimogow temena o koro, o ma o halaki. ¹¹ Ayiwa, sisan a fe, o nana an ta kojuman sara cogo min na; o ko o be anw gben ka bo jamana konu, i ka jamana min di an ma k'a ke an ta ye. ¹² E, an ta Ala, i te togo do ben o kan wa? Sabu nin jama camanba min be nana an kama, baraka foyi te an fe ka o kere; an yere ka kan ka min ke, an ma o lon, nka an na be ele le ra.»

¹³ Ayiwa, o y'a soro Zuda mara mogoƚ bee, o ta musow, ani o ta denw, ani o ta denfitiniw bee, o bee tun lonin be Matigi Ala na koro.

Yahaziyeli kumana Izirayelimogow fe

¹⁴ Ayiwa, Matigi Ala Nin jigira Yahaziyeli kan jama ce ra; ale face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Benaya ye, Benaya face tun Yeyeli ye, Yeyeli face tun ye Mataniya ye. Ale tun ye Levi* ta mogo do ye, ka bo Asafu ta gba ra. ¹⁵ Yahaziyeli ko: «Aw ye aw janto ne ta kuma ra, masace Yosafati ni aw Zuda mara mogoƚ bee, ani aw Zeruzalemukaw bee. Matigi Ala ko: <Aw kana siran, aw ja kana tige nin kerekejama koson, sabu nin kere te aw ta ye, Ala ta lo. ¹⁶ Sini, aw ye jigi ka taga o kama. O bena na Hasisi yelenyoro sira fe; aw bena taga o kunben kurufurance dan na, Yeruweli kongokolon na fe. ¹⁷ Aw tena kere ke nin na; aw ye taga, ka taga lo o na fe doron. Matigi Ala bena aw bosu cogo min na, aw bena o ye. Zuda mara mogoƚ, ani Zeruzalemukaw, aw kana siran, aw ja kana tige. Sini aw ye taga o kunben; Matigi Ala bena ke ni aw ye.> »

¹⁸ Yosafati k'a na biri dugu ma; Zuda mara mogoƚ, ani Zeruzalemukaw bee ka o kinbiri gban ka o na biri dugu ma Matigi Ala na koro. ¹⁹ O ra, Levi* ta mogo minw bora Kehati ta gba ra, ani minw bora Kore ta gba ra, olugu wurira ka lo ka ke Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tando ye ni fanga ye, ani kanba ye.

Ala ka Izirayelimogow bosu

²⁰ Ayiwa, Izirayelimogow wurira sogomada jona fe, ka bo ka taga Tekoha kongokolon konu. O boto, Yosafati wurira ka lo k'a fo ko: «Aw ye ne lamen, aw Zuda mara mogoƚ, ani aw Zeruzalemukaw! Aw ye aw jigi la Matigi Ala kan, aw ta Ala; ni o kera, aw jigi tena tige. Aw ye aw jigi la a ta ciraw kan, ni o kera, aw bena se soro.»

²¹ Yosafati ni a ta mogoƚ ka jagon ye ka kuma; o ko, a ka mogo doƚ panawoloma janko olugu ye fani saninman dawulaman doƚ don, ka donkiriw la ka Matigi Ala tando; olugu blara kerekejama na fe ka donkiri la k'a fo ko: «Aw ye baraka la Matigi Ala ye, sabu a ta pumanya te ban ka ye.» ²² Olugu ka donkirila damina, ka ke Ala tando ye minke, Matigi Ala barara ka kerekejama do wuri Amonkaw, ani Mohabukaw, ani Seyiri kuruyoro mogoƚ kama, o minw tun nana Zuda mara kama. O kerekejama sera o ra, ²³ sabu o kera minke, Amonkaw, ani Mohabukaw benna Seyiri

kuruyɔrɔ mɔgɔw kan, ka olugu bɛɛ faga ka ban. O ka Seyiri mɔgɔw faga ka ban minke, o gberegbere benna ɲɔgɔn kan sisan ka ɲɔgɔn faga.

²⁴ Ayiwa, mɔgɔ bɛ to yɔrɔ min na ka kongokolon ye, Zuda mara mɔgɔw nana se o yɔrɔ ra minke, o ka o ɲa munu ka jama fle; o ka suw dɔrɔn le lalanin ye dugu ma. Mɔgɔ si tun ma bɔsi. ²⁵ Yosafati ni a ta mɔgɔw tagara o mɔgɔw borofenw ce. O ka fen suguya caman sɔrɔ yi: natorow, ani faniw, ani fen dawulamanw. O ka fen minw ce, o cayakojugu fe, o ma se ka taga ni a bɛɛ ye. O ka tere saba le ke o fenw cɛri ra, sabu fen camanba tun lo. ²⁶ A tere naaninan, o tagara lajen Beraka kenegbeyɔrɔ ra; o ka baraka la Matigi Ala ye o yɔrɔ ra. O kosɔn, fɔ ka na se bi ma, o yɔrɔ tɔgɔ lara ko Beraka* kenegbe.

²⁷ Ayiwa, o kɔ, Yosafati blara Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw ɲa; o ɲagarininba sekɔra ka taga Zeruzalemu, sabu Matigi Ala tun ka o bɔsi o juguw boro, ka o jusu fa ɲagari ra. ²⁸ O nana don Zeruzalemu ni gɔnifɔkanw ni korafɔkanw ni burufiyekanw ye; o tagara fɔ Matigi Ala ta batɔso kɔnɔ.

²⁹ Matigi Ala ka Izirayeli juguw kere cogo min na, jamana tɔw ka o ko men minke, Alapasiran donna olugu bɛɛ ra.

³⁰ Ayiwa, Yosafati ta jamana tora hera ra, sabu a ta Ala tun ka laganfiya di a ma fan bɛɛ ra.

*Yosafati ta masaya laban
(Masacew fɔlɔ 22.41-51)*

³¹ Yosafati sigira masaya ra Zuda mara kunna. A sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni looru; a ka san mugan ni looru le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso tɔgɔ tun ye ko Azuba; Sili denmuso le tun ye ale ye. ³² A k'a face Asa ta sira le ta; a ma jenge ka bɔ o sira kan. Ko minw terennin lo Matigi Ala ɲa kɔrɔ, a ka o le ke. ³³ Nka o bɛɛ n'a ta, sɔnnikɛyɔrɔ minw tun be kongoriw kan, olugu tun ma bɔ yi; mɔgɔw tun ma tugu o bemaw ta Ala kɔ ni o jusukun bɛɛ ye hali bi.

³⁴ Ayiwa, Yosafati ta ko tɔw, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o kow sebera Hanani dence Yehu ta kibarow kitabu kɔnɔ; o kow le sebera fana Izirayeli masacew ta kitabu kɔnɔ.

³⁵ O kɔ, Zuda masace Yosafati ka jen siri ni Izirayeli masace Ahaziya ye, k'a sɔrɔ ale kewale tun ka jugu. ³⁶ A ka jen siri ni a ye ka jirakurun dɔw lalaga, minw tun ka kan ka taga Tarisisi. O ka o kurunw lalaga Esiyon Geberi. ³⁷ O tuma ra, Dodava dence min ye Eliyezeri ye, ni a tun be bɔ Maresa, ale ka ciraya ke Yosafati kama, k'a fɔ ko: «I ka jen siri ni Ahaziya ye minke, Matigi Ala bɛna i ta baara cen!» A kera ten, o kurunw cenna; o ma se ka taga Tarisisi tuun.

21

¹ Ayiwa, o kɔ, Yosafati sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba kɔnɔ. A dence Yoramu sigira masaya ra a no ra.

*Masace Yoramu ta wagati
(Masacew flanan 8.16-24)*

² Balemace dɔw tun be Yoramu fe, o bɛɛ tun ye Yosafati dencew ye. Olugu le tun ye Azariya ni Yeyeli ni Jakariya ni Azariya, ani Mikayilu ni Sefatiya

* 20:26 20.26 Beraka kɔrɔ ye ko: barakalari.

ye. Olugu bɛɛ le tun ye Izirayeli masace Yosafati dencew ye. ³ O face tun ka fen caman di o ma: warigbɛ, ani sanin, ani fen dawulamanw; a tun ka dugu barakaman dɔw fana di o ma Zuda mara ra. Nka a ka masaya di Yoramu le ma, sabu ale le tun ye dence folo ye.

⁴ Tuma min na Yoramu sigira a face nɔ ra masaya ra, a k'a ta fanga sabati tuma min na, a k'a balemacew bɛɛ faga ni kerekemuru ye, ani Izirayeli kuntigi dɔw.

⁵ Yoramu sigira masaya ra ka a si to san bisaba ni fla; a ka san seegi le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ⁶ A ka Izirayeli masacew ta siraw le tagama, i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na, sabu a tun ka Akabu denmuso do le furu. A ka kojugu ke Matigi Ala na korɔ. ⁷ Nka Matigi Ala tun ka jɛnɔɔɔnya min don ni Dawuda ye, a ma son ka Dawuda ta so halaki o jɛnɔɔɔnya koson, sabu a tun ka layiri ta Dawuda ye ko a bɛna a ta somogow do to masaya ra wagati bɛɛ.

⁸ Yoramu ta masaya wagati le ra, Edomukaw murutira, ka masace do sigi o yere kunna, ko o te to Zuda ta fanga korɔ tuun. ⁹ O ra, Yoramu wurira ka taga o ko ni a ta kerekuntigiw ni a ta sowotorow bɛɛ ye. A bora su fe ka taga ben Edomukaw kan, k'a sorɔ olugu tun ka ale ni a ta sowotorotigiw bɛɛ lamini. ¹⁰ A kera ten, Edomukaw murutira, ka ban Zuda ta fanga ma fo bi. O wagati kelen na, Libina mogow fana murutira, ka ban Zuda ta fanga ma; o kera, sabu Zuda mara mogow tun bora Matigi Ala, o bemaw ta Ala ko.

¹¹ Nka Yoramu ma dan o ma; a ka sonnikeyorɔ dɔw ke Zuda kuruyorow ra, k'a to Zeruzalemukaw bora Ala ko, ka taga batofen werew bato; a ka Zuda mara mogow fana lafiri ka o bla kojugu ra.

¹² O le ra cira Iliya* ka sebe do ke k'a ci Yoramu ma, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala, i bemace Dawuda ta Ala ko: «Ele ma i face Yosafati ta sira tagama, i ma Zuda masace Asa fana ta sira tagama; ¹³ i ka Izirayeli masacew ta sira le tagama, k'a to Zuda ni Zeruzalemukaw bora Ala ko, ka taga batofen werew bato, i n'a fo Akabu ta somogow ka min jɔgon ke Izirayelimogow ra; i ka i balemacew faga fana, minw tun ye i yere ta somogow ye, k'a sorɔ olugu tun ka fisa ni ele ye. ¹⁴ O ra, a fe, Matigi Ala bɛna kojuguba do ben i ta mogow kan, ani i ta denw, ani i ta musow, ani i borofenw bɛɛ. ¹⁵ Bana cejugu dɔw bɛna ele yere mina, k'a ke kononobana do ye; o bana koni bɛna to ka juguya ka taga a fe lon o lon le, fo ka taga i nogow bo kene ma, bana juguya koson.»

¹⁶ Ayiwa, Filisikaw, ani Arabu minw siginin be Etiyopikaw korɔ, Matigi Ala ka olugu kononosu ka o jusu wuri Yoramu kama. ¹⁷ O nana Zuda mara kama, ka na jamana yorɔ bɛɛ fa. Naforo min o min tun be masaso konɔ, o ka o bɛɛ ce, k'a dencew ni a ta musow fana mina; dence werɛ ma to a fe ni a dencew bɛɛ ra fitini te, min ye Yohahazi† ye.

¹⁸ Ayiwa, o ko, Matigi Ala ka konodimibana do bla Yoramu na, bana keneyabari do. ¹⁹ Lon o lon o bana tun be juguyara ka taga a fe le. A san flanan laban na, bana k'a nogow bo a konobara ra. Dimi juguyakojugu fe, a sara. A ta mogow ma tasumaba mana k'a sukoya ke, i n'a fo o tun ka min jɔgon ke a bema tow ye.

²⁰ Yoramu tun sigira masaya ra k'a si to san bisaba ni fla. A ka san seegi le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A saya nimisa ma ke mogow si

* **21:12** 21.12 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **21:17** 21.17 Yohahazi togo le ye fana ko Ahaziya.

ra. O k'a su don Dawuda ta masabonba kono, nka o m'a su don masacew ta kaburuw do kono.

22

Zuda masace Ahaziya ta wagati (Masacew flanan 8.25-29; 9.27-29)

¹ Ayiwa, Zeruzalemukaw ka Yoram dence fitini Ahaziya sigi masaya ra a no ra, sabu kerekejama min tun nana ni Arabuw ye Zuda mara kama, olugu tun k'a dence korobaw bee faga. Yoram dence Ahaziya sigira ka ke Zuda masace ye o cogo le ra. ² Ahaziya sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla*. A ka san kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togoo tun ye ko Atali; ale tun ye Omiri denmuso do ye. ³ Ale fana ka Akabu ta somogow ta sira le ta, sabu a bamuso tun b'a ladira k'a bla kojugu ra. ⁴ A ka kojugu ke Matigi Ala na koroo, i n'a fo Akabu ta somogow tun k'a ke cogo min na; sabu a face sanin ko, olugu le tun kera a ladibagaw ye, ka ke sababu ye ka cenri lase a ma. ⁵ Olugu le tun k'a ladi k'a to ale ni Akabu dence Yoram, Izirayeli masace tagara kere ra Siri masace Hazaheli kama, Ramoti, Galadi mara ra. Sirikaw ka Yoram mandimi o kere ra.

⁶ Ka Yoram to kere ra ni Siri masace Hazaheli ye Ramoti, Sirikaw tun ka masace Yoram mandimi a fari yoro minw na, Yoram sekora ko a be taga o joriw flake Zizireli. Zuda masace Ahaziya†, min tun ye Yoram dence ye, ale tagara ko a be taga Akabu dence Yoram fle Zizireli a ta bana wagati ra.

⁷ Ala le kitira a ra ko Ahaziya ye o tagama ke ka taga Yoram fe, ka o ke Ahaziya fagasababu ye. A tagara se yi minke, a ni Yoram bora ka taga Nimisi dence Yehu fe, Matigi Ala tun ka turu saninman* ke min kun na, janko a ye Akabu ta so halaki. ⁸ Wagati min na Yehu tun be Akabu ta somogow ta kojuguw hake bora o ra, a tagara ben ni Zuda mara namogo dow ye, ani Ahaziya balema dow dencew, minw ye Ahaziya ta baaradenw ye; a ka olugu faga. ⁹ A ka ke Ahaziya yere yoropini ye; o tagara a dogonin soro Samari; o k'a mina ka na ni a ye Yehu fe; o k'a faga. O k'a su don, sabu mogow ko, ko Yosafati min tun jijara ka tugu Matigi Ala ko ni a jusukun bee ye, ko ale ta mamaden do lo. Mogo si ma to Akabu ta somogow ra tuun min tun be se ka sigi masaya ra.

Atali sigira masaya ra (Masacew flanan 11.1-3)

¹⁰ Ayiwa, Ahaziya bamuso Atali nana a ye ko o ka ale dence Ahaziya faga minke, a fana wurira ko a be Zuda ta gba ta masaceden tow bee faga. ¹¹ Nka tuma min na o tun be masacedenw fagara, masace denmuso Yehoseba ka Ahaziya dence Yohasi dogo k'a ta, ka bo a balemaw ce ra. A tagara a bla ni a lamobamusu ye Alabatosoba ta sibon do kono. Masace Yoram denmusu Yehoseba min tun ye sarakalasebaga Yehoyada ta muso ye, ale ka Yohasi dogo Atali na o cogo le ra, janko a kana a soro k'a faga; ale tun ye Ahaziya balemamusu le ye. ¹² A dogonin tora ni o ye Ala ta batoso kono fo san woroo. O y'a soro Atali le tun be masaya ra jamana kono.

* **22:2** 22.2 San mugan ni fla: Kitabu dow kono a sebera ko san binaani ni fla (Masacew flanan 8.26). † **22:6** 22.6 Ahaziya: Heburukan na a fora ko Azariya.

23

Yohasi sigira masaya ra
(Masacew flanan 11.4-20)

¹ Ayiwa, a san wolonflanan na, Yehoyada jijara kosebe ka jɛnɔgɔnya don ni kerekuntigiw ye, minw tun be ce keme kunna. Olugu tun ye Yerohamu dence Azariya ye, ani Yohanan dence Sumayila, ani Obedi dence Azariya, ani Adaya dence Maseya, ani Zikiri dence Elisafati. ² O ka Zuda mara be yaala, ka Levi* ta mogow wele ka bo Zuda duguw be ra, ani ka Izirayeli ta gbatigiw wele. O be nana Zeruzalemu. ³ O jama be ka jɛnɔgɔnya don ni masace ye, Ala ta batoso kono. Yehoyada k'a fo o ye ko: «Masace dence ye nin ye; a ka kan ka sigi masaya ra, i n'a fo Matigi Ala tun k'a layiri ta Dawuda ye cogo min na a ta durujaw ko ra. ⁴ Sisan, aw ka kan ka min ke, o ye nin ye: Aw sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow minw be yorow korosi Nenekirilon na, aw ta jenkuru saba ra kelen ka kan ka dondaw korosi. ⁵ Flanan be masaso korosi, sabanan be Yesodi donda korosi. Jama to be ye taga to Matigi Ala ta batoso lu kono. ⁶ Mogow si man kan ka don Matigi Ala ta batoso kono, ni sarakalasebagaw doron te, ani Levi* ta mogow minw be baara ra. Olugu doron le be se ka don, sabu o saninyara. ⁷ Levi* ta mogow ye masace lamini fan be ra; be ta kerekeminan ye ke a boro. Ni mogow o mogow ko a be don Alabatoso kono, aw ye o tigi faga. Ni masace be taga yoro o yoro, aw ka kan ka ke a ko, k'a blasira.»

⁸ Sarakalasebaga Yehoyada tun ka kuma o kuma fo Levi* ta mogow, ani Zuda mara mogow be ye, o ka o be ke a cogo ra. O be ka o ta mogow ta, minw ta baara tun be damina o Nenekirilon na, ani minw ta baara tun ka kan ka ban; sabu sarakalasebaga Yehoyada tun ma jenkuru si labla ko o ye taga nenekiri. ⁹ Masace Dawuda ta tamanw, ani a ta negebennan belebelew, ani fitini minw tun be Matigi Ala ta batoso kono, sarakalasebaga Yehoyada ka o di kerekuntigiw ma, minw tun be ce keme kunna. ¹⁰ A ko be ye lo ni a ta kerekeminan ye a boro, sarakajenifen* ni Alabatosoba koro, ka masace lamini, k'a ta Alabatosoba woroduguyanfan na ka taga a bla a sahiliyanfan na. ¹¹ O ka masace dence labo kene ma, ka masafugula biri a kun na, ka Ala ta jɛnɔgɔnya kitabu di a ma. O k'a sigi masaya ra; Yehoyada ni a dencew ka turu saninman* ke a kun na. O perenna k'a fo ko: «Ala ye si di masace ma!»

Atali sacogo

¹² Ayiwa, Atali ka jama mankan men, o be borira ka na, ka ke masace tando ye. ¹³ A nana Matigi Ala ta batoso koro, jama yoro ra, ka na fleri ke; a ka masace lonin ye Alabatosoba samasen koro, donda ra. Kerekuntigiw ni burufiyebagaw tun lonin be masace koro. Mogow be tun ninsondiyaninba lo; burufiyebagaw tun be buruw fiyera. Atali ka o ye minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka peren k'a fo ko: «Nin ye janfa le ye, nin ye janfa le ye!» ¹⁴ Kuntigi minw tun be ce keme kunna, minw tun be kerekejama na fe, sarakalasebaga Yehoyada ka olugu labo k'a fo o ye ko: «Aw ye a mina ka bo ni a ye Alabatosoba kono, mogow ce ra; ni mogow o mogow ka gban a ko, aw ye o tigi faga ni kerekemuru ye.» Sarakalasebaga tun k'a fo fana ko a man kan ka faga Alabatosoba kono. ¹⁵ O k'a mina; o tagara se ni a ye Sow ta donda koro masaso ra minke, o k'a faga o yoro ra yi.

Yohasi sigira masaya ra

¹⁶ Sarakalasebaga Yehoyada ka jɛnɔɔɔnya don ale yere ni jama bee ce, ani masace yere ce; a k'a fo ko jama ka kan ka ke Matigi Ala ta mogow le ye.

¹⁷ O kera minke, mogow bee tagara ben Baali ta jobon kan k'a ci. O k'a sarakabonanw ni a jaw bee cici; Baali ta sarakalasebaga min ye Matan ye, o ka ale faga sarakabonanw na fe. ¹⁸ Yehoyada ka Matigi Ala ta batoso korosiko baara don sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow boro. Dawuda tun ka olugu le tarantaran, bee ni a ta jenkuru, ka o bla Matigi Ala ta batoso baara ra, janko o ye saraka jenitaw* bo Matigi Ala ye, i n'a fo a sebera Musa ta sariya ra cogo min na, ani ka nagari ka donkiriw la i n'a fo Dawuda tun k'a fo cogo min na. ¹⁹ A ka dakorosibaga dow fana bla Matigi Ala ta batoso dondaw ra ka o korosi janko mogow saninyabari si kana don cogo si ra. ²⁰ Kerekuntigi minw tun be ce keme kunna, a ka olugu wele, ani jama jamogow, ani a kuntigiw, ani jamana mogow bee; a ka masace labo Matigi Ala ta batoso konon. O bora sanfeyoro ta da fe ka taga masaso ra. O ka masace sigi masasiganan kan. ²¹ Jamana mogow bee tun ninsondiyara; dugu fana tun laganfiyara, sabu o tun ka Atali faga ni kerekemuru ye.

24

Yohasi ka Alabatosoba lalaga (Masacew flanan 12.1-17)

¹ Yohasi sigira masaya ra k'a si to san wolonfla. A ka san binaani ni fla le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Sibiya; a tun be bo Beri Seba. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, Yohasi ka o le ke sarakalasebaga Yehoyada ta wagati bee ra. ³ Yehoyada ka muso fla furu ka o di Yohasi ma. Yohasi ka dencew, ani denmusow soro.

⁴ O ko, Yohasi k'a latige ko a be Matigi Ala ta batoso lalaga. ⁵ A ka sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow lajen, k'a fo o ye ko: «Aw ye bo ka taga Zuda mara duguw ra, ka wari mina Izirayelimogow bee fe, ka na to ka aw ta Ala ta batoso lalaga san o san. Aw ye a ko lateliya.» Nka Levi* ta mogow ma o ko lateliya. ⁶ O ra, Masace ka sarakalasebagaw kuntigi Yehoyada wele k'a fo a ye ko: «Matigi Ala ta baarden Musa tun ka warida min ben Izirayeli jama kan ko o ye o di janko ka jɛnɔɔnya kesu ta fanibon saninman lalaga, mun koson i m'a fo Levi* ta mogow ye ko o ye taga o wari mina Zuda ta mogow, ani Zeruzalemukaw fe? ⁷ Sabu nin musojugu min ye Atali ye, ale ni a ta mogow ka Alabatoso cen, fo ka Matigi Ala ta minan saninmanw bee ta, ka Baali bato ni o ye.»

⁸ Masace ko o ra, ko o ye kesu do lalaga, ka o bla Matigi Ala ta batoso donda ra, kene ma. ⁹ O ka o kuma lase Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw ma, ko Ala ta baarden Musa tun ka warida min ben Izirayelimogow kan kongokolon konon, ko o ye a sara, ko mogow ye na o wari di Matigi Ala ma. ¹⁰ O kuma diyara kuntigiw, ani jama bee ye; o nana ni o ta wari ye ka na a bla kesu konon, fo ka na kesu fa. ¹¹ Ayiwa, ni wari tun cayara kesu konon tuma min na, o wagati le ra Levi* ta mogow tun be taga ni kesu ye janko masace y'a fe. O tuma ra masace ta seberikebaga ni sarakalasebagaw kuntigi ta ciraden tun be na wari bo kesu konon, ka kesu bla a no ra. O k'a ke ten le lon o lon, fo ka na wari caman soro. ¹² Ayiwa, masace ni Yehoyada ka o wari di Matigi Ala ta batoso baarakuntigiw ma, minw tun ka kan ka so lalaga. Olugu ka kabakurulesebagaw, ani yirilesebaga dow ta sara ra, ka Matigi Ala ta

batoso lalaga; o ka nege baarabagaw, ani siranege baarabagaw fana ta ka Alabatoso lalaga. ¹³ Baara tun dira baarakuntigi minw ma, olugu ka o ta baara ke. So yoro minw tun cenna, o yoro lalagara olugu sababu ra. O ka Ala ta batoso lalaga ka ban, k'a ke bon barakaman ye.

¹⁴ O banna baara ra tuma min na, o tagara ni wari to ye masace ni Yehoyada fe. O ka minan dow lalaga ni o ye ka o bla Matigi Ala ta batoso kono: sarakabominanw, ani saraka jenita* ta minanw, ani tasaw, ani minan saninlamanw, ani a warigberamanw. Yehoyada ta wagati be ra, o tun be saraka jenitaw* bo tuma be Matigi Ala ta batoso kono.

¹⁵ Yehoyada nana koro; a koro ra fo ka sijan soro ka soro ka sa. A sara k'a si to san keme ni bisaba. ¹⁶ O k'a su don Dawuda ta masabonba kono ni masace tow ye, a ta kopumanw koson Izirayeli jamana ra, ani a ka min ke Ala ye, ani a ka baara min ke Alabatoso kono.

Izirayelimogow ka Ala kan bla

¹⁷ Ayiwa, Yehoyada sanin ko, Zuda mara kuntigiw nana o kinbiri gban masace koro. O ka min fo, masace ka o lamem. ¹⁸ O ka Matigi Ala, o bemaw ta Ala ta batoso to yi, ka jo musoman Asera bato, ani batofen werew. Matigi Ala dimina Zuda mogow, ani Zeruzalemukaw koro o ta kewalejuguw koson. ¹⁹ Matigi Ala ka cira dow ci o fe, janko olugu ye taga kuma o fe ka o laseko ale fe. O ciraw tagara o jaraki o ta kewalew koson, nka o si ma son ka ciraw lamem.

²⁰ Ayiwa, Ala Nin jigira sarakalasebaga Yehoyada dence Jakariya kan; a tagara lo jama na fe k'a fo o ye ko: «Ala ko: «Mun koson aw be ban ka Matigi Ala ta kumaw sira tagama? O koson aw ta kow si tena se ka na. Ayiwa, i n'a fo aw bora Matigi Ala ko, ale fana bena bo aw ko.» »

²¹ O ka janfa siri a kama, k'a bon ni kabakuru ye k'a faga Matigi Ala ta batoso lukene kono, ka kana ni masace yere ta kuma ye. ²² O ra, Jakariya face Yehoyada tun ka kopuman min ke masace Yohasi ye, Yohasi hakiri tun ma to o ra. A ka Yehoyada dence faga. Jakariya sato, a ko: «Matigi Ala yere ye nin ko fle, ka ele sara.»

Yohasi sacogo

(Masacew flanan 12.18-22)

²³ Ayiwa, san kelen temenin ko, Sirikaw ta kerekejama nana Yohasi kama. O nana se Zuda mara ra, ani Zeruzalemu. O ka jama kuntigiw be halaki, ka o borofenw be ci Damasi masace ma. ²⁴ Sirikaw tun nana ni kerekejama fitini doron le ye. O be n'a ta, Matigi Ala ka Zuda ta kerekejama don o boro, sabu o tun bora Matigi Ala, o bemaw ta Ala ko. O ra, Ala ka Sirikaw le ke sababu ye ka Yohasi ta kojugu hake bo a ra.

²⁵ Sirikaw nana taga minke, ka Yohasi toroninba to a kelen na yi, a ta jamana namogow ka janfa siri a kama Yehoyada dencew ta fagari koson; o k'a faga a ta lanan kan; a sara minke, o k'a su don Dawuda ta masabonba kono, nka o m'a su don masacew ta kaburuw kono. ²⁶ Minw tun ka janfa siri a kama o tun ye Amankamuso Simehati dence Zabadi ye, ani Mohabukamuso Simiriti dence Yozabadi.

²⁷ Ayiwa, Yohasi dencew ta kow, ani cirayakuma minw fora a kama, ani a ka Ala ta batoso lalaga cogo min na, o kow sebera masacew ta kitabu sebew kono. A dence Amasiya sigira masaya ra a no ra.

25

*Zuda masace Amasiya ta wagati
(Masacew flanan 14.1-7)*

¹ Amasiya sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni konɔnton le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yehodan; Zeruzalemukaw tun lo. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala na korɔ, a ka o le ke; nka a m'a ke ni a jusukun bee ye. ³ Masaya nana sabati a boro tuma min na, jamana jamogo minw tun k'a face faga, a ka olugu faga. ⁴ Nka a ma o mogow denw fana faga, sabu a sebera sariya ra, Musa ta kitabu konɔ, ko Matigi Ala k'a fo ko: «Aw man kan ka face faga den koson, aw man kan ka den fana faga face koson. Bee ka kan ka faga a yere ta jurumun le koson*.»

Amasiya k'a ta kerekecew laben

⁵ Amasiya ka Zuda mara mogow bee lajen, ka o sigisigi o bee ni o ta gba, ka kuntigi dow sigisigi ce waga kelen kelen kunna, ka dow sigisigi ce keme keme kunna. A ka Zuda mara mogow bee, ani Zeruzalemukaw bee ke ten. A ka o jate, k'a damina san mugantigiw ra, ani minw temena o kan; a ka ce waga keme saba (300 000) le soro, minw be se ka taga kere ra ni taman ni negebennan ye. ⁶ A ka cefari waga keme (100 000) fana ta sara ra Izirayelimogow ra; a ka olugu sara warigbe kilo waga saba ni keme looru (3 500).

⁷ Ala ta cira do nana a fo a ye ko: «E, masace, kana a to Izirayeli ta kerekecew ye taga ni i ye kere ra, sabu Matigi Ala te ni Izirayeli ye, a te ni nin Efrayimukaw si ye. ⁸ Ni i ka taga ni o ye, hali ni i jijara kere ra cogo o cogo, Ala bena a to i juguw ye se soro i kan, sabu Ala be se ka mogow deme, a fana be se ka mogow to a ye ben.» ⁹ Amasiya ka Ala ta cira pininka ko: «O tuma, ne ka warigbe kilo waga saba ni keme looru (3 500) min sara Izirayeli ta kerekecew ye ka ban do?» Ala ta cira k'a jaabi ko: «Matigi Ala be se ka fen di i ma min ka ca ni o ye.» ¹⁰ O ra, Amasiya ka Efrayimu ta kerekecew faran ka bo a yere ko, ka o labla ko o ye taga o ta so. O mogow dimina Zuda ta mogow korɔ kosebe. O diminba le tagara o ta so.

¹¹ Amasiya k'a yere ja gbeleya, ka bla a ta kerekejama na ka taga Kogo kenegbe yoro ra, ka taga ce waga tan faga Seyiri ta mogow ra. ¹² Zuda kerekecew ka ce waga tan were janaman mina o mogow ra, ka taga ni olugu ye fo farakurujan do san fe, ka to yi ka o firi dugu ma; o bee nana benben fo ka yerege.

¹³ Nka Amasiya tun ka kerekejama mogow minw laseko, ko o kana taga kere ra, olugu tagara ben Zuda duguw kan, k'a ta Samari ka taga a se fo Beti Horon. O ka mogow waga saba faga (3 000), ka mogow ta fen caman ce ka taga ni a ye.

*Yohasi sera Amasiya ra
(Masacew flanan 14.8-14)*

¹⁴ Amasiya sekoto ka bo Edomukaw kereyoro ra, a nana ni Seyiri ta mogow ta batofen dow ye, ka na olugu ke a ta alaw ye. A k'a kinbiri gban o batofenw korɔ ka o bato, ka wusunun sarakaw bo o ye. ¹⁵ O kera minke, Matigi Ala dimina Amasiya korɔ. Ala ka cira do ci a fe ka taga a fo a ye ko: «Mun koson i ka o mogow ta batofenw ta, k'a soro o ma se ka o yere

* 25:4 25.4 O kuma be soro Sariya 24.16.

ta mɔgɔw bosi?» ¹⁶ Ka cira to kuma ra, Amasiya ko a ma ko: «Ɔɔn le ka ele ke masace ladibaga ye de? Kuma lalo ten! I kana a to o ye na i faga.» Cira k'a ta kuma lalo; nka a ko: «Ne k'a lon ko Ala yere le k'a latige ko a be ele halaki, sabu i sonna ka nin ko ke, i ma son ka ne ta ladiri lamen.»

Zuda ni Izirayeli ta kere

¹⁷ Ayiwa, o ko, Zuda masace Amasiya ka hakiri jini a ladibagaw fe, ka soro ka cira bla ka taga Izirayeli masace Yohasi fe, min ye Yohahazi dence ye, Yehu mamaden; a ko o ye taga a fo Yohasi ye ko a ye na o be nɔgon kere. ¹⁸ Izirayeli masace Yohasi ka mɔgɔ ci ka Zuda masace Amasiya jaabi, ko: «Lon do, le, Liban jamana ta naniyiri do le ka cira bla ka taga a fo Liban jamana ta sedirisunba do ye ko: «I denmuso di ne dence ma furu ra.» Nka Liban jamana kongosogow temeto ka naniyiri dondon.» ¹⁹ Yohasi k'a fo a ye fana ko: «I ko: «A fle ne sera Edomukaw ra!» O le ka yerebonya don i jusu ra, fo i be waso. Nka o bee n'a ta, to i ta so yi. Mun na i be kojugu do jinina k'a di i yere ma sa? Ele bena to a ra, Zuda mɔgɔw fana bena to a ra ni i ye.» ²⁰ Nka Amasiya ma son k'a ta kuma lamem, sabu a ko tun bora Ala yere le ra; Ala le tun b'a fe Yohasi ye se soro Amasiya ni a ta mɔgɔw kan, sabu o tun tugura Edomukaw ta alaw le ko.

²¹ O ra, Izirayeli masace Yohasi tagara; ale ni Zuda masace Amasiya ka nɔgon kunben Beti Semesi, Zuda mara ra. ²² Izirayelimɔgɔw ka Zuda ta mɔgɔw kere ka se soro o kan; o bee borira ka taga o ta so. ²³ Izirayeli masace Yohasi ka Zuda masace Amasiya mina Beti Semesi, ka taga ni a ye Zeruzalemu; Amasiya tun ye Ahaziya dence Yohasi dence le ye. A tagara Zeruzalemu dugu kogo ci, k'a ta Efrayimu donda ra, ka taga a bla fo donda min be kogo nɔgon na; a ka yoro min ci, o janya tun be nɔgon pa keme naani. ²⁴ A ka sanin bee ta, ani warigbe bee, ani fen o fen tun be soro Ala ta batoso kono, o minw tun karifara Obedi Edomu ma; a ka masace ta so naforow fana ce, ka mɔgɔw dow fana mina ka taga ni olugu ye Samari.

Amasiya sacogo

(Masacew flanan 14.15-20)

²⁵ Yohasi dence Amasiya, min ye Zuda masace ye, ale ka san tan ni looru le ke Yohahazi dence Yohasi sanin ko, min tun ye Izirayeli masace ye. ²⁶ Ayiwa, Amasiya ta ko tow, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o kow sebera Zuda masacew ni Izirayeli masacew ta kitabu kono. ²⁷ Amasiya nana bo Matigi Ala ko minke, o nana janfa siri a kama Zeruzalemu; a borira ka taga Lakisi, nka o tagara a ko Lakisi, ka taga a faga yi. ²⁸ O k'a su ta ni so dow le ye ka na ni a ye, ka na a su don a bemacew suw kere fe Dawuda ta masabonba kono.

26

Oziyasi kera Zuda masace ye

(Masacew flanan 14.21-22; 15.1-3)

¹ Zuda mara mɔgɔw bee ka Amasiya dence Oziyasi ta k'a sigi masaya ra a face no ra, k'a si to san tan ni woro. ² Ale le ka Elati dugu lo, ka o dugu bla Zuda mara ta fanga koro tuun masace sanin ko. ³ Oziyasi sigira masaya ra k'a si to san tan ni woro; a ka san bilooru ni fla le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yekoliya; Zeruzalemuka tun lo. ⁴ Ko minw terennin lo Matigi Ala ja koro, a ka o le ke a ta koketaw bee ra, i n'a fo a face Amasiya tun k'a ke cogo min na.

⁵ Ka Jakariya to si ra, Oziyasi jijara kosebe ka tugu Ala ko, sabu Jakariya tun be to k'a karan Alanasiran na. A ka wagati min bee ke ni a be Matigi Ala ko, Matigi Ala k'a ta kow sabati a boro.

⁶ A nana bo ka taga Filisikaw kere; a ka Gati dugu kogow ci, ani Yabine dugu kogow, ani Azidodi dugu kogow. A ka dugu dow lo Azidodi mara ra, ani Filisikaw ta jamana yoro werew ra. ⁷ Ala k'a deme ka Filisikaw kere, ani Arabu minw tun signin be Guri Baali, ani Mehonikaw.

⁸ Amankaw tun be to ka ninsongo sara Oziyasi ye. Oziyasi togo bora ka se fo Misiran jamana ra, sabu a ta fanga tun bonyara kosebe. ⁹ Oziyasi ka sankasojan barakaman do lo Zeruzalemu, Nongon ta donda kunna, ka do lo Kurufurance ta donda kunna, ka do lo dugu kogo nongon na.

¹⁰ A ka sankasojan dow lo kongokolon konon, ka kolon caman sozi, sabu began caman tun b'a fe jamana dugumayanfan na, ani kogoji kenegbeba yorow ra. Senekabaga dow tun be a ta forow sene, ani a ta rezenforo minw tun be kuruyorow ra, ani Karimeli yoro ra; sene koni tun ka di a ye kosebe. ¹¹ Oziyasi ta kerekejama tun derira kere ra kosebe. Ni o tun be taga kere ra, o tun be taran ka ke jenkuru jenkuru, ka kana ni mogow jateda ye. Masace ta seberikebaga Yeyeli ni a ta ciraden Maseya, olugu le tun ka mogow jate; masace ta jamana kuntigi min ye Hananiya ye, ale le tun ye olugu namogo ye. ¹² Gbatigi minw tun ye o kerekecefariw namogow ye, olugu tun ye ce waga fla ni ce keme woro (2 600).

¹³ Olugu tun be kerekejama min kunna, o tun ye kerekecefari waga keme saba ni wolonfla ni ce keme looru (307 500). Olugu bee tun labennin lo ka kere ke ni baraka ye, janku ka se di masace ma a juguw kan. ¹⁴ Oziyasi ka negebennanw, ani tamanw, ani negefugulaw, ani negederegew, ani kalanw, ani kabakuru bontaw di kerekejama bee lajennin ma. ¹⁵ Ce hakiritigi do fana ka kerekeminan dow lalaga Oziyasi ye Zeruzalemu. O tun be o kerekeminanw bla sankasojanw kunna, ani dugu kogo nongonw na, ka bijew bon ni a ye, ani ka kabakurubaw firi ni a ye. O kera minke, Oziyasi togo bora kosebe, sabu o k'a deme kosebe fo ka na a ke fangatigiba ye.

Oziyasi K'a yere bonya Ala na koro

¹⁶ Ayiwa, wagati min Oziyasi ta fanga nana sabati kosebe, a ta yerebonya kera sababu ye k'a halaki. A ka Matigi Ala, a ta Ala kan bla; a tagara don Matigi Ala ta batoso konon ko a be wusunan saraka don wusunanjenifen kan. ¹⁷ Sarakalasebaga Azariya donna a ko, ale ni Matigi Ala ta sarakalasebaga ce biseegi; ¹⁸ o bee tun ye ce jagbelenw. O ka masace Oziyasi lalo, k'a fo a ye ko: «Oziyasi, ka wusunan saraka don Matigi Ala ye, o te ele ta baara ye; o ye sarakalasebagaw ta baara le ye, Haruna ta duruja minw saninyara ka bla o baara kama. Bo yoro saninman konon, sabu i ka Ala kan bla; nin baara tena bonya foyi la ele kan Matigi Ala na koro.»

¹⁹ Oziyasi dimina; o y'a soro wusunandaga tun be a boro, ko a be wusunan don. K'a diminin to sarakalasebagaw koro, farirabana do barara ka bo a ten na sarakalasebagaw na na, Matigi Ala ta batoso konon, wusunanjenifen koro yi. ²⁰ Sarakalasebagaw kuntigi Azariya ni sarakalasebaga tow bee ka o na munu k'a fle, k'a ye ko farirabana do bora a ten na. O teliyara k'a labo kene ma. Ale yere fana tun be teliyara ka bo a yere ma, sabu Matigi Ala tun k'a ta kojugu hake bo a ra.

Oziyasi sacogo
(Masacew flanan 15.5-7)

²¹ Oziyasi tora ni o farirabana ye fo ka taga a sa. I n'a fo o bana tun b'a ra, a tun be bon do kono a kelen na, sabu a tun man kan ka don Matigi Ala ta batoso kono tuun. A dence Yotamu le kera masaso kow janabobaga ye, ani ka jamana mara.

²² Ayiwa, Oziyasi ta ko tow, a damina ni a laban, cira Ezayi, min ye Amazi dence ye, ale le ka o kow bee sebe. ²³ O ko, Oziyasi sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a bemacew suw kere fe masacew ta kaburulo ra, ko sabu farirabana b'a ra. A dence Yotamu le sigira masaya ra a no ra.

27

Masace Yotamu ta wagati
(Masacew flanan 15.32-38)

¹ Yotamu sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru; a ka san tan ni woro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Yerusa; Sadoki denmuso tun lo. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, a ka o le ke fen bee ra, i n'a fo a face Oziyasi tun k'a ke cogo min na. ³ Yotamu le ka Matigi Ala ta batoso sanfeyoro ta donda lo, ka caman fara Ofeli kinda kogow kan. ⁴ A ka dugu dow fana lo Zuda kuruyorow ra, ka kerobonbaw, ani sankasojanw lo yirituw ra. ⁵ A ka Amonkaw ta masace kere, ka se soro ale kan. O san na, Amonkaw ka warigbe toni saba ni kilo keme looru (3 500) di a ma, ani alikama* toni waga saba (3 000), ani orize toni waga saba (3 000). Amonkaw ka o ngon le sara a ye a san flanan ni a san saban fana ra. ⁶ Yotamu ta fanga bonyara kosebe, sabu a tun be a ta kow bee ke ka na Matigi Ala, a ta Ala na koro.

⁷ Ayiwa, Yotamu ta ko tow bee, ani a ta kerew bee, ani a ta kokeninw bee, o sebera Izirayeli masacew, ani Zuda masacew ta kow kitabu kono. ⁸ A tun sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru; a ka san tan ni woro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ⁹ O ko, Yotamu sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don Dawuda ta masabonba kono. A dence Ahazi sigira masaya ra a no ra.

28

Zuda masace Ahazi ta wagati
(Masacew flanan 16.1-6)

¹ Ahazi sigira masaya ra k'a si to san mugan. A ka san tan ni woro le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. Ko minw terennin lo Matigi Ala na koro, a ma o ke, i n'a fo a bemace Dawuda. ² A ka Izirayeli masace tow ta sira le ta; a yere ka nege yeele, ka Baali ta jo tagamasiyen dow lalaga ka o bato. ³ A ka wusunan sarakaw bo Beni Hinomu kurufurance ra, ka taga a yere dence di k'a jeni tasuma ra, jow ye; k'a soro Matigi Ala tun ka siya minw ghen, ka o ta jamana di Izirayelimogow ma, o siyaw le tun be o ko haramuninw ngon kera. ⁴ A tun be to ka began sarakaw ni wusunan sarakaw bo sonnikeyorow ra, ani kongoriw kunna, ani yiriba flaburumanw jukoro.

⁵ Matigi Ala, a ta Ala k'a don Siri masace boro. Sirikaw ka se soro a kan, k'a ta mogow caman mina ka taga ni o ye Damasi. Ala k'a don Izirayeli masace fana boro; ale ka se soro a kan k'a ta mogow caman faga. ⁶ Remaliya dence Peka ka Zuda ta mogow waga keme ni mugan (120 000) faga lon kelen

na; o bɛɛ tun ye kerekɛɛɛfariw le ye. O kɛra sabu o tun bɔra Matigi Ala kɔ, o bɛmaw ta Ala. ⁷ Zikiri min tun ye Efirayimu kerekɛɛɛfari do ye, ale ka masacɛ dencɛ Maseya faga, ani Azirikamu min tun ye masaso kunnasigibaga ye, ani Elikana, min tun ye masacɛ ta jamana kuntigi folo ye. ⁸ Izirayelimɔgɔw ka mɔgɔ waga kɛmɛ fla (200 000) le mina o balema Zudakaw ra. O ka o ta musow, ani o dencɛw, ani o ta denmusow mina. O ka o borofɛn caman fana cɛ ka taga ni o ye Samari.

Ala ta cira kumana Izirayelimɔgɔw fɛ

⁹ Ayiwa, Matigi Ala ta cira do tun bɛ yi, min tɔgɔ tun ye ko Odɛdi. Kerekɛjama min tun bɛ nana Samari, ale bɔra ka taga o mɔgɔw kumbɛn, k'a fɔ o ye ko: «Matigi Ala, aw bɛmaw ta Ala tun dimina Zuda mara mɔgɔw kɔrɔ, o kosɔn a ka o don aw boro; nka aw ka o halaki ni juguyaba min ye, o juguya bonyara ka se fɔ sankolo ma. ¹⁰ Ayiwa, sisan aw ko aw b'a fɛ ka nin Zudakaw, ani nin Zeruzalemukaw le kɛ aw ta jɔncɛw, ani aw ta jɔnmusow ye; yala o tuma aw fana ma jurumun do kɛ ka Matigi Ala, aw ta Ala hake ta wa? ¹¹ O ra, aw ye ne lamen! Aw ka nin mɔgɔ minw mina aw balemaw ra, aw ye o bla ka taga, sabu Matigi Ala ta dimiba le bɛ aw kan.»

¹² Ayiwa, Izirayeli ta kerekɛden tun bɔra kɛrɛ ra ka na; Efirayimu mara jamɔgɔ minw tun ye Yohanan dencɛ Azariya ye, ani Mesilemɔti dencɛ Berekiya, ani Salumu dencɛ Ezekiyasi, ani Hadelayi dencɛ Amasa ye, olugu wurira o kerekɛdenw kama. ¹³ O ko o ma ko: «Aw tɛna don ni nin mɔgɔ minaninw ye yan, ni o tɛ, aw bɛna an jaraki Matigi Ala ja kɔrɔ le. Aw b'a fɛ ka do le fara anw ta hakew ni anw ta jaraki kan, k'a sɔrɔ anw jarakininba lo ka ban; Ala ta dimiba le fana bɛ Izirayelimɔgɔw kan.»

¹⁴ O fɔra minke, kerekɛdenw ka mɔgɔ minaninw bla; o tun ka fɛn minw cɛ, o ka o bɛɛ bla kuntigiw ni jama bɛɛ kɔrɔ. ¹⁵ O kɔ, mɔgɔ minw tɔgɔw tun fɔra, olugu gbarara o mɔgɔ minaninw na; fani tun tɛ minw na, o ka fani dɔw bɔ fɛn minaninw na ka o don olugu ra. O ka faniw don o ra, ka sanbara don o sen na, ka domuni ni ji di o ma, ka turu mun o ra. Minw tun tɛ se ka tagama, o ka olugu sigi faliw kan, ka taga ni o ye Zeriko, tamarosunw ta dugu ra, o balemaw fɛ. O kɔ, olugu yɛrɛ sekora ka na Samari.

Ahazi ka Asirikaw wele ko o ye na ale demɛ (Masacɛw flanan 16.7-20)

¹⁶ O wagati ra, masacɛ Ahazi ka cira do bla Asiri masacɛ ma ko a ye na ale demɛ. ¹⁷ O y'a sɔrɔ Edɔmukaw tun nana tuun, ka na Zuda mara mɔgɔw kɛrɛ, ka dɔw mina ka taga ni o ye. ¹⁸ Filisikaw fana tun nana ben jamana dugumayanfan ni a woroduguyanfan duguw kan; o ka dugu minw mina, o kɛra Bɛti Semɛsi ye, ani Ayalɔn, ani Gederɔti, ani Soko ni a kɛrɛfɛduguw, ani Timina ni a kɛrɛfɛduguw, ani Gimizo ni a kɛrɛfɛduguw; o sigira o duguw ra. ¹⁹ O kɛra sabu Matigi Ala le tun ka Zuda mara majigi, Izirayeli masacɛ Ahazi kosɔn, sabu ale tun ka kɔnagaminin suguya bɛɛ kɛ Zuda mara ra, ka Matigi Ala kan bla. ²⁰ Asiri masacɛ Tigilati Pilesɛri, sani ale ye na Ahazi demɛ, a nana ka na jagban le la a kan. ²¹ Ahazi tun ka Matigi Ala ta batoso minanw bɛɛ cɛ, ani masaso minanw bɛɛ, ani jamana jamɔgɔw ta fenw, ka o bɛɛ di Asiri masacɛ ma. Nka o si ma foyi ja a ye. ²² Nka hali k'a to o jagbanba cɛ ra, ale masacɛ Ahazi belɛn ka do le fara a ta kanblari kan Matigi Ala ja kɔrɔ. ²³ Damasi ta batofɛn minw tun ka se

sorɔ a kan, a ka sarakaw bɔ olugu ye, k'a fɔ ko: «I n'a fɔ Siri masacew ta alaw ka o demɛ, ne fana bɛna saraka bɔ o ye, janko o ye ne fana demɛ.» Nka o ko kera ale yere ni Izirayelimɔgɔw bɛɛ ben sababu ye.

²⁴ O kɔ, Ahazi ka Alabatoso minanw lajen ka o bɛɛ cici, ka Matigi Ala ta batoso daw datugu. A ka sarakabɔnanw lɔ Zeruzalemu yɔrɔ bɛɛ ra. ²⁵ A ka sɔnnikeyɔrɔ dow ke Zuda mara duguw bɛɛ ra, ka wusunan sarakaw bɔ batofen werɛw ye. A k'a ke ten ka Matigi Ala, a bɛmaw ta Ala ta dimi lawuri.

²⁶ Ayiwa, a ta ko tɔw, a ta kɛwalew, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na, o bɛɛ sebera Zuda masacew, ani Izirayeli masacew ta kitabuww kɔnɔ. ²⁷ Ahazi nana sa ka taga fara a bɛmaw kan; o k'a su don Zeruzalemu, nka o m'a su don Izirayeli masacew ta kaburuw dɔ ra. A dence Ezekiyasi sigira masaya ra a no ra.

29

Zuda masacew Ezekiyasi ta wagati (Masacew flanan 18.1-4)

¹ Ezekiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san mugan ni kɔnɔntɔn le ke masaya ra; a signin tun bɛ Zeruzalemu. A bamuso tɔgo tun ye ko Abiya; Jakariya denmuso tun lo. ² Ko minw terennin bɛ Matigi Ala ja kɔrɔ, a ka o le ke, k'a dafa i n'a fɔ a bɛmace Dawuda yere tun k'a ke cogo min na.

³ A ta masaya san fɔlɔ ra, a karo fɔlɔ, a ka Matigi Ala ta batoso daw dayɛɛ, k'a konw lalaga. ⁴ A ka sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw wele ka na o lajen Alabatoso lukɛnɛ terebɔyanfan na, ⁵ k'a fɔ o ye ko: «Levi* ta mɔgɔw, aw ye ne lamɛn! Aw ye aw yere saninya, ka Matigi Ala, aw bɛmaw ta Ala ta batoso fana saninya. Aw ye fɛn saninyabariw bɛɛ labo yɔrɔ saninman kɔnɔ; ⁶ sabu an bɛmaw ka Ala kan bla. O ka kojugu ke Matigi Ala, an ta Ala ja kɔrɔ; o bɔra Ala kɔ, ka o ja bɔ Matigi Ala ta yɔrɔ saninman na, ka o kɔ don a ma. ⁷ O ka hali a bolondaw bɛɛ datugu, k'a fitinaw faga. O ma wusunan saraka bɔ Izirayeli ta Ala ye, o ma saraka jenita bɔ a ye yɔrɔ saninman kɔnɔ. ⁸ O kosɔn Matigi Ala ta dimi sera Zuda mara mɔgɔw ni Zeruzalemukaw bɛɛ ma. A ka o ke siranya sababu ye, ka jamana ke yɔrɔ lakolonba ye, ka o ke lɔgɔbɔrifɛn ye mɔgɔw fɛ, i n'a fɔ aw yere ja b'a ra cogo min na. ⁹ Aw y'a fle, o le kosɔn o ka an bɛmaw faga ni kɛrɛkemuru ye; o ka an dencew, ani an denmusow, ani an ta musow mina ka taga ni o ye.

¹⁰ «Ayiwa, sisan, a bɛ ne jusu ra ka jɛnɔgɔnya don ni Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala, janko a ta dimiba ye mabɔ an na. ¹¹ O ra, sisan, ne denw, aw ye aw sɔbɛ don; sabu Matigi Ala ka aw le panawoloma janko aw ye baara ke a ja kɔrɔ, ka ke a ta baaradenw ye, ka no ka wusunan sarakaw bɔ a ye.»

Levi ta mɔgɔw ka Alabatosoba saninya*

¹² Ayiwa, Levi* ta mɔgo minw wurira, olugu fle: Amasayi dence Mahati, ani Azariya dence Yoweli; olugu tun ye Kehatikaw le ye. Minw tun ye Merari ta mɔgɔw ye, olugu tun ye Abidi dence Kisi ye, ani Yehaleli dence Azariya. Minw tun ye Gerisonkaw ta mɔgɔw ye, o tun ye Zima dence Yoha ye, ani Yowa dence Edeni. ¹³ Minw tun ye Elisafan ta mɔgɔw ye, o tun ye Simiri ni Yeweli ye. Minw tun ye Asafu ta mɔgɔw ye, o tun ye Jakariya ni Mataniya ye. ¹⁴ Minw tun ye Heman ta mɔgɔw ye, o tun ye Yeyeli ni

Simeyi ye. Minw tun ye Yedutun ta mɔgɔw ye, o tun ye Semaya ni Uziyeli ye.

¹⁵ O ka o balema tɔw lajen; o ka o yere saninya. O kɔ, o nana Matigi Ala ta batoso saninya, i n'a fɔ masace tun k'a fɔ cogo min na, ka kaja ni Matigi Ala yere ta kuma ye. ¹⁶ Sarakalasebagaw donna Matigi Ala ta batoso kɔnɔnɔyɔrɔ ra k'a saninya. O ka fen saninyabari min o min sɔrɔ Matigi ta batoso kɔnɔ, o ka o bɛɛ labɔ ka taga a bla Alabatosoba lu kɔnɔ. Levi* ta mɔgɔw ka o fenw ce ka bɔ ni o ye, ka taga o ke Sedɔrɔn kɔdinga kɔnɔ. ¹⁷ O tun ka Alabatosoba saninyari damina karo fɔlɔ tere fɔlɔ. Karo tere seegi, o donna Matigi Ala ta batoso bolon kɔnɔ, ka tere seegi ke Matigi Ala ta batoso saninyari ra. O karo fɔlɔ tere tan ni wɔɔrɔ, o banna o baara ra.

¹⁸ O kɔ, o tagara masace Ezekiyasi fe, ka taga a fɔ a ye ko: «An ka Matigi Ala ta batoso bɛɛ saninya: sarakajenifen ni a minanw bɛɛ, ani sarakaburu tabali ni a minanw bɛɛ. ¹⁹ Masace Ahazi tun tora a ta kojuguke ra ka fen minw bɛɛ lanɔgɔ, an ka o bɛɛ laben k'a saninya; o fenw bɛ Matigi Ala ta sarakajenifen ja fe.»

Alabatosoba saninyara ka bla Ala ta baara kama

²⁰ Masace Ezekiyasi wurira sɔgɔmada joona fe, k'a ta jamana pamɔgɔw lajen, ka taga Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. ²¹ O nana ni misitoran wolonfla ye, ani sagajigi wolonfla, ani sagaden wolonfla; o nana ni bakɔrɔnin wolonfla fana ye, ka na o ke jurumunyafa saraka ye masace ta somɔgɔw kɔsɔn, ani yɔrɔ saninman kɔsɔn, ani Zuda mara kɔsɔn. Masace k'a fɔ sarakalasebagaw ye, minw ye Haruna ta durujaw ye, ko o ye o sarakaw bɔ Matigi Ala ta sarakajenifen kan. ²² Sarakalasebagaw ka misitoranw kannatige, k'a jori mina, k'a seriseri sarakajenifen kan. O ka sagajigiw kannatige, ka o fana jori seriseri sarakajenifen kan. O ka sagadenw fana kannatige ka o fana jori seriseri sarakajenifen kan. ²³ O kɔ, bakɔrɔnin minw tun bɛ jurumunyafa saraka ye, o gbarara ni o ye masace kɔrɔ, ani jama kɔrɔ. Olugu ka o borow la o kan. ²⁴ Sarakalasebagaw ka o kannatige ka o jori bɔn sarakajenifen kan, k'a ke jurumunyafa saraka ye, ka Izirayelimɔgɔw ta jurumunw kafari o ye; sabu masace tun k'a fɔ ko saraka jenitaw, ani jurumunyafa sarakaw tun ka kan ka bɔ Izirayeli jamana bɛɛ le ye.

²⁵ A ka Levi* ta mɔgɔw bla Matigi Ala ta batoso kɔnɔ ni siranɛgetɛgere ye, ani gɔniw, ani koraw, i n'a fɔ Dawuda tun k'a fɔ cogo min na, ani masace ladibaga Gadi, ani cira Natan; sabu Matigi Ala le tun ka o kuma yira a ta ciraw ra ko o y'a fɔ. ²⁶ Levi* ta mɔgɔw lɔlɔra ni Dawuda ta fɔrifenw ye; burufiyetaw tun bɛ sarakalasebagaw boro. ²⁷ Ezekiyasi k'a fɔ o ye ko o ye saraka jenita* bɔ sarakajenifen kan. O ka saraka jenita* bɔri damina minke, o ka Matigi Ala ta dɔnkiriw fana damina ni buru fiyetaw ye, ani Izirayeli masace Dawuda ta fɔrifenw. ²⁸ Jama bɛɛ ka o yere majigi ka Ala bato. O ka dɔnkiriw la, ka buruw fiye fɔ ka taga saraka jenita* jeni ka ban. ²⁹ Saraka jenita bɔra ka ban tuma min na, masace ni a nɔfemɔgɔw bɛɛ birira ka Ala bato. ³⁰ O kɔ, masace Ezekiyasi ni a ta jamana pamɔgɔw k'a fɔ Levi* ta mɔgɔw ye ko o ye Matigi Ala tando ni Dawuda ta kumaw ye, ani ladibaga Asafu ta kumaw; o ka Ala tando ni jagariba ye, ka o yere majigi, ka biri ka Ala bato.

³¹ O kɔ, Ezekiyasi ka kuma ta k'a fɔ ko: «Sisan aw ka aw yere bla danna Matigi Ala ye; o ra aw ye gbara ka na ni aw ta began sarakaw ni aw ta barakalari sarakaw ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ.» Jama nana ni o ta began sarakaw ni o ta barakalari sarakaw ye; minw boro lablanin tun lo, olugu nana ni saraka jenitaw ye. ³² Jama nana ni saraka jenita minw ye, o kera misitoran biwolonfla, ani sagajigi keme, ani sagaden keme fla. O bee tun ye saraka jenita ye k'a di Matigi Ala ma. ³³ O ka began minw di fana, o tun ye misitoran keme wɔɔɔ, ani saga waga saba. ³⁴ Nka i n'a fɔ sarakalasebagaw tun man ca, o ma se ka o saraka jenitaw bee boso; o ra o balema minw ye Levi* ta mɔgow ye, olugu nana o deme ka baara ban, sani k'a to sarakalasebaga tɔw ye o yere saninya; sabu Levi* ta mɔgow tun ka saninyari ko mina ni o sobe ye ka teme sarakalasebagaw kan. ³⁵ Saraka jenitaw tun ka ca, ani ninsɔndiya sarakaw ta turuw, ani rezenji saraka min be fara saraka jenitaw* kan. Matigi Ala ta batoso baara daminana tuun o cogo le ra. ³⁶ Ezekiyasi ni jama bee ninsɔndiyara, sabu Ala ka o kopuman ke a ta mɔgow ye; o kow kera jona fana.

30

Ezekiyasi ka mɔgow wele

¹ Ayiwa, Ezekiyasi ka cira bla ka taga Izirayeli mara bee ra, ani Zuda mara ra; a ka sebe dɔw ci Efrayimu ta mara ni Manase ta mara ra, ko o ye na Matigi Ala ta batoso ra Zeruzalemu, ka na Jonyaban panagbe ke Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye. ² Masace ni a ta jamana pamɔgow, ani Zeruzalemukaw bee tun k'a latige ko Jonyaban panagbe ye ke san karo flanan na. ³ O tun ma se k'a ke a wagati ra, sabu sarakalasebaga minw tun ka o yere saninya olugu tun man ca, jama fana tun ma lajen Zeruzalemu. ⁴ Ayiwa, o ko benna masace ni jama bee lajennin ma. ⁵ O ra, o k'a latige k'a fɔ Izirayeli jamana yɔɔ bee ra, k'a ta Beri Seba ka taga a bla fɔ Dan, ko mɔgow ka kan ka na Jonyaban panagbe ke Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye Zeruzalemu, sabu mɔgo caman tun te o panagbe kera tuun, i n'a fɔ a sebera cogo min na.

⁶ Masace ni a ta jamana pamɔgow ka sebe minw ke, ciradenw tagara ni o ye Izirayeli ni Zuda mara fan bee ra. Ka kapa ni masace ta kuma ye, o ko: «Izirayelimɔgow, aw tɔ minw bosira ka bɔ Asiri masacew boro, aw ye kɔsegi ka na Matigi Ala fe, Iburahima ni Isiyaka, ni Izirayeli ta Ala, janko ale fana ye kɔsegi aw fe. ⁷ Aw kana ke i ko aw bemaw, ani aw balema minw ka Matigi Ala, o bemaw ta Ala kan bla, k'a to Ala ka o ta jamana ke yɔɔ lakolon ye i n'a fɔ aw yere na b'a ra cogo min na. ⁸ O ra, aw kana aw torokun gbeya i n'a fɔ aw bemaw k'a ke cogo min na. Aw ye aw yere di Matigi Ala ma, ka na a ta yɔɔ saninman na, a ka yɔɔ min saninya k'a ke a yere ta ye tuma bee. Aw ye baara ke Matigi Ala, aw ta Ala ye, janko a ta dimiba ye mabɔ aw ra. ⁹ Ni aw ka kɔsegi ka na Matigi Ala fe, aw balemaw ni aw dencew bena hina sɔɔ o minabagaw fe; o fana bena kɔsegi ka na nin jamana ra, sabu Matigi Ala, aw ta Ala be hina, a fana be neema ke. Ni aw ka kɔsegi ka na a fe, a tena ban aw ra.»

¹⁰ Ayiwa, ciradenw temena duguw bee ra; o tagara Efrayimu mara ra, ka taga Manase ta mara ra, ka taga fɔ Zabulon ta mara ra. Nka mɔgow tun be yerekora o ma le, ka ke o logɔbo ye. ¹¹ O bee n'a ta, Aseri, ani Manase, ani Zabulon ta mɔgo dɔw ka o yere majigi ka sɔn ka na Zeruzalemu. ¹² Ala

ka Zuda mara mɔgɔw fana demɛ; a ka miiriya kelen don o bɛɛ jusu ra, k'a to masacɛ ka min fɔ ka kaɲa ni Matigi Ala ta kuma ye, o sɔnna ka o kɛ.

Izirayelimɔgɔw ka Jɔnyaban ɲanagbɛ kɛ

¹³ Mɔgɔ camanba nana lajen Zeruzalemu ka burufunubari ɲanagbɛ kɛ san karo flanan na. O tun kera jama camanba le ye. ¹⁴ Sarakabɔnan minw tun bɛ Zeruzalemu, o ka olugu cɛn; o ka wusunan sarakabɔnanw fana ta ka taga o bɛɛ firi Sedɔrɔn kɔ kɔnɔ. ¹⁵ O kɔ, o ka Jɔnyaban saraka faga san karo flanan tere tan ni naani na. Sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw maroyara; o ka o yere saninya, ka saraka jenitaw bɔ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. ¹⁶ O bɛɛ lɔra o lɔyɔrɔw ra, i n'a fɔ a fɔra Ala ta baaraden Musa ta sariya ra cogo min na. Levi* ta mɔgɔw le tun bɛ bɛgan jori di sarakalasebagaw ma, olugu bɛ a seriseri. ¹⁷ Mɔgɔ caman tun bɛ jama ra minw tun ma o yere saninya; o ra minw tun ma saninya, Levi* ta mɔgɔw le ka Jɔnyaban sarakaw faga olugu ye, janko k'a saninya k'a di Matigi Ala ma. ¹⁸ Mɔgɔ caman tun bɛ jama ra minw tun ma o yere saninya; olugu caman tun bɔra Efirayimu ta mara ra, ani Manase ta mara ra, ani Isakari ta mara ra, ani Zabulon ta mara ra. Olugu ka Jɔnyaban saraka domu, k'a sɔrɔ a sebera cogo min na, o m'a kɛ ten. O kosɔn Ezekiyasi ka Ala daari o ye, k'a fɔ ko: «Matigi Ala, ele min ka ji, yafa bɛɛ ma; ¹⁹ min o min jijara ka tugu Ala kɔ, Matigi Ala, o bemaw ta Ala, hali ni a kera ko o tigi m'a yere saninya i n'a fɔ a ka kan ka kɛ cogo min na, ele ye yafa o ma.» ²⁰ Matigi Ala ka Ezekiyasi ta daariri lamɛn; a yafara o mɔgɔw ma.

²¹ O ra, Izirayelimɔgɔ minw tun bɛ Zeruzalemu, olugu ka burufunubari ɲanagbɛ kɛ tere wolonfla, ni ɲagariba ye. Lon o lon, Levi* ta mɔgɔw, ani sarakalasebagaw tun bɛ ta Matigi Ala tando ni forifen kanbaw ye, ka Matigi Ala bonya. ²² Ezekiyasi kumana Levi* ta mɔgɔw bɛɛ fɛ, ka o ja gbɛɛya, sabu o tun timinadiyara Matigi Ala ta baara ra kosebɛ. O ka sarakaw domu fɔ tere wolonfla, ka ninsondiya sarakaw bɔ, ka Matigi Ala, o bemaw ta Ala bonya.

²³ O kɔ, jama bɛɛ lajennin benna a ra ko o ye tere wolonfla wɛrɛ kɛ tuun ɲanagbɛ ra. O ka tere wolonfla wɛrɛ kɛ, ka ɲagari; ²⁴ sabu Zuda masacɛ Ezekiyasi tun ka misitoran waga kelen ani saga waga wolonfla (7 000) le di jama ma. Jamana ɲamɔgɔw tun ka misitoran waga kelen ani saga waga tan le di jama ma. Sarakalasebaga caman tun ka o yere saninya. ²⁵ Zuda mara mɔgɔw bɛɛ, ani sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw, ani mɔgɔ minw bɛɛ tun nana ka bɔ Izirayeli, ani lonan minw tun bɔra Izirayeli, walama minw tun siginin bɛ Zuda mara ra, bɛɛ le ɲagarira. ²⁶ O kera ɲagariba le ye Zeruzalemu. Kabini Izirayeli masacɛ Dawuda dence Sulemani ta wagati ra, nin ko ɲɔgɔn tun ma deri ka kɛ ban Zeruzalemu. ²⁷ O kɔ, sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw wurira ka dugawu kɛ jama ye. Ala ka o ta dugawu mɛn; o ta daarikan sera fɔ Ala ta yɔrɔ saninman na sankolo kɔnɔ yi.

31

Ezekiyasi ka Alabatoso baara labɛn

¹ ɲanagbɛ bɛɛ nana ban tuma min na, Izirayelimɔgɔ minw bɛɛ tun bɛ yi, olugu tagara Zuda duguw ra, ka taga kabakurujanw benben, ka jo musoman Asera ta berew benben; sɔnnikeyɔrɔ minw bɛ kongoriw kan o ka olugu ni sarakabɔnanw bɛɛ waraga ka bɔ Zuda, ani Boniyaminu, ani Efirayimu, ani Manase ta maraw ra, fɔ ka taga o bɛɛ ban. O kɔ, Izirayelimɔgɔw bɛɛ kɔsegira ka taga o sigiyɔrɔw ra, o ta duguw ra.

² Ezekiyasi ka sarakalasebagaw, ani Levi* ta mɔgɔw sigi ka kɔna ni o ta jenkuruw ye, bɛɛ ni a ta baara. Sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgɔw ta baara tun ye saraka jenitaw* ye, ani ninsɔndiya sarakaw, ani Alabatoso baaraw, ani ka donkiriw la, ka baraka la Ala ye, k'a tando Matigi Ala ta batoso donda ra. ³ Masace ka dɔ bɔ a yerɛ ta naforow ra ko o di, janko o ye to ka o kɛ saraka jenitaw ye: sɔgɔma ta, ani wulafe ta, ani Nenekirilonw ta, ani karokuraw ta, ani janagbew ta, i n'a fɔ a sebera Matigi Ala ta sariya ra cogo min na. ⁴ A k'a fɔ Zeruzalemukaw ye, ko o ye to ka sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgɔw ninyɔrɔ di o ma, janko o ye jija Matigi Ala ta sariya sira tagama ra. ⁵ O kuma sera mɔgɔw ma minke, Izirayelimɔgɔw nana ni o ta simanw kunfolow ye caman, ani o ta rezenjikura, ani turu, ani li, ani o ta forow ta senefenw bɛɛ. O nana ni o ta fenw bɛɛ yaga ye, caman. ⁶ Izirayelimɔgɔw, ani Zuda mara mɔgɔ minw tun siginin bɛ Zuda duguw ra, olugu fana ka o ta misiw, ani o ta sagaw, ani o ta baw yagaw di; fen saninman minw tun ka kan ka di Matigi Ala, o ta Ala ma, o ka o fana yaga di. O ka o fenw tonton ɲɔgɔn kan. ⁷ O ka o fenw lajenri damina san karo sabanan na, ka taga a laban fɔ san karo wolonflanan le ra. ⁸ Ezekiyasi ni a ta jamana ɲamɔgɔw nana o fenw tontonnin ye minke, o ka baraka la Matigi Ala ye, ani a ta mɔgɔw, minw ye Izirayelimɔgɔw ye. ⁹ Ezekiyasi ka sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgɔw ɲininka o fenw ko ra. ¹⁰ Sarakalasebagaw kuntigi Azariya, min ye Sadɔki ta somɔgɔ dɔ ye, ale k'a jaabi ko: «Kabini mɔgɔw k'a damina ka na ni o borofenw ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, an ka domuni sɔrɔ k'a domu ka fa, fɔ k'a tɔ to caman; sabu Matigi Ala ka baraka don a ta mɔgɔw ra. Fen minw dira o tɔ le ye nin bɛɛ ye tan.»

¹¹ Ezekiyasi k'a fɔ ko o ye fenmarayɔrɔ dɔw laben Matigi Ala ta batoso kɔnɔ; o ka o laben. ¹² Mɔgɔw ka o borofen minw di, ani o ta yagaw, ani fen saninman tɔw, o tun bɛ to ka taga o fenw bla o yɔrɔw ra; o ka o baara kɛ ka ɲa a cogo ra. Levi* ta mɔgɔ min ye Konaniya ye, ale le tun ye o ko ɲamɔgɔ ye, k'a balemacɛ Simeyi gban ale ra. ¹³ Yeyeli, ani Azaziya, ani Nahati, ani Asaheli, ani Yerimɔti, ani Yozabadi, ani Eliyeli, ani Isimakiya, ani Mahati, ani Benaya, olugu le tun ye o baaraw kɔrɔsibagaw ye; Konaniya ni a balemacɛ Simeyi le tun ye olugu bɛɛ ɲamɔgɔw ye. Masace Ezekiyasi ni Alabatoso kuntigi Azariya, olugu le tun ka o kow bɛɛ latige.

¹⁴ Levi* ta mɔgɔ min tun ye Imina dence Kore ye, min tun ye terebɔyanfan donda kɔrɔsibaga ye, mɔgɔw tun bɛ fen minw di Ala ma o yerɛ sago ma, ale le tun bɛ o fenw mina; mɔgɔw tun bɛ fen minw di Matigi Ala ma, ani fen saninmanbaw, ale fana le tun bɛ o fenw tarantaran. ¹⁵ Edeni, ani Miniyaminu, ani Yosuwe, ani Semaya, ani Amariya, ani Sekaniya, olugu le tun bɛ a kɛrɛ fɛ sarakalasebagaw ta duguw ra, k'a demɛ ka fenw taran ka ɲa o balemaraw ra, mɔgɔkɔrɔba fara denfitini kan, ka kɔna ni o ta jenkuruw ye.

¹⁶ Cɛden minw ka san saba sɔrɔ, ani minw temena o kan, o tun bɛ olugu fana ninyɔrɔ di o ma, minw tɔgɔ tun sebera buruju kitabu kɔnɔ, ani minw bɛɛ tun bɛ don Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, janko baara minw karifara o ma ka o baaraw kɛ, ka kɔna ni o ta jenkuruw ye. ¹⁷ O tun ka sarakalasebagaw tɔgɔw seɛ, bɛɛ ni a ta gba; nka min ye Levi* ta mɔgɔw ye, minw si tun ka san mugan sɔrɔ, ani minw temena o kan, o tun ka olugu tɔgɔ seɛ ka kɔna ni o ta baaraw ni o ta jenkuruw le ye. ¹⁸ O tɔgɔw tun sebera, o ni o ta denfitiniw bɛɛ, ani o ta musow, ani o dencew ni o denmusow. O ta

ghamogow bee togow le tun sebera; sabu o tun ka o yere bla danna yoro saninman ta baara le koson.

¹⁹ Sarakalasebaga minw tun ye Haruna ta durujaw ye, minw tun siginin be kongokonyorow ra, sarakalasebagaw ta duguw kerereyow ra, o ka mogow dow janawoloma yoro bee kelen kelen na, janko olugu ye to ka domuni nin mogow ra, sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow ce ra.

²⁰ Ayiwa, Ezekiyasi ka o le ke Zuda mara bee ra. Ko minw ka ji, ani ko minw terennin lo, ani ko minw bennin lo Matigi Ala, a ta Ala ja korow, a ka o le ke. ²¹ A ka baara o baara ke Alabatoso ta kow ra, walama Ala ta sariya ni a ta kuma sira tagama ko ra ka Ala ta jennogonya jini, a ka o bee ke ni a jusukun bee ye; o baaraw fana jana.

32

Asiri masace nana Ezekiyasi kama (Masacew flanan 18.13; Ezayi 36.1)

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Ezekiyasi ka o baaraw ke ni kankelentigiya ka ban tuma min na, Asiri masace Senakeribu nana ben Zuda mara kan, ka dugu barakamanw lamini, ko a be kogow ci ka don fanga ra. ² Ezekiyasi nana a ye ko Senakeribu nakun tun ye ka na Zeruzalemu dugu kere minke, ³ a sigira ka kuma ni a ta jamana jamogow ni a ta kererecefariw ye, ko jidinga minw be dugu ko fe, ko o ye o bee gberen. ⁴ Olugu sonna a ta ma. Jamaba nana jagon lajen; jidinga ni ko min o min tun be woyo o mara ra o ka o bee gberen. O ko: «Asiri masacew man kan ka na ji camanba sorow yere ja yan.» ⁵ Ezekiyasi k'a yere ja gbeleya ka dugu kogo yorocenninw lalaga; a ka do fara sankasojanw janya kan. A ka kogo were lo dugu ko fe, ka Milo yoro fana laben Dawuda ta masabonba konow, ka kerekeminanw, ani negebennanw caman jini. ⁶ A ka kerekeden kuntigi dow sigi jama kunna; o ko, a ka olugu lajen a yere korow dugu donda ra, ka kuma o fe ka o ja gbeleya; a ko: ⁷ «Aw ye jija, ka aw ja gbeleya! Aw kana siran, aw ja kana tige Asiri masace ni a ta jamaba ja, sabu min be ni anw ye, o baraka ka bon ni ale nofemogow ye. ⁸ Adamadenw le be ni ale ye; nka Matigi Ala, an ta Ala le be ni an ye; ale le bena an deme, ka kere ke an no ra.»

Ayiwa, mogow ka o jigi la Zuda masace Ezekiyasi ta kuma kan.

Senakeribu ka cira min ci Zeruzalemukaw ma (Masacew flanan 18.17-37; 19.9-19; Ezayi 36.2-22; 37.9-20)

⁹ Ayiwa, o ko, Asiri masace Senakeribu k'a ta jamana jamogow dow ci ka taga Zeruzalemu; o y'a sorow ale yere tun be Lakisi ja fe ni a ta kererejama bee ye. A ka o ci Zuda masace Ezekiyasi fe, ani Zuda mara mogow minw bee tun be Zeruzalemu, ko o ye taga a fo o ye, ko: ¹⁰ «Asiri masace Senakeribu ko: <O tuma aw ka aw jigi la mun le kan, ka aw yere datugu ka to Zeruzalemu konow? ¹¹ Aw m'a lon ko Ezekiyasi be aw lafirira le, k'a to kongow ni jiminlogow ye aw faga yan wa, ka ke a fo ye ko: Matigi Ala, an ta Ala bena an bosi Asiri masace boro? ¹² Yala ale Ezekiyasi yere le ma Matigi Ala ta sonnikeyorow cen ka bo kongoriw kan, ani a ta sarakabonanw fana, ka sorow k'a fo Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw ye ko o ka kan ka Ala bato sarakabonan kelen doron le kan, ka wusunun sarakaw bo o yoro ra wa? ¹³ Yala ne ni ne ta bemaw ka min ke jamana tow bee ta mogow ra, aw ma o lon wa? Yala o jamanaw ta mogow ta alaw sera ka o ta jamana bosi ka bo ne boro wa? ¹⁴ Ne bemaw ka o siya minw halaki, o siyaw ta alaw bee ra, juman kelen le sera k'a ta mogow bosi ka bo ne boro, ka na a

fɔ ko Ala bɛ aw bɔsi ka bɔ ne boro? ¹⁵ O ra, aw kana a to Ezekiyasi ye aw nege, ka aw lafiri tan. Aw kana la a ra dɛ! Sabu siya si, walama jamana si ta ala ma se ka o ta mɔgɔw bɔsi ka bɔ ne boro, ani ne bɛmaw boro. O tuma aw ta alaw bɛna aw bɔsi cogo di ka bɔ ne boro? »

¹⁶ Senakeribu ta jamana pamɔgɔw belɛn ka kɛ kumakolonw fɔ ye Matigi Ala ma, ani Ala ta baaraden Ezekiyasi ma. ¹⁷ Senakeribu tun ka seɓɛ dɔ ke ka Matigi Ala, Izirayeli ta Ala mafiyɛnya, k'a fɔ ko: «Jamana tɔw ta mɔgɔw ta alaw ma se ka o ta mɔgɔw bɔsi ne boro cogo min na, o cogo ra Ezekiyasi ta Ala tɛna se k'a ta mɔgɔw bɔsi ka bɔ ne boro.» ¹⁸ O pɛrɛnna ka o kuma fɔ ni kanba ye Zuda mɔgɔw yɛrɛ ta kan na, janko Zeruzalemuka minw tun bɛ kogo konna, ka siranya ni jatige bla olugu ra, k'a to Asirikaw ye se ka dugu mina. ¹⁹ O ka Zeruzalemu ta Ala ta ko ta k'a kɛ i n'a fɔ siya tɔw ta alaw, mɔgɔw yɛrɛ boro bɛ ala minw lalaga.

Ezekiyasi sera Senakeribu ra

(Masacɛw flanan 19.1,35-37; Ezayi 37.1,36-38)

²⁰ Ayiwa, masacɛ Ezekiyasi ni cira Ezayi, min ye Amɔzi dɛncɛ ye, olugu ka Ala daari o ko ra, ka o kan lase Ala ma sankolo ra. ²¹ O kɛra minke, Matigi Ala k'a ta meleke dɔ ci ka na Asiri masacɛ ta kɛrɛkejama halaki: a kɛrɛkɛcfariw bɛɛ, a pamɔgɔw, ani a kɛrɛkuntigiw bɛɛ. Masacɛ Senakeribu k'a ye ten minke, a sekɔra a ta jamana ra a maroyaninba. A tagara don a ta ala ta batoso kɔnɔ; a yɛrɛ dɛncɛw tagara a faga o yɔrɔ ra yi ni kɛrɛkemuru ye.

²² O cogo le ra, Matigi Ala ka Ezekiyasi ni Zeruzalemukaw kisi ka bɔ Asiri masacɛ Senakeribu boro, ani ka bɔ o juguw bɛɛ boro. A ka nasuma di o ma fan bɛɛ ra. ²³ Mɔgɔ caman nana o ta sarakaw di Matigi Ala ma Zeruzalemu, ani ka bonyaw di Zuda masacɛ Ezekiyasi ma. K'a ta o wagatiw ra, dɔ farara masacɛ Ezekiyasi ta bonya kan siya tɔw bɛɛ na kɔrɔ.

Masacɛ Ezekiyasi ta bana

(Masacɛw flanan 20.1-21; Ezayi 38.1-8; 39)

²⁴ O wagati ra, Ezekiyasi nana bana, fɔ a tun bɛ jini ka sa. A ka Matigi Ala daari; Matigi Ala k'a jaabi, ka kabako dɔ kɛ a ye. ²⁵ Nka o kɔruman min kɛra Ezekiyasi ye, a ma kɛ o lɔnbaga ye. Yɛrɛbonya donna a jusu ra; o kɛra minke, Ala ta dimi sera ale ni Zuda ni Zeruzalemu bɛɛ ma. ²⁶ O ra, Ezekiyasi k'a ta yɛrɛbonya dabra k'a yɛrɛ majigi. Zeruzalemukaw fana ka o yɛrɛ majigi. O kɛra minke, Matigi Ala ta dimi ma se o ma tuun Ezekiyasi yɛrɛ ta tere ra.

²⁷ Ezekiyasi ka naforo caman sɔrɔ, ani bonya caman. A ka naforo caman mara a yɛrɛ ye: warigbe, ani sanin, ani luluw, ani kasadiyananw, ani negebennanw, ani fɛn dawulaman suguya bɛɛ. ²⁸ A ka bon dɔw lɔ, ka o kɛ simanblayɔrɔ ye, ka dɔw kɛ rɛzɛnji marayɔrɔ ye, ani turu marayɔrɔ. A ka bɛgan marayɔrɔ dɔw lɔ bɛgan suguya bɛɛ ye, ani a ta sagakuruw ye. ²⁹ A ka dugu dɔw lɔ fana. Sagaw, ani baw, ani misiw tun b'a fɛ caman; sabu Ala tun ka naforo caman di a ma. ³⁰ Ale Ezekiyasi kɛlɛn le ka Giyon kɔ ta ji bɔyɔrɔ da gberɛn a sanfɛyɔrɔ ra, k'a ji lana dugumayanfan na terebenyanfan na Dawuda ta masabonba kɔnɔ. A ka baara o baara dabɔ, o bɛɛ jana a boro.

³¹ O bɛɛ n'a ta, kabako minw tun kɛra a ta jamana ra, wagati min na Babilɔni jamana pamɔgɔw ta ciradenw nana a fɛ ka na a pininka o kabakow ko ra, o wagati ra Ala bɔra a kɔ, janko k'a segesɛge, k'a lɔn ko minw bɛɛ bɛ a jusukun na.

³² Ayiwa, Ezekiyasi ta ko tɔw bɛɛ, a ka kojuman minw ke Ala na kɔrɔ, o kow sebera cira Ezayi, Amɔzi dence ta ciraya kitabu kɔnɔ, ani Zuda ni Izirayeli masacew ta kitabuw kɔnɔ. ³³ O ko, Ezekiyasi sara, ka taga fara a bɛmaw kan; o k'a su don Dawuda dencew ta kaburuw sanfeyɔrɔ ra. Zuda mara mɔgɔw bɛɛ, ani Zeruzalemukaw bɛɛ k'a sanga bonya. A dence Manase sigira masaya ra a nɔ ra.

33

Zuda masace Manase ta wagati (Masacew flanan 21.1-18)

¹ Manase sigira masaya ra k'a si to san tan ni fla; a ka san bilooru ni looru le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ² A ka kojugu ke Matigi Ala na kɔrɔ. Matigi Ala tun ka siya minw gben ka bɔ Izirayelimɔgɔw na, a ka o siyaw ta ko haramuninw nɔgɔn le ke. ³ A face Ezekiyasi tun ka sɔnnikeɣɔrɔ minw cici ka bɔ kongoriw kan, a ka o bɛɛ lalaga kokura tuun. Jo min ye Baali ye, a ka sarakabɔnan dɔw lɔ o jo tɔgɔ ra. A ka bere dɔ turu jo musoman Asera tɔgɔ ra. A k'a kinbiri gban ka karo ni lolow bɛɛ bato. ⁴ A ka sarakabɔnan werew lɔ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ; k'a sɔrɔ Matigi Ala tun k'a fɔ ko ale tɔgɔ bena sigi Zeruzalemu le wagati bɛɛ.

⁵ A ka sarakabɔnan dɔw lɔ Matigi Ala ta batoso lukɛnɛ fla bɛɛ kɔnɔ karo ni lolow bɛɛ tɔgɔ ra. ⁶ A k'a dence di o k'a jeni tasuma ra k'a ke saraka ye Beni Hinɔmu ta kurufurance ra. A tun be lagberi ke, ka jinamoriyakow ke, ani subagaya. A ka mɔgɔ dɔw sigi, minw be suw wele, ka lagberi ke. A ka dɔ fara a ta kojuguw kan Matigi Ala na kɔrɔ, ka Matigi Ala jusu bɔ. ⁷ A tun ka jo dɔ tagamasiyen min lalaga, a ka o bla Ala ta batoso kɔnɔ, k'a sɔrɔ Ala tun k'a fɔ Dawuda ye, ka na a fɔ a dence Sulemani fana ye o so ko ra, ko: «Ne ka nin batoso ani nin Zeruzalemu dugu le panawoloma Izirayeli mara bɛɛ ra, ka ne tɔgɔ sigi nin yɔrɔ ra wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. ⁸ Ne ka sariyaw, ani ciw ni cifonin minw bɛɛ yira Musa ra k'a fɔ o ye, ni o ka o bɛɛ sira tagama ka na, o tuma ne ka nin jamana min di aw bɛmaw ma, ne tena Izirayelimɔgɔw labɔ o jamana ra tuun.»

⁹ Nka Manase ka Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw lafiri; Matigi Ala tun ka siya minw halaki ka bɔ Izirayelimɔgɔw na, o ka kojugu ke ka teme hali o siyaw kan. ¹⁰ Matigi Ala kumana Manase ni a ta mɔgɔw fe, nka o ma o janto a ta kuma ra.

Manase nimisara

¹¹ O kera minke, Matigi Ala ka Asiri masace ta kerekejama kuntigiw bla ka na o kama; olugu nana Manase mina ka nege don a nun na, k'a siri ni siranegejɔrɔko ye ka taga ni a ye Babiloni. ¹² K'a to o tɔrɔ le ra, a ka sɔrɔ ka kasi ka Matigi Ala, a ta Ala daari kosebe, k'a yere majigi kosebe a bɛmaw ta Ala na kɔrɔ. ¹³ A ka Ala daari minke, Ala k'a jaabi. Ala k'a ta makarikan lamen, k'a laseko ka taga a ta masaya ra Zeruzalemu. O le ra, Manase k'a lɔn ko Matigi Ala le ye Ala ye.

¹⁴ O ko fe a ka kogo dɔ lɔ Dawuda ta masabonba kɔfeyɔrɔ ra, Giyon terebenyanfan na, kurufurance ra, ka taga se fɔ Jegew ta donda ma; o kogo tun ka Ofeli lamini. A tun k'a janya kosebe fana. A ka kerekuntigi dɔw fana bla Zuda dugu barakamanw bɛɛ ra. ¹⁵ Batofen werew, ani jo min tun be Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, a ka o bɔ yi, ani a tun ka sarakabɔnan minw lɔ Matigi Ala ta batoso ta kongori kan, ani Zeruzalemu. O tagara o fenw bɛɛ firi dugu ko fe. ¹⁶ A ka Matigi Ala ta sarakajenifen lɔ kokura,

ka ninsondiya sarakaw, ani barakalari sarakaw bo. A k'a fo Zuda mara mɔgɔw ye ko o ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala le bato. ¹⁷ Mɔgɔw tun be sarakaw bora kongoriw kan hali bi, nka o tun be o sarakaw bora Matigi Ala, o ta Ala dorɔn le ye.

¹⁸ Ayiwa, Manase ta ko tɔw, a ka Ala daari cogo min na, ani a ladibagaw ka kuma minw fo a ye Matigi Ala tɔgo ra, Izirayeli ta Ala, o kow sebera Izirayeli masacew ta kow kitabu kɔno. ¹⁹ A ta daariri, ani Ala ka a ta daariri lamɛn cogo min na, ani a ta jurumunw, ani a ta kanblari, ani a tun ka sɔnnikeyɔrow lo kongoriw kan yɔro minw na, ka berew turu jo musoman Asera tɔgo ra, ka jow lalaga, ka sɔro ka na a yere majigi, o kow bee sebera Hozayi ta kitabu kɔno. ²⁰ O ko, Manase sara, ka taga fara a bemaw kan. O k'a su don a ta so kɔno. A dence Amɔn sigira masaya ra a no ra.

*Zuda masace Amɔn ta wagati
(Masacew flanan 21.19-26)*

²¹ Amɔn sigira masaya ra k'a si to san mugan ni fla; a ka san fla le ke masaya ra. A siginin tun be Zeruzalemu. ²² A ka kojugu ke Matigi Ala na kɔro, i n'a fo a face Manase tun k'a ke cogo min na. A face Manase tun ka jo minw lalaga, a ka saraka bo olugu bee ye, ka o son. ²³ A m'a yere majigi Matigi Ala na kɔro, i n'a fo a face Manase tun k'a ke cogo min na; nka ale Amɔn kɔni ka do le fara a ta kojuguw kan ka taga. ²⁴ Lon do, a ta jamana namɔgo dow ka janfa siri a kama, k'a faga a ta bon kɔno. ²⁵ Nka o mɔgo minw bee tun ka masace Amɔn janfa, jama wurira ka olugu bee faga. O k'a dence Yoziyasi sigi masaya ra a no ra.

34

*Zuda masace Yoziyasi ka jamana saninya
(Masacew flanan 22.1-2; 23.4-20)*

¹ Yoziyasi sigira masaya ra k'a si to san seegi. A ka san bisaba ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. ² Ko minw terennin lo Matigi Ala na kɔro, a ka o le ke. A k'a bemace Dawuda ta siraw le tagama. A ma o sira bla ka jenge ka taga a kininboro fe walama a numanboro fe.

³ A ta masaya san naaninan na, k'a to denmisenya ra hali bi, a jijara ka tugu a bemace Dawuda ta Ala ko. A si sera san tan ni fla tuma min na, a ka ke Zuda ni Zeruzalemu saninya ye; sɔnnikeyɔro minw tun be kongoriw kan, a ka olugu cen, ka jo musoman Asera ta sɔnnikeberew ben, ka jo yiriramanw ni a negeramanw cen. ⁴ A blara mɔgɔw na ka Baali ta sarakabɔnanw benben. Wusunan sarakabɔnan minw tun be o sarakabɔnanw kunna, o ka o fana cici ka Asera ta sɔnnikeberew kari, ani a jo yiriramanw ni a negeramanw. A ka o fenw cici, ka taga o seriseri o batobagaw ta kaburuw kan yi, minw tun be o sonna. ⁵ A ka o sɔnnikebagaw suw kolow jeni o yere ta sarakabɔnanw kan yi. A ka Zuda ni Zeruzalemu saninya o cogo le ra. ⁶ A tagara Manase ta mara duguw ra, ani Efirayimu, ani Simeyon, ka taga se fo Nefitali, ani yoro lakolon minw tun be o yoro lamini na. ⁷ A ka sarakabɔnanw benben, ka jo musoman Asera ta sɔnnikeberew benben, k'a jo cici fo k'a mugumugu, ka wusunan sarakabɔnanw bee benben Izirayeli jamana ra. O ko, a sekora ka taga Zeruzalemu.

Sariya kitabu yera
(Masacew flanan 22.3-10)

⁸ Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan na, k'a to jamana ni Alabatoso saninyari ra, a ka Asaliya dence Safan ci, ani dugutigi Maseya, ani Yohahazi dence Yoha, min tun ye masace ta kumalasebaga ye, ko o ye taga Matigi Ala, a ta Ala ta batoso lalaga. ⁹ O tagara sarakalasebagaw kuntigi Hilikiya fe; mogow tun ka wari minw di Ala ta batoso baara kama, o ka o wariw di Hilikiya ma. Levi* ta mogow minw tun ye dakorosisagaw ye, olugu le tun ka o wari mina Manase ni Efirayimu ta mara mogow fe, ani Izirayelimogow towe be fe, ani Zuda ni Boniyaminu ta mara mogow fe, ani Zeruzalemukaw fe. ¹⁰ Mogow minw tun blara Matigi Ala ta batoso baara kow na fe, o ka o wari di olugu ma. O mogow le tun be baardenw sara, baarden minw tun be Alabatoso lalaga, k'a laben. ¹¹ O ka o wari di yirilesebagaw ni bonlobagaw ma, janko o ye kabakuru leseninw san, ani bonloyiriw, ani bonw sanfeyorow ta yiriw; Zuda masacew tun ka o yorow to yi, fo ka na a cen. ¹² O mogow ka o ta baara ke ni terenninya ye. Levi* ta mogow minw ye Yahati ni Abidiyasi ye, ka bo Merari ta gba ra, olugu le tun ye o ta jamogow ye, ani Jakariya ni Mesulamu min bora Kehati ta gba ra; olugu le tun be o ta baara korosira. ¹³ Levi* ta mogow be tun ye forifentigiw le ye. Olugu le tun be donitabagaw korosi, ka baardenw be ta baaraw yira o ra, ka kaja ni o ta baaraw ye. Dow fana tun ye seberikebagaw ye, ani sokorosisagaw, ani dakorosisagaw.

¹⁴ O wari min tun blara Matigi Ala ta batoso kono, tuma min na o tun be wari bora, sarakalasebaga Hilikiya ka Matigi Ala ta sariya kitabu ye, Ala tun ka o sariya min fo Musa ye, k'a lase mogow ma. ¹⁵ Hilikiya ka kuma ta o le ra, k'a fo Safan ye, min ye seberikebaga ye, ko: «Ne ka sariya kitabu ye Matigi Ala ta batoso kono.» Hilikiya ka o kitabu di Safan ma. ¹⁶ Safan tagara ni kitabu ye masace fe, ka o kow lakari a ye, ko: «Baara min tun fora i ta baardenw ye, an ka o be ke. ¹⁷ Wari min tun be Matigi Ala ta batoso kono, an ka o bo k'a di baarakuntigiw ni baarakebagaw ma.» ¹⁸ Seberikebaga Safan k'a fo masace ye fana ko: «Sarakalasebaga Hilikiya ka kitabu do di ne ma.» Safan ka kitabu karan masace na ni kanba ye.

Yoziyasi ka ciramuso Huluda jininka
(Masacew flanan 22.11-20)

¹⁹ Ayiwa, masace ka sariya kitabu kumaw men minke, a k'a ta derege mina k'a faran. ²⁰ Masace k'a fo Hilikiya ni Safan dence Ayikamu ni Mika dence Abidon ni seberikebaga Safan ni Asaya ye, min tun ye jamana jamogow do ye, ko: ²¹ «Aw ye taga Matigi Ala jininka ne ye, ani Izirayeli ta mogow, ani Zuda ta mogow to minw tora, nin kitabu ta kumaw ko ra, sabu Matigi Ala ta dimi ka bon. Matigi Ala ta dimi be an kan, sabu an bemaw ma Matigi Ala ta kumaw sira tagama ka kaja ni nin kitabu ta kumaw ye.»

Masace ka Ala ta ciramuso Huluda jininka

²² Ayiwa, Hilikiya, ani masace tun ka mogow minw ci, olugu tagara ciramuso Huluda fe ka taga kuma ni a ye nin ko ra; ale tun ye Salumu ta muso le ye. Salumu face tun ye Tokeha ye, Tokeha face tun ye Hasira ye. Salumu le tun ye Alabatosoba ta faniw korosisbaga ye. A ni a muso tun siginin be Zeruzalemu ta kindakura le ra. ²³ Huluda ka o jaabi ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta kuma ye nin ye: Mogow min ka aw ci ne fe, aw ye taga a fo o tigi ye, ²⁴ ko Matigi Ala ko: «Ne bena kojuguba le ben nin dugu

ni a dugumogow kan, ka kapa ni nin danga kumaw bee ye, minw sebera nin kitabu konɔ, nin kitabu min karanna Zuda masace na na. ²⁵ I n'a fo o banna ne ra, ka taga wusunun sarakaw* bo ala werew ye, ka ne jusu bo ni o ta kewalew ye, o koson ne ta dimi bena wuri nin dugu kama, a tasuma fana tena faga tuun.>

²⁶ «Nka aw ye taga a fo Zuda masace ye, ale min ka aw ci ko aw ye na Matigi Ala jininka, ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <I ka nin kitabu kuma lamɛn minke, ²⁷ o kow digira i ra kosebe; i ka i yere majigi Ala na korɔ, sabu a ta kuma min fora nin dugu ni a dugumogow kama, i ka o men. Nka i ka i yere majigi ne na korɔ ka i ta faniw faran, ka kasi ne na korɔ minke, o ra, ne fana ka i ta daariri lamɛn. Ne Matigi Ala ko ten. ²⁸ O koson, ni i nana sa, ne bena i lataga i bema tow fe. I bena sa hera le ra; o bena i su don i ta kaburu konɔ. O ra, ne bena nin kojugu min lase nin dugu ni a dugumogow ma, i na tena o ye.> »

Ayiwa, o tagara o kumaw lase masace ma.

Yoziyasi ka jɛnɔgonyakura don ni Ala ye (Masacew flanan 23.1-3)

²⁹ Masace Yoziyasi ka Zuda mara cekorobaw, ani Zeruzalemu dugu cekorobaw bee wele ka na. ³⁰ O ko, masace tagara Matigi Ala ta batoso konɔ, ale ni Zuda mara mogow bee, ani Zeruzalemu dugumogow bee, ani sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow, ani jama bee, denmisen fara mogokoroba kan. O ka o jɛnɔgonya kitabu kumaw bee karan jama bee na, o tun ka o kitabu min sorɔ Matigi Ala ta batoso konɔ. ³¹ O y'a sorɔ masace tun lonin be a loyoro ra; a ka jɛnɔgonyakura don tuun ni Matigi Ala ye, k'a fo ko: «An bena tugu Matigi Ala le ko, k'a ta kumaw, ani a ta ciw, ani a ta cifoninw bee sira tagama ni an jusukun bee ye, ani an nin bee, janko Ala tun ka kuma minw sebe jɛnɔgonya kitabu konɔ kakoro, an ye o kumaw bee sira tagama.» ³² O ko, masace k'a fo Zeruzalemukaw, ani Boniyaminu ta mara mogow bee ye ko o ye o layiri ta Ala ye. Zeruzalemukaw ka o ke ka kapa ni Ala ta jɛnɔgonya ye, o bemaw ta Ala. ³³ Batofen haramunin minw tun be Izirayelimogow ta maraw ra, Yoziyasi ka o bee bo jamana konɔ. Mogo o mogo tun be Izirayeli, a ka o bee jagboya ko o ye Matigi Ala, o ta Ala le bato. O ra, Yoziyasi si bee ra, o ma bo Matigi Ala, o bemaw ta Ala ko.

35

Jonyaban panagbe (Masacew flanan 23.21-23)

¹ O ko, Yoziyasi ka Jonyaban panagbe ke Zeruzalemu Matigi Ala ye. O ka Jonyaban sarakaw faga san karo folo tere tan ni naani. ² A ka sarakalasebagaw sigi o ta baaraw ra, ka o ja gbeleya ko o ye to Matigi Ala ta batoso baara ra. ³ Levi* ta mogo minw be Izirayelimogow bee karan, ka o yere bla danna Matigi Ala ye, a k'a fo olugu ye ko: «Izirayeli masace Dawuda dence Sulemani ka Alabatoso min lo, aw ye jɛnɔgonya kesu saninman ta ka taga a bla o so konɔ. Aw man kan k'a ta aw kamankunw kan tuun. Aw ye baara ke Matigi Ala, aw ta Ala ye, ani a ta mogow, minw ye Izirayelimogow ye. ⁴ Aw ye aw yere tarantara ka kapa ni aw ta gbaw ye, ani ka kapa ni aw ta jenkuruw ye, i n'a fo Izirayeli masace Dawuda ni a dence Sulemani tun k'a fo cogo min na. ⁵ Aw ye to yoro saninman konɔ; Levi* ta mogo dow ka kan ka ke ni aw ta jenkuru bee kelen kelen ye, janko

ka aw balema Izirayelimogow deme o ta saraka kow ra. ⁶ Aw ye Jonnyaban saraka faga, ka aw yere saninya, ka laben ka aw balemaw Izirayelimogow deme, i n'a fo Matigi Ala k'a fo Musa ye cogo min na.»

⁷ Jama min tun nana Zeruzalemu, Yoziyasi ka Jonnyaban saraka bo olugu ye: a ka began waga bisaba (30 000) ke saraka ye, baw ni sagaw faranin nogon kan, ani misi waga saba (3 000). O bee tun bora masace yere ta begankuru le ra. ⁸ Jamana namogow fana ka began dow di, ka o ke jama ni sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow ta Jonnyaban saraka ye. Hilikiya ni Jakariya ni Yeyeli, minw ye Alabatoso ta kow namogow ye, olugu ka sagaw ni baw di sarakalasebagaw ma, ka o ke began waga fla ni keme wooro (2 600), ka o ke o ta Jonnyaban saraka ye, ani misi keme saba. ⁹ Konaniya ni a balemaw, minw ye Semaya ni Netaneheli ye, ani Hasabiya, ani Yeyeli, ani Yozabadi, o minw ye Levi* ta mogow kuntigiw ye, olugu ka sagaw ni baw di Levi ta mogow ma, ka o ke began waga looru (5 000), o ta Jonnyaban saraka ye, ani misi keme looru.

¹⁰ Ayiwa, o ka panagbe laben. Sarakalasebagaw lolora o loyow ra, ani Levi* ta mogow, bee ni a ta jenkuru, i n'a fo masace tun k'a fo cogo min na. ¹¹ O ka Jonnyaban sarakaw faga. Levi* ta mogow ka o jori di sarakalasebagaw ma, o k'a seriseri sarakajenifen kan. Levi* ta mogow ka o beganw gbolow bo. ¹² Began minw tun ka kan ka ke saraka jenita ye, o ka olugu bla danna, ka o taran jama ra, gba bee ni a ta, janko o ye di Matigi Ala ma, i n'a fo a sebera Musa ta kitabu konoo cogo min na. O ka misiw fana ta ke ten. ¹³ O ka Jonnyaban sarakaw jeni tasuma ra, i n'a fo a sebera cogo min na. O ka saraka saninman tow tobi dagabaw, ani negedagaw, ani poliwi konoo; o ka o ninnin joona joona mogow bee ra. ¹⁴ O ko, Levi* ta mogow ka olugu yere ni sarakalasebagaw ta Jonnyaban sarakaw fana laben, sabu sarakalasebaga minw tun ye Haruna durujaw ye, olugu ka saraka jenitaw, ani beganw ta turu jeni fo ka taga su ko. O koson Levi* ta mogow ka o yere ta Jonnyaban saraka laben, ani ka Haruna ta durujaw sarakalasebagaw fana ta laben.

¹⁵ Forifenfobagaw, minw ye Asafu ta durujaw ye, olugu tora o loyow ra, i n'a fo Dawuda ni Asafu ni Heman tun k'a fo cogo min na, ani Yedutun, min tun ye masace ladibaga ye. Dakorosibagaw lonin tora da bee kelen kelen na. O ma bo o loyow ra, sabu o balema minw ye Levi* ta mogow ye, olugu tun ka o ta Jonnyaban saraka ko panabo o ye.

¹⁶ O lon na, o ka Matigi Ala ta saraka kow bee panabo, ka Jonnyaban panagbe ke, ka saraka jenitaw bo Matigi Ala ta sarakajenifen kan, i n'a fo masace Yoziyasi tun k'a fo cogo min na. ¹⁷ Izirayelimogow minw bee tun be o yoro ra, olugu ka Jonnyaban panagbe ke o wagati ra, ka burufunubari panagbe ke fo tere wolonfla.

¹⁸ Nin nogon Jonnyaban panagbe ma deri ka ke tuun Izirayeli kabini cira Sumayila ta wagati ra. Izirayeli masace si ma nin Jonnyaban panagbe nogon ke, i n'a fo Yoziyasi k'a ke cogo min na, ale ni sarakalasebagaw ni Levi* ta mogow ni Zuda mara mogow ni Izirayelimogow minw bee tun be Zeruzalemu, ani Zeruzalemukaw yere. ¹⁹ O Jonnyaban panagbe tun kera Yoziyasi ta masaya san tan ni seeginan le ra.

*Yoziyasi ta masaya laban
(Masacew flanan 23.28-30)*

²⁰ Ayiwa, o kow bee ko fe, Yoziyasi ka Ala ta batoso lalaga ka ban tuma min na, Misiran masace Neko wurira ko a be taga Karikemisi dugumogow

kerε Efirati bada ra. Yoziyasi bora ka taga a kunben. ²¹ Neko ka ciraden dōw ci ka taga a fō a ye ko: «Kerε juman le be ele ni ne ce sa, Zuda masace? Ne te bora ele le kama bi, ne bora ne kerεkerεogon ta so le kama. Ala ko ne ye teliya. I kana ban Ala ta ma, sabu Ala be ni ne ye; ni o te, a bena i halaki.» ²² Nka Yoziyasi ma faran Neko ra. A k'a yere cogo yelema ka taga a kerε. Neko tun ka kuma minw fō a ye, a ma o jate, k'a soro o kumaw tun bora Ala le ra. A tagara Neko kerε Megido kenεgbeyoro ra. ²³ Kalanbonbaga dōw ka masace Yoziyasi bon ni kalan ye. Masace Yoziyasi k'a fō a ta jamana jamogow ye ko: «Aw ye ne ta ka bō yan, sabu ne mandimiko juguyara kosebe.» ²⁴ O k'a labo a ta sowotero kono, k'a don a ta sowotero flanan kono ka taga ni a ye Zeruzalemu. A sara minke, o k'a su don a bemaw ta kaburu kono. Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw beε ka Yoziyasi su kasi. ²⁵ Yeremi ka sangadonkiri do la Yoziyasi sukoya ra. Donkiri labaga cemanw, ani musomanw beε ka Yoziyasi ko fō o ta donkiriw ra fō ka na se bi ma. O ka o ko ke landa le ye Izirayeli. O donkiriw sebera sukasidonkiriw ta kitabu kono.

²⁶ Ayiwa, Yoziyasi ta ko tow, a ka kopuman minw ke, ka kapa ni Matigi Ala ta sariya kitabu kumaw ye, ²⁷ o kow damina ni a laban beε sebera Izirayeli ni Zuda masacew ta kitabu kono.

36

Zuda masace Yohahazi ta wagati (Masacew flanan 23.31-34)

¹ Jamana mogow ka Yoziyasi dence Yohahazi ta k'a sigi masaya ra a face no ra Zeruzalemu. ² Yohahazi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni saba. A ka karo saba le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu.

³ Misiran masace k'a wuri ka bo masaya ra Zeruzalemu, ka warida do ben Zuda mara kan, o ka kan ka to ka min sara: warigbe kilo waga saba ni keme naani (3 400), ani sanin kilo bisaba ni naani. ⁴ Misiran masace ka Yohahazi balemasce Eliyakimu le sigi masaya ra Zuda ni Zeruzalemu kunna. A ka Eliyakimu togō yelema k'a ke Yehoyakimu ye. Neko k'a balemasce Yohahazi mina ka taga ni a ye Misiran.

Zuda masace Yehoyakimu ta wagati (Masacew flanan 23.36-24.6)

⁵ Yehoyakimu sigira masaya ra k'a si to san mugan ni looru. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A ka kojugu ke Matigi Ala, a ta Ala ja korō. ⁶ Babiloni masace Nebukadinesari nana a kama, ka na a siri ni sirangejorokow ye, ka taga ni a ye Babiloni. ⁷ Nebukadinesari ka Matigi Ala ta minanw ta ka taga Babiloni, ka taga o bla a ta masaso kono Babiloni.

⁸ Yehoyakimu ta ko tow, a ka ko haramunin minw ke, ani ko minw k'a soro, o kow sebera Izirayeli masacew ni Zuda masacew ta kitabu kono. A dence Yehoyakini sigira masaya ra a no ra.

Zuda masace Yehoyakini ta wagati (Masacew flanan 24.8-17)

⁹ Yehoyakini sigira masaya ra k'a si to san seegi*. A ka karo saba ni tere tan le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. A ka kojugu ke Matigi Ala ja korō. ¹⁰ Sanyelema wagati ra, masace Nebukadinesari k'a lataga

* **36:9** 36.9 San seegi: Kitabu dow b'a fō ko san tan ni seegi (Masacew flanan 24.8).

Babiloni. O ka Matigi Ala ta batoso ta fenñanamanw fana ta ka taga ni o ye Babiloni. A ka Yehoyakini balemace Sedesiyasi le sigi masaya ra Zuda ni Zeruzalemu kunna.

Zuda masace Sedesiyasi ta wagati

(Masacew flanan 24.18–25.21; Yeremi 39.1-10; 52.1-27)

¹¹ Sedesiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni kelen. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a signin tun be Zeruzalemu. ¹² A ka kojugu ke Matigi Ala, a ta Ala ja korɔ. Cira Yeremi min tun be Matigi Ala ta kuma fora a ye, a ma son k'a yere majigi o ja korɔ.

¹³ A nana muruti hali Nebukadinesari yere kama, k'a soro Nebukadinesari tun k'a jagboya ka kari Ala ra ale ye. A k'a torokun gbeleya, k'a jusukun gbeleya; a ma son ka seko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala fe. ¹⁴ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani mogɔ tow fana ka terenbariyakow ke; o ka siya werew ta ko haramuninw ke. O tora o ra ka Matigi Ala ta batoso lanogɔ, Ala tun ka o so min saninya k'a ke yoro saninman ye Zeruzalemu.

¹⁵ Matigi Ala, o bemaw ta Ala kumana o fe sijnaga caman kabini a damina ra a ta ciraw sababu ra, sabu a tun b'a fe k'a ta mogow kisi, k'a ta yoro saninman fana bosi. ¹⁶ Nka o ka Ala ta ciradenw logobo, ka Ala ta kumaw mafiyenya, ka yereko a ta ciraw ma, fo ka na a to Matigi Ala ta dimiba wurira a ta mogow kama; o tuma fla wewe ma soro tuun o ko ra.

Zuda ta masaya laban

¹⁷ O ra, Matigi Ala ka Babilonikaw ta masace lana o kama. O nana o ta kanbelenw faga ni keremukuru ye Alabatoso konɔ. A ma kanbelen to, a ma sunguru to, a ma mogokoroba to, a ma cekoroba to. Ala ka mogɔ bee le don a boro. ¹⁸ Nebukadinesari ka Ala ta batoso ta minanw bee ce ka taga ni a ye Babiloni, fenba fara fen fitini kan; a ka Matigi Ala ta batoso naforo bee ce, ani masace ta naforow, ani a ta jamana namogow ta naforow. ¹⁹ A ka tasuma don Ala ta batoso ra, ka Zeruzalemu kogow ben, ka masasow bee jeni, ka fenñanamanw bee halaki. ²⁰ Minw bɔsira, fagari ma se minw ma, a ka olugu mina ka taga ni o ye Babiloni. O tagara ke ale ni a dencew ta jonw ye, fo ka na se Peresikaw ta masaya wagati ma. ²¹ O kera minke, Matigi Ala tun ka kuma min fo cira Yeremi da ra, o kumaw kera can ye. A tun k'a fo ko: «Jamana lakolon bena to, janko a ye nenekiri fo san biwolonfla, k'a ta nenekiri wagati bee ke k'a dafa.»

Masace Sirusi ta kuma

(Esidarasi 1.1-4)

²² Ayiwa, Peresi ta masace Sirusi ta masaya san folo ra, Matigi Ala ka miiriya do don Peresi masace Sirusi jusu ra. O kera janko Matigi Ala tun ka kuma min don Yeremi da ra k'a fo, o kuma ye ke can ye. O ra, Sirusi ka nin kibaroya fo, k'a sebe k'a ci a ta mara fan bee ra; a ko: ²³ «Ne Sirusi, Peresi masace, ne ko: <Matigi Ala, sankolo tigi Ala ka dugukolo masayaw bee di ne ma. A ko ne ye so do lo ale ye Zeruzalemu, Zuda mara ra. Ayiwa, aw ra jontigiw le ye a ta mogɔ dow ye? Matigi Ala, o ta Ala ye ke ni o tigiw ye; o ye wuri ka taga!> »

ƐSIDARASI TA KITABU Kitabu faamucogo

Ɛsidasasi ta kitabu sebebaga ye sarakalasebaga Ɛsidasasi yere ye. Kibaroyaw ta kitabu flanan na, a tun ƒora ko masaceba Sirusi bena Izirayelimogow labla, o ye taga Zeruzalemu, ka taga Alabatosoba lo kokura.

Ɛsidasasi ta kitabu be tugu kibaroyaw ta kitabuw ra, ka o kumaw ƒo an ye, ka Izirayelimogow sekocogo ƒo an ye, ka taga Zeruzalemu.

Kitabu yoro ƒolo be o mogow sekocogo ƒo an ye, ani Alabatoso locogo (1-6). Izirayelimogow minw sekora, o tun ye Zuda mara, ani Boniyaminu ta mara mogow ye. Ayiwa, gbeleya caman sera o mogow ma, nka o bee n'a ta, o sera ka Alabatosoba lo kokura.

Kitabu yoro flanan be Ɛsidasasi nacogo ƒo an ye Zeruzalemu (7-10). Masaceba be Ɛsidasasi ci ka taga Zeruzalemu, Zuda mara ra, ka taga a fle ni Zuda mara mogow be Ala ta sariya sira tagamana. Ɛsidasasi tagara Zeruzalemu ni sarakalasebaga caman were ye. Nka o tagara a soro ko mogow te Matigi Ala ta sariya sira tagamana. Ɛsidasasi ka o karan kosebe, ka o ladi, ka o deme, janko o ye Ala ta sariya ko mina o sobe ra, ka faran ka bo siya were mogow ta landaw ra.

Nin kitabu be Ala ta kankelentiya yira an na. Ala tun ka layiri min ta ko a bena yafa a ta mogow ma, ka o lana o ta jamana ra tuun, a ka o layiri dafa. Alabatosoba loko nafa ka bon, sabu o kera Ala batoyoro le ye. Ni Matigi Ala ka fen min layiri ta a be o ke.

Kitabu konokow

Yahudiyaw bora Babiloni (1-2)

Alabatosoba locogo (3-6)

Ɛsidasasi ni a nɔfemogow nana Zeruzalemu (7-8)

Ɛsidasasi ka Izirayeli cew faran ka o bo siya were musow ra (9-10)

Masace Sirusi ka Izirayelimogow labla

¹ Ayiwa, Peresi masace Sirusi ta masaya san ƒolo ra, Matigi Ala ka miiriya do don Peresi masace Sirusi jusu ra. O kera janko Matigi Ala tun ka kuma min don Yeremi da ra k'a ƒo, o kuma ye ke can ye. O ra, Sirusi ka nin kibaroya ƒo, k'a sebe k'a ci a ta mara fan bee ra; a ko: ² «Ne, Sirusi, Peresi jamana masace le ko: Matigi Ala, sankolo tigi Ala ka dugukolo masayaw bee di ne ma. A ko ne ye Alabatoso do lo ale ye Zeruzalemu, Zuda mara ra. ³ Ayiwa, aw ra jontigiw le ye a ta mogow dow ye? O ta Ala ye ke ni o ye; o ye wuri ka taga Zeruzalemu, Zuda mara ra, ka taga Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ta batoso lo, Ala min be Zeruzalemu. ⁴ A ta mogow to minw tora, ni olugu ka ke jamana yoro o yoro ra, o sigijogon minw be o yorow ra, olugu ye o son warigbe ni sanin na, ka fenɔuman caman di o ma, ani beganw, ani o diyanya sarakaw*, o bena taga min bla Ala ta batoso konɔ, Ala min be Zeruzalemu.»

⁵ Ayiwa, o kera minke, Zuda ta gbatigiw, ani Boniyaminu ta gbatigiw, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mogow, ani Ala k'a don min o min jusu ra, olugu bee wurira ka taga Matigi Ala ta batoso lo Zeruzalemu. ⁶ O sigijogonw bee ka o deme; o ka fen warigberamanw, ani fen saninlamanw di o ma, ka o borofen caman were di o ma, ani beganw, ani fen nafaman caman. O ka o diyanya sarakaw fana di, ka o fara o fenw

bɛɛ kan. ⁷ Nebukadinesari tun ka Matigi Ala ta batoso ta minan minw ta Zeruzalemu, ka na o bla a ta ala ta batoso kɔnɔ, masace Sirusi ka o minanw fana di o ma. ⁸ Peresi jamana masace Sirusi, k'a ta warimarabaga Miteredati le ci ka taga o minanw labɔ. Ale ka o jate ka o di Sesibasari ma, min ye Zuda ta mɔgow ta pamɔgo ye. ⁹ O minanw jateda ye nin ye: Sanin tasa bisaba, ani warigbe tasa waga kelen, muru mugan ni kɔnɔntɔn, ¹⁰ sanin seti bisaba, warigbe seti suguya wɛrɛ kɛmɛ naani ni tan, ani minan waga kelen wɛrɛ. ¹¹ Minanw bɛɛ lajennin, a saninlamanw, ani a warigberamanw tun ye minan waga looru ni kɛmɛ naani (5 400). Sesibasari tagara ni o minanw bɛɛ ye tuma min na, o wagati le ra mɔgo minaninw tun be bɔra Babilɔni ka taga Zeruzalemu.

2

Mɔgow jateda

¹ Babilɔni masace Nebukadinesari tun ka Zuda mara mɔgo minw mina ka na ni o ye Babilɔni, o mɔgo minw sekora ka taga Zeruzalemu, ani ka taga Zuda mara ra, ka taga sigi o ta duguw ra, o mɔgow tɔgow le ye nin ye:

² Olugu le sekora ka taga ni Zorobabeli ye, ani Yosuwe ni Nehemi ni Seraya ni Relaya ni Maridose ni Bilisan ni Misipari ni Bigivayi ni Rehumu ni Bana.

Izirayelimɔgow bɛɛ lajennin jateda ye nin ye:

³ Parehosi ta durujaw: mɔgo waga fla ni kɛmɛ ni biwolonfla ni fla (2 172);

⁴ Sefatiya ta durujaw: mɔgo kɛmɛ saba ni biwolonfla ni fla (372);

⁵ Ara ta durujaw: mɔgo kɛmɛ wolonfla ni biwolonfla ni looru (775);

⁶ Pahati Mohabu ta durujaw, minw bɔra Yosuwe ni Yohabu ta gba ra, mɔgo waga fla ni kɛmɛ seegi ni tan ni fla (2 812);

⁷ Elamu ta durujaw: mɔgo waga kelen ni kɛmɛ fla ni bilooru ni naani (1 254);

⁸ Zatu ta durujaw: mɔgo kɛmɛ kɔnɔntɔn ni binaani ni looru (945);

⁹ Zakayi ta durujaw: mɔgo kɛmɛ wolonfla ni biwɔɔɔ (760);

¹⁰ Bani ta durujaw: mɔgo kɛmɛ wɔɔɔɔ ni binaani ni fla (642);

¹¹ Bebayi ta durujaw: mɔgo kɛmɛ wɔɔɔɔ ni mugan ni saba (623);

¹² Azigadi ta durujaw: mɔgo waga kelen ni kɛmɛ fla ni mugan ni fla (1 222);

¹³ Adonikamu ta durujaw: mɔgo kɛmɛ wɔɔɔɔ ni biwɔɔɔɔ ni wɔɔɔɔ (666);

¹⁴ Bigivayi ta durujaw: mɔgo waga fla ni bilooru ni wɔɔɔɔ (2 056);

¹⁵ Adini ta durujaw: mɔgo kɛmɛ naani ni bilooru ni naani (454);

¹⁶ Ateri ta durujaw, minw bɔra Ezekiyasi ta gba ra: mɔgo bikɔnɔntɔn ni seegi (98);

¹⁷ Betisayi ta durujaw: mɔgo kɛmɛ saba ni mugan ni saba (323);

¹⁸ Yora ta durujaw: mɔgo kɛmɛ ni tan ni fla (112);

¹⁹ Hasumu ta durujaw: mɔgo kɛmɛ fla ni mugan ni saba (223);

²⁰ Gibari ta durujaw: mɔgo bikɔnɔntɔn ni looru (95);

²¹ Betilehemu dugumɔgow: mɔgo kɛmɛ ni mugan ni saba (123);

²² Netofakaw: mɔgo bilooru ni wɔɔɔɔ (56);

²³ Anatɔtikaw: mɔgo kɛmɛ ni mugan ni seegi (128);

²⁴ Azimaveti dugumɔgow: mɔgo binaani ni fla (42);

²⁵ Kiriyati Arimu, ani Kefira, ani Beroti dugumogow: mogow keme wolonfla ni binaani ni saba (743);

²⁶ Rama ni Geba dugumogow: mogow keme wooro ni mogow mugan ni kelen (621);

²⁷ Mikimasikaw: mogow keme ni mugan ni fla (122);

²⁸ Betelikaw, ani Ayikaw: mogow keme fla ni mugan ni saba (223);

²⁹ Nebo dugumogow: mogow bilooru ni fla (52);

³⁰ Magibisi ta durujaw: mogow keme ni bilooru ni wooro (156);

³¹ Elamu to kelen ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

³² Harimu ta durujaw: mogow keme saba ni mugan (320);

³³ Lodi, ani Hadidi ni Ono dugumogow: mogow keme wolonfla ni mugan ni looru (725);

³⁴ Zeriko dugumogow: mogow keme saba ni binaani ni looru (345);

³⁵ Sena dugumogow: mogow waga saba ni keme wooro ni bisaba (3 630);

³⁶ Sarakalasebagaw*, minw tun ye Yedaya ta durujaw ye, minw bora Yosuwe ta gba ra: mogow keme kononton ni biwolonfla ni saba (973);

³⁷ Imeri ta durujaw: mogow waga kelen ni bilooru ni fla (152);

³⁸ Pasuri ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni binaani ni wolonfla (1 247);

³⁹ Harimu ta durujaw: mogow waga kelen ni tan ni wolonfla (1 017).

⁴⁰ Levi* ta mogow, minw tun ye Yosuwe ni Kadimiyeli ta durujaw ye, minw tun bora Hodava ta gba ra: mogow biwolonfla ni naani (74).

⁴¹ Donkiralabagaw, minw tun ye Asafu ta durujaw ye: mogow keme ni mugan ni seegi (128).

⁴² Alabatoso donda korosibagaw: Salumu ta durujaw, ani Ateri ta durujaw, ani Talimon ta durujaw, ani Akubu ta durujaw, ani Hatita ta durujaw, ani Sobayi ta durujaw bee lajennin: mogow keme ni bisaba ni kononton (139).

⁴³ Alabatoso baardenw tun ye Siha ta durujaw, ani Hasufa ta durujaw, ani Tabahoti ta durujaw, ⁴⁴ ani Kerosi ta durujaw, ani Siyaha ta durujaw, ani Padon ta durujaw, ⁴⁵ ani Lebana ta durujaw, ani Hagaba ta durujaw, ani Akubu ta durujaw, ⁴⁶ ani Hagabu ta durujaw, ani Samulayi ta durujaw, ani Hanan ta durujaw, ⁴⁷ ani Gideli ta durujaw, ani Gahari ta durujaw, ani Rehaya ta durujaw, ⁴⁸ ani Resen ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw, ani Gazamu ta durujaw, ⁴⁹ ani Uza ta durujaw, ani Paseha ta durujaw, ani Besayi ta durujaw, ⁵⁰ ani Asina ta durujaw, ani Mehunimu ta durujaw, ani Nefusimu ta durujaw, ⁵¹ ani Bakibuki ta durujaw, ani Hakufa ta durujaw, ani Harihuri ta durujaw, ⁵² ani Basiluti ta durujaw, ani Mehida ta durujaw, ani Harisa ta durujaw, ⁵³ ani Barikosi ta durujaw, ani Sisera ta durujaw, ani Tama ta durujaw, ⁵⁴ ani Nesiya ta durujaw, ani Hatifa ta durujaw.

⁵⁵ Sulemani ta baardenw ta durujaw, olugu le tun ye Sotayi ta durujaw ye, ani Sofereti ta durujaw, ani Peruda ta durujaw, ⁵⁶ ani Yahala ta durujaw, ani Darikon ta durujaw, ani Gideli ta durujaw, ⁵⁷ ani Sefatiya ta durujaw, ani Hatili ta durujaw, ani Pokereti Hatisebayimu ta durujaw, ani Ami ta durujaw.

⁵⁸ Alabatoso baardenw, ani Sulemani ta baardenw ta durujaw, o bee lajennin tun ye mogow keme saba ni bikononton ni fla (392).

⁵⁹ Ayiwa, minw tun bora Teli Mela, ani Teli Harisa, ani Kerubi Adan, ani Imeri, olugu togow ye nin ye; nka o ma se ka o ta somogow ni o ta buruju

fɔ, k'a yira ko o ye Izirayelimogow ye: ⁶⁰ olugu le tun ye Delaya ta durujaw ye, ani Tobiya ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw: mogɔ keme wɔɔɔ ni bilooru ni fla (652). ⁶¹ Minw tun ye sarakalasebagaw ta durujaw ye olugu ra, o tun ye Habaya ta durujaw ye, ani Hakosi ta durujaw, ani Barizilayi ta durujaw. Barizilayi le tun ka Galadikace Barizilayi denmuso do furu, o koson olugu togo lara ale ra. ⁶² O ka olugu ta burujusebew jini, nka o ma o ye. O ra, o ka o bo sarakalasebagaya ra. ⁶³ Jamanatigi k'a fo o ye ko o man kan ka fen saninman domu, fo sarakalasebaga do ye Ala pininka ni Urimi ni Tumimi* ye folo, ka o ko jalon.

⁶⁴ Ayiwa, jama bee lajennin tun ye mogɔ waga binaani ni fla ani mogɔ keme saba ni biwɔɔɔ (42 360). ⁶⁵ O ta jon cemanw ni a musomanw tun ma jate; olugu tun ye mogɔ waga wolonfla ni mogɔ keme saba ni mogɔ bisaba ni wolonfla (7 337). Donkirilabaga cemanw, ani a musomanw minw tun be o ra, o tun ye mogɔ keme fla (200). ⁶⁶ So keme wolonfla ni bisaba ni wɔɔɔ (736), ani sofali keme fla ni binaani ni looru (245), ⁶⁷ ani jɔgome keme naani ni bisaba ni looru (435), ani fali waga wɔɔɔ ni keme wolonfla ni mugan (6 720), o le tun be o fe.

⁶⁸ O tagara se Matigi Ala ta batoso yoro ra Zeruzalemu minke, gbatigi caman ka o yere diyanya sarakaw* di Ala ta batoso lori baara kama, janko a ye lo a loyoro koro ra. ⁶⁹ O ka fen minw di ka kapa ni o seko ye o baara kama, o kera saninden waga biwɔɔɔ ni kelen, ani warigbe kilo waga fla ni keme looru, ani sarakalasebaga derege keme.

⁷⁰ Sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow, ani mogɔ tow, minw ye donkirilabagaw ye, ani Alabatos donda korosibagaw, ani a baardenw, olugu ni Izirayelimogow bee tagara sigi o ta duguw ra.

3

Sarakajenifen lori

¹ Ayiwa, san karo wolonflanan be se wagati min na, o y'a soro Izirayelimogow tun sigira o ta duguw ra ka ban. O wagati ra o bee tagara lajen Zeruzalemu i ko mogɔ kelen. ² Yosadaki dence Yosuwe, ale ni a balema sarakalasebagaw*, ani Sehalityeli dence Zorobabeli ni a balemaw, olugu wurira ka Izirayeli ta Ala ta sarakajenifen* lo, ka saraka jenitaw* bo o sarakajenifen kan, i n'a fo a sebera Musa ta sariya ra cogo min na, Musa min tun ye Ala ta cira ye. ³ O yoro mogow pasiran tun be o ra, nka o bee n'a ta, o ka sarakajenifen lo a jusiginankoro kan, ka saraka jenitaw bo a kan Matigi Ala ye: sogomasaraka, ani wulafesaraka. ⁴ O ko, o ka gbatakorosigi panagbe* ke, i n'a fo a sebera sariya ra cogo min na. Saraka jenita hakeya min tun ka kan ka bo lon o lon, o ka o bo. ⁵ O ko, o ka ke saraka jenitaw bo ye lon o lon, ani karokura sarakaw, ani saraka minw tun ka kan ka bo Matigi Ala ta panagbe saninmanw bee ra; dow fana nana ni o diyanya sarakaw* ye, ka na o di Matigi Ala ma. ⁶ San karo wolonflanan tere folo le ra o ka ke saraka jenitaw bo ye Matigi Ala ye, hali k'a soro Matigi Ala ta batoso lori tun ma dabo folo.

⁷ O ka wari di kabakurulesebagaw ni yirilesebagaw ma, ka domuni ni minnifenw ni turu di Sidonkaw ni Tirikaw ma, ko o ye sediriyiriw tige

* **2:63** 2.63 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dow ye. Ala tun be tagamasiyen dow yira sarakalasebaga ra ni o fenw ye, ka Izirayelimogow ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 fle.

Liban jamana ra, ka o bla kɔɔji kan, ka na ni a ye Zafa, i n'a fɔ Peresi jamana masace Sirusi yere tun k'a fɔ cogo min na.

Alabatosokura lori

⁸ Izirayelimɔgɔw sera Ala ta batoso yɔrɔ ra Zeruzalemu san min na, o san flanan na, ani o san karo flanan na, o ka baara damina. Minw ka baara damina, o tun ye Sehalityeli dence Zorobabeli ye, ani Yosadaki dence Yosuwe, ani o balema tɔw, minw ye sarakalasebagaw* ni Levi* ta mɔgɔw ye, ani minw bɛɛ tun sekɔra ka na Zeruzalemu. Levi ta mɔgɔw minw tun ka san mugan sɔrɔ, ani minw tun temena o kan, o ka olugu ci ko o ye Matigi Ala ta batoso lori baaraw kɔrɔsi. ⁹ Yosuwe ni a dencew ni a balemacew, ani Kadimiyeli ni a dencew, minw ye Zuda ta mɔgɔ dɔw ye, olugu bɛɛ farara ɲɔgɔn kan, ka ke Ala ta batoso lɔbagaw ta baara kɔrɔsi ye. Henadadi ta mɔgɔw ni o dencew ni o balemacew, minw ye Levi ta mɔgɔw ye, olugu fana tun be ni o ye. ¹⁰ Bonlɔbagaw nana Matigi Ala ta batoso ju sigi tuma min na, o ka sarakalasebagaw wele ka na. Sarakalasebagaw tun ka o ta sarakalasebagaya faniw don, ka burufiyetaw ta. Levi ta mɔgɔw minw ye Asafu dencew ye, siranɛge tegerew tun be olugu fana boro, janko ka Matigi Ala tando, i n'a fɔ Izirayeli masace Dawuda tun k'a fɔ cogo min na. ¹¹ O tun be donkiriw lara, k'a lamina ɲɔgɔn fɛ, ka Matigi Ala tando k'a bonya, k'a fɔ ko:

«A ka ɲi,
a ta ɲumanya tɛ ban k'a ye
Izirayelimɔgɔw ta fan fɛ!»

Jama bɛɛ tun be mankanba cira, ka Matigi Ala tando, sabu o tun be Matigi Ala ta batoso jubɔra.

¹² Nka sarakalasebagaw, ani Levi ta mɔgɔw, ani gbatigi caman tun be yi, minw si tun kɔrɔra kosebe, ani minw tun ka Alabatoso fɔlɔ ye. Tuma min na bonlɔbagaw nana ke Alabatosokura ju sigi ye o ɲa na, olugu ka ke kasi ye, ka kule; k'a sɔrɔ mɔgɔw caman tun be ɲagarikanbaw bɔra. ¹³ A kera ten, mɔgɔw tun tɛ se ka ɲagarikanw ni kasikanw lɔn ka bɔ ɲɔgɔn na; sabu jama tun be kulekan caman le cira. O mankan tun be sera fɔ yɔrɔjan.

4

Alabatoso lori lalɔra

¹ Ayiwa, minw ye Zuda ta mɔgɔw, ani Boniyaminu ta mɔgɔw ta juguw ye, olugu nana a men ko mɔgɔw minanin minw sekɔra ka na, ko olugu be batoso dɔ lɔra Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala. ² O tagara Zorobabeli ni Izirayeli ta gbatigiw fɛ, ka taga a fɔ o ye ko: «An fana bɛna lori ke ni aw ye, sabu an fana be aw ta Ala le batora i ko aw b'a ke cogo min na. Asiri masace Esari Hadɔn min ka anw lana yan, kabini ale ta wagati ra, an tun be sarakaw bɔra Ala ye.»

³ Zorobabeli ni Yosuwe ni Izirayeli ta gbatigi tɔw ka o jaabi ko: «Aw ni anw tɛ se ka jɛn ka batoso lɔ an ta Ala ye. Anw dama le bɛna so lɔ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ye, i n'a fɔ Peresi jamana masace Sirusi k'a fɔ an ye cogo min na.»

⁴ Nka o yɔrɔ mɔgɔw ka farifaga don Zuda mara mɔgɔw ra; o ka o lasiran janko o ye so lori dabra. ⁵ O ka wari di fagama dɔw ma janko olugu ye baara bari; a kera ten baara fana lalɔra Peresi masace Sirusi ta masaya wagati bɛɛ ra, fɔ ka taga se Peresi masace Dariyusi ta wagati ma.

Yahudiyaw juguw ka sebe ci masace ma

⁶ Serisesi ta masaya wagati ra, a ta masaya damina yere ra, Yahudiyaw juguw ka kuma daw sebe ka Zuda mara mogow ni Zeruzalemukaw jaraki.

⁷ O ko fe, Peresi jamana masace Aritaserisesi fana ta wagati ra, Bisilamu ni Miteredati ni Tabeli ni o tojogonw ka sebe do ke k'a ci Peresi ta masace Aritaserisesi ma. O kumaw tun sebera Aramekaw ta sebericogo ni o ta kan le ra.

⁸ Jamanatigi Rehumu, ani seberikebaga Simisayi, olugu fana ka sebe do ke k'a ci masace Aritaserisesi ma, Zeruzalemu dugu kama; o k'a sebe ko:

⁹ «Jamanatigi Rehumu, ani seberikebaga Simisayi, ani o baarakejogon tow, minw be Dini, ani Arifarisataki, ani Taripeli, ani Afarasi, ani Ereki, ani Babiloni, ani Suzi, ani Deha, ani Elamu, ¹⁰ ani masaceba togobatigi Osinapari ka siya minw mina ka na o bla Samari dugu kono, ani a ka minw bla Efirati ba terebenyanfan na, ani a yoro tow bee, anw le ka nin sebe ci.»

¹¹ O ka o sebe min ci, o sebe konokumaw ye nin ye; o ko:

«Masace Aritaserisesi ta jamana jamogo minw be Efirati ba terebenyanfan mara ra, ani a yoro tow ra, olugu le be nin sebe cira masace Aritaserisesi ma.

¹² «Masace, an be i lalonninya ko Yahudiya minw bora ele fe yi ka na yan, ko o Yahudiyaw sera Zeruzalemu yan; o ko o b'a fe ka o dugu murutinin ni o dugujugu le lo tuun. O be a kogow jusiginanw lora, k'a kogow lawuri. ¹³ O ra, masace ka kan k'a lon ko ni nin dugu koni lora, ni a kogow fana wurira, o tena ninsongso sara tuun, o tena wusugu sara tuun, tagamabagaw fana tena sirarawariw sara tuun. A laban masace ta sorota le bena dogoya. ¹⁴ Nka i n'a fo anw ta baro be bo masaso le ra, an k'a ye ko a bennin te ko ko min be ke masace dogoya sababu ye, an ye je o ko kan. O koson an ka nin kibaroyaw ci masace ma, ¹⁵ janko aw ye aw bemaw ta sebekorow segesege. Ni aw ka o sebew fle, aw bena a ye ko nin dugumogow ye mogo murutininw le ye, dugu min ka masacew ni o ta maraw sege. Yoro do lo, min mogow murutinin lo kabini lolofolo. O le koson, o tun ka nin dugu ci. ¹⁶ An koni b'a fo masace ye ko ni nin dugu lora, ni a kogow wurira, o tuma foyi le tena ke ele fe tuun Efirati ba terebenyanfan na yan.»

Masace ka sebe jaabi

¹⁷ Ayiwa, masace ka o ta sebe jaabi, ko:

«Ne be nin sebe ci jamanatigi Rehumu, ani seberikebaga Simisayi ma, ani o baarakejogon to minw be Samari, ani yoro tow bee ra Efirati ba terebenyanfan na. Ne ta fori be aw ye, ani tow bee. ¹⁸ Aw ka sebe min ci, o ka o sebe karan, k'a kumaw korow fo ne ye fana. ¹⁹ Ne ka mogo ci ka o kow segesege. A yera ko kabini wagatijan, nin dugu tun be wuri masacew kama, ani ko o be to ka muruti, ka mankanw lawuri. ²⁰ Masace fangatigiw tun be Zeruzalemu. O ta fanga tun be Efirati ba terebenyanfan jamana bee kan. Mogow tun be ninsongow ni wusugu sara o ye, tagamabagaw tun be sirarawariw sara fana. ²¹ O ra, aw y'a fo o ye ko o ye o baaraw lalo; o man kan ka nin dugu lo, ni ne m'a sira di o ma. ²² Aw ye aw yere korosi, aw kana saliya don nin ko ra, janko nin ko kana na digi masace ra tuun ka teme nin kan.»

²³ Ayiwa, masace Aritaserisesi ta sebe karanna Rehumu ni seberikebaga Simisayi ni o jehrogonw na na minke doron, o tagara Yahudiyaw fe Zeruzalemu o yoroinin bee ra, ka taga o jagboya ko o ye baaraw lalo fanga ra. ²⁴ O kera minke, Ala ta batoso baara lalora Zeruzalemu. A lalora ka taga se fo Peresi masace Dariyusi ta masaya san flanan wagati ma.

5

Alabatoso lori daminana tuun

¹ Ayiwa, cira Hagize, ani cira Jakariya min ye Ido ta mamaden do ye, Ala ka kuma do don olugu da ra k'a fo Zuda mara ta Yahudiyaw, ani Zeruzalemu ta Yahudiyaw ye, Izirayeli ta Ala togo ra.

² O kera minke, Sehalitiyeli dence Zorobabeli ni Yosadaki dence Yosuwe, olugu wurira ka Ala ta batoso lori damina tuun Zeruzalemu. Ala ta ciraw fana tun be ni o ye, ka o deme.

³ O tuma, Tatenayi min tun ye Efirati ba terebenyanfan mara jamanatigi ye o wagati ra, ani Setari Bozinayi ni o jehrogon tow, olugu nana Yahudiyaw ko, ka na o jininka ko: «Jon le ko aw ye nin so lo k'a kogow lawuri?» ⁴ O ka o jininka fana ko: «Minw be nin so lora, olugu togow ye di?»

⁵ Nka o bee n'a ta, Ala tun k'a janto o Yahudiyaw ta namogow ra. O ma o ta baara lalo; sebe min cira masace Dariyusi fe, o tora o ta baara ra fo ka na o sebe kajaabi na.

⁶ Efirati ba terebenyanfan jamanatigi min ye Tatenayi ye, ani Setari Bozinayi ni a jehrogon to minw be Afarisaki, ba terebenyanfan na, olugu ka sebe min ci masace Dariyusi ma, o sebe le ye nin ye. ⁷ O ka nin kumaw le sebe k'a ci, ko:

«Masace Dariyusi, Ala ye heraba ke i ye! ⁸ Masace, i ka kan k'a lon ko an tagara Zuda mara ra, ka taga se fo Alaba ta batoso yoro ra. Ayiwa, an k'a ye ko Yahudiyaw be o batoso lora ni kabakuru leseninw ye, ka yiriw don a kogow ra. Baara be kera ka na, a fana be tagara na o boro kosebe. ⁹ An ka o ta namogow jininka ko: «Jon le ka sira di aw ma ko aw ye nin so lo, k'a kogow lawuri?» ¹⁰ An ka o jininka o togow ra fana, janko ka o togow fo i ye. An ka o ta namogow togow sebe. ¹¹ O ka an jaabi ni kuma minw ye o ye nin ye; o ko: «Anw ye sankolo tigi ni dugukolo tigi Ala ta baaradenw le ye. Izirayeli masaceba do tun ka nin so min lo ka ban kabini san caman, an be o so le lora kura ye tuun. ¹² An bemaw le tun ka sankolo tigi Ala juju bo, o koson Ala tun ka o don Babiloni ta masace Nebukadinesari boro, min tun ye Kalideka ye. Ale le ka nin batoso ci, ka mogow mina ka taga ni o ye Babiloni. ¹³ Nka Babiloni ta masace Sirusi ta masaya san folo ra, a ka sariya do sigi ko o ye nin Alabatoso lo kokura tuun. ¹⁴ Nebukadinesari tun ka Ala ta batoso ta minan saninlaman ni a warigberaman minw ta ka bo Ala ta batoso konon Zeruzalemu, ka taga ni a ye Babilonikaw ta ala ta batoso konon, masace Sirusi ka o fenw labo Babilonikaw ta ala ta batoso konon. A tun ka o fenw di ce do ma, min togo tun ye ko Sesibasari. Masace ka o ce ke jamanatigi ye, ¹⁵ k'a fo a ye ko a ye o fenw ta, ka taga o bla Zeruzalemu ta Ala ta batoso konon, ka Alabatoso lo kokura a loryorokoro ra. ¹⁶ O Sesibasari togo nana o cogo le ra, ka na Ala ta batoso ju sigi Zeruzalemu. K'a ta o lon na fo ka na se bi ma, a lori be sen na, nka a ma ban folo.»

¹⁷ «Ayiwa, ni a benna masace ma, masace ta sebekorow be mara yoro min na Babiloni, o ye o sebekorow fle kosebe, k'a lon ni a kera ko can lo

ko masace Sirusi tun ka sariya do sigi ko o ye Ala ta batoso lo Zeruzalemu. O ko, ni masace nana min latige o ko ra, a ye o lase an ma yan.»

6

Dariyusi ka Sirusi ta sariya sebe ye

¹ Ayiwa, masace Dariyusi ka mogo dow ci, ko o ye taga fleri ke sebemarayoro ra, o be fen nafamanw mara yoro min na Babiloni. ² O tagara gbolokitabu do melegenin ye Ekibatani, min ye Medi mara duguba ye. A tun fora o sebe kono ko:

³ «Masace Sirusi ta masaya san folo ra, masace Sirusi ka nin sariya sigi Zeruzalemu ta Alabatoso ko ra, ko Alabatoso ka kan ka lo kokura, k'a ke sarakaboyoro ye. A ka kan ka lo a jusiginankorow kan. A lo ye ke nongon* na biworo, a bonya fana ye ke nongon na biworo. ⁴ O ka kan k'a lo ni kabakuru leseninw ni yiri ye: ni o ka kabakuru lesenin sira saba la, o be yiri sira kelen la, ni o ka kabakuru sira saba la, o be yiri sira kelen la. A baara wari bee ka kan ka bo masace ta naforo le ra. ⁵ Ka fara o kan, Nebukadinesari tun ka Ala ta batoso ta minan saninlaman, ani a warigberaman minw ta ka bo Alabatoso kono Zeruzalemu, ka na ni a ye Babiloni, o fenw ka kan ka seko ka taga o no ra Zeruzalemu Alabatoso kono yi, ka taga o bla Ala ta batoso kono.»

Masace Dariyusi k'a ta kuntigiw jaabi

⁶ Masace ko: «Ayiwa, sisan, ele Tatenayi min ye Efirati ba terebenyanfan jamanatigi ye, ani Setari Bozinayi, ani aw jenpogon to minw be Afarisaki, ba terebenyanfan mara ra, aw ye aw sen bo nin ko ra pewu. ⁷ Aw kana nin Alabatoso baara bari tuun. Aw y'a to Yahudiyaw ta jamanatigi ni o ta pamogow ye a lo a loyoro koro ra. ⁸ Ne b'a fe aw fana ye min ke Yahudiyaw ta pamogow ye nin Alabatoso lori ko ra, o fle nin ye: Efirati ba terebenyanfan mara mogow be ninsongo minw sara, min ka kan ka bla masace ta naforo ra, o wari le bena ke ka so baaraw bee ke. A wari ka kan ka sara a wagati ra, janko baara kana lalo. ⁹ Ni o mako ka lo fen o fen na, misitoranw, ani sagajigiw, ani sagaden cemanw, o ka kan ka fen minw ke saraka jenita* ye k'a di sankolo tigi Ala ma, ani siman, ani kogo, ani rezenji, ani turu, ani Zeruzalemu dugu sarakalasebagaw* bena fen o fen jini aw fe, aw ka kan ka o bee di o ma lon o lon; foyi kana o dese, ¹⁰ janko o ye to ka saraka kasadimanw bo sankolo tigi Ala ye, ka Ala daari masace ni a dencaw ye, Ala ye o kisi. ¹¹ Ne be min fara o kan, o ye nin ye: Ni mogo o mogo ka nin sariya cen, aw ye o tigi ta bon yiri do bo, ka o yiri nunbo, ka o turu o tigi kono, ka se fo a konobara ra, ka soro k'a dulon o yiri ra. O ko, aw ye a ta bon cici k'a ke i ko sununkun. ¹² Ni masa o masa, walama ni siya o siya ka nin sariya yelama, walama ka nin Zeruzalemu Alabatoso cen, Ala min sonna ko a togo ye sigi nin yoro ra, ale Ala ye o tigi halaki. Ne Dariyusi le ka nin sariya sigi; ne fana b'a fe a ye ke ka kaja ni a cogo ye.»

Alabatoso baara bannin ta janagbe

¹³ Ayiwa, masace Dariyusi ka min latige, k'a ci kuntigiw ma, olugu ka o ciw bee ke. O kuntigiw le ye Tatenayi ye, min ye Efirati ba terebenyanfan jamanatigi ye, ani Setari Bozinayi ni o jenpogonw.

* 6:3 6.3 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

¹⁴ O ra, Yahudiyaw ta jamogow ka so lori dabo tuun. O ta baara fana pana o boro, cira Hagize ni cira Jakariya ta kumaw baraka ra; Jakariya tun ye Ido ta duruja do le ye. Yahudiyaw ka so lo fo k'a ban, ka kaja ni Izirayeli ta Ala ta kuma ye, ani Peresi masacew ta kuma, minw tun ye Sirusi ye, ani Dariyusi, ani Aritaserisesi ye. ¹⁵ Alabatoso lora ka ban Adari karo[†] tere saba le ra. O kera masace Dariyusi ta masaya san wooronnan na.

¹⁶ Izirayelimogow, minw ye sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow ye, ani mogow minaninw to minw tun nana, olugu bee ka Ala ta batoso lori panagbe ke ni ninsondiya ye. ¹⁷ O Alabatoso ta panagbe ra, o ka misitoran keme ani sagajigi keme fla, ani sagaden ceman keme naani le ke saraka ye. O ka bakoronin tan ni fla ke Izirayelimogow bee ta jurumunyafa saraka* ye; gba kelen, bakoronin kelen. ¹⁸ O ka sarakalasebagaw sigi, o bee ni o ta jenkuru, ka Levi ta mogow fana sigi ka kaja ni o ta jenkuruw ye, janko o ye Ala ta baara ke Zeruzalemu, i n'a fo a sebera Musa ta kitabu kono cogo min na.

¹⁹ San karo folo tere tan ni naani, mogow minaninw ka Jonyaban panagbe* ke. ²⁰ Sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow bee tun ka o yere saninya; o cogo ra o bee tun saninyara. Levi ta mogow ka Jonyaban sarakaw faga mogow minaninw bee ye, ani o balema sarakalasebagaw ye, ani o yerew ye. ²¹ Izirayelimogow minanin minw tun sekora ka na, olugu bee ka o saraka domu. Minw fana tun ka o yere mabo jamana ta siya saninyabariw ta kow ra, ka fara mogow minaninw kan ka tugu Matigi Ala ko, Izirayeli ta Ala, olugu fana ka o saraka domu ni o ye. ²² O bee ka burufunubari panagbe* ke jagon fe ni pagari ye, fo tere wolonfla; sabu Matigi Ala tun ka Asiri masace[‡] ta miiriya yelma minke, k'a to a ka o deme Izirayeli ta Ala ta batoso lori ra, o ko tun ka o jusu fa pagari ra.

7

Esidarasi nana Zeruzalemu

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Esidarasi nana. A nana Peresi jamana masace Aritaserisesi ta wagati le ra. Esidarasi face tun ye Seraya ye; Seraya face tun ye Azariya ye, Azariya face tun ye Hilikiya ye, ² Hilikiya face tun ye Salumu ye, Salumu face tun ye Sadoki ye, Sadoki face tun ye Ahitubu ye, ³ Ahitubu face tun ye Amariya ye, Amariya face tun ye Azariya ye, Azariya face tun ye Merayoti ye, ⁴ Merayoti face tun ye Zeraya ye, Zeraya face tun ye Uzi ye, Uzi face tun ye Buki ye, ⁵ Buki face tun ye Abisuwa ye, Abisuwa face tun ye Finehasi ye, Finehasi face tun ye Elehazari ye, Elehazari face tun ye sarakalasebagaw kuntigiba* Haruna ye.

⁶ O Esidarasi togo le nana ka bo Babiloni. Sariya karamogow tun lo. Matigi Ala, Izirayeli ta Ala tun ka sariya minw di Musa ma, a tun karanna o sariyaw ra kosebe. A tun ka fen o fen jini masace fe, masace tun ka o bee di a ma, sabu Matigi Ala, a ta Ala boro tun be a kan.

⁷ Aritaserisesi ta masaya san wolonflan na, Izirayelimogow dow fana tun nana Zeruzalemu; sarakalasebagaw tun be o ra, ani Levi* ta mogow dow, ani donkirilabaga dow, ani Alabatoso donda korosibaga dow, ani Alabatoso baarden dow.

[†] 6:15 6.15 Adari karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tan ni flanan ye. [‡] 6:22 6.22 Asiri masace, o koro ye Peresi jamana masace.

⁸ Esidarasi sera Zeruzalemu masace Aritaserisesi ta masaya san wolonflanan na, o san karo loorunan na*.

⁹ A tun k'a ta tagama damina Babiloni*, san karo folo tere folo ra, ka taga se Zeruzalemu san karo loorunan tere folo ra, sabu a ta Ala tun k'a janto a ra ka ja. ¹⁰ Esidarasi tun k'a yere timinadiya Matigi Ala ta sariya karan na, ani k'a sira tagama, ani ka Izirayelimogow karan Ala ta sariyaw ni a ta cifoninw na.

Masace ka cira min di Esidarasi ma

¹¹ Esidarasi tun ye sarakalasebaga* le ye, ani sariya karamogow*. Matigi Ala tun k'a ta sariyaw ni a ta kuma minw fo Izirayelimogow ye, a tun karanna o kow ra kosebe. Masace Aritaserisesi ka sebe min di Esidarasi ma, o sebe le ye nin ye; a ko:

¹² «Ne Aritaserisesi, masaw ta masa, ne le be nin sebe di sarakalasebaga Esidarasi ma, min ye sankolo tigi Ala ta sariyaw karamogow ye. Ne be bee fo. ¹³ Ayiwa, ne b'a latige k'a fo ko Izirayelimogow min o min be ne ta mara konɔ, sarakalasebagaw, ani Levi* ta mogow, min o min b'a fe ka taga ni ele Esidarasi ye Zeruzalemu, o tigi ye taga. ¹⁴ Ne, masace, ani ne ladibaga ce wolonfla le be ele ci, ka taga Zuda mara ni Zeruzalemu cogo fle. I ta Ala ta sariya min be i boro, i y'a fle k'a lon ni mogow be tagamana ka kapa ni o sariya ye. ¹⁵ Ka fara o kan, a diyara masace ni a ladibagaw ye ka warigbe ni sanin min di Izirayeli ta Ala ma, Ala min siginin be Zeruzalemu, i be taga ni o wari ni o sanin fana ye. ¹⁶ I bena wari ni sanin min o min sorɔ Babiloni mara ra, ani sarakalasebagaw ni mogow tow bena fen minw di o yere sago ma Ala ta batoso ta baara kama Zeruzalemu, i bena taga ni o bee ye. ¹⁷ O ra, i jija ka misitoranw, ani sagajigiw, ani sagaden cemanw san ni o wari ye, ani siman sarakaw*, ani rezenji sarakaw*; i be taga o bee ke saraka ye, i ta Ala ta batoso ta sarakabonan kan Zeruzalemu. ¹⁸ Ni warigbe ni sanin to min ka to, ni min ka ben ele ni i balema Yahudiyaw ma, aw ye o ke ni o ye, ka kapa ni aw ta Ala sago ye. ¹⁹ I ta Ala ta batoso ta batorikeminan minw dira i ma, i be taga o fenw bla Zeruzalemu ta Ala ja korɔ yi. ²⁰ Ni i mako ka lo fen o fen na tuun i ta Ala ta batoso ko ra, i ka kan ka min san, i be se ka o wari bo masace ta naforo ra.

²¹ «O ra, ne, masace Aritaserisesi, ne b'a pini Efirati ba terebenyanfan warimarabagaw bee fe, ko sarakalasebaga Esidarasi, min ye sankolo tigi Ala ta sariya karamogow ye, ko ni ale ka fen o fen pini aw fe, ko aw ye o di a ma. ²² Aw be se ka o fenw di ka se fo warigbe kilo waga saba ni keme looru (3 500), ani simankise kilo waga bisaba (30 000), ani rezenji litiri waga naani ni keme looru (4 500), ani turu litiri waga naani ni keme looru (4 500), ani kogow hakeya min o min ka o diya. ²³ Ni sankolo tigi Ala ka fen o fen ko fo a ta batoso ko ra, aw ye o ke ka ja, janko a ta dimi kana wuri masace ta mara kama, ani a dencew kama. ²⁴ Aw ka kan k'a lon fana ko aw man kan ka ninsongo, walama wusugu, walama sirarawari mina sarakalasebagaw fe, ani Levi ta mogow, ani nin Alabatoso donkirilabagaw, ani a dakorɔsibagaw, ani a baaradenw, ani nin Alabatoso baarakebaga tow si fe. ²⁵ Sisan ele Esidarasi, Ala ta hakiritigiya min be i fe, ka kapa ni o ye, i ka kan ka kititigebagaw, ani jamogow dow sigi, olugu ye Efirati ba terebenyanfan mara mogow ta kitiw tige, ani minw bee be i ta Ala ta sariyaw lon; minw fana m'a lon i ye olugu karan a ra. ²⁶ Ni

* 7:8 7.8 Esidarasi ka o tagama min ke, o tun be kilo waga kelen tagama bo.

mogɔ o mogɔ tɛ i ta Ala ta sariya sira tagama ka ja, ani min tɛ masacɛ ta sariyaw fana sira tagama, o tigi ka kan ka faga, walama k'a gbɛn, walama k'a borofɛnw bɛɛ bɔsi a ra, walama k'a bla kaso ra.»

Esidarasi ka baraka la Ala ye

²⁷ Esidarasi ko: «Matigi Ala baraka, an bɛmaw ta Ala, min k'a don masacɛ jusu ra, ko a ye nin bonya jɔgɔn la Matigi Ala ta batoso kan Zeruzalɛmu. ²⁸ Ale Ala le ka kopuman kɛ ne ye, k'a to ne ko diyara masacɛ ni a ladibagaw, ani a ta fagamabaw bɛɛ ye. Matigi Ala, ne ta Ala boro tun bɛ ne kan minke, o sababu le ra, ne ka ne yɛrɛ ja gbɛleya ka Izirayeli ta namogɔ dɔw lajɛn ka taga ni olugu ye.»

8

Esidarasi ni a tagamajogɔnw

¹ Ayiwa, gbatigi minw nana ni ne Esidarasi ye ka bɔ Babiloni, masacɛ Aritaserisɛsi ta wagati ra, ani olugu ta mogɔ minw togɔw sebera ni o ye, olugu ye ni ye:

² Gerisomu, ale tun ye Finehasi ta duruja dɔ ye.

Daniyeli, ale tun ye Itamari ta duruja dɔ ye.

Hatusi, ale tun ye Dawuda ta duruja dɔ ye. ³ Sekaniya ta mogɔ dɔ tun lo fana.

Jakariya, ale tun ye Parehosi ta duruja dɔ ye; cɛ kɛmɛ ni bilooru tun bɛ ni a ye.

⁴ Zeraya dence Eliyonayi, ale tun ye Pahati Mohabu ta duruja dɔ ye; cɛ kɛmɛ fla tun bɛ ni a ye.

⁵ Yahaziyeli dence Sekaniya, ale tun ye Zatu ta duruja dɔ ye; cɛ kɛmɛ saba tun bɛ ni a ye.

⁶ Yonatan dence Ebɛdi, ale tun ye Adini ta duruja dɔ ye; cɛ bilooru tun bɛ ni a ye.

⁷ Ataliya dence Ezayi, ale tun ye Elamu ta duruja dɔ ye; cɛ biwolonfla tun bɛ ni a ye.

⁸ Mikayilu dence Zebadiya, ale tun ye Sefatiya ta duruja dɔ ye; cɛ biseegi tun bɛ ni a ye.

⁹ Yeyeli dence Abidiyasi, ale tun ye Yohabu ta duruja dɔ ye; cɛ kɛmɛ fla ni tan ni seegi tun bɛ ni a ye.

¹⁰ Yosifiya dence Selomiti, ale tun ye Bani ta duruja dɔ ye; cɛ kɛmɛ ni biwɔɔɔ tun bɛ ni a ye.

¹¹ Bebayi dence Jakariya, ale tun ye Bebayi ta duruja dɔ ye; cɛ mugan ni seegi tun bɛ ni a ye.

¹² Hakatan dence Yohanan, ale tun ye Azigadi ta duruja dɔ ye; cɛ kɛmɛ ni tan tun bɛ ni a ye.

¹³ Adonikamu ta durujaw ta mogɔ labanw tun ye Elifeleti ni Yeweli ni Semaya ye; cɛ biwɔɔɔ tun bɛ ni olugu ye.

¹⁴ Utayi ni Zakuri, olugu tun ye Bigivayi ta duruja dɔw ye; cɛ biwolonfla tun bɛ ni olugu ye.

¹⁵ Ayiwa, ko min bɛ woyo ka taga Ahava, ne tagara o lajɛn o kɔda ra; an ka an ta fanibonw lo o yɔɔ ra ka tere saba kɛ yi. Ne nana jama fle minke, ka sarakalasebagaw* fana fle, ne ma Levi* ta mogɔ si ye o ra. ¹⁶ O ra, ne ka Eliyezɛri ni Ariyeli ni Semaya ni Elinatan ni Natan ni Jakariya ni Mesulamu wele, olugu tun ye kuntigi dɔw ye. Ne ka Yoyaribu ni Elinatan fana wele, olugu tun ye mogɔ karanninw le ye. ¹⁷ Ne ka o ci ka taga Ido fɛ,

min tun ye jamogɔ do ye Kasifiya. O tun ka kan ka taga min fo Ido ni a jɛnɔgɔnw ye, minw ye Alabatoso baaradenw ye Kasifiya, ne ka o kumaw fo o ye, ko o ye baaraden dow bla ka na an deme an ta Ala ta batoso ta baaraw ra. ¹⁸ I n'a fo an ta Ala ta borɔnman tun be an kan, o sonna ka Serebiya ci ka na an fe; ce hakiriman tun lo. Mali, min ye Levi ta duruja do ye, ani Izirayeli ta duruja do, ale ta mogɔ do tun lo. A tun nana ni a dencew ni a balemaw fana ye; o bee tun kera ce tan ni seegi. ¹⁹ Hasabiya ni Ezayi, minw ye Merari ta duruja dow ye, olugu fana tun nana ni o balemaw ni o dencew ye; o bee tun kera ce mugan. ²⁰ Dawuda ni jamana jamogow tun ka Alabatoso baaraden minw bla Levi ta mogow korɔ folɔfolɔ janko ka o deme, o nana ni o mogow ta duruja dow ye fana. Olugu tun kera baaraden ce keme fla ni mugan ye. O bee tun welera o togo le ra kelen kelen.

²¹ Ayiwa, ka an to Ahava ko korɔ yi, ne k'a fo mogow ye ko an ye sun don, ka an yere majigi an ta Ala ja korɔ, k'a daari, ko a ye an ni an denw ni an borofenw bee numan se an seyɔɔ ra. ²² K'a fo masace ye ko a ye sorasiw ni sotigi dow bla ni an ye, janko ka an korɔsi an juguw ma sira ra, o maroya tun be ne ra; sabu anw yere le tun k'a fo masace ye ka ban ko: «Ni mogɔ o mogɔ be tugu an ta Ala ko, Ala ta baraka be to o tigi kan, ka kopuman ke a ye; nka minw be bo Ala ko, Ala ta dimi le be ben olugu kan ni baraka ye.» ²³ O ra, an ka sun don, ka an ta Ala daari; a fana ka an jaabi.

²⁴ O ko, ne ka ce tan ni fla janawoloma sarakalasebagaw kuntigiw ce ra: Serebiya, ani Hasabiya, ani o balema ce tan. ²⁵ Masace ni a ladibagaw ni a ta kuntigiw, ani Izirayelimogɔ minw bee be Babiloni, olugu ka warigbew ni saninw ni fen minw bee di Alabatoso ta baara kama, ne ka o fenw bee jate o mogow ja na. ²⁶ Ne ka warigbe kilo waga mugan (20 000) jate ka o di o ma, ani warigbe minanw kilo waga saba (3 000) ani sanin kilo waga saba (3 000) ²⁷ ani sanin seti mugan, minw hakeya tun be saninden waga kelen bo, ani siranegɛ minan nugunin pumanman fla; o songo tun be sanin songo bo.

²⁸ O ko, ne k'a fo o ye ko: «Aw saninyara ka ke Matigi Ala ta ye; nin minanw fana saninyara. Mogow le k'a latige o yere sago ma ka nin warigbe ni nin sanin di Matigi Ala ma, aw bemaw ta Ala. ²⁹ O ra, aw ka kan ka aw janto nin fenw na kosebe. Ni an nana taga se Zeruzalemu, aw bena o fenw jate Matigi Ala ta batoso bonw kɔnɔ, sarakalasebagaw kuntigiw, ani Levi ta mogow, ani Izirayeli ta gbatigiw bee ja na.»

³⁰ O warigbe ni o sanin ni o minan minw tun jatera, sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow ka o mina, ka taga ni o ye an ta Ala ta batoso kɔnɔ Zeruzalemu.

Esidarasi ni a tagamanogɔnw sera Zeruzalemu

³¹ Ayiwa, an bora Ahava ko yoro ra ka taga se Zeruzalemu, san karo folo tere tan ni fla ra. An ta Ala tun k'a janto an na. A ka an tanga an juguw ma, ani benkanikebagaw ma sira ra.

³² An sera Zeruzalemu minke, an ka tere saba bla ka nenekiri. ³³ A tere naaninan, an ka warigbe ni sanin ni minanw jate an ta Ala ta batoso kɔnɔ, k'a di sarakalasebaga* Meremoti ma, Huri dence. Finehasi dence Elehazari tun be ni a ye, ani Levi* ta mogow dow, minw tun ye Yosuwu dence Yozabadi ye, ani Binuwi dence Nohadiya. ³⁴ A bee jatera, k'a bee suma tuma min na, an k'a bee lajennin jateda sebe.

³⁵ Mɔgɔ minanin minw tun sekɔra ka na, olugu ka saraka jenitaw* bɔ Izirayeli ta Ala ye; o ka misitoran tan ni fla ke saraka ye Izirayeli ta mɔgɔw bɛɛ tɔgɔ ra, ani sagajigi bikɔnɔntɔn ni wɔɔrɔ, ani sagaden cɛman biwolonfla ni wolonfla; o ka bakɔrɔnin tan ni fla di ka o ke jurumunyafa saraka* ye. O bɛɛ kɛra saraka jenita ye, k'a di Matigi Ala ma. ³⁶ Masace tun ka cira minw fɔ, o ka o lase masace ta fagamaw ma, ani Efirati ba terebenyanfan jamanatigiw ma; olugu ka Ala ta mɔgɔw demɛ Ala ta batoso lori baara ra.

9

Yahudiya minw tun ka siya werɛ musow ta

¹ Ayiwa, o kow bɛɛ tɛmenin kɔ, jama pamɔgɔ dɔw nana ne fɛ ka na a fɔ ne ye ko: «Izirayelimɔgɔw, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mɔgɔw ma sɔn ka o yerɛ mabɔ nin jamana mɔgɔw ra; o ma sɔn ka faran nin jamana ta ko haramuninw na. O ka o ta kewalew kaɲa ni Kanaanakaw ta kewalew le ye, ani Hetikaw, ani Perezikaw, ani Yebusikaw, ani Amɔnkaw, ani Mohabukaw, ani Misirankaw, ani Amɔrikaw. ² O ka o siyaw ta denmusow ta ka o ke o ta musow ye, ka dɔw di o dencɛw fana ma; o cogo ra, o ka an ta siya saninman pagami ni nin jamana ta siyaw ye. Kuntigiw ni pamɔgɔw yerɛ le kɔnna ka nin terenbariyakow ke.»

³ Ne ka o kuma mɛn minke, ne ka ne ta faniw ni ne ta deregeba mina ka o faran, ka ke ne kunsigiw, ani ne bonbosiw tufatufa ye k'a bɔn; ne jusu kasinin siginin tora. ⁴ O kɛra minke, Izirayeli ta Ala ta kuma nasiran tun bɛ mɔgɔ minw na, olugu bɛɛ nana lajen ne kɔrɔ, sabu mɔgɔ minaninw ta terenbariyakow tun digira o ra. Ne kɔni jusu kasinin siginin tora fɔ ka taga wulafesaraka bɔwagati se. ⁵ Wulafesaraka bɔwagati ra, ne jusu kasinin tun siginin bɛ yɔrɔ min na, ne wurira ka bɔ o yɔrɔ ra, ni ne ta faniw ni ne ta deregeba faranfarannin ye. Ne ka ne kinbiri gban ka ne boro lawuri Matigi Ala, ne ta Ala fɛ.

Esidarasi ka Ala daari mɔgɔw ta terenbariya kosɔn

⁶ Ne k'a daari k'a fɔ ko:

«E, ne ta Ala, ne maroyara fɔ ka ne kun suuru; ne tɛ se hali ka ne ja kɔrɔta i fan fɛ, ne ta Ala; sabu an ta jurumunw cayara fɔ ka an kun datugu. An ta hakew cayara ka se fɔ sankolo ma. ⁷ K'a ta an bɛmaw ta tere ra, ka na se fɔ bi ma, an ta jurumunw cayara. An ta jurumunw le kosɔn, anw ni an ta masacew ni an ta sarakalasebagaw donna siya werɛ mɔgɔw ta masacew boro, k'a to o ka an faga, ka an mina ka bɔ an ta jamana ra, ka an borofɛnw cɛ, ka an lamaroya i n'a fɔ an bɛ cogo min na bi. ⁸ Nka sisan, Matigi Ala, an ta Ala, i makarira an na ka mɔgɔ dama dama kisi an ta siya ra, ka yɔrɔ dɔ to an ye, an bɛ se ka na sigi yɔrɔ min na, i ta jamana saninman kɔnɔ. O ra, an ta Ala, ele le ka i ta yeelen bɔ an ye, ka laganfiya dɔɔnin di an ma an ta jɔnya ra; ⁹ sabu anw ye jɔnw le ye, nka an ta Ala ma an to jɔnya ra. A ka kɔnuman ke an ye, ka an ko diya Perɛsi jamana masacew ye; a ka barakakura don an na, janko an ye an ta Ala ta batoso lɔ, k'a yɔrɔ cenninw lalaga, ani janko an ye sigiyɔrɔ panaman sɔrɔ Zuda ni Zeruzalemu.

¹⁰ «Nka nin ko min kɛra tan ka ban, an bɛ se ka mun le fɔ nin ko fɛ tuun, an ta Ala! An ma i ta kumaw jate; ¹¹ i tun ka o kuma minw fɔ an ye i ta jɔnw sababu ra, minw ye ciraw ye. I tun ko: «Aw bɛna taga jamana min tigiya ta, o jamana mɔgɔw ka jamana lanɔgɔ ni o ta kewalejuguw ye. O

ka o ta kewale haramuninw ke, k'a ta jamana kun kelen na, ka taga a bla a kun do ra, fo ka jamana fa ni o ta fen saninyabariw ye. ¹² O koson, aw kana aw denmusow di o dencew ma furu ra, aw fana kana o denmusow ta aw dencew ye. Aw kana foyi ke o ye min be se ka o fentigiya, walama min be se k'a to o ye nasuma soro. Ni o kera, aw bena baraka soro, ka jamana fennumanw domu, ani ka o fenw to aw ta duruja nataw fana ye wagati bee.»

¹³ «Ayiwa, nin ko min sera an ma, o ye an yere ta kewalejuguw ni an ta hake caman no le ye. Nka o bee n'a ta, an ta Ala, i ka hake min bo an na, an ta jurumun tun ka ca ni o bee ye belen; i fana ka mogoo dama dama panaman to an ye. ¹⁴ Yala an belen ka kan ka ban i ta kuma ma, ka jen furu ra ni nin mogow ye, minw be nin ko haramuninw jagon ke wa? Ni an ka o ke, i tena dimi an koroo ka an halaki, ka an bee ban pewu wa? ¹⁵ E, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i terennin lo! Anw mogoo dama dama le tora bi. An fle i ja koroo ni an ta hakew ye; k'a soroo mogoo si te se ka lo ele ja koroo nin cogo ra tan.»

10

Izirayelimogow lora o ta jurumunw na

¹ Ayiwa, Esidarasi tun k'a kinbiri gban Ala ta batoso ja fe, a be Ala daarira, ka o ta jurumunw fo, ka kasi. K'a to o ra, Izirayeli cew, ani a musow, ani a denmisenw camanba nana a lamini; olugu fana tun be kasira kosebe. ² Yeyeli dence Sekaniya, min ye Elamu ta duruja do ye, ale k'a fo Esidarasi ye ko: «An koni ka an ta Ala kan bla, sabu siya were minw ka an lamini, an ka o musow furu. Nka o bee n'a ta, jigi belen be Izirayeli fe nin bee ko. ³ Ayiwa, sisan an ye jengogonya* don ni an ta Ala ye, k'a latige ko an bena o musow ni o denw bee labla, o ye taga; an bena o ke ka kaja ni an matigice Esidarasi ta kuma ye, ani an ta Ala ta kuma pasiran be mogoo minw na. Sariya ka min fo an ye, an y'a ke o cogo ra. ⁴ Ele ye wuri, sabu nin ko be ele le boro. An koni be ni i ye. I jija ka nin ko panabo.»

⁵ O kuma fora minke, Esidarasi wurira. A ka sarakalasebagaw* ta namogow ni Levi* ta mogow ni Izirayeli jama bee lajen; a ko o ye kari, ko kuma min fora, ko o bena a ke ten. O karira.

⁶ O ko, Esidarasi bora Ala ta batoso ja fe, ka taga Eliyasibu dence Yohanan ta bon konoo. K'a to o yoro ra, a ma domuni ke, a fana ma ji min, sabu hali bi a belen tun be kasira mogoo minaninw ta terenbariyakow koson.

Izirayelimogow ka jagonye do ke

⁷ Ayiwa, o ka Zuda mara mogow ni Zeruzalemukaw ni mogoo minaninw bee wele ko o ye na lajen Zeruzalemu. ⁸ O k'a fo ko ka kaja ni namogow ni kuntigiw ta kuma ye, ko ni mogoo o mogoo ma na sani tere saba ce, ko o bena o tigi borofenw bee bosi a ra, k'a gben ka bo mogoo minaninw ta jen ra fana.

⁹ O tere saba konoo, Zuda mara mogow ni Boniyaminu ta mogow bee nana lajen Zeruzalemu. O kera san karo konontonnan tere mugan na; jama bee siginin tun be kene kan Ala ta batoso ja fe. Nin ko pasiran koson, ani sanji fana koson, o tun be yereyerera.

¹⁰ Sarakalasebaga* Esidarasi wurira ka lo, k'a fo o ye ko: «Aw ka Ala kan bla, sabu aw ka siya were musow furu; aw ka do le fara Izirayeli ta hakew kan. ¹¹ O ra sisan, aw ye lo aw ta jurumunw na Matigi Ala, aw

bemaw ta Ala ja koro, k'a sago ke. Aw ye faran ka bo nin jamana ta siyaw ra, ka faran nin siya were musow ra.»

¹² Jama bee k'a jaabi ni kanba ye ko: «Can lo! I k'a fo cogo min na, an ka kan k'a ke ten le.» ¹³ O ko: «Nka jama caman le be yan, sanji wagati lo fana; o koson an te se ka to kene ma yan. Nin ko fana te se ka janabo tere kelen walama tere fla doron kon, sabu mogwo caman be an ce ra minw ka jurumun ke nin ko ra. ¹⁴ O ra, an ta pamogwo ye lajen jama bee no ra. Ce minw bee be an ta duguw ra, minw ka siya were musow ta, o bena wagati do yira olugu ra, o bee kelen kelen bena na ni o ta dugu pamogwo dow ye, ani a kititigebaga dow. An bena to ka nin ko janabo ten le fo ka taga a to an ta Ala ta dimiba min be an kan nin ko koson, o dimi ye mabo an na.»

¹⁵ Ayiwa, Asaheli dence Yonatan, ani Tikiva dence Yaziya, olugu doron le ma son o kuma ma; Mesulamu ni Sabetayi min ye Levi* ta mogwo ye, olugu fana tun farara o kan. ¹⁶ Nka a tun fora cogo min na, mogwo minanin tow k'a ke ten. Sarakalasebaga Esidarasi ka gbatigi dow janawoloma ka bo gba bee kelen kelen na, ka o bee togo wele. Olugu lajenna, k'a damina san karo tannan tere folo ra, ka ke nin kow janabo ye. ¹⁷ O sanyelema karo folo tere folo, ce minw bee tun ka siya were muso furu, o ka olugu bee ta kow janabo ka o ban.

Mogwo minw tun ka siya were musow ta

¹⁸ Ayiwa, sarakalasebaga* minw tun ka siya were musow ta, olugu le ye nin ye:

Maseya ni Eliyezeri ni Yaribu ni Gedaliya, olugu tun ye Yosadaki dence Yosuwe ta duruja dow ye, ani a balemaw ta durujaw. ¹⁹ Olugu ka o boro don dogon boro, ka layiri ta ko o be o ta musow bla, ani ka sagajigi kelen di ka o ke o ta hakebo saraka* ye.

²⁰ Hanani ni Zebadiya, olugu tun ye Imeri ta duruja dow ye.

²¹ Maseya ni Iliya ni Semaya ni Yeyeli ni Oziyasi, olugu tun ye Harimu ta duruja dow ye.

²² Elizohenayi ni Maseya ni Sumayila ni Netaneheli ni Yozabadi ni Elehasa, olugu tun ye Pasuri ta duruja dow ye.

²³ Yozabadi ni Simeyi ni Kelaya min be wele fana Kelita, ani Petaya ni Zuda ni Eliyezeri, olugu tun ye Levi* ta mogwo ye.

²⁴ Eliasibu, ale tun ye donkirilabaga do ye.

Salumu ni Telemu ni Uri, olugu tun ye Alabatoso dakorosisibaga dow ye.

²⁵ Minw tun be Izirayelimogwo tow ce ra, olugu ye nin ye:

Ramiya ni Isiya ni Malikiya ni Miyaminu ni Elehazari ni Malikiya ni Benaya, olugu tun ye Parehosi ta duruja dow ye.

²⁶ Mataniya ni Jakariya ni Yeyeli ni Abidi ni Yeremoti ni Iliya, olugu tun ye Elamu ta duruja dow ye.

²⁷ Eliyonayi ni Eliasibu ni Mataniya ni Yeremoti ni Zabadi ni Aziza, olugu tun ye Zatu ta duruja dow ye.

²⁸ Yohanan ni Hananiya ni Zabayi ni Atelayi, olugu tun ye Bebayi ta duruja dow ye.

²⁹ Mesulamu ni Maluki ni Adaya ni Yasubu ni Sehali ni Yeremoti, olugu tun ye Bani ta duruja dow ye.

³⁰ Adina ni Kelali ni Benaya ni Maseya ni Mataniya ni Betisaleli ni Binuwi ni Manase, olugu tun ye Pahati Mohabu ta duruja dow ye.

³¹ Eliyezeri ni Isiya ni Malikiya ni Semaya ni Simeyon ni ³² Boniyaminu ni Maluki ni Semariya, olugu tun ye Harimu ta duruja dow ye.

³³ Matinayi ni Matata ni Zabadi ni Elifelēti ni Yeremayi ni Manase ni Simeyi ni olugu tun ye Hasumu ta duruja dōw ye.

³⁴ Mahadayi ni Amuramu ni Uweli, olugu tun ye Bani ta duruja dōw ye, ³⁵ ani Benaya ni Bediya ni Keluhu ³⁶ ni Vaniya ni Meremoti ni Eliyasibu ³⁷ ni Mataniya ni Matinayi ni Yahasayi ³⁸ ni Bani ni Binuwi ni Simeyi ³⁹ ni Selemiya ni Natan ni Adaya, ⁴⁰ ni Makinadibayi ni Sasayi ni Sarayi ⁴¹ ni Azareli ni Selemiya ni Semariya ⁴² ni Salumu ni Amariya ni Yusufu.

⁴³ Yeyeli ni Matitiya ni Zabadi ni Zebina ni Yadayi ni Yoweli ni Benaya, olugu tun ye Nebo ta duruja dōw ye.

⁴⁴ Ayiwa, o mōgōw bēē le tun ka siya wēē musow ta; o caman fana tun ka denw sōrō ni o musow ye.

NEHEMI TA KITABU Kitabu faamucogo

Nehemi ta kitabu sebɛbaga ye Nehemi yere ye. A sebera Esidarasi ta kitabu kɔ fɛ.

Yahudiya minw tun minana ka taga jamana were ra, olugu minw tun be baara kera Peresi masaceba ta masaso kɔnɔ, Nehemi tun ye olugu dɔ ye. Nehemi tora o yɔrɔ ra ka Zeruzalemu dugu ko men minke, ko dugu kogow beɛ benbenna, a jusu kasira kosebe. O ra masaceba k'a labla, ko a ye taga Zeruzalemu kogow lo kokura. Ale tagara se Zeruzalemu, san tan ni saba, Esidarasi taganin kɔ. A tagara Esidarasi ta baara to laban, ka sekɔ ka na masaceba kɔrɔ tuun. Nka a taganin kɔ, mɔgɔw ka Ala kan bla tuun. O kosɔn Nehemi tagara tuun Zeruzalemu, ka taga o karan.

Nin kitabu be Ala ta mɔgɔw ta jusukungbeleya yira an na. A fana be Ala ta numanya yira an na, ani a ta makari, a ta mɔgɔw ta fan fɛ. Ni o ka nimisa tuma o tuma, Ala be yafa o ma, ka sɔn o ma.

Nehemi tun ye lanamɔgɔ ye; baarakebagaba tun lo fana. Gbeleya ni toɔrɔ minw sera a ma, o m'a to a ye baara lalo.

Kitabu kɔnɔkɔw

Nehemi nana Zeruzalemu dugu cogoya fɛ (1-2)

Dugu kogo locogo (3-7)

Esidarasi ka Ala ta sariya ta kumaw karan mɔgɔw ye (8-10)

Nehemi ka mɔgɔw karan ka o bla sirapuman kan (11-13)

Zeruzalemu dugu kibaroya fɔra Nehemi ye

¹ Hakaliya dence Nehemi ta ko:

Ayiwa, masace Aritaserisesi ta masaya san mugannan na, Kisilevu karo* ra, ka ne to masadugu kɔnɔ, min ye Suzi ye, ² Hanani, min ye ne balema dɔ ye, ale ni mɔgɔ dama dama bɔra Zuda mara ra, ka na. Yahudiya to minw tora yi, o mɔgɔ minanin minw tun sekɔra ka taga Zuda mara ra, ne ka o pininka olugu ko ra, ani Zeruzalemu dugu cogo ra. ³ O k'a fɔ ne ye ko mɔgɔ minanin minw panaman tora, minw sekɔra ka taga sigi Zuda mara ra, ko o mɔgɔw kɔni be pani ni maroyaba le ce ra yi; o ko wow be Zeruzalemu laminikogo ra, ko tasuma k'a konw fana jeni.

Nehemi ka Ala daari

⁴ Ayiwa, ne ka o kumaw men minke, ne sigira ka kasi. Ne panasisira fɔ tere dama; ne ka sun don, ka sankolo tigi Ala daari. ⁵ Ne ko: «E, Matigi Ala, sankolo tigi Ala, i ka bon, i ye siranyafenba le ye. Ele le be to i ta jɛnɔgɔnya ra, ka kɔnuman ke i kanubagaw, ani i ta kuma siratagamabagaw ye. ⁶ Sabari ka i toro malo, ka i janto ne ra, ka i ta jɔnce ta daari lamɛn, sabu ne be i daari su ni tere i ta jɔnw ye, minw ye Izirayelimɔgɔw ye. Izirayelimɔgɔw ka jurumun minw ke, ani ne yere ni ne ta somɔgɔw ka jurumun minw ke ka i hake ta, ne lora o jurumunw beɛ ra. ⁷ An kɔni ka kojugu caman le ke ka i hake ta. I ka kumaw, ani cifɔninw, ani i ta kolatigenin minw fɔ i ta baaraden Musa ye, an ma o sira tagama. ⁸ I tun ka kuma min fɔ i ta baaraden Musa ye, i hakiri to o kuma ra; i tun ko, ko: <Ni aw ka ne kan bla, ne bena aw gben ka aw janjan siyaw

* 1:1 1.1 Kisilevu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo kɔnɔntɔnɔn ye.

ce ra. ⁹ Nka ni aw sekora ka na ne fe, ka ne ta kumaw lamɛn, k'a sira tagama, o tuma hali ni a kera ko aw ta mɔgow tagara fɔ dunuɔa dan le ra, ne bɛna o lana ka bɔ o yɔrɔ ra ka na ni o ye nin yɔrɔ ra, ne ka nin yɔrɔ min janawoloma, k'a ke ne tɔgo sigiyɔrɔ ye.» ¹⁰ I ta jɔnw lo, i ta mɔgow lo; ele le ka o kumabɔ i ta fangatigiya ni i ta sebagayaba baraka ra. ¹¹ E, Matigi Ala, sabari ka i toro malɔ ka i ta jɔnce ta daariri lamɛn, ka i ta jɔnw bɛɛ ta daariri lamɛn, sabu i tɔgo ye bonya, o le ka di i ta jɔnw ye. Ne b'a fe ka ko min ke bi, a to o ye ja, janko ni ne tagara nin ce ja kɔrɔ, ne ko ye diya a ye.»

Ayiwa, o wagati y'a sɔrɔ ne le tun ye masace ta minnifendibaga ye.

2

Nehemi tagara Zeruzalemu

¹ Nisan karo* ra, Aritaserisesi ta masaya san mugannan na, lon dɔ, ka ne to masace ja kɔrɔ, ne ka duven ta ko ne be dɔ di a ma. Ne ja tun ma deri ka kumu ka ye masace ja kɔrɔ ni o lon te. ² Masace ka ne jininka ko: «Mun le ka i ja kumu tan k'a sɔrɔ bana te i ra? I b'a sɔrɔ jusukasi le be i ra.» Ne siranna kosebe, ³ nka ne ka masace jaabi ko: «Ala ye si di masace ma! Mun na ne ja te kumu, k'a sɔrɔ ne bemaw suw donna dugu min na, o dugu bɛɛ benna, ani tasuma k'a donda konw jeni k'a cen?» ⁴ Masace ka ne jininka ko: «I b'a fe ne ye mun le ke i ye sa?» Ne ka sankolo tigi Ala daari, ⁵ ka sɔrɔ ka masace jaabi. Ne ko: «Ni a benna masace ma, ni masace be sɔn a ta jɔnce ta kuma ma, o tuma masace ye ne bla ka taga Zuda mara ra, janko ne bemaw suw donna dugu min na, ne ye taga o dugu lo kokura.» ⁶ Masace ni a ta masamuso tun siginin be jɔgon kɔrɔ. Masace ka ne jininka ko: «O tagama bɛna ke tere jori tagama le ye? I bɛna seko wagati juman?»

Ne ka ne sekowagati yira a ra. O ra, masace sɔnna ka ne bla ka taga. ⁷ Ne k'a fɔ masace ye fana ko: «Ni a benna masace ma, o ye sebe dɔw di ne ma ka taga o di Efirati ba terebenyanfan mara jamanatigiw ma, janko o y'a to ne ye temɛ ka taga se fɔ Zuda mara ra. ⁸ Sebe dɔ fana ye di ne ma ka taga di Asafu ma, min ye masace ta yiriforo kɔrɔsibaga ye, janko ale ye yiriw di ne ma. Sankasojan min be Alabatoso kere fe, ne bɛna o dondaw lalaga ni o yiriw ye, ani dugu laminikogo, ani ne yere ta sibon.» Masace sɔnna ne ta kuma ma, sabu ne ta Ala ta borɔpuman tun be ne kan.

⁹ O ko, ne tagara Efirati ba terebenyanfan mara jamanatigiw fe, ka taga masace ta sebɛw di o ma. Masace tun ka kerekuntigiw, ani sotigi dɔw ci ka taga ne blasira.

¹⁰ Ayiwa, Horonikace Sanbala, ani Amɔnkace Tobiya min tun ye jamogo dɔ ye, olugu ka ne nako men minke, o ma diya o ye, k'a ye ko mogo dɔ be nana a janto Izirayelimogow ra, ka hera jini o ye.

¹¹ Ne sera Zeruzalemu minke, ne ka tere saba ke yi. ¹² O ko, ne ni mogo dama dama bɔra su fe. Nka ne ta Ala tun ka min don ne jusu ra, ko ne ye a ke Zeruzalemu dugu ye, ne tun ma o fɔ mogo si ye ban. Began wɛre tun te ne fe ni ne yere ta fali te, ne tun yelenna min kan. ¹³ Ne bɔra su fe Kurufurance ta donda fe; ne tagara Jɛge belebele ta bunun yɔrɔ ra, Sununkun ta donda fan na. Ne ka Zeruzalemu kogow fe. Ne k'a ye ko wow b'a fan bɛɛ ra, ani ko tasuma k'a konw jeni ka o cen. ¹⁴ O ko, ne tagara Bunun ta donda fan na, masace ta ko yɔrɔ ra. Nka ne tun yelenna

* 2:1 2.1 Nisan karo, walama Abibu karo, o ye Yahudiyaw ta san karo folo ye.

fali min kan, o temeyoro ma soro. ¹⁵ O su kelen na, ne yelenna ka bo kurufurance ra; hali bi ne tun be kogo korosira. O ko, ne sekora ka taga don Kurufurance ta donda fe ka taga so.

¹⁶ Dugu namogow tun m'a lon ne tagara yoro min na, ani ne tun tagara min ke, sabu hali bi ne tun ma foyi fo Yahudiyaw ye ban, walama sarakalasebagaw*, walama namogow, walama kuntigiw. Ne tun ma foyi fo baara namogow si ye fana. ¹⁷ Ko fe le, ne nana a fo o ye ko: «Bono min be an kan, aw yere na be o ra. Zeruzalemu kogow cenna, tasma k'a dondaw ta konw jeni. Aw ye na, an ye Zeruzalemu kogow lo, janko maroya ye bo an kan.» ¹⁸ Ne ta Ala ta boronuman tun be ne kan cogo min na, ani masace tun ka kuma minw fo ne ye, ne ka o fo o ye. O ka ne jaabi ko: «An ye wuri ka lori damina!» O jijara ka o baarapuman damina.

Sanbala ni Tobiya ka Yahudiyaw logobo

¹⁹ Nka Horonikace Sanbala ni Amonkace Tobiya min tun ye namogo do ye, ani Arabuce Gesemu, olugu ka o ko men minke, o ka an logobo, ka yereko an ma, k'a fo ko: «Aw be mun le kera nin ye de? O tuma aw b'a fe ka muruti masace ma le ke?» ²⁰ Ne ka o jaabi ko: «Sankolo tigi Ala bena a to an ta baara ye na. Anw minw ye a ta jonw ye, an koni bena kogo lori damina; nka aw koni, aw ninyoro te Zeruzalemu, aw ta fanga te Zeruzalemu kan, aw togo tena fo Zeruzalemu.»

3

Yahudiyaw ka Zeruzalemu laminikogo lori damina

¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* Eliyasibu ni a sarakalasebaga jogonw ka baara damina. Olugu ka Sagaw ta donda lo, k'a saninya Ala ye, k'a konw don a ra. O ka lori ke ka taga se fo Meha ta sankasojan ma, ka o saninya Ala ye, ka lori ke tuun ka taga se fo Hananeheli ta sankasojan ma.

² Zeriko dugumogow ka lori ke ka gban olugu ra. Imiri dence Zakuri ka lori ke ka gban olugu ra.

³ Sena ta durujaw ka Jegew ta donda lo. O k'a yiriw don, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don.

⁴ Hakosi dence Huri, o dence Meremoti fana ka yoro dow lalaga ka gban olugu ra.

Mesezabeli dence Berekiya, o dence Mesulamu fana ka yoro dow lalaga. Bana dence Sadoki fana ka yoro dow lalaga.

⁵ Tekoha ta mogow fana ka yoro dow lalaga ka gban olugu ra. Nka olugu ta namogow ma son ka o yere majigi baarakuntigiw ye ka baara ke.

⁶ Paseha dence Yehoyada ni Besodiya dence Mesulamu, olugu ka Dondakoro lalaga. O k'a yiriw don, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don.

⁷ Yoro min gbanna o ra, Gabahonkace Melatiya ni Meronitakace Yadon, olugu ka o yoro lalaga, olugu ni Gabahonkaw ni Misipakaw. Olugu tun be Efirati ba terebenyanfan ta jamanatigi ta mara le konu.

⁸ Yoro min gbanna o ra, Haraya dence Uziyeli, min tun ye saninfagabaga ye, ale ka o yoro lalaga.

Yoro min gbanna o ra, Hananiya min tun ye turu kasadiman lalagabaga do ye, ale ka o yoro lalaga. O ka Zeruzalemu dugu laben o cogo ra fo ka taga se kogo bonyayoro ma.

⁹ Yoro min gbanna o ra, Huri dence Refaya, min tun ye Zeruzalemu mara tarance namogo ye, ale ka o yoro lalaga.

10 Yoro min gbanna o ra, Harumafu dence Yedaya ka o yoro lalaga; o yoro tun be a ta so na fe.

Hasabiniya dence Hatusi fana ka yoro dow lalaga ale kere fe.

11 Harimu dence Malikiya ni Pahati Mohabu dence Hasubu ka kogo fan do were lalaga, ani Dibiw ta sankaso.

12 Yoro min gbanna o ra, Halohesi dence Salumu min tun ye Zeruzalemu mara tarance to kelen namogo ye, ale ni a denmusow ka o yoro lalaga.

13 Kurufurance ta donda, Hanun ni Zanoaha dugumogow le ka o yoro lalaga, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don. O ka kogo lalaga fana k'a janya se fo nongon* na waga kelen, ka taga se fo Sununkun ta donda ma.

14 Rekabu dence Malikiya min tun ye Beti Hakeremu dugu namogo ye, ale ka Sununkun ta donda lalaga. A k'a lo, k'a konw don, ani a sogonanw ni a berew.

15 Koli Hoze dence Salumu min tun ye Misipa mara namogo ye, ale ka Bunun ta donda lalaga. A k'a lo k'a datugu, k'a konw don a ra, k'a sogonanw ni a berew don. A ka Silohamu ta ji yoro ta kogo fana lo, min be masace ta yiriforo koro, ka taga se fo sira min be jigi ka bo Dawuda ta masabonba* ra.

16 O ko, Azibuki dence Nehemi, min tun ye Beti Suri mara tarance namogo ye, ale ka Dawuda ta sudonyoro nafeyoro lalaga, ka taga se fo jidinga ma, ani ka taga se fo kerekewe ta so ma.

17 O ko, Levi ta mogo dow fana ka yoro dow lalaga; olugu tun ye Bani dence Rehumu ye, ani Hasabiya, min tun ye Keyila mara tarance namogo ye; ale ka baara ke ka gban Rehumu na.

18 O ko, o balema minw tun be ni Henadadi dence Bavayi ye, min tun ye Keyila mara tarance to kelen namogo ye, olugu fana ka yoro dow lalaga.

19 Yosuwe dence Ezeri min tun ye Misipa namogo ye, ale ka kogo fan do were lalaga ka gban olugu ra; o fan nasinnin be kerekeminanw ta so yelenyoro ma; a be kogo nongon na.

20 O ko, Zabayi dence Baruki jijara kosebe ka kogo fan do were lalaga, k'a ta kogo nongon na ka taga a bla sarakalasebagaw kuntigiba Eliyasibu ta so donda ra.

21 O ko, Hakosi dence Huri, o dence Meremoti, ale ka kogo fan do were lalaga, k'a ta Eliyasibu ta so donda ra, ka taga a bla fo a ta so dan na.

22 O ko, sarakalasebaga minw tun be o yoro mara ra, olugu fana ka yoro dow lalaga.

23 O ko, Boniyaminu ni Hasubu fana ka o ta so nafeyoro lalaga.

O ko, Ananiya dence Maseya, o dence Azariya fana k'a yere ta so nafeyoro lalaga.

24 O ko, Henadadi dence Binuwi ka kogo fan do were lalaga, k'a ta Azariya ta so yoro ra ka taga a bla fo kogo nongon na, logologo fan na.

25 Uzayi dence Palali ka yoro dow lalaga; o yoro tun nasinnin be kogo nongon ni sankasojan ma, masace ta so na fe, kasobon lukene kere fe.

O ko, Parehosi dence Pedaya²⁶ ani Alabatosa baarden minw siginin tun be Ofeli kongori kan, olugu ka yoro dow lalaga, ka taga se ji ta Donda ma, tereboyanfan na, ani sankasojan fan na.

27 O ko, Tekohakaw fana ka kogo fan do were lalaga, k'a ta sankasojan na, min janyara ka bo kogo kunna, ka taga se fo Ofeli ta kogo ma.

* 3:13 3.13 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²⁸ K'a damina Sow ta Donda ra, sarakalasebagaw beɛ kelen kelen ka yoro do lalaga o ta so nafeyoro ra.

²⁹ O ko, Imeri dence Sadoki ka yoro dow lalaga a yere ta so na fe.

O ko, Sekaniya dence Semaya, min tun ye Tereboyanfan ta Donda korosibaga ye, ale fana ka yoro dow lalaga.

³⁰ O ko, Selemiya dence Hananiya ni Salafu dence wooronan min ye Hanun ye, olugu ka kogo fan do were lalaga.

O ko, Berekiya dence Mesulamu ka yoro dow lalaga a yere ta sow na fe.

³¹ O ko, Malikiya min tun ye saninfagabaga do ye, ale ka yoro dow lalaga, ka taga se fo Alabatoso baardenw ta so ma, ani jagokebagaw ta so; yoro min be Yorokorosibagaw ta donda na fe, ka taga se fo Dugukorosibagaw ta bon ma, min be kogo ngonon koro.

³² Ayiwa, yoro min tun be kogo ngonon ta sankaso ni Sagaw ta Donda ce, saninfagabagaw ni jagokebagaw le ka o yoro kogow lalaga.

Sanbala ka Yahudiyaw mafiyenya

³³ Ayiwa, Sanbala nana a men minke ko an be dugu laminikogo lora, o ma diya a ye; a dimina kosebe. A ka ke an Yahudiyaw logobo ye. ³⁴ A k'a fo a ta dugumogow ni Samari kerekejama na na ko: «Nin Yahudiya barakantanw be mun le kera tan de? Yala o b'a miiri ko o bena kogo lo kokura le wa, ka sarakaw bo, ka nin baara ban bi yere le ke? O tuma tasuma ka nin kabakuru minw jeni, ani bogo ka o datugu, yala olugu be se ka nin kabakuruw labo ka o lo kokura tuun wa?»

³⁵ Amonkace Tobiya min tun lonin be Sanbala koro, ale ko: «A to o ye a lo sa! Hali ni kongowurunin do le ka yelen o ta kogo nin kan, a bena a kabakuruw beɛ benben!»

Nehemi ka Ala daari

³⁶ «E, an ta Ala, an lamem, sabu o be an mafiyenya.

O be dogoyari min lasera an ma, a to o ye ben olugu yere le kan yi! A to o juguw ye na o ce ka taga o ke jonw ye jamana were ra.

³⁷ I kana o ta hakew yafa, i kana o ta jurumunw josi ka bo i na koro, sabu o ka kogo lomagaw mafiyenya.»

³⁸ O ra, an ka kogo lo k'a lamini k'a ben, k'a lo se fo a cemance ra; sabu mogow beɛ tun ka baara ta ni o jusu beɛ le ye.

4

Sanbala ko a be Yahudiyaw kere

¹ Nka wagati min Sanbala ni Tobiya ni Arabuw ni Amonkaw ni Azidodikaw nana a men ko Zeruzalemu dugu laminikogo lori be tagara na, ani ko a wow be datugura, o dimina kosebe. ² O ka janfa siri ko o bena Zeruzalemu dugu kere, ka dugu pagami. ³ An fana ka o men minke, an ka an ta Ala daari; o ko, an ka mogow dow bla ka yorow korosi su ni tere, janko o kana na ben an kan. ⁴ Nka Zuda mara mogow nana ke a fo ye ko: «Baarakebagaw baraka be desera, k'a soro kabakurutonw belen ka ca. An koni tena se ka nin kogo lo le fiyewu!» ⁵ An juguw koni, olugu tun b'a fora ko: «Sani o ye na a lon ko an be nana, walama sani o ye an ye, o y'a soro an donna o ce ra ka ban, ka o faga, ka o ta baara lalo.»

Nehemi ka kerekeminanw di a ta mogow ma

⁶ Yahudiya minw tun siginin be ni an juguw ye, olugu nana sijaga caman ka na an lasomi; o tun be to k'a fo an ye ko: «Ni aw ka munu fan o fan, o bena na ben an kan.»

⁷ O ra, kogo ka surun fan minw na, ne ka mogow dow lolo kogo ko fe o yorow ra, ani yoro minw lablanin be. Ne ka o lolo, gba bee ni a ta yoro, ni o ta kerekemuruw ni o ta tamanw ni o ta kalanw ye o boro. ⁸ Ne nana yoro bee fle ka ja tuma min na, ne gbarara namogow ni kuntigiw ni mogow towa ra k'a fo o ye ko: «Aw kana siran o ja. Aw ye aw hakiri to Matigi ra, ale Ala min ka bon, ani siranyafenba lo fana; aw ye kere ke aw balemaw ni aw dencew ni aw denmusow ni aw ta musow ni aw ta bonw koson.»

⁹ Ayiwa, an juguw nana a lon ko an bora o ta jen koroma, ani ko Ala ka o ta jen korotige minke, an sekora ka taga kogo korow, bee k'a ta baara ta.

¹⁰ K'a ta o lon na, mogow tarance doron le tun be baara ke; o tarance to kelen tun be o ta negederegew don, ka lo ni o ta tamanw ye, ani o ta negebennanw, ani o ta kalanw ye o boro. Kerekuntigiw tun lonin be Zuda ta mogow bee ko fe. ¹¹ Minw tun be kogo lora, ani minw tun be minanw tara, olugu tun be o ta baaraw kera ni o boro kelen ye, ka kerekeminan do mina boro to kelen na. ¹² Lorikebaga bee kelen kelen ta kerekemuruw tun sirinin be a geren kelen na, k'a to baara ra. Ce min tun ka kan ka buru fiye, ale tun lonin be ne korow. ¹³ Ne k'a fo namogow ni kuntigiw ni jama to ye ko: «Baara ka ca, kogo ka jan, an ce ka jan jogon na fana. ¹⁴ O ra, ni aw nana burufiyekan men ka bo fan min na, aw ye taga lajen o yoro ra. An ta Ala bena kere ke an ye.»

¹⁵ An tun be an ta baara ke o cogo le ra lon o lon. Tamanw tun be mogow taran kelen boro, k'a ta dugugbeda ra fo ka taga lolo bo su fe. ¹⁶ O wagati ra, ne k'a fo mogow ye tuun ko: «Mogow bee kelen kelen ni a ta baarakogon ye to Zeruzalemu dugu konso su fe. Ni o kera, an bena dugu korosi su fe, ka baara ke tere fe. ¹⁷ Ne ni ne balemaw, ani ne baarakogonw, ani yorokorosibagaw, an si ma an ta faniw bo an yere ra. Bee ta kerekeminan tun be a boro, hali ni a tun be taga ko le*.»

5

Nehemi ka Yahudiyaw ta terenbaryakow janabo

¹ Ayiwa, wagati do nana ke, Yahudiya dow ni o musow ka kuma caman fo, ka o balema Yahudiya towa jaraki kosebe. ² Dow tun b'a fora ko: «Anw ni an dencew ni an denmusow ka ca; aw ka kan ka siman di an ma janko an ye domuni ke ka baro!» ³ Dow fana ko: «Ni kongow wagati ka se, anw ka kan ka an ta forow ni an ta rezenforow, ani an ta bonw le tonomasigi janko ka siman sorow k'a domu.» ⁴ Dow ko tuun ko: «Anw ka kan ka an ta forow ni an ta rezenforow tonomasigi ka o wari ta, janko ka ninsongo sara masace ye; ⁵ k'a sorow anw ni an ta jamana mogow bee ye siya kelen le ye; olugu ta denw ni an ta denw bee ye kelen ye. O bee n'a ta, an ka kan ka an dencew ni an denmusow di ka o ke jonw ye. An denmuso dow kera jonw ye ka ban; se foyi te an ye fana, sabu an ta forow ni an ta rezenforow kera mogow werew ta ye.»

⁶ Ayiwa, ne ka o torokow ni o kumaw men minke, ne dimina kosebe. ⁷ Ne k'a latige ko ne bena kumagbelen fo jama namogow ni a kuntigiw ye. Ne ko o ma ko: «Mun koson aw be juru don aw balemaw ra, ka tonow jini

* 4:17 4.17 Kitabu dow konso a sebara ko: «An ta kerekeminanw doron le tun be an boro, ani ji.»

a ra o fe?» Ne ka o wele jɔgɔnyeba dɔ ra, janko ka o ko janabo ni o ye. ⁸ Ne k'a fɔ o ye ko: «An balema Yahudiya minw tun fiyeerera siya werew ma ka o ke jɔnw ye, an jijara ka an seko ke, ka olugu kunmabɔ. Sisan aw yerɛ le bɛ sekɔra ka aw balemaw fiyeere tuun an yerɛ ta mɔgɔw ma!» O jera, o ma foyi sɔrɔ k'a fɔ. ⁹ Ne ko o ma tuun ko: «Aw bɛ min kera tan, o man ni. Aw tun ka kan ka siran Ala ja, janko an jugu minw ye siya werɛ mɔgɔw ye, olugu kana na maroya bla an na. ¹⁰ Ne ni ne balemaw ni ne baarakɛjɔgɔnw, anw fana ka wari ni siman di mɔgɔw ma juru ra. Sisan an ye o juruw to o ye. ¹¹ Aw ye o ta forow, ani o ta rezenforow, ani o ta oliviyesunw, ani o ta bonw seko o ma bi yerɛ. Aw tun b'a fe ka tɔnɔ min fana sɔrɔ o fe aw ta wari ni aw ta siman ni aw ta rezenji ni aw ta turu ra, ko fɛn o fɛn sigiyɔroma kemɛ, ko sigiyɔroma kelen ye fara o kan, aw ye kaari o bɛɛ ko.»

¹² O ka ne jaabi ko: «I ka min fɔ, an bɛna a ke ten. An bɛna o borofɛnw seko o ma; an fana tena tɔnɔ foyi jini o fe tuun.» O ra, ne ka sarakalasebagaw wele; ne k'a fɔ ko o mɔgɔw ye kari sarakalasebagaw yerɛ ja na, ko o ka min fɔ, ko o bɛna a ke ten. ¹³ Ne ka ne ta deregeba foni k'a yuguyugu, k'a fɔ ko: «Ni mɔgɔ min ma nin layiri dafa, Ala ye o tigi fana yuguyugu nin cogo ra, k'a faran ka bɔ a ta somɔgɔw ni a ta borofɛnw cɛ ra. Ala ye a yuguyugu fɔ k'a lakolon to.» Jama bɛɛ k'a jaabi k'a fɔ ko «Amina!» O ka Matigi Ala tando. Min tun latigɛra, o k'a ke ten.

Nehemi kera jamanatigijuman ye

¹⁴ Ka ne to Zuda mara jamanatigiya ra Aritaserisesi ta masaya wagati ra, k'a ta a ta masaya san mugannan na ka taga se a san bisaba ni flanan ma, o san tan ni fla bɛɛ kɔnɔ, ne ni ne ta gbamɔgɔ si ma masace ta ninsongo mina mɔgɔw fe, ka o ke ka an yerɛ baro. ¹⁵ Jamanatigi fɔlɔ minw konna ne ja, olugu tun ka mɔgɔw sege kosebɛ. O tun bɛ mɔgɔw jagboya ko o ye warigbɛ binaani le di olugu ma lon o lon; domuni ni rezenji nin tɛ o ra. Hali o ta kuntigiw, olugu fana tun ka o ta fanga digi mɔgɔw kan kosebɛ. Nka ne kɔni ma o jɔgɔn ke, sabu Alapasiran tun bɛ ne ra. ¹⁶ Ne ka ne yerɛ bla nin kogo lɔri baara le ra. Ne baarakɛjɔgɔnw fana lajenna ka baara ke. An fana ma dugukolo si san. ¹⁷ Ka fara o bɛɛ kan, Yahudiyaw kuntigi cɛ kemɛ ni bilooru le tun bɛ to ka domuni ke ne fe. Minw tun bɔra an lamini jamanaw ra ka na an fe, olugu nin tɛ o ra. ¹⁸ Lon o lon misitoran kelen le tun bɛ faga ne ta so, ani saga janaman wɔwɔ, ani sisɛw. Ne le tun bɛ lɔ ni o musakaw bɛɛ ye. Tere tan o tere tan, o tun bɛ na ni rezenji suguya bɛɛ camanba ye. Nka o bɛɛ n'a ta, mɔgɔw tun ka kan ka siman minw di jamanatigi ma, ne ma sɔn ka o jini o fe, sabu baara doni tun gbiriyaara mɔgɔw ma kojugu.

¹⁹ E, ne ta Ala, ne ka kɔjuman minw bɛɛ ke nin mɔgɔw ye, o koson i hakiri to ne ra, ka ja ne ma.

6

Yahudiyaw juguw wurira o kama tuun

¹ Ayiwa, Sanbala ni Tobiya ni Arabuce Gesemu ni an jugu tɔw nana a men ko an ka kogo lalaga, ko hali wo kelen ma to kogo ra tuun. O wagati ra ne tun ma konw don fɔlɔ. ² Sanbala ni Gesemu ka cira dɔ ci o le ra, ka n'a fɔ ne ye ko: «Na, an ye jɔgɔn ye Kefirimu, Ono kenɛgbɛ ra.» K'a sɔrɔ o tun b'a fe ka ne janfa le.

³ Ne ka ciraden dōw ci ka taga fō o ye ko: «Baaraba le bē ne fē yan belen, o koson ne tena se ka taga yi. Ni ne ka bō yan ka taga aw fē, baara bēna lalo.»

⁴ Nka o belen ka o cira kelen ci ka na, ka se fō sijaga naani. O na o na, ne fana ka o jaabi ni nin kuma kelen le ye. ⁵ A sijaga loorunan na, Sanbala k'a ta baaraden kanbelen ci ne fē ni o kuma kelen ye tuun. Sebē dō tun bē ale boro, o dayelenin bē. ⁶ A tun sebēra o sebē kōnō ko: «O b'a fōra siya wērew cē ra ko ele ni i ta jamana mōgōw b'a fē ka muruti. Gesemu fana ka o kuma kelen fō; ko o le koson ele ni Yahudiya tōw bē kogo lalagara. O b'a fōra fana ko ele le bēna kē o ta masacē ye, ⁷ ko i yere ka cira dōw panawoloma ka ban ko olugu y'a fō Zeruzalemu ko: «Masacē dō bē Zuda mara ra!» Ayiwa, nin ko kibaroya tena mēen ka se masacē ma. O ra, na, an ye jōgōn ye.»

⁸ Ne k'a jaabi ko: «Ele bē nin ko minw bēē fōra, o si tē can ye; ele yere le bē nin bēē miirira i yere kōnō k'a fō.»

⁹ Can ra, o mōgōw bēē tun b'a fē ka an lasiran le; o tun b'a miirira ko o kumaw bēna kē sababu ye ka an fari faga, k'a to an ye baara dabla.

E, Ala, baraka don ne ra sisan janko ne ye baara kē.

Cira min tun b'a fē ka Nehemi janfa

¹⁰ Ayiwa, lon dō ne tagara Metabeli dence Delaya ta dence Semaya ta so kōnō. Ne tagara a soro ko ale k'a yere datugu a ta so yi. A ko ne ma ko: «Na, an ye taga jōgōn ye Ala ta batoso kōnō, yoro saninman* kōnōnō. An bēna don ka daw datugu an yere da ra, sabu mōgō dōw bē nana, ko o bē na i faga. O b'a fē ka na i faga su fē.» ¹¹ Ne k'a jaabi ko: «Ne bōjōgōnko bē se ka bori cogo di? Ne bōjōgōnko bē se ka taga don Ala ta yoro saninman kōnō cogo di ni o ma ne faga? Ne kōni tena taga yi!» ¹² Ne tun k'a kōrōsi k'a ye ko Ala le tun m'a ci ne fē fiyewu; Sanbala ni Tobiya le tun ka wari di a ma. O koson a tun nana o cirayakuma fō ne ye. ¹³ O tun ka o wari di a ma ko a ye nin kuma fō, janko ne ye siran ka tugu a ta kuma kō, ka kojugu dō kē, min bē kē sababu ye ka ne tōgō cēn, ka ne mafiyēnya.

¹⁴ E, ne ta Ala, i hakiri to Tobiya ni Sanbala ra, ka o sara ka kapa ni o ta kēwalew ye. I hakiri to ciramuso Nohadiya fana ra, ani cira tō minw tun b'a fē ka ne lasiran.

Nehemi juguw maroyara

¹⁵ Ayiwa, kogo baara bēē banna ka ben Eluli karo* tere mugan ni looru ma. A baara bēē kera ka ban tere bilooru ni fla le kōnō. ¹⁶ An juguw, ani siya minw bēē ka an ta jamana lamini, olugu ka o mēn minke, o siranna; o maroyara kosebē, sabu o k'a faamu ko Ala le ka an demē ka nin baara kē.

¹⁷ O wagatiw bēē ra, Zuda mara jamōgō dōw ni Tobiya tun ka kibaroya caman ci jōgōn ma. ¹⁸ O kera, sabu Zuda mara mōgō caman tun karira ko olugu bē Tobiya ta jēn le ra, sabu Tobiya tun ka Ara dence Sekaniya denmuso furu. Tobiya dence Yohanan fana tun ka Berekiya dence Mesulamu ta denmuso furu. ¹⁹ O tun bē to ka na Tobiya ta kopumanw lakari ne ja koro; o tun bē taga ne ta kumaw fana fō a ye. O Tobiya tōgō le tun bē sebēw cira ne ma janko ka ne lasiran.

* 6:15 6.15 Eluli karo, o ye Yahudiyaw ta san karo wōronan ye.

7

Zeruzalemu dugu kərəsico

¹ Kogo nana lo ka ban minke, ani ne nana a konw don tuma min na, an ka dakərəsibagaw, ani donkirilabagaw, ani Levi* ta mөгow sigi o ta baaraw ra. ² Ne ka Zeruzalemu dugu konaw karifa ne balemace Hanani ma, ani Hananiya min tun ye Zeruzalemu kerekunbenbon kuntigi ye, sabu ale tun ye mөгo terennin le ye; Alapasiranbaga tun lo fana ka teme mөгo caman kan.

³ Ne k'a fo o ye ko: «Aw kana Zeruzalemu dugu dondaw dayele, fo ni tere gbanna tuma min na. Wula fe fana aw ye a daw datugu ka o sogo sani dakərəsibagaw ye taga. Aw ye Zeruzalemu dugumөгow bla, o ye fo ka yorow korosi ka jogon son. Dow ye lolu dugu kərəsiyoro ra, dow ye lolu o yere ta bonw kere fe.»

⁴ Zeruzalemu dugu tun ka bon, dugu kene fana tun ka bon; nka a dugumөгow tun man ca, a bonw fana tun ma lo kokura folo.

Mөгow jateda

⁵ Ne ta Ala k'a don ne jusu ra ko ne ye namөгow ni kuntigiw ni mөгo tow bee lajen janko ka o jate, o bee ni o ta somөгow. Mөгo minw tun konna ka na, ne ka olugu ta burujusebe ye. Ne ka min soro o sebe konso o ye nin ye:

⁶ Babiloni masace Nebukadinesari tun ka Zuda mara mөгo minw mina ka taga ni o ye, o mөгo minw sekora ka na Zeruzalemu, ani Zuda mara ra, ka na sigi o ta duguw ra, olugu fle nin ye: ⁷ O mөгow le nana ni Zorobabeli ye, ani Yosuwe, ni Nehemi, ni Azariya, ni Ramiya, ni Nahamani, ni Maridose, ni Bilisan, ni Misipereti, ni Bigivayi, ni Nehumu, ni Bana.

Izirayelimөгow bee lajennin jateda fle nin ye:

⁸ Parehosi ta durujaw: mөгo waga fla ni keme ni biwolonfla ni fla (2 172);

⁹ Sefatiya ta durujaw: mөгo keme saba ni biwolonfla ni fla (372);

¹⁰ Ara ta durujaw: mөгo keme woro ni bilooru ni fla (652);

¹¹ Pahati Mohabu ta durujaw, minw bora Yosuwe ni Yohabu ta gba ra: mөгo waga fla ni keme seegi ni tan ni seegi (2 818);

¹² Elamu ta durujaw: mөгo waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

¹³ Zatu ta durujaw: mөгo keme seegi ni binaani ni looru (845);

¹⁴ Zakayi ta durujaw: mөгo keme wolonfla ni biworo (760);

¹⁵ Binuwi ta durujaw: mөгo keme woro ni binaani ni seegi (648);

¹⁶ Bebayi ta durujaw: mөгo keme woro ni mugan ni seegi (628);

¹⁷ Azigadi ta durujaw: mөгo waga fla ni keme saba ni mugan ni fla (2 322);

¹⁸ Adonikamu ta durujaw: mөгo keme woro ni biworo ni wolonfla (667);

¹⁹ Bigivayi ta durujaw: mөгo waga fla ni biworo ni wolonfla (2 067);

²⁰ Adini ta durujaw: mөгo keme woro ni bilooru ni looru (655);

²¹ Ateri ta durujaw, minw bora Ezekiyasi ta gba ra: mөгo bikononton ni seegi (98);

²² Hasumu ta durujaw: mөгo keme saba ni mugan ni seegi (328);

²³ Betisayi ta durujaw: mөгo keme saba ni mugan naani (324);

²⁴ Harifu ta durujaw: mөгo keme ni tan ni fla (112);

²⁵ Gabahon dugumөгow: mөгo bikononton ni looru (95);

²⁶ Betilehemu dugumogow, ani Netofa dugumogow: mogow keme ni biseegi ni seegi (188);

²⁷ Anatotikaw: mogow keme ni mugan ni seegi (128);

²⁸ Beti Azimaveti dugumogow: mogow binaani ni fla (42);

²⁹ Kiriyati Yeharimu, ani Kefira, ani Beroti dugumogow: mogow keme wolonfla ni binaani ni saba (743);

³⁰ Rama ni Geba dugumogow: mogow keme wooro ni mogow mugan ni kelen (621);

³¹ Mikimasikaw: mogow keme ni mugan ni fla (122);

³² Betelikaw, ani Ayikaw: mogow keme ni mugan ni saba (123);

³³ Nebo dugu to kelen ta mogow: mogow bilooru ni fla (52);

³⁴ Elamu were ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni bilooru ni naani (1 254);

³⁵ Harimu ta durujaw: mogow keme saba ni mugan (320);

³⁶ Zeriko dugumogow: mogow keme saba ni binaani ni looru (345);

³⁷ Lodi, ani Hadidi ni Ono dugumogow: mogow keme wolonfla ni mugan ni kelen (721);

³⁸ Sena dugumogow: mogow waga saba ni keme kononton ni bisaba (3 930);

³⁹ Sarakalasebagaw, minw tun ye Yedaya ta durujaw ye, minw bora Yosuwe ta gba ra: mogow keme kononton ni biwolonfla ni saba (973);

⁴⁰ Imeri ta durujaw: mogow waga kelen ni bilooru ni fla (1 052);

⁴¹ Pasuri ta durujaw: mogow waga kelen ni keme fla ni binaani ni wolonfla (1 247);

⁴² Harimu ta durujaw: mogow waga kelen ni tan ni wolonfla (1 017).

⁴³ Levi ta mogow minw tun ye Yosuwe ni Kadimiyeli ta durujaw ye, minw tun bora Hodeva ta gba ra: mogow biwolonfla ni naani (74).

⁴⁴ Donkirilabaga minw tun ye Asafu ta durujaw ye: mogow keme ni binaani ni seegi (148).

⁴⁵ Alabatoso donda korosibagaw tun ye Salumu ta durujaw ye, ani Ateri ta durujaw, ani Talimon ta durujaw, ani Akubu ta durujaw, ani Hatita ta durujaw, ani Sobayi ta durujaw beɛ lajennin: mogow keme ni bisaba ni seegi (138).

⁴⁶ Alabatoso baaradenw tun ye Siha ta durujaw ye, ani Hasufa ta durujaw, ani Tabahoti ta durujaw, ⁴⁷ ani Kerosi ta durujaw, ani Siha ta durujaw, ani Padon ta durujaw, ⁴⁸ ani Lebana ta durujaw, ani Hagaba ta durujaw, ani Salimayi ta durujaw, ⁴⁹ ani Hanan ta durujaw, ani Gideli ta durujaw, ani Gahari ta durujaw, ⁵⁰ ani Rehaya ta durujaw, ani Resen ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw, ⁵¹ ani Gazamu ta durujaw, ani Uza ta durujaw, ani Paseha ta durujaw, ⁵² ani Besayi ta durujaw, ani Mehunimu ta durujaw, ani Nefisimu ta durujaw, ⁵³ ani Bakibuki ta durujaw, ani Hakufa ta durujaw, ani Harihuri ta durujaw, ⁵⁴ ani Basuluti ta durujaw, ani Mehida ta durujaw, ani Harisa ta durujaw, ⁵⁵ ani Barikosi ta durujaw, ani Sisera ta durujaw, ani Tama ta durujaw, ⁵⁶ ani Nesiya ta durujaw, ani Hatifa ta durujaw.

⁵⁷ Sulemani ta baaradenw ta durujaw, olugu le tun ye Sotayi ta durujaw ye, ani Sofereti ta durujaw, ani Perida ta durujaw, ⁵⁸ ani Yahala ta durujaw, ani Darikon ta durujaw, ani Gideli ta durujaw, ⁵⁹ ani Sefatiya ta durujaw, ani Hatili ta durujaw, ani Pokereti Hatisebayimu ta durujaw, ani Amon ta durujaw.

⁶⁰ Alabatoso baardenw, ani Sulemani ta baardenw ta durujaw, o bæe lajennin tun ye mɔgɔ kɛmɛ saba ni bikɔnɔntɔn ni fla (392).

⁶¹ Ayiwa, minw tun bɔra Teli Mela, ani Teli Harisa, ani Kerubi Adɔn, ani Imeri, olugu flɛ nin ye, nka o ma se ka o ta somɔgɔw ni o ta burujaw fɔ, k'a yira ko olugu ye Izirayelimɔgɔw ye: ⁶² Olugu le tun ye Delaya ta durujaw ye, ani Tobiya ta durujaw, ani Nekoda ta durujaw: mɔgɔ kɛmɛ wɔɔɔ ni binaani ni fla (642).

⁶³ O mɔgɔw ra, minw tun ye sarakalasebagaw ta durujaw ye, o tun ye Hobaya ta durujaw ye, ani Hakɔsi ta durujaw, ani Barizilayi ta durujaw. Barizilayi le tun ka Galadikace Barizilayi denmuso dɔ furu, o kosɔn olugu tɔgɔ lara ale ra. ⁶⁴ O ka olugu ta burujusebew jini, nka o ma o ye. O kosɔn, o ka o bɔ sarakalasebagaya ra. ⁶⁵ Jamanatigi k'a fɔ o ye ko o man kan ka fɛn saninman domu, fɔ sarakalasebaga dɔ ye Ala jininka ni Urimi ni Tumimi* ye fɔlɔ ka o ko jalɔn.

⁶⁶ Ayiwa, jama bæe lajennin tun ye mɔgɔ waga binaani ni fla ni mɔgɔ kɛmɛ saba ni biwɔɔɔ (42 360).

⁶⁷ O ta jɔn cɛmanw ni a musomanw tun ma jate; olugu tun ye mɔgɔ waga wolonfla ni mɔgɔ kɛmɛ saba ni bisaba ni wolonfla (7 337). Dɔnkirilabaga cɛmanw, ani a musoman minw tun bæ o ra, o tun ye mɔgɔ kɛmɛ fla ni binaani ni looru (245). So kɛmɛ wolonfla ni bisaba ni wɔɔɔ (736), ani sofali kɛmɛ fla ni binaani ni looru (245), ⁶⁸ ani jɔgɔmɛ kɛmɛ naani ni bisaba ni looru (435), ani fali waga wɔɔɔ ni kɛmɛ wolonfla ni mugan (6 720), o le tun bæ o fɛ.

⁶⁹ Gbatigi caman ka o borofɛnw di janko ka Ala ta batoso lɔ kokura. Jamanatigi yɛrɛ ka fɛn minw di baara kama o kera saninden waga kelen ye, ani jifiyɛ bilooru, ani sarakalasebagaw ta derege kɛmɛ looru ni bisaba.

⁷⁰ Gbatigiw ka fɛn minw di baara kama, o kera saninden waga mugan (20 000), ani warigbɛ kilo waga kelen ni kɛmɛ (1 100).

⁷¹ Jama mɔgɔ tɔw ka saninden waga mugan di, ani warigbɛ kilo waga kelen, ani sarakalasebaga derege biwɔɔɔ ni wolonfla.

⁷² Sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mɔgɔw, ani mɔgɔ tɔw, minw ye Alabatoso donda kɔɔsibagaw ye, ani dɔnkirilabagaw, ani Alabatoso baardenw, olugu ni Izirayelimɔgɔw bæe tagara sigi o ta duguw ra.

San karo wolonflan an sera k'a sɔɔɔ Izirayelimɔgɔw bæe tun sigira o ta duguw ra ka ban.

8

Ɛsidasasi ka sariya kitabu karan jama ye

¹ O kɔ, jama bæe tagara lajɛn i ko mɔgɔ kelen Jiw ta donda yɔɔ ra. O k'a fɔ sariya karamɔgɔ Ɛsidasasi ye ko a ye na ni Musa ta sariya kitabu ye, Matigi Ala tun ka o sariya min di Izirayelimɔgɔw ma. ² Ayiwa, sarakalasebaga* Ɛsidasasi nana ni o sariya kitabu ye jama na kɔɔ. O jama tun ye cɛw, ani musow ye, ani min o min tun bæ se ka karan faamu. O kera san karo wolonflan tere fɔlɔ le ra. ³ A ka kitabu karan k'a ta sɔgɔma jona fɛ, fɔ ka taga tere se kuncɛ. A tun bæ Ji ta Donda yɔɔ na fɛ; cɛw, ani musow, ani min o min tun bæ se ka karan faamu, a tun lɔnin bæ olugu

* **7:65** 7.65 Urimi ni Tumimi tun ye sarakalasebaga ta baarakeminan dɔw ye. Ala tun bæ tagamasiyɛn dɔw yira sarakalasebaga ra ni o fɛnw ye, ka Izirayelimɔgɔw ta kiti tige. Aw ye Bori 28.30, ani Sarakalasebagaw 8.8 flɛ.

bɛɛ ɲa kɔrɔ. Mɔgɔw bɛɛ tun ka o toro malo janko ka sariya kitabu karan lamɛn. ⁴ O tun ka lɔyɔrɔ dɔ lalaga ni yiri ye o lon kama; Ɛsidasasi yelenna ka lɔ o kan. Matitiya ni Sema ni Anaya ni Huri ni Hilikiya ni Maseya, olugu tun bɛ Ɛsidasasi kɔrɔ, a kininboroyanfan fɛ; Pedaya ni Misaheli ni Malikiya ni Hasumu ni Hasibadana ni Jakariya ni Mesulamu, olugu tun bɛ a numanboroyanfan fɛ. ⁵ Ɛsidasasi ka kitabu dayɛlɛ; jama bɛɛ tun ɲa b'a ra, sabu ale tun lɔnin bɛ o bɛɛ san fɛ. A ka kitabu dayɛlɛ minke, jama bɛɛ wurira ka lɔ. ⁶ Ɛsidasasi ka baraka la Matigi Ala ye, Alaba. Jama bɛɛ ka o boro lawuri san fɛ, k'a lamina k'a fɔ ko «Amina, amina!» O ka o kinbiri gban ka o ɲa biri dugu ma Matigi Ala ɲa kɔrɔ.

⁷ O tuma, Yosuwe ni Bani ni Serebiya ni Yamini ni Akubu ni Sabetayi ni Hodiya ni Maseya ni Kelita ni Azariya ni Yozabadi ni Hanan ni Pelaya, ani Levi* ta mɔgɔ tɔw, olugu ka sariya ta kumaw ɲafɔ mɔgɔw ye, ka mɔgɔw lɔnin to. ⁸ O tun bɛ Ala ta sariya kitabu karanna k'a gbɛya, ka to k'a kɔrɔ fɔ, janko min bɛ karanna, mɔgɔw ye o faamu.

⁹ Ayiwa, mɔgɔw ka sariya ta kumaw mɛn minke, o kasira. O ra, Nehemi min tun ye jamanatigi ye, ani Ɛsidasasi min tun ye sarakalasebaga ani sariya karamɔgɔ ye, ani Levi ta mɔgɔ minw tun bɛ jama karanna, olugu k'a fɔ jama ye ko: «Bi lon blara danna Matigi Ala ye, aw ta Ala; aw kana aw ɲanasisi ka kasi!» ¹⁰ Ɛsidasasi k'a fɔ o ye tuun ko: «Aw ye taga, ka taga sogo tɔrɔninw domu, ka minnifen dimanw min; minw ma foyi sɔrɔ k'a tobi, aw ye dɔ ci olugu ma, sabu bi lon blara danna an Matigi le ye. Aw kana aw jusu kasi, sabu Matigi Ala bɛ ɲagari min di aw ma, o le bɛ aw ta baraka ye.»

¹¹ Levi ta mɔgɔw fana kumana jama fɛ ka o jusu suma; o ko: «Aw ye je, sabu bi ye lon saninman le ye; aw kana aw jusu kasi!»

¹² O fɔra minke, jama bɛɛ tagara, ka taga domuni ke ka min, ka domuniw ci o sigiɲɔgɔnw ma. O ka ɲanagbɛw ke ka ɲagari kosebɛ, sabu kuma minw tun fɔra o ye, o tun ka o faamu kosebɛ.

Izirayelimɔgɔw ka gbatakɔrɔsigi ɲanagbɛ ke

¹³ Ayiwa, o lon dugusagbɛ, gbatigiw, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mɔgɔw tagara lajen sariya karamɔgɔ Ɛsidasasi kɔrɔ; o ka sariya ta kumaw segesɛge kosebɛ. ¹⁴ O k'a ye ko Matigi Ala tun ka o sariya min fɔ Musa ye k'a lase mɔgɔw ma, ko a sebera o sariya ra ko Izirayelimɔgɔw tun ka kan ka ɲanagbɛ dɔ ke san karo wolonflanana, ani ko o tun ka kan ka si gbataw le kɔrɔ o ɲanagbɛ wagati ra, ¹⁵ ani ko o tun ka kan ka nin kumaw fɔ, k'a lase o ta duguw bɛɛ ra, ani Zeruzalemu, k'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw ye bɔ ka taga kuruyɔrɔw ra, ka taga forokɔnɔ oliviyew ta yiriborow, ani kongo oliviyew ta yiriborow tige ka na, ani mirite yiriflaburuw, ani tamaro flaburuw, ani yiri tuninw flaburuw, ka na gbataw lalaga, i n'a fɔ a sebera cogo min na.»

¹⁶ A kɛra ten minke, mɔgɔw bɔra ka taga o yiriborow ɲini ka na. O nana gbataw lɔlɔ o ta sow sanfeyɔrɔw ra, ani o ta luw kɔnɔ, ani Ala ta batoso luw kɔnɔ, ani Ji ta donda yɔrɔ ra, ani Efirayimu ta donda yɔrɔ ra. ¹⁷ Jama min bɛɛ tun nana ka bɔ Babilɔni, olugu bɛɛ ka gbataw lɔ; o sira o gbataw kɔrɔ.

K'a ta Nuni dence Yosuwe ta wagati ra fɔ ka na se o lon ma, Izirayelimɔgɔw tun ma nin ɲɔgɔn ke ka ye. O ɲagarira kosebɛ.

¹⁸ Esidarasi tun be Ala ta sariya kitabu karan o ye lon bee, k'a ta panagbe lon folo ra, ka taga a bla a lon laban na. O ka o panagbe ke fo tere wolonfla. A tere seeginan, o ka Jamalajenba ke ka Ala bato, ka kapa ni sariya ye.

9

Izirayelimogow lora o ta jurumunw na

¹ Ayiwa, o karo kelen tere mugan ni naani na, Izirayelimogow ka nogon lajen; o ka sun don, ka borofaniw don o yere ra, ka bugurigbe mun o yere ra. ² Minw bee tun ye Izirayeliden yereworow ye, olugu tun ka o yere faran ka bo siya were mogow taw bee ra, ka lo o danna, ka o ta jurumunw ni o bemaw ta terenbariyakow fo Ala ye. ³ O lonin tora o loyoro ra ka Matigi Ala, o ta Ala ta sariya kitabu karan fo leri saba. O ko, o ka leri saba were ke ka to ka o ta jurumunw fo Ala ye, ani ka Matigi Ala bato, o ta Ala.

⁴ Yosuwe ni Bani ni Kadimiyeli ni Sebaniya ni Buni ni Serebiya ni Bani ni Kenani, olugu yelenna ka lo Levi* ta mogow ta loyoro ra, ka peren ka Matigi Ala, o ta Ala daari ni kanba ye. ⁵ O ko, Levi ta mogow minw ye Yosuwe, ani Kadimiyeli, ani Bani, ani Hasabiniya, ani Serebiya, ani Hodiya, ani Sebaniya ni Petaya ye, olugu ko: «Aw ye wuri ka baraka la Matigi Ala ye, min ye aw ta Ala ye wagati bee, ani tuma bee.»

Levi ta mogow ta Aladaari

Matigi Ala, bee ye i togoba tando; mogow be barakalariw ni tandori minw lase i ma, i togo ka bon ka teme o bee kan.

⁶ Ele kelen le ye Matigi Ala ye. Ele le ka sankolo ni a bonya bee dan, ka sankolo lolow bee dan, ani dugukolo ni fen o fen be a kan, ani kogoji ni a konofenw bee. Ele le be panamanya di o fenw bee ma; sankolo ni a konofenw bee be ele le bato.

⁷ Ele le ye Masa Ala ye; ele le ka Iburama panawoloma, k'a labo Uri, Kalidekaw ta jamana ra, k'a togo la ko Iburahima.

⁸ I k'a ye ko a jusukun terennin lo ni i ye minke, o koson i ka jehnogonya don ni a ye, ko i bena Kanaanakaw, ani Hetikaw, ani Amorikaw, ani Perezikaw, ani Yebusikaw, ani Girigasikaw ta jamana di a ta durujaw ma. I tora i ta layiri kan, sabu i terennin lo.

⁹ I ka an bemaw ta sege ye Misiran, i ka o kasikan men Kogojiwulen da ra.

¹⁰ I ka kabakobaw, ani tagamasiyenw ke Farawona kama, ani a ta jamana panogow kama, ani a ta jamana mogow bee kama, sabu yerebonya min tun be Misirankaw ra an bemaw kama, i yere tun ka o lon. I ka o ke janko ka i togo bonya; i togo bonyara o cogo le ra fo bi.

11 I ka kɔgɔji cɛci fla ye o na fɛ;
o temena dugukolo jalan kan kɔgɔji cɛ ma.
Nka minw tun bɛ o nɔgbenna,
i ka olugu lajigi ji jukɔɔ,
i ko kabakuru bɛ jigi jiba jukɔɔ cogo min na.

12 Tere fɛ i tun bɛ sankaba jamijan dɔ bla o na ka sira yira o ra;
su fɛ, i tun bɛ tasumamana jamijan dɔ bla o na,
ka yeelen bɔ o ye ka o ta sira yira o ra.

13 I jigira ka na Sinayi kuru kan;
i tora sankolo ra ka kuma o fɛ.
I ta kolatigeninw terennin lo,
i ta sariyaw bɛ can le yira,
i ta cifɔninw ni i ta kuma ka ni;
i ka o le yira o ra.

14 I ka o karan i ta Nɛnɛkirilon saninman ko ra;
i ka i ta kumaw, ani i ta cifɔninw, ani i ta sariya yira o ra
i ta baaraden Musa sababu ra.

15 Tuma min na kɔngɔ nana o sɔɔɔ,
i ka domuni di o ma ka bɔ sankolo ra.
Tuma min na jiminlɔgɔ ka o sɔɔɔ,
i ka ji bɔ farakuru ra k'a di o ma.
I tun ka i boro kɔɔɔta ka kari
ko i bɛna jamana min di o ma,
i k'a fɔ o ye ko o ye taga o jamana ta.

16 Nka olugu minw tun ye an bɛmaw ye,
olugu ka o yɛɛ bonya, ka o torokun gbɛleya;
o ma i ta kumaw lamɛn.

17 O banna ka i lamɛn!
I ka kabako minw kɛ o ye,
o ma se ka o hakiri to o ra.
O ka o torokun gbɛleya,
ka muruti ko o bɛ kuntigi dɔ nini o yɛɛ ye, ka seko o ta jɔnya ra.

Nka ele ye Ala ye, min bɛ yafa,
i bɛ hina, i fana bɛ makari;
i tɛ dimi joona, i ta pumanya ka bon.
O kosɔn i belɛn ma ban o ra,

18 hali wagati min na o ka sanin yeele,
ka o kɛ misiden dɔ bisigiya ye, k'a fɔ ko:
«I ta Ala min ka i labɔ Misiran, o le ye nin ye!»
O ka kojugubaw kɛ ka i tɔgɔ cɛn.

19 Nka i ta hinaba kosɔn,
i ma bɔ o kɔ kongokolon kɔnɔ yi.
Tere fɛ, sankaba jamijan tora o na;
a ka o ta sira yira o ra.

Su fɛ, tasumamana jamijan fana tora o na;
a ka yeelen bɔ o ye ka o ta sira yira o ra.

20 I ka i ta Ninɔuman don o jusukun na,
janko o ye hakiri sɔɔɔ.
I ma ban ka i ta domuni di o ma, o ye a domu.
I ka ji di o ma ka o ta minlɔgɔ ban.

21 I ka i janto o ra kongokolon kɔnɔ, fɔ san binaani,

k'a to foyi ma o dese.
 O ta faniw ma koro ka faran,
 o senw fana ma funu.

22 I ka masacew ta maraw ni o ta jamanaw don o boro,
 ka olugu ta dugukolow bee di o ma,
 fo ka taga se o maraw ni o jamanaw dan ma.
 O ka Hesibon masace Sihon,
 ani Basan masace Ogi ta jamanaw mina.

23 I ka o denw caya i ko sankolo lolow.
 I tun k'a fo o bemaw ye ko o ye taga don jamana min na k'a ke o ta ye,
 i nana ni o ye o jamana ra.

24 O denw tagara don o jamana ra k'a ke o ta ye.
 Kanaanaka minw tun siginin be jamana kono,
 i ka o Kanaanakaw bla o ta fanga koro.
 I ka Kanaanakaw don o boro,
 olugu ni o ta masacew ni o jamana mogow,
 janko ni cogo min ka o diya, o ye o mina ten.

25 O ka o ta dugu barakamanw,
 ani o ta dugukolonumanw ta.
 Bon minw tun fanin be fenuman suguya bee ra,
 o ka o bonw ta,
 ka kolon sogininw fana ta,
 ani rezensunw, ani oliviyesunw,
 ani yiridenta camanba.
 I ta numanyaba baraka ra,
 o ka domuni ke, ka fa, fo ka toro,
 ka to ka fendimanw diyabo.

26 Nka o ka i kan bla, ka muruti i ma;
 o ka o ko don i ta sariyaw ra.
 I ta cira minw tun be o ladira ko o ye seko i ma,
 o ka olugu faga;
 o ka kojuguba caman ke.

27 O koson i ka o don o juguw boro;
 olugu ka o minako juguya kosebe.
 Nka ka o to o sege le ra,
 o kasira i no fe;
 i tora sankolo ra ka o lamen.
 I ta makariba koson, i ka bosibagaw di o ma;
 olugu ka o bosu ka bo o juguw boro.

28 Nka o ka laganfiya soro minke doron,
 ko minw man di i ye, o ka o le ke.
 O ra, i ka o labla tuun o juguw boro;
 olugu ka o ta fanga digi o kan.
 O kasira i no fe tuun.

Ele tora sankolo ra ka o lamen tuun.
 I ta makariba koson, i ka o bosu tuma bee.

29 I k'a fo o ye k'a gbeya ko o ye seko
 ka na i ta sariyaw sira tagama.
 Nka o ka o yere bonya,
 ka ban ka i ta kumaw lamen.
 O ka i ta kolatigeninw cen,

k'a soro mogo be se ka o le sira tagama ka janamanya.
 O murutira ka o ko di i ma,
 ka o torokun gbeleya;
 o ma son ka mennike.

³⁰ I mupuna o koro san caman.
 I ka i Nin don i ta ciraw kon; olugu kumana o fe k'a gbeleya;
 nka o bee n'a ta, o ma i lamēn.
 A kera ten minke,
 i ka o don jamana were mogow boro.

³¹ Nka i ta makariba koson,
 i ma o halaki ka ban, i ma bo o ko fana;
 sabu ele ye hina tigi ni makari tigi Ala le ye.

³² Sisan, an ta Ala,
 Alaba, Setigi Ala, siranyafenba,
 ele min be to i ta jehogonya kan tuma bee,
 ele min be kojuman ke tuma bee;
 toro min sera an ma,
 anw ni an ta masacew,
 ani an ta fagamaw,
 ani an ta sarakalasebagaw,
 ani an ta ciraw,
 ani an bemaw, ani jamana mogow bee,
 kabini Asiri masacew ta wagati ra,
 fo ka na se bi ma,
 i kana o toro jate ko fitini ye.

³³ I sonna k'a to ko o ko ye se an ma,
 jo tun be i fe o bee ra;
 sabu ele koni kera kankelentigi le ye,
 nka anw ka kojugu ke.

³⁴ An ta masacew, ani an ta fagamaw
 ani an ta sarakalasebagaw, ani an bemaw,
 olugu ma i ta sariya sira tagama;
 o ma o janto i ta kumaw ra,
 ani i ka kankari minw la o ye, o ma o jate.

³⁵ Tuma min na o tun be o ta jamana ra,
 i ka kojumanba minw ke o ye,
 ka o to o kojumanw ce ra,
 ani i ka dugukoloba diman min di o ma,
 ka o to o jamana ra,
 o ma i bato, o ma faran o ta kojuguw ra fana.

³⁶ Ayiwa, a fle, an kera jonw le ye bi!
 I tun ka jamana min di an bemaw ma,
 janko o ye a senefenw domu,
 k'a fendimanw diyabo,
 an blara jonya ra o jamana le ra!

³⁷ I ka masa minw sigi an kunna
 jamana senefenw ni a caya bee,
 o bee kera olugu ta le ye;
 o kera an ta jurumunw le koson.
 O be an farikolo, ani an ta beganw bee ke o sago ye.
 An koni be segeba le ra!

10

Mɔgɔ minw ka o boronɔ la seɓe kan

¹ Ayiwa, o kow bɛɛ le kosɔn, an bɛ nin layirigbelen ta, k'a kumaw seɓe. An ta jamɔgɔw, ani Levi* ta mɔgɔw, ani an ta sarakalasebagaw bɛɛ ka o boronɔ la o seɓe kan. ² Mɔgɔ minw ka o boronɔ la o seɓew kan, olugu flɛ nin ye: Hakaliya dence Nehemi, min ye jamanatigi ye, ani Sedesiyasi, ³ ani Seraya, ani Azariya, ani Yeremi, ⁴ ani Pasuri, ani Amariya, ani Malikiya, ⁵ ani Hatusi, ani Sebaniya, ani Maluki, ⁶ ani Harimu, ani Meremɔti, ani Abidiyasi, ⁷ ani Daniyeli, ani Ginetɔn, ani Baruki, ⁸ ani Mesulamu, ani Abiya, ani Miyaminu, ⁹ ani Maziya, ani Biligayi, ani Semaya; olugu tun ye sarakalasebagaw le ye.

¹⁰ Minw tun ye Levi* ta mɔgɔw ye olugu flɛ nin ye: Azaniya dence Yosuwe, ani Binuwi min tun ye Henadadi ta mɔgɔ dɔ ye, ani Kadimiyeli, ¹¹ ani o baarakeɓɔgɔn, minw ye Sebaniya ye, ani Hodiya, ani Kelita, ani Pelaya, ani Hanan, ¹² ani Mika, ani Rehɔbu, ani Hasabiya, ¹³ ani Zakuri, ani Serebiya, ani Sebaniya, ¹⁴ ani Hodiya, ani Bani, ani Beninu.

¹⁵ Jama jamɔgɔ minw ka o boronɔ la seɓew kan olugu flɛ nin ye: Parehosi, ani Pahati Mohabu, ani Elamu, ani Zatu, ani Bani, ¹⁶ ani Buni, ani Azigadi, ani Bebayi, ¹⁷ ani Adoniya, ani Bigivayi, ani Adini, ¹⁸ ani Ateri, ani Ezekiyasi, ani Azuri, ¹⁹ Hodiya, Hasumu, Betisayi, ²⁰ ani Harifu, ani Anatɔti, ani Nebayi, ²¹ ani Magipiyasi, ani Mesulamu, ani Heziri, ²² ani Mesezabeli, ani Sadoki, ani Yaduwa, ²³ ani Pelatiya, ani Hanan, ani Asaya, ²⁴ ani Hoze, ani Hananiya, ani Hasubu, ²⁵ ani Halo hesi, ani Pila, ani Sobeki, ²⁶ ani Rehumu, ani Hasabina, ani Maseya, ²⁷ ani Ahiya, ani Hanan, ani Anan, ²⁸ ani Maluki, ani Harimu, ani Bana.

Izirayelimɔgɔw karira Ala ye

²⁹ Izirayelimɔgɔ tɔw, ani sarakalasebaga dɔw, ani Levi ta mɔgɔ dɔw, ani dakɔrosibagaw, ani donkirilabagaw, ani Alabatoso baaradenw, ani minw bɛɛ tun ka o yere faran ka bɔ siya werew ra Ala ta sariya sira tagama kosɔn, olugu ni o ta musow, ani o dencew ni o denmuso minw bɛɛ tun bɛ se ka faamuri ke, ³⁰ o mɔgɔw bɛɛ farara o balema tɔw kan, mɔgɔw tun bɛ minw jatera koseɓe. O ka layiri ta ka kari, ko o bena tagama ka kaɓa ni Ala ta sariya ye, Ala tun ka o sariya min di o ma a ta baaraden Musa sababu ra. O ko, ko olugu bena Matigi Ala, an Matigi ta kumaw bɛɛ lamɛn, k'a sira tagama, k'a ta kolatigeninw ni a ta cifɔninw bɛɛ ke.

³¹ O ko: «An bɛ layiri ta ko an tena an denmusow di furu ra siya werɛ mɔgɔw ma, ko an fana tena o denmusow di an dencew ma.

³² «Ni o mɔgɔw nana ni fiyeerefen dɔw ye, walama siman suguya o suguya, ko o bena o fiyeere an ma Nɛnɛkirilon* na, an tena sannɛ ke o fe Nɛnɛkirilon na, walama lon saninman dɔ werɛ ra.

«San wolonfla o san wolonfla, an bena dugukolo to a ye nɛnɛkiri; an bena an ta jurunantigiw bɛɛ ta juruw to o ye o san na.

³³ «An bena an yere jagboya fana san o san ka warigbe garamu naani di an ta Ala ta batoso ta baara kosɔn, ³⁴ janko ka sarakaburuw lalaga, buru minw ka kan ka bla Matigi Ala ja kɔrɔ, ani saraka min bɛ bɔ lon o lon, ani saraka jenita* min bɛ bɔ lon o lon, ani min bɛ bɔ Nɛnɛkirilonw na, ani karokura panagbew ra, ani panagbe tɔw ra, ani saraka saninmanw, ani Izirayelimɔgɔw ta jurumunyafa sarakaw*, ani an ta Ala ta batoso ta baaraw bɛɛ.

³⁵ «Anw sarakalasebagaw*, ani Levi ta mɔgɔw, ani mɔgɔ tɔw, an ka an ta gbaw bɛɛ kelen kelen tɔgɔw fɔ Ala na kɔrɔ, janko k'a lon gba bɛɛ kelen kelen ka kan ka taga ni a ta saraka lɔgɔw ye wagati min na san kɔnɔ, ka o ke ka sarakaw jeni Matigi Ala, an ta Ala ta sarakajenifen* kan, i n'a fɔ a sebera sariya ra cogo min na.

³⁶ «An ka layiri ta k'a latige fana ko san o san, an bɛna taga ni an ta dugukolo siman fɔlɔw, ani yiridenw bɛɛ den fɔlɔw ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ.

³⁷ «An bɛna taga ni an ta den fɔlɔ cɛmanw fana ye Ala ta batoso kɔnɔ, ani an ta bɛganw den fɔlɔw cɛmanw, i n'a fɔ a sebera Matigi Ala ta sariya ra fana cogo min na; an bɛna taga ni an ta misiw den fɔlɔ cɛmanw ni sagaw ni baw den fɔlɔ cɛmanw ye sarakalasebagaw fɛ, sarakalasebaga minw bɛ sɔrɔ sarakalasebagaya ra an ta Ala ta batoso kɔnɔ.

³⁸ «An ta siman fɔlɔ mugu, ani an ta siman sarakaw*, ani yiriden suguya bɛɛ, ani rezenjikura, ani turu, an bɛna taga o di sarakalasebagaw ma an ta Ala ta batoso ta fɛnmarayɔrɔw ra.

«An bɛna an ta forow ta simanw yaga fana di Levi ta mɔgɔw ma. An bɛ baara kɛ dugu o dugu ra, Levi ta mɔgɔw yɛrɛ le bɛna na o yagaw mina o duguw bɛɛ ra. ³⁹ Ni Levi ta mɔgɔw bɛ na yagaw mina, sarakalasebaga minw ye Haruna ta durujaw ye, olugu dɔ ka kan ka ke ni o ye. Ni o ka yaga mina, o ka kan ka yaga ta yaga bɔ, ka taga ni o ye an ta Ala ta batoso bonw kɔnɔ, naforo marayɔrɔ ra. ⁴⁰ Izirayelimɔgɔw, ani Levi ta mɔgɔw ka kan ka na ni o ta siman sarakaw, ani rezenji sarakaw*, ani turu sarakaw ye o bonw le kɔnɔ; yɔrɔ saninman* ta minanw bɛ bla o bonw le kɔnɔ fana. Sarakalasebaga minw bɛ sarakalasebagaya kɛ, ani dakɔrɔsibagaw, ani dɔnkirilabagaw, olugu fana bɛ sigi o bonw le kɔnɔ.

«An tɛna an hakiri bɔ an ta Ala ta batoso kɔ tuun.»

11

Zeruzalemu dugumɔgɔw

¹ Jamana namɔgɔw yɛrɛ le tun sigira Zeruzalemu dugu kɔnɔ. Min ye mɔgɔ tɔw ye, o ka olugu tɔgɔw jate kelen kelen, ko ni min tɔgɔ tagara bɛn mɔgɔ tannan ma, o tigi le bɛna taga sigi Zeruzalemu dugu saninman kɔnɔ. Mɔgɔ tɔ kɔnɔntɔn tɔw bɛ to dugu tɔw ra.

² Mɔgɔ minw sonna ka taga sigi Zeruzalemu o yɛrɛ ma, jama ka o mɔgɔw tando kɔsebe.

³ Jamana namɔgɔ minw tun sigira Zeruzalemu, olugu fɛ nin ye: Izirayelimɔgɔw, ani sarakalasebagaw*, ani Levi* ta mɔgɔw, ani Alabatoso baardenw, ani Sulemani ta baardenw ta durujaw, olugu tun bɛ Zuda ta duguw ra; o bɛɛ tun sigira o yɛrɛ ta yɔrɔw le ra, o yɛrɛ ta duguw ra.

⁴ Nka Zuda ta mɔgɔw, ani Boniyaminu ta mɔgɔ dɔw sigira Zeruzalemu. Zuda ta mɔgɔ minw sigira Zeruzalemu, olugu fɛ nin ye: Ataya face tun ye Oziyasi ye, Oziyasi face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Amariya ye, Amariya face tun ye Sefatiya ye, Sefatiya face tun ye Mahalaleli ye; olugu tun ye Peresi ta durujaw ye; ⁵ ani Maseya min face tun ye Baruki ye; Baruki face tun ye Kɔli Hoze ye, Kɔli Hoze face tun ye Hazaya ye, Hazaya face tun ye Adaya ye, Adaya face tun ye Yoyaribu ye, Yoyaribu face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Siloni ye.

⁶ Ayiwa, Peresi ta duruja minw nana sigi Zeruzalemu, olugu bɛɛ lajennin tun ye cɛ barakaman kɛmɛ naani ni biwɔrɔ ni seegi (468).

⁷ Boniyaminu ta mɔgɔw flɛ nin ye: Salu, o face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Yohedi ye, Yohedi face tun ye Pedaya ye, Pedaya face tun ye Kolaya ye, Kolaya face tun ye Maseya ye, Maseya face tun ye Itiyeli ye, Itiyeli face tun ye Ezayi ye; ⁸ o ko fe Gabayi ni Salayi; o bɛɛ lajennin kɛra cɛ kɛmɛ kɔnɔntɔn ni cɛ mugan ni seegi (928). ⁹ Yoweli min face tun ye Zikiri ye, ale le tun ye o kuntigi ye. Zuda min face tun ye Hasenuwa ye, ale tun ye dugu jamɔgɔ flanan ye.

¹⁰ Sarakalasebaga minw sigira Zeruzalɛmu, olugu flɛ nin ye: Yedaya min face tun ye Yoyaribu ye, ani Yakini, ¹¹ ani Seraya min face tun ye Hilikiya ye; Hilikiya face tun ye Mesulamu ye, Mesulamu face tun ye Sadɔki ye, Sadɔki face tun ye Merayɔti ye, Merayɔti face tun ye Ahitubu ye; ale le tun ye Ala ta batoso kuntigi ye, ¹² ani o baarakeɔgɔn minw tun bɛ Alabatoso baaraw kɛ. Olugu bɛɛ lajennin tun ye cɛ kɛmɛ seegi ni cɛ mugan ni fla (822); ani Adaya min face tun ye Yerohamu ye; Yerohamu face tun ye Pelaliya ye, Pelaliya face tun ye Amisi ye, Amisi face tun ye Jakariya ye, Jakariya face tun ye Pasuri ye, Pasuri face tun ye Malikiya ye, ¹³ ani a baarakeɔgɔn, minw tun ye gbatigiw ye; o bɛɛ lajennin tun ye cɛ kɛmɛ fla ni cɛ binaani ni fla (242), ani Amasisayi min face tun ye Azareli ye; Azareli face tun ye Azayi ye, Azayi face tun ye Mesilemɔti ye, Mesilemɔti face tun ye Imeri ye, ¹⁴ ani o baarakeɔgɔn, minw tun ye kɛrɛkɛɛfariw ye; o bɛɛ lajennin tun ye cɛ kɛmɛ ni mugan ni seegi (128). O ta kuntigi tun ye Zabidiyeli le ye, Hagedolimu dence.

¹⁵ Levi ta mɔgɔ minw sigira Zeruzalɛmu, olugu flɛ nin ye: Semaya min face tun ye Hasubu ye, Hasubu face tun ye Azirikamu ye, Azirikamu face tun ye Hasabiya ye, Hasabiya face tun ye Buni ye; ¹⁶ ani Sabetayi, ani Yozabadi; Levi ta mɔgɔw ra, Ala ta batoso kenemayɔrɔ ta baara kow tun karifara olugu le ma; ¹⁷ ani Mataniya min face tun ye Mika ye, Mika face tun ye Zabidi ye, Zabidi face tun ye Asafu ye; ale le tun ye dɔnkirikow jamɔgɔ ye, ani Ala daari wagati ta kow; ani Bakibukiya, min tun ye a baarakeɔgɔn ta kuntigi flanan ye, ani Abida min face tun ye Samuha ye, o min face tun ye Galali ye, min face tun ye Yedutun ye. ¹⁸ Levi ta mɔgɔ minw nana sigi dugu saninman kɔnɔ, o bɛɛ lajennin tun ye cɛ kɛmɛ fla ni biseegi ni naani (284).

¹⁹ Dakɔrɔsibaga minw nana sigi Zeruzalɛmu, olugu flɛ nin ye: Akubu, ani Talimɔn, ani o baarakeɔgɔn, minw tun bɛ daw kɔrɔsi. O bɛɛ lajennin tun ye cɛ kɛmɛ ni biwolonfla ni fla (172).

²⁰ Izirayelimɔgɔ tɔw, ani sarakalasebaga tɔw, ani Levi ta mɔgɔ tɔw, olugu tun sigira Zuda mara dugu tɔw bɛɛ ra; o bɛɛ tun bɛ o yɛrɛ ta yɔrɔ le ra.

²¹ Alabatoso baaradenw tun sigira Ofeli. Siha ni Gisipa le tun bɛ olugu kuntigiw ye. ²² Levi ta mɔgɔ minw tun bɛ Zeruzalɛmu, olugu ta kuntigi tun ye Uzi ye, Uzi face tun ye Bani ye, Bani face tun ye Hasabiya ye, Hasabiya face tun ye Mataniya ye, Mataniya face tun ye Mika ye. Uzi tun ye Asafu ta duruja dɔ le ye, Asafu min tun ye dɔnkirilabagaw jamɔgɔ ye Ala ta batoso ra. ²³ Masace le tun bɛ o dɔnkirilabagaw ta kow janabo, ka o ta lon o lon baaraw yira o ra.

²⁴ Mesezabeli dence Petaya, min tun ye Zuda dence Zera ta duruja dɔ ye, ale le tun ye masace ta ciraden ye, min tun bɛ mɔgɔw ta kow janabo.

²⁵ Mɔgɔ dɔw fana sigira dugudenninw ni o laminiw na: Zuda ta mɔgɔ dɔw sigira Kiriyati Araba, ani a lamini duguw ra, dɔw sigira Dibɔn ni a lamini duguw ra, dɔw sigira Yekabiseli ni a lamini duguw ra, ²⁶ dɔw

sigira Yesuwa, ani Molada, ani Beti Paleti, ²⁷ ani Hasari Suwali, ani Beri Seba ni a lamini duguw; ²⁸ dow sigira Sikilagi, ani Mekona ni a lamini duguw ra; ²⁹ dow sigira Eni Rimon, ani Soreha, ani Yarimuti, ³⁰ ani Zanoa, ani Adulamu ni a dugudenninw, ani Lakisi ni a ta forow, ani Azeka ni a laminiw. O sigira k'a ta Beri Seba, ka taga a bla fo Hinomu kurufurance ra.

³¹ Boniyaminu ta mogow fana sigira, k'a ta Geba, ka taga se fo Mikimasi, ani Aya, ani Beteli ni a laminiw, ³² ani Anatoti, ani Nobu, ani Hananiya, ³³ ani Hazori, ani Rama, ani Gitayimu, ³⁴ ani Hadidi, ani Seboyimu, ani Nebalati, ³⁵ ani Lodi, ani Ono, ani yoro min be wele ko borobaarakεbagaw ta kurufurance.

³⁶ Levi ta mogow minw tun be Zuda mara ra, olugu ta jenkuru dow nana sigi Boniyaminu ta mara ra.

12

Sarakalasebagaw ni Levi ta mogow

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw* ni Levi* ta mogow minw tun sekora ka na ni Sehalityeli dence Zorobabeli ni Yosuwe ye, olugu fle nin ye: Seraya, ani Yeremi, ani Esidarasi, ² ani Amariya, ani Maluki, ani Hatusi, ³ ani Sekaniya, ani Rehumu, ani Meremoti, ⁴ ani Ido, ani Ginetoyi, ani Abiya, ⁵ ani Miyaminu, ani Maadiya, ani Biliga, ⁶ ani Semaya, ani Yoyaribu, ani Yedaya, ⁷ ani Salu, ani Amoki, ani Hilikiya, ani Yedaya. Olugu le tun ye sarakalasebagaw kuntigiy ye Yosuwe ta wagati ra, o ni o sarakalasebagawogonw.

⁸ Minw tun ye Levi ta mogow ye, olugu fle nin ye: Yosuwe, ani Binuwi, ani Kadimiyeli, ani Serebiya, ani Zuda, ani Mataniya, min tun be Ala tandori donkiriw ko na fe ni a tɔnɔgonw ye. ⁹ Bakibukiya ani Uni, minw tun ye o jenɔgonw ye, olugu tun be o na fe ka to ka donkiri lamina.

¹⁰ Yosuwe ka Yehoyakimu woro, Yehoyakimu ka Eliyakibu woro, Eliyasibu ka Yehoyada woro, ¹¹ Yehoyada ka Yonatan woro, Yonatan ka Yaduwa woro.

¹² Ayiwa, Yehoyakimu ta wagati ra, sarakalasebagaw ta gbaw ra minw tun ye gbatigiy ye, olugu fle nin ye:

Seraya ta gba ra, Meraya le tun ye gbatigi ye;

Yeremi ta gba ra, Hananiya le tun ye gbatigi ye;

¹³ Esidarasi ta gba ra, Mesulamu le tun ye gbatigi ye;

Amariya ta gba ra, Yohanan le tun ye gbatigi ye;

¹⁴ Meluku ta gba ra, Yonatan le tun ye gbatigi ye;

Sebaniya ta gba ra, Yusufu le tun ye gbatigi ye;

¹⁵ Harimu ta gba ra, Adina le tun ye gbatigi ye;

Merayoti ta gba ra, Helikayi le tun ye gbatigi ye;

¹⁶ Ido ta gba ra, Jakariya le tun ye gbatigi ye;

Gineton ta gba ra, Mesulamu le tun ye gbatigi ye;

¹⁷ Abiya ta gba ra, Zikiri le tun ye gbatigi ye;

Miniyaminu* ni Mohadiya ta gba ra, Pilitayi le tun ye gbatigi ye;

¹⁸ Biliga ta gba ra, Samuha le tun ye gbatigi ye;

Semaya ta gba ra, Yonatan le tun ye gbatigi ye;

¹⁹ Yoyaribu ta gba ra, Matinayi le tun ye gbatigi ye;

* **12:17** 12.17 Ka kapa ni kitabu dow ye, togo min tun ka kan ka ke Miniyaminu togo ko fe, o togo ma fo.

Yedaya ta gba ra, Uzi le tun ye gbatigi ye;

²⁰ Salayi ta gba ra, Kalayi le tun ye gbatigi ye;

Amoki ta gba ra, Eberi le tun ye gbatigi ye;

²¹ Hilikiya ta gba ra, Hasabiya le tun ye gbatigi ye;

Yedaya ta gba ra, Netaneheli le tun ye gbatigi ye.

²² Eliyasibu ni Yehoyada ni Yohanan ni Yaduwa ta wagati ra, o tun ka Levi ta mogow ta gbatigiw togow sebe, ani sarakalasebagaw ta gbatigiw. O ka o ke ka taga se fo Peresi masace Dariyusi ta wagati ma.

²³ Levi ta mogow ta gbatigiw, ka taga a bla fo Eliyasibu dence Yohanan ta wagati ra, olugu togow tun sebera kibaroyaw kitabu do kono. ²⁴ Levi ta mogow ta kuntigiw, minw tun ye Hasabiya ni Serebiya ni Kadimiyele dence Yosuwe ye, ani o tojogonw, olugu tun be lo ka o jasin jogon ma ka Alatandodonkiriw, ani barakalaridonkiriw la, jenkuru do be do lamina, i n'a fo Ala ta jonce Dawuda tun k'a fo ko a ye ke cogo min na.

²⁵ Mataniya, ani Bakibukiya, ani Abidiyasi, ani Mesulamu, ani Talimon, ani Akubu, olugu tun ye dakorosibagaw ye; o tun be fenw korosi fenmarayorow ra, Alabatoso dondaw ra.

²⁶ Ayiwa, o mogow le tun be baara ke Ala ta batoso kono, Yosadaki dence Yosuwe, o dence Yehoyakimu ta wagati ra, ani jamanatigi Nehemi, ani sarakalasebaga Esidarasi ta wagati ra, min tun ye sariya karamogo ye fana.

Zeruzalemu dugu laminikogo lori ta panagbe

²⁷ Nanagbe min tun bena ke Zeruzalemu dugu laminikogo lori laban na, o wagati sera minke, Levi* ta mogow tun be yoro o yoro, o ka o wele ka bo o yorow bee ra, ka o lana Zeruzalemu, janko o ye na o panagbe ke ni pagari ye, ka donkiriw la ka baraka la Ala ye, ni siranenge tegerew ye, ani goniw, ani koraw ye. ²⁸ O ka donkirilabagaw fana lajen; o bora Zeruzalemu lamini duguw ra ka na, ani Netofa mara ta duguw ra, ²⁹ ani Beti Giligali, ani Geba ni Azimaveti maraw ra; sabu donkirilabaga dow tun ka o ta duguw lo Zeruzalemu lamini na. ³⁰ Sarakalasebagaw, ani Levi ta mogow ka o yere saninya, ka soro ka mogo tow fana saninya, ka dondaw ni kogo fana saninya.

³¹ O ko, ne ka Zuda mara ta kuntigiw layelen kogo kunna. Ne ka donkirilajamaba fla laben fana. Donkirilajama folo tun be tagamana ka taga kininboroyanfan fe kogo kunna, Sununkun ta donda fana na. ³² Hosaya ni Zuda ta mogow ta kuntigiw tarance le tun be tagamana olugu ko fe, ³³ ani Azariya, ani Esidarasi, ani Mesulamu, ³⁴ ani Zuda, ani Boniyaminu, ani Semaya, ani Yeremi. ³⁵ Sarakalasebaga dow fana tun be o ko ni burufiyetaw ye, ani Jakariya, min face tun ye Yonatan ye, Yonatan face tun ye Semaya ye, Semaya face tun ye Mataniya ye, Mataniya face tun ye Mikaya ye, Mikaya face tun ye Zakuri ye, Zakuri face tun ye Asafu ye; ³⁶ ani Jakariya baarakejogonw, minw tun ye Semaya ye, ani Azareli, ani Milalayi, ani Gilalayi, ani Mahayi, ani Netaneheli, ani Zuda ni Hanani. Ala ta jonce Dawuda ta forifenw tun be o boro. Sariya karamogo Esidarasi le tun blara o na. ³⁷ O tagara se Bunun ta donda ma; sira min be yelen ka taga Dawuda ta masabonba ra, o tagara se o ma. O yelenna o yelenyorow fe kogo kunna, ka taga se Dawuda ta masabonba kunna. O ko, o tagara se fo Ji ta donda ma, dugu tereboyanfan na.

³⁸ Donkirilajama flanan tagara numanboroyanfan fe. Ne gbanna o ko ni jama taran kelen ye kogo kunna. An tagara teme Dibiw ta sankaso koro, ka

taga se kogo bonyayɔɔ ma. ³⁹ An tagara temɛ Efrayimu ta donda kunna, ka temɛ Dondakɔɔ kunna, ani Jɛgɛw ta donda kunna; an tagara temɛ Hananeheli ta sankasojan na, ani Meha ta sankasojan, ka temɛ Sagaw ta donda ra, ka taga lo kasobon kɔɔsibagaw ta donda ra.

⁴⁰ O ko, o donkirilajama fla tagara don Ala ta batoso kɔɔɔ; ne fana donna, ani jamɔgɔw tarance, ⁴¹ ani sarakalasebaga dɔw, minw tun ye Eliyakimu, ni Maseya, ni Miniyaminu, ni Mikaya, ni Eliyonayi, ni Jakariya, ni Hananiya ye; burufiyetaw tun be olugu le boro. ⁴² Maseya fana tun be ni o ye, ani Semaya, ni Elehazari, ni Uzi, ni Yohanan, ni Malikiya, ni Elamu ni Ezeri. Iziraya le tun ye donkirilabagaw jamɔgɔ ye.

⁴³ O lon na, o ka saraka camanba faga, ka pagari, sabu Ala tun ka pagariba don o jusu ra. Musow ni denmisenw fana tun be pagarira. Nagarikan minw tun be Zeruzalemu, mɔgɔw tun be to fo yɔɔɔjan ka o mankan men.

Yagabɔcogo ni sarakabɔcogo

⁴⁴ O wagati ra, o ka mɔgɔ dɔw panawoloma, ko siman folo sarakaw, ani yagaw be bla bon minw kɔɔɔ, ko olugu ye o bonw kɔɔsi. Ninyɔɔ minw tun ka kan ka di sarakalasebagaw ni Levi* ta mɔgɔw ma ka kaja ni sariya ye, ni mɔgɔw tun nana ni o ninyɔɔw ye ka bo dugu kerɛfɛforow ra, o tun ka kan ka o fenw mina k'a bla o bonw le kɔɔɔ.

Zuda mara mɔgɔw kɔni jusu tun diyara kosebe k'a ye ko sarakalasebagaw ni Levi ta mɔgɔw tun be Alabatoso ta baara kera. ⁴⁵ O tun be o ta Ala ta baaraw ke, ka fenw saninya. Donkirilabagaw ni dakɔɔsibagaw fana tun be o ta baara ke, i n'a fo Dawuda ni Sulemani tun k'a fo cogo min na. ⁴⁶ Folɔfolɔ, Dawuda ni Asafu ta wagati ra, donkirikuntigiw tun be yi; o tun be donkiriw la ka Ala tando, ani ka baraka la a ye. ⁴⁷ O koson Zorobabeli ni Nehemi ta wagati ra, ninyɔɔ min tun ka kan ka di donkirilabagaw ni dakɔɔsibagaw ma lon o lon, Izirayelimɔgɔw beɛ tun be o dira o ma. O tun be Levi ta mɔgɔw fana ninyɔɔ di o ma. Levi ta mɔgɔw tun be Haruna ta durujaw fana ninyɔɔ di o ma.

13

Izirayelimɔgɔw ka o yere mabo siya were mɔgɔw ra

¹ O wagati ra, o tun be Musa ta sariya kitabu karanna jama ye minke, o k'a ye ko a tun sebera, ko Amonka ni Mohabuka man kan ka ke Ala ta mɔgɔw ce ra fiyewu; ² ko sabu olugu tun ma son ka na Izirayelimɔgɔw kunben ni domuni ni ji ye, ani ko o tun ka wari di Balamu ma janko a ye Izirayelimɔgɔw danga; nka an ta Ala ka o danga yelema k'a ke dugawu ye*.

³ Mɔgɔw ka o sariya ta kumaw men minke, mɔgɔ o mɔgɔ tun ye siya were mɔgɔ ye, o ka olugu beɛ faran ka bo Izirayelimɔgɔw ra.

Nehemi ka Tobiya labo Alabatoso bon kɔɔɔ

⁴ Ayiwa, sani o kow tun ye ke, sarakalasebaga* Eliyasibu le tun blara an ta Ala ta batoso ta fenmarayɔɔw kunna ka o kɔɔsi; k'a sɔɔɔ Tobiya tun ye Eliyasibu balema do le ye. ⁵ O koson a ka Alabatoso ta bonba do di Tobiya ma. O tun be deri ka siman sarakaw* le bla o bon kɔɔɔ, ani wusunaw, ani Alabatoso ta minanw, ani simanw ta yagaw, ani rezɛnjikura, ani

* **13:2** 13.2 Nin kumaw fora yoro minw na: Jateri 22.1-6; Sariya 23.3-5.

turu; o fenw tun ka kan ka di Levi* ta mɔgɔw ani dɔnkirilabagaw ni dakɔrosibagaw le ma, ani sarakalasebagaw ma.

⁶ Nka o kow bɛɛ bɛ kɛ tuma min na, o y'a sɔrɔ ne tun tɛ Zeruzalɛmu, sabu Babilɔni masacɛ Aritaserisesi ta masaya san bisaba ni flanan na, ne tun sekɔra ka taga to masacɛ kɔrɔ. Wagati dɔ nana se minke, ne ka sira daari masacɛ fɛ, ⁷ ka sekɔ ka na Zeruzalɛmu. O tuma le ra Eliyasibu tun ka kojugu min kɛ, ka bon dɔ di Tobiya ma Ala ta batoso lu kɔnɔ, ne sɔrɔra ka bɔ o ko kala ma. ⁸ O ko digira ne ra kosebɛ. Ne ka Tobiya ta minanw bɛɛ firi kenɛ ma. ⁹ O ko, ne ko o ye bonw saninya; ne ka Ala ta batoso ta minanw ni siman sarakaw, ani wusunan bla bonw kɔnɔ tuun.

Alabatoso baaradenw ta domuniko

¹⁰ Ne nana a men fana ko Levi ta mɔgɔw ta siman ninyɔrɔ tun ma di o ma; ko o kosɔn Levi ta mɔgɔw, ani dɔnkirilabaga minw tun bɛ baara kɛ Alabatoso kɔnɔ, olugu bɛɛ sekɔra ka taga o ta forow ra. ¹¹ Ne ka ɲamɔgɔw jaraki o ko ra; ne k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw ka Ala ta batoso ta kow to kɔ fɛ?» O ko, ne ka Levi ta mɔgɔw ni dɔnkirilabagaw lajen ka o bla o ta baara ra tuun. ¹² A kera ten minke, Zuda mara mɔgɔw bɛɛ nana ni o ta simanw yagaw ye, ani rezenjikura, ani turu, ka na o bla fenmarayɔrɔw ra. ¹³ Ne ka o fenmarayɔrɔw karifa sarakalasebaga Selemiya ma, ani sariya karamɔgɔ Sadɔki, ani Pedaya, min tun ye Levi ta mɔgɔ dɔ ye; ne ka Mataniya dencɛ Zakuri ta dencɛ Hanan fana bla ni o ye, sabu o tun bɛ o mɔgɔw jatera lanamɔgɔw ye. Olugu le tun ka kan ka siman nin o balemaw ra.

¹⁴ E, ne ta Ala, i hakiri to ne ra nin ko kosɔn! Ne ka kɛwaleɲuman minw kɛ ne ta Ala ta batoso ko ra, ani a ta baara ko ra, i kana ɲina o ko.

Nehemi ka Yahudiyaw jaraki Nenekirilon ko ra

¹⁵ O wagati ra, Zuda mara ra, ne ka mɔgɔ dɔw ye o bɛ rezenji bɔra Nenekirilon* na, dɔw tun bɛ o ta simanw cɛra, ka o la faliw kɔ ra, ani o ta rezenjiw, ani rezenmɔw, ani toromɔw, ani doni suguya bɛɛ, ka taga ni o ye Zeruzalɛmu, Nenekirilon na. Lon min na o tun bɛ o ta fenw fiyeerera, ne ka o jaraki o lon na. ¹⁶ Tirika minw tun siginin bɛ Zeruzalɛmu, olugu fana tun bɛ na ni jɛgɛ ni fiyeerefen suguya bɛɛ ye, ka na o fiyeere Zeruzalɛmu, Nenekirilon na Zuda mara mɔgɔw ma. ¹⁷ Ne ka Zuda mara ɲamɔgɔw fana jaraki o ra. Ne ko: «Mun kosɔn aw bɛ nin kojugu ɲɔgɔn kɛ, ka Nenekirilon kɛ lon gbansan ye? ¹⁸ Yala o tuma aw bɛmaw ma nin ko kelen le kɛ k'a to an ta Ala ka nin kojuguw lase anw ni an ta dugu ma wa? Sisan aw bɛ Nenekirilon kera lon gbansan ye, ka dɔ werɛ fara Ala ta dimi kan Izirayeli kama.»

¹⁹ O ra, su nana kɛ ko ye, ka dibi don Zeruzalɛmu dugu donda kan minke dɔrɔn, sani Nenekirilon ye damina, ne k'a fɔ o ye ko o ye daw datugu, o kana o dayɛɛ fɔ ni Nenekirilon ka ban. Ne ka ne yerɛ ta baaraden dɔw lɔ dugu donda ra, k'a kɔrosi janko doni si kana don dugu kɔnɔ Nenekirilon na. ²⁰ A kera ten minke, fen suguya bɛɛ fiyeerebagaw, ani sannikebagaw ka su kelen walama su fla si Zeruzalɛmu dugu kɔ fɛ. ²¹ Nka ne ka kankari la o ye, k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw bɛ si kogo kɛrɛ fɛ? Ni aw ka o dɔ werɛ kɛ tuun, ne boro bɛna se aw ma.» K'a ta o lon na, o ma na tuun Nenekirilon na.

²² Ne k'a fɔ Levi ta mɔgɔw ye ko o ye o yerɛ saninya, ka taga dugu donda* kɔrosi, janko ka Nenekirilon kɛ lon saninman ye.

E, ne ta Ala, i hakiri to ne ra nin fana koson; makari ne ra i ta jumanyaba koson.

Yahudiyaw ta siya were musow ta ko

²³ O wagati ra fana, ne k'a ye ko Yahudiya dow tun ka Azidodikamusow, ani Amankamusow, ani Mohabukamusow dow furu. ²⁴ O ta denw tarance tun be Azidodikan le fora, walama o siyaw do ta kan; o tun te se ka Yahudiyakan fo. ²⁵ Ne ka o jaraki, fo ka o danga. Ne ka o ce dow bugo, ka o kunsigi sama k'a bon. Ne ko o ye kari Ala ra, k'a fo ko: «Aw kana aw denmusow di o dencew ma furu ra, aw fana kana o denmusow ta furu ra aw dencew ye, walama aw yere ye.» ²⁶ Ne ko o ma ko: «Yala Izirayeli masace Sulemani ma jurumun ke o furu dogon le koson wa? Siyaw bee ra, a dogon masace tun te yi. A ta Ala tun b'a kanu; Ala k'a ke Izirayeli jamana bee lajennin ta masace ye, nka o bee n'a ta, siya were musow ka ale fana bla jurumun na. ²⁷ Mun koson an bena a men aw ta ko ra, ko aw be o kojuguba dogon le kera tuun, ka an ta Ala kan bla, ka siya were musow ta?»

²⁸ Sarakalasebagaw kuntigi Eliyasibu dence Yehoyada, o dence do tun ka Horonikace Sanbala ta denmuso do furu; o le koson ne ka ale ghen k'a mabo ne ra.

²⁹ E, ne ta Ala, i hakiri to o ra, sabu o ka sarakalasebagaya baara lanogo; i tun ka jengonnya min don i ni sarakalasebagaw ni Levi ta mogow ce, o ka o jengonnya cen.

³⁰ O koson ne ka sarakalasebagaw ni Levi ta mogow saninya, ka o bo siya were mogow ta kow bee ra pewu; sarakalasebagaw ni Levi ta mogow bee kelen kelen ka kan ka sariya minw tagama ka o ta baaraw ke, ne ka o yira o ra. ³¹ Logo min be di saraka ye, ne ka o fana sariya sigi, k'a diwagati yira, ani siman kun folo ta sarakaw.

E, ne ta Ala, i hakiri to ne ra, ka na ne ma.

ESITERI TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Esiteri ta ko kitabu sebebaga be se ka ke Yahudiya do ye min tun siginin be Peresi jamana ra.

Esiteri ta kow be ke wagati min na, o y'a soro masaceba Serisesi tun be fanga ra Peresi jamana ra; o y'a soro Yahudiya dow tun sekora ka na Izirayeli jamana ra ka ban, ka na Alabatosoba lori damina. Nka Yahudiya caman belen tun be Peresi jamana ra yi. Esiteri tun ye o Yahudiyaw do ta denmuso le ye, nka a face ni a bamuso tun sara, k'a to a belence fe, min ye Maridose ye.

Yahudiyaw tun mæenna o jamana ra yi, nka o bæ n'a ta, o tun ma o ta Ala batori dabra; o tun be Ala ta sariyaw sira tagama, o fana tun te son ka ala were, walama fen were bato.

Peresi masaceba nana a muso furu sa, ka Esiteri furu siri. Haman min tun ye jamana namogoba do ye, ale tun b'a fe ka Yahudiyaw halaki Peresi jamana bæ kono, nka Esiteri ni a belence Maridose kera sababu ye ka o ta mogow kisi. Ala ka koba min ke Yahudiyaw ye o wagati ra, Yahudiyaw be o panagbe ke hali bi, ka o hakiri jigi o kow ra; o kera Purimi ta panagbe ye.

Hali ni Ala togo ma fo nin kitabu kono, an be a ta baara ye a ta mogow ce ra. O juguw wurira o kama tuma min na, o ka Ala daari minke, Ala ka o bosi.

Maridose ka kuma min fo Esiteri ye, o kuma b'a yira ko Ala be a ta baara ke a wagati ra. A ko Esiteri ma ko: «Jon le k'a lon ni ele ma masamusoya soro nin wagati yere le koson?» (4.14).

Kitabu konokow

Esiteri kera masamusu ye cogo min na (1-2)

Haman ka jen min siri Yahudiyaw kama (3-5)

Masace bora Haman ta janfa koro ma (6-7)

Yahudiyaw sera o juguw ra (8-10)

Masace Serisesi ta panagbeba

¹ Nin kow kera Serisesi ta wagati le ra. O Serisesi togo min tun be fanga ra mara keme ni mugan ni wolonfla kunna, k'a ta Endi jamana ra, ka taga a bla fo Etiyopi jamana ra. ² O wagati ra, Serisesi sigira masaya ra a ta jamana duguba kono, min ye Suzi dugu ye. ³ A ta masaya san sabanan na a ka panagbeba do laben a ta kuntigiw ni a ta jamana namogow ye. Peresikaw ni Medikaw ta kerekuntigiw fana tun be ni a ye, ani jamanatigiw ni jamana namogow. ⁴ A ka o ke janko k'a ta nafortotigiya ni a ta masaya bonya yira, k'a ta fanga noro ni a ta bonyaba yira mogow ra. O ka o panagbe ke ka mæen, ka se fo karo woro.

⁵ O teredaw dafara tuma min na, mogow minw bæ tun be Suzi duguba kono, masace ka panagbe do were ke olugu bæ ye, mogoba fara a fitini kan. O ka o ke masaso lu ta yiritu kono, fo tere wolonfla. ⁶ O tun ka o yoro laben ka ja kosebe. O ka lenfaniw, ani korondefani gbemanw, ani a bulaman dow siri san fe ni lenjuru wulenman ni a gbeman dow ye. O tun ka o juruw don warigbe koorinin dow ta wow le ra. Juruw tun sirinin be samasen minw na, o tun lalagara ni faragbe le ye. Sanin

kalagaw ni warigbekalagaw tun be dugu ma. O tun ka fara neremuguman ni a gbeman ni a wulenman ni a finman dow le lala dugumayoro ra. ⁷ O tun be minnifenw dira mogow ma saninminanw le konɔ. O minanw si ni si tun te kelen ye. Masace koni ka duven caman le di mogow ma, janko k'a ta jumanya yira. ⁸ Bee tun be minni ke a yere sago ma, mogow te mogow jagboya. Masace tun k'a fo a ta so baardenw ye ko o ye bee ta minnifen di a ma ka kaja ni a tigi yere sago ye.

⁹ Ayiwa, Vasiti, min tun ye masamuso ye, ale fana ka nanagbe do laben musow ye Serisesi ta masaso konɔ.

Vasiti ka masace dogoya

¹⁰ Nanagbe tere wolonflanana, duven koni tun ka masace ninsondiya kosebe. Musow ta so kunnasigibaga wolonfla minw ye Mehuman ni Bizita ni Haribona ni Bigita ni Abagita ni Zetari ni Karikasi ye, minw be baara ke masace korɔ tuma bee, a k'a fo olugu ye, ¹¹ ko o ye masamuso Vasiti wele ka na; a ko masamuso ye a ta masafugula biri a kun na ka na ale masace ja korɔ, janko ka na a ta ceja yira jama ra, ani kuntigiw ra, sabu Vasiti tun ce ka ji kosebe. ¹² Nka musow ta so kunnasigibagaw nana masace ta cira fo Vasiti ye minke, Vasiti banna ka taga. O kera minke, masace jusu bora, a dimina fo ka se a dan bee ma. ¹³ A ladibaga minw tun ye faamurikebagaw ye, a ka olugu jininka; sabu masace tun te foyi ke ni a ma o sariyalonbagaw ni o kititigebagaw jininka folo. ¹⁴ Minw tun ye a ladibaga folow ye, olugu le tun ye Karisena ni Setari ni Adimata ni Tarisisi ni Meresi ni Marisena ni Memukan ye. Olugu le tun ye Peresikaw ni Medikaw ta fagama wolonfla ye. Olugu le tun be masace korɔ; olugu le tun be jamana pamogow folow ye. ¹⁵ Masace ka o jininka, ko ka kaja ni sariya ye, o ka kan ka mun le ke masamuso Vasiti ra, sabu ale masace Serisesi ka musow ta so kunnasigibagaw ci ka taga cira min fo a ye, a ma o ke.

¹⁶ Memukan ka o kuma jaabi masace ni fagamaw bee ja na, ko: «Masamuso Vasiti ka ko benbari min ke, a ma o ke ele masace dama le ra de, a k'a ke jamana pamogow bee le ra, ani mogow minw bee be masace Serisesi ta mara konɔ. ¹⁷ Sabu masamuso ka min ke, muso tow bee bena o men; o be ke sababu ye k'a to o bee bena ke o cew dogoya ye, k'a fo ko: «Masace Serisesi yere ka masamuso Vasiti wele ka na a ja korɔ, nka a ma son ka na.» ¹⁸ Bi yere, Peresikaw ni Medikaw ta fagamaw ta muso minw ka masamuso ta kewale ko men, olugu fana bena o jagon le ke masace ta fagamaw bee ra. O musow ta dogoyari fana bena o cew jusu wuri.

¹⁹ «O ra, ni a benna masace ma, masace ye sariya do sigi, ka o ke Peresikaw ni Medikaw ta sariya wuribari do ye, ko Vasiti kana na lo masace ja korɔ tuun fiyewu. Masace ye masamusoya di muso were ma min ka fisa ni ale ye. ²⁰ Ni o sariya ta kuma nana fo a ta maraba bee konɔ, musow bee bena o cew bonya, muso fitini fara musoba kan.»

²¹ Ayiwa, o kuma diyara masace ni a ta fagamaw ye. Memukan k'a fo cogo min na, masace k'a ke ten. ²² A ka cira do bla ka taga a ta jamana yorow bee ra. A ka mara bee ta sebe o ta seberikecogo ra, ani o ta mogow ta kan na, k'a fo siyaw bee ta kan na, ko ce bee ye ke a ta so kuntigi ye.

¹ Ayiwa, o kow ko fe, masace Serisesi jusu nana suma minke, a ka ke miiri ye Vasiti ta ko ra; Vasiti tun ka min ke, ani ale ka min latige a kama, a miirira o bee ra. ² O kera minke, masace ta mogo minw be a ta sokonobaaraw ke, olugu ko masace ma ko: «An ye sunguru dow jini masace ye, minw ma ceko lon folo, ani minw ce ka ji. ³ Masace ye ciraden dow ci a ta jamana maraw bee ra; sunguru minw ce ka ji, ani minw ma ceko lon folo, o ye na olugu bee lajen masaso ra, musow ta so kono, masadugu kono, min ye Suzi dugu ye. Musow ta so kunnasigibaga min ye Hege ye, min be masace ta musow korosi, ale le bena a janto o sunguruw ra. Fen o fen be se ka o ceɲa, a ye o di o ma. ⁴ Ni o sunguruw min ko nana diya masace ye, ale bena ke masamuso ye Vasiti no ra.» Ayiwa, o kuma diyara masace ye; min fora, o k'a ke ten.

Esiteri ta ko damina

⁵ Ayiwa, Yahudiyace do tun be Suzi masadugu kono, min togo tun ye ko Maridose. A face togo tun ye ko Yahiri, Yahiri face tun ye Simeyi ye, Simeyi face tun ye Kisi ye. O tun be bo Boniyaminu ta gba le ra. ⁶ Babiloni masace Nebukadinesari tun ka mogo minw mina ka na ni o ye, Zuda masace Yekoniya minawagati ra, Maridose fana tun minana k'a bo Zeruzalemu ni o mogow ye.

⁷ Maridose le tun ka Hadasa lamɔ, Hadasa min be wele fana ko Esiteri. A belence denmuso tun lo. Esiteri face ni a bamuso tun sara. A face ni a bamuso sanin ko, Maridose tun k'a ke a yere denmuso ye. A tun ce ka ji kosebe.

⁸ Ayiwa, masace ta kuma ni a ta ci fora minke, sunguruden caman lajenna Suzi masadugu kono; o ka o karifa Hege ma. O tagara ni Esiteri fana ye masace ta so kono, k'a karifa Hege ma, min tun ye musow korosibaga ye. ⁹ Esiteri ko diyara Hege ye; a k'a janto a ra kosebe. Fen o fen be se k'a ceɲa, a ka o bee di a ma joona, ani a ta domuni. A ka masaso baarden sunguru wolonfla fana panawoloma ka o bla ni a ye. A ka Esiteri ni a ta baarden sunguruw bla musow ta so yoro bee ra pumanman na. ¹⁰ Nka Esiteri ma son k'a ta siya fo, a m'a boyoro fo, sabu Maridose tun k'a fo a ye ko a kana a fo. ¹¹ Lon o lon, Maridose tun be to ka taga yaalayaala musow ta lu ja fe, k'a lon ni Esiteri ka kene, ani ni o tun b'a minana ka ja.

¹² Ayiwa, sani sunguru do tun ye taga masace Serisesi ja korɔ, a tun ka kan ka karo tan ni fla le ke k'a yere laben folo, k'a fari ceɲa. Sunguruw bee tun ka kan ka o le ke. O tun be kasadiyanan dow mun, min ye miri ye, fo karo woro, ka sorɔ ka turu kasadiman werew ni kasadiyanan werew mun fo karo woro fana. ¹³ Ni o le kera, o sunguruw be sorɔ ka taga masace fe. O tuma ni o sunguruw tun ko a be fen o fen fe, o tun be o di a ma; a tun be se ka bo ni o fenw ye musow ta so kono ka taga ni o ye masace ta so. ¹⁴ A tun be taga masace ta so wulada fe. Sogomada fe ni a tun bora, a tun be taga musow ta bon do were kono. Musow ta so kunnasigibaga min ye Sasigasi ye, min ye masace ta sunguruw korosibaga ye, ale le tun be a janto o sunguruw ra. O sunguruw tun man kan ka seko masace fe tuun, fo ni a ko tun be masace yere ra, ani ni masace k'a wele a togo ma ko a ye na.

Esiteri kera masamusokura ye

¹⁵ Ayiwa, Esiteri donwagati nana se masace fe; masace ta musow ta so kunnasigibaga Hege min tun ye musow korosibaga ye, ale tun ka min fo, Esiteri ma fen were pini ka teme o kan.

Esiteri tun ye Maridose belence Abisayili denmuso le ye. Maridose tun k'a lamɔ k'a ke a yere denmuso ye. Mɔgo o mɔgo ka Esiteri ye, a ko diyara o bee ye.

¹⁶ O tagara ni Esiteri ye masace Serisesi fe, a ta masaso konɔ; o kera Tebeti karo* tere tan na, masace ta masaya san wolonflanan na. ¹⁷ Masace ka Esiteri kanu ka teme muso tow bee kan. Esiteri ko diyara a ye; a tun be ale le fe ka teme sunguru tow bee kan. O ra masace ka masafugula biri a kun na, k'a ke masamuso ye Vasiti no ra. ¹⁸ O ko, masace ka domuniba do laben, Esiteri togo ra, a ta kuntigiw ni a ta jamana namogow ye. A k'a latige ko mogow ye nenekiri o lon na a ta maraw bee ra. A ka bonyaw didi mogow ma caman, k'a ta masaya bonya yira.

Maridose ka masace kisi cogo min na

¹⁹ O nana sungurudenw lajen tuun a sijaga flanan na. O y'a soro Maridose fana tun ye masaso namogo do ye.

²⁰ Esiteri tun ma son hali bi k'a boyoro ni a ta siya fo mogo si ye. A k'a ke i n'a fo Maridose tun k'a fo a ye cogo min na. Ni Maridose tun ka fen o fen fo a ye, a tun be o le ke, i n'a fo Maridose tun b'a lamona a ta so wagati min na.

²¹ Ayiwa, o wagati ra, ka Maridose siginin to masace ta so donda ra, masace ta musow ta so kunnasigibaga fla, Bigitan ni Teresi, minw tun be masace ta da korosibagaw ye, olugu dimina, ka janfa siri masace Serisesi kama, ko o b'a faga. ²² O ko sera Maridose ma minke, a ka o jafɔ masamuso Esiteri ye. Esiteri tagara o fo masace ye, ko Maridose ko ten. ²³ O ka o ko segesege, k'a ye ko can lo minke, o ka o kuntigi fla dulon yiri ra. O ka o kow bee sebe jamana ta kokeninw kitabu konɔ masace yere ja na.

3

Haman dimina Yahudiyaw korɔ

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Hamedata min tun ye Agagi ta mogo do ye, masace Serisesi ka ale dence Haman bonya. A k'a korota k'a sigi kuntigi tow bee kunna. ² Jamana namogo minw tun be to ka sigi masaso donda ra, olugu bee tun be o kinbiri gban Haman ja korɔ k'a bonya, sabu masace yere le tun k'a fo ten. Nka Maridose koni tun te a kinbiri gban, a fana tun te a bonya. ³ Namogo minw tun be to ka sigi masaso donda ra, olugu ka Maridose pininka ko: «Mun koson masace ka min fo, ele te o kera?» ⁴ Lon o lon o tun be kuma a fe, nka a ma son ka o lamen. O ra, o ka o ko fo Haman yere ye, k'a fle ni Maridose belen bena son ka to a ta kewale kan, sabu a tun k'a fo ko ale ye Yahudiya le ye.

⁵ Haman nana a ye ko Maridose te a kinbiri gbanna ale korɔ ka ale bonya minke, a jusu bora kosebe. ⁶ Nka a k'a ye ko ni ale k'a ta dimibo Maridose kelen dama ra, o tena se ka ale wasa, sabu o tun ka Maridose ta siya fo a ye. O ra, Haman k'a latige ko a be Maridose ta siya bee le halaki, Yahudiya min o min be Serisesi ta jamana bee lajennin konɔ.

* 2:16 2.16 Tebeti karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tannan ye.

⁷ San karo fɔlɔ ra, min ye Nisan karo ye, masace Serisesi ta masaya san tan ni flanan na, o ka Purimi firi Haman yere na na, o korɔ ye ka lagberi ke k'a fle lon min be se ka ke lonnuman ye, ani karo min be se ka ke wagatɔnuman ye ka Yahudiyaw halaki. O k'a ye ko san karo tan ni flanan min ye Adari karo* ye, ko o le ye wagatɔnuman ye.

⁸ O ra Haman tagara a fɔ masace Serisesi ye ko: «Siya dɔw be mɔgɔw ce ra i ta jamana ta maraw bee ra; o farannin lo ka bo siya dɔw bee ra. O ta sariyaw ni siya were si ta sariya te kelen ye. O fana te ele masace ta sariyaw sira tagamana. O ra, ni o mɔgɔw tora o yere ma yi tan, masace ta nafa si le te o ra. ⁹ O kosɔn, ni masace ka sɔn, a ye a latige k'a sebe ko an ye o bee halaki. Ni o kera, ne bena warigbe kilo waga keme saba ni bilooro (350 000) jate ka o di jamana kuntigiw ma, k'a bla masace ta naforo ra.»

¹⁰ Ayiwa, masace k'a ta tagamasiyennege bo a borokanden na k'a di Haman ma, min tun ye Yahudiyaw jugu ye. Haman tun ye Hamedata dence le ye; Agagi ta mɔgɔ dɔ tun lo. ¹¹ Masace k'a fɔ Haman ye ko: «To ni warigbe ye! Ni min fana ka ben i ma, i ye o ke nin mɔgɔw ra.»

¹² San karo fɔlɔ tere tan ni saba, o ka masace ta seberikebagaw wele. Olugu ka Haman ta ciw bee sebe k'a ci masace ta fagamaw ma, ani jamanatigiw, ani siyaw bee ta pamɔgɔw ma. O ka mara bee kelen kelen ta sebe o ta seberikecogo ra, ani o ta mɔgɔw ta kan na. O tun k'a sebe masace Serisesi yere tɔgɔ le ra, k'a yere ta tagamasiyen sigi a kan. ¹³ O ka ciradenw ci ka taga ni o sebew ye masace ta maraw bee ra, ko o ye Yahudiyaw bee halaki, ka o faga ka o ban pewu, denmisen fara mɔgɔkorɔba kan, musow ni denfitiniw bee. O tun ka kan ka o ke ka ban tere kelen kɔnɔ, san karo tan ni flanan na, min ye Adari karo ye, o karo tere tan ni saba. O k'a fɔ ko o ye Yahudiyaw borofenw fana ce. ¹⁴ Sebe dɔ tun ka kan ka taga maraw bee ra, k'a ke sariya ye, k'a to siyaw bee ye o ko lon, janko bee ye laben o lon kama.

¹⁵ Ayiwa, masace ka min fɔ, ciradenw teliyara ka bo ka taga o ciraw ke. O ka o ko kibaroya fɔ Suzi dugu kɔnɔ, min ye masadugu ye. Masace ni Haman yere tun sigira ka ke minni ke ye, k'a sɔrɔ Suzi dugumɔgɔw hakiri pagamininba tun lo.

4

Maridose ko Esiteri ye Yahudiyaw deme

¹ Ayiwa, ko minw tun be kera, Maridose nana bo o kala ma minke, a k'a ta derege faran, ka borɔfani dɔ don a yere ra, ka bugurigbe bon a yere kan, ka don dugu kɔnɔ; a jusu kasira, a be kulera kosebe. ² A tagara ka taga dan masace ta so donda na fe, sabu mɔgɔ tun man kan ka don ni borɔfani ye o yɔrɔ ra.

³ Masace ta cira ni a ta sebe sera mara o mara ra, a kera panasisiba le ye o yɔrɔ Yahudiyaw fe. O ka sun don, ka kasi, ka manumankokanw fɔ. O caman lara borɔfaniw kan bugurigbe ra.

⁴ Esiteri ta baaraden sunguruw ni a ta so kunnasigibagaw nana o ko lase Esiteri ma minke, Esiteri jigi tigera kosebe. A ka fani dɔw ci ko o ye taga o di Maridose ma, janko a ye o borɔfaniw bo ka fani panaman dɔw don; nka Maridose ma sɔn o ma. ⁵ Esiteri ka Hataki wele. Ale tun ye musow

* 3:7 3.7 Adari karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tan ni flanan ye.

ta so kunnasigibaga do ye, masace tun ka min bla janko k'a janto Esiteri ra. Esiteri ko ale ye taga Maridose fe, ka taga a jininka, k'a lon fen min kera, ani nin ko kun ye min ye. ⁶ Hataki bora ka taga Maridose fe, dugu kenegbe ra, masaso donda ja fe. ⁷ Ayiwa, kibaroya min tun sera Maridose ma, Maridose ka o bee jafɔ a ye; Haman ka warida min layiri ta ko a bena o don masace ta naforo ra Yahudiyaw ta halakiri koson, a ka o bee jafɔ a ye fana. ⁸ Sebe min fana bora ka Yahudiyaw halakiri ko latige, o kuma min lasera Suzi dugu konɔ, a ka o sebe do fana di a ma, janko a ye taga o yira Esiteri ra, k'a jafɔ a ye, ko Esiteri ye taga masace fe, ka taga a yere majigi masace koro k'a daari kosebe a ta siyamogow ye.

⁹ Hataki kosegira ka taga Maridose ta kumaw fo Esiteri ye. ¹⁰ Esiteri k'a ci tuun ka taga a fo Maridose ye ko: ¹¹ «Masace ta jamana jamogow ni a ta mara mogow bee k'a lon ko sariya do be yi, ko o sariya be bee le kan; ko ni ce o ce, walama ni muso o muso ka don masaso kononoyoro ra masace fe, k'a soro i ma wele, ko o tigi be faga, fo ni masace yere k'a ta saninbere kun sin a tigi ma, o le be ke sababu ye k'a kisi. Ne koni, nin ye a tere bisaba le ye, ne ma wele ka taga masace fe folo.»

¹² O tagara Esiteri ta kuma lase Maridose ma minke, ¹³ Maridose ka Esiteri jaabi, ko: «Ele kana a miiri ko ele be masaso konɔ minke, ko o koson ele kelen bena bosi Yahudiyaw bee ce ra de! ¹⁴ Sabu ni ele ka je nin ko kan bi, Yahudiyaw ta kisiri ni o ta bosi bena bo fan were le fe; nka ele ni i ta somogow be halaki. Jon le yere k'a lon ni ele ma masamusoya soro nin wagati yere le koson?»

¹⁵ Ayiwa, Esiteri ka Maridose jaabi ko: ¹⁶ «Taga Suzi dugu Yahudiyaw bee lajen ne ye. Aw ye sun don ne koson. Aw ye tere saba ni su saba ke ka tugu jogon na, aw kana domuni ke, aw kana ji min. Ne ni ne ta baarden sunguruw fana bena sun don i n'a fo aw. Ni o kera, ne bena taga masace fe, hali ni ne man kan ka taga, ka kapa ni sariya ye. Ni ne bena faga le, o tuma ne ye faga.» ¹⁷ Esiteri k'a fo cogo min na, Maridose fana tagara a ke ten.

5

Esiteri ka masace ni Haman wele domuni na

¹ Ayiwa, a tere sabanan, Esiteri k'a ta masamusofaniw don a yere ra, ka taga lo masaso lu konɔ, masace yere ta bon ja fe. O y'a soro masace tun siginin be a ta masasiginan kan masaso konɔ, k'a jasin so donda ma. ² A ka Esiteri ye masaso konɔ minke, a ko diyara a ye. Saninbere min tun be a boro, a ka o sin Esiteri ma. Esiteri gbarara, ka na a boro maga bere nunkun na. ³ Masace k'a jininka ko: «A be di, masamuso Esiteri? I be mun le fe? Hali ni ne ta jamana tarance lo, ne b'a di i ma!» ⁴ Esiteri ko: «Ni masace sonna, ne ka domuniba min laben ele masace ye, ne b'a fe ele ni Haman ye na jogon fe bi o domuni na.» ⁵ Masace ko: «Aw ye Haman wele ka na sisan, an be taga Esiteri ta weleri ra.»

Ayiwa, masace ni Haman tagara o domuni na, Esiteri tun ka min laben. ⁶ Ka o to duvenmin na, masace ka Esiteri jininka tuun ko: «Ayiwa, i be mun le fe? A fo, ne bena a ke i ye. I b'a fe ka mun le daari? Hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye, ne b'a di i ma.» ⁷ Esiteri ko: «Ne be min fe, ne b'a fe i ye min ke ne ye, o ye nin ye: ⁸ Ni ne ko diyara masace ye, ne be min fe, ani ne bena min daari, ni masace b'a fe ka o ke ne ye, o tuma

ne bena domuniba min laben tuun sini, masace ni Haman ye na o domuni na. Ni o kera, ne bena masace ta kuma jaabi.»

Haman ka janfa siri Maridose kama

⁹ Ayiwa, Haman nagarininba ni a jusu diyaninba le bora o lon na ka taga. Nka a tagara Maridose ye masaso donda ra minke, k'a ye ko Maridose ma wuri ka lo, a fana ma siran ale ja minke, a jusu bora Maridose koroko kosebe. ¹⁰ Nka a k'a yere mina, ka taga a ta so konko. A tagara a teriw ni a muso Zeresi wele ka na. ¹¹ Haman k'a yere waso olugu ja na; a k'a ta naforoba ko fo, ani a dence camanw ta ko, ani masace ka ale bonya cogo min na, ka ale sigi kuntigiw ni jamana namogo tow bee kunna. ¹² A ko: «O doron yere te, masamuso Esiteri tun ka domuniba min laben, a ma mogo si wele o domuniba ra ni ne ni masace te. Sini tuun, ne le fana welera ni masace ye. ¹³ Nka o si te ne wasa, ni ne belen be to ka nin Yahudiyace Maridose siginin ye masaso donda ra.»

¹⁴ A muso Zeresi ni a teriw bee k'a jaabi ko: «A to o ye berejan do turu, k'a janya ke nongon* ja bilooru ye. Sini sogoma i y'a fo masace ye ko a y'a to o ye Maridose dulon o yiri ra. O ra, i jusu sumanin be taga ni masace ye domuni na.»

Ayiwa, o kuma diyara Haman ye. O ka o berejan turu.

6

Masace ka Maridose bonya

¹ Ayiwa, o lon su fe masace ma se ka sunogo. A ko, ko o ye na ni kitabu ye, folofolokow, ani jamana ta kow sebera kitabu min konko. Ayiwa, o nana o kitabu karan masace ye. ² O k'a ye ko a tun sebera ko masace ta musow ta so kunnasigibaga fla, minw tun ye Bigitan ni Teresi ye, minw tun be so donda korosi, ko lon do, olugu tun ka janfa siri ko o be masace Serisesi faga, ko nka Maridose le tun ka o ko bo kene kan. ³ Masace ko: «O tuma, konuman juman, ani bonya juman le kera Maridose ye nin ko koson?» Masace ta mogow k'a jaabi ko: «Foyi ma ke a ye!»

⁴ Masace ko: «Jontigi le be masaso lu konko sisan?» O y'a soroko Haman le tun be donna masaso lu konko, ko a be na a fo masace ye ko ale ka berejan min turu, ko a y'a to o ye Maridose dulon o yiri ra. ⁵ Ayiwa, masace ta mogow ko masace ma ko: «Haman le lonin be lu konko.» Masace ko: «A ye don!» ⁶ Haman donna minke, masace ko a ma ko: «Ni masace b'a fe ka mogo min bonya, a ka kan ka mun le ke o tigi ye?» Haman k'a miiri a yere konko ko: «Masace be se ka jon were le bonya ni ne te?» ⁷ O ra, Haman ko masace ma ko: «Ni masace b'a fe ka mogo min bonya koni, ⁸ o ka kan ka na ni masace ta masaderegeba do le ye, masace ka min don ka ye, ka na ni so do ye fana, masace yelenna min kan ka ye, ka masace ta masirifen do ke ka o so kun masiri, ⁹ ka o masaderegeba ni o so karifa masace ta jamana namogoba do ma, fagama do. O ko, masace b'a fe ka o mogo min bonya, o ye o deregeba don o tigi ra, k'a yelen so kan, ka taga ni a ye dugu kenegbe ra, ka to k'a fo a ja fe ko: «Masace b'a fe ka mogo min bonya, a be o tigi ke tan le!» »

¹⁰ Ayiwa, masace k'a fo Haman ye ko: «Taga masaderegeba ta, ka so fana mina joona joona, i ko i yere k'a fo cogo min na. Yahudiyace Maridose min be sigi masaso donda ra, i ye o bonya ke ale ye. I ka fen o fen fo, i ye o bee

* 5:14 5.14 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

ke, i kana jina foyi ko.» ¹¹ Haman tagara masaderegeba ta, ka so mina ka na. A ka masaderege don Maridose ra, k'a layelen so kan, ka yaala ni a ye dugu kono, ka to k'a fo a ja fe ka taga ko: «Masace b'a fe ka mog'o min bonya, a be o tigi ke tan le!» ¹² O ko, Maridose sekora ka taga masaso donda ra. Haman koni jusu kasiniba, ani a kun suurinin le teliyara ka taga a ta so. ¹³ Min k'a soro, a tagara o fo a muso Zeresi ye, ani a teriw bee. A ladibagaw, ani a muso Zeresi k'a fo a ye ko: «Ele ta dogoyari daminana nin Maridose tago min koson, i n'a fo ale ye Yahudiya le ye, o tuma ele tena se ka foyi le ke a ra. Ele koni bena halaki ka ban le pewu, sigiya te o ra.» ¹⁴ Ka olugu to kuma ra ni Haman ye, masace ta so korosibagaw nana, ka na Haman lateliya ka bo ka taga ni a ye domuniba yoro ra, Esiteri tun ka o domuni min laben.

7

Haman fagacogo

¹ Ayiwa, masace ni Haman tagara domuniyoro ra masamuso Esiteri fe. ² Ka o to duvenmin na o tere flanan na tuun, masace ka jininkari lase Esiteri ma tuun ko: «Masamuso Esiteri, i be mun le fe? A fo, ne b'a di i ma. I b'a fe ka mun le daari? Hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye, o bena di i ma.» ³ Masamuso Esiteri k'a jaabi ko: «E, masace, ni ne ko diyara i ye, ni ele masace sonna, sabari i ye ne nin kisi. Ne be o le fe. Ne ta mogow bosi! Ne ta daari ye o le ye; ⁴ sabu o ka ne ni ne ta mogow fiyeere, ko o be an halaki, ka an faga ka an ban pewu. Ni a yere tun kera ko o be an fiyerera ka an ke dow ta joncew ni o ta jomusow le, ne belen tun be se ka je o ko kan, sabu an ta toro tun tena masace segekun bo.» ⁵ Masace Serisesi ka masamuso Esiteri jininka ko: «Jon le be o tigi ye? Mog'o min sonna k'a ja gbeleya ka o ko jogan ke, o tigi be min?» ⁶ Esiteri ko: «An torobaga, ani an jugu ye nin mogojugu Haman le ye!» O kuma fora minke, Haman ja tigera fo a be yereyere masace ni masamuso na koro. ⁷ Masace dimikojugu fe, a wurira ka bo domunikeyoro ra k'a ta duven to yi, ka taga masaso yiritu ra. Haman yere k'a ye ko ale ta fagari latigera masace fe ka ban minke, a tora ka ke Esiteri le daari ye, ko a ye ale kisi. ⁸ Masace nana bo masaso yiritu ra tuma min na ka na don domunikeyoro ra, a k'a ye ko Esiteri tun lanin be kalaga min kan, ko Haman k'a ye firi ka ben o kalaga kan. Masace perenna, ko: «O tuma a b'a fe ka ben masamuso yere le kan ne yere ja na, ne ta masaso kono wa?» Sani masace ye ban o kuma ra, mogow ka Haman mina k'a kun datugu o yoronin bee. ⁹ Musow ta so kunnasigibaga min ye Haribona ye, ale tun be masace koro; ale ko: «Yirijan do turunin be Haman yere ta so koro; a janya ye nongan ja bilooru. A tun ka o turu Maridose le kama, min ta kuma tun kera sababu ye ka masace kisi.» Masace ko: «Aw ye taga a dulon o berejan na yi.» ¹⁰ A kera ten, Haman tun ka berejan min turu Maridose kama, o tagara ale yere le dulon o yiri ra. O kera minke, masace ta dimi ka soro ka mala.

8

Sariya min sigira Yahudiyaw koson

¹ Ayiwa, o lon yere ra, masace Serisesi ka Yahudiyaw jugu Haman ta so di masamuso Esiteri ma. Maridose fana nana masace ja koro, sabu balemaya min be Esiteri ni Maridose ce, Esiteri tun ka o fo masace ye. ² O

ra, Masace tun k'a ta tagamasiyen borokandennege min mina Haman fe, a ka o di Maridose ma. Esiteri fana ka Maridose sigi Haman ta so kunna.

³ O ko, Esiteri kumana masace fe tuun; a benna masace sen korɔ ka kasi, k'a daari, ko Haman min tun ye Agagi ta mogɔ ye, ko ale tun ka kojugu min laben, ani a tun ka ko minw latige Yahudiyaw kama, ko masace ye o kow lalo. ⁴ Masace ka saninbere sin Esiteri ma. Esiteri wurira ka lo masace ja korɔ. ⁵ A ko: «Ni a diyara masace ye, ni ne ko diyara masace ye, ni masace k'a ye ko nin ko be ben, ni masace be ne fe, o tuma Hamedata dence Haman min ye Agagi ta mogɔ ye, ale tun ka ko min laben, k'a sebe ko ka Yahudiyaw bee halaki masace ta maraw bee ra, masace ye ci do were sebe ka o kow lalo; ⁶ sabu ne be se ka kojugu bento ye ne ta mogow kan, ka o ko sonmina cogo di? Ne be se ka ne ta siya halakito ye, ka o ko sonmina cogo di?»

⁷ Masace Serisesi ka masamuso Esiteri ni Yahudiyace Maridose jaabi ko: «A fe, Haman wurira Yahudiyaw kama minke, o koson ne k'a ta so di Esiteri ma; ne k'a to o k'a dulon berejan na fana. ⁸ Ayiwa, sisan aw yere ye sebe do were ke masace togo ra, Yahudiyaw ye; ni kuma min ka ben aw ma, aw ye o sebe. Aw ye masace ta borokandennege tagamasiyen sigi a kan. Ni ko o ko koni sebera masace togo ra, ka masace ta borokandennege tagamasiyen sigi a kan, o ko te se ka yelena tuun.»

⁹ O lon yere ra, o ka masace ta seberikebagaw wele, san karo sabanan na, min ye Sivan karo ye, a tere mugan ni saba. Maridose ka min o min fo, o ka o bee sebe, k'a ci Yahudiyaw ma, ani fagamaw, ani jamanatigiw, ani kuntigi minw bee be masace ta mara keme ni mugan ni wolonfla konɔ, k'a ta Endi jamana ra, ka taga a bla fo Etiyopi. O ka mara bee ta sebe o ta seberikecogo ra, ani o ta mogow ta kan na. O ka Yahudiyaw fana ta sebe o ta seberikecogo ni o ta kan na. ¹⁰ Maridose ka o sebe masace Serisesi togo le ra, ka masace ta borokandennege tagamasiyen sigi sebew bee kan, ka o ciraw di sotigi dow ma ko o ye taga ni o ye; olugu yelenna masace yere ta so teliman dow kan ka taga.

¹¹ O sebe konɔ, a tun fora ko masace ko, ko Yahudiyaw be dugu o dugu ra, ko o be se ka o yere lajen ka kere ke ka o yere kisi; ko ni siya o siya, walama ni mara o mara ta kerekecew nana ben o kan, ko o be se ka olugu halaki, ka o faga ka o ban pewu. O be se ka hali o juguw musow ni o denw bee faga, ka o borofenw fana ce. ¹² Lon min tun yirara ko Yahudiyaw be se ka o kere ke masace Serisesi ta maraw bee ra, o tun ye san karo tan ni flanan tere tan ni saba le ye, min ye Adari karo ye. ¹³ Ayiwa, o sebe do tun ka kan ka taga mara bee ra, ka ke sariya ye, k'a to siyaw bee ye a lon, janko o lon na, Yahudiyaw bee ye laben ka o juguw kere ka o yere dimibo. ¹⁴ Ciraden sotigi minw tun yelenna masace ta sow kan, olugu teliyara ka bo ka taga, ka kapa ni masace ta kuma ye. O ka o cira lase Suzi masadugu konɔ fana.

¹⁵ O ko, Maridose bora masace ta so. A tun ka masacefani bulaman ni a gbeman do le don, ka masafugulaba saninlaman do biri a kunna, ka deregeba wulenman ni gbeman do fana don. Suzi dugumogow bee tun be nagarikanbaw bora ka ninsondiya kosebe. ¹⁶ Yahudiyaw koni fe, o lon tun kera jususumalon le ye, ani nagarilon, ani ninsondiyalon, ani bonyalon. ¹⁷ Masace ta cira sera mara o mara ra, ani dugu o dugu ra, nagari ni ninsondiya le kera Yahudiyaw fe o yorow bee ra. O ka domuniw ke, ka panagbew ke. Yahudiyaw nasiran koson, siya were mogɔ caman ka o yere ke Yahudiyaw ye.

9

Yahudiyaw sera o juguw ra

¹ San karo tan ni flanan min ye Adari karo ye, o tere tan ni saba, masace tun ka kuma min sebe, mɔgɔw tun ka kan ka o kow dafa o lon le ra. O lon na, kɔni, Yahudiyaw juguw tun b'a miiri ko o bena se sɔrɔ, nka a ko yelemana; Yahudiyaw le sera o juguw ra. ² Yahudiyaw tun be dugu min o min na masace Serisesi ta maraw bee ra, o ka o yere lajen o duguw bee ra; o jugu minw tun b'a fe ka o halaki, o benna olugu kan. Mɔgɔ si ma se ka lo o na, sabu siya tɔw bee tun be siranna o na. ³ Jamana maraw ta jamɔgɔw, ani a fagamaw, ani a jamanatigiw, ani masace ta jamana kuntigiw, olugu ka Yahudiyaw deme, sabu Maridose nasiran tun ka o bee mina. ⁴ Maridose tun ka loyɔrɔba le sɔrɔ masaso kɔnɔ. A tɔgɔ tun bɔra ka se maraw bee ra; dɔ le fana tun be farara a ta fanga kan.

⁵ Yahudiyaw ka o juguw bee kere, ka o faga ni kerekemuru ye, ka o halaki. Ko o ko diyara o ye, o ka o ke o juguw ra. ⁶ Masadugu Suzi kɔnɔ Yahudiyaw ka ce keme looru le faga ka o halaki. ⁷ O ka Parisandata ani Dalifɔn ani Asipata, ⁸ ani Porata ani Adaliya ani Aridata ⁹ ani Parimasita ani Arizayi ani Aridayi ani Vayezata faga. ¹⁰ Olugu le tun ye Hamedata dence Haman dence tan ye; Haman min tun ye Yahudiyaw jugu ye. Nka o ma sɔn ka maga o borofenw si ra.

¹¹ Mɔgɔ minw fagara masadugu Suzi kɔnɔ, o tagara o da fo masace ye o lon yere ra. ¹² Masace k'a fo masamuso Esiteri ye ko: «Masadugu Suzi kɔnɔ yan, Yahudiyaw ka ce keme looru le faga ka o halaki, ani Haman dence tan. O ka min ke jamana mara tɔw ra, jɔn le be se ka o da lon? Ayiwa, i be mun le fe tuun? A fo, ne b'a di i ma. I b'a fe ka mun were le daari tuun? A fo, a be ke i ye.» ¹³ Esiteri ka masace jaabi ko: «Ni masace be sɔn, Suzi Yahudiyaw ka min ke bi, a y'a to o jɔgɔn were ye ke tuun sini, k'a to o ye Haman dence tan bee dulon berejanw na fana.» ¹⁴ Masace sɔnna ko o ye ke. O ka ci dɔ were lase Suzi dugu kɔnɔ. O ka Haman dence tan bee dulon berejanw na. ¹⁵ Suzi Yahudiyaw ka jɔgɔn lajen tuun Adari karo tere tan ni naani na, ka ce keme saba faga, nka o ma maga o borofenw si ra.

¹⁶ Yahudiya tɔ minw tun be masace ta mara tɔw ra, olugu fana ka jɔgɔn lajen ka o juguw kere, janko ka o yere kisi, ka nasuma sɔrɔ. Olugu fana ka ce waga biwolonfla ni looru (75 000) faga o juguw ra. Nka o ma maga o borofenw si ra. ¹⁷ O kera Adari karo tere tan ni saba le ra; nka karo tere tan ni naani, o ka fagari labɔ, ka o ke janagbelon ye, ka domuni ke, ka nagari.

¹⁸ Suzi ta Yahudiya minw tun ka jɔgɔn lajen karo tere tan ni saba, ani a tere tan ni naani na, olugu ka karo tere tan ni loorunan le bla ka o ke janagbelon ye, ka domuni ke, ka nagari. ¹⁹ O le koson, Yahudiya minw be kongokɔnɔyɔrɔw ra, ani minw be dugumisenw na, olugu be to ka Adari karo tere tan ni naani le bla, ka o ke jagnarilon ye, ani janagbelon, ka bonyaw ci jɔgɔn ma.

Purimi ta janagbe

²⁰ Maridose ka o kow bee sebe kitabu dɔ kɔnɔ. O ko, a ka sebe dɔ ke ka o ci Yahudiyaw bee ma, masace Serisesi ta maraw bee ra, minw yɔrɔ ka surun, ani minw yɔrɔ ka jan. ²¹ A k'a fo o ye ko san o san, o ye Adari karo tere tan ni naani ni a tere tan ni looru bla ka o ke janagbelon ye; ²² ko

sabu o lon le ra, Yahudiyaw ka j̄asuma s̄oro o juguw boro. O karo le ra, o ta jusukasi yelemana k'a ke nins̄ondiya ye, ka o ta kasi yelemana k'a ke panagbe ye. A ko o ye o lonw bla ka o ke panagbelonw ye, ka j̄agari, ka bonyaw ci j̄oḡon ma, ka fagantanw s̄on. ²³ Maridose ka min f̄o, Yahudiyaw k'a ke ten. O tun ka o panagbe min ke, o tora o kan, ka to ka o ke san o san.

²⁴ Hamedata dence Haman, min tun ye Agagi ta m̄oḡo d̄o ye, ani min tun ye Yahudiyaw jugu ye, ale le tun ka janfa siri Yahudiyaw kama, ko a be o halaki. A tun ka Purimi firi, o k̄oro ye ka lagberi ke, janko k'a lon wagati min be se ka ben, janko ale ye Yahudiyaw halaki f̄o ka o ban. ²⁵ Nka o janfa ko sera masace ma minke, masace k'a sebe ko Haman tun ka kojugu minw latige Yahudiyaw kama, ko o kojugu ye ben ale Haman yere kan. O le koson o ka Haman ni a dencew dulon berejanw na. ²⁶ O koson o ka o lonw t̄oḡo la ko Purimi, ka k̄ana ni o kuma ye, min k̄oro ye ko «k'a latige». Ayiwa, ko minw tun fora o sebe k̄ono, ani Yahudiyaw yere tun ka ko minw ye, ani ko minw tun ka o s̄oro, ²⁷ o kow le koson, Yahudiyaw k'a latige ka o ko ke landa ye, olugu ni o ta durujaw fe, ani m̄oḡo o m̄oḡo farara o kan. O k'a latige ko o ka kan ka o lon fla bla san o san, ka o panagbew ke a cogo ra, ani a wagati ra; a man kan ka dabra ka ye. ²⁸ O k'a f̄o ko o ka kan ka o hakiri to o lonw na, ka o lonw bla danna; o ko ka kan ka ke wagati bee, ani tuma bee gbaw bee ra, ani maraw bee ra, ani dugu bee ra. O Purimi panagbelonw ta ko man kan ka ben ka ye fiyewu Yahudiyaw ce ra; o ta duruja nataw fana hakiri man kan ka b̄o a ko ka ye.

²⁹ Masamuso Esiteri, min ye Abisayili denmuso ye, ale ni Yahudiyace Maridose ka sebe d̄o w̄ere ke, ka k̄ana ni o ta fanga ye masaya ra, janko sebe flanan min tun kera ka Purimi ta panagbe ko f̄o, ka fanga di o sebe ta kumaw ma. ³⁰ Maridose ka o sebew ci Yahudiyaw bee ma, Serisesi ta jamana mara keme ni mugan ni wolonfla bee ra. A tun ka forikanw ni dugawuw le ke o sebew k̄ono, k'a j̄asin Yahudiyaw bee ta hera ma. ³¹ A ko o ye Purimi lonw ta panagbe ke a wagatiw ra, i n'a f̄o ale Yahudiyace Maridose ni masamuso Esiteri k'a f̄o Yahudiyaw ye cogo min na, ani i n'a f̄o olugu yere k'a ko latige o yere ni o ta durujaw ye cogo min na. O ye a ko mina s̄obe ra, i n'a f̄o wagati min o be sun don, ka kasi. ³² Esiteri ka kuma min f̄o, o kumaw ka Purimi ta panagbe ko gbeya tuun. Yahudiyaw ka o kow sebe ka o bla kitabu d̄o k̄ono.

10

Kitabu laban

¹ O k̄o, masace Serisesi ka nins̄onḡo d̄o ben a ta mara bee kan, hali k̄oḡoji k̄ofejamanaw.

² Serisesi ta fanga ni a ta cefariyakow, ani a ka Maridose bla loȳor̄oba ra cogo min na, o kow bee sebera Medikaw ni Peresikaw ta masacew ta kitabuw k̄ono.

³ Yahudiyace Maridose le tun gbanna masace Serisesi ra. Yahudiyaw tun be Maridose jate kosebe. A ko tun ka di a ta siyamogow bee ye fana; sabu a tun be a ta mogow ta ja le j̄ini, ani a tun b'a fe a ta siyamogow bee ye o yere s̄oro.

AYUBA TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Ayuba ta ko kitabu be min fo an ye a ta ko ra, ni a bora o ra, an ma foyi wefe lon Ayuba ta ko ra, walama nin kitabu sebebaga ta ko ra.

Ayuba tun ye mogo terrenin ye, nka Ala sonna k'a to a ye korobo. A borofenw bee cenna, bana k'a yere fana mina. Ayuba teri dow nana ko o bena a jusu saaro, nka olugu k'a jaraki le, ko a ka kojugu minw ke, o le kera a toorokun ye. O kumaw ka Ayuba jusu kasi. A fana kumana k'a yira ko ale ma jaraki foyi ra, ko mun koson Ala ka nin tooro lase ale ma. O bee ko fe, Ala yere nana Ayuba jaabi, k'a ta danfenw ke sababu ye k'a ta sebagaya yira Ayuba ra.

Ayuba nimisara, ka lo a ra ko jo be Ala fe ko bee ra. Nka Ala ka Ayuba teriw jaraki o ta kumaw koson.

Ayuba ta ko b'a yira an na ko ni adamaden ka tooro cogo o cogo, a man kan ka a jigi tige Ala ra, ka ban Ala ta ma. Ayuba toorora, nka o toorow bee kera Ala sago ye. Mogo te se ka a ta tooro bee kun lon, mogo ta tooro bee fana te jurumun no ye.

Kitabu konokow

Cenri ni banajugu sera Ayuba ma (1-2)

Ayuba k'a ta tooro lakari (3)

Ayuba teriw ta kumako folo (4-14)

Ayuba teriw ta kumako flanan (15-21)

Ayuba teriw ta kumako sabanan (22-26)

Ayuba k'a ta terreninya lakari (27-31)

Elihu ta kuma (32-37)

Ala ka Ayuba jaabi (38.1-42.6)

Ala ka kopuman min ke Ayuba ye (42.7-17)

Ayuba ta tagamacogonuman

¹ Ce do tun be Usi* jamana ra, min togo tun ye ko Ayuba. O ce tun ye mogo jusukungbenin ye, ani mogonuman. A tun be siran Ala ja, k'a yere mabo kojugu ra. ² Dence wolonfla ni denmuso saba le tun b'a fe. ³ A ta beganw tun ye saga waga wolonfla, ani nogome waga saba, ani senekemisi fla fla sigiyoroma keme looru, ani fali keme looru. A ta baardenw fana tun ka ca kosebe. Mogow tun be ale le jate ka teme Zuriden ba tereboyanfan jamana mogo tow bee kan.

⁴ Ayuba dencew tun be to ka taga nogon ta so ka taga panagbew ke. Ni o tun be o ke, o tun be o balemamusow fana wele ka taga domuni ke, ani ka duven min nogon fe. ⁵ Nka ni panagbe tun nana ban tuma o tuma, Ayuba tun be a ta denw wele ka na o saninya. A tun be wuri sogomada joona fe ka saraka jenita* kelen bo o bee kelen kelen togo ra. Sabu Ayuba tun b'a fo a yere konoko: «A be se ka ke ko ne ta denw baroketo ka Ala togo cen o jusukun na, ka jurumun ke.» Ayiwa, Ayuba tun b'a ke ten le wagati bee.

Ayuba ta koroboriko folo

* **1:1** 1.1 Usi jamana tun be Izirayeli jamana woroduguyanfan ni a tereboyanfan na, Edomu mara ra, Arabi jamana ra (Damina 36.28; Yereimi 25.20; Kasikan 4.21).

⁶ Ayiwa, lon do Ala ta melekew nana lo Matigi Ala na korɔ; Setana fana nana lo o ce ra. ⁷ Matigi Ala ko Setana ma ko: «I bora min?» Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Ne tun be dunuɓa le laminina dorɔn, ka yorɔw yaalayaala!» ⁸ Matigi Ala ko Setana ma ko: «I ka ne ta jonce Ayuba korɔsi ke? A nɔgon te dunuɓa ra; mɔgo jusukungbenin lo, mɔgoruman lo fana. A be siran Ala na, a b'a yere mabo kojugu ra.» ⁹ Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Yala Ayuba be siranna Ala na gbansan le wa? ¹⁰ Yala i m'a tanga, a ni a ta somogow ni a borofenw bee wa? I ka baraka don a ra a ta baara bee ra; a ta beganw be jamana yoro bee ra. ¹¹ Nka ele ye i boro se a borofenw ni a ta mogow ma k'a fle sa; sigiya t'a ra, a bena i togo cen mogo bee na sisan.» ¹² Matigi Ala ko Setana ma ko: «Ayiwa, ne b'a borofenw bee labla i ye, nka i kana i boro se ale yere ma.» O fora minke, Setana bora Matigi Ala korɔ ka taga.

¹³ Ayiwa, lon do Ayuba dencew, ani a denmusow tun be domuni kera, ka duven min o korɔce ta so. ¹⁴ O wagati yere ra, ciraden do nana a fo Ayuba ye ko: «Misiw tun be sene kera, faliw tun be bin jimina o kere fe; ¹⁵ Sabeka† dow nana ben an kan, ka i ta baaradenw bee faga, ka beganw mina ka taga ni o ye. Ne kelen le sera ka bosi, ka n'a fo i ye.» ¹⁶ Sani ale ye ban kuma ra, do were nana ka na a fo ko: «Sanperen jigira ka sagaw, ani baw, ani baaradenw bee jeni ka o faga. Ne kelen le sera ka bosi, ka n'a fo i ye.» ¹⁷ Sani ale ye ban kuma ra, do were nana tuun ka n'a fo ko: «Kalideka‡ dow ka o yere taran jenkuru saba ka na ben baaradenw kan ka o faga, ka nɔgomew mina ka taga ni o ye. Ne kelen le sera ka bosi, ka n'a fo i ye.» ¹⁸ Sani ale ye ban kuma ra, do were nana tuun ka na a fo ko: «I dencew, ani i denmusow tun be domuni kera ka duven min o korɔce ta so; ¹⁹ fɔnɔba do bora kongokolon fan na ka na bon fan naani bee ben; bon benna denw kan ka o faga. Ne kelen le sera ka bosi, ka n'a fo i ye.»

²⁰ Ayuba wurira ka lo; a k'a ta deregeba mina k'a faran, k'a kun li. A k'a yere firi dugu ma, k'a kinbiri gban, ²¹ k'a fo ko: «Ne borolakolon le bora ne hamuso konɔ, ne borolakolon le fana bena seko ka taga. Matigi Ala le k'a di, Matigi Ala le fana k'a ta. Bonya ye la Matigi Ala togo kan.»

²² Ayiwa, nin bee ra, Ayuba ma jurumun ke, a ma kuma benbari si fo Ala ma.

2

Ayuba ta korɔboriko flanan

¹ Ayiwa, lon do were ra, Ala ta melekew nana lo Matigi Ala na korɔ; Setana fana nana lo o ce ra, Matigi Ala na korɔ. ² Matigi Ala ko Setana ma ko: «I bora min?» Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Ne tun be dunuɓa le laminina dorɔn, ka yorɔw yaalayaala!» ³ Matigi Ala ko Setana ma ko: «I ka ne ta jonce Ayuba korɔsi ke? A nɔgon te dunuɓa ra; mɔgo jusukungbenin lo, mɔgoruman lo fana. A be siran Ala na, a b'a yere mabo kojugu ra. Hali bi a be a ta jusukungbeninya kan, nka ele b'a fe ne y'a halaki gbansan.»

† **1:15** 1.15 Sabekaw tun ye benkannikebaga dow ye, minw tun be bo Arabi jamana woroduguyanfan fe, ka na ben mogow kan kongokolon konɔ. ‡ **1:17** 1.17 O Kalidekaw tun ye kongokolon yaalabaga dow ye, minw tun be bo Arabi jamana sahiliyanfan fe.

4 Setana ka Matigi Ala jaabi ko: «Gbolo le ye gbolo sara ye*. Mɔgɔ be se k'a borofen bee di janko k'a nin kisi! 5 Nka ele ye i boro se a farisogo ma k'a fle sa; sigiya t'a ra, a bena i tɔgɔ cen mɔgɔ bee na na sisan.» 6 Matigi Ala ko Setana ma ko: «Ayiwa, a fle, ne k'a labla i ye, nka i kana se a nin ma.»

7 O fora minke, Setana bɔra Matigi Ala kɔrɔ ka taga. A ka jorijugu do bla Ayuba fari yɔrɔ bee ra, k'a ta a sentege ra ka taga a bla fo a kunce ra. 8 Ayuba siginin tora bugurigbe ra, ka tɛgenenkolon do ta ka to k'a yere siyen.

9 A muso ko a ma ko: «Ele belen be i ta jusukungbeninya le kan hali bi wa? Hali i ye Ala tɔgɔ cen ka sa!» 10 Ayuba k'a jaabi ko: «Ele kɔni be kumana i ko hakiri te mɔgɔ min fe. O tuma an be kopuman dɔron le sɔrɔ Ala fe, an te kojugu fana sɔrɔ a fe wa?»

Ayiwa, nin kow bee ra, Ayuba ma kumajugu si bo a da ra k'a sin Ala ma.

Ayuba terice saba nana a fe

11 Terice saba tun be Ayuba fe; kelen ye Elifazi ye, ale be bo Teman†, kelen ye Bilidadi ye, o be bo Suwa, to kelen ye Sofari ye, o be bo Naama. Ayiwa, kogbelen minw bee sera Ayuba ma, olugu ka o kow kibaroya men minke, o bee bora o ta yɔrɔ ra, ka ben kelen ma, ko o be na Ayuba jusu saaro, k'a naji ce. 12 O tora yɔrojan ka o na kɔrɔta ka Ayuba ye minke, o firira a ma. O ka o kan kɔrɔta ka kule kosebe. O ka o ta deregebaw faranfaran, ka buguri ce k'a firi san fe, k'a bon o kun na. 13 O sigira dugu ma a kɔrɔ, fo tere wolonfla ni su wolonfla, mɔgɔ si ma kuma a fe, sabu a ta dimi bonyara o na kɔrɔ fo ka teme.

Ayuba ni a terice saba ta kuma

3

(3-31)

Ayuba k'a worolon danga

1 Ayiwa, o ko, Ayuba k'a da ye le k'a yere worolon danga. 2 A kumana k'a fo ko:

3 Ne worora lon min na Ala ye o lon halaki,
ani su min na a fora ko: «Ceden do worora!»

4 O lon kɔni, Ala ye o lon ke dibi ye,
Ala kana to san fe k'a hakiri to o lon na fiyewu!
Yeelen kana bo o lon na!

5 Dibifinba ni saya dibi ye o lon mina k'a ke o yere ta ye,
sankabaw ye o lon datugu,
o lon ta tere ye ye lema ka ke su ye.

6 Dibiba le ye o su ta pewu!
O su kana ninsɔndiya san ta lon tow ce ra,
o su kana jate ni karow ta lon tow ye!

7 Onhon, o lon su ye ke densɔrobariya ta su ye,
nagarikan kana men o su fe!

* 2:4 2.4 Gbolo le ye gbolo sara ye. I b'a sɔrɔ o tun ye zana do ye, min kɔrɔ be se ka ke ko mɔgɔ be ko bee ke janko ka i nin kisi. † 2:11 2.11 Teman dugu tun be wele ko: mɔgɔ hakiritigiw ta dugu (Yeremi 49.7). Suwa ni Naama, o duguw yɔrɔ ma lon.

8 Londangabagaw ye o lon danga*,
o mogo minw be se ka jirasa belebele lawuri!

9 O lon ta dugugbeda lolow ye ke dibi ye,
a ye tere yeelen kono ka dese, a kana a soro,
a kana dugu gbeto ye!

10 Sabu kono min ka ne woro, o lon ma son ka o kono bari janko ne kana
woro,
janko ne ja kana nin sege ye.

11 Mun koson ne woroto ma sa de?
Mun na ne boto ne bamuso kono, ne nenekiri ma mina ne ra de?

12 Mun koson mogo sorora ka ne sigi a sen kan,
mun koson sin sorora k'a di ne ma ne y'a min?

13 Ne lanin tun bena ke nasuma ra,
ne laganfiyanin tun bena to saya sunogo ra.

14 Ne tun bena ke ni dugukolo masacew ni a kuntigiw ye,
minw ta yoronuman loninw kera tomow ye bi.

15 Ne tun bena ke ni fagama sanintigiw ye,
minw tun ka o ta bonw fa ni warigbe ye.

16 Walama ne tun tena ke foyi ye,
ne tun bena ke i ko o be den kogobari min dogo dugukolo ra,
i ko denfitini min be sa k'a soro hali a ja ma tere yeelen ye.

17 O yoro ra koni, mogojuguw te mogo tooro tuun,
mogo barakantan segeninw be nenekiri.

18 Kasodenw bee be nasuma,
o te o pagbanbagaw si kan men tuun.

19 Mogo fitiniw, ani mogobaw be yi,
jonw te o matigicew ta fanga koro tuun.

20 Mun koson Ala be yeelen bo segebagato ye?
Mun koson a be si di mogo jusu kasinin ma?

21 K'a soro olugu be saya konona ka dese, o t'a sorora,
o be saya pinina ka teme hali naforo kan.

22 Ni olugu tun ka kaburu soro,
o tun bena ninsondiya fo ka pagari kosebe!

23 Mogo min temesira dogora a ma,
Ala ka mogo min lamini fan bee ra, boyoro t'a fe,
mun koson Ala be si di o tigi ma tuun sa?

24 Nunakanw le kera ne ta domuni ye,
ne kasikan be bora i ko ji woyoto.

25 Ne be siran fen min ja, o le be ne soro,
ne tun be borira min ja, o le sera ne ma.

26 Nasuma te ne fe, laganfiya te ne fe, jususuma te ne fe;
pagban le be ne kan.

* 3:8 3.8 O wagati ra, mogo dow tun b'a miiri ko dow be se ka lonw danga, ka lon dow ke lonjuguw ye.

4

Elifazi ta ladirikan fɔɔ: Ala ka kan ka adamaden koro

¹ Ayiwa, Elifazi min be bo Teman, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:

² Ni mogo do ko a be kuma do fo, yala o bena ben i ma wa?
Sabu jon le be se ka kuma mara a yere kono?

³ A fle, ele ka mogo caman karan.

Ni mogo minw tun desera, ele le tun be baraka don olugu ra,

⁴ ni mogo minw tun talonna ka ben, ele ta kumaw le tun be olugu lawuri;
minw tun te se ka lo o sen kan, ele le tun be baraka don olugu ra.

⁵ Nka sisan a sera ele yere ma minke, ele fari fagara!

Sisan a ka ele yere le soro minke, ele jigi tigeria!

⁶ I ta Alapasiran le tun man kan ka i ja gbeleya wa?

I ta jusukungbeninya tun man kan ka ke i jigi ye wa?

⁷ Ele ye miiri k'a fle! Ala ka mogo jarakibari juman le halaki ka ye?

I k'a men yoro juman ko Ala ka kojugu ben mogojuman do kan k'a faga?

⁸ Ne koni ka min ye, o le ye ko mogo minw be terenbariya sene,
ka juguya dan, olugu le b'a siman tige;

⁹ Ala be olugu le fiye ka o halaki,
a ta jusugban tasuma be o jeni ka o ban.

¹⁰ Hali ni jara kasira, ni waraba ka kule,
Ala be jarakanbelenw pinw karikari.

¹¹ A be domunintanya ke ka jara faga,
jaramuso denw be janjan.

¹² Kuma do le dogora ka se ne ma,
a mankan fitini donna ne toro ra.

¹³ Wagati min siranyakow be na mogo hakiri ra siko ra,
tuma min na mogo be sunogo fo ka jina a yere ko,

¹⁴ o wagati le ra siranya ni jatige do ka ne mina,
k'a ke fo ne kolow be yereyere.

¹⁵ Fono sumanin do fiyera ka teme ne pada kan,
fo ka ne farisi tagama.

¹⁶ Mogo do tun lonin be,
nka ne tun te se k'a cogoya lon;
fen do ja tun lonin be ne na koro.

Ne ka kumakan fitini do men, ko:

¹⁷ «Yala adamaden be se ka teren ka kana ni Ala yere sago ye wa?

Yala mogo be se ka saninya ka kana n'a danbaga sago ye wa?

¹⁸ Ni Ala ma la hali a yere ta ciradenw na,
o minw ye a ta melekew ye, ni a be jaraki soro hali olugu ra,

¹⁹ o tuma adamaden min farisogo ye bogo ye,

min danna ni buguri ye,

o be se ka min terege dugu ma i ko tumu, yala kuma be ale ma wa?

²⁰ Sogomada ni wulafera ce, o y'a soro adamaden mugumugura ka ban,
a halakira ka ban pewu, hali mogo t'a janto a ra.

²¹ A ta fanibon juruw be tige,
a be sa k'a soro a ma hakiri soro.»

5

Elifazi ko mɔgɔ tɛ ban Ala ta korori ma

- ¹ Ayiwa, kule sisan sa! Jɔntigi le bɛna i jaabi?
I bɛna i nasin Ala ta mɛlɛkɛ saninman juman le ma k'a daari?
- ² Sabu jusugban bɛ naloman faga,
pangboya b'a to kolonbari bɛ sa.
- ³ Ne ka naloman ye, a bɛ baraka sɔrɔra,
nka o yɔrɔnin bɛɛ ne k'a sigiyɔrɔ danga.
- ⁴ «Dɛmɛbaga kana sɔrɔ a denw si ra!
Kiti ye ben o kan, mɔgɔ kana sɔrɔ ka o bɔsi!
- ⁵ A ka siman min kan, kongɔtɔw ye o bɛɛ domu!
Hali siman minw bɛ naniw cɛ ra, o ye o bɛɛ cɛ.
Natabaw ye a ta naforo bɛɛ domu!»
- ⁶ Terenbariya tɛ bɔ dugukolo ra,
kojugu fana tɛ falen dugu ma.
- ⁷ Adamaden le danna kojugukɛ kama,
i ko tadenw bɛ bɔ tasuma ra ka wuri ka taga san fɛ cogo min na.
- ⁸ Ni nin ko tun sera ne le ma, ne tun bɛna Ala le jini;
ne tun bɛna ne ta kow nafɔ Ala le ye.
- ⁹ Ala le bɛ kobaw kɛ, ko minw tɛmɛna adamaden hakiri dan kan;
a bɛ kabako minw kɛ, o tɛ se ka jate ka ban.
- ¹⁰ Ale le bɛ sanji lana dugukolo kan,
ka ji lajigi kongokɔnɔyɔrɔw ra.
- ¹¹ Mɔgɔ majigininw, a bɛ olugu lawuri fɔ san fɛ,
minw jusu kasira, a bɛ olugu kisi.
- ¹² A bɛ mɔgɔ cegumanw ta kolatigeninw cɛn;
o ka baara o baara dabɔ, o bɛɛ bɛ cɛn o boro.
- ¹³ A bɛ hakiritigiw mina ni o yɛrɛ ta ceguya ye;
ka janfamɔgɔw ta kolatigeninw bɛɛ cɛn yɔrɔnin kelen na.
- ¹⁴ Dibi bɛ ben o kan tere fɛ;
teregban fɛ o bɛ mɔmɔri kɛ i ko mɔgɔ min bɛ tagamana su fɛ.
- ¹⁵ Nka kɛrɛkɛmuru min bɛ bɔ o mɔgɔw da ra, Ala bɛ fagantan kisi o ma,
ka o kisi ka bɔ fangatigiw boro.
- ¹⁶ Ni o kɛra, dɛsɛbagato bɛ jigiya sɔrɔ,
mɔgɔjugu da bɛ datugu.
- ¹⁷ O kosɔn ni Ala bɛ mɔgɔ min jaraki, o tigi ta pana!
I kana ban Sebɛɛtigi Ala ta ladiri ma.
- ¹⁸ Sabu ale le bɛ dimi ben mɔgɔ kan, ka sɔrɔ k'a suma;
a boro bɛ mɔgɔ bana, ka sɔrɔ k'a kɛneya.
- ¹⁹ Deguko wɔɔrɔ bɛ se i ma, nka Ala bɛ i bɔsi a bɛɛ ra;
hali n'a wolonflanan ka kɛ, foyi t'i sɔrɔ.
- ²⁰ Kongɔba wagati ra, a bɛ i kisi saya ma,
kɛrɛ wagati ra, a bɛ i kisi kɛrɛkɛmuru ma.
- ²¹ A bɛna i tanga mɔgɔjuguw nɛnkun ma;
hali ni cɛnri wagati sera, i tɛ siran.

- 22 I be yereko cenri wagati ni kongo wagati ra,
i te siran kongowaraw fana na;
23 sabu kabakuru minw be foro kono, olugu bena jenrogonya don ni i ye,
kongowaraw fana bena hera layiri ta ni i ye.
24 I yere bena a ye ko hera be i ta so;
ni i tagara i ta beganw fe o ta domunikeyoro ra, i b'a ye ko foyi ma o jen.
25 I bena a ye ko i ta durujaw cayara,
ko i denw ka ca i ko kongobinw.
26 I koroninba le bena sa ka don kaburu kono,
i n'a fo ni simantigewagati sera, o be a tige k'a lajen cogo min na.
27 Ayiwa, a fe, an ka jatemala ke ka nin le soro; a fana be ten le co!
Ele le ka kan ka nin lamem, k'a sira tagama.

6

Ayuba ta jaabi: Ayuba k'a teriw jaraki

- 1 Ayuba ka Elifazi jaabi k'a fo ko:
2 E, ni ne ta dimi hakeya tun be se ka lon!
Ni ne ta sege bee lajennin tun be se ka bla sumanikenan kan!
3 Sigiya t'a ra, a tun bena gbiriya ka teme hali kogojiw ta kenken kan pewu.
O le koson, ne ta kuma cayara.
4 Sebestigi Ala ta bijnaw ka ne sogo;
a бага donna ka se fo ne nin ma.
Ala k'a ta jatigekobaw laben ne kama.
5 Yala kongofali be se ka kasi k'a lonin to binkene koro wa?
Misi be se ka kasi k'a lonin to a ta domuni koro wa?
6 Yala diya te fen min na, o fen kogontan be se ka domu wa?
Yala diya be sisefan gbemanyoro ra wa?
7 Ne tun t'a fe ka maga fen min na,
o le kera ne ta baro ye, hali ni a ka gbo ne ye.
8 E, ne be min daari, ni o tun be se ka ke ne ye!
Ne jigi be min kan, ni Ala tun be se ka o ke ne ye!
9 Ni a ka Ala diya, a ye ne rojo,
a y'a boro ke ka ne to laban!
10 Nka o bee ra ne belen bena jususaaro sababu soro,
ka nagari fo ka panpan, hali ni sege be ne kan,
sabu ne ma ban Ala saninman ta kuma ma ka ye!
11 Baraka juman le be ne ra, ko ne belen bena Ala makono?
Ne si to ye jori le ye, ko ne belen bena muju?
12 Yala ne baraka ye kabakuru baraka le ye wa?
Ne fari ye siranenge le ye wa?
13 Yala demebaga be ne ra tuun wa?
Boyoro foyi te ne fe tuun.
14 Mogo toronin ka kan ni a teri ta pumanya ye,
hali ni a ka Sebestigi Ala nasiran dabra.
15 Nka ne balemaw ka ne janfa i ko dingakonoji,

i ko dingakɔnɔji min be ja.

¹⁶ Nɛnɛwagati ra, a jiw be simi ka duuru,
nɛnɛ be a ja ke i ko bugun.

¹⁷ Ni teremana sera, a be ja,

fundɛninwagati ra, ji foyi tɛ sɔrɔ a ra.

¹⁸ Kongokolon nɔgɔmetigiw be to jɔnini na fɔ ka o ta sira bla,
o be tunu kongokolon kɔnɔ, ka o yɛrɛ halaki.

¹⁹ Tema jamana nɔgɔmetigiw be o ja kɔrɔta ka o jiw yɔrɔnini,
Saba jamana tagamabagaw jigi tun b'a kan.

²⁰ Nka o ta jigi yɛlɛmana k'a ke nimisa ye,
sabu o tagara se yi minke, o jigi tigera.

²¹ Ayiwa, sisan aw ta kera o cogo le ra ne fɛ.

Kogbɛlɛn min sera ne ma, aw ka o ye minke, aw siranna.

²² Yala ne k'a fɔ ko aw ye fɛn dɔ di ne ma,

walama ko aw ye dɔ bɔ aw ta naforo ra k'a di ne kosɔn wa?

²³ Ne k'a fɔ aw ye ko aw ye ne bɔsi ne jugu boro wa,

ko aw a ye ne kumabɔ mɔgɔ farimanw boro wa?

²⁴ Aw ye o fɔ ne ye, ni o kera, ne bɛna je.

Ne firira yɔrɔ min na, aw ye o yira ne ra.

²⁵ Cɛnkuma kɔni be digi mɔgɔ ra,

nka aw ta jarakirikumaw be mun le ja?

²⁶ Yala aw b'a fɛ ka ne jaraki ne ta kumaw le kosɔn wa,

ka mɔgɔ jigi tigenin ta kumakan jate i ko fɔnɔ?

²⁷ Aw kɔni be sɔn ka ben hali ferita kan;

aw be sɔn ka hali aw teri fiyeere.

²⁸ Ayiwa, sisan aw ye aw ja lɔ ne ra ka ne flɛ.

Yala ne be sɔn ka faninya tige aw ye wa?

²⁹ Aw ye aw ta miiriya yɛlɛma, aw kana to juguya kan;

aw ye aw ta miiriya yɛlɛma, sabu ne be can le kan hali bi.

³⁰ Yala juguyakuma be ne darakumaw ra wa?

Yala ne da tɛ kumajugu ni kumapuman lɔn ka bɔ nɔgɔn na wa?

7

Ayuba ta jaabi tɔ: Ayuba k'a ta dimi lakari

¹ Adamaden ta dunupalatige be i ko kɛrɛkɛden min be kɛrɛ ra;

a be fɛn o fɛn ke a si kɔnɔ, a be o ke i ko baaraden le.

² A be i ko jɔn sɛgeninba, yirisuma lɔgɔ be a ra fɔ a be nuna a nɔ fɛ;

a be i ko baaraden min kɔrɔtɔnin be a ta sara makɔnɔna.

³ Ayiwa, ne fana ninyɔrɔ kera nimisa le ye kabini karo caman,
ne ta kera su caman sɛge le ye.

⁴ Ni ne lara su fɛ dɔrɔn, ne be kɔrɔtɔ ne wuriwagati ra;

nka su be janya.

Ne be to yɛlɛmayɛlɛma ra fɔ ka taga dugu gbɛ.

⁵ Tumuw donna ne sogo ra, ne fari jajara i ko bɔgɔjalan;

a be pɛrɛnpɛrɛn, ka nɛɛn don.

⁶ Ne si terew ka teli i ko jesedanbaga ta kurunin,

ne si be banna, ne jigi fana be banna!

7 E, Ala, i hakiri to ne ra, ko ne si te foyi ye ni fɔɔɔ dama te;
ne nadenw kɔni tena hera ye tuun le fiyewu!

8 Na min be ne flera, lon do o tena ne ye tuun;
i jaw bena ne yɔɔɔɔɔni, nka ne tena ke yi tuun.

9 Sankaba be teme, ka tunu cogo min na,
ni mogo min ka taga lahara, o tigi fana te seko tuun.

10 A tena seko ka na a ta so kooɔ tuun,
ni i k'a ta so fle, i t'a lon ko mogo tun be yi kakoo.

11 O le koson ne tena ne da datugu;
ne nin degunin le bena kuma,
ne jusu kasinin le bena ne ta dimi lakari.

12 Yala ne ye kogoji le ye wa, walama ne ye kogoji danfen barakaman* le
ye,

fo i ka ne temeyorow bee datugu, boyoro si te ne fe?

13 Tuma do ne b'a miiri ko ni ne lara, o bena do bo ne ta sege ra,
ko layoro ra, ne ta dimi bena nogoɔya.

14 Nka ni ne lara, i be sikojuguw ke ka ne lasiran;
ne be fen minw ye, o be ne ja tige.

15 Hali i ye ne kan dere ka ne nenekiri fereke,
ne ye sa, o ka fisa ni ne fasanin ye fo ka ne kolow bo kene ma.

16 Foyi logo te ne ra tuun!

Ne tena to si ra wagati bee le.

Ne to yi tan, sabu ne ta dunupalatige kera gbansan le ye.

17 O tuma adamaden ye mun le ye ko i b'a jate tan,
ko i be i ta miiriya la a kan,

18 ka i janto a ra lon o lon sogoma,
k'a temesiraw segesege wagati bee?

19 I bena i pa bo ne ra tuma juman le sa,
k'a to ne ye nenekiryoro soro doonin ka ne daji kunu?

20 Ni ne ka jurumun le ke,

o tuma ne ka jurumun juman le ke ele ra sa, adamadenw korosibaga?

Mun na i ka ne ke i kerekeregon ye,
ka ne ta ko ke doni ye i yere konna?

21 Mun na i te ne ta hake bo ne konna,

ka ne ta terenbariya yafa sa?

Sabu sisan, ne bena taga la dugukolo jukoro,

i bena ne yooɔɔni, nka ne tena ye tuun.

8

Bilidadi ta ladirikan fɔɔɔ: Sara be kojugu ra

1 Bilidadi min be bo Suwa, ale ka kuma ta, k'a fo Ayuba ye ko:

2 Ele bena nin kuma suguyaw dabra tuma juman le de?

I bena nin kumalakolonw dabra tuma juman?

Sabu i darakumaw be i ko fɔɔɔ dama.

3 Yala Ala be se ka bo can sira kan wa?

* **7:12** 7.12 O wagati mogo dow tun b'a miiri ko kogoji ni kogoji danfen barakaman tun ye batofen dow ye; ko olugu ta ala ka o fenw kere, ka se o ra, ka o siri ka bla (Ezayi 27.1, ani Zaburu 74.13 fle).

Yala Sebæetigi Ala be se ka bo terenninya sira kan wa?

⁴ I b'a soro ko i ta denw ka jurumun ke ka Ala hake ta, o ra, Ala ka o ta hakew kunko ben o kan ke!

⁵ Nka ni ele ka Ala ta jennogonya jini, ni i ka Sebæetigi Ala daari ko a ye makari i ra,

⁶ ni i ma jarakiko ke, ni i terennin lo, o tuma Ala bena a janto i ra sisan yere; a bena hera ladon i ta so tuun, ka kapa ni i ta terenninya ye.

⁷ Ala bena min ke i ye, o bena bonya kosebe; a be ke i n'a fo fen minw tun be i fe folofolo, o belen tun te foyi ye.

⁸ Ayiwa, ele ye folofolomogow pininka ke!

Olugu ta bemaw ka ko minw karan k'a lon, o kow segesege kosebe k'a fle!

⁹ Sabu anw koni worora kunu le, an te foyi lon; dunupa ra yan, an si terew be teme i ko yirusuma.

¹⁰ Folofolomogow le bena i karan, ka o ta hakirinanta fo i ye; o bena nin kuma dow bo o ta faamuyari ra ka o fo i ye:

¹¹ «Yala jirabin be se ka wuri ni a te jida ra wa?

Kodarabin be se ka falen ni ji t'a koro wa?

¹² Ni ji t'a koro, a kene be ja joona ka teme bin tow bee kan, k'a soro mogow m'a tige.»

¹³ Minw be jina Ala ko, olugu be laban tan le; Alapasiranbari jigi be cen.

¹⁴ A tun k'a boromala fen min ma, o be tige ka bo a koro; sabu a be i n'a fo a tun k'a jigi la talenjuru le kan.

¹⁵ A ko a be den a ta bon kan, nka bon benna; a ko a be dulon a ra cogo o cogo, a ma se a koro.

¹⁶ A tun be i ko yiri barakaman min be tere koro; a borow be janya fo ka yiritu ta yiri tow datugu.

¹⁷ A b'a liliw melege jigon na ka o don ka se fo kabakuruw ce ra; a be donyoro jini ka taga fo faraw jukoro.

¹⁸ Nka lon min ni a samana ka bo a sigiyoro ra doron, a sigiyoro be ban a ra, k'a fo a ma ko: Ne ma deri ka ele ye!

¹⁹ Ayiwa, ale be ninsondiya min soro a ta dunupalatige konso, o be dan nin le ma!

Nka a jigon werew bena falen tuun ka bo dugukolo ra.

²⁰ Ala koni te ban mogow jusukungbenin na fiyewu, a fana te kojugukebaga boro sabati a ta baara ra.

²¹ A bena a to i ye yereko tuun kosebe, k'a to i ye pagari tuun kosebe.

²² Minw be i koninya, maroya le bena ke olugu kannaderege ye; sabu mogowuguw sigiyoro bena halaki.

9

Ayuba ta jaabi: Mogow te Ala soso

¹ Ayuba ka Bilidadi jaabi ko:

2 Can ra, ne k'a lɔn ko i ka min fɔ ko a bɛ ten le;
adamaden tagamacogo bɛ se ka teren Ala ja kɔrɔ cogo di?

3 Ni i ko i bɛ sɔsɔri kɛ ni Ala ye,
ni a ka jininkari waga kelen kɛ, ele tɛna se ka hali kelen jaabi a ra.

4 Hakiritigiya b'a fɛ, a ta sebagaya fana ka bon.
Jɔn le bɛ se ka lɔ k'a kɔnɔ, ni fɛn ma o tigi sɔrɔ?

5 Ale le bɛ kuruw wuri ka o bɔ o nɔ ra, hali o tɛ bɔ a kala ma;
ni a dimina, a bɛ kuruw dabiri.

6 A bɛ dugukolo siginin to a jusiginan kan k'a yɛrɛyɛrɛ,
fɔ a samasɛnw bɛ yuguyugu.

7 A bɛ kuma tere fɛ ko a kana bɔ, tere tɛ bɔ;
a bɛ lolow datugu janko o yeelen kana bɔ.

8 Ale kelen le bɛ sankolo yɛrɛgɛ,
a bɛ tagama kɔgɔji jikurubaw kunna.

9 Ale le ka sahiliyanfan ta lolow bɛɛ dan,
ani samiya wagati ta lolow,
ani teremana wagati ta lolow,
ani woroduguyanfan ta lolow.

10 A bɛ kobaw kɛ, ko minw tɛmɛna adamaden hakiri dan kan;
a bɛ kabako minw kɛ, o tɛ se ka jate ka ban.

11 A flɛ, a bɛ se ka tɛmɛ ne kɔrɔ, nka ne t'a ye,
a bɛ se ka taga ka bɔ ne kɔrɔ, nka ne tɛ bɔ foyi kala ma.

12 Ni a ka fɛn min mina, jɔn le bɛ se ka o bɔsi a boro?
Jɔn le bɛ se k'a fɔ a ma ko: «I bɛ mun le kɛra tan?»

13 Ala tɛna a ta jusugban mala;
kɔgɔji danfen barakaman* ni a jɛnɔgɔnw bɛɛ bɛ o yɛrɛ majigi a kɔrɔ.

14 O tuma ne bɛ se k'a jaabi cogo di?
Ne bɛ se ka kuma juman le sɔrɔ ka sigi ka o fɔ ni a ye?

15 Hali ni ne tun terennin lo, ne tun tɛna se k'a jaabi;
ne bɛ se k'a daari le dɔrɔn, sabu ale le ye ne ta kititigɛbaga ye.

16 Ni ne k'a wele, hali ni a ka ne jaabi,
ne tɛna la a ra ko can ra, a bɛ sɔn k'a toro malo ka ne lamɛn.

17 A bɛ ne fifa ka taga fan bɛɛ ra ni a ta sanfɔɔ ye;
a bɛ ne ta tɔrɔkɔw caya k'a sɔrɔ ne ma foyi kɛ a ra.

18 A t'a to ne ye nɛnɛkiri;
a bɛ jusukasi caya ne kan.

19 Ni ne ko ne b'a kɛ fangako ye, ale baraka le ka bon;
ni ne ko ne bɛ taga ni a ye kiti ra, jɔntigi le bɛna o kiti sigi?

20 Hali ni ne tun terennin lo, ne yɛrɛ da tun bɛna kiti ben ne kan;
hali ni ne jusukun tun gbɛnin lo, ne yɛrɛ da tun bɛna ne jaraki.

21 Yala ne jusukun gbɛnin lo can ra wa? Ne m'a lɔn!
Ne lɔgɔ bɔra ne yɛrɛ ra!

22 A bɛɛ ka kan ne fɛ sisan! O kɔsɔn ne ko:

* 9:13 9.13 Min fora kɔgɔji danfen barakaman ta ko ra, aw ye o flɛ: 7.12.

«Ala be mɔgɔ jusukungbenin ni mɔgɔjugu beɛ halaki cogo kelen na!»

²³ Hali ni kojugu dɔ ka bara ka ben mɔgɔ terennin kan k'a faga, Ala be yerɛko mɔgɔ jarakibariw ta jusukasikow ra le.

²⁴ Ale le be jamana labla mɔgɔjuguw ye, k'a to kititigɛbagaw ye o jaw datugu kojugu kan. Ni ale tɛ, o tuma jɔntigi lo sa?

²⁵ Ne si terew be tɛmɛna jooa jooa; a ka teli ka tɛmɛ hali sennaboribaga teliman kan. Ne si be banna k'a sɔrɔ ne ma hera ye ne ja ra.

²⁶ Ne si terew be tɛmɛna jooa jooa le, i ko jirakurun min ka fiyen, i ko bɔn be jigi ka na cun sogo kan cogo min na.

²⁷ Ni ne ko ne be jina ne ta dimi kɔ, ka ne nada cogoya yeɛma, ka ninsɔndiya,

²⁸ ne ta sege be ne lasiran; sabu ne k'a lon ko i tena ne jarakibari to.

²⁹ Ne le bɛna jaraki! O tuma mun kosɔn ne be ne yerɛ sege gbansan?

³⁰ Hali ni ne kora ni ji saninyaninba dɔ le ye, ka ne tegew ko k'a gbɛ ni safina ye,

³¹ o beɛ n'a ta, i belɛn bɛna ne lajigi kaburu kɔnɔ, bɔgɔ ra; hali ne ta faniw be ne haramuya.

³² Ala tɛ adamaden ye, i ko ne, janko ne y'a jaabi, walama ko ne ye a wele ka taga kititigeyɔrɔ ra.

³³ Kititigɛbaga si tɛ se ka don an fla cɛ, min be se k'a ta fanga sigi an fla beɛ kan,

³⁴ janko a ye a ta bere bɔ ne kan, a ta siranyakow kana ne ja tige tuun.

³⁵ Ni o tun be se ka kɛ, ne tun bɛna kuma, ne tun tena siran a ja tuun; nka o tɛ se ka kɛ, ne tora ne kelen na le.

10

Ayuba ta jaabi tɔ: Ala be tugu le ka mɔgɔ tɔrɔ

¹ Dunupa lɔgɔ bɔra ne ra!

Sisan ne bɛna ne ta dimi bɔ kenɛ kan; ne jusu kasinin le bɛna kuma.

² Ne ko Ala ma ko: I kana kiti ben ne kan! I be ne jarakira fɛn min kosɔn, o fɔ ne ye!

³ Yala ka ne minako juguya, o le ka di i ye wa?

Ka ban i ta danfɛn na, i yerɛ boro ka min dan, ani ka mɔgɔjuguw ta kolatigeninw ja k'a di o ma, o le ka di i ye wa?

⁴ O tuma adamaden ja le be ele fɛ wa?

Yala ele ta yerikɛcogo ni adamadenw ta beɛ ka kan wa?

⁵ Yala ele si terew be ban i ko mɔgɔw ta wa, walama i si sandaw be ban i ko adamadenw ta?

⁶ O kosɔn i be ne ta terenbariyako segeɛgera,

i be ne ta jurumun segesegera k'a lon,
 7 k'a soro i yere k'a lon ko ne ma jaraki,
 ko mogo fana te yi min be se ka ne bosi ka bo i boro.

8 I yere boro le ka ne laben, ka ne fari yoro bee kelen kelen dan;
 nka sisan i b'a fe ka ne halaki!

9 Sabari, i ye i hakiri to a ra ko i ka ne dan ni bogo dama le ye;
 yala i b'a fe ka ne laseko dugukolo buguri ra tuun wa?

10 I ka ne senseen i ko nono,
 ka ne gberen i ko nono be gberen cogo min na.

11 I ka gbolo ni sogo don ne ra,
 ka ne tugutugu nagon na ni kolow ni fasaw ye.

12 I ka si di ne ma, ka pumanya ke ne ye,
 ka i janto ne ra, ka ne nin mara.

13 Nka i tun be min dogora i jusukun na, o le ye nin ye;
 ne k'a lon ko nin ko le tun be i jusu ra:

14 I tun be ne korosira, k'a fle ni ne bena ben jurumun na;
 o ra, i tena son ka ne jarakibari to ne ta terenbariya koson.

15 Ni ne jarakira, bono be ne soro!

Ni ne jo lo fana, ne te se ka ne kun korota!
 Maroya koni ka ne labo,
 jani ma to to ne ra.

16 Ni ne ko ne be ne kun korota, i be ne ghen i ko jara;
 i be gban ne ra tuun ni i ta sebayaba ye.

17 I be seere werew le wurira ne kama,
 do le be farara i ta jusugban kan ne koro;
 kerekejama be benna ne kan, fo o be nagon labi.

18 O tuma mun koson i ka ne labo ne bamuso konso sa?
 Hali ne tun ye to yi ka sa, mogo si ja kana la ne kan!

19 O ra, ne tun bena ke i ko Ala ma mogo min dan ka ye fiyewu;
 ne sanin tun be bo ne bamuso konso ka sin kaburu ma.

20 Ne si teredaw to ye donnin doron!

O ra, Ala ye ne to yi tan;
 a ye bo ne koro janko ne ye ne yere soro donnin,

21 sani ne ye taga dibifinba ni saya dibi ta jamana ra,
 mogo te seko ka bo yoro min na.

22 Dibifinba ta jamana lo, yoro min finna i ko su dibi;
 saya dibi lo, yoro nagamininba lo;
 o yoro tere yeelen be i ko su dibi!

11

Sofari ta ladirikan folo: Ala ta hakiritigiya ka bon

1 Sofari min tun be bo Naama, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:

2 Yala jaabiri tena soro nin kuma caman na le wa?
 Yala kumalon be se ka jo di mogo ma wa?

3 Yala ele ta kuma caman koson mogo tow ka kan ka je wa?
 Ele be mogo tow logobo, ko mogo kana ele dogoya!

⁴ I ko Ala ma ko: «Ne ta kumaw gbenin lo, ne saninyanin lo i na koro!»

⁵ E, ni Ala tun be son ka kuma, ni a tun be son k'a da yeƙe ka kuma ni ele ye,

⁶ ka hakiritigiya ta gundow fo i ye,

o gundo minw temena adamadenw ta hakiri dan kan!

O ra, i tun bena a lon ko Ala b'a na datugura ele ta terenbariya dow kan le.

⁷ Yala ele be se ka Ala ta gundobaw segesege k'a lon wa, walama ka Sebɛɛtigi Ala ta kow segesege ka se fo a dan bee ma?

⁸ Fen min korotanin lo ka teme sankolo kan, ele be se ka mun le ke o ra?

Fen min ka dun ka teme lahara dinga kan, ele be se ka mun le lon o ra sa?

⁹ A ka jan ka teme dugukolo janya kan,

a fana ka bon ka teme kogoji bonya kan.

¹⁰ Ni Ala temeto ka mogɔ do mina k'a datugu, ko a be o tigi wele kiti ra, jon le be se k'a bari?

¹¹ Ale ka janfamogow lon;

a be terenbariya ye, hali ni a ma a segesege.

¹² Nka mogɔ hakiri lakolon lo;

kongofali be woro ni hakiri min ye, adamaden be woro ni o hakiri jagon le ye.

¹³ Ele koni, ni i ka i jusukun ta miiriyaw to Ala kan,

ka i boro korota k'a daari,

¹⁴ ka i boro bo terenbariyakow ra,

ka ban kojugu ma i ta so,

¹⁵ o tuma i bena i kun korota, sabu fiyen tena soro i ra;

i be baraka soro, siranya te ke i ra.

¹⁶ I bena jina i ta sege ko;

a bena ke i hakiri ra i ko ji min woyora ka taga.

¹⁷ I ta dunyalatige bena manamana ka teme tere kan;

dibi bena yeƙema ka ke i ko sogomada yeelen.

¹⁸ I tena sigiya i yere ra, sabu jigi bena ke i fe;

i bena la hera ni laganfiya ra, sabu i bena a ye ko fen bee ka ji.

¹⁹ I bena la ka laganfiya, mogɔ si tena i tooro;

mogɔ caman bena na i daari ko i ye o demɛ.

²⁰ Nka mogɔjuguw jigi bena ban;

dogoyoro si tena soro o fe.

Jigi kelen min bena ke o fe, o ye saya le ye!

12

Ayuba ta jaabi: Ni min ka Ala diya a be o ke

¹ Ayuba ka Sofari jaabi ko:

² Can lo, dunuƙa bee lajennin ta lonniya be aw le boro!

Ni aw koni sara, o tuma hakiritigiya fana sara le!

³ Nka hakiri do be ne fana fe i ko aw;

sabu ne hakiri man dogo ni aw ta ye!

Jɔntigi le ma nin kow lɔn?

⁴ Ne kɔni kera yerekofen le ye ne teriw fe.
Ne min be Ala daarira janko a ye ne jaabi,
ne min ye mɔgo terennin ye, ani mɔgo jusukungbenin,
ne le kera o ta yerekofen ye!

⁵ «Ni bɔno ka mɔgo min sɔro, o tigi ta ye dogoyari le ye!»
O le ye mɔgo wasaninw ta miiriya ye.
Ni ele mɔgo min ka talon ka ben, dogoyari le be ke ele ta sɔrota ye.

⁶ K'a sɔro cɛnrikebagaw laganfiyanin lo o ta sow kɔno;
minw be Ala mafiyenya, olugu nasumanin lo,
olugu minw be o yere ta baraka ta k'a ke o ta ala ye.

⁷ Nka ni i ka beganw nininka, olugu bena i karan;
ni i ka kɔnɔw nininka, olugu bena do fo i ye.

⁸ Kuma dugukolo fe, ale bena i karan,
kɔgojirajegew bena a lakari i ye!

⁹ Juman kelen le be olugu bee ra ni min m'a lɔn
ko Matigi Ala le ye nin kow kebaga ye?

¹⁰ Fɛnɔnanaman bee nin be ale Ala le boro,
ani adamadenw bee ta nenekiri.

¹¹ Yala toro le te kumakanw faranfasi k'a silɔn wa?
Mɔgo dakɔnoyɔro le te domuniw diya lɔn ka bo jɔgon na wa?

¹² Hakiritigiya be cekɔrobaw fe,
faamuri ye sijantigiw ta ye.

¹³ Nka hakiritigiya ni sebagaya ye Ala le ta ye,
kokɛcogɔnuman, ani faamuri be sɔro ale le fe.

¹⁴ Ni a ka min cɛn, o te se ka lalaga tuun,
ni a ka da datugu mɔgo min da ra, mɔgo te se ka da dayele o da ra.

¹⁵ Ni a ka jiw mina k'a lalo, fen bee be ja;
ni a ka jiw labla, o be dunuɔna halaki.

¹⁶ Baraka ni hakirinuman ye a ta ye;
mɔgo lafirininw, ani o lafiribagaw bee ye a ta ye fana.

¹⁷ A be jamana kolatigebagaw bla sennakolontagama ra,
ka kuntigiw ke nalomanw ye.

¹⁸ A be masaw ta cɛsirijaraw foni ka bo o ce ra,
ka fani gbansan siri o soro ra.

¹⁹ A be sarakalasebagaw bla sennakolontagama ra,
ka fangatigibaw laben.

²⁰ A be kuma bosi kumalɔnbagabaw ra,
ka faamuri hakiri mina cekɔrobaw ra.

²¹ A be dogoyari lase fagamaw ma,
ka ce barakamanw ta kurusijara yɔgoyɔgo.

²² A be dibirako dogoninw bo kene kan,
ka saya dibi bla yeelen na.

²³ A be siyaw bonya, o ko, a be o halaki;
a be o caya, o ko, a be o janjan.

²⁴ A be dunuɔna jamanakuntigiw ke hakirintanw ye,

k'a to o ye yaala o kun fe kongokolonw kɔnɔ, sira te yɔrɔ minw na.

²⁵ O be mɔmɔri ke dibi ra, sabu yeelen te yi;
a b'a to o ye yaala ka talontalon i ko dɔrɔtɔw.

13

Ayuba ta jaabi tɔ: Ne ni Ala ka kan ka kuma

¹ Can lo, ne na ka nin kow beɛ ye,
ne toro fana k'a men, ne k'a faamu.

² Aw ka min lɔn, ne fana ka o lɔn;
sabu ne hakiri man dɔgɔ ni aw ta ye!

³ Nka ne bɛna kuma Sebɛstigi Ala le fe,
ne bɛna kuma k'a yira Ala yeɛ le ra, ko ne ma jaraki.

⁴ Aw kɔni ka ne datugu ni faninya ye;
aw beɛ ye flakebaga nacintanw le ye!

⁵ Hali aw tun ye je, aw kana foyi fɔ!
O belen tun bɛna ke hakiritigiya sira ye aw fe.

⁶ Ayiwa, ne bɛna min fɔ, ka ne ta jo yira, aw ye o lamɛn!
Ne da bɛna kuma min fɔ, ka can yira, aw ye aw janto o ra!

⁷ Yala aw be sɔn ka kumajugu fɔ Ala nɔ ra wa?
Aw be sɔn ka janfakuma fɔ a tɔgɔ ra wa?

⁸ Aw b'a fe ka fara Ala kan
ka kuma ka jo di a ma le wa?

⁹ Ni Ala ka aw segesɛge, yala o bɛna diya aw ra wa,
walama aw b'a janfara le i ko mɔgɔ b'a mɔgɔɔgɔn janfa cogo min na wa?

¹⁰ Sigiya t'a ra, a bɛna aw jaraki,
ni a kɛra ko aw be mɔgɔ dɔw fisaya dɔw ye dogo ra.

¹¹ Yala a ta masaya nɔrɔ te jatige blara aw ra wa?
Yala a nasiran tena ke aw ra wa?

¹² Aw ka fɛn o fɛn fɔ, o beɛ be i ko buguri;
aw ka ne jaabi ni kuma o kuma ye, o beɛ be i ko bɔgɔ.

¹³ Aw ye je k'a to ne fana ye kuma!
Ni min be ke ne ra o ye ke!

¹⁴ Ne kɔni bɛna ne yeɛ bla farati ra,
ka ne nin fiyeere.

¹⁵ Hali ni Ala bɛna ne faga le, ne jigi belen b'a kan.
Nka ne bɛna kuma a na kɔrɔ k'a yira ko jaraki te ne tagamacogo ra.

¹⁶ O le fana bɛna ke ne kisibababu ye;
sabu Alapasiranbari si te sɔn ka lo Ala na kɔrɔ.

¹⁷ Aw ye ne ta kumaw lamɛn kosebe!
Aw ye aw toro malɔ ne ta kumafɔri ra!

¹⁸ A fle, ne bɛna kuma k'a yira ko ne be can le kan;
sabu ne k'a lɔn ko jo be ne fe.

¹⁹ Jɔntigi le be se ka ne sɔsɔ?
Ni mɔgɔ sera ka ne jaraki, o tuma ne be je, ka sa.

²⁰ Nka, Ala, sabari ka nin fɛn fla ke ne ye,

ni o kera, ne tena dogo i ra tuun:

²¹ I boro bo ne kan,

i kana ne ja tige tuun ni i ta siranyafenbaw ye.

²² O ko, ele ye i ta fo, ne be i jaabi,

walama ne le be kuma ta, ele be ne jaabi.

²³ Ayiwa, ne ka terenbariyako ni jurumun jori le ke?

Ne ka hakekow ni jurumun minw ke, o fo ne ye ke!

²⁴ Mun koson i be i pada dogora ne ra,

ka ne ke i jugu ye?

²⁵ Yala i be son ka kere ni flaburu gbansan ye wa, fono be taga ni min ye?

I be son ka tugu binjalan dama ko k'a gben wa?

²⁶ I be kogbelenw le sebe k'a bla ne kama;

i be ne ta denmisenya wagati ta terenbariyaw kunko fana ben ne kan.

²⁷ I be ne sen don negejoro ko ra,

i be ne temeyoro w be korosi,

ka dan sigi ne tagayoro ra;

²⁸ k'a soro mogo farisogo be torira ka cen,

i ko cenrifenw be don fani na k'a cen cogo min na.

14

Ayuba ta jaabi to: Dununalatige ye sege le ye

¹ Adamaden o adamaden, ni muso le k'a woro,

a si man jan, a ta dununalatige be ye nagban le ye fana.

² A be wuri i ko yirifiyeren, nka a be ja;

a be teme i ko yirisuma, a te men.

³ Ala, ele na lonin be o le ra ka to k'a korosi wa!

Ele be ne le minana ka taga ni ne ye kiti ra wa?

⁴ Jon le be se ka fen saninyanin soro fen saninyabari ra?

Mogo si!

⁵ I n'a fo i ka adamaden si teredaw latige ka ban, ani a karodaw,

ka dan sigi a si ra, a te se ka teme min kan,

⁶ o tuma i na bo a ra k'a to a ye nenekiri donin,

janko a ye a ta wagati laban diyabo, i ko baarden be a ta tere baara sara diyabo cogo min na.

⁷ Jigi belen be yiri fe,

sabu ni o k'a tige, a be nugu tuun,

ka to ka yiriborokuraw bo tuma be.

⁸ Hali ni a lalinw ka koro dugukolo jukoro,

hali ni a kunkurun ka to dugukolo ra ka faga,

⁹ ni sumaya ka se a ma doron, a be nugu,

ka yiriborow bo i ko yirisunkura.

¹⁰ Nka ni mogo sara, a baraka be le be ban pewu;

ni adamaden nenekiri ka mina a ra, a be taga min?

¹¹ Ayiwa, kogoji ta ji be jigi,

ba ta ji be ban, a be ja.

¹² O cogo ra ni mogo ka la saya sunogo ra, a te wuri tuun;

fo ka taga sankolo tunu, a te wuri,

a tɛ wuri ka bɔ a ta sunɔɔ ra.

¹³ E, Ala, ni i tun bɛ sɔn ka ne dogo saya dibi ra, ka ne dogonin to yi fɔ ka taga i ta jusugban mala, ka wagati dɔ latigɛ ne ye, i bɛna i hakiri to ne ra wagati min na!

¹⁴ Ni mɔɔ sara, yala a bɛ se ka panamanya tuun wa? Ni o tun bɛ se ka kɛ, ne tun bɛna ne ta seɛ muɲu ka Ala makɔnɔ, fɔ ne ta wagati ye na se, o ye na ne labi.

¹⁵ O ra i tun bɛna ne wele, ne tun bɛna i jaabi; ne min ye i yɛrɛ boro ta danfen ye, ne lɔɔ tun bɛna i sɔrɔ.

¹⁶ O ra, i tun tɛna ne ta sentako kelen kelen bɛɛ jate, i tun tɛna to ka ne ta jurumunw si kɔrɔsi tuun.

¹⁷ I tun bɛna ne ta hakekow don bɔrɔ dɔ kɔnɔ k'a dasiri, ka ne ta terenbariyakow datugu.

¹⁸ Nka kuruw bɛ ben ka yɛrɛɛɛ, faraw bɛ kari ka bɔ o nɔ ra.

¹⁹ Ji bɛ woyo kabakuru kan ka to ka dɔ bɔ a ra cogo min na, a bɛ woyo ka bɔɔ fana cɛ ka taga ni a ye cogo min na, ele fana bɛ adamaden jigi cɛn o cogo le ra.

²⁰ I bɛ ben a kan k'a kɛrɛ sɪnaga kelen dɔrɔn ka se a ra, a bɛ tɛmɛ; i b'a pada cogoya bɛɛ yɛlɛma, k'a bla ka taga.

²¹ Yala mɔɔw bɛna a denw bonya a kɔ yan wa? A tɛ se ka o lɔn. Yala o bɛna o dɔɔya le wa? A tɛ se ka bɔ o kala ma.

²² Seɛ min b'a yɛrɛ farisogo kan, a bɛ o dɔrɔn le lɔn, saya dimi min sera a yɛrɛ nin ma, a bɛ o le lɔn.

15

Elifazi ta ladirikan flanan: Mɔɔɔjugu tɛ bɔsi kiti ma

¹ Ayiwa, Elifazi min bɛ bɔ Teman, ale ka kuma ta k'a fɔ Ayuba ye tuun ko:

² Ni hakiritigi bɛ mɔɔ jaabi, yala a ta lɔnniya ka kan ka kɛ kumalakolonw le ye i ko fɔɲɔ wa?

Yala a b'a kɔnɔ fa terebɔyanfan ta fɔɲɔ gbanninman le ra ka kuma wa?

³ Yala a bɛ kuma k'a ta jo yira ni kuma nafantanw le ye wa, walama kuma ɲacintanw?

⁴ Ayiwa, ele kɔni bɛ Alapasiran cenna yɛrɛ le; i bɛ Ala ko miiriya bɛɛ bɔ mɔɔ hakiri ra.

⁵ Sabu i ta terenbariyakow le bɛ i da blara nin kumaw fori ra; i ka mɔɔ cegumanw ta kumacogo le ladegi.

⁶ Nka i yɛrɛ da le ka kiti ben i kan, ne tɛ! I yɛrɛ darakan le ka kuma ben i kan!

⁷ Yala ele le worora ka kɛ adamadenw bɛɛ ra mɔɔ fɔlɔ ye wa? Ele nana dunuɲa ra ka kɔn kongoriw ɲa wa?

⁸ Yala ele tun bɛ ni Ala ye a ta jɛn ra, k'a ta gundow lamɛn wa? Ele ka hakiritigiya bɛɛ mina k'a kɛ i kelen ta ye le wa?

⁹ Ele ka mun le lɔn ni an tɔw ma min lɔn?

Faamuri juman le be ele fe ka teme anw kan?

¹⁰ Kunsigigbetigi be an ce ra, cekoroba be an ce ra,
minw si ka ca hali ni ele face ta ye.

¹¹ Ala ka i jusu saaro minke,
ani kumadiman minw bee fora i ye, o belen ma i wasa!

¹² Mun na i jusu bora?

Mun na i ka i ja basa an na tan?

¹³ I dimina Ala le korɔ,
fo ka nin kuma jagon bo i da ra!

¹⁴ Adamaden ye mun le ye k'a fo ko a be saninya?

Muso ka fen min woro, o ye mun le ye k'a fo ko a be teren?

¹⁵ A fle, Ala ma la hali a yere ta danfen saninmanw na;
hali sankolo ma saninya a ja korɔ,

¹⁶ janko ka n'a fo adamaden, fen haramunin, ani fen jacinan,
min be kojugu ke a ta minji ye!

¹⁷ Ayiwa, ne lamɛn, ne bɛna a jafɔ i ye!

Ne ka min lon, ne bɛna o lakari i ye.

¹⁸ Hakiritigiw ka min fo,

o ka o sorɔ o bemaw le fe, o fana ma foyi dogo a ra.

¹⁹ O wagati ra jamana tun dira olugu dorɔn le ma;
mogɔ werew tun ma na jagami o ra folo.

²⁰ Mogɔjugu be to sege ra a si bee ra;

sanda minw latigera mogɔ jusu fariman ye, o da lonnin lo.

²¹ Lon do, jatigekan dow bɛna don a toro ra;
k'a siginin to jasuma ra, cenrikebaga do bɛna ben a kan.

²² A te la a ra tuun ko ale be se ka bosi ka bo o dibi ra,
nka kerekemuru fana b'a dendenna.

²³ A bɛna to ka yaala, a t'a lon a bɛna domuni sorɔ yorɔ min na*;
a k'a lon ko lonjugu do labenna ale kama.

²⁴ Degu ni kononofiri bɛna jatige bla a ra,
k'a datugu pewu, i ko masace ni a ta kerekɛjama b'a juguw datugu cogo
min na.

²⁵ Sabu a k'a borokanden sin Ala ma,

k'a yere sanga ni Sebeetigi Ala ye.

²⁶ A k'a kun gbeleya ka taga Ala kama,
ni a ta negebennan belebebeba gbirimanba ye.

²⁷ A tun torɔra fo a pada be manamana,
ka bonya fo k'a fari bee gbiriya.

²⁸ Nka a bɛna sigi dugu cininw le konɔ,
ka si bonkolonw konɔ,
bon minw be benbenna.

²⁹ A tena ke fentigi ye tuun, sabu a ta naforo tena meen tuun;

a borofenw tena caya ka se fo jamana yorɔ bee ra tuun.

³⁰ A tena se ka bosi dibi ma;

* 15:23 15.23 A fora Kitabu dow konɔ ko: Dugaw bɛna a sogo domu.

tasumamana dɔ bɛna a liliɔw jɛni ka o jaja,
Ala dafɔɔ bɛna a ta ka taga ni a ye.

³¹ A kana a jigi la fɛngbansanw kan, k'a yɛrɛ lafiri;
sabu o fɛngbansanw le fana bɛna seko a ma.

³² O kow bɛna se a ma sani a ta lon ye se;
a ta yiriborow kɔni tena nugu tuun fiyewu.

³³ A bɛ kɛ i ko rɛzɛnsun min denw kɔgɔbari bɛ burun;
walama i ko oliviyɛsun min fiyeren bɛ bɔn.

³⁴ Alapasiranbari ta bon lakolon bɛna to;
tasuma bɛna surafɛnw minabagaw ta so domu.

³⁵ O bɛ kojugu kɔnɔ ta,
ka terenbariya woro,
ka janfa labɛn o yɛrɛ kɔnɔ.

16

Ayuba ta jaabi: Ne ta seere bɛ san fɛ

¹ Ayuba ka Elifazi jaabi ko:

² Ne ka nin kow ɔgɔɔnna caman mɛn kakɔrɔ;
aw bɛɛ ye ladibaga mɔgɔsɛgɛbagaw le ye.

³ Aw tɛ nin kumalakolonw dabla ten wa?
O tuma mun le digira ele ra, fɔ i bɛ ne jaabi?

⁴ Min sera ne ma, ni o tun sera aw le ma,
ne fana tun bɛna kuma i ko aw.

Ne tun bɛna kuma dɔw labɛn aw kama,
ka kuma fɔ ka ne kun kɔmikɔmi aw ra.

⁵ Nka ne da tun bɛna aw ja gbɛlɛya le,
ne tun bɛna ne da lamaga ka kuma ka aw jusu saaro.

⁶ Ayiwa, ni ne kumana, o tena dɔ bɔ ne ta dimi na,
ni ne ka je fana, yala o le bɛna ne ta dimi bɔ ne kan wa?

⁷ Sisan kɔni, Ala ka ne baraka bɛɛ le ban pewu!
Ala, i ka ne ta lu bɛɛ kɛ yɔrɔ lakolon ye.

⁸ I ka ne fari cɛn, ka o kɛ i seere ye ko jo tɛ ne fɛ;
ne fasacogo yɛrɛ b'a yira ko ne jarakira.

⁹ Ala dimina fɔ a bɛ ben ne kan ka ne farisogo tigɛtigɛ,
k'a jin jimi ne kama;
ne jugu bɛ a ja boso ne ra ka ne flɛ ni juguya ye.

¹⁰ Mɔgɔw ka o daw waga ne kama;
o bɛ tɛgɛ ci ne ja kan, ka ne lamaroya.
O bɛɛ le bɛ jɛn ka ben ne kan.

¹¹ Ala ka ne labla mɔgɔkolonw le ye,
a ka ne to mɔgɔjuguw boro.

¹² Ne pasumanin tun lo, nka a ka ne kolow bɛɛ karikari,
a ka ne mina ne kankɔfɛyɔrɔ ma ka ne jɔni ka ben, ka ne fari bɛɛ yɛrɛgɛ;
a ka ne kɛ a ta fɛnbonta le ye.

¹³ A ta biɲɛw bɛ ne sɔgɔra fan bɛɛ ra;
a ka ne soro sɔgɔ, hali a ma hina;
a ka ne kunakuna sɔgɔ k'a bɔn dugu ma.

¹⁴ A bɛ ben ne kan tuma bɛɛ,
i ko kerɛkɛdenw bɛ ben dugu kan, ka kogow sɔgɔ cogo min na;
a bɛ girin ka la ne kan i ko kerɛkɛɛ.

¹⁵ Ne ka bɔrɔfani le karan ka o kɛ ka ne fari datugu;
ne ni ne ta bonya bɛɛ le bɛ fofora dugu ma!

¹⁶ Ne ɲa wulenna kasi fe,
saya dibi donna ne ɲa ra;

¹⁷ k'a sɔrɔ ne boro ma kojugu kɛ,
ne jusukun saninyanin le tun bɛ Ala daari fana.

¹⁸ E, dugukolo, ele kana ne jori datugu;
foyi kana ne kulekan bari k'a to Ala y'a lamɛn*!

¹⁹ Nka hali bi ne ta seere bɛ sankolo ra;
min bɛ kuma ne nɔ ra, o bɛ san fe.

²⁰ Ne teriw bɛ kumakolonw fɔ ne ma;
nka ne ɲajibɔtɔ bɛ Ala le daari.

²¹ Ale ye kiti tige mɔgɔw ni ale Ala cɛ,
ka kiti tige adamaden ni a mɔgɔɲɔgɔn cɛ.

²² Sabu ne si sandaw bɛ sera a laban ma;
ne bɛna sira dɔ ta, tagakasegi tɛ sira min ta ko ra.

17

Ayuba ta jaabi tɔ: Ne teriw ka ne jigi tige

¹ E, ne nin baraka banna!
Ne si sera a dan ma!

Kaburu le bɛ ne kɔnɔna!

² Mɔgɔlɔgɔbɔbagaw le ka ne lamini;
ne tɛ se ka ne ɲadenw datugu ka sunɔgɔ o ta mafiyɛnyarikumaw kosɔn.

³ Ele Ala yɛrɛ ye kɛ ne demɛbaga ye i kerɛ fɛ;
sabu ɲɔn wɛrɛ le bɛna lɔ ni ne kunko ye?

⁴ I ka o jusukunw datugu janko o kana hakiri sɔrɔ,
o kosɔn i tena a to o ye se sɔrɔ.

⁵ O bɛ i ko mɔgɔ min b'a teriw wele domuni na,
k'a sɔrɔ kɔngɔ bɛ ale yɛrɛ ta denw ɲanaminina.

⁶ Siyaw bɛɛ bɛ ne tɔgɔ le don o ta zanaw ra,
o bɛ daji tu ne ɲa ra.

⁷ Ne ɲadenw baraka banna dimi kosɔn;
ne farisogo yɔrɔw kɛra i ko fɛn dɔ ja.

⁸ Ni mɔgɔɲumanw ka o ye, o bɛ digi olugu ra;
mɔgɔ jarakibariw bɛ wuri Alaɲasiranbariw kama.

⁹ O bɛɛ n'a ta, mɔgɔ terennin bɛ jija ka to a ta sira kan;

* **16:18** 16.18 Mɔgɔw tun b'a bisigi ko ni mɔgɔ faganin jori tun ma datugu ni buguri ye, o jori kulekan tun bɛ se fɔ Ala ma, janko Ala y'a dimibɔ (Damina 4.10; Ezekiyeli 24.7-8).

mogɔ minw ta kewalew saninyanin lo, olugu be do fara o ta baraka kan.

¹⁰ Aw koni ye na, aw bee, aw ye na seko aw ta kumaw kan tuun!
Ne tena hakiritigi si soro aw ra!

¹¹ Ne si teredaw banna, ne ta kolatigeninw cenna,
ani ne jusukun diyanyakow.

¹² O belen b'a fo su ma ko «tere»,
o b'a fo ko «yeelen yoro ka surun», k'a soro dibi le be nana!

¹³ Yala ne be so min makonona, o te lahara le ye wa?
Ne bena ne ta layoro laben o yoro dibi le ra.

¹⁴ Ne be kaburu wele ko: «Ne fa!»
Ne b'a fo kaburu tumuw ma ko: «Ne baw, ani ne balemamusow!»

¹⁵ Ne jigi be min le sa?
Jon le na be ne jigi ra?

¹⁶ A bena jigi ka taga lahara donda le ra,
ni an nana ke taga ye jagon fe ka taga la buguri ra, ka nenekiri.

18

Bilidadi ta ladirikan flanan: Mogɔjugu be halaki

¹ Bilidadi min be bo Suwa, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:

² Aw bena nin kuma caman dabra tuma juman le sa?
Aw ye hakiri soro, o ko, an be kuma!

³ Mun koson aw be an jate i ko began?
Mun koson aw be an fle i ko nalomanw?

⁴ Ele Ayuba min dimina fo ka i son ja,
o tuma ele b'a fe dununa lakolon ye to ele koson wa,
walama ko faraw ye bo o no ra ele koson?

⁵ Can lo de, mogɔjugu ta fitinayeelen bena faga,
a ta gba tasuma tena yeelen bo tuun.

⁶ Yeelen bena ban a ta bon konɔ,
a ta fitina min be yeelen bo a ye, o bena faga.

⁷ A tun be tagama ni baraka ye, nka a ta tagama bena sumaya.
A yere ta kolatigeninw le bena a laben;

⁸ sabu a senw bena mina jo ra;
a bena taga a senw don jo wow konɔ.

⁹ Jan bena a mina a senju ra,
juru bena a sen dere.

¹⁰ Juru min b'a mina, o dogonin lo dugukolo jukoro;
jan lanin b'a na sira kan.

¹¹ Balahukow bena a lasiran fan bee ra,
o le tugunin b'a ko yoro bee ra.

¹² Kongɔ b'a baraka ban,
cenri wurira a kama,

¹³ a b'a farisogo domudomuna;
banajugu do b'a fari yorow bee domuna.

14 A tun k'a jigi la a ta bon min kan, o bɛna a sama ka bɔ o kɔnɔ;
k'a fofɔ ka taga ni a ye balahu masa fɛ.

15 Mɔgɔ wɛrɛ bɛ se ka sigi a ta so kɔnɔ, sabu a ta tɛ tuun;
o bɛ kiribi bɔn a ta sibon kan.

16 A dugumalilinw bɛ jaja;
a yiriborow bɛ fagafaga.

17 Mɔgɔ si hakiri tɛna to a ra tuun dunuɲa ra;
a tɔgɔ tɛ fɔ kɛnɛ ma yɔrɔ si tuun.

18 O b'a ɲɔni ka bɔ yeelen na k'a bla dibi ra,
o b'a gbɛn ka bɔ dunuɲa ra.

19 A tɛ den to a kɔ, a tɛ mamaden to a kɔ a ta mɔgɔw cɛ ra;
a ta mɔgɔ si ɲanaman tɛ to a kɔ a ta so kɔnɔ.

20 Terebenyanfan mɔgɔw bɛna manwu a labancogo kosɔn;
tereboyanfan mɔgɔw kunmasi bɛna cɛ.

21 Ayiwa, kojugukɛbaga ta so bɛ laban tan le;
mɔgɔ min ma Ala lɔn, o ta yɔrɔ bɛ kɛ tan le.

19

Ayuba ta jaabi: Ala ye ne kunmabɔbaga ye

1 Ayuba ka Bilidadi jaabi, ko:

2 Aw bɛ ne jusu kasira cogo min na,
ka ne baraka ban ni aw ta kumaw ye, aw bɛna o dabla tuma juman le dɛ?

3 Aw ka ne dɔgɔya ka se fɔ siɲaga tan!
Ni aw bɛ ne tɔɔrɔ tan, yala o maroya tɛ aw ra wa?

4 Ni a kɛra ko can lo, ko ne firira,
ne ta firiri ye ne kelen ta le ye.

5 Nka ni a kɛra ko aw b'a fɛ ka aw yɛrɛ fisaya ne ma le,
ka ne ta lebu kɛ sababu ye ka ne jaraki,

6 o tuma, aw y'a lɔn fana ko Ala le ka ne ta jo bɔsi ne ra,
ko ale le ka ne mina a ta jo ra.

7 Hali ni ne kulera ko: «O bɛ ne tɔɲɔra!», mɔgɔ si tɛna ne jaabi!
Ni ne kulera ko o ye ne demɛ, mɔgɔ si tɛna jo di ne ma!

8 Ala ka sira datugu ne ɲa, ne tɛ se ka tɛmɛ;
a ka dibi don ne tɛmɛsira ra.

9 A ka ne ta bonya bɔ ne kan;
a ka ne ta masafugula bɔ ne kun na.

10 A ka ne halaki fan bɛɛ ra, janko ka ne lataga;
a ka ne jigi tige, i ko yiri bɛ sama ka bɔn cogo min na.

11 A dimina ne kɔrɔ kɔsɛbɛ;
a ka ne kɛ i ko a jugu dɔ.

12 A ta kɛrɛkɛjamaw bɛɛ jɛnna ka na ɲɔgɔn fɛ,
ka o ta sira bɔ fɔ ka na se ne ma;
o ka o ta fanibonw turu ka ne ta bon lamini.

13 A ka ne balemaw mabɔ ne ra,
ne lɔnbagaw faranna ka bɔ ne kɔ.

14 Ne ta somogow bora ne korɔ,
ne teriw jinana ne ko.

15 Ne ta lukonomogow, ani ne ta jonmusow be ne fle i ko o ma deri ka
mogɔ min ye;

ne kera o ja korɔ i ko jamana were mogɔ.

16 Ne be ne ta jonce wele, a t'a lamina;
fo ne yere da ye makarikanw le fo a ye!

17 Ne dakasa ka ne logɔ bo ne ta muso ra;
ne yere worodenw be nigira ne ra.

18 Hali denmisenw bee be ne mafiyenyara;
ni ne ko ne be wuri, o be to ka ne logobo.

19 Ne tun ka minw ke ne jɛnjɛgɔnw ye, olugu ka ne haramuya;
minw ko tun ka di ne ye, olugu le wurira ne kama.

20 Ne fasara fo ka ne kolow bee bo kene ma;
a tun tora donin ne nin be to a ra*.

21 E, aw ye makari ne ra, ne teriw, aw ye makari ne ra,
sabu Ala boro sera ne ma!

22 Mun koson aw fana be ne nogben i ko Ala?
Aw belen ma wasa ne ra ban wa?

23 E, ni ne ta kumaw tun be se ka sebe!
Ni o tun be se ka sebe kitabu do konɔ!

24 Ni a tun be se ka lese fara ra,
ni biye negeraman do ye, ani ntileku nege,
janko a ye to yi wagati bee!

25 Nka o bee n'a ta, ne k'a lon ko ne kisibaga janaman lo;
lon do a bena wuri k'a yere yira dugukolo kan.

26 Hali ni ne fari halakira ka ban,
ne belen farisogoraman ja bena la Ala kan.

27 Ne yere le bena a ye,
ne ja le bena a ye, mogɔ were ja te;
ne jusu gbannin lo, fo ne be koroto o wagati korɔ.

28 Aw b'a fora ko: «An bena a nogben k'a mina cogo di le sa?»
Sabu aw b'a miiri ko nin ko ju be soro ne le ra.

29 Ayiwa, aw yere ye siran kerekemuru ja de!
Sabu ni aw be gban ne ra, o fana be se ka kerekemuru lase aw ma,
janko aw y'a lon ko kiti do belen be ko.

20

Sofari ta ladirikan flanan: Mogɔjugu borofen te mɛɛn

¹ Sofari min be bo Naama, ale ka kuma ta k'a fo Ayuba ye ko:

² Ayiwa, miiriya minw be ne konɔ,
ani jusugban min be ne ra,
o le b'a to ne be koroto ka i jaabi.

³ Ne ka jarakikan do men, min kera ne fe dogoyari ye;
nka faamuri hakiri min be ne fe, ne bena i jaabi ni o ye.

* 19:20 19.20 Heburukan na a fora ko: Ne kisira ni ne ni gbolo dama le ye.

4 O tuma ele m'a lon ko kabini fɔɔfɔɔ,
 kabini adamaden sigira dugukolo kan,
 5 ko mɔgɔjugu ta pagari wagati ka surun,
 ko Alanasiranbari ta ninsɔndiya ye wagati dɔɔnin ko le ye wa?

6 Hali ni a korɔtara ka se fɔ sankolo ma,
 k'a kun se fɔ sankabaw ma,
 7 lon dɔ a be halaki ka ban pewu, k'a ke i ko pamapama.
 Minw tun be deri k'a ye, olugu b'a fɔ ko: «E, a be min le?»

8 A be teme i ko siko; mɔgɔ t'a ye tuun.
 A be tunu i ko mɔgɔ be fen minw ye su fe siko ra.
 9 Mɔgɔ minw tun be to k'a fle, olugu ja tena a ye tuun,
 a sigiyɔɔ tena a ye tuun.

10 A dencew bena desebagatow ta borofenw seko o ma jagboya ra;
 a tun ka naforo min sɔɔ, a yere boro bena o seko.

11 A kolow bee tun ka kene i ko a kanbelenman
 nka o bee bena taga la ni a ye kaburu buguri ra.

12 Kojugu tun diyara a da ra,
 fɔ a b'a dogo a nen jukɔɔ.

13 A tun b'a mara, a t'a fe k'a to a ye ban;
 a tun b'a mina k'a to a da kɔɔ.

14 Nka o domuni bena yelema a konɔbara ra;
 a be yelema ka ke fonfonnin baga ye a kɔɔ.

15 A tun ka naforo min kunu, a bena o fɔɔɔ;
 Ala bena a bee labɔ a kɔɔ.

16 A tun be fonfonninw ta baga le muganna,
 o ra, sajugu da le bena a faga.

17 A tena li ni nɔɔ camanba woyoto ye tuun
 i ko bununji, walama i ko koji.

18 A ka fen o fen sɔɔ, a bena o seko, a tena o si domu;
 a tena a ta jago tɔɔ diyabɔ.

19 Sabu a tun ka desebagatow tɔɔ fɔ ka o borolakolon to;
 a ma bon minw lɔ, a tun ka o bɔsi o tigiw ra jagboya ra.

20 A tun te wasa ka ye,
 nka fen minw ko tun ka gbelen a ma, a tena se ka o si bɔsi cenri ma.

21 A ta natabaya kosɔn, a tun te foyi ye k'a to yi;
 o kosɔn a ta hera fana tena mɛɛn.

22 K'a wasaninba to a borofen camanw ce ra, degu bena a sɔɔ;
 kojugu suguya bee bena ben a kan.

23 Wagati min a b'a konɔbara fara,
 o wagati le ra, Ala bena a ta dimiba lajigi a kan,
 ka o bɔn a fari kan ka o ke a ta domuni ye.

24 Ni a borira kerekeminan negeramanw ja,
 kalan siranegeraman dɔ ta biye b'a sɔgɔ.

25 Ni a ka o biɲɛ sama ka bo a ko ra,
ni a ka o neɛɛ tasumaman sama ka bo a konɔbara ra,
jatigeɓa do be cun a kan.

26 Kojugu dogonin be dibi ra k'a ta naforo konɔ;
tasuma do bena a domu, mogo ma tasuma min don.
Fen o fen tora a ta so konɔ, tasuma bena o bee jeni.

27 Sankolo bena a ta terenbariya yira,
dugukolo bena wuri a kama.

28 A ta so naforow bee bena taga;
Ala ta dimilon na mogoɓo bena o bee ce.

29 Ayiwa, adamaden kojugukeɓaga ninyoro ye nin le ye Ala fe;
Ala be nin le ke a ta sara ye.

21

Ayuba ta jaabi: Mogoɓuɓu ta hera ka ca

¹ Ayuba ka Sofari jaabi, ko:

2 Aw ye ne ta kuma lamɛn koseɓe!

Aw ye son ka o kelen ke ne ye, janko ka ne jusu saaro.

3 Aw ye sabari k'a to ne fana ye kuma!

Ni ne kumana ka ban, aw ye ne logobo sa.

4 Yala ne diminin be adamadenw le koro wa?

Mun koson aw ko ne jusu kana gban?

5 Aw ye aw na munu ka ne fle, aw bena kabakoya,
fo ka aw boro la aw da ra ka je!

6 Ni ne ka miiri ne yere ta ko ra, ne jigi be tige,
fo ne farisi be tagama.

7 Mun koson Ala be mogoɓuɓuw to si ra,

k'a to o ye koro, ani ka do fara o baraka kan?

8 O ta durujaw be baraka soro o koro, ka to ni o ye;
o ta denw be to o koro.

9 Hera doron le be o ta so, siranyako te yi;
Ala ta bugoribere te se o ma.

10 O ta misitoranw bee be den soro, o baraka te dogoya ka ye;
misimusow fana be misidenw woro, o si konɔ te can.

11 O be o ta denmisenw to o ye boribori i ko sagadenw;
o ta denw be toron ke o sago ma.

12 O be longanw ni koraw fo ka donkiri la,
ka ninsondiya ni filenfiyekanw ye.

13 O be o si bee ke hera ra;

o ko, o nasumanin be jigi kaburu konɔ.

14 K'a soro olugu le tun b'a fora Ala ma ko: «I bo an koro,
an t'a fe ka i ta siraw jalon!

15 Jon le ye Sebɛɛtigi Ala ye, ka na fo ko an b'a bato?

Hali ni an ka makarikanw fo a ye, an bena mun le soro?»

16 K'a soro o ta hera te olugu yere le boro.

Mogoguguw ta kow koni temena ne ta faamuri kan!

17 Yala can lo ko mogoguguw ta fitina be faga joona wa?

Yala can lo ko cenri be se o ma wa?

Yala can lo ko Ala ta jusugban be se olugu fana ma wa?

18 Wagati juman le o be ke i ko binjalan, fono be min ta, walama i ko binjaga, sanfono be taga ni min ye?

19 A fora ko Ala bena mogoguguw ta kojugu hake bo o ta denw na; Ala tun ka kan k'a bo olugu yere le ra, janko o y'a silon!

20 Olugu yere le tun ka kan ka o ta halakiri ye o na ra!

Ala ta jusugban tun ka kan ka ben olugu yere le kan!

21 Ni o te ni olugu yere ta wagati dafara ka ban, o be taga ka o ta somogo minw to o ko, o ta mun le be o ra tuun?

22 Mogo te se ka lonni yira Ala ra, sabu ale le be hali sankolokonofenw ta kititigebaga ye.

23 Mogo do be sa ni a farisogo barakaman ye, a nasumanin ni a laganfiyaninba be sa.

24 O y'a soro a toroninba lo, a garagaw bee ye turu ye, a kolow bee fara sonbe ra.

25 Mogo do were jusu kasinin be sa; ale si bee ra, a ma hera nene ka ye fiyewu.

26 Nka o mogo fla bee be don kaburu ra, tumuw be don o fla bee ra!

27 Ayiwa, ne ka aw ta miiriya lon yere le; aw be ne torora ni dabari minw ye, ne ka o lon.

28 Aw b'a fo ko: «O mogoba ta so be min sisan? O mogogugu tun siginin be so min konso, o be min?»

29 O tuma aw ma yaalabagaw nininka wa? Olugu ka ko minw korosi, k'a lakari, aw ye o jate mina!

30 Cenrilon na, foyi te se kojugukebaga ma! Ala ta dimilon na, a be bosi!

31 Jon le be se ka lo a na koro k'a jaraki?

Jon le bena a ta kojugu juru sara a ra?

32 O b'a su ta ka taga ni a ye kaburulo ra, ka o janto a ta kaburu ra.

33 Kaburu bogokuruw be fiyenya a kan; jama caman be tugu a su ko, mogo caman fana be bla a na ka taga.

34 Ayiwa, aw be se ka ne jusu saaro ni nin kuma gbansanw ye cogo di? Aw ka kuma o kuma ke ka ne jaabi, o bee ye mogolafirikumaw le ye!

22

Elifazi ta ladirikan sabanan: Ayuba ka fagantanw tano

1 Ayiwa, Elifazi min be bo Teman, ale ka kuma ta tuun k'a fo Ayuba ye ko:

2 Adamaden be se ka mun le ja Ala ye?

Mogɔ hakiriman be fen ja a yere le ye!

3 Ni ele terenna, Sebɛetigi Ala ta mun le be o ra?

Ni ele jusukun gbenin lo, ale Ala ta nafa juman le be o ra?

4 Yala Ala be son ka i jaraki i ta Alapasiran koson,
walama ka kiti ben i kan wa?

5 I ta juguya le ka ca,

dan te i ta terenbariyakow ra fana!

6 I tun be i balemaw borofenw mina o ra k'a sorɔ o ma juru ta i fe;
i tun be o ta faniw bɔsi o ra ka o fari lakolon to*.

7 I tun te ji di minlogotow ma,
i tun be ban ka domuni di kongotow ma.

8 I tun ka jamana labla mogɔ jusu farimanw le ye;
ni mogɔ min ko tun diyara i ye, i be o sigi kuntigiya ra.

9 I tun be muso ce saninw borolakolon gben ka taga,
ka feritaw bee jigi tige pewu!

10 O le koson, janw lara ka i lamini fan bee ra;
siranyakow be i ja tige.

11 I ma nin dibibaw ye wa,
ani nin jiba minw ka i datugu?

12 Yala Ala te san fe sankolo ra wa?

Sankolo lolow fe fo san fe, o yoro ka jan cogo min na!

13 Ele belen b'a fora ko: «Ala be mun le lon?

Yala a be se ka to sankaba dibi ra yi ka mogɔ ta kiti tige wa?

14 Sankabaw k'a dogo, a te foyi yera!

A be yaala sankolo sanfeyorow le kunna yi.»

15 Yala i b'a fe ka sirakorɔ le ta wa,
kojugukebagaw temena sira min fe?

16 Olugu tagara k'a sorɔ o ta wagati tun ma se;
o jigi tagara i ko kɔji be woyo ka taga cogo min na.

17 O tun b'a fora Ala ma ko: «I bo an korɔ,
Sebɛetigi Ala be se ka mun le ke an ye?»

18 K'a sorɔ ale Ala le tun ka o ta bonw fa fennumanw na!
Mogɔjuguw ta kow kɔni temena ne ta faamuri kan!

19 Mogɔ terenninw bena o ye ka ninsondiya;
mogɔ jarakibariw bena o logobo, ko:

20 «Minw tun wurira an kama, yala olugu ma halaki wa?

O borofen min o min tun tora o ko, yala tasuma ma o bee domu wa?»

21 O ra, sabari ka son Ala ta ma, janko i ye hera sorɔ;
ni o kera, i bena hera sorɔ tuun.

22 A to Ala darakumaw ye i karan;
a darakan mara i jusukun na.

23 Ni i ka seko ka na Sebɛetigi Ala fe, a bena i sigi i cogokoro ra;

* 22:6 22.6 O kumaw fora ka kapa ni Ala ta sariya ye: Bori 22.25-26; Sariya 24.6,12-13,17.

ni o kera, i bena kojugu mabo i ta so ra.

²⁴ I ta sanin firi dugu ma!

I ta Ofiri sanin[†] firi koda kabakuruw ce ra!

²⁵ Ni o kera, Sebɛɛtigi Ala bena ke i ta sanin ye, a bena ke i fe warigbe camanba ye.

²⁶ O tuma, Sebɛɛtigi Ala ko bena diya i ye ka teme fen to bee kan; i bena se ka i ja korota Ala fan fe.

²⁷ I bena a daari, a fana bena i jaabi;

i ka dajuru minw ta a fe, i bena o dafa.

²⁸ Ni i ka ko o ko latige, o bee be ja i boro.

Yeelen bena manamana i temesira bee kan.

²⁹ Ni mogo do ka ben, ele le bena o tigi lawuri; sabu Ala be mogo majigininw deme.

³⁰ A bena hali mogo jarkininw bosi;

a be o bosi ele boro ta kewale saninmanw le sababu ra.

23

Ayuba ta jaabi: Mogo te Ala yoro lon

¹ Ayuba ka Elifazi jaabi ko:

² Hali bi ne ta dimi be juguya ka taga a fe; a boro be do le farara ne nunakan kan.

³ E, ni ne tun k'a yoro lon!

Ni ne tun be se ka se fo a sigiyoro ra!

⁴ Ne tun bena taga kuma a ja koroko ka ne ta jo yira; ne tun bena ne ta josorosababu caman soro k'a fo a ye.

⁵ A tun bena ne jaabi ni min ye, ne tun bena o lon; ne tun bena a ta fota men.

⁶ Yala a tun bena a ta fanga bee le ta ka kuma ka kiti ben ne kan wa? On-on, a tun bena a janto ne ra ka ne lamem.

⁷ A tun bena a lon ko mogonuman do le be kuma kera ni a ye; ne tun bena bosi ka bo ne ta kititigebaga boro pewu!

⁸ Nka ni ne ka taga tereboyanfan na, a te yi, ni ne ka taga terebenyanfan na, ne t'a ye.

⁹ Yala a boro degunin lo baara do ra sahiliyanfan na, o koson ne t'a yera wa?

Yala a dogonin be woroduguyanfan le ra, o koson ne ja te se ka la a kan wa?

¹⁰ Nka o bee n'a, ta ne be sira min kan a ka o lon; ni a ka ne koroko ka ban, ne saninyanin bena bo i ko sanin.

¹¹ Sabu ne sen tugura a sennoko wagati bee; ne k'a ta sira tagama, ne ma jenge ka bo a kan.

¹² Ne ma ne yere mabo a kumakan na; a da ka kuma min fo, ne ka ne yere sago to yi ka o le ke.

[†] 22:24 22.24 Ofiri jamana ta sanin tun ye sanin bee ra pumanman ye (Masacew folo 9.28).

13 Nka ni ale ka ko min latige, jon le be se ka o yelema?
 Ni fen min k'a yere diya, a be o le ke.
 14 A ka min latige ne ta ko ra, a bena o ke,
 ani a ka o jagonna ko caman were min mara ne ye.
 15 O le koson, ne jigi tigera a na korɔ;
 ni ne ka miiri nin kow ra, ne be siran.
 16 Ala le ka ne baraka ban,
 Sebeetigi Ala le ka ne jigi tige;
 17 dibi min be ne kan, o le ma kuma bosi ne ra;
 dibiba min ka ne datugu, o te.

24

Ayuba ta jaabi to: Ala te mɔgɔjugu bosi

1 Mun koson Sebeetigi Ala te wagati do latige kiti kama,
 k'a to Ala batobagaw ye o lonw ye?
 2 Mɔgɔw be o mɔgɔjogonw ta forow dancew yelema ka do fara o yere ta
 foro kan*;
 o be beganw sonya, ka bla o ko ka o ghen ka taga ni o ye.
 3 O be feritaw ta fali mina o ra ka taga ni a ye;
 o be muso ce sanin ta misi mina a ra ka o ta juru tonomasigi.
 4 O b'a to fagantanw be o ta sira bla, ka sira were ta o nasiran koson;
 o b'a to jamana janibagatow bee be ke dogo ye o ja.
 5 Janibagatow be i ko kongofaliw be kongo konɔ cogo min na;
 dugugbeda fe, janibagatow be bo ka taga o ta baara ra ka taga domuni
 jini;
 o be domuni sorɔ kongokolon yorow le ra k'a di o ta denw ma.
 6 O be beganw ta bin kan kongo konɔ,
 ka mɔgɔjugu ta rezenmow tige a ye.
 7 O fari lakolon be la su fe, sabu fani te o boro,
 birifani te o fe ka o yere datugu nene ra.
 8 Sanji sumanin min be ben kuruyorow ra, o be o bugɔ ka o jigi;
 dogoyorɔ te o fe minke, o be den fara do korɔ.
 9 Mɔgɔjuguw be feritanin bosi a bamuso boro fanga ra,
 o be janibagato borofen mina a ra ka o ta juru tonomasigi.
 10 O te fani si to o boro; o fari lakolon le be yaala.
 O be o jagboya ko o ye simansiriw ce foro konɔ k'a sorɔ o kongoto lo.
 11 Olugu le be oliviye turu bo turuboyorow ra o matigicew ye;
 o be o ta rezen Congo ka rezenji bo o ye, k'a sorɔ olugu yere minlogoto lo.
 12 Mɔgɔ minw be fagara torɔ boro, olugu kasikan be bora dugu konɔ;
 mɔgɔ jusukasininw be kulera,
 nka o ko benbari minw be kera o ra, Ala te o si jatera.

13 O mɔgɔw tana ye tere yeelen ye;
 o te Ala ta siraw jate,

* 24:2 24.2 Ka kapa ni Izirayelimogow ta sariya ye, dan minw tun sigira forow ce, mɔgɔ si tun man kan ka o danw yelema (Sariya 19.14; Oze 5.10; Zanaw 22.28).

o te a ta siraw tagama.

¹⁴ Mɔgɔfagabaga be wuri dugugbɛda fe,
a be ben janibagato fagantan kan ka a faga;
ni su kora, a be yeɛma ka ke son ye.

¹⁵ Jeneyakebaga na be terebenda le korɔsira;
a b'a fo ko: «Mɔgɔ si na te ne ra!»
A b'a kun datugu ni fani do ye.

¹⁶ Mɔgɔ dow be bondaw kari su fe dibi ra;
nka tere fe, o be o yere datugu bon konɔ ka to yi;
o te tere yeelen fe fiyewu.

¹⁷ O mɔgɔw beɛ fe, soɔomada be i ko saya dibi;
sabu saya dibi ta jatige ye min ye, o ka o silon.

¹⁸ Nka aw b'a fo ko:

«Mɔgɔjugu ka fiyen; ni a blara ji kan, ji be taga ni a ye.
O ta yorow beɛ danganin lo jamana konɔ;
a te se k'a ta rezɛnforo sira ta tuun!

¹⁹ Tere ni fundenin be bugun latunu cogo min na,
kaburu dibi be jurumunkebaga latunu o cogo le ra.

²⁰ A bora muso min konɔ, o be jina a ko,
kaburu tumuw b'a ke o sago ye;
mɔgɔ si hakiri te to a ra tuun.
Mɔgɔjugu laban be kari ka ben i ko yiri.

²¹ «Ale le tun be muso denworobariw, muso denntanw borofenw mina o
ra;

a tun te muso ce saninw minako na fana!

²² Nka Ala le be mɔgɔ farimanw gben a ta sebgaya baraka ra;
ni ale wurira, olugu te la o yere ta adamadenya ra tuun.

²³ Ala be o to yi, o b'a miiri ko o be hera ni laganfiya ra,
nka a na be o temesiraw korɔsira.

²⁴ O tun korɔtara ka wagati donnin doron le ke, o ko, o be tunu;
o be ben i ko yirifiyeren be ben cogo min na,
o be tige ka ben i ko siman be tige cogo min na.»

²⁵ Jon le be se k'a fo ko ne ka faninya le fo, ko a te ke ten?
Jon le be se ka ne ta kuma soɔo?

25

Bilidadi ta ladirikan sabanan: Adamaden te se ka saninya

¹ Bilidadi min be bo Suwa, ale ka kuma ta tuun k'a fo Ayuba ye ko:

² Kuntigiya ni jatige, o ye Ala ta ye;
a be hera sigi sankolo konoyorow ra.

³ Yala a ta kerekejamaw jateda be se ka lon wa?
Jontigi le be yi, ko a ta yeelen te sera min ma?

⁴ Adamaden be se ka teren cogo di Ala na korɔ?
Adamaden, muso ka min woro, o be se ka saninya cogo di?

⁵ A fle, hali karo gbenin te Ala na korɔ,
lolow belen saninyanin te a na korɔ,

⁶ janko ka n'a fo mɔgɔ min te foyi ye ni tumu te,
adamaden min ni tononko beɛ ka kan.

26

Ayuba ta jaabi: Mɔgɔ tɛ Ala ta kow faamu

¹ Ayuba ka Bilidadi jaabi ko:

² E, ele kɔni ka mɔgɔ barakantan demɛcogo lɔn yerɛ le kosebe!
Se tɛ mɔgɔ min ye, ele bɛ se o demɛcogo ra de!

³ Ele ka hakirintanw ladicogo lɔn de!
I k'a yira ko i hakiri ka bon yerɛ le!

⁴ O tuma ele bɛ nin kumaw fɔra jɔntigi le ma?
Jɔn le ka nin kumaw don i da ra?

⁵ Mɔgɔ saninw jaw bɛ yerɛyerɛra
kɔgɔji ni a kɔnɔfen jukɔrɔ.

⁶ Lahara so dayelenin lo Ala na kɔrɔ;
lahara dibi yɔrɔ si dogonin tɛ Ala ma.

⁷ Ala le ka sahiliyanfan sankolo bla yɔrɔ lakolon kunna;
a ka dugukolo dulon, k'a sɔrɔ fɔyi m'a mina ka lo.

⁸ A bɛ jiw lajen a ta sankabaw kɔnɔ,
nka sankabaw tɛ faran ji baraka kosɔn.

⁹ A bɛ a ta sankabaw yerɛge a ta masasiginan kunna,
ka o ke k'a ta masasiginan datugu.

¹⁰ A ka tagamasiyen koorinin dɔ ke kɔgɔji kan,
ka o ke yeelen ni dibi dan ye.

¹¹ Ni a sɔngɔra,
sankolo jusiginanw dabari bɛ ban fɔ o bɛ yerɛyerɛ.

¹² A bɛ kɔgɔji lamaga ni a ta sebagaya ye,
a bɛ kɔgɔji danfen barakaman* halaki ni a ta lɔnniya ye.

¹³ A ta fɔnɔ bɛ sankolo fiye k'a gbɛ,
a boro bɛ sa belebele boribagato† sɔgɔ.

¹⁴ Ayiwa, ni nin ye Ala ta kow bɛɛ ra fitiniw ye,
an toro bɛ min mɛn nin kow ra, ni o ye a mankan fitini dɔrɔn le ye,
o tuma ni a nana a ta sebagaya yira i ko sanperɛn mankan, jɔn le bɛna se
ka o faamu?

27

Ayuba ta jaabi tɔ: Ne ma jaraki

¹ Ayiwa, Ayuba ka dɔ fara a ta kuma kan, k'a fɔ ko:

² Ne bɛ kari Ala panaman tɔgɔ ra, ale min ka jo bɔsi ne ra,
Sebɛɛtigi Ala min ka ne jusu kasi,

³ ko fɔ ka taga ne nin mina ne ra,

Ala ta nenekiri min bɛ bɔ ne nunwo fɛ, fɔ ka taga o lalo,

⁴ kumajugu tɛna bɔ ne da ra,
ne nenkun tɛna janfakuma fɔ.

⁵ Ne kɔni tɛ se ka jo di aw ma fiyewu!
Fɔ ka taga ne sa, ne tɛna ne yerɛ jaraki!

* **26:12** 26.12 Min fɔra kɔgɔji danfen barakaman ta ko ra aw ye o fi: 7.2. † **26:13** 26.13 O sa belebele boribagato ko fɔra fana Ezayi 27.1 ra.

6 Ne lara a ra ko ne terennin lo, sigiya tɛ o ra, ne fana tɛ bo o kan fiyewu; ne jusukun ma ne jaraki foyi ra ne si bɛɛ ra.

7 Ala ye ne jugu kɛ i ko a bɛ mɔgɔjugu kɛ cogo min na; mɔgɔ o mɔgɔ bɛ wuri ne kama, a ye o tigi kɛ i ko a bɛ kojugukebaga kɛ cogo min na!

8 Jigi juman le bɛna to Alajnasiranbari fɛ tuun, ni a ta wagati nana ban, ni Ala k'a nin mina a ra?

9 Ni degu sera a ma, yala Ala bɛna a kulekan lamɛn tuun wa?

10 Yala Sebɛɛtigi Ala ko bɛna se ka diya a ye ka tɛmɛ fɛn to bɛɛ kan tuun wa?

Yala a bɛna to ka Ala wele tuun wagati bɛɛ wa?

11 Ayiwa, ne bɛna aw karan Ala ta sebaɣaya ra, ne tena Sebɛɛtigi Ala ta kow dogo aw ma.

12 Aw bɛɛ ka o kow ye kosebɛ; o tuma mun le bɛ aw blara nin kumakolonfo ra?

13 Ayiwa, mɔgɔjugu ninyɔɔɔ flɛ nin ye Ala fɛ; mɔgɔ hinabari ta sɔɔta ye nin ye Sebɛɛtigi Ala fɛ*:

14 Hali ni a ka den caman sɔɔɔ, o bɛɛ bɛ faga ni kerekemuru ye; a ta durujaw si tena domuni sɔɔɔ ka wasa.

15 Ni a ta mɔgɔ min o min ka to a ko, banajugu bɛna o faga; a ta firiyamusow fana tena se k'a su kasi.

16 Hali ni a ka wari sɔɔɔ caman k'a lajɛn i ko kɛnkɛn, hali ni a ka faniw sɔɔɔ caman k'a ton jɔgɔn kan i ko boɔɔ,

17 ale kɔni bɛna a ton jɔgɔn kan, nka mɔgɔ terennin do le bɛna o faniw don;

o wari bɛna kɛ mɔgɔ jarakibari do le ta ye.

18 A ka bon min lo, o ye tumuforogo le ye; a bɛ i ko forokɔɔsibaga ta gbata.

19 A waritigiraman bɛ la ka sunɔɔɔ, nka o ye a ta wagati laban le ye; sabu ni a nana a ja yeɛ, a tɛ foyi ye tuun.

20 Balahu bɛ bara ka ben a kan, i ko jiba min bɛ mɔgɔ ta; sanfoɔɔ bɛ taga ni a ye su fɛ.

21 Tereboyanfan ta foɔɔ gbanninman b'a sama ka bo a sigiyɔɔɔ ra, ka taga ni a ye.

22 Ala b'a bon, hali a tɛ hina a ra; ale kɔni bɛ bori le ko a b'a yɛɛ kisi.

23 O bɛ tɛgɛɛ fo a benko kosɔn; o b'a sigiyɔɔɔ flɛ ka kabakoya a ra fo ka filɛn fiye!

* **27:13** 27.13 Nin kuma minw fɔra nin yɔɔɔ ra 13-23, o bɔra Ayuba tericɛw ta kumacogo le fɛ. O kosɔn doɔw b'a miiri ko nin yɔɔɔ ye Sofari ta ladirikan sabanan le ye.

28

Alqasiran le ye hakiritigiya ye

¹ Warigbe boyoro be yi,
sanin fana be ko k'a woloma yoro min na, o yoro be yi.

² Nεge be bo dugukolo jukoro;
o be kabakuru yeele ka siranεge bo a ra.

³ Mεgow be dibi yelema k'a ke yeelen ye;
o be sogiri ke dugukolo jukoro ka se fo yorojan,
ka lulu dogoninw jini dugukolo dibi ra, dibifinba ra yi.

⁴ O be dingaw sogi k'a yoro janya mεgow sigiyorow ra,
mεgo si te teme yoro minw na;
o be dulon ka to ka fifa o dingaw koro yi, o ni mεgo si yoro ma surun.

⁵ Adamadenw ta baro be soro dugukolo min na,
o be o dugukolo jukoroyorow le karikari,
k'a ke i ko tasuma ka fen min jeni.

⁶ Dugukolo kabakuruw le ye safiri luluw soroyoro ye,
ani saninbuguri.

⁷ Dugaw te o yoro sira lon,
sogodomukonow na ma la o yoro kan ka ye.

⁸ Kongosogo fagamaw sen ma se yi folo;
jara ma se o yoro ra ka ye.

⁹ Mεgow be taga ben faragbelenw kan ka o sogi,
ka kuruw sogi ka se fo o lilinw ma.

¹⁰ O be dingaw sogi faraw jukoro;
o na be dugukolo jukoronaforow be ye.

¹¹ O be jisiraw gberen,
ka bo ni fen dogoninw ye keke kan.

¹² Nka hakiritigiya be soro min le?
Faamuri hakiri be yoro juman le?

¹³ Adamaden t'a nafa lon,
sabu a te soro dunuwa ra mεgo panamanw ce ra yan.

¹⁴ Ji dunba ko: «A te ne koro!»
Kogoji ko: «A te ne fe!»

¹⁵ Mεgo te se k'a falen sanin yereworo ra,
mεgo te se k'a san ni warigbe ye.

¹⁶ A te se ka suma ni Ofiri sanin ye,
walama ni onikisi lulu songgbelen ye,
walama ni safiri lulu ye.

¹⁷ Sanin walama dugalen te se ka suma ni a ye;
mεgo te se k'a falen saninminan do ra, hali sanin nugunin.

¹⁸ Korayi lulu ni zasipe lulu tεgo yere te se ka fo a koro;
hakiritigiya nafa ka bon ni lulu songgbelen suguya be ye.

¹⁹ Etiyopi jamana ta topazi lulu te se ka suma ni a ye,
sanin yereworo te se ka suma ni a ye.

²⁰ Ayiwa, hakiritigiya be bo min le?
Faamuri hakiri soroyoro be min le?

²¹ A dogonin lo danfen ninman bee ma,
sanfekonow te se k'a ye.

²² Lahara dibi ni saya yere b'a fo ko:
«An toro k'a ko men doron le!»

²³ Ala le k'a sira lon,
ale le k'a yoro lon;

²⁴ sabu ale le be fleri ke ka se fo dununa danw bee ma,
fen o fen be sankolo jukoro, a na be o bee ra.

²⁵ Wagati min a ka fonjo baraka latige,
ka jiw hakeya latige,

²⁶ wagati min a ka sanji ta sariya yira a ra,
ka sanmanamana ni sanperen temeyorow yira o ra,

²⁷ o wagati le ra a ka hakiritigiya ye k'a ko fo;
a ka hakiritigiya sigi k'a segesege kosebe.

²⁸ O ko, a ko adamaden ma ko: «A fe, Matigi nasiran, o le ye hakiritigiya
ye;

ka i yere mabo kojugu ra, faamuri hakiri be soro o le ra*.»

29

Ayuba ta kumalaban: A k'a ta wagati temeninw lakari

¹ Ayiwa, Ayuba ka do fara a ta kuma kan tuun; a ko:

² E, ni ne tun be se ka seko ka ke i ko ne tun be cogo min na karo temeninw
na,

wagati minw na Ala tun b'a jantora ne ra,

³ wagati minw na Ala tun be a ta fitina mana ne kunna,
k'a to ne ye tagama o yeelen na dibi ce ma!

⁴ O wagati ra ne tun be ne ta dununalatige diya bee le ra;
Ala ta jenhogonya neema tun be ne ta so kan,

⁵ Sebextigi Ala tun be ni ne ye,
ne ta denw tun be sigi ka ne lamini.

⁶ O wagati ra ne tun be ne sen ko nono ra*,
oliviye turu tun be bo fara ra† ka woyo ne kere fe.

⁷ O wagati ra ni ne tun bora ko ne be taga dugu donda‡ ra,
ka taga sigi dugu jogonyeyoro ra,

⁸ ni kanbelenw tun ka ne ye, o tun be seko ko fe,
cekorobaw tun be wuri ka lo,

⁹ fagamaw tun be o ta kuma lalo,
ka o boro la o da ra, ka je.

¹⁰ Kuntigiw tun be o kumakan majigi,
o nen be noro o da konjo.

¹¹ Ni mago o mago toro tun ka ne lamen, o tun b'a fo ko ne ta jana;

* **28:28** 28.28 Nin kuma fora Zaburu 111.10, ani Zanaw 1.7; 9.10. * **29:6** 29.6 K'a sen ko nono ra, o koro ye ko misiw tun ka ca a fe. † **29:6** 29.6 Turu be bo fara ra, o koro ye ko a ta senefenw tun be na kosebe. ‡ **29:7** 29.7 Dugu donda le tun ye dugu cekorobaw, ani a namogow ta jogonyeyoro ye, ani barokeyoro, ani kiritigiyo.

ni min o min ja tun ka ne ye, o tun be to ka ne ko fo,
 12 sabu ne tun be janibagato kasibagato bo a ta jani na,
 ani demebaga tun te ferita minw na, ne tun be olugu dema.
 13 Mogo sabagaw sato tun be dugawu le ke ne ye;
 ne tun be muso ce saninw jusu diya.

14 Terenninya le tun ye ne kannaderege ye,
 ne ta can le tun ye ne ta deregeba ni ne ta jalamugu ye.
 15 Ne tun kera fiyentow ta paden ye,
 ani senkelenw ta sen;
 16 ne le tun ye fagantanw fa ye;
 hali ne tun te minw lon, ne tun be ne janto olugu ta kow ra k'a segesege.
 17 Nka ne tun be kojugukebagaw dagbaga kari,
 ka o ta domuta sama ka bo o da ra.

18 O wagati ra ne tun b'a miirira ko ne bena sa hera ra ne ta somogow ce
 ra,
 ko ne si bena caya i ko kogojida kenken,
 19 ko ne lilinw bena sama ka taga se fo ji ma,
 ko gomiji bena jigi ne ta yiriborow kan su bee ra,
 20 ko ne bena bonyakura soro tuma bee,
 ko ne ta kalan bena barakakura soro ne boro tuma bee.

21 O wagati ra mogow tun be ne makono janko ka ne lamew;
 o tun be je janko ka ne ta ladirikanw lamew.
 22 Ni ne tun kumana ka ban, mogo si tun te ne soso;
 o tun be son ne ta kumaw bee ma.

23 O tun be ne makono i ko sanji, i ko sanji laban,
 i ko mogo minlogoto b'a da waga ka ji makono cogo min na.
 24 Ni o jigi tun tigera, ne tun be o ninsondiya;
 foyi tun te ne bari ka kopuman ke o ye.
 25 Ne le tun kera o ta jamogo ye, ne le tun be o temesiraw yira o ra;
 ne tun be o ce ra i ko masace min be a ta kerekejama ce ra,
 i ko min be mogo jusukasininw jusu saoro.

30

Ayuba ta kumalaban to: Kunu ni bi te kelen ye

1 Nka bi koni, minw si ka dogo ni ne ta ye, olugu le be yereko ne ma,
 ne tun te hali minw faw jate fen ye;
 ne tun te son ka o bla ka taga ni ne ta wuruw ye ka taga ne ta beganw
 korosi.
 2 O mogow baraka tun be se ka mun le ja ne ye?
 O baraka bee tun bannin lo ka ban.
 3 Fagantanya ni kongu tun ka o nagasi,
 o tun be yaala o kelen na kongokolonw konu,
 yoro lakolonw, ani yoro cejuguw ra.
 4 O tun be binkene tige tuw konu ka o jimi;
 yirililiniw le tun be o ta baro ye.

5 O tun ka o gben ka bo o siginogonw ce ra;
 mogow tun be kule ci o ko i ko sonw,

6 o tun be taga to dingakolonw le kɔnɔ,
ani kuruwow, ani farawow kɔnɔ.

7 Mɔgɔw tun be o kulekanw men yirituw ce ra;
o tun be taga ton jɔgɔn kan njanisunw ce ra.

8 O tun ka o mɔgɔkolonw,
ani o mɔgɔkunntanw gben le ka bo jamana kɔnɔ.

9 Ayiwa, bi o mɔgɔw le be ne tɔgɔ donna o ta donkiriw ra,
ka baro ke ne tɔgɔ kan.

10 O ka ne haramuya, fo o be o yere mabo ne ra.
O te sigiya hali ka daji tu ne ja ra;

11 sabu Ala ka ne ta kalan juru foni, ka ne majigi;
mɔgɔw te o yere mina foyi ra ne ja koro.

12 Mɔgɔkolon caman wurira ka lo ka ne jaraki;
o b'a fe ka ne sen gbasi ka ne laben,
o be ben ne kan janko ka ne halaki.

13 O be ne temesira tige, sabu o be ne ta halakiri le jini;
o be o ke o yere ma, hali mɔgɔ te o demɛ.

14 O be na ne ko i ko mɔgɔ minw ka woba bo dugu kogo ra ka to ka don o
fe;
o be to ka girin ka na kogo benninw kabakuruw ce ra.

15 Balahu benna ne kan,
ne ta bonya tagara, i ko fojo be taga ni fen ye cogo min na;
ne ta hera temena i ko sankaba be teme cogo min na.

16 Sisan kɔni ne si bee banna,
jani benna ne kan.

17 Su fe, ne fari ta dimi be ne sogo fo ne kolow ra;
dimi be ne baraka banna, a fana te malara ka ye.

18 Ala ka ne ta deregeba tufa k'a mina ni a baraka bee ye,
ka ne ta derege kan ce.

19 A ka ne firi bogo ra;
ne kera i ko buguri ni bugurigbe.

20 E, Ala, ne be i wele ko i ye ne demɛ, nka i te ne jaabi;
ne be lo i ja koro, nka i be ne fle doron le!

21 I te hina ne ra;
i be ben ne kan ka ne kere ni i yere boro baraka ye.

22 I be ne sama ka ne bla fojo ja fe,
k'a to sanfojo ye ne tufatufa ka taga ni ne ye fan bee ra.

23 Ne yere k'a lon ko i be tagara ni ne ye saya le ra,
ninmanfen bee tagayoro ye yoro min ye.

24 Nka yala sabaga man kan k'a boro korota ka i daari wa?
Ni bono sera mɔgɔ min ma, o man kan ka i wele tuun wa?

25 Yala ne tun te kasira ni tow ye o ta wagatigbelenw na wa?
Yala ne jusu tun te kasira fagantanw koson wa?

26 Ne tun be kojuman makonona, nka kojugu nana;
ne tun be yeelen makonona, nka dibiba nana.

27 Ne kɔnɔ gbannin lo tuma bɛɛ,
pani le sera ne ma.

28 Ne jusu kasinin le bɛ tagama; tere yeelen tɛ ne ninsɔndiya tuun;
ne bɛ wuri ka lo jama cɛ ra ka kule ko o ye ne demɛ.

29 Ne kɛra kongowuruw balema ye,

ka kɛ kɔnɔsogolonw jɛnɔɔɔn ye*.

30 Ne fari finna, k'a ja fo a bɛ tigetige ka ben;
farigban bɛ ne fari jɛni fo ka se ne kolow ma.

31 Ne ta gɔni tɛ donkiri wɛrɛ la ni sangadɔnkiriw tɛ,
ne ta filɛn tɛ donkiri wɛrɛ lamina ni sukasiɓagaw ta donkiriw tɛ.

31

Ayuba ta kumalaban tɔ: Ayuba ka jo di a yɛrɛ ma

1 K'a sɔrɔ ne tun ka layiri dɔ ta ni ne padɛnw ye,
ko ne ja kana sunguru flɛ ka nɔbo a fɛ.

2 Ne ninyɔrɔ bɛna kɛ mun le ye san fɛ Ala fɛ?
Ne ta sɔrɔta bɛna kɛ mun le ye Sebeɛtigi Ala fɛ sankolo ra?

3 Yala cɛnri ma labɛn kojogukɛbagaw le kama wa?
Minw bɛ terenbariyakow kɛ, bɔnɔ ma labɛn olugu le ye wa?

4 Yala Ala tɛ ne tagamacogo yera wa?
Yala a tɛ ne sentako kelen kɛn bɛɛ jatera wa?

5 Yala ne tagamana janfa sira kan ka ye wa?
Ne sen teliyara ka don nanbarako dɔ ra ka ye wa?

6 Ala ye ne suma ni sumanikɛnan terennin ye;
a bɛna a lon ko ne jusukun gbɛnin lo.

7 Ni a kɛra ko ne sen jɛngɛra ka bo sirajuman kan,
ne ja ka min ye, ni ne jusukun ta miiriya tugura o le ko,
ni a kɛra ko ne borow ka kɛwale dɔ kɛ min ka ne lanɔɔ,

8 o tuma ne ye siman dan, nka mɔɔ wɛrɛ y'a domu,
walama o ye ne ta siman falenninw bɛɛ bon ka bo yi!

9 Ni a kɛra ko walimuso dɔ ka ne nɛgɛ ka ye, ka ne jusukun yeɛma,
ni ne tagara dɛn ne mɔɔɔnɔɔn ta luda ra k'a muso kɔnɔ,

10 o tuma Ala y'a to ne muso ye mugu si cɛ wɛrɛ ye,
cɛ wɛrɛw ye la ni a ye!

11 Sabu o ye maroyako le ye;
terenbariyako dɔ lo min kiti ka kan ka tige.

12 Tasma lo min bɛ mɔɔ jɛni ka taga ni i ye fo lahara dibi ra;
o ko bɛ se k'a to ne ye bɔnɔ ne ta sɔrɔta bɛɛ ra.

13 Ni a kɛra ko ko dɔ tun donna ne ni ne ta joncɛ, walama ne ta jonmuso
cɛ,
ni ne banna ka lo a ra ko jo b'a fɛ,

14 o tuma ni Ala nana o kuma lawuri, ne bɛna a kɛ di?
Ni a nana ne jininka o ko ra, ne bɛna a jaabi ni mun ye?

15 Min ka ne kɛ mɔɔ ye ne bamuso kɔnɔ, yala ale le ma olugu fana kɛ
mɔɔ ye wa?

* 30:29 30.29 Kongowuruw ni kɔnɔsogolonw bɛ kasi o kelen na kongokolon kɔnɔ cogo min na,
Ayuba ko ale fana ta kɛra ten.

Ale kelen le ma an fla bæε ke mɔgɔ ye an bamusow kɔnɔ wa?

¹⁶ Yala desɛbagatɔ ka ne daari ka ye, ne banna k'a sɔn wa?
Yala muso cɛ saninw ka o ja lɔ ne ra ka desɛ, ne ma o demɛ wa?

¹⁷ Yala ne ka ne ta domuni kɛ ne kelen na,
ka ban ka feritaw sɔn wa?

¹⁸ Kabini ne kanbelenman, feritaw mɔna ni ne ye, ka ne kɛ i ko o fa;
kabini ne worora, ne bæ muso cɛ saninw ladon,

¹⁹ Yala ne derira ka mɔgɔ dɔ ye fani tɛ min fɛ,

walama ka fagantan dɔ ye birifani t'a boro,

²⁰ ni ne ma ne ta sagaw ta sagasifani dɔ don o tigi ra ka nɛnɛ bɔ a ra,
k'a to a ye dugawu kɛ ne ye wa?

²¹ Ni a kera ko ne boro sera ferita dɔ ma ka ye,

k'a sababu kɛ ko kititigɛbagaw ye ne teriw ye,

²² o tuma ne boro ye tige ka bɔ ne kamankun na,

ne borokan ye kari ka tige ka bɔ ne nɔngɔn na!

²³ Sabu ne bæ siran Ala ta cɛnri ja,

ne tɛ se ka foyi kɛ a ta masaya nɔɔɔɔ ja kɔɔɔ.

²⁴ Yala ne ka ne boromala sanin ma wa?

Yala ne k'a fɔ sanin yerɛworɔ ma ko: «Ne jigi ye ele le ye» wa?

²⁵ Ne borofɛnw, ne yerɛ boro sera ka naforo min sɔɔɔ,

yala ne ninsondiyara o caya kosɔn wa?

²⁶ Yala ne ka tere manamanatɔ fɛ,

walama ka karo ni a ta nɔɔɔɔ tagatɔ fɛ,

²⁷ k'a to ne jusukun ye ne lafiri,

k'a to ne ye ne boro la ne da ra o fɛnw tɔgɔ ra ka o bato wa?

²⁸ O ko fana tun bɛna kɛ terenbariya dɔ ye min kiti ka kan ka tige,

sabu ne tun bɛna Ala janfa, Ala min bæ san fɛ.

²⁹ Yala ne ninsondiyara ne kɔninyabaga ta bɔnɔ kosɔn ka ye wa?

Yala ne panpanna ka jagari, ko kojugu dɔ k'a sɔɔɔ wa?

³⁰ Ne min tun tɛ sɔn ne da ye jurumun kɛ,

ka mɔgɔ danga janko a ye sa!

³¹ Lonan minw tun bæ jigi ne ta so, yala olugu tun tɛ to k'a fɔ wa, ko:
«Jɔntigi le ma sogo domu a fɛ ka fa k'a ye?»

³² Lonan si tun tɛ si kɛnɛ ma;

ne ta lu dayɛlɛnin tun lo lonanw ye tuma bæɛ.

³³ Yala ne ka ne ta hakekow dogo i ko adamaden tɔw wa?

Ne ka terenbariyakow dogo ne jusukun na wa?

³⁴ Yala jama jasiran kosɔn,

walama ne ta mɔgɔw ta mafiyɛnyari jatige kosɔn,

ne jenin tora ko dɔ kan, ne ma sɔn ka o bɔ kɛnɛ ma wa?

³⁵ E, ne bɛna lamɛnbaga sɔɔɔ min sa?

O le ye ne ta kumalaban ye.

Sebɛɛtigi Ala ye ne jaabi,

ne kɛrɛbaga Ala ye ne ta jarakirisɛbɛ kɛ!

³⁶ Ne bɛna o la ne kamankun kan,

ka o siri ne ten kan i ko masafugula.

³⁷ Ne ka sentako da min ke, ne bena o bee fo a ye;
ne bena gbara a ra i ko fagamaden.

³⁸ Ni a kera ko ne ta forow be kulera ka ne jaraki,
ni walanw be kasira ne koson,
³⁹ ni a kera ko ne ka foro baardenw tojo,
ka forow simanw domu k'a soro ne ma olugu sara,
⁴⁰ o tuma naniw le ye falen siman no ra,
binjuguw ye falen siman no ra.

Nin ye Ayuba ta kumaw laban ye.

Elihu ta ladiri

32

(32-37)

Elihu ta ladirikan folo: Elihu k'a ta kuma fokun yira

¹ Ayiwa, i n'a fo Ayuba tora a ta miiriya kan ko ale terennin lo, a terice saba ka kuma dabra ni a ye.

² O tuma, Barakeli min ye Buzi ta somogo do ye, ni a be bo Ramu ta gba ra, ale dence Elihu dimina kosebe. A dimina Ayuba koro kosebe, sabu Ayuba tun b'a yere jatera mogo terennin ye fo ka Ala jaraki. ³ A dimina Ayuba terice saba fana koro kosebe, sabu olugu tun ma kuma panaman soro ka Ayuba jaabi, nka o bee n'a ta, o tun b'a jarkira. ⁴ Ayiwa, i n'a fo o bee tun ka koro ni Elihu ye, Elihu tun lora ka o makono folo, ka soro ka kuma ni Ayuba ye. ⁵ Nka Elihu nana a ye ko kuma panaman te bora o ce saba si da ra tuun minke, a dimina kosebe.

⁶ Barakeli min ye Buzi ta somogo ye, ale dence Elihu ka kuma ta o le ra; a ko:

Ne ye denmisen ye, aw ye cekorobaw ye,
o koson sigiya tun be ne ra,
ne tun be siranna ka ne ta lonta fo aw ye.

⁷ Ne tun b'a miirira ko aw minw korora, ko aw bena kuma,
ko aw sancamantiw bena hakiritigiyakuma fo.

⁸ Nka can ra, hakiri min be adamaden kono,
Sebestigi Ala ta nin min b'a kono, o le be faamuri di a ma.

⁹ Ka san caman soro, o te mogo ke hakiritigi ye;
cekorobaya t'a to mogo ye can sira faamu.

¹⁰ O koson ne ko i ye ne lamen,
ne fana bena ne ta lonta yira i ra.

¹¹ Ayiwa, ne tun be aw ta kuma makonona;
ne ka ne toro malɔ ka aw ta kumafocogow lamen,
k'a to aw ye kuma fo ka taga se aw ta miiriya dan ma.

¹² Ne ka ne hakiri sigi ka aw ta kumaw lamem kosebe,
nka aw si ma se ka Ayuba ta jaraki yira a ra;
aw si ma se k'a ta kuma kosegi a ma.

¹³ O bee n'a ta, aw kana a fo ko: «An kera hakiritigiw ye!
Ala yere le bena a yira a ra ko a firira, mogo te!»

14 Ayuba ma a ta kumaw fɔ k'a jasin ne ma;
ne tena a jaabi ni aw ta kumaw jɔɔɔn ye.

15 Ayiwa, kuma benna o kan, jaabi ma sɔɔɔ o fɛ tuun,
kuma tɛ o da ra tuun!

16 Ne ka o makɔɔ, nka i n'a fɔ o tɛ kumana tuun,
i n'a fɔ o ka kuma lalɔ, jaabi tɛ o fɛ tuun,

17 o ra ne fana bɛna kuma;
ne fana bɛna ne ta lɔnta yira.

18 Ayiwa, kuma caman le bɛ ne fɛ,
ne jusu gbannin lo, ne kɔrɔɔra ka kuma.

19 A bɛ i ko minnifen fariman dɔ le bɛ fununa ne kɔɔɔ,
i ko minnifen fununin b'a fɛ ka forogokura min faran.

20 O ra ne bɛna kuma ka ne yɛɛ sɔɔɔ;
ne bɛna ne da yɛɛ ka i jaabi.

21 Ne tena kuma ka mɔɔɔ bɔ mɔɔɔ ra,
ne tena kuma ka mɔɔɔ si malasa;

22 sabu ne tɛ se mɔɔmalasa ra;
ni ne ka o kɛ, ne Danbaga bɛna ne ta ka bɔ yi o yɔɔɔnin bɛɛ ra.

33

Elihu ko Ala bɛ mɔɔɔ karan tɔɔɔ sababu ra

1 Ayiwa, sisan, Ayuba, ele ye ne ta kuma lamen!
I toro malɔ ne ta kumaw bɛɛ ra!

2 A fɛ, ne bɛna ne da yɛɛ sisan,
ne nenkun bɛna lamaga ne da kɔɔ ka kuma.

3 Terenninya min bɛ ne jusukun na, ne bɛna kuma ka kapa ni o le ye,
lɔnniya min bɛ ne fɛ, ne da bɛna o le fɔ k'a gbɛya.

4 Ala Nin le ka ne kɛ mɔɔɔ ye,
Sebɛɛtigi Ala dafɔɔ le bɛ ne panamanya.

5 Ni i bɛ se ka ne jaabi, i ye ne jaabi;
i yɛɛ labɛn, i ye lɔ ne ja kɔɔ ka i ta fɔ!

6 A fɛ, ne ni ele bɛɛ ka kan Ala ja kɔɔ;
sabu ne fana danna ni bɔɔ le ye.

7 O ra i man kan ka siran ko ne bɛna i ja tige,
ne fana tɛ se ka ne ta fanga sigi i kunna.

8 I ka kuma dɔ fɔ, ne toro ka o mɛn;
ne yɛɛ ka i kumakan mɛn.

9 I ko: «Ne saninyanin lo, hake tɛ ne ra,
ne jusukun gbɛnin lo, ne ma terenbariyako kɛ!

10 Nka o bɛɛ n'a ta, Ala belɛn bɛ ne jarakiyɔɔ jinina;
a bɛ ne jatera a jugu dɔ ye.

11 A ka ne sen don nɛɛɛɔɔɔ ra,
a bɛ ne tagayɔɔ bɛɛ kɔɔsi.»

12 Ayiwa, ne bɛ i jaabi ko jo t'i fɛ o ra,
sabu Ala ka bon ni adamaden ye.

13 Mun kosɔn i b'a fɛ ka siyen ta ni a ye

ko a te a ta koketaw kekun nafora mogo ye?

14 Ala be kuma mogo fe cogo do ra bi,

ka kuma a fe cogo were ra sini, nka mogow le te a korosi.

15 A be kuma mogo fe siko ra, a be ko dow yira a ra su fe,

tuma min na mogo be sunogo fo ka pina a yere ko,

tuma min na a lanin be sunogo ra a ta lanan kan.

16 O wagati le ra, a be mogo torow dayele k'a son hakiri ra,
k'a karan kosebe;

17 janko ka adamaden mabo a ta kewalejuguw ra,

janko ka mogo kisi yerebonya ma,

18 janko k'a kisi kaburu ma,

k'a nin kisi taman ta fagari ma.

19 Ayiwa, Ala be bana ta dimi fana ke ka mogo koro, k'a lanin to a ta lanan
kan;

o wagati le ra, a tigi kolow be to ka yereyere tuma bee dimi boro;

20 domuni te diya a da ra tuun,

a ta miiriya te ke domuni dimanw si kan tuun.

21 A be fasa k'a fari bee bo a ra pewu;

a kolow tun te ye, nka sisan o bee be bo kene ma.

22 O wagati b'a soro a si surunyara kaburu ra,

o y'a soro a nin lablara ninminameleke ye ka ban.

23 Nka ni a kera ko meleke soronarikebaga do b'a koro,

hali ni o meleke pogonna kelen le ka soro meleke waga kelen ce ra,

min b'a temesira yira a ra,

24 ni o ka makari a ra, k'a fo Ala ye ko:

«A kisi janko a kana jigi kaburu kono,

sabu ne k'a kunmabosara soro,»

25 o tuma a fari be keneya ka ke i ko a denmisenman ta,

a be seko ka ke i ko a kanbelenman tun be cogo min na.

26 A be Ala daari, Ala be son a ta daariri ma;

a be taga lo Ala na koro ka nagari,

sabu Ala le be mogo ta terenninya kosegi a ma.

27 O tigi be donkiri la mogow na koro k'a fo ko:

«Ne tun ka jurumun ke, ne tun ka can sira bla,

nka ne tun ka kan ni min ye, Ala ma o ke ne ra.

28 A ka ne nin kisi janko ne kana jigi kaburu kono;

o ra ne bena to si ra, ne bena to yeelen na belen!»

29 Ayiwa, Ala le be nin kow bee ke adamaden ye;

a b'a ke sijaga fla, a b'a ke sijaga saba,

30 janko ka mogo nin bosu kaburu ma,

janko a ye to yeelen na ni mogo panaman tow ye.

31 Ayiwa, Ayuba, i janto ne ta kuma ra k'a lamen!

Ele ye je, k'a to ne ye kuma!

32 Nka ni kuma be i fe ka ne jaabi, o fo!

Kuma, sabu ni i ka jo soro, o ka di ne ye.

33 Ni o te, ele ye ne lamen!

I je, k'a to ne ye hakiritigiya sira yira i ra.

34

Elihu ta ladirikan flanan: Ala ta kow bæe terennin lo

- ¹ Elihu ka do fara a ta kuma kan k'a fo ko:
² Aw hakiritigiw, aw ye ne ta kuma lamen!
 Aw kolonbagaw, aw ye aw toro malo ne fe!
³ Sabu da be domuni diya lon cogo min na,
 toro fana be kuma nafa lon ten le.
⁴ O ra, an ye can le jini,
 an ye kopuman le jate mina jagon fe.
- ⁵ Ayuba k'a fo ko: «Ne terennin lo,
 nka Ala ka ne ta jo bosi ne ra.
⁶ Ne kera i ko faninyatigebaga, k'a soro jo be ne fe;
 ne ta dimi te sera ka ban, k'a soro ne ma hakeko ke.»
- ⁷ Ayiwa, wasoyakuma ka di jon ye ka Ayuba bo?
 A ka di a ye i ko ji.
⁸ A be kojugukebagaw le ke a jengogonw ye,
 ka mogojuguw ke a tagamajogonw ye!
⁹ Sabu a ko: «Ni mogo k'a yere ko diya Ala ye,
 a te nafa foyi soro o ra!»
- ¹⁰ O koson, aw mogo hakirmanw, aw ye ne lamen!
 Ala ni kojugu ce ka jan,
 Sebeetigi Ala ni terenbariya ce ka jan!
¹¹ A be adamaden sara ka kana ni a ta kewalew le ye;
 mogo tagamacogo ka kan ni min ye, a be o le ke i ye.
¹² Can ra, Ala te kojugu ke,
 Sebeetigi Ala te bo can sira kan ka ye!
¹³ Jon le k'a sigi dugukolo kuntigiya ra?
 Jon le k'a sigi dunuja bee lajennin kunna?
¹⁴ Ni a kera ko Ala tun be miiri ale yere doron ta ko le ra,
 ni a tun k'a ta nenekiri ni a ta nin mina danfenw na,
¹⁵ o bee tun be sa yoronin kelen na,
 adamaden tun be seko ka ke buguri ye.
- ¹⁶ Ni i be ko faamu, o tuma nin lamen;
 i toro malo ne kumakan na!
¹⁷ Yala can koninyabaga be se ka sigi kuntigiya ra wa?
 Yala ele be se ka kiti ben Ala terennin kan wa, Fangatigi Ala?
¹⁸ Ale min b'a fo masacew ma ko: «Aw mogokolonw,
 k'a fo kuntigiw ma ko: «Aw mogojuguw!»
¹⁹ A te jabo mogo fe ko fagama lo,
 a te nafortigi fisaya desebagato ye;
 sabu a boro le ka o fla bee dan.
²⁰ O bee be se ka sa yoronin kelen na.
 Jamana mogow be se ka muruti su cenance ra ka kuntigiw faga;
 fangatigiw be tunu hali mogo boro te se o ma.
²¹ Sabu Ala na be mogo temesiraw bee ra,
 a be mogo ta sentako kelen kelen bee korosi.
²² O dibi te yi, kojugukebaga be se ka dogo min kono,

hali saya dibi.

²³ Ala mako t'a ra ko a be mogo ta ko segesege ka meen folo,
ka soro ka o tigi wele a ta kiti ra.

²⁴ A be fangatigiw laben, hali a te jininkari ke o ta ko ra;
o ko, a be mogo werew sigi o no ra,

²⁵ sabu a ka o ta kewalew lon.

A be o lawuri su kelen na ka o bo fanga ra, ka o ta ko bee cen.

²⁶ A be o bugo mogo bee na na
i ko mogojuguw;

²⁷ sabu o ka o yere mabo Ala ra,
o ma hakiri soro k'a ta kow si faamu.

²⁸ O ka desebagatow lakasi ka o kasikan se Ala ma;
o b'a to Ala be janibagatow kulekan men.

²⁹ Nka ni Ala jera, jon be se k'a jaraki?

Ni a k'a pada dogo, jon be se k'a ye?

O bee n'a ta, a be min ke siyaw ra, a be se ka o kelen ke adamadenw bee
ra;

³⁰ janko Alanasiranbari do kana na sigi fanga ra,
ka to ka jan la mogow na ka o laben.

³¹ Ayiwa, ni mogo k'a fo Ala ye ko:

«Ne ta kojugu hake bora ne ra ka ban, ne tena kojugu were ke tuun.

³² Ne na te se ka fen min ye, i yere ye o yira ne ra;

ne tun ka terenbariyako minw ke, ne tena o do were ke tuun.»

³³ Ayiwa, ele min be Ala jarkira,

ka kana ni ele ta miiriya ye, yala Ala ka kan ka o tigi sara wa?

Ele le ka kan k'a latige, ne te.

I ka min lon, o fo!

³⁴ Mogo hakirimanw

ani mogo hakiritigi minw be ne lamenna,

olugu bena a fo ne ma ko:

³⁵ «Ayuba be kuma i ko mogo min te ko lon;

a be kuma i ko hakiri te mogo min fe.

³⁶ O ra, Ayuba ka kan ka korobo ka se fo a dan ma,

sabu a ta jaabicogo ni kojugukebagaw ta bee ka kan.

³⁷ A be murutiri le farara a ta jurumunw kan;

a be sigiya donna an jusukun na,

ka kuma caman fo k'a sin Ala ma.»

35

Elihu ta ladirikan sabanan: Ayuba be kumalakolonw le fo

¹ Elihu ka do fara a ta kuma kan k'a fo Ayuba ye ko:

² Yala ele b'a miiri ko jo be i fe wa?

I ko: «Ne terennin lo Ala na korol!»

³ I ko: «Nafa juman le be ne ta jurumunkebariya ra?»

I ko: «Ala be mun nafa le soro a ra?»

⁴ Ne le bena i jaabi,

ele ni i tericew bee.

⁵ I na lo sankolo ra k'a fle!

Sankabaw fle i kunna fo yorojan!

⁶ Ni ele ka jurumun ke, o be mun le can Ala ye?

Ni i ka i ta hakekow caya, o be mun ke Ala ra?

⁷ Ni ele terenna, o be mun lase Ala ma?

Ala be mun le soro i boro?

⁸ I ta juguya be digi i mogowogonw le ra;

i ta terenninya fana be adamadenw le nafa.

⁹ Mogow be kulera o tojobagaw boro;

o be kulera ko o ye o bosi ka bo fangatigiw boro.

¹⁰ Nka mogow si t'a fo ko: «Ne Danbaga Ala be min le,

ale min be mogow bla donkirila ra su fe,

¹¹ ale min be an karan ka an ke hakiritigi ye ka teme kongosogow kan,
ka an ke hakiritigi ye ka teme sanfekonow kan?»

¹² Mogow be kule, nka Ala te o jaabi,

kojugukebagaw ta yerebonya koson.

¹³ Can lo, o be kulera gbansan le; Ala te o lamem,

Sebeetigi Ala t'a jantora o ra.

¹⁴ O tuma a bena ele jaabi cogo di, ni ele ko i t'a yera,

ko i ka i ta kow to a boro, nka i k'a makono ka dese!

¹⁵ Ayiwa, sisan, i n'a fo a ta jusugban te foyi kera mogow ra folo,

i n'a fo a te mogow ta murutiriw jatera folo,

¹⁶ o koson, Ayuba be kuma gbansanw fora;

a be hakirintanyakumaw cayara.

36

Elihu ta ladirikan naaninan: Mogow te Ala soso

¹ Elihu ka do fara a ta kuma kan tuun k'a fo Ayuba ye ko:

² Ne makono doonin, ne bena a nafa i ye;

sabu kuma do belen be ne fe k'a fo i ye Ala ta ko ra.

³ Ne bena ne ta lonniya nini fo yorojan,
ne bena kuma ka can di ne Danbaga ma.

⁴ Can ra, ne ta kuma te faninyakuma ye;

mogow min ta lonniya bora jusukun gbenin na, o tigi le be i koro tan!

⁵ Ala ka bon, a fana te ban mogow ra;

a baraka ka bon, a hakiri ka bon.

⁶ A te mogowjugu to a ye si soro;

nka a be panibagatow ta jo di o ma.

⁷ A t'a na yelema k'a ko don mogow terenninw na;

a be o lasigi masasiginanw kan i ko masacew,

ka o sabati kosebe, ka o korota.

⁸ Ni negejoroko do ka o siri,

walama ni nani benna o kan,

⁹ o tuma o ta kewale min ka o kow lase o ma, a be o fo o ye;

o tara wasoya fe ka hakeko minw ke, a be o fo o ye.

¹⁰ A be o toro dayele, janko o ye a ta karan lamem;

a b'a fɔ o ye ko o ye terenbariyakow dabla.

11 Ni o k'a lamɛn ka sɔn a ta ma,
o tuma o bɛ o ta dunupalatigɛ tɔ kɛ hɛra ra,
ka o si tɔ kɛ o diyanyakow ra.

12 Nka ni o m'a lamɛn, a b'a to o ye faga ni taman ye,
o bɛ sa o ta kolɔnbariya kosɔn.

13 Alapasiranbariw diminin bɛ to;
hali ni Ala ka o siri ni a ta sirinanw ye, o tɛ kule ko a ye o bɔsi.

14 O kosɔn o bɛ sa ka o to kanbelenya ra,
ka o to ni cɛ jatɔyakebagaw* ye o ta sonnikeyɔrɔw ra.

15 Nka Ala bɛ janibagato bɔsi a ta pani sababu ra,
a bɛ sɛgɛ kɛ sababu ye k'a toro dayɛɛ, janko a ye mɛnni kɛ.

16 Ayiwa, a bɛna ele fana sama ka i bɔ sɛgɛ ra,
ka i laganfiya; foyi tena i degu tuun;
domuni dimanw bɛna caya i kɔrɔ.

17 Bi, mɔgɔjuguw ka kan ni jaraki min ye, o le sera ele ma;
jaraki ni kiti benna i kan.

18 Nka i kana ta jusugban fɛ ka i yɛrɛ bla kumakolonfɔ ra;
i kana a to tɔrɔ bonyakoju ye i lafiri.

19 Yala i kulekan bɛ se ka i bɔ i ta degu ra wa,
walama i yɛrɛ ta baraka fanga bɛɛ bɛ se wa?

20 I kana kɔrɔtɔ ko su ye ko,
su min bɛ siyaw ta ka o bɔ o sigiyɔrɔw ra.

21 I yɛrɛ kɔrɔsi, i kana i yɛrɛ bla terenbariyakow ra;
sabu pani bɛ se ka i bla o ra.

Ala ta se bagaya ka bon

22 A fɛ, Ala ni a ta se bagaya ka bon.
Jɔn le bɛ se ka mɔgɔ karan i ko ale?

23 Jɔn le bɛ a ta kokɛtaw fɔra a ye?

Jɔn le bɛ se k'a fɔ a ma ko: «I ka kojugu kɛ?»

24 I hakiri to Ala ra k'a bonya a ta kokeninw kosɔn;
mɔgɔw bɛ dɔnkiri la k'a tando a ta ko minw kosɔn.

25 Adamaden bɛɛ na b'a ra,
mɔgɔw bɛ to fɔ yɔrɔjan k'a ye.

26 Ala ka bon, nka a ta bonya tɛmena an ta hakiri dan kan;
a sandaw tɛ se ka jate k'a da lɔn.

27 A bɛ jiw sama ka o layɛɛn san fɛ,
ka o kɛ sanji ye sankabaw kɔnɔ.

28 Sankabaw bɛ sanji lajigi,
k'a bɔn adamadenw kan caman.

29 Ala bɛ sankabaw yɛrɛgɛ san fɛ cogo min na,
ani sanpɛrɛn bɛ mankan bɔ cogo min na a ta so kɔnɔ, jɔn bɛ se ka o faamu?

30 A fɛ, a bɛ a ta sanmanamanaw bɔ cogo min na sankolo fan bɛɛ ra,
k'a sɔrɔ kɔgɔji jukɔrɔyɔrɔw bɛ dibi ra.

31 A bɛ kiti ben siyaw kan o fɛnw sababu ra,

* 36:14 36.14 Cɛ jatɔyakebagaw: o mɔgɔw tun bɛ o jatɔya kɛ o ta jobonw le kɔnɔ (Masacɛw folo 14.24; 22.47).

a be domuni di o ma caman o fenw sababu ra.

³² A be sanmanamanaw ke k'a borotegew fa, ka o ci ka taga o tagayorow ra.

³³ A ta sanperen le b'a ko fo; hali beganw be bo a nako kala ma.

37

Elihu ko Ala ta danfenw ye kabako ye

¹ Elihu ko tuun ko:

Nin kow bee le koson ne jusukun be yereyere, fo a be panpan.

² Aw y'a lamem, aw y'a perenkan lamem, ani a da be songokanba min bee fora.

³ A be o songokan bo sankolo fan bee ra; a ta sanmanamanaw be se fo dugukolo danw na.

⁴ O ko, kanba do be bo: a be a ta sankurukan bo ni baraka ye; ni a kan bora doron, a ta sanmanamanaw te dabra tuun.

⁵ Ala ta sankurukan ye kabakofen le ye; a be kobaw ke, minw temena an ta hakiri dan kan.

⁶ A b'a fo sanbere ye ko: «Jigi dugukolo kan»; a be sanji lana, a be a ta sanji barakamanw lana,

⁷ fo ka adamadenw bee ta baaraw lalo, janko bee y'a lon ko ale Ala ta baara lo.

⁸ Kongosogow be don o ta wow konso, o be to o layorow ra.

⁹ Sanfonso be na ka bo woroduguyanfan na, sahiliyanfan fonso be na ni nene ye.

¹⁰ Ala b'a dafonso fiye ka jiw suma fo ka o simi; jiw bee be ja ka ke i ko kabakuru.

¹¹ A be sankabaw fa ji ra;

san be manamana sankabaw ce ra fan bee ra.

¹² Ale le be o temeyorow yira o ra ka kaja ni a sago ye; ni a ka fen o fen fo o ye, o be o ke, dununa yoro bee lajennin na.

¹³ Ni a ko a be mogow bugo ni a ta bere ye, walama ni a ko a be kojuman ke o ye, a be o fenw le ci.

¹⁴ I toro malo nin kow ra, Ayuba!

I lo doonin, i ye Ala ta kabakow jate mina.

¹⁵ Ala be nin fenw bee ta baara yira o ra cogo min na, ani a be sanmanamana bo sankabaw ce ra cogo min na, ele ka o lon wa?

¹⁶ Sankabaw be dulon ka lo yoro kelen na cogo min na, ele ka o lon wa? O ye lonniya dafanin tigi ta baara kabakoman le ye.

¹⁷ Ni woroduguyanfan fonso ka dugukolo gban, ele min ta faniw be fundenin bla i ra,

¹⁸ yala ele tun be se ka Ala dema ka sankolo yerege, k'a gbeleya i ko dugalen negeraman wa?

¹⁹ Ayiwa, an ka kan ka min fo a ye, ele ye o fo an ye;

an kɔni tɛ se k'a karan foyi ra, sabu anw bɛ dibi le ra.

²⁰ Yala o ka kan ka Ala lasɔmi sani ne ye kuma ta wa?

Yala mɔgɔ ka kan ka Ala lasɔmi ko dɔ ra, janko a ye o ko lɔn wa?

²¹ Tere yeelen bɛ bara ka tunu sankabaw kɔ fɛ,

nka ni fɔɔ ka fiye dɔrɔn, olugu bɛ taga.

²² Yeelen dɔ bɛ manamana i ko sanin, ka bɔ sahiliyanfan na;

Ala ta masaya nɔɔɔ ye siranyafenba ye dɛ!

²³ Sebɛɛtigi Ala lo, an tɛ se ka se a ma;

a ka bon a ta fanga ni a ta can sababu ra,

sabu a tɛ mɔgɔ terennin tɔɔ.

²⁴ O le kosɔn mɔgɔw ka kan ka siran a ja;

minw bɛ o yɛɛ jate hakiritigi ye, a tɛ olugu jate.

Ala kumana Ayuba fɛ

38

(38.1–42.6)

Ala ta kumakan fɔlɔ: Ala ka sankolo ni dugukolo ko lakari

¹ Matigi Ala tora sanfɔɔɔ cɛ ma ka Ayuba jaabi, ko:

² Jɔntigi le bɛ sigiya donna ne ta kow ra

ni a ta kolɔnbaryakumaw ye?

³ I yɛɛ cɛsiri i ko cɛfari;

ne bɛna hakiri pini ele fɛ, ele bɛna ne karan.

⁴ Wagati min ne tun bɛ dugukolo ju sigira, ele tun bɛ min?

Ni i ka ko lɔn, o fɔ ne ye.

⁵ Jɔn le ka a janya ni a bonya ni a lo latigɛ? Ele ka o tigi lɔn wa?

Jɔn le ka juru siri k'a suma?

⁶ Dugukolo ju siginin bɛ mun le kan?

Jɔn le k'a kabakuru fɔlɔ sigi,

⁷ wagati min sɔgɔmada ta lolow tun bɛ jenna ka dɔnkiri la ka ninsɔndiya jɔgɔn fɛ,

ani wagati min Ala ta melekew bɛɛ tun bɛ jagarira fɔ ka pɛrɛn?

⁸ Wagati min kɔgɔji serira ka bɔ,

jɔn le ka konw datugu a da ra k'a mina ka lo,

⁹ ani wagati min ne ka sankabaw ke a ta derege ye k'a datugu,

ka dibi ke a ta faniw ye k'a lamini,

¹⁰ ani wagati min ne ka ne ta sariyaw sigi a kunna,

ka konw ke k'a datugu, ka sɔgɔnanw don a ra,

¹¹ k'a fɔ a ye ko: «I bɛ se ka na fɔ yan, nka i man kan ka tɛmɛ yan kan, sabu i ta jikuruw ta yɛɛbonya ka kan ka dan yan le»?

¹² Kabini ele worora, ele ka dugu gbɛ ka ye wa?

Ele ka dugugbɛda loyɔɔ yira a ra ka ye wa,

¹³ janko a yeelen ye manamana dugukolo fan bɛɛ ra,

ka mɔgɔjuguw gbɛn?

¹⁴ O wagati le ra dugukolo cogoya bɛ yelemɛ

k'a ke i ko mɔgɔ b'a boro tagamasiyen to bɔgɔ ra cogo min na,

k'a ke i ko mɔgɔ ka fani don k'a yɛɛ pari.

15 Nka mɔgɔjuguw ta yeelen bɛ bɔsi o ra;
a tun ka o boro min lawuri, o boro bɛ kari.

16 Yala ele sera kɔgɔji ta jiw bɔyɔrɔ ra wa?
I yaalara a jidunbaw jukɔrɔ ka ye wa?

17 Saya dondaw yirara ele ra wa?
Yala ele ja ka saya dibi donda ye wa?

18 Yala i ka dugukolo bonya jate mina wa?
Ni a kɛra i ka o bɛɛ lɔn, a fɔ!

19 Yeelen ta sosira bɛ min le?
Dibi sigiyɔrɔ bɛ min le,

20 ka n'a fɔ ko ele bɛ o ta sosiraw lɔn,
fɔ ka taga o mina o sigiyɔrɔw ra?

21 Šigiya t'a ra, ele ka o lɔn, sabu i tun worora ka ban;
i si sandaw ka ca yɛɛ le kɔsɛbɛ!

22 Bugun maranin bɛ yɔrɔ min na, ele sera yi wa?
I ka sanbɛrɛ marayɔrɔw ye wa?

23 Ne ka o fɛnw mara lonjuguw le kama,
lon min siyaw bɛ ben ɲɔgɔn kan ka ɲɔgɔn kɛrɛ.

24 Yeelen bɛ tɛmɛ sira juman le fɛ ka se yɔrɔ bɛɛ ra?
Terebɔyanfan ta fɔɲɔ gbanninman bɛ tɛmɛ min le ka fiye dugukolo kan?

25 Jɔn le bɛ sanjibaw tɛmɛyɔrɔw laben o ye?

Jɔn le bɛ sanmanamanaw ni sanpɛrɛn ta sira bɔ o ye,

26 k'a to sanji ye ben dugukolo lakolon kan, mɔgɔ tɛ yɔrɔ min na,
ka ben kongokolonw kɔnɔ, adamaden tɛ yɔrɔ min na,

27 janko ka yɔrɔ lakolonw, ani yɔrɔjalanw sɔn ji ra,
janko binw ye falen ka caya?

28 Yala fa bɛ sanji fɛ wa?
Jɔn le ka gɔmiji den kelen kelen bɛɛ kɛ?

29 Ji siminin* bɔra min?

Jɔn le ka bugun dan?

30 O wagati le ra, ji bɛ simi ka ja, ka kɛ i ko kabakuru,
k'a sanfeyɔrɔ gbɛleya k'a kɛ kulugutu kelen ye.

31 Ele bɛ se ka teremana wagati ta lolow juruw siri ɲɔgɔn na wa,
walama ka samiya wagati ta lolow juruw foni?

32 Ele bɛ se ka woroduguyanfan ta lolow bɔ o bɔwagati ra wa?

I bɛ se ka sahiliyanfan ta lolobaw, ani a lolo misɛnw ta siraw yira o ra wa?

33 Yala ele ka sankolo ta sariyaw lɔn wa?
Ele le bɛ o sariyaw lase dugukolo ma wa?

34 Yala ele bɛ se ka i kan kɔrɔta ka kuma sankabaw fɛ,
janko o ye sanji ben ka jiba bɔn i kan wa?

35 Ele le bɛ sanmanamanaw ci ka taga o tagayɔrɔw ra wa?
Ni i ka o wele, yala o b'a fɔ i ma ko: «An ye nin ye» wa?

* **38:29** 38.29 An ka ji siminin bla fen min nɔ ra, o tɔgɔ ye tubabukan na ko gilase. An ka bugun bla fen min nɔ ra, o ye fen dɔ ye min bɛ i ko gilase mugu.

³⁶ Jɔn le ka hakiritigiya don adamaden jusukun na,
walama ka faamuri don a hakiri ra?

³⁷ Jɔn le be se ka sankabaw jate?

Jɔn be se ka sankolo ta baraw jenge k'a ji bon,

³⁸ ka buguri nigi k'a ke bogɔ ye,

ka bogokuruw nɔrɔ nɔgon na?

³⁹ Ele le be sogo mina k'a di jaramuso ma wa?

Ele le be domuni di jaradenw ma ka kongɔ bo o ra wa,

⁴⁰ wagati min o lanin be o ta wow kɔnɔ,

walama wagati min o dogonin be tu kɔnɔ ka sogow kɔnɔ?

⁴¹ Wagati min kankan ta denw be kule Ala no fe,

ka to ka yaalayaala sabu domuni te o fe,

jɔn le be o ta domuni di o ma?

39

Ala ka kongobeganw ko lakari Ayuba ye

Kongobakɔrɔnin

¹ Ele ka kongobakɔrɔninw worotuma lon wa?

I ka minanmuso jigito ye wa?

² O be karo da min ke ka sɔrɔ ka woro, ele ka o jate k'a da lon wa?

Ele ka o denw worotuma lon wa?

³ O be biri le ka o ta denw woro;

ni o kera, o be bɔsi ka bo o ta dimi boro.

⁴ O denw be baraka sɔrɔ ka bonya o yere ma kongo kɔnɔ;

o be taga o nanayɔrɔ ra, o te sekɔ o bamuso fe tuun.

Kongofali

⁵ Jɔn le ka kongofali labla k'a to a ye bori a sago ma?

Jɔn le ka kongofaliba foni k'a to a yere ma?

⁶ Ne ka kongokolon ke a ta yɔrɔ ye,

ka yɔrɔjalanw ke a ta so ye.

⁷ A ta foyi te dugukɔnɔyɔrɔ ta mankanw na;

a te sowotorotigi perenkanw men.

⁸ A be yaala kuruw kunna k'a ta domuni jini;

a be bin nuginin suguya bee jini.

Kongomisi

⁹ Yala kongomisi be son ka baara ke ele ye wa?

A be son ka si i ta were kɔnɔ wa?

¹⁰ I be se ka juru siri kongomisi ra janko a ye sene ke wa?

Yala a be son ka misidaba sama i ye foro kɔnɔ wa?

¹¹ Yala ele be son ka i jigi la a kan, ko a baraka ka bon,

ka i ta foro baara bee to a boro wa?

¹² I be son ka la a ra ko a bena i ta siman ce ka na ni a ye,

ka na a lajen simangbasiyɔrɔ ra wa?

Kɔnɔsogolon

¹³ Kɔnɔsogolon b'a kaman gbasigbasi, ka ninsɔndiya,

nka a te se ka wuri a kaman na i ko baninkɔnɔ.

¹⁴ A be a ta fanw la dugukolo kan ka taga ka o to yi,

k'a to dugukolo fundenin ye a gban.

¹⁵ A be nina ko fen do be se ka o don,
ko kongosogo do be se ka o ci ni a sen ye.

¹⁶ A te hina a denw na; a be i n'a fo a yere ta denw te.
A te siran ko a ka fan min la, o sege bena ke gbansan ye,

¹⁷ sabu Ala ka ale jen hakiritigiya ra,
a m'a son faamuri ra.

¹⁸ Nka n'a wurira ka lo tuma min na ka bori damina,
a be yereko so ni sotigi be ma.

So

¹⁹ Ele le ka so ta baraka don a ra wa?
Jon le k'a kansiw ke k'a ceɲa?

²⁰ Ele le b'a to a be pan i ko ɲodomuton wa?
A ta fagamayakasi be jatige bla moɲow ra!

²¹ A b'a sengboɲoɲo gbasigbasi dugu ma ka ɲagari sabu baraka b'a ra;
a be girin ka don kerekedenw ce ra.

²² A te siranya jate, foyi te a ja tige;
hali ni a ka kerekemuru ye, a te seko ko fe.

²³ Kerekede min siginin b'a kan, a be o ta biɲeforogo mankan,
ani taman manamanato ni biɲejan mankan men.

²⁴ A korotoninba be bori yoro beɛ;
ni buru fiyera ka ban, a te se ka lo yoro kelen na tuun.

²⁵ Ni buru fiyera a b'a fo: «An ye taga!»

A be to fo yorojan ka kere kasa ta,
a be kerekuntigiw perenkan ni kerekedenw woyokan men.

Santigi ni bon

²⁶ Yala ele ta hakiri le sababu ra, santigi be wuri a kaman na,
k'a kaman yangan ka taga fo woroduguyanfan na wa?

²⁷ Ele le b'a fo bon ye ko a ye wuri wa?

Ele le b'a fo a ye ko a ye a ta paga la fo kurujanw san fe wa?

²⁸ A be to faraw le ce ra; a be si o yoro le ra.

A dogoyoro ye kuru jamijanw sanfeyoro le ye.

²⁹ A be to o yoro ra ka sogo denden;

k'a to fo yorojan, a na b'a ye.

³⁰ A denw be jori min;

ni sogosu be yoro o yoro, a be yi*.

40

Ala ko Ayuba ye ale jaabi

¹ Matigi Ala k'a fo Ayuba ye tuun ko:

² Ele min be Sebɛɛtigi Ala sosora, yala ele b'a fe ka Ala wele kiti ra le wa?
Ele min be Ala jarakira, ele be se ka nin jininkariw jaabi wa?

³ Ayiwa, Ayuba ka Matigi Ala jaabi ko:

⁴ A fle, ne te foyi ye; ne bena ele jaabi ka mun fo sa?
Ne be ne boro la ne da ra le ka je.

⁵ Ne kumana siɲagako kelen, ne tena foyi fo tuun;
ne kumana siɲagako fla, ne tena do were fara o kan tuun.

* 39:30 39.30 Nin kumaw fora Matiyu kitabu ra (24.28), ani Luka kitabu ra (17.37).

Ala ta kumakan flanan: A ko se te Ayuba ye

- ⁶ Matigi Ala tora sanfoɔ ce ma ka Ayuba jaabi tuun, ko:
⁷ I yere cesiri i ko cefari,
 ne bena hakiri pini ele fe, ele bena ne karan.
⁸ Yala i b'a fe ka jaraki ben ne le kan wa?
 I b'a fe ka kiti ben ne kan ka jo di i yere ma wa?
⁹ Yala ele boro be i ko ne Ala ta boro wa?
 Yala ele kan be i ko sankurukan, i ko ne Ala kan be cogo min na wa?
¹⁰ Ayiwa, i yere masiri ni masaya ni fanga ye sa!
 Bonya ni nooro la i yere kan!
¹¹ I ta jusugban lajigi mogow kan i ko jibaw;
 i na lo yerebonyabagaw bee ra, ka o laben!
¹² I na lo yerebonyabagaw bee ra, ka o majigi!
 Magojuguw terege dugu ma ka o nooro yoronin kelen na!
¹³ O bee lajennin dogo buguri jukoro!
 O na datugu ka o dogo kaburu kono!
¹⁴ Ni o kera, ne yere le bena ele fo ka i walenumanlon,
 sabu i yere baraka be se ka i kisi!

Ala ka jirafen daw lakari

Mali

- ¹⁵ Ayiwa, mali fle! Ne ka ale dan i ko ne ka ele dan cogo min na;
 a be bin pimi i ko misi.
¹⁶ A fle, baraka min b'a soro ra,
 ani fanga min b'a konobara ta sogobuw ra!
¹⁷ A b'a kukala wuri k'a ja i ko sedirisun;
 a wotow ta sogobuw ka noon mina ni baraka ye.
¹⁸ A kolo ka gbelen i ko siranega,
 a garagakolow be i ko negebereuw.
¹⁹ Ale ye Ala ta danfenw bee ra kabakoman le ye;
 a danbaga k'a dan ka muru di a ma*.
²⁰ A be a ta baro soro kuruw kan,
 kongosogow bee be boribori yoro minw na.
²¹ A be la kodarayiriw jukoro,
 a be dogo binw ce ra bogo ra.
²² Kodarayiriw suma b'a datugu,
 a be dogo yirimisenw ce ra.
²³ Hali ni baji ka fariya cogo o cogo, a te siran;
 hali ni Zuriden ba ka fa ka se fo a da koro, a hakiri siginin lo.
²⁴ Yala mogo be se k'a na yelennin to k'a mina wa,
 walama k'a mina ni jan ye k'a nun sogo nin binje ye?

Jirasa belebele

- ²⁵ Yala ele be se ka jirasa belebele† mina ni dulen ye wa?
 Ele be se k'a nenkun siri ni jurukise ye wa?
²⁶ Yala i be se ka juru don a nun na wa?
 I be se ka a dagbaga sogo ni binje ye wa?
²⁷ Ni i ko i b'a mina, a bena i daari ni makarikanw le ye,

* **40:19** 40.19 Nin hayan fora cogo were ra Kitabu daw kono. † **40:25** 40.25 Jirasa belebele ye fenpanaman do ye min cogo bora banba fe.

ka kumadimanw fɔ i ye wa?

²⁸ Yala a bɛna teriya don ni ele ye le,
k'a yere ke ele ta jɔn ye wagati bɛɛ wa?

²⁹ Yala i bɛ se ka toron ke ni a ye i ko kɔnɔnin wa,
walama k'a siri juru ra, i denmusow ye toron ke ni a ye?

³⁰ Yala mɔgɔw bɛ se ka jɛn k'a mina k'a fiyeere wa?
O bɛ se k'a taran sannikebagaw ra wa?

³¹ I bɛ se k'a bon ni biɛ ye k'a fari yɔrɔ bɛɛ sɔgɔsɔgɔ wa,
walama k'a kunkolo sɔgɔ ni jɛgɛfagabiɛ ye?

³² Ayiwa, ele ye i boro la a kan ka flɛ sa! A bɛna min ke i ra, o tɛna bɔ i
kɔnɔ;
i tɛna a se fla!

41

Ala ka jirasa belebele ta ko lakari

¹ I bɛ i jigi la fɛn o fɛn kan ko i bɛ jirasa belebele kɛɛ ni o ye, ka se sɔrɔ
a kan, o bɛɛ ye gbansan ye;
a yeri dama siranya bɛ mɔgɔ ben dugu ma.

² Mɔgɔ si tɛ sɔn ka farati k'a darabo.
Ayiwa, o tuma ne Ala, jɔntigi le bɛna se ka lɔ ka ne kɔnɔ?

³ Jɔn le ka fɛn di ne ma, ko ne ka kan ka o juru sara o tigi ye?
Fɛn o fɛn bɛ dunuɲa kɔnɔ o bɛɛ lajennin ye ne ta le ye.

⁴ Ayiwa, ne tɛna jirasa belebele farikolow ko to fɔbari ye,
ani baraka min b'a ra, ani a fari cɛɲa.

⁵ Jɔn le sera k'a ta derege bɔ a ra ka ye?
Jɔn le sera ka don a jɛnsira fla cɛ ma ka ye?

⁶ Jɔn le sera k'a da ye le ka ye?
A jɛnw bɛ jatige bla mɔgɔ ra!

⁷ A faraw bɛ i ko nɛgebennanw; o le bɛ bonya ni baraka di a ma.
O nɔrɔnɔrɔnin lo jɔgɔn na a fari kan i ko tagamasiyɛnw.

⁸ O dondonnin lo jɔgɔn na;
hali fɔɲɔ tɛ tɛmɛ o ni jɔgɔn cɛ.

⁹ O bɛɛ kelen kelen sirinin bɛ jɔgɔn na, ka jɔgɔn mina;
foyi tɛ se ka o faran ka bɔ jɔgɔn na.

¹⁰ A tisoto bɛ tasumayeelen bɔ;
a jadenw bɛ manamana i ko teresun yeelen.

¹¹ Tasumamana bɛ seri ka bɔ a da fɛ,
tadenw bɛ bɔ a da ra.

¹² Sisi bɛ bɔ a nunwow fɛ,
i ko daga, walama dagaba wurito tasuma kan.

¹³ A nenekirito, a nunfɔɲɔ bɛ se ka takami fiye k'a mana;
tasumamanaw bɛ bɔ a da fɛ.

¹⁴ A ta fanga b'a kankala le ra;
ni i k'a ye, a bɛ jatige bla i ra.

¹⁵ A fari jɔguyɔrɔw nɔrɔnin lo jɔgɔn na;
o jajanin lo ka o nɔrɔ jɔgɔn na kɔsɛbɛ.

¹⁶ A jusukun ka gbɛlen i ko kabakuru,

a ka gbelen i ko mugusi kaba.

¹⁷ Ni a wurira, hali cefaribaw be siran;
jatige koson o be bori ka dogo.

¹⁸ K'a fo ko i b'a kere ni kerekemuru ye,
walama bije ni taman ni negederege, o si te foyi na.

¹⁹ Nege be a na korɔ i ko binjalan;
siranegbe be a na korɔ i ko yiri torinin.

²⁰ Bijen te se k'a labori;

ni i ka kabakuru don tafura ra k'a bon, o be ke i ko binjalan le benna a kan.

²¹ Berekuru b'a fe i ko binjalan,
a ta foyi te bije temeto mankan na.

²² Fara minw b'a konɔbara kan, o da ka di i ko muru;
a fofoto, olugu be ke i ko misidaba samato bogo ra.

²³ Ni a lamagara ji jukoro, a be jidunbaw lawuri i ko ji wurito daga konɔ;
a be baji na duuru k'a ke i ko turudaga.

²⁴ A temesira no be manamana a ko fe;
ji na be gbe, k'a ke i ko kunsigigbe.

²⁵ Mogo si te ale kuntigi ye dugukolo kan yan;
ale danna ko a kana siran foyi le na.

²⁶ Danfen min o min korotanin lo, a be o bee kunna;
ale le ye kongosogo fagamaw bee ta masa ye.

42

Ayuba ka jo di Ala ma

¹ Ayuba ka Matigi Ala jaabi, ko:

² Ne k'a lon ko fen bee se be ele ye;
ko foyi te i ta kolatigenin si bari.

³ I ko: «Jontigi le be sigiya donna ne ta kow ra
ni a ta kolonbariyakumaw ye?»

Can lo, ne te ko minw faamu, ne ka o fo,
kabakoba minw ka bon ne ta lonniya ma, ne ka o fo.

⁴ I ko: «Ne lamen, sisan ne bena kuma;
ne bena hakiri pini ele fe, ele bena ne karan!»

⁵ Ne toro le tun ka i ko men,
nka sisan ne yere na ka i ye!

⁶ O koson ne be ne yere jaraki;
ne nimisara ne ta keta ra;
ne be ne yere majigi ka sigi buguri ra, ka sigi bugurigbe ra.

Ala ka Ayuba terice saba jaraki

⁷ Ayiwa, Matigi Ala ka o kumaw fo Ayuba ye ka ban minke, Elifazi min tun be bo Teman, a k'a fo ale ye ko: «Ne dimina ele ni i terice fla korɔ kosebe, sabu aw ma ne ta ko fo ka kapa ni can sira ye, i ko ne ta jonce Ayuba k'a ke cogo min na. ⁸ O ra, aw ye misitoran wolonfla, ani sagajigi wolonfla mina ka taga ni o ye ne ta jonce Ayuba fe, ka o ke saraka jenita* ye aw yere koson. Ne ta jonce Ayuba bena Ala daari aw ye. Ne bena a ta daariri lamen; o ra, ne tena aw mina ka kapa ni aw ta hakirintanya ye,

sabu aw ma ne ta ko fɔ ka kapa ni can sira ye i ko ne ta jɔncɛ Ayuba k'a ke cogo min na.»

⁹ Elifazi min bɛ bɔ Teman, ani Bilidadi min bɛ bɔ Suwa, ani Sofari min bɛ bɔ Naama, olugu tagara a ke i n'a fɔ Matigi Ala tun k'a fɔ o ye cogo min na. Matigi Ala ka Ayuba ta daariri lamɛn ka yafa o ma.

Ala ka Ayuba ta bonya kɔsegi a ma tuun

¹⁰ Ayuba ka Ala daari a teriw ye ka ban minke, Matigi Ala ka Ayuba kɔsegi a cogokɔɔ ra. Naforo minw tun b'a fe fɔlɔfɔlɔ, a ka o bɛɛ jɔgɔn fla fla di a ma.

¹¹ A balemacew, ani a balemamusow, ani a lɔnbagakɔrɔw bɛɛ nana a fe; o nana domuni ke ni a ye a ta so. Matigi Ala tun ka kojugu minw bɛɛ lase a ma, o k'a jusu saaro k'a ɲaji cɛ o bɛɛ kosɔn. O bɛɛ kelen kelen ka warigbe kelen kelen, ani sanin bororanɛge kelen kelen di a ma.

¹² Matigi Ala ka baraka don Ayuba ra tuun a si tɔ ra, fɔ ka tɛmɛ wagati fɔlɔ ta kan. Ayuba ka saga waga tan ni naani (14 000), ani jɔgɔmɛ waga wɔɔɔ (6 000), ani senɛkemisi fla fla sigiyɔrɔma waga kelen (1 000), ani falimuso waga kelen (1 000) sɔrɔ tuun. ¹³ A ka dence wolonfla ni denmuso saba sɔrɔ tuun. ¹⁴ A k'a denmuso fɔlɔ tɔgɔ la ko Yemima, ka flanan tɔgɔ la ko Kesiya, ka sabanan tɔgɔ la ko Kerɛni Hapuki*. ¹⁵ Jamana bɛɛ lajennin kɔnɔ, a denmusow jɔgɔn muso cɛɲuman tun tɛ yi. O face ka o balemacew ta cɛn jɔgɔn dɔ di o ma.

¹⁶ O kɔ, Ayuba ka san kemɛ ni binaani le ke; a ka a ta denw ye, ka olugu ta denw ye, fɔ ka taga se o ta duruja naaninan ma. ¹⁷ Ayuba kɔrɔra ka sijan sɔrɔ, ka sɔrɔ ka sa.

---

* **42:14** 42.14 Yemima kɔrɔ ye ko: tugani; Kesiya kɔrɔ ye ko: yirifiyeren; Kerɛni Hapuki kɔrɔ ye ko: kale.

ZABURUW ALATANDODONKIRIW KITABU Kitabu faamucogo

Zaburuw kitabu sebera wagati min kɔnɔ, o be san waga kelen bɔ. Zaburuw caman sebebaga ye masace Dawuda ye, nka cira Musa ni masace Sulemani ni Asafu fana ka Zaburu dow sebe.

Zaburuw kitabu kumaw ye donkiriw ye, ani daaririw, ani Alatandokumaw, ani yafamadaariw. A be Izirayeli jamana ta ko temeninw fana lakari, ani Ala ka baaraba minw ke o ce ra. Cirayakumaw fana be Zaburu dow kɔnɔ.

Zaburuw kitabu ka yɔrɔba ta Ala ta kuma ra. Zaburuw kitabu kuma dow fora sɔnaga keme ni tan ni wɔrɔrɔ Layirikura kɔnɔ. Hali bi, an b'a ye ko mɔgo caman be Zaburuw kitabu karan, ani k'a donkiriw la.

Zaburu caman damina ra, an be a sebebaga tɔgo ye, walama a sebekun, walama a donkiri lacogo. Kuma dow fana be yi, an te minw kɔrɔ lon, i n'a fo nin kuma min be sɔrɔ Zaburu caman na ko «Sela». Dow b'a miiri ko o kuma kɔrɔ ye ko donkiri ka kan ka lalo dɔɔnin o yɔrɔw ra.

Zaburuw kitabu be Ala ta bonya ni a ta sebagaya yira an na. An b'a ye nin kitabuw kɔnɔnɔkumaw fe fana, ko Ala b'a janto a ta mɔgow ra, ka o lamɛn. Adamaden be se k'a ta miiriyaw, ani a ta segekow, ani a ta desekow, ani a ta jusukasikow be fe fo Ala ye, sabu Ala be a welebagaw lamɛn.

Kitabu kɔnɔkɔw

Zaburuw kitabu taranna k'a ke kitabu looru:

Kitabu folo: Zaburuw 1-41

Kitabu flanan: Zaburuw 42-72

Kitabu sabanan: Zaburuw 73-89

Kitabu naaninan: Zaburuw 90-106

Kitabu loorunan: Zaburuw 107-150

Kitabu folo

1

(Zaburuw 1-41)

Mɔgo terennin ta sira ani mɔgojugu ta sira

¹ Mɔgo min te tagama ka kapa ni mɔgojuguw ta ladiri ye, ni a te lo ni jurumunkebagaw ye o ta sira kan, ni a te sigi ni kumakolonfɔbagaw ye o ta jen ra, o tigi ta jana;

² Matigi Ala ta sariya le ka di a ye, a ta miiriya be o sariya le kan su ni tere.

³ O tigi be i ko yiri min turunin be jiwoyo kɔrɔ; ni a dentuma sera, a be den, a flaburuw fana te jaja ka ye. Ni a ka fen o fen ke, o be be ja.

⁴ Nka mɔgojuguw ta te ten fiyewu!

Olugu be i ko binjalan, fɔrɔ be min ta ka taga ni a ye.

⁵ O kɔsɔn mɔgojugu te se ka jo sɔrɔ kiti lon na, jurumunkebagaw te se ka don mɔgo terenninw ta jen ra.

6 Sabu Matigi Ala be mogo terennin ta sira korosi;
nka mogojugu ta sira b'a lataga halakiyoro le ra.

2

Ala ka masace min janawoloma

1 Mun koson siyaw be muruti de?
Mun koson miiriya gbansanw be jamana mogow konɔ de?

2 Dugukolo masacew wurira ka lo;

kuntigiw ka nagon lajen

Matigi Ala ni a ta mogo janawolomanin kama.

3 O ko: «An ye o ta sirinanw foni ka bo an yere ra,
an ye o ta juruw tige ka bo an yere ra!»

4 Min siginin be sankolo masaya ra, ale be yerekora o ma;
Matigi be o logobora le!

5 O ko, a dimininba be kuma ni o ye,
a jusu bonin be kuma o fe fo ka o ja tige,

6 ko: «Ne yere le ka ne ta masace sigi Siyon kuru* kan,
ne ta kuru saninman kan.»

7 Ayiwa, ne bena Matigi Ala ta cifoninw wangola.

A k'a fo ne ye ko: «Den min bora ne ra, ele lo;
ne kera i fa ye bi.

8 Siyaw daari ne fe, ne bena o bee tigiya di i ma,
ne bena yoro bee ke i ta ye, ka taga se fo dugukolo danw ma.

9 I bena o mara ni masacebere negeraman le ye;
i bena o ta fanga joro i ko bogodaga.»

10 Ayiwa, sisan, aw masaw, aw ye hakiri soro!

Aw y'a to o ye aw ladi, aw minw ye dunuƙa fangatigiw ye!

11 Aw ye baara ke Matigi Ala ye ni Alapasiran ye!

Aw ye jagari, nka aw ye siran a ja fo ka yereyere.

12 Aw y'a dence bonya,

janko a kana na dimi aw koro ka aw halaki aw ta siraw ra;
sabu a ta dimi be se ka ben aw kan yoronin kelen na.

Minw bee be o yere karifa a ma,
olugu ta pana!

3

Ala le be a ta mogow tanga

1 Dawuda ta Zaburu, a ka min sebe a borito a dence Abusalon ja.

2 Matigi Ala, ne juguw ka ca,
minw wurira ne kama, o ka ca.

3 Mogo caman b'a fora ne ta ko ra, ko:

«Ala tena a bosi fiyewu!»*

4 K'a soro ele koni, Matigi Ala, ele le ye ne tangabaga ye,
ne be bonya soro ele le fe, ele le be ne kun korota.

* 3:3 3.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁵ Ne be ne kan korota, ka Matigi Ala wele,
a be to a ta kuru saninman kan ka ne jaabi.†

⁶ Ne be la ka sunogo, ka kunu,
sabu Matigi Ala be ne deme.

⁷ Ne juguw jamaba min ka ne lamini,
ne te siran olugu si ja.

⁸ E, Matigi Ala, i wuri!

Ne ta Ala, ne kisi!

I tege ci ne juguw bee ja kan,
mogojuguw bee ninw karikari!

⁹ Kisiri be soro Matigi Ala le ra;
baraka don i ta mogow ra!‡

4

Ala le be a ta mogow deme

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Ala, ele min be jo di ne ma,
ni ne ka kule i no fe tuma o tuma, i ye ne jaabi.
Ne degunin tun lo, nka i ka laganfiya di ne ma.
Makari ne ra, ka ne ta daariri lamén!

³ Aw adamadenw, aw minw be ne ta bonya yelema k'a ke maroya ye,
aw bena o dabra tuma juman le?
Aw be fengbansanw kanu, ka tugu faninya ko,
aw bena o fana dabra tuma juman le sa?*

⁴ Aw ka kan k'a lon ko Matigi Ala k'a nasiranbaga panawoloma;
ni ne ka Matigi wele, a be ne lamén.

⁵ Ni aw dimina, aw kana jurumun ke;
aw ye to aw ta layoro ra ka je ka miiri kosebe.†

⁶ Aw ye terenninya sarakaw bo,
ka aw jigi la Matigi Ala kan.

⁷ Mogo caman b'a fo ko: «E, jon le bena hera ke an ye tuun sa!»
E, Matigi Ala, makari an na ka i ta yeelen bo an ye.

⁸ Hali ni mogow ka simankura ni rezenjikura soro caman, ka pagari,
i be pagari min don ne jusu ra, o belén ka bon ka teme olugu ta kan.

⁹ Ne be la ka sunogo hera ra,
sabu ele Matigi Ala, ele yere le be ne mara ne layoro ra hera ni laganfiya
ra.

5

Ala b'a nasiranbagaw deme

† **3:5** 3.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ **3:9** 3.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * **4:3** 4.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **4:5** 4.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni filenw ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i toro malo ne kumakan na, ne njanakan lamen!

³ I janto ne ta welerikan na, ne ta Masa, ne ta Ala! Sabu ne be ele le daarira.

⁴ Matigi Ala, lon o lon sogoma i be ne kan men, lon o lon sogoma ne be taga lo ka i makono;

⁵ sabu i te Ala ye, kojugu ka di Ala min ye, i te mogojugu fe.

⁶ Yerebonyabaga te se ka lo ele na koro, mogoo o mogoo be kojugu ke, i be o haramuya.

⁷ I be faninyafobagaw halaki;

mogofagabagaw, ani nanbaramogoo, Matigi Ala be olugu haramuya.

⁸ Nka ne koni, i ta numanyaba baraka ra,

ne be se ka don i ta batoso kono,

ka ne kinbiri gban i ta batoso saninman na fe ka i bato, sabu i nasiran be ne ra.

⁹ E, Matigi Ala, i ta terenninya sira yira ne ra,

i ta siraw lateren ne ye,

ne juguw koson;

¹⁰ sabu mogoo te se ka la olugu darakuma si ra,

cenri miiriya doron le be o jusu ra,

o kandinga ye kaburu dayelenin le ye,

o be mogoo lafiri ni o nenkun ye.

¹¹ E, Ala, o jaraki!

A to o yere ta naninyajuguw ye ke o ben sababu ye;

o gben ka bo i na koro o ta jurumun caman koson,

sabu o murutira i ma.

¹² Nka minw bee be o yere karifa ele ma, olugu bena ninsondiya,

ka nagari kosebe tuma bee fo ka kule ci,

sabu ele le be o tanga.

I togo ka di minw ye, olugu bena nagarikanbaw bo;

¹³ sabu, Matigi Ala, ele le be baraka don mogoo terennin na,

i be kojuman caman ke a ye, k'a sutara i ko negebennan.

6

Ala le ye keneyari kebaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni juru seegi ye. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i kana ta dimi fe ko i be ne jaraki,

i kana ta jusugban fe ko i be ne koro.

³ E, Matigi Ala, makari ne ra, sabu ne baraka bee le banna; ne keneya, Matigi Ala, sabu ne kolow bee be yereyerera.

4 Ne hakiri jagamina kosebe!
Matigi Ala, nin bena ban tuma juman le sa?

5 Na, Matigi Ala, na ne bɔsi,
na ne kisi i ta pumanya kosɔn.

6 Sabu mɔgɔ saninw hakiri te to i ra tuun;
ɔn le bena to kaburu kɔnɔ ka i fo ka i walepumanlon?

7 Ne njanana fo ka ne baraka bee ban,
su o su ne paji be woyo fo ka ne ta lanan nigi,
ne be kasi ka ne layɔɔ bee ke paji ye.

8 Ne padenw finna dimi kosɔn,
ne padenw baraka bee banna ne juguw ta kewalew kosɔn.

9 Aw kojukεbagaw, aw ye aw yere mabo ne ra,
sabu Matigi Ala ka ne kasikan men.

10 Matigi Ala ka ne ta makarikan men,
Matigi Ala sonna ne ta daariri ma.

11 Ne juguw bee bena maroya, ka o ja tige fo o be yereyere;
o maroyaninba bena seko ka taga joona joona.

7

Ala le be a ta mɔgɔw lakisi

1 Dawuda ta mapumanko donkiri; a ka min la Matigi Ala na koro, Kusi ta ko ra, Kusi min tun ye Boniyaminu ta mɔgɔ do ye.

2 Matigi Ala, ne ta Ala, ne be ne yere karifa ele le ma;
ne kisi ka bo ne nɔgbenbagaw bee boro, ka ne bɔsi,

3 janko o kana na ne sogo tige tige i ko jara,
o kana na ne tige tige, mɔgɔ kana soro ka ne bɔsi.

4 Matigi Ala, ne ta Ala, ni a kera ko ne ka nin ko nɔgɔn do le ke:
ni ne boro ka kojugu ke,

5 walama ni ne ka kojugu ke ne siginɔgɔn na,
ni ne ka hali ne jugu do ta borofenw bɔsi gbansan,

6 o tuma ne juguw ye ne gben fo ka ne nin mina;
o ye ne dondon ka ne terege dugu ma fo ka ne si ban,
ka ne ta bonya bee tunu bogo ra.*

7 E, Matigi Ala, i wuri ka i ta dimi yira,
i wuri ka ne juguw ta jusugban bee ban;
i wuri ka ne deme, ka kiti tige.

8 Jamanaw bee ta mɔgɔw ye na lajen ka i lamini,
ele ye sigi san fe o bee kunna.

9 Matigi Ala le be siyaw ta kiti tige;
Matigi Ala, ne ta kiti tige ka kana ni ne ta terenninya ye,
ka kana ni ne ta jusukungbeninya ye.

10 Mɔgɔjuguw ta kojuguw lalo ten,
ka mɔgɔ terennin sabati,

* 7:6 7.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

ele min be adamaden jusukunnakow ni a hakirinankow bee segesege k'a
lon,
ele Ala min terennin lo.

¹¹ Ala le ye ne tangabaga ye,
ale le ye mogo jusunumanw kisibaga ye.

¹² Ala ye kititigebaga terennin le ye,
a ta dimi be ben mogojuguw kan lon o lon.

¹³ Ni o ma nimisa, Ala bena a ta kerekemuru dabo o kama;
a be a ta kalan laben, k'a sama.

¹⁴ A be a ta kerekeminanw laben fagari kama,
a be bije tasumamanw laben.

¹⁵ A fe, mogojugu be terenbariya konɔ ta,
kojugu konɔ le b'a ra;
a fana bena jigi faninya le ra.

¹⁶ A be dinga sozi, fo k'a dunya,
nka a ka dinga min sozi, ale yere le be ben o konɔ.

¹⁷ A ta kojugu bena ben ale yere le kan,
a ta fariya be jigi ale yere le kunce ra.

¹⁸ Ne bena Matigi Ala fo k'a walepumanlon a ta terenninya koson,
ka Alatandodankiriw la ka Matigi Ala korotaninba togo tando.

8

Ala ta bonya ni a ta nɔɔɔ

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni Gatikaw ta goni ye.
Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, an Matigi,
i togo ka bon dugukolo yoro bee le ra!

I ta bonya temena sankolo bonya kan.

³ I ka i togo tandorikumaw don dennisenw ni sinmindenw da ra,
janko ka i kerebagaw lamaroya,
ka i juguw da datugu, ani minw b'a fe ka o yere dimibo i ra.

⁴ Ni ne ka i ta sankolo fe, i yere boro ka min dan,
ka karo ni lolow fe, i boro ka minw laben,

⁵ o tuma ne b'a fo ko: «Mogo ye mun le ye, ka n'a fo ko i be i hakiri to a
ra?»

Adamaden ye mun le ye, ka n'a fo ko i be i janto a ra?»

⁶ O bee n'a ta, i k'a dan k'a dogoya ni Ala yere doron le ye;
i ka bonya ni nɔɔɔ masafugula sigi a kun na.

⁷ I boro ka fen o fen dan, i ka o bee bla a ta fanga koro,
ka fen bee bla a sen jukoro:

⁸ sagaw, ani baw, ani misiw bee,
ani kongosogow,

⁹ ani sanfekonow, ani kogoji jegew,
ani fen o fen be yaala kogojiw konɔ.

¹⁰ E, Matigi Ala, an Matigi,
i tɔgɔ ka bon dugukolo yɔrɔ bɛɛ le ra!

9

Ala b'a janto janibagatɔw ra

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min bɛ la ni filen ni gɔni ye. Dawuda ta Zaburu.*

² Matigi Ala, ne bɛ i fo ka i waleɲumanlɔn ni ne jusukun bɛɛ ye,
ne bɛna i ta kabakobaw bɛɛ lakari.

³ Ne bɛna ninsɔndiya, ka ɲagari kosebɛ ele Matigi Ala ta jɛɲɔgɔnya kosɔn;
ne bɛna Alatandodɔnkiriw la ka i tɔgɔ tando, ele Ala kɔrɔtaninba!

⁴ Ne juguw sekɔra ni o kɔ ye;
o bɛ talon ka ben, ka halaki i ɲa kɔrɔ;

⁵ sabu ele le bɛ ne ta kiti tige, ka ne ta jo di ne ma.

I siginin bɛ i ta masasiginan kan, i bɛ kiti tige ka kaɲa ni terenninya ye.

⁶ I ka siya tɔw jaraki, ka mɔgɔjuguw halaki;
i ka o tɔgɔ jɔsi ka bɔ yi pewu!

⁷ Ne juguw bɛɛ banna, o sigiyɔrɔw kɛra tomo lawuribariw le ye;
i ka o ta duguw cici, mɔgɔ si hakiri tena to o ra tuun.

⁸ Matigi Ala kɔni siginin bɛ a ta masaya ra wagati bɛɛ,
a siginin bɛ a ta masasiginan kan, ka kiti tige.

⁹ Ale le bɛ dunuɲa mara ni terenninya ye,
ka mɔgɔw ta kiti tige ka ɲa.

¹⁰ Matigi Ala le ye sɛgebagatɔw dogoyɔrɔ ye,
ale le ye o dogoyɔrɔ ye o degu wagatiw ra.

¹¹ O kosɔn minw ka i tɔgɔ lɔn, olugu bɛ o jigi la i kan;
sabu minw bɛ i yɔrɔɲini, i tena olugu to o kelen na, Matigi Ala.

¹² Aw ye Alatandodɔnkiriw la Matigi Ala ye, Ala min siginin bɛ Siyɔn,
aw ye a ta kokeninw lakari mɔgɔw ye.

¹³ A bɛna mɔgɔfagabagaw ɲininka, sabu o ka mɔgɔ minw faga, a hakiri bɛ
olugu ra;
a tɛ ɲina janibagatɔw kasikan kɔ.

¹⁴ E, Matigi Ala, makari ne ra,
ne ɲanicogo flɛ ne kɔɲinyabagaw boro;
ele le bɛ ne lawuri ka bɔ saya ta so donda ra,

¹⁵ janko ne ye i tando ka i ta bonya bɛɛ lakari
Siyɔn dugu donda ra,
ka ɲagari i ta kisiri kosɔn.

¹⁶ Siyaw benna o yɛrɛ ta dinga soginin kɔnɔ;
o dogora ka jo min siri, o yɛrɛ sen minana o jo ra.

* 9:1 9.1 Zaburu sura kɔnɔntɔn, ani sura tan ta hayaww bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden dɔ ye, k'a ta a sigininden folɔ ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

17 Matigi Ala k'a yere yira, a ka kiti tige can kan;
mɔgɔjugu ta kewalew kera jan ye k'a yere mina.†

18 Mɔgɔjuguw bena taga saya dibi ra,
o siya minw bee be pina Ala ko.

19 Nka Ala te pina fagantanw ko ka o to yi ten,
janibagatow jigi tigenin te to yi ten tuma bee.

20 E, Matigi Ala, i wuri! I kana a to mɔgɔw ye se soro!
Siyaw ta kiti ye tige i na korɔ.

21 Matigi Ala, siranyaba bla o ra,
siyaw y'a lon ko olugu te foyi ye ni adamaden gbansanw te.‡

10

Ala le be janibagatow bosi

1 E, Matigi Ala, mun koson i k'a i yere mabo ne ra?
Mun koson i be dogo ne ra ne ta degu wagatiw ra?

2 Mɔgɔjugu ni a ta yerebonya be janibagatow tɔɔɔra;
a ka dabarijugu minw siri, a bena o mina ni o le ye.

3 Mɔgɔjugu b'a yere tando, sabu ko min miiriya tun b'a jusukun na, a ka
o soro;
ale mɔgɔ nataba be Matigi Ala neni, k'a mafiyenya.

4 Mɔgɔjugu be yada, fo k'a fo ko: «Ala te yi!»
A ta miiriya bee be o le ye.

5 A ta kow be ja a boro tuma bee;
i ta kolatigeninw si te se a ma,
a b'a juguw bee fiye ka bo yi.

6 A b'a fo a yere konɔ ko: «Foyi te se ka ne bo ne no ra!
Kojugu si tena ne soro ka ye fiyewu!»

7 Mɔgɔdanganw doron le be a da ra, ani nanbara ni tɔɔri;
kumajuguw, ani terenbariyakumaw le b'a nenkun kan.

8 A be dogo dugu ko fe ka mɔgɔw konɔ,
a be to yoro dogoninw na ka бага mɔgɔ jarakibari ma k'a faga;
a be dogo ka desebagatow konɔ.

9 A be dogo ka mɔgɔw konɔ, i ko jara be dogo a ta dinga konɔ cogo min
na,
a be dogo ka janibagato konɔ,
a be janibagato sama k'a don a ta jo ra, k'a mina.

10 A be biri, ka sonzori,
ka desebagato denden fo k'a mina.

11 Ni o kera, a b'a fo a yere konɔ ko: «E, Ala pinana!
Ala k'a ja datugu, a te foyi yera!»

12 E, Matigi Ala, i wuri! E, Ala, i boro korɔta!
I kana pina janibagatow ko.

† 9:17 9.17 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Higayoni, Sela. ‡ 9:21 9.21 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

13 Mun na mɔgɔjugu bɛ Ala mafiyenyara tan?
Mun kosɔn a b'a fɔra a yere kɔnɔ ko: «Ala tɛna foyi kɛ ne ra!»

14 Nka ele Ala le bɛ fɛn bɛɛ yera!
Minw bɛ sege ra, ani dimi bɛ minw kan, i na bɛ olugu ra.
Ko bɛɛ bɛ ele le boro.
Dɛsebagatɔ b'a yere karifa ele le ma,
ele le ye ferita demɛbaga ye.

15 Mɔgɔjugu kojugukɛbaga boro kari!
A ta kojuguw hake bɔ a ra fɔ ka taga a halaki ka ban pewu!
16 Matigi Ala le ye Masa ye tuma bɛɛ, ani wagati bɛɛ,
a bɛna Alanasiranbariw bɛɛ halaki ka bɔ a ta dugukolo kan.

17 E, Matigi Ala, janibagatɔw bɛ min fɛ, ele le bɛ o kɛ o ye,
i bɛ o ja gbɛɛya, ka i toro malɔ ka o lamɛn,
18 ka feritaw, ani segebagatɔw ta jo di o ma,
janko adamadenw kana to ka o ta jagboyafanga sigi mɔgɔw kan tuun ka
o degu.

11

Mɔgɔ terennin b'a yere karifa Ala le ma

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

Ne bɛ ne yere karifa Matigi Ala le ma.
Mun kosɔn aw b'a fɔ ne ma
ko ne ye bori i ko kɔnɔ bɛ wuri cogo min na ka taga dogo kuruw cɛ ra?
2 A fɛ, mɔgɔjuguw bɛ o ta kalan samana,
o bɛ o ta biɛw donna kalan juru ra,
ka dogo dibiba ra ka mɔgɔ jusujuman bon.
3 Ni terenninya jusiginanw bɛna ka ban,
o tuma mɔgɔ terennin bɛ se ka mun le kɛ tuun?

4 Matigi Ala bɛ a ta batoso saninman kɔnɔ,
Matigi Ala ta masasiginan bɛ sankolo kɔnɔ;
a na bɛ fleri kera,
a bɛ adamadenw jusukunw fɛ, ka o segeɛsege.
5 Matigi Ala bɛ mɔgɔ terennin jusukun segeɛsege,
nka a bɛ mɔgɔjuguw ni mɔgɔ farimanw kɔninya.
6 A bɛ takami ni tasuma ni kiribi le bɔn mɔgɔjuguw kan,
ani fɔɔnɔ gbanninman;
o le bɛ kɛ olugu ninyɔɔ ye.
7 Sabu Matigi Ala terennin lo,
ko terenninw le ka di a ye;
mɔgɔ terenninw le bɛna a pada ye.

12

Ala bɛ a ta mɔgɔw demɛ wagatigbɛɛɛn na

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min bɛ la ni gɔni juru seegi ye.
Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, an bosi, ni o te, Alapasiranbagaw banna, lanamogo te adamadenw ce ra tuun.

³ O bee be faninya le fo jagon ye, o be jagon nege; flankafuya be o jusuw ra.

⁴ Matigi Ala ye mogonegebagaw bee halaki ka bo yi, ani min o min nenkun be yerebonyakumaw fo;

⁵ minw b'a fo ko: «An bena se soro an nenkun baraka ra, an daw be an fe ka ban, jon le bena se an na?»

⁶ O be panibagatow minako juguya, fagantanw be nunana o boro; o koson Matigi Ala ko: «Sisan ne bena wuri, o be o mogo minw mafiyenya, ne bena olugu bosi.»

⁷ Matigi Ala darakumaw ye kuma saninyaninw le ye, a be i ko warigbe min kora daganin konso tasuma ra, k'a saninya fo signaga wolonfla.

⁸ E, Matigi Ala, ele le bena an mara, ka an tanga nin mogo suguyaw ma tuma bee;

⁹ sabu mogojuguw be yaala yoro bee, kojugu be cayara adamadenw ce ra.

13

Ala be an kisi an juguw ma

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i bena i hakiri jigi ne ra tuma juman le sa? I bena i ja munu ka ne fle tuma juman le sa?

³ Hami min be ne jusu ra, o bena ban lon juman le? Jusukasi min be ne ra lon o lon, o bena ban lon juman le? Ne jugu be se sorora ne kan minke, o bena dabra tuma juman?

⁴ E, Matigi Ala, ne ta Ala, ne fle, i ye ne jaabi! Baraka don ne ra janko ne ja yelenin ye to, janko saya sunogo kana na ne ta.

⁵ Ni o te, ne jugu bena a fo ko: «Ne sera a ra le!» Ni ne benna, ne koninyabagaw bena jagari le.

⁶ O bee n'a ta, ne jigi be i ta numanya kan, ne jusu bena jagari i ta kisiri koson. Ne bena donkiri la Matigi Ala ye, sabu a ka kopuman ke ne ye.

14

Alapasiranbariw (Zaburu 53)

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

Mogo kolonbariw b'a fo o yere konso ko: «Ala te yi!»

O mɔgɔw ye mɔgɔkolonw le ye, o ta kewalew bɛɛ haramunin lo;
o si te koɓuman ke.

² Matigi Ala be to sankolo ra ka jenge ka adamadenw fle,
k'a fle ni a kera ko mɔgɔ be yi, hakiri be min fe,
min ye Alapinibaga ye.

³ O bɛɛ ka o ko munu Ala ma, o bɛɛ kera jacinanw ye;
o si te koɓuman ke,
hali mɔgɔ kelenpe.

⁴ Minw bɛɛ be kojugu kera, yala olugu te ko lon le wa?
O be ne ta mɔgɔw domuna i ko to;
o fana te Matigi Ala bato.

⁵ Sisan, jatigeba le bena o mina,
sabu Ala bena ke ni mɔgɔ terenninw ye.

⁶ Aw b'a fe ka janibagato ta koketaw cen a boro,
nka Matigi Ala le ye a karifayoro ye.

⁷ Jontigi le bena bo Siyon ka na Izirayeli kisi!
Ni Matigi Ala nana a ta mɔgɔw ta bonya laseko o ma tuma min na,
Yakuba ta mɔgɔw bena jagari, Izirayelimɔgɔw bena ninsondiya.

15

Ala ta mɔgɔ saninman

¹ Dawuda ta Zaburu.*

Matigi Ala, jon le bena sigi i ta bon saninman konɔ?
Jon le bena sigi i ta kuru saninman kan?

² Mɔgɔ min be tagama ni jusukun gbenin ye,
ka terenninya sira ta;
mɔgɔ min be can bo a jusukun na k'a fo.

³ O tigi te mɔgɔ togo cen ni a nenkun ye,
a te kojugu ke a mɔgɔɔgɔn na,
a fana te a siginɔgɔn lamaroya.

⁴ A be mɔgɔ sɔnkolon mafiyenya,
nka Matigi Ala pasiran be mɔgɔ minw na, a be olugu bonya.
Ni a ka layiri min ta, a be o dafa, hali ni o ko be digi a ra.

⁵ A te juru don mɔgɔ ra ka tonɔ jini a ra,
a te bonyafen mina dogo ra, ka kuma ben mɔgɔ jarakibari kan.

Mɔgɔ o mɔgɔ be o sira tagama, o tigi te jenge ka bo a no ra ka ye fiyewu.

16

Mɔgɔ ka kan k'a jigi la Ala le kan

¹ Dawuda ta donkiri.

* **15:1** 15.1 Yahudiyaw tun be deri ka nin donkiri la, o donto Alabatosoba konɔ.

E, Ala, ne tanga, sabu ne ka ne yere karifa i ma.

² Ne b'a fo Matigi Ala ye ko: «Ele le ye ne Matigi ye, ne ta hera beɛ lajennin be ele le ra.»

³ Ala ta moɔɔ saninman minw be jamana kono, ani jamana namoɔɔw, olugu le ko ka di ne ye.

⁴ Nka minw be boribori batofen werew ko, olugu be o ta jusukasi le caya.

O be saraka minw bo, ka jori bon o ta batofenw kan, ne te o do ke; ne fana tena o batofenw toɔɔ fo ne da ra fiyewu.

⁵ Matigi Ala le ye ne ninyoro ye, ani ne ta sorota. Ne ta dunupalatige be ele le boro.

⁶ Yoro min danw sigira k'a ke ne ninyoro ye, o ye yoro numanba le ye; ne ninyoro ye fennumanba le ye.

⁷ Ne be baraka la Matigi Ala ye, ne ladibaga; hali su fe, o miiriya le be ne jusukun na.

⁸ Ne na lonin be Matigi Ala ra wagati beɛ; k'a to ne kere fe, foyi te se ka ne bo ne no ra.

⁹ O koson nagari be ne jusu ra, ninsondiya be ne ra, foyi tena ne farikolo fana soro;

¹⁰ sabu i tena son ka ne nin to saya dibi ra; i tena son k'a to i ta jon Alapasiranbaga ye to kaburu kono.

¹¹ I bena panamanya sira yira ne ra; nagari dafanin le be i na koro, kodiman banbari le be i kininboro kono.

17

Ala be a ta moɔɔw bosi o juguw boro

¹ Dawuda ta Aladaari.

E, Matigi Ala, ne be min daari i fe ka kapa ni terenninya ye, o lamen, i ye i janto ne kasikan na;

i toro malo ne ta daariri ra, sabu nanbarakuma si tena bo ne da ra.

² Ele yere le bena ne ta jo di ne ma, i yere na bena kopuman ni kojugu faranfasi k'a lon.

³ I be ne jusukun segesege, i be ne korosi su fe, i be ne korobo, nka i te jarakiyoro foyi soro ne ra; ne k'a latige ko ne tena a to ne da ye kojugu ke.

⁴ Ne ka adamadenw ta kewalew korosi; nka i ta darakumaw baraka ra, ne ka ne yere mabo benkannebagaw ta siraw ra.

⁵ Ne tora i ta siraw le kan; ne sen ma jenge ka bo o sira kan.

⁶ E, Ala, ne be i wele sabu i be ne jaabi;

i toro malɔ ne ye, ka ne darakumaw lamɛn.

⁷ I ta numanyaba yira an na,
sabu minw bɛ o yɛrɛ karifa i ma,
i bɛ olugu kisi ni i boro barakaman ye, ka bɔ o juguw boro.

⁸ I janto ne ra i ko mɔgɔ b'a janto a pakisɛ ra cogo min na;
ne dogo i kaman suma kɔrɔ,

⁹ ka ne kisi mɔgɔjuguw ta cɛnri ma,
ani ne jugu farimanw ma, o minw ka ne lamini fan bɛɛ ra.

¹⁰ O fanin bɛ o yɛrɛ ra;
wasoyakumaw le bɛ bɔ o da ra.

¹¹ O ka ne nɔgbɛn fan bɛɛ ra, fɔ ka ne lamini;
o na lonin bɛ ne ra, janko ka na ne bugɔ ka ne ben dugu ma.

¹² O bɛ i ko jara min kɔrɔtɔnin lo, a b'a fɛ ka fagari kɛ,
i ko jarakanbelen min dogora ka kɛ sogo dɛndɛn ye.

¹³ E, Matigi Ala, i wuri ka o kunbɛn, ka o ben dugu ma;
ne kisi ka bɔ mɔgɔjuguw boro ni i ta kɛrɛkɛmuru ye.

¹⁴ E, Matigi Ala, ne bɔsi ka bɔ nin mɔgɔw boro ni i yɛrɛ ta baraka ye!
Ne bɔsi ka bɔ nin dunuɔnamɔgɔw boro!

A to o ninyɔrɔ ye kɛ nin dunuɔna dɔrɔn le ra yan!

I ka min labɛn k'a bla o na, a to o ni o ta denw ye taga fa o ra.
O ye fa a ra fɔ k'a tɔ to o mamadenw ye.

¹⁵ Nka ne kɔni, ne ta terenninya kosɔn, ne na bɛna i pada ye.

Ni ne kununa tuma o tuma, ne bɛ i ye ne na kɔrɔ, fɔ ka wasa i ra.

18

Masacɛ bɛ baraka la Ala ye (Samawilu flanan 22.2-51)

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Matigi Ala ta jɔncɛ Dawuda ta dɔnkiri. Wagati min na Matigi Ala ka Dawuda bɔsi ka bɔ a juguw bɛɛ boro, ani k'a bɔsi ka bɔ Sawuli boro, Dawuda ka nin dɔnkiri le la ka Matigi Ala tando. ² A ko: E, Matigi Ala, ne ta baraka tigi, ne bɛ i kanu.

³ Matigi Ala le ye ne ta Ala barakaman ye, ne dogoyɔrɔ, ani ne bɔsibaga; ne ta Ala lo, ne ta barakatigi Ala, ne karifayɔrɔ, ne tangabaga, ne ta sesɔrɔri tigi, ani ne dogoyɔrɔ.

⁴ An ye Matigi Ala tando, sabu ne k'a wele minkɛ,
a ka ne bɔsi ka bɔ ne juguw bɛɛ boro.

⁵ Saya juruw tun melegera ne ra,
jiba woyotɔ minw bɛ cɛnri kɛ, o tun ka ne ta.

⁶ Saya juruw tun ka ne siri ka ban!
Saya janw tun bɛ jini ka ne dɛrɛ.

⁷ Nka ka ne to o jusukasi ra, ne ka Matigi Ala daari.
Ne ka ne ta Ala wele ko a ye ne dɛmɛ.

A tora a batoyɔrɔ saninman kɔnɔ ka ne lamɛn,
a toro ka ne kulekan lamɛn.

8 Dugukolo yuguyugura, a yereyerera;
kuruw jusigiyorow bee yereyerera;
a ta dimi ka o bee lamaga.

9 Sisi be bo a nunwow fe,
tasuma farimanba be bo a da ra,
ani takami tasumaman.

10 A be sankolo jenge ka jigi,
sankaba finmanba le be a sen korow.

11 A tun yelennin be seruben meleke* do le kan,
a tun be jigira ka na fowo kan.

12 A be a yere dogo dibi kono,
ka dogo sanfowo dibi ra, sankaba finmanbaw kono.

13 Yeelen min be manamana a na, sankabaw tun be o ra,
ani sanbere ni takami tasumamanw.

14 Matigi Ala perenkan bora sankolo ra;
Ala korotaninba kan bora;
a ka sanbere ni takami lajigi.

15 A be bara a juguw ra, ka o bon ni bipew ye ka o bee janjan;
a be sanmanamanaw bo caman k'a juguw bee labori.

16 E, Matigi Ala, i ka i juguw bagabaga minke,
i ka i ta dimi fowo fiye minke,
o ka kogoji jukorofenw bee bo kene ma,
ka dugukolo jusiginanw bee bla kene ma.

17 Ala be to sankolo ra k'a boro bo ka ne ta,
ka ne ta ka ne labo jibaw ce ra,

18 ka ne bosi ka bo ne jugu barakamanw boro,
ka ne bosi ne koninyabagaw boro, o minw baraka ka bon ni ne ta ye.

19 Lon min pagban sera ne ma, o tun be benna ne kan;
nka Matigi Ala kera ne demebaga ye.

20 A ka ne bla yoro laganfiyanin le ra,
ka ne bosi, sabu ne ko ka di a ye.

21 Matigi Ala ka ne mina ka kapa ni ne ta terenninya le ye;
a ka ne sara, sabu ne boro ka kewale minw ke, o bee saninyanin lo;

22 sabu ne ka Matigi Ala ta siraw tagama,
ne ma ta juguya fe, ka ne yere mabo ne ta Ala ra.

23 Ne be a ta sariyaw bee sira tagama,
ne fana te ne yere mabo a ta cifoninw na.

24 Ne jarakibari lo a na korow,
sabu ne ka ne yere korosi jurumun ma.

25 O koson, Matigi Ala fana ka ne sara ka kapa ni ne ta terenninya ye,
sabu ne borow saninyanin lo a na korow.

26 Matigi Ala, ni mogow min kera i nasiranbaga ye, i be o tigi mina ka kapa
ni a ta Alapasiran ye;
ni mogow min kera mogow jusukungbenin ye, i be o tigi mina ka kapa ni a ta
jusukungbeninya ye.

27 Ni mɔgɔ min kɔnɔ gbenin lo, i be o tigi mina ka kaja ni a ta
konɔgbeninya ye;
nka ni mɔgɔ min kɔnɔ finnin lo, i be o tigi mina ni hakiri ye.

28 Sabu ele le be mɔgɔ sabarininw kisi,
nka yereyira be minw flerikɛcogo ra, i be olugu kun suuru.

29 Ele le be ne ta lanpan yeelen bonya;
Matigi Ala, ne ta Ala be ne ta dibi ke yeelen ye.

30 Ni i be ni ne ye, ne be girin ka ben kerekejama murutigiw kan;
ni ne ta Ala be ne fe, ne be pan kogojanw kunna ka teme.

31 Ala ta siraw bee dafanin lo,
sigiya te Matigi Ala darakuma ra.
Mɔgɔ min b'a yere karifa Ala ma, a be o tigi tanga i ko negebennan.

32 Sabu jon were le be Ala ye ni Matigi Ala kelen te?
Jon were le be barakatigi Ala ye ni an ta Ala kelen te?

33 Ala le be baraka don ne ra;
ale le be ne ta sira dakaɲa ka ɲa.

34 A be ne senw teliya i ko dagbe senw,
a be ne lo yoro korotaninw na.

35 A be ne boro degi kere ra,
ka ne boro ke ka siranegɛkalan bon.

36 I be i ta negebennan di ne ma, ka ne kisi;
i boro barakaman be baraka don ne ra,
i ta ɲumanya be ne bonya.

37 I be ne sen lateliya,
ne sen te sege tagama ra.

38 Ne be ne juguw gben ka o mina;
ni ne ma o faga ka ban, ne te seko.

39 Ne be o ban pewu, o si te se ka wuri tuun;
o be benben ne sen koro.

40 I be baraka don ne ra kere kama,
ka ne juguw bee kuturu ka o bla ne sen koro.

41 I be ne juguw bee labori,
k'a to ne ye ne koninyabagaw bee halaki.

42 Olugu be weleri ke yoro bee, nka o te demebaga soro o yere ra;
o be Matigi Ala wele, nka a te o jaabi!

43 Ne be o terege k'a ke i ko fɔɲɔ be buguri ta cogo min na;
ne be o flan i ko siradarabuguri.

44 I ka ne bosi ne ta jamana mɔgɔ murutininw boro,
ka ne ke siya dow ta ɲamɔgɔ ye;
ne tun ma siya min lon, olugu le be ne ta fanga koro.

45 Ni ne kumana ka min fo doron, o be o ke.
Siya were mɔgow be o kinbiri gban ne koro.

46 Siya were mɔgow baraka banna,
o yereyere to be bora o dogoyorow ra.

47 Matigi Ala panaman lo! Ne be ne ta barakatigi Ala tando.
Ne be ne kisibaga Ala bonya.

48 Ala le be ne dimibo ne juguw ra,
ka siyaw bla ne ta masaya fanga korɔ.

49 A be ne bɔsi ka bɔ ne juguw boro,
ka ne bla ne juguw san fe,
ka ne bɔsi ka bɔ mɔgɔ farimanw boro.

50 O kosɔn, Matigi Ala, ne bena i fo ka i walepumanlɔn siyaw ce ra,
ne bena Alatandodɔnkiriw la ka i tɔgɔ bonya.

51 Matigi Ala be sesɔrɔriba di a ta masace ma.
A ka min panawoloma k'a sigi masaya ra, a bena o mina ni pumanya ye;
a be o ke Dawuda ni a ta duruja le ye, wagati bee, ani tuma bee.

19

Ala ta bonya

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

2 Sankolokɔnɔfenw be Ala ta bonya yira,
sankolo danfenw be Ala boro ta baara lakari.

3 Tere bento b'a ko lakari tere bɔtɔ ye,
su bantɔ be o lonniya yira su nata ra.

4 A te ke ni kumafɔ ye, a te ke ni darakuma ye,
kumakan te, mɔgɔ toro be min men.

5 Nka o ta karan be se dugukolo fan bee ra,
o ta kumaw be se fo dunuɔa dan na.

Ala ka bon dɔ le lɔ tere ye sankolo kɔnɔ.

6 Ale bɔtɔ be i ko kɔrɔce bɔtɔ a ta kɔrɔbɔn kɔnɔ;
a jusu diyanin be a ta bori damina i ko ce barakaman.

7 A be bɔ sankolo kun dɔ ra,
ka taga a ta tagama laban a kun dɔ ra;
a fundenin be se fen bee ma.

8 Matigi Ala ta sariya dafanin lo,
a be baraka don mɔgɔ ra.

Matigi Ala ta jɛɛɛɔgɔnya ta kumaw ye can le ye,
a be kolɔnbariw sɔn hakiri ra.

9 Matigi Ala ta sariya ta kumaw ka ni,
o be mɔgɔ jusu diya.

Matigi Ala ta kumaw gbɛnin lo,
o be mɔgɔ ja yeɛ.

10 Matigi Ala pasiran ta sariya saninyanin lo,
a be to a nɔ ra wagati bee.

Matigi Ala ta kolatigeninw ye can ye,
o bee terennin lo.

11 A nafa ka bon ka teme hali sanin kan,
hali sanin yereworo camanba kan.

A ka di ka teme hali li kan,
hali li min be bɔra kura ye lijaga ra.

12 Matigi Ala, o le be i ta jɔnce fana karan;

ni mɔɔ min b'a sira tagama, o tigi be nafaba sɔɔ a ra.

¹³ Mɔɔ be firi ka kojugu minw ke, i te bo o beɛ kala ma.
O kosɔn ne ma bo ne ta jurumun minw kala ma, o yafa ne ma.

¹⁴ I ta jɔn tanga yerɛyirabagaw ma fana;
i kana a to o ye o ta fanga sigi ne kan.
Ni o kera, ne bena ke mɔɔ jusukun gbenin ye,
o jurumunba jaraki tena ke ne kan.

¹⁵ E, Matigi Ala, sabari k'a to ne darakumaw
ani ne jusukun ta miiriw ye ben i ma,
Matigi Ala, ne ta barakatigi Ala, ani ne kunmabobaga.

20

Matigi Ala ye a ta mɔɔw jigi ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Matigi Ala ye i ta daariri jaabi i degulon na,
Yakuba ta Ala* tɔɔ ye i tanga!

³ A ye to a ta yɔɔ saninman kɔɔ ka i demɛ,
a ye to Siyon†, ka baraka don i ra.

⁴ A y'a hakiri to i ta siman sarakaw* beɛ ra,
ka sɔn i ta saraka jenita* ma.‡

⁵ A ye i jusukun diyanyafenw di i ma;
ni i ka ko o ko latige, a ye o beɛ na k'a di i ma.

⁶ Ni i ka se sɔɔ, an bena nagari fo ka kule o kosɔn,
ka an ta darapo korɔta an ta Ala tɔɔ kosɔn.
Matigi Ala ye i ta daariri beɛ jaabi.

⁷ Sisan kɔni, ne k'a lon ko Matigi Ala be a ta mɔɔ nanawolomanin kisi;
a be to a ta yɔɔ saninman kɔɔ sankolo ra, k'a jaabi,
k'a kisi ni a kininboro barakaman ye.

⁸ Dɔw jigi ye o ta kerekewotorow ye,
dɔw jigi ye o ta kerekewow ye;
nka, anw kɔni, anw jigi ye Matigi Ala, an ta Ala tɔɔ le ye,
an be ale le wele.

⁹ Olugu be deɛ ka ben,
nka anw be wuri ka lo ni baraka ye.

¹⁰ E, Matigi Ala, masace kisi!
Ni an ka i wele tuma o tuma, i ye an lamɛn!

21

Ala le be koruman ke masace ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, masace be ninsɔndiya ele ta baraka le sababu ra.

* **20:2** 20.2 Yakuba ta Ala, o korɔ ye Izirayeli ta Ala. † **20:3** 20.3 Siyon, o korɔ ye Zeruzalemu.

‡ **20:4** 20.4 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

I k'a kisi minke, o ko k'a jusu diya kosebe.

³ Fen min ko tun b'a jusukun na, i ka o di a ma, a da ka min daari i fe, i ma ban ka o ke a ye.*

⁴ I nana a fe ni dugawu panaman caman le ye; i ka sanin yere woro masafugula biri a kun na.

⁵ A ka si daari i fe, i k'a di a ma, sijan, si min te ban ka ye.

⁶ I k'a kisi minke, o le sababu ra, a ta nooro bonyara; i k'a masiri ni bonya ni nooro ye.

⁷ I k'a ke dugawuden ye, dan te dugawu min na; i b'a sigi i yere koro k'a ninsondiya kosebe.

⁸ Sabu masace b'a jigi la Matigi Ala le kan; Ala korotaninba ta numanya baraka ra, a tena jenge ka bo a no ra.

⁹ Masace, i boro bena i juguw bee mina; i boro barakaman bena i koninyabagaw mina.

¹⁰ Ni i ka na i yere yira lon min na, o lon na, i bena i juguw mana i ko tasumaba. Ele Matigi Ala bena dimi o koro, ka o bee latunu pewu; tasuma bena o jeni ka o ban.

¹¹ I bena o si tunu ka bo dugukolo kan, ka o ta durujaw ban adamadenw ce ra.

¹² O tun ka kojugu le naninya ele kama, o tun ka dabarijuguw le siri, nka o tena se k'a ke.

¹³ Sabu i bena i ta kalan ke ka o bon, fo o ye bori ka seko ni o ko ye.

¹⁴ E, Matigi Ala, wuri ka i ta setigiya yira, an bena donkiriw ni Alatandodonkiriw la, i ta sebagaya koson.

22

Nanibagato ta Aladaari

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «Sogomada dagbe». Dawuda ta Zaburu.

² E, ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to sa*? I ka i yere mabo ne ra;

ne ta manumankokanw fo, nka o bee n'a ta, i ma ne kisi.

³ E, ne ta Ala, ne be kule ka i wele tere bee, nka i te ne jaabi; ne be kule su bee, nka ne te laganfiya soro.

⁴ O bee n'a ta, ele le ye Ala saninman ye, i siginin be i ta masaya ra; Izirayelimogow bee be ele le tandora.

⁵ An bemaw tun be o jigi la ele le kan; o tun be o jigi la i kan, i be o kisi fana.

⁶ Ni o tun kulera ka i wele, i tun be o bosi;

* **21:3** 21.3 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. 27.46; Marika 15.34.

* **22:2** 22.2 O kuma le fora Matiyu

o tun be o jigi la ele le kan, o koson o tun te maroya.

7 Nka ne koni, ne kera tumu le ye, ne te mogɔ ye tuun!
 Ne kera logoborifen ye adamadenw fe, mogow bee be ne dogoya!
 8 Ni min o min ka ne ye, o be yereko ne ma;
 o be kuma ka ne korɔfo, fo ka o kun komi,
 9 ko: «A k'a yere karifa Matigi Ala le ma;
 Ala bena a bosi ke;
 i n'a fo a ko ka di Ala ye, Ala y'a kisi sa!»

10 Ayiwa, Matigi Ala, ele le ka ne labo ne bamuso konɔ,
 ka i janto ne ra, ka ne sigi ne bamuso sen kan.
 11 Kabini ne worolon na, ne karifara ele le ma;
 kabini ne bora ne bamuso konɔ, ele le kera ne ta Ala ye!
 12 I kana i yere mabo ne ra,
 sabu degu sera ne ma,
 mogɔ si te yi min be ne deme!

13 Misitoran caman ka ne lamini,
 Basan misitoran† kogonin dow ka ne fan bee koori.
 14 O be o daw waga ne kama,
 i ko jara kasito min be sogo jinina k'a faga.

15 Ne fari magayara k'a ke i ko ji;
 ne kolow bee yogoyogora,
 ne jusukun kera i ko kere;
 a be yeele ka jigi ne konobara ra.
 16 Ne baraka bee banna, ka ne fasa k'a ke i ko bogojalan.
 Ne nen norora ne da konɔ;
 i ka ne la saya buguri jukoro.

17 Wuruw ka ne lamini,
 mogojuguw jenna ka ne koori;
 o ka ne borow, ani ne senw sogo.
 18 Ne fasara fo ka ne kolow bee bo kene ma;
 olugu koni ka o na lo ne ra, o be ne fiera le.
 19 O ka ne ta faniw taran o ni jagon ce,
 ka kara la* ne ta deregeba koson‡.

20 E, Matigi Ala, ele koni kana i mabo ne ra.
 E, ne ta baraka tigi, i teliya ka na ne deme.
 21 Ne nin kisi ne juguw ta kerekemuru ma,
 ne nin kisi wuruw ma.
 22 Ne kisi jaraw da ma,
 ne bosi kongomisiw gbanw ma.

23 Ala, ne bena i togo fo ne balemaw ye,
 ne bena i tando ni donkiriw ye i ta jama bee lajenninw ce ra§.

† 22:13 22.13 Basan mara tun be Zuriiden ba ko fe, sahiliyanfan na. Misi caman tun be o mara ra kosebe, sabu dugukolo tun ka di. (Sariya 32.14; Ezekiyeli 39.18). ‡ 22:19 22.19 Nin kuma be soro Yuhana 19.24. § 22:23 22.23 Nin kumaw be soro Heburuw 2.12.

24 Aw minw bɛɛ bɛ siran Matigi Ala ɲa, aw y'a tando!
Yakuba ta durujaw bɛɛ, aw bɛɛ ye a bonya!
Izirayeli ta durujaw bɛɛ, aw bɛɛ ye siran a ɲa!

25 Sabu a tɛ ɲanibagato dɔgɔya, walama ka ɲigi a ra a ta nani kosɔn,
a fana t'a ɲada dogo ɲanibagato ma;
nka ni ɲanibagato k'a wele, a b'a lamɛn.

26 Ele le bɛna kɛ ne ta tandori sababu ye i ta mɔgɔw ta jamaba bɛɛ lajennin
cɛ ra;

ne ka dajuru minw ta, ne bɛna o bɛɛ dafa i ɲasiranbagaw ɲa na.

27 ɲanibagato w ye na domuni kɛ ka fa,
Matigi Ala ɲinibagaw ye Ala tando,
Ala ye aw si sabati wagati bɛɛ!

28 Dunupa ɣɔrɔw bɛɛ ta mɔgɔw bɛna o hakiri jigi Matigi Ala ra, ka seko ka
na a bato;

siyaw bɛɛ ta mɔgɔw bɛna o kinbiri gban a ɲa kɔrɔ.

29 Sabu masaya ye Matigi Ala le ta ye,
dunupa siyaw bɛ ale ta fanga le kɔrɔ.

30 Dunupa mɔgɔbaw bɛɛ bɛna domuni kɛ, ka o kinbiri gban k'a bato fana;
minw bɛɛ bɛna don kaburu buguri jukɔrɔ, o bɛɛ ye o kinbiri gban a ɲa
kɔrɔ,

min o min nin bɛna mina a ra.

31 Duruja nataw bɛɛ bɛna a bato,

o bɛna Matigi ko fɔ wagati nata ta mɔgɔw ye.

32 Den minw bɛna woro, o bɛna na a ta terenninya lakari olugu ye,
ko ale le ka o kow kɛ.

23

Sagagbenbagajuman

1 Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala le ye ne kɔrɔsibaga ye, i ko sagagbenbaga;
ne tɛna dɛsɛ foyi si ra.

2 A bɛ ne laganfiya i ko sagagbenbaga bɛ taga ni sagaw ye bin nuguninw
kɔrɔ,

ani ji ɲamalɔninw kɔrɔ cogo min na.

3 A bɛ barakakura don ne ra,
ka ne bla sira terenninw kan,
a yɛrɛ tɔgɔ kosɔn.

4 Hali ni ne bɛ tagama kurufurance dibi ra, min bɛ i ko saya dibi,
ne tɛ siran foyi ɲa, sabu ele Ala, ele bɛ ni ne ye.
I ta sagagbenbere ni i ta tagamabere, o le bɛ ne tanga.

5 I bɛ domuni sigi ne kɔrɔ
ne juguw yɛrɛ ɲana;
i bɛ turu kasadiman mun ne kun na,
ka ne ta minan fa fɔ k'a bɔn*.

* 23:5 23.5 Ni masacew tun ka mɔgɔ wele domuni na, a tun b'a kɛ nin cogo le ra o tigi ye.

⁶ Ɔnhɔn, ɔmanyanya ni neema le bɛna tugu ne ko
ne si bɛɛ ra;
ne bɛna to ka taga Matigi Ala ta batoso kɔnɔ†
wagati bɛɛ.

24

Jɛnɔɔɔnya kɛsu dontɔ Alabatoso kɔnɔ

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala ta le ye dugukolo ye, ani fɛn o fɛn bɛ dugukolo kan;

a ta le ye dunuɔa ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ ye;

² sabu ale le ka dugukolo ju sigi kɔɔɔjiw kan;
a k'a ju sigi jiw kunna k'a sabati.

³ Ɔn le bɛ se ka yɛlɛn ka taga Matigi Ala ta kuru kan sa?

Ɔn le bɛ se ka don ka taga lo a ta yɔrɔ saninman kɔnɔ?

⁴ Ayiwa, mɔɔ min boro ma jarakiko kɛ, ani min jusukun gbɛnin lo,
mɔɔ min tɛ sɔn faninya ma,
ani min tɛ kari nanbara kan.

⁵ O tigi le bɛna Matigi Ala ta baraka sɔrɔ,
a kisibaga Ala b'a jate mɔɔ terennin ye.

⁶ Mɔɔ minw bɛ Ala ta jɛnɔɔnya nini, olugu ta bɛna kɛ ten le;
mɔɔ minw bɛ jija ka ele Ala, Yakuba ta Ala ta neema jini, olugu ta bɛna
kɛ ten le.*

⁷ Yɔrɔ saninman dondaw, aw ye kɔrɔta kosebɛ;

fɔlɔfɔlɔ dondakɔrɔw, aw ye kɔrɔta,
k'a to masace nɔɔrɔman ye don!

⁸ Ɔn le ye o masace nɔɔrɔman ye sa?

Matigi Ala lo, fangatigi ni barakatigi;
Matigi Ala lo, kɛrɛkɛɛfari lo.

⁹ So dondaw, aw ye kɔrɔta,
donda wuribariw, aw ye kɔrɔta san fɛ,
k'a to masace nɔɔrɔman ye don!

¹⁰ Ɔntigi le ye o masace nɔɔrɔman ye sa?

Fangatigi Ala lo!

Ale le ye o masace nɔɔrɔman ye.†

25

Mɔɔ degunin ta Aladaari

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, Matigi Ala, ne bɛ samana ele le nɔ fɛ.*

² E, ne ta Ala, ne ka ne jigi la ele le kan;

i kana a to ne ye maroya,

i kana a to ne juguw ye yɛrɛko ne ma.

† **23:6** 23.6 Kitabu dɔw b'a fɔ ko: ne bɛna sigi Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. * **24:6** 24.6 Nin yɔrɔ
ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **24:10** 24.10 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

* **25:1** 25.1 Nin Zaburu kumakanw bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden dɔ ye, k'a
ta a sigininden fɔlɔ ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

3 Mɔgɔ minw bɛɛ ka o jigi la ele kan, olugu si tɛna maroya;
minw bɛna maroya, o ye i kanblabagaw le ye,
olugu le borolakolon bɛna to.

4 E, Matigi Ala, ne tagamacogo yira ne ra,
ne ka kan ka sira min ta, ne karan o ra.

5 Ne bla i ta can sira kan, ka ne karan;
sabu ele le ye ne kisibaga Ala ye,
ne jigi bɛ ele le kan lon bɛɛ.

6 E, Matigi Ala, i hakiri to i ta hina ni i ta pumanya ra,
i n'a fɔ i derira k'a kɛ an ye cogo min na kabini wagatijan.

7 Ne ka jurumunw, ani hakeko minw kɛ ne denmisenman, i kana i hakiri
to o ra,
nka i kɔni ye i hakiri to ne ra ka kapa ni i ta pumanya le ye,
i ta nɛɛma kosɔn, Matigi Ala.

8 Matigi Ala ka ni, a bɛ kopuman kɛ;
o kosɔn a bɛ sirapuman yira jurumunkɛbagaw ra.

9 A bɛ mɔgɔ sabarininw bla can sira kan,
a bɛ a ta sira yira mɔgɔ sabarininw na.

10 Matigi Ala ta siraw bɛɛ ye pumanya ni kankelentigiya le ye;
minw bɛ a ta jɛnɔgɔnya* sira tagama, k'a ta ciw kɛ, a bɛ o le kɛ olugu ye.

11 Matigi Ala, ne ta kɛwalejuguw yafa ne ma i tɔgɔ kosɔn,
sabu o ka ca.

12 Ni mɔgɔ min kɛra Matigi Ala nasiranbaga ye,
o tigi ka kan ka sira min ta, Matigi Ala bɛ o yira a ra.

13 O tigi bɛna kɛ hera ra,
jamana bɛna kɛ a ta durujaw fana ta ye.

14 Matigi Ala b'a nasiranbagaw le don a ta jɛn ra;
a bɛ a ta jɛnɔgɔnya siraw yira olugu le ra.

15 Ne na lonin bɛ Matigi Ala le ra wagati bɛɛ,
sabu ale le bɛ ne sen sama ka bɔ jo ra.

16 I na munu ka ne flɛ, ka makari ne ra,
sabu ne bɛ ne kelen na, ne fana ye panibagato ye.

17 Ne jusukun degura kɔsɛbɛ;
na ne bɔ ne ta kɔnɔnɔfiri ra.

18 Ne ta pani ni ne ta sɛgɛ flɛ,
i ye ne ta jurumunw bɛɛ yafa.

19 A flɛ, ne juguw ka ca cogo min na!
A flɛ o bɛ ne kɔninyara ni kɔninyajugu min ye!

20 Ne nin mara, i ye ne bɔsi,
ne kana na maroya, sabu ne ka ne yerɛ karifa ele le ma.

21 Ne tanga ne ta jusukungbɛninya ni ne ta terenninya kosɔn,
sabu ne jigi bɛ ele le kan.

22 E, Ala, Izirayɛli kunmabɔ,
k'a bɔsi ka bɔ a ta degukow bɛɛ ra.

26

Ala ta mɔgɔ tagamacogo

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ne ta kiti tigɛ ka ne ta jo di ne ma, Matigi Ala,
sabu ne jusukun gbenin lo.
Ne ka ne jigi la Matigi Ala le kan, foyi tena ne bo ne loyoro ra.

² Ne segesege, Matigi Ala, i ye ne korobo k'a fe;
ne kononokow, ani ne jusunankow bee fe kosebe;

³ sabu ne na lonin be i ta numanya le ra,
ne fana be tagama ka kana ni i ta can le ye.

⁴ Ne te sigi ni janfamogow ye,
ne te tagama ni flankafuw ye.

⁵ Ne be kojugukebagaw ta jen koninya;
ne te sigi ni mogojuguw ye.

⁶ Ne be ne tɛge ko ka ne boro bo kojugu bee ra,
ka soro ka taga tagama ka i ta sarakajenifen* lamini,

⁷ ka donkiri la ka baraka la i ye ni kanba ye,
ka i ta kabakow bee lakari.

⁸ Matigi Ala, i siginin be so min konɔ, o ka di ne ye;
i ta nooro be o so min konɔ.

⁹ O ra, i kana ne ni jurumunkebagaw laban ke kelen ye,
ka ne si ni mogofagabagaw si laban ke kelen ye;

¹⁰ olugu minw boro be kojugu ra,
o kininboro fanin lo bonyafenw na,
o ka minw mina mogow fe dogo ra.

¹¹ Nka ne koni, ne jusukun gbenin lo;
makari ne ra, ka ne kunmabo.

¹² Ne sen be tagama terenninya sira le kan;
ne bena baraka la Matigi Ala ye a ta jama ce ra.

27

Alabatobaga jigi be Ala le kan

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala le ye ne ta yeelen ye, ani ne ta kisiri tigi;
ne bena siran jontigi le na?

Matigi Ala le ye ne nin karifayoro ye;
ne ja bena tige jontigi le na?

² Ni mogojuguw nana ne kama,
ko o be na ne sogo nimi,
olugu minw ye ne kerebagaw ni ne juguw ye,
olugu yere le be talon ka benben.

³ Hali ni kerekejama do le nana ne lamini,
siranya si tena ke ne jusu ra.

Hali ni o ka kere do wuri ne kama,
o bee n'a ta, jigiba le belen bena ke ne fe.

4 Fɛn kelen bɛ yi, ne bɛ o le daari Matigi Ala fɛ,
ne bɛ o le jini a fɛ kosɛbɛ:
ne b'a fɛ ka to Matigi Ala ta so kɔnɔ
ne si bɛɛ ra,
ka to ka Matigi Ala ta ɛɛpa nɔɔɔ fɛ,
ani ka to a ja kɔɔ a ta batoso kɔnɔ.

5 Sabu ni lonjugu sera, a bɛna ne dogo a ta so kɔnɔ;
a bɛna ne dogo fɔ a ta fanibon kɔnɔnɔyɔɔ ra.
A bɛna ne yɛlen ka ne lɔ fara dɔ kunna, janko foyi kana ne sɔɔ.

6 Sisan ne kun kɔɔɔtara;
ne jugu minw tun ka ne lamini, ne bɛ olugu bɛɛ kunna.
O ra ne bɛna saraka bɔ Matigi Ala ye a ta batoso kɔnɔ, ni pagarikanbaw
ye;
ne bɛna dɔnkiriw la, ka Alatandodonkiriw la Matigi Ala ye.

7 Ne kan lamɛn Matigi Ala, ne bɛ i wele;
makari ne ra, ka ne jaabi!

8 I ka min fɔ ko: «Aw ye jija ka ne ta nɛɛma jini!» O kuma bɛ ne jusukun
na.

E, Matigi Ala, ne bɛ ele ta nɛɛma le jinina.

9 I kana i jada dogo ne ma,
i kana dimi ka ban i ta baaraden na.
Ele le ye ne demɛbaga ye,
i kana taga ka ne to, i kana ban ne ra,
ne kisibaga Ala!

10 Hali ni ne faɛ ni ne bamuso banna ne ra,
Matigi Ala bɛna ne ladon.

11 Matigi Ala, i ta siraw yira ne ra,
ne bla ferenninya sira kan,
ne juguw kosɔn.

12 I kana ne kɛ ne juguw sago ye,
sabu seerejugu dɔw wurira ne kama,
kuma farimanw dɔɔn le bɛ o daw ra.

13 Ne tun bɛna a kɛ di le sa,
ni ne tun ma la a ra ko ne bɛna Matigi Ala ta nɛɛma ye tuun
dunɔna ra yan ni mɔɔ panaman tɔw ye!

14 Matigi Ala makɔnɔ;
baraka don i yɛɛ ra, ka jija,
ka Matigi Ala makɔnɔ.

28

Ala bɛ mɔɔɔ sɛɛninw ta wɛlerikan mɛn

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, Matigi Ala, ne bɛ ele le wɛlera;
ne ta barakatigi Ala, i kana i toro datugu ne ta wɛlerikan na,
sabu ni i jera ne ra,
ne bɛna kɛ i ko o bɛ mɔɔɔ minw lajigi kaburu kɔnɔ.

² Ne ta makarikanw lamɛn,
ne bɛ i wele ko i ye ne dɛmɛ;
ne bɛ ne borow kɔrɔta
ka o sin i ta yɔrɔ saninman* ma ka i daari.

³ I kana ne ni mɔgɔjuguw minacogo kɛ kelen ye,
ani minw bɛ kojugu kɛ;
olugu bɛ kumadimanw fɔ o mɔgɔɔgɔɔnw ye,
k'a sɔrɔ kojugu le bɛ o jusukun na.

⁴ O sara ka kɔɔa ni o ta kɛwalew ye,
o sara ka kɔɔa ni o ta baarajuguw ye.
O yɛrɛ borow ka baara min kɛ, o sara ka kɔɔa ni o ye;
o ka kan ni sara min ye, o di o ma.

⁵ Sabu o tɛ Matigi Ala ta kokeninw jate,
ani a boro ta baara.
Matigi Ala bɛna o bɛɛ laben,
o si tɛna wuri tuun!

⁶ Matigi Ala, baraka!
Sabu i ka ne ta makarikanw lamɛn.

⁷ Matigi Ala le ye ne ta baraka tigi ye, ani ne tangabaga.
Ne bɛ ne jigi la ale le kan.
A bɛ ne dɛmɛ, fɔ ne jusu bɛ ɲagari;
ne bɛ dɔnkiri la k'a fo k'a waleɲumanlɔn.

⁸ Matigi Ala le ye a ta mɔgɔw ta baraka ye;
ale le ye a ta mɔgɔ ɲanawolomaninw dogoyɔrɔ ni o kisiyɔrɔ ye.

⁹ Matigi Ala, i ta jamanadenw kisi, ka baraka don i ta mɔgɔw ra,
o kɔrɔsi, ka i janto o ra tuma bɛɛ!

29

Matigi Ala kumakan

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ala ta mɛlɛkɛw, aw ye Matigi Ala ta kow lakari,
ka Matigi Ala ta bonya ni a ta baraka lakari!

² Aw ye Matigi Ala tɔgɔ bonya lakari!

Aw ye masirifɛn saninmanw don, ka aw kinbiri gban Matigi Ala ɲa kɔrɔ
k'a bato.

³ Matigi Ala kan fanga ka bon ni jiw mankan ye,
bonyatigi Ala kan bɛ i ko sanperɛn.
Matigi Ala kan fanga ka bon ni jibaw mankan ye.

⁴ Matigi Ala kan bɛ bɔ ni baraka ye,
Matigi Ala kan bɛ bɔ ni nɔɔrɔ ye.

⁵ Matigi Ala kan bɛ sɛdiriyiribaw karikari,
Matigi Ala bɛ Liban sɛdiriyiriw karikari.

⁶ A bɛ Liban kuruw yuguyugu i ko misiden bɛ panpan cogo min na,
ka Herimɔn kuruw yuguyugu i ko kongomisiw bɛ panpan cogo min na.

⁷ Matigi Ala kan bɛ sanmanamanaw bɔ.

⁸ Matigi Ala kan bɛ kongokolon yɛrɛyɛrɛ,
Matigi Ala bɛ Kadɛsi kongokolon yɛrɛyɛrɛ.

9 Matigi Ala kan b'a to minanw be woro*,
a be yiriw flaburuw bon ka yiritu lakolon to.
A ta batoso konon danfenw bee b'a fo ko: «Bonya ye Ala ta ye!»

10 Matigi Ala be a ta masaya sigi jibaw bee kunna,
Matigi Ala siginin be masaya ra wagati bee.

11 Matigi Ala le be sebagaya di a ta mogow ma,
Matigi Ala be baraka don a ta mogow ra, ka hera ke o ye.

30

Ala le ye keneyari kebaga ye

1 Zaburu. Donkiri min tun be la ka Alabatosokura karifa Ala ma.
Dawuda ta Zaburu.

2 E, Matigi Ala, ne be i togo korota,
sabu i ka ne lawuri;
i ma son k'a to ne juguw ye yereko ne ma.

3 Matigi Ala, ne ta Ala, ne ka i wele ko i ye ne demε,
i fana ka ne keneya.

4 E, Matigi Ala, i ka ne nin tanga saya ma;
o be minw lajigi kaburu konon, i ka ne kisi ka bo olugu ce ra.

5 Aw Alapasiranbagaw, aw ye donkiri la ka Matigi Ala tando.
Aw y'a fo k'a walepumanlon, ka aw hakiri to a togo saninman na,

6 sabu a ta dimi be wagati donnin doron le ke,
nka a ta neema be to mogon kan a si bee ra.
Ni wulada kera kasi ye,
sogomada be ke nagari ye.

7 Ne koni nasumaninba tun b'a fora ko:
«Foyi le tena ne bo ne non ra fiyewu!»

8 Matigi Ala, ne ko tun diyara i ye minke,
i tun ka ne sabati ka ne lo i ko kuru barakaman;
nka i nana i pada dogo ne ra minke,
ne jigi tigera.

9 Matigi Ala, ne ka ele le wele;
ne ka makarikanw fo Matigi ye.

10 Ele bena mun nafa le soro ne ta saya ra?
Ka ne su lajigi kaburu konon, ele ta nafa juman le be o ra?
Yala dugukolo buguri be se ka i fo ka i walepumanlon wa?
A be se ka i ta kankelentigiya lakari wa?

11 Ne lamεn, Matigi Ala, i ye makari ne ra!
E, Matigi Ala, ne demε!

12 I ka ne ta jusukasi yelema k'a ke don ye;
i ka ne ta panasisifaniw bo ne ra,
ka panagbefaniw don ne ra;

* 29:9 29.9 «Matigi Ala kan b'a to minanw be woro.» Kitabu dow konon a fora ko: Matigi Ala kan be yiribaw yuguyugu.

13 janko ne ye donkiri la ka i tando ni ne jusukun bee ye, ne kana je. Matigi Ala, ne ta Ala, ne bena i fo ka i waleɓumanlon wagati bee.

31

Ala b'a nasiranbaga bosi ka bo a juguw boro

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Matigi Ala, ne be ne yere karifa ele le ma;
i kana a to ne ye maroya fiyewu!
Ne bosi ka kana ni i ta terenninya ye.

³ I toro malo ka ne lamɛn,
i ye ne bosi joona!

Ke ne ta barakatigi Ala ye,
ne dogoyoro barakaman, i ye ne kisi;

⁴ sabu ele le ye ne ta Ala barakaman ye, ne dogoyoro.
Bla ne ja, ka sira yira ne ra, i tɔgo koson.

⁵ Mɔgow be jo min siri ne ja, i be ne bo o jo ra,
sabu ele le ye ne tangabaga ye.

⁶ Ne be ne nin to i boro*;
i ka ne kunmabo, Matigi Ala, cantigi Ala.

⁷ Mɔgo minw be batofen gbansanw bato, ne be olugu koninya;
ne be ne jigi la Matigi Ala le kan.

⁸ Ne be jagari ka ninsondiya i ta jumanya koson,
sabu i ka ne ta pani lon,
degu min be ne nin kan, i ka o lon.

⁹ I ma son ka ne to ne juguw boro;
i ka ne bla yoro laganfiyanin le ra.

¹⁰ Makari ne ra, Matigi Ala, sabu ne degunin lo;
dimi koson, ne padenw, ani ne nin, ani ne farikolo bee baraka banna.

¹¹ Ne si be banna ka ne to tɔoro ra,
ne si sandaw be banna ka ne to njuna le ra,
ne baraka be banna ne ta terenbariya koson,
ne farikolo baraka bee banna.

¹² Ne kera logoborifen le ye ne juguw bee fe,
ne kera maroyafen ye ne siginogonw fe,
ne kera siranyafen ye ne teriw fe;
ni o ka ne ye kene ma, o be bori ne ja.

¹³ Mɔgow hakiri bora ne ko, k'a ke i ko mɔgo min sara ka ban;
ne kera i ko fen cennin firinin.

¹⁴ Ne ka kumajuguw men mɔgo caman fe ne ta ko ra;
siranyaba be ne ra fan bee ra.
O ka jogon lajen ne kama,
ka janfa siri ko o be ne faga.

* 31:6 31.6 «Ne be ne nin to i boro.» Yesu Kirisita ka nin kuma fo fana k'a to gbengbenyiri kan (Luka 23.46).

15 Nka ne kɔni jigi bɛ ele le kan, Matigi Ala;
ne ko: «Ele le ye ne ta Ala ye!»

16 Ne ta kow bɛɛ bɛ ele le boro.

Ne bɔsi ka bɔ ne juguw, ani ne nɔgbɛnbagaw boro.

17 Sabari ka i ta jɔnce flɛ ni pumanya ye;
ne kisi i ta pumanya kosɔn.

18 Matigi Ala, ni ne ka i tɔɔ wele, i kana a to ne ye maroya;
a to mɔɔjuguw le ye maroya,
o ye jigi kaburu kɔnɔ, kuma kana sɔrɔ o fɛ k'a fɔ.

19 O bɛ faninyaw bɔ o da minw na, o daw ye datugu;
sabu o bɛ kuma ka mɔɔ terenninw mafiyɛna,
ka o yɛrɛ bonya, ka tɔw dɔɔɔya.

20 E, Matigi Ala, i ta kɔpumanw ka ca!
I bɛ o kɔpumanw mara i pasiranbagaw le ye;
minw bɛ o yɛrɛ karifa i ma, i b'a kɛ olugu le ye,
k'a to adamadenw bɛɛ na y'a ye.

21 I bɛ i pasiranbagaw dogo i yɛrɛ kɔrɔ,
ka o bɔsi adamadenw ta dabarijuguw ma.
I bɛ o mara i yɛrɛ ta so,
ka o sen bɔ mɔɔɔw ta kɛrɛtigekumaw ra.

22 Matigi Ala baraka!

Sabu i ka i ta pumanya kɛ ne ye, fɔ k'a bonya,
k'a sɔrɔ ne tun bɛ i ko kɛrɛkɛjama ka dugu min lamini.

23 Ne kɔni jigi tigenin tun b'a fɔra le
ko i ka ne gbɛn ka bɔ i na kɔrɔ ka ban!
Nka ne ka i wele ko i ye ne demɛ,
i fana ka ne ta makarikanw lamɛn.

24 Matigi Ala pasiranbagaw, aw bɛɛ ye Matigi Ala kanu!
Matigi Ala b'a janto lanamɔɔɔw ra,
nka a bɛ yɛrɛbonyabagaw sara ni kojugu caman ye.

25 Aw minw jigi bɛ Matigi Ala kan,
aw ye jija, aw ye aw ja gbɛleya.

32

Ala le ye jurumun yafabaga ye

¹ Dawuda ta Zaburu. Karan.

Ni Ala ka mɔɔɔ min ta hake bɔ a kunna, o tigi ta pana;
ni mɔɔɔ min ta jurumun datugura, o tigi ta pana!

² Ni Matigi Ala tɛ mɔɔɔ min ta terenbariyakow jate tuun,
ni janfa tɛ mɔɔɔ min jusukun na, o tigi ta pana.

³ Ne tun jera ne ta jurumun kan minke, ne farikolo tun bɛ halakira le,
ne tun bɛ to ka nuna tere bɛɛ;

⁴ sabu su ni tere, i tun bɛ i boro digira ne kan le.

Ne baraka bæe tun banna, k'a ke i ko yiri be ja cogo min na teremana fe.*

⁵ O koson ne lora ne ta jurumun na, k'a fo i ye;
ne ma ne ta terenbariyakow dogo tuun.

Ne ko: «Ne bena lo ne ta jurumunw na k'a fo Matigi Ala ye!»
O ra, ele ka ne ta jurumun kunko bo ne kunna.†

⁶ O koson, i nasiranbagaw bæe ye i daari a wagati ra;
o ra, lon min ni jibaw jigira o kan,
o jiw si tena se o ma.

⁷ Ele le be ne sutara,
i be ne bosi ka bo degukow ra.

Kisiri donkiriw le ka ne lamini fan bæe ra.‡

⁸ I ko: «Ne bena i son hakiri ra, ka i temesiraw yira i ra;
ne bena i ladi, ka ne janto i ra.

⁹ O ra, aw kana ke i ko so, walama sofali min te ko faamu.
O be juru ni karafe le don olugu ra,
janko o ye taga i nanayoro ra.»

¹⁰ Dimi caman le bena ben mogojugu kan,
nka ni mogon min k'a jigi la Matigi Ala kan, a ta numanya be o tigi lamini.

¹¹ Aw mogon terenninw, aw ye ninsondiya, ka pagari Matigi Ala koson!
Aw mogon jusunumanw, aw bæe ye ninsondiya fo ka kule ci!

33

Danbaga Ala ta numanya ka ca

¹ Aw mogon terenninw, aw ye pagari fo ka kule ci Matigi Ala togo koson,
sabu Ala tandori ka ni mogonumanw da ra.

² Aw ye Matigi Ala fo ni kora ye,
aw y'a tando ni goni juru tan ye.

³ Aw ye donkirikura la a ye!
Aw ye aw ta goninw fo ka na, ka aw kan korota k'a tando.

⁴ Matigi Ala ta kuma terennin lo,
a be a ta baara bæe ke ni kankelentigiya le ye.

⁵ Terenninya ni can ka di a ye.
Matigi Ala ta numanya ka dununa yoro bæe fa.

⁶ Sankolo danna Matigi Ala kumakan le baraka ra;
sankolokonofenw bæe danna a daforo le baraka ra.

⁷ A be kogaji ta jiw bæe lajen yoro kelen na,
a be jibaw bæe ke jagon kan ka o mara dingaw konon.

⁸ Dugukolo danfenw bæe lajennin ka kan ka siran Matigi Ala na;
a nasiran ye ke dununamogow bæe ra;

⁹ sabu a kumana ka min fo, o le kera,
a ko fen minw ye bo, olugu bora kene kan.

¹⁰ Matigi Ala le be siyaw ta kolatigeninw sa;
ale le be mogow ta ko labenninw cen.

¹¹ Matigi Ala ta kolatigeninw be to o no ra wagati bæe;

* 32:4 32.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 32:5 32.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 32:7 32.7 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

ni a ka ko minw latige a jusukun na, o kow be to o no ra wagati bee, ani tuma bee.

¹² Matigi Ala ye siya min ta Ala ye, o siya ta jana!
Ni a ka mogow minw ke a ta mogow ye, olugu ta jana!

¹³ Matigi Ala be to san fe ka fleri ke;
a na be adamadenw bee ra.

¹⁴ A be to a sigiyoro ra
ka dugukolo mogow bee fle.

¹⁵ Ale le ka adamadenw bee jusukun don o kono;
a be o ta koketaw bee korosi.

¹⁶ Masace ta kerekejama bonya le te a kisi,
kerekecefari ta baraka bonya le fana te a bosu.

¹⁷ Ka i jigi la so kan ko a be i kisi kere ra, o ye gbansan le ye;
so ni a ta baraka bee, a te se ka mogow bosu.

¹⁸ Matigi Ala le b'a janto a nasiranbagaw ra;
minw jigi be a ta numanya kan, a b'a janto olugu ra.

¹⁹ A be o nin kisi saya ma,
ka o baro kongow wagati ra.

²⁰ An be Matigi Ala le makonona,
ale le ye an demebaga ye, ani an tangabaga.

²¹ An jusu be pagari ale le koson,
an be an jigi la a togo saninman le kan.

²² E, Matigi Ala, i ta numanya ke an ye,
sabu an jigi be ele le kan.

34

Ala b'a daaribagaw jaabi

¹ Dawuda ta Zaburu. Wagati min a tun k'a yere ke i ko fato, masace Abimeleki na korow, fo ale nana a gben ka taga, a ka nin donkiri sebe o wagati le ra*.

² Ne be baraka la Matigi Ala ye tuma bee;
wagati bee ne da b'a tando.

³ Ne ta bonya sababu ye Matigi Ala le ye!
Mogow sabarininw ye o men, ka ninsondiya!

⁴ Aw ye fara ne kan ka bonya la Matigi Ala kan!
An ye jen k'a togo korota jagon fe!

⁵ Ne ka Matigi Ala wele, a ka ne jaabi;
a ka ne bosu ka bo ne ta siranyaw bee ra.

⁶ Minw be o na lo Matigi Ala ra, olugu pada be manamana;
o na te sisi maroya fe.

⁷ Ni janibagato ka Matigi Ala wele, a b'a lamen;

* **34:1** 34.1 O kow be sorow Samawilu ta kitabu folo ra (21.11-16). O masace togo tun ye ko Akisi.

a b'a kisi ka bo a ta degukow bee ra.

⁸ Matigi Ala ta meleke b'a janto Alapasiranbagaw ra, ka o korosi fan bee ra janko ka o bosi.

⁹ Aw ye a nene k'a fle, k'a lon ko Matigi Ala ka pi; ni mogo min k'a yere karifa a ma, o tigi ta pana!

¹⁰ Ala ta mogo saninmanw, aw ye siran Matigi Ala na, sabu foyi te dese a nasiranbagaw fe.

¹¹ Hali jarakanbelenw ta domuni be ban, kongo be o soro; nka minw be o ja lo Matigi Ala ra, foyi te dese olugu fe.

¹² Aw ye na, ne dencaw, aw ye na ne lamen! Ne bena aw karan Matigi Ala nasiran na.

¹³ Jontigi le be si fe?

Jon le b'a fe ka sijan soro janko ka hera ye a ja ra?

¹⁴ I nenkun korosi kumajuguw ma, ka i da korosi nanbarakumaw ma.

¹⁵ I yere mabo kojugu ra, ka kojuman ke, i jija ka hera pini, i ye tugu a no fe.

¹⁶ Matigi Ala na lonin be mogo terenninw na, a toro be o kulekan na fana.

¹⁷ Matigi Ala be kojugukebagaw kere, ka o halaki ka bo dugukolo kan, janko mogo si kana a hakiri to o ra tuun.

¹⁸ Ni mogo terenninw kasira, Matigi Ala be o lamen; a be o bosi ka bo o ta degukow bee ra.

¹⁹ Matigi Ala be mogo jusukasininw kere fe, a be mogo desebagatow kisi.

²⁰ Kojugu caman be mogo terennin soro, nka Matigi Ala b'a bosi ka bo a bee ra.

²¹ A b'a kolow bee mara, o si te karikari[†].

²² Kojugu be mogojugu faga; mogo terennin koninyabagaw koni, kiti bena ben olugu kan.

²³ Matigi Ala be a ta jonw nin kunmabo; minw be o yere karifa a ma, kiti tena ben olugu si kan.

35

Ala be a nasiranbagaw bosi

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, Matigi Ala, ne jarakibagaw jaraki!
Ne kerebaga kere!

² Negebennan fitini ni negebennanba mina, ka wuri ka ne deme kere ra.

³ Taman ni biye mina, ka wuri ne nogbenbagaw kama!
A fo ne ye ko ele yere le ye ne kisibaga ye!

[†] **34:21** 34:21 O kuma le fora Yesu ta ko ra fana (Yuhana 19:36).

4 Minw bɛ ne ta saya jini,
 olugu le ye maroya ni dogoyari soro!
 Minw bɛ kojugu naninya ne kama,
 olugu kun suurunin le ye seko ni o ko ye.

5 O ye ke i ko binjalan, fono bɛ taga ni min ye;
 Matigi Ala ta meleke ye o gben ka taga!

6 O ta sira ye ke dibi ye, o ye terende a kan;
 Matigi Ala ta meleke ye o nogben!

7 O bagara ne ma ka dinga sogi ne ja,
 o bagara ne ma ka jo siri ne ja ko o bɛ ne faga.

8 Cenri ye bara ka cun o kan, k'a soro o tun ma sigi ni a ye.
 O ka jo min siri ne ja, o jo ye olugu yere le mina,
 o yere ye mina o jo ra, fo ka o halaki.

9 Ni o kera, ne bena jagari Matigi Ala baraka ra;
 ne bena ninsondiya a ta kisiri koson.

10 Ne bena a fo ni ne jusukun bee ye ko:
 «E, Matigi Ala, jon le bɛ i ko ele?

I bɛ janibagato bosi ka bo a juguw boro, o minw fanga ka bon ni a ta ye.
 I bɛ janibagato ni fagantan bosi ka bo o tonobagaw boro.»

11 Seerejugu dow wurira ne kama;
 ne ma ko min lon, o bɛ ne jininka o ra.

12 O bɛ ne ta kopuman sarara ni kojugu le ye;
 ne kera mogontan le ye.

13 K'a soro ne koni, ni olugu do tun banara,
 ne tun bɛ borofaniw le don,
 ka janasisi, ka sun don;
 ne tun bɛ Ala daari o ye wagati bee,

14 i ko mogo b'a ke a teri, walama a balema do ye cogo min na.
 Ne kun suurunin ni ne ja sisinin tun bɛ to ka tagama,
 i ko mogo min b'a bamuso su kasira.

15 Nka sisan, toro benna ne kan minke, olugu jagarito tagara jagon lajen;
 o mogojuguw ka jagon lajen ne kama, k'a soro ne te foyi kala ma.
 O bɛ ne toro wagati bee.

16 O Alapasiranbariw bɛ ne logobo, ka ne neni,
 fo ka o jin jimi ne kama.

17 E, Matigi, ele bɛ se ka je ka nin ko fle cogo di?
 Ne nin kisi o ta cenri ma,
 ne kisi ka bo nin jaraw boro!

18 Ni o kera, ne bena i fo ka i walenumanlon i ta mogow ta jamaba bee
 lajennin ce ra;
 ne bena i tando i ta mogow camanba lajennin ce ra.

19 Minw ka o yere ke ne juguw ye gbansan, i kana a to olugu ye jagari ne
 koson;
 minw bɛ ne koninya gbansan, i kana a to olugu ye ke o ja komikomi ye
 ne koson.

20 Sabu o da te herakuma fo ka ye;

mogɔ minw ta ko tɛ se mogɔ ma jamana kɔnɔ, o bɛ nanbarako dɔw le labɛnna olugu kama.

21 O bɛ o da waga ne kama,
k'a fɔ ko: «Ŋnhɔn, cɔ!
An yɛrɛ na k'a ye!»

22 E, Matigi Ala, ele bɛ o yera; i kana je ka o flɛ!
Matigi, i kana i mabɔ ne ra!

23 I kunu, i ye wuri ka ne ta jo di ne ma!
Ne ta Ala, ne Matigi, i lɔ ni ne kunko ye.

24 Ne ta kiti tige ka kaɲa ni i ta terenninya ye, Matigi Ala, ne ta Ala!
Ne le kana kɛ o ta ɲagari sababu ye!

25 O kana a fɔ o yɛrɛ kɔnɔ, ko:
«Ŋnhɔn, cɔ! An tun bɛ min ɲinina, an ka o sɔrɔ!»
I kana a to o y'a fɔ ko: «An k'a latunu pewu!»

26 Minw bɛɛ bɛ ɲagarira ne ta tɔrɔw kosɔn,
o bɛɛ ye maroya fɔ ka o kun suuru;
minw bɛɛ bɛ o yɛrɛ wasora ne ma,
maroya ni mafiyenyari le ye ben olugu kan.

27 Nka minw b'a fɛ ko Ala ye a yira ko jo bɛ ne fɛ,
olugu ye ɲagari, fɔ ka kule ci,
ka to k'a fɔ tuma bɛɛ ko:
«E, Matigi Ala ka bon,
a bɛ a ta ɲɔnw ta hera ɲini.»

28 O ra, ne da bɛna i ta terenninya lakari,
ka i tando lon bɛɛ.

36

Mogɔjugu ta kɛwalew tɛ Ala ta ɲumanya bari

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi. Matigi Ala ta ɲɔncɛ Dawuda ta Zaburu.

2 Jurumun bɛ mogɔjugu karan ko minw na, o bɛ ne jusu ra:
Alaɲasiran tɛ mogɔjugu jusukun na.

3 A ko ka di a yɛrɛ ye fɔ ka tɛmɛ;
o kosɔn a tɛ se ka lɔ a ta jurumun na, ka jurumun kɔninya.

4 A darakan bɛɛ ye terenbariya ni nanbara le ye;
a tɛ sɔn ka tagama ni hakiri ye, ka koɲuman kɛ.

5 A lanin bɛ to a layɔrɔ ra su fɛ ka kojugu ɲaninya;
sira min man ɲi, a bɛ o le ta,
a fana tɛ ban kojugu ma.

6 E, Matigi Ala, i ta ɲumanya bonya bɛ se fɔ sankolo ma!
I ta kankelentigiya bonya bɛ se fɔ sankabaw ma.

7 I ta terenninya bɛ i ko kuru barakamanw,
i ta kolatigeninw bɛ i ko jidunbaw.
Matigi Ala, i bɛ adamadenw, ani bɛganw bɛɛ kisi.

8 E, Ala, i ta ɲumanya ɲɔgɔn tɛ yi!
Adamadenw bɛ o yɛrɛ dogo ele kaman suma le kɔrɔ.

9 I ta so fara fɛɲuman minw na, i bɛ o di o ma fɔ ka o wasa;

i be kojumanw ke o ye i ko mogo be jipuman soro k'a min cogo min na.

¹⁰ Sabu panamanya bununji be ele le fe;
ele ta yeelen le baraka ra, an be yeelen soro.

¹¹ Minw ka i lon o ta Ala ye, i ta numanya ye to olugu kan tuma bee;
mogo minw jusu ka ni, olugu mina ka na, ka kana ni i ta terenninya ye.

¹² I kana a to yerebonyabaga ye tagama ka se ne ma,
i kana a to mogojuguw boro ye ne mina ka ne bo ne no ra!

¹³ Kojugukebagaw bencogo fe nin ye!
O be ben, hali o te se ka wuri tuun.

37

Mupu ni Alamakono (Zaburu 49)

¹ Dawuda ta Zaburu.

I kana i jusu gban mogo kewalejuguw koson,
i kana nabo kojugukebagaw fe;*

² sabu o bena jaja yoronin kelen na i ko bin,
o be fagafaga i ko flaburukene.

³ I yere karifa Matigi Ala ma, ka kojuman ke;
sigi jamana kono, ka tagama can kan.

⁴ Matigi Ala kanu ka teme fen to bee kan;
ni o kera, i jusukun be nabo fen min fe, a bena o di i ma.

⁵ I ta ko bee to Matigi Ala boro;
i yere karifa a ma; ale le bena i ta kow nanabo.

⁶ A bena i ta terenninya bo kene kan mogow bee na na, i ko tere boto,
ka i ta jo bo kene kan, i ko wagati min tere be kun ce.

⁷ I je, ka Matigi Ala fe, k'a makono.
Mogo minw ta kow bee be na o boro, i kana i jusu gban olugu koson;
minw be kojuguw naninya, i kana i jusu gban olugu koro.

⁸ Dimi dabra, jusubo to yi,
i kana i jusu gban, ni o te, o laban be ke kojugu le ye;

⁹ k'a soro kojugukebagaw bena halaki ka bo yi,
nka minw be Matigi Ala makono, olugu bena jamana tigiya ta.

¹⁰ Sani wagati donin ce, kojugukebaga te ye tuun!
Ni i ka a sigiyoro fe, i te foyi ye.

¹¹ Mogo sabarininw le bena jamana tigiya ta;
o bena heraba soro k'a diyabo fo ka wasa.

¹² Mogojuguw be janfa siri mogo terenninw kama,
fo o be o jin nimi o kama.

¹³ Nka Matigi be yerako mogojugu ma,

* **37:1** 37.1 Nin Zaburu hayan dow be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

sabu a k'a lon ko mɔgɔjugu ta lon sera ka ban.

14 Mɔgɔjuguw bɛ o ta kɛrɛkɛmuruw samana ka bɔ,
ka o ta kalanw sama,
janko ka janibagatɔw ni fagantanw bon ka o faga,
ka mɔgɔsɔbɛw kannatige.

15 Nka o ta kɛrɛkɛmuru bɛna o yɛrɛ jusukun le sɔgɔ,
o ta kalanw bɛna karikari.

16 Mɔgɔ terennin ta borofen fitini,
o ka fisa ni mɔgɔjuguw bɛɛ lajennin ta borofen caman ye.

17 Sabu Matigi Ala bɛna mɔgɔjuguw borow karikari,
nka a bɛ mɔgɔ terenninw dɛmɛ.

18 Matigi Ala b'a janto mɔgɔ jusukungbɛninw ta dunupalatige ra;
jamana min bɛna di o ma, o bɛna to o tigiya ra wagati bɛɛ.

19 Hali ni kojugu sera o ma, o tena maroya;
hali kɔngɔ wagati ra, o bɛna fa.

20 Nka mɔgɔjuguw kɔni, olugu bɛna halaki;
Matigi Ala ta juguw bɛna tunu, i ko kongobinw cɛpa bɛ tunu cogo min na;
o bɛna tunu, i ko sisi.

21 Mɔgɔjugu bɛ fɛn singa, nka a t'a laseko;
nka mɔgɔ terennin bɛ makari mɔgɔw ra, ka o sɔn.

22 Ni Matigi Ala ka baraka don mɔgɔ minw na, olugu le bɛna jamana tigiya
ta;
nka ni a ka minw danga, olugu bɛ halaki.

23 Matigi Ala le baraka ra, mɔgɔ tagamacogo bɛ sabati,
ni a tigi ta kokɛcogo diyara Ala ye.

24 Hali ni a talonna, a tɛ ben,
sabu Matigi Ala k'a boro mina.

25 Ne kɛra denmisen ye, ka na kɔrɔ ka kɛ cɛkɔrɔba ye sisan;
ne m'a ye ban ko Ala banna mɔgɔ terennin na,
walama ko a ta denw le bɛ domuni daarira.

26 Wagati bɛɛ a bɛ makari, a bɛ juru don tɔw ra,
a ta denw fana bɛ baraka sɔrɔ.

27 I yɛrɛ mabɔ kojugu ra, ka kɔpuman kɛ,
ni o kɛra, i bɛna to i nɔ ra wagati bɛɛ.

28 Sabu can le ka di Matigi Ala ye,
a tɛ taga k'a nasiranbagaw to,
a b'a janto o ra wagati bɛɛ;
nka mɔgɔjuguw ta durujaw bɛna halaki.

29 Mɔgɔ terenninw le bɛna jamana tigiya ta;
o bɛna sigi jamana kɔnɔ wagati bɛɛ.

30 Mɔgɔ terennin bɛ hakiritigiyakumaw le bɔ a da ra;
a nɛnkun bɛ can le fɔ.

31 A ta Ala ta sariya b'a jusukun na;
a tagamato, a sen tɛ terɛnde.

32 Mɔgɔjugu be mɔgɔ terennin dɛndɛnna;
a b'a fɛ k'a faga.

33 Nka Matigi Ala tɛna a to a boro;
hali ni a tagara ni a ye kiti ra, Ala tɛna a to kiti ye ben a kan.

34 Matigi Ala makɔnɔ, k'a ta sira tagama,
ni o kɛra, a bɛna i kɔrɔta, ka jamana tigiya di i ma;
i bɛna mɔgɔjuguw halakito ye.

35 Ne ka mɔgɔjugu ye, a ni a ta jusukungbɛleya;
a baraka bɛ bonyara i ko sɛdiriyiriba min flaburuw nugunin lo.

36 Nka dɔɔnin kɛra dɔɔn, a tɛmɛna, a ma ye tuun;
ne k'a yɔrɔpini, nka ne m'a ye.

37 Mɔgɔ jusukungbɛnin kɔrɔsi, ka mɔgɔnuman fana flɛ;
sabu mɔgɔ sabarinin labanko le bɛ na;

38 nka mɔgɔ murutininw bɛɛ bɛna halaki,
mɔgɔjuguw laban ye halakiri ye.

39 Mɔgɔ terenninw ta kisiri bɛ bɔ Matigi Ala le ra;
ale le ye o dogoyɔrɔ ye o degu wagatiw ra.

40 Matigi Ala bɛ o dɛmɛ, ka o bɔsi;
a bɛ o bɔsi mɔgɔjuguw boro ka o kisi,
sabu o ka o yɛrɛ karifa ale le ma.

38

Mɔgɔ tɔɔrɔnin ta daariri

¹ Dawuda ta Zaburu. Hakirijigi dɔnkiri.

² E, Matigi Ala, i kana ta dimi fɛ ko i bɛ ne jaraki,
i kana ta jusugban fɛ ko i bɛ ne koro.

³ Sabu i ta bɛnɛw ka ne sɔgɔ,
i boro sera ne ma kɔsɛbɛ.

⁴ Yɔrɔnuman si tɛ ne farisogo ra tuun,
i ta dimiba kɔsɔn;
yɔrɔ kɛnɛman tɛ ne farikolo yɔrɔ si ra tuun,
ne ta jurumun kɔsɔn.

⁵ Sabu ne ta terenbariyakow cayara fɔ ka ne kun datugu,
a kɛra i ko doni gbiriman, min ka gbiri ka tɛmɛ ne baraka kan.

⁶ Ne ta joriw torira fɔ ka nɛɛn don,
ne ta hakirintanya le ye o sababu ye.

⁷ Ne sɛgera, ne baraka bɛɛ banna, fɔ ka ne kɔ kuru;
lon o lon ne panasisinin le bɛ yaalayaala.

⁸ Ne soro bɛ to ka ne jeni;
yɔrɔnuman si tɛ ne farisogo ra tuun.

⁹ Ne baraka banna, ne jigi tigera pewu;
ne bɛ to ka nuna, sabu ne jusukun tɔɔrɔnin lo.

¹⁰ E, Matigi, ne bɛ min pini, ele ka o lon,
ne ta jusukasikanw fana ma dogo i ma.

11 Ne sɔnkun bɛ yɛrɛyɛrɛ, ne baraka banna;
ne ɲa tɛ manamana tuun.

12 Ne teriw, ani ne tɔɲɔgɔnw ka o yɛrɛ mabɔ ne ra, ne ta bana kosɔn;
ne sigiɲɔgɔnw fana bɔra ne kɔrɔ.

13 Minw bɛ ne fagayɔrɔ ɲini, olugu ka o ta janw la ne ɲa,
minw b'a fɛ kojugu ye ne sɔrɔ, olugu bɛ ne halakirikuma le fɔra;
tere bɛɛ, o bɛ to ka dabarijuguw le siri ne kama.

14 Ne kɔni, ne bɛ i ko torogberɛn, ne tɛ foyi mɛn;
ne bɛ i ko bobo, ne tɛ ne da yɛlɛ ka foyi fɔ.

15 Ne bɛ i ko mɔgɔ min tɛ mɛnni kɛ,
ani min da tɛ se ka kuma jaabi fana.

16 Nka ne jigi bɛ ele le kan, Matigi Ala,
ele le bɛna ne jaabi, ne Tigi Ala.

17 Ne ko: «I kana a to o ye ɲagari ne ta tɔɔrɔ kosɔn,
walama ka waso ne ra, ni ne benna.»

18 Sabu ne kɔni bɛ ɲini ka ben,
ne ta dimi bɛ ne kan hali bi.

19 Ne lɔra ne ta terenbariya ra;
sabu ne ta jurumun ka ne hakiri ɲagami.

20 K'a sɔrɔ ne juguw ka kɛɛ, olugu baraka ka bon;
minw bɛ ne kɔninya faninya gbansan kan, o ka ca.

21 Minw bɛ ne ta koɲuman sara ni kojugu ye,
olugu wurira ne kama, sabu ne bɛ tugura koɲuman kɔ.

22 E, Matigi Ala, i kana taga ka ne to!
Ne ta Ala, i kana i yɛrɛ mabɔ ne ra!

23 I teliya ka na ne demɛ,
Matigi, ne ta kisiri tigi.

39

Adamaden tɛ foyi ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi, Yedutun. Dawuda ta Zaburu.

2 Ne tun b'a fɔra ko ne bɛna ne tagamacogo kɔrɔsi,
janko ne nenkun kana na ne bla jurumun na;
ne tun b'a fɔra ko ka mɔgɔjugu to ne kɛrɛ fɛ,
ne bɛna karafe le don ne da ra.

3 Ne jera, ne ma foyi fɔ,
hali kumaɲuman, ne m'a fɔ;
nka ne ta dimi juguyara le.

4 Ne jusukun tun bɛ ne jenina;
ni ne ka miiri, a bɛ kɛ i ko tasuma dɔ le bɛ manana ne kɔnɔ;
a laban, ne ka ne da yɛlɛ ka kuma:

5 E, Matigi Ala, ne si laban yira ne ra,
ani ne ta dunɲalatigɛ dan;
janko ne y'a lɔn ko ne tɛ foyi ye.

6 A flɛ, i ka ne si janya kɛ i ko mɔgɔ borotɛgɛ bonya;

ne ta dunuƙalatige janya te foyi ye i ƙa koro.
 Can lo, adamaden min o min lonin lo, o te foyi ye ni fɔɔ te.*
 7 Can lo, adamaden be taga, a be na, i ko yirisuma;
 a be boribori, nka a be teme i ko fɔɔ.
 A be naforo lajen, nka a t'a lon a bena ke mogo min ta ye.

8 Ayiwa, Matigi, sisan ne be se ka ne jigi la mun le kan sa?
 Ne boromalanin be ele le ma.

9 Ne bosi ka bo ne ta hakekow bee ra!
 I kana a to mogo sonkolonw ye ne lebu!

10 Ne be je, ne tena ne da yere tuun,
 sabu nin kow kebaga ye ele yere le ye.

11 I ta bugori mabo ne ra ten,
 sabu i boro be ne halakira.

12 I be adamaden koro a ta terenbariyakow koson;

fen min ko ka gbelen a ma, i be o cen i ko cenrifen be fen cen cogo min
 na.

Can lo, adamaden te foyi ye ni fɔɔ dama te.†

13 E, Matigi Ala, ne ta daarikan lamɛn,
 i toro malo ne ta welerikan na,
 i kana i toro datugu ne kasikan na;
 sabu ne kɔni ye lonan le ye i ta so,
 ne ye temebaga le ye, i ko ne bema tow bee.

14 I ƙa bo ne ra ten, janko ne ye ninsɔndiya doɔnin,
 sani ne ye na taga, ka tunu ka ban pewu!

40

*Ala be koƙuman ke a ninibagaw ye
 (Hayan 14-18; Zaburu 70.2-6)*

1 Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

2 Ne tun ka ne jigi la Matigi Ala kan k'a makono,
 a k'a toro malo ne fe, ka ne kulekan lamɛn.

3 A ka ne sama ka bo dingajuguba kono,
 ka ne labo bogo ce ma, dingadun kono;
 a ka ne sen fla lo fara kan,
 ka ne lo yorɔnuman na.

4 A ka donkirikura don ne da ra,
 ka o ke an ta Ala ta tandori donkiri ye.
 Mogo caman bena o ye, ka siran Ala ƙa,
 ka o jigi la Matigi Ala kan.

5 Mogo min be Matigi Ala ke a jigi ye,
 o tigi ta pana!
 Yerebonyabaga minw be o yere bla faninyafɔ ra,
 a te son k'a nasin olugu fan fe.

6 E, Matigi Ala, ne ta Ala,
 i ka koƙumanbaw, ani kabako minw ke an ye, o ka ca!

* 39:6 39.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 39:12 39.12 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Foyi tɛ se ka suma ni ele ye;
ni ne ko ne b'a bɛɛ fɔ, ani k'a bɛɛ lakari,
a da tɛ se ka lɔn, sabu a ka ca.

7 I ko i tɛ bɛgan saraka* fɛ, i tɛ siman saraka* fɛ;
i ka o kuma don ne toro ra kosebɛ.
Saraka jɛnitaw* o, jurumunyafa sarakaw* o,
i ma o si jini an fɛ.

8 O ra ne ko: «Ne nato flɛ,
i n'a fɔ a fɔra ne ta ko ra sariya kitabu kɔnɔ cogo min na*.

9 Ne ta Ala, i sago kɛri, o le ka di ne ye;
i ta sariya ta kumaw bɛ ne jusukun na.»

10 Ne bɛ i ta terenninya ko fɔ
i ta mɔgɔw ta jamaba bɛɛ lajɛnnin cɛ ra.
A flɛ, ne ma ne da datugu o ko kan,
ele yɛrɛ ka o lɔn, Matigi Ala.

11 Ne tɛ i ta terenninya ko dogo ne jusu ra,
ne bɛ i ta kankelentiɣiya, ani i ta kisiri ko fɔ le;
ne tɛ i ta jumanya ni i ta can dogo i ta mɔgɔw ta jamaba lajɛnnin ma.

12 E, Matigi Ala, ele kɔni tɛna ban ka hina ne ra;
i ta jumanya ni i ta kankelentiɣiya bɛna ne tanga wagati bɛɛ;

13 sabu kojugu caman ka ne lamini,
dan tɛ kojugu minw na.
Ne ta terenbariyakow ka ne datugu,
k'a kɛ fɔ ne tɛ foyi yera tuun;
o ka ca ka tɛmɛ hali ne kunsigiw kan.
Ne baraka bɛɛ banna.

14 Matigi Ala, sabari ka ne bɔsi,
Matigi Ala, teliya ka na ne dɛmɛ!

15 Minw b'a fɛ ka ne nin bɔ ne ra,
olugu bɛɛ ye maroya fɔ ka o kun suuru!
Minw b'a fɛ kojugu le ye ne sɔrɔ,
olugu le ye dogoyari sɔrɔ fɔ ka seko ni o ko ye.

16 Minw bɛ yɛrɛko ne ma ko: «Ha ha ha»,
maroya ye olugu halaki ka o ban pewu!

17 Nka minw bɛɛ bɛ i yɔrɔpinina,
olugu ye ninsɔndiya ka jagari i kosɔn!
I ta kisiri ko ka di minw ye,
olugu y'a fɔ tuma bɛɛ ko: «E, Matigi Ala ka bon!»

18 Ne kɔni ye janibagato ye, ani fagantan,
nka Matigi hakiri bɛ ne ra.
Ele le ye ne dɛmɛbaga ye, ani ne kunmabɔbaga;
ne ta Ala, i kana mɛɛn ka na ne dɛmɛ.

41

Ala bɛ mɔgɔ jusukungbɛnin sutara

* 40:8 40.8 Nin kumaw fɔra Yesu Kirisita ta ko ra (Heburuw 10.5-7).

1 Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

2 Mogo min b'a hakiri to desebagato ra, o tigi ta pana!
Lon min ni kojugu k'a soro, Matigi Ala b'a bosi.

3 Matigi Ala b'a korosi ka si di a ma;
a be hera soro jamana konu.
Ala tena a don a juguw boro.

4 K'a taronin lanin to a ta lanan kan, Matigi Ala be baraka don a ra;
ni bana k'a soro, a b'a keneya ka bo o sege bee ra.

5 Ne ko: «Matigi Ala, makari ne ra!
Ne keneya, sabu ne ka jurumun ke ka i hake ta.»

6 Ne juguw be kumajuguw fora ne kama, ko:
«A bena sa wagati juman le sa, janko a togo ye tunu?»

7 Ni min ka na ne fe, o be faninyakumaw le fo;
a be kumajuguw dogo a jusukun na,
ni a bora kene ma, a be o fo.

8 Ne koninyabagaw bee be kumana jagon fe o da jukoro ne kama;
o be kojugu le miirira ne kama.

9 O b'a fo ko: «Kojuguba do benna a kan!
A lanin fe, a tena wuri tuun!»

10 Hali ne tericegbelen, ne jigi tun be min kan,
min tun be domuni ke ni ne ye,
o k'a yere ke ne jugu ye.*

11 Nka Matigi Ala, ele koni ye makari ne ra, ka ne lawuri,
janko ne ye ne ta juru sara o ra.

12 Ni ne juguw ma se soro ne kan,
o le bena a to ne b'a lon ko ne ko ka di i ye.

13 I be ne korosi, sabu ne jusukun gbenin lo;
i be ne to i na koro wagati bee.

14 Matigi Ala baraka, Izirayeli ta Ala baraka,
wagati bee, ani tuma bee!
Amina! Amina!

Kitabu flanan

42

(Zaburuw 42-72)

Alaninibagaw jigi ye Ala ye

1 Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew* ta donkiri.

2 Minan minlogoto be kasi koji no fe cogo min na,
ne nin be kasi ele no fe ten le, Ala!

3 Ala nege be ne ra i ko ji, Ala panaman nege be ne ra.
Wagati juman le ne bena taga lo Ala na koro sa?

* **41:10** 41.10 Nin kuma fora Yesu Kirisita ni Zudasi ta ko ra (Yuhana 13.18). * **42:1** 42.1 Kore ni a ta mogow fana tun ye Alabatosoba donkirilabaga dow ye (Kibaroyaw folo 6.18,22).

4 Ne ɲaji le ye ne ta baro ye su ni tere;
k'a sɔrɔ wagati bɛɛ mɔgɔw b'a fɔ ne ma ko: «Ele ta Ala bɛ min le sa?»

5 O bɛɛ n'a ta, ni ne hakiri ka jigi nin kow ra,
a bɛ miiri caya ne jusu ra:
O wagati ra ne le tun bɛ jama cɛ ra,
ne le tun bɛ bla o ɲa ka tagama ka taga Ala ta batoso ra,
ni ɲagarikanbaw ye, ani Ala tandorikanw;
o y'a sɔrɔ jama bɛɛ lajennin ɲagarininba lo.

6 E, ne nin, mun kosɔn ele bɛ i jusu kasi dɛ?
Mun na i bɛ ɲuna?
I jigi la Ala kan, sabu ne bɛna a fo k'a waleɲumanlɔn tuun;
ale le ye ne kisibaga ye, ani ne ta Ala.

7 Ala, ne jusu kasira;
o kosɔn, ka ne to Zuriden mara yɔrɔ ra, ani Herimɔn kuru yɔrɔ ra,
ani Misari kuru yɔrɔ ra,
ne bɛ ne hakiri to i ra.
8 Jiba dɔ bɛ jiba dɔ wele, o bɛ tugu ɲɔgɔn kɔ,
ka woyo ni mankanba ye;
i b'a to o jikuruw, ani o jiwoyow bɛɛ ye woyo ka tɛmɛ ne kan.

9 Tere fɛ, Matigi Ala bɛ a ta ɲumanya yira ne ra;
su fɛ, ne bɛ dɔnkiri la k'a tando,
ka ne ta ɲanamanya tigi Ala daari.

10 Ne b'a fɔ ne ta Ala ye, ne ta Ala barakaman ye ko:
«Mun na i ɲinana ne kɔ?
Mun kosɔn ne ɲanasisinin le bɛ to ka yaalayaala,
ani ne juguw fana bɛ ne minako juguya?»

11 Ne juguw ka ne mafiyɛnya
fɔ ka na ne baraka bɛɛ ban;
o b'a fɔ ne ma tuma bɛɛ, ko:
«Ele ta Ala bɛ min le?»

12 E, ne nin, mun kosɔn ele bɛ i jusu kasi dɛ?
Mun na i bɛ ɲuna?
I jigi la Ala kan, sabu ne bɛna a fo k'a waleɲumanlɔn tuun;
ale le ye ne kisibaga ye, ani ne ta Ala.

43

Ala le ye a ta mɔgɔw jigi ye

1 E, Ala, ne ta kiti tige, ka ne ta jo di ne ma,
ka nin siya Alapasiranbariw kɛɛɛ;
ne bɔsi ka bɔ nin mɔgɔ nanbaratɔw, ani nin mɔgɔ kɛwalejuguw boro;

2 sabu ele le ye ne dogoyɔrɔ ye, ne ta Ala.
Mun kosɔn i banna ne ra?
Mun kosɔn ne ɲanasisinin le bɛ yaalayaala,
ne juguw fana bɛ ne minako juguya?

3 I ta yeelen ni i ta can yira,
janko ka ne temesira yira ne ra,

ka taga ni ne ye i ta kuru saninman kan,
i sigiyoro ra.

⁴ O ra, ne bena taga Ala ta sarakajenifen koro, Ala fe,
Ala min ye ne ta ninsondiya ani ne ta pagarikun ye;
ne bena i fo ka i walepumanlon ni kora ye,
Ala, ne ta Ala!

⁵ E, ne nin, mun koson ele be i jusu kasi de?
Mun na i be nuna?

I jigi la Ala kan, sabu ne bena a fo k'a walepumanlon tuun;
ale le ye ne kisibaga ye, ani ne ta Ala.

44

Ala ta mogow ta toro
(Zaburuw 74; 79; 80)

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta karan.

² E, Ala, i ka ko minw ke an bemaw ta wagati ra,
kabini folofolo,
an torow ka o men;
an bemaw ka o lakari an ye.

³ I yere boro ka siya dow gben,
janko ka an bemaw sigi olugu no ra;
i ka kojugu ben siya dow kan,
janko an bemaw ye laganfiya soro.

⁴ Sabu o ma jamana kere k'a mina ni o yere ta kerekemuruw le ye,
o yere boro le ma se di o ma;
nka ele boro barakaman, ani i ta sebagaya,
ani i ta numanya no lo;
sabu o ko tun diyara i ye.

⁵ E, Ala, ele le ye ne ta masace ye;
ele le b'a latige ka Yakuba ta mogow kisi ka o bo o juguw boro.

⁶ Ele le baraka ra, an be se ka an juguw gben;
i togo le baraka ra, an be an kerebagaw dondon ka o terege dugu ma.

⁷ Sabu ne te ne jigi la ne ta kalan kan,
ne ta kerekemuru le te ne kisi;

⁸ nka ele le be an kisi ka bo an kerebagaw boro,
ele le be an koninyabagaw lamaroya.

⁹ An be Ala tando lon o lon,
k'a togo bonya wagati bee.*

¹⁰ Nka sisan i banna an na, ka an lamaroya;
i te bo ni an ta kerekedenw ye tuun.

¹¹ I be an labori an kerekengonw na,
k'a to an koninyabagaw ye an borofenw ce o sago ma.

¹² I ka an don o boro i ko o be saga min faga k'a sogo domu;
i ka an gben ka taga yoro bee, siyaw ce ra.

¹³ I ka i ta mogow fiyeere dasu le ra,
hali i ma o songo gbeleya.

* **44:9** 44.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

14 I ka an ke dogoyarifen le ye an siginogonw fe;
minw ka an lamini, olugu be an logobo, ka yereko an ma.

15 I k'a to siya tow be zanaw fo ni anw togo le ye;
siya tow be o kun yuguyugu anw le ra.

16 Ne ta maroya be ne kan wagati bee.

Ne maroyara fo ka ne kun suuru,

17 sabu ne be ne mafiyenyabagaw ni ne dogoyabagaw kan menna;
ne be ne juguw yera, o b'a fe ka o yere dimibo ne ra.

18 Nin kow bee sera an ma,
nka an ma jina i ko,
an ma i ta jengogonya* layiri cen.

19 An ma an ta miiriya munu fan were fe,
an sen ma bo i ta sira kan.

20 Nka i ka an baraka bee ban, ka an sigiyoro ke kongowuruw ta ye,
ka saya dibi ke ka an datugu.

21 Ni an tun jinana an ta Ala togo ko,
ni an tun ka an boro lo batofen werew le ye,

22 yala Ala tun tena o lon wa,
ale min ka mogo jusukun ta gundow lon?

23 Ele le koson o be an fagayoro jinina lon o lon,
ka an ke i ko saga minw blara fagari kama.

24 Matigi, i wuri! Mun na i be sunogora?
I kunu! I kana ban an na pewu ka an to yi ten!

25 Mun na i ka i pada dogo an ma sa?
Mun na i be jina an ta jani ni an ta sege ko?

26 Anw koni lanin lo buguri ra,
fo ka an farikolo noro dugukolo ra.

27 I wuri ka an deme!
An bosu i ta jumanya koson!

45

Masace ni masamuso ta furudankiri

1 Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo
ye ko «Yirifiyeren». Kore dencew ta karan. Kanuyadankiri.

2 Ne jusukun fara kumadimanw na;
o ra, ne bena ne ta cirayakuma fo masace ye.
Ne nenkun be i ko seberikebagajuman ta seberikenan.

3 I ce ka ji ka teme adamaden tow bee kan;
neema be i ta kuma bee ra,
o koson Ala be baraka don i ra tuma bee.

4 E, kerekecafari, i ta kerekemuru siri i togo ra!
O le ye i ta bonya ni i ta noro ye.

5 I ni i ta noro ye don i ta sowotono konu ka kere ke, ka se soro;
taga kere ke can ni sabari ni terenninya koson.
I boro barakaman ye koba caman ke i ye!

6 I ta biɓɓew da ka di;
o be masace ta juguw soɓo o sonkun na,
ka mɔgɔw benben i sen kɔro.

7 E, Ala, i ta masaya be to a no ra tuma bee, ani wagati bee;
i ta masacebere ye horɔnya bere le ye.

8 I be terenninya kanu, ka juguya koninya;
o koson Ala, i ta Ala ka i janawoloma,
ka turu ke i kun na, ka i ninsondiya, ka i fisaya i toɓogonw bee ye*.

9 Mire turu, ani alowesi turu, ani kase turu, o ka i ta faniw kasa diya.
I ta masabonw lora ni samajinw ye;
ka i to o masasow konɔ, gonifokanw be i ninsondiya.

10 I diyanyamusow ye masacedenw le ye;
masamuso be i kininboroyanfan fe, a masirinin be ni Ofiri sanin yereworo
ye.

11 Ne lamɛn, ne denmuso, i ja yeɛ, ka i toro malɔ fana;
i hakiri bo i ta siyamogow ko, ani i faso ko.

12 Masace pabora i fe i ta ceɓa koson;
i yere majigi a koro k'a bonya, sabu ale le ye i matigice ye.

13 Ni o kera, Tiri dugumogow, minw ye mogow bee ra nafortigiw ye,
olugu bɛna na ni bonyafenw ye i fe, ka o yere ko diya i ye.

14 Masace denmuso be a ta bon konɔ, a yoro bee ye nooro le ye;
a ta faniw negɛnɛgenna ni sanin ye.

15 O tagara ni a ye masace fe, a ni a ta fani ceɓumanw.
Sunguruden dow b'a ko fe; a kafinogonw lo;
olugu fana tagara ni a ye.

16 O tagara nagari ni ninsondiya le ce ra;
o ka o ladon masace ta masabon konɔ.

17 Masace, i dencew bɛna sigi i bɛmaw no ra,
i bɛna o ke kuntigiw ye jamana yoro bee ra.

18 Ne bɛna a to wagati bee ta mogow hakiri ye to i togo ra;
ni o kera, siyaw bɛna i fo ka i waleɓumanlon wagati bee, ani tuma bee.

46

Ala le ye Sebɛetigi ye

1 Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta donkiri.

2 Ala le ye an karifayoro ye, ani an ta baraka soroyoro.
Ni degu ka an soro tuma o tuma, a be ke an koro ka an demɛ.

3 O koson an te siran, hali ni dugukolo be yerɛyerɛ,
hali ni kuruw be bo o no ra ka yeɛma ka ben kogoji konɔ,

4 hali ni a jikurubaw be mankanbaw bo, ka kanga,
ka wuri san fe fo ka kuruw yuguyugu.*

* 45:8 45.8 Hayan 7 ni 8, o fora Heburuw 1.8-9.
na ko: Sela.

* 46:4 46.4 Nin yoro ra a sebera heburukan

⁵ Ko do be yi, min jiwoyo be Ala ta duguba ninsondiya,
dugu min ye Ala korotaninba ta sigiyoro saninmanba ye.

⁶ Ala yere siginin be o dugu kono,
o dugu tena bo a no ra ka ye;
sabu ni dugubeda sera doron, a be na o fe ka na o deme.

⁷ Siya dow be mankanw cira, masa dow ta masaya be benna;
nka ni ale Ala k'a kan bo doron, dugukolo be yeele.

⁸ Fangatigi Ala be ni an ye;
an tangabaga ye Yakuba ta Ala le ye.†

⁹ Aw ye na Matigi Ala ta kabakow fe,
a ka cenriba min ke dugukolo kan, aw ye na o fle!

¹⁰ Ale le be kerew lalo dununa fan bee ra;
a be kalanw karikari, ka tamanw tigetige,
ka kerekewotorow jeni tasuma ra!

¹¹ «Aw ye nin kow bee dabra, k'a lon ko ne le Ala ye;
ne le be siyaw bee kunna,
ne le be dununa bee kunna.»

¹² Fangatigi Ala be ni an ye;
an tangabaga ye Yakuba ta Ala le ye.‡

47

Siyaw bee ye tegerε fo Ala ye
(Zaburuw 93; 96-99)

¹ Donkirlabagaw kuntigi. Kore dencew ta Zaburu.

² Jamanaw bee ta mogow, aw ye tegerε fo!
Aw ye nagari ka kule ci, ka Ala tando!

³ Sabu Matigi Ala korotaninba ye siranyafenba le ye,
masacba lo min be dununa bee lajennin kunna.

⁴ A be jamanaw ta mogow bla a ta fanga koro,
ka siyaw bla an sen koro.

⁵ A ka jamana do janawoloma ka o ke an ninyoro ye;
o le ye Yakuba* ta bonya kun ye, a be Yakuba min kanu.†

⁶ Ala be yelenna ka taga a ta yoro saninman* kono a ta mogow ta
nagarikanbaw le ce ra,
Matigi Ala be yelenna ka taga burufiyekanw le ce ra.

⁷ Aw ye tandoridankiriw la Ala ye, aw ye tandoridankiriw la!
Aw ye tandoridankiriw la an ta Masa ye, aw ye tandoridankiriw la.

⁸ Sabu Ala le ye dununa bee lajennin ta Masa ye;
aw y'a tando ni donkiri panaman le ye.

⁹ Ala ta fanga be siyaw bee kan,
Ala siginin be a ta masasiganin saninman kan.

† 46:8 46.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 46:12 46.12 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 47:5 47.5 Yakuba, o koro ye Izirayeli. † 47:5 47.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹⁰ Siyaw ta kuntigiw be lajen
ka fara Iburahima ta Ala ta mogow kan;
sabu dununa negɛbennanw bee ye Ala ta le ye.
A korotanin lo fen bee kunna.

48

Zeruzalemu dugu saninman

¹ Dɔnkiri. Kore dencew ta Zaburu.

² Matigi Ala ka bon,
bee ka kan k'a tando kosebe
an ta Ala ta dugu saninman kono,
min be a ta kuru saninman kan.

³ O kuru wuricogo ce ka ni;
a be dununa mogɔ bee ninsondiya.
Siyon kuru le ye Ala sigiyoro ye;
Masaceba ta dugu lo.

⁴ Ala be Siyon masasobaw kono,
bee k'a lon ko tangabaga janaman lo.

⁵ A fle, masacew tun ka jagon lajen,
ka jen ka na dugu kama.

⁶ Nka olugu na lara a kan minke doron, o kabakoyara,
o jigi tigera, o borira.

⁷ O barara ka to ka yeyeyere o yoronin bee ra,
i ko muso jigibagato konodimito b'a ke cogo min na,
⁸ i ko tereboyanfan ta fono gbanninman min be fiye,
ka jirakurunbaw karikari.

⁹ An tun ka min men, an na nana o le ye fana
Fangatigi Ala ta dugu kono,
an ta Ala ta dugu kono;
Ala bena o dugu baraka bonya wagati bee.*

¹⁰ E, Ala, ka an to i ta batoso kono,
an be miiri i ta jumanya ra.

¹¹ E, Ala, i ta bonya be i n'a fo i togo;
i ta bonya sera fo dununa dan bee ra.
I boro barakaman be ko terenninw doron le ke.

¹² Siyon kuru[†] be ninsondiya,
Zuda duguw be jagari,
i ta kolatigeninw koson.

¹³ Aw ye yaala ka Siyon dugu yoro bee lamini;
aw ye a sankasow jate,

¹⁴ k'a laminikogow fle ka na,
k'a bon barakamanw korosi kosebe,
janko ka na o lakari duruja nataw ye,

¹⁵ ko an ta Ala le ye nin ye;

* **48:9** 48.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **48:12** 48.12 Siyon kuru, o ye Zeruzalemu ye; o dugu tun siginin be kuru kan.

an bena tugu ale le ko wagati bee‡.

49

Ala ye jigi nanaman ye ka teme naforo kan

1 Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta Zaburu.

2 Aw ye nin lamɛn, jamanaw bee ta mɔgɔw;
aw ye aw toro malo, dunɔpamɔgɔw bee,

3 mɔgɔ fitini fara mɔgɔba kan,
naforotigi fara fagantan kan!

4 Ne da bena hakiritigiyakumaw le fo,
sabu faamurikumaw le be ne jusukun na.

5 Ne be ne toro malo ka zanaw lamɛn,
ne bena ne ta kuma korɔmanw korɔ fo ni gonifɔkan le ye.

6 Hali ni tɔɔɔ sera ne ma,
ni ne janfabagaw ka ne lamini ni o ta terenbariyakow ye,
mun kosɔn ne bena siran o ra?

7 Olugu jigi be o borofɛnw le kan,
o be o yere waso o ta naforo caya le kosɔn.

8 O bee n'a ta, mɔgɔ si te se k'a mɔgɔɔgɔn nin kunmabo,
walama k'a yere nin kunmabɔsara di Ala ma,

9 sabu mɔgɔ nin kunmabɔsara ye songɔba le ye;
mɔgɔ be se ka fen o fen di, o si t'a bo.

10 Yala olugu b'a miiri ko o bena to si ra wagati bee le wa,
ani ko o tena don kaburu kɔɔ fiyewu le wa?

11 An b'a ye ko hakiritigiw be sa,
hakirintan ni naloman fana be ban;
o be taga ka o borofɛnw to mɔgɔ werɛw le boro.

12 O b'a miiri ko o ta bonw bena to yi wagati bee,
ko o ta sigiyɔɔw bena to yi wagati bee, ani tuma bee,
ko olugu tɔgɔw bena to o ta dugukolow ra tuma bee.

13 Nka adamaden ni a ta bonya bee, a te meen;
a be i ko began fagata.

14 Mɔgɔ minw jigi be o yere kan, olugu ta be ke ten le;
minw yere ta kumafɔta ka di o ye, olugu be laban ten le.*

15 O be o gbɛngbɛn i ko sagaw, ka taga o lajigi kaburu kɔɔ;
saya le ye ke o gbɛngbɛnbaga ye.

Sɔgɔmada fe, mɔgɔɔuman be tagama o kan.
O ta ceɔa bee be teme;
saya dibi le be ke o ta so ye.

16 Nka Ala bena ne nin kunmabɔ saya dibi ma;
sabu a bena ne ta.†

‡ 48:15 48.15 «Wagati bee»: Kitabu dow ko: «fo saya.» * 49:14 49.14 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 49:16 49.16 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

17 Ni mɔgɔ dɔ ka naforo sɔrɔ, o kana digi i ra,
 ni a borofenw cayara a ta so, o kana digi i ra;
 18 Sabu a satɔ tɛ taga ni foyi ye,
 a borofenw tɛ jigi ni a ye kaburu kɔnɔ.
 19 A bɛ se k'a fɔ ko ale ka jususuma sɔrɔ a ta dunuɲalatige ra,
 sabu ni dunuɲa diyara i ra, mɔgɔw bɛ i tando.
 20 O bɛɛ n'a ta, i bɛna taga fara i bɛmaw kan lahara;
 olugu minw tɛna tere yeelen ye o ɲa ra tuun fiyewu.
 21 Adamaden ni a ta bonya bɛɛ,
 a tɛ a faamu ko a bɛ i ko bɛgan fagata.

50

Saraka min ka di Ala ye

1 Asafu ta Zaburu.

Alaw ta Ala, Matigi Ala kumana,
 ka dunuɲamɔgɔw wele,
 k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.
 2 Ala ta nɔɔrɔ manamanatɔ bɛ bɔ Siyɔn dugu kɔnɔ,
 dugu min ta cɛɲa dafanin lo.
 3 An ta Ala bɛ nana yi, a kumabari tɛna to;
 tasuma farimanba dɔ le b'a ɲa fɛ,
 sanfɔɲɔ fariman dɔ k'a lamini.
 4 A bɛ sankolo wele san fɛ,
 ka dugukolo wele, janko ka na a ta mɔgɔw ta kiti tige.
 5 A ko: «Aw ye ne nasiranbagaw lajɛn ne ye,
 minw ka saraka bɔ ka jɛɲɔgɔɲa* don ni ne ye!»
 6 sankolokɔnɔfɛnw bɛ Ala ta terenninya lakari,
 sabu ale yɛɛ le bɛ kiti tige.*

7 «Ne ta mɔgɔw, aw ye ne lamɛn, ne bɛna kuma;
 Izirayɛli, ne bɛna ele jaraki,
 ne le ye Ala ye, i ta Ala.

8 Ne tɛ aw jarakira aw ta sarakaw le kosɔn,
 sabu aw ta saraka jenitaw* bɛ ne ɲa kɔrɔ tuma bɛɛ.

9 Misitoran minw bɛ aw ta so, ne mako tɛ o dɔ ra,
 ba minw bɛ aw ta babonw kɔnɔ, ne mako tɛ o dɔ ra;

10 sabu kongosogow bɛɛ ye ne ta le ye,
 bɛgan waga caman minw bɛ kuruw kan, o bɛɛ ye ne ta le ye.

11 Kɔnɔ o kɔnɔ bɛ san fɛ, ne ka o bɛɛ da lon,
 fɛɲanaman min o min bɛ kongo kɔnɔ, o bɛɛ ye ne ta ye.

12 Ni kɔngɔ tun bɛ ne ra, ne tun tɛna o fɔ aw ye,
 sabu dunuɲa bɛɛ lajennin ye ne ta le ye, ani a kɔnɔfɛnw bɛɛ.

13 Yala ne bɛ misitoran sogo domu wa?

Yala ne bɛ bakɔrɔninw jori min wa?

14 Ni i bɛ saraka bɔ Ala ye, a ye kɛ barakalari le ye;

i ka dajuru minw ta Ala kɔrɔtaninba fɛ, o dafa.

15 Ni o kera, ni i ka degu lon min na, i ye ne wele;

* 50:6 50.6 Nin yorɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

ne bɛna i bɔsi, i fana bɛna ne bɔnya.»

¹⁶ Nka Ala b'a fɔ mɔgɔjugu ye kɔ:

«Mun kosɔn ele bɛ ne ta cifɔninw karan,
ka to ka ne ta jɛnɔgɔnya sariyaw fɔ i da ra?»

¹⁷ K'a sɔrɔ ele tɛ sɔn korori ma,
i bɛ ne ta kumaw firi i yɛrɛ kɔ fɛ.

¹⁸ Ni i ka son ye, i bɛ fara a kan;
jɛnɛyakebagaw le ye i kɔkɛnɔgɔnw ye.

¹⁹ I bɛ i da don kojugu ra,
i nenkun bɛ nanbarakow labɛn.

²⁰ I bɛ sigi ka i balema kɔrɔfɔ,
i bɛ i yɛrɛ badɛn tɔgɔ cɛn.

²¹ I bɛ nin kow le kɛ, nka ne tɛ kuma minke,
a kɛra i jana ko ne fana bɛ i n'a fɔ ele;
nka sisan ne bɛ i jaraki, ka i ta kɛwalew bɛɛ bla i yɛrɛ ja kɔrɔ.»

²² Aw minw bɛ jina Ala kɔ, aw ye nin faamu,
ni o tɛ, ne bɛna aw sogo tigetige, mɔgɔ tɛna sɔrɔ ka aw bɔsi.

²³ Minw bɛ barakalari kɛ o ta saraka ye, olugu le bɛ ne bɔnya;
minw bɛ o tagamacogo kɔrɔsi,
ne bɛna a yira olugu le ra ko ne Ala le ye o kisibaga ye.

51

Jurumunkebagaw ta yafamadaari

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. ² Masacɛ Dawuda tun jenna ni Huri ta muso Baseba ye; o kɔ, cira Natan tagara a fɛ ka taga a ladi. Dawuda ka nin yafamadaari le kɛ o wagati ra*.

³ E, Ala, makari ne ra
i ta jumanya kosɔn;
a kɛ i ta hinaba kosɔn,
i ye ne ta hakɛw jɔsi ka bɔ yi.

⁴ Ne ko, ka ne bɔ ne ta terenbariyaw bɛɛ ra pewu;
ne saninya ka bɔ ne ta jurumun na.

⁵ Sabu ne yɛrɛ k'a lɔn ko ne ka i hake ta;
ne ta jurumunw bɛ ne ja kɔrɔ tuma bɛɛ.

⁶ Ne ka jurumun kɛ ka ele kelen le hake ta;
i bɛ fɛn min jate kojugu ye, ne ka o le kɛ.
O kosɔn ni i ka min o min latige ne kama, o bennin lo,
ni i ka kiti min ben ne kan, mɔgɔ si tɛna se ka i jaraki o ra.

⁷ Can lo, ne worora ni terenbariya le ye,
ne bamuso ka ne jurumuntɔ le kɔnɔ ta.

⁸ Nka ele b'a fɛ can le ye kɛ adamaden jusukun na;
o ra, hakiritigiya don fɔ ne jusukun kɔnɔ.

⁹ Ne saninya ni izope[†] ye, ni o kɛra, ne bɛna saninya;
ne ko, ni o kɛra, ne bɛna gbɛ pepepe.

* **51:2** 51.2 Aw ye Samawilu flanan sura 11-12 fɛ. † **51:9** 51.9 O tun bɛ izopeyiri flaburuw le su ji ra walama jori ra, k'a seriseri mɔgow kan, walama fɛn dɔw kan, ka o saninya, ka kapa ni Layirikɔrɔ ta sariyaw ye (Bori 12.22).

¹⁰ A to ne jusu ye diya, k'a to ne ye ninsondiya tuun;
ni o kera, i tun ka ne min farikolo beɛ karikari, ne belen bɛna ɲagari tuun.

¹¹ I ɲa yeɛma ka bɔ ne ta jurumun na,
i ye ne ta terenbariyakow beɛ jɔsi ka bɔ yi.

¹² E, Ala, jusukun saninyanin dɔ dan ka o don ne kɔnɔ,
hakirijuman laben ka o don ne kɔnɔ.

¹³ I kana ne gben ka bɔ i yere ɲa kɔrɔ,
i kana i ta nin saninman bɔ ne jusukun na.

¹⁴ Ne kisi, ka o kisiri ɲagari don ne jusukun na,
ka hakirijuman di ne ma, ka baraka don ne ra.

¹⁵ Ni o kera, ne bɛna i hakɛtabagaw karan i ta siraw ra;
jurumunkeɛbagaw bɛna seko ka na i fe.

¹⁶ E, Ala, ne ta kisiri tigi Ala, ne ka mɔgɔ min faga
o fagari hake bɔ ne kunna;
ni o kera, ne da bɛna pɛren ni kanba ye
ka i ta terrenninya ko lakari.

¹⁷ E, Matigi, ne dagbolow labla,
janko ne da ye i tando.

¹⁸ I te saraka fe,
ni o te, ne tun bɛna dɔ bɔ i ye;
nka i te sɔn saraka jenitaw ma.

¹⁹ Saraka min ka di Ala ye, o ye adamaden nimisabagato le ye,
kojugu nimisa be mɔgɔ min jusukun na, fo k'a jusu kasi,
Ala, i te ban o tigi ra.

²⁰ Korɲuman ke Siyɔn dugu ye, i ta neɛma kosɔn;
Zeruzalemu laminikogow lo kokura!

²¹ Ni o kera, saraka ɲanamanw ko bɛna diya i ye,
o saraka jenita minw kuturu be di i ma;
an bɛna misitoran sarakaw bɔ i ye i ta sarakajenifen kan.

52

Naforo kanubagajugu labancogo

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta donkiri. ² A ka nin donkiri la
wagati min na Edomukace Dogi* tagara a fo Sawuli ye ko Dawuda tagara
Ayimeleki ta so.

³ Ele cɛfari, mun kosɔn i be i yere tando i ta kojugu kosɔn,
k'a sɔrɔ Ala ta ɲumanya te ban ka ye?

⁴ I nenkun be cenri ke i ko muru dadiman;
i be janfaw siri.

⁵ Kojugu ka di i ye ka teme korɲuman kan,
faninya ka di i ye ka teme can kan.†

⁶ Mɔgɔ halakikumaw dama le ka di i ye,
ele mɔgɔ nenkun nanbarato!

⁷ O kosɔn Ala bɛna ele halaki pewu;

* **52:2** 52.2 Dogi ka min ke, o kow sebera Samawilu folo 21.8; 22.9-10. † **52:5** 52.5 Nin yoro ra
a sebera heburukan na ko: Sela.

a bena i mina, ka i sama ka bo i ta bon kono,
ka i lilinw bon, ka i bo dunuwa ra mogõ janamanw ce ra pewu.‡

⁸ Mogõ terenninw bena o ye ka siran;
o bena yereko i ma, k'a fo ko:

⁹ «Mogõ min tun ma son ka Ala ke a dogoyoro ye, ale le ye nin ye;
a tun k'a jigi la a ta navoroba le kan,
ka baraka soro a ta kewalejugu baraka ra.»

¹⁰ Nka ne koni, ne be Ala ta so kono i ko oliviyesun nugunin;
ne jigi be Ala ta jumanya kan wagati bee, ani tuma bee.

¹¹ Ne be i fo ka i walepumanlon wagati bee, i ta kokeninw koson;
ne jigi be i togo kan, sabu i ka jiri i pasiranbagaw ma.

53

Alapasiranbariya laban ye maroƴa ye (Zaburu 14)

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta karan; donkiri min be la ni filen ye.

² Mogõ kolonbariw b'a fo o yere kono ko: «Ala te yi!»
O mogõw ye mogõkolonw le ye, o ta kewalew bee haramunin lo;
o si te kojuman ke.

³ Ala be to sankolo ra ka jenge ka adamadenw fle,
k'a fle ni a kera ko mogõ be yi, hakiri be min fe,
min ye Alapinibaga ye.

⁴ O bee ka o yere mabo Ala ra, o bee kera jacinanw ye;
o si te kojuman ke, hali mogõ kelenpe.

⁵ Minw be kojugu kera, yala olugu te ko lon le wa?
O be ne ta mogõw domuna i ko to;
o fana te Matigi Ala bato.

⁶ Sisan jatigeba le bena o mina,
k'a soro siranya ko te yi.
Minw ka aw lamini ko o be aw kere, Ala bena olugu kolow bee yerege.
Aw bena o lamaroƴa, sabu Ala banna o ra.

⁷ Jontigi le bena to Siyon ka Izirayeli kisi!
Ni Ala nana a ta mogõw ta bonya laseko o ma tuma min na,
Yakuba ta mogõw bena jagari, Izirayelimogõw bena ninsondiya.

54

Ala ye mogõ degunin bõsibaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni goni ye. Dawuda ka nin donkiri la, ² wagati min Zifikaw nana a fo Sawuli ye ko: «Dawuda dogonin be anw fe yi!»*

‡ 52:7 52.7 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. Samawilu folo 23.15-24; 26.1-5.

* 54:2 54.2 Nin kumaw bo soro

³ E, Ala, ne kisi i tɔgɔ baraka ra;
kiti tige ka ne ta jo di ne ma, i ta sebagaya baraka ra.

⁴ E, Ala, ne ta daariri lamɛn,
i toro malɔ ne darakan na.

⁵ Sabu Alapasiranbari dɔw wurira ne kama,
mɔgɔ fariman dɔw b'a fe ka ne nin bɔ;
o tɛ Alako fan si le jate.†

⁶ Nka, a flɛ, Ala le ye ne demɛbaga ye,
Matigi le bɛ baraka don ne nin na.

⁷ A bɛna ne juguw ta kojuguw hake ben o yere kan.
E, Ala, o halaki i ta kankelentigiya kosɔn.

⁸ Ne bɛna ne yere diyanya sarakaw bɔ i ye ni ne jusukun bɛɛ ye;
Matigi Ala, ne bɛna i fo ka i walejumanlɔn, ka i tɔgɔ bonya, sabu i tɔgɔ
ka ni.

⁹ A bɛ ne bɔsi ka bɔ ne ta degukow bɛɛ ra.
Ne bɛ ne na lɔ ne juguw ra ka o bento flɛ.

55

Terijugu mɔgɔjanfabagaw

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min bɛ la ni gɔni ye. Dawuda ta karan.

² E, Ala, i toro malɔ ne ta daariri ra;
i kana dogo, ka ban ka ne ta makarikanw lamɛn.

³ I janto ne kumakan na, i ye ne jaabi;
sabu ne hakiri jagamina, ne ta jusukasi kosɔn.
Ne bɛ nuna

⁴ ne juguw ta kumakan kosɔn,
ani mɔgɔjuguw ta juguya kosɔn.
O bɛ kojuguw kɛ ne ra,
o dimininba bɛ ben ne kan.

⁵ Ne sɔnkun bɛ panpanna,
saya jatige ka ne mina.

⁶ Siranya ni yereyere ka ne mina,
jatigeba ka ne datugu fan bɛɛ ra.

⁷ Ne ko: «Jɔn le bɛna kaman di ne ma sa, ne ye kɛ i ko tugani?
Ne tun bɛna wuri ka taga sigi yɔrɔ wɛɛɛ.

⁸ A flɛ, ne tun bɛna bori ka taga fo yɔrɔjan,
ne tun bɛna taga to kongokolon kɔnɔ.*

⁹ Ne tun bɛna teliya ka taga dogoyɔrɔ do jini,
janko ka kisi fɔrɔba ni sanfɔrɔ ma.»

¹⁰ E, Matigi, o ta kuma jagami, ka o kan taran;
sabu ne na bɛ jusukungbɛleya ni kɛɛ le ra dugu kɔnɔ.

¹¹ Su ni tere, o kow le bɛ kɛra dugu kogow kunna, ka dugu lamini;
terenbariyakow, ani tɔrɔrɔ bɛ dugu kɔnɔ,

† 54:5 54.5 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 55:8 55.8 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

12 cənri bə yi,
təjəri ni nanbara tē ban dugu jamalajenyəwəw ra ka ye.

13 Ne jugu dō le tē ne mafiyenyara;
ni o dō tun lo, ne belen tun bəna o mupū.
Ne kəninnyabaga dō le ma wuri ne kama;
ni o dō tun lo, ne tun bəna dogo o tigi ra.

14 Nka ele lo, ne ni ele min bēē ye mōgō kelen ye,
ele min tun ye ne yere teri ye, ani ne jənḡōgōn,
15 ne ni ele min ta jənḡōgōnya tun ka di kosebē;
anw le tun bē kē ni jama ye, ka taga ḡōgōn fē Ala ta batoso kōnō.

16 Ayiwa, saya ye bara ka cun o kan,
o janaman ye don saya dibi ra;
sabu juguya bē o ta so, a bē o jusukun na.

17 Ne kōni, ne bē Ala le wele;
Matigi Ala bəna ne kisi.

18 Wula fē, ani sōgōma, ani tereḡban fē
ne bē maḡumankokanw fō, ka ḡuna;
a fana bē ne kan mēn.

19 Kere min dabōra ne kama, a bəna ne bōsi ka bō o ra,
ka hēra kē ne ye,
hali ni ne kerebagaw ka ca.

20 Ala bəna ne lamēn, ka o bēē majigi,
ale min bē a ta masaya ra wagati bēē.†

Olugu kōni tē o jogo yelemā,
o fana tē siran Ala ḡa.

21 Ne jənḡōgōn bē kojugu kē a teriw ra,
a tun ka teriya layiri min ta, a bē o cən.

22 A darakuma nugunin lo ka tēmē nare kan,
nka kere dogonin bē a jusukun na;
a ta kumaw ka di ka tēmē turu kan,
nka a bē i ko kerekemuru bōnin a la ra.

23 I ta ko bēē to Matigi Ala boro,
ni o kera, a bəna baraka don i ra;
a tē sōn ka mōgō terennin to a ye ben fiyewu.

24 Nka ele Ala kōni, ele bəna nin mōgōw lajigi fō kaburu kōnōnō.
Mōgōfagabagaw, ani nanbaramōgōw tēna hali o ta si sandaw tarance sōw.
Nka ne bē ne jigi la ele Ala kan.

56

Ala b'a janto a ta mōgōw ra

† 55:20 55.20 Nin yōwə ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. A bɛ la dɔnkiri min lacogo ra, o tɔgo ye ko «Yɔrɔjanna tugani kasibari.» Dawuda ka nin dɔnkiri la wagati min Filisikaw tagara a mina Gati dugu kɔnɔ*.

² E, Ala, makari ne ra, sabu mɔgow bɛ ne nin tɔɔrɔra; lon o lon o bɛ ne kɛrɛ, o bɛ ben ne kan.

³ Lon o lon ne juguw bɛ ne tɔɔrɔ; ne kɛrɛbagaw cayara, fo o bɛ waso ne ra.

⁴ Nka ni siranya ka ne mina wagati min na, ne bɛ ne jigi la ele le kan.

⁵ Ne bɛ Ala ta kuma tando; ne jigi bɛ Ala le kan, ne tɛ siran; adamadenw bɛ se ka mun le kɛ ne ra?

⁶ Lon o lon o b'a fɛ ka ne ta kow cɛn le; o bɛ kojugu dama le miiri ne ta ko ra.

⁷ O bɛ janfa siri ne kama, o bɛ dogo ka ne kɔrɔsi, o bɛ ne tɛmɛyɔrɔw bɛɛ kɔrɔsi, sabu o bɛ ne fagayɔrɔ le jini.

⁸ Yala o bɛna bɔsi k'a sɔrɔ o bɛ nin terenbariyaw kɛra wa? Ala, i ta dimi kosɔn, nin mɔgow halaki!

⁹ I bɛ ne senlayɔrɔw bɛɛ kelen kelen jate, ka ne to ne ta dunɔpalatigɛ ta yaala ra.

Ne najiw mina ka o mara i ta minan kɔnɔ; yala a bɛɛ hakeya sebenin tɛ i ta kitabu kɔnɔ wa?

¹⁰ Ni ne nana i wele lon min na, o lon na ne juguw bɛna seko ni o ko ye; o ra ne bɛna a lon ko Ala bɛ ni ne ye.

¹¹ Ne bɛ Ala ta kuma tando, ne bɛ Matigi Ala ta kuma tando.

¹² Ne jigi bɛ Ala le kan, ne tɛ siran; adamadenw bɛ se ka mun le kɛ ne ra?

¹³ E, Ala, ne ka dajuru min ta i fɛ, ne ka kan ka o dafa. Ne bɛna barakalari sarakaw bɔ i ye,

¹⁴ sabu i ka ne nin kisi saya ma, i ma sɔn k'a to ne sen ye talon; o ra, ne janaman bɛna tagama Ala ja kɔrɔ yeelen na.

57

*Ala ta mɔgow jigi ye Ala ye
(Hayan 8-12; Zaburu 108.2-6)*

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. A bɛ la dɔnkiri min lacogo ra, o tɔgo ye ko «kana a halaki.» Dawuda ka nin dɔnkiri la wagati min a borira Sawuli ja ka taga dogo kuruwo kɔnɔ*.

² Makari ne ra, Ala, makari ne ra!
Sabu ne ka ne nin karifa ele le ma.

* 56:1 56.1 Aw ye Samawilu folo 21.11-16 fle.

* 57:1 57.1 Aw ye Samawilu folo 22.1-2; 24.1-2 fle.

Ne be ne yere dogo i kaman suma koro,
sani k'a to kojugu wagati ye teme.

³ Ne be kule ka Ala korotaninba wele,
Ala min be ko bee ke ne ye k'a dafa.

⁴ A bena to sankolo ra ka ne kisi,
a bena ne tsorobagaw mafiyenya.[†]
Ala bena a ta numanya ni a ta kankelentigiya lajigi ne kan.

⁵ Ne koni lanin be jaraw le ce ra,
minw be adamaden sogo nimi;
o jinw be i ko tamanw, ani biyaw,
o nenkun be i ko kerekemuru dadiman.

⁶ E, Ala, i togo ye korota fo ka teme sankolo kan,
i ta bonya ye ke dununa bee lajennin kunna.

⁷ O tun ka jo le siri ne sen koro
janko ka ne laben;
o ka dinga sogi ne ja,
nka olugu yere le nana ben o dinga kono.[‡]

⁸ Ne hakiri sigira, Ala, ne hakiri sigira;
ne bena donkiri la ka Ala tando.

⁹ Ne nin, i kunu!
Ne ta kora ni ne ta goni, aw ye kunu!
Ne bena dugugbeda lakunu.

¹⁰ E, Matigi, ne be i fo ka i walepumanlon jamana magow ce ra;
ne be donkiri la ka i tando siyaw ce ra,

¹¹ sabu i ta numanya bonya be se fo sankolo kono,
i ta kankelentigiya be se fo sankolo ma.

¹² E, Ala, i togo ye korota fo ka teme sankolo kan,
i ta bonya ye ke dununa bee lajennin kunna.

58

Ala le ye magojugu sarabaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. A be la donkiri min lacogo ra, o togo ye ko «I kana a halaki» Dawuda ta donkiri.

² Aw fangatigiw, yala can ra aw be terenninya sira kan wa?
Yala aw be adamadenw ta kiti tigera ka ja wa?

³ Fiyewu! Aw be tugu ka kojuguw ke,
aw borow le be kojugu caya jamana kono.

⁴ Magojuguw be sirajugu ta kabini o worolon na,
faninyafobagaw be o yere lafiri kabini o worolon.

⁵ Baga min be o ra, o бага be i ko sa ta бага,
a be i ko fonfonnin min te menni ke, min b'a toro datugu,

⁶ janko a kana sanegbaga kan men,

[†] 57:4 57.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.   [‡] 57:7 57.7 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

hali sanɛɛɛbagaw bɛɛ ra ceguman.

⁷ E, Ala, o pinw karikari o da kɔnɔ!

Matigi Ala, nin jaranbelenw dagbagaw karikari!

⁸ O ye tunu i ko ji bɛ woyo ka tunu cogo min na;
ni o ka o ta kalan bon, o ta biɲɛw kana foyi ɲa.

⁹ O ye kɛ i ko tɔnɔnko, min tagato bɛ to ka yeele tere kɔrɔ.
O ye kɛ i ko den min kɔgɔbari worora, o ɲa kana tere yeelen ye.

¹⁰ Sani daga ye bɔ ɲani tasuma fundenin kala ma,
ni ɲani kɛɛ lo, walama ni a jalan lo o,
sanfɔɲɔ ye mɔgɔjugu ta ka taga ni a ye.

¹¹ Mɔgɔ terennin bɛna ɲagari, sabu Ala k'a mɔnɛbɔ;
a bɛna a sen ko mɔgɔjuguw jori le ra.

¹² Mɔgɔw bɛna a fɔ ko: «Can lo, mɔgɔ terennin ta baraji bɛ yi;
can lo, Ala bɛ yi, min bɛ kiti tige dunuɲa kɔnɔ.»

59

Ala le ye a ɲasiranbagaw karifayɔrɔ ye

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. A bɛ la dɔnkiri min lacogo ra, o tɔgɔ ye ko «I kana a halaki!» Dawuda ka nin dɔnkiri la wagati min Sawuli ka mɔgɔw ci ka taga a ta bon lamini, janko a bɔtɔ, o y'a faga*.

² E, Ala, ne bɔsi ka bɔ ne juguw boro,
minw bɛ wurira ne kama, ne tanga olugu ma.

³ Ne bɔsi ka bɔ mɔgɔ terenbariw boro,
ne kisi ka bɔ mɔgɔfagabagaw boro.

⁴ Sabu o dogonin ye nin ye ka ne kɔnɔ;
mɔgɔ jusu farimanw lo.

O ka janfa siri ne kama, k'a sɔrɔ ne ma hakɛko kɛ,
ne ma jurumun kɛ, Matigi Ala.

⁵ Ne ma terenbariyako si kɛ o ra, nka o bɛ boriborira ka o yɛrɛ labɛn ne kama.

I kunu, ka na o flɛ, i ye ne demɛ!

⁶ Ele, Matigi Ala, Fangatigi, Izirayeli ta Ala,
i wuri ka siyaw bɛɛ kɛrɛ!

I kana makari nin janfamɔgɔw ni nin mɔgɔ terenbariw si ra.†

⁷ Wula fɛ o bɛ sekɔ ka na;
o bɛ kasi i ko wuruw;
o bɛ yaala ka dugu lamini.

⁸ A flɛ, kumakolon tɛ ban o da ra ka ye,
o darakumaw ka jugu i ko kɛrɛkɛmuruw;
o b'a fɔ ko: «Mɔgɔ si tɛ an lamenna?»

⁹ Nka ele, Matigi Ala, ele bɛ yɛrɛko o ma;
ele bɛ siyaw bɛɛ logɔbɔ.

¹⁰ E, ne ta barakatigi, ne ɲa lɔnin bɛ ele le ra,

* **59:1** 59.1 Aw ye Samawilu folo 19.11-17 flɛ. † **59:6** 59.6 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

sabu ele le ye ne tangabaga ye.

¹¹ Ne ta numanya tigi Ala bena na ne fe;
Ala bena a to ne ye ne juguw bentɔ fle.

¹² I kana o faga, janko ne ta mɔgɔw kana na jina o ko;
nka i ta sebagaya baraka ra, o janjan le, ka o majigi,
Matigi, an tangabaga Ala.

¹³ O darakuma bɛɛ ye jurumun le ye;
o kosɔn o yere ta yerebonya ye ke jan ye ka o mina,
sabu o bɛ kumajuguw ni faninyakumaw dama le fo.

¹⁴ I jusu gbannin ye o bɛɛ halaki;
o halaki fo ka na o bɛɛ ban pewu!
O ra, bɛɛ bena a lon, ka taga se fo dunuɔa dan na,
ko Ala le ye Yakuba ta mɔgɔw† ta masace ye. §

¹⁵ Wula fe, o bɛ seko ka na,
o bɛ kasi i ko wuruw,
o bɛ yaala ka dugu lamini.

¹⁶ O bɛ yaalayaala ka o ta domuni jini;
ni o ma fa, o bɛ to ka kule ci.

¹⁷ Ne kɔni, ne bena dɔnkiri la ka i ta sebagaya lakari,
lon o lon sɔgɔma, ne bena i ta numanya ko fo.
Sabu ele le ye ne dogoyɔɔ ye;
ne ta degulonw na, ele le ye ne karifayɔɔ ye.

¹⁸ E, ne ta barakatigi, ne bena dɔnkiri la ka i tando,
sabu Ala le ye ne tangabaga ye,
ne ta Ala ye numanya tigi le ye.

60

Ala bɛ sesɔɔri di a ta mɔgɔw ma (Hayan 7-14; Zaburu 108.7-14)

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Nin dɔnkiri bɛ la dɔnkiri min lacogo ra, o tɔgɔ ye ko «Jɛnɔgɔnya yirifiyeren.» Dawuda ka nin dɔnkiri la, janko ka mɔgɔw karan, ² wagati min a ta mɔgɔw tun tagara Mesopotami mara ta Sirikaw kere, ani Soba mara ta Sirikaw, ani o ko fe Yohabu sekora ka na Edomuka ce waga tan ni fla faga Kɔgɔ kenegbe yɔɔ ra*.

³ E, Ala, i banna an na, k'a to an juguw ka an gben ka an janjan;
i tun dimina an kɔɔ, nka sabari ka sɔn an na tuun.

⁴ I ka dugukolo yereyere, fo k'a peren;
dugukolo perendaw lalaga, sabu a bɛ yuguyugura.

⁵ I ka kogbelenw lase i ta mɔgɔw ma,
k'a ke i n'a fo i ka duven le di o ma, o k'a min fo ka panamini.

⁶ Nka i ka tagamasiyen do di i nasiranbagaw ma,
min bɛ o tanga o juguw ta biɛw ma. †

‡ 59:14 59.14 Yakuba ta mɔgɔw, o kɔɔ ye Izirayelimɔgɔw. § 59:14 59.14 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 60:2 60.2 Aw ye Samawilu flanan 8.3-14; Kibaroyaw folo 18.3-13 fle.

† 60:6 60.6 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

7 An jaabi, ka an kisi ni i boro barakaman ye,
janko i ta mɔɔɔ kanuninw ye bɔsi.

8 Ala tora a ta yɔrɔ saninman* kɔnɔ, ka kuma, ko:
«Ne bɛna se sɔrɔ, ka Sikɛmu ta mara taran k'a nin,
ka Sukɔti dingakɔnɔyɔrɔ suma k'a nin.

9 Galadi ta mara ye ne ta le ye,
Manase ta mara ye ne ta le ye,
Efirayimu ta mara ye ne kun dogoyɔrɔ ye,
Zuda ta mara ye ne ta masacebere ye,

10 Mohabu ta mara ye ne ta kominan ye,
ne bɛ ne ta sanbara bɔ k'a firi Edomu ta mara le kan;
ne bɛ se sɔrɔ, fɔ ka pɛrɛn Filisikaw ta jamana kunna.»

11 Ala, jɔn le bɛna ne lataga dugu barakaman kɔnɔ sa?
Jɔn le bɛna taga ni ne ye Edomu?

12 Ele Ala tɛ wa? Ele min tun banna an na,
ele min tun tɛ bɔra ni an ta kɛrɛkɛcɛw ye tuun, Ala!

13 An dɛmɛ, ka an bɔsi ka bɔ an juguw boro!
Sabu adamaden ta dɛmɛri ye gbansan le ye.

14 Nka ni Ala bɛ ni an ye, an bɛna kobaw kɛ;
ale le bɛna an juguw dɔndɔn fɔ ka o jɔɔɔ.

61

Ala le ye a ta mɔɔw karifayɔrɔ ye

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min bɛ la ni gɔni ye. Dawuda ta
Zaburu.

2 E, Ala, ne kulekan lamɛn!
I janto ne ta daarikan na!

3 Ka ne to hali dunuɓa dan na, ne bɛ kule ka i wele,
sabu ne jigi tigɛra.

Farakuru min yɔrɔ ka jan ne ma,
ne layɛlɛn o kan,

4 sabu ele le ye ne karifayɔrɔ ye,
i ko sankasojan min bɛ ne tanga ne juguw ma.

5 Ne b'a fɛ ka to i ta bon kɔnɔ tuma bɛɛ,
ka ne yerɛ dogo i kamanw kɔrɔ;*

6 sabu Ala, ne ka dajuruw ta i fɛ fɛn minw na, i ka o kɛ ne ye;
i ka fɛn minw mara i tɔɔɔ nasiranbagaw ye, i bɛna o di ne fana ma.

7 Dɔ fara masace si kan!
A ye to si ra ka wagatijan kɛ!

8 A siginin ye to masaya ra Ala ɓa kɔrɔ wagati bɛɛ!
A to i ta numanya ni i ta kankelentigiya y'a mara!

9 Can lo, ne bɛna dɔnkiri la ka i tɔɔɔ tando tuma bɛɛ,
ka ne ta dajuruw dafa lon o lon.

* 61:5 61.5 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

62

Ala kelenpe le ye kisiri tigi ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi, Yedutun. Dawuda ta Zaburu.

² Ne nin, i je ka Ala kelenpe le makɔnɔ;
ne ta kisiri be bo ale le ra.

³ Ɔnhɔn, ale le ye ne ta barakatigi Ala ye, ani ne ta kisiri tigi;
ne tangabaga lo; foyi tena ne jenge ka bo ne no ra.

⁴ Tuma juman le aw bena nin dabra:
Aw bee be ben mɔgo do kan,
aw be jen o tigi ra k'a bugɔ k'a faga,
i n'a fo mɔgo be kogo jengenin to laben cogo min na,
i n'a fo mɔgo be sansan cennin to waraga cogo min na!

⁵ Can lo, o be janfa siri janko ka mɔgo laben ka bo a ta loyɔroɔnuman na;
faninya le ka di o ye.

O be dugawu ke i ye ni o da ye,

k'a sorɔ o be i danga o jusukun na.*

⁶ Ɔnhɔn, ne nin, i je ka Ala kelenpe le makɔnɔ;
sabu ne jigi ye ale le ye.

⁷ Ale le ye ne ta barakatigi ye, ani ne ta kisiri tigi;
ne tangabaga lo; ne tena jenge ka bo ne no ra.

⁸ Ne ta kisiri ni ne ta bonya be bo Ala le ra;
ne ta barakatigi Ala barakaman, ani ne karifayɔro ye Ala le ye.

⁹ Aw adamadenw, aw ye aw yere karifa a ma wagati bee;
aw ye aw jusukunnakow bee fo a ye,
sabu Ala le ye an dogoyɔro ye.†

¹⁰ Can lo, adamadenw te foyi ye;
mɔgow ye fengbansanw le ye.
Hali ni i ka o bee bla sumanikɛnan do kɔnɔ,
o bee lajennin be fiyanya ka teme hali foɔn kan.

¹¹ Aw kana aw jigi la toɔri kan,
walama ka aw boromala sonyari kan gbansan.
Hali ni naforo ka caya cogo o cogo,
aw kana aw jigi la a kan.

¹² Ala ka nin fo sijnaga kelen,
ka seko k'a fo sijnaga fla, ne k'a men;
a ko: «Fanga ye Ala ta le ye.»

¹³ Numanya fana ye ele ta le ye, an Matigi!
Sabu ele le be bee sara ka kɔna ni a tigi ta kewalew ye.

63

Ala ta numanya ka fisa ni fen bee ye

¹ Dawuda ta Zaburu. A ka min la k'a to Zuda kongokolon kɔnɔ.

* 62:5 62.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 62:9 62.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

2 E, Ala, ele le ye ne ta Ala ye, ne be i ta jɛnɛɔgɔnya le jini,
i lɔgɔ be ne ra i ko jiminlɔgɔ;

ne farikolo be sama i nɔ fe,
i ko dugukolo janin, segenin, jintan be ji fe cogo min na.

3 O koson ka ne to i ta yɔrɔ saninman kɔnɔ, ne be ne ja lɔ i ra,
janko ka i ta sebagaya ni i ta bonya fle,

4 sabu i ta jumanya sɔrɔri ka fisa ni si sɔrɔri ye;
o koson ne be i bonya ni ne darakumaw ye.

5 Ne be ne boro fla lawuri i tɔgɔ ra,
ka baraka la i ye ne si be ra.

6 Ne nin wasara, i n'a fɔ mɔgɔ min ka domuni dimanyɔrɔw le domu ka fa;
ne nagarininba, ne da bena i tando.

7 Ka ne to ne layɔrɔ ra, ni ne hakiri ka jigi i ra,
ne be to ka miiri i ra su wagatiw be ra.

8 Sabu ele le ye ne demɛbaga ye,
ne be to i kaman suma kɔrɔ ka nagarikanw fɔ.

9 Ne nin sirinin be i ra,
i boro barakaman be ne mina.

10 Nka minw b'a fe ka ne nin halaki,
i bena olugu lajigi fɔ dugukolo jukɔrɔ.

11 I bena o labla murutigiw ye,
k'a to o sogo ye ke kongowuruw ta domuni ye.

12 Nka masace bena nagari Ala ta jɛnɛɔgɔnya koson;
mɔgɔ o mɔgɔ be kari ni Ala tɔgɔ ye, o tigi kun be kɔrɔta,
sabu faninyafɔbagaw da bena datugu.

64

Ala be mɔgɔjugu ta ko beɛ kala ma

1 Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

2 E, Ala, ne ta manumankokan lamɛn;
ne si tanga, sabu ne juguw pasiran be ne ra.

3 Mɔgɔjuguw ka jɛn min siri, ne kisi o ma,
ka ne bɔ kojugukɛbagaw ta mankanw ce ra.

4 O be o nenkun dabɔ, k'a da diya i ko kerɛkemuru,
o be o ta kumajuguw labɛn i ko biɛw,

5 ka dogo ka mɔgɔ jusukungbenin bon;
o be bara a ra, k'a bon, hali o te siran.

6 O be o yeɛ jija kojugu le ra,
k'a fɔ ko olugu bena jan dɔw dogo ka o la mɔgɔw ja;
o b'a fɔ ko: «Jɔn le be an yera?»

7 O be kojugu naninya,
k'a fɔ ko: «An ka dabarijugu min siri, o pana yeɛ le!»
Can lo, mɔgɔ kɔnɔnɔkɔw ni a jusukunnakow ye dingadunba le ye min
dunya te lon.

8 Nka Ala bena o bon ni biɛ dɔ ye;
o bena bara ka benben.

9 O yeɛ nenkun le bena ke sababu ye ka o labɛn;

ni mɔgɔ o mɔgɔ ka o ye, o tigi b'a kun yuguyugu.

¹⁰ Ni o kera, adamadenw bɛɛ bɛna siran;

o bɛna Ala ta kobaw lakari,
sabu o bɛna a ta kokeninw kɔrɔ faamu.

¹¹ Mɔgɔ terennin bɛ ɲagari Matigi Ala kosɔn,

a b'a yere karifa Matigi Ala ma;
mɔgɔ jusuɲumanw bɛɛ kun bɛna kɔrɔta.

65

Ala b'a janto a ta danfenw na

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. Donkiri.

² E, Ala, i ka kan ni tandori ye, Siyɔn dugu kɔnɔ;
mɔgɔw ka dajuru minw ta i fɛ, o bɛna na o dafa.

³ Ele min bɛ daariri jaabi,
adamadenw bɛɛ bɛna na ele le fɛ.

⁴ Ne ta terenbariyakow doni gbiriya ne ma,
nka i bɛ an ta hakɛw bɛɛ yafa.

⁵ I bɛ mɔgɔ minw ɲanawoloma, ka o gbara i yere ra,
janko o ye to i ta so kɔnɔ, olugu ta ɲana.

I ta so ta fɛɲumanw bɛna an wasa,
i ta batoso saninman ta fɛɲumanw.

⁶ An ta kisiri tigi Ala, i ka kabakobaw kɛ ka an jaabi,
janko ka i ta terenninya yira;
bɛɛ jigi ye ele le ye,

hali minw bɛ fɔ dugukolo dan na, ani fɔ kɔgɔji dan na.

⁷ Ale le ka kuruw sigi a ta fanga baraka ra;
sabu sebgaya b'a fɛ.

⁸ A bɛ kɔgɔjiw ta mankan mala,
ka jikuruw ta mankan mala,
ka siyaw ta wɔyɔkanw mala.

⁹ Mɔgɔ minw bɛ fɔ hali dugukolo dan na, siranya bɛ olugu ra i ta
tagamasiyenw kosɔn.

I bɛ terebɔyanfan mɔgɔw ni terebenyanfan mɔgɔw fa ɲagari ra.

¹⁰ I bɛ i janto dugukolo ra k'a sɔn ji ra,
ka dugukolo diya kosebɛ,

sabu Ala ta kɔ fanin lo ji ra.

I bɛ siman di mɔgɔw ma, sabu i ka dugukolo laben o le kama.

¹¹ I bɛ forow ta walanw sɔn ji ra kosebɛ,
k'a bɔgɔkuruw yerege,

ka sanji kɛ ka o magaya,

ka baraka don simanw falentɔ ra.

¹² I ta kɔɲumanw sababu ra, san laban bɛ diya;
ni ele ka tɛmɛ yɔrɔ o yɔrɔ, o yɔrɔ fɛnw bɛɛ bɛ ɲa.

¹³ Beganw ta domunikeyɔrɔ minw bɛ kongokolon kɔnɔ, o bɛɛ ka ɲi;
ɲagarikanw bɛ kongoriw kunna fan bɛɛ ra.

¹⁴ Kongokɔnɔyɔrɔw bɛɛ fara sagaw ni baw ra,
forow bɛɛ fara siman na.

BEE BE ñAGARI FO KA DONKIRIW LA.

66

Ala be a ta mɔgɔw bɔsi o juguw boro

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri. Zaburu.

Aw ye Ala tando ni ñagarikanbaw ye, aw dunuñamɔgɔw BEE.

² Aw ye donkiri la k'a tɔgɔ bonya lakari,
aw y'a tando ni bonyaba ye.

³ Aw y'a fo Ala ye ko: «I ta kow ye siranyakobaw ye!
I ta baraka bonya koson, i juguw be o kinbiri gban i kɔrɔ.

⁴ Dunuñ BEE lajennin be a kinbiri gban i kɔrɔ ka i bato,
ka donkiri la ka i bonya,

ka donkiri la ka i tɔgɔ bonya.»*

⁵ Aw ye na Ala ta kokeninw fe;
a be koba minw ke adamadenw ye.

⁶ A ka kɔgɔji yeɓema k'a ke dugukolo jalan ye,
k'a to mɔgɔw tagamana a ce ma k'a cetige.

O le koson an be ñagari a ta kokeninw koson.

⁷ A siginin be kuntigiya ra wagati BEE, a ta sebgaya baraka ra,
a ña be siyaw ra;

o koson mɔgɔ murutininw kana o yere kɔrɔta!†

⁸ Siyaw, aw ye baraka la an ta Ala ye!

Aw ye aw kan bo k'a tando!

⁹ A ka an nin ñanamanya;

a m'a to an sen ye talon.

¹⁰ E, Ala, i ka an segesege,
i ka an kɔrɔbo i ko mɔgɔ be warigbe kɔrɔbo tasuma ra cogo min na.

¹¹ I tun ka an don jo ra,
i tun ka doni ghiriman la an ko ra;

¹² I k'a to an juguw ka so bori ka yelen an kunw kan.

An ka tasuma cetige, ka ji cetige;

nka i ka an bɔsi ka bo o BEE ra, ka an laganfiya.

¹³ Ne bena taga i ta batoso kɔnɔ ni saraka jenitaw* ye;

ne ka dajuru minw ta i fe, ne be taga o dafa;

¹⁴ ne da ka dajuru minw ta,

ne da ka kuma minw fo wagati min ne tun degura, ne bena o dafa.

¹⁵ Ne bena began tɔrɔninw ke saraka jenitaw ye ka o di i ma,
ani sagajigi sarakaw, ani wusunan sarakaw*;

ne bena misitoranw, ani bakɔrɔninw ke saraka ye.‡

¹⁶ Aw minw BEE be siran Ala ña, aw ye na lamenni ke;

Ala ka min ke ne ye, ne bena o lakari.

¹⁷ Ne kulera ni ne da ye k'a wele,

ne k'a bonya ni ne nenkun ye.

* **66:4** 66.4 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **66:7** 66.7 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ **66:15** 66.15 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

¹⁸ Ni ne tun ka terenbariya ye ne jusukun na, ka je a kan,
Matigi tun tena ne lamɛn.

¹⁹ Nka can ra, Ala ka ne lamɛn;
a k'a janto ne ta daarikan na.

²⁰ Ala baraka,
sabu a ma ban ne ta daariri ma,
a fana ma a ta pumanya mabo ne ra.

67

Ala le ye hinatigi ye

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min be la ni gɔni ye. Zaburu.
Alabatodɔnkiri.

² Ala ye hina an na, ka baraka don an na,
ka sɔn ka an flɛ ni pumanya ye.*

³ Ni o kɛra, mɔgɔw bɛna i ta kow jalɔn dunuɓa kɔnɔ,
siyaw bɛna i ta kisiri ko faamu.

⁴ Ala, mɔgɔw ye i fo ka i waleɓumanlɔn!
Mɔgɔw bɛɛ ye i fo ka i waleɓumanlɔn!

⁵ Siyaw ye ɓagari ka dɔnkiri la ka ninsɔndiya,
sabu i be mɔgɔw ta kiti tige horɔnya kan,
ele le ye siyaw kuntigi ye dugukolo kan.†

⁶ Ala, mɔgɔw ye i fo ka i waleɓumanlɔn,
mɔgɔw bɛɛ ye i fo ka i waleɓumanlɔn!

⁷ Dugukolo sɛnɛfɛnw be den;
Ala, an ta Ala, ale be baraka don an na.

⁸ Ɔnhɔn, Ala be baraka don an na;
a nasiran bɛna ke mɔgɔw bɛɛ ra, ka taga se fo dunuɓa danw bɛɛ ra.

68

Ala be se sɔrɔ a juguw bɛɛ kan

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. Dɔnkiri.

² Ala ye wuri k'a juguw bɛɛ janjan,
a kɔninyabagaw bɛɛ ye bori a ɓa.

³ Sisi be tunu cogo min na, i bɛna o latunu ten le,
ka o ke i ko keɓɛ be yeele cogo min na tasuma kɔrɔ.
Mɔgɔjuguw bɛna halaki Ala ɓa kɔrɔ;

⁴ nka mɔgɔ terenninw bɛna ninsɔndiya,
o bɛna ɓagari kɔsɛbe Ala ɓa kɔrɔ,
ka ninsɔndiya fo k'a ke ninsɔndiya dan ye.

⁵ Aw ye dɔnkiri la Ala ye, ka Alatandodɔnkiriw la k'a tɔgɔ bonya;
aw y'a kunben ni bonya ye, ale min be sankabaw ke a ta sowotoro ye.
A tɔgɔ ye ko Matigi Ala, aw ye ɓagari kɔsɛbe a ɓa kɔrɔ.

⁶ Feritaninw fa, ani muso ce saninw ta kititigebaga,

* 67:2 67.2 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 67:5 67.5 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Ala ye o le ye; a siginin be a ta yoro saninman kono.

⁷ Ala le be mogo di mogontanw ma,
ka mogo minaninw labla ka o wasa.

Mogo murutininw le sigiyoro bena ke yoro lakolonw ye.

⁸ E, Ala, wagati min i bora ka bla i ta mogow na,
wagati min i tun be tagamana o na fe kongokolon kono,*

⁹ dugukolo yereyerera, sankolo ka sanji lajigi;
o kera Ala na koro, Sinayi ta Ala,
o kera Ala na koro, Izirayeli ta Ala.

¹⁰ E, Ala, i ka sanji lana caman;
i ta jamana tun jara, nka i yere ka sumaya jigi a kan tuun.

¹¹ I ta mogow sigira o yoro le ra.

E, Ala, i ta numanya koson, i ka o yoro laben janibagatow ye.

¹² Matigi kumana;
muso kumalasebagaw ye jamaba le ye.

¹³ Siya tow ta kerekejama ni o ta masacew borira; o bee borira.

An ta muso minw tun tora so kono, olugu le ka an juguw borofenw tarantaran.

¹⁴ Jendetuganiw tagamasiyenw† lo, o kamanw warigberaman lo,
o kamasiw kera ni sanin nugunin le ye.

Nka kerekeden dow lanin tora so sagakuruw ce ra.

¹⁵ Wagati min Sebeetigi Ala ka masacew gben ka o janjan o kereyoro ra,
a tun kera i ko bugun le tun be jigira Salimon kuru kan.

¹⁶ Ala ta kuruba, Basan kuru!
Kuru kun caman, Basan kuru!

¹⁷ Ala ka kuru min janawoloma k'a ke a sigiyoro ye,
mun koson o kuru pangboya be aw ra, aw kuru kun camanw?
Sigiya t'a ra, Matigi Ala bena o yoro le ke a sigiyoro ye wagati bee.

¹⁸ Ala ta sowotorow jateda ye waga camanba,
waga caman sigiyoroma caman.
Matigi be bo Sinayi kuru kan ka taga a ta yoro saninman kono.

¹⁹ I yelenna san fe,
i ka jon dow mina ka taga ni olugu ye,
i ka bonyaw mina mogow fe, hali mogo murutininw,
janko ka o yoro ke ele Masa Ala ta sigiyoro ye.

²⁰ Matigi baraka lon bee!
Ale le be lo ni an kunko ye,
ale Ala le ye an ta kisiri tigi ye.‡

²¹ Ale Ala le ye an kisibaga ye;
Matigi Ala, an Matigi, ale le be mogo bosi ka bo saya boro.

²² Nka Ala bena a juguw kun ci;
minw be hakekow ke, a bena olugu kunkolo siman ci.

* **68:8** 68.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **68:14** 68.14 O jendetuganiw tagamasiyenw be se ka ke Izirayelimogow juguw borofen minanin dow ye. ‡ **68:20** 68.20 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

23 Matigi ko: «Ne bena o lana ka bɔ fɔ Basan;
ne bena o lana ka bɔ fɔ kɔgoji jukoro;

24 janko aw ye aw senw ko aw juguw jori ra,
aw ta wuruw fana nenw ye aw juguw jori dɔ soro k'a nemu.»

25 E, Ala, mɔgow ka i ni i ta mɔgow ta sesorori tagama ye,
ne ta Ala ka tagama min ke,
ne ta Masace ka tagama min ke ka na don yoro saninman kono.

26 Donkirilabagaw tun be na fe, ka forifentigiw gban olugu ko;
sungurudenw be o ce ra, olugu be longanw fora.

27 Aw ye baraka la Ala ye jamalajenyorow ra,
aw ye baraka la Matigi Ala ye, aw minw buruju bora Izirayeli ra.

28 Mogo folow ye o bee ra fitini Boniyaminu ta mɔgow le ye;
ale le ye o namogo ye.

O ko, Zuda ta kuntigiw ni o ta jamakuru,
ani Zabolon ta kuntigiw, ani Nefitali ta kuntigiw.

29 I ta Ala k'a latige ko i baraka ye bonya.

E, Ala, i ta sebagaya yira i n'a fɔ i tun derira k'a ke an ye cogo min na
folofolo.

30 Ka i to i ta batosoba kono, Zeruzalemu dugu kunna,
masaw bena na i fe ni bonyafenw ye.

31 Jirafen min be yaala bin na, songo ale ra,
ani misitoranw ni siya werew ta misiden
minw be na ni warighbew ye o boro, ka na o kinbiri gban;
kere ka di siya minw ye, olugu bee janjan.

32 Ciraden dow bena na ka bɔ Misiran,
Etiyopikaw fana ka o boro korota, o be borira ka na Ala fe.

33 Dunupa masayaw bee, aw ye donkiri la Ala ye,
aw ye Alatandonkiriw la Matigi ye. §

34 A yelennin be sankolo le kan i ko so, sankolo min danna kabini folofolo;
a be a kan bora, a be a kan barakaman korota.

35 Aw ye lo a ra k'a lon ko sebagaya ye Ala ta ye;
a ta sebagaya be Izirayeli kan,
a ta sebagaya ka sankolo fa.

36 E, Ala, i ye siranfenba le ye i ta yoro saninmanba kono de!
Izirayeli ta Ala be sebagaya ni baraka di a ta mɔgow ma;
Ala baraka!

69

Ala le be mogo kisi

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo
ye ko «Yirifyeren». Dawuda ta Zaburu.

² E, Ala, ne kisi,
sabu ji ka ne mina fɔ ne kan koro.

§ 68:33 68.33 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

3 Ne be jigira jibogo jukoro, dan te min dunya ra,
foyi te yi ka ne lalo;
ne be jigira fo ji jukoroyoro ra,
jiwoyo be tagara ni ne ye.

4 Ne kulera fo ka ne baraka ban,
ne kan jara fo a be ne jeni;
ne ka ne ta Ala mafle,
fo ka na ne padenw sege fleri ra.

5 Mogo minw be ne koninya gbansan,
olugu ka ca ka teme hali ne kunsigiw kan.
Minw b'a fe ka ne halaki, olugu baraka ka bon kosebe;
ne juguw be bagara ne ma le.
Ne ma fen min sonya,
o ko ne ye o seko jagboya ra!

6 E, Ala, ele ka ne ta hakirintanya lon,
ne ta hakekow fana ma dogo i ma.

7 Minw jigi be i kan, i kana a to olugu ye maroya ne koson,
Matigi Fangatigi Ala.

Minw be i ta jehogonya ninina, i kana a to olugu kun ye suuru ne koson,
Izirayeli ta Ala.

8 Sabu ele le koson mafiyenyari be ne kan,
ele le koson ne kun suurura.

9 Ne kera mogo were ye ne yere balemaw ce ra,
ne kera siya were mogo ye ne balemaw ce ra,

10 sabu i ta so ko hami be ne jenina ne jusukun na i n'a fo tasuma.

I mafiyenyabagaw be mafiyenyarikuma minw fo i ma, o kumaw be ben
ne le kan.

11 Ni ne be kasi ka sun don,
o be dogoyari le lase ne ma.

12 Ni ne ka borofani don ne yere ra,
o be ne togo le don o ta zanaw ra.

13 Minw be sigi dugu donda ra, olugu be ne korofa,
dorominbagaw be ne togo le don o ta donkiriw ra.

14 Nka ne koni, Matigi Ala, ne be ne ta daariri fora ele le ye;
nin ye ke wagatijuman ye.

E, Ala, ne jaabi i ta numanyaba koson,
i ye ne kisi ka kana ni i ta kankelentigiya ye.

15 Ne sama ka bo bogo ra, janko ne kana jigi tuun,
ne bosi ka bo ne koninyabagaw boro;
ne sama ka bo ji jukoro,

16 jiwoyo kana taga ni ne ye,
jidunbaw kana ne datugu,
saya dinga kana datugu ne da ra.

17 Ne jaabi, Matigi Ala, sabu i ta numanya ka di;
a ke i ta hinaba koson, i ye i na munu ka ne fle.

18 I kana i pada dogo i ta jon ma;
i teliya ka ne jaabi sabu ne degunin lo.

19 Gbara ne ra, i ye ne kisi;

ne kunmabɔ ka bɔ ne juguw boro.

²⁰ O ka ne dɔgɔya, ka ne lamaroya, ka ne kun suuru cogo min na, i yere
ka o lon;
i ka ne juguw bɛɛ lon.

²¹ O ta dɔgɔyari ka ne jusu kasi
fo ka ne bana;

ne tun b'a miiri ko do bɛna makari ne ra, nka mɔgɔ si ma makari ne ra,
ne tun ko jususaarobaga bɛna sɔrɔ ne ra, nka mɔgɔ ma sɔrɔ.

²² O ka fagarifen ke ne ta domuni na,
ka minnifen kumunin do ke ne ta minji ye*.

²³ Ala y'a to o ta domunibaw ye ke jan ye ka o mina,
o ta hera ye ke jo ye ka o mina.

²⁴ O jaw ye fin, o kana yeri ke tuun;
o ko kurunin ye to tuma bɛɛ.

²⁵ I ta jusugban ye jigi o kan,
i ta dimiba ye ben o kan.

²⁶ O ta sigiyɔrɔw ye ke yɔrɔ lakolonw ye,
mɔgɔ si kana ke o ta bonw kɔnɔ.

²⁷ Sabu ele ka kojugu ben mɔgɔ minw kan, o bɛ wuri olugu le kama ka o
tɔrɔ;

ele ka dimi ben mɔgɔ minw kan, o bɛ to ka olugu ta segekow le lakari.

²⁸ O ta kojuguw bɛɛ jate,
o kana i ta terenninya sɔrɔ ka ye.

²⁹ O tɔgɔ ye josi ka bɔ panamanya kitabu kɔnɔ,
o tɔgɔ kana sebe ni mɔgɔ terenninw tɔgɔw ye.

³⁰ Ne kɔni ye panibagato ye, ne segenin lo;
Ala, ne kisi, ka i janto ne ra.

³¹ Ne bɛna dɔnkiri la ka Ala tɔgɔ tando,
ne bɛna a bonya ka baraka la a ye.

³² O le ka di Matigi Ala ye ka teme misisaraka kan,
ka teme misitoran ni a gbanw ni a sengbɔgɔrɔw bɛɛ kan.

³³ Ni mɔgɔ majigininw ka o ye, olugu bɛna ninsɔndiya.
Aw Alapinibagaw, Ala ye sijan di aw ma!

³⁴ Sabu Matigi Ala bɛ fagantanw lamen;
o k'a ta mɔgɔ minw mina, a te pina olugu ko.

³⁵ Sankolo ni dugukolo bɛɛ y'a tando,
ani kɔgoji ni a fenpanamanw bɛɛ;

³⁶ sabu Ala bɛna Siyon dugu kisi,
ka Zuda duguw lo kokura.

A ta mɔgɔw bɛna sigi o duguw kɔnɔ tuun, k'a ke o ta ye;

³⁷ o yɔrɔw bɛna ke a ta jonw ta durujaw ta ye.

A tɔgɔ ka di minw ye, o yɔrɔ bɛna ke olugu le sigiyɔrɔ ye.

70

Ala le ye panibagato demebaga ye
(Hayan 2-6; Zaburu 40.14-18)

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu. Hakirijigi dɔnkiri.

* **69:22** 69.22 Nin kuma fora Yesu ta ko ra (Matiyu 27.48; Marika 15.36).

2 E, Ala, na ne bōsi,
 Matigi Ala, teliya ka na ne demē!
 3 Minw b'a fē ka ne nin bō,
 olugu le ye maroya, fō ka o kun suuru!
 Minw b'a fē kojugu ye ne sōrō,
 olugu le ye dogoyari sōrō, fō ka seko ni o ko ye.
 4 Minw bē yereko ne ma ko: «Ha ha ha»,
 maroya ye olugu laseko ni o ko ye!
 5 Nka minw bēē bē ele yōrōjini,
 olugu ye ninsōndiya ka nagari i koson!
 I ta kisiri ko ka di minw ye,
 olugu y'a fō tuma bēē ko: «E, Ala ka bon!»
 6 Ne kōni ye panibagato ye, ani fagantan.
 E, Ala, i teliya ka na ne demē!
 Ele le ye ne demēbaga ye, ani ne kunmabōbaga,
 Matigi Ala, i kana mēēn.

71

Ala le bē baraka don a ta jōnw na

1 E, Matigi Ala, ne bē ne yere karifa ele le ma;
 i kana a to ne ye maroya.
 2 Na ne demē, i ye ne bōsi i ta terenninya koson!
 I toro malo ka ne lamēn, i ye ne kisi!
 3 Ke ne ta barakatigi Ala ye, ani ne dogoyōrō;
 ne bē se ka taga dogo yōrō min na wagati bēē.
 I k'a latige ko i bē ne kisi,
 sabu ele le ye ne ta Ala barakaman ye, ani ne dogoyōrō.
 4 E, ne ta Ala, ne bōsi ka bō mōgojugu boro,
 ne bōsi ka bō kojugukebaga ni mōgo jusufariman boro;
 5 sabu ele le ye ne jigi ye, Dunupatigi Ala;
 kabini ne denmisenman, ne jigi bē i kan.
 6 Kabini ne worora, ne ka ne yere karifa i ma,
 sabu i ka ne mara kabini ne worolon;
 ne ta tandori kun ye ele le ye wagati bēē.
 7 Ne kera kabakofēn le ye mōgo caman fē,
 nka ele le ye ne karifayōrō barakaman ye.
 8 I tōgo tandori dōrōn le bē ne da ra,
 ne da bē i ta bonya nōrōman lakari lon bēē.
 9 Ni kōrōya nana se ne ma wagati min ma, i kana i ko don ne ra;
 ni ne baraka nana dēse, i kana ban ne ra.
 10 Sabu ne juguw bē ne le kōrōfōra,
 minw bē ne dēndēna, olugu ka janfa siri ne kama.
 11 O b'a fōra ko: «Ala banna a ra;
 an ye tugu a ko, k'a mina,
 sabu mōgo si tē yi min b'a bōsi!»
 12 E, Ala, i kana i yere mabo ne ra!
 Ne ta Ala, i teliya ka na ne demē.

13 Minw bε ne jarakira gbansan,
maroya ye olugu le halaki pewu!
Minw b'a fε ka kojugu kε ne ra,
olugu le ye lebu fɔ ka o kun suuru.

14 Ne kɔni jigi bε ele kan wagati bεε;
ne bena dɔ le fara i tɔgɔ tandori kan tuun.

15 Ne da bena i ta terenninya ko lakari,
ka i ta kisiri ko lakari lon bεε,
sabu i ta kojumanw dan tε se ka lɔn.

16 Ne bena taga ele Dunupatigi Ala ta setigiya ko le fɔ,
ne bena ele kelen ta terenninya le lakari.

17 E, Ala, i ka ne karan kabini ne denmisɛnman;
fɔ ka na se bi ma fana, ne bε i ta kabakow lakarira.

18 O koson fɔ ka taga ne kɔrɔ ka ne kunsigi gbε,
Ala, i kana i kɔ don ne ra,
janko ne ye i ta baraka ko fɔ ne ta durujaw ye,
ka i ta sebgaya ko lakari duruja nataw bεε ye.

19 E, Ala, i ta terenninya bonya bε se fɔ sankolo ma.
E, Ala, ele min ka kabakobaw ke,
jɔn le bε i ko ele?

20 Ele min ka kojuguw lase an ma, ka an degu kosεbε,
ele le bena an laganfiya tuun;
i bena ne labɔ dugukolo jukɔrɔ, ka ne layelen san fε.

21 Dɔ fara ne ta bonya kan,
i ye ne jusu saaro kokura.

22 Ni o kera, Ala, ne fana bena i fo ka i walepumanlon ni goni ye,
i ta kankelentigiya koson.

Ne bena Alatandodɔnkiriw la i ye ni kora ye,
Izirayeli ta Ala saninman!

23 Ni ne nana kε i tando ye ni dɔnkiriw ye,
ne da bena kule ci ka jagarikanw fɔ;
i ka ne nin min kunmabɔ, o fana bena i tando.

24 Ne nenkun fana bena i ta terenninya ko lakari wagati bεε,
sabu minw tun b'a fε ka kojugu kε ne ra,
olugu maroyara, olugu kun suurura.

72

Ala ye si di masace ma

¹ Sulemani ta Zaburu.

E, Ala, masace karan i ta kititigεcogo ra,
i ta terenninya don masace dence jusukun na.

² Ni o kera, a bena i ta mɔgɔw ta kiti tige terenninya kan,
ka i ta mɔgɔ janibagatɔw ta kiti tige ka kaɲa ni can ye.

³ Kuruw bena hera lase mɔgɔw ma,
kongoriw fana bena hera lase mɔgɔw ma, terenninya sababu ra.

⁴ A bena jamana janibagatɔw ta jo di o ma,
ka fagantandenw kisi,

ka o tɔrɔɔbagaw dɔndɔn ka o terege a sen kɔrɔ.

⁵ Ni o kɛra, fɔ ka taga dunuɓa wuri, ni tere be bo, ni karo be bo, i jasiran bɛna ke mɔgɔw ra tuma bɛɛ.

⁶ Masace bɛna ke i ko sanji min be ben siman wuritɔ kan, i ko sanji min be dugukolo sɔn ji ra.

⁷ A ta masaya wagati ra, mɔgɔ terreninw bɛna caya, hera bɛna caya wagati bɛɛ fɔ ka taga dunuɓa wuri.

⁸ A ta fanga bɛna ke dunuɓa bɛɛ kan; k'a ta kɔgɔji dɔ ra ka taga a bla fɔ kɔgɔji dɔ wɛrɛ ra, k'a ta Efirati ba ra ka taga a bla fɔ dugukolo dan na.

⁹ Kongokolon sigibagaw bɛna o kinbiri gban a kɔrɔ, a juguw bɛna biri a kɔrɔ fɔ ka buguri nɛmu.

¹⁰ Tarisisi ta masacew, ani kɔgɔji kɔfejamanaw masacew, olugu bɛna na o borofɛnw nin a ra;

Saba jamana ta masacew, ani Seba mara ta masacew bɛna na bonyafɛnw di a ma.

¹¹ Masacew bɛɛ bɛna o kinbiri gban a kɔrɔ, siyaw bɛɛ bɛna baara ke a ye.

¹² Sabu fagantan minw be kasi k'a wele, a be olugu bɔsi, ani demɛbaga tɛ janibagatɔ minw na.

¹³ A bɛna makari dɛɛbagatɔw ni fagantanw na; a bɛna fagantanw nin kisi.

¹⁴ A bɛna o nin kunmabɔ ka bɔ tɔrɔrikɛbagaw ni mɔgɔ farimanw boro, sabu o nin ko ka gbelen a ma kɔɛɛɛ.

¹⁵ Ala ye si di masace ma!
Mɔgɔw ye na ni sanin ye ka bɔ Seba jamana ra ka na a di a ma!
O ye Ala daari a ye tuma bɛɛ,
ka dugawu ke a ye lon o lon.

¹⁶ Siman ye ɓa jamana kɔnɔ ka taga se fɔ kuruw san fɛ,
siman tizanw ye to ka fifa i ko Liban yirisunw,
mɔgɔw ye caya duguw kɔnɔ i ko kongobinw.

¹⁷ A tɔgɔ ye fɔ tuma bɛɛ;
a tɔgɔ kana tunu fɔ ka taga dunuɓa wuri.
Mɔgɔw bɛɛ ye dugawu ke ɓɔgɔn ye ni a tɔgɔ le ye;
o bɛɛ y'a fɔ ko Ala k'a ta ɓa!

¹⁸ Masa Ala, Izirayeli ta Ala, baraka!

Ale kelen le bɛ kabakow ke.

¹⁹ Baraka ye la a tɔgɔ nɔɔrɔman kan wagati bɛɛ!

A ta nɔɔrɔ ye dunuɓa yɔrɔ bɛɛ fa!

Amina! Amina!

²⁰ Nin ye Yese dence Dawuda ta daaririw laban ye.

Kitabu sabanan

Alapasiranbari ta ko tɛ laban

¹ Asafu ta Zaburu.

Can lo, Ala ka ni Izirayeli ma;

minw jusukun saninyanin lo, a ka ni olugu ma.

² O bɛɛ n'a ta, a tun tora dɔɔnin, ne sen tun bɛna jɛngɛ ka sira bla, ne tun bɛ jini ka talon ka ben;

³ sabu yerebonyabagaw pangboya tun ka ne mina; ne tun b'a yera ko mɔgɔjuguw ta kow bɛɛ bɛ jana o boro.

⁴ Ne k'a ye ko sɛgɛ si tɛ o kan fɔ ka taga o sa, o ka kɛnɛ, o tɔɔnin lo tuma bɛɛ.

⁵ Sɛgɛ min bɛ se mɔgɔ tɔw ma, o jɔgɔn tɛ se olugu ma; kojugu tɛ o sɔrɔ i ko adamaden tɔw.

⁶ O kosɔn o bɛ yerebonya kɛ masirifen ye ka o don o kan na; jusukungbɛɛya ye o kannaderege ye.

⁷ O tɔɔra fɔ o jada bɛ manamana; miiriyajugu minw bɛ o jusukun na, dan tɛ o ra.

⁸ O bɛ o yere waso, ka mɔgɔw jaabi ni kumajuguw ye; o bɛ kuma ka o yere fisaya tɔw ma, ka mɔgɔw minako juguya.

⁹ O da bɛ kuma ka se fɔ Ala ma san fɛ, k'a sɔrɔ o nenkun bɛ cɛnri kera dugukolo kan.

¹⁰ O kosɔn Ala ta mɔgɔw bɛ tugu o ko; mɔgɔw bɛ la o ra, ka o ta kumaw bɛɛ kunu i ko ji,

¹¹ ka to k'a fɔ ko: «Ala bɛ se ka an ta kɛwalew lon cogo di? Lonniya juman le bɛ Ala kɔrɔtaninba fɛ?»

¹² Mɔgɔjuguw bɛ ten le.

O laganfiyanin lo tuma bɛɛ, dɔ le fana bɛ fara o ta naforo kan.

¹³ O tuma ne ka ne jusukun saninya gbansan le kɛ!

Ne ka ne boro ko ka bɔ kojugu bɛɛ ra gbansan le!

¹⁴ Sabu lon bɛɛ tɔɔrɔ bɛ ne le kan, sɔgɔma o sɔgɔma, korori bɛ ne kan.

¹⁵ Nka ni ne ko ne bɛ kuma i n'a fɔ o mɔgɔw, o tuma ne bɛna Ala ta mɔgɔw janfa.

¹⁶ Ayiwa, ne nana nin ko jate mina minke janko k'a faamu, nin ko ka ne sɛgɛ.

¹⁷ Ne nana taga don Ala ta yɔrɔ saninman kɔnɔ minke, ne sɔrɔra ka mɔgɔjuguw ta labancogo ko faamu.

¹⁸ Ala, can lo, i bɛ o bla sira dɔ kan, o bɛ tɛrɛndɛ sira min kan, k'a to o ye ben ka halaki.

¹⁹ E, a fɛ, cɛnri barara ka ben o kan yɔrɔnin kelen na! O bɛɛ tununa, balahu ka o halaki ka ban pewu!

²⁰ Mɔgɔ bɛ min ye siko ra, ni i kununa, o bɛ tunu cogo min na, Matigi, i bɛna o mɔgɔw latunu o cogo le ra.

²¹ O kosɔn tuma min ne jusu tun cɛnna, tuma min nin ko tun digira ne ra kɔsɛbɛ,

²² o wagati ra ne kɔni tun ye naloman le ye, ne tun ma foyi lon; ne tun bɛ i ja kɔrɔ i ko bɛganw.

23 O bæ n'a ta, ne bæ ni i ye tuma bæ,
i ka ne kininboro mina.

24 I bæ ne ladi ka sira yira ne ra,
o kɔ, i bena ne ladon i ta nɔɔɔ ra.

25 Jɔn wɛrɛ le bæ ne fɛ sankolo ra ni ele tɛ?
Ni i bæ ni ne ye, ne tɛ foyi wɛrɛ fɛ tuun dugukolo kan yan.

26 Ne farisogo ni ne jusukun baraka bæ se ka ban,
nka Ala le bæ baraka don ne jusukun na,
ale le ye ne ninyɔɔ ye wagati bæ.

27 A fɛ, minw ka o yɛrɛ mabɔ i ra, olugu bɛna halaki;
minw ma kɛ kankelentigi ye i ta sira kan, i bena olugu bæ latunu.

28 Ne kɔni, Ala ta jɛn le ka di ne ye;
ne karifayɔɔ ye Dunupatigi Ala le ye,
janko ne ye a ta kobaw bæ lakari.

74

Ala yɛrɛ le bɛna a juguw halaki

1 Asafu ta karan.

E, Ala mun kosɔn i banna an na pewu?
Mun kosɔn i ta dimi wurira i yɛrɛ ta sagakuru kama i ko tasuma sisiman?

2 I hakiri to i ta jama ra, i ka min janawoloma kabini fɔɔfɔɔ k'a kɛ i ta
ye;

i ka i yɛrɛ ta mɔɔ minw kunmabɔ, i hakiri to olugu ra,
Siyɔn kuru min tun ye i sigiyɔɔ ye, i hakiri to o ra.

3 Taga a yɔɔ cɛnninw fɛ;
an jugu ka fɛn bæ cɛn i ta yɔɔ saninman kɔɔ.

4 I kerɛbagaw ka pɛrenkanba bɔ i ta yɔɔ saninman kɔɔ,
o ka o yɛrɛ ta darapow turu ka o kɛ i ta yɔɔ tagamasiyɛn ye.

5 O bæ i ko mɔɔ minw ka jende ta
ka taga yiriw kama yiritu ra.

6 O ka tagamasiyɛnfɛnw bæ cici
ni jendew ni nɛgɛkurunw ye.

7 O ka tasuma don i ta yɔɔ saninman na;
i ta mɔɔw tun bæ i tɔɔ wele bon min kɔɔ, o ka o ben dugu ma k'a
lanɔɔ.

8 O tun b'a fɔra o yɛrɛ kɔɔ ko: «An bɛna o bæ halaki ka ban pewu!»
O ka Ala ta mɔɔw ta jamalajenyɔɔw bæ jeni jamana kɔɔ.

9 An ja tɛ an ta tagamasiyɛnw si ra tuun,
Ala ta cira tɛ yi tuun,
mɔɔ si fana tɛ an cɛ ra min bæ se ka nin kow laban lɔn.

10 E, Ala, an tɔɔɔbagaw bæ mafiyɛnyari min lara an kan, o bɛna ban tuma
juman sa?

Yala i juguw bɛna to ka i tɔɔ cɛn tuma bæ tan wa?

11 Ala, mun kosɔn i ka i boro barakaman dogo?
I boro bɔ, i ye o halaki ka ban pewu!

12 Ala le ye ne ta masacɛ ye kabini fɔɔfɔɔ;

ale le be mɔgɔw kisi dugukolo kan.

¹³ Ele Ala le ka kɔgɔji cetige fla ye i ta sebagaya baraka ra;
i ka danfen barakamanw kunw ci ji ra.

¹⁴ Ele le ka jirasa belebele kunw ci,
k'a sogo di kongokolon danfenw ma, ko o y'a domu.

¹⁵ Ele le ka bununw ni kɔw dayele an ye;
kɔ minw ji tun be woyo tuma bee, i ka olugu jiw ja.

¹⁶ Tere ye ele ta ye, su fana ye i ta ye;
ele le ka karo ni tere dan.

¹⁷ Ele le ka dugukolo danw bee sigi,
ele le ka samiya ni teremana wagatiw latige.

¹⁸ Ala, i hakiri to a ra ko i juguw be ele Matigi Ala le mafiyenyara,
ko siya hakirintan do be i tɔgɔ cenna.

¹⁹ I kana i ta tugani nin to kongowaraw boro,
i kana pina i ta mɔgɔ janibagatow nin ko pewu.

²⁰ I ka jenɔgɔnya min don ni o ye, i hakiri to o ra,
sabu jamana yɔrɔ dogoninw bee kera kojugukebagaw dogoyorow le ye.

²¹ I kana a to segebagatow maroyanin ye seko ka taga!
A to janibagatow ni fagantanw ye i tɔgɔ tando.

²² E, Ala, i wuri ka i juguw kere ka i yere monebo!

Hakirintanw be mafiyenyari min lara i kan lon bee, i hakiri to o ra.

²³ I kana pina i juguw ta kumaw ko;
i kerebagaw be mankanba minw cira tuma bee, i kana pina o ko.

75

Ala le ye kititigebaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o tɔgɔ ye ko «I kana a cen!» Asafu ta Zaburu. Donkiri.

² Ala, an be i fo ka i waleɓumanlon;
an be i fo ka i waleɓumanlon.
An be i tɔgɔ bonya lakari;
mɔgɔw be i ta kabakobaw lakari.

³ Ne Ala ka wagati min latige, ni o sera,
ne yere le bena kiti tige can kan.

⁴ Ni dugukolo be yereyere ni a sigibagaw bee ye,
ne le b'a mina k'a lo yɔrɔ kelen na.*

⁵ Ne b'a fo yerebonyabagaw ye ko: «Aw kana aw yere bonya!»
Ne b'a fo mɔgɔjuguw ye ko: «Aw kana aw yere korota!

⁶ Aw kana aw kun korota san fe tan,
aw kana aw kun gbɛleya ka dabayakumaw fo.»

⁷ Sabu bonya te bo tereboyanfan na,
a te bo terebenyanfan na,
a fana te bo kongokolon fan le fe.

⁸ Ala le be ko bee latige;

* **75:4** 75.4 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

a be dɔ majigi, ka dɔ kɔrɔta.

⁹ Sabu minan dɔ le be Matigi Ala boro;
minnifen fariman dɔ labenninkoɲuman be o minan kɔnɔ, fɔ a be kanga.
A bena o dɔ ke mɔgɔw kun.
Dunuɲa mɔgɔjuguw bena a kami;
o bena a min fɔ ka taga se a buruburu ma.

¹⁰ Ne kɔni, ne bena nin lakari wagati bee;
ne bena dɔnkiri la ka Yakuba ta Ala tando.

¹¹ A bena mɔgɔjuguw gbanw bee karikari;
mɔgɔɲumanw kun le bena kɔrɔta.

76

Ala le ye sesɔrɔbaga ye

¹ Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min be la ni gɔni ye. Asafu ta Zaburu.
Alabatodɔnkiri.

² Ala tɔgɔ lɔnnin lo Zuda mara ra kosebe;
a tɔgɔ ka bon Izirayeli mara ra.

³ A ta so be Salemu,
Siyɔn ye a sigiyɔrɔ ye.

⁴ A k'a juguw ta biɲe tasumamanw karikari o yɔrɔ le ra,
ani o ta negeɓennanw ni o ta kerekemuruw ni o ta kerekeminanw bee.*

⁵ Ala, i ta nɔrɔ ni i ta bonya tɛmena kurubaw ta kan,
kuru minw danna kabini fɔlɔfɔlɔ.

⁶ Ala ka kerekeɛɛ jusufariw borofɛnw bee mina o ra;
o lara sunɔgɔ ra, o tena kunu tuun.
Kerekeɛɛfariw si ma se ka o boro kɔrɔta ka ko ke tuun.

⁷ Yakuba ta Ala, i sɔngɔra o ra minke,
soboribaga o, so yere o, o bee benna ka kirin.

⁸ Ele Ala ye siranyafɛnba le ye!
Ni i ta dimi wurira, jɔn le be se ka lo i ɲa?

⁹ I tora sankolo ra ka kiti tige;
dunuɲamɔgɔw siranna, o bee jera;

¹⁰ sabu Ala ka kiti tige,
ka dunuɲa ɲanibatɔw bee kisi.†

¹¹ Ala, hali adamaden diminin be ele bonya jagboya ra;
i be adamaden ta dimi ke masirifen le ye ka o don i yere ra.

¹² Aw ye dajuru ta Matigi Ala, aw ta Ala fe, k'a dafa;
siya minw bee yɔrɔ ka surun,
olugu bee ye na o borofɛnw di jatigeɓaga Ala ma.

¹³ Ale le be kuntigiw ta yereɓonya bɔ o ra,
a be siranyaba bla dugukolo masacew ra.

* **76:4** 76.4 Nin yɔrɔ ra a seɓera heburukan na ko: Sela. † **76:10** 76.10 Nin yɔrɔ ra a seɓera heburukan na ko: Sela.

77

Ala be mɔgɔ tɔɔɔninw jusu saaro

¹ Donkirilabagaw kuntigi, Yedutun. Asafu ta Zaburu.

- ² Ne be ne kan bo Ala ma, ka kule;
ne be ne kan bo Ala ma, janko a ye ne lamen.
- ³ Wagati min ne tun degura, ne ka Matigi Ala ta jenɔgɔnya jini.
Su fe ne ka ne boro korɔta ka mɛɛn, hali ne ma sege;
ne ma son mɔgɔ si ye ne jusu saaro.
- ⁴ Ni ne hakiri jigira Ala ra, ne be to ka nuna;
ni ne miirira a ma, ne jusu be kasi.*
- ⁵ Ala, i ka ne bari sunɔgɔ beɛ ra,
ne hakiri pagamina, hali ne te se ka kuma tuun.
- ⁶ Ne be to ka miiri lon temeninw ta kow ra,
ani sanjan temeninw ta kow.
- ⁷ Ne tun be to ka donkiri minw la su fe, ne hakiri be jigi o ra,
ne be o kow miiri ne jusu ra,
ne be ne yere nininka ko:
- ⁸ «Yala Matigi banna ne ra pewu le wa?
Yala a tena son ne ra tuun fiyewu le wa?»
- ⁹ Yala a ta pumanya banna le wa?
Yala kuma si t'a fe k'a fo an ye tuun le wa?
- ¹⁰ Yala Ala ninana a ta makari ko le wa?
Yala a dimina ko a te hina tuun le wa?»†

¹¹ Ne ko: «Ne ta tɔɔɔ sababu ye
ko Ala korɔtaninba boro barakaman te a cogokɔɔ ra tuun.»

- ¹² Ayiwa, ne bɛna ne hakiri to Matigi Ala ta kobaw ra;
ne bɛna ne hakiri jigi i ta kabakobaw ra, i ka minw ke folofolo.
- ¹³ Ne bɛna i ta kokeninw beɛ jate mina,
ne bɛna miiri i ta kobaw ra.

- ¹⁴ Ala, i ta siraw saninyanin lo;
ala juman were le ka bon i ko ele Ala?
- ¹⁵ Ele Ala le be kabakow ke.
I ka i ta sebagaya yira siyaw ra.
- ¹⁶ I ta sebagaya baraka ra, i ka i ta mɔgɔw kunmabo,
minw ye Yakuba ni Yusufu ta mɔgɔw ye.‡

- ¹⁷ E, Ala, kɔgɔji ka i ye!
Kɔgɔji ka i ye minke, a lamagara,
jidunbaw yuguyugura.
- ¹⁸ Sanji caman jigira ka bo sankabaw ra;
san finna ka sankurukan bo,
i ka i ta bijɛw bon ka taga fan beɛ ra.
- ¹⁹ I ta sanperenkan bɔra sanfɔɔɔba ce ma,
sanmanamanaw ka dunɔɔa yɔɔ beɛ ke yeelen ye;

* 77:4 77.4 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 77:10 77.10 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 77:16 77.16 Nin yɔɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

dugukolo lamagara, ka yereyere.

²⁰ I ka i ta sira bo kogoji ce ma,
i ka i temeyoro bo jiba ce ma;
nka i senna ma ye.

²¹ I blara i ta mogow na ka taga ni o ye i ko sagakuru;
i ka Musa ni Haruna le bla o na.

78

Ala ta mogow kera kojumanlonbariw ye

¹ Asafu ta karan.

Ne ta mogow, aw ye aw toro malo ne ta karan na,
aw ye aw toro sigi ka ne darakuma lamena.

² Ne bena ne da yele ka talenw le fo,
ne bena gundokoro dow le lakari aw ye.

³ An ka min men, ani an ka min lon,
an bemaw ka min lakari an ye,

⁴ anw tena o dogo o denw na,
an bena o fo duruja nataw ye;
an bena Matigi Ala ta bonya ni a ta sebagaya ko fo o ye,
ani a ka kabako minw ke.

⁵ Ala tun ka ci dow fo Yakuba ta mogow ye,
a tun ka sariya di Izirayelimogow ma;
a k'a fo an bemaw ye
ko o ye o denw karan o ra,

⁶ janko duruja nataw,
den minw bena woro ko fe,
olugu fana ye o lon,
ka a lakari o yere ta denw ye.

⁷ Ni o kera, o bena o boromala Ala ma,
o tena jina Ala ta kokeninw ko;
o bena a ta kumaw lamena k'a sira tagama.

⁸ O tena ke o bemaw bojogonko ye,
ka ke mogo kanminabariw, ani mogo murutininw ye,
minw jusukun tun ma teren Ala ye,
ani minw ta miriyaw tun ma to Ala kan.

⁹ Efirayimu ta mogow borira ka kalan to o boro;
o borira kerekelon na.

¹⁰ O ma Ala ta jengogonya sira tagama,
o banna ka a ta sariya sira tagama.

¹¹ O jinana Ala ta kobaw ko;
a tun ka kabakoba minw ke o jana, o jinana o ko.

¹² A tun ka kabakow ke o bemaw na na,
Misiran jamana ra, Sohan mara ra.

¹³ A tun ka kogoji cetige fla ye ka o lateme a ce ma,
ka ji mina k'a lo i ko kogo.

¹⁴ Tere fe a tun be sankaba jamijan do bla o na, ka sira yira o ra,
su bee a tun be tasumamana do bla o na fana.

15 A ka fara dōw dayeɛ kongokolon kōnō,
ka ji camanba di o ma, o k'a min.

16 A ka ji seri ka bō fara ra,
k'a woyo i ko baji.

17 Nka o belen ka dō fara o ta jurumunw kan ka Ala hake ta;
o murutira Ala kōrōtaninba ma kongokolon kōnō.

18 O k'a lawuri a kama ko o bē Ala kōrōbō;
o ka domuni daari a fē nege dōrōn kōsōn.

19 O ka kumajuguw fō Ala ma, ko:

«Yala can ra, Ala bē se ka domuni di an ma kongokolon kōnō yan wa?»

20 A kōni ka fara gbasi, ji serira ka bō,
fō ka woyo caman.

Nka yala can ra, a bē se ka domuni fana di,
walama ka sogo di a ta mōgōw ma wa?»

21 Ayiwa, Matigi Ala ka o mēn, a jusu bōra o kōrō;
a ka tasuma mana Yakuba ta mōgōw kama,
a ta dimi wurira Izirayeli kama;

22 sabu o tun ma la Ala ra,
o tun ma o jigi la a kan, ko a bē se ka olugu kisi.

23 O bē n'a ta, a kumana sankabaw fē san fē,
a ka sankolo dayeɛ.

24 A ka mane* lajigi i ko sanji, k'a di o ma o k'a domu;
a ka sankolo ta domuni di o ma.

25 O bē ka Ala ta danfen barakamanw ta domuni le kē;
a ka domuni caman di o ma, o ka o domu fō ka fa.

26 O kō, a ka terebōyanfan fōjō fiye san fē,
ka woroduguyanfan fōjō lana a ta sebgaya baraka ra.

27 A ka sogo lajigi o kan caman i ko buguri,
a ka kōnōw lajigi caman i ko kōgōjida kenken,

28 ka na o bōn o sigiyōrōw ra,
ka o ta sow lamini.

29 O k'a domu ka fa kosebē;
fen min nege tun bē o ra, a ka o di o ma.

30 Nka hali bi, o belen tun ma wasa;
ka domuni to o da kōnō,

31 Ala ta dimi wurira o kama.

A ka o bē ra cē barakamanw faga,
a ka Izirayeli kanbelenw ben dugu ma.

32 Nka o bē n'a ta, o ka jurumun kē tuun,
o ma la a ta kabakow ra.

33 O kōsōn a ka o ta dunūnalatige kē gbansan ye,
ka o si laban jatige ra.

34 Nka ni Ala tun ka dōw halaki, o wagati le ra, tōw tun bē a ta jēnōgonya
jini,

o tun bē nimisa ka Ala ta jēnōgonya jini.

35 O tuma ra o hakiri tun bē jigi a ra ko Ala le ye olugu ta barakatigi Ala
ye,

ko Ala korotaninba le ye o kunmabɔbaga ye.

36 Nka o tun be o bee ke ka Ala janfa ni o da ye le,
o tun be faninyaw le fo Ala ye ni o nenkunw ye.

37 O jusukun tun ma teren Ala ye,
o tun te to Ala ta jɛnɔgɔnya kan.

38 K'a soro Ala be hina,
o koson a tun be o ta terenbariyakow yafa o ma,
a tun te o halaki.

Wagati caman, a k'a ta dimi mala,
a ma son k'a ta jusugban bee ben o kan.

39 A b'a hakiri to o ra, ko adamadenw lo,
ko o be i ko fɔnɔ min be teme, ni a te seko tuun.

40 O murutira a kama tuma caman kongokolon kono;
o k'a jusu kasi kongo kono tuma caman.

41 Tuma bee o tun be Ala dakorobo,
tuma bee o tun be Izirayeli ta Ala saninman le dogoya.

42 O hakiri ma to Ala ta sebgaya ra;
lon min na a tun ka o bosi ka bo o juguw boro,

43 ani a k'a ta tagamasiyen kabakomanw yira Misiran jamana ra cogo min
na,

ani a ka kabako minw ke Sohan mara ra, o hakiri ma to o ra.

44 A ka Misirankaw ta bajiw yelema ka o ke jori ye,
o ma se k'a ji min tuun.

45 A ka limogoguw caman lana o kama, ka na o kin,
ka torisenjanw lana o kama ka na o toro.

46 A ka o ta simanw labla tonwulenninw ye,
ka o ta sene sege tono di ndodomutonw ma.

47 A k'a to sanbere ka o ta rezenforow cen,
k'a to nene ka o ta torosunw faga.

48 A k'a to sanbere ka o ta beganw halaki,
sanperen ka o ta misiw ni o ta sagaw ni o ta baw halaki.

49 A k'a ta dimiba ben o kan,
ani a ta jusugban ni a ta fariya, fo ka o degu;
a ka cenrikemeleke camanba ci o kama.

50 Foyi ma a ta dimi bari tuun;
a ma son ka o bosi saya ma,
nka a ka banajuguw ben o kan.

51 A ka Misirankaw den folow bee faga,
Kamu ta durujaw ta den folow, minw ye o ta baraka no folo ye.

52 O ko, a k'a ta mogow labo i ko sagakuru;
a ka o gbengben kongokolon kono i ko sagagbenbaga.

53 A blara o na, k'a janto o ra, foyi ma o lasiran;
kogoji ka o juguw le datugu.

54 A tagara ni o ye fo a ta jamana saninman donda ra,
ka taga se fo kuru kan, a yere boro barakaman ka kuru min mina.

55 A ka siya dow gben ka bo o na,
ka o siyaw ta jamana tarantaran k'a di Izirayelimogow ma k'a ke o ta ye;
a ka Izirayeli ta mogow sigi o siyaw ta sow kono.

56 Nka o bee n'a ta, o ka Ala korotaninba korobo,

o murutira a ma, o ma a ta ciw ke.

⁵⁷ O ka o yere mabo Ala ra ka ke janfamogow ye i ko o bemaw; kalan min man ji o bigne be jenge ka sira bla cogo min na, o kera ten le.

⁵⁸ O ka o ta sonnikeyorow caya kongoriw kan k'a ke fo Ala dimina o korow; o ka Ala ni batofen werew jen ka o bato, k'a jusu bo.

⁵⁹ Ayiwa, Ala k'a ye ten minke, a jusu bora kosebe, a banna Izirayeli ra pewu!

⁶⁰ A sigiyoro min tun be Silo, a banna o yoro ra, o yoro min tun ye a sigiyoro ye adamadenw ce ra.

⁶¹ A ta jenogonya kesu* min ye a ta baraka tagamasiyen ye, a k'a to o ka o ta;

a k'a ta nooro labla a juguw boro.

⁶² A k'a to o k'a ta mogow faga ni kerekemuru ye; sabu a jusu gbanna a yere ta mogow korow.

⁶³ Tasma ka o ta kanbelenw jeni;

dankiri ma se ka la o ta sungurudenw ye*.

⁶⁴ O ka o ta sarakalasebagaw faga ni kerekemuru ye, hali o ta firiyamusow ma se ka o su kasi.

⁶⁵ Nka o bee ko, Matigi wurira i ko mogow min kununa sunogow ra, i ko duven ka kerekece min mina k'a fariya!

⁶⁶ A k'a juguw ghen ka o lasegi ni o ko ye, a ka o lebu, dan te lebu min na.

⁶⁷ Nka a banna Yusufu ta somogow ra; a ma nabow Efirayimu† ta mogow fe tuun.

⁶⁸ A ka Zuda ta mogow le panawoloma; Siyon kuru‡ ko le diyara a ye.

⁶⁹ A k'a ta yoro saninman lo k'a korota san fe, k'a ju sigi i ko dugukolo; a te bo a no ra tuun fiyewu.

⁷⁰ A ka Dawuda le mina ka bo a ta sagabonw korow, k'a panawoloma k'a ke a ta baaraden ye.

⁷¹ A k'a mina ka bo saga denbatigiw korow, janko a ye na a janto ale ta mogow ra, minw ye Yakuba ta mogow ye, k'a janto Izirayelimogow ra, minw ye ale yere ta mogow ye.

⁷² Dawuda k'a janto o ra ni jusukun ghenin ye, a ka o korosi ni hakiri ye.

79

Ala bena Zeruzalemu kisi

¹ Asafu ta Zaburu.

E, Ala, siya werew nana don i ta jamana ra, o ka i ta batoso saninman lanogow; o ka Zeruzalemu dugu ci k'a ke tomo le ye.

² O ka i ta baaradenw faga, ka o suw di konow ma, ka o ke o ta baro ye.

* **78:63** 78.63 O dankiriw tun bena ke o ta korodonkiriw ye. † **78:67** 78.67 Efirayimu tun ye Yusufu dence do ye. ‡ **78:68** 78.68 Siyon kuru ye Zeruzalemu ye, Zuda mara ra.

O ka i jasiranbagaw sogo di waraw ma,

³ ka o jori woyo i ko ji,
ka Zeruzalemu lamini;

hali mogo ma soro ka o su don.

⁴ An kera dogoyarifen le ye an siginogonw fe;
siya minw ka an lamini, olugu be an logobo, ka yereko an ma.

⁵ E, Matigi Ala, i ta dimi bena mala tuma juman le sa?

An ka ala were minw bato, o dimi min be i ra, o tasma bena faga tuma
juman le sa?

⁶ I ta jusugban ben siya werew kan, minw te i lon o ta Ala ye,
ani jamana werew kan, jamana minw te i togo bato;

⁷ sabu o ka Yakuba ta mogow domu,
o ka o sigiyoro cen k'a ke yoro lakolon ye.

⁸ I kana i hakiri to an ta terenbariyako temeninw na tuun;
a to i ta hina ye na joona ka na jigi an kan,
sabu an baraka desera kosebe.

⁹ An deme, an ta kisiri tigi Ala,
i togo bonya baraka ra;

an bosi, ka an ta jurumunw kafari
i togo koson.

¹⁰ Mun na i b'a to siya tow b'a fo an ma ko:

«O ta Ala be min le?»

O ka i ta baaraden minw faga ka o jori woyo, olugu dimibo,
k'a to an yere na y'a ye, siyaw fana y'a lon.

¹¹ I toro malo ka kasodenw nunakan lamen;
minw blara fagari kama, olugu bosi i ta sebayaba baraka ra.

¹² Matigi, an siginogonw ka i mafiyenya ni mafiyenyari minw ye,
o nogon bonogonko wolonfla kosegi o ma,

¹³ Ni o kera, an minw ye i ta mogow ye, i ta sagakuru,
anw bena i fo ka i walepumanlon tuma bee;
an bena i ta bonya lakari wagati bee, ani tuma bee.

80

Ala le ye Izirayeli marabaga ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Nin donkiri be la donkiri min lacogo ra, o togo
ye ko «Jenogonya yirifyeren». Asafu ta Zaburu.

² E, Izirayeli korosibaga, i toro malo!

Ele min be i janto Yusufu ta mogow ra i ko i ta sagakuru, i toro malo!

Ele min siginin be masaya ra seruben melekew* ce ra, i ta nooro
manamana

³ Efirayimu ni Boniyaminu ni Manase ta mogow na koro.

I ta baraka yira, i ye na ka na an kisi.

⁴ E, Ala, an laseko ka na i fe tuun!

Sabari ka an fle ni numanya ye, janko an ye kisi.

⁵ E, Matigi Ala, Fangatigi, i jusu bena suma tuma juman,
ka son ka i ta mogow ta daariri lamem sa?

⁶ I ka o ta domuni ke o yere naji le ye;

i ka ɲaji fa minan kɔnɔ fɔ siɲaga saba ka o ke o minji ye.

⁷ An siɲiɲɔgɔnw be ɲɔgɔn kere an ta jamana le nɔ fe,
fɔ an juguw be an logobo.

⁸ E, Fangatigi, an laseko ka na i fe tuun!
Sabari ka an fle ni numanya ye, janko an ye kisi!

⁹ Ala, i tun ka rezensun do bon Misiran jamana ra ka na ni a ye;
i ka siya tow ghen, ka o rezensun turu olugu ta jamana ra.

¹⁰ I k'a jukɔɔyɔɔɔ laben ka ɲa;
a ka lilinw don dugukolo ra fɔ ka jamana bee fa.

¹¹ A suma tun ka kuruw bee datugu;
a yiriborow tun kera i ko sediriyiribaw yiriborow.

¹² A yiriborow janyara ka se fɔ kɔgɔji ma,
ka woyo ka se fɔ Efirati ba ma.

¹³ Ayiwa, mun na i nana a laminikogow ben,
k'a to temɛbagaw bee ye ke a denw tietige ye?

¹⁴ Kongolew be don a ra k'a cen;
kongosogow k'a ke o ta domuni ye.

¹⁵ E, Fangatigi, sabari, i ye kɔsegi ka na an fe;
ka i to sankolo ra ka i ɲa majigi ka an fle,
ka i hakiri to nin rezensun na,

¹⁶ i boro barakaman ka yiri min turu,
i yere ka baraka don o den min na k'a ke i yere ta ye.

¹⁷ Tasma ka i ta rezensun jeni, mɔgɔw k'a tietige!
I dimina ka i ta mɔgɔw jaraki, ka o bee halaki.

¹⁸ I janto i ta mɔgɔ panawolomanin na,
i yere ka baraka don mɔgɔ min na, k'a ke i ta ye.

¹⁹ Ni o kera, an tena an yere mabo i ra tuun fiyewu!
Barakakura don an na, janko an ye i togo wele ka i bato.

²⁰ E, Matigi Ala, Fangatigi, an laseko ka na i fe tuun!
Sabari ka an fle ni numanya ye, janko an ye kisi.

81

Mɔgɔw ka kan ka Ala lamɛn

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni Gatikaw ta goni ye. Asafu ta Zaburu.

² Aw ye donkiri la Ala ye ka ɲagari, sabu ale le ye an ta baraka sɔɔyɔɔɔ
ye.

Aw ye aw kan kɔɔta ka perɛn ka Yakuba ta Ala tando!

³ Aw ye Alatandodonkiriw damina, aw ye longan fɔ!

Aw ye kora kandimanw fana fɔ, ani gɔniw!

⁴ Aw ye buru fiye karokura ɲanagbe* ra,
ni karo sera a cemance ra, aw y'a fiye tuun, an ta ɲanagbelon na;

* 81:4 81:4 Karokura ɲanagbe tun ye Yahudiyaw ta ɲanagbe do ye (Jateri 28.11-15; Amosi 8.5).
Ni karo tun sera a cemance ra, o tun be ɲanagbe do were ke (Sarikalasebagaw 23.33-43; Jateri 29.12-39).

5 sabu nin ye Ala ta cifonin le ye k'a di Izirayeli ma,
ninin ye Yakuba ta Ala ta kolatigenin le ye.

6 Ala tun ka o ciw le fo Yusufu ta mogow ye,
wagati min a tun tagara Misiran jamana kama.

Ne ka kan do men ne ma min lon:

7 «Ne ka doni ta ka bo o kamankunw kan,
o borow ka segi gbirimanw bla.

8 Aw tun degura wagati min na, aw ka ne wele, ne ka aw bosi,
ne dogonin tora sanperen ce ma ka aw jaabi;
ne ka aw korobo Meriba ta ji yoro ra.†

9 Ne ta mogow, aw ye ne lamén, ne bena aw lasomi.
E, Izirayeli, ni a kera ko ele tun be son ka ne lamén sa!

10 Aw kana a to ala were ye soro aw ce ra,
aw kana aw kinbiri gban siya were ta ala koro ka a bato.

11 Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,
min ka aw labo Misiran jamana ra;
aw ye aw da yele kosebe, ne bena a fa.

12 «Nka ne ta mogow ma ne kan lamén,
Izirayeli banna ne ra.

13 O koson ne ka o to ni o yere jusukun ta miiriw ye,
k'a to o ka o yere sagonansiraw ta.

14 «E, ni ne ta mogow tun be son ka ne lamén,
ni Izirayeli tun be son ka tagama ne ta sira kan!

15 Ne tun bena o juguw majigi o ye yoronin kelen na,
ne tun bena wuri o kerebagaw kama.

16 Minw be Matigi Ala koninya olugu tun bena o kinbiri gban o koro;
Izirayeli tun bena ke hera le ra wagati bee.

17 Ala tun bena o baro ni alikama* bee ra jumanman le ye,
ka kongokonoli bo fara ra k'a di o ma o ya domu fo ka o wasa.»

82

Ala be kiti tige can kan

1 Asafu ta Zaburu.

Ala be a ta kititigejama ce ra,
a be kiti tige ala tow ce ra.

2 «Aw be kiti minw tige terenbariya kan,

ka jo di mogojuguw ma, aw bena o ko dabla tuma juman?*

3 Aw ye desebagatow, ani feritaw ta jo di o ma,
aw ye janibagatow, ani fagantanw ta kiti tige ni terenninya ye.

4 Aw ye desebagatow ni fagantanw kisi,
aw ye o bosi ka bo mogojuguw boro.

5 «O te foyi lon, o te foyi faamu,
o be tagama dibi le ra;
sabu dununa konon, terenninya jusiginanw bee jengera ka bo o no ra.

† 81:8 81.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 82:2 82.2 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

⁶ Ne tun k'a fɔ aw ma ko aw ye alaw ye,
ko aw bæe ye Ala kɔrotaninba dencew le ye.

⁷ Nka aw fana bɛna sa i ko adamadenw,
aw bɛna ben i ko dunuɲa kuntigi tɔw.»

⁸ E, Ala, i wuri ka dunuɲa ta kiti tige,
sabu siyaw bæe ye ele ta le ye!

83

Izirayelimɔgɔw ka Ala daari o juguw kama

¹ Dɔnkiri. Asafu ta Zaburu.

² E, Ala, i kana je,
i kana to ni i ma foyi ke,
i kana to ɲasuma ra, Ala!

³ Sabu a flɛ, i juguw bɛ mankan cira,
i ɲɔninyabagaw bɛ o yɛrɛ kɔrotara.

⁴ O bɛ dabarijuguw sirira i ta mɔgɔw kama,
ka janfa siri i ta mɔgɔw kama, minw ko ka gbelen i ma.

⁵ O b'a fɔ ɲɔgɔn ye ko: «Aw ye na, an ye o ta siya tunu pewu,
janko mɔgɔ si hakiri kana to Izirayeli tɔgɔ ra tuun.»

⁶ O bæe le benna ni miiriya kelen ye ka janfa siri;
o ka ɲɛɲɔgɔnya don ni ɲɔgɔn ye ele kama.

⁷ Edɔmu ta mɔgɔw, ani Sumayila ta mɔgɔw,
Mohabukaw, ani Hagarikaw,

⁸ Gebali, ani Amɔn, ani Amaleki ta mɔgɔw,
ani Filisikaw, ani Tiri dugumɔgɔw.

⁹ Asirikaw fana farara o kan;
olugu fana bɛ Lutu ta mɔgɔw demena.*

¹⁰ Ala, o ke i n'a fɔ i ka Madiyankaw ke cogo min na,
i n'a fɔ i ka Sisera, ani Yaben ke cogo min na Kison koda ra.

¹¹ I tun ka olugu halaki Ɛni Dɔri,
ka o suw ke ɲɔgɔ ye dugukolo kan.

¹² O ta kuntigiw ke i n'a fɔ i ka Orebu ni Zebu ke cogo min na,
ka o ta ɲamɔgɔw ke i ko Zeba ni Salimuna.

¹³ Olugu minw tun k'a fɔ ko: «An ye Ala ta yɔrɔ ta
k'a ke an yɛrɛ ta ye!»

¹⁴ E, ne ta Ala, o ke i ko folonkonto ta gbangban,
o ye ke i ko fɔɲɔ bɛ binjalan min ta.

¹⁵ Tasuma bɛ tu ɲɛni cogo min na,
tasumamana bɛ kuruw ɲɛni cogo min na,

¹⁶ i ta sanfɔɲɔ ke ka o gbɛn ten;
o jatige ni i ta sanfɔɲɔba ye.

¹⁷ Maroyaba bla o ra, Matigi Ala,
janko o ye i ta ɲɛɲɔgɔnya ɲini.

¹⁸ Maroya ni jatige ye o mina wagati bæe,
o kun suurunin ye halaki.

* 83:9 83.9 Nin yɔrɔ ra a sɛbɛra heburukan na ko: Sela.

19 O y'a lon ko ele le togo ye ko Matigi Ala,
ko ele kelenpe le ye Ala korotaninba ye dununa bee kunna.

84

Ala ta yoro saninman ko ka di a ta magow ye

1 Donkirilabagaw kuntigi. Donkiri min be la ni Gatikaw ta goni ye. Kore dencew ta Zaburu.

2 E, Fangatigi Ala,
i ta so ko ka di ne ye de!

3 Matigi Ala ta batoso lukenew janafin ka ne soro fo ka ne baraka ban;
ne jusukun ni ne farikolo bee be nagarikanba bo Ala janaman koson.

4 Hali coroninw be so soro,
hali naganaganinw be o ta naga layoro soro,
o be se ka o denw bla yoro min na;
o yoro ye ele ta sarakabonan kerefeyorow le ye, Fangatigi Ala,
ne ta masa, ani ne ta Ala.

5 Minw be sigi i ta so konu, olugu ta jana!
O be to ka i tando wagati bee.*

6 Ele ye mago minw ta baraka soroyoro ye,
olugu ta jana;
i ta so sira tagama ka di minw ye,
olugu ta jana.

7 Hali ni o be Baka ta dingakonoyoro† cetige,
o yoro be ke bununjiyoro ye o fe;
teremasanji do fana bena baraka di o yoro ma.

8 O tagato, do le be to ka fara o baraka kan ka taga,
fo ka taga se Ala na koro Siyon.

9 Matigi Ala, Fangatigi, ne ta daariri lamem,
i toro malo, Yakuba ta Ala!‡

10 E, Ala, ele min ye an ta tangabaga ye, an fle,
i janto i yere ta mago janawolomaninw na.

11 Ka tere kelen dama ke i ta so lu konu,
o ka fisa ni tere waga kelen ye yoro were.
Ne ye lo ne ta Ala ta so donda ra doron,
o ka fisa sani ne ye taga to magojuguw ta bon konu.

12 Sabu Masa Ala be i ko tere, a be mago tanga.
Matigi Ala be makari ni bonya lase mago ma;
minw be tagama ni jusukun gbenin ye,
a te ban ka koruman ke olugu ye.

13 E, Fangatigi Ala,
mago min b'a yere karifa i ma, o tigi ta jana!

* 84:5 84.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 84:7 84.7 Baka ta dingakonoyoro ye yorojalan do ye, min tagama ka gbelen kosebe. ‡ 84:9 84.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

85

Ala le be kopuman ke a ta mɔgɔw ye

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Kore dencew ta Zaburu.

² E, Matigi Ala, i ka kopuman ke i ta jamana ye; i ka Yakuba ta mɔgɔw ta bonya lasekɔ o ma tuun.

³ I ka i ta mɔgɔw ta terenbariya ta ka bɔ o kunna, i ka o ta jurumunw beɛ datugu.*

⁴ I ka i ta jusugban beɛ dabla, i ka i ta dimiba ban.

⁵ E, an ta kisiri tigi Ala, sekɔ an fe tuun! Dimi min be i jusu ra an kama, a to o ye ban!

⁶ Yala i bena dimi an korɔ wagati beɛ le wa? Yala i diminin bena to wagati beɛ, ani tuma beɛ le wa?

⁷ Ele yere le tena na sekɔ ka na barakakura don an na tuun, janko i ta mɔgɔw ye ninsɔndiya i ta jɛnɔgɔnya ra wa?

⁸ E, Matigi Ala, i ta kopumanw ke an ye, ka an kisi.

⁹ Ala be min fɔra, Matigi Ala be min fɔra, a to ne ye o lamɛn; sabu a be herakuma le fɔra a ta mɔgɔw ye, minw ye a nasiranbagaw ye; nka o kana na sekɔ o ta hakirintanyakow ra tuun de!

¹⁰ Can lo, a ta kisiri ka surun a nasiranbagaw ra; a be o ke janko a ta bonya ye to an ta jamana kan.

¹¹ Numanya ni kankelentigiya ka ɔgɔn ben, terenninya ni hera ka o boro mini ɔgɔn ma.

¹² Kankelentigiya be falɛn ka bɔ dugukolo ra, terenninya be jigi ka bɔ sankolo ra.

¹³ Matigi Ala yere bena kopuman ke an ye, an ta dugukolo simanw bena na.

¹⁴ Terenninya le bena bla a na fe, k'a temesira labɛn a ye.

86

Ala le ye demɛbaga ye

¹ Dawuda ta Aladaari.

Matigi Ala, i toro malɔ, ka ne jaabi, sabu ne ye janibagato ye, ani fagantan.

² Ne nin mara, sabu ne ye i nasiranbaga le ye. Ele le ye ne ta Ala ye;

i ta jɔncɛ kisi, sabu a jigi be ele le kan.

³ Makari ne ra, Matigi, sabu ne be kule ka i wele lon beɛ.

⁴ I ta jɔncɛ ninsɔndiya, sabu ne jusukun ta miiriya be ele le kan, Matigi.

⁵ I ka ni, Matigi, i be yafa.

* 85:3 85.3 Nin ɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

Mogó minw bæe be i bato, i be kopuman caman ke olugu ye.

⁶ Matigi Ala, i toro maló ne ta daariri ra,
i janto ne ta makarikanw na.

⁷ Ne ta degulonw na, ne be i wele,
sabu i be ne jaabi.

⁸ E, Matigi, ele bɔnɔgɔnko tɛ batofenw si ra;
i ta kewalew fana bɔnɔgɔnko tɛ yi.

⁹ I ka siya minw bæe dan,
olugu bæe bɛna na o kinbiri gban i na kɔrɔ, Matigi,
ka bonya la i tɔgɔ kan;

¹⁰ sabu i ka bon, i be kabakow ke,
ele kelen le ye Ala ye.

¹¹ E, Matigi Ala, ne karan i ta siraw ra,
janko ne ye tagama can kan;
ne jusukun ke jusukun kelen ye, ka i tɔgɔ nasiran don ne ra.

¹² Ne be i fo ka i walepumanlɔn ni ne jusukun bæe ye, ne tigi Ala;
ne be i tɔgɔ bonya wagati bæe;

¹³ sabu i ka pumanya min ke ne ye, o ka bon,
i ka ne nin kisi ka bɔ saya dinga kɔnɔ.

¹⁴ E, Ala, yereyirabaga dɔw wurira ne kama,
mogó jusukungbelen dɔw be ne fagayɔrɔ jinina;
o tɛ ele ta kow si jate.

¹⁵ Nka ele Matigi, ele le ye hina tigi Ala ye, ani Ala min be makari;
i tɛ dimi joona, i ta pumanya ni i ta kankelentigiya ka bon.

¹⁶ I na lɔ ne ra, i ye makari ne ra,
i ta baraka don i ta jɔncɛ ra,
ka i ta jɔnmuso dence kisi!

¹⁷ Tagamasiyen dɔ ke ka i ta kopuman yira ne ra,
janko ne kɔninyabagaw ye o ye, ka maroya,
sabu ele Matigi Ala le be ne demɛ, ka ne jusu saaro.

87

Ala ta dugu saninman

¹ Kore dencew ta Zaburu. Dɔnkiri.

Matigi Ala ka Siyɔn dugu ju sigi kuru saninmanw le kunna.

² Siyɔn dugu donda ko ka di Matigi Ala ye
ka tɛmɛ Yakuba ta dugu tɔw bæe kan.

³ E, Ala ta dugu,
koba caman fɔra ele ta ko ra!*

⁴ Ne bɛna Misirankaw, ani Babilɔnikaw fana tɔgɔ fɔ ne lɔnbagaw ra;
ne bɛna Filisikaw, ani Tirikaw, ani Etiyopikaw fana jate, ko olugu worora
yan.

⁵ Nka Siyɔn kɔni, a fɔra ko bæe le worora yi;
Ala kɔrɔtaninba yere le ka nin dugu ju sigi.

* **87:3** 87.3 Nin yorɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

6 Ni Matigi Ala be siyaw jateda sebe,
 a b'a fo be kelen kelen ta ko ra, ko: «Nin worora yan le!»†
 7 Dɔnkirilabagaw, ani dɔnkebagaw be b'a fo Siyon ma ko:
 «Ne ta ko be be bo ele le ra.»

88

Ala ta mogo kasikan

1 Dɔnkiri. Kore dencew ta Zaburu. Dɔnkirilabagaw kuntigi. Dɔnkiri min be la ni filen ye. Ezirahikace Heman ta dɔnkiri.

2 E, Matigi Ala, ne ta kisiri tigi Ala,
 su ni tere, ne be kule i na korɔ.

3 A to ne ta daariri ye se i ma,
 i toro malo ne kulekan na;

4 sabu tɔɔɔ warara ne ma,
 ne nin ka surun saya ra.

5 Ne be jate i ko o ka minw lajigi kaburu kɔɔ;
 ne be i ko mogo min baraka be banna.

6 Ne be ni mogo saninw le ye,
 ne be i ko mogo faganin minw su lanin be kaburu kɔɔ,
 i hakiri te minw na tuun,
 i te i janto minw na tuun.

7 I ka ne firi dingadunba le kɔɔ,
 fo dibiba ce ma dinga jukɔɔyɔɔ ra yi.

8 I ka i ta jusugban be ben ne kan,
 ka i ta jikurubaw be teme ne kan.*

9 I ka ne lonbagaw be mabo ne ra,
 ka ne ke o fe i ko fen haramunin.

I ka ne datugu, boyɔɔ si te ne fe;

10 tɔɔɔ ka ne padenw be fin.

E, Matigi Ala, lon o lon ne be i wele ko i ye ne demɛ,
 ne be ne boro korɔta i no fe.

11 Yala i bena kabakow ke suw le ye wa?

Yala mogo saninw be se ka wuri ka i fo ka i walepumanlon wa?†

12 Yala o bena i ta pumanya ko fo kaburu le kɔɔ wa?

Yala o bena i ta kankelentigiya lakari lahara dibi le ra wa?

13 Jon le ka i ta kabakow lon saya dibi ra yi?

Jon le ka i ta terenninya lon laharaso kɔɔ yi?

14 Nka ne kɔni, ne be kulera ele Matigi Ala le no fe;
 lon o lon sogoma, ne ta daarikan be se i ma.

15 E, Matigi Ala, mun koson i banna ne ra sa?

Mun koson i be i pada dogora ne ma?

16 Ne kɔni ye panibagato ye kabini ne denmisenman, ne ni saya ce man
 jan;

i ka jatige bla ne ra fo ka ne jigi tige.

† 87:6 87.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 88:8 88.8 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † 88:11 88.11 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

- 17 I ta dimiba ka ne datugu,
i ka segeba min la ne kan, o ka ne si ban pewu.
18 O tɔɔrɔw be ne lamini lon bee i ko jiwoyo,
o ka ne datugu fan bee ra.
19 I ka ne teriw, ani ne siginɔgɔnw bee mabɔ ne ra,
dibi dorɔn le kera ne teri ye.

89

Ala be a ta layiri dafa

1 Ezirayikace Etan ta karan.

- 2 Ne bena Matigi Ala ta numanya donkiri la wagati bee,
ne da bena i ta kankelentigiya ko lakari wagati bee, ani tuma bee.
3 Ne b'a fo ko i ta numanya tena bo a no ra ka ye;
i ka i ta kankelentigiya sabati k'a sigi sankolo konɔ.
4 I tun ko: «Ne ka jɛnɔgɔnya don ni ne ta mɔgɔ janawolomanin ye,
ne tun karira ne ta jonɔe Dawuda ye.»
5 Ne ko: «Ne bena baraka don i ta durujaw ra wagati bee,
ne bena i ta masaya sabati wagati bee, ani tuma bee.»*
6 Matigi Ala, sankolo ni a konɔfenw be i fo ka i walenumanlon i ta kobaw
kosɔn,
danfen saninmanw be i ta kankelentigiya fana lakari.
7 Sabu jon le be sankolo ra min be se k'a yere suma ni ele ye?
Ala ta danfen juman le be se k'a yere suma ni Matigi Ala ye?
8 Ala ta danfen saninmanw ta jen ra, bee be siran a na;
siranyafenba lo ka teme danfen tow bee kan, danfen minw k'a lamini.
9 E, Matigi Ala, Fangatigi, se be jontigi le ye i ko ele, Matigi Ala?
Kankelentigiya ka i lamini fan bee ra.
10 Ele le be kogɔji ta yerebonya mala;
ni a jikurubaw ka wuri, i be o mala.
11 Ele le ka kogɔji danfen barakaman nɔnɔ, fo k'a ke su ye;
i ka i juguw janjan i ta sebayayaba baraka ra.
12 Sankolo ye i ta ye, dugukolo fana ye i ta ye;
ele le ka dunupa ni a konɔfen bee dan.
13 Ele le ka sahili ni worodugu dan,
Tabɔri kuru ni Herimon kuru be nagari ka peren i tɔgɔ kosɔn.
14 I boro ye cefariboro le ye;
sebagaya be i borotege konɔ,
i boro barakaman korotanin lo.
15 Terenninya ni can le be i ta masaya jusiginan ye,
numanya ni kankelentigiya be i na korɔ wagati bee.
16 Siya min be tandori donkiriw la Ala ye, o ta pana;
Matigi Ala, o bena tagama i nada yeelen na.

* 89:5 89.5 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

17 O siya be jagari wagati bee i tɔgo koson,
 a be bonya soro i ta terenninya sababu ra;
 18 sabu ele le ye o ta baraka noro ye,
 ele le sababu ra an fanga be korota.
 19 An tangabaga be Matigi Ala le boro,
 an ta masace be Izirayeli ta Ala saninman le boro.

20 I tun kumana i nasiranbagaw fe siko do ra
 k'a fo ko: «Ne ka cefari do deme,
 ne ka kanbelen do korota mogow ce ra.
 21 Ne ka Dawuda soro, ne ta jon lo,
 ne ka ne ta turu saninman* ke a kun na.
 22 Ne yere boro bena a deme k'a sabati,
 ne yere bena baraka don a ra.
 23 A juguw tena se ka ben a kan a jina ma;
 mogow kewalejuguw tena se k'a minako juguya.
 24 Ne bena a kerebagaw bee jono a ja koro,
 k'a koninyabagaw bee kere.
 25 Ne ta kankelentigiya ni ne ta numanya bena ke ni a ye,
 a baraka bena bonya ne tɔgo sababu ra.
 26 Ne be kogoji bla a ta kuntigiya koro,
 ka baw bla a ta fanga koro.

27 «A bena ne wele k'a fo ko: <Ne fa,
 ne ta Ala, ne ta kisibaga barakatigi Ala!>
 28 Ne bena a ke bee ra folo ye,
 k'a korota ka teme dugukolo masacew bee kan.

29 «Ne bena ne ta numanya to a kan wagati bee;
 ne ta jehogonya bena sabati a kan.
 30 Ne bena duruja do to a ko wagati bee;
 ni sankolo ma wuri ka bo a no ra, a ta masaya fana tena wuri.

31 «Ni a denw ka ne ta sariya sira bla,
 ni o ma tagama ka kana ni ne ta kolatigeninw ye,
 32 ni o ka ne ta cifoninw sira bla,
 ni o te, ne ta kumaw lamɛn,
 33 ne bena wuri o kama ni bere ye o ta hakew koson,
 ka wuri o kama ka o bugo o ta terenbariyaw koson.
 34 Nka ne tena ne ta numanya bo o kan,
 ne tena ne ta kankelentigiya dabra.
 35 Ne tena ne ta jehogonya cen;
 kuma min bora ne da ra, ne tena o yelɛma.
 36 Ne karira ka ban sipagako kelen ne ta saninmanya koson;
 yala ne bena faninya tige Dawuda ye wa?
 37 Ne ko a ta duruja bena to a ko wagati bee,
 a ta masaya bena to ne ja koro tuma bee i ko tere;
 38 a bena to a no ra wagati bee i ko karo,
 min ye seere cantigi ye sankolo kon.»†

† 89:38 89.38 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

³⁹ Nka sisan i banna a ra, i bora a ko,
i jusu gbanna i yere ta mogo panawolomanin koro.

⁴⁰ I ka i ni i ta jonce ta jehogonya cen,
i k'a ta masafugula ben dugu ma k'a lanogo.

⁴¹ I k'a to o k'a ta dugu kogow bee sogosogo,
k'a to o k'a ta bon barakamanw benben ka o ke tomow ye.

⁴² Temebagaw bee b'a borofenw ce;
i k'a ke logoborifen ye a siginogonw fe.

⁴³ I k'a kerabagaw baraka bonya,
k'a juguw bee to o ye ninsondiya.

⁴⁴ I k'a ta kerekemuru da gboya,
i ma son k'a deme kere ra.

⁴⁵ I k'a ta dawula ban,
i k'a ta masaya laben dugu ma.

⁴⁶ I k'a ta kanbelenya wagati surunya,
i ka maroyaba bla a ra.‡

⁴⁷ E, Matigi Ala, i dogonin bena to fo wagati juman le sa?

I ta jusugban tasma bena faga tuma juman?

⁴⁸ I hakiri to a ra ko ne ta dunupalatige man jan,
i ka adamaden min o min dan, o bee be teme.

⁴⁹ Jon le bena to si ra, ko ale ja tena saya ye,
walama jon le be se k'a nin kisi kaburu ma?§

⁵⁰ E, Matigi, i derira ka jumanya minw ke folofolo, o be min sisan?

I tun karira ko i bena kopuman minw ke Dawuda ye ka kaja ni i ta
kankelentigiya ye, o be min?

⁵¹ E, Matigi, dogoyari minw sera i ta jonw ma, i hakiri to o ra;
ka i hakiri to a ra ko nin jama caman doni be ne le kunna.

⁵² E, Matigi Ala, i hakiri to i juguw ta mafiyenyari ra,
o be i ta mogo panawolomanin dogoyara.

⁵³ Matigi Ala, i baraka wagati bee!

Amina! Amina!

Kitabu naaninan

90

(Zaburuw 90-106)

Ala te yeɛma

¹ Ala ta jonce Musa ta Aladaari.

Matigi, ele le kera an karifayoro ye,
wagati bee, ani tuma bee.

² Sani kuruw ye dan,
sani i ye dugukolo ni dunuɗa dan,
ele le ye Ala ye wagati bee, ani tuma bee.

³ Ele le be mogo laseko dugukolo bogo ra;

‡ 89:46 89.46 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. § 89:49 89.49 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

i b'a fɔ a ma ko: «Adamaden, i seko!»

⁴ Sabu ele fe, san waga kelen be i ko kunu tere min temena ka ban, walama i ko su wagati do.

⁵ I be adamadenw lateme,
o be ban i ko sunɔɔ be ban cogo min na sɔɔmada fe.
O be teme i ko bin;

⁶ bin be fiyerenkura bo sɔɔma,
nka wula fe, a be fɔsɔnfɔsɔn, ka ja.

⁷ I ta dimi ka an halaki ka ban;
i ta jusugban ka an jigi tige.

⁸ I ka an ta terenbariyakow bla i ja kɔɔɔ,
ka an ta ko dogoninw bla kene kan.

⁹ An si teredaw bee dogoyara i ta jusugban koson;
an sandaw be banna i ko dafɔɔɔ fiyeke kelen.

¹⁰ An si sandaw bee lajennin ye san biwolonfla;
minw ye mɔɔɔ barakamanw ye, olugu le be san biseegi sɔɔɔ.
Nka an be fen o fen ke, o bee laban ye sege ni kojugu le ye,
sabu fen bee be teme, an fana tagato lo.

¹¹ Adamaden juman le ka i ta dimi baraka hakeya lon?
I ta jusugban min ka kan ka i nasiran don mɔɔɔw ra, jon ka o hakeya lon?

¹² An karan, an ye an si terew jate,
janko an jusukun ye hakiritigiya sira ta.

¹³ E, Matigi Ala, seko ka na an fe! An bena i makɔɔɔ fɔ wagati juman sa?
Makari i ta jonw na ten.

¹⁴ An fa i ta numanya ra lon o lon sɔɔma,
ni o kera, an bena ninsondiya fɔ ka kule ci an si terew bee ra.

¹⁵ An ka tereda min ke maroya ra i boro, o jɔɔɔn ninsondiya fana di an
ma;

an ka sanda min ke tɔɔɔɔ ra, o jɔɔɔn ninsondiya fana di an ma.

¹⁶ I ta koketaw yira i ta jonw na,
ka i ta nɔɔɔɔ yira o ta denw fana ra.

¹⁷ An tigi Ala ta nɛma ye to an kan!
An ta baara sabati an boro, Ala!

Jnhɔn, an ta baara sabati an boro.

91

Ala ye a ta mɔɔɔw dogoyɔɔ ye

¹ Ni mɔɔɔ min be dogo Ala kɔɔtaninba kere fe,
o tigi be laganfiya Sebeetigi Ala ta suma kɔɔɔ.

² Ne b'a fɔ Matigi Ala ma ko: «Ne karifayɔɔɔ, ani ne dogoyɔɔɔ,
ne ta Ala, ne jigi lanin be min kan.»

³ Ale le be i kisi ka bo kɔnɔminabaga ta jo ra,
ka i kisi banajugu tɔɔɔɔ ma.

⁴ A be i dogo i ko sise b'a denw dogo a siw jukɔɔɔ cogo min na,

i ko sise b'a denw dogo a kamanw korɔ cogo min na.
A be i tanga i ko negeɓennan, walama i ko negederege, a ta kankelentigiya koson.

⁵ Fen minw be mogo ja tige su fe, i tena siran o ja,
walama i juguw be se ka i bon ni biɗe minw ye tere fe,

⁶ walama banajugu min be denden dibiba ra ka taga ben mogo kan,
walama kojugu minw be ben mogo kan tereɓban fe.

⁷ Hali ni mogo waga kelen le ka ben i keɗe fe,
hali ni mogo waga tan le ka ben i kininboroyanfan fe,
foyi tena se ele ma.

⁸ Ele bena i ja le lo ka fleri ke doron,
ka mogojuguw ta sara fe.

⁹ Can lo, Matigi Ala le ye ne karifayoro ye.
Ni Ala korotaninba ye i dogoyoro ye,

¹⁰ kojugu si tena se i ma,
banajugu si tena se i ta somogow ma;

¹¹ sabu a bena i ko fo a ta melekew ye,
k'a fo o ye ko o ye o janto i ra i ta koketaw bee ra.

¹² O bena i ta o boro kono,
janko i sen kana na talon kabakuru do ra.

¹³ I bena tagama jara kan, ka tagama fonfonnin kan;
i bena jarkanbelen don ka teme, ka sajugu don ka teme.

¹⁴ I n'a fo ne ko ka di a ye, a norora ne ra, ne bena a bosi,
ne bena a tanga, sabu a be ne togo lon.

¹⁵ Ni a ka ne wele, ne bena a jaabi,
ni a degura, ne be ke ni a ye;
ne bena a bosi, k'a bonya.

¹⁶ Ne bena a si janya fo k'a wasa,
ne bena a yira a ra ko ne le ye a kisibaga ye.

92

Ala ta kewalew bee ka ji

¹ Zaburu. Nenekirilon ta donkiri.

² Ka Matigi Ala fo k'a waleɓumanlon, o ka ji;
ka donkiri la ka ele Ala korotaninba togo tando,

³ ka i ta pumanya lakari lon o lon sogoma,
ka i ta kankelentigiya lakari lon o lon su fe

⁴ ni goni juru tan ye,
ani korafokanw ye, o ka ji.

⁵ E, Matigi Ala, i ta kewalew be ne ninsondiya;
ne be ninsondiya fo ka kule ci i boro ta baaraw koson.

⁶ Matigi Ala, i ta kokeninw ka bon!
I ta kolatigeninw korɔ ka dun kosebe!

⁷ Naloman t'a lon,

hakirintan te se k'a faamu.

⁸ Mɔgɔjuguw be wuri ka caya i ko binjugu,
kojugukebagaw bee ta kow be na o boro,
nka o laban be halaki ka ban le pewu!

⁹ Nka ele koni Matigi Ala,
ele korotanin lo wagati bee.

¹⁰ E, Matigi Ala, i juguw fe,
i juguw halakito fe,

minw bee be terenbariyakow ke, i be olugu bee janjan.

¹¹ I be ne baraka bonya i ko kongomisi baraka;
i be turu kasadiman ke ne kan ka ne ninsondiya.

¹² Ne be ne na lo ne darapinibagaw ra ka o fe;
minw bee be wurira ne kama ni kojugu ye, ne toro be olugu kan na.

¹³ Mɔgɔ terenninw be wuri i ko tamarosun,
o baraka be bonya i ko Liban jamana sedirisunw.

¹⁴ O be i ko yiri turuninw Matigi Ala ta so konɔ,
o be wuri ka nugu an ta Ala ta lukene konɔ.

¹⁵ Hali o koronin be den,
ji be o ra tuma bee, o flaburu nugunin lo;

¹⁶ o be Matigi Ala ta terenninya lakari.
Ale le ye ne ta barakatigi Ala ye, terenbariyako si t'a ra.

93

Ala le ye Masa ye

¹ Matigi Ala le ye Masa ye,
bonya le ye a ta masiri ye,
bonya le ye Matigi Ala ta masiri ye;
baraka ye a ta cesirinan ye.
O koson dunupa sabinin lo,
a te se ka jenge ka bo a no ra.

² Ala, i ta masasiginan sigira kabini folofolo,
i be yi wagati bee, ani tuma bee.

³ Bajiw be o kan korotara, Matigi Ala,
bajiw be o kan korotara kosebe,
bajiw be mankan wurira.

⁴ Nka Matigi Ala ta sebgaya ka bon ka teme jibaw mankan kan,
a ka bon ka teme kogoji jikurubaw baraka kan;
Matigi Ala korotanin lo san fe, a ta sebgaya ka bon.

⁵ Ala, i ka ci minw fo, o te yelema ka ye.
Saninyari benna i ta so ma,
wagati bee ra, Matigi Ala.

94

Ala le be mɔgɔnuman dimibo

¹ Dimibobaga Ala, Matigi Ala,

dimibobaga Ala, i ta nɔɔɔ yira!

² I wuri, dunuƙa kititigebaga!

Yerebonyabagaw sara ka kafa ni o ta ketaw ye!

³ Mɔgɔjuguw ta wagati ye juman le ye sa, Matigi Ala?

Mɔgɔjuguw ta jagari banwagati bena ke tuma juman le?

⁴ O be dabayakumaw fo ka mɔgɔw mafiyenya;

kojugukebagaw beɛ be o yere bonya.

⁵ E, Matigi Ala, o be i ta mɔgɔw teregera o sen koro,

o be i ta jamana mɔgɔw minako juguyara.

⁶ O be muso ce saninw, ani lonanw fagara,

o be feritaw nin bora o ra.

⁷ O b'a fo ko: «Matigi Ala te foyi yera,»

ko: «Yakuba ta Ala te foyi kala ma!»

⁸ Aw ye miiri, aw nalomanw!

Aw hakirintanw, aw bena hakiri soro tuma juman le?

⁹ Ala min ka toro di mɔgɔ ma, mun b'a to ko ale te menni ke?

Ala min ka jaden di mɔgɔ ma, mun b'a to ko ale te yeri ke?

¹⁰ Ala min be siyaw koro, mun b'a to ko ale te se ka aw ta hakew juru sara
aw ra,

ale min be lonniya yira adamadenw na?

¹¹ Matigi Ala ka adamadenw jusukunnakow lon,

a k'a lon ko o ta miiriyaw beɛ ye gbansan le ye.

¹² Matigi Ala, ni ele ka mɔgɔ min koro, o tigi ta jana;

ni i ka mɔgɔ min karan i ta sariya ra, o tigi ta jana.

¹³ Ni wagatigbelenw sera a ma, i be a jusu suma,

sani k'a to dingaba ye sogi, mɔgɔjugu bena ben min kono.

¹⁴ Matigi Ala tena bo a ta mɔgɔw ko fiyewu,

a tena ban a ta jamana mɔgɔw ra.

¹⁵ Kiti bena tige can kan tuun,

mɔgɔ jusumanw beɛ bena son o ma.

¹⁶ Jontigi le bena lo ni kunko ye ne ni mɔgɔjuguw ta kiti ra?

Jon le bena fara ne kan janko ne ye jo soro kojugukebagaw kan?

¹⁷ Ni Matigi Ala tun ma ke ne demebaga ye koni,

bi tun b'a soro ne nin tagara jamana mankanntan* na ka ban.

¹⁸ Ni ne ko: «E, ne senw desera tagama ra!»

O tuma i ta pumanya be baraka don ne ra, Matigi Ala.

¹⁹ Ni ne ta haminakow cayara,

i be ne jusu saaro ka ne ninsondiya.

²⁰ Fanga min sigira mɔgɔfaga kama, yala ele be son o fanga ma wa?

O be Ala ta cifoninw sira bla, ka sege bla mɔgɔw kan.

²¹ O be jagon lajen mɔgɔ terennin nin kama,

ka kiti ben mɔgɔ jarakibari kan k'a faga gbansan;

* 94:17 94.17 Jamana mankanntan, o koro ye lahara.

²² nka Matigi Ala ye ne tangabaga ye,
ne ta Ala le ye ne ta barakatigi Ala ye, ne karifayɔɔ.

²³ A bɛna o yɛɛ ta kojuguw le kɛ ka o sara,
ka o latunu pewu o ta juguya kosɔn.
Matigi Ala, an ta Ala bɛna o latunu pewu.

95

Ala le ka kan ni tandori ye

¹ Aw ye na an ye nagari ka Matigi Ala tando,
an ye nagari ni kanba ye ka barakatigi Ala, an kisibaga Ala tando.

² An ye taga a ja kɔɔ ni forikanw ye,
an ye nagari ka dɔnkiriw la k'a tando ni kanba ye;

³ sabu Matigi Ala ye Alaba le ye,
Masaba lo min bɛ batofɛnw bɛɛ kunna.

⁴ K'a ta dugukolo jukɔɔyɔɔɔw ra, ka taga a bla fɔ kuruw sanfɛyɔɔw ra,
o bɛɛ b'a boro kɔɔ, o bɛɛ ye a ta ye.

⁵ Kɔgoji ye a ta ye, ale le k'a dan;
dugukolo fana, ale le ka o dan.

⁶ Aw ye na, an ye an yɛɛ majigi a kɔɔ k'a bato,
an ye an kinbiri gban Matigi Ala kɔɔ, min ka an dan;

⁷ Sabu ale le ye an ta Ala ye,
anw le ye a ta mɔgɔw ye, a bɛ minw kɔɔsi;
an bɛ i ko a ta sagakuru, a yɛɛ boro bɛ min gbɛngbɛn.

O kosɔn ni aw k'a kumakan mɛn bi,

⁸ aw kana aw jusukun gbɛleya i n'a fɔ a kɛra Meriba cogo min na,

i n'a fɔ a kɛra cogo min na kongokolon kɔɔ Masa* ta ko ta wagati ra.

⁹ O yɔɔ le ra, aw bɛmaw ko o bɛ ne Ala kɔɔbɔ, ka ne sɛgɛsɛgɛ k'a flɛ,
k'a sɔɔ o tun ka ne ta kokeninw ye.

¹⁰ Fɔ san binaani, nin siya lɔgɔ bɔra ne ra;
ne ko: «Siya dɔ lo min jusukun terennin tɛ,
o tɛ ne ta sira tagama.»

¹¹ O kosɔn ne dimikojugu fɛ, ne karira ko:
«O tena don ne ta jamana ra ka nɛnɛkiri fiyewu!»

96

Dunɔna bɛɛ ye Ala ta bonya lakari

(Zaburuw 105; 106; Kibaroyaw fɔɔ 16.23-33)

¹ Aw ye dɔnkirikura la ka Matigi Ala tando!

Dunɔnamɔgɔw bɛɛ ye dɔnkiri la ka Matigi Ala tando!

² Aw ye dɔnkiri la Matigi Ala ye, k'a tɔgɔ bonya,
aw y'a fɔ lon o lon, ko ale le ye an kisibaga ye.

³ Aw ye a ta bonya lakari siyaw bɛɛ ye,
aw ye a ta kobaw lakari mɔgɔw bɛɛ ye.

⁴ Sabu Matigi Ala ka bon, a ka kan ni tandori ye kɔsɛbɛ;
an ka kan ka siran a ja ka tɛmɛ batofɛn tɔw bɛɛ kan.

* 95:8 95.8 Meriba ni Masa ta ko (Bɔri 17.7).

5 Siya tɔw ta alaw bɛɛ ye batofɛn gbansanw le ye,
nka Matigi Ala le ka sankolo dan.

6 Bonya ni nɔɔrɔ ye ale ta le ye,
sebagaya ni dawula bɛ sɔrɔ a ta yɔrɔ saninman kɔnɔ.

7 Dunuɓa siyaw bɛɛ, aw ye bonya ni fanga di Matigi Ala ma,
aw y'a di Matigi Ala ma.

8 Aw ye bonya la Matigi Ala tɔgɔ kan,
aw ye na don a ta batoso lu kɔnɔ ni aw ta sarakaw ye.

9 Aw ye saninya ka na aw kinbiri gban ka Matigi Ala bato,
dunuɓamɔgɔw bɛɛ lajennin ye siran Matigi Ala ɓa fɔ ka yerɛyɛɛ.

10 Aw y'a fɔ siyaw bɛɛ ye ko: «Matigi Ala le ye Masa ye!»
O koson dugukolo b'a nɔ ra, a tɛ jenge ka bɔ a nɔ ra ka ye.
Matigi Ala bɛna siyaw ta kiti tige can le kan.

11 Sankolokɔnɔfɛnw ye ɓagari, dugukolokanfɛnw ye ninsɔndiya,
kɔgɔji ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ ye mankanba bɔ!

12 Kongokɔnɔyɔrɔw, ani kongokɔnɔfɛnw bɛɛ ye ɓagarikanba bɔ!
Kongoyiriw bɛɛ ye ɓagari, ka dɔnkiri la.

13 O ye o kɛ Matigi Ala ɓa kɔrɔ, sabu a bɛ nana,
a bɛ nana ka na dunuɓamɔgɔw ta kiti tige!
A bɛna dunuɓamɔgɔw ta kiti tige ka kapa ni terenninya ye,
ka siyaw ta kiti tige ka kapa ni a ta can ye.

97

Matigi Ala le ye dunuɓa Masa ye

1 Matigi Ala le ye Masa ye!
Dunuɓamɔgɔw ye ɓagari,
kɔgɔji kɔfɛmɔgɔw bɛɛ ye ninsɔndiya!

2 Sankabaw, ani dibikurubaw k'a lamini,
terenninya ni can le ye a ta masaya jusiginan ye.

3 Tasuma bɛ mana a ɓa fɛ,
k'a juguw jeni fan bɛɛ ra.

4 A ta sanmanamanaw yeelen bɛ bɔ dunuɓa bɛɛ kan;
ni dunuɓamɔgɔw ka o ye, o bɛ yerɛyɛɛ.

5 Kuruw bɛ yeele i ko kɛɓɛ, Matigi Ala ɓa kɔrɔ,
o bɛ yeele dunuɓa bɛɛ tigi Ala ɓa kɔrɔ.

6 Sankolokɔnɔfɛnw bɛ a ta terenninya lakari,
dunuɓamɔgɔw bɛɛ bɛ a ta nɔɔrɔ ye.

7 Minw bɛ batofɛn leseninw bato,
minw bɛ o yerɛ bonya batofɛn gbansanw koson,
maroya ye kɛ olugu ta le ye;
ala tɔw bɛɛ ye o kinbiri gban Matigi Ala le kɔrɔ.

8 Siyɔn dugu bɛna o mɛn ka ninsɔndiya,
Zuda dugumɔgɔw bɛna ɓagari
i ta kolatigeninw koson, Matigi Ala.

9 Sabu, ele Matigi Ala le ye Ala kɔrɔtaninba ye dunuɓa bɛɛ lajennin kunna,
i kɔrɔtara fɔ san fɛ alaw bɛɛ kunna.

¹⁰ Ala kanubagaw, aw ye kojugu kɔninya!

Ala b'a nasiranbagaw nin kɔrɔsi,
a bɛ o bɔsi ka bɔ mɔgɔjuguw boro.

¹¹ Ala bɛ yeelen manamana mɔgɔ terenninw kan,
a bɛ mɔgɔ jusupuman ninsɔndiya.

¹² Aw mɔgɔ terenninw, aw ye ninsɔndiya Matigi Ala koson,
aw y'a fo k'a waleɓumanlɔn a tɔgɔ saninman koson.

98

Danfɛnw bɛɛ ye Ala tando

¹ Zaburu.

Aw ye dɔnkirikura la ka Matigi Ala tando,
sabu a ka kabakobaw kɛ.

A bɛ mɔgɔ kisi ni a boro barakaman
ni a ta sebgaya saninman ye.

² Matigi Ala k'a yira mɔgɔw ra ko ale le ye kisiri tigi ye;
a k'a ta terenninya yira siyaw ra, k'a to o na y'a ye.

³ A hakiri tora Izirayelimɔgɔw ra k'a ta jumanya ni a ta kankelentigiya kɛ
o ye;
dunupa yɔrɔ bɛɛ k'a ye ko an ta Ala le ye kisiri tigi ye.

⁴ Dunupamɔgɔw, aw bɛɛ ye ɓagarikanba bɔ Matigi Ala koson!

Aw ye pɛrɛn ka ɓagari ka dɔnkiri la k'a tando!

⁵ Aw ye dɔnkiri la ka Matigi Ala tando ni korafɔkan ye,
aw y'a tando ni korafɔkan ni dɔnkirilakan ye,

⁶ k'a tando ni burufiyekan ni sagajigigban buru ye;
aw ye ɓagari ka pɛrɛn masace na kɔrɔ, Matigi Ala na kɔrɔ!

⁷ Kɔgɔji ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ ye mankanba bɔ,
ani dunupa ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ.

⁸ Bajiw ye tɛgɛrɛ fɔ,
kuruw bɛɛ ye jɛn ka ɓagarikanw bɔ!

⁹ O ye o kɛ Matigi Ala na kɔrɔ, sabu a bɛ nana ka na dunupamɔgɔw ta kiti
tigi;

a bɛna dunupamɔgɔw ta kiti tige ka kaɓa ni terenninya ye,
ka siyaw ta kiti tige ka kaɓa ni can ye.

99

Ala le ye saninyari Masa ye

¹ Matigi Ala le ye Masa ye, dunupamɔgɔw bɛ yerɛyere a na kɔrɔ;
a siginin bɛ seruben melekew* kunna, dugukolo bɛ yerɛyere a na kɔrɔ.

² Matigi Ala ka bon Siyon dugu kɔnɔ;
ale le kɔrɔtara dunupamɔgɔw bɛɛ kunna.

³ Mɔgɔw ye i fo ka i waleɓumanlɔn, sabu i tɔgɔ ka bon, siranyafen lo,
a saninyanin lo fana.

⁴ Ele Masace barakaman, can ka di min ye,
ele le bɛ jumanya sabati,
ele le bɛ can ni terenninya sigi Yakuba ta mɔgɔw cɛ ra.

⁵ Aw ye Matigi Ala, an ta Ala kɔrɔta!

Aw ye aw kinbiri gban a sen kɔrɔ k'a bato,
sabu a saninyanin lo.

⁶ Musa ni Haruna tun ye a ta sarakalasebaga dow ye,
Samawilu tun ye a batobaga do ye;
olugu ka Matigi Ala wele, a ka o jaabi.

⁷ A tora sankaba jamijan ce ma ka kuma o fe;
o k'a ta ciw sira tagama,
a tun ka cifonin minw yira o ra, o ka o ke.

⁸ Matigi Ala, an ta Ala, ele le ka o jaabi;
i kera o ta Ala ye, Ala min be yafa o ma,
nka i tun be o ta kewalejuguw hake bo o ra fana.

⁹ Aw ye Matigi Ala, an ta Ala korota;
aw ye aw kinbiri gban k'a bato a ta kuru saninman kan,
sabu Matigi Ala, an ta Ala saninyanin lo.

100

Dununnamogow bee ye Ala tando

¹ Barakalari Zaburu.

Aw ye nagari ka Matigi Ala tando,
aw dununnamogow bee!

² Aw ye baara ke Matigi Ala ye ni ninsondiya ye,
aw ye na a na korɔ ni nagarikanbaw ye!

³ Aw y'a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye,
ko ale le ka an dan, an fana ye a ta ye;
anw le ye a ta mogow ye, anw le ye a ta sagakuru ye.

⁴ Aw ye don a ta so dondaw fe ni barakalari ye,
aw ye don a lu konɔ ni tandori ye.
Aw y'a fo k'a waleɗumanlon, ka baraka la a togo kan;

⁵ sabu Matigi Ala ka ji,
a ta numanya te ban ka ye!
A ta kankelentigiya te yeɓema ka ye!

101

Masace ka kan ka layiri minw ta

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ne bena donkiri la ka koɗuman sira ni can sira yira;
Matigi Ala, ne bena donkiri la ka ele le tando.

² Ne bena jija ka tagama sira gbenin le kan.
I bena na ne fe tuma juman le sa, Ala?
Ne bena tagama ni jusukun gbenin le ye, ne ni ne ta somogow.

³ Ne tena son kokolonw ye ke ne na korɔ;
ne bena Alapasiranbariw ta sira koninya,
ne tena son ka jen ni o kow si ye.

⁴ Ne bena ne yere mabo mogo terenbariw ra,
ne tena son kojugu si ma.

⁵ Mogo o mogo be dogo k'a mogoɔogon togo cen,
ne bena o tigi halaki.

Yereyira be minw flerikecogo ra, ani yerebonya be minw jusukun na,
ne tena olugu ta ko mupu.

⁶ Ne bena ne janto lanamogow le ra jamana konɔ,
k'a to olugu ye sigi ne korɔ.

Mogo o mogo be tagama sira gbenin kan,
o tigi le bena baara ke ne ye.

⁷ Mogo o mogo b'a mogoɔogon janfa,
o tigi tena sigi ne ta so;

mogo o mogo be faninya tige
o tigi tena to ne korɔ.

⁸ Lon o lon sogoma, ne bena wuri
ka jamana mogojuguw bee halaki,
janko ka kojugukebagaw bee ban
ka bo Matigi Ala ta dugu konɔ.

102

Ala le ye janibagato jigi ye

¹ Nin ye janibagato do ta daariri ye, wagati min na a jigi tigera; a k'a
kononokow nafa Matigi Ala ye.

² E, Matigi Ala, ne ta daarikan lamɛn,
a to ne ta welerikan ye se i ma.

³ I kana i pada dogo ne ra k'a soro ne degunin lo;
ni ne ka kule ka i wele tuma o tuma, i ye i toro malo ka ne lamɛn,
i teliya ka ne jaabi.

⁴ Sabu ne si be banna i ko sisi be tunu cogo min na,
ne kolow be ne jenina i ko tasuma.

⁵ Ne jusukun baraka bee banna, k'a ja i ko binjalan;
ne be jina hali ka domuni ke.

⁶ Ne nunakojugu fe,
ne fasara fo ka ne kolow bee bo kene ma.

⁷ Ne kera i ko konodaba min be kongokolon konɔ,
ne kera i ko gbingbinfin min be sigi yoro dogoninw na.

⁸ Ne be si jana,
i ko kononin min be a kelen na bon kunna.

⁹ Lon o lon ne juguw be ne mafiyenya;
o be ne logobo, ka to ka ne togo ke ka jogon danga.

¹⁰ Bugurigbe le kera ne ta domuni ye,
ne jaji be jagami ne ta minji ra,

¹¹ i ta jusugban ni i ta dimi koson;
sabu i ka ne ta ka ne firi fo yorojan.

¹² Ne si be banna i ko wulafesuma min be samana ka taga a laban na,
ne be jara i ko bin be ja cogo min na.

13 Nka ele kōni, Matigi Ala, ele siginin bē i ta masaya ra wagati bēē, i bē yi wagati bēē, ani tuma bēē.

14 Ele le bēna na, ka na hina Siyōn dugu ra; i ka kan ka makari a ra wagati min na, o sera; wagati min tun latigera o sera.

15 Sabu a dugu kabakuruw ko ka gbelen i ta jōnw ma kosebē, hali a buguri ko ka di o ye.

16 Ni o kera, siyaw bēna siran Matigi Ala tōgō ja, dunuḡa masaw bēē bēna siran i ja i ta bonya kosōn.

17 Matigi Ala bēna Siyōn dugu lō kokura, a bēna a ta bonya yira.

18 A bēna panibagatōw flē, ka o ta daariri lamēn; a tena a toro datugu o ta daarikan na.

19 Nin kow ye sebē k'a bla duruja nataw ye, janko mōgō minw bēna na kō fē, olugu fana ye Matigi Ala tando.

20 A bē to a ta yōrō saninman kōnō san fē ka fleri kē dugu ma, a bē to sankolo ra ka dugukolo flē,

21 janko ka a ta mōgō minaninw ḡunakan lamēn, ani minw blara fagari kama, janko ka olugu bōsi.

22 Ni o kera, o bēna Matigi Ala tōgō lakari Siyōn dugu kōnō, k'a tando Zeruzalēmu;

23 o wagati le ra siyaw bēna lajēn ḡogōn kan, ani jamanaw, janko ka Matigi Ala bato.

24 Matigi Ala ka ne baraka ban ka ne to tagama ra; a ka dō bō ne si ra.

25 Ne ko: «E, ne ta Ala, i kana ne ta ka ne to ne si cεmance ra, ele min si sandaw tē ban ka ye fiyewu!»

26 I ka dugukolo dan kabini fōlōfōlō, sankolo fana ye i boro nō le ye.

27 Olugu kōni bēna ban pewu, nka ele bē to i cogo ra. O bēē bēna kōrō ka cēn i ko fani,

i bēna o yelemā i ko mōgō bē fani donta yelemā cogo min na; o bēna tēmē.

28 Nka ele kōni bē to i cogo ra, i si sandaw tē ban ka ye le fiyewu!

29 I ta jōnw ta denw bēna sigi i kōrō, o ta durujaw fana bēna sabati i ja kōrō.

103

Danfēnw bēē ye baraka la Ala ye

¹ Dawuda ta Zaburu.

E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!
Ne jusukun bēē ye baraka la a tōgō saninman kan!

² E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye,
i kana jina a ta kopuman si kō.

³ Ale le bē i ta terenbariyaw bēē yafa,
ale le bē i ta banaw bēē keneya.

⁴ A bē i nin kunmabō kaburu ma,

k'a ta numanya ni a ta hina ke masafugula ye i kun na.

⁵ A be konumanw ke i ye i si bee ra;

a be i kanbelenman wagati ta baraka jogon don i ra, i ko bon ta baraka.

⁶ Matigi Ala be kiti tige terenninya kan,
ka mogo tjoninw bee ta jo di o ma.

⁷ A k'a ta siraw yira Musa ra,
k'a ta kobaw ke ka o yira Izirayelimogow ra.

⁸ Matigi Ala be hina, a be makari,
a te dimi jooa, a ta numanya ka bon.

⁹ A te mogo jaraki k'a ke jaraki dablabari ye,
a fana te dimi maranin to a jusukun na mogo kama.

¹⁰ A te an mina ka kapa ni an ta jurumunw ye,
a fana te an sara ka kapa ni an ta terenbariyaw ye.

¹¹ Sankolo ni dugukolo ce ka bon cogo min na,
a be numanya min ke a nasiranbagaw ye, o fana ka bon ten le.

¹² Terebo ni tereben ce ka jan cogo min na,
a fana be an ta hakew yoro janya an na ten le.

¹³ Fa be hina a denw na cogo min na,
Matigi Ala fana be hina a nasiranbagaw ra ten le.

¹⁴ Sabu an danna ni fen min ye, a yere ka o lon;
a hakiri b'a ra ko an ye bogo le ye.

¹⁵ Adamaden ta panamanya be i ko bin;
a be i ko kongobinw be fiyeren cogo min na.

¹⁶ Nka ni fono wurira ka fiye doron, a te ye tuun;
ni i k'a sigiyoro fe, i t'a lon ko fen tun be yi.

¹⁷ Nka Matigi Ala ta numanya be to a nasiranbagaw kan wagati bee, ani
tuma bee;

a ta terenninya be to o ta denw ta denw kan,

¹⁸ minw koni be son ka to a ta jehrogonya ra,
ka o hakiri to a ta sariya ta kumaw ra ka o sira tagama.

¹⁹ Matigi Ala k'a ta masasiganan sigi sankolo konon,
a ta fanga be danfen bee kan.

²⁰ Matigi Ala ta melekew, aw ye baraka la Matigi Ala ye,
aw minw baraka ka bon, aw minw be a ta baara ke,
aw minw be a ta kumakan lamem.

²¹ Matigi Ala ta sankolokonofenw, aw bee ye baraka la Matigi Ala ye,
aw minw be a ta baara ra, aw minw b'a sago ke!

²² Matigi Ala ta danfenw, aw bee ye baraka la Matigi Ala ye,
ni aw ka ke dunupa yoro o yoro a ta fanga koron.
E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!

104

Ala le ye danfen bee makonabaga ye

¹ E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!
Matigi Ala, ne ta Ala, i ka bon kosobe;
bonya ni noro le be ele ta masiri ye.

² Yeelen ka i lamini i ko derege,

i be sankolo yerεge i ko fanibon.

³ I be i ta so lo sankolo jiw le kunna san fe;
sankabaw ye i ta sowotoro ye,
i be bori fojo kan.

⁴ I be fojo ke i ta ciradenw ye,
ka tasumamana ke i ta baardenw ye.

⁵ I ka dugukolo sigi a jusiginanw kan,
a te jenge ka bo a no ra ka ye fiyewu.

⁶ I tun ka ji ke k'a datugu i ko fani,
jiw tun yelenna fo kuruw kunna.

⁷ Nka i songora jiw ra, o borira,
i ta sanperenkan bora minke, o teliyara ka taga.

⁸ O yelenna kuruw kan ka taga, o jigira kurufurancew ra,
ka taga se fo o toyoro ra, i ka yoro min laben o ye.

⁹ I ka dan do sigi, jiw man kan ka teme min kan,
janko o kana na dugukolo datugu tuun.

¹⁰ I be kow fa ji ra,
o be fa fo ka woyo kuruw furancew ra.

¹¹ I be kongosogow bee son ji ra,
kongofaliw bena min a ra.

¹² Sanfekonow be to a jidaw ra,
o be to ka kasi yiriflaburuw ce ra.

¹³ I be to i sigiyoro ra san fe ka sanji lana kuruw kan,
i ta baara tono ka dugukolo wasa.

¹⁴ I be binw falen ka o di beganw ma,
ka adamadenw ta senfenw falen,
janko o ye o ta baro soro dugukolo ra,

¹⁵ ani rezenji min be adamaden jusu diya,
ani turu min b'a pada manamana,
ani domuni min be baraka don a ra.

¹⁶ Matigi Ala ta yiriw be ji soro fo ka wasa,
a ka Liban jamana sediriyiri minw turu, o be ji soro.

¹⁷ Kononinw be o ta jagaw la o yiriw le ra,
baninkonow be o ta so lalaga siperesisunba le san fe.

¹⁸ Kuru jamijanw ye kongobakoninw ta ye,
faraw ye farawo ninanw dogoyoro ye.

¹⁹ A ka karo dan janko ka wagatiw bo jagon na,
tere fana k'a benwagati lon.

²⁰ Ni a ka dibi don, su be ko;
o wagati le ra kongosogow bee be bo ka yaala.

²¹ Jaraw be kasi o ta domuni ko,
o be o ta baro jini Ala fe.

²² Nka ni tere ka bo doron, o be seko,
ka taga la o ta wow kono.

²³ O tuma ra mogow be bo ka taga o ta baaraw ke;
o be to o ta baaraw ra fo wula fe.

24 E, Matigi Ala, i ta kokeninw ka ca!

I ka o bæε ke ni hakiritigiya ye;
dununa fara i ta danfenw na.

25 Kogoji ye nin ye, a ka bon, a dan yoro ka jan;
fenɲanaman minw b'a kono, o da te lon,
a fitiniw, ani a belebelebaw.

26 Jirakurunbaw be yaala a kan,
ani jirasa belebele, i ka o min dan janko a ye panagbe ji kono.

27 O fenw bæε na lonin be ele le ra,
janko i ye o ta domuni di o ma a wagati ra.

28 I b'a di o ma, o b'a mina,
i be i boro dayele o ye, o be wasa fenɲumanw na.

29 Nka ni i ka i pada dogo o ma, o jigi be tige,
ni i ka i ta nin bo o ra, o be sa,
o be seko ka ke buguri ye tuun.

30 Nka ni i ka i ta nin lajigi, do werew be woro kokura,
ka ke danfenkuraw ye dugukolo ko kan.

31 Matigi Ala ta bonya ye to a no ra wagati bæε,
Matigi Ala ye ninsondiya a yerε ta baara koson!

32 Ni a ka a na lo dugukolo ra, dugukolo be yerεyerε,
ni a magara kuruw ra, o be sisi bo.

33 Ne bena donkiri la Matigi Ala ye ne si bæε ra,
ka ne to nin na, ne bena donkiriw la ka ne ta Ala tando lon bæε.

34 Ne ta donkiri ye diya Matigi Ala ye;
ne koni bena ninsondiya Matigi Ala koson.

35 Ala y'a to jurumunkebagaw bæε ye tunu ka bo dugukolo kan,
mogojugu si kana ye tuun!

E, ne nin, baraka la Matigi Ala ye!

Aw ye Matigi Ala tando!

105

*Ala ye kankelentigi ye
(Hayan 1-15; Kibaroyaw folo 16.8-22)*

1 E, aw ye Matigi Ala fo k'a waleɲumanlon, aw y'a togo wele!
Aw ye a ta kabakobaw ko fo siya tow ye!

2 Aw ye donkiri la a ye, aw ye tandori donkiriw la a ye;
aw ye a ta koɲumanbaw bæε ko fo mogow ye.

3 Aw ye nagari a togo saninman koson;
minw be Matigi Ala ta jenɲogonya jini, olugu ye ninsondiya!

4 Aw ye Matigi Ala ta jenɲogonya jini, k'a ta baraka jini;
aw ye gbara a ra wagati bæε!

5 A ka koɲumanba minw ke, aw ye aw hakiri to o ra,
a ka kabako minw ke, ani a ka ko minw latige, aw ye aw hakiri to o ra,

6 aw minw ye a ta jon Iburahima ta durujaw ye,
aw minw ye a ta mogo panawolomaninw ye, Yakuba ta denw!

7 Ale le ye Matigi Ala ye, an ta Ala.

A ta fangatigiya be dugukolo yoro bee kan.

8 A b'a hakiri to a ta jennogonya ra wagati bee,

a tun ka o kuma minw fo duruja caman ye.

9 A ka jennogonya min don ni Iburahima ye,

ani a karira min na ni Isiyaka ye,

10 a kosegira o kuma le kan, ka o ke sariya ye k'a di Yakuba ma,

ka o ke jennogonya wuribari ye ka o di Izirayeli* ma.

11 A ko o ma ko: «Ne bena Kanaana jamana di aw le ma,

ka o ke aw ninyoro ye, ka o ke aw ta ye.»

12 O wagati ra, o tun ye mogo dama dama le ye doron,

o tun man ca, o tun be lonanya ra o dugukolo kan;

13 o tun be yaala siyaw ni jagon ce,

ka bo jamana do ra ka taga do ra.

14 Nka Ala ma son mogo si ye o minako juguya,

a ka masaw jaraki o koson.

15 A ko: «Aw kana maga ne ta mogo panawolomaninw na de!

Aw kana kojugu si ke ne ta ciraw ra!»

16 Ala nana kongo ben jamana kan,

ka domuni bee dese mogow ra.

17 A ka ce do bla o pa,

o ye Yusufu ye, min tun fiyeerera ka taga ke jon ye.

18 O ka negejoroko don a senw na,

ka nege don a kan na,

19 fo lon min na a ta kuma nana ke can ye,

Matigi Ala darakuma nana jo di a ma.

20 Masace k'a fo ko o y'a labla,

jamana matigice ko o y'a labo kasobon na.

21 O k'a labo k'a ke masace ta so pamogo ye,

k'a sigi a borofenw bee kunna,

22 ko a be se ka jamana kuntigiw jagboya a sago ma,

ka cekorobaw son hakiri ra.

23 O ko, Izirayeli nana Misiran,

Yakuba nana sigi Kamu ta jamana ra†.

24 Ala ka o ta mogow caya kosebe,

ka o baraka bonya ka teme o juguw ta kan.

25 Nka Ala nana Misirankaw ta miiriya yelema, k'a to o ka Ala ta mogow

koninya;

ka Ala ta jonw janfa.

26 Ala k'a ta jonce Musa ci o fe,

ani Haruna, a tun ka ale min fana wele.

27 O ka tagamasiyenw ke Ala ta sebagaya baraka ra, k'a yira Misirankaw
ra;

o ka kobaw ke Kamu ta jamana ra.

* **105:10** 105.10 Yakuba togo ye fana ko Izirayeli. † **105:23** 105.23 Aw ye hayan 10 fe: Yakuba le ye Izirayeli ye; Misiran ye Kamu ta jamana ye.

28 Ala ka dibi don, ka jamana yoro bee ke dibi ye;
mogo si ma ban Ala ta kuma ma.

29 A ka o ta jiw yelema ka o ke jori ye,
ka o ta jegew faga.

30 O ta jamana fara torisenjanw na,
ka taga don hali o ta masaw ta sibonw konɔ.

31 A kumana minke, kinnifen misenw nana
jamana yoro bee ra, ani sosow.

32 A ka sanberɛ lajigi o kan i ko sanji,
ka tasumamana lajigi o ta jamana kan.

33 A ka o ta rezensunw, ani o ta torosunw halaki,
ka o ta jamana yiriw karikari.

34 A kumana minke tuun, ɲodomutonw nana,
ani tonbaw, minw da te se ka lon.

35 O ka o ta jamana binw bee jimi,
ka o ta dugukolo yiridenw bee domu.

36 A ka o ta jamana den folow bee faga,
den minw tun ye o ta baraka no folo ye.

37 A k'a ta mogow labo, k'a to o ye bo ni warigbe ni sanin ye;
o ta gbaw si ta mogo ma dese ka to ko.

38 O boko ka Misirankaw ninsondiya,
sabu o pasiran tun ka Misirankaw mina.

39 Ala ka sankaba ke ka a ta mogow datugu,
ka tasuma mana ka yeelen bo o ye su fe.

40 O ko o be sogo fe, a ka woloninw lana o fe;
a ka domuni di o ma ka bo sankolo ra.

41 A ka fara dayele, ji bora,
ka woyi i ko ko, ka taga kongokolon fan bee ra.

42 Ala tun ka layiri saninman min ta, a k'a hakiri to o ra;
a k'a hakiri to a ta jonce Iburahima ra.

43 A k'a ta mogow labo ni ninsondiyakanw ye;
a k'a ta mogo panawolomaninw labo ni pagarikanw ye.

44 A ka siya werew ta dugukolow di o ma,
ka mogo werew ta baara tonɔ ke o ta ye,

45 janko o ye a ta cifoninw lamɛn,
k'a ta sariyaw sira tagama.

Aw ye Matigi Ala tando!

106

Izirayelimogow ma ke kankelentigiw ye
(Hayan 1,47-48; Kibaroyaw folo 16.34-36)

1 Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye Matigi Ala fo k'a waleɲumanlon, sabu a ka ji,
a ta ɲumanya te ban ka ye.

2 Jon le bena se ka Matigi Ala ta kobaw bee lakari?
Jon le bena se k'a ta tandori bee fo?

3 Minw be tagama ka kapa ni can ye,
minw be terenninya sira tagama tuma bee, olugu ta jana.

4 Matigi Ala, ni i be neema i ta mogo ye, i ye i hakiri to ne ra;
ni i be o kisi, i ye i hakiri to ne ra,

5 janko ne pa ye i ta mogo nanawolomaninw ta hera ye,
ka ninsondiya ni i ta jamana mogo ye;
ne fana kun ye korota ni i ta mogo ye.

6 Anw fana ka jurumun ke i ko an bemaw,
an ka ko benbariw ke, ka kojuguw ke fana.

7 An bemaw ma i ta kabakow koru faamu Misiran;
i ka kojuman caman min ke o ye, o hakiri ma to o si ra,
o murutira kogoji koru, Kogojiwulen koru.

8 Nka a ka o kisi a tugo koson,
janko k'a ta sebagaya yira.

9 A songora Kogojiwulen na, a jara;
a ka o lateme jiba ce ma i ko mogo be tagama kongokolon konu cogo min
na.

10 A ka o bosi ka bo o koninyabaga boro,
ka o kunmabo o jugu boro.

11 Ji ka o juguw le datugu,
hali o ra kelen ma bosi.

12 O ra, o lara a ta kuma ra,
o ka donkiri la k'a tando.

13 Nka a ma meen, o pinana a ta kokeninw ko joona;
o ma muru k'a ta kolatigeninw wagati makono.

14 Fen caman nege ka o mina kongokolon konu,
o ko o be Ala korobo kongokolon konu.

15 O tun be min fe, Ala ka o di o ma,
nka o ko, a ka banajugu do bla o ra.

16 Ka o to o ta sigiyoro ra, Musa pangboya ka o mina,
ani Haruna, min tun blara danna Matigi Ala ye.

17 Dugukolo dayelera ka Datan kunu,
a datugura Abiramu ni a torgonw da ra.

18 Tasuma ka o nofemogow jeni,
tasumamana ka o mogojuguw halaki.

19 O ka misiden do bisigiya lalaga ni sanin ye Horebu,
o ka o kinbiri gban o ta batofen lalaganin koru ka o bato.

20 Misi min be bin nimi, o ka o bisigiya le lalaga,
ka o bla o ta Ala noroman no ra.

21 O pinana o kisibaga Ala ko,
ale min tun ka kobaw ke o ye Misiran,

22 min tun ka kabakow ke Kamu ta jamana ra,
min tun ka siranyakobaw ke Kogojiwulen kan.

23 A tun ko a be o halaki,
nka Musa min tun ye a ta mogo nanawolomanin ye, ale lora o ni Ala ce,
janko ka Ala ta jusugban lalo, k'a to a kana o halaki.

24 O ka o jamana pumanba ko mafiyenya,
o ma la Ala ta kuma ra.

25 O ka Ala kɔrɔfɔ o ta fanibonw kɔnɔ,
o ma sɔn ka Matigi Ala kan mina.

26 Ala karira o ye,

ko ale bena a to o ye faga kongokolon kɔnɔ,

27 ko a bena o ta durujaw janjan ka taga jamanaw cɛ ra
k'a to o ye sa siya tɔw cɛ ra yi.

28 O kɔ, o ka Baali Pehɔri ta batofenw bato,
o ka o sukorɔw ta sarakaw domu.

29 O k'a to Matigi Ala dimina o ta kewalew kosɔn,
k'a to fagari sera o ma.

30 Finehasi le wurira ka o ko janabo;
o kera minke, bana lalɔra.

31 Ala k'a jate mɔgɔ terennin ye o kewale kosɔn,
wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ, o tɛ yeɛma.

32 O ka Matigi Ala jusu bɔ Meriba ta ji yɔrɔ ra
k'a to Ala ka kojugu kɛ Musa ra olugu kosɔn,

33 sabu o tun k'a jusu kasi,
k'a to a ka kuma benbari fɔ.

34 O ma sɔn ka siya wɛrɛw halaki
i ko Matigi Ala tun k'a fɔ o ye cogo min na.

35 O ka o yɛrɛ pagami o siyaw ra,
ka o ta kokɛcogow ladegi.

36 O ka o siyaw ta batofenw bato;
o kera jan ye ka o mina.

37 O ka o dencɛw kɛ saraka ye,
o ka o denmusow kɛ saraka ye ka o di jinaw ma.

38 O bagara mɔgɔ jarakibari ma k'a faga,
o ka o dencɛw, ani o denmusow faga,
ka olugu kɛ saraka ye ka Kanaana jamana ta jow sɔn.
O fagariw kera sababu ye ka jamana lanɔgɔ.

39 O ka o yɛrɛ lanɔgɔ ni o ta kewalew ye;
o ta kewalejuguw fɛ, o bɔra Ala kɔ ka jow bato.

40 O kosɔn Matigi Ala dimina a ta siya kɔrɔ kosɛbɛ;
a k'a yɛrɛ ta mɔgɔw haramuya.

41 A ka o labla siya tɔw ye;
o kɔninyabagaw ka o ta fanga sigi o kunna.

42 O juguw ka o minako juguya,
ka o majigi ka o bla o ta fanga kɔrɔ.

43 Sɔnaga caman, a ka o bɔsi,
nka o belen tugura ka muruti a ma,
ka dɔ fara o ta terenbariyaw kan.

44 Nka a ka o kasikan mɛn minke,
a ka o degucogo ye.

45 A k'a hakiri to a ta jɛnɔgɔnya ra o kosɔn;
a k'a jusu suma o kɔrɔ a ta pumanyaba kosɔn;

46 o tun ka o mina ka taga siya minw bɛɛ fɛ,

a ka o hina don olugu ra.

⁴⁷ E, Matigi Ala, an ta Ala, an kisi!
An labo siyaw ce ra ka an lajen;
janko an ye i fo ka i waleɓumanlon i togo saninman koson,
ka an ta bonya kun ke ele tandori ye.

⁴⁸ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, baraka,
wagati bee, ani tuma bee!
Jama bee lajennin y'a fo ko: «Amina!»
Aw ye Matigi Ala tando!

Kitabu loorunan

107

(Zaburuw 107–150)

Ala le ye mogo bee kisibaga ye

¹ Aw ye Matigi Ala fo k'a waleɓumanlon, sabu a ka ni,
a ta jumanya te ban ka ye.

² Matigi Ala ka mogo minw kunmabo, olugu ye o fo;
a ka olugu minw bo degu ra,

³ a ka minw labo jamana tow ra, ka o lajen
ka bo tereboyanfan ni terebenyanfan na,
sahiliyanfan ni woroduguyanfan na.

⁴ Dow tun be yaalara kongokolon kono o kun fe, yoro lakolonw na,
o te sira sorora ka taga dugu si ra, o be se ka sigi min na.

⁵ Kongo ni minlago tun be o ra,
o baraka tun be jini ka ban.

⁶ Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o bosi ka bo o ta kononofiri ra.

⁷ A ka o lataga sira terennin fe,
fo ka taga se dugu do ma, o be se ka sigi min na.

⁸ Olugu ye Matigi Ala fo k'a waleɓumanlon a ta jumanya koson,
a be konumanba minw ke adamadenw ye;

⁹ sabu minlago tun be minw na, a ka olugu ta minlago ban,
ka fenɓumanw di kongotow ma ka o wasa.

¹⁰ Dow tun siginin be dibi ra, saya dibi ra,
o tun be kaso ra, jani na, o sirinin be negejoroko ra,

¹¹ sabu o murutira Ala ta kuma ma,
ka Ala korotaninba ta ladiriw mafiyenya.

¹² O koson a ka sege ben o kan ka o majigi;
o talonna ka ben, mogo si ma soro ka o deme.

¹³ Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o kisi ka bo o ta kononofiri ra.

¹⁴ A ka o labo dibi ra, saya dibi ra,
ka o ta sirinanw tigtige ka bo o ra.

15 Olugu ye Matigi Ala fo k'a walepumanlɔn a ta numanya kosɔn,
a be koɔnumanba minw ke adamadenw ye;

16 sabu a ka kasobon ta siranegekonw karikari,
k'a sɔɔnɔn negeramanw cici.

17 Naloman dɔw tun be hakekow ke,
fo bana ka o tɔɔrɔ o ta terenbariyaw kosɔn.

18 Hali domuni lɔgɔ tun te o ra tuun;
o tun be surunyara saya donda le ra.

19 Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o kisi ka bɔ o ta kɔnɔnɔfiri ra.

20 A kumana minke, a ta kuma ka o keneya,
a ka o bɔsi kaburu ma.

21 Olugu ye Matigi Ala fo k'a walepumanlɔn a ta numanya kosɔn,
a be koɔnumanba minw ke adamadenw ye.

22 O ye pumanlɔn sarakaw* bɔ,
k'a ta kokeninw lakari ni nagarikanbaw ye.

23 Dɔw tun be kɔgɔji kan jirakurunw kɔnɔ,
o tun be sanni ni fiyeere ke yɔrɔw ni nɔgɔn ce jiw kan.

24 Olugu fana ka Matigi Ala ta kewalew ye,
o k'a ta kobaw ye ka o to ji dunbaw ce ma yi.

25 A kumana minke, sanfɔnɔba dɔ wurira,
ka jikuruw kɔrɔta.

26 Kurun tun be wuri san fe, ka seko ka na ben ji ra;
o tɔɔrɔra fo ka o baraka beɛ ban.

27 Nanamini ka o mina, o be tingitanga i ko dɔrɔtɔw;
o ta dabari beɛ tun banna pewu.

28 Ka o degunin to, o kulera ka Matigi Ala wele,
a ka o bɔ o ta kɔnɔnɔfiri ra.

29 A ka sanfɔnɔ lalo k'a mala,
ka jikuruw mankan suma.

30 Yɔrɔ sumana minke, o diyara o ye;
Ala ka o lataga o nanayɔrɔ ra.

31 Olugu ye Matigi Ala fo k'a walepumanlɔn a ta numanya kosɔn,
a be koɔnumanba minw ke adamadenw ye.

32 O y'a tɔgɔ kɔrɔta a ta mɔgɔw ta jamalajenyɔrɔ ra
k'a tando cekɔrɔbaw ta nɔgɔnlajenyɔrɔ ra.

33 Ala le be bajiw yeɛma ka o ke kongokolon ye,
ka bununjiw yeɛma ka o ke yɔrɔjalan ye,

34 ka dugukoloɔnuman yeɛma k'a ke yɔrɔjalan ye,
jamana mɔgɔw ta juguya kosɔn.

35 A fana be kongokolon yeɛma k'a ke jiyɔrɔ ye,
ka yɔrɔjalan yeɛma k'a ke bununji ye,

36 ka o ke kongotow sigiyoro ye,
ka o ke dugu ye, mogo be sigi min na.

37 O be simanw dan forow ra, ka rezensunw turu,
ka den caman soro o ra.

38 A be baraka don o ra, ka o caya kosebe;
a t'a to do ye bo o ta beganw na.

39 Dow baraka tun dogoyara, fo ka o kun suuru
mogow ta tiori ni sege ni jusukasi sababu ra.

40 O koson Ala ka dogoyari lase fagamaw ma,
k'a to o ye yaala o kun fe kongokolonw kono, sira te yoro minw na.

41 A ka fagantanw lawuri ka o bo jani na,
ka o ta gbamogow caya i ko sagakuruw.

42 Mogo terenninw be o ye, ka ninsondiya,
nka kojugukebagaw bee da be datugu.

43 Ni mogo min ye hakiritigi ye, o tigi bena nin kow korosi,
ka Matigi Ala ta numanya ko faamu.

108

Ala le ye sesori tigi ye

(Hayan 2-6; Zaburu 57.8-12; Hayan 7-14; Zaburu 60.7-14)

¹ Alatandodankiri. Dawuda ta Zaburu.

² Ne hakiri sigira, Ala, ne hakiri sigira!
Ne bena dankiri la ka Ala tando ni ne jusukun bee ye.

³ Ne ta kora ni ne ta goni, aw ye kunu!
Ne bena dugubeda lakunu.

⁴ E, Matigi Ala, ne be i fo ka i walenumanlon jamana mogow ce ra,
ne be dankiri la ka i tando siyaw ce ra;

⁵ sabu i ta numanya bonya be teme sankolo kan,
i ta kankelentigiya be se fo sankolo ma.

⁶ E, Ala, i togo ye korota, fo ka teme sankolo kan,
i ta bonya ye ke dununa bee lajennin kan.

⁷ Ne jaabi, ka an kisi ni i boro barakaman ye,
janko i ta mogo kanuninw ye bosi.

⁸ Ala tora a ta yoro saninman konon, ka kuma, ko:
«Ne bena se soro, ka Sikemu mara taran k'a nin,
ka Sukoti dingakonoyoro suma k'a nin.

⁹ Galadi ta mara ye ne ta ye,
Manase ta mara fana ye ne ta ye;
Efirayimu ta mara ye ne ta negefugula ye,
Zuda ta mara ye ne ta masacebere ye.

¹⁰ Mohabu ta mara ye ne ta kominan doron le ye,
ne be ne ta sanbara bo k'a firi Edomu ta mara le kan;
ne be se soro, ka peren Filisikaw ta jamana kunna.»

11 Jɔn le bɛna ne lataga dugu barakaman kɔnɔ sa?
 Jɔn le bɛna taga ni ne ye Eɗomu?

12 Ele tɛ wa? E, Ala! Ele min tun banna an na;
 ele min tun tɛ bɔra ni an ta kɛrɛkɛcɛw ye tuun! E, Ala!

13 An dɛmɛ, ka an bɔsi ka bɔ an juguw boro!
 Sabu adamaden ta dɛmɛri ye gbansan le ye.

14 Nka ni Ala bɛ ni an ye, an bɛna kobaw kɛ;
 ale le bɛna an juguw dɔndɔn fɔ ka o jɔɔɔ.

109

Ala le bɛ fagantan mɔnɛbɔ

1 Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

E, Ala, ne bɛ ele le tando, i kana je ne ra!

2 Sabu mɔgɔjuguw, ani nanbaratɔw ka o da yeɛle ne kama;
 o bɛ faninyakumaw fɔ ne kama.

3 O bɛ kɔninyarikumaw fɔ ne kama fan bɛɛ ra,
 o bɛ kɛrɛ jini ne fɛ gbansan.

4 O bɛ ne jaraki k'a sɔrɔ ne bɛ olugu kanu;
 ne kɔni ta ye Aladaari le ye.

5 O bɛ ne ta kɔɓuman sara ni kojugu ye,
 ka ne ta kanuya sara ni kɔninya ye.

6 Mɔgɔjugu dɔ ye wuri a kama k'a jaraki,
 a jarakibaga ye lɔ a kininboroyanfan fɛ!

7 Ni a ta kiti bɛ tige, kiti ye ben a kan;
 hali a ta Aladaari ye jate jurumun ye!

8 Dɔ ye bɔ a si ra,
 mɔgɔ wɛrɛ ye a ta baara kɛ a nɔ ra.

9 A denw ye kɛ feritaw ye,
 a muso ye kɛ muso cɛ sanin ye!

10 A denw ye yaala o kun fɛ ka daariri kɛ,
 o ye bɔ o ta bonkolonw kɔnɔ ka taga domuni daari fɔ yɔrɔjan!

11 Jurunantigiw y'a borofenw bɛɛ mina,
 mɔgɔ wɛrɛw ye a ta baara tɔnɔ bɛɛ cɛ!

12 Mɔgɔ si kana kɔɓuman kɛ a ye,
 a bɛ sa ka den minw to a kɔ, mɔgɔ si kana makari olugu ra.

13 A kɔmɔgɔw ye halaki ka ban,
 o tɔgɔ ye tunu ka bɔ duruja nata cɛ ra.

14 Matigi Ala hakiri ye to a bɛmaw ta terenbariyakow ra;
 a bamuso ta jurumunw kana yafa!

15 O ta jurumunw ye to Matigi Ala hakiri ra tuma bɛɛ;
 Ala ye o tɔgɔ tunu ka bɔ dugukolo kɔ kan.

16 Ayiwa, nin kow bɛɛ y'a sɔrɔ, sabu ale ma miiri ka kɔɓuman kɛ mɔgɔ ye;
 a ka mɔgɔ janibagatɔw, ani fagantanw, ani mɔgɔ jusu kasinin tɔrɔ fɔ ka
 o faga.

17 Ka mɔgɔw danga, o le tun ka di a ye;
 sisan danga ye ben ale yeɛ kan!

Dugawuke tun man di a ye;
sisan dugawu yoro ye janya ale yere ra!

¹⁸ Danga le ye ke a kannaderege ye,
danga ye jigi a kono i ko ji,
ka jigi a kolow kono i ko turu.

¹⁹ Danga ye ke fani ye a kanna k'a datugu,
ka ke a ta kurusijara ye a ce ra tuma bee.

²⁰ Ne jarakibagaw, ani minw be kumajuguw fo ne ma,
olugu ta sara bena ke o le ye Matigi Ala fe.

²¹ E, Matigi Ala, ne Matigi,
ele koni ye ne minako na, i togo koson;
ne bosi, sabu i ta numanya ka ni!

²² Ne koni ye panibagato ye, ani fagantan;
ne jusu cenna!

²³ Ne be tagara i ko wulafesuma min be samana ka taga a laban na.
O be ne yuguyugu i ko o be yiri yuguyugu ka tonw benben cogo min na.

²⁴ Ne kinbirikunw be yereyere ne koro, sundonkojugu fe;
ne fasara fo ka ne ja.

²⁵ Ne kera dogoyarifen le ye o fe,
o be ne fle ka o kun yuguyugu.

²⁶ E, Matigi Ala, ne ta Ala, ne demel!
Ne kisi i ta numanya koson,

²⁷ k'a to o y'a lon ko ele boro no lo,
ko ele Matigi Ala yere le ka nin ke.

²⁸ Hali ni olugu ka ne danga, ele bena baraka don ne ra.
Ni o ka wuri ne kama, olugu le bena maroya,
nka i ta jon bena ninsondiya.

²⁹ Dogoyari le bena ke ne jarakibagaw kannaderege ye,
maroya le bena o datugu i ko deregeba.

³⁰ Ne da bena Matigi Ala fo k'a walepumanlon kosebe,
ne bena a tando a ta mogow ta jamaba ce ra;

³¹ sabu a be lo fagantan koro,
k'a kisi ka bo a jarakibagaw boro.

110

Masace sarakalasebaga

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

«Na i sigi ne kininboroyanfan fe,
fo ne ye na i juguw mina ka o bla i sen koro*.»

² Matigi Ala bena i ta fanga bonya, k'a damina Siyon ka se fo yorojan;
i bena i ta kuntigiya sigi i juguw kan.

* **110:1** 110.1 Nin kumaw fora Layirikura yoro caman na: (Matiyu 22.44; Marika 12.36; Luka 20.42-43; Kewalew 2.34-35; Heburuw 1.13).

³ I bēna wuri ka i juguw kere lon min na,
i ta mōgōw labennin lo o lon kama.
I ta kanbelenw bēna na to i kōrō kuru saninman kan,
i ko sōgōmada gōmiji.

⁴ Matigi Ala karira,
a fana tena a ta miiriya yelema:
«Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bēe,
i n'a fō Melikisedeki tun bē cogo min na†.»

⁵ Matigi bē i kōrō i kininboroyanfan fē,
a ta dimilon, na a bēna masaw nōnō.

⁶ A bē kiti ben siyaw kan;
suw bē fan bēe ra,
a bē kuntigiw nōnō jamana yōrō bēe ra.
⁷ K'a tagato to sira kan a bē ji min kō ra;
o kō, a b'a kun kōrōta tuun.

111

Ala ka kan ni tandori ye (Zaburu 112)

¹ Aw ye Matigi Ala tando!
Ne bē Matigi fo k'a walepumanlōn ni ne jusukun bēe ye,
mōgōnumanw ta jen ra, ani jamalajenyōrōw ra.*

² Matigi Ala ta kokeninw ka bon,
a ta kow ka di minw bēe ye, olugu bē o kow mara o jusu ra;

³ sabu bonya ni nōrō le bē a ta koketaw kan,
a ta terenninya tē ban ka ye fiyewu.

⁴ A b'a fē mōgōw hakiri ye to a ta kabakow ra;
Matigi Ala bē makari, a bē hina,

⁵ a bē domuni di a pasiranbagaw ma,
a b'a hakiri to a ta jēnōgōnya ra wagati bēe.

⁶ A k'a ta setigiya yira a ta mōgōw ra a ta kewalew sababu ra,
ka siya wēwēw ta jamanaw mina k'a di o ma.

⁷ A boro bē baara o baara kē, o bēe bē kē ni kankelentigiya ni can le ye;
mōgō bē se ka la a ta sariya ta kumaw bēe ra;

⁸ a ta cifōninw tē yelema ka ye,
o ju sigira can ni terenninya le kan.

⁹ A k'a ta mōgōw kunmabō,
ka jēnōgōnya don ni o ye, jēnōgōnya min tē yelema;
a tōgō saninyanin lo, siranyafenba lo.

¹⁰ Matigi Ala pasiran le ye hakiritigiya damina ye.
Min o min bē o sira tagama, o tigi bē faamurikōnuman sōrō.

† **110:4** 110.4 Nin kumaw bē sōrō Heburuw 5:6; 6:20; 7:17,21. * **111:1** 111.1 Nin Zaburu hayānw bēe kelen kelen bē damina ni heburukan sigininden dōw ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

Matigi Ala ye tando wagati bɛɛ.

112

*Ala ta baraka bɛ mɔɔɔɔɔuman kan
(Zaburu 111)*

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

- Matigi Ala nasiran bɛ mɔɔɔ min na,
a ta kumaw ka di mɔɔɔ min ye kosebɛ, o tigi ta pana.*
- ² A ta durujaw le bɛna kɛ jamana mɔɔɔ barakamanw ye;
sabu mɔɔɔɔɔumanw ta siya bɛ baraka sɔɔɔ.
- ³ Naforo ni fɛnɔumanw bɛ sɔɔɔ a ta so,
a bɛ terenninya sira tagama tuma bɛɛ.
- ⁴ Hali dibi ra, Ala bɛ yeelen bɔ mɔɔɔɔɔuman ye,
mɔɔɔ min bɛ makari, ni a bɛ hina, ani a terennin lo.
- ⁵ Ni mɔɔɔ bɛ makari a mɔɔɔɔɔɔɔn na ka juru don a ra,
ani k'a ta kow kɛ ka kɔɔa ni can sira ye, o ka ni.
- ⁶ O tigi kɔni tena jɛngɛ ka bɔ a nɔ ra fiyewu!
Sabu mɔɔɔw hakiri bɛ to mɔɔɔ terennin na wagati bɛɛ!
- ⁷ A tɛ siran kibarojuguw na,
a hakiri siginin lo, a jigi lanin bɛ Matigi Ala kan.
- ⁸ A ja siginin lo, a tɛ siran;
a laban, a bɛna a na lo a juguw ra ka o bento fle.
- ⁹ A b'a boro labla ka fagantanw sɔn;
a ta terenninya tɛ ban ka ye.
A ta fanga bɛ to ka kɔɔɔta, ka bonya.
- ¹⁰ Mɔɔɔjugu bɛ o ye ka dimi,
k'a jin jimi fo k'a yɛɛ halaki;
mɔɔɔjugu bɛ sama fɛn min nɔ fɛ, o bɛ tunu a ma.

113

Matigi Ala bɔɔɔɔɔnko tɛ yi

- ¹ Aw ye Matigi Ala tando!
Matigi Ala ta jɔnw, aw y'a tando,
aw ye Matigi Ala tɔɔɔ tando!
- ² Aw ye baraka la Matigi Ala tɔɔɔ kan,
k'a damina sisan, ani wagati bɛɛ;
- ³ k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɛnyanfan na,
Matigi Ala tɔɔɔ ye tando yɔɔɔ bɛɛ.
- ⁴ Matigi Ala le kɔɔɔtara siyaw bɛɛ san fɛ,
a ta bonya tɛmɛna hali sankolo janya kan.
- ⁵ Jɔn le bɛ i ko Matigi Ala, an ta Ala,
min siginin bɛ yɔɔɔ kɔɔɔtaninw na fo san fɛ?
- ⁶ A b'a na majigi

* **112:1** 112.1 Nin Zaburu hayaw bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden dɔw ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

ka sankolo ni dugukolo fe.

⁷ A be desebagato lawuri ka bo dugu ma,
ka fagantan labo ngo ra,

⁸ k'a lasigi ni fagamaw ye,
ni a ta jamana fagamaw ye.

⁹ A be somogo di muso denworobari ma,
k'a ke bamuso ninsondiyanin ye a denw ce ra.

Aw ye Matigi Ala tando!

114

Ala ka kobaw ke a ta mogow ye

¹ Wagati min Izirayeli bora Misiran,
wagati min Yakuba ta mogow bora o siya wera mogow ce ra,

² Zuda mara le kera a sigiyoro saninman ye,
Izirayeli kera a ta mara ye.

³ Kogoji ka o ye minke, ale borira,
Zuriden ba sekora ko fe.

⁴ Kuruw panpanna i ko sagajigiw,
kongoriw panpanna i ko sagadenw.

⁵ Kogoji, ele borikun?
Zuriden, ele sekokun ko fe?

⁶ Kuruw, aw panpankun i ko sagajigiw?
Kongoriw, aw panpankun i ko sagadenw?

⁷ Dugukolo, ele ye yereyere Matigi na koro,
Yakuba ta Ala na koro;

⁸ sabu ale le be farayoro yelema k'a ke dinga jiman ye,
ka faragbelen yelema k'a ke bununji ye.

115

Ala le ye baraka bee tigi ye

¹ Bonya kana la anw kan, Matigi Ala, bonya kana la anw kan,
nka bonya ye la ele togo le kan,
i ta numanya ni i ta kankelentigiya koson!

² I kana a to siya tow y'a fo ko:
«O ta Ala be min le?»

³ Anw ta Ala be san fe,
ni ko o ko k'a diya, a be o ke.

⁴ Olugu ta batofenw ye fen warigberamanw le ye, ani fen saninlamanw;
adamadenw yere boro le ka o lalaga.

⁵ Da be o fe, nka o te kuma,
na be o fe, nka o te yeri ke,

⁶ toro be o fe, nka o te menni ke,
nun be o fe, nka o te kasa men,

⁷ boro be o fe, nka o te maga fen na,
sen be o fe, nka o te tagama,

mankan si te bo o kandinga ra.

⁸ O lalagabagaw ni olugu yere bee ye kelen ye,
ani minw bee be o jigi la o kan.

⁹ Izirayeli, i jigi la Matigi Ala kan!

Ale le ye o demebaga ni o tangabaga ye.

¹⁰ Haruna ta somogow, aw ye aw jigi la Matigi Ala kan!

Ale le ye o demebaga ni o tangabaga ye.

¹¹ Aw minw be siran Matigi Ala na, aw ye aw jigi la Matigi Ala kan!

Ale le ye o demebaga ni o tangabaga ye.

¹² Matigi Ala hakiri be an na, a bena baraka don an na;
a bena baraka don Izirayeli ta somogow ra,
a bena baraka don Haruna ta somogow ra,

¹³ a bena baraka don a nasiranbagaw ra,
mogoba fara a fitini kan.

¹⁴ Matigi Ala ye do fara aw kan,
ka do fara aw ni aw ta denw kan.

¹⁵ Matigi Ala ye baraka don aw ra,
ale min ka sankolo ni dugukolo dan.

¹⁶ Sankolo ye Matigi Ala kelen ta ye;
a ka dugukolo le di adamadenw ma.

¹⁷ Suw le tena Matigi Ala tando,
laharatagabagaw le tena a tando.

¹⁸ Anw le bena Matigi Ala tando,
k'a ta sisan, ani wagati bee.

Aw ye Matigi Ala tando!

116

Mogow min be Ala walepumanlon

¹ Ne be Matigi Ala kanu,
sabu a be ne ta makarikanw lamen,
² sabu a b'a toro malo ka ne lamen;
o koson, ne bena a daari ne si bee ra.

³ Saya ta sirinanw tun melegera ne ra ka ban,
kaburu jatige tun ka ne mina ka ban,
degu ni jusukasi tun sera ne ma.

⁴ Nka ne ka Matigi Ala togow wele, ko:
«E, Matigi Ala, ne nin kisi!»

⁵ Matigi Ala be makari, a terennin lo;
an ta Ala be hina.

⁶ Matigi Ala b'a janto mogow majigininw na;
ne tun desera, a ka ne kisi.

⁷ Ne nin, seko i ta laganfiya ra tuun,
sabu Matigi Ala ka kojuman ke i ye.

⁸ Can lo, i ka ne nin kisi ka bo saya ra,
ka ne na kisi najibo ma,
ka ne sen kisi talon ma.

⁹ O ra, ne bena tagama Matigi Ala na koro
ni mogo nanaman towa ye, dununa ra yan.

¹⁰ Ne jigi tun be Ala kan, hali tuma min ne tun b'a fora
ko pani be ne kan kosebe.

¹¹ Ne jusu gbannin le tun b'a fora ko
mogo bee ye faninyafobaga le ye.

¹² Matigi Ala ka kopuman minw bee ke ne ye,
ne bena a walepumanlon o bee ra cogo di sa?

¹³ Ne bena jifiye korota, ka o ke ne ta kisiri tagamasiyen ye,
ka Matigi Ala togo wele.

¹⁴ Ne ka dajuru minw ta Matigi Ala fe, ne bena o dafa,
a ta jama bee lajennin na koro.

¹⁵ Alapasiranbagaw ta saya
ko ka bon Matigi Ala fe kosebe.

¹⁶ E, Matigi Ala, ne ye i ta jon le ye,
ne ye i ta jon le ye, ne ye i ta jonmuso dence le ye.
Ele le ka ne bosi ka bo ne ta sirinanw bee ra.

¹⁷ O koson ne bena pumanlon saraka* bo i ye,
ne bena Matigi Ala togo wele.

¹⁸ Ne ka dajuru minw ta Matigi Ala fe, ne bena o dafa
a ta jama bee lajennin na koro,

¹⁹ Matigi Ala ta batoso lu konso,
ele Zeruzalemu dugu yere konso!

Aw ye Matigi Ala tando!

117

Bee ye Matigi Ala tando

¹ Aw siya were mogo, aw bee ye Matigi Ala tando!
Aw dununamogow, aw bee y'a bonya!

² Sabu a be numanya min ke an ye, o ka bon kosebe.
Matigi Ala ta kankelentigiya te ban ka ye fiyewu!

Aw ye Matigi Ala tando!

118

Ala ta numanya te ban

¹ aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon, sabu a ka ni,
a ta numanya te ban ka ye.

² Izirayeli y'a fo ko:
«Sabu a ta numanya te ban ka ye!»

³ Haruna ta somogow y'a fo ko:
«Sabu a ta numanya te ban ka ye!»

⁴ Matigi Ala nasiranbagaw y'a fo ko:
«Sabu a ta numanya te ban ka ye!»

5 Ka ne degunin to, ne ka Matigi Ala wele,
Matigi Ala ka ne jaabi, a ka ne laganfiya.

6 Matigi Ala be ne fe, ne te siran foyi ja;
adamadenw be se ka mun le ke ne ra?

7 Matigi Ala be ne fe, ale le ye ne demɛbaga ye;
ne bena ne ja lo ne koninyabagaw ra ka o bento fe.

8 Ka i yere karifa Matigi Ala ma,
o ka fisa sani i ye i jigi la adamaden kan.

9 Ka i yere karifa Matigi Ala ma,
o ka fisa sani i ye i jigi la fagamaw kan.

10 Siya tow bee tun ka ne lamini,
nka Matigi Ala togo baraka ra, ne ka o halaki.

11 O tun ka ne lamini, fo ka ne datugu,
nka Matigi Ala togo baraka ra, ne ka o halaki.

12 O tun ka ne lamini fan bee ra i ko lidenw,
nka o fagara i ko njanitasuma;
Matigi Ala togo baraka ra, ne ka o halaki.

13 O tun be ne jonina ni baraka ye, janko ka ne laben,
nka Matigi Ala ka ne demɛ.

14 Matigi Ala le be baraka di ne ma, ne be donkiri la ale le ye,
ale le kera ne ta kisiri tigi ye.

15 Mogo terreninw nagarikan be bora o ta sow kono,
sabu Matigi Ala ka o kisi.

Matigi Ala boro barakaman be kobaw ke.

16 Matigi Ala boro barakaman korotanin lo!
Matigi Ala boro barakaman be kobaw ke.

17 Ne tena sa, ne bena panamanya,
janko ka Matigi Ala ta kow lakari.

18 Matigi Ala ka ne koro kosebe,
nka a ma ne labla saya ye.

19 Aw ye terreninya dondaw* daye ne ye;
ne bena don o daw fe ka taga Matigi Ala fo k'a walepumanlon.

20 Matigi Ala ta donda ye nin ye;
mogo terreninw be don o le fe.

21 Matigi Ala, ne bena i fo ka i walepumanlon sabu i ka ne jaabi,
sabu i kera ne ta kisiri sababu ye.

22 Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sobeman ye, ka ke bon kabakuru folo† ye.

23 O kow bee bora Matigi Ala yere le ra,
o kera kabako ye an ja na.

* **118:19** 118.19 Terenninya dondaw, o ye Zeruzalemu ta Alabatosoba dondaw ye. † **118:22**
118.22 Bon kabakuru folo: Nin kuma fora yoro caman na, Yesu Kirisita ta ko ra (Matiyu 21.42;
Marika 12.10; Luka 20.17; Kewalew 4.11; Piyeri folo 2.7).

24 Nin ye Matigi Ala yere ta lon le ye,
an ye jagari ka ninsondiya nin lon na.

25 E, Matigi Ala, sabari, i ye an kisi!
Matigi Ala, sabari, i y'a to an ye se soro!

26 Min be nana Matigi Ala togo ra, dugawu ye ke o ye!
An be to Matigi Ala ta so kono ka dugawu ke aw ye!

27 Matigi Ala le ye Ala ye,
ale le ka yeelen bo an ye.
Aw ye na panagbe ra ni yiriborow ye aw boro,
ka taga se fo sarakabonan gbanw koro!

28 Ele le ye ne ta Ala ye, ne be i fo ka i walepumanlon!
Ne ta Ala, ne be i togo koro ta.

29 Aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlon, sabu a ka ji,
a ta jumanya te ban ka ye.

119

Ala ta sariya jogon te (Zaburu 19.8-15)

1 Minw be tagama ni jusukun gbenin ye,
minw be tagama ka kapa ni Matigi Ala ta sariya ye,
olugu ta jana.*

2 Minw be a ta ciw sira tagama,
minw b'a yorjini ni o jusukun be ye,
olugu ta jana.

3 Olugu koni te terenbariyako ke,
o be Ala ta sira le tagama.

4 I ka i ta sariya ta kumaw yira an na,
janko an y'a sira tagama ka ja.

5 A to ne tagamacogo ye ja,
janko ne ye i ta cifoninw sira tagama.

6 Ni o kera, ni ne ka i ta kumaw be jate mina,
ne tena maroya.

7 Ne bena i fo ka i walepumanlon ni jusukunpuman ye,
ka to ka i ta kolatigeninw karan, sabu o terennin lo.

8 Ne b'a fe ka i ta cifoninw sira tagama,
o ra, i kana ban ne ra fiyewu!

9 Kanbelen be se ka a tagamacogo saninya cogo di?
Ni a be tagama ka kapa ni i ta kuma ye.

10 Ne be i ta jehogonya jini ni ne jusukun be ye,
i kana a to ne ye jenge ka i ta kumaw sira bla.

11 Ne be i ta darakuma mara ka ja ne jusukun na,
janko ne kana na i hake ta.

12 E, Matigi Ala, i baraka!
Ne karan i ta cifoninw na.

* 119:1 119.1 Nin Zaburu hayan seeginanw be kelen be damina ni heburukan sigininden do ye,
k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye. A hayan be
kelen kelen be Ala ta sariya togo fo.

13 I da ka kolatigenin minw ƒo,
ne be o bee ƒo kelen kelen.

14 Ka i ta ciw sira tagama, o be ne ninsondiya,
k'a ke i n'a ƒo naforoba le be ne boro.

15 Ne be to ka miiri i ta sariya ta kumaw ra;
ne be ne ja lo i ta siraw le ra.

16 I ta cifoninw ko le ka di ne ye kosebe;
ne te jina i ta kuma ko.

17 Kopuman ke i ta jon ye, janko ne ye si soro,
ka i ta kuma sira tagama!

18 Ne ja yele,

janko kopumanba minw be i ta sariya ra, ne ye o fle!

19 Ne ye lonan le ye dugukolo kan yan;
i kana i ta kumaw dogo ne ma.

20 I ta kolatigeninw logo be ne ra tuma bee,
fo ne jusukun be koroto o ma.

21 I be yereyirabagaw dogoya,
o mogo danganin minw be o yere mabo i kumakan na.

22 O ta mafiyenyari ni o ta dogoyari bo ne kunna,
sabu ne be i ta ciw sira tagama.

23 Hali ni kuntigiw ka janfa siri ne kama,
i ta jon be miiri i ta cifoninw le ra.

24 I ta ciw ko le ka di ne ye kosebe,
olugu le be ne ladi.

25 Ne lanin fle dugu ma, buguri ra!
A to ne ye janamanya tuun ka kaja ni i ta kuma ye!

26 Ne ka ne ta kow jafɔ i ye, i ka ne jaabi;
ne karan i ta cifoninw na.

27 A to ne ye i ta sariya ta kumaw faamu,
janko ne ye i ta kabakow jate mina.

28 Ne be kasi jusukasi koson;
ne lawuri ka kaja ni i ta kuma ye.

29 Faninyasira mabo ne ra,
makari ne ra k'a to ne ye i ta sariya sira tagama!

30 Ne ka kankelentigiya sira le ta;
ne be tagama ka kaja ni i ta kolatigeninw le ye.

31 Ne be noro i ta ciw le ra k'a sira tagama.
E, Matigi Ala, i kana a to ne ye maro.

32 Ne be bori i ta kumakanw le ko,
sabu i be faamuri di ne ma.

33 Matigi Ala, ne karan i ta cifoninw na,
janko ne ye o sira tagama ka se fo a laban ma!

34 Faamuri di ne ma, janko ne ye to i ta sariya kan,
k'a sira tagama ni ne jusukun bee ye!

35 I ta kuma sira yira ne ra,
sabu a ka di ne ye.

36 Ne jusukun jenge ka taga i ta ciw fan fe,
a kana taga nafa fan fe.

37 Ne ja bo fengbansanw na,
k'a to ne ye to i ta sira kan!

38 I ka i darakan min di i nasiranbagaw ma,
o kuma dafa i ta jon ye.

39 Ne be siran togocen min ja, o mabo ne ra,
sabu i ta kolatigeninw ka ni.

40 A fe, i ta sariya ta kumaw logo be ne ra kosebe;
a to ne ye panamanya i ta terenninya sira kan.

41 Matigi Ala, i ta numanya ye jigi ne kan, ani i ta kisiri,
ka kapa ni i darakan ye

42 Ni o kera, ne bena ne mafiyenyabagaw jaabi,
sabu ne jigi be i ta kuma kan.

43 I kana cankuma mabo ne da ra ka ye fiyewu,
sabu ne be i ta kolatigeninw le makonona.

44 Ne bena i ta sariya sira tagama lon bee,
wagati bee, ani tuma bee.

45 Ne laganfiyanin le be tagama,
sabu ne be tugu i ta sariya ta kumaw le ko.

46 Ne bena i ta ciw jafu masacew ye;
o maroya tena ke ne ra.

47 I ta kumaw le ka di ne ye kosebe,
ne be o le kanu.

48 Ne be ne boro korota i ta kumaw no fe, sabu ne be o kanu;
ne be sigi ka miiri i ta cifoninw le ra.

49 I ka kuma min fo i ta jon ye, i hakiri to o ra,
sabu ne be o le makonona!

50 Min be ne jusu saaro ne ta jani na,
o ye ko i darakuma be si di ne ma.

51 Yereyirabaga dow be ne logobo;
nka ne te jenge ka bo i ta sariya sira kan.

52 Ni ne hakiri jigira i ta kolatigeninw na i ka minw fo folofolo,
Matigi Ala, o be ne jusu saaro.

53 Dimiba be ne mina mogojuguw koson,
olugu minw be ban i ta sariya ra.

54 Ne be i ta cifoninw le la donkiri ye,
ka ne to nin so konon yan, i ko lonan.

55 E, Matigi Ala, hali su fe, ne hakiri be to i togo ra,
ka i ta sariya sira tagama.

56 Min ye ne ta ye,
o ye ko ne ye to i ta sariya ta kumaw kan.

57 Ne ninyoro ye min ye, Matigi Ala, ne be kosegi a kan,
o ye ka i ta kuma sira tagama.

58 Ne b'a fe ka i diyanyako le ke ni ne jusukun bee ye;
makari ne ra, i darakuma koson.

59 Ne ka ne ta kow jate mina,
ka ne tagamacogo ke ka kapa ni i ta ciw ye tuun.

60 Ne te sumaya; ne be teliya le,
ka i ta kumaw sira tagama.

61 Mɔgɔjuguw ka o ta sirinanw ke ka ne melege,
nka ne te jina i ta sariya kɔ.

62 Su cɛmancɛ ra, ne be wuri ka i fo ka i walepumanlɔn
i ta kolatigeninw kosɔn, sabu o terennin lo.

63 Ne ye i nasiranbagaw bɛɛ ta teri le ye,
ani i ta sariya ta kumaw siratagamabagaw.

64 E, Matigi Ala, i ta numanya ka dugukolo fa!
Ne karan i ta cifɔninw na.

65 I ka kɔpuman ke i ta jɔncɛ ye,
Matigi Ala, ka kaɲa ni i ta kuma ye.

66 Hakiripuman ni lɔnniya yira ne ra,
sabu ne lara i ta kumaw ra.

67 Wagati min i tun ma ne koro fɔlɔ, ne tun be bɔra i ta sira kan;
nka sisan ne be i darakumaw lamenna.

68 I ka ni, i be kɔpuman ke;
ne karan i ta cifɔninw na.

69 Yereyirabaga dɔw be faninyaw lara ne ra;
nka ne be i ta sariya ta kumaw mara kosebe ne jusukun na.

70 Olugu hakiri gberenna;
nka ele ta sariya ko le ka di ne ye kosebe.

71 I ka ne koro minke, o fisayara ne ma;
sabu sisan ne be i ta cifɔninw karanna.

72 I da ka sariya min fɔ, o ka di ne ye
ka teme hali sanin ni warigbe waga caman kan.

73 I boro le ka ne dan, ka baraka don ne ra;
hakiri di ne ma janko ne ye i kumakan faamu.

74 I nasiranbagaw bɛna ne ye ka ninsɔndiya,
sabu o b'a ye ko ne jigi be i ta kuma le kan.

75 Matigi Ala, ne k'a lɔn ko i ta kolatigeninw terennin lo,
ko i ka ne koro ka kaɲa ni i ta kankelentigiya le ye.

76 I ta numanya ye ne jusu saaro,
ka kaɲa ni i darakuma ye.

77 I ta hina ye se ne ma, janko ne ye si sɔrɔ,
sabu i ta sariya ko le ka di ne ye kosebe.

78 Yereyirabaga minw be ne tɔɲɔra gbansan, olugu le ye maroya!
Ne kɔni be mɔiri i ta sariya ta kumaw le ra.

79 I nasiranbagaw ye seko ka na ne fe,
ani minw ka i ta ciw lɔn.

80 A to ne ye i ta cifɔninw sira tagama ni jusukun gbenin ye,
janko ne kana na maroya.

81 Ne nin be samana i ta kisiri le nɔ fe;
ne jigi be i ta kuma le kan.

82 Ne ka i darakumaw nanafle fɔ ka na ne jadenw baraka ban;
ne ko: «I bɛna ne jusu saaro tuma juman sa?»

83 Ne be i ko sisi ka forogo min fin[†];
nka ne ma jina i ta cifɔninw kɔ.

84 I ta jɔn si tɔ ye san jori le ye?

[†] 119:83 119.83 Sisi ka forogo min fin: o kɔrɔ ye ko ale te foyi na tuun.

I bena kiti ben ne nɔɓbenbagaw kan tuma juman?

⁸⁵ Yereyirabaga dɔw be dingaw sogira ne ɲa fe,
k'a sɔrɔ o ma ben ni i ta sariya ye.

⁸⁶ I ta kumaw beɛ ye can ye;
o wurira ne kama gbansan le; ne deme!

⁸⁷ A tora dɔnin, o tun bena ne halaki;
nka ne ma bo i ta sariya ta kumaw kan.

⁸⁸ A to ne ye si sɔrɔ, i ta ɲumanya kosɔn,
janko i da ka ci minw fo, ne ye o sira tagama.

⁸⁹ Matigi Ala, i ta kuma be yi tuma beɛ!
A sabatinin lo sankolo ra.

⁹⁰ I ta kankelentigiya be yi wagati beɛ, ani tuma beɛ;
i ka dugukolo sabati, a fana be to a no ra.

⁹¹ I ta kolatigeninw le kosɔn danfenw be o no ra bi;
sabu fen beɛ be baara ke ele le ye.

⁹² Ni i ta sariya ko tun man di ne ye kosebe,
ne tun bena sa ne ta ɲani na.

⁹³ Ne te ɲina i ta sariya ta kumaw ko,
sabu i be ne ɲanamanya o le sababu ra.

⁹⁴ Ne kera i ta ye;
ne kisi, sabu ne be tugu i ta sariya ta kumaw le ko.

⁹⁵ Mɔgojugu dɔw be ne kɔnɔna, janko ka ne halaki;
nka ne be i ta ciw le lamɛn.

⁹⁶ Ne be dan ye fen dafanin beɛ ra,
nka ele ta kumaw bonya dan te lon.

⁹⁷ E, ne be i ta sariya kanu de!
Ne ta miiriya be o le kan wagati beɛ.

⁹⁸ I ta kuma be ne ke hakiritigi ye ka teme ne juguw kan,
sabu o kuma be ne kere fe tuma beɛ.

⁹⁹ Hakiri be ne fe ka teme ne karanfaw beɛ kan,
sabu ne be miiri i ta ciw le ra.

¹⁰⁰ Ne be faamuri ke ka teme cekɔrobaw kan,
sabu ne be i ta sariya ta kumaw mara.

¹⁰¹ Ne be ne sen kɔrosi sirajugu beɛ ma,
janko ne ye i ta kuma sira tagama.

¹⁰² Ne te ne yere mabo i ta kolatigeninw na;
sabu ele le be ne karan.

¹⁰³ I darakuma ka di ne ye de!
A ka di ka teme hali li kan.

¹⁰⁴ I ta sariya ta kumaw baraka ra, ne be faamuri sɔrɔ;
o kosɔn ne be faninyasiraw beɛ kɔninya.

¹⁰⁵ I ta kuma ye fitina le ye ne sen kɔrɔ,
yeelen lo fana ne ta sira kan.

¹⁰⁶ Ne be kari a ra, ne fana bena a dafa,
ko ne bena i ta kolatigeninw sira tagama, sabu o terennin lo.

¹⁰⁷ I ka ne koro ka ne majigi kosebe;
Matigi Ala, a to ne ye ɲanamanya i ta kuma baraka ra.

¹⁰⁸ Matigi Ala, sɔn ne ta tandori ma i ko saraka;

ne karan i ta kolatigeninw na.

¹⁰⁹ Ne nin be farati ra wagati bee,
nka ne te jina i ta sariya ko.

¹¹⁰ Mogojuguw be jan la ne ja;
nka ne te ne yere mabo i ta sariya ta kumaw ra.

¹¹¹ I ta ciw le ye ne ninyoro ye tuma bee,
sabu o be ninsondiya don ne jusu ra.

¹¹² Ka i ta cifoninw sira tagama, o le be ne jusukun na
wagati bee, fo a laban.

¹¹³ Ne be mogo jusuflatigiw koninya;
ne be i ta sariya le kanu.

¹¹⁴ Ele le ye ne dogoyoro ye, ani ne tangabaga;
ne jigi be i ta kuma le kan.

¹¹⁵ Aw mogojuguw, aw ye mabo ne ra,
janko ne ye ne ta Ala ta kumaw lamen.

¹¹⁶ Baraka don ne ra, i darakuma koson, janko ne ye panamanya;
ne jigi kana maroya!

¹¹⁷ Baraka don ne ra janko ne ye kisi,
ani janko i ta cifoninw ye to ne ja koro tuma bee!

¹¹⁸ Mogo o mogo be bo i ta cifoninw sira kan, i be o tigi mabo i yere ra,
sabu o be fen o fen dabari, o bee ye faninya le ye.

¹¹⁹ I bena dununa mogojuguw bee firi i ko panapama;
o koson ne be i ta ciw kanu.

¹²⁰ Ne be siran i ja fo ne fari be yereyere;
i ta kolatigeninw pasiran be ne ra.

¹²¹ Ne be can ni terenninya sira tagama;
i kana ne labla ne tjobagaw ye.

¹²² Ke ne ta hera sarati ye;
i kana a to yereyirabagaw ye ne minako juguya.

¹²³ Ne ka i ta kisiri ko panafle,
ka i ta darakuma terennin panafle fo ka na ne padenw baraka ban.

¹²⁴ I ta jon mina ka kapa ni i ta jumanya ye,
i ye ne karan i ta cifoninw na.

¹²⁵ Ne ye i ta jon le ye, faamuri di ne ma,
k'a to ne ye i ta ciw lon.

¹²⁶ Matigi Ala, wagati sera i ye i ta setigiya yira,
sabu mogow be i ta sariya cenna.

¹²⁷ Nin le koson, ne be i ta kumakan kanu,
ka teme hali sanin kan, hali sanin yereworo kan.

¹²⁸ O koson ne be i ta sariya ta kumaw bee jate ko kuma terenninw lo;
ne be faninyasiraw bee koninya.

¹²⁹ I ta ciw ye fenpumanba ye;
o koson ne be o mara.

¹³⁰ I ta kuma faamuri be mogo bla yeelen na;
a be faamuri di kolonbariw ma.

¹³¹ Ne be ne da yele ka nuna,
sabu i ta kumaw logo be ne ra.

¹³² I ja munu ka ne fle, ka makari ne ra

i n'a fɔ i b'a kɛ i kanubagaw ye cogo min na ka kaɲa ni i ta kolatigenin ye.

133 Ne tagamacogo sabati ka bɛn ni i darakumaw ye;

i kana a to terenbariyako si ye se sɔrɔ ne kan.

134 Ne kisi mɔgɔw ta tɔɲɔri ma,

janko ne ye i ta sariya ta kumaw sira tagama.

135 Sabari ka i ta jɔn flɛ ni pumanya ye,

ka ne karan i ta cifɔninw na.

136 Ne bɛ kasira ka ɲaji caman le bɔ,

sabu mɔgɔw tɛ i ta sariya sira tagamana.

137 E, Matigi Ala, i terennin lo,

i ta kolatigeninw fana ka ɲi.

138 I ka i ta ciw fɔ ni terenninya ye,

ani kankelentigiyaba.

139 Sɔɲja ka ne baraka bɛɛ ban,

sabu ne juguw bɛ ɲina i ta kumaw kɔ.

140 I darakumaw bɛɛ kora ka o saninya kosɛbɛ;

i ta jɔncɛ bɛ o le kanu.

141 Ne ka dɔgɔ, mɔgɔw tɛ ne jate,

nka ne tɛ ɲina i sariya ta kumaw kɔ.

142 I ta terenninya ye terenninya banbari le ye,

i ta sariya fana ye can le ye.

143 Degu ni kɔnɔnɔfiri sera ne ma,

o bɛɛ n'a ta, i ta kumaw ko ka di ne ye kosɛbɛ.

144 I ta ciw terennin lo tuma bɛɛ;

o faamuri di ne ma, janko ne ye si sɔrɔ.

145 Ne bɛ i wele ni ne jusukun bɛɛ ye, ne jaabi, Matigi Ala;

ne bɛna to i ta cifɔninw kan.

146 Ne bɛ i wele ko i ye ne kisi,

janko ne ye i ta ciw sira tagama.

147 Ne bɛ kɔn dugugbɛda ɲa ka kasi ka i wele,

sabu ne jigi bɛ i ta kuma le kan.

148 Ne ɲadenw bɛ yeɛ k'a sɔrɔ dugu ma gbɛ ban;

ne bɛ to ka miiri i darakumaw ra.

149 Ne kan lamɛn i ta pumanya kosɔn!

Matigi Ala, a to ne ye ɲanamanya ka kaɲa ni i ta kolatigeninw ye.

150 Dabarijuguw siribagaw bɛ nana yi;

o bɛ o yeɛ mabo i ta sariya ra.

151 Nka ele yɔrɔ ka surun ne ra, Matigi Ala!

I ta kumaw bɛɛ ye can ye.

152 Kabini wagatijan, i ta ciw k'a yira ne ra

ko ele ka o sigi, o fana tɛ yeɛma tuun fiyewu.

153 Ne ta ɲani flɛ, i ye ne bɔsi,

sabu ne tɛ ɲina i ta sariya kɔ.

154 Lo ni ne kunko ye, i ye ne kunmabo;

a to ne ye ɲanamanya i darakuma sababu ra.

155 Kisiri yɔrɔ ka jan mɔgɔjuguw ra,

sabu olugu tɛ i ta cifɔninw ɲini.

156 I ta hina ka bon, Matigi Ala;

a to ne ye ɲanamanya i ta kolatigeninw baraka ra.

157 Ne nɔgbɛnɔbagaw, ani ne juguw ka ca,
nka ne te ɲenge ka bɔ i ta ciw sira kan.

158 Ne bɛ janfamɔgɔw fɛ fɔ ka ɲigi o ra,
olugu minw tɛ i darakuma lamɛn.

159 Ne bɛ i ta sariya ta kumaw kanu cogo min na, o jate,
Matigi Ala, k'a to ne ye ɲanamanya i ta ɲumanya kosɔn.

160 I ta kuma ju sigira can le kan,
i ta kolatigeninw bɛɛ terennin lo, o si te ban ka ye.

161 Kuntigi dɔw wurira ne kama gbansan,
nka i ta kuma dɔrɔn le ɲasiran bɛ ne jusukun na.

162 Ne bɛ ninsɔndiya i darakuma kosɔn,
i ko mɔgɔ min ka naforoba cɛ.

163 Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ faninya fɔ, ne bɛ o kɔninya, k'a haramuya;
ne bɛ i ta sariya le kanu.

164 Ne bɛ i tando fɔ sɲaga wolonfla tere kɔnɔ,
i ta kolatigeninw kosɔn, sabu o terennin lo.

165 Hera caman le maranin bɛ i ta sariya kanubagaw ɲa;
o sen tɛna talon foyi ra.

166 E, Matigi Ala, ne bɛ i ta kisiri le makɔnɔna!
Ne bɛ i kumakan le lamɛn.

167 Ne bɛ i ta ciw sira tagama,
ne bɛ o kanu kɔsɛbɛ.

168 Ne bɛ i ta sariya ta kumaw, ani i ta ciw sira tagama,
sabu ne ta kow sɪ ma dogo i ma.

169 A to ne kasikan ye se i ma, Matigi Ala!
Faamuri di ne ma i ta kuma kosɔn.

170 A to ne ta makarikanw ye se i ma!
Ne bɔsi i darakan kosɔn!

171 Tandori camanba ye bɔ ne da ra,
sabu i bɛ ne karan i ta cifɔninw na.

172 Ne da ye dɔnkiri la ka i darakuma tando,
sabu i ta kumaw bɛɛ terennin lo.

173 I boro ye ne demɛ,
sabu ne ka i ta sariya ta kumaw le ɲanawoloma.

174 E, Matigi Ala, ne bɛ kasi i ta kisiri nɔ fɛ,
i ta sariya ko le ka di ne ye kɔsɛbɛ.

175 Ne ye to si ra ka i tando,
i ta kolatigeninw ye baraka don ne ra.

176 Ne bɛ yaalara ne kun fɛ i ko sagaden tununin:
i ta ɲɔn yɔrɔɲini,
sabu ne tɛ ɲina i kumakanw kɔ.

120

Mɔgɔɲuman ta sɛgɛ

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri.

Ka ne degunin to, ne kasira ka Matigi Ala wele,
a ka ne jaabi.

² «E, Matigi Ala, ne nin bosi faninyafɔbaga da ma,
ne nin bosi mɔgɔjanfabaga nenkun ma.»

³ Aw mɔgɔjanfabagaw, mun le bɛna kɛ aw sara ye?
Aw bɛna mun le sɔrɔ?

⁴ Kerekɛɛw ta biɛ minw donna tasumakami na k'a da diya,
o le bɛna kɛ aw sara ye.

⁵ Bɔnɔ ka ne sɔrɔ, sabu ne tagara sigi Meseki;

bɔnɔ ka ne sɔrɔ, sabu ne tagara to Kedari ta mɔgɔw ɛɛ ra*!

⁶ Ne siginin tora nin mɔgɔw ɛɛ ra yan ka mɛɛn fɔ ka tɛmɛ;
nin mɔgɔ minw tɛ hɛra fɛ.

⁷ Ne ko hɛra le;
nka ni ne kumana dɔrɔn,
olugu ko kɛrɛ.

121

Ala le ye a ta mɔgɔw kɔrɔsibaga ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri.

Ne bɛ ne ɲa kɔrɔta ka kuruw fle!
Ne ta demeri bɛna bɔ min le sa?

² Ne ta demeri bɛ bɔ Matigi Ala le fɛ,
min ka sankolo ni dugukolo dan.

³ A tena sɔn k'a to i sen ye talon;
i kɔrɔsibaga tɛ jingo ka ye!

⁴ A fle, Izirayeli kɔrɔsibaga tɛ jingo,
janko ka sunɔgɔ.

⁵ Matigi Ala le ye i kɔrɔsibaga ye.
Matigi Ala bɛ to i kɛrɛ fɛ, ka kɛ suma ye i kunna.

⁶ Tere fɛ, tere tena kojugu kɛ i ra,
su fɛ, karo fana tena kojugu kɛ i ra.

⁷ Matigi Ala bɛna i kɔrɔsi kojugu bɛɛ ma;
a bɛna i nin kɔrɔsi.

⁸ Matigi Ala bɛna i tagatɔ ni i natɔ kɔrɔsi,
k'a ta sisan, ani wagati bɛɛ.

122

Matigi Ala ta so kanuya

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri. Dawuda ta Zaburu.

Ne bɛ ninsɔndiya, n'a fɔra ne ye
ko: «An ye taga Matigi Ala ta so kɔnɔ!»

² An tagara fɔ ka taga an sen lɔ
ele Zeruzalemu dugu dondaw le ra!

* **120:5** 120.5 Nin kumaw kɔrɔ ye ko Dawuda tun siginin bɛ yɔrɔ min na, o yɔrɔ mɔgɔw tun ye mɔgɔ sɔnkolon daw ye minw ta sigi man di fiyewu.

³ Ele Zeruzalemu dugu min lora,
 ka ke dugu ye min donna jagon na ka na.
⁴ Gbaw be taga yi le,
 Matigi Ala ta gbaw be taga yi le.
 O ye ci le ye min dira Izirayelimogow ma,
 ko o ye taga Matigi Ala fo k'a walepumanlon a togo koson.
⁵ Sabu kititigebagaw ta masasiginanw be yi le,
 Dawuda ta so ta masasiginanw.

⁶ Aw ye Ala daari ko a ye hera ke Zeruzalemu ye:
 «Zeruzalemu, i kanubagaw ye nasuma!
⁷ Hera ye ke i ta sow konɔ,
 nasuma ye ke i ta masabonw konɔ.»
⁸ Ne balemaw ni ne teriw koson,
 ne b'a fo ko: «Hera ye ke i ta sow konɔ!»
⁹ Matigi Ala, an ta Ala ta so kanuya koson,
 ne be i ta hera le jini Ala fe.

123

Makari tigi Ala

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Ne be ne na korota ka ele le fe,
 ele min siginin be sankolo ta masaya ra.
² Jonce na lonin be a matigice boro ra cogo min na,
 jonmuso na lonin be a matigimuso boro ra cogo min na,
 anw fana na lonin be Matigi Ala, an ta Ala ra ten,
 fo a ye na makari an na.
³ Makari an na, Matigi Ala, makari an na;
 sabu dogoyari ka an labo fo k'a dama teme.
⁴ Wasobagaw ta logobori ka an labo,
 yerebonyabagaw ta dogoyari ka an labo.

124

Ala le ye an bɔsibaga ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Ni Matigi Ala tun te ni an ye,
 Izirayeli y'a fo ten,
² ni Matigi Ala tun te ni an ye
 wagati min mogow wurira an kama,
³ o tun bena an bee panaman le latunu,
 tuma min na o tun dimina an korɔ kosebe.
⁴ Jibaw le tun bena an datugu,
 jiwoyoba do tun bena woyo ka teme an kunna.
⁵ Ji barakamanw le tun bena woyo
 ka teme an kunna.

⁶ Nka Matigi Ala baraka!
 Ale ma son k'a to o ye an domu.

⁷ An nin bɔsira o boro i ko kɔnɔ bɛ bɔsi ka bɔ kɔnɔminabaga ta jɔ ra cogo
min na;
jɔ tigera, an bɔsira.
⁸ An ta demeri bɛ sɔrɔ Matigi Ala tɔgɔ le ra,
min ka sankolo ni dugukolo dan.

125

Ala bɛ a ta mɔgɔnumanw kɔrɔsi

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri.

Minw bɛ o jigi la Matigi Ala kan,
olugu bɛ i ko Siyɔn kuru*;
o tɛ jɛngɛ ka bɔ a nɔ ra ka ye,
o bɛ yi wagati bɛɛ.

² Kuruw ka Zeruzalemu lamini cogo min na,
Matigi Ala fana bɛ a ta mɔgɔw lamini o cogo le ra,
sisan, ani wagati bɛɛ.

³ Mɔgɔjuguw ta masacɛbere siginin tena to
mɔgɔ terenninw ta mara kunna,
janko mɔgɔ terenninw kana na o boro sama
ka taga kojugu nɔ fɛ.

⁴ E, Matigi Ala, kɔnuman kɛ mɔgɔnumanw ye,
ani mɔgɔ minw jusu ka ji.

⁵ Nka minw bɛ sira jɛngɛninw ta,
Matigi Ala bɛna olugu gben ka bɔ yi,
ani minw bɛɛ bɛ terenbariyakow kɛ.

Ala ye hera kɛ Izirayeli ye!

126

Ala bɛ hera lasekɔ a ta mɔgɔw ma

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri.

Wagati min Matigi Ala tun ka Siyɔn dugu ta bonya lasekɔ a ma tuun,
a tun kera anw ja na i ko siko.

² An yerɛkora kɔsɛbɛ,
an nagarira fɔ ka pɛren.

O tuma o tun b'a fɔra siyaw cɛ ra ko:
«Matigi Ala ka kobaw kɛ o ye dɛ!»

³ Matigi Ala ka koba kɛ anw ye,
o kɔsɔn an bɛ ninsɔndiya.

⁴ Matigi Ala, an ta bonya lasekɔ an ma,
i ko kɔji min bɛ woyo woroduguyanfan kongokolon kɔnɔ.

⁵ Minw najibɔtɔ bɛ danni kɛ,
olugu nagarininba le bɛna siman tigɛ.

⁶ Minw kasitɔ bɛ bɔ ni siman ye o boro ka taga a dan,
olugu nagarininba bɛ sekɔ ni siman tigenin ye o boro.

127

Ala le ye ko bæe nabaga ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Sulemani ta Zaburu.

Ni Matigi Ala yere ma bon lo,
minw b'a lora, olugu be o yere segera gbansan le.
Ni Matigi Ala yere ma dugu korosi,
min b'a korosira, ale ta sijana ye gbansan le ye.

² Aw be sori ka wuri, ka meen jana gbansan,
ka sege ka aw ta baro sorɔ;
Ala be o nɔgɔn di a ta mɔgɔ kanuninw ma ka o to sunɔgɔ ra.

³ A fle, den ye Matigi Ala ta difen le ye,
wordenw ye baraji le ye.

⁴ Biɲew be cogo min na kerekere boro,
mɔgɔ kanbelenman ta denw be ke i boro ten le.

⁵ Ni mɔgɔ min k'a sorɔ k'a ta biɲeforogo fa, o tigi ta jana.
Ni a be kuma kititigeyɔrɔ ra a juguw ja korɔ, dugu donda ra, a te maroya.

128

Alapasiranbaga be Ala ta baraka sorɔ

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Matigi Ala nasiran be ele mɔgɔ min na,
ni i be Matigi Ala ta sira tagama,
ele ta jana.

² I bena i boro ta baara nafa sorɔ k'a domu;
i ta kow be ja, i fana be hera sorɔ.

³ I ta muso be ke i ta so konɔ
i ko rezensun min be den caman ke;
i ta denw be sigi i kere fe domunikeyɔrɔ ra,
i ko oliviyesun falenninkuraw.

⁴ Matigi Ala nasiran be mɔgɔ min na,
a be baraka don o tigi ra o cogo le ra.

⁵ Matigi Ala bena to Siyon, ka baraka don i ra,
k'a to i ye Zeruzalemu ta hera ye i ja ra i si bæe ra.

⁶ I bena i ta denw ta denw ye.

Ala ye hera ke Izirayeli ye!

129

Mɔgɔjugu ni labankojugu

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Kabini ne denmisenman, o ka ne tɔrɔ kosebe.
Izirayeli y'a fo ten!

² Kabini ne denmisenman, o ka ne tɔrɔ kosebe,
nka o ma se ne ra.

³ Senekɛbagaw ka ne ko sene,

fɔ ka walanjanw bɔ ne kɔ ra.

⁴ Nka Matigi Ala ta le ye can ye;

a ka mɔgɔjuguw ta sirinanw foni ka bɔ ne ra.

⁵ Minw bɛɛ bɛ Siyɔn dugu kɔninya,
olugu le ye maroya fɔ ka sekɔ ni o kɔ ye!

⁶ O ye kɛ i ko bin min bɛ falen biribon kunna;
sanɪ a bɔntuma ye se, a bɛ ja.

⁷ A tɛ a bɔnbaga boro fa,
a t'a cɛbaga fana kɔnkɔn fa.

⁸ Tɛmɛbagaw t'a fɔ olugu ma ko:

«Matigi Ala ye baraka don aw ra!

An bɛ dugawu kɛ aw ye ni Matigi Ala tɔgɔ ye!»

130

Ala ta mɔgɔw jigi ye Ala ye

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri.

Ka ne deguninba to, Matigi Ala,
ne bɛ i wele ko i ye ne demɛ!

² Matigi, ne kan lamɛn,
i toro malɔ ka ne ta makarikanw lamɛn.

³ Matigi Ala, ni i tun bɛ an ta terenbariyakow mara i yɛrɛ kɔnɔ,
Matigi, jɔntigi le tun bɛna se ka kisi?

⁴ Nka ele kɔni bɛ yafa,
o kɔsɔn mɔgɔw bɛ siran i ja ka i bonya.

⁵ Ne bɛ Matigi Ala le makɔnɔna, ne nin b'a makɔnɔna;
ne jigi bɛ ale ta kuma le kan.

⁶ Dugu kɔrɔsibagaw bɛ sɔgɔmada makɔnɔna,
dugu kɔrɔsibagaw kɔrɔtɔnin bɛ sɔgɔmada makɔnɔna,
nka ne kɔrɔtɔnin bɛ Matigi makɔnɔna belɛn ka tɛmɛ olugu kan.

⁷ Izirayeli, i jigi la Matigi Ala kan;
sabu numanya bɛ sɔrɔ Matigi Ala le fɛ;
a bɛ mɔgɔ kunmabɔ ko bɛɛ ma.

⁸ Ale le bɛna Izirayeli kunmabɔ
a ta terenbariyakow bɛɛ ra.

131

Alapasiranbaga wasara

¹ Ala ta batoso yelensira ta dɔnkiri. Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, yɛrebonya tɛ ne jusukun na,
yɛrɛyira tɛ ne flerikɛcogo ra;
ne tɛ miiri kobaw ra,
anɪ ko minw tɛmɛna ne ta lɔnniya kan.

² Ne jera ka to yɔrɔ kɛlɛn na,

i ko den min fanin siginin be a bamuso sen kan;
 ne nin wasara i ko den min fanin siginin be a bamuso sen kan.
³ Izirayeli, Matigi Ala makɔɔ,
 k'a ta sisan ma, ani wagati beɛ.

132

Ala be baraka don a ta masace ra

¹ Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

E, Matigi Ala, i hakiri to Dawuda ra;
 i hakiri to a ta sege beɛ ra.
² A karira Matigi Ala ye,
 ka nin dajuru ta Yakuba ta Ala fangatigi ye, ko:
³ «Ne tena don ne ta bon kɔɔ,
 ne tena la ne ta lanan kan,
⁴ ne tena a to sunɔɔ ye don ne na ra,
 ne tena ne na tugu ka jingo,
⁵ fo ne ye yɔɔ do sɔɔ Matigi Ala ye,
 fo ne ye sigiyɔɔ sɔɔ Yakuba ta Ala fangatigi ye.»

⁶ A fle, an ka jɛɛɔɔnya kesu ko men Efirata;
 an tagara a sɔɔ Yahari* kongokɔɔyɔɔw ra.
⁷ «An ye taga a ta so!
 An y'an kinbiri gban a sen kɔɔ k'a batol!»

⁸ E, Matigi Ala, i wuri, i ye na i ta laganfiyayɔɔ ra,
 i ni i ta jɛɛɔɔnya kesu barakaman!
⁹ I ta sarakalasebagaw ye terenninya ke o kannaderege ye,
 i nasiranbagaw ye nagari fo ka peren!
¹⁰ I ta jɔnce Dawuda kosɔn,
 i kana i ko di i ta mɔɔɔ panawolomanin ma.

¹¹ Matigi Ala karira Dawuda ye can kan,
 a fana tena a ta kuma yelɛma;
 a ko: «I yere woroden do,
 ne bɛna o le sigi i ta masasiginan kan i no ra.
¹² Ni i denw ka ne ta jɛɛɔɔnya sira tagama,
 ani ne ka ci minw yira o ra, ni o ka o ke,
 o tuma olugu yere fana ta denw
 bɛna sigi i ta masasiginan kan tuma beɛ.»

¹³ Sabu Matigi Ala ka Siyon dugu le panawoloma;
 o yɔɔ ko le diyara a ye, a ko a be o ke a sigiyɔɔ ye.
¹⁴ A ko: «Nin le ye ne ta laganfiyayɔɔ ye tuma beɛ;
 ne bɛna sigi nin yɔɔ le ra, sabu a ko diyara ne ye.
¹⁵ Ne bɛna baraka don o ta simanw na kosebe,
 ne bɛna domuni di o ta fagantanw ma ka o fa.
¹⁶ Ne bɛna kisiri ke o ta sarakalasebagaw kannaderege ye;
 o ta Alapasiranbagaw bɛna nagari fo ka peren.

* 132:6 132.6 Yahari ye Kiriyaƙi Yeharimu dugu le ye; o dugu be Zeruzalemu kere fe.

17 O yoro le ra, ne bena Dawuda ta fanga lawuri;
ne ta mogɔ panawolomanin ta fitina mananin bena to†.
18 Ne bena maroya ke a juguw kannaderege ye,
nka ale ta masafugula bena manamana!»

133

Balemaya ka di

1 Ala ta batoso yelensira ta donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Can ra, balemaw ye ben, ka to jɔɔn fe,
o ka ji de! O ka di yeɛ le!

2 A be i ko turu kasadiman min bonna Haruna kun na*,
min be jigi fo a bonbosi kan,
fo Haruna bonbosi kan,
ka jigi ka se fo a ta deregeba kan ma.

3 A be i ko Herimon kuru ta gomiji,
min be jigi Siyon kuruw kan.
Matigi Ala be baraka di o yoro le ra,
ka si di, wagati beɛ.

134

Ala ta baaradenw beɛ ye baraka la a ye

1 Ala ta batoso yelensira ta donkiri.

Matigi Ala ta baaradenw, aw beɛ ye baraka la Matigi Ala ye!
Aw minw be baara ke Matigi ta so kono su beɛ!

2 Aw ye aw boro korota k'a sin yoro saninman fan na,
ka baraka la Matigi Ala ye!

3 Matigi Ala ye to Siyon dugu kono ka baraka don i ra;
ale min ka sankolo ni dugukolo dan.

135

An ye Ala tando a ta sebagaya koson

1 Aw ye Matigi Ala tando!
Aw ye Matigi Ala togo tando!
Matigi Ala ta baaradenw, aw y'a tando!

2 Aw minw be baara ke Matigi Ala ta so kono,
aw minw be baara ke an ta Ala ta batoso lu kono, aw y'a tando!

3 Aw ye Matigi Ala tando, sabu Matigi Ala ka ni.
Aw ye donkiri la k'a togo tando, sabu a togo ka di.

4 Matigi Ala ka Yakuba ta mogow panawoloma ka o ke a ta ye,
a ka Izirayeli ta mogow panawoloma ka o ke a ta mogow ye.

5 Ne koni k'a lon ko Matigi Ala ka bon,
ko an Matigi be ala tow beɛ kunna.

† 132:17 132.17 Nin kumaw koro ye ko mogɔ do bena soro Dawuda ko tuma beɛ, a ta gba ra, min be sigi a no ra masaya ra. * 133:2 133.2 O tun be turu ke sarakalasebaga kun na k'a saninya k'a bla Ala ta baara kama.

6 Ni ko o ko ka Matigi Ala diya, a be o ke,
sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan,
ani kɔgɔji n'a dunmanyɔrɔw beɛ ra.

7 A be sankabaw lawuri ka bɔ fɔ dugukolo danw na,
a be sanmanamana bɔ, ka sanji ben;
a be fɔnɔ lana ka bɔ a marayɔrɔw ra.

8 A ka Misirankaw ta dence folow halaki,
k'a ta adamadenw na, ka taga se beganw ma.

9 A ka tagamasiyɛnw, ani kabakow ke ele Misiran jamana ce ma,
Farawona ni a ta jamana pamogow beɛ kama.

10 A ka siya caman halaki,
ka masace barakamanw faga.

11 Amɔrikaw ta masace Sihon,
ani Basan masace ɔgi,
ani Kanaanakaw ta masacew beɛ.

12 A ka o ta jamana di Izirayeli ma,
a ka o ta jamana ke a ta mogow ta ye.

13 Matigi Ala, ele togo kɔni te tunu ka ye fiyewu!
Matigi Ala, mogow hakiri be to i togo ra wagati beɛ, ani tuma beɛ.

14 Matigi Ala bɛna a ta mogow ta kiti tige ka jo di o ma;
a bɛna hina a ta jonw na.

15 Siya tɔw ta batofɛnw ye fɛn warigberamanw ni fɛn saninlamanw le ye;
adamadenw yɛrɛ boro le ka o lalaga.

16 Da be o fɛ, nka o te kuma,
ɲa be o fɛ, nka o te yeri ke,

17 toro be o fɛ, nka o te menni ke;
dafɔnɔ si te bɔ o da fɛ.

18 O lalagabagaw ni olugu yɛrɛ beɛ ye kelen ye,
ani minw beɛ be o jigi la o kan.

19 Izirayeli ta somogow, aw ye baraka la Matigi Ala ye!
Haruna ta somogow, aw ye baraka la Matigi Ala ye!

20 Levi ta somogow, aw ye baraka la Matigi Ala ye!
Matigi Ala nasiranbagaw, aw ye baraka la Matigi Ala ye!

21 Matigi Ala baraka, ele min be Siyon,
ele min siginin be Zeruzalemu!

Aw ye Matigi Ala tando!

136

Ala ta numanya

1 Aw ye Matigi Ala fo k'a waleɲumanlɔn, sabu a ka ɲi,
a ta numanya te ban ka ye.

2 Aw ye alaw beɛ ta Ala fo k'a waleɲumanlɔn,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

3 Aw ye matigiw beɛ ta Matigi fo k'a waleɲumanlɔn,
sabu a ta numanya te ban ka ye!

4 Ale Ala kelen le be kabakobaw ke,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

5 Ale le ka sankolo dan a ta lonniya sababu ra,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

6 Ale le ka dugukolo dan k'a bla ji kunna,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

7 Ale le ka sankolo yeelenbonan belebelew dan,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

8 A ka tere dan ka o sigi terefera kunna,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

9 A ka karo ni lolow dan ka o sigi sufera kunna,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

10 Ale le ka Misirankaw ta dence folow faga,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

11 A ka Izirayelimogow labo o ce ra,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

12 A ta sebagaya ni a ta fanga baraka ra,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

13 Ale le ka Kogojiwulen cetige fla ye,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

14 A ka Izirayelimogow lateme ji ce ma,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

15 A ka Farawona ni a ta kerekejama dafiri Kogojiwulen konɔ,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

16 Ale le blara a ta mogow na kongokolon konɔ ka taga,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

17 Ale le ka masacebaw halaki,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

18 A ka masace barakamanw faga,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

19 Amorikaw ta masace Sihon,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

20 Basan masace Ogi,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

21 A ka o ta jamana di Izirayeli ma,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

22 A k'a ke a ta jonw ta ye, Izirayelimogow ta ye;
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

23 Ale le k'a hakiri to an na, tuma min na an tun be siya tow ta fanga korɔ,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

24 A ka an bosi ka bo an juguw boro,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

25 Ale le be domuni di danfenw bee ma,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

26 Aw ye sankolo tigi Ala fo k'a walepumanlon,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!

137

Zeruzalemu ta bɔnɔ

¹ Ka an to Babiloni badaw ra,
an hakiri jigira Siyɔn dugu ko ra minke,
an siginin tora yi, ka to ka kasi.

² Yirimisen minw tun be o yɔrɔ ra,
an tun ka an ta gɔniw dulon olugu ra.

³ Ka an to yi, an minabagaw tun b'a fɔra an ye
ko an ye dɔnkiri dɔ la olugu ye;
an tɔɔrɔbagaw tun b'a fɔra ko an ye olugu ninsɔndiya.
O ko: «Aw ye Siyɔn dugu dɔnkiri dɔw la an ye ke!»

⁴ An be se ka Matigi Ala ta dɔnkiriw la
jamana were dugukolo kan cogo di sa?

⁵ E, Zeruzalemu, ni ne ka pɪna ele kɔ,
o tuma ne kininboro ye pɪna gɔnifo kɔ!

⁶ Ne nen nɔrɔnin ye to ne da kɔnɔ,
ni ne ma ne hakiri to ele ra,
ni ne ma ele Zeruzalemu jate
ka teme ne ta pagariko tɔw bee kan.

⁷ Matigi Ala, Edɔmukaw ka min ke an na, i hakiri to o ra:
Zeruzalemu dugu minalon na,
olugu le tun b'a fɔra ko: «Aw y'a ci, aw y'a ci
ka se fo bonw jusiginanw ma!»

⁸ Ele Babiloni, ele min bena halaki,
ele ka kojugu min ke anw na,
ni mɔgo min ka i sara ni o jɔgɔn ye, Ala ye o tigi ta ja.

⁹ Ni mɔgo min ka aw ta denfitiniw mina
ka o gbasi fara kan ka o jɔjɔ, Ala ye o tigi ta ja.

138

Bee ye Ala fo k'a walepumanlɔn

¹ Dawuda ta Zaburu.

Ala, ne be i fo ka i walepumanlɔn ni ne jusukun bee ye,
ne be dɔnkiri la ka i tando i ta danfen saninmanw ja kɔrɔ.

² Ne be ne kinbiri gban i ta batoso saninman kɔnɔ,
ka i tɔgo fo ka i fo ka i walepumanlɔn i ta pumanya ni i ta kankelentigiya
kɔsɔn;

sabu i ka i tɔgo bonya ka teme fen bee kan,
ka i darakumaw bee dafa.

³ Lon min ne ka i wele, i ka ne jaabi;
i ka ne ja gbeleya, ka baraka don ne ra.

⁴ Matigi Ala, ni dunuɔna masaw nana i ta kumaw men ka bɔ i yere da ra,
o bee ye i fo ka i walepumanlɔn!

⁵ O ye dɔnkiri la ka Matigi Ala ta kow lakari,
sabu Matigi Ala ta nɔɔrɔ ka bon.

⁶ Matigi Ala kɔrɔtanin lo, nka a ja be mɔgo majigininw na;

a be mogo yadaninw fana ye fo yorojan, ka o lon.

⁷ Hali ni ne degura kosebe,
i be ne nin tanga;
i be i boro bo ka ne bosi ne juguw ta dimi ma,
ka ne kisi ni i boro barakaman ye.

⁸ Matigi Ala be ko bee ke ne ye k'a dafa.
E, Matigi Ala, i ta numanya te ban ka ye!
I yere boro ka baara min ke, i kana i ko don o ra.

139

Foyi dogonin te Ala ma

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, i ka ne jusukun segesege,
i ka ne jusukunnakow bee lon.

² I ka ne sigiwagati lon, i ka ne wuriwagati lon;
i ka ne ta miiriyaw lon kabini wagatijan.

³ Ni ne be tagama ra, walama ni ne lanin lo, i ka o lon;
i be ne ta kow bee kala ma.

⁴ Hali k'a soro kuma ma bo ne da ra folo,
Matigi Ala, o y'a soro ko ne bena min fo, ele ka o bee lon ka ban.

⁵ I be ne ko fe, i be ne ja fe,
i boro fana be ne kan.

⁶ O lonniyaba ngon ka bon ne ta hakiri ma,
a temena ne ta faamuri dan kan pewu.

⁷ Ne be se ka taga min le, ko ne be faran ka mabo ele ra?
Ne be se ka bori ka taga dogo min le, ele ja tena ne ye yoro min na?

⁸ Ni ne ka yelen ka taga sankolo ra, i be yi;
ni ne jigira fo dugukolo jukoro, i be yi.

⁹ Ni ne wurira ka taga fo terebenyanfan dan na,
walama ni ne tagara sigi terebenyanfan na fo kogoji dan na,

¹⁰ hali o yoro ra, i boro be ne temesira yira ne ra,
i boro barakaman bena ne mina.

¹¹ Ni ne ko, ko dibi ye ne datugu,
hali su be yelema ka ke tere ye ka ne lamini.

¹² Hali dibi te se ka dibi don ele ma;
ele fe su gbenin lo i ko tere,
dibi be i ko yeelen ele fe.

¹³ Ele le ka ne kononoyorow bee dan,
ka ne fari yorow tugutugu ngon na ne bamuso konon.

¹⁴ Ne be i fo ka i walenumanlon, sabu i ka ne ke danfen kabakoman ye,
ani danfen numanba.

I ta danfenw bee ye fennumanbaw le ye;
ne yere ka o lon kosebe.

¹⁵ Ne farikolo yoro si tun dogonin te ele ma,
wagati min i tun be ne farisogo danna dogo ra,
wagati min i ka ne fari yorow tugutugu ngon na dugukolo jukoro.

¹⁶ Hali wagati min ne fari tun ma laben folo, i ja tun be ne ra.

Tereda minw tun latigera ne ye,
o bæ tun sebera i ta kitabu kono ka ban,
k'a soro o lonw si tun ma se folo.

¹⁷ E, Ala, i ta miiriyaw koro ka dun ne ta faamuri ma!
O hakeya ka ca ne ma!

¹⁸ Ni ne ko ne be o jate mina,
o ka ca ka teme hali kogoji kenken kan.
A fe, ni ne kununa tuma o tuma,
ne ni ele belen be dogon fe.

¹⁹ E, Ala ni i tun be son ka dogojuguw faga,
ka o dogofagabagaw gben ka o mabo ne ra!
²⁰ Olugu be ele ko fo ni naninyajuguya le ye;
o be i togo fo gbansan le, sabu i juguw lo.

²¹ Matigi Ala, yala ne man kan ka i koninyabagaw koninya wa?
Minw be wuri i kama, yala olugu ko man kan ka gboya ne ye wa?

²² Ne be o koninya fo ka se koninya dan ma;
ne juguw lo.

²³ Ala, ne segesege, ka ne jusukunnakow lon!
Ne korobo ka fe, ka ne jusukunnakow lon.

²⁴ A fe, ni ne be sirajugu kan,
i ye ne bla i ta nanamanya banbari sira kan.

140

Ala le be an kisi an juguw ta toro ma

¹ Donkirilabagaw kuntigi. Dawuda ta Zaburu.

² Matigi Ala, ne bosi dogojuguw boro,
ne tanga dogo farimanw ma.

³ Olugu minw be kojugu naninya o jusukun na;
lon o lon o be kere lawuri.

⁴ O be o nenkun dabo k'a ke i ko sa;
o darakan ka jugu i ko fonfonnin baga.*

⁵ Matigi Ala, ne korosi, janko dogojugu boro kana se ne ma;
ne tanga dogo farimanw ma,
minw be janfa siri janko ka ne laben.

⁶ Yerebonyabaga dow ka jo siri, ka juruw siri ne ja;
o ka jaw siri ne ja sira kan,
o ka minarijanw lala ne ja.†

⁷ Ne b'a fo Matigi Ala ye ko: «Ele le ye ne ta Ala ye!
Matigi Ala, i toro malo ka ne ta makarikanw lamen!»

⁸ Matigi Ala, ne Matigi, ne ta baraka tigi, ani ne kisibaga,
ele le ka ne korosi kere wagati ra.

⁹ Matigi Ala, i kana a to dogojugu diyanyako ye ke!

* **140:4** 140.4 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. † **140:6** 140.6 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

I kana a to a ta kolatigeninw ye ja,
ni o te, a bena a yere korota.‡

¹⁰ Ne jugu minw ka ne lamini,
olugu da tun ka kojugu minw laben,
o kojuguw ye ben olugu yere le kun na ka o datugu!

¹¹ Tasumakamiw ye bon o kan,
o ye o firi tasuma ra, dingadun dow konɔ,
o kana se ka bo tuun.

¹² Kumajugufobaga kana loyoro soro jamana konɔ!
Mogo fariman koni, kojugu le ye gban ale ko tuma bee.

¹³ Ne k'a lon ko Matigi Ala bena janibagatow ta kiti tige o ye,
a bena fagantanw ta jo di o ma.

¹⁴ Can lo, Matigi Ala, mogo terreninw bena i togo fo ka i fo ka i
walejumanlon,
mogonumanw bena to i ja korɔ.

141

Mogojugu be mina a yere ta jo ra

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, ne be i wele, i teliya ka na ne fe!
Ni ne be i wele, i ye i toro malɔ ka ne kan lamɛn!

² A to ne ta daariri ye diya i ye i ko wusunan saraka;
ni ne ka ne boro korota i no fe, o ye diya i ye i ko wulafesaraka!

³ Matigi Ala, ne da korosi kumajugu ma,
ne dagbolow tanga kumajugu ma!

⁴ I kana a to ne jusukun ye sama kojugu no fe,
ne kana ne sen don kewalejuguw ra,
ne kana kori ni mogo terenbariw ye,
ne kana o ta janagbe domuni do domu!

⁵ Mogo terrenin ye ne bugɔ, o ye konuman le ye;
ni a ka ne jaraki, o be i n'a fo a ka turu le ke ne kun na.
Ne te ban o turu ma;
nka tuma bee ne ta Aladaari ye ko mogojuguw ta kow kana ja.

⁶ Ala y'a to o ye o ta kitiagebagaw mina ka o firi farakuruw kan!
Ni o kera, o bena ne kumakan lamɛn k'a lon ko ne ta kumaw ka di.

⁷ Mogo seneketo be dugukolo ci k'a yerege cogo min na,
o kolow bena yerege o cogo le ra kaburu da ra.*

⁸ Nka ne ja lonin be ele le ra, Matigi Ala, ne Matigi;
ne be ne yere karifa ele le ma, i kana ne nin labla saya ye!

⁹ O ka jan min la ne ye, ne tanga o ma;
ne tanga mogo terenbariw ta minarijanw ma!

‡ 140:9 140.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. * 141:7 141.7 Hayan 5-7 ta kumaw fora cogo were ra kitabu dow ra.

¹⁰ Mɔgɔjuguw ye mina o yere ta jɔw ra,
nka ne ye tɛmɛ, foyi kana ne sɔrɔ.

142

Ala hakiri bɛ a ta jɔn na

¹ Dawuda ta karan: wagati min a tun bɛ kuruwo konɔ. Aladaari.

² Ne bɛ ne kan kɔrɔta, ka kasi Matigi Ala nɔ fɛ,
ne bɛ ne kan bɔ ka makarikanw fɔ Matigi Ala ye.

³ Ne bɛ ne ta maɓumankow bɛɛ fɔ a ye,
ne bɛ ne ta degukow ɲafɔ a ye.

⁴ Ni ne jusu kasira, ele le bɛ ne tɛmɛyɔrɔ lɔn;
o ka jan la ne ɲa ne tɛmɛsira ra.

⁵ Ne kerɛfɛyɔrɔw fɛ,
i b'a ye ko mɔgɔ si tɛ yi min b'a jantora ne ra.
Dogoyɔrɔ si tɛ ne fɛ,
sabu ne ta ko hami tɛ mɔgɔ si ra.

⁶ E, Matigi Ala, ne bɛ kasi ele le nɔ fɛ, ko: «Ele le ye ne dogoyɔrɔ ye,
ele le ye ne ninyɔrɔ ye nin dunɲa ra yan mɔgɔ ɲanamanw cɛ ra.»

⁷ I janto ne kasikan na, sabu ne desenin lo kosɛbɛ.

Ne bɔsi ka bɔ ne nɔgbenbagaw boro, sabu o baraka ka bon ni ne ta ye.

⁸ Ne nin labɔ kaso ra, janko ne ye i tɔgɔ fɔ ka i fo ka i waleɲumanlɔn!
Mɔgɔ terenninw bɛna ne lamini, sabu i ka koɓuman kɛ ne ye.

143

Ala le ye a ta jɔnw bɔsibaga ye

¹ Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, ne ta daarikan lamɛn,
i toro malɔ ka ne ta makarikanw lamɛn i ta kankelentigiya kosɔn;
ne jaabi i ta terenninya kosɔn.

² I kana a to kiti ye don ele ni i ta jɔn cɛ,
sabu adamaden si terennin tɛ ele ɲa kɔrɔ.

³ Ne jugu bɛ ne nin nɔgbenna,
a b'a fɛ ka ne nin terege dugu ma;
a ka ne bla dibi ra,
i ko mɔgɔ minw sara kabini wagatijan.

⁴ Ne jusu kasira,
ne jigi tigeria pewu!

⁵ Ne hakiri bɛ fɔfɔfɔ wagatiw ra,
ne bɛ miiri i ta ko tɛmeninw bɛɛ ra,
ne bɛ i boro ta baara jate mina.

⁶ Ne bɛ ne boro kɔrɔta i nɔ fɛ,
ne sɔn jara i ɲa kɔrɔ k'a kɛ i ko dugukolo janin.*

* 143:6 143.6 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

7 E, Matigi Ala, i teliya ka ne jaabi,
to si te ne ra tuun!
I kana i pada dogo ne ra,
ni o te, ne bena ke i ko o be minw lajigi kaburu kono.
8 Lon o lon sogoma, a to ne ye i ta numanya ko men,
sabu ne jigi be ele le kan.
Ne ka kan ka tagama sira min kan, o yira ne ra,
sabu ne be samana ele le no fe, ka i daari.

9 Matigi Ala, ne bosi ka bo ne juguw boro!
Ne be ne yere dogo ele le koro.
10 Ne karan i sago kecogo ra,
sabu ele le ye ne ta Ala ye.
I ta hakirijuman ye ne temesira yira ne ra,
ka ne lataga sira dakapanin kan.

11 Matigi Ala, a to ne ye si soro i togo koson;
ne nin bo degu ra, i ta terenninya koson.
12 I ta numanya koson, i bena ne juguw ban pewu;
i bena ne kerabagaw bee halaki,
sabu ne ye i ta jon le ye.

144

Ala ta baraka le be jamana ja

1 Dawuda ta Zaburu.

Matigi Ala, ne ta barakatigi Ala, i baraka!
Ele le be ne boro degi kerekecogo ra,
ka ne borokandenw degi kerekeminanw minacogo ra.
2 Ele le ye ne ta kow jabaga ye, ani ne tangabaga,
ne ta karifayoroba, ani ne bosibaga;
ne tangabaga lo, ne be ne yere karifa min ma,
min be ne ta mogow majigi ne ye!

3 Matigi Ala, adamaden ye mun le ye k'a fo ko ele b'a jate?
Mogo ye mun ye ka n'a fo ko ele be miiri a ma?
4 Adamaden be i ko fono,
a si teredaw be i ko suma min be tunu.

5 Matigi Ala, i ta sankolo jenge ka jigi,
ka maga kuruw ra fo o ye sisi bo.
6 Sanmanamana bo ka ne juguw janjan;
o bon ni i ta bipew ye, fo ka o yerege!
7 To san fe, ka i boro foni
ka ne kisi, ka ne sama ka bo jiba jukoro,
ka ne bosi ka bo siya were mogow boro,
8 minw da be faninyakumaw fo,
o be o kininboro korota ka kari faninya kan.

9 E, Ala, ne bena donkirikura la i ye,
ne bena donkiri la, ka i tando ni goni juru tan ye;

10 ele le be masacew kisi,
ka i ta jonce Dawuda kisi fagarimuru ma.

11 Ne kisi, i ye ne bosi siya wewe mogow boro,
minw da be faninyakumaw fo,
o be o kininboro korota ka kari faninya kan.

12 An dencew bena ke o ta denmisenya ra i ko yiri minw be wuri ni baraka
ye.
An denmusow bena ke i ko samasen minw lesera k'a bla masaso konon ka
masaso ce na.

13 An ta bondow bena fa siman na,
siman suguya bee bena soron o konon.
An ta sagaw, ani an ta baw bena bugu ka ke fo waga caman,
ka ke fo waga tan sigiyoroma caman.

14 An ta misiw bena bonya fo ka toron.
An juguw tena se ka ben an kan, ka an mina fanga ra ka taga ni an ye;
mogon si tena degu fo ka kule tuun an ta dugu siradaw ra.

15 Ni siya min ta kera nin cogo ra, o siya ta jana;
ni Matigi Ala ye siya min ta Ala ye, o siya ta jana.

145

Ala ta bonya ni a ta jumanya

1 Ala tandori donkiri. Dawuda ta Zaburu.

Ne be i togon korota, ne ta Ala, ne ta Masa!
Ne be baraka la i togon ye wagati bee, ani tuma bee.*

2 Lon o lon ne bena baraka la i ye,
ne bena i togon tando wagati bee, ani tuma bee.

3 Matigi Ala ka bon, a ka kan ni tandori ye kosebe,
a ta bonya dan te lon.

4 Durujaw bee ye i ta kewalew bonya ko fo jagon ye,
o ye i ta kobaw lakari,

5 ka i ta bonyaba noroman ko fo.
Ne be miiri i ta kewale kabakomanw ra.

6 Mogow bena i ta baraka ko fo, sabu siranyafenba lo;
ne fana bena i ta bonya lakari.

7 O bena o hakiri to i ta kopumanbaw ra ka o lakari,
ka jagari ni kanba ye ka i ta terenninya ko fo.

8 Matigi Ala be makari, a be hina,
a te dimi jona, a ta jumanya ka bon.

9 Matigi Ala ka ji mogon bee ma,
a ta hina be se a ta danfenw bee ma.

10 Matigi Ala, i ta danfenw bee be i fo ka i walepumanlon,

* 145:1 145.1 Nin Zaburu hayaw bee kelen kelen be damina ni heburukan signinden don ye, k'a ta a signinden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

i nasiranbagaw bεε bε baraka la i ye.

¹¹ O bε i ta masaya nōōrō ko fō,
ka i ta sebagaya lakari,

¹² janko adamadenw ye i ta kobaw lōn,
ani i ta masaya ta bonya nōōrōman.

¹³ I ta masaya ye masaya wuribari le ye,
i ta fanga bε yi wagati bεε, ani tuma bεε.

Matigi Ala bε a ta darakan bεε dafa,
a bε jumanya kε a ta danfenw bεε ye.

¹⁴ Matigi Ala bε mōgō benninw lawuri,
a bε mōgō deseninw bεε lawuri.

¹⁵ Danfenw bεε ja lōnin bε ele le ra,
ele le bε o ta domuni di o ma a wagati ra.

¹⁶ I bε i boro foni,
ka ninmanfenw bεε fa o sago ma.

¹⁷ Matigi Ala terennin lo a ta kow bεε ra,
a bε a ta koketaw bεε kε ni jumanya ye.

¹⁸ Matigi Ala bε to a welebagaw bεε kεrε fe,
minw bεε b'a wele ni can ye o jusukun na.

¹⁹ A b'a nasiranbagaw bεε diyanyakow kε o ye,
a bε o kulekan mēn, ka o kisi.

²⁰ Matigi Ala bε a kanubagaw bεε mara,
nka a bena mōgōjuguw halaki.

²¹ Matigi Ala tandorikan le ye sōrō ne da ra;
danfen bεε ye baraka la a tōgō saninman kan wagati bεε, ani tuma bεε!

146

Ala ye barakantanw demεbaga ye

¹ Aw ye Matigi Ala tando!
Ne nin ye Matigi Ala tando!

² Ne bε Matigi Ala tando ne si bεε ra,
ne bε donkiri la ka ne ta Ala tando ne ta dunupalatige bεε ra.

³ Aw kana aw jigi la fagamaw kan,
aw kana aw jigi la adamadenw kan, sabu olugu tε se ka mōgō kisi.

⁴ Ni o nenekiri ka mina o ra lon min na, o bε seko o nō ra dugukolo buguri
ra;
o lon yεrε ra, o ta kow bεε bε ban.

⁵ Ni Yakuba ta Ala kera mōgō min demεbaga ye, o tigi ta jana;
ni mōgō min jigiya kera Matigi Ala ye, a ta Ala, o tigi ta jana.

⁶ Ale le ka sankolo ni dugukolo dan,
ani kōgōji ni a kōnōfenw bεε.
A bε to a ta kankelentigiya ra wagati bεε.

⁷ A bε kiti tige ka mōgō tōrōninw ta jo di o ma,

a be domuni di kongotow ma;
Matigi Ala be mogō minaninw labla.

⁸ Matigi Ala be fiyentow na yeŀe,
Matigi Ala be mogō deŀeninw lawuri,
Matigi Ala be mogō terenninw kanu.

⁹ Matigi Ala b'a janto lonanw na,
a be baraka don feritaw ni muso ce saninw na,
nka a be mogōjuguw ta kow cen.

¹⁰ Matigi Ala be to masaya ra wagati beē;
Siyon dugumogow, aw ta Ala be to masaya ra wagati beē, ani tuma beē!

Aw ye Matigi Ala tando!

147

Ala b'a janto a ta danfenw beē ra

¹ Aw ye Matigi Ala tando!
Sabu ka donkiri la ka an ta Ala tando, o ka ni,
o ka di, o bennin lo!

² Matigi Ala bena Zeruzalemu lo kokura;
Izirayelimogō minw tun minana ka taga jamana were ra, a bena olugu
lajen tuun.

³ A bena mogō jusukasininw jusu saaro,
ka o ta dimiw suma.

⁴ A ka sankolo lolow da latige;
a ka togō la o beē ra.

⁵ An Matigi ka bon, a ta sebagaya ka bon,
dan te a ta faamuri ra.

⁶ Matigi Ala be baraka don mogō majigininw na;
nka a be mogōjuguw majigi fo dugu ma.

⁷ Aw ye donkiri la Matigi Ala ye k'a fo k'a walepumanlon;
aw ye donkiri la ni kora ye ka an ta Ala tando!

⁸ Ale le be sankabaw lajen, ka san fin;
a be sanji laben, k'a ben dugukolo kan,
ka binw falen kongoriw kan.

⁹ A be beganw ta domuni di o ma;
ni kankan* ta denw be kasi, a be olugu fana ta domuni di o ma.

¹⁰ Matigi Ala mako te so ta baraka ra,
a te adamaden ta tofanga jate.

¹¹ Nka Matigi Ala b'a pasiranbagaw le fe,
minw beē koni jigi be a ta pumanya kan.

¹² Ele Zeruzalemu, Matigi Ala bonya!
Siyon dugu, i ta Ala tando!

¹³ Sabu a be aw ta dugu donda sogonanw baraka bonya,

* 147:9 147.9 Kankan ye kono do ye min te a janto a denw na.

a be baraka don aw ta denw na aw ta sow kɔnɔ.

¹⁴ A be hera ladon aw ta jamana kɔnɔ,

a be aw fa ni siman bee ra pumanman ye.

¹⁵ A b'a darakuma lase dugukolo kan,
a kumakan be se yɔrɔ bee ra yɔrɔnin kelen na.

¹⁶ A be bugun lajigi ka yɔrɔ bee gbe i ko sagasiw,
a be gomiji ke yɔrɔ bee i ko bugurigbe.

¹⁷ A be a ta sanbere lajigi i ko kabakuru.

Jɔn be se ka lo k'a ta neneba kɔnɔ?

¹⁸ Nka ni a kumana, o fenw bee be yeele,

a be a ta fɔrɔ fiye, jiw be woyo ka taga.

¹⁹ A k'a ta kumaw lase Yakuba ma,

k'a ta cifɔninw, ani a ta kolatigeninw yira Izirayeli ra.

²⁰ A ma o nɔgɔn ke siya si ye;

olugu ma a ta kolatigeninw lon.

Aw ye Matigi Ala tando!

148

Danfɛn bee ye Ala tando

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw sankolokɔnɔfenw, aw ye Matigi Ala tando!

Aw y'a tando sanfeyɔrɔw ra!

² A ta melekew bee, aw y'a tando!

A ta danfɛn fangatigiw bee, aw y'a tando!

³ Tere ni karo, aw y'a tando!

Lolow bee ye manamana k'a tando!

⁴ Sankolow ta sankolo, aw y'a tando!

Ji minw be sankolo kunna, aw y'a tando!

⁵ O fenw bee ye Matigi Ala tando,

sabu ale kumakan le sababu ra, o danna.

⁶ A ka o sigi yɔrɔ min na, o be to yi wagati bee, ani tuma bee;

a ka sariya min sigi o kan, o te yeɛma ka ye.

⁷ Aw dugukolokanfɛnw, aw ye Matigi Ala tando!

Kɔgɔji danfɛn barakamanw, ani jidunbaw,

⁸ sanperɛn ni sanbere, bugun ni sankaba finmanw,

ani sanfɔrɔ min be a ta ciw ke,

⁹ kuruw, ani kongoriw bee,

yiridentaw, ani sediriyiriw bee,

¹⁰ kongosogow, ani beganw bee,

fɛnɔnanaman fofotaw, ani kɔnɔw,

¹¹ dunuɔa masaw, ani siyaw bee,

fagamaw, ani dunuɔa kititigebagaw bee,

¹² kanbelenw, ani sunguruw,

cɛkɔrɔbaw, ani denmisɛnw!

¹³ O bee ye Matigi Ala tɔgɔ tando,

sabu ale kelen tɔgɔ le kɔrɔtanin lo,

a nɔɔɔ ka bon ka tɛmɛ dugukolo ni sankolo bɛɛ lajennin nɔɔɔ kan.

¹⁴ A k'a ta mɔɔɔw ta fanga kɔɔɔta;
ka o kɛ a nasiranbagaw bɛɛ ta tandori kun ye,
ani Izirayelimɔɔɔw, o siya min ko ka gbelen a ma.

Aw ye Matigi Ala tando!

149

Matigi Ala ta mɔɔɔw ko ka di a ye

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye dɔnkirikura la Matigi Ala ye,
aw ye dɔnkiri la k'a tando a nasiranbagaw bɛɛ lajennin cɛ ra.

² Izirayelimɔɔɔw ye ninsɔndiya o danbaga kosɔn,
Siyɔn dugumɔɔɔw ye nagari o ta masacɛ kosɔn.

³ O y'a tɔɔɔ tando ni dɔnw ye,
ka dɔnkiri la k'a tando ni longan ni kora ye;

⁴ sabu Matigi Ala ta mɔɔɔw ko ka di a ye,
a bɛ kisiri kɛ mɔɔɔ majigininw ta masiri ye.

⁵ Alapasiranbagaw ye nagari Ala ta bonya kosɔn,
o ye nagari ka pɛrɛn hali o ta layɔɔw ra.

⁶ Ala tɔɔɔ kɔɔɔtakumaw ye kɛ o da ra,
kerɛkemuru da fla fana ye kɛ o boro,

⁷ janko ka o yɛɛ dimibɔ siyaw ra,
ka mɔɔɔw sara ka kaɲa ni o ta kɛwalew ye,

⁸ ka siyaw ta masacɛw siri ni nɛɛɛjɔɔɔkɔw ye,
ka o ta fagamaw sen don nɛɛ ra;

⁹ kiti min sebera o kama, o ye o kiti ben o kan.
O bɛna kɛ nɔɔɔɔba le ye Alapasiranbagaw bɛɛ kan.

Aw ye Matigi Ala tando!

150

Ninmanfɛnw bɛɛ ye Matigi Ala tando

¹ Aw ye Matigi Ala tando!

Aw ye Ala tando a ta yɔɔɔ saninman kɔɔɔ!

Aw y'a tando sankolo kɔɔɔ, o yɔɔɔ min bɛ a ta sebagaya yira!

² Aw y'a tando a ta kobaw kosɔn!

Aw y'a tando ka kaɲa ni a ta bonyaba ye!

³ Aw y'a tando ni burufiyɛkanw ye!

Aw y'a tando ni gɔniw ni koraw ye!

⁴ Aw y'a tando ni longanw ni dɔnw ye!

Aw y'a tando ni gɔniw ni filɛnw ye!

⁵ Aw y'a tando ni siranɛɛɛɛɛɛɛɛw mankanw ye!

Aw y'a tando ni siranɛɛɛɛɛɛɛw fɔkanw ye!

⁶ Nɛnkiri bɛ fɛn o fɛn na, o bɛɛ ye Matigi Ala tando!

Aw ye Matigi Ala tando!

ZANAW KITABU

Kitabu faamucogo

Ka kaja ni mogo caman ta miiriya ye, Zanaw kitabu fanba sebebaga, walama a labenbaga ye masace Sulemani ye (1-29). Masace Sulemani ka zana waga saba jogon le sebe. O dow be nin kitabu konɔ. Nka hakiritigi werew ka nin kitabu zana dow sebe, i n'a fo Aguri (sura 30), ani masace Lemuweli (sura 31).

Nin zanaw fora Yahudiyaw ta zanafocogo le ra; o korɔ ye ko o be ko kecogonuman fo, k'a kecogojugu fana fo:

«Naloman t'a face ta ladirikan jate,
nka mogo min be son korori ma, o ye mogo ceguman ye.» (15.5)

Walama ka kewale do fo, ka sorɔ k'a kofeko fo k'a la a kan:

«Nene koson salibatogo te son ka bo ka taga sene ke,
ni simantigewagati nana se, a be siman jini a te foyi sorɔ.» (20.4)

Zanaw kitabu ye hakiritigiyakumaw le ye, minw be mogo ladi, ka mogo karan, ka mogo bla sirajuman kan (1.4; 4.20). A be kuma ko minw kan, o ye baarajuman ta ko ye, ani salibatogoya, ani adamadenya minacogo, ani terenninya, ani denlamocogo, ani mujuri, ani fagantanw ta ko, ani furu, ani naforo, ani hina, ani pumanya. Nka a kunba ye Alapasiran ye: «Matigi Ala pasiran le ye lonniya damina ye» (1.7).

Kitabu sira laban, min ye sura 31, o be muso barakaman le mangutu.

Kitabu konokow

Hakiritigiya nafa ka bon (1-9)

Masace Sulemani ta zanaw (10-29)

Aguri ta hakiritigiya kumaw (30)

Lemuweli bamuso ta ladirikanw (31)

Kitabu sebekun

¹ Dawuda dence Sulemani min tun ye Izirayeli masace ye, ale ta zanaw le ye nin ye.

² A sebekun ye janko ka mogow son hakiri ra, ani ka o karan, janko o ye kuma koromanw faamu.

³ A sebekun ye fana janko ka mogow ladi, k'a to o ye tagama ni hakiri ye, ka o karan terenninya sira ra, ani can sira, ani sirajuman.

⁴ A sebekun ye fana janko ka nalomanw laceguya, ka lonniya ni miiricogonuman don denmisenw hakiri ra.

⁵ Hakiritigiw fana y'a lamɛn, ka do fara o ta lonni kan; faamurikebagaw y'a lamɛn, janko ka o tagamacogo lon.

⁶ Ni o kera, o bɛna zanaw, ani kuma koromanw faamu, ka hakiritigiw ta kumaw, ani o ta gundow faamu.

⁷ Matigi Ala pasiran le ye lonniya damina ye, nka nalomanw be hakiritigiya ni ladirikan mafiyɛnya.

Denmisen ka kan k'a yere korosi

⁸ Ne dence, i face ta ladirikan lamɛn, i kana ban i bamuso ta ladirikan ma;

9 sabu o ye neema masafugula le ye i kun na,
o ye masirifen le ye i kan na.

10 Ne dence, ni jurumunkebaga dow ko o be i lafiri,
i kana son.

11 Ni o ko: «Na, an ye taga dogo mogɔ do ja, ka ben a kan k'a faga;
na, an ye taga dogo mogɔ jarakibari do ja sira ra, ka baga a ma k'a faga.

12 An ye o bee panaman latunu i ko saya dibi be mogɔ latunu cogo min na!
An ye o bee lajennin latunu i ko o be mogɔ lajigi kaburu konɔ cogo min
na!

13 An bena fen nafaman suguya bee sorɔ,
ka o ce, ka an ta bonw fa.

14 Ele fana bena i ninyoro sorɔ ni an ye;
ni an ka fen o fen sorɔ, o bena ke an bee ta jen le ye.»

15 Ne dence, i kana tagama ni o mogow ye;
i sen bo o ta sira kan pewu!

16 Sabu o senw be bori kojugu le no fe,
o ka teri mogofaga le fe.

17 Nka ni jo min sirira konow bee ja na,
o jo koni sirira gbansan le.

18 Nka o mogɔ minw be dogo mogow ja, ka na ben o kan, a laban olugu
yere le bena faga;

o be jan min la tow ye, o jan bena olugu yere le mina.

19 Mogɔ o mogɔ be naforo jini benkanni sababu ra, o tigi labancogo be ten
le;
o naforo sorobaga yere nin le be to a ra.

Hakiritigiya be adamadenw wele

20 Hakiritigiya be perenna siradaw ra,
a b'a kan korotara dugu jamalajenyorow ra.

21 A be kule cira jamayorow ra,
a b'a fora mogow ye dugu dondaw ra ko:

22 «Aw nalomanw, aw bena ceguya tuma juman le sa?

Aw kumakolonfobagaw, aw bena kumakolonfo dabla tuma juman le sa?

Aw hakirintanw, aw bena son lonniya ma tuma juman le sa?

23 Aw ye seko ka na son ne ta korori ma.

Ni o kera, ne bena ne yere nin lajigi aw kan;
ne bena aw karan ne ta kumaw ra.

24 «Nka i n'a fo ne ka aw wele, aw banna,
ne ka ne boro lo aw ye, mogɔ si m'a janto o ra;

25 i n'a fo aw banna ne ta ladiriw bee ma,
aw ma son ne ta korori ma,

26 o ra, ni cenri nana se aw ma, ne fana bena yereko;
ni jatige nana ben aw kan, ne fana bena aw logobo.

27 Ni jatige nana ben aw kan i ko sanfojɔba,

ni cenri nana ben aw kan i ko folonkonto,

ni degu ni kononofiri nana ben aw kan tuma min na, ne fana bena aw
logobo.

28 «O wagati le ra o bena ne wele, nka ne tena o jaabi,
o bena ne ta jenjogonya jini, nka o tena ne sorɔ;

29 sabu o ka lonniya koninya,
min fana ye Matigi Ala nasiran ye, o ma son o ma.

30 O ma son ne ta ladiriw ma,
o ma ne ta korori jate.

31 O koson o bena o yere ta kewalew tonɔ le domu,
o bena o yere ta ladirikanw tonɔ le domu fo ka fa.

32 Sabu nalomanw ta yerelafiri le be o faga;
hakirintanw ta jateminabariya le be o halaki.

33 Nka ni mogɔ min ka ne lamɛn, o tigi bena sigi hera ni laganfiya ra;
a bena sigi nasuma ra, kojugu si tena a ja tige.»

2

Hakiritigiya be mogɔ tanga kojugu ma

1 Ne dence, ni i ka son ne ta kumaw ma,
ni i ka ne ta kumakan mara i yere konɔ,

2 ni i ka i toro malo ka i janto hakiritigiyakumaw ra,
ni i ka i jusukun jenge ka taga faamurikonuman sira fe,

3 ni i ka faamuri wele,
ni i ka i kan korɔta ka kule faamurikonuman no fe,

4 ni i ka faamuri jini i ko warigbe,
ni i k'a yorɔjini kosebe i ko naforo dogonin,
5 o tuma ra i bena Matigi Ala nasiran faamu;
min ye Ala ta lonniya ye, i bena o soro.

6 Sabu Matigi Ala le be hakiritigiya di mogɔ ma;
ale da le be mogɔ karan lonniya ni faamurikonuman na.

7 A be sesorɔri mara mogɔnumanw ye;
minw be tagama ni jusukun gbenin ye, a be olugu tanga i ko negɛbennan;

8 Sabu Ala be can siratagamabagaw ta temeyorɔw korɔsi;
a b'a janto a ta mogɔnumanw temesira ra.

9 O ra, i bena terenninya ni can ni sirajuman ko faamu,
ani sira o sira ka jni.

10 Sabu hakiritigiya bena don i jusu ra,
lonniya bena i ninsondiya.

11 I ta miiricogonuman bena ke sababu ye ka i bosi,
i ta faamurikonuman bena ke sababu ye ka i tanga,

12 ka i kisi ka bo sirajugu kan,
ka i kisi kumayelemabaga darakan ma,

13 ani mogɔ minw be sirajuman bla,
ka dibirasiraw ta,

14 ani minw be kojugu ke fo ka ninsondiya o ra,
ka kumayeleva ke, fo ka pagari o ra;

15 o mogow te sira terennin ta,
o temeyorɔw beɛ jengenin lo.

16 O ra, i bena i yere kisi ka bo muso sunguruba boro,
ka i yere kisi ka bo muso yaalabaga boro, ale ni a ta mogomalasakumaw.

17 A sunguruman k'a kan di ce min ma, a be ban o ce ra;
a ka layiri min ta a ta Ala ja korɔ, a be jina o ko.

18 A ta so be jenge ka taga saya fan le fe,

a ta siraw be taga mogo saninw le ta so.

¹⁹ Mogo o mogo be taga a no fe, o si te seko tuun;
o si te janamanya sira soro tuun.

²⁰ O ra, i bena tagama mogojumanw temeyoro ra,
ka to mogo terenninw ta sira kan.

²¹ Sabu mogojumanw le bena sigi jamana kono;
mogo jusukun gbeninw le bena to jamana kono.

²² Nka Ala bena mogojuguw labo jamana kono,
a bena mogojanfabagaw sama ka o bo jamana kono.

3

Hakiritigiya ni Alapasiran

¹ Ne dence, i kana i hakiri bo ne ta ladirikan ko;
ne ta kumakan mara i jusukun na,

² sabu o le bena i si janya,

ka san caman fara i si kan, ka hera di i ma.

³ I kana a to pumanya ni kankelentigiya ye bosu i ra.
A siri i kan na,

k'a sebe i jusukun walaka kan.

⁴ Ni o kera, i bena togojuman soro,

i ko bena diya Ala ye, i ko bena diya mogow fana ye.

⁵ I jigi la Matigi Ala kan ni i jusukun bee ye;

i kana i boromala i yere ta faamuri kan.

⁶ Ala sago jini i ta koketa bee ra;

ni o kera, ale bena i ta sira lateren i ye.

⁷ I kana i yere jate hakiritigi ye;

nka siran Matigi Ala le na, ka i yere mabo kojugu ra.

⁸ O le bena i farikolo keneya,

ka baraka don i kolow ra.

⁹ Matigi Ala bonya ni i borofenw ye,

a bonya ni i ta foro ta simanw bee kun folow ye.

¹⁰ Ni o kera, i ta bondow bena fa fo ka bon;

i ta rezenji minanw bena fa rezenjikura ra fo ka woyo.

¹¹ Ne dence, i kana ban Matigi Ala ta ladirikan ma;

ni a ka i jaraki, i kana muruti.

¹² Sabu Matigi Ala be mogo min kanu, a be o tigi le koro,

i n'a fo fa be a den koro cogo min na, den min ko ka di a ye.

Hakiritigiya nafa ka bon

¹³ Ni mogo min ka hakiritigiya soro, o tigi ta jana;

ni mogo min ka faamurikojuman soro, o tigi ta ka di!

¹⁴ Sabu nafa min be soro a ra, o nafa ka bon ni hali wari ye;

tono min be soro a ra, o ka bon ni hali sanin ye.

¹⁵ Hakiritigiya songo ka bon ni lulu ye;

i na be bo fen o fen fe, o si dawula te se ka suma ni a ta ye.

¹⁶ Sijan le be hakiritigiya kininboro kono.

Naforo ni bonya be a numanboro kono.

17 Hakiritigiya ta temeyorow ye jususuma yorow le ye,
a temesiraw bee ye laganfiya siraw le ye.

18 Yiri do lo, ni mogo min k'a mina, a be si di o tigi ma;
ni min k'a dere ni a boro fla ye, o tigi ta pana.

19 Matigi Ala ka dugukolo ju sigi ni hakiritigiya le ye;
a ka sankolo lo a no ra ni faamuri le ye.

20 A ta lonniya le sababu ra, dugukolo jidingaw dayelera;
o le sababu ra, gomiji be jigi ka bo sankabaw ra.

Ala le be hakiritigiw tanga

21 Ne dence, hakiripuman ni miiricogonuman mara ka ja;
i padon a ra tuma bee.

22 O le bena si di i ma,
ka ke masirifen ye i kan na.

23 O ra, i bena tagama i ta sira kan hera ni laganfiya ra;
i tagamato sen tena talon foyi ra.

24 Ni i be la, foyi tena i ja tige;
ni i lara, i ta sunogo bena diya.

25 Jatige min be bara ka cun mogo kan, i tena siran o ja;
cenriba min bena ben mogojuguw kan, i tena siran o fana ja.

26 Sabu Matigi Ala bena ke i jigilayoro ye;
a bena i tagamato korosi, janko i sen kana jan do ra.

Mogo ka kan k'a mogogogon minako ja

27 Mogo min ka kan ni i ta kopuman ye, i kana ban ka kopuman ke o tigi
ye,

k'a soro se be i ye k'a ke.

28 I kana a fo i mogogogon ma ko: «Taga ka na, sini ne bena a di i ma,»
k'a soro bi yere i be se k'a di a ma.

29 I kana kojugu naninya i mogogogon kama,
k'a soro a siginin be i koro, miiriyajugu si te a kono i ta fan fe.

30 I kana kere ke ni mogo do ye gbansan,
k'a soro a ma kojugu si ke i ra.

31 I kana pabo mogo fariman fe,
i kana son a ta kow si ma.

32 Sabu Matigi Ala be kojugukebagaw haramuya,
nka a be mogonumanw don a ta jen ra.

33 Matigi Ala ta danga le be mogojugu ta so kan,
nka a be baraka don mogonuman ta sigiyoro ra.

34 Minw ye kumakolonfobagaw ye, a fana be kumakolon le fo olugu ma,
nka a be ja mogo sabarininw ma.

35 Hakiritigiw bena bonya soro o ta cen ye,
nka mogo hakirintanw ta bena ke maroya le ye.

4

Den be hakiritigiya soro a face fe

1 Ne dencew, aw ye aw fa ta ladirikan men,
aw ye aw janto o ra, ka faamuri soro,

2 sabu ne be lonniyanuman le yirara aw ra;
aw kana ban ne ta ladirikan na.

³ Wagati min ne fana tun ye denmisennin ye ne face koro,
tuma min ne fitiniman kelenpe le tun be ne bamuso koro, ka to k'a ta
kanuya diyabo,

⁴ ne face fana tun be to ka kow jayira ne ra, k'a fo ne ye ko:
«Ne ta kumaw to i jusu ra!

Ne kumakan mara, janko i ye si soro.

⁵ Hakiritigiya jini, faamuri jini.

I kana pina ne ta kumaw ko,
i kana i yere mabo ne darakumaw ra.

⁶ I kana i ko di nin kumaw ma, sabu o le bena i kisi,
o kumaw kanu, sabu o le bena i tanga kojugu ma.

⁷ Ka jija ka hakiritigiya jini, o le ye hakiritigiya damina ye,
fen o fen be i boro, o bee ke ka faamuri jini.

⁸ Ni i ka hakiritigiya jate fenba ye, hakiritigiya be i korota,
ni i k'a mina ni i boro fla ye, a be i bonya.

⁹ A bena neema masafugula le sigi i kun na,
a bena masafugula noroman le biri i kun na.»

Mogo terennin ta sira ani mogojugu ta sira

¹⁰ Ne dence, ne lamén, ka son ne ta kumaw ma;
ni o kera, i si sandaw bena caya.

¹¹ Ne ka hakiritigiya sira yira i ra,
ne ka i bla sirajuman kan.

¹² Ni i ka o sira tagama, foyi tena i ta tagama bari,
i borito sen tena talon foyi ra.

¹³ I jija ka ladirikan mina ka ja, a kana bosi i ra;
a mara kosebe, sabu i be si soro o le baraka ra.

¹⁴ I kana teme mogojuguw temeyoro ra,
i kana tagama kojugukebagaw ta sira kan.

¹⁵ O sira ye k'a to yi, i kana teme a fe;
i yere mabo o sira ra, ka taga i ta sira fe.

¹⁶ Sabu ni o mogow ma kojugu ke fiyewu, o te se ka sunogo;
o ja te sunogo soro, ni o ma mogo do laben.

¹⁷ Sabu olugu ta domuni ye kojugu le ye,
o ta duven minta ye fariya le ye.

¹⁸ Nka mogo terenninw ta sira be i ko dugubeda yeelen;
a yeelen be to ka bonya, fo ka taga tere se kuncé.

¹⁹ Mogojuguw ta sira be i ko dibifinba;
fen min bena o laben sira ra, o te se ka o ye.

Mogo ka kan ka sira terennin tagama

²⁰ Ne dence, i janto ne ta kumaw ra,
i toro sigi ka ne darakan lamén.

²¹ I ja lo ne ta kumaw ra tuma bee;
o mara fo i jusukun kononoyoro ra.

²² Sabu ni minw ka hakiri soro, a be si di olugu ma;
a be o farikolo yoro bee keneya.

²³ I janto i jusukun le ra ka teme fen tow bee kan,
sabu i ta panamanya kow be bo yi le.

²⁴ I sen bo flankafukumaw ra,

i da bo janfakumaw ra.

²⁵ I ja lo i ta sira ra ka teren ka taga,
i padenw sin i ta sira ma ka teren ka tagama.

²⁶ I ye tagama sira terennin kan;
ni o kera, i ta kow bee bena dakana.

²⁷ I kana jenge ka taga i kininboro fe walama i numanboro fe,
i sen bo kojugu ra.

5

Ka nɔɔ muso were ra o ma ben

¹ Ne dence, i janto ne ta hakiritigiyakumaw ra,

i toro malo ne ta faamurikumaw ra,

² janko i ye miiricogonuman soro,
janko i da ye lonniyakumaw soro k'a fo.

³ Sabu li be toni ka bo muso sunguruba da ra,
a darakan nugunin lo ka teme turu kan.

⁴ Nka a laban, o li be kunaya i da ra i ko jalaji;
a laban, a darakan be i tige i ko muru da fla.

⁵ A senw be saya sira le kan,
a ta tagama jasinna kaburu le ma.

⁶ Sira min b'a son si ra, a te o jate,
a ta siraw pagaminin lo, nka a te o lon.

⁷ Ayiwa, ne dencew, aw ye ne lamen!
Aw kana aw yere mabo ne kumakan na!

⁸ I ta sira yoro janya o muso jagon na,
i kana gbara a ta bonda ra!

⁹ Ni o te, i bena i ta bonya di mogo werew le ma,
i bena i si sandaw di mogo hinabari do le ma.

¹⁰ Mogo werew le bena i borofenw ce fo ka wasa a ra,
i ta sege tono bena taga mogo were le ta so.

¹¹ I bena to ka nuna i si laban na,
k'a soro i fari ni i sogo bee halakira ka ban.

¹² O wagati le ra, i bena a fo ko: «E, mun na ne tun ma son ladiri ma sa?
Mun na ne banna korori ma?»

¹³ Mun na ne ma son ka ne karamogow kumakan lamem de?
Mun na ne ma ne toro lo ne karanbagaw kan na sa?

¹⁴ A tora donin, ne tun bena halaki ka ban le pewu
ne ta jamana mogow bee lajennin ce ra!»

Ka i yere ta muso kanu o le jagon te

¹⁵ I yere ta dinga soginin ji min;
ji min be bo i yere ta kolon kon, o min.

¹⁶ Mun na i b'a to i ta bununji ye bon kene ma gbansan?
Mun na i b'a to i ta ko jiw ye woyo ka taga siradaw fe?

¹⁷ A ka kan ka ke i kelen ta le ye,
a man kan ka ke mogo were ta ye.

¹⁸ I yere ta bununji diyabo;
i kanbelenman ka muso min furu, i yere ninsondiya ni o ye.

¹⁹ I ta minanmuso kanunin lo,

i ta dagbemuso saraman lo;
i wasa don ale ta kanuya le ra tuma bee,
a jarabi ye i mina wagati bee.

20 Mun koson i be jarabi muso sunguruba ra sa, ne dence?
Mun koson i be i boro melege muso yaalabaga do ce ra?

21 Ayiwa, Matigi Ala na be adamaden temesiraw bee ra,
a be mago tagamacogo bee koro.

22 Magogugu yere ta kojuguw le b'a mina jan na,
a yere ta jurumun juruw le b'a siri.

23 A be sa, sabu a banna ladiri ma,
a ta hakirintanya bonyakogugu b'a lafiri.

6

Ni i ka layiri ta, i y'a dafa

1 Ne dence, ni i ka i yere ke i magogogon ta juru ko seere ye,
ni i boro don a boro ka kari ko i be lo ni o kunko ye,

2 ni i yere darakan ka i mina o jan na,
ni i yere kumakan ka i siri juru ra,

3 ne dence, i ka kan ka min ke ka i yere bo, o le ye nin ye:
i n'a fo i ka i yere don o tigi boro ka ban,
taga i yere majigi, ka jurudonbaga daari kosebe.

4 I kana a to sunogo ye don i na ra ni a ma janabo,
i kana i na tugu ka jingo ni a ma janabo.

5 I yere bosi i ko dagbe be bori k'a yere bosi donsoce boro cogo min na,
i yere bosi i ko konso be a yere bosi konominabaga boro cogo min na.

Salibagato

6 Ele salibagato, taga dugumeneninw fe,
taga o ta baaracogo fe, i ye hakiri soro.

7 Kuntigi te o fe,
namogo te o fe, jamanatigi te o fe.

8 Nka ni simantige sera, o be o ta siman laben,
ni simancewagati sera, o be o ta domuni ladon o ta so.

9 Ele salibagato, ele bena wuri tuma juman le?
Ele bena wuri sunogo ra tuma juman le?

10 Ka sunogo donin, ka i na tugu ka jingo donin,
ka i boro fla kuru ka la donin,

11 ni i ka to o ra, fagantanya bena bara i ra i ko son be bara mago ra cogo
min na,
pani bena bara i ra i ko kerekece murutigi be bara mago ra cogo min na.

Janfamogo laban te na

12 Adamaden sonkolon, adamaden mago terenbari,
ale le be yaala ni janfa ye a da ra.

13 A b'a na komikomi, ka ko do fo,
a be tagamasiyenw ke ni a sen ye ka ko do fo,
a be tagamasiyenw ke ni a borokandenw ye ka ko do yira.

14 Kumayeleva b'a jusu ra,
a be kojugu naninya wagati bee,

a be mɔgɔw bla ɲɔgɔn na.

¹⁵ O le kosɔn, cɛnri bɛna cun a kan yɔrɔnin kelen na, a bɛna bara ka halaki, fla tɛ halakiri min na.

Fɛn wolonfla minw man di Ala ye

¹⁶ Fɛn wɔɔɔɔ be yi, Matigi Ala be minw kɔninya, a fɔ fɛn wolonfla yɛɛ, a be minw haramuya:

¹⁷ Mɔgɔ min b'a yɛɛ fisaya tɔw ma,

mɔgɔ min nɛnkun be faninya fɔ,

mɔgɔ min be mɔgɔ jarakibari faga,

¹⁸ mɔgɔ min jusukun be terenbariyakow ɲaninya,

mɔgɔ min sen ka teri kojugu nɔ fɛ,

¹⁹ mɔgɔ seerejugu min be faninya fɔ,

ani mɔgɔ min be balemaw bla ɲɔgɔn na.

Muso jɛnyakebaga

²⁰ Ne dence, i face ta kumakan lamɛn, i kana ban i bamuso ta ladirikan ma.

²¹ O kumaw mara i jusukun na wagati bɛɛ, a siri i kan na tuma bɛɛ.

²² Ni i bɛ tagama, o le bɛna i ta sira yira i ra,

ni i lara sunɔgɔ ra, o le bɛna i kɔrɔsi,

ni i wurira, o le bɛna kɛ i barokɛɲɔgɔn ye.

²³ Sabu o kumaw ye fitina le ye,

o ladirikanw ye yeelen le ye,

o korori ni o karan ye sisɔrɔsira le ye.

²⁴ O le bɛna i tanga muso jogojugu ma,

ka i tanga muso yaalabaga ta mɔgɔmalasakumaw ma.

²⁵ I kana ta a cɛɲa ma, ka ɲabɔ a fɛ i jusukun na dɛ!

I kana a to a lɔgɔ ye i mina a ɲakisɛw cɛɲa kosɔn dɛ!

²⁶ Jatɔmuso be mɔgɔ borofɛn bɛɛ ban fɔ ka taga i ta sɔrɔta tɔ to buru kunkurunnin kelenpe ye,

muso furunin jɛnyakebaga be mɔgɔ ta ɲanamanya bɛɛ le mina jan na.

²⁷ Yala mɔgɔ be se ka tasuma don i ta derege jukɔrɔ,

ni i ta faniw ma jɛni wa?

²⁸ Yala mɔgɔ be se ka tagama takami kan,

ni a ma i sen jɛni wa?

²⁹ Cɛ min be jɛn ni a mɔgɔɲɔgɔn ta muso ye, o tigi ta be ten le,

ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga a mɔgɔɲɔgɔn ta muso ra, o tigi jarakibari tɛ to.

³⁰ Son min kɔngɔtɔ be fɛn sonya k'a domu kɔngɔ kosɔn, mɔgɔ tɛ o mafiyɛnya.

³¹ O bɛɛ n'a ta, ni a minana, a ka min sonya a be o ɲɔgɔn wolonfla le sara, hali ni a kɛra ko a be a ta sokɔnɔminan bɛɛ le di.

³² Nka mɔgɔ min be jɛnyɛya kɛ ni walimuso ye, o tigi hakiri ka dɔgɔ; mɔgɔ o mɔgɔ be o kɛ, o tigi b'a yɛɛ halaki le.

³³ O tigi tena foyi sɔrɔ ni bugɔri ni dɔgɔyari tɛ; ale ta maroya kɔni tena ban ka ye.

³⁴ Sabu celiya be furuce ta jusugban lawuri, ni a b'a yɛɛ dimibɔ lon min na, a tɛ makari.

³⁵ Bonyafɛn si tɛ se k'a jusu suma, hali ni i ka bonya caya cogo o cogo k'a di a ma, a tena sɔn.

7

Muso jeneyakebaga

¹ Ne dence, ne ta kumaw to i hakiri ra,
ne ta kumakan mara ka ja i jusukun na.

² Ne ta kuma mara janko i ye si sɔɔ,
ne ta ladirikan kɔɔsi kosebe, i ko i be i janto i pakise ra cogo min na.

³ O kumaw siri i borokandenw na,
a sebe i jusukun walaka kan.

⁴ A fo hakiritigiya ma ko: «Ele ye ne balemamusu le ye!»
Faamuri wele ko i terimuso!

⁵ Ni o kera, o bena i tanga muso sunguruba ma,
ka i tanga muso yaalabaga ma, ani a ta mɔgomalalakumaw.

⁶ Lon do, ne tun be ne ta bon finetiri ra,
ne tun be fleri kera finetiri negešanasan wow fe.

⁷ Ne ka ceden do ye naloman dow ce ra,
ne ka ceden do kɔɔsi kanbelenw ce ra, min hakiri tun ka dogo.

⁸ A tun be nana sira kan o muso jɔgon do ta so fan na,
a tun ka o muso ta sosira ta.

⁹ Terebenda wagati tun lo, wuladayanfan fe,
su damina wagati ra, dibi donwagati ra.

¹⁰ Muso do barara ka bo ka na a kunben,
a ta fanidoncogo tun be i ko jatomuso, naninyajugu b'a jusu ra.

¹¹ A da ka ca, a te maro,
a te sigi a ta so ka ye.

¹² Ni a te sirada ra, a be dugu kɔɔ,
a be teme sirafaranw bee ra, ka to ka cew le kɔɔ.

¹³ A ka kanbelen poron k'a mina o cogo le ra, ka melege a ra,
k'a fo kanbelen ye, hali a ma maroya, ko:

¹⁴ «E, ne tun ka kan ka ninsondiya saraka* min faga,
ne sera ka o layiri dafa bi*.

¹⁵ «O kɔson ne bɔra ka na i kunben,
ne ka i yɔɔnini, fo ka i ye.

¹⁶ Ne ka birifaniw lala ne ta lanan kan, k'a laben ka ja,
ne ka Misiran jamana ta birifani pumanman dow le la a kan.

¹⁷ Ne ka ne ta layɔɔ kasa diya ni turu kasadimanw ye:
miri turu, ani alowesi turu, ani sinamone turu.

¹⁸ Na, an ye jɔgon kanu, ka fa jɔgon na, fo ka panamini, fo ka taga dugu
gbe,
an ye jɔgon logorake kanuya ra.

¹⁹ Sabu ne ce te so,
a tagara tagamajan do le ra.

²⁰ A ka wari caman le don a ta waribɔɔ kɔɔ ka taga,
a te sekɔ fo ni karo janfara.»

²¹ O muso ka o kanbelen mina ni a ta ceguya ye,
a k'a nege fo k'a sɔɔ ni a ta mɔgomalasa kumaw ye.

²² O yɔɔnin kelen bee, kanbelen gbanna a ko,

* **7:14** 7.14 O kɔɔ ye ko ale bɔra ka na kanbelen wele, ka taga o sarakasogo le domu, nka can te o ye.

i n'a fɔ o bɛ tagara ni misi min ye a fagayɔrɔ ra,
 i n'a fɔ o bɛ tagara ni fatɔ min sirinin ye a bugɔyɔrɔ ra,
 23 fɔ biɛ dɔ ye na a sɔnkun sɔgɔ.
 A bɛ i ko kɔnɔnin min bɛ bori ka taga a yɛrɛ don jɔ ra,
 sabu a t'a lɔn ko ale nin bɛna to a ra.

24 Ayiwa, sisan ne dencɛw, aw ye ne lamɛn!
 Aw ye aw janto ne darakumaw ra!

25 I kana i ta miiriya sama ka taga nin muso ɲɔgɔn ta sira fɛ,
 i kana a ta siraw ta ka i yɛrɛ latunu.

26 Sabu a ka cɛ minw laben ka ban ka o faga, o ka ca;
 a ka minw faga, o bɛɛ tun ye cɛ barakamanw le ye fana.

27 A ta so ye kaburu sira le ye,
 sira min bɛ mɔgɔ lajigi fɔ saya ta so yɛrɛ kɔnɔ.

8

Bɛɛ ka kan ka hakiritigiya ɲini

1 Yala hakiritigiya tɛ adamadenw welera wa?
 Yala faamuri tɛ a kan korɔtara ka pɛrɛn wa?

2 A bɛ lɔ yɔrɔ korɔtaninw na, ani siradaw ra,
 a bɛ lɔ sirafaranw na,

3 a bɛ lɔ dugu dondaw kɔrɔ,
 a bɛ lɔ dugu donda siraw ra ka pɛrɛn:

4 «Aw mɔgɔw, ne bɛ aw le welera!
 Ne kan bɛ aw adamadenw le ma!

5 Aw nalomanw, aw ye ceguya degi!
 Aw hakirintanw, aw ye hakiri sɔrɔ!

6 Aw ye mɛnni kɛ, sabu ne bɛna kuma nafamanw le fɔ,
 ne bɛna ne da yɛɛ ka cankumaw le fɔ.

7 Ne da bɛ kumajuman le fɔ,
 ne nɛnkun bɛ kumajugu haramuya.

8 Ne darakuma bɛɛ terennin lo,
 nanbarakuma ni kuma terenbari si tɛ bɔ ne da ra,

9 ne darakuma bɛɛ gbɛnin lo faamurikebagaw fɛ,
 a bɛɛ ye kumajuman le ye lɔnnikebagaw fɛ.

10 Aw ye kɛ ne ta ladirikan fɛ ka tɛmɛ hali wari kan,
 lɔnniya ka fisa ni sanin bɛɛ ra ɲumanman ye.

11 Sabu hakiritigiya ka fisa ni lulu ye,
 mɔgɔ bɛ ɲabɔ fɛn o fɛn fɛ, o si tɛ se ka suma ni hakiritigiya ye.»

Hakiritigiya bɛ min kɛ mɔgɔ ye

12 «Ne min ye hakiritigiya ye, ne ni ceguya le siginin bɛ ɲɔgɔn fɛ,
 lɔnniya ni miiricogɔɲuman bɛ sɔrɔ ne le fɛ.

13 Matigi Ala ɲasiran bɛ mɔgɔ min na, o tigi bɛ kojugu kɔninya,
 yɛrɛwasobaga, ani yɛrɛbonyabaga, ani sirajugu tagamabaga,
 ani da min bɛ kumayɛɛma kɛ, ne bɛ o kɔninya.

14 Ladiri ni hakiriɲuman bɛ sɔrɔ ne le fɛ,
 ne le ye faamuri ye, sebagaya bɛ sɔrɔ ne le fɛ.

15 Ne le sababu ra, masacɛw sigira masaya ra,
 ne le sababu ra, kuntigiw bɛ se ka ko terenninw latige.

16 Ne le sababu ra, fagamaw sigira fanga ra,

ani mɔgɔbaw, ani dunuɲa kititigeɓagaw bɛɛ.

17 Ne kɔni, mɔgɔ minw bɛ ne kanu, ne fana bɛ olugu kanu, minw bɛ ne yɔrɔɲini, olugu bɛ ne sɔrɔ.

18 Naforo ni bonya bɛ ne le fɛ,

fɛɲɲuman mɛɛntaw, ani wasa bɛ sɔrɔ ne le fɛ.

19 Tɔnɔ min bɛ sɔrɔ ne ra, o ka fisa ni sanin ye, a ka fisa ni sanin yerɛworo ye,

nafa min bɛ ne ra, o ka fisa ni warigbɛ bɛɛ ra ɲumanman ye.

20 Ne bɛ tagama sira terennin le kan,

ne bɛ tɛmɛ cansiraw le fɛ.

21 Ne bɛ ne kanubagaw fɛntigiya,

ka o ta naforomarayɔrɔw fa.»

Hakiritigiya bɛ bɔ Ala yerɛ le ra

22 «Ne worora kabini Matigi Ala ta baara damina ra,

tuma min na a tun ma a ta danfɛn fɔlow si dan ban.

23 Ne sigira kabini wagatijan,

kabini fɔɓfɔɓɔ, k'a sɔrɔ dugukolo ma dan fɔɓɔ.

24 Ne nana, k'a sɔrɔ jibaw tun tɛ yi fɔɓɔ,

ne nana, k'a sɔrɔ bununjibaw si tun tɛ yi fɔɓɔ;

25 ne nana k'a sɔrɔ kuruw tun ma dan ban,

ne nana k'a sɔrɔ kongoriw tun ma sigi ban,

26 o y'a sɔrɔ Ala tun ma dugukolo ni kongow dan fɔɓɔ,

a tun ma hali dunuɲa buguri fɔɓɔ dan ban.

27 Wagati min Ala ka sankolo bla a nɔ ra, ne tun bɛ yi;

wagati min a ka jibaw dantige,

28 wagati min a ka sankabaw bla san fɛ,

wagati min dugukolo jukɔrɔɲiw woyora ka bɔ ni baraka ye,

29 wagati min a ka kɔgoji dan yira,

janko a ji kana tɛmɛ o danw kan,

wagati min a ka dugukolo jusigiyɔrɔ tagamasiyen kɛ,

30 ne tun bɛ a kɛrɛ fɛ i ko baarakuntigi.

Lon o lon ne tun b'a diyanyako kɛ,

ka ɲagari a ɲa kɔrɔ tuma bɛɛ.

31 Ne tun bɛ ɲagari a ta dugukolo kɔ kan,

ka ninsonɲiya adamadenw cɛ ra.»

Hakiritigiw le bɛ ɲasuma sɔrɔ

32 «Ayiwa, sisan, ne dencɛw, aw ye ne lamɛn!

Minw bɛ ne ta sira tagama, olugu ta ɲana!

33 Aw ye ladiri lamɛn, ka kɛ hakiritigiw ye,

aw kana ladiri bla aw yerɛ kɔ fɛ.

34 Mɔgɔ min bɛ ne lamɛn, o tigi ta ɲana,

mɔgɔ min bɛ ɓɔ lon o lon ne ta so donda ra ka mɛnni kɛ,

min bɛ ɓɔ ne ta da ra, ka mɛnni kɛ, o tigi ta ɲana.

35 Sabu ni mɔgɔ min ka ne sɔrɔ, o tigi kɛra sitigi ye,

Matigi Ala bɛ sɔn o tigi ma.

36 Nka ni mɔgɔ min ka ne kan bla, o tigi ka kojugu kɛ a yerɛ le ra;

mɔgɔ o mɔgɔ bɛ ne kɔninya, o tigi bɛ saya le kanu.»

9

Hakiritigiya ta welerikan

¹ Hakiritigiya k'a ta bon samasen wolonfla lɛse, a k'a ta bon lɔ.

² A ka bɛganw faga, ka minnifenw labɛn, a ka domunikeyɔrɔ labɛn.

³ A k'a ta baaraden sunguruw ci, ko o ye taga pɛrɛn k'a ta weleri lase mɔgɔw ma; o bɛ lɔ dugu yɔrɔ kɔrɔtaninw le ra ka weleri kɛ:

⁴ «Mɔgɔ o mɔgɔ ye kolɔnbari ye, o ye tɛmɛ yan!»
Minw hakiri ka dɔgɔ, a b'a fɔ olugu ye ko:

⁵ «Aw ye na ne ta domuni kɛ, ne ka minnifen min labɛn, aw ye na o min!

⁶ Aw ye nalomanya dabla, janko aw ye si sɔrɔ, aw ye faamuri sira ta.»

Hakiritigi ni hakirintan

⁷ Mɔgɔ min bɛ kumakolonfɔbaga ladi, o tigi bɛ dɔgɔyari le lase a yɛrɛ ma, mɔgɔ min bɛ mɔgɔjugu jaraki, o tigi bɛ maroya le lase a yɛrɛ ma.

⁸ I kana kumakolonfɔbaga jaraki, ni o kɛra, a bɛ i kɔninya, nka hakiritigi jaraki, ni o kɛra, a bɛ i kanu.

⁹ Hakiritigi karan, ni o kɛra, dɔ bɛ fara a ta hakiritigiya kan; lɔnniya yira mɔgɔ terennin na, ni o kɛra, dɔ bɛ fara a ta lɔnni kan.

¹⁰ Matigi Ala nasiran, o le ye hakiritigiya damina ye, Ala saninman lɔnniya, o le ye faamuri ye.

¹¹ Sabu, ne hakiritigiya, ne le sababu ra i si bɛna caya, ne le sababu ra san caman bɛna fara i si kan.

¹² Ni i ye hakiritigi ye, i ta hakiritigiya nafa bɛ i kan, ni i ye kumakolonfɔbaga ye, i ta kumakolonfɔ kunko bɛ i kelen kan.

Hakirintanya ta welerikan

¹³ Hakirintan bɛ i ko muso dacamantigi, a bɛ i ko muso naloman, min tɛ foyi lɔn.

¹⁴ A bɛ sigi a ta so donda ra, siginan dɔ kan, dugu yɔrɔ kɔrɔtaninw na,

¹⁵ ka pɛrɛn ka tɛmɛbagaw wele; minw terenna, ni o bɛ tagara o ta sira fɛ, a bɛ olugu wele:

¹⁶ «Mɔgɔ o mɔgɔ ye kolɔnbari ye, o ye tɛmɛ yan!»
Minw hakiri ka dɔgɔ a b'a fɔ olugu ye ko:

¹⁷ «Ji sonyanin le ka di, denjuguya domuni le ka timi.»

¹⁸ Mɔgɔw m'a lɔn ko a ta so ye saya ta yɔrɔ le ye, o m'a lɔn ko a bɛ mɔgɔ minw wele ko olugu bɛɛ bɛ jigi saya dibi le ra.

10

Sulemani ta hakiritigiyakumaw

¹ Masace Sulemani ta zanaw.

Den hakiriman b'a face jusu suma,
nka den hakirintan be a bamuso jusu kasi le.

² Naforojugu sorori te mogo nafa,
nka terenninya be mogo kisi saya ma.

³ Matigi Ala te mogo terennin to kongo ra,
nka mogojuguw be sama fen minw ko, Ala be o yoro janya o ra.

⁴ Boro min ka suma baara ra, o be fagantanya lase mogo ma,
nka boro min be timinadiya baara ra, o be mogo fentigiya.

⁵ Den min be siman ladon simantigewagati ra, o ye den hakiriman ye;
nka min be a ta ke sunogo ye simankanwagati ra, o be mogo lamaroya.

⁶ Dugawu le be mogo terennin kan,
nka kuma farimanw le dogonin be mogojugu da ra.

⁷ Mogow hakiri be to mogo terennin na, ka dugawu le ke a ye,
nka mogojugu tgo be tori.

⁸ Mogo hakiriman be son ladirikan ma,
nka nalomanyakuma fobaga b'a yere halaki.

⁹ Mogo min be tagama ni jusukun gbenin ye, o tigi ja siginin be tagama,
nka mogo min te sira terennin ta, o ta kow bena bo kene kan.

¹⁰ Mogo min b'a na komikomi janfa koson, o be toro le lase mogo ma,
nalomanyakuma fobaga b'a yere halaki*.

¹¹ Mogo terennin darakuma be si di mogo ma,
nka mogojugu da fara kuma farimanw le ra.

¹² Koninya be kere lawuri;
nka kanuya be hake bee datugu.

¹³ Hakiritigiyakumaw le be faamurikebaga da ra,
nka minw hakiri ka dogo, bisan be pini olugu ko le kama.

¹⁴ Hakiritigiw be lonniya mara ka na,
nka naloman da b'a sama ka taga ni a ye a benyoro le ra.

¹⁵ Naforotigiw ta naforo le ye o ta dugu barakaman ye,
nka fagantan ta fagantanya le ye a bensababu ye.

¹⁶ Mogo terennin ta baara sara b'a son si ra,
nka mogojugu ta baara ton b'a bla jurumun na.

¹⁷ Mogo min be ladirikan men, o be sisorosira le kan,

* **10:10** 10.10 Kitabu dow kono a sebera ko: mogo min b'a mogojogon jaraki can kan, o tigi be hera le pini.

nka min be ban korori ma, o b'a yere lafiri.

18 Mogo min be koninya dogo a jusu ra, o da be faninya tige, min be yaala ka mogow togo cen, o ye hakirintan ye.

19 Kumacamantigi ni jurumun te ban, nka mogo min be se a da koro, o ye mogo hakiriman ye.

20 Mogo terennin ta kuma be i ko warigbe bee ra jumanman, nka mogojuguw ta jusukunnakow nafa ka dogo.

21 Mogo terennin ta kuma be mogo caman nafa, nka naloman be sa a ta hakiridogoya koson.

22 Matigi Ala ta baraka le be mogo fentigiya, a fana te toro were si fara a kan.

23 Kojuguke ye hakirintan diyanyako ye, hakiritigiya fana ye mogo faamurikebaga diyanyako ye.

24 Mogojugu be siran ko min ja co, o le b'a soro, nka mogo terennin be jabo fen min fe, Ala be o di a ma.

25 Ni folonkonto fiyera ka teme, mogojugu be tunu, nka mogo terennin be to a no ra tuma bee.

26 Minnifen kumunin be min ke mogo jin na, sisi be min ke mogo paden na, salibagato be o le ke a cibagaw ra.

27 Matigi Ala nasiran be mogo si janya, nka Ala be mogojuguw si dogoya.

28 Mogo terenninw ta Alamakono laban ye jagari ye, nka mogojugu jigi be cen.

29 Matigi Ala ta sira ye mogo jusukungbenin ta dogoyoro le ye, nka minw be terenbariyakow ke, olugu halaki sababu lo.

30 Mogo terennin te jenge ka bo a no ra ka ye, nka mogojuguw tena to jamana konu fiyewu.

31 Hakiritigiyakumaw le be bo mogo terennin da ra, nka kumayelemabaga nenkun be tige.

32 Mogo terennin da be kuma bennin focogo lon, nka mogojugu da be kumayelema le lon.

11

1 Matigi Ala be sumanikenan dayaganin tigi haramuya;

nka kilo dafanin tigi ka di Ala ye.

² Yereyira be dogoyari lase mago ma,
nka hakiritigiya ye mago majigininw ta ye.

³ Magorumanw ta jusukungbeninya be o bla sirapuman kan,
nka janfamogow ta kumayelema be o halaki.

⁴ Naforo te foyi na Ala ta dimilon na,
terenninya le be mago kisi saya ma.

⁵ Mago jusukungbenin ta terenninya le be a ta sira na,
nka magojugu be ben a yere ta juguya koson.

⁶ Magorumanw ta terenninya be o kisi,
nka janfamogow be mina jan na o yere ta nege koson.

⁷ Ni magojugu sara, a jigi be ban,
a tun k'a boromala a ta fangatigiya min kan, o be be tunu.

⁸ Ni mago terennin degura, Ala b'a bosi,
ka magojugu bla a no ra.

⁹ Alanasiranbari b'a fe k'a magogogon halaki n'a da ye,
nka mago terennin ta lonniya b'a kisi.

¹⁰ Ni mago terenninw ka hera soro, dugumogow jusu be diya;
ni magojuguw ka halaki, dugumogow be nagarikanbaw bo.

¹¹ Magorumanw ta dugawu le be dugu lo,
nka magojuguw da be dugu ci.

¹² Mago min b'a magogogon dogoya, o hakiri ka dogo,
nka mago min ye faamurikebaga ye, o te kuma.

¹³ Nafigi be magow ta gundow labo kene kan,
nka lanamogo be kow mara.

¹⁴ Ni ko payirabagaw ka fon, jamana be ben,
nka ni ladibagaw ka caya, o le be na ni sesorori ye.

¹⁵ Ni mago min k'a kan di ka ke mago were ta juru ko seere ye, o tigi be
sege le la a yere kan,
nka mago min te son k'a kan di mago were ta ko ra, o tigi basira.

¹⁶ Muso jusupuman be bonya soro,
nka mago farimanw be naforo doron le soro.

¹⁷ Korumankebaga ta koruman tono b'a yere kan,
nka mago hinabari be kojugu ke a yere le ra.

18 Məğojugu ta sərətə tē foyi ja a ye,
nka məğo min bə terenninya dan, o bə sara ɲanaman sərɔ.

19 Terenninya bə si di məğo ma,
nka ka tugu kojugu nɔ fɛ, o bə saya le lase məğo ma.

20 Məğo minw jusukun terennin tɛ, Matigi Ala bə olugu haramuya,
nka minw bə sira terennin tagama, olugu ko ka di a ye.

21 Məğojugu kɔni jarakibari tena to fiyewu, sigiya tɛ o ra,
nka Ala bə məğo terennin ni a ta duruja bɔsi.

22 Nunnasanin donna ɛ nun na,
o ye muso cɛɲuman hakirintan ye!

23 Məğoɲuman bə sama fɛn min nɔ fɛ, o ye koɲuman dɔrɔn le ye,
nka məğojugu jigi bə taga laban ni Ala ta dimi le ye a kan.

24 Dɔ b'a boro labla ka məğow sɔn, nka dɔ le bə fara ale ta naforo kan,
dɔ b'a tɛgɛ gbɛɛya fɔ k'a dama tɛmɛ, nka dɔ le bə fara ale ta fagantanya
kan.

25 Məğo min bə tɔw sɔn, Ala bə o wasa;
məğo min bə ji kɛ tɔw kɔrɔ, Ala fana bə ji kɛ o tigi kɔrɔ.

26 Məğo min bə ban k'a ta siman fiyeere məğow ma, məğow bə o tigi danga,
nka min bə a ta siman fiyeere, dugawu bə o tigi kan.

27 Məğo min bə tugu koɲuman nɔ fɛ, o tigi bə məğow diyanyako le fɛ,
nka məğo min bə kojugu yɔrɔɲini, kojugu le bɛna o sərɔ.

28 Məğo min k'a boromala a ta naforo kan, o tigi bə ben,
nka məğo terennin bə nugu ka ja i ko flaburukura bɔtɔ.

29 Məğo min bə kojugu lase a yɛrɛ ta so ma, o ta sərɔtə bɛna kɛ fɔɲɔ le ye;
məğo naloman bɛna kɛ hakiritigi ta jɔn ye.

30 Məğo terennin bə den min kɛ, o yiri ye sisɔrɔyiri le ye;
məğo hakiritigi le bə məğow sərɔ.

31 Hali məğo terennin bə a ta kɛwalew sara sərɔ dunuɲa ra yan,
janko ka n'a fɔ məğojugu ni jurumunkebaga!

12

1 Korori ka di məğo min ye, lɔnniya ka di o tigi ye,
nka məğo min bə ban jarakiri ma, o ye naloman le ye.

2 Məğoɲuman ko ka di Matigi Ala ye,
nka məğo min bə kojugu ɲaninya, Ala bə kiti ben o tigi kan.

3 Adamaden te sabati juguya baraka ra,
mogo terennin ta liliw te se ka yuguyugu ka bo o no ra.

4 Muso barakaman ye a ce ta masafugula le ye,
nka min b'a ce lamaroya, ale be ke a ce fe i ko jorijugu min be mogo kolo
jimi.

5 Mogo terenninw ta miiriya be can le kan,
nka mogojuguw be tagama nanbara le kan.

6 Mogojuguw darakumaw ye jan dogoninw le ye min be mogo faga,
nka mogonumanw darakan be o bosu.

7 Mogojuguw bena ye lema ka bo o no ra, ka tunu pewu,
nka mogo terenninw ta so lonin be to.

8 Hakiri min be mogo fe, i be tando ka kaja ni o le ye,
nka mogo kononjugu be dogoya.

9 Mogo w ye i mafiyenya k'a soru baaraden be i togo ra, o ka fisa,
sani i ye i yere bonya k'a soru hali domuni te soru i boro.

10 Mogo terennin b'a janto a ta beganw na ka o baro,
nka mogojugu ta hina ni a ta hinabariya bee ka kan.

11 Mogo min be a ta foro sene, o be domuni soru ka fa,
nka mogo min be tugu fengbansanw no fe, o hakiri ka dogo.

12 Naforo min sorora kojugu sababu ra, mogojugu be jabo o le fe,
nka mogo terenninw ta liliw b'a to o be den caman ke.

13 Mogojugu be mina a yere ta kumakanjugu ta jan le ra,
nka mogo terennin be bosu ka bo jagban na.

14 Darakanuman be konuman caman lase mogo ma;
ni mogo boro ka baara min ke, i be o sara le soru.

15 Naloman ta sira ka ni ale yere na na,
nka mogo min be son ladiri ma, o ye hakiritigi ye.

16 Naloman be a ta dimi yira yaronin kelen na,
nka mogo min be dogoyari sonmina, o ka cegu.

17 Mogo min be can fo, kuma terennin le be bo o da ra,
nka seerejugu ta ye nanbara ye.

18 Mogo kumabagajugu ta kuma be mogo sogo i ko kerekemuru,
nka hakiritigi ta kuma be mogo jusu suma.

19 Da min be can fo, o be si soru tuma bee,
nka nenkun min be faninya fo, o ta wagati ye jakomiko kelen ye.

20 Mɔgɔ minw be kojugu ɲaninya, nanbara le be olugu jusu ra,
nka minw be mɔgɔw ladi ka o bla hera sira kan, olugu bena ninsɔndiya.

21 Ala te kojugu si ben mɔgɔ terennin kan,
nka mɔgɔjuguw ni tɔɔɔ le be ɲɔgɔn na.

22 Da min be faninya fɔ, Matigi Ala be o haramuya,
nka mɔgɔ min be tagama ni kankelentigiya ye, o ko ka di a ye.

23 Mɔgɔ min ka cegu, o te a ta lɔnniya wangola;
nka hakirintan be a ta hakirintanya fɔ kene kan ni a jusu beɛ ye.

24 Mɔgɔ min boro be timinadiya baara ra, o tigi le be sigi kuntigiya ra,
nka mɔgɔ farifaganin ka kan ni jagboyabaaraw le ye.

25 Mɔgɔ ta jusukunnahami b'a baraka ban,
nka kumakanɲuman be mɔgɔ ninsɔndiya.

26 Mɔgɔ terennin be sira yira a mɔgɔɲɔgɔn na,
nka mɔgɔjugu ta sira b'a lafiri.

27 Mɔgɔ farifaganin te se ka hali a ta sogo jeni a yere ye,
nka ka timinadiya baara ra, nafaba be o ra.

28 Si be sɔɔ terenninya sira le kan,
saya te o sira kan.

13

1 Den hakiriman b'a face ta ladirikan men,
nka den kumakolonfɔbaga te sɔn jarakiri ma.

2 Mɔgɔ darakan sababu ra, i be se ka feɲɲuman sɔɔ k'a domu,
nka janfamɔgɔ be sama fariya dɔɔn le nɔ fe.

3 Mɔgɔ min b'a kumacogo kɔɔsi, o b'a nin tanga,
nka min da yelenin lo tuma beɛ, o b'a yere halaki.

4 Fen caman nege be salibagato ra, nka a t'a sɔɔ,
nka mɔgɔ min be timinadiya baara ra, o be wasa.

5 Fen o fen ye faninya ye, mɔgɔ terennin be o koninya,
nka mɔgɔjugu be kuma ka tɔw dɔgɔya, ka o lamaroya.

6 Mɔgɔ jusukungbenin ta terenninya le b'a tanga,
nka jurumunkeɛbaga ta kojugu b'a halaki pewu.

7 Do b'a yere ke waritigi ye k'a sɔɔ foyi t'a fe,
do fana b'a yere ke fagantan ye k'a sɔɔ naforoba b'a fe.

8 Naforotigi ta wari le ye a nin kunmabɔsara ye,

nka mɔɔ si te fagantan jaraki.

⁹ Mɔɔ terennin ta fitinayeelen be mana ka ja, nka mɔɔjugu ta fitina be faga le.

¹⁰ Yereyira be mɔɔ bla kere dɔron le ra, nka minw be son ladiri ma, olugu ye hakiritigiw ye.

¹¹ Naforo min be na jooa jooa, o laban be tunu yɔronin kelen na, nka mɔɔ min be a ta sɔɔ dɔonin dɔonin, o ta be caya.

¹² Mɔɔ jigi be fen min kan, ni o fen meenna kojugu, a be i jusu kasi, nka fen min nege be mɔɔ ra, ni i ka o sɔɔ, o be dɔ fara i si kan.

¹³ Mɔɔ min be ladirikan mafiyɛnya, o juru bɛna sara o tigi ra, nka min be kuma jate, o tigi bɛna o baraji sɔɔ.

¹⁴ Hakiritigi ta ladirikan be si di mɔɔ ma, a be mɔɔ tanga saya ta janw ma.

¹⁵ Hakirjuman le be mɔɔ ko diya mɔɔw ye, nka janfamɔɔ ni sege le be jɔɔn na.

¹⁶ Mɔɔ ceguman bɛɛ be a ta ko ke ni jatemina le ye, nka hakirintan be a ta hakirintanya yira bɛɛ ra.

¹⁷ Ciradenjugu be kojugu le lase mɔɔ ma, nka cirafobaga kankelentigi be jususuma le lase mɔɔ ma.

¹⁸ Mɔɔ min be ban ladiri ma, o laban ye fagantanya ni maroya ye, nka min be son jarakiri ma, o be bonya sɔɔ.

¹⁹ Fen min lɔɔ be mɔɔ ra, ni i ka o sɔɔ, o ka di; ka kojugu dabra, o ye mɔɔ hakirintanw tana le ye.

²⁰ Mɔɔ min be tagama ni hakiritigiw ye, o be ke hakiritigi ye, nka mɔɔ min be hakirintan ke a jɛnjɔɔn ye, o be sege.

²¹ Kojugu le be jurumunkebagaw ko, nka mɔɔ terenninw ta sara ye kojuman ye.

²² Mɔɔjuman be cɛn mara a ta denw ta denw ye, nka jurumunkebaga b'a borofɛnw lajɛn k'a bla mɔɔ terennin le ye.

²³ Fagantan ta foro senenin siman be ja kosebe, nka ni terenninya ka mɔɔ min jɛn, o ta bɛɛ be cɛn.

²⁴ Mɔɔ min be bisan bla, o tigi ta den ko man di a ye le; mɔɔ min b'a den kanu, ale b'a janto a ra k'a koro.

²⁵ Mɔɔ terennin be domuni ke ka wasa,

nka mɔgɔjugu kɔnɔbara lakolon be to.

14

1 Muso hakiritigi be a ta so lo,
nka muso hakirintan yere boro be a ta so ci.

2 Mɔgɔ min be sirapuman tagama, Matigi Ala nasiran be o tigi ra,
nka min te sira terennin ta, o te Ala bonya.

3 Bere min be naloman ta yerebonya bo a ra, o ye a yere darakuma le ye;
nka mɔgɔ hakiritigi ta darakuma b'a bosi.

4 Ni senekemisi te yi, bondow lakolon be to,
nka senekemisiw baraka sababu ra, siman caman be soro.

5 Seere kankelentigi te faninya tige,
nka seerejugu be faninya caman fo.

6 Kumakolonfobaga be hakiritigiya nini, a t'a soro,
nka faamurikebaga ta lonniya soro ka di.

7 I yere mabo mɔgɔ hakirintan na,
sabu i tena lonniyakuma si soro ka bo a da ra.

8 Mɔgɔ ceguman ta hakiritigiya ye k'a janto a temesiraw ra,
nka hakirintan ta nalomanya b'a lafiri.

9 Nalomanw te hakebo saraka* jate,
nka Ala be son mɔgɔnumanw ma.

10 Mɔgɔ jusukun yere le be a yere ta tɔɔrow silon,
mɔgɔ fana te se ka mɔgɔ were jusukun ta pagari silon.

11 Mɔgɔjugu ta bon be ci,
nka mɔgɔnuman ta so be sabati.

12 Mɔgɔ be sira do ye, ko a ka ni,
nka a laban be taga ke saya sira le ye.

13 Mɔgɔ be se ka yereko k'a soro tɔɔro be a jusu ra,
pagari fana be se ka laban ni jusukasi ye.

14 Mɔgɔ sɔnkolon bena a ta kewale tɔno soro,
mɔgɔnuman fana bena a ta tɔno soro.

15 Naloman be la ko beɛ ra,
nka mɔgɔ ceguman b'a tagamacogo korosi.

16 Hakiritigi be siran kojugu na, k'a yere mabo a ra,
nka hakirintan te a yere mina, sabu a lanin be a yere ra.

17 Mɔgɔ min jusu gban ka di, o be hakirintanyakow ke,
mɔgɔ min be kojugu ɲaninya, mɔgɔw be o tigi kɔninya.

18 Nalomanw be hakirintanya le sɔɔ o ninyɔɔ ye,
nka lɔnniya masafugula le be biri mɔgɔ cegumanw kun na.

19 Mɔgɔjuguw bɛna o kinbiri gban mɔgɔɲumanw kɔɔ,
mɔgɔ kewalejuguw bɛna o kinbiri gban mɔgɔ terenninw ta bondaw ra.

20 Hali fagantan sigiɲɔgɔn b'a kɔninya,
nka naforotigi kanubagaw ka ca.

21 Ka i sigiɲɔgɔn dɔgɔya, o ye jurumun le ye,
nka mɔgɔ min be makari ɲanibatɔw ra, o tigi ta ɲana.

22 Minw be kojugu ɲaninya, yala olugu tɛ o yɛɛ lafirira le wa?
Nka minw be kɔɲuman ɲaninya, olugu be to ɲumanya ni kankelentigiya
ra.

23 Mɔgɔ be sege baara o baara ra, tɔnɔ be sɔɔ o ra,
nka ka to kumagbansanfɔ ra, o be fagantanya dɔɔn le lase mɔgɔ ma.

24 Hakiritigiw ta naforo le ye o ta masafugula ye,
nka hakirintan ta nalomanya tɛ ke foyi ye ni nalomanya tɛ.

25 Seere canfɔbaga be mɔgɔ nin kisi,
nka seere faninyafɔbaga ta ye nanbara ye.

26 Matigi Ala ɲasiran be mɔgɔ min na, jigiyaba le be o tigi fɛ,
o tigi be ke a ta denw fana dogoyɔɔ ye.

27 Ka siran Matigi Ala ɲa, o be si di mɔgɔ ma,
a be mɔgɔ kisi saya ta janw ma.

28 Ni jamana mɔgɔw ka caya, o ye masace ta bonya le ye,
nka mɔgɔntanya ye fagama ta ben sababu le ye.

29 Mɔgɔ min be sabari, o ta faamuri ka bon,
nka min jusu gban ka di, o be a ta nalomanya le yira.

30 Jususuma ye mɔgɔ farikolo kenɛya le ye,
nka ɲangboya be i ko jorijugu min be mɔgɔ kolo jimi.

31 Ni mɔgɔ min ka desɛbagatɔ minako juguya, o tigi k'a danbaga le
mafiyenya,
nka ni mɔgɔ min ka ɲa fagantan ma, o tigi k'a danbaga le bonya.

32 Mɔgɔjugu yɛɛ ta kewalejugu le b'a laben,
nka mɔgɔ terennin be jigiya sɔɔ hali a satuma ra.

33 Hakiritigiya siginin be faamurikebagaw jusukun na,

nka hakiritigiya lonbaga te hakirintanw ce ra.

³⁴ Terenninya le be jamana korota,
nka jurumun ye siyaw bee ta maroyako le ye.

³⁵ Baaraden min be tagama ni hakiri ye, o ko ka di masace ye,
nka baaraden min be maroyakow ke, a jusu be bo o koro.

15

¹ Ka mogo jaabi ni kumadiman ye o be a ta jusugban mala,
nka kumajugu be mogo ta dimi lawuri.

² Lonniyakuma ce ka ni hakiritigi da ra,
nka hakirintan da be nalomanyakumaw le fo.

³ Matigi Ala na be yoro bee ra,
a be bee korosira, mogojuguw fara mogonumanw kan.

⁴ Nenkun min be kumadiman fo, o be i ko yiri min be si di mogo ma,
nka min be mogo janfa, o be mogo jusu cen.

⁵ Naloman te a face ta ladirikan jate,
nka mogo min be son korori ma, o ye mogo ceguman ye.

⁶ Naforo caman be soro mogo terennin ta so,
nka mogojugu ta soro ta be sege le lase a ma.

⁷ Hakiritigiw da be lonniyakumaw le seri mogow kan,
nka o jagon te se ka bo hakirintanw jusukun na.

⁸ Matigi Ala be mogojugu ta saraka haramuya,
nka a be mogonumanw ta Aladaari mina.

⁹ Matigi Ala be mogojugu ta kawalew haramuya,
nka minw tugunin be terenninya ko, a be olugu kanu.

¹⁰ Mogo min be siranuman bla, kororigbelen le bena se o tigi ma;
mogo min te son jarakiri ma, o le be ke o tigi ta saya sababu ye.

¹¹ Saya dibi ni lahara dibi, o si dogonin te Matigi Ala na koro,
janko ka n'a fo adamaden jusukun!

¹² Ka kumakolonfobaga jaraki, o man di a ye,
o koson a te son ka taga hakiritigiw fe.

¹³ Jusudiya be mogo nada cerna,
nka jusukasi be mogo ninsongboya.

¹⁴ Mogo faamurikebaga le be lonniya nini,
nka nalomanya le ye hakirintanw ta baro ye.

15 Lon bɛɛ ye lonjugu ye ɲanibagato fɛ,
nka mɔgo wasanin bɛ ɲanagbɛ le ra wagati bɛɛ.

16 I borofɛn ye dɔgoɔya, nka Matigi Ala ɲasiran ye kɛ i ra,
o ka fisa i ye naforoba sɔrɔ ka to ɲagban na.

17 Ka flaburunan gbansan domu ni i kanubaga ye,
o ka fisa i ye taga misisogo tɔrɔnin domu ni i kɔninyabaga ye.

18 Mɔgo jusu gbannin bɛ kɛrɛ lawuri,
nka mɔgo sabarinin bɛ kɛrɛ mala.

19 ɲaniw bɛ wuri ka salibagato ta tɛmɛsira bɛɛ datugu,
nka mɔgoɲuman ta sira ye siraba gbenin le ye.

20 Den hakiriman b'a faɛɛ jusu suma,
nka adamaden hakirintan b'a bamuso dɔgoɔya.

21 Mɔgo min hakiri ka dɔgo, nalomanya ye o tigi fɛ ɲagariko le ye,
nka mɔgo faamurikebaga bɛ teren ka taga a ta sira fɛ.

22 Ni mɔgoɔw ma sigi ka kuma ka sɔrɔ ka baara min dabo, o baara bɛ cɛn,
nka ni ladibagaw cayara, baara bɛ ɲa.

23 Kuma jaabikoɲuman, o bɛ mɔgo ninsɔndiya;
ka kuma fɔ a fɔwagati ra, o ka di dɛ!

24 Sira min bɛ yɛlɛn san fɛ, ɲanamanya sira, mɔgo hakiriman bɛ o le ta;
sira min bɛ jigi ka taga saya ra, a b'a yɛrɛ kisi o sira ma.

25 Matigi Ala bɛ yɛrɛbonyabaga ta bon ben,
nka a b'a janto muso cɛ sanin ta yɔrɔ ra.

26 Matigi Ala bɛ ɲaninyajuguw haramuya,
nka kumaɲumanw saninyanin lo a ɲa kɔrɔ.

27 Mɔgo min tɛ fa naforojugu ra ka ye, o tigi bɛ bonɔ lase a ta so ma,
nka bonya min bɛ mina dogo ra, mɔgo min bɛ o haramuya, o tigi bɛ si
sɔrɔ.

28 Mɔgo terennin bɛ miiri fɔlɔ ka sɔrɔ ka mɔgo jaabi,
nka mɔgojugu da bɛ kumakolonw dɔrɔn le fɔ.

29 Matigi Ala b'a yɛrɛ mabo mɔgojuguw ra,
nka a bɛ mɔgo terenninw ta Aladaari lamɛn.

30 Flerikɛcogonuman bɛ mɔgo jusu diya;
ka kibaro diman lamɛn, o bɛ mɔgo kolow kɛneya.

31 Jarakirikuma min bɛ mɔgo bla sirajuman kan, ni mɔgo min k'a toro
malɔ o ra,

o tigi be se ka sigi hakiritigiw ce ra.

³² Mɔgo min be ban ladiri ma, o tigi t'a nin fe,
nka mɔgo min be jarakirikumaw lamɛn, o be hakiri sɔro.

³³ Matigi Ala nasiran be mɔgo karan hakiritigiya ra,
nka yeremajigi ko ye bonya ye.

16

Matigi Ala le ye Setigi ye fen bee ra

¹ Adamaden koni be ko miiri a jusukun na,
nka ni Matigi Ala da ka min latige, o le be ke.

² Mɔgo ta kewalew bee bennin lo a yere na na,
nka Matigi Ala le be mɔgo ta miiriya cogo lon.

³ I ta kow bee to Matigi Ala boro,
ni o kera, i ta koketaw be na.

⁴ Matigi Ala ka fen bee dan kun do le ra,
hali mɔgojugu, ale danna lonjugu le koson.

⁵ Matigi Ala be mɔgo yadanin haramuya;
sigiya t'a ra, Ala tena a to ni a ma a ta hakew juru sara a ra.

⁶ Ka konuman ke, ani ka can sira tagama, o be mɔgo ta kojugu kafari,
Matigi Ala nasiran fana be mɔgo bo sirajugu kan.

⁷ Ni mɔgo ta kewalew diyara Matigi Ala ye,
a be hera don hali i ni i juguw ce.

⁸ I ta sɔrota ye dogoya, nka i ye ke mɔgo terennin ye,
o ka fisa sani i ta sɔrota ye caya, k'a sɔro i be tagama terenbariya le ra.

⁹ Adamaden be a ta koketaw jate mina a jusukun na,
nka Matigi Ala le b'a temesira yira a ra.

Masacew ta ko

¹⁰ Masace darakuma be i ko Ala ta kuma,
o koson ni a be kiti tige, a da man kan ka firi kuma ra.

¹¹ Sumanikenan bennin ni a sumanikefen bee ye Matigi Ala ta le ye,
kilo dafanin min o min be boro konɔ, o bee ye a ta fen latigenin le ye.

¹² Masaw be kewalejuguw haramuya,
sabu terenninya le be masaya sabati.

¹³ Kuma terenninw ka di masaw ye;
mɔgo min be can fo, o tigi ko ka di o ye.

¹⁴ Masace ta jusugban ye saya ta ciraden le ye,

nka mɔgɔ hakiritigi be se k'a jusu suma.

15 Ni ninsɔndiya be masace pada kan, mɔgɔw be si sɔrɔ, ni mɔgɔw ko diyara a ye, a be ke i ko sankaba minw be sanji laban lana.

Adamadenya minacogo

16 Ka hakiritigiya sɔrɔ, o ka ni ka teme sanin kan pewu!
Ka faamuri sɔrɔ, o ka fisa ni warigbe sɔrɔri ye pewu!

17 Mɔgɔnumanw be o temesira mabɔ kojugu ra;
ni mɔgɔ min b'a temesira kɔrɔsi, o tigi b'a jantora a yere nin le ra.

18 Yerebonya ko ye halakiri ye,
waso ko ye ben ye.

19 Ka i yere majigi ka sigi ni mɔgɔ sabarininw ye,
o ka fisa sani i ye taga sigi ni yerebonyabagaw ye ka o ta benkanifenw domu.

20 Mɔgɔ min b'a hakiri sigi ka kuma lamen, o tigi be hera sɔrɔ,
mɔgɔ min b'a jigi la Matigi Ala kan, o tigi ta be ja.

21 Hakiritigiya be mɔgɔ min jusukun na, o tigi le be wele ko faamurikebaga,
kumacogonuman fana be mɔgɔ ta kuma baraka bonya.

22 Mɔgɔ min be tagama ni hakiri ye, hakiri be si di o tigi ma,
nka nalomanw ta sege be bo o yere ta nalomanya le ra.

23 Mɔgɔ hakiritigi jusukun le b'a da sɔn hakiri ra,
a be baraka don a ta darakumaw ra.

24 Kumadiman ye li le ye,
a be i jusu diya, a be i fari fana keneya.

25 Mɔgɔ be sira do ye, ko a ka ni,
nka a laban be taga ke saya sira le ye.

26 Kongo le be baarakebaga bla baara ra,
sabu mɔgɔ da le b'a joni k'a bla baara ra.

27 Mɔgɔ sɔnkolon be kojugu le laben,
a darakuma be i ko tasuma farimanba.

28 Kumayelemabaga be mɔgɔw bla jɔgɔn na,
nafiɣi be terimanw faran.

29 Mɔgɔ fariman b'a mɔgɔjɔgɔn nege,
k'a bla sirajugu kan.

30 Mɔgɔ min b'a ja tugu ka kojugu miiri,
mɔgɔ min b'a dagbolo kin, o tigi ka kojugu ke ka ban.

31 Kɔrɔya ta kunsigigbe ye bonya masafugula le ye,
mɔgɔ min be sira terennin tagama, o le b'a sɔrɔ.

32 Sani i ye ke kerɛkeɛɛfari ye, ke mɔgɔ sabarinin ye, o le ka fisa;
sani i ye ke kerɛkeɛɛ ye min be dugu mina, ke mɔgɔ ye min b'a yere mina,
o le ka fisa.

33 Mɔgɔw be kara la* janko ka kow latige,
nka ni ko o ko latigera, i b'a sɔrɔ o bɔra Matigi Ala yere le ra.

17

1 Burukunkurun jalan, o ni nasuma,
o ka fisa ni bon fanin ye sogo ra, nka lon o lon kere.

2 Jɔnce hakimiman, o laban be ke a matigice ta denkolon kuntigi ye;
o jɔnce le bena cen ta ni a matigice dence tɔw ye.

3 O be warigbe don daganin kɔnɔ tasuma ra, ka sanin yeele furune kan,
k'a silɔn,
nka Matigi Ala le be adamaden jusukun segeɛgeɛ.

4 Kojugukebaga le b'a janto mɔgɔjuguw ta kuma ra,
faninyatigebaga le b'a toro malo ka kumajuguw lamen.

5 Mɔgɔ min be fagantan lɔgɔbɔ, o tigi b'a danbaga le mafiyɛnya,
mɔgɔ min be jagari do ta cenri kosɔn, Ala tena o tigi jarakibari to.

6 Cekɔrɔbaw ta masafugula ye o mamadenw le ye,
denw fana ta kunkɔrɔtasababu ye o worobagaw ye.

7 Mɔgɔkunntan ni kumafɔkɔpuman man kan,
janko ka n'a fo fagama ni faninya!

8 Minw be bonyafɛnw di mɔgɔw ma dogo ra, a be olugu ja na ko fla le be
o bonyaw ra,
ko ni i ka bonya di dɔrɔn, ni i boro ka don fen o fen na, o be ja.

9 Mɔgɔ min be hake yafa, o be kanuya le jini;
nka min be to ka kɔsegi hakekow kan, o b'a teriw mabo a yere ra.

10 Jarakiko kelen be min ja faamurikebaga ye,
hali bisan ja keme te o ja hakirintan ye.

11 Mɔgɔjugu te foyi jini ni murutiri te;
o ra, ciraden hinabari do le bena ci a kama.

12 Ka ben ni wara do ye min denw bɔsira a ra,
o ka fisa sani i ye ben ni hakirintan do ye min be a ta nalomanyakow ra.

13 Mɔgɔ min be kɔpuman sara ni kojugu ye,

kojugu tena mabo o tigi ta so ra ka ye.

14 Ka kere lawuri, ani ka jiwoyoba temesira dayele, o bee ye kelen ye; o ra, sani sorsori ye na gban, i yere kun bo.

15 Mogo min be jo di kojugekɛbaga ma, ani min be kiti ben mogo terennin kan,
Matigi Ala be o mogo fla bee haramuya.

16 Ka hakiritigiya sansongo don hakirintan boro, o be mun le na?
Mogo min te miiri, o be se ka hakiritigiya san cogo di?

17 Mogo ta teri be i kanu wagati bee,
balemaya fana kun ye dogondeme ye degu wagatiw ra.

18 Mogo min hakiri ka dogo, o le be son ka layiri ta,
k'a yere ke mogo were ta juru ko seere ye.

19 Kere ka di mogo min ye, jurumun le ka di o ye,
mogo min b'a yere korota, o tigi b'a yere ta cenri le jini.

20 Mogo min jusukun terennin te, o te hera soro,
kojugu fana be ben kumayelemabaga le kan.

21 Ni mogo min ka den hakirintan woro, o tigi ta ye jusukasi ye,
denkolon face te se ka ninsondiya.

22 Jusudiya ye fla panaman le ye,
nka jusukasi be mogo baraka ban.

23 Mogojugu be bonyafen mina k'a dogo a ta deregeba jukoro,
ka can yelama k'a ke faninya ye.

24 Mogo faamurikebaga ta miiriya be hakiritigiya le kan tuma bee,
nka hakirintan ta miiriya be yaala ka taga fo dugukolo dan na.

25 Den hakirintan be dimi don a face ra,
ka jusukasi bla a bamuso ra.

26 Ka бага mogo terennin ma ka wari ben a kan ko a y'a sara, o man ji;
ka бага fagama ma k'a bugo a ta kojuman koson, o ma ben.

27 Mogo min b'a kumacogo korosi, o tigi ka ko lon,
mogo min hakiri siginin lo, o tigi ye faamurikebaga ye.

28 Hali naloman, ni a ka se ka je, a be jate hakiritigi ye;
ni a ka se a da koro, a be jate faamurikebaga ye.

18

¹ Kelennamogo b'a yere negerakow le jini,

fɛn o fɛn bɛ sɛ k'a sɔn hakirɪɲuman na, a bɛ ban o bɛɛ ma.

² Hakirintan mako tɛ faamuri ra,
nka k'a yɛrɛ kɔnɔnɔkɔw fɔ, o ka di a ye.

³ Kojuguke bɛ na ni dɔgɔyari ye,
yɛrɛmafiyɛnyari, o bɛ na ni lebu ye.

⁴ Kuma bɛ i ko ji min ka dun, i ko kɔ min fara fɔ ka bɔ kɛnɛ ma;
hakiritigiya bɛ sɔrɔ kuma le ra.

⁵ Ka fara kojugukɛbaga kan,
ka jo bɔsi mɔgɔ terennin na kiti ra, o man ji.

⁶ Hakirintan da le b'a bla kɛrɛ ra,
a yɛrɛ darakuma le bɛ bugɔri lase a ma.

⁷ Hakirintan yɛrɛ darakuma le bɛ kojugu ben a kan,
a yɛrɛ ta kumaw le bɛ kɛ jan ye k'a mina.

⁸ Nafigi darakan bɛ i ko domunifɛn diman,
i b'a kunu cogo min na, a bɛ jigi i kɔnɔbara ra ten.

⁹ Mɔgɔ min b'a boro sumaya baara ra,
o ye cɛnriɛbaga dɔgɔcɛ le ye.

¹⁰ Matigi Ala tɔgɔ bɛ i ko kɛrɛkunbenbon,
mɔgɔ terennin bɛ bori ka taga don o so kɔnɔ k'a yɛrɛ kisi.

¹¹ Nafɔrotigi ta nafɔro ye a ta dugu barakaman le ye,
a b'a miiri ko kogojan lo, min b'a tanga fɛn bɛɛ ma.

¹² Ni yɛrɛbɔnya ka don mɔgɔ jusukun na, o kɔ ye cɛnri ye,
nka yɛrɛmajigi kɔ ye bɔnya ye.

¹³ Mɔgɔ min bɛ kɔrɔtɔ ka kuma jaabi k'a sɔrɔ a m'a bɛɛ lamɛn fɔlɔ,
o ta ye nalomanya le ye, a laban fana ye maroya ye.

¹⁴ Mɔgɔ jusukun le bɛ baraka don a ra k'a to a ye bana sɔnmɪna,
nka ni i jusu cɛnna ka ban, mun le bɛ sɛ ka i dɛmɛ?

¹⁵ Faamuri jusu bɛ mɔgɔ min fɛ, o le bɛ lɔnniya sɔrɔ,
hakiritigi toro bɛ lɔnniyakumaw le jini.

¹⁶ Mɔgɔ ta bonyafɛnw le bɛ sira dayɛlɛ a ye,
fɔ ka taga a lase fagamaw kɔrɔ.

¹⁷ Ni mɔgɔ min kɔnna k'a ta ɲafɔ kititigeyɔrɔ ra, a bɛ kɛ i n'a fɔ jo bɛ ale
le fɛ,
fɔ mɔgɔ wɛrɛ le ye na, ka na o ko sɛgesɛgɛ, can yɛrɛ bɛ sɔrɔ ka lɔn.

18 Karala be kere ban,
a be fangatigiw faran ka o bo jɔgɔn na.

19 Ka gbara i balema tɔɔnɔn na, o ka gbelen ka teme dugu barakaman
minari kan;
Masabonba donda belen kari ka di ka teme kereban kan.

20 Mɔgɔ da be min fo, i be se ka i ta domuni sɔɔ o sababu ra,
i darakuma be se ka ke sababu ye ka i wasa.

21 Saya ni si be sɔɔ adamaden nenkun na,
ni kuma ka diya mɔgɔ min ye, o tigi fana be kuma tɔnɔ sɔɔ.

22 Ni mɔgɔ ka muso sɔɔ, a ka fenɔuman sɔɔ,
Matigi Ala ka kopumanba le ke a ye fana.

23 Fagantan ta kuma ye makarikanw le ye,
nka nafortotigi ta jaabiri ye kumagbelenw le ye.

24 Mɔgɔ jenɔgɔn dow be cenri le lase i ma,
nka teri do be yi, o be nɔɔ i ra ka teme hali i balema kan.

19

1 Fagantan min jusukun gbenin lo,
o ka fisa ni mɔgɔ hakirintan ye min da te kuma terennin fo.

2 Ka don ko ra ni jusugban ye k'a sɔɔ i ma jatemina ke folo, o man ni;
teriyakojugu fana be mɔgɔ lafiri.

3 Adamaden ta nalomanya le be cenri lase a ma,
o ko, a b'a jusu bo Matigi Ala kɔɔ.

4 Naforo be mɔgɔ teriw caya,
nka desebagato teri be ban a ra.

5 Seerejugu jarakibari tena to fiyewu,
faninyafɔbaga fana tena bɔsi.

6 Mɔgɔ caman b'a fe ka o yere ko diya fagamaw ye,
mɔgɔ min be mɔgɔ sɔn, bee be ke o teri ye.

7 Fagantan balemaw bee b'a koninya,
janko ka n'a fo a teriw; olugu be o yere mabo a ra le;
hali ni a b'a fe ka kuma ni do ye, a te mɔgɔ si ye.

8 Mɔgɔ min be hakiri nini, o tigi b'a yere nin kanu;
mɔgɔ min be faamuri nini, o tigi bena fenɔuman sɔɔ.

9 Seerejugu jarakibari tena to fiyewu,
faninyafɔbaga fana bena halaki.

10 Mɔgɔ hakirintan man kan ni mɔgɔbaya ye,
jɔn fana man kan ka sigi kuntigiya ra fagamaden kunna.

11 Mɔgɔ min be tagama ni hakiri ye, o tigi sabarinin lo;
mɔgɔw b'a hake ta, a te o jate minke, o le ye a ta bonya ye.

12 Masace diminin mankan be i ko jaranbelen kasikan,
nka a ta jumanya be i ko gomiji min be sumaya jigi binw kan.

13 Den hakirintan be bono le lase a face ma,
musow ta kere fana ye kodablabari le ye, i ko ji min be tonitoni tuma bee.

14 Mɔgɔ be se ka bon ni naforo soro cen ye i face fe,
nka muso hakiriman dibaga ye Matigi Ala le ye.

15 Salibagatoya be mɔgɔ bla sunogoba le ra;
mɔgɔ farifaganin le fana be to kongo ra.

16 Mɔgɔ min be kuma lamen, o tigi b'a nin kisi,
nka mɔgɔ min t'a tagamacogo korosi, o tigi be sa.

17 Ni mɔgɔ min ka makari desebagato ra, o tigi ka juru le don Matigi Ala
ra;
Ala bena a ta kojuman sara a ye.

18 I den koro a korowagati ra,
nka i kana dimi a koro k'a faga.

19 Mɔgɔ jusu fariman ta fariya hake ka kan ka bo a ra,
ni o te, ni i k'a to yi, i bena a to a b'a jagon were le ke tuun.

20 Ni i be ladirikan men, ka son karan ma,
a laban i fana be ke hakiritigi ye.

21 Miiriyaa caman be mɔgɔ jusukun na,
nka Matigi Ala ka min latige, o le be ke.

22 Min be jini adamaden fe, o ye kojuman ye;
nka fagantan belen ka fisa ni faninyatigebaga ye.

23 Matigi Ala nasiran be si di mɔgɔ ma,
a be i wasa, i be si hera ra, kojugu si te se i ma.

24 Salibagato b'a boro don tominan konɔ,
nka a te se k'a lase hali a da ma.

25 Ni i ka kumakolonfobaga bugo, ni naloman ka o ye, ale be ceguya;
ni i ka faamuribaga jaraki ko do ra, a be faamuri soro.

26 Den min b'a face minako juguya, k'a bamuso ghen,
o ye denkolon le ye, den min be mɔgɔ lebu.

27 Ne dence, ni i kɔni b'a fe ka i yere mabo lonniyakuma ta sira kan, o tuma i ye ladirikanw lamenni dabra.

28 Seere sonkolon mako te can ra, kojugu ka di kojugukebaga ye i ko to.

29 Tɔɔɔ labenna kumakolonfɔbagaw kama, bugɔribere fana labenna hakirintanw ko kama.

20

1 Duvɛn be mɔgo bla kumakolonfo ra, minnifen fariman be mɔgo bla mankanci ra, ni mɔgo o mɔgo ka a yere bla o ra, o tigi te ke hakiritigi ye.

2 Masace diminin ta jatige be i ko jaranbelen kasikan jatige; ni mɔgo min k'a jusu wuri, o tigi ka kojuguba ke a yere ra.

3 Ka i yere mabo kerekow ra, mɔgo ta bonya be o le ra, nka naloman bee ka teli ka don kere ra.

4 Nene koson, salibagato te son ka bo ka taga sene ke, ni simantigewagati nana se, a be siman jini a te foyi soro.

5 Adamaden jusukun ta kolatigeninw be i ko kolon min ji yoro ka jan, nka mɔgo faamurikebaga be se ka o ji bi.

6 Mɔgo caman be o yere ta kojuman lakari, nka lanamogo yere, o soro man di.

7 Mɔgo terennin jusukun gbenin lo, a ta den minw be to a ko fe, olugu ta pana!

8 Ni masace sigira a ta kititigesiginan kan, a na be kojugu bee ye k'a lon.

9 Jon le be se k'a fo ko: «Ne ka ne jusukun ko k'a gbe, ne saninyara ka bo ne ta jurumun bee ra?»

10 Ka kilo yelema, walama ka sumanikeminan yelema, Matigi Ala be o ko fla bee haramuya.

11 Hali denfitini ta kewalew b'a yira a bena ke mogo suguya min ye, ni a bena ke mogo terennin ye, ani mogosobe, o be lon a ta kewalew fe.

12 Matigi Ala le ka toro dan menni kama, ka na dan yeri kama.

13 I kana a to sunogo ye diya i ye ka teme, ni o te, fagantanya bena ben i kan, i na yele, ni o kera, i be fa domuni na.

14 Sannikebaga b'a fo ko: «Nin man ni, nin man ni fiyewu!»
Nka ni a k'a ko don, a b'a fo ko ale ka fennuman soro.

15 Sanin be soro, lulu caman fana be soro,
nka lonniyakuma dawula ka bon ni a bee ye.

16 Ni mogo min k'a yere ke mogo were ta juru ko seere ye,
o tigi ta derege ka kan ka mina a ra ka o juru tonomasigi;
ni mogo min ka layiri ta, ko a be lo ni mogo were ta ko ye,
fen do ka kan ka mina o tigi ra k'a ke a sarati ye.

17 Domuni min sorora nanbara ra, o ka di mogo da ra,
nka a laban be ke berekoro le ye ka i da fa.

18 Ladiri le be mogo ta koketaw na,
sani i ye taga kere ra, i ka kan ka hakiri jini folo.

19 Nafigi be mogow ta gundow labo kene kan,
mogo min da ka fiyen, i kana o tigi ke i jennogon ye.

20 Ni mogo min k'a face ni a bamuso mafiyenya,
o tigi ta fitina be faga k'a to dibiba ce ma.

21 Naforo min barara ka soro joona joona,
a laban, baraka te ke o ra.

22 I kana a fo ko: «Ne bena nin kojugu juru sara le!»
A to Matigi Ala ma, ale bena i bosi.

23 Kilo suguya fla, fiyeerefen kelen, Matigi Ala be o haramuya;
sumanikenan dayaganin, o man ni.

24 Mogo ta dunyalatige be Matigi Ala le boro,
o koson adamaden yere te se ka foyi faamu a yere ta kow ra.

25 Mogo min b'a da teliya k'a fo ko: «Ne be nin di Matigi Ala ma»,
o dajuru tanin ko a be soro ka miiri, o tigi b'a yere sen don jan le ra.

26 Masace hakiritigi be mogojuguw fiye, ka o woloma ka bo mogo tow ce
ra,
a be simangbasiwotoro senw yelen o kan ka teme.*

27 Matigi Ala ta fitina be yeelen bo adamaden nin kono,
o le be mogo jusukun kononoyoro bee segesege.

28 Numanya ni kankelentigiya, o le be masace tanga,
kojuman le be baraka don a ta fanga ra.

* **20:26** 20.26 O koro ye ko a b'a ke i ko simangbasibagaw b'a ke cogo min na: O be siman gbasi,
k'a fiye, walama o be wotoro senw bori a kan k'a paga bo a ra.

29 Kanbelenw ta masiri ye o ta baraka le ye,
nka kunsigigbe ye mɔgɔkɔrɔɔbaw ta nɔɔrɔ ye.

30 Bisan ta jorinɔw, o ye kojugukebaga ta kojugu fla ye;
a be bugori min mina, o le b'a jusukun saninya.

21

1 Masace jusukun be Matigi Ala boro kɔnɔ i ko jiwoyo,
ni fan min k'a diya, a b'a nasin o fan na.

2 Mɔgɔ ta kewalew beɛ ka ni a yeɛ na na,
nka Matigi Ala le be mɔgɔ jusukun cogoya lon.

3 Ka terenninya ni can sira tagama,
Matigi Ala fe, o le ka fisa ni sarakabo ye.

4 Yereyira be o flerikecogo ra, yerebonya be o jusukun na;
mɔgɔjuguw ta dawula beɛ ye jurumun le ye.

5 Mɔgɔ min be jatemina ke a ta baara ra, o laban be nafa sɔrɔ,
nka mɔgɔ min be kɔrɔtɔ kow ra, o tigi be fagantanya.

6 Ka naforo sɔrɔ faninya sababu ra,
o be i ko fɔɔɔ temeto, min be saya lase mɔgɔ ma.

7 Mɔgɔjuguw ta kewalejuguw le bena ke o minasababu ye,
sabu o te son ka can sira tagama.

8 Kojugukebaga ta kewalew si terennin te,
nka mɔgɔ jarakibari tagamacogo ka ni.

9 Ka si logologonin do ra biribon kunna*, o belen ka fisa,
sani i ye si ni muso keretigebaga ye bon kelen na.

10 Mɔgɔjugu jusukun be sama kojugu le no fe,
a te makari hali a teri ra.

11 Ni i ka kumakolonfɔbaga bugɔ, ni naloman ka o ye, ale be hakiri sɔrɔ;
ni i ka hakiri di hakiritigi ma, o be do fara a ta lonniya kan.

12 Terenninya tigi Ala na lonin be mɔgɔjugu ta so ra,
a be halakiri ben mɔgɔjuguw kan.

13 Ni mɔgɔ min k'a toro datugu deɛɛbagatɔ kulekan na,
lon do ale yeɛ fana bena kule, nka mɔgɔ tena a jaabi.

14 Ka bonyafen dogo k'a di mɔgɔ ma, o b'a tigi ta dimi mala,

* 21:9 21.9 O wagati ta bonw tun ye biribonw le ye. Mɔgɔ tun be se ka la o bonw san fe fundeninwagati ra, nka a tun man kan ka ke mɔgɔ siyoro ye.

ka bonyafen dogo i ta deregeba jukoro k'a di mogo ma, o b'a tigi ta jusugban mala.

15 Ka can sira tagama, o ye jagariko le ye mogo terennin fe, nka o ye siranyakoba le ye mogo terenbari fe.

16 Adamaden min be a yere mabo hakirisorosira ra, o laban bena taga a yere soro suw le ce ra.

17 Kodiman kanubagajugu be ke fagantan ye, duven ni fendiman kanubagajugu te ke waritigi ye fiyewu!

18 Mogojugu le be ke mogo terennin kunmabosara ye, janfamogo be bla mogoɗuman no ra.

19 Ka sigi jamana do ra kongokolon kono i kelen na yi, o belen ka fisa, sani i ye sigi ni muso keretigebaga mogotobobaga ye.

20 Fenɗuman ni turu maranin be mogo hakiritigi ta so kono, nka adamaden hakirintan be a ta bee domu ka ban.

21 Ni mogo min ka tugu terenninya ni koruman ko, o tigi be si soro, ani terenninya, ani bonya.

22 Hakiritigi be se ka don cefariw ta dugu kono, o jigi tun be o ta bon barakaman min kan, a be o ci.

23 Ni mogo min k'a da ni a nenkun korosi, o tigi b'a yere kisi degu ma.

24 Yereyirabaga ni yerewasobaga togo le ye ko kumakolonfobaga; a be a ta kow ke ni a jusu gbanninba ni yereyira le ye.

25 Salibagato ta negerafenw sorobariya b'a faga, sabu a boro te son baara ma.

26 Tere bee, a be jabo fenw fe, a te wasa; nka mogo terennin be mogo son, hali a te jatemala ke a ra.

27 Matigi Ala be mogojuguw ta saraka haramuya, janko ka n'a fo ni o saraka bora ni miiriyajugu ye.

28 Seere faninyafobaga be halaki, nka mogo min be ko lamɛn ka ja, o ta kuma le be laban.

29 Mogojugu b'a kun gbeleya ka kow ke, nka mogoɗuman koni, ale b'a janto a yere ra.

30 Hakiritigi si te yi, faamuribaga si te yi, ladibaga si te yi, min be se ka lo Matigi Ala ja koro.

31 Sow koni be labɛn kerekelon kama,

nka sesorori be bo Matigi Ala le ra.

22

¹ Togonuman ka fisa ni naforoba ye;
warigbe o, sanin o, mogow ye ke i fe, o le ka fisa ni nin bee ye.

² Naforotigi o, fagantan o,
Matigi Ala le ye nin fla bee danbaga ye.

³ Ni mogo ceguman ka kojugu nato ye, a be dogo,
nka naloman be kojugu ye, ka taga don a ra, k'a yere tooro.

⁴ Yeremajigi, ani Matigi Ala pasiran,
o tono ye naforo ni bonya ni si ye.

⁵ Naniw, ani janw le be mogo terenbari ta sira kan,
nka mogo min b'a janto a yere ra, o b'a yere mabo o fenw na.

⁶ Den ka kan ka sira min ta, a karan o ra,
ni o kera, hali ni a koroyara, a tena o sira bla.

⁷ Naforotigiw le ye fagantanw kuntigiw ye,
jurutabaga ye jurudonbaga ta jon ye.

⁸ Ni mogo min ka juguya dan, o be kojugu siman le tige,
a tun be a ta jusugban ben mogow kan ni bere min ye, o be tunu.

⁹ Mogo hinabaga le be baraka soro,
sabu a be a ta domuni do di fagantanw ma.

¹⁰ Ni i ka kumakolonfobaga gben, kere be ban,
sorori ni ngonfiyenyari bee be dabra.

¹¹ Jusukungbeninya ka di mogo min ye, min be kumapuman fo,
o tigi be ke masace teri ye.

¹² Matigi Ala b'a janto lonniya ra,
nka a be mogojanfabaga ta kumaw cen.

¹³ Salibagato ko: «Jara be kene ma!
Ni ne bora, a bena ne faga sira kan yi!»

¹⁴ Muso sungurubaw da ye dingadun le ye,
ni Matigi Ala dimina ce min koro, o ce le be ben o dinga kono.

¹⁵ Fatoya le sirinin be denmisen jusukun na,
korori bisan le be se k'a mabo a ra.

¹⁶ Mogo min be fagantan minako juguya janko k'a yere ta naforo caya,
walama mogo min be naforotigi son, o tigi be laban fagantanya le ra.

Mɔɔ ka kan k'a yere korosi

17 I toro malo ka hakiritigiw ta kuma lamɛn!
I janto ne ta lonniyakumaw ra.

18 Sabu ni i ka o kumaw mara i jusukun na,
k'a fo i da ra tuma beɛ, o ka di.

19 Ne bɛna ele fana karan bi,
janko i ye i jigi la Matigi Ala kan.

20 Yala ne ma ladirikan ni lonniyakuma
bisaba sebe ka o di i ma wa?

21 Ne ka cankumaw le fo i ye, sigiya te kuma minw na,
janko i ye i cibaga jaabi ni jaabiri janaman ye.

22 I kana desɛbagato toɔɔ, ko desɛbagato lo,
i kana janibagato sege kititigeyoro ra;

23 sabu Matigi Ala bɛna lo ni o kunko ye,
minw ka o borofɛnw mina, a bɛna olugu nin mina o ra.

24 I kana teriya don ni mɔɔ jusubatigi ye,
mɔɔ min jusu gban ka di, i kana o ke i jɛnɔɔɔn ye.

25 Ni o te, i bɛna a ta kokecogo ladegi,
ka i yere mina jan na.

26 Minw be layiri ta, ka o yere ke mɔɔ wɛre ta juru ko seere ye,
i kana ke o mɔɔ do ye.

27 Ni i yere k'a lon ko i tena se k'a sara,
mun na i b'a to o ye na hali i ta lanan ta ka bo i koro?

28 I bɛmaw tun ka kabakuru min bla kabini folofolo ka yoroɔ dan sigi,
i kana o kabakuru bo a no ra.

29 Ni i ka mɔɔ o mɔɔ ye min timina ka di a ta baara ra,
a laban o tigi bɛna taga baara ke masacew le ye,
a tena baara ke mɔɔ gbansanw ye tuun.

23

1 Ni i sigira domuni na ni fagama do ye,
min be i ja koro, i yere korosi o ra kosebe.

2 Ni i ye mɔɔ ye min nogo ka bon,
o tuma muru la i kan na de!

3 I kana nabo a ta domuni dimanw fe,
sabu mɔɔnɛgedomuni lo.

4 I kana i yere sege ko i be ke nafortigi ye;
o bo i ta miiriya ra!

5 A dan ye i ja ye la naforo kan doron, o y'a soro a tununa,
sabu sigiya t'a ra, a be kamanw don a yere ra,
ka wuri i ko bon, ka taga san fe.

6 I kana son ka mɔɔ tegegbelen ta domuni domu,
i kana nabo a ta domuni dimanw fe;

7 sabu mɔɔ do lo, ni a ka wari o wari bo, a be o beɛ jate mina a yere kono;

a b'a fɔ i ma ko: «A domu! A min!»
K'a sɔɔ o kuma tɛ bɔra a jusukun na.

⁸ A laban, i ka to min o min domu, i bɛna o fɔɔnɔ;
i ka kumadiman minw fɔ a ye, o bɛɛ kɛra gbansan ye fana.

⁹ I kana kuma ka don mɔgɔ hakirintan toro ra,
sabu a bɛna i ta hakiritigiyakumaw mafiyɛnya.

¹⁰ Kabakuru min blara kabini fɔɔfɔɔ ka yɔrɔw dan sigi, i kana o bɔ a nɔ
ra,

i kana don feritaw ta foro ra;
¹¹ sabu baraka bɛ o ta hakɛbɔbaga ra,
ale le bɛna lɔ ni o kunko ye ka i kɛrɛ.

¹² I sɔbɛ don karan na ni i jusu bɛɛ ye,
i toro malɔ ka lɔnniyakumaw lamɛn.

¹³ I kana den tanga korori ma;
ni i k'a koro ni bisan ye, a tɛ sa.

¹⁴ Ni i b'a koro ni bisan ye,
i b'a nin le kisira saya ma.

Denfaw ta ladirikanw

¹⁵ Ne dɛncɛ, ni hakiritigiya bɛ ele jusu ra,
o bɛna ne fana jusu diya.

¹⁶ Ni kumarɔmanw ka bɔ i da ra,
o le bɛna ne jusu ɲagari kɔsɛbɛ.

¹⁷ I kana ɲabɔ jurumunkɛbagaw fɛ,
nka Matigi Ala ɲasiran le ye kɛ i jusu ra lon bɛɛ;

¹⁸ ni o kɛra, i bɛna labankɔman sɔɔɔ,
i jigi fana tɛna tige.

¹⁹ Ne dɛncɛ, ele kɔni ye ne lamɛn ka kɛ hakiritigi ye,
ka i hakiri bla sirɔman kan.

²⁰ I kana kɛ ni dɔrɔtɔw ye,
walama minw bɛ o ta kɛ sogobadomu ye;

²¹ sabu dɔrɔtɔw, ani domunibakɛbagaw laban ye fagantanya ye.
O bɛ to o sunɔgɔ le ra, fɔ ka na o kannaderege bɛɛ ban ka o bla
fanikolondon na.

²² I facɛ lamɛn, sabu ale le ka i woro,
i kana i bamuso fana dɔgɔya hali ni a kɔrɔra.

²³ Can san, i kana a fiyeere,
hakiritigiya, ani ladiri, ani faamuri san.

²⁴ Mɔgɔ terennin facɛ kɔni bɛ ɲagari yɛrɛ le,
mɔgɔ min ka den hakiriman woro, o bɛ ninsɔndiya le.

²⁵ A to i facɛ ni i bamuso ye ninsɔndiya;
i bamuso ka i woro, a to a ye ɲagari.

Muso yaalabaga

²⁶ Ne dence, i yere di ne ma,
ne ta kumaw kanu, k'a sira tagama;
²⁷ sabu jatɔmuso ye dingadun le ye,
muso yaalabaga ye kolɔn le ye, min kɔnɔ gbendenin lo.
²⁸ A be dogo ka cew kɔnɔ i ko benkannikebaga;
ce minw be o ta musow janfa, a be olugu caya cew ce ra.

Dɔrɔminbaga

²⁹ Jɔn le be «yooyi» fɔ? Jɔn le be «waayi» fɔ?
Jɔn le be kere ra tuma bee? Jɔn le be jusukasikumaw fɔ tuma bee?
O be jɔn le bugɔ gbansan k'a mandimi tuma bee?
Jɔn nadenw wulennin lo tuma bee?
³⁰ Minw be to duvenminyɔrɔ ra ka meen, olugu lo;
minw be to ka duven suguya caman jagami k'a min, olugu lo.
³¹ I kana duven na wulencogo fe ka jabo a fe de!
I kana a kangato ni a manamanato fe fiye kɔnɔ ka jabo a fe de!
A kɔni jigi ka di mɔgo kan na,
³² nka a laban, a be i kin i ko sa,
a be i sɔgo i ko fonfonnin.
³³ O tuma i na be to ka minimini, i be fen werew ye,
i ta miiriya be i bla kumakunntanfo ra.
³⁴ I be ke i ko mɔgo min lanin be kogɔji ce ma,
i ko mɔgo min lanin be kurunba fifato ta fanisiribere san fe.
³⁵ I b'a fɔ ko: «O be ne bugɔra, nka a te digira ne ra,
o be ne bugɔra ni bisan ye, nka a te ne dimina!
Ne bena se ka wuri tuma juman le de,
janko ka do were min tuun?»

24*Mɔgo hakiritigi ni mɔgojugu*

¹ I kana jabo mɔgo kewalejuguw fe,
i kana o ta jɛnɔgɔnya jini.
² Sabu o jusukun be cenri le miiri,
o da be kojuguw dɔrɔn le fɔ.
³ So be lo hakiritigiya le sababu ra,
baraka be don so ra faamuri le sababu ra.
⁴ Bonw be fa lonniya le sababu ra,
ka fa fen nafamanw, ani fendiman suguya bee ra.
⁵ Mɔgo hakiritigi baraka ka bon,
do le fana be to ka fara mɔgo kolɔnbaga baraka kan;
⁶ sabu mɔgow be hakiri min di i ma, o le sababu ra i be se ka kere ke;
ni ladibagaw ka caya, o le be na ni sesorɔri ye.
⁷ Hakiritigiya yɔrɔ ka jan naloman ma,
o koson a te a da yele ka kuma dugu donda ta jɔgɔnyew ra.
⁸ Mɔgo min be janfa siri ka kojugu ke,
o tigi tɔgo le ye ko cenrikebaga.

9 Naloman be ko o ko njaninya, o bee ye jurumun le ye;
mogow be kumakolonfobaga haramuya.

10 Ni wagatigbelen ka se, ni i ka i fari faga,
o tuma i baraka ka dogo de!

11 O be tagara ni minw ye o fagayoro ra, olugu bosi,
minw fifato be tagara fagayoro ra, olugu kisi.

12 Ni o te, ni i ko: «Ne tun m'a lon!»

O tuma, min be adamaden jusunankow lon, ale te a yera wa?

Min b'a janto i nin na, yala ale t'a lon wa?

Yala a tena bee kelen kelen sara ka kapa ni a ta kewalew ye wa?

13 Ne dence, li domu, sabu a ka di,

li min be bo linaga ra, o ka timi mogo da kono cogo min na,

14 i ka kan k'a lon ko hakiritigiya fana ka di i jusukun ye ten le.

Ni i k'a soro, i bena labankonuman soro,

i jigi fana tena tige.

15 I kana ta juguya fe ka jan la mogo terennin na a ta so,
i kana a sigiyoro cen;

16 sabu mogo terennin be se ka ben sinaga wolonfla, nka a be wuri a bee
ra,

k'a soro kojugukebagaw be to kojugu ra ka o yere halaki pewu.

17 Ni i jugu ka ben, i kana pagari o ra,
ni a sen ka talon, i jusu kana diya o ra;

18 ni o te, ni Matigi Ala ka o ye, o tena diya ale ye;

o ra, dimi min tun b'a jusu ra i jugu kama, a be o ban.

19 I kana i jusu gban mogo kewalejuguw koson,
i kana nabo mogojuguw fe;

20 sabu mogo kewalejugu te labankonuman soro,
mogojugu ta fitina be faga.

21 Ne dence, siran Matigi Ala na, siran masace na,
i kana don mogo murutininw ta jen ra;

22 sabu cenri bena bara ka ben o kan le,

Matigi Ala ni masace fana bena kojugu min la o kan, jon ka o lon?

Hakiritigiw kumakan

23 Nin ye hakiritigiw ta kuma do werew ye:

Ka mogo do fisaya ni do ye kiti ra, o man ni.

24 Kititigebaga min b'a fo mogojugu ma ko: «I ma jaraki!»

Jama bena o danga, mogow bena a mangboya.

25 Nka min be mogojugu jaraki, o ta le be na;

dugawu ni hera le be ale kan.

26 Ni i be mogow jaabi, ni i ka gbe a tigi ye,
o le b'a yira ko i b'a kanu.

27 I ta kenemabaaraw ke ka na,
i ta foro laben ka na
o ko, i ye i ta bon lo.

28 I kana ke seere ye ka i mɔgɔɔgɔn jaraki gbansan,
i kana mɔgɔw lafiri ni i darakan ye.

29 I kana a fo ko: «A ka min ke ne ra, ne bena o ɔgɔn le ke a ra,
nin ce nin ka min ke ne ra, ne bena o juru sara a ra.»

Salibagato

30 Ne temena salibagato do ta foro koro,
ne temena mɔgo jusuntan do ta rezenforo koro.

31 Ne k'a ye ko naniw wurira fan bee ra,
binw falenna ka yoro bee datugu,
kabakurukogo min tun k'a lamini, o benna.

32 Ne k'a fe, k'a jate mina kosebe,
ne ka min ye, o ka ne ladi.

33 Ka sunogo doonin, ka i na tugu ka jingo doonin,
ka i boro fla kuru ka la doonin,

34 ni i ka to o ra, fagantanya bena bara i ra, i ko son be bara mɔgo ra cogo
min na,
jani bena bara i ra i ko kerekece murutigi be bara mɔgo ra cogo min na.

25

Masacew ka kan ni bonya le ye

1 Masace Sulemani ta zana do werew ye nin ye; Zuda masace Ezekiyasi ta
mɔgɔw le tun ka olugu sebe.

2 Ka kow dogo, Ala ta bonya be o le ra;
ka kow segesege, masaw ta bonya be o le ra.

3 Sankolo janya te se ka lon, dugukolo dunya te se ka suma,
masace jusukun fana te se ka segesege k'a cogo lon.

4 Ni warigbe kora ka nogo bo a ra,
o tuma saninfagabaga be se k'a lalaga k'a ke minan do ye.

5 Ni mɔgojuguw gbenna ka bo masace koro,
a ta fanga be baraka soro terenninya sababu ra.

6 I kana i yere bonya masace na koro,
i kana i yere bla mɔgobaw loyoro ra;

7 sabu mɔgɔw ye i wele k'a fo i ma ko: «Wuri ka na sigi na fe yan,» o ka
fisa,
sani o ye na i dogoya fagamaw yere na na.

Kokecogonuman ni kumacogonuman

8 I na ka fen min ye,
i kana teliya ka taga o fo kiritigeyoro ra,
ni o te, ni i kiritigeyoro nana kiti ben i kan ka i lamaroya,
i bena a ke di sisan?

9 Ni ko ka don i ni i sigijogon ce, o janabo aw ni jogon ce, nka i kana mogɔ wɛɛ ta gundo fo.

10 Ni o te, ni a tigi nana a men, a bɛna i lamaroya; o tuma ele ta togojugu tena fo ka ban.

11 Sanin yiriden bisigi kera ka warigbe jegen, o ye kuma bennin fonin ye a fowagati ra.

12 Tororanegɛ saninlaman, ani sanin yereworo masirifen be cogo min na, hakiritigi ta jarakirikuma be ten le a lamɛnbaga toro ra.

13 Jisuma be min ja mogɔ ye simankanwagati ra, fundenin na, ciradenɗuman be o le ja a cibaga ye; a b'a matigice jusu suma.

14 Sankaba ni sanfonɔ min te sanji lana, o ye mogɔ do ye min b'a yere tando ko ale be mogow son, k'a sorɔ can te.

15 Sabari sababu ra, mogɔ be se ka fagama ta miiriya yeɛma, kumadiman be se ka hali korokun ci.

16 Ni i ka li sorɔ, min be i bo o dorɔn le domu, ni o te, ni i ka fa a ra k'a dama teme, i b'a fonɔ.

17 I kana to ka taga i mogojogon ta so tuma bee, ni o te, ni a nana sege i korɔ, a laban a be i koninya.

18 Berekuru, walama kerekemuru, walama bije nunbonin be min ke mogɔ ra,
mogɔ min be ke seerejugu ye a mogojogon kama, o tigi be o jogon le ke mogow ra.

19 Nin min yogoyogora, walama sen min mugura, ka i jigi la o kan, o be i n'a fo i be i jigi la janfamogɔ kan i degu wagati ra.

20 Ka i ta derege bo i kan na nene ra, walama ka lemurukumu ke segen kan*, o be i ko ni i be jagari donkiri la mogɔ jusu kasinin ye.

21 Ni kongɔ be i jugu ra, domuni di a ma. Ni minlogoto b'a ra, ji di a ma.

22 Ni i be o kera, a be i ko i be takami le cera ka o ke a kun na; Matigi Ala fana bɛna i sara.

23 Sahiliyanfan fonɔ be na ni sanji ye cogo min na†, nenkun min be mogɔ korɔfo dogo ra, o fana be na ni janasisi ye.

24 Ka si logologonin do ra biribon kunna‡, o belen ka fisa, sani i ye si ni muso keretigebaga ye bon kelen na.

* 25:20 25.20 Kitabu dow konɔ a sebera ko: ka lemurukumu ke jori kan. † 25:23 25.23 O jamana ra, sanji be bo sahiliyanfan le fe. ‡ 25:24 25.24 Aw ye 21.9 fe.

25 Jisuma ka di mogo segenin minlogoto ye cogo min na, kibaro diman ye bo fo jamanajan do ra ka n'a fo i ye, o fana ka di ten le.

26 Bununji duurunin, ani kolonji cennin be cogo min na, ni mogo terennin k'a yere to kojugekebaga boro, a be ke ten le.

27 Ka li domu k'a dama teme, o man ji, ka bonya jini k'a dama teme, o man ji.

28 Dugu min lablanin lo, ni laminikogo t'a ra, o ye mogo do ye min te se k'a yere mina foyi ra.

26

Hakirintanw

1 Nene man ji fundeninwagati ra, sanji man ji simankanwagati ra, bonya fana man ji hakirintan kan.

2 Kononin be wuri ka taga cogo min na, walama naganaganin be teme cogo min na, ni i ka mogo danga k'a soro kun t'a ra, o danga fana be teme le.

3 Bisan ka kan ni so ye, karafe ka kan ni fali ye, bere ka kan ni hakirintan ko ye.

4 I kana hakirintan jaabi ka kapa ni a ta hakirintanya ye, ni o te, i fana be ke a borogonko do ye.

5 Hakirintan jaabi ka kapa ni a ta hakirintanya ye, ni o te, a bena a yere jate hakiritigi ye.

6 Ni mogo min k'a ta cira don hakirintan boro, a kera i ko o tigi k'a yere sen tige le, ka kunko do lase a yere ma.

7 Nabara senw te foyi ja a ye cogo min na, ni hakirintan da ka zana fo, o fana te foyi ja.

8 Ni i ka hakirintan bonya, a kera i n'a fo i ka kabakuru siri tafura konko ko i b'a bon.

9 Zana be hakirintan da ra, o be i ko nanibisan donna doroto boro.

10 Mogo min be hakirintanw bee ta baara ra, ni a ka min o min temeto ye, a be o ta, o tigi be i ko kalantigi min be mogow bee bonna ka o mandimi.

11 Wuru be seko a ta fonko ma cogo min na, hakirintan fana be seko a ta nalomanya ma ten le.

12 Ni i ka mogo o mogo ye min b'a yere jate hakiritigi ye, mogo ka kan k'a jigi la hakirintan kan ka teme o tigi kan belen.

Salibagato

13 Salibagato ko: «Waraba do be sira ra, jara be yaalayaalara sirada ra!»

14 Kon be to ka yeɓema a donyɔrow kan cogo min na, salibagato be to ka yeɓema a ta lanan kan ten le.

15 Salibagato b'a boro don tominan kɔno, nka ka to lase a da ma, o b'a sege.

16 Salibagato b'a yere jate hakiritigi ye, ka teme hali ce wolonfla kan, minw be mogo jaabicogo lon.

Keretigebaga

17 Temebaga min b'a yere pagami kere do ra min t'a ta ye, o be i ko mogo min be wuru ye, k'a mina a toro ma.

18 Fato be hije tasumamanw bon, ka kalan bon ka mogow faga cogo min na,

19 mogo min b'a mogowgon janfa, ka soro k'a fo ko: «Ne tun be toron le kera,» o tigi fana be ten le.

20 Ni logo banna, tasuma be faga, ni nafiɓi te yi, kere be ban!

21 Finfin be ke takami ye cogo min na, logo be tasuma mana cogo min na, keretigebaga be kere juguya ten le.

22 Nafiɓi darakan be i ko domunidiman, i b'a kunu cogo min na, a be jigi i konobara ra ten.

23 Ka warigbe pagaminin ke ka bogodaga ko mun, o ye kumadimanfobaga kononjugu ye.

24 I jugu be se ka i nege n'a darakan ye, k'a soro nanbara le fanin b'a jusukun na.

25 Hali ni a k'a kumakan diya cogo o cogo, i kana la a ra, sabu haramu wolonfla le b'a jusukun na.

26 Koninya min b'a jusukun na, a be nanbara ke ka o dogo, nka a laban, a ta juguya be yira kene kan bee ja na.

27 Mogo min ka dinga sozi, o tigi le be ben a kono, mogo min ka kabakuru kolonkolon, kabakuru be kosegi ka ben o tigi yere le kan.

28 Faninyafobaga be kuma ka digi mogo minw na, a be olugu koninya fana; da min be mogo nege, o be cenri ke.

1 I bena min ke sini, i kana i yere tando o ra bi, sabu min be se ka ke sisan ni sini ce, i te o lon.

2 Mogo tow le ka kan ka i tando, i yere te, a to mogo were ye i tando, a kana bo i yere da ra.

3 Kabakuru ka gbiri, kenken fana ye fen gbiriman ye, nka naloman be dimi min don mogo ra, o doni ka gbiri ni nin fla bee ye.

4 Jusugban ye kojuguba ye, dimi ye jiba woyoto le ye, nka jon be se ka lo ka celiya konon?

5 Mogo ye gbe i ye, ka i jaraki, o ka fisa, sani a ye ta kanuya fe ka i ta jaraki dogo i ma.

6 I teri min be kuma ka digi i ra, o le be i fe, nka i jugu be i negge le ni a ta kanuyaforiw ye.

7 Mogo fanin be ban li ra, k'a soro kongoto fe, fen bee ka di, hali fen kunaman.

8 Mogo min be bo a ta so ka taga fo yorojan, o be i ko konon min be bo a ta paga konon ka taga fo yorojan.

9 Turu kasadiman ni wusunan be mogo ninsondiya, nka teriya ta diyanya le be mogo jusu saaro.

10 I kana ban i teri ra, walama i face ta teri, ni cenri ka se i ma, i kana taga i balema do ta so; sabu i siginogon min yoro ka surun i ra, ale ka fisa ni i balema ye, min yoro ka jan i ra.

11 Ne dence, ke hakiritigi ye, ka ne jusu diya, ni o kera, ne bena se ka ne mafiyenyabagaw jaabi.

12 Ni mogo ceguman ka kojugu nato ye, a be dogo, nka naloman be kojugu ye, ka taga don a ra, k'a yere tooro.

13 Ni mogo min k'a yere ke mogo were ta juru ko seere ye, o tigi ta derege ka kan ka mina a ra ka o juru tonomasigi; ni mogo min ka layiri ta, ko a be lo ni muso yaalabaga do ta kunko ye, fen do ka kan ka mina o tigi ra ka o ke a sarati ye.

14 Ni i be taga dugawu ke i teri ye ni kanba ye sogomada joona fe, a be ke i n'a fo i b'a dangara le.

15 Ji min be tonitoni tuma bee sanji wagati ra, ni a te lo ka ye, o ni muso keretigebaga bee ye kelen ye.

16 Ni mogo min ko a b'a lalo, a kera i n'a fo o tigi ko a be fono le lalo, walama ko a be turuji dere k'a mina a tge konon.

17 Negge be negge dabo,

mogɔ le b'a mogɔɔɔgɔn sɔn hakiri ra.

¹⁸ Ni mogɔ min k'a janto torosun na, o tigi le b'a den domu, ni mogɔ min k'a matigice minako na, o tigi le be o bonya sɔɔ.

¹⁹ Ni i ka ji fle, i be i yere pada cogo le ye, ni i ka adamaden dɔ jusukun segesege, i be i yere jogo le ye.

²⁰ Saya dibi ni lahara dibi te fa ka ye, adamaden na fana te fa fleri ra ka ye.

²¹ O be warigbe don daganin kɔnɔ tasma ra, ka sanin yeele furune kan, k'a silɔn, mogɔw be tandori min lase adamaden ma, o le b'a cogo yira.

²² Hali ni i ka naloman don kolon kɔnɔ k'a susu i ko simankise, a ta nalomanya te bo a ra.

Mogɔ ka kan k'a janto a borofenw na

²³ I ka kan ka jija ka i ta beganw cogoya lɔn ka na tuma bee, ka i janto o ra ka na kosebe;

²⁴ sabu naforo te to mogɔ boro wagati bee, masafugula te to mogɔ kun na tuma bee.

²⁵ Ni i ka bin kan, ni binkura bɔra, i be binjalan ce kuruw kan.

²⁶ I be sagaw si kan, ka o ke i ta fiyerebo ye, ka bakɔɔnɔn dɔw fiyeere, ka o ke ka foro dɔ san.

²⁷ I be baw ta nɔnɔ ke i ni i ta gbamogɔw ta domuni ye, ani ka i ta baaradenmusow fana baro.

28

Mogɔ ka kan ka sɔn ladiri ma

¹ Mogɔjugu be bori hali k'a sɔɔ mogɔ t'a gbenna, nka mogɔ terennin lanin be a yere ra i ko jarananbelen.

² Ni jamana mogɔw murutira, kuntigiw be caya; nka ni faamurikebaga ni lɔnnikebaga ka sɔɔ o ra, o be jamana sabati ka mɛɛn.

³ Ni kuntigi fagantan be desebagatɔw minako juguya, o be i n'a fɔ sanjiba min be ben ka simanw cɛn, ka mogɔw bla kɔngɔ ra.

⁴ Minw be sariya sira bla, olugu be mogɔjuguw tando, nka minw be sariya sira tagama, olugu be mogɔjuguw kere.

⁵ Mogɔ kewalejugu te can sira faamu, nka minw be Matigi Ala ta jenɔɔgɔnya jini, olugu b'a bee faamu.

⁶ Fagantan min jusukun gbenin lo, o ka fisa ni naforotigi dɔ ye, min te sira terennin tagama.

7 Den min be sariya sira tagama, o ye faamurikebaga ye, nka min be tagama ni mɔɔ sɔnkolonw ye, o b'a face lamaroya.

8 Mɔɔ min be juru don mɔɔw ra, ka tɔnɔba la a kan, janko k'a ta naforo caya,
o tigi be naforo min lajenna, o laban be taga mɔɔ were fe, min be makari deɛɛbagatow ra.

9 Mɔɔ min b'a toro datugu janko a kana sariya lamɛn, hali o tigi ta Aladaari ye haramu le ye.

10 Mɔɔ min be mɔɔɔnumanw lafiri ka o bla sirajugu kan, o tigi be ben a yere ta dinga soginin kɔnɔ,
nka minw jusukun gbɛnin lo, olugu be hera sɔɔ.

11 Naforotigi b'a yere jate hakiritigi ye, nka fagantan faamurikebaga be se k'a kɔɔɔɔ.

12 Ni mɔɔ terenninw ka se sɔɔ, o ye nagarikoba le ye, nka ni mɔɔjuguw ka wuri, bɛɛ be dogo.

13 Mɔɔ min be a ta hakew dogo, o ta kow si te na, nka min be lo a ta hakew ra, k'a dabla, Ala be hina o tigi ra.

14 Kojugu nasiran be mɔɔ min na tuma bɛɛ, o tigi ta pana, nka mɔɔ min b'a jusukun gbɛleya, kojugu be ben o kan.

15 Ni mɔɔjugu ka sigi kuntigiya ra fagantanw kunna, a be ke i ko jara kasito, walama wara kɔngɔɔ.

16 Kuntigi kolɔnbari be tɔɔɔri caman ke, nka namɔɔ min be naforojugu kɔninya, o be sijan sɔɔ.

17 Mɔɔfaga hake be mɔɔ min kɔ, o be bori a yere ma fo kaburu ra; mɔɔ kana a lalo de!

18 Mɔɔ min be tagama ni jusukun gbɛnin ye, o be kisi, nka mɔɔ min be sira fla tagama, o laban be ben a fla do kan.

19 Mɔɔ min be a ta foro sɛɛ, o be domuni sɔɔ ka fa, nka mɔɔ min be tugu fɛngbansanw no fe, o be fa fagantanya le ra.

20 Mɔɔ kankelentigi be dugawu caman sɔɔ, nka mɔɔ min kɔɔɔra k'a ta naforo sɔɔ, o jarakibari tɛna to.

21 Ka mɔɔ do fisaya do ye, o man ji; nka buru kunkurunnin kelen kosɔn, mɔɔ be se k'a yere bla kojugu ra.

22 Mɔɔ tɛgegbɛlɛn be bori naforo kɔ; a m'a lon ko fagantanya le bɛna ben ale kan.

23 Mɔgɔ min be a mɔgɔnɔgɔn jaraki ni a firira, a laban o tigi ko le be diya a ye;
nka min b'a nege k'a ta jaraki dogo a ma, o ko tena diya a ye.

24 Mɔgɔ min b'a face, walama a bamuso borofen sonya, k'a fo ko hake te o ra,
o tigi ye cenrikebaga jɛnɔgɔn ye.

25 Mɔgɔ wasabari be kere lawuri,
nka min b'a jigi la Matigi Ala kan, o be wasa.

26 Mɔgɔ min jigi lanin be a yere jusukunnakow le kan, o ye hakirintan ye,
nka min be tagama ni hakiritigiya ye, ale be bosi.

27 Mɔgɔ o mɔgɔ be fagantan son, o te ke desebagato ye;
nka min b'a ja datugu fagantan na, danga caman le be o tigi kan.

28 Ni mɔgɔjuguw ka wuri, bee be dogo,
nka ni o halakira, mɔgɔ terenninw be caya.

29

1 Mɔgɔ min jarakira fo sɔnaga caman, ni o tigi belen b'a torokun gbeleya,
o tigi bena bara ka halaki, fla te halakiri min na.

2 Ni mɔgɔ terenninw cayara, jamana mɔgɔw be nagari,
nka ni mɔgɔjuguw be kuntigiya ra, mɔgɔw be ke nuna ye.

3 Hakiritigiya ka di mɔgɔ min ye, o be a face ninsondiya,
nka min be jen ni jatamusow ye, o b'a borofenw bee cen.

4 Masace be a ta jamana sabati can le baraka ra,
nka min be to ka wari ben jamanadenw kan, o be a ta jamana cen.

5 Mɔgɔ min b'a mɔgɔnɔgɔn nege,
o tigi be jo le sirira a sen korɔ.

6 Mɔgɔ kewalejugu yere ta hakew le be ke jan ye k'a mina,
nka mɔgɔ terenninw be nagari fo ka donkiri la.

7 Mɔgɔ terennin be desebagatow ta jo lon,
nka o faamuri nɔgɔn te mɔgɔjugu fe.

8 Kumakolonfɔbagaw be tasuma fiye dugu kan,
nka mɔgɔ hakiritigiw be mɔgɔw ta dimi mala.

9 Ni hakiritigi ka taga ni naloman ye kiti ra,
naloman koni bena dimi, ka yerekobaw ke, nka foyi te panabo.

10 Mɔgɔfagabaga be mɔgɔ jusukun gbenin koninya,
nka mɔgɔjuman b'a janto a ra.

11 Hakirintan be a ta dimi bee yira kene kan yoro kelen na, nka hakiritigi b'a yere mina ka sabari.

12 Kuntigi min b'a janto faninyakumaw ra, o ta jamana namogow bee be ke mogojuguw ye.

13 Fagantan o, mogotogobaga o, nin fla bee be yeri ke Matigi Ala ta yeelen le sababu ra.

14 Masa min be desebagato ta kiti tige can kan, o ta fanga be baraka soro wagati bee.

15 Bisan ni korori le be den ke hakiritigi ye, nka den min tora a yere ma, o b'a bamuso lamaroya.

16 Ni mogojuguw ka caya, hake be caya, nka mogotereninw bena to ka o bento fle.

17 I den koro, ni o kera, a bena i jusu suma, a bena i nin laganfiya.

18 Ni mogoteyi min be Ala ta kuma lamena ka mogow ladi, mogow te o yere mina foyi ra tuun; nka mogotemin be sariya sira tagama, o tigi ta pana!

19 Mogoteyonce koro ni kuma dama ye; hali ni a ka ko faamu, a t'a ke.

20 Ni i ka mogotomogoteyemin te jatemala ke ka soro ka kuma, mogotokan k'a jigi la hakirintan kan, ka teme o tigi kan belen.

21 Ni i ka i ta once ladiya kojugu a denmisenman, a laban, a te foyi na.

22 Mogotodiminin be kere lawuri, mogotojusu gbannin be hakeko caman ke.

23 Adamaden ta yerebonya le be dogoyari lase a ma, nka mogotomajiginin be bonya soro.

24 Mogotomin jengogon ye son ye, o tigi b'a yere nin le koninya; a be dangarikumaw men, nka a te foyi fo.

25 Adamadenw nasiran ye jan le ye, nka ni mogotomin k'a jigi la Matigi Ala kan, a be o tigi tanga.

26 Mogotocaman b'a fe ka o yere ko diya fagamaw ye, nka Matigi Ala le be bee ta kiti tige can kan.

27 Mogotereninw be mogoterenbariw haramuya, mogotoguw fana be mogotumanw haramuya.

30

Aguri ni Lemuweli ta kumaw

¹ Nin ye Yake dence Aguri ta kumaw ye. Nin ce ka kuma minw fo Itiyeli ye, Itiyeli ni Ukali* .

Nininkarigbelenw

² Can lo, ne ye naloman ye ka teme mogo bee kan, adamaden hakiri te ne fe.

³ Ne ma hakiritigiya karan,

ne fana ma mogo saninmanw ta lonniya soro.

⁴ Jontigi le yeLenna ka taga sankolo kono ka seko ka na ka ye?

Jontigi le ka fono mina a boro kono ka ye?

Jontigi le ka ji mina k'a don a ta deregeba jukoro ka ye?

Jontigi le ka dugukolo danw bee sigi?

A tigi togo ye di? A dence fana togo ye di?

Ni i ka o lon, a fo!

⁵ Ala ta darakumaw bee gbenin lo,

minw be o yere karifa Ala ma, a be olugu tanga i ko negebennan.

⁶ I kana foyi fara o kumaw kan,

ni o te, a bena i jaraki, i be ke faninyafobaga ye.

Fen fla

⁷ Matigi Ala, ne be fen fla jini i fe,

i kana ban ka o di ne ma sani ne ye sa:

⁸ Kuma gbansanw, ani faninyakumaw mabo ne ra.

I kana ne ke fagantan ye, i fana kana ne ke navorotigi ye,

nka domuni min be ne bo, o di ne ma;

⁹ janko ne kana na fa ka teme, fo ka na ban Ala ra,

k'a fo ko: «Matigi Ala yere ye jon le ye de?»

Walama fagantanya kana na ne bla sonyari ra,

k'a to ne ye ne ta Ala togo cen.

¹⁰ I kana taga baaraden togogugu fo a matigice koro,

janko a kana na i danga, ka i jaraki.

Mogogugu suguya naani

¹¹ Mogo dow be o face dogoya,

o fana te o bamuso bonya!

¹² Mogo dow be o yere jate ko o saninyara,

k'a soro o ma ko ka bo o ta nogo ra folo.

¹³ Mogo dow be o pa lo tow ra ni wasoya ye,

yerebonya be hali o flerikecogo ra.

¹⁴ Mogo dow pinw ye keremukuruw le ye,

o pinw ye muruw le ye,

janko ka janibagatow domu ka o ban dugukolo kan,

ka fagantanw domu ka o ban adamadenw ce ra.

Fen fla fen saba ani fen naani

¹⁵ Denmuso fla be toringanan fe,

* 30:1 30.1 Itiyeli ni Ukali: Heburu kan na, nin togo fla koro be se ka ke fana ko: «Ne segera, Ala, ne segera, ne baraka desera.»

kelen tɔgɔ ye: «A di!»
 Tɔ kelen fana tɔgɔ ye: «A di!»

Fɛn saba bɛ yi, minw tɛ fa ka ye,
 a fɔ fɛn naani yɛrɛ, minw t'a fɔ ko: «Ne wasara»:

¹⁶ Lahara dingaba,
 muso min ma den sɔrɔ ka ye,
 dugukolo min ma fa ji ra,
 ani tasuma min t'a fɔ fiyewu ko: «Ne wasara!»

¹⁷ Mɔgɔ min b'a ja lo a face ra k'a lɔgɔbɔ,
 min b'a padon a bamuso ra, ka ban k'a kan mina,
 kɔda ta kankan kɔnɔw bɛna o tigi padenw wɔgɔbi ka bɔ,
 bon ta denw bɛna o domu.

¹⁸ Fɛn saba bɛ yi, minw temena ne ta lonniya kan,
 a fɔ fɛn naani yɛrɛ, ne tɛ minw faamu:

¹⁹ Bɔn temesira sankolo ra,
 sa temesira fara kan,
 jirakurun temesira kɔgɔji kan,
 ani cɛ temesira ka taga sunguru kɔ.

²⁰ Muso jɛnɛyakɛbaga cogo bɛ tan le:
 a bɛ domuni kɛ k'a da jɔsi†,
 k'a fɔ ko: «Ne ma kojugu kɛ!»

²¹ Dugukolo bɛ se ka yɛrɛyɛrɛ fɛn saba kosɔn,
 a fɔ fɛn naani yɛrɛ, a tɛ se ka minw muɲu:

²² Jɔncɛ ye kɛ masacɛ ye, o ye dɔ ye,
 mɔgɔkolon ye fa domuni na, o ye dɔ ye,
²³ muso min mangboyara o ye cɛ sɔrɔ, o ye dɔ ye,
 jɔnmuso ye sigi a matigimuso nɔ ra, o fana ye dɔ ye.

²⁴ Fɛnɲanaman naani bɛ dunuɲa ra, minw ka dɔgɔ,
 nka o ta hakiritigiya ka bon kɔsɛbɛ:

²⁵ Dugumɛnɛw, olugu ye danfɛn dɔw ye fanga tɛ minw na,
 nka simantigɛwagati ra, o bɛ o ta domuni labɛn k'a bla.

²⁶ Farawojinanw, olugu fana ye danfɛn dɔw ye baraka tɛ minw na,
 nka o bɛ o ta dogoyɔrɔ jini fɔ faraw le cɛ ra.

²⁷ Kuntigi tɛ ɲodomutɔnw fɛ,
 nka o bɛ bla ɲɔgɔn kɔ ka taga jɛnkuru jɛnkuru i ko kɛrɛkɛdenw.

²⁸ Basa bɛ se ka mina ni boro ye,
 nka a bɛ don fɔ masacɛw ta masasow kɔnɔ.

²⁹ Fɛnɲanaman saba bɛ yi, minw sentacogo cɛ ka ji,
 a fɔ fɛn naani yɛrɛ, minw tagamacogo cɛ ka ji:

³⁰ Jara, min ye kongofɛnw bɛɛ ta cɛfari ye,
 a tɛ bori foyi ja,

³¹ dondo, min bɛ kanbelenya tagama kɛ,

† 30:20 30.20 A bɛ domuni kɛ k'a da jɔsi: O kɔrɔ ye ko a ta kewalejuguw tɛ foyi cɛn a ye.

ani bakorɔnin‡,
ani masace min be tagama a ta kerekejama na fe.

³² Ni mogɔ min tun kera hakirintan ye, fo k'a yere bonya,
walama ni naninyajuguw tun be mogɔ min konɔ,
o tigi y'a boro la a da ra ka je;

³³ sabu ni i ka nonɔ bisi, nare be bo a ra,
ni i ka nun bisi, jori be bo a ra,
ni i ka dimi bisi, kere be bo a ra.

31

Masace bamuso ta ladiriw

¹ Nin ye masace Lemuweli ta kumaw ye, a bamuso k'a karan ni ladirikan minw ye:

² Ne dence, ne bena mun le fo ele ye sa?
Ne woroden, ne bena mun le fo i ye de?
Ne ka dajuru ta den min koson, ne bena mun kuma le fo o ye sa?

³ I kana i baraka bee di musow ma,
muso minw be masaw laben, i kana i yere to olugu boro.

⁴ Masace man kan ka duven min, Lemuweli!
Fagama man kan ka bori minnifen farimanw no fe.
Masace man kan ka o ke!

⁵ Ni o te, ni a ka duven min, a bena jina sariya sigininw ko,
ka segebagatow bee ta jo bosu o ra.

⁶ Minnifen farimanw ye di sabagaw le ma,
duven ye di mogɔ jusukasininw le ma.

⁷ O y'a min ka jina o ta fagantanya ko,
o hakiri ye bo o ta sege ko pewu!

⁸ Se te minw ye ka kuma, i da yele ka kuma olugu no ra;
kuma, ka segebagato ta jo di a ma.

⁹ I da yele ka kuma, ka kiti tige ni terenninya ye,
ka fagantan ni janibagato ta jo di a ma.

Muso barakaman makirikan

¹⁰ Muso barakaman sorɔ man di de!*

A songo ka gbelen ka teme hali luluw kan pewu.

¹¹ A ce lanin b'a ra ni a jusukun bee ye,
foyi koni tena fon ale ta so.

¹² A be kopuman le ke a ce ye,
a te kojugu ke a ra, a si bee ra.

¹³ A be sagasiw ni len jini,
k'a yere timinadiya ka o baara ni a boro ye.

¹⁴ A be i ko jagokebagaw ta jirakurunbaw,
a be a ta baro jini ka bo fo yorojan ka na ni a ye.

‡ **30:31** 30.31 O jamana ta bakorɔninw ka jan, o ce ka pi fana. * **31:10** 31.10 Nin hayaww bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

- 15 Sani dugu ye gbe, i b'a soro a wurira ka ban;
a be domuni di a ta sokonmogow ma,
a be a ta baaradenmusow ta baaraw yira o ra.
- 16 A be foro do ko miiri a yere kon, o ko, a be o foro san,
ni a ka min soro a ta baara ra, a be o ke ka ezen sene.
- 17 A b'a yere cesiri ka baraka don a yere ra,
k'a boro don baara ra.
- 18 A b'a ye ko a be ton caman soro a ta jago ra,
o ra, a ta fitina te faga su fe.
- 19 A be sagasi mina a boro kelen na,
a borokandenw be jenekala munu ka jese dan.
- 20 A b'a tege labla ka janibagatow son,
a b'a boro foni fagantanw ye.
- 21 Nenewagati ra, a te siran ko nene bena a ta somogow mina,
sabu a ka sagasifani gbirimanw dan o bee ye.
- 22 A be kosow dan,
lenfaniw, ani fanijuman wulenmanw fana b'a fe.
- 23 Ni a ce ka taga sigi ni dugu cekorobaw ye dugu donda ra,
mogo bee b'a bonya.
- 24 A be faniw dan ka o fiyeere,
a be cesirinanw fiyeere jagokebagaw ma.
- 25 Baraka ni noro, o le ye a ta masiri ye;
a be sigi ka yereko, sabu sini ta ko hami t'a ra.
- 26 A b'a da yele ka kuma ni hakiritigiya ye,
ladirijumanw le be bo a da ra.
- 27 A b'a janto a ta sokonokow bee ra ka pa,
a te son salibagatoya ma, a be baara ke le k'a ta baro soro.
- 28 A denw be wuri k'a fo a ma ko a ta pana,
a ce fana b'a tando, ko:
- 29 «Muso caman ye muso barakamanw ye,
nka ele koni ta temena olugu bee ta kan.»
- 30 Farikolo noro be mogo lafiri, ceɓa ye fengbansan le ye,
Matigi Ala nasiran be muso min na, o le bena tando.
- 31 Aw ye muso barakaman ta baara ton di a ma,
mogow y'a tando a ta kewalew koson jamalajenyorow ra.

WAAJURIKEBAGA TA KITABU Kitabu faamucogo

Ka kapa ni nin kitabu ta kuma dow ye (1.1,12,16; 2.4-9; 12.9), mogo caman ta miiriya ra nin kitabu sebebaga ye masace Sulemani ye. A sebebaga kɔni b'a yere togo la ko «WaaJurikebaga.»

A be i n'a fo cekorɔba do lo min sigira ka miiri, ka jatemala ke a ta ko temeninw na. A ka karan caman ke, ka hakiritigiya soro; nka a k'a ye ko fen bee be teme i ko fono: lonniya, ani naforo, ani mogo diyanyafenw, o bee ye gbansan le ye. Adamaden ni a ta hakiritigiya bee, ko caman be yi, a te se ka o faamu; a te se ka Ala ta kolatigeninw faamu. Wagati dow ra a b'a ye i n'a fo kun yere te adamaden ta dunupalatige ra.

WaaJurikebaga nana min faamu, o ye ko adamaden te se ka nafa foyi soro ni Ala ma min di a ma.

Nin kitabu ta karan kunba ye ko adamaden ka kan k'a jigi la Ala kelenpe le kan. Ka bori naforo no fe, walama ka naforo caman lajen, walama ka i yere sege baara ra, walama ka i diyanyafenw soro, o si te foyi ye, ni i ma Ala soro.

Kitabu kɔnokow

Adamaden ta dunupalatige te foyi ye (1-2)

Ko bee ni a kewagati lo (3.1-8)

Ko benbari caman be ke dunupa kono (3.9-11.6)

Alapasiran le be ko bee na (11.7-10)

Kuma damina

¹ Nin ye WaaJurikebaga ta kuma ye, masace Dawuda dence, min tun siginin be Zeruzalemu:

Dunupa ta kow si te kokura ye

² Gbansan, ani gbansan, ne WaaJurikebaga ko ten!
Gbansan, ani gbansan, fen bee ye gbansan le ye!

³ Adamaden be nagban min bee la a yere kan dugukolo kan yan,
a be mun nafa le soro o ra sa?

⁴ Duruja dow be taga, dow be na olugu ko,
nka dugukolo b'a no ra tuma bee.

⁵ Tere be bo, tere be ben;
o ko, a be teliya ka seko ka taga a boyoro ra tuun.

⁶ Fono be fiye ka taga woroduguyanfan na,
ka yelema ka taga sahiliyanfan na.
A be munumunu, ka munumunu,
ka kosegi ka teme a temesirakorow fe tuun.

⁷ Bajiw bee be woyo ka taga ke kogoji ra,
nka kogoji te fa ka ye.

Bajiw be deri ka woyo ka taga fan min na,
o be woyo ka taga o fan kelen le ra tuma bee.

⁸ Sege min be danfenw bee kan,
mogo da te se ka o bee nafa.

Naden te fa fleri ra,
toro fana te wasa lamenni na.

⁹ Ko minw temena kakoro, o ko kelenw le be nana tuun, ko minw kera kakoro, o ko kelenw le be kera tuun, ko si le te kokura ye dugukolo kan yan.

¹⁰ Hali ni mogɔ ka ko do ye, k'a fo ko:

«A fle, nin ko ye kokura ye!»,
i bena taga a soro ko o ko tun be kera kakoro kabini wogatijan temeninw na.

¹¹ Ko minw temena ka ban, an hakiri te to o ra tuun.

Ko minw fana bena ke tuun,
kofemogow hakiri tena to o kow ra.

Adamaden ta hakiritigiya te foyi ye

¹² Ne WaaJurikebaga, ne kera Izirayeli masace ye; ne siginin tun be Zeruzalemu. ¹³ Ko o ko be ke dunuja kono, ne ka ne yere timinadiya ka jininkari ke o kow bee ra kelen kelen, k'a segesege ni hakiritigiya ye. O ye segeba do le ye, Ala ka min doni la adamadenw kan.

¹⁴ Ayiwa, ne k'a korosi k'a ye ko baara o baara be ke dugukolo kan yan, ko o bee ye gbansan le ye; a be i ko mogɔ min be borira fono ko, ko a b'a mina.

¹⁵ Fen min kuturunin lo kakoro, o te se ka lateren.

Fen min te yi, o te se ka jate.

¹⁶ Ne k'a fo ne yere kono ko: «A fle, minw sigira masaya ra ne ja Zeruzalemu, ne ka ne ta hakiritigiya bonya, k'a caya ka teme olugu bee ta kan. Ne ka hakiritigiya ni lonniya caman soro.» ¹⁷ Ne ka ne yere timinadiya, janko k'a lon fen min ye hakiritigiya ye, ani k'a lon fen min ye fatoya ni nalomanya ye. Nka ne nana a ye ko o kow bee fana be i ko mogɔ min be borira fono ko, ko a b'a mina. Sabu,

¹⁸ Hakiritigiya, jusukasiba!

Lonniya caman, sege caman!

2

Dunuja ta fentigiya te foyi ye

¹ Ne k'a fo ne yere kono ko: «Ayiwa, ne bena nagarikow ke k'a fle, ka kodimanw diyabo k'a fle.» Nka o bee ye kogbansan le ye fana! ² Ne ko:

«Yereko ye nalomanya le ye,
nagari te foyi ye!»

³ O ko, ne k'a latige ne yere kono, ko ne bena to ne ta hakiritigiya sira kan, ka ne yere bla duvenmin na. Ne k'a latige ka ne yere bla fatoya ra, janko k'a lon min ka fisa adamaden ma dugukolo kan yan, a ta dunupalatige wagati ra. ⁴ Ne ka baarabaw dabɔ. Ne ka bonw lo, ka rezenforow sene.

⁵ Ne ka nankow, ani yiriforow sene; ne ka yiridenta suguya bee turu. ⁶ Ne ka jidingaw sozi ka yirimisew son ni o ji ye. ⁷ Ne ka joncaw ni jonmusow san. Olugu ta denw fana worora ne ta so ka fara jon tow kan. Ka fara o bee kan, misiw, ani sagaw, ani baw camamba tun be ne fe; minw bee tun sigira Zeruzalemu ne ja, ne borofenw cayara ka teme olugu bee ta kan. ⁸ Ne ka warigbe ni sanin caman lajen, ka masace werew, ani jamana werew ta naforow fana lajen ka o bla ne yere ye. Ne ka donkirilabaga cemanw ni a musomanw ta, donkirila kama. Ne ka muso caman fana ta, o min ye cew diyanyakoba ye.

⁹ O ra, ne ta fanga bonyara. Minw bee tun temena ne ja Zeruzalemu, ne ta bonya tun temena olugu bee ta kan. O bee n'a ta, ne ta hakiritigiya

ma bosi ne ra. ¹⁰ Ne jabora fen o fen fe, ne ma ne yere bari o si ra. Ne ma ne yere bari pagariko si ma. Ne ka ne ta baaraw bee diyabo. Ne ka pagari min soro, o le kera ne ta baaraw tono ye.

¹¹ O ko, ne boro ka baara minw ke, ani ne ka sege min ke ka o baaraw dafa, ne ka o jate mina. Ne k'a ye ko o bee ye kogbansan le ye, i ko mog'o min be borira fono ko, ko a b'a mina. Nafa te foyi si le ra dugukolo kan yan.

Hakiritigi ni hakirintan be sa

¹² O ko, ne ka jatemina ke, k'a lon hakiritigiya ye min ye, ani fatoya ye min ye, ani nalomanya ye min ye; sabu mog'o min bena sigi masaya ra masace ko, o tigi bena mun were le ke, ni min tun ma ke kakoro? ¹³ O bee n'a ta, ne k'a ye ko nafa be hakiritigiya ra ka teme nalomanya kan, i n'a fo nafa be yeelen na ka teme dibi can cogo min na.

¹⁴ Hakiritigi na be a tagayoro ra; nka hakirintan be tagama dibi le ra.

O bee n'a ta, ne k'a korosi fana k'a ye ko o mog'o fla bee laban ye kelen ye. ¹⁵ Ne k'a fo ne yere konko ko: «Ko min be se hakirintan ma, o le bena se ne fana ma. O tuma, ne ta hakiritigiya nafa kera juman le ye sa?» O koson ne k'a fo ne yere konko ko nin fana ye kogbansan le ye. ¹⁶ Sabu mogow hakiri tena to hakiritigi ra ka men ka teme hakirintan kan; ni wagati do nana se fana, mogow bena jina o fla bee ko. Hakiritigi be sa, hakirintan fana be sa. Mun le ka o ke sa? ¹⁷ Ayiwa, o le koson dunupa logo bee bora ne ra pewu, sabu fen o fen be ke dugukolo kan yan, o bee gboyara ne ye; sabu a bee ye kogbansan le ye, i ko mog'o min be borira fono ko, ko a b'a mina.

Adamadenw be jagon ta tono le domu

¹⁸ O koson ne tun be segera baara minw bee ra dugukolo kan yan, ne ka o bee koninya, sabu mog'o min bena na ne ko, ne bena ne ta sege nafa bee to ale le boro. ¹⁹ Jon k'a lon ni o tigi bena ke hakiritigi ye, walama hakirintan? K'a soro ne segera ka baara min bee ke ni hakiri ye dugukolo kan yan, ale le bena o tigiya ta. Nin bee ye kogbansan le ye fana. ²⁰ A laban, ne ka sege min bee ke baara ra dugukolo kan yan, ni ne miirira o ra, ne jusu be kasi.

²¹ Sabu mog'o do be a ta baara ke ni hakiri ye, ani lonniya, ani timinadiya, ka na a borofen bee to do were boro, min m'a sege ke. O fana ye kogbansan do le ye, ani kojuguba! ²² Adamaden b'a yere sege dugukolo kan yan ka baara min bee ke, ani ka toro min bee la a yere kan, a be mun nafa le soro o bee ra sa? ²³ A be a ta dunupalatige bee ke sege le ra. A ta baara fana be do le fara a ta jusukasi kan. Hali su fe, a hakiri te sigi. Nin bee ye kogbansan le ye fana.

²⁴ Foyi man fisa adamaden ma, fo ka domuni ke, ka min, ka i ta baara nafa diyabo. Nka ne k'a ye fana ko Ala le be o ke mog'o ye. ²⁵ Jon le be se ka domuni ke, ka pagari ni Ala m'a di i ma? ²⁶ Sabu ni mog'o min ko diyara Ala ye, Ala be hakiritigiya ni lonniya ni pagari di o tigi le ma. Nka a b'a to jurumunkbaga le ye sege ka baara ke k'a tono lajen k'a bla Ala diyanyamogo ye. O fana ye kogbansan le ye, i ko mog'o min be borira fono ko, ko a b'a mina.

3

Ko bɛɛ n'a wagati lo

- ¹ Ko bɛɛ ni a kewagati lo, ketuma le bɛ ko bɛɛ ra dunuɲa kɔnɔ:
² Worowagati bɛ yi, sawagati bɛ yi.
 Yiri turuwagati bɛ yi, yiri bɔnwagati bɛ yi.
³ Fagari wagati bɛ yi, flakeri wagati bɛ yi.
 Bon ciwagati bɛ yi, bon lowagati bɛ yi.
⁴ Kasi wagati bɛ yi, yerɛko wagati bɛ yi.
 Sangakasi wagati bɛ yi, donke wagati bɛ yi.
⁵ Kabakuruw firiwagati bɛ yi, kabakuruw cɛwagati bɛ yi.
 Ka boro mini ɲɔɲɔn ma, o wagati bɛ yi, ka boro bɔ ɲɔɲɔn na, o wagati bɛ yi.
⁶ Fɛn ɲiniwagati bɛ yi, a tunuwagati bɛ yi.
 Fɛn marawagati bɛ yi, a firiwagati bɛ yi.
⁷ Fani karanwagati bɛ yi, a faranwagati bɛ yi.
 Mɔɔɔ jewagati bɛ yi, a kumawagati bɛ yi.
⁸ Kanuya wagati bɛ yi, kɔninya wagati bɛ yi.
 Kere wagati bɛ yi, hera wagati bɛ yi.

Ala le ye ko bɛɛ ɲabaga ye

- ⁹ Baarakebaga bɛ seɣe min ke, a bɛ mun nafa le sɔrɔ o bɛɛ ra sa? ¹⁰ Ala ka baara min la adamadenw kan janko ka o seɣe, ne ka o ko jate mina.
¹¹ Ala bɛ fɛn bɛɛ ke k'a ben a wagati ma. A ka hali ko temeninw, ani ko nataw miiriya don adamaden jusukun na, k'a sɔrɔ adamaden tɛ se ka Ala ta baara cogo bɛɛ faamu, k'a ta a damina ra ka taga a bla a laban na. ¹² O kɔsɔn ne k'a ye ko foyi man fisa adamaden ma, fo ka ɲagari ani k'a yerɛ ɲanagbe dɔrɔn, k'a ta dunuɲalatige diyabɔ. ¹³ Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ bɛ domuni ke ka min, k'a ta baara tɔnɔ diyabɔ, o tigi ka kan k'a lɔn ko Ala le fana ka o di a ma. ¹⁴ Ne nana a faamu ko Ala bɛ fɛn o fɛn ke, o bɛ to a cogo ra tuma bɛɛ; foyi tɛ se ka fara a kan, foyi fana tɛ se ka bɔ a ra. Ala bɛ o ke janko adamadenw ye siran ale ɲa.
¹⁵ Ko o ko bɛ kera bi, i b'a sɔrɔ o tun kera kakɔrɔ; fɛn o fɛn bena ke kɔ fɛ, i b'a sɔrɔ o tun bɛ kera ka ban fɔlɔfɔlɔ. Ala bɛ ko temeninw laseko tuun.

Ala le bena kiti tige

- ¹⁶ Ne ka ko werɛ kɔrɔsi tuun dugukolo kan yan; ne k'a ye ko can tun ka kan ka fo yɔrɔ min na, terenbariyakow le bɛ kera o yɔrɔ ra. Terenninya tun ka kan ka ke yɔrɔ min na, terenbariyakow le bɛ kera o yɔrɔ ra. ¹⁷ O ra, ne k'a fo ne yerɛ kɔnɔ ko: Mɔɔɔ terennin fara mɔɔɔjugu kan, Ala le bena bɛɛ ta kiti tige. Sabu fɛn bɛɛ ni a kewagati lo, ko bɛɛ ni a ketuma lo.

Adamaden tɛ foyi ye

- ¹⁸ Ne k'a fo ne yerɛ kɔnɔ ko min ye adamadenw ye, ko Ala bɛ o kɔrɔbɔ le, janko k'a yira o ra ko olugu ni beganw bɛɛ ka kan. ¹⁹ Sabu adamaden laban ni began laban bɛɛ ye kelen ye. Adamaden bɛ sa, began fana bɛ sa. Nin kelen le bɛ o bɛɛ ra. Adamaden man fisa ni began ye foyi le ra, sabu fɛn bɛɛ ye gbansan le ye. ²⁰ O bɛɛ bɛ taga yɔrɔ kelen le ra. O bɛɛ bɔra bɔɔɔ le ra, o bɛɛ bɛ seko o bɔɔɔ kelen le ra fana. ²¹ ɲɔn le k'a lɔn ni adamaden

nin be yelen ka taga san fe le, walama ni began nin be jigi dugukolo jukoro le?

²² O ra, ne k'a ye ko foyi man fisa adamaden ma, fo k'a ta baara tono diyabo doron. A ninyoro ye o le ye, sabu jon le bena ale laseko dunuƙa ra yan tuun, janko a ye na a fle min be kera a ko fe yan?

4

Adamadenw ta jɔgɔntɔjɔri

¹ O ko, tɔjɔri minw bee be kera dugukolo kan yan, ne ka o fana korosi. O be mɔgo minw tɔjɔra, ne ka olugu naji bɔto ye; nka mɔgo si te sorɔ ka o naji ce. Fanga be o tɔjɔbagaw le boro; mɔgo si te sorɔ ka o naji ce. ² O koson ne k'a miiri k'a fo ko mɔgo minw sara ka ban, ko olugu ta ka di ka teme mɔgo panamanw kan, minw be nin na. ³ Nka minw belen ta ka fisa ni a to bee ye, o ye mɔgo minw yere ma woro, kojugu minw be ke dugukolo kan yan minw ma o do ye.

Mɔgo ka kan ka baara ke ni hakiri ye

⁴ Ne k'a korosi fana, k'a ye ko mɔgo b'a yere sege ka baara o baara ke k'a na, a be o bee ke a mɔgojɔgon pangboya le koson. O fana ye kogbansan le ye, i ko mɔgo min be borira fɔno ko, ko a b'a mina.

⁵ Hakirintan koni be sigi k'a boro fla mini jɔgon ma ka to k'a yere cen.

⁶ Nka ka borɔna kelen sorɔ, o ni laganfiya, o ka fisa sani i ye borɔna fla sorɔ, o ni jɔgan, ka to ka bori fɔno ko, ko i b'a mina.

⁷ Ne ka kogbansan do were ye dugukolo kan yan. ⁸ Mɔgo do fle nin ye, a kelen lo, mɔgo were te ni a ye. Den t'a fe, balema t'a fe; nka a ta baara te ban ka ye. A na fana te wasa naforo ra ka ye. «O tuma ne be segera ka nin baaraw bee ke jontigi le ye sa, ka ne yere bari janagbe bee ma?» Nin fana ye kogbansan do le ye, ani panasisiko do.

Fla ka fisa ni kelen ye

⁹ Fla ka fisa ni kelen ye; sabu mɔgo fla ta baara tono le be caya. ¹⁰ O fla ra ni kelen ka ben, a tɔjɔgon b'a lawuri. Nka mɔgo min be a kelen na, bɔno be o tigi sorɔ, sabu ni a ka ben, mɔgo t'a fe min be se k'a lawuri.

¹¹ O cogo ra fana, ni mɔgo fla ka la jɔgon korɔ, o be nene bo jɔgon na. Nka ele min be la i kelen na, ele be se ka nene bo i yere ra cogo di?

¹² Ni mɔgo do sera ce kelen na, ce fla be se ka lo ka o tigi konɔ. Juru min danna ni jurudun saba ye, o tige man di de!

Masaya bonya te foyi ye

¹³ Denmisen fagantan hakiritigi, o ka fisa ni masace do ye min korɔra, nka hakirintan lo, a fana te son ladiri ma tuun. ¹⁴ Hali ni a kera ko o den bora kaso le ra ka na sigi masaya ra, walama ni a fagantanman le worora, ka sorɔ ka na sigi masaya ra, o belen ka fisa.

¹⁵ Ne k'a korosi k'a ye ko adamaden min o min be panamanyara dugukolo kan yan, ko o bee be tugu o denmisen jɔgon le ko, min sigira masaya ra masace folo no ra. ¹⁶ Jama min be o masace ko, o jama hakeya te se ka lon. Nka o bee n'a ta, mɔgo minw bena na olugu ko fe, olugu tena ninsondiya foyi sorɔ o masace ta ko ra. Nin fana ye kogbansan do le ye, i ko mɔgo min be borira fɔno ko ko a b'a mina.

Mɔɔo ka kan k'a kumacogo korɔsi

¹⁷ Ni i be don Ala ta batoso kɔnɔ, i ka kan ka i yere korɔsi. I ye gbara ka menni ke, o ka fisa, sani i ye taga hakirintanw ta saraka bɔ; sabu olugu t'a lon ko o be kojugu le kera.

5

¹ Ni i be Ala na korɔ, i kana korɔtɔ ka kuma; i kana teliya ka ko do miiri i jusu ra k'a fo, sabu Ala be san fe, k'a sorɔ ele be dugukolo kan yan le. O koson, i ta kuma kana caya. ² Hami caman le be na ni sikow ye; mɔɔo hakirintan fana be lon a ta kuma caman le fe.

Ni i ka dajuru ta, i y'a dafa

³ Ni i ka dajuru ta Ala fe, i kana mɛɛn k'a dafa, sabu mɔɔo hakirintan ko man di Ala ye. O koson ni i ka dajuru ta, a dafa. ⁴ A ka fisa i kana dajuru ta, sani i ye a ta k'a sorɔ i tena a dafa. ⁵ I kana a to i da ye i bla jurumun na, ka n'a fo Ala ta ciraden ye ko: «Ne tun firira ka dajuru nin ta le!» Ni o kera, Ala bɛna dimi i korɔ i darakuma koson, ka i ta baara beɛ cen i boro. ⁶ Ni sikow cayara ka teme, a laban te ke foyi ye. Ni kuma fana cayara ka teme, a laban be ke kumalakolon ye. O koson i ka kan ka siran Ala na.

Fagamaw ta tɔɔori

⁷ Ni i k'a ye jamana do ra ko mɔɔow be fagantanw tɔɔora, ka ban can ni terenninya ma, o kana bara i ra; sabu fagama do le be do kunna, nka fagama werew le siginin be olugu beɛ kunna. ⁸ K'a sorɔ dugukolo nafa ye beɛ ta le ye. Hali masace yere ta ko beɛ be bo sene le ra.

Naforo ye fen temeta le ye

⁹ Mɔɔo o mɔɔo be wari kanu, wari te o tigi wasa ka ye. Mɔɔo o mɔɔo be naforo kanu, o tigi ta sorɔta t'a wasa ka ye. Nin fana ye kogbansan do le ye.

¹⁰ Ni i borofenw cayara, o domubagaw fana be caya. O tuma fentigi yere ta nafa ye juman le ye? A na y'a ye dorɔn!

¹¹ Baarakebaga ta sunogo ka di, hali ni a ka doonin dorɔn le sorɔ, walama ni a ka caman le sorɔ k'a domu. Nka waritigi ta wasa t'a to a ye sunogo.

¹² Ne ka kojuguba do fana ye dugukolo kan yan: o ye naforotigi min be naforo lajen k'a bla a yere ta halakiri kama. ¹³ O naforo bɛna cen kokolon do le ra; hali ni o tigi nana den sorɔ, o den tena foyi sorɔ o naforo ra. ¹⁴ Adamaden fari lakolon le be bo a bamuso kɔnɔ. A fari lakolon nana cogo min na, a fana be seko ka taga o cogo kelen le ra; a te taga ni a ta baara tɔnɔ si ye a yere boro. ¹⁵ Nin ye kojuguba do le ye fana. Adamaden nana cogo min na, a fana be taga ten le. O tuma, juman le kera ale ta nafa ye? A ta baara tɔnɔ beɛ tagara foɔo fe; ¹⁶ k'a sorɔ a k'a ta dunupalatige beɛ ke panasisi le ra, ka tɔɔro caman sonmina, ani jusukasi ni dimi.

¹⁷ Nin beɛ ra, ne k'a ye ko min ka fisa, ani adamaden ta nafa be min na, o ye ka domuni ke, ka min; Ala ka wagati min di a ma, a ye a ta baara sege diyabo dugukolo kan yan o wagati kɔnɔ. O le ye a ninyoro ye. ¹⁸ Ni Ala fana ka naforo di mɔɔo o mɔɔo ma, k'a fentigiya, k'a to a tigi y'a diyabo, k'a nafa sorɔ, ka jagari a ta baara koson, Ala le k'a di a ma. ¹⁹ O tigi tena sigi ka to ka miiri a ta dunupalatige ra, sabu Ala b'a jusukun fa ni jagari ye.

6

Mɔgɔ min tɛ a borofɛnw diyabɔ

¹ Kojugu dɔ wɛrɛ bɛ yi, nɛ ka min yɛ dugukolo kan yan, min bɛ digi adamadenw na kɔsɛbɛ: ² Ala bɛ naforo di mɔgɔ dɔ ma, k'a fɛntigiya, k'a bonya. Fɛn o fɛn ka di a nin ye, o si t'a dɛsɛ. Nka Ala t'a to a yɛ o fɛnw diyabɔ. Mɔgɔ wɛrɛ lɛ bɛna o diyabɔ. Nin fana yɛ sɛgɛ gbansan dɔ lɛ ye, ani kojuguba. ³ Mɔgɔ bɛ sɛ ka den kɛmɛ sɔrɔ, ka sijan sɔrɔ. Nka hali ni i ka sijan sɔrɔ cogo o cogo, ni i ma sɛ ka i ta dunɔpalatigɛ diyabɔ, ni i ma i tɔgɔra kaburu yɛrɛ sɔrɔ, o tuma nɛ kɔni ta miiriya ra, hali den min kɔgɔbari worora, o ta ka fisa ni ele ta yɛ; ⁴ sabu ale worora gbansan cogo min na, a fana bɛ sɛko dibi ra o cogo lɛ ra, a tɔgɔ fana bɛ to dibi ra yi. ⁵ A ɲa ma tere ye, a ma dunɔna ko foyi si lɔn. O kɔsɔn ale belɛn laganfiyara ka tɛmɛ tɔ kɛlɛn kan. ⁶ Ka san waga kɛlɛn sigiyɔrɔma fla sɔrɔ, o bɛ mun lɛ ɲa, ni i ma i borofɛnw si diyabɔ? Yala an bɛɛ tɛna taga laban yɔrɔ kɛlɛn lɛ ra wa?

Adamaden ta wasabariya

⁷ Adamaden ta sɛgɛ bɛɛ kun yɛ a da lɛ ye; nka o bɛɛ n'a ta, a tɛ fa ka ye. ⁸ Nafa juman lɛ bɛ hakiritigiya ra ka tɛmɛ hakirintanya kan? Hali ni fagantan k'a yɛrɛ tagamacogo lɔn mɔgɔw cɛ ra, a bɛ mun nafa lɛ sɔrɔ o ra? ⁹ Mɔgɔ ɲa bɛ sɛ ka fɛn min ye, o ka fisa ni fɛn dɔ wɛrɛ ye, i nin bɛ sama min kɔ, nka i ɲa t'a ye. Nka nin bɛɛ yɛ kogbansan lɛ ye, i ko mɔgɔ min bɛ borira fɔɲɔ kɔ, ko a b'a mina.

Adamaden ta dunɔpalatigɛ tɛ foyi ye

¹⁰ Fɛn min tun bɛ yi kakɔrɔ, tɔgɔ bɛ o ra ka ban. Adamaden yɛ min ye, an ka o lɔn; mɔgɔ min baraka ka bon ni i ta ye, i tɛ sɛ ka o tigi sɔsɔ. ¹¹ Kuma caman yɛ kogbansan lɛ ye. Mɔgɔ tɛ nafa foyi sɔrɔ a ra. ¹² Adamaden ta dunɔpalatigɛ tɛ foyi ye. A si ka dɔgɔ, a bɛ tɛmɛ i ko suma bɛ tunu cogo min na. Fɛn min ka fisa adamaden ma, ɲɔn lɛ ka o lɔn? Ko min bɛna kɛ dugukolo kan ale kɔ fɛ, ɲɔntigi lɛ bɛ sɛ ka o fɔ a ye?

7

Fɛn min ka fisa

¹ Tɔgɔɲuman ka fisa ni turu kasadiman ye; mɔgɔ sawagati ka fisa ni i worowagati ye.

² Ka taga sangabon na,
o ka fisa sani i ye taga, ɲanagbɛbon na;
sabu o yɔrɔ lɛ ye bɛɛ labanyɔrɔ ye;
mɔgɔ ɲanamanw fana ka kan ka o hakiri to o lɛ ra.

³ ɲanasisi ka fisa ni yɛrɛko ye;
sabu ɲanasisi bɛ mɔgɔ sɔn hakiriɲuman na.

⁴ Hakiritigi ta miiriya bɛ sangabon kɔnɔ,
nka hakirintan ta miiriya bɛ ɲanagbɛbonw lɛ kɔnɔ.

⁵ Ka mɔgɔ hakiritigi ta ladirigbɛlɛnw lamɛn,
o ka fisa ni mɔgɔ hakirintan ta mɔgɔnɛgɛkumaw lamɛnni ye.

6 Naniyiri be mankan bo cogo min na tasuma ra daga jukoro,
mogo hakirintan ta yereko kan be ten le.
O fana ye kogbansan le ye.

7 Mogotono be hakiritigi ke fato ye,
bonyafen be mogo kun yelema.

8 Ko laban ka fisa ni a damina ye;
sabari ka fisa ni yerebonya ye.

9 I kana teliya ka dimi,
sabu hakirintanw le be yaala ni dimi ye o boro jukoro tuma bee.

10 I kana a fo ko: «Mun koson folo wagati tun ka fisa ni sisan wagati ye?»
Sabu o pininkari te hakiritigiya sira ye.

11 Hakiritigiya ni can bee ka kan;
adamaden bee be nafa soro ale le ra.

12 Hakiritigiya be mogo sutara i ko wari be mogo sutara cogo min na.
Nka nafa min be hakiritigiya ra, o ye ko ni minw k'a soro, a be si di olugu
ma.

13 Ala ta baara korosi!
A ka fen min kuturunin dan, jon be se ka o lateren?

14 Ni hera lon ka se, i ninsondiya!
Nka ni sege lon ka se, i miiri!
Sabu a fla bee ye Ala no le ye.
Min bena adamaden soro lon nataw ra, a te se ka o lon.

Mogo ka kan ka hakiri soro ko bee ra

15 Ne ta dunupalatige te foyi ye, nka ne ka nin kow bee ye. Mogo dow
terennin lo, nka o bee n'a ta, o be sa, o te sijan soro; k'a soro dow ka jugu,
nka olugu be sijan soro.

16 I kana i yere ke mogo terennin ye k'a dama teme, i kana a yira ko i
ye hakiritigi ye k'a dama teme. Mun na i be i yere halaki? 17 I kana ke
mogojugu ye k'a dama teme, i kana ke hakirintan ye fana. Mun na i bena
a to i ye sa i sawagati na? 18 I ka kan ka nin ladiri fla bee le jate mina; i
kana a to a do kelen ye bosi i ra. Mogo min be siran Ala na, o tigi bena nin
fen fla bee minacogo lon.

19 Hakiritigiya be hakiritigi baraka bonya ka teme hali dugu namogo ce
tan kan.

20 Mogo si te dugukolo kan, min terennin lo, ko a be kopuman doron le
ke, ko a te kojugu ke ka ye. 21 O koson kuma minw bee be fo, i kana i
toro lo ka o bee lamem, ni o te, i bena a ye ko hali i yere ta baaraden be
i dangara. 22 Sabu ele yere k'a lon i jusukun na ko i fana ka mogo tow
danga sipaga caman.

23 Ne ka nin kow bee segesege ni hakiri ye. Ne tun ko: «Ne b'a fe ka
hakiritigiya soro!» Nka hakiritigiya yoro janyara ne ra. 24 Fen min lo, a
yoro ka jan, a koro ka dun, a ka dun. Jon le be se k'a faamu sa?

²⁵ Ne ka ne yeƐ timinadiya ni ne jusu beƐ ye, janko ka hakiritigiya ni kow kekun jate mina, k'a segesege, k'a lon; ne ka juguya, ani hakirintanya, ani nalomanya, ani fatoya fana kun jini k'a lon.

²⁶ Ne ka fen do ye min ka jugu ka teme hali saya kan: muso min be mogo mina i ko jan, min jusukun be mogo don jo ra, ani min borow be mogo siri i ko negejoroko. O muso ka jugu ka teme hali saya kan. Ala ta mogoɗumanw be bosi a boro. Nka jurumunkebagaw be to a boro.

²⁷ WaaJurikebaga ko: Ne ka kow segesege kelen kelen fo ka taga se a kun yeƐ ma; ne ka min soro, o le ye nin ye. ²⁸ Nka hali bi ne be fen kelen pinina, ne ma min soro ban. Ne ka ce kelen soro ce waga tan ce ra min ye ce ye, nka ne ma se ka hali muso kelen soro musow beƐ ce ra min ye muso ye. ²⁹ O beƐ n'a ta, ne ka min kelen soro, o le ye nin ye: Ala ka adamadenw dan ka o ja, nka olugu yeƐ le ka o ta kow gbeleya.

8

An ye masaw mina ni hakiri ye

¹ Jontigi le ye hakiritigi ye?

Jontigi le be se ka kow korɔ lon k'a fo?
Hakiritigiya be mogo pada manamana,
a be mogo ta janasisi yeƐma k'a ke ninsondiya ye.

² Ne ko: Masace ta kumakan lamɛn,
sabu i yeƐ karira ka o le fo Ala ja korɔ.

³ I kana koroto k'a fo ko i be bo masace korɔ.
Ko min te koɗuman ye, i kana i kun gbeleya ka don o ra,
sabu ni fen o fen ka masace diya, a be o le ke.

⁴ Mogo te masace ta kuma soso.
Jontigi le be se k'a fo a ma ko: «Mun na i ka nin ke?»

⁵ Ni mogo min be a ta kuma lamɛn, a ta kojugu tena se o tigi ma.
Mogo hakiritigi le ka ko ketuma ni a kecogo lon.

⁶ Sabu ketuma ni kecogo le be ko beƐ ra.
Nka kojuguba do le be adamaden kan:

⁷ ko min bena ke ko fe, ale te se ka o lon.
Ko nataw bena ke cogo min na, jon le be se ka o fo a ye?

⁸ Adamaden si ta nin te a yeƐ ta ye,
ko a b'a mara, janko lon do ale kana sa.
Mogo si te se k'a salon bari.
Kere min lo, mogo te se ka bosi ka bo a ra.
Kojugukebaga ta kojugu fana te se k'a bosi.

Mogojugu labanko te ja

⁹ Ne ka nin beƐ korosi. Fen o fen be ke dugukolo kan, ne ka o beƐ jate mina. Wagati dow ra, mogo dow be o fanga digi dow kan ka kojugu ke o ra.

¹⁰ Ne k'a ye fana ko mogojuguw suw be donna ka ja. O ko, mogow be to ka don ka bo yoro saninman konɔ, ka o tando dugu konɔ, o tun ka o ta kojuguw ke dugu min yeƐ konɔ. O fana ye kogbansan do le ye.

¹¹ I n'a fo kojugu juru te sara kojugukebaga ra joona, o koson adamaden jusukun fanin lo kojugu nege ra. ¹² O beƐ n'a ta, hali ni kojugukebaga ka kojugu ke sijaga keme, ka sijan sorɔ cogo o cogo, ne koni k'a lon ko Alanasiranbagaw ta le ka di, sabu Alanasiran be olugu jusukun na. ¹³ Nka

mogojugu ta tena diya, a fana tena sijan sorɔ; a bena teme i ko suma be tunu cogo min na, sabu Alajnasiran te a jusukun na.

Mogɔ ka kan k'a ta wagati diyabo

¹⁴ Kogbansan do were be kera dunuɓa konɔ tuun: tuma dow, i b'a ye ko mogojugu ka kan ni ko min ye, o ko be taga ke mogɔ terennin le ra; mogɔ terennin fana ka kan ni min ye, mogojugu be o sorɔ. Ne ko, ko nin fana ye kogbansan do le ye.

¹⁵ O koson ne ko, ko ninsondiya le jɔgon te, sabu foyi man fisa adamaden ma dugukolo kan yan, fo ka domuni ke, ka min, ani k'a yere ninsondiya. A ka kan ka o le ke k'a to a ta baara ra a ta dunupalatige wagati konɔ; Ala ka o wagati le di a ma ko a y'a ke dugukolo kan.

¹⁶ Ne ka ne yere timinadiya ka hakiritigiya sorɔ minke, ani adamaden be segeba min na dunuɓa ra, k'a yere bari sunogɔ ra su ni tere, ne ka o jate mina minke, ¹⁷ o tuma ne ka Ala ta baara bee lajennin fle; ko minw be ke dugukolo kan, mogɔ si te se ka o faamu. Hali ni mogɔ ka jija k'a korɔ jini cogo o cogo, a tena se k'a korɔ faamu. Hali ni mogɔ hakiritigi do le k'a fo ko ale k'a lon, i b'a sorɔ ko a te se k'a faamu.

9

Ko bee be Ala le boro

¹ Ayiwa, ne miirira nin kow bee ra, k'a bee segelege. Ne k'a ye ko mogɔ terenninw, ani mogɔ hakiritigiw ni o ta kewalew bee be Ala le boro. Adamaden bena taga ben ni kanuya le ye a yere ja wa, walama koninya wa, a te se ka o lon. ² Kokelen le be bee sorɔ. Ko min be mogɔ terennin sorɔ, o kelen le be mogojugu fana sorɔ; a be mogɔnuman ni mogɔ saninyanin sorɔ, a be mogɔ saninyabari sorɔ; a be sarakabobaga sorɔ, a be sarakabobari sorɔ. Kokelen le be mogɔnuman ni mogojugu sorɔ; minw be kari, a be olugu sorɔ, minw be siran ka kari, a be olugu sorɔ. ³ Ko minw bee be ke dugukolo kan, o kow bee ra juguman ye nin ye: Kokelen le be se adamaden bee ma. Ka fara o kan, adamadenw jusukun fara kojugu ra; fatoya fana be o jusu ra o ta dunupalatige wagati ra. O ko, o be sa ka taga fara suw kan. ⁴ Mogɔ min be mogɔ panamanw ce ra, jigi be o tigi fe. Wuru min panaman lo, o belen ka fisa ni jara su ye. ⁵ Mogɔ minw panaman lo, olugu k'a lon ko o bena sa, nka suw te foyi lon tuun. Olugu ta sorota banna, sabu mogɔ si hakiri te to o ra tuun. ⁶ O ta kanuya o, o ta koninya o, o ta celiya o, o bee banna. Ko o ko be ke dugukolo kan yan, o nin te o si ra tuun.

Ala le be ninsondiya di adamaden ma

⁷ Taga i ta domuni ke ni ninsondiya ye, ka i ta duven min ni jusudiya ye, sabu i ta kewalew diyara Ala ye ka ban. ⁸ I ta fani dontaw ye gbe ka ja tuma bee, turu kasadiman kana fon i kun na ka ye. ⁹ Ala ka wagati min di i ma ko i y'a ke dugukolo kan yan, i yere panagbe ni i ta muso kanunin ye o wagati bee konɔ; i ninyoro le ye o ye dunuɓa konɔ yan, ka i to nin segeba ra dugukolo kan, sabu dunupalatige ye kogbansan le ye, adamaden be wagati min bee ke o bee ye gbansan le ye.

¹⁰ Ni i boro ka fen o fen sorɔ k'a ke, ni i baraka be se, a ke! Sabu i be tagara yoro min na, min ye lahara ye, baara te yi, jatemala te yi, lonniya te yi, hakiritigiya te yi.

¹¹ Ne k'a ye fana ko dugukolo kan yan, ko minw sen ka teri bori ra, olugu le te kon ka se, mogɔ barakamanw le fana te se sorɔ kere ra, mogɔ

hakiritigiw le te domuni soro, mogo cegumanw le te naforo soro, mogo kolonbagaw le fana te bonya soro; sabu kunnadiya ni kunnagboya be se bee le ma. ¹² Adamaden fana te a ta wagati lon. A be i ko jega be mina jo ra cogo min na, jo min be ke a sababu ye, walama i ko kono be mina jan na cogo min na. Wagatijugu be adamaden fana soro o cogo le ra; a be bara ka cun a kan k'a mina.

Hakiritigiya ka fisa ni cefariya ye

¹³ Ne ka nin hakiritigiyasira fana ye dugukolo kan; o kera koba ye ne pa na. ¹⁴ Dugu fitini do tun be yi, o dugumogow tun man ca. Masace barakaman do nana o dugu kama. A ka dugu lamini, k'a ta kerekeminanw ke ka dugu lamini. ¹⁵ Ce tun be o dugu kono, min tun ye fagantan ye, nka hakiritigi tun lo. Ale le ka dugu bosi ni a ta hakiritigiya ye. Nka mogo si hakiri ma na to o ce fagantan na tuun.

¹⁶ O koson ne koni ko:

Hakiritigiya ka fisa ni cefariya ye.

Nka mogo te fagantan ta hakiritigiya jate,

mogo te a ta kuma fana lamen.

¹⁷ Hakiritigi b'a kan jigi ka kuma min fo, mogo ka kan ka o lamen ka teme hakirintanw kuntigi ta perenkan kan.

¹⁸ Hakiritigiya ka fisa ni kerekeminanw ye, nka kojugukebaga kelen doron be se ka koruman caman cen.

10

Hakiritigiya nafa

¹ Limogosu be turutigi ta turu cen k'a kasa gboya cogo min na, o cogo ra nalomanya donin doron be hakiritigiya cen; a be bonya bo mogo kan.

² Mogo hakiritigi ta hakiri b'a lataga a boronuman fe, nka hakirintan ta hakiri b'a lataga a borojugu le fe.

³ Hali ni hakirintan be tagama sira kan, hakiri t'a fe; a b'a yira bee ra ko ale ye hakirintan le ye*.

⁴ Ni fagama ka dimi i koro, i ye to i sigiyoro ra; sabu sabari be kojuguba caman bari.

⁵ Ne ka ko benbari do ye dugukolo kan, k'a ke i n'a fo jamana namogo yere le firira o yoro ra:

⁶ Loyorow bee ra numanmanw be di hakirintan ma, ka mogosobew sigi olugu ko fe.

⁷ Ne ka jonw yelennin ye sow kan, k'a soro fagamadenw be tagamana o sen na i ko jonw.

⁸ Mogo min be dinga sozi, o tigi bena ben a kono; mogo min be kogo ci, sa bena o tigi kin.

⁹ Mogo min be kabakuruw lawuri, kabakuruw bena o tigi mandimi, mogo min be logo ci, o tigi be farati ra.

* **10:3** 10.3 Nin kuma koro be se ka ke fana ko a b'a fo tow ma ko olugu ye hakirintanw ye.

10 Ni jende da gboyara, ni mogo m'a da diya,
o tuma baarakɛbaga le ka kan ka do fara a baraka kan;
nka hakiritigiya b'a to baara be na.

11 Ni sa ka mogo kin, sani sanɛɛɛbaga ye na sa nege,
o tuma kun te sanɛɛɛbaga ta baara ra tuun.

12 Kuma min be bo hakiritigi da ra, o ye neema le ye;
nka hakirintan da le be a yere halaki.

13 A be kuma damina nalomanya ra,
ka taga a laban fatoya juguman na.

14 O bee n'a ta, hakirintan ta kuma te ban ka ye.
Adamaden te ko nataw lon;
min fana bena ke ale ko fe, jon le be se ka o fo a ye fana?

15 Hakirintan ta baara b'a sege gbansan;
a te hali a ta dugu yere sira lon.

16 Jamana min ta masace ye denmisen ye,
jamana min ta kuntigiw be domunibaw damina kabini sogoma,
bono bena o jamana soro.

17 Nka jamana min ta masace ye horon ye,
min ta kuntigiw be domuni ke a wagati ra ka fanga soro, nka o te min ka
fa,
o jamana koni ta jana.

18 Salibagatoya le b'a to mogo ta bon sanfeyoro be ben;
ni i boro banna baara ma, sanji be don i ta bon na.

19 Mogow be domunibaw laben ka o yere janagbe,
ka duven ke ka o yere ninsondiya,
wari fana be o ta kow bee janabo!

20 I kana masace danga hali i jusukun na.
I kana fangatigiw danga hali i sibon konon;
sabu konon do be se ka i kumakan ta ka taga ni a ye,
danfen kamantigi be se ka taga o ko lakari yoro bee.

11

Jateminakojugu man ji ko bee ra

1 I ta domuni firi ji kan,
sabu ni wagati do ka se, i bena a soro tuun.

2 Do di mogo wolonfla ma, hali mogo seegi yere ma;
sabu kojugu min bena ke dugukolo kan mogo ma o lon.

3 Ni sankabaw ka fa ji ra,
o be sanji ben dugukolo kan;
ni yiri ka ben woroduguyanfan na, walama sahiliyanfan na,
ni a koni ka ben yoro min na, a be to o yoro le ra.

4 Mogo min be to ka fono le jate mina, o tigi tena dannu ke.
Ni mogo min tora sankabaw fleri ra, o tigi tena siman tige.

5 Fono temesira ye, min ye ele te o lon,

denɲenin farikolo be laben a bamuso kono cogo min na, i te o fana lon;
o cogo kelen na, Ala min ye fen bee kebaga ye, i te se ka ale fana ta baara
faamu.

⁶ SoƓomada fe, i ta siman seri;
fo ka taga wula se, i kana saliya don i yere ra,
sabu min bena na walama min bena cen, i te o lon,
ni a bee le fana bena na wa, i te o lon.

⁷ Yeelen ye fendiman ye;
ka tere yeelen ye, o ka di mogo na ye.

⁸ Ni mogo min ka sijan soro, o tigi ye pagari o wagatiw kono;
nka a ka kan k'a hakiri to a ra ko wagatijuguw fana bena caya.
Ko o ko be ke, o bee ye kogbansan le ye.

Denmisen ka kan ka hakiri soro

⁹ Ele kanbelen, i pagari i ta denmisenya wagati ra.

I jusu diya i ta kanbelenya wagati ra.

Ni i ta miiriya ka se ko o ko ma,

ni i na ka bo fen o fen fe, o ke.

Nka i ka kan k'a lon ko

kiti lon na, Ala bena taga i jininka nin kow bee ra.

¹⁰ O koson ko min be na ni nanasisi ye, o bo i ta miiriya ra;

ko min be tooro lase i farikolo ma, i yere mabo o ra.

Sabu denmisenya be teme i ko dugubeda wagati.

Nin bee ye kogbansan le ye.

12

KoroƷa tagamasiyenw

¹ O koson i hakiri to i danbaga ra i ta kanbelenya wagati ra,

sani k'a to lonjuguw ye se,

sani k'a to sanw ye se,

san minw na i yere bena a fo ko: «Dununa loko si te ne ra tuun!»

² I hakiri to i danbaga ra sani tere ye don dibi ra,

sani yeelen ye ke dibi ye,

sani karo ni lolow ye don dibi ra,

sani sankaba werew ye wuri ka na tuun sanji bennin ko fe*.

³ O wagati le ra, bon korosibagaw be yereyere,

ce barakamanw be kuturu,

mugusibagaw be mugusi lalo, sabu do bora o ra;

minw tun be fleri ke finetiri fe, olugu na be fin†.

⁴ Da minw tun yelenin be ka bla sira kan, o daw be datugu,

mugusikan be dogoya,

mogo be kunu konokasituma ra,

donkirilabagaw kan be dogoya‡.

* **12:2** 12.2 Nin kumaw bee ye saya tagamasiyenw le ye. † **12:3** 12.3 Bon korosibagaw, o ye mogo borow ye; ni koroƷa sera mogo ma, i borow be to ka yereyere. Ce barakamanw, o ye senw ye. Mugusibagaw, o ye pinw ye. Minw be fleri ke finetiri fe, o ye padenw ye. ‡ **12:4** 12.4 Da minw tun yelenin be, o ye mogo torow ye. Mugusikan, ani donkirilabagaw, o ye mogo kumakan ye.

⁵ O wagati le ra, mɔgɔ be siran fen korotaninw na,
siratagama jatige be i soro.
Amandesun be fiyeren bo,
ton te se ka pan kosebe tuun§,
diya te ke foyi si ra tuun;
sabu lon do adamaden be taga a ta so kono,
a bena to so min kono wagati bee.
Ni o kera, kasibagaw be to ka kasi siradaw ra.

⁶ I hakiri to i danbaga ra, sani warigbejuru ye tige,
sani sanindaga ye ci,
sani jurufiye ye ci kolonda ra,
sani jibinege ye kari ka ben kolon kono.

⁷ I hakiri to i danbaga ra, sani bogɔ ye seko dugukolo ra,
i n'a fo a bora dugukolo ra cogo min na,
ani sani adamaden nin ye seko a dibaga Ala fe.

⁸ Gbansan, ani gbansan,
ne WaaJurikebaga ko ten!
Fen bee ye gbansan le ye!

Karan laban

⁹ Ayiwa, WaaJurikebaga tun ye hakiritigi ye; ka fara o kan, a ka mɔgow karan a ta lonniya ra. A ka zana caman lamen, ka o segesege, ka o laben ka na, ka o sebe. ¹⁰ WaaJurikebaga jijara ka kumapumanw le fo; a ka o kumaw sebe ka na, ka kapa ni can yeɛ ye.

¹¹ Hakiritigiw ta kuma be i ko negebere nunbonin; o be o ta hakiritigiyakuma minw laben ka o sebe, o be i ko nege min gbengbenna dugukolo ra. O kumaw bee bora kuntigi kelen le fe. ¹² I yeɛ korosi, ne dence, i kana foyi fara a kan. Mɔgɔ be se ka kitabu minw sebe, dan te o ra; nka karan cayakojugu be mɔgɔ sege.

¹³ Ayiwa, min bee fora, o kumaw laban ye nin ye: Siran Ala na, k'a ta kumakanw sira tagama. Adamaden ta ko bee be bo o le ra. ¹⁴ Sabu Ala bena adamadenw ta kewalew bee kiti tige, hali minw kera dogo ra, kojuman fara kojugu kan.

---

§ 12:5 12.5 Amandesun ta fiyeren: o ye kunsigbew ye. Ton te se ka pan: ni mɔgɔ korora, i ta ko bee be sumaya.

DŌNKIRIW TA DŌNKIRI KITABU

Kitabu faamucogo

Donkiriw ta donkiri koro ye ko donkiriw bee ra jumanman, min ka di ni a tow bee ye. Dow b'a wele ko masace Sulemani ta donkiri. Mogo caman fana b'a miiri ko a sebebaga ye masace Sulemani ye, sabu ale togo le fora kitabu damina na.

Kanugogon fla ta ko le be nin kitabu konɔ, kanbelen do ni a ta sunguru; olugu jarabira nogon na; o be nogon tando, ka nogon ladiya ni o darakumaw ye. O mogo fla be kuma ka nogon son, walama o be kelennakuma ke, walama o be nogon ko fo o teri dow ye, o b'a fo minw ma ko «Zeruzalemu sunguruw».

Nin kitabu faamucogo ma nogon; tuma dow kuma min be fo, i t'a lon ni o ye kanbelen, walama sunguru kan ye. O koson an ka kuma dow ke kanbelen ta ye, ka dow ke sungurunin ta ye, hali ni heburukan kitabu m'a ke ten.

Mogow ka nin kitabu faamu cogo caman na: Dow ko, ko nin kitabu ye Ala ni a ta mogow ta kanuya tagamasiyen le ye, dow ko, ko Matigi Ala ni a ta jonw ta jenugonya* tagamasiyen lo, dow ko, ko Matigi Yesu ni lanabagaw ta kanuya tagamasiyen lo.

Nka an ka kan ka nin kitabu kumaw ta i n'a fo a sebera cogo min na; o koro ye ko ce ni muso ta kanugonya ko bora Ala yere le ra. Ce ni muso ye nogon kanu, walama ka jarabi nogon na furu ta sira fe, o te baasi ye, o ka ji.

O ra, an be se k'a fo ko nin kitabu kunba yere kera kanuya ye, ka kapa ni nin kumaw ye:

«Hali jiba te se ka kanuya tasuma faga,
ji si te se k'a datugu» (8.7).

Kitabu konokow

Donkiri folo (1.1-2.7)

Donkiri flanan (2.8-3.5)

Donkiri sabanan (3.6-5.1)

Donkiri naaninan (5.2-6.3)

Donkiri loorunan (6.4-8.4)

Donkiri wooronan (8.5-14)

Kanugogonmanw ta baro

¹ Donkiriw bee ta donkiri. Sulemani ka min sebe.
(Sunguru kumakan)

² Ne momo! Ne fari yoro bee saaro!
Sabu i ta kanuya ka di ka teme duven kan.

³ I munturu kasa ka di.
I togo be i ko turu kasadiman min kasa be yoro bee labo.
O koson, i ko ka di sungurudenw ye.

⁴ Ne mina, ka gban i ko, an ye bori!
Masace, ne ladon i ta bon konɔ!
An ye pagari ka ninsondiya nogon fe!
An ye kanuya diyabo ka teme hali duven kan.
Sunguruw jo lo ka pabo i fe.

5 Zeruzalemu sunguruw, ne finnin lo, nka ne ce ka ji,
i ko Kedari ta fanibonw,
i ko Sulemani ta masaso bondarafaniw.

6 Aw kana ne ta finya fle,
tere le ka ne fin.
Ne balemacew le dimina ne korɔ,
ka ne bla ko ne ye rezɛnforow korɔsi.
O ra, ne ma ne yere ta foro korɔsi.

7 E, ne jusukun be ele min kanu, a fo ne ye:
ele be taga ni i ta beganw ye min, o ye taga bin jimi?
Aw be sigi yoro juman ka nenekiri tere fe?
Ni ne ka o lon, ne tɛna to ka yaalayaala tuun ka lamini
i tɔɔɔɔɔɔw ta beganw ko gbansan.

(Kanbelen kumakan)

8 E, musow bee ra ceɓuman, ni ele ma o lon,
bo ka tugu beganw no fe,
ka taga ni i ta badenninw ye,
o ye taga bin jimi sagagbenbagaw ta fanibonw kere fe.

9 E, ne kanuɔɔɔɔɔɔ, ne be i ta ceɓa suma
ni masace Farawona ta wotorosamasow le ye.

10 I dafuruw ce ka ji i ta tororanegɛ fla ce ma,
i kankala ce ka ji i ta kannanegɛ ce ma!

(Sagagbenbagaw kumakan)

11 An bɛna tororanegɛ saninlamanw le gbasi i ye,
ka o jɛgen ni warigbe ye.

(Sunguru kumakan)

12 Ka ne ta masace ni a jɛɔɔɔɔɔɔw siginin to,
ne ta turu ka yoro bee kasa diya.

13 Ne jarabi be i ko kasadiyanan, min be borɔnin kɔɔɔ.
A lanin be ne sin fla ce ma.

14 Ne jarabi be i ko jabifiyeren,
min be Eni Gedi rezɛnforow ce ra.

(Kanbelen kumakan)

15 E, i ce ka ji sa, ne kanuɔɔɔɔɔɔ, i ce ka ji!
I jakisew ce ka ji i ko tugani!

(Sunguru kumakan)

16 I ce ka ji, ne jarabi, i ko ka di ne ye;
an ta lanan be i ko binkene.

17 An ta bon yiriw ye sɛdiriyiri ceɓuman le ye,
a kogow ye sipɛresi yiriɓumanw le ye.

2

1 Ne be i ko yirifiyeren min be falɛn Sarɔn kenɛgbɛ ra,
i ko yirifiyeren min be falɛn kuruw furance ra.

(Kanbelen kumakan)

2 Ne kanuɔɔɔɔɔɔ be sunguru tow ce ra
i ko yirifiyeren ceɓuman falennin janiyiriw ce ra.

(Sunguru kumakan)

3 Ne jarabi be kanbelen tow ce ra
i ko pɔmusun be yiri tow ce ra tu kɔɔɔ cogo min na.
Ne jusu diyaninba be sigi a suma korɔ,

a den fana ka di ne da ra!

⁴ A ka ne ladon janagbeyoro ra, so kono;
ka kanu ke ka ne datugu.

⁵ Aw ye rezen monin di ne ma ka baraka don ne ra,
aw ye pomu di ne ma ka do fara ne fanga kan,
sabu kanu kera ne ra bana ye.

⁶ A numanboro ye to ne kun koro,
a kininboro ye ne momo.

(Kabelen kumakan)

⁷ E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari,
aw ya ke minanw, ani mankalaninw koson,
aw kana kanu lawuri, aw kana a lakunu
k'a soro a wagati ma se.

(Sunguru kumakan)

⁸ Ne toro be ne jarabi kumakan na!

A fle nin ye, a be nana!
A be panpanna kuruw kan,
a be borira kongoriw konna!

⁹ Ne jarabi be i ko minan,
i ko mankalanin den;
a lonin fle kene ma an ta kogo ko fe.
A be fleri kera finetiri fe,
a paw be finetiri sansanw na.

¹⁰ Ne jarabi kumana ne fe; a ko:
«I wuri, ne kanujogon! Ne ta cepumanin, na yan!

¹¹ A fle, nenewagati banna,
sanji tigera, sanji lora.

¹² Yiriw be fyerenna jamana kono;
donkirilawagati le sera*;
tuganiw kasikan be bora an ta kongow kono.

¹³ Toroden folow be mona,
rezensunw fyerenna, ka yoro kasa diya.
I wuri, ne kanujogon! Ne ta cepumanin, na yan!

¹⁴ «E, ne ta tugani birinin be farawow le ra,
a dogonin be fo kuruwow le ce ra.

A to ne ye i pada fle sa!
A to ne ye i kumakan men,
sabu i kumakan ka di,
i pada ce ka ji.»

(Bamusoman kumakan)

¹⁵ Aw ye kongowuru mina an ye,
kongowurunin minw be an ta rezenforow cen,
tuma min na o be fyeren bo!

(Sunguru kumakan)

¹⁶ Ne jarabi ye ne ta ye, ne fana ye a ta ye.
A be ni a ta beganw ye, o be bin nimina yirifyerenw ce ra.

¹⁷ Sani tere ye suma,
sani yirishuma ye tunu,

* **2:12** 2.12 An be se k'a fo fana ko: donkirilawagati ni gerenadisunw lesewagati.

i ye kōsegi ka na, ne jarabi;
 bori ka na i ko minan,
 walama mankalaninden min be panpan
 kuru walonwalonninw kan.

3

Sunguru sikora ni a ta kanbelen ye
(Sunguru kumakan)

¹ Ka ne to ne layōrō ra,
 su beε, ne sikora k'a ye
 ko ne be ne ta kanbelen kanunin yōrōpinina.
 Ne k'a yōrōpini ka deεε, ne m'a ye.

² Ne wurira ka dugu yaala,
 siradaw ra, ani jamalajenyōrōw ra.
 Min ko ka di ne ye, ne ka o yōrōpini,
 ne k'a yōrōpini ka deεε, ne m'a ye.

³ Ne ka dugu kōrōsibagaw kunben,
 o be yaalara ka dugu kōrōsi.
 Ne ko: «Ne jarabi don? Aw ma ben ni a ye wa?»

⁴ Ne temena o ra dōnin dōrōn,
 ne benna ni ne jarabi ye.
 Ne k'a mina, ne tena a bla tuun,
 fō ne ye don ni a ye ne bamuso ta so kōnō,
 ne woroba ta bon kōnō.

⁵ E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari,
 aw y'a ke minanw, ani mankalaninw kosōn,
 aw kana kanu lawuri, aw kana a lakunu
 k'a sōrō a wagati ma se.

⁶ E, jōn le be wurira ka bō kongokolon kōnō ka na,
 i ko sisiba wuritō,
 mire kasadiman ni wusunan kasadiman,
 ani turutigiw ta turu kasadiman suguya beε kasa b'a kō?

⁷ Masace Sulemani le lanin be a ta lanan kōnō; o k'a ta, o be nana.
 Ce barakaman biwōrō b'a blasirara,
 Izirayeli ta kerekεcew beε ra cefariw lo.

⁸ Kerekemuru be o beε boro,
 o degira kereε ra;
 o beε ta kerekemuru be o tōgokun na,
 o labenna sufεra ta kojuguw kama.

⁹ Masace Sulemani ka o lanan lalaga
 ni Liban jamana yiriņumanw ye;

¹⁰ a k'a senw lalaga ni warigbe ye,
 k'a kōdenyōrō ke ni sanin ye,
 k'a sigiyōrō lalaga ni faniwulen ceņuman dō ye.
 Zeruzalemu sunguruw k'a kōnōnōyōrō sōgō ka ja, kanu kosōn.

¹¹ Siyōn sunguruw, aw ye bō ka masace Sulemani fle!
 A bamuso ka masafugula min biri a kun na

a furulon na, o le be a kun na;
a ta ninsondiyalon le kera o lon ye.

4

(Kanbelen kumakan)

¹ E, i ce ka ji, ne kanuɓoɓoɓo, i ce ka ji haali!
I jakisew ce ka ji i ko tuganiw,
i ta lankana jukoro.

I kunsigi finna, k'a caya i ko bakuru min be jigira ka bo Galadi kuru kan.

² I jinw gbera i ko sagakuru min siw kanna,
i ko saga minw konin be bora ko ra.

I pinsira fla bee dafanin lo,
do ma fon a si ra.

³ I dagbolo fla wulencogo jana haali;
i da ce ka ji.

I dafuru bee kelen kelen be i ko gerenadi cetige
i ta lankana jukoro.

⁴ I kankala be i ko masace Dawuda ta sankaso,
min lora k'a ke kerékeminanw marayoro ye;
negebennan waga kelen le dulonnin b'a kono,
kerেকেcefari ta negebennanw.

⁵ I sinbara fla be i ko mankalaninden fla,
o be i ko minanmuso ta flaniw,
minw be bin jimi yirifiyerenw ce ra.

⁶ Sani tere ye suma,
sani yirisuma ye tunu,
ne bena yele o mirisunw ta kuru kan,
ne be taga o wusunanyiriw ta kongori kan.

⁷ Ne kanuɓoɓoɓo, i ce ka ji haali!
Fiyen t'i ra!

⁸ Na ne fe, ka bo Liban kuru kan, ne ta maminamusu,
jigi ka bo Liban kuru kan i ye na.

Jigi ka bo Amana kuru kunna ka fleri ke;

jigi ka bo Seniri kuru kunna ka fleri ke,

jigi ka bo Herimon kuru kunna ka fleri ke,

jaraw be dogo yoro min na,

waraninkalaw be dogo kuru minw ce ra.

⁹ E, ne dogomuso, ne ta maminamusu, i ka ne jusukun mina.

I ta flerikeko kelen doron ka ne jusukun mina,

i ta konokise kelen doron ka ne jusukun mina.

¹⁰ Ne dogomuso, ne ta maminamusu, i ta kanu ka di de,

i ta kanu ka di ka teme duven kan.

I munturu kasa ka di ka teme wusunanw bee kan!

¹¹ Ne ta maminamusu, li le be toni ka bo i dagbolow ra,
li ni nono le be i nenden jukoro.

I ta faniw kasa ka di i ko Liban yiriw kasa.

¹² Ele ye nanko koorinin le ye,
ne dogomuso, ne maminamusu;
ele ye bununji koorinin le ye,

ani kolon min dasogora!

¹³ I be i ko gerenadi yiritunuman min be denpumanw ke,
ani min denw ka di;
jabisunw, ani narisunw b'a ra.

¹⁴ Narisunw ni safransunw,
ani yiri kasadimanw, ani sinamonisunw,
ani wusunanyiri suguya bee:
miri ni alowesi,
ani kasadiyananw bee ra pumanman.

¹⁵ Ele ye kolon le ye nankow ce ma,
bununji saninman
min be woyo ka bo fo Liban kuruw ra!
(Sunguru kumakan)

¹⁶ Sahiliyanfan fono ye wuri!
Woroduguyanfan fono ye na!
O ye fiye ne ta nanko kan,
janko a yiriw kasadiman ye wuri,
k'a to ne jarabi ye don a ta nanko ra,
k'a yiridendimanw domu.

5

(Kanbelen kumakan)

¹ Ne dogomuso, ne maminamuso,
ne be nana ne ta nanko ra,
ka na ne ta kasadiyananw tige,
mirisunw, ani ne ta wusunanyiriw.
Ne bena ne ta linaga ni a ji bee domu,
ka ne ta duven ni ne ta nono min!

(Teriw kumakan)

An teriw, aw ye domuni ke, ka min,
ka nogon kanu fo ka panamini!

Sunguru ma da yele joona

(Sunguru kumakan)

² Ne tun be sunogora, nka ne hakiri tun be ne jarabi ra.
A fle ne jarabi kan lo, a be da gbasira.

(Kanbelen kumakan)

«Da yele, ne dogomuso, ne kanunogon,
ne ta tugani, ne ta muso dafanin!
Ne kun bee kera gomiji ye,
su sumaya ka ne kunsigi bee jigi.»

(Sunguru kumakan)

³ Ne ka ne ta derege bo ka ban;
o tuma ne bena a don tuun wa?
Ne ka ne senw ko ka ban,
ne bena o nogo tuun wa?

⁴ Ne jarabi k'a boro don da wo fe;
a makari ka ne mina.

⁵ Ne wurira ko ne be da yele ne jarabi ye,
k'a soro ne boro bee tun ye turu kasadiman ye;
ne ta turu kasadiman ka da sogonan bee ke turu ye.

⁶ Ne ka da yele ne jarabi ye,
nka o y'a soro a tun k'a ko don ka taga ka ban.

A tagako ka ne hakiri bæe jagami.
 Ne k'a yorɔɔnini, nka ne m'a ye.
 Ne k'a wele, nka a ma ne lamina.

7 Dugu korɔsibagaw yaalayaalato ka ne kunben,
 o ka ne bugo fo ka ne mandimi;
 o ka ne ta lankana bɔsi ne ra!
 Dugu korɔsibagaw ka o le ke ne ra.

8 E, Zeruzalemu sunguruw, ne be aw daari,
 ni aw ka ne jarabi ye,
 aw bɛna mun le fo a ye sa?
 Aw y'a fo a ye ko a ta kanu ka bana bla ne ra!
(Dugu sunguruw kumakan)

9 E, musow bæe ra ceɓuman,
 o tuma mun le be ele jarabi ra ka teme ce tow kan sa?
 Mun le be ele jarabi ra ka teme ce tow kan,
 fo i be an daarira tan?
(Sunguru kumakan)

10 Ne jarabi gbenin lo, fo a be manamana.
 A bɔɔɔɔɔnko te sɔɔ hali ce waga tan ce ra.

11 A kunkolo ye sanin yereworo ye,
 a kunsigi ka ca fo a be fifa a ko,
 a kunsigiw finna i ko kononinfin ta siw.

12 A jakisew be i ko kodaratuganiw,
 i ko nɔnɔ kera ka kodaratugani minw ko;
 a jakisew be a ja konɔ i ko lulu.

13 A dafuru be i ko nankɔrayiri kasadimanw;
 ani wusunanyiri kasadimanw.
 A dagbolo ce ka ni, i ko yirifyeren kasadimanw.

14 A borow bæe ye sanin ye,
 ka lulu ke k'a jegen.

A fari ce ka ni, i ko samarin nugunin,
 safiri lulu donna min na k'a ceɓa.

15 A senkalaw be i ko farakurɔɔuman gbɛman,
 minw ju sigira sanin yereworo kan.
 A baraka be i ko Liban kuruw;

a be i ko sediriyiri, min ta ceɓa jɔɔɔn te yiri tow si ra.

16 A da ka timi,
 a yɔɔ bæe ka di ne ye.
 Ne jarabi be ten le, ne kanɔɔɔɔɔn be ten le,
 Zeruzalemu sunguruw.

6

(Dugu sunguruw kumakan)

1 Musow bæe ra ceɓuman,
 i jarabi tagara min le?
 I jarabi tagara fan juman fe sa?

A fo an ye janko an ye i deme k'a yorɔɔnini.
(Sunguru kumakan)

2 Ne jarabi tagara a ta nankɔ le ra,

wusunanyiriw falennin be yoro min na.

A tagara to ni a ta beganw ye nankow konɔ,
a be yirifiyerenw tigera yi.

³ Ne ye ne jarabi ta ye,

ne jarabi fana ye ne ta ye.

A be ni a ta beganw ye, o be bin jimina yirifiyerenw ce ra.

Sunguru ta ceja

(Kanbelen kumakan)

⁴ E, ne kanunogon, i ce ka ni, i ko Tirisa dugu,
i saraman lo i ko Zeruzalemu dugu;
i be mogɔ ja tige i ko kerekejamaba lajennin.

⁵ I na bo ne ra,

sabu i ta fleri be ne hakiri wuri le.

I kunsigi ce ka ni, i ko bakuru
minw be jigira ka bo Galadi kuru kan.

⁶ I jinw gbera i ko sagakuru
min konin be bora ko ra.

I jinsira fla bee dafanin lo,
do ma fon a si ra.

⁷ I dafuru bee kelen kelen be i ko gerenadi cetige,
i ta lankana jukoro.

⁸ Masamuso biworo be masace fe,
jonmuso biseegi ye a musow ye;
sunguruw da te lon.

⁹ Nka ne ta tugani, ne ta dafanin ye kelenpe le ye.

A jagon were te a bamuso fe.

A ko ka di a woroba ye ka teme fen bee kan.

Ni sunguru tow k'a ye, olugu b'a fo a ma ko a ta pana.

Masamusow, ani jonmusow minw ye a musow ye, olugu b'a tando.

(Teriw kumakan)

¹⁰ E, nin ye sunguru juman nato ye i ko dugugbeda boto?

A ce ka ni i ko karo,

a be manamana i ko tere;

a be mogɔ ja tige i ko kerekejamaba lajennin.

¹¹ Ne jigira nankɔ ra, yiridentaw be nankɔ min na,

ka taga yiriw falento fle,

k'a fle ni rezensunw be nugura,

ni gerenadisunw be fiyerenwa.

¹² Fen min k'a to ne nege ka ne sama

ka taga ni ne ye fo ne ta jamana ta kerekewotoro ce ra, ne ma o lon.

7

(Mogɔ werew kumakan)

¹ Na, na, Sulamiti sunguru!

Na, na janko an ye i pada fle!

(Sunguruw kumakan)

Mun na aw be Sulamiti sunguru flera

i ko mogɔ minw be donkebagaw flera?

(Kanbelen kumakan)

² E, fagamadennin,

i senw ce ka ɲi i ta sanbaraw kɔɔ!
 I soro koorinin be ka ɲa i ko kannakɔɔn;
 baarakɛbaga hakirman do boro no le be o ye.
³ I cemanceyɔɔ be i ko minan koorinin,
 duven kasadiman te fon min kɔɔ.
 I kɔɔbara be i ko siman min laɲenna ɲɔɔn kan,
 k'a lamini ni yiri fiyerenw ye.
⁴ I sinbara fla be i ko mankalaninden fla,
 o be i ko minanmuso ta flarinw.
⁵ I kankala be i ko sankaso
 min lɔra ni samajin ye.
 I padenw be manamana i ko Hesibɔn ko ji,
 min be Bati Rabimu donda kere fe.
 I nunkala be i ko Liban sankaso,
 min lonin be k'a jasin Damasi dugu ma.
⁶ I kunkolo ce ka ɲi i ko Karimeli kuru.
 I kunsigi danna k'a ceɲa i ko danfani dawulaman.
 I kunsigi be se ka masace sen fereke k'a laben.

⁷ E, i ce ka ɲi de! I ko ka di ne ye!
 Ne ta kanunin, ne diyanyamɔɔ.
⁸ I lɔcogo be i ko tamarosun.
 I sin be i ko tamaro tizanw.
⁹ Ne be yelen tamarosun na k'a tizan do tige!
 I sinw be i ko rezen monin.
 I da kasa ka di i ko yiriden mɔkɔɔnuman.
¹⁰ I da ka timi i ko duvendiman.
 Can lo, o duven ye ne ni ne jarabi ta le ye,
 a be woyo an dagbolo kan fo ka taga an sunɔɔ.

*Kanu ni ninsɔndiya
 (Sunguru kumakan)*

¹¹ Ne ye ne jarabi ta le ye,
 a ta miiriya bee be ne le kan.
¹² Na, ne jarabi, an ye taga kongo kɔɔ,
 an bɛna si togoda do ra,
¹³ sɔɔmada joona fe, an be taga rezenforo ra,
 k'a fle ni rezensun nugura, ni a be fiyerenna,
 ni gerenadisunw fiyerenna.
 O yɔɔ le ra, ne bɛna a yira i ra ko i ko ka di ne ye.
¹⁴ Mandaragɔriw* kasadiman ka yɔɔ bee labɔ.
 Yiridennuman suguya bee be an ta bonda ra;
 yiriden tigeninkuraw, ani a kɔɔɔninw.
 Ne jarabi, ne ka o bee mara ele le ye.

8

¹ E, ni ele tun ye ne kɔɔce yere le ye,
 ni ele ni ne tun ka sin kelen min,
 ne tun bɛna i kunben kene ma ka melege i ra,
 mɔɔ si tun tena ne mafiyɛnya.

* **7:14** 7.14 Mɔɔɔw tun b'a miiri ko mandaragɔri yiriden tun be se ka kanu bonya ce ni muso ce.

² Ne tun bēna taga ni i ye ka taga i ladon ne bamuso ta so;
i tun bēna ne karan.
Ne tun bēna duvendiman dō di i ma, i ye o min;
ne tun bēna ne ta gerenadisunw yiriden ji dō di i ma.

³ A numanboro ye to ne kun kōrō,
a y'a kininboro melege ne ra.
(Kanbelen kumakan)

⁴ E, Zeruzalemu sunguruw, ne bē aw daari
aw kana kanu lawuri, aw kana a lakunu
k'a sōrō a wagati ma se.

*Kanu ta fanga bē i ko saya fanga
(Dugu sunguruw kumakan)*

⁵ E, muso juman le bē nana ka bō kongokolon kōnō,
a dēnnin bē a jarabi kan?

(Sunguru kumakan)

Ne ka i lakunu pōmusunw le kōrō,
i bamuso ka i kōnō ta yōrō min na,
i woroba ka i kōnō ta yōrō min na.

⁶ Ne sigi i jusukun kan i ko tagamasiyēn,
ne don i boro ra i ko tagamasiyēn;
sabu kanu fanga bē i ko saya fanga,
celiya ka fari i ko kaburu.

Kanu tasuma ye tasuma farimanba le ye,
a bē i ko Matigi Ala ta tasuma.

⁷ Hali jiba caman tē se ta kanuya tasuma faga,
ji si tē se k'a datugu.

Ni mōgō min ka hali a ta sokōnōfenw bēē di ko a bē kanu san,
o tigi tēna fōyi sōrō ni lōgōbōri tē.

(Sunguru balemaw kumakan)

⁸ Dōgōmuso dō bē an fē,
a kōgō ma fa fōlō.

An bēna mun le kē an dōgōmuso ye,
ni a furukokuma nana wuri lon min na?

⁹ Ni an dōgōmuso ye dugu laminikogo le ye,
an bēna sansan warigberamanw lō a kunna.

Ni an dōgōmuso ye donda le ye,
an bēna sēdiriyiri barakamanw le kē a kon ye.

(Sunguru kumakan)

¹⁰ Ne ye dugu laminikogo le ye,
ne sinw ye a kogo sankasow ye.

O ra, ne kēra ne jarabi fē hera sababu le ye.

(Kanbelen kumakan)

¹¹ Yiriforo dō tun bē Sulemani fē Baali Hamōn.

A k'a karifa dōw ma ko o y'a kōrōsi.

Olugu bēē kelen kelen tun bē to ka na warigbē waga kelen le di a ma
yiridenw sōngō ye.

¹² Ne ta yiriforo bē ne yērē le ɲa kōrō yan.

Ele Sulemani ye to ni i ta warigbē waga kelen ye,
warigbē kēmē fla ye kē a kōrōsibagaw ta ye.

¹³ Ele min siginin bē nankō kōnō,

ne tɔɲɔɓɔn dɔw ka o toro malo, ko o be i ta kuma lamɛn.
A to ne ye i kumakan men!

(Sunguru kumakan)

¹⁴ Bori, ne jarabi,
i ko minan, walama mankanin den,
min be panpan kuruw kan ka taga,
yirikasadimanw be kuru minw kan.

EZAYI TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Ezayi ani cira Amosi, ani cira Oze, ani cira Mise, olugu bæe ka baara ke wagati kelen na. Cira Ezayi tun bæ Zeruzalemu. A ka waajuri ke ni baraka ye fo san biwɔɔɔ, Zuda mara ra. A ka masacew, ani jamana namogow ladi. O wagati ra, Asiri jamana ta fanga le tun ka bon dunuja yɔɔ caman kan. Cira Ezayi ka Zuda mogow ladi ko o kana o jigi la o siyaw ta fanga kan. Zuda mogow tun ka kan ka o jigi la Matigi Ala kelenpe le kan.

Ezayi ta Kitabu damina ra, a ta kumaw nasinna Zuda mara mogow ma, O kera Asiri jamana ta fanga wagati ra. Nka k'a damina a sura 40 na, a yelemana. Zuda mogow minw tun minana ka taga Babiloni, cira bæ kuma k'a nasin olugu le ma. O wagati ra, Peresi masace Sirusi le tun bæ fanga ra. Ale le tun bena se sɔɔ Babilonikaw kan, ka Zuda mara mogow labla ka taga o ta jamana ra.

Kitabu ta kumalabanw, minw bæ damina sura 56 ra, o ye cira ta ladiriw, ani a ta daariw, ani a ta Alatandodɔnkiriw ye. A bæ o fo Zuda mogow le ye, minw tun sekora ka na ka bo Babiloni.

Cira Ezayi togo lara ko «Kibaro diman ta cira», sabu ale le ka kisiri ko fo kosebe (12.1-2; 40.10; 52.7; 61.1), ani jurumun yafa ko (6.7; 40.2; 53.5; 55.7), ani jurumun kafari ko (1.18,25; 27.9; 52.15), ani hera (9.6; 26.12; 32.17; 53.5). A k'a yira ko Ala le bæ o kow bæe ke adamadenw bæe ye (11.10; 42.6; 45.22). Ala ka mogow min panawoloma k'a ke kisibaga ye, o le bena na, ka na hera ke mogow ye (7.14; 9.5,6; 11.10; 55.3).

Yɔɔɔba saba bæ nin kitabu kɔɔɔ:

Sura 1-39: Asirikaw ta fanga wagati

Sura 40-55: Zuda mara mogow minawagati ka taga Babiloni

Sura 56-66: Izirayelimogow sekowagati ka na o ta jamana ra

Kitabu kɔɔɔkow

Ala ka Izirayelimogow jarakiri (1-12)

Ala bena siyaw toɔ ta kiti tige (13-23)

Ala ka wagati nataw ta kow fo (24-27)

Ala bena kiti tige k'a ta mogow kisi (28-35)

Ala ka min ke Masace Ezekiyasi ta wagati ra (36-39)

Ala ka Izirayeli ta jususaaro wagati fo (40-55)

Ala ta mogow ta jarakiri ani Ala ta layiriw (56-66)

Kitabu kumakan folo

Ala ka Izirayelimogow jarakiri

(1-12)

¹ Ala ka nin kow le yira Amosi dence Ezayi ra, Zuda mara ni Zeruzalemu dugu ta ko ra; o kera Zuda masacew Oziyasi, ani Yotamu, ani Ahazi, ani Ezekiyasi ta wagatiw ra*.

Ala ta mogow ta hakirintanya

² Sankolo, ele ye nin lamen, dugukolo, i toro malɔ

* **1:1** 1.1 Aw ye nin yɔɔɔw fle: Oziyasi: Masacew flanan 15.1-7; Yotamu: Masacew flanan 15.32-38; Ahazi: Masacew flanan 16.1-20; Ezekiyasi: Masacew flanan 18.1-20.21.

Sabu Matigi Ala le be kumana:
«Ne ka denw lamɔ, ka o ke mɔgo ye,
nka olugu le murutira ne ma.

³ Hali misi b'a tigi lon,
fali fana k'a ta domunikeyɔro lon a tigi ta so;
nka Izirayelimɔgow ma foyi lon,
ne ta mɔgow te foyi faamu.»

Zuda jamana halakicogo

⁴ Aw siya jurumunkeɓaga, bono bena aw soro!
Aw ta terenbariyaw ka ca!
Aw siya kojogukeɓaga!
Aw den cenninw!
Aw banna Matigi Ala ra,
aw ka Izirayeli ta Ala saninman dogoya,
aw ka aw ko don a ra.

⁵ Ne bena aw bugo aw fan juman le ra tuun?
Mun koson aw be murutira tuma bee?
Aw kunkolo yoro bee ye jori ye,
aw jusukun bee toronin lo.

⁶ K'a ta sentege ra ka taga a bla fo kunkolo cɛmance ra,
yoro si te yi ni bana te min na;
a bee ye bugorinow ye, ani birindirinow, ani jorikenew;
o joriw si ma ko k'a flake, k'a siri;
turu ma mun a si ra k'a dimi suma.

⁷ Aw ta jamana kera yoro lakolonba ye!
Tasuma ka aw ta duguw jeni;
siya were mɔgow le be aw ta dugukolo tonɔ domuna aw yere na koro.
Yoro bee cenna k'a ke yoro lakolon ye,
i ko siya were mɔgow ka yoro min halaki.

⁸ Siyon dugu tora a kelen na
i ko gbata min be rezenforo ce ma,
i ko togo min lonin be rezenforo ce ma,
i ko kerekejama ka dugu min lamini.

⁹ Ni Fangatigi Ala tun ma mɔgo dama dama kisi ka olugu to an ko,
an tun bena ke i ko Sodomukaw;
an ni Gomorikaw[†] bee tun bena ke kelen ye.

Izirayelimɔgow ta batori kera haramu ye

¹⁰ Aw ye Matigi Ala kumakan lamɛn,
aw Sodomu dugu namɔgow!
Aw ye aw toro malo an ta Ala ta sariya ta kumaw ra,
aw Gomori dugumɔgow[‡]!

¹¹ «Aw ta began saraka* caman be mun le na ne ye?
Matigi Ala ko ten.

Ne fara aw ta sagajigi saraka jenitaw* ra,
ani aw ta misiden sarakaw ta turuw.
Misitoranw, ani sagadenw, ani bakoroninw joriw,

[†] 1:9 1.9 Sodomukaw, ani Gomorikaw tun ka kojugu caman ke fɔlofɔlo, o koson Ala ka o duguw halaki. O kuma be soro Damina 19.24-25. [‡] 1:10 1.10 O koro ye ko Izirayeli kuntigiw ta kewalew tun juguyara ka ke i ko Sodomu ni Gomori dugumɔgow ta kewalew, o koson Ala be o suma ni o mɔgow ye.

ne te o si fe tuun.

¹² Aw bena lo ne na korɔ,
ka to ka tagama ne ta batoso lukene ra!
Jontigi le ka aw ci o ra?

¹³ Aw ye aw ta siman saraka* pacintanw bori dabra;
ne be aw ta wusunan sarakaw* fana haramuya.
Aw be batori minw ke karokuraw ra, ani Nenekirilonw* na, ani ja-
malajenbaw ra,

ne te se ka son o si ma tuun;
sabu aw be terenbariya ni Alabato jen.

¹⁴ Aw ta karokura nanagbew, ani nanagbelonbaw,
ne be o bee koninya.
O kera doni le ye ne kunna,
ne segera o korɔ.

¹⁵ Hali ni aw be aw boro korɔta,
ne be ne na dogo aw ma.
Hali ni aw ka aw ta daaririw caya cogo o cogo,
ne tena aw lamɛn,
sabu mɔgow jori ka aw borow bee maraga.

¹⁶ Aw ye ko ka aw yere saninya,
aw ye aw ta kewalejuguw bo ne na korɔ,
aw ye kojugu dabra.

¹⁷ Aw ye konuman ladegi,
aw ye can jini,
aw ye mɔgo tɔɔninw demɛ,
aw ye feritaw ta kiti tige ka o ta jo di o ma,
aw ye lo ni muso ce saninw kunkow ye.»

¹⁸ «Ayiwa, aw ye na, an ye kuma ka ben sa!
Matigi Ala ko ten.
Hali ni aw ta jurumunw wulennin lo cancan,
o bena gbe pepepe.

Ni o wulennin lo fo k'a fin,
o bena gbe i ko sagasi gbɛman.

¹⁹ Ni aw sonna ka ne kan mina,
jamana fenw bee ra numanmanw, aw bena o le domu.

²⁰ Nka ni aw banna, ni aw ka muruti,
o tuma kerekemuru le bena aw domu,
sabu Matigi Ala yere da le k'a fo ten.»

Zeruzalemu ta jurumun

²¹ E, mun le nana ele ke jatɔmuso ye,
ele dugu kankelentigi!
Can tun ka dugu min fa,
terenninya fana tun siginin b'a konɔ!
Nka sisan, a kera mɔgofagabagaw sigiyoro le ye.

²² Ayiwa, aw ta warigbe kera negebo le ye
aw ta rezenji kera ji gbansan ye.

²³ Aw ta kuntigiw ye mɔgo murutininw le ye;
sonw jenɔgonw lo.
Surafenw ka di o ye,
o be boribori bonyafenw le no fe.

O tɛ feritaw ta kiti tige ka o ta jo di o ma,
o tɛ muso cɛ saninw ta ko panabo, hali o tɛ miiri o ra.

Zeruzalemu saninyacogo

²⁴ O koson, Matigi, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala barakaman ko:

«E, ne bɛna ne yɛrɛ mɔnɛbɔ ne kɛrɛbagaw ra fɔ ka wasa;
ne bɛna ne yɛrɛ dimibɔ ne juguw ra.

²⁵ Ne bɛna ne boro lawuri ele Zeruzalemu kama tuun;
ne bɛna i yeele ka negebo bɛɛ bɔ i ra, i ko segen bɛ fɛn saninya cogo min
na,

ka nɔgɔ bɛɛ bɔ a ra.

²⁶ Ne bɛna aw ta kititigebagaw sigi o nɔ ra tuun, i ko o tun bɛ cogo min na
kakɔrɔ,

ka aw ladibagaw fana sigi, i n'a fɔ o tun bɛ cogo min na fɔɔfɔɔ.

Ni o kɛra, aw ta dugu bɛna wele ko terenninya ta dugu, dugu kankelentigi!»

²⁷ Siyɔn dugu bɛna kunmabɔ can sababu ra,

ni o ta mɔgɔ minw ka nimisa, olugu bɛna kunmabɔ terenninya sababu ra.

²⁸ Nka halakiri bɛna ben mɔgɔ murutininw, ani jurumunkebagaw bɛɛ kan;
minw bɛ ban Matigi Ala ra, olugu bɛna tunu.

²⁹ O tuma ra, aw bɛna maroya yirisunbaw koson,

o yirisunba minw ko tun ka di aw ye haali;

aw tun ka yiritu minw panawoloma

aw bɛna maroya olugu koson[§].

³⁰ Sabu aw yɛrɛ bɛna kɛ i ko yirisun min flaburuw fɔsɔnfɔsɔnna,
ka kɛ i ko yiritu jintan.

³¹ Cɛ barakaman bɛna kɛ i ko kɔrɔndemugu,

a ta kɛwalew bɛ kɛ tadenw ye;

o fla bɛɛ bɛna jɛni nɔgɔn fɛ,

mɔgɔ tɛna sɔrɔ ka o tasma faga.

2

Siyaw bɛɛ bɛna taga Zeruzalemu

¹ Ala ka ko minw yira Amɔzi dence Ezayi ra, Zuda mara ni Zeruzalemu
dugu ta ko ra:

² Wagati dow bɛna se,

o wagatiw ra, Matigi Ala ta batoso lonin bɛ kuru min kan,

o kuru le bɛna kɛ kuru tɔw bɛɛ kunna;

a bɛna kɔrɔta ka kɛ kongoriw bɛɛ kunna.

Siyaw bɛɛ bɛna nɔgɔn lajɛn caman ka taga o yɔrɔ ra.

³ Jamana caman ta mɔgɔw bɛna taga yi; o bɛna a fɔ ko:

«Aw ye na, an ye taga Matigi Ala ta kuru saninman kan,

Yakuba ta Ala ta batoso ra,

janko a ye an karan a ta siraw ra,

an ye a ta siraw tagama»;

sabu Ala ta sariya bɛna bɔ Siyɔn dugu le ra,

Matigi Ala ta kuma bɛna bɔ Zeruzalemu le.

⁴ A bɛna siyaw ta kiti tige,

ka jamana caman ta mɔgɔw ta kow panabo.

[§] 1:29 1.29 O kɔrɔ ye ko o tun bɛ jow sɔn o yiriw, ani o yirituw jukɔrɔ.

O bena o ta kerekemuruw yelema ka o ke senekedabaw ye,
 ka o ta tamanw yelema ka o ke worosow ye;
 siya do tena kerekemuru ta do kama tuun,
 o si tena kerekecogo karan tuun*.

⁵ E, Yakuba ta somogow,
 aw ye na, an ye tagama Matigi Ala ta yeelen na.

Matigi Ala ta kititigelonba

⁶ Matigi, i banna i ta mogow ra, minw ye Yakuba ta somogow ye,
 sabu o ta jamana fara tereboyanfan mogow ta landakow ra,
 o be lagberiw ke i ko Filisikaw;
 minw ye siya were mogow ye, o be o boro don olugu le boro.

⁷ O ta jamana fara wari ni sanin na,
 o ta naforo da te se ka lon;
 o ta jamana fara sow ra,
 dan te o ta sowotorow ra.

⁸ O ta jamana fara batofen gbansanw na fana.
 O yere boro ka fen minw lalaga, o be o kinbiri gban o le korow;
 o be o kinbiri gban o yere boro ta fen lalaganinw korow.

⁹ O koson adamadenw bena suuru,
 mogow bena majigi.

Nka ele Ala, ele kana yafa o ma de!

¹⁰ Aw ye don faraw jukoro;
 aw ye don dugukolo jukoro,
 ka dogo Matigi Ala ta jatige na,
 ani a ta bonya noro na.

¹¹ Yereyira be adamaden minw ta flerikecogo ra, olugu kun bena suuru,
 mogow yerebonyabagaw bena majigi;
 Matigi Ala kelenpe le bena korota o lon na.

¹² Can lo, Fangatigi Ala ka lon do laben
 yerebonyabagaw, ani wasobagaw bee kama,
 ani minw bee be o yere korota;
 a bena o bee majigi.

¹³ A bena wuri Liban jamana sediriyiriw jamijanw kama,
 ani a yiri korotaninw bee kama,
 ani Basan mara yirisunbaw bee kama,

¹⁴ ani kuru jamijanw bee kama,
 ani kongori korotaninw bee kama,

¹⁵ ani sankasojanw bee kama,
 ani kogo barakamanw bee kama,

¹⁶ ani jirakurunbaw bee kama,
 ani kurunba dawulamanw bee kama.

¹⁷ Adamaden yadaninw kun bena suuru,
 yerebonyabagaw bena majigi;
 Matigi Ala kelenpe le bena korota o lon na.

¹⁸ Batofen gbansanw bee bena tunu pewu.

¹⁹ O bena don farawow konow,
 ka don fo dugukolo jukoro,

* 2:4 2.4 Nin kuma kelenw be sorow Mise 4.1-3.

ka dogo Matigi Ala ꙗa, jatige koson,
ka dogo a ta bonya nɔɔɔ ꙗa;
o wagati le ra, a bena wuri ka jatigeba bla dunuꙗamogow ra.

²⁰ O lon na, adamadenw tun ka batofen warigberamanw,
ani batofen saninlaman minw lalaga o yere ye,
ka o kinbiri gban o kɔɔ ka o bato,
o bena o fenw firi totow ni tolenw fe.

²¹ O bena don farawow kɔɔ,
ka don fo kuruwow kɔɔ,
ka dogo Matigi Ala ꙗa, jatige koson,
ka dogo a ta bonya nɔɔɔ ꙗa;
o wagati le ra, a bena wuri ka jatigeba bla dunuꙗamogow ra.

²² Aw ye aw jigi bo adamaden kan,
sabu ni ale ta nenekiri lora dɔɔɔn, a ta banna le.
Se juman le be adamaden ye?

3

Gbeleya minw bena se Zuda mogow ma

¹ Ayiwa, a fe, Matigi Ala, Fangatigi Ala bena Zeruzalemukaw, ani Zuda
mara mogow ta jigi ni o ta demesira beɛ boɔi o ra:

o ta domuni maraninw beɛ,
ani o ta ji maraninw beɛ,

² o ta cefariw, ani o ta kerekeseɛw,
o ta kititigebagaw, ani o ta ciraw,
o ta lagberikebagaw, ani o ta cekɔɔɔbaw,

³ o ta kerekuntigi cebiloorutigiw, ani o ta mogobaw,
o ladibagaw, o ta lonnikēbagabaw,
ani o ta subagakuntigiw.

⁴ Ne bena denmisenw le ke o ꙗamogow ye;
sinmindenw le bena sigi o kunna.

⁵ Jamana mogow bena wuri ꙗogon kama,
mogow bena wuri o sigiꙗogonw kama;
denmisenw bena mogokɔɔɔbaw fiyɛnya,
mogokolon bena mogosobe fiyɛnya.

⁶ O wagati ra dow bena taga o balema do mina,
o ta somogɔ do, k'a fo a ye ko:
«Deregeba kelen be ele fe, ele ye ke an ꙗamogow ye!
Sigi kuntigiya ra ka nin yɔɔɔ lakolonw mara!»

⁷ Nka o lon na, o tigi bena kule, k'a fo ko:
«E, ne te se ka aw ta bana keneya de!
Domuni te ne ta so, fani donta te ne ta so;
aw kana ne ke jamana ꙗamogow ye!»

⁸ Onhon, Zeruzalemu talonna,
Zuda benna;

sabu o be muruti Matigi Ala kama ni o ta kumacogo ni o ta kewalew ye;
o te siran a ta bonya nɔɔɔ ꙗa.

⁹ O yere ꙗada cogo be o jaraki;
o be o ta jurumun ke k'a yira kene kan i ko Sodɔmukaw*.

* **3:9** 3.9 Min fora Sodɔmukaw ta ko ra: (Ezayi 1.9).

Hali o t'a dogo.
Bɔnɔ bɛna o sɔrɔ,
sabu o bɛ kojugu le labɛnna o yɛrɛ na.

¹⁰ Aw y'a fɔ mɔgɔ terennin ye ko ale ta ka di,
sabu a bɛna a ta baara tɔnɔ sɔrɔ.

¹¹ Nka mɔgɔjugu ta bɛna kɛ bɔnɔ le ye, kojugu le bɛna se ale ma,
sabu a boro ka baara min kɛ, o sara le bɛna di a ma.

¹² Minw bɛ o ta jagboyafanga sigira ne ta mɔgɔw kan, o ye sinmindenw le
ye;

musow le sigira ne ta mɔgɔw kunna ka o mara.

E, ne ta mɔgɔw, aw kuntigiw bɛ aw lafirira,
o bɛ aw tɛmɛsira dogora aw ma.

Izirayeli kuntigiw ta kiti

¹³ Matigi Ala bɛ nana mɔgɔw jaraki,
a bɛna wuri ka jamanaw ta kiti tige.

¹⁴ Matigi Ala k'a ta jamana cɛkɔrɔbaw,
ani a kuntigiw wele kiti ra.

«Aw le ka ne ta rɛzɛnforo cɛn;
aw ka janibagatɔw ta borofɛn minw bɔsi, o bɛ aw ta bonw kɔnɔ.

¹⁵ Aw bɛ ne ta mɔgɔw minako juguyara,
ka janibagatɔw jagban ka la kɔrɔ juman le kan?»
Matigi Ala, Fangatigi Ala ko ten.

Zeruzalɛmu sungurubaw ta kiti

¹⁶ Matigi Ala ko:

«Siyɔn dugu musow yadanin lo;
o bɛ o kun kɔrɔta ka tagama,
ka cɛw nɛgɛ ni o flɛrikɛcogo ye.

O bɛ sunguruyatagama kɛ sa,
ka to ka o sennanɛgɛw mankan bɔ.

¹⁷ O kɔsɔn Matigi bɛna Siyɔn dugu musow kun gbana;
Matigi Ala bɛna o lebu bɔ kɛnɛ kan.»

¹⁸ O lon na, kɔni, Matigi bɛna o ta masirifɛnw bɔ o ra: o ta sennanɛgɛw,
ani o ta kunnajalaw, ani o ta kannakɔnɔnw; ¹⁹ o ta tororanɛgɛw, ani
o ta bororanɛgɛw, ani o ta padatugufaniw; ²⁰ o ta musɔrɔw, ani o ta
sennajɔlɔkɔninw, ani o ta cɛsirinanw, ani o ta wusunanbaraninw, ani o
ta sɛbɛw; ²¹ o ta borokandennɛgɛw, ani o ta nunnanɛgɛw; ²² o ta fani
dawulamanw, ani o ta deregejanw, ani o ta deregebaw; o ta wariblananw,
²³ ani o ta dugalenninw, ani o ta fani fiyenmanw, ani o ta jalamuguw, ani
o ta lankanaw.

²⁴ O ta turu kasadiman bɛna yɛlɛma ka kɛ fɛn torinin kasa le ye,
o ta cɛsirinan bɛna kɛ jurukisɛ le ye,
o kunw dankɔpumanw bɛna kɛ kungbanaw ye,
o ta deregebanumanw bɛna kɛ bɔrɔfaniw le ye,
o ta cɛna bɛna yɛlɛma ka kɛ cɛjuguya ye.

Zeruzalɛmu musow labancogo

²⁵ Kɛrɛkɛmuru bɛna aw ta cɛw faga;
aw ta cɛfariw bɛna ben ka faga kɛrɛkɛyɔrɔ ra.

26 Nunakanw, ani sangakasikanw le bena ke Siyon dugu donda ra; o borolakolon bena sigi dugu ma.

4

1 Muso wolonfla bena nɔrɔ ce kelen na o lon na, k'a fo a ma ko:
«An yere bena lo ni an ta baro ni an ta fiyerebo ye;
sabari k'a to i togo ye la an na doron ko i ta musow,
janko mogow ta mafiyenyari ye bo an kunna.»

Ala bena min ke a ta mogow ye

2 O lon na, koni, Matigi Ala bena yiri min falen, o yiri bena ceɓa ni nɔrɔ sɔrɔ; a bena nafa minw ladon jamana konɔ, o bena ke Izirayeli ta mogow to kisininw ta bonya ni o ta dawula ye. 3 O wagati ra, mogow to minw bena kisi, ka to Siyon dugu konɔ, minw bena to Zeruzalemu, o bena olugu wele ko mogow saninmanw; o mogow bee togow le bena sebe, ka janamanya Zeruzalemu dugu konɔ. 4 Matigi Ala bena Siyon dugumogow ta nogow ko k'a bo o ra, ka Zeruzalemukaw saninya, ka mogow faganinw ta joriw now bo o ra a ta kiti ni a ta saninyari tasuma baraka ra. 5 O tuma ra Matigi Ala bena bugun sisiman do lawuri tere fe, ka tasumamana do bo su fe, Siyon kuru* yoro bee kan, ani a jama bee lajennin kan; Matigi Ala ta bonya nɔrɔ bena yoro bee datugu, ka o ta yorow bee tanga. 6 A bena ke dogoyoro ye, ka suma di tere ta fundenin wagati ra; a be ke donyoro ye, ani dogoyoro, sanfoɓo ni sanji wagati ja.

5

Matigi Ala ta rezenforo

1 Aw y'a to ne ye ne diyanyamogow ta donkiri la;
ne bena o la ne diyanyamogow ye a ta rezenforo ko ra:
Rezenforo do tun be ne diyanyamogow fe,
a tun be kuru kere fe, dugukolodiman do ra.

2 A k'a yoro siyen, k'a kabakuruw bo,
ka rezensunɗumanw turu a ra.
A ka foro korosibagaw ta gbata lo foro cemance ra,
ka rezenforogidinga do sogi.
A tun b'a bisigi ko rezenforo bena rezenɗumanw le ke,
nka a nana rezen kumuninw le ke.

3 Ayiwa, sisan aw Zeruzalemukaw, ani aw Zuda mara mogow,
aw ye nin kiti tige ne ni ne ta rezenforo ce!

4 Mun were le tun ka kan ka ke ne ta rezenforo ra,
ni ne ma min ke a ra sa?
Ne tun b'a bisigi ko a bena rezenɗumanw le ke;
mun na a ka rezen kumuninw ke?

5 Ayiwa, ne bena min ke ne ta rezenforo ra,
aw y'a to ne ye o fo aw ye sisan!
Ne tun k'a lamini ni sansan min ye, ne bena o waraga,
k'a to beganw y'a domu.
Ne bena a kogow ben,
k'a to mogow y'a dondon.

6 Ne bena a ke yoro lakolon le ye;

mogō tena a borow tigtige ka o dakaja, k'a sene tuun.
 Nonfonw, ani naniw le bena wuri a ra.
 Ne bena a fo sankabaw ye ko o kana sanji ben a kan tuun.

⁷ Ayiwa, Fangatigi Ala ta rezenforo,
 o ye Izirayeli ta mogow le ye.
 Zuda ta mogow,
 olugu le ye a ta yiriforo kanunin ye.
 A tun b'a bisigi ko o bena terenninya sira le tagama,
 nka o ka terenbariya sira le tagama;
 a tun b'a bisigi ko a bena terenninya sira le tagama,
 nka a ka mogotokan le men.

Ala kanblabagaw ta bono

⁸ Bono bena aw sorō, aw minw be bonw lo caman ka o fara jogon kan,
 ka forow mina caman ka o fara jogon kan,
 fo ka taga yoro bee ban,
 k'a to aw kelen doron ye sigi jamana konō.

⁹ Fangatigi Ala ka nin le fo k'a don ne toro ra, ko:
 «Sigiya t'a ra, nin bon caman bena ke yoro lakolonw le ye;
 nin bonba ceɽumanw lakolon bena to.

¹⁰ Rezenforo ekitari saba, o ta rezenji tena teme litiri binaani kan;
 simankise boro tan dannin, siman min bena sorō o ra, o tena teme boro
 kelen kan.»

¹¹ Bono bena aw sorō, aw minw be wuri sogomada jooona fe,
 ka bori ka taga minnifen farimanw no fe;
 su be janfa ka aw to kene ma,
 k'a sorō duven nege belen gbannin be aw ra.

¹² Korafokanw, ani gonifokanw, ani longanfokanw, ani filenfiye kanw, ani
 duven,
 o fenw le be o janagbe.

Nka o mogow te Matigi Ala ta kewalew jatera;
 a boro ka baara min ke, o ja te o yera.

¹³ O koson o bena ne ta mogow mina ka taga ni o ye,
 o ta kolonbariya koson.

O ta fagamaw bena ke kongotow ye,
 o ta mogō tow, minlogō le bena olugu halaki.

¹⁴ O koson kaburu b'a kandinga dayele k'a bonya;
 a b'a da waga, fo k'a teme a dan kan.

O ta fagamaw, ani mogō tow bee be jigi a konō,
 ani o ta janagbekanw ni a mankan bee.

¹⁵ O koson adamadenw bena suuru,
 mogow bena majigi,
 yerebonya be minw ta flerikecogo ra, olugu kun bena suuru.

¹⁶ Fangatigi Ala bena a ta bonya yira ka kaja ni a ta can ye,
 Ala saninman bena a ta saninmanya yira ka kaja ni a ta terenninya ye.

¹⁷ Sagaw bena bin nimi dugu cinin konō, k'a ke i n'a fo o be kongo le konō;
 naforotigiw tagara ka o ta yoro minw to, o yorow le bena ke baw ta
 binnimiyoro ye.

18 Bono bena aw soro, aw minw be janfa ta juru ke ka terenbariya sama
aw yere ko,

ka jurumun sama aw yere ko, i ko misi be daba sama cogo min na.

19 Aw minw b'a fo ko: «Ala ye teliya,

a ye a ta kow ke joona,

janko an ye a ye.

Izirayeli ta Ala saninman ye a ta kolatigenin ke joona,

janko an ye a ta keta lon.»

20 Bono bena aw soro, aw minw b'a fo kojugu ma ko kojuman,

k'a fo kojuman ma ko kojugu;

aw minw be dibirako ta k'a ke ko gbenin ye,

ka ko gbenin ta ka o ke dibirako ye,

ka jusukasiko ta ka o ke jusudiyako ye,

ka jusudiyako ta ka o ke jusukasiko ye.

21 Bono bena aw soro, aw minw be aw yere ke hakiritigiw ye,

aw minw be aw yere jate kolonbagaw ye.

22 Bono bena aw soro, aw minw ko, ko aw nagon cefari te duvenmin na,

ko aw nagon jagbelen te minnifen farimanw nagamini na.

23 O be can di mogojugu ma surafen koson,

ka mogō terennin ta jo bosi a ra.

24 O koson tasumamana be binjalan jeni cogo min na,

ani binpaga be jeni ka ban tasuma ra cogo min na,

o cogo kelen na, nin mogow ta lilinw bena tori,

o ta fiyerenw bena taga fono fe i ko gbangban;

sabu o banna Matigi Ala ta sariya ra,

o ka Izirayeli ta Ala Saninman darakan mafiyenya.

25 O koson Matigi Ala dimina a ta mogow koro kosebe;

a b'a boro korota o kama ka o bugo,

fo kuruw be yereyere;

o suw be benben siraw kan i ko pamapama.

Nka o bee n'a ta, a ta dimi belen ma mala,

a boro belen korotanin lo o kama hali bi.

Cenri min be nana

26 Ala bena tagamasiyen do korota ka o yira yorojanmogow ra;

a bena filen fiye ka o wele ka na ka bo fo dunupa kun do ra,

olugu fana bena teliya ka na joona joona.

27 O mogow si te sege, o si te dese,

o te jingo, o te sunogo,

o si ta cesirijara te yogoyogo o soro ra,

o si ta sanbara juru te foni.

28 O ta bipew dabonin lo,

o ta kalanw samanin lo tuma bee,

o ta sow sengbogoro be i ko kabakuru,

o ta sowotorow senw ka teri i ko folonkonto.

29 O kulecikan be i ko jara kulekan,

o be kule ci i ko jarakanbelenw;

o be mankan ci, ka o ta sogo mina ka taga ni a ye,

mogɔ tɛ se k'a bosi o boro.

³⁰ O lon na, kɔni, o bɛna mankanba dɔ le bɔ nin jamana konna,
k'a kɛ i ko kogɔji mankan.
O lon na, ni i ka jamana flɛ,
i b'a bɛɛ ye dibi ye, ani kɔnɔnɔfiri;
sankabaw bɛna yeelen datugu, ka yɔrɔ kɛ dibifinba ye.

6

Ezayi sɔnna Ala ta weleri ma

¹ Masacɛ Oziyasi* sara san min na, ne ka Matigi ye, a siginin bɛ masasiginan kɔrotanin dɔ kan san fɛ, a ta masaderege senkɔroyɔrɔ tun ka Alabatosoba fa. ² Serafen* mɛlɛkɛ dɔw tun lɔlɔnin bɛ a konna; kaman wɔrɔrɔ tun bɛ olugu bɛɛ kelen kelen fɛ: o tun bɛ fla kɛ ka o pada datugu, ka fla kɛ ka o senw datugu, ka wuri ni fla ye.

³ O tun bɛ to ka pɛrɛn k'a fɔ jɔgɔn ye ko:
«Ala saninman, saninman, saninman,
Fangatigi Ala ye o le ye;
dunɔna yɔrɔ bɛɛ fara a ta nɔɔrɔ ra!»

⁴ O ta mankan tun bɛ Alabatosoba* dondaw jusiginanw yuguyugura, yɔrɔ saninman* tun fara sisi ra. ⁵ Ne ko: «E, bɔnɔ ka ne sɔrɔ, ne tora a ra, sabu ne ye mogɔ dɔ ye min darakan saninyanin tɛ, ne siginin bɛ mogɔ minw cɛ ra, olugu fana darakan saninyanin tɛ; k'a sɔrɔ ne ja ka Masacɛ, Fangatigi Ala ye!»

⁶ Nka serafen mɛlɛkɛ kelen wurira kaman na ka na ne kɔrɔ ni tasumakami dɔ ye a boro; a tun ka o ta sarakabonan kan ni tasumabonan dɔ ye. ⁷ A ka o maga ne da ra, k'a fɔ ko:
«Nin magara i dagbolow ra minke,
i ta terenbariya yafara,
i ta jurumun kafarira.»

⁸ O kɔ, ne ka Matigi kumakan mɛn, a ko: «Ne bɛna jɔntigi le ci? Jɔntigi le bɛna taga anw ta cira kɛ?» Ne ko: «Ne flɛ nin ye, ne ci!»

⁹ A ko ne ma ko:
«Taga a fɔ nin jamana mogow ye ko:
<Aw kɔni bɛna a lamɛn, k'a lamɛn, nka aw tena a faamu,
aw bɛna a flɛ, k'a flɛ, nka aw tena a ye!»

¹⁰ Taga nin jamana mogow jusukun gbeleya,
ka o toro gberɛn,
ka o padɛnw fiyen;
janko o padɛnw kana na yeri kɛ,
o torow kana na menni kɛ,
o jusukun kana na faamuri kɛ,
ni o tɛ, o bɛna sekɔ ka na ne fɛ, k'a to ne ye o kisi†.»

* **6:1** 6.1 Aw ye Masacɛw flanan 15.7 flɛ. Oziyasi tɔgɔ tun ye fana ko Azariya. † **6:10** 6.10 Hayan 9-10, o kumaw fɔra nin yɔrɔw ra: Matiyyu 13.14-15; Marika 4.12; Luka 8.10; Yuhana 12.40; Kewalew 28.26-27.

¹¹ Ne k'a nininka ko: «A bena ke ten ka se fo wagati juman sa, ne Matigi?»
A ko:
«Fo ka taga a to duguw ye halaki,
mog'o si kana sigi o kono tuun,
adamaden si kana ke bon si kono tuun,
o ta dugukolo ye halaki ka ke yoro lakolon ye.»

¹² Matigi Ala bena adamadenw gben ka taga fo yorojan,
ka o ta yoro ke yoro lakolonba caman ye jamana kono.

¹³ Hali ni mog'o kelen le ka bosi mog'o tan ce ra,
o mog'o kelen fana bena halaki.
Nka yiriba ni yirisunba ju be to dugukolo ra cogo min na, ni a tigera,
o cogo ra, o komogow fana bena falen tuun ka ke duruja saninman ye.

7

Ala ka Ezayi ci masace Ahazi fe

¹ Wagati min na Oziyasi dence Yotamu, o dence Ahazi tun be Zuda mara masace ye, Siri masace Resen ani Izirayeli masace Peka, min ye Remaliya dence ye, olugu tagara Zeruzalemu dugu kama, ko o be taga dugu kere; nka o ma na se ka a kere.

² O ka o kuma fo Ahazi ye, min tun ye Dawuda ta duruja ye, ko: «Sirikaw nana fara Efirayimukaw* kan!» Ahazi ni a ta mogow bee jusukun tun be panpanna i ko fono be yiriw yuguyugu cogo min na tu kono.

³ Matigi Ala k'a fo Ezayi ye ko: «Bo ka taga Ahazi kunben, i ni i dence Sehari Yasubu; jidinga min be dugu sanfeyoro ra, ni i tagara o jisira danyoro ra, fanikobagaw ta fanikoyoro sira ra, i b'a soro yi. ⁴ I b'a fo a ye ko: «I hakiri sigi, i jusu suma; i kana siran, i fari kana faga Sirikace Resen ni Remaliya dence ta jusugban koson; olugu ye logokurun sisiman fla le ye. ⁵ Sirikaw, ani Efirayimukaw, ani Remaliya dence be kojugu labenna i kama, k'a fo ko: ⁶ An ye taga Zuda mara kama, ka taga jatigeba bla o ra, ka o ta mara mina, ka Tabeli dence sigi o kunna k'a ke o ta masace ye.

⁷ Nka Dununatigi Ala ko:

O ko tena na soro,
a tena ke.

⁸ Sabu Siri jamana kunkolo, o ye Damasi le ye,
Damasi kunkolo, o ye Resen ye.
Sani san biwooro ni looru, Efirayimu bena yerege,
o tena ke siya ye tuun.

⁹ Efirayimu kunkolo, o ye Samari ye,
Samar kunkolo, o ye Remaliya dence ye.
Ni aw ta lanaya ma sabati, aw yere tena sabati.»

Den min togo bena la ko Emanuweli

¹⁰ Matigi Ala ka do fara a ta kuma kan tuun, k'a fo Ahazi ye ko:
¹¹ «Tagamasiyen do daari Matigi Ala, i ta Ala fe, ko a ye o ke i ye; a fo ko a y'a ke i ye ka bo dugukolo jukoro yoro do ra, walama ka bo san fe, sankolo ra.» ¹² Ahazi k'a jaabi ko: «Ne tena foyi daari; ne t'a fe ka Matigi Ala korobo k'a fle!»

* **7:2** 7.2 Efirayimu tun ye Izirayeli mara do ye, jamana sahiliyanfan na; a yoro tun man jan Zeruzalemu dugu ra.

¹³ O tuma Ezayi ko: «Aw ye nin kuma lamena sa, aw Dawuda ta somogow! Aw be mogow segera minke, o ma aw wasa, fo aw b'a fe ka ne ta Ala yere fana sege wa? ¹⁴ Ayiwa, o koson Matigi yere bena tagamasiyen do yira aw ra: Sunguru bena konon ta ka dence woro, k'a togol la ko Emanuweli[†]. ¹⁵ A bena to ka nare ni li le domu, fo a ye na ko lon, ka kojugu ye k'a to yi, ka kojuman lon k'a ke. ¹⁶ Nka sani den ye na ko lon ka kojugu ye k'a to yi, ka kojuman lon k'a ke, masace fla minw pasiran be ele ra, olugu ta jamana bena ke yoro lakolon ye. ¹⁷ Matigi Ala bena wagati do latige, ka kojuguba do ben ele ni i ta jamana mogow kan, ani i ta somogow kan; o wagati nogon ma ke ka ye folo, kabini Efirayimu mara faranna ka bo Zuda mara ra. O wagati ye Asiri masace ta wagati le ye.»

Asirikaw bena min ke Zuda mara ra

¹⁸ O wagati ra koni, Matigi Ala bena filen fiye ka limogow lana ka bo fo Misiran bajiw dan na, ka lidenw[‡] lana ka bo Asiri. ¹⁹ O be bena na ka na sigisigi dingakolonbaw konon, ani farawow konon, ani njanituw be konon, ani jiyorow be ra.

²⁰ O wagati ra, Matigi Ala bena kunlimuru do singa ka bo Efirati ba ko fe, Asiri masace fe, ka aw kun li, ka aw fari yoro be li, ka aw bonbosi fana li ka bo yi.

²¹ O wagati ra fana, mogow be kelen kelen bena misimuso kelen ni sagamuso fla le mara. ²² Nonon cayakojugu fe, mogow ta baro bena ke nare le ye. Onhon, minw bena kisi ka to jamana konon, olugu be bena nare ni li le domu.

²³ O wagati ra fana, rezensun waga kelen be sorow foro minw konon, foro minw songo be warigbe waga kelen bo, mogow bena ban o forow ra ka o to nonfonw, ani njaniw ce ra yi. ²⁴ Mogow bena taga yaala o yorow ra ni kalanw ni bipew le ye, sabu jamana be lajennin bena ke nonfontuw ni njanituw le ye. ²⁵ O tun be deri ka kongoriw kerefeyorow ta dugukolodiman minw sene ni daba ye, mogow tena taga o yorow ra tuun, nonfontuw, ani njanituw pasiran koson. Misiw le bena domuni ke yi, sagaw bena yaala yi.

8

Asirikaw bena kojugu minw ke

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Walakaba do jini, i y'a sebe a kan ni seberidenbabaw ye ko: <Maheri Salali Hasi Bazi*,> o korow ye ko <cenri surunyara, naforo cetuma sera!> »

² Ne ka mogosobe dow ta, ka olugu ke ne seerew ye: sarakalasebaga Huri, ani Yeberekiya dence Jakariya.

³ O ko, ne gbarara ciramuso ra, min ye ne ta muso ye. A nana konon ta ka dence woro. Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «A togol la ko: <Maheri Salali Hasi Bazi,> ko: <cenri surunyara, naforo cetuma sera!> ⁴ Sabu sani den ye se k'a fo ko: <Baba,> walama ko: <Na,> Asiri masace bena na Damasi ta naforow, ani Samarikaw borofenw ce ka taga ni o ye.»

⁵ Matigi Ala ka do fara a ta kuma kan tuun, k'a fo ne ye ko:

⁶ «I n'a fo nin jamana mogow ka Silowe ta ji mafiyenya, o ji min pamalonin be woyo,

[†] 7:14 7.14 Emanuweli korow ye ko: Ala be ni an ye. Nin kuma be sorow Matiyu 1.23. [‡] 7:18 7.18 Limogow ani lidenw, o ye Izirayeli juguw tagamasiyenw ye. * 8:1 8.1 <Maheri Salali Hasi Bazi> o ye heburukan le ye.

i n'a fə Resen ni Remaliya dence ta ko le diyara o ye,
 7 o koson, a fle, Matigi Ala bena Efirati ba ta ji belebele barakamanw lana
 o kama,
 min ye Asiri masace ye, ani a ta baraka bee.
 O ba konɔ bena fa, ka woyo ka bo fo kene ma,
 k'a kerɛfeyɔrɔw bee fa.
 8 A bena woyo ka don Zuda mara konɔ,
 a bena fa ka woyo ka yoro bee datugu,
 ka mogow mina fo o kan korɔ.
 Nka Ala be ni an ye, Emanuweli;
 Ala bena a kamanw yangan an ta jamana bee kunna k'a tanga.»

Ala bena a ta mogow bosi

9 Aw ye jen ka kere mankanw ci, dunupa mogow,
 nka aw bena janjan!
 Aw bee ye aw toro malo,
 aw minw be fo jamanajanw na;
 aw ye aw yere cesiri kere kama,
 nka aw bena janjan,
 aw ye aw yere cesiri kere kama,
 aw bena janjan!
 10 Aw ye janfa siri,
 nka o bee bena ke fengbansan ye!
 Aw ye kuma ka ben,
 nka o ko tena bo,
 sabu Ala be ni an ye.

Matigi Ala nasiran le ka fisa

11 Matigi Ala ka nin le fo ne ye, wagati min a boro barakaman ka ne
 mina, k'a fo ne ye k'a gbeleya ko ne kana nin jamana mogow ta sira jagon
 tagama; a ko:
 12 «Nin mogow be ko minw bee wele ko janfa,
 aw kana o wele ko janfa.
 O be siran fen minw ja, aw kana siran o ja;
 aw ja kana tige fana.
 13 Aw ka kan ka Fangatigi Ala le jate ko Ala saninman lo,
 aw ka kan ka ale le bonya,
 aw ka kan ka siran ale le ja.
 14 Dogoyoro saninman lo,
 nka a bena ke kabakuru ye mogow sen be gbasi min na;
 a bena ke sentalon kabakuru ye Izirayeli mara fla mogow fe,
 ka ke jo ye, ani jan, Zeruzalemukaw fe.
 15 O ra, mogow caman bena talon a ra,
 ka ben fo ka halaki;
 o bena o mina jan na, ka o mina ka taga ni o ye.»

Cira ka kan ka Ala makono

16 Nin seereyakumaw mara,
 nin karan kitabu dasiri k'a bla ne ta karamogodenw ye.
 17 Ne be Matigi Ala makono,
 ale min k'a ko don Yakuba ta mogow ra;
 ne jigi b'a kan.
 18 Ne fle nin ye, ne ni Matigi Ala ka den minw di ne ma.

Anw kera ko nataw tagamasiyen ni lasominifen le ye Izirayeli jamana ra;
o ko bora Fangatigi Ala le ra,
min sigiyoro be Siyon kuru kan.

¹⁹ Ni mogow nana a fo aw ye ko
mogow minw be kuma ni suw ye, ko aw ye taga olugu fe,
ani minw be lagberi ke
ka kuma o da jukoro, ka nunununu,
ni o ko, ko yala siya bee man kan k'a ta alaw bato wa,
ka suw daari mogow janamanw ye wa?
Aw ye o jaabi ko:

²⁰ «Ala ta sariya ni a ta jehogonya* kumaw,
an ka kan ka o sira le tagama!»
Ni aw m'a fo ten,
o tuma jamana mogow tena dugugbe soro ka ye.

²¹ O bena jamana cetige, o segeninba ni o kongoto;
ni kongoto nana gban o ra,
o bena dimi fo ka o ta masace danga, ka o ta alaw danga.
O bena o na korota san fe,
²² ka dugukolo fana fe;
o tena foyi ye ni degu, ani dibi, ani kononofirikow te.
O bena to dibifinba le konjo.

Hera masace nako

²³ Nka kononofiri be nin jamana min konjo sisan,
dibi tena to o jamana konjo tuma bee;
hali ni Zabulon mara ni Nefitali mara ma ke foyi ye wagati temenin na,
wagati nata ra, bonya bena la kogojisira mara kan,
ani Zuriden ba kofeyoro mara,
ani siya tow ta maraw.

9

¹ Mogow minw tun be tagamana dibi ra,
yeelenba bora olugu kan.
Minw tun siginin be saya jamana dibi ra,
yeelen do manamanana olugu kan*.

² Matigi Ala, i be bonyaba la jamana kan,
ka o ta ninsondiya caya;
o be ninsondiya i na koroto
i ko mogow be ninsondiya simankanwagati ra cogo min na,
walama i ko kerekedenw be nagari cogo min na fen minaninw taranwagati
ra.

³ Sabu doni ghiriman min tun be o kun na,
bugribere min tun be o ko kan,
o toorobagaw tun be o bugo ni bisan min ye,
i ka o karikari i n'a fo i tun k'a ke cogo min na lon min na i ka Madiyankaw
kere†.

⁴ Mogow tun ka sanbara o sanbara don ka taga kerekeyoro ra,

* **9:1** 9.1 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra: Matiyu 4.16, ani Luka 1.79. † **9:3** 9.3 Matigi
Ala k'a ta Zedeyon ka se soro Madiyankaw kan o lon na (Kititigebagaw 6-7).

ani jori seriserira derege o derege kan,
o fenw bee bena bla tasuma ra
ka o jeni ka o ban.

⁵ Sabu den do worora an ye,
dence dira an ma.
Kuntigiya bena di a ma.
O bena a togo la ko
Ladibaga min jogon te, Ala barakatigi,
fa Ala banbari, Hera Masa.

⁶ A bena a ta masaya baraka bonya;
a bena hera ladon Dawuda ta masaso ni a ta mara bee konon,
dan te hera min na,
ka masaya sigi k'a sabati can ni terenninya baraka ra,
sisan, ani wagati to bee ra.
Fangatigi Ala bena nin le ke
a ta kanuya barakaman koson.

Matigi Ala ta lasomini

⁷ Matigi ka kuma do fo Yakuba ta mogow kama,
o kuma benna Izirayeli kan.

⁸ Jamana mogow bee bena o men;
Efrayimukaw, ani Samari dugumogow,
minw be ta yerebonya ni wasoya fe k'a fo ko:

⁹ «Bogobirikiw benbenna,
nka an bena kogo lo kokura ni kabakuru leseninw le ye.
Sikomoriyiriw karikarira,
nka an bena sediriyiriw le bla olugu no ra.»

¹⁰ Matigi Ala ka baraka don Resen ta juguw[‡] ra, ka o lawuri Izirayelimogow
kama;

a ka o kerebagaw kononosu ka o bla o ra.
¹¹ Sirikaw be bo tereboyanfan na ka na,
Filisikaw be bo terebenyanfan na ka na;
o bena o da fa Izirayelimogow ra ka o bee domu.
Nka o bee n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
a boro belen korotanin lo o kama hali bi.

¹² Izirayelimogow ma nimisa ka seko ka na o bugobaga fe,
o ma Fangatigi Ala ta jenjogonya jini.

¹³ O koson Matigi Ala bena Izirayeli kunkolo ni a kukala bee bo a ra,
ka tamarosun ni bin bee tige lon kelen na.

¹⁴ Cekorobaw, ani jamogow, olugu le ye kunkolo ye.
Cira minw be mogow karan faninya ra olugu ye kukala ye.

¹⁵ Nin jamana mogow ta jamogow be o lafira le;
o kera mogow minw jamogow ye, olugu fana tununa.

¹⁶ O koson Matigi tena makari o ta kanbelenw ra,
a tena hina o ta feritaw, ani o ta muso ce saninw na;
sabu o bee ye Alanasiranbariw, ani mogowjuguw le ye,
o bee da be kumakolonw le fo.

[‡] **9:10** 9.10 Resen ta juguw: O korow ye Asirikaw (Ezayi 7.1; Masacew flanan 16.8-9).

Nka o bæe n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
a boro belen kərətənin lo o kama hali bi.

¹⁷ Sabu juguya bæ cənri ke i ko tasuma;
a bæ nɔnfɔntuw, ani ɲanituw jeni,
ka yiritubaw jeni ka ban,
ka o sisikuruba lawuri ka taga san fɛ.

¹⁸ Fangatigi Ala ta jusugban kosɔn,
tasuma bɛna jamana mina,
tasuma bɛna mɔgɔw domu.
Mɔgɔ si tena hina a balema ra;

¹⁹ o bæ dɔ mina o kininboroyanfan fɛ ka o jimi,
nka o bæe n'a ta, kɔngɔ belen bæ o ra.
O bæ dɔ mina o numanboroyanfan fɛ ka o domu,
nka o bæe n'a ta, o tɛ fa.

Mɔgɔw bɛna o yɛrɛ ta somɔgɔw domu.

²⁰ Manase ta mɔgɔw bæ Efirayimu ta mɔgɔw domu,
Efirayimu ta mɔgɔw bæ Manase ta mɔgɔw domu;
o bæ fara jɔgɔn kan ka taga ben Zuda ta mɔgɔw kan.
Nka o bæe n'a ta, a ta dimi belen ma mala,
a boro belen kərətənin lo o kama hali bi.

10

Zuda mara ɲamɔgɔw ta kiti

¹ Mɔgɔ minw bæ sariya terenbariw sigi,
minw bæ sariya juguw latige,
bɔnɔ bɛna olugu sɔrɔ.

² O bæ o ke janko ka dɛsɛbagatɔw tɔɲɔ kitiɲigɛyɔrɔ ra,
ka ne ta jamana ɲanibagatɔw ta jo bɔsi o ra,
ka muso cɛ saninw borofɛnw mina o ra,
ka feritaw borofɛnw sonya!

³ Ni aw saralon nana se, aw bɛna a ke di?
Ni kojugu nana bɔ fɔ yɔrɔjan ka na ben aw kan, aw bɛna a ke di?

Aw bɛna bori ka taga jɔntigi le fɛ ko a ye aw bɔsi?

Aw bɛna aw ta naforo bla min?

⁴ Aw tɛna se ka foyi wɛrɛ ke fɔ ka biri ni kasoden tɔw ye,
ka ben dugu ma ni mɔgɔ fagataw ye.

Nka o bæe n'a ta, Matigi Ala ta dimi belen ma mala,
a boro belen kərətənin lo o kama hali bi.

Asirikaw ta yɛrɛbonya

⁵ Matigi Ala ko:

«Bɔnɔ bɛna Asirikaw sɔrɔ,
olugu minw kɛra ne ta dimibɔbere ye.

Bɛrɛ min bæ o boro,
o ye ne ta jusufariya bɛrɛ le ye.

⁶ Ne bæ o ci ka taga siya Alapasiranbari dɔ kama;
siya min bæ ne jusu bɔ, ne bæ o bla ka taga o siya kama,
janko o ye taga o borofɛnw cɛ, ka o ta naforow bɔsi o ra,
ka o dɔndɔn i ko bɔgɔ min bæ sira kan.

7 «Nka Asirikaw m'a faamu o cogo ra,
olugu m'a miiri ten o ta hakiri ra.
Halakiri miiriya le kera olugu jusukun na,
ka siya camanba faga.

8 O koson o ko:

<An ta jamana jamogow bee te masacew le ye fana wa?

9 Yala an ma Kalino ke i ko Karikemisi,
ka Hamati ke i ko Aripadi,

ka Samari ke i ko Damasi wa*?

10 Ni anw boro sera ka o batofen gbansanw ta jamanaw mina,
k'a sorɔ olugu ta batofen leseninw tun ka ca ni Zeruzalemu ni Samari taw
ye,

11 o tuma an ka min ke Samarikaw ni o ta batofen gbansanw na,
an tena o kelen le ke Zeruzalemukaw ni o ta batofen leseninw na wa? »

Ala bena Asirikaw ta yerɛbonya bo o ra

12 Nka ni Matigi nana a ta baara bee ke k'a dafa tuma min na Siyon
kuru* kan, ani Zeruzalemu, a bena a fo ko: «Yerɛbonya miiriya min be
Asiri masace jusukun na, ani wasoya min b'a flerikecogo ra, ne bena a
sara ka kapa ni o ye. 13 Sabu Asiri masace ko:

<Ne ka nin bee ke ni ne yere boro baraka le ye,
ani ne yere ta hakiritigiya, sabu ne hakiri ka bon.

Ne ka siya tow ta jamana danw bo o no ra, ka o ta jamana fara ne ta kan,
ka o ta naforow ce.

Ne ka masacew lajigi ka bo o sigiyoro ra, i ko ce barakaman.

14 Ne boro ka siyaw ta naforow ce, i ko mogɔ be konɔnaga ta cogo min na.
Ne ka dununa bee ta, i ko mogɔ be konɔ ta fanw benninw tomɔ cogo min
na;

o si ma o kaman magamaga,
walama k'a o dakala yeɛ ka do fo. »

15 Ayiwa, yala jende yiritigeto b'a yere waso yiritigebaga ra wa?
Yiritigesi b'a yere bonya yirisibaga ma wa?

A kera i n'a fo bere le b'a minabaga boro korotara,
i n'a fo berekuru le b'a minabaga boro lawurira.

16 O koson Matigi Ala, Fangatigi Ala bena o ta kerekece barakamanw ke ce
fasaninw ye;

o ta bonya bee bena jeni i ko tasuma be mana ka fen jeni cogo min na.

17 Ala min ye Izirayeli ta yeelen ye, ale bena ke tasuma le ye;
Izirayeli ta Ala Saninman bena ke tasumamana ye,

ka nonfonw, ani naniw bee jeni
ka o ban pewu, lon kelen na.

18 O ta yirituw, ani o ta yiriforow ta ceɓa ko ani a pa,
a bena o bee halaki ka bo yi,
k'a ke i ko bana ka mogɔ min baraka bee ban.

19 O ta yirituw ta yiriw to dogoyakojugu fe,
hali denfitini do bena se ka o jate k'a seɓe.

Izirayelimogɔ tow ta ko

* 10:9 10.9 Asirikaw ka o duguw bee kere ka se sorɔ o kan.

²⁰ O wagatiw ra, Izirayeli ta mogo taw, ani Yakuba ta somogo minw bosira, olugu tena o boromala o bugobaga kan tuun, nka o bena o boromala Matigi Ala, Izirayeli ta Ala saninman le kan, ka kana ni can ye. ²¹ O to bena seko ka na; Yakuba ta mogo to bena na Setigi Ala fe.

²² Aw Izirayelimogow, hali ni aw ta mogo ka ca i ko kogojida kenken, mogo dama dama doron le bena kosegi. Aw ta halakiri latigera ka ban; Ala ta terenninya bena sigi bee kan. ²³ O halakiri min latigera, Matigi Ala, Fangatigi Ala le bena o ke k'a dafa jamana bee lajennin konon.

Asirikaw ta fanga bena ban pewu

²⁴ O koson Matigi Ala, Fangatigi Ala ko: «E, ne ta mogo, aw minw siginin be Siyon dugu konon, aw kana siran Asirikaw na, hali ni o be aw bugo ni bere ye, ka berekuru ta aw kama, i n'a fo Misirankaw k'a ke aw ra cogo min na. ²⁵ Sani wagati donin doron, ne ta jusufariya bena ban aw ta fan fe, nka ne ta dimi bena ke olugu Asirikaw ta cenri sababu le ye.»

²⁶ Fangatigi Ala bena bisan ta o kama, i n'a fo a tun k'a ke Madiyankaw ra cogo min na, Orebu ta farakuru yoro ra. A bena a ta bere korota kogoji kunna, i n'a fo a tun k'a ke ni Misirankaw ye cogo min na.

²⁷ O lon na, o ta doni bena ta ka bo aw kunna, o ta fanga yiri bena bo aw kan na; aw bena bonya ka aw kan toro fo ka yiri kari.

Zeruzalemukaw juguw nacogo

²⁸ O nato fe Ayati kama,
o be temena Migoron,
o ka o ta doniw bla Mikimasi!

²⁹ A fe, o be temena kuruw furance ra.

O ko: «An bena si Geba bi su fe!»

Ramakaw be yereyerera;

Gibhakaw, minw ye Sawuli ta dugumogow ye, olugu be borira.

³⁰ Aw ye kule ci, Galimu dugumogow!

Aw ye aw yere korosi, aw Lahisakaw!

Anatotikaw, bono ka aw soro!

³¹ Madimenakaw be janjanna,

Gebimu dugumogow be dogoyoro pinina!

³² Bi yere, o bena lo Nobu;

o bena o boro korota Siyon dugumogow ta kuru kama,
min ye Zeruzalemu ta kongori ye.

Halakiriba

³³ A fe, Matigi Ala, Fangatigi Ala
bena yiriborow karikari ni barakaba ye;

yirijanbaw bena tige,

yiri jamijanbaw bena tige ka ben dugu ma.

³⁴ A be yiritubaw tige ni jende ye ka o benben,

i ko Liban yiritu cejumanbaw be ben cogo min na.

11

Yese ta duruja ta masayakura

¹ Ayiwa, yiriborokura bena bo Yese* ta yiriju ra,

* **11:1** 11.1 Yese tun ye Dawuda face ye. Nin cirayakuma koro ye ko Ala bena mogo do lawuri o ta duruja ra min bena ke Ala ta mogo ye (Samawilu folo 16.18-19; Yirari 5.5; 22.16).

ka jen ka taga tereboyanfan mɔgɔw borofenw cɛ.
O bɛna Edɔmu ni Mohabu jamana mina,
ka o ta fanga sigi Amɔnkaw fana kan‡.

¹⁵ Matigi Ala bɛna Misiran ta kɔgɔji ja;
a bɛna a boro fifa Efirati baji san fɛ,
ka fɔɔ barakaman dɔ fiyɛ
ka ji tarantaran k'a kɛ kɔ fitini wolonfla ye,
mɔgɔ bɛ se ka minw tige ni a ta sanbara ye a sen na.

¹⁶ A ta mɔgɔ tɔ minw tora Asiri,
olugu bɛna sira sɔrɔ ka na,
i n'a fɔ a ta mɔgɔw bɔtɔ Misiran fɔɔfɔɔ,
olugu tun ka sira sɔrɔ ka na cogo min na.

12

Alatandodɔnkiri

¹ O lon na, i bɛna a fɔ ko:
«E, Matigi Ala, ne bɛ i fo ka i walepumanlɔn,
sabu i tun dimina ne kɔrɔ,
nka i ta dimi banna,
i ka ne jusu saaro.

² Can lo, Ala le ye ne Kisibaga ye!
Ne jigi b'a kan, ne ja tɛna tige;
sabu Matigi Ala, Matigi Ala le ye ne ta baraka ye, ani ne ta dɔnkirila
sababu;
ale le ye ne kisibaga ye.»

³ Aw ninsɔndiyanin bɛna ji bi
kisiri ta bunun na.

⁴ O lon na, aw bɛna a fɔ ko:
«Aw ye Matigi Ala fo k'a walepumanlɔn, k'a tɔgɔ bato!
Aw ye a ta kɔbaw lakari siyaw cɛ ra,
ka o hakiri jigi a ra ko a tɔgɔ ka bon.

⁵ Aw ye dɔnkiri la ka Matigi Ala tando,
sabu a ka kɔɔnumanbaw kɛ;
dunɔɔnamɔgɔ bɛɛ ka kan ka o lon.»

⁶ Siyɔn dugumɔgɔw,
aw ye ɔagarikanbaw bɔ, ka ɔagari fo ka pɛren,
sabu Izirayeli ta Ala saninman min bɛ aw cɛ ra,
o ka bon.

13

Siya tɔw ta kiti

(13–23)

Babilɔni ta kiti

¹ Ala ka fɛn minw yira Amɔzi dence Ezayi ra, Babilɔni* ta kow ra.

² Aw ye tagamasiyɛn dɔ kɔrɔta kuru dɔ kan, yiri foyi tɛ kuru min kan!
Aw ye aw kan kɔrɔta ka o wele!

‡ **11:14** 11.14 O siya minw tun ka Izirayeli ta jamana lamini, olugu bɛɛ tun bɛ Izirayeli ta fanga kɔrɔ Dawuda ta masaya wagati ra (Samawilu flanan 8.12).

Aw ye aw boro fifa o ma,
o ye na don fagamaw ta donda fe!

³ Ne yere kumana ne ta cew fe, minw blara danna ne ye;
ne ka ne ta cefariw wele, ne dimibobagaw,
ne ta bonya sorori ko ka di minw ye.

⁴ Mankan caman be bora kuruw kunna,
i ko jama camanba mankan;
jamanaw ta woyokanw,
siyaw lajennin ta woyokan!

Fangatigi Ala be a ta mogow jatera,
k'a ta kerekejama laben kere kama.

⁵ O be nana ka bo jamanajan do ra, fo dunupa dan na yi.
Matigi Ala ni a ta jusufariya ciradenw bena jamana bee halaki.

⁶ Aw ye mapumankokasi ke,
sabu Matigi Ala ta lon surunyara,
Sebetigi Ala ta cenrilonba be nana.

⁷ O koson bee baraka bena ban,
ce bee fari bena faga.

⁸ Jigitige bena o mina,
tooro ni dimi bena ben o kan;
o bena o yere tonomi i ko muso jigibagato.
O kononofirinini bena to ka rogogon fe;
o nadaw cogo bena yelemana.

⁹ Matigi Ala ta lon nato ye nin ye,
a ta fariya, ni a ta jusugban, ni a ta dimiba lon lo.
A bena jamana ke yoro lakolon ye,
ka jurumunkebagaw halaki ka bo jamana konjo.

¹⁰ Sankolo lolow, ani a lolokuruw,
o si tena o ta yeelen bo tuun.
Tere boto bena ke dibi ye,
karo fana tena a ta yeelen bo tuun.

¹¹ Ne bena dunupamogow ta kojugu sara di o ma,
ka mogojuguw ta terenbariya sara di o ma.
Ne bena yereyiramogow ta yerebonya ban,
ka mogow jusu farimanw ta wasoya bo o ra.

¹² Ne bena mogow yeko gbeleya ka teme sanin yereworow yeko kan,
ka adamadenw yeko gbeleya ka teme Ofiri sanin yeko kan.

¹³ O koson ne bena sankolo yuguyugu;
dugukolo ni a jusiginanw bena yereyere,
Fangatigi Ala ta jusugban sababu ra,
ani a ta dimiba lon koson.

¹⁴ Mogow bena ke i ko o be dagbe min gbenna,
ka ke i ko sagaw ni ba minw ma mogow soro ka o lajen;
bee bena munu a ta siyamogow fan na,
bee bena bori ka taga a ta faso fan na.

¹⁵ Ni o ka mogow o mogow soro, o be o tigi sogow ni bibe ye,
ni o ka min o min mina, o be o faga ni kerekemuru ye.

16 O bena o ta sinmindenw gbasi dugu ma ka o 𐎎𐎎𐎎 o yere na na; o bena o ta bonkɔnɔfenw bɛɛ cɛ, ka jɛn ni o ta musow ye jagboya ra.

17 A flɛ, ne bena Mɛdikaw lasu o ra, o siya min tɛ wari jate foyi ye, o fana tɛ sanin fɛ.

18 O ta kalanw bɛna kanbelenw sɔɔ ka o ben dugu ma. O tɛna hina hali denɛninw na, o tɛna denmisɛn si flɛ ka makari a ra.

19 O ra, Babilɔni min tun ye maraw bɛɛ ta dugu cɛnumanba ye, min tun ye Babilɔnikaw ta nɔɔɔ ni o ta yerebɔnya sababu ye, o dugu bɛna kɛ i ko Ala ka Sodɔmu ni Gomɔri dugu minw halaki.

20 Mɔɔ si tɛna sigi Babilɔni tuun; a lakolon le bɛna to wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. Hali kongoyaalabagaw tɛna o ta fanibonw lɔ yi, sagagbɛnɔbagaw tɛna sigi yi ni o ta sagaw ye ka nɛnɛkiri!

21 Kongofɛnw le bɛna la yi: gbingbinw bɛna a bonw fa, kɔnɔsogolonw bɛna a yɔɔw kɛ o ta siyɔɔw ye, bakɔɔnɔninw bɛna to ka panpan yi.

22 Suruguw le bɛna to ka kasi o ta fagamabonbaw kɔnɔ, kongowuruw bɛna to ka kasi o ta masasɔpumanw kɔnɔ. Babilɔni ta wagati le sera; dɔ fana tɛna fara a ta teredaw tɔ kan.

14

Ala bɛna Izirayelimɔɔw ladon tuun

1 Sigiya t'a ra, Matigi Ala bɛna hina Yakuba ta mɔɔw ra, a bɛna Izirayelimɔɔw ta tuun; a bɛna o sigi o yere ta dugukolo kan. Lonanw bɛna na fara o kan; olugu bɛna na sigi ni Yakuba ta mɔɔw ye.

2 Siya dɔw le bɛna Izirayelimɔɔw ta ka na ni o ye Izirayeli jamana ra. Izirayelimɔɔw bɛna o mɔɔw kɛ o ta jɔncew ni o ta jɔnmusow ye Izirayeli jamana ra, Matigi Ala ka jamana min di o ma. Siya minw tun ka Izirayelimɔɔw mina, Izirayelimɔɔw bɛna olugu fana mina; minw tun ka o ta fanga sigi Izirayelimɔɔw kan, Izirayelimɔɔw bɛna o ta fanga sigi olugu fana kan.

Babilɔni masace ta kiti

3 Ni Matigi Ala nana aw laganfiya tuma min na, ka aw ta tɔɔɔ ni aw ta seɛ ban, ani jɔnyagbelen min tun lara aw kan, ka o bɛɛ ban, ⁴ o tuma ra aw bɛna Babilɔni masace tɔɔ don dɔnkiri ra, k'a fɔ ko:

E, min tun bɛ mɔɔw minako juguyara, ale ta ko banna pewu! A ta jagboyafanga sera a dan ma!

⁵ Matigi Ala ka mɔɔwjuguw ta bere kari; a ka fangatigi farimanw ta masacebere kari.

⁶ Ale jusu gbannin le tun bɛ to ka jamana werɛw ta mɔɔw faga, o fagari fana tun tɛ dabra; a diminin le tun bɛ siya tɔw mara jagboya ra, ka seɛba la o kan, dan tɛ seɛ min na.

7 Sisan kōni, jamana bēē bē ɲasuma ni laganfiya ra;
o bē ɲagari fō ka kule ci!

8 Hali sipereṣisunw bēē bē ninṣonḍiya ele ta ben koson;
Liban seḍirisunw ko:
«Kabini ele benna,
yiritigebaga si tē nana an kama tuun!»

9 Kaburu jukoroyoro korotoninba bē a yere labenna
ka i nato kunben;
o bē su tōw lakunu ele koson,
dununa kuntigiw bēē suw;
o bē siyaw ta masaw bēē lawurira ka bō o ta sigiyorow ra ele koson.

10 O bēē bēna kuma ta, k'a fō i ma ko:
«Ele fana kera barakantan ye i ko anw,
ele ni anw bēē kera kelen ye!»

11 I ta yerebonya jigira kaburu kōnō,
ani i ta gōnifokanw bēē;
kaburu tumuw le kera i ta lanan ye,
tumumisenw kera i ta birifani ye.

12 E, ele le bōra san fē ka ben tan wa?
Ele sōgōmada lolo, dugugbēda lolo,
ele benna fō dugu ma,
ele min tun bē se siya tōw ra!

13 I tun b'a fōra i yere kōnō ko:
«Ne bēna yelen ka taga fō sankolo kōnō,
ne bēna ne ta sigiyoro layelen ka se fō Ala ta lolow kunna;
ne bēna taga sigi fō alaw ta jamalajenkuru kunna,
fō sahiliyanfan kōnōnōyoro ra*!»

14 Ne bēna yelen fō sankabaw kunna,
ne bēna kē i ko Ala korotaninba yere!»

15 Nka o ka i firi kaburu dibi ra,
fō dingaba dō jukoroyoro ra yi!

16 Ni mōgō min ka i ye, o tigi b'a ɲa lo i ra,
ka i flē kōsēbē, k'a fō ko:
«E, cē min tun bē dugukolo yereyere, ale le ye nin ye tan wa?
Ale le tun bē jamanaw yuguyugu,
17 ka dununa kē i ko kongokolon,
k'a duguw cici;
a fana tun tē a ta kasodenw labla ka ye fiyewu!»

18 Siya tōw ta masacew bēē,
o ka olugu bēē kelen kelen ni bonya ye o ta kaburu kōnō.

19 Nka o ka ele firi kene ma, i ma kaburu soro.
I kera i ko den kōgōbari su, mōgōw bē ɲigi min na.
O ka i la kerekeden faganinw cē ra, minw fagara ni kerekemuru ye.
Mōgōw bē o suw dōndōn ka tēme;
o bē o suw firi faradinga kōnō.

* 14:13 14.13 Kanaanakaw tun b'a miiri ko o ta alaw tun bē o ta ɲogonyew kē kuru dō le san fē,
fō sahiliyanfan kofeyoro ra, ka dununa ta kow latige.

20 Ele tena la kaburu kono i ko masace tow,
 sabu i ka i ta jamana cen,
 ka i yere ta jamana mogow halaki.
 Mogojuguw ta siya togo tena fo tuun fiyewu!

21 Aw ye o ta denw ta fagari ko laben,
 o facew ta terenbariyaw koson,
 janko olugu fana kana na wuri lon do ka dunuƙa mina, k'a ke o ta ye,
 ka o ta duguw lo ka yoro bee fa.

22 «Ne bena wuri o kama; Fangatigi Ala ko ten. Ne bena Babiloni togo ni a ta ko to bee latunu, o ta denw ni o ta mamadenw bee; Matigi Ala ko ten.
 23 Ne bena o ta yoro ke juguninw dogoyoro le ye, k'a yoro bee ke bogo ye. Ne bena o flan ni flanan ye ka o halaki; Fangatigi Ala ko ten.»

Asirikaw ta kiti

24 Fangatigi Ala karira, ko:
 «Sigiya t'a ra, ne ka min njaninya o le bena ke,
 ne ka min latige, o bena dafa!
 25 Ne bena Asirikaw halaki ka bo ne ta jamana kono;
 ne bena o donon ne ta kuruw kan.
 Ne bena o ta doni ta ka bo ne ta mogow kunna,
 ka o ta fanga yiri kari ka bo o kan na.»

26 Matigi Ala ka min latige dunuƙa bee lajennin kama, o le ye nin ye;
 a k'a boro korota siyaw bee kan ko a bena min ke o ra, o le ye nin ye.

27 Fangatigi Ala ka nin ko latige ka ban;
 jon le be se k'a bari?
 A boro korotanin lo;
 jon be se k'a lalo?

Filistikaw ta kiti

28 Masace Ahazi sara san min na, nin kuma fora, ko:
 29 Filisi jamana bee lajennin, aw kana jagari
 ko aw bugobere karira de,
 sabu sa ta lili to bena falen ka ke satutu le ye;
 sa bena den min woro, o bena ke sajuguba kamantigi do le ye!
 30 O tuma ra, desebagatow bee ra mogow desenin bena domuni soro,
 fagantanw bena hera ni laganfiya soro.
 Nka ne bena aw Filistikaw ta liliw bee faga, kongow sababu ra;
 ni fen o fen ka to aw ko, ne bena o bee faga.

31 Dugu donda, ele ye marumankokanw fo!
 Dugu, ele ye kule!
 Filisi jamana bee lajennin baraka ye ban,
 sabu sisi finman do be wurira ka na ka bo sahiliyanfan fe;
 o mogow ta kerekejama ra, ce si te to ko.

32 An bena nin siya ta ciradenw jaabi ni mun kuma le ye?
 Ko Matigi Ala le ka Siyon dugu sigi,
 ko a ta jamana panibagatow bena dogoyoro soro yi.

15

Mohabukaw ta kiti

¹ Kuma minw fɔra Mohabukaw ta ko ra:

Ɔnhɔn, a halakira su kelen na!
 Mohabukaw ta dugu min ye Ari ye, o ta banna!
 Ɔnhɔn, a halakira su kelen na!
 Mohabukaw ta dugu min ye Kiri ye, o ta banna!
² Dibɔnkaw bɛ tagara o ta alaw ta batosow kɔnɔ,
 o bɛ tagara o ta sɔnnikɛyɔrɔw ra, ka taga kasi.
 Nebo ni Medeba le kosɔn,
 Mohabukaw bɛ maɓumankokanw fɔra.
 O bɛɛ kun lira,
 o bɛɛ bonbosiw lira.
³ O ka bɔrɔfaniw don o yɛrɛ ra ka sigi siradaw ra;
 o bɛɛ bɛ maɓumankokanw le fɔra,
 ka to ka ɓaji bɔ
 biribonw kunna, ani jamalajenyɔrɔw ra.
⁴ Hɛsibɔnkaw, ani Elalekaw bɛ kule cira;
 o ta mankan bɛ sera fɔ Yahasi.
 O kosɔn Mohabukaw ta kerɛkɛcɛw bɛ mankan cira;
 o ja tigeninba lo.

⁵ Ne jusu kasira Mohabu jamana kosɔn;
 o ta boribagaw borira ka taga fɔ Sowari,
 ka taga fɔ Egilati Selisiya.
 O bɛ yelenna ka taga Luhiti dugu sira fɛ;
 o tagatɔ bɛ kasira ka taga.
 O tagatɔ Horonayimu dugu sira fɛ,
 cɛnri min sera o ma, o bɛ o kule le cira.

⁶ Nimirimu ta jiw jara,
 binw jara,
 kongobinw halakira,
 binkene ni flaburukene si tɛ yi tuun.

⁷ O kosɔn o ta borofen minw tora o boro,
 o sera ka fɛn o fɛn mara,
 o bɛ o cɛra ka taga ni o ye sɔlisunw ta kɔ kɔ fɛ.

⁸ Sabu mankan bɛ wurira ka Mohabu jamana bɛɛ lamini;
 o ta maɓumankokanw mankan sera fɔ Egilayimu,
 o ta maɓumankokanw mankan sera fɔ Beri Elimu.

⁹ Dimɔn kɔ jiw bɛɛ kɛra jori ye,
 nka ne bɛna ko wɛrɛ fara Dibɔnkaw ta kan tuun;
 Mohabuka minw bɔsira, minw tɔ tora o ta jamana kɔnɔ,
 jara dɔ bɛna ben olugu kan.

16

Mohabukaw dɛsɛra

¹ Aw ye sagajigi dɔ bla ka bɔ Sela, ka taga o di jamana kuntigi ma,
 ka kongokolon cɛtigi,
 ka taga o kɛ bonya ye

Siyon dugu kono, Siyon kuru kan.

² Mohabukamusow bena ke Arinon koji sennatigeyoro ra
i ko kononin minw gbenna ka bo o ta paga kono, o be yaala o kun fe.

³ O b'a fo ko: «E, aw ye an ladi,
aw ye fen do latige an ta ko ra;
aw ye ke suma ye ka anw datugu teregban fe,
ka yoro ke i ko su dibi.

Aw ye an ta mogo gbenninw dogo,
aw kana an ta mogo boribagato w janfa!

⁴ Aw y'a to Mohabukaw ta mogo gbenninw ye taga sigi aw fe;
aw ye ke o dogoyoro ye,
ka o tanga cenrikebagaw ma.»

Sabu lon do mogojuguw bena ban,
cetri bena lalo,
cenrikebagaw bena tunu ka bo jamana kono.

⁵ O ko, masaya do bena wuri ka sabati a ta numanya sababu ra;
kuntigi do bena sigi o masasiginan kan, ka ke kankelentigi ye Dawuda ta
so kono;
a bena kiti tige can kan,
ka terenninya sira ko lateliya.

⁶ An ka Mohabukaw ta yerebonya ko men,
o ta yerebonya dama temenin,
o ta yereyira ni o ta yerebonya,
o ta dabaya ni o ta wasoyakuma gbansanw.

⁷ O koson Mohabukaw be kasira Mohabu jamana koson,
o bee le be kasira.

Aw ye mapumankokasi ke, ka aw jusu kasi
Kiri Hareseti ta rezenburuw koson.

⁸ Hesibon dugu ta forow jajara,
ani Sibima dugu ta rezensunw.

Siyaw ta kuntigiw k'a yiriborow* karikari.
A yiriborow tun woyora ka se fo Yazeri,
ka se fo kongokolon fan na;
a borow tun nugura ka janya ka se fo Kogoji sanin ko fe.

⁹ O koson ne bena kasi, ka kasi ni Yazerikaw ye
Sibima dugu ta rezenforo koson.

E, Hesibonkaw! E, Elalekaw!
Ne bena naji bo, fo ka aw jigi,
sabu keremankan do ka aw ta simankan jagari
ni aw ta rezentige jagari mankanw ban.

¹⁰ Nagari ni ninsondiya banna yiriforow ce ra,
donkirilakanw te rezenforow kono tuun,
panagbekan te yi tuun.

Mogo si te rezen forogira rezenforogidinga kono tuun,
sabu ne ka nagarikanw bee ban.

¹¹ O koson ne kono gbannin be nuna Mohabukaw ta ko ra,

* 16:8 16.8 Yiriborow, o koro ye jamana mogow.

k'a ke i ko gōnifōkan;
ne jusukun tōrōra Kiri Hēresi ta ko ra.

¹² Mohabukaw be taga o yere sege o ta sōnnikeyōrōw ra;
o be taga o ta alaw daari o ta batoso kōnō, nka o si te foyi ja.

¹³ Matigi Ala ka nin kuma le fō kabini wagatijan Mohabukaw ta ko ra.
¹⁴ Ayiwa, sisan, Matigi Ala b'a fō tuun ko: «Sani san saba ce, san saba dafanin, Mohabu jamana ta dawula bena ben, ani a ta jama camanba be; mōgō dama dama minw bena to o kō, olugu tena ke foyi ye, o tena baraka sōrō.»

17

Damasi dugu ta kiti

¹ Kuma minw fōra Damasi dugu ta ko ra:

«A fle, Damasi* tena ke dugu ye tuun;
a bena ke kabakuruton le ye.

² Aroweri mara ta duguw bena ke yōrō lakolon ye,
ka ke beganw ta toyōrō ye;
beganw bena la yi, foyi tena o lasiran.

³ Dugu barakamanw bena ban Efirayimu mara kōnō,
masaya bena ban Damasi mara ra.

Sirika tō dama dama minw tora,
olugu bena laban i ko Izirayelimōgōw ta bonya banna cogo min na.
Fangatigi Ala ko ten.»

Min bena ke Izirayelimōgō tōw ra

⁴ «Ayiwa, o lon na koni, Yakuba ta mōgōw ta bonya bena dōgōya;
o bena fasa, ka turu be ban o fari ra.

⁵ Izirayelimōgōw bena ke i ko simankanbaga be siman lōlōninw mina ni a boro ye cogo min na k'a kan;
o bena ke i ko mōgōw be siman benbennin minw tōmōtōmō Refayikaw ta kenegbe ra.

⁶ Izirayelimōgō tō minw bena to, olugu bena ke i ko o ka oliviyesun min yuguyugu k'a denw burun;
o bena ke i ko yiriden tō fla, walama tō saba min be to fō sanfeyiriborow ra,
walama den tō naani, walama tō looru min be to yiriboro dencamantigi ra.

Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko ten.»

⁷ O lon na, adamadenw bena o ja munu o danbaga fan fe; o bena o ja lo Izirayeli ta Ala saninman na. ⁸ O tena o pasin sarakabōnanw ma tuun, o yere boro tun ka minw lō; o tena o yere boro ta fenlalamaninw fle tuun, jo musoman Asera ta berew, ani wusunan sarakabōnanw.

⁹ O lon na, Izirayeli ta dugu barakamanw bena ke i ko dugu minw tun kera tomow ye yirituw ce ra, ani kuruw kan† fōlōfōlō, wagati min

* **17:1** 17.1 Damasi tun ye Siri jamana ta duguba ye (Ezayi 10.9); Damasi benko tun kōna ka fō (Masacew flanan 16.9). † **17:9** 17.9 Yirituw ce ra, ani kuruw kan: Kitabu dōw b'a fō ko: Hevikaw, ani Amōrikaw ta duguw.

Izirayelimogow tun nana ben o yoro mogow kan ka o halaki. Ayiwa, Izirayeli duguw fana bena ke yoro lakolonw ye ten le.

¹⁰ Sabu aw pinana aw kisibaga Ala ko,
aw ma aw hakiri to aw ta baraka soroyoro ra;
o koson aw ka yiriforopumanw sene,
ka rezen yiriboro turu ala werew ye.

¹¹ Aw ka o turu lon min na, o lon yere ra aw ka o wurito ye;
o sogomada yere fe, aw ka aw ta senefenw fiyerento ye.
Nka siman tigeta tena ke foyi ye o lon na,
banajugu ni dimi banbari koson.

Cenrikebagaw bena halaki

¹² E, jamaba do mankan!
O mankan be i ko kogojw mankan.
Siyaw woyokan be bora,
i ko ji barakamanw woyokan.

¹³ Siyaw be woyokanw cira i ko jibaw woyokan;
nka Matigi Ala bena songo o ra, o be bori ka taga fo yorojan.
A bena o ce ka taga, i ko fono be bo kuruw ra ka binpaga ce ka taga cogo
min na,
i ko sanfono be buguri wuri ka taga folonkonto ra cogo min na.

¹⁴ Wulada wagati belen ye balahu ye,
nka sani sogomada ye se, o bee be tunu.
Minw be benna an kan, olugu ta bena ke ten le;
minw be an borofenw minana, olugu ta bena ke ten.

18

Etiyopi jamana fagamaw ta kiti

¹ E, bono bena nin jamana soro, kamanw mankan be bora jamana min na,
jamana min be Etiyopi jamana ta baw ko fe,
² jamana min be ciradenw ci jibaw kan,
ka o bla ka taga ji kan ni jirakurunw ye, jirakurun minw lalagara ni bin
ye!

Aw ciraden telimanw, aw ye taga nin siya mogow fe,
siya min mogow ka jan, ani o fari be manamana,
siya min ye siranyafenba ye yorosurunmogow, ani yorojanmogow bee fe,
siya min ye siya barakaman ye, min sen be fen bee terege,
bajiw ka siya min ta jamana cetige.

³ Aw dunupamogow bee,
aw minw siginin be dugukolo kan,
ni tagamasiyen do nana korota kuruw kunna, aw ye o fle!
Ni buru nana fiye, aw y'a lamem!

⁴ Sabu Matigi Ala k'a fo ne ye ko:
«Ne bena to ne sigiyoro ra ka fleri ke;
ne be to yoro kelen na,
i ko fundenin min be bo tere bowagati ra,
i ko bugun min be gomiji jigi simankanwagati ta fundenin tuma ra.»

⁵ Sabu ni rezen fiyerenka ka ban,
ni a fiyerenw yelemana ka ke rezen motaw ye,

sani rezentigewagati ye se o be rezen yiriboromisew lese ni muru ye, ka yiriboro janjanw tigetige ka bo yi.

⁶ O ko, a bee lajennin bena to yi, ka ke kuruyorow ta sogodomukonow ta ye, ka ke jamana kongosogow ta ye; konow bena baro a ra fundeninwagati ra, jamana kongosogow bee bena baro a ra nenewagati ra.

⁷ O wagati ra, o jamana mogow bena na ni bonyaw ye Fangatigi Ala fe; jamana do lo, min ta mogow ka jan, ani o fari be manamana; siya do lo, min ye siranyafenba ye yorosurunmogow, ani yorojanmogow bee fe, siya min ye siya barakaman ye, min sen be fen bee terege, bajiw ka siya min ta jamana cetige. O bena na ni o bonyafenw ye Siyon kuru kan, Fangatigi Ala togo be yoro min na.

19

Misirankaw ta kiti

¹ Kuma minw fora Misiran jamana ta ko ra: Matigi Ala yelenna sankaba teliman do kan, a be nana Misiran. Misirankaw ta jow be yereyerera a na; Misirankaw ja tigera.

² «Ne bena Misirankaw kononosu nogon kama: balemaw bena nogon kere, siginogonw bena nogon kere, dugu do be dugu do kere, mara do be mara do kere.

³ Misirankaw ta jagbeleya bee bena ban pewu; ne bena o ta kolatigeninw cen. O bena taga lagberi ke jotigiw le fe, ani subagaw, ani minw be suw wele, ani lagberikebagaw.

⁴ Ne bena Misirankaw don matigice fariman dow boro; masace hinabari do le bena a ta fanga sigi o kan. Matigi Ala, Fangatigi Ala ko ten.»

⁵ Kogoji ta jiw bena ja, ba ta ji bena ban fo ka ja.

⁶ Ba ta jiborow ta jiw bena tori, Nili ba ta jisira ta jiw bena jigi fo ka ja; binw, ani karaw bena jaja.

⁷ Bin o bin be bada ra, ani ba donyoro ra kogoji ra, fen o fen be sene Nili bada ra, o bee bena jaja, fono b'a yerege, k'a tunu pewu!

⁸ Jegeminabagaw bena to ka nuna; minw bee be dulen bla Nili baji ra, olugu bee bena sukasi ke; minw be jo firi ji ra, olugu bee jusu bena kasi.

⁹ Minw be lenfani baara ke, olugu jigi bena tige; muso minw be jese woloma, ani ce minw b'a dan, olugu ta bena ke kononofiri ye.

¹⁰ O ta jesedanbagaw jigi bena tige, minw be baara ke sara ra, olugu bee jusu bena kasi.

¹¹ Sohan* dugu namogow ye nalomanw le ye, Farawona ladibaga hakiritigiw ta ladiri ye hakirintanyakuma le ye. Mun na aw be son k'a fo Farawona ye ko:

«Anw ye hakiritigidenw le ye, masacekoroƿ ta denw?»

¹² Aw ta hakiritigiw be min sa?

Ayiwa, Fangatigi Ala ka min latige Misirankaw kama, o ye o kow jalon ka o yira aw ra sa!

¹³ Sohan dugu namogow kera fatow ye, Menfisi† dugu namogow be o yere negera; Misiran kuntigiw le be Misirankaw lafirira.

¹⁴ Matigi Ala ka panamini le bla o ra, k'a to o ye to ka talontalon o ta koketaw bee ra, i n'a fo doroto be talontalon ka ben a yere ta foono ra cogo min na.

¹⁵ Mogo si tena se ka foyi ke Misiran jamana ye tuun: namogow tena se, komogow tena se; mogoba tena se, mogo gbansan tena se‡.

Misirankaw bena Matigi Ala bato

¹⁶ O lon na, Misirankaw bena ke i ko musow; wagati min ni Fangatigi Ala nana a boro korota o kama, k'a boro fifa o kama, o bena siran fo ka yereyere. ¹⁷ Zuda mara ta ko bena ke jatigekoba ye Misirankaw fe; ni a togo fora mogo o mogo koro, o tigi be siran Fangatigi Ala ta kolatigeninw koson, a ka ko min latige Misiran jamana kama.

¹⁸ O lon na, dugu looru bena soro Misiran jamana ra, o dugumogow bena heburukan fo, o bena kari Fangatigi Ala togo le ra. O duguw ra kelen bena wele ko Teredugu§.

¹⁹ O lon na, sarakabonan do bena soro Matigi Ala togo ra Misiran jamana cemanca ra; o bena kabakuruan do ke hakirijigifen ye, ka o bla jamana danyoro ra. ²⁰ O bena ke Fangatigi Ala ta tagamasiyen ni a ta seereya le ye Misiran jamana konso; ni Misirankaw ka kule o tjobagaw boro, ka Matigi Ala wele, Matigi Ala bena kisibaga di o ma, min bena o juguw kere, ka o bosi. ²¹ Matigi Ala bena a yere yira Misirankaw ra, Misirankaw fana bena Matigi Ala lon o lon na. O bena a bato, ka began sarakaw* ni siman sarakaw* bo a ye; o bena dajuruw ta Matigi Ala fe, ka o dajuruw dafa. ²² Matigi Ala bena Misirankaw tooro; a bena o tooro, nka a bena o keneya. O yere bena seko ka na Matigi Ala fe; a bena son o ta daariri ma ka o keneya.

²³ O lon na, sira do bena bo Misiran, ka taga Asiri jamana ra; Asirikaw bena taga Misiran, Misirankaw fana bena taga Asiri. Misirankaw, ani Asirikaw bee bena jen ka Matigi Ala bato.

²⁴ O lon na, Izirayeli le bena ke jamana sabanan ye, ka fara Misiran jamana ni Asiri jamana kan, o jamana minw sababu ra Ala bena baraka don dununa ra. ²⁵ Fangatigi Ala bena baraka don a ra, k'a fo ko: «Ne be baraka don Misiran jamana ra, sabu ne ta mogow lo; ne be baraka don Asiri jamana ra, sabu ne boro le ka o dan; ne be baraka don Izirayeli jamana ra, sabu ne yere ta jamana lo.»

* **19:11** 19.11 Sohan tun ye Misiran dugu do ye, Nili ba tereboyanfan na. A tun be wele fana ko Tanisi. † **19:13** 19.13 Menfisi tun ye Misiran duguba do ye; o dugu be wele fana ko Nofu.

‡ **19:15** 19.15 Heburukan na namogow ye kunkolo ye; komogow ye kukala ye; mogobaw ye tamaro yiriborow ye; mogo gbansanw ye karaw ye. § **19:18** 19.18 Kitabu dow ko Halakidugu.

20

Misirankaw ni Etiyopikaw ta sege tagamasiyen

¹ San min na Asiri masace Sarigon tun k'a ta kerekejamaw kuntigiba ci ka na Azidodi dugu kere k'a mina, ² o wagati le ra Matigi Ala tun kumana Amazi dence Ezayi fe, k'a fo a ye ko: «Borofani min be i ra, taga o bo i yere ra, ka i ta sanbara fana bo i sen na.» Ezayi k'a ke ten; a fari lakolon ni a sennakolon ka ke yaala ye.

³ Matigi Ala k'a fo o le ra, ko: «Ayiwa, ne ta jonce Ezayi fari lakolon ni a sennakolon tagamana fo san saba, ka o ke ko nataw tagamasiyen ye, ka Misirankaw, ani Etiyopikaw lasomi cogo min na, ⁴ Asiri masace bena Misiran jamana ta kasodenw, ani Etiyopi jamana mogo minaninw ke o cogo le ra; o bena denmisenw, ani cekorobaw bee fari lakolon ni o sennakolon ni o julakolon mina ka taga ni o ye, ka o ke maroyakoba ye Misirankaw fe. ⁵ Ni o kera, minw tun be o jigi lara Etiyopi jamana kan, ka o yere bonya Misirankaw sababu ra, olugu ta bena ke jatige ni maroya ye.»

⁶ O lon na, koni, o kogojida ta yoro mogow bena a fo ko: «E, a fle, an tun ka an jigi la minw kan, ani an tun be to ka bori ka taga minw fe ko o ye an deme, ka an bosi Asiri masace boro, olugu laban kera nin le ye! E, anw bena bosi cogo di sisan sa?»

21

Babiloni ta fanga laban

¹ Kuma minw fora kogojida kongokolon ta ko ra: An juguw be nana i ko sanfojo min be wuri ka woroduguyanfan kongokolon cetige; o be nana ka bo kongokolon konjo, ka bo jamana do ra, min togo be siranya bla mogow ra.

² Kogbelenba le yirara ne ra: Mogyanfagabaw be janfa sirira, cenrikebagaw be cenri kera. Elamu kerekecew, aw ye taga! Medi kerekecew, aw ye dugu lamini! Ne Ala bena nunakanw bee ban.

³ O koson ne soro be ne dimina, konodimi ka ne mina i ko muso jigibagato; jigitige koson ne toro te foyi menna tuun, jatige koson ne ja te foyi yera tuun.

⁴ Ne hakiri pagamina, ne ja tigera fo ne be yereyere. Ne korotonin tun be to ka sufera min makono, o kera siranyafen ye ne fe sisan.

⁵ O be domunikeyoro laben ka tapiw lala, ka domuni ke, ka min. Nka o bena bara k'a men ko: «Aw ye wuri, kerekuntigiw! Aw ye turu mun aw ta negebennanw na!»

⁶ Sabu Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko:
«Taga yɔrɔkɔrɔsibaga dɔ sigi, ka yɔrɔ kɔrɔsi;
ni a ka min ye, a ye o fɔ.

⁷ Ni a ka sowotoro dɔ ye so fla be min samana,
ka mɔgɔ dɔw ye faliw kan, ka dɔw ye ɲɔgɔmew kan,
a ye kɔrɔsiri ke ka ɲa,
a ye kɔrɔsiri ke ka ɲa kosebe.»

⁸ Yɔrɔkɔrɔsibaga pɛrenna, ko:
«Matigi, ne lonin be sankaso konna,
lon o lon ne be yɔrɔ kɔrɔsi.
Ne lonin be ne lɔyɔrɔ ra;
su o su ne be fleri ke.

⁹ A fle, ce dɔ be nana sowotoro dɔ kɔnɔ,
so fla be sowotoro samana!
A ka kuma ta, k'a fɔ ko:
«A benna, Babiloni benna!
O ta alaw beɛ benbenna dugu ma, ka cici.» »

¹⁰ E, ne ta mɔgɔw, o ka aw minw gbasi simangbasikene ra, ka aw fiye i ko
siman,
ne ka min men Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala fe,
ne ka o le fɔ aw ye.

Duma mara ta kiti

¹¹ Kuma minw fɔra Duma* mara ta ko ra:
Mɔgɔ dɔ tora Seyiri ka pɛren ka ne wele, ko:
«Dugu kɔrɔsibaga, sufera be cogo di?
Dugu kɔrɔsibaga, sufera be cogo di?»

¹² Dugu kɔrɔsibaga ko:
«Sɔgɔmada be sera, nka su fana be kora tuun.
Ni aw b'a fe ka ɲininkari ke, aw ye ɲininkari ke;
o kɔ, aw ye seko ka na tuun.»

Arabujamana ta kiti

¹³ Kuma minw fɔra Arabujamana ta ko ra:
«Aw bena si Arabujamana yirituw ra,
aw Dedanka ɲɔgɔmetigi dugutagabagaw!

¹⁴ Aw ye taga minlɔgɔtɔw kunben ni ji ye,
aw minw siginin be Tema jamana ra,
aw ye taga boribagaw nɔ fe ni domuni ye.

¹⁵ Sabu o be borira kerekemuru le ɲa,
kerekemuru min samana ka bɔ a forogo ra o kama,
ani kalan min samana o kama;
o be borira kere baraka bonyakojugu le ɲa.»

¹⁶ Sabu Matigi k'a fɔ ne ye ko: «Sani san kelen ce, san kelen dafanin, ne
bena Kedari mara† ta dawula beɛ ban. ¹⁷ Kedari ta kalanbonbaga cefari to
minw bena to, olugu bena ke ce dama dama dɔrɔn. Matigi Ala, Izirayeli ta
Ala le kumana.»

* **21:11** 21.11 Duma be Arabujamana sahiliyanfan na, Babiloni ni Siri jamana fla ce. Dɔw b'a miiri
ko Duma ye Edomu mara le ye. † **21:16** 21.16 Kedari mara tun be Arabujamana ta kongokolon
sahiliyanfan na.

22

Zeruzalemu ta kiti

¹ Kuma minw fōra kurufurance ta ko ra, Ala ka kurufurance min yira cira ra:

O tuma mun le ka aw sōrō,
fō aw bēe yelenna aw ta biribonw san fe,

² ele dugu mankanbatigi,
dugu min fara woyōkanw ni panagbēkanw na?
Aw ta mōgō faganinw ma faga ni kerekemuru ye,
o ma sa kerekeyōrō ra.

³ Aw ta kerekuntigiw bēe borira nōgōn fe;
kalantigiw ka o mina ka o ke kasodenw ye.
O ka aw ta mōgō min o min sōrō, o ka o bēe mina,
hali minw tun borira ka se fō yōrōjan.

⁴ O kosōn ne b'a fō ko: «Aw ye aw na bō ne ra,
aw y'a to ne ye kasi kosebē.
Aw kana aw yere sege ko aw bē ne jusu saarora
ne ta dugumōgōw ta cēnri kosōn.»

⁵ Sabu nin lon ye nagban lon le ye,
ani halakiri lon, ani kōnōnōfiri lon,
Matigi, Fangatigi Ala ka min ben an kan kurufurance yōrō ra,
a ka kurufurance min yira cira ra.
Dugu laminikogow bēna benben o lon na,
kulekanw bēna bō ka taga kuruyōrōw fan na.

⁶ Elamukaw ta kerekēcew ka o ta bīneforogow ta;
o ta sowotorotigiw, ani o ta sotigiw fana wurira.
Kiri ta kerekēcew ka o ta negebennanw labō.

⁷ E, Zeruzalemukaw, aw ta dingakōnōyōrōw bēe ra cēnumanw fara
sowotorow ra!

Kerekēce sotigiw nana lō aw ta dugu donda ra dē!

⁸ Fēn min tun bē Zuda mara tanga, o bēe tara ka bō o kōrō.

O lon na, aw jigi tun bē Yiritu ta bon* ta kerekeminanw le kan.

⁹ Wo caman minw tun bōra Dawuda ta masabonba kogow ra, aw ka o ye.
Aw tun ka ji mara aw yere ye dugumayanfan ta jimarayōrō ra.

¹⁰ Aw tun ka Zeruzalemu bonw jate

ka bon dōw cici janko ka dō fara dugu kogo baraka kan.

¹¹ Aw tun ka jimarayōrō dō laben kogo fla ce ma, ka jidinga kōrō ta jiw ke
o kōnō.

Nka min ye nin kow kēbaga ye, aw ma o tigi fle;
min ka nin kow laben kabini wagtijan, aw ma o tigi jate.

¹² O lon na, Matigi, Fangatigi Ala tun k'a fō aw ye
ko aw ye kasi, ka mapumankokasi ke,
ka aw kun li, ka bōrōfaniw don aw yere ra.

¹³ Nka jusudiyakow, ani ninsōndiyakow, aw ka o le ke!
Aw ka misiw faga, ka sagaw kannatige,
ka o sogo domu, ka duvēn min,

* 22:8 22.8 O bon tun ye masaso ta bon dō tōgō le ye.

k'a fɔ ko: «An ye domuni ke, ka min, sabu sini an bena sa†!»

¹⁴ Fangatigi Ala ka nin kuma fɔ k'a don ne toro ra;
a ko: «Fɔ ka taga se aw ta saya ma
nin terenbariyakow tɛna yafa aw ma fiyewu!»
Matigi, Fangatigi Ala ko ten.

Masaso kunnasigibaga ta kiti

¹⁵ Matigi, Fangatigi Ala ko: «Wuri ka taga nin fagamace fe, min ye Sebina ye, masaso kunnasigibaga, i y'a fɔ a ye ko:

¹⁶ «Ele ta mun le be yan, walama i ta mɔgɔ juman le be yan,
fɔ ka na ke kaburu sogi ye k'a bla i yere tɔgɔ ra yan?

I be kaburu sogira i yere tɔgɔ ra kuruw san fe,
i be i su layɔɔ lesera faraw ra k'a bla!

¹⁷ A fe, ele ce barakaman, Matigi Ala bena ele mina ka i siri kolikoli,
ka i firi ni baraka ye fɔ yɔɔɔjan,

¹⁸ k'a to i ye kolonkolon, ka kolonkolon i ko kabakuru,
ka taga fɔ jamana dɔ ra, jamana min kɔnɔ ka bon.

I bena taga sa o yɔɔ le ra, i ta sowotoro dawulamanw bena to yi,
ele min ka maroya ben i matigice ta masaso kan!

¹⁹ Ne bena i gben ka bɔ i ta baara ra,
ka i sama ka bɔ i loyɔɔ ra.

²⁰ O lon na, ne bena ne ta baaraden wele,
min ye Hilikiya dence Eliyakimu ye.

²¹ Ne bena i ta fagamaderege don ale le ra,
k'a cesiri ni i ta cesirijara ye,
ka i ta fanga di a ma.

A bena ke Zeruzalemukaw fa ye,
ani Zuda mara mɔgɔw fa.

²² Ne bena Dawuda ta masaya fanga lakile di a ma.

Ni a ka bon min dayele, mɔgɔ te se ka o datugu;
ni a ka min datugu, mɔgɔ te se ka o dayele.

²³ Ne bena a turu dugu ma i ko negebere, yɔɔ barakaman dɔ ra;
a ta masasiganan bena tɔgɔba sɔɔ ka bonya la a ta somɔgɔw kan.»

²⁴ A ta somɔgɔw ta doni be bena dulon ale le ra, o ta durujaw, ani o komɔgɔw be, i ko o be minanw dulon negebere ra cogo min na, jifiyew, ani dagaw. ²⁵ Nka Fangatigi Ala ko: «Lon dɔ, o negebere min tun turura yɔɔ barakaman na, o negebere bena yɔgɔyɔgɔ, ka kari ka ben; doni minw tun dulonni b'a ra, o be bena ben ka cici. Matigi Ala ko ten.»

23

Tiri ni Sidɔn ta kiti

¹ Kuma min fɔra Tiri dugu ta ko ra*:

Tarisisi ta jirakurunbaw, aw ye mapumankokasi ke!

Sabu Tiri dugu halakira,

bon te yi tuun, kurunloyɔɔ te yi tuun!

O kuma fɔra o ye, o nanin kɔ ka bɔ Sipere jamana ra.

² Aw kɔgɔjidaramɔgɔw, aw ye je,
aw Sidɔn jagokebagaw, aw ye je,

† 22:13 22.13 Pɔli ka nin kumaw fɔ Korentikaw fɔlɔ 15.32. * 23:1 23.1 Tiri ni Sidɔn tun ye Fenisi jamana ta duguba fla ye, kɔgɔjida ra. Jamana caman ta jirakurunbaw tun be na ni fen caman ye o duguw kurunloyɔɔw ra.

aw minw ta ciradenw be kɔgɔji yaala ka taga fɔ yɔrojan.

³ Siman minw tun be sene Nili bada ra,
o tun be o siman minw kan bada ra,
o tun ye Sidonkaw ta naforosɔɔ sababu ye;
o ta dugu le tun kera siya tow ta jagokeyɔɔ ye.

⁴ Ele Sidon, kɔgɔjida dugu barakaman,
ele ta le ye maroya ye;
sabu kɔgɔji kumana, a ko:
«Ne tena konodimi sonmina tuun,
walama ka den woro;
ne tena dence lamɔ tuun,
walama denmuso.»[†]

⁵ Ni o kibaroya nana se Misiran,
ni olugu ka Tiri ta ko kibaroya men,
o konɔ bena gban.

⁶ Aw ye kɔgɔji cetige ka taga Tarisisi,
aw ye mapumankokasi ke, aw kɔgɔjidaramogow!

⁷ Nanagbe caman tun be dugu min konɔ, o dugu le kera tan wa?
Dugu min ju sigira kabini folofolo,
dugu min mogow senw tun be o ta ka taga fɔ yɔrojan,
ka taga jamana werew mara jagboya ra!

⁸ Jontigi le ka nin ko latige Tiri dugu kama sa,
dugu min tun be masacew sigi masaya ra,
dugu min ta fiyeerekebagaw tun be i ko fagamadenw,
min ta jagokebagaw tun ye dunupa togobatigiw le ye?

⁹ Fangatigi Ala le ka nin ko latige,
janko ka mogɔ dawulamanw bee ta yerebonya cen,
ka dunupa togobatigiw bee dogoya.

¹⁰ Tarisisi dugumogow, aw ye aw ta dugukolo sene
i ko Misirankaw be Nili bada yɔɔ sene cogo min na;
sabu kurunloyɔɔ te aw fe tuun.

¹¹ Ala k'a boro lawuri kɔgɔji kama,
a be maraw yuguyugu;
Matigi Ala ka mogɔ dow ci
ko o ye Kanaanakaw[‡] ta bon barakamanw cici.

¹² A ko: «Aw tena nanagbe ke tuun;
aw Sidon dugumogow kera i ko ce benna sunguru min kan.
Aw ye wuri ka kɔgɔji cetige ka taga fɔ Sipere;
nka hali ni aw be o yɔɔ ra, aw tena laganfiya sɔɔ.

¹³ Aw ye Babilonikaw ta jamana fle;
olugu ta siya tununa.
Asirikaw ka o ta yɔɔ ke kongobeganw ta siyɔɔ le ye.
O ka yelenyɔɔɔw lo ka Babiloni dugu kogo lamini,
ka o ta bon barakamanw cici,

[†] **23:4** 23.4 Nin kumaw koro ye ko Fenisikaw tena naforo soro kɔgɔji ta baara sababu ra tuun. Fenisikaw tun b'a miiri ko kɔgɔji ye olugu ta siya ta muso le ye. [‡] **23:11** 23.11 Fenisikaw tun ye Kanaanaka dow le ye (Damina 10.15); jagokebagaw fana tun be wele tuma dow ko Kanaanakaw (Ezayi 23.8).

ka o ke tomow ye.

¹⁴ Jirakurunbaw, aw ye manumankokasi ke, sabu aw ta masabonbaw benbenna.»

¹⁵ O wagati ra, mogow bena jina Tiri dugu ko, fo san biwolonfla; o ye masace kelen si sandaw ye. Ni o san biwolonfla dafara, Tiri dugu ta ko bena ke i ko jatumus o min ta ko fora donkiri ra, ko:

¹⁶ «Goni ta ka dugu lamini, cew jinana ele jatumus o min ko!
Goni fo kosebe,
ka donkiri caman la,
janko cew ye o hakiri to i ra tuun.»

¹⁷ Ni san biwolonfla dafara, Matigi Ala bena a hakiri to Tiri dugu ra tuun. A bena a ta warisoro damina tuun, ka to ka jatoya ke ni dununa siyaw bee ye. ¹⁸ Nka a ta sara ni a ta sorota bee bena bla danna Matigi Ala ye; a tena lajen, a tena mara tuun. Minw be Matigi Ala na koro, ka baara ke a ye, o ta sorota bena ke olugu le ta ye, janko o ye domuni soro ka wasa, ani fanijumanw.

24 Wagati nataw ta ko

(24-27)

Matigi Ala bena dununa halaki

¹ A fle, Matigi Ala bena dugukolo halaki, k'a ke yoro lakolon ye; a bena a dabiri, k'a sigibagaw bee janjan.

² Min bena ke mog o gbansanw na, o le be ke sarakalasebaga ra; min bena ke jonce ra, o le be ke a matigice ra; min bena ke jonuso ra, o le be ke a matigimus o ra; min bena ke fiyeerekebaga ra, o le be ke sannikebaga ra; min bena ke fensingabaga ra, o le be ke a dibaga ra; min bena ke jurudonbaga ra, o le be ke jurunantigi ra.

³ Dugukolo bena halaki pewu, k'a lakolon to; sabu Matigi Ala le ka nin kumaw fo.

⁴ Dugukolo be sukasi kera, a baraka banna, dununamogow baraka banna, o fasara, dununa mogobaw fasara.

⁵ Dugukolo lanogora a sigibagaw sababu ra; sabu o banna Ala ta sariyaw ra, k'a ta cifoninw ye lema, k'a ta jenogonya* wuribari cen.

⁶ O le koson, danga be dugukolo halaki; o hake be ben a mogow kan. O le koson, dugukolo mogow be banna; mog o dama dama doron le tora.

⁷ Duvenkura banna pewu, rezensunw jajara; minw jusu tun diyara, olugu bee be nunana.

⁸ Longanfokanw ta ninsondiya banna,
panagbekanw mankan lalora,
korafokanw ta ninsondiya banna.

⁹ Mogo si te donkiri la ka duven min tuun;
minnifen farimanw kunayara a minbagaw da ra.

¹⁰ Dugu cira, k'a ke yoro lakolon ye;
bonw bee datugura,
mogo si te don o konu tuun.

¹¹ Mogow be kule dugu siradaw ra, ko duven desera;
ninsondiya te yi tuun,
jusudiya bora jamana konu.

¹² Dugu bee kera yoro lakolon ye;
dugu donda konw karira ka ben, ka cen.

¹³ Min bena ke dugukolo kan, ani siyaw ce ra,
o bena ke i ko wagati min o be oliviyesun yuguyugu k'a denw burun,
walama rezen tigenin ko, o be rezenden to dama dama minw tomotomo.

Ala ta mogow ta ninsondiya wagati ma se

¹⁴ Minw bosira, olugu be o kan korotara ka pagarikanbaw bo;
o be to terebenyanfan na ka peren ka Matigi Ala togo bonya.

¹⁵ O koson aw ye Matigi Ala bonya tereboyanfan jamanaw ra;
aw ye Matigi Ala, Izirayeli ta Ala togo bonya kogoji kofejamanaw ra.

¹⁶ An be donkirilakan menna ka bo fo dununa dan na ko:

«Ala terennin ta le ye bonya ye!»

Nka ne ko: «E, ne jigi tigera;
ne jigi tigera, konu ka ne soro!»

Janfabagaw be janfa sirira! Janfa!

Janfabagaw be janfa sirira!

¹⁷ Jatige, ani dingaba, ani jo,
o le be aw na, aw dununamogow.

¹⁸ Ni min ka bori jatige mankan na,

o be ben dingaba konu;

ni min ka bo dingaba konu,

o be mina jo ra.

Sabu sankolo wow dayelera,
dugukolo jusiginanw be yereyerera.

¹⁹ Dugukolo cira fo ka yerege,
dugukolo perenna fo ka karikari,
dugukolo yuguyugura ni baraka ye.

²⁰ Dugukolo be tingitanga i ko doroto;

a be fifara i ko gbatakolon.

A ta hakekow baraka bonyara a ma;

a bena ben, a tena se ka wuri tuun.

Matigi Ala le bena ke masace ye Zeruzalemu

²¹ O lon na, Matigi Ala bena sankolokonofenw ta hakew sara bo o ra san
fe, ka dugukolo masacew ta hakew sara bo o ra dugukolo kan yan. ²² O
bena lajen jogon kan i ko o be kasodenw lajen dinga konu cogo min na.
O bena o datugu kasobon konu; ni wagatijan temena, o bena o ta kiti tige.

²³ Karo kun bena suuru,
tere bena maroya;
sabu Fangatigi Ala bena sigi masaya ra Siyon kuru kan, ani Zeruzalemu;
a nɔɔɔ bena manamana a ta jamana namogow na koro.

25

Ala le ye a nasiranbagaw jigi ye

¹ E, Matigi Ala, ele le ye ne ta Ala ye;
ne be i bonya ka i togo tando,
sabu i ka kobaw ke;
i ka min latige kabini wagatijan, o be to a no ra, a te yelema.

² I ka dugu barakaman ke tomo ye,
k'a halaki k'a ke kabakuruton ye.
Siyaw ta fagamaduguba te dugu ye tuun,
a tena lo ka ye tuun fiyewu.

³ O koson siya barakamanw be i bonya,
siya farimanw ta duguw be siran i na.

⁴ Ele le ye desebagatow dogoyoro ye,
ele le ye fagantanw dogoyoro ye o degu wagati ra,
ele le ye o dogoyoro ye sanjiba wagati ra,
ele le ye o ta suma ye, fundeninwagati ra.
Sabu mogow farimanw ta jusugban be i ko sanjiba min be kogo gbasi,

⁵ walama i ko tere fundenin be dugukolojalan jeni cogo min na.
Ele le be siyaw ta woyokanw mala;
sankaba be tere datugu k'a fundenin lalo cogo min na,
i be mogow farimanw ta donkirilakanw fana ban ten.

Matigi Ala ta nanagbeba

⁶ Fangatigi Ala bena nanagbeba do laben siyaw bee ye nin kuru* kan:
sogo turuman ta nanagbe,
duvendiman ta nanagbe,
ani sogo tobikopuman ni a turu,
ani duvendiman sensenkopuman!

⁷ O kuru kelen kan, fani min tun ka jamana mogow bee na datugu, a bena
o faran;
birifani min tun ka siyaw bee na datugu, a bena o faran.

⁸ A bena saya ban pewu!
Dunyatigi Ala bena bee naji ce.

Mafiyenyari min tun be a ta mogow kan, a bena o ban jamana yoro bee
ra;
sabu Matigi Ala kumana.

Izirayeli ta hera ani Mohabu ta bono

⁹ O lon na, o bena a fo ko:
«An ta Ala fle nin ye;
an ka an jigi la ale le kan, a ka an kisi.
An jigi be Matigi Ala le kan;

* 25:6 25.6 Nin kuru: o koro ye Siyon kuru, min ye Zeruzalemu ye.

an ye ninsɔndiya ka ɲagari, sabu a ka an kisi.
 10 Matigi Ala b'a boro la nin kuru kan k'a tanga.»

Nka o bɛna Mohabukaw terege yɔrɔnin kelen na,
 i ko o bɛ binjalan karikari k'a digi pamapaminga kɔnɔ cogo min na.
 11 Ka o to o dingakolon kɔnɔ, o bɛna a boro yangan
 i ko jinɔmubaga b'a boro yangan ka ji nɔmu cogo min na;
 nka Ala bɛna o ta yerebonya bɔ o ra,
 o ni o ta setigiya bɛɛ.

12 Mohabukaw, aw ta kogo jamijan barakamanw kɔni,
 Matigi Ala bɛna o cici, ka o lala;
 a bɛna o benben dugu ma, bɔɔ ra.

26

Matigi Ala ta dugu barakaman

1 O lon na, mɔɔɔw bɛna nin dɔnkiri la Zuda mara ra, k'a fɔ ko:
 «Dugu barakaman bɛ an fɛ;
 Matigi Ala ka laminikogow ni kogo barakamanw lɔ k'a lamini, janko ka
 an kisi.
 2 Aw ye dugu dondaw yɛɛ,
 k'a to siya terennin ta mɔɔɔw ye don,
 siya kankelentigi.
 3 Ni mɔɔɔ min kɛra jusukelentigi ye, i bɛ hɛra kɛ o tigi ye;
 i bɛ hɛra kɛ a ye, sabu a b'a jigi la i kan.
 4 Aw ye aw jigi la Matigi Ala kan wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ,
 sabu Matigi Ala, Matigi Ala le ye an dogoyɔɔ barakaman ye wagati bɛɛ.
 5 A ka sanfesigibagaw lajigi;
 a ka dugu barakaman laben,
 k'a ben fɔ dugu ma,
 k'a ben k'a la fɔ buguri ra.
 6 Mɔɔɔw b'a dɔndɔn ni o sen ye:
 ɲanibagatɔw b'a dɔndɔn ni o senw ye,
 dɛsɛbagatɔw bɛ tagama a kan.»

Alaɲinibagaw ta Aladaari

7 Mɔɔɔ terennin ta sira ye sira terennin le ye.
 Ala, ele min ye cantigi ye, ele le bɛ mɔɔɔ terennin tɛmɛsira dakapa.
 8 Can lo, Matigi Ala, an bɛ to i ta kolatigeninw sira le kan;
 an bɛ ele le makɔnɔna.
 I tɔɔ ni i ta bonya,
 o le ye an jusukun diyanyako ye.
 9 Su fɛ i ta ko miiriya bɛ kɛ ne jusukun na;
 ne bɛ i ta jɛɲɔɔɔnya ɲini ni ne ta miiriya bɛɛ ye.
 Ni i ta kiti bɛ ben dunɔpamɔɔɔw kan,
 o le b'a to adamadenw bɛ terenninya sira yɔrɔɲini.
 10 Nka ni i ka makari mɔɔɔjugu ra,
 a tɛ terenninya sira yɔrɔɲini.
 A bɛ to ka kojugu kɛ, hali mɔɔɔ terenninw ta jamana ra;
 a tɛ Matigi Ala ta bonya jate.

11 E, Matigi Ala,

i boro korotanin lo mɔgɔjuguw kama, nka o tɛ a yera.
 I bena min kɛ i ta mɔgɔw ye i ta kanuyaba kosɔn,
 o bena o ye, fɔ ka maroya.
 Tasuma min labenna i juguw kama, o le bena mɔgɔjuguw domu.

¹² E, Matigi Ala,
 i bɛ hera kɛ anw ye;
 sabu an bɛ fɛn o fɛn dabo, ele le bɛ o bɛɛ dafa an ye.

¹³ E, Matigi Ala, an ta Ala,
 matigice wɛrɛw tun sigira an kunna, minw tɛ ele ye,
 nka an bɛ ele kelenpe tɔgɔ le bato.

¹⁴ Olugu sara ka ban, o tena janamanya tuun;
 o tagara ka ban, o tena wuri ka lo tuun;
 sabu i wurira o kama ka o halaki,
 ka o tɔgɔ tunu ka bo mɔgɔw hakiri ra.

¹⁵ E, Matigi Ala, i ka an ta siya caya,
 i ka an ta siya caya, ka i ta nɔɔɔ yira;
 i ka jamana danw bɛɛ yeɛma ka do fara a bonya kan.

¹⁶ E, Matigi Ala, wagati min an tun degura, an ka i yɔɔɔpini;
 wagati min i ka an ta kojugu hake bo an na, an ka i daari kosɛbe.

¹⁷ E, Matigi Ala,
 an tun bɛ i ja kɔɔɔ i ko muso lasirito,
 min jigiwagati surunyara,
 min b'a yɛɛ tɔnɔmi ka kule kɔnɔdimi boro.

¹⁸ An ka kɔnɔ ta, ka kɔnɔdimi sɔnmɛna,
 nka an ka fɔɔɔ le woro.
 An ma se ka jamanadenw bɔsi,
 an ma den woro ka o fara dunɔjamɔgɔw kan.

Ala ka layiri min ta a ta mɔgɔw ye

¹⁹ Aw ta mɔgɔ saninw bena janamanya tuun;
 ne ta mɔgɔw suw bena kunu.
 Aw ye kunu ka ninsɔndiya ka kule ci,
 aw minw lanin bɛ dugukolo buguri ra;
 sabu Ala bena sɔgɔmada gɔmiji le lajigi aw ta dugukolo kan,
 dugukolo bena mɔgɔ saninw janaman labo.

²⁰ Ne ta mɔgɔw, aw ye taga don aw ta bonw kɔnɔ
 ka da datugu aw yɛɛ da ra,
 ka dogo ka wagati dɔɔnɔn kɛ
 sani k'a to ne ta jusufariya ye ban.

²¹ Sabu, a fle, Matigi Ala bɛ bɔra a sigiyɔɔɔ ra;
 a bena dugukolo mɔgɔw ta kojuguw hake bo o ra.
 Dugukolo bena mɔgɔ faganinw jori labo kɛnɛ kan;
 a tena mɔgɔ faganinw dogo tuun.

27

Jirasa belebele halakira

¹ O lon na, Matigi Ala bena a ta kerɛkemuru fariman, a ta kerɛkemuru
 belebele, a ta kerɛkemuru barakaman ta jirasa* belebele kama, min ye

* 27:1 27.1 O jirasa ko tun fora (Ayuba 7:12; Zaburu 74.13-14; 104.26).

sa boribaga ye, jirasa belebele, sa tɔnɔminin! A bɛna o kɔgɔji danfen barakaman faga.

Matigi Ala ta rɛzɛnforo ta ko

² «O lon na, aw bɛna rɛzɛnforo diman ta ko dɔnkiri la!

³ Ne Matigi Ala, ne yɛɛ le bɛna ne janto a ra;

ne bɛna a sɔn ji ra wagati bɛɛ.

Ne bɛna a kɔrɔsi su ni tere,

janko foyi kana na a cɛn.

⁴ Dimi foyi tɛ ne jusukun na tuun;

nka ni ne ka nɔnfɔnyiriw, ani njaniyiri dɔw le sɔrɔ a ra,

o tuma ne bɛna wuri olugu kama ka o kɛɛ,

ka o bɛɛ jeni tasuma ra;

⁵ fɔ ni o ka ne kɛ o dogoyɔrɔ ye,

ka hera pini ne fɛ,

ka hera kɛ ni ne ye.»

Izirayelimɔgɔw ta jurumunw bɛna yafa

⁶ Wagati nataw ra, Yakuba ta mɔgɔw bɛna lilinw don;

Izirayelimɔgɔw bɛna nugu, ka fiyeren,

fɔ ka dunuɓa bɛɛ fa o denw na.

⁷ Yala Matigi Ala ka o bugɔ i n'a fɔ a tun ka o bugɔbagaw bugɔ cogo min na wa?

Yala a ka o faga i ko a tun ka o fagabagaw faga cogo min na wa?

⁸ Ɔn-ɔn, a ka o ta kiti tige k'a dama kaja;

a ka o gbɛn ka taga jamana wɛɛ ra,

ka o fiye n'a dafɔrɔ fariman ye,

i ko terebɔyanfan ta fɔrɔ gbanninman wurilon na.

⁹ Yakuba ta mɔgɔw ta terenbariyaw bɛna kafari nin cogo le ra;

o ta jurumunw yafari kɔ bɛna kɛ nin le ye:

O bɛna o ta sɔnnikeyɔrɔw ta kabakuruw bɛɛ cici ka o mugumugu i ko faragbɛ;

jo musoman Asera ta sɔnnikeberew, ani wusunan saraka* bɔyɔrɔw si tɛna ye tuun.

¹⁰ E, dugu barakaman kɛra yɔrɔ lakolon ye;

mɔgɔw bɛɛ tagara k'a lakolon to, k'a kɛ i ko kongokolon.

Misidenw le bɛ bin jimi yi, ka la yi,

ka yiri misɛnw flaburuw jimi.

¹¹ Ni a yiriborow jajara, o bɛ o karikari,

musow b'a kɛ ka tasuma mana.

Mɔgɔ hakirintanw tun lo,

o kosɔn o danbaga ma hina o ra;

min ka o kɛ mɔgɔ ye, ale ma makari o ra.

Mɔgɔ minaninw bɛɛ bɛna labla

¹² O lon na, Matigi Ala bɛna a ta siman gbasi, k'a fiye,

k'a ta Efirati ba ra, ka taga a bla fɔ Misiran koba ra;

a bɛna aw bɛɛ tɔmɔtɔmɔ kelen kelen, aw Izirayelimɔgɔw.

¹³ O lon na, buru belebele bɛna fiye;

ni o kɛra, minw tun tununa Asiri jamana ra,

minw tun gbenna ka taga fɔ Misiran jamana ra,
 olugu bɛɛ bɛna seko ka na.
 O bɛna na o kinbiri gban Matigi Ala na kɔrɔ, k'a bato
 a ta kuru saninman kan, Zeruzalemu.

28 Ala bɛna kiti tige k'a ta mɔgɔw kisi

(28–35)

Samari mara bɛna halaki

¹ Efrayimu dɔrɔtɔw bɛ o yɛrɛ bonya masafugula min kosɔn, bɔnɔ bɛna o
 sɔrɔ*.

O ka o yirifiyeren faganin le kɛ o ta masiri ye,
 o min bɛ o ta dugukolonuman sanfɛyɔrɔ ra;
 dɔrɔ ka o mɔgɔ minw halaki, bɔnɔ bɛna olugu ta dugu sɔrɔ!

² A fɛ, cɛ dɔ bɛ Matigi fɛ, cɛ barakaman fangatigi lo.
 A nato bɛ i ko sanbɛrɛ jigitɔ, i ko sanfɔnɔ min bɛ cɛnri kɛ,
 i ko sanjiba min bɛ jibaw lana;
 a boro baraka bɛna fɛn bɛɛ yɛlɛma dugu ma.

³ Efrayimu dɔrɔtɔw bɛ o yɛrɛ bonya masafugula min kosɔn,
 mɔgɔw bɛna o dɔndɔn ni o sen ye.

⁴ O ka o yirifiyeren faganin min kɛ o ta masiri ye,
 min bɛ o ta dugukolonuman sanfɛyɔrɔ ra,
 o bɛna kɛ i ko toromɔ min mɔna toro mɔwagati na;
 ni mɔgɔ min k'a ye, k'a sɔrɔ k'a mina a boro dɔrɔn,
 o tigi b'a domu o yɔrɔnin kelen bɛɛ ra.

⁵ O lon na, Fangatigi Ala yɛrɛ bɛna kɛ a ta mɔgɔ tɔw ta masafugula
 nɔɔrɔman ye,
 ka kɛ o ta masirifɛn dawulaman ye.

⁶ Minw bɛ sigi ka kiti tige, a bɛna can hakiri di olugu ma;
 minw bɛ taga o juguw kɛrɛ dugu donda ra, a bɛna cɛfariya don olugu ra.

Ala ta cira lɔgɔbɔbagaw

⁷ Ayiwa, nin mɔgɔw fana bɛ talontalon duvɛn kosɔn;
 minnifen farimanw ka o lafiri.
 Sarakalasebagaw, ani ciraw bɛ talontalon minnifen farimanw kosɔn;
 duvɛn ka o hakiri naɓami,
 minnifen farimanw ka o lafiri,
 ni o bɛ cirayakumaw fɔ, o bɛ to ka talontalon,
 o fifa fifatɔ le bɛ kiti tige.

⁸ O ta tabaliw bɛɛ fara fɔnɔ ni nɔgɔ ra,
 yɔrɔ si saninyanin tɛ.

⁹ O ko: «Ale b'a fɛ ka jɔntigi le karan dɛ?
 A b'a fɛ ka kuma nafo jɔntigi le ye?
 A b'a miiri ko anw ye den dabɔninkuraw le ye sin na wa,
 den minw bɛ sinmin dablara kura ye?»

¹⁰ «Aw y'a don tan, aw y'a bɔ tan,
 aw y'a kɛ tan, aw y'a kɛ tan,

* 28:1 28.1 Nin kumaw fɔra k'a pasin Samari mara le ma.

aw ye dɔɔnin ke yan, ka dɔɔnin fana ke yan!› »

¹¹ Ayiwa, o te jamana min mɔgow ta kuma faamu, siya were mɔgow ta kanw, Matigi Ala bena o mɔgow le ta ka kuma nin mɔgow fe.

¹² A tun k'a fo o ye ko: «Laganfiya ye nin ye!

Minw segera, olugu ye laganfiya!

Nasuma ye nin ye!»

Nka o ma son k'a lamen[†].

¹³ O koson olugu koni fe, Matigi Ala ta kuma bena ke o le ye, ko:

«Aw y'a don tan, aw y'a bo tan,

aw y'a ke tan, aw y'a ke tan,

aw ye dɔɔnin ke yan, ka dɔɔnin fana ke yan!»

O ra, o tagamato bena ben ka o ko kari,

o bena don jo ra, jo be o mina.

Kabakuru nafaman

¹⁴ O koson aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, aw mɔgɔlɔgɔbɔbagaw, aw minw ka aw ta fanga sigi Zeruzalemu dugumɔgow kunna.

¹⁵ Aw ko: «An ka jɛnɔgɔnya don ni saya ye,

anw ni lahara ka layiri ta ɔgɔn ye.

O ra, hali ni kojuguba do ka na, a tena se an ma;

sabu an ka janfa ke an dogoyoro ye,

ka faninya ke ka an yere sutara.»

¹⁶ O koson Dunupatigi Ala ko:

«A fe, ne bena kabakuru do sigi ka o ke Siyon dugu jusiginan ye;

kabakuru barakaman lo,

kabakuru folo lo, kabakuru songɔgbelen lo, bon jusiginan barakaman lo.

Ni mɔgo o mɔgo k'a jigi la a kan, o tigi tena siran, ka bori[§].

¹⁷ Ne bena can le ke sumanikejuru ye,

ka terenninya ke kogo laterenjuru ye.

Aw dogoyoro min ye janfa ye, sanbere bena o flan ka bo yi;

jiba do bena aw sutarayoro ta ka taga ni a ye.»

¹⁸ O ra, aw tun ka jɛnɔgɔnya min don ni saya ye, o bena cen,

aw tun ka layiri min ta ni lahara ye, o tena to yi.

Ni kojuguba nana,

a bena aw terege dugu ma ka teme.

¹⁹ Ni a be teme tuma o tuma, a bena aw ta;

a bena teme sogoma o sogoma, lon o lon, ani su o su;

a kumakan dama menni, o bena jatige bla aw ra.

²⁰ Lanan surunyakojugu fe, mɔgo tena se ka la k'a yere foni a kan,

birifani dogoyakojugu fe, mɔgo tena se k'a yere datugu ni a ye.

Ala bena min ke mɔgojuguw ra

²¹ Matigi Ala bena wuri i n'a fo a tun wurira Perasimu kuru kan cogo min na;

[†] **28:10** 28.10 Minw be kokolonw ke, olugu le be nin kumaw fora Ala ta cira ma, janko k'a jaraki, ani k'a ta karan lɔgɔbo. [‡] **28:12** 28.12 Nin kumaw be soro Korentikaw folo 14.21. [§] **28:16** 28.16 Nin kumaw be soro Zaburu 118.22-23; Romukaw 9.33; 10.11; ani Piyeri folo 2.6.

a bena dimi i ko a tun dimina Gabahon kenegbe ra cogo min na*.
 A bena a ta koba ke, koba min jogon ma deri ka ke;
 a bena a ta baara ke, baara min jogon ma ke ka ye ban.

22 O ra, sisan, aw kana aw yere bla logobori ra,
 janko aw ta sirinanw kana na aw dere tuun;
 sabu ne k'a men Matigi Ala, Fangatigi Ala fe,
 ko jamana bee lajennin ta halakiri ko latigera.

Senkebaga k'a ta baara kecogo lon

23 Ayiwa, aw ye aw toro malo ka ne kan lamen,
 aw ye aw janto ne darakuma ra, k'a lamen.

24 Min be sene ke ka siman dan, yala o tigi be sene ke wagati bee le wa?
 Yala a be to ka walanw bo, walama ka dugukolo dakapa tuma bee le wa?

25 A be dugukolo dakapa folo le,
 o ko, a be nanfen misen dow kise seri, ka dow kise dan;
 o ko, a be siman suguya do dan foro yoro do ra,
 ka suguya were dan yoro were ra,
 ka soro ka siman† do fana dan k'a ta foro lamini.

26 Ala le k'a karan a kecogo ra,
 ale le ka o yira a ra.

27 Mogo si te nanfen misenw kise bo ni yirikurunba sirinin ye misi ra;
 o fana te wotoro sen yele nanfen misenw kan ka o kise bo.
 O be nanfen misen dow gbasi ni bere le ye,
 ka dow gbasi ni kalama ye.

28 O be simankise si, k'a mugu bo, k'a ke buru ye;
 nka mogo si te siman gbasi k'a dama teme.
 O be misiwotoro senw, ani yirikurunba teme siman kan,
 nka misiw te simankisew dondon ka o cici ni o senw ye.

29 O bee bora Fangatigi Ala le ra fana;
 a ta kolatigeninw ye kabako le ye,
 a ta hakiritigiya ka bon.

29

Zeruzalemu dugu ta ko

1 Bono bena Ariyeli soro, Ariyeli koni,
 Dawuda tun tagara dugu min kama!
 San o san, ni a ka aw diya,
 aw koni ye aw ta san panagbew bee ke.

2 O bee n'a ta, ne bena Ariyeli degu kosebe:
 ne bena o ta ke kasi ni paji le ye;
 ne bena dugu ke i ko sarakajeniyoro.

3 Ne bena na aw kama ka na aw ta dugu lamini;
 ne bena yelenyoroow lo ka dugu kogo lamini,
 ka kogojanw lo ka aw datugu.

4 Aw bena majigi, aw bena to dugu ma le ka kuma;
 aw darakuma bena bo dugukolo buguri le ra,
 aw kumakan bena bo dugukolo jukoro, i ko minw be suw wele,
 aw bena aw darakumaw nunununu ka bo dugukolo jukoro le.

* **28:21** 28.21 Perasimu, Gabahon: Aw ye nin yorow fle: Samawilu flanan 5.20; Kibaroyaw folo 14.11,16; Yosuwe 10.10-12. † **28:25** 28.25 Siman minw togow fora heburukan na hayan 28.23-28, o simanw te soro an fe yan.

⁵ Nka aw juguw ta jama bee bena ke i ko bugurimugu;
o mogo farimanw ta jama bee bena ke i ko binjalan, fono be min ta.
O kow bee bena bara ka ke yoronin kelen na.

⁶ Fangatigi Ala yere bena na aw bosi;
a bena na ni sanperen ni dugukoloyereyere ni mankan belebele ye,
ani sanjiba ni sanfonoba ni tasumamana fariman.

⁷ Mogo ta sikow, ani o be fen minw ye su fe, o bee be tunu cogo min na,
siya caman minw be Ariyeli kerera, olugu bena tunu ten le,
o mogo minw bee be benna o kan, ani o ta bon barakamanw kan, ka o
degu.

⁸ Mogo min kongoto be sunogo, ka siko ko a be domuni kera,
ka na kunu k'a soro a konobara lakolon lo,
walama mogo min minlogoto be sunogo, ka siko ko a be ji minna,
ka na kunu, k'a soro a segeninba lo, a kan janin lo,
ayiwa, siya caman minw bee be Siyon kuru kerera,
olugu ta bena ke ten le.

Ala ta mogo ta faamubariya

⁹ Aw ye kabakoya fo ka manwu,
aw ye fiyentoya ke fo ka ke fiyentow ye.
Aw ye panamini, k'a soro duven no te,
aw tagamato ye to ka fifa, k'a soro minnifen fariman no te.

¹⁰ Sabu Matigi Ala ka aw hakiri lasunogo;
a ka ciraw jaw datugu,
ka fani biri flerikebagaw jaw kan.

¹¹ Ayiwa, nin ko minw yirara aw ra, o bee be aw fe i ko gbolokitabu
do konokumaw, gbolokitabu min melegera k'a da noro. Ni i k'a di
sebelonbaga do ma k'a fo a ye ko: «Sabari, i ye nin karan de,» ale be i
jaabi ko: «Ne te se k'a karan, sabu a da noronin lo.» ¹² Walama ni i ka
kitab di sebelonbari do ma, k'a fo a ye ko: «Sabari, i ye nin karan de,»
ale be i jaabi ko: «Ne te sebe lon!»

¹³ Matigi ko:

«Nin mogo be gbara ne ra ka ne bato ni o da dama le ye;
o b'a fora o da ra le, ko o be ne bonya,
k'a soro o jusukun yoro ka jan ne ra kosebe.
Ne nasiran min be o ra, o ye adamadenw ta kuma fonin dama le ye, o ka
min karan o kun fe.

¹⁴ O koson a fe, ne bena nin mogo kabakoya tuun,
ka o kabakoya fo ka taga o kabakoya.
Hakiritigiw ta hakiritigiya bena cen,
lonnikebagaw ta lonniya bena tunu o ma.»

¹⁵ Bono bena aw soro, aw minw be taga fo yorojan,
ko aw be aw ta kow dogora Matigi Ala ma;
aw be aw ta kow ke dibi ra,
k'a fo ko: «Jon le be an yera? Jon le b'a kala ma?»

¹⁶ Aw kumayelemabagaw,
o tuma dagalalagabaga yere le kera bogo ye sisan wa?
Yala fen lalaganin b'a fo a lalagabaga ma wa, ko: «Ele le ma ne lalaga?»
Daga b'a fo dagalalagabaga ma ko a ma foyi lon wa?

Ala bena a ta mɔgɔw jusukun yeɛma

¹⁷ Sani wagati doonin dɔɔn ce yala Liban jamana tena yeɛma ka ke yiriforo ye,

ka yiriforo yeɛma k'a ke i ko yirituba wa?

¹⁸ O lon na, kɔni, hali torogberenw bena kitabi kumaw lamɛn.

Fiyɛntɔw bena bɔ dibi ra, ka bɔ dibifinba ra; o jaw bena yeri ke.

¹⁹ Do le bena to ka fara mɔgɔ majigininw ta jagari kan, Matigi Ala kosɔn; mɔgɔw bɛɛ ra fagantanw bena ninsɔndiya Izirayeli ta Ala saninman kosɔn.

²⁰ Sabu mɔgɔ fariman tena ye tuun,

kumakolonfɔbaga bena ban,

minw bɛɛ tun bɛ mɔgɔw dɛnden ka kojugu ke o ra, olugu bɛɛ bena halaki;

²¹ olugu le tun bɛ adamadenw jaraki ni o darakumaw ye,

ka jan la dugu kittitigebagaw ja dugu donda ra ka o lafiri,

ka mɔgɔ terenninw ta jo bɔsi o ra ni faninyakumaw ye.

²² O kosɔn Matigi Ala

min ka Iburahima kunmabɔ,

ale ko Yakuba ta somɔgɔw ma ko:

«Sisan kɔni, Yakuba ta mɔgɔw tena maroya tuun,

o kun tena suuru tuun.

²³ Sabu ne boro bena baara min ke o ce ra,

ni o ta denw nana o ye tuma min na,

o bena ne tɔgɔ jate ko a saninyanin lo,

ka Yakuba ta Ala saninman jate ko a saninyanin lo,

ka siran fɔ ka yerɛyerɛ Izirayeli ta Ala ja.

²⁴ Mɔgɔ hakiri lafirininw bena faamuri sɔɔɔ,

mɔgɔ murutininw bena sɔn karan ma.»

30*Misiran jamana ta demeri*

¹ Bɔnɔ bena aw den murutininw sɔɔɔ.

Matigi Ala ko ten!

Aw bɛ aw ta kow latige, k'a sɔɔɔ o kow ma bɔ ne ra,

ka jɛnɔgɔnyaw don, minw te ne sago ye,

ka to ka jurumun dɔ fara dɔ kan.

² Aw bɛ sira ta ka taga Misiran,

k'a sɔɔɔ aw ma ne jininka;

aw b'a fɔ ko aw bɛ taga aw yerɛ karifa Farawona ta fanga kɔɔɔ,

ka dogoyɔɔɔ jini Misiran jamana suma kɔɔɔ.

³ Farawona ta karifari bena ke aw fɛ maroya le ye;

Misiran jamana ta dogoyɔɔɔ suma bena ke aw kun suuru sababu le ye.

⁴ O ta namɔgɔw sera fɔ Sohan ka ban,

o ta ciradenw sera fɔ Hanɛsi ka ban.

⁵ Nka o bɛɛ bena maroya Misirankaw ta ko ra,

sabu o tena se ka o mako ja,

o tena se ka o demɛ, walama ka o nafa;

Misirankaw ta ko bena ke o fɛ maroya ni mafiyɛnyari le ye.

⁶ Kuma min fɔra woroduguyanfan kongokolon ta bɛganw ta ko ra:

«Degu ni kɔnɔɔfiri bɛ jamana min na,

jaramusow, ani jaracew be jamana min na,
 fonfonnin ni sajuguba kamantigi be jamana min na,
 o ka o ta naforow la o ta faliw ko ra,
 ka o borofenw la nogomew ko ra ka o jamana le cetige,
 ka taga o naforo di siya do ma, siya min tena foyi ja o ye.

⁷ Misiran ta demeri ye gbansan le ye,
 a te foyi ja;
 o koson ne be o ta jamana wele ko:
 <Mankancamantigi kokebari!> »

Ala ta magow kera mago murutininw ye

⁸ Ayiwa, sisan taga nin kow sebe walaka do kan o ja na;
 a sebe gbolokitabu do kan,
 janko a sebenin ye to yi lon nataw koson,
 ka ke ne seere ye wagati bee, ani tuma bee.

⁹ Sabu siya murutinin lo,
 den faninyafobagaw lo,

den minw t'a fe ka Matigi Ala ta sariya ta kuma lamem.

¹⁰ O b'a fo cira yerikebagaw ye ko: «Aw kana foyi ye k'a fo an ye!»
 O b'a fo cira ladibagaw ye ko: «Aw kana cankuma si ke ka an ladi!»
 Aw ye kumadimanw doron le fo an ye,
 cirayakuma minw be an nege, aw ye o le fo an ye.

¹¹ Aw ye sirapuman bla, aw ye jenge ka bo sira terennin kan!
 Aw kana Izirayeli ta Ala saninman ta kuma do fo an ja koru tuun!»

¹² O koson Izirayeli ta Ala saninman ko:

«I n'a fo aw banna nin kumaw ma,
 ka aw jigi la torori ni janfa kan,
 ka aw boromala o kan,

¹³ o koson nin terenbariyakow bena ke aw fe i ko cida bora kogojan min
 na;
 kogo be jenge, ka na bara ka ben yoronin kelen na.

¹⁴ A bena ben ka yerege, i ko dagalalagabaga ta daga be ci cogo min na,
 k'a noro hali foyi te to a ko;
 foyi te soro a ko min be se ka hali tasuma bo,
 walama ka ji ta ko ra.»

Ala ta magow ma son ka nimisa

¹⁵ DunuPATIGI Ala, Izirayeli ta Ala saninman ko:
 «Ni aw ka seko Ala ma, ka aw hakiri sigi, aw ta kisiri bena soro o le ra;
 ni aw ka pamalo, ka aw jigi la ne kan, aw ta baraka bena soro o le ra.
 Nka aw ma son o ma!

¹⁶ Aw ko: <Fiyewu, anw be yelen so le kan ka bori!»
 Ayiwa, aw bena bori haali!

Aw ko: <An b'a fe ka yelen socce telimanw le kan!»
 Ayiwa, aw nogbenbagaw fana bena teliya aw ko.

¹⁷ Aw ce waga kelen bena bori ce kelen ja;
 ce looru bena aw bee labori,
 fo ka na aw to to kelen kelen i ko bere turunin kuru kan,
 i ko darapo min be kongori kunna.»

Ala ta makari ka bon

¹⁸ O bee n'a ta, Matigi Ala b'a fe ka makari aw ra;

a b'a fε ka hina aw ra,
 sabu Matigi Ala ye cantigi Ala le ye.
 Minw bεε b'a makɔnɔ, olugu ta jana.

19 Siyɔn dugumɔgɔw, Zeruzalemukaw,
 aw tena kasi tuun!

Ni Ala nana aw kasikan mɛn, sigiya t'a ra, a bɛna makari aw ra;
 ni a nana aw kan mɛn, a bɛna aw jaabi.

20 Matigi bɛna domuni di aw ma aw ta degu wagatiw ra,
 ka ji di aw ma aw ta sege wagatiw ra.
 Aw karanbaga tena dogo aw ma tuun;
 aw yere na bɛna a ye.

21 Ni aw ka taga aw kininboro fε,
 walama aw numanboro fε,
 aw bɛna kumakan dɔ mɛn aw kɔ fε, ko:
 «Sira ye nin ye, aw ye tagama a kan!»

22 O tuma aw ka warigbε la aw ta jo yiriraman minw kan,
 ani aw ka sanin gbasi k'a la aw ta jo nɛgeraman minw kan,
 aw bɛna o fɛnw bεε jate i ko fɛn saninyabariw.

Aw bɛna o cε ka o firi, i ko fɛn nɔgɔninw,
 k'a fɔ o ma ko: «Aw ye taga ka bɔ yan!»

23 Ni o kera, aw ka siman min dan dugukolo ra,
 Ala bɛna sanji ben o kan.
 Siman minw bɛna bɔ dugukolo ra,
 o bɛna baraka sɔrɔ, ka diya.

O wagati ra, aw ta bɛganw ta domunikeɣɔrɔw bɛna kε kenεgbɛbaw le ye.

24 Misiw ni fali minw bε aw ta dugukolo sɛnɛ,
 aw bɛna kɔgɔ kε olugu ta domuni na k'a timiya;
 aw bɛna o ta bin domutaw woloma, k'a yerege ka na o kɔrɔ.

25 Ji bɛna woyo caman kurujanw bεε kunna,
 ani kongorijanw bεε kunna,
 aw juguw fagonal na,
 ani o ta sankasojanw benlon na.

26 Karo yeelen bɛna kε i ko tere yeelen,
 tere yeelen baraka bɛna bonya fɔ sipaga wolonfla,
 ka kε i ko tere wolonfla yeelen faranin jɔgɔn kan.
 A bɛna kε ten le, lon min na Matigi Ala bɛna a ta mɔgɔw ta joriw flake,
 ka o ta bugɔrinɔw kenɛya.

Ala bɛna Asirikaw kere

27 A fɛ, Matigi Ala tɔgɔ bε nana ka bɔ fɔ yɔrɔjan;
 a ta dimi ka fari.

A bε na i ko sankaba finmanba;
 a darakumaw bεε ka fari,
 a nenkun bε i ko tasuma fariman.

28 A dafɔrɔ bε i ko kɔ min fara fɔ ka bɔ kenε ma,
 min ji bε se fɔ mɔgɔ kan kɔrɔ;
 a bɛna siyaw tenten ni a ta halakiritɛmε ye,
 a bε karafe don o da ra ka o mina ka taga o latunu.

²⁹ Aw bɛna dɔnkiri la, i ko aw b'a kɛ cogo min na su fɛ aw ta panagbelonw na. Aw jusu bɛna diya i ko filen bɛ fiyera mɔgɔ minw ye, o tagatɔ Matigi Ala ta kuru kan, Izirayɛli ta Ala barakaman ta yɔrɔ ra.

³⁰ Matigi Ala bɛna kuma ni a ta masacekan ye; mɔgɔw bɛna a boro barakaman jigito ye o kan ni a ta dimiba ye, ani a ta tasuma farimanba, ani sanjiba, ani sanfɔrɔ, ani sanbɛrɛ.

³¹ Ni Asirikaw nana Matigi Ala kan mɛn, o ja bɛna tige; Matigi Ala bɛna o bugɔ ni a ta bɛrɛ ye.

³² Ni Matigi Ala bɛ o bugɔ, longanw ni koraw bɛna fɔ, bɛrɛ na kelen kelen bɛɛ ra. Ala yɛrɛ boro le bɛna wuri o kama ka o kɛrɛ.

³³ Kabini wagatijan, tasumaba dɔ labɛnna ka ban, a labɛnna masacɛ le kama; a kɔnɔ ka dun, a ka bon; tasumaba ani lɔgɔ caman lo. Matigi Ala yɛrɛ dafɔrɔ le b'a mana k'a kɛ tasumamanaba ye.

31

Bɔnɔ bɛna Misiran tagabagaw sɔrɔ

¹ Minw bɛ taga Misiran, ka taga Misirankaw ta demeri jini, bɔnɔ bɛna olugu sɔrɔ,

sabu o bɛ o boromala Misirankaw ta sow le kan, o bɛ o jigi la Misirankaw ta sowotoro caman le kan, ani o ta sotigiw ta baraka bonya kan; nka o tɛ o na lɔ Izirayɛli ta Ala saninman na, o tɛ jija ka Matigi Ala ta jɛnrɔgɔnya jini;

² k'a sɔrɔ ale fana ye hakiritigi ye, a bɛ kojugu kɛ mɔgɔ ra, a fana tɛ a darakuma yɛlɛma. A bɛna wuri kojugukɛbagaw ta jɛn kama, ani terenbariya kɛbagaw ta demɛbagaw kama.

³ Misiranka ye adamaden le ye, Ala tɛ; o ta sow ye bɛganw le ye, Ala ninw tɛ. Ni Matigi Ala nana a boro kɔrɔta, demɛbaga bɛna talon, a bɛ min demɛna o bɛ ben; o bɛɛ bɛ halaki nɔgɔn fɛ ka ban.

Ala kelenpe le ye Zeruzalɛmu bɔsibaga ye

⁴ Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko:

«Ni jara bɛ mankan ci, ni jaranbelen bɛ mankan ci a ta domuni kɔrɔ, hali ni sagagbɛnɛbagaw ta jɛnkuru bɛɛ lajɛnnin welera a kama, olugu ta mankan tɛ jara ja tige, o ta wɔyɔkan tɛ a lasiran.

O cogo ra, Fangatigi Ala bɛna jigi, ka na kɛrɛ kɛ Siyɔn kuru kan, ani a kongori kan.

⁵ Kɔnɔ b'a kaman yangan a ta denw kunna cogo min na, Fangatigi Ala bɛna Zeruzalɛmu kɔrɔsi o cogo ra; a bɛna a kɔrɔsi, k'a bɔsi, k'a tanga, k'a kisi.»

6 Aw murutira Matigi Ala min ma pewu, aw ye seko ka na ale le ma, aw Izirayelimogow! 7 O lon na, kōni, aw yere boro tun ka batofen gbansan warigberamanw, ani a saninlaman minw lalaga, aw bena o bee firi.

8 «Kerekemuru do bena Asirikaw faga, nka mogow ta kerekemuru te; kerekemuru min te adamadenw ta ye, o le bena o halaki.

O bena bori o kerekemuru ja;

o juguw bena o ta kanbelendenw mina ka o bla jagboyabaaraw ra.

9 Min ye o ta ce barakatigi ye, jatige bena o labori;

o ta kerekuntigiw bena bori ka o ta darapo to.»

Matigi Ala ko ten,

min ta tasuma mananin lo Siyon dugu kono,

min ta tasumaba mananin lo Zeruzalemu.

32

Masace terennin

1 A fle, masace do bena sigi masaya ra ka kapa ni terenninya ye; a ta jamana namogow bena sigi ka kapa ni can ye.

2 O bee bena ke i ko dogoyoro min be mogow tanga fono ma,

i ko bon min be mogow tanga sanfono ma,

i ko ji min be woyo ka dugukolojalan jigi,

i ko mogow be sigi farakuruba min suma ra kongokolon kono.

3 Minw be yeri ke, olugu ja tena fin,

minw be menni ke, olugu bena o toro malo.

4 Mogow miiribariw bena hakiri soro ka faamuri ke;

minw da be sigisigi, olugu bena kuma ka ja.

5 O tena naloman ke fagama ye tuun,

walama ka nanbaramogow ke mogoba ye.

6 Naloman be nalomanyakumaw le fo,

terenbariyakow le b'a jusukun na;

a be Alanasiranbariyakow ke,

ka togocenkumaw fo Matigi Ala ma.

A be kongoto konobara lakolon to,

ka minlogoto jen minnifen na.

7 Janfabaga ta kewalew ka jugu;

a be kojuguw le naninya

ka nanibagatow halaki ni faninyakumaw ye,

k'a soro fagantan be min fora, a jo le be o ra.

8 Nka mogosobe be ko sobe le ke;

a fana be to a ta mogosobeya sira le kan.

Zeruzalemu musow ta kiti ni Ala ta makari

9 Aw muso fereninw,

aw ye wuri ka ne lamem!

Aw sunguru minw lanin be aw yere ra,

aw ye aw toro malo ka ne darakan lamem!

10 Ni san kelen temena, ka doonin fara o kan,

aw minw lanin be aw yere ra, aw bena yereyere,

sabu rezenmo tigeta tena soro,

siman tigeta tena soro.

11 Aw ja bena tige, aw muso fereninw!

Aw minw lanin be aw yere ra, aw bena yereyere!
 Aw ye fani bo aw yere ra, ka aw fari lakolon to,
 ka borofaniw siri aw yere ce ra.

¹² Aw ye aw disi gbasigbasi*,
 ka kasi aw ta foroɗumanw koson,
 ani aw ta rezenforo denkoɗumanw koson,

¹³ ani ne ta mogow ta dugukolo koson,
 ɗaniw, ani nonfonw wurira ka dugukolo min fa.
 Aw ye kasi o ta bonw koson, bon minw tun fara ninsondiyakanw na,
 ani nin dugu min tun fara janagbekanw na.

¹⁴ Sabu masabonba lakolon tora,
 duguba mankantigi kera yoro lakolon ye.
 Masabonba ni sankasojan bena ke tomo ye wagati bee;
 a bena ke kongofaliw ta toronkeyoro ye,
 ka ke beganw ta domuniyoro ye.

¹⁵ A bena ke ten, fo lon min na Ala bena a Nin lajigi an kan ka bo san fe,
 ka kongokolon yelama k'a ke yiriforo ye,
 ka yiriforo yelama k'a ke yiritu ye.

¹⁶ O wagati ra, kongokolon sigibagaw bena can sira tagama,
 dugukoloɗumanw sigibagaw bena terenninya sira ta.

¹⁷ Terenninya nafa bena ke hera ye;
 terenninya tano bena ke hera ni laganfiya ye wagati bee.

¹⁸ Ne ta mogow bena sigi hera yoro le ra,
 foyi te se o ma yoro min na;
 o bena sigi yoro nasumanin laganfiyaninw na.

¹⁹ Hali ni sanbere ka yirituw halaki,
 ka dugu ben k'a ci,

²⁰ aw ta bena ja, aw minw be dannu ke jidaw bee ra;
 aw bena aw ta misiw, ani aw ta faliw bla o ye yaala o sago ma.

33

Bono min bena cenrikebagaw soro

¹ Bono bena ele soro, ele min be cenri ke
 k'a soro mogow ma cenri ke ele fe,

ele min be tow janfa,
 k'a soro mogow ma ele janfa.

Ni i nana ban i ta cenri ra tuma min na,
 cenri bena se ele fana ma;
 ni i nana ban i ta janfa ra tuma min na,
 o bena ele fana janfa.

² E, Matigi Ala, makari an na,
 an be ele le makonona;
 i boro baraka ye an deme lon bee,
 ka an kisi an degu wagatiw ra.

* **32:12** 32.12 Ka o disi gbasi: O mogow tun be deri ka o le ke k'a yira ko o jusu kasira.

³ Ni i ta mankanba bɔra, mɔgɔw bɛ bori;
ni i wurira ka lɔ dɔrɔn, siyaw bɛ janjan.

⁴ O juguw bɛ o borofenw bɛɛ cɛ, i ko tɔnmisenw bɛ siman domu cogo min
na;
o bɛ girin ka la a kan i ko tɔnw camanba.

⁵ Matigi Ala kɔrɔtanin lo,
sabu a siginin bɛ fɔ san fɛ;
a bɛ Siyɔn dugu fa can ni terenninya ra.

⁶ A bɛna aw tanga aw ta dunɔnalatige bɛɛ ra:
Hakiritigiya ni lɔnniya ye naforo le ye, min bɛ mɔgɔ kisi;
Matigi Ala nasiran le ye aw ta naforo ye.

Matigi Ala bɛna a ta mɔgɔw demɛ

⁷ A flɛ, cɛfariw bɛ kule cira siradaw ra;
ciraden minw tun tagara hera nini, olugu jusu kasinin bɛ kasira.

⁸ Sirabaw lakolon lo,
mɔgɔ si tɛ tɛmena siraw fɛ tuun.
Mɔgɔw ka jɛnɔgɔnya cɛn,
o ka seerew dɔgɔya,
o ma mɔgɔ si jate.

⁹ Jamana ta kera mapumanko ye, a halakira,
Liban mara maroyara, a yiriw bɛɛ jajara,
Sarɔn mara kera i ko kongokolon,
Basan ni Karimeli kera yɔrɔ lakolonw ye.

¹⁰ «Sisan kɔni, ne bɛna wuri,
Matigi Ala ko ten.
Sisan ne ta bonya bɛna yira;
sisan ne bɛna kɔrɔta.

¹¹ Aw ka binjalan le kɔnɔ ta;
aw bɛna binɔaga le woro.
Aw yɛrɛ nɛnɛkiri ta fɔɔ bɛna kɛ tasuma ye ka aw halaki.

¹² Jamana mɔgɔw bɛna jeni i ko faragbɛ bɛ jeni cogo min na,
walama i ko nɔani bɛ tige k'a jeni tasuma ra cogo min na.»

¹³ Aw minw bɛ yɔrɔjan na, ne ka ko minw kɛ, aw ye o lamɛn!
Aw minw bɛ yɔrɔsurun na, aw ye ne ta sebagaya lɔn.

¹⁴ Jurumunkebagaw ja tigera Siyɔn dugu kɔnɔ,
siranya ka Alapasiranbariw mina fɔ o bɛ yɛrɛyɛrɛ.
O ko: «Anw cɛ ra, jɔntigi le bɛ se ka to nin tasuma fariman kɔrɔ?
Anw cɛ ra, jɔntigi le bɛ se ka to nin tasumaba fagabari kɔrɔ?»

¹⁵ Mɔgɔ min bɛ tagama terenninya kan,
min bɛ kuma ka kaɔa ni can ye,
min tɛ sɔn naforojugu sɔrɔri ma,
min bɛ a boro kuturu ka ban ka surafenw mina,
min b'a toro datugu janko a kana hali mɔgɔfagakumaw mɛn a toro ra,
min b'a nɔa datugu janko a kana hali kojugu ye a nɔa ra,

¹⁶ o tigi le bɛna sigi yɔrɔ kɔrɔtaninw na;
farayɔrɔ barakamanw le bɛna kɛ a dogoyɔrɔ ye;
domuni bɛna di a ma,
ji fana tena a dɛɛɛ.

Zeruzalemu bena bosi

17 Aw na bena masace ni a ta ceɓa ye,
aw bena jamana ni a bonya bee fle.

18 Aw hakiri bena jigi fɔɔfɔɔ ta jatigekow ra:
«Warijatebaga be min? Wariminabaga be min?
Sankasojanw kɔɔsibaga be min?»*

19 Aw tena o mɔɔɔ wasobagaw ye tuun fiyewu;
o mɔɔɔ minw ta kan ka gbelen, aw te se ka minw ta kan men;
mɔɔɔ minw ta kuma jagaminin lo, aw te se ka minw ta kumaw faamu.

20 Aw ye Siyon dugu fle, an ta Ala bato janagbew dugu lo;
aw na bena Zeruzalemu ye, dugu namalonin;
a fanibonw tena bo o no ra tuun,
fanibonw ta negeberew tena bon tuun,
o sirijuruw tena tige tuun.

21 Matigi Ala bena a ta bonya yira an na o yoro le ra;
a bena ke i n'a fo ba belebelew, ani kobaw ka yoro min lamini,
kerekenenw ta jirakurunw te teme ji minw kan,
jirakurunba fana te teme a kan.

22 Sabu Matigi Ala le ye an ta kolatigebaga ye,
Matigi Ala le ye an kuntigi ye,
Matigi Ala le ye an ta masa ye,
ale le bena an kisi.

23 An juguw ta jirakurunw ta juruw yɔɔyɔɔɔɔɔ;
o te se ka kurun ta fanisiribere mina ka na tuun,
o te se ka kurun ta fani layelen, k'a foni tuun.
O ra an bena o borofenw camamba le ce ka o taran jɔɔɔn na;
hali senkelenninw bee bena o ninyoro soro a hali.

24 Zeruzalemu dugumɔɔɔ si tena a fo ko: «Ne man kene!»
Mɔɔɔ minw siginin be yi, olugu ta terenbariyaw bena yafa o ma.

34*Edomukaw ta kiti*

1 Siyaw, aw ye gbara ka na menni ke!
Jamanaw ta mɔɔɔw, aw ye aw janto nin kuma ra!
Dugukolo n'a danfenw bee ye lamenni ke,
dunujna ni a konofenw bee.

2 Sabu Matigi Ala ta jusubo bena ben siyaw bee kan,
a ta jusufariya bena ben o ta kerekejamaaw bee kan,
a bena o bee halaki,
a bena o labla fagari kama.

3 O ta mɔɔɔ faganinw firinin bena to yi,
o suw kasa bena bo,
o jori bena woyo kuruw kan.

4 Sankolokonofenw bee bena yeele;
a bena sankolo kuru i ko gbolokitabu;

* 33:18 33.18 O mɔɔɔw ye Asiri jamana ta fagamaw ye, minw tun o fanga digi Izirayelimɔɔɔw kan fɔɔ.

a kɔnɔfɛnw bɛɛ bɛna benben
 i ko rɛzɛn flaburuw bɛ jaja ka benben cogo min na,
 i ko toro flaburuw bɛ jaja ka benben cogo min na.
 5 Ala ko: Ne ta kɛrɛkɛmuru minna fɔ ka ɲanamini sankolo kɔnɔ;
 sisan a jigito flɛ Edɔmukaw kan,
 ne ka kiti ben o mɔɔ minw kan ko ne bɛ o halaki ka ban pewu!

6 Matigi Ala ta kɛrɛkɛmuru fara jori ra, a munnin lo ni turu ye:
 sagadenw, ani bakɔrɔninw jori,
 ani sagajigiw kɔkiriw ta turuw;
 sabu saraka dɔ bɛna bɔ Matigi Ala ye Bɔsira,
 fagariba dɔ bɛna kɛ Edomu jamana ra.

7 Kongomisiw fana bɛna benben o wagati kelen na,
 ani misigberenw, ani misitoranw;
 o ta jamana bɛna jori min fɔ ka fa,
 a dugukolo buguri bɛɛ bɛ kɛ sogoturu ye.

8 O lon bɛna kɛ Matigi Ala ta mɔnɛbɔlon le ye,
 ka kɛ hakesarasan ye, ka Siyɔn dugu dimibo.

9 Edomu jamana ta kow bɛna yɛlɛma ka kɛ mananji le ye;
 a buguri bɛ kɛ kiribi ye,
 o ta jamana bɛna kɛ mananji tasumaman ye.

10 Su ni tere, a tasma tɛ faga;
 a sisi bɛ wuri wagati bɛɛ.
 A bɛna kɛ yɔrɔ lakolon ye wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ;
 mɔɔ tɛna tɛmɛ o ta jamana kɔnɔ tuun.

11 Kɔnɔdabaw, ani juguninw bɛna o yɔrɔ kɛ o ta ye;
 gbɛngbinw, ani kankanw bɛna a kɛ o ta siyɔrɔ ye.
 Ala bɛna halakiri juru le kɛ ka jamana suma,
 ka cɛnri juru kɛ k'a suma.

12 O ta fagamaw si tɛna kɛ yi tuun, ka masacɛ wɛrɛ sigi;
 o ta kuntigiw bɛɛ bɛna ban!

13 ɲaniw bɛna wuri o ta masabonw kɔnɔ,
 binjuguw, ani ɲaniyiriw bɛna falɛn o ta sankasojanw kɔnɔ.
 A bɛna kɛ kongowuruw dogoyɔrɔ le ye,
 ani kɔnɔsogolonw ta so.

14 Kongowaraw ni suruguw bɛna ɲɔɔn kunben yi,
 kongobakɔrɔninw bɛna ɲɔɔn wele yi,
 gbɛngbinw* bɛna a kɛ o sigiyɔrɔ ye,
 sabu o bɛna laganfiya sɔrɔ yi.

15 Saw bɛna o ta ɲaga la yi, ka o ta fanw la yi,
 ka o kɔrɔsi fɔ ka na o tɔtɔ, ka o denw lajɛn o yɛrɛ kɔrɔ.
 Dugaw bɛna ɲɔɔn lajɛn yi,
 o bɛɛ kelen kelen ni o jɛɲɔɔn.

16 Aw ye Matigi Ala ta kitabu ta, k'a karan; a fora ko:
 Ni bɛganw si tɛna fɔn yi,
 o si tɛna fɔn o jɛɲɔɔn na yi;

* **34:14** 34.14 Gbɛngbinw: Heburukan na a fora ko: Liliti. Dow b'a miiri ko Babilonikaw fe, o tun ye o ta jinamuso dɔ tɔɔ le ye.

sabu Matigi Ala yere da le kumana o fe,
a yere nin le ka o lajen.

¹⁷ Ale yere le ka o bee ninyoro di o ma,
a yere boro le ka nin dugukolo suma k'a di o ma;
a bena ke o ta ye tuma bee,
o bena sigi a kono wagati bee, ani tuma bee.

35

Ala ta mogow lablawagati ta hera

¹ Kongokolon ni dugukolo janinw ye nagari,
kenegbeyoro janinw ye ninsondiya!

Yiriw ye falen yi, ka fiyeren ka na i ko kongobinw.

² Yiriw bee ye fiyeren caman ke,
yoro bee ye ninsondiya, ka nagari fo ka donkiri la.
Liban kuruw ta bonya jagon le bena di aw ma,
ani Saron kenegbe ni Karimeli kuruw ta noro.
Mogow bena Matigi Ala ta bonya ye,
o bena an ta Ala ta noro ye.

³ Minw segera fo ka o borow magaya, aw ye olugu ja gbeleya;
minw kinbiriw be yereyerera, aw ye baraka don olugu ra.

⁴ Minw ja tigera, aw y'a fo olugu ye ko:

«Aw ye jija! Aw kana siran!
Aw ta Ala ye nin ye,
a be nana aw dimibo;
Ala bena na aw juguw sara,
a bena na aw kisi.»

⁵ O wagati ra, fiyentow jaw bena ye,le,
torogberenw torow bena dayele.

⁶ Sendimitow bena pan i ko mankalanin,
bobow nenkunw bena labla, o daw bena donkiri la.
Sabu jibaw bena seri ka bo, ka woyo kongokolon kono,
kodingaw bena fa ka woyo yorojalanw na.

⁷ Yorojalan bena ye,lema ka ke koba ye,
yoro jintanw be ke bununjiw ye.
Kongowuruw tun be deri ka la yoro minw na,
kongobinw, ani kodarabinw bena falen o yorow bee ra.

⁸ Siraba do bena ke yi,
o bena o sira wele ko sira saninman;
Mogo saninyabari si tena teme a kan;
a bena ke Ala ta mogow doron ta le ye.
Tagamabaga si tena o sira ta ka tunu, hali hakirintanw.

⁹ Jara tena ye o sira kan,
wara fariman si tena o sira ta,
mogo tena ben ni o fenw jagonw si ye o sira kan;
Ala ta mogo kisininw le bena tagama a kan.

¹⁰ Matigi Ala ta mogo kunmaboninw bena seko ka na o cogo le ra;
o bena don Siyon dugu kono ni pagarikanw ye,
hera banbari le bena jigi o kunna.

Jusudiya ni jagari bena na o fe,
jusukasi ni n̄nakanw bena ban.

36 Masace Ezekiyasi ta ko

(36–39)

*Asiri masace nana Zeruzalemu kama
(Masacew flanan 18.13,17-37)*

¹ Masace Ezekiyasi ta masaya san tan ni naaninan na, Asiri masace Senakeribu nana Zuda mara ta dugu barakamanw bee kere ka o duguw mina. ² Asiri masace k'a ta kerekuntigiba ci ka bo Lakisi ka taga masace Ezekiyasi fe Zeruzalemu ni kerekejamaba do ye. Ji min be dugu sanfeyoro ra, a tagara lo o jisira koro, fanikobagaw ta foro sira kan.

³ O tuma, Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta so korosibaga ye, ani Sebina, min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha, min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu bora dugu kono ka taga o kunben. ⁴ Asiri masace ta kerekuntigiba k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo Ezekiyasi ye, ko masaceba, Asiri masace ko: <O tuma ele jigi lanin be jontigi le kan sa? ⁵ Ne b'a fo i ye ko ni i ko, ko kere hakiri ni kerekefanga be ele fe, o ye kuma gbansan le ye. Ele ka i jigi la jontigi le kan ko i be murutira ne ma? ⁶ A fle, i be i jigi lara Misiran masace le kan, k'a soro ale ye kara kunkurun le ye; ni mogo o mogo k'a jigi la a kan, a be o tigi boro sogo k'a mandimi. Can lo de, Misiran masace Farawona be ten le; ni ele mogo o mogo ka i jigi la a kan, a be o le ke i ra. ⁷ I be se k'a fo ne ye ko aw jigi be Matigi Ala, an ta Ala le kan! O tuma ele Ezekiyasi yere ma o Ala kelen ta sonnikeyorow ni a ta sarakabonanw le cici, k'a fo Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw ye ko o ka kan ka Ala bato nin sarakajenifen* doron le kan wa?»

⁸ «Ayiwa, sisan, i ka kan ka ben le jini ni ne matigice ye, min ye Asiri masace ye. Ni o kera, ne bena so waga fla di i ma, ni i be se ka mogo soro min bena o bori koni. ⁹ Ele be se ka mun le ke ka hali anw ta kerekekuntigi ce kelen doron lalo, hali ni a kera ne matigice ta kuntigiw bee ra fitini le ye? Aw jigi be Misirankaw le kan, ko olugu bena sowotorow ni sotigiw di aw ma ke! ¹⁰ O tuma ele b'a miiri ko ne be se ka wuri ka na nin jamana halaki ni a ma ke Matigi Ala yere sago ye wa? Matigi Ala yere le k'a fo ne ye ko: <Taga nin jamana kama ka taga a halaki! > »

¹¹ Eliyakimu, ani Sebina, ani Yoha, olugu k'a fo Asiri masace ta kerekuntigiba ye ko: «Sabari, i ye kuma i ta jonw fe Aramekan na; an be o men. I kana kuma an fe heburukan na, k'a to mogo to minw be dugu kogo kan olugu y'a men.» ¹² Asiri masace ta kerekuntigiba ko: «O tuma ne matigice ka ne ci ko ne ye na nin kumaw fo ele ni i matigice doron le ye wa? A ka ne ci nin mogow bee le fe, nin mogo minw sigisiginin be kogo kan, minw bena o yere ta sokotaga domu, ka o yere jegeneni min i n'a fo ele yere.»

¹³ O ko, Asiri masace ta kerekuntigiba k'a kun korota, ka peren ni a fanga bee ye k'a fo heburukan na, ko: «Aw ye masaceba ta kuma lamen, Asiri masace! ¹⁴ Masace ko: <Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, sabu a tena se ka aw bosu! ¹⁵ Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri, ko aw ye aw yere

karifa Matigi Ala ma, ko sigiya t'a ra, Matigi Ala bena aw bosi, ko aw ta dugu tena to Asiri masace boro!»

¹⁶ «Aw kana Ezekiyasi lamen. Asiri masace ko: «Aw ye ben don ni ne ye, ko aw yere di ne ma. Ni o kera, aw bee bena aw ta forow ezenmow soro k'a domu, ka aw ta torosunw denw domu, ka aw ta kolonw ji min, ¹⁷ sani ne ye na aw ta ka taga ni aw ye aw ta jamana dogon do ra, siman ni duven be jamana min na caman, domuni ni rezensunw be jamana min na caman.

¹⁸ «Aw kana a to Ezekiyasi ye aw lafiri ko: Matigi Ala bena an bosi. Yala siya tow ta alaw sera ka o kisi ka bo Asiri masace boro wa? ¹⁹ Hamatikaw, ani Aripadikaw ta alaw sera ka mun le ke? Sefarivayimukaw ta alaw sera ka mun ke? Yala o sera ka Samarikaw kisi ka bo ne boro wa? ²⁰ O jamanaw bee ra, jamana juman ta ala le sera k'a kisi ka bo ne boro, ka n'a fo ko Matigi Ala bena Zeruzalemu kisi ka bo ne boro?» »

²¹ Ayiwa, o jera, o ma foyi fo, sabu masace Ezekiyasi tun k'a fo o ye ko o kana a jaabi. ²² O ko, Hilikiya dence Eliyakimu min ye masace Ezekiyasi ta lu korosibaga ye, ani Sebina min ye seberikebaga ye, ani Asafu dence Yoha min ye masace ta kumalasebaga ye, olugu sekora ka taga Ezekiyasi fe; o tun ka o ta deregew faranfaran. Asiri masace ta kerekuntigiba tun ka kuma minw fo, o tagara o lakari Ezekiyasi ye.

37

Ezekiyasi ka hakiri nini cira Ezayi fe (Masacew flanan 19.1-7)

¹ Masace Ezekiyasi ka o kuma men minke, a k'a ta derege mina k'a faran, ka borofani don a yere ra, ka taga Matigi Ala ta batoso konso. ² A k'a ta so korosibagaw kuntigi Eliyakimu ni a ta seberikebaga Sebina, ani sarakalasebagaw bee ta cekorobaw ci ka taga cira Ezayi fe, Amazi dence. O bee tun ka borofaniw le don o yere ra. ³ O tagara a fo Ezayi ye ko Ezekiyasi ko: «Bi lon ye jusukasilon, ani hakebolon, ani maroyalon le ye; sabu an ta kera i ko den minw jigiwagati sera, nka baraka te bamusow fe k'a woro. ⁴ A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala ka Asiri masace ta kerekuntigiba ta kumaw bee men, a matigice k'a ci ka na Ala panaman mafiyenya ni kuma minw ye. A be se ka ke ko Matigi Ala, i ta Ala bena o mafiyenyari juru sara Asiri masace ra. O koson mogon to minw belen panaman tora, sabari i ye Ala daari olugu ye.»

⁵ Masace Ezekiyasi ta jamana kuntigiw tagara Ezayi fe ni o kumaw ye. ⁶ Ezayi ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fo aw matigice ye ko Matigi Ala ko: «I ka kuma minw men, Asiri masace ta kuntigiw nana ne dogoya ni kuma minw ye, o kumaw kana i lasiran. ⁷ A fe, Asiri masace bena kibaroya do men; ni a ka o kibaroya men, ne bena a kononosu k'a to a ye a latige ko a be seko a yere ta jamana ra. Ni a sera yi, ne bena a to o ye a faga ni kerekemuru ye.» »

Sanakeribu ta sebe ka Ezekiyasi lasiran (Masacew flanan 19.8-13)

⁸ Ayiwa, Asiri masace ta kerekuntigiba nana a men ko Asiri masace bora Lakisi, k'a taga Libina dugu kere. A wurira ka taga Asiri masace ko o yoro ra. ⁹ Nka Asiri masace nana kibaroya do men, ko Etiyopi masace min ye Tiraka ye, ko ale ni a ta kerekejama wurira ko o bena a kere. Asiri masace ka o men minke, a ka ciraden werew ci tuun Ezekiyasi fe ni sebe do ye,

k'a fɔ a ye ko: ¹⁰ «Aw ye taga a fɔ Zuda masace Ezekiyasi ye, ko: <I kana a to i ta Ala ye i lafiri gbansan, ko i ka i jigi la ale kan minke, ko o ra Asiri masace tena se ka Zeruzalemu dugu mina. ¹¹ Asiri masacew ka min ke jamana tɔw bɛɛ ra, i yere ka o ye. O ka o bɛɛ halaki le pewu! Ele ko ele le bena bɔsi wa? ¹² Ne bɛmaw ka siya minw halaki, siya minw tun be Gozan dugu konɔ, ani Haran dugu, ani Resefu dugu, ani Edeni ta mɔgɔ minw tun be Telasari, yala o siyaw ta alaw sera ka o kisi wa? ¹³ Hamati ni Aripadi ni Sefarivayimu ni Hena ni Iva ta masacew be min sisan?» »

*Ezekiyasi ta daariri
(Masacew flanan 19.14-19)*

¹⁴ Ezekiyasi ka sebe mina ciradenw boro, k'a karan; o ko, a tagara Matigi Ala ta batoso konɔ. A ka sebe dayele Matigi Ala na korɔ. ¹⁵ Ezekiyasi ka Matigi Ala daari, k'a fɔ a ye ko: ¹⁶ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala, ele min siginin be seruben melekew kunna. Ele kelen le ye dugukolo masayaw bɛɛ ta Ala ye. Ele le ka sankolo ni dugukolo dan. ¹⁷ Matigi Ala, i toro malo ka ne lamɛn! Matigi Ala, i na yeke ka fleri ke! Senakeribu k'a ta ciraden ci ka na ele Ala panaman mafiyenya ni kuma minw ye, o lamɛn! ¹⁸ Matigi Ala, can lo ko Asiri masacew ka siya tɔw, ani o ta jamanaw halaki, ¹⁹ ka o ta alaw jeni tasuma ra; nka o alaw fana tun te ala panamanw ye; mɔgow yere boro ka fen minw halaga ni yiri ni kabakuru ye, o lo; o kosɔn o sera ka o halaki. ²⁰ O ra, Matigi Ala, an ta Ala, an kisi ka bɔ Senakeribu boro, k'a ta dununa masayaw bɛɛ y'a lon ko ele kelenpe le ye Matigi Ala ye.»

*Matigi Ala ka Ezekiyasi ta daariri jaabi
(Masacew flanan 19.20-34)*

²¹ Amɔzi dence Ezayi ka cira bla ka taga a fɔ Ezekiyasi ye, ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, i ka min daari Asiri masace Senakeribu ta ko ra, ale ta kuma ye nin ye; ²² Matigi Ala ka min fɔ Asiri masace kama, o ye nin ye; a ko:

Siyɔn dugu te ele jatera foyi ye,
a be i logɔbɔra le.

Zeruzalemu dugu cɛɓumanba
be yerekora ele ma le, fɔ k'a kun yuguyugu.

²³ Ele ka ne le mafiyenya, ka ne dogɔya wa?
Ele kumana k'a yira ne le ra wa?

Ele ka i na don ne le ra wa,
ne min ye Izirayeli ta Ala saninman ye?

²⁴ I ka i ta ciradenw ci ka na ne mafiyenya, ne Matigi Ala!

I ko: <Ne ta sowotoro caman sababu ra,
ne yelenna fɔ kuruw kunna,
ka taga se fɔ Liban jamana cɛmance ra;
ne ka Liban sediriyiriw bɛɛ ra jamijanw tige
ani siperesiyiriw bɛɛ ra pumanmanw.
Ne bena yelen kuruw bɛɛ ra jamijan kunna,
ka taga don fɔ o ta yirituba yere konɔ.>

²⁵ I ko: <Ne ka kolɔnw sozi
ka o ji min.

Ni ne ka ne sen la Misiran jamana konɔ,
ne be Nili bajiw bɛɛ ja.>

²⁶ «O tuma ele m'a lon

ko ne kitira nin kow ra kabini wagatijan wa?
 Kabini fɔɔfɔɔ ne tun ka ko minw laben k'a bla,
 sisan ne be o le kera.
 Ne k'a latige ko ele le bena dugu barakamanw halaki,
 fo ka o ke tomow ye.

²⁷ O duguw ta mɔgɔw baraka banna,
 jatige ni maroya ka o mina;
 o kera i ko kongobinw,
 i ko bin nuguninw,
 i ko binjalan min be bon kunna;
 a kɔgɔbari be ja.

²⁸ «Nka ne ka ele sigituma lon,
 ka i botuma lon, ka i dontuma lon,
 ani wagati min i jusu be bo ne kama.

²⁹ Ayiwa, i n'a fo i jusu bora ne kama,
 i ta wasokanw fana sera ne toro ma,
 ne bena ne ta nunnanegɛ don i nun na,
 ka ne ta karafe don i da ra,
 i nana sira min fe,
 ne bena seko ni i ye o sira kelen fe.

³⁰ «Ayiwa, ele Ezekiyasi, nin bena ke tagamasiyen ye ele fe: Simankise minw benbenna foro kono ka falen o yere ma, aw bena o siman le domu pinan. San were, minw bena falen o yere ma tuun, aw bena o domu. Nka a san sabanan, aw yere le bena aw ta siman dan, k'a tige, k'a domu; ka aw ta rezenforow sene, k'a den domu.

³¹ «Ni o kera, Zuda ta mogo to minw panaman tora, olugu bena ke i ko yiri min ka lilinkuraw bo, k'a liliw don fo dugukolo jukoro, ka nugu kura ye tuun, fo ka den.

³² «Can lo, mogo dow belen bena wuri Zeruzalemu dugu kono, mogo dama dama bena kisi, ka lo Siyon kuru kan. Fangatigi Ala bena o le ke aw ye a ta kanuyaba koson.

³³ «O koson Matigi Ala ka min fo Asiri masace ko ra, o ye nin ye: Asiri masace tena don nin dugu kono, a tena mogo si bon ni a ta bipew ye, a tena mogo si kere ni a ta negebennan ye, a tena yelenyoro lo ka yelen o kan ka dugu kere. ³⁴ A nana sira min fe, a bena seko o sira kelen le fe. A tena don nin dugu kono fiyewu! Ne Matigi Ala, ne le ko ten. ³⁵ Ne le bena nin dugu tanga, k'a bosi, ne yere togo koson, ani ne ta jonce Dawuda koson.»

Ala ta mɔgɔw kisicogo
(Masacew flanan 19.35-37)

³⁶ Matigi Ala ta melske nana Asirika ce waga keme ni biseegi ni looru faga (185 000). Mogo tow wurira sogomada fe minke, o ka suw ye yoro bee ra. ³⁷ O kera minke, Asiri masace Senakeribu sekora ka taga sigi Ninive dugu kono. ³⁸ Nka lon do, k'a kinbiri gbannin to a ta ala ta sonnikebon kono, ala min be wele ko Nisiroki, a yere dencew, minw ye Adarameleki ni Sareseri ye, olugu nana ben a kan k'a faga ni kerakemuru ye, ka bori ka taga Ararati jamana ra. A dence Esari Hadon sigira masaya ra a no ra.

38

*Ezekiyasi ka Ala daari a ta bana ko ra
(Masacew flanan 20.1-11)*

¹ O wagati ra, Ezekiyasi nana bana, fo a tun be jini ka sa. Amozi dence Ezayi tagara a fe ka taga a fo a ye ko: «Matigi Ala ko i ye i ta lu kɔnaw laben, sabu i bena sa; i tena keneya ka bo nin bana ra.»

² Ezekiyasi k'a na munu bon kogo fan na, ka Matigi Ala daari. ³ A ko: «E, Matigi Ala, i hakiri to ne ra, sabu ne tugura i ko ni kankelentigiya le ye, ni ne jusukun bee ye; ko min ka di i ye, ne ka o le ke.» Ezekiyasi ka o fo minke, a kasira kosebe.

⁴ Matigi Ala kumana Ezayi fe k'a fo a ye ko: ⁵ «Taga a fo Ezekiyasi ye ko Matigi Ala, a bemace Dawuda ta Ala ko: «Ne ka i ta daariri men, ne ka i ta naji fana ye. Ne bena sanji tan ni looru fara i si kan. ⁶ Ne bena ele ni nin dugu bosi ka bo Asiri masace boro. Ne bena nin dugu kisi.

⁷ «Matigi Ala bena nin tagamasiyen le ke i ye, k'a yira i ra ko a ka kuma min fo, ko a bena o ke. ⁸ A fe, suma min be Ahazi ta so yelenyoro kan, ne bena a to o suma ye seko ka taga ko fe, ka se fo senlayoro tan.» »

Ayiwa, suma tun be so yelenyoro minw kan, tere sekora o kan tuun fo senlayoro tan.

Ezekiyasi ka Ala tando

⁹ Zuda masace Ezekiyasi ka kuma minw sebe a ta bana ni a keneyari ko ra, o ye nin ye; a ko:

¹⁰ Ne koni tun b'a fora ko ne bena taga le, ka ne to ne si cemance ra; ne bena taga don lahara donda fe, ka ne si to ke o yoro ra.

¹¹ Ne tun ko, ko ne tena Matigi Ala ye tuun, ko ne tena Matigi Ala ye dunuja ra yan mogo panamanw ce ra tuun, ko ne na tena adamaden si ye tuun dunujamogow ce ra.

¹² Ne tun ko ne ta dunupalatige bosira ne ra ka taga, i ko sagagbenbaga be a ta fanibon ta ka taga cogo min na. Ne tun ko, ko i ka ne si kuru ka ban i ko jesedanbaga be fani kuru cogo min na, ko ne tigera ka bo kpele ra ka ban, ko sani tere ye ban ka se wulada ma, o b'a soro i ka ne laban.

¹³ Ne ka ne ta tooro munu fo ka na dugu gbe, nka i ka ne kolow bee karikari i ko jara; ne ko sani tere ye ban, ka se wulada ma, o b'a soro i ka ne laban.

¹⁴ Ne tun be kasimisenw ke i ko naganaganin temeto san fe; ne tun be njuna i ko tugani.

Ne ka fleri ke san fe, fo ka ne padenw baraka ban. E, Matigi, ne kononofirira; na ne bosi!

¹⁵ Ne be se ka mun fo sa?

A kumana ne fe; ale yere le be nin kow kera.

Ne majiginin le bena tagama ne si to bee ra*, ne ta jusukasi koson.

* 38:15 38.15 Kitabu dow kono a sebera ko: Ne te se ka sunogo.

¹⁶ E, Matigi, mɔɔ be janamanya nin kow le baraka ra,
ne be si sɔɔ nin beɛ le sababu ra fana;
i bɛna ne kenɛya, k'a to ne ye to si ra.

¹⁷ A flɛ, ne ta jusukasiba yelemana k'a ke jususuma ye;
i ta kanuya kosɔn, i ka ne sama ka bɔ dingaba kɔnɔ,
ka ne ta jurumun beɛ firi i kɔ fe.

¹⁸ Sabu kaburukɔnɔmɔɔgow le tena i fo ka i waleɓumanlɔn,
suw le tena i tando;
minw lajjigira kaburu dinga kɔnɔ,
olugu jigi tɛ i ta kankelentigiya kan tuun.

¹⁹ Mɔɔɔ janamanw, mɔɔɔ janamanw,
olugu be se ka i fo ka i waleɓumanlɔn,
i n'a fo ne b'a kera cogo min na bi.
Facew be o denw karan
janko o ye i ta kankelentigiya lɔn.

²⁰ Matigi Ala ka ne kisi!

An bɛna dɔnkiri la a ye ni an ta fɔrifɛnw ye
an si beɛ ra,
Matigi Ala ta batoso kɔnɔ.

²¹ Ayiwa, Ezayi tun k'a fo ko o ye na ni toromɔ siri kelen ye, ka na o lala
Ezekiyasi ta joriw kan; ko ni o kera, a be kenɛya†. ²² Ezekiyasi tun k'a fo
ko: «Tagamasiyen juman le bɛna a yira ko ne bɛna kenɛya fo ka taga don
Matigi Ala ta batoso kɔnɔ tuun?»

39

Babilɔni masace ta ciradenw nana Ezekiyasi fe (Masacew flanan 20.12-21)

¹ Ayiwa, o wagati kelen na, Babilɔni* masace Merodaki Baladan, min ye
Baladan dence ye, ale ka Ezekiyasi ta bana ni a kenɛyako kibaroya mɛn
minke, a ka seɓɛ dɔ ke, ka bonya dɔ la o kan, ka o ci Ezekiyasi ma. ² O ko
diyara Ezekiyasi ye koseɓɛ. Fɛn o fɛn tun be Ezekiyasi ta fɛnmarayɔɔw
ra, a ka o beɛ yira o ciradenw na: warigbe ni sanin, ani kasadiyananw, ani
turu kasadimanw; a k'a ta kerekeminanw beɛ yira o ra, ani a ta naforow
beɛ. Foyi le ma to a ta masaso kɔnɔ, ani a ta mara beɛ kɔnɔ, ni Ezekiyasi
ma min yira o ciradenw na.

Ala ka Ezekiyasi jaraki

³ O kow kɔ, cira Ezayi nana masace Ezekiyasi fe, ka na a pininka ko:
«Nin mɔɔɔw bɔra min le? O nana mun le fo i ye?» Ezekiyasi ko: «O bɔra
jamanajan dɔ le ra, fo Babilɔni, ka na ne fe.» ⁴ Ezayi k'a pininka tuun ko:
«O ka mun ni mun le ye i ta so kɔnɔ?» Ezekiyasi ko: «Fɛn o fɛn be ne ta
masaso kɔnɔ, o ka o beɛ ye! Foyi ma to ne ta naforow ra, ni ne ma min
yira o ra.»

⁵ Ezayi k'a fo Ezekiyasi ye ko: «Fangatigi Ala ta kuma lamɛn: ⁶ «Lon dɔ,
bɛna se, fɛn o fɛn be i ta masaso kɔnɔ, i bɛmaw ka fɛn o fɛn lajen fo ka
na se bi ma, o bɛna na o fɛnw beɛ ce ka taga ni o ye Babilɔni; foyi tena to.
Matigi Ala ko ten. ⁷ O bɛna i yere mamaden dɔw mina, i yere worodenw

† 38:21 38.21 Aw ye Masacew flanan 20.7 flɛ.

ta denw, ka taga ni olugu ye, ka taga o bɔ cɛya ra, ka o bla Babiloni masace ta masaso kɔnɔ. »

⁸ Ezekiyasi ka Ezayi jaabi ko: «I ka Matigi Ala ta kuma min fɔ ne ye, o ka ji; sabu hera ni jɛsuma bɛna kɛ jamana kɔnɔ ne yɛrɛ ta tere bɛɛ ra.»

Kitabu kumakan flanan

40

Izirayeli ta jususaaro wagati

(40–55)

Ala bɛna Izirayeli bɔsi

¹ Aw ye o jusu saaro, aw ye ne ta mɔgɔw jusu saaro!
Aw ta Ala ko ten.

² Aw ye kuma Zeruzalemu fɛ k'a jusu saaro;
aw ye aw kan kɔrɔta k'a fɔ a ye
ko a ta jagboyabaaraw banna,
ko a ta terenbariyaw juru sarara,
ko Matigi Ala k'a ta jurumunw bɛɛ hake bɔ a ra ka ban fɔ sɔnaga fla.

³ Perɛnkan dɔ bɛ bɔra ko:
«Aw ye sira labɛn Matigi Ala ye kongokolon kɔnɔ;
aw ye siraba dakana nin yɔrɔjalanw na an ta Ala ye*».

⁴ Dingakonɔyɔrɔw bɛɛ ye lafa,
aw ye kuruw, ani kongoriw bɛɛ cici ka o yɛrɛgɛ,
ka tintinw bɛɛ dakana,
yɔrɔ kɔrɔtaninw ye kɛ kenɛgbɛw ye.

⁵ Ni o kɛra, Matigi Ala ta nɔrɔ bɛna yira,
adamadenw bɛɛ lajennin bɛna a ye;
sabu Matigi Ala yɛrɛ le kumana.»

⁶ Kumakan dɔ ko: «Pɛrɛn!»
Ne ko: «Ne ye pɛrɛn ka mun fɔ?»
A ko: «Adamadenw bɛɛ bɛ i ko bin,
o dawula bɛɛ bɛ i ko kongobinw ta fiyerenw.»

⁷ Ni Matigi Ala ta fɔrɔ ka fiyɛ a kan,
a bɛ ja, a fiyerenw fana bɛ fagafaga.
Can lo, adamadenw bɛ i ko bin;

⁸ bin bɛ ja, a fiyeren fana bɛ fagafaga;
nka an ta Ala ta kuma kɔni bɛ to a nɔ ra tuma bɛɛ ani wagati bɛɛ†.»

Ala bɛna a janto a ta mɔgɔw ra

⁹ Ele ye yɛlɛn kuru jamijan kan,
ele Siyɔn dugu, dugu kibarodimanfɔbaga;
ele ye i kan kɔrɔta ni baraka ye,
ele Zeruzalemu, dugu kibarodimanfɔbaga.
Ele ye i kan kɔrɔta, aw kana siran;
ele y'a fɔ Zuda mara ta duguw ye
ko o ta Ala ye nin ye!

¹⁰ A flɛ, Dunɔpatigi Ala bɛ nana ni barakaba ye,

* **40:3** 40.3 Nin kumaw fɔra Yuhana Batizerikebaga ta ko ra (Matiyu 3.3, Marika 1.3, Yuhana 1.23).

† **40:8** 40.8 Hayan 6–8 fɔra Piyeri ta kitabu fɔlɔ ra (1.24–25).

a boro baraka le be se di a ma.
 A be nana ni a ta sara ye a boro;
 a be nana ni a ta baara tɔnɔ[‡] ye a ɲa fe.
 11 A bena a janto a ta sagakuru ra i ko sagagbenbaga;
 a bena sagadenw lajen ni a boro ye,
 ka o la a disi kan.
 A bena sagamusu dentigiw demedeme.

Ala ta bonya ni a ta hakiritigiya

12 Jɔn le ka kɔɔɔji suma ni a borotege ye,
 ka sankolo bonya suma ni a boro ye?
 Jɔn le ka dugukolo buguri beɛ suma sumanikeminan kɔnɔ,
 ka kuruw suma ka o gbiriya hakeya lon,
 ka kongoriw suma ni sumanikenan ye?

13 Jɔn le be se ka Matigi Ala ta hakiri bonya segesege?
 Jɔn le kera a ladibaga ye, k'a karan[§]?
 14 A ka hakiri ɲini jontigi le fe, ka faamuri soro?
 Jɔn le k'a karan can sira ra?
 Jɔn le k'a karan lonniya ra,
 ka faamuri sira yira a ra?

15 A fe, siyaw be i ko jiden kelen tɔninin minan kɔnɔ,
 o be i ko kenkenden kelen, sumanikeminan kɔnɔ;
 Matigi Ala be kɔɔɔji kɔfejamanaw lawuri i ko buguri.
 16 Liban jamana yiriw beɛ lajennin te se k'a ta sarakajenifen* tasma labɔ,
 a beganw beɛ lajennin te a ta saraka jenita* bɔ.
 17 Siyaw beɛ lajennin te foyi ye a ɲa kɔrɔ;
 a be o beɛ jate i ko fen ɲacintanw, i ko fengbansanw.

Matigi Ala bɔɲɔɔnko te yi

18 Aw be se ka Ala suma ni mun le ye?
 Aw be se ka fen juman le ke a bɔɲɔɔnko ye?
 19 Jow kɔni, negeyelebaga dɔ le be nege yeele ka o lalaga;
 saninfagabaga dɔ be sani nɔrɔ a kan,
 ka warigbe jɔrɔkɔnin dɔw ke k'a ɲegen.
 20 Ni se te mɔɔɔ min ye ka o fenw soro,
 ale be yiri dɔ ɲini min te tori joona,
 ka yirilalagabaga hakiriman dɔ ɲini,
 ka o yiri lese k'a ke jo dɔ ye, a be se ka min lo ka teren.

21 Aw m'a lon wa? Aw m'a men ka ye wa?
 O ko ma fɔ aw ye kabini folɔfolɔ wa?
 Aw ma dunuɲa ju sigicogo ko faamu wa?
 22 Matigi Ala le siginin be dugukolo sanfeyɔrɔ koorinin kunna;
 dunuɲamɔɔɔw be a ɲa kɔrɔ i ko tonmisenw.
 A be sankolo yerɛɛ i ko fanimugu,
 a b'a foni i ko fanibon, ka sigi a kɔnɔ.
 23 Ale le be fagamaw ke i n'a fɔ o te foyi ye,

[‡] 40:10 40.10 A ta sara, a ta baara tɔnɔ, o be se ka ke Izirayelimɔɔɔw ye, Ala ka minw labɔ Babilonikaw ta fanga kɔrɔ, ka o lasekɔ o ta jamana ra. [§] 40:13 40.13 Nin kumaw be soro Romukaw 11.34, ani Korantikaw folo 2.16.

ka dugukolo kititigeɓagaw ke mogo gbansanw ye.
 24 O turuto ye nin ye sisan, o danto ye nin ye sisan,
 hali o lilinw ma donyoro soro dugukolo ra folo,
 a b'a dafono ke ka o fiye, ka o jaja;
 sanfono be o ta ka taga ni o ye i ko binjalan.

25 «Aw b'a fe ka ne suma ni jontigi le ye?
 Ne ni jontigi le ka kan?»
 Ala Saninman ko ten.

26 Aw ye aw ja korota san fe ka fleri ke!
 Jontigi le ka nin fenw dan?
 Ale le be o be labo ka o be bla o ta sira kan;
 a be o be wele o togo ra,
 a ta sebayaba ni a ta barakaba sababu ra.
 O ra, hali kelen te fon.

Ala bena barakakura don a ta mogo ra

27 Yakuba ta mogo, mun na aw be nin kuma fo?
 Izirayelimogo, mun na aw b'a fo ko:
 «Anw ta kunkow dogonin lo Matigi Ala ma,
 anw ta Ala te anw ta jo jatera?»

28 Aw m'a lon wa?
 Aw m'a men ka ye wa,
 ko Matigi Ala le ye Ala banbari ye?
 Ale le ka dunuɗa dan ka se fo a danw na.
 A te sege, a baraka te dese,
 a ta hakiri dan te se ka lon.

29 A be fanga don mogo segeninw na,
 ka baraka don barakantanw na.

30 Kanbelendenw be sege, o baraka be dese;
 hali kanbelenkorow fana be ben.

31 Nka minw be Matigi Ala makono, olugu be to ka barakakura le soro;
 o be pan ka taga san fe i ko bon,
 o be bori, o te sege,
 o be tagama, o baraka te dese.

41

Ala ta ciradenkura

1 Aw kogoji kafemogo, aw ye je ka ne lamen!
 Siyaw ye baraka don o yere ra,
 o ye gbara ka na, an ye kuma;
 aw ye na, an ye jen ka taga an ta kiti tige.

2 Min be terenninya wele k'a gban a yere ko,
 jon le ka o tigi wele ka bo tereboyanfan na?
 Jon le be siyaw don a boro?
 Jon le be masaw bla a ta fanga korow?
 A ta kerekemuru be o ke i ko buguri,

a ta kalan be o ke i ko fɔɔɔ be binjalan ke cogo min na*.

³ A be tugu o ko, a be teme hali foyi te se a ma,
k'a soro a sen tun ma deri ka o sira ta ka ye.

⁴ Jontigi le ka nin kow ke k'a dafa,
ka wagatiw bee ta mogow wele kabini folofolo?
Ne Matigi Ala, ne min ye folo ye,
ne min fana ye laban ye, ne lo.

⁵ Kogoji kofemogow ka o ye, o siranna;
minw be fo dugukolo dan na, olugu yereyereto be gbarara ka na.

⁶ Bee be a mogogogon deme,
bee b'a fo a balema ye ko: «I jija!»

⁷ Yirilesebaga be saninfagabaga ja gbeleya,
saningbasibaga be negegbasibaga ja gbeleya;
a b'a fo ko: «Nege norocogo nana!»
O be o jo lalaga k'a gbengben ni nege ye k'a lo, janko a kana lamaga.

Ala bena a ta mogow deme

⁸ Ayiwa, aw Izirayelimogow koni, ne ta baardenw,
Yakuba ta mogow, ne ka aw minw janawoloma,
aw minw ye ne terice Iburahima ta siya ye,

⁹ ne tagara aw yorɔɔini fo dugukolo dan na,
ne tagara aw wele ka bo fo yorɔɔjan.

Ne k'a fo aw ye ko: «Aw le ye ne ta baardenw ye,
ne ka aw le janawoloma, ne tena ban aw ra.»

¹⁰ Aw kana siran, sabu ne be ni aw ye.
Aw ja kana tige, sabu ne le ye aw ta Ala ye,
ne bena baraka don aw ra, ka aw deme,
ne bena aw tanga ne ta terenninya koson, ni ne boro baraka ye.

¹¹ A fle, minw bee jusu tun bora aw korɔ,
olugu bena maroya fo ka o kun suuru;
minw be kerera ni aw ye,
olugu bena halaki, ka tunu pewu.

¹² Minw be siyen tara ni aw ye,
aw bena olugu yorɔɔini, nka aw tena o ye;
minw tun be aw kerera
olugu bena tunu ka ban pewu.

¹³ Sabu ne le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye;
ne le be aw boro mina,
k'a fo aw ye ko: «Aw kana siran,
ne bena aw deme.»

¹⁴ Aw kana siran, Yakuba ta tumudenninw!
Izirayeli ta mogog barakantanw,
ne bena aw deme.
Matigi Ala, aw kunmabobaga,
Izirayeli ta Ala saninman ko ten.

* 41:2 41.2 Cira be min ko fo yan, o be se ka ke Peresi masace Sirusi ye. Ale le bena se soro Babilonikaw kan, ka Izirayelimogow labla o ye taga Zeruzalemu dugu ni Alabatoso lo kokura (Esidarasi 1.1-5; Kibaroyaw flanan 36.23, ani Ezayi 41.25; 44.28; 45.1).

15 A fɛ, ne bɛna aw kɛ simangbasinan yɛ,†
min kura lo, ani min jinw da ka di;
aw bɛna kuruw bɛɛ benben, ka o bɛɛ yɛrɛgɛ,
ka kongoriw yɛrɛgɛ i ko binjalan.

16 Aw bɛna o fiyɛ i ko siman, fɔɔɔ bɛ o ta ka taga,
sanfɔɔɔ bɛ o janjan;
nka aw kɔni bɛna ninsɔndiya sɔɔɔ Matigi Ala fɛ,
ka Izirayeli ta Ala saninman kɛ aw kunkɔɔtasababu yɛ.

Ala bɛna kongokolon yɛlɛma k'a kɛ jiyɔɔ yɛ

17 Nanibagatɔw, ani fagantanw bɛ ji jini,
nka o tɛ ji sɔɔɔ;
minlɔɔɔ ka o kan ja.

Nka ne Matigi Ala, ne bɛna o jaabi;
ne, Izirayeli ta Ala, ne tɛna ban o ra.

18 Ne bɛna kɔjiw woyo kuru yirintanw kunna,
k'a to bununw yɛ woyo kurufurancɛw ra;
ne bɛna kongokolon yɛlɛma k'a kɛ jiyɔɔ yɛ,
ka dugukolɔɔalan kɛ jiwoyow yɛ.

19 Ne bɛna sɛdirisunw falɛn kongokolon kɔɔɔ,
ani akasiyasunw, ani miritesunw, ani oliviyesunw;
ne bɛna sipɛrɛsisunw falɛn yɔɔɔjalanw na,
ani ɔrimesunw ni buyisunw bɛɛ,

20 janko mɔɔɔw y'a yɛ, k'a lɔn,
ka miiri, k'a faamu
ko Matigi Ala boro le ka nin kow kɛ,
ko Izirayeli ta Ala saninman le ka nin fɛnw dan.

Batofɛn wɛrɛw tɛ foyi ja

21 «Batofɛn wɛrɛw, aw yɛ na aw ta jafɔ!»
Matigi Ala le ko ten.

«Min bɛ aw fɛ, aw yɛ o fɔ!»
Yakuba ta mɔɔɔw ta Masacɛ ko ten.

22 O yɛ na kuma,
ka ko nataw jafɔ an yɛ.
Fɔɔɔfɔɔkɔw kɛra cogo min na,
o yɛ o jafɔ an yɛ;
ni o kɛra, an bɛna miiri
k'a lɔn min bɛna kɛ kɔ fɛ;
walama aw yɛ ko nataw fɔ an yɛ.

23 Aw yɛ wagati labanw ta kow jafɔ an yɛ,
ni o kɛra, an bɛna a lɔn ko aw fana yɛ ala dɔw yɛ.
Aw kɔni yɛ kɔɔnuman walama kɔjugu dɔ kɛ dɔɔɔn,
janko an yɛ o yɛ ka kabakoya.

24 A fɛ, aw tɛ foyi yɛ!
Aw ta kɛwalew yɛ gbansan le yɛ!
Minw bɛ aw kɛ o ta alaw yɛ, olugu haramuyara.

25 Ne ka mɔɔɔ dɔ lawuri ka bɔ sahiliyanfan na,
a bɛna na ka bɔ terebɔyanfan na.

† 41:15 41.15 O tun bɛ o yirikurunba siri misi ra, i ko misidaba, janko a yɛ o sama a ko, ka siman cɔɔɔ k'a kise bɔ.

A be ne tɔgɔ wele;

a bɛna kuntigiw dɔndɔn ni a sen ye i ko bɔgɔ,
i ko dagalalagabaga be bɔgɔ terege cogo min na.

²⁶ Jɔn ka nin kow ye k'a fɔ kabini fɔlɔfɔlɔ janko an ye a lon?

Jɔn kɔnna k'a yira an na, janko an ye a fɔ ko: «Can lo!»

Mɔgɔ si ma nin ko fɔ, mɔgɔ si m'a ye k'a fɔ,

mɔgɔ si ma foyi mɛn aw fe nin kow ra.

²⁷ Nka ne le kɛra mɔgɔ fɔlɔ ye k'a fɔ Siyɔn dugu ye ko:

«O ye nin ye, o nato ye nin ye!»

Ne ka kibarodimanfɔbaga dɔ ci Zeruzalemu.

²⁸ K'a sɔrɔ ne be fleri ke, nka ne te mɔgɔ si ye;

hali ladibaga kelen te o batofɛnw ce ra,
min be se ka ne jaabi ni ne k'a jininka.

²⁹ O si te foyi ye,

o ta kokɛtaw ye ko gbansanw le ye,

fɔɔɔ lakolon, o le ye o ta jo negeramanw ye.

42

Ala ta jɔnɔuman ta dɔnkiri fɔlɔ: A ta baara

¹ «Ne ta baaraden ye nin ye, ne be ne hakiri to min na;
ne ta mɔgɔ janawolomanin lo, min ko ka di ne ye haali.

Ne bɛna ne nin lajigi a kan,
janko a ye can sira yira siyaw ra.

² A tena kule ci, walama k'a kan kɔrɔta;
mɔgɔ tena a pɛrɛnkan mɛn siradaw ra.

³ A tena hali bin karinin tɔ karikari,
a tena hali fitina fagatɔ tɔ dufa;
a bɛna can sira le yira mɔgɔw ra ni kankelentigiya ye.

⁴ A baraka tena dɛsɛ,
a fari tena faga,
fɔ a ye na can sigi dugukolo kan,
fɔ kɔgɔji kɔfɛmɔgɔw bɛɛ ye o jigi la a ta sariya kan* .»

⁵ Ala, Matigi Ala,
min ka sankolo dan, k'a bonya,
ka dugukolo yerege fan bɛɛ, ani fɛn o fɛn be falen a kan,
ka nenɛkiri don dunuɔnamɔgɔw ra,
ka nin don dunuɔna yaalabagaw ra,
ale Matigi Ala ko:

⁶ «Ne Matigi Ala, ne le ka ele wele terenninya kama;
ne bɛna i boro mina,
ne bɛna i tanga, ka i lasigi,
ka i ke ne ni mɔgɔw ta jɛnɔgɔnya donbaga ye,
ka i ke siyaw ta yeelen ye,

⁷ janko ka fiyentɔw na yeɛ,
ka kasodenw labɔ kaso ra,
ka dibiramɔgɔw labɔ o ta dibi ra†.

* 42:4 42.4 Nin kumaw fɔra Yesu Kirisita ta ko ra (Matiyu 12.17-21). † 42:7 42.7 Nin kumaw fɔra Yesu Kirisita ta ko ra (Luka 4.18).

8 «Ne le ye Matigi Ala ye, o le ye ne tɔɔ ye;
ne ta bonya kɔni, ne tena o di danfen wɛrɛ ma,
walama tandori min ka kan ni ne ye, ka o di batofen yiriramanw ma.

9 Ko minw tun kɔnna ka fɔ, a flɛ, olugu kɛra;
sisan ne bɛna kokura le fɔ,
nka sani a ye damina,
ne bɛ aw lasɔmi.»

Dunupa bɛɛ ye Matigi Ala tando

10 Aw ye dɔnkirikura la ka Matigi Ala tando;
aw y'a tando ka se fɔ dunupa danw na,
aw minw bɛ tagamaw kɛ jirakurunw kɔnɔ, kɔgoji kan,
ani aw danfenw minw bɛ kɔgoji ra,
ani aw kɔgoji kɔfɛmɔgɔw!

11 Kongokolon n'a duguw ye o kan kɔrɔta,
ani Kedari ta dugumisenw!
Sela kuruyɔrɔ mɔgɔw ye ɲagari ka dɔnkiri la;
o ye to kuruw san fɛ ka ɲagari fɔ ka pɛrɛn!

12 Mɔgɔw ye bonya la Matigi Ala kan,
kɔgoji kɔfɛmɔgɔw ye a tando.

13 Matigi Ala bɛ bɔ i ko cɛfari,
a bɛ fariya i ko kɛrɛkɛɛ;
a bɛ pɛrɛn, ka kulekanba ci,
ka se sɔrɔ a juguw kan.

Matigi Ala bɛna a ta baara laban

14 «Ne kumabari tun tora ka mɛɛn;
ne tun jɛra, ne tun ka ne yɛrɛ mina.
Nka sisan ne bɛna kule i ko muso jigibagato
min bɛ firinfrin, fɔ k'a nɛnɛkiri fɛrɛkɛ.

15 Ne bɛna kuruw ni kongoriw halaki,
ka a binw ni a yiriw bɛɛ jaja;
ne bɛna baw kɛ yɔrɔjalanw ye,
ka jiyɔrɔw ja.

16 Ne bɛna fiyɛntɔw bla o ye tagama sira dɔ kan,
o ma sira min lɔn;
o ma sira min lɔn cɔ, ne bɛna o bla o le kan.
Ne bɛna dibi yɛlɛma k'a kɛ yeelen ye o ɲa fɛ,
ka sira cɛjuguw kɛ sira dakapaninw ye.
Ne bɛna nin kow le kɛ;
ne tena a to kebari ye.

17 «Minw bɛ o jigi la jo yiriramanw kan,
olugu bɛna seko ni o ko ye, ka maroya kɔsɛbɛ;
minw b'a fɔ jo nɛgeramanw ma ko:
<Aw le ye an ta alaw ye!> »

Izirayɛlimɔgɔw ma Ala lamɛn

18 Ala ko: «Aw torogberɛnw, aw ye menni kɛ!
Fiyɛntɔw, aw ye flɛri kɛ, ka yeri kɛ!

19 Jɔntigiw le ye fiyɛntɔw ye ni ne yɛrɛ ta baaradenw tɛ?
Jɔntigiw le ye torogberɛnw ye i ko ne yɛrɛ ta ciradenw, ne ka minw ci?

Jöntigiw le ye fiyentow ye i ko Ala ta ciradenw?

Jöntigiw le ye fiyentow ye i ko Matigi Ala ta baaradenw?

²⁰ Aw ka fen caman ye, nka aw ma o jate;
aw torow dayelera, nka aw ma foyi men.»

²¹ Matigi Ala ta terenninya koson,
a tun b'a fe k'a ta sariya bonya, ka nɔɔɔ la a kan;

²² nka siya tow benna a ta mɔgow le kan,
ka o borofenw bee ce.

O benna dingaba konɔ, ka mina jan na,
siya tow ka a ta mɔgow mina ka o dogo kasobonw konɔ;

o benna o kan, mɔgo si ma soro ka o bosi,
o ka o borofenw ce, mɔgo si ma soro k'a fo ko: «Aw y'a laseko!»

²³ Nka jontigi le bena a toro malo nin kow ra,
walama k'a janto o ra sipaga werɛ k'a lamɛn?

²⁴ Jon le ka Yakuba ta mɔgow don o borofenw cebagaw boro,
ka Izirayeli don benkannikebagaw boro?

An ka Matigi Ala min hake ta,
yala ale te wa?

An ma son ka a ta sira tagama,
an ma son k'a ta sariyaw lamɛn.

²⁵ O koson a k'a ta dimi tasuma bon Izirayeli kan,
ka kere juguw lawuri o kama.

A ta dimi tasuma manana ka o lamini, nka o ma hakiri soro;
o tasuma ka o jeni, nka o ma o jate.

43

Matigi Ala ka layiri ta a ta mɔgow ye

¹ Sisan, Matigi Ala min ka aw dan, aw Yakuba ta mɔgow,
Matigi Ala min ka aw ke mɔgo ye, aw Izirayelimɔgow,
ale ko: «Aw kana siran, sabu ne ka aw kunmabo;
ne ka aw wele aw togo ra,
aw ye ne ta le ye.

² Hali ni aw be jibaw le cetige, ne bena to ni aw ye;
hali ni aw be baji le cetige, ji tena aw datugu.
Hali ni aw be tagama tasuma ce ma, a tena aw jeni,
tasumamana tena se aw ma.

³ «Sabu ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala;
ne le ye Izirayeli ta Ala saninman ye, aw kisibaga.
Ne bena Misiran jamana di, ka o ke aw kunmabosara ye,
ka Etiyopi jamana ni Seba jamana di aw no ra.

⁴ I n'a fo aw ko ka gbelen ne ma,
aw ta ko ka bon ne fe, ani ne be aw kanu,
o ra, ne bena mɔgo werew le di aw no ra,
ka siya werew di ka aw nin kunmabo.

⁵ «Aw kana siran, sabu ne be ni aw ye;
ne bena aw ta den dow lana ka bo tereboyanfan na,
ka dow lana ka bo terebenyanfan na,
ka na aw bee lajen.

6 Ne bɛna a fɔ sahiliyanfan mɔgɔw ye ko: <Aw ye o di,>
 k'a fɔ woroduguyanfan mɔgɔw ye ko: <Aw kana o mara tuun.>
 Aw ye ne dencɛw lana ka bɔ fɔ yɔrɔjan,
 aw ye ne denmusow lana ka bɔ fɔ dunupa dan na,
 7 ne tɔgɔ bɛ minw bɛɛ ra,
 ne ka minw bɛɛ dan ne ta nɔrɔ kosɔn,
 ka o kɛ mɔgɔ ye, ka o labɛn.»

Matigi Ala kelenpe le ye Ala ye

8 «Aw y'a to nin mɔgɔw ye na, nin mɔgɔ minw tɛ yeri kɛ, k'a sɔrɔ ja bɛ o
 fɛ,
 minw tɛ mɛnni kɛ, k'a sɔrɔ torow bɛ o fɛ.
 9 Siyaw bɛɛ ye lajɛn,
 mɔgɔw bɛɛ ye fara jɔgɔn kan.
 Olugu ra, jɔntigi le tun ka nin kow ye k'a fɔ?
 Jɔn le tun ka ko tɛmeninw ye k'a fɔ an ye?
 O ye na ni o ta seerew ye ka na kuma k'a yira ko o ta ye can ye;
 seerew ye o lamɛn k'a fɔ ko: <Can lo!>

10 «Aw le ye ne ta seerew ye,
 Matigi Ala ko ten;
 aw le ye ne ta baaradenw ye, ne ka minw janawoloma,
 janko aw y'a lɔn, ka la a ra,
 k'a faamu ko ne le ye Ala ye,
 ko ala dɔ wɛrɛ ma na ne ja fɛ,
 dɔ wɛrɛ fana tɛna na ne kɔ fɛ.

11 Ne, ne le ye Matigi Ala ye;
 ni ne tɛ, kisibaga wɛrɛ tɛ yi tuun!

12 Ne le ka nin kow ye k'a fɔ, ne le ka aw kisi, ne le kɔnna ka nin kow yira;
 ala wɛrɛ minw bɛ aw cɛ ra, olugu dɔ tɛ.
 Aw le ye ne ta seerew ye,
 Matigi Ala ko ten;
 ne le ye Ala ye.

13 Ne le ye Ala ye wagati bɛɛ;
 mɔgɔ si tɛ se ka fɛn bɔsi ne boro.
 Ni ne ka ko min kɛ, jɔn le bɛ se ka o yelemɛ?»

Ala ka sirakura min bɔ

14 Matigi Ala, aw kunmabɔbaga, Izirayɛli ta Ala saninman ko:
 «Aw kosɔn, ne bɛna mɔgɔ dɔw ci Babilɔni kama,
 ka taga Babilɔnikaw bɛɛ lajigi;
 o bɛna don o ta jirakurunw kɔnɔ ka bori,
 o tun bɛ jagari o jirakurun minw kosɔn.

15 Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala saninman,
 ne le ye Izirayɛli danbaga ye, aw ta masacɛ.»

16 Matigi Ala min ka sira bɔ kɔgɔji kɔnɔ,
 ka tɛmɛyɔrɔ kɛ jibaw cɛ ma,

17 ale min tun ka sowotorow ni sow labɔ,
 ani kɛrɛkejama ni a cɛfariw,
 ka na o benben ka o lala, o kana se ka wuri tuun,
 k'a to o ye mana ka ban, ka faga i ko fitinajuru,

18 ale ko: «Aw kana aw hakiri to fɔlɔfɔlɔkɔw ra tuun,

aw kana kokorow jate tuun.

¹⁹ A fe, ne bena kokura do ke;
a dabora ka ban, aw ta yera wa?
Ne bena sira bo kongokolon konɔ,
ka baji woyo dugukolojalan kan.

²⁰ Kongobeganw bena ne bonya:
kongowuruw, ani konɔsogolonw;
sabu ne bena ji lana kongokolon konɔ,
ka baji woyo dugukolojalan na,
ka ji di ne ta mogɔ janawolomaninw ma, o y'a min.

²¹ Ne ka mogɔ minw laben ka o ke ne ta ye,
olugu bena ne ta bonya lakari.»

Matigi Ala k'a ta mogow jaraki

²² «O beɛ n'a ta, aw ma ne togɔ wele, aw Yakuba ta mogow;
aw segera ne korɔ, aw Izirayelimogow.

²³ Aw ma aw ta sagadenw ke saraka jenitaw* ye ka o di ne ma,
aw ma aw ta sarakaw bo janko ka ne bonya;
ne fana ma siman sarakaw* doni la aw kan,
walama ka aw sege wusunun sarakaw* ko ra.

²⁴ Aw ma wari bo ka yiri kasadiman san ne ye,
aw ma ne wasa ni aw ta began sarakaw* turumanyorow ye;
nka aw ka aw ta jurumunw doni la ne kan,
ka ne sege ni aw ta terenbariyakow ye.

²⁵ Nka ne koni, ne le be aw ta hakew josi ka bo aw ra, ne ta bonya koson;
ne tena ne hakiri to aw ta jurumunw na tuun.

²⁶ «Aw ye ne hakiri jigi ne ta jaraki ra, an ye kiti ke;
aw yere ye kuma k'a yira ko aw ta ye can ye.

²⁷ Aw bemace folo ka jurumun ke,
aw ta kumalasebagaw murutira ne ma.

²⁸ O le koson, ne ka batoso saninman jamogow dogoya,
ka halakiri lase Yakuba ta mogow ma,
ka Izirayelimogow mangboya.»

44

Ala bena a ta baraka lajigi a ta mogow kan

¹ «Aw ye nin lamɛn sisan, Yakuba ta mogow, ne ta baardenw,
Izirayelimogow, ne ka aw minw janawoloma!

² Matigi Ala min ka aw dan,
ka aw ke mogɔ ye aw bamuso konɔ, ka ke aw demɛbaga ye:
Aw kana sisan, Yakuba ta mogow, ne ta baardenw,
Yesurun*, ne ka aw minw janawoloma.

³ Ne bena ji woyo dugukolojalan kan,
ka bununjiw woyo yorɔjalanw na;
ne bena ne nin lajigi aw ta durujaw kan,
ka ne ta baraka lajigi aw ta denw kan.

⁴ O bena falen i ko kodarabinw,
ka falen i ko yiri minw be jida ra.

⁵ Do bena a fo ko: <Ne ye Matigi Ala ta le ye!>

* 44:2 44.2 Yesurun, o korɔ ye Izirayeli.

Dɔ wɛrɛ bɛna a fɔ ko ale ye Yakuba ta mɔgɔ le ye!
 Dɔ wɛrɛ fana bɛna a sɛbɛ a boro kan ko: «Ne ye Matigi Ala ta le ye!»
 O bɛna Izirayeli tɔgɔ kɛ o ta bonya sababu ye.»

Ala wɛrɛ tɛ yi Matigi Ala kɔ

6 Matigi Ala, Izirayeli masacɛ,
 Fangatigi Ala, min bɛ Izirayeli kunmabɔ, ale ko:
 «Ne le ye fɔlɔ ye, ne le fana ye laban ye;
 ni ne tɛ, Ala wɛrɛ tɛ yi.

7 Jɔntigi le bɛ i ko ne, o tigi ye kuma ta!
 A ye kuma, k'a fɔ ne ye;
 ko minw kɛra kabini ne ta mɔgɔw sigiwagati ra fɔlɔfɔlɔ,
 ko nataw, ani ko minw bɛna kɛ o kɔ fɛ, a ye o fɔ!

8 «Aw kana siran, aw kana yɛrɛyɛrɛ.
 Yala ne tun ma nin kow fɔ k'a yira aw ra kabini wagatijan wa?
 Aw le ye ne seerew ye:
 Yala Ala wɛrɛ bɛ yi ni ne tɛ wa?
 Ala Barakatigi wɛrɛ tɛ yi, ne ma dɔ wɛrɛ lɔn.»

Batofɛn wɛrɛw tɛ foyi na

9 Jo lalagabagaw si tɛ foyi ye;
 o ta batofɛn lalaganinw bɛɛ ra pumanman tɛ foyi na.
 Minw ye o jow ta seerew ye, olugu na tɛ foyi yera,
 o tɛ foyi lɔn, o kosɔn o bɛna maroya.

10 Jɔn le bɛ sɔn ka yiri lalaga ka o kɛ a ta ala ye,
 ka nɛgɛ yeele ka o kɛ jo ye,
 k'a sɔrɔ a tena nafa foyi sɔrɔ a ra?

11 A flɛ, jo nɔfɛmɔgɔw bɛɛ bɛna maroya;
 jo lalagabaga tɛ foyi ye ni adamadenw gbansan tɛ.
 O bɛɛ ye lajɛn, o bɛɛ ye na lɔ yan;
 o bɛɛ ja bɛna tige, o bɛɛ bɛna maroya.

12 Numucɛ bɛ nɛgɛ ta
 k'a don tasuma ra.
 A b'a gbasi ni nɛgɛgbasiyan ye;
 a bɛ o kɛ ni a boro fanga bɛɛ ye.
 Nka ni kɔngɔ k'a mina dɔrɔn, a baraka bɛ ban,
 ni a ma ji min dɔrɔn, a baraka bɛ dɛsɛ.

13 Yirilɛsɛbaga bɛ juru la ka yirisuma,
 ka fɛn dɔ tagamasiyen kɛ ni sɛberikɛnan ye;
 o kɔ, a bɛ yiri lɛsɛ ni yirilɛsɛnan ye,
 a b'a dakapa ni sumanikɛnan ye,
 k'a lɛsɛ k'a kɛ i n'a fɔ mɔgɔ,
 k'a kɛ adamaden bisigiya ye, k'a cɛpa,
 k'a bla bon kɔnɔ.

14 A bɛ sɛdirisunw tige,
 walama a bɛ sipɛrɛsisunw, ani sɛnisun dɔw panawoloma
 k'a to olugu ye bonya kongoyiri tɔw cɛ ra yi;
 walama a yɛrɛ bɛ pɛnisunw turu,

sanji be ben o kan ka o wuri.

¹⁵ Ayiwa, a be o yiri kelenw le ke logo ye:
a be do don tasuma ra, ka ja ni o tasuma ye,
ka do ke tasuma ye ka buru jeni o kan.
Nka a be do fana lalaga ka o ke a ta ala ye ka o bato;
a be jo do lalaga k'a kinbiri gban o korɔ.

¹⁶ A be yiri tarance ke logo ye,
a be sogo jeni o kan,
ka o sogo domu ka fa;
a be ja o tasuma ra fana, k'a fo ko:
«Ha, ne be jara, tasuma fle!»

¹⁷ Nka yiri to, a be o ke a ta ala ye, a ta jo;
a be a kinbiri gban o korɔ k'a bato,
k'a daari k'a fo ko:
«Ne kisi, sabu ele le ye ne ta ala ye!»

¹⁸ O mogow te foyi lon, o te foyi faamu;
o paw datugunin lo janko o kana foyi ye,
o hakiri gberennin lo janko o kana hakiri sorɔ.

¹⁹ Mogɔ si te miiri a yere konɔ,
walama ka ko lon, ka faamuri ke, k'a fo ko:
«Ne ka yiri do ke logo ye ka o don tasuma ra,
ka buru jeni ni o takamiw ye,
ka sogo fana jeni ka o nimi;
mun koson ne bena fen haramunin do lalaga ni o yiri to ye,
ka ne kinbiri gban o yirikunkurun korɔ ka o bato!»

²⁰ Mogɔ min be o ke, o tigi tugura fengbansan le ko;
a hakiri cenna, fo k'a lafiri.
A tena se k'a yere kisi, a fana tena a fo ko:
«Fen min be ne boro, yala o te batofen gbansan le ye wa?»

Matigi Ala le ye Izirayeli kunmabɔbaga ye

²¹ «Aw ye aw hakiri to nin na, aw Yakuba ta mogow;
Izirayelimogow, aw le ye ne ta baaradenw ye.
Ne le ka aw ke mogɔ ye, aw le ye ne ta baaradenw ye.
E, Izirayelimogow, ne te pina aw ko.

²² Ne ka aw ta hake josi ka bo yi, i ko sankaba be tunu cogo min na,
ka aw ta jurumunw josi ka bo yi i ko bugun be tunu cogo min na.
Aw ye seko ka na ne fe,
sabu ne ka aw kunmabɔ.»

²³ E, sankolo, ele ye nagari ka peren, sabu Matigi Ala le ka nin ke!
E, dugukolo jukɔɔyɔɔɔw, aw ye ninsɔndiyakanw fo!
E, kuruw, aw ye nagarikanw bo,
ani yirituw, ani yiriw bee;
sabu Matigi Ala ka Yakuba ta mogow kunmabɔ,
a ka a ta bonya yira Izirayelimogow ce ra.

²⁴ Matigi Ala, aw kunmabɔbaga,
min ka aw ke mogɔ ye aw bamuso konɔ, ale ko:
«Ne Matigi Ala, ne le be nin kow bee ke;
ne kelenpe le ka sankolo foni,

ne yeɛɛ le ka dugukolo yeɛɛɛ.

²⁵ Ne be cira faninyafɔbagaw ta cirayakumaw cɛn,
ka fatokumaw don lagberikebagaw da ra;
ne be hakiritigiw laseko ko fe,
ka o ta lonniya ke nalomanya ye.

²⁶ Nka ne b'a yira ko ne ta baaraden ta kuma ye can ye,
ne be ne ta ciradenw ta cirayakumaw dafa.
Ne le b'a fɔ Zeruzalemu ma ko: <Mɔgɔw bɛna sigi yi tuun,>
k'a fɔ Zuda duguw ma ko: <O bɛna o lo kokura!>
Ne bɛna o ta yɔrɔ benninw lo kokura.

²⁷ Ne b'a fɔ kɔgojiba ma ko: <I ja!
Ne be ele ta jiw beɛ ja!>

²⁸ Ne b'a fɔ Sirusi* ma ko: <Ne ta mɔgɔw marabaga lo!
Ale le bɛna ne sagonankow beɛ ke.
A bɛna a fɔ ko Zeruzalemu ye lo kokura,
k'a fɔ ko Alabatoso lori ye dabɔ.> »

45

Ala ka baara min di Sirusi ma

¹ Matigi Ala k'a fɔ a ta mɔgo panawolomanin Sirusi* ta ko ra, ko:
«Ne bɛna a boro mina,
ka siya tɔw majigi a ta fanga kɔrɔ;
ne bɛna siya tɔw ta masacew ta kurusijaraw foni,
ka dondaw beɛ dayele ale na fe,
janko daw si kana datugu tuun.

² Ne yeɛɛ bɛna bla ele Sirusi na fe,
ne bɛna kuruw yeɛɛɛ i tagato na fe,
ne bɛna siranɛɛɛ konw kari,
ka o sɔgonan nɛɛramanw tigetige.

³ Ne bɛna naforo dogoninw di i ma,
naforo minw be gundo yɔrɔw ra,
janko i y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye,
Izirayeli ta Ala, min be i wele i tɔgo ra.

⁴ «Ne ta joncɛ Yakuba le kosɔn,
ani ne ta siya panawolomanin Izirayeli le kosɔn,
ne ka ele wele i tɔgo ra,
ka bonya la i kan, k'a sɔrɔ ele ma ne lon.

⁵ Ne le ye Matigi Ala ye, Ala wɛɛɛ tɛ yi,
Ala wɛɛɛ tɛ yi ne ko.
Ne ka i cɛsiri ka baraka don i ra, k'a sɔrɔ ele ma ne lon,

⁶ janko k'a ta terebɔyanfan na
ka taga a bla fɔ terebenyanfan na,
mɔgɔw y'a lon ko ni ne tɛ, batofɛn tɔw beɛ ye fɛngbansanw le ye;
ne le ye Matigi Ala ye, Ala wɛɛɛ tɛ yi ne ko.

⁷ Ne be yeelen bɔ, ne be dibi don,
ne be hera lana, ne be tɔrɔ lana.
Ne Matigi Ala, ne le be nin kow beɛ ke.

† 44:28 44.28 Sirusi ko tun fora kakɔrɔ (Ezayi 41.1-5; 41.25-42.9). Nka yan le, ani yɔrɔ wɛɛɛw ra a tɔgo fora (Ezayi 45.1-13; 46.8-13; 48.12-16). * 45:1 45.1 Aw ye Sirusi ta ko fle (Ezayi 41.1-4).

8 «Sankolo ye terenninya lajigi i ko gomiji,
sankabaw fana y'a lajigi i ko sanji;
dugukolo ye dayele janko kisiri ye falen,
k'a to terenninya fana ye nugu.
Ne Matigi Ala, ne le be nin bee ke.»

Mogo ni a danbaga

9 Bono be ele soro, ele min be i danbaga soso;
k'a soro ele fana ye bogodaga do le ye bogodaga tow ce ra!
Yala bogo be se k'a fo a lalagabaga ma wa, ko: «Ele be mun le kera tan?»
walama k'a fo ko: «I ta baara ma ja i boro!»

10 Bono be ele soro, ele min b'a fo i face ma ko: «Mun na i ka ne woro?»
K'a fo i bamuso ma ko: «Mun na i ka ne woro?»

11 Matigi Ala, Izirayeli ta Ala saninman,
Izirayeli danbaga ko:
«Ne ta denw bena ke min ye, yala aw le ka kan ka ne jininka o ra wa?
Aw le ka kan ka ne ta koketaw yira ne ra wa?»

12 Ne le ka dugukolo dan,
ka adamadenw dan ka o sigi a kan.
Ne yere boro le ka sankolo foni k'a se yoro bee,
ne le be sankolokonofenw bee mara.
13 Ne le ka Sirusi lawuri ne ta terenninya kama;
ne bena a ta siraw bee dakana.
Ale le bena ne ta dugu lo kokura,
ka ne ta mogo minaninw labla o ye taga,
o tena wari sara a ye, o fana tena bonyafen di a ma.
Fangatigi Ala ko ten.»

Ala be a ta mogow ce ra

14 Matigi Ala ko:
«Misirankaw ta sorotaw, ani Etiyopikaw ta tonow,
ani Sabakaw, o siya mogo janjanw,
o bee bena teme aw fe, o bee bena ke aw ta ye.
O mogow bena na tugu aw ko, o sirinin be ni negjoroko ye.
O bena o kinbiri gban aw koro,
ka aw bonya, k'a fo ko:
<Ala be aw dama le fe, Ala wete te yi.
Batofen tow ye fengbansanw le ye.> »

15 Can ra, ele ye Ala dogonin le ye,
Izirayeli ta Ala, kisibaga Ala.

16 Jo lalagabagaw maroyara fo ka o kun suuru;
o bee kun suurunin le be sekora ka taga.

17 Nka Izirayeli bena kisi Matigi Ala baraka ra,
kisiri min te ban.
Aw tena maroya,
aw kun tena suuru tuun ka ye fiyewu!

Sankolo ni dugukolo danbaga Ala

18 Matigi Ala
min ka sankolo dan,
min fana ka dugukolo lalaga, k'a laben, k'a sabati;

a m'a dan k'a lakolonba to,
nka a k'a dan janko mɔgɔw ye sigi a kan.
Ale ko: «Ne le ye Matigi Ala ye,
Ala wɛrɛ tɛ yi ne kɔ.

¹⁹ Ne ma kuma dogo ra,
ne ma kuma dugukolo yɔrɔ dogonin dɔ ra;
ne m'a fɔ Yakuba ta mɔgɔw ye ko:
<Aw ye ne yɔrɔɲini yɔrɔ lakolonw na!>
Ne Matigi Ala, ne bɛ kuma terennin le fɔ,
kuma min ye can ye, ne bɛ o le lase.»

Siyaw bɛɛ bɛna Matigi Ala lɔn

²⁰ «Aw ye ɲɔgɔn lajɛn ka na;
aw tɔ minw bɔsira siyaw cɛ ra, aw bɛɛ ye gbara ka na!
Minw bɛ o ta jo yiramanw ta ka yaala, olugu tɛ foyi lɔn;
ala min tɛ se ka o kisi, o bɛ o le daari.

²¹ «Aw ye gbara ka na aw ta fɔ,
aw bɛɛ ye lajɛn ka na sigi ka kuma.
Jɔntigi le ka nin kow fɔ kabini wagatijan?
Jɔn le k'a lase kabini fɔlɔfɔlɔ?
Ne tɛ wa, ne Matigi Ala?
Ni ne tɛ, Ala wɛrɛ tɛ yi
min terennin lo, min bɛ mɔgɔ kisi;
ni ne tɛ, dɔ wɛrɛ tɛ yi.

²² Aw ye aw pasin ne ma janko aw ye kisi,
aw minw bɛ fɔ dunuɲa danw na;
sabu ne le ye Ala ye,
Ala wɛrɛ tɛ yi ne kɔ.

²³ Ne bɛ kari ni ne yɛrɛ tɔgɔ ye;
ne da bɛ kuma terennin le fɔ,
kuma min tɛ yelɛma ka ye.
Adamadenw bɛɛ bɛna o kinbiri gban ne le kɔrɔ†;
o bɛɛ bɛna kari ni ne tɔgɔ le ye.

²⁴ O bɛna a fɔ ne ta ko ra, ko:
<Terenninya ni baraka bɛ sɔrɔ Matigi Ala kelenpe le fɛ.> »
Minw bɛɛ jusu tun gbanna a kɔrɔ
olugu maroyanin bɛna sekɔ ka na a fɛ.

²⁵ Matigi Ala le baraka ra
Izirayɛli ta denw bɛɛ bɛna terenninya sɔrɔ, ka o kun kɔrɔta.

46

Matigi Ala bɔɲɔgɔnko tɛ yi

¹ Beli desera, Nebo* baraka banna;
o ka o jow siri bɛganw le kɔ ra, donitabeganw.
Aw tun bɛ o jo minw ɲu fɔlɔfɔlɔ ka taga ni o ye,
olugu le kera doni ye bɛganw kɔ ra, fɔ ka bɛganw sege!

² O jow bɛɛ baraka banna, o desera,
o ma se ka o yɛrɛ kisi;

† 45:23 45.23 Nin kuma bɛ sɔrɔ Rɔmukaw 14.11 ani Filipikaw. 2.10–11.

* 46:1 46.1 Beli ni

Nebo, o tun ye Babilonikaw ta jo dow ye (Yeremi 50.2; 51.44).

o ka olugu yere le mina ka taga ni o ye jamana were ra.

³ «Ayiwa, Yakuba ta mogo, aw ye ne lamem,
Izirayeli ta mogo tow bee, aw ye ne lamem.
Ne lora ni aw kunko ye kabini aw worolon na;
ne ka aw ta, kabini aw worolon na.

⁴ Fo ka taga aw koru, ne le bena aw ta;
fo ka taga aw kunsigi gbe, ne le bena aw demem.
Ne le bena o ke; ne le bena aw ta,
ne le bena aw demem, ne le bena aw bosu.

⁵ «Aw b'a fe ka ne suma ni jontigi le ye,
ka ne ni o tigi ke kelen ye?
Aw b'a fe ka ne kapa ni jontigi le ye,
k'a fo ko ne ni o tigi ka kan?

⁶ Dow be o ta sanin bee bo boru kono,
ka o ta warigbe jate ni sumanikenan ye;
o be o fenw di saninfagabaga ma, ko a ye ala do lalaga ni o ye.
O bena o kinbiri gban o batofen le koru k'a bato!

⁷ O bena o le la o kamankun kan ka taga ni a ye,
ka taga a bla a blayoru ra, a be to yi;
a te se ka bo a no ra.
Hali ni mogo ka perem k'a wele, a te se k'a lamina,
a te se ka mogo kisi ka bo toru ra.

⁸ «Aw ye aw hakiri to nin kow ra, ka aw janto a ra kosebe;
aw mogo murutininw, aw ye miiri!

⁹ Aw ye aw hakiri to folofolo ta ko temeninw na,
sabu ne le ye Ala ye, Ala were te yi ne ko;
ne le ye Ala ye, ne bogonko were te yi.

¹⁰ Ne be ko nataw fo kabini a damina;
ko minw ma ke folo, ne be o fo kabini wagatijan.
Ne b'a fo ko: Ne ta kolatigeninw bena ke;
ko o ko ka di ne ye, ne be o bee dafa.

¹¹ «Ne bena kono fariman do wele ka bo tereboyanfan na,
ne bena ne ta ko dafabaga wele ka bo fo jamanajan do ra;
ne ka min fo, ne bena a to o ye ke,
ne ka min latige, ne bena o dafa.

¹² «Aw ye ne lamem, aw mogo jusukungbelenw,
aw minw yoru ka jan terenninya ra.

¹³ Ne bena na ni ne ta terenninya ye;
a yoru man jan tuun;
ne tena men tuun ka aw kisi.
Ne bena Siyon dugu kisi,
ka ne ta noro la Izirayeli kan.»

47

Ala bena a yere dimibo Babilonikaw ra

¹ Ala ko: «Aw ye jigi ka sigi buguri ra,

Babiloni dugumogow!

Aw ye sigi dugu ma, sabu masasiginan te aw fe tuun,
aw Babilonikaw!

Mogo tena aw wele tuun ko:

<Dugu nasumanin, dugu ferenin!>

² Aw ye wuguw mina ka mugu si*.

Aw ye lankana bo aw kun na,
ka aw ta tagafe korota ka aw senkalaw bo kene ma,
ka ba tige.

³ Aw fari lakolon bena to,
aw lebu bena bo kene kan.

Ne bena ne yere dimibo,
ne tena mogo si to.»

⁴ Anw bosibaga togo le ye ko Fangatigi Ala,
Izirayeli ta Ala saninman.

⁵ «Babilonikaw, aw ye je ka sigi,

aw ye to dibi ra;

mogo tena aw wele tuun ko:

<Siyaw ta masamusol!>

⁶ Ne jusu tun bora ne ta mogow koro,
o koson ne tun banna ne ta jamana ra,

ka a don aw boro;

nka aw ma hina o ra,

aw ka aw ta fanga digi ni baraka ye hali cekorobaw kan.

⁷ Aw tun b'a fora ko: <Wagati bee anw bena to an ta masaya ra!>

O le koson aw ma nin kow jate;

a laban bena ke min ye, aw ma miiri o ra.

⁸ «Ayiwa, sisan aw ye nin lamem, aw kodiman kanubagaw,

aw minw ferenin be sigi

ka to k'a fo aw yere kono ko:

<Anw koni, anw pogon te yi!

Anw tena ke i ko muso ce sanin fiyewu,

an tena ke denntanw ye fiyewu!>

⁹ Ayiwa, nin ko fla bee bena aw soro

yoronin kelen na, lon kelen na:

Densaya ni cesaya.

O kow bena aw soro fo ka juguya,

aw ni aw ta subagayaba,

ani aw ta lagberi caman bee.

¹⁰ «Aw tun ka aw jigi la aw ta kojuguke le kan;

aw tun b'a fora ko: <Mogo si te anw yera!>

Aw ta hakiritigiya ni aw ta lonniya ka aw lafiri.

Aw tun b'a fora aw yere kono ko:

<Anw koni, anw pogon te yi!>

¹¹ Nka bono do bena ben aw kan,

* **47:2** 47.2 Nin kumaw b'a yira ko Babilonikaw bena bo o ta jamana ra ka taga ke siya werew ta jonw ye, ka jagboyabaaraw ke olugu ye, i n'a fo mugusi.

aw tena min minacogo lon;
 cenri do bena ben aw kan,
 aw tena se ka min bari.
 Kojugu do bena bara ka cun aw kan
 k'a soro aw ma somi a ra.

12 «Ayiwa, aw ye to aw ta lagberike ra sa,
 ani aw ta subagayaba!
 Aw ka aw yere sege o kow le ra kabini aw denmisenman.
 I b'a soro ko aw bena nafa soro a ra,
 ko o kow bena aw ke siranyafen ye.

13 Aw ka aw yere sege lagberi ra!
 Ayiwa, minw be sankolo tagamasiyenw lon,
 minw be fleri ke ni lolow ye,
 minw be aw ta lon nataw fo aw ye karokura o karokura,
 olugu ye wuri ka aw kisi sa!

14 «A fe, olugu bee be i ko binjalan,
 tasuma be min jeni.
 O te se ka o yere nin kisi ka bo tasumamana boro.
 Mogo b'a yere ja ni takami min ye, o jogon te;
 mogo be sigi tasumayeelen min koro, o jogon te.

15 Aw ka aw yere sege minw ye, olugu ka ko min ja aw ye, o le ye nin ye;
 aw tun ka minw ke aw kokejogonw ye kabini aw denmisenman.
 O bee bena taga o kun fe, o bee be taga o ta fan na,
 mogo si tena soro ka aw kisi.»

48

Ala ka kokuraw yira

1 Ala ko: «Yakuba ta somogow, aw ye nin lamem,
 Izirayeli togo be aw le ra,
 aw le buruju bora Zuda ra,
 aw le be kari ni Matigi Ala togo ye,
 aw le be Izirayeli ta Ala bato;
 nka aw te o ke ni can ni terenninya ye!

2 Aw b'a fo ko aw ye dugu saninman ta mogow ye,
 aw be aw boromala Izirayeli ta Ala kan,
 min togo ye ko Fangatigi Ala.

3 «Ayiwa, ne tun ka ko temeninw fo kabini wagatijan sani o ye ke;
 o kumaw tun bora ne da ra, ne tun k'a lase aw ma,
 o ko, ne barara k'a ke, k'a dafa.

4 Sabu ne k'a lon ko aw ye mogo torokungbelenw le ye,
 ko aw kan janin lo i ko negebere,
 ko aw kun ka gbelen i ko siranega.

5 Ne tun ka nin kow fo aw ye kabini wagatijan;
 sani a ye ke, ne tun k'a lase aw ma,
 jankw aw kana na a fo ko: <Anw ta sonnifenw le ka nin kow ke,
 anw ta jo yiriramanw, ani a negeramanw le ka nin kow latige.>

6 Min fora, aw ka o men, aw yere k'a ye ko a bee dafara;
 yala aw tena lo a ra wa?

«Sisan ne bɛna a to aw ye kokuraw mɛn,
ko dogonin dɔw lo, aw ma ko minw lɔn.

⁷ O kow labɛnna sisan le, wagatijan ko tɛ;
fɔ ka na se bi, ma aw tun m'a mɛn fɔlɔ,
ni o tɛ, aw tun bɛna a fɔ ko aw tun k'a lɔn kakɔrɔ!

⁸ Aw ma nin ko mɛn ka ye, aw ma foyi lɔn a ra,
a tun ma don aw toro ra ka ye,
sabu ne ka aw lɔn ni janfa dɔrɔn le ye;
kabini aw worora, aw tɔgɔ lara ko mɔgɔ murutininw.

⁹ «Nka ne tɔgɔ kosɔn, ne bɛ ne ta dimi mala;
ne ta bonya kosɔn, ne bɛ ne yɛrɛ mina,
janko ne kana na aw halaki.

¹⁰ A fɛ, ne ka aw yeele, nka ne tun tɛ warigbɛ le pinina;
ne ka aw kɔrɔbɔ ni tɔrɔ ta tasuma le ye.

¹¹ Ne ka o kɛ ne yɛrɛ tɔgɔ le kosɔn, ne yɛrɛ tɔgɔ;
yala ne bɛ sɔn k'a to ne tɔgɔ ye cɛn wa?
Ne tɛna ne ta bonya di mɔgɔ wɛrɛ ma.»

Ala ka baara min karifa Sirusi ma

¹² «E, Yakuba ta mɔgɔw, aw ye ne lamɛn,
Izirayɛli, ne ka aw minw wele, aw ye ne lamɛn!
Ne lo, ne le ye fɔlɔ ye,
ne le fana ye laban ye.

¹³ Ne yɛrɛ boro le ka dugukolo ju sigi,
ne kininboro ka sankolo bonya ka se yɔrɔ bɛɛ;
ni ne ka o wele dɔrɔn, o bɛɛ bɛ wuri ka lɔ.

¹⁴ Aw bɛɛ ye na lajɛn ka menni kɛ!
Aw ra, jɔn le kɔnna ka nin kow fɔ?

Matigi Ala bɛ cɛ* min kanu,
alɛ le bɛna Ala sago kɛ Babiloni,
ka wuri Babilɔnikaw kama.

¹⁵ Ne, ne le kumana a fɛ, ne le k'a wele;
ne le k'a lana, a ta kow fana bɛna ja a boro.

¹⁶ «Aw ye gbara ne ra ka nin lamɛn!
Kabini a damina, ra ne ma kuma fɔ dogo ra;
kabini nin kow kɛwagati ra, ne tun bɛ yi.»

Sisan Dunupatigi Ala k'a nin lajigi ne kan ka ne ci.

¹⁷ Matigi Ala, aw kunmabɔbaga,
Izirayɛli ta Ala saninman ko:

«Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,
min bɛ aw karan aw yɛrɛ ta nafa kama,
ka aw bla sira kan, aw ka kan ka sira min ta.

¹⁸ E, ni aw tun sɔnna ka aw janto ne ta kumaw ra,
aw ta hera tun bɛna woyo i ko baji,
aw ta terenninya tun bɛ caya i ko kɔgɔji jikuruw.

¹⁹ Aw ta durujaw tun bɛ caya i ko kɛnkɛn,
aw ta denw tun bɛ caya i ko kɛnkɛnmugu;

* 48:14 48.14 O cɛ ye Sirusi ye (41.1-2).

o ta siya tɔgɔ tun tena tunu,
o tun tena halaki ne na kɔrɔ.»

Ala ta mɔgɔw bɛna bɔ Babilɔni

20 «Aw ye bɔ Babilɔni, aw ye bori ka bɔ Babilɔnikaw cɛ ra!
Aw ye nin fɔ ni naɗarikaɓaw ye, k'a to bɛɛ y'a men;
aw y'a fɔ ka se fɔ dunuɗa dan na.
Aw y'a fɔ ko: <Matigi Ala k'a ta jɔnce Yakuba kunmabo!

21 « <A tagara ni o ye yɔrɔɗalan min na, minlɔgɔ ma o sɔrɔ yi;
a ka ji woyo ka bɔ fara ra k'a di o ma,
a ka fara dayeɛ, ji serira ka bɔ.

22 « <Nka mɔgɔjuguw kɔni tena hera sɔrɔ fiyewu.> »
Matigi Ala ko ten.

49

Ala ta jɔɗɗuman ta dɔɗkiri flanan: Dunuɗa yeelen

1 Aw kɔgɔji kɔfɛmɔgɔw, aw ye ne lamɛn!
Aw yɔrɔɗanmɔgɔw, aw ye aw janto nin kuma ra!
Matigi Ala ka ne wele, k'a sɔrɔ ne tun ma woro fɔlɔ;
ka ne to ne bamuso kɔɔ, a ka ne tɔgɔ fɔ.

2 A ka ne da diya i ko kɛrɛkɛmuru dadiman,
ka ne dogo a boro jukɔrɔ;
a ka ne kɛ i ko biɗɛ dabɔnin,
ka ne dogo a ta biɗɛforogo kɔɔ.

3 A ko ne ma ko: «Ele le ye ne ta jɔn ye,
ele Izirayeli, ne bɛna ne ta nɔrɔ yira ele le sababu ra.»

4 Nka ne ko: «Ne kɔni ka ne yeɛ seɛ gbansan le;
ne ka ne baraka ban ko lakolonw ani ko naɗintanw le ra.
O bɛɛ n'a ta, ne ta ko bɛ Matigi Ala le boro,
ne ta baraji bɛ ale Ala le fɛ.»

5 Ayiwa, sisan, Matigi Ala kumana;
ale le ka ne kɛ mɔgɔ ye ne bamuso kɔɔ, ka ne kɛ a ta jɔn ye,
janko ka Yakuba ta mɔgɔw laseko a fɛ,
ka Izirayelimɔgɔw laɗɛn a kɔrɔ.
Ne bɛna bɔnya sɔrɔ Matigi Ala na kɔrɔ,
ne ta Ala le bɛna kɛ ne ta baraka ye.

6 Matigi Ala ko: «I bɛna kɛ ne ta jɔn ye
ka Yakuba ta gbaw lawuri,
ka Izirayelimɔgɔ tɔw laseko ka na;
nka o dɔrɔn tɛ,
ne bɛna i sigi ka i kɛ siya wɛrɛ mɔgɔw ta yeelen ye,
janko ne ta kisiri ko ye se fɔ dunuɗa fan bɛɛ ra.»

Ala bɛna Izirayelimɔgɔw ladon

7 Matigi Ala ye Izirayeli kunmabɔbaga,
ani a ta Ala saninman ye;
mɔgɔ mafiyɛnyanin, siyaw bɛ mɔgɔ min kɔninya,
mɔgɔ min kɛra fangatiɗiw ta jɔn ye, a b'a fɔ o tigi ye ko:
«Ni masacew nana ele ye, o bɛna wuri ka lɔ;

ni kuntigiw nana i ye, o bena o kinbiri gban,
Matigi Ala, Ala kankelentigi koson,
Izirayeli ta Ala saninman min ka ele janawoloma, ale Ala koson.»

⁸ Matigi Ala ko:

«Ne ka aw ta daariri lamɛn ne diyanya wagati ra,
ne ka aw kisi kisiri lon na;
ne bena ne janto aw ra, ka aw sigi,
janko ka jɛnɔgɔnya don ni mɔgɔw ye aw sababu ra,
ka jamana lɔ kokura,
ka bɛɛ ninyɔrɔ di a ma nin jamana halakinin na,

⁹ k'a fɔ kasodenw ye ko: «Aw ye bɔ»

k'a fɔ dibiramɔgɔw ye ko: «Aw ye bɔ dibi ra!»
Ni o kɛra, o bena domuni kɛ siradaw ra,
o bena o ta baro sɔrɔ kurukɛrɛfɛyɔrɔw bɛɛ ra.

¹⁰ Kongɔ tena o sɔrɔ tuun, walama minlɔgɔ;
kongokolon fundɛnin walama tere tena o jɛni,
sabu min bɛ hina o ra ale bena bla o ja,
ka taga ni o ye bununjiw kɔrɔ.

¹¹ Ne bena tɛmɛsiraw bɔ ne ta kuruw bɛɛ ra,
ne ta sirabaw bɛɛ bena dakaɲa.

¹² «O nato flɛ ka bɔ fɔ yɔrɔjan!

Dɔw nato flɛ ka bɔ sahiliyanfan na, ani terebenyanfan na;
dɔw bɛ nana ka bɔ fɔ Sinimu jamana ra.

¹³ Sankolo, ele ye ɲagari ni kanba ye!

Dugukolo, ele ye ninsɔndiya!

Kuruw, aw ye ɲagari fɔ ka pɛrɛn,
sabu Matigi Ala bɛ a ta mɔgɔw jusu saaro,
a bɛ hina a ta mɔgɔ ɲanibagatɔw ra.»

Ala tɛ jina a ta mɔgɔw ko

¹⁴ «Siyɔn dugumɔgɔw tun b'a fɔra ko: «Matigi Ala banna an na,
Matigi jinanana an kɔ!»

¹⁵ Yala muso bɛ se ka jina a ta sinminden kɔ wa?

Yala a tɛ hina a yɛrɛ woroden na wa?

Hali ni musow bɛ jina,
ne kɔni tena jina aw kɔ.

¹⁶ Aw m'a ye, ne ka aw tagamasiyɛn kɛ ne borotɛgɛ kɔnɔ;
aw ta dugu kogow tagamasiyɛn bɛ ne ɲa kɔrɔ tuma bɛɛ.

¹⁷ «Aw ta denw bɛ borira ka na*;

aw ta dugu cibagaw, ani a cɛnɔbagaw bena bɔ aw cɛ ra.

¹⁸ Aw ye aw ɲa kɔrɔta ka aw lamini flɛ:

aw ta denw bɛɛ bɛ lajɛnna ka na aw fɛ.

Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala ɲanaman ye,
Matigi Ala ko ten,

ko aw bena aw denw siri aw yɛrɛ ra i ko masirifɛnw,
ka aw yɛrɛ masiri ni o ye i ko kɔrɔmuso.

¹⁹ Ɔnhɔn, aw ta tomow, ani aw ta yɔrɔ lakolonw,

* 49:17 49.17 A fɔra Kitabu dɔw kɔnɔ ko: aw ta dugu lobagaw bɛ borira ka na.

aw ta jamana min tun halakira,
 o yorow bena dogoya aw ta mogow ma;
 aw tarobagaw fana bena taga ka mabo aw ra.
 20 Aw tun b'a miiri ko aw bonona aw ta den minw na,
 olugu le bena to k'a fo aw toro koroko ko:
 <Yoro ka dogo an ma,
 aw ye yoro do di an ma, an be se ka sigi min na!>
 21 O tuma aw bena a fo aw yere konoko ko:
 <Jon le ka nin denw bee woro ne ye sa?
 Ne tun kera denntan ye, ka ke denworobari ye,
 o tun ka ne mina, ka ne gben ka taga jamana were ra;
 o tuma jontigi le ka nin denw lamoko sa?
 Ne tun be ne kelen na,
 o tuma ninnugu bee bora min le?> »

22 Dunupatigi Ala ko:

«A fle, ne bena ne boro lawuri siyaw ma,
 ka ne ta tagamasiyen korota jamanaw ye;
 janko o ye aw dencow ta o boro konoko ka na ni o ye,
 ka aw denmusow sigi o kamankunw kan ka na ni o ye.

23 Masacew le bena ke aw lamofaw ye,
 o ta masamusow be ke aw lamobamusow ye;
 o bena na o kinbiri gban aw ja koroko ka o ja biri dugu ma,
 fo ka aw sennabuguri nemu.
 Ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye,
 ko mogoko minw be o jigi la ne kan, olugu tena maroya.»

24 Cefari ka fen minw soroko kere ra, yala o be se ka bosio a boro wa?
 Yala kuntigi fariman ta mogoko minaninw be se ka bosio wa?

25 Ayiwa, Matigi Ala ko:

«Can lo, cefari ta mogoko minaninw bena bosio,
 kuntigi fariman ka fen minw soroko kere ra, o bena bosio.
 Ne yere le bena aw kerebagaw kere,
 ne yere le bena aw denw kisi.

26 Ne bena aw tarobagaw yere ta sogo le di o ma o y'a domu,
 o bena o yere jori le min i ko duvenkura, fo ka panamini.
 Ni o kera, adamaden bee bena a lon
 ko ne le ye Matigi Ala ye, aw kisibaga,
 ani aw kunmabobaga, Yakuba ta Ala fangatigi.»

50

Matigi Ala ma ban a ta mogow ra

1 Matigi Ala ko:

«Furusasebe be min, ne ka aw bamuso furu sa ni sebe min ye?
 Jontigi ta juru le tun be ne ra fo k'a to ne ka aw fiyeere o tigi ma?
 A fle, aw fiyeerera aw ta terenbariyaw le koson;
 aw bamuso furu sara aw ta hakew le koson.

2 Mun koson ne nana, ne ma mogoko ye,
 ne ka weleri ke, mogoko si m'a lamina?
 Yala ne boro ka surun ka teme ko a te se ka aw bosio wa?
 Ne baraka man bon ka se ka aw kisi wa?

K'a soro ne songoko kelen, o be kogoji ja,
ka baji yelema k'a ke kongokolon ye;
jegew be tori jintanya koson,
sabu minlogo be o faga.

³ Ne be dibi don sankolo ra i ko fani,
k'a yoro bee datugu i ko mogo min ka borofani don.»

Ala ta jonjuman ta donkiri sabanan: Toro m'a jigi tige

⁴ Dunupatigi Ala ka ne karan kumacogo ra,
janko ne ye mogo segeninw demecogo lon ni ne ta kuma ye.
Sogoma o sogoma a be ne lakunu,
a be ne lakunu janko ne ye ne toro malo ka menni ke i ko karamogodenw.

⁵ Dunupatigi Ala ka ne toro dayele;
ne ma muruti,
ne ma seko ko fe.

⁶ Ne sonna ka ne ko lo ne bugobagaw ye,
ka ne pada lo ne bonbosi tufabagaw ye;
minw ka ne neni, ka daji tu ne kan,
ne ma ne pada dogo olugu ma.

⁷ Nka Dunupatigi Ala be ne deme,
o koson ne kun ma suuru;
o koson ne fana ka ne kun gbeya i ko kabakuru,
sabu ne k'a lon ko ne tena maroya.

⁸ Min be ne ta jo di ne ma, o natuma surunyara.
Jontigi le be se ka ne wele kiti ra?
O tigi ye na an bee ye taga lo ka kuma!
Jontigi le b'a fe ka ne jaraki?
O tigi ye na ne kama!

⁹ A fe, Dunupatigi Ala bena na ne deme.
Jontigi le be se ka kiti ben ne kan?
Ne juguw bee bena tige ka benben i ko fanikolon,
fo ka tumu don o ra.

¹⁰ Aw ra jontigi le be siran Matigi Ala na,
k'a ta jonce ta kuma laman?
Hali ni o tigi be tagamana dibi le ra,
ni yeelen t'a fe,
a y'a jigi la Matigi Ala togo kan,
k'a boromala a ta Ala ma.

¹¹ Nka aw minw bee be tasuma mana
ka bibe tasumamanw lalaga aw yere ye,
aw ye taga don aw yere ta tasuma mananin na
ani aw ta bibe tasumamanw ce ra;
ne boro le ka o lase aw ma,
aw bena la ka sa tooro le ra.

51

Dan te Matigi Ala ta kisiri ra

¹ Ala ko: «Aw ye ne laman, aw minw be terenninya pinina,
aw minw be Matigi Ala yoropinina!
Aw lesera ka bo fara min na, aw ye o fara fe,
aw sogira ka bo farakuru min na, aw ye o fe!»

² Aw ye aw bemace Iburahima fle
ani Saran min ka aw woro;
wagati min ne k'a wele, a kelen tun lo,
nka ne ka baraka don a ra, k'a ta denw caya.»

³ Matigi Ala bena Siyɔn dugumogow jusu saaro,
k'a yoro lakolonw be jusu saaro.
A bena o ta kongokolon yelema k'a ke i ko Edeni yiritu,
ka o ta dugukolɔjalanw ke i ko Matigi Ala ta yiritu.
Jusudiya ni ninsɔndiya le bena ke yi,
ani barakalari ni donkirilakanw.

⁴ «Aw ye aw janto ne ta kuma ra, ne ta mogow!
Ne ta siya, aw ye aw toro malo ne ye,
sabu sariya bena bo ne le fe k'a di aw ma;
ne bena ne ta kolatigeninw sigi, ne bena siyaw bla yeelen na.

⁵ Ne ta terenninya wagati surunyara,
ne ta kisiri wagati sera;
ne yere le bena jamana mogow ta kiti tige.
Kogoji kofemogow bena ne le makono,
o bena o jigi la ne le kan.

⁶ «Aw ye aw ja korota san fe,
o ko, aw ye aw kun suuru ka dugukolo fle;
sabu dugukolo bena tunu i ko sisi,
dugukolo bena bo jogon na i ko fanikolon,
a sigibagaw bena sa i ko limogow.
Nka ne ta kisiri bena to a cogo ra wagati beɛ,
ne ta terenninya tena ban ka ye.

⁷ «Aw ye ne lamɛn, aw minw ka terenninya lon,
ne ta sariya be aw minw jusukun na!
Aw kana siran mogow ta mafiyenyari ja,
aw ja kana tige o ta kumajuguw koson;
⁸ sabu cenrifɛnw bena o domu i ko fani,
tumuw bena o domu i ko sagasi.
Nka ne ta terenninya bena to a cogo ra wagati beɛ,
ne ta kisiri bena to a cogo ra wagati beɛ, ani tuma beɛ.»

Ala ta mogow ta daariri

⁹ I kunu, i kunu ka i ta baraka don i yere ra,
Matigi Ala boro barakaman!
I wuri i n'a fo i tun k'a ke cogo min na folofolo,
wagati temeninw na.
Ele le ma Rahabu halaki,
ka kogoji danfen barakaman* faga wa?
¹⁰ Ele le ma kogoji ja,
ka o jiba ta jiw beɛ ja wa?
Ele le ma sira bo kogoji ce ma,
ka o ke i ta mogow kunmaboninw temesira ye wa?

* **51:9** 51.9 Rahabu ni kogoji danfen barakaman, o kumaw be Misiran jamana ta ko le fo.

11 Matigi Ala ta mɔɔɔ kunmabɔninw bena seko ka na o cogo le ra;
o bena don Siyon dugu kɔɔ ni nagarikanw ye.
Hera banbari le bena jigi o kunna,
jusudiya ni nagari bena na o fe,
justukasi ni nɔnakanw bena ban.

Ala le ye a ta mɔɔɔw jigi ye

12 «Ne, ne le be aw jusu saaro;
mun koson aw be siran mɔɔɔ na, k'a sɔɔɔ fen sata lo?
Mun koson aw be siran adamaden na, min ni bin bee ka kan?
13 Aw be pina aw Matigi Ala ko, aw danbaga,
ale min ka sankolo bonya, ka dugukolo ju sigi!
Aw ja tigenin lo lon o lon, tere kururu bee,
aw tɔɔɔɔbagaw ta jusufariya koson,
sabu o be labenna ka na aw halaki.
Ayiwa, aw tɔɔɔɔbagaw ta jusufariya be min sisan?
14 Sani wagati dɔɔɔnin ce, kasodenw bena labla;
o tena to kasobon kɔɔɔ ka sa,
o tena fon o ta domuni na tuun.
15 Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala;
ne be kɔɔɔji lamaga, k'a jikuruw mankan bo.
Fangatigi Ala, o le ye ne tɔɔɔ ye.
16 Ne be ne ta kuma don ele da ra,
ka ne boro ta suma ke ka i datugu;
ne le be sankolo bonya k'a se yɔɔɔ bee, ka dugukolo ju sigi,
k'a fo Siyon dugumɔɔɔw ye ko: «Aw le ye ne ta mɔɔɔw ye.» »

Ala bena Zeruzalemu dugu lawuri

17 Aw ye kunu, aw ye kunu,
Zeruzalemukaw, aw ye wuri!
Aw minw ka Matigi Ala ta fariya duven mina Matigi Ala boro k'a min.
Aw k'a min k'a ban pewu, fo ka se a buruburu ma;
aw k'a min fo ka panamini.

18 O ka den minw bee woro,
hali mɔɔɔ kelen ma sɔɔɔ olugu ra ka bla o na;
o ka den minw bee lamo,
hali mɔɔɔ kelen ma sɔɔɔ olugu ra ka o boro mina.

19 Kojugu fla fla le sera aw ma;
jɔntigi le bena kasi ni aw ye sa?
Cenri ni halakiri, kɔngɔ ni kerɛkemuru be aw kan!
Jon le bena aw jusu saaro sa?

20 Aw denw baraka desera,
o lalanin be siradaw bee ra,
i ko mankalanin min minana jan na.
Matigi Ala jusu fariyaninba lo o kama;
aw ta Ala ta mafiyenyari be o kan.

21 O koson aw ye nin lamen, aw panibagatɔw,
aw minw panaminina, nka duven no te!

22 Dunupatigi Ala, aw ta Ala,
min be lo ni a ta mɔɔɔw ta ko ye, ale ko:
«A fle, panamini duven min be aw boro,

ne bēna o mina ka bō aw boro;
 min ye ne ta fariya ta duven ye,
 aw tēna o min tuun.
²³ Ne bēna a don aw tōrōbagaw le boro;
 minw tun b'a fō aw ma ko:
 «Aw ye la, an ye tagama aw kan ka tēme!»
 O tuma aw kō tun kera i ko dugukolo,
 i ko mōgōw bē tagama siraba min kan.»

52

Ala bēna Zeruzalēmu kisi

¹ I Kunu! I Kunu!
 Baraka don i yere ra, ele Siyōn dugu!
 I ta fani dawulamanw don, ele Zeruzalēmu, dugu saninman!
 Sabu kēnesigibariw, ani mōgō saninyabariw,
 o dō si tēna na i fē tuun.
² Wuri ka buguri yuguyugu ka bō i yere ra,
 ka na sigi i sigiyōrō ra, ele Zeruzalēmu!
 Juru min bē i kan na, o foni,
 o tun ka ele Siyōn dugu min mina!

³ Matigi Ala ko:
 «I n'a fō aw sanbagaw ma foyi di,
 o ra, wari fana tēna bō ka aw kunmabō.»
⁴ Sabu Dunūpatigi Ala ko:
 «Fōlōfōlō, ne ta mōgōw tun tagara Misiran ka taga sigi yi;
 o kō, Asirikaw bagara o ma, ka o ta fanga sigi o kan.
⁵ Ayiwa, sisan ne ka kan ka mun le kē?
 Matigi Ala ko ten;
 sabu o bagara ne ta mōgōw ma ka o mina.
 O kosōn o tōrōbagaw bē wasora;
 lon o lon ne tōgō bē cēn.
 Matigi Ala ko ten.
⁶ Ayiwa, lon dō, ne ta mōgōw bēna ne tōgō lon.
 O lon na, kōni, o bēna a lon ko ne le kumana, ko ne yere lo!»

Ala bēna sekō ka na Zeruzalēmu

⁷ Minw bē na ni kibaro dimanw ye,
 olugu nacogo ka ni kuruw kunna*;
 minw bē hera kibaro lase,
 minw bē kōpuman kibaro fō,
 minw bē kisiri ko fō,
 k'a fō Siyōn dugu ye ko: «Aw ta Ala le masa ye!»
⁸ Aw ta dugu kōrōsibagaw kan lo, o bē o kan kōrōtara
 ka jēn ka pagari, ka dōnkiri la;
 sabu o yere na bē Matigi Ala ra,
 a bē sekōra ka na don Siyōn dugu kōnō.
⁹ Aw ye jēn ka pagari ka dōnkiri la ni kanba ye,
 Zeruzalēmu tomow;
 sabu Matigi Ala bē a ta mōgōw jusu saaro,
 a bē Zeruzalēmu kunmabō!

* 52:7 52.7 Nin kumaw bē sōrō Rōmukaw 10.15.

10 Matigi Ala k'a boro saninman ta baraka yira siyaw bæe ja koro;
ka taga se fo dugukolo danw bæe ra, bæe bena an ta Ala ta kisiri ye.

Ala bena a ta mɔgɔw labɔ Babilɔni

11 Aw ye taga, aw ye taga ka bo yan!
Aw kana maga fen saninyabari si ra.
Aw ye bo o ce ra, aw ye aw yere saninya,
Matigi Ala ta minanw be aw minw boro.

12 Aw girinto kana bo,
aw borito kana bo,
sabu Matigi Ala le bena bla aw ja fe,
ale Izirayeli ta Ala le bena ke aw ko fe fana.

Ala ta jɔnjuman ta dɔnkiri naaninan: A ta tɔɔɔ ni a ta bonya

13 «A fe, ne ta jon ta baara bena ja;
a bena koroa, a bena layelen san fe,
a bena bonya kosebe.

14 A kera jatigefen ye mogo caman fe,
sabu a pada cogo tun cenna,
a cogo ni adamaden si cogo tun ma bo jogon fe tuun;

15 o koson a bena siya caman kabakoya fana;
masacew bena lo a ja koro, kuma tena soro o da ra k'a fo,
sabu mogo si tun ma deri ka min fo o ye, o bena o ye,
o tun ma min men ka ye folo, o bena o faamu.»

53

1 Kuma min fora an ye, jontigi le lara o ra?

Jontigi le ka Matigi Ala ta sebgaya lon*?

2 A wurira Ala ja koro i ko yiri nuguninkura,
i ko yiri lilin min be falen dugukolojalan na.
Cɛja tun t'a ra, dawula tun t'a ra min b'a to an b'a fe;
noro foyi tun te a kan, min b'a to an be nabo a fe.

3 Mɔgɔw k'a dogoya, ka ban a ra,
a kera mogo segenin ye, mogo min ka tɔɔɔ silon.
A kera i ko mogo si t'a fe ka mogo min fe;
o k'a mafiyenya, an m'a jate.

4 K'a soro a tɔɔɔra anw no le ra,
a ka anw ta sege doni le ta;
anw koni k'a jate i ko segebagato,
ko Ala le ka kojugu ben a kan, ka pani la a kan.

5 Nka a mandimina anw ta hakew le koson,
a baraka bæe banna anw ta terenbariyaw le koson;
korori min be hera lase anw ma, o benna ale kan,
jori minw tigera a farikolo ra, o le ka keneya lase anw ma.

6 An bæe tun be yaala an kun fe i ko sagaw,
an bæe kelen kelen tun be taga an ta sira le fe;
nka Matigi Ala ka an bæe ta kojuguw hake ben ale kan†.

* 53:1 53.1 Nin kumaw be soro Yuhana 12.38, ani Romukaw 10.16. † 53:6 53.6 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra (Piyeri folo 2.24-25).

7 O k'a bugɔ, a fana k'a yere majigi,
a ma foyi fo.
A tun kera i ko sagaden min minana ka taga a fagayɔro ra,
i n'a fo saga min te kasi a si kanbagaw boro;
a ma foyi fo.

8 O ka jagboya kiti tige a kan, k'a mina ka taga ni a ye.
A ta mɔgow si ma o janto a ra,
wagati min o k'a labɔ dunuɔa ra mɔgo panamanw ce ra.
A fagara ne ta jamana mɔgow ta hakew le koson[‡].

9 O k'a ta kaburu ke mɔgojuguw ta kaburuw ce ra,
a sanin ko, o k'a su don nafortigiw sudonyoro ra;
k'a soro a ma kojugu ke,
faninya si ma bo a da ra ka ye.

10 Matigi Ala le kitira a ra ko a baraka ye ban, ko a ye tooro.
Nka hali ni Ala k'a di, k'a ke hakebo saraka* ye,
a bena si caman soro, k'a ta duruja nataw ye;
a bena Matigi Ala diyanyakow ke k'a dafa.

11 A ta sege bee bannin ko fe,
a na bena dunuɔa ta yeelen ye tuun, fo ka wasa.
I n'a fo mɔgo caman bena a lon,
ne ta jon terennin bena o mɔgow jate mɔgo terenninw ye,
a bena lo ni o ta terenbariyakow kunko ye.

12 O koson ne bena a ninyoro di a ma ni mɔgobaw ye,
k'a to a ye naforo taran ni fangatigiw ye;
sabu a sonna k'a yere di ka sa.
O k'a jate ni kojugukebagaw ye,
k'a soro a ka mɔgo caman ta jurumun doni le ta,
ka soronari ke kojugukebagaw ye[§].

54

Zeruzalemu bena ke Ala ta dugu ye tuun

1 «Nagari ni kanba ye, ele muso denworobari,
ele min ma den soro ka ye!
I ninsondiya fo ka peren,
ele min ma denworo sege lon ka ye!
Sabu muso min tora a kelen na,
o ta denw bena caya ka teme muso cetigi ta kan* .
Matigi Ala ko ten.

2 I ta fanibon kononoyoro waga kosebe,
i ta bon faniw foni kosebe,
i kana jatemina ke; a juruw sama ka taga fo yorojan,
k'a negeberew gbengben ka na.

3 Sabu i ta denw bena caya, ka janjan ka taga fan bee ra;
i ta durujaw bena siya tow ta yoro minna,
ka sigi o ta dugu lakolonw konɔ, fo ka o duguw fa mɔgow ra.

‡ 53:8 53.8 Nin kumaw fora Yesu Kirisita ta ko ra (Kewalew 8.32-33). § 53:12 53.12 Nin kumaw
fora Yesu Kirisita ta ko ra (Marika 15.28; Luka 22.37). * 54:1 54.1 Nin kuma be soro Galasikaw
4.27.

4 «I kana siran, sabu i tena maroya tuun;
 i kana i kun biri, sabu dogoyari tena se i ma tuun.
 I bena jina i sunguruman ta maroyakow ko,
 mafiyenyari min sera i ma i ce sawagati ra, i hakiri tena to o ra tuun.
 5 Sabu min ka i dan, ale le bena ke i ce ye;
 <Fangatigi Ala>, o le ye a togo ye.
 I kunmabobaga ye Izirayeli ta Ala saninman le ye;
 a togo le ye ko: <Dununa bee ta Ala.>

6 «Matigi Ala be i wele tuun,
 i ko muso furusanin jusu kasinin ta ce b'a wele tuun cogo min na,
 i ko ce be a kanbelenman ta muso furusanin wele cogo min na.
 I ta Ala ko ten.

7 Ne tun banna i ra wagati fitini doron le;
 nka ne ta hinaba koson, ne bena i ladon tuun.

8 Ne jusu tun gbanna i koron minke,
 o koson ne tun ka ne pada dogo i ra wagati donnin;
 nka ne ta numanya banbari koson, ne bena hina i ra.
 I kunmabobaga, Matigi Ala ko ten.

9 «Ne bena a ke i ko ne tun k'a ke cogo min na Nuho ta wagati ra:
 Ne tun karira ko Nuho ta wagati ta jiba ngon tena dugukolo datugu tuun.
 Ne be kari o cogo ra fana ko ne tena ne jusu gban i koron tuun,
 ko ne tena wuri i kama tuun.

10 Hali ni kuruw bora o no ra,
 hali ni kongoriw yelemama,
 ne be numanya min ke i ye, o tena bo a no ra;
 ne ka heru jennogonya* min don ni i ye o tena yelemama.
 Matigi Ala min be hina i ra, ale ko ten.»

Zeruzalemu bena ke dugukura ye

11 «E, ele dugu janibagato, sanfano ka dugu min fifa,
 hali mogo ma soro ka dugu min jusu saaro!
 A fle ne bena kabakuru songobelenw le ke ka o dugu lo,
 k'a jusiginanw ke safiri lulu ye.

12 Ne bena i ta kogo sanfayorow ke lulu wulenman ye,
 ka dugu donda ta konw ke lulu ye, lulu min be manamana,
 ka dugu laminikogow bee ke lulu yere woro ye.

13 «Matigi Ala bena i ta denw bee karan,
 i ta denw ta heru bena caya.

14 I bena sabati terenninya sababu ra,
 i bena bosi mogow ta tatori boro,
 i tena siran foyi ja,
 i bena bosi jatigekow boro,
 foyi tena se i ma tuun.

15 Ni mogo do wurira ka ben i kan,
 ne tena jen ni o ye;
 ni mogo o mogo ko a be ben i kan,
 o tigi yere le bena ben i ja koron.

16 «A fle, numuce min be takami fiye,
 ka kerekeminan lalaga a ta baara kama,

ne le ka ale dan.

Cenrikebaga min be o kerekeminan halaki, ne le ka ale fana dan.

¹⁷ Kerekeminan o kerekeminan lalagara i kama, o tena foyi na;

ni mogo o mogo ko a be kuma ka kiti ben i kan, o tigi be jaraki.

Matigi Ala ta jonw ta sorota bena ke o le ye,

ne bena jo di o ma o cogo le ra;

Matigi Ala ko ten.»

55

Ala ta jumanya be sorɔ gbansan

¹ «Minlɔɔ be aw min o min na,

aw be ye na ji min!

Hali wari te aw minw fe,

aw ye na sannu ke ka domuni ke;

aw ye na rezenji ni nono san,

waribo t'a ra, warisara t'a ra!

² «Domuni min te mogo baro,

mun koson aw be wari don o ra?

Domuni min te mogo fa,

mun koson aw be sege o koson?

Aw ye ne lamɛn kosebe, ni o kera, aw bena fenɔɔmanw le domu,

aw bena domuni dimanw diyabo.

³ Aw ye aw toro malo, aw ye na ne fe!

Aw ye ne lamɛn janko aw nin ye kisi;

ne bena jenɔɔɔnya* wuribari don ni aw ye,

i ko ne tun ka jumanya ni kankelentigiya min ke Dawuda ye.

⁴ Ne tun k'a ke ne ta kow seere ye siya tow ce ra,

k'a ke siyaw ta jamogo ye, ani o ta kuntigi.

⁵ A fe, aw ma siya min lon, aw bena o siya wele;

siya min ma aw lon, olugu le bena bori ka na aw fe,

Matigi Ala, aw ta Ala koson, Izirayeli ta Ala saninman koson,

sabu Matigi Ala bena bonya la aw kan.»

Ala ta layiri beɛ bena dafa

⁶ «Aw ye Matigi Ala ta jenɔɔɔnya jini a jiniwagati ra,

aw ye a wele, wagati min a yoro ka surun aw ra.

⁷ Mogojugu ye a ta sirajugu bla,

kojugukebaga ye a ta miiriyajuguw dabra;

a ye seko Matigi Ala ma,

ale bena hina a ra;

a ye seko an ta Ala ma,

sabu ale be yafa ke caman.

⁸ «Ne ta miiriyaw ni aw ta miiriyaw te kelen ye,

ne ta siraw ni aw ta siraw te kelen ye.

Matigi Ala ko ten.

⁹ Sankolo korotara san fe dugukolo kunna cogo min na,

ne ta siraw korotara aw ta siraw san fe o cogo le ra,

ne ta miiriyaw fana korotara aw ta miiriyaw san fe o cogo le ra.

¹⁰ «Sanji ni bugun be jigi ka bo san fe,

nka o te seko yi tuun,
ni o ma dugukolo son ji ra,
ka siman falen, k'a wuri,
k'a to dannikebaga ye simansi soro,
k'a to domunikebaga ye a ta baro soro.

¹¹ Ne ta kuma min be bo ne da ra, o fana be ten:
A te seko ka na ne fe gbansan,
fo ne ka min latige, a ye o ke,
fo ne k'a ci kun min na, a ye o ke k'a dafa.

¹² «Can lo, aw pagarito le bena bo ka taga,
o bena bla aw na, ka taga ni aw ye hera ra;
kuruw ni kongoriw bena nagari ni kanba ye aw na fe,
kongoyiriw bee bena tegere fo aw ye*.

¹³ Siperesinumanw bena falen naniyiriw no ra,
miritesun kasadimanw bena falen binjuguw no ra;
o bena ke bonyaba le ye Matigi Ala kan,
ka ke tagamasiyen wuribari ye, min te bo a no ra ka ye.»

Kitabu kumakan sabanan

56

Jarakiriw ani layiriw

(56-66)

Ala ta batoso bena ke siyaw bee ta ye

¹ Matigi Ala ko:

«Aw ye can sira tagama,
aw ye sira terennin ta;
sabu ne ta kisiri wagati be pini ka se,
ne ta terenninya yirawagati surunyara.

² Mogo min be o sira tagama,
adamaden min be jija ka to a kan, o tigi ta pana;
sabu a be Nenekirilon* sariya sira tagama, a te o sariya cen,
a b'a yere korosi kojugu suguya bee ma.»

³ Jamana were mogo min be tugu Matigi Ala ko, ale kana a fo ko:
«Sigiya t'a ra, Matigi Ala bena ne faran ka bo a ta mogow ra!»

Ce min bora ceya ra, ale kana a fo ko:
«E, ne koni ye yirijalan le ye!»

⁴ Sabu Matigi Ala ko:

«O ce minw bora ceya ra, ni o be ne ta Nenekirilon sariya sira tagama,
ka ne diyanyakow ke,
ka jija ka to ne ta jenogonya ra,

⁵ ne bena hakirijigifen do ke olugu ye, ka togoba do di o ma
ne ta batoso konon, ne ta bon kononoyoro ra,
togo min ka fisa ni dencew walama denmusow ye;
ne bena togo wuribari le di o ma,
togo min tena tunu ka ye.

* **55:12** 55.12 Nin kumaw koro ye ko Ala ta mogow bena bo Babiloni, min ye o juguw ta jamana ye, ka seko ka na o yere ta jamana ra, ni ninsondiyakan caman ye.

6 «Jamana wεre mɔgɔ minw fana be tugu Matigi Ala ko,
ka baara ke a ye, ka Matigi Ala tɔgɔ kanu,
ka ke a ta jɔnw ye,
minw be Nenekirilon sariya sira tagama, ni o te o sariya cen,
minw be jija ka to ne ta jɛnɔgɔnya* ra,
7 ne bena taga ni olugu ye ne ta kuru saninman kan;
ne bena o ninsɔndiya ne ta Aladaaribon kɔnɔ.
O be saraka jenitaw* ni began sarakaw* minw bo ne ye ne ta sarakabonan
kan,
ne bena sɔn o sarakaw ma;
sabu ne ta bon bena wele le ko siyaw beε ta Aladaariyɔɔ* .
8 Dunupatigi Ala ko ten,
ale min be Izirayeli ta mɔgɔ minaninw lajen.
A ko: <Minw lajenna ka ban,
ne bena do wεrεw lajen ka o fara olugu kan.> »

Ala ka Izirayeli kuntigiw jaraki

9 «Kongosogow beε,
aw beε ye na domuniba ke!
Aw kongowaraw beε!
10 «Izirayeli kɔrɔsibagaw beε ye fiyentɔw ye,
o te foyi lɔn;
o beε ye wuru bobow le ye,
o te se ka sɔngɔ mɔgɔ ra.
O be la ka jan, ka kuma o yere kun fe;
sunɔgɔ le ka di o ye.
11 Nka wuru wasabariw lo,
o te fa ka ye;
ne ta mɔgɔw kɔrɔsibagaw te ko lɔn.
Beε be taga a janasira le fe,
beε b'a yere kelen ta nafa le pini.
12 O b'a fo ko:
<Aw ye na, an ye taga duven pini!
An bena duven farimanw min fo ka janamini;
sini fana an be bi ta jɔgɔn ke,
sabu a to camanba le be yi!> »

57

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki batofen wεrεw ko ra

1 Mɔgɔ terennin be sa,
nka mɔgɔ si te o jate.
Mɔgɔnumanw be sa,
nka mɔgɔ si t'a faamu
ko o mɔgɔ terenninw sara janko ka bɔsi kojugu le ma.
2 O be taga don nasuma le ra;
minw kɔni be sira terennin tagama,
olugu be sa ka laganfiya le.
3 «Nka aw kɔni, aw ye gbara yan,

* 56:7 56.7 Matigi Yesu ka nin kumaw fo (Matiyu 21.13; Marika 11.17; Luka 19.46).

aw lagberikebagaw,
aw siya jeneyakebaga, siya jatoyakebaga!

4 Aw be yerekora jon le ma?

Aw b'a da wagara jon le ra,

fo ka to ka aw nen labo?

Yala aw te mogo haketigiw le ye wa,

ani siya faninyafobaga?

5 Jatoya nege b'a to aw be boribori yirisunbaw jukoro,

ani yiriba flaburumanw be jukoro,

ka denmisenw ke sarakaw ye kodingaw da ra,

ani farawow konɔ.

6 «Kodinga kabakuru nuguninw, aw ka o le ke aw ta alaw ye;

o fenw koni, olugu le kera aw ta batofenw ye.

Aw be rezenji sarakaw* bon o kabakuruw le kan,

aw be siman sarakaw* bo o le kan.

Yala ne Ala be se ka o kow sonmina wa?

7 «Aw be aw ta layoro laben* kuru belebele jamijan do le san fe;

aw be yelen o yoro ra fana ka taga sarakaw bo yi.

8 Aw be aw ta jo tagamasiyen noro aw ta bonda ta kon kan, ani a sanfeyoro
ra;

aw dogora ne ra, ka aw ta fani bo aw yere ra,

ka yelen aw ta lanan kan;

aw ka aw ta lanan konɔ bonya.

Aw be teri dow nini aw yere ye,

sabu olugu ta layoro le ka di aw ye;

aw be to ka olugu fari fle sa.

9 «Aw be tagama ke ka taga Moloki† fe ni turu ye;

aw be taga a bonya ni turu kasadimanw ye.

Aw be aw ta ciradenw ci ka taga fo yorojan,

ka ke sababu ye ka olugu lajigi fo lahara.

10 Aw tagamana fo ka sege,

nka aw m'a fo ko: «Nin ko te foyi na!»

Aw belen ka baraka soro tuun,

o koson aw ma dese.

11 «O tuma jon le ka kononofiri ni siranya bla aw ra,

k'a to aw be ne janfa,

ka aw hakiri bo ne ko,

ka ne ta ko bo aw jusukun na?

Yala kabini wogatijan ne jera minke, o lo wa?

Yala o le k'a to ne pasiran te aw ra tuun wa?

12 Ne bena aw ta tereninya ni aw ta kewalew bo kene kan;

o kow si tena foyi na aw ye.

13 Ni aw nana ke kule ye tuma min na,

o tuma aw ka ala caman minw lajen, olugu bena aw bosii!

* 57:7 57.7 O be o ta layoro laben jatoya kama; Ala be joson suma ni jatoya ye; Izirayelimogow banna Ala ra ka taga ala were ko, i ko muso min banna a ce ra ka taga ce were fe. † 57:9 57.9 Moloki: Kitabu dow b'a fo ko masaceba. O tun ye Amonkaw ta batofenba togo ye.

Nka fɔɲɔba dɔ le bɛna olugu bɛɛ ta,
 fɔɲɔ dɔ bɛna taga ni o ye.
 Nka ni mɔgɔ min k'a yɛɛ dogo ne kɔrɔ,
 o tigi bɛna to jamana kɔnɔ,
 a bɛna ne ta kuru saninman sɔrɔ.»

Ala bɛna makari a ta mɔgɔw ra

14 O bɛna a fɔ ko:

«Aw ye sira bɔ, aw ye sira bɔ, aw ye sira dayɛɛ,
 aw ye sentalonfenw bɛɛ bɔ sira ra ne ta mɔgɔw ɲa.»

15 Sabu Ala kɔrɔtaninba

min sigiyɔrɔ tɛ yɛɛma ka ye, min tɔgɔ saninyanin lo,
 ale ko: «Ne siginin bɛ yɔrɔ kɔrɔtanin ni yɔrɔ saninman le ra,
 nka ne bɛ ni dɛsɛbagatɔw, ani mɔgɔ majigininw fana ye,
 janko ka mɔgɔ majigininw lawuri,
 ka dɛsɛbagatɔw lawuri.

16 Ne tena to ka mɔgɔw jaraki wagati bɛɛ,
 walama ka ne jusu gban o kɔrɔ tuma bɛɛ;
 ni o tɛ, ne yɛɛ ka danfen minw dan,
 olugu bɛna dɛsɛ ne ɲa kɔrɔ, fɔ ka o nin bɔ o ra.

17 «Izirayeli ta wasabariyajugu le tun ka ne jusu gban;
 o kosɔn ne ka o kɛɛɛ, ne jusu gbanin dogora o ra.
 Nka o belen murutira ka taga o ɲanasiraw fɛ.

18 Ne ka o ta kɛwalew ye cɔ, nka o bɛɛ n'a ta, ne bɛna o kɛɛɛya;
 ne bɛna bla o ɲa, ka o jusu saaro ka ɲa,
 o ni o ta mɔgɔ jusukasininw bɛɛ.

19 Ne bɛna tandoridɔnkiriw don o da ra.

Hera ni hera, yɔrɔjanmɔgɔw, ani yɔrɔsurunmɔgɔw bɛɛ bɛna o sɔrɔ.
 Ne bɛna o kɛɛɛya.
 Matigi Ala ko ten.»

20 Nka mɔgɔjuguw bɛ i ko kɔgɔji lamagato;
 a ji tɛ se ka ɲamalɔ ka ye.

A jikuruw bɛ ɲamaɲama ni bɔgɔ le lawuri.

21 «Mɔgɔjuguw kɔni tena hera sɔrɔ fiyewu!»
 Ne ta Ala ko ten.

58

Sun min ka di Ala ye

1 «Kule ni i baraka bɛɛ ye, i kana je;
 i kan bɔ i ko burufiyɛkan,

ka ne ta mɔgɔw ta hakekow fɔ o ye,
 ka Yakuba ta mɔgɔw ta jurumunw yira o ra.

2 O bɛ ne le batora lon o lon,

ko o b'a fɛ ka ne ta sariya siraw lon;
 o bɛ o yɛɛ kɛ i ko siya min bɛ terenninya tagamana,
 i ko siya min ma ɲina a ta Ala ta kolatigeninw ko.

O b'a fɛ ne ye o ta kow latige ka kaɲa ni terenninya ye,
 ko ne Ala ye kɛ olugu kɛɛ fɛ tuma bɛɛ.

3 «O b'a fɔ ne ma ko: <An ta sundon kun ye mun ye, k'a sɔrɔ ele te an flɛra?»

An ta yerɛmajigi kun ye mun ye, k'a sɔrɔ ele t'a jatera?>
Ayiwa, ni aw bɛ sun don lon min na, aw bɛ aw sago le kɛ,
aw bɛ aw ta baaradenw bɛɛ tɔɔɔ.

4 Aw bɛ sun don ka sɔsɔri ni kɛrɛ le kɛ,
ka aw mɔgɔɔgɔn bugɔ ni aw borokuru ye kɔnɔnɔjuguya kosɔn;
aw bɛ sun min ɔgɔn donna bi,
o tɛ se k'a to Ala ye aw ta daariri lamɛn.

5 Ne bɛ sun min fɛ, yala o le ye nin ye wa?
Mɔgɔ ka kan k'a yerɛ majigi cogo min na, o le ye nin ye wa?
Aw bɛ aw kun suuru i ko bin,
ka bɔrɔfaniw don aw yerɛ ra ka la bugurigbɛ ra;
yala aw bɛ o le wele ko sun wa?
Aw ko bɛ se ka diya Matigi Ala ye nin lon na tan wa?

6 «Ne bɛ sun min fɛ, o le ye nin ye:
<Aw ye aw ta juguya nɛgɛjɔrɔkɔw tige ka bɔ mɔgɔw ra,
ka aw ta fanga doni jigi ka bɔ mɔgɔw kunna,
ka mɔgɔ segeninw labla,
ka doni suguya bɛɛ bɔ mɔgɔw kunna.

7 Aw ye kɔngɔtɔw sɔn domuni na,
siyɔrɔ tɛ ɔanibagato minw fɛ, aw ye olugu ladon aw ta so.
Ni aw ka mɔgɔ dɔ ye fani tɛ min fɛ, aw ye fani don o tigi ra,
aw kana aw ko don aw mɔgɔɔgɔn na.>

8 «Ni o kɛra, ne ta nɛɛma yeelen bɛna jigi aw kan i ko sɔgɔmatatere,
ne bɛna aw ta bana kɛnyɛ jooana;

Matigi Ala bɛna bla aw ɔa fɛ a ta terenninya kosɔn,
a ta bonyɛ bɛna kɛ aw ko fɛ ka aw mara.

9 Ni aw ka wɛleri kɛ, Matigi Ala bɛna aw jaabi,
ni aw kulera a nɔ fɛ, a bɛna a fɔ ko: <Ne flɛ nin ye!>

<Nka aw ka kan ka aw ta jagboyafanga bɔ mɔgɔw kan,
aw bɛ aw borokanden sin o ma ka kumajugu minw fɔ o ma, aw ye o dabla.

10 Ni aw bɛ aw yerɛ ta domuni dɔ di kɔngɔtɔw ma,
ka ɔanibagatɔw jusu wasa,
o tuma hali dibi ra, Ala bɛna yeelen bɔ aw ye;
aw ta dibi bɛna yɛɛma ka kɛ i ko wagati min tere bɛ kun cɛ.

11 Matigi Ala bɛna bla aw ɔa fɛ wagati bɛɛ,
ni aw bɛ jintanyɔrɔw ra kɔngokolon kɔnɔ, a bɛna aw jusu wasa;
a bɛna baraka don aw kolow ra.
Aw bɛna kɛ i ko ji bɛ yiritu min kɔrɔ tuma bɛɛ,
i ko bunun min ji tɛ mɔgɔ janfa.

12 Aw ta mɔgɔw bɛna tomokɔrɔw lɔ kokura,
aw bɛna kogo lɔ wagatijan tɛmeninw ta bonkɔrɔw jusiginanw kan.
O bɛna aw tɔgɔ la ko: <Kogo cininw lɔbagaw,
minw bɛ dugu siradaw lalaga k'a kɛ mɔgɔw sigiyɔrɔw ye.> »

Nɛnɛkirilon min ka di Ala ye

13 «Ni aw ka aw senw kɔrɔsi Nɛnɛkirilon* na,
janko aw kana aw yerɛ diyanyakow kɛ ne ta lon saninman na,

ni aw ka Nenekirilon ko diya aw yere ye,
ka bonya la Matigi Ala ta lon saninman kan,
ni aw ka bonya la a kan, ka aw yere ta siraw to yi,
ni aw ma aw yere diyanyakow ke, walama ka kumalakolonw fo,
¹⁴ o tuma Matigi Ala ko bena diya aw ye ka teme fen to bee kan;
ne bena aw ta jamana layelen jamana tow bee san fe.
Ne bena a to aw ye aw bemace Yakuba ta jamana diyabo;
sabu ne Matigi Ala yere da le kumana.»

59

Ala ta mogow ta kewalejuguya

¹ Un-on, Matigi Ala boro ma surun, k'a ke ko a te se ka aw kisi;
a toro ma gberen, k'a ke ko a te se ka aw lamén.

² Nka aw yere ta terenbariya le ka dan sigi aw ni aw ta Ala ce.
Aw yere ta jurumunw le k'a pada dogo aw ma,
k'a to a te son ka aw lamén.

³ Mogofaga koson jori ka aw borow maraga,
kojugu ka aw borokandenw maraga;
aw da be faninya tige,

aw nenkun be kumajuguw fo.

⁴ Mogó si te kiti tige terrenninya kan,
mogó si te kiti tige can kan.

O be o ta seereya ju sigi kumalakolonw le kan, ka janfa siri;
o be juguya konó ta, ka kojugu woro.

⁵ O be satutu ta fanw le toto,
o be talenjuruw le dan.

Ni mogó min ka o fanw do domu, o tigi be sa;
ni mogó ka a do ci, sajugu do le be bo o konó.

⁶ O be talenjuru minw dan, o te se ka ke fani ye,
o te se ka ke ka o yere datugu;
o ta kewalew bee ye kewalejuguw le ye,
o borow be baarajuguw le ke.

⁷ O senw be bori kojugu no fe,
o ka teri ka mogó jarakibari faga.
O be kojugu le miiri o yere konó,
cenri ni halakiri le be o ta sira kan.

⁸ Min ye hera sira ye, o te o lon,
can si te o ta kow ra;
o be sira jengeninw le ta,
mogó o mogó be o ta sira ta, o tigi te hera ye a na ra.

Ala ta mogow nimisara o ta kewalejuguw ra

⁹ Ayiwa, o le koson Ala te an ta jo jate, ka an bosí,
a te an ta terrenninya jate ka an kisi;
an tun be yeelen makonona, nka o kera dibi ye,
an tun be yeelen makonona, nka o kera dibiratagama ye.

¹⁰ An be momori ke i ko fiyento tagamato kogo kere fe;
an be momori ke i ko na te mogó minw fe.

An be talontalon tereghan fe, k'a soró tere ma ben;
an ka kene, nka an be i ko suw.

¹¹ An be to ka kule i ko waraw;
an be njuna, ka njuna i ko tuganiw.

An tun b'a miiri ko Ala bena an bōsi, nka a ma an bōsi!
An tun b'a miiri ko a bena an kisi, nka kisiri yōrō janyara an na.

¹² An ta hakew cayara le i ja kōrō,
an ta jurumunw be an jarakira,
an ta hakew be an kan;
anw yere ka an ta terenbariyakow lon cō.

¹³ An ka hakekow ke, ka an yōrō janya Matigi Ala ra,
ka an kō di an ta Ala ma,
ka tōrōrikumaw fō, ka muruti,
ka faninyakumaw miiri an yere kōnō ka o fō.

¹⁴ O kosōn can k'a kō don an na,
terenninya yōrō janyara an na;
kankelentigiya te lōyōrō sōrō an ta jamalajenyōrōw ra,
hōrōnya te donyōrō sōrō yi.

¹⁵ Kankelentigiya banna;
ni mōgō min ka faran kojugu ra, o be ben o tigi kan.

Ala bena a ta mōgōw kunmabō

Matigi Ala k'a ye ko can te fōra tuun minke,
o ko ma ben a ma.

¹⁶ A k'a ye ko hali mōgō kelen te yi,
ko mōgō si te ale soronara minke, o barara a ra.
O ra, a yere boro baraka k'a deme,
a ta terenninya kera a ta baraka sōrōyōrō ye.

¹⁷ A k'a ta terenninya don a yere ra i ko negederege,
a ka kisiri negēfugula don a kun na;
a k'a ta dimibōderege don a yere ra i ko fani,
k'a ta fariya ke a ta deregeba ye.

¹⁸ A bena beē sara ka kapa ni a ta kēwalew ye:
A bena a kerebagaw sara ni a ta fariya le ye,
k'a juguw ta kēwalew sara di o ma,
ka hali kōgoji kōfemōgōw beē ta kēwalew sara di o ma.

¹⁹ Ni o kera, k'a taga se fō terebenyanfan na, beē bena siran Matigi Ala
tōgō ja;

ka taga se fō terebōyanfan na, beē bena siran a ta nōrō ja.
A bena na i ko jiba woyoto,
Matigi Ala yere ta fōrō be min jōni.

²⁰ «Kunmabōbaga dō bena na Siyōn;
Yakuba ta mōgō minw be o ta hakekow dabra, a bena olugu kunmabō;
Matigi Ala ko ten.

²¹ «Ne kōni, ne bena o jēnōgōnya* le don ni o ye, Matigi Ala ko ten: Ne
ta nin min be i kan, ani ne be ne ta kuma minw don i da ra, o kumaw tena
mabō i da ra, o tena mabō i ta denw fana da ra, o tena mabō i ta denw ta
denw da ra; k'a damina sisan, ani wagati tō beē. Matigi Ala ko ten.»

60

Zeruzalemu ta nōrōkura

¹ «Zeruzalemu, wuri ka manamana, sabu i ta yeelen nana;
Matigi Ala ta nōrō bena manamana i kan.

² A fle, dibi ka dugukolo yōrō beē datugu,

dibifinba ka mɔgɔw bɛɛ datugu;
nka Matigi Ala ta yeelen bɛna jigi ele kan,
a ta nɔɔrɔ bɛna na i kunna.

³ Siya wɛrɛw bɛna tagama ka na ele ta yeelen le ra,
masaw bɛna tagama ka na ele ta dugugbɛda yeelen le ra.

⁴ «I ja kɔrɔta ka fleri kɛ fan bɛɛ ra;
o bɛɛ bɛ jɔgɔn lajenna, ka na i fɛ.
I dencew bɛ nana ka bɔ yɔrɔjan,
o ka i denmusow la o kɔ ra, o bɛ nana ni o ye.

⁵ Ni i nana o ye, i jada bɛna manamana,
i bɛna jagari fɔ i jusukun bɛ panpan;
sabu kɔgɔji ta fɛnjumanw bɛna yelemɛna ka na i fɛ,
siya tɔw ta naforow bɛna na i fɛ.

⁶ «Nɔgɔmɛ camanba bɛna na i ta jamana fa,
Madiyan jamana ni Efa jamana ta jɔgɔmɛw.
Saba jamana mɔgɔw bɛɛ bɛna na;
o bɛna na ni sanin ni wusunan ye;
o bɛna Matigi Ala tando k'a ta bonya lakari.

⁷ Kedari ta bɛganw bɛɛ bɛna taga lajen i kɔrɔ,
Nebayɔti ta sagajigiw bɛna bla i ta baara kama.
O bɛna kɛ saraka jenitaw* ye ne ta sarakabɔnan kan, saraka minw ka di
ne ye.

Ne bɛna ne ta bon nɔɔrɔman dawula bonya.

⁸ «Jɔntigiw le bɛ wurira san fɛ i ko sankaba,
i ko jenɛtugani minw bɛ tagara o ta layɔrɔw ra?

⁹ Can lo, kɔgɔji kɔfɛmɔgɔw bɛ ne le makɔnɔna,
jirakurunbaw le bɛna kɔn ka na,
o bɛna i ta denw ta ka bɔ fɔ yɔrɔjan ka na ni o ye;
o bɛ na ni o ta warigbɛ ni o ta sanin ye,
ka na nɔɔrɔ la Matigi Ala, i ta Ala tɔgɔ kan,
Izirayeli ta Ala saninman, min ka i bonya.

¹⁰ «Siya wɛrɛ mɔgɔw le bɛna i ta dugu kogow lo,
o ta masacɛw le bɛna baara kɛ aw ye;
ne ta jusugban kosɔn, ne tun ka i kɛrɛ,
nka ne ta pumanya kosɔn, ne bɛna hina i ra.

¹¹ I ta dugu dondaw dayelenin bɛna to tuma bɛɛ,
o tɛna datugu tere fɛ, o tɛna datugu su fɛ,
janko siya tɔw ta naforow ye ladon i fɛ,
o ta masacɛw fana ye tugutugu jɔgɔn kɔ ka na i fɛ.

¹² «Siya o siya, walama masaya o masaya, min tɛ baara kɛ i ye, o bɛ
halaki; o siyaw bɛɛ bɛna halaki ka ban pewu.

¹³ «Liban jamana ta bonya bɛna na i ta jamana ra,
sabu ne bɛna sipɛresisunw, ani ɔrimesunw, ani buyisun suguya bɛɛ falen
yi,
janko ka nɔɔrɔ la ne ta yɔrɔ saninman kan,
ka bonya la ne ta sigiyɔrɔ kan.

14 Minw tun ka i minako juguya,
 olugu ta denw bena na o yeɛ majigi i kɔɔ;
 minw tun be i mafiyenyara,
 olugu bena o kinbiri gban i kɔɔ.
 O bena i wele ko Matigi Ala ta dugu,
 Izirayeli ta Ala saninman ta dugu, Siyon.

15 «Mogow tun banna i ra, o tun be i koninya,
 mogɔ si tun te na i fe tuun;
 nka ne bena i ke ne kunkɔɔtasababu ye tuma beɛ,
 ka i ke ne ta ninsɔndiya sababu ye wagati beɛ.

16 I bena siya tow ta nono min,
 ka o ta masacew sin min;
 ni o kera, i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, i kisibaga,
 ani i kunmabɔbaga, Yakuba ta Ala fangatigi.

17 «Ne bena sanin di i ma siranegɛ no ra,
 ka warigbe di i ma nege no ra,
 ka siranegɛ di yiri no ra
 ka nege di kabakuru no ra.
 Hera le bena ke i kɔɔsibaga ye,
 terenninya be ke i kuntigi ye.

18 Benkanniko tena men i ta dugukolo kan,
 cenri, walama halakiriko tena men i ta jamana kono.
 I bena i ta dugu kogow togɔ la ko Kisiri,
 k'a dondaw togɔ la ko Tandori.

19 «Tere le tena ke i ta yeelen ye tuun tere fe,
 karo le fana tena yeelen bo i ye su fe,
 nka Matigi Ala le bena ke i ta yeelen ye wagati beɛ,
 i ta Ala le bena ke i ta nooro ye.

20 I ta tere tena ben ka ye tuun,
 i ta karo fana tena don dibi ra ka ye tuun,
 sabu Matigi Ala bena ke i ta yeelen ye wagati beɛ;
 i ta sangakasi wagati bena ban.

21 «I ta mogow beɛ bena ke mogɔ terenninw le ye,
 jamana bena ke o ta ye wagati beɛ;
 sabu ne yeɛ ta yiri turuninw lo,
 ne boro le ka o dan, ka nooro la ne yeɛ kan.

22 Min ka dogo i ta mogow beɛ ra, ale ta denw bena ke mogɔ waga kelen,
 o beɛ ra fitini bena ke siya barakaman ye.
 Ne Matigi Ala, ne yeɛ le bena nin kow lateliya, k'a ke a wagati ra.»

61

Matigi Ala ta ciraden ta baara

1 Dunupatigi Ala Nin be ne kan;
 sabu ale Matigi Ala ka ne panawoloma,
 ka ne ci ka taga kibaro diman fo panibagatow ye,
 ka mogɔ jigi tigeninw jigi tugu,
 ka mogɔ minaninw kunmabɔri ko fo o ye,

ka kasodenw lablari ko fɔ o ye,
 2 ka Matigi Ala ta nɛɛma wagati,
 ani an ta Ala ta dimibɔlon ko fɔ mɔgɔw ye,
 ka mɔgɔ kasibatɔw bɛɛ jusu saarɔ*.

3 Siyɔn dugumɔgɔ minw bɛ kasira, ne bɛna olugu laje;
 ne bɛna nɔɔrɔ la o kan, bugurigbɛ† nɔ ra;
 ka ninsɔndiya turu kɛ o kun na, kasi nɔ ra;
 ka tandori derege don o ra, panasisi nɔ ra.
 Ni o kɛra, mɔgɔw bɛna o wele ko terenninya ta yirisunw,
 Matigi Ala ka yiri minw turu a ta bonya kama.

4 O bɛna tomokɔrɔw lɔ kokura;
 o bɛna wagati tɛmɛninw ta bon benninw lawuri,
 o bɛna dugu cininw lɔ kokura,
 dugu minw tun kɛra yɔrɔ lakolonw ye kabini wagatijan.

5 Jamana wɛrɛ mɔgɔw le bɛna wuri ka na aw ta bɛganw kɔrɔsi;
 siya wɛrɛ mɔgɔw le bɛna kɛ aw ta sɛnɛkɛbagaw ye, ka aw ta rɛzɛnforow
 sɛnɛ.

6 Aw kɔni, aw bɛna wele ko Matigi Ala ta sarakalasebagaw;
 o bɛna a fɔ aw ma ko an ta Ala ta baaradenw.
 Aw bɛna siya tɔw ta naforo diyabɔ,
 ka o ta bonya ta ka aw yɛrɛ waso ni o ye.

7 Maroya min sera aw ma, aw bɛna bonya fla le sɔrɔ o nɔ ra;
 dɔgɔyari min sera aw ma, aw bɛna ɲagari le sɔrɔ o nɔ ra.
 Aw bɛna aw ta jamana ta bonya ɲɔgɔn fla le sɔrɔ;
 aw ta ninsɔndiya tɛna ban ka ye.

8 «Sabu ne Matigi Ala, ne bɛ can kanu,
 nka ne bɛ tɔɲɔri ni janfa kɔninya;
 ne bɛna o ta kɔɲumanw sara o ye, ne ta kankelentigiya kosɔn,
 ka jɛɲɲɔgɔnya* wuribari don ni o ye.»

9 Siyaw bɛɛ bɛna o ta durujaw silɔn,
 jamanaw bɛɛ bɛna o ta denw silɔn;
 ni mɔgɔ o mɔgɔ ka o ye, o tigi bɛna a lɔn
 ko Matigi Ala ta siya barakamanw lo.

Zeruzalemu ta barakalaridɔnkiri

10 Ne bɛna ninsɔndiya kɔsɛbɛ Matigi Ala kosɔn,
 ne jusu bɛ ɲagari ne ta Ala kosɔn;
 sabu a ka kisiri ta faniw don ne ra,
 ka terenninya ta deregeba don ne ra,
 i ko kɔɲɔcɛ bɛ jalamugu fugula siri a kun na cogo min na,
 i ko kɔɲɔmuso bɛ a ta masirifɛnw don a yɛrɛ ra cogo min na.

11 Siman bɛ falɛn ka bɔ dugukolo ra cogo min na,
 nanfɛnw bɛ falɛn nankɔ ra cogo min na,
 Dunɲatigi Ala bɛna terenninya ni tandori falɛn ten le siyaw bɛɛ ɲa na.

* 61:2 61.2 Matigi Yesu ka nin kumaw fɔ (Luka 4.18,19). † 61:3 61.3 Bugurigbɛ: Mɔgɔw tun bɛ bugurigbɛ kɛ o kun na, ka o kɛ o ta jusukasi tagamasiyen ye.

62

Ala bena Zeruzalemu kisi

- 1 Siyɔn dugu kanuya kosɔn, ne tena je;
Zeruzalemu dugu kosɔn, ne tena ne yere nasuma,
fo Ala ye o ta terenninya yira kene kan i ko tere boto,
ka o ta kisiri ko gbeya i ko tasumayeelen.
- 2 Ni o kera, siyaw bee bena i ta terenninya lon,
masaw bee bena i ta bonya ye.
O bena togokura la i ra,
Matigi Ala yere da le bena o tɔgo fo.
- 3 I bena ke i ko masafugula nɔɔroman Matigi Ala boro kɔno,
ka ke i ko masacew ta jalamugu, i ta Ala borotege kɔno.
- 4 Mɔgo tena a fo i ma tuun ko: «Jamana blandin,»
mɔgo tena i ta jamana wele tuun ko: «Jamana lakolonba!»
O bena i wele le ko: «Ala diyanya jamana,»
ka i ta jamana wele ko «Furumuso,»
sabu i ko bena diya Matigi Ala ye,
a bena i ta jamana ta k'a ke a yere ta ye.
- 5 Kanbelen be sunguru furu cogo min na,
i ta denw bena i ta jamana ta o cogo le ra;
kɔromuso be kɔroce ninsɔndiya cogo min na,
i bena i ta Ala ninsɔndiya o cogo le ra.
- 6 Zeruzalemu, ne ka dugu korɔsibagaw bla i ta dugu kogow kunna;
su fara tere kan, olugu man kan ka je.
Aw minw be Matigi Ala tɔgo wele,
aw kana aw yere nasuma,
- 7 aw kana a to ale fana ye nasuma,
ni a ma Zeruzalemu lo kokura,
k'a to mɔgow y'a bonya dunuɓa fan bee ra.
- 8 Matigi Ala k'a kininboro korɔta,
a k'a boro barakaman korɔta ka kari,
ko: «Ne tena i ta siman di i juguw ma tuun
k'a ke o ta domuni ye;
i segera ka rezen min soro,
jamana were mɔgow tena o ji min tuun.
- 9 Nka minw be siman sene k'a tige,
olugu yere le bena a domu, ka Matigi Ala tando;
minw be rezen sene, k'a denw bo,
olugu le bena a ji min ne ta yoro saninman kɔno.»
- 10 Aw ye teme, aw ye teme dondaw fe!
Aw ye sira laben ne ta mɔgow ye!
Aw ye sira bo! Aw y'a bo!
Aw ye kabakuruw bo sira ra!
Aw ye tagamasiyen do korɔta siyaw ye!
- 11 Matigi Ala be a kan lase fo dunuɓa dan na, ko:
«Aw y'a fo Siyɔn dugumogow ye ko:
<I kisibaga nato fle nin ye;
a be nana ni a ta sara ye a boro,

a be nana ni a ta baara tɔɔ* ye a ɲa fe. > »

¹² O bena o mɔgɔw wele ko: «Mɔgɔ saninmanw,
Matigi Ala ta mɔgɔ ɲanawolomaninw.»

Ele Zeruzalemu kɔni, o bena ele tɔgɔ la ko: «Dugu min ma ka di,
dugu min lakolon ma to!»

63

Ala bena a ta mɔgɔw dimibo

¹ Nin ye jɔntigi le bɔtɔ ye Edɔmu?

Jɔn le be bɔra Bɔsira ni derege wulenman ye a kan na?

Jɔntigi le ka nin fani dawulamanw don,
ka to ka tagama ka na ni a baraka be ye?

«Ne Matigi Ala lo, ne min be kuma ka kaɲa ni terenninya ye,
se be ne min ye ka aw kisi!»

² «Mun le ka i ta faniw wulen,
ka i ta deregew ke i ko rezenforogibagaw ta?»

³ «Ne kelen le ka rezen forogi dinga kɔɔ;
jamana si ta mɔgɔ tun te ni ne ye.
Ne dimininba le ka siyaw dɔndɔn,
ne jusu gbanninba le ka o cɔngɔ;
o jori seriserira ne ta faniw kan,
ka ne ta deregew maraga.

⁴ Sabu ne tun ka ne ta mɔgɔw ta dimibolon latige ne jusukun na;
ne be ne ta mɔgɔw kunmabo san min na, o le sera.

⁵ Ne ka fleri ke, nka ne ma demɛbaga ye;
ne kabakoyara ko mɔgɔ si ma sɔɔ min be fara ne kan.
O ra, ne yere boro baraka ka ne demɛ,
ne ta jusugban farara ne kan.

⁶ Ne dimininba ka siyaw dɔndɔn;
ne jusu gbanninba ka o lamin fo ka o ɲanamini,
ka o jori woyo dugu ma.»

Ala be koɲuman ke a ta mɔgɔw ye

⁷ Ne b'a fe ka Matigi Ala ta ɲumanyaba lakari,
k'a Matigi Ala ta bonya lakari;

Matigi Ala ka ko minw be ke an ye,
ani Matigi Ala ka kodimanba minw ke Izirayeli ta mɔgɔw ye,
a ka o ke ka kaɲa ni a ta hina le ye,
ani a ta ɲumanyaba.

⁸ A tun k'a fo ko: «Sigiya t'a ra, ne ta mɔgɔw lo,
ne ta denw lo, o tena ne janfa.»
O kosɔn a kera o kisibaga ye.

⁹ O ta degu wagatiw be ra, degu tun be ale yere kan.

A ta meleke min b'a kɔɔ ale ka o kisi;
ale yere ka o kunmabo a ta kanuya ni a ta maɲuman kosɔn;
a ka o ta, ka lo ni o kunko ye wagatiw be.

¹⁰ Olugu le tun murutira,

* 62:11 62.11 Aw ye Ezayi 40.10 fe.

ka Ala Nin Saninman janasisi;
o koson Ala yelemana ka ke o jugu ye,
ale yere ka o kere.

¹¹ O ra, o hakiri jigira wagati temeninw na,
wagati min Musa tun be ni a ta mogow ye.
O ko: «Ala min ka a ta mogow labo kogoji konɔ,
ka sagagbenbaga ni a ta sagaw labo, ale be min sa?
Ala min tun k'a ta Nin Saninman lajigi o ce ra,
ale be min sa?

¹² Ala tun tora Musa kere fe
k'a deme ni a boro nooroman ye;
a ka kogoji cetige o na fe,
ka bonya la a togo kan, bonya min te ban.

¹³ A ka o lateme jiba ce ma,
i ko so borito kongokolon konɔ, hali o ma talon.

¹⁴ Matigi Ala Nin tagara ni o ye o nasumayoro ra,
i ko beganw jigito kenegbe ra.»
I blara i ta mogow na o cogo le ra,
ka nooroba la i yere togo kan.

Ala ta mogow ta Aladaari

¹⁵ Matigi Ala, ka i to sankolo ra, i na majigi ka an fe;
ka i to i ta yoro saninman nooroman konɔ, an fe.
I ta kanuyagbelen, ani i ta baraka be min sa?
I ta makari ni i ta hina koni, olugu mabora anw na le pewu.

¹⁶ O bee n'a ta, ele le ye an Fa ye;
Ibrahim ma an lon,
Izirayeli hakiri te an na.
Ele Matigi Ala, ele le ye an Fa ye;
kabini folofolo, an be ele le wele ko an Kunmabobaga.

¹⁷ E, Matigi Ala, mun koson i b'a to an ye mabo i ra ka taga an kun fe?
Mun koson i be an jusukun gbeleya ka i nasiran bo an na?
Sabari, i ye seko ka na, i ta jonw koson,
i ta jamana mogow koson.

¹⁸ I ta mogow saninmanw koni, jamana tora olugu boro wagati donnin doron;
o ko, an juguw nana i ta yoro saninman dondon.

¹⁹ Kabini wagatijan an kera i ko ele te mogow minw kuntigi ye tuun;
an be i n'a fo i togo te mogow minw kan tuun.

E, ni i tun be son ka sankolo faran ka jigi,
fo k'a to kuruw ye yereyere i na koro!

64

¹ Tasuma be yirijalanw jeni cogo min na,
ani tasuma be ji wuri cogo min na,
i bena i togo yira i juguw ra o cogo le ra,
k'a to siyaw ye siran i na fo ka yereyere.

² Wagati min i ka siranyakobaw ke ka bara an na,
i jigira minke, kuruw yereyera i na koro.

³ Kabini fɔɓfɔɓɔ, nin ko ma fɔ mɔgo si ye ban,
 mɔgo si toro m'a men ka ye;
 mɔgo si ja ma la Ala do kan ka ye,
 min be kobaw ke a makonobagaw ye, ni ele kelen te.

⁴ Minw tun be terenninya sira tagama ni ninsondiya ye, i tun be olugu
 kunben,
 ani minw tun be o hakiri to i ra ka i ta sira tagama.
 I jusu bora an korɔ, sabu an ka jurumun ke;
 nka ni an ka sirakorɔ ta, o le bena an kisi.

⁵ An bee kera i ko fen saninyabariw;
 hali an ta kewale terenninw, o bee be i ko faninogow.
 An bee kera i ko flaburu faganinw,
 an ta terenbariyakow bena an ce ka taga ni an ye i ko fɔɔɔ.

⁶ Mɔgo si te i togo welera tuun,
 mɔgo si te wuri ka jija ka tugu i ko;
 sabu i ka i pada dogo an na,
 i ka an baraka ban an ta terenbariyaw koson.

⁷ O bee n'a ta, Matigi Ala, ele le ye an Fa ye;
 anw le ye bogɔ ye, ele ye an danbaga ye.
 An bee ye i boro ta baara no le ye.

⁸ E, Matigi Ala, i kana i jusu gban an korɔ k'a dama teme,
 i kana an ta terenbariyaw to i hakiri ra tuma bee;
 a fle, anw bee lajennin ye i ta mogow le ye.

⁹ I ta dugu saninmanw bee kera kongokolonw ye;
 Siyon dugu kera kongokolon ye,
 Zeruzalemu kera yoro lakolon ye.

¹⁰ An ta Ala batosoba saninman ceɓumanba, an bemaw tun be i bato yoro
 min na,
 o yoro tora tasma ra;
 yoro o yoro ko tun ka gbelen an ma,
 o bee kera tomo ye.

¹¹ E, Matigi Ala, ayiwa, nin bee ko i tena foyi ke an ye wa?
 I belen bena je ka an to panni na fo ka taga a teme a dan kan wa?

65

Alakanminabariw ta kiti

¹ Matigi Ala ko:

«Ne tun b'a fe ka nin mogow jaabi, nka mogo si ma ne jininka;
 ne tun b'a fe ka ne yere yira o ra, nka mogo si ma ne ta jenɔgonya jini.
 Siya min te ne togo wele,
 ne ko o ma ko: <Ne fle, ne fle nin ye yan!>

² Ne ka ne boro lo tere kururu bee siya murutinin do le ye.
 Sira minw man ni, o be tagama o le kan;
 o be tagama ka kana ni o yere ta miiriyaw le ye.

³ Siya do lo, min b'a lawuri a kama ka ne jusu gban tuma bee;
 o be sarakaw bo yirituw konɔ,
 ka wusunan sarakaw* bo kabakuruw kan.

⁴ O be taga sigi kaburulo ra,
 o be si kuruwow konɔ,

o be lesogo domu;

domuni haramuninw le ka o ta minanw fa.

⁵ O b'a fo mogo ma ko: «Aw ye bo yi, aw kana gbara anw na, sabu an saninyanin lo ka teme aw kan!»

«Ayiwa, nin kow be i ko sisi le be donna ne nun na, i ko tasuma min be jeni wagati be.

⁶ A fle, aw ta kow bee sebenin lo ne ja koru; o ra, ne tena je tuun; ne bena aw sara le.

Can lo, ne bena o ta kewalew sara o ye ka se fo a dan ma.

⁷ O ta terenbariyaw, ani o bemaw ta terenbariyaw bee; Matigi Ala ko ten.

Sabu o ka wusunan sarakaw bo kuruw kan, o ka ne mafiyenya kongoriw kan.

Ne bena o sara ka se fo a dan ma, ka o ta kewalekorow bee sara.»

Alakanminabagaw ta baraji

⁸ Matigi Ala ko:

«Ni mogo ka rezenmo soru rezensun na, ji be min na, a b'a fo ko: «Aw kana a cen, sabu baraka b'a ra!» Ne fana bena a ke ten le ne ta jonw koson; ne tena olugu ni tow bee halaki jagon fe.

⁹ Ne bena duruja dow di Yakuba ma, ne bena denw di Zuda ma, minw bena ke ne ta kuruw tigiw ye; o yorow bena ke ne ta mogo janawolomaninw ta ye, ne ta jonw bena sigi o yorow ra.

¹⁰ Saron mara bena ke began misenw ta domunikeyoro ye, Akori dingakonoyoro bena ke misiw ta layoro ye; ne ta mogo minw be jija ka ne ta jenrogonya jini, olugu le bena o yorow soru.

¹¹ «Nka aw minw banna Matigi Ala ra, ka jina ne ta kuru saninman ko,

aw minw be tabali laben ka sarakaw bo Gadi ta jo* ye, ka rezenji sarakaw* bo Meni ta jo ye,

¹² ayiwa, ne bena aw labla kerekemuru ye, aw bee bena aw kinbiri gban, k'a to o ye aw kannatige; sabu ne ka aw wele, nka aw ma ne jaabi, ne kumana aw fe, nka aw ma ne lamena. Aw ka kojugu ke ne ja koru; ko minw te ben ne ma, o le diyara aw ye.»

¹³ O koson Dunyatigi Ala ko:

«A fle, ne ta jonw bena domuni ke, nka kongo bena aw soru.

A fle, ne ta jonw bena ji min, nka minlogo bena aw soru.

A fle, ne ta jonw bena ninsondiya, nka aw bena maroya.

* **65:11** 65.11 O tun b'a miiri ko Gadi ta jo be mogo kunnadiya, Meni ta jo be mogo ta dunyalatige sabati.

14 A fɛ, ne ta jɔnw jusu diyandinba bɛna dɔnkiri la,
nka aw jusu tɔɔrɔnin bɛna kule,
aw jusu kasinin bɛna to ka maɓumankokanw fɔ.

15 Ne ta mɔgɔw bɛna aw tɔgɔ ta k'a kɛ mɔgɔdangakan le ye;
o bɛna a fɔ ko: <Dunɔnatigi Ala ye i faga i n'a fɔ mɔgɔtisinal!>
Nka ne ta jɔnw kɔni, tɔgɔ wɛrɛ le bɛna di olugu ma.

16 Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka dugawu kɛ mɔgɔ dɔ ye jamana kɔɔ,
o tigi bɛna o dugawu kɛ Ala kankelentigi tɔgɔ le ra.

Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka kari jamana kɔɔ,
o tigi bɛna kari Ala kankelentigi tɔgɔ le ra;
sabu tɔɔrɔ minw tɛmɛna, o bɛna jina olugu ko,
o kow bɛna tunu ka bɔ ne ja kɔrɔ.»

Sankolokura ni dugukolokura

17 «A fɛ, ne bɛna sankolokura dan,
ani dugukolokura;

mɔgɔw hakiri tɛna to fɛn tɛmɛninw na tuun,
o fɛnw tɛna kɛ mɔgɔw ta miiriya ra tuun.

18 Aw ka kan ka ninsɔndiya, ani ka ɓagari tuma bɛɛ le,
ne ta baara kɔsɔn, ne bɛna baara min kɛ;
sabu ne bɛna Zeruzalemu lɔ kokura ɓagari kama,
k'a dugumɔgɔw sigi ninsɔndiya kama.

19 Ne yɛrɛ bɛna ɓagari Zeruzalemu kɔsɔn,
ka ninsɔndiya ne ta mɔgɔw kɔsɔn;
kasikan tɛna mɛn yi tuun,
kulekan tɛna mɛn yi tuun.

20 Denjɛnin tɛna kɛ yi, min bɛ tere dama dama dɔrɔn kɛ, ka sa;
ɛkɔrɔba tɛna kɛ yi, ni min tɛ kɔrɔ k'a si bɛɛ dafa.

Ni mɔgɔ min ka sa k'a si to san kɛmɛ, o bɛna a fɔ ko o tigi denmisenman
le sara;
ni mɔgɔ† min sara k'a sɔrɔ a si ma san kɛmɛ sɔrɔ, o tigi bɛ jate i ko mɔgɔ
danganin.

21 «O bɛna bonw lɔ ka don o kɔɔ,
ka rɛzenforow sɛnɛ ka o rɛzenmɔw domu.

22 O tɛna bon lɔ tuun janko mɔgɔ wɛrɛ ye don a kɔɔ,
o tɛna rɛzenforow sɛnɛ tuun k'a to mɔgɔ wɛrɛ ye o rɛzenmɔw domu.
Ne ta mɔgɔw sandaw bɛna kɛ i ko yirisun sandaw;
ne ta mɔgɔ ɓanawolomaninw bɛna o ta baara tɔnɔ diyabo.

23 O tɛna sɛgɛ gbansan tuun,
o tɛna o ta denw woro tuun k'a to balahukow ye ben o kan;
sabu o bɛna kɛ Matigi Ala ta dugawudenw le ye,
o ni o ta durujaw bɛɛ.

24 «O tuma ra, sani o ye ne daari,
o y'a sɔrɔ ne ka o jaabi ka ban;
sani o ye ban kuma ra,
o y'a sɔrɔ ne ka o lamɛn ka ban.

25 Wara ni sagadennin bɛna domuni kɛ ɓɔgɔn fɛ,
jara ni misi bɛɛ bɛna bin le jimi;
sa kɔni, ale ta baro bɛna kɛ buguri le ye.

† 65:20 65.20 Mɔgɔ: A sebera kitabu dow ra ko: jurumunkebaga.

Kojugu si tēna kē, cēnri si tēna kē ne ta kuru saninman yōrō si kan;»
Matigi Ala ko ten.

66

Ala ta mōgōw kera kanminabariw ye

¹ Matigi Ala ko:

«Sankolo ye ne ta masasiginan ye,
dugukolo ye ne senblayōrō ye;
aw bē se ka bon juman le lō ne ye tuun?

Ne ta laganfiyayōrō bē se ka sōrō yōrō juman tuun*?

² Ne yere boro le ka o fēnw bēē kē,
ne le baraka ra, fēnw bēē danna;
Matigi Ala ko ten.
Nanibagato jusu kasinin,
ne ta kuma pasiran bē min na,
ne bē o le jate.

³ «Aw ra, min bē misi kē saraka ye,
o tigi kelen le fana bē mōgō faga.
Min bē saga kē saraka ye,
o tigi kelen le fana bē wuru kun ci.
Min bē siman saraka* bō,
o tigi kelen le fana bē lē kē saraka ye.
Min bē wusunā saraka* bō,
o tigi kelen le fana bē jow sōn.

Nin mōgōw bēē tugura o yere ta sira le nō fē;
o ta kewale haramuninw le ka di o ye.

⁴ O kosōn ne fana bēna sēgē caman la o kan;
o bē siran ko min ja cō, nē bēna o le kē o ra.
Sabu ne ka o wele, nka mōgō si ma ne jaabi,
ne kumana, nka o ma ne lamēn.
O ka kojugu kē ne ja kōrō;
ko minw man di ne ye, o ka o le kē.»

Ala bēna a ta mōgōw dimibō

⁵ Aw ye Matigi Ala ta kuma lamēn,
a ta kuma pasiran bē aw minw na.
Aw yere balema minw bē aw kōninya,
minw banna aw ra ne tōgō kosōn,
olugu b'a fō aw ma ko: «Matigi Ala ye a ta nōrō yira,
janko an ye aw pagarito ye!»
Nka olugu yere le bēna maroya.

⁶ Wōyōkanba dō bē bōra dugu kōnō,
mankan dō bē bōra Alabatoso kōnō;
Matigi Ala kan lo,
a bē a juguw ta kojuguw sara le dira o ma.

⁷ E, sani muso kōnō ye a dimi,
a jigira!
Sani dimi ye damina,
a ka dence woro!

* 66:1 66.1 Nin kumaw bē sōrō Kewalew 7.49.

8 Jɔn le ka nin kuma jɔgɔn mɛn ka ye?
 Jɔn le derira ka nin ko jɔgɔn ye?
 Yala jamana kuturu bɛ se ka woro tere kelen kɔnɔ wa?
 Siya kuturu bɛ se ka woro yɔrɔnin kelen na wa?
 Siyɔn dugu ta dimi kɔni daminana yɔrɔ min na dɔrɔn,
 a k'a ta denw woro.
 9 «Ne min bɛ den se a worowagati ma,
 yala ne le bɛna a bari ko a kana woro wa?
 Matigi Ala ko ten.
 Ne min sababu ra den bɛ woro,
 yala ne bɛna woro bari wa?
 Aw ta Ala ko ten.»

10 Aw ye ninsɔndiya ni Zeruzalɛmu ye, ka jagari a kosɔn,
 aw minw bɛɛ b'a kanu!
 Aw ye ninsɔndiya ka jagari,
 aw minw bɛɛ tun bɛ kasira Zeruzalɛmu kosɔn!
 11 Sabu a bɛna sin di aw ma fo ka aw wasa, a ta jususaarosin;
 aw bɛna o min kosebɛ fo k'a diyabo, o sinji barakaman.

12 Sabu Matigi Ala ko:
 «Ne bɛna hɛra jigi o kan i ko baji,
 ka siyaw ta naforow di o ma caman, i ko kɔ fanin ji ra.
 Ni o kɛra, o bɛna aw ta, ka sin di aw ma,
 ka aw sigi o sen kan ka aw mɔmɔ.
 13 Den bamuso bɛ den jusu saaro cogo min na,
 ne fana bɛna aw jusu saaro ten le;
 ne bɛna aw jusu saaro Zeruzalɛmu dugu kɔnɔ.
 14 Ni aw nana o ye tuma min na, aw jusu bɛna diya;
 aw farikolo bɛna kɛnɛya i ko binkɛnɛ.
 Matigi Ala bɛna a ta sebgaya yira a ta jɔnw na,
 nka a bɛna a ta fariya le yira a juguw ra.»

15 Matigi Ala natɔ flɛ tasuma cɛ ma,
 a ta sowotorow ka teri i ko folonkonto;
 a bɛna a juguw sara ni a ta dimi farimanba ye,
 ka o ta kojuguw hake bɔ o ra ni tasumamana ye.
 16 Matigi Ala bɛ a ta kiti ben mɔgɔw kan ni tasuma le ye,
 a bɛ adamadenw bɛɛ ta kiti tige ni a ta kɛrɛkɛmuru le ye;
 Matigi Ala bɛna mɔgɔ minw faga, o bɛna caya dɛ!
 17 O mɔgɔ minw b'a fo ko o bɛ o yɛrɛ saninya, ka o yɛrɛ labɛn,
 ka taga don yirituw kɔnɔ ka sɔnni kɛ.
 O bɛ tugutugu jɔgɔn kɔ, ka mɔgɔ kelen to o cɛ ma.
 O bɛ lesogo domu, ani fɛn haramuninw, ani jinanw;
 o mɔgɔw bɛɛ bɛna halaki.
 Matigi Ala ko ten.

18 Matigi Ala ko: «Ne ka o ta kɛwalew, ani o ta miiriyaw lɔn. Ne bɛna siyaw bɛɛ lajɛn, ani kanw bɛɛ ta mɔgɔw. O bɛɛ bɛna na, ka na ne ta nɔɔrɔ ye. 19 Ne bɛna tagamasiyɛn dɔ yira o ra. O ta mɔgɔ minw bɛna kisi ne ta kiti tɔɔrɔ ma, ne bɛna olugu dɔw ci ka taga Tarisisi, ani Puli ni Ludi, yɔrɔ min mɔgɔw bɛ se kalanbon na kosebɛ; ne bɛna dɔw ci fana ka taga Tubali,

ani Yawan, ani ka taga fɔ yɔrɔjan, kɔɔɔji kɔfɛjamanaw ra, o mɔɔɔ minw ma ne ko mɛn ka ye, o fana ma deri ka ne ta nɔɔɔ ye. O bɛna taga ne ta bonya ko lakari o siyaw ye. ²⁰ O bɛna aw balemaw bɛɛ mina ka bɔ siyaw bɛɛ cɛ ra, ka na ni o ye Matigi Ala fɛ, i ko saraka. O bɛna dɔw sigi sow kan, ka dɔw ta ni sowotorow ye, ka dɔw ta jɔw kɔnɔ, ka dɔw layɛlɛn sofaliw, ani jɔɔɔmɛw kan, ka na ni o ye ne ta kuru saninman kan Zɛruzalɛmu; a bɛna kɛ i n'a fɔ Izirayɛlimɔɔɔw tun bɛ deri ka na ni siman sarakaw* ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ minan saninman kɔnɔ cogo min na. Matigi Ala ko ten. ²¹ Ne bɛna o mɔɔɔ dɔw ta fana, ka olugu kɛ sarakalasebagaw ye, ani Levi* ta mɔɔɔw. Matigi Ala ko ten.»

²² «Ayiwa, ne bɛna sankolokura ni dugukolokura min dan, olugu bɛna to ne ja kɔɔɔ cogo min na, aw ta durujaw, ani aw tɔɔɔ fana bɛna to ne ja kɔɔɔ o cogo le ra. Matigi Ala ko ten.

²³ «Karokura o karokura,
Nɛnɛkirilon* o Nɛnɛkirilon,
adamaden bɛɛ bɛna na a kinbiri gban ne ja kɔɔɔ.

²⁴ Mɔɔɔw bɔtɔ dugu kɔnɔ, o bɛna suw ye,
mɔɔɔ minw tun murutira ne ma, olugu suw.
Tumu minw bɛna o suw domu, o tumuw tɛna faga ka ye;
tasuma min bɛna o jɛni, o tasuma tɛna faga ka ye.
Mɔɔɔw bɛɛ bɛna jigi o ra.»

YEREMI TA KITABU

Kitabu faamucogo

Cira Yeremi ni cira Sofoni ni cira Habakuki ta wagatiw tun ka surun ɗogon na. Yeremi tun ye sarakalasebaga ye, nka Ala k'a wele k'a ke a ta cira ye. Yeremi tun t'a fe ka son ciraya ma, o baara gbeleɗa koson. Baruki le tun be Yeremi ta cirayakumaw seɓe. Yeremi ta cirayakumaw ma seɓe ka tugutugu ɗogon na ka kaja ni a kewagati ye.

Yeremi k'a fo Izirayelimogow ye ko o ta jurumunw koson, o juguw bena na o mina ka taga ni o ye jamana were ra.

Yeremi ka mogow ladi, ko o ye o jigi la Ala kelenpe kan, ka son Ala ta ma, sabu o te se ka o juguw kere ni o yere baraka ye. Mogow tun te sonna Yeremi ta kumaw ma minke, o ko k'a jusu tooro kosebe. Nka o bee n'a ta, Yeremi tun ka kuma minw fo o ye, o kow bee kera can ye. Babilonikaw nana Izirayeli kere, ka Zeruzalemu dugu halaki, ka mogow mina ka taga ni o ye Babiloni.

Cira Yeremi ka tagamasiyen dow ke, janko k'a ta cirayakumaw gbeya mogow ye: A k'a ta cesirinan don farawo konɗo k'a to a ye tori (sura 13), k'a yira ko Ala ta mogow fana kera i ko fen torinin. A ka daga do ci (sura 19), k'a yira ko Ala fana bena a ta mogow cici ka o halaki. A ka foro do san (sura 32), k'a yira ko Ala bena a ta mogow lana o ta jamana ra tuun.

Yeremi ta cirayakumaw b'a yira fana ko ni wagati do nana se, Ala bena a ta mogow labo Babiloni, ka na ni o ye o ta jamana ra. A ko wagati do fana bena se, min ye Ala ta neema wagati ye, o wagati ra Ala bena a ta sariya seɓe adamaden bee kelen kelen jusukun na. Ala ko:

«Ne bena ne ta sariyaw don o konɗo, k'a seɓe o jusukun na; ne bena ke o ta Ala ye, o be ke ne ta mogow ye.» (31.33).

Kitabu konokow

Ala bena tooro ben Zuda mara kan (1-12)

Ala bena Zuda mara laben cogo min na (13-20)

Zuda ni Zeruzalemu ta tooro kow (21-29)

Ala bena a ta mogow lana o ta jamana ra tuun (30-33)

Yeremi ka kuma minw fo Sedesiyasi ni Rekabu ta mogow ye (34-35)

Ala ta kuma ko ka sege lase Yeremi ma (36-45)

Ala bena tooro min lase siya tow ma (46-51)

Ala ka Zeruzalemu benko fo (52)

Ala bena tooro ben Zuda mara kan

(1-12)

Ala ka Yeremi wele k'a ke cira ye

¹ Nin ye Hilikiya dence Yeremi ta kumaw ye, Hilikiya min tun ye Anatoti dugu sarakalasebaga do ye, Boniyaminu ta mara ra.

² Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma; o kera Zuda masace minw ta tere ra, o tun ye Amon dence Yoziyasi ye, ale ta masaya san tan ni sabanan na, ³ ka taga se Yoziyasi dence Yehoyakimu ta wagati ma, ani ka taga a se fo Yoziyasi dence Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan laban na, ani ka taga a bla fo Zeruzalemukaw minawagati ra ka taga Babiloni; o kera san karo loorunan na.

⁴ Ayiwa, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:

⁵ «Sani ne ye i dan i bamuso kɔnɔ, ne tun ka i janawoloma; sani i ye bɔ i bamuso kɔnɔ, ne tun ka i saninya ka i ke ne ta ye, ka i ke ne ta cira ye siyaw ce ra.»

⁶ Ne k'a jaabi, ko: «E, Dunupatigi Ala, ne koni te se kuma ra, sabu ne ye denmisen le ye.» ⁷ Matigi Ala k'a fo ne ye ko:

«I kana a fo ko i ye denmisen ye, sabu ne bena i ci mogɔ min o min fe, i bena taga olugu bee fe; ne bena fen o fen fo i ye, i bena taga o bee fo o ye.

⁸ I kana siran o ja, sabu ne bena ke ni i ye, ne bena i tanga. Matigi Ala ko ten.»

⁹ O ko, Matigi Ala k'a boro maga ne da ra, k'a fo ne ye ko:

«A fle, ne ka ne ta kuma don i da ra.

¹⁰ A fle, bi ne be i sigi siyaw, ani jamanaw kunna, janko i ye o bon ani ka o laben, ka o halaki ani ka o cici, ka o lo ani ka o turu.»

Amande yiriboro ni daga wuritɔ

¹¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: «Yeremi, i ja be mun le ra?» Ne ko: «Amandesun min be kon ka fiyeren joona, ne ja be o yiriboro do le ra.» ¹² Matigi Ala ko:

«I k'a ye ka ja, sabu ne fana bena kon ka ne ta kuma foninw dafa joona.»

¹³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma a sijaga flanan na, ko: «I ja be mun le ra?» Ne ko: «Ne ja be daga do wuritɔ le ra tasuma kan fo sahiliyanfan na.» ¹⁴ Matigi Ala ko ne ma ko:

«Kojugu bena bɔ sahiliyanfan le ra ka na ben jamana mogow bee kan.

¹⁵ Sabu, a fle, ne bena siyaw bee wele ka bɔ sahiliyanfan jamanaw ra, Matigi Ala ko ten.

O bee bena na, ka na o ta masasiginanw sigisigi Zeruzalemu dugu dondaw ra, ka sigisigi ka dugu kogow lamini, ka sigisigi Zuda duguw bee dondaw ra.

¹⁶ Ne bena ne ta kiti ben Zuda kan o ta kojuguw bee koson, sabu o banna ne ra:

O tagara saraka bɔ ala werew ye; o yere boro ka ala minw lalaga, o be o le bato.

¹⁷ «O ra, ele koni ye i yere cesiri le; ne bena fen o fen yira i ra, i wuri i ye taga o bee lakari o ye. I ja kana tige o ja, ni o te, ne yere bena jatige were bla i ra.

¹⁸ Ne le be i sigi bi, ka i ke i ko dugu barakaman, ka i ke i ko samasen negeraman,

ka i ke i ko siranegəkogo,
Zuda masacew kama,
ani jamana jamogow kama,
ani a sarakalasebagaw kama,
ani a jamana mogow bee kama.

19 O bena i kere,
nka o tena se i ra
sabu ne be ni i ye, ne be i tanga.
Matigi Ala ko ten.»

2

Ala k'a janto a ta mogow ra cogo min na

1 Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:

2 «Taga peren ka nin kuma fo Zeruzalemukaw toro korɔ,
ko Matigi Ala ko:

«Aw denmisenman tun sirinin be ne ra cogo min na, ne hakiri be o ra,
ani aw furuninkura tun be ne fe cogo min na,
wagati min aw tun tugura ne ko kongokolon konɔ,
o yoro lakolon na.

3 O wagati ra Izirayeli tun blara danna Matigi Ala ye,
i ko siman kun folo* be bla Ala ye cogo min na.
Ni mogɔ o mogɔ k'a domu, o hake be ben o tigi kan;
kojugu be ben a kan.
Matigi Ala ko ten.» »

Izirayelimogow bemaw ta jurumun

4 «Aw Yakuba ta mogow,
aw Izirayeli ta gbaw bee,
aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn!

5 Matigi Ala ko:
O tuma aw bemaw ka mun kojugu le soro ne ra,
min k'a to o mabora ne ra,
ka taga fengbansanw ko,
fo ka na o yere ke fengbansan ye fana?

6 «O m'a jininkari ke, ko: «Matigi Ala be min,
ale min ka an labo Misiran jamana ra,
ka bla an na kongokolon konɔ,
o yoro lakolonw, ani o dingakolonyorow ra,
o yorojalan na, yoro min be i ko saya dibi,
mogɔ te teme yoro min na,
adamaden si te sigi yoro min na?»

7 Ne ka aw lana dugukolodiman le ra,
janko aw ye o yoro simanw domu, k'a fenjumanw soro.
Nka aw nana ka na ne ta jamana lanogɔ,
ka ne ta yoro ke yoro haramunin ye.

8 «Sarakalasebagaw ma jininkari ke ko: «Matigi Ala be min?»
Sariya karamogow ma ne jate;
kuntigiw murutira ne ma.
Ciraw kumana Baali* ta jow togɔ le ra,

* 2:3 2.3 Siman kun folo: Izirayelimogow tun be siman folo bla danna Ala ye cogo min na, olugu yere tun blara danna Ala ye o cogo ra (Sariya 7.7-11; 26.1-11).

fɛn minw tɛ sɛ ka o nafa, o tagara o fɛnw lɛ kɔ.»

Ala ka Izirayelimɔɔw jaraki

⁹ «O kosɔn nɛ bɛ aw jaraki tuun,
Matigi Ala ko tɛn.

Nɛ bɛ aw ta dɛnw ta dɛnw jaraki.

¹⁰ Aw yɛ taga fɔ Kitimu, kɔɔɔji kɔfɛjamanaw ra, ka taga flɛri kɛ yi!
Aw yɛ mɔɔɔ ci ka taga Kedari, ka taga a sɛgɛsɛgɛ kɔsɛbɛ,
k'a flɛ ni nin ko jɔɔɔn bɛ kɛra yi.

¹¹ Yala siya bɛ yi min bɛ sɔn k'a ta alaw falɛn ala wɛrɛw ra wa,
hali ni o ta alaw tɛ ala panamanw yɛ?

Nɛ ta mɔɔɔw kɔni ka o ta bonyatigi Ala falɛn fɛn dɔ ra,
nafa tɛ fɛn min na.

¹² Sankolokɔnɔfɛnw, aw yɛ kabakoya nin ko kosɔn!

Aw kunmasi yɛ cɛ, fɔ ka aw baraka ban!

Matigi Ala ko tɛn.

¹³ Nɛ ta mɔɔɔw ka kojugu flɛ lɛ kɛ;

o banna nɛ ra, nɛ min yɛ bununji panaman yɛ,

ka taga jidinga dɔw sɔgi o yɛrɛ ma, dinga pɛrɛnpɛrɛnnin dɔw,
ji tɛ sɛ ka mara minw kɔnɔ.»

Izirayelimɔɔw ka Ala kan bla

¹⁴ «Yala Izirayeli yɛ jɔn sannin lɛ yɛ wa,
walama jɔn min worora sɔ kɔnɔ, o dɔ lo?

Mun kosɔn o juguw ka o mina?

¹⁵ Jarakanbɛlɛnw[†] bɛ sɔngɔ o ra,
ka kulebaw ci o ra.

O ka o ta jamana cɛn, k'a kɛ yɔɔɔ lakolon yɛ;
o ta duguw jɛnina, mɔɔɔ si tɛ yi tuun.

¹⁶ «Hali Mɛnfisi ta mɔɔɔw, ani Tapanesi[‡] ta mɔɔɔw,
olugu bɛɛ bɛna aw mina ka aw kun li[§].

¹⁷ Yala o kow bɛɛ tɛ kɛra aw ra,
sabu aw banna Matigi Ala, aw ta Ala lɛ ra wa,
wagati min a tun bɛ sira yirara aw ra?

¹⁸ Ayiwa, sisan Misiran sira takun yɛ mun yɛ aw fɛ,
ko a bɛ taga Nili ba ta ji min?

Asiri sira takun yɛ mun yɛ aw fɛ
ko aw bɛ taga Efirati ba ta ji min?

¹⁹ Aw ta juguya sara bɛna di aw ma,
aw ta lanabariya hake bɛna bɔ aw ra.
Aw y'a kɔrɔsi, k'a lɔn ko kojugu ni sɛgɛ bɛna sɛ aw ma,
sabu aw bɛ ban Matigi Ala, aw ta Ala ra,
sabu nɛ pasiran si tɛ aw jusukun na tuun.»
Matigi Fangatigi Ala ko tɛn.

Izirayelimɔɔw banna ka Ala bato

[†] 2:15 2.15 Cira ka Izirayeli ta juguw lɛ suma ni jarakanbɛlɛnw yɛ.   [‡] 2:16 2.16 Mɛnfisi ni Tafinesi tun yɛ Misiran dugu dɔw yɛ.   [§] 2:16 2.16 Mɔɔɔ minw tun minana kɛrɛkɛyɔɔɔ ra ka o kɛ kasɔdɛnw yɛ, o tun bɛ olugu lɛ kun li (Ezayi 7.20).

20 «Kabini wagatijan, aw kera i ko senekemisi* min ka yiri kari ka bo a kan na,

ka a ta sirinanw foni.

Aw ko: «Anw tena ke mogo ta jon ye tuun!»

O koson aw be la i ko jatamusow, kongorijanw bee kunna, ani yiriba flaburumanw bee jukoro†.

21 K'a soro ne tun ka aw turu i ko rezensunpuman, min ju tun bora rezensun panaman na.

Aw nana ke cogo di ka cen, ka ke rezensunjugu ye?

22 Hali ni aw ka aw yere ko ni safina ye,

ka segen caman ke aw yere ra,

aw ta terenbariya no belen bena to aw ra ne na koro.»

Dunupatigi Ala ko ten.

23 «Aw be se k'a fo cogo di ko aw ma aw yere lanogo,

ko aw ma jehogonya don ni Baali* ta josonbagaw ye?

Aw sennow te nin ye kuruw furancew ra wa?

Aw ka min ke, aw ye lo o ra.

Aw be i ko jogomemuso min sen ka fiyen, min be boribori fan bee ra;

24 aw be i ko kongofali musoman min derira kongokolon le ra.

Nege koson a be falicew kasa ta fono fe;

ceko logo min b'a ra, jon be se k'a bari o ra?

Minw b'a yoropini, hali olugu te o yere sege,

sabu ni a wagati sera a fe, o b'a soro.

25 «Aw ye aw yere korosi,

aw kana a to aw sennasanbaraw ye cen ka aw sennakolon to;

jiminlogo kana na aw kan ja!

Nka aw ko: «O si te foyi ye!

Anw be batofen werew le fe,

an b'a fe ka don olugu ta jen le ra.» »

Izirayelimogow ka kan ni tawo min ye

26 «Ni son minana, a be maroya cogo min na,

Izirayelimogow fana bena maroya ten le,

o ni o ta masacew, ani o ta kuntigiw,

ani o ta sarakalasebagaw, ani o ta ciraw.

27 Olugu minw b'a fo yiri ma ko: «Ele le ye an face ye!»

K'a fo kabakuru ma ko: «Ele le ka an woro!»

O ka o ko le di ne ma,

o ma o na di ne ma;

nka ni kojugu sera o ma lon min na, o b'a fo ne ma ko:

«Na an kisi!»

28 O tuma aw ka ala minw lalaga, olugu be min le?

Olugu ye wuri, ni a kera ko o be se ka aw kisi kojugu wagati ra!

Sabu aw ta duguw ka ca cogo min na,

aw ta alaw fana ka ca ten le, aw Zuda mara mogow!

* 2:20 2.20 Izirayeli tun kera i ko senekemisi min be baara ke Ala ye, nka o murutira Ala ma.

† 2:20 2.20 Izirayeli ka batofen werew bato, minw ye Kanaanakaw ta jow ye; Ala be o suma ni jatoya ye (Oze 4.13-14). O ta sonnikeyorow tun be kongoriw le kan, ani yiriba flaburumanw jukoro (Masacew folo 3.2).

29 «Mun na aw be ne jarkira,
k'a soro aw bee lajennin murutira ne ma?
Matigi Ala ko ten.

30 Ne ka aw denw bugo ka na dese,
o ma son ne ta korori ma;
aw yere ta kerekemuruw ka aw ta ciraw faga,
i ko jara cenriketo.

31 Aw bi mogow, aw ye Matigi Ala ta kuma jate:
Yala ne kera Izirayelimogow fe kongokolon le ye wa,
walama dibi be jamana min kono?
Mun koson ne ta mogow b'a fo ko: <An be an yere ma,
an tena seko i fe tuun>?

32 Yala sunguru be se ka jina a ta masirifenw ko wa?
Koromuso be se ka jina a ta korofaniw ko wa?
Ayiwa, ne ta mogow koni jinana ne ko,
kabini wogatijan.

33 E, aw koni be aw yere lalaga kosebe ka aw ta kanunogonw yorjini!
Aw be se ka hali musow bee ra jogojugu karan.

34 «Aw bagara fagantan minw ma ka o faga gbansan,
olugu jori no be aw ta deregew senkoroyorow bee ra;
k'a soro aw ma o mina sonyari ra.

35 O bee n'a ta, aw belen ko: <Anw ma jaraki!
Ala bena a ta dimi mabo ne ra.>
A fe, ne bena aw wele kiti ra,
sabu aw ko, ko aw ma jurumun ke.

36 Mun na aw be boribori fan bee ra,
ka to ka aw ta siraw yelemayelema?
Aw bena taga maroya Misiran,
i ko aw maroyara Asiri cogo min na.

37 Aw bena bo o yoro ra fana
ka aw boro lanin to aw kun na,
sabu aw ka aw jigi la minw kan, Matigi Ala banna olugu ra;
aw ta kow si tena ja fana.»

3

Izirayeli ka Ala kan bla

1 Matigi Ala ko:

«Ni ce do k'a ta muso bla,
ni o muso tagara to ni ce were ye,
yala cekoro be son ka o muso ta tuun wa?
Ni o kera, yala o ko tena jamana bee lajennin lanogo wa?
Aw bora ka taga jatoya ke ni ce caman ye,
mun koson aw ko, ko aw be na ne fe tuun!
Matigi Ala ko ten.

2 Aw ye aw ja korota ka fleri ke kongoriw kunna!
Yoro juman le be yi ni aw ma la ka jatoya ke yoro min na?
Aw be sigi siradaw ra ka aw pamogocew kono,
i ko benkannikebaga minw be kongokolon kono.
Aw ka jamana lanogo
ni aw ta jatoya ni aw ta kojugu ye.

3 O le koson, sanji lora,

sanji labanw ma na.
 Nka aw ka aw kun gbeleya i ko jatɔmuso;
 aw ma sɔn ka lɔ a ra ko aw maroyara.

⁴ «Sisan aw bɛ kule ka ne wele ko: <An Fa!
 Ele le ye an jɛnɔgɔn ye kabini an denmisenman!

⁵ Yala Ala diminin bɛna to an kɔrɔ tuma bɛɛ wa?
 Yala a jusu bɔnin bɛna to wagati bɛɛ wa?»
 Aw bɛ kuma tan le,
 nka aw belɛn bɛ kojugu kɛra ni aw baraka bɛɛ ye.»

Izirayeli ni Zuda ta mɔgɔw ta janfa

⁶ Ayiwa, masacɛ Yoziyasi ta wagati ra, Matigi Ala k'a fɔ ne ye ko:
 «Izirayeli siya lanabari ka min kɛ, i ka o ye kɛ? O tagara kurujanw bɛɛ
 kunna, ani yiriba flaburumanw bɛɛ jukɔrɔ, ka taga jatɔya kɛ*.

⁷ «Ne tun b'a miiri ko ni o nana nin kow bɛɛ kɛ ka ban tuma min na,
 ko o bɛna sekɔ ka na ne fɛ; nka o ma sekɔ. Izirayeli balemamusɔ Zuda
 janfakebaga fana kɛra a seere ye. ⁸ Ne ka Izirayeli siya lanabari ta furu
 sa a ta jɛneyaw bɛɛ kosɔn, k'a ta furusacɛɛɛ di a ma; nka ne k'a ye ko o
 si ma siranya bla a balemamusɔ Zuda, siya janfakebaga ra. Ale fana bɔra
 ka taga jatɔya kɛ. ⁹ Izirayeli ka jamana lanɔgɔ ni a ta jatɔyajugu ye; a ka
 jɛneya kɛ ni kabakuruw, ani yiriw ye†.

¹⁰ «Nka o bɛɛ n'a ta, a balemamusɔ Zuda, siya janfakebaga ma sekɔ ka
 na ne fɛ ni a jusukun bɛɛ ye. A ka min kɛ, o tun ye flankafuya le ye; Matigi
 Ala ko ten.»

¹¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Izirayeli siya lanabari belɛn terennin
 lo tuun ka tɛmɛ Zuda siya janfakebaga kan. ¹² Taga pɛrɛn ka nin kuma fɔ
 sahiliyanfan na, ko:

<Aw ye sekɔ ka na, aw Izirayeli, siya lanabari!>
 Matigi Ala ko ten.

<Ne tɛna aw flɛ ni juguya na ye tuun;
 sabu ne ka ji.

Matigi Ala ko ten.

Ne diminin tɛ to wagati bɛɛ.

¹³ Aw ye lɔ aw ta terenbariya ra dɔrɔn,
 k'a lɔn ko aw murutira Matigi Ala, aw ta Ala le ma.
 Aw tagara aw yɛrɛ di ala wɛrɛw ma yɔrɔ caman na,
 yiriba flaburumanw bɛɛ jukɔrɔ‡;
 aw ma sɔn ka ne kan lamɛn.
 Matigi Ala ko ten.> »

Ala bɛ a ta mɔgɔw welera

¹⁴ «Aw ye sekɔ ka na, aw den murutininw!
 Matigi Ala ko ten.

Sabu ne le ye aw matigicɛ ye.
 Ne bɛna aw ta ka bɔ duguw ra, kɛlɛn kɛlɛn,
 ka aw ta ka bɔ gbaw ra, fla fla,
 ka sekɔ ni aw ye Siyɔn.

¹⁵ «Ne bɛna kuntigi dɔw sigi aw kunna ka kaɲa ni ne yɛrɛ sago ye; olugu
 bɛna aw kɔrɔsi ni lɔnniya ni hakiri ye. ¹⁶ Ni aw nana caya jamana kɔnɔ

* 3:6 3.6 Aw ye 2.20 flɛ. † 3:9 3.9 O jɛneya kɔrɔ ye ko o banna Matigi Ala ra, ka taga jo
 kabakurumanw, ani jo yiriramanw sɔn. ‡ 3:13 3.13 Aw ye 2.20 flɛ.

ka den caman soro tuma min na, o wagati ra koni, mogo tena Matigi Ala ta jɛnɔgonya kesu* ko fo tuun; Matigi Ala ko ten. Mogo yere tena miiri a ra, mogo hakiri tena to a ra, mogo tena a lon ni a be yi walama ni a te yi, a ɔgon fana tena lalaga tuun. ¹⁷ O wagati ra, o bena Zeruzalemu wele ko Matigi Ala ta masasiginan. Siyaw bee bena taga lajen o yoro le ra, Matigi Ala togo ra, Zeruzalemu. O tena to ka tagama ka kapa ni o yere jusukun ta miirijuguw ye tuun.

¹⁸ «O wagati ra, Zuda mara ta mogow bena fara Izirayeli ta mogow kan. O bee bena seko ɔgon fe ka na ka bo sahiliyanfan jamana ra, ka na sigi o ta jamana ra, ne tun ka jamana min di o bemaw k'a ke o ta ye.»

Ala ta mogow sekocogo

¹⁹ «Ne tun b'a fora ko:

Ne tun b'a fe ka aw mina i ko ne ta denw!

Ne tun b'a fe ka jamana diman le di aw ma;

fenuman min ɔgon te siya tow si fe, ne tun b'a fe ka o di aw ma.

Ne tun b'a fora fana ko aw bena ne wele ko aw fa,

ko aw tena bo ne ko tuun ka ye.

²⁰ Nka, muso b'a ce janfa cogo min na,

Izirayeli ta mogow ka ne janfa o cogo le ra;

Matigi Ala ko ten.

²¹ «Kan do be bora kongoriw kunna;

Izirayeli ta denw kasikanw, ani o ta makarikanw lo,

sabu o ka o kewalew cejuguya;

o pinana Matigi Ala, o ta Ala ko.

²² Aw ye seko ka na, den murutininw!

Ne bena aw keneya ka bo aw ta lanabariya ra.»

Mogow ko: «An fe nin ye, an be nana i fe,

sabu ele le ye Matigi Ala, an ta Ala ye.

²³ Can lo, fen o fen be bo kongoriw kan, o bee ye faninya le ye;

mankankolon doron le be kuruw kan.

Izirayeli ta kisiri be bo Matigi Ala,

an ta Ala doron le ra.

²⁴ «Kabini an denmisenman,

maroyafenw ta batori ka an bemaw ta baara tono bee domu;

o ta began fitiniw, ani a belebelew,

ani o dencaw, ani o denmusow.

²⁵ Maroya le kera an ta lanan ye,

ka dogoyari ke an ta birifani ye;

sabu an ka jurumun ke ka Matigi Ala, an ta Ala hake ta,

anw ni an bemaw.

K'a ta an denmisenman, fo bi;

an ma son ka Matigi Ala, an ta Ala lamen.»

4

Ala ko Izirayelimogow ye nimisa

¹ «E, Izirayeli, ni aw ka seko ka na,

Matigi Ala ko ten,

ni aw ka seko ka na ne fe,

ni aw ka aw ta fen haramuninw bæe bo ne ja koro,
ni aw ma to ka yaala ka taga fan bæe ra tuun,

² ni aw ka kari k'a fo ko: <Matigi Ala janaman lo,>
ka o fo ni kankelentigiya ye, ani mogosobeya, ani terenninya,
o tuma siya tow bena baraka soro Matigi Ala fe,
ka o ta bonya sababu ke ale Ala ye.

³ «Matigi Ala be nin fo Zuda mara mogow ye, ani Zeruzalemu dugumogow, ko:

<Aw ye forokuraw laben aw yere ye;
aw kana siman dan naniw ce ra tuun.

⁴ Aw ye aw yere kenesigi Matigi Ala ye;

aw ye aw jusukun kenesigi*,
Zuda mara mogow, ani Zeruzalemu dugumogow,
janko ne ta jusugban kana na wuri i ko tsuma,
ka mana fo mogow kana se k'a faga,
aw ta kewalejuguw koson.> »

Towro min bena ben Zuda mara kan

⁵ «Nin fo Zuda mara mogow ye,
a to Zeruzalemukaw y'a men.

O y'a fo ko: <Aw ye buru fiye jamana fan bæe ra!>

Aw ye peren kosebe k'a fo mogow ye ko:

<Aw ye lajen, an ye bori ka taga dogo dugu barakamanw konon!>

⁶ Aw ye tagamasiyen do korota ka Siyon dugu fan yira!

Aw ye bori, aw kana lo!

Sabu ne bena kojugu do lana ka bo sahiliyanfan fe;
o bena ke cenriba fe ye.

⁷ «Jara panna ka bo a dogoyoro ra;

siyaw halakibaga be nana yi.

A bora a ta so,

ka na aw ta jamana cen k'a ke yoro lakolon ye;

aw ta duguw bena halaki,

mogow tena soro o duguw konon tuun.

⁸ O koson aw ye borofaniw don aw yere ra;

aw ye sukasi ke, ka manumankokanw fo,

sabu Matigi Ala ta dimiba tena mabo anw na.

⁹ «O lon na, koni,

Matigi Ala ko ten,

masaw, ani kuntigiw bæe baraka bena ban.

Sarakalasebagaw jigi bena tige,

ciraw bena kononofiri.»

¹⁰ Ayiwa, ne ko: «E, Dununatigi Ala, o tuma i ka nin mogow, ani Zeruzalemukaw janfa le, k'a fo o ye ko: <Aw bena to hera ra!> K'a soro kerekemuru lara o kan na.»

¹¹ O wagati ra, o bena a fo nin mogow, ani Zeruzalemukaw ye ko:

«Fono gbanninman do be fiyera ka bo kongokolon kuruw kunna.

A be nana ne ta mogow fan le fe;

* 4:4 4.4 Ka o jusukun kenesigi, o koro ye ka o jogo yelema.

simangbasi fɔɔ tɛ, simanfɛyɛ fɔɔ tɛ.

¹² Fɔɔɔba dɔ lo,
min bɛ bɔra yi, ka na ne sago kɛ.
Sisan ne bɛna o ta kiti tigɛ.»

Zuda juguw bɛ nana o kama

¹³ Mɔgɔw b'a fɔ ko: «A flɛ, o bɛ yelenna ka na i ko sankabaw.
O ta sowotorow bɛ i ko folonkonto;
o ta sow ka teli ka tɛmɛ hali bɔnw kan.
Bɔnɔ ka an sɔrɔ, sabu an ta cɛnna pewu!

¹⁴ «Zeruzalemukaw, aw ye aw jusukun ko ka kojugu bɔ a ra,
janko aw ye kisi.
Aw bɛna njaninyajuguw bɔ aw jusukun na
wagati juman le sa?

¹⁵ Kumakan dɔ bɛ bɔra Dan mara ra;
o bɛ kojugu nako fɔra Efirayimu kuruw kan.

¹⁶ Aw ye nin fɔ siyaw ye,
aw y'a lase Zeruzalemukaw ma, ko
jamana minabaga dɔw bɛ nana ka bɔ jamanajan dɔ ra yi;
o bɛ kule cira ka na Zuda duguw kama.

¹⁷ O bɛna Zeruzalemu lamini i ko forokɔrɔsibagaw,
sabu o murutira ne ma.
Matigi Ala ko ten.

¹⁸ Aw ta sirajuguw, ani aw ta kɛwalejuguw,
o le ka nin lase aw ma.
Aw ta kojugu tɔnɔ le kunayara aw da ra tan;
a bɛ aw sɔgɔ fɔ aw jusukun na.»

Jamana ta ko ka Yeremi jusu kasi

¹⁹ E, ne jusukun! Ne jusukun!
Ne jusukun bɛɛ tɔrɔnɔn lo kosɛbɛ.
Ne sɔnkun bɛ to ka yɛrɛyɛrɛ;
ne tɛ se ka je,

sabu ne bɛ burufiyɛkan menna,
ani kɛrɛkɛdenw ta kulecikanw.

²⁰ Cɛnri ni cɛnri, o dɔrɔn le bɛ fɔra;
jamana bɛɛ halakira.

Ne ta fanibonw bɛɛ bɛ barara ka waraga,
ne siyɔrɔw bɛɛ bɛ cɛnna yɔrɔnɔn kelen na.

²¹ Nin kɛrɛ tagamasiyɛnw bɛna bɔ ne nɔ kɔrɔ tuma juman le sa?
Burufiyɛkan bɛna ban tuma juman le sa?

²² «Can lo, ne ta mɔgɔw ye nalomanw le ye,
o ma ne lɔn.
Den hakirintanw lo,
o tɛ ko faamu.

Kojugukɛ hakiri kɔni bɛ o fɛ;
nka min ye kɔjuman ye, o ma o lɔn.»

Cɛnriba wagati

²³ Ne ka dugukolo flɛ, k'a ye ko a lakolonba lo!
Ne ka sankolo flɛ, k'a ye ko yeelen tɛ yi tuun!

3 E, Matigi Ala, yala ele ja te can le yorɔpinina wa?
 I ka o bugɔ,
 nka a ma o dimi.
 I ka o baraka bɛɛ ban pewu,
 nka o ma sɔn korori ma.
 O ka o ja gbɛɛya ka tɛmɛ hali kabakuru kan;
 o ma sɔn ka sekɔ ka na i fɛ.

4 «Ne tun b'a fɔra ne yɛrɛ kɔnɔ ko: «Nin mɔgɔw ye dɛsɛbagatɔw le ye;
 hakiri tɛ o fɛ;
 sabu o tɛ Matigi Ala ta siraw lɔn,
 o tɛ o ta Ala ta kolatigeninw lɔn.

5 O ra ne bɛna taga o ta jamɔgɔw fɛ
 ka taga kuma olugu fɛ;
 sigiya t'a ra, olugu kɔni ka Matigi Ala ta siraw lɔn,
 o ka o ta Ala ta kolatigeninw lɔn.»
 Nka olugu bɛɛ murutira fana i ko sɛnekemisi min ka yiri kari ka bɔ o kan
 na,

ka juruw foni ka bɔ o yɛrɛ ra*.

6 O kɔsɔn jara bɛna bɔ tu kɔnɔ ka na ben o kan,
 wara bɛna bɔ kongokolon kɔnɔ ka na o halaki,
 waraninkalaw bɛna dogo ka la o ta duguw kɔ fɛ ka o kɔnɔ;
 ni min o min ka bɔ, a bɛ o tigi tigtige,
 sabu o ta terenbaryakow ka ca,
 o ta lanabariya bonyara.»

7 «Ayiwa, ne bɛ se ka yafa aw ma nin na cogo di?
 Aw ta mɔgɔw banna ne ra;
 fɛn minw tɛ Ala ye, o bɛ kari ni olugu tɔgɔ le ye.
 Ne tun ka o wasa fɛn bɛɛ ra,
 nka o belɛn bɛ jɛnɛya kɛra;
 o camanba bɛ taga, ka taga jatɔmusow ta bonw fa.

8 O bɛ i ko soce faninw, soce kɔgɔninw;
 o bɛɛ bɛ kule o mɔgɔɔgɔnɔw ta musow le nɔ fɛ.

9 Yala ne man kan ka nin kow juru sara o ra wa?
 Matigi Ala ko ten.
 Yala ne man kan ka ne yɛrɛ dimibɔ nin siya jɔgɔn na wa?

10 «Aw ye don o ta rɛzenforo kɔnɔ k'a cɛn,
 nka aw kana a bɛɛ halaki.
 Aw y'a yiriborow karikari,
 sabu o ma kɛ ne ta ye.

11 Izirayeli ta mɔgɔw, ani Zuda ta mɔgɔw
 ka ne janfa yɛrɛ le;
 Matigi Ala ko ten.»

Ala ta mɔgɔw ta kiti

12 «O ka faninya le fɔ Matigi Ala ta ko ra!
 O k'a fɔ ko: «A tɛna foyi kɛ an na!
 Kojugu si tɛna an sɔɔɔ!
 An tɛna kɛrɛkemuru ye an ja ra, walama kɔngɔ.»

* 5:5 5.5 O kɔrɔ ye ko o mɔgɔw kɛra i ko sɛnekemisi min murutira.

13 Ciraw kɔni, olugu tɛ foyi ye tuun, ni fɔɔ tɛ;
 kuma tɛ o fɛ tuun.
 O ka kojugu minw fɔ, o kojuguw ye ben o yɛrɛ kan.

14 «O kosɔn Matigi Ala, Fangatigi Ala ko:
 <I n'a fɔ aw ka nin kumaw le fɔ,
 a flɛ, ne bɛna ne ta kuma kɛ tasuma le ye ele Yeremi da ra,
 ka nin mɔgɔw kɛ yiri ye, o tasuma bɛna min jɛni.

15 A flɛ, aw Izirayelimɔgɔw,
 ne bɛna siya dɔ lana aw kama ka bɔ fɔ yɔɔɔjan;
 Matigi Ala ko ten.

Siyakɔrɔba lo,
 siya min baraka tɛ ban,
 aw tɛ siya min ta kan mɛn,
 aw tɛ min ta kumaw faamu.

16 O ta biɛforogo bɛ i ko kaburu dayɛlenin;
 o bɛɛ ye kɛrɛkɛɛfariw le ye.

17 O bɛna aw ta siman tigeninw, ani aw ta domuniw bɛɛ domu,
 ka aw dencɛw, ani aw denmusow domu,
 ka aw ta bɛgan misɛnw, ani a belebelew bɛɛ domu,
 ka aw ta rɛzɛnmɔw, ani aw ta toromɔw domu;
 aw jigi tun bɛ aw ta dugu barakaman minw kan,
 o bɛna o bɛɛ halaki ni kɛrɛkɛmuru ye.>

18 «Nka, hali o wagati ra, ne belɛn tɛna aw bɛɛ halaki pewu. Matigi Ala ko ten. 19 Ayiwa, ni o k'a fɔ ko: <Mun kosɔn Matigi Ala bɛ nin ko kɛra an na?> Ele ye o jaabi ko ne ko: <I n'a fɔ aw banna ne ra, ka baara kɛ ala wɛrɛw ye aw ta jamana kɔnɔ, o ra, aw bɛna taga baara kɛ siya wɛrɛw ye jamana wɛrɛ ra, min tɛ aw ta jamana ye.> »

Ala ka Izirayelimɔgɔw lasɔmi

20 «Nin fɔ Yakuba ta mɔgɔw ye,
 k'a to Zuda mɔgɔw y'a mɛn:

21 <Aw ye nin lamɛn, aw siya hakirintan kolɔnbari!
 Nadenw bɛ aw fɛ, nka o tɛ yeri kɛ,
 torow bɛ aw fɛ, nka o tɛ menni kɛ!

22 Aw tɛ siran ne ja wa?

Matigi Ala ko ten.

Aw tɛ yɛrɛyɛrɛ ne ja kɔɔ wa?

Ne le ka kɛnkɛn kɛ kɔgɔji dan ye;

ka o kɛ kogo wuribari ye, a tɛ se ka tɛmɛ min kunna.

A jikuruw bɛ wuri, nka se tɛ o ye;

o bɛ mankan ci, nka o tɛ se ka tɛmɛ o dan kan.

23 « <Nka nin mɔgɔw ye mɔgɔ jusukungbelɛnw, ani mɔgɔ murutininw le ye;

o ka ne ta sira bla ka taga o kun fɛ.

24 Hali o t'a fɔ o yɛrɛ kɔnɔ ko:

An ye siran Matigi Ala ja, an ta Ala,
 ale min bɛ sanji di an ma a wagati ra,
 ka sanji fɔlɔ, ani sanji laban di,
 ka lɔgɔkun dɔw bla an ye san o san
 ka o kɛ simantigewagati ye.>

25 «Aw ta terenbariya le ka nin kow bæ nagami;
aw ta jurumunw le ka nin fenɲumanw mabɔ aw ra.

26 «Sabu mɔgɔjuguw be sɔrɔ ne ta mɔgɔw cɛ ra.
O be dogo ka mɔgɔw kɔnɔ i ko mɔgɔ min be kɔnɔw dɛndɛnna;
o be janw la mɔgɔw ɲa ka o mina.

27 Kɔnɔminabaga ta sansara be fa kɔnɔw ra cogo min na,
fen minw sɔrɔra nanbara ra, o ta so fara o ra ten le.
O ka o ta baraka ni o ta naforo sɔrɔ o cogo le ra.

28 O bonyara ka tɔrɔ fɔ ka manamana;
dan tɛ o ta kojuguke ra.
O tɛ kiti tige can kan, ka feritaw ta jo di o ma,
nka o yɛrɛ ta kow dɔrɔn le be ɲa;
o tɛ sɔn ka jo di fagantan ma fana.

29 Yala ne man kan ka nin kow juru sara o ra wa?
Matigi Ala ko ten.
Yala ne man kan ka ne yɛrɛ dimibɔ
nin siya ɲɔgɔn na wa?

30 «Kojuguba ni siranyakoba dɔ kɛra jamana kɔnɔ.

31 Ciraw be faninyakumaw le fora,
sarakalasebagaw fana be o ta sarakalasebagaya kɛ ka kaɲa ni o ye.
O le fana ka di ne ta mɔgɔw ye!
Nka nin kow bæ laban na, aw bɛna a kɛ di le sa?»

6

Ala bɛna kojuguba ben Zeruzalemu kan

1 «E, Boniyaminu ta mɔgɔw, aw ye bori ka bɔ Zeruzalemu dɛ!
Aw ye buru fiyɛ Tekoha!

Aw ye sisi tagamasiyɛn kɛ Bɛti Hakerɛmu kuru kan,
sabɔ kojugu dɔ be nana ka bɔ sahiliyanfan na, cɛnriɓa dɔ.

2 Siyɔn dugu cɛɲumanba, dugu saraman,
ne bɛna o dugu le halaki pewu!

3 Sagabɛnbaga* dɔw bɛna na ni o ta sagaw ye a kama;
o bɛna na o ta fanibonw lɔ k'a lamini;
bɛɛ ta sagakuru be a ta bin ninyɔrɔ ɲimi.

4 O ko: «Aw ye kɛrɛkejama labɛn a kama!
Aw ye wuri, an ye ben a kan tereɣban papa fɛ!
E, bɔnɔ ka an sɔrɔ, sabɔ tere banna ka ban,
dibi be donna.

5 Ayiwa, an bɛna ben o kan su fɛ!
An be o ta masabɔnbaw cici!»

6 Ayiwa, Matigi Ala, Fangatigi Ala ko:
«Aw ye yiriw tige,
ka yɛlɛnyɔrɔw labɛn Zeruzalemu kama;
dugu dɔ lo min ta kojugu hake ka kan ka bɔ a ra,
dugu dɔ lo foyi tɛ dugu min kɔnɔ ni tɔɲɔri tɛ.

7 Bununji be woyo cogo min na,

* 6:3 6.3 Sagabɛnbagaw: O kɔrɔ ye ko masace dɔw bɛna na ni o ta kɛrɛkɛdɛnw ye ka na ben Zeruzalemu kan.

nin dugu fana ta juguya be woyo ten le.
Benkanni ni cenri doron le be dugu konɔ,
sege ni toro le be ne na korɔ wagati bee.

8 «E, Zeruzalemukaw, aw ye son ladiri ma,
ni o te, ne bena faran ka bo aw ra;
ne bena Zeruzalemu ke yoro lakolon ye,
mogo te se ka sigi yoro min na.»

Izirayelimogow banna ka Ala lamɛn

9 Matigi Ala, Fangatigi Ala ko:
«Izirayelimogow to min tora,
aw ye o to bee ce i ko mogo be rezɛnmɔ tige cogo min na;
o ko, aw ye seko a kan tuun
i ko rezɛntigɛbaga be yiriborow mɔmɔ cogo min na.»

10 Ne bena kuma jontigi le fe?
Ne bena jontigi le lasomi janko a ye ne lamɛn?
A fle, o torow ma dayele;
o te se ka o janto ne ta kuma ra.
Matigi Ala ta kuma kera o fe mafiyɛnyarifɛn le ye;
o ma diyanya si soro a ra.

11 Ne jusu fara Matigi Ala ta dimi na,
ne te se ka dimi mara ne yere konɔ tuun.

«Ala, i ta dimi bon denmisɛnw kan siradaw ra,
ani kanbelen minw ka jogon lajen.
Furuɛ ni furumuso bena mina,
mogokoroba, ani cekoroba sancamantigi bena mina.

12 O ta bonw bena ke mogo werew ta ye,
ani o ta forow, ani o ta musow;
sabu ne bena ne boro se nin jamana mogow ma.
Matigi Ala ko ten.»

13 «K'a ta o bee ra fitini na ka taga a bla o bee ra koroba ra,
o bee ye natabaw le ye;
k'a ta ciraw ra ka taga a bla sarakalasebagaw ra,
o bee ye faninyafobagaw le ye.

14 O te o sɔbe don ne ta mogow ta bana ko ra
ka o flake ka na.
O b'a fo doron ko: «Hera! Hera!»
K'a soro hera te yi.

15 Yala o maroyara nin ko haramuninw keri koson wa?
O ma maroya fiyewu!
Ko min be mogo kun suuru, o te o lon.
O koson o bena ben ni benbagaw ye;
lon min ne bena o sara ka kapa ni o ta kewalew ye,
o lon le ra o bena talon ka ben.
Matigi Ala ko ten.»

Izirayelimogow murutira

16 Matigi Ala ko:
«Aw ye lo siradaw ra ka fleri ke!

Aw ye jininkari ke fɔlɔfɔlɔ kɔw ra,
k'a lɔn sirapuman ye min ye, janko ka o sira ta.

Ni o kera, aw bena laganfiya.

Nka aw ko: <An tɛ o sira ta!>

¹⁷ Ne ka lasɔmibaga dɔw bla aw cɛ ra,
ko aw ye aw janto olugu ta burufiyekan na.

Nka aw ko: <An tɛ foyi lamɛn!>

¹⁸ «Ayiwa, siyaw, aw ye ne lamɛn!

Ko min bena ke nin jamana mɔgɔw ra, aw ye ke o seere ye.

¹⁹ Dugukolo, ele ye nin lamɛn!

Ne bena kojuguba le ben nin mɔgɔw kan;

o ta naninyajuguw tɔnɔ le bɛ o ye.

Sabu o ma o janto ne ta kuma ra;

ne ta sariya kɔni, o banna o ra.

²⁰ Wusunan min bɔra Saba jamana ra, ne bɛ mun ke ni o ye?

Ne bɛ mun ke ni o jamanajan ta yiri kasadimanw ye?

Aw ta saraka jenitaw* man di ne ye;

ne tɛ aw ta bɛgan sarakaw* fɛ.»

²¹ O kosɔn Matigi Ala ko:

«A fɛ, ne bena sentalonfɛnw bla sira ra nin mɔgɔw ja,

o bena talon o ra;

den ni fa bena talon,

terimanw, ani siginɔgɔnw bena talon;

o bɛɛ bena halaki.»

Izirayeli juguw nato

²² Matigi Ala ko:

«Siya dɔ nato fɛ ka bɔ sahiliyanfan jamana ra;

siya camamba bɛ wurira ka bɔ fɔ dugukolo dan na ka na.

²³ O ka o ta kalanw ni o ta tamanw kɔrɔta;

mɔgɔ hinabariw lo, o tɛ makari.

O mankan bɛ i ko kɔgoji mankan,

o yelennin bɛ sow kan;

o labennin lo kerɛ kama, ka jɛn ka ke i ko mɔgo kelen,

ka na ele kerɛ, ele Siyɔn dugu.»

²⁴ «An ka o kibaroya mɛn minke,

an baraka bɛɛ banna;

jatigɛ ka an mina,

kɔnɔnɔfiri ka an sɔrɔ, i ko muso jigibagato.

²⁵ «Aw kana bɔ ka taga kongo kɔnɔ,

aw kana taga siradaw ra;

sabu aw juguw bɛ yi, kerɛkemuruw bɛ o boro,

siranyakobaw bɛ fan bɛɛ ra.»

²⁶ «Ne ta dugumɔgɔw, aw ye bɔrɔfani don aw yɛrɛ ra,

ka kolonkolon bugurigbɛ ra,

ka kasi i ko mɔgɔ min b'a dɛncɛ kelenpe su kasira;

aw ye mapumankokan caman fɔ,

sabu cɛnrikɛbaga bena bara aw ra,

a bena ben aw kan.»

Izirayelimogow jusukun te se ka yelema

27 «Yeremi, ne ka ele sigi ne ta mogow ce ra, i ko numu min be nege segesege k'a silon;

janko i ye nin mogow tagamacogo korosi, ka o segesege.

28 O bee ye mogow murutininw ye, ani mogow torokungbelenw;

o be yaala ka nafigiya ke.

O jusukun ka gbelen i ko siranenge, walama negefin;

o bee ye cenrikebagaw le ye.

29 Numuce ta vu be tasuma fiyera kosebe,

tasuma be nege yeelera;

nka a b'a yere segera le ko a be nege yeele k'a saninya,

sabu nogow tena bo a ra.

30 O bena nin mogow wele ko <warigbe nafantan>,

sabu Matigi Ala banna o ra.»

7

Izirayelimogow ka Ala ta batoso lanogow

1 Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, k'a fo a ye ko: 2 «Taga lo Matigi Ala ta batoso donda ra, ka nin kuma lase mogow ma k'a fo o ye ko: <Aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn, Zuda ta mogow bee, aw minw be to ka don nin so dondaw fe ka na Matigi Ala bato.> 3 Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw ye aw ta siraw, ani aw ta kewalew yelema; ni o kera, ne bena a to aw ye to nin jamana ra. 4 Aw kana aw jigi la nin faninyakumaw kan, ka to k'a fo ko: Matigi Ala ta batoso be yan le! Matigi Ala ta batoso be yan le! Matigi Ala ta batoso be an fe yan le! 5 Ni aw ka aw ta siraw, ani aw kewalew yelema can ra, ni aw ka gbe rogɔn ye, 6 ni aw ma lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw minako juguya, ni aw ma to ka mogow jarakibariw faga jamana kɔnɔ, ni aw ma tugu ala werew ko, ka kojugu ke aw yere ra, 7 o tuma, ne bena a to aw ye sigi nin jamana kɔnɔ; ne ka nin jamana min di aw bemaw ma kabini wagatijan, k'a ke o ta ye tuma bee.

8 «<Nka a fle, aw be aw jigi lara faninyakumaw le kan, kuma minw tena foyi na aw ye. 9 Aw be sonyari ke, ka jɛneya ke, ka kari faninya kan, ka wusunan sarakaw bo Baali* ta jo ye, ka taga ala werew ko, aw ma minw lon; 10 o ko, aw bena lo ne na korɔ nin so kɔnɔ yan, ne togow be so min na, k'a fo ko: <An bɔsira!> K'a sorɔ aw belɛn be nin ko haramuninw kera. 11 Yala ne togow lara nin so min na, nin so kera aw fe benkannebagaw dogoyorɔ le ye wa*? Ne kɔni be o le yera. Matigi Ala ko ten.

12 «<Ayiwa, ne ta yorɔ min tun be Silo†, ne tun ka ne togow la o yorɔ ra; nka ne ka min ke o yorɔ ra ne ta mogow, Izirayelimogow ta kojuguw kosɔn, aw ye taga yi ka taga o fle. 13 Sisan, i n'a fo aw be nin kow le kera, Matigi Ala ko ten, i n'a fo ne kumana aw fe lon bee, aw ma ne lamɛn, ne ka aw wele, aw ma ne jaabi, 14 o ra ne togow lara nin so min na, aw ka aw jigi la nin so min kan, ne tun ka min di aw ni aw bemaw ma, ne bena o so ke i ko ne ka Silo ta ke cogo min na. 15 Ne bena aw gben ka bo ne na korɔ, i n'a fo ne ka aw balemaw Efirayimuka tow bee gben cogo min na.> »

Ala ko a tena Izirayelimogow lamɛn tuun

* 7:11 7.11 Yesu Kirisita ka nin kumaw fo (Matiyu 21.13; Marika 11.17). † 7:12 7.12 Silo ko fora yorɔ minw na: Yeremi 26.9; Yosuwu 18.1; Samawilu folo 1.3; 3.21; 4.3; Zaburu 78.60.

¹⁶ «Ele Yeremi, ele kɔni kana daariri ke nin mɔgɔw ye tuun; i kana i kan korɔta ka kule ka ne daari o ye, walama ka ne sorona, sabu ne tena i lamɛn. ¹⁷ O be min kera Zuda duguw kɔnɔ, ani Zeruzalɛmu dugu siradaw ra, ele ja te o yera wa? ¹⁸ Denw be logɔ jini, faw be tasuma mana, musow be mugu nɔɔni; o be o ke takula ye ka o ta jo sɔn, o be min wele ko sankolo masamuso. O be rezenji sarakaw* bɔ ka ala werɛw bato, janko ka ne jusu bɔ. ¹⁹ Yala o be ne le jusu bɔra wa? Matigi Ala ko ten. O t'a kera o yere le ra, ka na maroya bla o yere ra wa?»

²⁰ O kosɔn Dunupatigi Ala ko: «A fle, ne ta dimi ni ne ta jusugban bɛna ben nin jamana kan: adamadenw, ani bɛganw kan, kongokɔnyiriw, ani senɛfenw kan. A bɛna cɛnri ke i ko tasuma fagabari.»

Izirayelimɔgɔw banna ka o ta Ala lamɛn

²¹ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw ye aw ta saraka jenitaw* ni aw ta bɛgan saraka* tow bɛɛ fara jɔgɔn kan; aw yere ye o sogo domu! ²² Sabu lon min na ne ka aw bɛmaw labɔ Misiran jamana ra, ne ma kuma o fe, ne fana ma foyi jini o fe saraka jenitaw* ni saraka werɛw ko ra. ²³ Nka ne ka kuma min fo o ye, o le ye nin ye; ne ko: <Aw ye ne kan le lamɛn, ni o kera, ne bɛna ke aw ta Ala ye, aw fana bɛna ke ne ta mɔgɔw ye; ne ka ci min o min fo aw ye, aw ye o bɛɛ sira tagama, janko aw ye hera sɔrɔ.> ²⁴ Nka o ma ne lamɛn, o ma o toro malo ne ta kuma ra. O tagamana ka kapa ni o yere jusukun ta miirijuguw le ye; sani o ye taga ja, o kɔsegira le.

²⁵ «K'a ta lon min na aw bɛmaw bɔra Misiran jamana ra, fo ka na se bi ma, ne ka ne ta baaradenw bɛɛ ci aw le fe, minw ye ciraw ye; ne tun be o ci aw fe lon o lon, ne ma o dabra; ²⁶ nka aw ma ne lamɛn, aw ma aw toro malo ne ta kuma ra. Aw ka aw torokun gbɛleya, ka kojugu ke ka tɛmɛ aw bɛmaw kan belɛn.

²⁷ «O kosɔn ni ele Yeremi nana taga nin kumaw bɛɛ fo o ye, o tena i lamɛn; ni i nana o wele, o tena i jaabi. ²⁸ O ra, a fo o ye ko: <Siya min te sɔn ka Matigi Ala, o ta Ala kan mina, ani siya min te sɔn korori ma, aw le ye o siya ye. Can banna, can te bɔ mɔgɔ si da ra tuun.> »

Kojuguba wagati

²⁹ «Aw ye aw kunsigiw tige k'a firifiri; aw ye taga sangadɔnkiriw la kongoriw kunna, sabu Matigi Ala banna nin mɔgɔw ra; a k'a kɔ don o ra, sabu o k'a ta dimi lawuri.

³⁰ «Zuda ta mɔgɔw ka kojugu ke ne ja korɔ; Matigi Ala ko ten. Ne tɔgo lara so min na, o ka o ta jo haramuninw bla o so le kɔnɔ, ka ne ta so lanɔgo. ³¹ O ka sɔnnikeyɔrɔw lo Tofeti, Beni Hinɔmu dingakolonba yɔrɔ ra, ka o dɛncɛw, ani o denmusow jeni tasuma ra ka o ke saraka ye, k'a sɔrɔ ne ma o fo o ye, o ko yere ma don ne ta miiriya ra ka ye.

³² «O kosɔn, a fle, lon dɔ bɛna se, Matigi Ala ko ten, o lon na o tena a fo tuun ko: <Tofeti>, walama ko: <Beni Hinɔmu dingakolonba>; o bɛna a fo le ko: <kannatigeri dingakolonba>. O bɛna suw don Tofeti[§], sabu sudonyɔrɔ tena sɔrɔ yɔrɔ werɛ. ³³ Nin mɔgɔw suw le bɛna ke kɔnɔw, ani kongowaraw ta baro ye; mɔgɔ si tena o gbɛn. ³⁴ Ne bɛna a to nɔgarikanw, ani ninsɔndiyakanw, ani kɔjɔɔɛ ta dɔnkirilakanw, ani kɔjɔmuso ta

‡ 7:29 7.29 Izirayelimɔgɔw dɔw tun be o kunsigiw to a ye ज्या, k'a yira ko o ka o yere bla danna Matigi Ala ye (Jateri 6.1-21). § 7:32 7.32 I n'a fo Tofeti yɔrɔ le tun kera o ta sɔnnikeyɔrɔ ye, o tun man kan ka suw don o yɔrɔ ra, ni o te, o sɔnnikeyɔrɔ tun be cɛn.

dɔnkirilakanw bɛɛ ye dabla Zuda duguw kɔnɔ, ani Zeruzalɛmu siradaw ra; sabu jamana bɛna kɛ yɔrɔ lakolon le ye.»

8

¹ «O lon na, kɔni, Matigi Ala ko ten, o bɛna Zuda masacɛw suw kolow, ani kuntigiw suw kolow, ani sarakalasebagaw suw kolow, ani ciraw suw kolow, ani Zeruzalɛmukaw suw kolow labɔ o ta kaburuw kɔnɔ. ² O bɛna o kolow yerɛɛ tere ni karo ni lolow ja kɔrɔ; sabu o tun ka o fɛnw le kanu, ka saraka bɔ o ye, ka tugu o nɔ fɛ, ka lagberi kɛ ni o fɛnw tɔɔ ye, ka o bato. Mɔɔ tɛna sɔrɔ ka o kolow cɛ, ka o sutara tuun; o bɛna kɛ nɔɔ le ye dugukolo kan. ³ Ne bɛna nin mɔɔɔjuguw gbɛn ka taga jamana wɛrɛw ra; o ta duruja tɔ minw bɛna to o kɔ o jamanaw ra yi, saya lɔɔ bɛna kɛ olugu ra ka tɛmɛ janamanaya kan. Matigi Ala ko ten.»

Izirayelimɔɔw ma sɔn ka sekɔ Ala ma

⁴ «A fɔ nin mɔɔɔw ye, ko Matigi Ala ko:
Yala ni mɔɔɔ ka bɛn, a tɛ wuri tuun wa?

Ni mɔɔɔ firira ka sira bla, a tɛ sekɔ tuun wa?

⁵ Ayiwa, o tuma mun kosɔn nin Zeruzalɛmu dugumɔɔw murutira,
ka kɛ lanabariw ye tuma bɛɛ?

Mun kosɔn o bɛ janfa kɛ tuma bɛɛ,
ka ban ka sekɔ ka na ne Ala fɛ?

⁶ Ne ka ne janto o ta kuma ra k'a lamɛn:
o bɛ faninyakumaw le fɔra.

O dɔ tɛ nimisa a ta kɛwalejuguw ra k'a fɔ ko:
<Mun kosɔn ne ka nin kɛ?>

O bɛɛ bɛ borira ka taga o kun fɛ,
i ko so girintɔ ka taga kɛrɛ ra.

⁷ Hali baninkɔnɔ min bɛ yaala san fɛ,
alɛ k'a ta wagatiw lɔn;
kongotugani, ani naganaganin, ani kunangbɛ,
olugu bɛɛ ka o sekɔwagati lɔn.

Nka ne ta mɔɔɔw kɔni,
olugu ma Matigi Ala ta kolatigeninw lɔn.»

⁸ «E, aw bɛ sɔn k'a fɔ ko aw ye hakiritigiw ye,
ko Matigi Ala ta sariya bɛ aw boro wa?

K'a sɔrɔ can yɛrɛ ra, sariya karamɔɔw ta sɛberikɛnan bɛ faninya le sɛbɛ;
o ka sariya ta kumaw yɛlɛma k'a kɛ faninya ye.

⁹ Hakiritigiw maroyara,
o jigi tigɛra, o minana,
sabu o ka Matigi Ala ta kuma mafiyɛnya;
hakiritigiya juman le bɛ o fɛ tuun?»

Ala bɛna kojugu minw lasɛ a ta mɔɔɔw ma

¹⁰ «O kosɔn ne bɛna o ta musow di cɛ wɛrɛw ma,
ka o ta forow di o minabagaw ma;

sabu k'a ta o bɛɛ ra fitini na ka taga a bla o bɛɛ ra kɔrɔba ra,
o bɛɛ ye nataɔw le ye;

k'a damina ciraw ra, ka taga a bla sarakalasebagaw ra,
o bɛɛ ye faninyafɔbagaw le ye.

¹¹ O tɛ o sɔbɛ donna ne ta dugumɔɔw ta bana ko ra

ka o flake ka ja.

O b'a fo doron ko: <Hera! Hera!>

K'a soro hera te yi.

¹² Yala o maroyara nin ko haramuninw keru koson wa?

O ma maroya fiyewu!

Ko min be mogo kun suuru, o te o lon.

O koson o bena ben ni benbagaw ye;

lon min ne bena o sara ka kaja ni o ta kewalew ye,

o lon le ra o bena talon ka ben.

Matigi Ala ko ten.»

¹³ «Ne bena o ce fo ka o ban pewu!

Matigi Ala ko ten.

Rezenmo tena soro rezensunw na tuun,

toromo tena soro torosunw na tuun.

O flaburuw bena jaja;

ne tun ka fen o fen di o ma, ne bena o bee bosi o boro.»

Ala ta mogow jigi tigera

¹⁴ «Mun koson an siginin be yan?

Aw ye jagon lajen ka taga dugu barakamanw kono

ka taga sa yi,

sabu Matigi Ala, an ta Ala b'a fe ka an faga;

a ka bage ke an ta minji ra ka o di an ma,

ko an ka jurumun ke ka Matigi Ala hake ta.

¹⁵ An tun be hera le makonona, nka a ma na ja;

an tun be an ta torow nogoyawagati le makonona, nka o nana ke jatigeba le ye.

¹⁶ «O ta sow mankan be nana ka bo Dan mara fan le fe;

o ta soce barakamanw kasikan mankan be jamana bee yereyere.

O nato be jamana ni a konofenw bee domuna,

ani duguw ni dugumogow bee.

¹⁷ «Ayiwa, a fle, ne bena sajuguw ci aw kama,

mogo si te se ka sa minw nega;

o bena aw kin.

Matigi Ala ko ten.»

Ala ta mogow ta ko ka cira Yeremi jusu kasi

¹⁸ «E, fla si te ne ta jusukasi ra;

ne jusukun toronin lo kosebe.

¹⁹ A fle, ne be ne ta mogow kulekan mena

ka bo fo jamanajan do ra.

O tuma Matigi Ala te Siyon dugu kono tuun le wa?

Dugu masace te yi tuun le wa?

«Mun koson o ka ne jusu bo ni o ta jow ye,

ni siya werew ta batofen gbansanw ye?

²⁰ «Simantigewagati temena, samiya banna,

nka hali bi an ma kisi!»

²¹ Toro min sera ne ta mogow ma, o ka ne jusukun toro;

panasisi ka ne mina, ne jigi tigera.

²² O tuma fla munta te Galadi mara ra wa?

Flakebaga te yi tuun wa?

Mun koson ne ta mogow ta bana te sera ka keneya sa?

²³ Hali ne kunkolo tun ye ke bunun ye,

ka ne padenw fa naji ra i ko ko;

ne tun bena kasi su ni tere

ne ta mogow fagako koson.

9

Kojugu cayara jamana konɔ

¹ E, ni ne tun be se ka dugutagabagaw ta lonanjigibon do soro kongokolon konɔ yi sa!

Ne tun bena bo ne ta mogow koro,

ka ne yere mabo o ra, ka taga fo yorojan;

sabu o bee ye jenyakebagaw le ye,

o bee ye mogojanfabagaw le ye!

² «Kalan juru be sama ka biɛe bon cogo min na,

o be o nenkun sama ka faninya fo o cogo le ra.

O ma o ta fanga soro jamana konɔ can sababu ra de!

O be kojugu do le fara kojugu do kan lon o lon,

o fana t'a lon ko ne ye Ala ye;

Matigi Ala ko ten.

³ «Bee ye a yere korosi a teriw ra,

mogo si kana la a balema ra;

sabu balemaw bee be jogon janfa,

teriw bee ye nafiɛiw le ye.

⁴ Bee be faninya fo a mogojogon ye;

mogo si te can fora tuun.

O ka o nenkunw degi faninyatige ra;

o ta kojuguke ka o baraka ban

⁵ O siginin be faninya le ce ra;

o ta faninya koson, o t'a lon ko ne ye Ala ye.

Matigi Ala ko ten.»

Ala ka kankari la a ta mogow ye

⁶ O koson Fangatigi Ala ko:

«Ne bena o yeele tasuma ra i ko warigbe, ka o korobo.

Ni o te ne be se ka mun were le ke ne ta dugumogow ra tuun?

⁷ O nenkunw be i ko mogofagabiɛe dabonin;

faninya doron le be o da ra.

O b'a fo o mogojogon ma ko hera be yi,

k'a soro o ta miiriya ye ka jan la a na k'a laben.

⁸ Yala ne man kan ka nin kojuguw juru sara o ra wa?

Matigi Ala ko ten.

Yala ne man kan ka ne yere dimibo nin siya jogon na wa?»

Kasi ni jusukasi

⁹ «Ne bena kasi ka nuna kuruw koson;

ne bena maɓumanko donkiriw la beganmarayorow koson kongokolon
 kono,
 sabu yoro bee jenina, mogo si te teme yi tuun.
 Began kasikan te menna tuun;
 k'a ta konow ra ka taga a bla kongosogow ra,
 o bee tagara.

¹⁰ «Ne bena Zeruzalemu ke kabakuruton le ye,
 k'a ke kongowuruw dogoyoro ye;
 min ye Zuda duguw ye, ne bena o ke yoro lakolon ye,
 mogo tena sigi yoro min na tuun.

¹¹ Jon ye hakiritigi ye
 min be se ka nin kow faamu?
 Matigi Ala da ka nin kow nafa jontigi le ye,
 ni a be se k'a nafa an ye?
 Mun koson jamana cenna,
 k'a bee jeni k'a ke i ko kongokolon,
 mogo te teme yoro min na tuun?»

¹² Matigi Ala ko: «O kera, sabu ne tun ka sariya minw yira o ra, o banna
 o sariyaw ra; o ma son ka ne ta kumaw lamɛn, o m'a sira tagama fana.

¹³ O tora o yere jusukun ta miirijuguw le kan, ka tugu Baali* ta jow no fe,
 i n'a fo o bemaw ka o karan a ra cogo min na. ¹⁴ O koson Fangatigi Ala,
 Izirayeli ta Ala ko: Ne bena nin mogow baro ni jalaji le ye, ka flajugu ke o
 ta minji ra k'a di o ma. ¹⁵ Ne bena o janjan siya tow ce ra, o ni o bemaw
 si tun ma siya minw lon. Ne bena tugu o ko ni kerekemuru ye, fo ka taga
 o bee halaki ka ban pewu.»

¹⁶ Fangatigi Ala ko:
 «Aw ye miiri! Aw ye sangakasibagaw wele ka na!
 Muso minw ka sangakasi lon kosebe, aw ye o dow yoropini ka na.

¹⁷ O ye teliya ka na kule an kunna
 fo ka an naw fa naji ra,
 fo ka naji woyo ka bo an naw ra.»

¹⁸ «Sabu nunakanw be bora Siyon dugu kono:
 <E, anw ta cenna pewu!
 An marora de!
 Sabu an gbenna ka bo an ta jamana ra;
 o ka an ta bonw bee benben.>

¹⁹ «E, musow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn!
 A da be min fo aw ye, aw ye aw torow dayele ka o lamɛn.
 Aw ye aw denmusow karan sangadonkiriw ra,
 aw bee ye aw siginogonw degi sukasi ra.

²⁰ Sabu saya donna an ta bonw finetiriw fe,
 a donna an ta bonnumanbaw kono;
 a ka denw faga siradaw ra,
 ka kanbelenw faga jamalajenyorow ra.»

²¹ «Yeremi, a fo ko Matigi Ala ko,
 ko adamadenw suw bena yerege dugu ma

i ko o be nɔgɔ yerege foro kɔnɔ cogo min na,
i ko siman minw benbenna simankanbagaw kɔ, mɔgɔ te sɔrɔ ka minw
tɔmɔ.»

Ala lɔnniya le ye hakiritigiya ye

²² Matigi Ala ko:

«Hakiritigi kana a yere bonya a ta hakiritigiya kosɔn,
cefari kana a yere bonya a ta cefariya kosɔn,
naforotigi kana a yere bonya a ta naforotigiya kosɔn!

²³ Nka ni mɔgɔ min b'a fe k'a yere bonya,

o tigi y'a yere bonya ko a ka hakiri sɔrɔ ka ne lɔn*,

k'a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye,

ko ne be numanya ni can ni terenninya ke dugukolo kan
sabu o le ka di ne ye.

Matigi Ala ko ten.»

Siya minw ma o jogo yeɛma

²⁴ «Wagati dɔ be nana, Matigi Ala ko ten, siya minw kenesisigira k'a sɔrɔ
o jogo ma yeɛma, ne bɛna wuri olugu kama: ²⁵ O ye Misirankaw, ani
Zudakaw, ani Edɔmukaw, ani Amɔnkaw, ani Mohabukaw ye, o siya minw
bɛɛ be o bonbosi kerefeƳɔrɔw li†, minw siginin be kongokolon kɔnɔ, sabu
o siyaw si ma kenesisigi ka o jogo yeɛma; Izirayeli jamana mɔgɔw fana jogo
ma yeɛma.»

10

Batofɛn gbansanw ani Ala panaman

¹ Matigi Ala be min fora aw kama, aw ye o lamen, aw Izirayelimɔgɔw!

² Matigi Ala ko:

«Aw kana siya wɛrɛw ta kokecogow ladegi;
aw kana siran sankolo tagamasiyɛnw na,
hali ni siya tɔw be siranna o na.

³ Siyaw ta landakow te foyi ye.

O be taga yiri tige kongo kɔnɔ,
yirilɛsebaga b'a lɛsɛ ni yirilɛsɛnan ye.

⁴ O be warigbe ni sanin ke k'a cɛna,
ka negekuru dɔw ke k'a gbengben k'a lo,
janko a kana ben.

⁵ O alaw be i ko kɔnɔgbennan minw be fifa foro kɔnɔ,
o te se ka kuma.

Mɔgɔ le be o ta,

ni o te, o te se ka tagama.

Aw kana siran o na,

sabu o te se ka kojugu ke,

o fana te se ka koɲuman ke.»

⁶ E, Matigi Ala, ele bɔɲɔgɔnko te yi!

I ka bon, i tɔgɔ baraka ka bon!

⁷ E, siyaw bɛɛ ta Masa, mɔgɔ juman le be yi ko ele pasiran te min na?

Bɛɛ ka kan ka siran i na.

* 9:23 9.23 Pɔli ka nin kumaw fɔ (Korentikaw fɔlɔ 1.31; Korentikaw flanan 10.17). † 9:25 9.25
Siya dɔw tun be o bonbosi kerefeƳɔrɔw li ka kapa ni o ta batofɛnw ta landaw ye. Nka Ala tun t'a
fe a ta mɔgɔw ye o kow ladegi.

Siyaw ta mɔgɔ hakiritigiw bɛɛ ra,
ani o ta maraw bɛɛ ra
ele bɔɔɔgɔnko tɛ yi.

8 O bɛɛ ye nalomanw le ye, o bɛɛ ye hakirintanw le ye;
o ta batofenw tɛ se ka mɔgɔ karan foyi ra, sabu yiri dama lo.

9 O bɛ na ni warigbɛ gbasinin ye ka bɔ Tarisisi,
o bɛ bɔ ni sanin fana ye Ufazi.

Yirileɛbaga bɛ fen dɔ tagamasiyen kɛ,
saninfagabaga boro b'a lalaga.

O bɛ o jow masiri ni fanipuman bulamanw, ani a wulenmanw ye,
k'a sɔrɔ o bɛɛ ye adamaden dɔ ta hakiri nɔ le ye.

10 Matigi Ala le ye Ala yere ye;
ale le ye Ala panaman ye, ani Masa wuribari.
Ni a jusu bɔra, dugukolo bɛ yereyere,
siya si tɛ se ka lɔ k'a ta dimiba makɔnɔ.

11 Aw y'a fɔ o ye ko ala minw ma sankolo dan, o ma dugukolo dan, ko
lon dɔ o alaw bɛna tunu ka bɔ dugukolo kɔ kan, ka tunu ka bɔ sankolo
jukɔrɔ.

12 Matigi Ala ka dugukolo dan a ta sebgaya baraka ra,
ka dunuɔa ju sigi a ta hakiritigiya baraka ra,
ka sankolo dan a ta faamuri baraka ra.

13 Ni a k'a ta sankurukan bɔ, jibaw bɛ lajen sankolo kɔnɔ,
a bɛ sankabaw lana ka bɔ fɔ dunuɔa danw na;
a bɛ sanmanamanaw bɔ sanji cɛ ra,
a bɛ fɔɔ labɔ a marayɔrɔw ra.

14 Adamadenw bɛɛ ye nalomanw le ye, o si tɛ ko lɔn;
saninfagabaga bɛ jo min lalaga, o maroya bɛ laban ka ale yere sɔrɔ;
a bɛ o fenw lalaga ka mɔgɔw nɛgɛ le,
sabu nɛnɛkiri tɛ o fenw na.

15 Fɛngbansanw lo, baarakunntanw lo;
ni o ta kojugu saralon nana se, o bɛɛ bɛna halaki.

16 Nka Ala min bɛ Yakuba ta mɔgɔw fɛ, ale tɛ o cogo ra;
ale le ka fen bɛɛ dan.
Izirayeli le ye a ta siya ye,
Fangatigi Ala, o ye a tɔgɔ ye.

Cɛnriba wagati sera

17 Aw ye aw ta doniw cɛ ka bɔ dugu ma,
aw juguw ka aw minw ta dugu lamini!

18 Sabu Matigi Ala ko:

«A flɛ, sisan kɔni,
ne bɛna nin jamana mɔgɔw firi fɔ yɔrɔjan;
ne bɛna sɛgɛ ben o kan ka o degu,
janko o juguw ye o mina.»

19 Zeruzalemu ko: «E, bɔnɔ ka ne sɔrɔ, ne banara;
ne ta jori dimi ka bon kɔsɛbɛ!
Ne tun b'a fora ko: Sɛgɛ sera ne ma,

nka ne ka kan k'a sɔnmɪna le.

²⁰ Ne ta fanibon benna,
a sirijuruw bɛɛ tigtigɛra.
Ne dencɛw bɛɛ tagara ka ne to,
o si tɛ yi tuun;
mɔɔ tɛ yi min bɛ se ka ne ta bon lɔ tuun,
k'a datugufaniw lawuri.»

²¹ Sagagbenbagaw* kɛra nalomanw ye,
o ma Matigi Ala ta jɛnɔɔɔnya nini;
o kosɔn o ta baara ma ja,
o ta bɛganw bɛɛ janjanna.

²² Aw ye mankan dɔ lamɛn! A bɛ surunyara ka na!
Wɔyɔkanba dɔ le bɛ bɔra sahiliyanfan jamana fan na.
O bɛna Zuda mara duguw ci ka o kɛ yɔrɔ lakolonba ye,
ka o kɛ kongowuruw dogoyɔrɔ ye.

Cira Yeremi ka Ala daari a ta jamana mɔɔw ye

²³ E, Matigi Ala, ne k'a lɔn ko adamaden ta dunupalatigɛ tɛ a yɛrɛ boro,
ko mɔɔ tagamato tɛ se k'a tɛmɛyɔrɔw latigɛ.

²⁴ E, Matigi Ala, ne koro, nka i kana a dama tɛmɛ;
i kana a kɛ ni dimi ye, ni o tɛ, i bɛna ne halaki ka ban pewu.

²⁵ Siya minw tɛ i lɔn o ta Ala ye, i ta dimi ben olugu kan,
ani mɔɔ minw tɛ i tɔɔ bato!
Sabu olugu le ka Yakuba ta mɔɔw domu,
o ka o domu ka o ban pewu;
o k'a ta jamana cɛn, k'a kɛ yɔrɔ lakolon ye.

11

Ala ta mɔɔw ma kɛ kankelentiɔiw ye

¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, ko: ² «Aw ye nin jɛnɔɔɔnya ta kumaw lamɛn! A fɔ Zuda mara mɔɔw, ani Zeruzalɛmu dugumɔɔw ye! ³ A fɔ o ye ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ni mɔɔ o mɔɔ tɛ nin jɛnɔɔɔnya ta kumaw lamɛn, ne bɛ o tigi danga. ⁴ Ne ka nin jɛnɔɔɔnya ta kumaw lase aw bɛmaw ma wagati min ne ka o labɔ Misiran jamana ra, dibiba tasumaman kɔnɔ. Ne tun k'a fɔ o ye ko: Aw ye ne kan lamɛn; ni ne ka fɛn o fɛn fɔ aw ye, aw ye o kɛ. Ni o kɛra, aw bɛna kɛ ne ta mɔɔw ye, ne fana bɛna kɛ aw ta Ala ye. ⁵ O ra, ne karira ka layiri min ta aw bɛmaw ye ko ne bɛna jamana dɔ di o ma, kɔnɔ ni li bɛ woyo jamana min na, ne bɛna to o layiri kan; aw bɛ o jamana le ra bi.> »

Ne ka Ala jaabi ko: «Amina, Matigi Ala!»

⁶ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Nin kumaw bɛɛ fɔ, bɛɛ y'a mɛn Zuda duguw kɔnɔ, ani Zeruzalɛmu siradaw ra. A fɔ o ye ko: <Aw ye nin jɛnɔɔɔnya ta kumaw lamɛn, k'a sira tagama! ⁷ Sabu k'a ta lon min na ne ka aw bɛmaw labɔ Misiran jamana ra fɔ ka na se bi ma, ne ka o lasɔmi sɪnagako caman, k'a fɔ o ye ko o ye ne ta kuma lamɛn. ⁸ Nka o ma ne lamɛn, o ma o toro malɔ; o tora o yɛrɛ jusukun ta miirijuguw le kan. O kosɔn ne tun ko o ye jɛnɔɔɔnya min sira tagama, nka o m'a tagama, ne ka o jɛnɔɔɔnya ta danga kumaw bɛɛ ben o kan.> »

* **10:21** 10.21 Sagagbenbagaw: O koro ye jamana jamɔɔw; olugu ma se ka jamana mara ka ja.

⁹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Zuda ta mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw ka janfa dɔ siri. ¹⁰ O kɔsegira o ta fɔɔfɔɔ bɛmaw ta terenbariyakow ra, olugu minw tun banna ka ne ta kuma lamen; o tugura ala wɛrɛw kɔ, ka olugu bato. Ne tun ka jɛɲɔgɔnya min don ni o bɛmaw ye, Izirayelimɔgɔw, ani Zuda mara mɔgɔw ka o jɛɲɔgɔnya cɛn.

¹¹ «O le kɔsɔn, Matigi Ala ko: <A flɛ, ne bɛna kojugu dɔ ben o kan, o tɛna se ka o yɛrɛ bɔ kojugu min na. Hali ni o ka kule ka ne wele, ne tɛna o jaabi. ¹² Zuda dugu tɔw, ani Zeruzalemukaw bɛ wusunɔn sarakaw* bɔra ala wɛrɛ minw ye, o bɛna taga kule ka o alaw wele, nka olugu tɛna se ka o kisi o kojugu wagati ra. ¹³ Sabu aw Zuda mara mɔgɔw, aw ta duguw ka ca cogo min na, aw ta alaw fana ka ca ten le! Aw Zeruzalemukaw, aw ta dugukɔnɔsiraw ka ca cogo min na, aw ka aw ta sɔnnikeyɔrɔw lɔlɔ k'a caya ten le, ka to ka marobarिया sarakaw bɔ! Aw ka o sɔnnikeyɔrɔw lɔ ka Baali* ta jo le sɔn.>

¹⁴ «Ele Yeremi, ele kɔni kana daariri kɛ nin mɔgɔw ye tuun; i kana i kan kɔrɔta ka kule ka ne daari o ye, sabu ni o ka ne wele o ta tɔrɔ wagati ra, ne tɛna o jaabi.»

Matigi Ala bɛna a ta oliviyesun ben

¹⁵ «Ne ta mɔgɔ kanunin bɛ mun le kɛra ne ta so kɔnɔ tuun, k'a sɔrɔ a bɛ nin kojugu caman kɛra?

Aw b'a miiri ko dajurutariw ni began sarakaw bɛ se ka aw ta hakew mabo aw ra wa?

Yala o bɛ se ka aw bɔsi wa?

¹⁶ Matigi Ala tun bɛ aw wele le ko: Oliviyesunɲuman, denɲumantigi!

Nka mankanba dɔ bɛna bɔ; a bɛna tasuma don yiri ra k'a yiriborow bɛɛ cɛn.»

¹⁷ Fangatigi Ala min tun ka aw turu, ale le ka kojugu latige aw kama, Izirayeli ta mɔgɔw, ani Zuda ta mɔgɔw ta kojuguw kɔsɔn, o ka kojugu minw kɛ; sabu o ka wusunɔn sarakaw* bɔ Baali* ta jo ye, ka a jusu bɔ.

Yeremi ta mɔgɔw ka janfa siri a kama

¹⁸ Matigi Ala k'a yira ne ra, o kɔsɔn ne k'a lɔn. Ala, i ka o ta kɛwalejuguw yira ne ra. ¹⁹ Ne tun bɛ i ko saga derinin, o bɛ tagara ni min ye a fagayɔrɔ ra. Ne tun m'a lɔn ko o bɛ janfa sirira ne le kama, k'a fɔ ko: «An ye yiri ni a denw bɛɛ halaki! An y'a labɔ dunuɲa ra mɔgɔ ɲanamanw cɛ ra, mɔgɔ si hakiri kana to a tɔgɔ ra tuun!»

²⁰ Nka Fangatigi Ala ye kititigɛbaga terennin le ye, a bɛ adamaden jusukunnakow ni a ta miiriyaw bɛɛ sɛgesɛgɛ. Ala, i bɛna i yɛrɛ dimibɔ o ra cogo min na, a to ne ɲa ye o ye, sabu ne ka ne yɛrɛ karifa ele le ma.

²¹ O kɔsɔn Matigi Ala bɛ min fɔ Anatɔtikaw kama, minw tun bɛ i fagayɔrɔ ɲinina, k'a fɔ ko: «I kana cirayakuma fɔ Matigi Ala tɔgɔ ra, ni o tɛ, an bɛ i faga.» ²² Fangatigi Ala ko olugu ma ko: «Ne bɛna o ta kojugu hake bɔ o ra. O juguw bɛna o ta kanbelenw faga ni kɛrɛkemuru ye, kɔngɔ bɛna o dencɛw, ani o denmusow faga. ²³ O tɔ foyi tɛna to. San min na ne bɛna Anatɔtikaw ta kojuguw hakew bɔ o ra, o san na ne bɛna kojuguba le ben o kan.»

1 «E. Matigi Ala, ele terennin lo tuma bɛɛ;
ne bɛ se ka sɔsɔri kɛ ni ele ye cogo di?
O bɛɛ n'a ta, ne bɛna i jininka i ta terenninya ko ra:
Mun le kosɔn mɔgɔjuguw ta kow bɛ na o boro dɛ?
Mun le kosɔn janfamɔgɔw siginin bɛ to nasuma ra?

2 I ka o lalaga ka o turu, fɔ o ka lilinw don;
o bɛ wuri ka na fɔ ka den.
I tɔgɔ bɛ o da ra tuma bɛɛ,
k'a sɔrɔ o ta miiriya yɔrɔ ka jan i ra.

3 Matigi Ala, ele kɔni ka ne lɔn, i na bɛ ne ra;
i ka ne sɛgesɛge, k'a lɔn ko ne jusukun ta miiriyaw bɛɛ bɛ ele le kan.
Mɔgɔjuguw mina i ko sagaw, i ye taga ni o ye fagariyɔrɔ ra;
o bla danna fagarilon kama!

4 «Jamanadenw ta sukasi bɛna ban tuma juman le sa?
Kongobinw bɛɛ bɛna nugu tuma juman le tuun?
O bɛɛ kera jamana mɔgɔw yɛɛ ta juguya le kosɔn.
Bɛganw, ani kɔnɔw bɛɛ bɛ halakira,
sabu mɔgɔw b'a fɔra ko: <An laban bɛna kɛ min ye, Ala tɛ o lɔn.> »

Ala ta jaabiri

5 «Ni sennamanw ta bori ka ele sɛge,
o tuma i bɛna se ka bori ni sotigiw ye cogo di?
Ni ele hakiri tɛ sigi fɔ i ye kɛ yɔrɔ laganfiyanin le ra,
o tuma ni i nana taga sigi Zuriden baji ta mankanw cɛ ra don?
6 Sabu hali i yɛɛ balemanw, ani i ta somɔgɔw,
olugu fana bɛ i janfara;
o bɛ o kan kɔrɔta ka i kɔrɔfɔ.
O kosɔn i kana la o ra,
hali ni o bɛ kumadimanw fɔra i ye.»

Ala k'a kɔ don a ta batoso ni a ta mɔgɔw ra

7 «Ne ka ne kɔ don ne ta batoso ma,
ne banna ne ta mɔgɔw ra;
ne tun bɛ minw kanu ni ne jusukun bɛɛ ye,
ne ka olugu le labla o juguw ye.
8 Ne ta mɔgɔw kɛra ne fɛ
i ko jara bɛ cogo min na kongo kɔnɔ.
O bɛ pɛrɛnna ne kunna,
o le kosɔn ne ka o kɔninya.
9 Yala ne ta mɔgɔw kɛra ne fɛ i ko jori nɔw bɛ duga min na,
fɔ duga tɔw bɛna a lamini fan bɛ ra wa?
Aw ye taga kongosogow bɛɛ lajen,
o ye na domuniba kɛ!
10 Bɛganmarabaga caman ka ne ta rɛzenforo cɛn,
o ka ne ta foro dɔndɔn;
o ka ne diyanyaforo yɛlɛma
k'a kɛ yɔrɔ lakolonba ye.
11 O k'a cɛn k'a kɛ yɔrɔ lakolon ye;
o kasibagato le bɛ ne na kɔrɔ, sabu o ta yɔrɔ kɛra yɔrɔ lakolon ye.
Jamana bɛɛ cɛnna,
sabu mɔgɔw tɛ yi min b'a janto a ra.

¹² «Cenrikebagaw be nana
ka bo kongokolon kuruw bee kunna;
sabu Matigi Ala ta keremukuru bena cenri ke,
k'a ta jamana fan kelen na ka taga a bla a fan do ra.
Danfen si tena nasuma soru.

¹³ O ka siman dan, ka na nani kan siman no ra;
o ma tonu soru o ta sege ra.
Aw ta simantige bena maroya bla aw ra,
sabu Matigi Ala dimina aw koru kosebe!»

Ala bena min ke Izirayeli sigiyogonw na

¹⁴ Matigi Ala ko: «Ne ka jamana min di Izirayelimogow ma, ne ta mogow,
k'a ke o ta ye, ne sigiyogonjugu minw bee sera o jamana ma, ne bena olugu
bee lawuri ka bo o ta jamanaw ra, ka Zuda mara mogow fana labo o ce ra.
¹⁵ Nka o lawurinin ko, ne belen bena hina o ra tuun, ka o bee kelen kelen
laseko o sigiyoru ra, ka o bee kelen kelen laseko o ta jamana ra. ¹⁶ Ni o ka
ne ta mogow ta tagamacogo ladegi ka na, ka kari ni ne togo ye k'a fo ko:
<An be kari Matigi Ala panaman togo ra>, i n'a fo o tun ka ne ta mogow
karan ko o ye kari Baali* ta jo togo ra cogo min na, o tuma o bena sigiyoru
soru ne ta mogow ce ra. ¹⁷ Nka ni siya min ma ne lamen, ne bena o siya
gben ka bo a ta jamana ra, ka o gben, ka o halaki. Matigi Ala ko ten.»

Ala bena Zuda mara laben cogo min na

13

(13-20)

Cesirinan ta ko

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Taga cesirinan do san, min danna ni lenfani
ye, i ye a siri i yere ce ra; nka i kana a to ji ye se a ma.» ² Ayiwa, ne tagara
cesirinan san, i n'a fo Matigi Ala tun k'a fo ne ye cogo min na, k'a siri ne
yere ce ra.

³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun a sipaga flanan na, ko: ⁴ «I ka
cesirinan min san k'a siri i ce ra, o ta ka taga ni a ye Efirati ba fan fe, i ye
taga a dogo farawo do konu yi.» ⁵ Ne tagara a dogo Efirati ba koru i n'a fo
Matigi Ala tun k'a fo cogo min na.

⁶ Wagatijan temenin ko, Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Wuri ka taga Efirati
ba ra; ne tun ko i ye taga cesirinan min dogo yi, taga o ta.» ⁷ Ne tagara
Efirati ba koru, ne tun ka cesirinan dogo yoru min na, ne ka o yoru wogobi
ka cesirinan bo. Nka ne k'a ye ko cesirinan tun torira, a te foyi na tuun.

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; ⁹ a ko: «Matigi Ala ko: <Ne bena
Zuda mara mogow ta yerebonya cen nin cogo le ra, ani Zeruzalemukaw ta
yerebonyaba min be o ra. ¹⁰ O siya mogojugu minw be ban ka ne ta kuma
lamen, minw be tagama ka kapa ni o yere jusukun ta miiriyaw ye, ka tugu
ala wrew ko, ka o kinbiri gban olugu koru ka o bato, o mogow bena ke i
ko nin cesirinan min te foyi na tuun. ¹¹ Sabu mogow be cesirinan siri a yere
ce ra cogo min na, ne fana tun ka Izirayeli ta mogow siri ne ce ra o cogo le
ra, ani Zuda ta mogow bee, Matigi Ala ko ten, janko o ye ke ne ta mogow
ye, ani ne togo bonya sababu, ani ne tandori sababu, ani ne ta noru; nka
o ma ne lamen.> »

Ala ta dimi

12 «Ayiwa, nin kuma fo o ye, ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Rezenjiforogow bee kera janko o ye fa rezenji le ra!> O bena i jaabi ko: <Yala o tuma anw m'a lon ko rezenjiforogow bee kera janko o ye fa rezenji ra le wa?> 13 O tuma i bena a fo o ye ko Matigi Ala ko: <Ne bena nin jamana mogow bee fa; masace min siginin be Dawuda ta masasiganan kan, ani sarakalasebagaw, ani ciraw, ani Zeruzalemukaw bee, ne bena o bee fa fo ka o panamini. 14 Ne bena o gbasi jogon na ka o cici, facew ni dencew bee. Matigi Ala ko ten. Ne tena hina, ne tena mapuman, ne tena makari mogo si ra. Foyi le tena ne bari ka o halaki.> »

Ala kanminari

15 Aw ye menni ke, aw ye aw toro malo kosebe,
aw kana yada,
sabu Matigi Ala le be kumana.

16 Aw ye bonya la Matigi Ala, aw ta Ala kan,
sani a ye na dibi lajigi aw kan,
sani aw sen ye talon
kuruw ra, terebenda dibi ra.
Aw be yeelen makonona,
nka a bena a yeema k'a ke saya dibi le ye,
k'a ke dibikuruba ye.

17 Nka ni aw ma lamenni ke,
ne bena dogo ka kasi aw ta yerebonya koson;
ne bena kasi ka naji caman bo,
sabu o bena Matigi Ala ta sagakuru mina ka taga ni a ye.

Ala ka min fo masace ta somogow ye

18 «A fo masace ni masamuso ye ko:
<Aw ye jigi ka sigi dugu ma,
sabu masafugula min tun ye aw ta masiri ye,
o bora aw kun na ka ben.>

19 Jamana woroduguyanfan duguw ta dondaw datugura,
mogosi te yi min be se ka o dayele.
Zuda mara mogow bee minana,
o bee lajennin minana ka taga ni o ye.»

Maroya bena Zeruzalemu soro

20 «Zeruzalemu, i na korota ka fleri ke,
minw be nana ka bo sahiliyanfan fe, o fle!
Sagakuru min tun dira i ma, o be min?

O sagakuru* min tun ye i ta masiri ye, o be min?

21 Ele yere ka minw karan, ka o ke i kuntigiw ye,
ni olugu nana sigi i kunna, i bena mun fo sa?
Yala dimi tena ben i kan
i ko muso jigibagato ta dimi wa?

22 Ni i k'a fo i yere konoko ko:
<Mun koson nin kow sera ne ma sa?>
I ta terenbariya caya kojugu le koson,
i ta tagafe korotara,
k'a to o benna i kan.

* 13:20 13.20 Sagakuru: O koro ye Zeruzalemu dugumogow; o juguw be na o bee ce ka taga ni o ye.

23 «Yala Etiyopika be se k'a fari cogoya yelema wa?
Walama waraninkala be se k'a siw jegen bo a yere ra wa?
Aw fana be se ka kojuman ke cogo di,
aw minw derira kojuguke ra?

24 Ne bena aw janjan
i ko kongokolon fono be binjalan ce ka taga cogo min na.

25 «Ele ninyoro ye nin ye,
ne ka min latige i ye.
Matigi Ala ko ten,
sabu i jinana ne ko,
ka i jigi la faninya alaw kan.

26 Ne bena i ta tagafe korota k'a se fo i pada ma
janko o ye i lebu ye.

27 Ne ka i ta jenyaw ye, ani i ta cekokasiw,
ani i be i ta jatoyajugu minw ke
kongoriw kunna ani kongokonyoro ra.
Ne ka i ta ko haramuninw ye.
E, Zeruzalemu, bono bena ele soro,
ele bena bo i ta saninyabariya ra tuma juman le sa?»

14

Yeremi ka Ala daari sanji ko ra

1 Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi ma sanjinabariya ko ra, o le ye
nin ye:

2 «Zuda be mapumankokasi kera,
o ta duguw benbenna;
mogow jusu kasinin sigisiginin be dugu ma;
kasikan le be bora Zeruzalemu dugu konso.

3 Matigicew be o ta baaradenw ci ka taga ji jini;
olugu be taga kolonda ra, nka o te ji soro.
O be seko ni o ta minan lakolon ye,
o kononfirinin ni o jigi tigenin be o kun datugu ka seko ka na.

4 Dugukolo jara fo k'a perenperen,
sabu sanji te benna jamana konso.
Senekebagaw jigi tigera,
fo o be o kun datugu.

5 Hali minanmuso be den woro kongo konso ka taga k'a to yi,
sabu bin te yi.

6 Kongofaliw be lolu fara kongoriw kunna,
ka to ka fono mina i ko kongowuruw;
o padenw baraka banna
sabu bin te yi.»

7 Mogow ko:

«E, Matigi Ala, hali ni an ta terenbariya ka an jaraki,
an deme i togo koson!
An ta lanabariya bonyara,
an ka jurumun ke, ka i hake ta.

8 Ele le ye Izirayeli jigi ye,
ele le ye a bosibaga ye a degu wagatiw ra.
Mun koson i bena ke jamana konso i ko lonan,

i ko dugutagabaga min be na su kelen dɔron si, ka taga?

⁹ Mun koson i be ke i ko mɔgɔ min dabari bee banna,

i ko kerekɛɛɛfari min te se ka mɔgɔ kisi?

O bee n'a ta, Matigi Ala, i be an ce ra,

ele togo le be an na;

i kana ban an na!»

Ala ma son ko Yeremi ye daariri ke mɔgɔw ye

¹⁰ Matigi Ala be min fo nin mɔgɔw ma, o ye, ko: «Can ra, yaala ka di o ye. O sen te to yɔrɔ kelen na; o koson Matigi Ala te o fe tuun. Sisan koni, a bena a hakiri to o ta terenbariyaw ra, ka o ta jurumunw hake bo o ra.»

¹¹ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «I kana daariri ke nin mɔgɔw ye ko ne ye kopuman ke o ye. ¹² Hali ni o ka sun don ka ne daari, ne tena o kasikan lamɛn. Ni o ka saraka jenitaw* ni siman sarakaw* bo ne ye, ne tena son o ra. Ne bena o halaki ni kerekemuru, ni kongɔ, ni banajuguw ye.»

¹³ Ne ko: «E, Dunuɔatigi Ala, a fle, ciraw b'a fora o ye ko: «Kere tena ben aw kan, kongɔ fana tena ben aw kan, sabu Ala bena hera panaman le di aw ma nin yɔrɔ ra yan.» »

¹⁴ Matigi Ala ka ne jaabi ko: «Ciraw be faninya le fora ne togo ra. Ne ma o ci, ne ma foyi fo o ye, ne ma kuma don o da ra; faninya sikow, ani kuma gbansanw, ani mɔgɔlafirikuma minw be bo o yere ta miiriya ra, o be o cirayakumaw le fora aw ye. ¹⁵ O koson nin cira minw be kumana ne togo ra k'a sɔrɔ ne ma o ci, k'a fo ko kere tena ke nin jamana ra, walama kongɔ, Matigi Ala be min fo o ciraw kama, o ye nin ye: Kerekemuru ni kongɔ le bena o ciraw halaki. ¹⁶ O be o cirayakumaw fora mɔgɔ minw ye fana, kongɔ ni kerekemuru bena olugu faga ka o suw benben Zeruzalemu dugukɔnsiraw ra; olugu yere o, o ta musow o, o dencew o, o denmusow o, mɔgɔ tena sɔrɔ ka o si su don. Ne bena o ta juguya ben o yere kan.»

Yeremi ka yafamadaari ke

¹⁷ Nin kuma fo o ye, ko:

«Ne naji ye jigi su ni tere,

a kana lo ka ye,

sabu kojuguba benna ne ta dugumogow kan, banajuguba do le benna o kan.

¹⁸ Ni ne ka taga kongɔ kɔnɔ,

kerekemuru ka minw faga, olugu suw be yi;

ni ne ka don dugu kɔnɔ,

kongɔ ka minw mina fo ka o halaki, olugu be yi.

Ciraw, ani sarakalasebagaw be yaala jamana kɔnɔ,

nka o te foyi faamu nin kow ra.»

¹⁹ Mɔgɔw ko:

«E, Ala, yala i banna Zuda jamana ra pewu le wa?

Yala Siyon dugu logo bora i ra le wa?

Mun koson i ka tooro ben an kan,

k'a to fla te sɔrɔra an ta tooro ra?

An tun be hera le makonona,

nka a ma na ja;

an tun be an ta toorow nogoyawagati le makonona,

nka o nana ke jatigeba le ye.

²⁰ E, Matigi Ala, an lɔra an ta juguya ra,
ani an bɛmaw ta terenbariya;
sabu an ka jurumun kɛ ka i hake ta.

²¹ A kɛ i tɔɔ kɔsɔn, i kana ban an na;
i kana i ta masasiginan nɔɔɔman mafiyɛnya!
I hakiri to an na, i kana an ni i ta jɛnɔɔɔnya cɛn.

²² Siya tɔw ta batofɛn gbansanw bɛɛ ra,
o ra juman kelen le bɛ se ka sanji labɛn?
Yala sankolo bɛ se ka sanji lana a yɛrɛ ma wa?
Ele tɛ wa, ele Matigi Ala, an ta Ala?
An jigi bɛ i kan,
sabu ele le bɛ nin kow bɛɛ kɛbaga ye.»

15

Jaraki bɛna ben Ala ta mɔɔw kan

¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Hali ni Musa ni Samawilu le nana ka na lɔ ne na kɔɔ ka ne daari, ne tena sɔn nin mɔɔw ma tuun. O gbɛn ka bɔ ne na kɔɔ, o ye taga. ² Ni o ko i ma ko: <O tuma an bɛna taga min le?> I ye o jaabi, ko Matigi Ala ko:

<Minw ka kan ni banajugu ye, banajugu bɛ olugu faga,
minw ka kan ni kɛrɛkɛmuru ye, kɛrɛkɛmuru bɛ olugu faga,
minw ka kan ni kɔngɔ ye, kɔngɔ bɛ olugu faga,
minw ka kan ni minari ye, olugu bɛ mina ka taga.>

³ «Ne bɛna kojugu suguya naani le ben o kan; Matigi Ala ko ten: O bɛna o faga ni kɛrɛkɛmuru ye, wuruw bɛ o sogo sama k'a tigɛtigɛ, kɔnɔw bɛ o sogisogi, kongowaraw bɛ o halaki. ⁴ Ne bɛna o ta ko kɛ jatigɛkoba ye dugukolo siya tɔw bɛɛ fɛ; ne bɛna o kɛ Ezekiyasi dɛncɛ Manase*, Zuda masacɛ ta kojuguw le kɔsɔn, a tun ka kojugu minw bɛɛ kɛ Zeruzalɛmu.»

Zeruzalɛmu k'a kɔ don Ala ra

⁵ «E, Zeruzalɛmu, jɔn le bɛna makari ele ra sa?

Jɔn le bɛna i jusu saaro?

Jɔn le bɛna a ta sira bla

ka faran ka na ele kɔpininka?

⁶ Ele banna ne ra;

Matigi Ala ko ten,

i ka i kɔ di ne ma,

o kɔsɔn ne ka ne boro bɔ i kama ka i halaki,

sabu ne sɛgɛra sabari ra.

⁷ Ne bɛna o fiyɛ ni simanfiyɛnan ye ka o labɔ jamana kɔnɔ, ka o janjan,
ka o bɔnɔ o ta denw na.

Ne bɛna ne ta mɔɔw halaki,

sabu o ma sɛkɔ ka bɔ o ta sirajuguw kan.

⁸ Ne sababu ra, o ta muso cɛ saninw cayara

ka tɛmɛ hali kɔɔjida kɛnkɛn kan.

Ne ka cɛnrikɛbaga ci tɛregban papa fɛ kɛrɛkɛdenw bamusow kama;

ne barara ka kɔnɔnɔfiri ni jatigɛ cun o kan.

⁹ Muso min tun ka dɛncɛ wolonfla woro, o baraka banna,

a nɛnkiri minana a ra.

Ale ta tere bɛ ben, k'a sɔrɔ tere ma ban fɔlɔ;

* **15:4** 15.4 Manase ta kow sebera yɔrɔ minw na: Masacɛw flanan 21.1-16; Kibaroyaw flanan 33.1-20.

a maroyara, fɔ ka lebu.

Ni o tɔ minw ka to, ne bɛna olugu labla kerekemuru ye
ka o bla o juguw ɲa kɔrɔ.
Matigi Ala ko ten.»

Ala bɛna baraka don Yeremi ta baara ra

10 «E, ne bamuso, bɔnɔ ka ne sɔrɔ sabu i ka ne woro!
Ne le kera jamana bɛɛ lajennin ta sɔsɔriw ni a ta kɛrɛw kun ye!
Ne ma juru don mɔgɔ ra, ne ma juru ta mɔgɔ fɛ,
nka bɛɛ bɛ ne dangara.»

11 Matigi Ala ka ne jaabi ko:
«Sigiya t'a ra, ne bɛna i bɔsi
i ta wagatigbɛlɛnw na, ani i degu wagatiw ra:
i juguw yɛrɛ le bɛna na i daari.

12 Yala mɔgɔ bɛ se ka nɛgɛ kari wa,
sahiliyanfan ta nɛgɛ, walama siranɛgɛ?

13 «Ne bɛna a to mɔgɔw ye aw borofɛnw, ani aw ta naforow cɛ, o tɛna foyi
sara aw ye;
o bɛ kɛ aw ta jurumunw le kosɔn, aw ka jurumun minw bɛɛ kɛ aw ta
jamana kɔnɔ.

14 Ne bɛna a to aw ye taga kɛ aw juguw ta jɔnw ye
jamana dɔ ra, aw ma jamana min lɔn;
sabu ne ta dimi manana i ko tasuma,
o tasuma bɛ manana aw le kama.

15 «Ele ka fɛn bɛɛ lɔn, Matigi Ala;
i hakiri to ne ra, i janto ne ra,
ka ne dimibɔ ne tɔrɔɔbagaw ra;
i kana mɔpu ne juguw kɔrɔ fɔ ka na a to o ye ne latunu.
I hakiri to a ra ko ne kera mafiyɛnyarifɛn ye ele le kosɔn.

16 Ne ka i ta kumaw sɔrɔ minke, ne ka o domu,
i ta kuma ka ne ninsɔndiya, ka ne jusu diya,
sabu ele tɔgɔ le bɛ ne ra.
E, Matigi Ala, Fangatigi Ala.

17 Ne ma taga sigi ni mɔgɔlɔgɔɔɔbagaw ye
ka yɛrɛko ni olugu ye;
i boro baraka ka ne jagboya ka sigi ne kelen na,
sabu i ka ne jusu bɔ kɔsɛbɛ mɔgɔw kama.

18 Mun kosɔn ne ta sɛgɛ tɛ banna ka ye?
Mun kosɔn ne ta bana tɛ banna ka ye,
a tɛ sɔnna ka kenɛya?

Yala i b'a fɛ ka kɛ ni ne ye le i ko bunun min bɛ mɔgɔ janfa wa,
i ko mɔgɔ tɛ se k'a jigi la bunun min ta ji kan?»

19 Ayiwa, Matigi Ala ta jaabi ye nin ye:

«Ni i ka na ne fɛ tuun, ne bɛna i ta,
ka i lɔ i lɔyɔrɔfɔlɔ ra ne ɲa kɔrɔ.
Ni i ka fɛnɲanamanw faran ka bɔ fɛngbansanw na,
o tuma i bɛna kɛ ne ta daramina ye.
O ra, olugu le bɛna seko ka na ele fɛ,
ele le tɛna seko ka taga olugu fɛ.

20 Ne bena i ke nin mɔgɔw fe
i ko siranɛgɛkogo barakaman;
o bena i kere,
nka o tena se i ra,
sabu ne bena ke ni i ye,
janko ka i kisi, ka i bɔsi;
Matigi Ala ko ten.

21 Ne bena i bɔsi ka bɔ mɔgɔjuguw boro,
ne bena i kisi ka bɔ mɔgɔ jusu farimanw boro.»

16

Yeremi kera kelennamɔgɔ ye

1 Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fɔ ne ye ko: 2 «I man kan ka muso furu, ka dence walama denmuso sɔrɔ ni a ye nin yɔrɔ ra yan; 3 sabu dencew, ani denmuso minw bena woro yan, ani o bamuso minw bena o woro, ani o face minw bena o woro nin jamana kɔnɔ yan, Matigi Ala b'a fɔ olugu ta ko ra, ko: 4 «Bana dɔw bena o faga, mɔgɔ tena sɔrɔ ka o sanga ke, ka o sutara. O suw bena ke nɔgɔ le ye dugukolo kan. Kerekemuru ni kɔngɔ fana bena o halaki. O suw bena ke kɔnɔw ni kongowaraw ta domuni ye.»

5 Matigi Ala ko ne ma ko: «I man kan ka don sangabon kɔnɔ, i man kan ka taga sukoya ra, walama ka mɔgɔ su kasi, sabu ne ka ne ta hera bɔ nin jamana mɔgɔw kan, Matigi Ala ko ten; ne ta pumanya ni ne ta hina bɔra o kan. 6 Mɔgɔbaw, ani mɔgɔ fitiniw bɛɛ bena sa nin jamana kɔnɔ; mɔgɔ tena o ta sanga ke, o su tena don kaburu kɔnɔ. Mɔgɔ si tena a fari tigtige ka tagamasiyen ke a fari ra o kosɔn, mɔgɔ si tena a kun li o kosɔn. 7 Mɔgɔ si tena domuni ke ni mɔgɔ ye ko a bɛ o tigi jusu saaro, ko sabu a ta mɔgɔ sara, walama ka minnifen min ni mɔgɔ ye, ko a bɛ a jusu saaro, ko sabu a face walama a bamuso sara.

8 «I man kan ka taga panagbe yɔrɔ ra fana, ka taga sigi ni mɔgɔ dɔw ye ka domuni ke, ka min; 9 sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne bena pagarikanw, ani ninsɔndiyakanw, ani kɔnɔce ta dɔnkirilakanw, ani kɔnɔmuso ta dɔnkirilakanw bɛɛ ban nin jamana kɔnɔ aw ta wagati ra, aw yere ja na.» »

Ala bena a ta mɔgɔw gben ka taga jamana were ra

10 «Ayiwa, ni i nana nin kumaw bɛɛ fɔ nin mɔgɔw ye, ni o ko i ma ko: «Mun kosɔn Matigi Ala ka nin kojugubaw bɛɛ latige an kama? O tuma an ka terenbariyako juman le ke, walama an ka jurumun juman le ke Matigi Ala, an ta Ala ra sa?» 11 I ye o jaabi ko: «Aw bɛmaw banna ne ra, Matigi Ala ko ten. O tugura ala werew kɔ, ka olugu bato, ka o kinbiri gban o kɔrɔ. Nka ne kɔni, o banna ne ra, o ma to ne ta sariya kan. 12 O bɛɛ n'a ta, aw belen ka kojugu ke ka tɛmɛ aw bɛmaw kan pewu. Aw bɛɛ bɛ tagama ka kapa ni aw yere jusukun ta miiriyajuguw le ye; aw tɛ sɔn ka nɛ laman. 13 O kosɔn ne bena aw labɔ nin jamana ra, ka aw firi jamana were ra, aw ni aw bɛmaw si ma jamana min lon. Aw bena taga ala werew bato o yɔrɔ ra su ni tere, sabu ne tena makari aw ra tuun.» »

Ala bena a ta mɔgɔw lasekɔ

14 «O bɛɛ n'a ta, lon dɔ bena se, Matigi Ala ko ten, o lon na mɔgɔ tena a fɔ tuun ko: «Ne bɛ kari Matigi Ala panaman tɔgɔ ra, ale min ka Izirayelimɔgɔw labɔ Misiran jamana ra.» 15 Nka o bena a fɔ le ko: «Ne bɛ

kari Matigi Ala janaman tɔɔ ra, ale min ka Izirayelimɔɔw lana ka bɔ sahiliyanfan jamana ra, ani ka bɔ jamana tɔw bɛɛ ra, a tun ka o gben ka taga jamana minw bɛɛ ra.» Sabu ne bɛna o lasekɔ o ta dugukolo kan, ne tun ka dugukolo min di o bɛmaw ma.

¹⁶ «A flɛ, ne bɛna jɛgɛminabaga caman ci, Matigi Ala ko ten, olugu bɛna taga o mina; o kɔ, ne bɛna donso caman ci, olugu bɛna taga tugu o kɔ kuruw, ani kongoriw bɛɛ kan, fɔ ka taga don o kɔ farawow kɔnɔ. ¹⁷ Sabu ne ja bɛ o ta kow bɛɛ ra; o ta ko si ma dogo ne ma, o ta terenbariyaw ma dogo ne ja kɔrɔ. ¹⁸ Ne bɛna o ta terenbariyaw, ani o ta jurumunw juru sara o ra fɔlɔ, fɔ sinaga fla, sabu o ka ne ta jamana lanɔɔ ni o ta batofɛnw ye, nin tɛ batofɛn minw na; o ka ne ta yɔrɔ fa ni batofɛn cɛjugu haramuninw ye.»

¹⁹ «E, Matigi Ala, ne ta fanga sɔrɔyɔrɔ, ani ne ta baraka sɔrɔyɔrɔ! Ele le ye ne dogoyɔrɔ ye wagatigbɛlɛnw na.

Siyaw bɛna na i fɛ

ka bɔ fɔ dugukolo danw na, ka n'a fɔ ko:

«An bɛmaw ta alaw tun tɛ ala janamanw ye;

batofɛn gbansanw tun lo, minw ma se ka foyi ja o ye.

²⁰ Yala adamaden bɛ se ka ala lalaga a yɛrɛ ye wa?

Ɔn-ɔn, sabu o fɛnw tɛ se ka kɛ alaw ye!» »

²¹ Ala ko: «Ayiwa, a flɛ, ne bɛna o karan; sisan kɔni, ne bɛna ne ta sebgaya ani ne ta fanga yira o ra; ni o kɛra, o bɛna a lɔn ko ne le tɔɔ ye ko Matigi Ala.»

17

Zuda mara ta mɔɔw ta jurumun

¹ «Zuda mara ta mɔɔw ta jurumun sebera ni nege le ye,

a sebera ni lulu dabɔnin le ye*;

a sebera o jusukun ta walaka kan,

a sebera o ta sarakabɔnanw gbanw kan.

² O ra, o dencɛw hakiri bɛna to o sarakabɔnanw na,

o hakiri bɛna to o ta jo musoman Asera ta berew ra,

o ka minw turu yiriba flaburumanw kɛrɛ fɛ, ani kongorijanw kunna,

³ ani kuruyɔrɔw ra, ani kongokɔnɔyɔrɔw ra.

Aw borofɛnw, ani aw ta naforow bɛɛ,

ne bɛna a to mɔɔw ye o bɛɛ cɛ,

hali aw ta sɔnnikeyɔrɔw!

Ne bɛ o kɛ aw ta jurumun le kosɔn,

aw ka jurumun minw kɛ aw ta jamana yɔrɔ bɛɛ ra.

⁴ Ne ka jamana min di aw ma, aw yɛrɛ le bɛna a to o bɛ bɔsi aw ra.

Ne bɛna aw lataga jamana dɔ ra, aw ma jamana min lɔn,

ka taga aw kɛ aw juguw ta jɔnw ye;

sabu aw ka ne ta dimi lawuri, i ko tasuma,

tasuma min tɛna faga tuun.»

Ala kelen le ye jigijuman ye

⁵ Matigi Ala ko:

«Mɔɔɔ min b'a jigi la adamaden kan, o tigi danganin lo,

* **17:1** 17.1 A sebera ni nege ye, walama lulu, o kɔrɔ ye ko o seberino tɛ tunu ka ye.

min b'a boromala mɔgɔw ma,
k'a ta miiriya bɔ Matigi Ala kan.

6 O tigi bɛ i ko ŋaniyiri min bɛ kongokolon kɔnɔ;
ale tɛna hɛra ye a ɲa ra fiyewu.
A siginin bɛ to kongokolon yɔrɔ janinw le ra yi,
kɔgɔ kabakuruw cɛ ra, mɔgɔ si tɛ yɔrɔ min na.

7 «Nka mɔgɔ min b'a jigi la Matigi Ala kan,
ni Matigi Ala ye mɔgɔ min jigiya ye, o tigi ta ɲana.

8 A bɛ i ko yiri min turura jida ra,
min bɛ a ta lilinw don ka taga ji fan na;
a tɛ bɔ fundeninwagati kala ma,
a flaburuw kɛnɛ lo tuma bɛɛ.
Hali ni sanji ma na san min na, a tɛ hami,
a fana bɛ den wagati bɛɛ.»

Minw bɛ ban Matigi Ala ra

9 «Janfa bɛ adamaden jusukun na ka tɛmɛ fɛn bɛɛ kan,
fla tɛ yi, min bɛ se k'a kɛnɛya.
Jɔntigi le bɛ se ka adamaden jusukun cogo lɔn?

10 Ne Matigi Ala, ne bɛ mɔgɔ jusukun sɛgɛsɛgɛ,
k'a kɔnɔnɔkɔw bɛɛ jate mina,
janko ka bɛɛ sara ka kapa ni a tagamacogo ye,
ka bɛɛ sara ka kapa ni a ta kɛwalew ye.

11 «Wɔlɔnin ma fan minw la, a bɛ taga biri o kan;
mɔgɔ min bɛ naforo sɔrɔ terenbariya ra, o tigi fana ta bɛ ten.
K'a si to a cɛmance ra, a bɛ ta ka bɔ a ta naforo kɔrɔ,
a ta kow bɛ laban i ko naloman ta kow.

12 «Masasiginan nɔɔrɔman dɔ bɛ yi, min kɔrɔtanin lo tuma bɛɛ;
an ta Ala ta batoso saninman bɛ o yɔrɔ le ra.

13 E, Matigi Ala, ele min ye Izirayɛli jigi ye,
ni mɔgɔ o mɔgɔ ka ban ele ra, o tigi bɛna maroya le.
Minw bɛ o yɛrɛ mabɔ ele Ala ra olugu tɔgɔ bɛ to dugukolo buguri ra;
sabu o banna bununji ɲanaman na, min ye Matigi Ala ye.»

Yeremi ta Aladaari

14 «E, Matigi Ala, ne kɛnɛya, ni o kɛra, ne bɛna kɛnɛya;
ne kisi, ni o kɛra, ne bɛna kisi,
sabu ne ta tandori kun ye ele le ye.

15 «A flɛ, o b'a fɔra ne ma ko:
<Matigi Ala ta kuma ko kɛra di le?
A ka min fɔ, a ye o kɛ!>

16 Nka ne kɔni, ne ma ban ka tugu ele kɔ,
ka kɛ i ta sagagbenbaga ye.
Ne tun t'a fɛ nin tɔɔrɔ ye se o ma; i yɛrɛ ka o lɔn.
Kuma o kuma bɛ bɔ ne da ra, i ka o bɛɛ lɔn,
a si ma dogo i ma.

17 I kana kɛ ne fɛ jatigeko ye;
sabu ni kojugu ka se ne ma, ne dogoyɔrɔ ye ele le ye.

18 A to ne tɔɔrɔbagaw le ye maroya,

nka ne yere kana maroya;
 olugu jigi le ye tige,
 nka ne yere jigi kana tige.
 Kojugu lase o ma,
 ka cenri ben o kan fo sijnaga fla.»

Ala ta mogow ma Nenekirilon jate

¹⁹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Dugu donda min togo ye ko Jamanadenw ta donda, Zuda masacew be don ka bo da min fe, taga lo o da ra. O ko, i ye taga lo Zeruzalemu dugu donda tow bee ra ten. ²⁰ I y'a fo mogow ye ko: <Aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, aw Zuda masacew, ani aw Zuda mara mogow bee, ani aw Zeruzalemukaw bee, aw minw be teme nin daw fe! ²¹ Matigi Ala ko: Aw ye aw yere korosi, aw kana to ka doniw ta Nenekirilon* na, ka don ni doniw ye Zeruzalemu dugu kono. ²² Aw kana bo ni doni ye aw ta bonw kono fana Nenekirilon na, aw kana baara si ke; aw ye Nenekirilon ke lon saninyanin ye, i n'a fo ne tun k'a fo aw bemaw ye cogo min na.

²³ « <Nka o ma son ka ne lamen, o ma o toro malɔ. O ka o kun gbelaya, ka ban ka menni ke, o ma son ne ta ladirikan ma.

²⁴ « <Ayiwa, ni aw sonna ka ne lamen can ra, Matigi Ala ko ten, ni aw ma don ni doniw ye nin dugu dondaw fe Nenekirilon na, ni aw ka Nenekirilon ke lon saninyanin ye, ni aw ma baara si ke o lon na koni, ²⁵ o tuma masacew ni fagamaw bena to ka teme nin dugu dondaw fe. O bena sigi masace Dawuda ta masasiginan kan; o bena don sowotorow kono, ka ye le sow kan, olugu ni o ta jamana pamogow, ani Zuda mara mogow, ani Zeruzalemu dugumogow; mogow bena sigi nin dugu kono wagati bee. ²⁶ Ni o kera, mogow bena na ka bo Zuda duguw ra, ani Zeruzalemu kerefeduguw ra, ani Boniyaminu ta mara ra, ani jamana dugumayanfan na, ani kuruyorow ra, ani jamana woroduguyanfan na, ka na saraka jenitaw*, ani saraka werew, ani siman sarakaw*, ani wusun sarakaw* bo, ka barakalari sarakaw* bo Matigi Ala ta so kono. ²⁷ Nka ni aw ma ne lamen, ni aw ma Nenekirilon ke lon saninman ye, ni aw ka to ka doniw ta ka don Zeruzalemu dugu dondaw fe Nenekirilon na, o tuma ne bena tasuma don dugu dondaw ra; tasuma bena Zeruzalemu masabonbaw jeni, a fana tena faga tuun.> »

18

Adamaden be Ala boro kono i ko bogodaga

¹ Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi tuun, o ye nin ye; a ko a ma ko: ² «I wuri ka taga dagalalagabaga ta so. Ni i sera yi, ne bena ne ta kuma lase i ma.»

³ Ne tagara dagalalagabaga ta so, ka taga a sorɔ a be daga do lalagara dagalalaganan kan. ⁴ Ne nana a ye ko tuma dow ra, a b'a fe ka daga min lalaga, o daga te na a boro, sabu tuma do bogo be ke ten dagalalagabaga boro. Ayiwa, ni a kera ten, a be o daga ye lema k'a ke daga suguya were ye, suguya min ka di a yere ye.

⁵ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: ⁶ «E, Izirayelimogow, yala ne te se ka aw ke i ko nin dagalalagabaga b'a kera cogo min na wa? Matigi Ala ko ten. Aw be ne boro i ko bogo be dagalalagabaga boro kono cogo min na, aw Izirayelimogow!

⁷ «Ne be se k'a fo siya do ta ko ra, walama jamana do ta o ra, ko ne bena a wuri ka bo a no ra, k'a ci, k'a halaki; ⁸ nka ne ka o kuma fo o siya min na, ni o siya k'a ta juguya dabra, o tuma ne tun ka kojugu min latige a kama, ne be o dabra. ⁹ Ne be se k'a fo fana siya do ta ko ra, walama jamana do ta ko ra, ko ne bena o siya lo, k'a sabati. ¹⁰ Nka ni o siya ka kojugu ke ne ja korɔ, ni o ma son ka ne lamɛn, o tuma ne tun ka kojuman min latige o ye, ne be o dabra.

¹¹ «Ayiwa, sisan a fo Zuda mara mogow be ye, ani Zeruzalemukaw, ko Matigi Ala ko: «Ne be kojugu do labenna aw kama, ne be ko do naninya aw kama. O ra aw be ye seko ka bo aw ta sirajuguw kan, ka aw tagamacogow, ani aw ta kewalew ja.»

¹² «Nka o ko: «I kana i yere sege! Ni an yere ka min naninya, an bena o le ke; an bena tagama ka kana ni an yere jusukun ta miirijuguw le ye.» »

Izirayelimogow jinana Ala ko

¹³ O koson Matigi Ala ko:

«Aw ye nininkari ke siyaw ce ra;
jon le ka nin ko jagon men ka ye?

Izirayeli, sunguru kanunin* ka kojuguba ke.

¹⁴ Ji min be lo farakuru kunna Liban jamana ra,
yala o be se ka ban ka ye wa?

Jisuma min be woyo ka bo fo yorojan,
yala o be se ka ja ka ye wa†?

¹⁵ Ne ta mogow koni jinana ne ko.

O be taga wusunun sarakaw* bo batofɛn gbansanw ye.

O koson o sen be talon o ta sira kan,
fo o be sirakorɔ bla,
ka teme sira werew fe,
sira minw man ji.

¹⁶ O ka o ta jamana ke yoro lakolon ye,
ka o ke logoborifen ye tuma be ye;
mogɔ o mogɔ be teme, o tigi be kabakoya,
fo a b'a kun komi.

¹⁷ Ne bena o labori o juguw ja, ka o janjan,
i ko tereboyanfan fono be fenw yerege cogo min na.
O ta jagbanlon na, ne bena ne ko le di o ma,
ne tena ne ja di o ma.»

Mogow ta naninyajugu, ani Yeremi ta Aladaari

¹⁸ O ko: «Aw ye na, an ye dabarijugu do siri Yeremi kama. An tena fon sarakalasebaga ra min be an karan sariya ra, an tena fon hakiritigi ra min be an ladi, an tena fon cira ra min be an waaju. Aw ye na, an ye Yeremi laben ni an ta nafiya kumaw ye. An kana an janto a ta kumaw si ra tuun.»

¹⁹ «E, Matigi Ala, i janto ne kumakan na,
ne kerebagaw ta kuma lamɛn!

²⁰ Yala kojuman ka kan ka sara ni kojugu ye wa?

Sabu o ka dinga sozi ne ja.
Ala, i hakiri to a ra ko ne lora i ja korɔ
ka kuma i fe olugu ta ja le koson,

* **18:13** 18.13 Sunguru kanunin, o ye Zeruzalemu ye. † **18:14** 18.14 Nin kumaw fora cogo were ra Kitabu dow konɔ.

janko ka i ta dimi mabo o ra.

²¹ Ayiwa, a to kongɔ ye ben o ta denw kan; kerekemuru ye o faga.

O ta musow ye bono o ta denw na, o ye ke muso ce saninw ye; sabu banajugu bena ben o ta cew kan ka o faga, kerekemuru be o ta cedenw faga kerekeworo ra.

²² Ni i nana bara ka benkanikebagaw lana o kama tuma min na, kulekanw ye bo o ta sow kono, sabu o ka dinga sogi janko ne ye ben o kono, o ka janw dogo k'a la janko ne senw ye mina o ra.

²³ «Nka ele koni, Matigi Ala, o ka jen min o min siri janko ka ne faga, ele ka o bee lon.

I kana son ka o ta terenbariyaw yafa o ma, i kana o ta jurumunw josi ka bo i ja koro, o ye bo ka ben i ja koro, ni i ta dimi wagati sera, i ye wuri o kama.»

19

Daga cinin tagamasiyen

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Taga bogodaga do san dagalalagabaga fe; o ko, i ye taga dugu cekorobaw, ani sarakalasebaga cekoroba dow wele, ² aw ye bo ka taga Beni Hinomu ta dingakolonba yoro ra, donda min be wele ko Dagakolonw ta donda, aw ye taga o donda ra. Ni aw sera yi, ne be kuma min fo i ye, i ye peren ka o fo. ³ I b'a fo o ye ko: «Aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, aw Zuda masacew, ani aw Zeruzalemukaw! Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne bena kojuguba do ben nin yoro kan; ni mogo o mogo toro nana o men, o tigi bena kabakoya fo ka manwu. ⁴ Sabu o banna ne ra, ka nin yoro yelema k'a ke yoro gbansan ye. O ka wusunun sarakaw* bo ala werew ye, olugu yere ni o bemaw ni Zuda masacew si tun ma ala minw lon. O bagara mogo jarakibari caman ma, ka o faga nin yoro ra yan. ⁵ O ka sonnikeyorow lalaga Baali* ta jo ye, ka o dencew jeni tasuma ra ka o ke saraka jenitaw* ye ka Baali ta jo son, k'a soro ne ma o fo o ye, ne ma o kuma nogon fo o ye, o ko yere ma don ne ta miiriya ra ka ye.

⁶ «Ayiwa, o koson, a fle, lon do bena se, Matigi Ala ko ten, o lon na nin yoro tena wele tuun ko: Tofeti, walama ko: Beni Hinomu dingakolonba, nka a bena wele le ko: kannatigeri dingakolonba. ⁷ Ne bena Zuda ni Zeruzalemu ta kolatigeninw cen nin yoro ra. Ne bena a to o juguw ye o faga ni kerekemuru ye; minw be o fagayoro jinina, ne bena o don olugu boro; ne bena o sogo ke konow, ani kongowaraw ta domuni ye. ⁸ Ne bena nin dugu ke yoro lakolon ye, ka mogow kabakoya fo o be filen fiye. Ni mogo o mogo ka teme a koro, o tigi bena kabakoya fo ka filen fiye a ra a ta torow bee koson. ⁹ Ne bena o jagboya o ye o dencew, ani o denmusow sogo domu. O yere fana bena nogon sogo domu; o wagati b'a soro o jugu minw be o fagayoro jinina, olugu ka o ta dugu lamini ka o degu kosebe.»

¹⁰ «Ayiwa, o ko, cekoroba minw tun tagara ni i ye, i ye bogodaga ci olugu pa na, ¹¹ k'a fo o ye ko Fangatigi Ala ko: «Ne bena nin mogow, ani nin dugu ci tan le, i n'a fo mogo be bogodaga ci cogo min na; ni a cira, a te se ka

lalaga tuun. O bena suw don Tofeti, sabu sudonyorɔ tena sorɔ yorɔ wɛrɛ ka mɔgɔw su don.

¹² « ‹Ne bena o le kɛ nin jamana ni a mɔgɔw ra; Matigi Ala ko ten. Ne bena nin dugu kɛ i ko Tofeti kɛra cogo min na. ¹³ O tun bɛ wusunan sarakaw* bɔra Zeruzalemu ta bonw, ani Zuda masacɛw ta bon minw bɛɛ kunna ka sankolokɔnɔfɛnw bato, ani ka rɛzɛnji sarakaw* bɔ ala wɛrɛw ye, ne bena o bonw kɛ yorɔ saninyabariw ye, i ko Tofeti ta yorɔ.› »

¹⁴ Ayiwa, Yeremi bɔra Tofeti yorɔ ra, Matigi Ala tun k'a ci yorɔ min na ka taga cirayakumaw fɔ. A tagara lɔ Matigi Ala ta batoso lukɛnɛ ra k'a fɔ mɔgɔw bɛɛ ye ko: ¹⁵ «Fangatigi Ala, Izirayɛli ta Ala ko: ‹Ne tun ka kojugu minw bɛɛ fɔ nin dugu kama, ani a kɛrɛfɛduguw bɛɛ, ne bena o kojugu ben o kan, sabu o ka o kun gbɛlɛya, ka ban ka ne ta kumaw lamɛn.› »

20

Yeremi blara kaso ra

¹ Yeremi tun bɛ nin cirayakuma minw fɔra, Imeri dɛncɛ Pasuri, min tun ye sarakalɛsabaga ye ani Matigi Ala ta batoso korɔsibagaw kuntigi, ale ka o kumaw mɛn. ² Pasuri ka cira Yeremi bugɔ, k'a senw don nɛgɛ ra k'a bla Matigi Ala ta batoso sanfɛyɔrɔ donda korɔ, min bɛ wele ko Boniyaminu ta donda.

³ Nka o dugusagbɛ, Pasuri ka Yeremi senw bɔ nɛgɛ ra k'a labɔ kaso ra. Yeremi k'a fɔ a ye ko: «Matigi Ala tɛ ele wele tuun ko: ‹Pasuri›, a bɛ i wele le ko: ‹Magɔri Misabibu›, ko: ‹siranyakoba bɛ fan bɛɛ ra›. ⁴ Sabu Matigi Ala ko: ‹Ne bena siranyakoba le ben ele kan, ele ni i teriw bɛɛ. O juguw ta kɛrɛkɛmuru bɛna o faga ele yɛrɛ ja na. Ne bena Zuda mara bɛɛ don Babilɔni masacɛ boro fana; ale bena o cɛ ka taga ni o ye Babilɔni, ka taga o faga ni kɛrɛkɛmuru ye. ⁵ Nin dugu ta fɛn maraninw bɛɛ, ani o ta baara tɔnɔ bɛɛ, ani o ta fɛn nafamanw bɛɛ, ani Zuda masacɛw ta naforɔ bɛɛ, ne bena o bɛɛ don o juguw boro; olugu bɛna ben o kan ka o fɛnw bɛɛ cɛ ka taga ni o ye Babilɔni. ⁶ Ele Pasuri kɔni, ele ni i ta somɔgɔw bɛɛ, o bena aw mina ka taga ni aw ye. Ele bena taga Babilɔni; i bena sa yi, o bena i su don yi, ele ni i teriw bɛɛ, i ka i ta faninya cirayakumaw fɔ minw ye.› »

Ala ta kuma fɔri ka tɔrɔ min la Yeremi kan

⁷ E, Matigi Ala, i ka ne nɛgɛ ka ne sorɔ,

ne fana sɔnna nɛgɛri ma;

i ka ne mina jagboya ra

ka se sorɔ ne kan.

Ne kɛra yɛrɛkɔfɛn le ye lon bɛɛ;

bɛɛ bɛ ne lɔgɔbɔ.

⁸ Ni ne bɛ kuma tuma o tuma, fɔ ne ye kule le;

ne bɛ pɛrɛn ka mɔgɔw ta jusukungbɛlɛya ni o ta tɔnrɔi fɔ.

Matigi Ala ta kuma fɔri

bɛ mafiyɛnyari ni lɔgɔbɔri le lase ne ma.

⁹ Ayiwa, ni ne ko, ko ne tena a ko fɔ tuun,

walama ko ne tena kuma a tɔgɔ ra tuun,

a ta kuma bɛ ne jɛni ne jusukun na i ko tasuma,

a bɛ i ko tasuma le donna ne kolow kɔnɔ;

ne b'a fɔ ko ne b'a kun ne yɛrɛ ra,

nka ne baraka bɛ ban, ne tɛ se.

Yeremi k'a yere karifa Ala ma

10 Jama be kumajugu minw fɔra ne ma, ne be o menna:

«Siranyakobaw be fan bee ra!

Aw y'a ko fɔ! An y'a ko fɔ jamogow ye!»

Ne teriw bee be ne korosira k'a fle ni ne bena ben.

Dow ko: «A be se ka ke ko do bena a nege,

ni o kera, an bena se sorɔ a kan,

ka an yere dimibo a ra!»

11 Nka Matigi Ala be ne fe i ko kerekereɗefari;

o koson ne nogbenbagaw be talon ka ben,

o te se sorɔ.

O bena maroya kosebe sabu o tena se sorɔ;

o kun suurunin bena to tuma bee,

mogɔ tena jina o ta maroya ko ka ye.

12 Fangatigi Ala be mogɔ terrenin segesege,

a b'a kononokow ni a jusukunnakow bee lon.

Ala, ni i be i yere dimibo o ra tuma min na, a to ne ja ye o ye,

sabu ne ka ne yere to ele le boro.

13 Aw ye donkiri la Matigi Ala ye,

aw ye Matigi Ala tando;

sabu a be fagantanw nin kisi,

ka bo kojugukebagaw boro.

Yeremi ta jusukasikumaw

14 Ne worora lon min na,

Ala ye o lon danga!

Ne bamuso ka ne woro lon min na,

Ala kana baraka don o lon na!

15 Ce min tagara o kibaro fɔ ne face ye,

Ala ye o ce danga!

Min k'a fɔ ko: «I ka den sorɔ, dence lo,»

fɔ ka ne face ninsondiya kosebe,

16 o ce ye ke i ko Matigi Ala ka dugu minw ci,

ni a ma son ka hina o ra.

Sogomada fe a ye kulecikanw men,

teregban fe a ye keremankanw le men!

17 Mun na a m'a to ne ye sa ne bamuso konɔ?

O ra ne bamuso tun be ke ne ta kaburu ye,

a lasirito tun be to ten wagati bee!

18 Mun koson ne bora ne bamuso konɔ

ka na to sege ni jusukasi ra,

fɔ ka taga ne ta dunupalatige ban maroya ra?

Zuda ni Zeruzalemu ta tɔɔɔ kow**21**

(21-29)

Ala ka masace Sedesiyasi jaabi

1 Matigi Ala ka nin kuma le lase Yeremi ma, wagati min masace Sedesiyasi* ka Malikiya dence Pasuri, ani Maseya dence sarakalasebaga Sofoni ci Yeremi fe, ka taga a fo a ye ko: 2 «Sabari ka Matigi Ala pininka an ye, sabu Babiloni masace Nebukadinesari be kere ra ni an ye†. A be se ka ke ko Matigi Ala bena a ta kabakoba do ke an ye i n'a fo a derira k'a ke cogo min na, janko Nebukadinesari ye faran an na.»

3 Yeremi ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fo Sedesiyasi ye, 4 ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <A fe, kerekeminan minw be aw boro, aw be Babiloni masace ni Babilonikaw kerera ni minw ye, sabu o ka aw ta dugu lamini, ayiwa, o kerekeminanw nasinna aw ta dugu kofeyoro ma, nka ne bena o yelema ka o nasin dugu yere kononoyoro ma. 5 Ne yere bena aw kere ni ne ta sebagaya ni ne ta fanga ye, ne diminin, ani ne jusu gbannin, ani ne jusu boninba. 6 Ne bena nin dugu konofenw be kere, adamaden fara beganw kan; bana juguba do bena o faga. 7 Matigi Ala ko ten; o ko, min ye Zuda masace Sedesiyasi ye, ani a ta jamana pamogow, ani jamanadenw, ani minw bosira banajuguw, ani kerekemuru ni kongu boro, ne bena olugu don Babiloni masace Nebukadinesari boro, ka o don o juguw boro, ani min o min be o fagayoro pinina. Nebukadinesari bena o faga ni kerekemuru ye; a tena makari o ra, a tena sabari, a fana tena hina.»

8 «Min ye nin dugumogow ye, a fo olugu ye ko Matigi Ala ko: <A fe, ne be panamanya sira ni saya sira bla aw koru. 9 Ni min o min ka to dugu konu, kerekemuru ni kongu ni banajugu bena o faga; nka Babilonika minw ka aw ta dugu lamini, ni mogow min ka bo ka taga a yere di olugu ma, o tigi be kisi, a ta kisiri le be ke a ta nafa ye. 10 Sabu ne ka ne na sin nin dugu ma janko ka kojugu le ke a ra, konuman te; Matigi Ala ko ten. Ne be nin dugu don Babiloni masace boro, ko a y'a jeni.» »

Ala ka kankari la masace ta somogow ye

11 Zuda masace ta somogow,
aw ye Matigi Ala ta kuma lamen!

12 Dawuda ta somogow, Matigi Ala ko:
«Aw ye kiti tige can kan lon o lon.

Mogow be ben minw kan ka o borofenw ce,
aw ye olugu bosi a tɔɔɔbagaw boro.
Ni o te, ne ta dimi bena mana ka aw jeni i ko tasuma,
mogow fana tena se ka o tasuma faga;
ne bena o ke aw ta kewalejuguw le koson.

13 «Ne ni aw be jɔɔɔn na, aw kurufurance mogow,
aw minw siginin be farakuru kan kenegbeba ra!
Matigi Ala ko ten.

Aw minw b'a fora ko: <Jɔɔn be se ka jigi ka na anw kama yan?
Jɔɔn be se ka na don fo anw ta dogoyorow ra yan?»

14 Ayiwa, ne bena aw sara
ka kapa ni aw ta kewalew ye,
Matigi Ala ko ten.
Ne bena tasuma do don aw ta yiritu konu,
ka aw jeni aw fan be ra.»

* **21:1** 21.1 Sedesiyasi tun ye Yoziyasi dence sabanan ye; ale le kera Zuda masace laban ye Zeruzalemu (Masacew flanan 24.17-25.7 fe). † **21:2** 21.2 Zuda mara ta mogow, ani Babilonikaw ta kere: Masacew flanan 24.20-25.11; Kibaroyaw flanan 36.11-21.

22

Ala ka Yeremi ci Zuda masace ta somogow kama

¹ Matigi Ala ko: «Taga Zuda masace ta so, i ye taga nin kuma fo a ye.
² A fo ko: «Ele ye Matigi Ala ta kuma lamén, ele Zuda masace, min sigira Dawuda ta masasiginan kan, ele ni i ta jamana jamogow, ani i ta mogow to minw bee be to ka don nin daw fe. ³ Matigi Ala ko: Aw ye can ni terenninya sira tagama. Aw ye mogow tononinw bosí ka bo o tonobagaw boro, aw kana lonanw, ani feritaw, ani muso ce saninw minako juguya, aw kana jusukungbeleyako ke o ra, aw kana mogow jarakibari faga nin jamana ra yan. ⁴ Sabu ni aw ka nin kumaw sira tagama can yere ra, o tuma masace dow belén bena to ka sigi Dawuda no ra a ta masasiginan kan, ka to ka don nin so dondaw fe o ta sowotorow konó, ani o ta sow kan, olugu ni o ta jamana jamogow, ani o ta jamana mogow. ⁵ Nka ni aw ma son ka nin kumaw lamén, ne be kari ne yere togow ra, Matigi Ala ko ten, ko nin so bena ke tomo le ye.» »

⁶ Sabu Matigi Ala be min fora Zuda masace ta so ta ko ra, o ye nin ye; a ko:

«Ele be ne fe i ko Galadi mara,
 i ko Liban kuru kuncemayoro;
 nka o bee n'a ta, ne bena i ke kongokolonyoro le ye,
 ka i ke dugu lakolon ye.

⁷ Ne bena cenrikebaga dow laben i kama;
 o bee ta baarakeminan be o boro.
 O bena i ta masaso sediriyiriw bee ra cejumanw tigtige,
 ka o firi tasuma ra.

⁸ «Siya camanba bena teme nin dugu kere fe; mogow bena to ka jagon pininka ko: «Mun koson Matigi Ala ka nin ko jagon ke nin duguba ra sa?»

⁹ Mogow bena o jaabi ko: «A ka nin ke sabu o banna Matigi Ala, o ta Ala ta jenogonya ma, ka taga o kinbiri gban ala werew korow ka olugu bato.» »

Kuma min fora Salumu ta ko ra

¹⁰ Min sara* aw kana o su kasi,
 aw kana aw yere nanasisi o koson.
 Min minana ka taga†, aw ye kasi o le koson,
 sabu a te seko tuun,
 a na tena la a worojamana kan tuun.

¹¹ Matigi Ala ka kuma min fo masace Salumu ta ko ra, Yoziyasi dence min tun kera masace ye a face Yoziyasi no ra, ka sorow ka bo nin jamana ra, o kuma ye nin ye ko: «Ale te seko yan tuun; ¹² o k'a mina ka taga ni a ye yoro min na, a bena sa yi, a tena nin jamana ye tuun.»

Kuma min fora Yehoyakimu ta ko ra

¹³ «Mogow min be a ta so lo, ni a te terenninya jate,
 ka a sanfebon lo ni a te can sira jate,
 a mogowogonw be baara ke a ye, nka a te foyi di o ma,
 a te o ta sara di o ma,
 bono bena o tigi sorow‡.

¹⁴ A b'a fo ko: «Ne bena sankaso belebele do lo ne yere togow ra,

* **22:10** 22.10 Min sara, o ye masace Yoziyasi ye, ale sara Megido kere ra (Masacew flanan 23.29).

† **22:10** 22.10 Min minana ka taga, o ye Yoziyasi dence Yohahazi ye, min be wele fana ko Salumu; ale minana ka taga Misiran (Masacew flanan 23.31-33). ‡ **22:13** 22.13 Nin kumaw fora ka nasin masace Yehoyakimu le ma.

k'a sanfebonw kono bonya,
ka finetiriw bo a ra ka na,
ka sediriyiriferenw la a kono,
k'a kononoyoro mun k'a wulen k'a na.>

15 Ele b'a miiri ko sediriyiri caman sorori le bena i ta masaya sabati wa?
Yala ele face fana tun te domuni kera, ka min, i ko mogow tow wa?
O bee n'a ta, a tun be can ni terenninya sira tagama;
o ra, a ta kow fana pana.

16 A tun be panibagatow, ani fagantanw ta kiti tige ka na,
o koson a ta kow bee tun ka ni.
Ayiwa, o kewale jagon le b'a yira ko mogow ka ne Ala lon;
Matigi Ala ko ten.

17 «Nka ele na te foyi ra, i jusukun te foyi miiri
ni i yere ta nafa doron te,
ani ka baga mogow jarakibariw ma ka o faga,
ka mogow toro, ka o minako juguya.

18 «O koson Matigi Ala ka min fo Zuda masace Yehoyakimu ta ko ra,
Yoziyasi dence, o kuma ye nin ye, ko:

Mogow tena a su kasi, i ko o be deri k'a fo cogo min na ko:
<E, ne balemacel!> Walama ko: <E, ne balemamusol!>

Mogow tena a su kasi, i ko o be deri k'a fo cogo min na ko:
<E, an matigice!> Walama ko: <E, an ta masa!>

19 O bena a sutara i ko fali be sutara cogo min na;
o bena a sama ka taga a firi Zeruzalemu dugu ko fe.»

Bono bena Zeruzalemu sorow

20 «Yelen Liban kuruw kan ka kule ci!
Yelen Basan kuruw kan ka i kan korota!
Yelen Abarimu kuruw kan ka kule ci!
Sabu i kanubagaw bee halakira ka ban.

21 Tuma min na i tun be i yere jate fentigi ye, ne kumana i fe,
nka i tun b'a fora ko: <Ne tena foyi lamen!>
I ta cogo kera o le ye kabini i denmisenman;
i ma son ka ne kan lamen.

22 Fono bena i ta kuntigiw bee ta,
i kanubagaw bena mina ka taga jamana were ra;
o wagati le ra, i bena maroya fo ka i kun suuru,
i ta kojuguw bee koson.

23 Ele min sigira Liban,
ka i ta naga la sediriyirinumanw ce ra,
ni dimi nana se i ma,
dimi min be i ko muso jigibagato ta dimi, i bena nuna de!»

Yehoyakimu dence Koniya ta ko

24 «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Matigi Ala ko
ten, ko ele Yehoyakimu dence Koniya^S, Zuda masace, hali ni ele tun kera
bororanegge le ye ne kininboro ra, ne bena ele sama ka bo. ²⁵ Minw be i
fagayoro jinina, ne be i don olugu boro; i be siran minw na, ne be i don

^S 22:24 22.24 Koniya be wele fana ko Yekoniya, walama Yehoyakini. A ta masaya san naaninan
le ra o ka Zuda mara mogow mina ka taga ni o ye Babiloni (Masacew flanan 24.8-16; Kibaroyaw
flanan 36.8-10).

olugu boro; ne be i don Babiloni masace Nebukadinesari boro, ka i don Babilonikaw boro. ²⁶ Ne bena i gben, ele ni i woroba, ka aw lataga jamana were ra, aw si ma woro jamana min na; aw bena taga sa o yoro le ra. ²⁷ Aw ta jamana logo bena aw mina, fo ka sekologo ke aw ra, nka aw tena se ka seko ka na aw ta jamana ra tuun.»

²⁸ Ayiwa, yala nin Koniya togo ye dagakolon cinin le ye wa, mogo te min jate, mogo si te min fe tuun? Mun koson o ka ale ni a denw gben, ka o firi jamana do ra, o ma jamana min lon?

²⁹ E, dugukolo, dugukolo, dugukolo, Matigi Ala ta kuma lamem! ³⁰ Matigi Ala ko: «Aw ye nin ce togo sebe i n'a fo mogo min ma den soro, i n'a fo mogo min ma se soro a ta dunyalatige ra; sabu a ta den si tena se soro, ka sigi Dawuda ta masasiginan kan, ka ke Zuda mara kuntigi ye tuun.»

23

Sagagbenbaga juguw, ani sagagbenbagajumanw

¹ «Sagagbenbaga minw be ne ta sagakuru halakira ka sagaw janjan, bono be olugu soro, Matigi Ala ko ten. ² O koson sagagbenbaga minw be ne ta mogow kunna, ne Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka min fo olugu ta ko ra, o ye nin ye, ko: Aw le ka ne ta sagaw gben, ka sagakuru janjan; aw ma aw hakiri to o ra, nka ne koni bena ne hakiri to aw ra ka aw sara ka kaja ni aw ta kewalejuguw ye. Matigi Ala ko ten.

³ «Ne ta sagakuru to minw tora jamanaw bee ra, ne tun ka o gben ka taga jamana minw bee ra, ne yere bena olugu lajen, ka o lana o yere ta yoro ra; o bena bugu, ka caya kosebe. ⁴ Ne bena sagagbenbaga dow bla o kunna, minw bena o korosi. Siranya tena o mina tuun, jigitageko tena o soro tuun; o do tena tunu tuun. Matigi Ala ko ten.»

⁵ A fe, lon do bena se,

Matigi Ala ko ten,

ne bena mogo terennin do lawuri Dawuda ta duruja ra,
min bena sigi masaya ra ka mogow mara ni hakiri ye,
ka can ni terenninya ladon jamana konu.

⁶ Ale ta wagati ra, Zuda mara bena kisi,

Izirayeli jamana bena sigi hera ni laganfiya ra;

o bena a wele togo min na o ye ko:

Matigi Ala, an ta terenninya tigi.

⁷ «O le koson, lon do bena se, Matigi Ala ko ten, o lon na mogo tena a fo tuun ko: <Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka Izirayelimogow labo Misiran jamana ra.> ⁸ Nka o bena a fo le ko: <Ne be kari Matigi Ala panaman togo ra, ale min ka Izirayelimogow ta durujaw lana, ka aw laseko ka bo sahiliyanfan jamana ra, ani ka bo jamana tow bee ra, a tun ka aw gben ka taga jamana minw bee ra.> O bena na sigi o yere ta dugukolo kan.»

Cira ta juguw

⁹ Min fora ciraw ta ko ra:

«Ne jusu kasira kosebe,

fo ka ne kolow bee magaya;

ne kera i ko doroto,

i ko doru ka mogo min panamini,

Matigi Ala ni a ta kuma saninmanw koson.

10 Sabu jamana fara jeneya ra,
jamana be sukasi ra, danga koson,
kongokolon beganmarayorow jajara.

Mogow be bori kojugu no fe,
o be o ja gbeleya ka ko benbariw le ke.

11 Ciraw, ani sarakalasebagaw, o bee ye Alapasiranbariw le ye;
hali ne ta batoso konon, ne ka o ta kojuguw sorow yi!

Matigi Ala ko ten!

12 O koson o bena terende o temesira kan,
o ta sira be ke dibi ye;
o bena o joni ka o ben,
sabu ni ne nana wuri o kama san min na,
ne bena kojugu ben o kan.
Matigi Ala ko ten.»

Zeruzalemu ni Samari ta ciraw

13 «Ne ka ko benbariw ye Samari ta ciraw fe:
O ka ciraya ke ni Baali* ta jo togow ye,
o ka ne ta mogow, Izirayelimogow lafiri.

14 Nka Zeruzalemu ta ciraw fe, ne ka kojuguba le ye;
o be jeneya ke, o be tagama faninya kan.
O be baraka don kojugukebagaw ra,
janko o si kana o ta juguya dabila.
O bee be ne na korow i ko Sodomukaw;
Zeruzalemukaw be i ko Gomorikaw*.»

15 O koson Fangatigi Ala ka nin le fo ciraw ta ko ra, ko:
«Ne bena o baro ni jalaji le ye,
ka бага ke o minji ra k'a di o ma;
sabu Zeruzalemu ta ciraw le sababu ra,
Alapasiranbariya cayara jamana yorow bee ra.»

Cira faninyafobagaw

16 Fangatigi Ala ko:

«Ni ciraw be cirayakumaw fo aw ye,
aw kana o ta kumaw lamén,
sabu o be aw negerá ni kuma gbansanw le ye.
O be ko minw fora aw ye ko Ala ka o yira o ra,
o kow bora olugu yere le ra, o ma bo Matigi Ala da ra.

17 Minw be ne dogoya, o be son k'a fo olugu ye ko:

«Matigi Ala ko a bena hera ke aw ye!
Minw bee be tugu o yere jusukun ta miiriyaw ko
o b'a fo olugu ye ko: «Kojugu foyi tena aw sorow!»

18 O tuma, jontigi le tun be ni Matigi Ala ye a ta kolatigeyorow ra?
Jon le na k'a ye, walama k'a lamén?
Jon le k'a janto a ta kuma ra,
janko k'a lamén?»

19 «A fe, Matigi Ala ta sanfonon ye nin ye!
A ta jusugban le wurira;
o sanfonoba le wurira,

* 23:14 23.14 Sodomukaw, ani Gomorikaw tun ka kojugu caman ke Ala na korow (Damina 19.1-29).

a be munumununa mɔgɔjuguw kunna.

²⁰ Matigi Ala ta dimi tɛna mala
fɔ a ka ko min latige a jusukun na,
a ye o ke k'a dafa.

Wagati nataw ra, aw bɛna o kow bɛɛ faamu.»

²¹ Ala ko:

«Ne ma nin ciraw ci,
nka o borira ka taga ciraya ke;
ne ma kuma don o da ra
nka o tagara cirayakumaw fɔ.

²² Ni o tun bɛ ni ne ye ne ta kolatigeɣɔrɔ ra,
o tun bɛna ne ta kumaw lase ne ta mɔgɔw ma,
k'a to o ye seko ka bɔ o ta sirajuguw kan,
ka o ta kewalejuguw dabra.»

Matigi Ala bɛ ɣɔrɔ bɛɛ

²³ «Yala ne ye ɣɔrɔsurunmɔgɔw dɔrɔn ta Ala le ye wa?
Matigi Ala ko ten.

Yala ne tɛ ɣɔrɔjanmɔgɔw bɛɛ ta Ala ye fana wa?

²⁴ Yala mɔgɔ bɛ se ka dogo ɣɔrɔ dogonin dɔ ra
ko ne Ala tɛna o tigi ye wa?

Matigi Ala ko ten.

Yala ne ta bonya ma sankolo ni dugukolo ɣɔrɔ bɛɛ fa wa?
Matigi Ala ko ten.»

Cira mɔgɔlafiribagaw

²⁵ «Ciraw bɛ min fɔra, ne ka o mɛn. O bɛ cirayakuma minw fɔra ne
tɔgɔ ra o ye faninya le ye. O b'a fɔ ko: «Ne ka ko dɔ ye siko ra dɛ! Ne ka
ko dɔ ye siko ra!» ²⁶ O ciraw bɛ jijara ka o faninya ciraya minw ke, ka o
mɔgɔlafirikumaw miiri o jusukun na ka o ciraya ke, o bɛna o kow dabra
tuma juman le? ²⁷ O bɛ to ka o ta siko minw ɲafɔ ɲɔgɔn ye, o b'a miiri ko
o bɛ se k'a to ne ta mɔgɔw ye ɲina ne tɔgɔ ko, i n'a fɔ o bɛmaw ɲinana
ne tɔgɔ ko cogo min na Baali* ta jo kosɔn. ²⁸ Ni cira min ka siko ke, o ye
a ta siko lakari; nka ne ka ne ta kuma lase mɔgɔ min ma, o tigi ye ne ta
kuma fɔ ka kɲa ni can sira ye, sabu mun le ka simanɲaga ni simankise
ke kelen ye? Matigi Ala ko ten. ²⁹ Yala ne ta kuma tɛ i ko tasma le wa?
Matigi Ala ko ten. Yala a tɛ i ko negekuru min bɛ fara ci wa?

³⁰ «A fle, nin le kosɔn ne bɛ ciraw kɛrɛ, Matigi Ala ko ten, olugu minw
bɛ ne ta kuma sonya ɲɔgɔn fɛ. ³¹ A fle, ne bɛ ciraw kɛrɛ, Matigi Ala ko
ten; minw bɛ o yerɛ nenkun ta k'a fɔ ko: «Matigi Ala ko!» ³² A fle, minw
bɛ faninya sikow ciraya kɛra, ne bɛna olugu kɛrɛ, Matigi Ala ko ten; o
bɛ o sikow lakari ka ne ta mɔgɔw lafiri ni o faninyakumaw ye, ani o ta
kungbɛɣa ye, k'a sɔrɔ ne ma o ci, ne ma foyi fɔ o ye. O tɛ foyi le ɲa nin
mɔgɔw ye; Matigi Ala ko ten.»

Ala ta kuma tɛ doni ye

³³ «Ayiwa, ni nin mɔgɔw, walama ni cira dɔ, walama ni sarakalasebaga
dɔ ka i ɲininka ko: «Matigi Ala ta kuma ye juman le ye, a ka doni† juman
la an kan?» I ye o tigi jaabi ko: «Aw yerɛ le ye doni ye, ne bɛna o doni

† 23:33 23.33 «Kuma» ani «doni»: Heburukan na o kuma fla fɔcogo bora ɲɔgɔn fɛ.

bɔ ne kunna. Matigi Ala ko ten.»³⁴ Ni cira dɔ, walama ni sarakalasebaga dɔ, walama ni mɔgɔ dɔ k'a fɔ ko: «Matigi Ala ka doni juman le la ale kan!» Ayiwa, ne bɛna o tigi ni a ta somɔgɔw kɛrɛ.³⁵ Aw ka kan ka aw siginɔgɔnw, walama aw balemaw nininka le ko: «Matigi Ala ta jaabi ye juman ye? Matigi Ala ka mun fɔ?»³⁶ Nka aw man kan k'a fɔ tuun ko: «Matigi Ala ka doni juman le la an kan!» Yala Matigi Ala ta kuma ye doni le ye wa? Ni aw bɛ o fɔ, o tuma aw bɛ Ala janaman, Fangatigi Ala, an ta Ala ta kuma yelemana le.³⁷ Aw ye cira nininka ko: «Matigi Ala ka i jaabi ko di? Matigi Ala ka mun fɔ?»³⁸ Nka ni aw ka to k'a fɔ ko: «Matigi Ala ka doni la anw kan», o tuma Matigi b'a fɔ ko: i n'a fɔ aw bɛ to ka nin kuma fɔ, ko: «Matigi Ala ka doni la anw kan» k'a sɔrɔ ne k'a fɔ aw ye ko aw kana a fɔ, ko: «Matigi Ala ka doni la anw kan»,³⁹ o tuma ne bɛna ban aw ra pewu, ka aw gben ka bɔ ne ja kɔrɔ, aw ni aw ta dugu bɛɛ, ne tun ka o dugu min di aw bɛmaw ma.⁴⁰ Ne bɛna aw kɛ dɔgɔyarifen ye, dɔgɔyari min tena ban; ka aw lamaroya kɛsɛbɛ, mɔgɔ tena jina maroya min ko ka ye.»

24

Toromɔ jumanw ani toromɔ cenninw

¹ Ayiwa, Matigi Ala ka toromɔ segi fla yira ne ra; o segiw blandin tun bɛ Matigi Ala ta batoso ja fɛ. O wagati y'a sɔrɔ Babilɔni masace Nebukadinesari tun ka Yehoyakimu dence Yekoniya*, Zuda masace, ani Zuda mara pamɔgɔw, ani borɔrabaarakebagaw, ani negebaarabagaw mina ka bɔ Zeruzalemu ka taga ni o ye Babilɔni.² Ayiwa, segi kelen ta toromɔw tun ka ni kɛsɛbɛ; o tun bɛ i n'a fɔ torosun den fɔlɔw. Nka segi tɔ kelen ta toromɔw bɛɛ tun cenna; mɔgɔ tun tɛ se ka o domu o cɛnkojugu fɛ.

³ Matigi Ala ko ne ma ko: «Yeremi, i ja bɛ mun le ra?» Ne k'a jaabi ko: «Toromɔ! A jumanmanw kɔni ka ni kɛsɛbɛ, nka minw cenna, olugu man ni le fiyewu, hali mɔgɔ tɛ se ka o domu o cɛnkojugu fɛ.»

⁴ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma.⁵ A ko Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Mɔgɔ bɛ nabɔ toromɔnuman fɛ cogo min na, ne ka Zuda mara mɔgɔ minw labɔ nin jamana ra ka o lataga Babilɔnikaw ta jamana ra, ne fana bɛna nabɔ olugu fɛ ten.»⁶ Ne bɛna o fle ni pumanya ye, ka o laseko ka na nin jamana ra yan tuun. Ne bɛna o lɔ, ne tena o ci tuun; ne bɛna o turu, ne tena o bɔn tuun.⁷ Ne bɛna ne lɔnniya don o jusu ra, k'a to o y'a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye. O bɛna kɛ ne ta mɔgɔw ye, ne fana bɛ kɛ o ta Ala ye, sabu o bɛna sekɔ ne ma ni o jusukun bɛɛ ye.»

⁸ Ayiwa, min ye toromɔ cenninw ye, mɔgɔ tɛ se ka minw domu o cɛnkojugu fɛ, Matigi Ala ko: «Ne bɛna Zuda masace Sedesiyasi kɛ o cogo le ra, ale ni a ta jamana kuntigiw, ani Zeruzalemuka tɔ minw tora nin jamana ra yan, ani minw tagara sigi Misiran.»⁹ Ne bɛna min kɛ o ra, o bɛna kɛ jatigekoba ye dugukolo siyaw bɛɛ fɛ, k'a to bɛɛ ye o ta bɔnɔ ye; ne bɛna o gben ka taga yɔrɔ minw na, o yɔrɔ mɔgɔw bɛɛ bɛna o mafiyenya, ka o tɔgɔ don o ta zanaw ra, ka o lɔgɔbɔ, ka o danga.¹⁰ Ne bɛna mɔgɔw bla ka taga ni kɛrɛkemuru ye o kama, ka kɔngɔ ben o kan, ani banajuguw, fɔ ka taga o tunu ka ban pewu o ta dugukolo kan, ne tun ka dugukolo min di o ni o bɛmaw ma.»

* 24:1 24.1 Yekoniya: Aw ye sura 22.24 fle, ani Masacew flanan 24.12-16.

25

San mugan ni saba waajuri

¹ Ala ka kuma min lase Yeremi ma, Zuda mara mɔgɔw bɛɛ ta ko ra, Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san naaninan na, ani Babiloni masace Nebukadinesari ta masaya san folo ra, ² Yeremi ka o kuma le fo Zuda mara mɔgɔw bɛɛ ja na, ani Zeruzalemukaw bɛɛ ja na, ko:

³ K'a ta Amɔn dence Yoziyasi, Zuda masace ta masaya san tan ni sabanan na, fo ka na se bi ma, nin ye a san mugan ni saba ye, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma; ne be to k'a fo aw ye lon o lon, nka aw ma son k'a lamɛn. ⁴ Matigi Ala ta baaradenw, minw ye a ta ciraw ye, a ka olugu bɛɛ ci aw le fe; a tun be olugu ci aw fe lon o lon, nka o bɛɛ n'a ta, aw m'a lamɛn, aw ma aw toro malɔ a ta kuma ra. ⁵ O tun be to k'a fo aw ye ko: «Aw ye sabari, aw bɛɛ ye bo aw ta sirajuguw kan, ka aw ta kewalejuguw dabra; ni o kera, Matigi Ala ka dugukolo min di aw ni aw bemaw ma, aw bɛna to o dugukolo kan wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. ⁶ Aw kana tugu ala wɛrɛw ko ka aw kinbiri gban olugu kɔrɔ ka o bato; aw kana ne jusu bo ni aw yere boro ta batofen lalaganinw ye; ni o kera, ne tɛna kojugu si ke aw ra. ⁷ Nka aw ma ne lamɛn; Matigi Ala ko ten. Aw ka ne jusu bo ni aw yere boro ta batofen lalaganinw ye, ka kojugu lase aw yere ma.

⁸ «O koson Fangatigi Ala ko: <I n'a fo aw ma ne ta kumaw lamɛn, ⁹ a fle, ne bɛna sahiliyanfan mɔgɔw bɛɛ wele, Matigi Ala ko ten, ani Babiloni masace Nebukadinesari, min ye ne ta baaraden ye; ne bɛna olugu lana nin jamana ni a mɔgɔw kama, ani siya minw bɛɛ ka o lamini, janko o ye o halaki pewu, fo ka o ta ko ke jatigekoba ye, ka o ke logɔborifen ye, ka o ta yɔrɔ ke yɔrɔ lakolonba ye tuma bɛɛ. ¹⁰ Ne bɛna o ta pagarikanw, ani o ta ninsɔndiyakanw, ani kɔrɔce ta dɔnkirilakanw, ani kɔrɔmuso ta dɔnkirilakanw, ani o ta mugusikanw bɛɛ ban, ka o ta fitinayeelenw bɛɛ faga.> ¹¹ Nin jamana bɛɛ bɛna ke tomo le ye, ka ke yɔrɔ lakolonba ye; nin siyaw bɛna to Babiloni ta masace ta fanga kɔrɔ fo san biwolonfla.

¹² «Nka ni o san biwolonfla dafara, ne bɛna wuri Babiloni masace ni a ta mɔgɔw yere kama, o ta terenbariyaw koson, Matigi Ala ko ten; ne bɛna Babilonikaw kere, ka o ta jamana ke yɔrɔ lakolonba ye wagati bɛɛ. ¹³ Ne tun ka kojugu o kojugu fo o ta jamana ta ko ra, ne bɛna o bɛɛ lase o ta jamana ma; ko o ko sebera nin kitabu kɔnɔ, Yeremi ka ciraya ke ka fen o fen fo siyaw kama, ne bɛna o ke. ¹⁴ Sabu siya fangatigi dow, ani masaceba dow fana bɛna o ta fanga sigi Babilonikaw kan; ne bɛna Babilonikaw fana sara ka kapa ni o ta kewalew ye, ani o boro ka baara min ke.»

Ala ta kiti tagamasiyen

¹⁵ Matigi Ala, Izirayeli ta Ala k'a fo ne ye ko: «Nin jifiye mina ne boro; a fanin lo ne ta jusugban na i ko duven; ne be i ci siya minw fe, a to olugu bɛɛ ye do min a ra. ¹⁶ O bɛna a min fo ka talontalon, ka fatɔya bla o yere ra, sabu ne bɛna murutigiw ci o kama.»

¹⁷ Ne ka jifiye mina Matigi Ala boro; Matigi Ala tun ka ne ci siya minw fe, ne k'a di olugu bɛɛ ma ko o bɛɛ y'a min: ¹⁸ Zeruzalemukaw, ani Zuda dugu tow ta mɔgɔw, ani o ta masacew ni o ta kuntigiw, janko ka o ta yɔrɔ ke tomo ye, k'a ke jatigekoba ye, ani logɔborifen, ani yɔrɔ danganin, i n'a fo a be cogo min na bi.

¹⁹ Ne ka do di Misiran masace Farawona ma, ani a ta jamana namɔgɔw, ani a kuntigiw, ani jamana mɔgɔw bɛɛ, ²⁰ ani siya were minw bɛɛ signin

be ni o ye, ani Usi ta jamana masacew bee, ani Filisikaw ta jamana masacew bee, minw be Asikalon, ani Gaza, ani Ekuron, ani Azidodika to minw be yi,²¹ ani Edomu jamana, ani Mohabu jamana, ani Amon jamana,²² ani Tiri masacew bee, ani Sidon masacew bee, ani masace minw ta jamana be fo yorojan kogoji ko fe,²³ ani Dedan jamana, ani Tema jamana, ani Buzi jamana, ani siya minw bee be o bonbosi kerefeyorow li*,²⁴ ani Arabujamana masacew bee, ani siya were minw siginin be kongokolon konon, olugu ta masacew,²⁵ ani Zimiri masacew bee, ani Elamu masacew bee, ani Medi masacew bee,²⁶ ani sahiliyanfan masacew bee, minw yoro ka surun, ani minw yoro ka jan nogon na, ani dunuwa masayaw bee, min o min be dugukolo ko kan; Sesaki† masace le bena a ta min o bee ko fe.

²⁷ «O ko, i y'a fo o ye ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw y'a min ka panamini, ka fonon, ka ben dugu ma fo aw kana se ka wuri tuun, sabu ne bena murutigiw ci aw kama.>

²⁸ «Ni o banna ka jifiye mina i boro ka do min, i y'a fo o ye ko Fangatigi Ala ko: <Aw bena a min yere le!> ²⁹ Sabu aw y'a fle, ne yere togo be fo dugu min konon, ne bena kojugu damina o dugu le ra; o tuma aw don, yala ne bena aw jarakibari to wa? Ne tena aw jarakibari de! Sabu ne bena murutigiw wele dugukolo mogow bee le kama. Fangatigi Ala ko ten.»

³⁰ Ayiwa, Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Ele ye nin kow bee ciraya ke, k'a fo o ye ko:

<Matigi Ala bena to san fe ka peren,
a be to a ta yoro saninman konon k'a kan bo.
A be peren a yere ta yoro mogow le kunna,
a be kule ci i ko rezenforogibagaw,
a be kule ci dugukolo mogow bee kama.

³¹ A mankan be se fo dugukolo dan na,
sabu kere do le be Matigi Ala ni siyaw ce,
kiti do le be a ni adamadenw bee ce;
a bena mogojuguw labla murutigiw ye.
Matigi Ala ko ten.> »

³² Fangatigi Ala ko:

<Aw y'a fle, kojuguba do be nana yi,
a bena bo siya do ra, ka taga siya do were ra;
sanfonoba do be wurira ka bo fo dunuwa dan na.>

³³ Matigi Ala bena minw faga o lon na, olugu suw bena ta dunuwa kun do ra, ka taga a bla a kun do ra; mogow tena o su kasi, mogow tena o suw lajen, mogow tena o sutara; o bena tori ka ke nogow le ye dugukolo kan.

³⁴ Aw ye kasi, aw sagagbenbagaw‡, aw ye kule!
Aw ye kolonkolon buguri ra, aw minw ye sagakuru kuntigiw ye;
sabu aw kannatigelon sera.
Aw bena ben ka ci ka yerege i ko minan songobelen.

³⁵ Dogoyoro tena ke sagagbenbagaw fe tuun,
bosiyoro tena ke sagakuru kuntigiw fe tuun.

³⁶ Aw ye sagagbenbagaw kulekan lamem!

* **25:23** 25.23 Siya minw be o bonbosi kerefeyoro li: Aw ye 9.25 fle. † **25:26** 25.26 Sesaki, o ye Babiloni ye. ‡ **25:34** 25.34 Sagagbenbagaw: O ye jamana namogow ye.

Aw ye sagakuru kuntigiw kasikanw lamen!
Matigi Ala ka o ta beganmarayorow bee halaki.

³⁷ O ta beganmarayoro laganfiyaninw kera yoro lakolonbaw ye,
Matigi Ala ta dimiba koson.

³⁸ A bora a ta yoro ra i ko jaraden be bo a dogoyoro ra cogo min na;
o ta jamana bena ke yoro lakolon ye,
cenrikebaga ta fariya koson,
ani Matigi Ala ta dimiba koson.

26

Yeremi ta juguw ko o b'a faga

¹ Yoziyasi dence Yehoyakimu Zuda masace ta masaya damina ra, Matigi Ala ka nin kuma fo, Yeremi ye. ² «Matigi Ala ko: <Taga lo Matigi Ala ta batoso lukene ra; mogow minw be to ka bo Zuda duguw bee ra ka na o kinbiri gban ka Matigi Ala bato a ta batoso konon, ne be i ci ni kuma minw bee ye olugu fe, taga o kumaw bee fo o ye, i kana hali kelen bo a ra. ³ A be se ka ke ko o bena i lamen, ka seko ka bo o ta sirajugu kan; ni o kera, ne tun b'a fe ka kojugu min ke o ra o ta kewalejuguw koson, ne bena nimisa ka o dabra. ⁴ A fo o ye ko Matigi Ala ko: Ni aw ma ne lamen ka tagama ka kapa ni ne ta sariyaw ye, ne ka sariya minw yira aw ra, ⁵ ni aw ma ne ta baardenw ta kumaw lamem, minw ye ne ta ciraw ye, ne tun be olugu minw ci aw fe lon o lon, nka aw te o lamenna, ⁶ o tuma ne bena nin batoso ke i n'a fo ne ka Silo* ke cogo min na, ka nin dugu ke dugu danganin ye dugukolo siyaw bee na na.> »

⁷ Ayiwa, sarakalasebagaw, ani ciraw, ani mogow tow ka Yeremi kan men, a be nin kumaw fora Matigi Ala ta batoso konon. ⁸ Wagati min na Yeremi tun be banna kuma ra, Matigi Ala tun k'a ci ni kuma minw bee ye ko a y'a lase mogow ma, sarakalasebagaw, ani ciraw, ani mogow tow ka Yeremi mina. O ko: «Ele ka kan ka faga yere le! ⁹ Mun koson i be ciraya kera Matigi Ala togo ra k'a fo ko nin batoso bena ke i ko Silo kera cogo min na, ani ko nin dugu bena halaki fo k'a ke yoro lakolon ye?» Jama bee tagara lajen Yeremi koro Ala ta batoso konon. ¹⁰ Ayiwa, Zuda mara pamogow nana o kow men minke, o bora masace ta so ka taga Matigi Ala ta batoso ra, ka taga sigi Matigi Ala ta batoso Dondakura da ra. ¹¹ Sarakalasebagaw, ani ciraw k'a fo pamogow, ani mogow tow bee ye ko: «Nin ce ka kan ka faga le, sabu a ka ciraya ke nin dugu kama; aw yere toro k'a men!»

¹² Ayiwa, Yeremi k'a fo pamogow bee ye, ani mogow tow bee ye, ko: «Aw ka nin kuma minw bee men, Matigi Ala le ka ne ci ka na o cirayakumaw fo nin so kama ni nin dugu kama. ¹³ Sisan, aw ye aw tagamacogo ni aw ta kewalew yelema, ka Matigi Ala, aw ta Ala kan men; ni o kera, Matigi Ala tun ka kojugu minw latige aw kama, a bena a ta miiriya yelema ka o dabra. ¹⁴ Ayiwa, ne koni, ne ye nin ye aw boro; ni min ka aw diya, ani ni min ka ben aw ma, aw ye o ke ne ra. ¹⁵ Nka aw ka kan k'a lon ko ni aw ka ne faga, o tuma a kera i n'a fo aw ka mogow jarakibari fagari hake le ben aw yere kan, aw ni nin dugu ni dugumogow; sabu can ra, Matigi Ala le ka ne ci aw fe, ka na nin kumaw bee fo k'a don aw toro ra.»

¹⁶ Namogow, ani mogow tow bee k'a fo sarakalasebagaw ni ciraw ye ko: «Nin ce man kan ni fagari ye, sabu a kumana an fe Matigi Ala, an ta Ala yere togo le ra.»

* 26:6 26.6 Silo: aw ye 7.12 fle.

17 Jamana cekoroba dow wurira ka lo, k'a fo jama bee lajennin ye ko:
18 «Moresetikace Mise tun be ciraya kera Zuda masace Ezekiyasi ta tere ra; a tun b'a fora Zuda mara mogow bee ye ko:

«Fangatigi Ala ko:

O bena Siyon dugu sene i ko foro,
ka Zeruzalemu ke bakakuruton ye.

Alabatoso tun be kuru min kan, yiritu le bena o kuru datugu[†]»

19 «Yala Zuda masace Ezekiyasi ni Zuda mara mogow bee ka Mise mina k'a faga wa? Yala Ezekiyasi ma siran Matigi Ala na, ka Matigi Ala daari wa? O le koson, Matigi Ala tun ka kojugu min latige o kama, a ka a ta miiriya yelama ka o dabra. Ayiwa, o tuma anw don, anw le bena nin kojuguba jogon lase an yere ma wa?»

Yehoyakimu ka cira Uriya faga

20 Ayiwa, ce do were fana tun be ciraya kera Matigi Ala togo ra; ale togo tun ye ko Uriya, Semaya dence tun lo ka bo Kiriya Yeharimu. A tun be ciraya kera Zeruzalemu dugu kama, ani Zuda mara kama; a ta kuma ni Yeremi ta kuma bee tun be kelen ye. 21 Masace Yehoyakimu ni a ta cefariw, ani a ta jamana kuntigiw bee k'a ta kumaw men. Masace tun b'a fe k'a faga. Uriya ka o ko men minke, a siranna, a borira ka taga Misiran. 22 Masace Yehoyakimu ka mogow dow fara Akibori dence Elinatan kan, ka olugu ci ka taga Misiran. 23 Olugu tagara Uriya labo Misiran, ka na ni a ye masace Yehoyakimu fe. O k'a faga ni kerekemuru ye k'a su firi mogow gbansanw sudonyoro ra.

24 Nka Safan dence Ayikamu k'a janto Yeremi ra, janko o kana na a don mogow boro k'a to o y'a faga.

27

Ala ko siyaw bee ye to Babiloni ta fanga korow

1 Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace, ale ta masaya damina ra, Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma; 2 Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Juruden dow lalaga, ka yiri dow lese ka o ke i ko zuw^{*}, ka do siri i kannu. 3 O ko, i ye o do ci Edomu masace ma, ka do ci Mohabu masace ma, ka do ci Amonkaw ta masace ma, ka do ci Tiri masace ma, ka do ci Sidon masace ma. O masacew ta ciraden minw nana Zeruzalemu, Zuda masace Sedesiyasi fe, i bena o ciraw don olugu le boro. 4 I ye ne ta ci fo o ye, o ye taga o fo o matigicew ye, ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko o ye taga nin fo o matigicew ye ko: 5 «Ne Ala le ka dugukolo dan, ani adamadenw ni began minw be dugukolo kan; ne ka o dan ne ta sebagayaba ni ne ta fanga sababu ra. Ni mogow min ka ne diya, ne be o fenw tigiya di o tigi le ma. 6 Sisan, ne le ka nin jamanaw bee don Babiloni masace Nebukadinesari boro, ne ta baaraden; ne ka hali kongosogow di a ma, ka olugu fana bla a ta fanga korow. 7 Siyaw bee bena ke a ta fanga korow, ka na ke a dence fana ta fanga korow, ka na ke a mamaden fana ta fanga korow, fo ka taga ale yere ta jamana ta wagati se, wagati min siya fangatigi dow, ani masaceba dow fana bena o ta fanga sigi ale yere kan.

[†] 26:18 26.18 Nin kumaw fora Mise ta kitabu konow (Mise 3.12). * 27:2 27.2 Yiri min be la senekemisiw kan na, o le ye zu ye. Nin yoro ra, zu ye Babiloni ta fanga tagamasiyen le ye.

⁸ « Nka ni siya o siya, walama ni jamana o jamana ma son ka baara ke Babiloni masace Nebukadinesari ye, k'a to Babiloni masace ye a ta fanga yiri la ale kan na, ne bena o siya kere ni kerekemuru ye, ani kongɔ, ani banajuguw, fo ka taga a to Nebukadinesari boro ye o siya halaki ka ban pewu; Matigi Ala ko ten.

⁹ « Aw koni, aw kana aw ta ciraw, ani aw ta lagberikebagaw, ani aw ta sikolonbagaw, ani aw ta tagamasiyen lonbagaw, ani aw ta jotigiw lamen, olugu minw b'a fora aw ye ko aw tena to Babiloni masace ta fanga korɔ!

¹⁰ Sabu o ta cirayaw ye faninyakumaw le ye; o le bena a to ne bena aw gben, ka aw labɔ aw ta jamana ra, ka aw halaki.

¹¹ « Nka ni siya o siya ka son k'a to Babiloni masace ye a ta fanga yiri la ale kan na, ka son ka baara ke Babiloni masace ye, ne bena nasuma ladon o siya ta jamana ra, k'a to o ye sigi o ta jamana ra tuun, ka o ta dugukolow sene; Matigi Ala ko ten.» »

¹² Ayiwa, ne ka nin kuma kelen le fo Zuda masace Sedesiyasi ye; ne ko: «Aw ye son k'a to Babiloni masace ye a ta fanga yiri la aw kan na; aw ye baara ke ale ni a ta mogow ye, ni o kera, aw be kisi. ¹³ Mun koson i bena a to kerekemuru ni kongɔ ni banajuguw ye ele ni i ta mogow faga? Sabu Matigi Ala ka o le fo, ko ni siya o siya te to Babiloni masace ta fanga korɔ, ale bena o kow le lase o siya ma. ¹⁴ Cira minw b'a fora aw ye ko aw tena to Babiloni masace ta fanga korɔ, aw kana o ciraw ta kumaw lamen! Sabu o ta cirayakumaw ye faninya le ye. ¹⁵ Ne ma o ci! Matigi Ala ko ten. O be cirayakuma minw fora ne togɔ ra, o ye faninya le; o le bena a to ne be aw gben k'a to aw ye halaki, aw ni o ciraw yere minw be o cirayakumaw fora aw ye.»

¹⁶ Ayiwa, ne ka nin le fo sarakalasebagaw, ani mogɔ tow be ye fana, ko Matigi Ala ko: «Cira dow be ciraya kera k'a fo ko: <Sisan koni, a to ye wagati donin, o bena Matigi Ala ta batoso ta minanw labɔ Babiloni, ka o laseko o no ra!> Aw kana o ciraw ta kumaw lamen, sabu o ta cirayakumaw ye faninya le ye. ¹⁷ Aw kana o lamen! Aw ye to Babiloni masace ta fanga korɔ, ni o kera, aw bena kisi; ni o te, aw bena a to nin dugu ye halaki ka ke tomo le ye.

¹⁸ «Ni o ciraw ta ciraya tun ye can ye, ni a kera ko Matigi Ala yere le be kumana o fe, o tuma o ye Fangatigi Ala daari janko minan to minw tora Matigi Ala ta batoso konɔ, ani minw tora Zuda masace ta so konɔ, walama Zeruzalemu dugu konɔ, Babilonikaw kana na o minanw fana ce ka taga Babiloni. ¹⁹ Sabu min ye Ala ta batoso samasenw ye, ani minanba koorinin ni a jusiginanw, ani fen to minw tora nin dugu konɔ, ²⁰ Babiloni masace Nebukadinesari tun ma fen minw ta, wagati min a ka Yehoyakimu dence Yekoniya, Zuda masace, ani Zuda pamogow mina ka bo Zeruzalemu ka taga ni o ye Babiloni, ²¹ ayiwa, o fen to minw tora Matigi Ala ta batoso konɔ, ani Zuda masace ta so konɔ, walama Zeruzalemu dugu konɔ, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala k'a fo ko: ²² <O fenw koni bena taga Babiloni; o bena taga to yi, fo lon min na o fenw ta wagati bena se ne Ala fe; Matigi Ala ko ten. Ni o lon sera, ne bena o laseko ka na o bla nin yoro ra yan.> »

28

Hananiya ka Yeremi ta kuma sɔsɔ

¹ O san kelen na, san min tun ye Zuda masace Sedesiyasi ta masaya san naaninan ye, ani a ta masaya damina, o san karo loorunan na, Azuri dence

Hananiya min tun ye cira dɔ ye ka bɔ Gabahɔn, lon dɔ ale k'a fɔ ne ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, sarakalasebagaw, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ ɲa na, ko: ² «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Babilɔni masace ka fanga min sigi aw kan, ne bɛna o fanga yiri kari ka bɔ aw kan na! ³ Sani san fla cɛ, Babilɔni masace Nebukadinesari ka Matigi Ala ta batoso minan min o min ta ka bɔ yan ka taga ni a ye Babilɔni, ne bɛna o bɛɛ lana nin yɔrɔ ra tuun. ⁴ Ne bɛna Yehoyakimu dence Yekoniya, Zuda masace fana lana nin yɔrɔ ra yan, ani Zuda mara mɔgɔ min o min minana ka taga Babilɔni*; sabu Babilɔni masace ka fanga min sigi aw kan, ne bɛna o fanga yiri kari ka bɔ aw kan na.> »

⁵ Cira Yeremi ka Hananiya jaabi sarakalasebagaw, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ ɲa na, minw bɛɛ tun bɛ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ. ⁶ Cira Yeremi k'a jaabi ko: «Amina! Matigi Ala y'a kɛ ten! I ka cirayakuma min fɔ, Matigi Ala ye o kɛ can ye, k'a to Matigi Ala ta batoso ta minanw, ani mɔgɔ minaninw bɛɛ ye bɔ Babilɔni ka sekɔ ka na nin yɔrɔ ra yan. ⁷ Nka ne kɔni bɛna nin kuma min fɔ ka don ele toro ra, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ toro ra, o lamɛn: ⁸ Cira minw nana ne ni ele ɲa fe kabini wagatijan tɛmɛninw na, olugu ka cirayakumaw fɔ jamana caman kama, ani marabaw kama, ko kɛrɛ ni kojuguw ni banajuguw le bɛna ben o kan. ⁹ Ni cira min ka ciraya kɛ ka hɛrakuma fɔ, a ka ciraya kɛ ka kuma min fɔ, ni o kuma nana kɛ can ye, o le bɛna a yira ko can ra, Matigi Ala le ka a ci.»

¹⁰ Ayiwa, yiri min tun bɛ cira Yeremi kan na, cira Hananiya ka o yiri bɔ cira Yeremi kan na k'a kari. ¹¹ O ko, Hananiya k'a fɔ mɔgɔw bɛɛ ɲa na ko: «Matigi Ala ko: <Sani san fla cɛ, Babilɔni masace Nebukadinesari ka fanga min sigi siyaw bɛɛ kan, ne bɛna o fanga yiri kari ka bɔ o kan na nin cogo le ra.> »

A ka o fɔ minke, Yeremi tɛmɛna a ta sira fe ka taga.

¹² Cira Hananiya ka yiri bɔ cira Yeremi kan na k'a kari minke, o ko fe, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ¹³ «Taga a fɔ Hananiya ye, ko Matigi Ala ko: <I sera ka yiri kari, nka i bɛna negebere le lalaga ka o bla a nɔ ra co; ¹⁴ sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Ne bɛna negebere le la siyaw bɛɛ kan na, janko o ye to Babilɔni masace Nebukadinesari ta fanga kɔrɔ; o fana bɛna to a ta fanga kɔrɔ le. Ne bɛ hali kongosogow bla a ta fanga kɔrɔ.> »

¹⁵ Cira Yeremi tagara a fɔ cira Hananiya ye ko: «Hananiya, ne lamɛn! Matigi Ala ma ele ci, o bɛɛ n'a ta, ele b'a to nin mɔgɔw bɛ o jigi la i ta faninyakumaw kan. ¹⁶ O kosɔn Matigi Ala ko: <A flɛ, ne bɛna ele ta ka bɔ dugukolo kan. Ninan san yɛrɛ ra, ele bɛna sa, sabu i ka murutiri kumaw le fɔ ka Matigi Ala sɔsɔ.> »

¹⁷ Cira Hananiya sara o san kelen na, san karo wolonflanana.

29

Yeremi ka sɛbɛ ci mɔgɔw minaninw ma

¹ Nebukadinesari tun ka mɔgɔ minw bɛɛ mina ka bɔ Zeruzalemu ka taga ni o ye Babilɔni, cɛkɔrɔba minw tun tora si ra o mɔgɔ minaninw na yi, ani sarakalasebagaw, ani ciraw, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ, cira Yeremi tora Zeruzalemu ka sɛbɛ dɔ ci olugu bɛɛ ma; o sɛbɛ kumaw le ye nin ye. ² O kera k'a sɔrɔ masace Yekoniya, ani a bamuso, ani masaso ɲamɔgɔw, ani Zuda mara ni Zeruzalemu dugu ɲamɔgɔw, ani yiribaarabagaw, ani negebaarabagaw bɛɛ tun minana ka bɔ Zeruzalemu ka ban. ³ Yeremi

tun ka o sebe di Safan dence Elehasa ma, ani Hilikiya dence Gemariya, sabu Zuda masace Sedesiyasi tun ka olugu ci Babiloni, Babiloni masace Nebukadinesari fe. Kuma minw tun fora o sebe kono o le ye nin ye; a ko:

⁴ «Ne Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala be nin kumaw fo mogo minaninw bee ye, ne ka minw bee ta ka bo Zeruzalemu ka taga Babiloni: ⁵ «Aw ye bonw lo ka don o kono, aw ye nankow sene ka o nankorafenw domu. ⁶ Aw ye furu, ka dencew ni denmusow soro; aw ye musow furu aw dencew ye, ka aw denmusow di furu ra, janko o ye dencew ni denmusow soro. Aw ya to aw ye caya o yoro ra yi, aw kana dogoya. ⁷ Ne ka aw bla ka taga o dugu min na, aw ye o dugu ta hera jini, ka Matigi Ala daari a ye, sabu aw ta hera bena bo o dugu ta hera le ra.»

⁸ «Sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Aw ta ciraw, ani aw ta lagberikebaga minw be aw ce ra yi, aw kana a to olugu ye aw lafiri; ni o ko o be aw ta sikow jafu, aw kana o ta kumaw jate. ⁹ O be cirayakuma minw fora ne togo ra, o bee ye faninya le ye, sabu ne ma o ci; Matigi Ala ko ten.» »

¹⁰ «Nka Matigi Ala ka min fo, o ye nin ye, ko: «Ni Babiloni ta san biwolonfla fanga dafara tuma min na, ne bena na aw deme; ne tun ka kojuman min layiri ta aw ye, ne bena o dafa, ka aw lana nin jamana ra yan tuun. ¹¹ Ne ka ko minw latige aw ta ko ra, ne yere le ka o lon; Matigi Ala ko ten. Ne ka hera le latige aw ye, kojugu te; ne be o ke janko aw ye labankojuman soro, ani jigi.

¹² « «O tuma aw bena ne togo wele, aw bena na ne daari, ne fana bena aw lamen. ¹³ Aw bena ne ta jenjogonya jini, aw fana bena ne soro, sabu aw bena ne jini ni aw jusukun bee le ye; ¹⁴ ne fana bena a to aw ye ne soro. Matigi Ala ko ten. Aw ta mogo minw minana ka taga jamana werew ra, ne bena olugu laseko tuun. Ne tun ka aw gben ka taga siya minw bee ce ra, ani yoro minw bee ra, ne bena aw labo o yoro bee ra ka na aw lajen yan tuun; Matigi Ala ko ten. Ne tun ka aw gben ka bo nin jamana min na, ne bena aw laseko o jamana kelen na tuun.»

¹⁵ «Nka aw b'a fora ko: «Matigi Ala ka cira dow sigi an ce ra Babiloni yan.»

¹⁶ «Ayiwa, masace miniginin be Dawuda ta masasiginan kan, ani mogo minw bee siginin be nin dugu kono yan, aw balema fo minw ma mina ka taga Babiloni, Matigi Ala ka nin le fo olugu ta ko ra; ¹⁷ Fangatigi Ala ka min fo, o fle nin ye; a ko: «Ne bena o faga ni kerekemuru ye, ka kongu ni banajuguw ben o kan, ka o ke i n'a fo toromo torinin min te se ka domu a cenkojugu fe. ¹⁸ Ne bena tugu o ko ni kerekemuru ni kongu ni banajuguw ye; ne bena o ta ko ke siranyakoba ye dunuwa maraw bee fe, ka o ke siya danganin ye, ka o ta ko ke jatigekoba ye, ka o ke logoborifen ye, ani mafiyenarifen, ¹⁹ sabu o ma ne ta kuma lamem, Matigi Ala ko ten, k'a soro ne ka ne ta baaradenw ci o fe, minw ye ciraw ye; ne tun be olugu ci o fe lon o lon, nka aw si ma o lamem. Matigi Ala ko ten.»

²⁰ «Ayiwa, sisan aw ye Matigi Ala ta kuma lamem, aw mogo minaninw, ne ka aw minw bee labo Zeruzalemu ka aw bla ka taga Babiloni.

²¹ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ka min fo Kolaya dence Akabu, ani Maseya dence Sedesiyasi ta ko ra, olugu minw ka faninya cirayaw ke ne togo ra, a ka min fo olugu ta ko ra o ye nin ye, ko: «A fle, ne be olugu don Babiloni masace Nebukadinesari boro; a bena o faga aw yere ja na.

²² Olugu ta ko koson, Zuda mara mogo minanin minw be Babiloni, olugu

bena to ka ɲogɔn danga ni nin kumaw le ye, ko: Matigi Ala ye i ke i ko Sedesiyasi ni Akabu, Babiloni masace ka olugu minw jeni tasuma ra!>
²³ Sabu o ka maroyakoba le ke Izirayelimogow ce ra; o ka jeneya ke ni o mogɔɲogɔnw ta musow ye, ka faninyakumaw fo ne togo ra, k'a soro ne ma foyi fo o ye. Ne ka o ko lon, ne b'a seere ye fana. Matigi Ala ko ten.»

Yeremi ka kuma min fo Semaya ma

²⁴ «A fo Semaya ye, min be bo Nehelamu, ²⁵ ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <I ka sebe dow ci i yere togo ra Zeruzalemu dugumogow bee ma, ani sarakalasebaga Sofoni ma, Maseya dence, ani sarakalasebaga tow bee ma; i k'a fo Sofoni ye ko: ²⁶ Matigi Ala ka ele le sigi sarakalasebagaya ra sarakalasebaga Yehoyada no ra, janko i ye Matigi Ala ta batoso korosi; janko ni mogɔ o mogɔ ka fatoya bla a yere ra, k'a yere ke cira ye, i ye o tigi mina k'a senw don nege ra k'a bla kaso ra. ²⁷ O ra, mun koson i ma Anatotikace Yeremi dogoya, ale min b'a yere kera cira ye aw ce ra yi? ²⁸ A ka sebe do ci an ma yan Babiloni*, k'a fo ko: Aw ta Babilonisigi bena men! Aw ye bonw lo ka don o kono, aw ye nankow sene ka o nankorafenw domu.> »

²⁹ Ayiwa, sarakalasebaga Sofoni ka nin sebe karan cira Yeremi ja na.
³⁰ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ³¹ «Cira do ci ka taga a fo mogɔ minaninw bee ye ko Matigi Ala be nin fo Nehelamukace Semaya ma, o ye nin ye: <I n'a fo Semaya be ciraya kera aw ce ra yi, k'a soro ne m'a ci, k'a to aw be aw jigi lara a ta faninyakumaw kan, ³² o tuma Matigi Ala ko: Ne bena Nehelamukace Semaya ni a ta duruja bee kere. A ta mogɔ si tena to nin mogow ce ra; ne bena kojuman min ke ne ta mogow ye, a ta mogow si ja tena o ye; Matigi Ala ko ten, sabu a ka murutiri kumaw fo ka Matigi Ala soso.> »

Ala bena a ta mogow lana o ta jamana ra tuun

30

(30-33)

Ala bena a ta mogow bosi o juguw boro

¹ Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi ma; a ko: ² «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne ka kuma o kuma fo i ye, o bee sebe kitabi do kono. ³ Wagati do bena se, Matigi Ala ko ten, ne bena ne ta mogow, Izirayelimogow, ani Zuda mara mogɔ minaninw lana; ne ka jamana min di o bemaw ma, ne bena o lana o jamana ra tuun, ka na a ke o ta ye.> » Matigi Ala le ka o fo.

⁴ Matigi Ala ka kuma minw fo Izirayeli ni Zuda ta ko ra, o fle nin ye:

⁵ «Matigi Ala ko:

<An be jatigekan le menna;
 siranya ko lo, hera ko te.

⁶ Aw ye nininkari ke k'a fle
 ni a kera ko ce be se ka den woro!

Mun koson ne be cew bee yera,
 o bee boro be o soro ra

i ko muso jigibagato?

Mun koson ce bee nada yelemana?

⁷ E, nin ye lonjuguba ye de!

A ɲogonna lon ma ke ban.

A bena ke Yakuba ta mogow ta degu wagati le ye,
 nka o bena kisi ka bo a ra.> »

⁸ «O lon na, kɔni, Fangatigi Ala ko ten, o ka fanga min sigi aw kan, ne bɛna o fanga yiri kari ka bɔ aw kan na, ka aw ta sirinanw foni; jamana wɛrɛ tɛna a ta fanga sigi aw kan tuun. ⁹ O bɛna baara kɛ Matigi Ala, o ta Ala le ye, ani ne bɛna Dawuda ta duruja min sigi o kunna ka kɛ o ta masacɛ ye.»

¹⁰ «Aw Yakuba ta mɔgɔw, ne ta jɔnw, aw kana siran!

Matigi Ala ko ten.

Aw Izirayɛlimɔgɔw, aw jigi kana tige;

sabu aw y'a flɛ, ne bɛna aw kisi ka aw lana ka bɔ fɔ o jamanajan na, ka aw ta durujaw kisi ka bɔ o jamana ra, o ka o mina ka taga ni o ye jamana min na.

Yakuba ta mɔgɔw bɛna sekɔ ka na,

ka na laganfiya ni nasuma sɔrɔ,

mɔgɔ si tɛna o tɔrɔ tuun.

¹¹ Ne bɛ ni aw ye;

Matigi Ala ko ten.

Ne bɛna aw kisi.

Ne tun ka aw janjan ka taga siya minw bɛɛ ra,

ne bɛna o siyaw bɛɛ halaki pewu;

nka aw kɔni, ne tɛna aw halaki pewu.

Ne bɛna aw koro, ka kapa ni can sira ye;

sabu ne tɛ se ka aw jarakibari to.»

Ala bɛna a ta mɔgɔw kɛneya

¹² Matigi Ala ko:

«Fla tɛ aw ta bana ra,

aw ta tɔrɔ dimi ka bon.

¹³ Mɔgɔ si tɛ lɔ ni aw kunko ye, ka aw ta jori flake;

fla tɛ yi min bɛ aw ta bana kɛneya.

¹⁴ Aw kanubagaw bɛɛ jinana aw kɔ,

o si tɛ aw yɔrɔjini tuun.

Ne ka aw kɛrɛ i ko mɔgɔ b'a jugu kɛrɛ cogo min na;

ne ka aw koro hali ne ma hina aw ra,

aw ta terenbariyaw cayakojugu kosɔn,

ani aw ta jurumunw bonyakojugu kosɔn.

¹⁵ Mun kosɔn aw bɛ kasi aw ta dimi kosɔn,

aw ta bana kɛneyabari kosɔn?

Aw ta terenbariyaw cayakojugu,

ani aw ta jurumunw bonyakojugu le kosɔn,

ne ka nin kɛ aw ra.

¹⁶ «Nka minw bɛ aw domu, dɔw bɛna olugu fana domu.

Aw juguw bɛɛ, o bɛna olugu bɛɛ mina ka taga ni o ye.

Minw ka aw borofɛnw cɛ, o bɛna olugu fana borofɛnw cɛ;

minw ka aw borofɛnw mina aw ra, o bɛna olugu fana borofɛnw mina o ra.

¹⁷ Sabu ne bɛna aw flake

ka aw ta bana kɛneya,

Matigi Ala ko ten;

sabu mɔgɔw bɛ aw welera ko <mɔgɔ gbenninw>,

<Siyɔn dugumɔgɔw, mɔgɔ si tɛ mɔgɔ minw jatera tuun>.»

Ala bɛna a ta mɔgɔw lawuri

¹⁸ Matigi Ala ko:

«A fle, ne bena Yakuba ta mɔgɔw ta bonw lawuri tuun,
ne bena hina o ta sow ra.
O ta dugu bena lo kokura a loyɔrɔkɔrɔ ra,
masaso bena lo a loyɔrɔ yere ra.

¹⁹ Mɔgɔw bena o ta donkirilakanw, ani barakalarikanw men,
ka o ta nagarikanw men.

Ne bena o caya,
do tena bo o ra;
ne bena o bonya,
mɔgo tena o dogoya.

²⁰ O ta denw bena ke i ko o tun be cogo min na folofolo,
o ta mɔgɔw bee lajennin bena sabati ne ja koro;
ne bena wuri o toɔrɔbagaw bee kama.

²¹ O ta kuntigi bena ke o yere ta mɔgo do le ye;
o ta namogo bena bo o yere le ce ra.

Ne bena a madon ne ra,
a fana bena gbara ne ra.
Ni o te jontigi le be se k'a ja gbeleya
k'a fo ko a be gbara ne ra a yere ma?
Matigi Ala ko ten.

²² Aw bena ke ne ta mɔgɔw ye,
ne fana bena ke aw ta Ala ye.»

Matigi Ala ta sanfoɔba

²³ A fle, Matigi Ala ta sanfoɔba ye nin ye!
A ta jusugban le wurira;
o sanfoɔba le be labenna,
a be munumununa mɔgojuguw kunna.

²⁴ Matigi Ala ta dimiba tena mala
fo a ka ko min latige a jusukun na,
a ye o ke k'a dafa.

Wagati nataw ra, aw bena o kow bee faamu.

31

Izirayelimogɔw kɔsegiko o ta jamana ra

¹ «O wagatiw ra, Matigi Ala ko ten, ne bena ke Izirayeli ta gbaw bee ta
Ala ye, olugu fana bena ke ne ta mɔgɔw ye.»

² Matigi Ala ko:

«Mɔgo minw bosira kerekemuru boro
olugu le ko diyara ne Ala ye kongokolon kɔno;
ne bena na pasuma di Izirayelimogɔw ma.»

³ Kabini folofolo Matigi Ala k'a yere yira anw na;
a ko: «Ne be aw kanu ni kanuya banbari le ye,
o koson ne be ne ta pumanya to aw kan.

⁴ Ne bena aw sigi kokura aw no ra, aw siginin fana bena to,
ele Izirayeli, sunguru kanunin!
Aw bena aw yere masiri ka aw ta longanw ta tuun,
ka bo ka don ke ka nagari ni donkebagaw ye.

⁵ Aw bena rezenforow sene tuun Samari tintinw kan;
senekebagaw bena sene ke,
o fana bena a tono soro.

⁶ Sabu lon do bena se,

o lon na dugu korosibagaw bena peren Efirayimu kuruw kan, ko:
 «Aw ye wuri, an ye taga Siyon dugu konɔ
 Matigi Ala, an ta Ala fe!» »

7 Sabu Matigi Ala ko:

«Aw ye peren, ka nagari Yakuba ta mogow koson;
 aw ye nagarikanba bo o ta siya ye,
 siya min be siya tow be na fe.

Aw ye aw kan korota ka Ala tando k'a fo ko:

«Matigi Ala, i ta mogow kisi,
 Izirayelimogow tow kisi.»

8 A fe, ne bena o lana ka bo sahiliyanfan jamana ra;
 ne bena o labo fo dunuɗa danw na ka na o lajen.
 Fiyentow, ani senkelenw bena ke o ce ra,
 ani muso lasiritow, ani muso jigibagatow bee;
 jama camanba le bena seko ka na yan.

9 O kasito le bena na.

Ne bena bla o na ka seko ni o ye ka o to makarikanfo ra.

Ne bena taga ni o ye jida ra,
 ka teme ni o ye sira dakananin kan,
 o sen tena talon foyi ra yoro min na;
 sabu ne le ye Izirayeli face ye,
 Efirayimu le ye ne dence folo ye.»

Izirayeli ta janasisi bena ke nagari ye

10 «Siyamogow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn;
 aw ye taga a lakari fo yorojan, kogoji kofejamanaw ra.

Aw y'a fo ko: «Min ka Izirayelimogow janjan, ale le bena o lajen tuun;
 a bena o korosi i ko sagagbenbaga be a ta sagakuru korosi cogo min na.»

11 Sabu Matigi Ala bena Yakuba ta mogow labla;
 mogow minw baraka ka bon ni o ta ye, a bena o kunmabo ka bo olugu boro.

12 O bena na nagari fo ka peren Siyon kuruw kan;
 o bena bori ka na Matigi Ala ta fennumanw no fe:
 siman, ani rezenjikura, ani turu,
 ani sagaw, ani baw, ani misiw.
 O bena ke i ko kodarananko;
 o baraka tena ban tuun.

13 O wagati ra sungurudenw bena nagari ka don ke,
 ani kanbelenw ni cekorobaw bee.

Ne bena o ta sangakasi yelɛma k'a ke nagari ye,
 ka o jusu saaro;

ne bena o bo jusukasi ra ka o ninsɛndiya.

14 Ne bena sarakalasebagaw fa ni sarakasogo turumanyorow ye;
 ne bena ne ta mogow wasa ni ne ta fennumanw ye.
 Matigi Ala ko ten.»

Izirayeli bena labankonuman ni jigi sorɔ

15 Matigi Ala ko:

«Kan do bora Rama dugu konɔ,
 manumankokanw, ani kasikan caman;
 Raseli* le be kasira a ta denw koson,

* **31:15** 31.15 Raseli ye Izirayeli jamana bee lajennin tagamasiyen le ye (Matiyu 2.18).

a ma sɔn mɔgɔ si ye a jusu saaro,
sabu a bɔnɔna a denw na.»

¹⁶ Matigi Ala ko:

«Aw ye kasi dabla,
aw ye aw naji cɛ;
sabu aw bɛna aw ta baara sara sɔrɔ.
Matigi Ala ko ten.

Aw ta denw bɛna sekɔ ka bɔ aw juguw ta jamana ra.

¹⁷ Aw ta durujaw bɛna jigi sɔrɔ,

Matigi Ala ko ten.

Aw ta denw bɛna sekɔ ka na o yɛrɛ ta jamana ra.

¹⁸ «Ne ka Efirayimukaw ta mapumankokan mɛn kɔsɛbɛ, o ko:

«I ka an koro, an fana sɔnna korori ma,
sabu an tun bɛ i ko misiden min ma koro fɔlɔ.

An lasekɔ, ni o kera, an bɛna sekɔ ka na;

sabu ele le ye Matigi Ala ye, an ta Ala.

¹⁹ Fɔlɔfɔlɔ an tun banna i ra, nka sisan an nimisara;

an ka ko lɔn sisan minke,

tingalɔn ka an sɔrɔ fɔ an bɛ an woto gbasi.

An maroyara, an jigi tigera,

sabu an ka kɛwale minw kɛ an denmisenman, o dɔgɔyari le sera an ma.»

²⁰ Efirayimu ye ne dence le ye, min ko ka gbelen ne ma;

den dɔ lo, min ko ka di ne ye haali.

Ni ne k'a ko fɔ tuma o tuma,

ne hakiri bɛ jigi a ra tuun,

o kosɔn a ta ko ka bon ne jusu ra yɛrɛ le;

ne bɛna hina a ra tuun kɔsɛbɛ.

Matigi Ala ko ten.»

Izirayelimɔgɔw welekan

²¹ «Aw ye nɔ bla aw tɛmesira ra,

ka tagamasiyɛn berew turu siradaw ra;

aw ye aw tɛmesira kɔrɔsi,

aw bɛna sira min ta, aw ye o kɔrɔsi.

Aw ye sekɔ ka na, Izirayeli, sunguru kanunin,

aw ye sekɔ ka na don aw ta duguw kɔnɔ.

²² Aw bɛna aw ta miniminisalo dabla tuma juman,

denmuso murutininw?

Matigi Ala bɛna kokura le kɛ dunɔɔa kɔnɔ:

Muso le bɛna cɛ yɔrɔɔini!»

Zuda mara mɔgɔw bɛna kɔsegi o ta jamana ra

²³ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Wagati min ne bɛna o ta mɔgɔ minaninw lana, o tuma o bɛna to ka nin kumaw fɔ tuun Zuda mara ra, ani a duguw kɔnɔ, ko:

«Matigi Ala ye baraka don i ra

terenninya sigiyɔrɔ,

kuru saninyanin!»

²⁴ «Zuda mara mɔgɔw, ani a dugumɔgɔw bɛɛ bɛna sigi o yɔrɔ ra, ani sɛnɛkebagaw, ani minw bɛ to ka yaala ni o ta sagakuruw ye. ²⁵ Sabu

minlogɔ ka minw baraka ban, ne be olugu sɔn ji ra, kɔngɔ ka minw baraka dɛsɛ ne be olugu bɛɛ fa.»

²⁶ O wagati ra, ne kununa, ne ka ne ja yɛlɛ; ne ta sunɔgɔ tun diyara kɔsɛbɛ.

Ala bɛna a ta mɔgɔw ladon kokura

²⁷ «Wagati dɔ bɛna se, Matigi Ala ko ten, o wagati ra ne bɛna dannɛ kɛ Izirayɛli ta so ni Zuda ta so kɔnɔ; o simansi bɛna kɛ adamadenw, ani bɛganw le ye. ²⁸ Ne ka ne janto o ra ka o bon, ka o ben, ka o cici, ka o halaki, ani ka o cɛn cogo min na, ne bɛna ne janto o ra o cogo kelen na fana ka o lɔ, ani ka o turu. Matigi Ala ko ten. ²⁹ O lon na, mɔgɔ tɛna a fɔ tuun ko:

«Faw ka rɛzɛngberɛn min domu,
o ka o denw jinw kumu.»

³⁰ «Nka mɔgɔ bɛɛ kelen kelen bɛna sa a yɛrɛ ta terenbariya le kosɔn. Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka rɛzɛngberɛn domu, o tigi yɛrɛ jinw le be kumu.»

Ala ni a ta mɔgɔw ta jɛnɔgɔnyakura

³¹ «Lon dɔ, bɛna se, Matigi Ala ko ten, ne bɛna jɛnɔgɔnyakura don ni Izirayɛli ta gbamɔgɔw, ani Zuda ta gbamɔgɔw ye. ³² O jɛnɔgɔnya tɛna kɛ i ko ne tun ka jɛnɔgɔnya min don ni o bɛmaw ye, lon min na ne ka o boro mina ka bɔ ni o ye Misiran jamana ra; sabu olugu tun ka o jɛnɔgɔnya cɛn, k'a sɔrɔ ne le tun ye o matigicɛ ye; Matigi Ala ko ten.

³³ «Nka o wagatiw tɛmenin kɔ, ne bɛna jɛnɔgɔnya min don ni Izirayɛli ta gbamɔgɔw ye, o ye nin ye, Matigi Ala ko ten: Ne bɛna ne ta sariyaw don o kɔnɔ, k'a sɛbɛ o jusukun na; ne bɛna kɛ o ta Ala ye, o bɛ kɛ ne ta mɔgɔw ye. ³⁴ Mɔgɔ si tɛna a mɔgɔnɔgɔn karan tuun, walama k'a balema karan tuun, ko: «Aw ye jija ka Matigi lon.» Sabu o bɛɛ bɛna ne lon, k'a ta mɔgɔ fitiniw na ka taga a bla mɔgɔbaw ra. Matigi Ala ko ten. Sabu ne bɛna o ta terenbariyaw bɛɛ yafa o ma, ne tɛna ne hakiri to o ta jurumunw si ra tuun.»

Ala ye kankelɛntigi ye

³⁵ Matigi Ala min bɛ tere bɔ, janko a ye yeelen bɔ tere fɛ, min bɛ karo ni lolow ta wagatiw latigɛ, janko o ye yeelen bɔ su fɛ, min bɛ kɔgɔji lawuri, k'a to jikuruw ye mankan bɔ, min tɔgɔ ye ko Fangatigi Ala, ale ko:

³⁶ «Ni nin fɛnw ta wagati latigeninw ma ban ne ja kɔrɔ fiyewu, o tuma Izirayɛli ta durujaw ta siya fana tɛna ban ne ja kɔrɔ, Matigi Ala ko ten.»

³⁷ Matigi Ala ko:

«Ni sankolo janya tun bɛ se ka suma,
ni mɔgɔ tun bɛ se ka dugukolo dunya sɛgɛsɛgɛ ka se fɔ a jusiginanw ma,
o tuma ne tun bɛna ban Izirayɛli ta duruja bɛɛ lajennin na
o ta kɛwale bɛɛ kosɔn,
Matigi Ala ko ten.»

Zeruzalɛmu dugukura

³⁸ «A fɛ, lon dɔ bɛna se, Matigi Ala ko ten; o lon na nin dugu bɛna lɔ kokura Matigi Ala ye, k'a ta Hananehɛli ta sankaso yɔrɔ ra, ka taga a bla fɔ kogo nɔngɔn ta donda ra. ³⁹ O bɛna sumanikejuru la k'a teren tuun ka taga se fɔ Garebu kongori ma; o kɔ, o bɛ munumunu ka taga Goha fan na. ⁴⁰ O bɛ fɛn saninw, ani bugurigbɛw firi dingakolon min kɔnɔ, o yɔrɔ bɛɛ,

ani forow bæ, ka taga se fɔ Sedɔrɔn kɔ ma, ani ka taga se fɔ Sow ta donda ta nɔngɔn yɔrɔ ma, terebɔyanfan na, o yɔrɔ bæ bɛna saninya ka kɛ Matigi Ala ta ye; o yɔrɔ si tena ben tuun walama ka ci.»

32

Yeremi ta foro

¹ Matigi Ala ka kuma min lase Yeremi ma, Zuda masacɛ Sedesiyasi ta masaya san tannan na; o tun ye Nebukadinesari ta masaya san tan ni seeginan ye.

² O wagati ra, Babilɔni ta masacɛ ta kerekɛjama tun ka Zeruzalemu dugu lamini. Yeremi tun minana k'a bla masacɛ ta so kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ.

³ Zuda masacɛ Sedesiyasi le tun k'a datugu o yɔrɔ ra, ko mun kosɔn a bɛ ciraya kɛra k'a fɔ ko Matigi Ala ko: «A fɛ, ne bɛna nin dugu don Babilɔni masacɛ boro, k'a to a y'a mina. ⁴ Zuda masacɛ Sedesiyasi tena bɔsi Babilɔnikaw boro, sabu sigiya t'a ra, ne bɛna a don Babilɔni masacɛ boro; ale yɛrɛ ni Babilɔni masacɛ bɛna nɔgɔn ye nɔ ani nɔ, o bɛna kuma fana da ani da. ⁵ O bɛna Sedesiyasi mina ka taga ni a ye Babilɔni; a bɛna taga to yi fɔ lon min na ne Ala bɛna ne sago kɛ a ra, Matigi Ala ko ten. Hali ni aw ka Babilɔnikaw kɛrɛ, aw tena se o ra.»

⁶ Yeremi ko: «Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fɔ ko: ⁷ <A fɛ, i belɛncɛ Salumu dɛncɛ Hanamehɛli bɛna na i fɛ, ka n'a fɔ i ye ko ale ta foro min bɛ Anatɔti, ko i ye o san, ko sabu ka kɔna ni kunmabɔri ta sariya ye, ele ka kan k'a san*.> »

⁸ «Ayiwa, ne belɛncɛ dɛncɛ Hanamehɛli nana ne fɛ, ka kɔna ni Matigi Ala ta kuma ye. A nana ne sɔrɔ masaso kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ, k'a fɔ ne ye ko: <Ne ta foro min bɛ Anatɔti, Boniyaminu ta mara ra, o foro san, sabu ka kɔna ni cɛn ta sariya ye, ele le ka kan k'a kunmabɔ, k'a sɔrɔ; o ra, a san k'a kɛ i ta ye!»

«Ne k'a lon o le ra ko Matigi Ala yɛrɛ le tun kumana ne fɛ. ⁹ Ne ka o foro san ne belɛncɛ dɛncɛ Hanamehɛli fɛ; o foro tun bɛ Anatɔti; ne ka warigbɛ tan ni wolonfla jate ka o di a ma foro sɔngɔ ye. ¹⁰ Ne k'a sansebe kɛ, k'a melege, ka ne boronɔ la a kan, k'a da nɔrɔ, ka mɔgɔ dɔw kɛ an seerew ye, ka warigbɛ hakeya suma sumanikɛnan dɔ kɔnɔ olugu nana. ¹¹ O kɔ, ne tun ka foro sansebe min melege, ka ne boronɔ la a kan, k'a da nɔrɔ, foro sancogo ni a sankan tun sebera min kɔnɔ, ne ka o ta; foro sansebe flanan min tun ma melege ne ka o fana ta.

¹² «Ne ka o sebew di Baruki ma, min ye Maseya dɛncɛ Neriya dɛncɛ ye. Ne k'a di a ma ne belɛncɛ dɛncɛ Hanamehɛli nɔ na, ani seere minw fana tun ka o boronɔ la foro sansebe kan, ani Yahudiya minw bæ tun bɛ masaso kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ.

¹³ «Ne k'a fɔ Baruki ye olugu bæ nɔ na ko: ¹⁴ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Nin foro sansebew ta, min melegenin lo, ani min ma melege, i ye taga o bla bɔgɔdaga dɔ kɔnɔ, janko a maranin ye to yi ka mɛɛn.> ¹⁵ Sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Mɔgɔw belɛn bɛna bonw, ani forow, ani rɛzɛnforow san nin jamana kɔnɔ.> »

Yeremi ta Aladaari

* **32:7** 32.7 Ni mɔgɔ dɔ tun sara, walama n'a desera, a balema dɔ tun ka kan ka a ta dugukolo kunmabɔ, janko o dugukolo kana na kɛ mɔgɔ wɛrɛ ta ye (Sariya 25.5-10).

16 Ne ka foro sanseɓew di Neriya dence Baruki ma minke, ne ka nin daariri ke Matigi Ala fe; ne ko:

17 «E, Dununatigi Ala, a fe, ele le ka sankolo ni dugukolo dan i ta barakaba ni i ta seɓagaya sababu ra; foyi man gbelen ele ma! 18 Ele be konuman ke mogo ye, k'a ke a ta denw ye, fo ka taga se a ta duruja waga kelennan ma; nka i be facew ta terenbariyaw hake bo o ta denw na o ko fe. E, bonyatigi Ala, ani barakabatigi Ala, ele min togo ye ko Fangatigi Ala, 19 i ta kolatigeninw ka bon, i ta kewalew ye kabakow ye! I na be adamadenw ta kewalew bee ra. I be bee kelen kelen sara ka kapa ni a ta tagamacogo ye, ka kapa ni a yere ta kewalew ye.

20 «I ka tagamasiyenw, ani kabakow ke Misiran jamana ra; hali bi i belen be o kow kera Izirayelimogow, ani adamaden tow ye. O le ka i togo bonya tan bi. 21 I ta mogow, minw ye Izirayelimogow ye, i ka olugu labo Misiran jamana ra, ka tagamasiyenw ni kabakow ke i ta seɓagaya ni i ta fanga sababu ra, ka siranyaba bla mogow ra. 22 I tun karira o bemaw ye ko i bena jamana min di o ma, i nana o jamana di o ma, nono ni li be woyo jamana min na. 23 O nana, ka na o jamana tigiya ta, nka o ma son ka i kan mina, o ma i ta sariya sira tagama; i tun ka fen o fen fo o ye, o ma o si ke. O koson i ka nin kojuguw bee lase o ma.

24 «Ayiwa, a fe, Babilonikaw ka yelenyow laben ka dugu kogo lamini, janko ka dugu mina. O nana dugu kere, dugu bena don o boro fana, o ta kerekemuru sababu ra, ani kongow ni banajugu minw bena ben o kan, o sababu ra. I tun ka kuma min fo, o le be dafara, i ko i yere na b'a ra cogo min na. 25 O bee n'a ta, Dununatigi Ala, ele k'a fo ne ye ko ne ye foro san ni wari ye, ka mogo dow ke ne seerew ye, k'a sorow dugu bena don Babilonikaw borol!»

Ala ka Yeremi jaabi

26 Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: 27 «A fe, ne le ye Matigi Ala ye, danfenw bee tigi Ala. Yala ko do be yi min be se ka ne kapa wa? 28 O koson Matigi Ala ko: A fe, ne be nin dugu don Babilonikaw boro, k'a don Babiloni masace Nebukadinesari boro; ale bena dugu mina. 29 Babilonikaw bena na nin dugu kama, ka na don dugu konow, ka tasuma don dugu ra k'a jeni. O bena aw ta bonw jeni, aw tun be to ka wusunan sarakaw* bo Baali* ta jo ye biribon minw kunna, ani aw tun be to ka rezenji sarakaw* bo ala werew ye bon minw kunna, janko ka ne jusu bo, o bena o bonw jeni.

30 «Sabu kabini o denmisenman, Izirayeli ta mogow, ani Zuda ta mogow ma foyi ke ne na korow ni kojugu doron te. Izirayelimogow ma foyi le ke, fo ka ne jusu bo doron ni o ta kewalew ye, o yere boro ka kewalejugu minw ke; Matigi Ala ko ten. 31 Sabu kabini a lolon na fo ka na bla bi ra, nin dugu kera ne dimi sababu ani ne jusugban sababu le ye; o koson ne bena a halaki ka bo ne na korow, 32 Izirayeli ta mogow, ani Zuda mogow ta kojuguw bee koson, o ka kojugu minw ke ka ne jusu bo, olugu ni o ta masacew, ani o ta jamana pamogow, ani o ta sarakalasebagaw, ani Zuda mara mogow, ani Zeruzalemukaw. 33 O ka o ko le di ne ma, o ma o na di ne ma; ne tun be o karan lon o lon, nka o ma son ka ne lamen, o fana ma son ne ta ladiri ma. 34 Ne togow be so min kan, o ka o ta jo haramuninw bla o so le konow, k'a lanogow. 35 O ka sonnikeyow dow lo Baali ta jo ye Beni Hinomu dingakolonba yow ra, janko ka o dencew, ani o denmusow ke saraka ye ka Moloki ta jo son; k'a sorow ne ma o fo o ye, o ko yere ma

don ne ta miiriya ra ka ye, k'a fɔ ko o ye nin ko haramunin jɔgɔn kɛ, ka Zuda mɔgɔw bla jurumun na.

³⁶ «Nka o bɛɛ n'a ta, aw b'a fɔra nin dugu min ta ko ra ko a bɛna don Babilɔni masacɛ boro, kerɛkemuru ni kɔngɔ ni banajuguw sababu ra, ayiwa, Matigi Ala, Izirayeli ta Ala bɛ min fɔra o dugu ta ko ra, o flɛ nin ye, ko: ³⁷ «A flɛ, ne diminin, ani ne jusu gbannin, ani ne jusu bɔninba tun ka o gbɛn ka taga jamana minw bɛɛ ra, ne bɛna o lana ka bɔ o jamanaw bɛɛ ra, ka o lajɛn tuun; ne bɛna o lana nin yɔrɔ ra tuun, k'a to o ye na sigi yan hɛra ni laganfiya ra. ³⁸ O bɛna kɛ ne ta mɔgɔw ye, ne bɛna kɛ o ta Ala ye. ³⁹ Ne bɛna miiriya kɛlen le don o bɛɛ jusukun na, ka sira kɛlen bla o bɛɛ kɔrɔ, k'a to ne jasiiran ye kɛ o ra tuma bɛɛ, janko o ta ye ja, o ta den minw bɛ na o kɔ fɛ, olugu fana ta ye ja. ⁴⁰ Ne bɛna jɛnɔgɔnya wuribari don ni o ye; ne tɛna ne kɔ don o ra tuun, ka ban ka kɔjuman kɛ o ye. Ne bɛna ne jasiiran don o jusukun na, janko o kana o yɛrɛ mabɔ ne ra. ⁴¹ Ne ninsɔndiyanin le bɛna kɔjuman kɛ o ye; can ra, ne bɛna o sigi nin jamana ra, ni ne jusukun bɛɛ ye, ani ne nin bɛɛ.»

⁴² «Matigi Ala ko tuun: Ne ka nin kojuguba bɛɛ lase nin mɔgɔw ma cogo min na, o cogo kɛlen na fana ne ka kɔjuman min bɛɛ ko fɔ, ne bɛna o bɛɛ lase o ma fana. ⁴³ Aw b'a fɔra nin jamana min ta ko ra ko a kɛra yɔrɔ lakolon ye, ko adamaden t'a ra, bɛgan t'a ra, ko a donna Babilɔnikaw boro, o belɛn bɛna forow san nin jamana ra tuun. ⁴⁴ O belɛn bɛna forow san ni wari ye, ka foro sansɛbɛw kɛ, ka o melege, ka o borɔnɔw la o kan, ka o da nɔrɔ, ka mɔgɔ dɔw kɛ a seerew ye; o kow belɛn bɛna kɛ Boniyaminu ta mara ra, ani Zeruzalɛmu kerɛfɛyɔrɔw ra, ani Zuda duguw ra, ani dugu minw bɛ jamana kuruyɔrɔw ra, ani jamana dugumayanfan ta duguw, ani woroduguyanfan kongokolon ta duguw, sabu ne bɛna o ta mɔgɔ minaninw lasekɔ, Matigi Ala ko ten.»

33

Izirayeli duguw bɛna lɔ kokura

¹ Ka Yeremi datuginin ta masaso kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ, Matigi Ala ta kuma sɛra a ma tuun a sɔnaga flanan na, ko: ² «Matigi Ala min bɛ nin kow kɛ, Matigi Ala min bɛ a labɛn k'a latige, min tɔgɔ ye ko Matigi Ala, ale ko: ³ «Ne wele, ne bɛna i jaabi; ne bɛna kobaw fɔ i ye, ani ko dogoninw, i tɛ ko minw lɔn. ⁴ Sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ka nin le fɔ nin dugu ta bonw, ani Zuda masacɛw ta bonw ta ko ra. O ka o bon minw cici, janko o jugu minw nana dugu lamini, olugu kana yɛlɛnyɔrɔ sɔrɔ ka don dugu kɔnɔ ka o faga ni kerɛkemuru ye; ⁵ o tun kɛra wagati min na o ni Babilɔnikaw tun bɛ kɛrɛ ra. O bonw bɛna fa mɔgɔw suw le ra, ne bɛna mɔgɔ minw faga ne ta dimi ni ne ta jusugban kosɔn. Ne bɛna ne jada dogo nin dugu ra o ta kojuguw bɛɛ kosɔn.

⁶ ««Nka o bɛɛ n'a ta, ne bɛna o flake, ka o kɛneya; ne bɛna o kɛneya, ka hɛra ni jasma caman di o ma. ⁷ Ne bɛna Zuda ta mɔgɔ minaninw, ani Izirayeli ta mɔgɔ minaninw lana tuun, ka na o sigi o ta jamana ra i ko o tun bɛ cogo min na fɔlɔfɔlɔ. ⁸ O ka terenbariya minw bɛɛ kɛ ka ne hake ta, ne bɛna o saninya ka bɔ o bɛɛ ra. O ka terenbariya minw bɛɛ kɛ ka ne hake ta, ka muruti ne ma, ne bɛna o bɛɛ yafa o ma. ⁹ Nin dugu bɛna kɛ ne tɔgɔ bonya sababu le ye dugukolo siyaw bɛɛ cɛ ra, ani ninsɔndiya sababu, ani ne tando sababu, ani ne ta nɔrɔ; sabu ne bɛna kɔjuman minw bɛɛ kɛ o ye, siya tɔw bɛɛ bɛna o ko mɛn. Ne bɛna kɔjuman ni hɛra min bɛɛ kɛ o

ye, ni siya tow nana o ye, o ko bena siranya bla o ra, fo o bena yereyerere.»

¹⁰ Matigi Ala ko: «Aw b'a fora nin yoro min ma ko a kera yoro lakolon ye, ko mogo te yi, ko began te yi, ko Zuda duguw, ani Zeruzalemu siradaw kera yoro lakolonw ye, ko mogo te sigi yi tuun, ko began fana t'a ra, ¹¹ ayiwa, lon do, mogow belen bena pagarikanw, ani ninsondiyakanw men nin yorow ra tuun, ani konoce ta donkirilakanw, ani konomuso ta donkirilakanw, ani minw bena to ka barakalari sarakaw* bo Matigi Ala ta batoso kono, ka donkiri la, k'a fo ko:

«Aw ye Fangatigi Ala fo k'a walepumanlon,
sabu Matigi Ala ka ni,
sabu a ta pumanya te ban ka ye!»

«Sabu ne bena jamana mogo minaninw lana tuun, ka na o sigi o sigicogokoro ra. Matigi Ala ko ten.»

¹² Fangatigi Ala ko: «Nin yoro min kera yoro lakolon ye bi, mogo te yoro min na tuun, began t'a ra tuun, ayiwa, sagagbenyorow bena ke sagagbenbagaw fe nin yoro ra tuun, ani a duguw bee ra; o bena to ka o ta sagaw mara yi. ¹³ Dugu minw be jamana kuruyorow ra, ani jamana dugumayanfan ta duguw, ani woroduguyanfan kongokolon ta duguw, ani Boniyaminu ta mara ra, ani Zeruzalemu kerefeduguw ra, ani Zuda dugu tow ra, mogow belen bena o ta sagaw, ani o ta baw jate yi tuun. Matigi Ala ko ten.»

Ala bena Dawuda ta masaya korota

¹⁴ «A fe, lon do bena se, Matigi Ala ko ten, o lon na ne tun ka kopuman min layiri ta Izirayeli ta somogow, ani Zuda ta somogow ye, ne bena o layiri dafa. ¹⁵ O lon na, ani o wagati ra, ne bena mogo terennin do lawuri Dawuda ta duruja ra, min bena terenninya ni can ladon jamana kono. ¹⁶ O wagati ra, Zuda mara bena kisi, Zeruzalemu bena ke hera ni laganfiya ra. A bena wele ni togo min ye, o ye nin ye ko: «Matigi Ala, an ta terenninya tigi.» »

¹⁷ Sabu Matigi Ala ko: «Mogo do bena soro Dawuda ta duruja ra tuma bee, min be sigi masaya ra Izirayeli ta somogow kunna; ¹⁸ sarakalasebaga minw ye Levi ta mogow ye, mogo do bena soro olugu ta duruja ra fana tuma bee, min bena lo ne na koro ka saraka jenitaw* bo, ka simanw sarakaw* jeni, ka began sarakaw* bo ne ye lon bee.»

Ala bena jennogonya don ni a ta mogow ye

¹⁹ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, k'a fo a ye ko: ²⁰ «Matigi Ala ko: «Ni aw be se ka ne ni tere ta jennogonya cen, ka ne ni su ta jennogonya cen, k'a to tere kana bo tuun a wagati ra, su fana kana ko tuun a wagati ra, ²¹ o tuma ne ka jennogonya min don ni ne ta jonce Dawuda ye, o fana bena cen; dence tena soro a ta duruja ra min be sigi a no ra masaya ra. Ne ka jennogonya min don ni sarakalasebagaw ye, Levi ta mogow minw be ne ta baara ra, o jennogonya fana bena cen. ²² Sankolo lolow ka ca cogo min na fo mogo te se ka o jate, walama kogoji kenken ka ca cogo min na fo mogo te se ka o hakeya lon, ne bena ne ta jonce Dawuda ta durujaw caya o cogo le ra, ani Levi ta mogow minw be ne ta baara ra.» »

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ²⁴ «Nin mogow be min fora, i te o menna wa? O b'a fora ko: «Matigi Ala tun ka gba fla min panawoloma, a banna o ra!» O be ne ta mogow mafiyenyara le; olugu fe ne ta mogow te siya do ye tuun.»

²⁵ Matigi Ala ko: «Ni ne tun ma ne ta jɛnɔgɔnya don ni su ye, k'a don ni tere ye, ni ne tun ma sankolo ni dugukolo ta sariyaw sigi, ²⁶ o tuma ne tun bɛna ban Yakuba ta duruja ra, ani ne ta jɔncɛ Dawuda ta duruja; ne tun tɛna a ta duruja dɔ ta tuun ka o sigi kuntigiya ra Iburahima, ani Isiyaka ni Yakuba ta durujaw konna. O kosɔn ne bɛna o ta mɔgɔ minaninw lana, ne bɛna hina o ra tuun.»

Yeremi ka kuma minw fɔ Sedesiyasi ni Rekabu ta mɔgɔw ye

34

(34–35)

Yeremi ka masacɛ Sedesiyasi lasɔmi

¹ Babilɔni masacɛ Nebukadinesari ni a ta kɛrɛkɛjama bɛɛ, ani jamanaw ni siya minw bɛɛ tun bɛ a ta mara kɔnɔ, o mɔgɔw bɛɛ tun bɛ Zeruzalemu ni a kɛrɛfɛduguw bɛɛ kɛrɛra wagati min na, Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, ko:

² «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Taga a fɔ Zuda masacɛ Sedesiyasi ye, ko Matigi Ala ko: A fɛ, ne bɛ nin dugu don Babilɔni masacɛ boro, a bɛna tasuma don a ra, k'a jɛni. ³ Ele kɔni tɛna bɔsi a boro; o bɛna i mina fanga ra ka i don a boro. Ele ni Babilɔni masacɛ bɛna jɔgɔn ye ja ni ja, ka kuma da ni da. O bɛna i mina ka taga ni i ye fɔ Babilɔni.»

⁴ «Nka ele Zuda masacɛ Sedesiyasi, ele ye Matigi Ala ta kuma lamɛn. Matigi Ala k'a fɔ ele ta ko ra ko i tɛna faga ni kɛrɛkɛmuru ye. ⁵ I bɛna sa jasuma ra; masacɛ minw konna ele ja, minw ye i bɛmaw ye, o ka wusunan don olugu suw ye cogo min na, o bɛna wusunan don ele fana ye tɛn. O bɛna i sukoya kɛ, ka kasi k'a fɔ ko: <E, an matigicɛ!> Ne bɛ o layiri ta i ye, Matigi Ala ko tɛn.»

⁶ Ayiwa, cira Yeremi ka nin kumaw bɛɛ fɔ Zuda masacɛ Sedesiyasi ye Zeruzalemu. ⁷ O wagati ra, Babilɔni masacɛ ta kɛrɛkɛjama tun bɛ Zeruzalemu dugu kɛrɛra, ani Zuda dugu tɔw bɛɛ, minw ye Lakisi dugu ni Azeka dugu ye, sabu Zuda mara dugu barakamanw bɛɛ ra, o dugu fla le tun tora.

Izirayelimɔgɔw ma sɔn ka jɔnw labla

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma; o wagati ra masacɛ Sedesiyasi tun kumana ka bɛn ni Zeruzalemukaw bɛɛ ye, ko a ka kan ka fɔ yɔrɔ bɛɛ ra ko bɛɛ ye a ta jɔnw labla. ⁹ Bɛɛ tun ka kan k'a ta jɔncɛ walama a ta jɔnmuso labla, ni Heburu lo; mɔgɔ si tun man kan ka a balema Yahudiya dɔ mara jɔnya ra tuun. ¹⁰ Jamana jɔnmɔgɔw, ani mɔgɔ tɔw bɛɛ tun ka o layiri ta, ko o bɛna o ta jɔncɛw, ani o ta jɔnmusow labla, janko o kana to jɔnya ra tuun; o sɔnna ka o layiri kuma dafa, o ka jɔnw labla.

¹¹ Nka kɔ fɛ, o nana o ta miiriya yelemɛ; o tun ka o ta jɔncɛw ni o ta jɔnmuso minw labla, o tagara olugu mina tuun, ka na o bla jɔnya ra.

¹² O kɛra minke, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma k'a fɔ a ye ko:

¹³ «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Lon min na ne tun ka aw bɛmaw labɔ Misiran jamana ra, jɔnyaso ra, ne tun ka jɛnɔgɔnya don ni o ye, k'a fɔ o ye ko: ¹⁴ Aw balema Heburu minw ka o yɛrɛ fiyeere aw ma ka kɛ aw ta jɔnw ye, aw ka kan ka olugu labla o ta jɔnya san wolonflanɛn na. O ka kan ka baara kɛ aw ye san wɔrɔrɔ, nka o ko, aw ka kan ka o labla o ye taga o ta so.> Nka aw bɛmaw ma sɔn ne ta kuma ma, o ma o toro malɔ ka ne lamɛn.

¹⁵ «Aw kɔni tun nimisara ka ɲa bi, ko minw terennin lo ne ɲa kɔrɔ, aw tun ka o ke. Aw tun k'a fɔ yɔrɔ bɛɛ ra ko aw bɛɛ bɛna aw siginɔgɔn ɲɔnw labla, fɔ ka taga o layiri ta ne ɲa kɔrɔ ne ta so kɔnɔ, ne tɔgɔ bɛ so min kan. ¹⁶ Nka aw nana aw ta miiriya yeɛma, ka ne tɔgɔ cɛn. Aw tun ka aw ta ɲɔncɛw ni aw ta ɲɔnmuso minw labla, ko o kɛra o yɛɛ ta ye, aw sekɔra ka taga olugu jagboya ka o ke aw ta ɲɔncɛw, ani aw ta ɲɔnmusow ye tuun.»

¹⁷ O kɔsɔn Matigi Ala ko: «I n'a fɔ aw ma ne kan mɛn, aw balemaw, ani aw siginɔgɔn minw ye ɲɔnw ye, aw ma sɔn ka olugu labla, o ra, ne kɔni bɛna aw labla kerekemuru ni banajuguw ni kɔngɔ ye. Ne bɛna aw ta ko ke jatigekoba ye dugukolo siyaw bɛɛ fe.

¹⁸ «Nin mɔgɔ minw ka layiri ta ne ye, ka sɔrɔ ka o layiri cɛn, minw ka layiri ta ne ɲa kɔrɔ, ka misiden cɛtigɛ fla ye*, ka tɛmɛ o cɛtigɛ fla cɛ ma, nka o ma na o layiri kumaw dafa, ne bɛna o mɔgɔw don o juguw boro. ¹⁹ Zuda mara ɲamɔgɔw, ani Zeruzalɛmu dugu ɲamɔgɔw, ani masaso ɲamɔgɔw, ani sarakalasebagaw, ani jamana mɔgɔ minw bɛɛ tɛmɛna misiden cɛtigɛ fla cɛmance ra, ²⁰ ne bɛna olugu don o juguw boro, o jugu minw bɛ o fagayɔrɔ ɲinina; o suw le bɛna ke kɔnɔw ni kongosogow ta domuni ye. ²¹ Ne bɛna Zuda masace Sedesiyasi ni a ta jamana ɲamɔgɔw don o juguw boro, o jugu minw bɛ o fagayɔrɔ ɲinina; ne bɛ o don Babilɔni masace ta kerekɛjama boro. Sisan olugu kɔni mabɔra aw ra, ²² nka, a fle, ne bɛna kuma o fe, Matigi Ala ko ten, k'a fɔ ko o ye sekɔ ka na nin dugu kama tuun. O bɛna nin dugu kɛɛ, ka dugu mina ka tasuma don a ra; ne bɛna Zuda mara duguw ke yɔrɔ lakolon ye, mɔgɔ tɛna sigi yɔrɔ min na tuun.»

35

Ala ka Rekabu ta mɔgɔw tando

¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta wagati ra, ko: ² «Taga Rekabu* ta somɔgɔw fe i ye taga kuma o fe, ko o ye na ni i ye, aw ye na don Matigi Ala ta batoso bon dɔ kɔnɔ, i ye duven di o ma, ko o y'a min.»

³ Ayiwa, Habasiniya dence Yeremi, o dence min ye Yazaniya ye, ne tagara ale ta, ale ni a balemaw, ani a dencɛw bɛɛ, ani Rekabu ta somɔgɔ tɔw bɛɛ.

⁴ Ne tagara ni o ye Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, ka taga don ni o ye Igidaliya dence Hanan ta karamɔgɔdenw ta bon kɔnɔ, Hanan min ye Ala ta cira ye. O bon bɛ Alabatoso ɲamɔgɔw ta bon kɛɛ fe, a bɛ Salumu dence Maseya ta bon san fe, Maseya min ye Alabatoso donda kɔrɔsibaga ye. ⁵ Ne ka daga dɔw fa duven na, ka na o ni jifiyew sigi Rekabu ta somɔgɔw kɔrɔ; ne ko o ma ko: «Aw ye duven dɔ min!»

⁶ O ka ne jaabi ko: «An te duven min, sabu an bɛmace Yonadabu min tun ye Rekabu dence ye, ale tun kumana an fe, ko: «Aw ni aw denw si man kan ka duven min fiyewu. ⁷ Aw man kan ka bon lɔ, aw man kan ka sɛnɛ ke ka siman dan, aw man kan ka rɛzɛnforo sɛnɛ; o fɛnw si dɔ man kan ka ke aw fe. Aw si bɛɛ ra aw ka kan ka si fanibonw le kɔnɔ; ni o kɛra, aw bɛna sijan sɔrɔ nin dugukolo kan, aw bɛ lonanya ra nin dugukolo min kan yan.»

* **34:18** 34.18 Ka misiden cɛtigɛ fla ye: Mɔgɔw tun bɛ o saraka ɲɔgɔn bɔ, ka o ke ɲɛɲɔgɔɲɔɲɔ sarati ye; ni mɔgɔ min tun ma a ta layiri fa, o tigi tun bɛ se ka faga k'a ke i ko began min cɛtigɛra (Damina 15.10). * **35:2** 35.2 Rekabu ta somɔgɔw ta ko: (Masacew flanan 10.15-16; Kibaroyaw fɔlɔ 2.55).

⁸ «Ayiwa, an bεmace Yonadabu min ye Rekabu dence ye, ale ka fen o fen fɔ an ye, an bε o le ke. An si bεε ra, an si man kan ka duven min, anw ni an ta musow, ani an dencεw, ani an denmusow. ⁹ An tε bon lɔ ka sigi a kɔnɔ, rεzenforo tε an fε, foro tε an fε, an fana tε siman dan; ¹⁰ an bε si fanibonw le kɔnɔ. An bεmace Yonadabu ka kuma minw bεε fɔ an ye, an bε o sira le tagama, an bε o le ke. ¹¹ Wagati min na Babiloni masace Nebukadinesari nana nin jamana kama, an ko: <An ye taga Zeruzalemu, an ye bori Babilɔnikaw ni Sirikaw ta kεrekeɟama ja.> O le k'a to an signin bε Zeruzalemu yan.»

¹² O tuma, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma, ko: ¹³ «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Taga a fɔ Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw ye ko: Yala nin ko ma aw karan wa? Yala aw tena ne ta kumaw lamεn sisan nin sababu ra wa? Matigi Ala ko ten. ¹⁴ Rekabu dence Yonadabu tun k'a fɔ a ta mɔgɔw ye ko o kana duven min; o fana tora o kuma kan; fɔ ka na se bi ma o ma duven min, sabu o tora o bεmace ta kuma kan. Nka ne bε kuma aw fε, ne bε kuma aw fε lon o lon, nka aw tε ne lamεna. ¹⁵ Ne ka ne ta baaradenw bεε ci aw le fε, minw ye ciraw ye; ne tun bε o ci aw fε lon o lon, k'a fɔ aw ye ko: Aw ye nimisa, ka aw ta sirajuguw bla, aw ye aw jogo yelema, aw kana tugu ala wεrεw ko, ka olugu bato; ni o kera, aw bεna ne ka dugukolo min di aw ni aw bεmaw ma, aw bεna to o dugukolo kan. Nka aw ma aw toro malɔ, aw ma sɔn ka ne lamεn!» ¹⁶ Rekabu ta mɔgɔw bεmace, min ye Yonadabu ye, Rekabu dence, ale ka kuma min fɔ o ye, olugu tora o kan; nka nin mɔgɔw tε sɔn ka ne lamεn.

¹⁷ «O kosɔn Matigi Ala, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <A flε, ne ka kojugu minw bεε latige Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemukaw kama, ne bεna o kojuguw bεε ben o kan, sabu ne kumana o fε, nka o ma ne lamεn, ne ka o wele, nka o m'a lamina.> »

¹⁸ O kɔ, Yeremi k'a fɔ Rekabu ta somɔgɔw ye ko: «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <I n'a fɔ aw ka aw bεmace Yonadabu ta kuma mεn, a ka fen o fen fɔ aw ka o sira tagama, a ka min o min yira aw ra, aw ka o bεε ke, ¹⁹ o kosɔn Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: Dɔ bεna sɔrɔ Rekabu dence Yonadabu ta duruja ra tuma bεε min bεna baara ke ne ye.> »

Ala ta kuma ko ka sεgε lase Yeremi ma

36

(36–45)

Masace ka kitabu jeni

¹ Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san naaninan na, Matigi Ala ka nin kuma lase Yeremi ma, ko: ² «Gbolokitabu* dɔ ta; ne ka kuma o kuma fɔ i ye Izirayeli ni Zuda mara ni siya tɔw bεε ta ko ra, kabini lon min na ne kɔnna ka kuma i fε, kabini masace Yoziyasi ta wagati ra fɔ ka na se bi ma, i ye o kumaw bεε seβε o kitabu kɔnɔ. ³ Ne ka kojugu minw bεε latige ko ne bεna a lase Zuda mara mɔgɔw ma, ni o nana o kumaw mεn, a bε se ka ke ko o bεna o ta kewalejuguw dabra, janko ne ye o ta terenbariyakow ni o ta hakekow yafa o ma.»

⁴ Yeremi ka Neriya dence Baruki wele; Matigi Ala tun ka kuma o kuma fɔ Yeremi ye, a ka o bεε fɔ Baruki ye, Baruki ka o kumaw bεε seβε gbolokitabu kɔnɔ. ⁵ O kɔ, Yeremi k'a fɔ Baruki ye ko: «O ka ne mina ka ne bla yan;

* **36:2** 36.2 O wagati ra seberi tun bε ke gbolokitabu le kan, k'a melege, k'a siri. O le tun bε wele ko gbolokitabu.

ne te se ka bo, ne te se ka taga Matigi Ala ta so kono. ⁶ I yere le bena bo ka taga nin kitabu karan; ne ka Matigi Ala ta kuma minw fo i ye, i ka o sebe kitabu min kono. O bena lon min bla danna ka sun don, i y'a karan mogow ja na o lon do le ra, Matigi Ala ta batoso kono; Zuda mara mogow minw bee bena na ka bo o ta duguw ra, i ye a karan olugu fana ja na. ⁷ O be se ka ke sababu ye k'a to o ye Matigi Ala daari ni makarikanw ye, ka nimisa, ka bo o ta sirajuguw kan; sabu Matigi Ala ta dimi ni a ta jusugban min fora nin mogow kama, o ka bon.»

⁸ Ayiwa, cira Yeremi tun ka fen o fen fo Neriya dence Baruki ye, Baruki ka o bee ke a cogo ra, wagati min na a tun be Matigi Ala ta kuma karanna kitabu kono Matigi Ala ta batoso kono. ⁹ Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san loorunan na, o san karo konontonnan na, o ka lon do latige ka sun don, ka Matigi Ala daari; o sun tun kera Zeruzalemukaw bee ta le ye, ani mogow minw tun bora Zuda mara dugu werew ra ka na Zeruzalemu. ¹⁰ O lon le ra, Baruki ka Yeremi ta kumaw karan kitabu kono Matigi Ala ta so kono mogow bee ja na. A tun be Safan dence Gemariya ta bon le kono, Gemariya min ye seberikebaga ye; o yoro be Ala batoso lu sanfeyoro ra, Matigi Ala ta so donda do ra, min be wele ko Dondakura.

¹¹ Matigi Ala ta kuma min o min karanna kitabu kono, Safan dence Gemariya dence Mika tun ka o kumaw bee men. ¹² A jigira ka taga masaso kono, ka taga don seberikebaga ta bon kono; jamana pamogow bee tun siginin be yi: Elisama min ye seberikebaga ye, ale tun be yi, ani Semaya dence Delaya, ani Akibori dence Elinatan, ani Safan dence Gemariya, ani Hananiya dence Sedesiyasi, ani pamogo tow bee. ¹³ Mika tun ka kuma minw bee men wagati min na Baruki tun be kitabu karanna jama ja fe, a ka o bee lakari pamogow ye.

¹⁴ Pamogow ka Yehudi ci Baruki fe, Yehudi min face tun ye Netaniya ye, o min face tun ye Selemya ye, o min face tun ye Kusi ye; o ko a ye taga a fo Baruki ye ko a ka gbolokitabu min karan jama ye, ko a ye na ni o ye. Neriya dence Baruki ka gbolokitabu mina a boro ka taga ni a ye o fe. ¹⁵ O ko a ma ko: «Sigi, i y'a karan an ye.» Baruki sigira k'a karan o ye. ¹⁶ O ka kitabu kumaw men minke, o siranninba ka o jaw lo jogon na; o ko Baruki ma ko: «An ka kan ka nin kumaw bee lase masace ma!»

¹⁷ O ka Baruki pininka tuun ko: «I ka nin kumaw sebe cogo min na, o fo an ye. Yala Yeremi tun b'a fora i ja na le wa?» ¹⁸ Baruki ka o jaabi ko: «A yere da le tun be nin kumaw bee fora ne ye, ne fana tun b'a sebera ka tugu a ko ni dabaji ye gbolokitabu kan.» ¹⁹ Pamogow ko Baruki ma ko: «Ele ni Yeremi bee ye taga dogo, mogow si kana a lon aw be yoro min na.»

²⁰ O ka kitabu blantin to seberikebaga Elisama ta bon kono ka taga masaso ra masace fe; o tagara o kumaw bee lakari masace ye.

²¹ Masace ka Yehudi ci ka taga gbolokitabu ta. Yehudi tagara a ta seberikebaga Elisama ta bon kono, ka na a karan masace ja na, ani pamogow bee ja na, minw bee tun be masace koro. ²² Ayiwa, o y'a soro masace tun siginin be masaso ta newagati ta bon le kono; o wagati tun ye san karo konontonnan ye. Tasma tun be furune kono masace koro. ²³ Ni Yehudi tun ka sira saba walama sira naani jogon karan, o fan min fonina ka jigi, masace be o tige ni seberikebaga ta muru ye, ka o firi furune kono tasma ra. A k'a ke ten fo ka na gbolokitabu bee jeni k'a ban.

²⁴ A kera ten, masace ni a ta jamana pamogow bee ka o kumaw men, nka o si ma siran tuun, o si jusu ma kasi ka o ta derege faran. ²⁵ O bee n'a

ta, Elinatan ni Delaya ni Gemariya tun ka masace daari ko a ye sabari a kana gbolokitabu jeni, nka a tun ma son ka o lamén.

²⁶ O ko, Yerameli min tun ye masaceden ye, masace ka ale ni Aziriyeli dence Seraya, ani Abideheli dence Selemiya ci, ko o ye taga seberikebaga Baruki ni cira Yeremi mina ka na ni o ye, nka Matigi Ala ka o dogo.

Yeremi ka kitabu wɛrɛ sɛbɛ

²⁷ Ayiwa, Yeremi tun ka kuma minw fo, Baruki tun ka o kumaw sebe gbolokitabu min konɔ, o kitabu jeninin ko masace fe, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma tuun, ko: ²⁸ «Gbolo kitabu wɛrɛ ta; kuma minw bɛɛ tun bɛ kitabu folɔ konɔ, Zuda masace Yehoyakimu ka min jeni, i ye o kumaw bɛɛ sebe tuun. ²⁹ A fo Zuda masace Yehoyakimu ye ko: <Matigi Ala ko: Ele ka nin gbolokitabu jeni, k'a fo ko: Mun koson i ka nin kumaw sebe, k'a fo ko sigiya t'a ra, Babiloni masace bɛna na, ka na nin jamana halaki, ka adamadenw ni beganw bɛɛ ban!

³⁰ « <O koson Matigi Ala bɛ nin kuma fo Zuda masace Yehoyakimu kama, ko ale ta mogɔ si tena ke masace ye tuun ka sigi Dawuda ta masasiganan kan; a su firinin bɛna to tere korɔ tere fe, ka to nɛnɛ ra su fe. ³¹ Ne bɛna ale ni a ta durujaw, ani a ta jamana jamogow ta terenbariyaw sara di o ma; ne tun kumana o fe ka kojugu minw bɛɛ fo, nka o banna ka ne lamén, ne bɛna o kojuguw bɛɛ ben olugu ni Zeruzalemukaw, ani Zuda mara mogow bɛɛ kan.» »

³² Ayiwa, Yeremi ka gbolokitabu wɛrɛ ta k'a di Neriya dence Baruki ma, min ye seberikebaga ye. Zuda masace Yehoyakimu tun ka kitabu min jeni tasuma ra, Yeremi ka o kitabu konokumaw bɛɛ fo tuun; Baruki ka o sebe. A ka o jɔgonna kuma caman wɛrɛ fo ka o fara a kan.

37

Masace Sedesiyasi ko Yeremi ye Ala daari ale ye

¹ Masace Sedesiyasi, min tun ye Yoziyasi dence ye, ale tun sigira masaya ra Yehoyakimu dence Koniya* le no ra; Babiloni masace Nebukadinesari le tun k'a sigi masaya ra Zuda mara kunna. ² Matigi Ala tun ka kuma o kuma don cira Yeremi da ra, ale ni a ta jamana jamogow, ani a ta jamana mogow si ma son ka o kumaw lamén.

³ O bɛɛ n'a ta, masace Sedesiyasi ka Selemiya dence Yehukali, ani sarakalasebaga Maseya dence Sofoni ci cira Yeremi fe, ka taga a fo a ye ko: «Sabari ka Matigi Ala, an ta Ala daari an ye.»

⁴ O wagati ra, o tun ma Yeremi bla kaso ra folɔ; a tun bɛ a yere ma a bɛ yaalayaala mogow ce ra. ⁵ Farawona ta kerekejama nana bo Misiran ka ke na ye minke, Babilonika minw tun ka Zeruzalemu dugu lamini, olugu ka o kibaroya men minke, o mabɔra Zeruzalemu na.

⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Yeremi ma, ko: ⁷ «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Zuda masace min ka aw ci ne fe ka na ladiri jini ne fe, aw ye taga a fo ale ye ko: Farawona ta kerekejama min tun bɛ bɔra ka na aw demɛ, a fle, ale bɛ sekora a ta jamana ra Misiran. ⁸ Babilonikaw bɛna seko ka na, ka na ben nin dugu kan, ka se sorɔ a kan, ka tasuma don a ra k'a jeni.

⁹ « <Matigi Ala ko: Aw kana aw yere nege k'a fo ko Babilonikaw bɛna mabo aw ra ka taga fo yorojan; o tena taga de! ¹⁰ Babilonika minw bɛ aw kerera, hali ni aw ka olugu ta kerekejama bɛɛ kere ka se o ra, ka o to to

* 37:1 37.1 Koniya o ye Yehoyakini ye.

mogɔ mandiminin dama dama ye dɔrɔn o ta fanibonw kɔnɔ, olugu belen bɛna wuri ka na tasuma don nin dugu ra k'a jeni. > »

Yeremi blara kaso ra

¹¹ Wagati min na Babilɔnikaw ta kerɛkejama tun mabɔra Zeruzalemu na, Farawona ta kerɛkejama nasiran kɔsɔn. ¹² o wagati ra Yeremi ko a bɛ bɔ Zeruzalemu dugu kɔnɔ, ka taga Boniyaminu ta mara ra ka taga dugukolo dɔ mina o yɔrɔ mogɔw cɛ ra yi. ¹³ Donda min bɛ wele ko Boniyaminu ta Donda, a bɔtɔ tagara se yi; da kɔrɔsibagaw kuntigi, min tɔgɔ ye ko Iriya, Hananiya dence Selemiya dence, ale tun bɛ yi; a ka cira Yeremi mina k'a fɔ a ye ko: «Ele bɛ tagara fara Babilɔnikaw le kan!» ¹⁴ Yeremi k'a jaabi ko: «Can tɛ! Ne tɛ tagara fara Babilɔnikaw kan.» Nka Iriya ma sɔn k'a lamɛn. A k'a mina ka taga a di fagamaw ma. ¹⁵ Fagamaw dimina Yeremi kɔrɔ, k'a bugɔ, k'a mina k'a bla kaso ra seberikebaga Yonatan ta so kɔnɔ, sabu o tun ka o yɔrɔ kɛ kasobon ye. ¹⁶ O ra, o ka Yeremi bla fɔ kasobon dingakɔnɔnɔn dɔ kɔnɔ yi; a tora yi ka mɛɛn.

Masacɛ Sedesiyasi ka Yeremi jininka dogo ra

¹⁷ O kɔ, masacɛ Sedesiyasi nana mogɔ ci ka taga Yeremi labɔ ka na ni a ye a ta masaso kɔnɔ, ka na a jininka dogo ra; a k'a jininka ko: «Yala Matigi Ala ka kuma dɔ fɔ i ye an ta ko ra wa?» Yeremi k'a jaabi ko: «Ŋnhɔn! Matigi Ala bɛna ele don Babilɔni masacɛ boro.» ¹⁸ Yeremi k'a fɔ masacɛ Sedesiyasi ye tuun, ko: «Ne ka mun kojugu le kɛ ele ra, walama i ta jamana jamogɔw ra, walama nin jamana mogɔw ra, fɔ aw ka ne mina ka ne bla kaso ra? ¹⁹ Aw ta cira minw ka ciraya kɛ k'a fɔ aw ye ko Babilɔni masacɛ tena na aw kama, walama ni jamana kama, o ciraw bɛ min bi?

²⁰ «E, ne matigicɛ masacɛ, ayiwa, sisan ele ye sabari ka ne lamɛn, ka sɔn ne ta makarikan ma! I kana a to ne ye seko tuun seberikebaga Yonatan ta bon kɔnɔ, ni o tɛ, ne bɛna taga sa yi!»

²¹ Masacɛ Sedesiyasi k'a fɔ ko o ye Yeremi bla masaso kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ, ka to ka burujɛnibagaw ta buru dɔ di a ma lon o lon, fɔ ka taga domuni ban dugu kɔnɔ. A kɛra ten Yeremi tora masaso kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ.

38

O ka Yeremi bla kɔlɔn kɔnɔ

¹ Yeremi tun bɛ kuma minw fɔra mogɔw bɛɛ ye, Matan dence Sefatiya, ani Pasuri dence Gedaliya, ani Selemiya dence Yukali, ani Malikiya dence Pasuri, olugu tun ka o kumaw mɛn; Yeremi tun b'a fɔra ko: ² «Matigi Ala ko: «Ni mogɔ o mogɔ ka to nin dugu kɔnɔ, kerɛkemuru, walama kɔngɔ, walama banajuguw le bɛna o tigi faga; nka ni mogɔ min ka bɔ ka taga a yɛɛ di Babilɔnikaw ma, o tigi bɛ kisi, a ta kisiri le bɛ kɛ a ta nafa ye; a bɛ kisi.» > »

³ Matigi Ala ko tuun ko: «Sigiya t'a ta, nin dugu kɔni bɛna don Babilɔni masacɛ ta kerɛkejama boro; o bɛna dugu mina.»

⁴ Fagamaw ko masacɛ ma ko: «Cɛ nin ka kan ka faga le! Sabu kerɛkɛcɛ tɔ minw tora dugu kɔnɔ, ale le bɛ olugu ni mogɔ tɔw bɛɛ fari fagara ni a ta kumaw ye. Cɛ nin tɛ mogɔw ta ja fɛ, a bɛ o ta bɔnɔ le fɛ.»

⁵ Masacɛ Sedesiyasi ka o jaabi ko: «A ye nin ye aw boro. Masacɛ tɛ se ka ban aw ta ma.»

⁶ O fɔra minke, o ka Yeremi mina k'a bla masacɛ dence Malikiya ta kɔlɔn kɔnɔ; o kɔlɔn tun bɛ masaso kɔrɔsibagaw ta lu kɔnɔ. O k'a lajigi ni juru

do ye kolon konon; ji tun te kolon konon, bogon le tun b'a konon. Yeremi jigira bogon ra yi.

⁷ Ayiwa, o y'a soron Ebadi Meleki, min tun ye Etiyopika ye, ani masaso namogon do, ale tun be masace ta so konon; ale k'a men ko o ka Yeremi mina k'a bla kolon konon. Masace siginin tun be Boniyaminu ta donda ra.

⁸ Ebadi Meleki bora masaso konon, ka taga a fon masace ye ko: ⁹ «E, masace, ne matigice, nin mogow ka ko o ko ke cira Yeremi ra, o bee ye kojugu le ye; o k'a bla kolon konon, k'a to kongon bena a faga yi, sabu domuni te dugu konon tuun.»

¹⁰ Masace k'a fon Etiyopikace Ebadi Meleki ye ko: «Taga ce bisaba ta ka fara i yere kan, aw ye taga Yeremi sama k'a labo kolon konon sani a ye sa!»

¹¹ Ebadi Meleki ka ce dow ta, o ka taga masaso yoron do ra, min be naforomaron jukoron; o ka fanikolonw, ani deregekolon dow ta, ka taga o lajigi Yeremi fe kolon konon ni juru ye. ¹² Etiyopikace Ebadi Meleki ko Yeremi ma ko: «Nin fanikolonw ani nin deregekolonw don i kaman koron, ka juru la a kan.» Yeremi k'a ke ten. ¹³ O ka Yeremi sama ni juruw ye k'a labo kolon konon. Yeremi tora masaso korosibagaw ta lu konon.

Masace Sedesiyasi ni Yeremi ta kumalaban

¹⁴ Masace Sedesiyasi ka mogon do ci ka taga cira Yeremi wele ka na; a tagara ni Yeremi ye Matigi Ala ta batoso donda sabanan koron. Masace ko a ma ko: «Ne b'a fe ka i pininka ko do ra, nka i kana foyi dogo ne ma.»

¹⁵ Yeremi ka Sedesiyasi jaabi ko: «Ni ne ka can fon i ye, yala i tena ne faga wa? Hali ni ne ka i ladi, ele tena ne lamene.» ¹⁶ Masace Sedesiyasi karira Yeremi ye dogo ra, ko: «Ne be kari Matigi Ala panaman togon ra, ale min ka nenekiri don an na, ko ne tena i faga, ne fana tena i don nin mogow boro, minw be i fagayoron pinina.»

¹⁷ Yeremi k'a fon Sedesiyasi ye ko: «Matigi Ala, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ni i ka bo ka taga i yere di Babiloni masace ta fagamaw ma, i bena kisi, tasuma fana tena nin dugu jeni; ele ni i ta somogow bena to si ra. ¹⁸ Nka ni i ma bo ka taga i yere di Babiloni masace ta fagamaw ma, o tuma nin dugu bena don Babilonikaw boro, o bena tasuma don a ra k'a jeni, ele fana tena boson o boro.» »

¹⁹ Masace Sedesiyasi ko Yeremi ma ko: «Yahudiya minw tagara o yere di Babilonikaw ma, ne be siranna olugu le ja, sabu Babilonikaw be se ka ne don olugu boro, o bena ne minako juguya.» ²⁰ Yeremi ko: «Babilonikaw tena i don o boro. Matigi Ala ta kuma lamene; ne be min fora, i ye son ka o ke. O bena fisaya i ma, i nin bena kisi fana. ²¹ Nka ni i ma son ka bo ka taga i yere di, Matigi Ala ka min yira ne ra, o fle nin ye; a ko: ²² «Muson minw bee bena to Zuda masace ta so konon, o bena olugu bee labo ka taga ni o ye Babiloni masace ta fagamaw fe; o musow bena a fon ele ma ko:

Minw tun ye i teriñumanw ye,
olugu ka i janfa ka se soron i kan!
I sen donna bogon ra minke,
o ka o kon don ka taga ka i to!»

²³ «O bena i ta musow, ani i ta denw bee labo yan ka taga ni o ye Babilonikaw fe; ele fana tena boson o boro, sabu Babiloni masace bena i mina, nin dugu fana bena jeni.»

²⁴ Sedesiyasi k'a fon Yeremi ye ko: «I kana a to mogon si ye don lon nin kuma ra, ni o kera, ne tena i faga. ²⁵ Ni fagamaw nana a men ko ne ni ele kumana, ni o nana i pininka ko: «I ka min fon masace ye, ani masace ka

min fɔ i ye, o fɔ an ye, i kana foyi dogo an ma, ni o tɛ, an bɛ i faga,» ²⁶ i y'a fɔ o ye ko: «Ne tun bɛ makarikanw le fora masace ye, ko a ye sabari, a kana ne laseko Yonatan ta so kɔnɔ tuun!» »

²⁷ Ayiwa, a fana kɛra ten, fagamaw bɛɛ jenna ka na Yeremi fɛ, ka n'a pininka. Masace tun ka min fɔ a ye, a ka o jaabi ni o le ye. O tagara k'a to jasuma ra, sabu mɔgo si tun ma do lon Yeremi ni masace ta kuma ra.

²⁸ O cogo ra, Yeremi tora masaso korosibagaw ta lu kɔnɔ, fɔ lon min na o nana Zeruzalemu dugu mina.

39

Babilonikaw ka Zeruzalemu dugu mina

(Masacew flanan 25; Kibaroyaw flanan 36; Yeremi 52)

¹ Zeruzalemu minacogo flɛ nin ye: Zuda masace Sedesiyasi ta masaya san konontɔnna na, o san karo tanna na, Babiloni masace Nebukadinesari ni a ta kerekajama bɛɛ nana Zeruzalemu kama, ka na dugu lamini. ² Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelenna na, a karo naanin na, o karo tere konontɔnna na, o ka wo bo kogo ra. ³ O kɛra minke, Babiloni masace ta fagamaw bɛɛ tagara ka taga sigi dugu donda ra, da min bɛ wele ko Cemance da; o fagamaw tun ye Nerigali Sareseri ye, min tun ye kerekajama jamogo ye, ani Samugari Nebu, ani Sarisekimu, min tun ye masaso korosibagaw kuntigi ye, ani Babiloni masace ta jamana jamogo tow bɛɛ.

⁴ Zuda masace Sedesiyasi ni kerekacew bɛɛ ka o ye minke, o ka masace ta nankɔ sira ta ka bori ka bo dugu kɔnɔ su fɛ; da min bɛ kogo fla ce ma, o bɔra o fɛ, ka taga Zuriden kenegbe sira ta. ⁵ Nka Babilonikaw ta kerekajama ka o gben; o tagara kun Sedesiyasi ni kerekacew ra Zeriko kenegbeyɔra. O ka o mina ka taga ni o ye Babiloni masace Nebukadinesari fɛ Ribila, Hamati jamana ra; o k'a ta kiti tige. ⁶ Babiloni masace ka Sedesiyasi dence kannatige a yere ja na Ribila. A ka Zuda mara jamogow bɛɛ kannatige fana. ⁷ O ka Sedesiyasi yere jadenw ci, k'a siri ni siranegɛ jɔrɔkɔw ye, ka taga ni a ye Babiloni. ⁸ Babilonikaw ka tasuma don Zuda masaso ra k'a jeni, ani mogo tow ta bonw; o ka Zeruzalemu laminikogow benben.

⁹ Mogo minw tun tora dugu kɔnɔ, ani minw tun tagara o yere di, ani mogo to minw tun tora, masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka olugu ce ka taga ni o ye Babiloni. ¹⁰ Nka minw tun ye desebagatow ye mogow ce ra, foyi tun tɛ minw boro, masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan ka olugu to Zuda mara ra, ka rezensunw, ani forow di o ma o wagati yere ra.

O ka Yeremi labo kaso ra

¹¹ Babiloni masace Nebukadinesari tun kumana masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan fɛ Yeremi ta ko ra, k'a fɔ a ye ko: ¹² «I janto a ra, k'a korosi, i kana kojugu ke a ra; ni a ka min fɔ, i ye o ke a ye.» ¹³ O ra, Nebuzaradan min tun ye masaso korosibagaw kuntigi ye, ani Nebusaziban min tun ye masaso korosibagaw jamogo ye, ani Nerigali Sareseri min tun ye kerekajama jamogo ye, ani Babiloni masace ta jamana jamogo tow bɛɛ, ¹⁴ olugu ka mogo do ci ka taga Yeremi labo masaso korosibagaw ta lu kɔnɔ, k'a karifa Gedaliya ma, min ye Safan dence Ayikamu dence ye, ko a ye taga ni a ye a ta so. O ra Yeremi tora ni mogo tow ye yi.

Ala ka layiri ta Ebedi Meleki ye

¹⁵ Wagati min na Yeremi tun be kaso ra masaso korosibagaw ta lu konɔ, Matigi Ala tun ka kuma do lase a ma, ko: ¹⁶ «Taga a fo Etiyopikace Ebedi Meleki ye ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <A fle, ne tun ka min fo nin dugu ta ko ra, ne bena o ke dugu ra; a bena ke kojugu le ye, kojuman te. A bena ke a wagati ra i yere na na. ¹⁷ Nka o lon na, ne bena ele kisi; Matigi Ala ko ten. I be siranna mogɔ minw na, i tena don olugu boro. ¹⁸ Ne bena i bosi ka bo o boro; o tena i faga ni kerekemuru ye. I ta kisiri le be ke i ta nafa ye, sabu i lara ne ra. Matigi Ala ko ten.> »

40

Yeremi tora Gedaliya korɔ Misipa

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma; o y'a sorɔ masaso korosibagaw kuntigi Nebuzaradan tun ka Yeremi labo kaso ra k'a lataga ka bo Rama. Lon min a tun be tagara Yeremi labla, o y'a sorɔ Yeremi tun sirinin lo ni negejoroko ye; a tun be Zeruzalemukaw, Zuda mara mogɔ minanin tow ce ra, o tun bena taga ni minw ye Babiloni.

² Masaso korosibagaw kuntigi ka Yeremi labo o mogow ce ra, k'a fo a ye ko: «Matigi Ala, i ta Ala tun ka nin kojugu ko fo nin yoro kama. ³ Matigi Ala tun ka min fo, o le sera, a ka o le ke, sabu aw ka jurumun ke Matigi Ala na korɔ, aw ma son k'a kan lamɛn. O koson a tun ka ko min fo, o ko ka aw sorɔ. ⁴ Ayiwa, sisan ne bena negejorokow bo i boro ra. Ni i b'a fe ka taga ni ne ye Babiloni, o be se ka ke; ne bena ne janto i ra. Nka ni i t'a fe ka taga ni ne ye fana Babiloni, i ye to yan. Jamana bee lajennin fle i na korɔ, ni yoro min ka i diya, ni yoro min ka ben i ma, i ye taga yi.»

⁵ Ayiwa, i n'a fo Yeremi tun te do fora, Nebuzaradan ko a ma ko: «Seko ka taga Gedaliya fe, min ye Safan dence Ayikamu dence ye; Babiloni masace ka ale le sigi Zuda mara duguw kunna. Taga to ni ale ye mogɔ tow ce ra yi; walama ni yoro o yoro ka ben i ma i ye taga yi.» Masaso korosibagaw kuntigi ka domunifenw ni bonyafen dow di Yeremi ma, k'a bla ka taga. ⁶ Yeremi tagara Ayikamu dence Gedaliya fe Misipa, ka taga to ni ale ni mogɔ tow ye, mogɔ minw tun tora jamana konɔ.

Zuda mara mogow tagara lajen Gedaliya korɔ

⁷ Zuda mara kerekuntigi minw bee tun be kongokonoyorow ra, olugu ni o ta kerekacew nana a men ko Babiloni masace ka Ayikamu dence Gedaliya le sigi jamana kunna, janko a ye jamana desebagatow korosi, cew, ani musow, ani denmisenw, o tun ma taga ni minw ye Babiloni.

⁸ O tagara Gedaliya fe Misipa. O mogow tun ye Netaniya dence Sumayila ye, ani Kareya dencew, minw ye Yohanan ni Yonatan ye, ani Tahumeti dence Seraya, ani Efayi dencew, minw be bo Netofa, ani Yezaniya, min ye Mahakaka do dence ye. O ni o ta kerekacew tun nana jagon fe.

⁹ Gedaliya, min ye Safan dence Ayikamu dence ye, ale karira o mogow ni o ta kerekacew ye; a k'a fo o ye ko: «Aw kana siran ka to Babilonikaw ta fanga korɔ. Aw ye to jamana konɔ yan, ka baara ke Babiloni masace ye; aw ta hera be o le ra. ¹⁰ Ne yere bena sigi Misipa; ni Babilonikaw ka an jininka fen o fen na, ne bena o jaabi aw tɔgo ra. Aw koni, aw ye aw ta rezɛnw ji bo, ka aw ta samiyayiridenw tige, ka o turu bo, ka o mara minan dow konɔ. Aw be dugu minw na, aw ye fo o duguw ra.»

¹¹ Yahudiya minw bee tun be Mohabu mara ra, ani Amonkaw ta mara ra, ani Edomu mara ra, ani jamana tow bee ra, olugu fana nana a men ko Babiloni masace ka mogɔ dow to Zuda mara ra, ka Safan dence Ayikamu

dence Gedaliya sigi olugu kunna. ¹² O Yahudiyaw tun janjanna ka taga yorɔ minw bɛɛ ra, o bɛɛ nana ka bɔ o yorɔw ra. O nana sigi Zuda mara ra, Gedaliya korɔ, Misipa. O ka sene ke ka rezenji caman sorɔ, ani samiyayiriden caman.

Gedaliya fagako fɔra

(Masacew flanan 25.25-26)

¹³ Kareya dence Yohanan ni kerekuntigi minw bɛɛ tun be kongonoyorɔw ra, olugu nana Gedaliya fe Misipa, ¹⁴ ka na a fo a ye ko: «Ele m'a lon ko Amɔnkaw ta masace Baalisi ka Netaniya dence Sumayila ci ka na i faga wa?» Ayiwa, Ayikamu dence Gedaliya ma la o ta kuma ra. ¹⁵ O ko, ka o to Misipa yi, Kareya dence Yohanan k'a fo Gedaliya ye tuun, dogo ra, ko: «A to ne ye taga Netaniya dence Sumayila faga; mɔgo si tena bɔ a kala ma. Mun koson i b'a to a be i faga, k'a to Yahudiya minw nana lajen i korɔ, olugu ye janjan tuun, k'a to Zuda mara to ye halaki?» ¹⁶ Nka Ayikamu dence Gedaliya ka Kareya dence Yohanan jaabi ko: «I kana o ko jɔgon ke, sabu ele be min fɔra Sumayila ta ko ra, o te can ye.»

41

Sumayila ka Gedaliya faga

¹ San karo wolonflanan na, Elisama dence Netaniya dence Sumayila, min tun ye masaceden ye, ani masace ta jamɔgo dɔ, ale nana Ayikamu dence Gedaliya fe Misipa ni ce tan ye. O ni Gedaliya ka domuni ke jɔgon fe Misipa yi. ² Ka o to domuni na, Sumayila ni ce tan min tun be ni a ye, olugu wurira ka ben Gedaliya kan, min tun ye Safan dence Ayikamu dence ye, k'a faga ni kerekemuru ye; Babiloni masace tun ka mɔgo min sigi jamana kunna, o ka o faga. ³ Yahudiya min o min tun be ni Gedaliya ye Misipa, Sumayila ka olugu bɛɛ faga fana, ani Babilonikaw ta kerekeden minw tun be yi.

Sumayila ka Ala batobaga ce biseegi faga

⁴ Gedaliya fagari tere flanan, k'a sorɔ mɔgo si tun ma bɔ foyi kala ma folɔ, ⁵ ce biseegi nana ka bɔ Sikemu, ani Silo, ani Samari. O tun ka o bonbosiw li, ka o ta faniw faranfaran, ka o fari tigtige ni muru ye. Siman sarakaw* ni wusunan sarakaw* le tun be o boro; o tun be nana o sarakaw bɔ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ.

⁶ Netaniya dence Sumayila bɔra Misipa ka taga o mɔgow kunben; a tagato tun be kasira. A tagara se o ma minke, a ko o ma ko: «Aw ye na Ayikamu dence Gedaliya fe!» ⁷ Nka o tagara se dugu kɔnɔ minke, Netaniya dence Sumayila ni a ta mɔgow ka o mɔgow kannatige, ka o suw firi dinga dɔ kɔnɔ. ⁸ Nka ce tan tun be o mɔgow ra, olugu ko Sumayila ma ko: «I kana anw faga, sabu domunifenw dogonin be an fe forow kɔnɔ; siman be an fe, ani turu, ani li.» O ra, Sumayila ka o balemaw faga ka olugu ce tan to yi.

⁹ Sumayila tun ka Gedaliya ni mɔgo minw faga, a tun ka o suw bɛɛ firi dinga min kɔnɔ, masace Asa le tun ka o dingaba sogi ka o ke a dogoyorɔ ye, wagati min ale ni Izirayeli masace Bahesa tun be kere ra. Netaniya dence Sumayila ka o dinga le fa ni mɔgow suw ye.

¹⁰ Mɔgo to minw tun tora Misipa, Sumayila ka olugu mina ka taga ni o ye; Zuda masace denmuso dow tun be o ra, ani mɔgo to minw bɛɛ tun tora Misipa; Babiloni masaso korɔsibaga Nebuzaradan tun ka olugu karifa

Ayikamu dence Gedaliya ma. Netaniya dence Sumayila ka olugu mina ka bo ni o ye, ka taga Amonkaw ta jamana ra.

Yohanan ka mogow bosi ka bo Sumayila boro

¹¹ Netaniya dence Sumayila tun ka kojugu minw bee ke, Kareya dence Yohanan ni a ta kerekuntigiw bee ka o men. ¹² O ka o ta kerekeww bee lajen ka taga Netaniya dence Sumayila kama. O tagara a soro Gabahon ta jiba yoro ra. ¹³ Sumayila tun ka mogow minw mina ka gban a yere ko, olugu ka Kareya dence Yohanan ni a ta kerekuntigi nato ye minke, o diyara olugu ye kosebe. ¹⁴ Sumayila tun ka o mogow minw mina Misipa, olugu ka o ko don Sumayila ra, ka seko ka na fara Kareya dence Yohanan kan. ¹⁵ Nka Netaniya dence Sumayila ni a ta ce seegi sera ka bosi Yohanan ra, ka bori ka taga Amonkaw fe.

¹⁶ Netaniya dence Sumayila tun ka mogow minw mina ka bo Misipa, Ayikamu dence Gedaliya faganin ko, Kareya dence Yohanan ni a ta kerekuntigiw ka o mogow ta ka o bla o yere ko; kerekedenw tun be o ra, ani musow, ani denmisenw, ani masaso namogow dow. O bora ni o ye Gabahon ka taga. ¹⁷ O ka sira ta, ka taga lo Kimamu ta lonanjigibon yoro ra, Betilehemu kere fe, ka soro ka sira ta ka ke taga ye Misiran, ¹⁸ Babilonikaw nasiran koson; sabu Netaniya dence Sumayila tun ka Ayikamu dence Gedaliya faga, k'a soro Babiloni masace le tun ka ale sigi Zuda mara kunna.

42

Yeremi ko mogow kana taga Misiran

¹ Ayiwa, Zuda ta kerekejama kuntigiw bee, ani Kareya dence Yohanan, ani Hosaya dence Yezaniya, ani mogow tow bee, k'a ta mogow fitiniw na ka taga a bla mogobaw ra, o bee tagara ² cira Yeremi fe ka taga a fo a ye ko: «Sabari ka an ta makarikan men; an mogow to minw tora, an b'a fe i ye Matigi Ala, i ta Ala daari an ye; sabu an tun ka ca, nka sisan an to tora fitini doron, i ko i yere na b'a ra cogo min na. ³ An ka kan ka sira min ta, ani an ka kan ka min ke, an b'a fe Matigi Ala ye o yira an na.»

⁴ Cira Yeremi k'a fo o ye ko: «Ne k'a men; ne bena Matigi Ala, aw ta Ala daari aw ye, i n'a fo aw k'a fo cogo min na. Ni Matigi Ala nana fen o fen fo, ne bena o lase aw ma; ne tena foyi dogo aw ma.» ⁵ Olugu fana ko Yeremi ma ko: «Ni Matigi Ala, i ta Ala nana i ci ni kuma o kuma ye an fe, ni an ma o sira tagama, o tuma Matigi Ala ye ke an seere ye ka an jaraki, ka kapa ni a ta can ni a ta kankelentigiya ye. ⁶ A bena min fo, ni o diyara an ye o, walama ni a belen ma diya an ye o, an koni ka i ci Matigi Ala, an ta Ala min fe, an bena ale kan le men; sabu ni an ka Matigi Ala, an ta Ala kan men, an ta hera bena bo o le ra.»

⁷ Ayiwa, tere tan temenin ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yeremi ma. ⁸ Yeremi ka Kareya dence Yohanan wele, ani kerekejama kuntigi minw bee tun be ni a ye, ani mogow tow bee, k'a ta mogow fitiniw na, ka taga a bla mogobaw ra. ⁹ A k'a fo o ye ko: «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala, aw tun ka ne ci min fe ko ne ye aw ta makarikanw lase a ma, ale ko: ¹⁰ «Ni aw tora nin jamana ra yan, ne bena aw lo le, ne tena aw cici; ne bena aw turu le, ne tena aw bon; ne tun ka kojugu min ke aw ra, ne bena ne ta miiriya yelema ka o dabra. ¹¹ Babiloni masace min nasiran be aw ra, aw kana siran ale na. Aw kana siran a na, Matigi Ala ko ten, sabu ne be ni aw ye, janko ka

aw kisi, ka aw bosi ka bo a boro. ¹² Ne bena hina aw ra; ni o kera, ale bena hina aw ra k'a to aw ye seko aw ta dugukolo kan.» »

¹³ Yeremi k'a fo tuun ko: «Nka ni aw ko: <An te sigi nin jamana ra!> Ni aw ma Matigi Ala, aw ta Ala kan men, ¹⁴ ni aw ko: <An te son, an be taga Misiran jamana le ra, an tena kere ye yoro min na, an tena kerekedenw ta burufiyekan men yoro min na, an tena fon domuni na yoro min na; an bena taga sigi o yoro le ra.> ¹⁵ O tuma aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, aw Zuda mara mogo to minw tora! Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ni aw k'a latige ko aw be taga Misiran, ka taga sigi yi, ¹⁶ aw be siranna kerekemuru min na, o bena taga aw soro Misiran jamana ra yi; aw be hamina kongo ko min na, o bena tugu aw ko Misiran, aw fana bena sa yi le. ¹⁷ Aw ra minw bee bena a latige ko o be taga Misiran ka taga sigi o yoro ra, olugu bee bena faga kerekemuru ni kongo ni banajuguw boro. O ta mogo si tena to o ko; ne bena kojugu min ben o kan, o si tena kisi ka bo o ra, o si tena bosi.> »

¹⁸ Yeremi k'a fo tuun ko: «Sabu Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne ta dimi ni ne ta jusugban benna Zeruzalemukaw kan cogo min na, ni aw ka taga Misiran, ne ta jusugban bena ben aw kan o cogo kelen le ra. Aw togogugu bena fo, aw ta ko bena ke jatigekoba ye mogow fe, aw bena ke siya danganin ye, ka ke mafiyenyarifen ye mogow fe. Aw fana na tena la nin yoro kan tuun.> »

¹⁹ «E, aw Zuda mara mogo tow, Matigi Ala be o le fo aw ye, ko: <Aw kana taga Misiran, aw y'a lon ka la a ra ko ne ka aw lasomi bi. ²⁰ Aw ka aw yere lafiri kosebe, sabu aw yere le ka ne ci Matigi Ala, aw ta Ala fe ko: Matigi Ala, an ta Ala daari an ye; ni Matigi Ala, an ta Ala ka na fen o fen fo, o lase an ma, an bena a ke!> ²¹ Ayiwa, ne koni k'a fo aw ye bi, nka aw te Matigi Ala, aw ta Ala kan lamenna, sabu a be ne ci aw fe ni kuma o kuma ye, aw te o si lamen. ²² Sisan koni, aw y'a lon ka la a ra, ko aw b'a fe ka taga sigi o jamana min na, kerekemuru ni kongo ni banajuguw le bena aw faga o yoro ra yi.»

43

Yeremi minana ka taga Misiran

¹ Ayiwa, Yeremi ka nin kumaw bee fo mogow bee ye; Matigi Ala, min ye o ta Ala ye, ale tun ka Yeremi ci o fe ni nin kumaw bee le ye, Matigi Ala, o ta Ala ta kumaw. ² O kumaw fonin ko, Azariya min ye Hosaya dence ye, ani Yohanan min ye Kareya dence ye, ani yereyirabaga tow bee ko Yeremi ma ko: «Ele be faninya le fora; Matigi Ala, an ta Ala ma i ci ko i ye na a fo an ye ko: <Aw kana taga Misiran ka taga sigi o yoro ra!> ³ Neriya dence Baruki le be ele konosura anw kama, janko ka an di Babilonikaw ma, o ye an faga, walama ka an mina ka taga ni an ye Babiloni.»

⁴ Kareya dence Yohanan, ani kerekejama kuntigi tow bee, ani mogo tow bee, o si ma son ka Matigi Ala kan men, ka to Zuda mara ra. ⁵ Kareya dence Yohanan, ani kerekejama kuntigi tow bee ka Zuda mara mogo tow bee lajen, ani minw tun minana ka taga siya tow ce ra, ni o kosegira ka na sigi Zuda mara ra tuun, ⁶ cew, ani musow, ani denmisenw, ani masace denmusow, ani masaso korosibaga Nebuzaradan tun ka mogo minw bee karifa Gedaliya ma, min ye Safan dence Ayikamu dence ye; o ka cira Yeremi fana fara o kan, ani Neriya dence Baruki. ⁷ O tagara Misiran

jamana ra, sabu o ma sɔn Matigi Ala kumakan ma. O tagara, ka taga se Tapanesi.

Ko minw bɛna se Misiran jamana ma

⁸ Ka Yeremi to Tapanesi, Matigi Ala k'a ta kuma lase a ma, ko: ⁹ «Kabakuruba dɔw ta, ka o dogo bɔgɔ ra biriki gbasiyɔrɔ ra, Farawona ta masaso donda ja fɛ, Tapanesi; o kɛ Zuda mara mɔgɔw ja na. ¹⁰ O ko, i y'a fɔ o ye ko Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw y'a fɛ, ne bɛna taga ne ta baaraden, Nebukadinesari, Babilɔni masacɛ wele ka na. Ne bɛna a ta masasiganan sigi nin kabakuruw le kan, ne ka nin kabakuru minw dogo bɔgɔ ra. A bɛna a ta masa fanibon lɔ nin kabakuruw kunna. ¹¹ A bɛna na ben Misiran jamana kan; minw ka kan ni saya ye, saya bɛ olugu ta, minw ka kan ni minari ye, olugu bɛ mina ka taga, minw ka kan ni kerekemuru ye, kerekemuru bɛ olugu faga! ¹² Ne bɛna a to a ye tasuma don Misirankaw ta alaw ta batosow ra, ka o jeni, ka o ta jow cɛ ka taga ni o ye. Sagagbenbaga bɛ a ta deregeba melege a yɛrɛ ra* cogo min na, a bɛna Misiran jamana naforow cɛ ka o mini a yɛrɛ ma ten le, ka sɔrɔ ka bɔ ka taga ni a yɛrɛ ye nasuma ra. ¹³ Jo min ye tere tagamasiyen ye, o ta batoso min bɛ Misiran jamana ra, a bɛna o jo ta kabakurujanw cici, ka tasuma don Misirankaw ta alaw ta batosow ra ka o jeni.> »

44

Ala ka min fɔ Zuda mara mɔgɔw ta ko ra

¹ Ala ka nin kuma fɔ Yeremi ye Misiran jamana Yahudiyaw bɛɛ ta ko ra, olugu minw tun siginin bɛ Migidɔli, ani Tapanesi, ani Mɛnfisi, ani Patɔrɔsi mara ra; a ko:

² «Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne ka kojugu minw bɛɛ lase Zeruzalemu ni Zuda dugu tɔw bɛɛ ma, aw ka o bɛɛ ye. Bi o duguw bɛɛ kɛra tomow ye, mɔgɔ si tɛ yi tuun. ³ O kɛra o mɔgɔw ta kojuguw le koson. O ka ne jusu bɔ, sabu o tagara wusunan sarakaw* bɔ ala wɛrɛw ye, ka o bato, olugu yɛrɛ tun ma ala minw lɔn, aw ni aw bɛmaw si tun ma ala minw lɔn. ⁴ K'a sɔrɔ ne ta baaradenw, minw ye ciraw ye, ne tun ka olugu bɛɛ ci aw fɛ; ne tun bɛ o ci aw fɛ lon o lon, k'a fɔ aw ye ko aw kana nin ko haramuninw kɛ, ne bɛ nin ko minw kɔninya. ⁵ Nka o ma ne lamɛn, o ma sɔn ka o toro malɔ ne ta kuma ra, o ma nimisa ka o ta kojuguw dabla, o ma wusunan sarakaw bɔri dabla ala wɛrɛw ye. ⁶ O koson ne ta jusugban ni ne ta dimi tasuma wurira ka Zuda duguw, ani Zeruzalemu dugukɔnsiraw bɛɛ mina, ka o bɛɛ kɛ tomow ye, ani yɔrɔ lakolonw, i n'a fɔ aw yɛrɛ ja b'a ra cogo min na bi.> »

⁷ Yeremi k'a fɔ tuun ko: «Ayiwa, sisan, Matigi Ala, Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Mun koson aw ka nin kojuguba jɔgɔn lase aw yɛrɛ ma, k'a to nin cɛw, ani nin musow, ani nin denmisenw, ani nin denfitiniw ye tige ka bɔ Zuda mara mɔgɔw ra, fɔ ka taga aw komɔgɔw bɛɛ ban? ⁸ Aw ka ne jusu bɔ ni aw ta kewalew ye, ka wusunan sarakaw bɔ ala wɛrɛw ye Misiran jamana ra, aw nana sigi o jamana min na. O ra, aw bɛna aw yɛrɛ halaki, ka kɛ siya danganin ye, ka kɛ mafiyenyarifɛn ye dugukolo siya tɔw bɛɛ cɛ ra.

⁹ « <Yala aw pinana aw bɛmaw ta terenbariyakow kɔ wa, ani Zuda masacɛw ni o ta musow ta terenbariyakow, ani aw yɛrɛw ni aw ta musow

* 43:12 43.12 A fɔra Kitabu dɔw kɔnɔ ko: I ko sagagbenbaga bɛ a ta deregeba yuguyugu ka kinnifenw bɔ a ra cogo min na.

ta terenbariyakow, aw ka o ko minw ke Zuda mara ra, ani Zeruzalemu dugukonɔsiraw ra? ¹⁰ Nka fo ka na se bi ma, o ko ma digi mogɔ si ra, ne pasiran ma ke mogɔ si ra. Ne tun ka ne ta sariyaw, ani ne ta cifonin minw yira aw ni aw bemaw ra, mogɔ si ma o sira tagama.»

¹¹ «O koson Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «Ne b'a latige ko ne bena kojugu ke aw ra, ka Zuda mara bee halaki. ¹² Zuda mara mogɔ to minw k'a latige ka na sigi Misiran jamana ra yan, ne bena olugu bee halaki Misiran jamana ra yan; kerekemuru ni kongɔ bena o faga. O bee bena halaki, k'a ta mogɔ fitiniw na ka taga a bla mogobaw ra; kerekemuru ni kongɔ bena o halaki. Togɔjugu, ani jatigekoba, ani danga, ani mafiyenyari, o ta bena ke o le ye. ¹³ Minw nana sigi Misiran jamana ra, ne bena wuri olugu kama, i ko ne tun wurira Zeruzalemukaw kama cogo min na, ka o faga ni kerekemuru ni kongɔ ni banajuguw ye. ¹⁴ Zuda mara mogɔ to minw nana sigi Misiran jamana ra, o mogow si tena bosi, o si panaman tena to. Minw tun b'a miiri ko olugu bena seko Zuda mara ra tuun, ka taga sigi yi, sabu o yoro logɔ be o ra, olugu si tena seko yi tuun, fo mogɔ dama dama dorɔn.»

Batofen werew ta ko

¹⁵ Ayiwa, ce minw bee tun k'a lon ko o ta musow be wusunan sarakaw* bora ala werew ye, ani muso caman minw bee tun lajennin be o yoro ra, ani mogɔ to minw bee tun be Patɔrɔsi, Misiran jamana ra yi, olugu ka Yeremi jaabi ko: ¹⁶ «I be kuma min fora an ye Matigi Ala togɔ ra, an tena o lamɛn i fe! ¹⁷ An yere da ka fen o fen fo, an bena o le ke: An bena wusunan sarakaw bo sankolo masamuso* ye, ka rezenji sarakaw* bo a ye, i n'a fo anw ni an bemaw, ani an ta masacew, ani an ta jamana pamogow tun be deri k'a ke cogo min na Zuda duguw ra, ani Zeruzalemu dugukonɔsiraw ra. O wagati ra an tun be domuni soro fo ka wasa, an tun be hera ra, kojugu si tun te an kan. ¹⁸ Nka kabini an ka wusunan sarakaw bori dabra sankolo masamuso ye, ka rezenji sarakaw dabra, fen bee desera an fe, kerekemuru ni kongɔ le be an halakira.»

¹⁹ Musow fana ko: «Ni anw be wusunan sarakaw bo sankolo masamuso ye, ka rezenji sarakaw bo a ye, yala an be o kera an cew pina ma le wa? Olugu yere k'a lon ko an be takula lalaga a ye, ka o ke a bisigiya ye, ka rezenji sarakaw bo a ye.»

²⁰ Ayiwa, mogɔ minw bee tun ka nin kumaw ke ka Yeremi jaabi, cew, ani musow, Yeremi k'a fo olugu bee ye ko: ²¹ «Aw tun ka wusunan saraka minw bo Zuda duguw konɔ, ani Zeruzalemu dugukonɔsiraw ra, aw ni aw bemaw, ani aw ta masacew, ani aw ta jamana pamogow, ani jamana mogow bee, yala Matigi Ala ma a hakiri to o kow ra wa? A ma o kow jate wa? ²² Matigi Ala ma na se ka aw ta kewalejuguw muɔu tuun, ani aw ka ko haramunin minw ke; o koson aw ta jamana kera tomo ye, ka ke jatigekoba ye, k'a ke yoro danganin ye, mogɔ si te sigi yoro min na tuun, i n'a fo aw yere na b'a ra cogo min na bi. ²³ Aw ka o wusunan sarakaw bo, ka jurumun ke Matigi Ala na koro minke, ani aw ma son ka Matigi Ala kan men minke, ani aw ma son ka a ta sariyaw, ani a ta cifoninw, ani a ta ciw sira tagama minke, o le koson nin kojuguw sera aw ma, i ko aw yere na b'a ra cogo min na bi.»

²⁴ Ayiwa, o ko, Yeremi k'a fo mogow bee lajennin ye, ani musow bee ye, ko: «Aw Zuda mara mogɔ minw bee be Misiran jamana ra yan, aw ye

* **44:17** 44.17 Sankolo masamuso, o ye jo do togɔ ye. Aw ye Yeremi 7.18 fle.

Matigi Ala ta kuma lamén! ²⁵ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Aw ni aw musow da tun ka kuma min fɔ, aw yere boro ka o kuma dafa; aw tun ko: An ka dajuru minw ta ko an bena wusunán sarakaw* ni rezenji sarakaw* bɔ sankolo masamuso ye, sigiya t'a ra, an bena o dajuruw dafa.> Ayiwa, aw bena aw ta dajuruw dafa yere le kosebe; aw da ka min fɔ, aw bena o ke yere le kosebe! ²⁶ Aw Zuda mara mɔgo minw bee siginin be Misiran jamana ra yan, aw ye Matigi Ala ta kuma lamén; Matigi Ala ko: Ne be kari ne yere togo ba ra, ko Zuda mara mɔgo si tena ne togo wele a da ra tuun! Misiran jamana bee kono, mɔgo si tena a fɔ tuun ko: <Ne be kari Dununa tigi Ala panaman togo ra!> ²⁷ Sabu ne bena ne hakiri to o ra janko ka kojugu le ke o ra, ne tena kopuman ke o ye. Zuda mara mɔgo minw bee be Misiran jamana ra yan, olugu bee bena halaki kerekemuru ni kongo sababu ra, fɔ ka taga o bee ban pewu! ²⁸ Mɔgo dama dama doron le bena bosi kerekemuru boro, ka bɔ Misiran jamana ra, ka seko ka taga Zuda mara ra; nka Zuda mara mɔgo tow bee, minw bee nana Misiran jamana ra ka na sigi yan, olugu kɔni bena a lon min ta kuma bena ke can ye: ni ne ta kuma lo, walama ni olugu ta kuma lo.

²⁹ «Ayiwa, a fle, Matigi Ala ko ten, tagamasiyen min bena a yira ko ne bena wuri aw kama nin yoro ra, janko aw y'a lon ko ne ka ko min fɔ ko o bena aw soro, o tagamasiyen ye nin ye: ³⁰ Matigi Ala ko: <A fle, Hofira min ye Misiran masace Farawona ye, ne bena ale don a juguw boro, a jugu minw b'a fagayoro pinina, i n'a fɔ ne ka Zuda masace Sedesiyasi don Babiloni masace Nebukadinesari boro cogo min na, min tun ye a jugu ye, ni a tun be a fagayoro pinina.> »

45

Yeremi ka Baruki ladi

¹ Cirá Yeremi ka nin kumaw fɔ Neriya dence Baruki ye, wagati min na Baruki tun be Yeremi ta kuma foninw sebera gbolokitabu kan; o kera Yoziyasi dence Yehoyakimu, Zuda masace ta masaya san naaninan na; a ko:

² «Matigi Ala, Izirayeli ta Ala be nin kuma le fɔ ele Baruki ye, ko: ³ Ele b'a fɔra ko: <Bono ka ne soro, sabu Matigi Ala be jusukasi do le farara ne ta dimi kan. Ne be nunana fɔ ka ne baraka ban, ne te nasuma soro.>

⁴ «A fɔ Baruki ye ko Matigi Ala ko: <A fle, ne tun ka min lo, ne bena o ci, ne tun ka min turu, ne bena o bon; jamana bee lajennin bena ke ten le. ⁵ Yala ele belen bena ke kobaw le miiri ye tuun wa? I kana o miiri, sabu ne bena kojugu ben adamaden bee kan, Matigi Ala ko ten; nka ni ele kɔni ka taga yoro o yoro, ne bena i bosi, ka i kisiri ke i ta nafa ye.> »

Ala bena tooro min lase siya tow ma

46

(46-51)

Misirankaw desera o juguw koro

¹ Matigi Ala ka kuma min lase cira Yeremi ma siyaw ta ko ra, o le ye nin ye:

² Nin le fɔra Misiran jamana ni Misiran masace Neko ta ko ra, min ye Farawona ye. Ka o to Efirati ba koro, Karikemisi, Babiloni masace Nebukadinesari ka se soro Farawona kan; o kera Zuda masace Yehoyakimu, Yoziyasi dence ta masaya san naaninan na. A ko:

3 «Aw ye negebennan fitiniw, ani negebennanbaw laben,
ka bo ka taga kere ra!

4 Aw ye sow siri wotorow ra!
Sotigiw, aw ye don sowotorow konɔ!
Aw ye aw ta negefugulaw biri aw kun na ka lo!
Aw ye aw ta biɲew dabɔ!
Aw ye aw ta neɟederegew don aw yere ra!

5 «E, ne ɲa be mun le yera tan?
E, o ja tigera, o be sekora ni o ko ye!
O juguw ka se sorɔ o ta kerekecefariw kan.
O borira o, ka bori;
hali o te o ko flera tuun!
Siranyaba be fan bee ra,
Matigi Ala ko ten!

6 Hali minw sen ka teli, olugu te sera ka bori;
cefariw te sera ka bosi.
O be talontalonna ka benben.
Efirati bada ra, sahiliyanfan na.

7 «Jontigi le ye nin ye, min be wurira i ko Nili jikuruw,
i ko ba min jiw be serira ka bo kene ma?

8 «Misiran jamana le be wurira i ko Nili jikuruw,
i ko ba min jiw be serira ka bo kene ma.
A ko: <Ne bena wuri ka woyo fo ka dugukolo datugu;
ne bena duguw ni dugumogow bee halaki.>

9 «Sow, aw ye girin,
sowotorow, aw ye bori,
cefariw, aw ye bo:
Etiyopi jamana taw, ani Puti jamana taw,
aw minw be negebennan minacogo lon;
Ludi jamana taw,
aw minw be se kalanbon na!

10 «O lon ye Fangatigi, Matigi Ala ta le ye;
a ta dimibolon lo,
lon min a b'a dimibo a juguw ra.
Kerekemuruw bena domuni ke fo ka fa,
ka jori min ka fa;
sabu Fangatigi, Matigi Ala be saraka le bora
sahiliyanfan jamana ra, Efirati ba fan na.

11 «Aw ye taga Galadi mara ra ka taga fla munta do jini,
aw Misiran jamana mogow!

Aw be fla caman kera aw yere ra gbansan,
o si tena aw keneya!

12 Siya tow ka aw ta maroya ko men,
aw kulekan ka dunuɲa yoro bee fa;
sabu cefari do borito be taga talon cefari do were ra,
o fla bee be ben ɲogon fe.»

Babilonikaw bena min ke Misirankaw ra

13 Matigi Ala ka kuma min lase cira Yeremi ma Babiloni masace Nebukadinesari ta nako ra, ale min bena na Misiran jamana halaki; a ko:

14 «Aw ye nin fo Misiran,
aw y'a lase Migidoli fana,
aw y'a lase Menfisi ni Tapanesi!

Aw y'a fo ko: <Aw ye wuri, aw ye aw yere laben,
sabu kerekemuru be cenri kera ka aw lamini.>

15 Mun koson aw ta jo Apisi* borira?

Aw ta misitoran lonin ma se ka to, sabu Matigi Ala ka a laben.

16 A bena a to mogwo caman sen ye talon; o be benben jagon kan;
o b'a fo jagon ma ko: <An ye wuri ka taga an ta mogow fe,
an ye taga an worojamana ra,
an ye bo nin kerekemurujuguw koru.>

17 Ni o sera yi, o b'a fo Farawona ma ko:

<Misiran masace te foyi ye, ni mankankoloncibaga te;
a ta wagati temena a kan ka ban!>

18 «Ne be kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye,
Masace ko ten, Masace min togo ye ko Fangatigi Ala.
Tabori kuru be kuru tow kunna cogo min na,
Karimeli kuru be kogoji kunna cogo min na,
a bena na o cogo le ra!

19 «Aw ye aw ta doniw laben jamana wera taga kama,
aw Misiran jamana mogow!

Menfisi dugu bena ke yoro lakolon ye,
ka ke tomo ye, mogwo te sigi yoro min na.

20 «Misiran ye misimuso cenuman le ye,
nka limogoba do bena na a kama ka bo sahiliyanfan na.

21 O ka kerekeden minw ta sara ra, olugu fana be o ce ra
i ko misiden toroninw.

Nka olugu fana bena o ko don,
o bee bena bori, o tena se ka lo tuun,
sabu o halakilon sera,
o sarawagati sera.

22 O borito mankan te hali sa borito mankan bo;
sabu o juguw be nana ni barakaba le ye;
o be nana o kama

i ko yiritigebagaw be na ni o ta jendew ye cogo min na ka na yiriw ben.

23 O bena a ta yiritu tige,

Matigi Ala ko ten,

hali ni tufinba lo;

sabu o juguw ka ca ka teme tonw kan,
mogwo te se ka o jate.

24 Misiran jamana mogow maroyara,
Ala ka o don sahiliyanfan mogow boro!»

* 46:15 46.15 Apisi tun ye Misirankaw ta jo do ye, min tagamasiyen tun ye misitoran ye. Kitabu dow kono a sebera ko: aw ta cefariw benna dugu ma.

²⁵ Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: «A fle, ne bena wuri Amɔn kama, min ye Tebu mara ta ala ye, ka wuri Farawona kama, ani Misiran jamana kama, ani o ta alaw, ani o ta masacɛw; ne bena wuri Farawona kama, ani minw be o jigi la ale kan! ²⁶ Minw be o fagayɔrɔ pinina, ne bena o don olugu boro. Ne bena o don Babilɔni masacɛ Nebukadinesari ni a ta jamana namɔgɔw boro. Nka o ko fe, mɔgɔw bena sigi Misiran jamana ra tuun, k'a ke i n'a fo a tun be cogo min na folɔfolɔ; Matigi Ala ko ten.»

Izirayeli kisiwagati

²⁷ «Aw Yakuba ta mɔgɔw, ne ta jɔnw, aw kana siran!
Aw Izirayelimɔgɔw, aw jigi kana tige,
sabu a fle, ne bena aw kisi ka aw lana ka bo fo o jamanajan na,
ka aw ta durujaw kisi ka bo o jamana ra,
o ka o mina ka taga jamana min na.
Yakuba ta mɔgɔw bena seko ka na,
ka na laganfiya ni nasuma soro,
mogo si tena o tooro tuun.

²⁸ Aw Yakuba ta mɔgɔw, ne ta jɔnw, aw kana siran!
Matigi Ala ko ten,
sabu ne be ni aw ye.
Ne tun ka aw janjan ka taga siya minw bee ce ra,
ne bena o siyaw bee halaki pewu;
nka aw kɔni, ne tena aw halaki pewu.
Ne bena aw koro le ka kapa ni can sira ye,
sabu ne te se ka aw jarakibari to.»

47

Min fɔra Filisikaw ta ko ra

¹ Matigi Ala ka kuma min lase cira Yeremi ma Filisikaw ta ko ra, sani Farawona ye ben Gazakaw kan, o kuma ye nin ye:

² Matigi Ala ko:

«A fle, jiw be wurira san fe sahiliyanfan na,
ka ke i ko ko min ji be woyo fo ka bo kene ma.

A bena jamana ni a konɔfenw bee datugu,
ani duguw ni dugumogow bee.

Mogow be kulera,
jamana mogow bee be mapumankokanw fɔra.

³ Soce barakamanw girinto senw mankan koson,
ani sowotorow mankan koson,
ani sowotorow senw mankan koson,
hali faw te o ko fle o denw na,
o baraka bankojugu fe.

⁴ Filisikaw ta jamana halakilon sera.

Mogo laban minw tun tora, minw tun be se ka Tiri dugu ni Sidon dugu demɛ,

o bena olugu bee faga;
sabu Matigi Ala bena Filisikaw ta jamana cen,
o minw ye Kafitori jamana mogow tow ye, kogoji cemayoro maraw ra.

⁵ Gazakaw bee kun wulanna!

Asikalonkaw mankan te mena tuun.
Aw minw siginin be kenegbeyoro ra,

aw bena aw fari tigtigeri* dabla tuma juman le sa?

6 «Aw ko: «E, Matigi Ala ta kerəkemuru,
ele bena i fagari lalo ka nenekiri tuma juman le sa?
Don i ta forogo kono ten,
to yoro kelen na, ka i yere nasuma!»

7 «A be se k'a lalo cogo di,
k'a soro Matigi Ala le ko,
ko a ye taga Asikalon ni kogojida maraw kama!
A k'a ci o yorow le ra.»

48

Min fɔra Mohabukaw ta ko ra

1 Mohabu jamana ta ko:
Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko:
«Bono ka Nebokaw soro, sabu o ta dugu cenna,
Kiryatayimukaw maroyara, sabu o ta dugu minana;
minw tun siginin be bonba barakamanw kono, olugu maroyara, jatige ka
o mina.

2 «Mohabu jamana ta bonya bee bora a kan!
O be kojugu le labenna a kama, Hesibon.
O ko: «Aw ye na, an y'a halaki k'a togo bo siya tow ce ra!»
Aw Madimenikaw, aw fana mankan tena men tuun;
sabu kerəkemuru be nana aw ko.

3 «Kulekan do be bora Horonayimu
cenri, ani halakiriba be yi.

4 Mohabu jamana cira,
a denw be kulera.

5 O yelento ka taga Luhiti, o be kasi;
o kasito le be yelen.
Mogo deguninw kulekan le be bora,
Horonayimu sira jigijigi ra, halakiri koson.

6 Aw ye bori ka aw yere kisi,
aw ye taga to kongokolon kono ka ke i ko kongofaliw.

7 «Aw ka aw jigi la aw yere ta baara ni aw ta naforo le kan minke,
o koson, o bena aw fana mina;

Kemosi* fana bena mina k'a labo jamana kono,
ani a sonnikebagaw, ani a pamogow bee.

8 Cenrikebagaw bena ben dugu bee kelen kelen kan;
dugu si tena bosi.

Kurufurancaw bena halaki,
kenegbeyorow bena cen.

Matigi Ala ka o le fo.

9 «Aw ye kamanw di Mohabukaw ma,

* 47:5 47.5 O mogow tun be o kun li, ka o fari tigtigte ka kapa ni o ta landaw ye, k'a yira ko kojuguba ka o soro. * 48:7 48.7 Kemosi, o ye Mohabukaw ta ala ye.

janko o ye wuri ka taga†!
 Sabu o ta duguw bēna ke yoro lakolonw ye;
 mogo tena sigi o duguw kono tuun.
¹⁰ Mogo min be Matigi Ala ta baara ke ni farifaga ye,
 Matigi Ala ye o tigi danga!
 Mogo min be a ta kerekemuru bari mogofaga ma,
 Matigi Ala ye o tigi danga!

¹¹ «Mohabukaw tun nasumanin lo kabini o denmisenman;
 o tun be i ko duven namalonin min buruburu sigira a jukoro,
 min ma yelema ka bo minan do kono k'a don do were kono.
 O ma deri ka mina ka bo o ta jamana ra ka ye;
 o koson o ta timiya tora o ra,
 a kasa fana ma yelema.

¹² «O koson lon do bēna se, Matigi Ala ko ten, o lon na ne bēna mogo
 dow ci ka na o yelema. O bēna o yelema ka bo minanw kono, ka dagaw
 cici. ¹³ O tuma ra Mohabukaw ta Kemosi‡ ko maroya bēna olugu yere soro,
 i n'a fo Beteli§ ta ko maroya tun ka Izirayelimogow soro cogo min na, sabu
 o tun ka o jigi bee la o yoro le kan.»

¹⁴ E, yala aw be son k'a fo ko aw ye cefariw le ye wa,
 ko aw ye kerekere jagbelenw le ye?

¹⁵ Mohabu jamana cenna pewu!

O juguw be benna o ta duguw kan.

O ta kanbelendenw bee ra barakamanw le bēna mina ka taga ni o ye o
 fagayoro ra.

Masace le ko ten, masace min togo ye ko Fangatigi Ala.

¹⁶ Mohabu jamana halakiwagati be nini ka se;
 a ta bono lon be teliyara ka na.

¹⁷ Aw minw bee ye a lamini mogow ye, aw ye kasi a kunna.

Aw minw bee tun k'a togo bonya ko men,

aw y'a fo ko: E, nin masacebere barakaman le karira wa!

Nin bere nooroman le karira wa!

¹⁸ Aw ye jigi ka bo aw ta bonya ce ra;

aw ye sigi dugukolo jalan kan,

aw Dibon dugumogow,

sabu Mohabu jamana halakibaga be nana aw kama,

a bēna aw ta masabonbaw cici.

¹⁹ Aw Aroweri dugumogow,

aw ye lo sirada ra ka korosiri ke;

ce minw be borira, ani muso minw bosira

aw ye olugu nininka ko: Mun le kera?

²⁰ Mohabukaw maroyara, sabu o benna.

Aw ye mapumankokanw fo ka kule!

Aw y'a fo Arinon koda ra

ko Mohabu jamana cenna.

† 48:9 48.9 Kitabu dow kono a sebera ko: Aw ye kogo bon Mohabu jamana kan. ‡ 48:13 48.13

Kemosi: Aw ye hayon 7 fle. § 48:13 48.13 Beteli tun ye Izirayelimogow ta sonnkeyoro do ye.

21 Ala ta kiti benna kenegbeyoro jamana kan, ani Holon, ani Yahasa, ani Mefaati, 22 ani Dibon, ani Nebo, ani Beti Diblatayimu, 23 ani Kiriyatayimu, ani Beti Gamuli, ani Beti Mehon, 24 ani Keriyoti, ani Bosira, ani Mohabu jamana dugu tow bee kan, minw yoro ka jan, ani minw yoro ka surun.

25 «Mohabukaw gban karira,
o boro karira,
Matigi Ala ko ten.»

26 «Aw ye o lamin, fo ka o janamini, sabu Mohabukaw ka o yere bonya Matigi Ala ja koro. O ye ben ka kolonolon o ta foono ra, olugu fana ye ke yerekofen ye. 27 Yala aw tun ma Izirayelimogow ke yerekofen ye wa? Yala olugu tun minana sonyari le ra wa, fo ni aw tun be o ko fo, aw be aw kun komikomi o ra?

28 Aw ye bo duguw konon
ka taga sigi farakuruw ce ra,
aw Mohabukaw!
Aw ye ke i ko tugani
min be a ta paga la dingakolonbaw dakun kan.

29 An tun ka Mohabu jamana ta yerebonya ko men,
o ta yerebonya dama temenin,
o ta wasoya, ani o ta yerebonya, ani o ta yada;
o tun be o yere fisaya tow ma.

30 «Ne ka o ta yereyira lon, Matigi Ala ko ten, nka gbansan lo; o ta yerebonya fana ye gbansan le ye.»

31 O koson ne be kasi Mohabu koson,
ne be kule Mohabu jamana bee lajennin koson;
ne be nuna Kiri Heresi dugumogow koson.

32 E, Sibima dugu ta rezenforo*, ne be kasi min ke ele koson,
ne te o kasi jagon ke Yazeri ta mogow koson.

Ele yiriborow tun janyara fo ka Kogoji sanin cetige,
ka se fo Yazeri ta kogoji ma;
nka cenrikebaga nana ben aw ta samiyayiridenw, ani aw ta rezenmow kan.

33 Ninsondiya ni pagari banna Mohabu yiriforow ra,
ani a jamana yoro tow ra.
Ne ka rezenjiw ja o ta minanw konon.

Mogo si nagarito tena rezen forogi ka to ka kule ci tuun;
kulecikan te yi tuun!

34 «O kasikan be bora, k'a ta Hesibon ka taga a bla fo Elale; o kan be menna fo Yahasi, k'a ta Sowari ka taga se fo Horonayimu, ani ka taga se fo Egilati Selisiya. Sabu hali Nimirimu jiw, o bee jara.

35 «Minw be sarakaw bo sonnikeyorow ra, ka wusunan sarakaw* bo o ta alaw ye, ne bena olugu halaki ka o ban pewu Mohabu jamana konon; Matigi Ala ko ten.

36 «O koson ne be nunana Mohabu jamana koson i ko sangadonkirilabaga ta filenfiyekan; ne be nunana Kiri Heresi dugumogow koson i ko sangadonkirilabaga ta filenfiyekan, sabu o tun ka naforo minw lajen, o bee tagara. 37 Bee kun lira, bee bonbosi lira, muruno be bee boro

* 48:32 48.32 Sibima dugu ta rezenforo, o koro ye Sibima dugumogow.

ra, borɔfaniw be beɛ ce ra. ³⁸ Sangakasikan le be biribon beɛ kunna, ani jamalajenyɔrɔw beɛ ra Mohabu jamana kɔnɔ, sabu ne ka Mohabu jamana ci i ko dagakolon. Matigi Ala ko ten. ³⁹ E, Mohabu benna! Aw ye kasi! Mohabukaw maroyaninba ka o kɔ don. Mohabukaw ta ko kera yereko ko ye, ani jatigekoba, o ta jamana lamini mɔgɔw beɛ fe.»

⁴⁰ Matigi Ala ko: «A fle, a be i ko bon dɔ le be temena san fe; a b'a kamanw yanganna Mohabu jamana kunna.

⁴¹ Keriyoti dugu minana,
o ka masabonbaw bosi;
o lon na Mohabu jamana cefariw jusukun bena ke
i ko muso jigibagato jusukun.

⁴² «Mohabu jamana bena halaki ka bo siya tow ce ra,
sabu o ka o yere bonya Matigi Ala na korɔ.

⁴³ Jatige, ani dingaba, ani jo,
o le be aw Mohabukaw na;
Matigi Ala ko ten.

⁴⁴ Ni min ka bori jatige na
o be ben dingaba kɔnɔ,
ni min ka bo dingaba kɔnɔ
o be mina jo ra;
sabu ne bena o ta hakesarasan kiti ben o kan,
Mohabukaw ta hakesarasan;
Matigi Ala ko ten.

⁴⁵ Boribagaw be taga lo Hesibon dugu suma ra,
o y'a sorɔ o baraka banna,
sabu tasuma dɔ be bora Hesibon,
tasumamana dɔ be bora Sihon† ta dugu ce ma;
a be Mohabu jamana kerɛfeyɔrɔw jeni,
ka o mɔgɔ hinabariw kunce jeni.

⁴⁶ «E, bonɔ bena aw sorɔ, aw Mohabukaw!
Kemosi‡ ta mɔgɔw halakira;
sabu aw dencew minana ka taga jamana were ra,
aw denmusow fana minana.

⁴⁷ Nka wagati nataw ra,
Matigi Ala ko ten,
ne bena Mohabu jamana laseko a cogokoro ra tuun.»

Matigi Ala ka kiti kuma min fo Mohabu ta ko ra, o kuma be laban yan.

49

Min fɔra Amɔnkaw ta ko ra

¹ Amɔn jamana ta ko:

Matigi Ala ko:

«Yala den te Izirayeli fe le wa?
Mɔgɔ t'a fe min b'a cen ta wa?

Mun koson Amɔnkaw ta masace* ka Gadi mara mina?

† 48:45 48.45 Sihon le tun ye Hesibon dugu masace ye. ‡ 48:46 48.46 Kemosi tun ye Mohabukaw ta ala ye; aw ye hayan 7 fle. * 49:1 49.1 Amɔnkaw ta masace: Kitabu dow b'a fo ko Milikomu, walama Moloki; o ye Amɔnkaw ta ala ye.

Mun koson a ta mɔgɔw sigira Gadi duguw konɔ?

² Ayiwa, wagati do bena se,
Matigi Ala ko ten,
ne bena keremankanw lawuri Amɔnkaw ta dugu kama, min ye Raba ye;
dugu bena ke yoro lakolon ye;
tasuma bena a kerɛfeduguw bɛɛ jeni.
O wagati ra minw tun ka Izirayeli ta jamana bosi,
Izirayeli fana bena olugu ta jamana bosi.
Matigi Ala ko ten.

³ «Hesibonkaw, aw ye kasi, sabu Ayi dugu cenna!
Raba dugumɔgɔw, aw ye kule,
aw ye borofaniw siri aw yere ce ra;
aw ye mapumankokanw fo ka boribori ka kogow lamini,
sabu o bena Amɔnkaw ta masace mina ka taga ni a ye,
ani a ta sonnikɛbagaw, ani jamana namɔgɔw bɛɛ.

⁴ Aw mɔgɔ murutininw, mun koson aw be aw yere bonyara aw ta
dingakonoyorow koson,
aw ta dingakonoyorow ta dugukolodimanw koson?
Aw ka aw jigi la aw ta naforo le kan,
k'a fo ko: <Jon le be se ka na ben an kan?>

⁵ A fe, ne bena siranya ben aw kan;
Matigi, Fangatigi Ala ko ten.
Siranya bena na ka bo aw fan bɛɛ ra;
o bena aw ghen, aw bɛɛ be yerege ka taga aw ta fan na,
mɔgɔ si tena boribagaw lajen.

⁶ «Nka o ko fe, ne bena Amɔnkaw ta jamana laseko a cogokoro ra tuun.
Matigi Ala ko ten.»

Min fora Edomu mara ta ko ra

⁷ Edomu mara ta ko:
Fangatigi Ala ko:
«O tuma hakiritigi te Teman[†] mara ra tuun le wa?
Ladibagaw banna o ta denw ce ra wa,
walama o ta hakiritigiya cenna le wa?»

⁸ Aw ye aw ko don, ka bori,
aw ye taga to fo kuruwow konono yi,
aw Dedankaw[‡]!
Sabu ne bena cenri lase Esawu ta mɔgɔw ma;
o ta kojugu sarawagati lo.

⁹ Ni rezentigɛbagaw nana na aw fe,
o tena hali rezenden kelen bennin to o ko!
Ni sonw nana su fe,
fen o fen ka di o ye, o bena o bɛɛ ta!

¹⁰ Sabu ne koni bena Esawu ta mɔgɔw borolakolon le to;
ne bena o ta dogoyorow bɛɛ bo kene kan,
o tena se ka dogo tuun.
Ne bena cenri lase o ta durujaw ma, ani o balemaw, ani o siginogonw bɛɛ.
Mɔgɔ si tena to, min b'a fo ko:

¹¹ <Aw ye aw ta feritaw to yi,

[†] 49:7 49.7 Teman o ye Edomu jamana mara do ye. [‡] 49:8 49.8 Dedankaw tun siginin be Edomu jamana ra; Esawu tun ye Edomukaw bemace ye (Damina 36.9).

ne le bēna o baro;
aw ta muso cē saninw ye o jigi la ne kan! »

¹² Matigi Ala ko: «A fē, kiti tun ma ben minw kan, ko o ye nin minnifen min, olugu bēna a min. O tuma aw don, yala aw jarakibari bēna to wa? Aw jarakibari tēna to dē, aw fana ka kan k'a min. ¹³ Sabu ne bē kari ne yere tōgō ra, Matigi Ala ko ten, ko Bōsira dugu ta ko bēna ke jatigekoba ye, a bēna ke mafiyenyarifen ye, ka ke tomo ye, ani yōrō danganin. A kerēfēduguw bēē bēna ke tomow ye wagati bēē, ka to ten.»

¹⁴ Ne ka kibaroya dō mēn ka bō Matigi Ala fē;
a ka ciraden dō ci ka taga siya tōw fē, ka taga a fō o ye ko:
«Aw ye aw yere lajēn ka na Edōmu kama,
aw ye wuri ka na a kerē!

¹⁵ Edōmukaw, ne bēna aw dōgōya siya tōw cē ra,
o tēna aw jate ni adamaden tōw ye.

¹⁶ «Aw pasiran min bē mōgōw ra, ani yerēyira min bē aw jusu ra, o le ka aw lafiri,
aw minw tun siginin bē faraw cē ra,
aw minw tun bē kongoriw kunna.
Nka hali ni aw ka aw ta pāga la fō sanlegelege ra i ko bōnw,
ne bēna aw lajigi ka bō yi;
Matigi Ala ko ten.

¹⁷ «Edōmu jamana bēna ke yōrō lakolon ye. Ni mōgō o mōgō nana tēmē a kōrō, o tigi dabari bēna ban fō a bē filen fiye, o ta tōrōw bēē kosōn.
¹⁸ Sodōmu ni Gomōri ni o kerēfēduguw halakira cogo min na, o cogo kelen na, mōgō si tēna sigi Edōmu tuun, adamaden si tēmētō tēna jigi yi tuun;
Matigi Ala ko ten.»

¹⁹ Matigi Ala ko:
«A fē, jara bē bō Zuriden kōtuw ra cogo min na,
ka na ben bēganw kan bēganmarayōrō jumanmanw na,
ne fana bēna Edōmukaw gbēn o cogo le ra,
ka bō o ta jamana ra yōrōnin kelen na.
Ne yere bēna mōgō dō jini min bēna a ta fanga sigi o kan;
sabu jōn le bē se k'a yere suma ni ne ye?
Jōn le bē se ka ne pininka ne ta keta ra?
Sagagbenbaga juman le bē se ka lō ka ne kōnō?

²⁰ «O ra, Matigi Ala ka ko min latigē Edōmukaw kama,
ani a ka fēn min laben Temankaw kama, aw ye o lamēn!
Sigiya t'a ra, o bēna o sama ka taga ni o ye i ko sagaden barakantanw;
sigiya t'a ra, o bēna o ta jamana halaki k'a ke yōrō lakolon ye.

²¹ O bēntō mankan kosōn, dugukolo bē yerēyere;
o kuletō mankan bē se fō Kōgōjiwulen ma.

²² A fē, a bē i ko bōn dō le bē tēmēna san fē,
a b'a kamanw yanganna Bōsira dugu kunna.
O lon na, Edōmu jamana cefariw jusukun bēna ke
i ko muso jigibagatō jusukun.»

Min fora Damasi dugu ta ko ra

23 Damasi[§] dugu ta ko:

«Hamati ni Aripadi* dugumogow maroyara,
sabu o ka kibarojugu men.

O baraka bee banna,

o hakiri wurira,

ka ke i ko kogoji min te se ka mala.

24 Damasi dugumogow baraka desera,

o ka o ko don ka bori.

O ja wurira;

kononofiri ni dimi barara ka o mina,

i ko muso jigibagato ta dimi.

25 E, mun le nana a to mogoo bee banna Damasi ra sa,

nin dugu togoba,

ne tun be nagari dugu min koson?

26 O koson o ta kanbelenw bena benben ka sa jamalajenyorow ra,

o ta kerekecew si mankan tena men tuun o lon na.

Fangatigi Ala ko ten.

27 Ne bena tasma don Damasi dugu laminikogo ra,

ka Beni Hadadi ta masabonbaw jeni.»

Kedari ni Hazori ta maraw ta ko

28 Kedari mara ta ko, ani Babiloni masace Nebukadinesari tun benna
Hazori mara minw kan, ka o kere, nin le fora olugu ta ko ra:

Matigi Ala ko:

«Aw ye wuri ka taga Kedari kama,

aw ye taga cenri ke tereboyanfan mogow fe.

29 O juguw ye o ta fanibonw ni o ta beganw bee ce,

ka o ta fanibonw datugufaniw, ani o ta minanw bee ce,

ka o ta nogomew mina!

Mogow y'a fo o ma ko: «Siranyakobaw be aw fan bee ra!»

30 Aw ye bori ka taga joona,

aw ye taga dogo dingadunbaw konoo, ka to yi,

aw Hazorikaw!

Matigi Ala ko ten.

Sabu Babiloni masace Nebukadinesari ka ko do latige aw kama,

a ka fen do laben aw kama.

31 «Aw ye wuri ka taga ben siya do kan,

siya min siginin be hera ni laganfiya ra;

Matigi Ala ko ten.

Datugunan te o ta dugu donda ra, sogonan t'a ra;

o siginin be o kelen na, o danna.

32 O juguw bena o ta nogomew mina,

ka taga ni o ta begankuru caman bee ye.

Ne bena o fiye ka o janjan ka taga fan bee ra,

o mogoo minw be o bonbosi kerefeyorow li†;

ne bena cenri ben o kan ka bo fan bee ra,

Matigi Ala ko ten.

33 O tuma Hazori mara bena ke kongowuruw dogoyoro le ye,

§ 49:23 49.23 Damasi tun ye Siri jamana ta duguba ye. * 49:23 49.23 Hamati ni Aripadi fana tun ye Siri dugu dow ye (Ezayi 17.1-3; Amosi 1.3-5). † 49:32 49.32 Siya minw be o bonbosi kerefeyorow li: Aw ye Yeremi 9.25 fe.

ka ke yoro lakolon ye tuma bee;
mogo si tena sigi yi tuun,
adamaden si temeto tena jigi yi tuun.»

Min fora Elamu mara ta ko ra

³⁴ Nin ye Matigi Ala ta kuma ye, a ka min fo cira Yeremi ye Elamu mara ta ko ra; o kera Zuda masace Sedesiyasi ta masaya damina ra; a ko:

³⁵ Fangatigi Ala ko:

«A fe, ne bena Elamukaw ta kalan kari,
sabu o le ye o ta baraka sorosababu ye.

³⁶ Ne bena fono naani lana Elamu mara kan,
ka bo sankolo fan naani na.

Ne bena Elamukaw fiye ka o janjan ka taga fan bee ra.
Jamana tena ke yi,

ni Elamuka dow tena mina ka taga jamana min na.

³⁷ Ne bena siranya bla Elamukaw ra k'a to o ye yereyere o juguw na koro,
o minw be o fagayoro pinina.

Ne bena kojugu ben o kan,
ne ta dimiba koson;

Matigi Ala ko ten.

Ne bena o nogben ni kerekemuru ye,
fo ka taga o bee faga ka ban pewu.

³⁸ Ne bena ne ta masasiginan sigi Elamu mara kono,
ka o ta masace ni o ta namogow halaki;

Matigi Ala ko ten.

³⁹ Nka wagati nataw ra,

ne bena Elamu mara laseko a cogokoro ra tuun;
Matigi Ala ko ten.»

50

Babiloni halakicogo ani Izirayeli kisicogo

¹ Matigi Ala ka nin kuma le fo cira Yeremi ye, Babiloni dugu ni a jamana ta ko ra:

² «Aw ye nin fo siya tow ye, k'a to o y'a men;
aw ye tagamasiyen do korota, k'a lakari bee ye.

Aw kana a dogo, aw y'a fo ko:

<Babiloni minana,

Beli maroyara,

Merodaki* jigi tigera!

O ta batofenw maroyara,

o ta jow jigi tigera!>

³ Sabu siya do be bora sahiliyanfan fe ka na o kama.

O bena o ta jamana ke yoro lakolon ye;

mogo si tena sigi yi tuun,

adamaden fara began kan, bee bena bori ka taga.

⁴ «O lonw na, ani o wagati ra,

Matigi Ala ko ten,

Izirayeli ta mogow, ani Zuda ta mogow bena seko ka na jagon fe;

o kasito le bena na,

* 50:2 50.2 Beli, ani Merodaki, o tun ye Babilonikaw ta ala dow togow ye (Ezayi 46.1; Yeremi 51.44).

ka na Matigi Ala, o ta Ala ta jɛnɔɔɔnya nini.

5 O bɛna Siyɔn dugu sira kɔnininka;
o bɛna o ɲa munu o yɔɔ le ra,
o bɛna na nɔɔ Matigi Ala ra,
ka jɛnɔɔnya* wuribari don ni a ye, mɔɔ tɛna ɲina jɛnɔɔnya min ko
ka ye fiyewu.

6 «Ne ta mɔɔw tun ye saga tununinw le ye,
o kɔɔsibagaw tun ka o lafiri,
o k'a to o tununa kuruw konna;
o tun bɛ bɔ kuru dɔ kan ka taga kongori dɔ kan, o kun fɛ;
o ɲinana o ta wɛrɛ kɔ.

7 Ni min o min tun ka o kunbɛn, o tun bɛ o domu;
o juguw tun b'a fɔ ko:
<An ma jaraki dɛ,
sabu olugu yɛrɛ le ka jurumun kɛ Matigi Ala ɲa kɔɔ,
Matigi Ala min tun ye o ta laganfiyayɔɔ ye, ka kapa ni terenninya sira ye,
ani o bɛmaw jigi tun ye Matigi Ala min ye.>

8 «Aw ye bori ka bɔ Babilɔni,
aw ye bɔ Babilɔni jamana ra,
aw ye teliya i ko bakɔɔninw bɛ teliya ka bla sagakuru ɲa fɛ cogo min na.

9 Sabu ne bɛna mɔɔ dɔw labɛn ka na Babilɔnikaw kama;
siya barakaman dɔw le bɛna lajɛn ka bɔ sahiliyanfan jamanaw ra,
ka na lɔ Babilɔnikaw kama, ka o kɛrɛ ka o ta jamana mina.
O ta kalanw ta biɲɛw bɛ i ko kɛrɛkɛɛfariw ta biɲɛw,
min tɛ fɛn bon k'a jɛn,
o borolakolon fana tɛ seko ka bɔ kɛrɛ ra.

10 O bɛna Babilɔni jamana fɛnw bɛɛ cɛ,
a cɛbagaw fana bɛna wasa;
Matigi Ala ko tɛn.

11 «Ŋnhɔn, aw ye ninɔndiya sa, aw ye ɲagari kɔsɛbɛ,
aw minw ka ne ta jamana fɛnw bɛɛ cɛ!
Ŋnhɔn, aw ye panpan i ko misiden min bɛ siman dɔndɔnna,
aw ye hanhan i ko soɛ barakamanw.

12 Maroyaba le bɛna aw woroyɔɔ sɔɔ,
dɔɔyari le bɛna aw worɔjamana sɔɔ.
A fɛ, ale le bɛna kɛ siyaw bɛɛ ra laban ye,
ka kɛ kongokolon ye, ani yɔɔjalan, ani yɔɔ lakolon.

13 Matigi Ala ta dimi kɔsɔn, mɔɔ si tɛna sigi yi tuun;
jamana bɛɛ lajennin bɛna kɛ yɔɔ lakolon le ye.
Ni mɔɔ o mɔɔ nana tɛmɛ Babilɔni jamana kɔɔ
ka o ta tɔɔɔw bɛɛ ye, o tigi dabari bɛna ban fɔ a bɛ filɛn fiyɛ!

14 «Aw minw bɛ se kalanbon na,
aw ye labɛn, ka lɔ Babilɔnikaw kama, ka o lamini!
Aw ye o bon, aw kana hali biɲɛ kɛlɛn to a forogo kɔnɔ;
sabu o ka jurumun kɛ Matigi Ala ɲa kɔɔ.

15 Aw ye kule ci o kama fan bɛɛ ra!
O siranna, fɔ o bɛ o yɛrɛ dira o juguw ma!
O ta bon barakamanw bɛna,

o ta dugu laminikogow benbenna,
 sabu Matigi Ala le b'a yere dimibora.
 Aw ye aw yere dimibo o ra!

O ka min ke tow ra, aw fana ye o nagon ke o ra.

¹⁶ Aw ye dannikebagaw bee ban Babiloni,
 ani woroso be ke simantigebaga minw boro simantigewagati ra!
 Kerekemuru ta halakiri nasiran koson
 o bee ye taga o ta mogow fe,
 o bee ye bori ka taga o yere ta mara ra.

¹⁷ «Izirayeli tun ye sagaden tununin le ye; jaraw tun b'a gbenna. Min konna k'a domu, o ye Asiri masace ye; min laban k'a kolow karikari, o ye Babiloni masace Nebukadinesari ye. ¹⁸ O koson Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko: <Ne bena wuri Babiloni* masace ni a ta jamana kama, i n'a fo ne wurira Asiri masace kama cogo min na.

¹⁹ « <Ne bena Izirayelimogow laseko o ta sagabon kono; o ta domunikeyorow bena ke Karimeli kuru kan, ani Basan mara ra; o bena domuni ke Efrayimu kuruw, ani Galadi kuruw kan fo ka fa. ²⁰ O lonw na, ani o wagatiw ra, Matigi Ala ko ten, o bena Izirayeli ta terenbariyakow yoronini, nka o tena foyi ye; o bena Zuda ta jurumunkow yoronini, nka o tena foyi ye, sabu ne ka o to minw to, ne bena yafa olugu ma.> »

²¹ «Aw ye taga ben Meratayimu jamana kan!

Aw ye taga ben Pekodi dugumogow kan!

Aw ye tugu o ko, ka o faga,
 ka o bee halaki ka ban pewu;
 Matigi Ala ko ten.

Ne ka fen o fen fo aw ye, aw ye o ke.

²² «Keremankanw le be jamana kono,
 ani cenriba mankan.

²³ E, dununa bee lajennin ta negukuruba,
 o le karira tan fo ka mugumugu wa!
 E, Babiloni le kera yoro lakolon ye siya tow ce ra wa!

²⁴ Ne ka jan la ele na, Babiloni,
 nka sani i ye bo a kala ma, i minana.
 I juguw ka i soro ka i mina,
 sabu i ka Matigi Ala soso.

²⁵ «Matigi Ala k'a ta kerekeminanw marayoro dayele,
 a k'a ta kerekeminan farimanw bo.
 Sabu nin le ye Fangatigi Ala, Matigi Ala ta baara ye,
 a bena min ke Babilonikaw ta jamana ra.

²⁶ Aw ye bo fan bee ra ka na o kama,
 aw ye o ta bondow dayele,
 ka o borofenw ce ka o ton i ko simanton,
 ka dugu bee halaki pewu;
 foyi si kana to yi!

²⁷ Aw ye o ta misitoranw† bee faga;
 aw ye taga o kannatige misifagayoro ra.
 E, bono ka o soro, sabu o ta lon le sera,
 o ta kojuguw sarawagati sera.

† 50:27 50.27 Misitoranw, o koro ye Babilonikaw ta kerekecfariw.

28 Minw borira ka bōsi Babilōni jamana kōnō,
aw ye olugu kan mēn:
o bē nana Matigi Ala, an ta Ala ta dimibōcogo lakari Siyōn dugu kōnō,
ani a k'a ta batoso dimibō cogo min na.

29 «Aw ye kalanbonbagaw wele ka na Babiloni kama,
minw bēē bē se kalanbon na.
Aw ye na sigi k'a lamini,
o si kana bōsi.

Aw ye o sara ka kaṅa ni o ta kewalew ye.
O ka min kē, aw fana ye o ṅōṅōn kē o ra,
sabu o ka o yere suma ni Matigi Ala ye,
ka o yere suma ni Izirayeli ta Ala saninman ye.

30 O kōsōn o ta kanbelenw bēna benben jamalajenyōrōw ra,
o ta kerēkēcēw si mankan tēna mēn tuun o lon na;
Matigi Ala ko ten.»

31 «A fē, ne ni ele bē ṅōṅōn na, ele jamana yerēyirabaga!
Matigi, Fangatigi Ala ko ten;
sabu aw ta lon sera,
aw ta kojugu saralon sera.

32 Jamana yerēyirabaga bēna talon ka ben,
mōṅō si tēna a lawuri;
ne bēna tasuma don o ta duguw ra,
tasuma bēna o kerēfeyōrōw bēē jēni.»

Ala ka min latige Babilōnikaw kama

33 Fangatigi Ala ko:

«O ka Izirayeli ta mōṅōw, ani Zuda ta mōṅōw bēē lajennin minako juguya.
Minw ka o mina, olugu bēē ka o mara o ta jamana ra yi,
o t'a fē ka o labla.

34 Nka o kunmabōbaga baraka ka bon,
ale min tōṅō ye ko Fangatigi Ala!
A bēna wuri ka lō ni o kunko ye,
janko ka pasuma don o ta jamana ra,
ka ṅagban la Babilōnikaw kan.

35 «Aw ye kerēkemuru ta Babilōnikaw kama!
Matigi Ala ko ten.

Aw ye kerēkemuru ta Babiloni dugumōṅōw kama!
Aw ye kerēkemuru ta o ta fagamaw, ani o ta hakiritigiw kama!

36 Aw ye kerēkemuru ta cira faninyafōbagaw kama,
o ye kē hakirintanw ye!

Aw ye kerēkemuru ta cefariw kama,
o jigi ye tige!

37 Aw ye kerēkemuru ta o ta sow, ani o ta sowotorow kama!
Siya wēre mōṅō minw bēē bē o cē ra, aw ye kerēkemuru ta olugu kama,
o ye kē i ko musow!

Aw ye kerēkemuru ta o ta natorow bēē kama,
ka o bēē cē!

38 Ja ye don o ta kōw bēē ra
k'a jiw ja!

Sabu jo caman le bē nin jamana ra;
o ta batofen lēsenin cējuguw ka o hakiri bēē ṅagami.

39 O koson kongowuruw bena o ta jamana ke o sigiyoro ye, ani jakumawaraw;

konosogolonw bena a ke o ta so ye.

Adamaden tena sigi yi tuun,
a lakolon bena to wagati bee, ani tuma bee.

40 A bena ke i ko Ala ka Sodomu ni Gomori ni o keredefugu minw halaki; Matigi Ala ko ten.

Mogo si tena sigi yi tuun,
adamaden si temeto tena jigi yi tuun.

41 «Siya do nato fle ka bo sahiliyanfan na!
Siya camanba lo, ani o ta masace barakamanw;
olugu le be wurira ka bo fo dugukolo dan na ka na.

42 O ka o ta kalanw ni o ta tamanw korota;
mogo hinabariw lo, o te makari.

O mankan be i ko kogoji mankan,
o yelennin be sow kan;
o labennin lo kere kama, ka jen ka ke i ko mogo kelen,
ka na ele kere, ele Babiloni dugu.

43 Babiloni masace ka o kibaroya men minke,
a baraka bee banna;

jatige k'a mina,
kononofiri ka a soru, i ko muso jigibagato.

44 «A fle, jara be bo Zuriden kotuw ra cogo min na,
ka na ben beganw kan beganmarayoro jumanmanw na,
ne fana bena Edomukaw ghen o cogo le ra
ka bo o ta jamana ra yoronin kelen na.

Ne yere bena mogo do jini min bena a ta fanga sigi o kan;
sabu jon le be se k'a yere suma ni ne ye?

Jon le be se ka ne jininka ne ta keta ra?
Sagagbenbaga juman le be se ka lo ka ne konu?

45 «O ra, Matigi Ala ka ko min latige Babiloni dugu kama,
ani a ka fen min laben Babilonikaw kama, aw ye o lamen!
Sigiya t'a ra, o bena o sama ka taga ni o ye i ko sagaden barakantan;
sigiya t'a ra, o bena o ta jamana halaki k'a ke yoro lakolon ye.

46 Babiloni minatoman kan koson dugukolo bena yereyere;
mankanba do bena bo siyaw ce ra!»

51

Babiloni ta toro bena juguya kosebe

¹ Matigi Ala ko:

«A fle, ne bena cenrikefona do lawuri
Babiloni kama,

ani Levu Kamayi* ta mogow kama.

² Ne bena siya were mogo dow ci Babilonikaw kama,
ka na o fiye i ko siman,
ka o ta jamana lakolon to.
Ni kojugu lon nana se a ma,

* **51:1** 51.1 Levu Kamayi, o ye Babilonikaw togo fologo do ye.

o moƙoƙo bena na a kama ka bo fan bee ra.»

³ Aw kana a to kalantigiw ye o ta kalanw samayoro soro,
aw kana a to o ye o ta kerekederege donyoro soro;
aw kana o ta kerekeden kanbelenw to yi,
aw ye o ta kerekejama bee halaki pewu!

⁴ Aw ye o faga ka o suw benben Babiloni jamana kono,
ka o sogo ni muru ye ka o su benben Babiloni dugukonosiraw kan.

⁵ Sabu Izirayeli ni Zuda ta Ala ma taga ka o to,
ka o kelen to i ko muso ce sanin;
Fangatigi Ala ma taga ka o to,
hali ni a kera ko o ta jamana bee lajennin ka hakekow ke
Izirayeli ta Ala saninman ja koro.

⁶ Aw ye bori ka bo Babiloni,
bee ye bori k'a yere kisi,
janko aw kana na sa o ta terenbariyaw koson,
sabu nin ye Matigi Ala ta dimibolon le ye;
o ka kan ni min ye, a bena o sara ni o le ye.

⁷ Babiloni tun be Matigi Ala boro kono i ko sanin jifiye,
dununa bee minna jifiye min na fo ka janamini;
siyaw k'a ta duven min,
o koson fatoya blara o ra.

⁸ Nka Babiloni barara ka ben fo ka mugumugu.
Aw ye mapumankokanw fo a ma,
aw ye fla munta jini a ta joriw koson;
a be se ka ke ko a bena keneya tuun.

⁹ An koni tun b'a fe ka Babiloni ta bana keneya,
nka a ma se ka keneya.

An y'a to yi,
an bee ye taga an ta jamana ra;
sabu a ta kiti bonya sera fo sankolo ma,
a sera fo sankabaw ma.

¹⁰ Matigi Ala ka an ta terrenninya yira kene kan;
aw ye na an ye Matigi Ala, an ta Ala
ta kobaw lakari Siyon dugu kono.

¹¹ Aw ye aw ta bijew dabo,
aw ye aw ta bijeforogo fa!
Matigi Ala ka Medikaw ta masacew kononosu,
sabu a k'a latige ko a be Babiloni halaki.
Matigi Ala bena a yere dimibo,
k'a ta batoso fana dimibo.

¹² Aw ye tagamasiyen do korota Babiloni kogow koro,
aw ye do fara dugu korosibagaw kan,
aw ye kerekedenw lolo ka dugu korosi,
kerekeden dow ye dogo ka o juguw kono,
sabu Matigi Ala tun ka min fo Babilonikaw ta ko ra,
a ka min latige, a bena o ke.

¹³ Babiloni, ele min siginin be jiba[†] kere fe,

[†] 51:13 51.13 jiba, o ye Efirati ba ye (Yirari 17.1).

naforobaw be ele min fe,
i laban sera,
i ta tojori minan fara!

14 Fangatigi Ala karira a yere togo ra:

«Can lo, ne bena i ta jamana fa mogow ra, ka o caya i ko tonw;
o jagarito bena to ka kule ci i kunna.»

Danbaga Ala ta bonya

15 Matigi Ala ka dugukolo dan a ta sebgaya baraka ra,
ka dunuƙa ju sigi a ta hakiritigiya baraka ra,
ka sankolo dan a ta faamuri baraka ra.

16 Ni a k'a ta sankurukan bo, jibaw be lajen sankolo kono,
a be sankabaw lana ka bo fo dunuƙa danw na;
a be sanmanamanaw bo sanji ce ra,
a be fojo labo a marayoro ra.

17 «Adamaden bee ye naloman le ye, o si te ko lon;
saninfagabaga be jo min lalaga, o maroya be ban ka ale yere mina;
a be o fenw lalaga ka mogow negge le,
sabu nenekiri te o fenw na.

18 Fengbansanw lo, baarakunntanw lo;
ni o ta kojugu saralon nana se, o bee bena halaki.

19 Nka Ala min be Yakuba ta mogow fe, ale te o cogo ra;
ale le ka fen bee dan.
Izirayeli le ye a ta siya ye,
Fangatigi Ala, o ye a togo ye.»

Babiloni ta masaya labancogo

20 «Babiloni, ele tun kera ne boro i ko neggekuru, i ko kerekeminan;
ne ka ele ke ka siya tow bugo ka o ben,
ne ka ele ke ka jamana dow halaki.

21 Ne ka ele ke ka so ni sotigi bugo ka o ben,
ne ka ele ke ka sowotoro ni a boribaga bugo ka o ben,

22 ne ka ele ke ka ceƙw ni musow bugo ka o ben,
ne ka ele ke ka mogokorobaw ni denmisenw bugo ka o ben,
ne ka ele ke ka kanbelenw ni sunguruw bugo ka o ben,

23 ne ka ele ke ka sagagbenbaga ni a ta sagakuru bugo ka o ben,
ne ka ele ke ka senekabaga ni a ta misidaba bugo ka o ben,
ne ka ele ke ka jamanatigiw ni kuntigiw bugo ka o ben.

24 Nka Babilonikaw ka kojugu minw bee ke Siyon dugu ra,
ne bena o juru sara o ra,
ne bena o juru sara Babiloni jamana mogow ra aw yere na na;
Matigi Ala ko ten.»

25 «A fe, ne ni ele be joƙon na, ele kuru cenrikebaga!
Matigi Ala ko ten.

Ele min tun be dunuƙa bee halaki,
ne bena ne boro bo ele kama,
ka i kolonkolon ka bo fara kunna ka i ben,
ka i ke kuru jeninin ye.

26 Kabakuru si tena bo ele ra ka o ke bon kabakuru folo ye,
kabakuru tena bo ka o ke bon jusiginan kabakuru ye;
sabu ele bena ke yoro lakolonba le ye, ka to ten tuma bee.

Matigi Ala ko ten.»

27 «A ye tagamasiyen dɔ kɔrɔta jamana kɔnɔ,
aw ye buru fiye siyaw ce ra,
aw ye siyaw wele ka bla a kama,
aw ye nin maraw mɔgɔw wele a kama:
Ararati, ani Mini, ani Asikenazi maraw.
Aw ye kerekuntigiw wele a kama,
aw ye bɔ a kama ni sow ye, camanba i ko tɔnw.

28 Aw ye siyaw wele a kama,
ani Medikaw ta masacew,
o ta jamanatigiw, ani o ta pamɔgɔw bɛɛ,
ani jamana minw bɛɛ be o ta mara kɔnɔ.

29 Dugukolo yuguyugura, a yereyerera,
sabu Matigi Ala tun ka min latige Babiloni kama, o be ke:
a bena Babiloni jamana ke yɔrɔ lakolon ye,
mɔgɔ tena sigi yɔrɔ min na tuun.

30 Babiloni kerekedenw ka kere dabla;
o tora kerekunbenbonw kɔnɔ.
O ta cefariya banna;
o kera musow le ye.

O juguw ka tasma don o sigiyɔrɔw ra,
ka o ta dugu dondaw sɔgɔnanw karikari.

31 Ciraden dɔ tagatɔ be ciraden dɔ nato kunben,
kibaroyafɔbaga dɔ be dɔ kunben;
olugu bɛɛ be tagara a fɔ Babiloni masace ye
ko a ta dugu bɛɛ lajennin minana.

32 Temesiraw bɛɛ minana,
tasuma donna kɔdarabinw na,
kerekɛɛw jigi tigera.»

33 Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko:
«Babiloni dugu be i ko simangbasikene,
wagati min o b'a dondon;
a tora dɔɔnin, a ta simantigewagati bena se.»

Ala bena a ta mɔgɔw dimibɔ

34 «Babiloni masace Nebukadinesari ka an domu,
ka an ban pewu,
ka an ke i ko minan lakolon;
a ka an kunu i ko kɔgɔji danfen barakaman be mɔgɔ kunu cogo min na.
A ka an ta fenw bɛɛ ra pumanmanw ke k'a kɔnɔbara fa,
ka sɔrɔ ka an gben ka bɔ an ta jamana ra.

35 O ka minakojuguya min la an kan,
o hake ye ben Babilonikaw kan.
Siyɔn dugumɔgɔw ko ten.
An fagari hake ye ben Babiloni jamana mɔgɔw kan.»
Zeruzalemu dugumɔgɔw ko ten.

36 O kosɔn Matigi Ala ko:
«A fle, ne bena lo ni aw kunko ye,
ne bena aw dimibɔ;
ne bena Babiloni ta kɔba ji ja,
k'a bununji ja.

37 Babiloni dugu bena ke kabakuruton le ye,
a be ke kongowuruw dogoyoro ye;
o ta ko bena ke jatigekoba ye, o be ke logoborifen ye,
mogo si tena sigi Babiloni tuun.

38 O bena kasi nogon fe i ko jaranbelenw,
o bena mankan ci i ko jaradenw.

39 Ni o ta nege wurira o no fe kosebe tuma min na,
o tuma, ne bena panagbeba laben o ye;
k'a to o ye min fo ka janamini,
ka o jusu diya kosebe;
o ko, o be sunogo banbari ke,
o tena wuri sunogo min na ka ye;
Matigi Ala ko ten.

40 Ne bena o mina ka jigi ni o ye fagariyoro ra,
i ko o be taga ni sagaden ye a fagayoro ra cogo min na,
i ko o be taga ni sagajigiw ni bakoroninw ye cogo min na.»

Babilonikaw ta majumanko

41 E, Sesaki[‡] minana wa?

Dununa bee lajennin tun be min tando, o le tagara wa?
E, Babiloni ta ko kera jatigekoba ye siyaw ce ra de!

42 Kogoji wurira ka ben Babiloni kan,
a jiwoyobaw ni a mankan k'a datugu pewu!

43 A ta duguw kera yoro lakolonw ye,
jamana kera yorojalan ye, ani kongokolon;
mogo tena sigi o ta jamana ra tuun,
adamaden si tena teme yi tuun.

44 Ne bena wuri Beli[§] kama Babiloni;
a ka fen minw kunu, ne bena o sama ka bo a da ra.
Siya tow tena to ka bori ka na a fe tuun;
Babiloni dugu kogow fana bena ben.

45 «Ne ta mogow, aw ye bo Babiloni dugu konɔ,
aw ye bori ka aw yere kisi,
ka bo Matigi Ala ta dimiba koro.

46 Aw bena kibaroya minw men jamana konɔ,
aw kana a to o ye aw fari faga, walama ka aw lasiran;
san do ra o be kibaroya do fo,
san were o be do were fo.
Tonori bena caya jamana konɔ,
kuntigi do bena wuri do kama.

47 O koson, lon do bena se,
o lon na ne bena wuri Babiloni ta jow kama;
o ta jamana bee lajennin bena maroya,
o ta mogo faganinw suw bee lalanin bena to jamana konɔ yi.

48 Sankolo ni dugukolo ni o konofenw bee
bena jagarikanbaw bo Babiloni koson;
sabu cenrikebagaw bena na ka bo sahiliyanfan na ka na ben o kan;
Matigi Ala ko ten.»

‡ 51:41 51.41 Sesaki, o ye Babiloni ye (Yeremi 25.26). § 51:44 51.44 Beli ye Babilonikaw ta ala do togo ye (Ezayi 46.1, Yeremi 50.2).

49 Babiloni fana ka kan ka ben Izirayeli ta mogo faganinw koson,
i n'a fo dununa fan bee mogo fagara, ka benben Babiloni sababu ra cogo
min na.

50 Aw minw bosira kerékemuru boro,
aw ye taga, aw kana lo!
Ka aw to yorojan, aw ye aw hakiri to Matigi Ala ra,
Zeruzalemu ko ye to aw jusu ra.

51 An tun maroyara, sabu o tun ka an mafiyenya.
An kun tun suurura,
sabu jamana were mogo dow nana
ka na don Matigi Ala ta bon yoro saninmanw kono.

52 «O koson, lon do bena se,
Matigi Ala ko ten,
ne bena wuri o ta jow kama;
mogo mandiminin minw be jini ka sa, olugu bena njuna jamana yoro bee
ra.

53 Hali ni Babiloni ka yelen ka se fo sankolo ma,
k'a ta bon barakamanw lo ka yelen fo san fe,
o bee n'a ta, ne bena cenrikebagaw lana a kama;
Matigi Ala ko ten.»

54 Kulekan do be bora Babiloni,
cenriba do mankan be bora Babilonikaw ta jamana ra.

55 Sabu Matigi Ala bena Babiloni halaki,
a bena o ta mankanba bee mala.
O juguw be i ko jikurubaw,
o mankan be i ko jibaw mankan,
o kan be bora ni barakaba ye.

56 Sabu cenrikebagaw be nana o kama,
o be nana Babiloni kama.
Babilonikaw ta cefariw minana,
o ta kalanw karira;
sabu Matigi Ala ye mogo sarabaga Ala le ye,
a be bee sara ka kapa ni a ta keta ye!

57 «Ne bena o ta kuntigiw ni o ta hakiritigiw lamin fo ka o panamini,
ani o ta jamanatigiw, ni o ta jamogow, ni o ta cefariw.
O bena sunogo banbari le ke,
o tena wuri sunogo min na ka ye.
Masace le ko ten, masace min togo ye ko Fangatigi Ala.

58 Fangatigi Ala ko:
Babiloni dugu laminikogojanbaw
bee bena waraga ka benben.
Tasuma bena dugu donda kon jamijanw jeni.
Mogow be baara ke gbansan le,
siyaw be o yere sege ka na o ta sege ton laban tasuma le ra.»

Kitabu min firira Efirati baji ra

59 Ayiwa, cira Yeremi tun ka nin cira di Seraya ma, Maseya dence Neriya
dence, wagati min Seraya tun be tagara Babiloni ni Zuda masace Sedesiyasi
ye; o tun kera Sedesiyasi ta masaya san naaninan na. O y'a soro Seraya tun

ye Zuda masaso namogɔ fɔlɔ ye. ⁶⁰ Kojugu minw bɛɛ tun bɛna se Babilɔni ma, nin ko minw bɛɛ tun sebera Babilɔni ta ko ra, Yeremi tun ka o bɛɛ sebe gbolokitabu dɔ kan. ⁶¹ Yeremi k'a fɔ Seraya ye ko: «Ni i ka se Babiloni, i ye jija ka nin kow bɛɛ karan ni kanba ye; ⁶² i y'a fɔ ko: «Matigi Ala, ele yere le k'a fɔ ko i bɛna nin yɔrɔ halaki, janko adamaden kana sigi a ra tuun, walama began; a ye ke yɔrɔ lakolon ye tuma bɛɛ ka to ten.» ⁶³ Ni i ka nin kitabu karan ka ban tuma min na, i ye kabakuru dɔ siri a ra, k'a firi Efirati baji ra. ⁶⁴ O ko, i y'a fɔ ko: «Babilɔni bɛna tunu nin cogo le ra; ne bɛna kojuguba minw ben Babilɔni kan, a tena se ka wuri ka bɔ o ra tuun fiyewu. O bɛna halaki ka ban.»

Nin ye Yeremi ta kumaw laban ye.

Zeruzalemu dugu benko

52

(Masacew flanan 25.1-7; Kibaroyaw flanan 36.11-13; Yeremi 39.1-7)

Masace Sedesiyasi minacogo

¹ Sedesiyasi sigira masaya ra k'a si to san mugan ni kelen. A ka san tan ni kelen le ke masaya ra; a siginin tun be Zeruzalemu. A bamuso togo tun ye ko Hamutali. Yeremi denmuso tun lo; Libinaka tun lo.

² A ka kojugu ke Matigi Ala ja korɔ, i n'a fɔ Yehoyakimu tun k'a ke cogo min na. ³ Nin kow bɛɛ tun sera Zeruzalemu dugu ni Zuda mara ma, Matigi Ala ta dimi le koson. A laban, Matigi Ala nana o ghen ka bɔ a yere ja korɔ. O ko fe, Sedesiyasi belen nana muruti Babilɔni masace ma.

⁴ Sedesiyasi ta masaya san konɔntɔnnan na, o san karo tannan na, o karo tere tannan na, Babiloni masace Nebukadinesari nana Zeruzalemu dugu kama tuun ni a ta kerekejama bɛɛ ye, ka na dugu lamini; o ka tintin dow lo ka dugu lamini. ⁵ O ka dugu lamini ten ka taga se fɔ masace Sedesiyasi ta masaya san tan ni kelennan ma.

⁶ O san karo naaninan, o karo tere konɔntɔnnan, kongɔ nana gban dugumogow ra k'a sorɔ domuni si tun te o boro tuun minke, ⁷ o ka wo dɔ bɔ kogo ra. Kerekecew bɛɛ bɔra o sira fe su fe, kogo fla ce ma, masace ta yiritu fan na, ka bori ka taga Zuriden kenegbe sira fe. O y'a sorɔ Babilɔnikaw tun ka dugu lamini. ⁸ Nka Babilɔnikaw ta kerekejama ka masace Sedesiyasi ghen ka taga a mina Zeriko kenegbeyɔrɔ ra. A ta kerekejama bɛɛ borira ka janjan k'a to yi. ⁹ O ka masace Sedesiyasi mina ka taga ni a ye Babilɔni masace fe Ribila, Hamati ta jamana ra ka taga a ta kiti tige. ¹⁰ Babilɔni masace ka Sedesiyasi dencew kannatige Ribila a yere ja na. A ka Zuda mara namogow bɛɛ kannatige fana Ribila. ¹¹ O ko, Babilɔni masace ka Sedesiyasi yere padenw ci, k'a siri ni siranegɛ jorokow ye, ka taga ni a ye Babilɔni, ka taga a bla kaso ra yi, fɔ ka taga se a saya ma.

Nebuzaradan ka Zeruzalemu to halaki

(Masacew flanan 25.8-21; Yeremi 39.8-10)

¹² Babilɔni masace Nebukadinesari ta masaya san tan ni konɔntɔnnan na, o san karo loorunan, o karo tere tannan, Nebuzaradan nana Zeruzalemu. Ale tun ye Babilɔni masace ta jamana kuntigi dɔ ye, ani masaso korɔsibagaw kuntigi. ¹³ A ka Matigi Ala ta batoso jeni, ani Zuda masace ta so, ani dugu bonw bɛɛ; a ka bon panamanw bɛɛ jeni. ¹⁴ Babilɔnikaw ta kerekejama min tun be ni masaso korɔsibagaw kuntigi ye, olugu ka Zeruzalemu dugu kogow bɛɛ cici. ¹⁵ Masaso korɔsibagaw kuntigi Nebuzaradan ka jamana desɛbagato dow mina ka taga ni olugu ye,

ani mɔgɔ tɔ minw tun tora dugu kɔnɔ, ani minw tun ka o yere di Babiloni masace ma, ani bororabaarakɛbagaw. ¹⁶ Nka Nebuzaradan ka desɛbagato dɔw to yi, janko olugu ye kɛ rɛzɛnw ni forow sɛnɛ ye.

¹⁷ Matigi Ala ta batoso ta samasen siranɛgeramanw, ani a wotoro siranɛgeramanw, ani a minanba koorinin min tun lalagara ni siranɛge ye, Babilonikaw ka o bɛɛ cici, ka taga ni o siranɛge ye Babiloni. ¹⁸ O ka a siranɛgedagaw, ani a buguricenanw, ani a muruw, ani jifiyɛw, ani a setiw ta. O tun bɛ baara kɛ ni siranɛgefɛn min o min ye Alabatoso kɔnɔ, o ka o bɛɛ ta. ¹⁹ Masaso kɔrɔsibagaw kuntigi ka tasaw, ani tasumabɔnanw, ani jifiyɛw, ani nɛgedagaw, ani saninfitinablananw, ani setiw, ani jifiyɛw bɛɛ ta; fɛn o fɛn tun ye sanin ye, ani fɛn o fɛn tun ye warigbɛ ye, a ka o bɛɛ ta.

²⁰ Masace Sulemani tun ka fɛn minw lalaga Ala batoso kama, min ye samasen fla ye, ani minanba koorinin, ani misi tan ni fla min lalagara ni siranɛge ye ka minanba sigi o kunna, ani wotorow, mɔgɔ si tun tɛ o siranɛge hakɛya lɔn. ²¹ Min ye samasenw ye, samasen bɛɛ kelen kelen janya tun ye nɔngɔn* na tan ni seegi ye, a lamini tun ye nɔngɔn na tan ni fla ye, a siranɛge bonya tun bɛ borokanden naani bɔ; wo tun bɛ samasenw kɔnɔ. ²² O tun ka datugunan dɔw kɛ o ra ni siranɛge ye; o janya tun ye nɔngɔn na looru. O tun ka jo bisigiya dɔw kɛ ka samasen sanfɛyɔrɔ nɛgen, ani gerenadi yiriden bisigiyaw; o bɛɛ tun ye siranɛge le ye. Samasen fla bɛɛ cogoya tun ye kelen ye, ani yiriden minw tun kera ka o nɛgenɛgen. ²³ Gerenadi yiriden bikɔnɔntɔn ni wɔrɔrɔ le tun b'a kerɛfɛyɔrɔw ra; yiriden minw tun kera ka jɔw lamini, o tun ye yiriden kɛmɛ.

²⁴ Masaso kɔrɔsibaga kuntigi ka sarakalasebagaw kuntigiba Seraya fana mina, ani a demɛbaga min tun ye sarakalasebaga Sofoni ye, ani sarakalasebaga saba minw tun bɛ Alabatosoba donda kɔrɔsibagaw ye. ²⁵ A ka dugu kerɛkejama namɔgoba dɔ fana mina, ani Zuda masace ladibaga cɛ wolonfla minw tun tora dugu kɔnɔ, ani kerɛkejama kuntigi ta sɛberikɛbaga min tun bɛ cɛdenw tɔgɔw sɛbɛ ka o ta kerɛkɛdenya ra, ani Zuda mara cɛ biwɔrɔ; olugu tun bɛ dugu kɔnɔ yi.

²⁶ Masaso kɔrɔsibagaw kuntigi Nebuzaradan ka o mɔgɔw mina ka taga ni o ye Ribila, Babiloni masace fɛ. ²⁷ Babiloni masace ka o faga Ribila, Hamati mara ra.

²⁸ Nebukadinesari ka mɔgɔ da min mina ka taga ni o ye, o flɛ nin ye: A ta masaya san wolonflanana, a ka Zuda mara mɔgɔ waga saba ni mɔgɔ mugan ni saba (3 023) le mina ka taga ni o ye. ²⁹ A ta masaya san tan ni seeginan na, a nana Zeruzalemuka mɔgɔ kɛmɛ seegi ni mɔgɔ bisaba ni fla (832) le mina ka taga ni o ye. ³⁰ Nebukadinesari ta masaya san mugan ni sabana na, masaso kɔrɔsibaga kuntigi Nebuzaradan nana Zuda mara mɔgɔ kɛmɛ wolonfla ni mɔgɔ binaani ni looru (745) mina ka taga ni o ye. Mɔgɔ minaninw bɛɛ lajennin kera mɔgɔ waga naani ni kɛmɛ wɔrɔrɔ (4 600).

*Babiloni masace ka Yehoyakini labɔ kaso ra
(Masacew flanan 25.27-30)*

³¹ Ayiwa, Masace Yehoyakini ta minari san bisaba ni wolonflanana, san min na Evili Merodaki kera Babiloni masace ye, o san karo tan ni flana na, ani o karo tere mugan ni loorunan, Babiloni masace ka Zuda

* 52:21 52.21 Nongon na kelen bɛ se ka ben metere tarance le ma.

masace Yehoyakini labla, k'a labo kasobon na. ³² A ka Yehoyakimu minako na kosebe. Masace to minw tun minana ka taga to ale korɔ Babiloni, a ka Yehoyakimu sigi olugu bee kunna. ³³ O ka Yehoyakini ta kasodenderegew bo a ra. A ka domuni ke ni Babiloni masace yere ye lon o lon, a si to bee ra. ³⁴ Babiloni masace k'a mako bee na o cogo le ra lon o lon, a si to bee ra, fo ka taga a sa.

KASIKAN KITABU

Kitabu faamucogo

Kasikan kitabu ye mɔgɔ dɔ ta jusukasikumaw le ye, Zeruzalemu dugu halakiko koson. Kogbelenw, ani kojugu minw kera mɔgɔw ra, nin tigi ja ka o bɛɛ ye. A bɛ se ka kɛ cira Yeremi yere ye. O koson nin kitabu tɔgɔ lara fana ko Yeremi ta kasikan kitabu.

Babilonikaw nana Zeruzalemu dugu lamini fɔ san kelen ni tarance, ka kongɔba ben mɔgɔw kan. O kumaw bɛ sɔrɔ Masacew flanan 25, ani Kibaroyaw flanan 36, ani Yeremi 39 ni 52. O ka masace Sulemani ta Ala batoso ceɗumanba ci, ka mɔgɔw mina ka taga ni o ye Babiloni.

Nin kitabu seɓɓɓa ɗajibɔtɔ bɛ o kow le lakari nin kitabu kɔnɔ, ka mɔgɔw ladi, ko Ala kanblari tɔnɔ ye halakiri ye.

Ka kapa ni nin kitabu seɓɓɓo ye, k'a ta a sura fɔlɔ ra ka taga a bla a sura naani na, o kumakanw bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden dɔ ye. O seɓɓɓo bɛ se ka kitabu karanbaga demɛ k'a hakiri to kitabu kɔnɔkumaw ra.

Kasikan kitabu b'a yira ko Ala ka nin tɔɔrɔw bɛɛ lase a ta mɔgɔw ma o ta jurumunw, ani o ta terenbariyaw le koson. Nka o bɛɛ n'a ta, Ala ta hina ka bon. Ni a ta mɔgɔw ka nimisa o ta jurumunw na, a bɛ sɔn ka yafa o ma, ka o ta daariri lamɛn. Nin kitabu kunba ye 3.22-23 ye; o yɔrɔ b'a fɔ ko: «Matigi Ala ta ɗumanya ma ban, a ta hina ma se a dan ma. Sɔgɔma o sɔgɔma ɗumanyakura, ani hinakura.»

Kitabu kɔnɔkɔw

Dɔnkiri fɔlɔ: Zeruzalemu kera yɔrɔ lakolon ye (1)

Dɔnkiri flanan: Ala ta kiti sera Zeruzalemu ma (2)

Dɔnkiri sabanan: Cira jigi ma tige Ala ra (3)

Dɔnkiri naaninan: Zeruzalemu dugu halakira pewu (4)

Dɔnkiri loorunan: Ala ta mɔgɔw ta daariri (5)

Zeruzalemu kera dugu lakolon ye

¹ E, dugu min tun fara mɔgɔw ra fɔlɔfɔlɔ,*
bi o le kera dugu lakolon ye tan!

Siyaw bɛɛ tun bɛ dugu min ko fɔra fɔlɔfɔlɔ,
bi o dugu le kera i ko muso ce sanin!

Dugu min tun siginin bɛ kuntigiya ra jamanaw kunna fɔlɔfɔlɔ,
bi o dugu le blara jamana tɔw ta fanga kɔrɔ!

² A bɛ kasi o, ka kasi su bɛɛ;
a pada bɛɛ fara ɗaji ra.

A kanubagaw bɛɛ ra,
mɔgɔ si ma sɔrɔ k'a jusu saaro.

A teriw bɛɛ k'a janfa;
o bɛɛ yeɓemana ka kɛ a juguw ye.

³ O ka Zuda ta mɔgɔw mina ka taga ni o ye,

* **1:1** 1.1 Kasikan kitabu sura 1 ka taga a bla sura 4, o kumakanw bɛɛ kelen kelen bɛ damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden fɔlɔ ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

ka taga o bla jonyagbelen le ra.
 O siginin be siyaw ce ra,
 nka o te laganfiya sorora.
 O nɔgbenbagaw bee ka o gben ka o mina;
 o y'a soro a deguninba tun lo.

⁴ Siyon dugu ta siraw be sukasi kera,
 sabu mago si te nana nanagbew ra o siraw fe tuun.
 O ta sarakalasebagaw be nunana,
 o ta sunguruw† jusukun torora.
 Dugu dondaw bee benbenna,
 dugu yere ko bee kera jusukasi ko ye.

⁵ O juguw sigira o konna;
 o nasumanin le siginin be o konna,
 sabu Matigi Ala yere le ka nin toro la o kan
 o ta hakew caya koson.
 O ka o denw mina ka taga ni o ye;
 olugu tagara ke o juguw ta jonw ye.

⁶ Siyon dugu ta toro bee bora a kan.
 O ta kuntigiw kera i ko mankalaninw,
 domunikeyoro te minw fe tuun.
 O be bori o nɔgbenbaga na,
 k'a soro baraka si te o ra tuun.

⁷ Naforoba min tun be Zeruzalemukaw fe folofolo,
 sisan o ta sege wagati ra,
 o be miirira o naforoba ko ra
 ka o to yaala ra jamanaw ni jagon ce.
 O ta magow donna o juguw boro,
 mago si ma soro ka o bosi;
 o juguw ka o halakito ye ten minke,
 olugu ka ke o logobo ye.

⁸ Zeruzalemu dugu ta jurumunw cayara fo k'a dama teme;
 o koson a kera yoro saninyabari ye.
 Minw bee tun b'a bonyara,
 olugu k'a fari lakolon ye minke,
 o b'a dogoyara sisan.
 Ale yere be nunana le,
 fo a b'a na dogo.

⁹ A ta nɔgoninya no be a ta derege dugumayoro ra.
 Ko min tun bena a soro ko fe, a tun ma o jate mina.
 A bencogo kera kabako le ye;
 mago si fana ma soro k'a jusu saaro.
 A ko: «E, Matigi Ala, ne ta sege fe,
 sabu ne juguw sera ne ra.»

¹⁰ A juguw ka a borofen nafaman bee ce.

† 1:4 1.4 O sunguruw fana tun bee baara ke Alabatoso kono.

A ka siya wɛrɛw donto ye
 a ta yɔrɔ saninman kɔnɔ;
 k'a sɔrɔ ele Ala tun ka o siyaw bari,
 ko o man kan ka don i ta mɔgɔw ta jɛn ra.

11 A ta mɔgɔw bɛɛ nɔnato le bɛ o ta domuni jini.
 O borofɛn minw ko tun ka gbɛlɛn o ma, o ka o di o juguw ma,
 janko ka domuni sɔrɔ k'a domu,
 ka baraka dɔɔnin don o yɛrɛ ra.
 «E, Matigi Ala, i na lo ne ra ka ne flɛ,
 sabu mɔgɔ si tɛ ne jatera fɛn ye tuun.»

12 Aw minw bɛ tɛmɛna sira kan,
 aw tɛ ne ta sɛgɛ jatera fɛn ye wa?
 Aw ye aw na lo ne ra ka ne flɛ;
 jɔn ta tɔrɔ le ka ne ta bɔ?
 Jɔn ta tɔrɔ bɛ i ko nin tɔrɔ min benna ne kan,
 Matigi Ala ka min ben ne kan a ta dimiba lon na?

13 A tora san fɛ ka tasuma lajigi
 ka n'a don fɔ ne korokunw na.
 A ka jɔ siri ne sen kɔrɔ,
 ka ne laben kɔ fɛ.
 A ka ne halaki pewu;
 ne sɛgɛninba lo lon bɛɛ.

14 A yɛrɛ boro ka ne ta terenbariyakow siri
 k'a kɛ i ko yiri min bɛ la sɛnɛkɛmisi kan na;
 a ka o siri jɔgɔn na ka o la ne kan na,
 fɔ ka ne baraka bɛɛ ban.
 Matigi ka ne don mɔgɔ dɔw boro,
 ne fanga tɛ se mɔgɔ minw kɔrɔ.

15 Ne ta kɛrɛkɛɛfari minw bɛɛ tun bɛ ni ne ye,
 Matigi ka olugu bɛɛ gbɛn.
 A ka kɛrɛkɛjama dɔ wele ne kama,
 janko ka ne ta kanbɛlɛnw terege;
 Matigi ka Zuda mara ta dugumɔgɔw
 terege a sen kɔrɔ i ko rɛzɛn bɛ cɔngɔ cogo min na.

16 O le kosɔn, ne bɛ kasira.
 E, ne nadenw fara ji ra,
 sabu ne jusu saarobaga yɔrɔ janyara ne ra,
 ale min tun bɛ se ka ne ja gbɛleya.
 Ne dɛncɛw bɛɛ halakira ka ban,
 sabu ne juguw baraka bonyara ni ne ta ye.

17 Siyɔn k'a boro lo mɔgɔw ye,
 nka mɔgɔ si ma sɔrɔ k'a jusu saaro.
 Matigi Ala ka ci dɔ di
 Yakuba ta denw ta juguw ma,
 ko o juguw ye o lamini yɔrɔ bɛɛ ra.

Zeruzalemu dugu kera yoro saninyabari ye olugu ja koro.

18 Matigi Ala ta le ye can ye;
 sabu ne le murutira ka ban a ta kuma ma.
 Aw siyaw bee, aw ye ne lamen!
 Aw ye ne ta dimi fle:
 O ka ne ta sungurudenw, ani ne ta kanbelenw
 mina ka taga ni o ye.

19 Minw tun be ne kanuna folofolo, ne ka olugu wele,
 nka o ka ne janfa.
 Ne ta sarakalasebagaw, ani ne ta cekorobaw
 fagara dugu kono;
 o tun be domuni le jinina,
 janko ka baraka don o yere ra.

20 E, Matigi Ala, a fle, ne deguninba lo.
 Ne kono bee pagamina;
 ne jusu bee pagamina,
 sabu ne le murutira ka ban i ta kuma ma pewu!
 Kene ma, mogow be fagara ni kerekemuru ye;
 so kono, saya le be yi!

21 Mogow ka ne nunakan men,
 nka mogow si ma na ne jusu saaro.
 Kojugu min sera ne ma, ne juguw bee ka o men;
 ele Ala sonna ka o ke ne ra minke, o diyara o ye sa.
 I tun ka lon min ko fo, a to o lon ye se;
 k'a to ne juguw fana ye ke i n'a fo ne.

22 I kana i hakiri bo o ta kojuguw ko!
 I ka min ke ne ra
 ne ta terenbariyakow koson,
 i ye o nagon le fana ke o ra;
 sabu ne nunakan cayara,
 ne baraka banna pewu.

2

Matigi Ala ka min ke a ta mogow ra

1 E, Matigi dimina
 fo a ka Siyon dugu datugu ni sankabaw ye, k'a ke dibi ye!
 A ka Izirayeli ta noro bee bo a kan,
 k'a ben dugu ma.
 O dugu le tun be i ko a senlayoro;
 nka a ma son k'a hakiri to o ra, a ta dimilon na.

2 Matigi ka Yakuba ta duguw bee halaki ka o ban pewu,
 hali a ma hina o ra.
 A jusu boninba
 ka Zuda mara ta dugu barakamanw benben.
 Jamana ni a kuntigiw bee,
 o ka o bee ben dugu ma ka o lamaroya.

3 A ta dimiba koson,
 a ka Izirayeli ta baraka bo a kan.
 Wagati min na o juguw wurira o kama,
 a banna k'a boro bo ka o demε.
 A ka tasumaba mana Yakuba ta so konɔ,
 ka o ta yorow fan bee jeni.

4 A k'a ta kalan sama a ta mogow kama, i n'a fo o jugu do.
 A ka kalan mina ni a kininboro ye a ta mogow kama, i n'a fo o kerebaga
 do.
 Mogow na tun be bo mogɔ minw bee fe,
 a ka olugu bee faga Siyon dugu ta sow konɔ.
 A k'a ta dimiba lajigi o kan
 i ko tasuma.

5 Matigi kera i ko Izirayeli jugu do;
 a ka Izirayelimogow halaki ka o ban pewu.
 A ka o ta masabonbaw bee halaki,
 ka o ta bon barakamanw cen.
 A ka naji ni kasi caya
 Zuda mara mogow ce ra.

6 A k'a yere ta yoro laminikogo cen, i ko nanko ta sansan be cen cogo min
 na;
 a k'a ta jogonkunbenyoro cen.
 Matigi Ala ka mogow hakiri bo
 nanagbew, ani Nenekirilonw* ko Siyon dugu konɔ.
 A ta dimiba koson, a ka masacew
 ani sarakalasebagaw bee dogoya.

7 Matigi banna a ta sarakajenifen* na;
 a k'a ko don a ta yoro saninman ma.
 A ka Siyon dugu masabonw labla,
 k'a to o juguw ka o kogow cici.
 Mankanw cayara Matigi Ala ta batoso konɔ,
 k'a ke i ko nanagbelon do ta mankan.

8 Matigi Ala k'a latige
 ko a be Siyon dugu laminikogow ci.
 A ka juru la k'a suma,
 a fana ma son k'a ciri dabra fiyewu!
 A ka dugu kogo barakamanw ni a laminikogow bla sukasi ra;
 o bee benbenna jogon kan.

9 Dugu donda konw karira ka ben fo ka don bogɔ ra, dugukolo ra;
 a ka konw sogonanw cen, ka o bee karikari.
 O ta masace ni o ta kuntigiw be siya werew boro.
 Sariya te yi tuun;
 o ta ciraw fana te kuma foyi sorora
 ka bo Matigi Ala fe tuun k'a fo mogow ye.

10 Siyon dugu cekorobaw,
 olugu jenin siginin be dugu ma.

O ka buguri ke o kun na,
 ka borofaniw don o yere ra.
 Zeruzalemu sungurudenw
 ka o kun biri dugu ma.

11 Ne padenw baraka banna kasi fe;
 ne konɔ gbanna;
 ne konɔɔ firira
 ne ta dugumogow ta cenri koson;
 sabu denmisenw ni denjeninw be siradaw ra,
 o beɛ baraka desenin lo.

12 O b'a fora o bamusow ye ko:
 «An be domuni ni rezenji fe!»
 O baraka desenin be dugu siradaw ra
 i ko mogɔ mandiminin.
 O nin be bora o ra,
 ka o to o bamusow boro.

13 Ne bena mun le fo aw ye tuun?
 Ne bena aw suma ni jon le ye tuun, Zeruzalemu dugumogow?
 Ne bena aw suma ni jon le ye,
 ka aw jusu saaro, Siyon dugumogow?
 Sabu aw ta cenri bonyara i ko Kogojiba!
 Jon le bena se ka aw bosi ka bo nin na sa?

14 Aw ta ciraw ka ko o ko ye k'a fo aw ye,
 o beɛ tun ye kumalakolonw, ani mogolafirikumaw le ye.
 O ma aw ta jurumunw gbeya k'a fo aw ye,
 ni o te, o tun tena aw mina.
 O ka kuma min o min fo aw ye,
 o beɛ kera faninya ni janfakumaw le ye.

15 Temɛbagaw beɛ be kabakoya
 fo ka o boro fla gbasi nogon na aw le koson.
 O be filen fiye ka o kun yuguyugu
 Zeruzalemu dugumogow koson,
 k'a fo ko: «E, o tun b'a fora dugu min ma ko a ceɗa dafanin lo,
 ani dunuɗa beɛ tun be nagarira dugu min koson,
 o dugu le ye nin ye tan bi wa?»

16 Aw juguw beɛ be o daw wagara
 ka kumabaw fo aw le ma.
 O be filen fiye, ka o jin jimi,
 ko: «An ka o beɛ halaki ka ban pewu!
 An tun be lon min konona co,
 o le sera bi, an na k'a ye!»

17 Matigi Ala tun ka min latige, a ka o ke.
 A tun k'a darakan min di kabini wogatijan, a ka o le dafa.
 A ka cenri ke,
 hali a ma hina.

A k'a to aw juguw yerekora aw ma;
a ka aw juguw baraka bonya.

18 O be kulera ni o jusukun bee ye, ka Matigi wele.
Siyon dugu kogow,
aw ye naji woyo su ni tere,
i ko baji.
Aw kana sege kasi ra;
aw paden kana najibo dabla ka ye.

19 Aw ye wuri su fe ka kule!
Aw ye kule su wagati bee ra.
Aw ye aw jusukunnakow bee fo Matigi na korɔ,
k'a ke i ko ji be woyo cogo min na.
Aw ye aw boro korɔta k'a daari,
janko a ye aw denw kisi,
sabu o be sara kongɔ boro
dugu siradaw bee ra.

20 E, Matigi Ala,
i na lo an na, k'a fe i be nin kow kera mogɔ minw na.
Yala a daganin be ko muso ye a yere woroden sogo domu wa,
a b'a den min kanu?
Yala a daganin lo ko sarakalasebagaw ni ciraw ye faga
hali Matigi ta yoro saninman kono wa?

21 Denmisenw ni mogokorobaw
suw lalanin be dugu ma siradaw ra.
O ka ne ta sungurudenw
ani ne ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye.
I ta dimilon na koni, i ka fagari ke,
i ka mogow kannatige, hali i ma hina.

22 I ka an jatigebagaw wele ka bo fan bee ra ka na an kama,
k'a ke i n'a fo o be mogow wele panagbe ra cogo min na.
Matigi Ala ta dimilon na, mogɔ si ma bosi,
mogɔ si panaman ma to.
An tun ka an janto den minw na, ka o lamɔ,
an juguw ka olugu bee halaki.

3

Ala ta cira ta tɔɔɔ ni a ta jigi

1 Ne ye mogɔ do le ye min ka tɔɔɔ silon,
sabu Ala ta dimi koson, a ta tɔɔɔ sera ne ma.

2 A ka ne mina ka taga ni ne ye dibi ra;
a ma taga ni ne ye yeelen na.

3 A boro be ne kelen le kan;
wagati bee a be tɔɔɔ lase ne ma.

4 A ka ne fari ni ne sogo bee cen;
a ka ne kolow bee karikari.

5 A ka kogo le lo ne fan bee ra,

ka ne lamini ni bono ni toro ye.

⁶ A ka ne bla dibi ra,
i n'a fo mogo minw sara kabini wogatijan.

⁷ A ka ne lamini ni kogo ye janko ne kana se ka bos; a ka negejoro ko gbirimanw don ne ra.

⁸ Ne kulera cogo be ra k'a wele ko a ye ne deme, nka a ma ne ta daariri jaabi.

⁹ A ka ne ta siraw datugu ni kabakurubaw ye; a ka ne temesira tige.

¹⁰ A lara ka ne koni i ko wara be la ka mogo koni cogo min na, i ko jara be dogo ka mogo koni cogo min na.

¹¹ A ka ne sama ka bo ne ta sira kan, ka ne sogo tige tige i ko wara; a ka ne to ne kelen na.

¹² A ka bibe don a ta kalan na k'a sama; a ka ne suma, ka ne bon ni a ta bibe ye.

¹³ A ka bibe bo a ta bibe forogo koni, ka ne bon ka ne sogo ne soro ra.

¹⁴ Ne kera logoborifen ye ne ta mogow be le fe; o be ne togo le don o ta donkiriw ra lon be.

¹⁵ A ka ne koni fa ni puguf laburu kunaman le ye, ka jalaji ke ne ta minji ye.

¹⁶ A ka ne pinw karikari ni berekise ye, ka ne la bugurige ra.

¹⁷ I ka ne ni hera faran ka bo nagon na; ne m'a lon tuun fen min togo ye ko pasuma.

¹⁸ O koson ne ko: «Ne ta bonya banna pewu; ne jigi te foyi kan tuun Matigi Ala fe.»

Matigi Ala ta numanya te ban

¹⁹ Ni ne miirira ne ta sege ni ne ta mapumanko ra, a be ke ne fe i ko jalaji ni baga.

²⁰ Ne hakiri b'a ra tuma be; o koson ne jusukun toronin lo.

²¹ Nka ne be ko min to ne hakiri ra, o le ye nin ye; fen min be ne jigi ye o le ye nin ye:

²² Matigi Ala ta numanya ma ban, a ta hina ma se a dan ma.

²³ Sogoma o sogoma numanyakura, ani hinakura. E, i ta kankelentiya ka bon de!

²⁴ Ne b'a fo ne jusukun na ko: «Matigi Ala le ye ne ninyoro ye.» O koson ne jigi be ale le kan.

²⁵ Minw jigi be Matigi Ala kan, mogo minw be Matigi ta jehogonya nini, a be kopuman ke olugu ye;

²⁶ Ka je ka Matigi Ala ta kisiri makono, o ka ni.

27 Mɔɔ ye dimi sɔnmɪna a denmisenman,
o ka ji a ma.

28 A bɛna je ka sigi a kelen na,
sabu Ala le k'a latige a ye ten.

29 A bɛna biri fɔ k'a da don buguri ra,
sabu kisiri jigiya bɛ se ka sɔrɔ hali bi.

30 A bɛna a ye lo a bugɔbaga ye,
k'a to mɔɔw y'a dɔɔya.

31 Sabu Matigi tɛ ban mɔɔ ra,
k'a tigi to yi wagati bɛɛ.

32 Nka hali ni a ka i jusukun tɔrɔ, a bɛ hina,
ka kɔna ni a ta numanyaba ye;

33 sabu a man di a ye ka sɛɛ ben mɔɔ kan,
a man di a ye ka adamaden jusukun tɔrɔ.

34 Nka ni aw bɛ jamana ta kasodenw
bɛɛ dɔndɔn aw sen kɔrɔ,

35 ni aw bɛ mɔɔ ta jo yɛɛma k'a kɛ a jaraki ye
Ala Kɔrɔtaninba yɛɛ na kɔrɔ,

36 ni aw bɛ mɔɔ jo bɔsi a ra kititigeyɔrɔ ra,
yala Matigi tɛ o kow yera le wa?

37 Jɔn le bɛ se ka kuma dɔrɔn, k'a to ko do ye kɛ,
ni Matigi yɛɛ m'a latige ko o ko ye kɛ?

38 Kɔnuman o, kojugu o,
yala Ala Kɔrɔtaninba yɛɛ da le tɛ o bɛ latigera wa?

39 Mun kosɔn adamaden bɛ dimi,
mun kosɔn mɔɔ bɛ dimi a ta jurumun tɔrɔ kosɔn?

Cira ko a ta mɔɔw ye nimisa

40 An ye an ta kɔkɔcogo sɛɛsɛɛ, ka miiri,
ka sɛko ka na Matigi Ala fɛ.

41 An ye an jusukun miiriyaw bɛɛ la Ala kan,
ka an boro fana kɔrɔta Ala fan fɛ, sankolo ra.

42 An kɔni ka i hake ta, an kɛra mɔɔ murutininw ye;
ele fana ma sɔn ka yafa an ma.

43 I ka i ta dimi kɛ fani ye k'a melege i yɛɛ ra, ka an nɔgbɛn;
i ka an faga, hali i ma hina an na.

44 I ka i yɛɛ datugu ni sankaba ye,
janko an ta daariri si kana se i ma.

45 I ka an kɛ i ko fɛn jɔcintanw,
i ko jamaɔama, siya tɔw cɛ ra.

46 An juguw bɛɛ bɛ o da wagara
ka kumabaw fɔ anw le ma.

47 Jatige ni dingakonɔben, o le sera an ma;
halakiri ni cɛnriba, o le sera an ma.

48 Ne jaji bɛ jigira i ko kɔji,
ne ta mɔɔw ta cɛnriba kosɔn.

49 Ne ɲaji be jigira le, a te lo;
 ne tɛna kasi dabla ka ye,
 50 fo Matigi Ala ye na to sankolo ra
 k'a hakiri to an na, ka an fle.
 51 Min sera ne ta dugu sunguruw ma,
 ni ne ka o fle, o be ne jusukun tɔɔɔ le.

52 Minw kera ne juguw ye, k'a sɔɔɔ kun t'a ra,
 olugu ka ne nɔɔɔben i ko o be kɔnɔnin gbɛn k'a mina cogo min na.
 53 O ka ne firi kɔlɔn kɔnɔ ko o be ne faga;
 o ka kabakuru do ke ka ne datugu.
 54 Jiw ka ne tunu.
 Ne ko: «Ne ta banna sa!»

55 Nka ne tora fo kɔlɔn kɔnɔno yi
 ka ele Matigi Ala tɔɔɔ wele.
 56 I ka ne ta welerikan mɛn:
 «I kana i toro datugu ne ɲunakan ni ne ta welerikan na.»

Ala k'a ta mɔɔɔw jaabi

57 Lon min ne ka i wele, i gbarara ne ra;
 i k'a fo ne ma ko ne kana siran!

58 Matigi, i lɔra ni ne kunko ye,
 i ka ne nin kisi.
 59 Matigi Ala, o ka kojugu minw ke ne ra, i ka o ye;
 o kɔsɔn, i yere ye ne ta kiti tige.
 60 O b'a fe ka o yere dimibo ne ra cogo min na,
 ani o ka jɛn min siri ne kama, i ka o bee ye.

61 Matigi Ala, i ka o ta doɔɔyarikumaw mɛn,
 ani o b'a fe ka jɛn min siri ne kɔsɔn.
 62 O be o ta kumaw bee fora ne le ma;
 o ta miiriya bee be ne le kan lon bee.
 63 A fle, ni o siginin lo o, ni o lɔnin lo o,
 ne tɔɔɔ le be o ta donkiw bee ra.

64 E, Matigi Ala, o ka min ke ne ra,
 i ye o sara ni o ɲɔɔɔn le ye fana.
 65 I ye o jusukun tɔɔɔ kosebe,
 ka i ta danga ben o kan.
 66 Matigi Ala, i ye dimi o kɔɔɔ ka o nɔɔɔben,
 ka o halaki ka bo i ta dugukolo ko kan pewu.

4

Zeruzalemu dugumɔɔɔw ta sege

1 E, sanin le ɲa finna!
 Sanin yereworo le ɲa yeɛmana!
 Yɔɔɔ saninman ta kabakuruw le yeregera
 siradaw bee ra!

2 E, Siyɔn duguden dawulamanw,

minw dawula tun ka bon i ko sanin yereworo,
olugu le kera sisan i ko bogodaga,
dagalalagabaga boro be min lalaga!

³ Hali kongowuruw be o sinw lo o denw ye,
k'a to o denw ye sin min.
Nka ne ta mogow kera mogow hinabariw le ye,
i ko konosogolon* min be kongokolon konow.

⁴ Denneninw kan be ja
minlogo boro;
denmisenw be kasi domuni no fe,
nka mogow si te foyi di o ma.

⁵ Minw ta baro tun ye domuni dimanw ye,
olugu le be sara kongow boro sirakunw na.
Minw tun lamona fani songogbelenw ce ra,
olugu le be lara sununkunw kan.

⁶ Ne ta mogow ta jurumun tooro juguyara
fo ka teme Sodomukaw ta kan;
Sodomukaw ta dugu tun halakira yoronin kelen na le;
mogow si boro tun ma se o ma.

⁷ Siyon fagamaw tun saninyanin be kosebe;
o tun ghenin be ka teme nono kan.
O fari tun ce ka ji ka teme kononkise kan;

o fari cogo tun dakapanin be i ko safiri lulu.

⁸ Nka sisan o pada finna ka teme dagafinfin kan;
mogow te se ka o ye sira ra ka o lon tuun.
O fasara, fo ka o kolow bo kene ma;
o fari jajara i ko yirijalan.

⁹ O ka minw faga ni kerekemuru ye, olugu ta belen fisayara
ka teme kongow ta mogow faganinw kan;
kongow ka olugu baraka bee ban,
domunisorobariya ka o halaki.

¹⁰ Muso minw tun ye hinabagaw ye kakoro,
bi olugu yere boro le ka o ta denw sogo tobi.
O le kera o ta domuni ye.
O kow kera ne ta dugumogow ta halakiri wagati le ra.

¹¹ Matigi Ala ta dimi sera a dan ma;
a k'a ta dimi bon Siyon dugu kan.
A ka tasuma do mana Siyon dugu konow,
fo ka dugu jusiginanw bee jeni.

¹² Dugukolo masacew si tun tena la nin ko ra;
dunnamogow si tun tena la a ra,

* **4:3** 4.3 Konosogolon ye konow do ye, min be taga k'a ta fanw ni a ta denw to a ko kongo konow; a te a janto o ra (Ayuba kitabu 39.14-18).

ko lon do, Zeruzalemu kerεbagaw, ani o juguw
tun bεna don Zeruzalemu dugu donda fe.

13 O bεε kεra o ta ciraw ta terenbariyaw le koson,
ani o ta sarakalasebagaw ta kojuguw koson;
sabu olugu ka mogo terreninw faga,
ka o jori woyo dugu konο.

14 O bε talontalonna siraw kan ka taga, i ko fiyentow;
o ta mogofaga hake ka o lanogo,
k'a ke fo mogo si te son
ka maga hali o ta faniw na.

15 Mogow bε peren k'a fo o ye ko: «Aw ye bo yi, mogo saninyabariw!
Aw ye bo yi! Aw ye bo yi! Aw kana maga an na!»
O koson o bora ka ke yaala ye ka lamini.
Siya werε mogow b'a fo o ma ko: «Aw te se ka sigi an ce ra yan tuun!»

16 Matigi Ala yere le ka o janjan yorow ra;
a tena a janto o ra tuun.
Mogow ma sarakalasebagaw si bonya,
o ma makari cekorobaw si ra.

17 An padenw segera fleri ra;
an ka demεbaga jini an yere ra, ka dese.
An ka fleri ke ka meen, ka an jigi la jamana min kan,
o jamana mogow ma na an kisi.

18 An juguw bε an tagamato korosi;
hali an te se ka teme an yere ta dugu siraw fe!
An laban koni surunyara, an ta teredaw dafara ka ban,
sabu an ta laban le sera.

19 An nogbenbagaw ka teri
ka teme bon tagato kan san fe.
O ka an nogben kuruw kan,
ka taga dogo ka an konο kongokolon konο.

20 Min tun ye an nin tangabaga ye, Matigi Ala ta mogo janawolomanin,
ale yere benna o ta jan na.
An tun b'a fora ko an bεna dogo ale min ta suma koro
janko ka panamanya ka to siyaw ce ra.

21 Edomu ta mogow, aw minw siginin bε Usi jamana ra,
aw ye nagari, ka ninsondiya!
Nka o bεna minnifen do di aw fana ma;
aw bεna o min ka panamini fo ka aw fari lakolon to.

22 Siyon dugu, aw ta jurumunw kafarira;
o tena aw mina ka taga ni aw ye tuun.
Ele Edomu dugu, Ala bεna aw ta jurumunw hakew le bo aw ra sisan;
a bεna aw ta terenbariyaw bo kene kan.

5

Ala ta mɔgɔw ta daariri

1 E, Matigi Ala, ko min sera an ma, i hakiri to o ra;
an ta maroya fle, ka i janto an na.

2 An ta cen yelemana ka ke siya wɛrɛ ta ye;
an ta sow kera mɔgɔ wɛrɛ ta ye.

3 An kera feritaw le ye, sabu an facɛw tɛ yi;
an bamusow kera i ko muso cɛ saninw.

4 An ka kan ka an ta ji minta san le;
an ta tobirikelɔgɔ fana bɛ sɔrɔ ni wari le ye.

5 An nɔgbenbagaw bɛ an kɔ tuma bɛɛ;
an segera, o tɛ a to an ye nenekiri.

6 An bɛ Misirankaw, ani Asirikaw le daari,
janko olugu ye domuni di an ma ka an wasa.

7 An bɛmaw le ka terenbariyakow ke, nka olugu tɛ yan tuun;
o ta jurumun hake bɛ benna anw le kan.

8 Jɔnw le sigira an kunna;
mɔgɔ tɛ yi min bɛ an bɔsi ka bɔ o boro.

9 An bɛ an nin le bla farati ra ka taga an ta domuni jini ka na;
sabu mɔgɔfagabagaw bɛ ben an kan kongokolon kɔnɔ.

10 Kɔngɔ gbanna an na, fɔ an fari bɛ an jenijeni,
i n'a fɔ an donna furune le kɔnɔ.

11 O benna Siyɔn dugu musow kan,
ka ben Zuda mara dugu ta sungurudenw kan.

12 O boro ka an ta kuntigiw kan dulon juru ra;
o ma cɛkɔrɔbaw bonya.

13 An ta kanbelenw le bɛ wugusikabaw ju;
cɛdenninw bɛ talontalonna ni logɔdoniw ye o kunna.

14 Dugu cɛkɔrɔbaw tɛ sigira dugu donda ra tuun,
kanbelenw tɛ o ta fɔrifɛnw fɔra tuun.

15 Nagari banna an jusu ra pewu;
an ta dɔnw yelemana k'a ke sukasi le ye.

16 An ta masafugula benna ka bɔ an kun na;
bɔnɔ ka an sɔrɔ, sabu an ka jurumun ke.

17 Fɛn min k'a to an baraka banna;
fɛn min kosɔn an jadenw baraka dɔgɔyara,
18 o le ye ko Siyɔn kuru* kera yɔrɔ lakolon ye,
ka ke kongowuruw ta yaalayɔrɔ ye.

19 Nka ele kɔni Matigi Ala, ele bɛ i ta masaya ra wagati bɛɛ;
i ta masaya bɛ to a nɔ ra wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ le.

20 Mun kosɔn i jinana an kɔ pewu?
Yala i bena ban an na an ta si tɔ bɛɛ le ra wa?

21 A to an ye seko ka na i fɛ Matigi Ala, janko an ye seko ka na;
a to an ye ke i ko an tun bɛ cogo min na fɔlɔfɔlo.

22 Yala i bena ban an na ka an to yi pewu le wa?
Yala i dimina an kɔrɔ fɔ ka taga se a dan ma le wa?

EZEKIYELI TA KITABU

Kitabu faamucogo

Nin kitabu ye sarakalasebaga Ezekiyeli ta kitabu le ye. Ala k'a ke a ta cira ye, ko a ye nin kow sebe, Zeruzalemu dugu ciwagati ra.

Zuda masace Yehoyakimu murutira Babiloni masace Nebukadinesari ma minke, Nebukadinesari dimina; a nana ben Zuda mara kan, ka ce waga tan mina Yahudiyaw ta jamogow ra, ka taga ni olugu ye Babiloni. Ezekiyeli tun be o mogow ra; ale nana a si to bee ke Babiloni.

Ala k'a ta kuma lase Ezekiyeli ma ni tagamasiyen caman ye. Ala b'a wele ko «adamaden». Ala Nin ko fora sijaga caman nin kitabu konɔ.

Ka Ezekiyeli to Babiloni, Ala ka nin cirayakumaw don a da ra; a kumana Zuda mara mogɔ minaninw fe, ani minw tun tora Zeruzalemu, k'a yira o ra ko Ala bena a ta kiti ben o kan o ta kojuguw koson. Ezekiyeli ta kuma kera can ye; Zeruzalemu dugu halakira, Alabatosoba jenina. O le ko fe, mogow sorɔra ka cira ta kumaw jate, ka nimisa o ta jurumunw na. A kera ten, Ala ka layiri ta o ye ko a bena yafa o ma ka o deme.

Nin kitabu yoro dow faamu ka gbelen, sabu cira be kuma minw fo, an t'a lon ni o kow kera ka ban, walama ni o ma ke folo. Tuma dow, cira be ko temeninw, ani ko nataw bee ye yoronin kelen na ka o fo.

Ezekiyeli ta kitabu be Ala ta saninmanya yira an na, ani a ta makari, ani a ta kankelentigiya. Jurumun be Ala ta kiti ben mogow kan, nka ni o ka nimisa, Ala be yafa o ma, ka o deme, ka o ke a ta mogow ye tuun. O koson Cira b'a fo k'a gbeleya mogow ye ko o ka kan ka o jogo yelema.

Kitabu konokow

Ala ka Ezekiyeli wele ciraya kama (1-3)

Ezekiyeli ka Zeruzalemu halaki ko fo (4-24)

Ala bena kiti ben siya tow fana kan (25-32)

Ala ka layiri ta a ta mogow ye (33-37)

Ala bena Gogi halaki (38-39)

Izirayeli jamana ni Alabatosokura ta ko (40-48)

Zeruzalemu ta kiti

(1-24)

Ezekiyeli ka Ala ta nɔɔɔ ye

¹ San bisabanan, karo naaninan tere looru, ka ne to ni mogɔ minanin tow ye Kebari jiba kere fe, sankolo dayelera; Ala ka fen dow yira ne ra. ² O san tun ye masace Yehoyakini minari san loorunan ye. Karo tere loorunan na,

³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne Ezekiyeli ma, sarakalasebaga Buzi dence. O kera Babilonikaw ta jamana ra, Kebari jiba kere fe. Matigi Ala k'a ta sebagaya jigi ne kan o yoro le ra.

⁴ Ne ka fleri ke ka sanfojɔba do nato ye ka bo sahiliyanfan fe, ani sankababa do, ani tasumamana do; yeelen tun ka min lamini. O tasumamana tun be i ko sanmanamana le tun be bora a cenance ra, k'a cenance ke i ko siranege min donna tasuma ra k'a wulen. ⁵ Ferjanaman naani bisigiya tun be a cenance ra; olugu cogoya tun be i ko adamadenw.

⁶ Nada naani tun be o bee kelen kelen fe, ani kaman naani. ⁷ O senkalaw tun terennin lo; o senw tun be i ko misiden senw, o tun be manamana i ko siranege nugunin. ⁸ Adamaden borow tun be o kamanw jukoro o fan

naani na; o naani bɛɛ kelen kelen tun bɛ ni a ta ɲadaw, ani a ta kamanw ye. ⁹ O kamanw tun bɛ sera ɲogon ma; o tagato tun tɛ o ɲa yeɛma, nka o bɛɛ kelen kelen tun bɛ o ɲa teren le ka taga. ¹⁰ Min ye o ɲadaw cogo ye, o naani bɛɛ kelen kelen ɲada tun bɛ i ko adamaden ɲada o ɲafɛyanfan na, jara ɲada tun bɛ o bɛɛ kelen kelen fɛ o kininboroyanfan na, misitoran ɲada tun bɛ o bɛɛ kelen kelen fɛ o numanboroyanfan na, bɔn ɲada fana tun bɛ o bɛɛ kelen kelen fɛ o kɔfɛyanfan na. ¹¹ O kaman fla minw tun kɔrɔtara san fɛ, olugu tun bɛ maga ɲogon na; o tun bɛ o kaman fla tɔ kɛ ka o fari datugu. ¹² O bɛɛ kelen kelen tun bɛ o ɲa teren ka taga le. Ni Ala ta sebgaya tun b'a fɛ o ye taga yɔrɔ min na, o tun bɛ taga o yɔrɔ ra; o tagato fana tun tɛ o ɲa yeɛma. ¹³ Nin fɛɲɲanamanw cogoya tun bɛ i ko tasumakami, i ko tasumamana; tasuma tun bɛ munumunu o cɛ ra, o tasuma yeelen tun ka bon. Sanmanamanaw fana tun bɛ seri ka bɔ tasuma cɛ ma. ¹⁴ Fɛɲɲanamanw tun bɛ tɔ ka boribori fan bɛɛ ra, ka taga ka na.

¹⁵ Ayiwa, ka ne to o fɛɲɲanamanw fleri ra, ne ka wotorosen dɔw lɔnin ye dugu ma, kelen bɛ o fɛɲɲanaman naani bɛɛ kelen kelen kɛrɛ fɛ. ¹⁶ O wotorosenw yecogo ni o lalagacogo koson, o tun bɛ manamana i ko kirisoliti lulu; o naani bɛɛ cogo tun ye kelen ye. O yecogo ni o lalagacogo tun kɛra i ko wotorosen dɔ le donna wotorosen dɔ wɛrɛ kɔnɔ. ¹⁷ Ni o bɛ taga, o bɛ se ka taga fan naani bɛɛ ra, nka o tagato tɛ o ɲa yeɛma. ¹⁸ O wotorosenw ta kɔnɔnɔnɛgɛw kɔnɔ tun ka bon, jatigɛfɛnba tun lo fana. Nakisɛw tun ka o sen naani yɔrɔ bɛɛ lamini. ¹⁹ Ni fɛɲɲanamanw tun bɛ taga, wotorosenw fana tun bɛ taga ni o ye; ni fɛɲɲanamanw tun bɛ kɔrɔta san fɛ ka bɔ dugu ma, wotorosenw fana tun bɛ kɔrɔta ni o ye. ²⁰ Ni Ala ta sebgaya tun b'a fɛ o ye taga yɔrɔ min na, o tun bɛ taga o yɔrɔ ra; wotorosenw fana tun bɛ kɔrɔta ka taga ni o ye, sabu fɛɲɲanamanw ta sebgaya le tun bɛ wotorosenw lataga. ²¹ Ni fɛɲɲanamanw tun bɛ taga, wotorosenw fana tun bɛ taga. Ni o tun ka lɔ, wotorosenw fana tun bɛ lɔ. Ni o tun ka kɔrɔta san fɛ ka bɔ dugu ma, wotorosenw fana tun bɛ kɔrɔta ni o ye; sabu fɛɲɲanamanw ta sebgaya le tun bɛ wotorosenw lataga.

²² Furance koorinin dɔ tun bɛ fɛɲɲanamanw kun sanfeyɔrɔ ra, i ko dugalen belebele dɔ manamanato; jatigɛfɛnba tun lo. ²³ O furance koorinin jukɔrɔ, o fɛɲɲanamanw bɛɛ kelen kelen tun ka o kaman fla kɔrɔta san fɛ ka sin ɲogon ma, ka o kaman fla tɔ kɛ ka o yɛrɛ datugu, ka o fari datugu ni o ye. ²⁴ O tagato, ne ka o kamanw mankan mɛn; a bɛ i ko jibaw mankan, i ko Sebɛɛtigi Ala ta kan, i ko jamaba mankan, i ko kɛrɛkɛjamaba mankan. Ni o tun ka lɔ, o tun bɛ o kamanw lajigi. ²⁵ Ni o ka lɔ ka o kamanw lajigi, o tuma furance koorinin min bɛ o kunw san fɛ, mankan dɔ bɛ bɔ o furance kunna.

²⁶ Furance koorinin min tun bɛ o kunw sanfeyɔrɔ ra, fɛn dɔ tun bɛ o furance kunna min cogoya tun bɛ i ko safiri lulu, k'a kɛ i ko masasiganan bisigi. Danfen dɔ tun bɛ o masasiganan bisigi kunna, fɔ a sanfeyɔrɔ ra, min cogoya tun bɛ i ko adamaden. ²⁷ A yɔrɔ min tun bɛ i ko a soro, k'a ta o yɔrɔ ra ka yelen san fɛ, o tun bɛ i ko siranɛgɛ manamanato, k'a kɛ i ko tasuma le k'a lamini; k'a ta o yɔrɔ ra ka jigi jukɔrɔ, o tun bɛ i ko tasuma, ka yeelenba kɛ k'a lamini. ²⁸ A yeelen tun bɛ i ko sanmuru bɛ manamana cogo min na sankabaw cɛ ra sanji nalon na. Nɔɔrɔ min tun k'a lamini, o nɔɔrɔ tun bɛ o cogo le ra; a cogoya tun bɛ i ko Matigi Ala ta nɔɔrɔ. Ne ka o ye minke, ne benna ka ne ɲa biri dugu ma; ne ka kumakan dɔ mɛn.

2

Ala ka Ezekiyeli ci

¹ A ko ne ma ko: «Adamaden, i wuri ka lo i sen kan, ne bɛna kuma i fɛ.»
² Kabini a ka o fɔ ne ye dɔrɔn, Ala ta se bagaya donna ne ra ka ne wuri ka ne lo ne sen kan; min tun bɛ kumana ne fɛ, ne ka o kumakan mɛn.

³ A ko ne ma ko: «Adamaden, ne bɛ ele ci la taga Izirayelimɔgɔw fɛ; siya murutinin lo, sabu o banna ne ra. Olugu ni o bɛmaw tora ka ne hake ta fɔ ka na se bi lon ma. ⁴ Ne bɛ i ci mɔgɔ janagbɛlenw, ani mɔgɔ jusukungbɛlenw le fɛ. Taga a fɔ o ye ko Dunupatigi Ala le ko tan! ⁵ Mɔgɔ murutininw lo; o kosɔn ni o ka i lamɛn o, walama ni o yɛrɛ ma i lamɛn o, o kɔni bɛna a lon ko Ala ta cira dɔ bɛ o cɛ ra. ⁶ Adamaden, ele kɔni kana siran o ja, i kana siran o ta kumaw fana ja, hali ni i kɛra i ko mɔgɔ min siginin bɛ binjuguw, ani njaniryiw, ani bundeninw cɛ ra. Mɔgɔ murutininw lo, nka i kana siran o ta kumaw ja, i ja kana tige o ja kɔrɔ fana. ⁷ Mɔgɔ murutininw lo, o kosɔn ni o ka i lamɛn o, walama ni o yɛrɛ ma i lamɛn o, i ye ne ta kumaw fɔ o ye dɔrɔn.

⁸ «Adamaden, ele kɔni, ne bɛna min fɔ i ye, o lamɛn. Ele fana kana kɛ mɔgɔ murutininw ye i ko nin mɔgɔw murutininw lo cogo min na. Ayiwa, ne bɛna fɛn min di i ma, i dayɛle ka o domu.»

⁹ Ne ka fleri kɛ ka borotɛgɛ dɔ sinnin ye ne ma, gbolokitabu dɔ tun bɛ o borotɛgɛ kɔnɔ. ¹⁰ A ka gbolokitabu dɔ dayɛle ne ja na; sɛbɛri tun bɛ o kitabu kɔ n'a ja bɛɛ kan. Sangakasikanw, ani mapumankokanw, ani nunakanw, o le tun sebera a kɔnɔ.

3

¹ A ko ne ma ko: «Adamaden, fɛn min dira i ma, o domu! Nin gbolokitabu domu, i ye taga kuma Izirayelimɔgɔw fɛ.»

² Ne ka ne da yɛle, a ka gbolokitabu di ne ma ko ne y'a domu. ³ A ko ne ma tuun ko: «Adamaden, ne ka nin kitabu min di i ma, i yɛrɛ baro ni o ye, k'a domu ka i kɔnɔ fa a ra.» Ne k'a domu minke, a timiyara ne da ra i ko li.

⁴ A k'a fɔ ne ye tuun ko: «Taga Izirayelimɔgɔw fɛ, i ye taga ne ta kuma lase o ma. ⁵ Ne tɛ i cira siya dɔ fɛ, siya min ta kan ka gbɛlen, min ta kumaw faamu man di; ne bɛ i cira Izirayelimɔgɔw yɛrɛ le fɛ. ⁶ Ne tɛ i cira siya caman fɛ, siya minw ta kan ka gbɛlen, minw ta kumaw faamu man di, ani i tɛ minw ta kan mɛn; ni ne tun ka i ci olugu dɔ le fɛ, olugu belɛn tun bɛna i lamɛn. ⁷ Nka Izirayelimɔgɔw kɔni tena sɔn ka i lamɛn, sabu o tɛ sɔnna ka ne lamɛn; Izirayelimɔgɔw bɛɛ ye mɔgɔ kunkologbɛlenw, ani mɔgɔ jusukungbɛlenw le ye. ⁸ Nka ne bɛna ele fana ja gbɛleya i ko olugu ja ka gbɛlen cogo min na, ka i kun gbɛleya i ko olugu fana kun ka gbɛlen cogo min na. ⁹ Ne bɛna i kun gbɛleya k'a kɛ i ko lulu kabakuru, k'a gbɛleya ka temɛ fara kan. I kana siran o ja, i ja kana tige o ja, sabu mɔgɔ murutininw lo.»

¹⁰ A k'a fɔ ne ye tuun ko: «Ele adamaden, ne bɛna ne ta kuma min o min fɔ i ye, i toro sigi ka o bɛɛ lamɛn ka ja, k'a mara i jusukun na. ¹¹ Taga i ta jamanadenw fɛ, mɔgɔ minaninw; ni o ka i lamɛn o, walama ni o yɛrɛ ma i lamɛn o, i ye kuma o fɛ k'a fɔ o ye ko: «Dunupatigi Ala ko tan!» »

¹² O kɔ, Ala ta se bagaya ka ne kɔrɔta san fɛ; ne ka mankanba dɔ mɛn ne kɔ fɛ, o b'a fɔra ko: «An ye baraka la Matigi Ala ye a ta nɔɔrɔ kosɔn, nɔɔrɔ min bɛ a sigiyɔrɔ ra!» ¹³ Fɛnjanamanw kamanw gbasi gbasito jɔgɔn na,

ani wotorosenw mankan, o le tun ye nin mankanba ye. ¹⁴ Ala ta se bagaya ka ne korota san fe ka taga ni ne ye. Ne jusu kasinin ni ne jusu gbannin le tagara, o y'a soro Matigi Ala boro barakaman tun be ne kan. ¹⁵ Mogo minanin minw tun be Teli Avivu dugu konɔ, ne tagara se olugu fe, Kebari jiba kere fe. O tun signin be o yoro le ra. Ne ka tere wolonfla ke o yoro ra, kononofiri koson ne ma se ka kuma.

Ala ka Ezekiyeli ke a ta mogow korosibaga ye

¹⁶ Tere wolonfla temenin ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fo ko: ¹⁷ «Adamaden, ne be ele sigi ka i ke Izirayeli mara mogow korosibaga ye. Ele le bena ne darakumaw lamɛn, ka taga kuma o fe ka o lasomi ne ye. ¹⁸ Ni ne k'a fo mogojugu ma ko: <Sigiya t'a ra, i bena sa!> Ni ele m'a lasomi, ni i ma kuma mogojugu fe, k'a lasomi janko a ye bo a ta sirajugu kan, k'a nin kisi, o mogojugu bena sa a ta terenbariya koson, nka ne bena a ta saya kunko ben ele le kan. ¹⁹ Nka ni ele ka mogojugu lasomi, ni ale le ma son ka a ta kojugu dabra, ni a ma bo a ta sirajugu kan, a be sa a ta terenbariya koson, nka ele be bosi o kunko ma.

²⁰ «Ayiwa, ni mogo terennin do ka a ta terenninya dabra, ka kojugu ke, ne bena sababu do ke, k'a to a ye sa; ni ele m'a lasomi, a be sa a ta jurumun koson. A tun ka terenninya sira min tagama, mogo si hakiri tena to o ra tuun; ne fana bena a ta saya kunko ben ele le kan. ²¹ Nka ni ele ka mogo terennin lasomi, ko a kana jurumun ke tuun, ni a fana ma jurumun ke tuun, sigiya t'a ra, a bena kisi, sabu i k'a lasomini ni kuma min ye, a sonna o ma; ele fana be bosi o kunko ma.»

Ala ka Ezekiyeli ke bobo ye

²² Ayiwa, ka ne to o yoro ra, Matigi Ala k'a ta se bagaya jigi ne kan tuun. A k'a fo ne ye ko: «Bo ka taga kenegbeba yoro ra, ne bena kuma i fe.» ²³ Ne bora ka taga kenegbeba yoro ra. Matigi Ala ta noro tun be o yoro ra, i n'a fo ne tun k'a ye cogo min na Kebari jiba kere fe. Ne benna ka ne na biri dugu ma. ²⁴ Ala ta se bagaya donna ne ra ka ne wuri ka lo ne sen kan. Matigi Ala kumana ne fe, k'a fo ko: «Taga i yere datugu bon konɔ. ²⁵ Ele adamaden, a fle, o bena juru don i ra ka i siri. I tena se ka bo ka taga i ta jamana mogow ce ra tuun. ²⁶ Ne bena i nenkun noro i da konɔ, ka i ke bobo ye, janko i kana se ka o jaraki, sabu mogo murutininw lo. ²⁷ Nka ni ne nana kuma i fe tuma min na, ne bena a to i da ye yele, janko i ye a fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko tan!> Minw b'a fe k'a lamɛn, olugu y'a lamɛn; minw t'a fe k'a lamɛn, olugu kana a lamɛn; sabu mogo murutininw lo.»

4

Zeruzalemu ciko tagamasiyen ke

¹ Matigi Ala ko ne ma ko: «Adamaden, sisan ele ye birikiden do ta, k'a bla i na fe, ka Zeruzalemu dugu tagamasiyen ke a kan. ² A lamini k'a ke i n'a fo kerekedenw be dugu lamini cogo min na, ka yelenyorow lalaga a kama, ka tintinw lo a kama, k'a ke i n'a fo kerekedenw k'a lamini, ka kogocifɛnw lolɔ ka o pasin a ma. ³ O ko, i ye nege falafala do ta ka o lo i ko kogo negeraman ele ni dugu ce; i ye i pasin dugu ma k'a fle: A kera i n'a fo dugu minabagaw le k'a lamini. Ele le ye dugu minabaga ye. Nin ko bena ke tagamasiyen ye Izirayelimogow fe.

4 «O kɔ, i ye la i numanboroyanfan kan, ka Izirayelimogow ta terenbariyakow kunko ta. I bena tere da min ke ka i lanin to, i bena o ta terenbariyakow kunko ta o wagatiw le ra. 5 O ka sanda min ke terenbariya ra, ne bena o jogon tere da le di i ma. O ra, i bena Izirayelimogow ta terenbariyaw kunko ta fo tere keme saba ni tere bikononton. 6 Ni o kera, ka ban, i be la i kininboroyanfan kan fana, ka Zuda mara ta mogow ta terenbariyakow kunko fana ta fo tere binaani; san kelen kelen bee ta ye tere kelen.

7 «I be i nasin Zeruzalemu dugu ma, o juguw ka o dugu min lamini; i be i ta derege boro kuru, ka i boro lakolon sin dugu ma, ka kuma a kama. 8 A fle, ne bena i siri ni juru ye janko i kana se ka bo i fan kelen kan ka yelema fan do kan, fo ka taga o wagati dafa, i bena Zeruzalemu kere ka wagati min bee ke.

9 «Ayiwa, sisan i be alikama* suguya fla ta, ani simankise werew, ani soso suguya fla, ani jo; i be o bee ke minan kelen konɔ, ka o ke i ta baro ye. I bena to ka o le domu fo tere keme saba ni tere bikononton, ka i lanin to i fan kelen kan. 10 I bena i ta domuni taran: lon o lon siman garamu keme fla; i bena to ka o le domu i ta domuniwagatiw ra. 11 I bena i ta ji minta fana suma: tere kelen, litiri kelen; i bena to ka o le min i ta jimnawagatiw ra. 12 I bena i ta domuni tobi k'a ke i ko nom, k'a domu. I bena sokotaga jajaninw le don tasuma ra, ka o ke ka i ta domuni tobi mogow bee na na.»

13 Matigi Ala ko: «Ne bena Izirayelimogow ghen ka taga siya minw ce ra, o bena o ta domuni saninyabari domu o cogo le ra o siyaw ce ra yi.»

14 Ne ko: «E, Dunupatigi Ala, ne ma ne yere lanogo ka ye fiyewu. K'a ta ne denmisenman, ka na se fo bi, ne ma began jufanin domu ka ye, walama wara dato; sogo haramunin si ma don ne da ra ka ye.» 15 Matigi Ala ka ne jaabi, ko: «Ayiwa, ne be son i ye misibo ta sokotaga no ra, ka i ta domuni tobi ni o ye.»

16 Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Adamaden, ne bena domuni dese Zeruzalemu dugu konɔ. O kononofirinin bena to ka o ta siman domuta suma ni minan fitini do le ye k'a domu; o jigi tigenin bena to ka o ta ji minta fana suma ni minan fitini do le ye k'a min. 17 Domuni ni ji bena dese o ra minke, o jigi bena tige jogon na fo ka o baraka bee ban; o kow bee bena ke o ra o ta terenbariyakow le koson.»

5

Zeruzalemu halakiko tagamasiyen

1 Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Ayiwa, adamaden, ele ye kerekemuru dadiman do ta ka o ke i ta kunlimuru ye; o ke ka i kun ni i bonbosi li. O kɔ, i ye sumanikeminan do ta ka o siw suma k'a ke taranyoro saba ye. 2 I ka kan ka dugu lamini ka wagati min ke, ni o wagati dafara, i ye o siw taran kelen jeni tasuma ra dugu cemance ra, ka a taran kelen gbasigbasi ni i ta kerekemuru ye ka dugu lamini; o kɔ, i y'a taran kelen janjan fono fe. Ne yere bena tugu olugu ko ni kerekemuru ye. 3 Nka i ye doonin bo ka o siri i ta deregeba dagbolo ra. 4 O kɔ, i ye doonin bo o fana ra ka o jeni tasuma ra. Tasuma do bena bo o ra ka Izirayeli mara bee jeni.

5 «Ne Dunupatigi Ala ko: Nin ye Zeruzalemu le ye! Ne tun k'a sigi siyaw ce ra, ka jamanaw ke k'a lamini. 6 Nka a murutira ne ta kolatigeninw ma, ka kojugu ke ka teme hali siya tow kan. A murutira ne ta cifoninw

ma ka teme hali a lamini jamanaw kan; sabu a ta mogow banna ne ta kolatigeninw ma, o ma ne ta cifoninw sira tagama.

⁷ «O koson ne Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ta cenri bonyara ka teme aw lamini jamanaw kan, aw ma ne ta cifoninw sira tagama, ka ne ta kolatigeninw ke, siya minw ka aw lamini aw ma se ka hali olugu ta landaw sira tagama, ⁸ o ra, ne Dunupatigi Ala, ne fana bena wuri aw kama, ne bena ne ta kitiw ben aw kan siya tow bee ja na. ⁹ Ne tun ma deri ka ko min jagon ke mogow ra ka ye, ani ne tena ko min jagon ke mogow ra tuun fiyewu, ne bena o le ke aw ra aw ta ko haramuninw koson. ¹⁰ Face dow bena o dencaw sogo domu aw ta dugu konow; dence dow fana bena o face sogo domu. Ne bena ne ta kitiw ben aw kan, ka aw ta mogow janaman tow bee janjan ka taga fan bee ra.

¹¹ «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye, Dunupatigi Ala ko ten; i n'a fo aw ka ne ta yoro saninman lanogow ni aw ta batofen cejugu haramuninw ye, ayiwa, ne fana bena aw li ka bo yi; ne tena aw fle ka makari aw ra, ne fana tena mapuman aw ra. ¹² Banajugu bena aw ta dugumogow taran kelen faga dugu konow; kongow bena o halaki. Aw juguw bena dugumogow taran kelen to faga ni kerekemuru ye dugu laminiw na; ne bena o taran to kelen gben ka o janjan ka taga fan bee ra, ka tugu o ko ni kerekemuru ye.

¹³ «O ra, ne ta dimi bena se fo a dan ma, foyi tena ne ta jusugban lalo; ne bena ne yere dimibo o ra. Ni ne ta jusugban nana ben o kan tuma min na, o bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le kumana, ko batofen were si te fara ne kan. ¹⁴ Siya minw ka aw lamini, ne bena aw ta yoro ke tomo ye, ka aw ke mafiyenyarifen ye olugu ce ra, ani teme bagaw bee ja koro. ¹⁵ Ne diminin, ani ne jusu gbannin bena ne ta kitiw ben aw kan; ne bena aw koro, ka fariya aw ma. Ni o kera, siya minw ka aw lamini, aw bena ke mafiyenyarifen ye olugu fe, ani dogoyarifen. Aw ta ko bena olugu karan, ka ke jatigekoba ye o fe. Ne Matigi Ala, ne le kumana.

¹⁶ «Ni ne nana aw bon ni ne ta bipejuguw ye, min ye kongow ye, janko ka aw halaki, ne bena aw bon ni o ye ka aw halaki le; ne bena kongow baraka bonya aw kan, ka domuni dese aw ra. ¹⁷ Ne bena kongow ben aw kan, ka kongowaraw fana su aw ra; o bena ke sababu ye ka aw bonow aw ta denw na. Banajuguw, ani fagari bena se aw ma; ne bena kerekemuru lana aw kama. Ne Matigi Ala, ne le kumana.»

6

Ala bena kiti ben jobatobagaw kan

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun ko: ² «Adamaden, i nasin Izirayeli kuruw fan na, ka ne ta kuma lase o ma. ³ I b'a fo ko: <Izirayeli kuruw, aw ye Dunupatigi Ala ta kuma lamene. Dunupatigi Ala b'a fo kuruw, ani kongoriw, ani kow, ani kurufurancen ye ko: A fle ne bena kerekemuru bla ka na aw kama; ne bena aw ta sonnikeyowow halaki. ⁴ O bena aw ta sarakabonanw halaki, ka aw ta wusunan sarakabonanw cici; ne bena aw ta mogow faga ka o suw benben aw ta jow kere fe. ⁵ Ne bena Izirayelimogow suw blabla o ta jow kere fe, ka o kolow yerege ka o ta sarakabonanw lamini. ⁶ Aw ta duguw bena ke tomow ye, aw ta sonnikeyowow bena ke yoro lakolonw ye aw sigiyowow bee ra. Ni o kera, ne bena aw ta sarakabonanw halaki ka ke yoro lakolonw ye, ka aw ta jow

cici ka o bo yi; aw ta wusunan sarakabonanw bena benben. Aw ka fen o fen ke, o bee bena tunu. ⁷ Aw ta mogow bena benben ka sa aw ce ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.

⁸ « Nka ne bena mogɔ dama dama to aw ko siyaw ce ra; ne bena olugu bosi kerekemuru boro, ka o janjan ka taga jamana werew ra. ⁹ O mogɔ minw bosira, o minana ka taga o jamana minw na, ka olugu to o jamanaw ra, o bena o hakiri jigi ne ra; k'a lon ko o banna ne ra, ka o ko di ne ma, ka pabo o ta jow fe minke, ko o le koson, ne ka o jigi tige. O ka kojugu minw ke ani o ka ko haramunin minw bee ke, o koson o bena jigi o yere ra. ¹⁰ O bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, ko ne tun k'a fo ko ne bena nin kojugu minw ke o ra, ko ne tun ma o kuma fo gbansan.

¹¹ « Ayiwa, Dunupatigi Ala ko ne ma tuun ko: I tege fla gbasi jagon na, ka i sen gbasi dugu ma, k'a kule ci Izirayelimogow ta kojuguba haramuninw bee koson, sabu kerekemuru ni kongɔ ni banajuguw bena o faga. ¹² Banajuguw bena yorojanmogow faga, kerekemuru be yoro surunmogow faga; mogɔ to minw bena to dugu kono, ni o juguw nana dugu lamini, kongɔ bena olugu faga. Ne bena ne ta jusugban wuri o kama ka se fo a dan ma. ¹³ Ni o nana o ta mogow suw ye o ta jow ce ra tuma min na, k'a ye ko suw ka o ta sarakabonanw lamini, ko suw be kongorijanw bee kunna, ani kuruw bee kunna, ani yiriba flaburumanw ni yirisunba tuninw bee jukoro, o tun be deri ka saraka wusunan kasadimanw bo o ta jow bee ye o yoro minw na, o tuma o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹⁴ Ne bena ne boro korota o kama, ka o ta jamana cen k'a ke yoro lakolonba ye, k'a ta kongokolon yoro ra ka taga a bla fo Ribila, ani o sigiyorow bee ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.» »

7

Izirayelimogow ta kiti wagati sera

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ² «Ele adamaden, Dunupatigi Ala be min fo Izirayeli jamana ma, o ye nin ye; a ko: Aw ta ko laban sera, a laban sera jamana fan naani bee ra. ³ Sisan koni aw ta ko laban sera; ne bena ne ta dimi ben aw kan. Ne bena kiti ben aw kan ka kapa ni aw ta kewalew ye, ka aw ta ko haramuninw bee hake bo aw ra. ⁴ Ne tena aw fle ka makari aw ra, ne fana tena mapuman, sabu ne bena aw ta kewalew hake le bo aw ra, ka aw ta ko haramuninw kunko ben aw kan. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁵ «Dunupatigi Ala ko: E, bono! Bono min jagon ma deri ka ye, o le nato fle nin ye! ⁶ A banna! A banna le! Bono be nana aw le kama; a nato fle nin ye. ⁷ Kojugu sera aw ma, aw jamana sigibagaw. Kiti wagati sera, a lon surunyara. Nagbankan le bena ke kuruw kunna, nagarikan tena ke yi. ⁸ Ne bena ne ta jusugban bon aw kan sisan, ka ne ta dimi ben aw kan ka se fo a dan ma; ne bena kiti ben aw kan ka kapa ni aw ta kewalew ye, ka aw ta ko haramuninw bee hake bo aw ra. ⁹ Ne tena aw fle ka makari aw ra, ne fana tena mapuman; sabu ne bena aw ta kewalew hake bo aw ra, ka aw ta ko haramuninw kunko ben aw kan. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, aw bugobaga Ala.

¹⁰ «Kiti lon fle nin ye! A nato fle! Kojugu kumbora! Terenbariya bere fyerenna! Wasoya yiri falenna! ¹¹ Fariya wurira ka ke kojugu sara bere ye. Foyi tena to aw ko; aw ta naforo to tena to, aw ta jama camanba to tena to, aw ta bonya to tena to. ¹² Kiti wagati sera, a lon surunyara.

Sannikebaga kana ninsondiya, fiyeerekebaga fana kana a jusu kasi; sabu ne ta dimi be nin jama bee le kan. ¹³ Fiyeerekebaga tun ka min fiyeere, a tena o soro tuun, hali ni ale be ni moggo panamanw ye; sabu ko min yirara nin jama ta ko ra, o tena to kebari ye! Terenbariya koson, moggo si tena se k'a nin kisi.

¹⁴ «Hali ni aw ka kerekemuru fiye, ka fen bee laben, moggo si tena taga kere ra; sabu ne ta dimi be jama bee lajennin le kan.»

Ala bena min ke Izirayelimogow ra

¹⁵ «Ni i ka bo dugu konɔ, kerekemuru! Ni i ka don, banajugu ni kongɔ! Ni min ka taga kongo konɔ, kerekemuru be o faga; ni min ka to dugu konɔ, kongɔ ni banajuguw be o halaki. ¹⁶ Minw sera ka bori ka bosi, olugu be taga to kuruw ce ra, i ko kongotugani minw be kurufurancɛw ra; o bee bena to ka njuna o yere ta terenbariyaw koson.

¹⁷ O bee boro baraka bena ban, o bee kinbirikunw bena magaya.

¹⁸ O bena borofaniw don o yere ra, jatige bena o datugu fan bee ra; maroya bena o bee pada cogo yelema, o bee kun bena gbana.

¹⁹ O bena o ta warigbew firi sira kan, o ta sanin bena ke i ko fen nogonin; o ta warigbe o, o ta sanin o, o si tena se ka o bosi Matigi Ala ta jusugbanlon na. O nin tena wasa, o konɔ fana tena fa, sabu o fenw le kera o bensababu ye, ka o bla kojuguke ra.

²⁰ O ka o ta naforonumanw ke o ta yerebonya sababu ye; o ka o le ke ka o ta batofen cejugu haramuninw ta tagamasiyenw lalaga. O koson ne Matigi Ala bena o fenw ke fensaninyabariw ye o boro.

²¹ Ne bena a to siya were mogow ye o kere ka o fenw ce, k'a to dununa mogjuguw ye o fenw bosi o boro ka taga ni o ye, ka taga o lanogo.

²² Ne bena ne ko don o ra.

Ne bena a to mogow ye ne ta yoro kanunin* lanogo, benkannikebaga dow bena don a konɔ k'a lanogo.

²³ «Negejorokow laben†, sabu jamana fara mogofaga ra, dugu fara kojugu ra.

²⁴ Ne bena siyaw bee ra mogjuguw lana, olugu bena o ta bonw mina ka o ke o yere ta ye. Ne bena o ta fangatigiw ta yerebonya ban; o juguw bena o ta yoro saninmanw lanogo.

²⁵ Kononofiri bena se o ma; o bena pasuma jini, nka o tena a soro.

²⁶ Bonɔ do le bena fara do kan,

* **7:22** 7.22 Yoro kanunin: O be se ka ke Izirayeli jamana ye, walama Zeruzalemu, walama Alabatosoba. † **7:23** 7.23 Ka negejorokow laben: O kuma b'a yira ko Izirayelimogow bena mina ka taga ke kasodenw ye jamana were ra.

kibaro juguw bena caya ɲogon kan.
 O bena a fɔ ko ciraw ye fleri ke olugu ye,
 nka sarakalasebagaw tena se ka mɔgo karan tuun,
 cekorɔbaw fana tena se ka mɔgo ladi tuun.

²⁷ Masace bena sukasi ke,
 jigitige benna fagamaw kan fan bee ra;
 jamana mɔgow borow be yereyera.
 Ne bena o mina ka kapa ni o ta kewalew le ye;
 ne bena o ta kiti tige ka kapa ni o yere ta kokecogo le ye.
 Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

8

Batofen werew yera Ala batoso kɔnɔ

¹ San wɔɔrɔnan, karo wɔɔrɔnan tere looru, ka ne siginin to ne ta bon kɔnɔ, ka Zuda mara cekorɔbaw fana siginin to ni ne ye, Dunupatigi Ala k'a ta se bagaya lajigi ne kan.

² Ne ka fleri ke ka danfen do ye, min cogoya tun be i ko adamaden. A yɔɔ min tun ye a soro ye, k'a ta o yɔɔ ra ka jigi dugu ma, o tun be i ko tasuma; k'a ta o yɔɔ ra ka yelen san fe o tun be manamana i ko siranege manamanato. ³ O fenpanaman ka boro bisigiya do bo ka ne mina ne kunsigi ma. I n'a fɔ Ala le tun be o fen yirara ne ra, Ala ta se bagaya ka ne lawuri ka ne lo san ni dugu ce, ka taga ni ne ye Zeruzalemu. Alabatosoba donda min be kɔnɔyɔɔ ra, ka pasin sahiliyanfan ma, a tagara ni ne ye o donda ra. Jo min be Matigi Ala jusu bo, o jo blandin tun be o yɔɔ le ra. ⁴ Izirayeli ta Ala ta nɔɔɔ yirara ne ra o yɔɔ ra, i n'a fɔ ne tun derira k'a ye cogo min na kuruw furance yɔɔ ra.

⁵ Ala ko ne ma ko: «Adamaden, i na korota ka fleri ke sahiliyanfan na!» Ne ka ne na korota ka fleri ke sahiliyanfan na minke, ne ka o jo ye, jo min be Matigi Ala jusu bo; a tun be sarakabonan ta donda sahiliyanfan na.

⁶ A ko ne ma tuun ko: «Adamaden, o be min kera, i na be o ra wa? Izirayeli mara mɔgow be kojugu haramuninw le kera yan, ko minw b'a to ne be ne yere mabo ne ta yɔɔ saninman na! Nka i bena ko haramunin werew ye minw belen ka jugu ni nin ye.»

⁷ A tagara ni ne ye Alabatosoba lukene donda ra. Ne ka fleri ke, ka wo do ye kogo ra. ⁸ A ko ne ma ko: «Adamaden, kogo sogɔ!» Ne ka kogo sogɔ, ka o ke donyɔɔ ye. ⁹ A ko ne ma ko: «O be kojuguba haramunin minw kera yan, ele ye don ka o fle!» ¹⁰ Ne donna ka fleri ke minke, ne ka fenpanaman fofotaw, ani began haramunin suguya bee ye, ani Izirayeli mara ta jow bee tagamasiyenw; o be kogow kan fan bee ra. ¹¹ Izirayeli mara cekoroba biwolonfla tun lolonin be o jow na fe; Safan dence Yazaniya fana tun be o ce ra. Wusunandaga tun be o bee boro, wusunan sisi kasa be wurira.

¹² A ko ne ma tuun ko: «Adamaden, Izirayeli mara cekorɔbaw be dogora ka min ke dibi ra o ta jobonw kɔnɔ, i ka o ye ke! O b'a fɔ ko: <Matigi Ala te an yera, Matigi Ala banna an ta jamana ra!» »

¹³ A ko ne ma tuun ko: «I bena a ye ko o be ko haramunin werew kera minw belen ka jugu ni nin ye.»

¹⁴ A tagara ni ne ye Matigi Ala ta batoso donda ra, min be sahiliyanfan na. Ne ka muso dow sigisiginin ye, o be kasira Tamuzi* ta jo koson. ¹⁵ A

* **8:14** 8.14 Tamuzi tun ye Mesopotami jamana ta jo do togo ye. O tun be o jo sanga ke san o san.

ko ne ma ko: «Adamaden, i ka nin ye ke! Ayiwa, i bena ko haramunin wewew ye minw belen ka jugu ni nin ye.»

¹⁶ A tagara ni ne ye Matigi Ala ta batoso lukonoyoro ra. Ne ka ce mugan ni looru jagonna ye Matigi Ala ta batoso donda ra, bolon ni sarakajenifen* ce, o ka o ko don Matigi Ala ta batoso ma, ka o jasin tereboyanfan ma; o tun ka o kinbiri gban ka o jasin tereboyanfan ma ka to ka tere bato.

¹⁷ A ko ne ma ko: «Adamaden, i ka nin ye ke! Zuda mara mogow be nin ko haramunin minw kera nin yoro ra yan, o ma o wasa, fo o belen ka jamana fa tuun ni tatori ye, ka to ka ne jusu wuri tuma bee! A fe, o be yiriboro blara o nun koro* cogo min na. ¹⁸ O koson ne fana bena o mina ni jusugban le ye, ne tena o fe ka makari o ra, ne tena mapuman o ra. O bena o kan korota ka kasi ne toro koro, nka ne tena o lamen.»

9

Ala bena min ke Zeruzalemukaw ra

¹ O ko fe, Matigi Ala perenna ni kanba ye ne toro koro, k'a fo ko: «Aw ye gbara ka na, aw minw ye dugu ta kojuguw sarabagaw ye, aw bee ye na ni aw ta halakiriminanw ye aw boro!»

² O fora minke, ne ka ce woro ye, olugu nana ka bo sanfeyoro ta donda fe, donda min jasinna sahiliyanfan ma; o bee ta halakiriminan be o boro. Ce kelen tun be o ce ra, lenfani tun be ale ra, seberikenan be a ta cesirijara ra. O nana lo sarakajenifen* siranegeraman kere fe. ³ Izirayeli ta Ala ta noro tun be seruben melekew* bisigiya min kan, o noro wurira ka bo o kan, ka taga Alabatosoba dakun kan. Lenfani tun be ce min na, ani seberikenan be a ta cesirijara ra, Matigi Ala ka o wele. ⁴ Matigi Ala k'a fo a ye ko: «Taga don dugu kono, Zeruzalemu dugu kono; mogow minw jusu kasinin lo fo o be nunana ko haramuninw koson, ko haramunin minw bee be kera dugu kono, i ye tagamasiyen do sebe o mogow ten kan.»

⁵ A ka kuma do fo ce tow ye, ne toro ka o men; a ko: «Aw ye tugu a ko ka don dugu kono, ka mogow faga; aw kana mogow si fe ka makari a ra, aw kana mapuman mogow si ra. ⁶ Cekorobaw o, kanbelenw o, sunguruw o, denmisenw o, musokorobaw o, aw ye o bee halaki ka ban; nka tagamasiyen be mogow o mogow ten kan, aw kana maga o ra. Aw y'a damina ne yere ta yoro saninman mogow le ra.» O ra, o cekoroba minw tun be Alabatosoba na fe, o ka damina olugu ra.

⁷ A k'a fo o ye tuun ko: «Aw ye taga Alabatosoba lanogo, k'a lukenew fa suw ra! Aw ye bo ka taga!» O bora ka taga mogow faga dugu kono.

⁸ Ka o to mogofaga ra, ani ka ne lonin to ne kelen na, ne benna ka ne na biri dugu ma; ne kulera, ne ko: «E, Dunupatigi Ala, yala i bena i ta jusugban ben Zeruzalemu kan ka Izirayelimogow tow bee le halaki wa?»

⁹ A ka ne jaabi ko: «Izirayeli ni Zuda mara mogow ta kojugu bonyara fo k'a dama teme. O ka jamana fa mogofaga ra, ka dugu fa terenbariya ra; o b'a fo ko: «Matigi Ala banna an ta jamana ra; ko minw be kera yan, Matigi Ala te o yera!» ¹⁰ O ra, ne fana tena makari o ra, ne tena mapuman o ra; ne bena o ta kewalew jaraki ben o yere kan.»

¹¹ Ayiwa, lenfani tun be ce min na, ani seberikenan be a ta cesirijara ra, ale sekora ka n'a fo Matigi Ala ye ko: «I k'a fo cogo min na, ne k'a ke ten!»

† 8:17 8.17 Ka yiriboro bla o nun koro: O be se ka ke Mesopotami jamana ta jow ta landako dow ye.

10

Ala k'a yere yira Ezekiyeli ra tuun

¹ Ne ka fleri ke, k'a ye ko furance koorinin min tun be seruben melekew* kun sanfeyoro ra, ko fen do tun be o yoro ra i ko safiri lulu, k'a ke i ko masasiginan*. ² Lenfani tun be ce min na, Matigi Ala k'a fo o ye ko: «Taga don wotorosenw ce ra, seruben melekew jukoro; tasumakami minw be seruben melekew ce ra, i boro fa o ra, k'a bon dugu kan.» Ce tagara; ne yere k'a tagato ye.

³ Wagati min ce tun be tagara seruben melekew ce ra, o y'a soro seruben melekew tun be Alabatosoba kininboroyanfan na. O tuma ra, sankaba ka Alabatosoba lukonoyoro bee fa. ⁴ Matigi Ala ta nooro wurira ka bo seruben melekew kunna ka taga sigi Alabatosoba dakun kan. Alabatosoba fara sankaba ra; Matigi Ala ta nooro yeelen ka Alabatosoba lukene fa. ⁵ Seruben melekew ta kamanw mankan sera fo lukeneba ra; a tun be i ko Sebعتigi Ala yere ta kan, ni a be kuma.

⁶ Matigi Ala kumana lenfanitigi fe minke, k'a fo a ye ko a ye taga tasuma ta wotorosenw ce ra, seruben melekew ce ra, ce tagara lo wotorosenw koro. ⁷ Seruben meleke kelen k'a boro bo seruben meleke tow ce ra, k'a boro don tasuma ra seruben melekew ce ra, ka tasuma do ta ka o don lenfanitigi boro. A k'a mina ka bo ni a ye.

⁸ Boro dow tun be seruben melekew kamanw jukoro, i ko adamaden boro.

⁹ Ne ka fleri ke ka wotorosen naani lonin ye seruben melekew kere fe, kelen tun be o bee kelen kelen kere fe; o wotorosenw tun be manamana i ko kirisoliti lulu. ¹⁰ O naani bee cogoya tun ye kelen ye; a tun kera i ko wotorosen do le donna wotorosen do were kono. ¹¹ Ni o be taga, o be se ka taga fan naani bee ra, nka o tagato te o ja yelema; ni seruben melekew tun ka o nasin fan min na, wotorosenw tun be taga o fan le ra, o fana tagato tun te o ja yelema. ¹² Nakisew tun ka seruben melekew fari yoro bee lamini: o kaw, ani o borow, ani o kamanw, ani wotorosenw yere; pakisew tun be o naani bee ta wotorosenw na. ¹³ Ne k'a men ko o wotorosenw togo tun lara ko «Folonkonto».

¹⁴ Nada naani tun be seruben meleke bee kelen kelen fe: nada folo tun ye seruben meleke nada ye, flanan tun ye adamaden nada ye, sabanan tun ye jara nada ye, naaninan tun ye bon nada ye. ¹⁵ Seruben melekew wurira ka taga san fe. Ne tun ka fenpanaman minw ye Kebari jiba kere fe, olugu tun lo. ¹⁶ Ni seruben melekew tun be taga, wotorosenw fana tun be taga ni o ye; ni seruben melekew tun ka o kaman foni ka korota san fe ka bo dugu ma, wotorosenw tun te bo o ko. ¹⁷ Ni o tun ka lo wotorosenw fana tun be lo, ni o tun yelenna san fe, wotorosenw fana tun be yelen ni o ye, sabu fenpanamanw ta sebagaya le tun be wotorosenw lataga.

Matigi Ala ta nooro bora Alabatosoba kono

¹⁸ Matigi Ala ta nooro bora Alabatosoba dakun kan ka taga sigi seruben melekew kan. ¹⁹ Seruben melekew ka o kaman foni ka wuri ka bo dugu ma ne ja na; o tagara ni wotorosenw ye. O tagara lo Matigi Ala ta batoso donda ra, tereboyanfan na. Izirayeli ta Ala ta nooro tun be o kan; a tun be o kunna. ²⁰ Ne tun ka fenpanaman minw ye Kebari jiba kere fe, Izirayeli

* 10:1 10.1 Aw ye 1.26 fle.

ta Ala tun be fenjanaman minw kunna, olugu lo; ne ka o ye minke, ne k'a lon ko seruben melekew lo.

²¹ Nada naani le tun be o bee kelen kelen fe, ani kaman naani; adamaden borow bisigiyaw tun be o kamanw jukoro. ²² Ne tun ka minw ye Kebari jiba kere fe, o padaw cogo tun be i ko olugu pada. O bee tun ye cogoya kelen ye; olugu yere tun lo. O bee kelen kelen tun be o na teren ka taga.

11

Ala bena kiti ben Zeruzalemu kan

¹ Ala ta sebagaya ka ne ta ka taga ni ne ye Matigi Ala ta batoso ta tereboyanfan donda ra, min pasinna tereboyanfan ma. Ne ka ce mугan ni looru ye Alabatosa donda ra; ne ka jamana kuntigi dow ye o ce ra, minw ye Azuri dence Yazaniya, ani Benaya dence Pelatiya ye. ² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Adamaden, nin mogow le be dabarijuguw sirira, ka to ka mogow ladi ni ladirikanjuguw ye nin dugu kono yan. ³ O b'a fo ko: «Bonlowagati te sisan ye; nin dugu ye daga le ye, anw maranin b'a kono i ko sogo!» ⁴ O koson, adamaden, ciraya ke o kama, ciraya ke!»

⁵ Matigi Ala ta sebagaya jigira ne kan; a ko ne y'a fo ko: «Matigi Ala ko: Aw Izirayeli mara mogow, aw be nin kumaw le fora; miiriya min be aw kono, ne ka o lon. ⁶ Aw ta mogo fagata cayara nin dugu kono; aw ka dugu siradaw bee fa suw ra. ⁷ O koson Dunupatigi Ala ko: Can lo, nin dugu ye daga le ye, nka aw ka mogo minw faga dugu kono, olugu le ye sogo ye. Aw koni, ne bena aw ghen ka aw labo. ⁸ Aw be siran kerekemuru min na co, ne bena o kerekemuru le lana aw kama. Dunupatigi Ala ko ten. ⁹ Ne bena aw labo nin dugu kono, ka aw don siya were mogow boro; ne bena ne ta kitiw ben aw kan. ¹⁰ Ne bena kiti ben aw kan Izirayeli jamana le kono, k'a to kerekemuru ye aw faga. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹¹ Nin dugu tena ke daga ye aw fe tuun, aw fana tena ke sogo ye a kono tuun. Ne bena kiti ben aw kan Izirayeli jamana yere kono yan. ¹² Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. Aw ma ne ta cifoninw sira tagama, aw ma ne ta kolatigeninw ke, nka siya minw ka aw lamini, aw tagamana ka kapa ni olugu ta kokocogow le ye.»

¹³ Ayiwa, tuma min ne tun be o cirayakumaw fora, Benaya dence Pelatiya sara. Ne benna ka ne na biri dugu ma, ka peren ni kanba ye k'a fo ko: «E, Dunupatigi Ala, i bena Izirayelimogo tow bee le halaki ka ban wa!»

Ala bena a ta mogow lajen tuun

¹⁴ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma k'a fo ko: ¹⁵ «Adamaden, minw ye ele balemaw ye, i yere balemaw, i ta somogow, ani Izirayeli mara mogow bee lajennin, Zeruzalemukaw b'a fora olugu le ma ko: «Aw ye aw yere mabo Matigi Ala ra, sabu jamana dira anw le ma k'a ke an ta ye.» ¹⁶ O koson a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Hali ni ne ka aw ghen ka taga fo yorojan, siya tow ce ra, ka aw janjan ka taga jamana werew ra, o bee n'a ta, aw tagara jamana minw na, ne tora aw fe o jamanaw ra janko aw ye se ka ne bato o yorow ra, fo ka se wagati do ma. ¹⁷ O koson a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Ne bena aw lajen ka bo siyaw ce ra; ne tun ka aw janjan ka taga jamana minw na, ne bena aw ta ka bo o jamanaw ra, ka na Izirayeli ta dugukolo di aw ma tuun.

¹⁸ «O bena seko ka na o jamana ra, ka na batofen cejuguw, ani fen haramuninw bee labo. ¹⁹ Ne bena miiriya kelen le don o bee jusukun

na, ka hakirikura di o ma. Jusukungbelen min be aw konɔ i ko kabakuru, ne bena o bo yi, ka jusukunpuman di aw ma. ²⁰ Ni o kera, o bena ne ta cifoninw ke, ka ne ta kolatigeninw korosi, k'a sira tagama. O ra, o bena ke ne ta mogow ye, ne fana bena ke o ta Ala ye. ²¹ Nka minw ta miiriya be sama ka taga batofen cejuguw, ani o fen haramuninw no fe, ne bena olugu ta kewalejuguw kunko ben o yere kunna. Dunupatigi Ala ko ten.»

²² O ko, seruben melekew* ka o kamanw korota ka wuri; wotorosenw tugura o ko. Izirayeli ta Ala ta nooro tun be o kan; a tun be o kunna. ²³ Matigi Ala ta nooro wurira ka bo dugu ce ma ka taga sigi kuru do kan, dugu tereboyanfan na. ²⁴ Ala ta sebgaya ka ne ta ka taga ni ne ye Babilonikaw ta jamana ra, mogɔ minaninw korɔ; Ala Nin le tun ka o fenw yira ne ra. O ko, ne tun be fen minw yera, o fenw tununa ne ma. ²⁵ Matigi Ala tun ka ko minw yira ne ra, ne ka o beɛ fo mogɔ minaninw ye.

12

Izirayelimogow minako flanan

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun k'a fo ne ye ko: ² «Adamaden, ele koni siginin be mogɔ murutininw le ce ra. Nadenw be o fe janko o ye yeri ke, nka o te foyi yera; torow be o fe janko o ye menni ke, nka o te foyi menna, sabu mogɔ murutininw lo. ³ Ele koni, Adamaden, ele ye i ta doniw laben k'a ke i ko o be mogɔ min minana k'a taga ni a ye jamana were ra. Bo teregban fe o beɛ ja na, k'a ke i ko o be mogɔ min minana k'a taga ni a ye jamana were ra. Bo i sigiyoro ra o yere ja na, k'a ke i n'a fo i be tagara jamana were ra. Ni o kera, a be se ka ke ko o bena a lon ko olugu ye mogɔ murutininw le ye. ⁴ I ta doniw labo teregban fe o yere ja na, i ko mogɔ minaninw do ta doni. Wulada fe i be bo o ja na, i ko mogɔ minaninw be bo cogo min na. ⁵ I be dugu laminikogo sogɔ o ja na, ka i ta doni bo o wo fe. ⁶ I be i ta doni la i kamankun kan o ja na, k'a ta su fe ka bo ni a ye. I be i pada datugu, janko i boto ja kana jamana ye. Ne be i ke lasominifen le ye Izirayelimogow fe.»

⁷ Matigi Ala ka min fo ne ye, ne ka o ke. Ne ka ne ta doni labo teregban fe, ka o laben i ko mogɔ minaninw be o ta doniw laben cogo min na. Wulada fe ne ka kogo sogɔ ni ne boro ye, ka doni labo dibi ra, k'a la ne kamankun kan o ja na.

⁸ Ayiwa, o dugusagbe sogoma, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fo ne ye ko: ⁹ «Adamaden, yala Izirayeli mara mogɔ murutininw ma i pininka, ko i be mun le kera wa? ¹⁰ A fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Nin cirayakuma ye Zeruzalemu dugu pamogɔ ta le ye, ani Izirayeli mara mogɔ minw beɛ be dugu konɔ yi. ¹¹ A fo o ye ko ele ye lasominifen le ye o fe, ko i ka min ke, ko o le bena ke Zeruzalemukaw ra. O juguw bena o mina* ka taga ni o ye jamana were ra. ¹² O ta jamana pamogɔ† bena a ta doni la a kamankun kan dibi ra ka bo. O bena wo do bo kogo ra k'a labo o fe. A bena a pada datugu, janko a boto kana jamana ye. ¹³ Ne bena ne ta jo firi a kan, k'a mina ni ne ta jan ye, k'a lataga Babilonikaw ta jamana ra;

* **12:11** 12.11 Izirayelimogow ta minako folo tun kera ka ban (Ezekiyeli 1.1-3). Nin ye o minako flanan ye. † **12:12** 12.12 O jamana pamogɔ ye Sedesiyasi ye; Babilonikaw k'a paden fla ci, ka soro k'a mina ka taga ni a ye Babiloni (Masacew flanan 25.4; Yereji 52.7).

nka a bena sa o jamana ra k'a soro a ja ma jamana ye. ¹⁴ Minw bee tun b'a kere fe, a korosibagaw, ani a ta kerekejamaaw bee, ne bena olugu bee janjan ka taga fan bee ra, k'a o gben ni kerekemuru ye. ¹⁵ Ni ne nana o yerege siya tow ce ra, ka o janjan ka taga jamana werew ra tuma min na, o bena a lon ko ne le Matigi Ala ye. ¹⁶ Nka ne bena mogoo dama dama to o ko. Olugu bena bosi kerekemuru ni kongoo ni banajugu boro; olugu bena taga sigi siya minw ce ra, o bena Izirayelimogow ta kewale haramuninw lakari o siyaw ye. Ni o kera, olugu fana bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

¹⁷ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹⁸ «Adamaden, i yereyereto ye to ka i ta domuni ke, i ja tigenin ni i kononofirinini ye to ka i ta ji min. ¹⁹ A fo jamana mogow ye ko: «Dunupatigi Ala ko: Zeruzalemuka minw siginin tora Izirayeli jamana ra, olugu kononofirinini le bena o ta domuni ke, o jigi tigenin le bena o ta ji min; sabu o ta jamana konofenw bee bena ban k'a lakolon to, jamana sigibagaw bee ta tpori koson. ²⁰ Duguw bena ke tomow ye, jamana bena ke yoro lakolon ye. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.» »

Matigi Ala be a ta layiri dafa

²¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fo ko: ²² «Adamaden, mun koson mogow be nin zana fo Izirayeli jamana konoo, ko: «Wagati be janyara ka taga, nka Ala ka fen o fen yira o si te kera can ye?» ²³ Ayiwa, a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Ne bena o zana ban; mogoo tena o zana fo Izirayeli jamana ra tuun. A fo o ye ko: «Wagati be surunyara, Ala ka fen o fen yira, o bee fana bena ke can ye!» ²⁴ Sabu mogoo si tena faninya tige tuun Izirayeli mara mogow ce ra, k'a fo ko Ala ka fen do yira a le ra, walama ka kuma do fo ni Ala togo ye ka mogow lafiri. ²⁵ Ne Matigi Ala, ne b'a fe ka kuma min fo, ne yere le bena o kuma fo, o kuma fana bena ke can ye, a tena meen. Aw mogoo murutininw, aw ta wagati yere le ra, ne bena ne ta kuma fo, k'a ke. Dunupatigi Ala ko ten.»

²⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fo ko: ²⁷ «Adamaden, Izirayeli mara mogow be min fora, o ye nin ye: O b'a fo ko: «Ala ka fen minw yira cira ra, ko o ye wagatijan kow le ye, ko cira ta cirayakumaw ye kofewagatiw ta kow le ye.» ²⁸ O koson a fo o ye ko: «Dunupatigi Ala ko: ne bena kuma o kuma fo, o kuma bee bena ke can ye, a tena meen. Dunupatigi Ala ko ten.» »

13

Cira faninyafobagaw ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ² «Adamaden, nin cirayakuma fo Izirayeli ta ciraw kama. Olugu minw be ciraya kera ka kapa ni o yere ta jusukun ta miiriyaw ye, a fo o ye ko o ye Matigi Ala ta kuma lamen! ³ Dunupatigi Ala ko: Bono bena cira hakirintanw soro, minw be kuma ka kapa ni o yere ta jusukun ta miiriyaw ye, k'a soro Ala ma foyi yira o ra. ⁴ Kongowuruw be yaala tomow ce ra cogo min na, aw ta ciraw be ten le, aw Izirayelimogow!»

⁵ «Aw ciraw, aw ma yelen ka taga dugu laminikogo wow datugu, aw ma kogo lo kokura ka Izirayeli mara mogow tanga, janko ni Matigi Ala ta lon nana se, o ye se ka lo ka o kereketononw konoo.»

⁶ «Ciraw be faninya fo ko Ala ka fen dow yira olugu ra; o be mogow lafiri ni o ta cirayakumaw ye. O b'a fo ko: <Matigi Ala ko ten,> k'a soro Matigi Ala ma o ci. O bee n'a ta, o belen b'a miiri ko o ta kumaw bana ke can ye.

⁷ «Aw ciraw, aw ko, ko aw ka ko minw ye, yala o bee te faninya le ye wa? Aw ka cirayakuma minw fo, o te mogolafirikumaw le ye wa? Aw b'a fo ko: <Matigi Ala ko ten,> k'a soro ne ma foyi fo aw ye.

⁸ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ta kumaw ye faninya le ye, i n'a fo aw ta fenyetaw fana ye mogolafirikan le ye, ayiwa, sisan ne bana wuri aw kama. Dunupatigi Ala ko ten.

⁹ «Ne bana ne boro lawuri ciraw kama, cira minw be faninya fo ko Ala ka fen yira olugu ra, ka mogow lafiri ni o ta cirayakumaw ye. O ciraw tena ke ne ta jamana kolatigebagaw ta jen ra, o togo tena sebe ni Izirayeli ta mogow ye, o tena seko ka na sigi Izirayeli mara ra tuun. Ni o kera, aw bana a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.

¹⁰ «Can lo, ciraw be ne ta mogow lafirira le, ka to k'a fo o ye ko: <Hera,> k'a soro hera te yi. Ne ta mogow be kogo lo, olugu b'a mun. ¹¹ Ayiwa, a fo o kogomunbagaw ye ko kogo bana ben. Sanjiba do bana na; ne bana sanberew lajigi, sanfojoba do bana wuri. ¹² Ayiwa, kogo bento fle nin ye! Yala mogow tena a fo aw ma ko aw ka kogo mun ni bogo min ye ko o bogo ka mun le ja wa?

¹³ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Ne jusu gbanninba le bana sanfojoba do lawuri; ne dimininba bana sanjiba lana, ne jusu gbanninba bana sanbere lajigi ni baraka ye ka fen bee halaki ka ban. ¹⁴ Aw ka kogo min mun ni bogo ye, ne bana o kogo ben fo k'a la dugu ma, k'a jusiginanw bo kene kan; kogow bana ben ka aw fana halaki o ce ra yi. Ni o kera, aw bana a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹⁵ Ne bana ne ta jusugban bee ben kogo kan, ani minw k'a mun ni bogo ye. O ko, ne bana a fo aw ma ko: Kogo te yi tuun, a munbagaw fana te yi tuun! ¹⁶ Izirayeli ta cira minw tun be cirayakumaw fora Zeruzalemu ta ko ra, ko olugu ka hera le ye Zeruzalemu ta ko ra, k'a soro hera te yi, o ciraw si tena ke yi tuun. Dunupatigi Ala ko ten.»

Ciramuso faninyafobagaw ta kiti

¹⁷ «Ele adamaden, i nasin i ta jamana musow ma sisan, minw be ciraya kera ka kapa ni o yere ta jusukun ta miiriyaw ye; ciraya ke olugu kama!

¹⁸ A fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: Bono bana aw musow soro, aw minw be sebedenw tu ka o sirisiri mogow bee borokanw na, ka kunnajalaw lalaga mogow suguya bee ye, janko ka o mogow soro. Aw b'a fe ka ne ta jamana mogow nin le mina, ka aw yere nin panaman to! ¹⁹ Aw be ne togo cen ne ta mogow ce ra, simankise boro ja dama dama koson, ani burukun dama dama. Mogow minw tun man kan ni fagari ye, aw be olugu faga; minw tun man kan ka panamanya, aw be olugu panaman to, sabu aw be faninya fo ne ta mogow ye, olugu fana be o faninyakumaw lamem.»

²⁰ «O koson Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bana wuri aw ta sebedenw kama, aw be minw ke ka mogow mina i ko konow. Ne bana o sebew tigtige ka bo aw borow ra; aw be mogow minw mina i ko konow, ne bana olugu bosu ka bo aw boro. ²¹ Ne bana aw ta kunnajalaw fana faranfanan, ka ne ta mogow bosu ka bo aw boro; o tena ke fen minata ye aw ta jan na tuun. Ni o kera, aw bana a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ²² Sabu aw be mogow terennin jusu kasi ni aw ta faninyakumaw ye, k'a soro ne tun t'a fe ka kojugu ke a ra. Aw be mogowjugu ja gbeleya k'a to a ye timinadiya kojuguke ra; o ra, a te seko ka bo a ta sirajugu kan ka panamanya. ²³ Ayiwa, aw tena faninya

fɔ tuun fiyewu, k'a fɔ ko Ala ka fɛn yira aw ra; aw fana tena cirayakuma fɔ tuun fiyewu. Ne bɛna ne ta mɔgɔw bɔsi ka bɔ aw boro. Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye.»

14

Ala ta mɔgɔw ka kan ka jobato dabra

¹ Lon dɔ, Izirayeli cɛkɔrɔba dɔw nana ne fɛ, ka na sigi ne ja kɔrɔ. ² Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fɔ ko: ³ «Adamaden, nin mɔgɔw ta jow bɛ o jusukun le ra. Fɛn min bɛ kɛ o sentalon sababu ye ka o bla kojugu ra, o bɛ nabɔ o le fɛ. Yala ne bɛ sɔn ko o ye ne jininka ko dɔ ra wa? ⁴ O ra, kuma o fɛ, i y'a fɔ o ye ko Dunupatigi Ala ko: Izirayeli mara mɔgɔ o mɔgɔ ta jo bɛ a jusukun na, ani fɛn min bɛ kɛ a sentalon sababu ye ka a bla kojugu ra, ni a bɛ nabɔ o fɛ, ni o tigi nana Ala ta cira fɛ, ne Matigi Ala yɛrɛ le bɛna o tigi jaabi; a bɛ jo caman minw sɔnna, ne bɛna a jaabi ka kɔna ni o jow ta ko le ye. ⁵ Ni o kɛra, ne bɛna Izirayeli mara mɔgɔw ta miiriya yɛlɛma, ka o kɔsegi ka na ne ma; sabu o bɛɛ le banna ne ra ka taga jow kɔ. ⁶ O kosɔn a fɔ Izirayeli mara mɔgɔw ye ko Dunupatigi Ala ko: Aw ye aw kɔ don aw ta jow ra ka kɔsegi ne ma; aw ye aw ja ta ka bɔ aw ta batofɛn haramuninw na.

⁷ «Sabu Izirayeli mara mɔgɔ min o min, walama lonan min o min siginin bɛ Izirayeli mara ra, ni o dɔ ka a yɛrɛ mabɔ ne ra, ni a ta jow bɛ a jusukun le ra, fɛn min bɛ kɛ a sentalon sababu ye k'a bla kojugu ra, ni a bɛ nabɔ o le fɛ, ni o tigi ka na cira fɛ, ko a bɛ ne jininka ko dɔ ra, ayiwa, ne yɛrɛ le bɛna o tigi jaabi, ne le ye Matigi Ala ye. ⁸ Ne bɛna ne pasin o tigi ma k'a kɛrɛ, ka o tigi kɛ tagamasiyɛn ye janko ka tɔw karan. Mɔgɔw bɛna a ta ko kɛ zana ye ka jɔgɔn karan. Ne bɛna a faran ka bɔ ne ta jamana mɔgɔw cɛ ra. Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁹ «Nka ni mɔgɔw ka cira yɛrɛ le nege k'a to a ka kuma dɔ fɔ, o tuma i b'a sɔrɔ ko ne Matigi Ala yɛrɛ le ka o cira lafiri. Ne bɛna ne boro kɔrɔta o cira kama, k'a faran ka bɔ ne ta jamana Izirayeli ta mɔgɔw cɛ ra. ¹⁰ O mɔgɔw bɛɛ ta terenbariyaw hake bɛ ben o yɛrɛ kan: jininkarikebaga ta hake ni cira ta hake bɛɛ ka kan. ¹¹ Ni o kɛra, Izirayeli mara mɔgɔw tena o yɛrɛ lafiri tuun ka mabɔ ne ra, ka o yɛrɛ lanɔgɔ ni o ta hakekow bɛɛ ye. O ra, o bɛna kɛ ne ta mɔgɔw ye, ne bɛna kɛ o ta Ala ye. Dunupatigi Ala ko ten.»

Foyi tena Ala ta kiti bari

¹² Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹³ «Adamaden, ni a kɛra ko jamana dɔ ta mɔgɔw ka ne kan bla, ka jurumun kɛ ka ne hake ta, ni ne ka ne boro kɔrɔta o jamana kama, ka domuni dɛsɛ o ra, ka kɔngɔ ben o kan ka adamadenw ni bɛganw halaki, ¹⁴ hali ni a kɛra ko nin cɛ saba, minw ye Nuho ni Danɛli ni Ayuba* ye, ko olugu cɛ saba bɛ sɔrɔ o jamana kɔnɔ, olugu cɛ saba dama le bɛna kisi o ta terenninya kosɔn. Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁵ «Walama ni ne ka kongowaraw bla ka taga jamana kɔnɔ, ka mɔgɔw faga, ka jamana ci k'a kɛ yɔrɔ lakolon ye, mɔgɔ si tɛ tɛmɛ yɔrɔ min na tuun waraw kosɔn, ¹⁶ hali ni a kɛra ko nin cɛ saba bɛ jamana kɔnɔ, ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko

* 14:14 14.14 Nuho ni Danɛli ni Ayuba: olugu tun ye Ala ta mɔgɔw terennin dɔw ye.

o ce saba tena se ka hali o dencew, walama o denmusow kisi; olugu yere dama le bena kisi, jamana be ke yoro lakolonba ye.

¹⁷ «Walama ni ne ka kerekemuru lana jamana kama, ka kerekedenw ci ka taga jamana yoro bee yaala ni kerekemuru ye, ka adamadenw ni beganw faga, ¹⁸ hali ni a kera ko nin ce saba be jamana kono, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko o ce saba tena se ka hali o dencew, walama o denmusow kisi; olugu yere dama le bena kisi.

¹⁹ «Walama ni ne ka banajuguw lana jamana kono, ni ne ka ne ta jusugban ben jamana kan, ka saya caya, ka adamadenw, ani beganw faga, ²⁰ hali ni a kera ko nin ce saba, minw ye Nuho ni Daneli ni Ayuba ye, ko olugu be jamana kono, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, o ce saba tena se ka hali o dencew, walama o denmusow kisi; o yere dama le bena kisi o ta terenninya koson.»

²¹ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Hali ni ne ka ne ta kojuguba naani bee ben Zeruzalemu kan, minw ye kerekemuru ni kongon ni kongowaraw ni banajuguw ye, janko ka adamadenw, ani beganw halaki, ²² o bee n'a ta, mogon dow bena bosu; ce dow, ani muso dow bena bosu. O bena olugu labo Zeruzalemu dugu kono; o bena na aw fe yan. Ni aw nana olugu tagamacogo ni o ta kewalew ye, o bena aw jusu saaro Zeruzalemu ta kojugu ko ra, ne ka kojugu min ben dugu kan, ani ne ka kojugu minw bee lase a ma. ²³ Ni aw nana o mogon tagamacogo ni o ta kewalew ye, o bena aw jusu saaro. Ni o kera, aw bena a lon ko ne ka ko minw bee ke dugu ra, ko ne ma o ke gbansan. Dunupatigi Ala ko ten.»

15

Zeruzalemukaw kera i ko rezensun

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko: ² «Adamaden, yala rezensun ka fisa ni yiri tow bee ye wa? Yala kongoyiriw ce ra ale ta yiri le ka fisa ni yiri tow ye wa? ³ Yala mogon be se k'a yiri ke ka fen do lalaga wa? Yala a yiriboro do be se ka turu dugu ma ka fenw dulon a ra wa? ⁴ On-on, a be don tasuma ra le, tasuma b'a jeni. Ni tasuma k'a kun fla bee jeni, ka na a cemance fana jeni ka ban, o tuma a be se ka mun le na tuun? ⁵ Wagati min a kuturu tun lo, a ma se ka foyi na; sisan a jeninin ko ka ban, a bena se ka mun le na mogon ye?

⁶ «O koson Dunupatigi Ala ko: Ne be rezensun bo kongoyiri tow ce ra k'a to o y'a don tasuma ra k'a jeni cogo min na, ne bena Zeruzalemu dugomogon fana ta ke o cogo le ra. ⁷ Ne bena ne pasin o ma ka o kere; o bora tasuma le ra, tasuma le fana bena o domu. Ni ne nana ne pasin o ma ka o kere wagati min na, o wagati ra aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁸ Ne bena jamana ke yoro lakolonba ye, sabu o ka ne kan bla. Dunupatigi Ala ko ten.»

16

Ala tun k'a janto Zeruzalemu na

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko:

² «Adamaden, Zeruzalemukaw ta kojugu haramuninw yira o ra! ³ A fo o ye ko Dunupatigi Ala ko Zeruzalemu ma ko: Ele boyoro ni i woroyoro ye Kanaana jamana le ye. I face tun ye Amorika ye, i bamuso tun ye Hetika ye. ⁴ I worolon na, mogon ma soro ka i barajuru tige, mogon ma i ko ni ji ye

ka i saninya, mɔgɔ ma i fari jɔsi ni kɔgɔ ye, mɔgɔ ma fani ke ka i melege. ⁵ Mɔgɔ si ma i flɛ ka makari i ra, ka mapuman i ra ka hali nin kow do kelenpe ke i ye. O ka i firi kongo kɔnɔ, sabu mɔgɔw tun jigira i ra kabini i worolon*.

⁶ «Ayiwa, ka ne temeto to i kɔrɔ, ne ka i firinfirinto ye i ta jori ra. Ne ko i ma ko: «Hali ni i be jori ra, i bena baro! Hali ni i be jori ra, i bena baro!» ⁷ Ne ka i lamo; i kogora i ko kongokɔnyiri. I korɔyara ka bonya ka ke sunguru ceɓumanba ye. I kɔgɔ fara, ka i ke muso dafanin ye; nka i fari lakolon tun lo.

⁸ «O ko fe, ka ne temeto to i kɔrɔ tuun, ne ka i flɛ minke, ne k'a ye ko i sera furu ma. O ra, ne ka ne ta deregeba senkorɔyɔrɔ biri i kan ka i fari datugu. Ne karira i ye ka jenɔgɔnya don ni i ye. Dunɔpatigi Ala ko ten. O ra, i kera ne ta ye.†

⁹ «Ne ka i ko ni ji ye, ka jori bo i fari ra, ka i mun ni turu ye. ¹⁰ Ne ka derege kansɔgoninw don i ra, ka gbolosanbara pumanman do don i sen na. Ne ka lenfani cesirinan do siri i ce ra, ka deregeba dawulaman do don i ra. ¹¹ Ne ka masirifenw ke ka i masiri: ne ka bororanɛge don i boro ra, ka kannakonon don i kan na. ¹² Ne ka nunnasanin don i nun na, ka tororasanin don i toro ra, ka jalamugu ceɓuman do siri i kun na. ¹³ Ne ka i masiri ni sanin ni warigbe ye, ka lenfani ni fani dawulamanw, ani fani pumanman sɔgoninw don i ra. I ta baro tun ye mugu tentennin pumanman le ye, ani li, ani turu. O ra, i jana kosebe, ka i ke i ko masamuso. ¹⁴ I tɔgo sera siya tow bee ma, i ta ceɓa koson; sabu ne tun ka nooro min ke ka i masiri o nooro sababu ra, i ta ceɓa tun dafanin lo. Dunɔpatigi Ala ko ten.»

¹⁵ «Nka i ka i jigi la i ta ceɓa kan, ka i ta togobaya ke sababu ye ka i yere bla jatɔya ra‡. I ka i yere fiyeere temɛbagaw bee fe; i ka i yere di ce bee ma. ¹⁶ I ka i yere ta fani dow sirisiri i ta sonnikeyɔrow ra k'a ceɓa, ka jatɔya ke o kan. O kow jɔgon tun ma deri ka ke, a jɔgon fana tena ke tuun. ¹⁷ Ne tun ka masirifin ceɓuman minw lalaga ni ne ta sanin ni ne ta warigbe ye ka o di i ma, i ka o le ta ka o ke ka ceɓ tagamasiyen lalaga, ka o ke jow ye, ka jatɔya ke ni o jow ye. ¹⁸ I ka i ta fani pumanman kansɔgoninw ke ka o jow datugu, ka o son ni ne ta turu ni ne ta wusunan ye. ¹⁹ Ne tun ka domunifin minw di i ma, mugu tentennin pumanman, ani turu, ani li, ka o ke i ta baro ye, i ka o di jow ma, ka o ke saraka kasadiman ye jow ja kɔrɔ. A kera ten le. Dunɔpatigi Ala ko ten.

²⁰ «I tun ka dencɛw, ani denmuso minw woro ne fe, i ka olugu ta ka o ke sarakaw ye, ka o di jow ma janko olugu ye o domu. I ta jatɔya belen ma i wasa! ²¹ I ka ne ta denw kannatige ka o ke saraka jenitaw* ye, ka jow son. ²² Ka i to i ta ko haramuninw, ani i ta jatɔya ra, ne tun ka min ke i ye i denmisenman, i hakiri ma to o ra, wagati min i fari bee lakolon tun lo, i tun be firinfirinna jori ra.

²³ «I ta kewalejuguw bee koson, bono bena i sorɔ, bono! Dunɔpatigi Ala ko ten. ²⁴ I ka jobonw lalaga, ka sonnikeyɔrow lo kenɛgbew bee ra. ²⁵ I ka sonnikeyɔrow lalaga sirafaranw bee ra. I tara i ta ceɓa fe ka ko

* **16:5** 16.5 Ala be Zeruzalemu dugu suma ni denɓenin le ye, mɔgɔ si ma son k'a janto den min na. † **16:8** 16.8 Ala tun ka Zeruzalemu dugu mina ka ja, i ko furuce be furumuso mina cogo min na. ‡ **16:15** 16.15 Zeruzalemu ni Ala ta jenɔgɔnya ko tun kera i ko furuce ni furumuso. O koson o tagara batofen werew ko minke, Ala be o suma ni jatɔya ye.

haramuninw ke; i ka i yere di temebaga bee ma, ka i ta jatoya caya. ²⁶ I ka i yere di jatoya ra i siginogon Misirankaw ma, sabu o cew fari ce ka ni! I ka i ta jatoya caya fo ka ne jusu gban. ²⁷ O koson ne ka ne boro bo i kama. Ne ka do bo i ta sorota ra, ka i ke i juguw sago ye. I ta kewalejuguya ka maroya bla hali Filisikaw denmusow^S ra. ²⁸ I ka i yere di jatoya ra Asirikaw ma, sabu hali bi i tun ma wasa. I ka jatoya ke ni olugu ye, nka o si belen ma i wasa. ²⁹ I ka jatoya caman ke Babilonika jagokebagaw ta jamana ra, nka olugu si belen ma i wasa.»

Zeruzalemu ta kojuguw dama temena

³⁰ «E, ele desera de! Dununatigi Ala ko ten. K'a soro i ka nin kow bee ke, ka i yere ke i ko jatamusow bee ra marobari. ³¹ Wagati min i tun be i ta jobonw lalaga sirafaranw bee ra, ka i ta sonnikeyorow lo kenegbew bee ra, o wagati ra i tun te i ko jatamusow tow, sabu i tun te hali wari yere jate fen ye. ³² I tun kera i ko muso jeneyakebaga min be a fuce to yi, ka taga jen ni ce werew ye. ³³ Jatamusow bee be sara soro a ta jatoya ra, nka ele yere le be wari di i pamogocew bee ma; i be o nege ni i borofenw ye ka o sama ka na i yere korow; o be bo fan bee ra ka na jatoya ke ni i ye. ³⁴ Ele koni ma i ta jatoya ke muso tow ta kecogo ra! Cew tun te ele yoropini, ele yere le tun be cew yoropini; cew tun te sara di ele ma, nka ele yere le tun be cew sara. Ele ni tow koni ma ke kelen ye fiyewu!

³⁵ «Ayiwa, ele jatamusow, Matigi Ala ta kuma lamensal! ³⁶ Dununatigi Ala ko: Ele ka i yere laben k'a bla, ka i yere waraga pewu, janko ka jatoya ke ni i pamogocew ye, ani i ta batofen haramuninw bee; i ka i denw faga ka o jori ke ka o batofenw son. ³⁷ O ra, ne bena i pamogocew bee lajen, i ko diyara minw bee ye, i ka minw bee kanu, ani i ka minw bee koninya. Ne bena o lajen ka bo yoro bee ka na i kama, ka na i fari lakolon bo kene kan o ja korow, janko o ye i musoyorow bee ye. ³⁸ Ne bena i ta kiti tige i ko muso jeneyakebagaw, ani muso mogofagabagaw ta kiti be tige cogo min na. Ne bena ele faga le ka ne yere dimibo, ne ta jusugban koson; sabu i ma ne ta kanuya jate. ³⁹ Ne bena i don i pamogocew boro. O bena i ta jobon ci, ka i ta sonnikeyorow waraga. O bena i ta faniw bee bo i ra, ka i ta masirifen ncoromanw bo i ra ka i fari lakolon to. ⁴⁰ O bena jamaba do lawuri ka na i kama; olugu bena i bon ni kabakuraw ye, ka i sogosogo ni o ta kerekemuraw ye. ⁴¹ O bena tasuma don i ta bonw na ka o jeni, ka i ta kojuguw hake bo i ra muso camanba ja na. Ne bena i ta jatoya lalo, i tena sara di kanbelen si ma tuun jatoya kama. ⁴² Ne bena ne ta jusugban se fo a dan ma. Ni o kera, ne ta kanuya ta kere be soro ka ban; ne jusu bena suma, ka ne ta dimi mala. ⁴³ Ne ka min ke i ye i denmisenman, i hakiri ma to o ra minke, ani i ka ne jusu wuri ni i ta ketaw bee ye minke, o koson ne fana bena i ta jatoyajuguw kunko ben i kunna; Dununatigi Ala ko ten. Yala i ma kewalejuguw ke ka o fara i ta kojugu haramunin tow bee kan wa?»

Zeruzalemu ta kewalew juguyara ni dugu tow ta ye

⁴⁴ «A fle, zanalabagaw bee bena nin zana fo ele ma, ko: <Denmuso b'a bamuso jogo le ta!> ⁴⁵ Ele koni kera i bamuso worden yere le ye; sabu i bamuso fana banna a ce ni a ta denw na nin cogo le ra. Ele kera i balemamuso tow balema yere do le ye; sabu olugu fana banna o cew

ni o denw na nin cogo le ra. Aw bamuso tun ye Hetika ye, aw face tun ye Amorika ye. ⁴⁶ I koromuso ye Samari le ye; ale ni a denmusow siginin be i ta dugu sahiliyanfan na. I dogomuso min siginin be i ta dugu worduguyanfan na ni a denmusow ye, o ye Sodomu ye*. ⁴⁷ Ele ma olugu ta sira jogon tagama doron ka dan o ma, walama ka o ta ko haramuninw jogon ke doron ka dan o ma de, nka ele ta kewalew bee le juguyara ka teme olugu ta kan. ⁴⁸ Ne be kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dununatigi Ala ko ten: I dogomuso Sodomu ni a denmusow ma ele ni i denmusow ta jogon ke ka ye.

⁴⁹ «Ayiwa, i dogomuso Sodomu ta kojugu ye nin ye: Yerebonya le tun donna ale ni a denmusow ra; sabu o tun ka domuni soro ka fa fo k'a dama teme, ka sigi laganfiya ni nasuma ra. O ma desebagatow, ani fagantanw deme. ⁵⁰ O yadara fo ka ko haramuninw ke ne ja koru; o koson ne ka o halaki ka bo yi, i n'a fo i yere k'a ye cogo min na. ⁵¹ Samari ma hali ele ta jurumun jogon tarance ke. Ele ta ko haramuninw cayara ka teme ale ta kan. Ele ka ko haramuninw minw bee ke, o k'a to i balemamusow belen terenna ka teme i kan. ⁵² Ele koni, ele fana bena dogoyari sonmina, sabu i ka jo di i balemamusow ma. I ka jurumun ke ka ko haramuninw ke ka teme olugu kan minke, o koson olugu terennin lo tuun ka teme ele kan. Maroya bena ele fana mina, k'a to i ye dogoyari sonmina, sabu i k'a yira ko i balemamusow belen terennin lo ka teme i kan.»

Ala bena Sodomu ni Samari lawuri kokura

⁵³ «Ayiwa, o bee n'a ta, ne bena hera laseko Sodomu ni a denmusow ma tuun, ka hera laseko Samari ni a denmusow ma tuun, ka hera laseko ele fana ma ni olugu ye. ⁵⁴ Ni o kera, i bena dogoyari sonmina fo ka i kun suuru i ta kewalew bee koson, i ka kewale minw ke. O bena ke sababu ye ka tow jusu saaro, sabu o bena a ye ko olugu ma ele ta jogon ke. ⁵⁵ I balemamusow Sodomu ni a denmusow bena seko ka ke o sigicogokoro ra, Samari ni a denmusow bena seko ka ke o sigicogokoro ra, ele ni i denmusow bena seko ka ke aw sigicogokoro ra. ⁵⁶ Yala i da tun te to ka i balemamusow Sodomu togojugu fo i ta yerebonya wagati ra wa? ⁵⁷ O wagati ra i ta juguya tun ma bo kene kan folo. Nka sisan, Aramu mara ta duguw, ani o kerefeduguw bee be ele le mafiyenyara; Filisikaw ta duguw fana be i dogoyara fan bee ra. ⁵⁸ I ta jatoyajugu ni i ta kojugu haramuninw doni le be i kunna sisan; Matigi Ala ko ten.»

Matigi Ala ta jennogonya wuribari

⁵⁹ «Dununatigi Ala ko: I ka min ke, ne fana bena o jogon le ke i ra. I ka ne ni i ta jennogonya* cen, sabu i karira ka kuma min fo, i ma o jate tuun. ⁶⁰ Nka ne koni bena ne hakiri to ne ta jennogonya ra, ne tun ka jennogonya min don ni i ye kabini i dennisenman. Ne bena o ke jennogonya wuribari le ye. ⁶¹ Ni o kera, ni i koromusow, ani i dogomusow nana i fe, i hakiri bena jigi i ta kewalew ra ka maroya. Ne bena olugu di i ma ka o ke i n'a fo i denmusow; nka o tena ke ne ni ele ta jennogonya koson. ⁶² Ne bena ne ta jennogonya don ni i ye tuun; ni o kera, i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁶³ I hakiri bena jigi i ta kewale temeninw na, ka maroya; o ra ni ne nana i ta kojuguw bee kafari wagati min na, maroya koson i tena son ka i da ye le tuun ka kuma. Dununatigi Ala ko ten.»

* **16:46** 16.46 Samari ni Zeruzalemu ni Sodomu, o duguw ta kewalew tun ka jugu. O denmusow, o koru ye o kerefeduguw.

17

Bon fla ni rezensun ta talen

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ² «Adamaden, kuma koroman do fo Izirayeli mara mogow ye; talen do fo o ye! ³ A fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: Bon* belebebeba, min kamanw ka janjan, a kamansiw ka janjan, a siw jegenjegenin lo, lon do ale le tagara fo Liban kuruw kunna, ka taga sediriyiri sanfeboro kari. ⁴ Yiriboro min yoro ka jan ni yiriboro tow bee ye, a ka o kari ka taga ni a ye jagokejamana do ra, ka taga a bla jagokedugu do ra†.

⁵ « <O ko, a ka Izirayeli jamana yere ta yiriden‡ do ta ka o dan. A k'a dan jiba do kere fe, i ko solisun min be wuri jida ra. ⁶ O yiri nana wuri ka ke rezensunuman ye, ka woyo ka ja. A yiriborow janyara ka taga bon fan fe, a liliw tun be bon jukoro. A kera rezensun ye, ka yiriborobaw, ani yiriboromisenw bo.

⁷ « <Nka bon§ do were nana; ale fana tun ka bon. A kamanw tun ka janjan, a kamansiw tun ka ca. O ra, rezensun k'a liliw sin ale fan na, k'a yiriborow bo ka taga ale fan na. Rezensun tun b'a miiri ko ale bena ji caman soro o yoro ra ka teme a ta yoro folo kan. ⁸ K'a soro o tun ka rezensun turu dugukolodiman le ra, jiba do koro, janko a ye yiriborow bo, ka den, ka ke rezensun cejumanba ye.>

⁹ «Ayiwa, a fo Izirayelimogow ye ko Dunupatigi Ala ko: Yala o rezensun bena a yere soro wa? Yala bon folo tena a liliw bee bon, k'a denw bee cen, k'a to a ye ja fo k'a flaburukuraw bee jaja wa? A bena rezensun sama k'a bon ni a liliw ye, hali a tena a ke ni barakaba ye, walama ka jamaba lajen a kama. ¹⁰ Ayiwa, rezensun koni turura, nka yala a bena a yere soro wa? Ni tereboyanfan ta fono gbanninman nana a fiye, yala a tena ja pewu wa? A bena ja a turuyoro yere ra yi.»

Ezekiyeli ka talen koro fo Izirayelimogow ye

¹¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹² «A fo nin mogow murutininw ye ko: <Aw ma nin kow koro lon wa?> A fo o ye ko: <Babiloni* masace tagara Zeruzalemu, ka taga Zuda masace ni a ta jamana jamogow mina ka taga ni o ye Babiloni. ¹³ O ko, a ka Zuda masace ta somogow do ta, ka jennogonya don ni o ye, ka o sigi kuntigiya ra, k'a fo a ye ko a ye kari ko a bena ke kankelentigi ye. O y'a soro a tagara ni jamana jamogow bee ye Babiloni, ¹⁴ janko jamana baraka dogoyanin ye to, jamana kana se ka wuri tuun, mogow ye to ale doron ta jennogonya ra. ¹⁵ Nka o kuntigi nana muruti Nebukadinesari ma. A ka mogow dow ci ka taga Misiran, ko Misiran masace ye so caman ni kerekeden caman di ale ma. Ayiwa, yala a bena se soro wa? Kuntigi min ka o ko jagon ke, yala o bena bosi wa? Yala a bena bosi k'a soro a ka jennogonya cen wa?

¹⁶ « <Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, masace min tun ka o kuntigi sigi kuntigiya ra, o kuntigi bena taga sa o masace ta jamana le ra, Babiloni dugu kono; sabu a ka jennogonya

* **17:3** 17.3 Bon ye kono belebele barakaman le ye. Masace Nebukadinesari tagamasiyen lo; ale le nana Zeruzalemu kere, ka dugu mina (Ezekiyeli 17.12). † **17:4** 17.4 Nin kumaw be Zuda masace Yehoyakini ni a ta jamana jamogow minako le fo (Ezekiyeli 17.12). ‡ **17:5** 17.5 Izirayeli jamana ta yiriden, o ye Sedesiyasi ye; Nebukadinesari tun ka ale le sigi Zuda mara kunna (Masacew flanan 24.17). § **17:7** 17.7 O bon flanan ye Farawona ye; Sedesiyasi tun b'a fe ka jennogonya don ni ale ye (Ezekiyeli 17.15).

cen, a tun karira a ye ka kuma min fo, a ma o jate. ¹⁷ Hali ni Misiran masace Farawona nana ni kerekɛjamaba le ye, ani kerekeden camanba, o tena se ka foyi na nin kuntigi ye kere wagati ra; sabu Babilonikaw bena tintinw lo, ka yelenyɔrɔw lalaga, ka dugu lamini, ka don dugu kɔnɔ ka mɔgo camanba halaki. ¹⁸ Kuntigi ka jɛnɔgɔnya cen, sabu a tun karira ka kuma min fo, a ma o jate tuun. Ale ni Nebukadinesari tun kumana ka ben, fo ka o boro don ɔgɔn boro, nka o ko fe ale ka nin ko ke; o kosɔn a tena bɔsi!»

¹⁹ «O kosɔn Dunɔɔatigi Ala ko: Ne be kari, ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, ko a tun karira ne na kɔrɔ ka kuma min fo, a ma o le jate; a ka ne ta jɛnɔgɔnya le cen. Ne fana bena o ko kunko ben a kan. ²⁰ Ne bena ne ta jo firi a kan, k'a mina ne ta jan na, k'a lataga Babiloni, ka taga kiti ben a kan o yɔrɔ ra, sabu a ka ne kan bla ka terenbariyakow ke ne ra. ²¹ O bena a ta kerekeden boribagatɔw be faga ni kerekemuru ye; a to minw bena to, olugu bena janjan ka taga fan be ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le kumana.»

Ala ka masacekura layiri ta a ta mɔgɔw ye

²² «Dunɔɔatigi Ala ko: Ne yere bena yiriboromisen do kari sedirisunjan san fe, ka o turu. Ne bena a yiriboro nuguninkura* do le tige yiriboro to be san fe; ne yere bena o turu kuru jamijanba† do kunna. ²³ Ne bena a turu Izirayeli kuruw be ra jamijan le kunna. A bena wuri ka yiriborow bo, ka den, ka ke sediriyiri ceɓumanba ye. Kɔnɔ suguyaw be bena sigi a jukoro; kɔnɔ suguyaw be bena sigi a yiriborow suma ra. ²⁴ Ni o kera, kongoyiriw be bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, ko ne le be yiriba dogoya, ka yiri fitini bonya; ko ne le be yirikene ja, ka yirijalan nugu. Ne Matigi Ala, ne le kumana; ne fana bena a ke ten le.»

18

Face ta hake te ben a denw kan

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Mun le k'a to aw be to ka nin zana fo Izirayeli jamana ta ko ra, ko:

«Faw ka rezengberen min domu,
o ka denw jinw kumu.»

³ «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunɔɔatigi Ala ko ten, ko aw tena o zana fo tuun Izirayeli jamana kɔnɔ. ⁴ A fle, adamaden be ta nin ye ne ta le ye; den ta nin o, a face ta nin o, o be ye ne ta le ye. Mɔgo min ka jurumun ke, o tigi le ka kan ka faga.

⁵ «Ayiwa, mɔgo min terennin lo, o cogo fle nin ye: A be can ni terenninya sira tagama, ⁶ a te saraka domu ni josɔnbagaw ye kuruw kunna, a te pabo Izirayeli ta mɔgɔw ta jow fe, a te a mɔgɔɔgɔn ta muso lebu, a te jen ni a muso ye k'a soro a ma saninya ka bo a ta landa ra. ⁷ A te mɔgo toɔo; jurunantigiw tun ka o borofen minw di a ma ka o ta juru tɔnɔmasigi, a be o fenw kɔsegi olugu ma; a te sonyari ke, a be domuni di kongotow ma, fani te minw fe, a be olugu fiyerebo. ⁸ A te juru don mɔgo ra ka tɔnɔ jini a ra, a te do fara a ta fiyeerefenw songo yere kan. A te son k'a boro don terenbariyakow ra. A be kiti tige can kan mɔgo ni a mɔgɔɔgɔn ce. ⁹ A be

* **17:22** 17.22 O yiriboro nugunin ye Izirayeli masacekura tagamasiyen ye (Ezekiyeli 34.23; Samawilu flanan 7.12-16). † **17:22** 17.22 Kuru jamijanba: O ye Zeruzalemu dugu ye.

ne ta cifoŋinw ke, ka ne ta kolatigeninw sira tagama ka kapa ni can ye. Ayiwa, o tigi koni terennin lo; a be kisi, sigiya te o ra. Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁰ «Nka ni o tigi nana dence do soro, ni o den ka ke benkannikebaga ye, ani mogofagabaga, walama ni a kera nin kojuguw jogon do kebaga ye, ¹¹ k'a soro a face ma o kojuguw jogon si ke: a be saraka domu ni josonbagaw ye kuruw kunna, a be a mogojogon ta muso lebu, a be panibagatow ani fagantanw tojo, a be sonyari ke; ¹² jurunantigiw tun ka o borofen minw di a ma ka o ta juru tonomasigi, a te o fenw kosegi olugu ma, a be nabo jow fe, ka ko haramuninw ke; ¹³ a be juru don mogow ra ka tono jini a ra, a be do fara a ta fiyeerefenw songo yere kan. Yala o den jogon be se ka kisi wa? A te kisi le fiyewu! A ka nin ko haramuninw bee ke minke, sigiya t'a ra, a be faga; a fagari kunko be ben a yere le kan.

¹⁴ «Ayiwa, nka ni a kera ko o dence fana nana dence were soro, ale face ka jurumun minw bee ke, a ka o ye; a ka o ye, nka a ma o jogon ke: ¹⁵ A ma son ka sarakaw domu ni josonbagaw ye kuruw kunna, a ma nabo Izirayeli mara mogow ta jow fe. A ma a mogojogon ta muso lebu. ¹⁶ A ma mogow si tojo, a ma fen mina mogow fe k'a ta juru tonomasigi, a ma sonyari ke, a ka domuni di kongotow ma, fani te minw fe, a ka olugu fiyerebo. ¹⁷ A ma son k'a boro don terenbariyakow ra, a ma juru don mogow ra ka tono jini a ra, a ma do fara a ta fiyeerefenw songo kan; nka a ka ne ta kolatigeninw sira tagama, ka ne ta cifoŋinw ke. Ayiwa, o den tena faga a face ta terenbariya koson; a be kisi, sigiya te o ra. ¹⁸ A face le ka mogow tojo, k'a mogojogonw borofenw sonya; ale le ka ko benbariw ke a ta jamana mogow ra. Ale le ka kan ka faga a ta terenbariya koson.

¹⁹ «Ayiwa, aw b'a fo ko: <Mun koson face ta terenbariya hake te ben den kan?> O te ke, sabu den ka can ni terenninya sira le tagama; a ka ne ta cifoŋinw bee ke, k'a sira tagama, o koson a be kisi, sigiya te o ra. ²⁰ Mogow min ka jurumun ke, o le ka kan ka faga. Face ta terenbariya hake te ben a den kan, den fana ta terenbariya hake te ben a face kan. Mogow terennin be a ta terenninya sara soro, mogojugu fana be a ta juguya sara soro.»

Mogojugu ni mogow terennin saracogo

²¹ «Mogojugu ka jurumun o jurumun ke, ni a k'a ko don o bee ra, ni a ka ne ta cifoŋinw bee ke, ka terenninya sira ta, a be kisi, sigiya te o ra; a te faga a ta jurumun koson. ²² A tun ka kojugu minw bee ke, o si te jate a kun tuun. A ka terenninya sira min tagama, a be kisi o sababu ra.

²³ «Yala aw b'a miiri ko mogojugu ye faga, ko o ka di ne ye wa? Dunupatigi Ala ko ten. Ne b'a fe ko a ye a ta sirajugu le bla, ka kisi.

²⁴ «Ni mogow terennin k'a ta terenninya dabra, ka to ka terenbariyakow ke, mogojuguw be ko haramunin minw ke, ni a ka o ladegi, yala a bena kisi wa? A tun ka ko terennin min o min ke, ne te o si jate tuun; a ka ne kan bla, ka jurumun minw ke, o sababu ra a be faga.

²⁵ «Aw b'a fo ko: <Matigi ta siraw bennin te.> Aw ye ne lamem, aw Izirayeli ta mogow! Yala ne ta siraw le bennin te wa? Aw t'a fo ko aw yere ta siraw le bennin te wa? ²⁶ Ni mogow terennin k'a ta terenninya dabra, ka to ka terenbariyakow ke, ni a fagara o koson, a ka ko terenbari minw ke, o le kera a fagasababu ye. ²⁷ Nka mogojugu tun be kojugu minw ke, ni ale ka o dabra, ka can ni terenninya sira tagama, o tuma a nin be kisi. ²⁸ Ni a

k'a ja yeƙe k'a ta kojugu keninw beƙe fle, ka o dabla, a be kisi, sigiya te o ra; a tena faga a ta jurumun koson.

²⁹ «Nka Izirayeli mara mogow b'a fo ko: <Matigi ta siraw bennin te.> Yala ne ta siraw le bennin te wa, Izirayeli mara mogow? Aw t'a fo ko aw yere ta siraw le bennin te wa?

³⁰ «O koson ne bena aw ta kiti tige ka kapa ni aw ta kewalejuguw ye, aw Izirayeli ta mogow; Dununatigi Ala ko ten. Aw ye nimisa ka aw ko don aw ta hakekow beƙe ra, janko aw ta terenbariya kana ke aw ben sababu ye. ³¹ Aw ka jurumun o jurumun ke, aw ye aw yere mabo o beƙe ra. Aw ye jusukunkura ni hakirikura soro. Mun koson aw bena fagari lase aw yere ma, aw Izirayeli ta mogow? ³² Sabu mogow ye faga o man di ne yere ye; Dununatigi Ala ko ten. O ra, aw ye kojugu dabla, janko aw ye kisi.»

19

Jaramuso ni a denw ta sangadonkiri

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye ko ne ye sangadonkiri* do la Izirayeli namogow ta ko ra, ² k'a fo ko:

E, ele bamuso tun ye jaramusoba le ye de,

jara tow ce ra!

A tun be la jarakanbelenw ce ra,

a tun b'a denw lamo.

³ A k'a ta den kelen koro,

ka o ke jarakanbelen ye.

Ale ka sogomina degi,

a be mogow fana mina.

⁴ Siya dow nana a ko men.

Olugu ka dinga sogi a ja, k'a laben o kono;

o k'a mina ka nunnanegge don a nun na

ka taga ni a ye Misiran jamana ra†.

⁵ Jaramuso k'a ye ko ale k'a dence makono ka dese minke,

ko ale jigi tigera fana,

a k'a ta jaraden do were ta

ka o fana koro ka o ke jarakanbelen‡ ye.

⁶ Ale ka ke yaala ye ni jara tow ye,

a fana kera jarakanbelen ye;

a ka sogomina degi,

a be mogow fana mina.

⁷ A ka o ta bon barakamanw cen,

ka o ta duguw halaki.

A kasikan mankan koson,

jamana ni a mogow beƙe ja be tige.

⁸ Nka siya tow ka ngon lajen a kama;

o bora kererejamanaw ra ka na a kama.

O ka o ta jo firi a kan;

a benna o ta dinga kono.

* **19:1** 19.1 Nin kow be Izirayeli jamana ni a ta masacew ta kewalew le yira. † **19:4** 19.4 O jarakanbelen ye masace Yohahazi tagamasiyen ye, Farawona ka min mina; nin kow kera masace Yohahazi ra (Masacew flanan 19.28; 23.31-34). ‡ **19:5** 19.5 O jara flanan be se ka ke Yehoyakini, walama Sedesiyasi tagamasiyen ye (Masacew flanan 24.15; 25.7).

9 O ka nunnange don a nun na k'a bla kesu do kono;
o tagara ni a ye Babiloni masace fe.
O tagara a datugu bon barakaman do kono,
janko mogo si kana a kan men tuun Izirayeli kuru kunna.

Rezenforo ta sangadankiri

10 I bamuso tun be i ko rezensun min turura jida ra.
Den caman ni flaburu caman tun b'a ra, sabu ji caman tun b'a koro.

11 Yiriboro barakamanw tun b'a ra;
a yiriw kera masaceberew ye.

A janyara ka ke yiri tow bee san fe.

Mogo tun be to fo yorojan k'a ye, a janya koson,
ani a ta yiriboro camanba koson.

12 Nka o nana a tufa k'a bon ni jusugban ye,
k'a firi dugu ma.

Tereboyanfan ta fono gbanninman k'a denw jaja;
o benbenna.

A yiriboro barakamanw jajara,
tasuma ka o bee jeni.

13 Sisan o ka o rezensun turu kongokolon le kono,
dugukolojalan jintan do ra.

14 Tasuma do bora a yiriborobaw ra
k'a yiriboromisew ni a denw jeni.

Yiriboro barakaman t'a ra tuun,
masacebere te soro a ra tuun.

Nin dankiri ye sangadankiri le ye; a be la i ko sangadankiri.

20

Ala ka kopuman ke Izirayelimogow ye

1 San wolonflanan, karo loorunan, tere tan, Izirayeli cekoroba dow nana
ko o bena Matigi Ala nininka; o nana sigi ne na koro. 2 Matigi Ala k'a ta
kuma lase ne ma; a ko:

3 «Adamaden, kuma Izirayeli cekorobaw fe; a fo o ye ko: <Dunupatigi
Ala ko: Aw nana ne nininka le ke! Ayiwa, ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le
ye Ala panaman ye, ko ne tena son aw ye ne nininka; Dunupatigi Ala ko
ten.>

4 «Adamaden, i te o jaraki wa? I te o jaraki wa? O bemaw ka ko
haramunin minw ke, o fo o ye! 5 A fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: Lon
min na ne ka Izirayeli panawoloma, ne tun ka ne boro korota ka kari
Yakuba ta durujaw ye. Ne ka ne yere yira o ra Misiran jamana ra; ne
karira o ye k'a fo ko: Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. 6 O lon na, ne ka
ne boro korota ka kari o ye, ko ne bena o labo Misiran jamana ra, ka taga
ni o ye jamana do ra, ne yere ka jamana min pini o ye, nono ni li be woyo
jamana min na*, jamana bee ra cepuman. 7 Ne k'a fo o ye ko: <Aw be pabo
batofen haramunin minw fe, aw ye o bee to yi; aw kana aw yere lanogo
ni Misiran jamana ta jow ye tuun. Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.>

8 «Nka o murutira ne ma, o ma son ka ne lamen. O tun be pabora batofen
haramunin minw fe, o si ma son ka o to yi, o ma son ka ban Misiran jamana
ta jow ra. O koson ne tun k'a miiri ko ne bena ne ta jusugban ben o kan,

* 20:6 20.6 Nono ni li be woyo jamana min na (Bori 6.2-8).

ka ne ta dimi ben o kan ka se fo a dan ma, ka o to Misiran jamana ra yi. ⁹ Nka ne ma son ka o ke ne yere togo koson, janko o tun siginin be siya minw ce ra, ne tun ka ne yere yira o ra ka o labo Misiran jamana ra o siya minw ja na, ne togo kana na cen o siyaw ja koru. ¹⁰ O ra, ne ka o labo Misiran jamana ra, ka taga ni o ye kongokolon konu. ¹¹ Ne ka ne ta cifoninw yira o ra, ka ne ta kolatigeninw fo o ye; adamaden be o sira le tagama, ka kisi o sababu ra. ¹² Ne ka ne ta Nenekirilon* sariya fana yira o ra, ka o ke tagamasiyen ye ne ni o ce, janko o y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, min be o saninya.

¹³ «Nka Izirayeli ta mogow murutira ne ma kongokolon konu. O ma ne ta cifoninw sira tagama, o banna ne ta kolatigeninw ma, k'a soru adamaden be o sira le tagama ka kisi o sababu ra. O ka ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye. O koson ne tun k'a miiri ko ne bena ne ta jusugban ben o kan kongokolon konu, ka o halaki ka ban. ¹⁴ Nka ne ma son ka o ke ne yere togo koson, janko ne ka o labo siya minw ja na, ne togo kana cen o siyaw pa koru. ¹⁵ Nka ne yere le ka ne boro korota ka kari o ye kongokolon konu, ko ne tun ka jamana min di o ma, ko ne tena taga ni o ye o jamana ra tuun, nono ni li be woyo jamana min na, jamana bee ra cejuman. ¹⁶ Ne ka o ke, sabu o tun ma ne ta kolatigeninw jate, o tun te ne ta cifoninw sira tagamana, o tun be ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye, sabu o jusu tun be o ta jow le kan. ¹⁷ Nka o bee n'a ta, ne ka o fle ka makari o ra; ne ma son ka o halaki ka o ban kongokolon konu.

¹⁸ «Ne k'a fo o ta denw ye kongokolon konu ko: Aw kana tugu aw bemaw ta cifoninw ko, aw kana o ta kolatigeninw sira tagama, aw kana aw yere lanogo ni o ta jow ye. ¹⁹ Ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala. Aw ye tugu ne ta cifoninw le ko, aw ye ne ta kolatigeninw sira le tagama, k'a ke. ²⁰ Aw ye ne ta Nenekirilonw ke lon saninmanw ye; o bena ke tagamasiyen ye ne ni aw ce, janko aw y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

²¹ «Nka o ta denw fana murutira ne ma. O ma tugu ne ta cifoninw ko, o ma ne ta kolatigeninw sira tagama, ani k'a ke; k'a soru adamaden ka kan ka o le sira tagama janko ka kisi o sababu ra. O ka ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye. O koson ne tun k'a miiri ko ne bena ne ta jusugban ben o kan, ka ne ta dimi ben o kan ka se fo a dan ma, kongokolon konu yi. ²² Nka ne ka ne yere mina, ne ma foyi ke o ra ne yere togo koson, janko ne tun ka o labo siya minw ja na, ne togo kana cen olugu ja koru. ²³ K'a soru kongokolon konu, ne tun ka ne boro korota ka kari ko ne bena o janjan siya tow ce ra, ka o yerege ka taga jamana werew ra. ²⁴ Sabu o ma ne ta kolatigeninw sira tagama, o banna ne ta cifoninw na; o ka ne ta Nenekirilonw ke lon gbansanw ye. O tun be jabora o bemaw ta jow le fe. ²⁵ O koson ne ka cifonin dow di o ma, minw tun man ni o ma; ne ka kolatigenin dow yira o ra, o tun te se ka minw sira tagama ka kisi. ²⁶ Ne k'a to o ka o yere lanogo ni o ta sarakaw ye, sabu o ka o dence folow bee ke sarakaw ye; ne ka o ke, ka jatige bla o ra, janko o y'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Ala bena Izirayelimogow ta kanblari ban

²⁷ «O koson, adamaden, kuma Izirayeli ta mogow fe, k'a fo o ye ko DunuPATIGI Ala ko: Aw bemaw ka ne mafiyenya fana, sabu o ka ne kan bla. ²⁸ Ne tun ka ne boro korota ka kari ko ne bena jamana min di o ma, ne tagara o ladon o jamana ra. Nka ni o ka kongorijan min o min ye, ani yiriba flaburuman min o min, o be o ta began sarakaw* ke ka sonni ke o yorow

ra, ka o ta siman sarakaw* bɔ, ani o ta wusunan saraka* kasadimanw, ani o ta rɛzɛnji sarakaw*, k'a sɔrɔ o kow le bɛ ne jusu gban. ²⁹ O ra, ne ka o pininka ko: Aw bɛ to ka taga nin sɔnnikeyɔrɔ minw na kongori kan o ye mun le ye? K'a ta o wagati ra fɔ ka na se bi ma, o yɔrɔw bɛ wele ko sɔnnikeyɔrɔw.

³⁰ «O koson a fɔ Izirayeli mara mɔgɔw ye ko: Dunupatigi Ala ko: Yala aw tɛ aw yɛrɛ lanɔgɔra i ko aw bɛmaw wa? Yala aw tɛ jatɔya kɛra ni o ta batofen haramuninw ye wa? ³¹ Aw bɛ aw ta sarakaw bɔ, ka aw ta denw jeni ka aw ta jow sɔn; hali bi aw belɛn bɛ aw yɛrɛ lanɔgɔra ni o jow bɛɛ le ye. Yala o bɛɛ ra ne bɛna sɔn ko aw ye ne pininka wa, aw Izirayeli mara mɔgɔw? Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye, Dunupatigi Ala ko ten; ne tɛna sɔn aw ye ne pininka.

³² «Aw b'a fɔra ko: <Anw b'a fɛ ka kɛ i ko siya tɔw, ka kɛ i ko jamana tɔw ta mɔgɔw; an b'a fɛ ka jo yiriramanw, ani a kabakururamanw sɔn.> Nka o miirya min bɛ aw hakiri ra, o tɛna kɛ! ³³ Ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye, ko ne bɛna ne ta masaya sigi aw kunna, ne ta se bagaya ni ne ta fanga baraka ra, ka ne ta jusugban bɛn aw kan. ³⁴ Ne bɛna aw labɔ siyaw cɛ ra; ne tun ka aw janjan ka taga jamana minw na, ne bɛna aw labɔ o jamanaw ra ka aw lajɛn kokura ne ta se bagaya ni ne ta fanga baraka ra, ka ne ta jusugban bɛn aw kan. ³⁵ Ne bɛna aw mabɔ siya tɔw ra, ka taga ni aw ye yɔrɔ lakolon dɔ ra, an ye taga mɔgɔn ye pada ni pada, ne ye kiti bɛn aw kan. ³⁶ Ne ka kiti bɛn aw bɛmaw kan Misiran jamana kongokolon kɔnɔ cogo min na, ne bɛna kiti bɛn aw fana kan o cogo le ra; Dunupatigi Ala ko ten. ³⁷ Ne bɛna aw gbɛngbɛn ni ne ta bɛrɛ ye, ka taga ni aw ye ne ta jɛnɔgɔnya* yɔrɔ ra. ³⁸ Ne bɛna mɔgɔ murutininw labɔ aw cɛ ra, ani minw ka ne hake ta. Oluɔu siginin bɛ jamana min na lonanya ra, ne bɛna o labɔ o jamana ra, nka o tɛna taga don Izirayeli jamana kɔnɔ. Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye.

³⁹ «Aw kɔni, aw Izirayeli ta mɔgɔw, Dunupatigi Ala ko: Ni a ka aw diya, aw bɛɛ ye taga aw ta jow sɔn faasi! Nka o kɔ fɛ aw bɛna na ne kan mina jagboya ra. Aw tɛna ne tɔgɔ saninman lanɔgɔ tuun ni aw ta sarakaw, ani aw ta jow ye tuun. ⁴⁰ Sabu Izirayeli mara mɔgɔw bɛɛ, min o min bɛ jamana kɔnɔ, o bɛɛ bɛna ne bato ne ta kuru saninman le kan, Izirayeli kuruw bɛɛ ra jamijan; Dunupatigi Ala ko ten. Ne bɛna sɔn aw ma o yɔrɔ le ra; ne bɛna jɔbɔ aw ta sarakaw fɛ tuun, ani aw ta simankura sarakaw, ani aw bɛna fɛn o fɛn bla a danna ne ye. ⁴¹ Ne bɛna aw labɔ siyaw cɛ ra; ne ka aw janjan ka taga jamana minw na, ne bɛna aw labɔ o jamanaw kɔnɔ ka aw lajɛn kokura. Ni o kɛra, o tuma ne bɛna sɔn aw ra tuun i ko saraka kasadiman; ne bɛna a to siya tɔw y'a lɔn aw sababu ra ko ne le ye Ala saninman ye. ⁴² Ne bɛna aw lasekɔ ka na Izirayeli jamana ra tuun, ne tun ka ne boro kɔrɔta ka kari ko ne bɛna o jamana min di aw bɛmaw ma; ni o kɛra, o tuma aw bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁴³ O yɔrɔ ra, aw hakiri bɛna jigi aw ta tagamacogokɔrɔ ra, ani aw ka kɛwale minw bɛɛ ke ka aw yɛrɛ lanɔgɔ; aw ka kojugu minw bɛɛ ke, o bɛɛ bɛna a to aw yɛrɛ bɛna nigi aw yɛrɛ ra. ⁴⁴ Ne bɛna aw mina ka ja ne yɛrɛ tɔgɔ le koson; aw Izirayeli ta mɔgɔw, ne tɛna aw mina ka kapa ni aw ta tagamacogoguw ye, walama aw ta kɛwalejuguw. Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye; Dunupatigi Ala ko ten.»

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i nasin woroduguyanfan ma, ka kuma woroduguyanfan fan jamana kama, ka ciraya ke woroduguyanfan yiritu kama. ³ A fo woroduguyanfan yiritu ta mogow ye ko: <Aw ye Matigi Ala ta kuma lamenu! Dununatigi Ala ko: Ne benu tasuma don aw ra; o tasuma benu yirikenew, ani yirijalanw bee jeni. O tasumamana tena faga; a benu bee pada wulan, k'a ta woroduguyanfan na ka taga a bla fo sahiliyanfan. ⁴ Ni o kera, adamaden bee benu a lon ko ne Matigi Ala le ka o tasuma mana; a fana tena faga.> »

⁵ Ne ko: «E, Dununatigi Ala, mogow b'a fora ne ma ko: <Nin ce te kuma were fora ni talenw te!> »

⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ⁷ «Adamaden, i nasin Zeruzalemu ma, ka kuma yoro saninmanw kama; ciraya ke Izirayeli dugukolo kama. ⁸ A fo Izirayeli dugukolo ye ko: <Matigi Ala ko: Ne be wuri ele kama. Ne benu ne ta kerekemuru sama ka bo a la ra, ka mogow terenninw ni mogowuguw bee halaki. ⁹ I n'a fo ne b'a fe ka mogow terenninw ni mogowuguw bee halaki, o koson ne benu ne ta kerekemuru bo a la ra ka mogow bee halaki, k'a ta woroduguyanfan na ka taga a bla fo sahiliyanfan na. ¹⁰ Ni o kera, adamadenw bee benu a lon ko ne Matigi Ala, ko ne ka ne ta kerekemuru sama ka bo a la ra, a fana tena seko a no ra tuun.>

¹¹ «O ra, adamaden, ele ye njuna! I jigi tigenin ani i jusu kasinin ye biri ka njuna o bee pa na! ¹² Ni o ka i jininka ko: <Mun koson i be njunana?> I ye o jaabi ko: <Kibaroya do le be nana yi! A benu bee jigi tige, ka bee boro magaya, ka bee hakiri pagami, ka bee kinbirikunw magaya k'a ke i ko ji. A nato fle nin ye! A benu ke, sigiya te o ra! Dununatigi Ala ko ten.> »

Ala ta kerekemuru ta ko

¹³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁴ «Adamaden, ciraya ke, k'a fo ko: <Matigi ko:

Kerekemuru! Kerekemuru dabora!

A josira fo a be manamana.

¹⁵ Kerekemuru dabora fagariba le kama;

a josira janko a ye manamana i ko sanmanamana.

Yala an be se ka pagari ne dence ta masacebere koson tuun wa?

Kerekemuru te o yiri jagon jatera.

¹⁶ Ala ka kerekemuru di ko o y'a josi,

janko mogow do boro le y'a mina.

Kerekemuru dabora, a josira,

k'a don fagarikebaga le boro.

¹⁷ Adamaden, ele ye kule, ka manumankokanw fo,

sabu kerekemuru tara ne ta mogow le kama,

a tara Izirayeli kuntigiw bee le kama.

O ka olugu di kerekemuru ma,

o ni ne ta mogow tow bee.

O koson ele ye i woto gbasi;

¹⁸ sabu nin ye kogbelen le ye.

Kerekemuru te masace ta bere min jate

ni o bere nana tunu, o tuma mun benu ke?

Dununatigi Ala ko ten.>

¹⁹ «Ayiwa, adamaden, ele ye ciraya ke!

I tege fla gbasi jagon na!

Kerekemuru ye tigeri ke fo sijaga fla, fo sijaga saba.

Fagari ta kerékemuru lo,
fagariba ta kerékemuru lo;
o muru le ka o lamini fan bæ ra.

²⁰ Ne b'a fε o ja le ye tige,
o caman bena talon ka ben;
o koson ne ka fagarimuru bla o ta dondaw bæ ra.
Kerékemuru jósira janko a ye manamana,
a dabóra fagari le kama.

²¹ Kerékemuru, ele ye fagari ke i kininboroyanfan na,
ka fagari ke i numanboroyanfan na!
Ni i pasinna fan o fan, i ye fagari ke yi!

²² «Ne fana bena ne tege fla gbasi jɔgɔn na, foyi tena ne ta jusugban lalo. Ne Matigi Ala, ne le kumana.»

Zeruzalemu ta kiti

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²⁴ «Adamaden, sira fla tagamasiyen ke, Babiloni masace ta kerékemuru be se ka teme min fe ka na. O sira fla bæ ka kan ka bo jamana kelen na. I ye tagamasiyen do ke sira bæ kelen kelen daminayoro ra, a be taga dugu min na, ka o dugu yira. ²⁵ I be sira kelen tagamasiyen ke, kerékemuru be na min fe ka na se fo Raba, Amɔnkaw ta dugu ra; i be sira do wεε tagamasiyen ke, kerékemuru be na min fe ka na se fo Zeruzalemu, Zuda mara ta dugu barakaman kono. ²⁶ Babiloni masace lonin be sirafaran na, sira fla daminayoro ra, a be lagberi kera k'a lon a bena dugu min sira ta; a be lagberi ke ni a ta biɔew ye, a be a ta jow pininka, a be lagberi ke ni beganw biyen ye. ²⁷ Lagberikefenw nana kininboroyanfan le yira, o ye Zeruzalemu ye. O ra, o bena na kogocifenw bla o dugu kogow le korɔ, ka kulew ci keε koson, ka fagari ke; o bena kogocifenw lolo dugu dondaw ko fe, ka tintinw lolo, ka yelenyoro w lalaga.

²⁸ «Nka Zeruzalemukaw be o lagberi ko jate faninya le ye, sabu o tun karira k'a fo o ye ko foyi tena o soro. O bæ n'a ta, Babiloni masace bena o hakiri jigi o ta terenbariya ra, ka o mina ka taga ni o ye.

²⁹ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ka ne hakiri jigi aw ta terenbariyakow ra, ka aw ta hakekow yira keε kan, ka aw ta jurumunw yira aw ta kewalew bæ ra, ka ne hakiri jigi o bæ ra, o koson aw juguw borow bena aw mina ka taga ni aw ye.

³⁰ « <Ayiwa, ele Izirayeli kuntigi*, ele Alatoɔocɛnbaga, moɔɔjugu, i ta kojugu saralon sera; i ta terenbariya sera a dan ma, o koson i saralon sera sisan. ³¹ Dunupatigi Ala ko: Jalamugu bena foni ka bo i kun na, masafugula bena ta ka bo i kun na! Fen bæ yelemana. Min tun majigira, o bena korota, min tun korotara, o bena majigi. ³² Cenri ni cenri! Ne bena cenri le ke dugu kono, cenri min jɔgɔn ma deri ka ke ban! Ne bena a ke ten fo ka taga fangatigi natuma se, ne yere bena fanga di moɔo min ma.> »

Amɔnkaw ta kiti

³³ «Adamaden, ele ye ciraya ke, k'a fo ko: <Dunupatigi Ala ka min fo Amɔnkaw† kama, o ta mafiyenyarikumaw koson, o le ye nin ye!> A fo o ye ko: Kerékemuru! Kerékemuru! Kerékemuru samana ka bo fagari kama, a

* **21:30** 21.30 O kuntigi ye masace Sedesiyasi ye. Ko min k'a soro, o kumaw be soro Masacew flanan 25.4-7. † **21:33** 21.33 Amɔnkaw tun ka jɛnɔgɔnya don ni Zuda mara moɔow ye, ko o be muruti Babiloni masace ma (Yeremi 27.2-6).

josira k'a nugu halakiri kama, k'a manamana i ko sanmanamana. ³⁴ Aw ta lagberikebagaw tun ka min fo aw ye. O tun ye kumagbansan le ye; flerikebagaw tun ka min fo. O tun ye faninya le ye. Kerekemuru bena Alanasiranbariw ani mogoguguw kannatige, sabu o ta kojugu saralon sera; o ta terenbariya sera a dan ma, o koson o saralon sera sisan.»

Ala bena murutigiw fana halaki

³⁵ «Aw ye kerekemuru don a la ra. Ne ka aw dan ka aw bla yoro min na, aw buruju bora jamana min na, ne bena taga kiti ben aw kan o yoro le ra. ³⁶ Ne bena ne ta jusugban ben aw kan, ka ne ta dimiba tasuma fiye aw kan, ka aw don mogonalomandow boro, minw ta baara ye cenri ye. ³⁷ Tasuma bena aw domu; aw jori bena bon jamana konon. Mogosi hakiri tena to aw ra tuun; sabu ne Matigi Ala, ne le kumana.»

22

Zeruzalemu ta kojuguw

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «I te nin dugu jaraki wa, adamaden? I te nin mogofagadugu jaraki wa? O ka ko haramunin minw ke, o bee fo o ye! ³ A fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: A fle, nin dugumogow be mogofaga o ta dugu konon, ka Ala ta kiti ben o yere kan; o be jow lalaga ka o yere lanogo. ⁴ Aw ka mogoninw faga, o hake be aw kan. Aw ka jo minw lalaga, o jow ka aw lanogo. Aw yere le ka aw ta dunupalatige wagati surunya, ka aw si sandaw se a dan ma. O koson ne bena aw ke dogoyarifen ye siya tow na koron, ka aw ke mafiyenyarifen ye jamana tow bee na koron. ⁵ Yorojanmogow, ani yorosurunmogow bee bena aw logobon, sabu aw ta dugu togocenna, dugu fara mankan ni kojagamininw le ra.

⁶ « <A fle, Izirayeli jamana namogoninw be aw fe, olugu bee be o ta fanga ke sababu ye ka mogow faga.

⁷ « <Aw fe, mogow b'a face ni a bamuso dogoya.

« <Aw fe, mogow be lonanw minako juguya.

« <Aw fe, mogow be ferita ni muso ce sanin tonon.

⁸ « <Aw te ne ta yoro saninman jatera, aw be ne ta Nenekirilonw* ke lon gbanstanw ye.

⁹ « <Aw fe, dow be nafiya ke janko ka o mogoton faga.

« <Aw fe, mogow be saraka domu ni josonbagaw ye kuruw kunna.

« <Aw fe mogow be kokolonw ke.

¹⁰ « <Aw fe, dow be jen ni o face muso ye, ka o face lebu.

« <Aw fe, dow be ben muso kan, k'a saron o ma saninya ka bon a ta landa ra folo.

¹¹ « <Aw fe, dow be ko haramuninw ke ni o mogoton ta muso ye, dow be jen ni o dence muso ye k'a lebu hali o te maroya; dow fana be ben o balemamuson kan, o yere worofa denmuso.

¹² « <Aw fe, aw be son ka wari mina, ka mogofaga; aw be juru don mogora ka tononini a ra, aw be do fara fenw songon kan, aw be aw mogoton tonon a borofen koson, nka aw be jina ne ko; Dunupatigi Ala ko ten.

¹³ « <A fle, ne be ne tege fla gbasi tonon na aw koson, sabu aw ka mogow le tonon ka naforo saron, aw ka mogow faga aw ta dugu konon. ¹⁴ Ni ne nana wuri aw kama lon min na, yala aw ja siginin bena to wa? Yala baraka bena ke aw ra tuun wa? Ne Matigi Ala, ne le kumana, ne le fana bena a ke ten. ¹⁵ Ne bena aw janjan siyaw ce ra, ka aw yerege ka taga jamana

werew ra, ka fen saninyabariw bo aw ce ra pewu. ¹⁶ Aw yere le bena aw yere lamaroya siyaw ja koro; ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.» »

¹⁷ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko: ¹⁸ «Adamaden, Izirayeli mara mogow kera ne fe i ko negebo. O bee kera i ko siranege, walama leten, walama negefin, walama ntileku nege be nogo min to daga kono tasuma ra. O kera i ko warigbe ta negebo. ¹⁹ O koson Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw bee kera i ko negebo, o ra ne bena aw lajen Zeruzalemu dugu kono. ²⁰ O be warigbe, walama siranege, walama negefin, walama ntileku nege, walama leten ke daganin kono ka tasuma don a koro k'a yeele cogo min na, ne fana diminin ni ne jusu gbannin bena aw lajen, ka aw ton daga kono ka aw yeele o cogo le ra. ²¹ Ne bena aw lajen ka ne ta jusugban tasuma don aw koro; ni o kera, aw bena yeele Zeruzalemu dugu kono. ²² O be warigbe yeele daganin kono cogo min na, ne fana bena aw yeele o cogo le ra nin dugu kono. Ni o kera, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le ka ne ta jusugban ben aw kan.»

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²⁴ «Adamaden, a fo Zeruzalemu ye ko: «Ele ye dugukolo do le ye min ma saninya; sanji tena ben i kan ne ta jusugban wagati ra.» ²⁵ Aw ta ciraw be janfa siri dugu kono. O be ben mogow kan, i ko jara kasito be sogo mina k'a tigetige cogo min na; o be mogow ta naforow, ani o ta fen dawulamanw bosi o ra, ka muso caman bono o ce w ra dugu kono.

²⁶ «Aw ta sarakalasebagaw be ne ta sariyaw cen, ka ne ta fen saninmanw lanogo. O te fen saninmanw, ani fengbansanw bo nogon na; o te mogow karan janko o ye fen saninyabariw ani fen saninyaninw lon ka o bo nogon na. O te ne ta Nenekirilonw* jate; o te ne ta saninmanya jate. ²⁷ Aw ta jamogow be aw ce ra i ko wara minw be sogo mina k'a tigetige; o be mogow faga, o be mogow nin halaki ka naforojugu soro o ra. ²⁸ Aw ta ciraw be mogow ta kojuguw dogo, i ko mogo be kogo mun k'a gbe cogo min na; o be to ka faninya fo ko Ala ka fen do yira olugu ra, ka mogow lafiri ni o ta cirayakumaw ye. O b'a fo ko: «Dunupatigi Ala k'a fo!» K'a soro Matigi Ala ma kuma o fe.

²⁹ «Jamanadenw be ben mogow kan ka o borofenw sonya; o be desebagatow, ani fagantanw tojo, o be lonanw minako juguya, ka o ta jo bosi o ra.

³⁰ «Ayiwa, ne k'a fle ni a kera ko hali mogo kelen bena soro o ce ra, min be ke i ko kogo, ka mogow tanga, min be ke ne ja koro i ko dugu kogo cidaw korosibaga, ka jamana kisi, janko ne kana na dugumogow halaki, nka ne ma mogo si soro. ³¹ O koson ne bena ne ta jusugban ben o kan, ka o jeni ni ne ta dimi ta tasuma ye fo ka o ban. Ne bena o ta kewalew hake ben o kan; Dunupatigi Ala ko ten.»

23

Samari mara ta jatoya

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, muso fla le tun be yi, o fla bee tun be bamuso kelen na. ³ Ayiwa, ka o to Misiran, o ka jatoya ke; o ka jatoya ke o sunguruman. Ce w ka o sinw momo, o ka o sunguruman sinw mina yi. ⁴ Koromusoman togo tun ye ko Ohola,

dɔgɔmusoman tɔgɔ tun ye ko Oholiba. Ne ta musow tun lo; o tun ka dencew, ani denmusow sɔrɔ ne fɛ. Min tɔgɔ tun ye ko Ohola, ale ye Samari le ye; Oholiba, ale ye Zeruzalemu ye.

⁵ «Ohola ka jatɔya ke, k'a sɔrɔ ne ta muso tun lo. A namɔgɔcɛ minw tun ye Asirikaw ye, a siginɔgɔnw, olugu nege gbanna a ra fɔ k'a jarabi o ra. ⁶ Olugu tun be derege wulenman numanmanw le don, kuntigiw, ani fagamaw tun lo, o bɛɛ tun ye kanbelen saramanw le ye, o bɛɛ tun ye sotigiw ye, o be yelen sow kan. ⁷ Ohola k'a yere di olugu le ma jatɔya ra; o bɛɛ tun ye Asiri jamana cɛw bɛɛ ra cɛpumanw le ye. O mɔgɔ minw nege tun gbanna a ra fɔ k'a jarabi o ra, a ka a yere lanɔgɔ ni olugu bɛɛ ye, ni o ta jow ye. ⁸ A tun derira jatɔya min na kabini Misiran, a ma o dabra; sabu kabini a sunguruman, cɛw tun be jen ni a ye. O tun b'a sunguruman sinw mina, ka jatɔya ke ni a ye k'a lanɔgɔ. ⁹ O kosɔn ne fana k'a don a namɔgɔcɛw boro; ne k'a don Asirikaw boro, minw nege tun gbanna a ra fɔ k'a jarabi o ra. ¹⁰ Olugu le ka a fari lakolon bɔ kɛnɛ kan, k'a dencew, ani a denmusow mina, ka ale yere faga ni kerekemuru ye. O k'a ta kojuguw hake bɔ a ra, k'a ke fɔ muso tɔw bɛɛ b'a ko fɔ.

Zeruzalemu dugu ta jatɔya

¹¹ «Ayiwa, a dɔgɔmuso Oholiba ka o ye, nka ale ta cɛko negejuguyara tuun ka tɛmɛ a kɔrɔmuso ta kan; a ta jatɔya tɛmɛna kɔrɔmusoman ta kan pewu. ¹² Asiri jamana ta cɛw nege gbanna ale fana ra fɔ k'a jarabi o ra: kuntigiw, ani fagamaw tun lo; a siginɔgɔnw tun lo. O be faninuman dawulaman le don; o bɛɛ ye sotigiw ye, o be yelen sow kan, o bɛɛ ye kanbelen saramanw ye. ¹³ Ne k'a ye ko ale fana k'a yere lanɔgɔ, ko o fla bɛɛ ka sira kelen le tagama. ¹⁴ Nka dɔgɔmusoman ka dɔ fara a ta jatɔya kan. A ka cɛ dow tagamasiyen ye kogo kan; a ka Babilonika dow ja lesenin wulenman ye. ¹⁵ Cesirijara tun sirinin be o cɛ ra, jalamugu cɛpumanw melegenin be o kun na. O bɛɛ tun be i ko kuntigiw, o tun be i ko Babilonikacɛw yerɛyere, minw worora Babiloni, o yere ta jamana ra. ¹⁶ Kabini Oholiba ka olugu ye dɔrɔn, olugu nege gbanna a ra fɔ k'a jarabi o ra; a ka ciraden dow ci o fɛ Babiloni jamana ra ka o wele ka na. ¹⁷ Babilonikacɛw nana a fɛ ka na jen ni a ye a layɔrɔ ra. O ka jatɔya ke ni a ye k'a lanɔgɔ. O k'a lanɔgɔ ka ban minke, o lɔgɔ bɔra a ra. ¹⁸ A tun k'a ta jatɔya ke bɛɛ na na, k'a fari lakolon bɔ kɛnɛ kan minke, ne banna a ra i ko ne tun banna a kɔrɔmuso ra cogo min na. ¹⁹ A k'a dɔ fara a ta jatɔya kan, k'a caya, k'a ke i n'a fɔ wagati min a sunguruman tun be jatɔya kera Misiran. ²⁰ A namɔgɔcɛw nege gbanna a ra fɔ k'a jarabi o ra; sabu olugu baraka tun be i ko falice ta, o fanga be i ko soce ta.

Ala bɛna Zeruzalemu ta kojugu hake bɔ a ra

²¹ «Oholiba, ele sunguruman tun be marobariyako minw kera, i hakiri jigira o ra sisan; o wagati ra Misirankaw tun be to ka maga i sinw na, ka i sunguruman sinw mɔmɔ.

²² «O kosɔn, ele Oholiba, ne Dunupatigi Ala ko: A flɛ, ne bɛna i namɔgɔcɛw kɔnɔnsu i kama, minw lɔgɔ bɔra i ra; ne bɛna o lana i kama ka bɔ fan bɛɛ ra. ²³ Ne bɛna Babilonikaw lana, ani Kalideka tɔw bɛɛ: Pekodi, ani Sowa, ani Kowa ta mɔgɔw, ka Asirikaw bɛɛ fara olugu kan. O bɛɛ ye kanbelen saramanw ye, ani kuntigiw, ani fagamaw, ani kerekuntigibaw; o bɛɛ be yelen so kan. ²⁴ O be nana i kama ka bɔ sahiliyanfan na ni o ta kerekeminanw ye, ani o ta sowotorow, ani o ta

kerəkewotorow, ani kerəkajama camanba. O bena lo ka i lamini fan bæ ra, ni o ta negebennan belebelew, ani a fitiniw ye, ani o ta negefugulaw. Ne ka i ta kiti ko don olugu le boro; o bena i ta kiti tige ka kapa ni o yere ta sariyaw le ye, ²⁵ I ma ne ta kanuya min jate, ne bena o dimi ben i kan. O mōgōw bena fariya i ma kosebe; o bena i nun ni i torow tige. I ta mōgōw to minw bena to, o bena olugu faga ni kerəkemuru ye. O bena i dencew, ani i denmusow mina. Ni minw ka bōsi o boro, tasuma bæ olugu jeni. ²⁶ O bena i ta faniw bæ bō i ra, ka i ta masirifenw fana bō i ra. ²⁷ O ra, i ka marobariyakow, ani jatōya min damina kabini Misiran, ne bena o ban. I tena jabo o fe tuun, i hakiri tena jigi Misiran ta kow ra tuun.

²⁸ «Sabu Dunuṣatigi Ala ko: A fle, i bæ mōgōw minw kōninya, ne bena i don olugu le boro; mōgōw minw nege bōra i ra, ne bena i don olugu le boro. ²⁹ O bena i mina ni kōninya le ye. O bena i ta baara tōnō ta. O bena taga ka i lakolon to, ka i waraganin to; i ta jatōya maroya bena bō kene kan, ani i ta marobariyakow, ani i ta jogojuguya. ³⁰ O bena i mina o cogo le ra; sabu i ka i yere bla jatōya ra ni siyaw ye, ka i yere lanōgō ni o ta jow ye. ³¹ I ka i kōrōmuso Ohola ta sira jōgōn le tagama; o kosōn ale minna fiye min na, ne bena o fiye le don ele fana boro. ³² Dunuṣatigi Ala ko: I kōrōmuso Ohola minna fiye min na, ele fana bena min o le ra.

O fiye ka bon, a ka dun;
mōgōw bena yerēko i ma, ka i logōbō,
sabu fiye fanin lo kosebe.

³³ I bena fa a ra fō ka janamini, ka i jusu kasi;
sabu i kōrōmuso Samari minna fiye min na,
o fiye ye cenri ni jatige ta fiye le ye.

³⁴ I bena a min k'a ban pewu,
fō ka fiye gbasi k'a cici,
k'a ke ka i sinw tigetige.
Sabu ne kumana,
Dunuṣatigi Ala ko ten.

³⁵ «O kosōn Dunuṣatigi Ala ko: I n'a fō i jinana ne kō, ka ne firi i yere kō fe, o ra i ta marobariya ni i ta jatōya kunko bena ben i yere kan.»

Samari mara ni Zeruzalemu dugu ta kiti

³⁶ Matigi Ala k'a fō ne ye ko: «Adamaden, i te Ohola ni Oholiba jaraki wa? O ka ko haramunin minw ke, o fō o ye! ³⁷ Sabu o ka jeneya ke, mōgōw jori fana ka o borow maraga. O ka jeneya ke ni o ta jow le ye; ka fara o bæ kan, o tun ka den minw sōrō ne fe, o ka o denw le ke ka o ta jow sōn.

³⁸ Nka o ka min ke ne ra fana, o fle nin ye: O ka ne ta yōrō saninman* lanōgō o lon kelen na, ka ne ta Nenēkirilonw* ke lon gbansanw ye. ³⁹ O ka o ta denw ke ka o ta jow sōn lon min na, o lon kelen na o tagara don ne ta yōrō saninman kōnō k'a lanōgō. O ka o le ke ne ta batoso kōnō.

⁴⁰ O yere ka cira bla ka taga ce dōw wele ka bō fō yōrojan. Ciraden sera olugu ma minke dōron, olugu nana. O ra, aw ka aw yere ko, ka kale la aw pada ra, ka aw yere masiri o cew kosōn. ⁴¹ Aw sigira lanan cēpuman dō kan, ka tabali dō laben ka bla o cew ja fe, ka ne ta wusunān saninman ni ne ta turu saninman* bla o kan. ⁴² Mōgōw camanba tun nana; o mōgōw miiribariw camanba ta mankanw tun bæ bōra. Ce dōw fana tun nana ka bō kongokolon fanw bæ ra. Olugu ka bororanegew don balemamuso fla borow ra sa, ka jala dawulaman dōw siri o kunw na.»

⁴³ «A kera ten minke, ne k'a fo ko: «Jeneya ka nin muso min halaki ka ban, o belen b'a yere blara jatoya ra tuun wa!» ⁴⁴ Cew be don a fe i ko mogo be don jatomuso fe cogo min na. Cew donna Ohola ni Oholiba fe o cogo le ra; muso marobariw lo. ⁴⁵ Nka ce terennin dow le bena o ta kiti tige, i ko o be muso jeneyakebagaw, ani mogofagabagaw ta kiti tige cogo min na; sabu o ka jeneya ke, o boro ka mogow faga fana.

⁴⁶ «Dunupatigi Ala ko: Kerekejama do ye lajen ka na o kama, ka na jatige ben o kan ka o borofenw bee ce. ⁴⁷ O jama bena o bon ni kabakuru ye, ka o faga ni kerekemuru ye; o bena o dencew, ani o denmusow faga, ka tasuma don o ta bonw na. ⁴⁸ Ne bena marobariyakow ban jamana konjo o cogo le ra. O ko bena muso tow bee ladi, k'a to o si kana aw ta marobariya jagon ke. ⁴⁹ O bena aw ta marobariya kunko ben aw kan. Aw ta jason jurumun hake bena bo aw ra. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.»

24

Zeruzalemu be i ko negedaga min cenna

¹ San konontonnan karo tannan tere tan, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, bi lon sebe; a togo yereyere sebe k'a bla; sabu Babiloni masace nana Zeruzalemu dugu kama bi lon yere le ra.

³ «Kuma koroman do fo nin siya murutinin ye; a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko:

Negedaga do laben, k'a sigi ta kan,
i ye ji ke a ra.

⁴ Sogo tigetige k'a bla a konjo,
sogokuru panamanw, ani woto, ani kamankun;
sogo kolomanyoro panaman dow ke k'a to dafa.

⁵ Saga numanman do ta sogo ke daga konjo,
ka logo ke tasuma ra negedaga konjo.
A to a ye wuri, a ye barabara kosebe,
k'a to a kolomanyorow bee ye mo.

⁶ «Sabu Dunupatigi Ala ko:

Bono bena mogofagadugu soro,
dugu min be i ko son ka negedaga min mina,
min ta son te bora a ra ka ye.

Sogokuruw ta kelen kelen ka bo a konjo;
i kana wolomari ke, ni i boro ka ben min ma, i be o bo.

⁷ Sabu Zeruzalemukaw ka mogo minw faga, o jori be dugu konjo;
o ka o jori bon farajalan le kan,
o m'a bon dugu ma
janko buguri y'a datugu.

⁸ Ne fana ka o ta mogo faganinw jori to fara kan,
janko a kana se ka datugu,
janko ka ne ta jusugban lawuri o kama,
ka ne yere dimibo o ra.

⁹ «O koson Dunupatigi Ala ko:

Bono bena mogofagadugu soro,
sabu ne fana bena logo camanba don ka tasumaba mana.

¹⁰ Logo camanba lajen, ka tasuma mana;

sogo tobi k'a ma kosebe,
ka nanfenw ke a ra.

A to a kolomanyorow ye mo fo k'a sisi.

¹¹ O ko, i be negedaga lakolon sigi takami kan,
a ye gban, a siranege ye jeni,
janko a nogow ye yeele a kono,
son ye bo a ra.

¹² «Nka o sege beɛ ye gbansan le ye; son caman min ka negedaga mina,
o te bora a ra. Hali tasuma te se k'a bo a ra.

¹³ «Aw Zeruzalemukaw ka kokolon minw ke, o le ka aw lanogo. Ne tun
b'a fe ka aw saninya, nka aw ma son ka saninya ka bo aw ta nogo ra. O ra,
aw koni tena saninya tuun, fo ni ne nana ne ta jusugban beɛ ben aw kan
ka ban tuma min na. ¹⁴ Ne Matigi Ala, ne le kumana. A wagati sera, ne
bena a ke. Ne tena a to kebari ye, ne tena makari, ne tena ne kan yeɛma.
Ne bena aw ta kiti tige ka kapa ni aw tagamacogo ni aw ta kewalew le ye;
Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala ka Ezekiyeli bono a muso ra

¹⁵ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁶ «Adamaden, a fle,
mogo min ko ka gbelen i ma, ne bena bara ka o tigi le ta ka bo i koro. Nka
i man kan ka i panasisi, walama ka kasi, walama ka naji bo. ¹⁷ Mogo si
kana i nunakan men; i kana sanga ke. I ta jalamugu mini i kun na, ka
i ta sanbara don i sen na; i kana i pada dugumayanfan datugu, i kana
sangadomuni ke ni mogo ye.»

¹⁸ Ayiwa, ne kumana jama fe sogomada fe; ne muso sara wulada fe. O
lon dugusagbe sogoma, Ala tun ka min fo ne ye, ne ka o ke. ¹⁹ Mogo k'a
fo ne ma ko: «I ka nin ko minw ke, i b'a fe ka min yira an na, i te o nafa
an ye wa?» ²⁰ Ne ka o jaabi ko: «Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:
²¹ «A fo Izirayeli mara mogo ye ko Dunupatigi Ala ko: A fle, ne yere bena
a to mogo ye ne ta yoro saninman* lanogo; o yoro min ye aw ta baraka
ni aw ta yerebonya sababu ye, yoro min ko ka di aw ye, ani min ko ka bon
aw ma. Aw ka aw dencew, ani aw denmuso minw to aw ko Zeruzalemu,
mogo bena olugu faga ni kerekemuru ye. ²² Ni o kera, ne k'a ke cogo min
na, aw fana bena a ke o cogo ra. Aw tena aw pada dugumayanfan datugu,
aw tena sangadomuni ke ni mogo ye. ²³ Aw bena aw ta jalamugu siri aw
kun na, ka aw ta sanbara don aw sen na. Aw tena aw panasisi, aw tena
kasi. Aw bena fasa aw ta terenbariyaw koson; aw bena to ka nuna nagon
koson. ²⁴ Ezekiyeli ka min ke, o bena ke tagamasiyen le ye ka aw lasomi;
ale k'a ke cogo min na, aw fana bena a ke ten le. Ni o kow nana ke, aw
bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.»

²⁵ «Ayiwa, adamaden, yoro min ye o ta baraka sababu ye, ani o ta
ninsondiya sababu, ani o ta masiri, o yoro min ko ka gbelen o ma, min
ko ka bon o ma kosebe, ni ne nana o yoro bo o boro lon min na, ka o
dencew, ani o denmusow fana bo o koro, ²⁶ o lon na mogo do boribagato
do bena na o kow lakari ele ye. ²⁷ O lon na, i nen bena foni; i bena kuma
ni o tigi ye. I tena ke bobo ye tuun. I ta ko bena ke tagamasiyen ye ka o
lasomi; ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Siya tow ta kiti

Amɔnkaw ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i nasin Amɔnkaw ma, ka ciraya ke o kama! ³ A fo Amɔnkaw ye ko: <Aw ye Dunupatigi Ala ta kuma lamen! Dunupatigi Ala ko: Wagati min na o ka ne ta yoro saninman* lanogo, ka ne ta jamana Izirayeli ci k'a ke yoro lakolon ye, ka Zuda mara mogow mina ka taga jamana wexe ra, aw k'a fo o ra ko: Onhon co! ⁴ O le koson, a fle, ne bena aw Amɔnkaw di tereboyanfan mogow ma, ka aw ke o ta ye; o bena o ta bonw lo aw ta jamana konɔ, ka aw ta jamana ke o sigiyoro ye. Olugu le bena aw ta yiridenw domu, olugu le bena aw ta beganw ta nono min. ⁵ Raba min ye aw ta duguba ye, ne bena o ke o ta jogomew ta domunikeyoro ye, ka Amɔnkaw ta jamana to bee ke o ta beganmarayorow ye. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.

⁶ « <Sabu Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw ka tegera fo, ka don ke, ka ninsondiya ni kononjuguya suguya bee ye Izirayeli jamana ta bono koson, ⁷ o ra, ne bena ne boro korota aw kama, ka aw di siya tow ma, k'a to o ye aw borofenw ce. Ne bena aw ta siya togo tunu ka bo siya tow ce ra, ka aw ta jamana togo bo jamana tow ce ra. Ne bena aw halaki; ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.> »

Mohabukaw ta kiti

⁸ «Dunupatigi Ala ko: I n'a fo Mohabukaw, ani Seyirikaw b'a fora ko: <A fle, Zuda mara kera i ko siya tow!> ⁹ O koson, ne bena Mohabu jamana fan kelen labla o juguw ye; dugu minw be o ta jamana dancew ra, ne bena o duguw halaki, o dugu minw ye o ta jamana dawula ye, i n'a fo Beti Yesimoti, ani Baali Mehon, ani Kiriyatayimu.

¹⁰ «Ne bena o ni Amɔn jamana bee labla tereboyanfan mogow ye, k'a ke o ta ye. Ni o kera, Amɔnkaw togo be tunu ka bo siya tow ce ra. ¹¹ Ne bena ne ta kitiw ben Mohabukaw kan. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

Edomukaw ta kiti

¹² «Dunupatigi Ala ko: Edomukaw ka ko minw ke ka o yere dimibo Zuda mara mogow ra, ani o ka o yere dimibo fo ka na jarakiba ben o yere kan minke, ¹³ o koson ne Dunupatigi Ala ko: Ne bena ne boro korota Edomu jamana kama, ka adamadenw, ani beganw bee faga. K'a ta Teman, ka taga a bla fo Dedan, ne bena o bee ci k'a ke yoro lakolon ye; keremukuru bena o bee faga. ¹⁴ Ne bena ne yere dimibo Edomukaw ra, ne ta mogow sababu le ra, minw ye Izirayelimogow ye; o bena Edomukaw sara ka kapa ni ne ta dimi ni ne ta jusugban ye. Ni o kera, Edomukaw bena ne ta dimiboko silon. Dunupatigi Ala ko ten.»

Filisikaw ta kiti

¹⁵ «Dunupatigi Ala ko: I n'a fo Filisikaw ka o yere dimibo, ka o yere dimibo ni kononjuguya suguya bee ye, ka halakiri ke ka kapa ni o ta koninya banbari ye, ¹⁶ o koson Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena ne boro korota Filisikaw kama. Ne bena Keretikaw faga; mogow to minw tora kogojida ra, ne bena olugu halaki. ¹⁷ Ne bena ne ta dimiba le bo o ra; ne jusu gbanninba le bena o sara. Ni ne nana ne yere dimibo o ra ten minke, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

26

Tirikaw ta kiti

¹ San tan ni kelennan, karo tere folo ra, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, Tiri dugu k'a fo Zeruzalemu ta ko ra minke ko: <Onhon, Zeruzalemu min tun ye siyaw bee tagayoro ye, ale donda karira! Mogow bena yelena anw le fe sisan. Anw le bena fa naforo ra, ale bena ke yoro lakolon ye.> ³ Ayiwa, o kumaw koson, Dunupatigi Ala ko: A fle ne be wuri ele Tiri kama! Ne bena siya caman kononosu ka na i kama i ko kogoji jikurubaw. ⁴ O bena Tiri dugu laminikogow ci, k'a sankasojanw benben; ne bena a buguri bee flan ka bo yi, k'a yoro ke faralakolon ye. ⁵ Tiri bena ke dugukolojalan le ye kogoji ce ma, jegeminabagaw bena o ta jow ja yoro min na; sabu ne le kumana, Dunupatigi Ala ko ten. Siya werew bena Tiri dugu ni a konofenw bee le ce. ⁶ A kerefedugu misen minw be kogojida yoro tow ra, kerekemuru bena o mogow faga. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁷ «Sabu Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena Babiloni masace Nebukadinesari lana ka bo sahiliyanfan na Tiri dugu kama; masaw ta masa lo. A bena na ni sow ye, ani sowotorow, ani sotigiwi, ani kerekeden jamaba. ⁸ Tiri kerefedugu misen minw be kogojida yoro tow ra, a bena o mogow bee faga ni kerekemuru ye; a bena tintinw lalaga, ka yelenyorow lo ka dugu kogo lamini. A bena negebennanw ta aw kama. ⁹ A bena a ta kogocifenw ke ka aw ta dugu kogow ci, ka aw ta sankasojanw benben ni a ta dingasoginanw ye. ¹⁰ A ta sow camanba borito ta gbangban bena aw datugu. Ni Babiloni masace nana don aw ta dugu donda fe i ko mogow be don dugu minanin konogogo min na, o tuma aw ta dugu kogow bena yereyere a ta sotigiwi, ani a ta sowotorow ni wotorow senw mankan fe. ¹¹ A ta sow senw bena aw ta dugukonosiraw bee dondon; a bena aw ta jamana mogow faga ni kerekemuru ye, ka aw ta bonbaw ta samasen barakamanw benben dugu ma. ¹² O bena aw ta naforow ce, o bena aw ta jagofenw sonya, o bena aw ta dugu kogow ben, o bena aw ta bon cepumanbaw cici, k'a kabakuruw, ani a yiriwi, ani a bogow bee ce ka taga o firi kogoji ra.

¹³ «Ne bena aw ta donkirilakanw ban; mogow tena aw ta gonifokanw men tuun. ¹⁴ Ne bena aw ta dugu ke farajalan le ye; a bena ke dugukolojalan le ye, jegeminabagaw bena o ta jow ja yoro min na. Mogow tena aw ta dugu lo kokura tuun; sabu ne Matigi Ala, ne le kumana; Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁵ «Dunupatigi Ala b'a fo Tiri dugu ma ko: Ni o nana ke fagari ke ye aw ce ra tuma min na, ni mogow mandimininw nana ke njuna ye, yala aw ta dugu benkan mankan tena kogoji kofejamana mogow ja tige fo ka o yereyere wa?

¹⁶ Kogojida jamanaw ta masacew bee bena wuri ka bo o ta masasiginanw kan; o bena o ta deregebaw bo, ka o ta fanjuman kansogoninw bo o yere ra, ka yereyere. Jatige bena o mina fo o be sigi dugu ma; o ja tigenin bena ke wagati bee, sabu aw ta ko bena o jigi tige. ¹⁷ Mogow bena nin sangadonkiri la aw kunna, k'a fo ko:

<E, ele le tununa ka bo kogoji kan wa, ele dugu togobatigi!
 Ele min baraka tun ka bon kogoji kan, ele ni i ta mogow;
 aw le tun be jatige blara mogow ra o yorow bee ra.

¹⁸ Sisan aw bencogo ka kogoji kofejamana mogow ja tige;
 aw labancogo ka kogoji kofemogow jigi tige.>

¹⁹ «Sabu Dunupatigi Ala ko: Ni ne nana aw ta dugu ci k'a ke yoro lakolon ye tuma min na, i ko mogow ma deri ka ke dugu minw konogotun, ni ne nana

jibaw lajigi aw kan, ka jibaw ke ka aw datugu tuma min na, ²⁰ o tuma o ka mogo minw lajigi kaburu kono, ne bena aw fara olugu kan, ka aw bla ni folofolomogow ye. Ne bena aw bla fo dugukolo jukoroyorow ra, ka aw ke i ko folofolo tomokorow, ka aw bla ni kaburukonomogow ye, janko mogo kana sigi aw ta dugu kono tuun. Aw tena sigiyoro soro dunuwa ra mogo panamanw ce ra tuun. ²¹ Ne bena aw ta ko ke jatigekoba ye; aw togo bena tunu. Mogow bena aw yoropini, nka o tena aw ye. DunuPATIGI Ala ko ten.»

27

Tiri ta yerEbonya

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, ele ye sangadankiri do la Tiri dugu koson. ³ Tiri dugu siginin be kogojida ra, a be jago ke ni siya tow ye kogoji kefejamana caman na; a fo Tiri ye ko DunuPATIGI Ala ko:

E, Tiri, ele tun b'a fora
ko i ta ceɓa dafanin lo!

⁴ I ta mara dan be fo yorojan, kogoji cemance ra;
i lɔbagaw ka i lo ka i ta ceɓa dafa.

Tiri tun kera i ko jirakurunba

⁵ O ka i lo i ko jirakurunba, ka i kerɛfeyorow beɛ lo ni Seniri ta siperesiyiriw ye;

o ka Liban ta sediriyiri do le ke kurun ta faniw siribere ye.

⁶ O ka Basan yirisunba do ta yiri le lese ka o ke jufaw ye;

o ka kurun kononoyoro lalaga ni samajinw ye,
ka o dondon Sipere kogojida jamanaw ta yiri dow ra.

⁷ Misirankaw ta lenfaninuman sogoninw le tun ye kurun ta faniba ye;
o le tun ye kurun tagamasiyen ye.

Elisa kogojida ta jamanaw ta fani bulamanw, ani a wulenmanw,
o le tun ye kurun datugufaniw ye.

⁸ «Sidonkaw, ani Arivadikaw le tun ye aw ta kurunboribagaw ye.

Ele Tiri dugu yere ta kurunlonbagabaw le tun ye aw ta kuruntigiw ye.

⁹ Gabali lonnikɛbagakorow, ani a mogo hakirimanw,
olugu tun be kurun kono, ka to ka kurun yoro cenninw lalaga.

Kogoji jirakurunw beɛ tun be na aw fe;
o mogow beɛ tun bena jago ke ni aw ye.

¹⁰ «Peresikaw, ani Ludikaw, ani Putikaw le tun ye aw ta kerɛkejama mogow ye;

olugu tun ye aw ta kerɛkece dow ye.

O tun be o ta negebennanw, ani o ta negefugulaw dulondulon dugu kono;
olugu le tun ka togoɓa di aw ma.

¹¹ Arivadikaw, ani aw yere ta kerɛkecew be dugu laminikogow korosi;
Gamadikaw, olugu be sankasojan kunna.

O tun be o ta negebennanw dulon dugu kogow ra;
o tun ka aw ta dugu ceɓa dafa.»

Siya minw tun be jago ke ni Tirikaw ye

12 «Tarisistikaw tun be jago ke ni aw ye, sabu fenɲuman caman tun be aw fe; o tun be o ta warigbe ni o ta nege ni o ta leten ni o ta ntileku nege falen aw ta jagofenw na.

13 «Yavankaw, ani Tubalikaw, ani Mesekikaw tun be jago ke ni aw ye; olugu tun be ɲonw, ani siranegefenw falen aw ta jagofenw na.

14 «Beti Togarimakaw tun be wotorosamasow, ani kerekesow, ani sofaliw falen aw ta jagofenw na.

15 «Dedankaw fana tun be jago ke ni aw ye. Kogojida jamana caman tun be sannu ke aw le fe; o tun be aw sara ni samapinw ye, ani ebɛniyiri.

16 «Sirikaw* fana tun be sannu ke aw fe, sabu fiyeerefen camanba le tun be aw fe. Olugu tun be aw ta fiyeerefenw falen ni sikaribuli luluw ye, ani fani wulenman ɲumanmanw, ani fani sogonin ɲumanmanw, ani lenfaniw, ani korayi luluw, ani rubi luluw.

17 «Hali Zuda ni Izirayeli jamana fana tun be jago ke ni aw ye; o tun be aw ta fiyeerefenw falen ni Miniti mara ta alikama* ye, ani ɲo, ani li, ani turu, ani munturu.

18 «Damasikaw fana tun be sannu ke aw fe, sabu fiyeerefen camanba le tun be aw fe; aw borofenw tun ka ca kosebe. Olugu tun be aw ta fiyeerefenw falen ni Helibon mara ta duven ye, ani Sahari mara ta sagasi.

19 «Vedankaw, ani Yavanka minw be bo Uzali, olugu fana tun be na ni nege gbasinin ye, ani sumadiyananw, ka na o falen aw fe aw ta fiyeerefenw na.

20 «Dedankaw fana tun be na fani gbirimanw falen aw fe, fani minw be la sow ko ra ka sigi a kan.

21 «Arabuw, ani Kedari mara ta kuntigiw beɛ tun be jago ke ni aw ye; olugu tun be na ni sagadenw, ani sagajigiw, ani bakorɔninw ye aw fe.

22 «Sabakaw, ani Rahemakaw fana tun be jago ke ni aw ye; o tun be aw ta fiyeerefenw falen ni kasadiyananw beɛ ra ɲumanmanw ye, ani luluw, ani sani.

23 «Harankaw, ani Kanekaw, ani Edenikaw, ani Saba mara ni Asiri mara ni Kilimadi mara ta jagokebagaw fana tun be na jago ke ni aw ye. 24 Olugu tun be fani dawulamanw le jago ni aw ye; o tun be na ni deregeba bulamanw, ani fani ɲumanman sogoninw ye, ani tapi ɲegennin suguya caman, ani jurukise dankoɲumanw.»

Tiri be halaki a ta yerebonya koson

25 «Jirakurunbaw le tun be aw ta jagofenw ta.

Aw ta dugu tun fara jagofen camanba le ra kogoji ce ma yi.

26 Nka aw ta kurunboribagaw tagara ni aw ye fo yorojan kogoji ce ma minke,

tereboyanfan ta foɲo fariman ka aw ta jirakurunba karikari kogoji ce ma.

27 Aw ta naforow, ani aw ta jagofenw, ani aw ta fiyeerefenw,

ani aw ta kurun ta baaradenw, ani kurunboribagaw,

ani kurunlalagabagaw, ani jagokebagaw, ani kerekedenw beɛ,

ani mogo to minw beɛ tun be ni aw ye,

olugu beɛ tora kogoji ra

aw halakilon na.

Tiri halakicogo ka siya tow ja tige

28 Aw ta kuruntigiw kulekan fe,

* 27:16 27.16 Kitabu dow b'a fo ko Edomukaw.

kogojida magow be yereyera.

²⁹ Siya tow ta kurunboribagaw
ani o ta kurun baaradenw, ani o ta kuruntigiw bee,
olugu bora o ta kurunw konɔ,
ka taga lo ji da ra.

³⁰ O be o kan korota ka kasi aw kunna;
o jusu kasinin be kule kosebe.
O be buguri ce k'a ke o kun na,
ka kolonkolon bugurigbe ra.

³¹ O ka o kun li aw koson,
ka borofaniw don o yere ra;
o jusukun toronin be kasi aw kunna,
o jusu kasinin be mapumankokanw fo.

³² O toronin bena sangadonkiri do la aw kunna;
o bena nin mapumanko donkiri la k'a fo ko:
<E, dugu juman le tun be i ko Tiri sa?

Tiri ta mankan bee le banna tan sisan kogoji ce ma wa?>

Tiri ta ko bee banna

³³ Aw ta jirakurunw tun be kogoji cetige ni aw ta fiyeerefenw ye
ka taga jamana caman wasa.

Aw ka dugukolo masacew fentigiya
ni aw borofen caman ye, ani aw ta jagofen caman.

³⁴ Ayiwa, sisan kogoji jikuruw ka aw ta kurunw karikari,
ka o lajigi fo ji dunmanyoro ra;
aw ta jagofenw, ani aw ta kurunkonmogow bee,
o bee jigira ji jukoro.

³⁵ Minw ye kogoji kofejamana magow ye,
aw ta ko ka olugu bee jigi tige;
o ta masacew kunmasi ce ra,
o panasisira.

³⁶ Siya tow ta jagokebagaw be kabakoya fo ka filen fiye aw ra;
aw ta ko kera jatigekoba le ye.
Aw ta koni banna le pewu!»

28

Tiri masace ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, a fo Tiri
dugutigi ye ko Dunupatigi Ala ko:

<Yerebonya donna ele jusu ra,
fo i ko: Ne ye Ala le ye,
ne siginin be alaw ta sigiyoro le ra
kogoji ce ma!»

K'a soro ele ye adamaden le ye, i te Ala ye;
nka i be i yere ta miiriya jate i ko Ala ta miiriya.

³ A fle, i ta hakiritigiya koni temena hali Daneli* ta kan;
gundo si ma dogo i ma.

⁴ I ta hakiritigiya ni i ta faamuri sababu ra
i ka nforoba soro;
i ka sanin ni warigbe soro

* 28:3 28.3 Daneli: Aw ye Ezekiyeli 14.14 fle.

ka o bla i ta natoroblayoro ra.

⁵ Hakiritigiyaba min be i fe jagoko ra,
o le ka i ta natoro caya;
nka o natoro ko ka yerebonya don i jusu ra.

⁶ «Ayiwa, o koson Dunupatigi Ala ko:

i n'a fo i be i yere ta miiriya jate i ko Ala ta miiriya,

⁷ o koson, a fe, ne bena siya were mogoro dow lana i kama;
siyaw bee ra mogoro farimanw lo.

O bena o ta keremukuru bo, ka i ta hakiritigiya baaraw halaki,
ka i ta nororo cen.

⁸ O bena i lataga lahara dingaba konon;
i bena sa sacogojugu ra kogoji ce ma.

⁹ Yala i bena se k'a fo i fagabaga na kororo tuun wa,
ko: <Ne ye ala le ye wa>?

Ele te foyi ye ni adamaden te;
i te ala ye i halakibagaw boro de!

¹⁰ I bena sa siya were mogoro boro
i ko mogoro kenesigibariw;
sabu ne kumana.

Dunupatigi Ala ko ten.»

¹¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹² «Adamaden, ele ye
sangadonkiri do la Tiri masace ta ko ra. A fo a ye ko Dunupatigi Ala ko:

<Bee tun be ele le fe,

sabu i ta hakiritigiya tun ka bon, i ta cerna tun dafanin lo.

¹³ I tun siginin be Edeni, Ala ta yiritu konon.

Lulu suguya bee tun kera ka i masiri:

Sariduwanu luluw, topazi luluw, jama luluw,

kirisoliti luluw, onikisi luluw, zasipe luluw,

safiri luluw, sikaribuli luluw, ani emerodi luluw.

I ta masirifenuw, ani i ta minanw bee tun ye sanin le ye;

o bee tun labenna i ye kabini lon min na i danna.

¹⁴ Ne tun ka i ke seruben meleke* le ye, min be yoro korosi;
ne tun ka i bla o le kama.

I tun be Ala ta kuru saninman kan,

i tun be tagama kabakuru tasumamanw ce ra.

¹⁵ Kabini i danna lon min na,

i jusukun tun ghenin lo i ta sira bee ra,

fo lon min na terenbariya nana ye i ra.

¹⁶ Jago diyara i ra, ka na i boro minke,

o ka i bla torori ra, ka i bla jurumun na.

O koson ne be i ghen ka bo Ala ta kuru kan,

ka i ke i ko mogoro tow.

Ne be ele seruben meleke yorokorosibaga ghen,

ka i labo lulu kabakuruw manamanato ce ra.

¹⁷ I ta cerna ka yerebonya don i jusu ra,

i ta nororo kera sababu ye ka i ta hakiritigiya cen.

O koson ne be i firi dugu ma,

ka i ke flerifen ye masace tow na kororo.

¹⁸ I ka terenbariyako caman minw ke,
ani i ka mogoro tororo i ta jago ra minke,

o le ka i ta sigiyoro saninmanw lanogo.
 O koson ne bena tasuma do mana i sigiyoro ce ma,
 ka i jeni fo ka i ban.
 Ne be i jeni fo ka na i ke bugurigbe ye dugukolo kan,
 i flebagaw bee na koro.

¹⁹ Siya minw bee tun ka i lon,
 i ta ko bena olugu bee jigi tige.
 I ta ko kera jatigekoba le ye;
 i ta koni banna le pewu! »

Sidonkaw ta kiti

²⁰ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²¹ «Adamaden, i jasin Sidon dugu ma ka ciraya ke o kama! ²² A fo ko Dunupatigi Ala ko:
 <A fle, ne bena wuri ele Sidon dugu kama,
 ka ne ta bonya yira aw ce ra.

Ni ne nana ne ta kitiw ben i kan tuma min na,
 o tuma i bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.
 Ni o kera, i bena ne ta saninmanya jate.

²³ Ne bena banajuguw ben aw kan;
 mogo faganinw jori bena woyo dugukonosiraw kan.
 Mogo faganinw bena benben aw ce ra,
 sabu kerekemuru bena na aw kama ka bo fan bee ra.
 Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.> »

²⁴ «Ni o kera, siya minw be i ko binjugu min be mogo fari tigtige,
 walama i ko nani min be mogo sogo,
 olugu do tena wuri Izirayeli mara kama tuun.
 Siya do tena soro a kere fe tuun min b'a mafiyenya.
 Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.

²⁵ « <Dunupatigi Ala ko: Ne tun ka Izirayelimogow janjan ka taga siya minw ce ra, ni ne nana o labo o siyaw ce ra ka o lajen tuma min na, o tuma ne bena a to siya tow y'a lon olugu sababu ra ko ne le ye Ala saninman ye. O bena na sigi o ta dugukolo kan, ne tun ka dugukolo min di ne ta jonce Yakuba ma. ²⁶ O bena sigi hera ni laganfiya ra; o bena bonw lo, ka rezensunw turu. O kerfejamana minw bee tun be o mafiyenyara, ni ne nana ne ta kitiw ben olugu kan tuma min na, o tuma Izirayeli bena sigi hera ni laganfiya ra. O bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala.> »

29

Misrankaw ta kiti

¹ San tannan, karo tannan, tere tan ni fla, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i jasin Misiran masace Farawona ma, ciraya ke a kama, ani Misiran jamana bee kama. ³ Kuma a fe k'a fo a ye ko Dunupatigi Ala ko:

<Ne bena wuri ele Misiran masace Farawona kama;
 ele kogoji danfen barakaman,
 min lanin be i ta bajiw ce ra,
 k'a to k'a fo ko: Ne ta Nili ba ye ne ta le ye;
 ne le k'a dan ne yere ye.

⁴ Ne bena nege don i dagbaga ra,
 ka i ta baiji ta jegew noronoro i faraw ra,

ka i sama ka bo i ta baji ce ma,
i ni i ta bajirajegew bee;
olugu noronin be to i faraw ra.

⁵ Ne bena i firi kongokolon konso
i ni i ta bajirajegew bee.

I bena taga ben kongo konso dugu ma;
mogso tena sorso ka i ta, ka i su don.

Kongobeganw, ani sanfekonow,
ne bena i ke olugu ta domuni le ye.

⁶ Ni o kera, Misirankaw bena a lon
ko ne le ye Matigi Ala ye.

« Aw kera kara kunkurun le ye
Izirayelimogow fe.

⁷ O ko o be aw mina janko o kana ben minke, aw karira ni o ye,
ka o kamankun mandimi.

O ko o be den aw ra minke, aw karira ni o ye,
ka o ben ka o soro tige.

⁸ « O koson, Dunupatigi Ala ko: Ne bena kerekemuru lana aw kama, ka
adamadenw, ani beganw bee faga. ⁹ Misiran jamana bena ke kongokolonw,
ani tomow le ye. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

« Aw k'a fo minke ko: Nili ba ye anw ta le ye, anw le k'a dan. ¹⁰ O koson
ne bena wuri aw kama, ka wuri aw ta bajiw fana kama. Ne bena Misiran
jamana ke tomow le ye; k'a ke tomow, ani kongokolonw ye, k'a damina
Migidoli, ka taga a bla fo Siyeni, ani fo Etiyopi jamana kere fe. ¹¹ Adamaden
o, began o, o si sen tena bla yi tuun. Jamana bena san binaani le ke ni mogso
ma sigi a koso. ¹² Ne bena Misiran jamana ci k'a ke yoro lakolon ye ka teme
jamana lakolon tow bee kan, ka o ta duguw ke yoro lakolonw ye ka teme
dugu lakolon tow bee kan; o be ke fo san binaani. Ne bena Misirankaw
janjan siya tow ce ra, ka o yerege ka taga jamana wrew ra.

¹³ « Nka Dunupatigi Ala ko: Ni san binaani dafara, ne tun ka Misirankaw
janjan ka taga jamana minw na, ne bena o labo o jamanaw ra ka o lajen
tuun. ¹⁴ Ne bena Misirankaw laseko o sigiyorokoro ra. Ne bena o laseko
Patorosi jamana ra, o yere ta faso ra; o bena taga ke jamana do le ye min
fanga ka dogo. ¹⁵ O fanga bena dogoya ka teme jamana tow bee kan; o
tena o yere korota siya tow san fe tuun. Ne bena o baraka dogoya janko
o kana o ta fanga sigi siya tow kunna tuun. ¹⁶ Misiran tena ke jigilayoro
ye Izirayeli mara mogow fe tuun; a bena ke sababu le ye ka o hakiri jigi o
ta terenbariyaw ra, sabu o tun ka deme jini Misirankaw fe. Ni o kera, o
bena a lon ko ne le ye Dunupatigi Ala ye.» »

Nebukadinesari bena Misiran jamana mina

¹⁷ San mugan ni wolonflanan, karo folo, tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma
lase ne ma tuun; a ko: ¹⁸ «Adamaden, Babiloni masace Nebukadinesari
ka baaragbelen le la a ta kerekejama kan Tiri dugu koson, fo donita ka
kerekekenw bee kuncce wulan, ka o bee kamankunw mandimi; nka ale ni
a ta kerekejama ma nafa foyi sorso o baaragbelen na, o ka baara min ke Tiri
dugu kama. ¹⁹ O koson Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena Misiran jamana
di Babiloni masace Nebukadinesari ma. A bena o ta naforow ce; a bena
ben jamana kan ka fenw bee ce ka taga ni o ye, ka o ke a ta kerekejama

ta sara ye. ²⁰ A ka baaragbelen min ke, ne bena Misiran jamana di a ma o baara sara ye, sabu a ka o ke ne le ye; Dunupatigi Ala ko ten.

²¹ «O lon na, ne bena do fara Izirayeli mara ta baraka kan, k'a to ele ye i da yele ka kuma o ce ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

30

Ala ta lonjugu sera Misiran jamana ma

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, ciraya ke, k'a fo ko Dunupatigi Ala ko:

<E, aw ye kasi,

sabu nin ye lonjuguba le ye!

³ Onhon, lon be surunyara;

Matigi Ala ta lon be surunyara.

Dibilon lo,

siyaw ta kiti lon lo.

⁴ Kerekemuru be nana Misiran jamana kama.

A tawo bena se Etiyopikaw fana ma.

O wagati ra mogo faganinw bena benben Misiran;

o juguw bena o ta naforow bee ce ka taga ni a ye,

ka jamana halaki ka se fo bonw jusiginanw ma.

⁵ Etiyopi jamana, ani Puti jamana, ani Ludi jamana,

ani Arabujamana bee, ani Libi jamana,

ani jamana minw ka jehogonya don ni jogon ye,

kerekemuru bena olugu bee faga ni Misirankaw ye.> »

Ala bena Misiran jamana ke yoro lakolon ye

⁶ «Matigi Ala ko:

<Misiran demebagaw bee bena ben;

baraka min ka yerebonya bla o ra, o bena ban.

K'a ta Migidoli ka taga se fo Siyeni,

kerekemuru bena o yorow ta mogow bee faga.

Dunupatigi Ala ko ten.

⁷ « <O ta yoro bena ci k'a ke yoro lakolon ye jamana lakolon tow ce ra;

o ta duguw bena ke tomow ye tomo tow ce ra. ⁸ Ni ne nana tsuma don

Misiran jamana ra, ni o ta demebagaw bee nana halaki tuma min na, o

tuma o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁹ « <O lon na, ne bena ciraden do ci ni jirakurun ye, ka taga Etiyopi

jamana mogow nasumanin ja tige. Tawo bena ben o kan Misiran ta

bonolon na; o lon nato ye nin ye.

¹⁰ « <Dunupatigi Ala ko: Ne bena Misiran ta jamaba halaki k'a ban,

Babiloni masace Nebukadinesari sababu ra. ¹¹ Ale ni a ta mogow, minw

ye siyaw bee ra mogo farimanw ye, olugu le bena taga jamana halaki; o

beno o ta kerekemuru bo Misirankaw kama, ka jamana yoro bee ke suw

ye. ¹² Ne bena Nili haji ja; ne bena Misiran jamana fiyere mogojuguw ma.

Ne bena a to siya were mogo dow ye jamana ni a konofenw bee halaki. Ne

Matigi Ala, ne le kumana.> »

Ala bena a ta kiti ben Misiran duguw bee kan

¹³ «Dunupatigi Ala ko: Ne bena jow halaki, ka batofengbansanw labo

Menfisi dugu konoo. Kuntigi tena ke Misiran jamana kunna tuun; ne bena

siranya bla Misiran jamana yoro bɛɛ ra. ¹⁴ Ne bɛna Patorosi mara ci k'a kɛ yoro lakolon ye, ka tasuma don Sohan dugu ra, ka ne ta kitiw ben Tɛbu dugu kan. ¹⁵ Ne bɛna ne ta jusugban ben Sini dugu kan, min ye Misiran dugu barakaman ye; ne bɛna Tɛbu dugu ta jamaba bɛɛ halaki. ¹⁶ Ne bɛna tasuma don Misiran jamana ra; Sini dugumogow bɛna o yere tonomi dimi boro, o juguw bɛna wow bo Tɛbu dugu laminikogow ra, o bɛna ben Mɛnfisi dugu kan teregban fɛ. ¹⁷ O bɛna Heliyopolisi ni Pi Beseti ta kanbelenw faga ni kɛrɛkɛmuru ye, ka mogɔ tow mina ka taga ni o ye. ¹⁸ Ni ne nana Misiran ta fanga yiri kari, baraka min bɛ yerebonya bla a ra, ni ne nana o ban tuma min na, o tuma, Tapanesi dugu bɛna kɛ dibi ye teregban fɛ. Sankaba finman do bɛna dugu datugu. O bɛna dugumogow mina ka taga ni o ye. ¹⁹ O cogo ra ne bɛna kiti ben Misiran jamana kan; ni o kera, o bɛna a lon ko ne lɛ ye Matigi Ala ye.»

Ala bɛna Babiloni masacɛ lana Misiran jamana kama

²⁰ San tan ni kelennan, karo folo, tere wolonfla, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²¹ «Adamaden, ne ka Misiran masacɛ Farawona boro kari. Fla ma kɛ a ra janko k'a kenɛya, fani ma kɛ k'a siri k'a lo, janko a ye se ka baraka soro ka kɛrɛkɛmuru mina. ²² O koson Dunupatigi Ala ko: Ne bɛna wuri Misiran masacɛ Farawona kama. Ne bɛna a boro fla bɛɛ kari: a boro min ka pi, ani min karinin lo; ni o kera, kɛrɛkɛmuru bɛna bo a boro ka ben. ²³ Ne bɛna Misirankaw janjan ka taga siya tow cɛ ra, ne bɛna o yerege ka taga jamana tow ra. ²⁴ Ne bɛna Babiloni masacɛ boro baraka bonya, ka ne ta kɛrɛkɛmuru don a boro. Nka ne bɛna Farawona boro fla kari; a bɛna nuna Babiloni masacɛ na koro i ko kɛrɛkɛden mandiminin sato. ²⁵ Ne bɛna Babiloni masacɛ boro baraka bonya, nka Farawona baraka bɛna dese. Ni ne nana ne ta kɛrɛkɛmuru don Babiloni masacɛ boro, k'a to a ye kɛrɛkɛmuru sin Misiran jamana ma tuma min na, o tuma o bɛna a lon ko ne lɛ Matigi Ala ye. ²⁶ Ne bɛna Misirankaw janjan ka taga siya tow cɛ ra, ne bɛna o yerege ka taga jamana tow ra. Ni o kera, o bɛna a lon ko ne lɛ ye Matigi Ala ye.»

31

Ala ka Misiran masacɛ suma ni yirisunba do ye

¹ San tan ni kelennan, karo sabanan, tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, a fo Misiran masacɛ Farawona ni a ta jama ye ko:

«Ele bora jontigi le fɛ sa, ele ni i ta bonya?»

³ A fle, Asiri jamana fana tun bɛ i ko Liban jamana sɛdirisun do.

A yiriboro cɛpumanbaw suma tun bɛ i ko yirituba suma;

a tun ka jan kosebɛ,

a kun tun bɛ se fo sankabaw ma.

⁴ Jiw tun k'a bonya;

dugukolo jukorojiw tun k'a janya.

O jiw woyora k'a koroyoro lamini,

ka woyo ka taga kongoyiri tow bɛɛ koro.

⁵ O koson a tun janyara ka tɛmɛ kongoyiri tow bɛɛ kan;

a yiriborow cayara,

a yiriboromisɛnw janyara,

sabu a wurito, ji caman tun b'a koro.

6 « <Sanfekonow bee tun be o ta naga la a yiriboromisew le ce ra; kongosogow bee tun be o denw woro a yiriborow suma le ra. Siya caman tun be sigi a suma ra.

7 A tun ce ka ni, a bonya ni a yiriborow janya koson; sabu a lilinw tun be ji camanba sorɔ dugukolo jukoro.

8 Ala ta yiritu ta sedirisunw si tun te se ka o yere suma ni a ye, siperesisunw fana tun te se ka o yere kapa ni a yiriborow ye; pilatanisunw si tun te a yiriborow bo ceɓa ra. Ala ta yiritu yiriw si ta ceɓa tun te a ta bo.

9 Ne tun ka yiriboro caman ke k'a ceɓa; yiri o yiri tun be Edeni, Ala ta yiritu konɔ, a nangboya tun ka olugu bee mina.> »

Yirisunba bena kari

10 «O koson Dunupatigi Ala ko: Yirisunba tun janyara kosebe, a k'a kun korota ka se fo sankabaw ma; yerebonya donna a jusukun na a ta janya koson. 11 O koson, ne k'a don siyaw bee ta kuntigiba* boro; a ka kojugu minw ke, ale bena a mina ka kapa ni o le ye, sabu ne banna a ra. 12 Siya were mogow bee ra mogɔ farimanw, olugu k'a tige k'a ben, ka taga k'a to yi. A yiriborow benbenna kuruw kan, ani kurufurancɛw bee ra. A yiriboromisew karikarira ka benben jamana dingakolonw bee konɔ. Dunupamogɔ minw bee tun be sigi a suma koro, olugu bora a koro, k'a kelen to yi.

13 Sanfekonow bee bena sigi a yirisun bennin kan; kongobeganw bee bena sigi a yiriborow ce ra.

14 « <Ni o kera, jidarayiri were si tena a yere bonya a janya koson, k'a kun korota ka se fo sankabaw ma tuun; yiri si tena a fo ko ji caman b'a koro, k'a yere bonya ka ke yiri tow san fe. Sabu ne ka o bee labla saya ye; o be taga dugukolo jukoroɔyoro ra, ka taga fara adamaden sanin tow kan, minw lajigira kaburu dinga konɔ.>

15 «Dunupatigi Ala ko: A jigira kaburu konɔ lon min na, ne ka yoro bee bla sukasi ra; ne ka dugukolo jukoroɔjiw datugu a koson, ne ka bajiw lalo, k'a jiwoyow mina ka o lo yoro kelen na. Ne ka panasisi dibi lajigi Liban kuruw kan. Kongoyiriw bee jajara a koson. 16 Wagati min ne k'a lajigi kaburu konɔ, ka fara kaburukonowmogow kan, a benkan fe, ne ka siyaw ja tige fo o be yereyere; Edeni yiri minw bee be dugukolo jukoro, Liban yiri pumanmanw, a yiriw bee ra ceɓumanw, min o min tun be ji sorɔ, olugu jusu saarora. 17 Minw tun kera a jɛnɔgɔnɔw ye, minw tun sigira a suma koro siya tow ce ra, olugu fana jigira ni a ye kaburu konɔ, ka taga fara mogɔ faganinw kan, o ka minw faga ni kerekemuru ye.

18 « <Ayiwa, Edeni yiri juman ta nooro ni a ta bonya tun be i ko ele ta? O bee n'a ta, i ni Edeni yiriw bee bena jigi nɔgɔn fe dugukolo jukoro. I su bena taga la mogɔ kenegibariw suw ce ra, ka taga fara mogɔ faganinw kan, o ka minw faga ni kerekemuru ye. Farawona laban bena ke o le ye, ani a ta jamaba bee. Dunupatigi Ala ko ten.> »

32

Misiran ni a ta masace ta kiti to

* 31:11 31.11 Siyaw bee ta kuntigiba, o ye Babiloni masace Nebukadinesari ye.

¹ San tan ni flanan, karo tan ni flanan, tere ƒoɔ, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, sangadɔnkiri dɔ la Misiran masace Farawona kosɔn; a ƒo a ye ko:

«Ele tun be siya tow ce ra i ko jaranbelen,
i tun be i ko kogoji danfen barakaman;
i tun be baji lawuri san fe,
ka ji duuru ni i senw ye,
ka baji na cen.

³ « <Dunɔɔatigi Ala ko:

Ne bena jamaba dɔ fara ne yere kan, ka ne ta jo firi i kan;
olugu bena i sama ka i labo ni ne ta jo ye.

⁴ Ne bena i firi dugukolo kan,
ka i to kongo kono yi;

ne bena a to sanƒekonow bee ye na sigi i kan,
k'a to kongosogow bee ye na fa i sogo ra.

⁵ Ne bena i sogo bla kuruw kan,
ka i fari yoro tow ke ka kurufurancaw lafa.

⁶ Ne bena i jori woyo dugukolo kan, ka se ƒo kuruw ma;
kodingaw bena fa i jori ra.

⁷ Ni ele nana faga tuma min na, ne bena sankolo datugu;
ne bena lolow ke dibi ye,
ne bena tere datugu ni sankaba dɔ ye;
karo tena a ta yeelen bo tuun.

⁸ Sankolo yeelenbonanw bee,
ne bena o bee ke dibi ye ele koson;
ne bena i ta jamana ke dibi ye.
Dunɔɔatigi Ala ko ten.

⁹ « <Ni ne nana i ta halakiri ko lase siya tow ma tuma min na, ne bena siya caman jusu kasi, ani jamana dow, i yere ma jamana minw lon. ¹⁰ Ne bena a to i ta ko ye jamana caman jigi tige; ni ne nana ne ta kerekemuru fifa o ja koro tuma min na, o ta masacew fana kunmasi bena ce ele koson. Ele benlon na, o bee bena ke yereyere ye wagati bee, ka to ka hami o nin kisi ko ra.

¹¹ « <Sabu Dunɔɔatigi Ala ko:

Babiloni masace ta kerekemuru bena se i ma.

¹² Ne bena a to kerekcefari dow ye i ta jama bee faga;
o kerekcew bee ye siyaw bee ra mogo farimanw le ye.
O bena Misirankaw ta yerebonya bo o ra,
ka o ta jama bee halaki.

¹³ Ne bena o ta beganw bee faga jidaw ra;
adamaden si tena ji duuru ni a sen ye tuun,
began si sen tena ji duuru tuun fana.

¹⁴ Ne bena a to Misiran jiw ye pamalo,
k'a to a bajiw pamalonin ye woyo i ko turu.
Dunɔɔatigi Ala ko ten.

¹⁵ Ni ne nana Misiran jamana ci k'a ke yoro lakolon ye tuma min na,
ni o juguw nana jamana konofenw bee ce tuma min na,
ni ne nana jamana sigibagaw bee faga tuma min na,
o wagati le ra o bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.> »

¹⁶ Ayiwa, nin ye sangadonkiri do le ye, min ka kan ka la. Siya were musow bena nin donkiri la; o bena a la Misiran ni a ta jama bee lajennin koson. Dunupatigi Ala ko ten.

Siya tow ta kiti

¹⁷ San tan ni flanan, karo tere tan ni loorunan, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁸ «Adamaden, sangadonkiri do la Misiran jama bee lajennin koson, ka o lajigi dugukolo jukoro, ka o fara kaburukonomogow kan, olugu ni siya barakaman tow ta mogow. ¹⁹ A fo o ye ko: <Yala aw ka fisani ni siya tow ye wa? Aw fana bena jigi ka taga la kenesigibariw ce ra!>

²⁰ «O bena benben ka sa ni mogofaganinw ye, kerekemuru ka minw faga. Kerekemuru samana ka bo ka ban; aw ye Misiran ni a ta jama bee lajennin mina ka o labo. ²¹ Kerekecfariw, ani Misiran jennogonkoro minw tagara lahara, olugu bena a fo o ma ko: <O jigira ka na la kaburu konon ni kenesigibariw ye, o tun ka minw faga ni kerekemuru ye!>

²² «Asiri masace ni a ta kerekejama bee lanin be yi; a ta kerekew ta kaburuw k'a ta yere ta lamini. O bee sara kere ra; kerekemuru ka o faga. ²³ O ta kaburuw be fo dugukolo jukoroyoro ra yi. Kerekew ta kaburuw ka masace ta lamini. O bee sara kere ra; kerekemuru ka o faga. Olugu le tun be jatige blara mogow ra dununa konon.

²⁴ «Elamu masace ni a ta jama lanin be yi; a ta mogow ta kaburuw k'a ta kaburuw lamini. O bee sara kere ra; kerekemuru ka o faga. O ce kenesigibariw jigira kaburu konon; olugu minw tun be jatige blara mogow ra dununa konon. O ta maroya be to o kan, o ni kaburukonomogow tow. ²⁵ O ka layoro di Elamu masace ma ni mogofaganinw tow ye, ani a ta kerekejama; olugu ta kaburuw k'a ta lamini. O ce kenesigibariw bee fagara ni kerekemuru ye, sabu o tun be jatige bla mogow ra dununa konon. O ta maroya be to o kan, o ni kaburukonomogow tow. O suw lara mogofaganinw tow suw ce ra.

²⁶ «Meseki ni Tubali ta masacew ni o ta jama bee lanin be yi; o ta kerekew ta kaburuw ka o taw lamini. O ce kenesigibariw bee fagara ni kerekemuru ye, sabu o tun be jatige bla mogow ra dununa konon. ²⁷ O ma o su don ni folofolo ta kerekecfariw ye, o tun be minw don kaburu konon ni o ta kerekeminanw ye; o tun be olugu ta kerekemuru la o kun koro, ka o ta negebennan bla o fari kan, sabu o kerekew tun be jatige bla mogow ra dununa konon.

²⁸ «Ayiwa, ele Farawona, ele koni bennin fle nin ye ni ce kenesigibariw ye; kerekemuru ka mogow minw faga, i lanin be ni olugu le ye.

²⁹ «Edomu fana lanin be yi, ani a ta masacew, ani a ta kuntigiw bee; olugu ni o ta cefariya bee, o su donna ni mogofaganinw ye, kerekemuru ka minw faga. O lanin be ni ce kenesigibariw ye, o ka minw lajigi kaburu konon.

³⁰ «Sahiliyanfan jamana kuntigiw bee, ani Sidonkaw bee lanin be yi; o ka olugu fana lajigira kaburu konon ni mogofaganinw ye. O ta cefariya tun ka jatige bla mogow ra, nka o bee n'a ta, maroya ka o soro. O ce kenesigibariw lanin be ni mogofaganinw ye, kerekemuru ka minw faga. O ta maroya be to o kan, o ni kaburukonomogow tow.

³¹ «Ni Farawona nana olugu ye, a jusu bena suma a ta jama ta ko koson, sabu kerekemuru bena Farawona ni a ta kerekejama fana faga; Dunupatigi Ala ko ten. ³² Ne k'a to a ka jatige bla mogow ra dununa konon, nka o bena

ale Farawona ni a ta jama bee la kaburu kono ni ce kenesigibariw ye, o ka ce minw faga ni kerékemuru ye. Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala bena a ta mógow lajen

33

(33–39)

*Ala ka Ezekiyeli ke a ta mógow korosibaga ye
(3.16-21)*

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, kuma i ta jamana mógow fe, i y'a fo o ye ko: «Ni ne ka kerékajama do ci ka taga jamana do halaki ni kerékemuru ye, ni a kera ko o jamana mógow tun ka ce do panawoloma o yere ce ra ka o tigi ke jamana korosibaga ye, ³ ni o tigi ka kerékedenw nato ye ni kerékemuru ye jamana kama, ni a ka buru fiye ka mógow lasomi, ⁴ ni mogo min ka burufiyekan men, nka a ma a jate, ni o nana o tigi faga ni kerékemuru ye, a fagari kunko be ben a yere le kan. ⁵ Sabu a ka burufiyekan men, nka a m'a jate; a fagari kunko be ben a kan. Ni a tun ka lasomini jate, a tun bena a nin kisi.

⁶ «Nka ni jamana korosibaga ka kerékedenw nato ye ni kerékemuru ye, ni a ma buru fiye, ni mógow ma lasomi, ni kerékedenw nana mogo do faga ni kerékemuru ye, o tigi be sa a ta terenbariya koson, nka ne bena a ta saya kunko ben jamana korosibaga le kan.»

⁷ «Ayiwa, adamaden, ne be ele sigi ka i ke Izirayeli mara mógow korosibaga ye. Ele bena ne darakumaw lamén, ka to ka o lasomi ne ye. ⁸ Ni ne k'a fo mógowjugu ma ko: «Ele mógowjugu, sigiya t'a ra, i bena sa!» Ni i ma kuma mógowjugu fe k'a lasomi a ta tagamacogo ko ra, o mógowjugu bena sa a ta terenbariya koson, nka ne bena a ta saya kunko ben ele le kan.

⁹ «Nka ni ele koni ka mógowjugu lasomi ko a ye bo a ta sirajugu kan, ni ale ma bo a ta sirajugu kan, o tuma a be sa a ta terenbariya koson, nka ele be bosi o kunko ma.» »

Ni mógowjugu ka kojugu dabra a be kisi

¹⁰ «Ayiwa, adamaden, a fo Izirayeli mara mógow ye ko: Aw be to k'a fo ko: «Anw ta hakekow, ani an ta jurumunw be an kan minke, o le be an halakira; an be se ka kisi cogo di?» ¹¹ A fo o ye ko: «Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten; mógowjugu ye faga, o man di ne ye; a ye a jogo yelema, ka kisi, o le ka di ne ye. Aw ye seko, aw ye seko ka bo aw ta sirajuguw kan! Aw kana na a to aw ye sa, aw Izirayeli mara mógow.»

¹² «Ayiwa, adamaden, a fo i ta jamana mógow ye fana ko: «Ni mogo terennin do ka hakeko do ke lon o lon, a ta terenninya tena a kisi o lon na. Ni mógowjugu k'a ta juguya dabra lon o lon, a ta juguya tena a to a ye halaki tuun; o cogo kelen na, ni mogo terennin ka jurumun ke lon o lon, a ta terenninya tena a to a ye bosi o lon na.» ¹³ Hali ni ne k'a fo mogo terennin ma ko sigiya t'a ra, a bena kisi, ni ale k'a boromala a ta terenninya ma ka kojugu ke, a ta terenninyakow si tena jate tuun; a ka kojugu min ke, a be sa o koson. ¹⁴ Hali ni ne k'a fo mógowjugu ma ko: «Sigiya t'a ra, ele bena sa!» Ni a ka a ta jurumun dabra, ka can ni terenninya sira tagama, ¹⁵ jurunantigiw tun ka o borofen minw di a ma ka o ta juruw tonomasigi, ni mógowjugu ka o fenw kosegi o ma, ka mógow ta fen sonyaninw kosegi o ma, Ala ta cifonin minw be mogo kisi, ni a ka o sira tagama, ni a ma

terenbariyako ke tuun, ayiwa, sigiya t'a ra, a bena kisi, a te sa a ta kojugu koson. ¹⁶ A tun ka jurumun minw bee ke, o si tena jate tuun. A be can ni terenninya sira tagama minke, sigiya t'a ra, a be kisi o sababu ra.

¹⁷ «O bee n'a ta, i ta jamana mogow b'a fora ko: <Matigi ta siraw bennin te!> Nka olugu yere ta siraw le bennin te. ¹⁸ Ni mogow terennin k'a ta terenninya dabra ka kojugu ke, a be sa a ta kojugu koson. ¹⁹ Ni mogowjugu k'a ta juguya dabra ka can ni terenninya sira tagama, a be kisi o sababu ra.

²⁰ «Aw b'a fo ko: <Matigi ta siraw bennin te.> Ayiwa, ne bena aw ta kiti tige ka kapa ni aw bee kelen kelen ta tagamacogo le ye, aw Izirayeli mara mogow koni!»

Izirayeli jamana halakicogo

²¹ Izirayelimogow minanin ka taga Babiloni, o san tan ni flanan, karo tannan, tere looru, mogow do bosira, ka bori ka bo Zeruzalemu ka na ne fe, ka n'a fo ne ye ko o ka Zeruzalemu dugu mina. ²² Matigi Ala tun k'a boro la ne kan lon min wulada fe, o lon dugusagbe le ra, o ce boribagato tun nana. Sani a ye se ne fe sogoma, o y'a sorow Matigi Ala tun ka ne da labla. Ne da tun lablara, ne tun te bobo* ye tuun.

²³ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ²⁴ «Adamaden, mogow minw siginin be nin tomow ce ra Izirayeli mara ra yi, olugu b'a fora ko: <Iburahima kelen doron tun lo, o bee n'a ta, jamana dira a ma. Ayiwa, anw minw ka ca, jamana dira anw fana ma sisan k'a ke anw ta ye.> ²⁵ Ayiwa, a fo o mogow ye ko Dunupatigi Ala ko: Aw be jufasogow domu ni a jori ye, aw be aw na lo aw ta jow le ra, aw be mogow faga! Ayiwa, aw be se ka jamana sorow o ra cogo di? ²⁶ Aw jigi be aw ta kerekemuruw le kan, aw be ko haramuninw ke, aw bee be jen ni aw mogowgon ta muso ye k'a lebu. Aw be se ka jamana sorow o ra cogo di?

²⁷ «A fo o ye fana ko Dunupatigi Ala ko: Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye, ko mogow minw siginin be o tomow ce ra, ko kerekemuruw bena olugu faga. Minw be kongow konow, ne bena olugu ke waraw ta domuni ye. Minw be farawow, ani kuruwow konow, banajuguw bena olugu faga yi. ²⁸ Ne bena jamana cen k'a ke yow lakolonba ye. Baraka min be yerebonya blara o ra, ne bena o baraka ban. Izirayeli kuruyowow bena ke yow lakolonw ye; mogow si tena teme yi tuun. ²⁹ O ka o ko haramunin minw bee ke, ni ne nana jamana cen k'a ke yow lakolonba ye o ko haramuninw bee koson tuma min na, o tuma o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

³⁰ «Adamaden, ele koni, i ta jamana mogow be to ka ele ta ko le fo kogow kere fe, ani bondaw ra; o b'a fo ngon ye ko: <Aw ye na, an ye taga Matigi Ala ta kuma lamen!> ³¹ O ra, ne ta mogow camanba be taga, ka taga sigi i na korow. O be i ta kumaw lamen, nka o te a ke; kumadimanw be o da ra, k'a sorow natabaya le be o jusukun na. ³² Ele kera o fe i ko donkirilabaganuman, kandiman, min ta donkiri ka di. O be i ta kumaw lamen, nka o te ke a kebagaw ye.

³³ «O koson i be ko minw fora, ni o kow nana ke tuma min na, sigiya t'a ra, a fana bena ke, o tuma o bena a lon ko can ra cira do le tun be olugu ce ra.»

* 33:22 33.22 Ezekiyeli ta boboya ko tun fora (3.26; 24.27).

34

Ala ka Izirayeli jamana namogow jaraki

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, ciraya ke Izirayeli jamana namogow kama; ciraya ke k'a fo o ye, k'a fo namogow ye ko Dunupatigi Ala ko: Bono bena aw Izirayeli jamana namogow soro, aw minw be aw jantora aw yere le ra. Yala begankorosibaga* man kan k'a janto beganw le ra wa? ³ Aw ka began toroninw sogo domu†, ka o siw ke ka aw yere fiyerebo; aw ka began toroninw faga. Aw ma aw janto beganw na. ⁴ Aw ma desebagatow demedeme, aw ma banabagatow flake; aw ma began mandimininw ta joriw siri; minw mabora begankuru ra, aw ma taga olugu gbengben ka na ni o ye; minw tununa, aw ma taga olugu yoropini. Nka aw ka aw ta fanga sigi o kan, ka o minako juguya, ka fariya o ma. ⁵ O janjanna sabu gbenbaga ma soro o ra; o janjanna minke, o kera kongowaraw bee ta domuni ye. ⁶ Ne ta beganw be yaala o kun fe kuruw bee kan, ani kongoriw bee kan; o janjanna jamana fan bee ra. Mogow si te o yoropinina, mogow si te o korosira.

⁷ «O koson, aw namogow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamem! ⁸ Ne be kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten: Aw k'a to mogow ka ne ta beganw mina, k'a to ne ta beganw kera kongowaraw bee ta domuni ye, sabu gbenbaga te o ra. Ne ta begankorosibagaw te ne ta beganw yoropinina; o be o jantora o yere le ra, o te o jantora beganw na. ⁹ Ayiwa, i n'a fo a be ten, aw begankorosibagaw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamem! ¹⁰ Dunupatigi Ala ko: A fle, ne bena wuri begankorosibagaw kama. Ne bena ne ta beganw kopininka o fe; ne tena a to o ye o janto ne ta beganw na tuun, ni o te, o bena to ka o janto o yere le ra. Ne bena ne ta beganw sama ka bo o da ra; ne ta beganw tena ke o ta domuni ye tuun.»

Ala yere bena a janto a ta beganw na

¹¹ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: A fle, ne yere le bena ne ta beganw yoropini ka o gbengben. ¹² Ni begankorosibaga be ni beganw ye, ni beganw janjanna a be o gbengben cogo min na, ne fana bena ne ta beganw gbengben o cogo le ra; ni o yeregera ka taga yoro o yoro, ne bena taga o yorow bee ra ka taga o bosu, hali ni san le finna o lon na ka yoro bee ke dibi ye. ¹³ Ne bena o labo siya tow ce ra, ka o labo jamana tow ra, ka o lajen, ka seko ka taga ni o ye o yere ta jamana ra. Ne be taga a to o ye domuni ke Izirayeli kuruw kan, ani a jidaw ra, ani mogow be jamana yoro o yoro ra. ¹⁴ Ne bena taga ni o ye yoropumanw le ra; o marayoro bena ke Izirayeli jamana kuruw sanfeyorow ra. O bena laganfiya o beganmarayoro pumanmanw na, ka bin nugunin caman soro k'a domu Izirayeli kuruw kan. ¹⁵ Ne yere le bena ne janto ne ta beganw na, k'a to o ye laganfiya. Dunupatigi Ala ko ten. ¹⁶ Minw tununa, ne bena taga olugu yoropini, minw mabora sagakuru ra, ne bena taga olugu gbengben ka na ni o ye; ne bena began mandimininw ta joriw siri, ka banabagatow demedeme. Nka began toronin barakamanw, ne bena olugu halaki; sabu ne bena beganw bee korosi ka kapa ni terenninya le ye.»

Ala bena beganw bo jogon na

¹⁷ «Ayiwa, aw koni, ne ta beganw, Dunupatigi Ala ko: A fle, ne be kiti tige sagadenw ni jogon ce, ka kiti tige sagajigiw ni bakoroninw ce. ¹⁸ Aw

* 34:2 34.2 Ala be Izirayeli ta namogow suma ni sagagbenbagaw ye; jamanadenw kera i ko sagaw.

† 34:3 34.3 Kitabu dow ko: Aw ka beganw ta nono min.

bɛ domuni kɛra yɔrɔnuman minw na, o ma aw wasa, fɔ aw belen bɛ bin tɔ dɔndɔn ni aw senw ye! Aw bɛ jɔnuman min minna, o fana ma aw wasa, fɔ aw belen bɛ aw senw don ji tɔ ra k'a ɲa duuru! ¹⁹ Aw ka bin minw dɔndɔn ni aw senw ye, ne ta bɛgan tɔw ka kan ka o le domu; aw ka ji min duuru ni aw senw ye, o ka kan ka o le min.

²⁰ « <O kosɔn, Dunupatigi Ala bɛ min fɔ aw ye, o flɛ nin ye: Ne yerɛ le bɛna kiti tige sagaden tɔrɔninw, ani sagaden fasaninw cɛ. ²¹ I n'a fɔ aw bɛgan tɔrɔninw ka bɛgan barakantanw bɛɛ ɲɔnɔnɔni ni aw kɛrɛn ni aw kamankunw ye, ka o tu ni aw gbanw ye, fɔ ka o gbɛn ka bɔ kɛnɛ ma, ka o janjan, ²² o kosɔn ne bɛna ne ta bɛganw bɔsi, janko mɔgɔw kana o mina; ne bɛna kiti tige sagadenw ni ɲɔgɔn cɛ. ²³ Ne bɛna bɛgankɔrɔsibaga kelenpe le sigi o konna, min ye ne ta ɲɔncɛ Dawuda‡ ye. Ale bɛna a janto o ra, ka kɛ o kɔrɔsibaga ye. ²⁴ Ne Matigi Ala, ne le bɛna kɛ o ta Ala ye; ne ta ɲɔncɛ Dawuda bɛna kɛ o kuntigi ye. Ne Matigi Ala, ne le kumana.

²⁵ « <Ne bɛna hɛra jɛnɲɔgɔnya* le don ni o ye; ne bɛna kongowaraw bɛɛ ban ka bɔ jamana kɔnɔ. O bɛna sigi kongokolon kɔnɔ, ka sunɔgɔ yirituw kɔnɔ hɛra ni laganfiya ra. ²⁶ Ne bɛna o yɔrɔw, ani ne ta kongori kɛrɛfɛyɔrɔw kɛ yɔrɔ barakamanw ye; ne bɛna sanji ben a wagati ra, k'a kɛ sanji barakamanw ye. ²⁷ Kongoyiriw bɛna den, sɛnɛfɛnw bɛna ɲa. O bɛna sigi hɛra ni laganfiya ra o ta dugukolo kan. O tun ka fanga min sigi o kan, ne bɛna o fanga yiri kari ka bɔ o kan na; minw tun ka o ɲɔnyamina, ne bɛna o bɔsi ka bɔ olugu boro. Ni o kɛra, o bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye. ²⁸ Siya tɔw tɛna o borofɛnw cɛ tuun, kongowaraw tɛna o domu tuun. O bɛna sigi hɛra ni laganfiya ra, mɔgɔ si tɛna o tɔrɔrɔ tuun. ²⁹ Ne bɛna sɛnɛkɛyɔrɔ dɔ labɛn o ye, yɔrɔ min ka tɔgɔba sɔrɔ a dugukolo ta diya kosɔn. Kɔngɔ tɛna ben o kan tuun jamana kɔnɔ, siya tɔw fana ta mafiyenyari tɛna se o ma tuun. ³⁰ Ni o kɛra, o bɛna a lɔn ko ne Matigi Ala, o ta Ala, ko ne bɛ ni o ye, ko olugu le ye ne ta mɔgɔw ye, olugu minw ye Izirayeli mara mɔgɔw ye. Dunupatigi Ala ko ten.

³¹ « <Aw minw ye ne ta sagaw ye, ne ta bɛganmarayɔrɔ ta sagaw, aw ye adamadenw le ye; ne le ye aw ta Ala ye. Dunupatigi Ala ko ten.> »

35

Edɔmukaw ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i nasin Seyiri kuru fan fɛ, i ye ciraya kɛ a kama! ³ A fɔ a ye ko Dunupatigi Ala ko: Ne bɛna wuri i kama, ele Seyiri kuru. Ne bɛna ne boro kɔrɔta i kama, ka i halaki ka i kɛ yɔrɔ lakolonba ye. ⁴ Ne bɛna i ta duguw kɛ tomow ye, ka i ta jamana ci k'a kɛ yɔrɔ lakolon ye; ni o kɛra, i bɛna a lɔn ko ne le ye Matigi Ala ye.

⁵ «Izirayelimɔgɔw kɔninya bɛ ele jusu ra wagati bɛɛ; ele le ka o don o juguw boro, k'a to o juguw ye ben o kan ni kɛrɛkemuru ye, k'a sɔrɔ o deguninba tun lo; Ala tun bɛ o ta terenbariyaw hake le bɔra o ra, sabu o ta terenbariyaw tun sera a dan ma. ⁶ O kosɔn, ne bɛ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala panaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ne bɛna fagariba lase ele ma; fagari bɛna tugu i kɔ. I n'a fɔ i ma mɔgɔfaga kɔninya, o tuma fagari fana bɛna tugu i kɔ. ⁷ Ne bɛna Seyiri kuru cɛn k'a kɛ yɔrɔ lakolonba ye; minw tun bɛ tagakasegi kɛra o yɔrɔw ra, ne bɛna olugu bɛɛ halaki. ⁸ Ne

‡ 34:23 34.23 Masace Dawuda: O kɔrɔ ye ko o masaceɲuman bɛna kɛ i ko masace Dawuda, walama a bɛna kɛ a ta mɔgɔ dɔ ye.

bena i ta kuruyorow fa mogow faganinw na. O bena i ta mogow faga ni kerékemuru ye ka o suw benben kongoriw kan, ani kurufurancew ra, ani kojw ra. ⁹ Ne bena i ta jamana ke yorow lakolon ye; a bena to o cogo le ra wagati bæ. Mogow si tena sigi i ta duguw konow tuun. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.

¹⁰ «I k'a fo ko: <Nin siya fla, ani nin jamana fla bæ bena ke ne ta le ye; anw bena o ta ka o ke an yere ta ye, hali ni Matigi Ala siginin bæ yi!»

¹¹ Ayiwa, o koson ne bæ kari ko sigiya t'a ra, ne le ye Ala janaman ye, Dunupatigi Ala ko ten, ko i ka o koninya ka o mina ni dimi ni pangboya min ye, ne bena ele fana mina o cogo kelen le ra; ne bena kiti ben i kan, ka o ke sababu ye ka ne ta sebgaya yira olugu ra. ¹² Ni o kera, i bena a lon ko i ka kumajugu minw bæ fo Izirayeli ta kuruw ma, ko ne Matigi Ala ka o bæ men. I ko: <A kera yorow lakolon le ye, a kera an ta domuni le ye!» ¹³ Aw ka aw yere bonya ne ja korow ni dabayakumaw ye; aw ka kuma caman fo ne kama; ne ka o bæ men.

¹⁴ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Dunupa bæ lajennin bena ninsondiya wagati min na, o wagati ra ne bena aw halaki, ka aw ta jamana ke yorow lakolon ye. ¹⁵ Izirayeli mara mogow ta yorow cira k'a ke yorow lakolon ye minke, ele pagarira o ra; ayiwa, ne bena ele fana ke o cogo ra; ele fana bena ci ka ke yorow lakolon ye, ele Seyiri kuru ni Edomu mara bæ lajennin; ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.»

36

Ala bena Izirayeli juguw kere

¹ «Adamaden, ele ye ciraya ke ka kuma Izirayeli kuruw fe, k'a fo o ye ko: Aw Izirayeli kuruw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamén! ² Dunupatigi Ala ko: I n'a fo aw juguw k'a fo aw ma ko: <Onhon, nin kurukorow kera anw ta le ye sisan!» ³ O ra ele ye ciraya ke k'a fo ko Dunupatigi Ala ko: Ayiwa, i n'a fo o ka aw halaki fan bæ ra, ka aw minako juguya, ka aw ta yorow ke siya werew ta ye, k'a to bæ ka aw logobow, ka aw neni, ka aw togow cen siya tow ce ra, ⁴ o koson, aw Izirayeli kuruw, aw ye Dunupatigi Ala ta kuma lamén! Dunupatigi Ala bæ kuma kuruw, ani kongoriw, ani kodngaw, ani kurufurancew, ani tomo lakolonw, ani dugu lakolonw fe; siya minw siginin bæ aw kere fe, olugu ka o yorow mogow borofenw ce, ka o logobow. ⁵ Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Sigiya t'a ra, ne jusu gbanninba le bæ nin kumaw fo siya tow ye, ani Edomu mara bæ lajennin ye; sabu o jusu diyaninba ni o ta kononjoguya koson, o ka ne ta jamana ta k'a ke o yere ta ye, janko k'a beganmarayorow sorow. ⁶ Ayiwa, ciraya ke Izirayeli jamana ta ko ra! A fo a kuruw, ani a kongoriw, ani a kodngaw, ani kurufurancew ye ko Dunupatigi Ala ko: A fle, ne jusu gbanninba ni ne fariyaninba le bæ nin kumaw fora, sabu siya tow ka aw mafiyenya. ⁷ O ra, Dunupatigi Ala ko: Ne bæ ne boro korota ka kari ko sigiya t'a ra, ko siya minw ka aw lamini, olugu fana bena mafiyenya.

⁸ «Aw koni, aw Izirayeli kuruw, aw ta yiriw bena yiriborow bow, ka den ke ne ta mogow ye, minw ye Izirayelimogow ye; sabu aw sekotuma sera ka na aw ta jamana ra. ⁹ Ne nato fle aw fe, ne bena ne janto aw ra; ne bena aw sene, ka aw dan. ¹⁰ Ne bena aw ta mogow caya Izirayeli mara bæ lajennin na. Mogow bena sigi duguw konow tuun; o bena tomokorow lo kokura. ¹¹ Ne bena aw ta mogow, ani aw ta beganw caya; o bena caya ka den caman sorow. Ne bena aw caya k'a ke i n'a fo aw tun bæ cogo min na

fɔɓɔfɔɓɔ; ne bena kojuman caman ke aw ye ka teme hali fɔɓɔ ta kan. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹² Ne bena a to mogow ye tagama aw ta dugukolo kan tuun, minw ye ne ta mogow, Izirayelimogow ye; o bena ele Izirayeli dugukolo ta, k'a ke o ta jamana ye. Jamana were tena o bono o ta denw na tuun.

¹³ «Dunupatigi Ala ko: I n'a fo o b'a fora ele Izirayeli jamana ma ko ele be mogow domu, ko i be i yere ta siyamogow bono o denw na, ¹⁴ ayiwa, ele Izirayeli jamana tena mogow si domu tuun, i tena i yere ta siyamogow bono o ta denw na tuun. Dunupatigi Ala ko ten. ¹⁵ Ne tena a to siya tow ye i mafiyenya tuun; jamana were mogow tena i lamaroya tuun. I tena ke i yere ta siya bensababu ye tuun. Dunupatigi Ala ko ten.»

Ala bena Izirayelimogow lajen kokura

¹⁶ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁷ «Adamaden, wagati min Izirayeli mara mogow tun be o ta jamana ra, o tun ka o ta jamana lanogo o ta tagamacogo ni o ta kewalew fe. O tagamacogo tun ka o lanogo ne na korɔ i ko muso ta jori b'a lanogo cogo min na a ta landa wagati ra* . ¹⁸ O koson ne ka ne ta jusugban ben o kan, sabu o tun ka mogow faga jamana konɔ, ka jamana lanogo ni o ta jow ye. ¹⁹ Ne ka o janjan siya tow ce ra, ka o yerege ka taga jamana werew ra; ne ka kiti ben o kan ka kaja ni o ta tagamacogo ni o ta kewalew le ye.

²⁰ «O tagara siya tow ce ra minke, ni o sera yoro o yoro, o be ne togo saninman cen o yorow bee ra, sabu mogow tun b'a fora o ma ko: <Matigi Ala ta mogow tun lo, nka a ka o labo a ta jamana ra.> ²¹ O ra, ne ka ne hakiri to ne togo saninman na, sabu Izirayeli mara mogow tagara siya minw ce ra, o ka ne togo saninman cen o siyaw ce ra.

²² «Ayiwa, a fo Izirayeli mara mogow ye ko Dunupatigi Ala ko: Izirayeli mara mogow, ne tena nin kow ke aw le koson; ne bena a ke ne yere togo saninman le koson, aw tagara siya tow ce ra ka taga ne togo saninman min lanogo. ²³ Ne bena a yira mogow bee ra ko ne ta togo ba ye togo saninman le ye, ne togo min cenna siyaw ce ra, aw ka ne togo min cen siyaw ce ra. O ra, ni ne nana a yira siyaw ra aw sababu ra ko ne le ye Ala saninman ye, o tuma siyaw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye; Dunupatigi Ala ko ten.

²⁴ «Ne bena aw ta ka aw labo siyaw ce ra; ne bena aw labo jamanaw bee ra ka aw lajen, ka na ni aw ye aw ta dugukolo kan. ²⁵ Ne bena ji saninyanin do seriseri aw kan ka aw saninya; ne bena aw saninya ka bo aw ta saninyabariya bee ra, ka aw bo aw ta joson bee ra. ²⁶ Ne bena jusukunkura di aw ma, ka hakirikura di aw ma; jusukungbelen min be aw konɔ i ko kabakuru, ne bena o bo yi, ka jusukunpungan di aw ma. ²⁷ Ne bena ne yere nin don aw konɔ, k'a to aw ye ne ta cifoninw sira tagama, ka aw janto ne ta kolatigeninw na, ka o ke. ²⁸ Ne tun ka jamana min di aw bemaw ma, aw bena taga sigi o jamana ra; aw le bena ke ne ta mogow ye, ne le fana bena ke aw ta Ala ye. ²⁹ Ne bena aw kisi ka bo aw ta ko saninyabariw bee ra. Ne bena siman wele ka na aw fe, k'a caya kosebe; ne tena kongɔ ben aw kan tuun. ³⁰ Ne bena yiridenw caya, ka simanw na kongɔ konɔ, janko domunisorobariya ta maroya kana na aw sorɔ tuun siya tow ce ra. ³¹ Ni o kera, aw bena aw hakiri jigi aw ta tagamacogoguw ra, ani aw ka ko benbari minw ke; aw bena pigi aw yere ra, aw ta terenbariyakow, ani aw ta ko haramuninw koson. ³² Nka

* **36:17** 36.17 Ka kaja ni Musa ta sariya ye, ni muso be landa ra, a saninyabari be to fo logokun kelen (Sariya 15.19-22).

aw ka kan k'a lon ko ne te nin kera aw le koson; Dunupatigi Ala ko ten. O ra, aw Izirayeli mara mogow, aw ka kan ka maroya fo ka aw kun suuru aw tagamacogo koson!

³³ «Dunupatigi Ala ko: Lon min ne bena aw saninya ka bo aw ta terenbariyaw bee ra, o lon na ne bena mogow caya duguw konon tuun; aw bena tomow lo kokura. ³⁴ Dugukolo lakolonw bena sene tuun, sani a ye ke yoro lakolon ye temebagaw bee na koro. ³⁵ O bena a fo ko: <E, nin jamana min tun ye yoro lakolon ye, o le kera sisan i ko Edeni yiritu! Nin dugu minw tun cira ka ke tomow ye, ani yoro lakolonw, olugu le lora tuun ka ke dugu barakamanw ye, fo ka o fa mogow ra!» ³⁶ Siya minw bena to aw kere fe, olugu bena a lon ko yoro min tun benna, ko ne Matigi Ala le ka o lo kokura; ko yoro min tun kera yoro lakolon ye, ko ne le ka yiriw turu o ra. Ne Matigi Ala, ne le kumana, ne le bena o ke.

³⁷ «Dunupatigi Ala ko: Ne bena son ka Izirayeli mara mogow ta daariri lamen, ka min ke o ye tuun, o fle nin ye: Ne bena o ta mogow caya i ko sagakuruw. ³⁸ Dugu minw ye tomow ye bi, olugu bena fa mogow ra, k'a ke i ko sagakuruw; o bena ke i ko saraka beganw, i ko o begankuru minw be taga Zeruzalemu dugu fa, panagbe wagatiw ra. Ni o kera, o bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.»

37

Mogokolo janinw ta tagamasiyen

¹ Matigi Ala k'a boro la ne kan; Matigi Ala Nin ta sebagaya ka ne ta siko ra ka taga ne bla kurufurance do ra. O yoro tun fara mogokolow le ra.

² A k'a to ne tagamana ka o yoro lamini. Ne k'a ye ko mogokolo camanba le tun be kurufurance ra; mogokolo jajaninw tun lo. ³ Matigi Ala ka ne pininka ko: «Adamaden, yala nin kolow be se ka panamanya tuun wa?» Ne k'a jaabi ko: «E, Dunupatigi Ala, ele kelenpe le ka o lon.»

⁴ A k'a fo ne ye ko: «Ciraya ke nin kolow kan, k'a fo o ye ko: <Kolo jajaninw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen! ⁵ Dunupatigi Ala b'a fo nin kolow ma ko: Ne bena nenekiri don aw ra, ka aw panamanya. ⁶ Ne bena fasajuruw don aw ra, ka farisogo don aw ra, ka gbolo ke ka aw datugu; ne bena nenekiri don aw ra, aw bena panamanya. Ni o kera, aw bena a lon ko ne le Matigi Ala ye.> »

⁷ Ayiwa, ne ka ciraya ke, i n'a fo a fora ne ye cogo min na. Wagati min ne be ciraya kera, mankan do bora, a kera i ko fenpanaman dow lamagato mankan. Kolow gbaragbarara jagon na, ka tugutugu jagon na. ⁸ Ne k'a fleri ke k'a ye ko fasajuruw donna o ra, farisogo donna o ra, gbolo ka o datugu; nka nenekiri tun te o ra.

⁹ Matigi Ala ko ne ma tuun ko: «Ciraya ke, i ye kuma nin fe! Adamaden, ciraya ke, k'a fo nin ye, ko Dunupatigi Ala ko: Nin, na ka bo dunupa fan naani na, ka na don nin suw konon, janko o ye panamanya.» ¹⁰ Ayiwa, ne ka ciraya ke, i n'a fo Ala tun k'a fo ne ye cogo min na. Nin donna o ra; o panamanyara, ka wuri ka lo o senw kan. Jama camanba tun lo.

¹¹ Ayiwa, Matigi Ala ko ne ma ko: «Nin kolow ye Izirayeli mara mogow bee le ye. Olugu le be to k'a fo ko: <Anw kera i n'a fo nin kolo jajaninw, anw jigi tigera, anw ta banna!» ¹² Ayiwa, ciraya ke, k'a fo o ye ko Dunupatigi Ala ko: E, ne ta mogow, ne bena aw ta kaburuw dayele, ka aw lawuri ka bo aw ta kaburuw konon, ka aw laseko ka taga Izirayeli jamana ra tuun. ¹³ E, ne ta mogow, ni ne nana aw ta kaburuw dayele tuma min na, ka aw

lawuri ka bo aw ta kaburuw kono, o tuma aw bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ¹⁴ Ne bena ne ta nin don aw kono ka aw panamanya; ne bena aw sigi aw ta dugukolo kan tuun. Ni o kera, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, ko ne le kumana, ko ni ne ka min fo ko ne be o ke. Matigi Ala ko ten.»

Ala bena Izirayeli maraw bee fara jagon kan

¹⁵ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ¹⁶ «Adamaden, ele ye bere do ta, k'a sebe o kan ko: <Zuda mara, ani Izirayelimogo minw be o mara ra.> O ko, i ye bere do were ta k'a sebe o kan ko: <Yusufu ta bere, min ye Efrayimu mara ye, ani Izirayelimogo minw bee be o mara ra.> ¹⁷ O berew kun fla tugu jagon na k'a mina, k'a ke i ko bere kelen; o fla ye ke i boro kono i ko berenin kelen.

¹⁸ «Ni i ta jamana mogow ka i pininka ko: <Nin korow ye min ye i fe, i te o fo an ye wa?>, ¹⁹ o jaabi ko: <Dunupatigi Ala ko: Yusufu ta mara ni Izirayeli ta gba minw be o mara ra, olugu ta bere min be Efrayimu boro, ne bena o bere ta, ka o tugu Zuda ta bere ra, ka o bere fla ke bere kelen ye. O bena ke bere kelen le ye ne boro kono.>

²⁰ «I bena seberi ke bere minw kan, i ye o berew mina i boro mogow na korow k'a to o y'a ye; ²¹ a fo o ye ko: <Dunupatigi Ala ko: A fle, Izirayelimogow tun tagara sigi siya minw ce ra, ne bena o ta ka bo o siyaw ce ra; ne bena o ta ka bo o yorow bee ra, ka o lajen, ka na ni o ye o yere ta dugukolo kan. ²² O bena ke siya kelen le ye jamana kono, Izirayeli ta kuruw kan. Masace kelen le bena sigi o bee kunna; o tena ke siya fla ye tuun, o fana tena taran ka ke mara fla ye tuun. ²³ O tena o yere lanogow ni o ta jow, ani o ta fen haramuninw ye tuun, walama ni o ta hakekow si ye tuun. O tora lanabariya ra ka jurumun minw bee ke, ne bena o kisi o bee ma, ka o saninya. O bena ke ne ta mogow ye, ne fana bena ke o ta Ala ye.

²⁴ « <Ne ta jonce Dawuda* le bena ke o ta masace ye. Kuntigi kelenpe le bena ke o fe. O bena tugu ne ta kolatigeninw le ko, ka ne ta cifoninw ke, k'a sira tagama. ²⁵ Ne tun ka jamana min di ne ta jonce Yakuba ma, o bemaw tun sigira o jamana min na, o bena seko ka taga sigi o jamana le ra. O siginin bena to o jamana ra wagati bee, olugu ni o ta denw, ani o ta denw ta denw; ne ta jonce Dawuda bena ke o kuntigi ye wagati bee.

²⁶ Ne bena hera jenpogonya* don ni o ye; o bena ke jenpogonya wuribari le ye ni o ye. Ne bena o sigi, ka o caya, ka ne ta yoro saninman* ke o ce ra wagati bee. ²⁷ Ne bena sigi o ce ra; ne bena ke o ta Ala ye, o bena ke ne ta mogow ye. ²⁸ Ni ne ta yoro saninman nana ke o ce ra wagati bee tuma min na, o tuma siya tow bena a lon ko ne le Matigi Ala ye, min be Izirayeli saninya.> »

38

Gogi ta kiti

¹ Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun; a ko: ² «Adamaden, i pasin Gogi ma, ale min ye Mesekikaw, ani Tubalikaw ta mara kuntigiba ye, Magogi ta jamana ra; ciraya ke a kama. ³ A fo ko Dunupatigi Ala ko: Ne bena wuri ele Gogi kama, ele min ye Mesekikaw, ani Tubalikaw ta mara kuntigiba ye. ⁴ Ne bena i ta sira yelema, ka i mina, ka nege don i dagbaga ra, ka i sama ka i labo, i ni i ta kerekejama bee lajennin: i ta sow, ani i ta sotigi minw bee masirinin lo ka pa kere kama, ani i ta jama camanba,

* 37:24 37.24 Dawuda ta ko: aw ye 34.24 fle.

negebennan belebele ni a fitini be minw boro, ani kerekemuru be minw bee boro. ⁵ Peresikaw, ani Etiyopikaw, ani Putikaw ta kerekejamaw fana bena na fara i kan, negebennan ni negefugula be o bee fe. ⁶ Gomeri ni a ta kerekejamaw bee, ani Togarima mara mogow, minw be fo sahiliyanfan jamana dan na, olugu ni o ta kerekejamaw bee bena fara i kan, ani kerekejama camanba werew.

⁷ « I yere laben, i yere cesiri, ele ni jamaba min ka i lamini; sabu ele le bena ke o ta pamogo ye. ⁸ Ni wagatijan temena, o bena aw wele ka aw lajen kere kama. San caman temenin ko, aw bena taga jamana do kama.

O jamana mogow bena bosi kerekemuru boro*, ka bo siya caman ce ra ka na lajen Izirayeli kuruw kan, kuru minw tun kera tomow ye folofolo. O mogow bena bo siya dow le ce ra ka na, o bee bena sigi hera ni laganfiya ra. ⁹ Aw bena taga ben o kan i ko sanfjoba; aw bena ke i ko sankaba, ka o ta jamana bee datugu, aw ni aw ta kerekejamaw bee, ani jama camanba minw bena ke ni aw ye.»

¹⁰ «Dunupatigi Ala ko: O wagatiw ra, miiriya dow bena don ele Gogi jusu ra; i bena dabarijugu do le siri. ¹¹ I bena a fo ko: Ne bena taga jamana lablanin do kama, ka taga ben o mogow pasumaninw kan, minw siginin be hera ni laganfiya ra o ta sow kono, o ma somi foyi ra. O ma o ta dugu lamini ni kogo ye ka dondaw, ani sogonanw ke o ra. ¹² Ayiwa, o yoro minw tun kera tomow ye folofolo, sani mogow ye na sigira a ra, o yoro min mogow bora siya were le ra ka na, beganw, ani naforow be mogow minw fe, o mogow minw siginin be dunupa cemance ra, ele bena taga ben olugu le kan ka o borofenw ce; i bena i boro se o yoro le ma. ¹³ Sabakaw, ani Dedankaw, ani Tarisisi ta jagokebagaw, ani o ta kuntigiw bee bena a fo i ye ko: Ele nana naforo le ce wa? I ka nin kerekejama lajen ka na ben nin mogow le kan ka o ta warigbe ni o ta sanin ce, ka o ta beganw, ani o ta naforow mina, ka fen caman mina o ra ke!»

¹⁴ «Ayiwa, adamaden, ciraya ke! A fo Gogi ye ko: <Dunupatigi Ala ko: Lon min ne ta mogow, Izirayelimogow bena taga sigi hera ni laganfiya ra, ele bena bo o lon kala ma. ¹⁵ Ni o lon sera, i bena na ka bo i sigiyoro ra, fo sahiliyanfan jamana dan na yi, ele ni i ta jama camanba min be ni i ye; o bee yelennin be sow kan, jama camanba, kerekejamaba! ¹⁶ Gogi, i bena na ne ta mogow, Izirayelimogow kama, ka ke i ko sankaba min be jamana datugu. Ni wagatijan temena, o ko bena ke. Ne bena i ci ne ta jamana kama, janko ne bena min ke i ra, o ye ke sababu ye ka ne ta saninmanya yira siya tow ra, k'a to olugu fana ye ne lon.»

¹⁷ «Dunupatigi Ala ko: Yala ne tun ma ele ko le fo kabini folofolo ne ta jonw sababu ra wa, minw ye Izirayeli ta ciraw ye? O wagatiw ra, olugu ka o ciraya ke san caman, k'a fo ko ne bena ele ci ka na ne ta mogow kama. ¹⁸ Nka o lon na koni, lon min na ele Gogi bena na Izirayeli mara kama, o lon na ne ta jusugban bena wuri fo ka juguya; Dunupatigi Ala ko ten. ¹⁹ Ne ta fariya ni ne ta dimiba koson, ne b'a fo ko sigiya t'a ra, o lon na koni, dugukoloyereyereba le bena ke Izirayeli mara ra. ²⁰ Kogoji jegew, ani sanfekonow bena yereyere ne ja koro, ani kongosogow, ani fen fofota minw bee be fofu dugu ma, ani adamaden minw bee be dugukolo ko kan. Kuruw bena dabiri, kuru jigijigiw ta faraw bena karikari, kogow bee bena benben. ²¹ Ne bena kerekemuru wele ka na Gogi kama ne ta

* **38:8** 38.8 Jamana min ta mogow bena bosi kerekemuru boro, o ye Izirayeli jamana ye (38.14-16).

kuruw bæ kan; Dunuƙatigi Ala ko ten. Gogi ta mɔgɔw bæ kelen kelen be na o ta kerekemuru ta o yere balema kama. ²² Ne bena kiti ben o kan ka banajuguw, ani fagari lase o ma; ne bena sanjiba ni sanberew, ani tasuma ni kiribi lajigi o kan, ani o ta kerekejamaƙaw kan, ani jama camamba min be ni o ye. ²³ O ra, ne bena ne ta bonya ni ne ta saninmanya yira; ne bena o ke sababu ye k'a to siya caman ye ne lon, k'a lon ko ne le ye Matigi Ala ye.»

39

Gogi labancogo

¹ «Adamaden, ciraya ke Gogi kama tuun, k'a fo ko: <Dunuƙatigi Ala ko: Ne bena wuri ele Gogi kama, ele min ye Mesekikaw, ani Tubalikaw ta kuntigiba ye. ² Ne bena i ta sira yelema, ka i mina ka i labo fo sahiliyanfan jamana dan na, ka na ni i ye Izirayeli kuruw kan. ³ O ko, ne bena i ta kalan bugo k'a ben ka bo i numanboro kono, ka i ta biƙew benben ka bo i kininboro kono. ⁴ I bena ben ka sa Izirayeli kuruw kan, ele ni i ta kerekejamaƙaw, ani jama to minw be ni i ye; ne bena i ke dugaw ta domuni ye, ani kono suguyaw bæ, ani kongowaraw. ⁵ I bena ben ka sa kongo kono, sabu ne le kumana; Dunuƙatigi Ala ko ten. ⁶ Ne bena tasuma lajigi Magogi jamana kan; minw signin be hera ni laganfiya ra kogoji kofejamanaw ra, ne bena tasuma lajigi olugu fana kan. Ni o kera, o bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye. ⁷ Ne bena ne togo saninman yira ne ta mɔgɔw ra, minw ye Izirayelimogow ye. Ne tena son k'a to ne togo saninman ye cen tuun. Ni o kera, siya tow bena a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, Izirayeli ta Ala saninman. ⁸ A fle, nin kow be nana yi, a fana bena ke; Dunuƙatigi Ala ko ten. Ne tun ka lon min ko fo, o lon le sera.

⁹ « <Mogo minw signin be Izirayeli duguw kono, olugu bena bo, ka tasuma don, ka kerekeminanw jeni: negebennan fitiniw, ani a belebelebaw, kalanw, ani biƙew, tamanw, ani berew. O bena o fenw jeni tasuma ra fo san wolonfla. ¹⁰ O tena taga logo pini kongo kono tuun, o tena taga yiri tige tu kono tuun; o bena to ka tasuma don ni o kerekeminanw le ye. Minw tun ka Izirayelimogow ta naforow ta, o bena o mɔgɔw yere ta naforow le ta; minw tun ka o borofenw ce, o bena olugu yere borofenw le ce; Dunuƙatigi Ala ko ten.

¹¹ « <Ayawa, o wagati ra, ne bena sudonyoro di Gogi ma Izirayeli jamana ra; o yoro bena ke dugutagabagaw ta dingakolonba yoro le ra, Kogoji sanin tereboyanfan na. O bena dugutagabagaw ta sira tige. O bena Gogi ni a ta jamaba bæ su don o yoro le ra. O bena o yoro togo la ko Gogi ta jamaba ta kurufurance. ¹² Izirayeli mara mɔgɔw bena o su don janko ka jamana saninya. O bena karo wolonfla le ke o ra. ¹³ Jamana mɔgɔw bæ bena o su don, ka togo soro o sababu ra, ne ta noro yiralon na; Dunuƙatigi Ala ko ten.

¹⁴ « <O karo wolonfla temenin ko, o bena mogo dow panawoloma, ka olugu bla danna ko o ye taga jamana yoro bæ yaala. Su minw benbennin tora jamana kono, olugu bena taga o suw yoropini, ka o sutara, janko ka jamana saninya. ¹⁵ O mɔgɔw bena jamana yaala; ni olugu do ka mɔgokolo dow ye yoro do ra, o be tagamasiyen do ke o koro, janko kaburusogibagaw ye na o ta ka taga o don kaburu kono Gogi ta jamaba ta kurufurance ra. ¹⁶ O yoro ra dugu do yere togo bena la ko Hamona, ko jamaba. Ayiwa, jamana bena saninya o cogo le ra.> »

Ala bena a ta mɔgɔw dimibɔ o juguw ra

¹⁷ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Adamaden, Dunupatigi Ala ko: A fɔ kɔnɔ suguya bɛɛ ye, ani kongosogow bɛɛ ye ko: Aw ye ɲɔgɔn lajen ka na, aw ye bɔ fan bɛɛ ra ka na fara ɲɔgɔn kan, ka na ne ta saraka domu, ne yɛɛ ka saraka min laben aw ye. A bɛna kɛ sarakaba le ye Izirayeli kuruw kan; aw bɛna sogo domu, ka jori min. ¹⁸ Aw bɛna cɛfariw sogo domu, ka dunupa kuntigiw jori min, k'a kɛ i n'a fɔ sagajigiw, ani sagadenw, ani bakɔɔnɔnɔw, ani misitoranw lo, Basan mara ta bɛgan tɔɔnɔnɔw. ¹⁹ Aw bɛna sogo tɔɔnɔnɔw domu fɔ ka fa, ka jori min fɔ ka janamini ne ta saraka domuyɔɔ ra, ne bɛna saraka min laben aw ye. ²⁰ Aw bɛna fa wotorosamasow, ani sotigiw sogo ra, ka fa cɛfariw, ani kerekɛɛ suguya bɛɛ sogo ra. Dunupatigi Ala ko ten.

²¹ «Ne bɛna ne ta bonya yira siyaw cɛ ra; ne bɛna kiti minw ben siyaw kan, ani ne boro baraka bɛna min kɛ o ra, siyaw bɛɛ bɛna o ye. ²² K'a ta o lon na, ani wagati nataw ra, Izirayeli mara mɔgɔw bɛna a lon ko ne le Matigi Ala ye, o ta Ala.»

²³ «Siya tɔw bɛna a lon ko Izirayeli mara mɔgɔw ta terenbariyaw le kosɔn, o minana ka taga jamana wɛrɛw ra; o ka ne ta sira bla minke, o kosɔn ne ka ne pada dogo o ma, ka o don o juguw boro, k'a to kerekɛmuru ye o ta kerekɛdenw bɛɛ faga. ²⁴ Ne ka o mina ka kapa ni o ta saninyabariya ni o ta hakɛw le ye; o kosɔn ne ka ne pada dogo o ma.

²⁵ «Ayiwa, Dunupatigi Ala ko: Sisan ne bɛna Yakuba ta mɔgɔ minaninw lana o sigiyɔɔkɔɔ ra; ne bɛna hina Izirayeli mara mɔgɔw bɛɛ ra. Minw tɛ ne tɔgɔ saninman bonya, ne bɛna olugu le kɛɛ. ²⁶ Ni o kɛra, o bɛna pɔna o ta maroya ko, ani o ka ne ta sira bla ka terenbariyako minw bɛɛ kɛ. O bɛna sigi hera ni laganfiya ra o ta dugukolo kan; mɔgɔ si tɛna o tɔɔɔ tuun. ²⁷ Ni ne nana o labɔ siyaw cɛ ra ka na ni o ye, ka o labɔ o juguw ta jamanaw ra ka o lajen tuma min na, o tuma ne bɛna min kɛ o ye, o bɛna kɛ sababu ye k'a to siya caman y'a lon ko ne le Ala saninman ye. ²⁸ O bɛna a lon ko ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala; sabu ne tun ka o gbɛn ka taga siyaw cɛ ra, nka ne bɛna o lajen o ta dugukolo kan tuun, ne tɛna hali mɔgɔ kelen to yi. ²⁹ Ne tɛna ne pada dogo o ma tuun fiyewu, sabu ne bɛna ne Nin lajigi Izirayeli mara mɔgɔw kan; Dunupatigi Ala ko ten.»

Zeruzalɛmu dugukura

40

(40–48)

Ala ka Alabatosobaba min yira Ezekiyeli ra

¹ An minanin ka taga Babilɔni, o san mugan ni loorunan damina ra, san karo tere tan na, Zeruzalɛmu dugu cinin san tan ni naani na, o lon yɛɛ ra Matigi Ala k'a boro la ne kan; a ka ne ta ka taga ni ne ye o yɔɔ ra yi. ² Ala tagara ni ne ye siko ra Izirayeli jamana ra, ka taga ne bla kuru jamijanba dɔ kunna; bon dɔw tun lɔra o kuru woroduguyanfan na k'a kɛ i ko dugu.

³ A tagara ni ne ye o yɔɔ ra minke, ne ka cɛ dɔ ye min fari cogoya tun bɛ i ko siranɛgɛ. Len jurukise dɔ tun b'a boro, ani sumanikɛbere dɔ; a lonin tun bɛ donda dɔ kɔɔ. ⁴ O cɛ k'a fɔ ne ye ko: «Adamaden, i na yɛɛ ka fleri kɛ, ka i toro malo ka mɛnni kɛ. Ne bɛna fɛn o fɛn yira i ra, i janto o bɛɛ ra kosebɛ, sabu i nana yan, janko ne ye nin fɛnw yira i ra. I bɛ fɛn o fɛn ye, i bɛ taga o bɛɛ lakari Izirayeli mara mɔgɔw ye.»

Lukene ni kenemayoro ta dondaw

⁵ Ayiwa, ne ka kogo do ye, min tun ka Alabatosoba fan bee lamini. Sumanikebere min tun be ce boro, o janya tun ye nongon* na woro. Sibiri† na kelen kelen tun farara a nongon na kelen kelen bee janya kan. A ka kogo bonya suma, o kera a ta sumanikebere na kelen; a k'a lo suma, o fana kera bere na kelen.

⁶ A tagara donda fan na, donda min nasinna tereboyanfan ma; a yelenna da senlayoro kan. A ka dakun suma; a dunya kera sumanikebere na kelen. ⁷ Bondennin dow tun be yi, o bee kelen kelen janya tun ye bere na kelen kelen, o bonya fana tun ye bere na kelen kelen. Kogo minw tun be o bondenninw furance ra, o bonya tun ye nongon na looru. Donda ta dakun min tun be Alabatosoba ta bolon kere fe, o dunya tun ye bere na kelen ye. ⁸ A ka donda ta bolon suma, ⁹ o kera nongon na seegi; a samasenw bonya kera nongon na fla. Donda ta bolon tun be konoyoro ra.

¹⁰ Bondennin saba tun be tereboyanfan ta donda fan kelen na, saba tun be fan do ra. O saba bee bonya tun ye kelen ye; samasen minw tun be a fan fla ra, olugu fana bonya tun ye kelen ye.

¹¹ A ka donda bonya suma, o kera nongon na tan; donda janya kera nongon na tan ni saba. ¹² Kogo do tun be bondenninw nafeyoro ra; o kogo janya tun ye nongon na kelen. Bondenninw yere fan kelen tun ye nongon na woro, fan do fana tun ye nongon na woro.

¹³ O ko, a ka donda bonya suma, k'a ta bondennin kelen laminikogo ra ka taga a bla a nafebon laminikogo ra. O kera nongon na mukan ni looru; o bee daw sinnan ngon ma. ¹⁴ A ka bolon suma, o kera nongon na mukan. Lukene le tun ka donda ta bolon lamini. ¹⁵ K'a ta so donda ra, ka taga a bla kononda ta bolon da ra, o furance tun ye nongon na bilooru. ¹⁶ Finetiri dow tun be bondenninw, ani samasenw na ka donda lamini. Finetiri dow tun be bolon fan bee ra fana. O tun ka tamarosunw tagamasiyen ke ka samasenw ngen.

¹⁷ O ko, a tagara ni ne ye lukeneba ra. O tun ka kabakuru banbe do laben ka bon dow lo o kan ka lukene lamini; bonkonu bisaba le tun be o banbe kan. ¹⁸ Banbe tun be dondaw fanw bee ra; o bonya ni dondaw bonya tun ye kelen ye. O banbe tun be dugumayoro ra. ¹⁹ K'a ta kenemayoro ta donda nafeyoro ra, ka taga a bla fo lukonoyoro nafeyoro ra, a ka o fana suma. O kera nongon na keme ye. O ye tereboyanfan ta ye. Ayiwa, sisan sahiliyanfan ta ye nin ye:

²⁰ Ayiwa, donda min tun nasinna sahiliyanfan ma, lukeneba ra, a ka o fana janya ni a bonya suma. ²¹ A ta bondennin saba tun be a fan fla bee kelen kelen na, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw, olugu bonya ni o janya tun be i ko donda folo ta: O janya tun ye nongon na bilooru, o bonya tun ye nongon na mukan ni looru. ²² A finetiriw, ani a bolonw, ani a tamarosunw tagamasiyenw, olugu janya ni o bonya ni tereboyanfan ta donda ta bee tun ye kelen ye. A donda yelenyoro tun ye senlayoro wolonfla; bolonw tun be o yelenyoro na fe. ²³ Donda do tun be lukonoyoro ra, min tun nasinna sahiliyanfan ta donda ma, do fana tun nasinna tereboyanfan ta donda ma. A ka o donda fla furance suma, o kera nongon na keme.

* **40:5** 40.5 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma. † **40:5** 40.5 Sibiri na kelen be ben nongon na kelen ta tarance ma.

²⁴ O kɔ, a tagara ni ne ye woroduguyanfan na; ayiwa, ne ka woroduguyanfan ta donda ye. A ka o samasenw suma, ani a bolonw; o janya ni o bonya ni donda tɔw ta bɛɛ tun ye kelen ye. ²⁵ Finetiriw tun bɛ o donda ni a bolonw fan bɛɛ ra; o finetiriw tun bɛ i ko finetiri tɔw. Olugu fana janya tun ye nɔngɔn na bilooru, o bonya tun ye nɔngɔn na mugan ni looru. ²⁶ A donda tun ye senlayɔɔ wolonfla; bolon dɔ tun bɛ o donda na fɛ. Tamarosunw tagamasiyenw tun bɛ a samasenw kan a fan fla bɛɛ ra. ²⁷ Donda dɔ fana tun bɛ lukɔnɔyɔɔ woroduguyanfan na. A ka o donda ni donda tɔ kelen furance suma, o kera nɔngɔn na kɛmɛ ye.

Lukɔnɔyɔɔ ta dondaw

²⁸ Ayiwa, cɛ temena ni ne ye woroduguyanfan ta donda fɛ ka taga ni ne ye lukɔnɔyɔɔ ra. A ka woroduguyanfan ta donda suma, o ni donda tɔw bɛɛ janya ni a bonya tun ye kelen ye. ²⁹ A ta bondenninw, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw bɛɛ janya ni a bonya tun bɛ i ko donda tɔw ta. Finetiriw tun bɛ o donda ni a bolonw fan bɛɛ ra. O janya tun ye nɔngɔn na bilooru, o bonya tun ye nɔngɔn na mugan ni looru. ³⁰ Bolonw tun bɛ a fan bɛɛ ra. O janya tun ye nɔngɔn na mugan ni looru, o bonya tun ye nɔngɔn na looru. ³¹ O bolondaw tun nasinna lukeneba ma. Tamarosunw tagamasiyenw tun bɛ a samasenw kan. A donda yelenyɔɔ tun ye senlayɔɔ seegi.

³² O kɔ, a temena ni ne ye terebɔyanfan donda fɛ ka taga ni ne ye lukɔnɔyɔɔ ra. A ka o donda suma; a janya ni a bonya ni donda tɔw bɛɛ ta tun ye kelen ye. ³³ A ta bondenninw, ani a ta samasenw, ani a ta bolonw bɛɛ janya ni o bonya tun bɛ i ko donda tɔw ta. Finetiriw tun bɛ o donda ni a bolon fan bɛɛ ra. O janya tun ye nɔngɔn na bilooru, o bonya tun ye nɔngɔn na mugan ni looru. ³⁴ O bolondaw tun nasinna lukeneba ma. Tamarosunw tagamasiyenw tun bɛ a samasenw kan a fan fla bɛɛ ra. A donda yelenyɔɔ tun ye senlayɔɔ seegi.

³⁵ O kɔ, a tagara ni ne ye sahiliyanfan ta donda ra. A ka o suma. O janya ni a bonya ni donda tɔw bɛɛ ta tun ka kan; ³⁶ a ta bondenninw, ani a ta samasenw, ani a ta bolon ni tɔw bɛɛ tun ka kan. Finetiriw tun bɛ a fan bɛɛ ra. O janya tun ye nɔngɔn na bilooru, o bonya tun ye nɔngɔn na mugan ni looru. ³⁷ A ta bolondaw tun nasinna lukeneba ma. Tamarosunw tagamasiyenw tun bɛ a samasenw kan, a fan fla bɛɛ ra. A donda yelenyɔɔ tun ye senlayɔɔ seegi.

³⁸ Bon dɔ da tun sinna sahiliyanfan ta donda ma. O tun bɛ saraka jenitaw* ko o bon le kɔnɔ. ³⁹ Tabali fla tun bɛ o donda ta bolon fan kelen na, fla tun bɛ fan dɔ ra; o tun bɛ saraka jenitaw kannatige o tabaliw le kan, ani jurumunyafa sarakaw* ni hakebɔ sarakaw*. ⁴⁰ Tabali fla tun bɛ o bolon kɛrefeyɔɔ ra, sahiliyanfan ta donda fan na; tabali fla wɛrɛ tun bɛ bolon fan dɔ ra, o donda kelen na. ⁴¹ O cogo ra, tabali naani le tun bɛ donda fan kelen na, naani bɛ a fan dɔ ra. A bɛɛ lajennin kera tabali seegi ye; o bɛ sarakaw kannatige o tabaliw le kan. ⁴² Tabali naani wɛrɛ tun bɛ yi, o tun blara sara jenitaw kama; o tun lesɛra kabakuru le ra. O janya tun ye nɔngɔn na kelen ni tarance, a bonya tun ye nɔngɔn na kelen ni tarance, a lo tun ye nɔngɔn na kelen. O bɛ saraka jenitaw, ani saraka wɛrɛw kannatige ka o boso ni minan minw ye, o bɛ o minanw bla o tabaliw le kan. ⁴³ O tun

ka o tabaliw kerɛfeyɔrɔw fan bɛɛ korɔta dɔɔnin; o kerɛfeyɔrɔw bonya tun ye sibiri na kelen‡. Saraka sogow bɛ bla o tabaliw kan.

⁴⁴ Bolon kɔnɔɔyɔrɔ ta da kɔ fɛ, lukɔɔyɔrɔ ra, dɔnkirilabagaw ta bonw tun bɛ yi. Bon dɔ tun bɛ sahiliyanfan ta donda kerɛ fɛ, k'a nasin woroduguyanfan ma, tɔ kelen tun bɛ woroduguyanfan ta donda kerɛ fɛ, k'a nasin sahiliyanfan ma. ⁴⁵ Cɛ ko ne ma ko: «Nin bon min nasinna woroduguyanfan ma, o ye sarakalasebaga dɔw ta ye, sarakalasebaga minw bɛ baara kɛ Alabatosoba kɔnɔ. ⁴⁶ Bon min nasinna sahiliyanfan ma, o ye sarakalasebaga dɔw fana ta ye, sarakalasebaga minw bɛ sarakaw bɔ sarakabonan kan. Olugu ye Sadɔki ta durujaw le ye; Levi ta mɔgɔw ra, olugu le bɛ se ka sarakaw bɔ Matigi Ala ye.»

Alabatosoba cogoya

⁴⁷ Ayiwa, a ka lukɔɔyɔrɔ fana suma. O janya tun ye nɔngɔn na kɛmɛ, a bonya fana tun ye nɔngɔn na kɛmɛ; a janya ni a bonya bɛɛ ka kan. Sarakabonan tun bɛ Alabatosoba na fɛ.

⁴⁸ O kɔ, a tagara ni ne ye Alabatosoba ta bolon kɔnɔ. A ka o bolon ta samasenw suma: A fan kelen tun ye nɔngɔn na looru, fan dɔ fana tun ye nɔngɔn na looru. Donda bonya tun ye nɔngɔn na tan ni naani; kogo min tun bɛ a fan fla ra, o bɛɛ kelen kelen bonya tun ye nɔngɔn na saba. ⁴⁹ Bolon janya tun ye nɔngɔn na mugan, a bonya tun ye nɔngɔn na tan ni fla; senlayɔrɔw tun bɛ a donda ra. Samasenba dɔw tun bɛ o fan fla ra samasen tɔw kerɛ fɛ.

41

¹ O kɔ fɛ, cɛ tagara ni ne ye Alabatosoba ta bonkɔnɔ fɔlɔ kɔnɔ. A ka o yɔrɔ ta samasenw suma; o fan fla bɛɛ tun ye nɔngɔn na wɔɔrɔ. ² Donda bonya tun ye nɔngɔn na wɔɔrɔ; kogo minw tun bɛ a fan fla ra, o bonya tun ye nɔngɔn na looru. A ka Alabatosoba ta bonkɔnɔ fɔlɔ suma; a janya tun ye nɔngɔn na binaani, a bonya tun ye nɔngɔn na mugan. ³ O kɔ, a donna Alabatosoba bonkɔnɔ flanan kɔnɔ. A ka o donda ta samasenw fana suma, o kera nɔngɔn na fla; donda yerɛ kera nɔngɔn na wɔɔrɔ; kogo minw tun bɛ a fan fla ra, o kera nɔngɔn na wolonfla. ⁴ A ka Alabatosoba bonkɔnɔ flanan suma: O janya kera nɔngɔn na mugan, a bonya fana kera nɔngɔn na mugan. Ale tun bɛ bonkɔnɔ fɔlɔ nafeyɔrɔ ra. Cɛ ko ne ma ko: «Nin le ye yɔrɔ saninmanba ye.»

Kɛnemabonw

⁵ O kɔ, cɛ ka Alabatosoba kogow suma: o bonya tun ye nɔngɔn na wɔɔrɔ. Bon minw tun bɛ Alabatosoba kerɛfeyɔrɔw ra, k'a lamini, o bɛɛ kelen kelen bonya tun ye nɔngɔn na naani. ⁶ O kerɛfɛbonw tun ye sankaso saba le ye nɔngɔn kunna, a sira kelen kelen bɛɛ tun ye bonden bisaba. O bonw tun lɔra ka o don Alabatosoba laminikogo cɛ ma, nka o tun ma don Alabatosoba yerɛ ta kogo ra. ⁷ Ni i bɛ yelen ka taga sankaso bonw kɔnɔ, i b'a ye ko sanfɛbonw ka bon ni dugumataw ye, sabu kogo ta bonya tun bɛ fara bonw kan ka taga. O kosɔn sanfɛbonw kɔnɔ ka bon ni dugumabonw kɔnɔ ye. I bɛ to sankaso bonkɔnɔ fɔlɔ kɔnɔ ka taga a flanan na, ani a sabanan na.

⁸ Ne k'a ye fana ko jusiginan dɔ tun lɔra ka Alabatosoba lamini; o le tun ye kerɛfɛbonw jusiginan ye. A janya tun ye sumanikɛbere na kelen; o ye nɔngɔnjan na wɔɔrɔ ye. ⁹ Kerɛfɛbonw ta kɔfɛkogow bonya

‡ 40:43 40.43 Sibiri na kelen bɛ se ka ben nɔngɔn na kelen ta tarance le ma.

tun ye nongon ja looru. Furance min tun be Alabatosoba kerɛfebonw¹⁰ ani sarakalasebagaw ta bonw ce, o furance tun ye nongon ja mugan, Alabatosoba lamini bee ra. ¹¹ Kerɛfebonw ta dondaw pasinna o furance le ma; donda kelen be sahiliyanfan na, kelen be woroduguyanfan na. O temeyoro bonya tun ye nongon ja looru.

¹² Bon do were tun pasinna Alabatosoba lukonoyoro ma, terebenyanfan na. O konɔ bonya tun ye nongon ja biwolonfla, a laminikogow bonya tun ye nongon ja looru, a janya tun ye nongon ja bikononton.

¹³ O ko, ce ka Alabatosoba suma, a janya kera nongon ja keme. Furance ni terebenyanfan ta bon ni a kogow, o bee lajennin fana janya tun ye nongon ja keme. ¹⁴ Alabatosoba jafeyoro ra, tereboyanfan na, ani o yoro furance, o bee lajennin bonya fana tun ye nongon ja keme. ¹⁵ O ko, bonba min be Alabatosoba kofeyoro ra, k'a pasin lukene ma, ani temeyoro min be a fan fla ra, a ka o fana suma; o kera nongon ja keme.

Alabatosoba ta bonkonɔ folo, ani a bonkonɔ flanan, ani bolon min pasinna lukene ma, yiri tun lara o bee kan. ¹⁶ Dakunw, ani finetiriw, ani temeyoro minw tun be a fan saba bee ra, yiri tun lara olugu fana kan. Yiri tun lara a yoro bee kan, k'a ta dugu ma ka taga se fo finetiriw ma; yiri tun be finetiriw fana kan. ¹⁷ K'a ta Alabatosoba donda sanfeyoro ra, kene ma, ka taga a bla fo bonkonɔ flanan kononoyoro ra, ani bonkonɔ folo ni bonkonɔ flanan laminikogow bee, tagamasiyenw tun be o kogow kan. ¹⁸ O tun ka seruben melekew* ni tamarosunw tagamasiyenw ke o yoro bee kan, ka o tugutugu ngon ko: Tamarosun kelen ni seruben meleke kelen. Nada fla tun be seruben melekew bee kelen kelen fe. ¹⁹ A ta adamaden pada sinna tamarosun kelen ma, jara pada fana sinna tamarosun kelen ma. O tagamasiyenw tun ka bon fan bee lamini. ²⁰ K'a ta dugumayoro ra ka taga a bla fo da sanfeyoro ra, seruben melekew, ani tamarosunw tagamasiyenw tun be Alabatosoba bonkonɔ folo kogow bee kan. ²¹ Alabatosoba ta bonkonɔ folo donda ta samasenw janya ni a bonya bee tun ka kan.

Fen do tun be yoro saninman jafeyoro ra, ²² o tun be i ko sarakabonan yiriraman. A lo tun ye nongon ja saba ye, a janya tun ye nongon ja fla. A nongonw, ani a jusiginan ni kerɛfeyorow bee tun ye yiri le ye. Ce k'a fo ne ye ko: «Tabali min be Matigi Ala ja korɔ, o le ye nin ye.»

²³ Donda fla tun be Alabatosoba ta bonkonɔ folo ni yoro saninman* na. ²⁴ Kon fla fla tun be o dondaw ra; fla be da kelen na, fla be da to kelen na. O konw fla bee tun be datugu ka dayele. ²⁵ O tun ka seruben melekew, ani tamarosunw tagamasiyenw ke Alabatosoba ta bonkonɔ folo dondaw fana kan, i ko a tun kera kogow kan cogo min na. Yiri gbata do tun be bolon jafeyoro ra, kene ma. ²⁶ Finetiriw, ani tamarosunw tagamasiyenw tun be bolon kogow kan, a fan bee ra, ani Alabatosoba kerɛfebonw, ani gbataw.

42

Alabatosoba kerɛfebonw

¹ O ko, ce bora ni ne ye ka taga lukeneba sahiliyanfan na; bon minw be furance ja fe, k'a pasin Alabatosoba ma, sahiliyanfan na, a tagara ni ne ye o bonw fan na. ² O bonjuru fan min pasinna sahiliyanfan donda ma, o janya tun ye nongon ja keme; a bonya tun ye nongon ja bilooru. ³ Furance min tun ka lukonoyoro lamini, min bonya tun ye nongon ja

mugan ye, o bonjuru fan kelen tun nasinna o furance ma; a fan do fana tun nasinna lukeneba ta banbew ma. Temeyorow tun be ngon san fe fo sira saba. ⁴ Temesira do tun be o bonw nafeyoro ra, min bonya tun ye nongon na tan, a janya tun ye nongon na keme; o sira tun be kononoyoro ra. O bonw dondaw tun be sahiliyanfan na. ⁵ Sanfebonw kono tun ka dogo ka teme dugumabonw, ani cemancebonw kan; sabu temeyorow tun ka do bo sanfebonw ta bonya ra. ⁶ O bonw tun ye sankasow le ye, k'a ke bonjuru saba ye ngon san fe, nka samasen tun te o ra k'a ke i ko lukene ta bon tow ta tun be cogo min na; o koson k'a ta dugu ma ka taga san fe, sanfebonw kono tun ka dogo ka teme dugumabonw, ani cemancebonw kan. ⁷ Kogo min tun be lukeneba fan na, bonw nafeyoro ra, o kogo janya tun ye nongon na bilooru, ⁸ sabu bonjuru fana janya tun ye nongon na bilooru lukeneba fan na, nka Alabatosoba fan na, a janya tun ye nongon na keme. ⁹ O bonw dugumayoro ra, a tereboyanfan na, donda do tun be yi, mogo tun be se ka bo lukeneba ra ka don min fe.

¹⁰ Lu laminikogo fan min be tereboyanfan na, bon dow fana tun be o yoro ra, ka nasin Alabatosoba ni o yoro furance ma. ¹¹ Temeyoro do tun be o bonw na fe; a tun be i ko sahiliyanfan ta bonw cogoya. O janya ni o bonya tun be i ko sahiliyanfan ta bonw; o bodaw, ani o locogoya fana tun ye kelen ye. O ta dondaw tun be i ko ¹² woroduguyanfan ta bonw dondaw. Temeyoro min tun be tereboyanfan ta kogo nafeyoro ra, donda do fana tun be o temeyoro damina ra; mogow tun be don o donda le fe.

¹³ Ce k'a fo ne ye tuun ko: «Sahiliyanfan ta bonw, ani woroduguyanfan ta bonw min nasinna Alabatosoba lukono yoro ma, o ye bon saninmanw le ye; sarakalasebaga minw be sarakaw bo Matigi Ala na koro, olugu be o saraka saninmanbaw domu o bonw le kono. O be saraka saninmanbaw bla o yoro le ra: siman sarakaw*, ani jurumunyafa sarakaw*, ani hakebo sarakaw*, sabu o yoro ye yoro saninman le ye. ¹⁴ Ni sarakalasebagaw ka don yoro saninman kono, o man kan ka bo ka taga lukeneba ra, ni o ma o ta sarakalasebaga faniw bo o yere ra, sabu o faniw saninyanin lo; o ka kan ka fani werew le don ka soro ka taga jama ta yoro ra.»

Alabatosoba bee lajennin laminikogo

¹⁵ Ayiwa, ce ka Alabatosoba kononoyoro suma ka ban tuma min na, a ka ne labo tereboyanfan ta donda fe. A ka Alabatosoba lamini suma. ¹⁶ A ka Alabatosoba tereboyanfan suma ni a ta sumanikebere ye, o kera nongon na keme looru. ¹⁷ A ka Alabatosoba sahiliyanfan suma, o fana kera nongon na keme looru, ka kapa ni sumanikebere ye. ¹⁸ A ka Alabatosoba woroduguyanfan suma, o kera nongon na keme looru, ka kapa ni sumanikebere ye. ¹⁹ A temena ka taga Alabatosoba terebenyanfan na ka o fana suma, o fana kera nongon na keme looru, ka kapa ni sumanikebere ye. ²⁰ O ko, a ka Alabatosoba laminikogo fan naani suma; o fan kelen kelen bee janya fana tun ye nongon na keme looru; o kogo le be yoro saninman ni yoro tow bo ngon na.

43

Ala noko donna Alabatosoba konu

¹ Donda min nasinna tereboyanfan ma, ce tagara ni ne ye o donda ra. ² Ayiwa, ne ka Izirayeli ta Ala ta noko nato ye ka bo tereboyanfan na. A kumakan tun be i ko jibaw mankan; a noko tun be dugukolo manamana.

³ Ne tun be fen minw yera, o tun be i ko ne tun ka minw ye, wagati min na ne tun nana dugu halaki ko fo. Ne tun be fen min yera, o tun be i ko ne tun ka min ye Kebari jiba kere fe. A kera ten minke, ne benna ka ne pa biri dugu ma.

⁴ Matigi Ala noro nana don Alabatosoba kon tereboyanfan ta donda fe. ⁵ Ala Nin ka ne ta ka taga ni ne ye lukonyoro ra. Matigi Ala noro ka Alabatosoba fa.

⁶ Ayiwa, ka ce lonin to ne kere fe, ne ka mog do kumakan men ka bo Alabatosoba kon. ⁷ A ko: «Adamaden, nin yoro le ye ne ta masasiganan ye, ani ne senlayoro, ne bena sigi yoro min na ka to Izirayelimog ce ra wagati bee. Izirayeli ta mogw ni o ta masacew tena ne togo saninman lanog tuun ni o ta jatoyakow ye, ani o ta masacew suw minw be o ta sonnikeworo ra. ⁸ O tun ka o ta sonnikeworo lo k'a dakun ke ne ta batoso dakun koro, k'a donda ke ne ta batoso donda koro; kogo doron le tun be ne ni olugu ce. O ka ne togo saninman lanog ni o ta ko haramuninw ye; o koson ne dimina ka o halaki. ⁹ Nka sisan koni, o bena o ta jatoyakow, ani o ta masacew suw mabo ne ra. Ne bena sigi o ce ra wagati bee.

¹⁰ «Ayiwa, adamaden, ele ye Alabatosoba cogoya lakari Izirayeli mara mogw ye, k'a to o ye maroya o yere ta terenbariyaw koson; o ye nin batoso locogo jate mina kosebe. ¹¹ Ni o maroya can ra o yere ta kewalew bee koson, o tuma i be nin batoso cogoya yira o ra: a locogo ni a dondaw, ani a bodaw. I b'a cogoya bee yira o ra: A siraw bee, ani a tagamasiyenw bee, ani a sariyaw bee. I be o bee sebe k'a bla o pa koro, janko o ye a tagamasiyenw bee jate mina ka pa, k'a siraw bee tagama ka kapa n'a focogo ye. ¹² Alabatosoba sariya fle nin ye: A kerefeyorow bee saninyanin lo kosebe kuru san fe. Nin le ye Alabatosoba sariya ye.»

Sarakajenifen ni sarakaw

¹³ «Ayiwa, sarakajenifen* jate hakeyaw fle nin ye, ka kapa ni a nongon daw ye; sibri na kelen kelen farara a nongon pa kelen kelen bee janya kan. A jusiganan sigira dinga min kon, o dunya ye nongon pa kelen, a bonya fana ye nongon pa kelen. A dagbolo lamini ye sibri pa kelen. A lo fle nin ye: ¹⁴ K'a ta sarakajenifen dugumayoro ra ka taga a bla a jukoroyoro ta jusiginan na, o lo ye nongon pa fla. A bonya ye nongon pa kelen ye; k'a ta jusiganan fitini na ka taga a bla a jusigananba ra, o lo ye nongon naani, a bonya ye nongon pa kelen. ¹⁵ Sarakajenifen tasumadonyoro lo ye nongon pa naani; gban naani be a nongon naani na. ¹⁶ Tasumadonyoro janya ye nongon pa tan ni fla, a bonya fana ye nongon pa tan ni fla ye; a fan naani bee hakeya ye kelen ye. ¹⁷ Jusiganan flanan janya ye nongon pa tan ni naani, o bonya fana ye nongon pa tan ni naani. A fan naani bee hakeya ye kelen ye. Dagbolo min k'a lamini, o lo ye nongon pa tarance; dinga min k'a lamini, o dunya ye nongon pa kelen. A senlayoro nasinna tereboyanfan le ma.»

¹⁸ Ce ko ne ma tuun ko: «Adamaden, Dunumatigi Ala ko: Lon min ni aw nana sarakajenifen lo, ko aw be sarakaw jeni a kan, ka sarakaw jori seriseri a kan, a kecogo le ye nin ye: ¹⁹ Sarakalasebaga minw ye Levi* ta mogw ye, Sadoki ta durujaw, olugu doron le be se ka gbara ne ra ni saraka ye; Dunumatigi Ala ko ten. I be misitoran kapaman kelen di olugu ma ka o ke jurumunyafa saraka* ye. ²⁰ I be o saraka jori do mina ka o mun sarakajenifen gban naani na, a nongon naani na, ani a dagbolo min b'a lamini na. I be o ke ka jurumunw kafari, ka sarakajenifen saninya.

²¹ O kɔ, o misitoran min kera jurumunyafa saraka ye, i be o ta ka bo yoro saninman kɔnɔ, ka taga a jeni Alabatosoba yoro do ra, yoro min blara o baara kama. ²² A tere flanan, i be bakoronin do mina, fiyen te min na, ka o fana ke jurumunyafa saraka ye, ka sarakajenifen saninya, i ko i tun k'a saninya ni misitoran ye cogo min na. ²³ Ni i ka o jurumunyafa saraka bo, ka saraka jenifen saninya ka ban, i be misitoran kapaman kelen ni sagajigi kelen mina begankuru ra, fiyen te minw na, ka o fana ke saraka ye. ²⁴ I be taga ni o ye Matigi Ala ja koro; sarakalasebaga be kogo seriseri a kan, k'a ke saraka jenita* ye k'a di Matigi Ala ma. ²⁵ Lon o lon i ka kan ka bakoronin kelen ke jurumunyafa saraka ye, fo tere wolonfla; i be misitoran kapaman kelen ni sagajigi kelen fana bo begankuru ra, fiyen te minw na, ka o fana ke saraka ye. ²⁶ Aw bena jurumun kafari ke fo tere wolonfla ka sarakajenifen saninya; aw b'a saninya k'a bla dannu ne Ala ye. ²⁷ Ni o teredaw dafara tuma min na, k'a damina a tere seeginan na, ani lon tow bee ra, sarakalasebagaw bena to ka aw ta saraka jenitaw, ani aw ta ninsondiya sarakaw* bo sarakajenifen kan; ne bena son aw ta sarakaw ma. Dunupatigi Ala ko ten.»

44

Jamana kuntigi ta donda

¹ Ayiwa, o ko fe, ce tagara ni ne ye yoro saninman* ta tereboyanfan donda ra, da min pasinna kenemayoro ma. A tun datuginin lo. ² Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Nin donda datuginin le ka kan ka to; a man kan ka dayele. Mogo si man kan ka teme a fe, sabu Matigi Ala, Izirayeli ta Ala temena nin da fe; o koson a datuginin ka kan ka to tuma bee. ³ Ayiwa, min ye jamana kuntigi ye, jamana kuntigi koni be se ka sigi nin yoro ra ka domuni ke Matigi Ala ja koro. A be don bolonda fe, ka bo o bolonda kelen fe.»

Alapasiranbariw te don Alabatosoba kono

⁴ Ce tagara ni ne ye sahiliyanfan ta donda ra, Alabatosoba nafeyoro ra. Ne ka fleri ke k'a ye ko Matigi Ala ta noro be Alabatosoba fara. Ne benna ka ne ja biri dugu ma. ⁵ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Adamaden, i ja yele ka fleri ke, ka i toro malo ka menni ke; ne bena ciw, ani sariya minw bee fo i ye Matigi Ala ta batoso ta ko ra, i ye i janto o ra kosebe. Min ye Alabatosoba donbagaw doncogo ni o bocogo ye, i ka kan ka i janto o ra kosebe.

⁶ «A fo Izirayeli mara mogo murutininw ye ko: <Dunupatigi Ala ko: E, Izirayeli mara mogow, aw ta ko haramuninw bee temena a dan kan! ⁷ Wagati min aw be na ni sarakaburu ye, ani saraka sogow ta turu, ani a jori, ka na o di ne ma, aw be siya were mogow ladon ne ta batoso kono, k'a to o mogo lanabari kenesigibariw ye ne ta batoso lanogo; aw ka aw ta ko haramuninw ke ka ne ni aw ta jennogonya* cen. ⁸ Aw ma aw janto ne ta fen saninmanw na, nka aw ka mogo werew le bla o baaraw ra aw no ra ne ta yoro saninman kono.

⁹ «<O koson ne Dunupatigi Ala ko: Siya were mogo lanabari, kenesigibari si man kan ka don ne ta yoro saninman kono tuun, hali siya were minw siginin be Izirayelimogow ce ra.> »

Levi ta mogo minw mabara Ala ra

10 « ‹Ayiwa, Levi* ta mɔgɔ minw kɔni mabɔra ne ra, olugu ta terenbariya kunko bɛna ben o yere kan; sabu wagati min Izirayelimɔgɔw tun ka o yere lafiri ka o kɔ don ne ra ka taga o ta batofɛnw kɔ, olugu mabɔra ne ra. 11 Olugu bɛna ke ne ta yɔrɔ saninman* dondaw kɔrɔsibagaw le ye dɔrɔn, ani Alabatosoba baaradenw. Olugu le bɛna saraka jɛnitaw* ani saraka tɔw faga mɔgɔw ye; o bɛna to ka o baaraw le ke mɔgɔw ye. 12 Nka i n'a fɔ o farara Izirayelimɔgɔw kan ka o ta jow sɔn, ka ke sentalon sababu ye ka Izirayeli jama bla jurumun na, o kosɔn ne bɛ ne boro kɔrɔta ka kari, ko o ta terenbariya kunko bɛna ben o yere kan; Matigi Ala ko ten. 13 O tena gbara ne ra tuun ka sarakaw lasɛ ne ma, o tena gbara ne ta fɛn saninmanw si ra, walama ne ta saraka saninmanbaw si ra; o ka maroyakow, ani ko haramunin minw ke, o kunko bɛna ben o kan. 14 Ne bɛna Alabatosoba kɔrɔsiri ta baara dɔrɔn le di o ma, ani baara misɛn minw ka kan ka ke ka Alabatosoba kɔnɔnɔyɔrɔw labɛn.› »

Ala ta sarakalasebagaw ta baara

15 « ‹Ayiwa, sarakalasebaga minw ye Levi* ta mɔgɔw ye, Sadɔki ta durujaw, olugu minw tun ka o janto ne ta yɔrɔ saninman* na k'a baaraw ke, hali wagati min na Izirayelimɔgɔw tun mabɔra ne ra, olugu le bɛna gbara ne ra ka sarakalasebagaya ke, ka na ni saraka sogow ta turu ni a jori ye ne ja kɔrɔ; Dunɔnatigi Ala ko ten. 16 Olugu dɔrɔn le bɛna don ne ta yɔrɔ saninman kɔnɔ, olugu dɔrɔn le bɛna gbara ne ta tabali ra, ka sarakalasebagaya ke ne ye; o bɛna o janto ne ta batoso baaraw ra.

17 « ‹Ni sarakalasebagaw donna Alabatosoba lukɔnɔyɔrɔ dondaw fɛ, o ka kan ka lenfaniw le don. Ni o bɛ baara ke lukɔnɔyɔrɔ ta dondaw ra, walama Alabatosoba kɔnɔ, o man kan ka sagasifani don o yere ra. 18 O ka kan ka lenfani jalamugu le mini o kun na, ka lenfani kurusi don; o man kan ka foyi siri o yere cɛ ra min bɛ se k'a to o ye wasi. 19 Ni o bɛ bɔ tuma o tuma ka taga lukɛnɛba ra, ka taga lukɛnɛba ra jama nɔ fɛ, o ka kan ka o ta sarakalasebaga faniw bɔ o yere ra ka o bla yɔrɔ saninman ta bonw kɔnɔ, ka fani wɛrɛw don ka bɔ, janko jama ra mɔgɔ dɔ kana na maga o fani saninmanw na, ka sa*.

20 « ‹Sarakalasebaga man kan k'a kun li, nka a fana man kan ka a kunsigi to a ye janya. A ka kan k'a kunsigi tige k'a dakɔna.

21 « ‹Sarakalasebaga si man kan ka duvɛn min ka don Alabatosoba lu kɔnɔ.

22 « ‹Sarakalasebaga man kan ka muso cɛ sanin, walama muso furusanin furu; a ka kan ka sunguru le furu, min ye Izirayeli mara mɔgɔ dɔ ye, walama muso cɛ sanin min ta cɛ fana tun ye sarakalasebaga dɔ ye.

23 « ‹Sarakalasebagaw ka kan ka ne ta mɔgɔw karan, janko fɛn minw blara danna Ala ye, mɔgɔw ye o fɛnw, ani fɛngbansanw lɔn ka o bɔ jɔgɔn na, ka fɛn saninyaninw, ani fɛn saninyabariw lɔn ka o bɔ jɔgɔn na.

24 « ‹Ni sarakalasebaga bɛ kiti tige, a ka kan ka lɔ can le kan, ka kiti tige ka kɔna ni ne ta kolatigeninw ye.

« ‹Sarakalasebagaw ka kan ka ne ta panagbew bɛɛ ke ka kɔna ni ne ta sariyaw, ani ne ta cifɔninw ye, ka ne ta Nenɛkirilonw* ke lon saninmanw ye.

25 « ‹Sarakalasebaga man kan ka gbara mɔgɔ dɔ su ra, janko a kana na a yere lanɔgɔ; a bɛ se ka gbara min na, o ye a faɛɛ ye, walama a bamuso,

* 44:19 44.19 Ka kɔna ni sariya ye, mɔgɔ gbansan tun kan ka maga Ala ta fɛn saninmanw na (Bɔri 30.29; Samawilu flanan 6.6,7).

walama a dence, walama a denmuso, walama a balemace, walama a balemamusu min ma furu folo. ²⁶ Nka ni o nɔgɔnna lo, a ka kan k'a yere saninya; a saninyanin ko, a ka kan ka tere wolonfla ke sani a ye a ta baara damina. ²⁷ Ni a donna yoro saninman lukonoyoro ra lon min na, a ka kan ka jurumun yafa saraka* do bo a yere ye; Dunupatigi Ala ko ten.

²⁸ «Ayiwa, sarakalasebagaw bena ninyoro min soro, o ye nin ye: Ne yere le bena ke olugu ninyoro ye. Aw man kan ka yoro si di o ma k'a ke o togora ta ye Izirayeli jamana ra, sabu ne yere le ye olugu ta yoro ye. ²⁹ O bena siman sarakaw* le domu, ani jurumunyafa sarakaw, ani hakebo sarakaw*; ni fen o fen ka bla danna Ala ye Izirayeli jamana ra, o be ke sarakalasebagaw ta ye. ³⁰ Simankura suguya bee kun folo, min ye a bee ra pumanman ye, ani saraka suguya bee, o bee ye sarakalasebagaw ta ye; aw ka kan ka aw ta mugu bee ra pumanman fana saraka di o ma, janko ne ye baraka don aw ta gba ye.

³¹ «Sarakalasebaga man kan ka began jufanin sogo domu, walama wara dato, ni a kera kono ye walama began suguya were.» »

45

Ala ta dugukolo saninman

¹ «Ayiwa, ni aw nana taga ke jamana taran ye tuma min na ka bee ninyoro di a ma, aw ye dugukolo do bla danna jamana kono Matigi Ala ye, ka o ke dugukolo saninyanin ye. A janya ye ke nongon na waga mugan ni looru, a bonya ye ke nongon na waga mugan. O dugukolo yoro bee bena ke yoro saninyanin ye. ² Aw ye yoro do suma o dugukolo kan, ka a bonya ni a janya bee ke kelen ye, k'a ke nongon na keme looru; o yoro be ke Alabatosoba saninman loyoro ye. Aw ye furance do to Alabatosoba lamini bee ra; o furance bonya ye ke nongon na bilooru.

³ «O ko, Alabatosoba yoro saninman* ni a yoro saninmanba* be lo fan min na, aw ye yoro do dan bo o fan na, ka o janya ke nongon na waga mugan ni looru ye, k'a bonya ke nongon na waga tan ye. ⁴ O yoro be ke yoro saninman ye jamana kono; a be ke sarakalasebagaw ta ye, sarakalasebaga minw be yoro saninman ta baara ke, ka gbara Matigi Ala ra ka sarakaw bo a ye. Olugu ta bonw bena lo o yoro le ra; o yoro do le fana bena bla danna ka ke yoro saninman loyoro ye.

⁵ «Dugukolo fan do min tora, min fana janya ye nongon na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nongon na waga tan, o yoro be ke Levi ta mogow ta ye, minw be o janto Alabatosoba ra; olugu ta duguw bena ke o yoro ra, ka o ke o sigiyorow ye.

⁶ «Ayiwa, aw ye yoro do were danbo o dugukolo saninman kere fe, ka o bonya ke nongon na waga looru, k'a janya ke nongon na waga mugan ni looru, ka o ke dugu do loyoro ye; o dugu bena ke Izirayelimogow bee ta ye.»

Jamana kuntigi ta yorow

⁷ «Min ye jamana kuntigi ye, aw bena yoro fla le di ale ma. Yoro kelen be ke dugukolo saninman ni dugu terebenyanfan na, ka taga a bla fo kogojiba ra, yoro to kelen be ke dugukolo saninman ni dugu tereboyanfan na, ka taga se fo Izirayeli jamana dan ma tereboyanfan na. Kuntigi ta yorow bee kelen kelen bonya ka kan ka ke i ko Izirayelimogo tow ta maraw bonya. ⁸ O le bena ke ale ta yoro ye Izirayeli jamana ra. Ni o kera, ne

ta jamana kuntigiw tena to ka jamanadenw tɔɔɔ tuun; o bena jamana to Izirayelimogow fe, o bee ni o ta yoro.»

Kuntigi ka kan ka terenninya sira tagama

⁹ Dunupatigi Ala ko: Aw Izirayeli kuntigiw, aw ta temena a dan kan de! Aw ye benkanni ni mogow minakojuguya da bla, ka can ni terenninya sira tagama, ka ne ta mogow tɔɔɔri dabra; Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁰ «Aw ta sumanikeminanw ka kan ka dafa; aw ta sumanikefenw, minw ye efa ye, ani bati, olugu bee ka kan ka dafa. ¹¹ Efa ni bati kɔɔɔ ka kan ke kelen ye. Homeri ja tan ka kan ka ben bati ja kelen ma, a ka kan ka ben efa ja kelen ma fana. O sumanikefenw bee ka kan ka ben ni Homeri* ta jate le ye. ¹² Aw ta sumanikefenw gbiriya ka kan ka kapa ni pɔɔɔɔn ye. Sikele kelen ta gbiriya ka kan ka ben gera mugan ta gbiriya ma. Mini kelen ta gbiriya ka kan ka ben sikele biwoɔɔɔ ta gbiriya ma†.»

Sarakaw bocogo

¹³ «Aw ka kan ka aw borofenw di saraka ye cogo min na o fle nin ye: Ni alikama* kilo keme saba be aw fe, aw ka kan ka kilo looru le di; ni orize kilo keme saba be aw fe, aw ka kan ka kilo looru le di fana.

¹⁴ «Min ye turu ye, ni turu litiri binaani be aw fe, aw ka kan ka litiri naani le di; sumanikefen minw ye kori ni homeri ye, olugu bee kɔɔɔ ye kelen ye; homeri ja kelen be ben litiri keme naani le ma.

¹⁵ «Min ye began misenw ye, ni beganw ka began keme fla bo Izirayeli jamana ta beganmarayoro min o min na, aw ka kan ka began kelen le bo, ka o fara siman sarakaw* kan, walama ka o ke saraka jenitaw* ye, walama ninsondiya sarakaw*, janko ka jurumunw kafari. Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁶ «Izirayeli jamanadenw bee ka kan ka o fenw bo ka o di Izirayeli jamana kuntigi ma. ¹⁷ Jamana kuntigi le bena o sarakakow panabo: saraka jenitaw, ani siman sarakaw, ani rezenji saraka* minw ka kan ka bo panagbew wagatiw ra, ani karokura panagbew ra, ani Nenekirilonw* na, ani Izirayeli jamana ta panagbelonbaw bee ra. A bena jurumunyafa sarakaw* bo, ani siman sarakaw, ani saraka jenitaw, ani ninsondiya sarakaw, janko ka Izirayeli mara mogow ta jurumunw kafari.»

Jonyaban panagbe

¹⁸ Dunupatigi Ala ko: San karo folo, tere folo, aw ka kan ka misitoran kanaman kelen mina, fiyen te min na, ka o ke saraka ye ka yoro saninman* saninya. ¹⁹ Sarakalasebaga be jurumunyafa saraka* jori do mina, ka o mun Alabatosoba dondaw ta konw na, ani sarakajenifen* jusiginan fan naani na, ani lukonoyoro donda ta konw na. ²⁰ Karo tere wolonflan, aw ka kan ka o sarakaw pɔɔɔɔn bo tuun; ni mogow do ka jurumun ke k'a soro a ma a lawuri a kama, walama ni a m'a lon, o jurumun be kafari, ka Alabatosoba saninya.

²¹ «San karo folo tere tan ni naani, o bena ke aw ta Jonyaban panagbe* ye. O bena ke tere wolonfla panagbe le ye. Aw ka kan ka burufunubari le domu. ²² O lon na, jamana kuntigi be misitoran kelen ke jurumunyafa saraka ye, ale ni jama bee koson. ²³ Panagbe tere wolonfla bee kelen kelen na, a ka kan ka misitoran wolonfla ni sagajigi wolonfla mina, fiyen te minw na, ka o ke saraka jenita* ye ka o di Matigi Ala ma; a be bakoronin kelen

* **45:11** 45.11 Efa, ani bati ani homeri, o tun ye sumanikeminan dow ye. † **45:12** 45.12 Gera, ani Sikele, ani Mini, o bee tun ye sumanikefen dow ye, janko ka fiyeefen gbiriya lon.

fana ke jurumunyafa saraka ye lon o lon. ²⁴ A ka kan ka siman kilo bisaba ke siman saraka* ye ka o fara misitoran saraka be kelen kelen kan, ani sagajigi saraka be kelen kelen kan, ka turu litiri wooro fara siman saraka kilo bisaba be kelen kelen kan.

²⁵ «San karo wolonflanan tere tan ni naani ta panagbe ra, a ka kan ka o jurumunyafa saraka, ani o saraka jenita, ani o siman saraka jagon do bo tuun, ani turu, fo tere wolonfla.»

46

Jamana kuntigi ta sarakaw

¹ Dunupatigi Ala ko: Alabatosoba lukonoyoro ta donda min be tereboyanfan na, o da datugunin ka kan ka to logokun baarakelon tere wooro be kono; nka a ka kan ka dayele Nenekirilon* na, ani karokura panagbe* lon na. ² Ni jamana kuntigi be na ka bo lukeneba ra, a ka kan ka don bolonda le fe, ka taga lo donda ta konw kere fe. Sarakalasebagaw be ale ta saraka jenitaw* ni a ta ninsondiya sarakaw* bo. Jamana kuntigi b'a kinbiri gban dakun kan k'a na biri dugu ma ka Ala bato, o ko, a be bo ka taga; da yelenin be to fo wula fe. ³ Jamana mogo tow bena o kinbiri gban ka Matigi Ala bato donda ra Nenekirilonw le ra, ani karokura panagbew ra.

⁴ «Jamana kuntigi bena saraka jenita min di Matigi Ala ma Nenekirilon na, o be ke sagaden wooro ye, fiyen te minw na, ani sagajigi kelen, fiyen te min na. ⁵ A be siman saraka* min fara sagajigi kan, o ye siman kilo bisaba ye; ni siman saraka hakeya min ka a yere diya a be o fara sagaden kan. A be turu litiri wooro ke siman saraka kilo bisaba be kelen kelen kan. ⁶ Karokura panagbelon na, a be misitoran kapaman kelen ke saraka ye, fiyen te min na, ani sagaden ceman wooro, ani sagajigi kelen, fiyen te min na. ⁷ A bena siman saraka min fara misitoran kan, o ye siman kilo bisaba ye; min be fara sagajigi kan, o fana ye siman kilo bisaba ye; ni siman saraka hakeya min ka a yere diya, a be o fara sagaden kan. A be turu litiri wooro ke siman saraka kilo bisaba be kelen kelen kan.

⁸ «Ni jamana kuntigi be don, a be don bolonda le fe, a fana be bo o da kelen le fe.

⁹ «Nka ni jamana mogo tow bena Matigi Ala bato panagbelonbaw ra, ni o ka don sahiliyanfan ta donda fe ka taga Matigi Ala bato, o ka kan ka bo worduguyanfan ta da le fe; ni o ka don worduguyanfan ta donda fe, o ka kan ka bo sahiliyanfan ta da le fe. O be don da min fe, o man kan ka seko ka bo o da kelen fe; o be bo da to kelen le fe, min nasinna o donda ma. ¹⁰ Jamana kuntigi ka kan ka ke ni jama ye; a be don ni o donto ye, ka bo ni o boto ye.»

Sarakaw bocogo

¹¹ «Nanagbelonw ani lonbaw ra, siman saraka* min ka kan ka fara misitoran ta saraka kan, o ye siman kilo bisaba ye; min ka kan ka fara sagajigi kan, o ye siman kilo bisaba ye. Ni siman saraka hakeya min ka aw yere diya, aw be o fara sagaden kan. Aw be turu litiri wooro ke siman saraka kilo bisaba be kelen kelen kan.

¹² «Ni jamana kuntigi b'a fe k'a ye diyanya saraka* jenita le bo k'a di Matigi Ala ma, walama a yere diyanya ninsondiya saraka*, o tuma aw be tereboyanfan donda dayele a ye, a be don k'a ta saraka jenita ni a ta

ninsondiya saraka bo, i n'a fo a b'a ke cogo min na Nenekirilow* na; o ko, a be bo. Ni a bora, aw be da datugu a no ra.

¹³ «Aw ka kan ka sagaden kelen ke saraka jenita ye lon o lon, ka o di Matigi Ala ma, sagaden min si ye san kelen, ani fiyen te min na. Aw ka kan ka o ke lon o lon sogoma. ¹⁴ Aw ka kan ka siman saraka do fara o kan lon o lon sogoma; o ye ke mugu kilo looru ye, turu litiri fla be ke ka o mugu nooni. O ye Matigi Ala ta siman saraka le ye. Cifonin lo min ka kan ka ke wagati bee; a te yelema. ¹⁵ Lon o lon sogoma, aw ka kan ka o sagaden ke saraka ye, ani a siman saraka, ani a turu. Saraka jenita* lo, min te dabra ka ye.»

Jamana kuntigi ta denw ninyoro

¹⁶ «Dunpatigi Ala ko: Ni jamana kuntigi ka do bo a yere ta dugukolo ra ka o di a dence do ma, o yoro be ke a dence ta ye; o ko, a be ke dence ta denw fana ta ye. O yoro be ke olugu ta cen le ye. ¹⁷ Nka ni a ka do bo a ta dugukolo ra ka o di a ta jonce do le ma, o yoro be ke o jonce ta ye fo ka taga se yafarisan ma; ni yafarisan sera, yoro be seko jamana kuntigi ma tuun. Jamana kuntigi dencew doron le be se ka o face cen ta. ¹⁸ Jamana kuntigi man kan ka jamanadenw ta dugukolo yoro si mina o ra. A man kan ka o ta yorow bosi o ra. A be yoro min di a dencew ma ka o ke o ta cen ye, a ka kan ka o bo a yere ta dugukolo le ra, janko ne ta mogow si kana gben ka bo o ta yoro ra.»

Alabatosoba ghabuguw

¹⁹ «Ayiwa, da min be sarakalasebagaw ta bon saninmanw ta donda kere fe sahiliyanfan na, ce tagara don ni ne ye o da fe. Ne ka yoro do ye kononoyoro ra, terebenyanfan na. ²⁰ A k'a fo ne ye ko: «Sarakalasebagaw bena hakebo sarakaw* ni jurumunyafa sarakaw* sogo tobi nin yoro le ra, ani siman sarakaw*; o man kan ka bo ka taga ni o fenw ye lukeneba ra, janko jama ra mogow do kana na maga o fen saninmanw na, ka sa.» »

²¹ O ko, a tagara ni ne ye lukeneba ra, ka taga teme ni ne ye lukeneba nongon naani bee ra. Ne ka lukene fitini do ye lukeneba nongon bee kelen kelen na. ²² Lukeneba nongon naani na, lukene fitini koorinin dow tun be yi. O janya tun ye nongon na binaani, o bonya ye nongon na bisaba. O naani bee bonya ni o janya tun ye kelen ye, o tun be lukeneba nongonw le ra. ²³ O tun ka o lukene fitini bee koori ni kogo do ye. Tasumadonyoro tun be o kogo kere fe k'a lamini. ²⁴ Ce k'a fo ne ye ko: «Alabatosoba baardenw be jama ta sarakasogow tobi ghabugu minw konow, olugu le ye nin ye.»

47

Ji woyora ka bo Alabatosoba konow

¹ O ko, ce sekora ni ne ye Alabatosoba donda ra. Ne ka ji do woyoto ye ka bo Alabatosoba donda dakun jukoro, ka taga tereboyanfan na, sabu Alabatosoba na tun sinna tereboyanfan le ma. Ji tun be woyora ka bo Alabatosoba jukoro, a woroduguyanfan na, ka na teme sarakajenifen* kere fe, a woroduguyanfan na. ² Ce bora ni ne ye Alabatosoba sahiliyanfan ta donda fe. A munumununa ni ne ye kene ma, ka taga se fo terebenyanfan ta donda ma; ne k'a ye ko ji be woyora ka bo o donda woroduguyanfan na.

³ Ce gbarara ni ne ye tereboyanfan na; sumanikejuru do tun b'a boro. A ka nongon na waga kelen suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe; o ko, a ka ji cetige ni ne ye; ji sera ne senkuruw ma. ⁴ A ka nongon na waga kelen were suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe; a ka ji cetige ni ne ye ka yelema ka na fan do ra. Ji sera ne kinbirikunw ma. A ka nongon na waga kelen were suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe; a ka ji cetige ni ne ye ka yelema ka taga fan do ra. Ji sera fo ne soro ra. ⁵ A ka nongon na waga kelen were suma, ka o tagama ni ne ye ji kere fe minke, o yoro ra ji kera koba ye; ne tun te se k'a cetige, sabu ji tun ka dun. Mogo tun te se k'a cetige ni i ma ji lon. A tun kera jiba le ye, mogo te se ka tagama ka min cetige i sen na. ⁶ Ce ko ne ma ko: «Adamaden, i ka nin ye wa?» A sekora ni ne ye jida ra tuun. ⁷ An sera yi minke, ne ka yirisun caman ye ji fan fla bee ra. ⁸ A ko ne ma tuun ko: «Nin ji bena woyo ka taga jamana tereboyanfan na, ka jigi ka taga Zuriden kenegbe ra, ka soro ka taga ke Kogoji sanin na. Ni a donna kogoji ra, kogoji ta ji be saninya. ⁹ Ni nin ji ka woyo ka se yoro o yoro, o yoro fenpanamanw bee be panamanya, ka caya. Jegew be caya kosebe, sabu ni nin ji ka se kogoji ma, a be saninya; ni nin ji ka se yoro o yoro, o yoro fenw bee be panamanya ka caya. ¹⁰ Jegeminabagaw bena na jida ra. O bena o ta jow yerege, k'a ta Eni Gedi ka taga a bla fo Eni Egilayimu; jega suguya caman bena soro yi, k'a ke i ko Kogojiba ta jegew. Jegew bena caya kosebe. ¹¹ Nka ko fitiniw, ani jiborow, olugu tena saninya; o yorow bena ke kogoboyorow ye. ¹² Yiri suguya bee bena wuri ji fan fla ra. O yiriw flaburuw tena ja ka ye, o denw fana tena ban ka ye. O bena den karo o karo, sabu ji be bo yoro saninman* jukoro ka o son. Mogow bena o yiridenw domu, k'a flaburuw ke fla ye.»

Ala ka jamana danw yira

¹³ Dunupatigi Ala ko: Aw bena jamana min taran Izirayeli ta duruja tan ni fla ra, k'a ke o ta yorow ye, o jamana danw fle nin ye; Yusufu ta duruja ka kan ka mara fla le soro. ¹⁴ Aw bena jamana taran, ka o bee ninyoro ke kelen ye, sabu ne ka ne boro korota ka kari ko ne be nin jamana di aw bemaw ma; o ra nin jamana bena ke aw ta ye.

¹⁵ «Jamana danw fle nin ye: Jamana sahiliyanfan be damina Kogojiba ra; sira min be teme Hetilon, ani Lebo Hamati, ani Sedadi, a be teme o sira fe, ¹⁶ ka taga se Berota ni Sebarayimu, dugu fla min be Damasi mara ni Hamati mara ce ma, ka bo yi ka teme Haseri Tikon, min be Haran jamana dan na. ¹⁷ O cogo ra, o dance be damina kogojiba ra ka taga se fo Hasari Enan mara ra, tereboyanfan na. Damasi mara ni Hamati mara le be ke a dan ye. O le ye sahiliyanfan ta dance ye.

¹⁸ «Jamana tereboyanfan ta dance be damina Damasi mara ni Haran mara furance ra, ka teme Zuriden kenegbeba fe, Galadi mara ni Izirayeli mara furance ra, ka taga se fo Tamari, Kogoji sanin ma. O le ye tereboyanfan ta dance ye.

¹⁹ «Woroduguyanfan ta dance be damina Tamari, ka taga fo Meriba ta ji yoro ra, min be Kadesi. A be teme Meriba ko kere fe, ka taga a bla Kogojiba ra. O le ye woroduguyanfan ta dance ye.

²⁰ «Terebenyanfan na, Kogojiba le bena ke jamana dan ye, k'a ta woroduguyanfan na ka taga a bla fo Lebo Hamati, sahiliyanfan na. O le ye terebenyanfan ta dance ye.

21 «Aw ka kan ka nin jamana taran Izirayeli ta durujaw bæ le ra. 22 Aw b'a taran nɔgɔn na, ka bæ ninyɔɔ di a ma; lonan minw sigira aw ce ra ka denw sɔɔ aw ce ra, aw be olugu fana ninyɔɔ di o ma. Aw ka kan ka olugu fana jate i ko Izirayeliden dɔw; o ka kan ka o ta dugukolo ninyɔɔ sɔɔ i ko Izirayeli ta duruja tɔw. 23 O lonanw sigira duruja minw ce ra, aw ka kan ka o ta yɔɔ di o ma ni o duruja mɔgɔw le ye. Dunɔpatigi Ala ko ten.»

48

Jamana sahiliyanfan ta mɔgɔw ninyɔɔ

1 Izirayeli ta durujaw tɔgɔw ye nin ye, ani o ta dugukolo ninyɔɔw.

«Dan ta duruja be mara kelen sɔɔ fɔ sahiliyanfan na, Hetilɔn ni Lebo Hamati ni Hasari Enan ta sira kere fe, Damasi mara ni Hamati mara kere fe. A be damina jamana terebɔyanfan ta dan na ka taga se fɔ kɔgɔjiba ma terebɔyanfan na.

2 «Aseri ta duruja be mara kelen sɔɔ ka gban Dan ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na.

3 «Nefitali ta duruja be mara kelen sɔɔ ka gban Aseri ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na.

4 «Manase ta duruja be mara kelen sɔɔ ka gban Nefitali ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na.

5 «Efirayimu ta duruja be mara kelen sɔɔ ka gban Manase ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na.

6 «Ruben ta duruja be mara kelen sɔɔ ka gban Efirayimu ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na.

7 «Zuda ta duruja be mara kelen sɔɔ ka gban Ruben ta duruja ta mara ra, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na.»

Matigi Ala yere ninyɔɔ

8 «Aw bena dugukolo dɔ danbɔ Zuda mara dan na, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan, ka o bla danna. A bonya ye ke nɔngɔn na waga mugan ni looru, a janya ni mara tɔw janya ye ke kelen ye, k'a ta terebɔyanfan na ka taga a bla terebɔyanfan na. Yɔɔ saninman* bena lo o yɔɔ cemance le ra. 9 Aw bena dugukolo min bla danna Matigi Ala ye, o janya bena ke nɔngɔn na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nɔngɔn na waga tan. 10 O yɔɔ saninman bena ke sarakalasebagaw ta yɔɔ ye. A janya bena ke nɔngɔn na waga mugan ni looru sahiliyanfan na, k'a bonya ke nɔngɔn na waga tan terebɔyanfan na, k'a bonya fana ke nɔngɔn na waga tan terebɔyanfan na, k'a janya ke nɔngɔn na waga mugan ni looru woroduguyanfan na. Matigi Ala ta batoso saninman bena ke o yɔɔ cemance ra. 11 O yɔɔ bena ke sarakalasebaga saninmanw ta ye, Sadɔki ta durujaw, minw ka ne ta baara ke ni kankelentigiya ye; o ma ne kan bla i ko Levi* ta mɔgɔw k'a ke cogo min na tuma min na Izirayelimɔgɔ tɔw tun ka ne kan bla. 12 Dugukolo min danbɔra jamana kɔɔ, nin yɔɔ bena bɔ o dugukolo le ra, k'a ke sarakalasebaga saninmanw ta ye, k'a ke yɔɔ saninmanba* ye. Levi ta mɔgɔw ta yɔɔ bena gban olugu ta yɔɔ ra.

13 «Levi ta mɔgɔw ta yɔɔ bena gban sarakalasebagaw ta yɔɔ ra; a janya bena ke nɔngɔn na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nɔngɔn na waga tan. A janya bæ lajennin bena ke nɔngɔn na waga mugan ni looru, k'a bonya ke nɔngɔn na waga tan. 14 Mɔgɔ man kan ka o dugukolo fiyeere

walama k'a falen. Nin yorow ye jamana bee ra yorowumanw le ye; a man kan k'a di mogow ma, sabu a blara danna ka ke Matigi Ala ta yoro saninman le ye.»

Dugu sigiyoro ni jamana kuntigi ta yoro

¹⁵ «Ayiwa, dugukolo to min bena to, o bonya bena ke nongon na waga looru, k'a janya ke nongon na waga mugan ni looru. O dugukolo bena ke yorowbansan le ye. A bena ke dugu loyoro ye, ka ke mogow sigiyoro ye; a kerefeyorow bena ke began marayorow ye. Dugu yere be lo yoro cenance ra.

¹⁶ «Dugu janya ni a bonya fle nin ye: A sahiliyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru, a woroduguyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru, a tereboyanfan bonya ye nongon na waga naani ni keme looru. ¹⁷ Dugu kerefeyorow minw ye beganmarayorow ye, o bonya ye nongon na keme fla ni bilooru sahiliyanfan na, nongon na keme fla ni bilooru woroduguyanfan na, nongon na keme fla ni bilooru tereboyanfan na, nongon na keme fla ni bilooru terebenyanfan na.

¹⁸ «Yoro to min belen bena to o dugukolo saninman kerefeyorow fla ra, o yoro do janya bena ke nongon na waga tan ye dugu tereboyanfan na, yoro do janya bena ke nongon na waga tan ye dugu terebenyanfan na. Dugumogow bena o yorow sene ka o ta baro bo o ra. ¹⁹ Izirayeli ta duruja min o min be baara ke dugu konow, olugu bee be se ka o yorow sene.

²⁰ «O dugukolo min blara danna, o bee lajennin janya bena ke nongon na waga mugan ni looru ye, a bonya fana be ke nongon na waga mugan ni looru. O yoro tarance ta tarance le be ke dugu loyoro ye.

²¹ «Yoro minw tora yoro saninman ni dugu loyoro fan fla ra, o yorow bena ke jamana kuntigi ta ye. Tereboyanfan na, a be damina dugukolo saninman dan na, min ye nongon na waga mugan ni looru ye, ka taga a bla fo jamana tereboyanfan dan na. Terebenyanfan na, a be damina dugukolo saninman dan na min fana ye nongon na waga mugan ni looru ye, ka taga a bla fo jamana dan na terebenyanfan na. O ra, yoro saninman ni Alabatosoba saninman bena ke jamana dugukolo saninman cenance le ra. ²² O cogo ra, Levi* ta mogow ta yoro ni dugu loyoro bena ke jamana kuntigi ta yoro fla ce ma. Zuda ta duruja ta yoro bena ke jamana kuntigi ta yorow sahiliyanfan na, Boniyaminu ta duruja ta yoro bena ke a woroduguyanfan na.»

Woroduguyanfan ta mogow ninyorow

²³ «Duruja tow ninyorow fle nin ye: Boniyaminu ta duruja bena mara kelen sorow, k'a ta tereboyanfan na, ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁴ «Simeyon ta duruja bena mara kelen sorow, ka gban Boniyaminu ta duruja ta mara ra, k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁵ «Isakari ta duruja bena mara kelen sorow, ka gban Simeyon ta duruja ta mara ra, k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁶ «Zabulon ta duruja bena mara kelen sorow, ka gban Isakari ta duruja ta mara ra, k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁷ «Gadi ta duruja bena mara kelen sorow, ka gban Zabulon ta duruja ta mara ra, k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na.

²⁸ «Gadi ta mara dan min be woroduguyanfan na, o le bena ke jamana dan ye woroduguyanfan na. A be damina Tamari, tereboyanfan na ka taga

a bla fɔ Meriba ta ji yɔrɔ ra, min bɛ Kadɛsi, ka sɔrɔ ka tɛmɛ Misiran kɔba kɛrɛ fɛ ka taga a bla Kɔgɔjiba ra.

²⁹ «Ayiwa, aw bɛna nin jamana le taran Izirayeli ta durujaw ra, k'a kɛ o ta sigiyɔrɔw ye; aw ka kan ka a taran nin cogo le ra. Dunuɔpatigi Ala ko ten.»

Dugu dondaw

³⁰ «Dugu dondaw cogoya flɛ nin ye, k'a damina sahiliyanfan na, min janya ye nɔngɔn ɲa waga naani ni kɛmɛ looru ye: ³¹ Izirayeli ta durujaw tɔgɔw le bɛna la dugu dondaw ra. Donda saba bɛna kɛ dugu sahiliyanfan na: Rubɛn ta donda, ani Zuda ta donda, ani Levi ta donda.

³² «Dugu terebɔyanfan fana janya ye nɔngɔn ɲa waga naani ni kɛmɛ looru ye. O fana ye donda saba: Yusufu ta donda, ani Boniyaminu ta donda, ani Dan ta donda.

³³ «Dugu woroduguyanfan fana janya ye nɔngɔn ɲa waga naani ni kɛmɛ looru ye. O fana ye donda saba: Simeyɔn ta donda, ani Isakari ta donda, ani Zabulɔn ta donda.

³⁴ «Dugu terebenyanfan janya ye nɔngɔn ɲa waga naani ni kɛmɛ looru ye. O fana ye donda saba: Gadi ta donda, ani Aseri ta donda, ani Nɛfitali ta donda.

³⁵ «Dugu bɛɛ lajennin laminikogo janya ye nɔngɔn ɲa waga tan ni seegi. «Ayiwa, k'a damina bi ra, dugu tɔgɔ le ye ko: <Matigi Ala bɛ yan!> »

DANIYELI TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Daniyeli tɔgɔ lara nin kitabu ra, nka an t'a lon ni ale kera a sebebaga ye. Wagati min na Yahudiyaw tun be siya tɔw ta fanga kɔrɔ, o wagati le ra Daniyeli ta kitabu sebera.

Kitabu tarance fɔlɔ (1–6) be Daniyeli ni a tɔɔɔɔnce saba ta ko fɔ an ye. O ce naani ka o jigi la Ala kan, o ma sɔn ka Ala kan bla, hali ni o be tɔɔɔɔ.

Kitabu tarance flanan na (7–12), Ala be tagamasiyen caman yira Daniyeli ra. O tagamasiyenw be dunuɔa fangatigiw, ani o ta masayaw damina ni a laban yira. Tuma dɔw, Daniyeli yere te o tagamasiyenw kɔrɔ lon; Ala ta meleke le b'a kɔrɔ fɔ a ye.

Nin kitabu be a yira an na ko Ala ta fanga le be fanga tɔ bee kunna. A be se ka dugukolo siyaw bee ke k'a yere sago dafa. Dunuɔa fangatigibaw be na, ka taga, nka Ala ta fanga be to a cogo ra wagati bee; a te yeɛema. Ala le be se k'a ta mɔgɔw kisi. Lanabaga ka kan ka k'a jigi la Ala kan wagati bee, ka ke kankelentigi ye, ka to Ala ta can sira kan.

Kitabu kɔɔkɔw

Daniyeli ni a tɔɔɔɔnce saba ta ko (1–6)

Daniyeli ka wara naani tagamasiyen ye (7)

Daniyeli ka sagajigi ni bakɔɔɔnɔn tagamasiyen ye (8–9)

Daniyeli ka Ala ta ciraden tagamasiyen ye bada ra (10–11)

Daniyeli ka dunuɔa laban tagamasiyen ye (12)

Daniyeli ni a tɔɔɔɔnɔw be Babilɔni masace ta so

¹ Zuda mara masace Yehoyakimu ta masaya san sabanan na, Babilɔni masace Nebukadinesari nana Zude mara ra, ka na Zeruzalemu dugu lamini. ² Matigi Ala ka Zuda masace Yehoyakimu don a boro. A ka Ala ta batoso ta minan dɔw ce. A ka o minanw ta ka taga ni o ye a ta ala ta bon kɔnɔ Sinehari jamana ra, ka taga o bla a ta ala ta bon ta naforoblayɔrɔ ra.

³ Lon dɔ, masace k'a fɔ a ta baaradenw kuntigi Asipenazi ye, ko a ye Izirayeli kanbelen minanin dɔw panawoloma ka na ni o ye, minw ye masacedenw walama fagamadenw ye. ⁴ O ye ke kanbelen dɔw ye, fiyen te minw fari ra, ani minw ce ka jɔi. O ye ke mɔgɔ hakirimanw ye, ani mɔgɔ kolɔnbagaw ye fen bee ra, ani mɔgɔ karanninw, ani mɔgɔ barakamanw, ani mɔgɔ faamurikebagaw, minw bɛna se ka baara ke masace ta so kɔnɔ, ani ka Babilɔnikaw ta kan ni o ta seberi degi. ⁵ Masace yere ta domuni ni a ta duven le tun ka kan ka di o ma lon o lon ka o ke o ta baro ye. O ka kan ka karan fɔ san saba. O kɔ, o be sɔrɔ ka don masace ta baara ra.

⁶ Ayiwa, kanbelen minw panawolomara, ce naani tun be olugu ra minw tun bɔra Zuda ta gba ra. O tun ye Daniyeli ye, ani Hananiya, ani Misaheli, ani Azariya. ⁷ Baaradenw kuntigi ka tɔgɔ werew la o ra. A ka Daniyeli tɔgɔ la ko Belisasari, ka Hananiya tɔgɔ la ko Sadaraki, ka Misaheli tɔgɔ la ko Mesaki, ka Azariya tɔgɔ la ko Abedi Nego*.

* **1:7** 1.7 O ka o tɔgɔw la o kanbelenw ra, ka kapa ni Babilɔnikaw ta alaw tɔgɔw le ye, k'a yira ko o kera Babilɔnikaw ye sisan.

⁸ Nka Daniyeli k'a latige a jusukun na ko ale t'a fe ka masace ta domunifenw domu,[†] walama k'a ta duven min, k'a yere lanogo Ala ja korɔ. O ra, a k'a fo baaradenw kuntigi ye k'a gbeleya ko a kana olugu jagboya ka masace ta fenw domu ka o yere lanogo.

⁹ Ala fana k'a ke Daniyeli ko diyara baaradenw kuntigi ye; a sonna ka Daniyeli ta kuma lamen. ¹⁰ Nka a k'a fo Daniyeli ye ko: «Aw ka kan ka fen minw domu, ani aw ka kan ka fen minw min, masace yere le ka o latige. O ra, ne be siranna, sabu ni a nana a ye ko aw fasara ka teme aw topononw kan, a bena a fo ko ne no lo. A bena ne faga aw koson.» ¹¹ Ayiwa, baaradenw kuntigi tun ka ce min bla ko a ye a janto Daniyeli ni Hananiya ni Misaheli ni Azariya ra, Daniyeli tagara kuma o ce fe. ¹² A k'a fo a ye ko: «Sabari ka i ta jonw ke k'a fle, ka se tere tan, k'a to an ye domuni gbansan doron le domu, sogo te min na, ani ka ji dama min. ¹³ O ko, an toponon to minw be masace ta fenw domuna, i ye anw padaw ni olugu padaw suma; ni i yere ka min korosi, o tuma ni min ka i diya i ye o ke.»

¹⁴ Domunidibaga sonna o ta kuma ma. A ka o ke k'a fle ka se fo tere tan. ¹⁵ Ayiwa, tere tan be dafa tuma o tuma, o bonyara, o padaw fana tun fle ka di ka teme o toponon ta kan, minw tun be masace ta domuniw kera. ¹⁶ Kabini domunidibaga k'a ye ten, a ma masace ta domuni ni a ta duven di o ma tuun. A ka domuni gbansanw doron le di o ma.

¹⁷ Ala ka lonniya ni faamuri di o kanbelen naani ma o ta karan na, ka hakiritigiya fana di o ma. Ka fara o kan, Daniyeli tun be se ka ko yiraninw, ani sikow bee korɔ lon k'a fo mogow ye.

¹⁸ Ayiwa, masace tun ka wagati min yira, o dafara minke, baaradenw kuntigi tagara ni kanbelenw bee ye masace fe. ¹⁹ Masace kumana ni o bee ye kelen kelen. Nka a k'a ye ko o si ta hakiritigiya ma Daniyeli ni Hananiya ni Misaheli ni Azariya ta bo. O koson masace ka o bla a yere ta baaraw kunna. ²⁰ Ko o ko tun ye hakiritigiya ko ye, ani faamuri ko, ni masace tun ka o jininka o do ra, a tun b'a ye ko Daniyeli ni a topononw ta ladiri le tun ka fisa ni a ta jamana lagberikebagaw, ani a jinamoriw ta ye fo sinaga tan.

²¹ Ayiwa, o ra, Daniyeli tora Babiloni*, masace ta so, fo ka taga se masace Sirusi ta masaya san folo ma.

2

Masace Nebukadinesari ta siko

¹ Masace Nebukadinesari ta masaya san flanan na, a ka siko dow ke. O ko k'a hakiri pagami kosebe, fo k'a bari sunogo ra. ² A ko o ye a ta lonnikebagaw bee wele: jinamoriw, ani lagberikebagaw, ani subagaw, ani tagamasiyen lonbagaw bee, o ye na ale ta sikow jafɔ a ye. O bee nana masace fe. ³ Masace k'a fo o ye ko: «Ne ka siko do le ke, min ka ne hakiri pagami. Ne b'a fe aw ye ne ta siko fo ne ye.»

⁴ Lonnikebagaw ka masace jaabi aramekan na, ko: «E, Masace, Ala ye i meen an korɔ! I ta siko fo i ta jonw ye, ni o kera, an bena a korɔ fo i ye.»

⁵ Masace k'a fo o ye ko: «Ne ka min latige, o le ye nin ye: ni aw ma se ka ne ta siko fo ne ye, k'a korɔ fana fo, o bena aw mina ka aw faga, ka aw ta sow bee ci k'a ton ponon kan i ko jamaɲama. ⁶ Nka ni aw sera ka siko fo

[†] 1:8 1.8 Ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya ye, o tun man kan ka o domunifenw domu (Sarakalasebagaw 11; 17.10-16; 20.25).

ne ye, k'a koro fo ka la a kan, ne bena aw ladiya, ka aw bonya kosebe. O ra, aw ye siko fo ne ye, k'a koro fana fo.»

⁷ Lonnikébagaw ka masace jaabi tuun ko: «Masace, ele koni ye siko fo an ye doron; an bena a koro fo i ye.» ⁸ Masace ko: «Ne ka aw ta ceguya lon! Aw b'a fe ka kuma caya le janko aw ye wagati soro ka fen do soro k'a fo ne ye, sabu ne ka min latige, aw ka o lon. ⁹ Ayiwa, ni aw ma siko fo ne ye, min fora, o le bena ke aw be ra. Aw b'a fe ka ben a ra ka na faninyakumaw ni nanbarakuma dow le fo ne ye, janko sani wagati do ce, ne ye ne ta miiriya yelema. Aw ye siko fo ne ye; ni o kera, ne bena a lon ko can ra, aw be se k'a koro fana fo ne ye.» ¹⁰ Lonnikébagaw ka masace jaabi ko: «Masace, i ka min fo, mogo si te dunuwa ra yan min be se ka o ke. Masace si fana ma nin ko jogon jini a ta jinamoriw ni a ta lagberikebagaw ni a ta tagamasiyen lonbagaw fe folo ni ele te; hali masacew be ra fangatigi, walama o be ra togotigi ma nin jogon ke. ¹¹ Masace, i ka min fo, o ka gbelen. Mogo si te se ka nin ko fo masace ye, ni an ta alaw te, k'a soro olugu fana te adamadenw ce ra yan.»

¹² O ka o kuma fo minke, masace dimina kosebe. A ko o ye Babiloni lonnikébagaw be faga. ¹³ O ko latigera minke doron, o ka ke lonnikébagaw mina ye ko o be taga o faga. O tagara Daniyeli ni a tojogonw fana yorjini ko o be o faga.

¹⁴ Daniyeli ka o men minke, a tagara kuma masace ta sorasikuntigi fe, min togo ye ko Ariyoki. O tun ka Babiloni lonnikébagaw fagari ko baara don ale le boro. Daniyeli kumana a fe ni hakiritigiya ani bonya ye. ¹⁵ A ka Ariyoki jininka ko: «Mun le k'a to masace ka nin kogbelen jogon latige?» Ayiwa, Ariyoki k'a ko be jafo Daniyeli ye. ¹⁶ Daniyeli teliyara ka taga masace fe, ka taga a fo a ye ko a ye muwu donin, ko sani wagati do ce, ale bena a ta siko fo a ye.

Ala ka siko gundo yira Daniyeli ra

¹⁷ Ayiwa, Daniyeli bora ka taga a ta so, ka taga o ko jafo a tojogonw ye, Hananiya, ani Misaheli ni Azariya. ¹⁸ A ko o ye sankolo tigi Ala daari, janko Ala ye makari o ra ka siko gundo yira o ra, janko o kana olugu ni Babiloni lonnikébagaw to w be faga.

¹⁹ Ayiwa, Ala ka o siko gundo yira Daniyeli ra su fe siko ra. Daniyeli ka sankolo tigi Ala fo. ²⁰ Daniyeli ko: «Ne be Ala togo tando wagati be, ani tuma be. Hakiritigiya ni fanga ye ale le ta ye.

²¹ Ale le be se ka wagatiw ni ko nataw yelema k'a ke a sago ye.

A be masa do wuri ka do sigi.
A be hakiritigiya di hakiritigiw ma,
ka lonniya di kolonbagaw ma.

²² A be fenbaw, ani fen dogoninw yira.

Fen minw be dibi ra, a ka o lon fana.

Ale yere signin be yeelen le ce ma.

²³ Ne bemaw ta Ala,
ne be i bonya, ka i tando;
sabu i ka hakiritigiya ni fanga di ne ma.
An ka min daari i fe, i ka o yira ne ra;
i ka masace ta siko gundo yira an na.»

Daniyeli ka siko koro fo

²⁴ Ayiwa, o ko, Daniyeli tagara Ariyoki fe, masace tun k'a fo min ye ko a ye Babiloni lonnikabagaw faga. Daniyeli tagara a fo a ye ko a kana lonnikabagaw faga, ko a ye taga ni ale ye masace fe, ale bena taga siko nafa masace ye.

²⁵ Ariyoki teliyara ka taga ni Daniyeli ye masace fe. O sera yi minke, Ariyoki k'a fo masace ye ko: «Zuda ta mogo minw minana, ne ka ce kelen soro olugu ra, min be se ka i ta siko nafa i ye.»

²⁶ Masace ka Daniyeli jininka. O tun be Daniyeli wele ko Belisari. Masace ko: «Yala can lo ko ele be se ka ne ta siko fo ne ye, k'a koro fana fo ka la a kan wa?»

²⁷ Daniyeli ka masace jaabi ko: «Masace, i ka fen min jini, o ye gundo le ye, lagberikebagaw ni jinamoriw ni jotigiw si te se ka min lon k'a fo i ye. ²⁸ Nka Ala do be san fe, ale be gundow lon. Ale Ala le ka ko nataw yira masace ra siko ra. Ayiwa, i ka siko min ke, ani i ka fen minw ye ka i to sunogw ra, ne bena o fo i ye.

²⁹ «E, masace, ko minw bena ke wagati nataw ra, o le nana i ta miiriya ra, ka i to sunogw ra. Ala min be gundow lon, ale le ka ko nataw yira i ra. ³⁰ Ayiwa, ne koni, nin kow yirara ne ra, nka o t'a yira ko ne ta hakiritigiya le ka bon danfen tow bee ta ye de! Ala le b'a fe ko i ta siko koro ye fo i ye, ani miiriya minw nana i hakiri ra, i ye o koro lon.

³¹ «E, masace! I ta siko ra, i ka mogo bisigiya do le lonin ye, belebebeba jamijan, a be manamanana. Siranyafenba tun lo fana. ³² A kunkolo tun ye sanin yereworo ye, a disi ni a borow tun ye warigbe ye, a konobara ni a wotow tun ye siranenge ye, ³³ a senkalaw tun ye nege ye, a senw yoro dow tun ye nege ye, yoro do tun ye bogw ye. ³⁴ Ayiwa, ka i to fleri ra, kabakuru do bora yi a yere ma, ka na o mogo bisigi sen gbasi, k'a sen negeraman ni a bogoraman karikari. ³⁵ O kera minke, nege o, bogw o, siranenge o, warigbe o, sanin o, o bee cira jagon fe, fo ka mugumugu. Fono k'a ta i n'a fo fono be jokalaw ta cogo min na jogbasituma ra; a yoro si ma ye tuun. Nka kabakuru min k'a gbasi k'a ben, o kabakuru kera kuru belebele ye, fo ka dugukolo bee fa.

³⁶ «Ayiwa, masace, i ta siko ye nin le ye. Sisan an bena a koro fo i ye. ³⁷ E, masace, ele le ye masacew ta masace ye, sabu sankolo tigi Ala ka masaya ni sebagaya ni fanga ni bonya di i ma. ³⁸ A ka adamadenw ni beganw ni konow bla i ta fanga koro dugukolo yoro bee ra. A ka i sigi o bee kunna. I ka mogo bisigi min ye siko ra, o kunkolo saninlaman ye ele yere le ye. ³⁹ Nka masaya do were bena na i ta masaya ko fe, min tena bonya ka i ta bo. O ko, masaya sabanan bena na fana; o le bena ke i ko siranenge. O fanga bena sigi dunuwa yoro bee kunna. ⁴⁰ O ko, masaya were bena na, o bena ke a naaninan ye. O masace ta fanga bena gbeleya i ko nege. Nege be ciri ni tigeri ke cogo min na, o masace bena masaya tow bee cici ka bo yi, ka o bee mugumugu o cogo le ra. ⁴¹ Nka i n'a fo i k'a senw ni a senmandenw ye, o yoro dow ye bogw ye, a yoro dow ye nege ye, ayiwa, o masaya bena taran fla le. Nka o bee n'a ta, fanga belen bena ke a ra i ko nege ta fanga, sabu nege ni bogw le tun pagaminin be jagon na. ⁴² Ayiwa, i n'a fo a senmanden dow tun ye nege ye, dow tun ye bogw ye, o masaya baraka bena bonya fan do ra, k'a baraka dogoya fan do ra. ⁴³ I ka nege ni bogw pagaminin ye cogo min na, o b'a yira ko o masace fla bena don jagon na, fo ka furuw don o ta mogow ni jagon ce. Nka o tena se ka ben

ka o kan ke kelen ye, sabu nege ni bogo te se ka jagon mina ka ke kelen ye.

⁴⁴ «Nka o masayaw wagati ra, sankolo tigi Ala bena masaya were sigi. O masaya tena ban ka ye, siya were si tena se ka fanga bosu o masace ra fana. A bena masaya tow bee ci ka bo yi; a yere bena sigi a ta fanga ra wagati bee. ⁴⁵ I ka kabakuru min ye, min worora a yere ma ka bo kuru ra, k'a soro mogoro boro ma maga a ra, ka na nege ni siranenge ni bogo ni warigbe ni sanin ci, o kabakuru be o masayakura tagamasiyen le ye.

«Ayiwa, Alaba le ka o fen nataw yira masace ra. I ta siko ye can le ye, a kororo foro cogo min na, a bena ke ten le fana, sigiya t'a ra.»

⁴⁶ Ayiwa, Nebukadinesari ka o men minke, a k'a kinbiri gban k'a na biri dugu ma Daniyeli kororo k'a bonya. A ko o ye saraka bo Daniyeli ye, ka wusun saraka don a ye. ⁴⁷ Masace ka kuma lase Daniyeli ma k'a fo a ye ko: «Can ra, aw ta Ala le ye alaw bee ta Ala ye, ani masaw bee ta Matigi. Ale le be se ka gundow yira; o koson i sera ka nin gundo lon k'a fo.»

⁴⁸ O ko, masace ka Daniyeli bonya kosebe, ka fenpanaman caman di a ma. A ka Daniyeli sigi Babiloni* mara bee kunna, k'a ke lonnikabagaw bee ta namogoba ye.

⁴⁹ Nka Daniyeli ka masace daari ko a ye Babiloni mara kuntigiya di Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ma. Ale yere tora masace ta masaso lu konso.

3

Nebukadinesari ta batofen saninlaman

¹ Ayiwa, masace Nebukadinesari nana batofen saninlaman do lalaga. A janya tun ye nongon* na biworo k'a bonya ke nongon na woro ye. O ka o batofen saninlaman lo Dura kenegbeba ra, Babiloni mara ra. ² Masace ka fagamaw, ani dugutigiw, ani jamanatigiw, ani masace ladibagaw, ani jamana warimarabagaw, ani sariya kuntigiw, ani kititigebagaw, ani jamana namogo tow bee wele ka na. Olugu nana lajen, ka batofen saninlaman ta panagbe ke, Nebukadinesari tun ka o batofen min lalaga. ³ Ayiwa, o fagamaw, ani o dugutigiw, ani o jamanatigiw, ani masace ladibagaw, ani jamana warimarabagaw, ani sariya kuntigiw, ani kititigebagaw, ani jamana namogo tow bee, olugu nana lajen batofen saninlaman na fe ka o panagbe ke. ⁴ Kumalasebaga do nana peren k'a fo mogow ye ko: «Siyaw bee, jamanaw bee mogow, kanw bee mogow, masace ko k'a fo aw ye, ⁵ ko ni aw nana ke burufiyekan, ani filenfiyekan, ani gonifokan, ani korafokan, ani filen daflo fokan, ani forifen suguya bee kan men ye tuma min na, o tuma, aw bee ye aw na biri dugu ma, ka batofen saninlaman bato, masace Nebukadinesari ka min lalaga. ⁶ Ni mogoro mogoro ma a na biri dugu ma k'a bato, o bena o tigi firi tasumaba do ce ma o yoronin bee.» ⁷ O ra, mogow nana burufiyekan ni filenfiyekan ni gonifokan ni sokufokan ni forifen tow kan men minke, siyaw bee, ani jamanaw bee mogow, ani kanw bee mogow bee ka o na biri dugu ma ka batofen saninlaman bato, masace Nebukadinesari tun ka min lalaga.

Daniyeli tɔɔɔɔnw banna ka batofen saninlaman bato

⁸ Ayiwa, o wagati yere ra, Babilonika dow tagara Yahudiyaw jaraki masace fe. ⁹ O k'a fo masace ye ko: «E, masace, Ala ye i men an kororo!

* **3:1** 3.1 Nongon na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

¹⁰ Masace, ele yere le k'a fo ko ni mogow nana burufiyekan ni filenfiyekan ni gonifokan ni sokufokan ni forifen tow kan men, ko bee ye a ja biri dugu ma ka batofen saninlaman bato. ¹¹ I ko ni mogow o mogow m'a ja biri dugu ma k'a bato, ko i bena o tigi firi tasumaba ce ma. ¹² K'a soro i ka Babiloni mara namogoya di Yahudiya minw ma, Sadaraki, ani Mesaki ni Abedi Nego, olugu te i ta kuma jatera. O te i ta alaw si le batora; i ka batofen saninlaman min fana lalaga, o te son ka o bato fiyewu.»

¹³ Masace ka o men minke, a dimina kosebe. A ko, ko o ye na ni Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ye. O nana ni o ye masace fe. ¹⁴ A ka o pininka ko: «Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego, yala can lo ko aw banna ko aw te ne ta alaw bato, ani ko ne ka batofen saninlaman min lalaga ko aw te o bato wa? ¹⁵ Ayiwa, sisan, aw ye aw yere laben. Ni aw nana burufiyekan, ani filenfiyekan, ani gonifokan, ani sokufokan, ani forifen tow bee kan men tuma o tuma, o tuma aw ye aw ja biri dugu ma ka batofen saninlaman bato, ne ka min lalaga. Ni aw m'a bato, ne bena aw firi tasumaba ce ma sisan yere. Ni ne ka aw firi tasumaba ce ma, o tuma ala juman were le bena aw kisi ka bo ne boro?» ¹⁶ Ayiwa, Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ka masace jaabi ko: «Masace, anw kumakun yere te nin ko ra. ¹⁷ Nka hali ni o ka anw firira tasumaba ce ma, anw ta Ala, an be Ala min bato, ale be se ka an kisi tasumaba ma; ale bena an kisi fana ka bo ele masace boro. ¹⁸ Nka hali ni a ma an kisi, i ye a lon ka la a ra, masace, ko an koni tena i ta alaw bato fiyewu, walama i ka i ta batofen saninlaman min lalaga, ka o bato.»

O ka Daniyeli tɔɔgɔnce saba firi tasuma ra

¹⁹ O kuma fora minke, do farara Nebukadinesari ta dimi kan. A dimina Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego korow fo k'a ja wulen. A k'a fo a ta mogow ye ko o ye do fara tasumaba baraka kan, k'a baraka bonya fo sijaga wolonfla ka teme a cogokoro kan. ²⁰ A k'a fo a ta sorasice barakaman dow ye, ko olugu ye Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego mina ka o siri ka o firi tasumaba ce ma. ²¹ O ka o mina ka o siri ni o ta kurusiw ni o ta forokiyaw ni o ta deregebaw ni o ta banflaw ni o ta fani tow bee ye, ka o firi tasumaba ce ma. ²² I n'a fo masace fariyaninba le tun k'a fo ka gbeleya ko o ye tasuma baraka bonya, o fana tun k'a bonya fo ka teme a dan kan. O ra, sorasi minw tun ka Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego firi ta ra, ta fundenin ka olugu faga. ²³ Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego sirinin tagara ben tasumaba ce ma.

²⁴ Dɔɔnin kera, Nebukadinesari barara ka wuri ka lo; a kabakoyara. A k'a ta jamana namogow pininka ko: «O tuma an ma ce saba le siri ka o firi tasuma ra wa?» O ka masace jaabi ko: «Masace, ce saba le firira tasuma ra.» ²⁵ Masace ko: «O bee n'a ta, ne ja be ce naani le ra, o be yaalayaalara tasuma ce ma, o si sirinin te; tasuma ma no bla o si ra fana. A naaninan cogoya bora alaw ta mogow do le fe.»

Masace ka Daniyeli tɔɔgɔncew bonya

²⁶ O ko, Nebukadinesari gharara tasumaba korow. A ko: «Sadaraki, Mesaki, Abedi Nego, Ala korotaninba ta baaradenw, aw ye bo ka na yan!» Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego bora tasuma ra.

²⁷ Fagamaw ni jamanatigiw ni dugutigiw ni masace ladibagaw bee nana lajen. O k'a ye ko tasuma ma foyi ke o ce saba si fari ra, ko o kunsigi ma jeni, tasuma ma se o ta faniw ma, ko hali tasuma kasa yere te o ra.

²⁸ Nebukadinesari ka kuma ta, k'a fo ko: «An ye Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ta Ala tando. Ale le k'a ta meleke ci ka na a ta baardenw bosi, sabu o lara o ta Ala ra. O banna ne masace ta kuma ma, ka son ka o farikolo di a ye jeni, sani o ye ala were bonya, ka ala were bato, min te o ta Ala ye! ²⁹ O ra, ne be min latige sisan, o ye nin ye: «Mogo o mogo, ni a ka ke siya o siya ta mogo ye, walama jamana o jamana mogo, walama ni a ka ke kan o kan fobaga ye, ni a ka kumajugu fo Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ta Ala ma, o tigi be faga, k'a ta so ci k'a ton ngon kan i ko namama; sabu Ala were te yi, min be se ka mogo kisi i ko ale.» »

³⁰ O ko, masace ka do fara Sadaraki ni Mesaki ni Abedi Nego ta kuntigiya kan tuun Babiloni mara ra.

³¹ Ayiwa, o ko, Nebukadinesari ka cira do sebe k'a ci ka taga jamanaw bee ra, ani siyaw bee ma, ani kanw bee mogow ma, dununa yoro bee ra. A ko: «Ala ye hera caman ke aw bee ye. ³² Ne Nebukadinesari, ne k'a ye ko a bennin lo ko Ala korotaninba ka kabakow ni tagamasiyen minw ke, k'a ta nema ke ne ye, ko ne ye o fo aw ye.

³³ Ala ka tagamasiyen minw yira ne ra, o ka bon.

A ka kabakoba le ke ne ye.

Ala ta masaya ye masaya banbari le ye;

a ta kuntigiya be yi wagati bee, ani tuma bee.

4

Nebukadinesari ta siko flanan

¹ «Ne, Nebukadinesari, ne tun be hera ra ne ta so kono; ne tun wasara ne ta masabon kono. ² Ayiwa, lon do su fe, ne ka siko do ke; o siko ka siranya bla ne ra. Miriya minw nana ne fe, ani ne ka fen minw ye o siko ra, o ka ne ja tige kosebe. ³ Ne ka cira bla ko o ye Babiloni lonnikébagaw bee wele ka na, janko o ye na ne ta siko koro fo ne ye. ⁴ Jinamoriw ni lagberikebagaw ni tagamasiyen lonbagaw ni jotigiw nana. Ne ka ne ta siko fo o ye, nka o si ma se k'a koro fo ne ye. ⁵ O ko, Daniyeli min ye Belisari ye, ale fana nana; Belisari, o ye ne ta ala togo le ye. Ne tun k'a lon ko Ala saninman yere ta hakiri be Daniyeli fe. Ayiwa, ne ka ne ta siko fo ale ye. ⁶ Ne k'a fo a ye ko: «Belisari, ele min ye ne ta lonnikébagaw bee ta namogoba ye, ne k'a lon ko Ala saninman yere ta hakiri le be ele fe; gundo si man gbelen ele ma fana. Ne ka fen minw ye siko ra, o ye nin ye; a lamén, i ye a koro fo ne ye.

⁷ Ka ne to sunogo ra, ne ka min ye, o ye nin ye:

Yiri do tun turunin be dugukolo cemance ra, yiri jamijanba do.

⁸ O yiri bonyara, ka bonya,

fo ka taga a kun se sankolo ma;

mogow tun be to dununa yoro bee ra k'a ye.

⁹ A flaburuw tun ce ka ni;

a denw tun ka ca fana.

Danfénw bee tun be o ta domuni soro a ra.

Kongosogow tun be na la a suma ra,

konow tun be o ta pagaw la a yiriborow ra.

Danfénw bee tun be baro a yiridenw le ra.

¹⁰ «Ayiwa, hali bi, ka ne lanin to, ne be siko ra, ne barara ka Ala ta meleke saninman do ye, a jigira ka bo sankolo ra. ¹¹ A perenna k'a fo ko: Aw ye yiri ben k'a borow bee tigege.

Aw ye a yuguyugu k'a flaburuw bee bon dugu ma, k'a yiridenw bee burun
ka o yerege;

kongosogow ye bori ka bo a jukoro,
konow fana ye bori ka bo a yiriborow ra.

¹² Nka aw ye a ju ni a lilinw to dugukolo ra yi;
aw ye a ju siri ni negejorokow ni siranegejorokow ye,
k'a to binw ce ra yi,

gomiji ye a jigi,
a ye ke i ko kongosogow, ka bin jimi.

¹³ Adamaden hakiri min b'a ra aw ye o bo a ra,
ka began hakiri don a kono.

A bena san wolonfla le ke o cogo ra.

¹⁴ « <Nin ko ye Ala ta danfen saninmanw ta kolatigenin le ye;
Ala ta ciraden saninmanw le k'a latige,
janko ninmanfenw bee ye a lon ko Ala korotaninba ta masaya le be
adamadenw ta masayaw kunna,

ani ko ni mog'o o mog'o ko diyara a ye, a be masaya di o tigi ma;
hali mog'o si te mog'o min jate a be se ka o korota.

¹⁵ « <Ayiwa, ne masace Nebukadinesari, ne ka siko min ke, o le ye
nin ye. Ele Belisari, ele ye nin siko kor'o fo ne ye, sabu ne ta jamana
lonnikebagaw si ma se k'a kor'o fo ne ye. Ne k'a lon ko ele be se, sabu Ala
saninman yere ta hakiri le be ele fe.> »

Daniyeli ka siko kor'o fo

¹⁶ Ayiwa, Daniyeli, min ye Belisari ye, ale ka o kuma men minke, a
manwuna, k'a hakiri jagami, fo a ma se ka kuma. Masace ko a ma ko:
«Belisari, i kana a to nin siko ni a kor'o ye siranya bla i ra!»

Belisari ko: «E, masace, nin siko tun man kan ka ke ele ta ye. A tun
ka kan ka ke i juguw ta le ye, a kor'o ye fo i kererebagaw kama.»

¹⁷ A ko: «E, masace, i ka yiri min ye, ni a tun ka bon, ani baraka tun
b'a ra, ani a tun ka jan fo a kun be se sankolo ma, fo mogow tun be to
dunupa yoro bee ra k'a ye, ¹⁸ ani a flaburuw tun ce ka ji, a denw tun ka
ca, fo danfenw bee tun be o ta domuni soro a ra, ani kongosogow tun be
na la a suma ra, konow tun be o ta jagaw la a yiriborow ra, ¹⁹ Masace, o
yiri ye ele yere le ye. Ele ta baraka le bonyara, ka i ta fanga bonya fo k'a
se sankolo ma. I ta masaya fanga sera fo dunupa yoro bee ra.

²⁰ «Ayiwa, o ko, i ka Ala ta meleke saninman do ye, o jigira ka bo sankolo
ra, ka na a fo ko: <Aw ye yiri ben, ka cen pewu; nka aw ye a ju ni a lilinw
to dugukolo ra yi. Aw ye a ju siri ni negejoroko ni siranegejoroko ye k'a
to binw ce ra yi; gomiji ye to k'a jigi, a ye to kongosogow ce ra yi fo san
wolonfla.> ²¹ Masace, o kuma kor'o ye nin ye. Ala korotaninba k'a latige ko
fen min bena ke ne matigice masace ra, a ka o le yira. ²² Lon do, o bena
i gben ka bo adamadenw ce ra. I bena taga to ni kongosogow le ye. I be
bin jimi i ko misi. I be si kene ma, gomiji be to ka i jigi, ka taga se fo san
wolonfla, janko i ye a lon ko Ala korotaninba ta masaya be adamadenw ta
masaya kunna; ani ko ni mog'o o mog'o ko diyara Ala ye, a be masaya di o
tigi ma.

²³ «Nka a fora minke ko yiri ju ni a lilinw ye to yi, o kor'o ye ko i ta
masaya to belen be yi; lon min ni i nana lo a ra ko sankolo tigi Ala le ye
Masa ye, o lon na i bena seko i ta masaya ra tuun.

²⁴ «Ayiwa, o ra, masace, sabari ka son ne ta kuma ma. I ta jurumunkow dabla, ka terenninya sira ta; juguya dabla, ka hina janibagatoŋ ra. Ni o kera, Ala be se ka do fara i ta hera kan.»

Daniyeli ta kuma kera can ye

²⁵ Ayiwa, Daniyeli ka min fo, o kow bee sera Nebukadinesari ma. ²⁶ Karo tan ni fla temenin ko, Daniyeli ta kuma ko fe, lon do, ka masace to a be yaalayaalara a ta masaso sankaso kunna Babiloni, a ka dugu fe, ²⁷ k'a fo ko: «E, ne ta duguba Babiloni le ye nin ye! Ne Nebukadinesari yere boro baraka le k'a lo, k'a ke ne ta masadugu ye, ka ne ta bonya ni ne ta setigiya ni ne ta masaya yira mogow ra.»

²⁸ Ayiwa, sani masace ye ban o kuma ra doron, kumakan do bora sankolo ra, k'a fo ko: «Masace Nebukadinesari, i ta masaya bena bosi i boro. ²⁹ O bena i ghen ka bo adamadenw ce ra. I bena taga ke ni kongosogow le ye. I bena bin jimi i ko misi, ka taga se fo san wolonfla, janko i ye a lon ko Ala korotaninba ta masaya be adamadenw ta masaya kunna, ani ko ni mogow o mogow ko diyara a ye, a be masaya di o tigi ma.»

³⁰ O yoronin bee, o kuma kera can ye; o ko sera Nebukadinesari ma. O k'a ghen ka bo adamadenw ce ra, k'a bla ni kongosogow ye bin na. A ka bin jimi i ko misi; a tun be si kene ma, gomiji be to k'a jigi. A kunsigiw nana janya k'a ke i ko bon kaman siw. A soninfaraw janyara k'a ke i ko konow ta.

Nebukadinesari hakiri kosegira a ma

³¹ «Ayiwa, Ala tun ka wagati min latige, o dafara minke, ne, Nebukadinesari, ne ka ne ja korota ka fleri ke san fe. Ne hakiri kosegira ne ma.

Ne ka baraka la Ala korotaninba ye,
k'a tando, k'a bonya, ale min ye Ala banbari ye.
A ta kuntigiya ye kuntigiya banbari le ye;
a ta masaya be yi wagati bee, ani tuma bee.

³² Dugukolo mogow bee lajennin te a ja na foyi ye.
Ni min k'a diya, a be o le ke sankolokonofenw na;
dugukolo mogow fana ta be ten.
Mogow si te se k'a ta baara lalo,
walama k'a jininka ko: <Mun na i ka nin ke?>

³³ «Ayiwa, o wagati ra, ne hakiri sekora ne ma. Ne ta masaya, ani a kuntigiya, ni a noro, ni a bonya bee dira ne ma tuun. Ne ta jamana kuntigiw, ani ne ta jamana jamogow ka ne wele ka na tuun. Ne sigira ne ta masaya ra tuun, fo ka ne ta fanga bonya ka teme folo ta kan. ³⁴ O koson, ne Nebukadinesari, ne be Masa Ala, sankolo tigi tando, k'a korota, k'a bonya. A ta koketaw bee bennin lo, a ta siraw bee terennin lo. Mogow o mogow be a yere bonya, a be o majigi.»

5

Babiloni masace Baalitzari ta janagbeba

¹ Ayiwa, lon do, masace Baalitzari ka janagbeba do ke, k'a ta jamana mogobaw ladiya. O tun ye mogow waga kelen. Masace ka duven min ni a ta mogobaw ye.

² Duven nana a mina minke, a face Nebukadinesari tun ka Ala ta minan saninman minw ce ka bo Alabatosoba konjo Zeruzalemu, a ka mogow dow ci ka taga o minan saninlamanw ni a warigberamanw ta ka na ni o ye,

janko ale ni a ta jamana mɔgɔbaw, ani a furumusow, ani a muso tɔw bɛɛ ye duven min o minanw kɔnɔ. ³ Ayiwa, o nana ni o minanw ye. Masace ni a ta mɔgɔbaw, ani a ta furumusow, ani a muso tɔw ka duven min o minanw kɔnɔ. ⁴ O ka duven min ka fa tuma min na, o ka o ta jow tando: o ta jo saninlamanw, ani a warigberamanw, ani a siranegeramanw, ani a negeramanw, ani a yiriramanw, ani a kabakururamanw.

⁵ Ayiwa, o wagati yere ra, boro dɔ barara ka bɔ fitinadaga na fe, yeelen na, ka seberi dɔ ke masace ta bon kogo kan. Masace ka o boro seberiketo ye minke, ⁶ a fari cogoya yelemanana siranya boro. A hakiri pagamina, k'a ja tige, k'a baraka bɛɛ ban, fo a kinbirikunw ka ke yerereye ye ka gbasigbasi jɔgon na. ⁷ A perenna ko o ye lagberikebagaw ni tagamasiyen lonbagaw ni jotigiw bɛɛ wele ka na. O mɔgo minw tun ye Babiloni hakiritigiw ye, olugu nana minke, masace k'a fo o ye ko: «Ni aw ra min o min ka se ka nin seberi karan k'a kɔrɔ fo ne ye, ne bɛna masaderege le don o tigi ra, ka sanin don a kan na, k'a ke jamana kuntigi sabanan ye.»

⁸ Lonnikɛbagaw donna ka seberi fle, nka o si ma se k'a karan k'a kɔrɔ fo masace ye. ⁹ A kera ten minke, dɔ farara masace ta siranya kan. A cogo yelemanana tuun. A ta jamana mɔgɔbaw bɛɛ fari fagara.

Daniyeli ka seberi kɔrɔ fo

¹⁰ Masace bamuso nana masace ni a ta mɔgɔbaw ta siranya ko mankan men minke, a donna o ko janagbe yɔrɔ ra. A ko: «Masace, Ala ye i meen an kɔrɔ! I kana to i hakiri ye nagami fo ka i cogo yeleman tan.

¹¹ «Cɛ dɔ be i ta jamana ra yan, Ala saninman yere ta hakiri le be ale fe. I face ta masaya wagati ra, i face tun be faamuri sɔrɔ o cɛ le fe, ani lonniya; o cɛ ta hakiritigiya be i ko Ala saninman yere ta. O koson i face, masace Nebukadinesari tun ka o cɛ le ke jinamoriw ni lagberikebagaw ni tagamasiyen lonbagaw ni jotigiw bɛɛ ta jamɔgo ye; ¹² sabu o Daniyeli tɔgo, min be wele fana ko Belisasari, ale hakiri ka bon ni mɔgo bɛɛ ta ye. Lonniya ni hakiritigiya b'a fe. A be sikow kɔrɔ fo, ka gundow lon, ka jininkarigbelenw bɛɛ jaabi. Aw ye taga Daniyeli wele ka na, a bɛna seberi kɔrɔ fo.»

¹³ O tagara Daniyeli wele ka na ni a ye masace fe. Masace ko a ma ko: «Ka ne face to masaya ra, a tun tagara mɔgo minw mina Zuda mara ra, Daniyeli tɔgo min tun be o mɔgow ra, ele lo wa? ¹⁴ O ka i ko fo ne ye, ko Ala saninman yere ta hakiri le be i fe, ko mɔgo be se ka faamuri ni lonniya ni hakiritigiya sɔrɔ i fe, hakiritigiya min te sɔrɔ mɔgo si fe. ¹⁵ Ayiwa, o nana ne fe ni lonnikɛbagaw ni lagberikebagaw ye, janko o ye nin seberi karan k'a kɔrɔ fo ne ye, nka o si ma se. ¹⁶ K'a sɔrɔ ne k'a men ko i be se ka gundow lon, ani ka jininkarigbelenw jaabiri lon k'a fo. Ayiwa, sisan ni i sera ka nin seberi karan k'a kɔrɔ fo ne ye, ne bɛna masaderege don i ra, ka sanin don i kan na, ka i ke ne ta jamana kuntigi sabanan ye.»

¹⁷ Daniyeli ka masace jaabi ko: «Masace, to ni i ta masaderege ni i ta sanin ni i ta bonyaw ye, walama i y'a di mɔgo were ma. Ne kɔni bɛna seberi karan k'a kɔrɔ fo masace ye. ¹⁸ Masace, Ala korɔtaninba tun ka masaya ni tɔgɔba ni bonya ni nɔɔrɔ di i face Nebukadinesari ma. ¹⁹ A tɔgo bonya koson, dunɔnamɔgow bɛɛ, ani a siyaw bɛɛ, ani kanw bɛɛ mɔgow tun be siran a na, fo o be yerereye a na. Ni a tun ko min ye faga, o be o faga, ni a ko min ye to yi, o be o to yi. Ni a ko a be min bonya a be o bonya, ni a ko a be min dɔgɔya a be o dɔgɔya. ²⁰ Nka yerɛbonya nana don

a ra tuma min na, ani a k'a jusukun gbeleya minke, fo ka ke wasobagaba ye, Ala k'a bo masaya ra, k'a ta bonya bee bo a kan. ²¹ O k'a ghen ka bo adamadenw ce ra. A hakiri kera i ko beganw ta. A tagara to bin kono ni kongofaliw ye, ka bin jimi i ko misi. Gomiji k'a jigi bin kono yi, fo lon min a yere nana lo a ra, ko Ala korotaninba ta masaya le be adamadenw ta masaya kunna, ko ni mogwo min ko diyara Ala ye, a be masaya di o tigi le ma.

²² «Ayiwa, ele Baalitzari, ele min ye a dence ye, ele ka ni kow bee lon, nka o bee n'a ta, i ma son ka i yere majigi. ²³ I ka i yere bonya, ka i yere suma ni sankolo tigi Ala ye. I sonna ka Alabatosoba ta minan saninmanw le ta, ka na duven min o kono, ele ni i ta jamana mogobaw, ani i ta furumusow, ani i ta muso werew. I ka i ta jow le tando, i ta jo warigberamanw, ani a saninlamanw, ani a siranegeramanw, ani a negeramanw, ani a yiriramanw, ani a kabakururamanw. O jo minw te yeri ke, o te menni ke, o te foyi lon. K'a soro i nin, ani i ta ko bee be Ala min boro, i ma o bonya! ²⁴ O le koson Ala ka nin boro lana ka na nin seberi ke i na koro.

²⁵ «Kuma min sebera, o ye nin ye, ko: «Mene, Mene, Tekeli, Parisini.»

²⁶ «Sisan a koro fle nin ye: Mene, o koro ye ko «a jatera». Ala ka i ta masaya teredaw jate, k'a latige ko o teredaw banna. ²⁷ Tekeli, o koro ye ko «a sumana». Ala ka i suma ni sumanikenan do ye, k'a ye ko i ka fiyen. ²⁸ Parisini, o koro ye ko «a taranna». Ala ka i ta masaya bo i boro, k'a taran, ka do di Medikaw ma, ka do di Peresikaw ma.»

²⁹ Ayiwa, o yoronin bee, masace Baalitzari k'a fo a ta baaradenw ye ko o ye masaderege don Daniyeli ra, ka sanin don a kan na. A k'a fo yoro bee ko Daniyeli le bena ke jamana kuntigi sabanan ye.

³⁰ Nka o lon yere su fe, o ka Babiloni ta masace Baalitzari faga.

6

Daniyeli juguw ka janfa siri a kama

¹ Medikaw ta masace Dariyusi le ka Babiloni jamana masaya ta, k'a si to san biworo ni san fla. ² Masace Dariyusi k'a ye ko a ka ji ale ye fagama keme ni mugan sigi a ta jamana kunna, janko olugu ye ke jamana yorow bee ra. ³ A ka kuntigiba saba sigi o fagama keme ni mugan kunna; jamanatigiw tun ka kan ka o ta baaraketaw bee jafu o kuntigibaw le ye, janko mogwo si kana se ka masace janfa. Ayiwa, Daniyeli fana tun ye o kuntigiba saba do ye. ⁴ Nka Daniyeli ta hakiri ni a ta lonniya tun ka bon ka teme kuntigiba tow ni fagamaw bee ta kan. A kera ten, masace tun b'a fe k'a sigi a ta jamana bee kunna.

⁵ Ayiwa, kuntigiba tow ni fagamaw k'a ye ten minke, o ka ke sababu do jini ye, o be se ka Daniyeli jaraki ni min ye a ta kuntigiya baara ko ra, ka o fo masace ye. Nka o ma jarakiyoro si soro, o ma foyi ye Daniyeli ta baara ra, sabu Daniyeli tun terennin lo fen bee ra, firiyoro tun te a ta baara ra, a tun te ko benbari ke fana. ⁶ O mogow yere nana a fo jagon ye ko: «A be cogo min na, an tena jarakiyoro si le soro Daniyeli togo nin na, fo ni an ka sababu do soro a ta Ala ta sariya ta ko ra k'a jaraki.»

⁷ Ayiwa, o kuntigiba fla ni fagamaw jenna ka taga masace fe; k'a fo a ye ko: «Masace Dariyusi, Ala ye i meen an koro! ⁸ Jamana jamogow bee, o koro ye warimarabagaw, ani fagamaw, ani kuntigiw, ani dugutigiw bee benna a ra ko i ye sariya do sigi k'a fo k'a gbeleya, ko fo ka taga se

tere bisaba, ko ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka ala wɛrɛ daari, walama ka mɔɔɔ wɛrɛ daari, ni a ma masacɛ kelen le daari, o tigi ka kan ka mina k'a firi jaraw fɛ, jaraw ta dinga kɔnɔ. ⁹ Ayiwa, sisan, masacɛ, o sariya sigi, ka i boronɔ tagamasiyɛn la a kan, janko a kana se ka yelemɛ; a ye kɛ Mɛdikaw ni Pɛresikaw ta sariya wuribari dɔ ye.»

¹⁰ Masacɛ Dariyusi ka o sariya sigi k'a boronɔ la a kan.

O ka Daniyeli firi jaraw ta dinga kɔnɔ

¹¹ Daniyeli nana a mɛn minke ko o sariya sigira, a tagara a ta so. A ta sankasobon finetiriw tun bɔra k'a nasin Zeruzalemu dugu fan ma. Daniyeli tun bɛ deri k'a kinbiri gban o yɔrɔ ra, o finetiri da ra, ka Ala daari, k'a bato sipaga saba lon o lon. ¹² Daniyeli juguw tagara nɔɔn fɛ ka taga bara a ra a ta bon kɔnɔ, k'a ko ye a bɛ Ala daarira ni makarikanw ye, ka Ala bato. ¹³ O tagara masacɛ fɛ, ka taga o sariya ko fɔ a ye. O ko: «Masacɛ, i ma sariya dɔ sigi ko fɔ ka taga se tere bisaba ma, ko ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka ala wɛrɛ daari, walama ka mɔɔɔ wɛrɛ daari, ni ele kelen tɛ, ko o tigi ka kan ka firi jaraw ta dinga kɔnɔ wa?» Masacɛ ko: «A sebera ten le; Mɛdikaw ni Pɛresikaw ta sariya lo, a tɛ se ka yelemɛ.» ¹⁴ O ka kuma ta tuun k'a fɔ ko: «Ayiwa, masacɛ, mɔɔɔ minw minana ka bɔ Zude mara ra, olugu ra kelen min tɔɔɔ ye ko Daniyeli, ale ma i jate, a ma i ta sariya fana jate. A bɛ Ala daari sipaga saba lon o lon.»

¹⁵ Masacɛ ka o mɛn minke, a jusu kasira kosebɛ. A tun b'a fɛ ka cogo pini ka Daniyeli bɔsi; fɔ ka taga o lon tere bɛɛ ban, a bɛ miirira, a bɛ se ka Daniyeli bɔsi cogo min na. ¹⁶ Nka o mɔɔɔw teliyara ka na a fɔ masacɛ ye k'a gbeleya tuun ko: «Masacɛ, i yɛrɛ k'a lon ko Mɛdikaw ni Pɛresikaw ta sariya ra, ni fen o fen sebera, ka masacɛ boronɔ la a kan ka ban, o tɛ se ka yelemɛ tuun dɛ!»

¹⁷ A kɛra ten, masacɛ ko o ye na ni Daniyeli ye, ka na a firi jaraw ta dinga kɔnɔ. Masacɛ ko Daniyeli ma ko: «I bɛ i ta Ala min bato lon o lon, ale ye i kisi.» ¹⁸ O ka Daniyeli firi dinga kɔnɔ, ka kabakuruba dɔ kɛ k'a datugu. Masacɛ k'a boronɔ la o kabakuruba kan; a ta jamanatigiw fana ka o boronɔ la a kan, janko mɔɔɔ si kana na a fɔ ko a bɛ kabakuruba bɔ yi ka Daniyeli labɔ o jina ma.

¹⁹ O ko, masacɛ tagara a ta so. A ka su bɛɛ kɛ, a ma sɔn ka domuni kɛ. A ma sɔn a ta musow si ye na a kɔrɔ; a ma se ka sunɔɔ fana.

Ala ka Daniyeli bɔsi jaraw ma

²⁰ Masacɛ wurira sɔɔɔmada jona fɛ, sani kɛnɛ ye ci, a teliyara ka taga jaraw ta dinga da ra. ²¹ A gbarara dinga ra ka Daniyeli wele, a jusu kasininba. A ko Daniyeli ma ko: «Ala nanaman ta baaraden Daniyeli, i bɛ Ala min bato lon o lon, o sera ka i bɔsi jaraw boro wa?» ²² Daniyeli tora yi ka masacɛ jaabi ko: «Masacɛ, Ala ye i mɛɛn an kɔrɔ!» ²³ Ne ta Ala k'a ta meleke ci ka na jaraw da datugu, o si ma se ka foyi kɛ ne ra, sabu Ala k'a ye ko ne jarakibari lo; ne ma kojugu si kɛ ele fana ra, masacɛ.» ²⁴ Masacɛ ka o mɛn minke, a jusu diyara kosebɛ. A ko o ye Daniyeli labɔ dinga kɔnɔ. O ka Daniyeli labɔ dinga kɔnɔ. Nɔ foyi ma ye a fari ra, sabu a tun k'a jigi la Ala kan. ²⁵ Masacɛ ko, ko mɔɔɔ minw ka Daniyeli jaraki, ko o ye na ni olugu ye, ani o ta musow ni o ta denw bɛɛ, ka na o bɛɛ firi dinga kɔnɔ jaraw fɛ. O ka o firi dinga kɔnɔ minke, hali o ma dinga kɔnɔnɔyɔrɔ yɛrɛ sɔrɔ, jaraw benna o kan ka o kolow bɛɛ nɔɔɔ.

Masace ka min latige

²⁶ Ayiwa, o kow ko, masace Dariyusi ka sebe do ke k'a ci mogow bee ma, ani siyaw bee, ani kan bee mogow, dunupa yoro bee ra. A k'a fo o ye ko: «Ala ye hera caman ke aw ye.» ²⁷ A ko: «Ne be nin fo aw ye k'a gbeleya, ko ne ta jamana yoro bee ra, mogoo bee ye siran Daniyeli ta Ala ja, k'a bonya. Ale le ye Ala panaman ye, ani Ala banbari; a ta masaya tena cen ka ye, dan te a ta kuntigiya fana ra.

²⁸ «Ale le be mogoo bosi, ale le be mogoo kisi.

A be tagamasiyenw ni kabakow ke sankolo ra, k'a ke dugukolo kan.

Ale le ka Daniyeli bosi

k'a to jaraw ma se k'a faga.»

²⁹ Ayiwa, o kow ko, Daniyeli ka loyoroɗuman soro jamana konoo masace Dariyusi ta tere ra, ani Peresikaw ta masace Sirusi fana ta tere ra.

7

Daniyeli ta siko folo: wara naani bora kogoji ra

¹ Babiloni masace Baalitazari ta masaya san folo ra, ka Daniyeli lanin to a ta lanan kan, a sikora; Matigi Ala ka fen dow yira a ra. O ko, Daniyeli ka o sikow kunbabaw sebe. A ka min fo, o ye nin ye: ² Daniyeli ko: «O lon su fe, ne k'a ye ko fono bora sankolo fan naani bee ra, ka na Kogojiba lamaga ni fanga ye. ³ Wara belebebeba naani bora kogoji ra, o si ni si te kelen ye. ⁴ Wara folo tun be i ko jara. Kamanw tun be a fe, i ko bon ta kamanw. Ka ne to a fleri ra, o k'a kamanw tige ka bo a ra, k'a wuri k'a lo a sen fla kan i ko mogoo. O ko, o ka adamaden hakiri di a ma.

⁵ «Wara flanan tun be i n'a fo waraba do; a tun lanin be a geren kelen kan, garagakolo saba be a da ra. O k'a fo a ye ko a ye wuri ka taga sogo camamba domu.

⁶ «O ko, ne ka fleri ke tuun, ka wara sabanan ye; a tun be i ko waraninkala. Kaman naani tun be a ko ra i ko konoo. Kunkolo naani fana be a fe. O ka kuntigiya di a ma.

⁷ «O ko, ka ne lanin to hali bi, ne tora fleri ra, ka wara naaninan ye. O wara tun ye fen cejuguba le ye, ani siranyafenba, min be mogoo ja tige. Barakaba le tun b'a ra. Nin jamijan negeramanw le tun be a da ra. A tun be sogo faga, k'a tigetige, k'a domu, k'a to dondon. A ni wara tow si cogo tun te kelen ye. Gban tan le tun be a fe. ⁸ Ka ne to o gbanw fleri ra, ne nana a ye ko gban fitini do bora gban tow ce ma. O gban fitini botoo ka gban saba bon ka bo yi. Nadenw tun be o gban fitini na i ko adamaden. Da do fana tun be a fe; o da tun be wasoyakumaw le fora.»

Ala saninman ta kiti

⁹ «Ayiwa, ne belen ka fleri ke tuun, k'a ye ko o ka masasiginan dow blabla. Min tun be yi kabini folofolo*, ale sigira o masasiginan do kan. A ta derege tun gbera pepepe. A kunsigi gbera i ko sagasi gbeman. A ta masasiginan tun be i ko tasumamana; masasiginan senw tun be i ko tasumakami.

* 7:9 7.9 Min tun be yi kabini folofolo, o koro ye Ala.

¹⁰ «Tasuma tun be serira ka bo a ja fe, i ko ji. Mogo waga caman caman le tun be a ta jonw ye; waga caman caman were tun lonin be a ja fe ka baara ke a ye. O ko, kitiitigebagaw sigisigira. O ka kitabu dow dayele.

¹¹ «Ne tun be fleri kera tuun, ka to ka gban fitini ta wasoyakumaw lamem. Ka ne to a fleri ra, o ka wara yere mina ka faga, k'a halaki, k'a sogo firi tasuma ra k'a jeni. ¹² Wara tow fana ta fanga minana o ra; nka o ka o panaman to ka wagati donin ke.

¹³ «Ka ne lanin to hali bi, ne ka fleri ke tuun; ne ka mogo do ye, a nana ka bo sankolo ra, sankabaw kunna, a be i ko adamaden. Min tun be yi kabini folofolo, a tun be nana o korow; o k'a mina ka na ni a ye o fe. ¹⁴ O ka kuntigiya ni bonya ni masaya di a ma, janko mogow bee, ani siyaw bee, ani kanw bee mogow ye baara ke a ye. A ta kuntigiya ye kuntigiya banbari le ye; a ta masaya fana tena cen ka ye fiyewu.»

Daniyel 7:10 ta siko korow ye min ye

¹⁵ «Ayiwa, o kow ka ne Daniyel hakiri pagami kosebe, sabu ne ka fen minw ye, o ka ne ja tige kosebe. ¹⁶ O ra, mogo minw tun be yi, ne gbarara olugu do ra k'a jininka o kow korow yereyere ra. A k'a korow fo ne ye. ¹⁷ A ko: «I ka wara belebeleba naani min ye, o ye masace naani le ye, minw bena wuri dugukolo kan yan. ¹⁸ Nka Ala korotaninba ta mogo saninmanw le bena sigi masaya ra. Olugu le bena to kuntigiya ra wagati bee, ani tuma bee.»

¹⁹ «Ayiwa, ne tun b'a fe ka wara naaninan fana ta ko lon ka ja. Ale ni tow si tun te kelen ye; siranyafenba tun lo. A pinw tun ye nege ye, a soninfaraw ye sirangege ye. A tun be sogo faga, k'a tigetige, k'a domu, k'a to dondon. ²⁰ Gban naani min tun be a kun na, ne tun b'a fe ka o korow fana lon ka ja, ani gban fitini min boto ka gban saba bon ka bo o no ra. Nadenw tun be o gban fitini na, da do fana tun b'a ra; o da tun be wasoyakumaw fora. O gban fitini baraka tun ka bon ni gban tow bee ta ye.

²¹ «Ne tun ka fleri ke, ka o gban fitini ye, a be kere kera ni Ala ta mogo saninmanw ye, fo ka se o ra. ²² Nka min tun be yi kabini folofolo, ale nana kiti ben a kan ka jo di Ala korotaninba ta mogo saninmanw ma. O ko, wagati sera minke, masaya dira Ala ta mogo saninmanw ma.

²³ «Ayiwa, o kow korow fora ne ye, ko: «Wara naaninan ye masace naaninan ta masaya tagamasiyen le ye. O masaya fana bena wuri dugukolo kan yan. A ta masaya ni masaya tow si tena ke kelen ye. A bena dunuwa yoro bee domu, ka mogow tigetige ka o dondon. ²⁴ O wara ta gban tan, o ye masace tan le ye; o masace tan bee bena bo wara ta masaya le konow. Nka masace kelen bena na olugu ko fe, ale ni tow tena ke kelen ye fiyewu. A bena masace saba laben. ²⁵ A bena kumajuguw fo Ala korotaninba ma, ka Ala korotaninba ta mogo saninmanw tooro. A bena a fo ko a be Ala ta mogo saninmanw ta wagati sigininw ni o ta sariyaw ye lema. Mogo saninmanw bena ke a ta fanga korow fo wagati kelen, ani wagati dow, ani wagati tarance†.

²⁶ «²⁶ O ko, kiti wagati bena se; o bena a ta kuntigiya bosi a ra, k'a halaki k'a ban pewu. ²⁷ O tuma ra, dunuwa masayaw ta fanga bee, ani o ta kuntigiya bee, ani o ta bonya bee bena di Ala korotaninba ta mogo saninmanw le ma. O ta masaya bena ke masaya banbari le ye. Dunuwa fagamaw bee bena ke o ta jonw ye, ka o yere majigi o ye.»

† 7:25 7.25 O korow ye san kelen, ani san fla, ani san tarance. An be se k'a fo san saba ni tarance (Yirari 12.14).

²⁸ «Ayiwa, kuma laban le ye nin ye. Ayiwa, nin kow miiriyaw ka ne Daniyeli hakiri pagami kosebe, ka ne siran, fo ka ne cogo yelema. O koson ne ka nin kow bee to ne yere konɔ.»

8

Daniyeli ta siko flanan: sagajigi ni bakoronin

¹ «Masace Baalitzari ta masaya san sabanan na, ne Daniyeli sikora ka fen dow ye tuun; o kera ne ta siko folo ko fe. ² Ne ka min ye, o fle nin ye: ne ka ne yere ye Suzi dugu konɔ, min ye Elamu jamana masaduguba ye; ne tun be Hulayi bada ra. ³ Ne ka fleri ke, ka sagajigi do lonin ye bada ra. Gban jamijan fla tun b'a ra; kelen bora kelen ja. Min bora ko fe, ale tun ka jan ka teme to kelen kan. ⁴ Ayiwa, ne k'a ye ko o sagajigi tun be turi kera terebenyanfan na, ani sahiliyanfan fe, ani woroduguyanfan fe. Danfen si tun te se ka lo a ja. Ni a tun ka fen o fen mina, mogɔ si tun te se ka o bosi a boro. Ni fen o fen tun k'a diya, a tun be o le ke; a baraka bonyara kosebe.

⁵ «Ka ne to o ko miiri ra, ne barara ka bakoronin do borito ye ka na ka bo terebenyanfan na. A tun be yorow yaalara ka na, hali a senw tun te sera dugu ma. Gban jamijanba kelen tun be a paden fla cemance ra. ⁶ Ne tun ka sagajigi gbantigi min ye bada ra, bakoronin tagara se o ma; a girinna ka la o kan ni a fanga bee ye. ⁷ A dimininba ka sagajigi tu fo ka sagajigi gban fla kari. Sagajigi fanga ma se a ra. A ka sagajigi ben dugu ma k'a dondon ni a sen ye. Mogɔ si ma soro min be se ka sagajigi bosi a boro.

⁸ «Bakoronin fanga bonyara kosebe. Nka tuma min na a ta fanga tun be a tan ni fla ra, a gban jamijan karira. Nka a karira minke, gban jamijanba naani were bora o no ra, ka nasin dunuƙa fan naani bee ra. ⁹ Gban fitini do fana bora o gbanw kelen kunna; o gban fitini bonyara kosebe. A k'a ta fanga nasin woroduguyanfan fe, ani tereboyanfan na, ani jamanaw bee ra pumanman* fan fe.

¹⁰ «A fanga bonyara fo ka se Ala ta danfenw ma sankolo ra; a ka o danfen dow sama k'a ben dugu ma, ani lolo dow, ka olugu dondon ni a sen ye. ¹¹ A k'a yere bonya fo k'a yere suma ni sankolo danfenw Kuntigiba yere ye. Saraka minw ka kan ka bo lon o lon sankolo danfenw Kuntigiba ye, a ka o bee lalo; a ka sankolo danfenw Kuntigiba ta yoro saninman lanogo. ¹² Sankolo danfenw blara a ta fanga koro; saraka saninman min tun be bo lon o lon, o dablara, jurumun koson. Mogow ka Ala ta can sira bla. A kera ten, ni o gban fitini ka fen o fen ke, o be ja a boro.

¹³ «Ayiwa, o ko, ne ka meleke saninman do kumakan men. Meleke saninman do were ka ale jininka ko: <Ko minw yirara, o kow bena to ka ke fo wagati juman le? Saraka min tun be bo lon o lon, o dabanin bena to ten ka se fo wagati juman? Mogow bena to o ta kewalejuguw ra ka se fo wagati juman? O bena Ala ta yoro saninman ni Ala ta danfenw minako juguya fo wagati juman?>

¹⁴ «A k'a fo ne ye ko: <Soƙomada waga kelen, ani soƙomada keme ni soƙomada bilooru, wulada waga kelen, ani wulada keme ni wulada bilooru†, o le bena teme, Ala ta yoro saninman be soro ka saninya.>

* **8:9** 8.9 Jamana bee ra pumanman, o ye Izirayeli jamana ye. † **8:14** 8.14 Aw ye nin yorow fle: Daniyeli 7.25; 8.26; Yirari 12.14.

Meleke ka siko koro fo Daniyeli ye

¹⁵ «Ayiwa, Ala tun ka fen minw yira ne ra, ka ne Daniyeli to o fenw ni o koro miiri ra, danfen do nana lo ne ja fe, a be i ko mogo. ¹⁶ Ne ka kumakan do men ka bo Hulayi baji cemance ra. A perenna ko: <Jibirili, a ka fen minw ye, o koro fo a ye.> ¹⁷ Ne tun lonin be yoro min na, o danfen gbarara o yoro ra. A gbarara ne ra minke, ne siranna fo ne ka ne yere firi dugu ma ka ne ja biri dugu ma. A ko ne ma ko: <Adamaden, nin lamen k'a faamu, ko i ka fen minw ye, o be wagati laban ta kow le yira.> ¹⁸ K'a to kuma ra ne fe, ne kirinna, ka ne ja birinin to dugu ma. A magara ne ra ka ne lawuri ka ne lo ne senw kan. ¹⁹ A k'a fo ne ye tuun ko: <Fen minw bena ke Ala ta dimi wagati laban na, ne bena o yira i ra; sabu o wagati latigera.

²⁰ «<I ka sagajigi min ye ni gban fla ye, o ye Medikaw ni Peresikaw ta masacew le ye. ²¹ I ka bakoronin sicamantigi min ye, ale ye Geresi jamana masace le ye. Gbanjan min tun be a paden fla cemance ra, o ye Geresi jamana masace folo ye. ²² O gban karira minke, gban naani min bora o no ra, o ye masaya naani ye min bena bo o jamana kelen na. Nka o masaya naani fanga tena bonya ka folo ta bo.

²³ «<Ayiwa, olugu ta masaya laban na, ni mogow ta kewalejuguw nana wara tuma min na, masace do bena wuri; ale bena waso, ka mogow lafiri ni ceguya ye. ²⁴ A ta fanga bena bonya, nka o fanga tena bo ale yere le ra. A bena cenri ke kosebe. Ni a ka fen o fen ke, o bee be ja a boro. A bena fangatiw halaki, ani Ala ta mogo saninmanw fana. ²⁵ A bena mogo caman nanbara a ta ceguya sababu ra. A ta yerebonya koson, mogow minw tun be a miiri ko foyi te se ka o soro, a bena olugu caman faga. A bena a fo ko a be wuri hali masacew bee ta Masace yere kama. O tuma le ra a bena halaki, k'a soro mogow boro yere tena se a ma. ²⁶ I ka min men sogomada waga kelen ni sogomada keme ni sogomada bilooru ko ra, ani wulada waga kelen ni wulada keme ni wulada bilooru[‡] ko ra, o ye can le ye. O ko gundo mara, sabu wagatijan ko lo.>

²⁷ «Ayiwa, o kow ko, ne Daniyeli koni baraka bee banna, fo ka ne bana tere dama. O ko le, ne ka soro ka ke masace ta baaraw ke ye. Nka ne tun ka fen minw ye, o ko belen tun ka ne hakiri jagami, sabu ne tun ma se k'a faamu.»

9

Daniyeli ka Ala daari

¹ «Serisesi* dence Dariyusi min tun ye Medika ye, ale le tun sigira ka ke Babiloni masace ye.

² «A ta masaya san folo ra, ne Daniyeli ka kitabuw karan; Matigi Ala tun ka kuma min don cira Yeremi da ra, ko Zeruzalemu dugu bena halaki, k'a ke tomo ye, ka se fo san biwolonfla, ne ka o kumaw koro segesege, ka o faamu.

³ «Ne ka o faamu minke, ne ka ne ja munu Matigi Ala fe, k'a daari, ni makarikanw ye, ka sun don, ka borofani don ne yere ra, ka sigi bugurigbe ra. ⁴ Ne ka Matigi Ala, ne ta Ala daari, ko a ye an ta jurumunw yafa. Ne ko: <E, Matigi Ala, ele le ka bon, i be siranyakobaw ke. Minw be i kanu, ka i ta sariya sira tagama, i be to i ta jenogonya ra ni olugu ye, ka kopuman

[‡] 8:26 8.26 Aw ye Daniyeli 8.14 fle. * 9:1 9.1 Serisesi togo le ye ko Asuwerusi, heburukan na.

ke o ye. ⁵ An ka jurumun ke, an ka ko benbariw ke, an ka kojuguw ke, an murutira ka i ta sariyaw sira bla, ka ban i ta cifoninw na.

⁶ « ‹I ta jonw, minw ye i ta ciraw ye, i ka olugu ci ka kuma an ta masacew ni an ta fagamaw ni an bemaw ni an ta jamana mogow bee fe; nka an ma son ka olugu ta kuma lamén.

⁷ « ‹Matigi Ala, ele koni terennin lo; anw le maroyara bi, anw minw bora Zuda, ani minw bora Zeruzalemu, ani Izirayelimogow tow bee, minw yoro ka surun, ani minw yoro ka jan, i ka minw bee gben ka taga jamana werew ra, sabu an ka i kan bla ka terenbariyakow ke.

⁸ « ‹E, Matigi Ala, anw le maroyara, an ni an ta masacew, ani an ta jamana namogow, ani an bemaw; sabu anw ka i hake ta.

⁹ « ‹Nka ele min ye Matigi Ala ye, an ta Ala, ele be hina, i be yafa an ma, hali ni an murutira ka i ta sariya sira bla. ¹⁰ An banna ka Matigi Ala, an ta Ala kan men; a k'a ta sariya minw di a ta jonw ma, minw ye a ta ciraw ye, k'a lase an ma, an ma son ka o sariyaw sira tagama.

¹¹ « ‹Izirayelimogow bee le ka i ta sariyaw cen. O bee le ka o ko di, ka ban ka i ta kuma lamén. O le koson, danga ni kojugu minw fora Ala ta jonce Musa ta sariya ra, o dangaw benna an kan, sabu an ka Ala hake ta. ¹² I tun k'a fo ko i bena min ke anw ni an ta jamana namogow ra, i ka o ke. I ka o tooroba lase an ma. Tooro min sera Zeruzalemu dugu ma, o tooro jagon ma deri ka se dunupa yoro si ra ka ye. ¹³ O toorokow bee sera an ma, i n'a fo a tun sebera cogo min na Musa ta sariya ra. Nka hali bi, an belén ma son ka Matigi Ala, an ta Ala daari, an ma son ka an ta terenbariyakow dabra, an ma son ka i ta kuma jate ko can lo. ¹⁴ O le koson Matigi Ala, i k'a dabo a kama k'a to o kojuguw ye an soro; sabu, Matigi Ala, an ta Ala, i terennin lo i ta koketaw bee ra; nka anw le ma son ka i ta cifoninw lamén.

¹⁵ « ‹Ayiwa, sisan an Tigi Ala, ele le ka i ta mogow namina ka o labo Misiran jamana ra, i ta sebgaya baraka ra, ka i togo bonya fo ka na se bi ma. Nka anw ka i hake ta, an jarakira.

¹⁶ « ‹Matigi Ala, i ta terenninya koson, sabari ka i ta dimi ni i ta jusugban mabo Zeruzalemu dugu ra, min ye i ta kuru saninman ye†; sabu anw ni an bemaw ta jurumunw ni an ta terenbariyaw koson, siya minw bee ka an ta jamana lamini, olugu be Zeruzalemu ni a dugumogow mafiyenyara.

¹⁷ « ‹Ayiwa, sisan, an ta Ala, sabari ka i ta jonce ta daariri ni a ta makarikanw lamén. I togo koson, Matigi Ala, sabari ka makari i ta yoro saninman na, k'a saninya, sabu mogow k'a halaki.

¹⁸ « ‹Ne ta Ala, sabari ka i toro malo, ka an lamén. I ja lo an ta jamana ra k'a cencogo fle! I togo sigira dugu min na, o cencogo fle! An te i daarira ka makarikanw fo anw ta terenninya le koson, nka an be i daarira i ta hinaba le koson.

¹⁹ « ‹An Matigi, an lamén! An Matigi, yafa an ma! An Matigi, i janto an na, i ye an bosí i togo koson, i kana meen, ne ta Ala; sabu i yere togo le be i ta dugu kan, i togo le be i ta mogow fana kan.» »

Meleke Jibirili ka siko korow fo

²⁰ «Ne tora Ala daari ra, ka ne ta jurumun ni ne ta jamana mogow, Izirayelimogow bee ta jurumun fo Matigi Ala ye, ka makarikanw fo Matigi Ala, ne ta Ala ye, a ta kuru saninman ko ra.

²¹ «Ka ne to daariri ra, ne tun ka ce min ye ne ta siko do ra kakoro, min ye jibirili le, ale wurira ni a kamanw ye, ka teliya ka na ne fe, wulafesaraka

† 9:16 9.16 Kuru saninman, o korow Zeruzalemu dugu.

bowagati ra. ²² A nana kuma ne fe, k'a fo ko: <Daniyeli, ne nana hakiri ni faamuri le di i ma. ²³ Kabini i ka i ta makarikanw damina, Ala ka kuma jaabi di; ne nana o le fo i ye, sabu i ye Ala ta mogo kanunin le ye. O ra, i toro malɔ nin kuma ra, i ka min ye, i jija ka o korɔ faamu. ²⁴ Ala ka san biwolonfla sigiyɔroma wolonfla le latige i ta jamana ni i ta dugu saninman ko ra. Ni o wagati dafara, terenbariyakow be sorɔ ka dabra, kojuguw be ban, jurumunw be yafa, terenbanya banbari be sigi, Ala ka fen minw yira, ani ciraw ka kuma minw fo, o kow bee be ke, Ala ta yoro saninmanba fana be saninya ka bla danna Ala ye.

²⁵ « I ka kan k'a lon k'a faamu, ko wagati min na a fora ko Zeruzalemu dugu bena lo kokura, k'a ta o wagati ra fo ka taga se Ala ta mogo panawolomanin nawagati ma, san wolonfla sigiyɔroma wolonfla le bena teme. Sani san wolonfla sigiyɔroma biwooro ni fla ce, dugu bena lo kokura, k'a yoro bee lalaga, k'a kogow lo; nka o wagatiw bena gbeleya kosebe.

²⁶ « Ni o san wolonfla sigiyɔroma biwooro ni fla dafara, mogow bena Ala ta mogo panawolomanin do faga; mogo si tena son ka lo ni a ye k'a deme. O ko, jamana do ta kuntigi ni a ta kerekejama bena na dugu ni yoro saninman ci. O bee n'a ta, Ala bena dimi ka o kuntigi halaki. Nka sani a ye sa, a bena kere wuri ka cenri ke, i ko a fora cogo min na. ²⁷ A bena jɛnɔgɔnyagbelen don ni mogo caman ye k'a ta fanga digi olugu kan fo san wolonfla. O san wolonfla cemance ra, a bena a fo ko o ye began sarakaw ni siman sarakaw dabra. O kuntigi cenrikebaga bena ko haramunin suguya bee ke, fo ka taga se a yere halaki lon ma, i n'a fo a latigera a ta ko ra cogo min na. »

10

Ala ka tagamasiyen do were yira Daniyeli ra

¹ Peresikaw ta masace Sirusi ta masaya san sabanan na, Ala ka kuma do fo Daniyeli ye, o tun be Daniyeli min wele ko Belisari. O kuma ye cankuma le ye; a be wagatigbelen dow ta ko le fo. Daniyeli ka o kuma laman ka ja; Ala ka o kuma korɔ yira a ra janko a ye a faamu.

² « O wagatiw ra, ne Daniyeli, ne ka logokun saba ke, ka ne yere majigi Ala ja korɔ, ka ne diyanyafenw bee ye ka o to yi. ³ Ne ma son ka domuni panaman ke; ne ma sogo domu, ne ma duven min. Ne ma turu mun ne yere ra ka ne yere kasa diya, fo ka taga o logokun saba dafa.

⁴ « Ayiwa, san karo folo tere mugan ni naaninan, ne tun be bada ra, ba belebele min be wele ko Tigere. ⁵ Ne ka ne ja korota ka fleri ke minke, ne ka ce do lonin ye, lenfani derege b'a ra, a cesirinin be ni cesirinan min ye, o ye Ufazi sanin yereworo ye. ⁶ A fari tun be manamanana i ko lulu. A pada tun be manamanana i ko sanmanamana. A padenw tun be i ko tasumamana. A senkalaw ni a borokalaw tun be manamana i ko siranegge nugunin. A kumakan tun be i ko jamaba do mankan.

⁷ « Ne Daniyeli kelen le ka o tagamasiyen ye. Minw tun be ni ne ye, olugu m'a ye, nka siranya do le barara ka o mina; o borira ka taga dogo.

⁸ Ne kelen le lonin tora ka ke o tagamasiyenba fle ye. Ne fari bee nana ke magaya ye, ka ne pada cogo yelɛma, ka ne baraka bee ban. ⁹ Ne ka o ce kumakan men. Ne k'a kumakan men minke, ne kirinna, ka ben ka ne ja biri dugu ma.

¹⁰ « Ne bennin ko, ne k'a ye ko boro do magara ne ra, ka ne biri ne kinbirikunw ni ne borow kan, ne yereyereto. ¹¹ A ko ne ma ko: <Daniyeli,

Ala ta mɔgɔ kanunin, ne bɛna min fɔ i ye, o lamɛn kɔsɛbɛ, k'a kɔrɔ faamu. I bɛ yɔrɔ min na, i wuri ka lɔ yi, sabu ne cira ele le fɛ sisan.> A ka o kuma fɔ ne ye minke, ne yɛyɛrɛtɔ wurira ka lɔ. ¹² A ko ne ma tuun ko: <Daniyel, i kana siran; sabu i ka i yɛrɛ majigi Ala ja kɔrɔ, ka Ala daari, janko ka faamuri sɔrɔ; ayiwa, kabini o lonw tere fɔlɔ, i ta Aladaari minana. Ne nana ka na i ta daariri kɔjaabi le fɔ i ye. ¹³ Pɛresikaw ta mara mɛlɛkɛ kuntigi le tun ka ne bari fɔ tere mugan ni kelen. Mɛlɛkɛ kuntigi Mikayilu le nana ne dɛmɛ. Ne tora Pɛresikaw ta masacɛw kɔrɔ. ¹⁴ Min bɛna kɛ i yɛrɛ ta jamana mɔgɔw ra kɔ fɛ, ne nana o le fɔ i ye, sabu nin kow ye ko nataw le ye.>

¹⁵ «K'a to kuma ra ne fɛ, ne kun birinin tora, ne ma se ka foyi fɔ. ¹⁶ Ne ka cɛ dɔ ye tuun, a bɛ i ko adamaden, a nana maga ne dagbolow ra. O kɛra minke, ne sera ka kuma. Ne kumana o tigi fɛ k'a fɔ a ye ko: <Ne matigice, ne ka fɛn min ye o ka siranya bla ne ra, fɔ ka ne baraka ban. ¹⁷ Ne matigice, sisan i ta jɔncɛ bɛna kuma i fɛ cogo di? Ne baraka bɛɛ banna, fɔ ka ne nɛnkiri mina ne ra.>

¹⁸ «O tuma ra, o danfɛn min tun bɛ i ko adamaden, o magara ne ra tuun, ka baraka don ne ra. ¹⁹ A k'a fɔ ne ye ko: <Ala ta mɔgɔ kanunin, i kana siran. I jusu suma, ka i yɛrɛ ja gbɛleya, ka baraka don i yɛrɛ ra.> K'a to kuma ra ni ne ye, baraka ka donna ne ra. Ne ko: <Ne matigice, kuma sisan, sabu i ka baraka don ne ra.> ²⁰ A ko: <Ne nana i fɛ kun min na, i ka o lon wa? Sisan ne bɛ taga Pɛresikaw ta jamana ta mɛlɛkɛ kuntigi kɛrɛ. Ni ne ka taga, Gɛrɛsi jamana ta mɛlɛkɛ kuntigi bɛna na. ²¹ Nka min sebera Ala ta can kitabu kɔnɔ, ne nana o le fɔ i ye. Mɔgɔ si tɛ ne dɛmɛ o kɛrɛ ra ni aw ta jamana ta mɛlɛkɛ kuntigi Mikayilu tɛ.

11

¹ « <Mɛdikaw ta masacɛ Dariyusi ta masaya san fɔlɔ ra, ne fana tun bɛ ni Mikayilu ye, janko k'a dɛmɛ.> »

Masacɛ dɔw ta ko

² « <Ayiwa, sisan, ne bɛna can yira i ra. A flɛ, masacɛ saba wɛrɛ le bɛna wuri Pɛrɛsi jamana ra. Olugu kɔ fɛ, masacɛ naaninan bɛna sigi; nka ale ta naforo bɛna caya ka tɛmɛ tɔw bɛɛ ta kan. Ni a nana fanga sɔrɔ tuma min na a ta naforo baraka ra, a bɛna mɔgɔw bɛɛ kɔnɔnɔsu Gɛrɛsi jamana masacɛ kama.

³ « <Nka masacɛfari dɔ bɛna wuri Gɛrɛsi jamana ra; ale ta masaya bɛna bonya kɔsɛbɛ. Ni fɛn o fɛn ka o masacɛ diya a bɛna o le ke. ⁴ Nka ni a ta fanga nana bonya kɔsɛbɛ wagati min na, a ta masaya bɛna ben, a ta fanga bɛna yɛrɛgɛ ka taga dunupa fan naani na. A ta denw fana tɛna se ka sigi a nɔ ra. A ta fanga bɛna di mɔgɔ wɛrɛw le ma; nka olugu ta fanga tɛna bonya k'a ta bɔ.> »

Worodugu masacɛ ni sahili masacɛ

⁵ « <Ayiwa, worodugu masacɛ* ta fanga bɛna bonya kɔsɛbɛ, nka a ta kuntigi kelen ta fanga bɛna bonya ka tɛmɛ ale yɛrɛ ta kan. O kuntigi le bɛna sigi fanga ra. A ta fanga bɛna bonya kɔsɛbɛ.

⁶ « <San dama tɛmɛnin kɔ, worodugu masacɛ ni sahili masacɛ† bɛna jɛnɔgɔnya don. Worodugu masacɛ denmuso bɛna taga sahili masacɛ fɛ,

* **11:5** 11.5 Worodugu masacɛ, o ye Misiran masacɛ ye. † **11:6** 11.6 Sahili masacɛ, o ye Siri jamana masacɛ ye.

janko ka baraka don o ta jɛnɔgɔnya ra. Nka o muso tena mɛɛn fanga ra. Sahili masace yere ni a dence fana tena mɛɛn fanga ra. O bena o muso fana mina, ale ni a blasirabagaw, ani a face, ani min tun kera a demɛbaga ye.

⁷ « Mɔgɔ dɔ bena bɔ o muso ta somɔgɔw ra, ka muso face nɔ ta, ka ke worodugu masace ye. A bena ke cefari ye. A bena taga don sahili masace ta masadugu ra k'a ta kerekejama kere ka se a ra, ⁸ ka o ta batofenw ce ka taga ni o ye Misiran, ani o batofenw ta minan saninlamanw ni a warigberamanw bɛɛ. O kɔ, a bena san dama ke, a tena kere ke sahili masace fɛ. ⁹ Nka o kɔ, sahili masace bena taga worodugu jamana mɔgɔw kama ka taga o kere; o kɔ, a bena seko a ta jamana ra.

¹⁰ « Sahili masace dencew bena o yere laben kere kama, ka kerekejama lajen. Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ o ta sira kan o temeto bena olugu bɛɛ kere, ka yoro bɛɛ datugu i ko jiba woyoto. O bena taga hali o juguw ta kerekebon yere kama. ¹¹ Worodugu masace dimininba bena bɔ ka taga sahili masace kere ni kerekejama ye. A bena se soro sahili masace ta mɔgɔw kan. ¹² Worodugu masace ni a ta mɔgɔw bena o yere bonya, ko o ka se soro o kere ra. O bena mɔgɔ caman faga, nka o bɛɛ n'a ta, o ta fanga tena mɛɛn; ¹³ sabu sahili masace bena taga kerekejama were laben. O kerekejama bena caya ka teme folo ta kan. San dama temenin ko, a bena na ni o kerekejama ye, ani kerekeminan caman. ¹⁴ O wagati ra, mɔgɔ caman bena wuri worodugu masace kama; hali ele Daniyel ta jamana benkannebagaga dow bena wuri a kama. O cogo ra, i ka tagamasiyen minw ye, o kow bɛ ke. Nka o tena se worodugu masace ra. ¹⁵ Ayiwa, sahili masace bena wuri, ka na yelenyoro w lolo ka worodugu masace ta dugu barakaman dɔ lamini, k'a kere k'a konofenw bɛɛ ce. Worodugu masace ni a ta kerekejama bɛɛ, ani a ta kerekecefariw bɛɛ, a tena se ka lo sahili masace ja; o baraka tena se. ¹⁶ O sahili masace cenrikebaga bena a sago ke, sabu mɔgɔ si tena se ka lo a ja. Ni a nana teme yoro caman na ka cenri ke ka ban, a bena taga sigi jamanaw bɛɛ ra pumanman na. ¹⁷ A bena na ni a ta kerekejama bɛɛ ye, ka na a ke i n'a fo a b'a fe ka jɛnɔgɔnya don ni worodugu masace ye. A bena a denmuso di worodugu masace ma furu ra, janko ka worodugu masace ta masaya cen. Nka o ko tena ja a boro. ¹⁸ O kɔ, a bena yelema kogoji kofejamanaw kama, ka o caman kere ka se soro o kan. Nka jamana dɔ ta kuntigi bena a kere, k'a ta mafiyenyari lalo, k'a ta wasoya ben a yere kan. ¹⁹ O kɔ, sahili masace bena kosegi a yere ta jamana ra, ka taga don a yere ta kerebonbaw konɔ. Nka a baraka bɛɛ bena ban, a bena sa, k'a tɔgɔ tunu pewu. ²⁰ Min bena sigi a nɔ ra, o masace bena a ta fagama dɔ ci ka taga fenw ce jagboya ra jamana ta yoro nooroman‡ konɔ. Nka sani tere dama, o bena o masace faga, nka a tena faga jama ta dimi le koson, a fana tena faga kere le ra. »

Sahili masacejugu ta kewalew

²¹ « Ayiwa, mɔgɔ sonkolon dɔ le bena sigi sahili masace nɔ ra, k'a soro mɔgɔ si ma masaya di a ma. Ka mɔgɔw to hera ra, a bena a yere sigi masaya ra ni ceguya ye. ²² A juguw ta kerekejama minw ta fanga tun bɛ taga yoro bɛɛ i ko jiwoyoba, a bena olugu bɛɛ datugu, ka o bɛɛ halaki. A bena Ala ta mɔgɔw ta kuntigi dɔ fana faga. ²³ Minw bɛɛ bena jɛnɔgɔnya don ni a ye, a bena o bɛɛ nanbara; a ta fanga baraka bena to ka bonya ka

‡ 11:20 11.20 Jamana ta yoro nooroman, o ye Zeruzalemu Alabatosoba ye.

taga na, k'a soro a ta mogow man ca. ²⁴ Ka mogow to hera ra, a bena taga don jamana yorɔɔnumanw na, ka taga mogow kere, ka o ta borofenw ni o ta naforow ce, ka o di a ta mogow ma; k'a soro hali a bemaw ma son ka o ko ɔogon ke. A bena a fo ko a be dugu barakaman dow fana kere. Nka a bena wagati dama doron le ke o kow ra. ²⁵ A bena a jigi la a ta fanga kan, ka jija ka kerekejama caman lajen, ka taga worodugu masace kama. Worodugu masace fana bena na o no fe ni kerekejama caman ni barakaba ye, nka worodugu masace tena se a ra, sabu o bena jen dow siri ale kama. ²⁶ A yere ta mogow dow le bena a janfa. O bena a ta kerekejama gben ka o bee yerege, a ta kerekeden caman bena faga. ²⁷ O ko, o masace fla bena sigi ka domuni ke ɔogon fe. Nka juguya le bena ke o bee jusukun na ɔogon kama; o ra, o bena kuma nka o si tena gbe ɔogon ye. O ta ɔogonye tena foyi na, sabu o ta miiriya ra o tun b'a fe ka min ke, o wagati ma se folo. ²⁸ Sahili masace bena kosegi a yere ta jamana ra ni naforo caman ye. A bena Ala ta mogow koninya; a bena wuri olugu kama ka o kere, ka soro ka taga a ta jamana ra.

²⁹ « <Ayiwa, wagati do bena se tuun, sahili masace bena wuri ka taga worodugu masace kere. Nka o kere tena ke i ko folo ta. ³⁰ Mogow dow bena na a kama kurunbaw konɔ ka bo terebenyanfan na. A baraka bee bena ban; a bena kosegi a ta jamana ra. A dimininba bena wuri Ala ta mogow kama tuun ka olugu kere. O ko, Ala ta mogow minw bena ban Ala ta jenɔogonya ra, a bena olugu le ke a jenɔogonw ye. ³¹ A bena a ta kerekeden dow ci Ala ta mogow kama. Olugu bena taga Ala ta yoro saninman lanogo. Saraka min tun be bo Ala ye lon o lon, o bena o dabra, ka fen haramunin bla sarakajenifen* kan. ³² Masace yere bena Ala ta mogow dow negge, k'a to o ye Ala ta jenɔogonya cen. Nka minw be Ala ta can kan, olugu tena son a ta ma. ³³ Olugu ra minw ye kolonbagaw ye, olugu bena mogow tow caman karan Ala ta sariya ra. Nka o bena olugu dow faga, ka dow jeni, ka dow borofenw bee bosi o boro, ka o bla kaso ra. ³⁴ O ta toorow wagati ra, mogow panaman tena soro ka o deme. Dow bena a ke i n'a fo o be ni o ye, nka o bena o ke flankafuya le ra. ³⁵ O kolonbaga minw tugura Ala ko, o bena olugu dow faga. Olugu ta saya le bena ke sababu ye, ka Ala ta mogow saninya, ka o gbe, fo ka taga wagati laban se; sabu wagati min latigera, o ma se ban.

³⁶ « <Ni fen o fen koni ka o masace diya a bena o le ke. A bena a yere korota, ko ale ka bon ni batofenw bee ye. Kumajugu minw ɔogon ma deri ka men folo, a bena o le fo Ala korotaninba yere ma. A bena togo soro fo ka taga Ala ta dimi wagati se; sabu Ala ka min latige a kama, a bena o ke a ra. ³⁷ A bemaw tun ka batofen minw bato, ani musow be batofen minw kanu kosebe, a tena o si jate; a tena ala were jate, sabu a bena a fo ko ale yere ka bon ka teme o bee kan. ³⁸ A yere ta ala min be a ta masadugu konɔ, a bena o le bato ni sanin ye, ani warigbe, ani lulu suguya caman ye, ani fen dawulamanw; k'a soro a bemaw si ma o ala bato ka ye. ³⁹ A bena duguw kere o ala sababu ra, min ye siya were ta ala ye. Ni mogow minw ka son o batofen ma, a bena olugu bonya, ka o sigi kuntigiya ra mogow caman kunna. A bena a ta jamana yoro dow di o mogow ma ka o ke o sara ye.> »

Sahili masacejugu labancogo

⁴⁰ « <Ayiwa, ni sahili masace ta wagati laban nana se, worodugu masace bena wuri a kama tuun. Nka sahili masace bena girin ka na a kama ni barakaba ye, i ko sanfoɔɔba, ni a ta sowotorow ni a ta sotigiw ni a ta

jirakurunw ye, ka na a kere. A bena don jamana caman na ka o fa ni a ta kerekejama ye, i n'a fo jiba min be woyo ka yoro be fa. ⁴¹ A bena don jamanaw be ra pumanman na, ka o fana mina, ka mogo caman faga. Nka Edomukaw, ani Mohabukaw bena bosi a boro, ani Amonkaw ta namogow. ⁴² A bena a ta fanga sigi jamana werew kan fana; hali Misiran jamana tena bosi. ⁴³ A bena Misiran ta naforow ce, ani a saninw, ani a warigbew, ani a fen dawulamanw. Libikaw, ani Etiyopikaw fana bena ke a ta fanga koro. ⁴⁴ Nka kibaroya dow bena bo tereboyanfan ni sahiliyanfan fe, o kibaroyaw bena a ja tige. O ra a fariyaninba bena wuri kere kama ka mogo camanba faga. ⁴⁵ A bena a ta masa fanibon lo kogoji ni kuru ncoroman saninman furance ra. Nka a ta wagati laban bena se; mogo si tena soro k'a dema. »

12

Melke ka wagati labanw ko fo Daniyeli ye

¹ « Ayiwa, o wagati ra, melkew kuntigiba Mikayilu bena na. Ale le ye aw ta jamana korosibaga ye. O wagatiw bena ke wagatigbelenbaw le ye. Kabini siyaw be dugukolo kan o torojugu ngon ma deri ka ke folo. O wagati ra, i ta jamana mogo minw togo sebera janamanya kitabu kono, olugu bena kisi. ² Minw be sunogora bogo ra, dugukolo jukoro, olugu caman bena kunu. Dow bena kunu ka janamanya banbari soro, dow fana bena kunu ka ke maroya ni toro banbari ra. ³ Mogo minw kera mogo hakirmanw ye, olugu bena manamana i ko sankolo noro; minw ka mogo caman karan terenninya sira ra, olugu fana bena manamana i ko sankolo lolow, wagati be, ani tuma be. »

⁴ « Ayiwa, ele Daniyeli, ele ye nin kumaw mara ka ja; kitabu datugu, k'a siri k'a bla, fo ka taga wagati laban se. Mogo caman bena a karan k'a segesege, ka o ta lonniya caya. »

⁵ « Ka ne Daniyeli to o tagamasiyenw fleri ra, ne ka mogo fla were ye, kelen lonin be ba fan kelen na, to kelen lonin be a fan do ra. ⁶ Min tun ka lenfani don ka lo baji kan, o ra kelen ka o lenfanitigi jininka ko: « Nin kabakow laban bena ke wagati juman le? » ⁷ Lenfani donbaga min tun lonin be baji kan, ne ka ale kumakan men; a k'a kininboro wuri, k'a numanboro fana wuri san fe, ka kari Ala banbari togo ra, k'a fo ko: « Nin kow bena ke ka se fo wagati kelen, ani wagati fla, ani wagati tarance*. Ni Ala ta mogo saninmanw baraka nana ban tuma min na pewu, nin kow be soro ka ke. »

⁸ « Ne ka nin kuma men, nka ne m'a faamu. Ne k'a jininka ko: « Ne matigce, ni kow laban bena ke wagati juman le? » ⁹ A ka ne jaabi ko: « Daniyeli, ele ye taga. Nin kumaw maranin ka kan ka to, ka kitabu datugu k'a siri k'a bla, fo ka taga wagati laban se. ¹⁰ Torow bena mogo caman saninya, ka o gbe. Nka mogojuguw bena to o ta juguya ra; o tena foyi faamu. Mogo hakirmanw le bena nin kow faamu. ¹¹ Saraka min tun be bo lon o lon, o dablara wagati min na, k'a ta o wagati ra fo ka taga se lon min cenrikebaga ka fen haramunin bla sarakabonan kan, o bena ke tere waga kelen ni tere keme fla ni tere bikononton. ¹² Mogo minw sera ka ke kankelentigiw ye fo ka taga tere waga kelen ni tere keme saba ni tere bisaba ni tere looru dafa, olugu ta pana. »

¹³ « Ayiwa, ele koni, ele ye jija fo ka taga se a laban ma. I bena sa, ka laganfiya. O ko, i bena wuri ka i ta baraji soro dunuwa laban na. »

* 12:7 12.7 Aw ye 7.25 fle.

OZE TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Oze, ani cira Amosi, ani cira Ezayi, ani cira Mise, olugu bɛɛ tun ye wagati kelen mɔgɔw ye.

Cira Oze ka ciraya kɛ k'a yira Ala ta mɔgɔw ra ko Ala ye kankelentigi ye a ta mɔgɔw ta fan fɛ, ko nka a ta mɔgɔw ma kɛ kankelentigi ye; o bɔra Ala kɔ ka taga ala wɛrɛw, ani batofɛn wɛrɛw bato. O kosɔn Ala k'a fɔ cira ye ko a ka kan ka jatɔmuso dɔ furu, k'a yira a ta mɔgɔw ra ko o bɛ Ala kan bla, i n'a fɔ jatɔmuso min tɛ se ka sigi cɛ kelen fɛ.

Izirayeli jamana jamɔgɔw banna Ala ra, ka taga o yɛrɛ karifa siya wɛrɛw ma, ani batofɛn wɛrɛw ma. O kosɔn Ala bɛna a ta mɔgɔw wele o kiti ra. Oze ka den minw sɔrɔ ni a muso jatɔyakebaga ye, o denw tɔgɔw kɛra tagamasiyɛnw ye, k'a yira ko Ala banna Izirayelimɔgɔw ra o ta kojuguw kosɔn.

Nka cɛ bɛ yafa a furumuso ma cogo min na, Ala fana bɛna yafa a ta mɔgɔw ma o cogo ra. Ala ko o ma ko:

«Nɛ bɛna o kɛnyɛa ka bɔ o ta lanabariya ra.

Nɛ bɛna o kanu ni nɛ jusukun bɛɛ ye;

sabu nɛ ta dimi mabɔra o ra» (14.5).

O ra, an b'a ye ko nin kitabu kumaw bɛ Ala ni a ta mɔgɔ ta kanuya ko le yira. A bɛ damina ni Ala ta kanuya ko le ye (11.1-4). Ala bɛ to o kanuya kan wagati bɛɛ; a b'a fɛ a ta mɔgɔw ye o kanuya jate, ka sɔn a ma (5.15-6.6; 14.2-9). Cira b'a fɛ a lamɛnbagaw y'a faamu fana ko dan tɛ Ala ta kanuya ra.

Kitabu kɔnɔkow

Oze ta furu ko (1-3)

Ala bɛ Izirayelimɔgɔw jaraki (4-13)

Ala bɛna yafa a ta mɔgɔw ma (14)

Oze ta furu ko

¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Bɛri dɛncɛ Oze ma. O kɛra Zuda mara masacɛ Oziyasi, ani Yotamu, ani Ahazi, ani Ezekiyasi ta wagatiw le ra, ani Izirayeli masacɛ Yerobohamu, Yohasi dɛncɛ ta wagati ra.

² Matigi Ala ka kuma min fɔ Oze ye, ko a y'a lase mɔgɔw ma, o kuma damina ye nin ye. Matigi Ala k'a fɔ Oze ye ko:

«Taga jatɔmuso dɔ furu,

ka jatɔmusodɛnw sɔrɔ ni a ye;

sabu jamana k'a yɛrɛ bla jatɔyajugu le ra;

o ka o kɔ don Matigi Ala ra.»

³ Oze tagara Dibilayimu denmuso Gomɛri ta. A nana kɔnɔ ta ka dɛncɛ woro a ye.

⁴ Matigi Ala k'a fɔ Oze ye ko:

«Den tɔgɔ la ko Zizireli*,

sabu fagari min kɛra Zizireli, a to ye dɔɔnin, nɛ bɛna o hake bɔ Yehu ta durujaw ra;

* 1:4 1.4 Zizireli tun ye dugu dɔ tɔgɔ ye, ani kɛnegbɛba dɔ tɔgɔ. Kɛrɛ caman tun kɛra o yɔrɔ ra. Masacɛw Akabu ni a ta somɔgɔw bɛɛ fagara o yɔrɔ ra (Masacɛw flanan 9-10).

ne bena Izirayeli mara ta masaya ban.

⁵ O lon na, ne bena Izirayelimogow ta kalan kari Zizireli dingakonoyoro ra.»

⁶ Gomeri nana konɔ ta tuun, ka denmuso woro. Ala k'a fo Oze ye ko: «A togo la ko Lo Ruhama†; sabu ne tena to ka hina Izirayelimogow ra tuun, ka to ka yafa o ma wagati beɛ.

⁷ «Nka min ye Zuda ta mogow ye, ne bena hina olugu ra, ka o kisi ni Matigi Ala, o ta Ala ta baraka ye. Ne tena o kisi kalan baraka ra, walama kerekemuru baraka ra, walama kere baraka ra, walama sow, walama sotigiw baraka ra.»

⁸ Gomeri nana Lo Ruhama dabɔ sin na minke, a ka konɔ were ta tuun ka dence woro. ⁹ Ala ko Oze ma ko: «A togo la ko Lo Ami‡; sabu aw te ne ta mogow ye tuun, ne fana te aw ta Ala ye tuun.»

2

Ala bena kojuman minw ke a ta mogow ye

¹ «Nka lon do Izirayelimogow bena caya ka ke i ko kogojida kenken, mogow te se ka min jate, walama k'a da lon.

Yoro min na a tun fora o ma ko:
«Aw te ne ta mogow ye!»

O yoro kelen le ra o bena a fo o ma ko:
«Ala janaman ta mogow!»

² Zuda mara mogow, ani Izirayelimogow beɛ bena lajen tuun. O bena kuntigi kelen sigi o yere kunna; olugu le bena jamana mara, sabu Zizireli ta lon bena ke lonba le ye.

³ Aw y'a fo aw balemacew ma ko: «Ne ta mogow!»
Aw y'a fo aw balemamusow ma ko: «Hinasorobagaw!» »

Izirayeli ka Ala kan bla

⁴ «Aw ye aw hamuso jaraki!
Aw y'a jaraki de!
Sabu a te ne muso ye tuun,
ne fana te a ce ye tuun.

A ye a ta jatoya tagamasiyenw bo a pada ra,
k'a ta jeneya tagamasiyenw bo a sinw kan.

⁵ Ni o te, ne bena a ta faniw bo a ra k'a fari lakolon to,
k'a ke i ko a worora cogo min na.

Ne bena a ke i ko kongokolon,
k'a ke i ko jamana jintan,
k'a to minlogo y'a faga.

⁶ A ta denw koni, ne tena hina olugu ra tuun,
sabu jatamusodenw lo.

† 1:6 1.6 Lo Ruhama koro ye ko: hina te yi tuun. ‡ 1:9 1.9 Lo Ami koro ye ko: ne ta mogow te.

7 O bamuso k'a yere bla jatoya ra;
 o bamuso min ka o kono ta, ale ka maroyako le ke,
 sabu a ko: <Ne bena gban ne ta namogocew le ko;
 minw be ne ta domuni ni ne ta minji dira ne ma,
 minw be ne ta sagasifaniw, ani ne ta lenfaniw dira ne ma,
 minw be ne ta turu ni ne ta rezenji dira ne ma.>

8 «Ayiwa, a fe, ne bena naniw bla a ja,
 k'a ta sira datugu;
 ne bena kogo lo k'a lamini,
 a tena temesira soro tuun.

9 A bena gban a namogocew ko,
 nka a tena se ka kun o ra.
 A bena o yoropini,
 nka a tena o ye.

Ni o kera, a bena a fo ko:
 <Ne bena seko ka taga ne cekoro fe;
 sabu ale ta wagati tun ka di ne ra,
 ka teme sisan ta wagati kan.>

10 A tun m'a lon
 ko ne le tun be domuni ni rezenji ni turu dira a ma;
 ko o tun be wari ni sanin min kera ka Baali* ta jo son,
 ko ne le tun be o wari ni o sanin caman bee dira a ma.

11 «Ayiwa, ne bena na ne ta simanw mina a ra simankanwagati ra,
 ka ne ta rezenji mina a ra rezentigewagati ra.

A tun be ne ta sagasifaniw ani ne ta lenfani minw donna,
 ne bena o fana bo a ra.

12 Sisan ne bena a fari lakolonba le bo kene kan a namogocew bee ja na.
 Mogo si tena se k'a bosi ka bo ne boro.

13 Ne bena a ta nanagbew bee lalo:
 a ta Alabato nanagbew,
 ani a ta karokura nanagbew,
 ani a ta Nenekirilon nanagbew, ani
 nanagbe tow bee.

14 Ne bena a ta rezensunw, ani a ta torosunw cen,
 a tun b'a fora ko a namogocew ka minw di a ma a ta sara ye.
 Ne bena o forow ke naniw le ye,
 k'a to kongosogow ye na a yiridenw domu.

15 A ka wagati min bee ke Baali ta joson na
 ka wusunun sarakaw* bo Baali ta jo ye,
 ani wagati min a tun b'a yere pari
 ni a ta nunnanegew ni a ta kannakononw ye,
 ka gban a ta namogocew ko, ka pina ne ko,
 ne bena o bee hake bo a ra.
 Matigi Ala ko ten.»

Ala ni a ta mogow bena ben kelen ma

16 «Ayiwa, a fe, ne yere bena a nege tuun ka taga ni a ye kongokolon kono,
 ka taga kuma a fe ni kanuya ye.

17 Ne bena a ta rezenforow seko a ma o yoro le ra,

ka Akōri dingakonoyoro* ke a jigisoyoro ye.
A bena donkiriw la o yoro ra i n'a fo a sunguruman,
i n'a fo lon min na a bora Misiran jamana ra.

18 «Ayiwa, o lon na kōni,
Matigi Ala ko ten,
i bena ne wele le ko: <Ne furuce!>
I tena ne wele tuun ko: <Ne matigice Baali!>
19 Ne bena Baali ta jow togow bo a da ra;
mogow si hakiri tena to o togow ra tuun.

20 «O lon na, ne bena jehogonya* do don
o ni kongosogow ce,
o ni konow ce,
o ni dugukolo fenhanaman tow bee ce.
Ne bena bonnikekalanw, ani kerekemuruw, ani kerekow ban jamana konō,
k'a to bee ye la ka sunogow hera ni laganfiya ra.

21 «Ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye wagati bee;
ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye,
ka kapa ni terrenninya ni can ye
ani numanya ni hina.

22 Ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye ni kankelentigiya ye;
ni o kera, i bena Matigi Ala lon.

23 «O lonw na kōni, ne bena aw jaabi,
Matigi Ala ko ten.

24 Ne bena sankolo jaabi,
sankolo bena dugukolo jaabi,
dugukolo bena siman ni rezenjikura ni turu jaabi,
olugu bena Zizireli mara mogow jaabi.

25 Ne bena o dan, ka o caya jamana konō i ko siman, ka o ke ne ta ye.
Ne bena hina Lo Ruhama ra;
ne bena a fo Lo Ami ma, ko: <Ne ta mogow!>
O fana bena a fo ne ma ko: <An ta Ala!> »

3

Oze k'a muso kanu tuun

¹ Matigi Ala k'a fo ne ye tuun ko: «Taga i muso ko, i y'a kanu tuun, hali ni ce were b'a kanuna, hali ni a be jeneya ra ni ce were ye. A kanu i ko Matigi Ala be Izirayelimogow kanu cogo min na, hali k'a soro olugu tugura batofen werew ko; o batofenw ta rezenburuw* le ka di o ye kosεbe.»

² O ra, ne ka warigbe tan ni looru, ani simankise kilo keme naani ni kilo bilooru sara, ka o muso ta kokura. ³ Ne ko a ma ko: «To ne fe ka mēen, i kana i yere bla jatoya ra, i kana son ce were ra; ne fana bena to ni i ye o cogo kelen le ra.»

* **2:17** 2.17 Akōri dingakonoyoro tun be Zeriko dugu kere fe; a yoro tun kera tooyoro le ye (Yosuwe 7.24-26; 15.7). * **3:1** 3.1 O tun be o rezenburuw ke ka batofen dow son (Ezayi 16.7; Yeremi 7.18; 44.19).

4 Ayiwa, Izirayelimogow bena wagatijan ke, masace tena ke o fe, kuntigi tena ke o fe, o tena saraka bo, kabakuruan tena ke o fe, o be min son, saninderege† tena ke o fe, batofen tena ke o fe.

5 Nka o ko fe, Izirayelimogow bena seko ka na; o bena Matigi Ala ta jennogonya jini, o ta Ala, ka o ta masace Dawuda ta duruja fana yorojini. Wagati nataw ra, Alapasiran bena don o ra; o yereyere to bena na Matigi Ala fe, janko ka na neema soro a fe.

4

Ala k'a ta mogow jaraki

1 «E, Izirayelimogow, aw ye Matigi Ala ta kuma lamen, sabu kiti do be Matigi Ala ni a ta jamana mogow ce, sabu kankelentigiya banna, numanya banna, Ala lonniya banna jamana konso.

2 Danga kumaw, ani nanbara, ani mogofaga, ani sonyari, ani jencya, o le be yoro bee ra; adamadenw jori be yoro bee.

3 O koson sukasi bena ke jamana konso; jamana mogow bee baraka bena ban, ani fenpanaman minw be kongo konso, ani konow bee; hali kojirajegew, o bee bena faga ka ban.

4 «Nka mogow si kana sosori ke ni a mogorogon ye, mogow si kana si jaraki; ne be kiti ra ni aw sarakalasebagaw le ye.

5 Aw bena talon ka ben tereghan fe, aw ni ciraw bee bena talon ka ben su fe; ne bena aw bamuso* halaki.

6 Ne ta mogow be halakira o ta kolonbariya koson; i n'a fo aw banna lonniya ra, o ra ne bena aw bo ne ta sarakalasebagaya ra. I n'a fo aw jinana aw ta Ala ta sariya ko, o ra ne fana bena jina aw ta denw ko.

7 «O be cayara ka taga cogo min na, o ta jurumun fana be cayara ka taga ten le. Ne bena o ta yerebonya yelama k'a ke maroya ye.

8 Ne ta mogow be jurumun minw ke, sarakalasebagaw be baro o sarakaw le ra. Ni ne ta mogow be kojugu ke, o le ka di o ye kosebe.

9 Min bena ke mogow tow ra, o kelen le bena ke sarakalasebagaw ra. Ne bena o ta kojuguw hake bo o ra; ne bena o sara ka kapa ni o ta kawalew ye.

10 O bena domuni ke, nka o tena fa. O be jatoya ke, nka o tena den soro;

† 3:4 3.4 Saninderege tun ye sarakalasebaga ta fani do ye, a tun be se ka lagberi ke ni min ye.

* 4:5 4.5 Aw bamuso, o koro ye Izirayeli ta jamana.

sabu o bora Matigi Ala ko

¹¹ ka o yere bla jatoya ra,
ka duvenkoro ni duvenkura min.
O le ka faamuri bo ne ta mogow hakiri ra.

¹² «Ne ta mogow be o ta yirimogoninw le pininka;
o ta lagberikebere le be kuma o fe.

Jatoya jusu min be o ra, o le ka o lafiri;
o be to jatoya ra, ka o yere mabo o ta Ala ra.

¹³ O be sarakaw bo kuruw kunna;
o be wusunun sarakaw* bo kongoriw kan,
ani yirisunbaw, ani pepiliyesunw, ani terebentisunw jukoro,
ko sabu o yiriw suma ka di.
O le koson aw denmusow be jatoya ke,
aw dencew ta musow be jeneya ke.

¹⁴ Ne tena aw denmusow ta jatoya hake bo o ra,
walama ka aw dencew ta musow ta jeneya hake bo o ra,
sabu o ta cew yere be jenna ni jatomusow ye,
ka jen ka sarakaw bo ni jatoyakebagaw ye o ta sonnikeyorow ra.
Hakiri te jamana min ta mogow fe, o mogow be halaki le.

¹⁵ «E, Izirayeli, hali ni ele ka i yere bla jatoya ra,
Zuda fana kana na jaraki ben a yere kan;
aw kana taga Giligali†,
aw kana taga Beti Aveni‡,
ka taga kari k'a fo ko:
<Ne bena kari Matigi Ala panaman togo ra!»

¹⁶ «Misimuso be muruti cogo min na,
Izirayeli fana be muruti o cogo le ra.
Yala o cogo ra Matigi Ala be se ka domuni di o ma
i ko sagaden min nasumanin be yoro laganfyanin na wa?»

¹⁷ Efirayimu§ jenna ni josonbagaw le ye;
aw y'a to yi!

¹⁸ Ni duven ka o bla doron, o be o yere bla jatoya ra;
maroyakow le ka di o ta kuntigiw ye kosebe.

¹⁹ Fono bena o ta ka taga ni o ye;
ni o kera, o ka saraka minw bo, o maroya bena o mina.»

5

Izirayeli ni Zuda ta kiti

¹ «Aw sarakalasebagaw, aw ye nin lamen!
Aw Izirayelimogow, aw ye aw janto nin kuma ra!
Masace ta somogow, aw ye aw toro malo!
Nin kiti dabora aw le kama,

† **4:15** 4.15 Giligali tun ye sonnikeyorow do ye, Zeriko dugu kere fe, min kera sababu ye ka Izirayelimogow kunnacen ka o bla joson na (Oze 9.15; 12.12; Samawilu folo 11.13-15). ‡ **4:15** 4.15 Beti Aveni koro ye ko: kojuguso; o togo lara Beteli ra, sabu Yerobohamu tun ka saninmisenen do lalaga ka o bla Beteli ka o ke batofen do ye. § **4:17** 4.17 Efirayimu tun ye Izirayeli mara bee ra belebebeba ye, o koson tuma dow ra a be bla Izirayeli mara bee no ra.

sabu aw kera jan le ye mɔgɔw ja Misipa*,
aw kera jo sirinin le ye mɔgɔw ja Tabɔri kuru† kan.

² Aw ka dingaba le sogi mɔgɔw ja Sitimu,
nka ne bena aw ta kojuguw bɛɛ hake bɔ aw ra.

³ «Ne kɔni ka Efrayimu lɔn,
Izirayeli ma dogo ne ma.
Sisan, Efrayimu, ele ka jatɔya ke,
Izirayeli k'a yere lanɔgɔ.

⁴ O ta kɛwalew bɛ o bari
k'a to o tɛ se ka seko ka na ne Ala fɛ tuun;
sabu jatɔya jusu le bɛ o ra,
o fana tɛ Matigi Ala lɔn.

⁵ Izirayeli ta yerebonya le k'a jaraki.
Izirayeli ni Efrayimu ta kojuguw bena o laben.
Zuda fana bena ben ni o ye.

⁶ «O bena taga ni o ta began sarakaw ye,
ko o bɛ taga Matigi Ala bato;
nka o tena Matigi Ala ye,
sabu Matigi Ala bɔra o cɛ ra.

⁷ O ka Matigi Ala janfa,
sabu o ka sokofɛdenw woro.
Sisan, karokura bɔlon na,
o ni o borofɛnw bɛɛ bena halaki.»

Efrayimu ni Zuda ta kere

⁸ «Aw ye buru fiye Gibeha!
Aw ye siranɛgeburu fiye Rama!
Aw ye kule ka Beti Avenikaw lasɔmi!
Boniyaminukaw, aw ye aw kɔfɛyɔrɔ kɔrɔsi dɛ!

⁹ Efrayimu bena ke yɔrɔ lakolon ye
Ala ta kiti lon na.
Ne bɛ o kuma min lase Izirayeli ta gbaw ma,
sigiya si tɛ o kuma ra.

¹⁰ Zuda kuntigiw bɛ i ko mɔgɔ minw bɛ yɔrɔw danw yelema ka dɔ fara o
ta yɔrɔ kan.
O kosɔn ne bena ne ta jusugban bɔn o kan i ko jiba.

¹¹ «O ka Efrayimu minako juguya, ka kiti ben a kan;
sabu a k'a latige ko a bɛ tugu fɛngbansanw le nɔ fɛ.

¹² O le kosɔn ne kɔni bena Efrayimu cɛn
i ko cɛnrifen bɛ fɛn cɛn cogo min na.
Ne bena Zuda fana cɛn,
i ko fɛn bɛ tori ka cɛn cogo min na.

¹³ Efrayimu k'a ta bana ye tuma min na,
Zuda k'a ta joriw ye tuma min na,
Efrayimu tagara Asirikaw fɛ;
a ka cira bla ka taga o ta masaceba fɛ.

* 5:1 5.1 Misipa tun ye jo musoman Asera ta sɔnnikeyɔrɔ dɔ ye Oze ta wagati ra. † 5:1 5.1
Tabɔri kuru tun ye Kanaanakaw ta sɔnnikeyɔrɔ dɔ ye.

Nka ale tena se ka aw keneya,
a tena se ka aw ta joriw flake.

¹⁴ «Ne le bena wuri Efirayimu kama i ko jara,
ka wuri Zuda ta somogow kama i ko jarakanbelen.
Ne, ne bena o sogo tigetige, ka taga;
ne bena o mina ka taga ni o ye, mogow si tena se ka o bosi ne boro.
¹⁵ O ko, ne be seko ka taga ne boyoro ra,
fo o yere ye na a lon ko olugu jarakira.
O tuma le ra, o bena jija ka ne ta nema jini;
o deguninba bena jija ka ne ta jehogonya jini.»

6

Ala ta mogow ta nimisarikumaw

¹ «Ayiwa, aw ye na,
an ye seko Matigi Ala fe.
Ale le benna an kan i ko wara,
nka a bena an bosi.
A ka toro ben an kan,
nka a bena an ta torow ban.
² Sani tere fla ce, a bena a to an ye panamanya tuun;
a tere sabanan, a bena an lawuri,
janko an ye panamanya a na koro.
³ An y'a lon ko Matigi Ala le ye Ala ye;
an ye jija k'a lon.
I n'a fo sigiya t'a ra, ko dugugbeda bena se,
sigiya t'a ra, fana ko a bena na an dema.
A bena na an fe i ko sanji,
i ko sanji laban min be sumaya don dugukolo ra.»

Ala k'a ta mogow jaraki

⁴ «E, Efirayimu, ne bena mun le ke ele ra sa?
E, Zuda, ne bena mun le ke ele ra?
Aw ta kanuya be teme i ko sogomada bugun,
a be teme i ko gomiji min be ja yoronin kelen na.
⁵ O le koson, ne ka ne ta ciraw ci aw kama;
ne ka aw halaki ni ne darakumaw le ye.
Ne ta kiti bena ben aw kan i ko tere yeelen.
⁶ Sabu ne be kanuya le fe,
ne te saraka fe;
ne be Ala lonniya le fe
ka teme saraka jenitaw* kan*.

⁷ «Aw ka ne ta jehogonya* cen, i ko Adama k'a cen cogo min na;
aw ka ne janfa o yoro le ra.

⁸ «Galadi† ye kojugekebagaw ta dugu le ye;
mogow faganinw joriw now be yi.
⁹ Benkannikebaga be dogo ka mogow konso cogo min na,

* **6:6** 6.6 Yesu Kirisita ka nin kuma fo (Matiyu 9.13; 12.7). † **6:8** 6.8 Galadi tun ye Zuriden ba kofeyoro dugu do ye. Masace Pekaya fagara o yoro ra (Masacew flanan 15.25).

sarakalasebagaw b'a ke ten le.

O be dogo ka mɔgɔw faga Sikemu dugu sira ra;
o be o kojugubaw le kera.

¹⁰ Ne ka kojugubaw ye Izirayelimɔgɔw ce ra;
Efrayimu be jatɔya kera,
Izirayeli b'a yere lanɔgɔra.

¹¹ «E, Zuda, simantige‡ do labenna ele fana kama!»

7

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki tuun

¹ «Tuma min ne tun b'a fe ka ne ta mɔgɔw ta bonya laseko o ma,
tuma min ne tun b'a fe ka Izirayeli kisi,
Efrayimu ta jurumunw, ani Samari* ta kewalejuguw bɔra kene kan;
sabu o ka janfakow ke.

Sonw be don fo bonw konɔ,
benkannikebagaw be ben mɔgɔw kan kene ma.

² «O tun t'a miirira o jusu ra
ko ne hakiri be o ta kojuguw bee ra.
Sisan koni o ta kewalejuguw ka o lamini fan bee ra;
ne ja be o ta kewalew bee ra.

³ «O be kojuguw ke ka masace ninsɔndiya,
ka nanbarakow ke ka kuntigiw ninsɔndiya.

⁴ O bee ye jenyakebagaw le ye!
O be i ko burujenigba gbanninmanba;
ni burujenibaga ka mugu nɔɔni ka ban, hali a te tasuma kundon tuun,
fo ka taga burumugu bee funu.

⁵ An ta masace ta janagbe† lon na,
kuntigiw be fa duven na fo ka bana bla o yere ra;
masace fana b'a boro lo o mɔgɔlɔgɔbɔbagaw ye.

⁶ «O be gbara masace ra,
k'a sɔro o jusu gbannin lo i ko burujenigba;
o korɔtoninba lo ka o ta janfa siri.
Su bee, o ta dimi tun malara,
nka sɔgɔma o ta dimi be wuri i ko tasumamana.

⁷ O bee jusu gbannin lo i ko burujenigba;
o be o ta kuntigiw halaki.
O ta masacew bee be benben,
nka o si te ne togo wele.

⁸ «Efrayimu k'a yere jagami siya tow ra;
Efrayimu kera i ko nɔmi min ma yelɛma.

⁹ Siya were mɔgɔw k'a baraka ban,

‡ 6:11 6.11 Simantige, o korɔ ye ko Ala bɛna o ta kojuguw sara di o ma. * 7:1 7.1 O wagati ra Samari le tun ye Izirayeli mara ta duguba ye. † 7:5 7.5 Ni masace tun be sigi masaya ra, o tun be janagbeba do ke a ye; mɔgo dow tun be se ka janfa siri, janko ka masace faga o janagbe wagati ra (Masacew flanan 15.8-31).

nka ale yere ma o lon.
A be korora fo k'a kunsigi gbe,
nka ale yere ma o lon.

¹⁰ «Izirayeli ta yerebonya le k'a jaraki.
Nka o bee n'a ta, o te seko ka na Matigi Ala fe, o ta Ala;
o te Matigi Ala ta jehogonya jini.
¹¹ Efrayimu kera i ko tugani naloman,
hakiri te min fe.
O be Misirankaw le wele ko o ye na o deme,
o be taga Asirikaw le fe ko olugu ye o deme.

¹² «Nka ka o tagato to,
ne be ne ta jo firi o kan ka o mina,
ka o sama ka o ben,
i ko konow be ben cogo min na.
Ni ne nana a men tuma o tuma ko o be lajenna,
ne bena o ta kojuguw hake bo o ra.
¹³ Bonu le bena o soro,
sabu o borira ka o yere mabo ne ra.
Kojuguba le bena ben o kan,
sabu o murutira ne ma.
Ne koni tun b'a fe ka o bosi,
nka olugu be faninyaw le fora ne ta ko ra.
¹⁴ O be to ka mapumankokanw fo o ta layorow ra,
nka o te kule ni o jusukun bee ye ka ne wele.
O be o yere fari tigtige[‡] janko ka siman ni rezen soro,
nka o be o ko don ne ra.

¹⁵ «Ne le tun be o karan, ka baraka don o ra;
nka olugu ka kojugu le miiri ne kama.
¹⁶ Hali ni o sekora ka bo o ta sirajugu kan,
o te teren ka na ne Ala fe.
O be i ko kalan min terennin te.
O juguw bena o ta kuntigiw faga ni kerekemuru ye,
o ta kumajuguw koson.
Mogow bena yereko o ma Misiran jamana ra.»

8

Ala ta mogow ka Ala kan bla

¹ «Buru la i da ra, k'a fiye!
Kojugu be nana Matigi Ala ta so kama i ko bon!
Sabu o ka ne ta jehogonya* cen;
o ma son ne ta sariyaw ma.
² O kulera ka ne wele ko:
<An ta Ala, anw Izirayelimogow, anw ka i lon!>

³ «Izirayeli banna kopuman ma;
o koson o juguw bena o noghen.

[‡] 7:14 7.14 O tun be o fari tigtige ka o ta batofenw le daari, janko o batofenw ye o ta senefenw na (Masacew folo 18.28).

4 O yere ka masacew sigi o yere kunna,
 k'a soro ne le ma o ci.
 O ka kuntigiw sigi o yere kunna,
 k'a soro ne ma bo a kala ma.
 O ka o ta warigbew ni o ta saninw gbasi ka o ke batofenw ye,
 ka o ke sababu ye ka o yere halaki.

5 «E, Samari, mogo si te aw ta saninmisiden* fe;
 ne dimina aw koro kosebe.
 Aw bena se ka bo aw ta saninyabariya ra tuma juman le?»

6 «Aw ta saninmisiden te Ala ye!
 A bora Izirayelimogow yere le ra;
 baarakebaga do le k'a lalaga.
 O koson o bena Samari ta saninmisiden cici fo k'a mugumugu.

7 «O ka fono le dan siman no ra;
 o fana bena sanfono le tige siman no ra.
 O ta simanw si tena falen;
 ni min ka falen, kise tena ke o ra.
 Ni kise fana kera min na,
 mogo werew le bena o be domu o fe.

8 «Siya werew ka Izirayeli kunu.
 Sisan o be siya tow ce ra i ko mina nacintan;

9 sabu o tagara Asiri.

Efrayimu be i ko kongofali min be a kelen na;

10 Efrayimu k'a pamogocew san ni bonyafenw le ye.
 Nka hali ni o ka bonyaw di siya werew ma, ne bena o lajen;
 kuntigiw ta masaceba bena o minako juguya, fo ka o halaki.

11 «Efrayimu ka sarakabonan caman lo
 ko a be jurumunyafa sarakaw* bo;
 nka o sarakabonanw yelemana
 ka ke jurumunkeyorow le ye.

12 Hali ni ne ka ne ta sariya ta kumaw sebe caman k'a di o ma,
 a bena ke o fe i ko o toro ma kuma min men ka ye fiyewu.

13 O be sarakaw faga ne ye, ka o sogo domu;
 nka o sarakaw man di ne Matigi Ala ye.
 Sisan Matigi Ala bena a hakiri fo o ta jurumunw na,
 a bena o ta terenbariyaw hake bo o ra.
 O bena seko ka taga Misiran†!

14 «Izirayeli jinana a danbaga ko;
 o ka masabonbaw le lo.
 Zuda ka dugu barakaman caman lo,
 nka ne bena tasma lajigi o ta duguw kan,
 ka o ta masabonbaw jeni.»

* 8:5 8.5 Yerobohamu le tun ka o saninmisiden lalaga ka o bla Beteli (Masacew folo 12.28-29).

† 8:13 8.13 Ka seko ka taga Misiran, o koro ye ko Izirayeli bena toro tuun, i n'a fo wagati min na o tun be jonya ra Misiran.

9

Bɔnɔ min bɛna Izirayeli sɔrɔ

1 «Ele kana ninsɔndiya dɛ, Izirayeli!

Ele kana nagari i ko jamana tɔw;

sabu ele ka jatɔya kɛ,

ka i yɛrɛ mabɔ i ta Ala ra.

I bɛ i ta jatɔya sara min sɔrɔ simangbasikɛnɛw* bɛɛ kan,
o le diyara i ye.

2 Nka simangbasikɛnɛ ta siman,

ani rɛzɛnforogiyɔrɔ ta rɛzɛn tɛna se ka mɔgɔw baro,

rɛzɛnji tɛna o labɔ.

3 O tɛna to Matigi Ala ta jamana ra.

Efirayimu bɛna sekɔ ka taga Misiran;

o bɛna taga domuni saninyabariw domu Asiri jamana ra.

4 O tɛna rɛzɛnji sarakaw* bɔ Matigi Ala ye tuun;

o ta saraka faganinw tɛna diya Ala ye.

O ta saraka domuniw bɛna kɛ o fɛ i ko sanga domuni;

ni mɔgɔ min k'a domu, o tigi b'a yɛrɛ lanɔgɔ.

O ta sarakaw bɛna kɛ o yɛrɛ ta le ye;

a tɛna don Matigi Ala ta so kɔnɔ.

5 «Aw bɛna mun le kɛ janagbelonba ra?

Aw bɛna mun le kɛ Matigi Ala ta janagbelon na?

6 «Ayiwa, o tagatɔ flɛ,

sabu o ta jamana bɛɛ cɛnna.

Misiran jamana le bɛna aw ladon;

Mɛnfisi† dugu le bɛna kɛ aw ta kaburu ye.

Binjuguw bɛna o ta naforo bɛɛ cɛn;

ɲaniyiruw bɛna wuri o ta bonw kɔnɔ.

7 «Ayiwa, hakɛbɔlon bɛ nana!

Kojuɲu saralon bɛ nana!

Izirayeli ka kan ka o lɔn.

Ala ta cira kɛra fato le ye,

Ala Nin bɛ min kɔnɔ, o kɛra hakirintan ye!

Aw ta terenbariya cayakojuɲu le nana ni o ye,

ani aw ta juɲuya cayakojuɲu.

8 «Ala ta cira le ye Efirayimu kɔrɔsibaga ye

Ala yɛrɛ toɲɔ ra.

Nka o bɛ jan la a ɲa a tɛmɛsiraw bɛɛ ra,

ka kojuɲu suguya bɛɛ kɛ a ra, hali a ta Ala ta so kɔnɔ.

9 O ka o yɛrɛ bla kojuɲuke ra fɔ ka tɛmɛ a dan kan,

i n'a fɔ o tun k'a kɛ Gibeha cogo min na.

Ala bɛna a hakiri to o ta jurumunw na;

a bɛna o sara ka kaɲa ni o ta terenbariyakow ye.

* 9:1 9.1 O simangbasikɛnɛw fana tun ye sɔnnikɛyɔrɔ dɔw ye. † 9:6 9.6 Mɛnfisi tun ye Misiran ta duguba ye. Masacɛw ta kaburuw tun bɛ yi. Oze bɛ nin fɔ ka Izirayelimɔgɔw lɔgɔbɔ.

10 «Ne tun ka Izirayeli soro minke,
a tun kera i ko mogo ka rezenmo soro kongokolon kono.
Ne ka aw bemaw ye minke,
o tun kera i ko mogo ka torosun den folo moninw soro.
Nka o nana se Baali Pehori[‡] minke,
o ka o yere bla o marobariyakow ra;
a laban olugu yere kera fen haramunin ye
i n'a fo o tun ka o batofen min kanu.

11 Efrayimu ta noro bena taga
i ko kono be wuri a kaman na ka taga cogo min na.
Muso tena kono ta tuun,
musokonoman tena ye tuun, janko ka na fo ko a be jigi.

12 Hali ni o ka den soro, k'a lamu,
sani o denw ye koroya, ne bena o bosi o boro[§].
Ni ne ka na ne yere mabo o ra tuma min na,
o tuma ra bono le bena o soro.

13 Ne tun be Efrayimu yera i n'a fo Tiri dugu,
min tunIGININ be yoropuman na.
Nka Efrayimu bena a denw ce ka taga ni o ye o fagabaga fe.

14 E, Matigi Ala, a di o ma!
I bena mun le di o ma sa?
Konocenbana bla o ta musow ra,
ka o sinw ja.

15 «O ka o ta kojugu bee ke Giligali,
o koson ne ka o koninya o yoro ra.
Ne bena o ghen ka bo ne ta so kono
o ta kewalejuguw koson.
Ne tena to ka o kanu tuun;
o ta kuntigiw bee ye mogo murutininw le ye.

16 «Efrayimu benna,
a liliw bee jara.
A tena den ke tuun.
Hali ni o ka den soro,
ne bena o denw faga,
o den minw ko ka gbelen o ma.

17 Ne ta Ala bena ban o ra,
sabu o ma son k'a lamen.
O bena to ka yaala o kun fe le
siya tow ce ra yi.»

10

Izirayeli ta jurumunw cayara

1 «Izirayeli tun ye rezensunpuman le ye,
min tun be den kosebe.
Nka a denw nana caya minke,
a k'a ta sonnikeyorow fana caya.
A ta jamana nana cerna minke,
a be kabakurujan minw son a ka olugu fana cerna.

[‡] 9:10 9.10 Baali Pehori ta ko: Aw ye Jateri 25; 31.16 fe.   [§] 9:12 9.12 Kitabu dow kono a sebera
ko: janko mogo si kana to o ko.

2 O jusu terennin tɛ;
nka sisan o bɛna o ta kojugu sara sɔɔ.
Ala yɛrɛ bɛna o ta sɔnnikɛyɔrɔw benben,
ka o ta kabakurujanw cɛn.

3 «O bɛna a fɔ ko: <Masacɛ tɛ an fɛ,
sabu an ma siran Matigi Ala ɲa k'a bonya;
nka hali ni masacɛ tun bɛ an fɛ,
a tun bɛna se ka mun le kɛ an ye?>

4 O bɛ kuma gbansanw fɔ;
o bɛ kari ɲɔgɔn ye, ka layiriw ta ni kumalakolonw ye.
O kosɔn kitiw bɛ wuri yɔɔ bɛɛ,
i ko bagasun bɛ falen foro kɔnɔ walanw cɛ ra cogo min na.

5 «Samarikaw bɛ siranna Bɛti Aveni ta misiden ta ko ra,
sabu o jo ni a ta bonya bɛɛ tagara.
O ta mɔgɔw bɛna sukasi kɛ a konna,
o ni o ta sɔnnikɛbaga minw tun bɛ ɲagarira o jo bonya kosɔn fɔɔfɔɔ.

6 O bɛna taga o jo di Asirikaw ma,
k'a kɛ o ta masacɛba ta bonya ye.
Maroya bɛna Efrayimu mina,
Izirayeli kun bɛna suuru a ta kɛwalew kosɔn.

7 Samari halakira ka ban pewu!
O ta masacɛ kɛra i ko jiwoyo ka yirikunkurun min ta.

8 Aveni sɔnnikɛyɔrɔ minw bɛ kongoriw kan,
Izirayeli tun bɛ jurumun kɛra o yɔɔ minw na,
o yɔɔw bɛna halaki;

binjuguw ni ɲanisunw bɛna falen yi.
O wagati ra, o bɛna a fɔ kuruw ye ko:
<Aw ye an datugu!>

O b'a fɔ kongoriw ye ko:
<Aw ye ben an kan*!>

9 «Kabini Gibeha ta ko wagati ra, Izirayeli, ele ka terenbariyakow kɛ;
i fana tora o ko kelenw le ra.

Yala kɛrɛ ma mɔgɔ terenbariw halaki Gibeha wa?

10 Ni wagati min ka ne diya, ne bɛna o ta kojuguw hake bɔ o ra.
Siya wɛrɛw bɛna lajɛn o kama;
o ka jurumun fla min kɛ,
o bɛna nɛgɛjɔrɔkɔw don o ra o jurumunw kosɔn.

11 «Efrayimu ye misigheren le ye, min korora ka ɲa;
ka siman dɔndɔn k'a kisɛ bɔ, o le ka di a ye.
Nka ne bɛna zu la a kan cɛɲuman kan;
ne bɛna misidaba siri Efrayimu na,
Zuda bɛna sɛnɛ kɛ,
Yakuba† bɛna misidaba sama.

12 «Aw ye terenninya le dan

* 10:8 10.8 Nin kumaw b'a yira ko Izirayelimɔgɔw jigi tigera. Nin kumaw fora ka dunuɲa laban ta kiti ko yira (Luka 23.30,Yirari 6.16). † 10:11 10.11 Yakuba, o kɔrɔ ye Izirayeli.

ka jumanya soro a siman ye.

Aw ye forokura laben;

sabu Matigi Ala ta neema jiniwagati sera,
sani a ye na terenninya jigi aw kan, i ko sanji.

¹³ Nka aw ka juguya le sene,

aw fana ka kojugu le soro o siman ye;

aw ka aw ta nanbara tɔnɔ le domu,

sabu aw ka aw jigi la aw yere ta lonniya le kan,
aw ka aw jigi la aw ta kerekeden camanw le kan.

¹⁴ O koson kere mankan bena wuri aw ta mogow ce ra.

Aw ta kerebonbaw bee bena benben,

i n'a fo Saliman ka Beti Aribeli halaki cogo min na kerekelon na,

lon min na o ka bamusow ni o denw bee dondon ka o terege jagon kan.

¹⁵ Beteli ta ko bena min lase aw ma, o le ye nin ye;

sabu aw ta kojugu dama temena.

Ni dugu gbera doron,

o bena a soro ko Izirayeli masace ta banna pewu.»

11

Izirayeli ma Ala ta makari lon

¹ «Wagati min Izirayeli tun ye denmisen ye, ne tun k'a kanu.

Ne ka ne dence wele ka bo Misiran.

² Nka sisan mogow werew ka o wele,

o fana tagara olugu le ko;

o ka Baali* ta jo son,

ka wusunan sarakaw* bo batofen werew ye.

³ K'a soro ne le ka Efrayimu fitinito mina a boro ma k'a degi tagama ra;

nka o m'a lon ko ne le tun be olugu kisira.

⁴ Ne ka o mina ni mogoya ye,

ka noro o ra ni kanuya ye.

Ne ka doni ta ka bo o kan na,

ka suuru ka domuni di o ma.

⁵ «O tena seko ka taga Misiran tuun,

nka Asirikaw ta masace bena sigi o konna,

sabu o ma son ka seko ka na ne fe.

⁶ Kerekemuru bena to ka yelema, ka cenri ke o ta duguw kono;

o juguw bena o ta duguw dondaw ta sogonanw karikari,

ka o bee faga ka ban,

o ta naninyajuguw koson.

⁷ Ne ta mogow kera lanabariw le ye;

ne b'a fo o ye ko o ye o ja korota ka ne fe,

nka o te son ka o ja korota.»

Ala be makari a ta mogow ra

⁸ «E, Efrayimu, ne be se ka ban aw ra cogo di?

Izirayeli, ne be se ka aw labla aw juguw ye cogo di?

Yala ne be se ka aw mina i ko ne ka Adima* dugu mina cogo min na wa?

E, yala ne be se ka aw ke i ko ne ka Seboyimu dugu ke cogo min na wa?

Aw hina bonyara ne jusu ra,

11:1 11.1 Nin kuma fora Matiyu 2.5. * **11:8** 11.8 Adima ni Seboyimu: o dugu fla halakira ni Sodomu ni Gomori duguw ye (Damina 10.9; 14.2,8).

min ye jurumun ye!›

¹⁰ «Kabini aw bɔra Misiran jamana ra,
ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.
Ne bɛna fanibonw le kɛ aw siyɔrɔw ye tuun,
i n'a fɔ aw b'a kɛ cogo min na aw ta gbatakɔrosigi panagbɛ† lonw na.

¹¹ «Ne kumana ciraw fɛ;
ne yɛrɛ ka fɛn caman yira o ra.
Ne ka kuma kɔrɔmanw don ciraw da ra
ko o y'a fɔ mɔgɔw ye.

¹² «Kɔjugu bɛ Galadi,
o kosɔn olugu tɛna kɛ foyi ye.
O bɛ misitoranw kɛ saraka ye Giligali,
o kosɔn o ta sarakabɔnanw bɛna benben ka kɛ kabakurutonw ye forow
kɔnɔ, walanw cɛ ra.

¹³ «Yakuba tun borira
ka taga Aramu mara kongoyɔrɔw ra,
Izirayeli ka baara kɛ ka muso dɔ mamina;
a ka saga gbɛn janko ka muso sɔrɔ k'a furu.‡

¹⁴ «Matigi Ala ka Izirayeli labɔ Misiran cira dɔ le sababu ra;
a k'a janto o ra, cira§ dɔ le sababu ra.

¹⁵ «Efirayimu ka Ala jusu bɔ kosɛbɛ;
o kosɔn a Matigi bɛna a ta kojugu ben a yɛrɛ kun na,
k'a ta mafiyɛnyariw sekɔ k'a ben a yɛrɛ kan.»

13

Izirayeli ta kiti

¹ «Ni Efirayimu tun kumana, mɔgɔw tun bɛ yɛrɛyɛrɛ;
ale le tun korɔtara ka tɛmɛ bɛɛ kan Izirayeli jamana ra.
Nka a ka Baali* ta jo sɔn, k'a yɛrɛ jaraki;
o kosɔn a sara.

² Nka hali sisan o belɛn bɛ dɔ farara o ta jurumunw kan.
O bɛ o ta warigbɛ yeele ka o kɛ batofɛnw ye.
O bɛ o fɛnw lalaga ka kɔna ni o yɛrɛ ta hakiri le ye;
mɔgɔ boro nɔ lo.

O b'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw ye sarakaw faga nin jow ye!»
Mɔgɔw bɛ sɔn ka nin misiden warigberamanw kanu fɔ ka o da sɔnsɔn
cogo di?

³ O kosɔn o bɛna tɛmɛ i ko sɔgɔmada bugun;
o bɛna kɛ i ko gɔmiji min tɛ mɛɛn ka ja.
O bɛna kɛ i ko fɔnɔ bɛ simanɲaga min ta simangbasikɛnɛ kan ka taga ni
a ye;

† **12:10** 12.10 O panagbɛ ra Izirayelimɔgɔw tun bɛ si gbataw kɔrɔ ka o hakiri jigi o ta kongokolon tagama wagati ra. ‡ **12:13** 12.13 O kuma bɛ sɔrɔ Damina 18.1-5; 29.1-30. § **12:14** 12.14 O cira ye cira Musa le ye (Jateri 12.6-8; Sariya 18.15-18).

o bena ke i ko sisi min be bo gbabugu wo fe ka tunu.

4 «K'a soro ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,
kabini aw boto Misiran jamana ra.
Aw ma Ala were lon ni ne te,
kisibaga were fana te yi ni ne te.

5 Ne le ka ne janto aw ra kongokolon kono,
tuma min na aw tun be o dugukolo jintan na.

6 «Nka o nana domuni soro ka fa!
O fara minke, o ka o yere bonya;
o koson o jinana ne ko.

7 O koson ne fana bena ben o kan i ko jara;
ne bena dogo ka den sira ra ka o kono i ko waraninkala.

8 Ne bena fariya o ma i ko wara min denw tara ka bo a koro;
ne bena o disiw kari ka o dayele,
ka o domu i ko jaramuso.
Kongowaraw bena o sogo to tigetige.

9 «Izirayeli, ele halakira,
sabu ne min ye aw demebaga ye,
aw wurira ne kama!

10 Aw ta masace min tun ka kan ka aw kisi
ale be min?

Aw ta duguw kititigebagaw be min,
aw tun b'a fora minw koson ko: «Masace ni kuntigiw di an ma*!»

11 Ne diminin le tun ka masace di aw ma;
o ra ne jusu bonin le fana nana o masace ta ka bo yi!

12 «Efirayimu ta jurumun bee sebenin lo k'a bla,
o ta terenbariyaw maranin lo.

13 Dimi bena ben o kan i ko muso jigibatoto ta dimi;
nka den do lo, hakiri te min fe;
a worotuma sera,
nka a te sonna ka bo.

14 «Ayiwa, yala ne be son ka nin mogow kisi saya dibi ma tuun wa?
Ne be son ka o bosi saya ma tuun wa?
E, saya, i ta sebagaya yira o ra de!
Saya dibi, i ta fagaribijne bo o kama de†!
Ne tena o fle ni hina ye tuun.

15 «Hali ni Efirayimu ta sorota cayara k'a siginin to a balemaw ce ra,
tereboyanfan ta fono gbanninman bena na;
Matigi Ala bena o fiye ka bo kongokolon fan na,
ka o ta bununw ja,
ka o ta kolonw ja.
O juguw bena o ta natoroblayoro fen nafamanw bee ce ka taga ni a ye.»

* **13:10** 13.10 O kow be soro Samawilu folo 6.1-10. † **13:14** 13.14 Poli ka nin kumaw fo k'a yira ko saya ma se ka foyi ke Yesu Kirisita ra (Korentikaw folo 15.55).

14

¹ «Jaraki bena ben Samarikaw kan,
sabu o murutira o ta Ala ma.
O juguw bena o faga ni kerekemuru ye;
o bena o ta denfitiniw terege dugu ma,
ka o ta musokonomanw konon faran.»

Ala ko a ta mɔgɔw ye nimisa o ta jurumun na

² «E, Izirayeli, aw ye seko ka na Matigi Ala fe, aw ta Ala;
sabu aw ta jurumunw le ka aw laben.

³ Aw ye seko ka na Matigi Ala fe;
aw ye na kuma, k'a fo a ye ko;
An ta jurumunw bee yafa an ma,
ka an minako na.
An be an darakan le di i ma saraka ye ka i bonya ni o ye,
misitoranw no ra.

⁴ Asirikaw tena se ka an kisi,
an tena yelen sow kan ka taga kere ra.
An yere boro ka fen min lalaga, an tena a fo o ma tuun ko: «An ta Ala!»
Sabu ele le be hina ferita ra!»

Ala bena kojuman ke a ta mɔgɔw ye

⁵ «Ne bena o keneya ka bo o ta lanabariya ra.
Ne bena o kanu ni ne jusukun bee ye;
sabu ne ta dimi mabora o ra.

⁶ Ne bena ne ta baraka lajigi Izirayeli kan i ko gomiji;
o bena fiyeren i ko kongobinw,
ka o lilin don dugukolo ra i ko Liban jamana ta sediriyiribaw.

⁷ O yiriborow bena janya;
o ta ceɓa bena ke i ko oliviyesun ta ceɓa,
ka o kasa diya i ko Liban yiritu kasa.

⁸ Mɔgɔw bena sigi o suma ra tuun.
O bena falen i ko simankise, ka wuri,
ka fiyeren ka na i ko rezen.
O bena togo sorɔ i ko Liban jamana ta rezenji.

⁹ E, Efirayimu, ne ni batofen juman le be kelen ye?
Ne le be aw ta daariri jaabi,
ne le be ne janto aw ra.
Ne le be i ko siperesisun min nugunin lo tuma bee;
aw be den sorɔ ne le sababu ra.»

¹⁰ Ni mɔgo min ye hakiritigi ye,
o tigi ye hakiri sorɔ nin kow ra.
Ni mɔgo min ye faamurikebaga ye,
o tigi ye nin kow faamu.
Sabu Matigi Ala ta siraw terennin lo.
Mɔgo terenninw be o siraw le tagama;
nka Ala kanblabagaw be talon ka ben o sira kan.

YOWELI TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Yoweli tun be Zuda mara ra, Zeruzalemu dugu kere fe.

Ala ta mɔgow ta kojuguw kosɔn, Ala ka cira Yoweli ci ka taga a fo o ye ko ale ta kiti bena ben o kan. A bena cenrifen suguya caman ci ka na o kama, ka na o ta simanw bee halaki, ka kongɔ ben o kan. O tonw kera i n'a fo Ala ta kerekedenw. O ra Ala ta mɔgow ka kan ka nimisa ka o ta kojuguw dabra. Ni o kera, Ala bena yafa o ma, ka o ta simanw ja tuun.

Nin kitabu kɔnɔ, Ala ta kiti wagati be wele fana ko Matigi Ala ta lon. O le kera kitabu kunba yere ye.

Cira k'a fo fana ko lon do bena se, Ala bena a nin lajigi a ta mɔgow kan, k'a ta sebgaya di o ma (3.1-5).

Kitabu kɔnɔkw

Ala be tonw bla ka na jamana kama (1)

Ala b'a fe a ta mɔgow ye nimisa ka kojugu dabra (2)

Ala bena kojuman ke a ta mɔgow ye tuun (3)

Ala bena siya tow fana ta kojugu hake bo o ra (4)

Ala ka cenri lase a ta mɔgow ma

¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Petuweli dence Yoweli ma, o le ye nin ye. A ko:

² Aw cekorobaw, aw ye nin lamem!

Aw jamana mɔgow, aw bee ye aw toro malɔ!

Yala nin jɔgɔn kera aw ta wagati ra wa,
walama a kera aw bemaw ta wagati ra wa?

³ Aw ye nin lakari aw dencew ye,

aw dencew fana y'a lakari o dencew ye,
olugu fana y'a lakari o ta durujaw ye.

⁴ Situmuw ka siman to min to, jɔdomutonw ka o domu.

Jɔdomutonw k'a to min to, tonbaw ka o domu.

Tonbaw k'a to min to, tumuwulenninw ka o domu.

⁵ Aw dorɔtow, aw ye kunu sunogo ra ka kasi!

Aw duvenminbagaw bee, aw ye mapumankokanw fo!

Aw ye mapumankokanw fo duvenkura kosɔn,
sabu duvenji tigera ka bo aw da ra!

⁶ Siya do benna ne ta jamana kan;

o baraka ka bon, o te se ka jate ka o da lon.

O pinw be i ko jara pinw,

o dagbagaw be i ko jaramuso dagbagaw.

⁷ O ka ne ta rezenforo cen,

o ka ne ta torosunw karikari;

o k'a faraw bee bo k'a bon dugu ma.

A yiriborow jajara.

⁸ Aw ye kasi i ko sunguru min ka borofaniw don,
k'a maminace su kasi.

⁹ Siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* dablara

Matigi Ala ta so kɔnɔ.
Sarakalasebaga minw be Matigi Ala ta baara ke
olugu be mapumankokanw fora.

¹⁰ Forow cenna;
dugukolo lakolon tora, sabu o ka simanw cen;
rezenjikura banna,
turu fana jara pewu.

¹¹ Aw senekεbagaw, aw jigi tigera!
Aw rezensenεbagaw, aw ye mapumankokanw fɔ!
Sabu alikama* ni ɔrize cenna;
forow ta simanw beε halakira.

¹² Rezensunw jara,
torosunw fɔsɔnfɔsɔnna.
Gerenadisunw o, tamarosunw o, pɔmusunw o,
forow ta yiriw beε le jajara.
Adamadenw ta nagari beε banna pewu!

Ala ta mɔgɔw ka kan ka nimisa

¹³ Aw sarakalasebagaw, aw ye bɔrɔfaniw don, ka mapumankokanw fɔ!
Aw minw be sarakaw bɔ sarakajenifen* kan, aw ye kasi!
Aw minw be ne ta Ala ta baarakεbagaw ye, aw ye su beε ke ni bɔrɔfaniw
ye aw yere ra,
sabu siman sarakaw* ni rezenji sarakaw* desera aw ta Ala ta batoso kɔnɔ.

¹⁴ Aw ye lon dɔ bla ka sun don,
ka jamalajenba ke ka Ala bato.
Aw ye cεkɔrɔbaw lajen,
ani jamana mɔgɔw beε,
o ye na Matigi Ala, aw ta Ala ta batoso kɔnɔ;
aw ye Matigi Ala wele ko a ye aw demε.

Ala ka siman dese jamana kɔnɔ

¹⁵ E, lonjugu le ye nin ye dε!
Matigi Ala ta lon surunyara;
Sebeεtigi Ala ta cenrilonba,
o lon le be nana yi.

¹⁶ Yala a ma domuni dese jamana kɔnɔ an yere ja na wa?
Nagari ni jusudiya ma ban an ta Ala ta batoso kɔnɔ wa?

¹⁷ Siman danninw torira dugukolo jukɔrɔ;
bondow lakolon lo,
simanmarayɔrɔw benbenna,
alikama* tε yera tuun!

¹⁸ E! Aw ye beganw segenin nɔnatɔ fle!
Misikuruw be yaalara o yere ma,
sabu domunikeyɔrɔ tε o fe tuun.
Hali sagaw ni baw, olugu beε segera.

¹⁹ E, Matigi Ala, ne be kulera ele le nɔ fe,
sabu tasuma ka beganw ta domunikeyɔrɔw beε jeni kongo kɔnɔ;
tasumamana ka forow ta yiriw beε jenijeni.

²⁰ Kongosogow fana be kasira ele le nɔ fe,
sabu kɔjiw beε jara;
tasuma ka o ta domunikeyɔrɔw jeni kongo kɔnɔ.

2

Matigi Ala ta lonba surunyara

¹ Aw ye buru fiye Siyon dugu konɔ!

Aw ye mankanba ci ne ta kuru saninman kan!

Jamana mɔgɔw bɛɛ ye yereyere,
sabu Matigi Ala ta lon bɛ nana; a surunyara ka ban!

² O lon na, dibi bɛna don, ka yɔrɔ bɛɛ fin;
o lon na sankabaw bɛna caya, ka yɔrɔ bɛɛ kɛ dibikuruba ye!
Kerekeden barakaman caman bɛ nana yi!
O natɔ bɛ i ko dibi le donna ka kuruw datugu.

A jɔgɔn ma deri ka ye ban,
a jɔgɔn fana tena ye tuun duruja nataw si ra!

³ O bɛ cenri kɛ o yere na fɛ ka taga i ko tasma farimanba;
o bɛ halakiri kɛ o yere ko fɛ ka taga i ko tasumamana.
Sani o ye na, jamana min tun cɛ ka ni i ko Edeni ta yiritupuman,
o le kera kongokolonba ye o temenin ko.
Mɔgɔ si tɛ bɔsi o boro!

⁴ O cogoya bɛ i ko sow cogoya,
o bɛ girin i ko kerekɛsow.

⁵ O mankan bɛ bɔra i ko sowototo minw bɛ panpanna kuruw kuncɛ ma.
O mankan bɛ bɔra i ko tasma le bɛ binjalan jɛnina.
O bɛ i ko kerekɛjama barakaman min labenna ka na lo kere kama.

⁶ Mɔgɔw bɛ yereyɛrɛra o na,
mɔgɔw bɛɛ nada yelemana.

⁷ O bɛ girin i ko kerekɛɛɛfariw,
o bɛ pan kogow kunna i ko kerekedenw.
Bɛɛ bɛ taga a ta sira fɛ,
bɛɛ bɛ to a ta sira kan.

⁸ O si tɛ jɔgɔn jɔnɔjɔnɔ,
bɛɛ bɛ teren ka taga a ta sira le fɛ.
O bɛ girin ka don maramafɛnw cɛ ra;
foyi tɛ o lalo.

⁹ O bɛ girin ka la dugu kan,
o bɛ bori dugu laminikogo kunna,
o bɛ pan ka don bonw konɔ,
o bɛ don bonw finetiriw fɛ i ko sonw.

¹⁰ Dugukolo bɛ yuguyugu o na,
sankolo bɛ yereyere,
tere ni karo bɛ kɛ dibi ye,
lolow ta yeelen bɛ tunu.

¹¹ Matigi Ala b'a kan bɔ a ta kerekɛjama na fɛ;
a ta kerekɛjama ka bon.
A ka o mɔgɔ minw ci, o baraka ka bon.
Matigi Ala ta lon ye lonba le ye,
siranyalonba lo.
Jɔn le bɛna se ka lo ka o lon konɔ?

Ala b'a fɛ a ta mɔgɔw ye nimisa

¹² «Ayiwa, hali bi aw ye seko ka na ne fɛ ni aw jusukun bɛɛ ye;
aw ye sun don, ka kasi, ka aw janasisi.
Matigi Ala ko ten!

13 Sani aw ye aw ta faniw faran, aw ye aw jusukunw le faran!»

Aw ye seko ka na Matigi Ala, aw ta Ala fe,
sabu a be makari, a be hina,
a te dimi joona,

a ta numanya fana ka bon.

A tun b'a fe ka kojugu min lase aw ma, a bena son ka o dabla.

14 Jon k'a lon ni a tena seko aw ma,

ani a tun b'a fe ka kojugu min ke aw ra ka o dabla,
ka baraka don aw ra,

janko aw ye siman sarakaw* ani rezenji sarakaw* bo Matigi Ala, aw ta Ala
ye tuun?

15 Aw ye buru fiye Siyon dugu kono!

Aw ye lon do bla ka sun don,
ka jamalajenba ke ka Ala bato.

16 Aw ye mogow lajen,
aw ye jama lajen Matigi Ala togo ra.

Aw ye cekorobaw lajen,

aw ye denmisenw lajen;

aw ye hali sinmindenw lajen.

Konocce ye bo a sibon konok ka na!

Konomuso ye bo a ta korobon konok ka na!

17 Sarakalasebaga minw be Matigi Ala ta baara ra,
olugu ye to Alabatoso bolon ni sarakajenifen* ce, ka kasi.

O y'a fo ko:

«E, Matigi Ala, i ta mogow bosi!

I kana a to i ta mogow ye ke logoborifen ye, k'a to siya tow ye o togo don
o ta zanaw ra.

I kana a to mogow y'a fo an ma ko: «O ta Ala be min de?» »

Ala ka layiri min ta a ta mogow ye

18 Matigi Ala ta jamana kanuya bonyara a jusu ra fo ka teme;
a ta mogow mapuman k'a soro.

19 Matigi Ala k'a ta mogow jaabi k'a fo o ye ko:

«A fle, ne bena siman ni rezenjikura ni turu di aw ma,
fo ka aw wasa.

Ne tena a to siya tow ye aw mafiyenya tuun.

20 Aw jugu minw be nana ka bo sahiliyanfan na, ne bena olugu mabo aw
ra.

Ne bena o gben ka taga jamana jintan, ani jamana lakolon do ra.

Ne bena o ta kerekejama nafemogow ben tereboyanfan kogoji* ra,
k'a kafemogow ben terebenyanfan kogoji† ra.

O bena tori fo ka o kasa bo

k'a yerege fan be ra,

sabu o ka kojugu camanba le ke.

21 «Ne ta jamana mogow, aw kana siran!

Aw ye nagari ka ninsondiya,

sabu Matigi Ala ka kobaw ke.

22 Kongosogow, aw kana siran,
sabu kongokolon binpimiycrow ta binw be nugura tuun.

* 2:20 2.20 Tereboyanfan kogoji, o ye Kogoji sanin ye. † 2:20 2.20 Terebenyanfan kogoji, o ye
Kogojiba ye.

Yiriw be denna tuun,
torosunw ni rezensunw be den caman kera.

²³ Aw Siyon dugumogow,
aw ye nagari, ka ninsondiya Matigi Ala, aw ta Ala koson,
sabu a ka sanji folo di aw ma a cogo ra;
a ka sanji caman di aw ma.

A ka sanji folo ni sanji laban di aw ma
i n'a fo a tun b'a ke cogo min na folofolo.

²⁴ Simangbasiyow bena fa siman na,
minanw bena fa rezenjikura ni turu ra.

²⁵ Ne tun ka ne ta kerekjamaba min ci aw kama,
minw ye nodomutonw, ani tonbaw, ani tumuwulenninw, ani situmuw ye,
olugu tun ka san minw ta simanw domu,
ne bena o simanw bee kosegi aw ma.

²⁶ Aw bena domuni ke fo ka fa.
Aw bena Matigi Ala, aw ta Ala togow tando,
ale min ka kobaw ke aw ye.

Ne ta mogow tena maroya tuun fiyewu!

²⁷ Aw bena a lon ko ne Ala, ko ne be Izirayelimogow ce ra;
ko ne le ye Matigi Ala, aw ta Ala ye,
ko Ala were te yi ni ne te.

Ne ta mogow tena maroya tuun fiyewu!»

3

Ala bena a Nin lajigi a ta mogow kan

¹ «O kow ko fe, ne bena ne Nin* lajigi adamadenw bee kan.

Aw dencew, ani aw denmusow bena kuma sorow Ala fe k'a lase mogow ma;
aw ta cekorobaw bena Ala ta kow ye siko ra,
Ala bena a ta kow yira aw ta kanbelenw ra.

² «O lonw na, ne bena ne Nin* lajigi
hali joncew, ani jonmusow bee kan.

³ Ne bena kabakofen dow yira sankolo ra, ani dugukolo kan,
jori, tasuma, ani bugun sisimanw;

⁴ Tere bena ke dibi ye,
karo bena wulen i ko jori.

O bee le ko fe Matigi Ala ta lon bena se,
lonba ani siranyalonba.»

⁵ O wagati ra ni mogow o mogow ka Matigi Ala togow wele, o tigi be kisi;
sabu Siyon kuru* kan, ani Zeruzalemu, Matigi Ala bena mogow dow basi,
i n'a fo Matigi Ala k'a fo cogo min na.

Matigi Ala bena mogow minw wele, olugu le bena ke o mogow kisininw ye.

4

Siyaw ta kiti

¹ «A fe, o lonw na, o wagatiw ra,
ni ne nana Zuda ni Zeruzalemu ta mogow minaninw lana o sigiyorokoro ra,

² ne bena siyaw bee lajen,

ka jigi ni o ye Yosafati* ta dingakonoyoro ra.

* 4:2 4.2 Yosafati koro ye ko: Matigi Ala be kiti tige.

Ne bena o wele kiti ra o yɔɔ le ra
 ne ta mɔgɔw kosɔn, ne ta jamanamɔgɔw, Izirayeli kosɔn,
 o ka minw janjan ka taga jamanaw bɛɛ ra;
 ne bena o wele kiti ra ne ta jamana kosɔn,
 o ka ne ta jamana min tarantaran jɔgɔn cɛ.

3 «O ka ne ta mɔgɔw tarantaran jɔgɔn cɛ, ni min ka ben min ma, o bɛ o
 ta.
 O ka cɛdenninw di, ka o wari don jatɔmusow ra,
 ka mɛsodenninw fiyeere ka o wari don duvɛn na, ka o min.

4 «Ayiwa, aw Tirikaw, ani aw Sidɔnkaw, ani aw Filisikaw ta maraw bɛɛ,
 aw b'a fɛ ka mun le kɛ ne ra?

Yala aw b'a fɛ ka aw yɛɛ dimibɔ ne ra le wa?

Ni aw b'a fɛ ka aw yɛɛ dimibɔ ne ra,

ne bena aw ta kɛwalejuguw ben aw yɛɛ le kan yɔɔnin kelen na sisan.

5 Aw ka ne ta wari ni ne ta sanin ta;

ne ta fɛnɔuman dawulamanw, aw ka o ta ka taga ni o ye aw ta jow ta
 batosow kɔnɔ.

6 Zuda mara mɔgɔw, ani Zeruzalemu mɔgɔw kɔni, aw ka olugu fiyeere
 Gerekiw ma,

janko ka o yɔɔ janya o ta jamana ra.

7 A fɛ, aw tun ka o fiyeere ka o lataga yɔɔ minw na,

ne bena o wuri ka o laseko ka bɔ o yɔɔw ra, ka aw ta kɛwalejuguw ben
 aw yɛɛ kan.

8 Ne bena aw dencɛw ni aw denmusow fiyeere Zuda mara mɔgɔw ma;

o bena o fiyeere Sabekaw ma, minw ta jamana bɛ fɔ yɔɔjan.

Matigi Ala ko ten.»

9 Aw ye nin kuma fɔ siyaw ye,

ko: «Aw ye kɛɛ labɛn!

Aw ye aw ta kɛɛkɛcɛw lakunu!

Kɛɛkɛcɛw bɛɛ ye na, ka na ben o juguw kan.

10 Aw ye aw ta sɛnɛkɛdabaw gbasi k'a kɛ kɛɛkɛmuruw ye,

ka aw ta wɔɔsɔw yɛlɛma ka o kɛ tamanw ye.

Cɛ bɛɛ ra siranbagato y'a fɔ ko: «Ne ye cɛfari le ye!»

11 Aw ye teliya ka na!

Yɔɔ bɛɛ ta siyaw ye na lajɛn nin yɔɔ ra.»

E, Matigi Ala, ele ye i ta kɛɛkɛcɛw lajigi.

12 «Siyaw bɛɛ ye wuri ka na Yosafati ta dingakonɔyɔɔ ra!

Ne bena sigi o yɔɔ le ra

ka siyaw bɛɛ ta kiti tige,

siya minw bɛɛ ka aw lamini.

13 «Aw ye wɔɔsɔ ta,

sabu siman sera tigeri ma!

Aw ye na rɛzɛn cɔngɔ ni aw sen ye, k'a ji bɔ,

sabu rɛzɛncɔngɔyɔɔ fara rɛzɛn na,

minan fara fɔ ka bɔn.

Can ra, o ta juguya warara.»

14 Jamaba, jamakuruba,

o le be kititigekene kan;
 sabu Matigi Ala ta lon surunyara
 kititigekene kan.

¹⁵ Tere ni karo kera dibi ye,
 lolow ta yeelen dogora.

¹⁶ Matigi Ala perenkan bora Siyon, i ko waraba mankan;
 a kan bora Zeruzalemu minke, sankolo ni dugukolo yereyerera.
 Nka Matigi Ala le ye a ta mogow tangabaga ye,
 ale le ye Izirayelimogow dogoyoro ye.

¹⁷ «O le ra, aw bena a lon ko ne Matigi Ala, aw ta Ala,
 ko ne siginin be Siyon, ne ta kuru saninman kan.
 Ne bena Zeruzalemu saninya;
 siya gbansan were si tena don a konɔ tuun fiyewu.»

Ala ta mogow ta hera wagati

¹⁸ «O lonw na koni, rezenjikura bena woyo ka bo kuruw kunna,
 nono bena woyo ka bo kongoriw kunna;
 ji bena woyo Zuda kow bee ra.
 Bununji do fana bena woyo Matigi Ala ta batoso konɔ,
 ka don Sitimu ta kodinga konɔ.

¹⁹ Misiran jamana bena ke yoro lakolon le ye.
 Edomu jamana bena ke kongokolonba ye;
 sabu o ka Zuda ta mogow minako juguya,
 ka o mogow jarakibariw faga ka o jori bon o yere ta dugukolo kan.

²⁰ Nka mogow bena sigi Zuda mara ra tuma bee;
 mogow bena sigi Zeruzalemu wagati bee, ani tuma bee.

²¹ Ne tun ma o fagari hake min bo o juguw ra,
 ne bena o hake bo o ra sisan;
 Matigi Ala bena sigi Siyon.»

AMOSI TA KITABU Kitabu faamucogo

Amosi tun ye began marabaga le ye. A tun be bo Tekoha dugu kono; o yoro tun be Betilehemu dugu kere fe, Zuda mara ra. Amosi k'a ta ciraya ke ka kon cira Oze ni cira Ezayi ni cira Mise ja. Amosi k'a ta cirayakuma fo k'a jasin jamana sahiliyanfan mogow le ma. O mogow tun be sonni ke Beteli.

O wagati ra Izirayelimogow tun ka se soro o juguw kan, ka fanga ni naforo caman soro. O kera sababu ye ka wasoya ni fere don o mogow ra, ka o bla terenbariyakow ra, ani jogontori; hali sarakalasebagaw tun te terenna Ala ye tuun. O tun b'a fora ko olugu be Matigi Ala ta lon le makonona, ko Ala bena kojuman ke olugu ye o lon na. Nka cira Amosi k'a fo o ye ko Matigi Ala ta lon tena ke heralon ye o fe, o ta jurumunw koson (5.18,20). O koson a k'a fo o ye ko o ka kan ka o ta kewalew yelama, ka Ala sago ke; ni o te, o ta sarakaw, ani o ta Alabato tena foyi ja (5.24); Ala fana bena o labla o juguw ye.

Amosi ko nafortigi minw be fagantanw, ani desebagatow tona, ko Ala ta kiti bena ben olugu kan. Nka a k'a fo fana ko minw be kojuguw dabra, Ala bena makari olugu ra, ka o deme.

Kitabu konokow

Ala bena kiti ben Izirayeli kerefejamanaw kan (1.1–2.5)

Ala bena kiti ben Izirayeli jamana kan (2.6–6.14)

Ala be tagamasiyen looru yira Amosi ra Izirayeli ta ko ra (7.1–9.15)

Matigi Ala kumakan

¹ Nin ye Amosi ta kumaw le ye. Ale tun ye Tekoha dugu begantigi do le ye. Ala ka nin kow yira a ra Izirayeli jamana ko ra, Zuda masace Oziyasi ta wagati ra, ani Izirayeli masace Yerobohamu min tun ye Yohasi dence ye, o ta wagati ra. San fla le temena o ko fe, dugukoloyereyere sorora ka ke. ² Amosi ko:

«Matigi Ala perenkan bora Siyon, i ko waraba mankan. A kan bora Zeruzalemu minke, begantigiw ta beganw ta domuniyoro binw fagara, Karimeli kuru sanfeyorow jara.»

Damasikaw

³ Matigi Ala ko:

«Damasikaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere, ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye; sabu o ka Galadikaw sene ni misidaba negeraman ta pinw le ye.

⁴ O ra, ne bena tasuma lajigi Hazaheli ta masabonw kan, ka Beni Hadadi ta masabonbaw jeni pewu.

⁵ Ne bena Damasi dugu donda ta sogonanw kari,

ka Bikati Aveni* mogow halaki; masacebere be min boro, ne bena o halaki ka bo Beti Edeni†. O bena Sirikaw mina ka taga ni o ye Kiri jamana ra.

* 1:5 1.5 Bikati Aveni koro ye ko: terenbariya kurufurance. † 1:5 1.5 Beti Edeni koro ye ko: nanagbebon.

Matigi Ala ko ten.»

Gazakaw

⁶ Matigi Ala ko:

«Gazakaw ta kojugu saba kosɔn, a fɔ kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka jamana mogow beɛ ce,
ka taga o don Edomukaw boro.

⁷ O ra ne bena tasuma lajigi Gaza dugu kogo kan,
ka o ta masabonbaw jeni pewu.

⁸ Ne bena Azidodi dugutigi halaki.

Masacebere be min boro, ne bena o halaki ka bo Asikalɔn.
Ne bena wuri Ekuronkaw kama;
ni o kera, Filisika tow beɛ bena halaki.»
Dunupatigi Ala ko ten.

Tirikaw

⁹ Matigi Ala ko:

«Tirikaw ta kojugu saba kosɔn, a fɔ kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka mogɔ caman mina ka o don Edomukaw boro;
balemaya min tun be o ce, o ma o hakiri to o ra.

¹⁰ O ra ne bena tasuma lajigi Tiri dugu kogo kan
ka o ta masabonbaw jeni pewu.»

Edomukaw

¹¹ Matigi Ala ko:

«Edomukaw ta kojugu saba kosɔn, a fɔ kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu o ka kerekemuru ta ka o balemaw nogben;
o ma son ka hina o ra fiyewu.

O dimina, ka to ka cenri ke wagati beɛ;
o ta dimiba ma mala ka ye.

¹² O ra, ne bena tasuma lajigi Teman dugu kan,
ka Bosira ta masabonbaw jeni pewu.»

Amɔnkaw

¹³ Matigi Ala ko:

«Amɔnkaw ta kojugu saba kosɔn, a fɔ kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tena o to kebari ye;
sabu ka o to kere ra ko o be do fara o ta jamana kan,
o ka Galadi dugu musokonomanw konow faran.

¹⁴ O ra, ne bena tasuma mana Raba dugu kogo kan
ka o ta masabonbaw jeni pewu.

O mankan bena ke i ko kerekelon ta kulekanbaw,
ka ke i ko sanfɔnɔba, sanjiba nalon na.

¹⁵ O bena o ta masace mina ka taga ni a ye;
ale ni a ta jamana kuntigiw beɛ.

Matigi Ala ko ten.»

2

Mohabukaw

¹ Matigi Ala ko:

«Mohabukaw ta kojugu saba kosɔn, a fɔ kojugu naani yere,

ne ka min latige o kama, ne tɛna o to kebari ye;
sabu o ka Edomu masace su kolow jeni,
fo k'a ke bugurigbe ye.

² Ne bɛna tasuma lajigi Mohabukaw kan,
ka Keriyoti ta masabonbaw jeni pewu.
Mohabukaw bɛna halaki o mankanbaw ce ra,
ani kerɛmankanw, ni burufiyekanw ce ra.

³ Ne bɛna o ta kititigɛbaga halaki ka bo o ce ra,
ka o ta kuntigiw bɛɛ faga ni o ye.
Matigi Ala ko ten.»

Zudakaw

⁴ Matigi Ala ko:

«Zudakaw ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tɛna o to kebari ye;
sabu o ka o ko di Matigi Ala ta sariya ma,
o ma Ala ta cifoninw sira tagama.

O bɛmaw tun ka faninyasira minw tagama,
o faninya kelenw le ka o lafiri.

⁵ Ne bɛna tasuma lajigi Zudakaw kan,
ka Zeruzalemu ta masabonbaw jeni pewu.»

Izirayelimogow

⁶ Matigi Ala ko:

«Izirayelimogow ta kojugu saba koson, a fo kojugu naani yere,
ne ka min latige o kama, ne tɛna o to kebari ye;
sabu wari koson, o ka mogɔ terennin fiyeere;
o ka fagantan fiyeere sennasanbara fla koson.

⁷ O bɛ o sen la fagantanw kun kan, i ko mogɔ bɛ a sen la dugu ma cogo
min na.

O bɛ mogɔ barakantanw toɔɔ.

Den ni fa bɛɛ bɛ taga jɛn ni sunguru kelen ye,
ka ne toɔɔ saninman lanogɔ.

⁸ O ka fani minw mina o ta jurunantigiw fe ka o ta juruw tonomasigi, o bɛ
la o faniw le kan, sarakabonanw bɛɛ koro.

O ka wari ben mogɔ minw kan, o mogow ka o wariw sara ni duven min
ye, o bɛ o duven min o ta alaw ta batosow kono.

⁹ K'a soro ne ka Amorikaw halaki ka o bo o ja fe.

O mogɔ minw tun ka jan i ko sedirisunw,
o baraka ka bon i ko yirisunbaw.

Nka ne ka o yiriw denw cen o yirisunw sanfeyoro ra, ka o liliw cen
dugukolo jukoro.

¹⁰ Ne le ka aw labo Misiran jamana ra,
ka bla aw ja kongokolon kono fo san binaani,
janko ka taga Amorikaw ta jamana di aw ma.

¹¹ Ne ka aw dence dow ke ne ta ciraw ye,
ka aw ta kanbelen dow ke ne ta mogɔ saninmanw ye.

Yala a ma ke ten wa, Izirayelimogow?

Matigi Ala ko ten.»

¹² «Nka aw ka duven di Ala ta mogɔ saninmanw* ma, o k'a min;

* 2:12 2:12 Mogɔ saninmanw: mogɔ minw ka o yere saninya Ala ye, minw bɛ wele ko Nazirikaw.

aw k'a fɔ ciraw ye ko o kana cirayakuma fɔ.

¹³ «A flɛ, ne fana bɛna aw terege yɔrɔ kelen na, i n'a fɔ wotoro min fara siman kansiriw ra, o bɛ fɛn dɔn k'a terege cogo min na.

¹⁴ Mɔgɔ sen teliman tena se ka bori ka dogo, mɔgɔ barakaman ta baraka tena se ka foyi ja a ye, kɛrɛkɛɛ tena se k'a yɛrɛ kisi.

¹⁵ Kalanbonbaga tena se ka lɔ a lɔyɔrɔ ra tuun, kɛrɛkɛɛ sen teliman tena bɔsi, sotigi tena se k'a yɛrɛ kisi.

¹⁶ Hali kɛrɛkɛɛw bɛɛ ra jagbɛlɛn, alɛ fari lakolon lɛ bɛna bori o lon na. Matigi Ala ko ten.»

3

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki

¹ Aw ye nin kumaw lamɛn: Matigi Ala bɛ kuma min fora aw Izirayelimɔgɔw ma, Izirayeli ta gba bɛɛ lajennin ma, ne Ala ka o gba minw labɔ Misiran.

² «Ne ka aw dama lɛ janawoloma dunupa ta gbaw bɛɛ cɛ ra; o kosɔn aw ka terenbariyako minw bɛɛ kɛ, ne bɛna aw pininka o bɛɛ ra.»

³ Yala mɔgɔ flɛ bɛ se ka tagama jɔgɔn fɛ, ni o flɛ ma bɛn a ra wa?

⁴ Yala jara bɛ se ka kule kongo kɔnɔ gbansan, ni a ma sogo mina wa?

Jaraden bɛ kasi a ta dinga kɔnɔ gbansan, ni a ma fɛn dɔ mina wa?

⁵ Kɔnɔnin bɛ se ka mina jan na dugu ma, ni jan tun ma la a ja wa?

Jan fana bɛ se ka pan a yɛrɛ ma dugu ma, ni foyi ma mina a ra wa?

⁶ Kɛrɛkɛburu bɛ se ka fiyɛ dugu kɔnɔ, ni dugumɔgɔw ja ma tige wa?

Kojugu dɔ bɛ se ka ben dugu dɔ kan, ni Matigi Ala lɛ m'a kɛ wa?

⁷ O ra, Dunupatigi Ala tɛ foyi kɛ, ni a ma o gundo yira a ta jɔnw na, olugu minw ye a ta ciraw ye.

⁸ Jara kulera!

Jɔn lɛ ja tɛ tige?

Dunupatigi Ala kumana!

Jɔn lɛ bɛ se ka ban ka o cirayakuma fɔ?

Ala ta kiti bɛna ben Samarikaw kan

⁹ Aw ye aw kan lase Azidodi masabonbaw ma, aw ye aw kan lase Misiran jamana masabonbaw ma.

Aw y'a fɔ ko: «Aw ye na lajɛn Samari kuruw kan, k'a flɛ jagban min bɛ mɔgɔw kan yi, ani tɔrɔri min bɛ mɔgɔw kan yi!

¹⁰ O tɛ terenninya sira lɔn tuun.»
Matigi Ala ko ten!

O ka fɛn minw sɔɔ kojugu ni benkanni sababu ra,
o ka o ta masabonbaw fa ni o le ye.

¹¹ O kosɔn Dunɔpatigi Ala ko:

«Aw juguw bɛna na jamana fan bɛɛ lamini.
O bɛna aw ta so barakamanw ben,
ka aw ta masabonbaw naforow cɛ.»

¹² Matigi Ala ko:

«Sagagbenbaga bɛ a ta saga sen kunkurun fla, walama saga torofara
tigenin sama ka bɔ jara da ra cogo min na,
Izirayɛlimɔgɔ minw siginin bɛ Samari, olugu tɔ bɛna sama ka bɔ o juguw
boro o cogo le ra,
olugu minw bɛ to ka la ka jan Damasi dugu ta lafenɔnumanw kan,
ani a kalagaɔnumanw kan.

¹³ «Aw ye nin lamɛn, ka Yakuba ta somɔgɔw lasomi!
Dunɔpatigi Ala, Fangatigi Ala kumakan lo.

¹⁴ Lon min na ne bɛna wuri Izirayɛlimɔgɔw kama
ka o ta kojuguw hake bɔ o ra,

o lon na ne bɛna wuri Beteli ta sarakabɔnanw fana kama.
Sarakabɔnan gbanw bɛna kari ka bɔ a ra, ka ben dugu ma.

¹⁵ O ka o ta bon minw lo nɛnɛwagatiw kama,
ani o ka minw lo fundeninwagatiw kama
ne bɛna olugu bɛɛ benben ɔgɔn kan.

O ka o ta bonba minw lalaga, ka o cɛɔna ni samajinw ye, olugu bɛɛ bɛna
cɛn.

O le bɛna kɛ o ta bonba labanw ye.

Matigi Ala ko ten.»

4

Samari musow ta kanminabariya

¹ «Aw ye nin kuma lamɛn, Basan mara misimusow!

Aw minw bɛ Samari kuru kan,
aw bɛ dɛsɛbagatɔw tɔɔɔ,
aw bɛ aw fanga digi fagantanw kan,
aw b'a fora aw cɛw ye ko:

<Aw ye na ni minnifen dɔ ye, an y'a min!>

² Dunɔpatigi Ala karira a yere tɔgɔ saninman na,
ko lon dɔ bɛna se, sigiya tɛ o ra, o lon na kɔni,
o bɛna nɛgɛ le don aw nun na ka aw mina ka taga ni aw ye;
o bɛna aw kɔmɔgɔw mina ni dulɛn le ye ka taga ni o ye.

³ Aw bɛna bori ka bɔ kogo wow fɛ.
Bɛɛ bɛna teren ka taga a ta sira fɛ.
O bɛna aw gben ka taga fɔ Herimɔn.
Matigi Ala ko ten!

Izirayɛlimɔgɔw ta tɔɔɔ

⁴ Aw kɔni ye taga Beteli, ka taga kojugu kɛ faasi!
Aw kɔni ye taga Giligali, ka taga dɔ fara a kan tuun sa!
Lon o lon sɔgɔma aw ye aw ta sarakaw bɔ.
Tere saba o tere saba, aw ye aw ta yagaw bɔ.

⁵ Aw ye ɔnumanlon sarakaw* bɔ,

ka burufunufen ke aw ta sarakaburuw ra.
 Aw ye aw ta diyanya sarakaw* wangola,
 k'a ko fo, janko bee y'a men;
 sabu o le ka di aw ye, aw Izirayelimogow!»
 Dunupatigi Ala ko ten.

6 «O le koson aw ta duguw bee ra, ne fana ka aw konobara lakolon to;
 ka domunintanya ben aw kan aw ta sigiyorow bee ra.
 Nka o bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
 Matigi Ala ko ten.»

7 «O le koson ne ka sanji fana tige aw ra,
 k'a soro a to tun tora karo saba sani siman ye se tigeri ma.
 Ne ka sanji ben dugu dow ra, ka dugu dow to yi.
 Foro dow ka sanji soro, nka foro minw m'a soro, olugu jara.
 8 Dugu fla, walama dugu saba, o ta mogow tagara dugu were ra, ka taga ji
 jini k'a min;
 nka o ji ma o ta minlogo ban.
 O bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe.
 Matigi Ala ko ten.»

9 «Ne ka banaw bla aw ta senefenw na ka o ja, ka o tori.
 Tonw ka aw ta nankorafenw, ani aw ta rezensusw, ani aw ta torosunw,
 ani aw ta oliviyesunw domu.
 O bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
 Matigi Ala ko ten.

10 Ne ka banajugu ben aw kan i ko ne ka min jogon ke Misirankaw ra.
 Ne ka aw ta kanbelenw faga ni kerekemuru ye, ka aw ta sow mina aw ra.
 Mogow minw sara aw ta sigiyoro ra, fo ka o suw tori, ne ka o kasa don aw
 nun na.
 Nka o bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
 Matigi Ala ko ten.

11 Ne ka aw dow halaki i n'a fo Sodomukaw, ani Gomorikaw;
 dow porokotora ka kisi, i ko o ka logokunkurun min sama ka bo tasuma
 ra.
 Nka o bee n'a ta, aw belen ma nimisa ka seko ka na ne fe!
 Matigi Ala ko ten.

12 O le koson aw Izirayelimogow, ne bena aw ke tan le!
 Ayiwa, i n'a fo ne bena aw ke tan,
 o ra, aw ye aw yere laben ka na lo ka aw ta Ala ta kiti makono, aw
 Izirayelimogow!»

13 Sabu Ala min ka kuruw dan, Ala min ka fono dan,
 min be a ta miiriyaw yira adamadenw na,
 min be keneboda yelesa k'a ke dibi ye,
 min be tagama dugukolo kan yoro korotaninw kuncu ma,
 Matigi Ala, Fangatigi, o le be ne togo ye.

5

Kojugu minw bena se Izirayeli ma

1 E, Izirayelimogow, aw ye nin kuma lamenu!
 Ne be nin sangadonkiri min lara aw kunna, aw ye o donkiri lamenu!

² E, Izirayeli, sunguru ceɓuman benna, a te wuri tuun!
A lanin be a yere ta dugukolo le kan;
mɔgo si ma soro k'a lawuri;

³ sabu Dunuɓatigi Ala ko:
«Ce waga kelen be bo dugu min konɔ ka taga kere ra,
ce keme doron le bena seko o dugu konɔ.
Ce keme be bo dugu min konɔ ka taga kere ra,
ce tan doron le bena seko o dugu konɔ.
A bena ke ten le Izirayeli jamana ra.»

⁴ O koson Matigi Ala ko Izirayeli ta somogow ma ko:
«Aw ye ne Ala ta jehɓogonya nini,
janko aw ye si soro.

⁵ Aw kana taga foyi nini Beteli,
aw kana taga Giligali,
aw kana se Beri Seba;
sabu o bena Giligalikaw bee ce ka taga,
Beteli bena ke tomo le ye.

⁶ Aw ye Matigi Ala ta jehɓogonya nini,
janko aw ye si soro.
Ni o te, Ala bena jigi Yusufu ta somogow kan, ka o halaki i ko tasma;
mogo tena soro ka tasma faga Beteli dugumogow ye.

⁷ «Aw be can yeɓema k'a ke jalaji ye;
aw be terenninya firi dugu ma.

⁸ Ala min ka teremana wagati ta lolow, ani samiya wagati ta lolow dan,
min be dibikuruba yeɓema ka o ke keneboda ye,
ka tere yeɓema k'a ke su ye,
min be kogoji ta jiw wele
ka o bon dugukolo ko kan,
ale togo le ye ko Matigi Ala!

⁹ Ale le be halakiri lase fangatigiw ma,
ka o ta so barakamanw bee halaki.

¹⁰ «Mogo min be kiti tige ka aw jaraki aw ta terenbariya koson, aw be o
tigi koninya.

Mogo min be can fo aw ye, aw be o tigi haramuya.

¹¹ Ayiwa, i n'a fo aw be fagantanw dondon ni aw senw ye,
ka o jagboya ka siman di aw ma,
o ra, aw ka kabakurubonba minw lolɔ,
aw tena don o bonw konɔ.
Aw ka rezenforopuman minw sene,
aw tena o rezenw ji min.

¹² Sabu ne k'a lon ko aw ta kojuguw ka ca,
ko aw ta jurumunw ka bon.
Aw be mogo terennin minako juguya.

Aw be bonyafenw mina dogo ra, ka jo bosi fagantanw na kititigeyoro ra.

¹³ O le koson nin wagatiw ra, mogo hakirmanw be je,
sabu nin wagatiw man ni.

¹⁴ Aw ye tugu kopuman le ko, janko aw ye si soro;
aw kana tugu kojugu ko;
ni o kera, Matigi Ala, Fangatigi Ala bena ke ni aw ye,

i ko aw yere k'a fo cogo min na.

¹⁵ Aw ye kojugu koninya, aw ye konuman le kanu,
aw ye kiti tige ka kapa ni terenninya le ye;
ni o kera, a be se ka ke ko Matigi Ala, Fangatigi Ala bena hina aw ra, aw
minw ye Yusufu ta mogow tow ye.

¹⁶ «O koson Matigi Ala, Fangatigi min ye Matigi ye, ale ko:
Sangakasikan le bena bo kenegbeyorow bee ra;
siradaw bee ra mogow bena a fo ko: <E, Ala! Bono ka an soro!»
O bena senekabagaw wele sukasi ra,
ka sukasibagaw wele ka na sangadonkiriw la;
¹⁷ sabu ni ne nana teme aw ce ra tuma min na,
mogow bena kasi rezenforow bee ra.
Matigi Ala ko ten.»

Matigi Ala ta lon

¹⁸ Aw minw korotonin lo ko Matigi Ala ta lon ye se, bono bena aw soro de!
Aw b'a miiri ko Matigi Ala ta lon bena ke mun le ye?
Matigi Ala ta lon bena ke dibiba le ye, a tena ke yeelen ye de!
¹⁹ Aw ta bena ke i n'a fo mogow min be borira jara ja,
ka taga ben ni waraba do ye;
a sera so konso, a k'a boro la kogo kan minke,
sa do k'a kin.
²⁰ Ayiwa, sigiya t'a ra, Matigi Ala ta lon bena ke dibiba le ye;
a tena ke yeelen ye fiyewu.
A bena ke dibikuruba le ye,
hali yeelen donnin tena ke a ra.

Izirayelimogow ta batori ma ben Ala ma

²¹ «Ne te aw ta Alabato panagbew fe, o man di ne ye;
aw ta jamalajenlonw logow bee bora ne ra pewu.
²² Ni aw be aw ta saraka jenitaw* ni aw ta siman sarakaw* bo ne ye,
ne te o sarakaw si mina.
Aw be misi toronin minw faga ka o ke aw ta ninsondiya sarakaw* ye,
ne te o si fle.
²³ Aw ye aw ta donkirilakanw mabo ne ra.
Ne t'a fe ka aw ta gonifokan men.
²⁴ Ne b'a fe ko aw ta kititigeyorow ra, can le ye woyo i ko ji;
terenninya ye caya i ko baji min te ja.
²⁵ Aw ka san binaani min ke kongokolon konso,
yala aw tun be aw ta began sarakaw* ni aw ta siman sarakaw bora ne le
ye wa, aw Izirayelimogow?
²⁶ Aw yere boro ka o ala minw lalaga,
aw ta alaw ta masace Sakuti,
ani aw ta ala lolotigi Kewan,
aw ka olugu le ta.
²⁷ O koson ne bena a to o ye aw mina ka taga ni aw ye fo Damasi ko fe.
Matigi Ala, Fangatigi le ko ten.
O le be ne togow ye.»

¹ «Aw minw jasumanin siginin be Siyon,
aw minw b'a miiri ko foyi te se ka aw soro, ka aw siginin to Samari kuru
kan,

aw minw kera siyaw bee ra folo ta mogobaw ye,
Izirayeli jamana bee be borira aw minw ko,
ayiwa, bono le bena aw soro.

² Aw ye taga Kaline, ka taga a fle min kera yi;
o ko, aw ye taga Hamati duguba konso,
o ko, aw ye taga Gati, Filisikaw ta dugu ra.

Yala o duguw cogo tun ka ni ka teme aw ta mara fla bee kan wa?
Yala o ta mara tun ka bon ka teme aw ta kan wa?

³ Aw ko aw be kojugu nalon mabora aw yere ra le,
k'a soro aw be nagban fanga le blara aw yere kan.

⁴ «O be la lanan songobelenw kan, lanan minw lalagara ni samajinw ye.
O be lala ka jan o ta lafenpumanw kan.

O be sagaden dow mina sagakuru ra ka o faga ka o domu;
o be misiden toroninw le domu.

⁵ O be goniw fo, ka to ka donkirikunntanw la;
o b'a ke i n'a fo olugu yere le ye Dawuda ye, i n'a fo Dawuda yere le be a
ta goni fora.

⁶ O be duven min jifiyebabaw konso;
o be turupuman kasadimanw mun o fari ra.
Nka cenri min bena se Yusufu ta somogow ma,
hali o jusu te kasi o ra.

⁷ «O koson o bena kon ka olugu le mina tow bee na fe, ka taga ni o ye.
Ni o kera, o ta panagbew, ani o nagarikanbaw bee bena ban.»

Samari mara bena halaki

⁸ Dununatigi Ala karira ni a yere togo ye.

Fangatigi Ala, Matigi Ala ko ten, ko:

«Yakuba ta mogow ta yerebonya logo bora ne ra;
o ta masabonbaw ko man di ne ye.

O koson ne bena o ta duguw, ani o konofenw bee don o juguw boro.»

⁹ Ni ce tan ka to so kelen konso, olugu bee bena sa. ¹⁰ Min ka kan ka na
a balemaw suw ta ka o labo so konso ka taga o jeni, ale bena jininkari ke
sokonmogoo do fe, ko yala ni mogoo wera be yi tuun. O b'a jaabi ko mogoo
wera te yi. A b'a fo o ye ko o ye je, ko sabu o man kan ka Matigi Ala togo
fo.

¹¹ A fle, Matigi Ala kumana ka ban!
A bena bonba ben, fo k'a ke tomo ye,
ka bon fitini ben, fo k'a mugumugu.

¹² Yala mogoo be se ka so hori farakuruw kan wa?

Yala mogoo be se ka fara sene ni misidaba ye wa?

Mun koson aw ta kiritigeyorow ra, aw ka can yelema k'a ke mogofagafen
ye,

ka terenninya sira yelema ka o ke jalaji ye?

¹³ Aw be nagarira fengbansan le koson Lodebari dugu konso;

aw b'a fɔra ko: «Yala an ma Karinayimu dugu mina ni an yere baraka le ye wa?»

14 «O koson, Izirayeli ta somogow, a fle, ne bena siya do lawuri aw kama, min bena a fanga digi aw kan, k'a ta Lebo Hamati, ka taga a bla fo Araba koba yoro ra.» Matigi Ala, Fangatigi le ko ten.

7

Tagamasiyen folo: tonw

1 Dunupatigi Ala ka tagamasiyen min yira ne ra: Ne k'a ye ko Ala tun be ton camanba le danna. O wagati y'a soro masace ta beganw ta bin tigera ka ban, binkura le tun be bora. 2 Ne nana a ye ko tonw be dugukolo binw bee nimina minke, ne ka Ala daari ko: «Dunupatigi Ala, yafa an ma! Ni o te Yakuba ta mogow bena kisi ka bo nin na cogo di, k'a soro o baraka ka dogo?» 3 Matigi Ala k'a ta miiriya yelema; a k'a fo ko: «I ka min ye, o tena ke!»

Tagamasiyen flanan: tasuma

4 Dunupatigi Ala ka tagamasiyen min yira ne ra tuun, o fle nin ye: Ne k'a ye ko Dunupatigi Ala tun b'a fora ko kiti bena tige ale ta mogow kan ni tasuma le ye. Tasuma nana dunupa jibaw bee ja; a tun be forow fana jenina. 5 Ne ko: «E, Dunupatigi Ala, sabari ka nin lalo! Ni o te Yakuba ta mogow bena kisi ka bo nin na cogo di, k'a soro o baraka ka dogo?» 6 Matigi Ala k'a ta miiriya yelema. A ko: «I ka min ye, o fana tena ke. Dunupatigi Ala ko ten.»

Tagamasiyen sabanan: sumanikejuru

7 Ala ka tagamasiyen min yira ne ra tuun, o fle nin ye: Ne k'a ye ko Matigi Ala lonin tun be kogo do koro. O tun ka o kogo lo k'a teren ni sumanikejuru ye. O sumanikejuru tun be Matigi Ala boro. 8 A ka ne jininka ko: «Amosi, i na be mun le ra?» Ne k'a jaabi ko: «Ne na be sumanikejuru do le ra.» A ko:

«Ne bena sumanikejuru le la ne ta mogow, Izirayelimogow kan, ka o suma. Ne tena o ta kojuguw si hakew to o ra tuun.

9 Isiyaka ta sonnkeyoro minw be kongori kan, ne bena o yoroow bee halaki, ka Izirayeli ta jobatoyoroow bee cen.

Ne bena wuri ni kerekemuru le ye Yerobohamu ta somogow kama.»

Sarakalasebaga ni masace ka Amosi ghen

10 Ayiwa, o kera minke, Beteli ta sarakalasebaga* min ye Amasiya ye, ale ka cira bla Izirayeli masace Yerobohamu ma, k'a fo a ye ko: «Amosi be jen do le sirira i kama Izirayeli jamana kono yan. Jamanamogow tena ne k'a ta kumaw bee mupu tuun. 11 Amosi b'a fora ko: «O bena Yerobohamu faga ni kerekemuru ye,» ko: «o bena Izirayelimogow mina ka bo o ta jamana ra, ka taga ni o ye fo yorojan.» »

12 Amasiya k'a fo Amosi ye o le ra ko: «Ladibaga, taga! Teliya ka taga to Zuda mara ra; o bena i ta domuni di i ma yi, i be to ka i ta ciraya ke yi; 13 nka Beteli yan koni, i kana cirayakuma fo yan tuun, sabu yan ye masace ta yoro saninman le ye; masace ta batoso lo.»

14 Amosi ka Amasiya jaabi ko: «Ne te cira ye, ne te cira do ta den ye fana. Ne ye begantigi le ye; ne be sikomorisunw fana sene.» 15 Matigi Ala ka ne

wele ka bɔ ne ta sagaw le kɔrɔ, k'a fɔ ne ye ko: «Taga nin cirayakuma fɔ ne ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw ye. ¹⁶ Sisan ele ye Matigi Ala ta kuma lamɛn, ele min b'a fɔra ko ne kana cirayakuma fɔ Izirayelimɔgɔw kama, ko ne kana waajurikuma fɔ Isiyaka ta somɔgɔw ye. ¹⁷ O le kosɔn Matigi Ala ka min fɔ, o fle nin ye:

«Ele ta muso, o bɛna bla jatɔya ra dugu kɔnɔ;
i dencɛw ni i denmusow, olugu bɛna faga ni kerɛkemuru ye.
O bɛna i sigiyɔrɔ suma ni juru ye, k'a taran mɔgɔw ra.
Ele yere bɛna taga sa Alalɔnbariw ta jamana le ra.
O bɛna Izirayelimɔgɔw mina ka bɔ o ta jamana ra
ka taga ni o ye fɔ yɔrɔjan.» »

8

Tagamasiyɛn naaninan: yiridenw bɛ segi kɔnɔ

¹ Dunupatigi Ala ka tagamasiyɛn nin le yira ne ra tuun: Ne ka segi do fanin ye samiyayiriden mɔnin na. ² A ka ne pininka ko: «I na bɛ mun le ra, Amosi?» Ne ko: «Ne na bɛ segi do fanin le ra samiyayiriden mɔnin na.» Matigi Ala ko ne ma ko:

«Ne ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw mɔna, olugu fana ta wagati sera.
Ne tɛna o ta kojuguw si hake to o ra tuun.

³ O lon na, masaso ta dɔnkirilakanw bɛna yelemɛ ka ke nɔnakanw le ye.
Dunupatigi Ala ko ten.

Suw camanba le bɛna ke yɔrɔ bɛɛ;
mɔgɔw bɛna ke o cɛ ye ka o firi;
o b'a fɔ mɔgɔn ye ko:
«Aw ye je dɛ!» »

⁴ Ayiwa, aw ye nin lamɛn, aw minw bɛ fagantanw naɓbanna,
aw minw bɛ naɓibagatɔw to labanna jamana kɔnɔ!

⁵ Aw b'a fɔra ko:

«Karakura naɓagbɛ bɛna ban wagati juman le dɛ,
k'a to an ye an ta simanw fiyeere?
Nɛnkirilon ye ban joona,
k'a to an ye an ta simanmarayɔrɔw dayɛɛ.
An bɛna an ta sumanikenanw kɔnɔ dɔgɔya,
ka fɛnw sɔngɔ gbɛɛya!
An bɛna sumanikɛfɛnw yelemɛ,
ka mɔgɔw nanbara.

⁶ An bɛna dɛsɛbagatɔw san ni wari ye,
ka fagantanw san sennasanbara dama sɔngɔ kosɔn.
Hali simankise naga, an bɛna o bɛɛ fiyeere.»

⁷ Ayiwa, Matigi Ala karira Yakuba ta Ala ta bonya kosɔn.
A ko: « Ne tɛna jina nin mɔgɔw ta kɛwalew si kɔ.

⁸ Nin kow kosɔn jamana bɛna yuguyugu fɔ ka bɔ a no ra.
Jamanamɔgɔw bɛɛ bɛna naɓasisi.
Jamana bɛɛ bɛna wuri i ko Nili baji,
ka yɛɛn ka sɔrɔ ka na ben i ko Mísiran ta kɔba.» »

Nanasisilon

⁹ O lon na, kɔni, ne bɛna tere ben, ka tere to sankolo cɛmance ra.

Ne bena dugukolo ke dibi ye teregban fe!
Dunupatigi Ala ko ten.

¹⁰ Ne bena aw ta panagbew yelema ka o ke sukasi ye,
ka aw ta donkiriw bee yelema ka o ke sangadonkiriw ye.
Ne bena borofani la aw bee ko ra,
ka bee kun gbana.

Ne bena nin wagati gbaleya k'a ke i ko mogɔ minw dence kelenpenin sara,
o b'a su kasira.

O ko, nin kow bee laban bena ke jusukasikoba le ye.

¹¹ A fle lon do bena se,
Dunupatigi Ala ko ten,
ne bena kongɔ ben jamana kan.

Ne m'a fo domuni kongɔ, walama ji kongɔ de,
nka Matigi Ala ta kuma lamenni kongɔ.

¹² O wagati ra koni, o bena to ka yaala o yere kun fe kogojiw ni jɔgon ce;
o be bo terebenyanfan na ka taga woroduguyanfan na,
ka bo sahiliyanfan na ka taga tereboyanfan na.
O bena ke yaala ye fan bee ra ko o be Matigi Ala ta kuma pinina,
nka o tena a men yoro si.

¹³ O lon na, koni, sungurupumanw
ani kanbelenw baraka bena dese minlogɔ boro.

¹⁴ Minw bee tun be kari ni Samarikaw ta jo togo ye,
k'a fo ko: «Dan, i ta ala ye meen an koro!»,
ko: «Beri Seba ta sonnikeyorɔ sira ye meen an koro!»,
o mogow bee bena ben, o si tena se ka wuri tuun!

9

Tagamasiyen loorunan: yoro saninman cenna

¹ Ne ka Matigi ye, a lonin be sarakabonan kunna; a ko:
«Aw ye Alabatosoba samasenw sanfeyoro bugo k'a kari,
fo ka bon jusiginan yuguyugu.

Aw y'a karikari k'a ben mogow bee kun na yi!
Ni minw ka bosi, ne bena olugu faga ni kerekemuru ye;
o si tena se ka bori;
o si tena se ka bosi.

² Hali ni o ka dugukolo ci ka taga dogo fo kaburuw jukoro,
ne boro bena o sama ka o labo.

Hali ni o ka yelen ka taga fo sankolo kono,
ne bena o lajigi ka bo yi.

³ Hali ni o ka taga dogo Karimeli kuru kan,
ne bena taga o yorɔni, ka o mina ka na ni o ye.
Ni o ka tunu kogoji jukoro ko o be dogo ne ra,
ne bena jirasa do ci ka taga o kin yi.

⁴ Hali ni o juguw ka o mina ka taga ni o ye,
ne bena a to o ye o faga ni kerekemuru ye yi.
Ne bena ne ja lo o ra tuma bee janko ka kojugu le ke o ra;
ne tena kopuman ke o ye.

⁵ «Ni Matigi, Fangatigi Ala ka maga dugukolo ra,

dugukolo be yereyere,
 dugukolokanfēnw beē be sukasi ke.
 Jamana beē be wuri i ko Nili bajī,
 ka soro ka na ben i ko Misiran ta koba.
 6 Matigi Ala be a ta sigiyoro lo fo san fe, sankolo kunna;
 ka sankolo ju sigi dugukolo kan.
 A be kogoji ta jiw wele
 ka o bon dugukolo ko kan.
 Ale togo le ye ko Matigi Ala!»

Jurumunkebagaw ta kiti

7 Aw Izirayelimogow, yala aw ni Etiyopikaw beē te kelen ye ne fe wa?
 Matigi Ala ko ten.

Aw Izirayelimogow, yala ne ma aw labo Misiran,
 i n'a fo ne ka Filisikaw labo Kafitori cogo min na wa,
 ani ne ka Sirikaw labo Kiri cogo min na wa?

8 A fe, Dununatigi Ala na lonin be nin jamana ra,
 jamana min jarkinin lo.
 Ne bena nin jamana halaki ka bo dugukolo ko kan.
 Nka o beē n'a ta, ne tena Yakuba ta somogow beē halaki.
 Matigi Ala ko ten.

9 Sabu ne koni k'a latige
 ko ne bena Izirayeli ta somogow yuguyugu siya tow beē ce ra,
 i n'a fo o be simankise yuguyugu teme koni cogo min na,
 janko hali berekoro den kelen kana ben dugu ma ka jagami siman na.

10 Ne ta mogow minw ye jurumunkebagaw ye, olugu beē bena faga ni
 kerekemuru ye.

Olugu minw b'a fora ko: «Kojugu tena se an ma, foyi tena an soro!»

Ala bena kojuman ke Izirayeli ye tuun

11 «Ayiwa, Dawuda ta so min tun benna, ne bena o so lawuri tuun.
 Ne bena a wow datugu,
 k'a yoro cenninw beē lalaga,
 k'a lo a cogokoro ra.

12 Ni o kera, Edomu jamana to bena ke o ta ye tuun,
 ani ne togo tun be siya minw beē kan.
 Matigi Ala ko ten,
 ale le ye o kow kebaga ye.

13 Lon dow bena se, Matigi Ala ko ten,
 o lonw na koni,
 sani simantige ye ban foro ra, o y'a soro simankura be senena ka ban.
 Sani rezen ye congō ka ban foro ra, o y'a soro rezenkura be senena ka ban.
 O lonw na koni,
 rezenjikura bena woyo ka bo kuruw kunna,
 ka bon kongoriw kunna.

14 Ne bena ne ta mogow, Izirayelimogow ta bonya laseko o ma tuun.
 O ta dugu minw tun cira, o bena o duguw lo tuun, fo ka sigi o duguw ra.
 O bena rezenforow sene, ka o rezenji min,
 o bena nankow sene tuun, ka o nankorafēnw domu.

15 Ne bena o sigi o yere ta dugukolo kan.
 Mogō si tena o lawuri tuun ka bo o dugukolo kan,
 ne ka o dugukolo min di o ma.
 Matigi Ala, aw ta Ala ko ten!»

ABIDIYASI TA KITABU Kitabu faamucogo

Filisikaw tun nana ben Zeruzalemu dugu kan wagati min na, o wagati le ra Abidiyasi ka nin kumaw fo. Nin kitabu ye sura kelen doron ye. O wagati ra Edomuka minw tun be jamana woroduguyanfan na, olugu nana ka na fara Zeruzalemukaw juguw kan, ka Zeruzalemu kere, ka dugumogow borofenw ce ka taga ni o ye, k'a soro Edomukaw ni Izirayelimogow bee ta duruja bora o bemace Isiyaka le ra.

Ala ka Abidiyasi ci ka na nin cirayakuma fo Edomukaw ye, ko Ala bena o ta kewalejuguw hake bo o ra, sabu o ka siya werew deme ka Ala ta mogow kere.

Nin kumaw b'a yira an na ko siya o siya be Ala ta mogow kere, ko Ala fana bena o siya kere.

Kitabu konokow

Edomukaw halakicogo (1.1-9)

Edomukaw ta kojuguw cayara (1.10-15)

Ala bena Izirayeli sigi a juguw kunna (1.16-21)

Ala ka Edomukaw jaraki

¹ Ala ka ko minw yira Abidiyasi ra:

Dunupatigi Ala ka kuma min fo Edomukaw kama, o le ye nin ye:
An ka kibaroya do men ka bo Matigi Ala fe;
ciraden do cira ka taga siyaw fe.

A ko: «Aw ye wuri, an ye taga Edomukaw kama,
ka taga o kere.»

² «A fe, aw Edomukaw, ne bena aw baraka dogoya ka teme siya tow bee ta kan.

O bena aw mafiyenya kosebe.

³ Yereyira min tun be aw jusu ra, o le ka aw lafiri;
aw sigiyoro dogonin be faraw ce ra, yoro korotaninw na minke,
o koson aw tun b'a fora ko:
<Jon le bena se ka anw lajigi dugu ma?>

⁴ Ayiwa, hali ni aw ka yelen ka taga fo sankolo ra i ko bon,
hali ni aw ka aw ta naga la fo lolow ce ra,
ne bena aw lajigi!
Matigi Ala ko ten.

⁵ «Ayiwa, ni sonw nana aw fe su fe,
walama ni benkannikebagaw nana,
o bena cenri ke aw fe de!

Ni fen o fen ka o diya, o be o bee ta.

Ni o nana aw ta rezenw sonya,
o bena rezenden dama dama le to aw ye.

⁶ O koni ka Esawu ta mogow ta fenw bee le ce;
o ka o ta fenmarayorow bee dayele.

⁷ Aw jennogonw bee bena aw gben ka taga se fo jamana dan le ra.
Aw teriw bena aw janfa, ka o fanga sigi aw kan.

Minw tun be aw ta domuni kera, olugu bena jan la aw sen koro,
nka aw tena se ka bo o kow kala ma.

⁸ Sigiya t'a ra, ne bena mog'o hakirmanw halaki o lon le ra, ka bo Edomu;
ka faamurikebagaw halaki ka bo Esawu ta kuru kan.
Matigi Ala ko ten!

⁹ E! Teman, aw ta kerেকেঁw ja bena tige
fo ka Esawu ta kuruyoro mog'ow bee faga ka ban.»

Edomukaw ka Izirayelimog'ow minako juguya

¹⁰ «Aw juguyara aw balemaw ma,
minw ye Yakuba ta mog'ow ye.
O koson maroyaba bena ben aw kan;
aw bena halaki ka ban pewu;

¹¹ sabu lon min na siya were mog'ow tun tagara Yakuba ta mog'ow ta
naforow ce,

lon min na mog'o werew tagara don o ta dugu kon'o ka kara la janko ka
Zeruzalemukaw ta borofenw taran jagon ce,

o lon na aw tun be yi;
aw ni o siya were mog'ow bee le tun kera kelen ye.

¹² Aw tun man kan ka lo ka aw balemaw fle
o ta bon'o lon na;

Zuda ta mog'ow halaki lon na
aw tun man kan ka pagari.

Aw tun man kan ka o dabayakumaw fo
aw balemaw ta degu lon na.

¹³ Aw koni tun man kan ka don ne ta mog'ow ta dugu donda fe
o ta cenri lon na.

Aw fana tun man kan ka lo ka kojugu bento fle Zuda ta mog'ow kan
o ta pani lon na.

Aw tun man kan ka o ta naforow ce
o ta cenri lon na.

¹⁴ Aw tun man kan ka taga lo sirafaran na
ka o ta mog'o boribagaw faga.

O ta mog'o minw bosira, aw tun man kan ka olugu mina ka o di o juguw
ma,

o ta pani lon na.

¹⁵ Sabu Matigi Ala ta lon surunyara;
a bena wuri siyaw bee le kama.

Aw ka min ke, o jagon le bena ke aw ra.

Aw ta kojuguw sara bena seko ka na ben aw yere le kunna.

¹⁶ Ayiwa, aw ka minni ke ne ta kuru saninman kan cogo min na, ne ta
dimi koson,

siya tow bee bena minni ke ten le, dan te minni min na;

o bena min fo ka panamini,

fo ka na o bee latunu.

¹⁷ «Nka minw be Siyon kuru kan, olugu bena kisi.

O yoro bena ke yoro saninman le ye.

Yakuba ta mog'ow bena seko

ka na sigi o ta sigiyoro ra.

¹⁸ Yakuba ta somog'ow bena ke tasuma le ye,

Yusufu ta somog'ow bena ke tasumamana le ye;

nka Esawu ta somog'ow bena ke bin le ye.

O bɛna o bin jeni k'a ban.
Mɔgɔ si tɛna bɔsi Esawu ta somɔgɔw ra,
sabu Matigi Ala kumana.

¹⁹ Jamana woroduguyanfan mɔgɔw bɛna na sigi Esawu ta kuruyɔrɔw ra.
Jamana dugumayanfan mɔgɔw, olugu bɛna sigi Filisikaw ta mara ra.

O bɛna sigi Efirayimu jamana ra, ani Samari jamana ra.
Boniyaminu ta mɔgɔw, olugu bɛna sigi Galadi mara ra.

²⁰ Izirayelimɔgɔw ta mɔgɔ minaninw ta jenkuru min bɛ Kanaana,
olugu bɛna sigi o yɔrɔ mara ra ka taga se fɔ Sarepita.

Zeruzalɛmu ta mɔgɔ minanin minw bɛ Sefaradi,
olugu bɛna sigi jamana woroduguyanfan duguw kɔnɔ.

²¹ Olugu le bɛna se sɔrɔ, ka sigi Siyɔn kuru kan,
ka o ta fanga sigi Edɔmukaw kan.

O tuma masaya bɛna kɛ Ala ta ye.»

YUNUSU TA KO KITABU Kitabu faamucogo

Yunusu ni cira Amosi tun ye wagati kelen mɔgɔw ye.

O wagati ra Asirikaw tun kera Izirayelimɔgɔw juguw bɛɛ ra farimanw ye. Ala nana Yunusu ci ko a ye taga Asirikaw ta duguba kɔnɔ, min ye Ninive ye, ka taga a fɔ o ye ko ni o ma nimisa ka kojugu dabra, o ta dugu bena halaki, sabu o ta jurumunw cayara kosebe. O ko ma ben Yunusu ma, sabu ale tun b'a fe o mɔgɔw ye to o ta jurumunw na le, janko Ala ye o halaki, sabu Izirayeli juguw lo. Yunusu banna Ala ta kuma ma, ka jirakurun do ta ka taga fan were fe. Nka a laban, o ka Yunusu firi kogoji ra, jɛgeba do k'a kunu. O kow bɛɛ le ko fe, Yunusu sonna ka waajuri ke Ninive dugu kɔnɔ. Ninivekaw nimisara, ka o ta kojuguw dabra minke, Ala yafara o ma. Nka o ma diya Yunusu ye.

An b'a ye ko nin kitabu ni cira tow ta kitabuw te kelen ye, sabu cira Yunusu ma cirayakuma fo; nka cira yere ta kewalew le fora an ye.

Cira tow sonna Ala ta ma, nka Yunusu banna.

Yunusu ta ko kitabu b'a yira an na ko jurumun man di Ala ye, nka ni jurumunkebaga ka nimisa k'a jogo yelɛma, Ala be yafa a ma, a ta nɛɛma ni a ta makari koson. Ala ta nɛɛma te dan Izirayelimɔgɔw doron ma, nka ni siya o siya ka nimisa a ta jurumunw na, Ala be yafa o ma, sabu a be mɔgɔw bɛɛ le kanu.

Kitabu kɔnɔkɔw

Yunusu banna Ala ta cira ma (1)

Yunusu nimisara, Ala k'a bosɔ (2)

Yunusu ka waajuri ke Ninivekaw kama (3)

Ala yafara Ninivekaw ma, ka o kisi (4)

Yunusu ma son ka taga Ala ta cira ke

¹ Lon do, Matigi Ala k'a ta kuma lase Amitayi dence Yunusu ma. Ala k'a fo a ye ko: ² «Wuri joona ka taga Ninive, Ninive duguba kɔnɔ, i ye taga kuma o fe k'a gbeleya, k'a fo o ye ko o ta juguya warara ne na korɔ.»

³ Nka Yunusu wurira ko ale be bori ka taga fo Tarisisi, ko ale be taga fo yorojan, ka bo Matigi Ala na korɔ. A tagara Zafa; a tagara kurunba do sorɔ yi, min tun be tagara Tarisisi. A ka kurunsara di kuruntigi ma, ka don kurun kɔnɔ, ko a be taga ni o ye Tarisisi, ko a be taga fo yorojan ka bo Matigi Ala na korɔ.

Fɔnɔba wurira kogoji kan

⁴ Ayiwa, Matigi Ala ka fɔnɔba do wuri kogoji kan. Fɔnɔ bonyara ji kan, fo kurunba tun be pini ka cen. ⁵ Kurun baarakedenw siranna kosebe. O bɛɛ ka ke kule ci ye, ka ke o ta alaw daari ye, ko o ye olugu kisi. A ma na na, o ka kurunkonominanw bɛɛ firi kogoji ra janko kurun ye fiyenya.

O y'a sorɔ Yunusu tun jigira kurun dugumayoro ra, ka taga la ka sunogo yi, fo ka pina a yere ko.

⁶ Kuruntigi tagara Yunusu ko. O k'a lakunu k'a pininka ko: «Ce, a kera di ele be sunogora? I fana te wuri ka i ta ala daari wa? Jon k'a lon ni ale tena makari an na ka an kisi, janko an kana halaki?»

⁷ Ayiwa, kurun baarakedenw k'a fɔ ɲɔɔn ye ko: «Aw ye na an ye kara la*, k'a lɔn mɔɔ min kosɔn nin kojuguba bɛ sera an ma.» O ka kara la minke, Yunusu le yirara.

⁸ O ko Yunusu ma ko: «Ele ka ko min ke k'a to nin kojuguba ka an sɔrɔ, o fɔ an ye. I bɔra min le? I bɛ mun baara le ke? Jamana juman mɔɔ le bɛ ele ye? Siya juman mɔɔ le bɛ i ye?» ⁹ Yunusu ka o jaabi, ko: «Ne ye Heburu le ye. Ne bɛ Matigi Ala, sankolo tigi Ala le bato, min ka kɔɔji dan, ka dugukolo dan.»

¹⁰ Yunusu k'a ta ko ɲafɔ o ye. O k'a men ko a bɛ dogora Matigi Ala le ɲa minke, o siranna kosebɛ. O k'a ɲininka ko: «Mun le kosɔn i sɔnna ka nin ko ɲɔɔn ke?» ¹¹ O ka Yunusu ɲininka tuun ko: «Sisan an ka kan ka mun le ke i ra janko kɔɔji ye mala.» O ka o fɔ sabu fɔɲɔ tun bɛ juguyara ka taga a fɛ. ¹² Yunusu ka o jaabi ko: «Aw ye ne ta ka ne firi kɔɔji ra; ni o kɛra, kɔɔji bɛna mala aw ye, sabu ne k'a lɔn ko ne le kosɔn nin fɔɲɔba wurira ji kan.»

¹³ O bɛɛ n'a ta, kurun baarakedenw belɛn ka ko bɛɛ ke ko o bɛ kurun lataga jida ra dugukolo fan fɛ, nka o ma se, sabu kɔɔji tun bɛ fariyara ka taga. ¹⁴ O ka Matigi Ala daari ko: «E, Matigi Ala, i kana an halakɔ nin cɛ kosɔn. I kana mɔɔ jarakibari fagari hake ben an kan, sabu a ma foyi ke an na. Nin ko bɛɛ kɛra ka kaɲa ni ele yɛɛ sago le ye.»

¹⁵ O kɔ, o ka Yunusu ta k'a firi kɔɔji ra. A firira kɔɔji ra yɔrɔ min na dɔrɔn, o yɔrɔnin bɛɛ ra, kɔɔji mankan malara. ¹⁶ Kurun baarakedenw k'a ye ten minke, o siranna Matigi Ala ɲa kosebɛ. O ka saraka bɔ Matigi Ala ye, ka dajuru ta Ala ye.

2

Yunusu ka Ala daari jegeba kɔnɔ

¹ A kɛra ten, Matigi Ala ka jegeba dɔ lana, ka na Yunusu kunu. Yunusu ka tere saba ni su saba ke jegeba kɔnɔ. ² Yunusu tora jegeba kɔnɔ k'a Matigi Ala, a ta Ala daari. ³ A ko:

«Ka ne to tɔɔrɔ ra, Matigi Ala,
ne ka i daari, i ka ne jaabi.

Ka ne to saya dibi ra,

ne kasira i nɔ fɛ, i ka ne kasikan men.

⁴ I tun ka ne firi kɔɔji dunmanyɔrɔ ra.

Jiwoyow tun ka ne datugu,

jikuruw tɛmɛna ne kunna.

⁵ Ne tun b'a miiri ko i ka ne gbɛn ka ban pewu le ka bɔ i ɲa kɔrɔ.

Nka ne bɛna i bato i ta Alabatosoba saninman kɔnɔ tuun.

⁶ Jiwoyow tun ka ne tunu fɔ ne bɛ ɲini ka sa.

Ne jigira fɔ ji jukɔrɔ,

kɔɔji jukɔrɔbinw melegera ne kun na.

⁷ Ne jigira ji jukɔrɔ, ka se fɔ kuruw daminayɔrɔ ra.

Saya da tun tugura ne da ra ka ban, bɔyɔrɔ si tun tɛ ne fɛ.

Nka i ka ne ɲanaman labɔ kaburu dibi ra;

Matigi Ala, ne ta Ala.

⁸ Wagati min ne tun bɛ ɲini ka sa,

ne hakiri tora i ra, Matigi Ala.

Matigi Ala, ne ka i daari,

ne ta daarikan sera i ma, i ta yɔrɔ saninman na.

⁹ Mɔɔ minw bɛ batofɛn gbansanw bato,

olugu be o yere yoro janya Matigi Ala ta neema ra.

¹⁰ Nka ne koni, ne bena saraka bo i ye, ka donkiri la, ka baraka la i ye.

Ne ka layiri minw ta i ye, ne bena o bee dafa; sabu ele, Matigi Ala, ele be ne kisibaga ye.»

¹¹ Ayiwa, Matigi Ala kumana jageba fe; jageba tagara Yunusu fono kogojida ra.

3

Yunusu tagara kuma Ninivekaw fe

¹ O kow ko, Matigi Ala k'a ta kuma lase Yunusu ma a sijaga flanan na ko: ² «Wuri joona ka taga Ninive duguba konon; ne be ci min fo i ye, i ye taga o lase a dugumogow ma.» ³ Yunusu wurira ka taga Ninive duguba konon, i n'a fo Matigi Ala k'a fo a ye cogo min na. Ninive tun ye dugu belebebeba le ye. Mogow tun be tere saba ke tagama ra ka Ninive dugu yaala. ⁴ Yunusu ka tere kelen tagama ke dugu konon. O ko, a ka ke peren ye k'a fo mogow ye ko: «Sani tere binaani ce, Matigi Ala bena Ninive duguba halaki.» ⁵ Ninivekaw lara Ala ra. O k'a fo ko mogow bee ye sun don; k'a ta fagamaw ra, ka taga a bla mogow gbansanw na, o bee ka borofaniw don o yere ra.

⁶ O kibaroya sera Ninive masace ma tuma min na, a wurira ka bo a ta masasiginan kan. A k'a ta masaderege bo, ka borofani don a yere ra, ka sigi bugurigbe ra.

⁷ O tuma ra, masace ni a ta fagamaw ka ciragbelen fo ka taga dugu yoro bee ra, ko: «Mogow fara began kan, o si kana domuni ke, o si kana ji min. Misiw ni sagaw si kana bin pimi, o si kana ji min. ⁸ Mogow bee ye borofani don o yere ra ka borofani don beganw fana ra, k'a yira ko o nimisara. Bee ye nimisa ka kasi Ala no fe, o ta kewalejuguw ni o ta terenbariyakow koson, ka o dabra. ⁹ Jon k'a lon ni o tena ke sababu ye, k'a to Ala ye a ta miiriya yelema, ka hina an na, k'a ta dimi mala, janko an kana halaki?»

¹⁰ Ayiwa, Ala k'a ye ko Ninivekaw nimisara ka o ta kewalejuguw dabra minke, a tun b'a fe ka kojugu min ke o ra, a ma o ke tuun.

4

Ninivekaw ta nimisari ma diya Yunusu ye

¹ Ayiwa, o ko ma diya Yunusu ye fiyewu. A dimina kosebe. ² A k'a fo Matigi Ala ye ko: «Matigi Ala, ne tun ma nin le fo ka ne to ne ta jamana ra wa? Nin le koson ne tun b'a fe ka bori ka taga Tarisisi; sabu ne k'a lon ko ele ye Ala min ye, i be hina, ani i be makari. I te dimi joona, i ta numanya fana ka bon; i be son ka i ta miiriya yelema ka yafa mogow ma, i te a ta kojugu hake bo a ra. ³ Ayiwa, Matigi Ala, nin ko koni ma diya ne ye. A to ne ye sa; sabu ne sanin ka fisa ka teme ne panaman kan.»

⁴ Matigi Ala ka Yunusu jininka ko: «Yala jo be i fe ka dimi nin ko ra wa?» ⁵ Yunusu ma Ala jaabi; a bora Ninive dugu konon, ka taga sigi dugu tereboyanfan na, ka gbata do lo o yoro ra ka sigi o suma ra, k'a fle Matigi Ala bena min ke daga ra.

⁶ O wagati ra, Masa Ala ka nonfonyiri do falen Yunusu koron, ka o suma ke Yunusu kan, janko a jusu ye suma. O nonfonyiri ko diyara Yunusu ye kosebe.

⁷ Nka o dugusagbe sɔgɔmada jona fe, Ala ka tumu do lana ka na don nonfonyiri ra. Tumu ka nonfonyiri jimi k'a faga, fo k'a ja.

⁸ Ayiwa, tere bora tuma min na, Ala ka fɔɔ gbanninman do lana ka bo tereboyanfan na; tere bora, ka digi Yunusu ra kosebe, fo a tun be jini ka panamini. Yunusu ko Matigi Ala ma tuun ko a y'a to ale ye sa; a ko: «Saya ka fisa ne fe ni panamanya ye.» ⁹ Ala ka Yunusu jininka ko: «Yala jo be i fe ka dimi nin nonfonyiri ta ko ra wa?» Yunusu ka Ala jaabi ko: «Jo be ne fe kosebe yere le.»

¹⁰ Matigi Ala ko: «Ele ma baara foyi ke ka nin nonfonyiri falen; ele le fana m'a to a wurira. A falenna su kelen, ka faga su kelen. O bee n'a ta, nin nonfonyiri hina ka i mina. ¹¹ O tuma, mun na i t'a fe ne Ala ye makari Ninive duguba ta mogow ra, dugu min mogow ka ca ni mogowaga keme ni mangan ye, minw te kojugu ni kopuman lon ka bo jɔgɔn na! Began camanba le fana be yi!»

MISE TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Mise tun be Moreseti. O yoro be Zeruzalemu dugu kere fe. Mise ni cira Oze, ani cira Ezayi be tun ye wagati kelen mogow ye.

Cira Mise ta cirayakumaw tun nasinna Zeruzalemu dugu le ma, min tun ye Zuda mara ta duguba ye, ani Samari dugu min tun ye Izirayeli mara ta duguba ye. O dugu fla ta mogow ta kawalew tun ka jugu kosebe. O tun te Ala ta sariyaw jate, o tun be mogow tɔɔ, ka o yere waso, ka mogow minako juguya. Jamana namogow, ani sarakalasebagaw, ani kuntigiw, ani naforotigiw be tun be kojugu ke.

Mise ka cira faninyafobagaw fana jaraki.

Mise k'a fo Izirayelimogow ye ko o ta jurumunw bena ke sababu ye k'a to Ala be o don o juguw boro, minw ye Asirikaw, ani Babilonikaw ye.

Mise ta kitabu b'a fo k'a gbeleya ko Ala be terenninya le fe. Ni Ala ta mogow ka Ala ta sariyaw sira tagama a cogo ra, Ala be baraka don o ra. Nka ni o ka ban Ala ta sariyaw ma, o tuma, Ala bena o ta kojuguw hakew bo o ra, ka o gben ka o labo jamana kono.

O be n'a ta, Mise ta cirayakumaw be Ala ta neema fana ko fo. Ala bena a ta mogow ta miiriya yelema k'a to o ye kosegi ale fe. Siya tow be bena Ala ta neema soro fana lon do (4.1-4). Ala bena masace Dawuda ta duruja do ke kuntigi ye. O kuntigi min bena woro Betlehemu, o le bena hera ni laganfiya di mogow ma (5.1-4).

Kitabu konokow

Ala ta kiti bena ben a ta mogow kan (1-2)

Jamana namogow ni sarakalasebagaw ta kiti (3-5)

Ala ta mogow ka kan ka nimisa (6-7)

Ala ka Izirayelimogow jaraki

¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Moresetikace Mise ma, o le ye nin ye. O kera Zuda masacew Yotamu ni Ahazi ni Ezekiyasi ta wagatiw le ra. Ala ka nin kow le yira a ra Samari ni Zeruzalemu ta ko ra. A ko:

² Siyaw be ye menni ke!

Dunupa ni a konofenw be, aw ye aw janto nin kuma ra!
Dunupatigi Ala bena ke seere ye aw kama ka kiti ben aw kan.
Matigi bena to a ta so saninman kono ka kiti ben aw kan.

³ A fle, Matigi Ala be nana ka bo a sigiyoro ra;
a be jigira, a be tagamana dugukolo yoro korotaninw na.

⁴ Kuruw be yeele a sen koro,
dingakonoyoro be dayele,
i n'a fo kepe be yeele cogo min na tasuma ra,
i n'a fo ji be woyo cogo min na ka jigi ka bo kuru kan.

⁵ O kow be be kera Yakuba ta terenbariyakow le koson;
o kow be be kera Izirayeli ta mogow ta jurumunw le koson.

Yakuba ta terenbariya sababu, o sorora jon le ra?
O sorora Samari le ra.
Zuda ta sonnikeyoro, o dabora min le?

O dabora Zeruzalemu le.

6 «Ne bena Samari ke tomo le ye kongo kono,
 k'a ke rezensenyoro ye,
 k'a kabakuruw bee kolonkolon ka o lajigi kurufurance kono,
 k'a bonw jusigikabakuruw bee wogobi ka o bla kene kan.

7 O ta batofen leseninw bee bena cici.
 O tun ka fen o fen soro o ta baarajuguw ra, o bee bena jeni tasuma ra,
 o ta batofen lalaganinw, ne bena o bee halaki.
 I n'a fo o fenw sorora ni jatoya wari le ye,
 o fana bena taga ke jatoya do were sara le ye.»

8 O le koson, ne Mise, ne bena kasi, ka kule;
 ne sennakolon ni ne fari lakolon bena bo ka tagama.
 Ne bena to ka kule i ko kongowuru,
 ka mapumankokasi ke i ko konosogolon*.

9 Sabu Samarikaw ta bana te se ka keneya.
 O bana juguyara ka se fo Zuda mara ma,
 ka se ne ta mogow ma Zeruzalemu yere.

10 Aw kana nin kuma fo Gati dugu kono de†!
 Aw kana a to aw kasikan ye men le fiyewu!
 Aw ye kolonkolon buguri ra Beti Lefira dugu le kono.

11 Safiri dugumogow, aw fari lakolon ni aw maroyanin ye teme ka taga aw
 ta sira fe.

Sanan dugumogow te son ka bo,
 Beti Heseli dugumogow be kasira; olugu te se ka foyi ke ka aw deme.

12 Maroti dugumogow be hamina, o m'a lon o bena nasuma soro min;
 sabu Matigi Ala ka bono lana ka na se fo Zeruzalemu donda ra.

13 Lakisi dugumogow, aw ye aw ta sowotorow siri sow ra!
 Aw le kera Siyon dugu ta terenbariyakow sababu ye,
 sabu Izirayeli ta kojuguw bora aw le ra.

14 O le koson aw bena faran ka bo Moreseti Gati dugumogow ra.
 Akizibu ta somogow, olugu ta ko bena ke jigigitge sababu le ye Izirayeli
 masacew fe.

15 Aw minw ye Maresakaw ye, ne bena kuntigikura sigi aw kunna.
 Izirayeli masace nooroman bena taga Adulamu.

16 Aw Zeruzalemukaw, aw ye aw kunsigiw sama ka bon.
 Aw ye aw kun gbana aw dence kanuninw koson.

Aw ye aw kun gbana k'a ke i ko duga kunce;
 sabu o bena aw dencew ta ka bo aw koro, ka taga ni o ye yorojan.

2

Minw be mogow minako juguya

1 Minw be terenbariyakow miiri,
 minw be kojugu naninya o layoro ra su fe,

* 1:8 1.8 Kitabu dow kono a sebera ko gbingbin. † 1:10 1.10 Hayan 10-15: Kojugu minw fora
 nin duguw ta ko ra, o kojuguw focogo ni duguw yere togow focogo bora jagon fe. Beti Lefira koro
 ye ko: buguriso; olugu ye kolonkolon buguri ra.

ni dugu ka gbɛ, o bɛ o kojuguw kɛ, sabu a se bɛ o ye,
bɔnɔ bɛna o mɔgɔw sɔrɔ.

² Ni o ka jabo mɔgɔ min ta foro fɛ, o bɛ o mina o tigi ra.

Ni o ka jabo min ta bon fɛ, o bɛ o bɔsi o tigi ra.

O bɛ ben mɔgɔw kan ka o ta bonw bɔsi o ra;

o bɛ ben yɔrɔtigiw kan ka o ta yɔrɔw bɔsi o ra.

³ O kosɔn Matigi Ala ko:

«A fɛ, ne ka kojugu dɔ le nɔninya nin siya kama.

O tena se ka o yere kun bɔ kojugu min na.

Aw kun kɔrɔtanin tena se ka tagama tuun,

sabu o wagati bɛna kɛ bɔnɔ le ye aw fɛ.

⁴ O lon na, mɔgɔw bɛna aw lɔgɔbɔ ka zana dɔ fɔ aw ma,

ka nin sangadɔnkiri la aw kunna, k'a fɔ ko:

«E, anw kɔni halakira le pewu!

An ta mɔgɔw ta cɛn minana k'a di mɔgɔ werɛw ma.

E, o ka an gbɛn ka bɔ a sigiyɔrɔw ra

ka an ta mara taran an juguw ra!»

⁵ Ayiwa, o le kosɔn mɔgɔ si tena sɔrɔ Matigi Ala ta jama ra
min bɛna juru la ka yɔrɔ dɔ suma, ko o yɔrɔ ye ale ta ye.

⁶ O b'a fɔ ne ma ko ne kana kuma caya,

ko ne ye kuma caman dabla!

Ko maroyako si tena se olugu ma.

⁷ Yakuba ta somɔgɔw, yala aw bɛ se ka nin kuma fɔ wa?

Ko: «O tuma Matigi Ala ta muɔu banna le wa?

Matigi Ala ta kɛta ye nin le ye wa?»

Ayiwa, mɔgɔ minw bɛ tagama terenninya kan, ne ta kuma bɛ fɛn ja olugu
le ye.

⁸ Ala ko: «Kabini wagatijan, aw wurira ka kɛ ne ta mɔgɔw ta juguw le ye.

Aw bɛ ben mɔgɔ sabarininw kan;

mɔgɔ minw nasumanin bɛ temena ka bɔ kɛrɛkɛyɔrɔ,

aw bɛ ben o tigiw kan.

O ka deregeba min don o ta deregedennin kan,

aw bɛ o deregeba bɔsi o ra.

⁹ Aw bɛ ne ta jamana ta musow gbɛn ka bɔ o ta bonɔnumanw kɔnɔ.

Aw bɛ o denw ta sɔrɔtaw bɛɛ bɔsi o ra pewu.

¹⁰ «Ayiwa, aw ye wuri ka taga!

Nin yɔrɔ tena kɛ aw ta laganfiyayɔrɔ ye;

sabu aw ka nin yɔrɔ lanɔgɔ;

aw ka nin yɔrɔ bɛɛ cɛn k'a halaki pewu!

¹¹ Ni mɔgɔ dɔ le tun sɔrɔra ka na kɛ kumalakolonw fɔ ye,

ka kɛ faninyakumaw fɔ ye nin mɔgɔw ye,

k'a fɔ o ye ko: «Aw bɛna duven ni dɔrɔ caman sɔrɔ»,

ayiwa, o kumafɔbaga jɔgɔn ko le tun bɛna diya nin mɔgɔw ye.»

Ala ka layiri ta a ta mɔgɔw ye

¹² «Nka sigiya t'a ra, aw Yakuba ta somɔgɔw, ne bɛna aw bɛɛ lajɛn tuun.

Izirayeli ta mɔgɔ tɔ minw tora, ne bɛna olugu lajɛn tuun.

Ne bɛna o kɛ jɔgɔn kan

i ko sagaw bɛ lajɛn sagakuru kɔnɔ cogo min na;

i ko beganw be lajen beganmarayoro ra cogo min na:
mogo camanba mankan le bena bo.

¹³ Min be o temesira bo o ye, ale bena ke o ja fe.

O bena bara ka bo da fe ka taga.

O ta masace bena teme ka bla o ja,

Matigi Ala yere le bena ke o ja fe.»

3

Izirayeli kuntigiw ta terenbariyaw

¹ Ayiwa, ne ko:

«Yakuba ta so kuntigiw, aw ye menni ke!

Izirayeli ta pamogow, aw ye menni ke!

Aw minw tun ka kan ka kiti tige ka kana ni can ye,

² aw le be kojuman koninyara, ka kojugu kanu.

Aw le be ne ta mogow gbolo worora ka bo o sogo kan,

ka o sogo sama ka bo o kolow kan.

³ Aw be ne ta mogow sogo domu,

ka o gbolo woro, ka o kolow cici.

Aw be o sogo tigetige i ko sogo min be tobi daga konu,

i ko sogo min be tobi dagaba konu.

⁴ O koson aw bena kule ka Matigi Ala wele,

nka a tena aw jaabi.

O wagati le ra, Ala bena a pada dogo aw ma

aw ta kojugu keninw koson.»

Cira faninyafobagaw

⁵ Matigi Ala ko: «Aw ciraw, aw minw be ne ta mogow lafirira,

ne be nin fora aw le ma:

Ni mogo min ka aw son domuni na,

aw b'a fo o tigi ye ko Ala bena hera ke a ye;

nka ni min ma aw son domuni na,

aw be kere le wuri o tigi kama.

⁶ O koson su bena ko aw ra, aw tena foyi ye k'a fo mogow ye tuun!

Dibi bena don aw ma, aw tena kuma foyi soro Ala fe tuun, k'a fo mogow ye.

Tere bena ben o ciraw kan;

yeelen bena ke dibi ye ka o lamini.

⁷ Ladibagaw bena maroya,

lagberikebagaw bena lebu.

O bee bena o da datugu,

sabu Ala tena o si jaabi tuun.»

⁸ Nka o bee n'a ta, ne koni, Matigi Ala ta nin baraka le be ne ra.

Terenninya ni jagbeleya be ne jusu ra,

janko ka Yakuba ta mogow ta terenbariyakow fo o ye,

ka Izirayelimogow ta jurumun fo o ye.

Zeruzalemu dugu halakicogo

⁹ Yakuba ta mogow ta kuntigiw,

Izirayeli ta mogow ta fagamaw,

aw ye nin kuma lamen sa!

Aw minw be kiti tige faninya kan,

aw minw be can yelema,

¹⁰ aw minw be Siyon dugu lora ni adamadenw jori ye,
ka Zeruzalemu lo ni terenbariya ye.

¹¹ Aw ta kuntigiw be bonya le mina dogo ra mogow fe,
ka soro ka o ta kiti tige.

Aw ta sarakalasebagaw be sara le mina,
ka soro ka mogow karan.

Aw ta ciraw be wari le mina
ka soro ka ciraya ke.

O be Matigi Ala togo le ta, k'a fo ko:

«Matigi Ala be ni an ye! Kojugu foyi tena an soro tuun!»

¹² O ra, aw ta kewalew le koson, o bena Siyon dugu sene i ko foro;
ka Zeruzalemu ke kabakuruton ye.

Alabatoso tun be kuru min kan, yiritu le bena o kuru datugu.

4

Ala ka hera layiri ta a ta mogow ye

¹ Wagati dow bena se, o wagatiw ra
Matigi Ala ta batoso lonin be kuru min kan,
o kuru le bena sigi kuru tow bee kunna;
a bena korota ka ke kongoriw bee kunna.
Jamanaw ta mogow bena jagon ce ka taga o yoro ra.

² Siya caman bena taga yi; o bena a fo ko:
«Aw ye na an ye taga Matigi Ala ta kuru saninman kan,
Yakuba ta Ala ta batoso ra,
janko a ye an karan a ta siraw ra,
an ye a ta siraw tagama.»

Sabu Ala ta sariya bena bo Siyon dugu le ra,
Matigi Ala ta kuma bena bo Zeruzalemu le.

³ A bena jamana caman ta kiti tige;
siya fangatigi minw be yorojanw na, a bena olugu ta kow janabo.
O bena o ta kerekemuruw yelema ka o ke senekedabaw ye,
ka o ta tamanw yelema ka o ke worosow ye;
siya do tena kerekemuru ta siya do were kama tuun;
o si tena kerekecogo karan tuun*.

⁴ Bee bena sigi nasuma ra a ta rezenforo koro,
walama a ta torosun koro.
Mogo si tena o tooro tuun;
sabu Fangatigi Ala yere da le kumana.

⁵ Jamana tow bee ta mogow be tugu o ta alaw togow le ko;
nka anw koni, anw be tugu Matigi Ala, an ta Ala togo le ko,
wagati bee, ani tuma bee.

Ala ka layiri ta a ta mogow ye

⁶ «O wagatiw ra koni, ne bena ne ta saga sendimitow ladon;
minw tun gbenna ka taga yorojan,
ne tun ka minw minako juguya,
ne bena olugu bee ke jagon kan.
Matigi Ala ko ten!

⁷ Minw tun ye sendimitow ye, ne bena olugu to lawuri.

* 4:3 4.3 Nin kumaw fora Ezayi 2.2-4.

Minw tun gbenna ka taga yorojan, ne bena olugu ke siya barakaman ye.
Matigi Ala le bena ke o kuntigi ye Siyon kuru kan,
k'a ta o lon na, fo wagati bee.

8 «Ayiwa, ele min ye sagakuru korosiyoro ye,
ele min ye Siyon dugu ta sankasojan ye,
i ta fangakoro bena seko i ma tuun!
Zeruzalemu dugumogow, aw ta masaya bena seko aw ma!»

Zeruzalemu dugu bena kisi

9 Mun koson aw be kulera sisan?
Yala masace te aw fe le wa?
Mun koson dimi benna aw kan i n'a fo muso jigibagato?
Yala aw ladibaga te yi tuun le wa?

10 Ayiwa, Siyon dugumogow, aw ye aw yere tonomi ka njuna dimi boro,
i n'a fo muso jigibagato;
sabu sisan aw bena bo dugu kono,
ka taga to kongo kono.
Aw bena taga fo Babiloni*;
aw bena taga kisi o yoro le ra.
Matigi Ala bena aw kunmabo o yoro le ra
ka aw bosi aw juguw boro.

11 Sisan koni siya caman lajenna aw kama.
O b'a fo ko: «Siyon kuru ye lanogo,
janko an na ye a halakito ye!»

12 Nka olugu te Matigi Ala ta miiriya lon,
olugu te Matigi Ala ta kolatigeninw faamu.
O m'a lon ko Ala ka olugu lajen
i ko o be simansiriw lajen cogo min na simangbasikene kan gbasiri kama.

13 Siyon dugumogow, aw ye wuri ka o dondon!
Ne bena gban negeramanw di aw ma;
ne bena sengbogoro siranegeramanw di aw ma.
Aw bena siya caman jaja,
ka o borofenw bla danna Matigi Ala ye,
ka o ta naforow di dunupa bee tigi Ala ma.

14 Ayiwa, sisan, kerekejamaw ta dugu,
aw ye aw ta kerekejamaw lajen;
sabu an juguw ka an lamini;
o ka Izirayeli kuntigi yere bugo a na ra ni bere ye!

5

Kuntigi min bena woro Betlehemu

1 Ayiwa, ele Betlehemu Efirata,
ele le ye Zuda mara duguw bee ra fitini ye;
nka mogow min bena sigi Izirayeli kunna ne togo ra,
o tigi bena bo ele le ra;
a ta buruju tun be yi kabini wagatijan, kabini folofolo.

2 O koson Ala bena a ta mogow to o kelen na,
fo muso min ka kan ka den woro, o ye den woro,

ani a balema tɔw ye seko ka taga fara Izirayelimogow kan.

³ A bena wuri ka ke Ala ta mogow kuntigi ye;
a bena o mara ni Matigi Ala ta baraka ye,
ka o mara ni Matigi Ala, a ta Ala ta tɔgo bonya ye.
Ni o kera, o bena sigi hera ra;
sabu o wagati ra a tɔgo bonya bena se fo dugukolo dan na.

⁴ Ale le bena na ni hera ye.

Ni Asirikaw nana ben an ta jamana kan,
ka don an ta masabonbaw konɔ,
an bena kuntigi caman ci
ka jamana jamogɔ camanba * ci ka taga o kama.

⁵ Olugu bena o ta fanga sigi Asiri jamana kan o ta kerɛkemuru baraka ra,
ka o ta fanga sigi Namurodu ta jamana kan o ta kerɛkemuru baraka ra.
Ni Asirikaw nana ko o bena don an ta jamana ra,
ni Asirikaw nana o sen don an ta mara konɔ,
ale le bena an bɔsi ka bo Asirikaw boro.

Ala bena baraka don Izirayelimogɔ tɔw ra

⁶ O tuma ra, Yakuba ta mogɔ tɔw bena ke jamana caman ce ra,
i ko Matigi Ala be gomiji min lajigi,
i ko sanji min be ben ka binw falen.
O jigi te mogɔ si kan,
o te foyi nini adamaden si fe.

⁷ Yakuba ta mogɔ tɔw bena ke siya tɔw ce ra,
ani jamana caman ce ra,
i ko jara be ke cogo min na kongosogow ce ra,
i ko jarakanbelen be ke cogo min na sagakuruw ce ra.
A temeto be o dɔndɔn ka o sogo tigetige!
Mogɔ si te se ka o bɔsi ka bo a boro.

⁸ O ra, aw boro bena korɔta aw juguw kunna;
aw kerebagaw bee bena halaki.

Ala bena a ta mogow saninya

⁹ «O lon na, koni,
ne bena aw ta sow bee faga ka bo aw korɔ,
ka aw ta sowotorow halaki.
Matigi Ala ko ten!

¹⁰ Ne bena aw ta jamana dugubaw halaki,
ka aw ta kerebonbaw bee benben.

¹¹ Ne bena subagayakow bee bo aw ce ra;
lagberikebaga tena ke aw ce ra tuun.

¹² Ne bena aw ta jo kabakururamanw, ani aw ta batofen leseninw bee cen
ka bo aw ce ra.
Aw ta batofen minw ye aw yere boro no ye, aw tena aw kinbiri gban ka
olugu si bato tuun.

¹³ Ne bena jo musoman Asera ta berew bee bon ka bo aw ta yorow ra;
ne bena aw ta dugubaw halaki.

¹⁴ Siya minw ma ne lamɛn,
ne jusu bonin ni ne dimininba bena ne yere monebo olugu bee ra.»

* 5:4 A sebera heburukan na ko kuntigi wolonfla, jamogɔ seegi.

6

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki

¹ Ayiwa, Matigi Ala be min fo, aw ye o lamɛn sa!
A ko:

«Wuri i ye nin kiti fo kuruw ye,
kongoriw fana ye i kan mɛn!»

² Kuruw, aw ye Matigi Ala ta kiti ko lamɛn!
Dugukolo jusiginan wuribariw, aw ye a lamɛn!
Sabu kiti le be Matigi Ala ni a ta mɔgɔw ce;
sɔsɔri do be a ni Izirayeli ce.

³ «Ayiwa, ne ta mɔgɔw, ne ka mun le ke aw ra sa?
Ne ka aw sege cogo di le? Aw ye ne jaabi!

⁴ Ne ka aw ta ka aw labo Misiran jamana kɔno;
ne ka aw kunmabo ka aw labo jonyaso kɔno.
Ne ka Musa bla aw na, ani Haruna ni Mariyamu.

⁵ Ne ta mɔgɔw, Mohabu ta masace Balaki tun ka jen min siri,
ani Behori dence Balamu tun ka ale jaabi cogo min na,
aw ye aw hakiri to o ra!

Aw ka tagama min ke k'a ta Sitimu, ka taga se fo Giligali,
aw ye aw hakiri to o ra, k'a lon ko Matigi Ala ka kojuman le ke aw ye!»

Ala be min jini mɔgɔw fe

⁶ Ne bena taga ni mun le ye Matigi Ala na koro?

Ne bena taga ne kinbiri gban ni mun fen le ye bonyatigi Ala na koro?
Yala ne bena taga a na koro ni san kelen misiden dow le ye, ka o ke saraka
jenitaw* ye wa?

⁷ Yala ni ne ka sagajigi waga caman ke saraka ye,
o le bena diya a ye wa,
walama ni ne ka ko waga tan ji ke turu ye ka o di a ma saraka ye,
o le bena diya a ye?

Walama ne ka kan ka ne dence folo le di a ma ne ta terenbariyakow koson,
ka ne yere woroden di ne ta jurumun sara ye,
o le bena diya a ye?

⁸ Ele adamaden, sira min ka ni, o sira yirara i ra.

Matigi Ala be min jini i fe,
o le ye ko i ye teren Ala ye, ka kojuman kanu,
ka i yere majigi, ka i ta Ala ta sira tagama.

Ala ta kiti bena ben Zeruzalemu kan

⁹ Matigi Ala be a kumakan lase dugumogow ma.
Alapasiran le ye hakiritigiya ye.

«Kiti min bena se aw ma aw ta hakew koson,
ani min bena o kiti lase aw ma, aw ye o lamɛn sa!

¹⁰ Jamanajugu ta mɔgɔw, aw be wari jini nanbara le ra,
aw be aw ta sumanikeminanw dogoya fo k'a cejuguya!
Ne be se ka son o ma cogo di?

¹¹ Mogo minw be o ta sumanikenan yelema,
ka kilo dafabariw bla o ta borow kono,
yala ne be se ka o tigiw to yi,
ni ne ma o hake bo o ra wa?

¹² Dugu nafortotigiw be mɔgɔw minako juguya;

dugumogow be faninya fo.

O be mogow janfa ni o nenkun ye.

¹³ Ayiwa, ne fana bena tɔɔɔ le ben aw kan;
ne bena aw halaki aw ta jurumunw koson.

¹⁴ Aw bena domuni ke, nka aw tena fa;

aw konɔbara lakolon bena to.

Aw bena siman mara, nka foyi tena to aw boro.

Ni aw ta siman min ka to, ne bena a to aw juguw ye aw kere ka o mina
aw ra.

¹⁵ Aw bena dannu ke, nka aw tena siman tige.

Aw bena oliviye turu bo, nka aw tena o turu mun.

Aw bena rezen forogi, nka aw tena o rezenji min.

¹⁶ Aw be Omiri ta cifoninw sira le tagamana;

aw be Akabu ta somogow ta sira le tara,

ka o ta kokocogow ladegi.

O koson ne bena aw halaki,

ka aw ta dugumogow ke logoborifen ye mogow fe.

Siya tow bena aw le mafiyenya.»

7

Mise ka mogow ta kojuguw fo

¹ E, bono ka ne soro, sabu ne be i ko mogow min tagara yiridenpiniyoro ra
samiyayiridenw bee tomnonin ko.

Ne be i ko mogow min tagara rezentomoyoro ra
rezenmo bee tigenin ko.

Ne ma rezenmo soro k'a domu!

Toroden folo minw logo tun be ne ra, ne ma o do soro ka o domu fana.

² Alapasiranbagaw bee tununa ka bo jamana konso pewu!

Adamaden cantigi te yi tuun;

o bee be dogo ka mogow faga,

o bee be jan la o balemaw ja.

³ Ni kojugu koni lo, o borow be se o ra fo ka ja.

Jamana kuntigiw ko, ko fo bonyafen le ye di olugu ma!

Kititigebagaw, olugu be surafenw mina mogow fe.

Fagamaw koni, olugu be min fe, o be o fo bee ja na kene kan.

O bee le jenna kojugu kan.

⁴ O bee ra mogonuman, ale ka jugu i ko naniyiri;

mogo terennin, o be i ko nani.

Aw ta korosirikebagaw tun ka lon min ko fo, o lon le sera;

Matigi Ala bena na aw kama o lon le ra.

O ta kononofirilon le sera.

⁵ Mogo si kana a jigi la a jengogon kan tuun.

Mogo si kana la a teri ra tuun!

Hali i muso min be deri ka la i koro,

i kumacogo lon ni a ye!

⁶ Sabu dence be a face neni,

denmuso be wuri a bamuso kama,

muso be wuri a buranmuso kama.

Mogo bee juguw bena ke a yere ta somogow le ye.

Mise k'a jigi la Ala kan

7 Ayiwa, ne kōni, ne ja lōnin bē Matigi Ala le ra.
Ne jigi bē ne kisibaga Ala le kan;
ne ta Ala bēna ne jaabi.

8 Ne juguw, aw kana yereko ne ma;
sabu hali ni ne benna, ne bēna wuri.
Hali ni ne siginin bē dibi le ra,
Matigi Ala bēna yeelen bō ne ye.

9 Ne ka Matigi Ala hake ta;
o ra ne bēna a ta dimi muṅu,
fo a ye na lo ni ne kunko ye, ka ne ta jo di ne ma.
A bēna ne bla yeelen na,
k'a yira ko a ta kewalew bēe terennin lo.

10 Ni ne juguw nana o ye,
maroyaba le bēna o mina.
Olugu minw tun b'a fōra ko:
«Matigi Ala, aw ta Ala bē min?»
Ne bēna olugu le fle sisan.
Mōgōw bēna olugu le dōndōn, i ko bōgō min bē sira kan.

Ala bēna kōṅuman kē a ta mōgōw ye

11 Aw ta dugu kogow lolon bēna se.
O lon na, dō bēna fara dugu bonya kan.
12 O lon na, aw ta mōgōw bēna seko ka na aw fē,
ka bō Asiri, ani Misiran duguw ra;
minw tun siginin bē k'a ta Misiran, ka taga a bla fo Efirati ba ra,
k'a ta kōgōji dō ra, ka taga a bla kōgōji dō wēre ra,
k'a ta kuru dō ra, ka taga a bla kuru dō wēre ra,
olugu bēe bēna na.

13 Nka jamana tōw lakolon bēna to, o ta mōgōw ta kewalew kosōn;
o ta kewalew sara le bēna kē o ye.

Cira ka Ala daari Izirayeli ye

14 Matigi Ala, i janto i ta mōgōw ra ka o gbengben ni i ta sagagbenbere ye.
O bē i ko i yere ta sagakuru.
O bē o kelen na tu kōnō, yirisunṅumanw cē ra.
A to o ye domuni kē Basan ni Galadi mara ra, i ko a tun bē cogo min na
fōlōfōlō.

15 «Ne bēna kabakow kē i ye,
i n'a fo i bōtō Misiran fōlōfōlō, ne tun k'a kē cogo min na.»

16 Siya tōw ni o ta sebgaya bēe bēna o ko ye, ka maroya.
O bēna o boro la o da ra; o torow tēna se ka foyi men tuun!

17 O bēna buguri nēmu i ko sa,
i ko danfen minw bē fofō dugu ma.
O yereyereto bēna bō o ta dingaw kōnō.
O ja tigeninba bēna o ṅasin ele Matigi Ala, an ta Ala ma, ka siran i ja.

18 Ala juman wēre le bē i ko ele?
I ta mōgōw tō min tora, i bē olugu ta jurumunw bō a ra,
i tē o ta terenbariyakow jate.
I diminin tē to tuma bēe;
kōṅuman le ka di i ye.

19 I bēna makari an na tuun,

ka an ta jurumunw bla i sen koro,
ka an ta kojuguw bee bla kogoji jukoro.

²⁰ I bena to i ta kankelentigiya ra ni Yakuba ta somogow ye,
ka neema Ibrahima ta mogow ye,
i n'a fo i ka o layiri ta an bemaw ye cogo min na kabini folofolo.

NAHOMU TA KITABU

Kitabu faamucogo

Cira Nahomu ka ciraya ke Ninive dugu le kama, min ye Asiri jamana ta duguba ye. Asirikaw tun ka Samari mara halaki pewu.

Nahomu bora Galile mara ra. A k'a ta ciraya ke cira Ezayi ko fe, nka a tun be cira Yere mi ja fe. Nahomu korɔ ye ko jususaaro. A ta kuma fana tun be Zuda mara mogow jusu saaro, sabu a tun be Ninive dugu halakiko le fo. Nahomu ta cirayakumaw kera can ye, sabu Babilonikaw, ani Medikaw nana Ninive dugu mina, k'a halaki. O ko kera cira Yunusu ta waajuri ko temenin ko fe, fo san keme ni san bilooru.

Ninivekaw ta kojuguw cayara; o le k'a to Ala ta kiti benna o kan. Nin kitabu b'a yira an na ko ni juguya ni jurumun cayara ka se hakeya do ma, o be na ni Ala ta kiti ye.

Kitabu konokow

Ala ta kiti bena ben Ninive dugu kan (1)

Ninive dugu bena halaki ka ban pewu (2-3)

Ala bena a yere dimibo Ninivekaw ra

¹ Cirayakuma min fora Ninive dugu ta ko ra, Ala ka o ko minw yira Elikosikace Nahomu na, o kow kitabu le ye nin ye.*

² Ala min t'a fe mogɔ ye ale ni batofen were kanu jɔɔɔn fe, ani Ala min be kojugu juru sara,
o le ye Matigi Ala ye.

Matigi Ala be hake sara; a ta dimi ka jugu kosebe.

A be a kerebagaw ta kojuguw sara,
a be a ta dimi mara a juguw kama.

³ Matigi Ala te dimi joona, a ta se bagaya ka bon;
a fana te kojugukebaga to ni a ma a ta kojugu hake bo a ra.
Matigi Ala be a temesira bo folonkonto ni sanfoɔɔ ce ma;
sankabaw ye a sennabuguri le ye.

⁴ A be songo kogoji ra, k'a ji ja,
a be bajiw bee ji ja.
Basan ni Karimeli kuruyorow be ja,
Liban yirifiyerenw be fɔɔɔfɔɔɔn.

⁵ Kuruw be yereyere a ja korɔ,
kongoriw be yeele;
dugukolo be yuguyugu a ja korɔ,
ani dunuɔa ni a konofenw bee.

⁶ Jon le be se ka lo k'a ta dimiba makono?

Ni a jusu bora, jon be se ka lo k'a konɔ?

A ta dimi be jigi i ko tasuma,
a be jigi ka faraw perenperen.

* **1:1** 1.1 Nahomu 1.2-11: O hayaww bee kelen kelen be damina ni heburukan sigininden do ye, k'a ta a sigininden folo ra, min ye Alefu ye, ka taga a bla a laban na min ye Tavu ye.

7 Matigi Ala ka ji.
Jusukasilon na a be ke mogo dogoyoro ye.
Minw be o yere karifa a ma,
a b'a janto olugu ra.

8 Nka a bena jiwoyobaw ke ka Ninive dugu ban pewu!
A bena a juguw nogben fo ka taga o bla dibi ra.

Min fɔra Zuda kuntigiw ma

9 Aw be dabari juman le sirira Matigi Ala kama?
Ale le bena aw halaki ka aw ban pewu.
Nagban tena se aw ma k'a se sijaga fla.

10 Hali ni o melegenin be nogon na i ko naniyiriw,
hali ni o minna ka fa,
a bena o jeni ka ban, i ko binjalan.

Min fɔra Ninive ma

11 Miiriyajuguw tun be mogo min jusu ra Matigi Ala kama,
ani naninyajuguw,
o tigi tun bora ele Ninive dugu le kono.

Min fɔra Zuda ma

12 Matigi Ala ko: «Hali ni Asirikaw ka ca,
hali ni o baraka ka bon cogo o cogo,
o bena tige ka ben le!

O bee bena ban pewu.
Aw Zuda mogow, ne ka aw toro,
nka ne tena aw toro tuun.

13 O ka doni min la aw kunna, ne bena o bo aw kan;
ne bena aw ta sirinanw foni.»

Min fɔra Ninive masace ma

14 Matigi Ala ka kuma min fo ele Ninive dugu kama, o le ye nin ye:
A ko: «Aw tena duruja soro aw togo be la min na.

Aw ta jo kabakururamanw, ani aw ka nege yeele k'a ke batofen minw ye,
ne bena o bee sama ka bo aw ta alaw ta sonnikobonw kono.
Ne bena aw ta kaburu laben k'a bla, sabu aw te foyi ye.»

2

Ninive dugu bencogo

1 Mogo min be nana ni hera kibarō diman ye,
o tigi nato fle kuruw kan!
Zuda mara mogow, aw ye aw ta panagbew ke,
ka aw ta dajuruw dafa;
sabu mogojugu tena teme aw ce ra tuun.
A bena halaki ka bo yi pewu!

2 Aw Ninivekaw, cenrikebaga nato ye nin ye aw kama!
Aw ye aw ta masabonbaw korosi,
aw ye aw janto aw ta siraw ra.
Aw ye aw yere cesiri,
ka baraka don aw yere ra ka jija kosebe!

3 Sabu Matigi Ala bena Yakuba ta somogow ta bonya laseko o ma,

a bena Izirayeli ta bonya laseko a no ra;
 cenrikebagaw tun ka o borofenw ce,
 o tun ka o ta rezensunw yiriborow karikari.

4 O ta kerেকেcew ta negebennanw wulennin lo.

O ta cefariw ka faniwulenw le don.
 O ta sowotorow negew be manamana.
 O labennin lo kere kama;
 o ta tamanw yiriw be lamaga!

5 Sowotorow be girin dugu siraw fe;
 o be boribori kenegbew ra.
 O be manamana i ko tasumamana,
 o be temeteme yoro bee i ko sanmanamana.

6 Ninive masace k'a ta cefariw wele,
 nka olugu nato be talontalonna.
 Juguw girinna ka la dugu kogow kan,
 o ka o yere dogo o ta negebennanw jukoro.

7 Dugu donda minw nasinna ba ma, o ka olugu kari ka o ben.
 Masaso mogow jigi tigera pewu!

8 O ka dugu ta jo musoman bo a dogoyoro ra
 k'a mina ka taga ni a ye.
 Muso minw tun be o jantora a ra,
 olugu be nunana i ko jenetuganiw,
 ka to ka o disi gbasigbasi.

9 Ninive be i ko jimarayoro min karira k'a ji bon.

Mogow borito fle!
 Aw ye lo! Aw ye lo!
 Nka mogow si yere t'a ko flera!

10 Aw ye o ta wariw ce!
 Aw ye o ta saninw ce!
 O ta naforo te ban.
 Fen dawulaman suguya bee le be o ta naforow ra.

11 Cenri, ani ciri, ani ceni!
 Bee jigi tigera, bee sen be yereyerera,
 bee soro tigera, bee nada yelemana.

Ninive baraka banna

12 Jaraw ta dogoyoro kera di le?
 Jarakanbelenw ta dinga kera di?
 Jarace tun be yaala dinga konow, ani jaramuso ni jaradenw;
 foyi tun te o lasiran!

13 Jarace tun ka sogo caman mina a ta jaradenw ye.
 A tun ka sogo caman faga a ta jaramusow ye.
 A tun k'a ta dingaw fa ni sogo ye;
 a tun k'a dogoyorow fa ni sogosuw ye.

14 «A fle, ne wurira aw kama!
 Fangatigi Ala ko ten.
 Ne bena aw ta sowotorow jeni ka o ke sisi ye.
 Aw ta jaradenw koni, kerekemuru le bena olugu faga.
 Ne bena aw ta domuni ban dugukolo kan.

Mogɔ si tena aw ta ciradenw kan men tuun.»

3

Dugujugu halakicogo

¹ Bɔnɔ bɛna ele sɔrɔ,
ele mogɔfagadugu!

Ele min fanin bɛ faninya ni benkanni na.
Ele min ta domuta tɛ ban ka ye!

² Gbɛɛ mankan! Sowotorow senw mankan!
Sow boritɔ mankan! Sowotorow panpantɔ mankan!

³ Sotigiw girintɔ flɛ!

Kɛrɛkɛmuruw yɛlɛmayɛlɛmatɔ flɛ!

Tamanw manamanatɔ flɛ!

Mogɔ faganin camanba, mogɔ sanin camanba tonnɔn flɛ!

Suw da tɛ se ka lɔn;

mogɔw bɛ talon suw ra ka ben!

Cɛnri min sera jatɔmuso ma

⁴ O bɛɛ kɛra jatɔyadugu ta jatɔyajugu le kosɔn;
a ta cɛnaba ni a ta subagayaba kosɔn,

a ka siyaw fiyeere ni a ta jatɔya ye,
ka jamanaw fiyeere ni a ta subagaya ye.

⁵ «A flɛ, ne wurira i kama!

Fangatigi Ala ko ten.

Ne bɛna i ta derege lawuri fɔ k'a se i pada ma,
ka i fari lakolon yira siyaw ra,

ka i lebu yira jamanaw ra.

⁶ Ne bɛna pamapamaw firi i kan, fɔ ka i datugu.

Ne bɛna i kɛ nigifɛn ye,

ka i kɛ flerifɛn ye.

⁷ Ni mogɔ o mogɔ ka i ye, o tigi bɛ bori ka bɔ i kɔrɔ,

k'a fɔ ko: «E, Ninive dugu cɛnna pewu!

Jɔn le bɛna hina Ninive ra sa?»

Ne bɛna jɔn le sɔrɔ ka Ninivekaw jusu saaro?»

Ninive ni Tɛbu ta kiti kɛra kelen ye

⁸ Yala aw ka fisa ni Tɛbu dugu ye wa,

o dugu min tun siginin bɛ Nili bada ra, ka ji kɛ k'a lamini?

Jiw tun bɛ a tanga fɛn bɛɛ ma,

jiw tun k'a lamini i ko kogo.

⁹ Etiyopi ni Misiran le tun ye Tɛbu ta baraka sɔrɔyɔrɔ ye;

dan tun tɛ a baraka ra.

Putikaw, ani Libikaw tun ye a jɛnɔgɔnɔw ye.

¹⁰ O bɛɛ n'a ta, Tɛbu dugumogɔw fana minana;

o minana ka taga ni o ye.

O ka o ta denɛninw mina

ka o gbasi kabakuruw kan,

ka o ɔrɔɔ dugu siradaw bɛɛ ra.

O ka karala kɛ, ka o ta kuntigiw taran o juguw ra;

o ka nɛgɛjɔrɔkɔw don o ta mogɔbaw bɛɛ ra.

11 Ninive dugumogow, aw fana bena dorɔ min ka fa ten le, fo aw bena ke dogo ye.

Aw fana bena ke dogoyɔɔɔ nini ye, ka dogo aw juguw ja.

Ninive desera pewu

12 Aw ta kerebonbaw bee be i ko torosun min fanin be a den folo moninw na.

Ni o k'a yuguyugu doonin dorɔn, toromow be ben a domubaga da ra.

13 Aw ta kerekewew fle! O bee ye musow le ye.

Aw ta jamana daw yeleninba lo aw juguw ye.

Tasuma bena aw ta dugu dondaw sogonanw jeni ka o ban.

14 Aw ye ji caman bi k'a bla, sabu aw juguw bena aw ta dugu lamini.

Aw ye aw ta dugu kogow lalaga kosebe;

aw ye bogo dondon, aw ye bogo nooni,

aw ye birikibonan ta.

15 Tasuma bena aw halaki o yoro le ra;

kerekemuru bena aw faga ka aw ban,

i ko tonbaw be siman domu k'a ban cogo min na.

Ninive kera dugu lakolon ye

Aw ye caya i ko tonbaw,

aw ye caya i ko nodomutonw!

16 Aw ka aw ta jagokebagaw caya fo ka teme lolow hakeya kan.

Nka o bee bena tunu i ko tonbaw be pan ka wuri cogo min na.

17 Aw ta kuntigiw ka ca i ko nodomutonw,

aw ta namogow ka ca i ko tonw lajennin jogon kan.

O be na sigi sansanw kan nenewagati ra;

nka ni tere bora dorɔn, o bee be wuri ka taga, mogow te o tagayoro lon.

18 E, Asiri masaceba, i ta jamana namogow lara sunogow ra,

i ta kerekuntigiw lanin tora o no ra;

i ta mogow janjanna kuruw kan,

mogow si te o lajenna.

19 Fla te yi, min be se ka aw ta bana keneya.

Aw ta jori bena aw faga le.

Ni mogow o mogow nana aw ta ko kibaroya men,

o tigi bena tegere fo aw ta halakiri koson;

sabu jon le be yi, ko aw ta kojugu dablalari tooro tun ma se min na?

HABAKUKI TA KITABU

Kitabu faamucogo

Habakuki ni Yereimi ni Sofoni ka o ta ciraya ke wagati kelen na.

Ala ni cira Habakuki be kuma ka nɔɔɔn sɔn nin kitabu kɔnɔ. Habakuki ka Ala ta mɔɔɔw ta terenbariya ni o ta Alapasiranbariya ye minke, o ko k'a jusu kasi. Nka Ala k'a fo cira ye ko ale bena Babilonikaw le ke sababu ye k'a ta mɔɔɔw koro.

Nka Habakuki k'a miiri ko Ala tun man kan ka sɔn ko siya were mɔɔɔw ye ke sababu ye k'a yere ta mɔɔɔw koro, sabu o mɔɔɔw fana terennin te. O kow tun ka Habakuki jusukun tɔɔɔɔ kosebe. Nka Ala k'a yira Habakuki ra ko ale le ye Sebestigi ye.

Habakuki ka Zuda mara mɔɔɔw lasomi o le ra, ko ni o ma o ta kojuguw, ani o ta Alapasiranbariya kow dabra, Ala bena o don Babilonikaw boro. Nka a b'a yira fana ko ni mɔɔɔ min ka terenninya sira tagama, o tigi be nanamanya (2.4).

Kitabu kɔnɔkɔw

Habakuki ta nininkariw ani Ala ta jaabiriw (1.1-2.5)

Ala bena mɔɔɔ terenbariw halaki (2.6-20)

Habakuki ta Aladaari (3.1-19)

Cira Habakuki ta nininkari

¹ Matigi Ala ka kuma min yira cira Habakuki ra:

² Matigi Ala, i bena ne jaabi tuma juman le sa?

Ne ka i wele ko i ye an deme, nka i ma ne lamen!

Ne kulera k'a fo i ye ko kojuguw warara, nka i ma an kisi.

³ Mun koson i b'a to ne na ye nin kojuguw ye?

Mun koson i be je ka terenbariya fle?

Ne na be tɔɔɔɔ ni benkanni le ra,

sosoriw be wuri, kere fana be yi.

⁴ O koson sariya sira tagama dablara,

kiti te tigera can kan tuun.

Mɔɔɔjugu le be se mɔɔɔnuman na,

kiti be tige nanbara le kan.

Ala ka cira jaabi

⁵ «Aw ye aw na lo siyaw ra ka o fle,

aw ye kabakoya fo ka kɔnɔnɔban;

sabu ko do bena ke aw ta wagati ra,

ni mɔɔɔ tun k'a fo aw ye ko a be ke, aw tun tena la a ra.

⁶ A fle, ne bena Babilonikaw lawuri,

o mɔɔɔ hinabariw, ani o mɔɔɔ farimanw,

minw be dugukolo yɔɔɔ be yaala ka mɔɔɔw ta sigiyɔɔw mina;

yɔɔɔ minw te o ta ye, o be o mina.

⁷ Jatigemɔɔɔw, ani siranyamɔɔɔw lo.

O yere le be o ta sariya sigi, ka o ta fanga sigi.

⁸ O ta sow sen ka fiyen ka teme waraninkala kan.

O ka fari ka teme hali kongowuru suferaman kan.

O ta sow be teliyara ka na;

o ta sotigiw be nana ka bo yɔɔɔjan.

O be teliyara ka na i ko bon min be nana a ta domunifen ko.

⁹ Nin mogow bee be nana kojugu le kama;

o be girinna ka na na fe doron.

O be mogow mina ka o lajen, caman i ko kenken.

¹⁰ O be masacew dogoya,

o be fagamaw mafiyenya.

Dugu barakamanw te o na na foyi ye;

o be yelenyorow lo ni bogo ye ka dugu kogo lamini, ka yelen o kan ka dugu mina.

¹¹ O ko, o be teme i ko fono,

ka taga yoro were.

O be kojugu ke ka o yere jarki;

o yere ta baraka le be o ta ala ye.»

Cira kumana Ala fe tuun

¹² Ele le tun te yi kabini folofolo wa?

E, Matigi Ala, ne ta Ala saninman, ele min te sa ka ye!

E, Matigi Ala, i ka nin mogow laben an ta kiti le kama.

E, an ta Ala barakaman, i ka o sigi ko o ye an ta kojuguw hakew le bo an na.

¹³ Ele na saninyanin lo, i t'a fe ka kojugu ye i na ra.

I t'a fe ka mogow toroto fe.

Mun na i be je ka mogojanfabaga fe?

Mun na i te foyi fo, k'a soro mogojugu be mogo terennin halakira,

mogo min terennin lo ka teme ale yere kan?

¹⁴ I ka adamadenw ke i n'a fo kogoji jegew,

i n'a fo fenjanaman minw be fofo, kuntigi te minw fe.

¹⁵ O jugu be o bee mina ni dulen ye;

a be o sama ka bo ni a ta jo ye.

A be o ke a ta jegeminafen konon,

ka ninsondiya fo ka pagari.

¹⁶ O ko, a be sarakaw bo a ta jo ye;

a be wusunan sarakaw* bo a ta jegeminafen ye;

sabu o le sababu ra, a ta soroa cayara,

o le sababu ra, a ta domuni be diya.

¹⁷ Yala an jugu bena to k'a ta jo fa k'a labo tan wagati bee wa?

A bena to ka mogow halaki tan, hali a te hina o ra wa?

2

Ala ka cira jaabi

¹ Ne bena lo ne loyoro ra ka yoro korosi;

ne bena lo dugu kogo kunna ka yoro korosi.

Ne bena ne toro malo k'a lon Ala bena min fo ne ye,

k'a lon ne ta pininkari jaabi bena ke min ye.

² Matigi Ala ka ne jaabi k'a fo ko:

«I ka min ye, o sebe;

a sebe k'a gbeya walakaw kan,

janko hali mogoborito ye se k'a karan.

³ Sabu nin fen min yirara, o ye wagati do ta ko le ye;

a be wagatilabanw ta ko le fo; faninyakuma te,
hali ni a mænna, a makono,
sabu min fora, o bena ke le jate;
a kewagati to fana man jan.

4 «Mogo min be a yere bonya, o tigi jusukun te sira terennin ta;
nka mogo terennin be nanamanya a ta lanaya le sababu ra.

5 Naforo be mogo lafiri*,
mogo yerebonyabagaw ta ko si te laban.
O be o da yele k'a bonya i ko lahara dingaba;
o be i ko saya min te wasa mogodomu na ka ye.
O be mogow mina ka o ke o yere ta ye,
ka mogow bee mina ka o lajen o yere ye.»

Ala ta danga kumaw

6 «Nka yala lon do nin mogo minaninw tena olugu ta ko fo i ko talen wa?
Ka o ta ko fo i ko zana, k'a ke yereko ko ye wa?

Mogow bena a fo ko:

<Mogo min be walifen ce ka o ke a yere ta ye, bono bena o tigi soro.

Aw be mogow ta fen minw tara ka o juru caman don aw yere kan na, aw
bena o dabra tuma juman le?>

7 Lon do, aw ta jurunantigiw bena bara ka wuri aw kama;
o bena wuri ka aw yuguyugu, ka aw borofenw ce.

8 I n'a fo aw ka siya caman ta fenw ce,
o koson siyaw ta mogo minw tora, olugu bena aw ta fenw ce fana.
O kow bena ke aw ra sabu aw ka adamadenw faga,
aw ka kojuguw ke jamana konu, aw ka duguw ni dugumogow halaki.

9 «Mogo min be a ta fenw soro tonori ra,
janko k'a ta so lo, k'a ta so lo ka ja
i ko kononaga min be kuruw kunna,
janko kojugu kana ale soro,
bono bena o tigi soro.

10 «Aw ka siya caman faga minke,
o koson aw ka maroya ben aw yere ta so le kan,
aw ka kojugu ke aw yere le ra.

11 Hali aw ta bon kabakuruw bena to kogo ra ka kule aw kama;
bonloyiriw fana bena to bon san fe ka kabakuruw lamina.

12 «Mogo min be mogow faga k'a ta dugu lo ni o jori ye,
bono bena o tigi soro;
mogo min be a ta dugu sindi ni kojugu ye,
bono bena o tigi soro.

13 Mogow be baara ke, nka o tonu bee be taga tasuma ra,
siyaw be o yere sege, nka o ta sege te foyi ja;
o kow bee be bora Fangatigi Ala le ra.

14 Sabu dugukolo bee bena fa Matigi Ala ta noro lonniya ra,
i n'a fo ji ka kogoji fa cogo min na.

* 2:5 2.5 Naforo be mogo lafiri: a fora Kitabu dow konu ko: duven be mogo lafiri.

15 «Ele min be dorɔ di i mɔgɔɔgɔɔn ma ko a y'a min,
 bɔnɔ bɛna ele sɔrɔ.
 Ele min be fenjugu di i mɔgɔɔgɔɔn ma, k'a to a b'a min ka janamini, janko
 k'a lebu fle,

bɔnɔ bɛna ele sɔrɔ.
 16 Sani ele ye bonya sɔrɔ, ele fana bɛna fa maroya le ra;
 sisan ele fana le bɛna min ka fa, ka i lebu yira.
 Minnifen min be Matigi Ala kininboro ra, o bɛna di ele ma;
 i ta dawula bɛna yeɛma ka ke maroya ye.

17 «Aw ka cɛnri min ke Liban jamana ra, o juru bɛna sara aw yere ra.
 Kongowara farimanw bɛna ben aw kan, fɔ ka jatige bla aw ra.
 O kow bɛna ke aw ra sabu aw ka adamadenw faga,
 aw ka kojuguw ke jamana kɔnɔ, aw ka duguw ni dugumɔgɔw halaki.

18 «Mɔgɔ be batofen minw lese,
 o be se ka mun le na?
 Mɔgɔ be nege yeele k'a ke batofen minw ye, o fen minw be mɔgɔ lafiri
 dɔrɔn,

o be se ka mun le na?
 Mun kɔsɔn mɔgɔ b'a jigi la a yere boro ta fen lalaganin kan,
 ka o batofengbansanw lalaga, o minw te se ka kuma?

19 Ele min b'a fɔ yiri ma ko: <I wuri!>
 Ele min b'a fɔ kabakuru lesenin ma, nin te min na, ko: <I kunu!>
 Bɔnɔ bɛna ele sɔrɔ.
 O fenw be se ka ele karan mun le ra?
 Sanin ni warigbe dɔrɔn le be o kan;
 nin foyi te o ra.

20 Nka Matigi Ala be a ta batoso saninman kɔnɔ:
 dunuɓa bɛɛ lajennin ye je a na kɔrɔ.»

3

Cira ta Aladaari

1 Cira Habakuki ka daariri min ke, ni mapumankokanw ye, o le ye nin
 ye; a ko:

2 E, Matigi Ala, ne ka i ta kuma fonin men;
 i ta kokeninw ka siranyaba bla ne ra, Matigi Ala.
 I ka nin ko min laben,
 a to o ye ke nin san nataw kɔnɔ.
 A to mɔgɔw ye a lon san nataw ra.
 Nka hali ni i dimina, i hakiri to i ta makari ra.

3 Ala be nana ka bɔ Teman,
 Ala Saninman be nana ka bɔ Paran kuruw yɔrɔ ra.*
 A bonya ka sankolo yɔrɔ bɛɛ fa,
 dugukolo yɔrɔ bɛɛ fara a bonya ra.

4 A be manamana i ko yeelen.
 Yeelenw be bɔ a tege kɔnɔ;
 a ta baraka dogonin be o yɔrɔ le ra.

* 3:3 3.3 Nin yɔrɔ ra a sebera heburukan na ko: Sela.

5 A tagato be banajugu ben jamanaw kan a ja fe,
a temenin ko, a be farigbanjuguw bla jamanamogow ra.

6 Ni a ka lo, dugukolo be yuguyaga;
ni a ka fleri ke, jamana mogow be yereyerere.
Kuru minw tun be yi kabini folofolo, olugu be cici,
kongori minw tun be yi kabini wagatijan, olugu be yeele;
o yorow le tun be a temeyoro ye kabini folofolo.

7 Ne ka Kusan mara ta fanibonw ye, jigitige benna olugu kan,
ne ka Madiyan mara ta sow ye, kononofiri benna olugu kan.

8 E, Matigi Ala, wagati min i yelennin tun be nana i ta sow kan,
wagati min i tun be nana i ta sowotora konoko ka na se soroko,
yala i tun dimina bajiw le koroko wa?
Yala i jusu tun bora kojijw le koroko wa?
Yala i jusu tun gbanna kogoji le koroko?

9 I ka i ta kalan bo a forogo konoko;
i ka bije caman le ta.†
I ka dugukolo ceci,
ka o ke bajiw temesiraw ye.

10 Kuruw ka i ye minke, olugu bee yereyerera,
jibaw woyora ka teme;
kogoji ka mankanba bo,
ka jikurubaw lawuri fo san fe.

11 Tere ni karo lonin tora o loyoro ra,
i ta bijew tagato ta yeelenba koson,
i ta taman manamanato koson.

12 I jusu gbanninba be dunupa yaala,
i dimininba be jamanaw dondon ka teme.

13 I bora ka na i ta mogow kisiri kama,
i nana i ta mogow panawolomaninw kisiri kama.
I ka mogowjuguw ta so namogow halaki ka bo yi,
ka o ta so halaki pewu, k'a ta dugu ma ka taga a bla fo a san fe.‡

14 I ka o ta kerekedenw kuntigi sogoko ni a yere ta bije ye;
ale min tun be girinna ka na i ko sanforo, ka na an halaki.
O tun be jagarira ka ban,
ko o bena panibagato faga dogo ra.

15 I be yaala kogojijw konoko ni i ta sow ye,
i be teme jikurubaw ce ma.

16 Ne ka o men minke, ne kononofirira;
ne dagbolow yereyerera.
Ne kolow bee fagara,
ne senw bee magayara ne koroko.
Ne be je ka o toroko nalon makono,
an juguw bena ben an kan ka an kere lon min na.

17 Hali ni torosun tena fiyerenkura bo tuun,
hali ni rezenmo tena ke rezensunw na tuun,

† 3:9 3.9 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela. ‡ 3:13 3.13 Nin yoro ra a sebera heburukan na ko: Sela.

hali ni oliviyesun tena den ke tuun,
 hali ni siman tena soro forow ra tuun,
 hali ni sagaw ni baw tena soro tuun,
 hali ni misi tena ke were kono tuun,
¹⁸ o bee n'a ta, ne koni bena jagari Matigi Ala baraka ra.
 Ne bena ninsondiya ne kisibaga Ala baraka ra.
¹⁹ Matigi Ala, ne Matigi,
 ale le ye ne ta baraka ye.
 A be ne senw lateliya i ko dagbe ta senw,
 a b'a to ne ye tagama yoro korotaninw san fe.

Donkirilabagaw kuntigi: donkiri min be la ni goni ye.

SOFONI TA KITABU Kitabu faamucogo

Sofoni k'a ta ciraya ke masace Yoziyasi ta wagati le ra.

Izirayelimogow tun b'a miiri ko Ala ta kiti bena ben siya wewe mogow le kan, o ta jurumunw koson; nka olugu minw ye a ta mogow ye, a ta kiti tena se olugu ma. Nka cira Sofoni k'a yira o ra ko Ala ta kiti bena damina a yere ta mogow le ra folo, ka soro ka se siya tow ma. O koson Sofoni k'a fo o ye ko Matigi Ala ta lonba bena na, ko o lon tena ke ninsondiyalon ye, nka a bena ke halakirilon le ye. O kiti bena se siyaw bee le ma.

O koson a ka Ala ta mogow lasomi, ko o ka kan ka nimisa, ka o ta jurumun dabra; ni o kera, Ala ta kiti tena ben o kan; Ala bena baraka don o ta jamana ra.

Nin kitabu b'a yira an na ko Ala te mogo bo mogo ra. Jurumun hake be bo jurumunkebaga ra, nka ni mogo min ka nimisa ka jurumun dabra, Ala be yafa o ma, ka son o tigi ma, ka kopuman ke a ye.

Kitabu konokow

Matigi Ala ta kiti lon bena ke lonjuguba ye (1.1-2.3)

Ala ta kiti bena se siya wewew fana ma (2.4-15)

Ala bena Zeruzalemukaw ta jurumun yafa (3.1-20)

¹ Matigi Ala k'a ta kuma min lase Sofoni ma, o le ye nin ye. Sofoni tun ye Kusi dence le ye, Kusi face tun ye Gedaliya ye, Gedaliya face tun ye Amariya ye, Amariya face tun ye Ezekiyasi ye. Sofoni ka nin kumaw fo Zuda masace Yoziyasi ta wagati le ra, Yoziyasi min tun ye Amon dence ye.

Ala ta kiti be se dunupa bee ma

² «Ne bena danfenw bee flan ka bo dugukolo kan pewu!
Matigi Ala ko ten.

³ Ne bena adamadenw, ani beganw flan ka bo yi!

Ne bena konow, ani jegew flan ka bo yi!

Ne bena mogojuguw bee lajigi!

Ne bena adamadenw bee halaki ka bo dugukolo ko kan.

Matigi Ala ko ten.»

Zuda ni Zeruzalemu ta kiti

⁴ «Ne bena ne boro korota Zuda mara kama,
ani Zeruzalemukaw bee kama;

Baali ta jobatobaga to minw tora, ne bena olugu bee halaki ka bo nin yoro
ra.

Ne bena jobatobagaw ni o ta sonnikebagaw bee halaki pewu;

⁵ minw be o kinbiri gban o ta bon kunna ka lolow ni karo bato,

minw be o kinbiri gban ka kari Matigi Ala togo ra,

ani ka kari o ta jo Moloki fana togo ra;

⁶ minw be o ko di Matigi Ala ma,

minw te tugu Matigi Ala ko,

minw te Matigi Ala jininka,

ne bena olugu bee halaki.

⁷ «Bee ye je Dununatigi Ala na koroo!

Sabu Matigi Ala ta lon surunyara.

Matigi Ala ka saraka dɔ le labɛn;
a k'a ta mɔgɔ weleninw bɛɛ saninya ka ban o saraka kama.

8 «Matigi Ala ta saraka bɔlon na,
ne Ala bɛna kuntigiw, ani masacɛdenw bɛɛ ta kojugu hake bɔ o ra,
ani minw bɛɛ bɛ siya wɛrɛw ta fanidoncogo* ta.

9 «O lon na, kɔni, minw bɛ pan bon dakun konna†,
ne bɛna olugu ta kojugu hake bɔ o ra,
ani minw bɛ o matigicɛw ta bonw fa ni kojugu ni nanbara ye.

10 «O lon na, kɔni, kulekanbaw bɛna bɔ Jɛgɛw ta donda yɔrɔ ra,
kaskanbaw bɛna bɔ dugu kindakura fan na;
mankanba dɔ bɛna bɔ kongoriw kan.
Matigi Ala ko ten.

11 Aw minw bɛ dugu jigijigi ra, aw ye kule;
sabu jagokebagaw bɛɛ halakira;
minw yɔrɔ bɛɛ tun fara wari ra, olugu bɛɛ halakira.

12 O wagati ra, ne bɛna tasumayeelen le ta ka Zeruzalemu yɔrɔw bɛɛ yaala;
minw bɛɛ siginin bɛ pasuma ra, ko o lanin bɛ o yere ra, ne bɛna olugu bɛɛ
ta kojuguw hake bɔ o ra;

olugu minw b'a fɔ o yere kɔnɔ ko:
<Matigi Ala tena kɔnuman kɛ an ye, a fana tena kojugu kɛ an na.>

13 O juguw bɛna o ta naforow bɛɛ cɛ,
o ta bonw lakolon bɛna to.
O tun ka bon minw lɔ, o tena don o bonw kɔnɔ;
o tun ka rɛzɛforo minw sɛnɛ, o tena o rɛzɛnji min.»

Matigi Ala ta lonba

14 «Matigi Ala ta lonba surunyara;
a surunyara, a tɔ man jan tuun.
Matigi Ala ta lon mankan bɛna kɛ jigitigɛmankan le ye;
kɛrɛkɛcɛw bɛna kule ci o lon na.

15 O lon bɛna kɛ dimilon le ye,
degulon, ani kɔnɔnɔfirilon,
halakirilon, ani cɛnrikelon,
dibi bɛna don, ka yɔrɔ bɛɛ fin,
sankabaw bɛ caya,
ka yɔrɔ kɛ dibikuruba ye;

16 burufiyɛkanw bɛ bɔ, ani kɛrɛkɛdenw kulekanw.
O bɛna wuri dugu barakamanw kama, ani sankasojanw kama.

17 Ne bɛna tɔrɔ ben mɔgɔw kan,
k'a kɛ fɔ o bɛ tagama i ko fiyɛntɔw;
sabu o ka Matigi Ala hake ta.
Mɔgɔw jori bɛna seriseri ka yɛrɛgɛ i ko buguri,
o sogo bɛna firi sununkun kan i ko jamapama.

18 O ta wari o, o ta sani o, o si tena se ka o kisi Matigi Ala ta dimilon na;
jamana bɛɛ lajennin bɛna halaki tasuma ra, Ala ta dimiba kɔsɔn;
sabu a bɛna dugukolo mɔgɔw bɛɛ halaki ka bɔ yi,

* 1:8 1.8 Ka siya wɛrɛw ta fanidoncogo ta, o kɔrɔ ye ka tugu o siyaw ta landaw, ani o ta alaw kɔ.

† 1:9 1.9 Ka pan bon dakun konna, o ye siya dɔw ta landa dɔ ye (Samawilu folo 5.1-5).

ka o bæ ban ka bo yi pewu.»

2

Ala b'a fe a ta mōgōw ye nimisa

¹ Aw siya marobari,
aw ye miiri, ka hakiri soro,

² sani wagati ye se,

wagati min na o bena aw bæ flan ka bo yi lon kelen na i ko binjalan;
aw ye miiri sani Matigi Ala ta dimiba ye na ben aw kan,
sani Matigi Ala ta dimilon ye na se aw ma.

³ Aw ye Matigi Ala ta jenmōgonya nini, aw minw majiginin lo jamana kono,
aw minw bæ Ala ta sira tagamana.
Aw ye terenninya nini, ka aw yere majigi;
ni o kera, a bæ se ka ke ko Matigi Ala ta dimilon na,
a bena aw tanga.

Terebenyanfan mōgōw ta kiti

⁴ Gaza dugu bena ke tomo ye,
Asikalon bena ke yoro lakolon ye.

O bena Azidodikaw labo tereghan papa fe,
o bena Ekurōnkaw ghen ka bo o sigiyoro ra.

⁵ E, aw kōgōjidaramōgōw, bono bena aw soro de!

Aw Keretikaw* ta siya koni, bono bena aw soro!
Matigi Ala ta kuma fora ele kama,
ele Kanaana jamana, Filisikaw ta jamana.
Ne bena aw bæ halaki,
ne tena hali mōgo kelen to aw ra.

⁶ Kōgōjida jamana bena ke beganw ta domunikeyorow le ye,
a bena ke sagagbenbagaw ta beganyaalayoro le ye, ani beganw ta siyoro.

⁷ O kōgōjida bena ke Zuda ta mōgo tow ta ye;
a bena ke o ta beganmarayoro ye.
Asikalon dugu ta bonw bena ke o ta layorow ye su fe;
sabu Matigi Ala, o ta Ala bena a janto o ra,
ka o ta bonya laseko o ma.

Terebōyanfan mōgōw ta kiti

⁸ «Ne ka Mohabukaw ta mafiyenyarikanw men,
ani Amōnkaw fana ka ne ta mōgōw mafiyenya ni kumajugu minw ye;
o ka ne ta mōgōw ta jamana danw yelema,
ka do fara o yere ta mara kan.

⁹ O koson ne bæ kari ne yere tōgo panaman koson,
Fangatigi Ala, Izirayeli ta Ala ko ten,
Mohabu bena ke i ko Sodomu,
Amōnkaw bena ke i ko Gomori;
binjuguw le bena falen o ta yoro ra, kōgōjalan le bena ke ka o ta jamana
bæ datugu;

a bena ke yoro lakolonba le ye, yoro min tena pa tuun fiyewu.
Ne ta jamana mōgōw to minw tora,
olugu bena o borofenw ce.
Ne ta jamana mōgo minw panaman tora,

* 2:5 2.5 Keretikaw le ye kōgōjidaramōgōw ye.

olugu bena o ta jamana tigiya ta.»

¹⁰ O le be ke o ta yerebonya sara ye;

sabu o ka Fangatigi Ala ta mɔgɔw mafiyenya, ka o yere bonya o ma.

¹¹ Matigi Ala bena fariya o ma;

a bena dunuɔnamɔgɔw ta batofenw bee halaki.

Ni o kera, siyaw bee, kɔgoji kofejamanaw bena to o sigiyɔɔ ra ka o kinbiri gban ka Matigi Ala bato.

Woroduguyanfan ni sahiliyanfan ta kiti

¹² «Aw Etiyopikaw, ne ta kerekemuru bena aw fana sɔgɔ.»

¹³ Matigi Ala bena a boro kɔɔta sahiliyanfan mɔgɔw kama;

a bena Asiri jamana halaki.

A bena Ninive dugu ke yɔɔ lakolon ye,
k'a ke jintan yɔɔ ye, k'a ke i ko kongokolon.

¹⁴ Beganw bena la o yɔɔ le ra;

ani kongofen suguya bee:

Kɔɔdabaw, ani juguninw,

bee bena si a ta bon sanfeyɔɔ le ra.

O fenw kasikanw bena to ka men bon finetiriw fe;

bonw dondaw bee bena cen.

Bonw tun lɔra ni sediriyiri minw ye,

o yiriw bee bena waraga ka o bla keɛ ma.

¹⁵ Naɔarikan tun be dugu min na wagati bee ra, o dugu le ye nin ye tan bi wa?

Dugu min tun be hera ni laganfiya ra,

fɔ o b'a fɔ o yere kɔɔ ko: «Anw wa, anw kɔni ɔgɔn te!»

O dugu le kera yɔɔ lakolon ye tan,

ka ke kongofenw dogoyɔɔ ye!

Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka teme a kɔɔ, o tigi be filen fiye a ra k'a boro sin a ma!

3

Zeruzalemukaw ma Ala ta kuma lamɛn

¹ Dugu murutinin, dugu nɔgɔnin, dugujugu,

bɔɔ bena ele ta mɔgɔw sɔɔ!

² O ma sɔn ka mɔgɔ lamɛn,

o ma sɔn mɔgɔ ye o karan;

o ma o jigi la Matigi Ala kan,

o ma gbara o ta Ala ra.

³ O kuntigi minw be o ce ra, olugu be i ko jara kasito.

O ta kititigebagaw be i ko wara min be yaala su fe;

ni a ka fen o fen sɔɔ, a be o bee domu; a te foyi bla sɔgɔmada na.

⁴ O ta ciraw ye kumakolonfɔbagaw le ye;

mɔgɔjanfabagaw lo.

O ta sarakalasebagaw be Ala ta fen saninmanw lanɔgɔ;

o be Ala ta sariya cen.

⁵ K'a sɔɔ Matigi Ala min ta siraw terennin lo, ale be o ce ra;

ale min te kojugu si ke.

Sɔgɔma o sɔgɔma, a be a ta terenninya yira o bee ra;

a tɛ dɛsɛ o ra lon si.
Nka kojugukeɓaga tɛ maro!

⁶ «Ne ka siya wɛrɛw halaki,
ne ka o ta sankasojanw benben.
Ne ka o ta siraw cɛn;
mɔgɔ si tɛ tɛmɛ o siraw fɛ tuun.
O ta duguw kɛra yɔrɔ lakolonw ye;
mɔgɔ tɛ yi, dugumɔgɔ si tɛ yi!

⁷ Ne tun b'a fɔra ko sigiya t'a ra, aw bɛna siran ne ja,
ko aw bɛna sɔn ne ye aw karan.
O ra, aw ta so tun tɛna halaki,
ne tun ka kuma minw fɔ aw kama, ne tun tɛna o kow si kɛ aw ra.

«Nka o belen teliyara ka to ka terenbariyakow le kɛ!

⁸ O koson, aw ye ne makɔnɔ!

Matigi Ala ko ten!

Lon min ne bɛna wuri ka kuma ka kɛ seere ye aw kama, aw ye o lon
makɔnɔ;

sabu ne k'a latige ko ne bɛna siyaw lajen,

ka jamanaw kɛ jɔgɔn kan,

ka ne ta dimi ben o kan

ani ne ta jusugban bɛɛ.

Sabu o ma ne ta kanuya min jate, o dimi min bɛ ne ra,

o tasuma le bɛna jamana bɛɛ jɛni.»

Ala bɛna a ta mɔgɔw saninya

⁹ «Nka o kɔ, ne bɛna nin mɔgɔw ta kumacogo yeɛma, ka o darakan
saninya;

janko o bɛɛ lajennin ye Matigi Ala tɔgɔ wele k'a bato,

ka baara kɛ a ye ni kan kelen ye.

¹⁰ Ne batobagaw, ne ta mɔgɔ minw tun janjanna,

olugu bɛna bɔ fɔ Etiyopi baw kɔ fɛ, ka na sarakaw bɔ ne ye.

¹¹ «O lon na, kɔni, aw murutira ka kojugu minw kɛ ka ne hake ta,
aw tɛna maroya o kojuguw si koson tuun.

Sabu yerɛbonya ka di minw ye, ne bɛna olugu labɔ aw cɛ ra;

aw fana tɛna waso tuun ne ta kuru saninman kan.

¹² Ne bɛna mɔgɔ dɛsɛbagatɔw, ani barakantanw le to dugu kɔnɔ;

olugu le bɛna o yere karifa Matigi Ala ma, a tɔgɔ koson.

¹³ Izirayelimɔgɔ tɔ minw tora, olugu tɛna terenbariyako kɛ,

o tɛna faninya fɔ,

o tɛna janfa siri ni o darakan ye.

O bɛna domuni kɛ ka la jasuma ra;

mɔgɔ si tɛna o lasiran tuun.»

Zeruzalemu bɛna hera sɔrɔ

¹⁴ Siyon dugu, aw ye dɔnkiri la!

Izirayeli, aw ye nagarikanba bɔ!

Zeruzalemu dugu, aw ye ninsɔndiya, ka nagari ni aw jusu bɛɛ ye!

¹⁵ Matigi Ala ka kiti mabɔ aw ra;

a ka aw juguw gbɛn ka o kɔsegi.

Izirayeli masacɛ min ye Matigi Ala ye, o bɛ aw cɛ ra;

aw tɛna siran kojugu si ja tuun.

16 O lon na, kɔni, o bɛna a fɔ Zeruzalɛmu ma ko:

«Aw kana siran, Siyɔn dugu!

Aw kana aw fari faga!»

17 Matigi Ala, aw ta Ala bɛ aw cɛ ra, i ko cɛfari, min bɛ aw kisi.

A bɛna ɲagari fɔ k'a jusu diya aw kosɔn.

A bɛna aw kanu, ka ɲanamanyakura di aw ma;

a bɛna ɲagari aw kosɔn, fɔ ka dɔnkiri la ni kanba ye.

18 «Ne bɛna maroya bɔ aw kan, k'a kɛ i n'a fɔ ɲanagbelon;

jaraki tena ben aw kan tuun.

19 O wagati ra, mɔgɔ minw tun ka aw minako juguya, ne bɛna wuri olugu
bɛɛ kama.

Ne bɛna saga sendimitɔw bɔsi;

minw tun yɛrɛgera, ne bɛna olugu lajɛn.

O tun ka aw lamaroya jamana minw bɛɛ ra,

ne bɛna tandori ni bonya la aw kan o jamanaw bɛɛ ra.

20 O wagati ra kɔni, ne bɛna aw lana;

o wagati ra, ne bɛna aw lajɛn.

Sabu ne bɛna aw ta bonya lasekɔ aw ma,

k'a to mɔgɔw ye aw tɔgɔ bonya ka aw tando dugukolo siyaw bɛɛ cɛ ra.

Matigi Ala ko ten!»

HAGIZE TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Hagize ni cira Jakariya ka ciraya ke wagati kelen na.

O wagati ra Yahudiyaw tun sekora ka na ka bo Babiloni. Naforotigiw tun be o ra, nka dow fana tun ye fagantanw ye. Gbeleya caman tun be o kan.

Cira Hagize k'a fo o ye ko mogow ma o janto Ala ta batoso ra minke, ko o le kera o ta sege sababu ye. A k'a fo o ye ko: «Yala wagati sera aw fe ka aw yere ta biribonpumanw lo ka don o konɔ, k'a soro Matigi Ala ta batoso benna wa?» (1.4)

Hagize ka cirayakuma naani le fo. O kumaw be Alabatosokura cogoya le yira; o nooro bena bonya ka teme Alabatoso folo ta kan.

Nin kitabu b'a yira ko Ala ta mogow ka kan ka o janto Ala ta baara le ra folo, ka soro ka o yere ta baaraw ke. Ni o ka o ke, Ala be baraka don o ta koketa tow bee ra.

Kitabu konokow

Ala ka a ta batoso lori ko fo a ta mogow ye (1.1-15)

Alabatosokura ta nooro (2.1-9)

Ala bena baraka don a kanminabagaw ra (2.10-19)

Ala bena kopuman ke Zorobabeli ye (2.20-23)

Alabatosokura ta lori

¹ Masace Dariyusi ta masaya san flanan na, o san karo wooronan na, o karo tere folo, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma, ko a y'a fo Zuda jamanatigi Zorobabeli ye, min ye Sehalityeli dence ye, ani k'a fo sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe ye, min ye Yosadaki dence ye; a ko: ² Fangatigi Ala ko: «Nin mogow b'a fora ko Matigi Ala ta batoso lowagati ma se ban.»

³ Matigi Ala ka a ta kuma lase mogow ma cira Hagize sababu ra; a ko:

⁴ «Yala wagati sera aw fe ka aw yere ta biribonpumanw lo ka don o konɔ, k'a soro Matigi Ala ta batoso benna wa?» ⁵ Ayiwa, sisan Fangatigi Ala ta kuma ye nin ye, ko: «Aw ye aw ta kokecogow korosi de! ⁶ Aw be siman caman dan, nka aw be fitini le soro. Aw be domuni ke, nka aw te fa. Aw be minni ke, nka aw te fa. Aw be fani don aw yere ra, nka o te nene bo aw ra. Minw be baara ke ka sara soro, o sara be ke i n'a fo a blara boro sogonin le konɔ.»

⁷ Fangatigi Ala ta kuma ye nin ye, ko: «Aw ye miiri aw ta kokecogow ra. Aw ye aw ta kokecogow korosi de! ⁸ Aw ye yelen kongoriw kunna, ka taga yiriw tige ka na ni o ye, ka na Ala ta so lo; ni o kera, o bena diya ne Ala ye, o fana bena bonya la ne kan. Matigi Ala ko ten.

⁹ «Aw jigi tun be siman caman kan, nka aw nana fitini doron le soro. Aw nana ni o fitini min ye so konɔ fana, ne ka o fiye ka bo yi. Mun na? Ne ka o ke sabu ne ta batoso benna, k'a soro aw bee be teliyara ka taga don aw yere ta bonw konɔ. Fangatigi Ala ko ten.

¹⁰ «O le koson sankolo banna ka ji di aw ma, dugukolo fana banna ka siman di aw ma. ¹¹ O le koson ne ka ja lana dugukolo kan, ani kuruw kan; ne ka ja se aw ta simanw ma, k'a se aw ta rezenjikura ma, k'a se turu

ma, k'a se senefenw ma, k'a se adamadenw ni beganw ma, k'a se aw ta bororabaaraw bee ma.»

¹² Ayiwa, Sehaliyeli dence Zorobabeli, ani sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe min ye Yosadaki dence ye, ani mogō tōw bee, olugu ka Matigi Ala, o ta Ala kan mina. O sonna cira Hagize ta kuma ma, Matigi Ala, o ta Ala tun ka o min ci o fe. Matigi Ala nasiran donna o mogōw ra.

¹³ O ra, Hagize min tun ye Matigi Ala ta ciraden ye, ale ka nin kumaw fo o ye, Matigi Ala tōgō ra, ko: «Ne be ni aw ye! Matigi Ala ko ten.»

¹⁴ O ra, Zuda jamanatigi Zorobabeli min ye Sehaliyeli dence ye, Matigi Ala ka baraka don ale ra, ani sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe min ye Yosadaki dence ye, ani mogō tōw bee. O nana Fangatigi Ala, o ta Ala ta batoso baara dabō. ¹⁵ O kera san karo wōrōnan tere mugan ni naani na, masace Dariyusi ta masaya san flanan na.

2

Alabatosokura ta bonya

¹ O san kelen karo wolonflanan tere mugan ni kelen na, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma, ko: ² «A fo Zuda jamanatigi Zorobabeli ye, min ye Sehaliyeli dence ye, ani sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe, min ye Yosadaki dence ye, ani mogō tōw bee ye, ko: ³ <Yala mogō dō be aw ra yan min tun ka nin batoso ni a ta dawula ye fōfōlō wa? Aw be nin batoso yera cogo di bi? Yala a te aw pa na i n'a fo foyi te wa? ⁴ Ayiwa, sisan koni, Zorobabeli, ele ye i yere ja gbeleya! Matigi Ala ko ten. Sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe, Yosadaki dence, i ja gbeleya! Aw jamanamogō tōw bee, aw bee ye aw ja gbeleya! Matigi Ala ko ten. Aw ye baara ke, sabu ne be ni aw ye. Fangatigi Ala ko ten. ⁵ Aw botō Misiran, ne tun ka o layiri le ta aw ye. Ne Nin* siginin be aw ce ra; aw kana siran, ⁶ sabu Fangatigi Ala ko: Sani wagati dōnin ce, ne bena sankolo ni dugukolo yuguyugu tuun, ka kogōjiw ni yorōjalanw yuguyugu; ⁷ ne bena siyaw bee yuguyugu, ka siyaw ta naforow bee lana. Ne bena nin batoso fa nōrō ra. Fangatigi Ala ko ten. ⁸ Wari ye ne ta le ye, sanin ye ne ta le ye! Fangatigi Ala ko ten. ⁹ Nin batosokura ta nōrō bena bonya ka teme batoso fōlō ta kan pewu. Ne bena hera lana nin yorō le ra fana. Fangatigi Ala ko ten.» > »

Ala ta mogōw ta saninyabariya

¹⁰ Masace Dariyusi ta masaya san flanan na, o san karo konōntōnan na, ani o karo tere mugan ni naaninan na, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma tuun. ¹¹ A ko: «Fangatigi Ala ko: <Sarakalasebagaw pininka, ko sariya be mun fo nin ko ra? ¹² Ni mogō dō ka a ta deregeba senkorōyōrō kuru ka sarakasogo saninman dō don o kōnō, ni o tigi ta deregeba magara buru ra, walama domuni, walama rezenji, walama turu, walama siman dō ra, yala o fen be se ka saninya o saraka sogo kosōn wa? > »

Sarakalasebagaw k'a jaabi ko: «O fenw te saninya.»

¹³ Hagize ka o pininka tuun ko: «Sisan ni mogō magara su le ra k'a yere lanōgō, ni o tigi magara nin fenw dō ra, yala o fenw fana be ke fen saninyabariw ye wa?» Sarakalasebagaw ko: «Onhōn, o fenw be ke fen saninyabariw ye.» ¹⁴ Hagize ko o ma ko: «Nin mogōw fana ta be ten le, nin siya ta be ten le ne ja kōrō. Matigi Ala ko ten. O boro be fen o fen ke, o bee be ten le. O be saraka o saraka di ne ma, o si saninyanin te.»

Izirayelimogōw bena baraka sōrō

¹⁵ «Ayiwa, sisan aw ye a k̄or̄osi k'a fl̄e min b̄ena k̄e, k'a ta bi ra, ani lon nataw ra. Sani kabakuru d̄o ye ta k'a la d̄o kan, ka Matigi Ala ta so l̄o, aw ta kow tun b̄e cogo min na, aw yere ye miiri o ra. ¹⁶ Ni aw tun tagara ko aw b̄e taga siman c̄e, aw tun b'a miiri ko aw b̄ena minan ja mugan s̄oro a ra, nka a b̄e taga k̄e minan ja tan ye. Ni aw tun tagara aw ta r̄ezenji taȳoro ra, aw tun b'a miiri ko aw b̄ena minan ja bilooru s̄oro, nka a b̄e taga k̄e minan ja mugan ye. ¹⁷ Ne tun ka simanc̄enbanaw, ani sanb̄ere k̄e ka aw ta simanw b̄ee c̄en; nka o b̄ee n'a ta, aw tun ma nimisa ka seko ka na ne f̄e. Matigi Ala ko ten. ¹⁸ Ayiwa, aw y'a k̄or̄osi k'a fl̄e min b̄ena k̄e k'a ta bi ra, ani lon nataw ra, k'a ta san karo k̄on̄ont̄onnan tere mugan ni naani na. Kabini Matigi Ala ta batoso ju sigira lon min na, aw y'a k̄or̄osi k'a fl̄e min b̄ena k̄e. ¹⁹ Yala siman b̄e aw ta bondow k̄ono tuun wa? Hali bi r̄ezen ni toro ni gerenadi ni oliviye si ma den f̄olo. Nka k'a ta bi ra, ne b̄ena baraka don aw ra.»

Ala ka layiri ta Zorobabeli ye

²⁰ Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Hagize ma a s̄inaga flanan na karo tere mugan ni naani na, ko: ²¹ «A f̄o Zuda mara jamanatigi Zorobabeli ye, ko ne b̄ena sankolo ni dugukolo yuguyugu. ²² Ne b̄ena masacew ta masasiginanw yelem̄a ka o ben, ka siyaw ta masayaw ta fanga c̄en. Ne b̄ena sowotorow ni sowotorotigiw yelem̄a ka o benben, ka sow ni sotigiw yelem̄a ka o benben dugu ma. O b̄ena j̄oḡon faga ni o yere ta ker̄ekemuruw le ye. ²³ O lon na, k̄oni, Fangatigi Ala ko ten, Sahalitiyeli dence Zorobabeli, ne ta baarden, ne b̄ena ele ta, Matigi Ala ko ten, ka i k̄e i ko tagamasiyen, i ko bororan̄e, ne boro ra; sabu ne ka ele le panawoloma. Fangatigi Ala ko ten.»

JAKARIYA TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Jakariya ni cira Hagize ka ciraya ke wagati kelen na. Masaceba Sirusi tun ka Yahudiya mogo waga bilooru (50 000) minw bla ka na Zeruzalemu, ka na Alabatosoba lo kokura, Jakariya ni Hagize tun ye o Yahudiyaw dow ye.

Jakariya ka o mogow ja gbeya, ko o ye Matigi Ala ta batoso lo, ani ka teren Ala ye kosebe. Jakariya ni Hagize ta kumaw sababu ra, Alabatosoba sera ka lo ka ban. Sarakalasebaga minw ye Zorobabeli ni Yosuwe ye, olugu le tun be o baaraw namogow ye.

Nin kitabu taranna taranyoro fla. A taranyoro kelen kelen bee sebera a ta wagati ra. A taranyoro folo ra (1-8), Ala ka tagamasiyen seegi yira cira Jakariya ra. Ala ta meleke do le be o tagamasiyenw koro fo Jakariya ye, k'a yira a ra ko Ala bena na a ta mogow deme, ka Zeruzalemu dugu ni Alabatosoba lo kokura tuun, ka Zorobabeli ke jamana namogow ye.

A taranyoro flanan na (9-14), cira b'a yira ko Ala bena kiti ben siya tow kan kuntigiba nawagati ra. Ala bena sebgaya di a ta mogow ma, k'a to Zeruzalemu ye se soro a juguw bee kan. Cira ka o le fo ko: «Matigi Ala le bena ke dununa bee ta masace ye. O lon na, Matigi Ala kelenpe le bena ke Ala ye, ale kelenpe togo le bena fo» (14.9).

Ala bena o kuntigi le ci ka na ni hera ni terreninya ye. Ale bena ke masace ye; a bena se soro, k'a majiginin to (9.9). Mogow bena ban a ra, nka ale le bena ke Ala ta mogow korosibaga ye (11.7). Mogow bena ban a ra k'a faga, k'a soro ale le ye Ala ta ciraden ye (12.9-10).

Kitabu konokow

Cira Jakariya ka tagamasiyen minw ye (1-8)

Ala bena a ta kiti ben siya tow kan (9.1-8)

Ala bena hera ni sebgaya di a ta mogow ma (9.9-14)

Ala ko Izirayeli ye nimisa ka kojugu dabla

¹ Dariyusi ta masaya san flanan karo seeginan na, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Berekiya dence Jakariya ma; Berekiya tun ye ido dence ye. Ala k'a fo Jakariya ye ko: ² «Matigi Ala dimina aw bemaw koro kosebe. ³ A fo nin mogow ye ko Fangatigi Ala ko:

<Aw ye seko ka na ne fe!

Fangatigi Ala ko ten.

Ni o kera, ne fana bena seko aw fe.

Fangatigi Ala ko ten.>

⁴ «Aw kana ke i ko aw bemaw; folofolo ciraw tun ka Ala ta kuma lase olugu ma, ko Fangatigi Ala ko: <Aw ye bo aw ta sirajuguw kan, ka aw ta kewalejuguw dabra! Nka o ma ne lamɛn, o fana ma o janto ne ta kumaw ra. Matigi Ala ko ten.>

⁵ «Ayiwa, aw bemaw be min sisan? Yala o ciraw tun be se ka to si ra fo bi wa? ⁶ O bee n'a ta, ne tun ka ne ta kumaw, ani ne ta cifonin minw fo ne ta baaradenw ye, minw ye ciraw ye, yala o kumaw ma na ben aw bemaw kan wa? Aw bemaw yere nana nimisa, k'a fo ko: <Fangatigi Ala ka min latige, a ka o le ke an na, ka kapa ni an ta sirajuguw ni an ta kewalejuguw ye.> »

Siko fɔlɔ: sow

⁷ Dariyusi ta masaya san flanan karo tan ni kelennan na, min ye Sebati karo* ye, o karo tere mugan ni naaninan, Matigi Ala k'a ta kuma lase cira Jakariya ma, min tun ye Ido dence Berekiya ta dence ye. Jakariya ko: ⁸ O lon su fe, ne ka ce do yelenin ye so wulenman do kan, a lonin be mirite yiriw ce ra, dingakonoyoro do ra. So wulenman dow, ani so finman bisigi dow, ani so gbeman dow tun b'a ko fe. ⁹ Ne k'a pininka ko: «Ne matigice, nin sow ye mun sow le ye?» Meleke min tun be kumana ni ne ye, ale ko ne ma ko: «Nin sow korɔ ye min ye, ne bena o fo i ye!» ¹⁰ Ce min tun lonin be mirite yiriw ce ra, ale ka kuma ta, k'a fo ko: «Matigi Ala ka olugu le ci ka taga dunuƙa yorɔw bee yaala.» ¹¹ Matigi Ala ta meleke min lonin tun be mirite yiriw ce ra, sotigiw kumana o fe, k'a fo a ye ko: «An ka dunuƙa yoro bee yaala; an k'a ye ko dunuƙa yoro bee be laganfiya ni pasuma le ra.» ¹² Matigi Ala ta meleke ka o jaabi k'a fo ko: «Fangatigi Ala, i dimina Zeruzalemu ni Zuda dugu to minw korɔ kabini san biwolonfla, i bena hina o duguw ra wagati juman le sa?» ¹³ Meleke min tun be kumana ni ne ye, Matigi Ala ka o meleke jaabi ni kumadiman ye, ani jususaarokuma. ¹⁴ Meleke min tun be kumana ni ne ye, o k'a fo ne ye ko: «A fo bee ye, ko Fangatigi Ala ko:

<Ne ka Zeruzalemu ni Siyon kanu ni kanuyaba le ye.

¹⁵ O koson siya minw nasumanin siginin be, ne dimininba lo olugu korɔ; sabu ne tun dimina doonin doron le ne ta mogow korɔ, nka olugu le ka do fara o ta tooro kan.>

¹⁶ O koson Matigi Ala ko:

<Ne bena seko ka na Zeruzalemu ni hina ye.
Ne ta batoso bena lo Zeruzalemu tuun.
O bena juru la Zeruzalemu dugu kan,
k'a suma, k'a lo kokura.
Fangatigi Ala ko ten!>

¹⁷ A fo bee ye tuun ko Fangatigi Ala ko:

<Ɛɛnɛmanw bena caya ne ta duguw konɔ tuun;
Matigi Ala bena Siyon dugumogow jusu saaro tuun,
ka Zeruzalemu janawoloma k'a ke a ta dugu ye.> »

2*Siko flanan: gban fla ni numuce naani*

¹ O ko, ne ka ne na korota ka gban* naani ye.

² Meleke min tun be kumana ne fe, ne ka o pininka ko: «Nin ye mun ye?» A ka ne jaabi ko: «Nin gbanw le ka Zuda ni Izirayeli ni Zeruzalemu dugumogow janjan.»

³ O ko, Matigi Ala ka numuce naani yira ne ra. ⁴ Ne k'a pininka ko: «Ninnugu be nana mun le ke?» A ka ne jaabi ko: «Gban minw ka Zuda ta mogow janjan, fo o si te se ka o kun korota tuun, o nana ka na siranyaba bla o gbanw le ra, ka o gbanw karikari, sabu siya minw ka o ta fanga sigi Zuda kan ka Zuda ta mogow bee janjan, gbanw ye olugu tagamasiyenw le ye.»

Siko sabanan: sumanikejuru

* **1:7** 1.7 Sebati karo, o ye Yahudiyaw ta san karo tan ni kelennan ye.

* **2:1** 2.1 Gbanw, o ye siyaw ta fanga tagamasiyenw ye.

⁵ O kɔ, ne ka ne ɲa kɔrɔta ka cɛ dɔ ye, sumanikejuru b'a boro. ⁶ Ne k'a ɲininka ko: «I bɛ tagara min le?» A ka ne jaabi ko: «Ne bɛ tagara Zeruzalemu dugu le suma k'a bonya ni a janya lɔn.» ⁷ Meleke min tun bɛ kumana ni ne ye, ale gbarara ka na; meleke dɔ werɛ nana ale kunben, ⁸ k'a fɔ a ye ko: «Bori, i ye taga a fɔ nin kanbelen jurutigi ye ko: <Zeruzalemu dugu tena se ka lamini ni kogo ye tuun, a kɔnɔmɔgɔw, ani a bɛganw cayakojugu fɛ. ⁹ Ne Ala yɛrɛ le bɛna kɛ kogo tasumaman ye, ka Zeruzalemu dugu lamini, ka kɛ dugu nɔɔrɔ ye. Matigi Ala ko ten!» »

Ala bɛ mɔgɔw wele

- ¹⁰ «Aw ye wuri, aw ye wuri!
Aw ye bori ka bɔ sahiliyanfan jamana ra.
Matigi Ala ko ten.
Sabu ne tun ka aw janjan
ka aw lataga dunuɲa fan naani na.
Matigi Ala ko ten.
- ¹¹ Aw ye wuri, Siyɔn dugumɔgɔw!
Aw ye wuri ka bori, aw minw siginin bɛ Babiloni* dugu kɔnɔ.»
- ¹² Sabu Fangatigi Ala ka sebgaya di ne ma, ka ne ci; siya minw ka aw borofenw cɛ a b'a fɔ olugu ye, ko:
«Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maga aw ra,
a kɛra i ko o tigi k'a boro su ne yɛrɛ ɲaden le ra.
- ¹³ Ne kɔni bɛna ne boro kɔrɔta o mɔgɔw kama,
k'a to o mɔgɔw ta jɔnw yɛrɛ ye o borofenw cɛ.»
Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko Fangatigi Ala le ka ne ci.
- ¹⁴ «Siyɔn dugumɔgɔw, aw ye kule ci ka ɲagari;
sabu ne bɛ nana ka na sigi aw cɛ ra.
Fangatigi Ala ko ten.
- ¹⁵ O lɔn na, siya caman bɛna don Matigi Ala ta jɛn ra,
ka kɛ Matigi Ala ta mɔgɔw ye.
O ra ne Matigi Ala, ne bɛna sigi aw cɛ ra. Ni o kɛra, aw bɛna a lɔn ko Fangatigi Ala le ka ne ci aw fɛ.»
- ¹⁶ Matigi Ala bɛna Zuda le kɛ a yɛrɛ sigiyɔrɔ ye, a ta jamana saninman kɔnɔ,
ka Zeruzalemu ɲanawoloma tuun k'a kɛ a ta dugu ye.
- ¹⁷ Danfenw bɛɛ ye je Matigi Ala ɲa kɔrɔ;
sabu a bɛ wurira ka bɔ a ta yɔrɔ saninman na ka na.

3

Siko naaninan: sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe

- ¹ O kɔ, Ala ka sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe yira ne ra; a lɔnin tun bɛ Matigi Ala ta meleke ɲa fɛ, Setana lɔnin bɛ a kininboroyanfan na, a b'a jarakira. ² Matigi Ala ko Setana ma ko: «Matigi Ala ye kuma ben ele kan, Setana, Matigi Ala ye kuma ben ele kan, Matigi Ala min ka Zeruzalemu dugu ɲanawoloma. Yala nin cɛ tɛ i ko lɔgɔkurun min bɔra tasuma ra wa?»
- ³ O y'a sɔrɔ Yosuwe lɔnin tun bɛ meleke ɲa kɔrɔ ni fani nɔgɔninw le ye a kan na. ⁴ Minw tun lɔnin bɛ meleke ɲa fɛ, meleke k'a fɔ olugu ye ko:

«Aw ye a ta fani nɔgɔninw bɔ a ra!» A k'a fɔ Yosuwe ye ko: «A flɛ, ne ka i ta jurumunw bɔ i ra; ne bɛna fani numanmanw le don i ra.»

⁵ Ne ko: «Aw ye jalamugu saninman dɔ fana melege a kun na!» O ka jalamugu saninman dɔ melege a kun na, ka faniw don a ra. Matigi Ala ta meleke tun lɔnin bɛ.

⁶ Matigi Ala ta meleke ka nin layiri ta Yosuwe ye; ⁷ a ko Fangatigi Ala ko: «Ni i ka ne ta siraw tagama ka ne ta kumaw lamɛn, ele le bɛna sigi ne ta so kunna, ka ne ta lu kɔrɔsi. Minw bɛ yan, ne bɛna i sigi olugu ta sigiyɔrɔ nɔgɔn na.

⁸ «Ele sarakalasebagaw kuntigi Yosuwe, ele ye nin kumaw lamɛn, ani i jɛnɔgɔn minw bɛ ni i ye.

O mɔgɔw ye ko nataw tagamasiyenɔnmanw le ye.

Ne bɛna ne ta baarden ci ka na; a tɔgɔ ye ko Yiri Falento*.

⁹ A flɛ, ne ka kabakuru min bla Yosuwe nɔ fɛ;

nɛden wolonfla le bɛ o kabakuru kelenpe ra.

Ne yerɛ le bɛna o kabakuru ta seberi kɛ a kan.

Fangatigi Ala ko ten!

Ne bɛna nin jamana ta jurumun kafari lon kelen na.

¹⁰ O lon na kɔni, aw bɛna nɔgɔn wele ka na sigi rezɛnsunw kɔrɔ, ka nɔgɔn wele ka na sigi torosunw kɔrɔ.

Fangatigi Ala ko ten.»

4

Siko loorunan: fitinablanan ni oliviyesunw

¹ Meleke min tun bɛ kumana ni ne ye, o nana tuun, ka na ne lakunu, i ko o bɛ mɔgɔ lakunu sunɔgɔ ra cogo min na. ² A ko ne ma ko: «I nɔ bɛ mun le ra?» Ne ko: «Ne nɔ bɛ fitinablanan dɔ ra, a bɛɛ ye sanin ye; fitinadaga dɔ b'a kunna, fitina wolonfla siginin b'a san fɛ, ani fitinajuru temeyɔrɔ wolonfla. ³ Oliviyesun fla turunin bɛ fitinablanan kɔrɔ, kelen b'a kininboroyanfan na, tɔ kelen b'a numanboroyanfan na.»

⁴ Meleke min tun bɛ kumana ni ne ye, ne ka kuma ta tuun ka ale pininka; ne ko: «Ne matigice, nin kow kɔrɔ ye di le?» ⁵ Meleke ka ne jaabi ko: «I ma nin lɔn wa?» Ne ko: «ɔn-ɔn, ne matigice!» ⁶ A ko ne ma ko: «Matigi Ala bɛ kuma min lase Zorobabeli ma, o flɛ nin ye:

«Aw ta fanga nɔ tɛ,
aw ta baraka nɔ tɛ,
nka ne Nin* nɔ lo,
Fangatigi Ala ko ten!»

⁷ Ele ye mun le ye Zorobabeli nɔ fɛ?

Ele kuru belebeleba, i bɛna ci, ka dakana.

Bon ta kabakuru fɔlɔ bɛna bɔ ele ra;

mɔgɔw bɛna kule k'a fɔ ko: «Ala ta nɔmanya lo! Ala ta nɔmanya lo!» »

⁸ O kɔ, Matigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, k'a fɔ ko: ⁹ «Zorobabeli boro le ka nin batoso jubɔ, a boro le bɛna a laban fana. Ni o kɛra, aw bɛna a lon ko Fangatigi Ala le ka ne ci aw fɛ. ¹⁰ ɔn le tun bɛ ɔnna nin

* 3:8 3.8 Yiri Falento: Aw ye nin yɔrɔw flɛ: (Yeremi 23.5; 33.15; Ezayi 11.1).

baara ra, a daminawagati ra, ko a ka dogo? Ni mogow nana bonlɔjuru ye Zorobabeli boro a be bon lora, o bena jagari.

«Ayiwa, nin fitina wolonfla ye Matigi Ala padenw le ye, minw be dunuja yoro be yaala.»

¹¹ Ne ka kuma ta, k'a jininka tuun, ko: «Nin oliviyesun fla min be fitinablanan kininboroyanfan ni a numanboroyanfan na, olugu ye mun ye?» ¹² Ne k'a jininka a sinaga flanan na tuun ko: «Oliviyi yiriboro fla min be saninbere woman koro, turu saninman* be bora minw wow fe, o ye mun ye?» ¹³ A ka ne jaabi ko: «Ele ma o lon wa?» Ne ko: «On-on, ne matigice!» ¹⁴ A ko: «Turu saninman kera mogow minw kun na, ka o bla danna dunuja be tigi Ala ta baara kama, olugu lo.»

5

Siko wɔɔɔɔnan: gbolo kitabu

¹ Ne ka ne ja korota ka fleri ke tuun; ne ka gbolo do melegenin temeto ye san fe. ² Meleke ka ne jininka ko: «I ja be mun le ra?» Ne ko: «Ne ja be gbolo do melegenin temeto ra san fe. A janya ye nongon* ja muga, a bonya ye nongon ja tan.» ³ Meleke ko ne ma ko: «Nin ye danga le ye, min be benna jamana be lajennin kan. A sebera a ja kelen kan ko sonw be bena gben ka bo yan; a sebera a ja to kelen kan ko minw be be kari gbansan, ko olugu be bena gben ka bo yan.

⁴ «Ne bena danga lajigi,

Fangatigi Ala ko ten;

ka danga ladon sonw ta bon kono,

ani mogow minw be kari ni ne togo ye faninya kan.

Danga bena jigi o ta bon kono, k'a halaki,

a ni a bonloyiriw ni bon kabakuruw be.» »

Siko wolonflanan: muso siginin minan kono

⁵ Meleke min tun be kumana ni ne ye, ale gbarara ne ra, k'a fo ne ye ko:

«I ja korota k'a fle fen min be nana!» ⁶ Ne k'a jininka ko: «Mun lo?» A

ko: «Minan do le be nana!» A ko tuun ko: «Nin ye jamana be lajennin

ta jurumun tagamasiyen le ye!» ⁷ O ko, datugunan negeraman min tun be

o minan da ra, o datugunan wurira. Muso do siginin tun be minan kono.

⁸ A ko: «Nin ye juguya tagamasiyen le ye!» A ka muso digi k'a don minan

kono, ka datugunan negeraman digi k'a datugu a da ra.

⁹ Ne ka ne ja korota tuun, ka muso fla ye o be nana san fe. O tun be

o kamanw lamagara fono kan ka na. O kamanw tun be i ko baninkono

kamanw. O nana minan ta ka taga ni a ye san ni dugu ce. ¹⁰ Meleke min

tun be kumana ni ne ye, ne ka ale jininka ko: «O be tagara ni minan ye

min le?» ¹¹ A ka ne jaabi ko: «O be tagara so do le lo a ye Babiloni† mara

ra. Ni o so lora ka ban, o bena minan bla a blayoro ra yi.»

6

Siko seeginan: sowotoro naani

¹ Ne ka ne ja korota tuun, ka fleri ke, ka sowotoro naani boto ye kuru

fla furance ra; o kuruw siranegeraman tun lo. ² Sowotoro folo ta sow tun

* 5:2 5.2 Nongon ja kelen be se ka ben metere tarance le ma. † 5:11 5.11 Babiloni, walama Sinehari, o yoro kera kojugu tagamasiyen le ye.

⁴ Fangatigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, k'a fo ko: ⁵ «Kuma jamana mɔgɔw bɛɛ fɛ, ani sarakalasebagaw, ka o jininka ko: <Tuma min na aw tun bɛ to ka sun don san karo loorunan ni a karo wolonflanana, fo san biwolonfla, yala can ra aw tun ka sun don ne le kosɔn wa? ⁶ Ni aw fana tun bɛ domuni kɛ ka min, yala aw tun tɛ o domuniw ni minniw kɛra aw yɛɛ ta nafa le kama wa? ⁷ Yala Matigi Ala tun ma o kuma kelenw le don ciraw da ra fofofo k'a fo aw ye, wagati min na mɔgɔw tun siginin bɛ Zeruzalemu ni a kɛɛɛɛduguw kɔnɔ pasuma ra, ani wagati min mɔgɔw tun bɛ jamana woroduguyanfan ni jamana dugumayanfan na wa?» »

Ala ta mɔgɔw ta kanminabariya

⁸ Matigi Ala k'a ta kuma lase Jakariya ma tuun, ko:

⁹ Fangatigi Ala ko:

«Aw ye kiti tige ka kɔpa ni can ye;
aw ye ɲɔgɔn mina ni ɲumanya ni hina ye.

¹⁰ Aw kana muso cɛ saninw, ani feritaw, ani lonanw, ani fagantanw tɔɲɔ.
Aw kana kojugu ɲaninya aw jusu ra ɲɔgɔn kama!

¹¹ «Nka o ma o janto ne ta kuma ra.

O murutira, o ka o ko di ne ma,
ka o torokun gbeleya,
janko o kana ne ta kuma lamɛn.

¹² O ka o jusukun gbeleya i ko lulu,

janko Fangatigi Ala tun k'a ta sariyaw ni a ta kuma minw lase ciraw ma
fofofo a Nin* baraka ra,
k'a fo o ye, o kana o lamɛn.

O le k'a to Fangatigi Ala dimina o kɔrɔ kɔsɛbɛ; a ko:

¹³ <Wagati min ne tun ka o wele,

o tun ma sɔn ka ne lamɛn.
Sisan olugu fana bɛna ne wele,
ne tɛna o lamɛn.

Fangatigi Ala ko ten.>

¹⁴ «O kosɔn ne ka o janjan ka taga siya wɛrɛw cɛ ra,
o ma siya minw lɔn.

O ta jamana lakolon tora o ko fɛ;
mɔgɔ tɛ don a kɔnɔ, mɔgɔ tɛ bo a kɔnɔ.
Jamana min tun ye jamanaruman ye,
o le kɛra jamana lakolon ye.»

8

Ala ka hera layiri ta Zeruzalemu dugu ye

¹ Fangatigi Ala k'a ta kuma lase ne ma, ko:

² Fangatigi Ala ko:

«Ne ka Siyɔn dugu kanu ni kanuyagbɛlɛn le ye,
o ta kanuya baraka bonyara ne jusu ra kɔsɛbɛ.»

³ Matigi Ala ko:

«Ne bɛna kɔsegi ka na Siyɔn dugu kɔnɔ tuun.
Ne bɛna na sigi Zeruzalemu tuun.

Zeruzalemu dugu bɛna wele ko can ta dugu;
Fangatigi Ala ta kuru bɛna wele ko kuru saninman.»

4 Fangatigi Ala ko:

«Cekorobaw, ani musokorobaw
bena na sigi Zeruzalemu dugu siradaw ra tuun;
o bee ta tagamabere be ke o boro,
sabu o bee bena sijan soro, ka koroya kosebe.

5 Dugu siradaw bena fa cedenninw ni musodenninw na;
olugu bena to ka toron ke siradaw ra.»

6 Fangatigi Ala ko:

«Jamana moggo to minw tora,
nin ko bena ke koba le ye olugu na na;
nka ne fe nin te koba ye!

Fangatigi Ala ko ten.»

7 Fangatigi Ala ko:

«A fle, ne bena ne ta mogow kisi ka bo tereboyanfan mogow boro,
ka o kisi ka bo terebenyanfan mogow boro.

8 Ne bena o laseko tuun,
ka na o sigi Zeruzalemu dugu konso.
O bena ke ne ta mogow ye,
ne bena ke o ta Ala ye,
can ni terenninya kan.»

9 Fangatigi Ala ko:

«Aw ye baraka don aw yere ra!
Wagati min Matigi Ala ta so tun be lora,
cira minw kumana o so jubowagati ra,
o ciraw tun ka kuma minw fo,
aw be o kuma kelenw le menna bi.

10 Sani o wagati ye se,
sara tun te moggo si ta baara ra,
sara tun te began si ta baara ra.
Moggo si tun te se ka don walama ka bo a yere sago ma,
aw juguw pasiran koson;
sabu ne tun ka mogow bee ke ngon juguw ye.

11 Nka nin moggo to minw tora sisan,
ne tena olugu mina i ko ne tun k'a ke cogo min na folofolo.»
Fangatigi Ala ko ten.

12 «Sabu ne bena hera caya jamana konso.
Rezen bena den ka na,
simanw bena na forow ra,
sanji bena na.

Ne bena nin fenw bee di nin jamana moggo tow ma.

13 «E, Zuda, ani Izirayeli,
aw tun kera jamana danganin ye siya tow ce ra cogo min na,
o cogo kelen na ne bena aw kisi ka baraka don aw ra.
Aw kana siran,
aw ye aw ja gbeleya.»

14 Sabu Fangatigi Ala ko:

«Wagati min na aw tun ka ne jusu bo,
ne tun k'a latige cogo min na ko ne bena aw halaki,
ko hali ne tena hina aw ra,
Fangatigi ko ten,

15 o cogo ra, sisan ne k'a latige
ka kojuman le ke Zeruzalemu ni Zuda ye tuun.
Aw kana siran.

16 Aw ka kan ka min ke, o fle nin ye:

Aw ye can fo jogon ye,
aw ta kititigeyorow ra, aw ye kiti tige can kan,
ka hera don mogow ni jogon ce.

17 Aw si kana kojugu naninya aw jusu ra aw mogojogon kama.

Aw kana kari faninya kan;
sabu ne be o fenw bee koninya.
Matigi Ala ko ten.»

Nanasisi bena yelema ka ke jagari ye

18 Fangatigi Ala k'a ta kuma lase ne ma tuun, ko Fangatigi Ala ko:
19 «San karo naaninan ta sun, ani san karo loorunan ta sun, ani san karo wolonflanan ta sun, ani san karo tannan ta sun, o bee bena yelema ka ke Zuda ta mogow fe ninsondiyalonw, ani nagarilonw, ani hera janagbelonw le ye. O koson aw ye can ni hera le kanu.»

20 Fangatigi Ala ko:

«Mogow bena na tuun;
dugu caman ta mogow bena na.

21 Dugu do ta mogow bena taga a fo dugu werɛ ta mogow ye ko:

«An ye taga Matigi Ala daari,
an ye taga Fangatigi Ala ko!

Anw fana be taga!»

22 Jamana caman ta mogow,
ani siya barakamanw bena na Fangatigi Ala ta jɛnɔgonya jini
Zeruzalemu,
ka na Matigi Ala daari.»

23 Fangatigi Ala ko:

«O lon na, ce tan bena bo siya werɛw ra,
siya minw be kan werɛw fo,
ka na Yahudiya ce kelen mina a ta derege senkoroyoro ma,
k'a fo a ye ko:

«An be taga ni i ye,
sabu an k'a men ko Ala be ni aw ye!» »

9

Ala bena siyaw ta kiti tige ka o saninya

1 Matigi Ala ta kuma:

Matigi Ala ta kuma fora Hadaraki jamana kama.
A bena se Damasi dugu fana ma;
sabu Matigi Ala na lonin be adamadenw bee ra
i n'a fo a na be Izirayelimogow ra cogo min na.

2 Ala ta kuma sera Hamati dugu fana ma,
o dugu min be Damasi dugu korɔ;
Tiri dugu ni Sidon dugu fana sen b'a ra,
olugu ni o ta ceguya bee.

³ Tirikaw ka sankasojan do le lo;
o ka warigbe lajen caman i ko dugukolo buguri,
ka sanin lajen caman i ko bogomugu min be sirada ra.

⁴ Nka a fle, Matigi bena o borofenw bee bosi o ra,
ka o ta dugu laminikogow ben kogoji ra,
ka tsuma ke ka dugu yere jeni.

⁵ Ni Asikalonkaw nana o ye, siranya bena olugu mina.
Ni Gazakaw fana nana o ye, siranya bena jatige bla olugu ra.
Ekuronkaw koni, olugu jigi tigera.
Masace tena ke Gazakaw fe tuun,
mogo tena sigi Asikalon tuun.

⁶ Siya nagaminin dow le bena sigi Azidodi dugu konso.
Ne bena Filisikaw ta yerebonya bee bo o ra.

⁷ Ne tena a to o ye josonsogow joriw min tuun,
ne tena a to o ye o sogo haramuninw nimi tuun.
O ta mogo to minw tora,

olugu fana bena ke an ta Ala ta mogo dow ye,
ka ke Zuda jamana namogo dow ye.
Ekuronkaw bena ke i ko Yebusikaw.

⁸ Ne bena ne ta so lamini, k'a korosi,
janko kerekajama si temeto kana na se a ma.
Fangatigi si tena o minako juguya tuun,
sabu sisan ne yere ja be o korosira.

Hera masace min bena na

⁹ Aw ye nagari kosebe, Siyon dugumogow!
Aw ye nagarikanbaw bo, Zeruzalemu dugumogow!
A fle, aw ta masace be nana aw fe!
A terennin lo, a ka se soro;
a majiginin yelenin be fali le kan;
a yelennin be faliden do kan,
falimuso ta falidennin.

¹⁰ Ne bena kerekewotorow tunu ka bo Efrayimu,
ka kerekesow bee ban Zeruzalemu.
Kere be ke ni kalan minw ye, ne bena o karikari.
Ale bena hera kibaroya le fo mogow ye.
A ta masaya bena bo kogoji do ra ka taga a bla do ra,
ka bo Efirati ba ra, ka taga a bla fo dunupa dan na.

Ala ta mogow ta kisicogo

¹¹ Ele koni, ne ka jehogonya* min don ni ele ye ni began sarakaw jori ye,
o jehogonya koson, ne bena i ta mogo minaninw labo dinga jintan konso.

¹² Aw ye seko aw ta dugu barakaman konso,
jigi be aw mogo minanin minw fe.
Ne b'a fo aw ye tuun bi, ko aw bonona fen o fen na,
ko ne bena o jogon fla le seko aw ma.

¹³ Sabu ne bena Zuda le ke ne ta kalan ye, ka o kalan sama;
ka Efrayimu ke a bipew ye, ka o don kalan na.
Ele Siyon, ne bena i dencew lawuri!
Ele Geresi jamana, ne bena Siyon dencew lawuri ele dencew le kama,
ka Siyon ke i ko cefari ta kerekemuru.

14 Matigi Ala bena teme o kunna;
 a bena a ta biɲew bon i ko sanmanamana.
 Dunuɲatigi Ala bena buru fiye;
 a bena taga a juguw kere ni woroduguyanfan ta sanfoɲoba ta baraka le
 ye.

15 Fangatigi Ala bena o tanga.
 O bena o juguw halaki;
 o juguw be o bon ni kabakuru minw ye, o bena o bee cici.
 O bena o juguw jori min, ka mankan ci, i ko mogo minw ka dorɔ min.
 O bena fa o juguw jori ra i ko minan be fa beganw jori ra cogo min na,
 k'a seriseri sarakajenifen* gbanw kan.

16 Matigi Ala, o ta Ala bena o kisi o lon na,
 a bena o bosi i ko sagagbenbaga be a ta sagaw bosi cogo min na.
 O bena noɔɔɔ sɔɔɔ i ko lulu min donna masafugula ra k'a ceɲa;
 o bena noɔɔɔba sɔɔɔ o ta jamana ra.

17 O ta bena diya de!
 O ta bena ɲa yere le!
 Siman bena baraka don cedenw na,
 rezenjikura bena baraka don sungurudenw na.

10

Ala ka kisiri layiri ta a ta mogo ye

1 Aw ye Matigi Ala daari sanji ra,
 ko a ye sanji di aw ma sanjilabanw wagati ra.
 Matigi Ala le bena sanfoɲobaw lawuri,
 ka sanji caman di aw ma
 ka binw falen bee ta foro ra.

2 Sabu aw ta batofenw ta kumaw ye kumalakolonw le ye;
 lagberikebagaw be faninyakow le yera.
 Sikokebagaw be kumalakolonw le fo;
 o ta jususaaro kumaw bee ye kumagbansanw le ye.
 O koson mogo be yaala o kun fe
 i ko saga minw segenin lo, sabu ghenbaga te o ra.

3 Ne ta dimi wurira i ko tasma sagagbenbagaw kama.
 Ne bena o ta kuntigiw ta kojuguw sara di o ma;
 sabu Fangatigi Ala bena a janto a ta sagakuru ra, min ye Zuda ta mogo
 ye.

A bena olugu le ke a ta kerekeso barakamanw ye.

4 Bon kabakuru folo bena bo Zuda le ra,
 fanibon negebere bena bo ale le ra,
 o be taga kere ra ni kalan min ye, o bena bo ale le ra;
 kuntigiw bee lajennin bena bo ale le ra.

5 O bena ke i ko cefariw;
 ka o to kere ra, o be siradarabuguri dondon ka taga.
 O bena kere ke, sabu Matigi Ala be ni o ye.
 O jugu minw yelenna sow kan, o bena maroya bla olugu ra.

6 Ne bena baraka don Zuda ta somogow ra;
 ne bena Yusufu ta somogow kisi.
 Ne bena o laseko o ta jamana ra, sabu ne be hina o ra.

A bena a ke i n'a fo ne yere tun ma ban o ra;
sabu ne le ye Matigi Ala ye, o ta Ala.
Ne bena o jaabi.

⁷ Efirayimu ta mɔgɔw bena ke i ko cefariw;
o jusu bena diya i ko mɔgɔ minw ka duven min.
O ta denw bena o ye, ka ninsɔndiya;
nagariba bena ke o jusu ra Matigi Ala koson.

⁸ Ne bena filen fiye ka o lajen,
sabu ne bena o kunmabɔ.

O bena caya tuun
i n'a fo o tun ka ca cogo min na kakɔrɔ.

⁹ Ne ka o janjan siyaw ce ra,
nka o bena to fo o jamanajanw na yi, ka o hakiri jigi ne ra.
O ni o ta denw bena baro,
o bena seko ka na.

¹⁰ Ne bena o lana ka bo Misiran jamana ra,
ka o lajen, ka o labɔ Asiri jamana ra.
Ne bena o lana Galadi mara ra, ani Liban jamana ra;
o sigiyɔrɔ yere bena dogɔya o ma.

¹¹ O bena kogɔji cetige, ka bo toɔrɔ ra.
Ala bena kogɔji jikuruw gbasi ka o mala,
Nili baji dunmanyɔrɔw beɛ be ja.
Asiri jamana ta yerebonya bena ban,
Misirankaw ta masaya bena ben.

¹² Ne bena Matigi Ala ta baraka don o ra,
k'a to o ye tagama ni Matigi Ala togo le ye.
Matigi Ala ko ten.

11

Fangatigiw ta fanga laban

¹ Liban jamana, aw ye aw ta jamana donda dayele,
k'a to tasuma ye aw ta sediriyiriw jeni!

² Siperesi yiriw, aw ye mapumankokanw fo, sabu sedirisunw benbenna!
Yiri barakaman ceɓumanbaw halakira!
Basan yirisunbaw, aw ye mapumankokanw fo,
sabu tufinba ta yiriw beɛ benbenna!

³ Aw ye sagagbenbagaw ta kasikanw lamɛn,
sabu o ta beganw ta domuniyɔrɔɓumanw cenna!
Aw ye jaradenw kasikan lamɛn,
sabu Zuriden ta yirituba min tun ye o dogoyɔrɔ ye, o halakira!

Sagagbenbaga fla ta tagamasiyenw

⁴ Matigi Ala, ne ta Ala k'a fo ne ye ko: «Saga minw blara fagari kama,
ke olugu gbenbaga ye! ⁵ Minw be o san, ka o faga, mɔgɔ tena olugu jaraki.
Minw fana be o fiyeere, olugu b'a fo ko: «E, Matigi Ala baraka! Sabu ne
kera fentigi ye.» O sagaw gbenbagaw yere si tena makari o ra ka o boɔi.

⁶ «Ayiwa, ne fana tena hina nin jamana mɔgɔw ra tuun. Matigi Ala ko
ten. Ne bena adamadenw don o mɔgɔɓɔgɔnw boro, ka o don o ta masacew
boro. Olugu bena jamana halaki pewu! Ne fana tena o boɔi ka bo o boro.»

⁷ Ayiwa, o saga minw blara fagari kama, ne kera olugu gbenbaga ye; ne
ka ne janto o beɛ ra barakantanw le ra kosebe. Ne ka sagagbenbere fla ta;
ne ka bere kelen togo la ko Neema, ka to kelen togo la ko Jen. Ne ka ke

sagaw gben ye. ⁸ Karo kelen kono, ne ka sagagbenbaga saba labla. A laban ne jusu tun gbanna sagaw koro, olugu fana tun segera ne koro. ⁹ O kera minke, ne k'a fo sagaw ye ko: «Ne tena ne janto aw ra tuun! Minw be sa, olugu ye sa! Minw be halaki, olugu ye halaki. Ni to minw ka to, olugu ye jagon domu.»

¹⁰ Ne ta sagagbenbere min togo tun ye ko Nema, ne ka o mina k'a kari, k'a yira ko ne tun ka jennogonya min don ni siyaw bee ye, ko ne ka o jennogonya cen. ¹¹ O jennogonya cenna o lon na. O kera minke, saga barakantan minw tun be ne korosira, olugu k'a faamu ko nin tun ye Matigi Ala ta kuma le ye.

¹² Ne k'a fo o ye ko: «Ni a diyara aw ye, aw ye ne ta sara di ne ma; nka ni a ma diya aw ye, aw y'a to yi!» O ka ne sara ni warigbe bisaba ye. ¹³ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «O ka ne sara ke nin wariba min ye, taga o wari di dagalalagabaga ma!» Ne ka o warigbe bisaba ta ka taga a di dagalalagabaga ma, Matigi Ala ta batoso kono. ¹⁴ O ko, ne ka ne ta sagagbenbere flanan fana kari, ne tun ka min togo la ko Jen; ne ka o ke k'a yira ko jennogonya min tun be Zuda ni Izirayeli ce, ko o jennogonya cenna.

¹⁵ Matigi Ala k'a fo ne ye ko: «Sagagbenminan dow ta, ka i yere ke i ko sagagbenbaga hakirintan. ¹⁶ Sabu, a fle, ne yere bena sagagbenbaga do sigi jamana kono. Saga minw tununa, a tena a janto olugu ra; a tena taga sagadennin tununinw yoroni, a tena saga mandimininw flake, minw ka kene, a tena domuni di olugu ma. A bena to ka saga toroninw sogo le domu, fo ka o sengbogorow bee cici.

¹⁷ Sagagbenbaga hakirintan
min be bori ka sagaw to,
bono bena o soro!
Kerekemuru y'a boro tige,
k'a kininboro jaden sogo!
A boro ye ja!
A kininboro jaden ye fiyen!»

12

Ala bena Zeruzalemukaw kisi

¹ Matigi Ala ka kuma min fo Izirayeli ta ko ra, o le ye nin ye:

Matigi Ala min ka sankolo dan, ka dugukolo ju sigi,
min ka adamaden hakiri don a ra, ale ko:

² «Ne bena Zeruzalemu ke minnifen fariman le ye; siya minw bee k'a lamini, olugu bee bena a min ka janamini. Zuda mara fana ta bena ke ten le, wagati min na o bena na Zeruzalemu lamini. ³ A fle, o lon na koni, ne bena Zeruzalemu ke kabakuru gbirimanba le ye siyaw bee fe; ni min ko a b'a korota, o tigi b'a yere mandimi fo ka cejuguya. Dugukolo siyaw bee bena jen ko o b'a kere. ⁴ O lon na, koni, Matigi Ala ko ten, ne bena jatige bla sow ra, ka fatoya bla soboribagaw ra. Nka ne bena ne janto Zuda ta somogow le ra, ka siya tow ta sow bee paw fiyen! ⁵ O tuma ra Zuda kuntigiw bena a fo o yere kono ko: <Zeruzalemukaw be o ta baraka soro ka bo Fangatigi Ala le ra, o ta Ala.>

⁶ «O lon na, ne bena Zuda kuntigiw ke i ko tasuma min manana yiritu ce ma; ne bena o ke i ko tasuma min manana siman kansiriw ce ra. Jamana minw be o lamini na, o bena o jamana mogow halaki fan bee ra. Nka Zeruzalemu dugu siginin bena to a no ra. ⁷ Matigi Ala bena kon ka Zuda

ta somogow le kisi, janko Dawuda ta so ta bonya, ani Zeruzalemukaw ta bonya kana teme Zuda ta kan. ⁸ O lon na, Matigi Ala bena Zeruzalemukaw tanga. O bee ra barakantan bena ke i ko Dawuda o lon na. Dawuda ta somogow bena ke i ko Ala yere, i ko Matigi Ala ta meleke min be tagama o ja fe.»

Ala bena a ta mogow saninya

⁹ «O lon na, koni, siya min o min bena ben Zeruzalemu kan, ne bena wuri ka olugu bee halaki.

¹⁰ «O ra, ne bena hina hakiri, ani Aladaari hakiri di Dawuda ta somogow, ani Zeruzalemukaw ma. Ni o kera, o tun ka ne min sogo ni bine ye, o bena o ja lo ne ra; o bena kasi ne koson, i ko mogow be a ta den kelenpenin su kasi cogo min na. O bena o jusu kasi ne koson i ko mogow be a jusu kasi a den folo su kunna cogo min na.

¹¹ «O lon na, sangakasikan bena caya Zeruzalemu, k'a ke i ko Hadadi Rimon ta sangakasikan min jagon kera Megido kenegbe ra. ¹² Jamana bee bena sukasi ke. Gba bee bena a ta ke a danna. Dawuda ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. Natan ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. ¹³ Levi ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. Simeyi ta gba bena a ta ke a danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna. ¹⁴ Gba tow bee bena o ta ke o danna; o ta musow fana bena o ta ke o danna.»

13

Ala bena a ta jamana saninya

¹ «O lon na, bunun do bena dayele Dawuda ta somogow, ani Zeruzalemukaw bee koson, janko ka o saninya ka bo o ta jurumunw ni o ta ko saninyabariw bee ra.

² «O lon na, koni, Fangatigi Ala ko ten, ne bena jow togow tunu ka bo jamana konobewu; mogow si hakiri tena to o ra tuun. Ne bena o ta ciraw fana labo jamana konobewu, ani miiriya saninyabariw be mogow minw konobewu.

³ Ni mogow min belen ka cirayakuma fo tuun, o tigi worofa ni a woroba yere bena a fo a ma ko: «Ele ka kan ni fagari le ye, sabu i ka faninya fo ni Matigi Ala togow ye!» Tuma min na a be o cirayakuma fora, a yere worofa n'a woroba le bena a sogow ni kerekemuru ye.

⁴ «O lon na, ciraw bee bena maroya k'a fo ko Ala ka fen do yira olugu ra, ko o be o cirayakuma fo. O tena son ka begansi* derege do don o yere ra tuun ka mogow lafiri.

⁵ «O bee bena a fo ko: «Ne te cira ye de, ne ye senekabaga le ye; kabini ne denmisenman o ka ne bla senekabaga le kama.» ⁶ Ni mogow k'a jininka ko: «O tuma nin jorinow minw be i fari ra o ye mun ta le ye?» A bena o jaabi ko: «O ka ne bugo ka ne mandimi ne teri dow ta bon le konobewu.» »

Ala bena a ta mogow minw janawoloma

⁷ «Kerekemuru, i wuri ne ta sagagbenbaga kama!

I wuri ne jengogon kama!

Fangatigi Ala ko ten!

Sagagbenbaga faga, k'a to sagaw ye yerege.

Ne bena ben sagadenw kan.

* **13:4** 13.4 Ciraw tun be begansi le ke o kannaderege ye, k'a yira ko o ye Ala ta ciraw ye (Masacew flanan 1.8).

⁸ Jamana bee lajennin kono,
Matigi Ala ko ten,
adamadenw tarannin taranyoro saba, taranyoro fla bena halaki,
taranyoro kelen le bena kisi.

⁹ Ne bena o taranyoro kelen don tasma ra,
ka o yeele ka o saninya i ko o be warigbe yeele k'a saninya cogo min na,
ka o segesege kosebe i ko o be sanin segesege cogo min na.

O bena ne togo wele,
ne fana bena o jaabi.

Ne bena a fo o ma ko: <Aw le ye ne ta mogow ye!>

Olugu fana bena a fo ko: <Matigi Ala le ye an ta Ala ye!> »

14

Matigi Ala ta lonba

¹ A fle, Matigi Ala ta lon do be nana yi. O lon na, aw juguw bena aw borofenw ce, k'a taran jagon na aw yere ta dugu kono. ² Ne bena siyaw bee lajen, ka Zeruzalemu dugu kere. O bena dugu mina, ka bonw cen, ka ben musow kan. O bena dugumogow tarance mina ka taga ni o ye, nka mogow towa tena bo dugu kono. ³ O ko, Matigi Ala bena bo ka na o siyaw kere, i n'a fo a be deri ka kere ke cogo min na kerekelonw na. ⁴ O lon na, a senw bena lo Oliviyesunw kuru kan, kuru min be Zeruzalemu dugu koro, tereboyanfan na. Oliviyesunw kuru bena ci fla ye k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na, k'a ke kurufuranceba ye. Kuru fan kelen bena jenge ka taga sahiliyanfan fe, to kelen bena jenge ka taga woroduguyanfan fe. ⁵ Aw bena bori ka don ne ta kuruw furancew ra, sabu kuruw furance janya bena se fo Asali. Aw bena bori i n'a fo aw tun borira dugukoloyereyere ja cogo min na Zuda masace Oziyasi ta wagati ra. O ko, Matigi Ala, ne ta Ala bena na; a ta mogow saninmanw bee bena ke ni a ye. ⁶ O lon na, koni, yeelen tena bo, walama nene; ji fana tena suma fo ka simi. ⁷ O lon bena ke a damannalon le ye. Matigi Ala kelenpe le ka o lon lon. Wagati bena cinjan, a tena ke tere ye, a fana tena ke su ye; tere bena bo su ta wagati ra. ⁸ O lon na, bununji dow bena woyo ka bo Zeruzalemu; fan kelen bena woyo ka taga tereboyanfan kogoji fan na, a fan to bena woyo ka taga terebenyanfan kogoji fan na. O jiw bena woyo samiya fara teremana kan. ⁹ Matigi Ala le bena ke dununa bee ta masace ye. O lon na, Matigi Ala kelenpe le bena ke Ala ye, a le kelenpe togo le bena fo. ¹⁰ Jamana bee lajennin bena ke i ko kenegbe, k'a ta Geba ka taga a bla fo Rimon, Zeruzalemu woroduguyanfan na. Zeruzalemu bena korota; a bena to a sigiyoro ra, k'a ta Boniyaminu ta Donda ra, ka taga a bla fo Donda Folo ra, ani ka taga a bla fo dugu Nongon ta Donda ra, k'a ta Hananeheli ta sankasojan na ka taga a bla fo masace ta rezenforogiyorow ra. ¹¹ Mogow bena sigi Zeruzalemu. Halakiri tena ke yi tuun. Zeruzalemu bena to hera ni laganfiya ra.

¹² O ko, jamana minw bee tun tagara Zeruzalemu kere, Matigi Ala bena halakiri min lase olugu ma, o fle nin ye: O sogo bena ke tori ye, ka o lonin to o sen kan. O padenw bena ke tori ye o jawow kono. O nenw bena ke tori ye o da kono. ¹³ O lon na, Matigi Ala bena jatigeba do le bla o mogow ra. O bena jagon boro dere, ka ben jagon kan. ¹⁴ Zuda ta mogow fana bena don o kere ra Zeruzalemu dugu kono. O bena o siyaw ta naforow bee ce, o siya minw be o laminiw na: Sanin, ani warigbe, ani fani camanba.

¹⁵ Halakiri bena se hali sow fana ma, ani sofaliw, ani ɲɔɔmɛw, ani faliw, ani bɛgan o bɛgan bɛ o ta yɔrɔ ra. O halakiri ni adamadenw ta bɛɛ bena kɛ kelen ye.

¹⁶ Ni o kɛra, o siya minw bɛɛ tun nana Zeruzalemu kɛɛ, olugu ta mɔɔ minw bɔsira o kɛɛ ra, olugu bena taga san o san ka taga masacɛ, Fangatigi Ala bato, ka gbatakɔɔsigi ɲanagbɛ* kɛ. ¹⁷ Ni dugukolo siya min o min ma taga Zeruzalemu ka taga masacɛ, Fangatigi Ala bato, olugu tena sanji sɔrɔ.

¹⁸ Ni Misirankaw ma sɔn ka bɔ ka taga, o tena sanji sɔrɔ. Siya minw tun ma sɔn ka taga gbatakɔɔsigi ɲanagbɛ kɛ, banajugu minw tun benna olugu kan, Matigi Ala bena o ɲɔɔn le ben Misirankaw kan. ¹⁹ O le bena kɛ Misirankaw ta sara ye, ani siya min o min tena sɔn ka taga gbatakɔɔsigi ɲanagbɛ kɛ.

²⁰ O lon na, tanan minw bɛ sow kan na, o bena a seɛɛ o tananw kan ko: «A saninyara ka kɛ Matigi Ala ta ye». Nɛgedaga minw bɛ Matigi Ala ta batoso kɔnɔ, olugu fana bena saninya i ko jifiyɛ minw bɛ sarakajɛnifɛn* kɔrɔ. ²¹ Nɛgedaga min o min bɛ Zeruzalemu ni Zuda, o bɛɛ bena saninya ka bla danna Fangatigi Ala ye. Ni mɔɔ o mɔɔ bɛ saraka bɔ, o tigi bena o nɛgedaga dɔ le ta ka sarakasogo tobi a kɔnɔ. Jagokɛbaga* si tena kɛ Fangatigi Ala ta batoso kɔnɔ tuun o wagati ra.

---

* **14:21** 14.21 Jagokɛbaga: Heburukan na a seɛɛra ko Kanaanaka.

MALAKI TA KITABU Kitabu faamucogo

Cira Hagize ni Zorobabeli ni Yosuwe sababu ra, Alabatosoba lora ka ban. O ko, Esidarasi nana Zeruzalemu ni Yahudiya caman ye. Esidarasi ka mɔgɔw karan kosebe Ala ta sariyaw ra. O ko fe Nehemi nana ka na Zeruzalemu dugu kogo lo kokura. A ka mɔgɔw karan fana Ala ta sariyaw ra, ka Ala ta Nenskirilon* ta sariya ko fo k'a gbeleya o ma, k'a fo o ye ko o man kan ka siya were musow furu. Nehemi nana seko ka taga Peresi masace fe tuun, nka o ko fe, a nana tuun, ka na mɔgɔw karan kokura.

Ayiwa, tuma min Nehemi tun sekoro ka taga Peresi jamana ra tuun, o wagati le ra cira Malaki ka ciraya ke.

Malaki korɔ ye ko Ala ta ciraden. Izirayelimogow tun ka san biwolonfla ke Babiloni, o juguw ta jamana ra. O ko, Ala ka o lana o yere ta jamana ra; nka o belen tun be Ala kan blara, ka o yere mabo Ala ta sariyaw ra.

Cira Malaki tun ka mɔgɔw jaraki o ta kojuguw, ani o ta Alapasiranbariya koson. O tun be began banabagatow le di Ala ma saraka ye, ka ban ka yaga bo k'a di Ala ma, ani ka o ta furumusow bla ka siya were musow ta; sarakalasebagaw fana tun be mɔgɔw lafiri. Malaki k'a fo o ye ko o ka kan ka nimisa o kojuguw ra, ka Ala ta jernogonya* ko jate, ka Ala bato ni saraka janamanw ye.

Malaki ta kumaw b'a yira fana ko lon do Ala bena a ta ciraden ci ka na, ka na kiti tige a ta mɔgɔw kan, ka o saninya.

«A fe, ne bena ne ta ciraden ci, janko a ye sira laben ne ye. Ni o kera, aw be Matigi min ta nawagati makonona, ale bena na ka bara aw ra, ka na don a ta batoso konɔ. Ciraden min bena Ala ta jernogonya ko fo, o ciraden min logo be aw ra, ale nato le fe nin ye! Fangatigi Ala ko ten.»

Kitabu konokow

Ala ta mɔgɔw mabɔra Ala ra (1-2)

Ala bena a ta mɔgɔw ta kojuguw hake bo o ra (3)

Ala ka Izirayelimogow jaraki

¹ Matigi Ala ka kuma min don ne Malaki da ra, k'a fo Izirayelimogow ye, o kuma le ye nin ye:

² Matigi Ala ko: «Ne ka aw kanu, nka aw ko: <I ka an kanu cogo di le?»

Yala Esawu tun te Yakuba korocce le ye wa?

Matigi Ala ko ten.

O bee n'a ta, ne ka Yakuba kanu,

³ ka ban Esawu ra.

Ne k'a ta jamana kuruyorow ke yoro lakolonw ye, k'a sigiyoro ke kongowuruw toyoro ye.»

⁴ Edomukaw be se k'a fo ko: «Hali ni an ta duguw cira, an bena o dugu benninw lawuri!»

Nka Fangatigi Ala ko:

«O be se k'a lawuri, nka ne bena a ben tuun.

Mogow bena o ta jamana wele ko kojugu jamana,

Matigi Ala ta dimi be jamana min mogow kan wagati bee.

⁵ Aw yere na bena o ye, fo aw bena a fo ko: <Matigi Ala ka bon de!»

A ta bonya temena hali Izirayeli jamana dan kan!> »

Ala ka sarakalasebagaw jaraki

⁶ «Den b'a fa bonya,
jon fana be a matigice bonya.

Ayiwa, ni ne ye fa ye,
o tuma ne ta bonya be min?
Fangatigi Ala ko ten!

Ni ne ye matigice ye,
mun le b'a yira ko ne nasiran be aw ra?
Aw sarakalasebagaw, aw le be ne togo mafiyenyara.
Nka aw ko: <An ka i togo mafiyenya cogo di?>

⁷ Aw be domunifen saninyabariw le bla ne ta sarakabonan kan!
Nka aw belen ko: <An ka i togo lanogo cogo di?>

Aw ka ne togo lanogo sabu aw ko,
ko Matigi Ala ta sarakaboyoro ye mafiyenyafen le ye.

⁸ Ni aw be na ni began fiyenninw le ye ka na o ke saraka ye,
yala o te kojugu le ye wa?
Ni aw be na ni began senkelenw, ani began banabagato w le ye,
yala o te kojugu le ye wa?

Aw ye o began jagon di aw ta jamanatigi ma k'a fle ke!

Yala a bena diya a ye wa?

A bena son a ra wa?
Fangatigi Ala ko ten!>

⁹ «Sisan aw be Ala daari ko: <Ala ye sabari ka hina an na!>

K'a soro o kow bora aw yere le ra.

Yala Ala bena son ka aw fle wa?

Fangatigi Ala ko ten.

¹⁰ E, ni mogo do yere le tun be se ka soro aw ra, min be taga Alabatoso
daw datugu,

janko aw kana to ka taga tasuma don ne ta sarakabonan kan gbansan!

Aw ta ko si le man di ne ye!

Fangatigi Ala ko ten!

Ne te son aw boro ta sarakaw si ma.

¹¹ Nka k'a ta tereboyanfan na ka taga a bla terebenyanfan na,

siya werew be ne togo bonya.

O be wusunan sarakaw* ni saraka saninmanw bo ne togo koson;
siya werew koni be ne togo bonya.

Fangatigi Ala ko ten.

¹² Nka aw le be ne togo lanogora,

ka to k'a fo ko: <Matigi Ala ta saraka tabali saninyanin te>,

ani ko: <a saraka domuniw man kan ka jate tuun!> »

¹³ «Aw b'a fo ko: <E, anw yere segera sa!>

Aw be ne togo mafiyenyara o cogo le ra.

Fangatigi Ala ko ten.

Ni aw be na ni began sonyaninw, ani began senkelenw,

ani began banabagato w le ye, ka na o ke saraka ye;

ne be se ka o mina cogo di aw boro?

Matigi Ala ko ten.

¹⁴ Began ceman janamanw be mogo min ta beganw na,

nka o bee n'a ta, o tigi be dajuru ta,

ka began cɔrɔkɔnin dɔ le ke saraka ye ka o di Matigi ma,
o nanbaramɔgɔ ɲɔgɔn danganin lo;
sabu ne ye Masaceba le ye!
Fangatigi Ala ko ten;
ne tɔgɔ ɲasiran fana be siya were mɔgɔw ra.»

2

Ala ka kankarigbelɛn la sarakalasebagaw ye

¹ Ayiwa, sisan aw sarakalasebagaw, nin kumaw ye aw ta le ye.

² Fangatigi Ala ko: «Ni aw ma lamɛnni ke,
ni aw m'a bla aw jusu ra ka bonya la ne tɔgɔ kan,
o tuma ne bɛna danga ben aw kan;
ne bɛna aw ta dugawuw yɛlɛma ka o ke danga ye.
Ɔnhɔn, ne yere ka aw ta dugawuw ke danga ye ka ban;
sabu aw ma a bla aw jusu ra ka ne bonya.

³ «A flɛ, ne bɛna wuri aw ni aw ta durujaw kama;
aw be began minw kɛra sarakaw ye aw ta ɲanagbew ra,
ne bɛna o beganw bo seri aw ɲada kan;
o kɔ, o bɛna aw ni o beganw bɛɛ cɛ ka taga ni aw ye.

⁴ O le ra, aw bɛna a lɔn ko ne ka nin kuma fɔ aw ye
janko ne ka jɛɲɔgɔnya* min don ni Levi* ye,
o jɛɲɔgɔnya ye to a nɔ ra.
Fangatigi Ala ko ten.

⁵ «Ne ka jɛɲɔgɔnya min don ni a ye,
o tun ye si ni kenɛya ta jɛɲɔgɔnya le ye;
ne tun ka o ke a ye janko a ye ne bonya.
A fana ka ne bonya,
ne tɔgɔ ɲasiran fana tun b'a ra.

⁶ A tun be mɔgɔw karan sariya ra ka kaɲa ni can le ye;
faninya ma bo a da ra ka ye.
A ka ne ta sira tagama ni hɛra ni hɔrɔnya le ye,
ka mɔgɔ caman labɔ o ta sirajuguw kan;

⁷ sabu lonniya ka kan ka bo sarakalasebaga da le ra.
Mɔgɔw ka kan ka sariya karan lamɛn ka bo ale da le ra;
sabu ale le ye Fangatigi Ala ta ciraden ye.

⁸ «Nka aw kɔni, aw jengera ka sira bla;
aw ka mɔgɔ caman labɛn ni aw ta sariya karan ye.
Aw ka ne ni Levi ta jɛɲɔgɔnya cɛn.
Fangatigi Ala ko ten!

⁹ O ra ne fana bɛna aw dɔgɔya,
ka aw majigi mɔgɔw bɛɛ ɲa kɔrɔ;
sabu aw tɛ ne ta siraw tagamana.
Aw ta sariya ta karan na fana aw be mɔgɔ dɔw fisaya ni dɔw ye.»

Siya were musow ta furuko

¹⁰ O tuma an bɛɛ tɛ face kelen le ra wa?
Ala kelen le ma an bɛɛ dan wa?
Mun na an be ɲɔgɔn janfara,
ka an bɛmaw ni Ala ta jɛɲɔgɔnya* cɛn?

11 Zuda ta mɔgɔw ka janfa ke;
ko haramuninw kera Izirayeli ni Zeruzalemu;
sabu Zuda mɔgɔw ka Matigi Ala ta yɔrɔ saninman lanɔgɔ,
yɔrɔ min ko tun ka di Matigi Ala ye.
Muso minw be batofen werew bato,
o ka o musow le furu.

12 Ce min be o ko jɔgɔn ke,
ni a ka ke mɔgɔ o mɔgɔ ye,
Matigi Ala ye o tigi faran ka bo Yakuba ta somɔgɔw ra,
hali ni a kera mɔgɔ do ye min be saraka bo Fangatigi Ala ye!

Ala ma sɔn furusa ma

13 Aw be min fana kera tuun o fle nin ye:
Aw be Matigi Ala ta sarakabɔnan fa ni aw najiw ye, ka kasi, ka njuna,
sabu Ala te aw ta sarakaw flera,
a fana te sɔnna ka o mina tuun.

14 Aw ko: «Mun kosɔn?»
Ayiwa, o kera sabu ele ka muso min furu i kanbelenman,
Matigi Ala tun ye ele ni o muso min seere ye,
ele ka o muso janfa,
k'a sɔrɔ ale le tun ye i jɛnɔgɔn ye;
aw tun ka layiri ta jɔgɔn ye.

15 O tuma Ala ma aw fla beɛ le jɛn ka aw ke mɔgɔ kelen ye wa?
Aw farikolo ni aw nin beɛ ma ke kelen ye wa?
Ala be min jini aw fe,
o ye ko aw ta denw fana ye ke Ala ta ye.
O ra, aw ye hakiri sɔrɔ.

Aw kanbelenman ka muso min furu, aw si kana sɔn ka o janfa tuun.

16 «Sabu furusa man di ne ye,
Matigi Ala, Izirayeli ta Ala ko ten;
ka kojugu ke i kannaderege ye, o man di ne ye!
Fangatigi Ala ko ten.
O ra, aw ye aw yere korɔsi,
aw kana janfa ke.»

17 Aw ka Matigi Ala sege ni aw ta kumaw ye.
Aw belen ko: «An k'a sege cogo di le?»
Aw k'a sege sabu aw ko, ko mɔgɔ minw beɛ be kojugu kera,
ko Matigi Ala be olugu le minako jana,
ko olugu le ko ka di a ye!
Aw b'a fo fana ko: «Mun le b'a yira ko Ala terennin lo?»

3

Ala ta ciraden

1 «A fle, ne be ne ta ciraden ci,
janko a ye sira laben ne ye.
Ni o kera, aw be Matigi min nawagati makɔnɔna,
ale bɛna na ka bara aw ra, ka na don a ta batoso kɔnɔ.
Ciraden min bɛna Ala ta jɛnɔgɔnya* ko fo,
o ciraden min lɔgɔ be aw ra,
ale nato le fle nin ye!
Fangatigi Ala ko ten.

² Nka jon ta baraka le bena se a nalon korɔ?

Jon bena se ka lo a ja, ni a borɔ?

Sabu a bena ke i ko negeyeelebaga ta tasuma,

a bena ke i ko fanikobaga ta fanikosegen,

³ i ko mogɔ min be warigbe yeele k'a saninya.

A bena Levi* ta mogow saninya,

ka o sensen, i ko sanin ni warigbe be sensen cogo min na;

o ra o bena sarakaw bo Matigi Ala ye ni terenninya ye.

⁴ Ni o kera, Zuda ta mogow, ani Zeruzalemu dugumogow ta sarakaw bena diya Matigi Ala ye,

k'a ke i n'a fo wagati temeninw, ani san temeninw ta tun be cogo min na.

⁵ Ni o kera, ne bena gbara aw ra ka kiti tige;

ne bena teliya ka ke seere ye,

ka subagaw jaraki, ka jenyakebagaw jaraki,

ani minw be kari faninya kan,

ani minw be baaradenw toɔo o ta sara ko ra,

ani minw be muso ce sanin ni den feritaw minako juguya,

ani minw be lonanw minako juguya;

sabu o te siran ne Ala ja.

Fangatigi Ala ko ten.

⁶ Sabu ne Matigi Ala, ne te yeɛma.

O koson, aw minw ye Yakuba ta durujaw ye, ne ma aw halaki.»

Izirayelimogow ma yaga bo Ala ye

⁷ Kabini aw bemaw ta wagati ra,

aw jengera ka mabo ne ta cifoninw na;

aw ma o sira tagama.

O ra, aw ye seko ka na ne fe,

ne fana bena seko aw fe,

Fangatigi Ala ko ten.

Nka aw ko:

«An ye seko i fe cogo di?»

⁸ «Yala adamaden be se ka Ala borofen sonya wa?

Ayiwa, aw koni be ne ta sonyara de!

Nka aw belen ko:

«An be i ta sonyara cogo di le?»

Aw be ne ta sonyara yagaw ta ko ra,

ani aw ta fenditaw ta ko ra, ne ma!

⁹ Danga be aw kan,

sabu aw be ne ta sonyara,

aw jamanamogow bee lajennin!

¹⁰ Aw ye na ni yagaw ye ka na o bla ne ta fenmarayoro ra,

janko domuni ye soro ne ta so konɔ.

Aw ye o ke ka ne korobo k'a fe,

Fangatigi Ala ko ten.

Aw bena a ye ni ne tena sankolo wow dayele aw ye,

ka ne ta baraka lajigi aw kan caman, fo ka aw wasa.

¹¹ Ne bena cenrifenw gben aw ye;

o tena aw ta dugukolo simanw cen tuun.

Aw ta rezenforow fana tena to denkebari ye tuun.

Fangatigi Ala ko ten.

¹² O ra, siyaw bee bena a fo aw ma ko aw ta pana,

sabu aw ta jamana bɛna ke jamana diman le ye;
Fangatigi Ala ko ten.»

Ala ka layiri ta a nasiranbagaw ye

¹³ Matigi Ala ko:

«Aw ka kumagbɛlenw fɔ ne ma!

Nka aw ko:

«An ka kumagbɛlen fɔ i ma cogo di?»

¹⁴ Aw k'a fɔ ko:

«An bɛ Ala batora gbansan le.

An k'a ta kumakan lamɛn minke,

ani an ka an jusu kasi

ka tagama Fangatigi Ala nasiran na minke,

an ka mun le sɔrɔ o ra?

¹⁵ Sisan an b'a jate ko yɛyɛyirabagaw ta le jana;

ɔnhɔn, kojogukebagaw le sabatira.

O bɛ Ala kɔrɔbɔ,

nka o bɛɛ n'a ta, o bɛ bɔsi.» »

¹⁶ Ayiwa, Matigi Ala nasiran bɛ minw na, olugu kumana jɔgɔn fɛ.

Matigi Ala k'a janto o ta kuma ra, ka o lamɛn.

Kitabu dɔ sebera ka o ke hakirijigifɛn ye Ala ja kɔrɔ,

Matigi Ala nasiranbagaw, ani a tɔgɔ bonyabagaw kosɔn.

¹⁷ «O bɛna ke ne ta ye,

Fangatigi Ala ko ten.

Ne ka lon min labɛn, o lon na o bɛna ke ne ta mɔgɔw ye,

mɔgɔ minw ko ka gbɛlen ne ma.

Ne bɛna ne janto o ra i ko mɔgɔ b'a janto a dɛncɛ ra cogo min na,

a dɛncɛ min bɛ baara ke a ye.

¹⁸ O ra, faranfasi min bɛ mɔgɔ terennin ni mɔgɔjugu cɛ, aw bɛna o ye tuun;

faranfasi min bɛ Ala ta baarakebaga ni baarakebari cɛ, aw bɛna o ye.»

Ala ta kitilon ani Iliya nalon

¹⁹ «A flɛ, o lon bɛ nana;

o lon gbanninmanba lo, i ko dibiba tasma.

Yɛɛbonyabaga, ani mɔgɔjugu, olugu bɛɛ bɛna ke i ko binjalan.

O lon tasma bɛna o jɛni.

Fangatigi Ala ko ten.

Lilin tɛna to, yiriboro fana tɛna to o kɔ.

²⁰ Nka ne tɔgɔ nasiran bɛ aw minw na,

terenninya ta tɛɛyɛɛlen bɛna bɔ aw ye.

Kɛnyari sebgaya bɛ ale le ye.

Ni o kɛra, aw bɛna to ka boribori ka bɔ,

ka ke panpan ye i ko misidenw bɔtɔ misiwɛɛ ra.

²¹ Ne bɛ lon min labɛna,

o lon na aw bɛna mɔgɔjuguw dɔndɔn;

o bɛna ke aw sɛn kɔrɔ i ko bugurigbɛ.

Fangatigi Ala ko ten.

²² Aw ye aw hakiri to ne ta jɔncɛ Musa ta sariyaw ra,

ne ka ne ta cifɔninw, ani ne ta kolatigɛnin minw fɔ a ye Hɔrɛbu,

ko a ye o fɔ Izirayɛlimɔgɔw bɛɛ ye.

²³ «A flɛ, sani Matigi Ala ta lon ye se,

ne yere bena cira Iliya* ci aw fe;
o lon bena ke lonba le ye,
ani siranyalonba.

²⁴ A bena denw kanuya don o faw jusukun na,
ka faw fana kanuya don denw jusukun na,
janko ne kana na jamana halaki pewu.»

---

* **3:23** 3.23 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

MATIYU KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE Kitabu faamucogo

Nin kitabu ye Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* kitabu fɔlo ye, min b'a yira an na ko Ala tun ka Kisibaga min layiri ta, ko Yesu Kirisita le ye o kisibaga* ye. Ka kaɲa ni mɔgo caman ta miiriya ye, Matiyyu le kera nin kitabu sebebaga ye. Matiyyu tun ye ninsaraminabaga ye; a tun be wele fana ko Levi. Kitabu sebebaga ka Layirikɔɔ ta cirayakuma biwolonfla ɲɔgɔn sebe, k'a yira an na ko Ala tun ka layiri minw ta, ko o layiriw dafara Yesu Kirisita sababu ra; ale le ye Kisibaga ye, ani Den min bɔra Ala yere ra*. Ni a fora ko Yesu ye Ala den ye, o be a ta Alaya le yira. Matiyyu ta kitabu be Yesu Kirisita ta kow lakari an ye, k'a ta a worowagati ra, ka taga a bla a ta kuma laban na, a ka min fɔ a ta karamɔgodenw ye. Nka Yesu Kirisita ta kow beɛ ma sebe nin kitabu kɔnɔ; a sebebaga ka ko minw ye, ani a kera minw seere ye, a ka o le fɔ an ye.

A be Yesu ta waajuriw taran taranyɔɔ looru; o waajuriw be Ala ta Masaya* ko ɲafɔ an ye:

1. Waajuri min kera kuru kan (5-7)
2. Waajuri min kera ka karamɔgoden tan ni fla karan (10)
3. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya ko yira (13)
4. Waajuri min kera ka karamɔgodenya kɔɔ yira (18)
5. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya nawagati yira (24-25)

Kitabu kɔnɔkow

- Yesu worocogo ni a ta buruju (1-2)
- Yesu batizeriko ni a ta kɔɔbɔri (3-4)
- Yesu ta kabakow ni ta waajuriw (5-17)
- Yesu ka karamɔgodenya kɔɔ yira (18)
- Yesu bɔto Galile ka taga Zeruzalemu (19-23)
- Yesu ka Ala ta Masaya nacogo fɔ (24-25)
- Yesu sacogo ni a kunucogo (26-28)

*Yesu ta buruju
(Luka 3.23-38)*

¹ Yesu Kirisita ta buruju ye nin ye. Yesu bɔra Dawuda ta duruja ra, Dawuda bɔra Iburahima ta duruja ra.

² Iburahima tun ye Isiyaka face ye. Isiyaka tun ye Yakuba face ye.

Yakuba tun ye Zuda face ye, ani Zuda balemace tow.

³ Zuda tun ye Peresi ni Zara face ye. O bamuso tɔgo tun ye ko Tamari. Peresi tun ye Esiromu face ye.

Esiromu tun ye Aramu face ye.

⁴ Aramu tun ye Aminadabu face ye.

Aminadabu tun ye Naasun face ye.

Naasun tun ye Salimɔn face ye.

⁵ Salimɔn tun ye Boozi face ye. A bamuso tun ye Rahabu ye.

Boozi tun ye Obedi face ye. A bamuso tun ye Ruti ye.

Obedi tun ye Yese face ye.

⁶ Yese tun ye masace Dawuda face ye.

Masace Dawuda tun ye masace Sulemani face ye; a bamuso tun ye Huri ta muso ye.

⁷ Masace Sulemani tun ye Robohamu face ye.

Robohamu tun ye Abiya face ye.

Abiya tun ye Asafu face ye.

⁸ Asafu tun ye Yosafati face ye.

Yosafati tun ye Yoramun face ye.

Yoramun tun ye Oziyasi face ye.

⁹ Oziyasi tun ye Yotamu face ye.

Yotamu tun ye Akazi face ye.

Akazi tun ye Ezekiyasi face ye.

¹⁰ Ezekiyasi tun ye Manase face ye.

Manase tun ye Amõn face ye.

Amõn tun ye Yoziyasi face ye.

¹¹ Yoziyasi tun ye Yekoniya face ye, ani Yekoniya balema ce tãw. O wagati le ra, o ka Izirayelimõgõw mina ka taga ni o ye jõnya ra Babilõni jamana ra.

¹² Izirayelimõgõw taganin kã Babilõni: Yekoniya tun ye Salatiyeli face ye.

Salatiyeli tun ye Zorobabeli face ye.

¹³ Zorobabeli tun ye Abiyudi face ye.

Abiyudi tun ye Eliyakimu face ye.

Eliyakimu tun ye Azõri face ye.

¹⁴ Azõri tun ye Sadõki face ye.

Sadõki tun ye Akimu face ye.

Akimu tun ye Eliyudi face ye.

¹⁵ Eliyudi tun ye Elehazari face ye.

Eleyazari tun ye Matan face ye.

Matan tun ye Yakuba face ye.

¹⁶ Yakuba tun ye Yusufu face ye.

Yusufu muso tãgõ le tun ye ko Mariyamun. O Mariyamun tãgõ le ka Yesu woro, min be wele ko Kirisita*.

¹⁷ Ayiwa, k'a damina Iburahima ra fõ ka taga se Dawuda ma, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Dawuda ra fõ ka taga se Izirayelimõgõw minawagati ma ka taga jõnya ra Babilõni jamana ra, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Izirayelimõgõw minawagati ra ka taga Babilõni fõ ka taga se Kirisita ta wagati ma, duruja tan ni naani le temena fana.

Yesu worocogo

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Ayiwa, Yesu Kirisita worocogo kera tan le: Mariyamun min kera a bamuso ye, ale tun ye Yusufu ta maminamusu le ye; nka Mariyamun nana kõnõ ta Nin Saninman* baraka ra k'a sorgõ a ni Yusufu ma jen fõlõ.

¹⁹ A maminace Yusufu tun ye mõgõnuman ye minke, ani a tun t'a fe ka Mariyamun tãgõ cen minke, a ko a be o furu ko dabla dogo ra. ²⁰ Ka Yusufu to o kow miiri ra, a nana Matigi ta meleke dõ ye siko ra; meleke k'a fõ a ye ko: «Yusufu, Dawuda mamaden, i kana siran ka Mariyamun ta k'a ke i muso ye, sabu a ka kõnõ min ta, o bõra Nin Saninman ta sebgaya le ra.

²¹ A bena dence le woro; i bena a tãgõ la ko Yesu*, sabu ale le bena a ta

* 1:21 1.21 Yesu tãgõ kãro ye ko: Kisibaga.

mogow kisi ka bo o ta jurumunw na.» ²² O kow bee kera minke, Matigi Ala ta cira tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

²³ «Sunguru bena konɔ ta ka dence woro, o bena a togɔ la ko Emanuweli.»

(Emanuweli, o korɔ le ye ko Ala be ni an ye). ²⁴ Yusufu wurira sunogɔ ra minke, Matigi ta meleke ka min fo a ye, a ka o ke. A ka Mariyamu ta ka na a ta so, ka a ke a muso ye. ²⁵ Nka Yusufu ma jen ni a ye fo ka taga Mariyamu jigiwagati se; a jigira dence ra, Yusufu ka a togɔ la ko Yesu.

2

Lɔnnikebagaw ka Yesu kojinka

¹ Yesu worora o cogo le ra Betilehemu, Zude mara ra. A kera masace Herodi* ta tere le ra. O wagati le ra, lɔnnikebaga dow bora tereboyanfan na ka na Zeruzalemu, ² ka na mogow pininka ko: «Yahudiyaw ta masace min worora sisan, a be min? An ka a ta lolo ye tereboyanfan na, an nana ka na a bato.» ³ Masace Herodi ka o kuma men minke, o ko ka ale ni Zeruzalemukaw bee hakiri pagami. ⁴ Masace ka jamana sarakalasebagaw kuntigiw, ani sariya karamogow* bee lajen ka o pininka ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o ka kan ka woro min le? ⁵ Olugu ko masace ma ko a ka kan ka woro Betilehemu le, Zude mara ra, ko sabu cira do ka o le sebe, ko Ala ko:

⁶ «Ayiwa, ele Betilehemu, ele min be Zude mara ra, i ma ke Zude duguw bee ra fitini ye de!

Sabu kuntigi do bena bo i ra min bena ke ne ta siya Izirayelimogow korosibaga ye.»

⁷ Herodi ka o men minke, a ka lɔnnikebagaw wele dogo ra ka o pininka kosebe ko o ka lolo ye wagati juman kelen le ra. ⁸ O ko, a ka lɔnnikebagaw bla ka taga Betilehemu, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga pininkari ke kosebe den ta ko ra; ni aw k'a ye, aw ye na a fo ne ye, janko ne fana ye taga a bato.»

⁹ Lɔnnikebagaw ka masace ta kumaw men minke, o tagara. O tagato, o tun ka lolo min ye tereboyanfan na, o lolo kelen blara o ja. Den tun be yoro min na, lolo tagara se o yoro kunna minke, a lora. ¹⁰ Lɔnnikebagaw ka lolo ye minke, o jusu diyara kosebe. ¹¹ O donna bon konɔ. O ka den ye, ani a bamuso Mariyamu. O ka o kinbiri gban ka den bato. O ko, o ka o ta minanw dayele ka sanin ni wusunan di den ma, ani turu kasadiman min togɔ ye ko miri. ¹² O ko, o sekoto, Ala k'a yira o ra siko ra ko o kana se Herodi fe yi tuun. O ka sira were ta ka taga o ta jamana ra.

Yusufu ka Mariyamu ni Yesu ta ka taga Misiran

¹³ Ayiwa, lɔnnikebagaw taganin ko, Matigi ta meleke do k'a fo Yusufu ye siko ra ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta ka bori ka taga ni o ye Misiran, ka to yi fo ni ne nana a fo i ye lon min na ko i ye na; sabu Herodi* bena den yorɔjini ko a be a faga.» ¹⁴ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta su fe, o ka taga dogo Misiran. ¹⁵ A tora Misiran fo ka taga Herodi sa. O kera minke, cira do tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko: «Ne ka ne dence wele ka bo Misiran.»

Masace Herodi dimina ka den caman faga

¹⁶ Ayiwa, Herodi* nana a ye ko lonnikɛbagaw ka ale janfa minke, a dimina kosebe. A ka mogo dow ci ka taga Betilehemu dugu konɔ, ani a mara ra, ko dence o dence, ni a si ma teme san fla kan, ko o ye olugu be faga. A ka o ke ka kaja ni lonnikɛbagaw ta lolo yetuma ye, ani o tun ka min fo a ye. ¹⁷ O cogo ra cira Yeremi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁸ «Kan do bora Rama dugu konɔ, kasikan ni kulekan caman; Raseli le be kasira a ta denw koson. A ma son mogo si ye a jusu saaro, sabu a denw fagara.»

Yusufu bora Misiran ka seko Izirayeli jamana ra

¹⁹ Herodi* nana sa minke, Matigi ta meleke do ka a yere yira Yusufu ra siko ra, ka Yusufu to Misiran. ²⁰ Meleke ko a ma ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta, aw ye seko Izirayeli* jamana ra, sabu mogo minw tun be den jinina ka a faga, olugu sara.» ²¹ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta, o ka seko ka taga Izirayeli jamana ra. ²² Nka Yusufu nana a men minke ko Arikilayosi le sigira masaya ra Zude mara ra a face Herodi no ra, a siranna ka taga Zude mara ra. Ala ka a lasomi siko ra tuun minke, a tagara to Galile mara ra. ²³ O tagara sigi dugu do ra, min togo ye ko Nazareti. O kera minke, ciraw tun ka kuma min fo Yesu ta ko ra, o kera can ye, ko: «A bena wele ko Nazaretikace.»

3

Yuhana Batizerikɛbaga ta waajuri

(Marika 1.1-8; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati do nana se, Yuhana Batizerikɛbaga ka a yere yira Zude kongokolon konɔ, ka to ka waajuri ke. ² A tun b'a fora mogow ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumunw na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

³ Cira Ezayi tun ka Yuhana Batizerikɛbaga le ko fo, ko:

«Mogo do bena peren kongokolon konɔ k'a fo ko:
«Aw ye sira laben Matigi ye,
ka siradenninw be lateren a ye.» »

⁴ Yuhana ta derege tun ye jogomesi le ye, a cesirinan tun ye gbolojuru do le ye. A tun be tonw, ani kongokonɔli le domu. ⁵ Zeruzalemu dugumogow, ani Zude mara mogow be, ani Zuriden koba lamini mogow be tun be nana Yuhana fe; ⁶ o tun be lo o ta jurumunw na k'a fo a ja na; Yuhana tun be o batize Zuriden koji ra. ⁷ Yuhana k'a ye ko Farisi* caman ni Sadusi* caman be nana ka na batize minke, a ko o ma ko: «Aw fonfonninw! Jon le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ja? ⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelesmana. ⁹ Aw kana a miiri doron k'a fo ko: «Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!» Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fo aw ye ko Ala be se ka hali nin kabakuruw yelesma ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ¹⁰ Jende tara yiriw liliw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te dennuman ke, o be tige ka ben, ka firi tasuma ra. ¹¹ Ne koni be aw batize ji dama le ra, k'a yira ko aw nimisara ka lo aw ta jurumun na. Nka min bena na ne ko fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Ne te se k'a fo ko ne be hali a ta sanbara bo a sen na. Ale le bena aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹² A ta baarakeminan b'a boro, a be simankise ni a paga bo jogon

na. A be simankise ke a ta bondo kono. Nka fen o fen kera paga ye, a bena o bee jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

Yesu batizeriko

(Marika 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Ayiwa, Yesu bora Galile mara ra ka na, ko a bena batize Yuhana fe Zuriden koba ra. ¹⁴ Nka Yuhana ma son. A ko Yesu ma ko: «Ne min tun ka kan ka taga batize ele fe, ele be nana ne fe wa?» ¹⁵ Yesu ka a jaabi ko: «A to a ye ke ten sisan folo, sabu o cogo le ra an bena Ala sago ke k'a dafa.» Yesu ka o fo minke, Yuhana ka a batize. ¹⁶ Yesu batizenin ko doron, a bora ji ra. Sankolo dayelera. A ka Ala Nin jigito ye i ko jenetugani ka na sigi a kan. ¹⁷ Kumakan do bora sankolo kono ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali.»

4

Setana ko a be Yesu korobo

(Marika 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ O kow bee ko fe, Nin Saninman* blara Yesu na ka taga ni a ye kongokolon kono, janko Setana ye a korobo k'a fle. ² Yesu ka tere binaani ni su binaani ke, a ma domuni ke. O ko, kongo ka a mina. ³ Setana gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, a fo nin kabakuruw ye ko o ye yelama ka ke buru ye ke!» ⁴ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono, ko: <Domuni dama le te mogo baro, nka kuma min o min be bo Ala da ra, o le fana be mogo baro.> »

⁵ O ko, Setana ka Yesu ta ka taga ni a ye Zeruzalemu, dugu saninman kono, ka taga a layelen ka a lo Alabatosoba kunna, ⁶ k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, i pan ka i cun dugu ma, sabu a sebera Kitabu kono, ko: <Ala bena i ko fo a ta melekew ye, o bena i ta o boro kono, janko i sen kana na talon kabakuru do ra.> » ⁷ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono fana ko: <I man kan k'a fo ko i be i Matigi Ala korobo.> »

⁸ O ko, Setana tagara ni a ye kuru jamijanba do kunna. A ka dununa jamanaw bee yira a ra, ani o cerna bee, ⁹ k'a fo a ye ko: «Ni i ka son ka i kinbiri gban ne koru ka ne bato, ne bena nin fenw bee di i ma.» ¹⁰ Yesu ko a ma ko: «Taga ka bo ne koru Setana! Sabu a sebera Kitabu kono, ko: <I ka kan ka i Matigi Ala le bato ka baara ke ale kelenpe ye.> » ¹¹ A kera ten minke, Setana tagara ka bo a koru. Yesu mako tun be fen minw na, meleke dow nana o ke a ye.

Yesu be waajuri ke Kaperinahumu

(Marika 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Yesu nana a men tuma min na ko o ka Yuhana Batizerikebaga mina ka a bla kaso ra, a tagara Galile mara ra. ¹³ Nka a ma to Nazareti; a tagara to Kaperinahumu. O dugu siginin be Galile bada ra, Zabalon ni Nefitali mara ra. ¹⁴ A kera o cogo ra minke, cira Ezayi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁵ «Zabalon mara ni Nefitali mara,
o yoro minw be Galile ba kere fe,
Zuriden ba ko fe,
siya were mogow* be Galile min kono.

¹⁶ Mɔgɔ minw tun siginin be dibi ra, yeelenba bɔra olugu kan. Minw tun siginin be saya jamana dibi ra, yeelen dɔ bɔra olugu ye.»

¹⁷ Yesu ka waajuri damina o wagati le ra. A tun b'a fɔra mɔgɔw ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumun na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

*Yesu ka jɛgeminabaga naani wele
(Marika 1.16-20; Luka 5.1-11)*

¹⁸ Yesu temetɔ Galile bada ra, a ka balemaɛe fla ye: Simɔn min be wele ko Piyeri, ani a balemaɛe Andere. O tun be jɔ firira ji ra, sabu o ta baara tun ye jɛgemina le ye. ¹⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne kɔ, aw tun be jɛge mina cogo min na, ne bena aw karan aw ye mɔgɔw jini ten.» ²⁰ O yɔronin beɛ, o ka o ta jɔw to yi ka tugu Yesu ko. ²¹ A tagara ja fe tuun, a ka balemaɛe fla were ye. O tun ye Zebede dence Yakuba ni a balemaɛe Yuhana ye. O tun siginin be o ta kurun kɔnɔ, o ni o face Zebede, o be o ta jɔw karanna. ²² Yesu ka o wele. O yɔronin beɛ, o bɔra ka o face to kurun kɔnɔ ka tugu Yesu ko.

Mɔgɔ caman ka Yesu ko men Galile

²³ Yesu tun be taga Galile mara beɛ ra. A tun be mɔgɔw karan karansow* kɔnɔ, ka Ala ta Masaya* ta Kibaro Diman* ko waajuri ke mɔgɔw ye, ka mɔgɔw keneya ka bɔ o ta banaw, ani o ta tɔɔrɔw ra. ²⁴ Yesu tɔgɔ sera fɔ Siri jamana beɛ ra. O tun be na ni banabagatɔw beɛ ye a fe, ani tɔɔrɔw tun be minw na, ani jinatɔw, ani kirikirisiyentɔw, ani muruguw; o tun be na ni olugu beɛ ye a fe, a tun be o beɛ keneya. ²⁵ Jamaba tun tugura a kɔ; dɔw bɔra Galile mara ra, dɔw bɔra Dekapoli* mara ra, dɔw bɔra Zeruzalemu, dɔw bɔra Zude, dɔw bɔra fɔ Zuriden kɔfeduguw ra.

5

*Mɔgɔ minw ta jana
(Luka 6.20-23)*

¹ Ayiwa, Yesu ka jama ye minke, a yelenna ka sigi kuru dɔ kan; a ta karamɔgɔdenw gbarara a kɔrɔ. ² A ka ke o karan ye; a ko:

³ «Minw k'a lɔn ko ni Ala te, ko se te olugu ye, olugu ta jana, sabu olugu ninyɔrɔ bena ke sankolo Masaya* ra.

⁴ Minw jusu kasinin lo, olugu ta jana, sabu Ala bena o jusu saaro.

⁵ Minw sabarinin lo, olugu ta jana, sabu Ala bena dugukolo di o ma cen ye.

⁶ Terenninya lɔgɔ be minw na i ko domuni ni ji, olugu ta jana, sabu o bena terenninya sɔrɔ.

⁷ Minw be makari o mɔgɔrɔgɔnw na, olugu ta jana, sabu Ala bena makari o ra fana.

⁸ Minw jusu saninyanin lo, olugu ta jana, sabu o bena Ala ye.

⁹ Minw be hera ladon o ni o mɔgɔrɔgɔnw ce, olugu ta jana, sabu o bena wele ko Ala denw.

¹⁰ Minw be tɔɔrɔra mɔgɔw boro sabu o be Ala sago ke, olugu ta jana,

sabu sankolo Masaya ye o ta ye.

¹¹ Ni mɔgɔw bɛ aw neni, ka aw tɔɔrɔ, ka kojugu suguya bɛɛ la aw kan, ne tɔgɔ kosɔn, aw ta jana. ¹² Aw ye jagari ka ninsondiya, sabu aw ta baraji bena bonya sankolo ra. Sabu cira minw tɛmɛna aw ja fɛ, o ka olugu fana tɔɔrɔ ten le.»

Dunuja ta kɔgɔ ni dunuja ta yeelen

(Marika 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ «Ayiwa, aw le ye dunuja ta kɔgɔ ye. Nka ni kɔgɔ timiya bɔra a ra, mun le bɛ se ka a latimiya tuun? A tɛ se ka kɛ foyi ye tuun fɔ ka a firi kɛne ma, mɔgɔw tɛmɛtɔ b'a dɔndɔn. ¹⁴ Aw le ye dunuja ta yeelen ye. Dugu min siginin bɛ kongori kan, o tɛ se ka dogo. ¹⁵ Mɔgɔ si tɛ fitina mana bon kɔnɔ ka fiye biri a kunna. I b'a bla fitinablayɔrɔ le ra; ni o kɛra, a yeelen bɛ se bonkɔnɔmɔgɔw bɛɛ ma. ¹⁶ Ayiwa, aw ta yeelen ye bɔ ten fana mɔgɔw ja na, k'a to o ye aw ta kewalepumanw ye; ni o kɛra, aw Fa Ala min bɛ sankolo ra, o bena o bonya.»

Yesu bɛ sariya ni ciraw ta kuma dafa

¹⁷ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ka na sariya* ban, walama ka ciraw ta kumaw sa dɛ! Ne ma na o sa, ne nana o dafa le. ¹⁸ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko fɔ ka taga sankolo ni dugukolo wuri, hali Ala ta sariya tomi kelen, walama a seberiden kelen tena bɔ a nɔ ra, fɔ ka taga se fɛn bɛɛ laban ma. ¹⁹ O le kosɔn ni mɔgɔ min ka hali sariya bɛɛ ra fitini kelen cɛn, ani ka mɔgɔw karan ko o ye o jɔgɔn kɛ, o tigi bena kɛ bɛɛ ra fitini ye sankolo Masaya* ra. Nka ni mɔgɔ min ka sariya sira tagama, ani ka tɔw karan a ra ten fana, o tigi bena kɛ mɔgɔba ye sankolo Masaya ra. ²⁰ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ta terenninya ma tɛmɛ sariya karamɔgɔw* ni Farisiw* ta kan, aw tena don sankolo Masaya* ra fiyewu.»

Mɔgɔfaga ni benbariya

²¹ «Aw derira k'a mɛn ko Ala k'a fɔ aw bɛmaw ye ko: <I kana mɔgɔ faga; ko ni mɔgɔ min ka mɔgɔ faga, kiti bɛ ben o tigi kan.> ²² Nka ne kɔni b'a fɔ aw ye ko hali ni i ka dimi dɔrɔn le i balema kɔrɔ, kiti ka kan ka ben i kan. Ni mɔgɔ min ka a balema neni dɔrɔn le ko a mɔgɔkolon, kiti tige bagaw ka kan ka kiti tige o tigi kan. Ni mɔgɔ dɔ ko a balema ma ko a naloman, o tigi ka kan ka firi jahanama tasuma ra. ²³ O kosɔn, ni i nana sarakabɔyɔrɔ ra ko i bɛ na i ta saraka bla sarakabɔnan kan, ka i to o yɔrɔ ra, ni i hakiri ka jigi a ra ko ko dɔ bɛ i ni i balema cɛ, ²⁴ i ka kan ka i ta saraka to sarakabɔnan kɔrɔ yi, ka taga o ko janabo i ni i balema cɛ fɔlɔ. O kɔ, i bɛ sɔrɔ ka na i ta saraka di Ala ma.

²⁵ «Ni i ni mɔgɔ dɔ bɛ kɛrɛra; ni o tigi ko a bɛ taga ni i ye fagamaw fɛ, i ka kan ka teliya ka kuma ka ben ni a ye ka aw to sira ra; ni o tɛ, ni a tagara i don kiti tige bagaw boro, olugu bɛ i di kasobon kɔrosibaga ma, o bɛ i bla kaso ra. ²⁶ Ni i kɔni donna o yɔrɔ ra, ne b'a fɔ i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bɛɛ sara ka ban pewu, i tɛ bɔ kaso ra fiyewu.»

Jɛneya ni furu

²⁷ «Aw derira k'a mɛn ko Ala k'a fɔ aw bɛmaw ye ko: <I kana jɛneya kɛ.> ²⁸ Nka ne b'a fɔ aw ye ko ni i ka dɔ ta muso fle, ka jabo a fɛ dɔrɔn, i ka jɛneya kɛ ni o muso ye ka ban i jusukun na. ²⁹ O kosɔn ni i kininboroyanfan

paden le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wogobi ka a firi. Sabu ka bono i farikolo yoro kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga firi jahanama konon. ³⁰ Ni i kininboro le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yorajan. Sabu ka bono i farikolo yoro kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga jahanama konon.»

Yesu ko furu man kan ka sa

(Matiyu 19.9; Marika 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «A fora ko: <Ni mogon min b'a fe ka a muso bla, a ye furusasebe di a ma.> ³² Nka ne koni b'a fo aw ye ko ni ce o ce k'a muso bla, k'a soro a tun te ce were fe, o tigi ka o muso bla jeneya siran le kan. Ni ce min fana ka muso furusanin ta, o ce be jeneya le kera.»

Mogon man kan ka kari foyi ra

³³ Yesu ko: «Aw derira k'a men fana ko Ala k'a fo aw bemaw ye ko: <I kana kari ka layiri ta, ni i ma a dafa; nka ni i ka layiri ta Ala ye, i ka kan ka a dafa.> ³⁴ Nka ne ko, ko aw kana kari yere le fiyewu: aw kana kari sankolo ra, sabu Ala sigiyoro lo; ³⁵ aw kana kari dugukolo ra, sabu o ye a senblayoro ye, aw kana kari Zeruzalemu na, sabu Masaba Ala ta dugu lo. ³⁶ Aw kana kari aw yere kunkolo ra, sabu kungsi minw be aw kun na, aw te se ka o do gbe, walama ka o do fin. ³⁷ Ni o ka aw jininka, aw ye a fo <Onhon, o lo,> walama <On-on, o te,> ka dan o ma. Aw be fen o fen fara o kan, o be bo Setana le ra.»

Sabari ni kanuya

(Luka 6.29-30)

³⁸ Yesu ko: «Aw derira k'a men ko a fora ko: <Ni min ka mogon na ci, o ta ka kan ka ci a mogon ye; ni min ka mogon jin bon, o ta ka kan ka bon a mogon ye.> ³⁹ Nka ne ko, ko ni mogon ka i darabo, i kana kere ke ni a ye. Ni mogon ka i fata i kininboro ye ra, i ye to kelen fana lo a ye. ⁴⁰ Ni mogon ka i mina fanga ra ko a be taga ni i ye fagamaw fe i ta deregedennin koson, i ta deregeba fana to a boro. ⁴¹ Ni mogon ka i jagboya ko i ye kilo kelen tagama ke ni a ye, a ke kilo fla ye. ⁴² Ni mogon ka i daari fen na, a son. Ni mogon do ko, ko a be i ta fen singa, i kana ban.»

Yesu ko an ye an juguw kanu

(Luka 6.27-28,32-36)

⁴³ «Aw derira k'a men ko a fora ko: <I ka kan ka i mogonmogon kanu ka i jugu koninya.> ⁴⁴ Nka ne b'a fo aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu. [Mogon minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye, aw ye konuman ke aw koninyabagaw ye.] Minw be aw minako juguya, ka aw tooro, aw ye Ala daari olugu ye. ⁴⁵ Ni aw be o ke, o le bena aw ke aw Fa Ala ta denw ye, o min be sankolo ra; sabu ale le be tere bo mogonjuguw, ani mogonumanw ye. A be sanji ben mogon terenninw, ani mogon terenbariw ye. ⁴⁶ Ni o te, ni aw be aw kanubagaw doron le kanu, aw bena mun baraji were le soro o ra? Ninsaraminabagaw be o le ke fana. ⁴⁷ Ni aw be aw balemaw doron le fo, o ye koba ye wa? Hali siya were mogow be o le ke fana. ⁴⁸ O ra, aw ye dafa fen be ra i n'a fo aw Fa Ala min be sankolo ra, ale dafanin lo cogo min na.»

6

Saraka bɔcogo

¹ «Aw kana aw ta Alasira tagama ke mɔgɔw na kɔrɔ, janko mɔgɔw ye aw ye dɔrɔn. Ni o tɛ, aw tena baraji foyi sɔrɔ tuun aw Fa Ala fe sankolo ra. ² Ni i ko i be saraka di fagantan dɔ ma, i kana mankan ci ka i yere yira i n'a fɔ flankafuw b'a ke cogo min na karanso* kɔnɔ, ani siradaw ra, janko mɔgɔw ye olugu tando. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko o ta baraji be dan mɔgɔw ta tandori le ma. ³ Ni i be saraka bɔ, i kininboro be min di, i numanboro man kan ka dɔ lon o ra, ⁴ janko i ta saraka ye di dogo ra. Ni o kera, i Fa Ala min be ko dogoninw beɛ ye, ale bena a baraji di i ma.»

Ala daaricogo
(Luka 11.2-4)

⁵ «Ni aw be Ala daari, aw kana a ke i n'a fɔ flankafuw; ka lo ka Ala daari karansow* kɔnɔ, ani siradaw ra, janko mɔgɔw ye o ye, o le ka di olugu ye. Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko olugu ta baraji bena dan mɔgɔw ta tandori le ma. ⁶ Ni ele be Ala daari, don i ta bon kɔnɔ ka da tugu i yere da ra, ka i Fa Ala daari; ni o kera, i Fa Ala min be hali yɔrɔ dogoninw na, ani a be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma. ⁷ Ni aw be Ala daari, aw kana to ka kɔsegi kuma kelenw kan ka to ka o fɔ k'a caya, i n'a fɔ siya were mɔgɔw. A be olugu hakiri ra ko o ta kuma caya le kɔsɔn, Ala bena o ta daariri lamɛn. ⁸ Aw kana o jɔgɔn ke, sabu aw mako be fen o fen na, aw Fa Ala yere ka o lon k'a sɔrɔ aw ma a daari a fe folo yere. ⁹ Ni aw be Ala daari, aw y'a fɔ ko:

<An Fa min be sankolo ra,

¹⁰ i tɔgɔ saninman ye bonya mɔgɔw beɛ fe.

I ta Masaya ye na.

I sago ye ke dugukolo kan

i ko a be ke sankolo ra cogo min na.

¹¹ An ta bi domuni di an ma.

¹² An ta hakew yafa an ma

i ko an fana be yafa an haketabagaw ma cogo min na.

¹³ I kana a to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra, nka an bɔsi a boro.

[Sabu masaya, ani sebagaya ni bonya ye ele le ta ye wagati beɛ. Amina.]>

¹⁴ «Ni aw be mɔgɔ tɔw ta hakew yafa o ma, aw Fa min be sankolo ra, ale fana bena aw ta hakew yafa aw ma. ¹⁵ Nka ni aw tɛ mɔgɔ tɔw ta hakew yafa o ma, aw Fa Ala fana tena aw ta hakew yafa aw ma.»

Sun ta ko

¹⁶ «Lon min ni aw be sun don, aw kana aw na sisi, i n'a fɔ flankafuw. Olugu be o na kumu janko mɔgɔw y'a lon ko o be sun na. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko olugu ta baraji bena dan mɔgɔw ta tandori le ma. ¹⁷ Ni i be sun don lon min na, i ye i na ko, ka turu kasadiman dɔ ke i yere ra, ¹⁸ janko mɔgɔw kana i ye ka a lon ko i ka sun don, nka i Fa Ala le ye i ye dogo ra ka a lon. Ni o kera, ale min be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma.»

Naforo min tɛ ban
(Luka 12.33-34)

¹⁹ «Aw kana naforo lajen ka a bla dunuɓa ra yan. Tumu be se ka don a ra, son be se ka a mina, sonw fana be se ka da kari ka don ka a sonya.

²⁰ Aw ye aw ta naforo lajen sankolo le ra. Tumu tena don a ra yi, son tena

a mina yi, sonw fana tɛna se ka da kari ka a sonya yi. ²¹ Sabu i ta naforo be yɔrɔ min na, i jusukun ta miiriya fana be o yɔrɔ le kan.»

Farikolo ta yeelen
(Luka 11.34-36)

²² «Mɔgɔ paden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i paden ka pi, i fari yɔrɔ bɛɛ be ke yeelen na. ²³ Nka ni i paden man pi, i fari yɔrɔ bɛɛ le be ke dibi ra. Fɛn min be ele bla yeelen na, ni o yere be dibi ra, o tuma i bena ke dibiba le ra de!»

Dunuyafɛnw ta hami
(Luka 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu ko: «Mɔgɔ si tɛ se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bena kelen kɔninya ka tɔ kelen kanu, walama a be nɔrɔ kelen na, ka tɔ kelen mafiyɛnya. Aw tɛ se ka ke Ala ta jɔnw ye, ka ke wari fana ta jɔnw ye. ²⁵ O kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko aw kana hami aw ta baro ko ra, ko aw bena mun domu, aw bena mun min; walama aw fari ko ra, ko aw bena fiyerebɔ sɔrɔ cogo di. Si nafa man bon ka tɛmɛ domuni kan wa, farikolo fana nafa man bon ka tɛmɛ fiyerebɔ kan wa? ²⁶ Aw ye kɔnɔw flɛ san fɛ: o tɛ sɛnɛ ke, o tɛ siman tige, o tɛ foyi mara bondo kɔnɔ; nka aw Fa Ala min be sankolo ra, ale be o baro. Aw man fisa ni o kɔnɔw ye wa? ²⁷ Aw ra jɔntigi le be se ka hali dɔɔnin fara a si kan hami fɛ? ²⁸ Mun na aw be hami aw fiyerebɔ ko ra? Aw ye binfiyerenw wuricogo flɛ kongo kɔnɔ; o tɛ baara ke, o tɛ jese dan k'a ke fani ye. ²⁹ Nka ne b'a fɔ aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bɛɛ, a ma fani si don min cɛɲa ka o binfiyeren kelen cɛɲa bɔ. ³⁰ Ayiwa, kongobin min be yan bi, nka sini tasuma bena a jeni, ni Ala be o cɛɲa tan, yala a tɛna aw fiyerebɔ ka tɛmɛ o kan wa? Aw ta lanaya ka dɔgɔ de! ³¹ O kosɔn aw kana hami ka to k'a fɔ ko: <An bena mun domu, an bena mun min, walama an bena fiyerebɔ sɔrɔ min?> ³² Alalɔnbariw be bori o fɛnw bɛɛ le ko. Nka aw Fa min be sankolo ra, ale k'a lon ko aw mako be o fɛnw na. ³³ Aw ye jija ka Ala ta Masaya* ni a ta terenninya le pini fɔlɔ. Ni o kɛra, a bena o fɛn tɔw bɛɛ di aw ma ka fara o kan. ³⁴ Aw kana hami sini kow ra. Aw ye sini kow to sini ja. Aw ye bi ta hami dan bi kelen ta tɔrɔ le ma.»

7

Mɔgɔ man kan ka a mɔgɔɲɔgɔn kɔrɔfɔ
(Luka 6.37-38,41-42)

¹ «Aw kana mɔgɔ kɔrɔfɔ janko aw fana kana kɔrɔfɔ. ² Sabu aw be tɔw kɔrɔfɔ cogo min na, aw fana bena kɔrɔfɔ o cogo le ra; aw be mɔgɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra. ³ Mun kosɔn pamapama fitini min be i balema paden na, i be o ye, k'a sɔrɔ yiri belebele min be ele yere paden na, i tɛ o ye? ⁴ Ele be se k'a fɔ i balema ma cogo di ko: <A to ne ye pamapama nin bɔ i ja ra,> k'a sɔrɔ yiri belebele dɔ le be ele yere ja ra? ⁵ Flankafu flɛ! I ta yiri belebele bɔ i yere ja ra fɔlɔ; ni o kɛra, ni i yere ja yɛlera, i be se ka pamapama fitini bɔcogo lon i balema ja ra.

⁶ «Aw kana fɛn saninmanw di wuruw ma; ni o tɛ, o bena sekɔ ka na ben aw yere kan. Aw kana aw ta luluw firi lew kɔrɔ, ni o tɛ, o bena o dɔndɔn.»

Aladaari
(Luka 11.9-13)

⁷ «Aw ye daariri ke, a bena di aw ma; aw ye ninini ke, aw bena a ye; aw ye da gbasi, da bena yeƙe aw ye. ⁸ Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ ka fen daari, o tigi bena o sɔrɔ; ni mɔgɔ min ka fen jini, o tigi bena o ye; ni mɔgɔ min ka da gbasi, da bena yeƙe o tigi ye. ⁹ Jɔn le be aw ra, ni a ta den ko a be buru fe, a be kabakuru le ta k'a don a boro? ¹⁰ Walama ni den ko a be jɛge fe, a be sa mina k'a di a ma? ¹¹ Ayiwa, aw adamadenw, aw ka jugu, nka aw be fenɗuman lɔn k'a di aw denw ma. Ayiwa, aw ma la a ra ko Fa Ala min be sankolo ra, ko ale be se ka fenɗuman lɔn k'a di a daaribagaw ma fo ka teme aw ta kan wa?

¹² «Ni aw b'a fe mɔgɔw ye fen o ke aw ye, aw fana ye o jɔgɔn le ke o ye. Sariya* ko ten le, ciraw fana ko ten le.»

Da fitini

(Luka 13.24)

¹³ «Aw ye don da fitini le fe; sabu da min be mɔgɔ ladon halakiyɔrɔ ra, o da ka bon, a sira fana ka bon; mɔgɔ caman fana be teme o le fe. ¹⁴ Nka da min be mɔgɔ ladon janamanya ra, o da ka dɔgɔ, a sira fana gbendenin lo, mɔgɔ minw b'a sɔrɔ, olugu man ca.»

Cira faninyafɔbagaw ta ko

(Luka 6.43-44)

¹⁵ «Aw ye aw yere korosi cira faninyafɔbagaw ra. O be o yere ke i ko sagaw, ka na aw fe; k'a sɔrɔ can ra, wara farimanw lo. ¹⁶ Aw bena o lɔn o kewalew le fe. Mɔgɔ be se ka rezenmɔ sɔrɔ janisun na wa, walama ka toromɔ sɔrɔ yiri gbansan do ra? ¹⁷ Yiripuman be se denɗuman le ke; nka yirijugu be denjugu le ke. ¹⁸ Yiripuman te se ka denjugu ke, yirijugu fana te se ka denɗuman ke. ¹⁹ Ni yiri o yiri fana te denɗuman ke, o be tige ka firi tasuma ra. ²⁰ O ra, aw be se ka cira faninyafɔbagaw lɔn o ta kewalew le fe.»

Mɔgɔ ka kan ka Ala sago le ke

(Luka 13.25-27)

²¹ «Mɔgɔ minw be b'a fora ne ma ko: <Matigi, Matigi,> olugu be le tena don sankolo Masaya* ra de! Ne Fa min be sankolo ra, mɔgɔ min be o sago ke, o tigi le be don Ala ta Masaya ra. ²² Kiti lon na, mɔgɔ caman bena a fo ne ye ko: <Matigi, Matigi, anw ma cirayakumaw fo ele togo le ra wa? An ma jinaw gben ka bo mɔgɔw ra ele togo le ra wa? An ma kabako caman ke ele togo le ra wa?> ²³ O tuma ne bena a fo o mɔgɔw ye, beɛ ja na, ko: <Ne ma aw lon fiyewu; aw kojugukebagaw, aw ye bo ne korɔ!> »

Bon fla ta ko

(Luka 6.47-49)

²⁴ «Ayiwa, mɔgɔ o mɔgɔ ka nin kumaw lamɛn, ka a sira tagama, o tigi be i n'a fo ce hakiritigi min ka a ta bon lo fara kan. ²⁵ Sanji benna ka kow fa fo ka bo kene ma, foɗo wurira ka ke bon kan, nka a ma ben, sabu a lonin be fara le kan. ²⁶ Nka mɔgɔ o mɔgɔ be nin kumaw lamɛn ni a te a sira tagama, o tigi be i n'a fo naloman min ka a ta bon lo kenken kan. ²⁷ Sanji benna ka kow fa fo ka bo kene ma, foɗo wurira ka ke bon kan, bon benna fo ka a bencogo juguya.»

²⁸ Ayiwa, Yesu banna nin kumaw ra tuma min na, a ta karan cogoya tun ka jama kononban. ²⁹ Sabu Yesu tun be mɔgɔw karan ni baraka ye, a tun te o karan i ko o ta sariya karamogɔw*.

8

Yesu ka kunatɔɔe dɔ keneya
(Marika 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Yesu jigira ka bɔ kuru kan tuma min na, jamaba tugura a kɔ. ² Kunatɔɔe dɔ gbarara ka na a kinbiri gban Yesu kɔrɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ni i bɛ sɔn, i bɛ se ka ne saninya.» ³ Yesu ka a boro la a kan k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, ko i ye saninya!» O yɔrɔnin bɛɛ, a keneyara ka bɔ a ta kuna ra. ⁴ Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔɔɔ si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min fɔ kunatow saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ, janko k'a yira bɛɛ ra ko i keneyara* .»

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneya
(Luka 7.1-10)

⁵ O kɔ, Yesu donna Kaperinahumu dugu kɔnɔ minke, sorasikuntigi dɔ gbarara a ra ka a daari kosebe; ⁶ a ko: «Matigi, ne ta baaraden lanin bɛ so kɔnɔ. Bana k'a murugu k'a la; a tɔɔrɔnin lo kojugu.» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne k'a mɛn; ne yere bɛna taga, ka taga a keneya.» ⁸ Sorasikuntigi ko: «Matigi, a man kan ko ele ye na ne jɔɔɔn ta so. Hali ni i ka kuma kelenpe le fɔ, o kuma baraka ra, ne ta baaraden bɛ se ka keneya. ⁹ Sabu kuntigi dɔw bɛ ne kunna, nka ne fana bɛ sorasi dɔw kunna. Ni ne k'a fɔ min ma ko: <Taga!>, o bɛ taga; ni ne k'a fɔ min ma ko: <Na yan!>, o bɛ na. Ni ne k'a fɔ ne ta baaraden ye ko: <Nin kɛ tan!>, a bɛ o kɛ.» ¹⁰ Yesu ka o kuma mɛn minke, o cɛ ko diyara a ye fɔ ka tɛmɛ. A ko a nɔfɛmɔɔw ma ko: «Can ra, ne bɛ a fɔ aw ye ko ne ma nin lanayaba jɔɔɔn sɔrɔ mɔɔɔ si fɛ Izirayeli jamana ra. ¹¹ Ne b'a fɔ aw ye ko lon dɔ, mɔɔɔ caman bɛna na ka bɔ jamana wɛrɛw ra, terebɔyanfan na, ani terebenyanfan na, ka na domuni kɛ ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye sankolo Masaya* ra. ¹² K'a sɔrɔ Ala ta Masaya tɔɔɔ lara minw na, o bɛna olugu firi kɛnɛ ma, dibi ra; kasi ni jɔɔɔnɔni le bɛna kɛ o yɔrɔ ra.» ¹³ Yesu ko sorasikuntigi ma ko: «Taga, i ka min fɔ, i ta lanaya baraka ra, o ye kɛ i ye.» O wagati yere ra, sorasikuntigi ta baaraden keneyara so kɔnɔ yi.

Yesu ka banabagatɔ wɛrɛw keneya
(Marika 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ O kɔ, Yesu tagara Piyeri ta so. A tagara Piyeri muso bamuso lanin sɔrɔ, farigban b'a ra. ¹⁵ Yesu magara a boro ra minke, farigban banna; a wurira ka gba kɛ o ye. ¹⁶ Tere benna minke, mɔɔɔw nana ni jinatɔ caman ye Yesu fɛ. A sɔngora jinaw ra ka o gben ka bɔ jinatow ra, ka banabagatow bɛɛ keneya. ¹⁷ O kɛra minke, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kɛra can ye, ko: «A ka an ta tɔɔrɔw bɔ an kan, ka an ta banaw keneya.»

Karamɔɔdenya ni a tɔrɔ
(Luka 9.57-62)

¹⁸ Yesu nana a ye ko jamaba ka ale lamini minke, a k'a fɔ a ta karamɔɔdenw ye ko o ye taga ba ja dɔ kan. ¹⁹ Sariya karamɔɔ* dɔ gbarara Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «An karamɔɔ, ne b'a fɛ ka tugu i kɔ, ni i bɛ taga yɔrɔ o yɔrɔ.» ²⁰ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan k'a lon ko dinga bɛ kongowuruw fɛ, jaga fana bɛ kɔnɔninw fɛ, nka min kɛra Adamaden ye*,

* 8:4 8.4 Yesu ka nin kuma fɔ ka kaɓa nin Musa ta sariya ye: Sarakalasebagaw 14.2-32. 8:17 8.17 Nin kuma fɔra Ezayi 53.4.

yɔrɔ si tɛ o fɛ a bɛ sɛ ka a yɛrɛ laganfiya yɔrɔ min na dɛ!» ²¹ Karamɔgɔden kelen wɛrɛ ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don fɔlɔ!» ²² Yesu ko o ma ko: «Tugu ne kɔ; a to suw yɛrɛ ye o ta suw don.»

Yesu ka fɔrɔba lalɔ baji kan
(Marika 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ O kɔ, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw donna kurun kɔnɔ. ²⁴ Fɔrɔba dɔ barara ka wuri ka o to ji kan. Fɔrɔ bonyakojugu fɛ, jikuruw tun bɛ donna kurun kɔnɔ. Yesu tun bɛ sunɔgɔra. ²⁵ Karamɔgɔdenw gbarara a ra ka a lakunu, ko: «Matigi, wuri ka an kisi, an satɔ flɛ ji ra!» ²⁶ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw bɛ siranna? Aw ta lanaya ka dɔgɔ dɛ!» A wurira o le ra ka songɔ fɔrɔ ni ji ra; yɔrɔ bɛɛ sumana. ²⁷ Karamɔgɔdenw kabakoyara. O ka kɛ a fɔ ye ɲɔgɔn ye ko: «E! Nin cɛ ye mɔgɔ suguya juman ye? Hali fɔrɔ ni ji, o bɛɛ bɛ a kan mɛn!»

Yesu ka cɛ jinato fla kenɛya
(Marika 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Yesu sera ba ɲa dɔ kan, Gerasakaw ta mara ra. Jinatoɔɛ fla bɔra kaburulo ra ka na a kumbɛn. O jinato fla tun nana fariya, fɔ a tun tɛ kun mɔgɔ si ra k'a fɔ ko a bɛ tɛmɛ o yɔrɔ ra. ²⁹ O pɛrenna k'a fɔ Yesu ye ko: «Den min bɔra Ala ra*, mun le bɛ an ni ele cɛ? I nana an tɔɔrɔ le, k'a sɔrɔ an tɔɔrɔwagati ma se ban wa?» ³⁰ O y'a sɔrɔ lekuruba dɔ tun bɛ yɔrɔjan, olugu bɛ domuni kera. ³¹ Jinaw ka Yesu daari kɔsɛbɛ, ko: «Ni i bɛ an gbɛn, sabari k'a to an ye taga don nin lekuru ra.» ³² Yesu ko: «Aw ye taga!» Jinaw bɔra o cɛ fla ra ka taga don lɛw ra. O donna lɛw ra minke, lɛw bɛɛ girinna, ka jigi kuru jigijigi fɛ ka taga ben ji ra. O bɛɛ fagara ji ra yi. ³³ Legbenbagaw borira ka taga dugu kɔnɔ ka taga o ko lakari. Min kera cɛ jinato fla ra, o ka o le lakari kɔsɛbɛ. ³⁴ Dugumɔgɔw bɛɛ bɔra ka na Yesu kumbɛn. O nana a ye minke, o ka a daari ko a ye sabari ka taga ka bɔ o ta mara ra.

9

Yesu ka murugu dɔ kenɛya
(Marika 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yesu donna kurun dɔ kɔnɔ, ka ba tige ka seko ka na a ta dugu ra. ² A sera minke, mɔgɔ dɔw ka murugu dɔ ta ni a ta lanan ye ka na ni a ye a fɛ. Yesu k'a ye ko o mɔgɔw tun lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i jigi kana tige, i ta jurumunw yafara i ma.» ³ Yesu ka o fɔ minke, sariya karamɔgɔ* dɔw ka kɛ a fɔ ye o yɛrɛ kɔnɔ ko: «Cɛ nin ka Ala tɔgɔ cɛn.» ⁴ Yesu fana ka o ta miiriya lon. A ko o ma ko: «Mun kosɔn nin miirijuguw ɲɔgɔn bɛ aw jusukun na? ⁵ K'a fɔ murugu ma ko a ta jurumunw yafara a ma, walama k'a fɔ a ye ko a ye wuri ka tagama, aw ɲa na o fla ra juman le kɛ ka di? ⁶ Ayiwa, ne bɛna a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye* ko se bɛ ne ye ka jurumun yafa dunuɲa kɔnɔ.» A ko murugu ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ⁷ Cɛ wurira ka a ta lanan ta ka taga a ta so. ⁸ Mɔgɔw ka o ye minke, o siranna. O ka kɛ Ala tando ye, ko Ala ka nin ɲɔgɔn sebayaba di adamaden ma.

Yesu ka Matiye wele
(Marika 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu tagato, a temeto ka ce do ye, min togo tun ye ko Matiyu, a signin be ninsaraminabon na; Yesu ko a ma ko: «Tugu ne ko!» Matiyu wurira ka tugu Yesu ko.

¹⁰ Ayiwa, Yesu tun be domuni na Matiyu ta bon kono; ninsaraminabaga caman, ani mogo kewalejugu werew fana nana sigi domuni na ni Yesu ye, ani a ta karamogodenw. ¹¹ Farisiw* ka o ye minke, o ko Yesu ta karamogodenw ma ko: «Mun koson aw karamogo be domuni ke ni ninsaraminabagaw, ani mogo kewalejuguw ye?» ¹² Yesu ka o men minke, a ko: «Mogo minw ka kene, olugu mako te flakebaga ra; banabagato le mako b'a ra. ¹³ Kuma min fora, ko Ala ko: «Ka hina jagon na, ne Ala be o le fe ka teme saraka kan.» Aw ye taga o kuma karan ka a koru lon. Ne ma na mogo terenninw wele; ne nana jurumuntow le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye
(Marika 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Ayiwa, Yuhana ta karamogodenw nana Yesu fe ka na a pininka. O ko a ma ko: «Mun koson anw ni Farisiw*, anw be to ka sun don, nka ele ta karamogodenw te sun don?» ¹⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yala konoce teriw be se ka o na kumu k'a soro o ni konoce be jagon fe konoce ra wa? O te se ka ke! Nka lon min na o bena konoce ta ka bo o koru, o lon na koni o bena sun don.

¹⁶ «Mogo si te fanikura ke ka fani koru bari, ni o te, fanikura be fani koru sama ka a faran. A farancogo be cejuguya ka teme folo ta kan. ¹⁷ Mogo si fana te duvenkura ke forogokoru kono. Ni o te forogokoru be faran, duven be bon, forogow fana te foyi ja tuun. Duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kono; ni o kera, i te bono a fla si ra.»

Yahudiyaw kuntigi denmuso kunuko ani muso do keneyako
(Marika 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Ka Yesu to kuma ra mogow fe, Yahudiyaw ta kuntigi do nana. A nana a kinbiri gban Yesu koru ka a daari ko: «Ne denmusionin sara sisan, sabari ka na i boro la a kan ka a kunu.» ¹⁹ Yesu ni a ta karamogodenw wurira ka tugu ce ko.

²⁰ Ayiwa, muso do gbarara Yesu ra ka na maga a ta derege dagbolo ra a ko fe. Joribon bana tun be o muso ra kabini san tan ni fla. ²¹ A tun b'a fora a yere kono ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra ne bena keneya.» ²² Yesu ka a ja munu k'a ye. A ko a ma ko: «I kana siran, ne denmuso. I ta lanaya ka i kisi ka bo bana ra.» Muso keneyara o wagati kelen yere ra.

²³ Ayiwa, Yesu tagara se o kuntigi ta so; a ka filenfiyebagaw ye, ka jama ye o be mankan cira minke, ²⁴ a k'a fo o ye ko: «Aw ye bo kene ma! Den ma sa, a be sunogora le.» Mogow ka ke a logobo ye. ²⁵ Jama bee bora kene ma tuma min na, a donna bon kono, ka den mina a boro ma; den wurira. ²⁶ Mogow ka o ko lakari ka se o yoru mara bee ra.

Yesu ka fiyentoe fla ja ye

²⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to sira kan, fiyentoe fla gbanna a ko, o be perenna ko: «Sabari ka ja an ma, Dawuda Mamaden*.» ²⁸ Yesu tagara se so kono tuma min na, fiyentoe fla gbarara a ra. Yesu ka o pininka ko: «Aw lara a ra ko can ra ne be se ka aw ja ye wa?» O ko: «Onhon, Matigi, i be se.» ²⁹ Yesu ka a boro maga o ja ra, k'a fo o ye ko: «Aw ta lanaya

koson, aw ja ye yeƎ.» ³⁰ O ja yelera. Yesu k'a fo o ye k'a gbelɛya ko o kana a to mogɔ si y'a lon. ³¹ Nka o bora so kono doron, o ka Yesu ko fo o jamana yoro be ra.

Yesu ka ce jinato do keneya

³² Ayiwa, o tagato, mogow nana ni ce jinato do ye Yesu fe; o jinato tun ye bobo ye. ³³ Yesu ka jina gben minke, bobo ka ke kuma ye. Jama jusu diyaninba, ka ke a fo ye ko: «Nin ko jagon ma deri ka ye Izirayeli* jamana kono fiyewu!» ³⁴ Nka Farisiw* koni, olugu ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana ta sebagaya le ye.»

Jama hina donna Yesu ra

³⁵ Yesu tun be yaala ka teme duguw be ra, dugubaw, ani dugumisenw. A tun be mogow karan karansow kono, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* ko waajuri ke mogow ye, ka mogow keneya ka bo o ta banaw, ani o ta torow ra. ³⁶ A nana jama ye a yere ko minke, o hina donna a ra, sabu o tun segenin lo, o desenin lo, i ko saga minw tora o yere ma ni gbenbaga ma soro o ra. ³⁷ A ko a ta karamogodenw ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dogo. ³⁸ Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige.»

10

Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma (Marika 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla wele ka sebagaya di o ma janko o ye se ka jinaw gben, ka mogow keneya ka bo o ta banaw, ani o ta torow be ra. ² O karamogoden tan ni fla togow ye nin ye: A folo ye Simon ye, min togo lara ko Piyeri; ka a balemace Andere gban ale ra; o ko, Yakuba ni a balemace Yuhana, minw ye Zebede dencew ye; ³ o ko, Filipe ni Baritelemi, ani Toma ni Matiyu, min tun ye ninsaraminabaga ye, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ⁴ ani Simon min be wele ko faso kanubagaba*, ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

Yesu ka karamogodenw ci ka taga waajuri ke (Marika 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Yesu ka nin karamogoden tan ni fla le ci; nka sani o ye taga, a ka o ladi ni nin kumaw ye, ko: «Aw kana taga siya werew* fe, aw kana don Samarikaw ta duguw ra. ⁶ Izirayeli* jamana mogow minw be i ko saga tununinw, aw ye taga olugu le fe. ⁷ Aw tagato, aw ye to ka mogow waaju k'a fo o ye ko sankolo Masaya* wagati surunyara. ⁸ Aw ye banabagatow keneya, ka suw lakunu, ka kunatow keneya, ka jinaw gben ka bo mogow ra. Aw ka a soro gbansan, aw fana ye a di gbansan. ⁹ Aw kana sanin, walama warigbe, walama siranegewari ta ka o bla aw yere kun. ¹⁰ Aw kana dugutagaboro ta, aw kana derege flanan ta, walama sanbaraw, walama tagamabere; sabu baaraden ka kan ni a ta baro ye. ¹¹ Ni aw ka se dugu o dugu ra, ni duguba lo, walama dugudennin, aw ye pininkari ke, yala ni mogow be yi min be se ka aw lajigi a ta so. Ni mogow sorora, aw ye to o tigi fe fo ka taga aw bo o dugu kono. ¹² Ni aw ka don lu o lu kono, aw ye fori ke. ¹³ Ni o sonna aw ta fori ma ka aw lajigi, aw ta hera fana bena jigi o lu kan, nka ni o fana banna aw ra, o tuma o tena aw ta hera soro. ¹⁴ Ayiwa,

* **10:4** 10.4 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fo ko Zeloti.

ni lu min mɔgɔw, walama ni dugu min mɔgɔw ka ban aw ra, ko o tɛ aw ta kuma fɛ, aw bɔtɔ o lu kɔnɔ, walama o dugu kɔnɔ, aw ye aw sennabuguri gbongbon. ¹⁵ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, o dugumɔgɔw ta kiti bɛna gbeleya ka tɛmɛ hali Sodɔmu ni Gomɔri† ta kan.»

Yesu ka karamɔgɔdenw lasɔmi o ta tɔɔɔw ra

(Marika 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ Yesu ko karamɔgɔdenw ma ko: «A fɛ, ne bɛ aw ci ka taga, i ko saga minw bɛ taga waraw cɛ ra. Aw ye aw janto aw yɛrɛ ra i ko saw; aw ye kɛ i ko jɛnetuganiw, aw ta ko kana se mɔgɔ ma. ¹⁷ Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi mɔgɔw ra. O bɛna aw mina ka taga ni aw ye kititigeyɔɔw ra, ka aw bugɔ ni gbeɲɛ ye o ta karansow* kɔnɔ. ¹⁸ Ne tɔgɔ koson o bɛna aw mina ka taga ni aw ye fagamaw fɛ, ani masacɛw fɛ. O sababu ra, aw bɛna kɛ ne seerew ye ka ne ta ko fɔ olugu ye, ani siya wɛrɛw ye. ¹⁹ Nka ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kititigeyɔɔw ra, aw kana hami aw ta kumafɔcogo ra, walama aw ta kumafɔta ra. Ni o nana aw pininka, aw ka kan ka min fɔ, Ala yɛrɛ bɛna o don aw da ra o wagati kelen yɛrɛ ra. ²⁰ Sabu kuma tena bɔ aw yɛrɛ le ra; aw Fa Ala Nin* le bɛna kuma don aw da ra. ²¹ Balema bɛna a balemanɔgɔn mina ka a di, ko o y'a faga; face bɛna a den di, ko o y'a faga; denw bɛna wuri o worobagaw kama ka o faga. ²² Bɛɛ bɛna aw kɔnɔnya ne tɔgɔ koson. Nka ni min ka jija ka to lanaya ra fɔ ka taga se a laban ma, o tigi bɛna kisi. ²³ Ni o nana kɛ aw tɔɔɔw ye dugu dɔ ra, aw ye bori ka taga dugu wɛrɛ ra. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko sani aw ye Izirayeli* duguw bɛɛ tagama ka ban, Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna na.»

Yesu ka layiri ta a ta karamɔgɔdenw ye

²⁴ «Karamɔgɔden tɛ se ka tɛmɛ a karamɔgɔfa kan. Jɔn fana tɛ se ka tɛmɛ a matigice kan. ²⁵ A dan ye karamɔgɔden ye kɛ a karamɔgɔfa ɲɔgɔn ye. A dan ye jɔn fana ye kɛ a matigice ɲɔgɔn ye. Ni o k'a fɔ lutigi yɛrɛ ma ko <Setana>, yala lukonɔmɔgɔw ta tena juguya ka tɛmɛ lutigi ta kan wa?»

Mɔgɔ ka kan ka siran Ala ɲa

(Luka 12.2-7)

²⁶ «O koson aw kana siran o ɲa. Fɛn dogonin si tɛ yi, ni min tena yira; gundo si tɛ yi ni min tena lon. ²⁷ Ni ne ka min fɔ aw ye dibi ra, aw ye o fɔ kɛnɛ kan bɛɛ ɲa na. Ni min fɔra da jukɔɔw ka don aw toro ra, aw ye yɛlɛn don kunna ka o wangola bɛɛ ye. ²⁸ Mɔgɔ minw bɛ mɔgɔ faga, ka farikolo dɔrɔn halaki, ni o tɛ se ka foyi kɛ mɔgɔ nin na, aw kana siran olugu ɲa. Ala min bɛ se ka mɔgɔ nin ni a farikolo bɛɛ bla jahanama kɔnɔ ka a halaki, aw ye siran ale le ɲa. ²⁹ Yala aw tɛ kɔnɔnin fla fiyeere tama kelen dɔrɔn le wa? K'a sɔrɔ o kɔnɔnin kelen tɛ ben dugu ma, ni Ala yɛrɛ ma a latigɛ. ³⁰ Aw kɔni, hali aw kunsigiw bɛɛ jateda lonnin lo Ala fɛ. ³¹ O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa bɛ aw ra ka tɛmɛ hali kɔnɔnin caman kan.»

Lanabaga ka kan ka to Yesu kɔ

(Luka 12.8-9)

³² «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka sɔn k'a fɔ mɔgɔw ɲa na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana bɛna a fɔ ne Fa Ala ɲa na sankolo ra ko o tigi ye ne ta ye. ³³ Nka ni mɔgɔ min ma sɔn k'a fɔ mɔgɔw ɲa na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana tena a fɔ ne Fa ɲa na sankolo ra ko o tigi ye ne ta mɔgɔ ye.»

† **10:15** 10.15 Fɔlɔfɔlɔ, Sodɔmu ni Gomɔri dugumɔgɔw ta terenbariya koson, Ala ka o ta dugu jeni ka o bɛɛ faga (Damina 19).

Mogow bena taran Yesu togw koson
(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ni hera le ye dugukolo kan. Ne ma na ni hera ye de, ne nana ni kerékemuru le ye. ³⁵ Sabu ne nana ka na dence ni a face faran, ka na denmuso ni a bamuso faran, ka na furumuso ni a buranmuso faran. ³⁶ Mogw jugu bena ke a yere ta somogow le ye. ³⁷ Nka mogw o mogw be a face walama a bamuso kanu ka teme ne kan, o tigi te ne ta karamogodenya ja. Mogw o mogw fana be a dence walama a denmuso kanu ka teme ne kan, o tigi fana te ne ta karamogodenya ja. ³⁸ Ni mogw min ma a ta gbengbenyiri ta[‡], ka tugu ne ko, o tigi te ne ta karamogodenya ja. ³⁹ Ni mogw min b'a fe k'a nin kunmabo, o tigi bena bono a nin ra; nka ni mogw min ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin soro.»

Koruman baraji
(Marika 9.41)

⁴⁰ Yesu ko: «Ni mogw min sonna aw ma, o tigi sonna ne le ma; ni mogw min fana sonna ne ma, o tigi sonna ne cibaga le ma. ⁴¹ Ni mogw min sonna Ala ta cira do ma ka a minako ja a ta ciraya koson, cira be baraji min soro, o tigi bena o jogon soro. Ni mogw min fana sonna Alapasiranbaga ma ka a minako ja a ta Alapasiran koson, Alapasiranbaga be baraji min soro, o tigi bena o baraji jogon soro. ⁴² Ni mogw o mogw fana ka hali jisuma jifiye ja kelen doron di ne ta karamogoden do ma a ta karamogodenya koson, can ra ne b'a fo aw ye ko o tigi tena fon o baraji ra fiyewu.»

11

Yuhana ka a ta karamogodenw ci Yesu fe
(Luka 7.18-35)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fo a ta karamogoden tan ni fla ye ka ban tuma min na, a bora o yoro ra ka taga mogow karan, ka o waaju o yoro duguw ra.

² Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga tora kasobon konso, ka Yesu ta kokeninw kibaroya men. A ka a ta karamogodenw ci Yesu fe, ³ ka taga a pininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka do were le makonso?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw be kuma minw menna, ani aw be ko minw keto yera, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ⁵ ko: fiyentow be yeri kera, nabaraw be tagamana k'a ja, kunatow be keneyara, torogberenw be menni kera, mogw saninw be kununa ka bo saya ra, Kibaro Diman* be fora fagantanw ye fana. ⁶ Ni mogw min ma sigiya ne ta ko ra ka lanaya dabra, o tigi ta jana!»

Yesu ka Yuhana Batizerikebaga ko fo

⁷ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekora ka taga minke, Yesu kumana ja ma fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo konso minke o, aw tagara bin gbansan le ye fono b'a lamagara wa? ⁸ O te de! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mogw do le ye min ka fanjuman songogbelen do don wa? Aw yere k'a lon ko minw be fanjuman songogbelenw don, olugu be soro masasow le konso. ⁹ Ayiwa, aw tagara mun le ye kongo konso sa? Cira do lo wa? Jnhon, ne b'a fo aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan. ¹⁰ Sabu min sebera Kitabu konso ko Ala ko:

[‡] 10:38 10.38 Ka gbengbenyiri ta, o koro ye ka son tooro bee ma, ka son hali saya yere ma.

«A fɛ, ne bɛna ne ta ciraden ci ka taga i ja fɛ ka i ta sira labɛn i ye,»
 o ciraden ye Yuhana le ye. ¹¹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko muso si ma den
 woro fɔlɔ min ta bonya bɛ Yuhana Batizerikebaga ta bɔ. O bɛɛ n'a ta,
 Sankolo Masaya* ra, mɔgɔw bɛɛ ra fitini ka bon ni Yuhana ye. ¹² K'a
 damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra fɔ ka na se sisan ma, sankolo
 Masaya* ko kɛra fanga ko le ye, minw bɛ jija, olugu le b'a sɔrɔ. ¹³ Ciraw
 bɛɛ, ani cira Musa ta sariya* kitabu, o bɛɛ kumana Ala ta Masaya ko ra fɔ
 ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. ¹⁴ Ni aw kɔni b'a fɛ ka lɔ
 a ra, cira Iliya* min ko fɔra ko a bɛna na tuun, Yuhana le ye o ye. ¹⁵ Ni
 mɔgɔ min b'a fɛ ka faamuri kɛ, o ye jija ka mɛnni kɛ.»

¹⁶ Yesu ko: «Ne bɛ se ka bi mɔgɔw suma ni jɔntigiw le ye? Bi mɔgɔw
 kɛra i ko denmisennin minw siginin bɛ toron na kɛnɛgbɛ ra; dɔw bɛ pɛrɛn
 k'a fɔ o tɔɔgɔnninw ma ko:

¹⁷ «A fɛ, anw ka filɛn fiyɛ aw ye,
 aw ma dɔn kɛ!

Anw ka sangadɔnkiriw la aw ye,
 aw ma kasi!»

¹⁸ Sabu Yuhana nana, a tun tɛ domuni janaman kɛ, a tun tɛ minnifen
 min; o ko, ko jina le b'a ra. ¹⁹ Ayiwa, Min kɛra Adamaden ye*, ale nana,
 a bɛ domuni kɛ, a bɛ minni kɛ. O ko: «E, cɛ nin nogo ka bon kojugu!
 Dɔrɔminbaga lo, ninsaraminabagaw, ani mɔgɔ kɛwalejuguw teri lo.» Nka
 hakiritigiya min bɔra Ala ra, o bɛ lɔn mɔgɔ kɛwalew le fɛ.»

Yesu ka dugu dɔw mafiyɛnya

(Luka 10.13-15)

²⁰ O kɔ, Yesu tun ka kabako caman kɛ dugu minw kɔnɔ, a ka kɛ o
 duguw jaraki ye, sabu o dugumɔgɔw tun ma sɔn ka nimisa. ²¹ A ko:
 «Korazɛnkaw, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Bɛtisayidakaw, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ!
 Sabu kabako minw kɛra aw fɛ yan, ni o jɔgɔn tun kɛra Tiri, walama
 Sidɔn†, o dugumɔgɔw tun bɛna nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan,
 ka bɔrɔfaniw don o yɛrɛ ra, ka sigi bugurigbɛ ra. ²² O le kɔsɔn, ne b'a fɔ
 aw ye ko kiti lɔn na, Tirikaw, ani Sidɔnkaw ta kiti belɛn bɛna nɔgɔya ka
 tɛmɛ aw ta kan. ²³ Ayiwa, Kapɛrinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw
 ta dugu bɛna bonya ka se fɔ sankolo ma wa? Fiyewu! Aw bɛna jigi le ka
 se fɔ jahanama kɔnɔ; sabu kabako minw kɛra aw fɛ, ni o jɔgɔn tun kɛra
 Sodomu, o dugu tun bɛna to a nɔ ra fɔ ka na se bi ma. ²⁴ O le ra ne b'a fɔ
 aw ye ko kiti lɔn na, aw ta kiti bɛna gbɛleya ka tɛmɛ Sodomu ta kan.»

Yesu le bɛ laganfiya di mɔgɔ ma

(Luka 10.21-22)

²⁵ O wagati ra Yesu k'a fɔ ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo Matigi,
 ne bɛ baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuɔa hakiritigiw, ani a
 kolɔnbagaw ma, k'a yira denmisɛnw na. ²⁶ Can lo, Ne Fa Ala, ne bɛ i
 tando, sabu i k'a latige o cogo le ra ka kɔna ni i ta pumanya ye.

²⁷ «Ne Fa ka fɛn bɛɛ labla ne ye. Mɔgɔ si tɛ Dɛncɛ lɔn ni Fa Ala tɛ, mɔgɔ
 si fana tɛ Fa Ala lɔn ni Dɛncɛ tɛ, ani ni Dɛncɛ b'a fɛ k'a yira mɔgɔ min na.

²⁸ «Aw minw sɛgɛnin lo, ani aw minw dɛsɛnin lo aw ta doni kɔrɔ, aw ye
 na ne fɛ, ne bɛna lagandfiya di aw ma. ²⁹ Aw ye ne ta zu‡ la aw kan na, k'a

11:10 11.10 Nin kuma fɔra Malaki 3.1. * **11:14** 11.14 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli. † **11:21**
 11.21 Tiri ni Sidɔn dugumɔgɔw tun ye siya wɛrɛ mɔgɔw ye minw ta kɛwalew tun ka jugu kɔsɛbɛ.
 ‡ **11:29** 11.29 Zu: Nin ye sɛnekemisi tagamasiyɛn ye. Zu bɛ la a kan na, a bɛ doni ta. Ka baara kɛ
 Yesu ye, o ka nɔgɔn.

to ne ye aw karan, sabu ne sabarinin lo, ne majiginin lo fana; ni o kera, aw nin bena laganiya soro. ³⁰ Ne ta zu tako ka nagon, ne ta doni fana ka fiyen.»

12

Nenekirilon ta ko

(Marika 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Lon do, Yesu tun be temena foro do ce ma; o lon tun ye Nenekirilon* le ye. Kongo tun be karamogodenw na; o ka ke siman dow karikari ye ka o kisew jimi. ² Farisiw ka o ye minke, o ko Yesu ma ko: «A fle, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, i ta karamogodenw be o le kera!» ³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kongo tun ka Dawuda ni a tagamanogonw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa? ⁴ Dawuda ni a tagamanogonw donna Alabatoso kono ka sarakaburuw ta ka a jimi, k'a soro ale o, a tagamanogonw o, mogo si tun man kan k'a jimi ni sarakalasebagaw* doron te. ⁵ Aw ma a karan fana sariya ra ko Nenekirilon na, ko ni sarakalasebagaw ka baara ke Alabatosoba kono, ko o te jate kojugu ye wa? ⁶ K'a soro do be yan min ka bon ni Alabatosoba ye. ⁷ Ala ko: «Aw ye hina nagon na, ne be o le fe ka teme saraka kan*.» Ni aw tun ka o kuma koro lon, aw tun tena бага karamogodenw ma gbansan. ⁸ Sabu Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya be o le boro.»

Yesu ka ce boro faganin keneya

(Marika 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ O ko, Yesu tagara o yoro mogow ta karanso* ra. ¹⁰ Ce do tun be yi, min boro kelen faganin tun lo. O ka Yesu jininka ko: «Ka mogo keneya Nenekirilon* na, yala o daganin lo wa?» O tun be sababu do le jinina janko ka Yesu jaraki. ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Jon le be aw ra yan ko ni sagaden kelenpe b'a fe, ni o benna dinga kono Nenekirilon na, ko a te a mina k'a labo? ¹² Yala mogo man fisa ni saga ye pewu wa? Ka kojuman ke Nenekirilon na, o bennin lo kosebe.» ¹³ O ko, Yesu ko ce ma ko: «I boro foni!» A k'a boro foni minke, a boro keneyara ka ke i ko a boro to kelen.

¹⁴ Farisiw* bora ka taga nagon ye, janko ka cogo jini Yesu fagako ra. Nka Yesu bora o ta janfa koro ma; a bora ka taga.

Cira Ezayi tun ka kuma min fo Yesu ko ra

¹⁵ Yesu tagato, banabagato caman gbanna Yesu ko. A ka o bee keneya. ¹⁶ Nka a k'a fo o ye k'a gbeleya ko o kana ale ko fo mogow ye. ¹⁷ A ka o fo minke, cira Ezayi tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko Ala ko:

¹⁸ «Ne ta baaraden ye nin ye,

ne ka ale le panawoloma.

Ne ta mogo kanunin lo,

a ko ka di ne ye haali.

Ne bena ne Nin* don a kono,

a bena siya werew* karan terrenninya sira ra.

¹⁹ A tena sosori ke ni mogo ye,

a tena peren,

mogo tena a perenkan men sira kan yoro si.

²⁰ A tena hali bin karinin to karikari,

* 12:7 12.7 Nin kuma fora Oze 6.6, ani Matiyu 9.13.

a tena hali fitina fagatō tō dufa†.
A bena to o le kan fō ka na terenninya sigi yōrō bēe.
²¹ A tōgō bena kē siya wērē mōgōw bēe jigīya ye.»

Yesu ta fanga ma bō Setana ra
(*Marika 3.22-30; Luka 11.14-23*)

²² O ko, o nana ni jinato dō ye Yesu fē; o jinato tun ye fiyentō ye, ani bobo. Yesu ka a keneya; a kumana, ka yeri kē fana. ²³ Mōgōw kabakoyara fō ka o hakiri wuri. O ko: «O tuma Dawuda Mamaden* le tē cē nin ye wa?»
²⁴ Farisiw* ka o mēn minkē, o ko mōgōw ma ko: «Nin cē nin tē jinaw gbenna ni fēn wērē ye ni Setana ta sebagaya tē, jinaw kuntigiba.» ²⁵ Yesu tun ka o ta miiriya lōn; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mōgōw ka taran ka jōgōn kērē, o masaya bē halaki; ni dugu o dugu, walama ni lu o lu ta mōgōw fana ka taran ka jōgōn kērē, o dugu, walama o lu tē to a nō ra. ²⁶ Ni Setana bē a jēnjōgōnw gbēn, a kera i n'a fō a bē a yērē le kērera. O tuma a ta masaya bē se ka to a nō ra cogo di? ²⁷ Ayiwa, ni aw ko, ko ne bē jinaw gbenna jinaw kuntigiba tōgō le baraka ra, o tuma aw yērē ta mōgōw, olugu bē o gbenna jōn tōgō le baraka ra? Aw yērē ta mōgōw le bēna o kuma bēn aw kan. ²⁸ Nka i n'a fō ne bē jinaw gbenna Ala Nin le baraka ra, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fō aw ma. ²⁹ Mōgō bē se ka taga don cē barakaman dō ta so kōnō ten ko i bē a ta fēnw sonya, ni i ma se ka a yērē mina ka a siri fōlō wa? Ni i sera ka a mina ka a siri, o tuma i bē se ka a ta fēnw cē. ³⁰ Ayiwa, mōgō min tē ne fē, o tigi ye ne jugu le ye. Min tē ne demena ka a lajēn, o tigi bē a yērēgera le. ³¹ O le kosōn ne b'a fō aw ye ko: «Jurumun suguya bēe, ani kumajugu suguya bēe bē se ka yafa mōgōw ma. Nka ka kumajugu fō Nin Saninman* ma, o jurumun tē yafa fiyewu.» ³² Min kera Adamaden ye*, ni mōgō o mōgō ka kumajugu fō o ma, o tigi bēna o jurumun yafa sōrō; nka ni mōgō o mōgō ka kumajugu fō Nin Saninman ma, o jurumun tē yafa dunūpa ra yan, a tē yafa lahara fana.»

Yiri bē lōn a den fē
(*Luka 6.43-45*)

³³ «Ayiwa, aw y'a fō ko yiri ka jī, o tuma a den fana ka jī, walama aw y'a fō ko yiri man jī, o tuma a den fana man jī; sabu yiri bē lōn a den le fē. ³⁴ Aw fōnfōnninw! Ka juguya to aw kōnō, aw bē se ka kumapuman fō cogo di? Mōgō jusu fanin bē min na, a da bē o le fō. ³⁵ Mōgō jusupuman bē kōruman le bō a jusu ra k'a kē, nka mōgō jusujugu bē kojugu le bō a jusu ra k'a kē. ³⁶ Ne b'a fō aw ye ko kiti lōn na, mōgōw ka kumakolon o kumakolon bō o da ra, o bēna taga o bēe nafō Ala jā na. ³⁷ I darakuma le kosōn i bēna jō sōrō, i darakuma le fana kosōn i bēna jaraki.»

Farisiw ko Yesu ye tagamasiyēn dō kē
(*Marika 8.11-12; Luka 11.29-32*)

³⁸ Ayiwa, sariya karamōgōw* ni Farisi* dōw k'a fō Yesu ye ko: «An karamōgō, an b'a fē i ye tagamasiyēn dō kē an jā na.» ³⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Bi mōgōjuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fē ka tagamasiyēn dō le ye. Tagamasiyēn wērē tena kē o ye ni cira Yunusu‡ ta tagamasiyēn tē! ⁴⁰ Cira Yunusu ka tere saba ni su saba kē jēgēba kōnō cogo min na, Min kera

† **12:20** 12.20 Nin kumaw b'a yira ko Yesu tena a fanga digi desebagatōw kan, ani ko a tena fagantanw jigi tige. **12:21** 12.21 Nin kuma fora Ezayi 42.1-4. ‡ **12:39** 12.39 Cira Yunusu ta ko fora Yunusu 1-4.

Adamaden ye*, o fana bena tere saba ni su saba le ke kaburu ra. ⁴¹ Kiti lon na, Ninivekaw bena wuri ka aw bi mɔgɔw jaraki, sabu cira Yunusu ka olugu waaju minke, o nimisara; o bena aw jaraki, sabu mɔgɔ dɔ be yan bi min ka bon ni cira Yunusu ye, nka o beɛ n'a ta, aw ma nimisa. ⁴² Kiti lon na, Seba jamana masamuso[§] fana bena wuri ka bi mɔgɔw jaraki, sabu ale bora fɔ dunupa kun dɔ ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamɛn. A bena bi mɔgɔw jaraki sabu mɔgɔ dɔ be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw te o lamɛnna.»

(Luka 11.24-26)

⁴³ Yesu ko: «Ni jina bɔra mɔgɔ dɔ ra, o jina be taga yaalayaala kongo kɔnɔ ka laganfiyayɔrɔ jini, nka a te laganfiyayɔrɔ sɔrɔ. ⁴⁴ A b'a fɔ o le ra ko: <Ne bena seko ka taga ne bɔyɔrɔkɔrɔ ra.> A be seko o tigi fe, ka taga a sɔrɔ ko o tigi jusukun lakolon lo, i ko bon min kɔnɔ flanna k'a gbɛ, k'a labɛn ka na. ⁴⁵ O tuma a be taga jina wolonfla wɛrɛ jini ka na, minw ka jugu ni ale yɛrɛ ye; olugu bena don o jinatɔkɔrɔ ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka tɛmɛ a cogokɔrɔ kan. Ayiwa, bi mɔgɔjuguw ta bena ke ten le.»

Yesu be mɔgɔ minw jate a somɔgɔw ye

(Marika 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Ayiwa, ka Yesu to kuma ra jama fe, a bamuso ni a balemaw nana ka na lo kɛnɛ ma, ko o b'a fe ka kuma ni a ye. ⁴⁷ Dɔ ka o kuma lasɛ Yesu ma ko: «I bamuso ni i balemaw lɔnin be kɛnɛ ma, o ko o b'a fe ka kuma ni i ye.» ⁴⁸ Yesu ko o tigi ma ko: «Jɔn le ye ne bamuso ye, jɔn le ye ne balemaw ye?» ⁴⁹ A ka a boro sin a ta karamɔgɔdenw ma, k'a fɔ ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye. ⁵⁰ Ne Fa min be sankolo ra, mɔgɔ o mɔgɔ be ale sago ke, o tigi le ye ne balemace, ani ne dɔgɔmuso, ani ne bamuso ye.»

13

Simankisɛw ta talɛn

(Marika 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ O lon yɛrɛ ra, Yesu bɔra bon kɔnɔ ka taga sigi bada ra. ² Jama caman nana lajɛn a kɔrɔ, fɔ a ma na a donna ka sigi kurun dɔ kɔnɔ ji kan. Jama tora bada ra. ³ A ka kuma caman fɔ o ye ni talɛnw ye. A ko: «Sɛnɛkebaga dɔ le bɔra ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴ A seririkɛto, simankisɛ dɔw benbenna sirada ra; kɔnɔw nana o beɛ kunukunu. ⁵ Simankisɛ dɔw benbenna farayɔrɔw ra; o yɔrɔ bɔgɔmugu tun man ca. O siman falɛnna jooa jooa, sabu o ma don dugukolo ra ka se yɔrɔjan. ⁶ O kosɔn tere nana bɔ minke, o beɛ jajara, sabu o lilinw ma tagayɔrɔ sɔrɔ dugukolo jukɔrɔ. ⁷ Simankisɛ dɔw benbenna naniw cɛ ra; naniw wurira ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankisɛ dɔw benbenna dugukolonuman na. Olugu dɛnna; dɔw ka den kɛmɛ ke, dɔw biwɔrɔ, dɔw bisaba.» ⁹ Yesu ko: «Ni mɔgɔ min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamɛn.»

Yesu ka talɛnw lakun fɔ

(Marika 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Karamɔgɔdenw gbarara Yesu ra k'a pininka ko: «Mun kosɔn i be kuma ke talɛnw le ye k'a fɔ o ye?» ¹¹ Yesu ko o jaabi ko: «Sankolo Masaya* gundow lonniya dira aw le ma, nka a ma di olugu ma. ¹² Sabu dɔ be min

[§] 12:42 12.42 Saba jamana masamuso ta ko fɔra Masacew folo 10.1-10.

ƒe ka ban, do wɛɛ bɛna di o tigi le ma, k'a ta caya; nka do te min ƒe, hali fitini min b'a ƒe, o bɛna boɔi a ra. ¹³ O le koson, ne bɛ kuma o ƒe ni talenw ye, sabu olugu b'a ƒe, nka o te a ye; o bɛ o toro malo, nka o te a men, o te a faamu fana. ¹⁴ O cogo ra cira Ezayi tun ka kuma min fo o ta ko ra, o kɛra can ye, ko:

«Aw bɛna menni kɛ, nka aw tɛna faamuri kɛ;
aw bɛna flɛri kɛ, nka aw tɛna foyi ye.

¹⁵ Sabu nin jamana mɔgɔw ka o jusukun gbɛɛɛya.

O ka o torow datugu, ka o paw datugu,
janko o na kana yeri kɛ,
o toro kana menni kɛ,
o jusukun fana kana faamuri kɛ;
sabu o t'a ƒe ka yɛɛma ka na ne ƒe,
janko ne ye o kisi.»

¹⁶ Yesu ko a ta karamogɔdenw ma ko: «Aw kɔni, aw ta pana, sabu aw paw bɛ yeri kɛ, aw toro fana bɛ menni kɛ. ¹⁷ Can ra ne b'a fo aw ye ko aw bɛ min yera bi, cira caman ni Alajnasiranbaga caman tun b'a ƒe ka o ye, nka o m'a ye; aw bɛ min mɛnna, o tun b'a ƒe ka o men, nka o m'a mɛn.»

Yesu ka simankisew ta talen kɔɔ fo

(*Marika 4.13-20; Luka 8.11-15*)

¹⁸ «Ayiwa, aw ye simankise ta talen kɔɔ lamɛn: ¹⁹ Mɔgɔ do bɛ Ala ta Masaya* kumaw lamɛn, nka a te a faamu; o kuma min fora a ye, Setana bɛ na ka na o bo a jusukun na: o tigi le bɛ i ko simankise minw benbenna sirada ra. ²⁰ Simankise minw benbenna farayɔɔ ra, o kɔɔ ye mɔgɔ min bɛ Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn a ma joona joona ni ninsɔndiya ye; ²¹ nka o kuma te lilin don ka taga yɔɔjan o tigi kɔɔ. A ta miiriya yɛɛma ka di. O koson ni sege sera a ma, walama ni mɔgɔw ka a tɔɔɔ Ala ta Kuma koson, o bɛ kɛ sababu ye ka a kunnacɛn o yɔɔnin bɛɛ. ²² Simankise minw benbenna naniw cɛ ra, o kɔɔ ye mɔgɔ min bɛ kuma mɛn, nka dunuɔa ta kow hami, ani naforo jarabi bɛ a sɔɔ, ka kɛ sababu ye ka o kuma degu, a te foyi na. ²³ Simankise minw benbenna dugukoloɔnuman na, o kɔɔ ye mɔgɔ min bɛ Ala ta Kuma lamɛn, ka a faamu. A bɛ i ko siman min bɛ den; do bɛ den kɛmɛ kɛ, do biwɔɔɔ, do bisaba.»

Binjugu ta talen

²⁴ Yesu ka talen do wɛɛ la tuun; a ko: «Sankolo Masaya* bɛ i n'a fo sɛnɛkɛbaga do ta ko: a ka simanɔnuman seri a ta foro ra. ²⁵ Nka su ƒe, ka mɔgɔw to sunɔgɔ ra, a jugu tagara binjugu do kisew seri siman cɛ ra, ka taga. ²⁶ Ayiwa, siman nana falɛn tuma min na, ka wuri, ka den, binjugu fana falɛnna. ²⁷ Forotigi ta baaradenw nana a fo o matigicɛ ye ko: «An matigicɛ, o tuma i tun ma simanɔnuman le seri i ta foro ra wa? Binjugu boɔa min, ka na wuri a cɛ ra?» ²⁸ O matigicɛ ka o jaabi, ko: «Ne jugu do le ka o baara kɛ.» Baaradenw ko a ma ko: «I t'a a an ye taga o bonɔn wa?» ²⁹ O matigicɛ ko: «On-on, aw y'a to yi; binjuguw bɔnto aw kana na siman fana bonɔn ni a ye. ³⁰ Aw ye o bɛɛ to o ye wuri ɔgɔn ƒe yi fo ka taga simantigewagati se. Ni simantigewagati sera, ne bɛna a fo simantigɛbagaw ye ko: Aw ye binjugu bon folo, ka a siri, ka a jɛni. O ko, aw bɛ siman tige ka a ladon bondo kɔɔ.»

Ala ta Masaya be damina fitini le

(Marika 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Yesu ka talen do were la mogow ye tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo mutaridi kise. Ce do ka o kise ta ka taga a dan a ta foro ra. ³² O kise le ka dogo ka teme yiri tow bee kise kan; nka a nana falen minke, a wurira ka ke yiri ye, ka bonya ka teme foro yiri tow bee kan, fo konow bena o ta pagaw la a yiriborow ra.»

(Luka 13.20-21)

³³ A ka talen do were fo tuun. A ko: «Sankolo Masaya* be i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen doonin ke mugu caman na, a be mugu bee wuri ka a funu.»

(Marika 4.33-34)

³⁴ Yesu ka o kumaw bee fo mogow ye ni talenw le ye. A ma kuma o fe cogo were ra ni talenw te. ³⁵ O cogo ra Ala ta cira ka kuma min fo, o kera can ye, ko Ala ko:

«Ne bena ne da yele ka talenw le fo;
ko minw dogonin be kabini dunuƙa danwagati, ne bena o fo.»

Yesu ka binjugu ta talen korɔ fo

³⁶ O ko, Yesu hora jama korɔ ka taga don bon konɔ. A ta karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «Binjugu min wurira foro konɔ, o talen korɔ fo an ye.» ³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye, o le be simankiseɗuman seri. ³⁸ Foro, o ye dunuƙa ye; simankiseɗuman, o ye Ala ta Masaya* mogow ye; binjuguw, o ye Setana ta mogow ye. ³⁹ Jugu min ka binjugu kisew seri, o ye Setana ye; simantigewagati, o ye dunuƙa laban ye; simantigebagaw, o ye melekwew ye. ⁴⁰ Binjugu be bon ka a firi tasuma ra cogo min na, dunuƙa laban na, a bena ke ten le. ⁴¹ Min kera Adamaden ye*, ale bena a ta melekwew ci ka na mogolafiribagaw, ani kojugukebagaw bee sama ka o labo a ta Masaya ra, ⁴² ka o firi tasumaba ce ma; kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra. ⁴³ Nka mogɔ terenninw, olugu bena manamana i ko tere, o Fa Ala ta Masaya ra. Min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka menni ke.»

Ala ta Masaya nafa le ka bon

⁴⁴ Yesu ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fo naforo min tun dogonin be foro do konɔ. Ce min tagara bo a kan, ale ka a lalaga ka a dogo a no ra yi. A jusu diyaninba tagara a borofenw bee fiyeere ka na foro yere san kunkelen.

⁴⁵ «Sankolo Masaya be i n'a fo jagokebaga min tun be lulu numanmanw jinina. ⁴⁶ A nana lulu songoba do ye lon do, a tagara a borofenw bee fiyeere ka na o lulu san.

⁴⁷ «Sankolo Masaya be i n'a fo jo min firira ji ra. A be jege suguya bee mina. ⁴⁸ Ni a fara jege ra, o b'a sama ka na ni a ye jida ra kene ma. Jegeminabagaw be sigi ka jegew woloma. Minw ka ji, o be olugu bla minan konɔ. Minw man ji, o be olugu firi. ⁴⁹ Dunuƙa laban na a bena ke ten le. Melekwew bena mogojuguw woloma ka bo mogɔnumanw na, ⁵⁰ ka o firi tasumaba ra. Kasi ni jinjimi le bena ke o yoro ra.»

⁵¹ Ayiwa, Yesu ka karamogodenw jininka; a ko: «Aw ka nin kumaw faamu wa?» O ko: «Ɔnhɔn.» ⁵² A k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ni sariya karamogɔ* min ka son sankolo Masaya ma, ka karan a ra, o be lonniyakura

soro ka fara lonniyakoro kan. A be i n'a fo lutigi min be fen koro ni fenkura soro a ta naforo ra.»

*Nazaretikaw banna Yesu ra
(Marika 6.1-6; Luka 4.16-30)*

⁵³ Ayiwa, Yesu ka o talenw fo ka ban minke, a bora o yoro ra. ⁵⁴ A tagara a lamodugu ra. A tagara mogow karan o ta karanso* kono. A ta karan tun ka mogow kononban fo o ka ke a fo ye ko: «A ka nin hakiritigiya ni nin kabakow sebagaya soro min? ⁵⁵ Yirilosebaga dence le te wa? A bamuso togo le te Mariyamu ye wa? Yakuba ni Yusufu ni Simon ni Zude, olugu le te a dogocew ye wa? ⁵⁶ Yala a dogomusow bee te an fe yan wa! O tuma ale bora ni nin kow bee ye min?» ⁵⁷ O kow kera sababu ye ka o bee kunnacen, o ma la Yesu ra. Yesu k'a fo o ye ko: «Cira te dogoya yoro si, ni a yere ta dugu te, ani a yere ta so.» ⁵⁸ Yesu ma kabako caman ke o yoro ra, o mogow ta lanabariya koson.

14

*Yuhana Batizerikebaga fagacogo
(Marika 6.14-29; Luka 9.7-9)*

¹ Ayiwa, o wagati ra, jamanatigi Herodi* nana Yesu ko men. ² A ko a ta baaradenw ma ko: «Yuhana Batizerikebaga lo! A kununa ka bo saya ra le! O le koson sebagaya b'a fe ka kabakow ke.»

³ Ayiwa, Herodi tun ka Yuhana mina ka a siri ka a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le koson. ⁴ Sabu Yuhana tun k'a fo Herodi ye ko: «A bennin te ko i ye nin muso furu.» ⁵ Herodi tun b'a fe ka Yuhana faga. Nka a tun be siranna jama ja, sabu mogow tun be Yuhana jatera Ala ta cira le ye. ⁶ Ayiwa, Herodi worolon kunden nana se; ka o to o panagbe ra, Herodiyadi denmuso ka don ke mogow ye; a ko diyara Herodi ye, ⁷ fo a karira sungurunin ye ko ni a ka fen o fen daari ale fe, ale bena o di a ma. ⁸ Sungurunin bamuso k'a kononosu; sungurunin ko masace ma ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan do kono, k'a di ne ma yan sisan!» ⁹ O kuma ka masace panasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bee ja na, a ko, ko o ye a di a ma. ¹⁰ A ka mogow do ci ka taga Yuhana kunkolo tige kasobon kono. ¹¹ O ka a kunkolo bla minan do kono ka na a di sungurunin ma; a tagara a di a bamuso ma. ¹² Yuhana ta karamogodenw nana a su ta ka taga a sutara. O tagara o kibaroya fo Yesu ye.

*Yesu ka domuni di jama ma
(Marika 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)*

¹³ Yesu ka o kibaroya men minke, a bora o yoro ra ka don kurun do kono ka ji tige, ka taga yoro do ra kongo kono a danna. Mogow nana o lon minke, o bora o ta duguw kono ka tugu a ko o sen na. ¹⁴ Yesu bora kurun kono minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra. Banabagato minw tun be o ce ra, a ka olugu keneya. ¹⁵ Wulada nana se minke, karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «A fe, an be kongo le kono yan, wagati fana janfara. Jama labla, o ye taga kerfeduguw ra ka taga domuni san.» ¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «O man kan ka taga yoro were ra. Aw yere ye domuni di o ma!» ¹⁷ Karamogodenw ko Yesu ma ko: «Burukun looru ni jegeden fla doron le be an fe.» ¹⁸ Yesu ko: «Aw ye na ni o ye yan.» ¹⁹ A ko mogow ye sigi dugu ma binmisenw kan. A ka burukun looru ni jegeden fla ta ka a ja korota

san fe ka baraka la Ala ye. O ko, a ka buru tigetige k'a di karamogodenw ma; olugu k'a tarantaran jama ra. ²⁰ Mogo bee ka domuni ke fo ka fa. O ko, burukunkurunw ni jerge to minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye. ²¹ Mogo minw tun ka o domuni ke, olugu ra cew tun be mogo waga looru bo; musow ni denmisenw ma jate.

Yesu tagamana ji kan

(Marika 6.45-52; Yuhana 6.15-21)

²² O ko, Yesu ka karamogodenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale na, sani ale ye jama labla. ²³ Yesu ka jama labla minke, a yelenna kuru kan ka Ala daari a kelen na. A kelen tora yi fo ka na su ko. ²⁴ O y'a soro karamogodenw ta kurun yoro tun janyara bada ra ka ban. Fono nana ke o kunben ye; jikuruw ka ke o ta kurun fifafifa ye. ²⁵ Su dugutarama fe, Yesu tagamana ji kan ka taga o no fe. ²⁶ Karamogodenw nana Yesu tagamato ye ka na ji kan minke, o ja tigera; o ko, ko su do ja lo. O siranna, fo o ka ke kule ci ye. ²⁷ O yoronin bee, Yesu ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!» ²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni ele lo, a fo ne ye tagama ji kan ka taga i no fe.» ²⁹ Yesu ko: «Na!» Piyeri bora kurun kono ka ke tagama ye ji kan ka taga Yesu fe. ³⁰ Nka Piyeri nana a ye ko fono be bonyara minke, a siranna. A nana ke jigi ye ji jukoro minke, a perenna ko: «Matigi, ne kisi!» ³¹ O yoronin kelen bee Yesu k'a mina, k'a fo a ye ko: «I ta lanaya le ka dogo. Mun na i sigiyara?» ³² O donna kurun kono. Fono lora. ³³ Mogo to minw tun be kurun kono, olugu bee ka o kinbiri gban Yesu koro; o ko: «Can ra, Den min bora Ala ra*, ele lo.»

Yesu ka banabagatow keneya Zenesareti mara ra

(Marika 6.53-56)

³⁴ Yesu ni a ta karamogodenw ka ba tige; o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra. ³⁵ O yoro mogow ka Yesu ye minke, o ka a lon. O ka o kibaro lase yorow bee ra. Mogow nana ni banabagatow bee ye. ³⁶ Mogow tun b'a daarira ko a ye sabari k'a to olugu ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Min o min magara a ra, o bee keneyara.

15

Farisu ni sariya karamogow ta landakow

(Marika 7.1-13)

¹ Ayiwa, Farisiw* ni sariya karamogo* dow bora Zeruzalemu ka na Yesu fe, ka na a jininka ko: ² «Mun koson i ta karamogodenw be an bemaw ta landaw cenna? O te o tege ko* ka soro ka domuni ke!» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw do? Mun na aw fana be aw ta landaw ta ka Ala ta sariya* cen?» ⁴ Ala ko: «I fa ni i ba bonya,» ko: «Ni mogo min ka kumajugu fo a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga†.» ⁵ Nka aw ko, ko ni mogo min k'a fo a face walama a bamuso ye ko a tun b'a fe ka fen min di a ma, ko a ka o di Ala ma saraka ye, ko o tuma jagboya te tuun ko o tigi ye fen di a face walama a bamuso ma. ⁶ Ayiwa, o cogo ra, aw ka Ala ta Kuma ke fengbansan ye, ka aw ta landakow le ta. ⁷ Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fo aw ta ko ra, o benna kosobe, ko Ala ko: ⁸ «Nin mogow koni b'a fo o da ra le ko o be ne bonya,

* **15:2** 15.2 Farisiw ta tegekocogo tun be ke ka kana ni o ta landaw le ye. † **15:4** 15.4 Nin kumaw fora Bori 20.12; Sariya 5.16; Bori 21.17; Sarakalasebagaw 20.9.

k'a soro o jusukun yoro ka jan ne ra!

⁹ O be ne batora gbansan le, sabu o be adamadenw ta landa sigininw le ta ka mogow karan o ra.» »

Fen minw be se ka mogow lanogo

(Marika 7.14-23)

¹⁰ O ko, Yesu ka jama wele k'a fo o ye ko: «Aw ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebɛ. ¹¹ Fen min be don mogow da ra, o te mogow lanogo; nka min be bo a da ra, o le be a lanogo.» ¹² Yesu ka o kuma fo minke, a ta karamogodenw gbarara a ra; o ko a ma ko: «I m'a lon ko i ta kuma digira Farisiw* ra wa?» ¹³ Yesu ko: «Ne Fa min be sankolo ra, ni ale yere ma yiri o yiri turu, o beɛ bena bon ka bo yi le.» ¹⁴ A ko: «Aw ye Farisiw to yi. Fiyentow lo; olugu yere le fana ye nagon ta bereminabagaw ye. Ni fiyentow do ka do were ta bere mina, o fla beɛ le bena ben dinga konɔ.»

¹⁵ Piyeri ko Yesu ma ko: «O kuma korɔ fo an ye.» ¹⁶ Yesu ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? ¹⁷ Aw m'a lon ko domunifen o domunifen be don mogow da ra, o be taga a konobara le ra wa, o ko o tigi be taga so ko, ka o fenw labo wa? ¹⁸ Nka kuma minw be bo mogow da ra, o be bo a jusukun le ra; o le be mogow lanogo. ¹⁹ Miiriyajuguw be bo mogow jusukun le ra; o le be mogow bla mogofaga ra, ani jɛneya, ani jatoya, ani sonyari, ani faninya seereyaw, ani togocenri. ²⁰ O kow le be mogow lanogo; nka ka domuni ke ni i tegekobari ye, o te mogow lanogo.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra

(Marika 7.24-30)

²¹ Yesu bora o yoro ra, ka taga Tiri ni Sidon mara ra. ²² Ayiwa, Kanaanakamusu do tun siginin be o mara ra; ale nana Yesu fe ka na kule, ko: «Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma. Jina do be ne denmuso tɔɔra kosebɛ!» ²³ Nka Yesu ma foyi fo. A ta karamogodenw gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «I te muso labla wa? A fle, a be kulera an ko cogo min na!» ²⁴ Yesu ko: «Ala ka ne ci Izirayelimogow doron le fe, minw be i ko saga tununinw.» ²⁵ Nka muso nana a kinbiri gban Yesu korɔ, k'a fo a ye ko: «Matigi, na ne deme.» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ka denmisenw ta domuni ta ka o firi wurudenninw korɔ, o man ji.» ²⁷ Muso ko: «Matigi, o ye can ye, nka lutigi domuniketo, domuni murumuru minw be benben, wurudenninw be o domu de!» ²⁸ A ka o fo minke, Yesu ko: «E, muso, i ta lanaya ka bon. I ka min jini, o ye ke i ye.» O yoronin beɛ ra, muso ta den keneyara.

Yesu ka banabagato caman keneya

²⁹ Yesu bora o yoro ra, ka na Galile ba kerefeyorow ra. A sera yoro do ra, a yelenna kuru do kan ka sigi. ³⁰ Jamaba nana a fe ni nabaraw ye, ani fiyentow, ani senkelenw, ani bobow, ani banabagato suguya caman were. O nana olugu beɛ bla Yesu korɔ; a ka o beɛ keneya. ³¹ Jama k'a ye minke ko bobow kumana, senkelenw tagamana, nabaraw be tagamana, fiyentow ja yelera, o beɛ jusu diyara. O ka Izirayeli* ta Ala tando.

Yesu ka domuni di jama caman ma

(Marika 8.1-10)

³² Yesu k'a ta karamogodenw wele k'a fo o ye ko: «Nin jama hina be ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne korɔ yan, foyi te o boro k'a domu.

Ne t'a fe ka o kongoto bla ka taga, ni o te, o baraka bena ban sira ce.»
³³ Karamogodenw ka Yesu jaabi ko: «An bena buru soro min kongokolon kono yan, janko nin jamaba ye domuni ke ka fa?» ³⁴ Yesu ko o ma ko: «Burukun jori le be aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla, ani jegeden fitini dama dama.» ³⁵ Yesu ko mogow ye sigi dugu ma. ³⁶ O ko, a ka o burukun wolonfla ni jegew ta, ka baraka la Ala ye, ka o tigtigte, ka o di a ta karamogodenw ma; karamogodenw k'a tarantaran jama ra. ³⁷ Jama bee ka domuni ke fo ka fa. Burukunkurun ni jeye to min tora, o ka o ce ka segi wolonfla fa. ³⁸ Mogo minw tun ka domuni ke, o ra cew tun ye ce waga naani; musow ni denmisenw ma jate. ³⁹ O ko, Yesu ka jama labla, ka don kurun do kono ka taga Magadankaw ta mara ra.

16

Farisiw ni Sadusiw ko Yesu ye tagamasiyen do yira olugu ra (Marika 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Ayiwa, Farisiw* ni Sadusi* dow nana Yesu fe; o tun b'a fe ka Yesu korobo le. O ko Yesu ma ko a ye tagamasiyen do ke ka a yira olugu ra, min b'a yira ko a bora Ala ra. ² Yesu ka o jaabi ko: «Ni wulada sera, ni aw ka sankolo na wulennin ye, aw b'a fo ko sanji te ben. ³ Sogomada fe ni aw ka san na finnin ye, aw b'a fo ko sanji be ben bi, sabu san na finna. Ayiwa, ni aw be sankolo na cogoya ye k'a lon, mun na aw te se ka nin wagati ta kow tagamasiyenw faranfasi ka o lon fana? ⁴ Bi mogojuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen do le ye. Tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te!» Yesu ka o fo minke, a bora o koro ka taga.

Farisiw ni Sadusiw ta burufunufen (Marika 8.14-21)

⁵ Ayiwa, Yesu ta karamogodenw tagato ba ko, o tun pinana o ma buru ta. ⁶ Ayiwa, Yesu nana a fo o ye ko: «Aw ye aw yere korosi Farisiw* ni Sadusiw* ta burufunufen na de!» ⁷ Karamogodenw ka ke a fo ye jagon ye ko: «An ma buru ta minke, o koson a be nin kuma fora!» ⁸ Yesu tun ka o ta miiriya lon minke, a ko: «Aw ta lanaya ka dogo de! Mun koson aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o koson ne ka nin kuma fo? ⁹ Wagati min ne ka burukun looru di mogo waga looru ma, o k'a domu ka fa, mogow fanin ko aw ka segi na dama min ce buru to ra, aw hakiri te o ra wa? Aw ma o faamu wa? ¹⁰ Ani ne ka burukun wolonfla di mogo waga naani ma minke, aw ka segi na dama min soro buru to ra, aw hakiri te o fana ra wa? ¹¹ Ne ko minke ko aw ye aw yere korosi Farisiw, ani Sadusiw ta burufunufen na, mun na aw te a faamu ko buru min be domu, ko ne te o le ma?» ¹² O yoro ra karamogodenw ka soro k'a faamu ko a tun te burufunufen yere le ma, nka a tun b'a fe k'a fo ko o ye o yere korosi Farisiw* ni Sadusiw* ta karan le ra.

Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye (Marika 8.27-30; Luka 9.18-21)

¹³ Yesu tagara se Sezare Filipi mara ra minke, a ka a ta karamogodenw nininka ko: «Mogow be ne jafera jontigi le ye de, ne Min kera Adamaden ye*?» ¹⁴ Karamogodenw ko: «Dow ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dow ko i ye cira Iliya* le ye, dow ko i ye cira Yere mi le ye, walama cira

* 16:14 16.14 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

dɔ wɛrɛ.» ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jɔntigi le ye?» ¹⁶ Simɔn Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min panawoloma, ani Den* min bɔra Ala panaman na.» ¹⁷ Yesu k'a jaabi, ko: «Yunusu dence Simɔn, ele ta jana, sabu i ka min fɔ, o ma bɔ adamaden na; ne Fa min be sankolo ra, a bɔra ale le ra. ¹⁸ Ne fana b'a fɔ ko ele ye Piyeri† ye; ne bena ne ta lanabagaw ta jenkuru* lɔ kabakuru min kan, ele le ye o kabakuru ye. Setana ni a ta sebagaya tena se sɔrɔ o jenkuru kan. ¹⁹ Ne bena sankolo Masaya* lakilew di i ma. Ni i ka fen o fen siri dugukolo kan yan, o bena siri sankolo ra; ni i fana ka fen o fen foni dugukolo kan yan, o bena foni sankolo ra fana.» ²⁰ Yesu k'a fɔ karamɔɔdenw ye k'a gbeleya ko o kana a fɔ mɔɔ si ye ko ale le ye Kisibaga ye.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Marika 8.31-9.1; Luka 9.22)*

²¹ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, Yesu ka ke a yira ye a ta karamɔɔdenw na, ko jagboya lo ale ye taga Zeruzalemu, ka taga tɔɔrɔ kosebe cekɔrɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔɔw* boro; ko o bena ale faga, nka a tere sabanan, ale bena kunu. ²² Ayiwa, Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, k'a mafiyenya o kuma kosɔn, ko: «Matigi, Ala ye an kisi o ma! Nin ko jɔɔɔn tena se i ma fiyewu.» ²³ Yesu k'a ja nuna k'a fɔ Piyeri ma ko: «Bɔ ne ko, ele setanamɔɔ! Ele ye ne kunnacnbaga le ye; sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fɔ adamadenw sago.»

Mɔɔɔ be tugu Yesu kɔ cogo min na

²⁴ O kɔ, Yesu ko a ta karamɔɔdenw ma ko: «Ni mɔɔɔ min b'a fe ka tugu ne nɔ fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne kɔ. ²⁵ Sabu ni mɔɔɔ o mɔɔɔ b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bɔnɔ a nin na; nka ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, o tigi bena a nin sɔrɔ. ²⁶ Ni mɔɔɔ ka dunɔna be sɔrɔ, ka taga bɔnɔ a nin na lahara, dunɔnasɔrɔ ka mun le ja o tigi ye? Mɔɔɔ be se ka mun le di min be se ka a nin kunmabɔsara ye? ²⁷ Min kera Adamaden ye*, lon min na o bena na ni a Fa ta nɔɔrɔ ye, ani a ta melekew, o lon na a bena be sara ka kapa ni a tigi kecogo ye. ²⁸ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw lonin be yan bi, o dow tena sa fiyewu, fɔ Min kera Adamaden ye, o ye o nato ye ka na sigi a ta masaya ra.»

17

*Yesu nɔɔrɔ yirara karamɔɔdenw na
(Marika 9.2-13; Luka 9.28-36)*

¹ Ayiwa, tere wɔɔrɔ temenin kɔ, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yakuba balemace Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamiyan dɔ kan o danna. ² O yɔrɔ ra, Yesu cogoya yelemanana o ja na. A pada manamanana i ko tere, a ta faniw gbera pepe i ko yeelen. ³ O kɔ, karamɔɔɔden saba ka cira Musa ni cira Iliya* ye, o be kumana ni Yesu ye. ⁴ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, an nana yan minke, o jana de! Ni i sɔnna, ne bena fanibon saba lɔ: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» ⁵ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba dɔ manamanatɔ nana o be datugu. O ka kumakan dɔ men ka bɔ o sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali. Aw y'a lamen!» ⁶ Karamɔɔɔden saba ka o kuma men minke, o

† 16:18 16.18 Piyeri tɔɔɔ koro le ye ko kabakuru. * 17:3 17.3 Iliya: Dow b'a fɔ a ma ko Eli.

sirankojugu fe o bee benna ka o ja biri dugu ma. ⁷ Nka Yesu gbarara o ra ka a boro la o kan, k'a fo o ye ko: «Aw kana siran, aw ye wuri.» ⁸ O ka o ja korota minke, o ma mog'o si ye ni Yesu kelen te.

⁹ Ayiwa, ka o jigito to ka bo kuru kan, Yesu ka nin kuma fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw ka ko min ye, aw kana o fo mog'o si ye folo, fo Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bo saya ra.»

¹⁰ O ko, karamogodenw ka Yesu jininka ko: «Mun koson sariya karamogow* b'a fora ko: <Cira Iliya le ka kan ka kon ka na folo?> » ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo Iliya le ka kan ka na folo ka fen bee laben. ¹² Nka ne b'a fo aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka mogow m'a lon; o ka a ke o sago ye. O cogo kelen le ra, Min kera Adamaden ye, ale fana bena tooro o boro.» ¹³ Karamogodenw k'a lon o tuma ra ko a tun be kumana o fe Yuhana Batizerikebaga ta ko le ra.

Yesu ka den jinato do keneya
(Marika 9.14-29; Luka 9.37-43a)

¹⁴ Yesu ni o karamogodenw nana se jama koro tuma min na, ce do nana a kinbiri gban Yesu koro k'a fo ko: ¹⁵ «Ne Matigi, sabari ka ja ne dence ma. Kirikirisiyen le b'a ra, a b'a toorora kosebe; wagati dow ra a be ben tasuma ra, wagati dow ra a be ben ji ra. ¹⁶ Ayiwa, ne nana ni a ye i ta karamogodenw fe, nka o ma se ka a keneya.» ¹⁷ Yesu ko: «Aw mogojugu lanabariw, ne bena to ni aw ye fo tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bena aw ta kow sonmina fo ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fe yan.» ¹⁸ Yesu songora jina ra; jina bora den na; a keneyara o yoronin kelen bee ra.

¹⁹ Yesu ta karamogodenw gbarara a koro ka a jininka o danna ko: «Mun koson anw ma se ka nin jina gben?» ²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta lanaya ka dogo kojugu. Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise† bo, ni aw tun k'a fo nin kuru ye ko: <Bo i no ra ka taga yan fe,> a tun be bo a no ra. Foyi si tun tena aw kapa. ²¹ [Nka nin jina jagon koni, foyi te se ka ale bo ni sundon ni Aladaari te.]»

Yesu k'a ta saya ko fo tuun
(Marika 9.30-32; Luka 9.43-45)

²² Ayiwa, ka karamogodenw bee lajennin to jagon fe Galile mara ra, Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bena o mina k'a don mogow boro. ²³ O bena a faga, nka a saya tere sabanan a bena kunu.» O kuma ka karamogodenw jusu kasi kosebe.

Yesu ka Alabatosoba wari sara

²⁴ Yesu ni a ta karamogodenw sera Kaperinahumu minke, Alabatosoba ta ninsaraminabagaw gbarara Piyeri ra ka a jininka ko: «Aw karamogo te Alabatosoba wari sara wa?» ²⁵ Piyeri ka a jaabi ko: «A b'a sara.» Piyeri donto bon kon, Yesu folora ka kuma ta k'a fo ko: «Simon, i be mun miiri? Nin dunupa masaw be ninsongo walama wusugu mina jon le fe? Jamanadenw wa, walama lonanw?» ²⁶ Piyeri ka Yesu jaabi ko: «Lonanw lo.» Yesu ko: «O tuma jamanadenw man kan ka a sara. ²⁷ O bee n'a ta, an t'a fe ka ko do ke min be digi nin mogow ra. O ra, taga ba ra ka taga dulen bla ji ra; i bena jeye folo min mina, i ye o sama ka bo, ka a da waga.

† 17:20 17.20 Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dogo ka teme simankise tow bee kan.

I bena wari do soro a da ra; i be o bo ka na ne ta wari ni ele ta wari sara ni o ye.»

18

Mogo min ye namogo ye Ala ta Masaya ra

(Marika 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Ayiwa, o wagati ra, karamogodenw gbarara Yesu ra ka a jininka ko: «Jontigi le ye namogo ye Ala ta Masaya* ra?» ² O tuma Yesu ka denfitini do wele, ka na o lo o ce ra, ³ k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma aw cogoya ye lema ka ke i ko denfitiniw, aw tena don sankolo Masaya ra fiyewu. ⁴ Mogo min ka a yere majigi ka ke i n'a fo nin denmisen, o tigi le ye namogo ye sankolo Masaya ra. ⁵ Ni mogo o mogo ka nin denfitini jagon do mina ka na ne togo koson, o tigi ka ne yere le mina ka ja.»

Fen minw be mogo bla jurumun na

(Marika 9.42-48; Luka 17.1-2)

⁶ «Nka nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mogo do ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bo lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba do le dulon o tigi kan na ka a firi kogoji ra.

⁷ «Bono be dununamogow soro o ta kunnacennikow koson, sabu o kunnacenni kow ke ye jagboya le ye. Nka mogo min be ke sababu ye ka o ke, bono bena o tigi soro!

⁸ «Ayiwa, ni i boro kelen walama ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yorojan; sabu ka taga don ni i boro kelen walama ni i sen kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi walama i senflatigi ye taga firi jahanama ra tasuma banbari konoyi. ⁹ Ayiwa, ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wogobi ka a firi yorojan; sabu ka taga don ni i paden kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama tasuma ra. ¹⁰ Aw ye aw yere korosi, aw kana nin denmisen do dogoya, sabu ne b'a fo aw ye ko o ta melekew be ne Fa Ala ja korosankolo ra tuma be. ¹¹ [Sabu Min kera Adamaden ye*, o nana mogo tununinw le jini ka o kisi.]»

Saga tununin ta ko

(Luka 15.3-7)

¹² Yesu ko: «Aw b'a miiri di? Ni saga keme be ce do fe, ni kelen ka tunu, a te a to bikononton ni kononton to kongori kan yi ka taga saga tununin yoropini wa? ¹³ Ayiwa, ni a k'a ye, a be ninsondiya min soro, a te o ninsondiya jagon soro to bikononton ni kononton koson. ¹⁴ O cogo kelen na, aw Fa Ala min be sankolo ra, ale t'a fe nin denmisenw ra hali kelenye ye tunu.»

Yesu ko balemaw ka kan ka yafa jagon ma

¹⁵ «Ayiwa, ni i balema ka kojugu do ke, taga kuma ni a ye, i kelen ni a kelen. Ni a sonna i ta kuma ma, aw ta balemaya be to a no ra. ¹⁶ Nka ni a ma son ka i lamem, i ye mogo kelen, walama mogo fla fara i yere kan, aw ye taga a fe, janko o ko bee ye panabo ka kaja ni seere fla, walama ni seere saba ta kuma ye. ¹⁷ Nka ni a banna ka aw lamem, a fo lanabagaw ta jenkuru ye; ni a ma son ka lanabagaw ta jenkuru* fana lamem, o tuma, i ye a jate i ko Alalonbari, walama i ko ninsaraminabaga. ¹⁸ Ayiwa, can ra,

ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka fɛn o fɛn siri dugukolo kan yan, o bɛna siri sankolo ra; ni aw ka fɛn o fɛn foni dugukolo kan yan, o bɛna foni sankolo ra fana.

¹⁹ «Ne b'a fɔ aw ye fana ko dugukolo kan yan ni aw ra mɔgɔ fla ka bɛn ko o ko ra ka a daari, ne Fa Ala min bɛ sankolo ra, ale bɛna o di aw ma.

²⁰ Sabu ni mɔgɔ fla, walama mɔgɔ saba ka ɲɔgɔn lajɛn yɔrɔ o yɔrɔ ne tɔgɔ ra, ne bɛ kɛ ni o ye.»

Baaradenjugu yafabari ta ko

²¹ Ayiwa, Piyɛri gbarara Yesu ra ka a ɲininka ko: «Matigi, ni ne balema bɛ ne hake ta, ne ka kan ka yafa a ma ka se fɔ ɲinaga jori le? ɲinaga wolonfla wa?» ²² Yesu ko: «Ɔn-ɔn, ne m'a fɔ i ye ko ɲinaga wolonfla de, nka fɔ ɲinaga biwolonfla sigiyɔrɔma wolonfla.

²³ «Sankolo Masaya* bɛ i n'a fɔ masace min tun b'a fɛ ka a ni a ta baaradenw ta warikow ɲanabɔ. ²⁴ Ka o to o jate ra, o nana ni baaraden dɔ ye a fɛ, ko a ta wari waga camanba juru bɛ o ra. ²⁵ Nka se tun t'a ye ka o juru sara minke, a matigice ko o ye a fiyeere, ale ni a muso ni a ta denw, ani a borofɛnw bɛɛ, janko ka juru sara. ²⁶ Ayiwa, o baaraden k'a yɛrɛ firi dugu ma, k'a kinbiri gban a matigice kɔrɔ, k'a daari kosebe, ko: <Sabari ka muɲu, ne bɛna juru bɛɛ sara!> ²⁷ A makari k'a matigice mina; a matigice ka a ta juru bɛɛ to a ye, ko a ye taga.

²⁸ «O baaraden bɔra minke, ale tagara bɛn ni a baaradenɲɔgɔn dɔ ye, a ta wari deniye kɛmɛ* juru tun bɛ o ra. A ka o kan cɛ, ka a kan dɛrɛ, k'a fɔ a ye ko: <Ne ta juru min bɛ i ra, a sara!> ²⁹ A tɔɲɔgɔnce benna ale fana sen kɔrɔ, k'a daari ni makarikanw ye, ko: <Sabari ka muɲu, ne bɛna i ta juru sara.> ³⁰ Nka a ma sɔn! A tagara cɛ bla kaso ra, ko fɔ ale ta wari bɛɛ ye na sara ka ban. ³¹ A baaradenɲɔgɔnw ka o ye minke, o ko ka olugu jusu tɔrɔ kosebe. O tagara o kow bɛɛ lakari o matigice ye. ³² O tuma, o matigice ka o baaraden wele ka na a fɔ a ye ko: <Baaradenjugu! Ne tun ka i ta juru bɛɛ to i ye, sabu i ka ne daari ko ne ye sabari. ³³ Ne makarira i ra cogo min na, i fana tun tɛ se ka makari i tɔɲɔgɔn na ten wa?> ³⁴ A matigice tun dimina kosebe; a ka baaraden bla kaso ra janko a ye taga tɔrɔ yi, fɔ a ye a ta juru bɛɛ sara ka ban.»

³⁵ Yesu ko: «Aw ra, ni min tɛ sɔn ka yafa a balema ma ni a jusukun bɛɛ ye, ne Fa Ala min bɛ sankolo ra, ale bɛna o tigi mina o cogo le ra.»

19

Yesu ko furu man kan ka sa (Marika 10.1-12)

¹ Ayiwa, Yesu ka mɔgɔw karan ka ban tuma min na, a bɔra Galile mara ra, ka taga Zude mara yɔrɔ dɔ ra, min bɛ Zuriden ba ko fɛ. ² Jamaba gbanna a ko; a ka o ta banabagatɔw keneya o yɔrɔ ra yi.

³ Farisi* dɔw gbarara Yesu ra; o tun b'a fɛ k'a kɔrɔbɔ le. O k'a ɲininka ko: «Yala ka kaɲa ni sariya* ye, cɛ bɛ se ka a muso bla sababu bɛɛ kosɔn wa?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Kitabu ka min fɔ, aw ma o karan wa? A ko: <Dunɲa damina ra, Danbaga ka cɛ ni muso le dan.> ⁵ A ko: <O le kosɔn cɛ bɛ bɔ a face ni a bamuso kɔrɔ, ka nɔrɔ a muso ra. O fla bɛ jɛn ka kɛ mɔgɔ

* **18:28** 18.28 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekebaga ta tere kelen baara sara le ye. **19:4** 19.4 Nin kuma fɔra Damina 1.27; 5.2.

kelen ye.» ⁶ O tɛ jate mɔɔɔ fla ye tuun; o bɛ jɛn ka kɛ mɔɔɔ kelen ye. O le kosɔn, Ala ka min jɛn k'a kɛ kelen ye, mɔɔɔ si kana o faran ka bɔ jɔɔɔn na.»

⁷ Farisiw* ka Yesu jɛninka tuun ko: «O tuma mun kosɔn cira Musa k'a fɔ ko cɛ ye furusasebɛ di a muso ma ka a bla?» ⁸ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbeleya le kosɔn cira Musa sɔnna ko aw ye aw ta musow bla; ni o tɛ, dunuɔa damina ra a tun ma fɔ ten. ⁹ Ne kɔni b'a fɔ aw ye ko ni cɛ o cɛ k'a muso bla ka muso wɛrɛ furu, o cɛ bɛ jɛneya le kera, fɔ ni a kera ko o muso tun bɛ cɛ wɛrɛ le fɛ.»

¹⁰ Yesu ta karamɔɔɔdenw ko a ma ko: «Ni cɛ ka kan k'a kɛ ten ni a muso ye, o tuma furubariya le ka fisa.» ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Mɔɔɔ bɛɛ tɛ se ka sɔn nin kuma ma, fɔ ni Ala yɛrɛ ka a se di minw ma. ¹² Sababu caman bɛ mɔɔɔw bla furukebariya ra: Dɔw worora ni o ta ye; dɔw ta ye adamadenw nɔ ye, dɔw fana ta kun ye Ala ta Masaya* ko ye. Ni mɔɔɔ min bɛ se ka sɔn nin kumaw ma, o tigi ye sɔn o ma.»

*Yesu ka dugawu kɛ denmisenw ye
(Marika 10.13-16; Luka 18.15-17)*

¹³ Ayiwa, mɔɔɔ dɔw nana ni denmisen dɔw ye Yesu fɛ, janko a ye a boro la o kan ka Ala daari o ye; nka karamɔɔɔdenw ka o mɔɔɔw mafiyɛnya. ¹⁴ Yesu ko o ma ko: «A y'a to denmisenw ye na ne fɛ, aw kana o bari; sabu mɔɔɔ minw bɛ i ko denmisenw, sankolo Masaya* ye olugu le ta ye.» ¹⁵ O kɔ, a ka a boro la o kan ka dugawu kɛ o ye, ka sɔrɔ ka taga ka bɔ o yɔrɔ ra.

*Cɛ naforotigi ta ko
(Marika 10.17-31; Luka 18.18-30)*

¹⁶ Ayiwa, cɛ dɔ gbarara Yesu ra k'a jɛninka ko: «An karamɔɔɔ, ne ka kan ka kɔnuman juman le kɛ, janko ne ye jɛnamanya banbari sɔrɔ?» ¹⁷ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun kosɔn i bɛ ne jɛninka kɔnuman ko ra? Ala kelenpe le ka jɛ. Ni i b'a fɛ ka jɛnamanya banbari sɔrɔ, i ka kan ka Ala ta sariyaw* tagama.»

¹⁸ Cɛ ko: «O ye sariya jumanw ye?» Yesu ka o jaabi ko: «I kana mɔɔɔ faga; i kana jɛneya kɛ; i kana sonyari kɛ; i kana faninya fɔ ka a la i mɔɔɔɔɔɔɔn na; ¹⁹ i fa ni i ba bonya; i mɔɔɔɔɔɔɔn kanu i ko i yɛrɛ.» ²⁰ O kanbelen ko Yesu ma ko: «Ne ka nin siraw bɛɛ tagama; ne ka kan ka mun wɛrɛ le ke tuun?» ²¹ Yesu ko a ma ko: «Ni i b'a fɛ ka dafa, taga i borofɛnw bɛɛ fiyeere, ka o wari tarantaran fagananw na. Ni o kera, naforoba bɛna kɛ i fɛ sankolo ra. O kɔ, i bɛ na ka na tugu ne kɔ.» ²² Kabini o kanbelen ka o mɛn, a jɛnasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fɛ.

²³ O tuma Yesu ko a ta karamɔɔɔdenw ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko naforotigi don ka gbɛlɛn sankolo Masaya* ra dɛ! ²⁴ Ne b'a fɔ aw ye fana ko jɔɔɔmɛ don ka di miseniwo fɛ ka tɛmɛ naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁵ Karamɔɔɔdenw ka o mɛn minke, o kɔnɔɔɔbanna kɔsebɛ. O ko: «O tuma jɔn le bɛna kisi sa?» ²⁶ Yesu ka o flɛ, k'a fɔ o ye ko: «Mɔɔɔw fɛ a tɛ se ka kɛ, nka Ala fɛ fɛn bɛɛ bɛ se ka kɛ.»

²⁷ Piyɛri ka kuma ta o le ra k'a fɔ Yesu ye ko: «A flɛ, anw jɛnna fɛn bɛɛ kɔ ka tugu i nɔ fɛ; anw ta bɛna kɛ cogo di sa?» ²⁸ Yesu k'a fɔ o ye ko:

«Can ra ne b'a fo aw ye ko ni fen bee nana ke kura ye tuma min na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masasiginan nooroman kan fen bee kunna, aw minw tugura ne no fe, aw fana bena sigi masasiginan tan ni fla kan, ka Izirayeli* ta siya tan ni fla ta kiti tige.

²⁹ «Ayiwa, ni mogo o mogo ka jen a ta bonw ko, walama a balemacew ko, walama a balemamusow ko, walama a face ko, walama a bamuso ko, walama a muso ko, walama a denw ko, walama a ta forow ko, ne togo koson, o tigi bena o fenw bee jagon keme keme soro, ka panamanya banbari fana soro. ³⁰ Nka jafemogo caman bena ke kofemogow ye, kofemogo caman fana bena ke jafemogow ye.»

20

Forotigi ni a ta baaradenw ta ko

¹ Ayiwa, Yesu ka talen do la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* be i n'a fo forotigi min bora sogomada jona fe ka baaradenw jini ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ² Ayiwa, forotigi ni o baaradenw benna a ra ko tere kelen baara sara bena ke wari deniye* kelen ye. A ka o bla ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ³ Tere nana wuri doonin minke, forotigi bora tuun ka taga mogo dow lonin ye barokayoro do ra dugu kono, o te foyi kera. ⁴ A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke. Aw ka kan ni sara min ye, ne bena o di aw ma.» ⁵ O mogow tagara rezenforo ra. Forotigi nana bo teregan fe, a ka dow ye, ka olugu fana ta. Wulada fe, a ka taga dow ye tuun, a ka olugu fana ta. ⁶ Forotigi nana bo tuun wuladanin fe, a ka mogo dow lonin ye. A ko olugu ma ko: «Mun na aw lora yan ka tere bee ban, aw ma foyi ke?» ⁷ Olugu k'a jaabi ko: «Mogo si le ma an ta baara ra.» A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke.»

⁸ «Ayiwa, tere nana ban minke, forotigi k'a fo baaradenw kuntigi ye ko: «Baaradenw wele ka na o sara; nka a damina mogo labanw folo, ka soro ka se mogo folow ma.» ⁹ Minw tun tara wuladanin fe, olugu bee kelen kelen ka wari deniye kelen kelen soro. ¹⁰ A nana se mogo folow ma tuma min na, olugu nana; o tun b'a miiri ko olugu ta sara bena caya ka teme tow ta kan, nka olugu fana ka wari deniye kelen kelen le soro. ¹¹ Ayiwa, o wari dira o ma minke, o dimina, ka forotigi jaraki. ¹² O ko: «Nin kofemogow ka wagati doonin le ke baara ra, nka i ka anw ni olugu bee ta sara ke kelen ye, k'a soro anw le ka tere kururu bee ke sege ra, ka baara ke tere koro.» ¹³ Ayiwa, forotigi ko o ra kelen ma ko: «Ne terice, ne ma i tojo de! Yala an tun ma ben wari deniye kelen le ma wa? ¹⁴ O tuma, i ta sara ta ka taga. Min kera kofemogo ye, ne ka min di o ma, ne be o jagon le di ele fana ma. ¹⁵ Yala min ka di ne ye, ne te se ka o ke ni ne ta wari ye wa? Walama, ne ta numanya pangboya le be i ra wa?» »

¹⁶ O ko, Yesu ko: «Minw ye kofemogow ye, olugu bena ke jafemogow ye; minw ye jafemogow ye, olugu bena ke kofemogow ye.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun

(Marika 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalemu, a ka a ta karamogoden tan ni fla wele danna; ka o tagamato to, a k'a fo o ye ko: ¹⁸ «An tagato fle Zeruzalemu;

* **20:2** 20.2 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekbaga ta tere kelen baara sara le ye.

Min kera Adamaden ye*, o bena don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamogow*. O bena kiti tige a kan, ko a ka kan ka faga. ¹⁹ O bena a don siya were mogow* boro. Olugu bena a logobo, k'a bugo ni gbeje ye, k'a gbengben yiri ra; nka a saya tere sabanan na a bena kunu.»

Zebede ta muso ka Yesu daari

(Marika 10.35-45)

²⁰ Ayiwa, Zebede ta muso nana Yesu fe ni a dence fla ye. A gbarara Yesu ra ka a kinbiri gban a koru ka a daari. ²¹ Yesu ko a ma ko: «I be mun le fe?» A ko: «Ne b'a fe ko ni i nana sigi i ta masaya ra, ne dence fla minw ye nin ye, i ye a to kelen ye sigi i kininboroyanfan fe, to kelen ye sigi i numanboroyanfan fe.» ²² Yesu ka a jaabi ko: «Aw be fen min daarira, aw yere ma o lon; ne bena toro cogoya min na, aw be se ka toro o cogo ra wa?» O ka Yesu jaabi ko: «Onhon, an be se.» ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo aw bena toro ne ta torocogo ra. Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ne Fa Ala ka o sigiyoro laben mogu minw ye, a bena di olugu le ma.»

²⁴ Karamogoden to tan ka o kuma men minke, olugu dimina o balemace fla koru. ²⁵ O ra, Yesu ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw k'a lon ko siya were mogow ta kuntigiw be o mara jagboya ra; jamana mogobabaw fana be o ta fanga digi mogu tow kan. ²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke mogoba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke tow ta baaraden le ye. ²⁷ Min b'a fe ka ke aw ra namogu ye, o tigi ka kan ka ke aw ta jon ye. ²⁸ O le koson Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko mogow ye na baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke mogow ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mogu caman kumabosara ye.»

Yesu ka fiyentoe fla na yele Zeriko

(Marika 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw botu Zeriko, jamaba tugura a ko. ³⁰ Fiyentoe fla tun siginin be sirada ra; olugu k'a men minke ko Yesu le be temena, o perenna ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka na anw ma.» ³¹ Jama tun be songora o ra ko o ye je; nka o belen ka do le fara o perenkan kan tun ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka na anw ma.» ³² Yesu lora; a ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?» ³³ O ko Yesu ma ko: «An Matigi, a to anw na ye yele.» ³⁴ O makari ka Yesu mina; a magara o jaw ra. O yoronin bee o jaw yelera; o tugura Yesu ko.

21

Yesu tagato Zeruzalemu

(Marika 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw surunyara Zeruzalemu na; o sera Betifaze, Oliviyesunw kuru kere fe minke, Yesu ka a ta karamogoden fla ci. ² A k'a fo o ye ko: «Dugu min fle an na, aw ye taga yi; ni aw sera yi doron, aw bena falimuso do sirinin ye, a den be a koru; aw ye o foni ka na ni o ye. ³ Ni mogu do ka aw jininka, aw y'a jaabi ko: «An matigice le mako be o ra.» Ni o kera, a bena o to aw boro.» ⁴ Ayiwa, o kera janko cira tun ka nin kuma min fo, o ye ke can ye, ko:

⁵ «Aw y'a fo Siyon dugumogow ye ko:

aw ta masace nato fle aw fe,

a majiginin le be nana,
a yelennin be fali le kan,
a signinin be faliden kan, falimuso ta falidennin.»

⁶ Ayiwa, karamogodenw tagara; Yesu tun ka min fo o ye, o tagara o ke.
⁷ O nana ni falimuso ni a den ye; o ka o ta derege dow la faliw ko ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Jama ra mogò caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ja; dow fana ka yiriboromisew tigetige ka o lala sira ra. ⁹ Jama do tun be Yesu ja, do tun be a ko. O bee tun be perenna ko:
«Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden* koson;
min be nana Matigi togo ra, dugawu ye ke o ye!
Noozo ye la Ala togo kan sanfeyorow bee ra!»

¹⁰ Yesu donna Zeruzalemu tuma min na, dugu bee wurira ka lo sen kan. Mogow ko: «E, jon le ye nin ye?» ¹¹ Jama ka ke a fo ye ko: «Yesu lo, cira min bora Nazareti, Galile mara ra.»

Yesu ka jagokebagaw gbenna
(Marika 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹² Ayiwa, Yesu donna Alabatosoba lu kono. Fiyerekebagaw ni san-
nikεbaga* minw tun be Alabatosoba lu kono, a ka olugu bee gben ka bo; a
ka warifalenbagaw ta tabaliw jonijoni ka ben, ani tunganifyeerebagaw ta
siginanw. ¹³ A k'a fo o ye ko: «A sebera Kitabu kono, ko: <Ne ta bon bena
wele le ko Aladaariyoro.> Nka aw koni ka a yelema ka a ke sonw dogoyoro
le ye†.»

Sarakalasebagaw kuntigiw dimina Yesu korɔ

¹⁴ Ka Yesu to Alabatosoba kono, fiyentow, ani nabara dow gbarara a
ra; a ka olugu keneya. ¹⁵ Ayiwa, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya
karamogow* dimina, sabu o ka Yesu ta kabako keninw ye, ani k'a ye ko
denmisew fana be perenna Alabatosoba kono, ko: «Hozana*! An ye Ala
tando Dawuda Mamaden* koson!» ¹⁶ O ko Yesu ma ko: «Denmisew be
min fora, i be o menna ke!» Yesu ko: «Ne b'a menna.» A ko: «Min sebera
Ala ta Kuma ra, aw ma o karan ka ye le wa? A sebera ko:
<Ala ka tandorikan don denmisenninw da ra,
k'a don sinmindenw da ra.> »

¹⁷ Yesu bora o korɔ, ka bo dugu kono ka taga Betani, ka taga si o yoro ra.

Yesu ka torosun danga
(Marika 11.12-14,20-24)

¹⁸ O dugusagbe sogoma, Yesu sekoto ka na Zeruzalemu, kongɔ ka a mina.
¹⁹ A ka torosun do ye sirada ra. A gbarara a ra, nka a ma taga den foyi soro
a ra, fo flaburu gbansan. A ko torosun ma ko: «Den tena soro ele ra tuun
fiyewu!» O yoronin bee torosun jara. ²⁰ Karamogodenw ka o ye minke,
o kabakoyara. O ko: «E, nin torosun kera cogo di ka ja yoronin kelen na
tan?» ²¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni lanaya be aw fe, ni aw te
sigiya fiyewu, min kera torosun nin na, aw tena dan o pogon doron ma,
nka hali ni aw k'a fo kuru nin ye ko a ye bo a no ra ka taga ben kogoji ra,
a be ke ten. ²² Ni aw ka fen o fen pini ni lanaya ye, ka Ala daari a ra, aw
bena o soro.»

21:5 21.5 Nin kuma fora Jakariya 9.9.   **21:9** 21.9 Nin kuma fora Zaburu 118.26.   * **21:12**
21.12 O mogow tun be beganw fiyeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falen o ye.   † **21:13**
21.13 Nin kuma fora Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.   **21:16** 21.16 Nin kuma fora Zaburu 8.3.

*Yesu ta fanga sɔɔyɔɔ**(Marika 11.27-33; Luka 20.1-8)*

²³ Yesu tagara don Alabatosoba kono; ka a to karan na, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta cekorobaw nana a fe ka na a jininka ko: «I be nin kow kera fanga juman sababu le ra, ani jon le fana ka o fanga di i ma?» ²⁴ Yesu ko: «Ne fana bena aw jininka fen kelenpe ra. Ni aw ka ne jaabi o ra, o tuma, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne bena o fo aw ye.» ²⁵ Yesu ko: «Jon le ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mogow batize? Ala wa, walama mogow?» O ka ke a fo ye jagon ye ko: «Ni an ko: «Ala lo», a bena a fo ko: «O tuma mun koson aw ma la a ra?» ²⁶ Nka ni an fana k'a fo ko: «Mogow lo», o tuma an ka kan ka la a ra ko jama tena an to yi, sabu bee lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ²⁷ O ra, o ka Yesu jaabi ko: «An m'a lon.» Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fo aw ye.»

Dence fla ta ko

²⁸ Yesu ko: «Aw be mun miiri nin ko ra? Dence fla tun be cekoroba do fe. A ko dence folo ma ko: «Ne dence, taga baara ke rezenforo ra bi.» ²⁹ Den ko: «Ne te taga.» Nka ko fe, a nimisara, a tagara foro ra. ³⁰ Faceman ka o kuma kelen fo dence flanan ye. Ale ko: «Baba, ne be taga.» Nka a ma taga yi. ³¹ O den fla ra, juman le ka a face sago ke?» Mogow ko: «Dence folo lo.» Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye, ko ninsaraminabagaw, ani jatumusow bena kon aw na Ala ta Masaya* ra. ³² Sabu Yuhana Batizerikebaga nana aw fe terenninya sira le ra, nka aw ma son ka la a ra; nka ninsaraminabagaw, ani jatumusow lara a ra. Aw ka o ye, nka o bee n'a ta, aw ma na nimisa o ko fe ka la a ra.»

*Baaradenjuguw ta ko**(Marika 12.1-12; Luka 20.9-19)*

³³ Yesu ko: «Aw ye talen do were lamen: Forotigi do tun ka rezenforo do sene, ka a lamini ni sansan ye, ka rezencongoyoro do sogi fara ra, ka gbata do lo foro korosibagaw ye. O ko, a ka foro karifa baarden dow ma, ka taga tagama ra. ³⁴ Rezen bowagati nana se tuma min na, a ka a ta baardenw ci rezenforo korosibagaw fe ko o ye taga rezenmo do mina ka na ni a ye. ³⁵ Rezenforo korosibagaw ka o baardenw mina; o ka kelen bugo, ka kelen faga, ka sabanan bon ni kabakuru ye. ³⁶ Ayiwa, forotigi ka baarden werew ci tuun, minw tun ka ca ka teme folotaw kan; nka rezenforo korosibagaw ka olugu fana ke i ko folotaw. ³⁷ A laban, a ka a yere dence le ci o fe. A ko: «O bena ne dence koni bonya.» ³⁸ Nka rezenforo korosibagaw nana forotigi dence nato ye minke, o k'a fo jagon ye ko: «Nin le bena cen ta! Aw ye na an y'a mina ka a faga; ni o kera, foron be ke an ta ye.» ³⁹ O k'a mina ka taga ni a ye foro ko fe ka taga a faga.» ⁴⁰ Yesu ko: «Ayiwa, ni forotigi nana na sisan o, a bena mun le ke o rezenforo korosibagaw ra?» ⁴¹ Mogow ko: «A bena o mogojuguw bee faga fo ka o fagako juguya; a bena a ta foro karifa mogow werew ma, minw bena a ta foro nafa di a ma a wagati ra.» ⁴² Yesu ko: «Aw ma nin kuma karan kitabuw kono folo wa, ko: «Bonlobagaw banna kabakuru min na, o le nana ke kabakuru sobeman ye, ka ke bon kabakuru folo ye. O kow bee bora Matigi yere le ra; a kera kabako ye an na na.» »

⁴³ Yesu ko: «O le koson, ne b'a fo aw ye ko Ala ta Masaya* bena bo aw boro, ka a di siya were* ma min bena a sira tagama, ka Ala sago ke. ⁴⁴ [Ayiwa, ni mogo o mogo koni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bee be karikari. Ni o kabakuru fana ka ben mogo o mogo kan, a be o tigi joko.]» ⁴⁵ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* ka o talenw men; o k'a faamu ko Yesu be olugu le ma. ⁴⁶ O tun b'a fe ka Yesu mina, nka o tun be siranna jama ja, sabu mogow tun be Yesu jatera Ala ta cira do le ye.

22

Konodomuni ta talen (Luka 14.15-24)

¹ Yesu ka talen do were fo mogow ye tuun; a ko: ² «Sankolo Masaya* be i n'a fo masace min tun ka nanagbe do laben a dence ta konoya ra. ³ Nanagbe tun labenna minw togo ra, a ka a ta baardenw ci ko o ye taga olugu wele. O tagara o wele, nka o ma son ka na. ⁴ Masace ka baarden werew ci o fe tuun. A ko: «Aw ye taga a fo o ye ko ne ka domuniba le laben, ko misiw fagara, ka fara began toronin caman were kan; ko a bee labenna, ko o ye na konodomuni na.» ⁵ Nka o mogow ma masace ta weleri jate. O tagara o tagayorow ra: do tagara a ta foro ra, do tagara a ta jagokeyorow ra. ⁶ Tow ka masace ta baardenw mina ka o toro kosebe, fo ka o faga. ⁷ Masace dimina; a ka a ta sorasiw ci ka taga o mogofagabagaw faga, ka o ta dugu jeni. ⁸ Masace ko a ta baardenw ma ko: «Konodomuni labenna, nka minw weleri, olugu si tun man kan ni a ye. ⁹ O ra, aw ye taga sirabadaw ra, ni aw ka mogo o mogo soro, aw ye o bee wele ka na.» ¹⁰ Baardenw wurira ka taga siradaw ra. O ka mogo o mogo soro, mogonuman o, mogojugu o, o ka o bee wele ka na. Bon fara domunikebagaw ra. ¹¹ Masace nana don ko a be taga mogow fle. A tagara ce kelen ye, konofani tun te ale ra. ¹² Masace ko a ma ko: «Ne terice, ele kera cogo di ka don yan ka soro i ma konofani don?» Ce ma foyi soro k'a fo. ¹³ Masace ko baardenw ma ko: «Aw ye a senw ni a borow siri ka a firi kene ma dibi ra yi; kasi ni jinpimi le bena ke o yoro ra.» »

¹⁴ O ko, Yesu ko: «Mogo weleninw ka ca, nka mogo nanawolomaninw ka dogo.»

Ninsongu sarako (Marika 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵ O ko, Farisiw* tagara jagon ye, janko k'a lon o be se ka Yesu soro ka a mina cogo min na ni a yere darakumaw ye. ¹⁶ O ka o ta karamogodenw ni Herodi* ta mogo dow ci ka taga Yesu fe. Olugu tagara a fo Yesu ye ko: «An karamogo, an k'a lon ko i be can le fo, i be mogow karan Ala ta sira ra ka kapa ni can ye; i te siran mogo ja, i fana te mogo bo mogo ra. ¹⁷ Ayiwa, i ta miiriya fo an ye nin ko ra: Ka ninsongu sara masaceba Sezari ye, yala o bennin lo wa, walama a bennin te?» ¹⁸ Ayiwa, Yesu tun bora o mogow ta nanbara koru ma; a ko o ma ko: «Aw flankafuw, mun na aw b'a fe ka ne korobo? ¹⁹ Aw be wari min ke ka ninsongu sara, aw ye o do yira ne ma.» O ka tama kelen yira a ra. ²⁰ A ka o jininka ko: «Jontigi ja ni a togo le be wari nin kan?» ²¹ O ko: «Masaceba Sezari!» Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kosegi Sezari ma, ka Ala ta kosegi Ala ma.» ²² O ka kuma min men, o kuma ka o kabakoya; o bora Yesu koru ka taga.

*Sadusiw ka Yesu nininka suw kunuko ra
(Marika 12.18-27; Luka 20.27-40)*

²³ O lon kelen na Sadusiw* minw b'a fɔ ko mɔgɔ si su tena kunu lahara, olugu gbarara Yesu ra ka a nininka. ²⁴ O ko: «An karamɔgɔ, cira Musa tun k'a fɔ ko: <Ni ɛ dɔ ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ, a balemace ka kan ka a muso ta ka den sɔrɔ ni a ye balemace nɔ ra.> ²⁵ Ayiwa, balemace wolonfla tun be an fe yan. Fɔlɔ ka muso furu ka sa, a tun ma den sɔrɔ minke, ale balemace ka muso ta. ²⁶ Nka a balemace flanan fana ta kera ten, sabanan fana ta kera ten, fɔ ka taga se o balemace wolonfla bee ma. ²⁷ Olugu bee sanin ko, muso yere sara. ²⁸ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bena ke o wolonfla ra jon kelen le ta ye sa? Sabu muso tun kera o bee fe.» ²⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw firira, sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta se bagaya fana lon. ³⁰ Sabu ni mɔgɔw nana kunu lahara, ɛ tena muso furu, muso fana tena di ɛ ma. Mɔgɔw bena ke le i ko Ala ta melekew be cogo min na sankolo ra. ³¹ Min ye suw kunuko ye, o tuma Ala ka min fɔ aw ye, aw ma o karan wa? ³² A ko: <Ne le ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.> O koro ye ko Ala te mɔgɔ saninw ta Ala ye; mɔgɔ panamanw ta Ala lo.» ³³ Jama minw bee tun be Yesu ta kuma lamenna, a ta karan ka olugu bee kononban.

*Sariyaw bee ra belebeleba
(Marika 12.28-34; Luka 10.25-28)*

³⁴ Farisiw* nana a men ko Yesu ka kuma ben Sadusiw* kan minke, olugu ka nɔgɔn lajen ka na. ³⁵ Sariya* karamɔgɔba kelen tun be o ra, ale tun b'a fe ka Yesu korɔbɔ; a k'a nininka ko: ³⁶ «An karamɔgɔ, juman le ye Ala ta sariyaw* bee ra belebeleba ye?» ³⁷ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriya bee. ³⁸ Sariyaw bee ra fɔlɔ, ani o bee ra belebeleba le be o ye. ³⁹ A flanan min bora a fe fana, o ye nin ye, ko: <I ka kan ka i mɔgɔnɔgɔn kanu i ko i yere.> ⁴⁰ Sariya tow bee, ani ciraw ta kumaw bee sirinin be nin sariya fla le ra.»

*Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dorɔn ye
(Marika 12.35-37; Luka 20.41-44)*

⁴¹ Ka Farisiw* lajennin to, Yesu ka o nininka. ⁴² A ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, aw be mun le miiri o ta ko ra? Jontigi mamaden lo?» O ka Yesu jaabi, ko: «Dawuda Mamaden* lo.» ⁴³ Yesu ko o ma ko: «O tuma mun kosɔn Dawuda yere kumana Ala Nin* baraka ra ka a wele ko a Matigi? ⁴⁴ Sabu Dawuda ko:
<Matigi Ala k'a fɔ ne Matigi ye ko:
Na i sigi ne kininboroyanfan fe,
fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen korɔ.> ⁴⁵ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden cogo di?» ⁴⁶ Mɔgɔ si ma se ka Yesu jaabi. K'a ta o lon na, mɔgɔ si ma sɔn ka a nininka tuun.

23

*Yesu ka sariya karamogow ni Farisiw dogoya
(Marika 12.38-40; Luka 11.39-42,43,46; 20.45-46)*

¹ O ko fe, Yesu kumana jama fe, ani a ta karamogodenw fe; a ko: ² «Sariya karamogow* ni Farisiw* ta baara ye ka mogow karan cira Musa ta sariya* ra. ³ Ayiwa, o koni be min fo aw ye, aw ye o ke, ka a sira bee tagama. Nka aw kana tagama ka kana ni olugu yere ta kewalew ye de! Sabu o be min fo, o te o ke. ⁴ O be doni gbirimanbaw siri ka o la mogow kun na; nka olugu yere te son ka hali o borokanden kelen maga a ra ka mogow deme hali doonin. ⁵ O be o ta kow bee ke janko mogow ye o fle doron. O koson o be sebebaw tu ka o siri o yere ra, ka masirifenw siri o ta deregebaw senkoroyorow ra, ka o janya kosebe. ⁶ Ni o ka o wele domuniyorow ra, nafesigiyorow le ka di o ye; karansow* konso fana, sigiyorowmanw le ka di o ye. ⁷ O b'a fe mogow towe le ye olugu fo jamayorow ra, ka o wele ko: «An karamogo.» ⁸ Aw koni, aw kana a to mogow ye aw wele ko «karamogo», sabu karamogo kelenpe le be aw fe; aw bee ye nogon balemaw le ye. ⁹ Aw kana mogow si wele dugukolo kan yan ko aw «Fa». Sabu Fa kelenpe le be aw fe, aw Fa min be sankolo ra. ¹⁰ Aw kana a to mogow ye aw wele ko «Kuntigi», sabu Kuntigi kelen le be aw fe, Kirisita* lo. ¹¹ Aw bee ra mogoba, o ka kan ka ke aw ta baaraden ye. ¹² Mogow o mogow be a yere korota, Ala be o tigi majigi, nka mogow o mogow be a yere majigi, Ala be o tigi korota.»

¹³ «Bonso bena aw sorso, aw sariya karamogow*, ani aw Farisi* flankafuw! Sabu aw be sankolo Masaya* datugu mogow na; aw yere te don a ra, minw fana b'a fe ka don, aw t'a to olugu ye don.

¹⁴ «[Bonso bena aw sorso, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be muso ce saninw borofenw bee domu. Aw be Ala daari ka meen janko mogow ye aw korosi. O le koson, aw ta kiti bena gbeleya ka teme tow ta kan.]

¹⁵ «Bonso bena aw sorso, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be tagamajanw ke siraw kan, ani ji kan yoro bee, mogow kelen koson, ka a ladon aw ta diina ra. Nka ni a donna fana, aw yere be a yelema ka a ke jahanamaden ye ka a juguya fo sinaga fla ka teme aw yere kan.

¹⁶ «Bonso bena aw sorso, sabu aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tow ra! Aw ko ni mogow ka kari Alabatosoba ra, ko o te jate, nka sanin min be Alabatosoba konso, ni mogow ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁷ Aw ta ye nalomanya ni fiyentoya le ye! Juman le ka bon? Sanin le ka bon wa, walama Alabatosoba min be sanin saninya, o le ka bon? ¹⁸ Aw ko fana ko ni mogow ka kari sarakajenifen* na, ko o te jate. Ko nka saraka min be sarakajenifen kan, ni i ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁹ Fiyentow fle! Juman le ka bon? Saraka le ka bon wa, walama sarakajenifen min be saraka saninya, o le ka bon? ²⁰ Ni i ka kari sarakajenifen na, fen o fen b'a kan, i karira fana o bee le ra. ²¹ Ni mogow min ka kari fana Alabatosoba ra, o tigi karira Alabatosoba ni a tigi Ala yere le ra fana. ²² Ni mogow min ka kari sankolo ra, o tigi karira Ala sigiyorow ni Ala yere le ra.

²³ «Bonso bena aw sorso, aw sariya karamogow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be aw ta nanko flaburumisenw bee kelen kelen yaga bo; nka min ka bon sariya* ra, terenninya, hina, ani kankelentigiya, aw te o ke. Aw tun ka kan ka kon o le ma, ka ko tow fana ke ka fara o kan. ²⁴ Aw minw

fiyenna, aw ko aw be sira yira tɔw ra. Aw be ji sensen ko aw t'a fe hali limɔgo fitini ye sɔɔ aw ta minji ra, k'a sɔɔ fen min be teme ka taga aw kɔno, o be ɲogome bo bonya ra, nka aw be o kunu.

²⁵ «Bɔno bena aw sɔɔ, aw sariya karamɔgow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be jifiye ni minan kenemayɔɔ ko k'a gbe, k'a sɔɔ a kɔno fanin lo aw ta fen sonyaninw na, aw ka minw sɔɔ tɔɔri ni natabaya sababu ra.

²⁶ Aw Farisi fiyentɔw! Aw ye kɔn ka jifiye ni minan kɔnɔɔyɔɔ le saninya fɔlo; o kɔ, a kenemayɔɔ fana be saninya.

²⁷ «Bɔno bena aw sɔɔ, aw sariya karamɔgow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be i n'a fo o ka kaburukɔɔ min kenemayɔɔ mun k'a gbe ka ɲa, k'a sɔɔ a kɔno fanin lo mɔgokolow, ani nɔgo suguya bee ra. ²⁸ Ayiwa, aw fana, kene ma, mɔgow be aw jate ko aw terennin lo, nka aw kɔno fanin lo flankafuya ni kojugu ra.

²⁹ «Bɔno bena aw sɔɔ, aw sariya karamɔgow, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be ciraw ta kaburuw lo, mɔgo terennin minw sara, ka olugu ta kaburuw lalaga ka o ceɲa, ³⁰ k'a fo ko: <Ni an tun be an bemaw ta wagati ra, an tun tena fara o kan ka ciraw faga.> ³¹ O ra, aw yere le kera aw yere ta seerew ye ka aw yere jaraki, k'a yira ko minw ka ciraw faga, ko aw ye olugu ta denw le ye tigitigi. ³² Ayiwa, aw ye aw bemaw ta baara to laban sa! ³³ Aw sajuguw! Aw fonfonnindenw! Aw bena bosi jahanama tɔɔɔ ma cogo di? ³⁴ O koson ne bena ciraw, ani mɔgo hakiritigiw, ani karamɔgow ci aw fe. Aw bena dɔw gbengben yiri ra ka o faga, aw bena dɔw bugo ni gbeɲe ye aw ta karansow* kɔno, ka tugu o kɔ ka o tɔɔɔ ka bo dugu dɔ ra ka taga dɔ were ra. ³⁵ O koson aw ka mɔgo o mɔgo faga gbansan dugukolo kan yan, olugu bee kelen kelen hake be aw kunna; k'a ta Abila* faga ma, ale min tun ye mɔgo terennin ye, ka na a bla Berekiya dence Jakariya faga ma; aw ka ale faga Alabatosoba ni sarakajenifen* ce. ³⁶ Can ra, ne b'a fo aw ye ko o fagariw bee hake be bi mɔgow kan.»

Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra

(Luka 13.34-35)

³⁷ Yesu ko: «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min be ciraw faga, ani Ala be mɔgo minw ci i fe, i be olugu bon ni kabakuru ye ka o faga! Sinaga caman ne tun b'a fe ka i ta denw lajen, i ko siseba be a denw lajen a kaman kɔɔ cogo min na, nka aw ma son o ma. ³⁸ Sisan a fle, Ala bena aw ta so ke yɔɔ lakolon ye; ³⁹ sabu ne b'a fo aw ye ko aw ɲa tena la ne kan tuun, fo lon min na aw bena a fo ko: <Min be nana Matigi Ala tɔgo ra, dugawu ye ke o ye.> »

24

Yesu ka Zeruzalemu ciko fo

(Marika 13.1-2; Luka 21.5-6)

¹ Ayiwa, Yesu bɔra Alabatosoba kɔno minke, a tagato a ta karamɔgodenw gbarara a ra k'a fo a ye ko a ye Alabatosoba locogo ni a ceɲa fle. ² Yesu ka o jaabi ko: «Aw ɲa be nin bee ra ke! Can ra ne b'a fo aw ye ko nin bonw bee bena cici, ka a kabakuruw bee yerege ka bo ɲogon kunna.»

Yesu ka dunuɲa laban ta tɔɔɔkow fo

(Marika 13.3-13; Luka 21.7-19)

* **23:35** 23.35 Abila: Dɔw b'a fo ko Abeli.

³ Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan. A ta karamogodenw nana o danna ka na a jininka ko: «O kow bena ke wagati min na, ani i nawagati tagamasiyen ni dunupa labanwagati tagamasiyen fo an ye.»

⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye aw yere korosi, aw kana a to mogo si ye aw lafiri. ⁵ Sabu mogo caman bena na ni ne togo ye, k'a fo ko olugu le Kisibaga* ye. O bena mogo caman lafiri. ⁶ Aw bena kere mankanw men, ka kere kibaroyaw men. Aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo o kow ye ke. Nka o si te a laban ye folo. ⁷ Siya do bena wuri do were kama, jamana do bena wuri do were kama. Kongoba ni dugukoloyereyere bena ke yoro caman na. ⁸ Nka o bee bena ke torow damina le ye, i n'a fo muso jigibagato ta toro damina.»

⁹ «O bena aw mina ka aw di, janko o ye aw toro; o bena aw faga. Siyaw bee bena aw koninya ne togo koson. ¹⁰ O bena ke sababu ye k'a to mogo caman ye bo lanaya ra, ka jagon janfa, ani ka jagon koninya. ¹¹ Cira faninyafobaga caman bena wuri, ka mogo caman lafiri. ¹² Jurumun cayakojugu fe, mogo caman ta kanuya bena dogoya. ¹³ Nka ni mogo min ka nin kow sonmina fo ka taga se a laban ma, o tigi be kisi. ¹⁴ Ala ta Masaya* kibor Diman* bena fo dunupa yoro bee ra, janko siyaw bee ye o seereya men. O ko, a laban be soro ka se.»

Fen haramunin ta toro
(Marika 13.14-23; Luka 21.20-24)

¹⁵ «Ayiwa, Ala be fen haramunin min koninya, cira Daniyeli ka min ko fo, ni aw nana o siginin ye Alabatosoba konon (min be nin kumaw karan, o ye jija ka a koro lon)! ¹⁶ Ni o wagati sera ka mogo min soro Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe. ¹⁷ Ni o wagati ka mogo min soro biribon san fe, o tigi kana jigi ko a be tagara fen do ta bon konon. ¹⁸ Ni a kera ka mogo min soro foro ra, o kana seko so konon ko a be taga a ta derege ta. ¹⁹ O lonw na bonon bena muso lasiritow soro, ani minw be sin dira denw ma.»

²⁰ «Aw ye Ala daari janko aw boriwagati kana ben neneba wagati ma, walama Nenekirilon* do ma. ²¹ Sabu a bena ke toroba le ye, min jagon ma deri ka ye ban, kabini dunupa dantuma fo ka na se bi ma; a jagon fana tena ye tuun fiyewu. ²² Ni Ala tun ma o torow wagati surunya, mogo si tun tena kisi. Nka a ka o torow wagati surunya a ta mogo panawolomaninw koson. ²³ Ni do k'a fo aw ye ko: «A fle, Kisibaga* be yan,» walama ko: «A be yan fe yl,» aw kana la a ra. ²⁴ Sabu faninyafobaga dow bena wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafobaga dow fana bena wuri. O bena tagamasiyenbaw, ani kabakow ke, janko ka hali Ala ta mogo panawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke. ²⁵ Ayiwa, ne koni ka aw lasomi ka ban.»

²⁶ «Ni dow ko: «A fle, Kisibaga be kongo konon!», aw kana taga yi; ni dow ko: «A dogora bon do konon!», aw kana la a ra. ²⁷ Sabu san be manamana cogo min na ka bo terebyanfan na ka taga fo terebyanfan na, Min kera Adamaden ye*, o nacogo bena ke ten le. ²⁸ Ni sogosu ka ke yoro min na, dugaw be lajen o yoro le ra.»

Yesu nacogo ka bo sankolo ra
(Marika 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹ Yesu ko: «Ayiwa, o wagati torow temenin ko, tere bena ke dibi ye, karo fana tena yeelen bo tuun; lolow bena bo sankolo ra ka benben.»

Sankolo ta sebayaw bena yuguyugu ka bo o no ra. ³⁰ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, mogow bena o ta tagamasiyen ye sankolo ra. Dugukolo gbaw bee bena kasi; Min kera Adamaden ye, o bena o nato ye sankabaw kan ka bo sankolo ra ni sebayawa ni nooroba ye. ³¹ O ko, burufiyekanba bena bo; a bena a ta melekew ci ka na a ta mogow janawolomaninw lajen ka bo dunuƴa fan naani na, ka a damina sankolo kun do ma ka taga a bla a kun do ra.»

Torosun ta karan
(*Marika 13.28-31; Luka 21.29-33*)

³² «Aw ye torosun cogo korosi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow be nugura ka flaburuw bo tuma min na, aw b'a lon ko samiya surunyara. ³³ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma min na, aw y'a lon ko Min kera Adamaden ye* ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban. ³⁴ Can ra, ne b'a fo aw ye ko bi mogow bee tena sa ka ban, fo nin kow bee ye ke ka dafa. ³⁵ Sankolo ni dugukolo bena teme, nka ne ta kuma tena teme fiyewu.»

Mogow si te dunuƴa labanwagati lon
(*Marika 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36*)

³⁶ Yesu ko: «Nin kow bena ke lon min na ni wagati min na, mogow si te o lon; sankolo melekew t'a lon, Dence t'a lon; Fa Ala kelenpe le b'a lon. ³⁷ Min kera Adamaden ye*, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o jogon le bena ke. ³⁸ Nuho ta tere ra, tuma min na sanjiba tun ma na folo, mogow tun be domuni ni minni le ra, ka to ka furuw ke, ka o ta denw di furu ra. O tora o le ra fo lon min Nuho donna kurunba konso. ³⁹ O ma somi foyi ra, fo sanjiba nana, ka taga ni o bee ye. Min kera Adamaden ye*, ale ta nawagati ra a bena ke ten le. ⁴⁰ O tuma ra, ce fla bena ke kongo konso jogon fe, kelen bena ta ka kelen to yi. ⁴¹ Muso fla bena ke mugusi ra jogon fe, kelen bena ta ka to kelen to yi. ⁴² O koson aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw Matigi bena na lon min na, aw ma o lon. ⁴³ Aw yere ka a lon ko ni bontigi tun ka sonce nawagati lon su fe, a tun tena la ka sunogow k'a to sonce ye na a ta bonda kari ka don! ⁴⁴ O koson, aw fana ye laben, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bena na o wagati le ra.»

(*Luka 12.41-48*)

⁴⁵ «Jon le bena ke o baaraden terennin hakirman ye sa, min matigice bena a bla a ta baaradenw kunna, janko a ye domuni di o ma a wagati ra? ⁴⁶ Ayiwa, o baaraden min matigice bena a sorow ko a be o baaranuman kera, o baaraden ta bena ja. ⁴⁷ Can ra ne b'a fo aw ye, a matigice bena a sigi a borofenw bee kunna. ⁴⁸ Nka ni o baaraden ka ke baaradenjugu ye, ni a k'a miiri k'a fo ko: <Ne matigice bena meen ka sorow ka na>, ⁴⁹ ni a ka ke a baaradenjogonw bugo ye, ka to ka domuni ke, ka minni ke ni dorotow ye, ⁵⁰ ayiwa, o baaradenjugu te miiri lon min na, ani a te wagati min lon, a matigice bena na ka na bara a ra o wagati le ra. ⁵¹ A bena a bugo kosebe, k'a gben, k'a bla ni flankafuw ye. Kasi ni jinpimi le bena ke o yoro ra.»

¹ Ayiwa, o kɔ, Yesu ka talen dɔ la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bɛna kɛ i n'a fɔ sungurunin tan minw ka o ta fitinaw ta su fɛ ko o bɛ taga kɔɔɔɛ kunbɛnyɔɔ ra. ² O ra looru tun ye hakirintanw ye, tɔ looru tun ye hakiritigiw ye. ³ Ayiwa, hakirintanw ka o ta fitinaw ta, nka o ma turu ta o yɛrɛ boro. ⁴ Nka hakiritigiw ka o ta fitinaw ta ka turu dɔ kɛ minan dɔw kɔɔɔ ka taga ni a ye o yɛrɛ boro. ⁵ Kɔɔɔɛ nana mɛɛn, a tɛ nana minke, sunɔɔɔ ka o sungurunin tan bɛɛ mina, o bɛɛ sunɔɔɔra.

⁶ «Ayiwa, pɛrɛnkan nana bɔ su dugutarama fɛ ko: «Kɔɔɔɛ ye, aw ye bɔ ka taga a kunbɛn!» ⁷ O sungurunin tan wurira ka o ta fitinaw labɛn. ⁸ Hakirintanw ko hakiritigiw ma ko: «Aw ye aw ta turu dɔ di an ma, ni o tɛ, an ta fitinaw bɛ jini ka faga dɛ!» ⁹ Nka hakiritigiw ko o ma ko: «Ɔn-ɔn, an ta turu tɛna sɛ ka an bɛɛ labɔ, aw ye taga turufiyeerebagaw fɛ ka taga dɔ san.» ¹⁰ Ayiwa, ka o taganin tɔ turusanɔɔɔ ra, kɔɔɔɛ nana. Minw tun labɛnna, olugu donna ni kɔɔɔɛ ye kɔɔɔɔn kɔɔɔ; o ka da sɔɔɔ. ¹¹ O kɔ fɛ, sunguru tɔw nana; o ko: «An Matigicɛ, an matigicɛ, dayɛɛ an ye!» ¹² Nka matigicɛ ka o jaabi ko: «Can ra, nɛ b'a fɔ aw ye ko nɛ ma aw lɔn!» »

¹³ Yesu ko: «Aw ye aw janto aw yɛrɛ ra, sabu aw tɛ a lɔn lɔn, aw tɛ a wagati fana lɔn.»

*Baarden saba ta ko
(Luka 19.11-27)*

¹⁴ Yesu ko: «Ala ta Masaya* bɛ i ko cɛ min tagatɔ tagama ra, a ka a ta baardenw wele ka na a ta wari karifa o ma. ¹⁵ A ka warigbɛ kɛmɛ looru di kelen ma, ka kɛmɛ fla di kelen wɛrɛ ma, ka kɛmɛ di sabanan ma; a ka o bɛɛ kelen kelen ta di o ma ka kaɔa ni o seko ye; o kɔ, a tagara. ¹⁶ Baarden min tun ka warigbɛ kɛmɛ looru sɔɔɔ, aɛ sinna ka baara kɛ ni a ta wari ye, ka warigbɛ kɛmɛ looru wɛrɛ sɔɔɔ ka fara a ta kan. ¹⁷ Min tun ka warigbɛ kɛmɛ fla sɔɔɔ, aɛ fana ka a kɛ o cogo kelen na, ka warigbɛ kɛmɛ fla wɛrɛ sɔɔɔ ka fara a ta kan. ¹⁸ Nka warigbɛ kɛmɛ tun dira min ma, aɛ tagara dinga lɛ sogi ka a matigicɛ ta wari dogo yi.

¹⁹ «Ayiwa, a mɛɛnna, lɔn dɔ o baardenw matigicɛ nana; a ka o wele ka na jate kɛ. ²⁰ Min tun ka warigbɛ kɛmɛ looru sɔɔɔ, aɛ nana ni warigbɛ kɛmɛ looru wɛrɛ ye, k'a fɔ ko: «Nɛ matigicɛ, i tun ka warigbɛ kɛmɛ looru lɛ karifa nɛ ma, nka kɛmɛ looru wɛrɛ flɛ nin ye; nɛ ka o lɛ sɔɔɔ.»

²¹ «A matigicɛ ko a ma ko: «O pana; i kɛra baardenɔuman ye, ani lanamɔɔɔ. Fɛn fitini lɛ dira i ma, nka i kɛra lanamɔɔɔ ye o ra. Sisan nɛ bɛna caman karifa i ma. Na, i ni i matigicɛ ye ɔagari ɔɔɔɔn fɛ.»

²² «Ayiwa, baarden min tun ka warigbɛ kɛmɛ fla sɔɔɔ, aɛ fana nana a matigicɛ fɛ k'a fɔ a ye ko: «Nɛ matigicɛ, i tun ka warigbɛ kɛmɛ fla lɛ karifa nɛ ma, nka warigbɛ kɛmɛ fla wɛrɛ flɛ nin ye. Nɛ ka o lɛ sɔɔɔ.»

²³ «A matigicɛ ko a ma ko: «O pana; i kɛra baardenɔuman ye, ani lanamɔɔɔ. Fɛn fitini lɛ dira i ma, nka i kɛra lanamɔɔɔ o ra. Sisan nɛ bɛna caman karifa i ma. Na, i ni i matigicɛ ye ɔagari ɔɔɔɔn fɛ.»

²⁴ «Ayiwa, baarden min tun ka warigbɛ kɛmɛ dɔrɔn sɔɔɔ, aɛ nana a fɔ ko: «Nɛ matigicɛ, nɛ tun ka a lɔn ko ele ye mɔɔɔ jusukungbɛlɛn lɛ ye. I ma siman min dan, i bɛ o kan; i ma foro min sɛnɛ, i bɛ o siman tige. ²⁵ O lɛ kɔsɔn nɛ siranna, nɛ tagara dinga lɛ sogi ka i ta wari dogo yi. I ta wari ye nin ye, a mina.»

²⁶ «A matigicɛ ko a ma ko: «Ele baardenɔugu, salibagatɔ. I k'a lɔn ko nɛ ma siman min dan ko nɛ bɛ o kan, ko nɛ ma foro min sɛnɛ ko nɛ bɛ o

siman tige; ²⁷ mun na i ma taga ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne koseginin, ne tun bena ne ta wari ta, ka tɔnɔ sɔrɔ ka fara a kan!> ²⁸ A ko mɔgɔw ma ko o ye a ta warigbe keme bɔsi a ra, k'a di warigbe waga kelen tigi ma. ²⁹ A ko: <Sabu do be min fe, do were bena di o le ma, a ta be caya; nka do te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bɔsi a boro.> ³⁰ A ko: <Aw ye baardenkolon firi kene ma dibi ra yi; kasi ni jinpimi le bena ke o yɔrɔ ra.> »

Ala ta kiti

³¹ Yesu ko: «Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masaya ra lon min na ni melekwɛ bɛɛ ye, o lon na a bena sigi a ta masasiginan nɔɔɔman kan. ³² Siyaw bɛɛ bena lajen a na kɔrɔ. A bena o woloma ka bo jɔgɔn na, i ko sagagbenbaga be sagaw ni baw woloma ka bo jɔgɔn na cogo min na. ³³ A bena sagaw bla a kininboroyanfan fe, ka baw bla a numanboroyanfan fe.

³⁴ «Minw be a kininboroyanfan fe, Masace bena a fo olugu ye ko: <Aw ye na, ne Fa Ala ta baraka be aw minw kan. Ala ka Masaya* min laben kabini dunupa jusigiwagati ra, aw ye o Masaya cen ta. ³⁵ Sabu kongɔ ka ne mina, aw ka domuni di ne ma, jimilogɔ ka ne sɔrɔ, aw ka ji di ne ma. Ne tun ye lonan ye, aw ka ne lajigi aw ta so. ³⁶ Ne fari lakolon tun lo, aw ka fani don ne ra. Ne tun man kene, aw ka aw janto ne ra. Ne tun be kaso ra, aw tagara ne fle.>

³⁷ «O tuma, o mɔgɔ terenninw bena a jaabi ko: <Matigi, lon juman anw ka ele kongɔto ye, ka domuni di i ma? Lon juman fana anw ka ele minlogɔto ye, ka ji di i ma? ³⁸ Lon juman anw ka ele ye lonanya ra ka i lajigi an ta so? Walama lon juman anw ka i fari lakolon ye ka fani don i ra? ³⁹ Lon juman anw ka i banabagato ye, walama k'a men ko i be kaso ra, an ka taga i fle.>

⁴⁰ «Masace bena olugu jaabi ko: <Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ka o kɔnuman ke ne balemaw bɛɛ ra fitini do ye, o tuma aw ka o ke ne yere le ye.>

⁴¹ «O ko, minw be a numanboroyanfan fe, masace bena a fo olugu ye ko: <Aw ye bo ne kɔrɔ, aw mɔgɔ danganinw! Aw ye taga tasuma fagabari ra, tasuma min lalagara Setana ni a ta melekwɛ ye! ⁴² Sabu kongɔ ka ne mina, aw ma domuni di ne ma. Minlogɔ ka ne sɔrɔ, aw ma ji di ne ma. ⁴³ Ne tun be lonanya ra, aw ma son ka ne lajigi aw ta so. Aw ka ne fari lakolon ye, aw ma son ka fani don ne ra. Ne tun man kene, ne tun be kaso ra, nka aw ma taga ne fle.>

⁴⁴ «Ayiwa, olugu fana bena Matigi jaabi ko: <Matigi, lon juman le an ka i kongɔto ye, ka i minlogɔto ye, ka i ye lonanya ra, ka i fari lakolon ye, ka i banabagato ye, walama ka i ye kaso ra, an ka ban an ma foyi ke i ye?> ⁴⁵ Masace bena olugu fana jaabi ko: <Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma o kɔnuman ke ne balemaw bɛɛ ra fitini do ye, o tuma aw m'a ke ne yere le ye.> ⁴⁶ Ayiwa, olugu bena taga to tɔɔrɔ banbari ra; nka mɔgɔ terenninw be taga to panamanya banbari ra.»

¹ Yesu banna o kumaw bæe ra tuma min na, a ko a ta karamogodenw ma ko: ² «Aw k'a lon ko a to ye tere fla Jonyaban panagbe* be se. Min kera Adamaden ye*, o bena o don mogow boro, o bena a gbenben yiri ra.»

³ Ayiwa, o wagati ra sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw tagara nagon ye sarakalasebagaw kuntigiba Kayife ta lu konɔ. ⁴ O k'a latige ko o bena Yesu mina ceguya ra, k'a faga. ⁵ Nka o ko, ko a ko man kan ka ke panagbe wagati ra, ko ni o te, mogow bena muruti.

Muso do ka turu kasadiman ke Yesu kun na
(Marika 14.3-9; Yuhana 12.1-8)

⁶ Ayiwa, Yesu tun be Betani, kunatose Simon ta bon konɔ. ⁷ Muso do nana gbara Yesu ra. Daganin cepumanba do tun be a boro, o tun fara turu kasadiman songobelen do ra. Ayiwa, ka Yesu to domuni na, muso ka turu kasadiman ke Yesu kun na. ⁸ Karamogodenw ka o ye minke, olugu dimina; o ko: «Nin cenri kun ye mun ye? ⁹ Nin turu tun be se ka fiyeere songoba ra, ka o wari di fagantanw ma.» ¹⁰ Yesu bora o ko kala ma; a ko o ma ko: «Mun koson aw be nin muso jusu kasira? A ka kewalepuman le ke ne ye. ¹¹ Sabu fagantanw koni, olugu be ni aw ye yan wagati bæe; nka ne tena to ni aw ye yan wagati bæe de! ¹² A ka turu kasadiman ke ne fari kan, ka ne laben ne ta sutarari kama. ¹³ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kera yoro o yoro dunuja konɔ, nin muso ka min ke, o ko fana bena lakari, ka mogow hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa
(Marika 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ O tuma karamogoden tan ni fla ra kelen min togo ye ko Zudasi Sikariyoti, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe. ¹⁵ A ko o ma ko: «Ni ne ka Yesu don aw boro, aw bena mun le di ne ma?» O ka warigbe bisaba di a ma. ¹⁶ K'a ta a ta wagati ra, Zudasi ka ke cogo do jini ye, a bena Yesu soro ka a don o boro cogo min na.

Jonyaban panagbe ta domuni
(Marika 14.12-21; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30)

¹⁷ Ayiwa, Burufunubari panagbe* tere folo, karamogodenw nana Yesu nininka ko: «I b'a fe an ye taga Jonyaban panagbe domuni laben i ye min le?» ¹⁸ Yesu ka mogow do yira o ra, ko o ye taga o tigi fe dugu konɔ, ka taga a fo a ye ko: «An karamogow ko, ko ale ta wagati surunyara, ko a b'a fe ka na Jonyaban panagbe ke i fe, ale ni a ta karamogodenw.» ¹⁹ Yesu ka min fo, karamogodenw k'a ke ten. O tagara domuni laben. ²⁰ Tere benna minke, a ni a ta karamogoden tan ni fla sigira domuni na.

²¹ Ka Yesu ni a ta karamogodenw to domuni na, a ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw ra kelen bena ne janfa.» ²² Karamogodenw jusu kasira kosobe. O bæe kelen kelen ko a ma ko: «Matigi, ne lo wa?» ²³ Yesu ko: «Mogow min boro ni ne boro be minan konɔ nagon fe, o tigi le bena ne don mogow boro. ²⁴ Min kera Adamaden ye*, o bena sa, i ko a sebera a ta ko ra Kitabu konɔ cogo min na. Nka mogow min bena ke sababu ye k'a janfa, bono bena o tigi soro. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.» ²⁵ Zudasi, min tun ye a janfabaga ye, ale fana ka kuma ta; a ko: «An karamogow, ne lo wa?» Yesu ko a ma ko: «I yere le k'a fo.»

Jenogonya domuni
(Marika 14.22-26; Luka 22.15-20; Korentikaw folo 11.23-25)

²⁶ Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigtigte k'a di karamogodenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina ka a domu; nin ye ne farikolo le ye.» ²⁷ O ko, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a konɔ. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma, k'a fo o ye ko: «Aw beɛ ye do min; ²⁸ sabu nin ye ne jori le ye, Ala ta jɛnɔgɔnya* jori min bonna mogɔ caman kosɔn, ka o ta jurumunw yafa. ²⁹ Ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fo lon min na ne bena a min ni aw ye ne Fa ta Masaya* ra tuun, cogo wɛrɛ ra.» ³⁰ Ayiwa, o ka Alatandɔnkiri dow la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Marika 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

³¹ Ayiwa, Yesu k'a fo karamogodenw ye ko: «Ne ta ko bena ke sababu ye k'a to aw beɛ ye bori ka ne to bi su fe; sabu a sebera Kitabu konɔ, ko: <Ne bena sagagbenbaga faga, sagaw beɛ bena janjan.> »

³² Yesu k'a fo tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bo saya ra, ne bena taga aw konɔ Galile.» ³³ Ayiwa, Piyeri ka kuma ta, k'a fo Yesu ye ko: «Hali ni tow beɛ borira ka i to, ne koni tena bori ka i to fiyewu!» ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Can ra, ne b'a fo i ye ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi, ele bena a fo mogow ye fo sijaga saba ko i ma ne lon.» ³⁵ Piyeri ko: «Hali ni a kera ko ne bena sa ni i ye le, ne tena son k'a fo ko ne ma i lon.» Karamogoden tow beɛ ka o kuma kelen fo.

Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane

(Marika 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ O ko, Yesu tagara ni a ta karamogodenw ye yoro do ra, min togo ye ko Zetisemane. A ko o ma ko: «Aw ye sigi yan, ne bena gbara na fe ka taga Ala daari.» ³⁷ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Zebede dence fla ye. Jusukasi ka ke a soro ye, k'a nin tooro kosebe. ³⁸ A k'a fo o ye ko: «Ne nin tooronin lo kosebe, fo k'a ke i ko ne bena sa. Aw ye to yan, ka to pana ni ne ye.»

³⁹ A tagara na fe doonin. A ka a kinbiri gban ka a na biri dugu ma, ka Ala daari; a ko: «Ne Fa, ni a tun be se ka ke ko nin tooro kana ne soro! Nka o beɛ n'a ta, ne yere sago kana ke fo ele sago.»

⁴⁰ O ko, a sekora ka na karamogodenw koro, ka na a soro ko olugu be sunogora. A ko Piyeri ma ko: «Piyeri, aw ma se ka to pana ka hali wagati kelen ke ni ne ye! ⁴¹ Aw ye to pana ka Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra. Kopuman miiriya be mogɔ konɔ, nka a farisogo baraka ka dogo.»

⁴² O ko, a bora o koro a sijaga flanan na ka taga Ala daari tuun, ko: «Ne Fa, ni a te se ka ke ko nin tooro ye mabo ne ra fiyewu, fo a ye ne soro le, o tuma i sago ye ke.»

⁴³ A sekora tuun ka na a soro o be sunogora, sabu sunogo tun ka o padenw gbiriyi. ⁴⁴ A bora o koro ka taga a sijaga sabanan na. A tagara Ala daari ka seko o kuma kelen kan tuun.

⁴⁵ A sekora ka na karamogodenw koro tuun, k'a fo o ye ko: «Aw be sunogora ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, wagati surunyara; Min kera Adamaden ye*, o bena don jurumunkebagaw boro. ⁴⁶ Aw ye wuri an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

*Yahudiyaw nana Yesu minayɔɔ ra**(Marika 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)*

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, a ta karamɔɔɔden tan ni fla ra kelen min tɔɔo ye ko Zudasi, ale nana; jamaba tun b'a ko; kerɛkemuruw, ani berew tun be o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cɛkɔɔɔbaw le tun ka o ci. ⁴⁸ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen dɔ yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mɔɔɔ min fo ni kanuyafari ye, ale lo; aw y'a mina.» ⁴⁹ O sera minke dɔɔɔn, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo, ko: «An karamɔɔɔ, i ni su.» A ka Yesu fo ni kanuyafari ye.

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Cɛ, i nana min kama, o ke.» O tuma mɔɔɔw kera Yesu kan, ka a mina. ⁵¹ Yesu ta karamɔɔɔden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jonce toro kelen caron ka bɔ yi. ⁵² Yesu ko o karamɔɔɔden ma ko: «I ta muru don a nɔ ra yi; sabu mɔɔɔ o mɔɔɔ be muru ta, o tigi be halaki muru sababu le ra. ⁵³ Ele b'a miiri ko ne tɛ se ka ne Fa wele ko a ye melekew ci ne ma sisan, minw ka ca ni meleke jamakuruba tan ni fla ye sisan wa? ⁵⁴ Nka ni o kera, o tuma a sebera ko ko minw ka kan ka ke, olugu bena ke k'a dafa cogo di?»

⁵⁵ O wagati ra, Yesu ko jama ma ko: «Aw nana ne ko ni berew ni kerɛkemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkanikebaga le ye. K'a sɔɔɔ ne tun be sigi ka mɔɔɔw karan Alabatosoba kɔnɔ lon beɛ, aw ma se ka ne mina. ⁵⁶ Nka nin kow beɛ kera janko ciraw tun ka ko minw sebe, o ye ke can ye.»

O tuma karamɔɔɔdenw beɛ borira ka a kelen to.

*O tagara ni Yesu ye kititigeyɔɔ ra**(Marika 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)*

⁵⁷ Yesu minabagaw tagara ni a ye sarakalasebagaw kuntigiba* Kayife fe yi. Sariya karamɔɔɔw* ni cɛkɔɔɔbaw tagara jɔɔɔn lajen yi. ⁵⁸ Piyeri tora yɔɔɔjan, a be tugura o ko, fo ka taga se sarakalasebagaw kuntigiba ta lu ma. A donna ka sigi ni lu kɔɔɔsibagaw ye, k'a fle a ko bena laban cogo min na.

⁵⁹ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru mɔɔɔw beɛ tun be kuma dɔ jinina Yesu kama min be se ka ke a fagasababu ye. ⁶⁰ Seere faninyafɔbaga caman nana o ta fo; nka o ma Yesu fagasababu sɔɔɔ o si ra. A laban, mɔɔɔ fla ko: ⁶¹ «A ko ale be se ka Alabatosoba ci ka a lo kokura tere saba kɔnɔ.» ⁶² Sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lo, k'a fo Yesu ma ko: «Mɔɔɔw be kuma minw fora i kama, i ko di o ra?»

⁶³ Yesu jera. Sarakalasebagaw kuntigiba ko a ma ko: «Ne b'a fe i ye kari Ala janaman tɔɔɔ ra k'a fo an ye ni ele le ye Kisibaga* ye, ani Den min bɔra Ala ra*»

⁶⁴ Yesu ka a jaabi ko: «I yerɛ le k'a fo. Nka o dɔɔɔn tɛ, ne b'a fo aw ye ko k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, aw bena o siginin ye Sebeɛtigi Ala kininboroyanfan fe, o ko, aw bena a natɔ ye sankaba kan ka bɔ sankolo ra.»

⁶⁵ O fora minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fo ka a yerɛ ta derege mina ka a faran; a ko: «A ka Ala tɔɔɔ cɛn. An mako tɛ mɔɔɔ si ta seereya ra tuun! Aw yerɛ ka a ta Alatoɔɔcenkuma men ka ban! Aw ta miiriya ye juman ye?» ⁶⁶ Mɔɔɔw ko: «A ka kan ka faga le!» ⁶⁷ O ka ke daji tu ye a pada kan, ka a bugɔ ni borokuruw ye. Dɔw k'a fata, k'a fo a ye ko: ⁶⁸ «Kisibaga, min ka i bugɔ, o tɔɔɔ lon k'a fo an ye!»

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Marika 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Ayiwa, Piyeri tun siginin be lu kono. Baaradenmuso do gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «Ele fana tun be ni Yesu Galilekace ye.» ⁷⁰ Nka Piyeri banna ka lo a ra mogow bee ja na. A ko muso ma ko: «Ne ma i ta kuma faamu.» ⁷¹ O ko, Piyeri ka ke taga ye luda fan na. Baaradenmuso do were k'a ye minke, ale k'a fo mogow ye o yoro ra ko: «Ce nin tun be ni Yesu Nazaretikace ye!» ⁷² Piyeri banna tuun ka lo a ra. A karira ko ale te. A ko: «Ne yere ma ce nin lon.» ⁷³ Doonin kera tuun, mogow minw tun be o yoro ra, olugu gbarara Piyeri ra k'a fo a ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mogow do le ye; i kumacogo le b'a yira.» ⁷⁴ O tuma Piyeri karira fo k'a yere danga; a ko: «Ne ko ne te ce nin lon.» O yoronin bee ra, dondo kasira. ⁷⁵ O tuma Yesu tun ka kuma min fo, Piyeri hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi, ele bena a fo sinaga saba ko i ma ne lon.» Piyeri bora kene ma ka taga kasi kosebe.

27

O ka kiti ben Yesu kan

(Marika 15.1; Luka 23.1-2; Yuhana 18.28-32)

¹ Ayiwa, sogomada joona fe sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw bee tagara jagon ye Yesu kama, janko k'a faga. ² O k'a mina k'a siri, ka taga ni a ye jamanatigi Pilati fe.

Zudasi ka a yere faga

(Kewalew 1.18-19)

³ Ayiwa, Zudasi, min tun ka Yesu janfa, ale nana a ye ko o ka kiti ben Yesu kan ko a ye faga minke, a nimisara. O tun ka warigbe bisaba min di a ma, a sekora ka taga o di sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ma. ⁴ A ko: «Ne ka jurumun ke, sabu mogow min ma kojugu ke, ne ka o janfa k'a don aw boro.» O k'a jaabi ko: «Anw ta mun le be o ra tuun? O ye i yere ta ko le ye.»

⁵ Zudasi ka wari firi Alabatosoba kono, ka taga a yere kan don juru ra ka a yere faga. ⁶ Sarakalasebagaw kuntigiw ka wariw tomotomo. O ko: «Nin wari man kan ka bla Alabatosoba kesu kono, sabu mogofaga sara lo.» ⁷ O kumana ka na ben kelen ma; o tagara dagalalagabaga ta foro san ni o wari ye, ka o ke lonanw ta kaburulo ye. ⁸ O le koson fo ka na se bi ma, o foro togo lara ko mogofaga foro. ⁹ Cira Yere mi tun ka kuma min fo, o kuma kera can ye o cogo le ra, ko: «O ka warigbe bisaba ta, Izirayelimogow ka o jate ka o ke mogow songo ye, ¹⁰ ka o di dagalalagabaga ma a ta foro songo ye, i n'a fo Matigi tun k'a fo ne ye cogo min na.»

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Marika 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38)

¹¹ O tagara ni Yesu ye jamanatigi fe. Jamanatigi ka a pininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ko: «I k'a fo cogo min na, ne lo.» ¹² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka Yesu jaraki fen o fen na, Yesu ma o jaabi o si ra. ¹³ O tuma Pilati ko Yesu ma ko: «O be i jarakira ko

minw bɛɛ ra, i tɛ o mɛnna wa?» ¹⁴ Yesu ma Pilati jaabi a ta kuma si ra; o ko ka Pilati kabakoya kosɛbɛ.

Yesu fagako latigɛra

(Marika 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

¹⁵ Ayiwa, san o san, Jonyaban janagbɛ* ra, jamanatigi tun bɛ deri ka kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun bɛ o le labla. ¹⁶ Ayiwa, o y'a sɔrɔ kasoden dɔ tun bɛ kaso ra, min tɔgɔ tun ye Barabasi; mɔgɔw bɛɛ tun bɛ ale ta kojuguw kala ma. ¹⁷ Pilati kumana jama fɛ; a ko: «Ayiwa, aw b'a fɛ ne ye jon kelen le bla? Barabasi wa, walama Yesu min bɛ wele ko Kisibaga*?» ¹⁸ Pilati tun k'a lon ko pangboya dɔrɔn le kosɔn o ka Yesu mina ka na ni a ye ale fɛ. ¹⁹ Ayiwa, ka Pilati siginin to kittitigeyɔrɔ ra, a muso ka mɔgɔ ci a fɛ ka taga a fɔ a ye ko: «I kana a to ko dɔ ye don ele ni nin mɔgɔ terennin cɛ dɛ; sabu ne tɔɔrɔra siko ra su fɛ kosɛbɛ a kosɔn.»

²⁰ Nka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔrɔbaw ka jama kɔnɔnɔsu, ko o y'a fɔ Pilati ye ko a ye Barabasi labla, ka Yesu faga. ²¹ Jamanatigi ka o pininka tuun, ko: «Nin mɔgɔ fla ra, aw b'a fɛ ne ye jon kelen le labla?» O ko: «Barabasi!» ²² Pilati ko: «O tuma, Yesu min bɛ wele ko Kisibaga, aw ko ne ye ale kɛ cogo di?» O bɛɛ k'a jaabi ko: «A gbengben yiri ra!» ²³ Jamanatigi ko: «O tuma a ka kojugu juman le kɛ?» O belɛn ka dɔ fara o pɛrɛnkan kan, ko: «A ye gbengben yiri ra!» ²⁴ Pilati nana a ye ko ale ta kuma tena foyi na minke, ko jama mankan fana bɛ bonyara ka taga na, a ka ji ta ka a tɛgɛ fla ko jama bɛɛ na na, k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, ne nin tɛ nin mɔgɔ terennin fagari ra ni aw ye. A ko bɛ aw yɛrɛ le boro.» ²⁵ Jama bɛɛ ko: «Onhon, an sɔnna. A hake ye ben anw ni an denw kan.» ²⁶ O ra, Pilati ka Barabasi labla o ye. A k'a to o ka Yesu bugɔ ni gbɛɛ ye, ka sɔrɔ k'a di o ma ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tɔɔrɔ

(Marika 15.16-20; Yuhana 19.2-3)

²⁷ Jamanatigi ta sorasiw tagara ni Yesu ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O nana ni sorasiw ta jenkuru bɛɛ ye ka na a lamini. ²⁸ O ka a yɛrɛ ta faniw bɔ a ra ka deregeba wulenman dɔ don a ra. ²⁹ O ka nani dan ka o kɛ i ko masafugula, ka o biri a kun na, ka a kininboro kɛ ka kalama dɔ mina. O ko, o ka o kinbiri gban a kɔrɔ k'a lɔgɔbɔ, ko: «Yahudiyaw ta masace, an bɛ i fora!» ³⁰ O ka kɛ daji tu ye a kan, ka kalama mina a boro ka a bugɔ ni a ye a kun na. ³¹ O k'a lɔgɔbɔ ka ban tuma min na, o ka deregeba bɔ a ra, ka a yɛrɛ ta faniw don a ra tuun, ka bɔ ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Marika 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

³² O bɔtɔ, o benna ni Sirenikace dɔ ye, min tɔgɔ tun ye ko Simɔn. O ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta. ³³ O tagara se yɔrɔ dɔ ra, min tɔgɔ ye ko Goligota, o kɔrɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ. ³⁴ O sera yi minke, o ka fla kunaman dɔ pagami duven na ka o di Yesu ma; a ka a nɛnɛ minke, a ma sɔn ka a min.

³⁵ Yesu gbengbennin kɔ yiri ra, o ka kara la ka a ta faniw tarantaran jɔgɔn na. [O kera minke, cira tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko: «O ka ne ta faniw taran jɔgɔn na, ka kara la ne ta deregeba kosɔn.»]

³⁶ O kɔ, o sigira ka to k'a kɔrosi.

³⁷ O tun ka kuma dɔ seɓe yiri dɔ kan a kunkolo kunna, k'a fagakun yira. O tun k'a seɓe ko: «Nin ye Yesu ye, Yahudiyaw ta masace.» ³⁸ O ka benkannikebaga fla fana gbengben ni a ye yiri dɔw kan, kelen be a kininboroyanfan na, kelen be a numanboroyanfan na. ³⁹ Temebagaw tun b'a flera, k'a neni, ka o kun kɔmi a ra, ⁴⁰ k'a fɔ a ma ko: «Ele min ko i be se ka Alabatosoba ci, ka a lo kokura tere saba kɔnɔ, ayiwa, i yere kisi sisan sa! Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo, o tuma jigi ka bɔ gbengbenyiri ra!» ⁴¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔrɔbaw fana tun be a lɔgɔbɔra, k'a fɔ ko: ⁴² «A ka tɔw kisi, nka a te se ka a yere kisi! Ni a ko a ye Izirayeli* ta masace ye, o tuma a ye jigi ka bɔ yiri ra! Ni a jigira, an be la a ra.» ⁴³ O ko: «A ko a ka a yere karifa Ala ma. Ayiwa, ni can lo ko Ala be a kanu, a ye a kisi sisan ke; sabu a yere da le k'a fɔ ko Den min bɔra Ala ra*, ko ale lo.» ⁴⁴ Benkannikebaga fla minw tun gbengbenna ni a ye, olugu fana tun be a nenina o cogo kelen na.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Marika 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

⁴⁵ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bæe ra fɔ ka taga wulada surunya. ⁴⁶ Wulada surunyara minke, Yesu perenna ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Heli, Heli, lama sabakatani?» O kɔrɔ le ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?» ⁴⁷ Mɔgɔ minw tun be o yɔrɔ ra, olugu ka o men minke, o ko: «A be cira Iliya* le welera!» ⁴⁸ O yɔrɔnin bæe, o ra kelen borira ka taga fu dɔ ta, ka o su minnifen kumunin dɔ ra, ka a dulon kalama dɔ ra, ka na o la Yesu da ra ko a ye a sonson. ⁴⁹ Tɔw ko: «A to yi, an y'a fle, ni cira Iliya bɛna na a kisi.» ⁵⁰ Yesu ka kulekanba ci tuun, ka sa. ⁵¹ O yɔrɔnin bæe ra, Alabatosoba cetigefani faranna fla ye, k'a ta san fe ka na se fɔ dugu ma. Dugukolo yereyerera, faraw cira. ⁵² Kaburuw dayelera, mɔgɔ saninman caman suw kununa; ⁵³ o bɔra kaburuw kɔnɔ Yesu kununin kɔ, ka don Zeruzalemu dugu kɔnɔ. Mɔgɔ caman ka o ye.

⁵⁴ Sorasikuntigi ni sorasi tɔ minw tun be Yesu kɔrɔsira, olugu ka o ye minke, ka dugukoloyereyere ye, o siranna koseɓe. O ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, nin ce lo.» ⁵⁵ Muso caman tun lɔnin be yɔrɔjan ka fleri ke. Olugu le tun tugura Yesu kɔ kabini Galile mara ra, ka a deme baara ra. ⁵⁶ Mariyamu Magidalakamuso, ale tun be o ra, ani Yakuba ni Yusufu bamuso Mariyamu, ani Yakuba ni Yuhana bamuso.

O ka Yesu sutara

(Marika 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

⁵⁷ Wulada sera minke, ce nafortotigi dɔ nana ka bɔ Arimate; a tɔgɔ tun ye ko Yusufu. Ale fana tun ye Yesu ta karamɔgɔden dɔ ye. ⁵⁸ A tagara Pilati fe ka taga Yesu su daari a fe. Pilati sonna ko o ye a di a ma. ⁵⁹ Yusufu tagara Yesu su ta, ka a kasanke ni fanikura dɔ ye, ⁶⁰ ka taga a don kaburukura dɔ kɔnɔ; Yusufu yere le tun ka o kaburu sogi fara ra a yere tɔgɔ ra. O ka Yesu su la kaburu kɔnɔ, ka kabakuruba dɔ kolonkolon ka o ke ka kaburu datugu, ka taga. ⁶¹ Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tɔ kelen, olugu tun siginin be ka o nasin kaburu ma.

Yesu ta kaburu kɔrɔsiko

* **27:47** 27.47 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

⁶² Ayiwa, o dugusagbe, Yahudiyaw tun be o ta Nenekirilon* janagbe laben lon min na, o lon dugusagbe, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* korira ka taga Pilati fe. ⁶³ O tagara a fo Pilati ye ko: «An matigice, an hakiri b'a ra ko mogolafiribaga nin tun k'a fo ko ni ale sara, ko tere saba ko a bena kunu. ⁶⁴ A to sorasiw ye taga kaburu korosi ka se fo tere saba, janko a ta karamogodenw kana na taga a su ta ka dogo, k'a fo mogow ye ko a kununa. O lafiriri bena juguya ka teme ale yere ta kan.» ⁶⁵ Pilati ko: «Aw ye sorasi dow ta, cogo min ka aw diya, aw ye taga a korosi ten.» ⁶⁶ O tagara no bla kaburu da ra, ka sorasi dow bla ko o ye kaburu korosi ka ja.

28

*Meleke ka Yesu kunuko fo muso dow ye
(Marika 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)*

¹ Nenekirilon* temenin ko, logokun tere folo sogomada jooa fe, Mariyamu Magidalakamusu, ani Mariyamu to kelen, olugu fla tagara ko o be taga kaburu fle. ² O wagati kelen na, dugukolo barara ka yereyere ni fanga ye. Matigi ta meleke do bora sankolo ra ka na kabakuruba kolonkolon ka bo kaburu da ra ka sigi a kan. ³ A tun be manamanana i ko sanmanana; a ta derege tun gbenin lo pepepe. ⁴ Sorasi minw tun be kaburu korosira, olugu ja tigera; o ka ke yereyere ye, ka ke i ko suw. ⁵ Meleke k'a fo musow ye ko: «Aw koni, aw kana siran, sabu Yesu min gbengbenna yiri ra, ne k'a lon ko aw be ale le yoropinina. ⁶ A te yan. A kununa i ko a yere tun k'a fo cogo min na. Aw ye na don ka a layoro fle. ⁷ O ko, aw ye taga jooa, ka taga a fo a ta karamogodenw ye ko a kununa ka bo saya ra, ko a be taga o konu Galile, ko o bena taga a ye o yoro le ra. Ne tun nana o le fo aw ye.»

⁸ Musow teliyara ka bo kaburu da ra, o siranninba, ani o jusu diyaninba. O borira ka taga o kibaro diman fo karamogodenw ye. ⁹ O tagato, o barara ka ben ni Yesu yere ye. Yesu ka o fo. O ka o kinbiri gban ka o boro mini Yesu sen ma, ka a bato. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw kana siran. Aw ye taga a fo ne balemaw ye ko o ye taga Galile. O bena ne ye o yoro le ra.»

Yahudiyaw ko o be Yesu kunuko dogo

¹¹ Ka musow tagato to, Yesu su korosibaga dow wurira ka don dugu konu. O ka fen o fen ye, o tagara o bee fo sarakalasebagaw* kuntigiw ye. ¹² Sarakalasebagaw kuntigiw, ani cekorobaw tagara jogon ye ka kuma o ko ra. O kuma ko, o ka wari caman di sorasiw ma, ¹³ k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo mogow ye ko Yesu ta karamogodenw nana su fe ka na a su ta ka taga ni a ye, ka aw to sunogo ra. ¹⁴ Hali ni o ko sera jamanatigi ma, anw yere bena kuma ni a ye, ka a kunko bo aw kan.» ¹⁵ Sorasiw ka wari mina. Min fora o ye, o tagara o ke. O kuma le fora yoro bee Yahudiyaw ce ra fo ka na se bi.

Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na

(Marika 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kewalew 1.6-8)

¹⁶ Karamogoden tan ni kelen tagara Galile; Yesu tun ka kuru min ko fo o ye, o tagara o yoro ra. ¹⁷ O ka Yesu ye minke, o ka o kinbiri gban a koro ka a bato. Nka sigiya tun be dow jusu ra hali bi. ¹⁸ Yesu gbarara o ra, k'a fo o ye ko: «Fen bee se dira ne ma, sankolo konu, ani dugukolo kan. ¹⁹ O

le koson aw ye taga siyaw bee ke ne ta karamogodenw ye. Aw ye o batize, Fa Ala, ani Dence*, ani Nin Saninman* togo ra. ²⁰ Ne ka fen o fen yira aw ra, aw ye o karan o ra, o ye o sira tagama. Ne be ni aw ye lon bee, fo ka taga se duna laban ma.»

MARIKA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mogo caman ta miiriya ye, Marika le kera nin kitabu sebebaga ye. Ale fana tun kera Yesu ta karamogoden do ye; ale tun kera Yesu ta kow seere do ye. Nka i b'a soro a ka ko caman were men Yesu ta ko ra mogo werew fe. Nin kitabu be Yesu ta kewalew le fo kosebe, ka teme a ta waajuriw kan. A b'a yira ko Yesu ye Ala ta baarden le ye (10.45); a be kabakow ke, ka mogow keneya, ka o bosi jinaw boro, ka o ta jurumunw yafa o ma. Ni a fora ko Yesu ye Ala Den ye (1.1), o be a ta Alaya le yira; nin kitabu b'a yira an na fana ko «Min kera Adamaden ye*», o ye Yesu le ye. Nin kitabu te Yesu ta kokeninw lakari an ye ka tugutugu nogon na ka kapa ni a kewagati ye; nka a sebebaga be Yesu ta kokenin dow le panawoloma ka o sebe: a ka ko minw ke Galile, walama a tagato Zeruzalemu, walama Zeruzalemu dugu konɔ.

Marika ta kitabu be Yesu ta saya ko fo tuma caman, janko k'a yira ko ale le kera an ta jurumun sara ye (8.31; 9.31; 10.33-34,45). «Romu sorasikuntigi min tun lonin be Yesu korɔ ka a korosi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: <Can ra, Den min bora Ala ra, nin ce lo> » (15.39).

Kitabu konokow

Yuhana Batizerikebaga ta baara (1.1-13)

Yesu ka baara min ke Galile (1.14-8.30)

Yesu k'a ta saya ni a kunuko fo (8.31-9.50)

Yesu ka kuma minw fo Zeruzalemu (10-13)

Yesu ta tooro ni a ta saya ni a kunuko (14-16)

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Nin ye Kibaro Diman* damina ye; Den min bora Ala ra*, Yesu Kirisita, a be ale ta ko le fo. ² Nin kuma le tun sebera cira Ezayi ta kitabu konɔ ko: «A fle, ne be ne ta ciraden ci ka taga i na fe, ka i ta sira laben i ye.

³ Mogo do bena peren kongokolon konɔ k'a fo ko:

<Aw ye sira laben Matigi ye
ka siradenninw bee lateren a ye.> »

⁴ O cogo ra, Yuhana k'a yere yira kongokolon konɔ; a tun be mogow batize, ka o waaju ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa o ma.

⁵ Mogo caman tun be bo Zude mara ra, ani Zeruzalemu ka taga Yuhana fe. O tun be lo o ta jurumunw na mogow bee na na; Yuhana tun be o batize Zuriden koba ra.

⁶ Derege min tun be Yuhana kan na, o tun ye nogomesi le ye, a cesirinan tun ye gholojuru le ye. Yuhana tun be tonw, ani kongokonoli le domu. ⁷ A tun b'a fora a ta waajuri ra ko: «Min bena na ne ko fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne te se k'a fo ko ne be biri ka a ta sanbara juru foni ka bo a sen na. ⁸ Ne koni ka aw batize ji dama le ra, nka ale bena aw batize ni Nin Saninman* ye.»

*Yesu batizeriko**(Matiyu 3.13-4.11; Luka 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ O wagati ra Yesu nana ka bɔ Nazareti; o ye Galile mara dugu dɔ ye. A nana batize Yuhana fe Zuriden kɔba ra. ¹⁰ Yesu bɔtɔ ji ra, a ka sankolo dayelenin ye; Ala Nin jigira i ko jenetugani ka na sigi a kan. ¹¹ Kumakan dɔ bɔra sankolo kɔnɔ ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

¹² O yɔrɔnin bɛɛ Nin Saninman ka Yesu ta ka taga ni a ye kongokolon kɔnɔ. ¹³ A ka tere binaani ke o yɔrɔ ra kongosogow cɛ ra. Setana tun bɛ a kɔrɔbɔra k'a flɛ o wagatiw ra. Yesu mako tun bɛ fɛn minw na, melekew tun bɛ o kera a ye.

*Yesu ka jɛgeminabaga naani wele**(Matiyu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga minanin kɔ ka bla kaso ra, Yesu tagara Galile; Kibaro Diman* min bɔra Ala fe, a tun bɛ o waajuri kera. ¹⁵ A tun b'a fora ko: «Wagati sera, Ala ta Masaya* wagati surunyara. O le koson aw ye nimisa aw ta jurumunw na ka sɔn Ala ta Kibaro Diman ma.»

¹⁶ Ayiwa, Yesu tun bɛ temena Galile bada ra, a ka jɛgeminabaga fla ye. O tun ye Simon ni a balemacɛ Andere ye. O tun bɛ o ta jɔw firira baji ra, sabu o ta baara tun ye jɛgemina le ye. ¹⁷ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne kɔ, aw bɛ jɛge mina cogo min na, ne bɛna aw karan aw ye mɔgɔw jini ten.» ¹⁸ O yɔrɔnin bɛɛ o ka o ta jɔw to yi ka tugu Yesu ko.

¹⁹ O tagara na fe dɔɔnin minke, a ka Zebede dence Yakuba ye, ani a balemacɛ Yuhana ye. Olugu fana tun siginin bɛ kurun dɔ kɔnɔ, o bɛ o ta jɔw karanna. ²⁰ O yɔrɔnin bɛɛ Yesu ka o wele; o ka o face ni baardenw to kurun kɔnɔ ka wuri ka tugu Yesu ko.

*Yesu ka jinatɔ dɔ kenɛya**(Luka 4.31-37)*

²¹ O kɔ, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tagara Kaperinahumu. Nenekirilon* sera minke, Yesu donna karanso* kɔnɔ ka mɔgɔw karan. ²² A ta karan cogoya ka mɔgɔw kɔnɔnɔban, sabu a tun bɛ o karan ni baraka ye, a tun te o karan i ko sariya karamɔgɔw*.

²³ Ayiwa, o wagati yerɛ ra, cɛ jinatɔ dɔ tun bɛ o ta karanso kɔnɔ; ale ka ke pɛren ye, ko: ²⁴ «E, Yesu Nazaretikacɛ, mun le bɛ an cɛ? I nana an halakiyɔrɔ le ra wa? Ele ye mɔgɔ suguya min ye, ne ka o lon; ele ye Ala ta Mɔgɔ Saninman le ye.»

²⁵ Yesu jamana o jina kunna k'a fɔ a ye ko: «I da tugu, i ye bɔ nin cɛ ra!» ²⁶ Jina ka cɛ yuguyugu ni fanga ye, ka kuleba ci, ka bɔ cɛ ra. ²⁷ Mɔgɔw bɛɛ kabakoyara; o ka ke jɔgɔn jininka ye ko: «Nin ye mun ye? Karankura barakaman lo dɛ! A bɛ kuma hali jinaw fe ni baraka ye, o bɛ a kan mina.» ²⁸ O yɔrɔnin kelen bɛɛ ra, Yesu tɔgɔ sera Galile mara yɔrɔ bɛɛ ra.

*Yesu ka banabagatɔ werɛw kenɛya**(Matiyu 8.14-17; Luka 4.38-41)*

²⁹ O kɔ, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra karanso kɔnɔ ka taga Simon ni Andere ta so. Yakuba ni Yuhana fana tun bɛ ni o ye. ³⁰ O tagara a sɔrɔ Simon buranmuso lanin bɛ, farigban b'a ra; o ka a ko fɔ Yesu ye. ³¹ Yesu gbarara a ra ka a mina a boro ma ka a lawuri. O yɔrɔnin bɛɛ farigban banna, a wurira ka gba ke o ye.

³² Tere benna tuma min na, dugumogow nana Yesu fe ni o ta banabagatow bee ye, ani jinatow. ³³ Dugumogow bee nana lajen bonda ra. ³⁴ Yesu ka banabagato caman keneya, ani bana suguya caman. A ka jinato caman ta jinaw gben ka bo o ra fana; nka a tun son k'a to jinaw ye kuma, sabu o tun k'a lon.

*Yesu ka mogow waaju Galile mara ra
(Luka 4.42-44)*

³⁵ Ayiwa, o lon dugusagbe sogomada jooona fe k'a soro kene tun ma ci folo, Yesu wurira ka taga kongokolon kono yoro do ra a danna ka taga Ala daari. ³⁶ Simon ni a torogonw nana wuri ka taga a yoropini. ³⁷ O k'a ye minke, o ko a ma ko: «Mogo bee be i yoropinina.» ³⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «An ye bo yan ka taga kerfeduguw ra, janko ne ye taga waajuri ke o yorow ra fana, sabu ne nana o le koson.» ³⁹ A tagara Galile fan bee ra; a ka waajuri ke karansow* kono ka jinaw gben ka bo mogow ra fana.

*Yesu ka kunatocce do keneya
(Matiyu 8.1-4; Luka 5.12-16)*

⁴⁰ Lon do, kunato do nana Yesu fe ka na i kinbiri gban a koro ka a daari ni makarikanw ye, ko: «Ni i be son, i be se ka ne saninya.» ⁴¹ A hina donna Yesu ra; Yesu ka a boro la a kan k'a fo a ye ko: «Ne sonna, i ye saninya.» ⁴² O yoronin bee a ta kuna keneyara; a saninyara. ⁴³ Yesu k'a labla o yoronin bee, k'a fo a ye k'a gbeleya ko: ⁴⁴ «I yere mina, i kana nin fo mogo si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min ko fo kunatow ta saninyari ko ra, i ye o saraka bo janko k'a yira bee ra ko i keneyara.»

⁴⁵ Nka ce tagara minke, a tagara o kuma fo yoro bee, mogow bee ye, k'a ke fo Yesu tun te se ka don dugu si kono kene kan tuun. A tun be to dugu ko fe, kongokolon kono yi; mogow tun be bo fan bee ra ka taga a ko.

2

*Yesu ka murugu do keneya
(Matiyu 9.1-8; Luka 5.17-26)*

¹ Tere dama temenin ko, Yesu sekora ka na Kaperinahumu tuun. Mogow k'a men ko a be bon kono. ² O nana caman ka na bon fa ka da fa hali temeyoro tun te soro. Yesu tun be o waaju ni Ala ta kuma ye. ³ Ayiwa, o nana ni ce murugunin do ye a fe, mogo naani le tun ka o ce ta. ⁴ Nka o ma se ka gbara Yesu ra ni a ye jama koson minke, Yesu tun be biribon min kono, o yelenna o bon san fe ka wo do bo yi, ka o ce murugunin ni a ta lanan lajigi bon kono o wo fe. ⁵ Yesu k'a ye minke ko o lara ale ra, ko ale be se ka murugu keneya minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i ta jurumunw yafara i ma.»

⁶ Sariya karamogo* dow siginin tun be o yoro ra. Olugu k'a fo o yere kono ko: ⁷ «Mun koson ce nin be nin kuma rogon fo? A ka Ala togo cen. Jon be se ka jurumun yafa, ni Ala kelenpe te?» ⁸ O yoronin kelen bee Yesu k'a lon a yere kono ko o be o kumaw le miirira. A ko o ma ko: «Mun koson o miiriya rogon be aw konono? ⁹ K'a fo murugu ye ko a ta jurumunw yafara a ma o, walama k'a fo a ye ko a ye a ta lanan ta ka wuri ka tagama, o fla ra juman le ke ka di? ¹⁰ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumun yafa dunupa kono.» Yesu ka o

fɔ ka ban tuma min na, a kumana murugu fɛ ko: ¹¹ «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ¹² O yɔrɔnin bɛɛ murugu wurira ka a ta lanan ta ka bɔ kɛnɛ ma mɔgɔw bɛɛ na na; o kabakoyara ka Ala tando k'a fɔ ko: «An ma nin jɔgɔn ye ban.»

*Yesu ka Levi wele
(Matiyu 9.9-13; Luka 5.27-32)*

¹³ O kɔ, Yesu bɔra ka taga ba fan fɛ tuun. Jamaba nana a fɛ; a ka to ka o karan. ¹⁴ Yesu tɛmɛto, a ka Alife dencɛ Levi ye, a siginin bɛ ninsaraminabon na. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!» A wurira ka tugu Yesu kɔ.

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun tagara domuni kɛ Levi ta so kɔnɔ. Ninsaraminabaga caman, ani Yahudiyaw tun bɛ mɔgɔ minw jate mɔgɔ kewalejuguw ye, olugu fana tun nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye; o bɛɛ tun bɛ domuni kera jɔgɔn fɛ, sabu o caman tun tugura Yesu kɔ. ¹⁶ Sariya karamɔgɔ* minw tun bɛ Farisiw* ta jɛn ra, olugu k'a ye ko Yesu bɛ domuni kera ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔw kewalejuguw ye minke, o ko Yesu ta karamɔgɔdenw ma ko: «Mun kosɔn aw karamɔgɔ bɛ domuni kɛ ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejuguw ye?»

¹⁷ Yesu ka o mɛn minke, a ko o ma ko: «Mɔgɔ minw ka kɛnɛ, olugu tɛ flakebaga yɔrɔnini, banabagatɔw le bɛ flakebaga yɔrɔnini. Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele.»

*Landakow ni Kibaro Diman tɛ kelen ye
(Matiyu 9.14-17; Luka 5.33-39)*

¹⁸ Yuhana Batizerikɛbaga ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* tun bɛ to ka sun don. Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana Yesu jininka ko: «Mun kosɔn Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw ta karamɔgɔdenw bɛ sun don, nka ele ta karamɔgɔdenw tɛ sun don?»

¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Kɔrɔcɛ jɛnjɔgɔnw bɛ se ka to domunikebari ye ka o ni kɔrɔcɛ to jɔgɔn fɛ kɔrɔya ra wa? Ka o ni kɔrɔcɛ to jɔgɔn fɛ, o tɛ se ka to domunikebari ye fiyewu. ²⁰ Nka lon min na o bɛna kɔrɔcɛ ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon na kɔni o bɛna sun don.»

²¹ A ko: «Mɔgɔ si tɛ fanikura kɛ ka fani kɔrɔ bari. Ni i ka o kɛ, fanikura bɛna fani kɔrɔ sama k'a faran. A faranko bɛ cɛjuguya ka tɛmɛ folɔta kan. ²² Mɔgɔ si fana tɛ duvɛnkura kɛ forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o tɛ, duvɛn bɛna forogokɔrɔw faran; o tigi bɛ bɔnɔ duvɛn ni forogow bɛɛ ra. O kosɔn duvɛnkura ka kan ka kɛ forogokuraw le kɔnɔ.»

*Nɛnkirilon ta ko
(Matiyu 12.1-8; Luka 6.1-5)*

²³ Nɛnkirilon dɔ ra Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun bɛ tɛmɛna foro dɔ kɔnɔ. Ka o tɛmɛto to, karamɔgɔdenw ka kɛ o foro siman dɔw karikari ye ka o nimi. ²⁴ Farisiw* k'a fɔ Yesu ye ko: «A flɛ, ko min man kan ka kɛ Nɛnkirilon na, mun kosɔn ele ta karamɔgɔdenw bɛ o kera?»

²⁵ Yesu ko o jaabi ko: «Wagati min na Dawuda tun degura kɔsɛbɛ, ani kɔngɔ k'a mina, a ni a ta tagamaɔgɔnw, a ka min kɛ, aw ma o ko karan wa? ²⁶ A donna Alabatoso kɔnɔ, sarakalasebaga Abiyatari ta wagati ra, ka sarakaburuw domu, ka dɔ di a tagamaɔgɔnw fana ma; k'a sɔrɔ sarakalasebagaw dɔrɔn ka kan ka o buru domu.»

²⁷ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Nenekirilon latigera mɔgɔw kosɔn; mɔgɔ ma ke Nenekirilon kosɔn. ²⁸ O kosɔn Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon fana kuntigiya be o le boro.»

3

Yesu ka ce boro faganin keneya (Matiyu 12.9-14; Luka 6.6-11)

¹ Ayiwa, Yesu donna karanso* kɔnɔ tuun. Ce dɔ tun be yi, min boro kelen tun faganin lo. ² O tun be Yesu kɔrosira k'a fle, yala ni a bena son ka o ce keneya Nenekirilon* na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ k'a jaraki. ³ Yesu ko ce boro faganin ma ko: «I wuri ka na lo ce ma, jama bee ja kɔrɔ.»

⁴ O kɔ fe, a k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, kojuman le ka kan ka ke Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mɔgɔ kisi wa, walama ka mɔgɔ faga?» O bee jera, mɔgɔ si m'a jaabi. ⁵ O ta jusukungbeleya ni o ta tugumanjiya ka Yesu nanasisi. A dimininba ka a ja lo o ra ka to ka o fle. O kɔ, a ko ce boro faganin ma ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro keneyara.

⁶ Farisiw* bɔra ka taga masace Herodi* ta jenkuru mɔgɔw fe; o ka jɔgɔn ye o yɔronin bee janko ka cogo jini Yesu fagako ra.

Jamaba nana Yesu fe

⁷ O kɔ fe Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra ka taga ba fan fe. Jamaba tugura a kɔ; dɔw tun bɔra Galile, dɔw bɔra Zude, ⁸ dɔw tun bɔra Zeruzalemu, dɔw tun bɔra Idume, dɔw tun bɔra Zuriden kɔfeduguw ra, dɔw tun bɔra fɔ Tiri ni Sidon kɔrefeduguw ra. O mɔgɔw bee nana Yesu fe, sabu Yesu ka ko minw bee ke, o tun ka o bee men. ⁹ O tuma Yesu k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko o ye kurun fitini dɔ bla a kɔrɔ yɔrosurun na, janko ni jama nana a gbende, a ye don o kɔnɔ. ¹⁰ Sabu a tun ka banabagato caman keneya minke, o kosɔn tɔrɔ tun be min o min na, o bee tun nana ton a kunna; o bee tun b'a fe ka maga a ra, janko o ye keneya. ¹¹ Hali jinatɔw yere, ni o tun ka Yesu ye tuma o tuma, o tun be kinbiri gban a ja kɔrɔ ka pɛren ko: «Den min bɔra Ala ra*, ele lo.» ¹² Nka Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya kosebe, ko o kana ale ko fɔ mɔgɔw ye.

Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma (Matiyu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³ O kɔ fe a yelenna kuru dɔ kan. A tun b'a fe mɔgɔ minw ye ke ni a ye, a ka olugu wele. O nana a fe. ¹⁴ Yesu ka mɔgɔ tan ni fla janawoloma o ce ra, janko ka na olugu ci ka taga waajuri ke, ¹⁵ ka sebagaya di o ma ka jinaw ghen. ¹⁶ O mɔgɔ tan ni fla tɔgɔw fle: a folɔ ye Simɔn ye, min tɔgɔ lara ko Piyeri; ¹⁷ ani Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, a ka minw tɔgɔ la ko Bowanezezi, o kɔrɔ ye ko sanperendenw; ¹⁸ ani, Andere, ani Filipe, ani Baritelemi ni Matiyyu, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ani Simɔn min be wele ko faso kanubagaba*, ¹⁹ ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

Yesu ta somɔgɔw nana a minayɔrɔ ra

²⁰ O kow bee kɔ, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw kɔsegira ka na so kɔnɔ. Jama nana lajen tuun; hali o tun te wagati sɔrɔ ka domuni ke. ²¹ Yesu ta

* 3:18 3.18 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fɔ ko Zeloti.

somogɔ dɔw ka o kow men minke, o ko i b'a sɔrɔ a kun jagamina le; o nana ko o bɛna a mina ka taga ni a ye.

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra
(*Matiyu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10*)

²² Sariya karamogɔ* minw tun bɔra Zeruzalemɔ ka na, olugu tun b'a fora ko: «Jinaw kuntigiba, Setana, o le bɛ Yesu fɛ; a bɛ jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta se bagaya le ye.»

²³ O tuma Yesu ka o wele, ka o jaabi ni talen dɔw ye; a ko: «Setana bɛ se ka Setana ghen cogo di? ²⁴ Ni masaya min mogow ka taran ka wuri jɔgon kama, o masaya tɛ se ka to a nɔ ra. ²⁵ Ni lu min mogow ka taran ka wuri jɔgon kama, o lu tɛ se ka to a nɔ ra. ²⁶ Ayiwa, ni Setana ka wuri a yere jɛnjɔgonw kama, ni o ka taran ka jɔgon kere, o tuma a ta masaya tɛ se ka to a nɔ ra; a bɛ ban pewu.

²⁷ «Mogɔ si tɛ se ka taga don cɛ barakaman dɔ ta so konɔ ko i bɛ a ta fenw sonya, ni i ma a yere mina ka a siri folo. Ni i sera a ra le, o tuma i bɛ se ka a ta sokonofenw cɛ.

²⁸ «Can ra, ne b'a fo aw ye ko jurumunw bɛɛ bɛ se ka yafa adamadenw ma, hali Alatogocenkumaw, ²⁹ nka ni mogɔ o mogɔ ka Nin Saninman* tɔgo cɛn, o jurumun tɛ yafa o tigi ma fiyewu. A ka jurumun yafabari le kɛ.»

³⁰ Yesu ka o kumaw fo o ye, sabu o mogow tun k'a fo ko jina dɔ le bɛ Yesu ra.

Yesu bɛ mogɔ minw jate a ta somogow ye
(*Matiyu 12.46-50; Luka 8.19-21*)

³¹ Ayiwa, Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana lo kene ma ka mogɔ dɔ ci ka a wele. ³² O y'a sɔrɔ jama tun siginin bɛ ka a lamini. O k'a fo a ye ko: «I bamuso ni i balemaw bɛ kene ma, o bɛ i kopininkara.» ³³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw bɛ a bisigi ko ne bamuso ni ne balemaw ye jɔn ni jɔn le ye?»

³⁴ Mogɔ minw tun siginin bɛ k'a lamini, a ka a ja munu ka olugu fle, k'a fo ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye; ³⁵ sabu mogɔ o mogɔ bɛ Ala sago kɛ, o tigi le ye ne balemace ni ne balemamuso ni ne bamuso ye.»

4

Simankisew ta talen
(*Matiyu 13.1-9; Luka 8.4-8*)

¹ Yesu tagara mogow karan tuun bada ra. Jama caman nana lajen a korɔ tuun, fo a ma ja a donna ka sigi kurun dɔ konɔ ji kan. Jama bɛɛ tora gbele kan bada ra. ² A ka o karan fen caman na ni talenw ye. A k'a fo o ye a ta karan na ko: ³ «Aw ye nin lamen! Senekɛbaga dɔ bɔra ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴ A seririketo, simankise dɔw benbenna sirada ra. Konɔw nana o bɛɛ kunukunu. ⁵ Simankise dɔw benbenna farayoro ra. O yoro bogomugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yorojan. ⁶ O koson tere nana bo minke, o bɛɛ jajara, sabu o lilinw ma tagayoro soro dugukolo jukoro. ⁷ Simankise dɔw benbenna janiw cɛ ra; janiw wurira ka o datugu, o si ma se ka den kɛ. ⁸ Ayiwa, simankise dɔw benbenna dugukolopuman na. O falenna ka wuri ka ja kosebe. O kise dɔw ka den bisaba kɛ, dɔw biworo, dɔw keme.»

⁹ O ko, Yesu ko: «Ni mogɔ min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamen.»

Yesu ka talenw lakun fo
(Matiyu 13.10-17; Luka 8.9-10)

¹⁰ Yesu nana a yere mabo jama ra tuma min na, a no femogow ni a ta karamogoden tan ni fla k'a jininka o talenw korow ra. ¹¹ Yesu k'a fo o ye ko: «Ala ta Masaya* gundo lonniya dira aw le ma; nka kenemamogow koni, a bee be fo olugu ye ni talenw le ye. ¹² O le koson <O b'a fle, nka o tena a ye; o b'a men, nka o tena a faamu; ni o te, o tun bena yelama ka kosegi Ala ma ka o ta jurumunw yafa sorow.> »

Yesu ka simankisew ta talen korow fo
(Matiyu 13.18-23; Luka 8.11-15)

¹³ Yesu k'a fo o ye ko: «Ni aw ma nin talen korow lon, o tuma aw bena talen tow korow lon cogo di? ¹⁴ Senekabaga be Ala ta Kuma le seri. ¹⁵ Simankise minw benbenna sirada ra, o korow ye mogow minw be Ala ta Kuma lamena, nka o yoronin kelen bee ra, Setana be na ka na o kuma bo o konow. ¹⁶ O cogo ra fana, simankise minw benbenna farayorow ra, o korow ye mogow minw be Ala ta Kuma lamena, ka son a ma jooona jooona ni ninsondiya ye; ¹⁷ nka o kuma te lili don ka taga yorojan o tigiw konow. O tigiw ta miiriya yelama ka di. O koson ni sege sera o ma, walama ni mogow ka o towo Ala ta Kuma koson, o be ke sababu ye ka o kunnacen o yoronin bee. ¹⁸ Ayiwa, simankise minw benbenna naniyorow ra, o korow ye mogow minw be Ala ta Kuma lamena, ¹⁹ nka dunupa hamikow be don o jusu ra. O ta miiri bee be taga naforo fe. Fen suguya bee logo be o sorow; o miiri camanw be ke sababu ye ka o kuma degu, a te foyi ja. ²⁰ Ayiwa, simankise minw benbenna dugukolonuman na, o korow ye mogow minw ka Ala ta Kuma lamena, ka son a ma; o be i ko siman min be den; do be den bisaba ke, do be den biworo ke, do be den keme ke.»

Fitinayeelen ta ko
(Luka 8.16-18)

²¹ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Yala mogow be fitina mana k'a bla fiye jukoro wa, walama ka a bla lanan jukoro? A te a bla fitinablayoro le ra wa? ²² Fen dogonin si te yi ni min tena yira; gundo si te yi, ni min tena bo kene kan. ²³ Ni mogow min b'a fe ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamena!»

²⁴ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Ayiwa, aw be kuma minw men, aw ye o korosi kosebe; sabu aw be mogow tow mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra, fo ka do fara aw ta kan. ²⁵ Sabu do be min fe ka ban, do were bena di o tigi le ma; nka do te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bosi a ra.»

Ala ta masaya be i ko Simankise

²⁶ Yesu k'a fo tuun ko: «Ala ta Masaya* ko be i n'a fo ce min ka simankise seri a ta foro ra. ²⁷ Ayiwa, ni o ce sunogora o, ni a tora jana o, su fara tere kan, o simankise be falen ka wuri ka ja; nka o ko bee be ke cogo min na, ale yere te o lon. ²⁸ Sabu dugukolo be siman falen a yere ma. Siman be wuri ka ke kala ye folo, o ko fe a be tizan bo. O ko, kisew be ke tizan na. ²⁹ Ayiwa, ni o kisew kogora doron, o be woroso ta a kama, sabu simantigewagati sera.»

Ala ta Masaya be damina fitini le
(*Matiyu 13.31-32,34; Luka 13.18-19*)

³⁰ Yesu k'a fo tuun ko: «An be se ka Ala ta Masaya* suma ni mun le ye tuun, walama an bena a cogoya yira ni talen juman ye? ³¹ A be i ko mutaridi kise. Ni i be a dan dugukolo ra, ale ka dogo ka teme dunuɓa simankisew bee kan. ³² Nka ni a danna foro ra, a be wuri ka bonya ka teme nankorafen tow bee kan. A be borobabaw bo, fo konow bena o ta pagaw la a suma ra.»

³³ Yesu tun be Ala ta Kuma fo magow ye ni nin talenw jagon caman le ye ka kapa ni o ta faamuricogo ye. ³⁴ A ma kuma o fe cogo wewe ra ni talenw te. Nka wagati min a ni a ta karamogodenw be o danna, a be o talenw bee koro fo olugu ye.

Yesu ka fɔɓɔba lalo baji kan
(*Matiyu 8.23-27; Luka 8.22-25*)

³⁵ Ayiwa, o lon yere wulada fe, Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «An ye taga ba ja do kan!»

³⁶ O bora jama koro minke, Yesu tun siginin be kurun min kono, karamogodenw tagara ni a ye o kurun kelen kono. Kurun wewew tun be ni o ye. ³⁷ Ka o tagato to, fɔɓɔba do wurira baji kan. Jikurubaw tun be serira ka don kurun kono, fo kurun tun be fara ji ra ka ban. ³⁸ Nka Yesu tun ka a kun la kunkorolanen do kan kurun kofeyoro ra, a be sunogora. Karamogodenw ka a lakunu, k'a fo a ye ko: «An karamogo, an sato fle ji ra, i te o jate wa?»

³⁹ Yesu kununa; a songora fɔɓɔ ra, k'a fo baji ye ko: «I mala, ka je!» Fɔɓɔ lora, yoro bee sumana. ⁴⁰ O ko fe Yesu k'a fo o ye ko: «Mun koson aw be siranna tan? O tuma lanaya te aw fe wa?» ⁴¹ Karamogodenw siranna kosebe; o tun b'a fora jagon ye ko: «E! Nin ye mago suguya juman ye? Hali fɔɓɔ ni ji, o bee be a kan men.»

5

Yesu ka jinaw gben ka bo ce do ra
(*Matiyu 8.28-34; Luka 8.26-39*)

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw sera ba ko fe, Gerasakaw ta mara ye. ² O jigira ka bo kurun kono yoro min na doron, ce jinato do bora kaburulo ra ka na Yesu kunben. ³ O ce tun tagara to kaburulo ra a kelen na yi. Mago si tun te se ka a siri tuun ka to yoro kelen na, hali ni a tun kera ni negejoroko le ye; ⁴ sabu tuma caman na, o k'a mina ka nege don a sen na, k'a siri ni negejoroko ye. Nka a tun be o negew karikari, ka negejorokow fana tigetige. O se tun te mago si ye k'a mina ka to yoro kelen na. ⁵ Su ni tere o ce tun be yaala tuma bee kaburuw ce ra, ani kuruw kan; a be kule ci ka a yere mandimi ni kabakuruw ye.

⁶ A tora yorojan ka Yesu ye; a borira ka na a kinbiri gban a koro, ⁷ ka peren ni kanba ye, ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bora Ala Korotaninba ra? Ne be i daari, i ye a ke Ala koson, i kana ne toro.» ⁸ A tun be o fora, sabu Yesu tun b'a fora a ye ko: «Jina, bo nin ce ra!» ⁹ Yesu ka a pininka ko: «I togo ye di?» A ka Yesu jaabi ko: «Ne togo ye ko «Jamaba», sabu an ka ca.» ¹⁰ Ayiwa, o jinaw ka Yesu daari k'a gbeleya, ko a ye sabari a kana olugu gben ka bo jamana kono.

¹¹ Ayiwa, lekuruba do tun be domuni kera kuru kere fe. ¹² Jinaw ka Yesu daari kosebe, k'a fo a ye ko: «An bla ka taga nin lew ce ra, janko an ye don olugu ra.» ¹³ Yesu sonna; jinaw bora ce ra ka taga don lew ra. O kera minke, lew bee girinna ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben bajji ra; o bee fagara ji ra. O tun be le waga fla bo.

¹⁴ A kera ten minke, legbenbagaw borira ka taga o fo dugu konɔ, ani togodaw ra. Mɔgow tagara a fle, k'a lon min kera. ¹⁵ O sera Yesu korɔ, k'a ye ko jina caman tun be ce min na, o ce siginin be, derege be a kan na, a pamalora. Siranya ka o mina. ¹⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw pa na, olugu ka o lakari mɔgo tow ye: min kera jinato ra, ani min kera lew ra. ¹⁷ Mɔgow ka o kuma men minke, o ka ke Yesu daari ye k'a gbeya, ko a ye taga ka bo olugu ta mara ra.

¹⁸ Ayiwa, ka Yesu donto to kurun konɔ, jinaw tun be o ce min na, ale ka Yesu daari kosebe, ko a y'a to ale ye taga ni a ye. ¹⁹ Nka Yesu ma son; Yesu k'a fo a ye ko: «Taga i ta so, i ta somogow fe; Matigi Ala ka min ke i ye, ani a makarira i ra cogo min na, i ye o bee lakari o ye.» ²⁰ Ce tagara; Yesu ka fen o fen ke a ye, a ka o kibaro fo Dekapoli* mara bee ra. Mɔgow bee kabakoyara.

*Zayirusi denmuso kunuko ni muso do keneyako
(Matiyu 9.18-26; Luka 8.40-56)*

²¹ Yesu donna kurun konɔ ka ba tige ka seko ka na ba ja do kan. O yoro ra jamaba nana lajen a korɔ tuun k'a to bada ra. ²² Ayiwa, karanso* kuntigi min togo tun ye ko Zayirusi, ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri ghan Yesu korɔ. ²³ A ka Yesu daari kosebe; a ko: «Ne denmusonin be jini ka sa, sabari ka na i boro la a kan ka a keneya, janko a ye panamanya tuun.» ²⁴ Yesu tagara ni a ye. Jamaba tugura a ko fo ka a gbende.

²⁵ O y'a soro muso do tun be jama ra, joribonbana tun be ale ra kabini san tan ni fla. ²⁶ A tun segera kosebe flakebaga caman boro, k'a bororafenw bee ban, nka o si tun ma foyi ja; a ta bana yere tun be juguyara le. ²⁷ O muso tun ka Yesu ko men; a nana don jama ra ka maga Yesu ta derege ra, a ko fe. ²⁸ Sabu a tun b'a fora a yere konɔ ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra, ne bena keneya.» ²⁹ A magara Yesu ta derege ra minke, o yoronin kelen bee ra a ta joribon lora. A k'a ye a farikolo ra ko ale keneyara ka bo a ta bana ra. ³⁰ O yoronin bee ra Yesu k'a lon a yere ma ko sebagaya do bora ale ra; a ka a ja munu jama ce ma k'a fo ko: «Jontigi le magara ne ta derege ra?» ³¹ A ta karamogodenw ko: «A fle, jamaba nin ka i gbende, i belen ko: <Jon magara ne ra?> » ³² Nka Yesu ka a ja munu ka a kerefemogow fle, janko mogo min ka o ke, a ye o tigi ye. ³³ Muso siranna fo a be yereyere, sabu a tun k'a lon ko min kera ale ra; a nana a yere ben Yesu sen korɔ, ka can bee fo a ye. ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra, Ala ye i to keneya ra.»

³⁵ Ka Yesu to o kuma ra, mogo dow bora karanso kuntigi ta so ka na a fo a ye ko: «I denmuso sara, mun na i be karamogo segera tuun?» ³⁶ Nka Yesu ma o ta kuma jate; a k'a fo karanso kuntigi ye ko: «I kana siran, la ne ra doron!» ³⁷ O tagato, Yesu ma son mogo si ye taga ni a ye, fo Piyeri, ani Yakuba, ani Yakuba balemacce Yuhana. ³⁸ O sera karanso kuntigi ta so konɔ minke, Yesu k'a ye ko jamaba tun be yi, o bee be kasira ka mankan

* **5:20** 5.20 Dekapoli: O korɔ ye dugu tan. O yoro tun be Galile ba woroduguyanfan ni a tereboyanfan na.

ci, ka kule ci. ³⁹ Yesu donna; a k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw bɛ mankan cira, ka kasi? Den ma sa, a bɛ sunɔgɔra le.»

⁴⁰ O mɔgɔw ka kɛ a lɔgɔbɔ ye. A ka o bɛɛ labɔ kɛnɛ ma. Den tun lanin bɛ bon min kɔnɔ, a donna yi ni den faɛ ni a bamuso ye, ani a ta karamɔgɔden minw tun bɛ ni a ye. ⁴¹ A ka den mina a boro ma k'a fɔ a ye ko: «Talita kumi!» O kɔrɔ ye ko: «Sungurunin, ne b'a fɔ i ye ko i ye wuri.»

⁴² O yɔrɔnin kelen bɛɛ ra sungurunin wurira ka kɛ tagama ye; a si tun ye san tan ni fla. O bɛɛ kabakoyara kosɛbɛ, fɔ ka o kɔnɔnɔban. ⁴³ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbɛleya ko: «Aw kana a to mɔgɔ wɛrɛ ye nin ko mɛn.» O kɔ fɛ, a ko o ye domuni di sungurunin ma.

6

Nazaretikaw banna Yesu ra (Matiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ O kɔ, Yesu bɔra o yɔrɔ ra, ka taga a lamɔdugu ra. A ta karamɔgɔdenw tugura a kɔ. ² Nenɛkirilon* sera minke, Yesu ka mɔgɔw karan damina karanso* kɔnɔ. Mɔgɔ caman tun bɛ a lamɛnna; o kabakoyara fɔ o tun b'a fɔra ko: «A bɔra ni nin kow bɛɛ ye min? Nin hakiritigiya min b'a fɛ, jɔntigi le ka o di a ma? A bɛ nin kabakow kera cogo di le?» ³ O ko: «Yirilesɛbaga tɛ wa? Mariyamu dence, Yakuba ni Zoze ni Zude ni Simɔn, olugu kɔrɔcɛ tɛ wa? A dɔgɔmusow tɛ an fɛ yan wa?»

O miiriyaw kera sababu ye ka o kunnacɛn, o ma la Yesu ra. ⁴ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Cira tɛ dɔgɔya yɔrɔ si, ni a yɛrɛ ta dugu tɛ, a yɛrɛ balemaw cɛ ra, ani a yɛrɛ ta lu.»

⁵ O mɔgɔw ta lanabariya kosɔn, Yesu ma kabako caman kɛ; a ka a boro la banabagato dama dama kan dɔrɔn ka o kɛneya. ⁶ O mɔgɔw ta lanabariya ka Yesu kabakoya.

Yesu ka karamɔgɔdenw ci ka taga waajuri kɛ (Matiyu 10.5-15; Luka 9.1-6)

Yesu tun bɛ yaala dafɛduguw ra ka mɔgɔw karan. ⁷ A ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele, ka o ci mɔgɔ fla fla; a ka sebgaya di o ma ka jinaw ghen. ⁸ A k'a fɔ o ye ko: «Ni bere dama tɛ, aw kana fɛn wɛrɛ ta ka taga tagama ra; aw kana domunifɛn ta, aw kana bɔrɔ ta, aw kana wari yɛrɛ bla aw kun.» ⁹ A ko: «Aw ye sanbara don aw sen na, nka aw kana derege fla don.»

¹⁰ A k'a fɔ o ye tuun ko: «Ni aw jigira lu min kɔnɔ, aw ye to o lu kɔnɔ fɔ ka taga se aw bɔlon ma o yɔrɔ ra. ¹¹ Nka ni dugu min mɔgɔw ma sɔn ka aw lajigi, ni o banna aw ta kuma ma, aw bɔtɔ o dugu ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon yi; o bɛna kɛ aw seere ye o mɔgɔw kama.»

¹² Ayiwa, karamɔgɔdenw tagara mɔgɔw waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na. ¹³ O ka jinato caman ta jinaw ghen ka bɔ o ra. O ka turu mun banabagato caman na ka Ala daari o ye ka o kɛneya.

Yuhana Batizerikɛbaga fagacogo (Matiyu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴ Ayiwa, masacɛ Herodi* nana Yesu ko mɛn, sabu mɔgɔw bɛɛ tun bɛ Yesu ko fɔra. Dɔw tun b'a fɔra ko: «Yuhana Batizerikɛbaga le kununa ka

bɔ saya ra! O le koson se bagaya b'a fe ka kabakow ke.»¹⁵ Dow ko, ko cira Iliya* lo, dow fana ko, ko cira minw temena kakoro, ko olugu do lo.

¹⁶ Nka masace ka o kow men minke, a ko: «Ne ka Yuhana min kun tige, ale le kununa.»¹⁷ Sabu masace Herodi yere tun ka Yuhana mina k'a siri k'a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le koson, sabu Herodi tun ka o muso furu.¹⁸ O koson Yuhana tun k'a fo a ye ko: «Ka i balemace muso mina a ra ka a furu, o ma ben!»¹⁹ O koson Herodiyadi tun be Yuhana koninya kosebe; a tun b'a fe ka Yuhana faga, nka ale yere tun te se,²⁰ sabu Herodi tun be siran Yuhana ja. A tun k'a lon ko mogwo terennin lo, ani mogwo saninman. O koson a tun b'a janto Yuhana ra. Ni a tun ka Yuhana ta kumaw lamem, a hakiri tun be jagami; o bee n'a ta, o kumaw tun ka di a ye.

²¹ Ayiwa, Herodiyadi sagonanlon nana se. Masace Herodi worolon kunben nana se, a ka janagbeba do laben a jernogonw ye, ani sorasikuntigiw, ani Galile mogobaw ye.²² Herodiyadi denmuso nana don, ka don ke. A ko diyara masace ni a jernogonw ye. Masace k'a fo sungurunin ye ko: «I be fen min fe, o fo ne ye, ne bena o di i ma!»²³ Herodi karira sungurunin ye ko: «Ni i ka fen min daari ne fe, ne bena o di i ma; hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye.»²⁴ Sungurunin bora kene ma ka taga a bamuso nininka ko: «Ne ka kan ka mun le daari?» A bamuso ka a jaabi ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo.»

²⁵ O yoronin bee sungurunin teliyara ka don masace fe ka taga a fo a ye ko: «Ne b'a fe i ye Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan do kono, k'a di ne ma yan sisan!»²⁶ O kuma ka masace janasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bee ja na, a tun te se ka ban sungurunin ta kuma ma tuun.²⁷ O yoronin bee a ka sorasi do ci ko a ye taga Yuhana kunkolo tige ka na ni a ye. O ce tagara kasobon kono ka taga Yuhana kunkolo tige,²⁸ k'a bla minan do kono ka na a di sungurunin ma. Sungurunin tagara a di a bamuso ma.²⁹ Yuhana ta karamogodenw ko o men minke, o nana a su ta ka taga a don kaburu ra.

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)

³⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw kosegira minke, o nana lajen Yesu koro. O ka ko minw bee ke, ani o ka mogow karan cogo min na, o ka o bee lakari Yesu ye.³¹ O tuma Yesu k'a fo o ye ko: «An ye bo yan, an ye taga an danna kongo kono yoro do ra ka taga nenekiri donnin.» Yesu ka o fo, sabu mogow tun be nana o fe caman; o be taga o be na tuma bee, hali domunikeyoro yere tun te soro Yesu ni a ta karamogodenw fe.

³² O cogo ra, o donna kurun do kono ji kan, ka taga yoro do ra kongo kono o danna.³³ Mogwo caman ka o tagato ye kurun kono, k'a lon ko olugu lo. Mogwo bora kerefeduguw bee ra ka bori ka taga kon o ja o yoro ra yi.

³⁴ Yesu bora kurun kono minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra, sabu o tun be o yere ma, i ko gbenbaga te saga minw na. Yesu ka a damina ka o karan fen caman na.³⁵ Ayiwa, i n'a fo wagati tun janfara, karamogodenw gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «A fle, an be kongo le kono yan, wagati fana janfara.³⁶ Jama labla, o ye taga togodaw ra, ani kerefeduguw ra, ka taga domuni san.»³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Aw yere ye domuni di o ma!»

* 6:15 6.15 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

Karamogodenw ko: «Hali ni an be wari deniye† keme fla buru san k'a di nin mogow ma, o be se ka o bo wa?» ³⁸ Yesu ka o jininka ko: «Buru jori be aw fe? Aw ye taga a fle.» O tagara, ka na a jaabi ko: «Burukun looru ni jegeden fla.»

³⁹ Ayiwa, Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko o ye mogow lasigi dugu ma binmisenw kan, jenkuru jenkuru. ⁴⁰ Mogow sigira mogow keme keme, ani mogow bilooru looru. ⁴¹ Yesu ka burukun looru ni jegeden fla ta, ka a ja korota san fe ka baraka la Ala ye. O ko, a ka buru tigetige k'a di a ta karamogodenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. A ka jegeden fla fana di, ko o ye a tarantaran mogow bee ra. ⁴² Mogow bee ka domuni ke fo ka fa! ⁴³ O ko, burukunkurunw ni jega to min tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye. ⁴⁴ Mogow minw tun ka o buruw domu, o tun ye ce waga looru.

Yesu tagamana ji kan

(Matiyu 14.22-23; Yuhana 6.15-21)

⁴⁵ O yoroinin bee, Yesu ka karamogodenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale ja, ka taga Betisayida dugu fan fe, sani ale yere ye jama labla. ⁴⁶ Yesu ka mogow labla minke, a tagara kuru kan ka taga Ala daari. ⁴⁷ Su kora ka karamogodenw to kurun konon ba cenance ra; o wagati ra Yesu kelenpe tun tora gbele kan. ⁴⁸ Yesu nana a ye ko karamogodenw segenin lo kosebe; o tun te sera ka kurun lataga nanaman ji kan, sabu fono tun be o kunbenna. Su dugutarama wagati ra, Yesu tagamana ji kan ka taga o no fe; a k'a ke i n'a fo a b'a fe ka teme o ra. ⁴⁹ Karamogodenw ka a tagamato ye ji kan minke, a kera o ja na i n'a fo su do ja lo; o ka ke kule ci ye. ⁵⁰ Sabu o bee ja tun b'a ra, o bee ja tun tigera. O yoroinin bee Yesu kumana o fe, ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!»

⁵¹ O ko, a donna o fe kurun konon; fono lora. O bee kabakoyara fo ka o kononoban, ⁵² sabu Yesu tun ka tagamasiyen min ke, ka buru caya, o tun ma o koro faamu; o hakiri belen tun datuginin lo.

Yesu ka banabagatow keneya Zenesareti mara ra

(Matiyu 14.34-36)

⁵³ Yesu ni a ta karamogodenw ka ba tige minke, o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra; o ka kurun lo bada ra. ⁵⁴ O bora kurun konon minke, o yoroinin bee mogow ka Yesu lon. ⁵⁵ O borira ka taga yoro bee ra, ka taga banabagatow ta o ta lananw kan ka na ni o ye a fe. Ni mogow tun k'a men ko a be yoro o yoro, o tun be taga a ko. ⁵⁶ Ni Yesu tun sera yoro o yoro, duguba o, dugumisen o, walama togoda o, mogow tun be na ni banabagatow ye ka na o la kenegbeyorow ra, ka a daari ko a ye sabari k'a to o ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Ni min o min tun magara a ra, o tun be keneya.

7

Farisiw ni sariya karamogow ta landakow

(Matiyu 15.1-9)

¹ Ayiwa, Farisiw ni Sariya karamogow* dow bora Zeruzalemu ka na lajen Yesu koro. ² O k'a korosi k'a ye ko a ta karamogoden dow be domuni kera ni o tege saninyabari ye, o koro ye ko o ma a ko ka kapa ni o ta landaw ye.

† 6:37 6.37 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekabaga ta tere kelen baara sara le ye.

³ Sabu Farisiw ni Yahudiya tōw si tun te sōn ka domuni ke ni o ma o boro fla lalaga k'a ko kosebe, ka kapa ni o bemaw ta landaw ye. ⁴ O cogo ra, ni o tun bora lōgōfiye ra, o tun be na ko ka o yerew saninya fōlo ka kapa ni landa ye, ka soro ka domuni ke. O dama te, o tun be landa koro caman were ke i n'a fo jifiyew kori, ani bōgōdagaw, ani siranegedagaw.

⁵ O Farisiw ni sariya karamogow ka Yesu jininka ko: «Mun koson i ta karamogodenw te tagamana ka kapa ni an bemaw ta landaw ye? Mun koson o tegew saninyabari be domuni ke?» ⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fo aw ta ko ra, o benna kosebe, i n'a fo a sebera cogo min na, ko:

«Nin mogow koni b'a fo o da ra le ko o be ne bonya,
k'a soro o jusukun yoro ka jan ne ra kosebe!

⁷ O be ne batora gbansan le,
sabu o be adamadenw ta landa sigininw le ta ka mogow karan o ra.»

⁸ Yesu ko: «Aw be ban Ala ta cifoninw ma, ka tugu mogow ta landaw le ko.»

⁹ A k'a fo o ye tuun ko: «Ka ban Ala ta cifoninw ma, ka to aw ta landaw kan, aw koni be se o ra kosebe! ¹⁰ Cira Musa k'a fo ko: «I fa ni i ba bonya;» ko: «Ni mogow min ka kumajugu fo a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga*.» ¹¹ Nka aw ka o kuma yelema k'a fo ko: «Ni mogow k'a fo a face walama a bamuso ye ko: Ne tun b'a fe ka fen min di aw ma, o kera koroban† ye, o koro ye ko ne ka o di Ala ma ka ban;» ¹² o tuma aw b'a to o tigi te foyi ke a face walama a bamuso ye tuun. ¹³ O cogo ra, aw be Ala ta Kuma ke fengbansan ye aw yere ta landaw koson. Nka o doron te, aw be o kow jōgōnna caman were ke.»

Fen minw be se ka mogow lanogw

(Matiyu 15.10-20)

¹⁴ O ko, Yesu ka jama wele tuun, k'a fo o ye ko: «Aw bee ye aw toro malo ka nin faamu kosebe. ¹⁵ Fen si te yi min be don mogow konobara ra, ni o be se ka o tigi lanogw. Nka fen minw be bo mogow jusukun na, o le be mogow lanogw. ¹⁶ [Ni mogow min b'a fe ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamēn de!]

¹⁷ Wagati min na Yesu bora jama koro ka taga so konō, a ta karamogodenw ka a jininka o kuma koro ra. ¹⁸ A k'a fo o ye ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? Aw m'a lon ko fen min be bo kene ma ka don mogow konō, ko o te se ka mogow lanogow wa? ¹⁹ Sabu o fenw te don mogow jusukun na, nka o be taga a konobara le ra; o ko fe o tigi be taga so ko, ka o fenw labo.» Yesu ka o fo, k'a yira ko domunifen bee be se ka domu.

²⁰ A ko: «Fen min be bo mogow jusukun na, o le be mogow lanogow. ²¹ Sabu miiriyajuguw be bo mogow konō le, mogow jusukun na; o le be mogow bla jatoya ra, ani sonyari, ani mogowfaga, ²² ani jenyaya, ani wasabariya, ani juguya, ani tojori, ani jogojuguya, ani nangboya, ani togocenri, ani yerebonya, ani hakirintanyakow. ²³ Nin kojuguw bee be bo mogow jusukun le ra; o le be mogow lanogow.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra

(Matiyu 15.21-28)

^{7:7} 7.7 Nin kuma fora Ezayi 29.13. * ^{7:10} 7.10 Nin kuma fora Bori 20.12 ani Sariya 5.16; Bori 21.17 ani Sarakalasebagaw 20.9. † ^{7:11} 7.11 Koroban: O ye Aramekan le ye.

²⁴ O kɔ, Yesu bɔra o yɔrɔ ra, ka taga Tiri mara ra. A tagara don bon dɔ kɔnɔ; a tun t'a fɛ mɔgɔ si y'a lɔn ko a bɛ o bon kɔnɔ, nka a dogonin ma se ka to! ²⁵ Sabu muso dɔ tun bɛ yi, jina tun bɛ min denmuso ra. Ale ka Yesu ko mɛn minke, a nana a yɛrɛ firi Yesu sen kɔrɔ. ²⁶ O muso tun ye siya wɛrɛ mɔgɔ le ye; Gɛrɛki tun lo, a bɔra Siri, Fenisi mara ra. A ka Yesu daari ko a ye jina gbɛn ka bɔ a denmuso ra. ²⁷ Nka Yesu k'a fɔ a ye ko: «A to denmisɛnw ye domuni kɛ ka fa fɔlɔ; sabu ka denmisɛnw ta domuni ta ka o firi wurudenninw kɔrɔ, o man ɲi.» ²⁸ Muso ka a jaabi ko: «O ye can ye, Matigi, nka denmisɛnw domunikɛto, domuni murumuru minw bɛ benben tabali jukɔrɔ dugu ma, wurudenninw bɛ o domu dɛ!» ²⁹ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Muso, nin kuma kosɔn, i kɔsɛgi ka taga i ta so, jina bɔra i denmuso ra ka ban.» ³⁰ Muso tagara so. A donna bon kɔnɔ minke, a k'a sɔrɔ ko den lanin bɛ lanan kan, jina bɔra a ra.

Yesu ka cɛ torogberɛn dɔ kɛnyɛa

³¹ Ayiwa, Yesu bɔra Tiri mara ra ka tɛmɛ Sidɔn dugu fɛ; a tagara tɛmɛ Dekapoli mara cɛ ma ka na Galile ba fan fɛ. ³² A tɛmɛto, o nana ni cɛ torogberɛn dɔ ye a fɛ; kuma fana tun ka gbɛlɛn a fɛ kɔsɛbɛ. O ka Yesu daari ko a ye sabari k'a boro la o cɛ kan ka a kɛnyɛa. ³³ Yesu ka o cɛ mina ka taga ni a ye o danna ka a mabɔ jama ra. A ka a borokandenw don a torowow kɔnɔ, ka a daji mun a nɛnden na. ³⁴ O kɔ, a ka a ɲa kɔrɔta san fɛ ka nɛnɛkiriba kɛ, k'a fɔ ko: «Efata,» o kɔrɔ ye ko: «Aw ye dayɛlɛ.»

³⁵ O yɔrɔnin bɛɛ a toro fla dayɛlɛra, a nɛnden fana lablara. A sera ka kuma ka ɲa. ³⁶ Yesu sekora ka na se mɔgɔw kɔrɔ minke, a k'a fɔ o ye k'a gbɛleya ko o kana a to mɔgɔ wɛrɛ ye o ko mɛn. Nka a ka o fɔ minke, a kɛra i n'a fɔ a ka a sɛrɛge le, sabu o tagara o ko fɔ yɔrɔ bɛɛ. ³⁷ O mɔgɔw tun kɔnɔnɔbanna fɔ ka tɛmɛ. O tun b'a fɔra ko: «A bɛ fɛn o fɛn kɛ, o bɛɛ ka ɲi. A b'a to torogberɛnw bɛ mɛnni kɛ, ani bobow yɛrɛ bɛ kuma!»

8

Yesu ka domuni di mɔgɔ waga naani ma

(Matiyu 15.32-39)

¹ Lon dɔ, ra jamaba nana lajɛn Yesu kɔrɔ tuun. A k'a ye ko domunifɛn tɛ o boro minke, a k'a ta karamɔgɔdenw wele k'a fɔ o ye ko: ² «Nin jama hina bɛ ne ra dɛ! Nin ye o tɛrɛ saba ye ne kɔrɔ yan, foyi tɛ o boro k'a domu. ³ Ni ne ka o kɔngɔto bla ka taga, o baraka bɛna ban sira cɛ, sabu dɔw bɔra fɔ yɔrɔjan.» ⁴ A ta karamɔgɔdenw k'a jaabi ko: «An bɛna buru sɔrɔ min kongokolon kɔnɔ yan, janko nin mɔgɔw ye domuni kɛ ka fa?» ⁵ Yesu ka o ɲininka ko: «Burukun jori le bɛ aw fɛ yan?» O ko: «Burukun wolonfla.»

⁶ Yesu ko mɔgɔw ye sigi dugu ma. O kɔ, a ka o burukun wolonfla ta ka baraka la Ala ye, ka o tigetige ka o di a ta karamɔgɔdenw ma ko o ye a tarantaran jama ra; o k'a tarantaran jama ra. ⁷ Jɛgɛden misɛn dama dama tun bɛ o boro fana. Yesu ka baraka la Ala ye, k'a fɔ ko o ye o fana tarantaran jama ra. ⁸ Mɔgɔw ka domuni kɛ fɔ ka fa. Burukunkurun ni jɛgɛ to min tora, o ka o cɛ ka segɛ wolonfla fa. ⁹ O jama tun bɛ mɔgɔ waga naani bɔ. O kɔ, Yesu ka o labla.

¹⁰ O yɔrɔnin bɛɛ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw donna kurun kɔnɔ ka taga Dalimanuta mara ra.

*Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen dɔ ke
(Matiyu 16.1-4)*

¹¹ Ayiwa, Farisiw* nana ke sɔsori ke ye ni Yesu ye; o tun b'a fe k'a korɔbo le. O ko Yesu ye tagamasiyen dɔ yira olugu ra min b'a yira ko a bɔra Ala ra. ¹² Yesu jusukun tɔɔrɔnin ka nenekiriba ke k'a fo o ye ko: «Mun koson bi mɔgow be tagamasiyen dɔ pini? Can ra, ne b'a fo aw ye ko tagamasiyen si tena yira bi mɔgow ra.» ¹³ O ko, Yesu ka o to yi, ka don kurun konɔ ka taga ba na dɔ kan.

*Farisiw ni Herodi ta burufunufen
(Matiyu 16.5-12)*

¹⁴ Karamɔgodenw tun pinana o ma buru ta; burukun kelenpe le tun be o fe kurun konɔ. ¹⁵ Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw ye aw yerɛ korɔsi Farisiw* ni Herodi ta burufunufen na de!» ¹⁶ Karamɔgodenw ka ke a fo ye nɔgon ye ko: «An ma buru ta minke, o koson a be nin kuma fora!»

¹⁷ Yesu ka o ta miiriya lon minke, a k'a fo o ye ko: «Mun koson aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o koson ne ka nin kuma fo? Hali bi hakiri te aw fe ka ne ta kow faamu wa? Aw jusukun belen datugunin lo wa? ¹⁸ Nadenw be aw fe, aw te yeri ke wa? Torow be aw fe, aw te menni ke wa? Aw hakiri te jigi fen na wa? ¹⁹ Wagati min na ne ka burukun looru tigtigte k'a di aw ma ko aw ye a di mɔgo waga looru ma, o domuni bannin ko, aw ka segi na jori le sɔɔ burukunkurun to ra?» O ko: «Segi na tan ni fla.» ²⁰ Yesu ko: «Wagati min ne ka burukun wolonfla tigtigte ka o di mɔgo waga naani ma, o ko fe aw ka segi na jori le sɔɔ burukunkurun na?» O ko: «Segi na wolonfla.» ²¹ Yesu k'a fo o ye ko: «Hali bi aw belen ma ne ta kuma faamu wa?»

Yesu ka fiyentɔɔe dɔ keneya

²² O ko, Yesu ni a ta karamɔgodenw tagara Betisayida; o sera yi minke, mɔgo dɔw nana ni fiyentɔɔe dɔ ye Yesu fe k'a daari ko a ye sabari k'a boro la a kan k'a keneya. ²³ Yesu ka fiyentɔɔe mina a boro ma ka taga ni a ye dugu ko fe, ka daji mun a nadenw na, ka a boro la a kan, ka a pininka ko: «I be fen dɔ yera sisan wa?» ²⁴ Ce ka a na yele ka fleri ke; a ko: «Ne na be mɔgow ra, nka o be i n'a fo yiriw, o be tagamana.»

²⁵ Yesu ka a boro la a na kan tuun. O ko fiyentɔɔe ka a na yele ka fleri ke minke, a keneyara; a ka fen beɛ ye ka na. ²⁶ Ayiwa, Yesu k'a fo a ye ko a ye kɔsegi ka taga a ta somɔgow fe, nka a kana teme dugu konɔ.

*Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye
(Matiyu 16.13-20; Luka 9.18-21)*

²⁷ Yesu ni a ta karamɔgodenw tun be tagara Sezare Filipi kerefeduguw ra; o tagatɔ Yesu ka o pininka ko: «Mɔgow be ne jatera jontigi le ye de?» ²⁸ Karamɔgodenw ko: «Dɔw ko i ye Yuhana Batizerikebaga ye; dɔw ko i ye cira Iliya* ye, dɔw ko i ye cira dɔ werɛ le ye.» ²⁹ Yesu ka o pininka ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra, ne ye jontigi le ye?» Piyeri ka a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min nanawoloma.» ³⁰ Yesu k'a fo o ye k'a gbeleya koseɛ ko o kana ale ta ko fo mɔgo si ye.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Matiyu 16.21-28; Luka 9.22-27)*

* 8:28 8.28 Iliya: Dɔw b'a fo a ma ko Eli.

³¹ O kɔ, Yesu ka kɛ a ta karamɔɔɔdenw karan ye k'a fɔ o ye ko Min kɛra Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tɔɔɔ kosebe; cɛkɔɔɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔɔw* bena ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka tere saba temenin kɔ, a bena kunu. ³² Yesu tun ka o kow fɔ o ɲa na k'a gbeya. Piyeri ka Yesu wele ka taga kɛrɛ fɛ, ka Yesu mafiyɛnya, ko a man kan ka o kuma fɔ. ³³ Nka Yesu yɛlemana ka a ta karamɔɔɔdenw flɛ, ka Piyeri mafiyɛnya, k'a fɔ a ye ko: «Bɔ ne kɔ, ele setanamɔɔɔ! Sabu Ala sago ye min ye, ele tɛ miiri o ra dɛ, fɔ adamadenw sago.»

Mɔɔɔ bɛ tugu Yesu kɔ cogo min

³⁴ O kɔ, Yesu k'a ta karamɔɔɔdenw ni jama wele k'a fɔ o ye ko: «Ni mɔɔɔ min b'a fɛ ka tugu ne nɔ fɛ, o tigi ka kan ka ban a yɛrɛ ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne kɔ. ³⁵ Sabu ni mɔɔɔ o mɔɔɔ b'a fɛ k'a nin kisi, o tigi bena bɔnɔ a nin na; nka ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, ani Kibarɔ Diman* kosɔn, o tigi bena a nin kisi. ³⁶ Ni mɔɔɔ ka dunuɲa bɛɛ sɔɔɔ ka taga bɔnɔ a nin na lahara, dunuɲasɔɔɔ ka mun le ɲa o tigi ye? ³⁷ Mɔɔɔ bɛ se ka mun le di min bɛ se ka kɛ a nin kunmabɔsara ye? ³⁸ O le kosɔn ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fɔ bi mɔɔɔ terenbariw, ani Alapasiranbariw ɲa na, Min kɛra Adamaden ye*, ni o nana don a Fa Ala ta nɔɔɔ ra ni meleke saninmanw ye, ale fana bena maroya k'a fɔ ko o tigi ye ale ta ye.»

9

¹ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw lɔnin bɛ yan bi, o dɔw tɛna sa fiyewu, fɔ o ye Ala ta Masaya* nato ye ni sebgaya ye.»

Yesu nɔɔɔ yirara karamɔɔɔdenw na (Matiyu 17.1-13; Luka 9.28-36)

² Ayiwa, tere wɔɔɔ temenin kɔ, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan dɔ kan o danna. Ka o to o yɔɔ ra, Yesu cogoya yɛlemana o ɲa na. ³ A ta faniw barara ka gbɛ fɔ ka manamana. A tun gbera cogo min na, fanikobaga si tɛ dugukolo kan min bɛ se ka fani ko k'a gbe o cogo ra. ⁴ O kɔ, karamɔɔɔden saba ka cira Iliya* ni cira Musa ye, o bɛ kumana ni Yesu ye. ⁵ Piyeri k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɔɔ, an nana yan minke, o ɲana dɛ! A to an ye fanibon saba lɔ: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.»

⁶ Piyeri kɔni tun ka o kuma fɔ a yɛrɛ kun fɛ le, sabu siranya tun bɛ o mɔɔɔ saba bɛɛ ra. ⁷ Ayiwa, sankaba dɔ jigira ka na o datugu; kumakan dɔ bɔra sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; aw y'a lamen!» ⁸ O yɔronin bɛɛ karamɔɔɔdenw ka flɛri kɛ o lamini bɛɛ ra; nka o ma mɔɔɔ si ye tuun, ni Yesu kelen tɛ.

⁹ Ayiwa, ka o jigito to ka bɔ kuru kan, Yesu k'a fɔ o ye k'a gbɛlɛya ko o ka ko min ye, o kana o fɔ mɔɔɔ si ye fɔlɔ, fɔ Min kɛra Adamaden ye*, o ye kunu ka bɔ saya ra fɔlɔ. ¹⁰ Karamɔɔɔdenw ka o kuma mara o yɛrɛw kɔnɔ, nka o tun bɛ ɲɔɔn pininkara ko: «A tun b'a fɔra ko: <ka kunu ka bɔ saya ra,> o kɔɔɔ ye mun ye?»

¹¹ Ayiwa, karamɔɔɔdenw ka Yesu pininka ko: «Mun kosɔn sariya karamɔɔɔw* b'a fɔra ko: <Cira Iliya le ka kan ka kɔn ka na fɔlɔ?» » ¹² Yesu

* 9:4 9.4 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

ka o jaabi ko: «Can lo, cira Iliya bena na fɔlo ka na fen bɛɛ laben; nka mun na a sebera Ala ta Kuma ra ko: «Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka tɔɔɔ kosebɛ, ani ko mɔgɔw bena a mafiyenya?»¹³ O bɛɛ n'a ta, ne b'a fɔ aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka o ka a kɛ o sago ye, i n'a fɔ a sebera cogo min na a ta ko ra Kitabu kɔnɔ†.»

*Yesu ka den jinatɔ dɔ keneya
(Matiyu 17.14-21; Luka 9.37-42)*

¹⁴ Ayiwa, Yesu ni o karamɔgɔden saba nana se karamɔgɔden tɔw kɔɔ minke, o k'a ye ko jamaba dɔ ka o lamini; sariya karamɔgɔ* dɔw bɛ sɔsɔri kera ni o ye. ¹⁵ Mɔgɔw ka Yesu ye minke, a barara o bɛɛ ra kosebɛ. O borira ka taga Yesu fɛ ka taga a fo. ¹⁶ Yesu ka karamɔgɔdenw jininka ko: «Aw ni olugu bɛ jɔgɔn sɔsɔra mun le ra?»

¹⁷ Ayiwa, o jama ra mɔgɔ dɔ ka Yesu jaabi k'a fɔ a ye ko: «An karamɔgɔ, ne nana ni ne dence ye i fɛ; jina dɔ le b'a ra, o le ka a kɛ bobo ye. ¹⁸ Ni o jina wurira a fɛ yɔɔɔ o yɔɔɔ, a b'a firi dugu ma; den bɛ dakanga bɔ, a bɛ a jin jimi ka ja. Ne ka i ta karamɔgɔdenw daari ko o ye jina gbɛn, nka o ma se.» ¹⁹ Yesu ko: «Aw mɔgɔ lanabariw, ne bena to ni aw ye fɔ tuma juman? Ne bena aw ta kow sɔnmina fɔ ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fɛ yan.» O nana ni den ye.

²⁰ Jina ka Yesu ye minke, o yɔɔnɔn bɛɛ a ka den yuguyugu ni fanga ye. Den benna dugu ma ka kolonkolon, ka kanga bɔ a da ra. ²¹ Yesu ka den face jininka ko: «A k'a sɔɔ kabini wagati juman?» A face ko: «Kabini a denmisɛnman.» ²² Tuma caman jina b'a firi tasuma ra, walama ji ra, janko ka a faga. Ni i bɛ se ka fen dɔ kɛ, makari an na ka an demɛ. ²³ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun kɔsɔn i k'a fɔ ko: «Ni i bɛ se ka fen dɔ kɛ?» Mɔgɔ min bɛ la ne ra, fen bɛɛ bɛ se ka kɛ o tigi ye.» ²⁴ O yɔɔnɔn bɛɛ den face pɛrɛnna ko: «Ne lara i ra, nka ne ta lanaya ka dɔgɔ, dɔ fara ne ta lanaya kan!»

²⁵ Yesu ka o mɔgɔw girintɔ ye ka na minke, a jamana jina kunna k'a fɔ a ye ko: «Jina, ele min bɛ mɔgɔ kɛ bobo ni torogberen ye, ne b'a fɔ i ye ko i ye bɔ nin den na, i kana don a ra tuun fiyewu!» ²⁶ Ayiwa, o jina ka kule ci ka den yuguyugu ni fanga ye ka bɔ a ra; den kera i ko su. Mɔgɔ minw tun bɛ yi, o caman ko: «Den sara.» ²⁷ Nka Yesu k'a mina a boro ma ka a lawuri. Den wurira ka lo.

²⁸ Yesu donna bon kɔnɔ minke, a ta karamɔgɔdenw ka a jininka o danna, o ko: «Mun kɔsɔn anw ma se ka nin jina gbɛn?» ²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Nin jina jɔgɔn kɔni, foyi tɛ se ka ale labo ni Aladaari tɛ.»

*Yesu bɛ a ta saya ni a kunuko fɔ tuun
(Matiyu 17.22-23; Luka 9.43-45)*

³⁰ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra o yɔɔ ra ka Galile mara cɛtigi. Yesu tun t'a fɛ mɔgɔw ye ale yɔɔɔ lɔn. ³¹ Sabu a tun bɛ a ta karamɔgɔdenw karanna k'a fɔ o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bena o mina k'a don mɔgɔw boro; o bena a faga, nka a saya tere sabanan a bena kunu.»

³² Karamɔgɔdenw tun ma o kuma kɔɔɔ lɔn, nka o fana tun bɛ siranna, k'a jininka.

*Mɔgɔ min ye jamɔgɔ ye Ala fɛ
(Matiyu 18.1-5; Luka 9.46-48)*

† 9:13 9.13 Cira tun ka min fɔ cira Iliya nako ra (Malaki 3.23-24), Yuhana Batizerikebaga nana minke, o kuma kera can ye.

³³ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw sera Kaperinahumu. O donna bon kono wagati min na, a ka o jininka; a ko: «Aw tun be mun kuma le fora sira ra?» ³⁴ O jera, sabu o tun be jagon sosora sira ra ko jontigi le ye olugu ra jamogo ye. ³⁵ Ayiwa, Yesu sigira; a k'a ta karamogoden tan ni fla wele k'a fo o ye ko: «Ni mogo do b'a fe ka ke jamogo ye, o tigi ka kan ka ke bee ra komogo ye, ani ka a yere ke tow bee ta baaraden ye.» ³⁶ O ko, a ka denfitini do ta, ka na a lo o ce ra; a k'a boro melege o den ma, k'a fo o ye ko: ³⁷ «Ni mogo o mogo ka nin denfitini jagon do mina ka ja ne tgo koson, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mogo o mogo fana ka ne mina ka ja, o tigi ma ne le mina ka ja, nka min ka ne ci, a ka o le mina ka ja.»

*An juguw ani an jinw
(Luka 9.49-50)*

³⁸ Yuhana ko Yesu ma ko: «An karamogo, an ka ce do ye a be jinaw gbenna ka bo mogow ra i tgo baraka ra, k'a soro a te ni an ye; an ka a bari o ra, sabu a te ni an ye.»

³⁹ Yesu ko: «Aw kana a bari o ra, sabu mogo si te se ka kabako ke ne tgo baraka ra, ka seko o yoronin bee ra ka kumajugu fo ne ma. ⁴⁰ Sabu mogo min te an jugu ye, o tigi ye an jin le ye. ⁴¹ Ni mogo o mogo ka jifiye ja kelen minji di aw ma ne tgo koson, ko sabu aw ye Kirisita* taw ye, can ra ne b'a fo aw ye ko o tigi tena fon o baraji ra fiyewu.»

*Fen minw be mogo bla jurumun na
(Matiyu 18.6-9; Luka 17.1-2)*

⁴² Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mogo do ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bo lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba do le dulon o tigi kan na ka a firi kgoji ra.

⁴³ «Ni i boro kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bo yi; sabu ka taga don ni i boro kelen ye panamanya ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi ye taga don jahanama ra, o yoro min tasuma te faga ka ye. ⁴⁴ [Tumu minw be mogo sogo domu o yoro ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga.] ⁴⁵ Ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bo yi; sabu ka taga don ni i sen kelen ye panamanya ra, o ka fisa i ma, sani i senflatigi ye taga firi jahanama kono yi. ⁴⁶ [Tumu minw be mogo sogo domu o yoro ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga.] ⁴⁷ Ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wogobi ka bo yi; sabu ka taga don ni i paden kelen ye panamanya ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama ra. ⁴⁸ Tumu minw be mogo sogo domu o yoro ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga. ⁴⁹ Sabu mogo bee bena saninya tasuma fe, i n'a fo saraka tun be saninya cogo min na ni kgo ye. ⁵⁰ «Kogo koni ye fennuman ye, nka ni kogo timiya bora a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? Aw ye kogo ke aw yerew ra. Aw y'a to hera ye ke aw ni jagon ce.»

10

*Yesu be taga Zude mara ra
(Matiyu 19.1-12; Luka 16.18)*

¹ Yesu bora o yoro ra, ka taga Zude mara yoro do ra, min be Zuriden ba ko fe. O yoro ra jamaba nana lajen a koro tuun. A ka ke o karan ye i n'a fo a tun be deri k'a ke cogo min na.

Yesu ko furu man kan ka sa

² Farisi* dow gbarara Yesu ra ka a jininka; o tun b'a fe k'a korobo le. O ko: «Yala ka kana ni sariya* ye, ce be se ka a muso bla wa?» ³ Yesu ka o jaabi ni jininkari do ye, ko: «Cira Musa ka mun le sebe o ko ra?» ⁴ O k'a fo a ye ko: «Cira Musa ko ce be se ka furusasebe di a muso ma ka a bla.»

⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbeleya le koson Musa ka o sariya sebe aw ye. ⁶ Ni o te, dununa danwagati ra Ala ka ce ni muso le dan. ⁷ <O le koson ce be bo a face ni a bamuso koro ka noro a muso ra. ⁸ O fla be jen ka ke mogo kelen ye.> O te jate mogo fla ye tuun; o be jen ka ke mogo kelen ye. ⁹ O le koson Ala ka min jen ka a ke kelen ye, mogo si kana o faran ka bo jagon na.»

¹⁰ Yesu ni a ta karamogodenw nana don bon konu wagati min na, karamogodenw ka Yesu jininka o kow ra. ¹¹ Yesu k'a fo o ye ko: «Ni ce o ce ka a muso bla ka muso were furu, o ce ka jeneya le ke, a k'a muso folo janfa. ¹² Ni muso min fana bora a ce fe ka taga sigi ce were kun, o muso ka jeneya le ke.»

*Yesu ka dugawu ke denmisenw ye
(Matiyu 19.13-15; Luka 18.15-17)*

¹³ Ayiwa, mogo dow nana ni denmisen dow ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamogodenw ka o mogow mafiyenya. ¹⁴ Yesu ka o ye minke, o ma diya a ye. A k'a fo karamogodenw ye ko: «Aw y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mogo minw be i ko denmisenw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye. ¹⁵ Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mogo o mogo ma son Ala ta Masaya* ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.» ¹⁶ O ko, a ka denmisenw ta ka a boro mini o ma, k'a boro la o kan, ka dugawu ke o ye.

*Ce nafortotigi ta ko
(Matiyu 19.16-30; Luka 18.18-30)*

¹⁷ Ayiwa, Yesu ka sira ta minke, ce do borira ka na a kinbiri gban a koro k'a jininka ko: «An karamogonuman, ne ka kan ka mun le ke, janko ne ye panamanya banbari soro?» ¹⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: <Karamogonuman?> Mogonuman si te yi, ni Ala kelenpe te. ¹⁹ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lon, ko: <I kana mogo faga; i kana jeneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fo k'a la i mogonogon na; i kana mogo tonu, i fa ni i ba bonya.>» ²⁰ Ce ka Yesu jaabi ko: «An karamogo, ne ka o sariyaw bee sira tagama kabini ne denmisenman.» ²¹ Yesu k'a fle, a ko diyara Yesu ye; a ko a ma ko: «Fen kelen belen le ka i jen. Taga i borofenw bee fiyeere ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, navoroba bena ke i fe arijana ra. O ko, i be na tugu ne ko.» ²² O kuma ka o ce ja kumu kosebe; a panasisinin wurira ka taga, sabu navoroba tun b'a fe.

²³ Yesu ka a ja munu ka mogow fle, k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Naforo be mogo minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de!»

²⁴ O kuma ka karamogodenw kononoban. Nka Yesu kosegira a kan k'a fo o ye tuun ko: «Denmisenw, Ala ta Masaya don ka gbelen de! ²⁵ Nogome don ka di miseniwo fe ka teme nafortotigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁶ Karamogodenw kabakoyara tuun fo k'a dama teme; o ka ke a fo ye

Ƶogɔn ye ko: «O tuma jɔn le bɛna kisi sa?» ²⁷ Yesu ka o fɛ, k'a fɔ o ye ko: «Mɔgɔw fɛ o tɛ se ka kɛ, nka Ala fɛ a bɛ se ka kɛ; sabu foyi si tɛ Ala kaɲa.»

²⁸ O tuma, Piyeri k'a fɔ Yesu ye ko: «Anw do? Anw jenna fɛn bɛɛ ko ka tugu i nɔ fe!» ²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka jɛn a ta bon ko, walama a balemacew ko, walama a balemamusow ko, walama a bamuso ko, walama a face ko, walama a ta denw ko, walama a ta forow ko, ne togo kosɔn, ani Kibaro Diman* kosɔn, ³⁰ sigiya t'a ra, o tigi bɛna o fɛnw bɛɛ Ƶogɔn kɛmɛ kɛmɛ sɔrɔ nin dunuɲa ra yan. A bɛna sow sɔrɔ, ka dɔgɔw ni kɔrɔw sɔrɔ, ka bamusow sɔrɔ, ka denw sɔrɔ, ka forow sɔrɔ; nka a bɛna tɔrɔ fana sɔrɔ. O bɛɛ ko fɛ a bɛna taga janamanya banbari fana sɔrɔ sini. ³¹ Nka ɲafɛmɔgɔ caman bɛna kɛ kɔfɛmɔgɔw ye, kɔfɛmɔgɔ caman bɛna kɛ ɲafɛmɔgɔw ye fana.»

*Yesu ka a ta saya ni a kunuko fɔ tuun
(Matiyu 20.17-19; Luka 18.31-34)*

³² Yesu ni a ɲafɛmɔgɔw tun bɛ sira kan ka taga Zeruzalɛmu; Yesu tun bɛ ɲa fɛ. Jatige tun bɛ karamɔgɔdenw na, mɔgɔ minw tun bɛ o ko, olugu fana tun bɛ siranna. Yesu ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele ka o gbara a yɛrɛ kɔrɔ tuun; ko minw ka kan ka a sɔrɔ, a ka kɛ o kow fɔ ye o ye. ³³ A ko: «An tagato fɛ Zeruzalɛmu. Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamɔgɔw*. O bɛna kiti tige a kan ko a ka kan ka faga. O bɛna a don siya wɛrɛ mɔgɔw* boro. ³⁴ Olugu bɛna a lɔgɔbɔ, ka daji tu a kan, k'a bugɔ ni gbɛɲɛ ye, ka sɔrɔ k'a faga; nka a saya tɛrɛ sabanan na, a bɛna kunu.»

*Karamɔgɔden fla ka Yesu daari
(Matiyu 20.20-28)*

³⁵ Ayiwa, Zebede dɛncɛ fla, Yakuba ni Yuhana, olugu gbarara Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «An karamɔgɔ, an bɛna fɛn min daari i fɛ, i ye o kɛ an ye.» ³⁶ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw b'a fɛ ne ye mun le kɛ aw ye?» ³⁷ O ka Yesu jaabi ko: «Ni i nana kɛ i ta masaya ɲɔrɔman na tuma min na, i y'a to an mɔgɔ fla ra kɛn ye sigi i kininboroyanfan na, kɛn ye sigi i numanboroyanfan na.» ³⁸ Nka Yesu ka o jaabi ko: «Aw bɛ fɛn min daarira, aw yɛrɛ ma o lɔn. Ne bɛna tɔrɔ cogoya min na, aw bɛ se ka tɔrɔ o cogo ra wa? Walama ne bɛna batize ni tɔrɔ ye cogo min na, aw bɛ se ka batize o cogo ra wa?» ³⁹ O ka a jaabi ko: «Ɔnhɔn, an bɛ se.» Yesu k'a fɔ o ye ko: «Can lo, ne bɛna tɔrɔ cogo min na, aw bɛna tɔrɔ o cogo ra; ne bɛna batize cogo min na, aw bɛna batize o cogo ra. ⁴⁰ Nka ka sigi ne kininboroyanfan fɛ, walama ka sigi ne numanboroyanfan fɛ, o dibaga tɛ ne ye. Ala ka o sigiyɔrɔw labɛn mɔgɔ minw ye, a bɛna di olugu le ma.»

⁴¹ Karamɔgɔden tɔ tan ka o kuma mɛn minke, olugu dimina Yakuba ni Yuhana kɔrɔ. ⁴² O ra, Yesu ka o wele k'a fɔ o ye ko: «Aw k'a lɔn ko minw bɛ jate i ko siya wɛrɛ mɔgɔw ta kuntigiw, olugu bɛ o siyaw mara jagboya ra; jamana mɔgɔbabaw fana bɛ o ta fanga digi mɔgɔ tɔw kan. ⁴³ Nka a man kan ka kɛ ten aw cɛ ra. Min b'a fɛ ka kɛ mɔgɔba ye aw ra, o tigi ka kan ka kɛ tɔw ta baaraden le ye. ⁴⁴ Min b'a fɛ ka kɛ aw ra ɲamɔgɔ ye, o tigi ka kan ka kɛ tɔw bɛɛ ta jɔn ye. ⁴⁵ Sabu Min kɛra Adamaden ye*, ale yɛrɛ ma na janko mɔgɔw ye baara kɛ a ye, nka a nana ka na baara kɛ mɔgɔw ye le, ani ka a yɛrɛ nin di, ka kɛ mɔgɔ caman kunmabɔsara ye.»

Yesu ka fiyentɔɔe dɔ ɲa yeɛ
(*Matiyu 20.29-34; Luka 18.35-43*)

⁴⁶ Ayiwa, o sera Zeriko. Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw, ani jama caman tun be bɔra dugu kɔnɔ minke, o y'a sɔrɔ fiyentɔɔe dɔ tun siginin be sirada ra, a be daariri kera; a tɔɔo ye ko Baritime, Time dence lo. ⁴⁷ A k'a men minke ko Yesu Nazaretika le be temena, a perenna ka a wele ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka ɲa ne ma.» ⁴⁸ Mɔɔɔ caman songɔra a ra ko a ye je. Nka a ka dɔ le fara a perenkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ɲa ne ma.»

⁴⁹ Yesu bɔra, k'a fɔ ko o ye a wele ka na. O tagara fiyentɔɔe wele, k'a fɔ a ye ko: «I hakiri sigi! I wuri, Yesu be i welera.»

⁵⁰ A k'a ta deregeba firi dugu ma, ka pan ka wuri, ka na Yesu fe. ⁵¹ Yesu ka a ɲininka ko: «I b'a fe ne ye mun le ke i ye?» A ko: «An karamɔɔɔ, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.» ⁵² Yesu k'a fɔ a ye ko: «Taga! I ta lanaya ka i keneya!» O yɔronin kelen bee, a ɲadenw yelera, a tugura Yesu ko.

11

Yesu donna Zeruzalemu
(*Matiyu 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19*)

¹ Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw surunyara Zeruzalemu na tuma min na, ani Betifaze, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kere fe, Yesu ka a ta karamɔɔɔden fla ci. ² A k'a fɔ o ye ko: «Dugu min fle an ɲa fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi dɔrɔn, aw bena faliden dɔ sirinin ye, mɔɔɔ ma yelen min kan fɔlo. Aw y'a foni ka na ni a ye yan. ³ Ni mɔɔɔ dɔ ka aw ɲininka ko: «Mun koson aw be nin kera?» Aw ye o tigi jaabi ko: «An Matigi le mako b'a ra; a ko a bena a kɔsegi aw ma sisan.» »

⁴ Karamɔɔɔdenw tagara minke, o tagara a sɔrɔ ko faliden sirinin be bon dɔ da ra sira kere fe. O k'a foni. ⁵ Mɔɔɔ minw tun be o yɔrɔ ra, olugu dɔw ko karamɔɔɔdenw ma ko: «Aw be mun le kera tan? Mun koson aw be nin faliden fonina?»

⁶ Karamɔɔɔdenw ka o jaabi i ko Yesu tun k'a fɔ o ye cogo min na. O ka faliden to o boro. ⁷ Karamɔɔɔdenw nana ni fali ye Yesu fe; o ka o ta derege dɔw la fali ko ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Mɔɔɔ caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ɲa; dɔw ka yiriboromisen dɔw tigtigte bin kɔnɔ, ka na o lala sira kan. ⁹ Mɔɔɔ minw tun be Yesu ɲa fe, ani minw tun be a kɔ fe, o bee tun be perenna ko: «Hozana*, an ye Ala tando.

Min be nana Matigi tɔɔo ra, dugawu ye ke o ye.

¹⁰ Masaya min be nana, Ala ye baraka don o masaya ra. An bemace Dawuda ta masaya lo.

Nɔɔɔo ye la Ala tɔɔo kan sanfeyɔrɔw bee ra!»

¹¹ O sera Zeruzalemu minke, Yesu tagara don Alabatosoba kɔnɔ. A ka fenw bee flefle minke, a bɔra ka taga Betani, ani a ta karamɔɔɔden tan ni fla, sabu su tun be ɲini ka ko.

Yesu ka torosun danga
(*Matiyu 21.18-19*)

¹² O lon dugusagbe o bɔto Betani, kɔngɔ ka Yesu mina. ¹³ A ka torosun dɔ ye yɔrojan; flaburu tun b'a ra. A gbarara a ra ka a fle ni a bena den

sorɔ a ra. Nka a sera a korɔ tuma min na, a ma foyi sorɔ a ra ni flaburu dɔrɔn tɛ, sabu a dentuma tun ma se ban. ¹⁴ A ko o torosun ma ko: «Mɔgo si tena den sorɔ ele ra ka a domu tuun.» A ta karamɔgodenw ka o kuma men.

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Matiyu 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹⁵ O sera Zeruzalemu minke, Yesu donna Alabatosoba lu kɔnɔ. Fiy-eerekebagaw ani sannikebaga* minw tun be Alabatosoba lu kɔnɔ, a ka olugu beɛ ghen ka bɔ; a ka warifalenbagaw ta tabaliw jɔnɔjɔnɔ ka ben, ani tunganifiyeerebagaw ta signanw. ¹⁶ A ma sɔn mɔgo si ye don ni fiyeerefen ye Alabatosoba kɔnɔ tuun. ¹⁷ O kɔ, a ka o karan k'a fɔ ko: «A sebera Ala ta Kuma ra ko: <Ne ta bon bɛna wele le ko siyaw beɛ ta Aladaariyɔrɔ.> Nka aw kɔni ka a yeɛma ka a ke sonw dogoyɔrɔ le ye†.»

¹⁸ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgow* ka o kow men minke, o ka ke Yesu fagasababu jini ye; o tun be siranna a ja sabu a ta karan tun ka mɔgo beɛ kun mina.

¹⁹ Wulada sera minke, Yesu ni a ta karamɔgodenw bɔra dugu kɔnɔ.

Lanaya ni Aladaari ni yafari

(Matiyu 21.20-22)

²⁰ O dugusagbe sɔgomada jooa fe, Yesu ni a ta karamɔgodenw temɛto sira kan, karamɔgodenw ka o torosun ye, a jara fɔ ka se a lilinw ma. ²¹ Piyeri hakiri jigira Yesu ta kuma fɔnin na. A ko Yesu ma ko: «An karamɔgo, a fe, i ka torosun min danga kunu, a jara.»

²² Yesu k'a fɔ a ta karamɔgodenw ye ko: «Aw ye la Ala ra.» ²³ A ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgo min k'a fɔ nin kuru ye ko a ye bɔ a nɔ ra ka taga ben kɔgoji ra, ni o tigi ma sigiya a jusukun na fiyewu, ni a lara a ra ko ale ka min fɔ ko Ala bɛna o ke, o ko bɛna ke o tigi ye. ²⁴ O le kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka Ala daari fen o fen na, aw ye la a ra ko aw ka o sorɔ ka ban; ni o kɛra, Ala bɛna o fen di aw ma.

²⁵ «Nka ni aw wurira ka lɔ wagati min na ko aw be Ala daari, ni aw hakiri jigira a ra ko mɔgo dɔ ka aw hake ta, aw ye yafa o tigi ma, janko aw Fa Ala min be sankolo ra, o ye aw ta hakekow yafa aw ma fana. ²⁶ [Sabu ni aw tɛ yafa jɔgɔn ma, aw Fa Ala min be sankolo ra, o tena yafa aw fana ma aw ta hake kow ra.]»

Yesu ta fanga sɔrɔyɔrɔ

(Matiyu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgodenw tagara Zeruzalemu tuun. Ka Yesu yaalayaalato Alabatosoba kɔnɔ, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgow*, ani cekɔrɔbaw nana a fe. ²⁸ O ka a pininka ko: «I be nin kow kɛra fanga juman le sababu ra, ani jɔn le fana ka o fanga di i ma.»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne bɛna aw pininka fen kelenpe ra, aw ye ne jaabi o ra; ni o kɛra, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana bɛna o fɔ aw ye. ³⁰ Ne ko: jɔn le tun ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgow batize? Ala wa, walama mɔgow? Aw ye ne jaabi o ra.» ³¹ O ka ke a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bɛna a fɔ ko: <O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?> ³² Nka ni an fana k'a fɔ ko: <Mɔgow lo>, o tuma...» O tun

* **11:15** 11.15 O mɔgow tun be beganw fiyeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falen o ye.

† **11:17** 11.17 Nin kuma fɔra Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.

be siranna jama ja, sabu mɔgɔw bɛɛ tun be Yuhana jatera ko Ala ta cira dɔ lo can ra. ³³ O koson o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lon. Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tɛna o fɔ aw ye.»

12

Baaradenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33-46; Luka 20.9-19)

¹ Ayiwa, o ko, Yesu ka talen dɔw fɔ mɔgɔw ye. A ko: «Cɛ dɔ le tun ka rezenforo sɛnɛ, ka a lamini ni sansan ye, ka rezencongɔyɔrɔ dɔ sozi fara ra, ka gbata dɔ lo foro kɔrosibagaw ye. O ko, a ka o foro karifa baarden dɔw ma ka taga tagama ra. ² Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baarden dɔ ci o rezenforo kɔrosibagaw fɛ ko a ye taga rezenmɔ dɔ mina ka na ni a ye. ³ Nka rezenforo kɔrosibagaw ka a mina ka a bugɔ, ka a borolakolon gben ka taga. ⁴ Forotigi ka baarden dɔ were ci o fɛ tuun; o ka o fana mina ka a bugɔ ka a mandimi a kunkolo ra, ka a neni. ⁵ Forotigi ka mɔgɔ sabanan ci; o ka o faga. O ko, a ka caman were ci; nka o ka olugu dɔw bugɔ, ka dɔw faga. ⁶ Ayiwa, a tun tora a dence le ye, a be min kanu. A laban a ka o ci ka taga rezenforo kɔrosibagaw fɛ, ko: «O bena ne dence kɔni bonya.» ⁷ Nka rezenforo kɔrosibagaw ka o ye minke, o k'a fɔ pɔgɔn ye ko: «Nin le bena cɛn ta! Aw ye na, an y'a mina ka a faga; ni o kera, foro be ke an ta ye.» ⁸ O ka a mina ka a faga ka taga a firi rezenforo ko fɛ.»

⁹ Yesu ko: «Ayiwa, forotigi bena mun le ke sa? Sigiya t'a ra, a bena na o rezenforo kɔrosibagaw faga, ka foro karifa mɔgɔ werɛw ma. ¹⁰ Aw ma nin kuma karan Kitabu kɔnɔ wa, ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,

o le nana ke kabakuru sobɛman ye, ka ke bon kabakuru folo ye.

¹¹ O kow bɛɛ bɔra Matigi yerɛ le ra, o kera kabako ye an ja na.» »

¹² Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiw tun be cogoya jinina ka Yesu mina, sabu o tun k'a lon ko a ka o kuma fɔ olugu le ma. Nka o siranna jama ja, o ka Yesu to yi ka taga.

Ninsɔngɔ sarako

(Matiyu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³ Yahudiyaw ta jamɔgɔw ka Farisi* dɔw, ani Herodi* ta mɔgɔ dɔw ci Yesu fɛ, janko o ye a minasababu sɔrɔ ni a yerɛ darakuma dɔw ye. ¹⁴ O mɔgɔw nana a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, an k'a lon ko i be can le fɔ, i tɛ siran mɔgɔ ja, i fana tɛ mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra; i be mɔgɔw karan Ala ta sira ra ka kaja ni can le ye. Ayiwa, yala ka ninsɔngɔ sara masaceba Sezari ye, o bennin lo wa? An ka kan ka a sara wa, walama an man kan ka a sara?»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun ka o mɔgɔw ta flankafuya lon; a k'a fɔ o ye ko: «Mun na aw b'a fɛ ka ne korɔbo? Aw ye na ni tama kelen ye, janko ne y'a fle.»

¹⁶ O nana ni tama kelen ye. Yesu ka o jininka ko: «Jɔntigi ta ja ni a tɔgɔ le be wari nin kan?» O ko: «Masaceba Sezari.» ¹⁷ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔsegi Sezari ma, ka Ala ta kɔsegi Ala ma.» Yesu ta kuma ka o kɔnɔnɔban.

Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra

(Matiyu 22.23-33; Luka 20.27-40)

¹⁸ Ayiwa, Sadusiw*, minw b'a fɔ ko mɔgɔ si su tena kunu lahara, olugu nana Yesu fe ka na a jininka ko: ¹⁹ «An karamɔgɔ, cira Musa tun ka nin kuma sebɛ sariya* ra ko: «Ni cɛ dɔ ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den sɔrɔ ni a ye a balemace nɔ ra.» ²⁰ Ayiwa, balemace wolonfla tun be yi. Fɔlɔ ka muso furu, ka sa, a ma den to a ko. ²¹ Flanan ka muso ta, ka sa, a ma den to a ko; sabanan fana ta kera ten. ²² Ayiwa, o cɛ wolonfla si ma den to o ko. Olugu bɛɛ sanin ko muso yere sara. ²³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara, o muso bɛna ke jon kelen le ta ye sa? Sabu o cɛ wolonfla bɛɛ tun ka a furu?»

²⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Nin le kosɔn aw firira: sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta sebagaya fana lon. ²⁵ Sabu ni mɔgɔw nana kunu ka bɔ saya ra lahara, cɛ tena muso furu, muso fana tena di cɛ ma. Mɔgɔw bɛna ke i ko melekew be cogo min na sankolo ra. ²⁶ Ayiwa, min kera suw kunuko ye, Ala ka kuma min fɔ cira Musa ye yiritunin tasumaman kɔrɔ, aw ma o karan Musa ta Kitabu kɔnɔ wa? Ala ko: «Ne ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» ²⁷ O kɔrɔ ye ko Ala tɛ mɔgɔ saninw ta Ala ye; mɔgɔ panamanw ta Ala lo. O ra, aw lafricogo juguyara kosebɛ.»

Sariyaw bɛɛ ra belebeleba
(*Matiyu 22.34-40; Luka 10.25-28*)

²⁸ Sariya karamɔgɔ* dɔ tun ka Yesu ni o mɔgɔw ta kumaw men; a k'a ye ko Yesu tun ka o jaabi ka ja minke, a gbarara a ra ka a jininka ko: «Sariya juman le be Ala ta sariyaw* bɛɛ ja fe?» ²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Sariya min be tow bɛɛ ja fe, o fle nin ye: «Aw Izirayelimɔgɔw, aw ye lamenni ke. An Matigi Ala le ye Matigi kelenpe ye.

³⁰ I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bɛɛ ye, ani i nin bɛɛ, ani i ta miiriya bɛɛ, ani i baraka bɛɛ.»

³¹ Sariya flanan fle nin ye:

«I ka kan ka i mɔgɔɔgɔn kanu i ko i yere.»

Ala ta sariyaw bɛɛ ra, dɔ man bon ka tɛmɛ nin fla kan.»

³² O sariya karamɔgɔ k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, o jana; i ka can fɔ, k'a fɔ ko: «Ala kelenpe le be yi, Ala wɛrɛ tɛ yi ale ko.» ³³ Ani ko: «Ni i be Ala kanu ni i jusukun bɛɛ ye, ani i hakiri bɛɛ, ani i baraka bɛɛ, ka i mɔgɔɔgɔn kanu i ko i yere, o ka fisa ni saraka jenitaw, ani saraka fagataw bɛɛ ye.» »

³⁴ Yesu k'a ye ko o cɛ ka jaabiri ke ni hakiri ye minke, a k'a fɔ a ye ko: «I yɔrɔ man jan Ala ta Masaya* ra.» O ko, mɔgɔ si ma son k'a jininka tuun.

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden* dɔrɔn ye
(*Matiyu 22.41-46; Luka 20.41-44*)

³⁵ Ayiwa, Yesu nana ke mɔgɔw karan ye Alabatosoba kɔnɔ; a ka o jininka ko: «Mun kosɔn sariya karamɔgɔw* b'a fɔ ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bɛna ke Dawuda Mamaden* le ye? ³⁶ K'a sɔrɔ Dawuda yere k'a fɔ Nin Saninman* baraka ra ko:

«Matigi Ala k'a fɔ ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ.» »

³⁷ «Ayiwa, ni Dawuda yere be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden cogo di.»

Jamaba min tun be Yesu lamenna, a ta kumaw tun diyara olugu ye kosebe.

Yesu ka sariya karamɔgɔw dɔgɔya
(*Matiyu 23.1-36; Luka 20.45-47*)

³⁸ Yesu tun be mɔgɔw karanna k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi sariya karamɔgɔw* ra de! Deregebadon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe mɔgɔ tɔw le ye olugu fo jamayɔrɔw ra. ³⁹ Ni o ka don karansow* kɔnɔ, jafesigiɔrɔw le ka di o ye; ni o ka o wele domuniyɔrɔw ra, sigiyɔrɔpumanw le ka di o ye. ⁴⁰ O be muso ce saninw borofenw bee domu. O be Ala daari ka meen janko mɔgɔw ye o kɔrɔsi. O le koson, o ta kiti bena gbeleɣa ka teme tɔw ta kan.»

Muso fagantan ta saraka
(*Luka 21.1-4*)

⁴¹ Yesu tun siginin be Alabatosoba kɔnɔ k'a nasin sarakablaminan ma, ka to ka mɔgɔw ta waridicogo fe. Naforotigi caman tun be wari caman blara sarakablaminan kɔnɔ. ⁴² A ka muso fagantan do ye fana, min ce sara, o nana warimisennin fla bla sarakablaminan kɔnɔ; o wari tun te teme tama fla kan. ⁴³ O tuma ra, Yesu k'a ta karamɔgɔdenw wele k'a fɔ o ye ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko minw bee ka wari bla sarakablaminan kɔnɔ, nin muso fagantan min ce sara, ale ta wari dinin le cayara ka teme olugu bee ta kan. ⁴⁴ Sabu tɔw ka fitini dɔrɔn le bo o ta naforo ra ka o di; nka ale ni a ta fagantanya, a k'a ta wari bee le di; hali domuni songɔ ma to a boro tuun.»

13

Yesu ka Zeruzalemu ciko fɔ
(*Matiyu 24.1-2; Luka 21.5-6*)

¹ Yesu bɔra Alabatosoba kɔnɔ wagati min na, a ta karamɔgɔden kelen ko a ma ko: «An karamɔgɔ, ele ye nin Alabatosoba locogo fe! A kabakuruw ka bonbon, a ce ka jii!» ² Yesu ka a jaabi ko: «I ja be nin bonba ra ke! Nin bonw bee bena cici, ka a kabakuruw bee yerege ka bo jɔgɔn kunna.»

Dunɔnalaban tɔɔrɔw
(*Matiyu 24.3-14; Luka 21.7-19*)

³ O ko, Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan, ka a ja sin Alabatosoba ma. Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ni Andere, olugu gbarara a ra o danna, ka a jininka; ⁴ o ko: «O kow bena ke wagati min na, ani fen bee labanwagati tagamasiyen fɔ an ye?»

⁵ O tuma ra Yesu ka kuma ta, k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri. ⁶ Sabu mɔgɔ caman bena na ni ne tɔgɔ ye, k'a fɔ ko olugu le ye Kisibaga* ye. O bena mɔgɔ caman lafiri. ⁷ Ni aw nana to ka kere mankanw men ka kere kibaroyaw men wagati min na, aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo, o kow ye ke. Nka o si te a laban ye folɔ. ⁸ Siya do bena wuri siya do were kama, jamana do bena wuri do were kama. Dugukoloyereyere, ani kongoba bena ke yɔrɔ caman na. O kow bee ye tɔɔrɔw damina le ye, i n'a fɔ muso jigibagato ta tɔɔrɔw damina.»

⁹ «Ayiwa, aw ye aw yere korosi; o bena aw mina ka taga ni aw ye kitiigebagaw fe, o bena aw bugo ni gbeje ye karansow* konɔ. O bena aw mina ka taga ni aw ye jamana jamogow fe, ani masacew fe ne tɔgo koson, janko aw ye taga ke ne seerew ye ka kuma olugu fe. ¹⁰ O cogo ra, Kibaro Diman* waajuri ka kan ka ke siyaw bee ye folo.

¹¹ «Ayiwa, ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kitiigeyoro ra, aw bena kuma min fo, aw kana kon ka hami o ra. Ni Ala ka kuma min don aw da ra o wagati yere ra, aw ye o le fo; sabu aw yere le tena kuma, nka Nin Saninman* le bena kuma aw no ra. ¹² Mogo dow bena o yere balema mina k'a di ko a ye faga; face dow bena o yere den mina k'a di. Denw bena muruti o worobagaw kama ka o faga. ¹³ Mogow bee bena aw koninya ne tɔgo koson, nka ni mogo min ka nin kow sonmina fo ka taga se a laban ma, o tigi be kisi.»

Fen haramunin ta tɔro
(Matiyu 24.15-28; Luka 21.20-24)

¹⁴ «Ayiwa, Ala be fen haramunin min koninya, ni aw nana o siginin ye yoro do ra, a tun man kan ka ke yoro min na (min be nin kumaw karan, o ye jija ka a korɔ lon)! Ni o wagati sera k'a soro minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe. ¹⁵ Ni a ka mogo min soro biribon san fe, o tigi kana jigi ko a be don a ta bon konɔ ka taga fen do ta. ¹⁶ Ni a ka mogo min soro foro ra, o tigi kana seko so konɔ ka taga a ta deregeba ta. ¹⁷ O lonw na bonɔ bena muso lasiritow soro, ani minw be sin dira denw ma. ¹⁸ Aw ye Ala daari janko o kow ketuma kana ben sanji ni neneba wagati ma; ¹⁹ sabu o lonw bena ke tɔroolonbaw le ye, min jɔgon ma deri ka ye ban kabini Ala ka dunuɔa dan, fo ka na se bi ma; a jɔgon fana tena ye tuun fiyewu. ²⁰ Ni Ala tun ma o tɔrow wagati surunya, mogo si tun tena kisi. Nka a ka o tɔrow wagati surunya a ta mogo panawolomaninw koson. ²¹ Ni do k'a fo aw ye ko: «A fe, Kisibaga* be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» aw kana la a ra. ²² Sabu faninyafobaga dow bena wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafobaga dow fana bena wuri, ka tagamasiyenw, ani kabakow ke, janko ka Ala ta mogo panawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke. ²³ Ayiwa, aw ye aw yere korosi; ne koni ka aw lasomi a bee ra ka ban.»

Yesu nacogo ka bo sankolo ra
(Matiyu 24.29-31; Luka 21.25-28)

²⁴ «Ayiwa, o wagatiw tɔrow temenin ko,
<tere bena ke dibi ye, karo fana tena yeelen bo tuun;

²⁵ lolow bena bo sankolo ra ka benben.

Sebagaya minw be sankolo ra, olugu bena yuguyugu ka bo o no ra.»

²⁶ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, aw bena o nato ye sankabaw kan ni sebagayaba ye, ani noorɔba. ²⁷ O ko, a bena a ta melekew ci; olugu bena a ta mogo panawolomaninw lajen ka bo dunuɔa fan naani na, k'a damina dunuɔa kun kelen na, ka taga se fo a kun do ra.»

Torosun ta karan
(Matiyu 24.32-35; Luka 21.29-33)

²⁸ «Aw ye torosun cogo korosi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow be nugura ka flaburuw bo tuma min na, aw b'a lon ko samiya surunyara. ²⁹ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma min na, aw y'a lon ko Min kera Adamaden ye*, ko o nawagati le surunyara,

ko a sera ka ban. ³⁰ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw bɛɛ tɛna sa ka ban, fɔ nin kow bɛɛ ye ke k'a dafa. ³¹ Sankolo ni dugukolo bɛna tɛmɛ, nka ne ta kuma tɛna tɛmɛ fiyewu.»

Mɔgɔ si tɛ dunuɗa labanwagati lɔn
(Matiyu 24.36-44)

³² «Nin kow bɛna ke lɔn min na, ani wagati min na, mɔgɔ si tɛ o lɔn; hali sankolo melɛkew t'a lɔn, hali Den min bɔra Ala ra, ale t'a lɔn; Fa Ala kelenpe le b'a lɔn. ³³ Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw ma o kow kɛwagati lɔn. ³⁴ Ayiwa, a bɛna ke i ko ce min tagato tagamajan dɔ ra, a bɔtɔ so kɔnɔ a ka so kɔɗaw karifa a ta baaradenw ma, ka bɛɛ ta baara yira a ra, k'a fɔ bonkɔrɔsibaga ye ko ale ye bon kɔrɔsi. ³⁵ O kɔsɔn aw ye aw janto aw yere ra, sabu bontigi bɛna na wagati min na, aw ma o lɔn. A bɛna na wulada fe wa, walama su dugutarama fe wa, walama dondokasituma ra wa, walama sɔgomada fe wa, aw ma o lɔn. ³⁶ O ra, aw kana a to a ye na ka na bara aw ra ka aw to sunɔgɔ ra. ³⁷ Ne bɛ min fɔ aw ye, ne bɛ o kelen le fɔ tɔw bɛɛ ye, ko aw ye aw janto aw yere ra.»

14

Mɔgɔw ka janfa siri Yesu kama
(Matiyu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Ayiwa, a tɔ tun tora tere fla Yahudiyaw ta Jɔnyaban janagbɛ*, ani burufunubari janagbɛ* bɛ se. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* tun bɛ Yesu minacogo pinina ceguya ra, ka a faga. ² Nka o ko, ko a ko man kan ka ke janagbɛ wagati ra, ko ni o tɛ, mɔgɔw bɛna muruti.

Muso dɔ ka turu kasadiman ke Yesu kun na
(Matiyu 26.6-13; Yuhana 12.1-8)

³ Ayiwa, Yesu tun bɛ Betani, kunatɔce Simɔn ta bon kɔnɔ. Ka Yesu to domuni na, muso dɔ nana don bon kɔnɔ. Daganin ceɗumanba dɔ tun bɛ a boro; turu kasadiman yereworo songɔgbelen dɔ tun bɛ o kɔnɔ. Ayiwa, a ka o daganin ci ka o turu kasadiman ke Yesu kun na. ⁴ Ayiwa, mɔgɔ minw tun bɛ o yɔrɔ ra, olugu dɔw dimina; o k'a fɔ ɗɔgɔn ye ko: «Nin turu kasadiman cɛnkun ye mun ye? ⁵ Nin turu tun bɛ se ka fiyeere ka tɛmɛ hali warigbe kɛmɛ saba* kan, ka o wari di fagantanw ma!» O dimina o muso kɔrɔ kɔseɓɛ. ⁶ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye muso to nasuma ra; mun kɔsɔn aw bɛ a jusu kasi? A ka kɔɗuman le ke ne ye. ⁷ Sabu fagantanw kɔni, olugu bɛ ni aw ye yan wagati bɛɛ; ni wagati o wagati ka di aw ye, aw bɛ se ka o demɛ; nka ne tɛna to ni aw ye yan wagati bɛɛ dɛ! ⁸ Muso ka a seko le ke. A ka ne fari mun ka a kasa diya, ne ta sutarari le kama. ⁹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kɛra yɔrɔ o yɔrɔ dunuɗa kɔnɔ, nin muso ka min ke, o ko fana bɛna lakari, ka mɔgɔw hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa
(Matiyu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰ Ayiwa, Zudasi Sikariyɔti, min tun ye Yesu ta karamɔgɔden tan ni fla dɔ ye, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe, ka taga a fɔ o ye ko ale bɛ

* **14:5** 14.5 Ka kapa ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden dɔw ta san kelen baara sara ɗɔgɔnna le ye.

se ka Yesu don o boro. ¹¹ O ka o kuma men minke, o diyara o ye. O ka layiri ta a ye ko o bena wari di a ma. Zudasi ka ke cogo do jini ye, a bena se ka Yesu soro ka a don o boro cogo min na.

Jonyaban jnanagbe ta domuni

(Matiyu 26.17-25; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30)

¹² Ayiwa, Burufunubari jnanagbe* tere folo, Jonyaban jnanagbe ta saraka be faga lon min na, Yesu ta karamogodenw k'a jininka ko: «I b'a fe an ye taga Jonyaban jnanagbe* ta domuni laben i ye min?» ¹³ Yesu ka a ta karamogoden fla ci k'a fo o ye ko: «Aw ye taga dugu konu, aw bena taga ben ni ce do, ye ji be daga ra a kun na, aw ye tugu a ko. ¹⁴ Ni a tagara don lu min konu, aw y'a fo o lutigi ye ko: «An karamogo ko, ko ale ni a ta karamogodenw bena Jonyaban jnanagbe domuni ke bon min konu, ko o bon be min?» ¹⁵ Ayiwa, a bena bonba do yira aw ra sankaso san fe, fen bee be a konu, a labennin lo ka ja. Aw bena Jonyaban jnanagbe domuni laben an ye o bon le konu.» ¹⁶ Karamogodenw tagara; o tagara se dugu konu, k'a soro i ko Yesu k'a fo o ye cogo min na. O ka Jonyaban jnanagbe domuni laben.

¹⁷ Ayiwa, tere benna minke, Yesu nana ni a ta karamogoden tan ni fla ye. ¹⁸ Ka o siginin to domuni na, Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw minw be domuni kera ni ne ye, aw ra kelen bena ne janfa.»

¹⁹ Karamogodenw jusu kasira. O bee k'a jininka kelen kelen ko: «Ne lo wa, an karamogo?»

²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw mogo tan ni fla ra kelen lo; min boro ni ne boro be domuniman kelen konu. ²¹ Min kera Adamaden ye*, o bena sa i ko a sebera a ta ko ra Kitabu konu cogo min na. Nka mogo min bena ke sababu ye k'a janfa, bonu bena o tigi soro. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.»

Jenogonya domuni

(Matiyu 26.26-30; Luka 22.15-20; Korentikaw folo 11.23-25)

²² Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige k'a di karamogodenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina; nin ye ne farikolo le ye.» ²³ O ko, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a konu. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma; o ke ka do min a ra; ²⁴ A k'a fo o ye ko: «Nin ye ne jori le ye, Ala ta jenogonya* jori, min bonna mogo caman koson. ²⁵ Can ra ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fo lon min na ne bena a min Ala ta Masaya* ra tuun, cogo wera ra.» ²⁶ Ayiwa, o ka Alatandodonkiri dow la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Matiyu 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

²⁷ Ayiwa, Yesu k'a fo karamogodenw ye ko: «Aw bee bena bori ka ne kelen to, sabu a sebera Kitabu konu, ko: <Ne bena sagagbenbaga faga, sagaw bee bena janjan.> »

²⁸ Yesu k'a fo tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bo saya ra, ne bena taga aw konu Galile.» ²⁹ Piyeri k'a fo Yesu ye ko: «Hali ni tow bee borira ka i to, ne koni tena bori ka i to fiyewu.» ³⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo i ye, ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi ka se sijaga fla, ele bena a fo mogow ye fo sijaga saba ko i ma ne lon.» ³¹ Nka Piyeri k'a fo tuun k'a

gbeleya ko: «Hali ni a kera ko ne bena sa ni i ye le, ne tena son k'a fo ko ne ma i lon.» Karamogoden tow bee tun be o kuma kelen le fora.

*Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane
(Matiyu 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Ayiwa, o tagara yoro do ra min togo ye ko Zetisemane. Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Aw ye sigi yan, ne be taga Ala daari.»

³³ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ye; siranya ka ke a soro ye, k'a nin tooro kosebe. ³⁴ A k'a fo o ye ko: «Ne nin tooronin lo kosebe, fo k'a ke i ko ne bena sa. Aw ye to yan, ka to pana.»

³⁵ A tagara ja fe doonin ka a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma ka Ala daari, ko ni a tun be se ka ke ko nin wagati tooro kana ale soro. ³⁶ A tun b'a fora ko: «Ne Fa, foyi si te i kana; nin tooro yoro janya ne ra; nka o bee n'a ta, ne yere sago kana ke, fo ele sago.»

³⁷ O ko, a sekora ka na karamogodenw koro, ka na a soro ko olugu be sunogora. A ko Piyeri ma ko: «Simon, ele be sunogora le wa? Ele ma se ka to pana ka hali wagati kelen ke wa! ³⁸ Aw ye to pana ka Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra. Kojuman miiriya be mogo konso, nka a farisogo baraka ka dogo.»

³⁹ O ko, Yesu gbarara ja fe tuun ka Ala daari, ka seko o kuma kelenw kan. ⁴⁰ A sekora tuun ka n'a soro o be sunogora, sabu sunogo tun ka o padenw gbiriya. O be min fo Yesu ye, o ma o lon tuun.

⁴¹ Yesu tagara ka seko ka na a sipaga sabanan na minke, a k'a fo o ye ko: «Aw be sunogora ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, a banna sa! Wagati sera! Min kera Adamaden ye*, o bena o janfa ka a don jurumunkebagaw boro. ⁴² Aw ye wuri, an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

*Yahudiyaw nana Yesu minayoro ra
(Matiyu 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)*

⁴³ O yoronin bee, ka Yesu to kuma ra, a ta karamogoden tan ni fla ra, kelen min togo ye ko Zudasi, ale nana; jama tun b'a ko, kerekemuruw, ani berew be o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow, ani cekorobaw le tun ka o ci. ⁴⁴ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen do yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mogo min fo ni kanuyafari ye, ale lo; aw y'a mina ka taga ni a ye, ka a korosi ka ja.» ⁴⁵ O sera minke doron, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo ko: «An karamogo!» A ka Yesu fo ni kanuyafari ye. ⁴⁶ Ayiwa, o mogow kera Yesu kan, k'a Yesu mina. ⁴⁷ Yesu ta karamogoden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bo, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jonce toro kelen caron ka bo yi. ⁴⁸ Yesu ka kuma ta k'a fo o ye ko: «Aw nana ne ko ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkannikebaga le ye. ⁴⁹ Ne tun be ni aw ye lon bee. Ne tun be mogow karan Alabatosoba konso, aw ma se ka ne mina. Nka nin kera janko ko minw tun sebera Kitabu konso, o ye ke can ye.»

⁵⁰ Karamogodenw bee borira, ka taga k'a to yi. ⁵¹ Kanbelennin do tun tugura Yesu ko, ale tun ka birifani doron le melege a yere ra. O ka ale fana mina. ⁵² Nka a ka a yere tufa ka a ta birifani to o boro, a fari lakolon borira ka taga.

*O tagara ni Yesu ye kititigeyoro ra
(Matiyu 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)*

⁵³ O tagara ni Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu kono. Sarakalasebagaw* kuntigi tow bee nana ngon lajen, ani cekorobaw ni sariya karamogow*. ⁵⁴ Piyeri tora yorojan a be tugura o ko, fo ka taga don sarakalasebagaw kuntigiba ta lu kono. A sigira ni lu korosibagaw ye ka ke tasuma ja ye.

⁵⁵ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kittingebagaw ta jenkuru* mogow bee tun be kuma do jinina Yesu kama min be se ka ke a fagasababu ye, nka sababu ma soro. ⁵⁶ Sabu caman tun be faninya seereya dow fora Yesu kama, nka olugu ta kumaw tun te benna kelen ma. ⁵⁷ O bee n'a ta, jama ra mogow dow wurira ka faninya seereya do fo a kama; o ko: ⁵⁸ «An k'a men a fe ko: <Mogow boro ka Alabatosoba min lo, ne bena o ci ka do were lo tere saba kono, min tena ke mogow boro no ye.> » ⁵⁹ O bee n'a ta, o ta kumaw ma ben kelen ma.

⁶⁰ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lo jama ce ra ka Yesu pininka ko: «Mogow be kuma minw fora i kama, i ko di o ra?» ⁶¹ Yesu jera, a ma foyi fo. Sarakalasebagaw kuntigiba ka a pininka tuun, ko: «Ele le ye Kisibaga* ye wa, ani Den min bora Ala ra*, an be Ala min bato?» ⁶² Yesu ka a jaabi ko: «Onhon, ne lo. Min kera Adamaden ye*, aw bena o siginin ye Sebsetigi Ala kininboroyanfan fe, o ko, aw bena a nato ye sankabaw kan ka bo sankolo ra.»

⁶³ O fora minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fo ka a yere ta derege mina ka a faran; a ko: «An mako te mogow si ta seereya ra tuun! ⁶⁴ A ka Alatogocenkuma minw fo, aw ka o men. Aw ko di?» O bee benna a ma ko a ka kan ka faga le. ⁶⁵ Dow ka ke daji tu ye a kan, ka a ja siri, ka a bugo ni borokuru ye, k'a fo a ye ko: «Min ka i bugo, o togow lon k'a fo!» Lu korosibagaw fana ka a mina, ka tege ci a toro koro.

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ayiwa, Piyeri tun be lu kono, dugumayoro ra; sarakalasebagaw kuntigiba* ta baaradenmuso do nana. ⁶⁷ Muso ka Piyeri ye, a be tasuma jara; a ka a lalaga k'a fle, k'a fo a ye ko: «Ele fana tun be ni Yesu Nazaretikace ye.» ⁶⁸ Piyeri ma lo a ra; a ko: «Muso, i be min fora, ne ma o lon, ne m'a faamu.»

O ko, Piyeri bora kene ma ka taga lo luda ra. [Dondo kasira.]

⁶⁹ O muso nana Piyeri ye o yoro ra tuun minke, mogow minw tun be yi, muso k'a fo olugu ye ko: «Ce nin fana ye o do le ye!» ⁷⁰ Nka Piyeri ma son ka lo a ra.

Wagati doonin temenin ko, mogow minw tun be o yoro ra, olugu k'a fo Piyeri ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mogow do le ye, sabu i ye Galileka ye.» ⁷¹ O tuma Piyeri karira fo k'a yere danga; a ko: «Aw be nin ce min ta ko fora, ne ma o lon fiyewu!»

⁷² O yoronin bee ra dondo kasira a sipaga flanan na. O tuma Yesu tun ka kuma min fo Piyeri ye, a hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi sipaga fla, ele bena a fo fo sipaga saba ko i ma ne lon.» Piyeri ka ke kasi ye.

15

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1-2,11-14; Luka 23.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Ayiwa, o lon sɔgɔmada jooṅa fɛ, sarakalasebagaw* kuntigiw ka ɲɔgɔn ye ka kuma ni cɛkɔrɔbaw ye, ani sariya karamɔgɔw*, ani kititigebagaw ta jɛnkuru* mɔgɔw bɛɛ. O ka Yesu mina k'a siri, ka taga ni a ye Pilati fɛ. ² Pilati ka a ɲininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne lo.» ³ Sarakalasebagaw* kuntigiw ka Yesu jaraki ko caman na. ⁴ Pilati ka Yesu ɲininka tuun, ko: «I tɛ o jaabi wa? O bɛ i jarakira nin ko minw bɛɛ ra, i tɛ o menna wa?» ⁵ Yesu ma a jaabi tuun. O ka Pilati kɔnɔnɔban kosebɛ.

Yesu fagako latigɛra

(Matiyu 27.15-26; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

⁶ Ayiwa, san o san, ɔnyaban ɲanagbɛ* ra, Pilati tun bɛ kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun bɛ o le labla. ⁷ O y'a sɔrɔ cɛ dɔ tun bɛ kaso ra, ale ni a tɔɲɔgɔnw; o cɛ tɔgɔ tun ye ko Barabasi. Olugu tun murutira fɔ ka mɔgɔ dɔ faga. ⁸ Jama tagara Pilati fɛ, ka taga kɛ a daari ye ko a bɛ deri ka min kɛ olugu ye san o san, ko a ye o kɛ. ⁹ Pilati ka o jaabi ko: «Aw b'a fɛ ko ne ye Yahudiyaw ta masace le labla wa?» ¹⁰ Sabu Pilati tun k'a lon ko ɲangboya dɔrɔn le kɔsɔn sarakalasebagaw kuntigiw tun ka Yesu mina ka na ni a ye ale fɛ. ¹¹ Nka sarakalasebagaw kuntigiw ka jama kɔnɔnɔsu ko o y'a fɔ ko Pilati ye Barabasi le labla. ¹² Pilati ka kuma ta tuun k'a fɔ o ye ko: «O tuma aw bɛ min wele ko Yahudiyaw ta masace, aw b'a fɛ ne ye mun le kɛ ale ra sa?» ¹³ O bɛɛ pɛrɛnna ko: «A ye gbɛngben yiri ra!» ¹⁴ Pilati ko o ma ko: «A ka kojugu juman le kɛ sa?» O ka dɔ fara o pɛrɛnkan kan, ko: «A gbɛngben yiri ra!» ¹⁵ I n'a fɔ Pilati tun b'a fɛ ka jama sago kɛ, a ka Barabasi labla o ye. O ka Yesu bugɔ ni gbɛɲɛ ye; a ko, a k'a di ko o ye taga a gbɛngben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tɔrɔ

(Matiyu 27.27-31; Yuhana 19.2-3)

¹⁶ Sorasiw tagara ni Yesu ye luba kɔnɔ, min ye jamanatigi ta bonba ye. O ka sorasiw ta jɛnkuru tɔ bɛɛ wele ka na. ¹⁷ O ka deregeba wulenman don Yesu ra, ka ɲani dan ka o kɛ i ko masafugula, ka o biri a kun na. ¹⁸ O kɔ, o ka kɛ a lɔgɔbɔ ye, k'a fɔ ko: «Yahudiyaw ta masace, an bɛ i fora.» ¹⁹ O ka a bugɔ a kun na ni kalama ye, ka daji tu a kan, ka o kinbiri gban a kɔrɔ k'a kɛ i n'a fɔ o bɛ a bonyara le. ²⁰ O ka a lɔgɔbɔ ka ban tuma min na, o ka deregeba wulenman bɔ a ra, ka a yɛrɛ ta faniw don a ra tuun, ka bɔ ni a ye ka taga a gbɛngben yiri ra.

O ka Yesu gbɛngben yiri ra

(Matiyu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

²¹ Ayiwa, cɛ dɔ tun bɛ bɔra kongo ra, min tɔgɔ tun ye ko Simɔn; Sirenika tun lo, Alesandiri ni Rufusi face tun lo. Ale tɛmɛtɔ, o ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbɛngbenyiri* ta. ²² O tagara ni Yesu ye yɔrɔ dɔ ra, min tɔgɔ ye ko Gɔligota, o kɔrɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ. ²³ O sera yi tuma min na, o ka fla dɔ ɲagami duven na ka o di a ma; nka Yesu ma a min. ²⁴ O ka Yesu gbɛngben yiri ra; o kɔ, sorasiw ka kara la* ka Yesu ta faniw tarantaran ɲɔgɔn na, janko o bɛɛ ye o ta sɔrɔta lon. ²⁵ Yesu gbɛngbenna yiri ra sɔgɔmada wagati le ra, o y'a sɔrɔ tere ma gban fɔlɔ. ²⁶ O tun ka kuma min seɛbɛ yiri kan k'a fagakan yira, o ye nin ye, ko: «Yahudiyaw ta masace.» ²⁷ O ka benkannikebaga fla fana gbɛngben ni a ye yiri dɔw kan, kelen bɛ a kininboroyanfan na, kelen bɛ a numanboroyanfan na. ²⁸ [O cogo ra, min

sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, o kera can ye, ko: «A jatera kojogukebaga do ye.»]

²⁹ Temebagaw tun b'a flera ka a neni, ka o kun komi a ra k'a fo a ye ko: «Ele min ko i be se ka Alabatosoba ci, ka a lo kokura tere saba kono, ³⁰ ayiwa, i yere kisi sa, i ye jigi ka bo gbengbenyiri ra!»

³¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* fana tun b'a logobora k'a fo nogon ye ko: «A ka tow kisi, nka a te se ka a yere kisi! ³² Ayiwa, Kisibaga*, Izirayeli* ta masace ye jigi sisan ka bo gbengbenyiri ra, janko an ye a ye, ka la a ra.» Mogo minw tun gbengbenna Yesu kere fe, olugu fana tun b'a nenina.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Matiyu 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

³³ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan beɛ ra fo ka taga wulada surunya. ³⁴ Wulada surunyara minke, Yesu perenna ni fanga ye k'a fo ko: «Eloyi, Eloyi, lama sabakatani?» O koro ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?»

³⁵ Mogo minw tun be o yoro ra, olugu ka o men minke, o ko: «A fle, a be cira Iliya* le welera.» ³⁶ O ra kelen borira ka taga fu do ta, ka a su minnifen kumunin do ra, k'a dulon kalama do ra ka o la Yesu da ra ko a ye o sonson. A k'a fo a tonogonw ye ko: «Aw y'a to yi, an y'a fle, ni cira Iliya bena na a lajigi ka bo yiri ra.» ³⁷ Nka Yesu ka kulekanba ci ka sa.

³⁸ Alabatosoba cetigefani faranna fla ye, k'a ta san fe ka na se fo dugu ma. ³⁹ Sorasikuntigi min tun lonin be Yesu koro ka a korosi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: «Can ra, Den min bora Ala ra*, nin ce lo.»

⁴⁰ Muso dow fana tun lonin be yorojan ka fleri ke. Mariyamu Magidalakamuso, ale tun be o musow ra, ani Yakuba fitini ni Zoze bamuso Mariyamu, ani Salome. ⁴¹ O musow le tun tugura Yesu ko, ka to ka a deme a ta baara ra, tuma min na a tun be Galile. Muso caman were fana tun tugura a ko ka taga Zeruzalemu.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

⁴² Ayiwa, wulada tun sera; o lon tun kera Nenekirilon* nasigi ye. ⁴³ Yusufu Arimateka, ale tun kera kititigebagaw ta jenkuru* mogosobe do ye. A jigi tun be Ala ta Masaya* nawagati kan. A k'a ja gbeleya ka taga Pilati fe, ka taga Yesu su daari a fe. ⁴⁴ Yesu sara joona cogo min na, o ka Pilati kabakoya. A ka sorasikuntigi wele ka na a jininka, ko ni a kera ko Yesu satuma meenna. ⁴⁵ Sorasikuntigi k'a jafɔ a ye minke, o tuma a sonna ko Yusufu ye taga Yesu su ta. ⁴⁶ Yusufu ka fanigbe do san, ka Yesu su lajigi ka bo gbengbenyiri* ra, ka a kasanke, ka taga a su don kaburu do kono; o kaburu tun sogira farawo kono. O ko, o ka kabakuruba do kolonkolon ka o ke ka kaburu datugu. ⁴⁷ Mariyamu Magidalakamuso, ani Zoze bamuso Mariyamu, olugu tun be Yesu su layoro flera.

16

Melɛke ka Yesu kumuko fo musow ye

(Matiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

¹ Ayiwa, Nenekirilon* temenin ko, Mariyamu Magidalakamusu, ani Yakuba bamuso Mariyamu, ani Salome, olugu ka kasadiyanan dow san ko o be taga o ke Yesu su kan. ² Logokun tere* folo, o musow wurira sogomada jooana fe ka kaburu sira mina. ³ O tagato tun b'a fora jagon ye ko: «Jon le bena kabakuruba kolonkolon ka a bo kaburu da ra an ye?»

⁴ O nana o ja korota k'a ye ko kabakuruba kolonkolonna ka bo kaburu da ra ka ban, k'a soro a tun ka bon kosebe. ⁵ O donna kaburu konjo; o ka kanbelen do siginin ye o kininboroyanfan fe. Deregejan gbeman do be a kan na. Musow ja tigera. ⁶ O kanbelen k'a fo o ye ko: «Aw kana siran. Yesu Nazaretika, min tun gbengbenna yiri ra, aw be o le yoropinina. A kununa ka bo saya ra, a te yan; aw ye a su layoro fle. ⁷ Aw ye taga a fo Piyeri ye, ani a ta karamogoden tow ye ko a be taga aw konjo Galile. Aw bena a ye o yoro le ra i ko a tun k'a fo aw ye cogo min na.»

⁸ Ayiwa, musow bora kaburu konjo, ka bori ka taga; o tun siranna fo o be yereyere. O jatigejokugu fe o ma se ka foyi fo mogoo si ye.

Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalaka ra

(Matiyu 28.9-10; Yuhana 20.11-18)

[⁹ † Logokun tere folo Yesu kununa ka bo saya ra. O lon sogomada fe a ka a yere yira Mariyamu Magidalakamusu le ra folo, a tun ka jina wolonfla ghen ka bo min na. ¹⁰ O muso le tagara o kibaroya fo Yesu nofemogow ye; a tagara a soro o bee panasisinin lo, o bee be kasira. ¹¹ O k'a men minke ko Yesu panaman lo, ko Mariyamu k'a ye, o ma la a ra fiyewu.

Yesu ka a yere yira a ta karamogoden fla ra

(Luka 24.13-35)

¹² O ko fe, Yesu ka a yere yira cogoya were ra a ta karamogoden fla dugutagato ra. ¹³ O mogoo fla nana o kibaroya fo karamogoden tow ye, nka olugu belen ma la a ra.

Yesu ka a yere yira a ta karamogoden tan ni kelen na

(Matiyu 28.16-20; Luka 24.36-49; Kewalew 1.6-8)

¹⁴ A laban na, ka karamogoden tan ni kelen lajennin to domuni na jagon fe, Yesu ka a yere yira o ra. A ka o mafiyenya o ta lanabariya ni o ta jusukungbeleya koson, sabu minw tun ka a kununin panaman ye ka na a fo o ye, o tun ma la olugu ta kuma ra. ¹⁵ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «Aw ye taga dununa fan bee ra, ka taga Kibaro Diman* waajuri ke mogow bee ye. ¹⁶ Ni mogoo min lara a ra ka batize, o tigi bena kisi, nka ni mogoo min ma la a ra, Ala ta kiti bena ben o tigi kan.

¹⁷ «Ne bena sebagaya min di lanabagaw ma, o tagamasiyenw fle nin ye: o bena jinaw ghen ka bo mogow ra ne togo baraka ra, o bena kuma kan werew ra; ¹⁸ hali ni o ka sa mina, walama ni o ka minnifen do min, min be se ka mogoo faga, o tena foyi ke o ra. O bena o boro la banabagato kan ka Ala daari ka o keneya.»

Yesu korotara ka taga Ala fe

(Luka 24.50-53; Kewalew 1.9-11)

¹⁹ Matigi Yesu ka o kumaw fo o ye ka ban minke, a korotara ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroyanfan fe. ²⁰ Ayiwa, karamogodenw tagara waajuri ke yoro bee. Matigi Yesu tun be o deme o ta baaraw bee ra.

* **16:2** 16.2 Yahudiyaw ta logokun tere folo tun ye liyatilon ye. † **16:9** 16.9 K'a damina hayan 9 ka taga a bla hayan 20, o kumaw te soro kitabu dow konjo.

O tun be tagamasiyen minw ke Matigi Yesu baraka ra, o tun be fanga di o ta waajuri ma k'a yira ko can lo.]

LUKA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE Kitabu faamucogo

Nin kitabu sebebaga kera Luka ye. Ale tun ye Gereki ye. Dokotoro tun lo, banaw flakeri ta fan fe. A fana tun tugura Poli ko ka taga yoro caman na, ka taga Kibaro Diman* fo. Kitabu sebera ni mogɔ min togo ye, o tun ye Tehofili ye.

A ka segesegeri caman ke Yesu ta ko ra folo, sani a ye nin kitabu sebe; a ka Yesu ta panamanya ko segesege, ani a sacogo, ani a kunuko. A k'a yira ko ka Yesu to a ta Alaya ra, a kera Adamaden ye, janko ka mogow deme.

Matiyu ta kitabu ni Marika ta kitabu be kuma minw fo, Luka ta kitabu be o kuma kelenw le fo, nka Luka ka fen caman wefe fara a ta kan, minw te o kitabu tow ra, i n'a fo Yesu ka muso min dence kunu ka bo saya ra Nayini dugu konɔ, ani Zake ta ko, ani karamogoden minw tun be tagara Emayusi. A be talen caman fana fo, minw te kitabu tow konɔ, i n'a fo Samarikace mogɔnuman ta ko, ani dence fla ta ko.

An k'a ye ko Matiyu b'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika b'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden ye; nka Luka b'a yira an na ko Yesu ni a ta Alaya bee, a kera adamaden ye, janko ka ke mogow ta jurumun saraka ye (3.23-38).

Kitabu konokow

Yesu ni Yuhana worocogo (1-2)

Yuhana Batizerikebaga ta baara (3)

Yesu ka baara ni waajuri min ke Galile (4-9)

Yesu ka baara minw ke k'a ta Galile ka taga se Zeruzalemu (9-19)

Yesu ka kuma min fo a sosobagaw ye Zeruzalemu (19-20)

Yesu ka min fo Zeruzalemu halakiko ra, ani ale nako (21)

Yesu ta saya ni a kunuko ni a yelenko ka taga sankolo konɔ (22-24)

Luka ka kitabu sebekun fo

¹ Ne tericeɓnuman Tehofili, ko minw kera an fe yan, ne be o kow le sebera ka o ci i ma. Mogɔ caman fana k'a damina ka o kow kibarow sebe ka ban.

² Mogɔ minw ka Yesu ta kow ye o ja ra kabini a damina ra, ani Ala ta Kuma waajuri baara karifara o ma, olugu ka o kow lakari an ye cogo min na, a sebebaw ka a sebe ka kaja ni olugu ta kuma le ye fana. ³ O le koson, Tehofili, ne fana ka pininkari ke o kow ra kabini a damina ra, ka o kow bee segesege, k'a ye ko a ka ni ne fana ye a sebe i ye k'a tugutugu jogon na; ⁴ ni o kera, i bena a lon, ka la a ra ko i karanna ko minw na Yesu ta ko ra, ko o ye can le ye jate.

Meleke ka Yuhana Batizerikebaga woroko fo

⁵ A kow daminana wagati min na, o y'a soro Herodi* le tun ye Zude masace ye. Sarakalasebaga* do tun togo ye ko Jakariya; a tun be Abiya ta sarakalasebagaw ta jenkuru le ra. A muso tun ye sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta duruja do le ye; a togo tun ye ko Elizabeti. ⁶ O fla bee tun terennin lo Ala ja koro; o tun be Matigi Ala ta cifoninw, ani a ta sariya sigininw bee sira tagama ka ja. ⁷ Nka den tun te o fe, Elizabeti tun ma se ka den woro. O mogɔ fla bee tun korora fana.

⁸ Ayiwa, lon dɔ, Jakariya tun be saraka lasera, sabu a da tun sera ale ni a ta jenkuru le ma. ⁹ Ka kana ni sarakalasebagaw ta landa ye, o tun ka ale le panawoloma ko a ye don Alabatosoba kɔnɔ ka wusunan don yɔrɔ saninman* kɔnɔ. ¹⁰ Ka Jakariya to wusunandon na yɔrɔ saninman kɔnɔnɔ, jama beɛ lonin tun be kene ma, o be Ala daarira. ¹¹ Matigi Ala ta meleke dɔ ka a yere yira Jakariya ra; a lonin tun be wusunan sarakajenifen* kininboroyanfan fe. ¹² Jakariya ka o meleke ye tuma min na, a hakiri pagamina, siranya ka a mina fana. ¹³ Meleke ko: «Jakariya, i kana siran, Ala le ka i ta daariri lamɛn; i ta muso Elizabeti bɛna dence woro i ye, i bɛna a tɔgɔ la ko Yuhana. ¹⁴ O den bɛna ke nagarikoba le ye i fe. O den woroko bɛna mɔgɔ caman ninsɔndiya fana. ¹⁵ Sabu a bɛna bonya sɔrɔ Matigi Ala ja kɔrɔ. A tɛna duven min, walama minnifen fariman were; a bɛna fa Nin Saninman* na kabini a worotuma. ¹⁶ A bɛna ke sababu ye k'a to Izirayelimɔgɔ caman ye sekɔ ka sɔn o Matigi Ala ma. ¹⁷ A bɛna baara ke ka Matigi ta sira labɛn ni Nin Saninman ta sebaɟaya ye i n'a fɔ cira Iliya* tun be cogo min na, ka denw ni o faɛw ce bɛn, ka mɔgɔ murutininw hakiri yelemɛ k'a to o ye mɔgɔsɔbe hakiri sɔrɔ. O cogo ra, a bɛna siya dɔ labɛn ka o bla Matigi ye.»

¹⁸ Ayiwa, Jakariya ko meleke ma ko: «O be se ka ke cogo di? Sabu ne kɔrɔra ka ban, ne ta muso fana kɔrɔra.» ¹⁹ Meleke ka Jakariya jaabi k'a fɔ a ye ko: «Ne le ye Jibirili ye. Ne le be Ala kere fe ka to ka a ta baaraw ke. Ale le ka ne ci ka na kuma i fe ka nin kibaro diman fɔ i ye. ²⁰ Nka i bɛna ke bobo ye, fɔ ka taga nin kow beɛ kewagati se, sabu i ma la o kuma ra, k'a sɔrɔ o kow bɛna ke a wagati ra.»

²¹ Jama belɛn tun lonin be kene ma, o be Jakariya makɔnɔna. A mɛɛnna yɔrɔ saninman kɔnɔ minke, o ka jama kɔnɔnɔban. ²² Jakariya nana bɔ kene ma minke, a ma se ka kuma. O k'a lon ko Ala tun ka fɛn dɔ le yira a ra yɔrɔ saninman kɔnɔ yi. A ka ke tagamasiyenw le ke ye o fe ni a boro ye; a ma se ka kuma. ²³ Jakariya ta baarakelonw nana dafa tuma min na, a sekora ka taga a ta so kɔnɔ.

²⁴ Ayiwa, wagati dama temenin kɔ, Jakariya ta muso Elizabeti nana kɔnɔ ta; a dogora ni kɔnɔ ye fɔ karo looru. A ko: ²⁵ «A fle, Matigi ka nin le ke ne ye: denworobariya maroya min tun be ne ra mɔgɔw ja kɔrɔ, a sɔnna ka o maroya le bɔ ne ra.»

Meleke ka Yesu woroko fɔ

²⁶ Ayiwa, Elizabeti ta kɔnɔ karo wɔɔrɔnan na, Ala ka meleke Jibirili ci ka taga Galile dugu dɔ ra, o dugu tɔgɔ ye ko Nazareti. ²⁷ Meleke tagara sunguru dɔ fe; ce min tun ka o sunguru mamina o tɔgɔ tun ye ko Yusufu. Dawuda ta duruja dɔ tun lo. Sunguru yere tɔgɔ tun ye ko Mariyamu.

²⁸ Meleke donna a kan, k'a fɔ a ye ko: «Ne be i fo, Mariyamu, Ala ka kɔnuman ke ele min ye; Matigi Ala be n'i ye.» ²⁹ O kuma ka Mariyamu hakiri pagami. Mariyamu k'a yere jininka ko o fori suguya kɔrɔ ye mun ye? ³⁰ O tuma meleke k'a fɔ a ye ko: «I kana siran, Mariyamu, sabu Ala ka kɔnuman le ke i ye. ³¹ A fle, i bɛna kɔnɔ ta ka dence woro, i bɛna a tɔgɔ la ko Yesu. ³² A bɛna bonyaba sɔrɔ; a bɛna wele ko Den* min bɔra Ala Kɔrɔtaninba ra. Matigi Ala bɛna a sigi a bɛmace Dawuda ta masasiganan kan. ³³ A bɛna sigi masaya ra Izirayeli ta mɔgɔw* kunna wagati beɛ. A

* 1:17 1.17 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

ta masaya tena ban fiyewu.» ³⁴ Mariyamu ko meleke ma ko: «O bena se ka ke cogo di, sabu ne ma ceke lon folo.» ³⁵ Meleke ka a jaabi ko: «Nin Saninman* bena jigi i kan, Ala Korotaninba ta se bagaya bena i datugu i ko yirusuma. O le koson, i bena dence saninman min woro, o bena wele ko Den min bora Ala ra*» ³⁶ A fle, i balemamuso Elizabeti ni a ta koroya bee, a fana ka konko ta dence ra. O tun b'a fora ko ale min tena den soro, nin ye a konko karo woronan ye sisan. ³⁷ Sabu foyi si te Ala kana.»

³⁸ Mariyamu ko: «Ne ye Ala ta jonmuso le ye; i ka min fo, Ala y'a ke ten.»

O ko, meleke tagara ka bo Mariyamu koro.

Mariyamu tagara Elizabeti fe

³⁹ Ayiwa, o wagati kelen na, Mariyamu ka sira ta ka teliya ka taga dugu do ra Zude mara kuruyorow ra. ⁴⁰ A tagara se yi minke, a donna Jakariya ta bon konko ka Elizabeti fo. ⁴¹ Kabini Elizabeti ka Mariyamu ta forikan men doron, Elizabeti ta den lamagara a konko. Elizabeti fara Nin Saninman* na. ⁴² A perenna ni fanga ye k'a fo Mariyamu ye ko: «Ala ka baraka don i ra ka teme muso tow bee kan; den min be i konko, Ala ka baraka don o ra fana. ⁴³ Ne ye jontigi le ye sa, fo ne Matigi bamuso be na ne ta so? ⁴⁴ I m'a ye, kabini ne ka i ta forikan men, ne ta den pagarito lamagara ne konko. ⁴⁵ Ala ka baraka don i ra, Mariyamu, sabu Matigi Ala ka min fo i ye, i lara a ra ko o kow bena ke.»

Mariyamu ka Ala tando

⁴⁶ Ayiwa, Mariyamu ko:

«Ne nin be Matigi ta bonya lakari,

⁴⁷ ne jusukun be pagari ne Kisibaga Ala koson;

⁴⁸ sabu a ka a na majigi ka a ta jonmuso majiginin fle.

Ka a ta bi ra, wagati bee ta mogow bena a fo ko ne ta jana;

⁴⁹ sabu Sebegtigi Ala ka kobaw ke ne ye.

A togo saninyanin lo,

⁵⁰ a ta makari be se a pasiranbagaw ma, wagati bee, ani tuma bee.

⁵¹ A boro barakaman ka kabakow ke;

yerEbonya miiriyaw tun be minw jusukun na, a ka olugu janjan.

⁵² A ka fagamaw lajigi ka bo o ta masasiganaw kan, ka mogow janibagatow korota.

⁵³ A ka kongotow son fenpumanaw na fo ka o wasa, ka nafortotigiw borolakolon bla ka taga.

⁵⁴ A nana a ta jonw, Izirayelimogow deme, sabu a ma jina a ta jumanya ko,

⁵⁵ i n'a fo a tun ka a layiri ta an bemaw ye cogo min na, min ye Iburahima ni a ta duruja ye.»

⁵⁶ Ayiwa, Mariyamu tora Elizabeti fe yi ka karo saba jagon ke, o ko, a sekora ka taga a ta so.

Yuhana Batizerikebaga worocogo

⁵⁷ Ayiwa, Elizabeti jigiwagati nana se; a jigira dence ra. ⁵⁸ Elizabeti sigijagonw, ani a balemaw nana a men ko Matigi Ala ka o kopumanba ke a ye minke, o bee nagarira ni a ye. ⁵⁹ Ayiwa, den woronin tere seeginan na, o tun bena a kenesigi lon min na, o tun b'a fe ka a face Jakariya togo le

la a ra. ⁶⁰ Nka den bamuso ko: «Ɔn-ɔn, a tɔɔ bɛ la ko Yuhana.» ⁶¹ Mɔɔw ko: «O tɔɔ tɛ mɔɔ si ra i ta mɔɔw ra dɛ!»

⁶² O ka tagamasiyen kɛ den face ye ka a jininka ko a b'a fɛ den tɔɔ ye la di? ⁶³ Ayiwa, Jakariya ko o ye walaka dɔ di ale ma. O k'a di a ma. A k'a mina ka sɛbɛ a kan ko: «Den tɔɔ ye ko Yuhana.» Mɔɔw bɛɛ kabakoyara.

⁶⁴ O yorɔnin kelen bɛɛ ra, Jakariya nenden fonina, a sera ka kuma tuun, a ka kɛ Ala tando ye.

⁶⁵ O ko ka siranya bla o siginɔɔnw bɛɛ ra; Zude kuruyɔrɔw mara mɔɔw bɛɛ ka kɛ o kow lakari ye ɔɔɔn ye. ⁶⁶ Mɔɔw o mɔɔw ka o kuma mɛn, o bɛɛ tun bɛ miiri k'a fɔ ko: «O tuma nin den bɛna kɛ mɔɔw suguya juman le ye sa?» Sabu o bɛɛ na tun bɛ Ala ta sebagaya ra den kan.

Jakariya ta cirayakumaw

⁶⁷ Ayiwa, den face Jakariya fara Nin Saninman* na, Ala ka kuma don a da ra; a ko:

⁶⁸ «An ye baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli* ta Ala; sabu a nana a ta mɔɔw demɛ ka o kunmabɔ.

⁶⁹ Ala ka Kisibaga* barakaman di an ma ka bɔ a ta jɔncɛ Dawuda ta gba ra.

⁷⁰ Ala ta cira saninmanw tun ka o ko le fɔ kabini wagatijan. Ala tun ka layiri ta an ye

⁷¹ ko a bɛna an bɔsi ka bɔ an juguw boro, ani ka an bɔ an kɔninyabagaw bɛɛ ta fanga kɔrɔ.

⁷² Ala ka a ta hina yira an bɛmaw ra nin cogo le ra. A ka jɛnɔɔɔnya saninman min layiri ta, a ma jina o kɔ.

⁷³ Sabu Ala tun karira an bɛmace Iburahima ye

⁷⁴ ko a bɛna an bɔsi ka bɔ an juguw ta fanga kɔrɔ, janko an ja siginin ye baara kɛ ale Ala ye.

⁷⁵ Ala ka o kɛ, janko an ye tagama saninya ra, ani terenninya ra a na kɔrɔ an si bɛɛ ra.

⁷⁶ Ayiwa, Ne den, i bɛna wele ko Ala Kɔrɔtaninba ta cira; sabu i bɛna tagama Matigi na kɔrɔ, ka a ta siraw labɛn a ye,

⁷⁷ ka kisiri lonniya yira a ta mɔɔw ra, ka o ta jurumunw yafa o ma.

⁷⁸ Sabu an ta Ala ye hina tigi ani numanya tigi le ye;

o le koson a bɛna yeelen bɔ an ye ka bɔ san fɛ, i ko sɔɔmada tere,

⁷⁹ janko minw bɛ Alalɔnbariya dibi ni saya nasiran na, yeelen ye bɔ olugu ye,

janko an ye yelemɛ ka hera sira ta.»

⁸⁰ Ayiwa, den kɔni tun bɛ bonyara ka hakiri sɔrɔ. A nana taga to kongokolon kɔnɔ, fɔ lon min na a nana a yɛrɛ yira Izirayelimɔɔw ra.

2

Yesu worocogo

(Matiyu 1.18-25)

¹ Ayiwa, wagati dɔ nana kɛ, Romu* masaceba Ogusiti k'a latige ko Romu ta mara mɔɔw bɛɛ tɔɔ ye sɛbɛ. ² O tun kɛra tɔɔsɛberɛ sɔnaga folo ye. O kɛra k'a sɔrɔ Kirinisi tun ye Siri jamanatigi ye. ³ Mɔɔw bɛɛ tun bɛ tagara o tɔɔ sɛbɛ o yɛrɛ ta dugu ra. ⁴ O ra, Yusufu fana bɔra Nazareti,

Galile mara ra, ka taga Zude mara ra, Dawuda ta dugu ra, min be wele ko Betilehemu, sabu ale tun ye Dawuda ta gbamogo do le ye. ⁵ Ale ni a maminamuso Mariyamu tagara jagon fe ka taga o togo sebe; o y'a soro Mariyamu lasirito lo.

⁶ Ayiwa, ka o to Betilehemu, Mariyamu jigiwagati sera. ⁷ Mariyamu ka a dence folo woro; a ka fani minimini a ma, ka a la beganw ta domunikeminan kono, sabu o tun ma yoro soro lonanjigibon kono.

Meleke ka Yesu woroko fo sagagbenbagaw ye

⁸ Ayiwa, sagagbenbaga dow tun be o yoro ra, o tun be si kongo kono o ta sagaw koro ka o korosi. ⁹ Matigi Ala ta meleke do ka a yere yira o ra, Matigi Ala noro manamanana ka o lamini; sagagbenbagaw siranna kosobe. ¹⁰ Nka meleke k'a fo o ye ko: «Aw kana siran, ne nana pagarikoba kibaró diman le fo aw ye; o bena ke mogow bee ta pagariko le ye. ¹¹ Kisibaga* worora aw ye bi su nin na, Dawuda ta dugu ra. Ale le ye Matigi ye, Ala ka min janawoloma ka a ke Kisibaga ye. ¹² Ni aw tagara, aw bena a lon ni tagamasiyen min ye, o fle: aw bena taga denjenin do lanin soro beganw ta domunikeminan kono, fani mininin be a ma.»

¹³ O yoronin bee ra, meleke camanba barara ka bo sankolo ra ka na fara meleke folo kan. O ka ke Ala tando ye k'a fo ko:

¹⁴ «Bonya ye Ala ta ye san fe, yoro korotaninw na, mogó minw be son Ala sago ma dugukolo kan, hera ye ke olugu ye.»

Sagagbenbagaw tagara Betilehemu

¹⁵ Melekew sekora ka taga sankolo kono tuma min na, sagagbenbagaw k'a fo jagon ye ko: «Aw y'a to an ye taga Betilehemu; ko min kera yi, Matigi Ala ka ko min yira an na, an ye taga o ye.» ¹⁶ O teliyara ka taga; o tagara Mariyamu ni Yusufu ye, ka denjenin lanin ye beganw ta domunikeminan kono. ¹⁷ Sagagbenbagaw ka o ye minke, ko minw bee fora o ja na denjenin ko ra, o ka o lakari mogow ye. ¹⁸ Minw bee ka sagagbenbagaw ta kuma men, o kuma ka olugu bee kabakoyara. ¹⁹ Nka Mariyamu koni ka o kow bee mara a jusu ra, ka to ka miiri a ra.

²⁰ O ko, sagagbenbagaw sekora ka taga; o tun ka ko minw men ni o tun ka min ye, o tagato tun be Ala togo tandora, ka a bonya o bee koson, sabu meleke tun k'a fo o ye cogo min na, o tagara soro ten le.

O ka Yesu denjenin karifa Ala ma

²¹ Den woronin tere seeginan, o ka a kenesigi. O ka a togo la ko Yesu; meleke tun ka o togo le yira Mariyamu na sani a ye kono ta. ²² Mariyamu nana bo jebagatobon na wagati min na, ka kaja ni cira Musa ta sariya* ye, Yusufu ni Mariyamu tagara ni Yesu denjenin ye Zeruzalemu, ka taga a karifa Ala ma. ²³ Sabu a sebera Ala ta sariya ra ko: «Dence folo bee ka kan ka bla danna Matigi ye.» ²⁴ Matigi Ala ta sariya tun ka saraka min fo, o nana o saraka bo: «Kongotugani fla, ce ni muso, walama jenetugani fitini fla.»

Simeyon ka baraka la Ala ye Yesu koson

²⁵ Ayiwa, ce do tun be Zeruzalemu, o togo tun ye ko Simeyon. Mogo terennin tun lo, ani Alapasiranbaga. Ala tun ka Kisibaga* min layiri ta Izirayeli* ye, a tun be o makonona; Nin Saninman* tun b'a kan. ²⁶ Nin

Saninman tun k'a yira a ra ko Ala ka Kisibaga min layiri ta, ko a tena sa fiyewu ni a ma o ye a ja ra.

²⁷ Ayiwa, Nin Saninman tagara ni Simeyon ye Alabatoso kɔnɔ, o y'a sɔrɔ Yusufu ni Mariyamu be Alabatosoba kɔnɔ, o be sariya* ta kow janabora ni Yesu denɗenin ye. ²⁸ Simeyon ka den mina, ka baraka la Ala ye, k'a fɔ ko:

²⁹ «Matigi Ala, sisan kɔni i be se ka i ta jonɗe to a ye sa, a jusu sumanin; sabu i tun ka kuma min fɔ, i ka o ke.

³⁰ Ne yere ja ka Kisibaga ye,

³¹ i ka Kisibaga min laben dunɗamogow bee ye.

³² A bena ke yeelen ye, siya were mogow fe;

ka ke bonya ye i ta mogow, Izirayelimogow fe.»

³³ Simeyon tun be o kuma minw fora Yesu ta ko ra, o kumaw ka a face ni a bamuso kabakoya. ³⁴ O ko, Simeyon ka dugawu ke o ye, k'a fɔ Mariyamu ye ko: «Mariyamu, a fle, nin den bena ke mogɔ caman bensababu ye, ani mogɔ caman lawurisababu ye Izirayeli jamana kɔnɔ; a bena ke Ala ta tagamasiyen ye, mogow bena min sɔsɔ. ³⁵ O cogo ra, a bena mogɔ caman ta jusukunnamiiriw bla kene kan. Ele kɔni, Mariyamu, dimi le bena ele jusukun sɔgɔ i ko muru.»

Ani ka baraka la Ala ye Yesu kosɔn

³⁶ Ciramuso do tun be yi fana, min tɔgɔ tun ye ko Ani; Fanuyeli denmuso tun lo, a bora Aseri ta gba ra. O muso tun kɔrɔra kosebe. A sunguruman tun furura ka san wolonfla ke ni a ce ye. ³⁷ O ko, a ce sara; a si tun ye san biseegi ni san naani. A tun te fon Alabatosoba kɔnɔ tuma si; a tun be baara ke Ala ye su ni tere, ka sun don, ani ka Ala daari. ³⁸ Ale fana nana Alabatosoba kɔnɔ o wagati kelen na. A ka Ala tando; mogɔ o mogɔ tun be Zeruzalemu kunmabowagati makɔnɔna Ala fe, Ani tun be den ko fora o mogow bee ye.

Yusufu ni Mariyamu sekɔra ka na Nazareti ni Yesu ye

³⁹ Ala ta sariya* tun ka min o min fɔ, o ka o bee ke ka ban tuma min na, o sekɔra ka na o ta dugu ra Nazareti, Galile mara ra. ⁴⁰ Denɗenin kɔni tun be bonyara ni baraka ye; a ta hakiritigiya tun ka bon, Ala ta neema fana tun be a kan.

Yesu tagara Jonyaban janagbe ra ni a worobagaw ye

⁴¹ Yesu worobagaw tun be taga Zeruzalemu san o san, ka taga Jonyaban janagbe ke. ⁴² Yesu nana san tan ni fla sɔrɔ wagati min na, a worobagaw tagara ni a ye, ka kapa ni o ta landa ye. ⁴³ Nanagbe bannin ko, o sekɔra ka taga so. Yesu tun tora o ko Zeruzalemu, nka a worobagaw tun m'a lon. ⁴⁴ O tun b'a miirira ko a ni o tagamaɗogon dow be ɗogon fe. Nka tere nana ban ka o to tagama ra, o m'a ye. O ka ke a flefle ye o ta somogow, ani o lonbagaw ce ra. ⁴⁵ Nka o m'a ye; o sekɔra ka taga Zeruzalemu ka taga a yorɗini. ⁴⁶ O ka tere saba ke, o b'a pinina; o tagara a siginin sɔrɔ Alabatosoba kɔnɔ ni karamogobaw ye, a be menni kera o fe, ka to ka o pininka fana. ⁴⁷ Mogɔ minw bee tun be a lamenna, a ta hakiritigiya ni a ta jaabiricogo ka olugu bee kabakoya.

⁴⁸ A face ni a bamuso k'a ye minke, olugu kabakoyara. A bamuso ko a ma ko: «Yesu, mun na i ka nin ko ɗogon ke an na? A fle, ne ni i face bee

hakiri nagamina, an be i jini yoro bee ka dese.» ⁴⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Mun koson aw be ne yorɔninina? Aw m'a lon ko ne ka kan ka ke ne Fa ta kojaw le ra wa*?» ⁵⁰ Nka a face ni a bamuso ma a ta kuma faamu. ⁵¹ Yesu nana ni o ye Nazareti. A tun be a worobagaw kan mina. A bamuso tun be o kow bee mara a yere konɔ.

⁵² Yesu tun be korɔyara ka na, do tun be farara a ta hakiritigiya kan lon o lon; a ko tun ka di Ala ye, a ko tun ka di mogow ye fana.

3

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Marika 1.1-8; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati min na masaceba Tiberi Sezari tun be a ta masaya san tan ni loorunan na, o y'a sorɔ Ponse Pilati le tun ye Zude mara jamanatigi ye, Herodi* tun ye Galile mara jamanatigi ye, a korɔce Filipe tun ye Iture mara ni Tirasoniti mara jamanatigi ye, Lizaniyasi tun ye Abileni mara jamanatigi ye. ² O wagati ra fana Ane ni Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigibaw* ye.

Ayiwa, o wagati le ra, Ala ka a ta kuma lase Jakariya dence Yuhana ma, k'a to kongokolon konɔ. ³ Yuhana tagara Zuriden ko yorow bee ra; a tun be mogow waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa. ⁴ O kow le tun sebera cira Ezayi ta Kitabu konɔ, ko: «Mogo do bena peren kongokolon konɔ k'a fo ko:

<Aw ye siraba laben Matigi ye
ka siradenninw bee lateren a ye.

⁵ Dingakonɔyoroow bee ye lafa,
kuruw ni kongoriw bee ye dakana.
Sira kuturuninw bee ka kan ka lateren,
ka sirajuguw siyan ka o nugu.

⁶ Ni o kera, adamaden bee bena Ala ta kisiri ko ye.» »

⁷ Jama minw tun be nana Yuhana fe ka na batize, Yuhana tun b'a fora olugu ye ko: «Aw fonfonnindenw! Jon le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata na? ⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelemana; aw kana a miiri doron k'a fo ko: <Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!> Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fo aw ye ko Ala be se ka hali nin bakakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ⁹ Jende tara yiriw lilinw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te denjuman ke, o be tige ka ben, ka firu tasuma ra.»

¹⁰ Jama tun be Yuhana jininkara, ko: «An ka kan ka mun le ke?»

¹¹ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni derege fla be mogo min fe, do te min fe, o ye kelen di o tigi ma; ni domuni be mogo min fe, o fana ye a ke ten.»

¹² Ninsaraminabaga dow fana nana ka na batize; olugu ko a ma ko: «An karamogo, an ka kan ka mun le ke?» ¹³ A ko olugu ma ko: «Warida min fora aw ye, aw kana foyi mina ka teme o kan.»

¹⁴ Sorasiw fana k'a jininka ko: «Anw do? Anw ka kan ka mun ke?» A ko olugu ma ko: «Aw kana mogo si ta fen mina a ra fanga ra; mogo ma ko min ke, aw kana o faninya la a ra; o be sara min di aw ma, aw y'a to o ye aw wasa.»

* **2:49** 2.49 Ka ke ne Fa ta kojaw le ra: Kitabu dow b'a fo ko: «Ne ka kan ka ke ne Fa ta so le konɔ.» **3:6** 3.6 Nin kuma fora Ezayi 40.3-5.

¹⁵ Mɔgɔw tun be Kisibaga makɔnɔna; o bɛɛ tun be o yere nininkara ko yala Ala ka Kisibaga* min ko layiri ta ko o tɛ Yuhana yere le ye wa? ¹⁶ O koson Yuhana ka o jaabi k'a fɔ o bɛɛ ye ko: «Ne koni be aw batizera ji le ra dɔron; nka min bɛna na, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne tɛ se k'a fɔ ko ne be a ta sanbara juru foni ka bɔ a sen na. Ale le bɛna aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹⁷ A ta baarakɛminan b'a boro, a be simankise ni a ɲaga bɔ ɲogon na. A be simankise kɛ a ta bondo kɔnɔ, nka a bɛna ɲaga jeni tasuma ra, tasuma min tɛ faga ka ye.»

¹⁸ Yuhana ka nin kuma ɲogon caman wɛrɛ fɔ mɔgɔw ye ka o lasomi, ka Ala ta Kibarɔ Diman* kuma fɔ o ye.

¹⁹ Ayiwa, Yuhana ka jamanatigi Herodi* jaraki a balemacɛ muso Herodiyadi ta ko ra. Yuhana ka Herodi jaraki kojugu caman wɛrɛ ra.

²⁰ Nka Herodi belen ka kojugu dɔ fara dɔ kan, ka Yuhana mina ka a bla kaso ra.

Yesu batizeri

(Matiyu 3.13-17; Marika 1.9-11)

²¹ Ayiwa, mɔgɔ bɛɛ tun batizera ka ban minke, Yesu fana nana batize. Ka Yesu to Aladaari ra, sankolo dayɛlɛra. ²² Nin Saninman* kɛra i n'a fɔ jɛnetugani, ka na jigi Yesu kan. Kumakan dɔ bɔra sankolo kɔnɔ, ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

Yesu ta buruju

(Matiyu 1.1-17)

²³ Ayiwa, Yesu ka a ta baaraw damina ka a si to san bisaba. Mɔgɔw tun be a jatera Yusufu dence le ye.

Yusufu face tun ye Heli ye.

²⁴ Heli face tun ye Matati ye.

Matati face tun ye Levi ye.

Levi face tun ye Mɛlɛki ye.

Mɛlɛki face tun ye Zanayi ye.

Zanayi face tun ye Yusufu ye.

²⁵ Yusufu face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Amosi ye.

Amosi face tun ye Nahomu ye.

Nahomu face tun ye Esili ye.

Esili face tun ye Nagayi ye.

²⁶ Nagayi face tun ye Maati ye.

Maati face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Semeyini ye.

Semeyini face tun ye Yosɛsi ye,

Yosɛsi face tun ye Yoda ye.

²⁷ Yoda face tun ye Yowanan ye.

Yowanan face tun ye Resa ye.

Resa face tun ye Zorobabeli ye.

Zorobabeli face tun ye Salatiyeli ye.

Salatiyeli face tun ye Neri ye.

²⁸ Neri face tun ye Mɛlɛki ye.

Mɛlɛki face tun ye Adi ye.

Adi face tun ye Kosamu ye.

Kosamu face tun ye Elimada ye.
Elimada face tun ye Eri ye.

²⁹ Eri face tun ye Yesu* ye.

Yesu face tun ye Eliyezəri ye.
Eliyezəri face tun ye Yorimu ye.
Yorimu face tun ye Matati ye.
Matati face tun ye Levi ye.

³⁰ Levi face tun ye Simeyɔn ye.

Simeyɔn face tun ye Zuda ye.
Zuda face tun ye Yusufu ye.
Yusufu face tun ye Yonamu ye.
Yonamu face tun ye Eliyakimu ye.

³¹ Eliyakimu face tun ye Meliya ye.

Meliya face tun ye Menna ye.
Menna face tun ye Matata ye.
Matata face tun ye Natan ye.
Natan face tun ye Dawuda ye.

³² Dawuda face tun ye Yese ye.

Yese face tun ye Obedi ye.
Obedi face tun ye Boozi ye.
Boozi face tun ye Salimɔn ye.
Salimɔn face tun ye Naasun ye.

³³ Naasun face tun ye Aminadabu ye.

Aminadabu face tun ye Adimɛn ye.
Adimɛn face tun ye Arini ye.
Arini face tun ye Esiromu ye.
Esiromu face tun ye Peresi ye.

Peresi face tun ye Zuda ye.

³⁴ Zuda face tun ye Yakuba ye.

Yakuba face tun ye Isiyaka ye.
Isiyaka face tun ye Iburahima ye.
Iburahima face tun ye Tera ye.
Tera face tun ye Nahɔri ye.

³⁵ Nahɔri face tun ye Serugi ye.

Serugi face tun ye Rehu ye.
Rehu face tun ye Pelegi ye.
Pelegi face tun ye Eberi ye.
Eberi face tun ye Sila ye.

³⁶ Sila face tun ye Kayinamu ye.

Kayinamu face tun ye Arifazadi ye.
Arifazadi face tun ye Semu ye.
Semu face tun ye Nuho ye.
Nuho face tun ye Lameki ye.

³⁷ Lameki face tun ye Metusala ye.

Metusala face tun ye Enɔki† ye.
Enɔki face tun ye Yeredi ye.

* **3:29** 3.29 Yesu: Nin ye mogo do were ye, min fana togo tun ye ko Yesu. † **3:37** 3.37 Enoki: Dow b'a fo ale le ma ko Idirisa.

Yeredi face tun ye Maleleli ye.
 Maleleli face tun ye Kayinamu ye.
 38 Kayinamu face tun ye Enosi ye.
 Enosi face tun ye Seti ye.
 Seti face tun ye Adama ye.
 Ala le ka Adama dan.

4

Setana ko a be Yesu korobo (Matiyu 4.1-11; Marika 1.12-13)

¹ Yesu fanin Nin Saninman* na, a bora Zuriden koba yoro ra minke, Ala Nin* k'a ta ka taga ni a ye kongokolon kono. ² Setana tun k'a korobo, fo tere binaani. O lonw bee ra, a ma foyi domu. O ko, kongo k'a mina. ³ Setana ko a ma ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, a fo nin kabakuru ye ko a ye yelama ka ke buru ye!» ⁴ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono, ko: <Domuni dama le te mogo baro.> »

⁵ Ayiwa, Setana tagara ni Yesu ye san fe, ka dununa jamanaw bee yira a ra yoronin kelen na, ⁶ k'a fo a ye ko: «Ne be se ka nin jamanaw fangatigiya ni a bonya bee di i ma; sabu o bee donna ne boro. Ni ne ko ne b'a di mogo min ma, ne be se k'a di o ma. ⁷ O ra, ni i ka i kinbiri gban ka ne bato, ne be o bee di i ma.» ⁸ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kono, ko: <I ka kan ka i Matigi Ala le bato, ka baara ke ale kelenpe ye.> »

⁹ Ayiwa, Setana ka Yesu ta ka taga Zeruzalem, ka taga a layelen k'a lo Alabatosoba konna, k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra, ni ele lo can ra, ka i to nin yoro ra, i pan ka i cun dugu ma. ¹⁰ Sabu a sebera Kitabu kono, ko:

<Ala bena i ko fo a ta melkekew ye, ko o ye o janto i ra.>

¹¹ «Ani ko:

<O bena i ta o boro kono,
 janko i sen kana na talon kabakuru do ra.> »

¹² Yesu k'a jaabi ko: «A sebera le ko: <I man kan k'a fo ko i be Matigi Ala korobo.> »

¹³ Ayiwa, Setana ka Yesu korobo k'a fe ka ban minke, a tagara ka bo a koro, ka ke wagati were jini ye tuun.

Yesu ka a ta baara damina Galile (Matiyu 4.12-17; Marika 1.14-15)

¹⁴ O bee ko fe, Yesu sekora ka na Galile mara ra, a fanin Nin Saninman* baraka ra. A togo tun be fora o yoro mara bee ra. ¹⁵ A tagara mोगow karan karansow* kono; mोगow bee tun b'a togoruman fora.

Nazaretikaw banna Yesu ra (Matiyu 13.53-58; Marika 6.1-6)

¹⁶ Ayiwa, Yesu nana taga Nazareti, a lamodugu ra. Nenekirilon* sera, a tagara karansow* ra i n'a fo a tun derira ka a ke cogo min na. A nana wuri ka lo ko a be karan ke tuma min na, ¹⁷ o ka cira Ezayi ta kitabu di a ma. A ka a dayele ka taga se yoro do ma, a sebera yoro min na ko:

¹⁸ «Matigi Ala Nin* be ne kan,
 sabu a ka ne panawoloma ko ne ye na Kibaro Diman* fo fagantanw ye,

ani ka kasodenw lablari ko fɔ,
ka fiyentɔw na yeɛko kibaro fɔ;
ka mɔgɔ tɔɔrɔninw bɔ o tɔɔrɔbagaw boro,

¹⁹ ka Matigi Ala ta neema wagati ko kibaro fɔ.»

²⁰ O kɔ, a ka kitabu datugu, k'a di karanso kɔrɔsibaga ma, ka sigi. Mɔgɔw bɛɛ na lonin tora a ra, o bɛ a flɛra. ²¹ Yesu k'a fɔ ko: «Aw ka nin kuma min mɛn ka bɔ Kitabu kɔnɔ bi, o kuma kɛra can ye.»

²² O bɛɛ tun bɛ a tɔgɔɔuman fɔra. A tun bɛ kumaɔuman minw fɔra, o ka o kabakoya. O ko: «Yusufu dencɛ le tɛ nin ye wa?» ²³ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Sigiya t'a ra, aw bɛna nin zana la ne ye, ko: <Flakebaga, i yɛrɛ keneya fɔɔ!> Aw bɛna a fɔ ne ye fana ko: <I ka ko minw bɛɛ kɛ Kaperinahumu, an ka o mɛn; o ɔgɔn kɛ i yɛrɛ ta dugu ra yan fana.>» ²⁴ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko cira si tɛ mina ka na a yɛrɛ ta dugu kɔnɔ.»

²⁵ A ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko cira Iliya* ta wagati ra, sanji ma ben Izirayeli* jamana ra fɔ san saba ni karo wɔɔrɔ; kɔngɔba benna jamana yɔrɔ bɛɛ kan. O wagati ra muso cɛ saninw tun ka ca Izirayeli jamana ra.

²⁶ Nka Ala ma cira Iliya ci ka taga olugu dɔ si fɛ; a tagara muso cɛ sanin kelen le fɛ Sarepita, Sidon mara ra.» ²⁷ A ko tuun ko: «Kunatɔ caman fana tun bɛ Izirayeli jamana ra cira Iliyasu† ta wagati ra, nka o si ma na Iliyasu fɛ ka na keneya; Sirikace Naaman le nana, ka na keneya.»

²⁸ Mɔgɔw ka o kuma mɛn minke, karanso kɔnɔmɔgɔw bɛɛ dimina. ²⁹ O wurira ka Yesu mina k'a ɔni ka taga ni a ye dugu kɔ fɛ. Dugu tun siginin bɛ kongori min kan, o tagara ni a ye o kuncɛ ma, ko o b'a ɔni ka ben dugu ma. ³⁰ Nka Yesu tɛmena o cɛ ra ka taga.

Yesu ka jinatɔ dɔ keneya

(Marika 1.21-28)

³¹ Ayiwa, Yesu tagara Kaperinahumu; o ye Galile dugu dɔ ye. Nɛɛkironw* na a tun bɛ to ka mɔgɔw karan. ³² A ta karan cogoya tun ka mɔgɔw kɔnɔnɔban, sabu a tun bɛ mɔgɔw karan ni baraka ye. ³³ Ayiwa, cɛ jinatɔ dɔ tun bɛ karanso kɔnɔ; ale ka kɛ pɛrɛn ye ni kanba ye, ko: ³⁴ «E, Yesu Nazaretikace, mun le bɛ an cɛ? I nana an halakiyɔrɔ le ra wa? Ele ye mɔgɔ suguya min ye, ne ka o lon; ele ye Ala ta Mɔgɔ Saninman le ye.»

³⁵ Yesu jamana jina kunna, k'a fɔ a ye ko: «I da tugu, i ye bɔ nin cɛ ra!» O jina ka o cɛ ben dugu ma mɔgɔ bɛɛ na na, ka bɔ a ra, nka a ma foyi kɛ cɛ ra. ³⁶ Mɔgɔw bɛɛ kabakoyara. O ka kɛ a fɔ ye ɔgɔn ye ko: «Nin ye kuma suguya juman ye? A bɛ kuma jinaw fɛ ni fanga ni sebagaya ye, k'a fɔ o ye ko o ye bɔ mɔgɔw ra, o fana bɛ bɔ.» ³⁷ Yesu tɔgɔ sera o mara yɔrɔ bɛɛ ra.

Yesu ka Simɔn muso bamuso keneya

(Matiyu 8.14-17; Marika 1.29-34)

³⁸ Ayiwa, Yesu bɔra karanso kɔnɔ ka taga Simɔn ta so. A tagara a sɔrɔ ko Simɔn muso bamuso tɔɔrɔnin lo kosebɛ; farigban tun b'a ra. O ka Yesu daari ko a ye o muso flɛ. ³⁹ Yesu gbarara a ra, ka lo a kunna ka kuma ni fanga ye, ko farigban ye bɔ muso ra. O yɔrɔnin kelen bɛɛ ra muso keneyara; a wurira ka gba kɛ o ye.

Yesu ka banabagatɔ caman keneya

4:19 4.19 Nin kuma fɔra Ezayi 61.1-2. * **4:25** 4.25 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli. † **4:27** 4.27 Iliyasu: Dɔw b'a fɔ a ma ko Elize. **4:27** 4.27 Nin kuma fɔra Masacew flanan 5.1-14.

⁴⁰ Tere nana ke ben ye tuma min na, banabagato tun be min o min fe, ni a ka ke bana o bana ye, o bee nana ni o banabagato ye Yesu fe. Yesu ka a boro la o bee kelen kelen kan ka o keneya. ⁴¹ Jinaw tun be kule ci ka bo jinato caman na fana. O tun b'a fo Yesu ma ko: «Den min bora Ala ra*, ele lo.» Nka Yesu tun be songo o ra; a tun te son k'a to o ye kuma, sabu jinaw tun k'a lon ko Yesu ye Kisibaga* le ye.

Yesu tagara waajuri ke Zude mara ra
(Marika 1.35-39)

⁴² Dugu gbera doron, Yesu bora ka taga kongo kono, yoro do ra. Jama caman nana bo ka taga a yoropini. O nana a ye minke, o tun t'a fe a ye bo o koro tuun. ⁴³ Nka Yesu k'a fo o ye ko: «Ne ka kan ka taga Ala ta Masaya* ko Kibaro Diman* fo dugu werew ra fana, sabu Ala ka ne ci o le koson.»

⁴⁴ O ra, Yesu tagara Zude mara ra ka taga waajuri ke karansow* kono.

5

Karamogodenw ka jerge camanba mina
(Matiyu 4.18-22; Marika 1.16-20)

¹ Ayiwa, lon do, Yesu tun lonin be Zenesareti bada ra. Jama tun be a kere fe ka a lamini fan bee ra, o be Ala ta Kuma lamenna. ² Yesu ka kurun fla ye jida ra; jegeminabagaw tun bora o kurun kono ka na ke o ta jow ko ye jida ra. ³ Yesu donna kurun kelen kono, o tun ye Simon ta kurun ye. Yesu ko Simon ma ko a ye kurun gbara ji ce ma doronin ka a mabo mogow ra. O ko, Yesu sigira kurun kono ka to ka mogow karan.

⁴ Ayiwa, Yesu nana ban mogow karan na wagati min na, a ko Simon ma ko: «Simon, kurun gbara dun na ka aw ta jow firi ka jerge mina.» ⁵ Simon ko Yesu ma ko: «An karamog, an ka su kururu bee ke jegerpini na, an ma foyi soro. Nka i ta kuma koson, ne bena jo firi tuun.»

⁶ Ayiwa, o ka jow firi minke, o ka jerge camanba mina fo o ta jow ka ke tigetige ye. ⁷ A ma na ja, o toponon minw tun be kurun to kelen kono, o ka olugu wele ko o ye na o dema ni o ta kurun ye. Olugu nana ni kurun ye. O ka kurun fla bee fa jerge ra fo kurunw tun be jini ka jigi ji jukoro. ⁸ Simon Piyeri ka o ye minke, a ka a kinbiri gban Yesu koro k'a fo ko: «Matigi, i mabo ne ra, sabu ne ye jurumunto le ye!» ⁹ O tun ka jerge caman min mina, o ko tun ka jatige bla Simon ni a topononw bee ra. ¹⁰ Zebede dence fla minw tun be ni Piyeri ye, Yakuba ni Yuhana, olugu fana ja tun tigera o cogo kelen na. Nka Yesu ko Simon ma ko: «I kana siran; k'a ta bi ra, i be jerge mina cogo min na, ne bena i karan i ye mogow jini ten.» ¹¹ Ayiwa, o nana se jida ra tuma min na, o ka kurun ni a konofenw bee to yi ka tugu Yesu ko.

Yesu ka kunatoce do keneya
(Matiyu 8.1-4; Marika 1.40-45)

¹² Yesu tun be Galile mara dugu do ra. Kunatoce do tun be yi, min fari yoro bee tun ye kuna ye; ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban a koro ka a ja biri dugu ma, k'a daari k'a gbeleya, ko: «Matigi, ni i be son, i be se ka ne saninya.» ¹³ Ayiwa, Yesu ka a boro la a kan, k'a fo a ye ko: «Ne sonna, i ye keneya.» O yoronin bee a ta kuna keneyara. ¹⁴ O ko, Yesu k'a fo a ye ko: «I kana nin ko fo mogosi ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Ciru Musa ka saraka min fo kunatoce ta saninyari ko ra, i ye o saraka bo, janko k'a yira bee ra ko i keneyara.»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tɔgɔ tun be fɔra ka taga yɔrɔ caman na. Mɔgɔ caman tun bena lajen a kɔrɔ ka a ta kuma lamɛn, ani ka keneya ka bɔ o ta banaw ra. ¹⁶ Nka Yesu tun be to ka taga kongo kɔnɔ yɔrɔ dɔw ra a kelen na ka taga Ala daari.

*Yesu ka murugu dɔ keneya
(Matiyu 9.1-8; Marika 2.1-12)*

¹⁷ Lon dɔ, Yesu tun be mɔgɔw karanna. Farisiw* ni o ta sariya karamɔgɔbaw tun siginin be; olugu tun nana ka bɔ Galile mara ni Zude mara duguw beɛ ra, ani Zeruzalemu. Matigi Ala ta sebagaya tun be Yesu fɛ, a tun be banabagatɔw keneyara.

¹⁸ Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana ni cɛ muruginin dɔ ye lanan kan. O tun b'a fɛ ka don ni o cɛ ye ka taga a bla Yesu kɔrɔ. ¹⁹ Nka jama caya kosɔn, o ma donyɔrɔ sɔrɔ ni a ye; o yelenna bon san fe ka wo dɔ bɔ yi, ka cɛ muruginin ni a ta lanan lajigi o wo fɛ fɔ ka taga a bla Yesu kɔrɔ, mɔgɔw cɛ ra. ²⁰ Yesu k'a ye ko o mɔgɔw lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.»

²¹ Sariya karamɔgɔw, ani Farisi ka ke a fɔ ye o yerɛ kɔnɔ ko: «Cɛ nin ye jɔntigi le ye, fɔ a be Alatorɔcɛnkumaw fɔra tan? Ni Ala kelen tɛ, jɔntigi le be se ka jurumun yafa?» ²² Yesu tun ka o mɔgɔw ta miiriya lon; a ko o ma ko: «Mun kosɔn nin miiriyaw jɔgɔn be aw jusukun na? ²³ K'a fɔ murugu ye ko a ta jurumun yafara a ma o, walama k'a fɔ a ye ko a ye wuri ka tagama o, aw ja na o fla ra juman le ke ka di? ²⁴ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumun yafa dunɔna kɔnɔ.» O ko, a ko murugu ma ko: «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so!» ²⁵ O yɔrɔnin kelen beɛ, cɛ wurira o beɛ ja na, ka a ta lanan ta, ka taga a ta so; a tagato tun be Ala tandora. ²⁶ O mɔgɔw beɛ kabakoyara. O ka ke Ala tando ye; o ja tigenin tun b'a fɔra jɔgɔn ye ko: «E! An ka kobaw ye bi.»

*Yesu ka Levi wele
(Matiyu 9.9-13; Marika 2.13-17)*

²⁷ Ayiwa, o ko fɛ, Yesu bɔra ka taga ninsaraminabaga dɔ siginin ye ninsaraminabon na; a tɔgɔ ye ko Levi. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!» ²⁸ Levi ka a ta baara beɛ dabra, ka wuri ka tugu Yesu ko.

²⁹ Levi nana panagbeba dɔ laben a ta so kɔnɔ Yesu ye. Ninsaraminabaga caman, ani mɔgɔ werew nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye ka domuni ke. ³⁰ Farisiw* ni o ta sariya karamɔgɔw* ka ke o kɔrɔfɔ ye; o k'a fɔ Yesu ta karamɔgɔdenw ye ko: «Mun kosɔn aw be domuni ke, ka min ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejuguw ye?» ³¹ Yesu ka o jaabi k'a fɔ o ye ko: «Mɔgɔ minw ka kɛnɛ, olugu tɛ flakebaga yɔrɔjini; banabagatɔw le be flakebaga yɔrɔjini. ³² Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele, janko o ye nimisa o ta jurumunw na.»

*Landakow ni Kibaro Diman tɛ kelen ye
(Matiyu 9.14-17; Marika 2.18-22)*

³³ Mɔgɔ dɔw ko Yesu ma ko: «Wagati caman Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* ta karamɔgɔdenw be sun don, ka Ala daari; nka ele ta karamɔgɔdenw be domuni ke, ka min lon beɛ.» ³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Yala aw be se ka kɔrɔcɛ jɛnɔgɔnɔw jagbɔya ko o kana domuni ke, ka o ni kɔrɔcɛ to jɔgɔn fe kɔrɔya ra wa? ³⁵ Lon min na o bena kɔrɔcɛ ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon le ra o bena sun don.»

³⁶ O kɔ, Yesu ka talen dɔ wɛrɛ fɔ o ye ko: «Mɔgɔ si tɛ fanikura kunkurun tige k'a kɛ ka fani kɔrɔ bari ni a ye. Ni i ka o kɛ, i ka fanikura cɛn le. I ka a kunkurun min bari fani kɔrɔ ra, o fla ɲa fana tena kɛ kelen ye. ³⁷ Mɔgɔ si fana tɛ duvenkura kɛ forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o tɛ, duvenkura bɛna forogokɔrɔw faran, ka bɔn; o tigi bɛ bɔnɔ forogow ra fana. ³⁸ O kosɔn duvenkura ka kan ka kɛ forogokuraw le kɔnɔ. ³⁹ Mɔgɔ si fana tɛ duvenkɔrɔ min, ka sɔrɔ ka ɲabɔ kura fɛ tuun, sabu a b'a fɔ ko kɔrɔman le ka di.»

6

Nɛnɛkirilon ta ko

(Matiyu 12.1-8; Marika 2.23-28)

¹ Nɛnɛkirilon dɔ ra, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun bɛ temena foro dɔw cɛ ma. Yesu ta karamɔgɔdenw ka kɛ o foro siman dɔw karikari ye, ka o terege o tɛgɛw kɔnɔ, ka o kisɛw jimi. ² Farisi* dɔw ko o ma ko: «Ko min man kan ka kɛ Nɛnɛkirilon na, mun kosɔn aw bɛ o kɛra?» ³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kɔngɔ tun ka Dawuda ni a tagamaɲɔgɔnw mina, a ka min kɛ aw ma o ko karan wa? ⁴ A donna Alabatoso kɔnɔ; sarakaburu minw tun blanin bɛ yi, a ka o ta k'a jimi ka dɔ di a tagamaɲɔgɔnw fana ma; k'a sɔrɔ ka kɲa ni sariya* ye, mɔgɔ si tun man kan ka o buruw jimi ni sarakalasebagaw* dɔrɔn tɛ.» ⁵ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Min kɛra Adamaden ye*, Nɛnɛkirilon kuntigiya bɛ o le boro.»

Yesu ka cɛ boro faganin keneya

(Matiyu 12.9-14; Marika 3.1-6)

⁶ Ayiwa, Nɛnɛkirilon* dɔ wɛrɛ ra, Yesu donna karanso* dɔ kɔnɔ ka mɔgɔw karan. Cɛ dɔ tun bɛ yi, min kininboro faganin tun lo. ⁷ Farisiw* ni sariya karamɔgɔw* tun bɛ Yesu kɔrɔsira k'a fle, yala ni a bɛna sɔn ka mɔgɔ keneya Nɛnɛkirilon na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ ka a jaraki. ⁸ Nka Yesu tun ka o ta miiriya lɔn; a ko cɛ boro faganin ma ko: «Wuri ka na lɔ cɛmance ra yan, jama bɛɛ ɲa kɔrɔ!» Cɛ wurira ka lɔ. ⁹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ka kɲa ni sariya* ye, kɔpuman le ka kan ka kɛ Nɛnɛkirilon na wa, walama kojugu? Ka mɔgɔ kisi wa, walama ka mɔgɔ halaki?» ¹⁰ O tuma, Yesu ka a ɲa lɔ o bɛɛ ra ka to ka o bɛɛ fle. O kɔ, a k'a fɔ o cɛ ye ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro keneyara. ¹¹ Farisiw ni sariya karamɔgɔw ka o ye minke, o dimina kosebɛ. O ka kɛ ɲɔgɔn sɔsɔ ye, ko o ka kan ka mun le kɛ Yesu ra.

Yesu ka ciraden tan ni fla ɲanawoloma

(Matiyu 10.1-4; Marika 3.13-19)

¹² Ayiwa, lon dɔ, Yesu tagara yɛlen kuru dɔ kan ka Ala daari. A ka su bɛɛ kɛ Aladaari ra. ¹³ Dugu nana gbɛ minke, a ka a ta karamɔgɔdenw wele, ka na mɔgɔ tan ni fla ɲanawoloma o ra, ka olugu wele ko ciradenw*: ¹⁴ Fɔlɔ tun ye Simon ye, min tɔgɔ lara ko Piyɛri, ani a balemace Andere, ani Yakuba, ani Yuhana, ani Filipe, ani Baritelemi, ¹⁵ ani Matiyyu, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Simɔn min tun wele ko faso kanubagaba*, ¹⁶ ani Yakuba dence Zude, ani Zudasi Sikariyɔti, min nana kɛ Yesu janfabaga ye.

Yesu ka banabagato daw keneya
(Matiyu 4.23-25)

¹⁷ Ayiwa, Yesu jigira ni a ta ciradenw* ye ka bo kongori kan, ka na lo kenegbeyoro do ra. A ta karamogoden caman tun be yi, ani mogow caman were. O mogow tun bora Zeruzalemu, daw bora Zude mara yorow ra, daw bora kogojida kerefeduguw ra, Tiri ni Sidon. ¹⁸ O mogow tun nana Yesu fe ka na a ta karan lamena, ka keneya fana ka bo o ta banaw ra. Jinaw tun be minw torora, olugu fana keneyara. ¹⁹ Jama bee tun b'a fe ka maga Yesu ra, sabu se bagaya do tun be bo a ra ka o bee keneya.

Hera ni bono
(Matiyu 5.1-12)

²⁰ Ayiwa, Yesu ka a ja lo a ta karamogodenw na k'a fo o ye ko:

«Aw minw ye fagantanw ye, aw ta pana, sabu aw ninyoro bena ke Ala ta Masaya* ra.

²¹ Kongo be aw minw na sisan, aw ta pana, sabu aw bena domuni soro ka fa!

Aw minw be kasira sisan, aw ta pana, sabu aw bena jagari fo ka yereko.

²² «Ne Min kera Adamaden ye*, ni ne togo koson mogow be aw koninya ka ban aw ra, ka aw neni, ka aw togogugu fo, aw ta pana; ²³ ni o kera, lon min na, aw ye jagari, ka ninsondiya, ka panpan, sabu aw ta baraji bena bonya sankolo ra. O bemaw ka o kow jagon le ke Ala ta ciraw ra!

²⁴ Nka aw minw ye nafortigiw ye, bono bena aw soro, sabu aw ka aw ta hera soro ka ban!

²⁵ Aw minw fanin lo sisan, bono bena aw soro, sabu kongo bena aw soro.

Aw minw be yerekora sisan, bono bena aw soro, sabu aw ja bena kumu, aw bena kasi ka jaji bo.

²⁶ Ni mogow bee be aw tandora faninya kan, bono bena aw soro, sabu o bemaw ka cira faninyafobagaw tando o cogo le ra.»

Yesu ko an ka kan ka an juguw kanu
(Matiyu 5.38-48; 7.12)

²⁷ Yesu ko: «Aw minw be ne lamenna, ne b'a fo aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu, aw ye kopuman ke aw koninyabagaw ye. ²⁸ Mogow minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye. Minw be aw minako juguya, aw ye Ala daari olugu ye. ²⁹ Ni mogow ka i fata i ye kelen na, i ye to kelen fana lo a ye. Ni mogow ka i ta deregeba bosi i ra, i ta deregedennin fana to a boro. ³⁰ Ni mogow o mogow ka i daari, i ye a tigi son. Ni mogow ka i borofen ta, i kana a fo ko a tigi ye a kosegi i ma.

³¹ «Aw b'a fe mogow ye ko min ke aw ye, aw yere ye o jagon le ke o ye.

³² «Ni aw be aw kanubagaw doron le kanu, aw bena mun tandori le soro o ra tuun? Hali Alalonbariw be o ke! O be o kanubagaw le kanu. ³³ Mogow minw be kopuman ke aw ye, ni aw be kopuman ke olugu doron le ye fana, aw bena mun tandori le soro o ra? Hali Alalonbariw fana be o jagon le ke; [minw be kopuman ke o ye, o fana be kopuman ke olugu le ye.] ³⁴ Aw ka a lon ko mogow minw be se ka juru sara, ni aw be juru don olugu doron le ra, aw bena mun baraji le soro Ala fe tuun? Hali Alalonbariw, minw be se ka juru sara o ye, o be juru don olugu le ra. ³⁵ Nka aw ye aw juguw kanu, aw ye kopuman ke. Ni aw ka juru don, aw ye aw jigi bo a kan. Ni

o kera, aw bena barajiba soro. O fana bena a yira mogow ra ko aw ye Ala Korotaninba ta denw ye, sabu ale ka ni kopumanlonbariw, ani mogojuguw ma. ³⁶ Aw ye ke hinabagaw ye i n'a fo aw Fa Ala ye hinabaga ye cogo min na.»

Mogow man kan ka a mogowogon korofa
(Matiyu 7.1-5)

³⁷ Yesu k'a fo tuun ko: «Aw kana mogow korofa, ni o kera, aw fana tena korofa; aw kana tow jaraki, ni o kera, aw fana tena jaraki. Aw ye yafa tow ma, Ala fana bena yafa aw ma. ³⁸ Aw ye tow son, Ala fana bena aw son; a bena aw son k'a caya; k'a don aw ta minan konon, k'a yuguyugu, k'a digi, ka do were fara a kan, fo k'a bon, ka o yelema aw ta jufaba konon; sabu aw be mogow tow mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra.»

³⁹ O ko, Yesu ka zana do la o ye tuun; a ko: «Yala fiyento do be se ka ke fiyento do were ta bereminabaga ye wa? O fla bee tena ben dinga konon wa? ⁴⁰ Karamogoden te se ka teme a karamogofa kan. Nka ni karamogoden min karanna kosebe, o be se ka ke i n'a fo a karamogofa. ⁴¹ Mun koson pamapama fitini min be i balema paden na, i be o ye, k'a soro yiri belebele min be ele yere na ra, i te o yera. ⁴² Ele be se k'a fo i balema ma cogo di, ko: «Ne balema, a to ne ye pamapama fitini nin bo i na ra,» k'a soro yiri belebele min be ele yere na ra, i na te o ra? Flankafu fle! I ta yiri belebele bo i yere na ra folo. Ni o kera, ni i yere na yelera, i be se ka pamapama fitini bocogo lon i balema na ra.»

Yiri be lon a den fe
(Matiyu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Ayiwa, Yesu k'a fo tuun ko: «Yirijuman te denjugu ke, yirijugu fana te denjuman ke. ⁴⁴ Yiri bee be lon a den le fe. Toromo te se ka soro yiri gbansan do ra; rezenmo fana te soro nanisun na. ⁴⁵ Mogow jusujuman be kopuman le bo a jusu ra k'a ke, nka mogow jusujugu be kojugu le bo a jusu ra k'a ke. Mogow jusu fanin be min na, a da be o le fo.»

Bon fla ta ko
(Matiyu 7.24-27)

⁴⁶ Yesu ko: «Mun koson aw be ne wele ko Matigi, Matigi, k'a soro ne be min fo aw ye, aw te o kera? ⁴⁷ Mogow min be na ne fe ka na ne ta kumaw lamena, ka a sira tagama, an be se ka o tigi suma ni min ye, ne bena o fo aw ye. ⁴⁸ An be se ka a suma ni bonlobaga do le ye: a ka dinga sogi ka a dunya, ka taga se fara ma, ka a ta bon ju sigi o fara kan. Bon lonin ko, lon do, sanjiba do nana, ji woyora ka ke bon kan, nka a ma se ka bon ben; sabu a locogo nana kosebe.

⁴⁹ «Nka mogow min be ne ta kuma lamena, ni a te a sira tagama, o tigi be i n'a fo bonlobaga min ka a ta bon lo dugukolo gbansan kan, a ma a ju sigi fara kan. Sanji nana ben, ji woyora ka don a jukoro, o yoronin bee a benna; a bencogo juguyara kosebe.»

7

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneya
(Matiyu 8.5-13)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw bee fo ka ban mogow ye tuma min na, a wurira ka taga Kaperinahumu. ² Sorasikuntigi do tun be o dugu ra, min ta

baaraden tun banara fɔ a tun be jini ka sa; o baaraden ko tun ka gbelen a ma kosebe. ³ O sorasikuntigi ka Yesu ko men minke, a ka Yahudiya cekɔrɔba dɔw ci Yesu fe, ko o ye taga a daari ko a ye na a ta baaraden keneya.

⁴ O cekɔrɔbaw tagara se Yesu fe minke, o ka a daari k'a gbeleya kosebe, k'a fɔ a ye ko: «A ka kan i ye nin ce deme, ⁵ sabu an ta siya ko ka di a ye, ale le fana ka an ta karanso* lo an ye.» ⁶ Yesu tagara ni o ye. O surunyara sorasikuntigi ta bon na minke, sorasikuntigi ka a teri dɔw ci Yesu fe, k'a fɔ a ye ko: «Matigi, i kana i yere tɔɔɔ, sabu a man kan ko ele ye na ne jɔɔɔn ta so. ⁷ O le koson ne k'a jate mina k'a ye ko ne yere tun man kan ka taga i nɔ fe. Nka ni i ka kuma kelenpe le fɔ, o sababu ra ne ta baaraden be keneya. ⁸ Sabu kuntigi dɔw be ne kunna, nka ne fana be sorasi dɔw kunna. Ni ne k'a fɔ min ma ko: <Taga!>, o be taga; ni ne k'a fɔ min ma ko: <Na yan!>, o be na. Ni ne k'a fɔ ne ta baaraden ye ko: <Nin ke tan!>, a be o ke.» ⁹ Yesu ka o kuma men minke, o sorasikuntigi ko diyara a ye kosebe. A ka a ja munu ka a nɔfemɔɔw fle, k'a fɔ o ye ko: «Ne b'a fɔ aw ye ko hali Izirayelimɔɔw ra, ne ma nin lanayaba jɔɔɔn sɔɔɔ mɔɔɔ si fe.» ¹⁰ Ciradenw sekɔra ka taga so kɔɔɔ, ka taga a sɔɔɔ ko baaraden keneyara.

Yesu ka muso dɔ dence su lakunu

¹¹ O lon dugusagbe, Yesu tun be tagara dugu dɔ ra, min tɔɔɔ ye ko Nahini; a ta karamɔɔɔdenw ni jama caman tun tugura a ko. ¹² O surunyara dugu donda ra minke, o ka mɔɔɔw bɔɔɔ ye ni kanbelen dɔ su ye, o be tagara a sutara. Muso ce sanin dɔ dence kelenpe tun lo. Dugumɔɔɔw camanba tun be ni o ye. ¹³ Matigi ka o muso ye minke, a hina donna a ra. A ko muso ma ko: «I kana kasi.» ¹⁴ A gbarara o ra, k'a boro maga sutanan na. Sutabagaw lɔra. A ko: «Kanbelennin, ne b'a fɔ i ye ko i ye wuri.» ¹⁵ Su wurira ka sigi ka ke kuma ye; Yesu k'a di a bamuso ma.

¹⁶ Mɔɔɔw bee siranna. O ka Ala tando k'a fɔ ko: «Ala ta ciraba dɔ nana an fe; Ala nana a ta mɔɔɔw deme.» ¹⁷ O ka kuma minw fɔ Yesu ko ra, o kuma sera fɔ Zude mara ni a lamini bee ra.

Yuhana ka a ta karamɔɔɔdenw ci Yesu fe (Matiyu 11.2-19)

¹⁸ Yuhana ta karamɔɔɔdenw tagara o kow bee lakari a ye. ¹⁹ Yuhana ka a ta karamɔɔɔdenw fla wele ka o ci Matigi Yesu fe, ko o ye taga a pininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka dɔ were le makɔɔɔ?» ²⁰ O karamɔɔɔdenw fla tagara se Yesu kɔɔɔ tuma min na, o ka a pininka ko: «Matigi, Yuhana Batizerikebaga ka an ci i fe, ko an ye na i pininka ko Kisibaga min tun ka kan ka na ko ele lo wa, walama ko an ka kan ka dɔ were le makɔɔɔ?» ²¹ O wagati yere ra, Yesu ka mɔɔɔ caman keneya ka bɔ o ta banaw ni o ta tɔɔɔw ra, ka jinaw gben ka bɔ dɔw ra; a ka fiyentɔ caman ja ye. ²² O ko, Yesu ka Yuhana ta ciradenw jaabi ko: «Aw ka ko minw ye, ani aw ka kuma minw men, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ko: fiyentɔw be yeri kera, nabaraw be tagamana, kunatɔw keneyara, torogberenw be menni kera, mɔɔɔ saninw be kununa ka bɔ saya ra, Kibaro Diman* be fora fagantanw ye fana. ²³ Ni mɔɔɔ min ma sigiya ne ta ko ra, o tigi ta jana!»

Yesu ni Yuhana Batizerikebaga ta ko

²⁴ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekɔra ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo

kɔnɔ minke o, aw tagara bin gbansan le ye fɔɔ b'a lamagara wa? ²⁵ O tɛ dɛ! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mɔɔ dɔ le ye min ka fanɔnuman sɔngɔgbelen dɔ don wa? Aw yɛrɛ k'a lɔn ko minw bɛ fanɔnuman sɔngɔgbelenw don, ka domuni dimanw kɛ, ani ka o yɛrɛ diyanyakow bɛɛ kɛ, olugu bɛ sɔɔ masasow le kɔnɔ. ²⁶ Ayiwa, aw tagara mun le ye sa? Cira dɔ lo wa? Ɔnhɔn, ne b'a fɔ aw ye ko cira lo; a ka bon ka tɛmɛ hali cira kan. ²⁷ Sabu min sɛbera Kitabu kɔnɔ, ko:
 <A fɛ, ne bɛ ne ta ciraden ci ka taga i ja fɛ
 ka i ta sira labɛn i ye,>

o ciraden ye Yuhana le ye. ²⁸ Ne b'a fɔ aw ye ko muso si ma den woro fɔlɔ min ka bon ni Yuhana ye. O bɛɛ n'a ta, Ala ta Masaya* ra, mɔɔw bɛɛ ra fitini ka bon ni Yuhana ye.

²⁹ «Mɔɔ minw bɛɛ tun bɛ Yuhana lamenna, hali ninsaraminabagaw, olugu bɛɛ tun batizera Yuhana fɛ, k'a yira ko o sɔnna a ma, ko Ala terennin lo. ³⁰ Nka Farisiw* ni sariya karamɔɔbaw ma sɔn Ala ta kolatigeninw ma o ye; o ma sɔn Yuhana ta batizeri* ma.»

³¹ Yesu k'a fɔ tun ko: «Ne bɛ se ka bi mɔɔw suma ni jɔntigiw le ye? O bɛ i ko jɔntigiw? ³² Bi mɔɔw kera i ko denmisennin minw siginin bɛ toron na kɛnɛgbɛ ra; o bɛ pɛrɛn, k'a fɔ jɔɔn ye ko:

<A fɛ, anw ka filɛn fiyɛ aw ye,
 aw ma dɔn kɛ!
 Anw ka sangadɔnkiriw la aw ye,
 aw ma kasi!>

³³ Sabu Yuhana Batizerikebaga nana, a tun tɛ domuni janaman kɛ, a tun tɛ duvɛn min; aw ko, ko jina le b'a ra. ³⁴ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a bɛ domuni kɛ, ka min; aw ko: <E, cɛ nin nogo ka bon kojugu! Dɔrɔminbaga lo, ninsaraminabagaw ni mɔɔ kewalejuguw terice lo.> ³⁵ Nka hakiritigiya min bɔra Ala ra, o bɛ lɔn mɔɔw ra o ta kewalew le fɛ.»

*Muso dɔ ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye
 (Matiyu 26.1-13; Yuhana 12.1-8)*

³⁶ Farisice dɔ tun ka Yesu daari ko a ye taga domuni kɛ ale ta so. Yesu tagara Farisice ta so; o sigira domuni na. ³⁷ Ayiwa, muso kewalejugu dɔ tun bɛ o dugu kɔnɔ, ale k'a mɛn minke ko Yesu bɛ domuni na Farisice ta bon kɔnɔ, a nana ni turu kasadiman dɔ ye daganin cɛpumanba dɔ kɔnɔ. ³⁸ A tɛmɛna Yesu ko fɛ ka na lo a sen kɔɔ ka kɛ kasi ye, fɔ k'a naji kɛ ka Yesu senw jigi; o ko, a ka Yesu senw josi ni a yɛrɛ kunsigi ye, ka o mɔmɔ, ka turu kasadiman dɔ kɛ ka a senw mun.

³⁹ Farisice min tun ka Yesu wele ka na a ta so, ale ka o ye minke, a k'a fɔ a yɛrɛ kɔnɔ ko: «Ni a tun kera ko can ra nin cɛ tun ye Ala ta cira ye, muso min bɛ magari a sen na tan, a tun bɛna a lɔn mɔɔ suguya min lo; a tun bɛna a lɔn ko muso kewalejugu lo.» ⁴⁰ Yesu ko Farisice ma ko: «Simɔn, kuma bɛ ne fɛ k'a fɔ i ye.» Simɔn ko: «Ne karamɔɔ, a fɔ.» ⁴¹ Yesu ko: «Cɛ dɔ ta juru tun bɛ mɔɔ fla ra. Kɛlen ta ye wari deniye* kɛmɛ looru, tɔ kɛlen ta ye wari deniye bilooru. ⁴² O fla si tun tɛ sera ka o ta juru sara minke, cɛ ka o fla bɛɛ ta juru to o ye. Ayiwa, sisan o mɔɔ fla ra o, cɛ ko bɛna diya jɔn ye ka tɛmɛ jɔn kan?» ⁴³ Simɔn ko: «Ne bɛ miiri ko min ta juru tun ka ca, cɛ ko bɛna diya o le ye.» Yesu ko: «I ka can fɔ.»

^{7:27} 7.27 Nin kuma fɔra Malaki 3.1. * ^{7:41} 7.41 Yesu ta wagati ra deniye kɛmɛ saba, o tun bɛ senekebaga sanji kɛlen baara sara bo.

⁴⁴ O kɔ, Yesu k'a ɲasin muso ma, k'a fɔ Simɔn ye ko: «Simɔn, i ka muso nin ye kɛ? Ayiwa, ne nana i fɛ, i ma ji di ka ne sen ko; nka ale ka ne sen ɲigi ni a ɲaji ye, k'a ɲosi ni a yɛrɛ kunsigi ye. ⁴⁵ Ele ma ne fɔ ni kanuya ye, nka ale kɔni, kabini ne donna yan, ale ka ne mina ni kanuya ye. ⁴⁶ Ele ma turu mun ne kun na, nka ale kɔni, ale ka turu kasadiman mun ne senw na. ⁴⁷ O ra, ne b'a fɔ i ye, a ta jurumun ni a caya bɛɛ, a bɛɛ yafara a ma, sabu a ta kanuya ka bon. Ni jurumun caman ma yafa mɔgɔ min ma, o tigi ta kanuya fana bɛ dɔgɔya le.»

⁴⁸ O kɔ, Yesu ko muso ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.» ⁴⁹ Mɔgɔ minw tun bɛ domuni kɛra ni a ye, olugu ka kɛ a fɔ ye ɲɔgɔn ye ko: «E! O tuma, ale ye mɔgɔ suguya juman le ye, fɔ ka na kɛ mɔgɔw ta jurumunw yafa ye o ma!» ⁵⁰ Nka Yesu ma o ta kuma jate. A ko muso ma ko: «I ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

8

Muso minw tun bɛ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw demɛna

¹ O kow kɔ, Yesu tagara dugubaw, ani dugumisenw na, ka taga mɔgɔw waaju, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fɔ o ye. A ta karamɔgɔden tan ni fla tun bɛ ni a ye. ² A tun ka muso minw kɛneya, ka dɔw ta jinaw gbɛn ka bɔ o ra, olugu dɔw fana tun bɛ ni a ye: Mariyam, min bɛ wele ko Magidalakamusu, Yesu tun ka jina wolonfla gbɛn ka bɔ min na, ³ ani Yahani, min tun ye masacɛ Herodi* ta bon kɔrɔsibaga Suza ta muso ye, ani Suzana, ani muso caman wɛrɛ. O musow bɛɛ tun bɛ to ka o borofɛn dɔw di Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ma ka o demɛ.

Simankisɛw ta talen

(Matiyu 13.1-9; Marika 4.1-9)

⁴ Ayiwa, jamaba dɔ tun nana lajen Yesu kɔrɔ; o tun bɔra dugu caman na. A ka talen dɔ fɔ o ye; a ko: ⁵ «Sɛnɛkɛbaga dɔ le bɔra ka taga simankisɛ seri. A seririkɛtɔ, simankisɛ dɔw benbenna sirada ra. Tɛmɛbagaw ka o dɔndɔn, kɔnɔw ka o kunukunu. ⁶ Simankisɛ dɔw benbenna faraw cɛ ra. O simanw wurira, nka a ma mɛɛn, o bɛɛ jara, sabu sumaya tun tɛ yi. ⁷ Simankisɛ dɔw benbenna ɲaniw cɛ ra; ɲaniw wurira ni o ye ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankisɛ dɔw benbenna dugukoloɲuman na. Olugu wurira ka ɲa, ka den kɛmɛ kɛmɛ kɛ.» O kɔ, Yesu kumana ni fanga ye, ko: «Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamɛn!»

Yesu ka talenw lakun fɔ

(Matiyu 13.10-17; Marika 4.10-12)

⁹ Yesu ta karamɔgɔdenw ka a ɲininka o talen kɔrɔ ra. ¹⁰ A ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya* gundow lɔnɲiya dira aw le ma. Nka tɔw kɔni, a bɛ fɔ olugu ye ni talenw le ye. O le kosɔn <o b'a flɛ, nka o t'a ye; o b'a mɛn, nka o t'a faamu.> »

Yesu ka simankisɛw ta talen kɔrɔ fɔ

(Matiyu 13.18-23; Marika 4.13-20)

¹¹ «Ayiwa, talen kɔrɔ ye nin ye: simankisɛ, o ye Ala ta Kuma le ye. ¹² Simankisɛ minw benbenna sirada ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn, nka Setana bɛ na o nɛgɛ ka o kuma bɔ o jusukun na, janko

o kana la Ala ta Kuma ra ka kisi. ¹³ Simankise minw benbenna fara kan, o koro ye mogo minw be Ala ta Kuma lamɛn, ka son o ma ni ninsondiya ye; nka o kuma te lilin don ka taga yorojan o kono. O be to lanaya ra wagati doonin, nka ni Setana ka o korobo k'a fle doron, o be lanaya dabra. ¹⁴ Simankise minw benbenna naniw ce ra, o koro ye mogo minw ka Ala ta Kuma lamɛn, nka sani wagati do ye se, hamikow, ani naforokow, ani dununa panagbekow be don o jusu ra ka o ta lanaya degu fo ka a cen. A be ke i n'a fo siman min jara ka a den kogobari to. ¹⁵ Ayiwa, simankise minw benbenna dugukolonuman na, o koro ye mogo minw be Ala ta Kuma men ka son a ma ni jusukunuman ye, ani jusukun gbenin, ka to a kan ni kan kelen ye, ka jija fo ka den.»

*Fitinayeelen ta ko
(Marika 4.21-25)*

¹⁶ Yesu k'a fo tunun ko: «Mogo si te fitina mana ka fiye biri a kunna, walama k'a bla lanan jukoro. I be a bla fitinablayoro le ra, janko minw be don bon kono, olugu ye a yeelen ye. ¹⁷ Ayiwa, fen dogonin si te yi, ni min tena yira; gundo si te yi ni min tena bo kene kan. ¹⁸ O le koson, aw ye aw ta lamencogo korosi kosebe; sabu do be min fe ka ban, do were bena di o tigi le ma; nka do te min fe, hali a b'a miiri ko fitini min b'a fe, o bena bosi a ra.»

*Yesu be mogo minw jate a somogow ye
(Matiyu 12.46-50; Marika 3.31-35)*

¹⁹ Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana a fe. Nka jama caya koson, o ma se ka gbara a koro. ²⁰ Mogow ka o ko fo Yesu ye, ko: «I bamuso ni i balemaw be kene ma; o b'a fe ka kuma n'i ye.» ²¹ Yesu ka o mogow jaabi ko: «Minw be Ala ta Kuma lamɛn ka a ke, olugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye.»

*Yesu ka fɔɔɔba lalo baji kan
(Matiyu 8.23-27; Marika 4.35-41)*

²² Lon do, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «An ye taga ba ja do kan!» O donna kurun do kono ka taga. ²³ Ka o tagato to, Yesu sunogora. Doonin kera, fɔɔɔba do barara ka wuri ji kan. Fɔɔɔ tun be ji serira ka don kurun kono, fo kurun tun be jini ka jigi ni o ye ji jukoro. ²⁴ Karamogoden dow gbarara Yesu ra ka a lakunu; o ko: «Matigi, Matigi, an sato fle ji ra!» Yesu wurira ka songo fɔɔɔ ni ji ra; fɔɔɔ ni ji malara, yoro sumana. ²⁵ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «O tuma aw ta lanaya be min le?» Karamogodenw siranna, ka kabakoya fo o ka ke a fo ye jagon ye ko: «E! Nin ce ye mogo suguya juman le ye? A be kuma hali fɔɔɔ ni ji fe, o be a kan mina.»

*Yesu ka jinaw gben ka bo ce do ra Gerasa mara ra
(Matiyu 8.28-34; Marika 5.1-20)*

²⁶ Yesu ni a ta karamogodenw tagara se ba ko, Gerasakaw ta mara ra; o yoro nasinna Galile mara ma. ²⁷ Yesu jigito ka bo kurun kono, o dugu ce do nana Yesu kunben. Jina caman tun be o ce ra; a fari lakolon le tun be yaala kabini wagatijan. A tun te son ka to so kono; a tun be to kaburulo le ra. ²⁸ A ka Yesu ye minke, a ka kule ci ka na ben dugu ma Yesu sen koro ka peren ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bora Ala Korotaninba ra? Ne be i daari, sabari i kana ne toro.» ²⁹ A tun be o fora sabu Yesu tun k'a fo jina ye ko a ye bo ce ra. Jina tun be to k'a ben tuma caman. Mogow

tun be a boro fla siri ni negejoroko ye, ka a sen don nege ra janko a ye to yoro kelen na, nka a tun be o negew bee tigetige; jinaw fana tun be taga ni a ye kongo kono.

³⁰ Yesu ka a jininka ko: «I togo ye di?» A ko: «Ne togo ye ko <Jamaba>»; sabu jina caman le tun b'a ra. ³¹ Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari, a kana olugu bla ka taga toroyoro ra.

³² O y'a soro, lekuruba do tun be domuni kera o yoro ra kuru kere fe. Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari k'a to olugu ye taga don lew ra; Yesu ko o ye bo ka taga. ³³ Jinaw bora ce ra ka taga don lew ra. Lekuru bee girinna ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben baji ra. O bee fagara ji ra. ³⁴ Legbenbagaw ka o ye minke, olugu borira ka taga o fo dugu kono, ani togodaw ra. ³⁵ Mogow bora ko o be taga a fle. O sera Yesu koro tuma min na, jinaw bora ce min na, o ka o siginin ye Yesu koro, derege be a kan na, a pamalora. Siranya ka mogow mina.

³⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw ja na, olugu ka a lakari mogow tow ye. ³⁷ Gerasa mara mogow bee k'a fo Yesu ye ko a ye taga ka bo olugu ta yoro ra, sabu a ko tun ka siranyaba bla o bee ra. Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun kono ka seko ka taga.

³⁸ Yesu sekoto, ce jinatokoro tun ka a daari kosebe ko a y'a to ale ye taga ni a ye. Nka Yesu ka a labla, k'a fo a ye ko: ³⁹ «Seko ka taga i ta somogow fe; Ala ka koba min ke i ye, taga o lakari o ye.» Ce tagara; Yesu ka ko min ke a ye, a ka o lakari dugu yoro bee ra.

*Zayirusi denmuso kunuko ni muso do keneyako
(Matiyu 9.18-26; Marika 5.21-43)*

⁴⁰ Yesu sekora ka na minke, jamaba nana a kunben, sabu o bee tun be a makonona. ⁴¹ Ce do tun be yi, a togo ye ko Zayirusi, ale le tun ye o yoro karanso* kuntigi ye. A nana Yesu fe ka na a kinbiri gban Yesu koro ka a daari ko a ye sabari ka taga ale ta so. ⁴² Sabu denmusionin kelenpe le tun b'a fe, min si tun be san tan ni fla bo; o tun banara fo a be jini ka sa. Ayiwa, Yesu tagato o ce ta so, jama tun ka a lamini fan bee ra fo ka a gbende o ce ra.

⁴³ O y'a soro muso do tun be yi, joribonbana tun be o ra kabini san tan ni fla. A borofenw bee tun banna flakebagaw fe, nka o si ma se ka a keneya. ⁴⁴ A gbarara Yesu ra a ko fe, ka na maga a ta derege dagbolo ra. O yoronin bee a ta joribon lora. ⁴⁵ Yesu ka jininkari ke ko: «Jontigi le magara ne ra?» I n'a fo mogow si ma son ka lo a ra, Piyeri ko: «An karamogo, i m'a ye jama ka i lamini cogo min na fo ka i gbende wa?» ⁴⁶ Yesu ko: «Can lo, nka mogow do koni magara ne ra, sabu ne k'a ye ko sebagaya do bora ne ra.»

⁴⁷ Ayiwa, muso k'a ye ko ale ka min ke ko o lonna minke, a yereyereto nana a kinbiri gban Yesu koro. Kun min na a magara Yesu ta derege ra, ani a keneyara yoronin kelen na cogo min na fana, a ka o bee fo Yesu ye mogow bee ja na. ⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

⁴⁹ Ka Yesu to kuma ra, ce do bora karanso* kuntigi ta so ka na a fo ko: «I denmuso sara, i kana karamogo sege tuun!» ⁵⁰ Yesu ka o kuma men minke, a k'a fo karanso kuntigi ye ko: «I kana siran! La ne ra doron, i denmuso bena wuri!»

⁵¹ O tagara se Zayirusi ta so minke, Yesu ma son mogow si ye don ni a ye bon kono, fo Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ni den face ni a bamuso. ⁵² Mogow bee tun be kasira den su kunna, ani ka kule. Yesu ko: «Aw kana kasi; a

ma sa, a be sunogora le.» ⁵³ Mogow ka ke a logobo ye, sabu o bee tun k'a lon ko den sara yere le. ⁵⁴ Yesu ka den mina a boro ma, k'a fo ni fanga ye ko: «Ne den, i wuri!» ⁵⁵ Den nin kosegira a ma; o yoronin bee, a wurira. Yesu ko o ye domuni di a ma. ⁵⁶ O ko ka den face ni a bamuso kononban. Yesu k'a fo o ye ko kana o ko lakari mogow si ye.

9

Yesu ka karamogodenw ci ka taga waajuri ke (Matiyu 10.5-15; Marika 6.7-13)

¹ O ko, Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla lajen. A ka fanga ni sebagaya di o ma janko o ye se ka jinaw bee gben, ani ka banabagatow keneya. ² A ka o ci ka taga Ala ta masaya ko waajuri ke, ani ka banabagatow keneya. ³ A k'a fo o ye ko: «Aw kana foyi ta ka taga tagama ra: aw kana bere ta, walama boru, walama domunifen, walama wari; aw kana derege fla ta. ⁴ Ni aw jigira lu min konu, aw ye to o lu konu, fo ka taga aw bo o yoro ra. ⁵ Nka ni yoro min mogow ma son ka aw lajigi, aw boto o yoro ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon; o bena ke aw seere ye o mogow kama.» ⁶ Ayiwa, ciradenw bora ka taga duguw ra, ka Kibaro Diman waajuri ke, ka banabagatow keneya fana o yorow bee ra.

Herodi hakiri jagamina Yesu ta ko ra (Matiyu 14.1-12; Marika 6.14-29)

⁷ Ayiwa, ko minw bee tun be kera, jamanatigi Herodi* nana o men; a hakiri jagamina, sabu mogow dow tun b'a fora ko Yuhana Batizerikebaga le kununa ka bo saya ra. ⁸ Dow ko, ko cira Iliya* le nana tuun; dow fana ko, ko folofolo ciraw kelen le kununa. ⁹ Herodi ko: «Yuhana koni, ne ka ale kun tige. Nin kow bee be fora min ta ko ra sisan, o tuma ale ye jon le ye?» O ra, Herodi yere tun b'a fe ka Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma (Matiyu 14.13-21; Marika 6.30-44; Yuhana 6.1-14)

¹⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw* sekora ka na tuma min na, o ka fen o fen ke, o ka o bee lakari a ye. O tuma Yesu wurira ka taga ni o ye o danna dugu do kere fe, min togo ye ko Betisayida.

¹¹ Mogow nana a lon ten minke, o tugura o ko. Yesu ka o mina ka ja; a ka Ala ta Masaya* ko fo o ye. Minw fana tun man kene, a ka olugu keneya.

¹² Ayiwa, tere tun be jini ka ban. A ta karamogoden tan ni fla gbarara a ra k'a fo a ye ko: «Mogow labla janko o ye taga kerefeduguw ra, ani togodaw ra, ka taga siyoro jini, ani domuni; sabu an be kongo le konu yan.» ¹³ Nka Yesu ka o jaabi, ko: «Aw yere ye domuni di o ma!» O k'a fo a ye ko: «Burukun looru ni jegeden fla doron le be an fe. Yala i b'a fe an ye taga domuni san ka na a di nin jama bee ma wa?» ¹⁴ Ce waga looru jogonna le tun be o jama ra. Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Aw ye mogow lasigi mogow bilooru looru.» ¹⁵ Karamogodenw k'a ke ten; o ka jama bee lasigi. ¹⁶ O ko, Yesu ka o burukun looru ni jegeden fla ta, ka a ja korota san fe, ka baraka la Ala ye; o ko, a ka o tigtige ka o di a ta karamogodenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. ¹⁷ Mogow bee ka domuni

* 9:8 9.8 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

ke fɔ ka fa. O kɔ, burukunkurun ni jɛgɛ tɔ minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye.

*Piyeri ko Yesu ye Kisibaga ye
(Matiyu 16.13-28; Marika 8.27-9.1)*

¹⁸ Lon dɔ, Yesu tun bɛ Ala daarira yɔrɔ dɔ ra a danna; a ta karamɔgɔdenw tun bɛ ni a ye. A ka o pininka ko: «Mɔgɔw bɛ ne jatera jɔntigi le ye dɛ?» ¹⁹ O k'a jaabi ko: «Dɔw ko, ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dɔw ko, ko i ye cira Iliya le ye, dɔw fana ko, ko fɔlɔfɔlɔ ciraw dɔ le kununa.»

²⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw dɔ? Aw ta miiriya ra ne ye jɔntigi le ye?» Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min panawoloma.»

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Matiyu 16.20-23; Marika 8.31-33)*

²¹ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbɛleya ko o kana o ko fɔ mɔgɔ si ye. ²² Yesu k'a fɔ o ye fana ko Min kɛra Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tɔɔrɔ kɔsɛbɛ; cɛkɔrɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* bɛna ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka a tere sabanan, a bɛna kunu.

*Mɔgɔ bɛ tugu Yesu ko cogo min na
(Matiyu 16.24-28; Marika 8.34-9.1)*

²³ O kɔ, Yesu k'a fɔ o bɛɛ ye ko: «Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka tugu ne nɔ fɛ, o tigi ka kan ka ban a yɛrɛ ra, k'a ta gbɛngbenyiri ta† lon o lon ka tugu ne kɔ. ²⁴ Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ b'a fɛ k'a nin kisi, o tigi bɛna bɔnɔ a nin na; nka ni mɔgɔ o mɔgɔ ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, o tigi bɛna a nin kisi. ²⁵ Ni mɔgɔ ka dunuɲa bɛɛ sɔrɔ ka taga bɔnɔ a nin na, walama ka a yɛrɛ halaki, o tuma dunuɲasɔrɔ ka mun le ɲa o tigi ye? ²⁶ O le kosɔn ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fɔ, Min kɛra Adamaden ye*, ni o nana don a ta nɔɔrɔ ra, ani a Fa Ala ni meleke saninmanw ta nɔɔrɔ, ale fana bɛna maroya k'a fɔ ko o tigi ye ale ta ye. ²⁷ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw bɛ yan bi, o dɔw tɛna sa fiyewu, fɔ o ye Ala ta Masaya* nato ye.»

*Yesu nɔɔrɔ yirara karamɔgɔdenw na
(Matiyu 17.1-8; Marika 9.2-8)*

²⁸ Ayiwa, tere seegi ɲɔgɔn tɛmenin kɔ, Yesu tagara ni Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ye kuru dɔ kan ka taga Ala daari. ²⁹ Ka Yesu to Aladaari ra, a ɲada cogoya yɛlɛmana, a ta faniw yɛlɛmana ka gbɛ pepe. ³⁰ Cɛ fla nana kɛ kuma ye ni Yesu ye; o tun ye cira Musa ni cira Iliya ye. ³¹ Olugu mɔgɔ fla nɔɔrɔman tun nana; Yesu tun ka kan ka taga Zeruzalɛmu ka taga Ala sago kɛ, ka sa cogo min na, o tun bɛ kumana ni Yesu ye o kow le ra. ³² O y'a sɔrɔ Piyeri ni a tɔɲɔgɔnw tun sunɔgɔra. O nana kunu minke, o ka Yesu ni o cɛ fla nɔɔrɔman ye. ³³ O cɛ fla nana kɛ taga ye tuma min na ka bɔ Yesu kɔrɔ, Piyeri ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, an nana yan minke, o ɲana dɛ! A to an ye fanibon saba lɔ: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» Piyeri kɔni tun ka o kuma fɔ a yɛrɛ kun fɛ le. ³⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba dɔ nana o bɛɛ datugu. Piyeri ni a tɔɲɔgɔnw k'a ye ko sankaba ka olugu datugu minke, o siranna. ³⁵ Kumakan dɔ bɔra sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dɛncɛ panawolomanin ye; aw y'a lamɛn!» ³⁶ O kuma

† 9:23 9.23 Ka gbɛngbenyiri ta, o kɔrɔ ye ka son tɔɔrɔ bɛɛ ma, ka son hali saya yɛrɛ ma.

fɔnin kɔ, karamɔɔɔdenw ma mɔɔɔ si ye ni Yesu kelen tɛ. O bɛɛ jera o ko kan; o wagati ra, o tun ka ko minw ye, o ma sɔn ka o lakari mɔɔɔ si ye.

Yesu ka den jinatɔ dɔ kenɛya
(Matiyu 17.14-18; Marika 9.14-27)

³⁷ O lon dugusagbɛ, Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw jigira ka bɔ kuru kan minke, jamaba nana o kunbɛn. ³⁸ O jama cɛ ra, cɛ dɔ kumana ni fanga ye ko: «An karamɔɔɔ, ne bɛ i daari, sabari ka ne dence fle! A kelenpe le bɛ ne fɛ! ³⁹ Jina dɔ le b'a ra, ni o jina ka a mina wagati min na, a bɛ kule ci, jina bɛ a yuguyugu ni fanga ye, a da bɛ kanga bɔ, a b'a tɔɔɔ kosebɛ ka sɔɔɔ ka a bla. ⁴⁰ Ne ka i ta karamɔɔɔdenw daari ko o ye o jina gbɛn, nka o ma se.» ⁴¹ Yesu ko: «Aw mɔɔɔjugu lanabariw, ne bɛna to ni aw ye fɔ tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bɛna aw ta kow sɔnmɛna fɔ ka taga se wagati juman le?» A ko cɛ ma ko: «Na ni i dence ye yan.» ⁴² Den surunyara Yesu ra minke, jina k'a yuguyugu ni fanga ye ka a firi dugu ma. O tuma Yesu sɔngɔra jina ra, ko a ye bɔ den na; a ka den kenɛya k'a di a face ma. ⁴³ Mɔɔɔ minw tun bɛ o yɔɔɔ ra, o bɛɛ kabakoyara kosebɛ Ala ta sebagaya kosɔn.

Yesu k'a ta saya ko fɔ tuun
(Matiyu 17.22-23; Marika 9.30-32)

O mɔɔɔw tun ninsondiyara, fɔ ka o kɔnɔnɔban Yesu ta kokɛninw kosɔn. Yesu ka o ye minke, a k'a fɔ a ta karamɔɔɔdenw ye ko: ⁴⁴ «Aw ye aw toro malɔ ka nin kuma lamɛn ka ja: Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna o mina, ka a don mɔɔɔw boro.» ⁴⁵ Nka karamɔɔɔdenw tun ma o kuma kɔɔɔ lon. O kuma kɔɔɔ tun dogora o ma, janko o kana a faamu. O fana tun bɛ siranna ka Yesu jininka kuma kɔɔɔ ra.

Mɔɔɔ min ye namɔɔɔ ye Ala fɛ
(Matiyu 18.1-5; Marika 9.33-37)

⁴⁶ Ayiwa, sɔsɔri dɔ nana wuri karamɔɔɔdenw cɛ ra, ko jɔntigi le ye olugu ra namɔɔɔ ye. ⁴⁷ Yesu ka o ta miiriya lon minke, a ka denfitini dɔ ta ka a lɔ a yɛɛ kɔɔɔ. ⁴⁸ A ko karamɔɔɔdenw ma ko: «Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka nin denfitini mina ka ja ne tɔɔɔ kosɔn, o tigi ka ne yɛɛ le mina ka ja. Ni mɔɔɔ o mɔɔɔ fana ka ne mina ka ja, min ka ne ci, o tigi ka o le mina ka ja. Ni mɔɔɔ min ka a yɛɛ kɛ aw bɛɛ ra fitini ye, o tigi le ye namɔɔɔ ye.»

An juguw ani an jinw ye
(Marika 9.38-40)

⁴⁹ Yuhana k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɔɔ, an ka cɛ dɔ ye, a bɛ jinaw gbɛna ka bɔ mɔɔɔw ra i tɔɔɔ baraka ra; an ka a bari o ra, sabu a tɛ ni an ye.» ⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Aw kana a bari o ra! Sabu ni mɔɔɔ min tɛ aw jugu ye, o tigi ye aw jin le ye.»

Samari dugumɔɔɔw ma sɔn Yesu ma

⁵¹ Ayiwa, Yesu bɔwagati dunyɛna ra ka taga Ala fɛ, o wagati surunyara minke, a k'a latige ko ni a ka kɛ cogo o cogo, ale ka kan ka taga Zeruzalɛmu. ⁵² Nka sani a ye sira ta, a ka ciraden dɔw ci ka taga a ja fɛ. O ciradenw tagara se Samari dugu dɔ ra. O ka o dugumɔɔɔw daari ko o ye jatigiya di olugu ma Yesu ye. ⁵³ Nka o dugumɔɔɔw ma sɔn Yesu ye jigi olugu fɛ sabu a bɛ tagara Zeruzalɛmu le. ⁵⁴ Yakuba ni Yuhana ka o mɛn minke, olugu dimina. O ko Yesu ma ko: «Matigi, i tɛ a to an ye tasuma lajigi ka bɔ san fɛ ka o bɛɛ halaki wa?» ⁵⁵ Yesu ka a ja munu ka sɔngɔ Yakuba ni Yuhana

ra. A ko o ma ko: «Jusu suguya min be aw ra, aw ma o lon de!» ⁵⁶ Min kera Adamaden ye*, ale ma na mɔgow halakiyɔɔ ra, a nana ka na o kisi le!» O temena o dugu kan ka taga dugu dɔ were ra.

Karamɔgɔdenya ni a tɔɔɔ
(Matiyu 8.19-22)

⁵⁷ O tagatɔ sira kan, mɔgo dɔ ko Yesu ma ko: «Matigi, ne b'a fe ka tugu i ko, ni i be taga yɔɔ o yɔɔ.» ⁵⁸ Yesu k'a jaabi ko: «I k'a lon ko dinga be kongowuruw fe, naga fana be kononinw fe, nka Min kera Adamaden ye*, yɔɔ si te o fe a be se k'a yere laganfiya yɔɔ min na de!»

⁵⁹ Yesu k'a fo mɔgo were ye ko: «Tugu ne ko!» Ale ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don folo!» ⁶⁰ Yesu ko a ma ko: «A to suw yere ye o ta suw don. Ele ye taga Ala ta Masaya* ko waajuri ke.»

⁶¹ Dɔ were ko Yesu ma tuun ko: «Matigi, ne koni b'a fe ka tugu i ko, nka a to ne ye taga sara ne ta somɔgow ra folo.» ⁶² Yesu ko ale ma ko: «Mɔgo o mɔgo be misidaba mina, k'a ko fe, o tigi te Ala ta Masaya* baara ja.»

10

Yesu ka karamɔgɔden biwolonfla ni fla ci

¹ Ayiwa, o ko fe, Yesu ka karamɔgɔden biwolonfla ni fla were wele ka o ci a yere ja, mɔgo fla fla. A yere tun bena se dugu o dugu ra, ani yɔɔ o yɔɔ ra, a ka o bla ka taga o yɔɔw be ra. ² A ko o ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dɔgo. Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige. ³ Ayiwa, aw ye taga. Ne be aw ci ka taga, i ko sagadennin minw be taga waraw ce ra. ⁴ Aw kana wari bla aw yere kun, aw kana bɔɔ ta, walama sanbaraw; aw kana mɔgo si fo sira ra. ⁵ Ni aw ka don lu o lu ra, aw ye o lu mɔgow fo folo, ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ⁶ Ni i y'a sɔɔ ko heramɔgo be o lu konɔ, o tuma o tigi bena aw ta fori dugawu sɔɔ. Ni o te, aw ta fori dugawu bena to aw yere kan. ⁷ Ni lu min mɔgow ka sɔn aw ma, aw ye to o lu le konɔ. Ni o ka domunifen min di aw ma, aw ye o domu. Ni o ka minnifen min di aw ma, aw ye o min, sabu baarden ka kan ni a ta sara ye. Aw kana aw ta jatigiya yelema. ⁸ Ni aw ka don dugu o dugu konɔ, ni o ka sɔn aw ma ka na domunifen o domunifen sigi aw kɔɔ, aw ye o domu. ⁹ Banabagatɔ minw be o dugu konɔ, aw ye o kenya. Aw y'a fo mɔgow ye ko: «Ala ta Masaya* wagati surunyara aw ra.» ¹⁰ Nka ni aw donna dugu o dugu konɔ, ni o mɔgow ma sɔn aw ma, aw ye taga lo sira kan k'a fo o ye ko: ¹¹ «Hali aw ta dugu buguri min be anw sen na, anw be o gbongbon ka bo an sen na ka a to aw kan. Nka o be n'a ta, aw ka kan k'a lon ko Ala ta Masaya* surunyara aw ra.»

¹² «Ne b'a fo aw ye ko kiti lon na, Sodomu* dugumɔgow ta kiti belen bena nɔgya ka teme o dugumɔgow ta kan.»

Yesu ka dugu dɔw mafiyenya
(Matiyu 11.20-24)

¹³ Yesu ko: «Korazenkaw, bɔɔ bena aw sɔɔ! Betisayidakaw, bɔɔ bena aw sɔɔ! Sabu kabako minw kera aw fe yan, ni o jɔgon tun kera Tiri, walama Sidon†, olugu tun bena nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan,

* **10:12** 10.12 Sodomu dugumɔgow ta juguya koson folofolo, Ala tun ka o be faga ni tasuma ni kiribi ye (Damina 19.24-28). † **10:13** 10.13 Tiri ni Sidon dugumɔgow tun ye siya were mɔgow ye, minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

ka borofani don o yere ra, ka sigi bugurigbe ra. ¹⁴ O le koson, kiti lon na, Tirikaw, ani Sidonkaw ta kiti belen bena nogoya ka teme aw ta kan. ¹⁵ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bena bonya ka se fo sankolo ma wa? Fiyewu! A bena jigi le ka se fo jahanama kon.»

¹⁶ Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ni mogo min ka aw lamen, o tigi ka ne le lamen; ni mogo min banna aw ra, o tigi banna ne le ra; ni mogo min banna ne ra, o tigi banna ne cibaga le ra.»

Karamogodenw kosegira ka na

¹⁷ Ayiwa, karamogoden biwolonfla ni fla tagara, ka kosegi ka na, o jusu diyaninba; o ko Yesu ma ko: «Matigi, i togo baraka ra, hali jinaw be siran an na; ni an ka min fo, o be o ke.» ¹⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Can lo, ne tun be Setana boti yera sankolo ra ka ben i ko san be manamana ka jigi cogo min na. ¹⁹ Ayiwa, ne ka se di aw ma, ko aw ye tagama saw ni bundeninw kan, ka jugu Setana ta sebayaw be dondon ni aw sen ye; kojugu si tena aw soro. ²⁰ Nka o be n'a ta, aw kana pagari ko jinaw be siran aw na ka aw kan mina; aw togo min sebera sankolo ra, aw ye pagari o le ra.»

Yesu pagarira a ta karamogodenw koson (Matiyu 11.25-27; 13.16-17)

²¹ O wagati yere ra, Nin Saninman* ka Yesu jusu fa pagari ra; a ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo tigi, ne be baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunupa hakiritigiw, ani a kolonbagaw ma, k'a yira denmisenw na; can lo, ne Fa Ala, sabu o le diyara i ye.»

²² Yesu ko: «Ne Fa ka fen bee labla ne ye. Mogo si te Dence lon ni Fa Ala te, mogo si fana te Fa Ala lon ni Dence te, ani ni Dence b'a fe k'a yira mogo min na.»

²³ O ko, a k'a na munu a ta karamogodenw fan fe, k'a fo olugu ye o danna, ko: «Aw na be min na, ni mogo minw ka o ye, olugu ta pana. ²⁴ Sabu ne b'a fo aw ye ko aw be min yera, cira caman, ani masace caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

Samarikace mogojuman ta ko

²⁵ Ayiwa, sariya karamogoba do tun b'a fe ka Yesu korobo; a wurira ka lo ka Yesu jininka ko: «An karamogo, ne ka kan ka mun le ke ka panamanya banbari soro?» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Mun le sebera Ala ta sariya* ra? Ele ka a karan k'a faamu cogo di?» ²⁷ A ka Yesu jaabi ko: «A sebera ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i baraka bee, ani i ta miiriya bee, ani ka i mogojogon kanu i ko i yere.» » ²⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «I ka min fo, o pana; o sira tagama, i be kisi.»

²⁹ Nka ce tun b'a fe ka jo di a yere ma minke, a ko Yesu ma ko: «Jon le ye ne mogojogon ye?»

³⁰ Yesu ka a jaabi ni talen do ye; a ko: «Ce do le tun bora Zeruzalemu, a be tagara Zeriko. Benkannikebaga dow benna a kan sira ra; o ka a bororafenw bee bosi a ra, ka a bugo ka a mandimi, ka taga ka a lanin to sayi ni panamanya ce. ³¹ A nana ke ko sarakalasebaga* do tun be temena o sira kelen fe; ale nana se ce mandiminin lanin ma, a k'a ye, nka a temena a koru ka taga. ³² Alabatoso baaraden do fana nana teme o sira kelen fe. A nana ce lanin ye, nka a temena a koru ka taga. ³³ Ayiwa, Samarika do dugutagato nana teme o sira kelen fe; ale ka ce ye minke, a hina donna a

ra. ³⁴ A gbarara a ra, ka a ta joriw flake, ka turu ni duven mun o ra ka o siri. O ko, a ka a ta ka a la a yere ta fali kan, ka taga ni a ye lonanjigibon do ra, ka a janto a ra. ³⁵ Dugu gbera minke, a ka bonsara bo k'a di bontigi ma k'a fo a ye ko: <I janto nin ce ra; ni wariko o wariko ka bo a ra ka teme nin kan, ne sekoto bena o sara.> »

³⁶ Ayiwa, Yesu ka ce jininka ko: «Ele ta miiriya ra o, nin mogo saba ra, juman le ka a yere ke ce mandiminin mogogogon ye?» ³⁷ Ce ka Yesu jaabi ko: «Min hinara a ra k'a ta ka taga a flake, o le ka a yere ke a mogogogon ye.» Yesu ko: «Taga, ele fana ye o jogon ke!»

Yesu tagara Mariti ni Mariyamu ta so

³⁸ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw tun be sira kan ka taga Zeruzalemu. O tagara don dugu do konso; muso do tun be o dugu konso min togo tun ye ko Mariti. Ale ka Yesu ni a ta karamogodenw lajigi a ta so. ³⁹ Mariti dogomuso do tun be yi, o togo tun ye ko Mariyamu. Mariyamu tagara sigi Matigi Yesu koro ka to ka a ta kumaw lamena. ⁴⁰ O y'a soro Mariti kelen jagbannin tun be baara ra bon konso. Mariti nana gbara Matigi Yesu ra k'a fo a ye ko: «Matigi, ne dogomuso ka ne kelen to baara ra tan, i te o jate wa? A fo a ye ko a ye ne dema.» ⁴¹ Nka Matigi ka a jaabi ko: «Mariti, Mariti, ele be hamina, ka i yere jagban ni ko caman ye. ⁴² Nka nafa be fen kelenpe le ra. Mariyamu ka fenuman yere le janawoloma; mogo si tena se ka o bosi a ra.»

11

Ala daaricogo

(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

¹ Lon do, Yesu tun be Ala daarira yoro do ra. A banna tuma min na, a ta karamogoden do k'a fo a ye ko: «Matigi, an karan Aladaari ra i ko Yuhana ka a ta karamogodenw karan cogo min na.» ² Yesu k'a fo o ye ko: «Ni aw b'a fe ka Ala daari, aw y'a fo ko:

An Fa Ala, i togo saninman ye bonya mogo bee fe.
I ta Masaya* ye na.

³ An ta lon o lon domuni di an ma.

⁴ An ta jurumunw yafa an ma, sabu an fana be yafa an haketabagaw ma. I kana fo Setana ye an nege ka an bla kojugu ra.»

⁵ Ayiwa, a ko karamogodenw ma ko: «Ni aw do wurira su cemance ra ka taga aw terice do fe ka taga a ta da gbasi k'a fo a ye ko: <Ne terice, wuri ka burukun saba di ne ma, ⁶ sabu ne terice do bora dugu do ra ka na ne fe, nka domuni foyi te ne fe k'a di a ma.> ⁷ I terice be se ka to bon konso k'a fo ko: <Ce, i kana ne toro sa! Ne ka ne ta da sogo ka ban, ne ni ne ta denw bee lanin lo ka ban. Ne te se ka wuri ka domuni di i ma.> ⁸ O bee n'a ta, ne b'a fo aw ye ko hali ni a ma wuri ka buru di a ma o ta teriya koson, ni a k'a jagban kosebe, a bena wuri; a mako be fen o fen na, a bena o bee di a ma.

⁹ «O koson ne b'a fo aw ye ko: Aw ye daariri ke, a bena di aw ma; aw ye jinini ke, aw bena a ye; aw ye da gbasi, da bena yele aw ye. ¹⁰ Sabu ni mogo o mogo ka fen daari, o tigi bena o soro; ni mogo min ka fen pini, o tigi bena o ye; ni mogo min ka da gbasi, da bena yele o tigi ye. ¹¹ Face juman le be aw ce ra, ko ni a den ko a be jege fe, a be sa mina k'a di a ma?

¹² Walama ni den ko sisefan, a be bundenin mina k'a di a ma? ¹³ Ayiwa,

aw minw ka jugu, ni aw be fenɲuman lɔn k'a di aw denw ma, aw ma la a ra ko Fa Ala min be sankolo ra ko ale be se ka Nin Saninman* di a daaribagaw ma fo ka teme aw ta diri ɲogɔn kan wa?»

Yesu ta fanga ma bo Setana ra
(Matiyu 12.22-30; Marika 3.22-27)

¹⁴ Lon do, Yesu tun be jina gbenna ka bo ce do ra; o jina tun ka o ce ke bobo ye. Jina bora minke, bobo ka ke kuma ye; jama bee kabakoyara. ¹⁵ Nka mogo dow tun b'a fora ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta se bagaya le ye.»

¹⁶ Dow fana tun b'a fe ka Yesu korobo; o ko a ye tagamasiyen do yira olugu ra, min b'a yira ko a bora Ala ra. ¹⁷ Nka Yesu tun ka o mogow ta miirya lon; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mogow ka taran ka ɲogon kere, o masaya be halaki, a bonw be benben ɲogon kan. ¹⁸ Ayiwa, ni Setana ka a yere ɲenɲogonw kere, a ta masaya te se ka laban. Aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba Setana baraka le ra. ¹⁹ Ayiwa, ni ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba le baraka ra, o tuma, aw yere ta mogow, olugu be o gbenna jon baraka le ra? Aw yere ta mogow le bena o kuma ben aw kan. ²⁰ Nka i n'a fo ne be jinaw gbenna ni Ala ta se bagaya le ye, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fo aw ma.

²¹ «Ce barakaman min be a ta lu korosi ni kerekeminanw ye a boro, mogo si te se ka maga o tigi borofen na de! ²² Nka ni mogo were nana, min baraka ka bon ni ale ta ye, ni o benna a kan ka se a ra, o tuma a jigi tun be a ta kerekeminan minw kan, a be o bee bosi a ra, ka a borofenw mina ka o tarantaran mogow ra.

²³ «Ayiwa, ni mogo min te ne fe, o tigi ye ne jugu le ye. Ni min te ne demena ka a lajen, o tigi b'a yeregera le.»

Jina min sekora ka na
(Matiyu 12.43-45)

²⁴ Yesu ko: «Ni jina ka bo mogo do ra, o jina be taga yaalayaala kongo kono ka laganfiyayoro jini, nka a te laganfiyayoro soro; a b'a fo ko: «Ne bena seko ka taga ne boyorokoro ra.» ²⁵ A be seko o tigi fe, ka na a soro o tigi jusukun be i ko bon min kono flanna k'a gbe, ka laben ka na. ²⁶ O tuma a be taga jina wolonfla were jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; o bee bena don o tigi ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka teme a cogokoro kan. Ayiwa, bi mogowjuguw ta bena ke ten le.»

Mogo minw ta pana

²⁷ Ka Yesu to kuma ra, muso do tora jama ra ka a kan korota k'a fo Yesu ma ko: «Muso min ka ele kono ta fo ka na i woro, ka sin di i ma, o muso ta pana Ala fe de!» ²⁸ Yesu ka muso jaabi ko: «Mogo minw be Ala ta Kuma lamɛn ka son k'a ke, olugu ta le pana Ala fe.»

Yunusu ta ko tagamasiyen
(Matiyu 12.38-42)

²⁹ Jama nana caya Yesu koro; a k'a fo o ye ko: «Bi mogow kewale ka jugu. O be tagamasiyen le jinina; nka tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te. ³⁰ Sabu cira Yunusu kera tagamasiyen ye Ninivekaw fe cogo min na, Min kera Adamaden ye*, ale fana bena ke tagamasiyen ye bi mogow fe o cogo kelen le ra. ³¹ Kiti lon na, Seba jamana masamuso bena wuri ka aw bi mogow jaraki, sabu ale bora fo dununa kun

dɔ ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamɛn. A bɛna aw bi mɔgɔw jaraki sabu mɔgɔ dɔ bɛ yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw tɛ o lamɛnna. ³² Kiti lon na, Ninivekaw fana bɛna wuri ka aw bi mɔgɔw jaraki, sabu cira Yunusu ka waajuri kɛ minke, o nimisara ka o jogo yelema. A bɛna aw bi mɔgɔw jaraki, sabu mɔgɔ dɔ bɛ yan min ka bon ni cira Yunusu ye, nka aw tɛ o lamɛnna.»

*Naden ye farikolo yeelen ye
(Matiyu 5.15; 6.22-23)*

³³ Ayiwa, Yesu ko: «Mɔgɔ si tɛ fitina mana ka a dogo, walama ka fiye biri a kunna. A bɛ a bla fitinablayɔrɔ le ra, janko minw bɛ don bon na, olugu ye a yeelen ye. ³⁴ Mɔgɔ naden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i naden ka ni, i fari yɔrɔ bɛɛ bɛ kɛ yeelen na. Nka ni i naden man ni, i fari yɔrɔ bɛɛ le bɛ kɛ dibi ra. ³⁵ O kosɔn, aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi aw ta yeelen kana na ban ka kɛ dibi ye. ³⁶ Ni mɔgɔ fari bɛɛ kɛra yeelen na, ni dibi tɛ a yɔrɔ si ra, o tuma yɔrɔ bɛɛ bɛna kɛ yeelen ye, i n'a fɔ fitina bɛ mana ka yeelen bɔ cogo min na.»

*Yesu ka Farisiw ni sariya karamɔgɔw jaraki
(Matiyu 23.1-36; Marika 12.38-40)*

³⁷ Yesu bannin kɔ o kumaw ra, Farisice dɔ ka a wele ko a ye taga domuni kɛ ale ta so. Yesu tagara sigi domuni na. ³⁸ Yesu tun ma a tɛgɛ ko Farisiw* ta tegekocogo ra ka sɔrɔ ka domuni kɛ minke, o ka Farisice kabakoya. ³⁹ O ra, Matigi Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw Farisiw, aw bɛ jifiye ni minanw kenɛmayɔrɔw ko k'a gbɛ, k'a sɔrɔ aw kɔnɔnɔyɔrɔ fanin lo tɔrɔri ni juguya ra. ⁴⁰ Nalomanw flɛ! Min ka kenɛmayɔrɔ dan, o kelen le ma kɔnɔnɔyɔrɔ fana dan wa? ⁴¹ Aw ye juguya bɔ aw jusukun na, ka fagantanw sɔn; o le ye saninyari sira ye.»

⁴² «Nka bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu aw bɛ aw ta nanko flaburumisɛnw bɛɛ kelen kelen yaga bɔ; nka min ye terenninya ye, ani Ala ta kanuya, aw bɛ o to kɔ fɛ. Aw tun ka kan ka kɔn o le ma, ka ko tɔw fana kɛ ka fara o kan.»

⁴³ «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu karansow kɔnɔ, sigiyɔrɔnumanw le ka di aw ye; aw b'a fɛ mɔgɔ tɔw le ye aw fɔ jamayɔrɔw ra. ⁴⁴ Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu aw bɛ i ko kaburu dogonin. Mɔgɔ bɛna tagama a kan, i t'a lon ko kaburu lo.»

⁴⁵ Ayiwa, sariya karamɔgoba dɔ ko a ma ko: «An karamɔgɔ, i ka nin kuma min fɔ tan, i bɛ anw fana le dɔgɔyara dɛ!» ⁴⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Bɔnɔ bɛna aw fana sɔrɔ, aw sariya karamɔgɔbaw kɔni! Sabu doni minw ta ka gbɛlen, aw bɛ o le la mɔgɔw kun na; k'a sɔrɔ aw yɛrɛ tɛ sɔn ka hali aw borokanden kelen maga a ra ka o demɛ dɔnɔn!

⁴⁷ «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Sabu aw bɛ ciraw ta kaburuw lo, k'a sɔrɔ aw bɛmaw le ka o faga. ⁴⁸ O ra, aw kɛra aw yɛrɛ seerew ye, ko aw sɔnna aw bɛmaw ta kɛwalejuguw ma. Aw bɛmaw ka ciraw faga, aw bɛ o ta kaburuw lo.»

⁴⁹ «O le kosɔn, Ala ni a ta hakiritigiya tun k'a fɔ ko: <Ne bɛna ciraw ci o fɛ, ani ciradenw*. O bɛna dɔw faga, ka dɔw tɔrɔrɔ.> ⁵⁰ O kosɔn o ka cira o cira faga, kabini dunɔɔa danwagati ra, Ala bɛna bi mɔgɔw jininka o bɛɛ kelen kelen fagako ra, ⁵¹ ka a damina Abila* fagari ra, ka taga a bla fɔ Jakariya ta fagari ma; o ka ale borito faga sarakajenifen* ni Alabatoso

* 11:51 11.51 Abila: Dow b'a fɔ ko Abeli.

yɔrɔ saninman* cɛ. Can ra, ne b'a fɔ aw ye, ko Ala bɛna bi mɔgɔw jɛninka o bɛɛ ra.

⁵² «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw sariya karamɔgɔbaw! Aw ka lɔnniya donda ta lakile ta. Aw yɛrɛ ma don, minw fana b'a fɛ ka don, aw bɛ olugu bari ka don.»

⁵³ Ayiwa, o kumaw bɛɛ kɔ, Yesu bɔra o yɔrɔ ra ka taga. Sariya karamɔgɔw, ani Farisiw ka jɛninkari gban a ra, ka a darabɔ cogo bɛɛ ra janko a ye kuma. ⁵⁴ O tun b'a fɛ ka a to a ye kuma bɛnbari dɔ fɔ, janko olugu ye a minasababu sɔrɔ.

12

Farisiw ta flankafuya (Matiyu 10.26-27)

¹ Ayiwa, o wagati ra, mɔgɔ caman nana lajɛn Yesu kɔrɔ. O cayakojuɔ fɛ fɔ o tun bɛ yelenyelen jɔgɔn sen kan. O tun bɛ mɔgɔ waga dama dama bɔ. Yesu k'a damina ka a ta karamɔgɔdenw karan fɔlɔ, k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi Farisiw* ta burufunufen na: o ye flankafuya le ye. ² Sabu fɛn dogonin si tɛ yi, ni min tena yira; gundo si tɛ yi, ni min tena lɔn. ³ O kosɔn, ni aw ka fɛn o fɛn dogo k'a fɔ mɔgɔw ye su fɛ, dibi ra, o bɛna mɛn tere fɛ kɛnɛ kan; ni aw ka fɛn o fɛn nɔnɔnɔnɔ mɔgɔ dɔ toro kɔrɔ bon kɔnɔ aw kelen na, dɔ bɛna pɛrɛn ka o fɔ kɛnɛ ma bon san fɛ.»

Mɔgɔ ka kan ka siran Ala ja (Matiyu 10.28-31)

⁴ Yesu ko: «Ne teriw, ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ minw bɛ mɔgɔ faga ka farikolo dɔrɔn halaki, aw kana siran olugu ja. ⁵ Aw ka kan ka siran min ja, o flɛ: Ala min bɛ se ka saya lase aw ma, o kɔ fɛ ka aw firi jahanama kɔnɔ fana, can ra, ne b'a fɔ aw ye ko aw ka kan ka siran ale le ja.

⁶ «Yala aw tɛ kɔnɔnin looru fiyeere tama fla dɔrɔn wa? K'a sɔrɔ Ala hakiri bɛ o bɛɛ kelen kelen na. ⁷ Aw kɔni, hali aw kunsigiw bɛɛ jateda lɔnnin lo Ala fɛ. O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa bɛ aw ra ka tɛmɛ hali kɔnɔnin caman kan!»

Ka sɔn walama ka ban Yesu ra (Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Yesu ko: «Ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka sɔn k'a fɔ mɔgɔw ja na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, Min kɛra Adamaden ye*, o fana bɛna a fɔ Ala ta mɛlɛkɛw ja na ko o tigi ye ale ta ye. ⁹ Nka ni mɔgɔ min ma sɔn k'a fɔ mɔgɔw ja na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana bɛna a fɔ Ala ta mɛlɛkɛw ja na ko o tigi tɛ ne ta mɔgɔ ye.

¹⁰ «Ayiwa, Min kɛra Adamaden ye, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kumajugu fɔ o ma, o tigi bɛna o jurumun yafa sɔrɔ; nka ni mɔgɔ min ka Nin Saninman* tɔgɔ cɛn, o jurumun tɛ yafa o tigi ma fiyewu.

¹¹ «Ni o ka aw mina ko o bɛ taga kiti tige aw kan karansow* kɔnɔ, ani jamana jɛmɔgɔw fɛ, ani kititigɛbagaw fɛ, aw bɛna kuma minw fɔ o yɔrɔ ra ka jo sɔrɔ, ka bɔsi, aw kana hami o ra. ¹² Sabu aw ka kan ka kuma minw fɔ, o wagati yɛrɛ ra Nin Saninman yɛrɛ le bɛna o kumaw yira aw ra.»

Naforotigi hakirintan ta ko

¹³ Ɔe dɔ tora jama ra k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɔ, a fɔ ne kɔrɔce ye ko an faɛe ka cɛn min to an ye, ko a ye o taran ka ne ninyɔrɔ di ne ma.» ¹⁴ Yesu ka o cɛ jaabi ko: «Ɔe, jɔn le ka ne sigi ka ne ke aw ta kojaw kititigebaga ye, walama ka ke aw ta cɛn taranbaga ye?» ¹⁵ O ko, Yesu ko jama ma ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw ye aw yere mina naforo kanurɔɔnya ma, sabu hali ni mɔɔ ta naforo ka caya cogo o cogo, o te se k'a to i ye janamanya sɔrɔ dɛ!»

¹⁶ Yesu ka o kuma jayira o ra ni talen dɔ ye. A ko: «Ɔe naforotigi dɔ ta sɛnefenw tun jana a fe kosɛbe, ¹⁷ fɔ a ka ke a jate mina ye a yere kɔnɔ ko: <Ne bɛna mun le ke sa? Simanmarayɔrɔ te ne fe!> ¹⁸ A miirira, ka na a fɔ ko: <Ne bɛna ne ta bondow ci, ka belebelebaba dɔw lɔ, ka ne ta simanw ni ne ta borofenw bɛɛ mara o kɔnɔ. ¹⁹ O tuma ne bɛna a fɔ ne yere kɔnɔ ko: Aa, cɛ, i yere jasuma sisan, fɛn caman maranin bɛ i ye fɔ san caman; o ra, domuni ke ka fa, ka min ka fa, ka i yere janagbɛ.> ²⁰ Nka Ala ko a ma ko: <Naloman! Bi su nin na yere, i nin bɛna mina i ra. I ka fɛn minw lajɛn i yere ye, o bɛna ke jɔn ta le ye sa?> » ²¹ O ko, Yesu ko: «Mɔɔ min bɛ naforo lajɛn a yere ye dunupa ra, k'a sɔrɔ foyi t'a fe Ala tan fan fe, o tigi ta bɛ ten le.»

Dunupafɛnw ta hami
(Matiyu 6.25-34)

²² Ayiwa, o ko, Yesu ko a ta karamɔɔɔdenw ma ko: «O kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko aw kana hami aw baroko ra, ko aw bɛna mun domu, aw bɛna mun min; walama aw farikolo ko ra, ko aw bɛna fiyerebɔ sɔrɔ cogo di. ²³ Sabu si nafa ka bon ka tɛmɛ domuni kan, farikolo fana nafa ka bon ka tɛmɛ fiyerebɔ kan.

²⁴ «Ayiwa, aw ye kankanw fle ke! O kɔnɔw tɛ sɛne ke, o tɛ siman tige, bondo tɛ o fe, simanmarayɔrɔ tɛ o fe fana; nka Ala bɛ o baro. K'a sɔrɔ aw ka fisa ni o kɔnɔw ye pewu! ²⁵ Aw ra jɔntigi le bɛ se ka hali dɔɔnin fara a si kan hami fe? ²⁶ Ni aw tɛ se ka hali o fɛn fitini jɔɔɔnna ke, o tuma mun na aw bɛ hami ko tɔw ra? ²⁷ Aw ye binfiyerenw wuricogo fle; o tɛ baara ke, o tɛ jese dan k'a ke fani ye. Nka ne b'a fɔ aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bɛɛ, a ma fani si don min cɛna ka o binfiyeren kelen cɛna bɔ. ²⁸ Ayiwa, bin min bɛ kongo kɔnɔ bi, k'a sɔrɔ sini tasma bɛna a jeni, ni Ala bɛ o cɛna tan, yala a tena aw fiyerebɔ ka tɛmɛ o kan wa? Aw ta lanaya ka dɔɔɔ dɛ!»

²⁹ «Ayiwa, aw kana hami tuma bɛɛ ka aw hakiri jagami ko aw bɛna mun domu, walama aw bɛna mun min. ³⁰ Sabu Alalɔnbariw bɛ bori o fɛnw bɛɛ le ko. Nka aw Fa Ala k'a lɔn ko aw mako o fɛnw na. ³¹ Aw ye jija ka ale ta Masaya* le jini. Ni o kera, Ala bɛna o fɛn tɔw di aw ma, ka fara o kan.»

Naforo min tɛ ban
(Matiyu 6.19-21)

³² Yesu ko: «Aw kana siran, ne ta sagakurunin; sabu aw ko diyara aw Fa Ala ye, o le kosɔn, a ka aw don a ta Masaya* ra. ³³ Aw ye aw borofenw fiyeere ka mɔɔ tɔw sɔn ni o wari ye. Aw ye naforomarayɔrɔ ke aw yere ja sankolo ra, naforomarayɔrɔ min tɛ se ka cɛn; ka naforo mara aw yere ye sankolo ra, naforo min tɛ se ka ban, sonw tena a sɔrɔ ka a sonya, tumu fana tena don a ra yi. ³⁴ Sabu i ta naforo bɛ yɔrɔ min na, i jusukun ta miiriya fana bɛ o yɔrɔ le kan.»

Ka laben ka Yesu makɔnɔ

³⁵ Yesu ko a lamɛnɓagaw ma ko: «Aw ye aw yere cesiri ka laben baara kama, ka aw ta fitina mana ka bla. ³⁶ Aw ye ke i ko baaraden minw be o matigice makɔnɔna so kɔnɔ, janko ni a nana ka bɔ kɔɲɔya ra ka na da gbasi dɔrɔn, o ye da yeɛ a ye. ³⁷ Ayiwa, ni matigice nana ka na baaraden minw sɔrɔ jana, ni o ma sunɔɔ fiyewu, o baaradenw ta bɛna diya. Sabu, can ra, ne b'a fɔ aw ye, matigice yere bɛna a yere cesiri ka o baaradenw wele ka na domuni sigi o kɔrɔ. ³⁸ O kosɔn ni matigice nana su dugutarama fe le o, walama ni a nana dondokasituma le ra o, ni a kɔni nana baaraden minw sɔrɔ jana, o baaradenw ta bɛna diya.

³⁹ «Aw yere k'a lɔn ko ni bontigi tun be sonce nawagati lɔn, a tun tena la ka sunɔɔ k'a to sonce ye na a ta bonda kari ka don! ⁴⁰ O ra, aw fana ye laben, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bɛna na o wagati le ra.»

Baaradenɲuman ni baaradenjugu (Matiyu 24.45-51)

⁴¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ minke, Piyeri ka a pininka ko: «Matigi, i be nin talen fora an dɔrɔn le ye wa, walama, i be a fora mɔɔw bɛɛ le ye?»

⁴² Matigi Yesu ko: «Jɔn le bɛna ke o baaraden terennin hakirman ye sa, min matigice bɛna a sigi a ta baarakebagaw kunna, janko a ye o ta siman ninyɔrɔ di o ma a wagati ra? ⁴³ Ayiwa, o baaraden min matigice bɛna a sɔrɔ ko a be o baarajuman kera, o baaraden ta bɛna ja. ⁴⁴ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko a matigice bɛna a sigi a borofɛnw bɛɛ kunna.

⁴⁵ «Nka ni o baaraden k'a miiri k'a fɔ ko: «Ne matigice bɛna mɛɛn ka sɔrɔ ka na,» ni a ka ke a baaradenɲɔɔn cɛmanw ni a musomanw bugo ye, ka to ka domuni ke ka fa, ka dɔrɔ min ka a yere janamini, ⁴⁶ ayiwa, o baaradenjugu te miiri lɔn min na, ani a te wagati min lɔn, a matigice bɛna na ka na bara a ra o wagati le ra. A bɛna a bugo kosebe, ka a bla ni Alanasiranbariw ye.

⁴⁷ «Ni baaraden min ka a matigice diyanyako lɔn cɔ, nka a ma sɔn ka foyi laben k'a matigice diyanyako ke, o baaraden bɛna bugɔri caman mina de! ⁴⁸ Nka ni baaraden min ma a matigice diyanyako lɔn, ni a ka firi ka kewalejugu dɔ ke min ka kan ni bugɔri ye, o baaraden bɛna bugɔri dɔɔnin dɔrɔn le mina. Sabu caman dira ele mɔɔɔ min ma, caman bɛna jini ele le fe; caman karifara ele mɔɔɔ min ma, caman bɛna jini ele le fe fana.»

Mɔɔɔw bɛna taran Yesu tɔɔɔ kosɔn (Matiyu 10.34-36)

⁴⁹ O kɔ, Yesu ko mɔɔɔw ma ko: «Ne nana tasuma le ke dugukolo kan. Ne tun b'a fe a ye sɔrɔ ko a manana ka ban. ⁵⁰ Nka tɔɔrɔba dɔ ka kan ka ne sɔrɔ fɔlɔ. O le be ke i ko ne ta batizeri*. Ne jusu pagaminin lo fɔ ka taga o kelon se. ⁵¹ Aw b'a miiri ko ne nana ni hera le ye dugukolo kan wa? Ne ma na ni hera ye dugukolo kan de! Ne nana benbariya le bla mɔɔɔw cɛ ra.

⁵² «Sabu ka bɔ bi ra, mɔɔɔ looru bɛna ke lu kelen kɔnɔ, nka o bɛna taran: saba bɛna ke fla kama, fla bɛna ke saba kama. ⁵³ Face bɛna ke a dence kama, dence fana bɛna ke a face kama; bamuso bɛna ke a denmuso kama, denmuso fana be ke a bamuso kama; bamuso bɛna ke a dence muso kama, muso fana bɛna ke a buranmuso kama.»

*Mogow ka kan ka nin wagati ta ko faamu
(Matiyu 16.2-3)*

⁵⁴ Yesu tun b'a fora jama ye fana ko: «Ni aw ka san finnin ye tereben* na doron, aw b'a fo ko sanji le bena ben. A fana bena ke ten tigitigi. ⁵⁵ Ni aw ka foro wurito ye ka bo kongokolon fan fe doron, aw b'a fo ko fundenin bena ke. A fana be ke ten. ⁵⁶ Aw flankafuw! O tagamasiyen minw be kera sankolo ni dugukolo kan, aw be se ka olugu faranfasi ka o lon. Mun koson ko minw be kera sisan wagatiw ra, aw te o faamuna?»

*Ka cogo jini ka ben ni i jarakibaga ye
(Matiyu 5.25-26)*

⁵⁷ «Mun na ko minw terenna, aw te o jate mina aw yere ma ka o ke?»

⁵⁸ «Ayiwa, ni ko be i ni mogow do ce, ni o tigi b'a fe ka taga ni o ko ye fagamaw fe, i ka kan ka cogoya jini ka o ko panabo ka aw to sira ra le. Ni o te, ni a tagara i don kititigebagaw boro, kititigebagaw be i di kasobon korosibaga ma, ale be i bla kaso ra. ⁵⁹ Ni i koni donna o yoro ra, ne b'a fo i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bee sara ka ban pewu, i te bo kaso ra fiyewu.»

13

Mogow nimisabariw bena halaki

¹ O wagati ra, Pilati ka Galileka dow faga ka o to sarakabo ra, fo ka o yere jori ni o ta sarakaw jori jagami jagon na. Ayiwa, mogow dow nana o kow lakari Yesu ye. ² Yesu ka o jaabi ko: «O Galileka minw fagara, aw b'a miiri ko olugu ta jurumun tun ka ca ka teme Galileka tow bee ta kan, ko o le koson o fagara ten wa? ³ O te de! Ne be o fo aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumunw na, aw bee bena halaki o cogo le ra.

⁴ «Silowe sankasojan benna mogow tan ni seegi minw kan Zeruzalemu ka o faga, aw b'a miiri ko o mogow tan ni seegi ta kewalew le tun ka jugu ka teme Zeruzalemu dugumogow tow ta kan wa? ⁵ O te de! Ne be o fo aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumun na, aw bee bena halaki o cogo ra.»

Yiri denbari ta ko

⁶ Ayiwa, Yesu ka talen do fo, ko: «Torosun do tun be ce do ta rezenforo ra. Lon do, o ce tagara toromow jini o torosun na, nka a ma do soro. ⁷ A ko a ta baaraden ma ko: «A fe, a san saba le be nin ye, ne be to ka na toromow jini torosun nin na, ne te foyi soro a ra. A tige ka bo yi! Mun koson a be ne ta foro ra yan, ka yoro cen gbansan?» ⁸ Baaraden ko: «Matigi, a to yi pinan san kelen na; ne bena a jukoroyoro wogobi k'a lamini, ka mogow ke a korow ka fe! ⁹ San were ni a denna, o lo; ni a fana ma den, o tuma i b'a to an y'a tige ka bo yi.» »

Yesu ka muso do keneya Nenekirilon na

¹⁰ Lon do, Yesu tun be mogow karanna karanso do konow Nenekirilon* na. ¹¹ O y'a sorow muso do tun be yi, jina do tun ka bana bla ale ra kabini san tan ni seegi, k'a ko kuru; a tun te se ka lo ka teren fiyewu. ¹² Yesu ka o muso ye minke, a ka a wele, k'a fo a ye ko: «Muso, i keneyara ka bo i ta bana ra!» ¹³ A ka a boro la muso kan. O yoronin bee muso lora ka teren; a ka ke Ala tando ye.

* 12:54 12.54 Yahudiya ta jamana ra, san be fin tereben le fe, kogoji fan na.

¹⁴ Nka karanso kuntigi k'a ye ko Yesu ka muso keneya Nenekirilon na minke, a dimina o ra; a k'a fo jama ye ko: «Baara be ke tere wooro le ra logokun konɔ. Aw ye na keneyari jini o lonw na; aw kana na Nenekirilon na.» ¹⁵ Matigi Yesu k'a jaabi ko: «Aw flankafuw! Aw bee kelen kelen te aw ta misiw, walama aw ta faliw foni ka bo were konɔ Nenekirilon na, ka taga o lamiw wa? ¹⁶ O tuma nin muso min ye Iburahima duruja do ye, ni Sefana ka a mina ka a tooro kabini san tan ni seegi, yala ne tun man kan ka o keneya Nenekirilon na wa?»

¹⁷ Yesu ka o fo minke, a juguw bee maroyara. Nka jama to bee tun be pagarira a ta kopuman keninw koson.

Ala ta Masaya be damina fitini le
(*Matiyu 13.31-33; Marika 4.30-32*)

¹⁸ Yesu k'a fo tuun ko: «Ala ta Masaya* bora mun le fe? Ne be se k'a suma ni mun ye? ¹⁹ A be i ko mutaridi kise. Ce do k'a ta ka taga a dan a ta nankɔ ra. A nana wuri, ka ke yiri ye, fo konow be o ta pagaw la o yiriborow ce ra.»

²⁰ Yesu k'a fo tuun ko: «Ne be se ka Ala ta Masaya suma ni mun le ye? ²¹ A be i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen doonin ke mugu caman na, a be mugu bee wuri ka a funu.»

Donda fitini
(*Matiyu 7.13-14,21-23*)

²² O ko, Yesu tagato Zeruzalemu, a tun be teme dugubaw ni dugumisen minw na, a tun be mogow karan olugu bee ra ka taga.

²³ Mogo do ka Yesu jininka ko: «Matigi, yala mogo minw bena kisi, o tena caya de?» Yesu ka o jaabi, a ko: ²⁴ «Aw ye jija ka don da fitini fe, sabu ne b'a fo aw ye ko mogo caman bena donyoro jini, nka o tena a soro. ²⁵ Ni lutigi nana wuri ka da sogo ka aw to kene ma, o tuma aw bena ke da gbasigbasi ye, ko: <Matigi, da yele an ye!> O tuma a bena aw jaabi ko: <Ne ma aw boyoro lon.> ²⁶ O tuma aw bena a fo ko: <Matigi, anw ka domuni ke, ka min ni i ye, i ka an karan an ta dugu siradaw ra!> ²⁷ Matigi bena a fo aw ye ko: <Ne ko ne ma aw boyoro lon. Aw ye bo ne koro, aw kojugukebagaw!»

²⁸ «Kasi ni jinpimi le bena ke o yoro ra, wagati min na aw nana Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ni ciraw bee ye Ala ta Masaya* ra, k'a soro o ka aw firi kene ma. ²⁹ Mogo dow bena bo tereboyanfan na, ani terebenyanfan na, ka bo sahiliyanfan na ni woroduguyanfan na, ka na sigi Ala ta Masaya ra ka domuni ke.

³⁰ «O ra, kofemogo dow bena ke jafemogow ye, jafemogo dow fana bena ke kofemogow ye.»

Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra
(*Matiyu 23.37-39*)

³¹ O wagati yere ra, Farisi* dow nana a fo Yesu ye ko a ye bo o yoro ra ka taga yoro were ra, ko sabu masace Herodi* b'a fe ka a faga. ³² Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fo ale Herodi kongowuru ye, ko ne ko: <Ne be jinaw gben ka bo mogow ra, ka banabagatow keneya bi ni sini; a tere sabanan ne ta baara bena laban.> ³³ Nka jagboya lo ne ye bi ke tagama ra, ani sini, ani sinikene; sabu cira man kan ka faga yoro were ni Zeruzalemu te.

³⁴ «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min be ciraw faga, ani Ala be mogo minw ci i fe, i be olugu bon ni kabakuru ye ka o faga. Sɔnaga caman, ne tun b'a fe ka i ta denw lajen, i ko siseba be a denw lajen a kaman koro cogo min na, nka aw ma son o ma. ³⁵ Sisan a fle, Ala bena aw ta so lakolon to. Ne b'a fo aw ye ko aw ja tena la ne kan tuun, fo lon min na aw bena a fo ko: <Min be nana Matigi Ala togo ra, dugawu ye ke o ye.> »

14

Yesu ka ce do keneya Nenekirilon na

¹ Nenekirilon* do ra, Yesu tun welera domuni na Farisiw* ta namogo do ta so kono. Mogo minw tun be yi, olugu tun be Yesu korosira. ² O y'a soro ce do tun be yi fana, bana do tun ka o fari funufunu. ³ Yesu ka kuma lase sariya karamogobaw ni Farisiw ma ko: «Ka mogo keneya Nenekirilon na, o bennin lo wa, walama o bennin te, ka kaja ni an ta sariya* ye?» ⁴ O ma son ka a jaabi. Ayiwa, Yesu ka a boro la ce kan ka a keneya, ka a bla ka taga. ⁵ O ko, a ko o ma ko: «Jon le be aw ra ko ni a dence, walama ni a ta misi benna kolon kono Nenekirilon na, a te teliya k'a labo o yoronin bee ra?» ⁶ O ma se ka Yesu jaabi o kumaw ra.

Mogo ka kan k'a yere majigi

⁷ Ayiwa, Yesu nana a ye ko mogo minw nana domunikegoro ra, olugu dow be sigiyoronumanw le wolomara o yere ye. A k'a fo o ye ko: ⁸ «Ni mogo do ka i wele koroya do ra, ni i sera yi, i kana taga sigiyorow bee ra pumanman ta. Ni o te, ni a kera ko mogo were welera o panagbe ra min ka bon ni ele ye, ⁹ min ka aw fla bee wele, ni o nana fo ele ma ko: <Ce, wuri ka sigiyoro di mogo tisina ma.> O tuma ele ni maroya le bena wuri ka taga sigi fo ko fe. ¹⁰ O koson ni i welera o yoro jogon na, taga sigi fo ko fe. Ni o kera, ni jatigice yere nana a ye ko i man kan ni o sigiyoro ye, ni a k'a fo i ye ko: <Ne terice, wuri ka na ja fe,> o tuma bonya le bena la ele kan o wagati ra mogo tow bee ja na. ¹¹ Sabu mogo o mogo be a yere korota, Ala be o tigi majigi, nka mogo o mogo be a yere majigi, Ala be o tigi korota.>»

Lanabaga ye an janto fagantanw na

¹² Ce min tun ka Yesu wele domuni na, Yesu ko o ce ma ko: «Ni i be mogow wele domuni na, tere fe walama su fe, i kana a to a ye ke i teriw, ani i balemaw, ani i ta somogow, ani i siginogon waritigiw ye; sabu olugu fana bena a jogon ke i ye, ka i ta kopuman juru sara ka bo yi. ¹³ Nka ni i ka panagbe do laben, i ka kan ka fagantanw, ani senkelenw, ani nabaraw, ani fiyentow le wele. ¹⁴ Ni o kera, i bena dugawu soro, sabu olugu tena se ka a juru sara i ye. I bena o baraji soro mogo terenninw suw kunulon na.>»

Domuniba ta talen (Matiyu 22.1-10)

¹⁵ Minw tun siginin be ni Yesu ye domuni na, olugu ka Yesu ta kuma men minke, o ra kelen ko Yesu ma ko: «Minw bena domuni ke Ala ta Masaya* ra, olugu ta bena diya de!» ¹⁶ Yesu k'a fo a ye ko: «Lon do, ce do tun ka domuniba do laben, ka mogo caman wele. ¹⁷ Domuni wagati nana se minke, a ka a ta baaraden ci ko a ye taga a fo mogow ye ko: <Aw ye na, fen bee labenna ka ban.> ¹⁸ Nka o mogow bee ko, ko ce ye yafa olugu ma. Mogo folo ko: <Ne ka foro do san, ne ka kan ka taga o fle; sabari ka yafa

ne ma.» ¹⁹ Dɔ wɛrɛ ko: <Ne ka sɛnɛkɛmisi tan san, ne ka kan ka taga sɛnɛ kɛ ni olugu ye k'a flɛ; sabari ka yafa ne ma.> ²⁰ Dɔ wɛrɛ ko: <Ne ka muso dɔ furu siri sisan; o kosɔn ne tena se ka taga.>

²¹ «Baaraden nana o kumaw fɔ a matigice ye. A matigice dimina; a ko baaraden ma ko: <Bɔ joona joona ka taga barokeyɔrɔw ra, ani siradaw ra, ka taga fagantanw, ani senkelenw, ani fiyentɔw, ani nabaraw wele ka na.> ²² O kera minke, baaraden ko a matigice ma ko: <Ne matigice, i ka min fɔ, ne ka o kɛ, nka hali bi bon ma fa.> ²³ A matigice ko a ma ko: <Bɔ ka taga kongokɔnɔyɔrɔw ra, ani kongokɔnosiraw ra, ka taga mɔgɔw jagboya ka na don, janko ne ta bon ye fa. ²⁴ Sabu ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ fɔlɔ minw wɛlɛra, olugu si tena ne ta domuni dɔ nɛnɛ.> »

Yesu ta karamɔgɔdenya cogo
(*Matiyu 10.37-38*)

²⁵ Ayiwa, jama caman tun bɛ tagamana ni Yesu ye. A ka a na munu k'a fɔ o ye ko: ²⁶ «Ni mɔgɔ min ko a bɛ na ne fɛ, ni o tigi ma ne kanu ka tɛmɛ a face kan, walama a bamuso, walama a muso, walama a denw, walama a dɔgɔw ni a korɔw, ni a ma ne kanu ka tɛmɛ hali a yɛrɛ nin kan, o tigi tɛ se ka kɛ ne ta karamɔgɔden ye. ²⁷ Ni mɔgɔ min ma a ta gbɛngbɛnyiri ta* ka tugu ne kɔ, o tigi tɛ se ka kɛ ne ta karamɔgɔden ye.

²⁸ «Jɔn le bɛ aw ra, ko ni a b'a fɛ ka sankaso lɔ, a tena sigi fɔlɔ ka jatemina kɛ, k'a flɛ ni a bɛna se k'a lɔ k'a ban? ²⁹ Ni o tɛ, ni a ka bon jubɔ, ka na dɛsɛ, a ma se k'a laban, mɔgɔw bɛna a ye, ka to ka yɛrɛko a ma, ³⁰ ko: <E, cɛ nin ka bon damina ka na dɛsɛ a ra k'a to yi!»

³¹ «Masace juman le fana bɛ sɔn ka wuri ko a bɛ taga kɛrɛ kɛ ni masace wɛrɛ ye, ni a ma sigi fɔlɔ ka jatemina kɛ, k'a flɛ ni a kera ko ale ni a ta cɛ waga tan bɛ se ka a masace jɔgɔn ni a ta cɛ waga mugan kɛrɛ. ³² Ni a k'a ye ko a tena se, k'a masace jɔgɔn to yɔrɔjan belɛn, a bɛ mɔgɔw ci ka taga kuma ni a ye k'a fɔ a ye ko o ye kɛrɛ ban. ³³ O cogo ra, ni mɔgɔ min ma jɛn a borofɛnw bɛɛ kɔ, o tigi tɛ ne ta karamɔgɔdenya ja.»

(*Matiyu 5.13; Marika 9.50*)

³⁴ Yesu ko: «Kɔgɔ ye fɛnɔman ye. Nka ni kɔgɔ timiya bɔra a ra, mun le bɛ se ka a latimiya tuun? ³⁵ O tuma a tɛ foyi ja dugukolo ye, a fana tɛ se ka kɛ nɔgɔ ye foro kɔnɔ. A bɛ firi kɛnɛ ma le.

«Ayiwa, min b'a fɛ ka faamuri kɛ, o tigi ye jija ka lamenni kɛ.»

15

Saga tununin ta ko
(*Matiyu 18.12-14*)

¹ Ayiwa, ninsaraminabagaw, ani mɔgɔ kewalejugu wɛrɛw bɛɛ tun bɛ gbarara Yesu ra ka a lamɛn. ² Farisiw* ni sariya karamɔgɔw* ka Yesu korɔfɔ, k'a fɔ ko: «A flɛ, cɛ nin bɛ sɔn jurumunkebagaw ye na sigi a korɔ, fɔ a bɛ domuni kɛ ni o ye!» ³ Yesu ka talɛn dɔ la o ye, ko: ⁴ «Jɔn le bɛ aw ra, ni saga kɛmɛ b'a fɛ, ni kɛlɛn tununa, ko a tena a tɔ bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn to kongo kɔnɔ ka taga saga tununin yɔrɔjini fɔ k'a ye? ⁵ Ni a k'a ye, a jusu diyantinba bɛ a la a kan na. ⁶ Ni a sera sɔ kɔnɔ, a bɛ a teriw ni a siginɔgɔnw wele k'a fɔ o ye ko: <Aw ye jagari ni ne ye, sabu ne ta saga min tun tununa, ne ka o ye.> »

* 14:27 14.27 Ka gbɛngbɛnyiri ta, o korɔ ye ka sɔn tɔrɔrɔ bɛɛ ma, ka sɔn hali saya yɛrɛ ma.

⁷ Yesu ko: «O cogo ra fana, ne b'a fɔ aw ye ko ni jurumuntɔ kelenpe ka nimisa a ta jurumunw na, jagari min be ke sankolo ra ale kelen kosɔn, o jagɔn tɛ ke hali mɔgɔ terennin bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn kosɔn, nimisako tɛ olugu minw ta ra.»

Warigbe tununin ta ko

⁸ Yesu ko: «Muso juman le be yi fana ko ni warigbe tan b'a fɛ, ni kelen tununa, ko a tena fitina mana, ka bon flan, ka a jini ni timinadiya ye fɔ ka taga a ye? ⁹ Ni a k'a ye, a be a teriw ni a siginɔgɔnw wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye jagari ni ne ye, sabu ne ta warigbe min tun tununa, ne ka o ye.» ¹⁰ Yesu ko: «O cogo ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni jurumuntɔ kelenpe ka nimisa a ta jurumun na, Ala ta melekew be jagari o ra.»

Cɛkɔrɔba ni a dence fla ta ko

¹¹ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Dence fla tun be cɛ dɔ fɛ. ¹² Lon dɔ, dɔgɔcɛman ko a face ma ko: «Baba, i ka naforo min bla ne tɔgɔ ra ko a bɛna ke ne ta ye, o di ne ma sisan.» Faceman k'a ta naforo taran o cɛ.

¹³ «Tere dama temenin kɔ, dɔgɔcɛman ka a ta cɛn bɛɛ fiyee, ka taga ni o wari ye fɔ jamanajan dɔ ra; a tagara to kokunntanw na k'a ta naforo bɛɛ cɛn o yɔrɔ ra.

¹⁴ «Ayiwa, a nana a ta wari bɛɛ ban tuma min na, kɔngɔba dɔ benna o jamana kan; fɛn bɛɛ nana dese a fɛ. ¹⁵ A ma na ja, a tagara o jamana mɔgɔ dɔ fɛ; ale k'a bla ka taga kongo ra ka taga to a ta lɛw kɔrɔ. ¹⁶ Kɔngɔ kosɔn, hali ni a tun ka o lɛw ta domuni dɔ sɔrɔ, a tun be sɔn ka o ke a ta baro ye, nka mɔgɔ si ma a sɔn o dɔ ra fana.

¹⁷ «Ayiwa, lon dɔ a nana miiri, ka hakiri sɔrɔ. A ko: «Baaraden caman le be ne face ta so, o be domuni ke ka fa fɔ ka a tɔ to; k'a sɔrɔ ne be yan, kɔngɔ bɛna ne halaki.» ¹⁸ A ko: «Ne bɛna wuri ka taga ne face fɛ, ka taga a fɔ a ye ko: Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. ¹⁹ Ne man kan ka wele tuun ko i dence. Ne mina i n'a fɔ i ta baaraden dɔ.»

²⁰ «A wurira o le ra ka taga a face fɛ. K'a to fɔ yɔrɔjan, a face k'a ye; a hina donna a ra. A borira ka taga a kunben, ka a boro mini a kan na ni kanuya ye. ²¹ A ko a face ma ko: «Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. Ne man kan ka wele tuun ko i dence.» ²² A face k'a fɔ a ta jɔnw ye ko: «Aw ye na jooa ni deregew bɛɛ ra numanman ye ka na o don a ra, ka bororanɛge don a boro ra, ka sanbara don a sen na fana. ²³ Aw ye na ni misiden tɔronin dɔ ye, ka na o faga. An ye domuni ke ka jagari; ²⁴ sabu ne dence min ye nin ye, ale tun sara le, nka sisan a janamanyara tuun; a tun tununa, nka bi a yera.» O bɛɛ ka ke jagari ye sa.

²⁵ «O y'a sɔrɔ kɔrɔcɛman tun be kongo ra. Ale nana ka na surunya lu ra minke, a ka donkanw, ani donkirilakanw mɛn. ²⁶ A ka baaraden dɔ wele ka o pininka ko mun le kɛra yi. ²⁷ Ale ko a ma ko: «I balemace le nana. I face ka misiden tɔronin faga a ye ko sabu a dence kenɛman nana.»

²⁸ «Kɔrɔcɛman dimina, ko a tɛ don lu kɔnɔ. A face bɔra ka na a daari ko a ye na. ²⁹ A ko a face ma ko: «Kabini san caman ne be baara ke i ye; ne ma i kan bla ka ye fiyewu. Nka lon si i ma hali badennin kelen di ne ma janko ne ye ne yere janagbe ni ne teriw ye! ³⁰ Sisan, i dence min tagara i ta wari cɛn jatɔmusow ra, ale nana minke, i sonna ka misiden tɔronin faga ale ye.»

³¹ «A face ko a ma ko: «Ne dence, ele be ni ne ye yan tuma bɛɛ o. Fɛn o fɛn ye ne ta ye, o ye ele ta le ye. ³² A koni tun ka kan an ye jagari

ka ninsondiya, sabu i balemace tun sara, nka sisan a panaman lo, a tun tununa, nka bi a yera.» »

16

Naforo kunnasigibaga nanbarato

¹ Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Naforotigi do tun ka ce do ta ka a ke a ta naforo kunnasigibaga ye. Naforotigi nana a men ye ko o ce be ale ta naforo cenna. ² A k'a wele ka na a fo a ye ko: «Ne k'a men ko i be ne ta naforo cenna; mun koson i be o kera? Ayiwa, i ka ne ta naforo ke fen o fen ye, o bee jate yira ne ra; sabu i tena ne ta naforo mara tuun.»

³ «Naforo kunnasigibaga k'a miiri a yere konso, ko: «Ne matigice ko a be ne ghen ka bo a ta naforo kunna. O tuma ne bena a ke di? Fanga te ne ra ka sene ke; ka daariri ke, o fana maroya be ne ra. ⁴ Ayiwa, ne bena min ke, ne ka o lon. Ni ne ka o ke, ni o nana ne ghen ka bo baara ra, mogwo dow bena ne ladon o ta sow konso.»

⁵ «Ayiwa, ce wurira o le ra ka a matigice ta jurunantigiw bee wele kelen kelen ka na. A ka folo pininka ko: «Ne matigice ta jori juru le be i ra?» ⁶ O ko a ma ko: «Turu gbongbon na keme.» A k'a fo a ye ko: «I ta sebe ta joona joona, i ye sigi k'a sebe ko na bilooru.» ⁷ A ko do were ma ko: «Ne matigice ta jori juru le be ele ra?» Ale ko: «Simankise borso keme.» A ko a ma ko: «I ta sebe ta, k'a sebe ko borso biseegi.»

⁸ «Ayiwa, naforotigi nana o kow men minke, a ka naforo kunnasigibaga nanbarato tando, sabu a ceguyara. Sabu dununamogow be jagon minacogo lon ka teme Ala ta mogow yere kan, minw be yeelen na.»

⁹ Yesu ko: «Ne b'a fo aw ye ko ni aw ka dununa ta naforojugu ta ka mogow deme, ka teriw jini ni o ye, lon min na ni aw ta dunupalatige nana ban, o bena ke sababu ye k'a to aw ye baraji sorso Ala fe arijana ra.

¹⁰ «Ni mogwo min kera lanamogwo ye fen fitiniw na, o tigi be ke lanamogwo ye fenbaw fana ra; ni mogwo min kera mogwo terenbari ye fen fitiniw na, o tigi be ke mogwo terenbari le ye fenbaw fana ra. ¹¹ O ra ni aw ma ke lanamogow ye dununa ta naforojugu ko ra, jon le bena la aw ra ka naforo panaman karifa aw ma? ¹² Ni aw ma ke lanamogow ye walifenw ta ko ra, jon le bena aw yere ta di aw ma? ¹³ Baaraden si te se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bena kelen koninya ka to kelen kanu, walama a be noro kelen na, ka to kelen mafiyenya. Aw te se ka ke Ala ta jonw ye, ka ke wari fana ta jonw ye.»

¹⁴ Ayiwa, Farisiw* ka o kumaw men minke, o ka ke Yesu logobo ye ka yereko a ma, sabu naforo tun ka di olugu ye haali. ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw be aw yere ke mogwo terenninw ye mogow na na, nka Ala ka aw jusukun lon, sabu adamadenw be min jate, k'a bonya, Ala be o koninya le.»

Ala ta sariya te yelama

(Matiyu 11.11-13; 5.31-32; Marika 10.11-12)

¹⁶ Yesu ko: «Ayiwa, cira Musa ta sariya* ni cira tow ta kitabuwa ta kumaw tora yi, fo ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. K'a damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra, Ala ta Masaya* kuma Kibarso Diman* be fora; bee b'a fe ka jija ka don o Masaya ra.

¹⁷ «Nka o bee n'a ta, sankolo ni dugukolo be se ka ban, nka hali Ala ta sariya tomi fitini kelen tena ben.

18 «O le koson, ni ce o ce ka a muso bla, ka muso were furu, o ce ka jencya le ke. Ni ce o ce fana ka muso furusanin ta, o ce fana ka jencya le ke.»

Naforotigi ni Lazari

19 «Ayiwa, ce naforotigi do tun be yi, min tun be fani pumanman songobelenw don, ka domuni dimanw ke, ka a yere janagbe lon bee. 20 Ayiwa, ce fagantan do fana tun be yi, min togo tun ye ko Lazari; jorijuguw tun be a fari bee ra. A tun be la naforotigi ta luda ra. 21 Naforotigi domuniketo, domuni murumuru minw tun be benben, a tun b'a fe ka o le soro ka o domu. Wuruw fana tun be to ka na a ta joriw nemu.

22 «Lon do, ce fagantan sara; melekew ka a ta ka taga ni a ye Iburahima kere fe. Naforotigi fana nana sa, o ka a su don. 23 Ka naforotigi to toro ra lahara, a ka a ja korota ka Iburahima ye yorojan, Lazari be a kere fe. 24 Naforotigi perenna, ko: <Ne fa Iburahima, sabari ka ja ne ma, Lazari ci, a ye taga a borokanden su ji ra ka na ne nenden suma ni o ye, sabu ne be torora tasma nin kono kosebe!> 25 Nka Iburahima k'a jaabi, ko: <Ne den, i hakiri to a ra ko ele ka i ta fenpumanw soro ka i to dunuwa ra, nka Lazari ka toro doron le soro. Sisan, ale jusu saarora, ele be toro ra. 26 O dama yere te, dingadunba be anw ni aw ce fana. O le koson, ni mogo min b'a fe ka bo an fe yan ka taga aw fe yi, o tigi te se. Mogo si fana te se ka bo aw fe yi ka na an fe yan.> 27 Naforotigi ko: <O tuma, ne be i daari, ne fa Iburahima, i ye Lazari ci dunuwa ra, a ye taga ne face ta lu kono; 28 balema ce looru be ne fe, a to Lazari ye taga olugu lasomi, janko olugu fana kana na nin toroyoro ra yan.> 29 Iburahima k'a jaabi ko: <Cira Musa ta sariya* kitabu kumaw be o fe yi, ani cira tow ta kumaw; o ye o lamen.> 30 Naforotigi ko: <Ne fa Iburahima, o te a ja; ni mogo sanin do su le kununa ka taga kuma o fe, o bena nimisa o ta jurumunw na.> 31 Iburahima k'a fo a ye ko: <Ni o ma cira Musa ta kumaw ni cira tow ta kumaw lamem, hali ni mogo sanin do su kununa ka taga kuma o fe, o tena son ka nimisa fiyewu.> »

17

Kunnacenniko ni yafariko

(Matiyu 18.6-7,21-22; Marika 9.42)

1 Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ko dow bena ke sababu ye ka mogow kunnacen; o te se ka to kebari ye. Nka mogo min be ke sababu ye ka o kow lase a mogogogonw ma, bono bena o tigi soro. 2 Hali ni o tun ka wugu belebebeba do le dulon o tigi kan na ka a firi kogoji ra, o belen be fisaya a ma, sani a ye nin denfitini do kunnacen ka a lafiri. 3 Aw ye aw yere korosi!

«Ni i balema ka jurumun ke, a wele ka kuma ni a ye. Ni a nimisara, yafa a ma. 4 Ni i balema ka i hake ta hali sipaga wolonfla le tere kelen kono, ni a bee kelen kelen na a nana ka na a fo i ye ko i ye yafa a ma, ko ale nimisara, i ka kan ka yafa a ma.»

Lanaya be se ka min ke

⁵ Ciradenw* ko Yesu ma, ko: «Matigi, do fara an ta lanaya kan.» ⁶ Matigi Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise* bo, aw tun be se k'a fo yirisun nin ye ko a ye bon ka bo a no ra ka taga turu kogoji ra. A tun bena aw kan mina.»

Baaraden ka kan ka min ke

⁷ Yesu ko: «Jon le be aw ra, ni a ta baaraden nana ka bo kongo ra senekeyoro ra walama beganmarayoro ra, a be son k'a fo a ye ko a ye na joona ka na sigi ka domuni ke? ⁸ A b'a fo a ye le ko a ye domuni laben, ka fani werew don, ka na domuni sigi ale yere koro folo, ale be domuni ke ka fa, ka min. O ko, baaraden yere be soro ka domuni ke, ka min. ⁹ Min fora baaraden ye, ni a ka o ke, yala a matigice bena a fo o koson wa?»

¹⁰ «Ayiwa, aw fana ta be o cogo ra; baara min fora aw ye, ni aw ka o bee ke ka ban tuma min na, aw y'a fo ko: «Anw ye baaraden gbansanw le ye. An tun ka kan ka min ke, an ka o le ke.» »

Yesu ka kunatoce tan keneya

¹¹ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalemu, a nana ke teme ye Samari mara ni Galile mara ce. ¹² A donto dugu do kono, kunatoce tan nana a kunben, nka o ma son ka gbara a ra, o lonin tora yorojan, ¹³ ka peren k'a fo Yesu ye ko: «An karamogo Yesu, sabari ka pa anw ma!» ¹⁴ Yesu ka o ye minke, a ko o ma ko: «Aw ye taga aw yere yira sarakalasebagaw* ra.» Ka o tagato to, o saninyara. ¹⁵ O ra kelen k'a ye ko ale keneyara minke, a sekora ka na, ka ke Ala tando ye ni kanba ye. ¹⁶ A nana a kinbiri gban ka a pa biri dugu ma Yesu sen koro, ka Yesu fo. O ce tun ye Samarika le ye.

¹⁷ Yesu ko o le ra, ko: «O tuma mogo tan le ma keneya wa? A to kononton be min? ¹⁸ Mogo si ma soro olugu ra min be seko ka na baraka la Ala ye ni nin ce kelen te wa, min ye siya were mogo ye?»

¹⁹ Yesu ko o ce ma ko: «Wuri ka taga; i ta lanaya ka i keneya.»

Ala ta Masaya nacogo (Matiyu 24.23-28,37-41)

²⁰ Farisi* dow ka Yesu jininka, ko Ala ta Masaya* bena na wagati juman le? Yesu ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya tena na i ko flerifen, mogow fe. ²¹ A tena fo ko: «Aw y'a fle, a be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» sabu Ala ta Masaya be aw ce ra.»

²² Yesu ko karamogodenw ma ko: «Min kera Adamaden ye*, lon do o ta wagati yelogo bena ke aw ra, hali ni a ka dan tere kelen ma, nka aw tena se k'a ye. ²³ Mogow bena a fo ko: «A fle, a be yan, a be yan fe yi!» Aw kana taga yi, aw kana bori o ko. ²⁴ Sabu san be manamana cogo min na ka bo sankolo kun do ra, nka taga se kun do ma, Min kera Adamaden ye, o nalon bena ke ten le. ²⁵ Nka sani o ye ke, jagboya lo a ye toro kosebe folo, bi mogow ye ban a ra.

²⁶ «Min kera Adamaden ye, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o jagon le bena ke. ²⁷ Nuho ta tere ra, mogow tun be domuni ke, ka min, ka furuw ke, ka o denw di furu ra, fo lon min Nuho donna kurunba kono; sanjiba nana ka o bee halaki.

²⁸ «Min kera Lutu ta tere ra, o jagon le bena ke. Mogow tun be domuni ke ka min, o tun be sannu ke, ka fiyeere ke, ka forow sene, ka bonw lo.

* 17:6 17.6 Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dogo ka teme simankise tow bee kan.

²⁹ Nka lon min Lutu bora Sodomu dugu kono, tasma ni kiribi bora sankolo ra i ko sanji, ka bon dugu kan, ka mogow bee halaki.

³⁰ «Min kera Adamaden ye, ni o ta lon nana se, a bena ke o cogo le ra.

³¹ Ni o lon ka mogow min sorow biribon san fe, k'a sorow a borofenw be bon kono, o tigi kana jigi ko a be taga a borofenw ta. Ni a kera ka mogow min sorow foro ra, o tigi kana seko so kono tuun. ³² Aw ye aw hakiri to Lutu ta muso ta ko ra. ³³ Ni mogow min b'a fe k'a nin tanga, o tigi bena bonow a nin na; nka ni mogow min ka bonow a nin na, o tigi bena a sorow.

³⁴ «Ne b'a fow aw ye ko o lon su fe, mogow fla bena sorow lanan kelen kan, kelen bena ta ka kelen to yi. ³⁵ Muso fla bena sorow mugusi ra jowon fe, kelen bena ta ka kelen to yi. ³⁶ [Ce fla bena ke kongo ra jowon fe, kelen bena ta, ka kelen to yi.]»

³⁷ Karamogodenw ka Yesu jininka ko: «Matigi, a bena ke yow juman le?» Yesu ka o jaabi ko: «Ni sogosu ka ke yow min na, dugaw be lajen o yow le ra.»

18

Kititigebagajugu ta ko

¹ Ayiwa, Yesu ka talen dow la a ta karamogodenw ye, k'a yira ko o ka kan ka Ala daari tuma bee le, o kana sege. ² A ko: «Kititigebaga dow tun be dugu dow ra, a te siran Ala ja, a te mogow si bonya. ³ Muso dow fana tun be o dugu kelen na, min ce tun sara. O muso tun be to ka na a fow o kititigebaga ye ko: <Ne hake bow ne jugu ra!> ⁴ O ko meenna, kititigebaga tun t'a fe ka son. Nka muso nana gban a ra minke, kititigebaga nana a fow a yere kono ko: <Hali ni ne te siran Ala ja, ne fana te mogow si bonya, ⁵ i n'a fow nin muso be ne towora tuma bee tan, ne bena a hake bow a jugu ra, ni o te, a bena to ka na ne toworo le tuma bee.> »

⁶ O ko, Yesu k'a fow ko: «Aw ka kititigebaga ta kumacogo ye ke! ⁷ Ayiwa, Ala ta mogow janawolomanin minw be kasi ka a daari su ni tere, yala Ala tena olugu fana hake bow o toworobagaw ra wa? Yala a bena a to a ye meen ka sorow ka o deme wa? ⁸ Ne b'a fow aw ye ko Ala bena o hake bow o juguw ra jona jona. Nka, Min kera Adamaden ye*, ni o nana lon min na, yala a bena lanaya sorow dugukolo kan tuun wa?»

Farisice ni ninsaraminabaga

⁹ Ayiwa, Yesu ka talen dow were la. Mogow minw be o yere jate mogow terenninw ye, ka o yere fisaya mogow tow ma, a ka a la olugu le ye. ¹⁰ A ko: «Mogow fla le tun tagara Alabatosoba kono ka taga Ala daari. Kelen tun ye Farisi* ye, to kelen tun ye ninsaraminabaga ye. ¹¹ Farisice lora ka Ala daari a yere kono, ko: <Ala, ne be baraka la i ye sabu ne te i n'a fow mogow tow, minw ye sonw ye, ani kojugukebagaw, ani jenyakebagaw; ne te i n'a fow nin ninsaraminabaga fana. ¹² Logokun o logokun, ne be tere fla sun. Ne fana be fen o fen sorow, ne be o bee yaga bow.>

¹³ «Nka ninsaraminabaga lora yowojan, hali a ma son ka a ja korota san fe; a ka ke a disi gbasigbasi ye k'a fow ko: <E, Ala, makari ne ra, sabu ne ye jurumunto le ye.> »

¹⁴ Yesu ko: «Ne b'a fow aw ye ko Ala ka o ninsaraminabaga ta jurumunw yafa a ma; a sekora ka taga so kono. Nka Farisice ta jurumunw ma yafa. Sabu mogow o mogow be a yere korota, Ala be o tigi majigi, nka mogow o mogow be a yere majigi, Ala be o tigi korota.»

*Yesu ka dugawu ke denmisenw ye
(Matiyu 19.13-15; Marika 10.13-16)*

¹⁵ Ayiwa, mɔɔ dɔw nana ni denɛneninw fana ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamɔɔɔdenw ka o ye minke, olugu ka ke o mɔɔw mafiyenya ye. ¹⁶ Nka Yesu ka o denw lana a yere kɔɔ, k'a fɔ ko: «Aw y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mɔɔ minw be i ko denmisenw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye. ¹⁷ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔɔ o mɔɔ ma sɔn Ala ta Masaya ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.»

*Ce nafortotigi ta ko
(Matiyu 19.16-30; Marika 10.17-31)*

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta namɔɔ dɔ ka Yesu jininka ko: «An karamɔɔɔnuman, ne ka kan ka mun le ke janko ne ye panamanya banbari sɔɔ?» ¹⁹ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: <Karamɔɔɔnuman?> Mɔɔɔnuman si te yi, ni Ala kelenpe te. ²⁰ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lon, ko: <I kana jeneya ke, i kana mɔɔ faga, i kana sonyari ke, i kana faninya fɔ k'a la i mɔɔɔɔɔn na, i fa ni i ba bonya.> » ²¹ Ce ka Yesu jaabi ko: «Ne ka o sariyaw be sira tagama kabini ne denmisenman.» ²² Yesu ka o men minke, a ko ce ma ko: «Fen kelen belen ka i jen: taga i borofenw be fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, naforoba bena ke i fe arijana ra. O ko, i be na ka na tugu ne ko.» ²³ Ce ka o kuma men minke, a panasisira kosebe, sabu naforo caman tun b'a fe.

²⁴ Yesu ka ce panasisinin ye minke, a ko: «Naforo be mɔɔ minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de! ²⁵ Nɔɔɔɔɔɔ don ka di miseniwo fe, ka teme nafortotigi don kan Ala ta Masaya ra.» ²⁶ Yesu lamembagaw ko: «O tuma jon le bena kisi sa?» ²⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Fen min be mɔɔ kapa, o te Ala kapa.»

²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Anw do? Anw jenna an borofenw be ko ka tugu i no fe!» ²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔɔ o mɔɔ ka jen a ta bon ko, walama a muso ko, walama a balemaw ko, walama a somɔɔw ko, walama a ta denw ko, Ala ta Masaya kosɔn, ³⁰ o tigi bena o fenw be nɔɔɔ caman sɔɔ dunuja ra yan, ka taga panamanya banbari fana sɔɔ sini.»

*Yesu ka a ta saya ni a kunuko fɔ tuun
(Matiyu 20.17-19; Marika 10.32-34)*

³¹ O ko, Yesu ka a ta karamɔɔɔden tan ni fla wele ka o gbara a yere kɔɔ, k'a fɔ o ye ko: «An tagato fe Zeruzalemu; Min kera Adamaden ye*, ciraw ka ko o ko fɔ o ta ko ra, o be bena ke. ³² O bena a mina ka a don siya were mɔɔw boro. Olugu bena a logɔɔ, k'a neni, ka daji tu a kan. ³³ O bena a bugɔ ni gbene ye, ka sɔɔ ka a faga; nka a saya tere sabanan na a bena kunu.»

³⁴ Nka karamɔɔɔdenw ma foyi faamu o kumaw ra. Kuma kɔɔ dogora o ma. O ma a tagafan lon.

*Yesu ka fiyentɔce na yele
(Matiyu 20.29-34; Marika 10.46-52)*

³⁵ Yesu surunyara Zeriko dugu ra; fiyentōce dō tun siginin be sirada ra, a be daariri kera. ³⁶ A ka jama mankan men minke, a ka mōgōw pininka ko mun mankan lo. ³⁷ O k'a fō a ye ko Yesu Nazaretika le be temena. ³⁸ Fiyentōce perenna ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma!» ³⁹ Mōgō minw tun be ja fe, olugu songora a ra, ko a ye je. Nka a ka dō le fara a perenkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma.» ⁴⁰ Yesu lora; a k'a fō o ye ko o ye na ni a ye. A sera Yesu korō minke, Yesu k'a pininka ko: ⁴¹ «I b'a fe ne ye mun ke i ye?» A ka Yesu jaabi ko: «Matigi, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.» ⁴² Yesu k'a fō a ye ko: «Ne sōnna, i ye yeri ke; i ta lanaya ka i kisi!» ⁴³ O yōronin kelen be, ce ja yelera, a tugura Yesu ko, ka to ka Ala tando. Mōgōw ka o ye minke, o ka Ala tando.

19

Yesu ni Zake ta ko

¹ Yesu donnin kō Zeriko dugu kōnō, a tun be dugu cētigera. ² Ce dō tun be o dugu kōnō, a tōgō ye ko Zake; ale le tun ye ninsaraminabagaw namōgō ye, naforo fana tun b'a fe. ³ Zake tun b'a fe ka Yesu ye, k'a lōn jōn lo; nka a tun te se, sabu ale tun ka surun, jama fana tun ka ca. ⁴ O ra, a borira ka taga ja fe, ka taga ye le sikomōriyiri dō ra, janko ka Yesu ye, sabu Yesu tun ka kan ka teme o yōrō ra. ⁵ Yesu nana se yiri jukōrō minke, a ka a ja korōta san fe k'a fō Zake ye ko: «Zake, i teliya ka jigi yan, sabu ne ka kan ka jigi i ta so bi.» ⁶ Zake teliyara ka jigi, ka taga ni Yesu ye so kōnō a ninsōndiyaninba. ⁷ Mōgōw ka o ye minke, o be ka ke Yesu korōfō ye, ko: «A sōnna ka taga jigi jurumuntō ta so kōnō!» ⁸ Nka Zake lōnin tora Matigi ja fe k'a fō a ye ko: «Matigi, ne be ne borofenw tarance be di fagantanw ma; ni a kera ko ne ka mōgō dō tōrō k'a borofen mina, ne be o jōgōn naani kōsegi o tigi ma.» ⁹ Yesu k'a fō a ye ko: «Kisiri sera nin so kōnō bi, sabu nin ce fana ye Iburahima ta duruja dō ye. ¹⁰ Min kera Adamaden ye*, ale nana mōgō tununinw le yōrōpini ka o kisi.»

Baaraden saba ta ko (Matiyu 25.14-30)

¹¹ Ayiwa, ka mōgōw to o be Yesu lamenna, a ka talen dō la o ye; sabu o tun be surunyara Zeruzalemu na, ani mōgōw ta miiriya tun ye ko Ala ta Masaya* bēna sigi o wagati yere le ra. ¹² A ko: «Fagamaden dō tun be tagara jamanajan dō ra, ka taga masaya sōrō, ka seko ka na sigi a yere ta jamana mōgōw kunna. ¹³ Ayiwa, sani a ye taga, a ka ce tan wele a ta baaradenw na, ka warigbe waga tan di o be kelen kelen ma, k'a fō o ye ko o ye jago ke ni a ye, ka dō fara a kan sani ale ye seko ka na.

¹⁴ «Nka a ko tun man di a ta jamanamōgō dōw ye. A taganin kō, o ka cira bla ka taga masaceba fe ka taga a fō a ye ko olugu t'a fe o ce ye na sigi olugu kunna.

¹⁵ «Nka, o be n'a ta, a ka masaya sōrō ka na a ta jamana ra. A nana minke, a tun ka wari di a ta baaraden minw ma, a ka olugu wele ka na, ko o ka tōnō min sōrō, o ye na a yira ale ra. ¹⁶ Baaraden fōlō nana; a ko: «Ne matigice, ne ka baara ke ni i ta wari ye ka a warigbe waga tan sōrō ka fara a kan.» ¹⁷ A ko a ma ko: «O nana, baaradenpuman le be i ye. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamōgō ye o ra. O kōsōn, ne bēna i sigi dugu tan kunna.» ¹⁸ O kō, flanan nana; ale ko: «Ne matigice, ne ka baara ke ni i ta wari ye ka a warigbe waga looru sōrō ka fara a kan.» ¹⁹ A matigice ko o

ma ko: «Ele fana bena sigi dugu looru kunna.» ²⁰ Baaraden dɔ wɛrɛ nana, ale ko: «Ne matigice, i ta wari fle nin ye. Ne tun k'a don fani dɔ kɔnɔ, k'a dogo. ²¹ Ne siranna i ja, sabu ele ye mɔgɔ fariman le ye. I ma fen min bla, i be o le ta, i ma foro min sene, i be o siman tige.» ²² A matigice ko a ma ko: «Ele baaradenjugu. Ne bena kiti tige i kan ka kapa ni i yere darakuma le ye. I k'a lon ko ne ye mɔgɔ fariman le ye, ko ne ma fen min bla, ne be o ta, ko ne ma foro min sene, ne be o siman le tige; ²³ o tuma, mun koson, i ma ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne kɔseginin, ne tun bena a ta, ka tonɔ sorɔ ka fara a kan.» ²⁴ A Matigice k'a fo a kerefemogow ye ko: «Aw ye a ta wari mina a ra k'a di warigbe waga tan tigi ma.» ²⁵ Nka o mɔgow ko: «An matigice, warigbe waga tan be ale fe ka ban o.» ²⁶ Masace ko: «Dɔ be min fe, dɔ wɛrɛ bena di o le ma; nka dɔ te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bosɔ a ra. ²⁷ Ayiwa, sisan, ne jugu minw tun t'a fe ne ye sigi olugu kunna, aw ye o beɛ mina ka na o beɛ faga ne yere ja na yan.» »

Yesu tagatɔ Zeruzalemu

(Matiyu 21.1-11; Marika 11.1-11; Yuhana 12.12-19)

²⁸ Ayiwa, Yesu ka o kumaw beɛ fo ka ban tuma min na, a blara jama ja, o ka ke taga ye Zeruzalemu. ²⁹ O tagara surunya Betifaze ra tuma min na, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kere fe, Yesu ka a ta karamogoden fla ci. ³⁰ A k'a fo o ye ko: «Dugu min fle an ja fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi, aw bena faliden dɔ sirinin ye, mɔgɔ si ma yelen min kan folo. Aw y'a foni ka na ni a ye yan. ³¹ Ni mɔgɔ dɔ ka aw jininka ko: «Mun koson aw b'a fonina?» Aw y'a fo a ye ko: «An Matigi le mako b'a ra.» » ³² Karamogoden fla tagara minke, Yesu tun k'a fo o ye cogo min na, o tagara a sorɔ ten. ³³ O tun be faliden fonina minke, falitigiw ko o ma ko: «Mun koson aw be faliden fonina?» ³⁴ O ko: «An Matigi le mako b'a ra.»

³⁵ O nana ni faliden ye Yesu fe; o ka o ta derege dɔw la fali ko ra, ka Yesu layelen ka sigi a kan. ³⁶ Ka o tagatɔ to, mɔgow tun be o ta deregebaw lalara sira kan Yesu ja. ³⁷ O tun be surunyara Zeruzalemu na ka ban. O sera Oliviyesunw kuru jigijigi ra minke, Yesu tun ka kabako minw ke karamogodenw ja na, o beɛ jusu diyaninba ka ke Ala tando ye ni kanba ye o kabako keninw koson. ³⁸ O tun b'a fɔra ko:

«Masace min be nana Matigi Ala tɔgo ra,
dugawu ye ke o ye.

Hera ye ke sankolo ra,

nɔɔɔ ye la Ala tɔgo kan sanfeyɔɔw beɛ ra.»

³⁹ Farisi* dɔw tora jama ra k'a fo Yesu ye ko: «Karamogocɛ, a fo i ta karamogodenw ye ko o ye je.» ⁴⁰ Yesu ka o jaabi, ko: «Hali ni o jera, kabakuruw le bena perɛn o nɔ ra; ne be o fo aw ye.»

Yesu ka Zeruzalemu ta tɔɔɔ ko fo

⁴¹ O surunyara Zeruzalemu na; Yesu ka dugu ye minke, a kasira a kunna k'a fo ko: ⁴² «Fɛn min be se ka hera ke aw ye, ni a kera ko aw tun ka o lon bi! Nka o dogora aw ma sisan. ⁴³ Lon dɔ, bena se, aw juguw bena aw datugu, ka aw lamini ni kogow ye, ka dingaw sogi ka dugu fanw beɛ lamini ka aw degu. ⁴⁴ O bena dugumogow beɛ dɔndɔn ka o nɔɔɔ, ka aw ta dugu beɛ ci, ka a kabakuruw beɛ yerege; sabu Ala tun b'a fe ka aw demɛ wagati min na, aw ma o wagati jate!»

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Matiyu 21.12-17; Marika 11.15-19; Yuhana 2.13-22)

⁴⁵ Ayiwa, Yesu tagara don Alabatosoba lu kɔnɔ, ka jagokebagaw* gben ka bɔ. ⁴⁶ A k'a fɔ o ye ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: <Ne ta bon bɛna kɛ Aladaariyɔrɔ le ye,> nka aw kɔni ka a yelemɛ ka a kɛ sonw dogoyɔrɔ le ye†.»

⁴⁷ Yesu tun bɛ mɔgɔw karanna lon bɛɛ Alabatosoba kɔnɔ. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani jamana jamɔgɔw tun bɛ Yesu fagasababu le pinina. ⁴⁸ Nka o tun bɛna a mina cogo min na, o tun ma o lon; sabu Yesu ta ko tun ka mɔgɔw bɛɛ kun mina, o bɛɛ tun b'a lamenna.

20

Yesu ta fanga sɔrɔyɔrɔ

(Matiyu 21.23-27; Marika 11.27-33)

¹ Lon dɔ, Yesu tun bɛ mɔgɔw karanna Alabatosoba kɔnɔ, ani ka Kibaro Diman* fɔ o ye; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔrɔba dɔw nana a fɛ. ² O ko: «A fɔ an ye: I bɛ nin kow kɛra fanga juman sababu le ra, ani jɔn le ka o fanga di i ma?» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Ne fana bɛna aw pininka ko kelen na. ⁴ Aw ye nin fɔ ne ye: jɔn le tun ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw?» ⁵ O yere dama ka kɛ a miiri ye, ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bɛna a fɔ ko: <O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?» ⁶ Nka ni an fana ko: <Mɔgɔw lo>, jama bɛna an bon ni kabakuru ye dɛ; sabu o bɛɛ lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ⁷ O kosɔn o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lon. ⁸ Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow kɛ, ne fana tɛna o fɔ aw ye.»

Baaradenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33-46; Marika 12.1-12)

⁹ O kɔ, Yesu ka nin talen fɔ jama ye; a ko: «Cɛ dɔ le tun ka rɛzenforo sɛnɛ ka a karifa baarakebaga dɔw ma, ka bɔ ka taga tagama dɔ ra ka taga wagatijan kɛ yi. ¹⁰ Rɛzen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaraden dɔ ci rɛzenforo kɔrɔsibagaw fɛ ko o ye rɛzenmɔ dɔ di. Nka rɛzenforo kɔrɔsibagaw ka o mina, ka a bugɔ, ka a borolakolon gben ka taga. ¹¹ Forotigi ka baaraden dɔ werɛ ci; o ka o bugɔ, ka o neni, ka o borolakolon gben ka taga. ¹² A ka mɔgɔ sabanan ci o fɛ; o ka o bugɔ ka a mandimi, ka a gben. ¹³ Forotigi ko: <Ne bɛna nin ko kɛ cogo di?> A ko: <Ayiwa, ne bɛna ne yere dence kanunin le ci o fɛ. Ne bɛ miiri ko o bɛna ale bonya.> ¹⁴ Ayiwa, rɛzenforo kɔrɔsibagaw nana forotigi dence nato ye minke, o k'a fɔ jɔgɔn ye ko: <Nin le bɛna cɛn ta! An y'a mina ka a faga, janko foro ye kɛ an ta ye.> ¹⁵ A sera o ma minke, o tagara ni a ye foro ko fɛ ka taga a faga.»

Yesu ko: «Ayiwa, sisan forotigi bɛna na mun le kɛ o rɛzenforo kɔrɔsibagaw ra sa? ¹⁶ A bɛna na ka na o faga, ka a ta foro karifa mɔgɔ werɛw ma.»

Mɔgɔw ka o kuma mɛn minke, o ko: «E! Ala ma an kisira o ko jɔgɔn ma.»

* **19:45** 19.45 O mɔgɔw tun bɛ beganw fiyeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falen o ye.

† **19:46** 19.46 Nin kuma fɔra Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.

¹⁷ Yesu ka jama fe, k'a fo o ye ko: «Nin kuma min sebera Kitabu kono, ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,

o le nana ke kabakuru sobeman ye, ka ke bon kabakuru folo ye,»

aw ta miiriya ra o kuma korɔ ye di le? ¹⁸ Ayiwa, ni mɔgo o mɔgo kɔni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow beɛ be karikari; ni o kabakuru fana ka ben mɔgo o mɔgo kan, a be o tigi jɔɔ.»

Ninsongo sarako

(Matiyu 22.15-22; Marika 12.13-17)

¹⁹ Sariya karamogow* ni sarakalasebagaw kuntigiw* tun b'a fe ka Yesu mina o yorɔnin kelen beɛ ra, sabu o k'a lon ko a ka talen fo olugu le ma; nka o siranna jama na. ²⁰ O ka ke Yesu korɔsi ye. O ka mɔgo dow ci ka taga Yesu korɔsiri kama; olugu tagara o yere ke i n'a fo mɔgosobew, ka Yesu dakorɔbo janko a ye kuma benbari do fo, o ye a minasababu sorɔ ka taga ni a ye jamanatigi fe, ani fagamaw fe, ka taga kiti tige a kan. ²¹ O mɔgow nana Yesu jininka ko: «An karamogɔ, an k'a lon ko i ta kumaw, ani ta karan fana terennin lo; i te mɔgo bo mɔgo ra, i be mɔgow karan Ala sira ra ka kaɲa ni can le ye. ²² Ayiwa, yala ka ninsongo sara masaceba Sezari ye, o bennin lo wa, walama a bennin te?» ²³ Ayiwa, Yesu tun bora o mɔgow ta nanbara korɔ ma. ²⁴ A ko o ma ko: «Aw ye tama kelen yira ne ra.» O ka tama kelen yira a ra. A ko: «Jontigi ja ni a togo le be nin wari kan?» O ko: «Masaceba Sezari.» ²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔsegi Sezari ma, ka Ala ta kɔsegi Ala ma.» ²⁶ O mɔgow ma hali kuma den kelen sorɔ ka bo Yesu da ra jama na na, min be ke a minasababu ye. Yesu ta jaabiri ka o kabakoya; o jera!

Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra

(Matiyu 22.23-33; Marika 12.18-27)

²⁷ Ayiwa, Sadusiw, minw b'a fo ko mɔgo si su tena kunu lahara, olugu dow gbarara Yesu ra k'a jininka; o ko: ²⁸ «An karamogɔ, cira Musa tun ka nin kuma sebe sariya* ra, ko: «Ni ce do ka muso furu, ka sa k'a sorɔ a ma den sorɔ ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den sorɔ ni a ye a balemace no ra.»

²⁹ «Ayiwa, balemace wolonfla tun be yi. Folo ka muso furu, ka sa, a ma den sorɔ. ³⁰ Balemace flanan ka muso ta, ka sa, a ma den sorɔ; sabanan fana ta kera ten. ³¹ O ce wolonfla beɛ ka muso furu ka gban jɔgon na, ka sa, o si ma den to o ko. ³² O ko, muso yere sara. ³³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bena ke jon kelen le ta ye sa? Sabu o ce wolonfla beɛ tun ka a furu!»

³⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Dunuɲa ra yan le ce be muso furu, muso fana be sigi ce fe. ³⁵ Nka ni Ala nana a latige ko mɔgo minw ka kan ni wagati nata ta panamanyakura ye, ni olugu kununa ka bo saya ra, olugu tena muso furu, walama ka di ce ma; ³⁶ o fana tena sa ka ye. O bena ke i ko melekew; o be ke Ala denw ye, sabu o bora saya ra ka don Ala ta panamanya ra.

³⁷ «Ayiwa, ni mɔgo ka sa, a be taga kunu lahara; cira Musa ka o le yira an na. Yiritunin tasumaman korɔ a ka Ala wele ko: «Ibrahim ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» ³⁸ O korɔ ye ko Ala te mɔgo saninw ta Ala ye; mɔgo panamanw ta Ala lo; sabu Ala fe, o mɔgow beɛ panaman lo.»

³⁹ O kumaw fɔnin kɔ, sariya karamɔɔ* dɔw ko a ma ko: «An karamɔɔ, i ka can fɔ.»

⁴⁰ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, o ma sɔn ka Yesu jininka tuun.

*Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dɔrɔn ye
(Matiyu 22.41-46; Marika 12.35-37)*

⁴¹ Yesu ko mɔɔɔw ma ko: «Mun kosɔn mɔɔɔw b'a fɔ ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bɛna ke Dawuda Mamaden* le ye? ⁴² K'a sɔrɔ Dawuda yere k'a sebe Zaburuw kitabu kɔnɔ, ko:

«Matigi Ala k'a fɔ ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

⁴³ fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ.»

⁴⁴ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden ye cogo di?»

*Yesu ka sariya karamɔɔw dɔɔɔya
(Matiyu 23.1-36; Marika 12.38-40)*

⁴⁵ Jama beɛ tun be Yesu lamenna; a ko a ta karamɔɔɔdenw ma ko: ⁴⁶ «Aw ye aw yere kɔrɔsi sariya karamɔɔɔ* ra de! Deregebɔdon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe mɔɔɔ tɔw le ye olugu fo jamayɔrɔw ra. Karansɔ* kɔnɔ, nafesigiɔrɔw le ka di o ye; ni o ka o wele domuniɔrɔw ra, nafesigiɔrɔw le ka di o ye. ⁴⁷ O be muso ce saninw borofenw beɛ domu. O be Ala daari ka mɛɛn janko mɔɔɔw ye o kɔrɔsi. O le kosɔn, o ta kiti bɛna gbeleya ka teme tɔw ta kan.»

21

*Muso fagantan ta saraka
(Marika 12.41-44)*

¹ Ka Yesu to Alabatosoba kɔnɔ, a k'a ja kɔrɔta ka nafortotigiw ye, o be o ta saraka blara sarakablaminan kɔnɔ. ² A ka muso fagantan dɔ fana ye, min ce tun sara, ale ka warimisennin fla bla sarakablaminan kɔnɔ.

³ Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye, ko nin muso fagantan min ce sara, ale ka saraka min di, o cayara ka teme tɔw beɛ ta kan; ⁴ sabu tɔw ka fitini dɔrɔn le bɔ o ta naforo ra k'a bla sarakablaminan kɔnɔ; nka ale ka a ta wari beɛ le di, hali domuni songɔ ma to a boro tuun.»

*Yesu ka dunuɔa laban tagamasiyenw yira
(Matiyu 24.3-14; Marika 13.1-2)*

⁵ Ayiwa, mɔɔɔ dɔw ka ke Alabatosoba ko lakari ye, ko a ce ka jni, ko a lɔra ni kabakuru pumanmanw le ye, ani mɔɔɔw ka sarakafen minw di Ala ma.

⁶ Yesu ko: «Aw ja be nin bon minw na tan de, lon dɔ nin bonw beɛ bɛna cici, ka a kabakuruw beɛ yerege ka bɔ nɔɔɔn kunna.» ⁷ Karamɔɔɔdenw ko: «An karamɔɔɔ, nin kow bɛna ke wagati juman, ani tagamasiyen juman bɛna a yira ko a wagati sera?»

⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana a to mɔɔɔ si ye aw lafiri; sabu mɔɔɔ caman bɛna na ni ne tɔɔɔ ye, k'a fɔ ko olugu le ye Kisibaga* ye, ko wagati sera ka ban. Aw kana tugu o ko. ⁹ Ni aw nana to ka kere mankanw men, ani murutiri kow, aw ja kana tige; sabu jagboya lo ko o kow ye ke; nka o si te a laban ye fɔlɔ.»

¹⁰ A ko o ma ko: «Siya dɔ bɛna wuri dɔ wɛrɛ kama, jamana dɔ bɛna wuri dɔ wɛrɛ kama. ¹¹ Dugukoloyɛrɛyɛrɛbaw bɛna kɛ yɔrɔ dɔw ra, ani banajuguw, ani kongɔbaw. Siranyafenw, ani tagamasiyenba dɔw bɛna kɛ sankolo ra.

¹² «Nka sani o kow bɛɛ ye kɛ, o bɛna aw mina ka aw bugɔ. O bɛna aw tɔrɔ, o bɛna aw mina ka taga ni aw ye karansow* kɔnɔ janko ka kiti tige aw kan, ka aw bla kaso ra. O bɛna taga ni aw ye masacɛw fɛ, ani jamana jamɔgɔw fɛ ne tɔgɔ kosɔn. ¹³ O bɛna kɛ sababu ye k'a to aw ye kɛ ne seerew ye ka kuma olugu fɛ. ¹⁴ Aw y'a to aw hakiri ra, ko aw man kan ka kuma dɔ labɛn, aw bɛna taga min fɔ janko ka aw yɛrɛ bɔsi. ¹⁵ Sabu ne yɛrɛ le bɛna kuma don aw da ra, ka hakiritigiya di aw ma, min sababu ra aw juguw si tena se ka kuma kɛ ni aw ye, walama ka aw sɔsɔ. ¹⁶ Aw worobagaw, ani aw balekaw, ani aw somɔgɔw, ani aw teriw bɛna aw janfa, ka aw caman faga. ¹⁷ Mɔgɔw bɛɛ bɛna aw kɔninya ne tɔgɔ kosɔn. ¹⁸ Nka, o bɛɛ n'a ta, hali aw kunsigiden kelen tena tunu. ¹⁹ Ni aw ka nin kow sɔnmina, o le bɛna aw nin kisi.»

Yesu ka Zeruzalemu dugu halaki ko fɔ
(*Matiyu 24.15-21; Marika 13.14-19*)

²⁰ Yesu ko: «Ni aw nana Zeruzalemu dugu lamininin ye kɛrɛkejamaɓw fɛ wagati min na, aw ka kan k'a lɔn ko dugu cituma sera. ²¹ Ni o wagati sera k'a sɔrɔ minw bɛ Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fɛ; minw bɛ Zeruzalemu dugu kɔnɔ, olugu ye bɔ; minw bɛ kongo kɔnɔ, olugu kana don dugu kɔnɔ.

²² «Sabu, o lɔn bɛna kɛ Ala ta kititigelon ye Zeruzalemu kan, janko kuma minw bɛɛ sebera Kitabu kɔnɔ, o ye kɛ can ye. ²³ O lɔnw na bɔnɔ bɛna muso lasiritow sɔrɔ, ani minw bɛ sin dira denw ma; sabu tɔrɔba bɛna kɛ jamana kɔnɔ, ka Ala ta dimi ben nin jamana mɔgɔw kan. ²⁴ O bɛna o faga ni kɛrɛkemuruw ye, o bɛna o mina ka taga o kɛ kasodenw ye siya wɛrɛw* ta jamana bɛɛ ra. O cogo ra, siya wɛrɛ mɔgɔw bɛna don Zeruzalemu ka o ta fanga sigi fɔ ka taga o ta wagati dafa.»

Yesu nacogo ka bɔ sankolo ra
(*Matiyu 24.29-35; Marika 13.24-31*)

²⁵ «Ayiwa, sankolo ra, tagamasiyen dɔw bɛna kɛ tere ni karo ni lolow kan. Dugukolo kan, jatigeɓa le bɛna mɔgɔw mina fɔ ka o kɔnɔnɔban, kɔgɔji ni jikurubaw ta mankan kosɔn. ²⁶ Ko minw bɛna kɛ dugukolo kan, mɔgɔ dɔw ja tigeninba bɛna to o miiriri ra fɔ ka na kirin, sabu sankolo ta seɓagayaw bɛna yuguyugu ka bɔ o nɔ ra. ²⁷ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, o bɛna o nato ye sankaba dɔ kan ni seɓagayaba ye, ani nɔrɔɔba. ²⁸ Ayiwa, ni aw ka na o kow ketɔ ye tuma min na, aw ye aw kun kɔrɔta ka aw ja lawuri san fɛ, sabu aw ta kisiri wagati le surunya ra ten.»

Torosun ta karan
(*Matiyu 24.32-35; Marika 13.28-31*)

²⁹ O kɔ, Yesu ka talen dɔ fɔ o ye; a ko: «Aw ye torosun kɔrɔsi, ani yiri tɔw bɛɛ. ³⁰ Ni aw k'a ye ko o bɛ flaburukuraw bɔra, aw b'a lɔn ko samiya surunyara. ³¹ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow bɛ kera tuma min na, aw y'a lɔn ko Ala ta Masaya* wagati le surunyara. ³² Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw tena sa ka ban fɔ nin kow bɛɛ ye kɛ ka dafa. ³³ Sankolo ni dugukolo bɛna teme, nka ne ta kuma tena teme fiyewu.

³⁴ «Aw ye aw yere koroſi, aw kana to domunibaw ra, ani minni na, ka to ka hami dunuſafenw soroſi doroſon na, k'a to ne nalon ye na bara aw ra; ³⁵ sabu ne nalon bena bara dunuſamogow bee ra, ka o mina i ko jo.

³⁶ O koson, aw ye aw janto aw yere ra, ka Ala daari wagati bee, janko aw ye fanga soro, kojugu minw bena ke, ka boſi o bee ma; ni o kera, Min kera Adamaden ye*, aw kun korotanin bena se ka lo o ja koro.»

³⁷ Ayiwa, Yesu tun be to ka mogow karan Alabatosoba konon tere fe. Ni su ka ko, kuru min be wele ko Oliviyesunw kuru, a tun be taga si o yoro ra. ³⁸ Sogomada jooſa fe, mogow bee tun be taga lajen a koro Alabatosoba konon ka a ta karan lamen.

22

Mogow ka janfa siri Yesu kama

(Matiyu 26.1-5; Marika 14.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Ayiwa, Burufunubari panagbe* min be wele ko Jonyaban panagbe*, o tun be surunyara. ² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* tun be cogo jinina ka Yesu faga, nka o tun be siranna jama ja.

Zudasi ka Yesu janfa

(Matiyu 26.14-16; Marika 14.10-11)

³ Ayiwa, Setana donna Zudasi jusukun na, min be wele fana ko Sikariyoti, ani min tun ye Yesu ta karamogoden tan ni fla do ye. ⁴ Zudasi tagara sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba korosibagaw kuntigiw fe; a bena Yesu mina k'a don o boro cogo min na, o kumana ka ben o kan. ⁵ O kuma diyara olugu ye kosebe. O ka layiri ta a ye ko o bena wari di a ma. ⁶ Zudasi sonna; a ka ke cogo pini ye, a bena se ka Yesu soro ka a don o boro cogo min na, jama kana bo a kala ma.

Karamogodenw ka Jonyaban panagbe laben

(Matiyu 26.17-25; Marika 14.12-21; Yuhana 13.21-30)

⁷ Burufunubari panagbe* wagati ra, lon min na Jonyaban panagbe ta saraka ka kan ka faga, ⁸ o lon na Yesu ka Piyeri ni Yuhana ci; a ko: «Aw ye taga Jonyaban panagbe domuni laben an ye janko an ye a domu.» ⁹ O ka Yesu jaabi ko: «I b'a fe an ye taga a laben min le?» ¹⁰ Yesu ko: «Ni aw donna dugu konon, aw bena ben ni ce do ye, ji be daga ra a kun na. A bena taga don lu min konon, aw ye tugu a ko ka taga don fo o lu konon. ¹¹ Ni aw sera yi, aw y'a fo lutigi ye ko: «An karamogo ko, ko ale ni a ta karamogodenw bena Jonyaban panagbe domuni ke bon min konon, ko o bon be min?» ¹² Ayiwa, a bena bonba do yira aw ra sankaso san fe, fen bee be a konon. Aw bena Jonyaban panagbe domuni laben o bon le konon.»

¹³ Ayiwa, Piyeri ni Yuhana tagara. O tagara a soro i ko Yesu tun k'a fo o ye cogo min na. O ka Jonyaban panagbe domuni laben.

Jenogonya domuni

(Matiyu 26.26-30; Marika 14.22-26; Korentikaw folo 11.23-25)

¹⁴ Domuniwagati sera minke, Yesu sigira domuni na ni a ta karamogodenw ye. ¹⁵ Ka o to domuni na, Yesu k'a fo o ye ko: «Ne koni tun b'a fe yere le ka nin panagbe domuni ke ni aw ye sani ne ye tooro. ¹⁶ Sabu ne b'a fo aw ye ko ne tena a jogon domu tuun fiyewu fo ka taga se lon min na, a koro ye min ye, o bena ke Ala fe a ta Masaya* ra.»

¹⁷ A ka jifiye ta, rezenji tun b'a kono, a ka baraka la Ala ye, k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Aw y'a mina, aw bee ye do min a ra, ¹⁸ sabu ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu fo lon min Ala ta Masaya* bena na.»

¹⁹ O ko, a ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige ka do di o ma, k'a fo o ye ko: «Nin ye ne farikolo le ye, o le dira aw koson. Aw ye nin ke ka aw hakiri jigi ne ra.»

²⁰ O cogo ra, domuni bannin ko, Yesu ka jifiye ta, rezenji tun b'a kono. A k'a di o ma, k'a fo o ye ko: «Ala be jenuogonyakura* min don ni mogow ye ne jori baraka ra, o le be nin ye. O jori le bonna aw koson. ²¹ Nka o bee n'a ta, aw ra min bena ne don mogow boro, o tigi ni ne signin be domuni na yan. ²² Min kera Adamaden ye*, o koni bena sa, i n'a fo a tun latigera cogo min na. Nka mogow min bena ke sababu ye k'a janfa, bono bena o tigi soro.» ²³ Karamogodenw ka ke nogon jininka ye ko olugu ra jon kelen le bena son ka o ko nogon ke.

Karamogodenw ko jon le ye namogo ye olugu ra

²⁴ Ayiwa, sosori do nana wuri karamogodenw ce ra, ko olugu ra jon le ka kan ka jate namogo ye. ²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a lon ko siya were mogow ta masacew be o mara fanga ra; fanga be minw fe, olugu b'a fe jamanadenw ye olugu wele ko korumankebagaw. ²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Aw ra min ye mogoba ye, o tigi ye ke i n'a fo bee ra fitini; min ye namogo ye, o tigi ye ke i n'a fo tow ta baaraden. ²⁷ Baaraden min be gba ke, ani a matigice min bena sigi ka domuni ke doron, o fla ra juman le ka bon? Min bena sigi ka domuni ke, o le man bon wa? O bee n'a ta, ne be aw ce ra i ko baaraden.

²⁸ «Aw koni jijara ka to ni ne ye ne ta koroborikow bee ra. ²⁹ O le koson, ne be Ala ta Masaya* labla aw ye, i n'a fo ne Fa ka a labla ne ye cogo min na. ³⁰ O koson aw bena domuni ni minni ke ni ne ye ne ta Masaya* ra. Aw bena sigi masasiginanw kan ka Izirayeli* siya tan ni fla ta kiti tige.»

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Matiyu 26.31-35; Marika 14.27-31; Yuhana 13.36-38)

³¹ O ko, Yesu ko Simon ma ko: «Simon, Simon, Setana tun k'a jini ko a be aw korobo, i ko o be siman tenten cogo min na. ³² Nka ne ka Ala daari ele ye, janko i ta lanaya kana cen. Ni ele nana nimisa tuma min na ka na ne fe, i ye i balema tow ja gbeleya.» ³³ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni kaso lo walama ni saya yere lo, ne labennin lo ka o bee ke ni i ye.» ³⁴ Yesu ko: «Piyeri, ne b'a fo i ye ko sani dondo ye kasi bi, ele bena a fo mogow ye fo sijaga saba ko i ma ne lon.»

Yesu ka a ta karamogodenw ladi ko o ye o yere laben

³⁵ O ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma tuun ko: «Ne tun ka aw ci, ko aw kana wari bla aw kun, ko aw kana boru ta, ko aw kana sanbaraw ta minke o, yala fen do desera aw fe wa?» Karamogodenw k'a jaabi ko: «Foyi si ma dese an na.» ³⁶ Yesu ko: «Sisan koni, ni wari be min fe, o tigi ye o bla a yere kun; ni boru be min fe, o tigi ye o ta. Ni muru te min fe, o tigi ye a ta fani do fiyeere ka do san. ³⁷ Sabu ne b'a fo aw ye ko min sebera ne ta ko ra, o ka kan ka ke. A sebera ko: «O k'a jate ni kojugukebagaw ye.»

Ayiwa, sisan, o kow kewagati surunyara.» ³⁸ Karamogodenw ko Yesu ma ko: «Matigi, ni o lo, muru fla ye nin ye.» Yesu ko: «A ka ni ten.»

Yesu ni karamogodenw tagara kuru kan
(Matiyu 26.36-46; Marika 14.32-42)

³⁹ O ko, Yesu bora ka taga Oliviyesunw kuru kan, i n'a fo a tun derira k'a ke cogo min na. A ta karamogodenw tugura a ko. ⁴⁰ O sera yi minke, Yesu ko o ma ko: «Aw ye Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra.» ⁴¹ O ko, a bora o korɔ ka gbara na fe doonin, ka a kinbiri gban ka Ala daari. ⁴² A ko: «Ne Fa, ni i be son, i ye nin tooro yoro janya ne ra. Nka ne yere sago kana ke, ele sago le ye ke.» ⁴³ [O tuma, meleke do bora sankolo ra ka na a ja gbeleya. ⁴⁴ Sabu o wagati tun gbeleyara Yesu ma kosebe, a jusukun tun tooroa haali; a ka Ala daari ni baraka ye ka wasi fo a wasiji kera i n'a fo jori, ka tonitoni dugu ma.] ⁴⁵ A ka Ala daari minke, a wurira ka na a ta karamogodenw fe, ka na a sorɔ olugu be sunogora, panasisi fe. ⁴⁶ A ko o ma ko: «Mun koson aw be sunogora? Aw ye wuri ka Ala daari, janko Setana kana na aw nege ka aw bla kojugu ra.»

Yahudiyaw nana Yesu minayoro ra
(Matiyu 26.47-56; Marika 14.43-50; Yuhana 18.3-11)

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, o barara ka jama nato ye. Yesu ta karamogoden tan ni fla ra, kelen min togo tun ye ko Zudasi, ale tun be o na fe. A nana ka na gbara Yesu ra, ko a be Yesu fo ni kanuyafori ye. ⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Zudasi, Min kera Adamaden ye*, ele ka kanuyafori le ke tagamasiyen ye ka o janfa k'a don mogow boro wa?» ⁴⁹ Karamogodenw nana a ye ko o nana Yesu minayoro le ra minke, o ko Yesu ma ko: «Matigi, an te muru ta o kama wa?» ⁵⁰ O yoronin bee, Yesu ta karamogoden kelen ka muru ke ka sarakalasebagaw kuntigiba* ta jonce kininboroyanfan toro caron ka bo yi. ⁵¹ Yesu ko: «Aw y'a to ten!» A magari o ce toro ra ka a keneya.

⁵² O ko, Yesu kumana sarakalasebagaw kuntigiw fe, ani Alabatosoba korosibagaw kuntigiw, ani cekorobaw, olugu minw tun nana a minayoro ra; a ko: «Aw nana ni berew ni kerekemuruw ye ne kama, k'a ke i ko aw nana benkannikebaga do le ko; ⁵³ k'a sorɔ ne tun be ni aw ye Alabatosoba konɔ lon bee, nka aw ma son ka ne mina. Ayiwa, aw ta wagati le sera sisan, dibi ta fanga ta wagati lo.»

Piyeri ko a ma Yesu lon
(Matiyu 26.57-58,69-75; Marika 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27)

⁵⁴ O ka Yesu mina ka taga ni a ye, ka taga a ladon sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu konɔ; Piyeri tora yorojan, ka ke tugu ye o ko. ⁵⁵ O ka tasuma do mana lu ce ma ka sigi o korɔ. Piyeri nana sigi o korɔ.

⁵⁶ Baaradenmuso do nana Piyeri siginin ye tasuma korɔ minke, a ka a lalaga ka a fle, k'a fo ko: «Nin ce fana tun be ni Yesu ye!» ⁵⁷ Nka Piyeri ma son ka lo a ra. A ko: «Muso, ne yere m'a lon.» ⁵⁸ Doonin kera, mogow were nana Piyeri ye; ale fana ko: «Ele fana ye Yesu ta mogow do le ye!» Piyeri ko o tigi ma ko: «Ne te o do ye de!» ⁵⁹ Wagati dama temenin ko, mogow were nana a fo k'a gbeleya ko: «Sigiya t'a ra, ce nin tun be ni Yesu ye, sabu Galileka lo.» ⁶⁰ Piyeri ko: «Ce, ne ma i ta kuma faamu de!» O wagati kelen na, ka Piyeri to kuma ra, dondo kasira. ⁶¹ Matigi Yesu ka a na munu ka Piyeri fle. O tuma Matigi tun ka kuma min fo a ye, a hakiri jigira o ra,

ko: «Sani dondo ye kasi bi, ele bɛna a fɔ sɔpaga saba, ko i ma ne lɔn.» ⁶² O tuma Piyeri bɔra kɛnɛ ma ka taga kasi kosɛbɛ.

*Yesu ta tɔɔɔ ni a ta kiti
(Matiyu 26.67-68; Marika 14.65)*

⁶³ Yesu korɔsibagaw tun bɛ a logɔbɔra, ka to ka a bugɔ. ⁶⁴ O ka a ja siri, ka kɛ a pininka ye ko: «Min ka i bugɔ, o tigi tɔɔɔ lɔn k'a fɔ!» ⁶⁵ O ka a neni ka kumajugu caman wɛrɛ fɔ a ma.

(Matiyu 26.59-66; Marika 14.55-64; Yuhana 18.19-24)

⁶⁶ Dugu gɛra minke, Yahudiya ta cekɔrɔbaw ta jenkuru, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔw* ka o ta kititigejama lajɛn, ka Yesu wele ka na. ⁶⁷ O k'a pininka ko: «Ni ele le ye Kisibaga* ye, a fɔ an ye.» Yesu ka o jaabi ko: «Ni ne k'a fɔ aw ye, aw tena la a ra, ⁶⁸ ni ne fana ka aw pininka, aw tena ne jaabi. ⁶⁹ Nka k'a ta bi ra, Min kɛra Adamaden ye*, o bɛna taga sigi Sebɛɛtigi Ala kininboroyanfan fɛ.» ⁷⁰ O mɔɔɔw bɛɛ ko: «O tuma Den min bɔra Ala ra*, ele lo kɛ?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a fɔ cogo min na, ne lo.» ⁷¹ O ko: «An mako tɛ mɔɔɔ si ta seereya ra tuun! A yɛrɛ da k'a fɔ, an k'a mɛn.»

23

*O tagara ni Yesu ye Pilati fɛ
(Matiyu 27.1-2,11-14; Marika 15.1-5; Yuhana 18.28-38)*

¹ Ayiwa, jama bɛɛ jɛnna ka wuri ka taga ni Yesu ye Pilati fɛ. ² O sera Pilati fɛ minke, o ka kɛ Yesu jaraki ye, ko: «An k'a korɔsi k'a ye ko nin cɛ bɛ an ta jamana mɔɔɔw kɔnɔnɔsura, ka o lamuruti, ka o bari ka ninsɔngɔ sara masaceba Sezari ma; a ko fana, ko ale ye Kisibaga* ye, ko ale ye masace ye.»

³ Ayiwa, Pilati ka Yesu pininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne lo.» ⁴ O ko, Pilati kumana sarakalasebagaw* kuntigiw ni jama fɛ, ko: «Ne ma kojugu si sɔɔɔ nin cɛ ra min bɛ se ka kɛ a jarakikun ye.» ⁵ Nka, mɔɔɔw k'a fɔ Pilati ye k'a gɛɛɛya ko: «A bɛ mɔɔɔw bɛɛ lamurutira ni a ta karan ye Zude mara bɛɛ ra; a k'a damina Galile le, ka na se fɔ yan.»

O tagara ni Yesu ye Herodi fɛ

⁶ Pilati ka o kuma mɛn minke, a ka o pininka ko yala Yesu ye Galileka le ye wa? ⁷ Pilati k'a mɛn minke ko Yesu ye masace Herodi ta mara mɔɔɔ dɔ le ye, a ko o ye taga ni Yesu ye Herodi fɛ, sabu Herodi yɛrɛ tun bɛ Zeruzalemu o wagati ra.

⁸ Herodi ka Yesu ye minke, o diyara Herodi ye haali; sabu a tun ka fɛn caman mɛn Yesu ta ko ra. A mɛɛnna, Herodi tun b'a fɛ ka Yesu ye janko a ye kabako dɔ ketɔ ye Yesu fɛ. ⁹ O kosɔn Herodi ka pininkari caman kɛ Yesu fɛ, nka Yesu ma a jaabi o si ra.

¹⁰ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔw* fana tun nana Herodi fɛ; o tun bɛ kuma ni baraka ye ka Yesu jaraki kosɛbɛ. ¹¹ Masace Herodi ni a ta sorasiw ka Yesu dɔɔɔya; a ka masacefani dɔ don a ra, ka a logɔbɔ, ka sɔɔɔ ka a lasekɔ Pilati fɛ tuun. ¹² Pilati ni Herodi tun bennin tɛ kakɔɔ; nka o lon na o kɛra terijɔɔɔnmanw ye.

*Yesu fagako latigera
(Matiyu 27.15-26; Marika 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16)*

¹³ Ayiwa, Pilati ka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani jamana jamogow, ani jama lajen. ¹⁴ A ko o ma ko: «Aw nana ni nin ce ye ne fe ka na a fo ne ye ko a be jamana mogow lamurutira; nka ne ka a jininka aw bee ja na, ne k'a ye ko aw be a jarkira fen o fen na, a ma o si ke. ¹⁵ Herodi* fana ma kojugu soro a ta ko ra, sabu ale fana ka a laseko ne ma yan tuun. Nin ce koni ma foyi ke min be se ka ke a fagasababu ye. ¹⁶ O koson, ne bena a fo ko o y'a bugo ni gbene ye k'a labla.»

¹⁷ [Ayiwa, san o san, Yahudiyaw ta Jonyaban janagbe ra*, Pilati tun ka kan ka kasoden do labla.] ¹⁸ Jama bee jenna ka peren k'a fo ko: «Nin ce faga, i ye Barabasi labla!» ¹⁹ K'a soro lon do o Barabasi le tun ka jama lamuruti dugu koni, fo ka mogo do faga; o le tun kera a blakun ye kaso ra. ²⁰ Ayiwa, Pilati tun b'a fe ka Yesu le labla, O koson a ka o jininka tuun. ²¹ Nka o perenna, ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri ra!»

²² Pilati ka o jininka a sinaga sabanan na, ko: «O tuma a ka kojugu juman kelen le ke sa? Ne ma foyi ye a ra min be a fagakun bo; o ra ne bena a fo ko o y'a bugo, ka a labla.» ²³ Nka jama perenna ni fanga ye ko Yesu ye gbengben yiri ra le. O ta perenkanw ka Pilati kana.

²⁴ Ayiwa, o tun be min jinina, Pilati k'a latige ko a bena o ke o ye. ²⁵ O tun ka ce min daari, Pilati ka o labla, o min tun blara kaso ra murutiri ni mogofaga koson. A ka Yesu don o boro, ko a ye ke o sago ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32-56; Marika 15.21-41; Yuhana 19.17-30)

²⁶ Ayiwa, ka o tagato to ni Yesu ye, o ka ce do boto ye kongo ra, min togo tun ye ko Simon, Sirenika tun lo. O ka gbengbenyiri* la ale kun, ko a ye a ta ka tugu Yesu ko. ²⁷ Ka o tagato to, jamaba tugura o ko; muso dow tun be o jama ra, olugu tun be o disiw gbasigbasira ka kasi Yesu koson. ²⁸ Yesu ka a ja munu k'a fo o ye ko: «Zeruzalemu musow, aw kana kasi ne koson de! Aw ye kasi aw yerew ni aw ta denw le koson! ²⁹ Sabu, lon do bena se, o lon na o bena a fo ko: «Muso minw ma den soro, minw ma den woro ka ye, ani o ma sin di den ma fiyewu, olugu ta jana.» ³⁰ O wagati ra, mogow bena a fo kuruw ye ko: «Aw ye ben an kan!» K'a fo kongoriw ye ko: «Aw ye an datugu!» ³¹ Sabu, ni o ka nin ko jigon ke yirikene ra, ni a nana se yirijalan ma do?»

³² O tun be tagara ni Yesu ye, ani kojukuebaga fla, ka taga olugu faga ni Yesu ye. ³³ Ayiwa, yoro min togo ye ko Kunkolo yoro, o sera yi minke, o ka Yesu gbengben yiri ra o yoro ra, ka kojukuebaga fla fana gbengben yiri werew kan, kelen be Yesu kininboroyanfan fe, kelen be a numanboroyanfan fe. ³⁴ Yesu ko: «Ne Fa, yafa o ma, sabu o be min kera, o ma o lon.» Sorasiw ka kara la ka Yesu ta faniw tarantaran jigon na janko o bee ye o ta sorota lon. ³⁵ Jama tun lonin be, o b'a fiera. Yahudiyaw ta panogow tun be Yesu logobora, ko: «A ka mogo tow kisi; a ye a yere kisi sisan sa, ni a kera ko ale le ye Kisibaga* ye, Ala ka min panawoloma!»

³⁶ Sorasiw fana gbarara Yesu ra k'a logobo, ka minnifen kumunin do yira a ra, ³⁷ k'a fo a ye ko: «Ni ele le ye Yahudiyaw ta masace ye, i yere kisi sa!» ³⁸ O tun ka nin kumaw sebe yiri do kan a kun san fe, ko: «Nin ye Yahudiyaw ta masace ye.»

³⁹ Kojukuebaga fla minw tun gbengbenna ni Yesu ye, o ra kelen tun be a nenina, k'a fo a ye ko: «Ele le te Kisibaga* ye wa? I yere kisi sa, i ye an

fana kisi!» ⁴⁰ Nka tɔ kelen songora ale ra k'a fɔ a ye ko: «Ele tɛ siran Ala na wa? Nin tɔɔɔ kelen le tɛ ele fana kan wa? ⁴¹ An kɔni ka kan ni nin ye, sabu an ka kojugu min ke, o tɔɔɔ le bɛ anw kan; nka nin cɛ ma kojugu si le ke.» ⁴² O kɔ, a ko Yesu ma ko: «Yesu, ni i nana ke i ta Masaya* ra tuma min na, i ye i hakiri to ne ra.» ⁴³ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, bi yɛrɛ i bɛna ke ni ne ye arijana ra.»

⁴⁴ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bɛɛ ra fɔ ka taga wulada surunya. ⁴⁵ Alabatosoba cɛtigefani faranna fla ye. ⁴⁶ O tuma, Yesu pɛrɛnna ni fanga ye k'a fɔ ko: «Ne Fa, ne bɛ ne nin to i boro.» A ka o fɔ minke, a sara.

⁴⁷ Ayiwa, sorasikuntigi ka o kow ye minke, a ka Ala tando, k'a fɔ ko: «Can ra, nin cɛ kɔni tun ye mɔgɔ terennin le ye.» ⁴⁸ Jama minw bɛɛ tun bɛ yi, olugu ka o kow ye ka ban tuma min na, o sekɔra ka taga dugu kɔnɔ, o janasisininba tora ka ke o disi gbasigbasi ye. ⁴⁹ Yesu ta teriw bɛɛ, ani muso minw tun tugura a kɔ kabini Galile, olugu tun lonin bɛ yɔɔɔjan ka ke o kow flɛ ye.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Marika 15.42-47; Yuhana 19.38-42)

⁵⁰ Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jɛnkuru ta mɔgɔ dɔ tun bɛ yi, min tɔgɔ tun ye ko Yusufu; mɔgɔsɔbɛ, ani mɔgɔ terennin tun lo. ⁵¹ Kititigebaga tɔw tun ka ko minw latigɛ, ani o tun ka ko minw ke, ale tun ma jɛn ni o ye o ra. Ale tun bɛ bɔ Arimate; o ye Yahudiyaw ta dugu dɔ ye. A jigi tun bɛ Ala ta Masaya* nawagati kan. ⁵² A tagara Pilati fɛ ka taga Yesu su daari a fɛ. ⁵³ O kɔ, a tagara Yesu su lajigi ka bɔ gbɛngbenyiri* ra, ka a kasanke ni fanigbɛ dɔ ye, ka taga a la kaburu kɔnɔ; o kaburu tun sogira fara le kɔnɔ; su tun ma deri ka don o yɔɔɔ ra fɔlɔ. ⁵⁴ O lon tun ye Nɛnɛkirilon* jasigi le ye; Nɛnɛkirilon tun bɛ jini ka damina.

⁵⁵ Muso minw tun tugura Yesu kɔ kabini Galile, olugu tun tagara ni Yusufu ye kaburuda ra. O ka kaburu flɛ, ka Yesu su lacogo fana flɛ. ⁵⁶ O kɔ, o sekɔra ka na so kɔnɔ ka na kasadiyananw, ani wusunanw labɛn Yesu ye. Nka o ma sɔn ka foyi ke Nɛnɛkirilon* na, ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya* ye.

24

Mɛlɛkɛw ka Yesu kunuko fɔ musow ye

(Matiyu 28.1-10; Marika 16.1-8; Yuhana 20.1-10)

¹ Ayiwa, lɔgɔkun tere fɔlɔ sɔgɔmada jooa fɛ, musow tun ka kasadiyanan minw labɛn, o tagara ni o ye kaburuda ra. ² O tagara a sɔɔ ko kabakuruba kolonkolonna ka bɔ kaburu da ra. ³ O donna kaburu kɔnɔ, nka o ma Matigi Yesu su ye. ⁴ O ko ka o hakiri jagami. Cɛ fla barara ka na lɔ o ja kɔɔ, fanigbɛ pepe bɛ o ra. ⁵ Musow siranninba ka o kun suuru; nka o cɛ fla k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn mɔgɔ min janaman lo, aw bɛ o jini suw cɛ ra? ⁶ A tɛ yan! A kununa. Wagati min na a tun bɛ ni aw ye Galile, a ka kuma minw fɔ aw ye, aw ye aw hakiri to o ra. ⁷ A tun ko, ko Min kɛra Adamaden ye*, ko o ka kan ka don jurumunkebagaw boro, o bɛna a gbɛngben yiri ra ka a faga; nka a saya tere sabanan, a bɛna kunu.»

⁸ O tuma musow hakiri jigira Yesu ta kumaw na.

Musow ka Yesu kunuko fɔ karamɔɔdenw ye

⁹ Musow bɔra kaburu ra ka taga o kow bɛɛ lakari ciraden* tan ni kelen ye, ani o tɔɔɔɔn tɔw bɛɛ. ¹⁰ O musow tun ye Mariyamu Magidalakamuso ye, ani Yahani, ani Yakuba bamuso Mariyamu; muso tɔ minw tun bɛ ni o ye, olugu fana ka o kuma kelen le fɔ ciradenw ye. ¹¹ Nka musow ka min fɔ, ciradenw ka o jate manamanakan ye, o ma la a ra. ¹² Nka o bɛɛ n'a ta, Piyeri wurira ka bori ka taga kaburu ra. A birira ka kaburu kɔnɔ fle; a ma foyi ye ni kasanke dɔrɔn tɛ. A kɔnɔnɔbannin sekɔra ka taga a ta so.

*Karamɔɔden fla min tun bɛ tagara Emayusi
(Marika 16.12-13)*

¹³ Ayiwa, o lon kelen na, karamɔɔden fla tun bɛ tagara dugu dɔ ra, o dugu tɔɔɔ ye ko Emayusi. O dugu ni Zeruzalemu cɛ tun tɛ temɛ kilo tan ni kelen kan. ¹⁴ Ko minw bɛɛ tun kera Zeruzalemu o wagati ra, o tun bɛ o baro le kera. ¹⁵ Ka o to kuma ni sɔsɔri ra, Yesu yɛɛ nana gbara o ra ka to ka tagama o kɛɛ fɛ ka taga. ¹⁶ O ɲa tun bɛ Yesu ra, nka a kera i n'a fɔ fen dɔ le tun ka o bari ka a lon.

¹⁷ Yesu ka o ɲininka ko: «Aw tagatɔ bɛ kumana mun ko le ra dɛ?» Kabini Yesu ka o fɔ, o lɔra, o ɲanasisininba. ¹⁸ O ra, kelen min tɔɔɔ ye ko Kilopasi, ale ko: «Ni ele kelen kɔni tɛ, mɔɔɔ si tɛ Zeruzalemu min b'a fɔ ko ko minw kera yi, ko a ma dɔ lon o ra.» ¹⁹ Yesu ka o ɲininka ko: «Ko juman le kera?» O ka a jaabi ko: «Ko min kera Yesu Nazaretikacɛ ra kɛ! A tun kera cira barakaman ye, ka kapa ni a ta kɛwalew ye, ani a ta kuma, Ala ɲa kɔrɔ, ani mɔɔɔw bɛɛ ɲakɔrɔ. ²⁰ An ta sarakalasebagaw* kuntigiw, ani an ta jamana ɲamɔɔw ka a mina ka a di Romu* fagamaw ni, ko o y'a faga; o k'a gbhengben yiri ra. ²¹ An jigi tun b'a kan ko ale le bɛna kɛ Izirayelimɔɔw Kisibaga* ye; nka o bɛɛ ra, nin kow kera, bi ye a tere saba le ye. ²² An ta jenkuru ra, muso dɔw nana kuma dɔ fɔ an ye min ka an kɔnɔnɔban fɔ ka temɛ. O ko o tagara kaburu ra sɔɔmada jooɲa fɛ, ²³ ko olugu ma su ye kaburu kɔnɔ, ko olugu ka melekɛ dɔw ye, ko o melekew k'a fɔ olugu ye ko Yesu ɲanaman lo. ²⁴ An tɔɔɔɔn dɔw fana tagara kaburu ra, olugu tagara a sɔrɔ i ko musow k'a fɔ an ye cogo min na, nka o ma ale yɛɛ ye.»

²⁵ O kɔ, Yesu yɛɛ kumana o fɛ, a ko: «Aw mɔɔɔ hakimintanw, ciraw ka kuma minw bɛɛ fɔ, aw tɛ la o ra jooɲa. ²⁶ Kisibaga tun man kan ka tɔɔrɔ o cogo ra ka sɔrɔ ka taga don a ta nɔɔrɔ ra wa?» ²⁷ O kɔ, kuma minw bɛɛ sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, a ka o ɲafɔ o ye, k'a damina cira Musa ta sariya* kitabu ra, ka taga se cira tɔw bɛɛ ta kitabuw ma.

²⁸ Ayiwa, o surunyara dugu donda ra tuma min na, Yesu k'a kɛ i n'a fɔ a bɛ temɛna ka taga ɲa fɛ. ²⁹ Nka o ka a lalo ka a daari ko a ye to ni olugu ye, ko su bɛ ɲini ka ko. A donna ni o ye dugu kɔnɔ ka to ni o ye. ³⁰ Ayiwa, Yesu nana sigi domuni na ni o ye minke, a ka buru ta ka baraka la Ala ye ka a tarantaran ka a didi o ma. ³¹ Yesu ka buru di o ma tuma min na, o hakiri yelera, o k'a lon ko Yesu yɛɛ lo. Nka o barara ka fon a ra. ³² O mɔɔɔ fla tora k'a fɔ ɲɔɔn ye ko: «A tun bɛ Kitabuw ta kumaw ɲafɔra an ye sira ra minke, an jusu diyantinba le tun tɛ o wagati ra wa?»

³³ O yɔrɔnin bɛɛ, o wurira ka seko ka taga Zeruzalemu. O tagara se yi minke, o ka karamɔɔden tan ni kelen ni o tɔɔɔɔw lajennin sɔrɔ. ³⁴ Karamɔɔdenw k'a fɔ o mɔɔɔ fla ye ko: «Can ra, Matigi kununa ka bɔ sayara; Simɔn yɛɛ k'a ye!» ³⁵ Ko minw kera o cɛ fla fana ra sira ra, ani

o ka Yesu lon cogo min na wagati min a ka buru tarantaran k'a di o ma, o ka o lakari karamogoden tow ye fana.

Yesu ka a yere yira karamogodenw na

(Matiyu 28.16-20; Marika 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Kewalew 1.6-8)

³⁶ Ayiwa, ka karamogodenw to o kumaw ra, Yesu yere barara ka na lo o ce ra, k'a fo o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ³⁷ Karamogodenw bee ja tigera, o siranna; sabu o tun b'a miirira ko o ja be su do ja le ra. ³⁸ Nka Yesu k'a fo o ye ko: «Mun koson aw hakiri jagamina? Mun na o miiriya jagon be aw jusukun na?»

³⁹ O ko, Yesu ko: «Aw ye ne borotegew, ani ne senw fle: ne yere lo! Aw ye maga ne ra k'a fle ke! Bu ni kolo te su ja ra, i ko aw ja be ne ra cogo min na.»

⁴⁰ Yesu ka o fo minke, a k'a borow ni a senw yira o ra.

⁴¹ Ayiwa, karamogodenw jusu diyara kosebe, nka kononban koson o tun ma la a ra hali bi. Yesu ka o jininka ko: «Domunifen do be aw fe yan wa?» ⁴² O ka jerge wusunin do di a ma. ⁴³ A ka o mina k'a domu o bee ja na.

Yesu ka Ala ta Kuma korɔ yira karamogodenw na

⁴⁴ O ko, a k'a fo o ye ko: «Wagati min na ne tun be ni aw ye, ne tun ka o le fo aw ye; ko fen o fen sebera ne ta ko ra cira Musa ta sariya* ra, ani cira tow ta kitabuw ra, ani Zaburuw kitabu ka min fo ne ta ko ra, o kow bee tun ka kan ka ke.»

⁴⁵ O cogo ra, a ka karamogodenw hakiri yele janko o ye Kitabuw kumaw korɔ faamu. ⁴⁶ O ko, a k'a fo o ye tuun ko a sebera Kitabu konɔ ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko mogow bena o toɔɔ, ka a faga; nka a saya tere sabanan a bena kunu; ⁴⁷ o ra, k'a damina Zeruzalemu, waajuri ka kan ka ke dununamogow bee ye ale togo ra, ko mogow ye nimisa o ta jurumunw na janko Ala ye yafa o ma.

⁴⁸ O ko, Yesu k'a fo o ye ko: «Aw le ye ne ta kow bee seerew ye. ⁴⁹ Ne Fa Ala ka Nin Saninman* min layiri ta aw ye, ne bena o ci aw ma. Nka aw ye to Zeruzalemu dugu konɔ fo o sebagaya ye jigi aw kan folo ka bo san fe.»

Yesu yelenna ka taga sankolo konɔ

(Marika 16.19-20; Kewalew 1.9-11)

⁵⁰ O ko, a tagara ni karamogodenw ye Betani dugu fan fe; a ka a boro fla korota ka dugawu ke o ye. ⁵¹ K'a to dugawuke ra o ye, a korotara ka bo o ce ra ka taga sankolo ra. ⁵² Karamogodenw ka ke a bato ye; o ko, o sekora ka taga Zeruzalemu, o jagarininba.

⁵³ O tun be jagon lajen Alabatosoba konɔ wagati bee ka Ala tando.

YUHANA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE Kitabu faamucogo

Yuhana le kera nin kitabu sebebaga ye. I n'a fo ale yere tun be ni Yesu ye, a ka fen o fen sebe, a yere na ka o bee ye.

Kitabu daminakumaw be Yesu ta Alaya le yira. Yesu le be wele ko Kuma, min tun be ni Ala ye, min tun ye Ala ye, ani min kera adamaden ye ka na sigi an ce ra (1.14). Yuhana ko nin kitabu sebekun ye janko aw y'a lon ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye, Den min bora Ala ra, ani janko o lanaya koson aw ye panamanya soro a togo baraka ra (20.31).

Yesu ka baara min ke k'a to Galile mara ra, Yuhana ta kitabu be o le lakari an ye. A be Yesu ta tagamasiyenw lakari ka o tugutugu jagon na, ani a ta waajuriw.

Matiyu k'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika k'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden ye, Luka k'a yira ko Yesu kera adamaden ye; nka Yuhana ta kitabu b'a yira an na ko Den min bora Ala ra*, ko Yesu ye o le ye.

Kitabu sebebaga be talen caman ke ka Yesu cogo yira: A ko Yesu ye yeelen ye dununamogow fe, ani domunifen min be panamanya di, ani ji min be panamanya di; Yesu le ye sagaw ta donda ye, ani sagagbenbagaruman, ani rezensun, ani can, ani min be suw lakunu, ka panamanya di mogow ma.

Kitabu ta hayan belebeleba kera Yuhana 3.16 ye, min be Ala ta kanuya ni a ta kisiri ko yira an na. «Sabu Ala ka dununamogow kanu haali fo Den kelenpe min bora Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mogow o mogow ka la o Den na, o tigi kana taga halaki lahara, nka o tigi ye panamanya banbari soro.»

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-18)

Yuhana Batizerikebaga ta karamogoden folow (1.19-51)

Yesu k'a ta baara damina kene kan mogow na na (2-12)

Yesu ka a tagako fo sankolo ra (13-17)

Yesu ta tooro ni a ta saya (18-19)

Yesu kununa k'a yere yira karamogodenw na (20-21)

Kuma kera yeelen ni panamanya ye

¹ Folofolo k'a soro fen si tun ma dan folo, min be wele ko Kuma, o tun be yi. O Kuma ni Ala tun be jagon fe, o Kuma ye Ala ye. ² Kabini folofolo o Kuma ni Ala be jagon fe. ³ Ala ka fen bee dan ale le baraka ra. Fen o fen danna fana, o si ma dan ale ko. ⁴ Panamanya tun be soro ale le ra. O panamanya le tun be yeelen bo mogow ye. ⁵ O yeelen be manamana dibi ra, nka dibi ma son a ma.

⁶ Wagati do nana se, Ala ka ce do ke a ta ciraden ye, o ce togo tun ye ko Yuhana. ⁷ A nana ka na seereya le ke, ka yeelen ko fo mogow ye, janko a ta kuma sababu ra bee ye la o yeelen ta ko ra. ⁸ Ale yere tun te yeelen ye, nka a nakun tun ye doron ka na yeelen seereya ke mogow ye. ⁹ O yeelensobe le tun nana dunupa konka na yeelen bo adamadenw bee ye.

¹⁰ Nka can ra, Kuma tun be dunupa ra kakoro, sabu ale le baraka ra dunupa danna. O bee n'a ta, a nana dunupa ra minke, mogow m'a lon.

¹¹ A nana a yere ta mogow fe, nka a ta mogow ma son a ra. ¹² Nka mogow

minw sonna a ra, a ka olugu ke Ala denw ye. ¹³ O ma o Aladenya soro i ko adamaden be woro cogo min na; adamaden sago te, mogow si sago te, nka Ala yere sago lo.

Kuma kera adamaden ye

¹⁴ Ayiwa, o Kuma kera adamaden ye. A nana sigi an ce ra. Neema ni can dafanin tun b'a fa fe. An fana ka a noro lo. Den* kelenpe min bora Fa Ala ra, ale ta noro lo. ¹⁵ Ayiwa, Yuhana ka ale ta ko le fo, ka peren k'a fo mogow ye ko: «Ne tun ka min ko fo ko a bena na ne ko fe, ko nka a be ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun be yi kakoro, ale le ye nin ye.»

¹⁶ Ayiwa, a ka an bee wasa a ta neema baraka ra, ka neema an ye lon bee. ¹⁷ Sabu sariya* nana cira Musa le sababu ra, nka neema ni can, o nana Yesu Kirisita le sababu ra. ¹⁸ Adamaden si ja ma la Ala kan ka ye; Den min bora Ala ra*, ni a be ni Fa Ala ye, ale le ka Ala lonniya di an ma.

Yuhana ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Marika 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹ Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiw ka sarakalasebaga* dow ci Yuhana fe, ani Alabatosoba baaraden dow; o bora Zeruzalemu ka taga Yuhana jininka ko: «Ele ye jontigi le ye?» Yuhana ka seereya min fo, o le ye nin ye.

²⁰ Yuhana ka a gbeya k'a fo o ye, a ma a dogo; a ko: «Kisibaga* min layiri tara, ne te o ye.» ²¹ O k'a jininka ko: «O tuma ele ye jontigi le ye? Cira Iliya* wa?» A ko: «Ne te Iliya ye.» O ko tuun ko: «Cira min ko fora, ele lo wa?» A ko: «On-on.» ²² O ko: «O tuma ele ye jontigi le ye? Do fo an ye ke, janko an ye taga o fo an cibagaw ye. Ele be i yere jate jontigi le ye?»

²³ Yuhana ka o jaabi ni cira Ezayi ta kuma ye. A ko:

«Perenkan min be bo kongo kono k'a fo ko:

<Aw ye sira laben Matigi ye,>

ne le ye o perenkan ye.»

²⁴ Minw tun cira Yuhana fe, olugu tun ye Farisi dow ye. ²⁵ O ka a jininka tuun ko: «Ayiwa, ni i te Kisibaga ye, i te Iliya ye, i fana te Cira ye, o tuma mun koson ele be mogow batizera?» ²⁶ Yuhana ko: «Ne be mogow batize ji dama le ra; nka mogow do were be aw ce ra, aw ma o tigi lon. ²⁷ Ale bena na ne ko fe; ne man kan hali k'a ta sanbara juru foni ka a bo a sen na.»

²⁸ Ayiwa, o kow bee kera Betani, Zuriden ba ko fe; Yuhana tun be mogow batizera o yoro le ra.

Yesu ye Ala ta Sagaden ye

²⁹ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana ka Yesu nato ye a fe; a ko mogow ma ko: «Ala ta Sagaden* le ye nin ye, min bena dunyamogow ta jurumun bo o kunna. ³⁰ Ne tun ka ale le ko fo aw ye ko mogow do bena na ne ko fe, ko nka a be ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun be yi kakoro; ale le ye nin ye.

³¹ Ne yere fana tun ma a lon folo; nka ne nana mogow batize ji ra, janko o ye ke sababu ye k'a to ne ye a yira Izirayelimogow ra.»

³² Ayiwa, Yuhana ka seereya ke Yesu ta ko ra, ko: «Ne ka Nin Saninman* jigito ye ka bo sankolo ra i ko jenetugani ka na sigi a kan. ³³ Ne yere tun ma a lon. Nka min ka ne ci ka na mogow batize ji ra, ale tun k'a fo ne ye ko: <Ni i nana Nin Saninman* jigito ye ka na sigi mogow min kan, o tigi le bena mogow batize ni Nin Saninman* ye.> ³⁴ Ayiwa, ne nana a ye ten, ne fana ka o seereya ke, ko Den min bora Ala ra* ko nin lo.»

* **1:21** 1.21 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. **1:23** 1.23 Nin kuma fora Ezayi 40.3.

Yesu ta karamogoden fɔlɔw

³⁵ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana tun be ni a ta karamogoden fla ye tuun.
³⁶ A ka Yesu temeto ye minke, a k'a fɔ ko: «Ala ta Sagaden* ye nin ye.»
³⁷ Karamogoden fla ka o men minke, olugu ka tugu Yesu ko. ³⁸ Yesu ka a ja munu ka o ye a yere ko; a ko o ma ko: «Aw be mun le jini?» O ko Yesu ma ko: «Rabi*, i ta so be min?» (Rabi kɔɔ ye ko Karamogɔ). ³⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye na ka na a fle.» O tagara ni a ye ka taga a ta so ye. A tun kera wulada wagati le ra. O tora ni a ye o lon tere tɔ beɛ ra.

⁴⁰ Karamogoden fla minw tun ka Yuhana ta kuma men ka tugu Yesu ko, o ra kelen tɔgo tun ye ko Andere, Simɔn Piyeri balemace tun lo. ⁴¹ Andere le konna ka taga a balemace Simɔn fe, ka taga a fɔ a ye ko: «An ka Masiya ye.» (Masiya, o kɔɔ ye ko Kirisita). ⁴² Andere tagara ni Simɔn ye Yesu fe. Yesu ka Simɔn fle, k'a fɔ ko: «Ele le ye Yuhana dence Simɔn ye! Nka i tɔgo bena la ko Sefasi.» (Sefasi, o kɔɔ ye ko farakuru.)

Filipe ni Natanayeli tugura Yesu ko

⁴³ O dugusagbe Yesu ko a be taga Galile; a tagato, a ka Filipe ye. A ko Filipe ma ko: «Tugu ne ko.» ⁴⁴ Filipe tun be bo Betisayida; o tun ye Andere ni Piyeri fana ta dugu le ye. ⁴⁵ Filipe tagara Natanayeli ye minke, a k'a fɔ a ye ko: «Cira Musa tun ka mɔgo min ko fɔ a ta sariya* kitabuwa ra, ani cira tow fana ka min ko fɔ, an ka o ye: Yesu min be bo Nazareti, ale lo, Yusufu dence.» ⁴⁶ Natanayeli ko Filipe ma ko: «Yala fenɔman be se ka bo Nazareti wa?» Filipe ko: «Ayiwa, i yere ye na a fle sa.»

⁴⁷ Kabini Yesu ka Natanayeli nato ye, a ko: «Nin ye Izirayeliden yereworo le ye, nanbara te min jusukun na.» ⁴⁸ Natanayeli ko: «Ele ka ne lon cogo di?» Yesu ko: «Ka i to torosun kɔɔ, sani Filipe ye taga i wele, ne ja tun be i ra yi.» ⁴⁹ Natanayeli ko: «Rabi*, Den min bɔra Ala ra*, ele lo; ele le ye Izirayeli* ta masace ye.» ⁵⁰ Yesu ko: «Ne k'a fɔ i ye minke ko ka i to torosun kɔɔ, ko ne ja tun be i ra, o dɔɔɔn le koson i lara ne ra ke. I bena ko daw ye minw ka bon ni nin ye.» ⁵¹ Yesu ko fana ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko lon do aw bena sankolo dayelenin ye, ka Ala ta melekew yelento ni o jigito ye ne kunna, ne Min kera Adamaden ye*.»

2

Kɔɔɔya min kera Kana

¹ Ayiwa, tere fla temenin ko, kɔɔɔya do tun be kera Kana, Galile mara ra. Yesu bamuso tun be o kɔɔɔya ra. ² O tun ka Yesu ni a ta karamogodenw fana wele ka taga o kɔɔɔya ra.

³ Ayiwa, ka o to panagbe ra, duven nana dese o fe. Yesu bamuso k'a fɔ a ye ko: «O ta duven desera.» ⁴ Yesu k'a fɔ a bamuso ye ko: «Ne bamuso, i kana hami o ra; nka ne ta wagati ma se ban.»

⁵ Ayiwa, a bamuso k'a fɔ baardenw ye ko: «Ni a nana fen o fen fɔ aw ye, aw ye o ke.»

⁶ O y'a sɔɔɔ Yahudiyaw ta kabakurudaga wɔɔɔɔ tun be yi. Yahudiyaw tun be o yere saninya ni o dagaw ta ji le ye ka kana ni o ta landa ye. Ji litiri biseegi walama keme ni mugan tun be se ka don o kabakurudagaw beɛ kelen kelen kɔɔɔ. ⁷ Ayiwa, Yesu ko baardenw ma ko: «Aw ye nin dagaw beɛ fa ni ji ye.» Baardenw ka o beɛ fa fɔ ka se o da kɔɔɔ. ⁸ O ko, a ko baardenw ma ko: «Aw ye a bi sisan ka taga a di domuniko janabɔbaga ma.» O k'a bi ka taga a di.

⁹ Ayiwa, ji yeleman ka ke duven ye; domuniko panabobaga ka o nene. Ale tun ma o duven boyoro lon, nka baardenw koni tun ka a boyoro lon. Domuniko panabobaga ka koyoce wele, ¹⁰ ka na a fo a ye ko: «Mogo bee be duvendiman le di mogow ma folo; ni o ka o min caman tuma min na, min man di kosebe, o be soro ka o di o ma. Nka ele ka duvendiman to ko fe!»

¹¹ Ayiwa, o le kera Yesu ta tagamasiyen folo ye. O kera Kana, Galile mara ra. A k'a ta sebagaya yira a ta karamogodenw na o cogo le ra; olugu lara a ra.

¹² O ko, Yesu tagara Kaperinahumu, ani a bamuso, ani a balemaw, ani a ta karamogodenw. O ka fere dama ke yi.

*Yesu ka fiyeerekebagaw ghen ka bo Alabatosoba kono
(Matiyu 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46)*

¹³ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* tun be surunyara. Yesu tagara Zeruzalemu. ¹⁴ Yesu ka mogow dow soro Alabatosoba lu kono, olugu be misiw ni sagaw ni jenetuganiw fiyeerera; warifalenbagaw fana tun be yi*. ¹⁵ Yesu ka jurukise do ke bisan ye ka o bee ghen ka bo Alabatosoba lu kono, ani o ta misiw ni o ta sagaw bee. A ka warifalenbagaw ta wariw bee janjan, ka o ta tabaliw jonjoni ka benben. ¹⁶ O ko, a k'a fo jenetugani fiyeerebagaw ye ko: «Aw ye nin fenw ta ka bo yan; aw kana ne Fa ta bon ke jagokeyoro ye.» ¹⁷ Yesu ka o ke minke, a ta karamogodenw hakiri jigira ko a sebera Kitabu kono, ko:

«I ta so ko hami be ne jenina ne jusukun na i n'a fo tasuma.»

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta pamogow ka Yesu jininka ko: «I be se ka tagamasiyen juman le ke k'a yira an na ko jo be i fe ka nin kow ke?»

¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye Alabatosoba nin ci; ne bena a lo kokura tere saba kono.» ²⁰ Yahudiyaw ko: «E, o ka san binaani ni woro le ke nin Alabatosoba min lori ra, ele bena o lo kokura tere saba kono!»

²¹ Nka Yesu tun be kumana Alabatosoba min ko ra, o tun ye a yere farikolo le ye. ²² Ayiwa, Yesu nana kunu minke ka bo saya ra, a ta karamogodenw hakiri jigira a ra ko Yesu tun ka o fo. O lara Ala ta Kuma ra. Yesu tun ka kuma min fo fana, o lara o ra.

Yesu ma la mogow dow ta lanaya ra

²³ Ayiwa, ka Yesu to Zeruzalemu, Jonyaban panagbe* ra, mogow caman lara a ra a ta tagamasiyen keninw koson. ²⁴ Nka Yesu tun ma la o ta lanaya ra, sabu a tun ka o bee jusukun lon. ²⁵ A mako tun t'a ra fana ko mogow do ye na do ta kopaw fo ale ye, sabu adamaden jusukun cogo ye min ye, a ka o lon.

3

Yesu ni Nikodemu ta baro

¹ Ayiwa, ce do tun be Farisiw* ra, min togow tun ye ko Nikodemu; Yahudiyaw ta pamogow do tun lo. ² Lon do, su fe a nana Yesu fe ka na a fo a ye ko: «An karamogow, an koni k'a lon jate ko Ala le ka ele ci ka na an karan; sabu i be kabako minw kera nin ye, mogow si te se ka o ke ni Ala te ni o tigi ye.»

* **2:14** 2.14 O mogow tun be beganw fiyeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falen o ye. **2:17** 2.17 Nin kuma fora Zaburu 69.10.

³ Yesu k'a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko ni mɔgɔ min ma woro kokura, o tigi tɛ se ka don Ala ta Masaya* ra fiyewu.»

⁴ Nikodemu ko: «Ni mɔgɔ kɔrɔra ka ban, a bɛ se ka woro cogo di tuun? Yala a bɛ se ka kɔsegi a bamuso kɔnɔ ka woro kokura tuun wa?»

⁵ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko ni mɔgɔ min ma woro ji ni Nin Saninman* baraka ra, o tigi tɛ se ka don Ala ta Masaya ra. ⁶ Sabu min worora adamadenw baraka ra, adamadenya cogo le bɛ kɛ o ra. Nka ni min worora Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman cogo le bɛ o tigi ra. ⁷ Ayiwa, ne k'a fɔ i ye minke ko aw ka kan ka woro kokura, o kana i kɔnɔnɔban. ⁸ I m'a ye, fɔnɔ bɛ fiye ka taga yɔrɔ min ka di a ye, i bɛ a mankan mɛn, nka i tɛ a bɔyɔrɔ lɔn, i tɛ a tagayɔrɔ lɔn fana. Mɔgɔ min worora Nin Saninman baraka ra, o tigi ta bɛ ten le.»

⁹ Ayiwa, Nikodemu ko Yesu ma ko: «O bɛ se ka kɛ cogo di sa?» ¹⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ele min ye Izirayeli* karamɔgoba ye, ele ma o lɔn wa?»

¹¹ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, ko an ka min lɔn, an bɛ o le fɔ; an bɛ min ye, an bɛ kɛ o le seere ye fana. Nka aw t'a fɛ ka sɔn an ta seereya ma. ¹² Ko minw bɛ kera dunuɔa ra yan, ni ne bɛ o fɔ aw ye, ni aw ma se ka la o ra, ko minw bɛ kera sankolo ra, ni ne ka o fɔ aw ye, aw bɛna la o ra cogo di? ¹³ Mɔgɔ si ma yɛlɛn ka taga sankolo kɔnɔ, fɔ min jigira ka bɔ sankolo ra; Min kera Adamaden ye*, ale le bɛ o ye.

¹⁴ «Ayiwa, cira Musa ka sa siranegeraman kɔrɔta cogo min na kongolon kɔnɔ, jagboya lo ko Min kera Adamaden ye*, o fana ye kɔrɔta o cogo ra*, ¹⁵ janko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la a ra, o tigi ye janamanya banbari sɔrɔ. ¹⁶ Sabu Ala ka dunuɔamɔgɔw kanu haali fɔ Den* kelenpe min bɔra Ala ra, a ka o di ka a kɛ saraka ye, janko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la o ra, o tigi kana halaki, nka o tigi ye janamanya banbari sɔrɔ. ¹⁷ Den min bɔra Ala ra*, Ala ma o ci dunuɔa ra ka na kiti ben mɔgɔw kan, nka a ka a ci le, janko dunuɔamɔgɔw ye kisi a sababu ra.

¹⁸ «Ni mɔgɔ min ka la a ra, Ala tena kiti ben o tigi kan; nka ni mɔgɔ min ma la a ra, kiti benna o tigi kan ka ban, sabu Den kelenpe min bɔra Ala ra, a ma la o ra. ¹⁹ O kiti kun le ye nin ye: Ala ta yeelen nana dunuɔa ra, nka dibi diyara mɔgɔw ye ka tɛmɛ yeelen kan, sabu o ta kɛwalew ka jugu. ²⁰ Sabu mɔgɔ o mɔgɔ bɛ kojugu kɛ, o bɛ yeelen kɔninya le; a tɛ sɔn ka bɔ kɛnɛ kan fana, sabu a bɛ siran ko mɔgɔw kana na bɔ a ta kɛwalejuguw kɔrɔ ma. ²¹ Nka mɔgɔ min bɛ can kan, o tigi bɛ a ta kow kɛ kɛnɛ kan, janko bɛɛ ye a ye ka a lɔn ko a bɛ tagama Ala ta sira le kan.»

Yuhana ka min fɔ Yesu ko ra

²² O kow ko fɛ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra dugu kɔnɔ ka na to Zude mara ra; a tora ni o ye ka wagati dama kɛ, ka to ka mɔgɔw batize.

²³ Yuhana fana tun bɛ mɔgɔw batizera Enɔn, Salimu kɛrɛ fɛ; sabu ji caman tun bɛ o yɔrɔ ra; mɔgɔw tun bɛ na a fɛ ka na batize. ²⁴ O y'a sɔrɔ Yuhana tun ma bla kaso ra fɔlɔ.

²⁵ Ayiwa, sɔsɔri do nana wuri Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Yahudiya do cɛ saninyari ko ra. ²⁶ Yuhana ta karamɔgɔdenw tagara a fɔ Yuhana ye ko: «An karamɔgɔ, i ni cɛ min tun bɛ jɔgɔn fɛ Zuriden ba kɔ, i tun ka seereya kɛ min ta ko ra, a flɛ, a bɛ mɔgɔw batizera sisan; mɔgɔw bɛɛ fana bɛ tagara ale le kɔ.» ²⁷ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni Ala ma fɛn min di mɔgɔ ma, a tɛ se ka o sɔrɔ. ²⁸ Aw yɛrɛ ye ne seere ye ko ne k'a fɔ aw ye ko: «Ala

* 3:14 3.14 Nin ko kera yɔrɔ min na: Jateri 21.4-9.

ka Kisibaga* min layiri ta, ne te o ye. Ala ka ne ci ka na a ja fe doron.>
²⁹ Kɔnɔce ta le be kɔnɔmuso ye. Kɔnɔce terice kɔni lonin be a koro; ni a ka kɔnɔce kumakan men, a be jagari kosebe kɔnɔce ta kumakan koson. Ne ta jagari ye o nɔgon le ye; o jagari fana dafara. ³⁰ Ale ka kan ka bonya, ne ka kan ka dogɔya.

³¹ «Sabu min bora Ala ra, o le be bee kunna; nka min sorora dunuɓa ra yan, o ye dunuɓa ta le ye, a fana be kuma ka kaja ni dunuɓa ta cogo le ye. Nka min bora sankolo ra, o be bee kunna. ³² A ka min ye, ani a ka min men, a be o le fo, nka mogɔ si fana te son a ta seereya ma. ³³ Ni mogɔ min ka son a ta seereya ma, o tigi ka a yira ka a gbeya ko Ala be min fo, o ye can le ye. ³⁴ Ala ka min ci, o le be Ala ta Kuma fo mogow ye, sabu Ala be Nin Saninman* di a ma hakeya min na, dan te o ra. ³⁵ Den min bora Ala ra*, Fa Ala be o kanu, o koson a ka fen bee sebagaya di a ma. ³⁶ Ni mogɔ min ka la Dence* ra, o tigi be panamanya banbari soro; nka ni mogɔ min ka ban Dence ra, o tigi tena o panamanya soro, nka Ala ta dimi le be o tigi kan.»

4

Samarikamusu ta ko

¹ Ayiwa, Farisiw* tun k'a men ko Yesu be karamogoden caman sorora ka o batize ka teme Yuhana kan; Yesu tun bora o ko kala ma. ² K'a soro Yesu yere tun te mogow batizera, a ta karamogodenw le tun be mogow batize. ³ O koson, Yesu bora Zude mara ra ka kosegi Galile mara ra. ⁴ Nka jagboya lo ko a tun ye Samari mara cetige.

⁵ Ayiwa, a tagara se Samari dugu do ra, o togo ye ko Sikari; Yakuba tun ka foro min di a dence Yusufu ma folofolo, Sikari be o foro le kere fe*. ⁶ Yakuba ta kolon tun be o yoro ra. Ayiwa, Yesu tun segera tagama ra minke, a nana sigi kolonda ra. O tuma ra tere tun sera kuncu.

⁷ Ayiwa, Samarikamusu do nana jibiyoro ra. Yesu ko a ma ko: «Ji do di ne ma, ne be min.» ⁸ O y'a soro a ta karamogodenw tun tagara dugu kono ka taga domuni san.

⁹ Samarikamusu ko Yesu ma ko: «E! Ele min ye Yahudiya ye, mun na ele be son ka ne daari ji minta ra, k'a soro ne ye Samarika ye?» Muso ka o fo, sabu Yahudiyaw te son jehngonya si ma ni Samarikaw ye.

¹⁰ Yesu k'a jaabi ko: «Ala be fen min di gbansan, ni i tun ka o lon, ani mogɔ min ko i ma ko: «Ji di ne ma, ne be min», ni i tun ka o tigi lon, ele yere le tun bena ale daari ji ra, a tun bena ji panaman di i ma.»

¹¹ Muso ko Yesu ma ko: «An karamogɔ, jurufiye te ele boro, kolon fana ka dun, ele bena o ji soro yoro juman sa, ka o di ne ma?» ¹² An bemace Yakuba le ka nin kolon di anw ma; ale yere ka nin ji min, ani a ta denw ni a ta beganw. O tuma ele ka bon ni an bemace Yakuba ye wa?»

¹³ Yesu ka muso jaabi, ko: «Ni mogɔ o mogɔ ka nin ji min, jiminlogo bena o tigi soro tuun. ¹⁴ Nka ne be ji min di, ni mogɔ o mogɔ ka o ji min, jiminlogo tena o tigi soro tuun, sabu ne be ji min di, o bena ke bununji ye o tigi kono ka woyo fo ka panamanya banbari di o tigi ma.» ¹⁵ Muso ko a ma ko: «An karamogɔ, o ji di ne ma ke, janko jiminlogo kana ne soro tuun, ani ne kana na ji bi yan tuun.»

* 4:5 4.5 Yakuba ta foro ta ko: Damina 33.19; 48.22; Yosuwe 24.32.

16 Ayiwa, Yesu ko a ma ko: «Taga i cɛ wele ka na yan.» 17 Muso ko: «Cɛ tɛ ne fɛ!» Yesu ko a ma ko: «Jo bɛ i fɛ k'a fɔ ko cɛ tɛ i fɛ. 18 Sabu i sigira cɛ looru le fɛ; i bɛ min fɛ sisan, o fana tɛ i cɛ ye. I ka min fɔ, o ye can ye.»

19 Muso ko a ma ko: «An karamɔɔ, ne k'a ye cogo min na, ele ye cira le ye! 20 O ra, ne bɛ i jininka: mun na anw Samarikaw, anw bɛmaw ka Ala bato nin kuru le kan yan, k'a sɔɔ aw Yahudiyaw, aw b'a fɔ ko Ala ka kan ka bato yɔɔ min na ko o ye Zeruzalemu le ye?»

21 Yesu k'a jaabi, ko: «Muso, la ne ra; wagati dɔ bɛna se, aw tɛna Fa Ala bato nin kuru kan tuun, walama Zeruzalemu. 22 Ayiwa, aw Samarikaw aw bɛ min batora, aw tɛ o lɔn; nka an Yahudiyaw, an bɛ min batora, an ka o lɔn, sabu kisiri bɔra Yahudiyaw le ra. 23 Nka wagati bɛna se, a sera yɛrɛ ka ban; Alabatobagasɔbew bɛna Fa Ala bato nin ni can le ra; sabu Fa Ala bɛ o batobagaw ɲɔɲɔn le jinina. 24 Ala ye Nin* le ye, o kosɔn minw bɛɛ bɛ a bato, olugu ka kan ka a bato Nin sababu le ra, ani can ra.»

25 Muso ko Yesu ma ko: «Ne ka a lɔn ko Masiya bɛna na, o bɛ min wele Kirisita†; ni a nana, a bɛna fɛn bɛɛ ɲafɔ an ye.» 26 Yesu ko muso ma ko: «Ne min bɛ kumana i fɛ, ne yɛrɛ lo.»

27 Ayiwa, karamɔɔdenw kɔsegira ka na; o k'a ye ko Yesu bɛ kumana ni muso ye minke, o ka o kɔnɔnɔban. Nka o si ma sɔn ka a jininka ko a bɛ mun le jininkara muso fɛ, walama ko mun kosɔn a kumana ni muso ye.

28 Muso ka a ta jibiminan to kɔlɔnda ra, ka taga dugu kɔnɔ, ka taga fɔ mɔɔɔw ye ko: 29 «Aw ye na cɛ dɔ fɛ. Ne ka ko o ko kɛ ka tɛmɛ, a ka o bɛɛ fɔ ne ye; Kisibaga min ko fɔra, kɔni ale tɛ dɛ?» 30 Mɔɔɔw bɔra dugu kɔnɔ ka na Yesu fɛ.

31 Ayiwa, o y'a sɔɔ karamɔɔdenw tun bɛ Yesu daarira ko: «An karamɔɔ, domuni kɛ sa!» 32 Yesu ka o jaabi ko: «Domunifɛn dɔ bɛ ne fɛ ka a domu, aw tɛ domunifɛn min lɔn.» 33 Karamɔɔdenw ka kɛ ɲɔɲɔn jininka ye, ko: «O tuma dɔ le nana domuni di a ma yan wa?»

34 Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ka ne cibaga sago kɛ, ani k'a ta baara kɛ k'a dafa, o le ye ne ta domuni ye. 35 Aw tɛ derira k'a fɔ ko karo naani le bɛ dannikewagati ni simantigewagati cɛ wa? Ayiwa, ne b'a fɔ aw ye ko aw ye aw ɲa kɔrɔta ka forow fɛ; siman kɔɔra, a tigewagati sera ka ban. 36 Min bɛ siman tigeria, o tigi bɛ a ta sara sɔɔra ka ban; a bɛ simankise lajɛn ka a bla ɲanamanya banbari kosɔn. O cogo ra dannikebaga ni simantigebaga bɛɛ bɛ ɲagari ɲɔɲɔn fɛ. 37 Sabu zana min ko: «Dɔ bɛ dannikɛ, dɔ wɛrɛ bɛ siman tige,» o zana ye can ye. 38 Ayiwa, aw ma baara kɛ foro min na, ne ka aw ci ka taga o siman tige; mɔɔɔ wɛrɛw ka baara min kɛ, aw bɛ tɔnɔ sɔɔra olugu ta baara nɔ le ra.»

39 Ayiwa, o muso ta kuma kosɔn, Samarika caman lara Yesu ra o dugu ra, sabu muso k'a fɔ o ye ko: «Ne ka ko o ko kɛ ka tɛmɛ, a ka o bɛɛ fɔ ne ye.» 40 O kosɔn Samarikaw nana Yesu fɛ minke, o k'a daari ko a ye to olugu fɛ; Yesu ka tere fla kɛ ni o ye. 41 Mɔɔɔ caman wɛrɛ lara a ra a yɛrɛ ta kuma kosɔn. 42 O mɔɔɔw ko muso ma ko: «An ma la a ra ele ta kuma kosɔn dɛ, nka an yɛrɛ ka a lamɛn, an ka a lɔn ko can ra ale le ye dunuɲa Kisibaga ye.»

Yesu ka kuntigi dɔ dence kenɛya

43 Ayiwa, o tere fla tɛmɛnin kɔ, Yesu ni a ta karamɔɔdenw bɔra ka taga Galile. 44 K'a sɔɔ Yesu yɛrɛ tun k'a fɔ ko: «Cira si tɛ bonya a yɛrɛ ta

† 4:25 4.25 Kirisita, o kɔrɔ ye ko: Ala ta mɔɔɔ ɲanawolomanin.

jamana ra.» ⁴⁵ Ayiwa, o sera Galile minke, Galilekaw ka a kunben ni pagari ye, sabu Yesu tun ka ko minw be ke Zeruzalemu Jonyaban panagbe* ra, Galilekaw tun ka o ye, sabu olugu yere tun tagara panagbe ra.

⁴⁶ Ayiwa, Yesu sekora ka taga Kana taun, Galile mara ra, a tun ka ji yelema ka ke duven ye yoro min na. O y'a soro jamana mamogo do tun be Kaperinahumu, o ta den tun man kene. ⁴⁷ O ce k'a men minke ko Yesu bora Zude ka na Galile mara ra, a tagara Yesu fe ka taga a daari ko a ye na Kaperinahumu, ko ale dence be jini ka sa, ko a ye na a keneya. ⁴⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «Ni aw ma tagamasiyenw ni kabakow ye aw na ra, aw te la ne ra fiyewu!» ⁴⁹ O kuntigi ko Yesu ma ko: «An karamogo, sabari ka na joona, janko ne dence kana na sa.» ⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Kosegi ka taga, i dence keneyara.» O ce lara Yesu ta kuma ra; a tagara. ⁵¹ Ayiwa, ka a tagato to, a ta baaradenw ka a kunben sira ra k'a fo a ye ko: «I dence keneyara.» ⁵² A ka a ta baaradenw jininka ko: «A fisayara wagati juman le ra?» O ka a jaabi ko: «A ta farigban banna kunu le, wagati min na tere tun be kuncu.»

⁵³ Den face k'a jate mina k'a ye ko o wagati kelen le ra, Yesu tun k'a fo ale ye ko: «I dence keneyara.» O ce ni a ta somogow be lara Yesu ra. ⁵⁴ Ayiwa, kabini Yesu bora Zude ka na Galile mara ra, nin le kera a ta tagamasiyen flanan ye.

5

Yesu ka murugu do keneya Betisayida

¹ Ayiwa, o kow ko fe, panagbeba do tun be Yahudiyaw fe Zeruzalemu; Yesu tagara o panagbe ra. ² Zeruzalemu dugu donda min be wele ko Sagaw ta donda, dinga jiman do tun be o donda kere fe, min be wele heburukan na ko Betisayida; gbata looru lonin tun be o dinga kere fe. ³ Ayiwa, banabagato caman tun lalanin be o gbataw koro: fiyentow, ani nabaraw, ani muruguw. [O tun be ji lamaga wagati le konona. ⁴ Sabu Ala ta meleke do tun be to ka jigi ji ra wagati dow ra ka a lamaga. Ji lamaganin ko, ni banabagato min tun ka kon ka jigi a kon, o tigi tun be keneya, hali ni a ta bana ka ke bana suguya min o min ye.]

⁵ Ayiwa, ce do tun be o yoro ra, ale tun ka san bisaba ni seegi ke bana ra. ⁶ Yesu ka o ce lanin ye minke, a ka a lon ko a mena bana ra; a ka a jininka ko: «Yala i b'a fe ka keneya wa?» ⁷ A ka Yesu jaabi ko: «An karamogo, ni ji ka lamaga, mogo te ne fe ka ne ta ka ne lajigi ji ra; ni ne fana ko ne be wuri ne yere ma, sani ne ye se yi, do be kon ka jigi ne na.» ⁸ Yesu ko a ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka tagama.» ⁹ Ayiwa, o yoronin be a keneyara; a wurira ka a ta lanan ta ka ke tagama ye.

O tun kera Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ra. ¹⁰ O ra, Yahudiyaw k'a fo o ce keneyanin ma ko: «Bi ye Nenekirilon* le ye! Ka kapa ni sariya* ye, i man kan ka i ta lanan ta ka tagama bi.» ¹¹ O ce ko Yahudiyaw ma ko: «Min ka ne keneya, ale le ko ne ma ko: «I ta lanan ta ka tagama!» » ¹² O ka a jininka ko: «Jontigi le k'a fo i ye ko i ye i ta lanan ta ka tagama?» ¹³ Nka mogo kelen min tun ka ce keneya, a tun ma o tigi lon tuun; sabu jama tun ka ca, Yesu fana tun tununa jama ra.

¹⁴ O ko fe, Yesu nana ben ni o ce ye Alabatosoba lu kon; Yesu ko a ma ko: «A fle, sisan i keneyara; i kana to jurumun na, janko kojugu were kana na i soro min ka jugu ni nin ye.» ¹⁵ O ce tagara a fo Yahudiyaw ye ko Yesu le ka ale keneya. ¹⁶ Yahudiyaw wurira o le ra ka ke Yesu koninya ye ko

mun koson a ka ce keneya Nenekirilon na. ¹⁷ Yesu ka o jaabi, ko: «Ne Face be baara ra wagati bee, o koson ne fana ka kan ka baara ke.»

¹⁸ Yesu ka o kuma fo minke, do farara Yahudiyaw kuntigiw ta dimi kan, fo o ka ke Yesu fagacogo jini ye; o ko a ma Nenekirilon jate minke, ko o doron te, nka a ko Ala ye a Fa ye, ka a yere kapa ni Ala ye.

Yesu ta fanga soroyoro

¹⁹ Yesu ko o mogow ma tuun ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko Dence* te se ka foyi si ke a yere ma, ni a ma a Fa ye a be min kera. Fa be min ke, Dence fana be o jagon ke; ²⁰ sabu Fa be Dence kanu, o koson a be ko o ko ke, a be o bee yira a ra. A yere bena fen caman yira a ra tuun min ka bon ka teme nin kan, janko aw ye kabakoya. ²¹ Sabu Fa be suw lakunu ka panamanya di o ma kura ye cogo min na, o cogo ra ni Dence b'a fe ka panamanya di minw ma, a b'a di olugu le ma. ²² Fa te kiti tige mogo si kan fana, nka a ka kitiko bee to Dence le boro, ²³ janko bee ye Dence bonya i n'a fo o be a Fa bonya cogo min na. Ni mogow min ma son ka Dence* bonya, Fa min ka a ci, o tigi te o le bonyara.»

²⁴ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mogow min ka ne ta kuma lamén ka la ne cibaga ra fana, o tigi ka panamanya banbari sorow; kiti tena tige a kan tuun, sabu a bora saya ra ka don panamanya ra. ²⁵ Can ra ne b'a fo aw ye ko wagati do bena se, o wagati ye sisan le ye; Den min bora Ala ra*, suw bena o kumakan men; ni minw ka a kumakan men, olugu bena panamanya. ²⁶ Sabu se be Fa Ala ye ka panamanya di mogow ma cogo min na, a ka se di Dence ma ka panamanya di mogow ma o cogo le ra. ²⁷ A ka fanga di Dence ma ka kiti tige, sabu Min kera Adamaden ye*, ale le ye o ye. ²⁸ Aw kana kabakoya o ra, sabu wagati do bena se, su minw bee be kaburuw konow, olugu bee bena a kan men. ²⁹ Minw ka kojuman ke, olugu bena kunu ka taga to panamanya ra; nka minw ka kojugu ke, olugu bena kunu ka taga kiti le ra.»

Yesu ta kuma ye can ye

³⁰ Yesu ko: «Ne te se ka foyi ke ne yere ma. Ala ka min fo ne ye, ne be kiti tige ka kapa ni o le ye. Ne ta kiti terennin lo, sabu ne te a ke ka kapa ni ne yere sago ye; min ka ne ci, ne be a ke ka kapa ni o sago le ye. ³¹ Ni ne yere le tun be ne yere ta ko fora, ne ta kuma tun te se ka ke can ye; ³² nka mogow were le be ne seere ye; ne k'a lon fana ko a be min fo ne ta ko ra, o ye can ye. ³³ Aw ka mogow dow ci Yuhana Batizerikebaga fe. A ka min fo aw ye ne ta ko ra, o ye can le ye. ³⁴ Ne te o fora, sabu ne mako be adamadenw ta seereya ra de! Ne mako te o ra. Nka ne be o fora, janko aw le ye kisi. ³⁵ Yuhana tun kera i n'a fo fitinamana min be yeelen bo aw ce ra; aw koni sonna ka jagari a ta yeelen na wagati donin. ³⁶ Nka ne koni, fen were be ne seere ye min ka bon ni Yuhana ta seereya ye; sabu Fa Ala ka baara minw di ne ma, ne be o baara minw kera, o kewalew le be ne seere ye. O le b'a yira ko Fa Ala ka ne ci. ³⁷ Fa Ala min ka ne ci, ale yere be seereya ke ne ta ko ra. Nka aw ma son ka a kan lamén, aw ja fana ma la a kan ka ye. ³⁸ A ta kuma te to aw konow, sabu a ka mogow min ci, aw ma la o ra. ³⁹ Aw be aw timinadiya Ala ta Kitabuwan karan na kosebe, sabu aw be miiri ko aw bena panamanya banbari sorow o le ra, k'a sorow o Kitabu kelenw le be seereya ke ne ta ko ra. ⁴⁰ O bee n'a ta, aw t'a fe ka na ne fe janko aw ye panamanya sorow.»

41 «Ne te adamadenw ta bonya ko; sabu aw ye mogo suguya minw ye, ne ka o lon. 42 Ne ka a lon fana ko Ala ta kanuya te aw jusukun na. 43 Ne nana ne Fa togo le ra, nka aw ma son ne ma, k'a soro ni mogo were nana a yere togo ra, aw be son o tigi ma. 44 Aw be se ka la ne ra cogo di, aw minw be aw ta bonya jini aw mogogogonw le fe, nka bonya min be soro Ala kelenpe fe, aw te o pini? 45 Aw kana a miiri ko ne bena aw jaraki ne Fa ja koru de! Aw jigi lanin be cira Musa min kan de, ale le be aw jarakibaga ye. 46 Ni aw tun lara cira Musa ra, aw tun bena la ne ra fana, sabu cira Musa ka ne ta ko le sebe a ta kitabuw ra. 47 Nka cira Musa ka min sebe, ni aw ma la o ra, aw bena la ne ta kumaw ra cogo di?»

6

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13-21; Marika 6.30-44; Luka 9.10-17)

1 Ayiwa, o kow ko, Yesu tagara Galile ba ko fe, ba min be wele fana ko Tiberiyadi ba. 2 Jamaba tun tugura a ko, sabu a tun be tagamasiyen minw kera ka banabagatow keneya, o tun be o yera. 3 Yesu ni a ta karamogodenw yelenna kongori do kan ka sigi yi. 4 O y'a soro Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* wagati tun be nini ka se.

5 Yesu nana fleri ke, k'a ye ko jamaba do be nana ale fe. A ko Filipe ma ko: «An be se ka domuni san yoro juman, janko nin mogow ye domuni ke?» 6 Yesu tun ka o fo ka Filipe ke k'a fle le; ni o te, a tun bena min ke, a yere tun ka o lon co. 7 Filipe k'a jaabi ko: «Hali ni an be wari deniye* keme fla buru san k'a di nin mogow ma, o bee tena hali doonin doonin soro a ra.»

8 Ayiwa, Yesu ta karamogoden min ye Andere ye, Simon Piyeri balemace, ale ko: 9 «Cedennin do be yan, burukun looru ni jegeden fla be o fe; nka o be mun ja nin jamaba ye?» 10 Ayiwa, Yesu ko karamogodenw ma ko: «Aw ye mogow lasigi dugu ma.» Binmisenw tun ka ca o yoro ra. Mogow sigira; cew tun be mogo waga looru bo. 11 Yesu ka o buruw ta ka baraka la Ala ye, ka a tarantaran mogow ra; jeye fana ta kera ten. Mogo bee ka a soro fo ka wasa. 12 Mogow ka domuni ke ka fa tuma min na, Yesu ko karamogodenw ma ko: «Aw ye burukunkurunw ce, janko do kana cen.» 13 O ka o burukunkurunw ce ka segi tan ni fla fa o ra; mogow ka domuni ke burukun looru ra ka min to, o le kera o ye.

14 O mogow ka Yesu ta tagamasiyenw ye minke, o ko: «Can ra, cira min tun ka kan ka na dunuja ra, nin yere lo.»

Yesu tagamana ji kan

(Matiyu 14.22-33; Marika 6.45-52)

15 Yesu k'a lon minke ko o b'a fe ka ale mina fanga ra ka ale ke o ta masace ye, a bora o ce ra ka seko ka taga kongori do kan a kelen na.

16 Wulada nana se minke, karamogodenw tagara bada ra. 17 O donna kurun do konu ko o be ba tige ka taga Kaperinahumu. Su nana ko k'a soro Yesu tun ma na o fe folo. 18 Fojoba do wurira, ka ke ji lamaga ye kosebe. 19 O ka kilo looru walama woro ke ji kan wagati min na, o ka Yesu tagamatw ye ji kan, a be gbarara o ta kurun na; o ja tigeria. 20 Yesu ko

* 6:7 6.7 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senkebaga ta tere kelen baara sara le ye.

o ma ko: «Ne lo, aw kana siran!» ²¹ O tun b'a fe a ye don kurun kono o fe; nka o tun be tagara yoro min na, o barara k'a ye ko o sera yi ka ban.

Mogow ka Yesu yoropinini

²² Dugu nana gbe tuma min na, jama min tun be ba ja do kan, olugu k'a korosi k'a ye ko kurun kelen le tun be yi, ko Yesu tun ma don o kurun kono ni a ta karamogodenw ye, nka karamogodenw doron le donna kurun kono ka taga. ²³ O y'a soro kurun dow tun nana ka bo Tiberiyadi; Matigi Yesu tun ka baraka la Ala ye ka buru tarantaran jama ra yoro min na, o tun lonin lo o yoro koro. ²⁴ Ayiwa, jama nana a ye ko Yesu te yi, a ta karamogodenw fana te yi minke, olugu yere donna o kurunw kono ka taga Kaperinahumu ka taga Yesu yoropinini.

Domunifen min be panamanya di

²⁵ O tagara Yesu ye ba ko fe minke, o k'a fo a ye ko: «An karamogo, i sera yan wagati juman?»

²⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw ka tagamasiyen minw ye, aw te ne yoropinina o koson de, nka aw ka domuni min ke ka fa, aw be ne yoropinina o le koson. ²⁷ Ayiwa, domunifen min be se ka cen, aw kana baara ke o koson; domunifen min te cen, ani a be panamanya banbari di fana, aw ye baara ke o le koson. Min kera Adamaden ye*, ale le be o domunifen di aw ma, sabu Fa Ala ka a ta fanga tagamasiyen la ale le kan.»

²⁸ O ka Yesu jininka ko: «An ka kan ka mun le ke ka Ala sagonan baara ke?»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ala be baara min jini aw fe, o ye ko ale Ala ka mogow min ci, aw ye la o ra.» ³⁰ O ko Yesu ma ko: «Ayiwa, ele bena tagamasiyen juman le ke k'a yira an na, janko an ye la i ra? I bena mun le ke? ³¹ An bemaw ka mane domu kongokolon kono, i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko: <A ka domunifen bo sankolo ra k'a di o ma, o k'a domu†.> »

³² Yesu ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko cira Musa le ma domunifen bo sankolo ra ka a di aw ma! Ne Face le be domunifen panaman di aw ma ka bo sankolo ra. ³³ Sabu min jigira ka bo sankolo ra, ale le ye Ala ta domunifen ye, a be min di ka panamanya di dunuamogow ma.»

³⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamogo, ke o domunifen di ye an ma wagati beε ke!»

³⁵ Yesu ko o ma ko: «Domunifen min be panamanya di, ne le ye o ye; ni mogow min ka na ne fe, kongow tena o tigi soro tuun fiyewu; ni mogow min lara ne ra, minlogow tena o tigi soro tuun fiyewu. ³⁶ Nka ne k'a fo aw ye ka ban, ko: aw ka ne ye, nka aw ma la ne ra. ³⁷ Ni ne Fa ka mogow o mogow di ne ma, o beε bena na ne fe; ni mogow o mogow nana ne fe, ne tena o tigi gben fiyewu. ³⁸ Sabu ne ma na ka bo sankolo ra ka na ne yere sago ke; min ka ne ci, ne nana o sago le ke. ³⁹ Min ka ne ci, o sago fe nin ye, ko: ale ka mogow o mogow di ne ma ko o si kana tunu; ani ko dunuƙa labanlon na fana, ne ye o tigi lakunu ka bo saya ra. ⁴⁰ Sabu ne Fa sago ye ko ni mogow o mogow ka Dence* ye, ka la a ra, o tigi ye panamanya banbari soro; dunuƙa labanlon na fana, ne bena o tigi lakunu ka bo saya ra.»

† **6:31** 6.31 Mane tun ye domunifen do ye, Ala tun ka min di Izirayelimogow ma ka o to tagama ra kongokolon kono. Bori 16.13-15.31; Zaburu 78.24.

41 Yesu ko minke ko domunifen min bora sankolo ra ko ale le ye o ye, Yahudiyaw ka ke Yesu korofe ye o koson. 42 O ko: «O tuma, Yesu le te nin ye wa, Yusufu dence? An ka a face lon, ka a bamuso lon ke! Mun na a b'a fo ko ale jigira ka bo sankolo ra?» 43 Yesu ka o jaabi ko: «Aw kana nunununu aw yere koroyi. 44 Mogo si te se ka na ne fe, ni ne Fa min ka ne ci, ale ma o tigi lana ne fe; ni o tigi nana ne fe, dunupa labanlon na, ne bena o tigi kunu ka a bo saya ra. 45 Ayiwa, a sebera ciraw ta kitabuw konko:

<Ala yere le bena o bee karan.>

Mogo o mogo be Fa Ala ta Kuma lamen ka son a ta karan ma, o tigi be na ne fe. 46 Nka o t'a yira ko mogo do ja ka Ala ye de! Mogo si ma Ala ye, fo min bora Ala ra, ale kelen le ka Fa Ala ye.»

Domunifen min be mogo panamanya

47 «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni mogo min lara ne ra, o tigi be panamanya banbari soro. 48 Domunifen min be panamanya di mogo ma, ne le ye o ye. 49 Aw bemaw ka domunifen do domu kongokolon konko, nka o bee n'a ta, saya nana se o ma. 50 Nka domunifen min jigira ka bo sankolo ra, o le ye nin ye; ni mogo min ka o domu, o tigi tena sa. 51 Ne le ye domunifen panaman ye, min jigira ka bo sankolo ra. Ni mogo min ka o domu, o tigi panaman be to wagati bee. Ne be domunifen min di, o ye ne yere farisogo le ye, janko dunupamogow ye panamanya.»

52 Yesu ka o fo minke, Yahudiyaw ka ke jagon soso ye; o ko: «Nin ce b'a fe ka a yere sogo di an ma cogo di le, an y'a domu?» 53 Yesu k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko Min kera Adamaden ye*, ko ni aw ma o sogo domu ka a jori min, aw tena panamanya soro. 54 Nka ni mogo min ka ne sogo domu ka ne jori min fana, o tigi be panamanya banbari soro; dunupa labanlon na, ne bena o tigi lakunu ka bo saya ra. 55 Sabu ne farisogo ye domunifen yere le ye, ne jori fana ye minnifen yere le ye. 56 Ni mogo min ka ne sogo domu, ka ne jori min, o tigi be to ne ta jehogonya ra, ne fana be to jehogonya ra ni o tigi ye. 57 Fa Ala min panaman lo, min ka ne ci, ne be panamanya ale le sababu ra; o cogo ra ni mogo min ka ne farisogo domu, ka ne jori min fana, o tigi be panamanya ne sababu ra. 58 Domunifen min jigira ka bo sankolo ra, o le ye nin ye; aw bema minw sara, olugu ka domunifen min domu, o domunifen ni nin te kelen ye. Ni mogo min ka nin domunifen domu, o tigi bena panamanya banbari soro.»

59 Yesu ka nin kumaw le fo k'a to mogow karan na karanso konko Kaperinahumu.

Yesu ta kuma be panamanya banbari di

60 Ayiwa, Yesu ka o kuma fo minke, a ta karamogodenw caman ko: «Nin kuma ka gbelen de! Jon be se ka son nin ma?» 61 Yesu k'a lon ko karamogodenw be o kow le nunununa minke, a ko o ma ko: «Nin kuma digira aw ra wa? 62 O tuma, Min kera Adamaden ye*, ni aw nana o yelento ye ka taga a boyoro ra don? 63 Ala Nin* le be mogo panamanya; ni o te, mogo yere baraka te se ka foyi ke; ne ka kuma minw fo aw ye, o bora Ala Nin le ra, o le be panamanya di. 64 Nka dow be aw ra, olugu ma la o ra.»

Ayiwa, kabini a damina ra, minw tun ma la Yesu ra, a tun ka olugu lon, ani min tun bena a janfa.

⁶⁵ Yesu k'a fɔ tuun ko: «O le koson ne k'a fɔ aw ye ko mɔgɔ si te se ka na ne ma, ni Fa Ala ma o se di o tigi ma.»

⁶⁶ Ayiwa, k'a ta o lon na, a ta karamɔgɔden caman bɔra a ko; o ma son ka tugu a ko tuun. ⁶⁷ Yesu ko a ta karamɔgɔden tan ni fla ma ko: «Aw fana t'a fe ka taga wa?» ⁶⁸ Simɔn Piyeri k'a jaabi ko: «Matigi, an bena taga jon le fe? Nanamanya banbari kuma be sɔrɔ ele le fe. ⁶⁹ An lara i ra, an fana k'a lon ko Den* Saninman min bɔra Ala ra, ko ele lo.» ⁷⁰ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ne le ma aw mɔgɔ tan ni fla janawoloma wa? K'a sɔrɔ kelen be aw ra, o ye setanamɔgɔ le ye.» ⁷¹ Yesu tun be Zudasi le ma, Simɔn Sikariyɔti dence; ale le tun bena Yesu janfa, k'a sɔrɔ karamɔgɔden tan ni fla dɔ tun lo.

7

Yesu balemaw ma la a ra

¹ Ayiwa, o ko, Yesu tun be yaalayaala Galile mara yɔrɔw ra; a ma son ka taga Zude mara ra, sabu Yahudiyaw kuntigiw tun be a yɔrɔninina ko o b'a faga. ² Ayiwa, Yahudiyaw ta gbatakɔrsigi janagbe* wagati tun surunyara. ³ Yesu balemaw k'a fɔ a ye ko: «I ka kan ka bɔ yan ka taga Zude mara ra, janko i ta karamɔgɔdenw fana ye i ta tagamasiyenw ye o yɔrɔ ra fana. ⁴ Mɔgɔ si te a ta kow ke dogo ra, ni a b'a fe ko mɔgɔw ye a lon; ni i be nin kabakow nɔgɔn ke, i ka kan ka i yere yira le, janko bee ye i ye.»

⁵ Ayiwa, Yesu balemaw tun be o fɔra, sabu olugu fana tun ma la a ra. ⁶ Yesu ka a balemaw jaabi ko: «O kewagati ma se ne fe folo; nka wagati bee ka ni aw kɔni fe. ⁷ Dununamɔgɔw te se ka aw kɔninya; o be ne le kɔninya, sabu o be kewalejugu minw kera, ne be o kow bee fɔra kene kan. ⁸ Aw kɔni ye taga janagbe ra faasi. Ne tena taga yi sisan folo, sabu wagati ma se ne fe ban.» ⁹ Yesu ka o le fɔ a balemaw ye, ka to Galile.

Yesu tagara gbatakɔrsigi janagbe ra

¹⁰ A balemaw taganin ko janagbe ra, Yesu yere ka sɔrɔ ka taga. Nka a ma taga mɔgɔw na na, a dogora ka taga le. ¹¹ O y'a sɔrɔ Yahudiyaw kuntigiw tun be Yesu yɔrɔninina janagbe wagati ra; o ka ke nininkari ke ye ko: «A be min de?» ¹² Jama ra mɔgɔw tun be nununukan caman fɔra Yesu ta ko ra. Dɔw ko: «Mɔgɔnuman lo.» Dɔw ko: «Can te, a be mɔgɔw lafirira le.» ¹³ Nka mɔgɔ si tun te son ka o kuma fɔ kene kan, sabu o tun be siranna Yahudiyaw kuntigiw na.

Yahudiyaw ka Yesu sɔsɔ

¹⁴ Ayiwa, janagbe wagati nana se a cenance ra; Yesu tagara don Alabatosoba lu kɔnɔ ka mɔgɔw karan. ¹⁵ A ta karan ka Yahudiyaw kabakoya; o ko: «Ce nin ka nin lonniya bee sɔrɔ min le, k'a sɔrɔ a ma karan ke?» ¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «Ne ta karan ma bɔ ne yere ra, nka a bɔra ne cibaga Ala le ra. ¹⁷ Ni mɔgɔ min b'a fe ka Ala sago ke, o tigi bena a lon ni ne ta karan bɔra Ala le ra, walama ni a bɔra ne yere le ra. ¹⁸ Mɔgɔ min be kuma ni a yere ta se bagaya ye, o tigi be bonya ninina a yere le ye. Nka mɔgɔ min b'a fe a cibaga ye bonya, o tigi ta le ye can ye, nanbara si te a ta kow ra. ¹⁹ Cira Musa le ma sariya* di aw ma wa? Nka aw si te sariya sira tagamana. Mun na aw be ne yɔrɔninina ka ne faga?»

²⁰ Jama ra dɔw ko Yesu ma ko: «Ele ye jinato le ye. Jɔntigi le be i yɔrɔninina ka i faga?» ²¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne ka kewale kelen min

ke, o le ka aw bee kabakoya! ²² Aw ka kenesigiri lon cira Musa le fe k'a soro a ma bo cira Musa ra, a daminana an bemaw le ra; o le koson hali Nenekirilon na aw be son ka ceden kenesigi. ²³ Ni aw be son ka ceden kenesigi Nenekirilon na, janko ka cira Musa ta sariya sira tagama o, mun koson ne ka mogow kuturu kenya Nenekirilon na minke, aw dimina ne koroo ra? ²⁴ Aw kana ko ye aw na ra doron k'a kiti tige; aw ye kiti tige ni terenninya le kan.»

Yala Yesu le ye Kisibaga ye wa?

²⁵ Zeruzalemu dugumogow dow tun b'a fora ko: «O tuma o be ce min yoropinina ko o b'a faga, ale le te nin ye wa? ²⁶ A fe, a be kumana bee na na kene kan, mogow si te foyi fora a ye. Koni an ta kuntigiw ma lo a ra le ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta ko ale lo de? ²⁷ K'a soroo anw ka ce nin boyoro lon; nka ni Kisibaga nana, mogow si tena a boyoro lon.»

²⁸ Ayiwa, ka Yesu to mogow karan na Alabatosoba konoo, a kumana ni fanga ye, k'a fo ko: «Aw ko, ko aw ka ne lon, ka ne boyoro fana lon ke? Nka ne ma na ne yere ma, min ka ne ci, ale le be cantigi ye. Nka aw ma a lon. ²⁹ Ne koni ka a lon, sabu ne bora ale le ra, ale le fana ka ne ci.» ³⁰ Yesu ka o fo minke, o tun b'a fe ka a mina, nka mogow si ma se k'a boro la a kan, sabu a ta wagati tun ma se folo. ³¹ O bee n'a ta, jama ra mogow caman lara Yesu ra; o mogow tun b'a fora ko: «Hali ni Kisibaga nana, a bena tagamasiyen juman le ke ka teme nin ce ta kan?»

Yahudiyaw kuntigiw ka mogow dow ci ka taga Yesu mina

³² Jama tun be o kuma minw nunununa Yesu ta ko ra, Farisiw* nana o men. O ra, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka Alabatosoba korosibaga dow ci ko o ye taga Yesu mina. ³³ Yesu ko olugu ma ko: «Ne be ni aw ye yan tuun ka wagati donin le ke; o ko, ne be soroo ka taga ne cibaga fe. ³⁴ Nka aw bena ne yoropini ka dese, aw tena ne ye; sabu ne bena ke yoro min na, aw tena se ka taga yi.» ³⁵ Yahudiyaw kuntigiw k'a fo jagon ye ko: «O tuma ce nin b'a fe ka taga yoro juman le, ni a b'a fora ko an tena ale ye? Yahudiya minw janjanna ka taga sigi Gerekiw fe, koni a t'a fe ka taga olugu le fe ka taga ke Gerekiw karan ye de? ³⁶ A ka kuma min fo, o koroo le ye di, ko: «Aw bena ne yoropini, nka aw tena ne ye?» Ani ko: «Ne bena ke yoro min na, aw tena se ka taga o yoro ra?» »

Yesu ka Nin Saninman layiri ta

³⁷ Ayiwa, panagbe lon laban, o le tun ye a lonba yere ye; Yesu lora jama na fe ka kuma ni fanga ye, ko: «Ni minlogoo be mogow min na, o tigi ye na ne fe ka na min. ³⁸ Ni mogow min lara ne ra, ji min be panamanya di, o bena woyo ka bo o tigi jusukun na i ko baji,» i n'a fo a sebera Ala ta Kuma ra cogo min na. ³⁹ Nin Saninman* min tun bena di lanabagaw ma, Yesu tun be o ko le fora ten. O wagati ra Nin Saninman tun ma di folo, sabu Yesu tun ma korota folo ka taga don a ta nooro ra sankolo ra.

Mogow kan taranna Yesu koson

⁴⁰ Ayiwa, jama ka Yesu ta kuma men minke, o ra dow tun b'a fora ko: «Sigiyi si t'a ra, cira min ko fora, nin ce yere lo!» ⁴¹ Do werew tun b'a fora ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, nin lo.» Nka dow ko: «Kisibaga be se ka bo Galile mara ra cogo di? ⁴² Yala a ma sebe Kitaboo konoo ko Kisibaga bena ke Dawuda ta ghamogoo do le ye wa, ani ko a bena bo Betilehemu le, min ye Dawuda worodugu ye wa?»

⁴³ Yesu ta ko koson jama kan taranna. ⁴⁴ Dow tun b'a fe ka Yesu mina, nka mogɔ si ma se ka a boro la a kan.

Yahudiyaw kuntigiw ta jusukungbeleya

⁴⁵ Minw tun nana Yesu minayoro ra, olugu sekora ka taga sarakalasebagaw* kuntigiw ni Farisiw* fe; olugu ka o pininka ko: «Mun koson aw m'a mina ka na ni a ye?» ⁴⁶ Yesu minabagaw ka a jaabi ko: «An ma mogɔ si ye min be kuma i ko nin ce!» ⁴⁷ Farisiw ko o ma ko: «O tuma a ka aw fana lafiri ke?» ⁴⁸ Aw k'a men ko an ta kuntigiw juman kelen, walama Farisiw juman kelen le lara a ra folo? ⁴⁹ Nin jama min lara a ra, olugu si ma cira Musa ta sariya* lon; olugu ye mogɔ danganinw le ye!»

⁵⁰ Ayiwa, Nikodemu min tun konna ka taga Yesu fe lon do, ale fana tun ye o Farisiw do ye; ale ko o ma ko: ⁵¹ «Yala ka kapa ni an ta sariya ye, an be se ka kiti tige mogɔ do kan k'a soro an ma a tigi lamen folo, ka a lon a ka ko min ke wa?» ⁵² O ko ale ma ko: «O tuma, ele fana bora Galile le wa? I yere ye Kitabuw fe ka ja; i bena a ye ko cira si ma deri ka bo Galile.»

[⁵³ * O ko, o bee kelen kelen wurira ka taga o ta so.

8

¹ Yesu tagara Oliviyesunw kuru kan.

Muso min minara jeneya ra

² Ayiwa, o lon dugusagbe sogomada joona fe, Yesu sekora ka taga Alabatosoba lu konɔ tuun. Jama bee nana lajen a koro; a sigira ka to ka o karan.

³ Ayiwa, sariya karamogow* ni Farisiw* nana ni muso do ye a fe, ko o muso minana jeneya ra. O k'a mina ka na a lo jama ce ma. ⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamogɔ, an tagara nin muso mina k'a to jeneya ra ni ce do ye. ⁵ Cira Musa k'a fo an ye sariya* ra ko an ka kan ka o muso jagon bon ni kabakuru ye ka a faga*. Ayiwa, ele ko di o ra?» ⁶ O tun b'a fe k'a korobo le, janko ka sababu do soro k'a jaraki. Nka Yesu birira ka ke seberi ke ye dugu ma ni a borokanden ye. ⁷ O gbanna a ra ni pininkari ye minke, a wurira ka lo, k'a fo o ye ko: «Aw ra ni min ma jurumun ke ka ye, o tigi ye ke mogɔ folo ye, ka a bon ni kabakuru ye.» ⁸ A ka o fo minke, a birira tuun ka ke seberi ke ye dugu ma. ⁹ O mogow ka o kuma men minke, [o yere jusukun ka o sosɔ;] o bee tagara kelen kelen, k'a damina mogokorobaw ra. Yesu kelen tora ni muso ye, muso lonin tora a koro. ¹⁰ Yesu k'a kun korota k'a fo muso ye ko: «Muso, o be min le? Mogɔ si ma kiti ben i kan wa?» ¹¹ Muso ka Yesu jaabi ko: «Mogɔ si!» Yesu ko: «Ayiwa, ne fana te kiti ben i kan; taga, i kana jurumun ke tuun.»]

Yesu le ye dunuja ta yeelen ye

¹² O ko, Yesu ka kuma ta tuun k'a fo jama ye ko: «Ne le ye dunuja ta yeelen ye. Ni mogɔ min tugura ne ko, o tigi tena tagama dibi ra, nka o tigi bena yeelen soro, min be janamanya di a ma.» ¹³ Farisiw* ko a ma ko: «Ni ele yere le be seereya ke i yere ta ko ra, o tuma i ta seereya te can ye.» ¹⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Hali ni ne yere le be seereya ke ne yere ta ko ra, ne ta seereya ye can ye, sabu ne ka ne boyoro lon, ne ka ne tagayoro fana

* **7:53** 7.53 K'a damina hayan 7.53, ka taga a bla hayan 8.11, o kumaw te soro kitabu dow konɔ, walama o sebera fan were ra. * **8:5** 8.5 Nin kuma fora Musa ta sariya ra (Sarakalasebagaw 20.10; Sariya 22.22-24), nka ka kapa ni sariya ye, ce ni muso bee le tun ka kan ka faga.

lon; nka aw ma ne boyoro lon, aw ma ne tagayoro fana lon. ¹⁵ Aw koni be kiti tige ka kana ni adamadenw ta jatemala le ye; nka ne te kiti tige mogo si kan. ¹⁶ Hali ni ne be kiti tige, ne ta kiti be tige can le kan, sabu ne kelen te; ne Fa min ka ne ci, o be ni ne ye. ¹⁷ Ayiwa, a sebera aw ta sariya* ra ko ni mogo fla kera ko min seere ye, ko o ko ye can le ye. ¹⁸ Ayiwa, ne ye ne yere seere ye, ne Fa min ka ne ci, o fana ye ne seere ye.»

¹⁹ O ko Yesu ma ko: «I fa be min le?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw ma ne yere lon, janko ka na a fo ne Fa; ni aw tun ka ne lon can ra, aw tun bana ne Fa fana lon.»

²⁰ Yesu ka o kuma bee fo ka a signin to karan na Alabatosoba lu kono sarakablamina w yoro ra. Mogo si ma se ka a mina, sabu a ta wagati tun ma se ban.

Yesu ta tagayoro

²¹ Yesu k'a fo mogo w ye tuun ko: «Ne bana taga; ni ne tagara, aw bana ne yoropini, nka aw bana sa ka aw to aw ta jurumun na; ne be taga yoro min na, aw te se ka taga o yoro ra.»

²² Yahudiyaw kuntigiw ko: «O tuma a bana a yere faga le wa? Sabu a ko, ko: «Ne be taga yoro min na, aw te se ka taga o yoro ra!» » ²³ Yesu k'a fo o ye ko: «Aw sorora dugukolo kan yan le, nka ne bora sankolo ra; dunupa ta le be aw ye, nka ne koni, dunupa ta te ne ye! ²⁴ O le koson ne k'a fo aw ye ko aw bana sa ka aw to aw ta jurumunw na; sabu ni aw koni ma la a ra ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye,» o tuma aw bana sa ka aw to aw ta jurumunw na.» ²⁵ O ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye jontigi le ye?» Yesu ko: «Kabini a damina ra, ne ye min ye, ne ka o fo aw ye. ²⁶ Fen caman be ne fe k'a fo aw ta ko ra, ani ka aw jaraki; nka min ka ne ci, o ta le ye can ye; ne ka min men ale fe, ne be o le fo dunupamogow ye fana.»

²⁷ Yahudiyaw m'a faamu ko Yesu be Fa Ala ta ko le fora o ye. ²⁸ O koson Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, ni aw nana o korota san fe tuma min na, aw bana soro k'a lon ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye», ko ne te foyi ke ne yere ma, nka Fa Ala ka ne karan min na, ne be o le fo. ²⁹ Min ka ne ci, ale be ni ne ye. A ma ne to ne kelen na, sabu min ka di a ye, ne be o le ke tuma bee.»

³⁰ Yesu ka o kuma fo minke, mogo caman lara a ra.

Fen min be mogo ke a yere ta ye

³¹ Ayiwa, Yahudiya minw tun lara Yesu ra, a k'a fo olugu ye ko: «Ni aw sonna ka to ne ta kumaw kan, aw bana ke ne ta karamogodenw ye can ra. ³² Aw bana can lon, o can lonniya bana aw ke aw yere ta ye fana.» ³³ O ko Yesu ma ko: «Anw ye Iburahima ta durujaw le ye, an ma deri ka ke mogo si ta jon ye. Mun na ele ko, ko an bana ke an yere ta ye?» ³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mogo o mogo be jurumun ke, o tigi ye jurumun ta jon le ye. ³⁵ Jon te to a matigice ta so kono wagati bee, nka matigice dence be to so kono tuma bee. ³⁶ Den min bora Ala ra*, ni o ka aw ke aw yere ta ye, o tuma aw bana ke aw yere ta ye yere le. ³⁷ Ne k'a lon ko aw ye Iburahima ta durujaw ye; nka o bee n'a ta, aw be ne fagacogo pinina, sabu aw te ne ta kuma fe. ³⁸ Ne koni, ne ka min ye ne Fa fe, ne be o le fo; aw fana ka min soro aw fa fe, aw be o le ke.»

³⁹ Ayiwa, o ka Yesu jaabi ko: «Anw fa ye Iburahima le ye.» Yesu ko o ma ko: «Ni aw tun ye Iburahima ta denw ye, aw tun bana Iburahima ta

kewalew jɔgɔn le kɛ. ⁴⁰ Nka sisan, a fɛ, ne ka can min sɔɔ Ala fɛ, ne ka o fɔ aw ye, o bɛɛ n'a ta, aw bɛ ne fagacogo jinina; Iburahima ma o jɔgɔn kɛ dɛ! ⁴¹ Aw bɛ aw fa ta kewalew jɔgɔn le kɛra.»

O ko Yesu ma ko: «Anw ma woro jɛnɛya ra dɛ! Fa kelenpe le bɛ an fɛ, o ye Ala ye.»

⁴² Yesu ko o ma ko: «Ni Ala le tun ye aw Fa ye, aw tun bɛna ne kanu, sabu ne bɔra Ala le ra ka na yan. Ne ma na ne yɛɛ ma; ale le ka ne ci.

⁴³ Ne bɛ min fɔra, mun kosɔn aw tɛ o faamuna? Aw tɛ sɔn ka ne ta kumaw lamɛn le. ⁴⁴ Aw fa ye Setana le ye; min fana ka di aw fa Setana ye, aw b'a fɛ ka o le kɛ. Ale ye mɔgɔfagabaga le ye kabini a ta kow damina ra; a ma deri ka can fɔ ka ye, sabu can den kelen tɛ a kɔnɔ. Ni a b'a fɛ ka faninya fɔ tuma min na, a bɛ kuma ka kapa ni a yɛɛ ta sɔn le ye; sabu faninyafɔbaga lo, faninya faɛɛ yɛɛ lo. ⁴⁵ Nka, ne kɔni ne bɛ can le fɔ, o le kosɔn aw tɛ lara ne ra. ⁴⁶ Aw ra, jɔntigi le bɛ se k'a yira ko ne ka jurumun kɛ? Ayiwa, ni ne bɛ can le fɔra, mun na aw tɛ la ne ra? ⁴⁷ Mɔgɔ min ye Ala ta mɔgɔ ye, o tigi bɛ Ala ta Kumaw lamɛn. Aw tɛ a lamɛn, sabu aw tɛ Ala ta mɔgɔw ye.»

Yesu ka bon ni Iburahima ye

⁴⁸ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «Jo bɛ an fɛ k'a fɔ ko i ye Samarika le ye, ko jina bɛ i ra fana.» ⁴⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Jina tɛ ne ra, nka ne bɛ ne Fa le bonyara; aw kɔni, aw bɛ ne dɔgɔyara le. ⁵⁰ Ne tɛ bonya jinina ne yɛɛ ye, nka kelen bɛ yi, ale le bɛ a jinina ne ye; ale le bɛna jo di ne ma fana. ⁵¹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min ka ne ta kuma sira tagama, o tigi tɛna sa fiyewu.»

⁵² Yahudiyaw ko: «Sisan kɔni an k'a lɔn yɛɛ le ko jina le bɛ ele ra. Iburahima sara, ciraw fana sara; ele ko, ko ni mɔgɔ min ka ele ta kuma sira tagama, ko o tigi tɛna sa ka ye. ⁵³ O tuma ele ka bon ni an bɛmace Iburahima ye wa? Ale sara, ciraw fana sara! O tuma ele bɛ i yɛɛ jatera mun mɔgɔ suguya le ye?»

⁵⁴ Yesu ko: «Ni ne tun bɛ ne yɛɛ bonyara, o bonya tun tɛ kɛ foyi ye. Ne Fa le bɛ ne bonya, aw ko ale min ma ko aw ta Ala lo. ⁵⁵ Aw m'a lɔn, nka ne k'a lɔn; ni ne tun ko, ko ne m'a lɔn, ne tun bɛna kɛ aw jɔgɔn faninyafɔbaga le ye. Nka ne k'a lɔn, ne fana bɛ a ta kuma sira tagama. ⁵⁶ Aw bɛmace Iburahima pagarira ko a bɛna ne nalon ye. A k'a ye minke, a jusu diyara kɔsɛɛ.» ⁵⁷ Yahudiyaw ko a ma ko: «E! Ele si ma sanji bilooru sɔɔ fɔlɔ, ele ko i ka Iburahima ye!» ⁵⁸ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye, ko sani Iburahima ye woro, <ne ye min ye, ne tun bɛ o ye> ka ban!»

⁵⁹ O kuma kosɔn Yahudiyaw ka kabakuruw ta ko o bɛ Yesu bon, nka a dogora ka bɔ Alabatosoba kɔnɔ ka taga.

9

Yesu ka fiyɛntɔɛ kɛnɛya

¹ Yesu tɛmɛto, a ka fiyɛntɔɛ dɔ ye; o cɛ fiyennin le tun worora. ² Yesu ta karamɔgɔdenw ka a jininka ko: «An karamɔgɔ, mun le k'a to nin cɛ fiyennin worora? A yɛɛ ta jurumun lo wa, walama a worobagaw ta jurumun lo?» ³ Yesu ka o jaabi ko: «A yɛɛ ta jurumun tɛ, a worobagaw fana ta jurumun tɛ; a kɛra janko Ala ta sebaɟaya le ye yira ale sababu ra. ⁴ An ka kan ka ne cibaga ta baara kɛ wagati min na tere yeelen bɛ yi; ni o

te, ni su nana ko, mɔgɔ si tena se ka baara ke. ⁵ Ka ne to dunuɗa ra yan, ne le ye dunuɗa ta yeelen ye.»

⁶ Yesu ka o fɔ minke, a ka daji tu dugu ma, ka bɔgɔ fitini nɔɔni ni a ye, ka o mun fiyentɔ nadenw na, ⁷ k'a fɔ a ye ko: «Taga i ɗa ko Silowe dinga ta ji ra.» (Silowe kɔrɔ ye ko «Ciraden»). Ce tagara a ɗa ko minke, a sekɔto, a tun be yeri kera.

⁸ Ayiwa, a sigiɗɔgɔnw, ani minw tun be to k'a ye a be daariri kera, olugu ko: «Ce nin le tun te sigira yan ka to ka mɔgɔw daari wa?» ⁹ Dɔw ko: «Ale lo ke.» Dɔw ko: «Ale te, a bonin b'a fe le dɔrɔn.» A laban, ce yere ko: «Ne yere lo.» ¹⁰ O ko a ma ko: «I ɗa yelera cogo di le?» ¹¹ A ka o jaabi ko: «Ce min tɔgɔ ye ko Yesu, ale le ka bɔgɔ ke ka a mun ne ɗa ra, ko ne ye taga ne ɗa ko Silowe dinga ta ji ra. Ne tagara ne ɗa ko minke, ne ɗa yelera.» ¹² O ka a pininka ko: «O ce be min?» A ko: «Ne m'a lon.»

Farisiw ka fiyentɔcekɔrɔ wele ka a pininka

¹³ Ayiwa, o ka o fiyentɔce ɗa yelenin mina ka taga ni a ye Farisiw* fe. ¹⁴ K'a sɔrɔ Yesu tun ka bɔgɔ mun ce ɗa ra ka a ɗa ye le lon min na, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ye. ¹⁵ O koson Farisiw ka ce pininka tuun ko a ɗa yelera cogo di le. A ka o jaabi ko: «A ka bɔgɔ mun ne nadenw na, ne tagara ne ɗa ko, ne ɗa yelera.» ¹⁶ A ka o fɔ minke, Farisi dɔw ko: «O ce ma bɔ Ala ra, sabu a te Nenekirilon jatera.» Nka dɔw ko: «Jurumunkebaga be se ka nin kabakow ɗogon ke wa?» A kera ten, o gbansan kan taranna.

¹⁷ O ka fiyentɔce ɗa yelenin pininka tuun ko: «Ce min ka ele ɗa ye le o, ele yere be mun le miirira o ce ta ko ra?» A ko o ma ko: «Ala ta cira lo.»

¹⁸ Nka Yahudiyaw kuntigiw tun ma la a ra fiyewu ko o ce fiyennin le tun worora, ani ko a ɗa nana ye le. O koson o k'a worobagaw wele, ¹⁹ ka na olugu pininka ko: «Aw dence le ye nin ye wa? Aw be se k'a fɔ ko can ra a fiyennin le worora wa? A nana ke cogo di sisan ko a be yeri kera?» ²⁰ Ce worobagaw ka o jaabi ko: «An kɔni k'a lon ko an dence lo, ko a fiyennin le worora fana. ²¹ Nka fen min nana a to a be yeri kera sisan, an ma o lon; mɔgɔ min fana ka a ɗa ye le, an ma o tigi lon. Aw ye a yere pininka; denmisen te tuun o; a yere bena a ɗafɔ aw ye.»

²² Ce worobagaw ka o fɔ Yahudiyaw kuntigiw nasiran le koson, sabu o tun benna a ra ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka lo a ra k'a fɔ ko Yesu le ye Kisibaga* ye, ko o be o tigi ghen k'a nin bɔ karanso* ta jen ra. ²³ O nasiran le koson o ko: «Den te, aw ye a yere pininka.»

²⁴ Ayiwa, o ka fiyentɔcekɔrɔ wele tuun a siɗaga flanan na ka na a fɔ a ye ko: «Kari Ala ra i ye can fɔ an ye. Ce min ka i ɗa ye le, anw kɔni k'a lon ko jurumunkebaga lo.» ²⁵ Ce ka o jaabi ko: «Ni jurumunkebaga lo walama ni jurumunkebaga te, ne ma o lon; ne ka fen kelenpe le lon: ne tun ye fiyentɔ ye, nka sisan ne be yeri kera.»

²⁶ O ko a ma ko: «A ka mun le ke i ra? A ka i ɗa ye le cogo di le?» ²⁷ Ce ka o jaabi ko: «Ne k'a fɔ aw ye ka ban, nka aw ma son ka ne lamɛn; mun na aw b'a fe ne ye a ɗafɔ aw ye tuun? Kɔni aw fana t'a fe ka ke a ta karamɔgɔden dɔw ye de?» ²⁸ O ka a neni; o ko: «Ele le ye a ta karamɔgɔden ye; anw ye cira Musa ta karamɔgɔdenw le ye. ²⁹ An k'a lon ko Ala kumana cira Musa fe, nka an ma nin ce bɔyɔrɔ lon.»

³⁰ Ce ko: «Nin ye kabako le ye de! Aw ko, ko aw ma a bɔyɔrɔ lon, k'a sɔrɔ a ka ne ɗa ye le! ³¹ An k'a lon ko Ala te jurumuntɔw lamɛn; nka mɔgɔ min be a bato ka a sago ke, a be o le lamɛn. ³² Kabini dunuɗa danna, an

ma deri k'a men ko mɔɔ min fiyentoman worora, ko do ka o ja ye. ³³ Ni nin ce tun ma bo Ala ra, a tun tena se ka foyi ke.»

³⁴ Farisiw* ko ce ma ko: «Ele min kuturu worora jurumun na, ele le be anw karanna sisan ke?» O ka a gben ka bo karanso ra.

Yesu ko Farisiw ye fiyentow ye

³⁵ Ayiwa, Yesu nana a men ko o ka ce gben; a tagara ben ni a ye minke, a ko a ma ko: «Min kera Adamaden ye*, i lara o ra wa?» ³⁶ Ce ko Yesu ma ko: «An karamoɔ, jontigi lo? A yira ne ra, janko ne ye la a ra.» ³⁷ Yesu ko: «I ja be ale yere le ra ten, a be kumana i fe.» ³⁸ Ce ko: «Matigi, ne lara i ra.» A ka a kinbiri gban Yesu koro ka a bato.

³⁹ Yesu ko: «Ne nana dunupa ra ka na kiti le tige, janko minw te yeri kera, olugu ye yeri ke, minw be yeri kera, olugu ja ye fiyen.» ⁴⁰ Farisi* dow tun be Yesu koro, olugu ka o kuma men minke, o ko Yesu ma ko: «O tuma anw fana fiyennin lo wa?» ⁴¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw tun fiyennin lo, aw tun tena jaraki; nka aw ko minke ko aw be yeri kera, o koson aw jarakinin lo tuma be.»

10

Sagabnabaga ni sagaw ta talen

¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mɔɔ min te son ka don sagabon donda fe, fo a be yelen fan were fe ka don, o tigi ye son le ye, benkanikebaga lo. ² Nka min be don donda fe, o le ye sagabnabaga yere ye. ³ Sagabon korosibaga be da ye a ye. Sagaw be a kan men; a be a ta sagaw wele kelen kelen o togo ra ka bo ni o ye kene ma. ⁴ Ni a bora ni a ta sagaw ye kene ma, a be bla o ja. Sagaw fana be tugu a ko, sabu o ka a kan lon. ⁵ Nka sagaw te tugu mɔɔ were ko; o be bori o tigi ja, sabu o te mɔɔ were kan lon.»

⁶ Yesu ka o talen fo o mɔɔw ye, nka o m'a faamu.

Yesu ye sagabnabaganuman ye

⁷ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ne le ye sagabon donda ye. ⁸ Minw be nana ne ja fe, olugu be ye sonw ni benkanikebagaw le ye; sagaw ma o lamen. ⁹ Ne le ye donda ye; ni mɔɔ min ka teme ne fe ka don, o tigi be kisi. O tigi bena to ka don ka bo pasuma ra, ka domunikeyoro soro. ¹⁰ Son te na foyi kama ni sonyari te, ani fagari, ani cenri. Nka ne koni nana le, janko mɔɔw ye panamanya soro fo ka wasa.

¹¹ «Ne le ye sagabnabaganuman ye; sagabnabaganuman be a nin di ka sa a ta sagaw koson. ¹² Nka baaraden min be sagaw korosira sara ra, ale te sagabnabaga ye, sagaw fana te a ta ye; o koson ni a ka wara nato ye, a be bori ka sagaw to yi. Wara bena saga dow mina, a tow be janjan. ¹³ Baaraden be bori, sabu ale ye waripinibaga le ye; sagaw hami te a ra. ¹⁴ Ne koni, ne ye sagabnabaganuman le ye; ne ka ne ta sagaw lon; ne ta sagaw fana ka ne lon, ¹⁵ i ko Fa Ala ka ne lon cogo min na, ani ne ka Fa Ala lon cogo min na. Ne be ne nin di ka sa ne ta sagaw koson. ¹⁶ Saga werew be ne fe, minw te nin sagabon kon; jagboya lo ne ye taga olugu fana gbengben ka na; o bena ne kan men, o bena ke sagakuru kelen ye, ka sagabnabaga kelen ke o kunna.

17 «Ne ko ka di ne Fa Ala ye, sabu ne be ne nin di ka sa, janko ne ye na a sɔrɔ tuun. 18 Mɔgɔ si te se ka ne nin bɔ ne ra jagboya ra; ne yeɛ b'a di. Se be ne ye ka a di, se be ne ye fana ka a mina tuun; ne Fa Ala ka o le fo ne ye.»

19 Yesu ta kuma kosɔn Yahudiyaw kan taranna tuun. 20 O caman ko: «Jina be ce nin na, fato lo; mun kosɔn aw be a lamenna?» 21 Nka daw ko: «Nin te jinato kan ye de! Jinato be se ka fiyentow ja yeɛ cogo di?»

Yahudiyaw ko o te Yesu fe

22 Ayiwa, Yahudiyaw ta Alabatosoba panagbe* min be ke Zeruzalemu san o san, o nana se; o be ben neneba wagati le ma. 23 Ayiwa, Yesu tun be yaalayaalara Alabatosoba lu kɔnɔ, masace Sulemani ta bolon kɔnɔ. 24 Yahudiyaw nana lo k'a lamini; o ka a jininka ko: «Wagati juman le i bena sigiya bo an jusu ra sa? Ni ele le ye Kisibaga* ye, a gbe k'a fo an ye.»

25 Yesu ka o jaabi ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban, nka aw ma la a ra. Ne be kewale minw kera ne Fa Ala togo ra, o kewalew le b'a yira ko ne be min fora aw ye ko o ye can le ye. 26 Nka aw te lara ne ra, sabu aw te ne ta saga daw ye. 27 Ne ta sagaw be ne kan men; ne ka o lon, o be tugu ne ko fana. 28 Ne be panamanya banbari di o ma. O tena halaki fiyewu, mogo si tena o bosi ka o bo ne boro fana. 29 Ne Fa Ala min ka o di ne ma, ale ta se bagaya ka bon ni beɛ ta ye; mogo si te se ka o bosi ka bo ne Fa boro fana. 30 Ne ni ne Fa ye kelen le ye.»

31 Yahudiyaw ka kabakuruw ta tuun ko o be Yesu bon. 32 Yesu ko o ma tuun ko: «Ne ka kewalepuman caman minw sɔrɔ Fa Ala fe, ne ka o ke aw ja na. O kewalew juman kelen le kosɔn aw b'a fe ka ne bon ni kabakuru ye?» 33 Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «An t'a fe ka i bon i ta kewalepumanw le kosɔn; i ka Alatoɔcenkuma min fo, o le kosɔn an b'a fe ka i bon; ele mogo gbansan, ele be i yeɛ kera Ala ye.»

34 Yesu ko o ma ko: «A ma sebe aw ta sariya* yoro do ra wa, ko Ala k'a fo ko: «Aw ye alaw ye?» 35 K'a soro an k'a lon ko min sebera Kitabu kɔnɔ, o te se ka yeɛma. Ayiwa, Ala ka a ta kuma lase minw ma, ni a be o wele ko alaw, 36 o tuma, Ala ka min panawoloma k'a ci dununa ra, ni o ko, ko Den min bora Ala ra*, ko ale le be o ye, mun kosɔn aw ko, ko a be Ala togo cenna? 37 Ni a kera ko ne te ne Fa ta kewalew le kera, o tuma aw kana la ne ra. 38 Nka ni ne be o kewalew le kera, hali ni aw ma la ne ra, aw ye la a ra ko o kewalew bora Ala le ra, janko aw ye a lon k'a gbeya ko ne ni ne Fa Ala ye kelen le ye.»

39 O kuma kosɔn mogo wurira tuun ko o be Yesu mina, nka a bosira o boro ka taga.

40 Yesu tagara Zuriden ba ko fe tuun, Yuhana tun be mogo batizera yoro min na folofolo; Yesu tora o yoro ra. 41 Mogo caman tagara a ko o yoro ra. O mogo tun b'a fora ko: «Yuhana ma tagamasiyen si ke, nka a ka fen o fen fo nin ce ta ko ra, o be kera can ye.» 42 Mogo caman lara Yesu ra o yoro ra fana.

11

Lazari ta saya

¹ Ayiwa, cɛ do tun bɛ banara; a tɔgo tun ye ko Lazari. A tun bɛ Betani, Mariyamu ni a balemamuso Mariti bɛ dugu min kɔnɔ. ² O Mariyamu le tun nana turu kasadiman kɛ Matigi sen kan ka a josi ni a kunsigi ye; ale balemace Lazari le tun man kene. ³ O balemamuso fla ka mɔgo ci ka taga a fo Yesu ye ko: «Matigi, i terice man kene de!»

⁴ Yesu ka o kuma men tuma min na, a ko: «Nin bana ma dabɔ saya kama; a kera janko ka Ala ta bonya le yira, janko Den min bɔra Ala ra*, a ye kɛ sababu ye ka bonya la o kan.»

⁵ Mariti ni Mariyamu ni Lazari bɛɛ ko tun ka di Yesu ye kosɛbɛ. ⁶ Nka Yesu ka Lazari ta bana ko men, a tun bɛ yɔɔ min na, a belen tora yi ka tere fla kɛ. ⁷ O ko, a ko a ta karamɔgodenw ma ko: «An ye seko Zude mara ra.»

⁸ Karamɔgodenw ko: «An karamɔgo, a ma mɛɛn folo, Yahudiyaw kuntigiw tun b'a fɛ ka i bon ni kabakuru ye ka i faga o yɔɔ ra, i belen ko an ye seko ka taga yi!» ⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati tan ni fla le tɛ tere kɔnɔ wa? Ayiwa, mɔgo min bɛ tagama tere fɛ, o tigi talon man di, sabu tere yeelen bɛ yi. ¹⁰ Nka mɔgo min bɛ tagama dibi ra, o tigi bɛ talon, sabu yeelen tɛ yi.»

¹¹ Yesu ka o fo minke, a ko o ma ko: «An terice Lazari bɛ sunɔgora, nka ne bɛ taga a lakunu.» ¹² Karamɔgodenw ko a ma ko: «An karamɔgo, ni sunɔgo dama lo, a bɛna keneya.» ¹³ Yesu tun bɛ Lazari sako le fora o ye, nka olugu tun b'a miirira ko sunɔgo gbansan lo. ¹⁴ Ayiwa, Yesu sɔrɔra k'a gbɛ k'a fo o ye ko: «Lazari sara. ¹⁵ Nka a ma kɛ ne ja na minke, o diyara ne ye aw kosɔn; sabu nin ko bɛna kɛ sababu ye k'a to aw ye la ne ra. Aw ye wuri, an ye taga a fɛ yi.» ¹⁶ O tuma Toma, min bɛ wele fana ko Flamin, ale ko karamɔgoden tow ma ko: «An fana ye taga, an ye taga sa ni a ye.»

Yesu le bɛ mɔgo janamanya

¹⁷ Ayiwa, Yesu sera Betani tuma min na, o y'a sɔrɔ Lazari su tun donna kabini tere naani. ¹⁸ Betani ni Zeruzalemɔ cɛ tun man jan; a tun tɛ temɛ kilo saba jɔgɔn kan. ¹⁹ O kosɔn Yahudiya caman tun nana Mariti ni Mariyamu fɛ ka na o fo ka o jusu saaro o balemace saya kosɔn.

²⁰ Mariti nana a men ko Yesu bɛ nana minke, a wurira ka taga a kunben; Mariyamu siginin tora bon kɔnɔ yi. ²¹ Mariti sera Yesu kɔrɔ minke, a ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun bɛ yan, ne balemace tun tena sa. ²² Nka ne k'a lon ko hali sisan, ni i ka fɛn o fɛn jini Ala fɛ, a bɛ o kɛ i ye.» ²³ Yesu ko a ma ko: «I balemace bɛna kunu!» ²⁴ Mariti k'a jaabi ko: «Ne k'a lon ko dunupa labanlon na, suw bɛna kunu tuma min na, ne balemace fana bɛna kunu.»

²⁵ Yesu ko a ma ko: «Ne le bɛ suw lakunu, ne le bɛ janamanya di; ni mɔgo o mɔgo ka la ne ra, o tigi bɛna janamanya, hali ni a sara. ²⁶ Ni mɔgo o mɔgo bɛ janamanya, ka la ne ra, o tigi tena sa ka ye fiyewu! Ele lara o ra wa?» ²⁷ Mariti ko: «ɔnhɔn, Matigi, ne lara a ra jate ko ele le ye Kisibaga* ye, Den min bɔra Ala ra*, min tun ka kan ka na dunupa ra.»

Yesu kasira Lazari kosɔn

²⁸ Ayiwa, Mariti ka o fo minke, a kɔsegira so kɔnɔ ka taga a dɔgɔmuso Mariyamu wele dogo ra, k'a fo a ye ko: «An karamɔgo nana, a ko i ye taga yi.» ²⁹ Mariyamu ka o men minke, a wurira joona joona ka taga Yesu fɛ. ³⁰ O y'a sɔrɔ Yesu tun ma don dugu kɔnɔ ban. Mariti tun tagara a sɔrɔ yɔɔ min na, a belen tun bɛ o yɔɔ kelen le ra. ³¹ Yahudiya minw tun bɛ ni Mariyamu ye bon kɔnɔ, ka fo k'a jusu saaro, olugu k'a ye ko a wurira

joona joona ka bo minke, o gbanna a ko; o tun b'a miirira ko a be tagara kaburu ra ka taga kasi le.

³² Mariyamu tagara se Yesu korɔ, ka Yesu ye minke, a benna a sen korɔ k'a fo a ye ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun be yan, ne balemace tun tena sa.» ³³ Yesu ka Mariyamu kasito ye minke, ani Yahudiya minw tun be ni a ye, ka olugu fana kasito ye, o ka a jusu tɔɔɔ kosebe ka a hakiri nagami. ³⁴ Yesu ka o nininka ko: «Aw ka a su don min?» O ko: «Matigi, na a yɔɔ fle.» ³⁵ Yesu kasira. ³⁶ Yahudiyaw ko: «Aw y'a fle! Ce nin ko tun ka di a ye de!» ³⁷ Nka dɔw ko: «Ale min ka fiyentɔce na yeɛe, a tun te se ka a ke Lazari kana sa wa?»

Yesu ka Lazari su lakunu

³⁸ Yesu jusukun tɔɔɔninba tagara se kaburu ma. O kaburu tun ye kuruwo do le ye, ka kabakuruba do ke ka a datugu. ³⁹ Yesu ko: «Aw ye kabakuru bo kaburu da ra.» Banbaga balemamuso min ye Mariti ye, ale ko Yesu ma ko: «Matigi, i b'a sɔɔɔ a kasa be bora ka ban, sabu a tere naani le ye bi ye kaburu kɔɔɔ.» ⁴⁰ Yesu ko Mariti ma ko: «Ne m'a fo i ye ko ni i ka la ne ra, i bena Ala ta se bagaya ye wa?» ⁴¹ O ka kabakuru bo kaburu da ra. Yesu ka a na korɔta san fe ka Ala daari ko: «Ne Fa Ala, ne be baraka la i ye, sabu i ka ne lamɛn. ⁴² Ne k'a lon ko i be ne lamɛn wagati beɛ. Nka mɔgo minw ka ne lamini, ne ka o fo olugu le koson, janko o y'a lon ko ele yere le ka ne ci.» ⁴³ Yesu ka o fo minke, a kumana ni fanga ye ko: «Lazari, bo kene ma!» ⁴⁴ Su bora; a senw ni a borow tun melegera ni fani ye, a na datugunin be ni kasanke ye. Yesu ko o ma ko: «Aw ye faniw bo a ra k'a to a ye taga.»

Kititigɛbagaw ko Yesu ka kan ka faga (Matiyu 26.1-5; Marika 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ Yahudiya minw tun nana Mariyamu fe, Yesu ka min ke, olugu ka o ye minke, o caman lara a ra. ⁴⁶ Nka dɔw tagara Farisiw* fe ka taga Yesu ta kow lakari o ye. ⁴⁷ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka kititigɛbagaw ta jenkuru* wele ka o sigi; o ko: «An bena mun le ke? Ce nin be tagamasiyen caman kera de!» ⁴⁸ Ni an k'a to ten a yere ma, a laban mɔgo beɛ bena la a ra. Nka ni o kera, Romukaw bena na ka na an ta Alabatosoba ni an ta siya halaki!»

⁴⁹ Kelen tun be o ra, min tɔgo tun ye ko Kayife; ale le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. Ale ko: «Aw kɔni, aw te foyi lon. ⁵⁰ Aw m'a lon ko a ka fisa mɔgo kelen ye sa jamana beɛ koson, janko an ta siya beɛ kana halaki wa?» ⁵¹ Ayiwa, Kayife tun ma o kuma fo a yere ma. A tun kera sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na minke, o le koson Ala ka o cirayakuma don a da ra, ko Yesu le ka kan ka sa o ta siya no ra. ⁵² Nka a tun tena ke o siya dama koson; Ala ta mɔgo minw janjanna dunuɔa fan beɛ ra, a bena sa ka olugu beɛ le jen ka o ke kelen ye. ⁵³ Yahudiyaw kuntigiw k'a latige o lon yere ra ko Yesu ka kan ka faga. ⁵⁴ O koson Yesu ma son ka ke yaalayaala ye Yahudiyaw ce ra kene kan tuun. A bora o yɔɔɔ ra ka taga kongokolon fanfeyɔɔ ra, dugu do ra min be wele ko Efrayimu. Ale ni a ta karamɔgodɛnw tora o yɔɔɔ ra.

⁵⁵ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jonyaban panagbe* tun be surunyara. Mɔgo caman bora jamana yɔɔɔ werɛw ra, ka na Zeruzalemu ka kon panagbe na, ka na o yere saninya. ⁵⁶ Mɔgow tun be Yesu yɔɔɔninina; o tun nɔgon nininka Alabatoso lu kɔɔɔ, ko: «Aw be mun miiri? O tuma a tena na

panagbe ra wa?» ⁵⁷ O y'a soro sarakalasebagaw kuntigiw, ani Farisiw tun k'a fo mogow ye ka ban ko ni min o min ka Yesu yoro lon, o tigi ye taga a fo olugu ye, janko o y'a soro ka a mina.

12

Mariyamu ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye

(Matiyu 26.6-13; Marika 14.3-9)

¹ Ayiwa, a to tun tora tere woro, Jonyaban panagbe* be se; Yesu tagara Betani. A tun ka Lazari min su lakunu, ale tun be o dugu le kono. ² O ka domuni do laben Yesu ye o yoro ra. Mariti tun be o domuniko panabora; Lazari fana tun be domuni na ni domunikebaga tow ye. ³ Ka o to domuni na, Mariyamu ka turu kasadiman yereworo songobelen do ta, min tun be litiri tarance bo, ka o turu ke Yesu senw kan; o ko, a ka a senw josi ni a yere kunsigi ye. O turu kasa ka bon yoro be labo. ⁴ Yesu ta karamogoden min ye Zudasi Sikariyoti ye, min tun bena ke Yesu janfabaga ye, ale ko: ⁵ «Mun koson nin turu kasadiman ma fiyeere fo warigbe keme saba*, ka o wari di fagantanw ma?» ⁶ Zudasi tun ma o fo fagantanw hina koson, nka a ka o fo sabu son tun lo; ale le tun ye o ta warimarabaga ye, nka ni wari min tun ka di a ma, a tun be o ta. ⁷ Nka Yesu ko a ma ko: «Muso to nasuma ra; a to a ye nin ke ne ta sutarari kama. ⁸ Sabu fagantanw koni, olugu be ni aw ye yan tuma be, nka ne tena to ni aw ye yan tuma be de!»

Sarakalasebagaw kuntigiw ko o be Lazari faga

⁹ Ayiwa, Yahudiyaw k'a men minke ko Yesu be Betani, o caman tagara yi. O tun ma taga Yesu yere doron koson, nka a tun ka Lazari min su lakunu, o tun tagara ale fana fleyoro le ra. ¹⁰ Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a latige ko ni a be ten, olugu bena Lazari fana faga; ¹¹ sabu Lazari koson Yahudiyaw caman tun be bora olugu ko ka la Yesu ra.

Yesu donna Zeruzalemu

(Matiyu 21.1-11; Marika 1.1-11; Luka 19.28-40)

¹² Ayiwa, o lon dugusagbe, jama caman min tun nana Zeruzalemu Jonyaban panagbe* ra, olugu k'a men ko Yesu be nana Zeruzalemu. ¹³ O ka tamaro yiriborow tigetige, ka bo ka taga Yesu kunben. O tun be perenna ko:

«Hozana*, an ye Ala tando;
min be nana Matigi togo ra, dugawu ye ke o ye!
Izirayeli* ta masace lo!»

¹⁴ Yesu tun ka faliden do soro; a sigira o kan, i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

¹⁵ «Siyon dugumogow, aw kana siran!

A fle, aw ta masace be nana,
a siginin be faliden do kan.»

¹⁶ Karamogodenw ma o ko koro faamu o wagati yere ra; nka Yesu nana kunu minke ka bo saya ra ka don Ala ta noro ra, o hakiri ka soro ka jigi a ra ko ciraw tun ka min sebe Yesu ta ko ra, ko mogow tun ka o le ke a ye ten.

* **12:5** 12.5 Ka kapa ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden dow ta san kelen baara sara jogonna le ye. **12:13** 12.13 Nin kuma fora Zaburu 118.25,26. **12:15** 12.15 Nin kuma fora Jakariya 9.9.

¹⁷ Jama min tun be ni Yesu ye wagati min a tun ka Lazari wele ka bo kaburu konɔ, k'a lakunu ka bo saya ra, olugu tun be o kow seereya kera mogow ye. ¹⁸ O le koson jama tun nana a kunben, sabu o tun k'a men ko a ka o tagamasiyen ke. ¹⁹ Ayiwa, Farisiw* ka ke a fo ye jɔgon ye ko: «Aw yere na b'a ra ke, aw te se ka foyi ke nin ce ra; mogɔ beɛ tugura a ko.»

Gerɛki dɔw b'a fe ka kuma Yesu fe

²⁰ Mɔgo minw tun nana Zeruzalemu janagbe ra ka na Ala bato, Gerɛki minw tun be Yahudiyaw ta diina ra, olugu dɔw tun be o mogow ce ra. ²¹ O Gerɛkiw gbarara Filipe ra, min bora Betisayida, Galile mara ra; o ko a ma ko: «Ne terice, an b'a fe ka Yesu ye.» ²² Filipe tagara o fo Andere ye; o mogɔ fla tagara o fo Yesu ye. ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye*, Ala bena o ta bonya yira wagati min na, o wagati le sera sisan.»

²⁴ Yesu k'a fo tuun ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni simankise ma don dugukolo ra ka sa, a be to a kelen na; nka ni a sara, a be falen ka den caman ke. ²⁵ Ni mogɔ min k'a yere nin kanu, o tigi bena bono a ra; nka ni mogɔ min k'a yere nin koniya nin dunuɔa ra yan, o tigi bena a nin sɔɔ, ka janamanya banbari sɔɔ. ²⁶ Ni mogɔ min b'a fe ka baara ke ne ye, o tigi ka kan ka tugu ne ko; ne be yɔɔ min na, ne ta baarden fana bena ke o yɔɔ le ra. Ni mogɔ min be baara ke ne ye, Fa Ala bena o tigi bonya.»

Yesu k'a ta saya ko fo

²⁷ «Sisan koni, ne hakiri jagaminin lo; ne bena mun fo sa? Ko ne Fa Ala ye ne tanga nin wagati tɔɔɔ ma wa? Ne te se ka o fo, sabu ne nana dunuɔa ra nin wagati tɔɔɔ le koson. ²⁸ Ne Fa, i tɔgo bonya!»

Kumakan do bora sankolo ra ko: «Ne k'a bonya ka ban, nka ne bena a bonya kokura tuun.»

²⁹ Jama min tun be o yɔɔ ra, olugu ka o men minke, dɔw ko: «Sankurukan lo.» Dɔw ko: «Meleke do le kumana a fe.» ³⁰ Nka Yesu ko o ma ko: «Nin kumakan ma bo ne koson, a bora aw le koson. ³¹ Dunuɔa ta kiti bena tige sisan le; dunuɔa kuntigi bena ghen ka labo sisan le. ³² Ni ne nana korota ka bo dugukolo kan tuma min na, ne bena mogɔ beɛ lana ne fe.» ³³ Yesu tun bena sa cogoya min na, a tun ka o le fo ka a yira mogow ra.

³⁴ Jama ko Yesu ma ko: «An k'a men ko a sebera sariya* kitabu konɔ ko Kisibaga* janaman bena to wagati beɛ; nka ele ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka korota ka bo dugukolo kan? O tuma, Min kera Adamaden ye, o ye jontigi le ye sa?» ³⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yeelen belen be aw ce ra, nka wagati donnin lo! Yeelen be aw ce ra wagati min na, aw ye tagama a ra o wagati ra, janko dibi kana na don aw ma ka bara aw ra; sabu mogɔ min be tagama dibi ra, o tigi te a tagayɔɔ lon. ³⁶ Yeelen be aw fe sisan le; min be o yeelen di, aw ye la o ra, janko aw ye ke yeelen ta denw ye.»

Yesu ka o fo ka ban minke, a bora o korɔ ka taga yɔɔ were, ka dogo o ra.

Yahudiyaw ma la Yesu ra

³⁷ Ayiwa, hali k'a sɔɔ Yesu ka tagamasiyen caman ke Yahudiyaw na na, o belen ma la a ra. ³⁸ O ra, cira Ezayi tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

«Matigi, jontigi le sonna ka la an ta waajuri kumaw ra?»

Jɔntigi le ka Matigi ta se bagaya lɔn?»

³⁹ Ayiwa, o tun tɛ se ka la Yesu ra, sabu cira Ezayi k'a fɔ fana ko:

⁴⁰ «Ala ka o ja fiyen,

ka o jusukun fana gbeleya,

janko o ja kana yeri ke,

o jusukun kana faamuri ke,

janko o kana na ale fe,

janko ale ye o keneya.»

⁴¹ Cira Ezayi ka o fɔ, sabu Yesu ta nɔɔɔɔ tun yirara a ra; o le kosɔn a ka o fɔ Yesu ko ra.

⁴² O bɛɛ n'a ta, Yahudiyaw kuntigiw yere caman lara Yesu ra; nka Farisiw* pasiran kosɔn, o ma sɔn k'a fɔ kene kan, janko o kana na o gben ka o nin bɔ karanso* ta jɛn ra. ⁴³ Sabu mɔgɔw ta bonya le tun ka di o ye ka teme Ala ta kan.

Yesu ta kuma le bɛna mɔgɔw ta kiti tige

⁴⁴ Yesu kumana ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Ni mɔgɔ min ka la ne ra, o tigi ma la ne le ra, nka a lara ne cibaga Ala le ra. ⁴⁵ Ni mɔgɔ min ka ne ye, o tigi ka ne cibaga fana ye. ⁴⁶ Ne kɔni, ne nana dunuɔa ra i n'a fɔ yeelen, janko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la ne ra, o tigi kana tagama dibi ra tuun. ⁴⁷ Ni mɔgɔ min ka ne ta kuma lamɛn, ni a ma a sira tagama, ne le tɛna kiti tige o tigi kan; sabu ne ma na ka na kiti tige dunuɔnamɔgɔw kan, ne nana ka na o kisi le. ⁴⁸ Ni mɔgɔ min ka ban ne ra, ni a ma sɔn ka ne ta kumaw lamɛn, o tigi ka kititigebaga sɔɔ a yere ra ka ban. Ne ka kuma minw fɔ cɔ, o kumaw yere le bɛna kiti tige o tigi kan dunuɔa labanlon na! ⁴⁹ Sabu ne ma kuma ne yere ma; nka Fa Ala min ka ne ci, ale yere le ka ne ta kumafɔtaw, ani ne ta kumacogo yira ne ra. ⁵⁰ Ne fana k'a lɔn ko ale bɛ min fɔ, o le bɛ janamanya banbari di mɔgɔw ma. O kosɔn Fa Ala ka a yira ne ra cogo min na, ne b'a fɔ ten le.»

13

Yesu ka karamɔgɔdenw senw ko

¹ Ayiwa, a tɔ tun tora tere kelen Yahudiyaw ta Jɔnyaban janagbɛ* bɛ se, Yesu tun k'a lɔn ko wagati sera ale ye bɔ dunuɔa ra ka taga Fa Ala fe. Mɔgɔ minw tun lara a ra dunuɔa ra yan, a tun ka olugu kanu; a ka o kanu fɔ ka taga se a dan ma.

² Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun bɛ surato domuna; o y'a sɔɔ Setana tun ka Yesu janfa miiriya don Simɔn dence Zudasi Sikariyɔti jusukun na ka ban. ³ Yesu tun k'a lɔn fana ko Fa Ala ka se bagaya bɛɛ don ale boro, ko ale bɔra Ala ra, ko a fana bɛna seko ka taga Ala fe. ⁴ Ayiwa, Yesu wurira domuni konna, ka a ta deregeba bɔ ka bla, ka fani dɔ ta ka a yere cesiri ni o ye. ⁵ O kɔ, a ka ji ke minan dɔ kɔnɔ ka ke a ta karamɔgɔdenw senw ko ye; fani min tun bɛ a cɛ ra, a ka o senw jɔsi ni o ye. ⁶ A nana se Simɔn Piyeri ma minke, Piyeri ko: «Matigi, ele yere bɛ ne sen ko wa!» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne bɛ min kɛra tan, ele kɔni tɛ se ka o kɔɔ lɔn sisan; nka lɔn dɔ i bɛna a kɔɔ lɔn.» ⁸ Piyeri ko: «Ɔn-ɔn, ne tɛ sɔn ele ye ne sen ko fiyewu.» Yesu ko a ma ko: «Ni ne ma i sen ko, i tɛna i ninɔɔɔ sɔɔ ne fe de!» ⁹ Simɔn Piyeri ko: «Ayiwa, Matigi, ni o lo, i kana dan ne sen kori

dama ma, nka ne borow, ani ne kun fana ko.» ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Ni mɔgɔ min fari yɔrɔ bɛɛ kora ka ban, o tigi mako tɛ kori wɛrɛ ra tuun; a kɔni bɛ se ka a senw ko, ni o tɛ, a saninyanin lo. Aw saninyanin lo, nka aw bɛɛ tɛ dɛ!» ¹¹ Karamɔgɔden min tun bɛna Yesu janfa, a tun ka o lɔn; o le kosɔn a ko: «Aw bɛɛ ma saninya.»

¹² Yesu ka a ta karamɔgɔdenw sen ko ka ban tuma min na, a ka a ta deregeba don, ka sigi domunikeyɔrɔ ra tuun. A ko karamɔgɔdenw ma ko: «Ne ka min kɛ aw ra, aw ka o kɔrɔ lɔn wa?» ¹³ Aw bɛ ne wele ko: «An karamɔgɔ» walama ko: «Matigi.» O bennin lo, sabu ne ye o le ye. ¹⁴ Ayiwa, ne min ye aw Matigi ye, ani aw Karamɔgɔ, ni ne ka aw sen ko, o tuma aw fana ka kan ka jɔgɔn sen ko le. ¹⁵ Ne ka nin kɛ k'a yira aw ra le, janko ne ka a kɛ aw ye cogo min na, aw fana ye a kɛ jɔgɔn ye ten. ¹⁶ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko jɔn tɛ se ka bonya ka tɛmɛ a matigice kan, ciraden fana tɛ se ka bonya ka tɛmɛ a cibaga kan. ¹⁷ Sisan aw ka o kow lɔn; ni aw ka sɔn k'a kɛ, Ala bɛna aw ta ja.

¹⁸ «Ne tɛ nin fɔra aw bɛɛ le ma dɛ! Ne ka minw janawoloma, ne ka olugu lɔn. Nka ciraw ka min fɔ Kitabu kɔnɔ, o ka kan ka kɛ le; a sebera ko: «Min tun bɛ domuni kɛ ni ne ye, o k'a yɛrɛ kɛ ne jugu ye.» ¹⁹ Ne bɛ o fɔ aw ye sisan sani a kewagati ye se, janko ni a nana se, aw ye la a ra ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye.» ²⁰ Can yɛrɛ ra ne b'a fɔ aw ye, ko ni mɔgɔ min ka sɔn ne ta ciraden na, o tigi sɔnna ne yɛrɛ le ra; ni mɔgɔ min fana sɔnna ne ra, o tigi sɔnna ne cibaga le ra.»

*Yesu ko Zudasi bɛna ale janfa
(Matiyu 26.20-25; Marika 14.17-21; Luka 22.21-23)*

²¹ Yesu ka o kuma fɔ minke, a hakiri jagamina kosebɛ. A k'a fɔ o ye k'a gbɛɛya ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw ra kelen bɛna ne janfa.»

²² A ka o fɔ minke, karamɔgɔdenw ka kɛ jɔgɔn flefle ye; o m'a lɔn, a kan bɛ min tigi ma. ²³ Yesu ta karamɔgɔden min ko tun ka di Yesu ye, ale tun bɛ Yesu kɔrɔ. ²⁴ Simɔn Piyeri ka tagamasiyen dɔ kɛ ale ma, ko a ye Yesu pininka, ko a kan bɛ jɔntigi le ma. ²⁵ O karamɔgɔden gbara Yesu ra, ka a pininka ko: «Matigi, i bɛ jɔntigi le ma?» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ni ne ka buru su k'a di mɔgɔ min ma, o tigi lo.» A ka buru ta k'a su, k'a di Simɔn Sikariyɔti dence Zudasi ma. ²⁷ Kabini buru dira Zudasi ma dɔrɔn, Setana donna Zudasi ra. Yesu ko a ma ko: «I b'a fɛ ka min kɛ, i teliya ka o kɛ sa.»

²⁸ Nka minw tun bɛ ni Yesu ye domuni na, olugu si m'a lɔn fɛn min k'a to a ka o kuma fɔ. ²⁹ I n'a fɔ Zudasi le tun ye warimarabaga ye, dɔw k'a miiri ko Yesu ko o ma ko a ye taga fɛn dɔ le san ka na Jonyaban panagbɛ* domuni laben ni o ye, walama ko a ye taga fagantan dɔw sɔn. ³⁰ O ra, Zudasi ka buru mina ka bɔ kɛnɛ ma o yɔrɔnin kelen bɛɛ ra. O y'a sɔrɔ su tun kora.

Yesu ka cikura fɔ a ta karamɔgɔdenw ye

³¹ Ayiwa, Zudasi Sikariyɔti bɔnin kɔ, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Sisan kɔni Min kɛra Adamaden ye* bonya lara o kan, ka bonya la Ala fana kan a le sababu ra. ³² [Ni bonya lara Ala kan ale sababu ra,] Ala yɛrɛ fana bɛna bonya la ale kan; a fana tɛna mɛɛn ka o bonya la a kan. ³³ Ne ta denw, ne bɛ ni aw ye wagati dɔɔnin dɔrɔn le. Aw bɛna ne yɔrɔpini, nka ne ka min fɔ Yahudiyaw kuntigiw ye, ne bɛ o kelen le fɔ aw ye, ko ne bɛna taga yɔrɔ min na, aw tɛ se ka taga o yɔrɔ ra. ³⁴ Ne bɛ cikura fɔ aw ye:

Aw ye jɔgɔn kanu; ne ka aw kanu cogo min na, aw fana ye jɔgɔn kanu ten. ³⁵ Ni kanuya be aw ni jɔgɔn ce, bee bena a lon o le fe ko aw ye ne ta karamogodenw ye.»

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Matiyu 26.31-35; Marika 14.27-31; Luka 22.31-34)

³⁶ Simɔn Piyeri ka Yesu jininka ko: «Matigi, i be tagara min le?» Yesu k'a jaabi ko: «Ne be tagara yɔrɔ min na, ele te se ka tugu ne ko sisan o yɔrɔ ra; nka lon do i bena tugu ne ko.» ³⁷ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, mun na ne te se ka taga ni i ye sisan? Ne be son ka ne yere di hali ka sa i koson!» ³⁸ Yesu ko a ma ko: «Ele bena sa ne koson wa? Can ra, ne b'a fo i ye ko sani dondo ye kasi, ele bena a fo mogow ye fo sipaga saba ko i ma ne lon.»

14

Yesu le ye sira ye

¹ Ayiwa, o ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Aw hakiri kana nagami; aw ye la Ala ra, aw ye la ne fana ra. ² Sigiyyɔrɔ caman be ne Fa Ala fe, ni o tun te can ye, ne tun tena a fo aw ye ko ne be taga yɔrɔ laben aw ye. ³ Ni ne tagara yɔrɔ laben aw ye ka ban tuma min na, ne be kosegi ka na aw ta ka taga to ne korɔ, janko ne be yɔrɔ min na, aw fana ye ke o yɔrɔ ra. ⁴ Ne be taga yɔrɔ min na, aw ka o sira lon.» ⁵ Toma ko Yesu ma ko: «Matigi, an ma i tagayɔrɔ lon, an bena a sira lon cogo di?» ⁶ Yesu ko Toma ma ko: «Ne le ye sira ye, ani can, ani janamanya; mogɔ si te na Fa Ala fe, ni a ma teme ne fe. ⁷ Ni aw tun ka ne lon, aw tun bena ne Fa fana lon, nka sisan aw ka a lon, aw fana k'a ye.»

⁸ Filipe ko Yesu ma ko: «Matigi, Fa Ala yira an na; o bena an wasa.» ⁹ Yesu ko Filipe ma ko: «Ne ni aw be jɔgɔn fe kabini wagatijan, nka hali bi ele ma ne lon wa, Filipe? Ni mogɔ min ka ne ye, o tigi ka Fa Ala le ye; mun koson ele b'a fo tuun ko: <Fa Ala yira an na>?» ¹⁰ O tuma ele ma la a ra ko ne be Fa Ala ra, ko Fa Ala fana be ne ra wa? Ne be kuma min fora aw ye, o ma bo ne yere ra; Fa Ala min ni ne ye kelen ye, ale yere ni ne le be jen ka a ta baara ke. ¹¹ Aw ye la ne ra, ko ne be Fa Ala ra, ko Fa Ala fana be ne ra; ni o ma aw wasa, ne be nin kewale minw kera, aw ye la ne ra o koson. ¹² Can ra ne b'a fo aw ye ko ni mogɔ min ka la ne ra, ne be baara min kera, o tigi bena o jɔgɔn le ke; a yere bena baara dow ke minw ka bon ka teme ne taw kan, sabu ne be tagara Fa Ala fe. ¹³ Ni aw ka fen o fen daari Ala fe ne togɔ ra, ne bena o ke; janko Dence* ye Fa Ala ta bonya yira mogow ra. ¹⁴ Ni aw ka fen o fen daari ne togɔ ra, ne bena o ke.»

Yesu ko Nin Saninman bena na

¹⁵ «Ni aw be ne kanu, ne ka ci minw fo aw ye, aw bena o ke. ¹⁶ Ne fana bena Fa Ala daari ko a ye demebaga were di aw ma, janko o ye to ni aw ye tuma bee. ¹⁷ Nin Saninman* min be can yira, o lo. Dununamogow te se ka o sorɔ, sabu o te se k'a ye, o te se k'a lon fana. Nka aw koni ka a lon, sabu a be ni aw ye, a bena ke aw jusukun na fana.

¹⁸ «Ne tena aw to aw kelen na i n'a fo feritaw; ne bena seko ka na aw fe tuun. ¹⁹ Sani doonin ce dununamogow tena ne ye, nka aw koni, aw bena ne ye; sabu ne bena panamanya tuun, o koson aw fana bena janamanya. ²⁰ O lon le ra aw bena a faamu ko ne be janamanya ne Fa Ala ra, ko aw be janamanya ne ra, ko ne fana be janamanya aw ra.

²¹ «Mɔgɔ min bɛ ne ta kuma lamɛn, k'a sira tagama, o tigi le bɛ ne kanu. Mɔgɔ min bɛ ne kanu, ne Fa bɛna o tigi kanu; ne fana bɛna o tigi kanu ka ne yɛrɛ yira a ra.»

²² Ayiwa, Zude (min ni Zudasi Sikariyɔti tɛ kelen ye), ale ko: «Matigi, mun na i bɛna i yɛrɛ yira anw na, nka i tɛ i yɛrɛ yira dunɔnamɔgɔ tɔw ra?» ²³ Yesu ka a jaabi ko: «Mɔgɔ min bɛ ne kanu, o tigi bɛ ne ta ka kumaw sira tagama, ne Fa fana bɛna o tigi kanu; ne ni ne Fa Ala bɛna na o tigi fɛ, ka na to ni o tigi ye. ²⁴ Mɔgɔ min tɛ ne kanu, o tigi tɛ ne ta ka kumaw sira tagama. Aw bɛ kuma min mɛnna ne fɛ, o ma bɔ ne yɛrɛ ra; a bɔra ne cibaga Fa Ala le ra.

²⁵ «Ne ka nin kow fɔ aw ye, ka ne to ni aw ye. ²⁶ Nka Fa Ala bɛna Demɛbaga min ci aw ma ne tɔgɔ ra, min ye Nin Saninman ye, ale le bɛna aw karan fɛn bɛɛ ra; ne ka fɛn o fɛn fɔ aw ye, a bɛna aw hakiri jigi o bɛɛ ra.

²⁷ «Ne bɛ jususuma le to aw fɛ, ne bɛ ne ta jususuma le di aw ma. Ne tɛ a di aw ma dunɔnamɔgɔw ta dicogo ra. Aw hakiri kana ɲagami, aw kana siran.

²⁸ «Aw k'a mɛn ne fɛ ka ban ko: <Ne bɛ taga; nka ne bɛna kɔsegi ka na aw fɛ tuun.> Ni aw tun bɛ ne kanu, aw tun bɛna ɲagari ko ne bɛ tagara Fa Ala fɛ; sabu Fa Ala ka bon ni ne ye. ²⁹ Ayiwa, sisan, ne ka nin kow fɔ aw ye, sani a kɛwagati ye se; janko ni a nana se, aw ye la ne ta kuma ra. ³⁰ Ne tɛna kuma ni aw ye tuun ka mɛn, sabu dunɔna kuntigi bɛna na ne kama; nka se foyi si t'a fɛ ne kan. ³¹ Ne Fa Ala ka min fɔ ne ye, ne bɛ o le kɛ, janko dunɔnamɔgɔw ye a lɔn ko ne bɛ Fa Ala kanu.

«Aw ye wuri, an ye taga ka bɔ yan.»

15

Yesu ye rezensun ye

¹ Yesu ko: «Ne le ye rezensun yɛrɛ ye, ne Fa ye a sɛnɛbaga ye. ² Yiriboro o yiriboro bɛ ne ra, ni a tɛ den, a bɛ o tige. Nka yiriboro o yiriboro bɛ ne ra, ni a bɛ den, a bɛ o kerɛfɛborow tigɛtigi k'a dakɲa, janko a ye den caman kɛ ka tɛmɛ fɔlota kan. ³ Ne ka karan min di aw ma, o karan kosɔn aw saninyara ka ban. ⁴ Aw ye to ne ta jɛɲɔgɔnya ra, ne fana bɛ to aw ta jɛɲɔgɔnya ra. Yiriboro gbansan tɛ se ka den a yɛrɛ ma, ni a norɔnin tɛ yirisun na; ni aw fana ma to ne ta jɛɲɔgɔnya ra, aw tɛ se ka foyi kɛ Ala ye.

⁵ «Ne le ye rezensun ye, aw ye a borow ye. Ni mɔgɔ min tora ne ta jɛɲɔgɔnya ra, ni ne fana tora o tigi ta jɛɲɔgɔnya ra, o tigi le bɛ den caman kɛ; sabu ni ne tɛ, aw tɛ se ka foyi kɛ. ⁶ Ni mɔgɔ min ma to ne ta jɛɲɔgɔnya ra, o tigi bɛ firi kɛnɛ ma i ko yiriboro tigenin; a bɛ ja. O ko, o bɛ o yiriborow cɛ ka o firi tasuma ra ka o jɛni. ⁷ Ni aw tora ne ta jɛɲɔgɔnya ra, ni ne ta kumaw tora aw kɔnɔ, aw bɛ fɛn o fɛn fɛ, aw ye o daari, aw bɛna o sɔrɔ. ⁸ Ni aw bɛ den caman kɛ, k'a yira ko aw ye ne ta karamɔgodɛnw ye, o le bɛ ne Fa bonya. ⁹ Fa Ala ka ne kanu cogo min na, ne ka aw kanu o cogo le ra fana; aw ye to ne ta kanɔɲɔgɔnya ra. ¹⁰ Ni aw bɛ ne ta cifɔninw kɛ, aw bɛna to ne ta kanɔɲɔgɔnya ra, i n'a fɔ ne ka ne Fa ta cifɔninw kɛ cogo min na, ka to a ta kanɔɲɔgɔnya ra.»

Lanabagaw ye Yesu teriw ye

¹¹ «Ne ka nin kow fɔ aw ye, janko jagari min be ne ra, o ye ke aw fe, ani aw ta jagari ye dafa. ¹² Ne ta cifɔnin fle nin ye: ko aw ye jɔgɔn kanu i n'a fɔ ne ka aw kanu cogo min na. ¹³ Ka i yere di ka sa i teriw kosɔn, kanuya si te teme o kan. ¹⁴ Ne ka min fɔ aw ye, ni aw be o ke, o tuma aw bena ke ne teriw ye. ¹⁵ Ne te aw wele tuun ko baaradenw, sabu baaraden te a matigice ta koketaw kala ma; ne be aw wele ko ne teriw, sabu ne ka fen o fen sɔro ne Fa fe ne ka aw karan o bee ra. ¹⁶ Aw le ma ne panawoloma; ne le ka aw panawoloma, ka aw ci, janko aw ye ke i ko yiri min be den, den min nafa te ban. O cogo ra ni aw ka fen o fen daari Fa Ala fe ne togo ra, a bena o di aw ma. ¹⁷ Ne be min pini aw fe o ye ko aw ye jɔgɔn kanu.

Dunupamogow bena lanabagaw koninya

¹⁸ «Ni dunupamogow be aw koninya, aw ka kan k'a lon ko o konna ka ne le koninya aw ja. ¹⁹ Ni aw ni dunupamogow tun ye kelen ye, o tun bena aw kanu, sabu aw ye o do ye. Nka aw ni dunupamogow te kelen ye minke, ani ne ka aw panawoloma ka bo dunupa ra minke, o koson o be aw koninya.

²⁰ «Ne ka kuma min fɔ aw ye, aw ye aw hakiri to o ra, ko: <ɔn te bonya ka teme a matigice kan.> Ni o ka ne tooro, o bena aw fana tooro; ni o sɔnna ne ta kuma ma, o bena sɔn aw fana ta kuma ma. ²¹ Nka o bena o kow bee ke aw ra ne le koson, sabu min ka ne ci, o ma o lon.

²² «Ni a tun kera ko ne ma na, ani ni ne tun ma kuma o fe, o tun tena jaraki o ta jurumun ko ra tuun; nka sisan koni ni o ka jurumun ke, o jarakibari te to. ²³ Mogo min be ne koninya, o tigi be ne Fa fana koninya. ²⁴ Mogo si ma kewale minw jɔgɔn ke, ni ne tun ma o ke o ja na, o tun tena jaraki o ta jurumun koson tuun. Nka sisan o ka ne ta kewalew ye, nka o belen ka ne ni ne Fa koninya. ²⁵ Nka o kera janko min sebera o ta sariya* ra, o ye ke can ye ko: <O ka ne koninya gbansan.>

²⁶ «Ayiwa, ne bena Demebaga min ci aw ma ka bo ne Fa Ala fe, o ye Nin Saninman* ye, min be can yira; ni o nana, o bena seereya ke ne ta ko ra. ²⁷ Aw fana bena seereya ke ne ta ko ra, sabu aw ni ne tun be jɔgɔn fe kabini ne ta kow damina ra.

16

¹ «Ne ka nin kow bee fɔ aw ye, janko ni a nana se, foyi kana aw kunnacen ka bo lanaya ra. ² O bena aw gben ka bo karansow* konɔ; wagati do yere bena se, ni mogo min ka aw do faga, o tigi bena a miiri ko a ka kopuman le ke Ala ye. ³ O bena o kow bee ke aw ra, sabu o ma ne Fa Ala lon, o ma ne fana lon. ⁴ Nka ne ka nin kow fɔ aw ye sisan, janko ni a kewagati nana se, aw hakiri ye jigi a ra ko ne tun ka a fɔ aw ye ka ban. Ne ma kon ka o kow fɔ aw ye, sabu ne yere tun be ni aw ye.»

Nin Saninman ta baara

⁵ «Ayiwa, sisan ne be tagara ne cibaga fe, nka aw si ma ne pininka ko: <I be tagara min?> ⁶ Ne ka nin kumaw fɔ aw ye minke, o le ka aw jusu kasi kosebe. ⁷ O bee n'a ta, ne be can le fora aw ye: ne ye taga, o le ka fisa aw ma, sabu ni ne ma taga, Demebaga tena na aw fe; nka ni ne tagara, ne bena a ci ka na aw fe. ⁸ Ni o Demebaga nana, a bena a yira dunupamogow ra ko o firira jurumun ta ko ra, ko o firira terenninya ta ko ra, ani ko o firira Ala ta kiti ta ko ra fana. ⁹ O firira jurumun ta ko ra, sabu o ma la

ne ra. ¹⁰ O firira terenninya ta ko ra, sabu ne be tagara Fa Ala fe, o koson aw tena ne ye tuun. ¹¹ O firira Ala ta kiti ta ko ra, sabu kiti tigera dunuƙa kuntigi kan ka ban.

¹² «Fen caman be ne fe k'a fo aw ye hali bi, nka o ka bon aw baraka ma sisan. ¹³ O koson Nin Saninman* min be can yira, ni o nana, a bena aw pamina ka can bee yira aw ra; sabu a ta kumaw tena bo a yere ra, nka a be fen o fen men, a bena o bee le fo aw ye, ka ko nataw fana fo aw ye. ¹⁴ A bena ne togo bonya, sabu kuma min be ne fe, a bena o le ta ka o fo aw ye. ¹⁵ Fen o fen be Fa Ala fe, o bee ye ne ta ye. O le koson ne ko, ko Nin Saninman le bena ne ta kumaw ta ka o fo aw ye.»

Karamogodenw ta janasisi ni o ta jagari

¹⁶ O ko, Yesu ko: «Ni doonin kera, aw tena ne ye; nka ni doonin kera o ko fe tuun, aw bena ne ye.» ¹⁷ Karamogoden dow ka ke jagon jininka ye ko: «A ka min fo nin ye, o koro le ye di? A ko: «Ni doonin kera, aw tena ne ye,» ko: «nka ni doonin kera o ko fe tuun, aw bena ne ye, sabu ne be taga Fa Ala fe.» ¹⁸ O «doonin» koro le ye juman ye? An koni ma o faamu!» ¹⁹ Yesu k'a lon ko karamogodenw b'a fe ka ale jininka; a ko o ma ko: «Ne ko minke ko: «Ni doonin kera, aw tena ne ye tuun, ko nka ni doonin kera o ko fe tuun, aw bena ne ye,» aw be jagon jininkara o le ra wa? ²⁰ Can ra ne b'a fo aw ye ko aw koni, aw bena kasi, ka mapumankokan bee fo, k'a soro dunuƙamogow be jagarira. Aw jusu bena kasi, nka aw ta jusukasi bena yelema ka ke jagari ye. ²¹ Ni muso be tin na, janasisi b'a soro, sabu denworo wagati tooro sera a ma. Nka ni den worora ka ban, a hakiri te to a ta dimi na tuun jagari koson, sabu adamaden do worora dunuƙa konso. ²² Aw koni, aw fana janasisinin lo sisan; nka ne bena aw ye tuun, aw jusukun bena jagari, mogso si tena se ka o jagari bosi aw ra.

²³ «Ni o lon ka se, aw tena ne jininka foyi si ra tuun. Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw nana ne Fa Ala daari fen o fen na ne togo ra, a bena o ke aw ye. ²⁴ Hali bi aw ma foyi daari Ala fe ne togo ra folo; aw ye a daari, a bena a di aw ma, janko aw ta jagari ye dafa.»

Yesu ka se soro dunuƙa kan ka ban

²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ne ka aw karan nin kow bee ra ni kuma koromanw le ye. Nka wagati do bena se, ne tena aw karan ni kuma koromanw ye tuun; ne bena kuma gbeya k'a fo aw ye ka Fa Ala ta kow yira aw ra. ²⁶ Ni o lon nana se, aw bena Fa Ala daari ni ne togo le ye; ne tena a fo tuun ko ne bena Fa Ala daari aw ye. ²⁷ Sabu Fa Ala yere be aw kanu, sabu aw be ne kanu, ani aw lara a ra fana ko ne bora ale le ra. ²⁸ Can lo, ne bora Fa Ala le fe ka na dunuƙa ra; sisan ne be bo dunuƙa ra ka seko ka taga Fa Ala fe.»

²⁹ Yesu ta karamogodenw ko: «Onhon, sisan koni, i ka kuma gbe k'a fo an ye; a ma ke talen ye tuun. ³⁰ Sisan koni an k'a lon ko i ka fen bee lon, ko hali i ka kan ka jininka ko minw na, i ka o jininkariw bee lon ka ban, sani an ye i jininka. O le koson an lara a ra ko i bora Ala ra.» ³¹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ko aw lara ne ra sisan ke? ³² Ayiwa, wagati do bena se, a yere sera ka ban, aw bee bena bori ka janjan, bee bena taga a ta fan na, ka ne kelen to. Nka o bee n'a ta, ne kelen tena to, sabu Fa Ala be ni ne ye. ³³ Ne ka nin kow fo aw ye, janko aw jusu sumanin ye to ne ta jengogonya ra. Aw bena tooro dunuƙa konso, nka aw ye jija! Ne ka se soro dunuƙa kan.»

17

Yesu ka Ala daari a yere ta ko ra

¹ Yesu ka o kuma fo minke, a ka a ja korota san fe k'a fo ko: «Fa Ala, sisan wagati sera, Den* min bora i ra, bonya la o kan mogow ja na, janko ale fana ye i bonya. ² Sabu i ka sebagaya di a ma k'a sigi dununamogow bee kunna, janko i ka minw bee lana a fe, a ye janamanya banbari di olugu bee ma. ³ Janamanya banbari koroo ye ko o ye ele lon, ele min kelenpe ye Ala janaman ye, ani i ka min ci, Yesu Kirisita, ka o fana lon. ⁴ Ne ka i togo bonya dugukolo kan; i tun ka baara min di ne ma ko ne ye a ke, ne ka o ke k'a dafa. ⁵ Sisan Fa Ala, ne bonya, k'a to ne ye ke ni i ye; bonya min tun be ne fe kakoro, k'a soro dununa tun ma dan folo, o bonya di ne ma.»

Yesu ka Ala daari karamogodenw ye

⁶ «I ka mogoo minw bo dununamogow ra ka o di ne ma, ne ka i togo yira olugu ra, janko o ye i lon. O tun ye ele taw le ye, nka i ka o di ne ma; o fana ka i ta kuma mara. ⁷ Sisan koni o k'a lon ko i ka fen o fen di ne ma, ko o bora ele yere le ra. ⁸ Sabu i ka kuma minw fo ne ye, ne ka o le fo o ye fana; o sonna o ma. O k'a lon ko can ra, ne bora ele le ra; o lara a ra ko ele le ka ne ci. ⁹ Ne be i daarira olugu le ye. Ne te i daarira dununamogo tow ye; i ka minw di ne ma, ne be i daarira olugu le ko ra, sabu o ye ele ta le ye. ¹⁰ Fen o fen be ne fe, o ye ele ta le ye; fen o fen be ele fe fana, o ye ne ta le ye. Ne ta bonya be lon olugu le fe. ¹¹ Ne bena bo dununa ra, nka olugu bena to dununa ra yan; ne bena taga i fe. Fa Ala Saninman, o mara ni i togo ta sebagaya ye, i ka o sebagaya min di ne ma, janko o ye ke kelen ye i ko ele ni ne be kelen ye cogo min na. ¹² Ne tun be ni o ye wagati min na, ne ka o mara ni i togo ta sebagaya ye, i ka o sebagaya min di ne ma. Ne ka o bee mara, o si ma halaki, fo min tun ka kan ka halaki, janko kuma min sebera, o ye ke can ye.

¹³ «Nka sisan ne be taga i fe, ne be nin kow bee fo sisan le ka ne to dununa ra yan; janko ne ta jagari ye ke o fe, ka dafa. ¹⁴ Ne ka o karan i ta kuma ra; dununamogow be o koninya, sabu o ni dununamogow te kelen ye i n'a fo ne ni dununamogow te kelen ye cogo min na. ¹⁵ Ne te i daarira ko i ye o ta ka bo dununa ra, nka ko i ye o tanga Setana le ma; ¹⁶ sabu o ni dununamogow te kelen ye, i n'a fo ne ni dununamogow te kelen ye cogo min na.

¹⁷ «O bla danna ka o saninya ni i ta can ye, sabu i ta kuma le ye can ye. ¹⁸ I ka ne ci dununa ra cogo min na, ne fana ka o ci dununa ra o cogo kelen le ra. ¹⁹ Ne ka ne yere bla danna ka ke ele kelen ta ye olugu le koson, janko olugu fana ye bla danna i ye can ra.»

Yesu ka Ala daari lanabaga tow bee ko ra

²⁰ «Ne te i daarira ninnugu doron le koson; minw bena la ne ra olugu ta waajuri sababu ra, ne be i daarira olugu fana ye, ²¹ janko o bee ye ben ka ke kelen ye, i n'a fo ele Fa Ala, ele be ne ra cogo min na, ani ne fana be ele ra cogo min na. Olugu fana ye ke anw na, janko dununamogow ye la a ra ko ele le ka ne ci. ²² Ne koni, i ka bonya min di ne ma, ne ka o jagon le di o ma, janko o ye jen ka o kan ke kelen ye, i n'a fo ele ni ne ye kelen ye cogo min na. ²³ Ne be olugu ra cogo min na, ani ele be ne ra cogo min na, olugu fana ye ke kelen ye ten ka ja, janko dununamogow y'a lon ko ele le ka ne ci, ko ele be olugu fana kanu i ko i be ne kanu cogo min na.

²⁴ «Fa Ala, ne b'a fe ko ne bena ke yoro min na, i ka mogow minw di ne ma, olugu fana ye ke o yoro ra, janko i ka ngoro min di ne ma, o ye o ngoro ye; sabu i ka ne kanu kabini dunupa tun ma dan folo. ²⁵ Fa Ala, ele min terennin lo, dunupamogow ma i lon, nka ne koni, ne ka i lon; ninnugu fana k'a lon ko ele le ka ne ci. ²⁶ Ne ka i togo yira o ra, ne bena a yira o ra tuun, janko i ka ne kanu ni kanuya min ye, o kanuya jogan ye ke olugu fana konu, ne fana ye ke o konu.»

18

O tagara Yesu minayoro ra

(Matiyu 26.45-56; Marika 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fo ka ban tuma min na, a bora ni a ta karamogoden ye ka taga Sedoron ko ko fe. Yiritu do tun be o yoro ra, o donna o yiritu konu. ² Zudasi min tun be Yesu janfara, ale fana tun be o yiritu yoro lon, sabu Yesu tun be to ka taga ni o ye o yoro ra. ³ O ra, Zudasi blara sorasikuru do pa, ani Alabatosoba korosibaga dow; sarakalasebagaw kuntigiw ni Farisiw le tun ka o ci. O tagara se o yiritu ra ni tasumamanaw ni fitinaw ni kerekeminanw ye o boro. ⁴ Fen o fen tun bena Yesu soro, a yere tun ka o bee lon ka ban; a gbarara o mogow ra ka o pininka ko: «Aw be jontigi le yoropinina?» ⁵ O k'a jaabi ko: «Yesu Nazaretikace.» Yesu ko o ma ko: «Ne lo!» Zudasi min tun be Yesu janfara, ale tun be o ce ra.

⁶ Kabini Yesu ko «Ne lo,» o sekora ni o ko ye, ka benben dugu ma. ⁷ Yesu ka o pininka tuun ko: «Aw be jontigi le pinina?» O ko: «Yesu Nazaretikace.» ⁸ Yesu ko o ma ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban ko ne lo. Ni aw be ne le yoropinina, aw ye ninnugu to o ye taga.» ⁹ O kera minke, Yesu tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko: «Ne Fa, i ka min o min di ne ma, o si ma tunu ne boro.»

¹⁰ O y'a soro muru do tun be Simon Piyeri fe. Ale ka o sama ka a bo, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jonce kininboroyanfan toro tige. O jonce togo tun ye ko Malikusi.

¹¹ Yesu ko Piyeri ma ko: «I ta muru don a la ra! O tuma, ne Fa Ala ka tooro min latige ne ye, ele t'a fe o ye se ne ma le wa?»

¹² Ayiwa, sorasiw ni o ta kuntigi, ani Yahudiyaw ta Alabatosoba korosibagaw ka Yesu mina k'a siri. ¹³ O tagara ni a ye Ane le fe folo. Ane tun ye Kayife burance ye; Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. ¹⁴ Kayife le tun ka Yahudiyaw kuntigiw ladi k'a fo o ye ko: «Mogow kelen ye sa jamana mogow bee no ra, o le ka fisa aw ma.»

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.69-70; Marika 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵ O tagato ni Yesu ye, Simon Piyeri ni karamogoden do tugura o ko. Lonbagaya tun be o karamogoden ni sarakalasebagaw kuntigiba* ce; o le koson a donna ni o ye sarakalasebagaw kuntigiba ta lu konu. ¹⁶ Piyeri tun tora kene ma, da ra. O karamogoden min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba lonbaga ye, ale bora kene ma; muso min tun be da korosira, a nana kuma o fe ka Piyeri ladon lu konu. ¹⁷ Baaradenmuso min tun be luda korosira, ale ko Piyeri ma ko: «Yala ele fana te nin ce ta karamogoden do le ye wa?» Piyeri ko: «On-on, ne te o do ye de!»

¹⁸ I n'a fɔ nɛnɛ tun bɛ yi, baaradenw ni sorasiw ka tasuma don, ka lo a kɔrɔ ka to ka o tasuma ja. Piyeri fana tun lonin bɛ o kɔrɔ, ka to ka ta ja fana.

Sarakalasebagaw kuntigiba ka Yesu jininka

(Matiyu 26.59-66; Marika 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ka Yesu jininka a ta karamɔɔdenw ni a ta karan ko ra. ²⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ne kɔni kumana mɔɔɔw bɛɛ ja na na kenɛ kan; ne tun bɛ mɔɔɔw karan karanso* kɔnɔ, ani Alabatosoba kɔnɔ wagati bɛɛ, Yahudiyaw bɛ ɲɔɔɔn lajen o yɔrɔ minw na; ne ma ne ta kuma si fɔ dogo ra. ²¹ Mun kosɔn i bɛ ne jininka tuun? Mɔɔɔ minw sɔnna ka ne ta kuma lamɛn, olugu jininka; ne kumana o fɛ cogo min na, olugu ka o lon fɔ ka ja.» ²² Yesu ka o kuma fɔ minke, Alabatosoba kɔrɔsibaga minw tun lonin bɛ Yesu kɔrɔ, o ra kelen ka tɛɛɛ ci a toro kɔrɔ, k'a fɔ a ye ko: «I bɛ sarakalasebagaw kuntigiba le jaabira tan wa?» ²³ Yesu ko o cɛ ma ko: «Ni ne ka kumajugu le fɔ, fɛn min k'a kɛ kumajugu ye, o fɔ ne ye. Nka ne ka min fɔ, ni o tɛ kumajugu ye, mun kosɔn ele ka ne bugɔ?» ²⁴ Ka Yesu boro fla sirinin to, Ane k'a lataga sarakalasebagaw kuntigiba Kayife fɛ.

Piyeri k'a fɔ tuun ko a ma Yesu lon

(Matiyu 26.71-75; Marika 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ O y'a sɔrɔ Simɔn Piyeri belɛn tun lonin bɛ a bɛ tasuma jara. Mɔɔɔ do ko a ma ko: «Ele fana tɛ nin cɛ ta karamɔɔden do le ye wa?» Piyeri ma sɔn ka lo a ra; a ko: «ɔn-ɔn, ne tɛ o do ye de!» ²⁶ Piyeri tun ka cɛ min toro kelen caron, o balemace min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta baaraden do ye, o ko Piyeri ma ko: «O tuma ne yɛɛɛ ja ma ele ni a ye ɲɔɔɔn fɛ yiritu ra wa?» ²⁷ Piyeri belɛn ma sɔn ka lo a ra. O yɔrɔnin bɛɛ dondo kasira.

O tagara ni Yesu ye Pilati fɛ

(Matiyu 27.1-2,11-14; Marika 15.1-5; Luka 23.1-5)

²⁸ O kɔ, o bɔra ni Yesu ye Kayife fɛ, ka taga ni a ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O tun kera sɔɔɔmada joona le fɛ. Yahudiyaw ma sɔn ka don bonba kɔnɔ, janko o saninyanin ye to, ka Jɔnyaban panagbe* domuni ke. ²⁹ O le kosɔn Pilati bɔra ka taga o nɔ fɛ kenɛ ma, ka o jininka, ko: «Nin cɛ jarakikun ye mun le ye aw fɛ?» ³⁰ O ka Pilati jaabi ko: «Ni nin cɛ tun ma ke kojugukebaga ye, an tun tɛna na ni a ye i fɛ.» ³¹ Pilati ko o ma ko: «Aw yɛɛɛ ye taga ni a ye ka taga a ta kiti tige ka kɔɲa ni aw ta sariya* ye.» O ko Pilati ma ko: «Anw man kan ka kiti tige mɔɔɔ si kan k'a faga.»

³² O kera, janko Yesu tun ka kuma min fɔ k'a sa cogoya yira, o kuma ye kɛ can ye.

³³ Pilati sekɔra ka don bonba kɔnɔ, ka Yesu wele k'a jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» ³⁴ Yesu k'a jaabi ko: «Ele yɛɛɛ le ka o kuma miiri k'a fɔ wa, walama mɔɔɔ wɛɛɛ le ka o fɔ i ye?» ³⁵ Pilati ko: «O tuma ne ye Yahudiya do le ye wa? I yɛɛɛ ta siyamɔɔɔw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw le nana ni i ye ne fɛ, ko ne ye kiti tige i kan; i ka mun le kɛ?» ³⁶ Yesu ka a jaabi ko: «Ne ta masaya tɛ nin dunuɲa ra yan; ni ne ta masaya tun bɛ nin dunuɲa ra yan, ne nɔfɛmɔɔɔw tun bɛna kɛɛɛ ke, janko Yahudiyaw kuntigiw kana se ka ne mina. Nka ne ta masaya tɛ nin dunuɲa ra yan sisan.» ³⁷ Pilati ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye masace le ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne ye masace le ye.

Ne nana woro dunuƆa ra min koson, o ye ka can yira moƆow ra. MoƆo o moƆo b'a fe ka tagama can kan, o tigi be ne ta kuma lamɛn.» ³⁸ Pilati ko: «Mun yere le ye can ye?»

Yahudiyaw ko Yesu ye faga

(Matiyu 27.15-31; Marika 15.6-20; Luka 23.13-25)

Pilati ka o fo minke, a bora ka taga Yahudiyaw no fe kene ma tuun, ka taga a fo o ye ko: «Ne koni ma foyi si soro nin ce ra min be se ka ke a fagakun ye. ³⁹ Ayiwa, i n'a fo landa do be aw fe ko san o san, Jonyaban janagbe* ra, ne ye kasoden kelen labla, ayiwa, aw b'a fe ne ye Yahudiyaw ta masace labla wa?» ⁴⁰ Jama perenna tuun ko: «On-on, ale te! Barabasi le labla!» K'a soro o Barabasi togo tun ye benkannikebaga le ye.

19

Pilati sonna Yesu fagako ma

¹ Ayiwa, Pilati ko o ye Yesu mina ka a bugo ni gbeye ye. ² Sorasiw ka nani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri Yesu kun na, ka deregeba wulenman do don a kan na. ³ O gbarara a koro k'a fo a ye ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora!» O ka tege ci a toro koro.

⁴ Pilati bora kene ma tuun k'a fo Yahudiyaw ye ko: «Ne bena a to o ye bo ni a ye kene ma yan, janko aw y'a lon ko ne ma foyi si soro a ra min be se ka ke a fagakun ye.» ⁵ O bora ni Yesu ye kene ma; nani fugula be a kun na, masaderege wulenman be a kan na. Pilati ko jama ma ko: «Ayiwa, ce ye nin ye.» ⁶ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba korosibagaw na lara Yesu kan minke, o perenna ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri!» Pilati ko: «Aw yere ye a mina ka taga a gbengben yiri ra, sabu ne ma foyi ye nin ce ra min be a fagakun bo.» ⁷ Yahudiyaw kuntigiw ka Pilati jaabi ko: «Sariya do be anw fe; ka kana ni o sariya ye a ka kan ka faga le, sabu a ko Den min bora Ala ra* ko ale le be o ye.»

⁸ Pilati ka o kuma men minke, do farara a ta siranya kan tuun. ⁹ A sekora ka don bonba konon tuun, ka Yesu jininka ko: «Ele bora min le?» Yesu ma a jaabi. ¹⁰ Pilati ko a ma ko: «I jera ne le ra wa? I m'a lon ko se be ne ye ka i labla, ko se be ne ye ka i gbengben yiri ra fana wa?» ¹¹ Yesu ka Pilati jaabi ko: «Ala le ka o se di i ma bi, ni o te, se foyi si tun tena ke ele fe ne kan; o le koson min ka ne mina ka na ne di ele ma, o tigi le ka jurumunba ke ka teme ele kan.» ¹² Kabini Yesu ka o fo, Pilati ka cogoya pini ka Yesu labla. Nka Yahudiyaw tun be perenna, ko: «Ni i ka nin ce labla, i te masaceba Sezari teri ye. Ni moƆo o moƆo ko ale ye masace ye, o tigi ye masaceba Sezari jugu le ye.»

¹³ Pilati ka o kuma men minke, a ka Yesu labo kene ma tuun. Bonba yoro min tun labenna ni kabakuruw ye, min be wele heburukan na ko «Gabata», Pilati nana sigi a ta kititigesiginan kan o yoro le ra. ¹⁴ O lon dugusagbe le tun ye Jonyaban janagbe* ye; tere tun be kuncɛ. Pilati ko Yahudiyaw ma ko: «Aw ta masace ye nin ye!» ¹⁵ O perenna, ko: «A faga! A faga! A gbengben yiri ra!» Pilati ko o ma ko: «Ka aw yere ta masace gbengben yiri ra wa?» Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a jaabi ko: «Masace were te an fe ni masaceba Sezari te.» ¹⁶ A laban Pilati ka Yesu don o boro, ko o ye taga a gbengben yiri ra. O k'a mina ka taga ni a ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32-44; Marika 15.21-32; Luka 23.26-43)

¹⁷ Yesu ka a ta gbengbenyiri ta; o bora dugu kono ka taga yoro do ra min be wele ko Kunkolo yoro; heburukan na a be wele ko Goligota. ¹⁸ O k'a gbengben yiri ra o yoro le ra. O ka mago fla were gbengben ni a ye yiri werew kan, kelen be a fan kelen na, kelen be a fan do ra, Yesu be o ce ma.

¹⁹ Pilati ka kuma do sebe ka o dulon gbengbenyiri* san fe. A k'a sebe ko: «Yesu Nazaretikace, Yahudiyaw ta masace.» ²⁰ Yahudiyaw caman ka o seberi karan, sabu o tun ka Yesu gbengben yoro min na, o yoro ni dugu ce tun man jan; o seberi fana tun kera heburukan na, ani latenkan na, ani gerekikan na. ²¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw tagara a fo Pilati ye ko: «I tun man kan k'a sebe ko: <Yahudiyaw ta masace.> I ka kan ka sebe le ko: <Ce nin ko ale ye Yahudiyaw ta masace ye.> » ²² Pilati ka o jaabi ko: «Ne ka min sebe ka ban, o sebera le.»

²³ Ayiwa, sorasiw ka Yesu gbengben yiri ra ka ban tuma min na, o ka a ta faniw taran ka o ke sigiyoroma naani ye, o bee kelen kelen ni o ta. O ka a ta deregeba fana ta; o deregeba tun ye fani kuturu kelen le ye, karansira si tun te a ra, k'a ta a sanfeyoro ra fo ka taga a bla a dugumayoro ra. ²⁴ Sorasiw k'a fo ngon ye ko: «An kana a ta deregeba faran; an ye kara la, janko min bena a soro, an ye o tigi lon.» O kera minke, min sebera Kitabu kono, o kera can ye ko:

«O ka ne ta faniw taran o ni ngon ce,
ka kara la ne ta deregeba koson.»

Sorasiw ka o kow le ke.

²⁵ Ayiwa, Yesu bamuso ni a bamuso balemamuso, ani Kilopasi ta muso Mariyamu, ani Mariyamu Magidalakamuso, olugu tun lonin be Yesu ta gbengbenyiri koro. ²⁶ Yesu ka a bamuso ye minke, a ta karamogoden min ko tun ka di a ye, a ka o fana lonin ye a bamuso koro minke, a ko a bamuso ma ko: «Ne bamuso, i dence le ye nin ye.» ²⁷ O ko, a ko o karamogoden ma ko: «I bamuso le ye nin ye.» K'a ta o lon na, o karamogoden tagara ni Yesu bamuso ye a ta so.

Yesu sacogo

(Matiyu 27.45-56; Marika 15.33-41; Luka 23.44-49)

²⁸ O ko, Yesu k'a lon ko kow bee dafara tuma min na, a ko: «Minlogo be ne ra.» A ka o fo, janko min sebera Kitabu kono, o ye ke can ye. ²⁹ O y'a soro daga do tun be o yoro ra, o fanin tun be minnifen kumunin do ra. O ka fu do su o minnifen na, ka a dulon izope yiri do ra, ka o la Yesu da ra. ³⁰ Yesu ka o minnifen sonson tuma min na, a ko: «Sisan a bee dafara.» O ko, a ka a kun suuru, ka sa.

Sorasi do ka Yesu sogo a geren na

³¹ Ayiwa, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* nasigi le ye. Yahudiyaw kuntigiw tun t'a fe ko mago minw gbengbenna yiri ra, olugu ye to yi ka Nenekirilon se; sabu o Nenekirilon tun ka bon ka teme Nenekirilon tow be kan. O koson o tagara Pilati daari ko a y'a to o ye taga mago gbengbenninw senw karikari, ka o suw lajigi ka bo yiri ra. ³² Ce fla minw tun gbengbennin be ni Yesu ye, sorasiw tagara o ra folo senw karikari, ka yelema ka to kelen fana senw karikari. ³³ O sera Yesu ma minke, o k'a ye ko ale sara ka ban. O koson o ma ale senw karikari. ³⁴ Nka o bee n'a ta, sorasi kelen ka Yesu sogo a geren na ni taman ye. O yoronin bee ra jori ni ji bora o sogoda ra.

³⁵ Mɔgɔ min ka nin kow lakari, ale yere ja le k'a ye; a ta seereya fana ye can le ye. Ale yere lanin b'a ra ko a be can le fora. A ka nin kow lakari, janko aw fana ye la a ra. ³⁶ Ayiwa, nin kow kera minke, min sebera Kitabu kono, o kera can ye ko: «A kolo do man kan ka kari.» ³⁷ A sebera fana Kitabu yoro do were ra ko: «O ka min sogo, o bena o ja lo ale le ra.»

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Marika 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ O ko, Yusufu Arimatekace tagara Pilati daari ko a y'a to o ye Yesu su lajigi ka bo yiri ra; Pilati sonna. A tagara Yesu su lajigi. Yusufu tun ye Yesu ta karamogoden do le ye, nka a tun be a dogora Yahudiyaw nasiran koson. ³⁹ Ayiwa, Nikodemu min tun tagara Yesu fe lon do su fe, ale fana nana ni sumadiyanan suguya fla pagaminin ye jagon na, min ye miri ye, ani alowesi. A be lajennin tun be kilo bisaba bo. ⁴⁰ O ka Yesu su ta, ka fanigbe dow ke k'a melege, ka kasadiyananw ke a kan ka kana ni Yahudiyaw ta sudoncogo ye. ⁴¹ O tun ka Yesu gbengben yiri ra yoro min na, yiritu do tun be o yoro ra, ani kaburukura do tun be o yiritu kono; mogo si su tun ma don o kaburu kono folo. ⁴² I n'a fo o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* pasigi ye, o ka Yesu su don o kaburu kono, sabu o yoro le tun ka surun.

20

Karamogodenw tagara kaburu lakolon soro

(Matiyu 28.1-8; Marika 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹ Ayiwa, logokun tere folo sogomada jooa fe, k'a soro kene tun ma ci folo, Mariyamu Magidalakamusu tagara kaburu ra. A tagara a soro ko kabakuruba bora kaburu da ra. ² A borira ka taga Piyeri fe, ani karamogoden min ko tun ka di Yesu ye, ka taga a fo o ye ko: «O ka Matigi su ta ka bo kaburu kono; an fana ma a blayoro lon.» ³ Piyeri ni o karamogoden bora ka taga kaburu ra. ⁴ O fla be tun be borira jagon fe, nka o karamogoden borira ka Piyeri dan, ka kon a ja kaburu ra. ⁵ A sera yi minke a birira ka kaburu kono fle, ka fanigbew blandin ye, nka a ma don. ⁶ Simon Piyeri tun be a ko; ale sera minke, a donna kaburu kono ka fanigbew blandin ye. ⁷ Fani min tun kera ka Yesu kun datugu, a ka o blandin ye, nka a ni kasanke tun te yoro kelen na; a tun kurunin lo ka bla a danna. ⁸ Ayiwa, karamogoden min tun konna ka se kaburu ra, ale sorora ka don kaburu kono. A k'a ye ten minke, a lara a ra. ⁹ Sabu kuma min tun sebera Kitabu kono, ko Yesu ka kan ka kunu, karamogodenw tun ma o faamu folo. ¹⁰ O ko, o karamogoden fla bora ka taga o ta so.

Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalakamusu ra

(Matiyu 28.9-10; Marika 16.9-11)

¹¹ Ayiwa, Mariyamu tun nana kaburu ra ka na lo ka ke kasi ye. A kasito, a ka a kunuru ka kaburu kono fe. ¹² A ka meleke fla ye; deregege be o kan na. Yesu su tun lanin be yoro min na, o tun siginin be o yoro ra. Kelen be a kunyanfan na, to kelen be a senyanfan na. ¹³ Melekew ka Mariyamu jininka ko: «Muso, mun na i be kasira?» A ko: «O ka ne Matigi su le ta; ne m'a lon o ka a bla yoro min na.» ¹⁴ Ka a to o kuma ra, a ka a ja munu ka Yesu lonin ye; nka a m'a lon ko Yesu lo. ¹⁵ Yesu ka a jininka ko: «Muso, mun na i be kasira? I be jon le yoropinina?» Ayiwa, a kera Mariyamu ja

na ko yiriforotigi lo. Mariyamu ko: «Ne be Yesu le yorɔninina; ni a kera ko ele le ka a ta, a yoro yira ne ra, ne be taga a ta ka taga ni a ye.» ¹⁶ Yesu ko a ma ko: «Mariyamu!» Mariyamu ka a ja munu k'a fo heburukan na ko: «Rabuni!» (O koro le ye ko «An karamogo.») ¹⁷ Yesu ko a ma ko: «I kana maga ne ra, sabu ne ma yelen folo ka taga ne Fa fe. Taga a fo ne balemaw ye ko ne be yelenna ka taga ne Fa ni aw fana Fa fe, ne ta Ala, ani aw fana ta Ala.» ¹⁸ Mariyamu Magidalakamuso tagara a fo karamogodenw ye ko ale ka Matigi ye; Yesu ka min fo a ye, a ka o fo karamogodenw ye.

*Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na
(Matiyu 28.16-20; Marika 16.14-18; Luka 24.36-49)*

¹⁹ O lon yere wulada fe, min tun ye logokun tere folo ye, karamogodenw tun lajenna bon do konɔ, ka da sogo o yere da ra Yahudiyaw pasiran koson. Yesu nana ka na lo o ce ma, k'a fo o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ²⁰ A ka o fo minke, a ka a borow ni a geren yira o ra. Karamogodenw ka Matigi ye minke, o jusu diyara kosebe. ²¹ Yesu ko o ma tuun ko: «Ala ye hera ke aw ye. Fa Ala ka ne ci cogo min na, ne fana be aw ci o cogo ra.» ²² A ka o fo minke, a ka o fiye ni a daforo ye k'a fo o ye ko: «Ne be Nin Saninman* di aw ma. ²³ Ni aw ka mogo o mogo ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun bena yafa; nka ni aw fana ma mogo o mogo ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun tena yafa.»

Yesu ka a yere yira Toma ra

²⁴ Yesu nana a ta karamogodenw fe lon min na, karamogoden tan ni fla ra min togo ye ko Toma, ni a be wele fana ko Flanin, ale tun te ni tow ye o lon na. ²⁵ Karamogoden tow k'a fo a ye ko: «An ka Matigi ye.» Toma ko o ma ko: «Ni ne koni ma negew no ye a boro ra, ka ne borokanden la o negew now ra, ka ne boro la fana taman no ra a geren na, ne te la a ra fiyewu.»

²⁶ Ayiwa, logokun kelen temenin ko, karamogodenw lajennin tun be bon konɔ tuun. O lon na, Toma tun be ni o ye. O tun ka daw sogo, nka o nana bara ka Yesu lonin ye o ce ma. A ka o fo ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ²⁷ O ko, a ko Toma ma ko: «Toma, gbara yan; i boro la ne boro kan k'a fle; o ko, i ye i borokanden la ne geren na. I kana sigiya, nka i ye la ne ra.» ²⁸ Toma ko a ma ko: «E, ne Matigi, ani ne ta Ala ye!» ²⁹ Yesu ko a ma ko: «I ka ne ye minke, o le koson i lara ne ra ke! Minw lara ne ra k'a soro o ma ne ye, olugu ta pana.»

Yuhana ta Kitabu sebekun

³⁰ Yesu ka tagamasiyen caman were ke a ta karamogodenw pa na; o ma sebe nin kitabu konɔ. ³¹ Nka minw sebera, o sebera le, janko aw ye la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, Den min bora Ala ra*, ani janko ni aw lara a ra, aw ye panamanya soro a togo baraka ra.

21

Yesu ka a yere yira karamogoden wolonfla ra tuun

¹ Ayiwa, o kow ko fe, Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na tuun Tiberiyadi bada ra. A ka a yere yira o ra cogo min na, o fle nin ye: ² O y'a soro Simon Piyeri, ani Toma min be wele fana ko Flanin, ani Natanayeli min be bo Kana, Galile mara ra, ani Zebede dence fla, ani karamogoden fla were, olugu tun be jagon fe. ³ Simon Piyeri ko o ma ko: «Ne be taga

jegeminayorɔ ra.» Karamogɔden tɔw ko: «An fana be taga ni i ye.» O bora ka taga don kurun kɔnɔ ka jɔ firi; nka o lon su fe, o ma jɛge foyi sɔrɔ.

⁴ Dugu nana gbɛ minke, o ka Yesu lɔnin ye bada ra; nka o m'a lon ko Yesu lo. ⁵ Yesu ko o ma ko: «Ne teriw, aw ka jɛge dɔ sɔrɔ wa?» O ka Yesu jaabi ko: «An ma foyi sɔrɔ.» ⁶ Yesu ko o ma ko: «Aw ye jɔ firi kurun kininboroyanfan fe, aw bɛna dɔ sɔrɔ.» O ka jɔ firi minke, jɛge cayakojugu fe, o ma se ka a sama ka bɔ ji ra. ⁷ Karamogɔden min tun ko ka di Yesu ye, ale ko Piyeri ma ko: «Piyeri, Matigi lo.» Kabini Piyeri k'a mɛn ko Matigi lo minke, a ka a ta derege ta ka a don, sabu a fari lakolon tun lo; a k'a yere firi ji ra. ⁸ Karamogɔden tɔw nana kurun kɔnɔ, o be jɔ samana, a fanin jɛge ra, sabu o ni jida tun te tɛme nongɔn* na keme fla jɔgɔn kan.

⁹ O sera kɛnɛ ma tuma min na, o ka takami mananin ye, jɛge be a kan; o ka buru fana blanim ye. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw ka jɛge minw mina, aw ye na ni o dow ye yan.» ¹¹ Simɔn Piyeri donna kurun kɔnɔ ka jɔ sama ka bɔ ni a ye kɛnɛ ma, a fanin jɛgeden baba gbansan na, jɛgeden kɛmɛ ni bilooru ni jɛgeden saba. Nka jɛge ni a caya bɛɛ, jɔ ma faran. ¹² Yesu ko o ma ko: «Aw ye na domuni kɛ.» Karamogɔden si ma sɔn ka a pininka ko: «Ele ye jɔntigi le ye?» Sabu o bɛɛ tun k'a lon ko Matigi lo. ¹³ Yesu gbarara ka buru ta k'a di o ma ka jɛge fana di o ma. ¹⁴ Kabini Yesu kununa ka bɔ saya ra, nin le tun ye a sipaga sabanan ye ni a be a yere yirara karamogɔdenw na.

Yesu ka Piyeri jininka

¹⁵ O ka domuni kɛ ka ban tuma min na, Yesu ko Simɔn Piyeri ma ko: «Yuhana dence Simɔn, i be ne kanu ka tɛme ninnugu kan wa?» Piyeri ko: «Onhɔn, Matigi, ele yere ka a lon ko ne be i kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.» ¹⁶ Yesu ko a ma tuun a sipaga flanan na ko: «Yuhana dence Simɔn, i be ne kanu wa?» Piyeri ko: «Onhɔn, Matigi; ele yere ka a lon ko ne be ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «Ne ta sagaw korɔsi.» ¹⁷ Yesu ko Piyeri ma a sipaga sabanan na ko: «Yuhana dence Simɔn, i be ne kanu wa?» Piyeri na sisira, sabu Yesu ka a pininka fɔ sipaga saba, ko: «I be ne kanu wa?» A ko Yesu ma o le ra ko: «Matigi, i ka fɛn bɛɛ lon; ele yere k'a lon ko ne be ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.» ¹⁸ Yesu ko Simɔn ma tuun ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, ko i kanbelenman, i tun be i ta derege don, ka i yere cɛsiri; ni yorɔ min ka i diya i be taga yi. Nka ni i nana korɔ, i bɛna i boro korɔta, mogɔ wɛrɛ be i ta derege don i ra ka i cɛsiri. I t'a fe ka taga yorɔ min na, o be taga ni i ye o yorɔ ra.» ¹⁹ Piyeri tun bɛna sa cogoya min na ka bonya la Ala tɔgɔ kan, Yesu ka nin kuma fɔ ka o le yira. O kɔ, a ko Piyeri ma ko: «Tugu ne kɔ!»

Karamogɔden min ko tun ka di Yesu ye

²⁰ Karamogɔden min ko tun ka di Yesu ye, Piyeri ka a na munu ka o nato ye o kɔ fe. Ka o to domuni na lon dɔ su fe, o karamogɔden le siginin tora Yesu korɔ k'a pininka ko: «Matigi, jɔntigi le bɛna i janfa?» ²¹ Ayiwa, Piyeri ka o karamogɔden ye minke, a ko Yesu ma ko: «Matigi, nin do, mun le bɛna ale sɔrɔ?» ²² Yesu ko a ma ko: «Ni ne b'a fe ko ale ye to si ra fɔ ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le be o ra? Ele kɔni ye tugu ne kɔ dorɔn!» ²³ Karamogɔdenw ka o kuma le ta ka o fɔ yorɔ bɛɛ ko o karamogɔden tena sa, k'a sɔrɔ Yesu m'a fɔ Piyeri ye ko a tena sa. Yesu ko le ko: «Ni ne b'a fe a ye to si ra fɔ ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le be o ra?»

* **21:8** 21.8 Nongɔn na kelen be se ka ben metere tarance le ma.

²⁴ Ayiwa, o karamogoden le be nin kow seereya kera; ale le ka nin kow sebe fana. An fana k'a lon ko a ta kuma ye can le ye.

Kuma laban

²⁵ Ayiwa, Yesu ka ko caman were ke. Ni o bee tun sebera kelen kelen, ne be miiri ko kitabu minw tun bena sebe, o tun tena kun dunuja bee lajennin konɔ!

CIRADENW TA KƐWALEW Kitabu faamucogo

Nin kitabu seɓɓɓa ye Luka ye, min ka Yesu ta ko Kibaro Diman* kitabu sabanan seɓɓɓe. A ka nin kitabu fana seɓɓɓe a terice Tehofili le tɔɔ ra, i n'a fɔ kitabu fɔɔ.

A be kitabu damina ni Yesu ta yelɛnko ye ka taga sankolo ra. O ko, Yesu ta karamɔɔɔdenw ka wagati min ke Zeruzalemu, sani Yesu ta layiri ye dafa, a be o fɔ. Pantekɔtilon na, Yesu taganin ko tere tan na, Ala Nin Saninman* jigira karamɔɔɔdenw kan, ka Ala ta seɓagaya di o ma. O ka Yesu ta ko waajuri ke, ka Kibaro Diman fɔ. Lanabagaw cayara, Kibaro Diman ko bɔra Zeruzalemu ka se fɔ Zude mara yɔɔ tɔw ra, ani Samari, ani dunuɓa yɔɔ caman na. O kera ka kapa ni Yesu yere ta cifɔnin ye, ko: «Nin Saninman bena jigi aw kan; o cogo ra aw bena seɓagaya sɔɔ ka ke ne seerew ye, ka kuma ne ta ko ra k'a damina Zeruzalemu, ani Zude mara beɛ, ani Samari mara, fɔ ka taga se dunuɓa dan beɛ ma» (1.8).

Nin kitabu damina ra, an b'a ye ko Piyeri le be i n'a fɔ lanabagaw ta jenkuru pamɔɔ. Nka ka damina sura kɔnɔntɔn na, kitabu seɓɓɓa be Pɔli ta baaraw le lakari. Pɔli ka tagama caman ke ka taga Kibaro Diman fɔ dugu caman na. O tagamaw tagara laban fɔ Rɔmu dugu kɔnɔ. Pɔli ka tɔɔɔ caman sɔnnina, ani sege caman, ka kasorabla caman muɓu. Nka foyi si ma se ka Ala ta kuma bari. Nin Saninman ka Ala ta mɔɔɔw demɛ janko o ye ke Yesu seerew ye dunuɓa kɔnɔ fɔ bi.

Kitabu kɔnɔkɔw

Nin Saninman nacogo (1-2)

Karamɔɔɔdenw ta waajuri (3-7)

Kibaro Diman ko sera fɔ Samari (8)

Yahudiyaw ka lanabagaw tɔɔɔ Zeruzalemu (9-12)

Pɔli ta tagama fɔɔ (13-15)

Pɔli ta tagama flanan (16-18)

Pɔli ta tagama sabanan (19-21)

Pɔli minana ka taga fɔ Rɔmu (22-28)

Ala ka Nin Saninman min layiri ta karamɔɔɔdenw ye

¹ Ne balemace Tehofili, ne ta kitabu fɔɔ ra, Yesu tun ka ko minw ke, ani a tun ka mɔɔɔw karan fen minw na kabini a ta kow damina ra fɔ ka taga se a kɔɔtalɔn ma ka taga sankolo kɔnɔ, ne tun konna ka o beɛ fɔ i ye. ² Nka sani Yesu ye taga sankolo ra, a tun ka karamɔɔɔden minw panawoloma, olugu tun ka kan ka ko minw ke, a ka o karan o beɛ ra Nin Saninman* baraka ra. ³ Yesu ta tɔɔɔ bannin ko, a panaman ka a yere yira a ta karamɔɔɔdenw na; a ka o ke ka se fɔ tere binaani, janko o y'a lon ko sigiya t'a ra, ko ale panaman lo. Ala bena a ta Masaya* sigi cogo min na, a ka o nafa o ye. ⁴ Lon do, ka Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw to domuni na jɔɔɔn fe, a k'a fɔ o ye k'a gbeleya, ko: «Aw kana aw yɔɔ janya Zeruzalemu na; ne tun ka ne Fa ta layiri min ko fɔ aw ye, aw ye o makɔnɔ. ⁵ Sabu Yuhana ka mɔɔɔw batize ji le ra, nka sani tere dama ce Ala bena aw batize ni Nin Saninman ye.»

Yesu yelenna ka taga sankolo kɔnɔ

⁶ Ayiwa, ka Yesu ni a ta karamogodenw lajennin to, karamogodenw k'a pininka ko: «Matigi, i bena Izirayeli* ta masaya sigi kokura o wagati le ra wa?» ⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Ne Fa Ala ka wagati min latige, ani a kuma min latige ni a yere ta fanga ye, aw man kan ka o lon. ⁸ Nka Nin Saninman* bena jigi aw kan; o cogo ra aw bena sebagaya sorɔ ka ke ne seerew ye, k'a damina Zeruzalemu, ani Zude mara bee, ani Samari mara, fo ka taga se dunupa dan bee ma.» ⁹ Yesu ka o kumaw fo ka ban minke, ka karamogodenw ja lonin to a ra o b'a flera, a korotara ka bo o ce ra ka taga sankolo ra; sankaba do k'a dogo o ma. ¹⁰ Ka karamogodenw ja lonin to sankolo ra ka Yesu tagato fle, o barara ka ce deregegbetigi fla ye o korɔ; ¹¹ o ce fla ka o pininka ko: «Aw Galilekaw, mun le koson aw lonin be yan ka to ka sankolo fle? Yesu min korotara aw ja na ka taga sankolo konɔ, ale kelen le bena kosegi ka na, i ko aw ka a tagato ye cogo min na.»

Matiyasi blara Zudasi no ra

¹² Ayiwa, karamogodenw bora kuru kan ka seko ka na Zeruzalemu; o kuru be wele ko Oliviyesunw kuru, a be Zeruzalemu kere fe, kilo kelen pogon lo. ¹³ O sera Zeruzalemu minke, o tun be to ka lajen sankaso min konɔ kakoro, o tagara don o bon konɔ. O tun ye Piyeri ye, ani Yuhana, ani Yakuba, ani Andere, ani Filipe, ani Toma, ani Baritelemi, ani Matiyu, ani Alife dence Yakuba, ani Simon min be wele ko faso kanubagaba*, ani Yakuba dence Zude. ¹⁴ O bee tun lajennin be ni miiriya kelen ye ka to ka Ala daari; muso dow fana tun be o ra, ani Yesu bamuso Mariyamu, ani Yesu balemacew.

¹⁵ Ayiwa, o lonw do ra, lanabagaw tun lajenna ka se mogo keme ni mugan pogon ma; Piyeri wurira ka lo o ce ma, k'a fo o ye ko: ¹⁶ «Ne balemaw, Dawuda tun ka min fo Nin Saninman* baraka ra kakoro, jagboya lo o kow tun ye ke. A tun kumana Zudasi ta ko le ra; ale le tun blara mogow ja ka taga Yesu mina. ¹⁷ Zudasi tun kera an ta jenkuru mogo do ye, an bee tun be baara kelen le ke. ¹⁸ A ka wari min sorɔ a ta kojugu sara ye, a tagara o wari ke ka foro san. O ko fe, a ka a yere kan don juru ra, a su nana ben fo ka yerege, ka a nogow bee bo keme ma. ¹⁹ Zeruzalemukaw bee ka o ko lon, fo o ka o foro togo la o ta kan na ko: «Hakelidama», o korɔ ye ko «jori foro». ²⁰ K'a sorɔ a sebera Zaburuw kitabu konɔ, ko:

«A ta bon lakolon ye to,
mogo si kana ke a konɔ.
Zaburuw kitabu ko tuun ko:
«Mogo wewe ye a ta baara ke a no ra†.»

²¹ «O le koson mogo kelen ka kan ka fara an kan, o ye ke an seere ye k'a yira ko Matigi Yesu kununa ka bo saya ra. O tigi ka kan ka ke mogo do ye min tun be ni an ye, ²² ka a damina Yesu batize wagati ra Yuhana fe, fo ka taga se a korotalon ma ka bo an ce ra ka taga sankolo ra.»

²³ Lanabagaw ka mogo fla yira, Yusufu min be wele ko Barisabasi, ani min togolara ko Yutusi, ani Matiyasi. ²⁴ O ko, lanabagaw ka Ala daari, ko: «Matigi, ele min be mogo bee jusukun lon, i ka kelen min panawoloma nin mogo fla ra, o yira an na, ²⁵ janko o ye ke baaraden ni ciraden* ye, ka bla Zudasi no ra, sabu Zudasi bora o ciradenya ra ka taga yoro wewe ra, a ka kan ni yoro min ye.» ²⁶ O ka kara la, kara ka Matiyasi le yira; ale farara ciraden tan ni kelen kan.

* **1:13** 1.13 Faso kanubagaba: Kitabu dow b'a fo ko Zeloti. † **1:20** 1.20 Nin kuma fora Zaburuw 69.26 ani 109.8.

2

Nin Saninman jigira lanabagaw kan

¹ Pantekoti* lon na Yesu ta lanabagaw bɛɛ tun lajennin bɛ yɔɔ kelen na. ² Mankanba dɔ barara ka bɔ sankolo ra; a bɛ i ko fɔɔba mankan. Lanabagaw tun siginin bɛ bon min kɔɔ, a nana o bon kɔɔ fa. ³ O ka nenden dɔw ye, o bɛ i ko tasumamana. O tarantaranna ka na sigisigi o bɛɛ kelen kelen kan. ⁴ Lanabagaw bɛɛ fara Nin Saninman* na, o bɛɛ ka kɛ kuma ye kan wɛrɛw ra; ni Nin Saninman ka kan min don min da ra, o bɛ o kan fɔ.

⁵ Ayiwa, Yahudiya Alapasiranbaga dɔw tun bɔra dunupa jamanaw bɛɛ ra, ka na to Zeruzalemu. ⁶ O mankanba bɔra minke, o mɔgɔw camanba borira ka taga lajen o yɔɔ ra. O bɛɛ kɔɔɔɔbanna, sabu o bɛɛ kelen kelen tun bɛ o yɛrɛ ta kan menna lanabagaw da ra. ⁷ O mɔgɔw bɛɛ kabakoyara, fɔ ka o kɔɔɔɔban. O tun b'a fora ɔgɔɔn ye ko: «Mɔgɔ minw bɛ kumana tan, o bɛɛ tɛ Galilekaw le ye wa? ⁸ Mun kosɔn an bɛɛ kelen kelen bɛ an yɛrɛ ta kan menna o da ra? ⁹ Anw minw ye Paritikaw ye, ani Mɛdikaw, ani Elamukaw, ani minw bɔra Mesopotami, ani Zude, ani Kapadɔsi, ani Pɔn, ani Azi jamanaw ra, ¹⁰ ani Firizi, ani Panfili, ani Misiran jamanaw ra, ani Libi jamana yɔɔ minw bɛ Sireni dugu kɛrɛ fɛ, ani minw bɔra Rɔmu*, ani Yahudiyaw, ani minw donna Yahudiyaya ra, ¹¹ ani Keretikaw, ani Arabuw, an bɛ Ala ta kobaw lakarito menna o fɛ an yɛrɛ ta kanw na!»

¹² O mɔgɔw bɛɛ kɔɔɔɔbanna; o m'a lon o bɛna min fɔ tuun. O tun b'a fora ɔgɔɔn ye ko: «Nin ye mun ye sa?» ¹³ Nka dɔw tun bɛ lanabagaw logɔbɔra k'a fɔ ko: «O ka duvendiman dɔ le min ka fa.»

Piyeri ka mɔgɔw waaju

¹⁴ O le ra Piyeri wurira ka lo ni karamɔgɔden tɔ tan ni kelen ye, ka kuma ni kanba ye, k'a fɔ ko: «Aw Yahudiyaw, ani aw minw bɛɛ siginin bɛ Zeruzalemu, aw ye aw toro malɔ ka ne ta kuma lamɛn, ka nin faamu! ¹⁵ Nin mɔgɔw ma duven min ka fa, i ko aw b'a miirira cogo min na, sabu sɔgɔmada lo. ¹⁶ Nka cira Yoweli tun ka kuma min fɔ, o le bɛ kera sisan tan; a ko:

¹⁷ Ala ko: Dunupa labanwagatiw ra, ne bɛna ne Nin* lajigi adamadenw bɛɛ kan. Ne bɛna kuma don aw dɛncɛw ni aw dɛnmusow da ra, ka mɔgɔw waaju. Ala bɛna ko dɔw yira aw ta kanbɛlenw ra; aw ta cɛkɔrɔbaw bɛna Ala ta kow ye siko ra.

¹⁸ Can lo, a bɛna kɛ ten o lonw na; ne bɛna ne Nin lajigi ne ta jɔncɛw ni ne ta jɔnmusow kan; ne bɛna kuma don o da ra ka mɔgɔw waaju.

¹⁹ Ne bɛna kabakofɛn dɔw yira san fɛ, sankolo ra, ka tagamasiyen dɔw yira dugukolo kan: jori, tasma, ani bugun sisiman.

²⁰ Tere bɛna kɛ dibi ye, karo bɛna wulen i ko jori.

O bɛɛ le kɔ fɛ Matigi ta lon bɛ se.

O bɛna kɛ lonba le ye, lon min nɔɔɔ ka bon.

²¹ O wagati ra ni mɔgɔ o mɔgɔ ka Matigi tɔgɔ wele, o tigi bɛna kisi.»

²² «Ayiwa, aw Izirayelimogow, aw ye aw toro malɔ ka ne ta kuma lamɛn. Yesu Nazaretika tun kɛra mogɔ do ye, Ala ka a ta sebagaya yira aw ra min fɛ; a ka kobaw, ani kabakow, ani tagamasiyɛnw bɛ aw cɛ ra, i ko aw yɛrɛ k'a lɔn cogo min na. ²³ Nka ka kapa ni Ala ta latigɛ ni a ta lɔnniya ye ale ta ko ra, aw ka a mina k'a don mogɔjuguw boro; o k'a gbɛngben yiri ra k'a faga. ²⁴ Nka Ala k'a kisi ka bo saya ra k'a lakunu, sabu saya tun tɛ se ka Yesu mina ka to a ta fanga korɔ. ²⁵ Sabu Dawuda tun k'a fo Yesu ta ko le ra, ko:

«Ne tun bɛ ne Matigi yera tuma bɛɛ ne na korɔ,
sabu a bɛ ne kɛrɛ fɛ ka ne demɛ, janko ne baraka kana dɛsɛ.

²⁶ O koson pagari bɛ ne jusu ra, ne da bɛ ninsondiyakumaw fo.
Hali ne farisogo fana bɛna laganfiya ni o jigiya ye.

²⁷ Sabu i tena son ka ne nin to saya dibi ra yi.

I tena son fana k'a to i ta mogɔ saninman farisogo ye tori kaburu ra.

²⁸ Sabu sira minw bɛ taga panamanyakura ra, i ka o yira ne ra.

I bɛna ne jusu fa pagari ra, sabu ne bɛna kɛ ni i ye.»

²⁹ «Ayiwa, ne balemaw, aw y'a to ne ye an bɛmace Dawuda ta ko gbɛya k'a fo aw ye bi: Ale sara, a su donna; hali bi a ta kaburu bɛ an fɛ yan.

³⁰ Dawuda tun ye cira le ye; a tun k'a lɔn fana ko Ala karira a ye ko lon do a bɛna a mamaden do sigi a ta masasiginan kan a no ra. ³¹ Ayiwa, Kirisita*, min ye Ala ta mogɔ panawolomanin ye, ale tun bɛna kunu ka bo saya ra cogo min na, Ala tun konna ka o le yira Dawuda ra. O le koson a ko:

«A tena to saya dibi ra,

a farisogo tena tori kaburu kono.»

³² Ne bɛ Yesu min ko fora, Ala ka ale le lakunu ka bo saya ra; an bɛɛ ye o ko seerew ye. ³³ A korotara ka taga sigi Ala kininboroyanfan fɛ tuma min na, a tun ka Nin Saninman* min layiri ta an ye, a Fa Ala ka o di a ma. A fana ka o Nin Saninman le lajigi ka na an kan, i ko aw b'a yera, ani aw b'a menna cogo min na. ³⁴ Dawuda yɛrɛ ma korota ka taga sankolo ra, nka o bɛɛ n'a ta, a ko:

«Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fɛ,

³⁵ fo ne ye na i juguw mina ka o bla i sen korɔ.»

³⁶ «O koson aw Izirayelimogow bɛɛ ka kan k'a lɔn bi, ko sigiya t'a ra, ko Yesu min gbɛngbenna yiri ra aw fɛ, ko Ala ka ale le kɛ Matigi ni Kisibaga* ye.»

³⁷ Ayiwa, o mogow ka o kumaw mɛn tuma min na, o kumaw ka o jusu sogɔ kosebɛ. O ka Piyeri ni karamogoden tow nininka ko: «An balemaw, an ka kan ka mun le kɛ sisan?» ³⁸ Piyeri ka o jaabi ko: «Aw ka kan ka nimisa aw ta jurumunw na; aw bɛɛ kelen kelen ka kan ka batize Yesu Kirisita togɔ ra, ka aw ta jurumunw yafa sorɔ. Ni o kɛra, Ala bɛna Nin Saninman di aw ma. ³⁹ Sabu Nin Saninman layiri tara aw fana ye, ani aw ta den minw bɛna na aw ko, ani siyamogɔ minw bɛ yorojan, ani an Matigi Ala bɛna mogɔ minw bɛɛ wele fana.» ⁴⁰ Piyeri ka o mogow waaju ka mɛɛn, k'a fo o ye k'a gbɛɛya ko: «Aw ka kan ka jija ka faran bi mogɔjuguw ra, janko aw ye kisi.» ⁴¹ Mogɔ minw sonna Ala ta Kuma ma, o ka olugu bɛɛ batize. O lon na, mogɔ minw farara lanabagaw kan, o tun bɛ mogɔ waga saba bo.

Lanabagaw ta jenɲogonya

⁴² Kabini o lon na o mɔgɔw tun be lajen wagati bee ka ciradenw* ta karan lamɛn. O tora lanabagaw ta jenɲogonya ra. O tun be buru tarantaran o ni ɲogɔn ce, ka o nimi, ka o hakiri jigi Matigi ta kuma ra, ka to ka Ala daari ɲogɔn fe. ⁴³ Alapasiran tun be o bee ra, sabu ciradenw tun be kabako caman ani tagamasiyen caman kera. ⁴⁴ Lanabagaw bee tun bennin lo. Mɔgɔ si tun te a borofɛn jate a kelen ta ye. O tun be o ta fɛnw bee taran o ni ɲogɔn ce. ⁴⁵ Tuma dɔw ra, dɔw tun be o ta foro, walama o borofɛn dɔw fiyeere, ka o wari tarantaran ɲogɔn ce ka kapa ni o bee ta makɔpata ye. ⁴⁶ Lon o lon o tun be lajen Alabatosoba kɔnɔ ɲogɔn fe ni miiriya kelen ye ka Ala bato. O tun jijara o ra kosebɛ. O tun be lajen o ta sow kɔnɔ ka buru tarantaran ɲogɔn ce k'a nimi, ka o hakiri jigi Matigi ta kuma ra. O tun be domuni ke ɲogɔn fe ni ninsɔndiya ani jusukun gbenin ye. ⁴⁷ O tun be Ala tando wagati bee. O ko tun ka di mɔgɔw bee ye.

Matigi tun be minw kisi, a tun be olugu fara lanabagaw ta jenkuru* kan lon o lon.

3

Piyeri ka nabara kenɛya

¹ Lon dɔ, Piyeri ni Yuhana tun be tagara Alabatosoba ra ɲogɔn fe ka taga Ala daari; wulada wagati tun lo. ² O y'a sɔrɔ ce dɔ tun be yi, o nabaraman le tun worora; lon o lon o tun be o ce ta ka taga a sigi Alabatosoba donda dɔ ra, min be wele ko «Donda ceɲuman», janko mɔgɔ minw be don Alabatosoba kɔnɔ, a ye olugu daari. ³ A ka Piyeri ni Yuhana donto ye Alabatosoba kɔnɔ minke, a ka o daari. ⁴ Piyeri ni Yuhana ka o ja lo a ra k'a fe; Piyeri ko a ma ko: «An fe.» ⁵ Ce fana ka o lalaga ka o fe; a tun b'a hakiri ra ko o bena fɛn dɔ le di a ma. ⁶ O tuma Piyeri ko a ma ko: «Wari te ne fe, sanin te ne fe, nka min be ne fe, ne be o di i ma: Yesu Kirisita Nazaretikace togo baraka ra, wuri ka tagama!» ⁷ Piyeri ka a mina a kininboro ma k'a lawuri. O yɔrɔnin kelen bee a senw ni a senkuruw ka baraka sɔrɔ. ⁸ A panna ka wuri ka lo a sen kan ka ke tagama ye. A donna ni Piyeri ni Yuhana ye Alabatosoba kɔnɔ; a be tagama, a be panpan ka Ala tando. ⁹ Mɔgɔ bee k'a tagamato ye, a be Ala tandora. ¹⁰ O tun k'a lon ko ce min tun be to ka sigi Alabatosoba Da Ceɲuman na ka daariri, ko ale yere lo. O ce sera ka tagama cogo min na, o barara o bee ra, fo ka o bee kɔnɔnɔban.

Piyeri ka waajuri ke Alabatosoba kɔnɔ

¹¹ Ce tun te bɔra Piyeri ni Yuhana ko tuun minke, mɔgɔw bee kabakoyara; o borira ka taga lajen Piyeri ni Yuhana kɔrɔ, Alabatosoba bolon dɔ kɔnɔ, min be wele ko «masace Sulemani ta bolon». ¹² Piyeri ka jama ye minke, a k'a fo o ye ko: «An balema Izirayelimogow, mun koson nin ko ka aw kabakoya? Mun koson aw be aw ja lo anw na, k'a ke i n'a fo anw yere ta sebgaya walama an ta Alapasiran le k'a to nin ce sera ka tagama?» ¹³ Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala, an bemaw ta Ala, o le ka a ta baaraden Yesu togo bonya; aw ka ale le labla fagamaw ye, ka ban a ra Pilati ja kɔrɔ, k'a sɔrɔ ale tun k'a latige ko a be a bla. ¹⁴ Aw banna mɔgɔ saninman ni mɔgɔ terennin na, ka Pilati daari ko a ye mɔgɔfagabaga dɔ le labla a no ra aw ye. ¹⁵ Aw ka janamanya banbari tigi faga, nka Ala ka a lakunu ka bo saya ra; anw ye a seerew ye. ¹⁶ Anw lara Yesu togo min na,

o tɔgɔ le ka baraka don nin ce ra; aw ja b'a ra, aw k'a lon fana. Lanaya, Yesu tɔgɔ ra, o le ka keneya dafanin di nin ce ma aw bee ja na.

¹⁷ «Nka o bee n'a ta, ne balemaw, ne k'a lon ko kolonbariya le k'a to aw ni aw ta kuntigiw ka nin ko ke. ¹⁸ Ala tun ka ko minw fo kakoro a ta ciraw bee da ra, a ka o le ke; ko Kirisita*, Ala ta mogo janawolomanin ka kan ka tɔro. ¹⁹ O le koson aw ye nimisa aw ta jurumun na, ka son Ala ma, janko aw ta jurumunw ye ko ka bo yi. ²⁰ Ni o kera, Matigi bena laganfiya di aw ma, ani Kirisita min ta ko latigera aw ye, min ye Yesu ye, a bena o ci ka na aw fe. ²¹ Nka sisan Yesu ka kan ka to sankolo ra fo fen bee ye yelema ka ke kura ye folo; Ala tun ka o le fo kabini wagatijan a ta cira saninmanw da ra. ²² Musa tun k'a fo ko: <Aw Matigi Ala bena cira do lana aw ye ka bo aw yere balemaw ce ra, i n'a fo ne. Ni o cira ka fen o fen fo aw ye, aw ye o lamen. ²³ Ni mogo o mogo ma son k'a lamen, o tigi bena halaki ka bo Ala ta mogow ce ra.> ²⁴ Sabu cira minw bee kumana, k'a damina cira Samawilu ra, o bee kelen kelen kumana nin wagati kow ra fana. ²⁵ Ayiwa, Ala ka ko minw bee yira ciraw ra, o bee fora aw le ye. Ala ka jengogonya min don ni an bemaw ye, aw fana be o jengogonya ra. Ala ka o le fo Iburahima ye ko: <Dugukolo ta gbaw bee bena baraka soro ne fe ele ta duruja sababu le ra.> ²⁶ O le koson Ala k'a ta baarden janawoloma tuma min na, a konna k'a ci aw le fe folo, janko a ye baraka don aw ra, ka aw bee kelen kelen kisi ka bo aw ta sirajugw kan.»

4

O ka Piyeri ni Yuhana mina

¹ Ayiwa, ka Piyeri ni Yuhana to kuma ra jama fe, sarakalasebagaw* ni Alabatosoba korosibagaw kuntigi ni Sadusiw* nana bara ka bo o kan. ² O k'a ye ko Piyeri ni Yuhana be mogow karanna minke, k'a fo ko Yesu kununa ka bo saya ra, ko suw bena kunu fana, o ma diya o ye fiyewu. ³ O ka o mina ka o bla kaso ra fo o dugusagbe, sabu su tun kora ka ban. ⁴ Nka o bee n'a ta, mogo minw tun ka Ala ta kuma lamen, olugu caman lara Yesu ra; lanabagaw cayara ka se mogo waga looru jogonna ma.

⁵ Ayiwa, o lon dugusagbe, Yahudiyaw kuntigiw ni cekorobaw ni sariya karamogow* ka jogon lajen Zeruzalemu. ⁶ Sarakalasebagaw kuntigiba Ane yere tun be yi, ani Kayife, ani Yuhana, ani Alesandiri, ani ce minw bee ye sarakalasebagaw kuntigiba ta somogow ye. ⁷ O ka Piyeri ni Yuhana lo o ce ma, ka o jininka ko: «Sebagaya juman le sababu ra, walama tɔgɔ juman le sababu ra aw ka nin ke?» ⁸ O tuma, Piyeri fanin Nin Saninman* na, a ko o ma ko: «Aw jamana kuntigiw, ani a cekorobaw! ⁹ An ka kopuman min ke nin nabara ye, ani a keneyara cogo min na, aw be an jininkara o le ra bi. ¹⁰ Ayiwa, aw ni Izirayelimogow bee ka kan k'a lon ko nin ce keneyara Yesu Nazaretikace tɔgɔ baraka le ra; aw ka ale le gbengben yiri ra k'a faga, nka Ala ka a lakunu ka bo saya ra. Ale le baraka ra nin ce keneyanin lonin be aw ja koro. ¹¹ Yesu ta ko le fora Kitabu kono ko: <Aw bonlobagaw banna kabakuru min na ko a man ji, o le kera bon kabakuru folo sobeman ye.>

¹² «Kisiri te soro tɔgɔ were ra; sabu Ala ma tɔgɔ were di mogow ma dugukolo kan yan, an be se ka kisi min sababu ra.»

¹³ Yahudiyaw kuntigiw, ani cekorobaw k'a ye ko Piyeri ni Yuhana be kumana minke hali siranya te o ra, o kabakoyara; sabu o tun k'a lon ko mogo gbansanw lo, minw ma karan. O k'a lon ko o tun be ni Yesu ye. ¹⁴ Nka o ja tun be ce keneyanin lonin na o korɔ minke, o tun te se ka foyi fo.

¹⁵ Ayiwa, o ka o labo kititigejama mogow ce ra. O ko, o ka jogon jininka ko: «An bena mun le ke nin mogow ra? ¹⁶ Sabu o ka kabakoba min ke Zeruzalemu, o ma dogo mogo si ma; an fana te se ka o soso. ¹⁷ Nka o bee n'a ta, an ye o wele ka kankari la o ye k'a gbeleya kosebe, ko o kana Yesu togo fo mogo si ye tuun, janko o ko kana na yerege ka taga jamana yoro bee ra.»

¹⁸ O ko fe, o ka o wele ka na a fo o ye k'a gbeleya ko o kana Yesu togo fo mogo si ye, o kana mogo si karan a ra fana. ¹⁹ Nka Piyeri ni Yuhana ka o jaabi ko: «Ayiwa, aw yere y'a fle, yala a bennin lo Ala ja korɔ wa, ko anw ye aw kan mina, ka Ala kan bla? ²⁰ Anw koni ka min ye, ani an ka min men, an te se ka to o fɔbari ye.»

²¹ O ka kankari la Piyeri ni Yuhana ye tuun k'a gbeleya kosebe, ka soro ka o labla; mogow pasiran koson o ma cogo soro ka kiti ben o kan ka o tooro, sabu kabako min tun kera, mogow bee tun be Ala tandora o koson. ²² Ce min fana keneyako kera kabako ye, o si tun ka ca ni san binaani ye.

Lanabagaw ta Aladaari

²³ O ka Piyeri ni Yuhana labla minke, o tagara karamogoden tow fe; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw ka min fo o ye, o ka o bee lase karamogoden tow ma. ²⁴ Lanabagaw ka o kuma men minke, o bee jenna ka o miiriya ke kelen ye, ka o kan korota k'a fo Ala ye ko: «Matigi, ele min ka sankolo ni dugukolo dan, ani kogoji ni a konofenw bee, ²⁵ ele le ka nin kuma don i ta baaraden, an bemace Dawuda da ra i ta Nin Saninman* baraka ra, ko:

«Mun koson siyaw be muruti de?

Mun koson miiriya gbansanw be jamana mogow konɔ de?

²⁶ Dugukolo masacew wurira ka lo;

kuntigiw ka jogon lajen

Matigi ni a ta mogo janawolomanin kama.»

²⁷ Sabu masace Herodi* ni Ponse Pilati ka jen siri ni siya were mogow* ye, ani Izirayelimogow, nin dugu konɔ yan; o wurira i ta baaraden saninman Yesu kama, i ka min janawoloma. ²⁸ O cogo ra i tun ka ko minw latige ka kana ni i ta sebagaya ni i ta hakiritigiya ye kakoro, o ka o le ke. ²⁹ Nka Matigi Ala, sisan, o ka kankarighelen min la an ye, i ka o men. O koson jagbeleya di i ta baaradenw ma, janko o ja signin ye i ta kuma fo. ³⁰ I ta sebagaya di o ma, janko o ye banabagatow keneya, ka tagamasiyenw ni kabakow ke i ta baaraden saninman Yesu togo ra.»

³¹ O ka Ala daari ka ban tuma min na, o tun lajennin be yoro min na, o yoro dugukolo yereyerera. O bee fara Nin Saninman na. K'a ta o wagati ra, o ja signin tun be Ala ta Kuma fo ni jagbeleya ye.

Lanabagaw ta jenɔɔɔnya

³² Lanabagaw ta jenkuru* bee tun bennin be kelen ma; o tun ka o jusukun ke kelen ye, ka o ta miiriya ke kelen ye fana. O ra mogo si tun te a borofen jate a kelen ta ye, nka o tun be o borofenw bee tarantaran

o ni ɲɔɔn ɕɛ. ³³ Sebagayaba tun bɛ ciradenw* fɛ. O tun bɛ Matigi Yesu kunuko fɔ mɔɔw ye. Ala ta nɛɛma fana tun cayara lanabagaw kan. ³⁴ O kosɔn janibagato tun tɛ o ɕɛ ra: sabu forow, ani bonw tun bɛ minw fɛ, olugu tun bɛ o dɔw fiyeere, ³⁵ ka na o wari di ciradenw ma. O tun bɛ wari tarantaran lanabagaw ra, ka kaja ni bɛɛ kelen kelen ta mako ye.

³⁶ Ayiwa, Yusufu, tun ye Levi* ta mɔɔ do ye, min bɛ bɔ Sipere; ciradenw tun ka ale tɔɔ le la ko Barinabasi, o kɔɔ ye ko mɔɔ jagbelɛyabaga.

³⁷ Foro do tun bɛ ale fɛ; ale ka o fiyeere ka na o wari di ciradenw ma.

5

Ananiyasi ni Safira ta ko

¹ Ayiwa, ɕɛ do tun bɛ yi, a tɔɔ ye ko Ananiyasi; ale ni a muso Safira benna kelen ma ka foro do fiyeere. ² Nka a ka wari taran kelen dogo, ka taga ni a taran kelen ye ka taga o di ciradenw ma; a ni a muso tun benna o ma.

³ Piyeri k'a ɲininka ko: «Ananiyasi, a kera cogo di ko Setana ka i jusukun fa ni miiriyajugu ye fɔ k'a to i ka foro wari do dogo ka na faninya fɔ Nin Saninman* ye? ⁴ Ni i tun ma i ta foro fiyeere o, a tun tɛna kɛ i ta bla le ra wa? A fiyeerera minke fana o, a wari bɛɛ tun tɛ i ta bla le ra wa? Mun na i sɔnna ka o kojugu ɲɔɔn latige i yɛɛ kɔnɔ? I ma faninya tige mɔɔ ye dɛ, i ka a tige Ala le ye.»

⁵ Kabini Ananiyasi ka o kuma mɛn, a benna dugu ma ka sa. Mɔɔ minw ka o ko kibaro mɛn, siranya ka olugu bɛɛ mina. ⁶ Kanbelen dɔw wurira ka Ananiyasi su ta k'a kasanke ka taga a su don.

⁷ Wagati dama temenin ko, a muso nana; min kera a ɕɛ ra, a tun ma o lɔn. ⁸ Piyeri k'a ɲininka ko: «Safira, can fɔ ne ye, yala aw ka aw ta foro fiyeere warida min na, o le ye nin ye wa?» Safira ko: «Ɔnhɔn, a fiyeerera o le ra.» ⁹ Piyeri ko a ma ko: «O tuma a kera cogo di, aw fla benna a ma ko aw bɛ Matigi Nin Saninman* kɔɔɔ? Ayiwa, mɔɔ minw ka i ɕɛ su don, olugu flɛ nin ye da ra, o bɛna taga ni ele fana ye.» ¹⁰ O yɔɔnɔn kelen bɛɛ, muso benna dugu ma Piyeri sen kɔɔ ka sa. Kanbelenw donna bon kɔnɔ k'a ye ko a sara; o k'a ta ka taga a su don a ɕɛ kɛɛ fɛ. ¹¹ O ko ka siranya bla lanabagaw ta jenkuru* mɔɔw bɛɛ ra, ani minw bɛɛ ka o ko mɛn.

Ciradenw ka kabako caman kɛ

¹² Ciradenw* tun bɛ tagamasiyɛn caman ni kabako caman kera mɔɔw ɕɛ ra. Lanabagaw tun bɛ to ka ɲɔɔn lajɛn Sulemani ta bolon kɔnɔ. ¹³ Mɔɔ si tun tɛ sɔn ka kori o ra; o bɛɛ n'a ta, mɔɔw tun bɛ o tando kɔɛbɛ. ¹⁴ Mɔɔ caman tun bɛ lara Matigi ra, ɕɛw, ani muso, ka fara lanabagaw kan. ¹⁵ A nana kɛ fɔ mɔɔw tun bɛ na ni banabagato ye ka na o lala sira kan, kalagaw ni debew kan, janko Piyeri temeto, hali ni a tɛ se ka maga o ra, a ja dama ye yeɛ o dɔw kan dɔɔn ka o keneya. ¹⁶ Jama caman tun bɛ bɔ Zeruzalemu kerɛfeduguw ra ka na ni banabagato ni jinato ye. O bɛɛ tun bɛ keneya.

Yahudiyaw ta ɲamɔɔw ka ciradenw tɔɔɔ

¹⁷ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ni a nɔfɛmɔɔw, minw ye Sadusiw* ta jenkuru mɔɔw ye, ciradenw nangboya ka olugu mina. ¹⁸ O ka ciradenw* mina ka o bla kasobonba kɔnɔ. ¹⁹ Nka su fɛ, Matigi ta meɛkɛ do nana kasobon dondaw dayɛɛ, ka ciradenw labɔ, k'a fɔ o ye ko: ²⁰ «Aw ye taga lo Alabatosoba kɔnɔ ka ɲanamanyakura ko kibaro fɔ mɔɔw ye.»

²¹ Meleke ka min fɔ, o ka o ke; o dugusagbe sɔgomada jooona fe, o tagara Alabatosoba kɔnɔ ka taga ke mɔgɔw karan ye.

Sarakalasebagaw kuntigiba ni a nɔfemɔgɔw nana; o ka kititigejama ni Izirayeli* cɛkorɔbaw bɛɛ lajɛn. O ka sorasi dɔw ci ko o ye taga ciradenw labɔ kasobon na ka na ni o ye. ²² Sorasiw tagara se yi minke, o ma ciradenw sɔɔ kasobon kɔnɔ. O sekɔra ka na o nafo kititigejama mɔgɔw ye. ²³ O ko: «An tagara a sɔɔ ko kasobon dasɔgonin lo ka ja; kasobon kɔɔsibagaw lɔlonin be kasobon dondaw ra, o be kasobon kɔɔsira. Nka an ka da yeɛ minke, an ma mɔgɔ si ye kasobon kɔnɔ.»

²⁴ Alabatosoba kɔɔsibagaw kuntigi ni sarakalasebagaw kuntigiw ka o kuma mɛn minke, ciradenw ta ko ka o hakiri jagami; o ka ke o yeɛ pininka ye ko: «An bɛna nin ko ke di le sa?» ²⁵ Ka o to o miiri ra, mɔgɔ dɔ nana a fɔ o ye ko: «Aw ka mɔgɔ minw bla kaso ra, o lonin ye Alabatosoba kɔnɔ, o be mɔgɔw karanna.» ²⁶ O tuma ra Alabatosoba kɔɔsibagaw kuntigi ni sorasi dɔw wurira ka taga ciradenw wele ka na jususuma ra; o m'a ke fangako ye, sabu o tun be siranna ko mɔgɔw kana na olugu bon ni kabakuruw ye.

²⁷ O nana ni o ye ka na o lo kititigejama ja fe; sarakalasebagaw kuntigiba ka o pininka ko: ²⁸ «An tun m'a fɔ aw ye k'a gbɛɛya ko aw kana mɔgɔ si karan Yesu tɔgɔ ra tuun wa? A fle, aw ka Zeruzalemu dugumɔgɔw bɛɛ hakiri yeɛma ni aw ta karan ye; aw fana b'a fe ka Yesu fagari kunko ben anw kan.» ²⁹ Piyeri ni ciraden tɔw ka o jaabi, ko: «An ka kan ka Ala kan le mina, sani an ye mɔgɔw kan mina! ³⁰ Aw ka Yesu min gbengben yiri ra k'a faga, an bɛmaw ta Ala ka o le lakunu ka bɔ saya ra. ³¹ Ala k'a kɔɔɔta a ta sebagaya ra ka a ke Kuntigi ye, ani Kisibaga*, janko Izirayelimɔgɔw ye nimisa ka o ta jurumunw yafa sɔɔ ale baraka ra. ³² Anw le kera nin kow seerew ye, ani Nin Saninman*, Ala be o Nin Saninman min di a kanminabagaw ma.»

³³ Kititigejama ka o kuma mɛn minke, o dimina, k'a ke i n'a fɔ o bɛna ciradenw faga. ³⁴ Nka Farisiw* ta sariya* karamɔgɔba dɔ tun be yi, o tɔgɔ ye ko Gamaliyeli; mɔgɔw bɛɛ tun be a bonya. Ale wurira ka lo kititigejama ce ma k'a fɔ ko o ye ciradenw labɔ kɛnɛ ma fɔlɔ. ³⁵ Ciradenw bɔnin kɔ a ko kititigejama mɔgɔw ma ko: «Ne balema Izirayelimɔgɔw, aw b'a fe ka ko min ke nin mɔgɔw ra, aw ye aw yeɛ kɔɔsi o ra de! ³⁶ Sabu a ma mɛn fɔlɔ, ce dɔ tun wurira yan, min tɔgɔ tun ye ko Tedasi. Ale tun k'a yeɛ ke kolonbagaba ye, fɔ mɔgɔ kɛmɛ naani jɔgon tugura a ko. Nka a laban o k'a faga, a ta mɔgɔw bɛɛ janjanna; o ko banna o yɔɔ ra yi. ³⁷ O ko fe, Galilekace dɔ fana wurira tuun, ko Zudasi. Ale ta ko kera jamana mɔgɔw jatewagati ra. Ale fana ka mɔgɔ caman nɛɛɛ ka o tugu a yeɛ ko. Nka o ka ale fana faga, a ta mɔgɔw bɛɛ janjanna. ³⁸ O le kosɔn, sisan, ne be nin le fɔ aw ye: aw kana nin mɔgɔw ta kɔja siri aw nin kan tuun; aw ye o to o ye taga. Ni a kera ko o miiriya ni o kow bɔra mɔgɔw le ra, a bɛna cɛn a yeɛ ma lon dɔ. ³⁹ Nka ni a kera ko a bɔra Ala yeɛ le ra, aw tena se k'a cɛn fiyewu. Aw ye aw yeɛ kɔɔsi, aw kana ban ka kere ke ni Ala yeɛ ye.»

⁴⁰ Ayiwa, kititigejama mɔgɔw sɔnna Gamaliyeli ta kuma ma. O ka ciradenw wele. O ka o bugɔ ni gbɛɛɛ ye, k'a fɔ o ye ko o kana Yesu tɔgɔ fɔ mɔgɔ si ye tuun; o ko, o ka o labla ko o ye taga. ⁴¹ Ciradenw tagara ka bɔ kititigejama kɔɔ, o be jagarira k'a ye ko Ala ka o bonya la olugu kan, k'a to o ye olugu dɔgɔya Yesu tɔgɔ kosɔn. ⁴² O bɛɛ n'a ta, o tun be mɔgɔw

karan lon bæe, Alabatosoba kono, ani sow kono, k'a fo o ye ko Yesu le ye Kisibaga ye.

6

Baarakɛbaga wolonfla farara ciradenw kan

¹ Ayiwa, o wagati ra lanabagaw tun be cayara. Yahudiya gerekikanfobagaw ka Yahudiya heburukanfobagaw korofɔ, ko o te olugu ta muso ce saninw jatera kosebɛ domuni ko ra. ² Karamogoden tan ni fla ka o men minke, o ka lanabagaw bæe lajennin wele k'a fo o ye ko: «Ni an ka Ala ta Kuma waajuri dablɛ, ka an ta baara ke domuni taran dorɔn ye, o te ben. ³ O le koson, an balemaw, aw ye mogɔ wolonfla panawoloma aw ce ra, o ye ke mogosobew ye, minw hakiri ka bon, ani minw fanin lo Nin Saninman* na; an bena olugu bla domuniko panabori ra. ⁴ An koni bena an ta baara ke Aladaari ni Ala ta Kuma waajuri ye.»

⁵ O kuma diyara jama bæe ye. O ka mogɔ minw panawoloma, olugu fle: Etiyeni, ale tun ye lanamogɔ ye, a fanin be Nin Saninman na, ani Filipe, ani Porokori, ani Nikanori, ani Timon, ani Parimenasi, ani Nikola min tun bora Antiyosi; ale tun be Yahudiyaw ta diina le ra folo. ⁶ O nana o mogɔ wolonfla yira ciradenw* na. Olugu ka Ala daari o ye, ka o boro la o kan ka dugawu ke o ye.

⁷ Ala ta Kuma tun be sera yoro caman na. Lanabagaw tun be cayara Zeruzalemu kosebɛ. Sarakalasebaga* caman fana tun be sonna Kibaro Diman* kuma ma.

Yahudiyaw ka Etiyeni mina

⁸ Etiyeni fanin tun be Ala ta neema ni a ta sebagaya ra. A tun be kabakobaw ni tagamasiyenw kera mogow ce ra. ⁹ Mogɔ dow bora karanso do ra min be wele ko jon kunnaboninw ta karanso. O mogow tun ye Sirenikaw, ani Alesandirikaw le ye; dow fana tun bora Silisi, ani Azi mara ra; o mogow nana ke Etiyeni soso ye. ¹⁰ Nka Etiyeni tun be kumana Nin Saninman* baraka ra ni hakiritigiya min ye, o tun temena olugu ta hakiri dan kan, fo o ma se ka kuma ke ni Etiyeni ye. ¹¹ O kera minke, o ka mogɔ dow kononosu ni wari ye Etiyeni kama. Olugu ko: «A ka kumajuguw fo cira Musa ma, ani Ala yere ma!»

¹² O cogo ra, o ka jama ni cekorobaw ni sariya karamogow* lawuri Etiyeni kama. O ka Etiyeni mina fanga ra ka taga ni a ye kititigejama na fe. ¹³ O nana ni mogɔ dow ye; olugu ka faninya la Etiyeni na k'a fo ko: «Tuma bæe ce nin le be kumajuguw fora Alabatosoba saninman ni cira Musa ta sariya* kama. ¹⁴ Sabu an k'a men a da ra ko Nazaretikace Yesu bena Alabatosoba ci, ani ko cira Musa ka landa minw di an ma, ko a bena o bæe yelema.»

¹⁵ Kititigejama mogow ka o na lo Etiyeni na, a pada kera o na na i ko meleke do ta.

7

Etiyeni ta waajuri

¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* ka Etiyeni pininka ko: «Mogow ka min fo, yala a kera ten?» ² Etiyeni k'a jaabi ko: «Ne faw, ani ne balemaw, aw ye lamenni ke! Noorotigi Ala ka a yere yira an bemace Iburahima ra, k'a to Mesopotami jamana ra, sani a ye taga sigi Karan mara ra. ³ A k'a fo

Ibrahimia ye ko: <Bo i ta jamana ra, ani i ta ghamogow ce ra. Ne bena jamana min yira i ra, i ye taga o yoro ra.> ⁴ Ayiwa, Ibrahimia wurira ka bo Kalidekaw ta mara ra, ka taga sigi Karan mara ra. A face sara tuma min na, Ala k'a labo Karan; an be jamana min na yan bi, a nana sigi o ra. ⁵ Nka Ala tun ma yoro si di a ma nin jamana konn k'a ke a ta ye, hali senlayoro. Nka Ala ka layiri ta a ye ko nin jamana bena ke a denw ta ye ale ko fe, k'a soro den tun te Ibrahimia yere fe o wagati ra. ⁶ Ala k'a fo a ye ko: <I ta duruja bena taga to lonanya ra jamana were ra. O jamana mogow bena o bla jonya ra ka o tooro fo san keme naani. ⁷ Nka o bena ke siya min ta jonw ye, ne yere le bena kiti ben o siya mogow kan. O ko fe, o bena bo ka na Ala bato nin yoro ra yan*.> ⁸ O ko, Ala ka kenesigiri yira Ibrahimia ra, ka o ke ale ni Ibrahimia ta jengonnya tagamasiyen ye. O koson Ibrahimia nana Isiyaka soro minke, a ka a kenesigi a worolon tere seeginan. Isiyaka nana Yakuba soro, ale fana ka o kenesigi. Yakuba ka an bemace tan ni fla soro, ale fana ka olugu kenesigi.

⁹ «An bemace Yusufu jangboya ka an bema tow soro; o k'a fiyeere mogow dow ma, olugu tagara ni a ye Misiran. ¹⁰ Nka Ala tora Yusufu fe ka a bosi o toorow bee ma. Ala ka hakiritigiya di a ma k'a ko diya Farawona ye, Misiran masace. Farawona k'a sigi Misiran jamana kuntigiya ra, k'a ke masaso jamogo ye. ¹¹ O wagatiw ra kongoba benna Misiran jamana bee kan, ani Kanaana* jamana bee. Sege tun bonyara kosebe. An bemaw tun te foyi sorora k'a domu.

¹² «Ayiwa, Yakuba nana a men ko domuni be sorora Misiran. A ka an bemaw ci ko o ye taga siman do san; o kera a sijaga folo ye. ¹³ A sijaga flanan na, Yusufu k'a yere yira a balemaw ra. O wagati le ra masace Farawona sorora ka Yusufu boyoro lon. ¹⁴ O ko, Yusufu ka mogow dow ci ka taga a face ni a somogow bee ta ka na ni o ye. O tun be mogow biwolonfla ni looru. ¹⁵ Yakuba tagara o cogo le ra Misiran. A tora Misiran fo ka na sa; an bemaw bee nana sa fana. ¹⁶ O sara minke, Ibrahimia tun ka kaburu min san Hamori dencew fe Sikemu, o nana ni o ye ka na o suw don o yoro ra.

¹⁷ «Ayiwa, i n'a fo Ala tun ka layiri min ta Ibrahimia ye, o kewagati tun be surunyara; an ta siya bonyara, o cayara Misiran jamana ra. ¹⁸ O wagati le ra masace do were nana sigi Misiran jamana konna; ale tun ma do lon Yusufu ta ko ra. ¹⁹ O masace ka an ta siyamogow janfa ni ceguya ye, ka an bemaw tooro; a tun be o jagboya k'a to o ye o ta denw to kene ma, janko denw ye faga. ²⁰ O wagati le ra cira Musa worora. A tun ce ka ni kosebe, k'a ko diya Ala yere ye. A face ni a bamuso k'a dogo k'a lamu bon konn fo karo saba. ²¹ O ko, o k'a bla kene ma fana; nka Farawona denmuso nana a ye, a ka a ta ka taga a lamu, k'a ke i ko a yere dence. ²² O cogo ra, Musa karanna Misirankaw ta lonniya bee ra. Baraka tun be a ta kumaw, ani a ta kewalew bee ra.

²³ «Musa si nana san binaani soro wagati min na, a k'a latige ko a be taga a balema Izirayelimogow fe. ²⁴ A tagara a ye ko Misirankace do be a balema do bugora. Musa ka a balemace deme ka Misirankace bugo k'a faga ka a balemace dimibo. ²⁵ A tun be Musa hakiri ra ko o cogo ra a balemaw bena a faamu ko Ala bena o kisi ale sababu le ra; nka a balemaw ma o faamu. ²⁶ O dugusagbe Musa tagara a balema dow soro kerera. A ko a be olugu sorona o ye ben kelen ma; a ko: <Aw ye jagon balemaw le ye;

mun koson aw be jɔgɔn kere? 27 Nka min tun be a tɔɔgɔn bugora, ale ka Musa mafiyenya, k'a fo ko: <ɔn le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye? 28 Kɔni i t'a fe ka ne faga le fana i n'a fo i ka Misirankace faga cogo min na kunu?> 29 Ce ka o kuma fo minke, Musa borira ka taga to fo Madiyan jamana ra. A ka dence fla sɔɔo o yɔɔo ra.

30 «San binaani temenin ko, ka Musa to kongokolon kɔno Sinayi kuru kere fe, meleke do ka a yere yira a ra yiritunin tasumaman do ra. 31 Musa ka o ye minke, o ko ka a kɔnɔɔban. A gbarara ko a b'a fle ka ja minke, Matigi Ala kumana a fe k'a fo a ye ko: 32 <Ne le ye i bemaw ta Ala ye, Ibrahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ta Ala.> Musa siranna fo a be yereyere, a ma son ka a ja korɔta k'a fle tuun. 33 O ko, Matigi Ala ko Musa ma ko: <I ta sanbara bo i sen na, sabu i lonin be yɔɔo min na nin ye, o ye yɔɔo saninman le ye.> 34 Ala k'a fo a ye tuun ko: <Ne ta mɔgɔw tɔɔɔɔnin be cogo min na Misiran, ne ka o ye, ne ka o nɔnakan men fana. Ne jigira ka na o kisi ka bo jɔnya ra. Na, sisan ne be i ci ka taga Misiran.>

35 «Ayiwa, Izirayelimɔgɔw tun banna o Musa min na k'a fiyenya ko: <ɔn le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye,> Ala nana o Musa le ci k'a ke o kuntigi ye, ani ka o kisi ka bo Misiran jɔnya ra meleke sababu ra, meleke min tun ka a yere yira a ra yiritunin tasumaman ra. 36 Ale Musa kelen le ka o labo Misiran jɔnya ra, ka tagamasiyenw ni kabakow ke Misiran jamana kɔno, ani o temeto Kɔgɔjiwulen ce ma, ani kongo kɔno ka se fo san binaani. 37 O Musa kelen le k'a fo fana Izirayelimɔgɔw ye ko: <Ala bena cira do lana aw fe ka bo aw yere balemaw ce ra, i n'a fo ne.> 38 Ala ka kuma barakamanw fo ale Musa le ye k'a lase an bemaw ma; o wagati ra mɔgɔw lajennin tun be kongo kɔno, meleke tun be kumana ale ni an bemaw fe Sinayi kuru kan.

39 «Nka an bemaw ma son a ta kuma ra, o banna a ra, ka o hakiri yelema Misiran ta fenw fe; 40 o k'a fo Haruna ye ko: <Batofen doɔw lalaga an ye, minw bena bla an ja ka taga; sabu nin Musa min ka an labo Misiran jamana ra, an te a yera, an ma o lon fen min k'a sɔɔo.> 41 O cogo ra o ka misiden do bisigiya lalaga, ka saraka bo o batofen ye, ka pagari o yere boro ta fen lalaganin koson. 42 Nka Ala dimina o kɔɔo ka a ko di o ma, k'a to o ye tere ni karo ni lolow bato, i n'a fo a sebera ciraw ta kitabuw ra cogo min na ko:

<Aw Izirayelimɔgɔw, aw be miiri ko aw ka began sarakaw ni saraka to minw bee bo kongokolon kɔno san binaani kɔno, ko aw ka o bo ne le ye wa?>

43 Aw ma o sarakaw bo ne ye de,

nka aw ta jo min tɔgo ye ko Moloki, aw ka o ta fanibon le ta, ani lolo min tɔgo ye ko Refan, aw ka olugu bisigiya le lalaga ka o bato. O le koson ne bena aw bla ka taga fo Babiloni ko fe†.>

44 «Ayiwa, ka an bemaw to kongokolon kɔno, jɛnɔgɔnya kesu ta fanibon tun be o boro; Musa tun ka o lalaga i n'a fo a tun fora a ye cogo min na, ko Ala ka min yira a ra, a ye a lalaga ka kapa ni o ye. 45 O ko fe an bemaw nana o fanibon di o ta denw ma. Yosuwe le kera olugu pamɔgo ye ka taga ni o fanibon ye siya werew ta jamana ra; Ala tun ka o siyaw gben ka bo

7:33 7.27-33 Nin kuma fora Bori 2.14-3.10. 7:37 7.37 Nin kuma fora Sariya 18.15,18. 7:40 7.40 Nin kuma fora Bori 32.1,23. † 7:43 7.43 Nin kuma fora Amosi 5.25-27. Moloki tun ye Kanaanakaw ta batofen do tɔgo ye. Refan tun ye Babilonikaw ta batofen do ye.

o ta jamana ra, k'a di Izirayelimogow ma. Fanibon tora o fe fo ka na se Dawuda ta wagati ma. ⁴⁶ Dawuda ka neema soro Ala fe fo a ka Ala daari ko a y'a to ale ye bon do lo Yakuba ta Ala ye. ⁴⁷ Nka Dawuda dence Sulemani le nana ke o bon lobaga ye.

⁴⁸ «O bee n'a ta, mogow boro ka bon min lo, Ala Korotaninba te sigi o kono; i n'a fo cira k'a fo cogo min na ko:

⁴⁹ «Sankolo ye ne ta masasiganan ye, dugukolo ye ne senblayoro ye; aw be se ka bon juman le lo ne ye, walama yoro juman le be yi tuun, min be se ka ke ne laganfiyayoro ye?

⁵⁰ Ne le ma o fenw bee dan ni ne ta sebgaya ye wa?»

⁵¹ «Ayiwa, aw mogow murutininw, mogow jusukungbelenw, ani mogow torokungbelenw, aw be Nin Saninman* soso tuma bee, aw ni aw bemaw bee ka kan. ⁵² Cira juman le be yi, aw bemaw ma min tooro? Minw ka Ala ta mogow terennin nako kibaro fo, aw ka olugu faga. Sisan aw nana o mogow terennin fana janfa k'a faga. ⁵³ Aw le tun ka Ala ta sariyaw* soro melekew sababu ra, o bee n'a ta, aw ma son ka tagama o sariyaw kan.»

Etiyeni fagacogo

⁵⁴ Yahudiyaw ka o kumaw men minke, o dimina fo o be o jin jimi Etiyeni kama. ⁵⁵ Nka Etiyeni fanin Nin Saninman* na, a k'a ja lo sankolo ra ka Ala nooro ye, ka Yesu lonin ye Ala kininboroyanfan fe. ⁵⁶ A ko: «Ne ja be sankolo dayelenin na, Min kera Adamaden ye*, ne ja be o lonin na Ala kininboroyanfan fe.»

⁵⁷ Kabini Etiyeni ka o fo, mogow ka kulekanba ci, ka o torow datugu; o ko, o bee girinna ka na ton Etiyeni kan, ⁵⁸ k'a mina k'a sama ka taga ni a ye dugu ko fe, ka taga a bon ni kabakuru ye k'a faga. A fagabagaw tun ka o ta deregew bo ka o bla kanbelen do koro, min togo tun ye ko Soli. ⁵⁹ Wagati min na o tun be Etiyeni bonna ni kabakuru ye, a ka Ala daari, ko: «Matigi Yesu, ne nin mina.» ⁶⁰ O ko, a ka a kinbiri gban ka peren k'a fo ko: «Matigi, i kana nin jurumun jate o kun.» Etiyeni ka o fo minke, a sara.

8

Soli ka lanabagaw tooro

¹ Soli fana tun sonna Etiyeni fagako ma.

O lon na, koni toorooba sera lanabagaw bee ma Zeruzalemu; o tooro bonyakojugu fe, lanabagaw bee janjanna ka taga Zude mara ni Samari mara ra. Ciradenw* doron le tora Zeruzalemu. ² Alapasiranbaga dow ka Etiyeni ta ka taga a su don; o kasira kosebe Etiyeni ta saya koson.

³ Nka Soli koni tun b'a fe ka lanabagaw ban le pewu. A tun be taga don bonw kono, ni a ka lanabaga fen o fen ye, ce o muso o, a be o bee mina fanga ra ka taga o bla kaso ra.

Filipe ka Kibaro Diman fo Samari

⁴ Lanabaga minw tun borira ka bo Zeruzalemu, olugu tun be yaalayaala yorow ra, ka Ala ta Kibaro Diman* waajuri ke. ⁵ O ra, Filipe tagara Samari dugu do ra, ka taga Kisibaga* Yesu Kirisita ta ko waajuri ke o mogow ye.

6 Filipe tun be kabako minw kera, o dugumogow ka o kow men minke, ani dow nana a ye fana minke, jama caman nana o toro malo ka Filipe ta kumaw lamén kosebe. 7 Sabu Filipe tun be jinatow ta jinaw gben ka bo o ra; jinaw tun be kulekanba ci ka bo jinatow ra. A ka muruguw ni nabara caman keneya. 8 O kera pagariba ye o dugu konó.

9 Ce do tun be o dugu konó kakoro, o togo tun ye ko Simón. A tun be jinamoriya ke fo ka Samarikaw bee kononoban. A tun be a yere kera kolonbagaba ye. 10 Mogo fitini fara mogoba kan, bee tun b'a flera, k'a lamén; o tun b'a fora ko: «Nin koni ye Ala ta sebagaya yere le ye, sebagayaba.» 11 O bee tun b'a fle, k'a lamén, sabu kabini wagatijan a tun be jinamoriyako minw kera, o tun ka o kononoban. 12 Nka Filipe ka Ala ta Masaya* ko ni Yesu Kirisita togo kibaro Diman fo o ye minke, o mogow sonna Filipe ta kuma ma; ce fara muso kan, o bee batizera. 13 Hali Simón yere sonna Ala ta Kuma ma. A batizera minke, a tora ni Filipe ye. Filipe tun be tagamasiyenw ni kabako minw kera, o tun k'a kononoban kosebe.

Ciradenw ka Ala daari Samari lanabagaw ye

14 Ciradenw* tora Zeruzalemu k'a men ko Samarika dow sonna ka la Ala ta Kuma ra; o ka Piyeri ni Yuhana ci o fe. 15 Piyeri ni Yuhana sera Samari tuma min na, o ka Ala daari Samari lanabagaw ye, janko o ye Nin Saninman* soro. 16 Sabu Nin Saninman* tun ma jigi o mogow si kan folo; o tun batizera Matigi Yesu togo le ra doron. 17 O ra, Piyeri ni Yuhana ka o boro la o kan minke, o ka Nin Saninman soro.

18 Ayiwa, Simón k'a ye ko lanabagaw ka Nin Saninman soro ciradenw ta borolari fe minke, a ka wari di o ma, 19 k'a fo o ye ko: «Aw ye nin sebagaya di ne fana ma, janko ni ne ka ne boro la mogow o mogow kan, o tigi ye Nin Saninman soro.» 20 Piyeri ko a ma ko: «Ele ni i ta wari bee ye halaki pogon fe, sabu i b'a miiri ko Ala be fen min di gbansan, i be se ka o soro ni wari ye.» 21 O ko, Piyeri k'a fo a ye ko: «Ele koni nin te nin ko ra, i ta soro ta fana t'a ra, sabu i jusukun ma teren Ala ja koro. 22 Nimisa i ta miirijuguw ra, ka Matigi daari, janko naninyajugu minw be i jusukun na, a ye o yafa i ma, ni a be se ka ke; 23 sabu ne k'a ye ko ele konó fanin lo pangboya ni kojugu ra, fo ka i siri ka i bla jurumun ta jonya ra.» 24 Simón ko Piyeri ni Yuhana ma ko: «Aw yere ye Matigi daari ne ye, janko aw ka min fo, o si kana ne soro.»

25 Piyeri ni Yuhana ka seereya ke, ka Matigi ta Kibaro Diman fo mogow ye minke, o sekora ka taga Zeruzalemu; o tagato ka Kibaro Diman fo Samari dugumisenw caman na ka taga.

Filipe ni Etiyopikace fagama

26 Matigi ta meleke do kumana Filipe fe, ko: «Wuri ka taga woroduguyanfan fe. Sira min be bo Zeruzalemu ka taga Gaza, i ye o sira ta; mogow te temena o sira kan tuun.» Filipe wurira o yoronin bee ra ka sira ta. 27 K'a tagato to, a ka Etiyopikace do ye; o ce tun ye Etiyopi jamana masamuso Kandasi ta fagamaba do le ye. Ale le tun siginin be masamuso ta naforo bee kunna. O ce tun tagara Zeruzalemu ka taga Ala bato. 28 A sekoto tun siginin be a ta sowototo konó, a be cira Ezayi ta kitabu karanna. 29 Nin Saninman* k'a fo Filipe ye ko: «Gbara sowototo nin na.» 30 Filipe borira ka gbara wototo ra minke, a k'a ye ko o Etiyopikace be cira Ezayi ta kitabu karanna. Filipe k'a pininka ko: «I be min karanna, i ka o koro lon wa?» 31 O ce ka Filipe jaabi ko: «Ne be se k'a koro lon cogo di, ni mogow m'a yira

ne ra?» A k'a fɔ Filipe ye ko a ye yelen ka sigi ale kɔrɔ sowotoro kɔnɔ. ³² A tun be yɔrɔ min karanna, o flɛ nin ye, ko:

«A tun kɛra i ko saga min minana ka taga a fagayɔrɔ ra, i n'a fɔ sagaden min tɛ kasi a si kanbagaw boro, a ma foyi fɔ.

³³ O k'a mafiyɛnya, o ma sɔn ka lɔ a ra ko jo b'a fɛ. Jɔn be kuma a ta duruja ko ra?

Sabu o k'a faga k'a ta siya tunu dunupa ra.»

³⁴ Ayiwa, cɛ ka kuma ta, k'a fɔ Filipe ye ko: «Ne be i daari, a fɔ ne ye, cira be kumana jɔntigi ta ko le ra? A yɛrɛ ko lo wa, walama mɔgɔ wɛrɛ ko lo?» ³⁵ O tuma Filipe ka kuma ta; a k'a damina o kuma yɛrɛ ra ka Yesu Kirisita ko Kibaro Diman* fɔ a ye.

³⁶ Ka o tagatɔ to, o tagara se kɔ dɔ ma. Cɛ k'a fɔ Filipe ye ko: «Ji ye nin ye! Mun le be ne bari ka batize?» ³⁷ [Filipe k'a fɔ a ye ko: «Ni i be la Yesu ra ni i jusukun bɛɛ ye, i be se ka batize.» Cɛ ka Filipe jaabi ko: «Ne lara a ra ko Den min bɔra Ala ra* ko Yesu Kirisita lo.»] ³⁸ A ka sowotoro lalɔ; o fla bɛɛ jigira ji ra. Filipe k'a batize. ³⁹ O bɔra ji ra wagati min na, Matigi Nin ka Filipe ta ka taga ni a ye. Cɛ ma Filipe ye tuun, nka a ka sira ta ka taga, a ninsondiyanin.

⁴⁰ Filipe kɔni nana a yɛrɛ sɔrɔ Azɔti dugu le kɔnɔ. A bɔra yi ka taga Sezare. A tagatɔ, a tɛmena dugu o dugu ra, a ka Kibaro Diman fɔ o bɛɛ ra ka taga.

9

Yesu k'a yɛrɛ yira Soli ra

(Kewalew 22.3-16; 26.9-20; Galasikaw 1.1-16)

¹ Ayiwa, o wagati ra Soli belɛn tun be kankari lara Matigi Yesu ta karamɔgɔdenw ye, ko ni a ka min o min mina, a be o faga. A tagara sarakalasebagaw kuntigiba* fɛ, ² ko a ye seɓɛ dɔ di ale ma; a tun b'a fɛ ka taga o seɓɛ di Yahudiyaw ta karanso kuntigiw ma Damasi dugu kɔnɔ, janko ni a ka mɔgɔ o mɔgɔ sɔrɔ yi min be o sirakura kan, cɛ fara muso kan, a ye o bɛɛ mina ka o siri ka na ni o ye Zeruzalɛmu.

³ Ka Soli tagatɔ, a surunyanin Damasi ra, yeelenba dɔ barara ka bɔ sankolo ra ka manamana ka Soli lamini. ⁴ Soli bɔra ka ben dugu ma. A ka kumakan dɔ mɛn, ko: «Soli, Soli, mun kosɔn i be ne tɔɔrɔra?» ⁵ Soli ko: «Ele ye jɔn ye, Matigi?» Kumakan ko: «I be min tɔɔrɔra, o ye ne Yesu le ye. ⁶ Ayiwa, wuri ka taga dugu kɔnɔ; i ka kan ka min kɛ, o bɛna o fɔ i ye yi.»

⁷ Soli tagamaɔgɔnɔw ja tigeninba lɔnin tora, o ma se ka kuma; olugu tun be kumakan menna, nka o tun ma mɔgɔ si ye. ⁸ Soli wurira ka lɔ; a ja tun yelenin lɔ, nka a tun tɛ foyi yera. O k'a boro mina ka taga ni a ye Damasi dugu kɔnɔ. ⁹ Soli ka tere saba kɛ, a tun tɛ yeri kɛ, a ma domuni kɛ, a ma ji min.

Ala ka Ananiyasi ci Soli fɛ

¹⁰ O wagati ra Yesu ta karamɔgɔden dɔ tun be Damasi, o tɔgɔ tun ye ko Ananiyasi. Matigi k'a yɛrɛ yira a ra, k'a wele ko: «Ananiyasi.» A ko: «Naamu, Matigi.» ¹¹ Matigi ko a ma ko: «Wuri sisan ka sira ta, o be sira min wele ko Sira Terennin. I be taga Zuda ta so kɔnɔ. Ni i sera yi, i be cɛ

do kopininka, a tɔgo ye ko Soli, a bɔra Tarisi. A be Ala daarira sisan yere. ¹² K'a to Aladaari ra, Ala ka ce do yira a ra min tɔgo ye ko Ananiyasi. A k'a ye ko o ce donna a fe bon kɔno k'a boro la a kan, janko a ye yeri ke tuun.» ¹³ Ananiyasi ko: «E, Matigi, ce nin ka i ta mɔgo saninmanw tɔoro cogo min na Zeruzalemu, mɔgo caman ka o lakari ne ye. ¹⁴ A nana ni sebe do ye yan ka bo sarakalasebagaw* kuntigiw fe, ko mɔgo o mɔgo be i tɔgo fora yan, a ye o bee mina ka o siri ka taga ni o ye.»

¹⁵ Nka Matigi k'a fo Ananiyasi ye ko: «Taga, sabu ne ka nin ce nanawoloma k'a ke ne ta baarakeminan le ye, janko a ye ne tɔgo waajuri ke siya were mɔgow* ni o ta masacew ye, ani Izirayelimɔgow ye. ¹⁶ Tɔoro minw bena se a ma fana ne koson, ne bena o bee yira a ra.»

¹⁷ Ayiwa, Ananiyasi tagara; a tagara don bon kɔno minke, a k'a boro la Soli kan, k'a fo a ye ko: «Ne balemace Soli, Matigi Yesu min k'a yere yira i ra sira kan, ka i nato to yan, ale ka ne ci i fe, janko i ye yeri ke tuun, ani ka fa Nin Saninman* na.» ¹⁸ O yorɔnin kelen bee fen dow bɔra Soli padenw na ka benben, i n'a fo jegefara; a na yelera. A wurira, ka batize. ¹⁹ O ko, a ka domuni ke, ka baraka soro.

Soli tora Damasi ka tere dama ke ni Yesu ta karamɔgodenw ye.

Soli ka waajuri ke Damasi

²⁰ O wagati yere ra Soli ka ke waajuri ke ye karansow kɔno, k'a fo o ye ko Den min bɔra Ala ra*, ko o ye Yesu le ye. ²¹ Mɔgo minw tun be a lamenna, olugu bee kɔnɔnobanna; o tun b'a fora ko: «Nin ce yere le tun te Yesu tɔgo fɔbagaw tɔorɔra Zeruzalemu wa? A nakun yere tun te yan, janko ka o mɔgow mina ka o siri ka taga ni o ye sarakalasebagaw* kuntigiw fe Zeruzalemu wa?»

²² O bee n'a ta, do le tun be farara Soli ta lanaya baraka kan ka taga na; a ta waajuri cogo tun ka Yahudiyaw kɔnɔɔfiri Damasi, sabu a tun b'a fora k'a gbeya ko Yesu ye Kisibaga* ye; o tun te se ka foyi soro k'a jaabi tuun.

²³ Ayiwa, tere dama temenin ko, Damasi Yahudiyaw ka janfa siri ko o be Soli faga; ²⁴ nka Soli bɔra o ta janfa koro ma. O tun be dugu dondaw bee korosi su ni tere, janko k'a soro k'a faga. ²⁵ Nka lon do su fe, Yesu ta karamɔgodenw ka Soli don segi do kɔno k'a lajigi dugu kogo ko fe ni juru ye.

Soli tagara Zeruzalemu

²⁶ Ayiwa, Soli sera Zeruzalemu minke, a tun b'a fe ka kori karamɔgoden tow ra, nka olugu bee tun be siranna a na, sabu o tun ma la a ra ko a kera Yesu ta karamɔgoden do ye can ra. ²⁷ O ra, Barinabasi tagara ni Soli ye ciradenw* fe; Soli ka Matigi ye Damasi sira kan cogo min na, ani Matigi kumana a fe cogo min na, ani Soli ka Yesu tɔgo fo k'a gbeya mɔgow bee na na ni jagbeleya ye cogo min na Damasi, Barinabasi ka o bee lakari ciradenw ye.

²⁸ K'a ta o wagati ra, Soli kera ciradenw tagamaɔgon ye Zeruzalemu; a tun be kuma kene kan, ka mɔgow waaju Matigi tɔgo ra. ²⁹ Soli tun be to ka kuma, ani ka sosori ke ni Yahudiya gerekikanfɔbagaw fana ye; nka olugu fana tun b'a fagayoro jinina. ³⁰ Lanabaga tow nana bo o ko kala ma minke, olugu ka Soli lataga Sezare; o ko, o k'a lataga Tarisi.

³¹ Ayiwa, o wagati ra lanabagaw ta jenkuru* mɔgow tun be hera ra Zude ni Galile ni Samari. O baraka tun be bonyara, o tun be tagama Matigi

pasiran na; dɔw fana tun be farara o kan lon o lon Nin Saninman* baraka ra.

Piyeri ka Ene keneya

³² Ayiwa, Piyeri tun be yorow bee yaalara ka lanabagaw fe; lanabaga minw be Lida, a tagara olugu fana fe. ³³ A tagara a sorɔ ce do lanin be bana ra kabini san seegi, a togo ye ko Ene; a tun murugunin lo. ³⁴ Piyeri ko a ma ko: «Ene, Yesu Kirisita be i keneya! I wuri ka i ta lanan lalaga i yere ye.» Ene wurira o yoronin kelen bee ra. ³⁵ Lida dugumogow bee, ani Saron kenegbe mogow bee ka o ye minke, o sonna Matigi ma.

Piyeri ka Tabita su lakunu

³⁶ Ayiwa, lanabagamuso do tun be Zafa dugu konɔ, a togo tun ye ko Tabita, walama Dorikasi, gerekikan na; o korɔ ye ko dagbe. O muso tun be kopuman caman ke, ka fagantanw deme. ³⁷ Tabita nana bana, fo ka na sa. O k'a su ko, k'a ta ka taga a la bon do konɔ sankaso san fe. ³⁸ I n'a fo Zafa ni Lida ce man jan, Zafa karamogodenw k'a men ko Piyeri be sorɔ Lida. O ka mogɔ fla ci ka taga Piyeri daari, k'a fo a ye ko: «Sabari ka na an fe sisan.» ³⁹ Piyeri wurira ka taga ni o ye. A sera yi minke, o tagara ni a ye bon konɔ sankaso san fe. Muso ce saninw bee nana Piyeri lamini, ka to ka kasi. Ka Tabita panaman to ni o ye, a tun be derege fitiniw ni deregeba minw lalaga, o ka o bee yira Piyeri ra. ⁴⁰ O tuma Piyeri ka mogow bee labo kene ma, k'a kinbiri gban dugu ma ka Ala daari. O ko, a k'a ja yelenna su fan fe k'a fo ko: «Tabita, i wuri!» Tabita k'a ja yele; a ka Piyeri ye minke, a wurira ka sigi. ⁴¹ Piyeri k'a mina a boro ma k'a deme k'a lawuri. O ko, Piyeri ka lanabagaw ni muso ce saninw wele, ka Tabita panaman yira o ra. ⁴² Zafa dugumogow bee bora o ko kala ma. Mogɔ caman lara Matigi ra. ⁴³ Piyeri tora Zafa ka wagatijan ke; a tun be ce do ta so konɔ, min togo ye ko Simon, o tun ye gbolologibaga le ye.

10

Meleke kumana Korineli fe

¹ Ce do tun be Sezare, min togo tun ye ko Korineli; sorasikuru min be wele ko Itali sorasikuru, ale tun ye o sorasikuru kuntigiba do ye. ² O ce tun ye Alapasiranbaga ye, ani Ala batobaga, a ni a ta somogow bee. A tun be saraka caman bo ka Yahudiya fagantanw son, ka Ala daari tuma bee.

³ Ayiwa, lon do wulada fe, Korineli k'a ye ko Ala ta meleke do nana don ale fe bon konɔ, ka a wele ko: «Korineli!» ⁴ Korineli k'a ja lo meleke ra; a siranna. A ko: «Mun lo, Matigi?» Meleke k'a fo a ye ko: «I ta Aladaariw ni i ta sarakaw diyara Ala ye; Ala ka a hakiri to i ra. ⁵ Ayiwa, mogɔ dɔw ci sisan ka taga Zafa, ka taga ce do wele ka na, min togo ye ko Simon, ani a be wele fana ko Piyeri. ⁶ A be gbolologibaga do ta so, o fana togo ye ko Simon; o ta bon be kogojida ra.»

⁷ Meleke min kumana Korineli fe, o tagara minke doron, Korineli ka a ta baarden fla wele, ani sorasice kelen, min tun ye a jɛnɔgɔn ye; o fana tun ye Alapasiranbaga ye. ⁸ Ayiwa, meleke ka kuma min fo, a ka o bee lakari olugu ye, ka o ci ka taga Zafa.

Ala ka ko minw yira Piyeri ra

⁹ O lon dugusagbe, o mogɔ saba tagato, o surunyara Zafa ra minke, o wagati ra Piyeri tun yelenna biribon kunna ka Ala daari; o y'a sorɔ tere

tun be kuncɛ. ¹⁰ Kɔngɔ nana Piyeri sɔrɔ, a ko a be domuni kɛ. Ka o to domuni labɛn na, Ala ka fɛn dɔ yira Piyeri ra. ¹¹ A ka sankolo dayɛlɛnin ye, ka fɛn dɔ ye i ko faniba dɔ, a sirinin be a kun naani na, a be jigira ka na dugu ma. ¹² Bɛgan suguya bɛɛ, ani dugukolo fɛn fofotaw, ani kɔnɔ suguya bɛɛ tun be o fani kɔnɔ. ¹³ Kumakan dɔ ko Piyeri ma ko: «Piyeri, wuri ka dɔ faga k'a domu.» ¹⁴ Piyeri ko: «On-on, Matigi, sabu ne ma fɛn nɔɔnin, walama fɛn saninyabari si domu ka ye*.» ¹⁵ Piyeri ka o kumakan mɛn tuun a sipaga flanan na, ko: «Ala k'a latige ko fɛn min saninyara, ele man kan ka o jate fɛn nɔɔninw ye.» ¹⁶ O kuma fɔra ka se fɔ sipaga saba; o kɔ, o yɔɔnin bɛɛ o faniba kɔrɔtara ka taga sankolo kɔnɔ.

¹⁷ Piyeri hakiri tun jagamina; a ka fɛn minw ye, a tun be miirira o kɔrɔ ra. O wagati ra, Kɔrinɛli tun ka mɔɔɔ minw ci, olugu nana se Zafa, ka Simɔn ta yɔrɔ kopininka; o ka yɔrɔ yira o ra minke, o tagara lo luda ra. ¹⁸ O ka wɛleri kɛ, ka pininkari kɛ ko: «Simɔn min be wele ko Piyeri, ale be yan le wa?» ¹⁹ Piyeri ka fɛn minw ye, a belɛn tun be miirira o kɔrɔ ra minke, Nin Saninman* k'a fɔ a ye ko: «A flɛ, mɔɔɔ saba be i kopininkara kɛnɛ ma. ²⁰ Wuri ka jigi, ka taga ni o ye, i kana sigiya; sabu ne le ka o ci i fɛ.» ²¹ Piyeri jigira ka na o nɔ fɛ; a ko: «Aw be mɔɔɔ min yɔrɔɔninina, ne lo. Aw nakun ye juman le ye ne fɛ?» ²² O mɔɔɔw ka Piyeri jaabi ko: «Sorasikuntigi Kɔrinɛli le ka an ci; mɔɔɔ terennin lo, a be siran Ala na fana. Yahudiyaw bɛɛ be a tɔɔɔnuman fɔra. Ala ta melekɛ saninman dɔ ka a yɛrɛ yira a ra k'a fɔ a ye ko a ye i wele ka na a ta so, janko ka i ta kumaw lamɛn.» ²³ Piyeri ka o ladon so kɔnɔ, ka siyɔrɔ di o ma. O dugusagbɛ a tagara ni o ye. Zafa lanabaga dɔw tagara ni o ye fana.

²⁴ O lon dugusagbɛ, o sera Sezare. O y'a sɔrɔ Kɔrinɛli tun k'a ta somɔɔw ni a teri panamanw lajɛn a ta so kɔnɔ, ka Piyeri makɔnɔ. ²⁵ Piyeri donto so kɔnɔ, Kɔrinɛli nana a kumbɛn, ka a kinbiri gban Piyeri kɔrɔ. ²⁶ Nka Piyeri ka a lawuri k'a fɔ a ye ko: «I wuri, ne fana ye adamaden le ye.» ²⁷ Ka Piyeri to kuma ra ni Kɔrinɛli ye, a donna bon kɔnɔ ka mɔɔɔ caman lajɛnnin yi. ²⁸ Piyeri k'a fɔ o ye ko: «Aw k'a lon ko ka kaɓa ni an ta sariya* ye, Yahudiya si man kan ka jɛnɔɔɔnya kɛ ni siya wɛrɛ mɔɔɔ* ye, walama ka don a ta so kɔnɔ. Nka Ala k'a yira ne ra ko ne man kan ka mɔɔɔ si jate mɔɔɔ nɔɔnin ye, walama mɔɔɔ saninyabari. ²⁹ O le koson aw ka mɔɔɔw ci ka taga ne wele minke, ne nana, hali ne ma sɔsɔri kɛ. Ayiwa, sisan ne be aw pininka: «Aw ka ne wele ka na kun juman le ra?» »

³⁰ Kɔrinɛli ka Piyeri jaabi ko: «Bi ye a tere naani ye, ka ne to Aladaari ra ne ta bon kɔnɔ wulada fɛ nin wagati nɔɔn na, ne barara ka cɛ dɔ lonin ye ne na kɔrɔ, deregegbe be a kan na, a be manamanana. A ko ne ma ko: ³¹ «Kɔrinɛli, i ta Aladaari minana; i ka kɔɔnuman o kɔɔnuman kɛ, Ala hakiri tora o bɛɛ ra fana. ³² Mɔɔɔ dɔw ci ka taga Zafa, ka taga Simɔn wele, min tɔɔɔ lara fana ko Piyeri. A be cɛ dɔ ta lu kɔnɔ, o fana tɔɔɔ ye ko Simɔn, a be gbolobaara kɛ, a ta lu be kɔɔjida ra.» ³³ O yɔɔnin kɛlɛn bɛɛ ne ka mɔɔɔ dɔw ci ka taga i wele; i nako pana. Ayiwa, sisan an bɛɛ lajɛnnin flɛ yan Ala na kɔrɔ; Matigi ka fɛn o fɛn yira i ra, an b'a fɛ ka o lamɛn.»

Piyeri ka waajuri kɛ Kɔrinɛli ta so kɔnɔ

³⁴ O tuma Piyeri ka kuma ta k'a fɔ ko: «Can ra, ne k'a lon sisan ko Ala tɛ mɔɔɔ bɔ mɔɔɔ ra, ³⁵ nka siya o siya ra, mɔɔɔ min be siran Ala na, ka

* **10:14** 10.14 Piyeri ka nin kuma fɔ ka kaɓa ni cira Musa ta sariya le ye (Sarakalasebagaw 11.1-47).

tagama terenninya kan, o tigi ko ka di Ala ye. ³⁶ Ala ka a ta kuma lase Izirayelimogow ma, ka hera Kibaro Diman* fo o ye Yesu Kirisita baraka ra. Ale le ye mogow be Matigi ye; ³⁷ Yesu ta kopaw kera cogo min na Zude jamana yoro be ra, k'a damina Galile, aw yere ka o kow be lon. O kow kera Yuhana ta waajuri ni a ta batizeri* ko fe. ³⁸ Ayiwa, Ala ka Yesu Nazaretikace panawoloma cogo min na k'a fa Nin Saninman* na, ka sebagaya di a ma, aw ka o lon. A tun be yorow yaalayaala, ka kopuman ke mogow ye, ani minw be tun be Setana ta jonya ra, a tun be olugu be kisi ka bo o jonya ra, sabu Ala tun be ni a ye. ³⁹ Yesu ka ko o ko ke Yahudiyaw ta jamana ra, ani Zeruzalemu dugu yere konjo, anw ye o kow seerew ye. O k'a mina k'a gbengben yiri ra k'a faga. ⁴⁰ Nka a saya tere sabanan, Ala ka a lakunu ka bo saya ra, k'a to a ye a yere yira mogow ra. ⁴¹ Mogow be m'a ye, nka Ala tun ka anw minw panawoloma kakoro ka ke a seerew ye, anw le k'a ye, an minw ka domuni ke, ani ka minnin ke ni a ye, a kununin ko ka bo saya ra. ⁴² Yesu ka nin ci di anw ma ko an ye mogow waaju, k'a fo k'a gbeleya ko Ala ka Yesu le sigi k'a ke suw, ani panamanw ta kititigebaga ye. ⁴³ Ciraw be kera seerew ye k'a fo ko ni mogow o mogow ka la Yesu ra, o tigi be jurumun yafa soro a togo baraka ra.»

Nin Saninman jigira siya were mogow kan

⁴⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, Nin Saninman* jigira a lamengebaw be kan. ⁴⁵ Yahudiya lanabaga minw tun ka Piyeri blasira, olugu kabakoyara k'a ye ko Ala ka Nin Saninman di, k'a lajigi siya were mogow* fana kan. ⁴⁶ Sabu o k'a ye ko o mogow be kumana kan werew ra, ka Ala bonya. ⁴⁷ O tuma Piyeri ko: «Mogow minw ka Nin Saninman soro i ko anw fana k'a soro cogo min na, yala an be se ka olugu bari ko o kana batize ji ra wa?»

⁴⁸ O ra, Piyeri k'a latige ko o mogow ye batize Yesu Kirisita togo ra. O ko, o ka Piyeri daari ko a ye tere dama ke o fe.

11

Piyeri ka Korineli ta ko pafu Zeruzalemu lanabagaw ye

¹ Ciradenw* ni lanabaga minw be Zude, olugu k'a men ko siya were mogow* fana sonna Ala ta Kuma ma. ² O koson tuma min na Piyeri kosegira ka na Zeruzalemu, Yahudiya lanabagaw ka Piyeri jaraki, ko: ³ «Ele sonna ka taga don siya kenesigibariw ta so konjo, fo ka domuni ke ni o ye!»

⁴ O tuma, kow temena cogo min na, Piyeri ka o be pafu o ye kelen kelen. ⁵ A ko: «Tuma min ne tun be Zafa dugu konjo, lon do, ka ne to Aladaari ra, Ala ka fen do yira ne ra: ne ka fen do ye, o fen tun be i ko faniba do, a sirinin be a kun naani na, a be jigira ka bo san fe; a nana se ne koro. ⁶ Ne k'a lalaga k'a fe minke, ne ka dugukolo beganw ni kongosogow ni fen fofotaw ni konow ye o faniba konjo. ⁷ Ne ka kumakan do men; a ko ne ma ko: <Piyeri, wuri ka do faga k'a domu.> ⁸ Ne ko: <On-on, Matigi, sabu fen nogonin walama fen saninyabari si ma don ne da ra ka ye fiyewu.> ⁹ Nka kumakan bora sankolo ra tuun a sipaga flanan na, ko: «Ala k'a latige ko fen min saninyara, ele man kan ka o jate fen nogoninw ye.» ¹⁰ A kera ten ka se fo sipaga saba; o ko, o faniba ni a konofenw yelenna ka taga sankolo konjo.

¹¹ «O wagati kelen yere ra, ne tun be lu min konjo, mogow saba nana lo o lu donda ra, ko o ka olugu ci ne fe ka bo Sezare. ¹² Nin Saninman* k'a

fɔ ne ye ko ne ye taga ni o mɔgɔw ye, ko ne kana sigiya. Balemace wɔɔro minw fle nin ye, olugu tagara ne blasira. An tagara don Korineli ta bon konɔ. ¹³ Ayiwa, Korineli k'a fɔ an ye ko ale ka meleke lonin ye a ta bon konɔ, ko meleke k'a fɔ a ye ko: <Mɔgɔ do ci ka taga Zafa ka taga Simɔn wele, min tɔgɔ lara ko Piyeri; ¹⁴ ele ni i ta gbamɔgɔw bɛɛ bɛna kisi cogo min na, ale le bɛna o sira yira aw ra.> ¹⁵ Ayiwa, ne ka kuma damina minke dorɔn, Nin Saninman jigira o mɔgɔw kan i n'a fɔ a tun jigira anw kan cogo min na a damina ra. ¹⁶ O tuma, ne hakiri sɔrɔra ka jigi Matigi ta kuma ra, ko: <Yuhana ka mɔgɔw batize ji le ra, nka aw kɔni aw bɛna batize ni Nin Saninman le ye.> ¹⁷ Ayiwa, anw minw lara Matigi Yesu ra, Ala ka fen min di anw ma, ni a nana o fen kelen di olugu fana ma, o tuma ne ye jɔn le ye k'a fɔ ko ne bɛ ban Ala sago ma?»

¹⁸ Ciradenw ni lanabaga tɔw ka Piyeri ta kuma mɛn minke, o jusu sɔrɔra ka suma, o ka Ala tando; o ko: «Can lo, Ala sɔnna k'a to siya wɛrɛ mɔgɔw* fana ye nimisa o ta jurumunw na, janko o ye janamanya sɔrɔ.»

Antiyɔsi ta lanabagaw ta jɛnkuru

¹⁹ Etiyeni faganin kɔ, o ka lanabagaw tɔɔrɔ kosebɛ. Lanabaga minw borira ka janjan o tɔɔrɔw wagati ra, olugu dɔw tagara fɔ Fenisi, ani Sipere maraw ra; dɔw tagara Antiyɔsi. Nka olugu tun tɛ Ala ta Kuma fɔ mɔgɔ wɛrɛ ye ni Yahudiyaw dorɔn tɛ. ²⁰ O bɛɛ n'a ta, o mɔgɔ dɔw tun bɔra Sipere ni Sireni ka na Antiyɔsi; olugu kumana siya wɛrɛ mɔgɔw* fana fe, ka Matigi Yesu ta Kibaro Diman* fɔ o ye. ²¹ Matigi ta sebagaya tun bɛ o lanabagaw kan; mɔgɔ camanba lara Matigi ra, ka sɔn Matigi ma.

²² O ko kibaroya sera Zeruzalemu lanabagaw ta jɛnkuru* mɔgɔw ma minke, o ka Barinabasi ci ka taga Antiyɔsi. ²³ Barinabasi sera Antiyɔsi minke, a ka Ala ta baraka ye lanabagaw kan minke, o ka a jusu diya. A ka lanabagaw ja gbɛleya ko o ye jija ka to Matigi ta sira kan. ²⁴ Barinabasi tun ye mɔgɔɔnuman le ye; a tun fara Nin Saninman* na, lanaya tun b'a jusu ra fana. Jama caman fana sɔnna Matigi ma.

²⁵ O ko, Barinabasi tagara Tarisi, ka taga Soli yɔrɔpini. ²⁶ A ka Soli ye minke, a nana ni a ye Antiyɔsi. O ka san kelen dafanin kɛ, o bɛ to ka taga lajɛn ni lanabagaw ye; o ka mɔgɔ caman karan Matigi ta sira ra. Ka lanabagaw wele ko Kirisita* ta mɔgɔw*, o dabɔra Antiyɔsi ta lanabagaw le ra.

²⁷ O lonw na, cira dɔw tun bɔra Zeruzalemu ka na Antiyɔsi. ²⁸ O ra kelen tɔgɔ tun ye ko Agabusi; ale wurira k'a fɔ Nin Saninman baraka ra ko kɔngɔba do bɛna ben dunuɔa yɔrɔ bɛɛ kan. O kuma nana kɛ can ye; o kɔngɔba kɛra Rɔmu* masaceba Kolodi ta tere ra. ²⁹ O ra, Antiyɔsi ta lanabagaw k'a latige ka kaɔa ni o bɛɛ kelen kelen seko ye, ka o balemaw demɛ, minw ye Zude lanabagaw ye. ³⁰ O ka o le kɛ; o ka o fenw don Barinabasi ni Soli boro, ka taga o di Zude lanabagaw ta cɛkɔrɔbaw ma.

12

Yakuba fagako ani Piyeri minako

¹ O wagati ra, masace Herodi* ka lanabaga dɔw mina ka o tɔɔrɔ. ² A ka Yuhana balemace Yakuba faga ni muru ye. ³ A k'a ye ko o diyara Yahudiyaw ye minke, a ko o ye Piyeri fana mina. O tun kɛra burufunubari

* 11:26 11.26 Kirisita ta mɔgɔw: Tubabukan na o ye keretiyɛnw ye.

panagbe* wagati ra. ⁴ Ayiwa, o ka Piyeri mina k'a bla kaso ra, ka sorasice naani sigiyoroma naani bla k'a korosi; a tun b'a fe ka Piyeri ta kiti tige jama na korɔ Jonyaban panagbe* temenin ko. ⁵ Piyeri koni tora kasobon konɔ yi; nka lanabagaw tun jijara Aladaari ra a ye.

Piyeri bɔcogo kaso ra

⁶ Ayiwa, Herodi* tun labenna, ko ni dugu gbera, a bena Piyeri ta kiti tige jama na korɔ. O su fe, Piyeri tun be sunɔgora sorasi fla ce ma, k'a sirinin to ni negejoroko fla ye. Sorasi dow tun lolonin be da ra, o be kasobon korosira. ⁷ Matigi ta meleke do donna kasobon konɔ; yeelen do manamanana kasobon konɔ. Meleke ka Piyeri bugobugɔ a keren na k'a lakunu, k'a fo a ye ko: «Wuri jooa!» Negejoroko tigera ka bo a boro ra ka ben dugu ma. ⁸ Meleke ko: «I yere cesiri, ka i ta sanbara don!» Piyeri ka o ke. Meleke ko a ma ko: «I ta deregeba don ka tugu ne ko!» ⁹ Piyeri bora ka tugu meleke ko. A tun m'a lon ko meleke be min kera ko o ye can le ye; a tun b'a miiri ko siko lo. ¹⁰ O tagara se kasobon korosibagaw ta jenkuru folo ma; o temena o ra ka taga se jenkuru flanan ma, ka teme o fana ra ka taga se dondaba ma; o tun ye negekon le ye, a nasinna dugukonoyoro ma. O donda yelera a yere ma o na. O bora ka sira do ta; ka o tagato to, meleke barara ka tunu Piyeri ma.

¹¹ Ayiwa, o tuma Piyeri hakiri sigira; a ko: «Sisan ne k'a ye ko can ra, Matigi le ka a ta meleke ci ka na ne basi Herodi boro, ani Yahudiyaw tun be kojugu minw jate minana, ka ne kisi o bee ma.»

¹² Piyeri hakiri sigira minke, a tagara Mariyamu ta so konɔ; Yuhana min be wele ko Marika, o bamuso lo. Lanabaga saman tun lajenna o yoro ra, o be Ala daarira. ¹³ Piyeri ka da gbasi; baaradenmuso min togɔ tun ye ko Roda, ale nana ko a bena da ye. ¹⁴ A k'a ye ko Piyeri kan lo minke, ninsondiya koson, sani a ye da ye Piyeri ye, a borira ka taga a fo tow ye ko Piyeri lonin be da ra kene ma. ¹⁵ Mogow ko a ma ko: «Ele kunkolo te yi!» Nka Roda k'a fo k'a gbeya ko can yereyere lo. O ko: «I b'a sorɔ a ta meleke lo.» ¹⁶ Piyeri koni tun be da gbasira ye. O nana da ye ka Piyeri ye minke, o bee kononobanna.

¹⁷ Piyeri ka a boro korota, k'a fo ko o ye je. Matigi ka a labo kaso ra cogo min na, a ka o nabo o ye; a ko: «Aw ye taga a fo Yakuba* ni an balema tow ye.» O ko, a bora ka taga yoro were ra.

¹⁸ Ayiwa, dugu nana gbe minke, sorasiw bee hakiri jagamininba tun be jagon nininkara ko Piyeri kera cogo di le? ¹⁹ Herodi ka mogɔ dow ci ka taga Piyeri yorojini, nka o m'a ye. A ka sorasiw wele ka o jininka; o ko, a ko o ye olugu bee mina ka o faga. O ko, Herodi bora Zude ka taga Sezare, ka taga tere dama ke yi.

Herodi sacogo

²⁰ Herodi* tun diminin lo Tiri dugumogow ni Sidon dugumogow korɔ kosebe. O koson olugu ka jagon ye, ka ben kelen ma ka teriya don ni masace ta bon kunnasigibaga ye, min ye Bilatusi ye; o tagara masace fe ka taga a daari ko a ye sabari ka kere ban; sabu olugu ta jamana tun be domuni sorora ka bo masace ta jamana le ra.

²¹ O tun ka lon min sigi o kow panabori kama, o lon na Herodi ka a ta masaderege don, ka sigi masasiginan kan, ka kumabaw fo jama bee na na. ²² Jama bee perenna, ko: «Nin ye Ala yere kan le ye, mogɔ kan te!» ²³ O

* 12:17 12.17 Yakuba: ale ye Matigi Yesu balemacce ye.

yorɔnin kelen bɛɛ ra, Matigi ta mɛlɛkɛ dɔ ka bana bla Herodi ra, sabu a ma bonya la Ala kan; tumu donna a janaman na k'a faga.

²⁴ Ala ta Kuma kɔni tun bɛ tagara ja.

²⁵ Barinabasi ni Soli ka o ta cira kɛ ka ban tuma min na, o bɔra Zeruzalemu ka kɔsegi Antiyɔsi. O tagatɔ, o tagara ni Yuhana ye, min bɛ wele ko Marika.

13

Ala ka Barinabasi ni Soli janawoloma

¹ Ciraw ni karamɔgɔw tun bɛ Antiyɔsi lanabagaw cɛ ra: o tun ye Barinabasi ye, ani Simeyɔn min tɔgɔ lara ko Cɛfin, ani Lusisi min bɔra Sireni, ani Manaheni min ni jamanatigi Herodi lamona jɔgɔn fɛ, ani Soli. ² Lanabagaw tun bɛ sun don, ka Matigi bato; ka o to o ra, Nin Saninman* k'a fɔ o ye ko: «Aw ye Barinabasi ni Soli bla ne ye danna, janko ne ka o wele baara min kama, o ye o kɛ.» ³ Ayiwa, lanabagaw ka sun don, ka Ala daari, ka o boro la Barinabasi ni Soli kan ka sɔrɔ ka o bla ka taga.

Barinabasi ni Soli ka waajuri kɛ Sipere

⁴ Nin Saninman* ka Barinabasi ni Soli ci o cogo le ra. O tagara Selesi; o ko, o donna kurun dɔ kɔnɔ o yɔrɔ ra ka taga Sipere. ⁵ O sera Salamisi minke, o ka Ala ta kuma waajuri kɛ Yahudiyaw ta karansow* kɔnɔ. Yuhana min bɛ wele ko Marika, ale tun bɛ ni o ye ka o deme.

⁶ O ka Sipere jamana bɛɛ cɛtigɛ ka taga se fɔ Pafɔsi. O ka Yahudiyace dɔ ye, min tun bɛ jinamoriya kɛ, k'a fɔ ko ale ye Ala ta cira ye; a tɔgɔ tun ye ko Bari Yesu. ⁷ O cɛ tun bɛ ni Sipere jamanatigi ye, min ye Sɛriyusi Polusi ye; Sɛriyusi Polusi tun ye mɔgɔ hakiritigi ye. A ka Barinabasi ni Soli wele, sabu a tun b'a fɛ ka Ala ta Kuma mɛn o fɛ. ⁸ Nka o jinamoriɛ min tɔgɔ tun ye fana ko Elimasi, gɛrɛkikan na, ale ka kɛ Barinabasi ni Soli sɔsɔ ye; a tun b'a fɛ ka jamanatigi kunnacɛn, janko a kana la Ala ta kuma ra. ⁹ O tuma Soli, min bɛ wele fana ko Pɔli, ale fanin Nin Saninman na, a ka a ja lɔ jinamoriɛ ra k'a flɛ kɔsebɛ, k'a fɔ a ye ko: ¹⁰ «Ele min jusukun fara nanbara ni juguya suguya bɛɛ ra, ele setanamɔgɔ, kɔrɔman cɛnbaga, i tɛ Matigi ta sira terenninw yelemari dabra wa? ¹¹ A flɛ, Matigi bɛna a boro la i ja kan, i ja bɛna fiyen. I bɛna wagati dama kɛ, i tɛna tere yeelen ye.»

O yorɔnin bɛɛ Elimasi ja finna, ka dibi don a ja ra; a ka kɛ a boro yaalayaala ye, ka mɔgɔ jini k'a boro mina ka sira yira a ra.

¹² O ko minw kɛra, jamanatigi ka o ye minke, a lara Yesu ra; a ka Matigi ta karan min mɛn, o k'a kɔnɔnɔban kɔsebe.

Pɔli ni Barinabasi ka waajuri kɛ Antiyɔsi Pisidi

¹³ O ko fɛ, Pɔli ni a tagamajɔgɔnw bɔra Pafɔsi, ka don kurun dɔ kɔnɔ ka taga Perizi, Panfili mara ra. Yuhana, min bɛ wele ko Marika, ale bɔra o ko o yɔrɔ ra, ka sekɔ ka taga Zeruzalemu. ¹⁴ Nka Pɔli ni Barinabasi kɔni bɔra Perizi ka taga Antiyɔsi, min bɛ Pisidi mara ra. Nenɛkirilon* na, o tagara don karanso kɔnɔ ka sigi. ¹⁵ O ka sariya kitabu ni ciraw ta kitabu kuma dɔw karan ka ban minke, karanso* kuntigiw ka mɔgɔ ci k'a fɔ Pɔli ni Barinabasi ye ko: «Ne balemaw, ni kuma dɔ bɛ aw fɛ k'a fɔ jama ye ka o waaju, aw bɛ se ka kuma.»

¹⁶ O tuma Pɔli wurira ka lɔ, ka a boro korɔta, k'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw Izirayelimɔgɔw, ani aw minw bɛ Ala bato, aw ye lamenni kɛ! ¹⁷ An ta siya Izirayeli* ta Ala le ka an bɛmaw janawoloma, ka o caya, wagati min o

tun be Misiran jamana ra. O ko, a ka o labo o jamana ra ni a ta se bagaya ye. ¹⁸ A tora o fe kongokolon kono ka o deme, ka o ta kow bee sonmina fo sanji binaani. ¹⁹ O ko, a ka siya wolonfla halaki, ka o siyaw gben ka bo Kanaana* jamana ra, ka o jamana di an bemaw ma, ka a ke o ta ye, ²⁰ ka se fo san keme naani ni san bilooru. O bee ko fe, a ka kuntigiw sigi Izirayeli kunna fo ka na se cira Samawilu ta wagati ma.

²¹ «O ko, an ta siya k'a fo Ala ye ko a ye masace di olugu ma. Ayiwa, Boniyaminu ta gbamogo min togo ye ko Kisi, Ala ka o dence Sawuli le ke o ta masace ye fo san binaani. ²² Ayiwa, Ala nana Sawuli bo masaya ra wagati min na, a ka Dawuda ke o ta masace ye. Ala ka nin seereyakuma fo ale ta ko ra, ko: <Ne ka Yese dence Dawuda soro, ne diyanyamogo lo; a bena ne sago bee ke ka na.> ²³ Ayiwa, Ala nana Kisibaga* di Izirayeli ma ka bo Dawuda ta duruja le ra, i n'a fo a tun ka a layiri ta cogo min na; o le ye Yesu ye. ²⁴ Nka sani o Kisibaga ye na, Yuhana tun kumana Izirayelimogow bee fe ka o waaju, ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize. ²⁵ Tuma min na Yuhana ta baara tun be jini ka se a dan na, a tun b'a fora mogow ye ko: <Aw b'a bisigi ko ne ye jontigi le ye? Aw be min makonona, ne te o ye de! Nka a fle, a bena na ne ko fe; ne man kan hali ka a ta sanbara juru foni ka bo a sen na.>

²⁶ «Ne balemaw, aw minw kera Ibrahim ta durujaw ye, ani aw minw be Ala bato, nin kisiri kuma fora anw le ye. ²⁷ Sabu Yahudiya minw be Zeruzalemu, olugu ni o kuntigiw m'a faamu ko Yesu le ye Kisibaga ye; ciraw ta kuma min be karan o ye Nenekirilon* o Nenekirilon, o ma o fana faamu. Nka o ka kiti tige Yesu kan, k'a to o ciraw ta kumaw kera can ye. ²⁸ O ma jaraki si soro a ra min be se ka ke a fagasababu ye, o bee n'a ta, o ka Pilati daari ko a y'a faga. ²⁹ Ayiwa, o cogo ra, kuma minw tun sebera Kitabu kono Yesu ta ko ra, o kumaw bee kera can ye. O ko, o k'a lajigi ka bo gbengbenyiri ra ka taga a su don kaburu do kono. ³⁰ Nka Ala k'a lakunu ka bo saya ra. ³¹ A kununin ko ka bo saya ra, minw tun kera a blasirabagaw ye ka bo Galile ka na Zeruzalemu, Yesu k'a yere yira olugu ra lon caman na. O mogow le kera a seerew ye, k'a ta kuma fo Izirayelimogow ye. ³² Ala tun ka o Kibaro Diman* min layiri ta an bemaw ye, anw yere nakun ye aw fe yan ka na o le fo aw ye. ³³ Ala ka o layiri dafa anw ye, anw minw ye an bemaw ta durujaw ye; o le koson a ka Yesu lakunu ka bo saya ra, i ko a sebera Zaburu kitabu flanan na cogo min na, ko:

<Den min bora ne ra, ele lo;

ne kera i Fa ye bi.>

³⁴ Ala ka Yesu kunu minke ka bo saya ra, ko a te sa tuun fiyewu, a tun ka o le yira a ta kuma ra, ko:

<Ne ka layiri saninman minw ta Dawuda ye, layiri panamanw, sigiya t'a ra, ne bena o fenw di aw ma.>

³⁵ O koson a k'a fo kitabu do were ra ko:

<I tena son k'a to i ta mogow saninman su ye tori kaburu kono.>

³⁶ Nka Dawuda min ka o kuma fo, ale ka baara ke a ta wagati ra ka ban tuma min na ka kapa ni Ala sago ye, a sara, a su donna ka taga fara a bemaw kan, a su torira. ³⁷ Nka Ala ka Yesu min lakunu ka bo saya ra, ale koni su ma tori. ³⁸ O le koson, ne balemaw, aw ka kan k'a lon ko ale le

baraka ra an be jurumun yafa waajuri ke aw ye. ³⁹ Aw ma se ka kisi ko minw bee ma cira Musa ta sariya* sababu ra, ni mogɔ o mogɔ ka la Yesu ra, o tigi be kisi o kow bee ma. ⁴⁰ O koson aw ye aw yere korɔsi, janko ciraw ka kuma min fo, o kana na ban ka aw sorɔ, ko:

⁴¹ <A fe, aw minw be Ala ta kow bee mafiyenya, aw ye kononɔban, o ko, aw ye halaki; sabu ne bena ko dow ke aw ta wagati ra, hali ni mogɔ do nana o ko lakari aw ye, aw tena la a ra.> »

⁴² Ayiwa, Poli ni Barinabasi botɔ karanso konɔ, mogow ka o daari ko Nenekirilon* nata, o ye na kuma olugu fe o ko kelen na. ⁴³ Jama yeregenin ko, Yahudiyaw caman, ani Alapasiranbaga minw tun donna Yahudiyaw ta diina ra, olugu tugura Poli ni Barinabasi ko. Poli ni Barinabasi kumana o fe ka o ja gbeleya ko o ye norɔ Ala ta neema ra ni kan kelen ye.

⁴⁴ O Nenekirilon kunɔɔgon, dugumogow fanba bee nana lajen ka Matigi ta kuma lamɛn. ⁴⁵ Nka Yahudiyaw ka o jama ye minke, o pangboya ka o sorɔ. O ka Poli ni Barinabasi ta kuma sosɔ, ka o mafiyenya. ⁴⁶ Poli ni Barinabasi ka o kun gbeleya k'a fo o ye, ko: «Ala ta Kuma tun ka kan ka fo aw Yahudiyaw le ye folɔ, nka i n'a fo aw banna a ra, k'a jate ko aw man kan ni panamanya banbari ye, ayiwa, sisan an bena taga siya were mogow* fe. ⁴⁷ Sabu Matigi ka o le fo an ye, ko: <Ne Ala ka i sigi ka i ke siya were mogow ta yeelen ye, janko i ye kisiri kuma lase fo dunupa fan bee ra.> »

⁴⁸ Kabini siya were mogow ka o kuma men, olugu bee ninsɔndiyara, ka ke Matigi ta kuma tando ye. Minw bee tun panawolomara panamanya banbari kama, olugu bee lara Yesu ra.

⁴⁹ O cogo ra Matigi ta kuma tun be fora ka taga jamana yoro bee ra. ⁵⁰ Nka Yahudiyaw ka dugu musotogobatigi Alapasiranbagaw ni dugu mogobabaw kononɔsu. Olugu ka Poli ni Barinabasi torɔ ko ka o ghen ka bo o ta mara ra. ⁵¹ Nka Poli ni Barinabasi botɔ, o ka o sennabuguri yuguyugu* o kan, ka bo ka taga Ikoniyoumu. ⁵² Antiyɔsi lanabagaw koni jusu tun fara jagari ra, ani Nin Saninman* na.

14

Poli ni Barinabasi ka waajuri ke Ikoniyoumu

¹ Ayiwa, Poli ni Barinabasi sera Ikoniyoumu tuma min na, o donna Yahudiyaw ta karanso* konɔ. O kumana, fo k'a to Yahudiyaw caman, ani siya were mogow* caman kera lanabagaw ye. ² Nka Yahudiya minw tun t'a fe ka la Yesu ra, olugu tagara lanabagaw togɔjugu fo siya were mogow ye, ka olugu kononɔsu lanabagaw kama. ³ O bee n'a ta, Poli ni Barinabasi tora Ikoniyoumu ka wagatijan ke. O tun te siran ka kuma Matigi Yesu ta ko ra; Matigi tun be sebgaya di o ma ka kabakow ni tagamasiyenw ke, k'a yira ko o tun be waajuri min kera Ala ta neema ko ra, ko o ye can ye. ⁴ Jama nana taran dugu konɔ: dow kera ni Yahudiyaw ye, dow kera ni ciradenw* ye.

⁵ Yahudiyaw, ani siya were mogow, ani o ta kuntigiw tun b'a fe ka ben Poli ni Barinabasi kan, ka o bon ni kabakuru ye ka o faga. ⁶ Poli ni

13:41 13.41 Nin kuma fora Habakuki 1.5. **13:47** 13.47 Nin kuma fora Ezayi 49.6. * **13:51** 13.51 Ka sennabuguri yuguyugu: Poli ni Barinabasi b'a fe k'a yira ko olugu ta foyi te o dugumogow ta ko ra tuun (Marika 6.11).

Barinabasi nana bo o ko kala ma tuma min na, o borira ka taga Likahoni mara ra, Lisitiri ni Deribe ni o dafeduguw fan na. ⁷ O ka Kibaro Diman* fo o yorow ra.

Poli ni Barinabasi ka waajuri ke Lisitiri

⁸ Ce do tun signin be Lisitiri, o ce tun te se ka lo a sen kan; a nabaraman le tun worora, a ma tagama ka ye. ⁹ O ce tun be Poli ta kuma lamenna. Poli k'a na lo a ra k'a fe, k'a ye ko lanaya b'a fe, min sababu ra a be se k'a keneya. ¹⁰ Poli k'a fo a ye ni kanba ye, ko: «I wuri ka lo i sen kan!» A panna ka lo a sen kan, ka ke tagama ye. ¹¹ Kabini jama ka o ye, o bee perenna k'a fo Likahonikan na, ko: «E! An ta alaw yelemana ka ke adamadenw ye ka jigi ka na an fe.»

¹² O ka Barinabasi togo la ko Zesi, ka Poli togo la ko Herimesi*, sabu Poli le tun ye kumafobaga ye. ¹³ Zesi ta batoso tun be dugu donda ra. Mogo min tun ye Zesi ta sonnikabaga ye, ale ka misitoran dow mina ka yirifiyerenw mini o kan na, ka taga ni o ye Zesi ta batoso dondaw ra; ale ni jama bee tun b'a fe ka taga o faga, ka saraka bo Barinabasi ni Poli ye. ¹⁴ Nka Poli ni Barinabasi ka o kuma men minke, o ka o ta deregew mina ka o faran, ka bori ka jama kunben, ka peren k'a fo o ye ko: ¹⁵ «An balemaw, mun koson aw be nin ko kera? Anw fana ye aw bonogonko adamadenw le ye. An nana Kibaro Diman* le fo aw ye, ko aw ye faran o batori fufafuw ra ka yelema ka Ala panaman bato, min ka sankolo ni dugukolo ni kogoji dan, ani o konofenw bee. ¹⁶ Wagati temeninw na Ala tun ka siyaw bee to o ye o diyanya siraw tagama. ¹⁷ O bee n'a ta, Ala tun be a yere yira o ra ni kewalepuman caman ye: a be sanji di aw ma ka bo sankolo ra, ka aw ta simanw ja a wagati ra, ka aw ta domuniw caya, ka hera ni ninsondiya di aw ma.»

¹⁸ O ka o kumaw bee fo, nka o bee n'a ta, tun be jini ka dese ka mogow bari ka sarakaw faga o ye.

¹⁹ Ka o to o ra, Yahudiya dow bora Antiyosi, ani Ikoniyomu ka na jama kononosu; o ka Poli bon ni kabakuru ye, k'a fofa ka taga a bla dugu ko fe, sabu o tun b'a miirira ko a sara. ²⁰ Lanabagaw tagara lajen Poli koru minke, a wurira ka don dugu konu. O lon dugusagbe Poli ni Barinabasi bora ka taga Deribe.

Poli ni Barinabasi sekora ka na Antiyosi

²¹ Poli ni Barinabasi ka Kibaro Diman* fo Deribe dugu konu; mogo caman kera lanabagaw ye. O ko, o sekora ka taga Lisitiri, ka bo yi ka taga Ikoniyomu, ka soru ka taga Antiyosi, Pisidi mara ra. ²² O temeto, o ka lanabagaw ja gbeleya, ko o ye jija ka to lanaya ra; o tun b'a fora o ye ko: «An ka kan ka sege caman sonmina folo, sani an ye don Ala ta Masaya* ra.»

²³ O ka pamogo dow panawoloma ka o sigi o jenkuruw bee kelen kelen kunna. O ko, o ka sun don ka Ala daari, ka o karifa Matigi ma, o lara Matigi min na.

²⁴ O ko, Poli ni Barinabasi ka Pisidi mara cetige ka taga Panfili mara ra. ²⁵ O ka Ala ta Kuma fo Perizi, ka soru ka taga Atali. ²⁶ O bora yi, ka don kurunba konu ka taga Antiyosi, Siri mara ra. Lanabagaw tun ka Ala daari

* **14:12** 14.12 Gerekiw fe, Zesi le tun ye o ta alaw bee kungitiga ye; Herimesi tun ye o ta alaw ta daramina ye.

o ye ka o karifa Ala ta neema korɔ o dugu le ra; o tun kera baara min kama, o tun ka o baara le dafa.

²⁷ Ayiwa, o sera Antiyosi minke, o ka lanabagaw lajen. Ala ka ko minw bee ke ni olugu ye, ani a ka lanaya sira dayele siya were mogow* ye cogo min na, o ka o bee lakari o ye. ²⁸ Poli ni Barinabasi tora ni lanabagaw ye ka wagatijan ke.

15

Lanabagaw ka jogonyeba ke Zeruzalemu (Galasikaw 2.1-9)

¹ Ayiwa, mogɔ dow bora Zude ka na Antiyosi, ka na lanabagaw karan, k'a fo o ye ko: «Ni aw ma kenesigi ka kapa ni cira Musa ta sariya ye, aw te kisi.» ² Poli ni Barinabasi ma son o kuma ma; o ko kera sosoriba ye o ni o mogow ce. A laban, o k'a latige ko Poli ni Barinabasi ni lanabaga dow ye taga Zeruzalemu ciradenw ni jamogow fe, ka taga o ko fo k'a yira o ra.

³ Ayiwa, lanabagaw ta jenkuru ka o ci ka taga. O tagato, o temena Fenisi mara ni Samari mara ra. Siya were mogow sonna Ala ta Kuma ma cogo min na, o ka o lakari o yorow ta lanabagaw ye. O kumaw ka o balemaw ninsondiya kosebe.

⁴ Ayiwa, o sera Zeruzalemu minke, lanabagaw ni ciradenw ni cekorobaw ka o kunben. Ala ka ko minw bee ke ni olugu ye, o ka o bee lakari Zeruzalemu lanabagaw ye. ⁵ Nka Farisiw* ta jenkuru mogɔ minw tun kera lanabagaw ye, olugu dow wurira k'a fo ko siya were* mogɔ minw lara Yesu ra, ko jagboya lo olugu ye kenesigi, ani k'a fo o ye ko o ka kan ka Musa ta sariya* sira tagama.

⁶ Ayiwa, ciradenw* ni cekorobaw ka jogon lajen ka sigi ka o ko segesege. ⁷ O kuma kera sosorigbelen ye o ni jogon ce; o ko, Piyeri wurira ka lo, k'a fo ko:

«Ne balemaw, aw yere k'a lon ko Ala ka ne panawoloma aw ce ra kabini wagatijan, janko ne ye Kibaro Diman* fo siya were mogow ye, janko o ye Ala ta Kuma men ka la Yesu ra. ⁸ Ala min be mogɔ bee jusukunnakow lon, ale k'a yira ko a sonna o ma, o le koson a ka Nin Saninman* di o ma, i n'a fo a k'a di an ma cogo min na. ⁹ O b'a yira ko Ala ma faranfasi si ke anw ni olugu ce; a ka o jusukun saninya lanaya sababu ra. ¹⁰ Ni a be ten, mun koson aw b'a fe ka Ala korobo? An bemaw ni anw yerew ma se doni min korɔ, mun koson aw b'a fe ka o doni la lanabagaw kunna? ¹¹ Anw lanin b'a ra cogo min na ko an kisira Matigi Yesu ta neema baraka ra, olugu fana ta be ten le.»

¹² Jama bee jera. O ka Barinabasi ni Poli fana lamen; Ala ka kabakow ni tagamasiyen minw bee ke o fe siya were mogow ce ra, o ka o lakari jama ye. ¹³ Poli ni Barinabasi kumana ka ban tuma min na, Yakuba ka kuma ta k'a fo ko: «Ne balemaw, aw ye ne lamen. ¹⁴ Ala hakiri tora siya were mogow ra cogo min na, kabini a damina ra, ka dow panawoloma o ce ra ka o ke a yere ta ye, Simon ka o bee lakari aw ye ka ban. ¹⁵ Ayiwa, o kuma ni ciraw ta kuma benna kelen ma, sabu a sebera Kitabu konɔ, ko:

¹⁶ «O kow ko fe, ne bena kosegi ka na tuun;

Dawuda ta bon min benna, ne bena o lo tuun.

Ne bena a tomokorow bee lawuri ka o lateren,

¹⁷ janko mogɔ tow bee ye Matigi jini,

o korɔ ye ko ne ka siya were mogɔ minw bee wele ka ke ne ta ye.

18 Matigi ka o le fɔ. Ale le ka o kow yira kabini wagatijan.»

19 «Ayiwa, o koson ne ta miiriya ra, siya were mogɔ minw sonna Ala ta Kuma ma, an man kan ka gbeleya were la olugu kan tuun. 20 Nka an ye sebe ci o ma k'a fɔ o ye ko began minw fagara jow kan, o kana o sogo domu, o kana jatɔya ke, o kana jufasogo domu walama k'a jori min. 21 Sabu kabini wagatijan, duguw bee ra, karansow konɔ, o kow waajuri le be kera ka kapa ni Musa ta sariya* ye Nenekirilon* o Nenekirilon.»

Sebe min cira siya were lanabagaw ma

22 Ayiwa, ciradenw* ni cekorobaw ni lanabagaw ta jenkuru bee benna a ra ko o ka kan ka mogɔ dow bo o ce ra, ka olugu fara Poli ni Barinabasi kan ka o ci ka taga Antiyosi. Zude min be wele ko Barisabasi, o ka a le panawoloma, ani Silasi; lanabagaw tun be o ce fla jate kosebe.

23 Ayiwa, o ka o sebe don olugu boro, k'a fɔ ko:

«An balema lanabaga minw ye siya were mogow* ye, minw be Antiyosi, ani Siri jamana ra, ani Silisi jamana ra, aw balema ciradenw ni lanabagaw ta jenkuru* cekorobaw le ka nin sebe ci aw ma. An be aw fo. 24 Anw k'a men ko mogɔ dow bora an fe yan ka taga aw hakiri jagami ni kuma dow ye, fɔ ka hami bla aw ra, k'a sorɔ anw ma o ci. 25 O koson an benna kelen ma k'a latige ko an be mogɔ dow bo an ce ra ka olugu ci aw fe ni an balemace kanuninw Barinabasi ni Poli ye, 26 olugu ce fla minw ka o nin bla farati ra an Matigi Yesu Kirisita togo koson. 27 Ayiwa, o koson an ka Zude ni Silasi ci; an ka min fo sebe konɔ, olugu yere da bena o kuma kelen dantige aw ye. 28 Sabu a diyara Nin Saninman* ye, ani anw fana ye ko an man kan ka doni were la aw kan tuun, ni nin fen dama dama te, an be o min gbeleya aw ma. 29 Ayiwa, began minw fagara jow kan, aw kana o sogo domu, ani aw kana jori min, aw kana jufasogo domu; aw ye faran jatɔya ra. Ni aw be se ka faran o kow ra, o ka ji. Ka an ben.»

30 Ayiwa, o ka o mogow ci ka taga Antiyosi; o ka lanabagaw bee lajen, ka o sebe di o ma. 31 Lanabagaw ka o sebe karan minke, o kumaw ka o ja gbeleya, ka o ninsondiya. 32 Zude ni Silasi fana tun ye ciraw ye; olugu ka ladirikan caman fo lanabagaw ye, ka o ja gbeleya, ka o ta lanaya baraka bonya. 33 O tora ni o ye ka tere dama ke; o ko, lanabagaw ka dugawu ke o ye, ka o blasira ka taga o cibagaw fe. 34 [Silasi k'a latige ka to Antiyosi.]

35 Poli ni Barinabasi tora Antiyosi. O ni mogɔ do werew tun be to ka lanabagaw karan, ka Matigi ta Kibaro Diman* waajuri ke.

Poli ni Barinabasi faranna jɔgon na

(Galasikaw 4.13-15)

36 Tere dama temenin ko, Poli ko Barinabasi ma ko: «An temena dugu minw na ka Ala ta Kuma fo, a to an ye seko o yorow ra ka taga o yorow lanabagaw cogoya fle.»

37 Ayiwa, o tagato, Barinabasi tun b'a fe Yuhana fana ye taga ni o ye, Yuhana min be wele ko Marika. 38 Nka Poli ma son o ma fiyewu; a ko, ko kun t'a ra Yuhana ye taga ni o ye tuun, sabu ka o to Panfili mara ra, a bora o ko, a ma to ni o ye ka baara laban. 39 O ko kera sosoriba ye o ni jɔgon ce; a laban o faranna jɔgon na. Barinabasi ka Marika ta, o donna kurun do konɔ ka taga Sipere. 40 Poli ka Silasi ta ka taga; lanabagaw ka Ala daari

o ye, ka o karifa Matigi ta neema koro. ⁴¹ O ka Siri jamana ni Silisi jamana yaala, ka lanabagaw karan ka o baraka bonyara lanaya ra.

16

Timote farara Poli ni Silasi kan

¹ Poli ni Silasi tagara Deribe, ka bo yi ka taga Lisitiri. O ka lanabaga do soro Lisitiri, min togo tun ye ko Timote; a bamuso tun ye Yahudiya lanabaga do ye, a face tun ye Gereki ye. ² Lisitiri ni Ikoniyoumu ta lanabagaw tun be Timote togoman fora. ³ O koson Poli tun b'a fe ka Timote ke a baarakegon ye. O cogo ra a ka Timote kenesigi* Yahudiyaw koson, sabu o be tun k'a lon ko Timote face ye Gereki le ye. ⁴ Ayiwa, o tagato, o temena dugu minw na, ciradenw* ni Zeruzalemu cekorobaw ka ko minw latige, o tun be o fo lanabagaw ye janko o ye o sira tagama. ⁵ Lanabagaw ta jenkuruw* baraka tun be bonyara lanaya ra; lon o lon do fana tun be fara o kan.

Ala ka Poli wele ka taga Masedoni

⁶ Ayiwa, Nin Saninman ma son Poli ni a tagamanogonw ye waajuri ke Azi mara ra minke, o ka Firizi mara ni Galasi mara cetige. ⁷ O surunyanin Misiya mara ra, o k'a latige ko o be don Bitini, nka Yesu ta Nin Saninman ma son o ma. ⁸ O ra, o ka Misiya mara cetige ka jigi ka taga Torohasi. ⁹ O lon su fe Ala ka fen do yira Poli ra: a ka Masedonikace do lonin ye, o b'a daarira k'a fo a ye ko: «Sabari ka na Masedoni ka na an deme.» ¹⁰ Kabini Poli ka o ye doron, an k'a latige ka taga Masedoni mara ra, sabu an k'a ye ko sigiya t'a ra, Ala le k'a yira an na ko an ye taga Kibaro Diman* fo o mogow ye.

Lidi lara Yesu ra Filipi (Filipikaw 1.1-11,27-30)

¹¹ An donna kurun do kono Torohasi, ka teren ka taga Samotirasi. O dugusagbe an tagara Nehapolisi. ¹² An bora yi ka taga Filipi, min ye Masedoni mara dugu folo ye; o yoro be Romu* masaceba ta fanga koro. An ka tere dama ke o dugu konon. ¹³ Nenekirilon* sera minke, an tagara dugu ko fe, koda ra, sabu an tun k'a men ko Alabatoyoro do be yi. An sera yi minke, an ka muso dow lajennin soro yi; an ka Ala ta Kuma fo olugu ye. ¹⁴ Kelen tun be o musow ra, min togo tun ye ko Lidi. Ale tun be bo Tiyatiri. A tun be fani wulenman songobelenw le fiyeere. Alapasiranbaga tun lo. A tun be an lamenna; Matigi ka a jusukun dayele k'a to a ka Poli ta kuma faamu. ¹⁵ A batizera minke ale ni a ta lukonmogow, a ka an daari k'a fo an ye ko: «Ni aw lara a ra ko ne sonna Matigi ma can ra, o tuma aw ye na don ne ta so konon ka jigi ne fe.» A ka o fo k'a gbeleya kosebe.

Poli ni Silasi blara kaso ra Filipi

¹⁶ Lon do, an tun be tagara Aladaariyoro ra minke, jongsunguru do ka an kunben. Jina do le tun be o sunguru ra, min sababu ra a tun be lagberi ke, ka wari caman soro k'a di a matigicew ma. ¹⁷ O muso tora ka tugu an ni Poli ko, ka to ka peren k'a fo ko: «Nin mogow ye Ala Korotaninba ta baaradenw ye; kisiri be soro sira min na, o be o le fora aw ye.»

* 16:3 16.3 Kenesigiri tun te Gerekiw fe; o koson Timote denmisenman tun ma kenesigi.

¹⁸ A k'a ke ten le lon caman. A laban, Pöli nana dimi, ka yelema k'a fo o jina ye ko: «Ne b'a fo i ye Yesu Kirisita togo ra, ko i ye bo muso ra!» O yorönin kelen bee ra, jina bora. ¹⁹ O jonsunguru matigicew k'a ye ko o ta warisorosira cenna minke, o ka Pöli ni Silasi mina ka taga ni o ye kititigebagaw fe jamalajenyoro ra. ²⁰ O tagara ni o ye Romu* kititigebagaw fe, k'a fo o ye ko: «Nin mogow be an ta dugu nagamina le. Yahudiyaw lo; ²¹ o be mogow karanna landa dow ra, anw Romukaw man kan ka son landa minw ma, an man kan ka a sira tagama fana.»

²² Ayiwa, jama ka o men minke, olugu fana murutira Pöli ni Silasi kama. Kititigebagaw ko o ye Pöli ni Silasi ta deregew sama ka bo o kan na, ka o bugo ni gbeje ye. ²³ O ka o bugo kosebe minke, o ka o bla kaso ra, k'a fo kasobon korosibaga ye ko a ye o korosi kosebe. ²⁴ Kabini kasobon korosibaga ka o kuma men, a ka Pöli ni Silasi bla fo kasobon kononoyoro ra, ka o senw don yiri ra.

Kasobon korosibaga lara Yesu ra

²⁵ Ayiwa, su cemanca ra, Pöli ni Silasi tun be Ala daarira ka donkiri la ka Ala tando. Kasoden tow bee tun be o lamenna. ²⁶ Dugukolo barara ka yereyere kosebe fo ka kasobon jusiginanw yuguyugu; o yorönin kelen bee kasobon daw bee yelera o yere ma, kasodenw bee ta negejorokow tigetigera. ²⁷ Kasobon korosibaga kununa ka bo sunogo ra; a k'a ye ko kasobon daw bee yelera minke, a ka a ta muru sama ka bo ko a b'a yere faga, sabu a tun b'a miiri ko kasodenw bee borira ka bo. ²⁸ Nka Pöli perenna ni fanga ye, ko: «I kana kojugu ke i yere ra, an bee be yan!»

²⁹ O tuma ra kasobon korosibaga ko o ye fitina mana ka na ni a ye; a teliyara ka don kasobon konon. A sirankojugu fe, a yereyere to tagara ben Pöli ni Silasi sen koron. ³⁰ A ka Pöli ni Silasi labo kene ma ka o pininka ko: «Ne korow, ne ka kan ka mun le ke, janko ka kisi?» ³¹ Pöli ni Silasi k'a jaabi ko: «La Matigi Yesu ra, i bena kisi, i ni i ta denbaya.»

³² O ko, Pöli ni Silasi ka Matigi ta kuma fo a ye, ani a ta somogow bee. ³³ O su wagati kelen yere ra kasobon korosibaga tagara Pöli ni Silasi ta joriw ko. O yorönin bee ale ni a ta sokonomogow bee batizera. ³⁴ O ko fe, kasobon korosibaga tagara ni Pöli ni Silasi ye a ta bon konon ka taga domuni di o ma. Ale ni a ta gbamogow bee jagarira kosebe, sabu o lara Ala ra.

Fagamaw ko o be Pöli ni Silasi labla dogo ra

³⁵ Ayiwa, dugu gbera minke, kititigebagaw ka sorasi dow ci ka taga a fo kasobon korosibaga ye ko a ye Pöli ni Silasi labla. ³⁶ Kasobon korosibaga ka o kuma fo Pöli ye ko: «Kititigebagaw ka mogow dow ci ka n'a fo ko ne ye aw labla. Aw ye bo ka taga hera ra.» ³⁷ Pöli k'a fo o sorasiw ye ko: «An minw ye Romu jamanadenw ye, o ka an bugo jama bee na na, k'a soron an ta kiti ma tige; o ko, o ka an bla kaso ra. Sisan o b'a fe ka an labla dogo ra wa? O te se ka ke fiyewu, fo olugu yere le ye na ka na an labo.»

³⁸ O sorasiw sekora ka taga o kumaw fo kititigebagaw ye. Olugu k'a men minke ko Pöli ni Silasi ye jamanaden dow ye, o siranna. ³⁹ O yere nana yafa jini Pöli ni Silasi fe ka o labla, k'a fo o ye ko o ye sabari ka bo dugu konon. ⁴⁰ Pöli ni Silasi bora kaso ra minke, o tagara Lidi fe. O ka lanabagaw ladi ka o ja gbeleya ka soron ka taga.

17

Poli ni Silasi ka waajuri ke Tesaloniki
(Tesalonikikaw fɔɔ 1; 2.1-16)

¹ Ayiwa, Poli ni Silasi temena Anfipolisi, ani Apoloni fe, ka taga se Tesaloniki; Yahudiyaw ta karanso do tun be o dugu ra. ² Poli donna o karanso kono, i n'a fo a tun be deri k'a ke cogo min na; a kumana ni o yoro mogow ye kitabuw konokumaw kan, fo Nenekirilon saba. ³ Poli tun be a fo o ye k'a yira o ra ko min kera Kisibaga* ye, ko o tun ka kan ka tooro, ka sa, ka kunu ka bo saya ra. A ko: «Ne be Yesu min waajuri kera aw ye, ale le ye Kisibaga* ye.»

⁴ Yahudiya dow k'a ye ko o kuma ye can ye, olugu fana lara Yesu ra ka fara Poli ni Silasi kan. Gereki Alapasiranbaga caman fana lara Yesu ra, ani musotogobatigi caman.

⁵ Nka pangboya ka Yahudiyaw soro; o ka dugu mogokunntan dow nege ka olugu lajen, ka o kononosu, ka mankan wuri ka dugu bee jagami. O ka pogon ce ka taga Jason ta so kono, ko o be taga Poli ni Silasi mina ka na ni o ye jama ja koro. ⁶ O ma taga Poli ni Silasi soro yi minke, o ka Jason ni lanabaga dow mina ka olugu sama ka taga ni o ye fagamaw fe. O perenna ko: «Aw y'a fle, mogow minw ka jamana bee jagami, olugu le sera an fe yan fana. ⁷ Jason le sonna ka o lajigi a ta so kono, k'a soro o be ko minw kera, o te ben ni masaceba Sezari ta sariyaw ye, sabu o ko masace were be yi, ko o ye Yesu ye.»

⁸ O kumaw ka jama ni fagamaw bee hakiri jagami. ⁹ Jason ni tow ka wari le sara, fagamaw ka soro ka o bla.

Poli ni Silasi ka waajuri ke Bere

¹⁰ Ayiwa, lanabagaw ka Poli ni Silasi lataga Bere o lon yere su fe. O sera yi minke, o tagara don Yahudiyaw ta karanso* kono. ¹¹ Bere ta Yahudiyaw kono tun ka ni ka teme Tesaloniki taw kan pewu. Ala ta Kuma lamenni tun ka di o ye haali. Poli ni Silasi tun be fen o fen fo o ye, olugu yere tun be o segesege lon o lon k'a fle ni a hennin lo ni ciraw ta kuma ye. ¹² O Yahudiyaw caman lara Yesu ra; Gerekiw ce ra, musotogobatigi caman fana lara Yesu ra, ani ce caman. ¹³ Nka Tesaloniki Yahudiyaw nana a men minke ko Poli ni Silasi be Ala ta Kuma fora Bere, o nana Bere dugumogow fana kononosu ka o lawuri Poli ni Silasi kama. ¹⁴ Lanabagaw k'a ye ten minke, o yoronin bee o tagara ni Poli ye kogojida ra ka taga kurunba do ta; Silasi ni Timote tora Bere. ¹⁵ Dow ka Poli blasira ka taga se fo Ateni. Poli blasirabagaw sekoto ka na Bere, Poli ka cira fo o ye ko o ye taga a fo Silasi ni Timote ye ko o ye teliya ka na ale ko.

Poli kumana Atenikaw fe

¹⁶ Ka Poli to Ateni, a be Silasi ni Timote makonona, a k'a korosi k'a ye ko Ateni dugu fanin lo jow ra; o ko k'a jusu tooro kosebe. ¹⁷ O koson a tun be to ka taga karanso* ra ka taga kuma ni Yahudiyaw ye, ani siya were mogow* minw be siran Ala ja. Lon o lon a tun be taga jamalajenyoro ra, ni a ka mogow minw soro yi, a be kuma olugu fe. ¹⁸ Epikuri* ta mogow, ani Sitoyiki[†] ta mogow ta lonnikabaga dow nana kuma damina ni Poli ye.

* **17:18** 17.18 Epikuri ta mogow: Olugu tun b'a fe ka o yere tanga tooro ma, ka dununa diyabo.

† **17:18** 17.18 Sitoyiki ta mogow: Olugu ta jamogow togo tun ye ko Zeno. Olugu fe, adamaden ka kan ka a yere korosi, ani ka tooro kun a yere ra.

Dōw ko: «Ce kumacamantigi nin ko di de!» Dōw fana ko: «A be i n'a fō a be batofenkura dōw ta ko le fōra.» O ka o fō, sabu Pōli tun be Yesu ko waajuri kera, ka suw kunuko fō.

¹⁹ O ka Pōli wele ka taga ni a ye dugu kititigeƴoro ra, ƴoro min ye Areyopazi ye, k'a jininka ko: «I nana ni karankura min ye, yala an be se ka dō men o ra i fe wa?» ²⁰ Sabu an be kuma minw menna i fe, o beƴe ye kumakura le ye an ƴa na. O koson an b'a fe i ye o kow gbeya an ye.»

²¹ Ateni dugumogow, ani lonan minw be o ce ra, olugu tun be o ta wagati fanba beƴe ke kokuraw fōri ni kokuraw lamenni le ra.

²² Pōli lonin tora kititigeƴoro ra k'a fō mogow ye ko: «Aw Atenikaw, ne k'a korosi k'a ye ko batofenw ko ka bon aw ma cogoya beƴe ra kosebe. ²³ Sabu ne yaalayaalato aw ta dugu kono, ne ka aw ta sonnikeƴoro beƴe korosi; ne ka aw ta sonnikeƴoro dō yere ye, a sebera min kan ko: «Mogow te batofen min suguya lon, o sonƴoro le be nin ye.» Ayiwa, aw be min batora k'a soro aw m'a lon, ne yere nakun ye ka na o le ko fō aw ye. ²⁴ Ala min ka dunuƴa ni a konofenw beƴe dan, ale min ye sankolo ni dugukolo Matigi ye, ale te sigi adamaden boro ta batoso lalaganin kono. ²⁵ Mogow boro fana te baara ke a ye, k'a ke i n'a fō a mako b'a ra ko mogow ye a deme; sabu ale yere le be panamanya ni nenekiri ni fen beƴe di danfenw beƴe ma. ²⁶ A ka siyaw beƴe dan ka bō mogow kelen na, ka o sigi dugukolo fan beƴe ra, ka o ta wagati dantige, ka o sigiyoroƴow danw yira o ra. ²⁷ A ka o ke janko mogow ye ale ƴoroƴini, ka jija k'a momo ka a jini fō k'a soro; o beƴe n'a ta, a ƴoro man jan an si ra. ²⁸ Sabu «ale le ka an dan, ka an panamanya, k'a to an be se ka lamaga.» Aw ta donkirilabaga dōw fana ka o le fō ko: «An ye Ala ta denw le ye fana.»

²⁹ «Ayiwa, ni an ye Ala denw ye, o tuma an man kan k'a miiri ko Ala be i n'a fō batofen tow, mogow yere boro ka o minw lalaga ni sanin ye, walama warigbe, walama kabakuru, ka kapa ni o yere ta miiriya ye. ³⁰ Ayiwa, Ala te aw ta kolonbariya wagati ta kow jate tuun; nka sisan a b'a fō mogow beƴe ye ƴoro beƴe, ko o ka kan ka nimisa ka o kow dabla. ³¹ Sabu Ala ka lon dō sigi, lon min na a bena dunuƴa beƴe lajennin ta kiti tige terenninya kan, ale yere ta mogow panawolomani sababu ra; Ala ka ale le lakunu ka bō saya ra, janko mogow beƴe ye a lon ka la a ra ko Ala ka ale le panawoloma.»

³² Ayiwa, mogow nana suw kunuko kuma men Pōli da ra minke doron, dōw ka ke yereko ye a ma, k'a logobo. Dōw fana ko: «Lon wre an bena a to lamen i fe.» ³³ Pōli bora o ce ra ka taga. ³⁴ O beƴe n'a ta, mogow dōw lara Yesu ra, ka fara Pōli kan. Dugu kititigejama mogow kelen tun be o ra, min ye Denisi ye, ani muso dō, min togo tun ye ko Damarisi, ani mogow dama dama.

18

Pōli sera Korenti

(Korentikaw folo 1.1-9; 2.1-5; Korentikaw flanan 11.5-12; 12.12-13)

¹ O ko, Pōli bora Ateni ka taga Korenti. ² A ka Yahudiyace dō soro yi, min togo tun ye ko Akila; ale tun worora Pon mara ra. A naninkura tun lo ka bō Itali, ani a muso Pirisili, sabu masaceba Kolodi tun k'a fō ko Yahudiyaw beƴe ye bō Romu*. Pōli ka jenogonyo don ni o ye. ³ I n'a fō o beƴe tun be baara kelen le ke, Pōli tora ni o ye, o ka baara ke ƴogon fe; o tun be fanibonw le lalaga. ⁴ Nenekirilon* o Nenekirilon, Pōli tun be taga karanso*

ra ka taga kuma ni Yahudiyaw ni Gerekiw ye, janko ka o ta miiriya yelema, o ye son Matigi ma.

⁵ Nka kabini Silasi ni Timote nana ka bo Masedoni, Poli k'a ta wagati bee ke Ala ta kuma waajuri le ra. A tun b'a fo Yahudiyaw ye k'a gbeya ko Ala ka Yesu le panawoloma k'a ke Kisibaga* ye. ⁶ Nka Yahudiyaw banna Poli ta kuma ma, k'a neni. Poli ka ta derege yuguyugu o kan, k'a fo o ye ko: «Ni aw halakira, o ye aw yere no le ye, o te ne ta sira ye tuun. Sisan ne be taga siya were mogow* le fe.»

⁷ Poli bora o yoro ra ka taga ce do ta so, min togo tun ye Titusi Yutusi; Alapasiranbaga tun lo. A ta bon tun be karanso* kere fe. ⁸ Ayiwa, karanso kuntigi Kiripusi lara Matigi ra, a ni a ta gbamogow bee. Korentika minw tun ka Poli ta kuma men, olugu caman lara Yesu ra fana; o ka o batize.

⁹ Ayiwa, lon do su fe Matigi kumana Poli fe siko ra, k'a fo a ye ko: «I kana siran! Kuma, i kana je, ¹⁰ sabu ne be ni i ye; mogow si tena i mina ka kojugu ke i ra, sabu ne ta mogow ka ca nin dugu kon.»

¹¹ O ra, Poli tora Korenti ka mogow karan Ala ta Kuma ra fo san kelen ni karo woro.

¹² Nka ka Galiyon to Akayi jamanatigiya ra, lon do Yahudiyaw benna kelen ma ka wuri Poli kama k'a mina ka taga ni a ye kititigeyoro ra. ¹³ O ko: «Ce nin be mogow hakiri yeleman, ko o ye Ala bato cogo were ra, min ni an ta sariya* te ben.»

¹⁴ Ayiwa, sani k'a to Poli ye a da yeke ko a be kuma doron, Galiyon ko Yahudiyaw ma ko: «Ni a tun kera ko nin ce tun ka ko benbari, walama kojuguba do le ke, ne tun bena sigi ka aw Yahudiyaw ta kuma lamem kosebe. ¹⁵ Nka i n'a fo aw be nogon sosora kumaw le koson, ani mogotogow, ani aw ta sariyaw ta kow, o tuma aw yere le ka kan ka o ko panabo. Ne te son ka nin ko nogon kiti tige.» ¹⁶ Galiyon ka o labo kititigeyoro ra. ¹⁷ Kabini o kera, o bee ka Sositeni mina, min ye karanso kuntigi ye, ka ale bugo berebere kititigeyoro na fe; Galiyon k'a ke i n'a fo ale yere ma o ye.

Poli sekora ka taga Antiyosi

¹⁸ Poli tora Korenti ka wagatijan ke belen. O ko, a ka sira daari lanabagaw fe; ale ni Pirisili ni Akila donna kurun kon ka taga Siri jamana fan fe. Nka Poli tun ka dajuru ta Ala fe; o ra, a k'a kun li Sankere, o ka soro ka taga. ¹⁹ O tagara se Efesi minke, Poli ka a tagamanogonw to o yoro ra. Ale yere tagara karanso* ra, ka taga kuma ni Yahudiyaw ye. ²⁰ Olugu ka a daari ko a ye to ni o ye ka wagati dama ke; nka Poli ma son. ²¹ A ka sira jini o fe k'a fo o ye ko ni Ala sonna, ale bena seko ka na o fe tuun. O ko, a bora Efesi ka don kurun kon ka taga.

²² O tagara se Sezare minke, a bora ka taga Zeruzalemu ka taga lanabagaw fo; o ko, a tagara Antiyosi. ²³ A tora Antiyosi ka wagati dama ke yi. O ko, a tagara Galasi mara ra, ka bo yi ka taga Firizi mara ra, ka lanabagaw karan, ka o baraka bonya lanaya ra.

Apolosi ka waajuri ke Efesi ani Korenti

²⁴ O wagati ra Yahudiyace do nana Efesi, min togo tun ye ko Apolosi; a tun bora Alesandiri. O ce tun be se kuma ra kosebe; a fana tun be kitabu kumaw lon kosebe. ²⁵ A tun karanna Matigi Yesu ta sira ko ra. A tun be jija ka Yesu ko fo mogow ye ka o karan ka na ni a jusukun bee ye, nka a ta lonniya tun danna Yuhana Batizerikebaga ta karan doron le ma. ²⁶ A tun

be kuma karanso* kono mogow bee ja na. Piriisili ni Akila ka a ta karan lamen minke, olugu k'a wele ka taga Matigi Yesu ta ko lalaga k'a fo a ye.

²⁷ Ayiwa, Apolosi tun b'a fe ka taga Akayi mara ra. Lanabagaw ka a ja gbeleya ko a ye taga; o ka sebe do ke k'a ci Akayi lanabagaw ma, ko o ye a minako ja. A sera yi minke, mogow minw lara Yesu ra Ala ta neema baraka ra, a ka olugu deme kosebe; ²⁸ sabu a tun be Yahudiyaw ta firiyow yira o ra mogow bee ja na; a tun b'a yira o ra k'a gbeya, ko ka kapa ni kitabuw ta kuma ye, Ala ka Yesu le janawoloma ka a ke Kisibaga* ye.

19

Poli ka waajuri ke Efesi

¹ Ayiwa, ka Apolosi to Korenti, Poli ka Azi mara kuruyow cetige ka taga se Efesi. A ka lanabaga dow soro yi. ² Poli ka o lanabagaw jininka ko: «Yala aw lara Yesu ra wagati min na, aw ka Nin Saninman* soro wa?» O ka Poli jaabi ko: «An yere m'a men ban ko Nin Saninman be yi.» ³ Poli ka o jininka tuun ko: «O tuma aw batizera batizeri* juman le ra?» O ka Poli jaabi ko: «Yuhana ta batizeri.» ⁴ Poli k'a fo o ye ko: «Yuhana ka mogow batize k'a yira ko o nimisara o ta jurumunw na; nka a tun b'a fo o ye ko min bena na ale ko fe, o ka kan ka la o ra; o ye Yesu le ye.»

⁵ O mogow ka o kuma men tuma min na, o ka soro ka batize Matigi Yesu togo ra. ⁶ O ko, Poli ka a boro la o kan minke, Nin Saninman jigira o kan; o ka ke kuma ye kan werew ra; Ala ka kuma don o da ra ka mogow waaju. ⁷ O bee tun be mogow tan ni fla jigon bo.

⁸ Poli tun be to ka taga karanso* ra ka taga Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fo mogow ye k'a gbeya. A tun be cogo bee ke janko ka mogow ta miiriya yelema ka son Matigi ta kuma ma; a ka o ke ka se fo karo saba. ⁹ Nka o mogow dow ka o kun gbeleya, ka ban Poli ta kuma ma, ka to ka Matigi ta sira ko mafiyenya jama ja koro. O ra, Poli ka lanabagaw wele ka bo o koro, ka taga ni o ye Tiranusi ta karanso ra, ka to ka o karan o yoro ra lon o lon.

¹⁰ Poli ka o ke fo san fla. O koson mogow minw bee tun be Azi mara ra, Yahudiyaw ni siya were mogow, olugu bee ka Matigi ta kuma men. ¹¹ Ala tun be kabakoba caman kera Poli sababu ra. ¹² Hali fani, walama fanikukurun minw tun magara Poli fari ra, o tun be o la banabagatow kan; banabagatow tun be keneya, jinatow ta jinaw fana tun be bo o ra.

Seva dencew ta ko

¹³ Ayiwa, Yahudiya dow tun be yaalayaala, ko o be jinaw ghen ka bo mogow ra; olugu nana a fo ko o be jinaw ghen ka bo mogow ra ni Yesu togo ye. O tun b'a fora ko: «Ne b'a fo aw ye ko aw ye bo Yesu togo ra, Poli be Yesu min ko waajuri kera!» ¹⁴ Yahudiyaw ta sarakalasebagaw* kuntigi min togo tun ye ko Seva, o dence wolonfla le tun be o baara kera. ¹⁵ Lon do, jina do ka o jaabi ko: «Ne ka Yesu lon, ne k'a lon fana Poli ye mogow min ye. Nka aw ye jontigiw le ye?»

¹⁶ O jina tun be ce min na, o ce benna o kan. Ale kelen fanga gbiriya o bee ta ma. A ka o bugo fo ka o mandimi; o fari lakolon le borira ka bo bon kono. ¹⁷ O ko kibaroya sera Efesi dugumogow bee ma, Yahudiya ni siya were mogow bee; siranya ka o bee mina, mogow fana ka Matigi Yesu togo bonya. ¹⁸ O koson minw tun lara Yesu ra, olugu caman nana lo o ta kewalejuguw ra, ka o fo kene kan. ¹⁹ Minw tun be subagaya ke, olugu fana caman nana ni o ta sebew ye ka na o jeni mogow bee ja na. O ka o sebew

songo jate mina k'a ye ko a benna warigbe waga bilooru le ma. ²⁰ O cogo ra, Matigi ta sebgaya baraka ra, Ala ta Kuma waajuri tun be tagara ja ni baraka ye.

Mankanba wurira Efesi

²¹ O kow bee ko fe, Poli k'a latige Nin Saninman* baraka ra, ko a be teme Masedoni jamana ni Akayi jamana ra ka taga Zeruzalemu. A tun b'a fora fana ko: «Ni ne sera yi, ne ja ka kan ka taga la Romu* fana kan.» ²² A ka a ta baarakepogon fla bla a ja ka taga Masedoni, minw ye Timote ni Eratusi ye. Ale yere tora Azi mara ra ka wagati dama ke belen.

²³ Ayiwa, o wagati ra mankanba do wurira Matigi ta sira ko ra. ²⁴ Saninfagabaga do tun be yi, o togo tun ye ko Demetirisi; ale tun be Efesikaw ta jo musoman Aritemisi ta jobon bisigiyaw le lalaga ni warigbe ye, ka o fiyeere. Ale ni a ta baaradenw tun be wari caman soro o sababu ra. ²⁵ Ayiwa, o ce ka a ta baaradenw ni saninfagabaga werew lajen, k'a fo o ye ko: «Ne teriw, aw k'a lon ko an be an ta baro sorora nin baara le ra. ²⁶ Nka nin Poli be min kera, aw yere be o yera, aw fana b'a menna; Efesi dugu doron te, nka a be jini ka ke Azi mara bee ta ko le ye. A ka mogo caman le hakiri yelema, ka o kunnacen, k'a fo o ye ko mogo boro be batofen minw lalaga, ko o te batofen ye. ²⁷ Ayiwa, nin ko be se ka ke sababu ye ka an ta baara cen, nka o doron te; an ta jomusoba Aritemisi ta jobon ta ko le bena ke ko gbansan ye. Ni o kera, Azi mara ni dunuja to bee be jo musoman min batora, o ta bonya bee bena bo a kan.»

²⁸ O kumaw fora minke, a lamenbagaw dimina; o ka ke peren ye ko: «Efesikaw ta jo musoman Aritemisi le ka bon!»

²⁹ O mankan ka dugu bee jagami; Poli tagamapogon fla minw tun ye Gayusi ni Sitariki ye, minw tun ye Masedonikaw ye, o bee girinna olugu kan ka o mina ka taga ni o ye jamalajenyoro ra. ³⁰ Poli yere fana tun b'a fe ka taga jama ko, nka lanabagaw ma son. ³¹ Azi mara mogoba dow fana tun be yi, olugu tun ye Poli teriw ye. Olugu fana ka mogo dow ci Poli fe, k'a daari ko a kana taga jamalajenyoro ra. ³² O wagati ra mankan cayara jamalajenyoro ra. Dow tun be min fo, o ni tow ta tun te kelen ye. Jama fanba tun ma o lajenkun yere lon. ³³ Mogow ka o kow lakari ce do ye, min togo tun ye ko Alesandiri. Yahudiyaw ka ale joni ka taga jama ja fe ko a ye kuma. Alesandiri ka a boro korota ko a be kuma jama fe. ³⁴ Nka o k'a ye ko Yahudiya lo minke, o bee jenna ka ke peren ye ko: «Efesikaw ta jo musoman Aritemisi le ka bon!» O tora o ra ka wagatijan ke.

³⁵ Dugu seberikebaga le nana jija ka jama mala; a k'a fo o ye ko: «Efesikaw, jontigi le m'a lon ko Efesi dugu le ye jomusoba Aritemisi ta jobon korosibaga ye, ani jo musoman yere ja min bora san fe ka ben? ³⁶ Mogo si te se ka o kow soso. O ra, aw ka kan ka aw jusu suma, aw kana foyi ke aw yere kun fe! ³⁷ Sabu aw bagara nin ce fla ma ka o mina ka na ni o ye, k'a soro o ma foyi sonya jobon konu, o fana ma kumajugu fo an ta jomusoba ma. ³⁸ Ayiwa, ni Demetirisi ni a ta baarakepogonw b'a fe ka mogo do jaraki ko do ra, o tuma kititigelonw be yi, fagamaw fana be yi; o ye na ni a ko ye olugu fe. ³⁹ Walama ni ko were le be aw fe, aw be se ka na o ko yira an ta jogonyelon na. ⁴⁰ Ni o te, an ka mankanba min lawuri bi, o be se ka an jaraki o ra ko an b'a fe ka jama lamuruti; sabu ni o ka an nininka, an tena se ka jama lajenkun fo mogo ye.»

⁴¹ Ayiwa, dugu seberikebaga ka o kuma fo, ka jama labla.

20

Poli ka tagama min ke Masedoni ni Geresi (Korentikaw folo 16.1-7; Romukaw 15.25-27)

¹ Ayiwa, mankan nana mala tuma min na, Poli ka lanabagaw wele ka o lajen. A kumana o fe ka o ladi, ka o ja gbeleya, ka soro ka sira jini o fe ko o be taga Masedoni. ² Poli temeto o yorow ra, a ka lanabagaw ja gbeleya ni ladirikan caman ye, ka soro ka taga Geresi jamana ra. ³ A ka karo saba ke ye. A nana laben ko a be kurunba do ta ka taga Siri jamana ra; nka a nana a men ko Yahudiya dow ka janfa siri a kama o yoro ra yi minke, a k'a latige ka seko ka na Masedoni. ⁴ Mogo minw tun be Poli blasirara, olugu fle nin ye: Pirusi dence Sopateri, ale tun bora Bere; Sitariki ni Sekundusi, olugu tun bora Tesaloniki; Gayusi, min tun bora Deribe; Timote ni Tisiki ni Torofime, olugu tun bora Azi mara ra. ⁵ Olugu blara an ja ka taga an kono Torohasi. ⁶ Burufunubari panagbe* temenin ko, an donna kurunba do kono Filipi; an ka tere looru ke tagama ra, ka taga o soro Torohasi. An ka logokun kelen ke yi.

Poli ta tagamalaban ka taga Torohasi

⁷ Logokun tere folo, an tun lajenna ka Matigi ta domuni ke jagon fe. Poli tun b'a fe ka taga o lon dugusagbe; a kumana lanabagaw fe ka meen fo ka taga se su cenance wagati ma. ⁸ An tun lajenna sankaso min kono, fitina caman tun mananin lo o bon kono. ⁹ Kanbelen do tun be ni an ye, min togo tun ye ko Etiyusi; ale tun siginin be bon finetiri dakun kan. Ale tora o yoro ra ka sunogo fo ka jina a yere ko. Poli kumana k'a meen minke, sunogo nana a magaya. A bora fo sankaso bon sabanan kunna ka na ben dugu ma. O nana a ta k'a ye ko a sara. ¹⁰ Poli jigira ka taga biri a kunna, k'a mina a boro fla ma, k'a fo an ye ko: «Aw hakiri kana jagami, a nin sekora a ma.»

¹¹ O ko, Poli yelenna; a ni lanabagaw ka Matigi ta domuni ke jagon fe. O ko, Poli kumana o fe tuun fo ka na teresun bo, ka soro ka taga. ¹² Etiyusi ta mogow k'a mina ka taga ni a ye so kono, a janaman. O ko ka lanabagaw jusu suma.

Poli bora Torohasi ka taga Mile

¹³ Ayiwa, anw donna kurun kono ka bla Poli ja ka taga se Asosi. An tun ka kan ka taga Poli ta kurun kono o yoro le ra, sabu ale yere tun k'a latige ko a be taga Asosi a sen na. ¹⁴ A tagara an soro Asosi wagati min na, an k'a ladan an fe kurun kono ka taga Mitileni. ¹⁵ An bora o yoro ra lon min na, an nana se Kiyosi kere fe o lon dugusagbe. O dugusagbe flanan an sera Samosi. O dugusagbe sabanan an sera Mile. ¹⁶ Poli tun b'a fe ka teme Efesi kere fe; a tun t'a fe ka lo yi tuun, janko a kana na meen ka teme Azi mara ra. A tun korotora ka se Zeruzalemu, janko ni a be se ka ke, a ye taga Pantekoti* lon kunben yi.

Poli ka Efesi lanabagaw ta cekorobaw ladi

¹⁷ Poli tora Mile ka cira bla ka taga Efesi lanabagaw ta jenkuru cekorobaw wele ka na. ¹⁸ O nana minke, a k'a fo o ye ko: «Kabini lon folo min na ne ka ne sen bla Azi mara ra, ne tun be tagama cogo min na aw ce ra wagati bee, aw yere ka o lon. ¹⁹ Ne ka ne yere majigi wagati bee ka baara ke Matigi ye, ka tooro fo ka naji bo; Yahudiyaw fana ka janfa siri ne kama wagati caman, ka sege caman lase ne ma. ²⁰ O bee n'a ta, aw ta nafa be

fɛn o fɛn na, ne ma o si dogo aw ma; ne ka aw karan jamayɔrɔw ra, ka aw karan aw yere ta sow kɔnɔ, ²¹ k'a fɔ mɔgɔw bɛɛ ye k'a gbɛleya, Yahudiya fara siya werɛ mɔgɔ* kan, ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka sɔn Ala ma, ka la an Matigi Yesu ra.

²² «Ayiwa, sisan a fɛ, Nin Saninman bɛ ne jagboya ka taga Zeruzalɛmu; nka min bɛna taga ne sɔrɔ yi, ne tɛ o lɔn. ²³ Ne bɛ tɛmɛ dugu o dugu ra, Nin Saninman yere b'a yira ne ra ko kasorabla ni tɔɔrɔw bɛ ne ja. ²⁴ Nka ne tɛ ne ta saya, walama ne panaman jate fɛnba ye. Min ka gbɛlɛn ne ma, o ye ko ne ye ne ta tagama kɛ ka se a dan ma, ani Matigi Yesu ka baara min karifa ne ma, ne ye o kɛ ka dafa, ka Ala ta nɛɛma Kibarɔ Diman* ko fɔ mɔgɔw ye.

²⁵ «Ayiwa, ka a ta bi ra, ne ka Ala ta Masaya* waajuri kɛ aw min o min cɛ ra yan, ne k'a lɔn ko aw si ja tɛna la ne kan tuun. ²⁶ O kosɔn ne b'a fɔ aw ye k'a gbɛleya bi, ko aw ra ni min firira, o ye o tigi yere nɔ le ye. ²⁷ Sabu Ala sago ye min ye aw ta kisiri ko ra, ne ka o bɛɛ fɔ aw ye, ne ma foyi dogo aw ra.

²⁸ «Ayiwa, aw ye aw yere kɔrɔsi; Nin Saninman ka aw bla sagakuru min kunna, aw ye o fana kɔrɔsi ka ja; aw ye aw janto Ala ta jɛnkuru ra, a ka min kunmabɔ ni a yere jori ye. ²⁹ Ne yere k'a lɔn ko ni ne tagara, mɔgɔlafiribaga dɔw bɛna don aw cɛ ra i ko warajugaw bɛ don sagaw cɛ ra cogo min na; o tɛna sagaw to. ³⁰ Mɔgɔ dɔw bɛna wuri hali aw yerew cɛ ra yan ni faninyakuma dɔw ye, ka lanabagaw lafiri, ka o tugu o yere kɔ. ³¹ O ra, aw ye aw yere cogoya lɔn; aw ye aw hakiri to a ra ko ne ka san saba kɛ aw cɛ ra, ka aw bɛɛ kɛlɛn kɛlɛn ladi su ni tere, fɔ ka naji bɔ aw kosɔn.

³² «Ayiwa, sisan ne bɛ aw karifa Ala ma, ani a ta nɛɛma kuma ma. Ale le bɛ se ka aw baraka bonya lanaya ra; a ka fɛn min layiri ta aw ye, a bɛna o di aw ma, ani a ta mɔgɔ panawolomaninw bɛɛ.

³³ «Ne ma nabɔ mɔgɔ si ta wari fɛ, walama mɔgɔ ta sanin, walama mɔgɔ ta faniw. ³⁴ Aw yere k'a lɔn ko ne yere boro le ka baara kɛ ka ne ni ne tagamanɔgɔn bɛɛ mako ja.

³⁵ «Ne k'a yira aw ra cogo bɛɛ ra ko an ka kan ka baara kɛ ten le, ka desebagatɔw demɛ, ani ka an hakiri jigi Matigi Yesu ta kuma ra, ko: <Dugawu bɛ sɔnni le ra ka tɛmɛ sɔrɔri kan.> »

³⁶ Ayiwa, Pɔli ka o kuma fɔ ka ban minke, a ka a kinbiri gban ka Ala daari ni lanabagaw bɛɛ ye. ³⁷ Lanabagaw bɛɛ kasira kosebɛ Pɔli tagako ra; o ka a fo ni kanuyafari ye. ³⁸ Pɔli tun k'a fɔ minke ko o si ja tɛna la ale kan tuun, o kuma le tun ka o jusu kasi kosebɛ. O ko, o tagara Pɔli blasira kurunda ra.

21

Pɔli tagacogo Zeruzalɛmu

¹ Ayiwa, an ni lanabagaw nana faran jɔgɔn na tuma min na, an donna kurun kɔnɔ, ka teren ka taga Kɔsi. O dugusagbɛ an sera Rodi, ka bɔ yi ka taga Patara. ² An ka kurunba dɔ sɔrɔ yi, o tun bɛ tagara Fenisi mara ra; an donna o kɔnɔ ka taga. ³ An surunyara Sipere jamana ra; an tun bɛ o jamana yera, nka an k'a to an numanboroyanfan fɛ ka taga Siri jamana fan fɛ. Kurunba tagara lɔ Tiri, sabu doni minw tun bɛ kurun kɔnɔ, o tun ka kan ka jigi o dugu le ra.

⁴ An ka lanabaga dow soro Tiri; an ka tere wolonfla ke ni olugu ye. Toro minw tun bena Poli soro Zeruzalemu, Nin Saninman tun ka o yira o lanabagaw ra, o koson o k'a fo Poli ye ko a kana taga Zeruzalemu. ⁵ An tun ka kan ka tereda minw ke, o dafara minke, an ka sira mina; lanabagaw bee bora, o ni o ta musow ni o ta denw, ka taga an blasira, ka bo ni an ye fo dugu kon. An bee ka an kinbiri gban jida ra yi, ka Ala daari. ⁶ O ko, an ka fori di jagon ma minke, an donna kurun kon; olugu sekora ka taga o ta so.

⁷ An bora Tiri ka taga Pitolemasi; o kera an ta tagama dan ye. An tagara o yoro lanabagaw fo, ka tere kelen ke ni o ye. ⁸ O dugusagbe an tagamana ka taga Sezare. An tagara Kibaro Diman fobaga Filipe ta so kon; lanabagaw tun ka ce wolonfla minw janawoloma Zeruzalemu, ale tun ye o ra kelen ye. An jigira ale ta so. ⁹ Denmuso sunguru naani tun be Filipe fe, Ala tun be kuma don olugu da ra ka mogow waaju. ¹⁰ An ka tere dama ke Filipe ta so; lon do, cira do nana ka bo Zude; o togo tun ye ko Agabusi. ¹¹ O ce nana an fe, ka na Poli ta kurusijara ta ka a yere senw ni a borow siri ni o ye, k'a fo ko: «Nin Saninman ko: <Nin kurusijara ye mogow min ta ye, Yahudiyaw bena o tigi mina Zeruzalemu k'a siri nin cogo le ra, ka a don siya were mogow* boro.> »

¹² Kabini an ka o kuma men, an ni o yoro lanabagaw bee ka ke Poli daari ye ko a ye sabari a kana taga Zeruzalemu. ¹³ Poli ko: «Aw kana kasi ten, ka ne jusu kasi. A kana dan kasorabla dama ma, hali ni ne ka kan ka sa Zeruzalemu, Matigi Yesu togo koson, ne sonna o ma.»

¹⁴ An k'a ye ko Poli t'a fe k'a ta miiriya bo Zeruzalemu taga kan minke, an jera. An ko: «Min ye Matigi sago ye, o ye ke.»

¹⁵ An ka o wagati ke Sezare minke, an ka an yere laben ka taga Zeruzalemu. ¹⁶ Sezare lanabaga dow tagara an blasira. O tagara ni an ye ce do ta so, min togo ye ko Minason. Ale be bo Sipere; lanabaga lo kabini wagatijan. An tun ka kan ka jigi o ce ta so.

Poli tagara Yakuba fe Zeruzalemu

¹⁷ An sera Zeruzalemu minke, lanabagaw ka an kunben ni ninsondiya ye. ¹⁸ O lon dugusagbe Poli tagara ni an ye Yakuba fe; lanabagaw ta cekorobaw bee nana fana. ¹⁹ Poli ka mogow fo ka ban tuma min na, Ala ka ko o ko ke siya were mogow* ce ra a ta waajuri baraka ra, a donna o bee ra ka o pafu o ye kelen kelen. ²⁰ O mogow ka o men minke, o ka Ala tando. O ko, o ko Poli ma ko: «An balemace, i m'a ye, Yahudiya waga caman le lara Yesu ra yan, nka hali bi o bee cesirinin be cira Musa ta sariya* ko ra. ²¹ Ayiwa, mogow dow nana a fo o ye ko Yahudiya minw be siya were mogow ce ra, ko ele le k'a fo olugu ye ko o ye cira Musa ta sariyaw* bla, ko o kana o ta denw kenesigi tuun, ko o kana landaw si ke fana. ²² Ayiwa, an bena nin ko mina cogo di? Sigiya t'a ra, o bena a men ko i nana. ²³ O ra, an bena min fo i ye, i ka kan ka o le ke. Ayiwa, ce naani be an fe yan, olugu tun ka dajuru ta Ala fe. ²⁴ I be don ni o ye Alabatosoba kon, ka i yere saninya ni o ye ka kapa ni sariya ye. I yere ye o bee ta kunlisara bo janko o ye o kun li. Ni o kera, Yahudiyaw bena a lon ko mogow ka ko o ko fo i ta ko ra, ko o si te can ye. O bena a ye fana ko ele yere be tagamana sariya kan. ²⁵ Nka siya were mogow minw lara Yesu ra, an ka sebe ci olugu ma ka an ta miiriya yira o ra; an k'a fo o ye ko sogo o sogo fagara jow kan, o kana o domu, o kana a jori min, o kana jufasogo domu, o kana jatoya ke.»

²⁶ Ayiwa, Pōli farara o cē naani kan. O dugusagbe, a ka a yere saninya ni o ye. O kō, o tagara don Alabatosoba lu kōnō jōgōn fē, Pōli ka o ta saninyarilonw dafawagati yira, o kōrō ye lon min o bēē kelen kelen ta saraka ka kan ka bō.

Mōgōw ka Pōli mina Alabatosoba kōnō

²⁷ Tere wolonfla tun bēna dafa wagati min na, Azi mara Yahudiyaw ka Pōli ye Alabatosoba kōnō. O ka jama bēē kōnōnōsu; o ka Pōli mina, ²⁸ ka kē peren ye ko: «Izirayelimōgōw, aw ye na o, aw ye na! Cē min bē yaala ka mōgōw bēē karan yōrō bēē, ka an ta siya mangboya, ka an ta sariyaw mangboya, ani ka yōrō saninman mangboya, ale le ye nin ye. Sisan a yere ka siya were mōgō* dōw ladon Alabatosoba kōnō, ka an ta yōrō saninman lanōgō.»

²⁹ O ka o fō, sabu o tun ka Efesikace Torofime ni Pōli ye jōgōn fē dugu kōnō. A kera o ja na ko Pōli donna ni a ye Alabatosoba kōnō le.

³⁰ A kera ten, dugu bēē jagamina. Mōgōw tun borira ka bō dugu fan bēē ra ka na. O ka Pōli mina k'a sama ka bō Alabatosoba kōnō, ka Alabatosoba daw datugu. ³¹ I n'a fō o tun b'a fē ka Pōli faga, o kuma sera sorasiw kuntigiba ma, ko Zeruzalemu dugu bēē jagaminin lo. ³² O yōrōnin kelen bēē sorasiw kuntigiba ka sorasi dōw ta, ani sorasikuntigi dōw; o borira ka don dugu kōnō. Yahudiyaw ka sorasiw kuntigiba ni a ta sorasiw ye minke, o ka Pōli bugōri dabla. ³³ Sorasiw kuntigiba nana Pōli mina. A k'a fō sorasiw ye ko o ye Pōli siri ni negejōrōko fla ye. Pōli sirinin kō, a ka jininkari kē ko Pōli ye jōn ye, ko a ka mun le kē? ³⁴ Jama bēē tun bē perenna, nka dōw tun bē min fō, o ni tōw ta tun tē kelen ye. Sorasiw kuntigiba nana a ye ko a tē kuma kelen sōrora k'a men mankan bonyakojugu fē minke, a k'a fō sorasiw ye ko o ye taga ni Pōli ye bonba kōnō. ³⁵ Pōli tagara se donda yelenyōrō ma minke, sorasiw ka Pōli ta, jama ta fariya koson; ³⁶ sabu jamaba tun tugura a kō, o bēē bē perenna ko: «Aw y'a faga!»

Pōli kumana jama fē

(Kewalew 9.1-19; 26.9-20; Galasikaw 1.11-16; Timote fōlō 1.12-17)

³⁷ Pōli dontō bonba kōnō, a ko sorasiw kuntigiba ma ko: «Yala ne bē se ka kuma i fē wa?» Sorasiw kuntigiba ko: «I bē gerekikan men wa? ³⁸ O tuma Misirankace min murutira yan, ni a wagati ma mēen, fō a tagara ni mōgō waga naani ye kongo kōnō mōgōfaga kama, ele le tē o ye wa!» ³⁹ Pōli ka jaabi ko: «Ne ye Yahudiya le ye, ne bōra Tarisi, Silisi jamana ra. Ne ye dugu min mōgō ye, o dugu ka bon. Sabari k'a to ne ye kuma jama fē.»

⁴⁰ Sorasiw kuntigiba sōnna ko Pōli ye kuma. Pōli lōnin tora bon donda yelenyōrō kan ka a boro kōrōta mōgōw fē ko a b'a fē ka kuma o fē. Mōgōw bēē jera; Pōli kumana o fē aramekan na; a ko:

22

¹ «Ne balemaw, ani ne faw, ne bēna kuma min fō sisan k'a yira aw ra ko ne ma kojugu si kē, aw ye o lamēn!»

² Mōgōw k'a ye ko a bē kumana o fē aramekan na minke, o bēē jera, ka mankan bēē dabla. Pōli ko:

³ «Ne ye Yahudiya le ye, ne worora Tarisi, Silisi jamana ra. Nka ne lamōna Zeruzalemu yan. Ne ta karamōgōfa tun ye Gamaliyeli ye; ale le ka ne karan ka ja, ka kapa ni an bēmaw ta sariya* kow bēē ye. Ne fana tun cēsirinini lo Ala ko ra kosebē, i n'a fō aw bē cogo min na bi. ⁴ Mōgō

minw be nin sira kan, ne ka olugu tɔɔɔ fɔ ka dɔw faga, ka o siri ka o bla kaso ra, ce fara muso kan. ⁵ Sarakalasebagaw kuntigiba*, ani cekɔɔɔbaw ta ɲamɔgɔw ta ɲenkuru ye ne seerew ye o kow ra. Ne yerɛ tun ka sebe sɔɔɔ o fe ka taga a di Damasi Yahudiyaw ma, janko ni ne tagara lanabaga dɔw sɔɔɔ o yɔɔɔ ra, ne ye olugu mina ka o siri ka na ni o ye Zeruzalemu, janko ka o tɔɔɔ.

⁶ «Ayiwa, ka ne tagato to sira ra, ne surunyara Damasi ra minke, teregban fe, yeelenba dɔ barara ka bɔ sankolo ra ka manamana ka ne lamini. ⁷ Ne benna dugu ma; ne ka kumakan dɔ men, ko: <Sɔli, Sɔli, mun kosɔn i be ne tɔɔɔɔra?> ⁸ Ne k'a ɲininka ko: <Ele ye ɲɔn ye, Matigi?> A ko ne ma ko: <Ne ye Yesu Nazaretikace le ye; i be ne le tɔɔɔɔra.> ⁹ Ayiwa, mɔgɔ minw tun be ni ne ye, olugu ka yeelenba ye, nka min tun be kumana ne fe, o ma o tigi kan men. ¹⁰ Ne ka ɲininkari ke, ko: <Ne ka kan ka mun le ke, Matigi?> Matigi ko ne ma ko: <Wuri ka taga Damasi; Ala b'a fe i ye min ke, o bena taga o fɔ i ye.> ¹¹ I n'a fɔ yeelen bonyakojugu kosɔn ne tun te foyi yera tuun, mɔgɔ minw tun be ni ne ye, olugu ka ne boro mina ka taga ni ne ye Damasi.

¹² «O y'a sɔɔɔ ce dɔ tun be Damasi, a tɔgɔ ye ko Ananiyasi. Alapasiranbaga tun lo, ani sariya siratagamabaga; Damasi Yahudiyaw beɛ tun be a tɔgɔɲuman fɔ. ¹³ A nana ne fe ka na lo ne kɔɔ k'a fɔ ne ye ko: <Ne balemacɛ Sɔli, i ɲa yele ka fɛri ke.> O yɔɔɔnin kelen beɛ, ne ɲa yelera, ne k'a ye. ¹⁴ A k'a fɔ ne ye ko: <An bɛmaw ta Ala ka i ɲanawoloma, janko i ye a sago lon. Min kelenpe terennin be, a k'a to i ye o ye, ani ka a yere kumakan men. ¹⁵ Sabu i ka min ye, ani i ka min men, i bena ke a seere ye mɔgɔw beɛ ɲa kɔɔ, ka o beɛ fɔ o ye. ¹⁶ Ayiwa, sisan i kana sigi ka fen were makɔɔ tuun. Wuri ka batize k'a to i ta jurumunw ye yafa i ma Matigi Yesu tɔgɔ baraka ra*.>

¹⁷ «O ko, ne sekɔra ka na Zeruzalemu minke, lon dɔ, ka ne to Aladaari ra Alabatosoba kɔɔ, Ala ka fen dɔ yira ne ra. ¹⁸ Ne ka Matigi ye, a k'a fɔ ne ye ko: <I teliya ka bɔ Zeruzalemu dugu kɔɔ, sabu i bena kuma min fɔ ne ta ko ra, mɔgɔ si tena sɔn o ma yan.> ¹⁹ Ne ko: <Matigi, ne tun be donna karansow* kɔɔ cogo min na ka lanabagaw mina ka o bugɔ ka o bla kaso ra, o yerɛ ka o lon. ²⁰ Hali o tun be i ta seere Etiyeni fagara wagati min na, ne yerɛ tun be o yɔɔɔ ra. Ne tun sɔnna Etiyeni fagari ma; ne ka a fagabagaw ta deregew mina o ye.> ²¹ Nka Matigi ko: <Taga, sabu ne bena i ci ka taga yɔɔɔjan, siya were mɔgɔw* le fe.> »

Pɔli ko ale ye Rɔmu jamanaden ye

²² Ayiwa, jama beɛ tun jera ka Pɔli lamɛn fɔ ka na se nin kumaw ma. Nka kabini Pɔli ka nin kumaw fɔ minke, jama ka ke pɛren ye ko: «Nin mɔgɔ suguya ka kan ka faga ka bɔ dunuɲa kɔɔ, a ɲanaman man kan ka to!»

²³ O tun be pɛrenna, ka o ta deregew bɔ ka o fifafifa, ka buguri ce ka o seri san fe ka gɲangan lawuri. ²⁴ Sorasiw kuntigiba k'a fɔ sorasiw ye ko o ye don ni Pɔli ye bonba kɔɔ, ka a bugɔ ni gbɛɲe ye, k'a jagboya ka kuma. A ka ko min ke k'a to mɔgɔw be pɛrenna a kunna, a ye o fɔ. ²⁵ Wagati min o ka Pɔli siri ko o b'a bugɔ, sorasikuntigi min tun be Pɔli kere fe, Pɔli ko o ma ko: «Ka kaɲa ni sariya ye, yala a bennin lo ko aw ye Rɔmu jamanaden dɔ bugɔ ni gbɛɲe ye k'a sɔɔɔ kiti ma ben a kan wa?» ²⁶ Sorasikuntigi ka o

* **22:16** 22.16 Pɔli k'a ta seereya fɔ (Kewalew 9.1-16; 26.12-18).

men minke, a tagara o fɔ sorasiw kuntigiba ye, ko: «Ele tun b'a fe ka mun le ke tan? Ce nin ye Romu jamanaden le ye de!» ²⁷ Sorasiw kuntigiba yere tagara Poli nininka ko: «Yala can lo ko ele ye Romuka le ye wa?» Poli ko: «Onhon.» ²⁸ Sorasiw kuntigiba ko: «Ne ka wariba le sara ka sorɔ ka ke Romuka ye de!» Poli ko: «Ne worora a ra le!»

²⁹ O yɔronin beɛ ra minw tun b'a fe ka Poli bugɔ k'a jagboya ka kuma, olugu bɔra a korɔ. Sorasiw kuntigiba yere siranna, sabu ale le k'a to o ka Poli siri, k'a sorɔ Romuka lo.

Poli be kuma kititigejama mɔgow fe

³⁰ Ayiwa, Poli jarakikun yere tun ye fen min ye Yahudiyaw fe, sorasiw kuntigiba tun b'a fe ka o lon. O le koson o lon dugusagbe, a ka negejɔrɔko bɔ Poli ra, ka sarakalasebagaw* kuntigiw ni kititigejama beɛ wele ka o lajen. O ko, o tagara ni Poli ye ka taga a lo o ce ma.

23

¹ Poli ka a na lo kititigejama ra k'a fɔ ko: «Ne balemaw, fɔ ka na se bi ma, ne ka ne tagamacogo ke ka kapa ni Ala sago ye; ne jusukun te ne jaraki o ra.» ² Poli ka o fɔ minke, sarakalasebagaw kuntigiba* Ananiyasi k'a fɔ Poli kerefemɔgo dow ye ko o ye Poli bugɔ a da ra. ³ Poli ko a ma ko: «Ele flankafu, Ala fana bena i bugɔ. Ele signin be yan ka kiti tige ka kapa ni sariya* ye, nka i ko o ye ne bugɔ, k'a sorɔ sariya ma o fɔ.» ⁴ Mogo minw tun be Poli kere fe, olugu ko Poli ma ko: «I be Ala ta sarakalasebagaw kuntigiba le nenina ke!» ⁵ Poli ka o jaabi ko: «Ne balemaw, ne m'a lon ko sarakalasebagaw kuntigiba lo. Sabu a sebera Kitabu konɔ, ko: «I kana kumajugu fɔ i ta jamana namɔgo do ma.» »

⁶ Ayiwa, Poli tun k'a lon ko kititigejama mɔgo dow tun ye Sadusiw* ye, dow tun ye Farisiw* ye. O koson, a perenna kititigejama ce ma, k'a fɔ ko: «Ne balemaw, ne ye Farisi yereɔoro le ye. Ne lanin b'a ra ko suw bena kunu lahara minke, o le koson kiti be tigeria ne kan bi.»

⁷ Kabini Poli ka o fɔ, sɔsɔri donna Farisiw ni Sadusiw ce; jama kan taranna. ⁸ Sabu Sadusiw ko, ko suw tena kunu lahara, ko meleke te yi, ko nin werew si te yi fana; k'a sorɔ Farisiw lanin be o kow beɛ ra. ⁹ Mankan bonyara kosebe; Farisiw ta jenkuru sariya karamɔgo* dow wurira ka muruti k'a fɔ jama ye ko: «An koni ma kojugu si sorɔ nin ce ra. A be se ka ke ko nin do, walama meleke do le kumana a fe.»

¹⁰ Sɔsɔri nana bonya ka taga a fe; sorasiw kuntigiba nana siran ko o kana na ban ka Poli samasama fɔ k'a faga. O koson, a ka sorasi dow ci ko o ye jigi ka taga Poli bosi o boro ka taga ni a ye sorasiw ta bonba konɔ.

¹¹ O lon dugusagbe su fe, Matigi ka a yere yira Poli ra k'a fɔ a ye ko: «I ja gbɛleya; i ka seereya bo ne ta ko ra Zeruzalemu yan cogo min na, i ka kan ka ne ta ko seereya ke Romu* o cogo kelen na fana.»

Yahudiyaw ka janfa siri Poli kama

¹² O dugusagbe sɔgomada fe, Yahudiya dow ka janfa siri Poli kama. O karira jɔgon ye ko olugu tena domuni ke, o tena ji min, fɔ ni o ka Poli faga.

¹³ Yahudiya minw tun ka o janfa siri, o tun ka ca ni mɔgo binaani ye. ¹⁴ O mɔgow tagara sarakalasebagaw* kuntigiw ni cekɔrobaw fe, ka taga a fɔ o ye ko: «An k'a latige ka kari jɔgon ye ko an si tena domuni ke, walama ka ji min, fɔ ni an ka Poli faga. ¹⁵ O koson, aw ni kititigejama mɔgo tow

bɛɛ, aw ye bɛn a ra ka taga sorasiw kuntigiba daari ko a ye Pɔli di aw ma k'a kɛ i n'a fɔ aw b'a fɛ ka a ta kɔɲa sɛgɛsɛgɛ le ka ɲa. An kɔni labennin lo k'a kɔnɔ sira ra k'a faga sani a ye se aw ma yan.»

¹⁶ Nka Pɔli balemamuso dence ka o janfa ko mɛn. Ale borira ka taga bonba kɔnɔ ka taga o fɔ Pɔli ye. ¹⁷ O tuma, Pɔli ka sorasikuntigi dɔ wele k'a fɔ a ye ko: «Taga ni kanbelennin nin ye sorasiw kuntigiba fɛ; kuma dɔ b'a fɛ k'a fɔ a ye.»

¹⁸ O sorasikuntigi tagara ni kanbelennin nin ye sorasiw kuntigiba fɛ ka taga a fɔ a ye ko: «Kasoden Pɔli le ka ne wele k'a fɔ ne ye ko ne ye na ni kanbelennin nin ye i fɛ, ko kuma b'a fɛ k'a fɔ i ye.» ¹⁹ Sorasiw kuntigiba ka kanbelennin mina a boro ma ka gbara ni a ye kɛrɛ fɛ ka a ɲininka ko: «Mun le bɛ i fɛ k'a fɔ ne ye?» ²⁰ Kanbelennin k'a fɔ a ye ko: «Yahudiyaw le benna a ra ko o bɛna i daari sini, ko i ye Pɔli bla ka taga kitiigejama fɛ. O ko o b'a fɛ ka a ta kɔɲa sɛgɛsɛgɛ le ka ɲa tuun. ²¹ Nka i kana la o ra! Sabu o ta mɔgɔ dɔw bɛna dogo sira ra ka Pɔli kɔnɔ. O ka ca ni mɔgɔ binaani ye. O k'a latige ka kari Ala ra ko o tena domuni kɛ, o tena ji min fɔ ni o ka Pɔli faga. O labennin lo ka ban. O bɛ ele ta kuma le makɔnɔna.»

²² Sorasiw kuntigiba k'a fɔ kanbelennin ye k'a gbɛɛya ko a kana a to mɔgɔ wɛrɛw ye o kuma mɛn. Kanbelennin bɔra ka taga.

Sorasiw kuntigiba ka Pɔli lataga jamanatigi Felisi fɛ

²³ O ko, sorasiw kuntigiba ka sorasikuntigi fla wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye sorasice kɛmɛ fla fara ɲɔgɔn kan, ani sotigi biwolonfla, ani cɛ tamantigi kɛmɛ fla. O bɛɛ ye labɛn; ni su kora, o bɛ taga Sezare. ²⁴ Aw ye so dɔ labɛn Pɔli ye fana, janko a ye se jamanatigi Felisi fɛ yi, foyi kana a sɔrɔ.»

²⁵ A ka sɛbɛ kɛ k'a ci Felisi ma, ko: ²⁶ «Ne Kolodi Lisiyasi bɛ nin sɛbɛ ci jamanatigɲuman Felisi ma; ne ta fori bɛ i ye. ²⁷ Yahudiyaw tun ka nin cɛ mina, o tun bɛ ɲini k'a faga. Wagati min na ne k'a mɛn ko Rɔmuka lo, ne ka ne ta sorasi dɔw ci ka taga a bɔsi o boro. ²⁸ A tun ka ko kelen min kɛ k'a to Yahudiyaw b'a jarakira, ne tun b'a fɛ ka o lon. O kɔsɔn ne tagara ni a ye o ta kitiigejama fɛ. ²⁹ Nka ne nana a kɔrɔsi k'a ye ko o bɛ a jarakira kun min na, o ye olugu yɛrɛ ta sariyaw* ko le ye; ni o tɛ, a tun ma kojugu si kɛ min ka kan ni fagari ye walama kasorabla. ³⁰ O kɔ fɛ o ka ne lasomi minke ko Yahudiyaw ka janfa siri a kama, o yɔrɔnin bɛɛ, ne k'a bla ka taga i fɛ, k'a fɔ Yahudiyaw ye ko o b'a jarakira kun min na, ko o ye taga o fɔ ele yɛrɛ ye. [Ka an bɛn.]»

³¹ Min fɔra sorasiw ye, o ka o kɛ; o ka Pɔli ta o su fɛ ka taga se fɔ Antipatirisi. ³² O dugusagbɛ, sorasi minw tun bɛ o sen na, olugu sekɔra ka na o ta bonba kɔnɔ. Minw tun bɛ so kan, olugu tagara ni Pɔli ye. ³³ O sera Sezare minke, o ka sɛbɛ di jamanatigi ma, ka Pɔli yira a ra. ³⁴ Jamanatigi ka sɛbɛ karan ka ban minke, a ka Pɔli ɲininka ko: «I bɔra mara juman le ra?» Pɔli k'a fɔ a ye ko ale bɔra Silisi. ³⁵ A ko Pɔli ma ko: «Ni i jarakibagaw nana se yan tuma min na, ne bɛna i lamɛn.» A ko o ye Pɔli bla Herodi* ta bonba kɔnɔ k'a kɔrɔsi.

24

Yahudiyaw ka Pɔli jaraki Felisi ɲa kɔrɔ

¹ Ayiwa, tere looru tɛmɛnin kɔ, sarakalasebagaw kuntigiba* Ananiyasi nana Sezare, ale ni cɛkɔrɔba dɔw, ani cɛ kumalɔnbagaba dɔ, min tɔgɔ ye ko Terituli. Ko min donna o ni Pɔli cɛ, a nana o ɲafɔ jamanatigi Felisi

ye. ² O ka Pöli wele ka na. Terituli k'a damina ka Pöli jaraki; a ko: «Jamanatigijuman, an be heraba min na jamana kono bi, ele le baraka ra an ka o hera soro. Ele ta hakiritigiyaba le koson fana, yelemanin caman kera jamana kono, ka jamana lataga ja fe. ³ An bee be i walepumanlon o kow bee ra wagati bee, ani yoro bee, jamanatigijuman Felisi. ⁴ Nka i n'a fo ne t'a fe ka i lasigi ka meen, o koson ne be i daari i ye sabari ka an lamen doonin.

⁵ «Ayiwa, an k'a ye ko nin ce ye cenrikebaga le ye, min ka kere lawuri dunuja Yahudiyaw bee ce ra; ale le ye Nazaretikaw ta diina jamogo ye. ⁶ A tun be jini ka an ta Alabatosoba yere lanogo, o le koson an k'a mina. [An tun b'a fe k'a ta kiti tige ka kapa ni an ta sariya* ye; ⁷ nka sorasiw kuntigiba Lisiyasi nana a bosi an boro fanga ra, ⁸ ko an ye na a jarakikun fo ele yere ye.] Ni i yere ka a jininka ka ja, an b'a jarakira ko minw na, i bena o lon.»

⁹ Yahudiya tow fana lora o kuma kelen kan, ko Terituli ka min fo, ko o ye can ye.

Pöli kumana jamanatigi ja koro

¹⁰ Ayiwa, jamanatigi k'a fo Pöli ye ko a ye a ta fo. Pöli ka kuma ta k'a fo jamanatigi ye ko: «Ne k'a lon ko ele be an ta siya ta kiti tigera kabini san caman. O le koson ne te siran ka kuma k'a yira i ra ko ne ma kojugu si ke. ¹¹ Ne nana Zeruzalemu ka na Ala bato, a ma teme tere tan ni fla kan folo. Ni i ka o ko segesege, i bena a ye ko can lo. ¹² O wagatiw bee kono, o ma ne ye sosori ra ni mogo si ye, walama ko ne be jama lamuruti ra Alabatosoba kono, walama karanso* do kono, walama dugu kono yoro do ra. ¹³ Nin mogow te se ka foyi si fo k'a yira ko o be ne jarakira kun min na ko o ye can ye.

¹⁴ «Ayiwa, ne koni be lo min na k'a fo i ja na, o ye ko, ne be an bemaw ta Ala le batora ka kapa ni nin sira ye, olugu ko o min te can ye. Nka fen o fen sebera sariya* kitabuw ni ciraw ta kitabuw kono, ne lara o bee ra. ¹⁵ Ne jigi be Ala kan ko min na, olugu fana jigi be a kan o ko kelen le ra, ko mogonumanw ni mogojuguw bee su bena kunu lahara. ¹⁶ O le koson ne be jija, janko ne jusukun gbenin ye to, ne jarakibari ye ke Ala ja koro, ani mogow ja koro.

¹⁷ «Ayiwa, san caman temenin ko, ne nana Zeruzalemu ka na ne ta siyamogo dow deme ni wari ye, ani ka sarakaw bo Ala ye. ¹⁸ O nana ne soro o kopaw le ra Alabatosoba kono; ne tun saninyanin lo, jama tun te yi, sosori tun te yi. Azi mara Yahudiya dow le tun be ni ne ye. ¹⁹ Ni a kera ko ne tun ka kojugu do le ke, olugu le tun ka kan ka ke yan ka ne jaraki i ja koro. ²⁰ Ni o te, wagati min na ne ta kiti tun be tigera kitiigejama ja koro, ni a kera ko ne ka kojugu do ke yi, mogo minw be yan, olugu ye o fo i ye. ²¹ Ka ne lonin to o ja fe, ne kumana ni kanba ye, ka nin kuma kelen le fo ko: «Ne lanin b'a ra ko suw bena kunu ka bo saya ra lahara, o le ka ne bla kiti ra aw ja fe bi.» »

²² Ayiwa, i n'a fo Felisi tun ka lanaya ko faamu, a ka kiti bla lon were ra, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga; ni sorasiw kuntigiba Lisiyasi nana na, ne bena aw ta kopu janabo.» ²³ O ko, a ko sorasikuntigi do ma ko a ye Pöli to kaso ra, k'a korosi, nka a y'a to a ye laganfiyayoro soro; ni a teri dow b'a fe ka na bo a ye ka fen do di a ma, a ye son o ma.

Pöli kumana jamanatigi ni a muso ja koro

²⁴ Tere dama temenin ko, jamanatigi Felisi nana ni a muso ye, min ye Durusili ye; o muso tun ye Yahudiya ye. O ka mogo ci ka taga Poli wele ka na. Mogo be la Yesu Kirisita ra cogo min na, Poli ka o pafɔ o ye. ²⁵ Nka Poli kumana ka se terenninya ma tuma min na, ani mogo ka kan ka a yere mina jurumun ma cogo min na, ani lahara ta kiti, Felisi siranna; a ko Poli ma ko: «Taga fɔɔ; ni ne nana wagati sɔɔ, ne bena i wele tuun.» ²⁶ A tun b'a hakiri ra fana ko Poli bena wari le di ale ma, o koson a tun be to ka Poli wele ka na kuma a fe tuma caman.

²⁷ O ka san fla ke o ra ten. Porisusi Fetusi nana sigi jamanatigiya ra Felisi no ra. Felisi tun b'a fe ka a yere ko diya Yahudiyaw ye, o koson a ka Poli to kaso ra yi.

25

Poli ko a ta kiti be tige masaceba le fe

¹ Fetusi sigira jamanatigiya ra Zude mara ra minke, a tere sabanan, a bora Sezare ka taga Zeruzalemu. ² A sera yi minke, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta namogow tagara a fe ka taga Poli jaraki. ³ O ka Fetusi daari ko a ye sabari ka Poli bla ka na Zeruzalemu; nka o tun ka janfa le siri Poli kama janko ka na a nato faga sira ra. ⁴ Fetusi ka o jaabi ko Poli bena to kaso ra Sezare, ko sani wagati doonin ale yere bena seko ka taga yi. ⁵ A ko o ma ko: «Aw ta kuntigiw ka kan ka taga ni ne ye Sezare; ni o sera yi, aw be Poli jarkira kun min na, o yere bena o fo.»

⁶ Fetusi ma teme tere seegi walama tere tan kan Zeruzalemu. O ko, a sekora ka taga Sezare. O dugusagbe a tagara sigi kititigeyoro ra, ka mogo do ci ko o ye na ni Poli ye. ⁷ Poli nana minke, Yahudiya minw tun nana ka bo Zeruzalemu, olugu lora ka Poli lamini k'a jaraki ni kojugu caman ye, k'a soro o tun te se ka o kow si can yira. ⁸ O ko, Poli ka kuma ta; a ko: «Ne ma kojugu si ke Yahudiyaw ta sariya* kama, walama Alabatosoba kama, walama masaceba Sezari kama.» ⁹ I n'a fo Fetusi tun b'a fe ka a yere ko diya Yahudiyaw ye, o koson a ka Poli pininka ko: «I b'a fe ka taga Zeruzalemu, janko i ta kiti ye taga tige ne na koro o yoro ra nin ko ra wa?»

¹⁰ Poli ko: «Ne lonin be masaceba Sezari yere ta kititigeyoro ra ka ban. Ne ta kiti ka kan ka tige yan le. Ne ma foyi ke Yahudiyaw ra; ele yere ka o lon kosebe. ¹¹ Ni a tun kera ko jo te ne fe, walama ko ne ka ko do ke min ka kan ni fagari ye, ne tun tena ban fagari ma. Nka o be fen o fen fora ne kama, i n'a fo can te o si ra, o tuma mogo si te se ka ne labla o ye. Ne b'a fe ne ta kiti ye taga tige masaceba Sezari le na koro.»

¹² Ayiwa, Fetusi ni a jennogonw ka jogon ye wagati min na ka ban, a ka Poli jaabi ko: «I ko i ta kiti be tige masaceba Sezari le na koro, ayiwa, i bena taga masaceba Sezari fe.»

O nana ni Poli ye Agiripa na koro

¹³ Tere dama temenin ko, masace Agiripa ni Berenisi nana Sezare, ka na Fetusi fo. ¹⁴ Ayiwa, o ka tere caman ke Sezare. Fetusi nana Poli ta kopaw yira masace ra. A ko: «Felisi ka ce do to kaso ra yan. ¹⁵ Wagati min na ne tagara Zeruzalemu, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiya ta cekorobaw ka o ce jaraki, ka ne daari ko ne ye kiti ben a kan. ¹⁶ Ne ka o jaabi ko Romukaw fe, fagama man kan ka mogo labla ka a ye faga, ni o tigi ni a jarkibagaw ma jogon ye kititigebaga na koro, janko a fana ye kuma k'a ta fo a jarkibagaw na koro. ¹⁷ Ayiwa, o mogow nana ni ne ye yan, ne

fana ma a ko bla ka meen; o dugusagbe yere, ne tagara kikitigeyoro ra, ka mogo ci ka taga ce wele ka na. ¹⁸ O ce jarakibagaw wurira ka lo ka kuma. Nka ne tun be kojugu minw miirira a ta ko ra, a jarakikun ma taga ke o si ye. ¹⁹ O tun be jagon sosora o yerew ta sariya* ta kow le ra, ani Yesu togo do, o min tun sara, nka Poli ko a panaman lo. ²⁰ Ne tun ma a lon ne bena a ke cogo min na ka nin ko jagon panabo. O le koson ne ka Poli jininka ni a be son ka taga Zeruzalemu, a ta kiti ye taga tige o yoro ra. ²¹ Nka Poli k'a jini ko masaceba Sezari yere le ye ale ta ko panabo. O ra ne k'a fo ko o y'a mara sani ne ye na a bla ka taga masaceba Sezari fe.» ²² Agiripa ko Fetusi ma ko: «Ne yere b'a fe ka o ce lamena.» Fetusi ko: «Sini i bena a lamena.»

²³ Ayiwa, o dugusagbe, masace Agiripa ni Berenisi mogobaraman le nana don kikitigeyoro ra, ani sorasiw kuntigibaw, ani dugu pamogow. O ko, Fetusi ko o ye na ni Poli ye. ²⁴ O tuma Fetusi ko: «Masace Agiripa, ani aw minw bee be ni an ye yan, aw ka nin ce ye; Yahudiyaw ta jama bee nana ne fe ka na ale le jaraki Zeruzalemu, ani yan, ka peren ko a panaman man kan ka to. ²⁵ Ne koni fe a ma kojugu si ke min be se ka ke a fagasababu ye. I n'a fo ale yere ko a ta kiti ka kan ka tige masaceba le fe, o ra ne k'a latige k'a bla ka taga masaceba fe. ²⁶ Nka ne ma kuma gbenin si soro a ta ko ra, ne be se ka min sebe k'a ci masaceba Sezari ma; o le koson ne k'a wele ka na aw na koro, ele yere masace Agiripa na koro, janko ni a jininkara, ne ye fen do soro k'a sebe k'a ci masaceba Sezari ma. ²⁷ Sabu ka kasoden bla ka taga masaceba Sezari fe, k'a soro jarakikun si ma soro a ta ko ra k'a fo, o ye hakirintanya le ye.»

26

Poli kumana masace Agiripa na koro (Kewalew 9.1-30; 22.1-21)

¹ Ayiwa, Agiripa ko Poli ma ko:

«Min be i fe, o fo.» O tuma, Poli ka a boro korota, ka kuma, k'a ta fo; a ko: ² «Masace Agiripa, a diyara ne ye ka ne yere soro ele na koro bi, ka a yira i ra ko Yahudiyaw be ne jarakira ko minw bee ra, ko o si te can ye.

³ Sabu ele yere be Yahudiyaw ta landaw ani o ta sosoriw bee lon kosebe. O koson, ne be i daari ko i ye muju ka ne lamena.

⁴ «Ayiwa, kabini ne denmisenman, ne tagamacogo tun ye min ye ne ta siyamogow ce ra Zeruzalemu, Yahudiyaw be ka o lon. ⁵ Ni o b'a fe ka can fo koni, o ka ne lon kabini wagatijan; ne tun be Farisiw* ta jen le ra, o min ye an ta diina siraw bee ra gbelenman ye. ⁶ Nka sisan, Ala tun ka layiri min ta an bemaw ye, ne jigi be o kan minke, o le ka ne bla kiti ra bi. ⁷ An ta siya gba tan ni fla jigi tun be o layiri kan. O koson o tun be Ala bato su ni tere. O jigi min be ne fe, masace Agiripa, Yahudiyaw be ne jarakira o le koson! ⁸ Aw Yahudiyaw, mun koson aw b'a miiri ko Ala te se ka suw lakunu wa?

⁹ «Ne fana tun b'a miirira ko can ra ne tun ka kan ka Yesu Nazaretikace togo kere le kosebe. ¹⁰ Ne ka o le ke Zeruzalemu; ne tun ka fanga soro sarakalasebagaw* kuntigiw fe, ka lanabaga caman mina ka o bla kaso ra. Ni o tun be lanabagaw fagara fana, ne tun be fara o fagabagaw kan. ¹¹ Wagati caman ne tun be o toro karansow* bee kono, ka o jagboya ko o ye ban lanaya ma. Ne dimikojugu o koro, ne tun be taga fo dugu wewew ra ka taga lanabagaw toro yi.

12 «O cogo le ra, lon dɔ, sarakalasebagaw kuntigiw ka ne ci ni seɓe dɔ ye ka taga Damasi lanabagaw kama. 13 Ka ne tagatɔ to Damasi, masace Agiripa, tuma min na tere tun be kuncce, ne barara ka yeelenba dɔ ye, a bɔra sankolo ra, ka manamanana ka ne ni ne tagamaɓogonw lamini. O yeelen tun ka bon ni tere yeelen ye. 14 An bee bora ka ben dugu ma; ne ka kumakan dɔ men, a ko ne ma Aramekan na ko: <Soli, Soli, mun koson i be ne tɔɔrɔra? Ni senekemisi ka muruti ko a be bere tan, o te ja misi ma de!> 15 Ne k'a jaabi ko: <Ele ye jon ye, Matigi?> Matigi ko: <Ne ye Yesu le ye, i be min tɔɔrɔra. 16 Wuri ka lo sisan, sabu ne ka ne yere yira i ra, janko i ye ke ne ta baaraden ye. I ka ne ye cogo min na bi, i bena o seereya ke ka o fo dɔ werew ye, ani ne bena ko minw yira i ra, i bena o bee fo o ye fana. 17 Ne bena i ci Yahudiyaw ni siya were mogɔ* minw fe, olugu bena tɔɔrɔ minw la i kan, ne bena i bosi o bee ma. 18 Ne be i ci o fe, janko i ye taga o ja yeɛ, ka o labo dibi ra ka o lana yeelen na, ka o labo Setana ta fanga korɔ k'a to o ye son Ala ma, janko o ye la ne ra ka o ta jurumunw yafa sorɔ, ani ka o ninyorɔ sorɔ ni Ala ta mogɔ saninyaninw ye.>

19 «Ayiwa, o cogo ra, masace Agiripa, ne ka fen min ye ka bo sankolo ra, ne ma ban o ma. 20 Ne ka o kow waajuri ke Damasi dugumogow le ye folo, o ko, Zeruzalemukaw, ani Zude mara bee, ani siya were mogow. Ne k'a fo bee ye ko o ka kan ka nimisa o ta jurumunw na ka kosegi Ala ma, ka kewale ke, kewale min b'a yira ko o nimisara can ra. 21 O le koson, Yahudiyaw ka ne mina Alabatosoba konɔ ko o be ne faga. 22 Nka Ala ta demeri baraka ra ne panaman tora fo ka na se bi ma. Ne ka min lon Ala ko ra, ne be o seereya ke mogɔ fitiniw ni mogobaw ye. Ciratow ka min fo, ani cira Musa ka min fo, ko a ka kan ka ke, ne te foyi fo ka teme o kan. 23 O k'a fo ko Ala ta mogɔ janawolomanin bena tɔɔrɔ; ko ale le bena ke mogɔ folo ye ka kunu ka bo saya ra, ka kisiri yeelen bo an ta siya ye, ani siya were mogow ye.»

24 Ka Poli to o kuma ra, k'a yira ko ale ma jaraki, Fetusi perenna k'a fo ko: «Poli, fa be i ra! I ta karanba ka fa bla i ra!» 25 Nka Poli ko: «Jamanatigijuman Fetusi, fa te ne ra de! Ne be kuma minw fora, o ye cankumaw le ye, ani kuma panamanw. 26 Masace yere ka o kow bee lon, o koson ne be son ka lo a ja korɔ ka kuma ni jagbeleɛya ye. Ne lara a ra ko a ka o kow bee lon, sabu o kow si ma ke dogo ra. 27 Masace Agiripa, ele lara ciraw ta kuma ra wa? Ne k'a lon ko i lara a ra!»

28 Agiripa ko Poli ma ko: «Poli, a tora doonin i bena ne hakiri yeɛma ka ne fana ke lanabaga dɔ ye de!» 29 Poli k'a jaabi ko: «Ni a kera wagatisurun ko ye o, walama wagatijan ko o, Ala m'a kera ko a kana dan ele kelen ma, nka ele ni mogɔ minw bee be ne lamenna bi, aw bee ye ke i n'a fo ne be cogo min na, nka aw kana siri ni negejoroko le ye i ko ne.»

30 O tuma, masace wurira ka lo, ani jamanatigi, ani Berenisi, ani mogɔ minw tun siginin be ni o ye. 31 O botɔ, o tun be a fora ye jagon ye ko: «Ce nin ma foyi le ke, min ka kan ni fagari ye, walama kaso.»

32 O ko, Agiripa k'a fo Fetusi ye ko: «Ni ce nin tun ma a ta ko don masaceba Sezari boro, a tun be se ka bla.»

27

*Fetusi ka Poli bla ka taga Romu
(Korentikaw flanan 11.25-26)*

¹ Wagati min na a latigera ko an ye don kurun kono ka taga Itali, o ka Poli ni kasoden dama dama di sorasikuntigi do ma, min togo ye ko Zuliyusi; ale tun be Romu* masaceba ta sorasikuru le ra. ² An donna kurunba do kono, o kurunba tun bora Adaramiti, a be tagara Azi mara fan fe. Sitariki tun be ni an ye; ale ye Masedonika ye, a be bo Tesaloniki. ³ O dugusagbe, an sera Sidon; Zuliyusi tun ka Poli minako na kosebe. A tun b'a to Poli ye taga bo a teriw ye, janko a mako be fen minw na, a ye o soro. ⁴ An bora o yoro ra minke, an temena Sipere jamana konkonda ra, ka o dugukolo to an ni fono ce, sabu fono tun be an kumbenna. ⁵ O ko, an ka Silisi mara ni Panfili mara ta kogoji cetige, ka taga se Mira dugu ma, Lisi mara ra. ⁶ Ayiwa, sorasikuntigi ka kurunba do ye o yoro ra, o bora Alesandiri, a be tagara Itali. A ka an ladon o kono.

⁷ An ka lon caman ke ji kan, kurun tun be tagara doonin doonin. An segera kosebe ka soro ka se Kinidi dugu na fe. I n'a fo fono tun be an barira ka taga na fe, an temena Kereti jamana kere fe ka taga Salomoni dugu fan fe. ⁸ An segera ka soro ka teme o yoro ra, ka taga se yoro do ra, min togo ye ko «Kurunloyoromanw». Lase dugu be a yoro kere fe.

⁹ An tun ka wagatijan ke tagama ra ka ban. Kurunbori tun be kera farati le ye, sabu neneba wagati tun sera, sundonwagati tun temena ka ban. O le ra, Poli ka mogow lasomi ko: ¹⁰ «Ne teriw, ne na b'a ra ko an ta kurunnatagama tena laban ni cenri ma bo a ra. A tena dan kurunkonominanw ni kurunba yere cenri ma de, nka an minw be kurun kono, an fana be se ka to a ra.»

¹¹ Nka sorasikuntigi tun lara kurunboribaga ni kurunkuntigi le ra; a ma Poli ta kuma jate. ¹² O yoro kurunloyoro tun man ji nenebagati ra. O koson mogow kamani benna a ra ko o ye bo o yoro ra; ni a be se ka ke, o ye jija ka se Fenikisi, Kereti jamana kurunloyoro ra, janko o ye nenebagati ke o yoro ra. O yoro jasinna terebenyanfan ma.

Fonoba wurira ji kan

¹³ O wagati ra fono fitini do bora woroduguyanfan fe; a kera o na na ko o ka min latige ko o bena se ka o ke. O ka kurun labla, kurun ka ke taga ye Kereti jamana kere fe. ¹⁴ Nka doonin kera, fonoba do bora Kereti jamana fan fe, ka na ke an kan; o fono togo ye ko «Erakilon.» ¹⁵ O fonoba ka kurun ta. An ma se ka fono bari; an ka an yere to fono boro a ka ke taga ye ni an ye. ¹⁶ An tagara teme dugukolo do woroduguyanfan fe kogoji ce ma, o dugukolo togo ye ko Koda. O yoro donna an ni fono ce. Kurundennin min tun be an fe, an jijara ka o bo ji ra, nka o ke ma diya. ¹⁷ An ka kurundennin ladon tuma min na, o ka kurunba yere siri ni juru ye janko a kana cen. O ko, o ka kurun ta faniba lajigi, sabu o tun be siranna ko fono kana na taga kurunba sigi kenken kan Libi jamana fan fe. An ka an yere to fono boro, a ka ke taga ye ni an ye. ¹⁸ Fono tora ka an fifa kosebe; a ma na, o lon dugusagbe, o ka kurunkonodoni dow firi ji ra. ¹⁹ O tere sabanan, kurunboribagaw yere ka kurunboriminanw firi ji ra. ²⁰ An ka lon caman ke, an na te tere ye, an te lolow fana ye su fe. Fono koni tun be juguyara ka taga a fe, fo an jigi be tigeria, an ko an tena kisi fiyewu.

²¹ Kurunkonmogow si tun ma domuni ke kabini wagatijan. Poli nana wuri ka lo o ce ma k'a fo o ye ko: «Ne teriw, aw tun ka kan ka ne ta kuma men, ka to Kereti; o ra aw tun tena segeba nin la aw yere kan, ka bono kurunkonominanw na fana. ²² Nka sisan ne b'a fo aw ye ko aw ye aw ja gbeleya. Aw si nin tena to nin ko ra; aw bena bono kurun doron le ra. ²³ Ne

ye Ala min ta ye, ani ne be baara kera min ye, o ta meleke do nana ne fe bi su fe. ²⁴ A ko: <Poli, i kana siran, jagboya lo ko ele ye taga lo masaceba Sezari ja fe. O koson, mogo o mogo be ni i ye kurunba konso, Ala bena ele ni olugu bee kisi ngon fe a ta numanya koson.> ²⁵ O ra, ne teriw, aw ye aw ja gbeleya, sabu ne lanin be Ala ra ko meleke k'a fo ne ye cogo min na, ko a bena ke o cogo le ra. ²⁶ Nka kurun bena taga cen ni an ye dugukolo do le kan ji ce ma.»

²⁷ Ayiwa, o su tun ye an su tan ni naaninan ye ji kan, fono belen be an fifara Adiriyatiki Kogojiba kan. Su cenance wagati ra, kurunboribagaw k'a bisigi ko an be surunyara dugukolo ra. ²⁸ O ka juru jigi ji ra ka ji dunya fe. O k'a ye ko ji dunya ye metere bisaba ni wolonfla. Kurun gbarara ja fe doonin, o ka juru jigi ji ra tuun, a kera metere mugan ni seegi. ²⁹ O tun be siranna ko kurun kana na taga gbasi farakuru dow ra ji jukoro. O koson, nege gbiriman minw be kurun lalo, o ka o naani bla ji ra kurun kofeyoro ra, ka sigi ka ke dugugbe konso ye, o korotoninba. ³⁰ Kurunboribagaw tun b'a fe ka bori ka kurun to; o ka kurun fitini bo k'a bla ji kan, k'a ke i n'a fo o b'a fe ka nege gbiriman do bla ji ra kurunba nafeyoro ra. ³¹ Poli ka o ye minke, a ko sorasikuntigi ni sorasi tow ma ko: «Ni nin mogo ma to kurunba konso yan fiyewu, aw tena kisi.» ³² Sorasiw ka kurundennin juruw tige, k'a ben kogoji ra.

³³ Ayiwa, ka mogo signin to o be dugugbeda makonona, Poli ka o ja gbeleya ko o bee ye domuni ke. A ko: «Bi ye a tere tan ni naani ye, aw si hakiri ma sigi, aw si ma domuni ke. ³⁴ O ra, ne be aw daari, aw ye jija ka domuni ke. O le bena ke sababu ye ka a to aw ye kisi. Aw ra mogo si tena bono hali a kunsigiden kelen na.»

³⁵ Poli ka o fo minke, a ka buru ta ka baraka la Ala ye o bee ja na, ka do tige k'a nimi. ³⁶ Tow ka o ye minke, o bee ja gbeleyara, o fana ka domuni ke. ³⁷ An bee lajennin tun ye mogo keme fla ni biwolonfla ni woro, kurun konso. ³⁸ O ka domuni ke ka fa tuma min na, simankise min tun be kurun konso, o ka o firi kogoji ra, ka kurun fiyanya.

Kurun cenna ji kan

³⁹ Ayiwa, dugu nana gbe minke, o tun be yoro min na, kurunboribagaw ma cogoya kelen soro o yoro ko ra. O ka jisiranin do ye; dugukolajalan tun be o yoro ra. O ko o be taga ni kurun ye o yoro ra k'a fe. ⁴⁰ O ka nege gbirimanw foni ka bo kurun na, ka o bla ji ra, ka kurunborinan juru fana foni. O ko, o ka faniba wuri k'a lo kurun nafeyoro ra, janko fono ye kurun noni ka taga dugukolo fan fe. ⁴¹ Nka doonin kera, kurun barara ka taga sigi kenken kan jiwoyo fla ce ma. Kurun nafeyoro donna kenken na, a ma se ka bo. O y'a soro jikurubaw tun be kurun kofeyoro gbasira fo k'a cen.

⁴² Sorasiw tun b'a fe ka kasodenw faga, janko o do kana na ben ji ra ka nomu ka bori ka taga. ⁴³ Nka sorasikuntigi tun t'a fe o ye Poli faga; o koson a banna o ma. Minw ka ji lon, a ko olugu ye kon ka ben ji ra, ka nomu ka taga dugukolajalan kan. ⁴⁴ Ko tow ye yiriferen dow, walama kurun yiri dow mina, ka jija ni o ye ka bo. A kera ten mogo bee sera kogojida ra dugukolajalan kan, foyi ma ke mogo si ra.

¹ Ayiwa, an kisira ka bo kogoji ra wagati min na, o k'a fo an ye ko o yoro togo ye ko Maliti. ² O yoro mogow ka an mina ka ja kosebe. I n'a fo sanji tun be benna, nene fana tun be yi, o ka tasumaba do mana ka an bee wele ka na o tasuma koro. ³ Poli nana logomisen caman ce ko a b'a ke tasuma ra minke, sajugu do bora o ra tafundenin koson ka noro Poli boro ra. ⁴ O yoro mogow ka sa noronin ye Poli boro ra minke, o k'a fo jagon ye ko: «Sigiya t'a ra, i b'a soro nin ce koni ye mogofagabaga yere le ye; sabu a kisira ka bo kogoji ra, o bee n'a ta, an ta jo cantigi ma son a ye janamanya.»

⁵ Nka Poli ka a boro yuguyugu ka sa ben tasuma ra; Poli yoro si ma a dimi. ⁶ K'a soro o mogow tun b'a miirira ko Poli fari bena funu o yoronin kelen bee ra, walama ko a bena ben ka sa. Nka o nana makononi ke ka men, k'a ye ko foyi ma ke Poli ra minke, o ta miiriya yelemana; o ko, ko Poli ye ala do le ye.

⁷ Ce min tun ye o yoro pamogo folo ye, min togo ye ko Pubilusi, ale ta sigiyoro tun be an kere fe. A ka an bonya kosebe ka an lajigi a ta so kono fo tere saba. ⁸ Pubilusi face tun man kene, sumaya ni togotogoni tun b'a ra. Poli tagara a fe ka taga Ala daari a ye ka a boro la a kan; a keneyara. ⁹ Kabini o kera, o yoro banabagatow bee nana Poli fe; o bee keneyara fana. ¹⁰ O mogow ka bonya suguya bee la an kan. An tagawagati nana se ka taga kurun ta minke, o ka an makofafenw bee di an ma.

Poli sera Romu (Romukaw 1.9-15)

¹¹ An tun ka karo saba le ke o yoro ra. An tagalon, an donna Alesandiri kurun do le kono. O kurun tun lora o yoro ra ka neneba banwagati kono; o kurun togo tun ye «Flaninw». ¹² An tagara se Sirakusi; an ka tere saba ke o dugu ra. ¹³ An bora o dugu ra, an temena kogoji konkonda fe ka taga se Rezo. O dugusagbe, an tagato, fono do bora an numanboroyanfan fe ka na ke an kan. An ka tere fla le ke ka soro ka se Puzoli. ¹⁴ An ka lanabaga dow ye o dugu kono; olugu ka an daari ko an ye logokun kelen ke ni o ye. An nana bo o yoro le ra ka taga se Romu*. ¹⁵ Ayiwa, Romu lanabagaw tun ka an nako kibaroya men minke, olugu nana an kunben fo Apiyusi logofiyera, ani Lonanjigiyoro saba yoro ra. Kabini Poli ka olugu ye, a ka baraka la Ala ye, a jigi sigira. ¹⁶ An sera Romu minke, sorasikuntigi ka kasodenw di sorasiw kuntigiba ma. Nka o sonna ko Poli ye taga to yoro do ra a danna; o ka sorasice kelen bla ni a ye k'a korosi.

Poli ka Romu Yahudiyaw waaju

¹⁷ Ayiwa, tere saba temenin ko, Poli ka Romu* Yahudiyaw ta pamogow wele ka na. O nana lajen tuma min na, Poli ko o ma ko: «Ne balemaw, hali k'a soro ne ma kojugu si ke an ta siyamogow ra, ne ma kojugu si ke an bemaw ta landakow kama fana, o bee n'a ta, o ka ne mina Zeruzalemu ka ne di Romu fagamaw ma. ¹⁸ Olugu nana ne pininka tuma min na, o tun b'a fe ka ne labla, sabu o ma foyi si soro ne ta ko ra min be ne fagakun bo. ¹⁹ Nka Yahudiyaw ma son ko o ye ne bla. O koson, a tun kera ne fe jagboya ye ko ne ye ne ta kopaw to masaceba Sezari boro. Nka o t'a yira ko ne b'a fe ka ne ta siya jaraki de! ²⁰ O le koson, ne ka aw wele ka na yan ka kuma ni aw ye; sabu Izirayelimogow jigi be Kisibaga* min kan, ne sirinin be ni negejoroko ye o le koson.»

²¹ O ka Poli jaabi ko: «Anw ma sebe si soro ka bo Zude, ele ta ko ra; an balema si ma bo yi fana ka na kuma do fo an ye, walama ka i togojugu fo

an ye yan. ²² Nka an b'a fe ka i yere lamɛn, ka i ta miiriya lon; sabu an k'a lon ko mɔgɔw wurira nin sira kama yoro beɛ ra.»

²³ Ayiwa, o ka lon do sigi; o lon na o caman nana Poli fe a ta bon kɔnɔ. Poli kumana o fe, ka Ala ta Masaya* ko nafa o ye. A tun be cogoya beɛ kera janko o ye Yesu ta ko lon ka kapa ni cira Musa ta sariya* ni cira towa ta kitabu w kumaw ye. O tora o ra k'a ta sogoma fo wula fe. ²⁴ Dow sonna Poli ta ma, nka dow ma son ka la a ra. ²⁵ O mɔgɔw tun ma na ben kelen ma; o tagato Poli ka nin kuma kelen le fo o ye; a ko: «Cira Ezayi tun ka kuma min fo aw bemaw ye Nin Saninman* baraka ra, o tun ye can yere le ye! ²⁶ A ko:

<Taga a fo nin siya mɔgɔw ye ko:

Aw bɛna mɛnni ke kosebe, nka aw tɛna foyi faamu.

Aw bɛna fleri ke kosebe, nka aw tɛna foyi ye.

²⁷ Sabu nin siya mɔgɔw ka o jusukun gbɛleya;

o ka o torow gberɛn,

ka o padɛnw datugu,

janko o padɛnw kana yeri ke,

o jusukunw kana faamuri ke;

ni o tɛ, o tun bɛna na yɛlɛma ka son ne ma,

janko ne ye o kisi.> »

²⁸ Poli k'a fo o ye tuun ko: «Aw ka kan ka a lon ko kisiri min bɔra Ala fe, ko o nana siya wɛrɛ mɔgɔw fana kama; olugu kɔni bɛna a lamɛn!»

²⁹ [Poli ka o fo minke, Yahudiyaw tagara; o ka ke nɔgɔn sɔsɔ ye kosebe.]

³⁰ Poli ka san fla dafanin ke a ta bon kɔnɔ; a tun ka o bon ta sara ra. Mɔgɔ minw beɛ tun be na bo a ye, a tun be sigi ka olugu beɛ lamɛn. ³¹ A tun be Ala ta Masaya ko waajuri ke, ka mɔgɔw karan, ka Matigi Yesu Kirisita ta ko yira o ra. A tun be o ke, siranya tun t'a ra, mɔgɔ si tun t'a bari fana.

**Pɔli ka letere min ci
RɔMUKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Pɔli ka tagama minw ke ka taga Kibaro diman waajuri ke, a ka nin letere sebe o tagama sabanan laban le ra. A be i ko Yahudiya minw tun kera lanabagaw ye, i n'a fo Pirusili ni Akila, olugu dow tun ka Kibaro Diman fo Rɔmu dugu kɔnɔ. Lanabaga minw tun sɔrɔra o sababu ra, olugu le kera Rɔmu ta lanabagaw ta jenkuru folo ye. O koson Pɔli tun b'a fe ka taga Rɔmu, ka sɔrɔ ka taga Esipaji. A tun ka nin letere sebe janko ka o tagama le laben (15.22-24).

O lanabaga dow tun be lajen Pirusili ni Akila ta so kɔnɔ (16.3-5).

Pɔli tun b'a fe ka Rɔmu lanabagaw karan fen dama dama ra:

A folo, Kibaro Diman waajuri kun ye min ye siya were mogow fe. A b'a yira ko Kibaro Diman be mogow bee le kisi, Yahudiya fara siya were mogow kan (1.16). Ni mogow o mogow k'a jigi la Ala kan ka son Yesu ta Kibaro Diman ma, o tigi be kisi, sabu Ala te mogow bo mogow ra (1.18-8.39).

O ko, a be weleri lase Izirayelimogow bee ma, ko o ka kan ka son Ala ta neema ma (9-11). Ala bena a ta mogow weleninw bee kisi, Yahudiya fara siya were mogow kan.

Kitabu to, min ye sura 12-15 ye, Pɔli be lanabagaw ladi, janko o ye o tagamacogo korosi, ka o janto jɔgon na, ani ka fagamaw bonya. Kitabu sura laban ye Pɔli ta forikanw ye.

Kitabu kɔnɔkɔw

Kitabu daminakumaw (1.1-17)

Adamaden bee ka kan ka Ala ta jenjɔgonya jini (1.18-3.20)

Yesu Kirisita le kera kisiri sira ye (3.21-4.25)

Yesu be janamanyakura min di lanabagaw ma (5-8)

Ala sago ye min ye Izirayelimogow ta fan fe (9-11)

Lanabaga tagamacogokura (12-15)

Pɔli ta forikan, ani a ta kumalabanw (16)

Pɔli ta fori

¹ Ne Pɔli, Yesu Kirisita ta baarden, ne yere le ka nin sebe ke. Ala ka ne wele ka ne ke ciraden* ye, ka ne bla danna janko ne ye a ta Kibaro Diman* lase mogow ma.

² Ala tun ka o Kibaro Diman layiri ta kabini wagatijan; a ta ciraw tun ka o ko fo Kitabu saninmanw kɔnɔ. ³ Den min bɔra Ala ra*, o Kibaro Diman be kuma o ta ko le ra; ka kapa ni adamadenya cogo ye, masace Dawuda mamen lo, ⁴ nka ka kapa ni Nin Saninman* ye, a kununa ka bo saya ra minke, Ala k'a yira o fe ni a ta sebagaya ye, ko Den* min bɔra ale ra, ko o lo. ⁵ Ale Yesu Kirisita, an Matigi baraka ra, Ala neemara an ye ka an ke ciradenw ye, janko ale Yesu togo koson siya were mogow* bee ye son Kibaro Diman ma ka Ala kan mina. ⁶ Ala ka aw minw wele ka aw ke Yesu ta ye, aw fana nin be o mogow ra.

⁷ Aw minw bee be Rɔmu*, a ka aw minw kanu ka aw wele ka ke a ta mogow saninmanw ye, ne Pɔli be nin sebe ci aw le ma. An Fa Ala, ani an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye ka hera ke aw ye.

Romu lanabagaw logɔ be Poli ra
(*Romukaw 15.23-32*)

⁸ Ayiwa, ne be kon folo ka baraka la Ala ye Yesu Kirisita sababu ra aw beɛ koson, sabu mɔgow be aw ta lanaya lakarira dunuɲa yɔɔ beɛ ra. ⁹ Den min bɔra Ala ra*, ne be baara ke Ala ye ni ne jusu beɛ ye, ka ale ta Kibaro Diman* waajuri le ke. Ni ne be Ala daari tuma o tuma, Ala ye ne seere ye ko ne be ne hakiri to aw ra ka Ala daari aw ye. ¹⁰ Ne be to ka Ala daari tuma beɛ, ko ni a sago lo, a y'a to ne ye sira sɔɔ ka taga aw fe yi. ¹¹ Ne b'a fe yere le ka aw ye, janko ka Nin Saninman* ta neema do lase aw ma, ka aw baraka bonya lanaya ra. ¹² O kɔɔ ye ko an beɛ ye jagbeleya sɔɔ ɲogon fe lanaya ra, o lanaya kelen min be an beɛ fe.

¹³ Ne balemaw, ne b'a fe ko aw y'a lon ko ne k'a latige sijaga caman ko ne be taga aw fe yi, nka fo ka na se bi ma, ne ma sira sɔɔ; ne b'a fe ko ne ta baara ye nafa sɔɔ aw ce ra fana, i n'a fo a ka nafa sɔɔ siya werew* ce ra cogo min na. ¹⁴ Mɔgo beɛ ta juru be ne ra Kibaro Diman fori ko ra: dugubakonmɔgow, ani kongosomɔgow, mɔgo karanninw, ani mɔgo karanbariw beɛ. ¹⁵ O le koson aw minw be Romu*, a logɔ be ne ra ka taga Kibaro Diman lase aw fana ma.

Sebagaya min be sɔɔ Kibaro diman na

¹⁶ Kibaro Diman fori maroya te ne ra fiyewu; sebgaya lo Ala fe ka lanabagaw beɛ kisi, a konna ka lase Yahudiyaw le ma; o ko, siya were mɔgow*. ¹⁷ Sabu o Kibaro Diman le b'a fo ko Ala be mɔgo jate mɔgo terrenin ye; o be ke lanaya dɔɔɔn le sababu ra, k'a ta a damina ra fo a laban na, i n'a fo a sebera Kitabu kɔɔ cogo min na, ko: «Mɔgo terrenin be panamanya lanaya le sababu ra.»

Dunuɲamɔgow ta terenbariya

¹⁸ Ala be a ta dimi lajigi mɔgow kan ka bo sankolo ra mɔgow ta Alapasiranbariya ni o ta terenbariyakow beɛ le koson; o ta terenbariyakow koson o mɔgow be mɔgo tow bari ka can lon. ¹⁹ Kiti be ben o kan, sabu mɔgo be se ka min lon Ala ko ra, o ma dogo o ma; Ala yere ka o yira o ra k'a gbeya. ²⁰ Ala yere be cogo min na, mɔgo si te se k'a ye a ɲa ra; nka kabini dunuɲa dantuma a ka fen minw dan, a ta sebgaya banbari, ani a ta Alaya, o beɛ be lon k'a gbeya o fenw le fe. ²¹ Jo tena ke o fe Ala ɲa kɔɔ, sabu o ka Ala lon, nka o ma son k'a bonya i n'a fo Ala, o te baraka la a ye fana. O ta miiriyaw ye fu le ye; o koson o jusukun hakirintanw blara dibi ra. ²² O be o yere jate mɔgo hakiritigiw ye, k'a sɔɔ nalomanw lo. ²³ Nɔɔɔrtigi Ala min te sa ka ye, sani o ye o bato, o ka yirimɔgoninw le lalaga, ani konow bisigiyaw, ani sogo sen naaniw, ani fen fofotaw, ka o fenw bato, nin te o fen minw na.

²⁴ O koson Ala ka o to o yere ma o ta nɔgoninyakow ra, ka kapa ni o yere jusukun diyanyakow ye. O be o yere lanogo jatoya ra o yere ni ɲogon ce. ²⁵ O ka faninya bla Ala ta can no ra. Ala ta danfenw, o be olugu le bato ka baara ke o ye, ka danbaga Ala yere to yi, an be min tuma beɛ. Amina!

²⁶ O beɛ le koson Ala ka o to o ta jarabijuguw boro marobariyakow ra. Ala ko min kana ke, o be o le ke. O ta musow yere ka o ceɔw to yi, ka to ka jen ni ɲogon ye. ²⁷ Ceɔw fana be ten. O ceɲogonw yere nege gbankojugu

o ra, o ka o musow to yi; cɛw yɛrɛ gbansan bɛ jɛn ni nɔgɔn ye. O kosɔn bɔnɔ bɛna o sɔrɔ ka kaɲa ni o yɛrɛ ta lafiriri ye.

²⁸ I n'a fɔ o ma sɔn ka Ala lɔn, o kosɔn Ala ka o to o yɛrɛ ma ni o ta miirijuguw ye, janko ko min man kan ka kɛ, o ye o kɛ. ²⁹ O jusukun fanin lo terenbariya suguya bɛɛ ra; o kɔnɔ ka jugu, o nata ka bon, nangboya bɛ o ra, o jusukun fanin lo celiya ra; mɔgɔfaga ka di o ye, ani kɛrɛ, ani nanbara; miiriyajuguw bɛ o kɔnɔ, ani nafigiya, ³⁰ ani tɔgɔcɛnri; o tɛ Ala ko jate; o maro ka dɔgɔ, o bɛ waso, o bɛ o yɛrɛ bonya. O timina ka di kojugu ra, o tɛ o worobagaw kan mina. ³¹ Hakirintanw lo, o tɛ o ta layiriw dafa ka ye; o jusukun ka gbelen, o tɛ hina. ³² K'a sɔrɔ o k'a lɔn cɔ ko Ala ta kiti bɛ yi: ko mɔgɔ minw bɛ o ko nɔgɔnw kɛ, olugu ka kan ni saya le ye. O bɛɛ n'a ta, o belɛn b'a kɛ; ka fara o bɛɛ kan, mɔgɔ wɛrɛ minw bɛ o kojugu nɔgɔnw kɛra, o mɔgɔw ko le ka di o ye.

2

Ala bɛna kiti tige ni terenninya ye (Matiyu 7.1-5; Yakuba 2.12-13)

¹ Ayiwa, ele min bɛ tɔw jaraki, n'i kɛra mɔgɔ min o min ye, yafa tena kɛ ele yɛrɛ ma. Ni i bɛ tɔw jaraki, i bɛ i yɛrɛ le jarakira; sabu ele bɛ tɔw jaraki ko minw na, ele yɛrɛ bɛ o kɛ! ² K'a sɔrɔ an bɛɛ k'a lɔn ko mɔgɔ minw bɛ o kow kɛ, Ala bɛ kiti tige o kan ka kaɲa ni can le ye.

³ Ayiwa, ni ele bɛ tɔw jaraki, k'a sɔrɔ ele yɛrɛ bɛ o kow kɛ o, i ta miiriya ra i bɛna bɔsi Ala ta kiti ma wa? ⁴ Walama Ala ta pumanyaba ni a ta sabari, ani a ta mupuri, ele tɛ o jate fɛn ye wa? I m'a lɔn ko a bɛ o pumanya bɛɛ kɛra i ye le ka sira bla i kɔrɔ janko i ye nimisa ka jurumun dabla wa? ⁵ Nka i toro ka gbelen; i t'a fɛ ka nimisa i ta jurumun na. O kosɔn i bɛ dimi belebele le labenna i yɛrɛ kama Ala ta dimilon na, lon min na Ala bɛna a ta dimi ni a ta kiti terennin bɔ kɛnɛ kan.

⁶ A bɛna mɔgɔ bɛɛ kelen kelen sara ka kaɲa ni a ta kɛwalew ye. ⁷ Minw bɛ jija kopuman na, ka tandori ni bonya ni janamanya banbari jini, Ala bɛna janamanya banbari di olugu ma.

⁸ Nka minw bɛ muruti Ala ma, ka ban can ma, ka sɔn terenbariya ma, Ala ta dimi ni a ta jusugban bɛna ben olugu kan. ⁹ Tɔɔrɔ ni nagban, o le bɛna ben kojugukebaga bɛɛ kelen kelen kan; Yahudiyaw le bɛ kɛ fɔlɔ ye, o kɔ, siya wɛrɛ mɔgɔw*. ¹⁰ Nka mɔgɔ o mɔgɔ bɛ kopuman kɛ, o tigi bɛna tandori ni bonya ni jususuma le sɔrɔ; Yahudiyaw le bɛna kɛ fɔlɔ ye, o kɔ, siya wɛrɛ mɔgɔw; ¹¹ sabu Ala tɛ mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra.

¹² Minw bɛɛ bɛ jurumun kɛ k'a sɔrɔ o ma cira Musa ta sariya* lɔn, olugu bɛna halaki, nka kiti tena tige o kan ka kaɲa ni o sariya ye. Minw bɛ jurumun kɛ k'a sɔrɔ o ka cira Musa ta sariya lɔn, kiti bɛna tige olugu kan ka kaɲa ni o sariya ye. ¹³ Sabu minw bɛ sariya ta kumaw lamɛn dɔrɔn, Ala tena olugu le jate mɔgɔ terenninw ye; minw bɛ sariya sira tagama, Ala bɛna olugu le jate mɔgɔ terenninw ye.

¹⁴ Ayiwa, siya wɛrɛ mɔgɔw minw tɛ cira Musa ta sariya lɔn, ni olugu bɛ sariya sira tagama o yɛrɛ ma, hali ni o tɛ o sariya lɔn, a bɛ i n'a fɔ o yɛrɛ ka sariya dɔ kɛ o yɛrɛ ye. ¹⁵ O b'a yira o cogo ra ko cira Musa ta sariya ka ci minw fɔ, ko o sebenin lo o jusukun na. O hakiri b'a yira o ra, o jusukun bɛ o sɔsɔ tuma dɔw ra, walama o yɛrɛ bɛ jo di o yɛrɛ ma tuma dɔw ra.

⁷ Ayiwa, ni ne ta faninya fana be ke sababu ye ka Ala ta can yira, ka nõõro la a kan, o tuma mun koson kiti be tige ne kan tuun ko ne ka jurumun ke?
⁸ Ayiwa, mun koson an t'a fo ko an ye kojugu ke, janko koñuman ye bo a ra? Dõw be ne tõgo cenna ko ne be mõiõw karanna o kuma le ra. O mõiõw kõi tena bõsi Ala ta kiti ma le fiyewu.

Mõiõ si terennin te

⁹ Ayiwa, ne bena mun le fo ka a laban? Yala an Yahudiyaw ka fisa ni mõiõ tõw ye wa? Fiyewu! Ne k'a yira ka ban ko Yahudiyaw o, siya wẽre mõiõw* o, o bẽe be jurumun fanga kõiõ. ¹⁰ I n'a fo a sebera Kitabu kõiõ cogo min na, ko:

«O mõiõ te yi, min terennin lo; hali mõiõ kelen.

¹¹ O si te hakiritigi ye, o si te Ala ta jẽnjõõõnya jini.

¹² O bẽe ka o kõiõ munu Ala ma;

o bẽe kera jacintanw ye.

O si te koñuman ke, hali mõiõ kelenpe.

¹³ O kandinga ye kaburu dayelenin le ye,

o be o nõnden ke ka mõiõw lafiri.

O darakan ka jugu i ko fõnfõnnin бага;

¹⁴ mõiõdangakumaw, ani kumagbomanw dõron le be o da ra.

¹⁵ O sen ka teli mõiõõfaga fe;

¹⁶ ni o be temẽ yõõõ o yõõõ, cẽnri ni bõõõ le be o kõiõ;

¹⁷ min ye hera sira ye, o te o lõn.

¹⁸ O te tagama Alapasaran na fiyewu.»

¹⁹ Ayiwa, an k'a lõn ko cira Musa ta sariya* be fen o fen fo, sariya dira minw ma, a b'a fõra olugu le ye. O ra kuma tena sõiõ mõiõ si fe; dunõnamõiõw bẽe jarkinin lo fana Ala na kõiõ. ²⁰ O le koson mõiõ si tena jate mõiõ terennin ye Ala na kõiõ sariya sira tagama sababu ra, sabu sariya b'a yira an na le dõron ko an ka jurumun ke.

Ala be mõiõ kisi lanaya le baraka ra

(Galasikaw 2.15,16; 3.8-14,22-29; Efesikaw 2.7-9)

²¹ Ayiwa, sisan Ala be an jate mõiõ terenninw ye cogo min na, a ka o yira an na, nka sariya* sababu te. Sariya kitabuw, ani ciraw ta kitabuw tun kõiõna ka o kuma fo k'a gbeya: ²² Ni mõiõ o mõiõ ka la Yesu Kirisita* ra, Ala be o tigi jate mõiõ terennin ye; a te mõiõ bo mõiõ ra, ²³ sabu mõiõ bẽe ka jurumun ke, o koson mõiõ si te se ka Ala ta nõõro ye. ²⁴ Nka Ala ka o jate mõiõ terenninw ye gbansan a ta nõema baraka ra, sabu Yesu Kirisita ka o kunmabõ o ta jurumun na. ²⁵ Minw lara Yesu ta jori saraka ra, Ala ka ale Yesu le ke olugu ta jurumun sara ye, janko ka a ta terenninya yira. Fõlõfõlõ, jurumun minw tun kera, a tun ka o muõõu, a ma o hake bo o ra. ²⁶ Nka sisan a be mõiõw jate mõiõ terenninw ye cogo min na, a ka o yira: minw lara Yesu Kirisita ra, Ala be to a ta terenninya ra, ka olugu jate mõiõ terenninw ye fana.

²⁷ Ayiwa, an ta yerebonya sababu be min? Sababu si te yi! Mun koson? Sabu ka sariya sira tagama, o te jate, nka lanaya le be jate. ²⁸ O ra, an be se k'a fo ko Ala be mõiõ jate mõiõ terennin ye lanaya dõron le baraka ra, cira Musa ta sariya sira tagama sababu te. ²⁹ Yala Ala ye Yahudiyaw dõron ta Ala le ye wa? A te siya wẽre mõiõw* fana ta Ala le ye wa? Siya tõw

fana ta Ala lo ke! ³⁰ Sabu Ala kelenpe le be yi; ale le be Yahudiyaw jate mogo terenninw ye lanaya baraka ra, ka siya were mogoƵ fana jate mogo terenninw ye o lanaya kelen baraka ra. ³¹ Ayiwa, yala o koroƵ ye ko lanaya sababu ra an be cira Musa ta sariya ke fengbansan ye wa? On-on de! An yere b'a bonya le ka na.

4

Ibrahim ta lanaya

(Galasikaw 3.6-9,29; Zaburu 32)

¹ Ayiwa, an bena mun le fo Ibrahim ta ko ra, ale min ye an bemace ye adamadenya sira fe? Ale ta kera cogo di le? ² Ni Ala tun ka Ibrahim jate mogo terennin ye a ta kewalew le koson, a tun bena se ka a yere bonya; nka a te se ka a yere bonya Ala na koro. ³ Kitabu ka mun fo? A ko: «Ibrahim lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson.» ⁴ Aw k'a lon ko ni mogo ka baara ke, a ka kan ka sara; nka a be o sara min soro, o te di a ma gbansan; a ta baara sara lo. ⁵ Nka ni mogo min ma kewale ke, Ala min be Alanasiranbariw jate mogo terenninw ye, ni a ka la o ra doron, Ala be a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson. ⁶ Ala be mogo min jate mogo terennin ye, ni a ma kewale ke, Dawuda be o tigi ta hera le lakari, k'a fo ko:

⁷ «Ala ka minw ta terenbariyakow yafa o ma, ka o ta jurumun datugu pewu, olugu ta jana.

⁸ Matigi Ala te mogo min ta jurumun jate, o tigi ta jana.»

Kenesigiri te mogo kisi

⁹ Ayiwa, yala minw kenesigira, olugu doron le ka kan ka o koruman soro wa, walama kenesigibariw fana ka kan ka a soro? An k'a fo sisan ko «Ibrahim lara Ala kumakan na, Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson.» ¹⁰ O kera wagati juman kelen le ra? A kenesiginin ko wa, walama sani a ye kenesigi? A ma ke a kenesiginin ko de; a kera k'a soro a ma kenesigi. ¹¹ O ko le, Ibrahim ka kenesigiri soro i n'a fo tagamasiyen, k'a yira ko Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson, sani a ye kenesigi. O cogo ra, kenesigibari minw lara Ala ra, ani Ala ka o jate mogo terenninw ye, Ibrahim kera olugu bee ta bemace ye. ¹² O cogo kelen na, minw kenesiginin lo, olugu bee ta bemace lo fana; o koro ye ko minw te dan kenesigiri doron ma, nka o be tagama lanaya sira kan i n'a fo an bemace Ibrahim tun k'a ke cogo min na, sani a ye kenesigi.

Ala ta layiri be soro lanaya le baraka ra

(Heburuw 11.8-19)

¹³ Ala ka layiri min ta Ibrahim ni a duruja ye ko dunuja bena ke o ta ye, o layiri ma ta sariya* sira tagama koson; nka Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson minke, o le k'a to layiri tara a ye. ¹⁴ Ni Ala ta layirifenw be soro sariya sira tagama sababu le ra, o tuma kun te lanaya ra tuun, layiri fana te jate tuun. ¹⁵ Sabu sariya be Ala ta dimi le lase an ma doron; ni sariya te yoro min na, sariya cenko fana te yi.

¹⁶ O koson Ala ka o layiri ta an ye lanaya le baraka ra, janko a ye ke neema ye min dira an ma gbansan, ka ke Ibrahim ta duruja bee ta ye; sariya sira tagamabagaw daman ta te, nka minw lara Ala ra i n'a fo

Iburahima, olugu fana ta lo, sabu Iburahima kera an beɛ bemace le ye, ¹⁷ i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko: «Ne ka i ke siya caman bemace ye.» Ayiwa, an bemace lo Ala ja koro, sabu a lara Ala ra, Ala min be suw lakunu, ani min be fendanbariw dan. ¹⁸ Ayiwa, hali k'a soro Iburahima jigi tun tigera ka ban, Ala ka min fo a ye, a lara o ra ka a jigi la a kan; o cogo ra a kera «siya caman bemace ye, i n'a fo Ala tun k'a fo cogo min na ko: «I ta duruja bena caya nin cogo le ra.» ¹⁹ Ala ka o fo tuma min na, Iburahima farikolo tun korora ka ban, sabu a si tun be san keme bo. Denworu tuma fana tun temena a muso Saran kan. Nka Iburahima ma o si jate; o ma foyi bo a ta lanaya ra. ²⁰ A ma a jigi tige ka sigiya Ala ta layiri ra, nka do le yere farara a ta lanaya kan, fo a ka Ala tando. ²¹ Iburahima tun lanin b'a ra yere le jate ko Ala ka fen min layiri ta, ko a be se fana ka o ke. ²² O lanaya le koson «Ala ka a jate mogo terennin ye.» ²³ Nka o kuma min sebera ko «Ala ka a jate mogo terennin ye,» o ma sebe Iburahima kelen koson de! ²⁴ A sebera an fana koson; Ala min ka an Matigi Yesu lakunu ka bo saya ra, anw minw lara o ra, anw fana be jate mogo terenninw ye Ala ja koro. ²⁵ Ala k'a to a sara an ta jurumun koson, ka kunu ka bo saya ra, janko an ye jate mogo terenninw ye Ala ja koro.

5

Ala ka hera don an ni a yere ce

(Piyeri folo 1.3-9; Yuhana folo 4.9,10)

¹ O cogo ra Ala ka an jate mogo terenninw ye lanaya baraka ra; sisan a ka hera don an ni ale Ala yere ce an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. ² Ale Kirisita* le sababu ra Ala ka o nɛɛma ke an ye; an lanin lo a ra, an be an jigi la a kan ka pagari, sabu an jigi b'a kan ko lon do an bena Ala ta noro soro. ³ O doron te, hali ni tooro ka se an ma, an be pagari o ra; sabu tooro le b'a to an be jija lanaya ra. ⁴ Ni an be jija, o b'a to an be ke kankelentigiw ye tooro ra; ni an kera kankelentigi ye, o le b'a to an jigi be sigi. ⁵ Ayiwa, jigi te mogo janfa, sabu Ala k'a ta kanuya caya an jusukun na Nin Saninman* baraka ra, a ka o min di an ma.

⁶ Can lo, wagati min an tun ye barakantanw ye, Ala ka wagati min latige, o sera minke, Kirisita sara anw Alapasiranbariw koson. ⁷ Mogo ye son ka sa hali mogo terennin koson, o ke man di. A be se ka ke ko mogo do be son k'a ja gbeleya ka sa mogonuman do koson. ⁸ Nka Ala be an kanu cogo min na, a ka o yira nin le fe: ka an to jurumun na, Kirisita sara an koson. ⁹ Sisan koni Ala ka an jate mogo terenninw ye Yesu jori baraka ra; o ra, sigiya t'a ra, fana ko a bena an kisi Ala ta dimi ma. ¹⁰ An tun be Ala juguw le ye, nka Den min bora Ala ra*, Ala ka ben don an ni a yere ce o Den* ta saya baraka ra; o ra, sigiya t'a ra, ko ben donna an ni Ala ce minke, ko an bena kisi Yesu ta panamanya sababu ra. ¹¹ Ka fara o kan, an be pagari kosebe Ala ta jennogonya ra an Matigi Yesu Kirisita baraka ra; sisan ale le ka an ni Ala ce ben.

Adama ni Kirisita

(Korentikaw folo 15.21-22,45-49,56-57)

¹² Mogo kelen le sababu ra jurumun donna dunuya kono, jurumun k'a to saya fana nana dunuya kono; o cogo ra saya sera adamaden beɛ ma, sabu o beɛ ka jurumun ke. ¹³ Sani Ala ye sariya* di cira Musa ma, jurumun tun

be dunuƚa ra ka ban. Nka i n'a fo sariya tun te yi folo, Ala tun te jurumun jate. ¹⁴ O bee n'a ta, k'a ta Adama ta wagati ra fo ka na se cira Musa ta wagati ma, saya fanga tun be mogow kan. Hali minw ma Ala ta cifoninw cen i n'a fo Adama k'a cen cogo min na, olugu tun be sa. Min tun ka kan ka na, Adama kera ale tagamasiyen le ye.

¹⁵ Nka Ala be neema min di gbansan, o ni Adama ta jurumun te kelen ye. Can lo, mogow caman sara ale kelen ta jurumun koson. Nka Ala ta neema, ani neema min bora mogow kelen fe, Yesu Kirisita, k'a di mogow caman ma, o neema nafa le ka bon. ¹⁶ Ala be neema min di gbansan, o no, ani mogow kelen ta jurumun no te se ka suma ni jogon ye. Mogow kelen ta jurumun nana ni jarakiri ye, k'a sorow Ala ka neema min di gbansan jurumun camanba ko fe, o neema ka an kunmabow, ka an ke mogow terreninw ye. ¹⁷ Can lo, mogow kelen ta jurumun le koson saya fanga sera bee ma. Nka minw bee ka Ala ta neemaba sorow, Ala ka minw jate mogow terreninw ye, olugu bena panamanyakura ni kuntigiya sorow mogow kelen sababu ra, min ye Yesu Kirisita ye; o nafa le ka bon.

¹⁸ Ayiwa, mogow bee jarakira cogo min na Adama ta jurumun kelen koson, o cogo kelen na Yesu Kirisita ta kewalepuman kelen koson Ala be mogow bee kunmabow ka panamanya di o ma. ¹⁹ Mogow kelenpe ta kanblari sababu ra mogow caman kera jurumunkebagaw ye cogo min na, o cogo ra fana mogow kelenpe ta kanminari koson Ala be mogow caman jate mogow terreninw ye.

²⁰ Sariya koni dira, janko k'a yira an na ko an ta jurumun ka ca; nka jurumun cayara yow min na, Ala ta neema belen cayara o yow ra ka teme a kan pewu. ²¹ An tun be jurumun fanga korow minke, o le ka saya lase mogow bee ma; nka sisan an be neema ta fanga korow minke, o b'a to Ala be an jate mogow terreninw ye, ka panamanya banbari di an ma an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

6

Lanabaga bora jurumun fanga korow (Kolosikaw 3.1-10)

¹ Ayiwa, an bena mun le fo sa? Yala o korow ye ko an ye to ka jurumun ke, janko Ala ta neema ye caya wa? ² Fiyewu! An minw sara ka an sen bow jurumun ta ko ra, anw belen be se ka panamanya jurumun na cogo di tuun? ³ An minw bee batizera ka ke ni Yesu Kirisita ye jennogonya ra, aw m'a lon ko an batizera minke, a be i n'a fo an sara ni a ye le wa? ⁴ An batizera minke, a kera i n'a fo an sara ni a ye, ani an su donna ni a ye, janko an ye panamanyakura sorow i n'a fo Fa Ala ka Yesu Kirisita lakunu ka bow saya ra ni a se bagaya nworoman ye cogo min na.

⁵ Can lo, i n'a fo an ni ale kera kelen ye a ta saya ra, an bena kunu fana a ta jennogonya ra i n'a fo a kununa cogo min na. ⁶ An ye nin faamu ka na, ko jogokorow min tun be an na, a kera i n'a fo o ni Kirisita* gbengbenna yiri ra jogon fe ka sa; janko o jogo min tun ye jurumun ye an na, o fanga ye ban, ani an kana to o jurumun fanga korow tuun. ⁷ Sabu ni mogow min sara, o tigi bora jurumun ta fanga korow.

⁸ Ayiwa, i n'a fo an ni Kirisita sara jogon fe, an lanin b'a ra ko an bena panamanya, ka ke ni a ye fana. ⁹ An k'a lon fana ko Yesu Kirisita kununa ka bow saya ra, ko a te sa tuun: saya ta fanga te se a korow tuun. ¹⁰ A sara sinaga kelenpe ka jurumun ta fanga ban. Nka a kununa ka bow saya ra; a

be panamanya min na sisan, a be panamanyara Ala le ye. ¹¹ O cogo ra aw fana ye aw yere jate k'a ke i n'a fo aw sara ka bo jurumun ta fanga korɔ; sisan aw be panamanyara Ala le ye Yesu Kirisita ta jɛnɛɔgɔnya ra.

¹² Ayiwa, aw kana aw farikolo to jurumun boro, ka ke jurumun ta jonw ye; aw kana son farikolo negejuguw ma. ¹³ Aw kana aw farikolo yoro si bla jurumun na tuun, ka terenbariyakow ke; nka aw ye aw yere di Ala ma i n'a fo mogo minw kununa ka bo saya ra ka ke mogokuraw ye. Aw ye aw farikolo yoro be di Ala ma, janko ka terenninya sira tagama. ¹⁴ Jurumun ta fanga tena ke aw kan tuun, sabu aw te sariya ta fanga korɔ, aw be neema le korɔ.

Lanabaga kera Ala ta jon le ye

¹⁵ Ayiwa, yala an ka kan ka to ka jurumun ke, ko sabu an te sariya ta fanga korɔ tuun, ko an be neema le korɔ wa? Fiyewu! ¹⁶ Aw m'a lon ko ni aw be baara kera mogo do ye ka aw yere majigi a ye, aw be ke o tigi ta jon le ye wa? Ka ke jurumun ta jon ye, o laban ye saya le ye; ka ke Ala ta jon ye, ka a kan mina, o laban ye terenninya ye. ¹⁷ Nka an ye Ala tando, sabu aw minw tun be jurumun ta jonya ra folofolo, aw karanna can min na, aw sonna o ma ni aw jusukun be ye. ¹⁸ Sisan aw bora jurumun ta jonya ra, ka ke Ala ta jonw ye ka tagama terenninya ra. ¹⁹ Ne be nin kumaw fora ka kapa ni adamadenya cogo le ye, aw ta hakiri dogoya koson. Aw tun ka aw farikolo yoro bla nɔgɔninyakow ni juguya ta jonya ra kojugu kama cogo min na, o cogo kelen na sisan aw ye aw farikolo yoro bla Ala ta jonya ra ka panamanya terenninya ra, ani saninyari.

²⁰ Aw tun be jurumun ta jonya ra wagati min na, foyi tun te aw jagboya ka Ala ta terenninya sira tagama. ²¹ Nka aw ka mun nafa le soro o kewalew ra? O laban be maroya le blara aw ra sisan, sabu o kow laban ye saya le ye. ²² Nka sisan aw bora jurumun ta jonya ra ka ke Ala ta jonw ye; aw be nafa min soro o ra, o ye saninyari ye, a laban fana ye panamanya banbari ye. ²³ Sabu jurumun sara ye saya le ye; nka Ala be neema min di gbansan, o ye panamanya banbari ye, an Matigi Yesu Kirisita ta jɛnɛɔgɔnya ra.

7

Lanabaga bora sariya ta jonya ra

(Efesikaw 5.25-31; Galasikaw 2.19,20)

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne bena min fo aw ye, aw ka o lon kosebe, sabu aw ka sariya* lon. Ka mogo to nin na le, a ka kan ka sariya sira tagama.

² A be i n'a fo muso furunin; ka kapa ni sariya ye, ni a ce ma sa, a be ce ta furu konɔ. Nka ni a ce sara, o tuma sariya min tun k'a siri a ce ra, o sariya bora a kunna. ³ O koson, ni a tagara sigi ce were kun, k'a soro a ce ma sa, o b'a fo ko a ka jeneya ke. Nka ni a ce sara, o tuma a bora sariya fanga korɔ; ni a ka sigi ce were kun, a ma jeneya ke.

⁴ Ayiwa, ne balemaw, aw fana ta be ten le. A be i n'a fo aw sara sariya ta fan fe, Kirisita* ta saya koson; aw kera a ta ye, janko Ala min k'a lakunu ka bo saya ra, aw ye kewalepumanw ke o ye. ⁵ Can lo, an tun be tagama ka kapa ni an yere sago ye tuma min na, sariya tun be ko dow yira an na k'a fo an ye ko kojugu lo; o be n'a ta, an belen tun b'a fe ka o kow ke. O negejugu tun be an kononosu ka an bla saya sira kan. ⁶ Sisan koni an bora sariya ta fanga korɔ, sabu an tun be o min ta jonya ra, a be i n'a fo an sara ka bo o ta jonya ra. O cogo ra an be se ka baara ke Ala ye cogokura ra Nin

Saninman* baraka ra; an t'a ke tuun ka kaja ni sirakoro ye, min sebera sariya ra.

Sariya le be jurumun yira

⁷ Ayiwa, an bena mun le fo sa? Yala o koro ye ko sariya* le be mogo bla jurumun na wa? Fiyewu! Nka sariya le k'a to ne ka ne ta jurumun lon. Ka jabo mogo were ta fen fe, ne tun tena o lon kojugu ye, ni sariya tun m'a fo ko: «I kana jabo mogo borofen fe.» ⁸ O cogo ra jurumun ka cogo soro ka nege suguya be don ne ra, sariya sababu ra; sabu ni sariya te yi, jurumun ye fen sanin le ye. ⁹ Wagati min na ne tun ma sariya lon folo, ne tun be panamanya; nka sariya nana wagati min na, jurumun nege ka ne soro minke, ¹⁰ o kera sababu ye k'a to ne sara. O ra, Ala ka sariya min di janko an ye panamanya soro, o ka saya lase ne ma. ¹¹ Jurumun ka cogo soro ka ne lafiri sariya sababu ra, ka saya lase ne ma o sariya kelen sababu ra fana.

¹² Ayiwa, sariya koni saninyanin lo; a ta cifoninw saninyanin lo, o terennin lo, o ka ji fana. ¹³ O tuma sariya min ye fennuman ye, o le kera sababu ye ka saya lase ne ma wa? Fiyewu! Jurumun le k'a to o fennuman kera sababu ye ka ne lafiri, ka saya lase ne ma; o kera janko jurumun ye yira k'a gbeya. O cogo ra sariya le sababu ra, jurumun yirara k'a gbeya ko a ka jugu.

Lanabaga sago ni jurumun fanga

¹⁴ Ayiwa, an k'a lon ko sariya* bora Ala le ra; nka ne koni ye adamaden jurumunto le ye, i n'a fo mogo min fiyeerera ka ke jurumun ta jon ye. ¹⁵ Sabu ne be ko minw ke, ne te o faamu; ne b'a fe ka min ke, ne te o ke fana. Ko minw man di ne ye co, ne be o le ke. ¹⁶ Ayiwa, ne t'a fe ka ko minw ke, ni ne be o le kera, o tuma ne sonna a ma ko sariya ka ji. ¹⁷ O cogo ra, ne be kojugu minw kera, o te ne yere sago ye tuun; jurumun min be ne jusukun na, o le be ne blara o ra. ¹⁸ Ne k'a lon ko fennuman te ne koro, i n'a fo ne ye adamaden gbansan le ye; sabu ne koni b'a fe ka kopuman ke, nka ne te se ka a ke. ¹⁹ Ne b'a fe ka kopuman min ke, ne te o ke; nka ne t'a fe ka kojugu min ke, ne be o le ke. ²⁰ Ayiwa, ne t'a fe ka ko minw ke, ni ne be o le ke, o tuma o te ne yere sago ye tuun; jurumun min be ne jusukun na, o fanga le be ne blara o ra.

²¹ Ne be o sariya fanga ye ne yere kan: ni ne b'a fe ka kopuman ke, kojugu nege le be ne soro. ²² Ne jusukun na Ala ta sariya ka di ne ye haali. ²³ Nka ne be sariya were ta fanga ye ne yere kan, min be siyen tara ni ne yere sago ta sariya ye; o sariya min be ne kan, o le ka ne ke jurumun ta jon ye. ²⁴ E! Ne panibagato fle nin ye! O fanga min be ne farikolo bla jurumun na, ka saya lase ne ma, jon le bena ne bosi ka bo o boro sa? ²⁵ Ala, baraka, Yesu Kirisita sababu ra; ale le be ne bosi.

Ayiwa, o cogo ra, ne jusukun na ne be son Ala ta sariya ma; nka ne farisogo ta fan fe, ne be ke jurumun ta sariya ta jon ye.

8

Lanabaga ani Nin Saninman sago (Galasikaw 3.13-14; 5.16-25)*

¹ Ayiwa, sisan, minw bɛɛ bɛ Yesu Kirisita ta jɛnɔɔɔnya ra, Ala tɛna kiti ben olugu si kan tuun. ² Sabu Nin Saninman* min bɛ janamanya di Yesu Kirisita ta jɛnɔɔɔnya ra, o ta fanga ka ne kisi ka bɔ jurumun ni saya ta fanga ra. ³ Cira Musa ta sariya* tun tɛ se ka o kɛ, sabu an adamadenw baraka ka dɔɔɔ. O kosɔn sariya tun tɛ se ka min kɛ, Ala ka o kɛ: Den min bɔra Ala ra*, Ala ka o ci ka na; a kɛra adamaden ye i n'a fɔ an jurumuntɔw. An tun bɛ jurumun fanga min kɔrɔ, a ka a yɛrɛ di saraka ye ka o fanga cɛn. ⁴ Ala ka o kɛ, janko an minw tɛ tagama ka kɔpa ni an yɛrɛ sago ye tuun, fɔ Nin Saninman sago, sariya ko an ye min kɛ, an ye se ka o kɛ. ⁵ Sabu minw bɛ tagama ka kɔpa ni o yɛrɛ sago ye, olugu bɛ miiri o yɛrɛ diyanyakow le ra. Nka minw bɛ tagama ka kɔpa ni Nin Saninman sago ye, olugu bɛ Nin Saninman diyanyakow le kɛ. ⁶ Ka miiri an yɛrɛ diyanyakow ra, o ye saya ye; nka ka miiri Nin Saninman diyanyakow ra, o ye janamanya ni hera ye. ⁷ Sabu minw bɛ miiri o yɛrɛ sago ra, olugu ye Ala juguw le ye; o tɛ o yɛrɛ majigi Ala ta sariya ye, o fana tɛ se. ⁸ O kosɔn minw bɛ tagama ka kɔpa ni o yɛrɛ sago ye, olugu ko tɛ se ka diya Ala ye fiyewu.

⁹ Aw kɔni, aw tɛ tagama ka kɔpa ni aw yɛrɛ sago ye; aw bɛ tagama ka kɔpa ni Nin Saninman sago le ye; sabu Ala Nin bɛ aw kɔnɔ. Ni Kirisita* ta Nin tɛ mɔɔɔ min kɔnɔ, o tigi tɛ Kirisita ta ye. ¹⁰ Ni Kirisita bɛ aw kɔnɔ, aw farikolo kɔni bɛna sa lon dɔ jurumun kosɔn; nka aw nin bɛna janamanya, sabu Ala ka aw jate mɔɔɔ terenninw ye. ¹¹ Ala min ka Yesu lakunu ka bɔ saya ra, ni o ta Nin Saninman siginin bɛ aw kɔnɔ, o tuma, min ka Kirisita lakunu ka bɔ saya ra, o bɛna aw farikolo sataw fana janamanya a ta Nin Saninman baraka ra, o min siginin bɛ aw kɔnɔ.

¹² O le kosɔn ne balemaw, juru min bɛ an na, o tɛ an yɛrɛ farisogo ta juru ye tuun, min bɛ a to an bɛ janamanya ka kɔpa ni an yɛrɛ sago ye. ¹³ Sabu ni aw bɛ tagama ka kɔpa ni aw yɛrɛ sago ye, aw bɛna sa; nka ni aw ka aw farikolo ta kewalejuguw faga Nin Saninman baraka ra, o tuma aw bɛna janamanya. ¹⁴ Sabu minw bɛɛ bɛ tagama ka kɔpa ni Ala Nin Saninman sago ye, olugu bɛɛ ye Ala denw ye. ¹⁵ Sabu aw ka Nin Saninman min sɔrɔ, ale tɛ aw kɛ jɔn ye, k'a to aw ye to ka siran tuun. Nka o Nin Saninman bɛ aw kɛ Ala denw le ye; ale baraka le ra an bɛ Ala wele ni kanba ye, k'a fɔ ko: «An Fa!» ¹⁶ Nin Saninman yɛrɛ bɛ seereya kɛ ka bɛn ni an yɛrɛ nin ta seereya ye, ko an kɛra Ala denw ye. ¹⁷ Ayiwa, ni an kɛra Ala denw ye, o tuma a ka fɛn minw layiri ta an ye, an bɛna o sɔrɔ fana. An bɛna o fɛn minw sɔrɔ, an ni Kirisita le bɛna o sɔrɔ jɔɔɔn fɛ; sabu ni an bɛ tɔɔrɔ ni a ye, an bɛna bonya sɔrɔ ni a ye fana.

Lanabaga ta jigiyi (Yuhana 10.27-30)

¹⁸ Ne b'a jate ko tɔɔrɔ min bɛ an kan sisan, o tɛ se ka suma ni sini ta bonya ye hali dɔɔnin, Ala bɛna o bonya min yira an na.

¹⁹ Ala bɛna a ta denw ta bonya yira lon min na, danfenw bɛɛ kɔrɔɔnin bɛ o lon makɔnɔna. ²⁰ Sabu Ala ta danfenw bɛɛ kɛra jacinanw ye. A tun man di o ye ka kɛ ten, nka Ala yɛrɛ le ka o kɛ; o bɛɛ n'a ta, jigiyi bɛ yi hali bi. ²¹ Sabu lon dɔ, Ala bɛna a ta danfenw bɛɛ bɔ saya ta jɔnya ra; Ala denw kɛra o yɛrɛ ta ye bonya min kama, o bɛna dɔ sɔrɔ o ra.

²² An k'a lon ko fɔ ka na se bi ma, danfenw bɛɛ bɛ nɔnana tɔɔrɔ boro, i n'a fɔ muso lasiritɔ min b'a fɛ ka jigi. ²³ Nka olugu dɔrɔn tɛ; Nin Saninman* dira an minw ma, ka kɛ i n'a fɔ Ala ta nɛɛma fɔlɔ, anw fana bɛ nɔnana an yɛrɛ kɔnɔ. Lon min Ala bɛna an kɛ a ta denw ye ka an farikolo

bɔ jɔnya ra pewu, an bɛ o lon le makɔnɔna. ²⁴ Sabu an kisira, nka an ta kisiri ye jigiya le ye. Nka i ɲa bɛ jigiya min na, o tɛ jigiya ye tuun. I ɲa lara fɛn min kan ka ban, yala o ye jigiya dama le ye tuun wa? ²⁵ Nka i n'a fɔ an ɲa tɛ fɛn min na, an jigi bɛ o kan, an bɛ muɲu ka a kɔɔ.

²⁶ O cogo ra, Nin Saninman fana bɛ an demɛ an ta barakantanya kosɔn; sabu an ka kan ka Ala daari cogo min na, an yɛrɛ tɛ o lon. Nka Nin Saninman kɔni bɛ Ala daari an ye ni ɲunakanw ye, minw tɛ se ka lakari. ²⁷ O ra, Ala min bɛ mɔɔɔ jusukunnakow bɛɛ lon, ale bɛ Nin Saninman ta miiriyaw lon; sabu Nin Saninman bɛ daariri kɛ Ala ta mɔɔɔ saninmanw ye ka kapa ni Ala sago le ye.

Ala ta kanuyaba

²⁸ An k'a lon ko mɔɔɔ minw bɛ Ala kanu, ani Ala ka o wele ka kapa ni a ta latige ye, ko ni fɛn o fɛn ka olugu sɔrɔ, Ala b'a to o bɛɛ laban bɛ kɛ kɔnuman le ye olugu ta fan fɛ. ²⁹ Ala kɔnna ka minw ɲanawoloma ka o kɛ a ta mɔɔɔw ye, a ka olugu ta ko latige ka bla, ka olugu kɛ i n'a fɔ Den* min bɔra ale Ala ra, janko o Den ye kɛ fɔlo ye a balemaw caman cɛ ra. ³⁰ A ka minw ta ko latige ka bla, a ka olugu wele fana; a ka minw wele, a ka olugu jate mɔɔɔ terenninw ye fana; a ka minw jate mɔɔɔ terenninw ye, a ka nɔɔrɔ la olugu kan fana.

³¹ Ayiwa, an bɛna mun le fɔ nin ko ra sa? Ni Ala bɛ an fɛ, jɔn le bɛ se ka wuri an kama? ³² Den min bɔra Ala yɛrɛ ra, a ma o bɔsi saya ma, nka a k'a di saraka ye an bɛɛ kosɔn; mun le bɛna a bari ka fɛn bɛɛ di an ma o Den sababu ra? ³³ Jɔn le bɛ se ka Ala ta mɔɔɔ ɲanawolomaninw jaraki sa? Sabu Ala yɛrɛ le ka o jate mɔɔɔ terenninw ye. ³⁴ O kosɔn jɔn le bɛna o jaraki? Sabu Yesu Kirisita sara; o dɔrɔn tɛ, a kununa ka bɔ saya ra; a siginin bɛ Ala kininboroyanfan fɛ, a bɛ Ala daari an ye. ³⁵ Jɔn le bɛ se ka an faran ka bɔ Kirisita* ta kanuya ra sa? ɲagban tɛ se, siranya tɛ se, tɔɔrɔ tɛ se, kɔngɔ tɛ se, fagantanya tɛ se, farati tɛ se, fagari tɛ se, foyi le tɛ se! ³⁶ I n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

«Ala, ele le kosɔn, o bɛ an fagayɔrɔ ɲinina lon o lon; o bɛ an jate i ko saga minw blara fagari kama.»

³⁷ Nka o tɔɔrɔw bɛɛ ra anw le ye sesɔrɔbagaw ye ka tɛmɛ bɛɛ kan, an kanubaga Ala baraka ra. ³⁸ Ne lara a ra, hali sigiya t'a ra, ko saya o, ɲanamanya o, melekew o, jinaw o, setigi wɛrɛw o, sisan ta fɛnw o, fɛn nataw o, ³⁹ sankolokɔnɔfɛnw ta fangaw o, dugukolokanfɛnw ta fangaw o, ko danfɛn si le tɛ se ka an faran ka bɔ Ala ta kanuya ra, a ka o kanuya min yira an na an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

9

Ala ka Izirayelimɔɔɔw ɲanawoloma (Galasikaw 4.22-31)

¹ Ne bɛ can le fora, faninya tɛ, sabu ne bɛ Kirisita* ta le ye; ne k'a lon ne jusukun na fana Nin Saninman* baraka ra, ko ne bɛ can le fora. ² ɲanasisiba le bɛ ne kan, ne jusukun fana tɔɔrɔnin lo tuma bɛɛ ne balema Izirayelimɔɔɔw kosɔn. ³ Sabu hali ni ne tun dangara olugu nɔ ra, ka faran ka bɔ Kirisita ta jɛɲɔɔɔnya ra, janko olugu ye o jɛɲɔɔɔnya sɔrɔ ka kisi, ne tun bɛ sɔn o ma. ⁴ Olugu le ye Izirayelimɔɔɔw ye; Ala ka olugu le kɛ a ta mɔɔɔw ye, ka nɔɔrɔ la o kan, ka jɛɲɔɔɔnya don ni o ye, ka a ta cifɔninw

ani a batocogo yira o ra, ka layiriw ta o ye. ⁵ Olugu le bora an bemaw ra. Adamadenya sira fe, Kirisita bora olugu le ra; ale le be fen bee kunna; Ala lo, min ka kan ka tando tuma bee. Amina.

⁶ Ayiwa, o korɔ te ko Ala ta kuma kera fengbansan ye de! Sabu minw bee bora Izirayeli* ta duruja ra, o bee le ma ke Izirayelidenw yereyerɛ ye. ⁷ Minw bee bora Iburahima ra, olugu bee le fana te Iburahima ta denw yereyerɛ ye. Sabu Ala k'a fo Iburahima ye ko: «I ta duruja bena bo Isiyaka le ra.» ⁸ Ayiwa, o korɔ ye ko den minw worora adamaden baraka ra, olugu le te jate Ala denw ye; minw worora Ala ta layiri sababu ra, olugu le be jate Ala ta duruja ye. ⁹ Ala ka layiri ta ka kuma min fo, o fle nin ye, ko: «Ne bena seko ka na san were jɔgɔntumasi; o tuma Saran bena dence sɔɔ.»

¹⁰ Ayiwa, a ma dan Saran ta ma, nka Rebeka ta fana kera ten; ale ka flandinw kɔnɔ ta an bemace Isiyaka fe. ¹¹ O wagati ra, k'a sɔɔ denw tun ma woro ban, o ma kɔnuman ke, o ma kojugu ke, Ala kumana Rebeka fe, janko a tun b'a fe ka min janawoloma ka kapa ni a ta latige ye, o le ye ke, a kana ke mɔgɔ kewale baraka ra, nka a ye ke ka kapa ni ale Ala yere sago le ye. ¹² Ala k'a fo Rebeka ye ko: «Kɔrɔcɛman le bena ke dɔgɔcɛman ta jɔn ye,» i n'a fo a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

¹³ «Ne ka Yakuba kanu, ka ban Esawu ra.»

Ala ka siya were mɔgɔw fana janawoloma

¹⁴ Ayiwa, an bena mun le fo sa? Yala terenbariya be Ala ta kow ra wa? Fiyewu! ¹⁵ Sabu Ala ko cira Musa ma ko: «Ni ne b'a fe ka makari mɔgɔ min na, ne be makari o tigi ra; ni ne ko ne be hina min na, ne be hina o tigi ra fana.» ¹⁶ O cogo ra, mɔgɔ sago, walama mɔgɔ ta baara te se k'a to Ala ye hina i ra; Ala yere le be se ka hina mɔgɔ ra. ¹⁷ Kitabu kɔnɔ, Ala k'a fo Farawona ye ko: «Ne ka ele sigi masaya ra, ka ele ke sababu ye ka ne ta se bagaya yira, janko ne tɔgɔ ye fo dugukolo yɔɔ bee ra.» ¹⁸ O koson ni Ala b'a fe ka hina min na, a be hina o ra; ni a b'a fe ka min jusukun gbeya, a be o jusukun gbeya fana.

¹⁹ Dɔw bena a fo ko: «O tuma mun koson Ala be mɔgɔw jaraki tuun? Jɔn be se ka ban a sago ma?» ²⁰ Ayiwa, ele min be o fo, ele adamaden gbansan, ele ye mun le ye ko ele be Ala sɔsɔ? Yala bɔgɔdaga be se k'a fo dagalalagabaga ma wa, ko: «Mun koson i ka ne lalaga tan?» ²¹ Yala dagalalagabaga ta le te bɔgɔ ye wa? A be se ka o bɔgɔ kelen ke ka daga songɔgbelen do lalaga, ani ka daga gbansan do fana lalaga.

²² Ayiwa, Ala tun b'a fe ka a ta dimi ni a ta se bagaya yira minke, o koson minw ka a ta dimi lawuri, a ka olugu ta kewalejuguw sɔnmina ka muɔu o korɔ kosebe; o mɔgɔw blara halakiri le kama. ²³ Ayiwa, a hinara minw na ka o laben ka bla bonya kama, ni a ko a be a ta bonya la olugu kan, k'a caya, aw be se ka mun le fo o ra? ²⁴ Ala ka anw le wele; a ma an wele ka bo Yahudiyaw dɔron le ce ra de, a ka an wele ka bo siya were mɔgɔw* ra fana. ²⁵ A ka o le fo cira Oze ta kitabu kɔnɔ, ko:

«Mɔgɔ minw tun te ne ta siya ye,
ne bena olugu le wele ko <ne ta siya.>
Minw tun te ne ta mɔgɔ kanuninw ye,
ne bena olugu wele ko <ne ta mɔgɔ kanuninw.>

26 A tun fɔra o ye yɔrɔ min na ko o tɛ <Ala ta mɔgɔw> ye, o yɔrɔ yɛrɛ ra o bɛna wele ko <Ala janaman yɛrɛ ta dɛnw.> »

27 Cira Ezayi fana pɛrɛnna k'a fɔ Izirayelimɔgɔw ta ko ra, ko: «Hali ni Izirayelimɔgɔw cayara ka kɛ i ko kɔgɔjida kenken, o bɛɛ ra mɔgɔ dama dama le bɛna kisi.

28 Sabu Matigi ka kiti min latige, a bɛna o kiti tige jona jona dunɔnamɔgɔw kan.»

29 Cira Ezayi tun k'a fɔ fana ko:

«Ni Fangatigi Ala tun ma makari an na ka duruja dɔ to an ye, an tun bɛna ban pewu i ko Sodɔmukaw, an tun bɛna kɛ i ko Gomɔrikaw le.»

Terenninya tɛ sɔrɔ sariya sababu ra

(Rɔmukaw 3.19-29; Galasikaw 3.8-14,21-29)

30 Ayiwa, an bɛna mun le fɔ sa? Siya werɛ mɔgɔ* minw tun tɛ terenninya sira jinina, Ala ka olugu jate mɔgɔ terenninw ye; o ka o terenninya sɔrɔ lanaya sababu ra. 31 K'a sɔrɔ Izirayelimɔgɔw, olugu minw tun bɛ terenninya jinina sariya sababu ra, olugu ma o sɔrɔ. 32 Mun kosɔn? Sabu Izirayelimɔgɔw m'a jini lanaya sababu ra, nka o k'a jini o yɛrɛ ta kɛwalew le sababu ra. O sen talonna kabakuru le ra ka ben. 33 I n'a fɔ a sebera Kitabɔ kɔnɔ cogo min na, ko:

«A fɛ, ne bɛ sentalon kabakuru dɔ bla Siyɔn, min bɛna kɛ dɔw kunnacɛn sababu ye.

Nka ni mɔgɔ min ka a jigi la a kan, Ala tena o tigi janfa fiyewu!»

10

1 Ayiwa, ne balemaw, ne bɛ min fɛ ni ne jusukun bɛɛ ye, ani ne bɛ Ala daaira min na ne ta siya Izirayelimɔgɔw ta ko ra, o ye ko o ye kisi. 2 Sabu ne bɛ nin seereya kɛ, ko o cɛsirinin lo Ala ko ra, nka hakiri tɛ o fɛ. 3 Ala bɛ mɔgɔ jate mɔgɔ terennin ye cogo min na, o ma o faamu. O b'a fɛ ka kɛ mɔgɔ terenninw ye o yɛrɛ ta kɛwalew le sababu ra. O ra, Ala bɛ mɔgɔ jate mɔgɔ terennin ye sira min fɛ, o ma sɔn o ma. 4 Kirisita* le kɛra sariya* laban ye, janko ni mɔgɔ minw bɛɛ ka la ale ra, Ala ye olugu jate mɔgɔ terenninw ye.

Ni mɔgɔ min ka la Matigi ra o bɛ kisi

5 Ayiwa, mɔgɔ bɛ se ka jate mɔgɔ terennin ye sariya* sababu ra cogo min na, cira Musa ka o fɔ; a ko: «Ni mɔgɔ min ka se ka nin kow sira tagama, o tigi bɛ kisi o sababu ra.» 6 Mɔgɔ bɛ se ka jate mɔgɔ terennin ye lanaya sababu ra cogo min na, o fɔra, ko: «I kana a fɔ i yɛrɛ kɔnɔ ko: <Jɔn le bɛna yɛlen ka taga sankolo ra an ye?> (O kɔrɔ ye ko ka Kirisita* lajigi.)

7 Walama ko: <Jɔn le bɛna jigi dugukolo jukɔrɔ an ye?> (O kɔrɔ ye ko ka Kirisita lawuri ka bɔ saya ra.)» 8 O kuma bɛ mun le fɔ sa? A ko: «Kuma bɛ i kɛrɛ fɛ, a bɛ i da ra, a bɛ i jusukun na fana.» O kuma ye lanaya ta kuma le ye, an bɛ min waajuri kɛra mɔgɔw ye. 9 Ni i k'a fɔ i da ra ko Yesu le ye Matigi ye, ani ka la a ra i jusukun na ko Ala k'a lakunu ka bɔ saya ra, i bɛ kisi. 10 Sabu ka la Yesu ra i jusukun na, o le b'a to Ala bɛ i jate mɔgɔ terennin ye; k'a fɔ i da ra, o le b'a to i bɛ kisiri sɔrɔ. 11 Sabu a sebera Kitabɔ kɔnɔ ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la Matigi ra, Ala tena o tigi

janfa fiyewu.» ¹² O kosɔn Yahudiyaw o, siya wɛrɛ mɔgɔw* o, dɔ ma bɔ dɔ ra; Matigi kelenpe le bɛ o bɛɛ kunna, anɔ minw bɛɛ bɛ a tɔgɔ wele, a bɛ kɔɔman kɛ olugu bɛɛ ye k'a caya. ¹³ Sabu a sebera ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka Matigi tɔgɔ wele, o tigi bɛ kisi.»

¹⁴ Nka o bɛna a tɔgɔ wele cogo di, ni o ma la a ra? O bɛna la a ra cogo di, ni o ma a ko mɛn? O bɛna a ko mɛn cogo di, ni mɔgɔ ma a waajuri kɛ? ¹⁵ Mɔgɔ bɛna a waajuri kɛ cogo di, ni mɔgɔ ma ci a kama? I n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko: «Minw bɛ na ni kibaro dimanw ye, olugu nacogo ka ɲi.» ¹⁶ Nka o bɛɛ n'a ta, mɔgɔw bɛɛ ma sɔn Kibaro Diman* ma. O kosɔn cira Ezayi k'a fɔ ko: «Matigi, jɔntigi le sɔnna ka la an ta waajuri kumaw ra?»

¹⁷ Ayiwa, an bɛ waajuri min lamɛn, lanaya bɛ sɔrɔ o le fɛ; o waajuri bɔra Kirisita ta kuma le ra.

¹⁸ Ayiwa, ne ko: Yala Izirayelimɔgɔw ma o waajuri mɛn le wa? O k'a mɛn kɛ! Sabu a sebera ko:

«O kumakan sera dugukolo fan bɛɛ ra;
o ta kumaw sera fɔ dunuɲa danw na.»

¹⁹ Ayiwa, ne bɛ ɲininkari kɛ tuun, ko: Yala Izirayelimɔgɔw ma o faamu le wa? Cira Musa kɔnna k'a fɔ ko:

«Aw tɛ siya min jatera,
ne bɛna a to o celiya ye aw mina;
aw bɛ siya min flɛra hakirintan ye,
ne bɛna a to o dimi ye aw mina.»

²⁰ O kɔ, cira Ezayi fana k'a ja gbɛlɛya k'a fɔ ko:

«Mɔgɔ minw tun tɛ ne yɔrɔɲinina, olugu ka ne ye;
minw tun tɛ miirira ne ta ko ra, ne ka ne yɛrɛ yira olugu le ra.»

²¹ Nka Izirayelimɔgɔw ta ko ra, a ko:

«Ne ka ne boro lɔ tere kururu bɛɛ
siya murutinin ni siya bannin dɔ le ye.»

11

Ala ma ban Izirayelimɔgɔw ra

¹ Ayiwa, ni a bɛ ten o, o kɔrɔ ye ko Ala banna a ta mɔgɔw, Izirayelimɔgɔw ra wa? Fiyewu! Sabu ne fana ye Izirayeliden le ye, ne bɔra Iburahima ta duruja ra, Boniyaminu ta gba ra. ² Ala kɔnna ka a ta mɔgɔ minw ɲanawoloma ka o kɛ a ta ye, a ma ban olugu ra. Cira Iliya* ka kuma min fɔ Izirayelimɔgɔw kama Ala ɲa kɔrɔ, Kitabu ka min fɔ o ko ra, aw ma o lon wa? ³ A ko: «Matigi, o ka i ta ciraw faga, ka i ta sarakajɛnifɛnw* cici. Ne kelenpe le tora; o b'a fɛ ka ne fana faga.» ⁴ Nka Ala ka a jaabi cogo di? A ko: «I kelen ma to; ne ka mɔgɔ waga wolonfla le mara ne yɛrɛ ye. Olugu si ma o kinbiri gban Baali* kɔrɔ ka a bato.» ⁵ O cogo ra fana, an bɛ wagati min na sisan, Izirayelimɔgɔw to fitini bɛ yi, Matigi ka minw ɲanawoloma ka kaɲa ni a ta nɛɛma ye. ⁶ Ayiwa, ni Ala ka o ɲanawoloma ka kaɲa ni a ta nɛɛma ye, o cogo ra o yɛrɛ ta kewalɛw nɔ tɛ tuun; ni o tɛ, Ala ta nɛɛma tɛna kɛ nɛɛma ye tuun.

10:11 10.11 Nin kuma fɔra Ezayi 28.16. **10:13** 10.13 Nin kuma fɔra Yowelɔ 3.5. **10:15** 10.15 Nin kuma fɔra Ezayi 52.7. **10:16** 10.16 Nin kuma fɔra Ezayi 53.1. **10:18** 10.18 Nin kuma fɔra Zaburu 19.5. **10:19** 10.19 Nin kuma fɔra Sariya 32.21. **10:20** 10.20 Nin kuma fɔra Ezayi 65.1.

10:21 10.21 Nin kuma fɔra Ezayi 65.2. * **11:2** 11.2 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli. **11:3** 11.3 Nin kuma fɔra Masacew fɔlɔ 19.10,14. **11:4** 11.4 Nin kuma fɔra Masacew fɔlɔ 19.18.

⁷ Ayiwa, o koro le ye di? Izirayelimogow tun be min jinina, o ma o sorɔ; Ala ka minw panawoloma, olugu le ka o sorɔ. Tow jusukun gbeleyara. ⁸ I n'a fo a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko:

«Ala ka o hakiri lasunogɔ,
janko o kana yeri ke,
ani o kana menni ke o toro ra.
A kera ten le fo ka na se bi ma.»

⁹ Dawuda fana ko:

«Ala y'a to o ta domunibaw ye ke jan ye ka o mina,
ka ke jo ye ka o mina, ka ke o ben sababu ye;
o ye ke o ta kojugu sara ye.

¹⁰ Ala ye o naw ye fin, o kana yeri ke tuun;
ka sege la o kan, o ko kurunin ye to wagati bee.»

*Ala ka min ke siya were mogow ye
(Matiyu 21.40-43; Efesikaw 2.7-13)*

¹¹ Ayiwa, ne ko: Izirayelimogow talonna minke, yala o benna pewu le wa? Fiyewu! Nka o ta firiri kera sababu ye k'a to siya were mogow* ka kisiri sorɔ, janko olugu celiya ye ke o ra. ¹² Ayiwa, ni Izirayelimogow ta firiri kera nafa ye dununamogow fe o, ani o majigira minke, ni o kera, nafa ye siya were mogow fe, o tuma ni o bee nana yelema ka na Ala fe, o tena ke koba ye ka teme a to bee kan wa?

¹³ Ne be nin fora sisan aw siya were mogow* le ye. Ala ka ne ke siya were mogow ta ciraden* ye, ne fana be pagari o baara koson, ¹⁴ janko ni a be se ka ke, o celiya ye ke ne ta siyamogow ra, ka ke sababu ye k'a to dow ye kisi. ¹⁵ Sabu Ala ka o bla kere fe minke, ni o kera, sababu ye ka ben don dununamogow ni Ala ce, o tuma ni Ala nana o bla o no ra do? O bena ke koba le ye, ka ke i ko suw le kununa ka bo saya ra.

¹⁶ Ni burukun folo dira Ala ma saraka ye, a to bee le be saninya. Ni yiri lilinw saninyanin lo, a borow fana saninyanin lo. ¹⁷ Ayiwa, Izirayelimogow, minw ye oliviye panaman yiriborow ye, ni Ala ka o yiriboro dow tigetige ka ele noro o no ra, ele siya were* mogow min ye kongo oliviye yiriboro ye, ni Ala k'a to ele ka nafa sorɔ oliviye panaman lilinw na, k'a to o yiri ji ye ele baro, ¹⁸ ele kana waso yiri panaman ta borow ma. Ni i be waso, i ka kan k'a lon ko ele le ma lilinw mina; nka lilinw le ka ele mina.

¹⁹ I bena a fo ko: «O yiriborow ma tige ka bo yi, janko ne le ye noro o no ra wa?» ²⁰ Can lo! Olugu tigera ka bo yi o ta lanabariya le koson, ele norora o no ra i ta lanaya koson. O koson ele kana waso, nka siran Ala ja! ²¹ Sabu ni Ala ma yiriboro panaman to yi, a tena ele fana to yi. ²² Aw y'a fe, Ala ta numanya ni a ta fariya be yira cogo min na. Minw be bo a ta sira kan, a ta fariya be se olugu le ma, nka Ala ta numanya be ele kan, ni i koni ka to a ta numanya ra. Ni o te, ele fana bena tige ka bo yi. ²³ Ni Izirayelimogow fana ka bo o ta lanabariya sira kan, Ala bena o noro o nokoro ra; sabu se be Ala ye ka o noro kura ye tuun. ²⁴ Ele tigera ka bo kongo oliviye yiri ra, ka na ele noro oliviye panaman yiri ra, k'a sorɔ aw te yiri suguya kelen ye! Olugu minw ta yiri lo, olugu noro tena diya belen wa?

Izirayelimogow tow ta kisiri ko

²⁵ Ayiwa, ne balemaw, ne b'a fe aw ye nin gundo lon, janko aw kana aw yere jate hakiritigiw ye ka teme tow kan. Izirayelimogɔ dow jusukun gbeyara, fo Ala ka siya werɛ mogɔ* minw janawoloma, olugu beɛ ye don folo. ²⁶ O cogo ra Izirayeli beɛ bɛna kisi, i n'a fo a sebera cogo min na, ko:

«Kisibaga* bɛna bo Siyon,
a bɛna Yakuba ta denw ta terenbariya bo o ra.

²⁷ Ne bɛna o jɛnɔgɔnya le don ni o ye,
ni ne ka na o ta jurumunw bo o kunna tuma min na.»

²⁸ Ayiwa, Izirayelimogɔw ma sɔn Kibaro Diman* ma minke, o ra o kera Ala juguw ye, janko aw ye o nafa sɔɔ. Nka ka kapa ni Ala ta janawolomari ye, Ala be o kanu a ta layiri taninw koson o bɛmaw ye. ²⁹ Sabu Ala be fen minw di, a te seko ka o mina tuun; a te mogɔ wele, ka seko ka ban o tigi ra tuun. ³⁰ Folofolo aw tun te Ala kan mina; Izirayelimogɔw nana ban Kibaro Diman ma minke, o kera sababu ye k'a to Ala hinara aw ra. ³¹ O cogo ra, olugu le ka Ala kan bla, janko Ala ye hina aw ra; Ala hinara aw ra cogo min na, a bɛna hina olugu fana ra ten. ³² Sabu Ala ka mogɔw beɛ to o ta kanminabariya ra, ka na hina o beɛ ra.

Ala ta sebayaba

³³ E! Can ra, Ala ta fentigiya, ani a ta hakiritigiya, ani a ta lonniya dunya te se ka lon! A ta kolatigeninw ka bon ka teme adamaden hakiri dan kan! A ta siraw te se ka lon! ³⁴ I n'a fo a sebera cogo min na, ko:

«Jɔn le ka Matigi Ala ta miiriya lon?
Jɔn le kera a ladibaga ye?

³⁵ Jɔn le konna ka fen di Ala ma, ka n'a fo ko ale ta juru b'a ra?»

³⁶ Fen beɛ bora ale le ra, fen beɛ be a no ra ale le baraka ra, fen beɛ be ale le ta ye; a ka kan ni bonya ye wagati beɛ, ani tuma beɛ! Amina.

12

Lanabaga ta tagamacogura

¹ Ayiwa, ne balemaw, i n'a fo Ala ka o numanyaba ke an ye, o koson ne be aw daari ko aw ye aw yere farikolo di Ala ma, i ko saraka janaman, ani saraka saninman, saraka min ka di Ala ye; o le fana ye batorisobe ye.

² Aw kana aw ta koketaw kapa ni nin dununamogow ta ye. Nka aw y'a to Ala yere ye miiriyakura don aw hakiri ra, ka aw yeɛma; o cogo ra, Ala be min fe, min ka ji, min ka di a ye, min dafanin lo, aw bɛna o faamu.

Lanabagaw ka kan ka jɛn ka baara ke

(Korentikaw folo 12.12-27; Efesikaw 4.1-16)

³ Ala ka nɛɛma min ke ne ye, o nɛɛma baraka ra ne b'a fo aw beɛ kelen kelen ye ko Ala ka aw ke min ye, aw kana aw yere jate ka teme o kan; aw ye yeremajigiya don aw yere ra. Ala ka se min di aw ma aw ta lanaya koson, aw ye aw ta kow ke ka kapa ni o le ye. ⁴ Farikolo kelen le be an fe, nka a yorow ka ca. An farikolo yoro si ni si ta baara te kelen ye fana.

⁵ O cogo kelen na, anw lanabagaw ka ca, nka an beɛ kera farikolo kelen ye Kirisita* ta jɛnɔgɔnya ra; an beɛ sirira jɔgon na, ka ke jɔgon farikolo yoro do ye. ⁶ Nka an ninyorow te kelen ye ka kapa ni Ala ta nɛɛma dinin ye an ma. O koson ni Ala be kuma don min da ra ka mogow waaju, o tigi

ye o ke ka kapa ni lanaya ye. ⁷ Ni do ta kera baara ye, o tigi ye o baara ke. Ni min ta kera karan ye, o tigi ye mogow karan. ⁸ Ni min ta kera ka mogow ja gbeleya, o tigi ye o ke. Min be mogow son, o tigi ye a boro labla ka o ke. Ni min kera mogow namogo ye, o tigi ye o ke ka ja. Min be janibagatow deme, o tigi ye o ke ni jagari ye.

Lanabagaw ka kan ka tagama kanuya ra

⁹ Aw ta jagonkanu kana ke ni flankafuya ye. Aw ye kojugu haramuya. Aw ye noro kopuman le ra kosebe. ¹⁰ Aw ye jagon kanu kosebe i ko balemaw. A ye ke bee jusu ra ko ale le ka kan ka kon ka tow bonya.

¹¹ Aw ye aw yere cesiri baara ra, aw kana ke salibagatow ye. Aw ye baara ke Matigi ye ni aw jusukun bee ye. ¹² Jigiya min be aw fe, aw ye jagari o koson. Aw ye tooro muju; aw ye jija Aladaari ra.

¹³ Ala ta mogo minw mako be demeri na, aw ye olugu deme. Aw ye jija ka lonanw ladon. ¹⁴ Minw be aw tooro, aw ye dugawu ke olugu ye; aw ye dugawu le ke, aw kana mogo danga. ¹⁵ Minw be jagari, aw ye jagari ni olugu ye; minw be kasi, aw ye kasi ni olugu ye. ¹⁶ Aw ye ben kelen ma. Aw kana miiri kobabaw ma ka aw yere bonya, aw ye son yeremajigiya le ma. Aw kana aw yere jate ko aw ye hakiritigiw ye.

¹⁷ Ni mogo do ka kojugu ke aw ra, aw kana o juru sara ni kojugu do were ye. Aw ye jija ka kopuman ke bee ye. ¹⁸ Ni a koni ka dan aw ma, aw ye aw seko bee ke k'a to hera ye ke aw ni mogo bee ce. ¹⁹ Ne balema kanuninw, aw yere kana aw yere dimibo; aw y'a to Ala ma. Sabu a sebera Kitabu kon, ko: «Ne le bena hake bo, ne le bena kojugu juru sara. Matigi Ala ko ten.» ²⁰ Ala ta Kuma ko fana, ko: «Ni kongo be i jugu ra, domuni di a ma; ni minlogoto b'a ra, ji di a ma. Ni i be o kera, a be i ko i be takami le cera ka o ke a kun na.» ²¹ I kana a to kojugu ye se i ra. Nka jija ka kopuman ke ka se soro kojugu ta.

13

Lanabagaw ka kan ka koro fagamaw ye (Piyeri folo 2.13-17)

¹ Ayiwa, mogo bee ka kan ka koro fagamaw ye; sabu fanga te yi, ni min ma bo Ala ra. Fagama minw sigira, Ala le ka olugu sigi. ² O koson mogo min be ban fagamaw ta ma, o tigi banna Ala ta Kuma le ma. Minw fana be ban fagamaw ta ma, olugu bena kiti le lase o yere ma. ³ Ni i be kopuman ke, i sirankun te fagamaw ja. Ni i be kojugu ke, o le b'a to i be siran fagamaw ja. Ni i t'a fe ka siran fagamaw ja, o tuma i ye kopuman ke; ni i ka kopuman ke, o bena i tando. ⁴ Fagamaw be baara min kera, o be o kera Ala le ye, aw ta ja koson. Ni i be kojugu ke, o tuma i ka kan ka siran o ja, sabu maramafen min be o boro, o te o boro gbansan. O be Ala ta baara le ra; o be Ala dimibo kojugukebaga ra, ka a ta kojugu hake bo o ra. ⁵ O koson aw ka kan ka koro fagamaw ye; o be se ka tooro min lase an ma, a kana ke o nasiran doron koson, nka aw yere ka kan ka a lon aw jusukun na ko ka koro o ye, ko o ka ji.

⁶ O le koson fana aw be ninsongo sara. Sabu fagama minw be o baara kera, Ala le ka olugu bla o baara ra, ko o y'a ke ka ja. ⁷ Ayiwa, mogo bee kelen kelen ka kan ni min ye, aw ye o ke o ye. Aw ka kan ka ninsongo sara min ye, aw ye a sara o ye. Aw ka kan ka wusugu sara min ye, aw ye

a sara o ye. Aw ka kan ka siran min ja, aw ye siran o ja. Min ka kan ni bonya ye, aw ye o bonya.

Ka tagama kanuya ra
(*Matiyu 22.35-40; Yuhana fɔɔ 3.11-23*)

⁸ Ayiwa, ne balemaw, ni ɔɔɔɔkanu te, mɔɔɔ si ta juru wɛɛ kana ke aw ra; sabu ni mɔɔɔ min bɛ mɔɔɔ tɔw kanu, o tigi ka Ala ta sariya bɛɛ le dafa. ⁹ Sabu ci minw fɔra ko: «I kana jenɛya ke, i kana mɔɔɔ faga, i kana sonyari ke, i kana ɔɔɔ mɔɔɔ borofen fe,» ani a tɔw bɛɛ, o kumaw bɛɛ be nin kuma kelen le kɔɔ ko: «I ka kan ka i mɔɔɔɔɔɔɔ kanu i ko i yɛɛ.» ¹⁰ Ni i bɛ i mɔɔɔɔɔɔɔ kanu, i te kojugu ke a ra. O kosɔn ni i bɛ tɔw kanu, i ka Ala ta sariya* bɛɛ le dafa.

Ka dibirakow dabra

¹¹ Ayiwa, aw ka kan ka o kuma jate, sabu an bɛ wagatigbelen min na sisan, aw yɛɛ ka o lɔn. Aw kunutuma sera ka bɔ sunɔɔ ra, sabu kisiri yɔɔ ka surun an na sisan ka tɛmɛ an ta lanaya daminawagati kan. ¹² Ne balemaw, su janfara dɛ! Dugugbɛ surunyara. Kɛwalejugu minw bɛ ke dibi ra, an ye o dabra pewu, ka an yɛɛ labɛn ka tagama yeelen le ra. ¹³ An ye an tagamacogo teren, k'a gbɛ i n'a fɔ an bɛ kow ke tere fe cogo min na. An ye an yɛɛ kɔɔsi domuniba dama tɛmɛninw ma, ani dɔɔɔɔɔya, ani jatɔya, ani marobariyako dama tɛmɛninw, ani kerɛmisenw, ani pangboya. ¹⁴ Aw ye Matigi Yesu Kirisita ta cogo don aw yɛɛ ra i ko derege; aw kana miiri aw farisogo ta negerakow ra, ko aw bɛ farisogo diyanyakow ke.

14

Lanabagaw ka kan ka ɔɔɔɔ ta ko muɔu
(*Korɛntikaw fɔɔ 4.3-5; 8.1-13; 10.23-33*)

¹ Ne balemaw, aw ra minw baraka ka dɔɔɔ lanaya ra, aw ye sɔn olugu ma; aw kana o ta miiriya sɔsɔ. ² Dɔ fe, domunifen bɛɛ be se ka domu; nka dɔ baraka ka dɔɔɔ lanaya ra minke, ale bɛ nankɔrafɛnw dɔɔn le domu. ³ Min bɛ domunifen bɛɛ domu, ale kana a mɔɔɔɔɔɔɔ mafiyɛnya, ko mun kosɔn a te fɛn bɛɛ domu; min te domunifen bɛɛ domu, ale fana kana a mɔɔɔɔɔɔɔ jaraki, ko mun kosɔn a bɛ fɛn bɛɛ domu; sabu Ala sɔnna a ma. ⁴ Ele ye ɔɔn ye, ko ele bɛ mɔɔɔ wɛɛ ta baaraden jaraki? Ni a lɔra o, walama ni a benna o, o ye a matigice ta ko le ye. A fana bɛna teren, sabu se bɛ Matigi Ala ye ka baraka don a ra.

⁵ Ayiwa, mɔɔɔ dɔ bɛ yi, ale bɛ lonw bɔ ɔɔɔɔ na, nka dɔ wɛɛ fe lonw bɛɛ ka kan. Miiriya min bɛ min fe, o ye to ni o ye, sigiya kana ke a fe. ⁶ Min bɛ lonw bɔ ɔɔɔɔ na, ale bɛ o ke ka Matigi le bonya. Min bɛ domunifen bɛɛ domu, ale bɛ o ke ka Matigi le bonya, sabu a bɛ baraka la Ala ye; min fana te domunifen bɛɛ domu, ale bɛ o ke ka Matigi le bonya, sabu ale fana bɛ baraka la Ala ye.

⁷ An si te panamanya an yɛɛ ye, an si te sa fana an yɛɛ ye. ⁸ Ni an bɛ panamanya, an bɛ panamanya Matigi le ye; ni an bɛ sa, an bɛ sa Matigi le ye. O kosɔn ni an panaman lo o, ni an sara o, an ye Matigi ta le ye. ⁹ Kirisita* sara, ka kunu ka bɔ saya ra, janko ka ke suw ni panamanw bɛɛ Matigi ye. ¹⁰ Ayiwa, mun kosɔn ele bɛ i balema jaraki? Mun kosɔn ele fana

be i balema mafiyenya? K'a soro an bee le bena taga lo Ala na koro, a be an ta kiti tige. ¹¹ Sabu a sebera Kitabu kono, ko:

«Matigi ko:

«Ne be kari ko sigiya t'a ra, ko ne le ye Ala panaman ye; adamadenw bee bena o kinbiri gban ne le koro, bee da bena ne tando.» »

¹² O cogo ra, an bee kelen kelen bena taga an yere ta nafa Ala na koro lon do.

Lanabaga man kan ka a balema kunnacen

(Korentikaw folo 8.1-13)

¹³ O koson an kana jagon jaraki tuun. Nka aw ye jija k'a to aw kana foyi ke min be se ka ke sababu ye ka aw balema do bla kojugu ra, walama ka a kunnacen. ¹⁴ An Matigi Yesu baraka ra, ne koni k'a lon k'a gbeya, ani ne lanin b'a ra ko domunifen te yi min ma saninya. Ni mogo min ka domunifen jate ko a saninyanin te, a saninyanin te o tigi le fe. ¹⁵ Ni ele be fen min domu, ni o be ke sababu ye ka i balema jusu kasi, o tuma i ma kanuya sira tagama. Kirisita* sara o balema min koson, i kana a to i ta domunifen ye ke sababu ye ka o lafiri. ¹⁶ Aw b'a jate ko fen min ka ji, o man kan ka ke sababu ye k'a to mogow ye aw togogugu fo. ¹⁷ Ala ta Masaya* kun te domuni ni minni ye; nka a kun ye Nin Saninman* ta terenninya ni a ta jususuma ni a ta jagari le ye. ¹⁸ Mogo min be baara ke Kirisita ye ni o miiriya ye, o tigi ko ka di Ala ye; mogow fana be a togoman fo.

¹⁹ O le koson, fen min be na ni hera ye, ka an bee kelen kelen lataga na lanaya ra, an ye jija ka o le jini. ²⁰ Ala ka min ke i balema ye, i kana o cen domunifen koson. Can lo, domunifen bee ka ji; nka ni a domuko be ke sababu ye ka i balema bla kojugu ra, o man ji. ²¹ O koson ni i te sogo jimi, ni i te duven min, fen o fen be se ka ke sababu ye ka i balema do bla jurumun na, ni i be se ka o fenw bee ye ka o to yi, o ka ji. ²² Ayiwa, aw ta miiriya ye min ye o ko ra, o ye to aw yere ni Ala ce. Mogo min be domunifen jate fenuman ye, ka a domu, hali a te sigiya a jusukun na, o tigi ta pana. ²³ Nka ni i be fen do domu k'a soro sigiya be ele yere jusukun na o ko ra, ele jarakinin lo, sabu i be ko ke k'a soro ele yere ma la a ra ko a bennin lo. Ni i be ko o ko ke k'a soro i yere ma la a ra ko a bennin lo, o ye jurumun le ye.

15

Lanabaga barakantanw demecogo

¹ Anw minw baraka ka bon lanaya ra, an ye son barakantanw ma ni o ta barakantanya ye; an kana an yere diyanyakow ke. ² An ye an mogogogon diyanyakow le ke, a ta na kama, janko a baraka ye bonya lanaya ra. ³ Sabu hali Kirisita* ma a yere diyanyako ke. Nka a kera i n'a fo min sebera Kitabu kono, ko: «I mafiyenyabagaw be mafiyenyarikuma minw fo i ma, o kumaw be ben ne le kan.» ⁴ Kuma minw bee sebera Kitabu kono kakoro, o sebera le ka an karan mupuri ra, ka an jusu saaro, janko an ye jigi soro. ⁵ Mupuri tigi Ala, ani jususaaro tigi Ala y'a to aw ye ben kelen ma, ka kapa ni Yesu Kirisita ta miiriya ye. ⁶ Ni o kera, aw bee be jen ka aw kan ke kelen ye, ka Ala bonya, min ye an Matigi Yesu Kirisita Fa ye.

Yesu Kirisita nana mɔgɔw bɛɛ kosɔn
(Efesikaw 2.11-19)

⁷ Kirisita* sɔnna aw ma cogo min na, aw fana ye sɔn jɔgɔn ma ten; o le bɛ bonya la Ala tɔgɔ kan. ⁸ Ne b'a fɔ aw ye ko Kirisita kɛra Yahudiyaw ta baaraden ye, janko Ala tun ka layiri minw ta o bɛmaw ye, a ye o dafa, k'a yira ko ni Ala ka min fɔ, a bɛ o kɛ. ⁹ A nana minke, o kosɔn siya wɛrɛ mɔgɔw* fana bɛ Ala bonya Ala ta makari kosɔn, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

«O kosɔn ne bɛna i tɔgɔ tando siya wɛrɛ mɔgɔw cɛ ra,
ka dɔnkiriw la ka i tɔgɔ bonya.»

¹⁰ A sebera fana tuun ko:

«Aw siya wɛrɛ mɔgɔw, aw ye ɲagari ni Ala ta mɔgɔw ye!»

¹¹ A sebera fana tuun ko:

«Aw siya wɛrɛ mɔgɔw, aw bɛɛ ye Matigi tando;
dunɲamɔgɔw bɛɛ ye a tando!»

¹² Cira Ezayi fana ko:

«Mɔgɔ dɔ bɛna bɔ Yese ta duruja ra;
a bɛna kɛ siya tɔw bɛɛ kunna,
a bɛna kɛ siya wɛrɛ mɔgɔw jigiya ye.»

¹³ Ayiwa, ne balemaw, jigi tugubaga Ala ye aw fa ɲagari ni jususuma ra, lanaya baraka ra, janko aw jigi ye bonya kosebe Nin Saninman* baraka ra.

Pɔli ta baarakɛcogo
(Korentikaw flanan 10.13-18)

¹⁴ Ne balemaw, ne yɛrɛ lara a ra ko aw kɔni, aw ta miiriya ye kopuman le ye; lɔnniya suguya bɛɛ bɛ aw fɛ, aw bɛ se ka jɔgɔn ladi fana. ¹⁵ O bɛɛ n'a ta, ne ta sebe yɔrɔ dɔw ra, ne ka ne yɛrɛ ja gbɛleya ka ko dɔw fɔ aw ye, janko ka aw hakiri jigi; ne ka o kɛ, sabu Ala ka baraka don ne ra ka o baara karifa ne ma. ¹⁶ A ka ne kɛ Yesu Kirisita ta baaraden ye aw siya wɛrɛ mɔgɔw* cɛ ra. Ala ka baara min di ne ma, ne bɛ o kɛ i ko Ala ta sarakalasebaga*, ka Kibarɔ Diman* fɔ, janko aw siya wɛrɛ mɔgɔw* ko ye diya Ala ye, ka kɛ Ala ta ye, ka bla danna Ala ye, Nin Saninman* baraka ra. ¹⁷ O kosɔn ne bɛ baara min kɛra Ala ye, ne bɛ se ka ne yɛrɛ tando o ra Yesu Kirisita ta jɛɲɲɔgɔnya ra. ¹⁸ Sabu ne tena sɔn ka fɛn si fɔ, fɔ ne ka min kɛ Yesu Kirisita sababu ra, k'a to aw siya wɛrɛ mɔgɔw ye sɔn Ala ma; a ka o kɛ ne ta kuma ni ne ta kɛwalew le sababu ra, ¹⁹ ani tagamasiyɛnw, ani kabakow, ani Ala Nin Saninman ta sebagaya. O cogo le ra, ne ka Kirisita* ta Kibarɔ Diman fɔ yɔrɔ bɛɛ, k'a damina Zeruzalemu ni a laminiw na, ka taga se fɔ Iliri jamana ra. ²⁰ Kirisita tɔgɔ ma deri ka fɔ yɔrɔ min na, ne tun t'a fɛ ka Kibarɔ Diman fɔ yɔrɔ wɛrɛ ni o yɔrɔ tɛ, janko ne kana taga baara kɛ mɔgɔ wɛrɛ ta baara nɔ ra. ²¹ I n'a fɔ min sebera Kitabu kɔnɔ, ko:
«A tɔgɔ tun ma fɔ minw ye, olugu le bɛna a ye;
minw tun ma a ko mɛn, olugu le bɛna a lɔn.»

Pɔli tun b'a fɛ ka taga Rɔmu

²² Ayiwa, o baaraw bɛɛ le ka ne bari tuma caman ka taga aw fɛ yi.

²³ Nka sisan ne ta baara banna yan mara ra. Kabini san caman ne tun b'a fe ka taga aw fe yi; ²⁴ ne b'a fe ka teme ka aw fe, ne tagato Esipani jamana ra. Ni ne ka aw logorake doonin, aw bena ne deme ka ne lase ne tagayoro ra. ²⁵ Sisan ne be tagara Zeruzalemu ka taga lanabagaw ta cira ko nanabo. ²⁶ Sabu Masedoni jamana ni Akayi jamana lanabagaw k'a latige o yere ma ka o boro ke ngon kan, ka Yahudiya lanabaga fagantanw deme Zeruzalemu. ²⁷ Olugu yere le ka o ko latige. Nka can ra, o ta koketa tun lo fana; sabu Ala ka nema min ke Yahudiya lanabagaw ye, ni olugu siya were mogow* ka do soro o ra, a ka kan fana olugu ye Yahudiya lanabagaw deme ni o borofenw ye. ²⁸ Ni o kow nanabora, ni ne tagara o wari di, ne tagato Esipani, ne bena teme aw fe yi. ²⁹ Ne tagato aw fe yi, ne k'a lon ko ne bena taga ni Kirisita* ta barakaba ye.

³⁰ Ayiwa, ne balemaw, ne be aw daari an Matigi Yesu Kirisita togo koson, ani Nin Saninman* ta kanuya koson, ko aw ye to ka Ala daari ne ye, ka ne deme ne ta kere ra; ³¹ janko ne ye bosi Zude jamana lanabariw boro, ani ne be tagara wari min di lanabagaw ma Zeruzalemu, o ye o mina ni nagari ye. ³² Ni Ala ka o ke, ne ni nagari le bena se aw fe yi; ne bena nenekiriyoro soro aw fe yi doonin fana. ³³ Hera tigi Ala ye ke ni aw be ye. Amina.

16

Poli ta fori

¹ Ayiwa, ne be an balemamuso Febe togonuman fo aw ye; Sankere lanabagaw ta jenkuru* demebaga do lo. ² Ni a ka se aw fe yi, aw y'a minako na, an Matigi ta jengogonya koson, k'a bonya i n'a fo Ala ta mogo ka kan ka bonya cogo min na. Ni a mako ka lo fen o fen na, aw y'a deme o ra, sabu a ka balema caman deme, ka ne yere deme.

³ Aw ye Pisisili ni Akila fo; ne baarakegonw lo, Yesu Kirisita ta baara ra. ⁴ Olugu le ka ne kisi, k'a ke fo o yere nin tun be pini ka to a ra; ne kelen le te o walepumanlon, nka siya were mogow* lanabagaw ta jenkuruw be lo.

⁵ Lanabaga minw be ngon lajen o ta so, aw ye olugu fana fo.

Aw ye ne balemace kanunin Epayineti fo, min ye Azi jamana mogo folo ye ka la Kirisita* ra.

⁶ Aw ye Mariyamu fo, ale min ka baaragbelen caman ke aw ye.

⁷ Aw ye Andoronikusi ni Zuniyasi fo. Ne siyagon Yahudiya dow lo; an tun be kaso ra fana ngon fe. Mogow be olugu fana jate kosebe ciradenw* ce ra. O lara Yesu ra ne ja.

⁸ Aw ye Anpiliyasi fo; ne balema kanunin lo Matigi ta jengogonya ra.

⁹ Aw ye Uribeni fo; ne baarakegon lo Kirisita ta baara ra.

Aw ye ne balema kanunin Sitakisi fo.

¹⁰ Aw ye Apelesi fo; ale toora Kirisita togo koson, nka a ta lanaya ma bo a no ra.

Aw ye Aritobuli ta somogow fo.

¹¹ Aw ye Herodiyon fo; ne siyagon Yahudiya do lo.

Aw ye Narisisi ta somogow fo, olugu minw be Matigi ta jengogonya ra.

¹² Aw ye Tirifeni ni Tirifozi fo, o balemamuso fla minw jijanin be Matigi ta baara ra.

Aw ye an balemamuso kanunin Perisidi fo; ale ka baara ke Matigi ye kosebe.

¹³ Aw ye Rufusi fo; Matigi ta mɔɔɔ janaman lo. Aw ye a bamuso fo; ne fana bamuso lo.

¹⁴ Aw ye Asenkiriti fo, ani Filegɔn, ani Erimesi, ani Patorobasi, ani Herimasi, ani balema minw bɛɛ bɛ ni o ye.

¹⁵ Aw ye Filolɔgi fo, ani Zuli; ka Nere ni a balemamuso fo, ka Olenpi fo, ani lanabaga minw bɛɛ bɛ ni o ye.

¹⁶ Aw ye ɲɔɔn fo ni kanuyafari saninman ye.

Kirisita ta lanabagaw bɛɛ bɛ aw fo.

Pɔli ta ladiri laban

¹⁷ Ne balema, ne bɛ aw daari ko mɔɔɔ minw bɛ lanabagaw faran, ka o kunnacɛn, aw ye aw yere kɔrɔsi o mɔɔɔw ra. An ka aw karan min na, o tɛ sɔn o ma. Aw ye aw yere mabɔ o ra! ¹⁸ O mɔɔɔ suguyaw tɛ baara kɛ an Matigi Yesu Kirisita ye; o bɛ baara kɛ o yere kɔnɔbara le ye. Mɔɔɔ minw ma fɛn faamu lanaya ra, o bɛ olugu neɛɛ ni kumadimanw ni mɔɔɔmalasakumaw ye. ¹⁹ Nka aw kɔni, aw ka Ala kan mina cogo min na, bɛɛ ka o lon. O kosɔn ne bɛ ɲagari aw kosɔn. Ne b'a fɛ fana ko aw ye kɛ hakiritigiw ye ka kɔɲuman kɛ; kojugu nɔ kana ye aw ta kɛwalew si ra.

²⁰ Ayiwa, a tɛna mɛɛn, hera tigi Ala bɛna Setana ɲɔɲɔ aw senw kɔrɔ.

An Matigi Yesu Kirisita ye neɛma aw ye.

²¹ Ne baarakɛɲɔɔn Timote bɛ aw fo; ani ne siyaɲɔɔn Yahudiyaw, minw ye Lusisi, ani Jason, ani Sosipateri ye.

²² Ayiwa, ne Teritisi*, ne min ka nin letere seɛ, ne fana bɛ aw fo Matigi ta ɲɛɲɔɔnya ra.

²³ Ne ta jatigice Gayusi bɛ aw fo; yan lanabagaw ta ɲɛnkuru bɛɛ ta jatigice lo fana. Dugu warimarabaga Eratusi bɛ aw fo, ani an balemaɛ Karitisi.

²⁴ [An Matigi Yesu Kirisita ye neɛma aw bɛɛ ye. Amina.]

Ala tandori

²⁵ An ye Ala tando, se bɛ ale min ye ka aw baraka bonya ka kɔɲa ni Kibaro Diman* ye, ne bɛ min waajuri kɛ, ka Yesu Kirisita ko fo, ka kɔɲa ni Ala ta gundo yiranin ye an na; o gundo tun dogonin lo kabini san caman, ²⁶ nka sisan a yirara kɛnɛ kan ka kɔɲa ni ciraw ta kuma foninw ye, ani Ala banbari ta kolatignin. O gundo yirara, janko siyaw bɛɛ ye Kibaro Diman mɛn, ka sɔn Yesu ma, ka Ala kan mina.

²⁷ Ala kelenpe le ye hakiritigi ye. An ye ale tɔɔɔ le tando tuma bɛɛ, ani wagati bɛɛ, Yesu Kirisita baraka ra. Amina.

* 16:22 16.22 Teritisi le ka nin letere seɛ Pɔli ye.

Poli ka letere fɔlo min ci KORENTIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli le ka nin letere sebe, k'a to Efesi. Poli tun ka Kibaro Diman fɔ Korenti dugu kɔnɔ a ta tagama flanan wagati ra; o le kera Korenti lanabagaw ta jenkuru* daminacogo ye (Kewalew 10.1-18). Korenti tun ye Geresi jamana ta duguba le ye; jagoko, ani lonniko, ani diinaw ta ko tun ka bon Korentikaw fe kosebe. Nka kojugu caman tun be o dugu kɔnɔ, i n'a fɔ jatɔya ni josɔn.

Poli tun ka letere werew sebe ka o ci Korentikaw ma, nka o letere ma se an ma (5.9). Poli bɔra Korenti minke, gbeleya dɔw sera lanabagaw ma, o tun ma minw minacogo lon. O ka sebe dɔ ci Poli ma ka o kow pafɔ a ye; Poli be o ko dɔw le jaabi nin kitabu kɔnɔ, ka o karan ko werew ra fana.

O gbeleya dɔw tun kera musow ta lankanabiriko ye, walama josɔnsogow ta ko, walama lanabagaw, ani lanabariw ta jɛnɔgɔnya. Jurumun minw tun be lanabagaw ce ra fana, i n'a fɔ yerebonya, ani jɛneya, ani furukecogo ta gbeleyaw, Poli be o ladi o kow be ra fana. Lanabagaw be sebgaya minw sɔrɔ Nin Saninman* baraka ra, a be o kow pafɔ o ye (12-14), k'a laban ni kanuya ta ko ye, min ye a kunba (13). Poli b'a yira ko kanuya le ka kan ka ke lanabaga ta baara be jusignan ye.

Kitabu kɔnɔkɔw

Kitabu daminakumaw (1.1-9)

Korenti lanabagaw ta benbariya (1.10-4.21)

Lanabaga dɔw ta kewalejuguya (5-6)

Furuko (7)

Lanabaga ka kan ka tagama ni hakiri ye (8-10)

Ala batocogo, ani kanuya (11-14)

Yesu kunuko (15)

Kuma labanw (16)

Poli ni Sositeni ta fori

¹ Ne Poli, Ala ka ne wele ka kapa ni a yere sago ye, ka ne ke Yesu Kirisita ta ciraden* ye; ne ni an balemace Sositeni le be nin sebe kera k'a ci aw ma, ² aw minw ye Ala ta jenkuru mɔgɔw ye Korenti, Ala ka aw minw saninya Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra, ka aw wele ka ke a ta mɔgɔ saninmanw ye, ani lanabaga to minw be be an Matigi Yesu Kirisita tɔgo bato, ni a ka ke yɔrɔ o yɔrɔ, o Matigi, ani anw fana Matigi. ³ An Fa Ala, ani an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli be baraka la Ala ye

⁴ Ala ka neema min ke aw ye Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya sababu ra, o kosɔn ne be baraka la Ala ye tuma be aw ta ko ra; ⁵ sabu Kirisita* ta jɛnɔgɔnya kosɔn, Ala ka fen be di aw ma ka aw wasa, ka kumacogo lonniya ni Ala ta kow lonniya di aw ma caman. ⁶ An ka Yesu Kirisita ta kuma min fɔ aw ye, o kuma baraka bonyara aw ce ra kosebe. ⁷ O kosɔn Ala be ninyɔrɔ minw di an ma ka kapa ni a ta neema ye, aw ma dese o ninyɔrɔw si ra; o cogo ra aw be an Matigi Yesu Kirisita nalon le makɔnɔna.

⁸ Ale Ala le bena aw baraka bonya fɔ ka taga se a laban ma, janko Matigi

Yesu Kirisita nalon na, jarakiyoro kana soro aw ra. ⁹ Ala ye kankelentigi le ye; Den min bora Ala ra*, an Matigi Yesu Kirisita, a ka aw wele ka aw don o ta jengonyo ra.

Korentikaw ta benbariya

¹⁰ Ayiwa, ne balemaw, ne be aw daari an Matigi Yesu Kirisita togo koson, ko aw bee ye ben kelen ma. Aw kana a to faranni ye don aw ce ra; aw ye ben kelen ma ka ja, ka ke ni naninya kelen ye, ani miiriya kelen.

¹¹ Ne be o fora, sabu ne k'a men Kolowe ta somogo dow fe ko benbariya dow be aw ce ra. ¹² O korog ye ko aw ce ra, do b'a fo ko: «Ne be Poli le ko!» Do b'a fo ko: «Ne be Apolosi le ko!» Do b'a fo ko: «Ne be Piyeri le ko!» Do b'a fo ko: «Ne be Kirisita* le ko!» ¹³ O tuma aw b'a miiri ko Kirisita yere tarannin lo wa? Ne Poli le sara gbengbenyiri* ra aw koson wa? Walama aw batizera ne Poli togo le ra wa? ¹⁴ Ne be Ala fo, ko ne ma mogi si batize aw fe yi, ni Kiripusi ni Gayusi te. ¹⁵ O ra, mogi si te se k'a fo ko aw batizera ne togo le ra. ¹⁶ Ayiwa, ne ka Sitefanasi ta somogow fana batize, o ye can ye. Nka ka bo o ra koni, ne ma mogi were lon tuun, ne ka min batize aw fe yi. ¹⁷ Sabu Kirisita ma ne ci batizeri* kama, a ka ne ci ko ne ye Kibaro Diman* waajuri le ke. Ne fana te o ke ka kapa ni adamadenw ta hakiritigiya ye, janko Kirisita ta gbengbenyiri ta saya kana ke fengbansan ye.

Ala ta sebagaya ni a ta hakiritigiya

(Korentikaw folo 3.18-20; Matiyu 11.25-27)

¹⁸ Ka waajuri ke k'a fo ko Kirisita* sara gbengbenyiri* kan, mogi tununinw be o jate nalomanya le ye; nka anw minw kisira ka ban, anw fe o ye Ala ta sebagaya le ye. ¹⁹ O le sebera Kitabu konog, ko:

«Ne bena hakiritigiw ta hakiritigiya cen,
ka lonnikebagaw ta lonniya ke fengbansan ye.»

²⁰ O ra sisan, hakiritigi be se ka mun fo tuun? Lonnikibaga fana be se ka mun fo tuun? Walama dununa kumalonbagaba be se ka mun fo? Ala k'a yira ko nin dununamogow ta hakiritigiya ye nalomanya le ye. ²¹ Ala k'a latige a ta hakiritigiya ra ko dununamogow ni o ta hakiritigiya bee, o ma se ka ale Ala lon o yere ta hakiritigiya fe. O koson, dununamogow be Kibaro Diman* waajuri min jate nalomanya ye, Ala k'a latige ka lanabagaw kisi o waajuri le baraka ra. ²² Ayiwa, Yahudiyaw, olugu b'a fe ka tagamasiyen kabakomanw le ye o pa ra; Gerekiw, olugu ko o be hakiritigiya le jinina. ²³ Nka anw koni, anw be Kirisita togo waajuri le ke, ko a sara gbengbenyiri ra. O waajuri kera Yahudiyaw fe kuma ye min man kan ka fo; siya were mogow* fana be o jate nalomanya le ye. ²⁴ Nka Ala ka minw wele ka o kisi, Yahudiyaw o, siya were mogow o, olugu fe o waajuri be Ala ta sebagaya ni a ta hakiritigiya le yira. ²⁵ Sabu mogow be Ala ta ko minw jate i ko nalomanya, hakiritigiya be o ra ka teme adamadenw ta hakiritigiya bee kan. Mogow be Ala ta ko minw jate barakantanyakow ye, baraka be o ra ka teme adamadenw bee ta baraka kan.

²⁶ Ne balemaw, ni aw k'a korosi, aw b'a ye ko Ala ka aw minw wele, ko hakiritigi caman te aw ra ka kapa ni adamadenw ta jatemina ye, fangatigi caman te aw ce ra, mogoba caman fana te aw ra. ²⁷ Nka mogow be fen minw nalomanya fe, Ala ka o le panawoloma ka o ke ka dununa hakiritigiw lamaroya. Mogow be ko minw jate barakantanyako ye, Ala ka o

le panawoloma ka o ke ka dunuƙa fangatigiw lamaroya. ²⁸ Dunuƙamogow be fen minw jate fengbansanw ye, o be fen minw mafiyenya, fen minw te foyi o fe, Ala ka o le panawoloma janko ka dunuƙamogow ta ko nafamanw cen. ²⁹ A ka o ke janko danfen si kana a yere bonya ale Ala na koro. ³⁰ Ale Ala le sababu ra, aw be Yesu Kirisita ta jennogonya ra. Yesu Kirisita sababu ra Ala k'a to aw ka hakiritigiya soro, ani terenninya; ale le sababu ra Ala ka aw saninya ka aw kunmabo jurumun na. ³¹ O le koson a sebera Kitabu kono, ko:

«Ni mogow min b'a fe k'a yere bonya, Matigi ka min ke a ye, o tigi y'a yere bonya o le koson.»

2

Polɪ ta waajuri kun ye gbengbenyiri ye

¹ Ne balemaw, ne koni tagara Ala ta Kibaro Diman* fo aw fe wagati min na, ne m'a yira ko ne be se kuma ra ka teme tow kan, walama ko ne ta hakiritigiya ka bon ni tow ta ye. ² Sabu ka ne to aw ce ra, ne k'a latige ko miiriya were si kana ke ne kono, ni Yesu Kirisita togo doron te, ani a ta saya, gbengbenyiri* ra. ³ Ne tun ye barakantan le ye aw ce ra; siranya tun be ne ra fo ne be yereyere. ⁴ Ne ta kuma ni ne ta waajuri kun tun te kumababaw fori ye, ka kapa ni adamadenw ta hakiritigiya ye, ka mogow kun yelema. Nka ne tun be ne ta waajuri kera ni Nin Saninman* ta sebagaya yere le ye; ⁵ janko aw ta lanaya ju kana sigi adamadenw ta hakiritigiyakumaw kan, nka a ye sigi Ala yere ta sebagaya le kan.

Ala ta hakiritigiya ni dunuƙa ta hakiritigiya

⁶ Nka o bee n'a ta, mogow minw tagara na lanaya ra, an ta waajuri ye hakiritigiya le ye olugu fe. O hakiritigiya ni dunuƙa ta hakiritigiya te kelen ye. A ni dunuƙa kuntigiw ta hakiritigiya fana te kelen ye, sabu olugu be teme. ⁷ Anw be Ala ta hakiritigiya waajuri le ke. O ye gundo le ye, min dogonin lo dunuƙamogow ma. Nka sani dunuƙa ye dan, Ala tun ka o latige an ye janko an ye o bonya soro. ⁸ Nin dunuƙa kuntigiw si ma o hakiritigiya lon. Ni o tun k'a lon, o tun tena Matigi norotigi gbengben yiri ra k'a faga. ⁹ I n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

«Mogow si na ma la fen min kan,
fen min ma fo ka don mogow toro ra,
mogow hakiri ma se fen min ma,
Ala ka o laben a kanubagaw le ye.»

¹⁰ K'a soro Ala ka o yira an na Nin Saninman* baraka ra. Sabu Nin Saninman be fen bee segesege k'a lon, hali Ala ta gundoba dogoninw. ¹¹ Mogow si te se ka adamaden ta miiriya lon, fo nin min be a tigi yere kono. O cogo ra fana, mogow si te Ala ta kow lon, ni Ala yere Nin te. ¹² K'a soro anw koni, anw ka Nin min soro, o ma bo dunuƙa ra; nka a bora Ala le ra. Ala ka o Nin di an ma janko a neemara an ye ka fen minw di an ma, an ye o lon. ¹³ An be o waajuri le ke. An te kuma ka kapa ni adamadenw ta hakiritigiya ye. Nin Saninman be min yira an na, an be o le fo. An be mogow karan Nin Saninman ta kow ra, ka kapa ni Nin Saninman yere ta focogo le ye. ¹⁴ Nka Nin Saninman te mogow min fe, o te son Ala Nin Saninman ta kow ma, sabu a b'a jate nalomanya le ye. A yere te se k'a faamu, sabu mogow be se ka o faamu Nin Saninman doron le baraka ra.

¹⁵ Nin Saninman be mogo min fe, o tigi le be se ka fen bee faranfasi k'a lon; mogo si te se ka a tigi jaraki fana. ¹⁶ Sabu a sebera ko: «Jon le ka Matigi ta miiriya lon, ko a be a ladi?» Nka anw koni, an ka Kirisita* ta miiriya soro.

3

Ciradenw bee ye baarakɛɔgɔnw ye (Korentikaw flanan 6.4-13)

¹ Ne balemaw, ne ma kuma aw fe ka aw jate i ko mogo minw be tagama ka kapa ni Nin Saninman* sago ye, nka ne kumana aw fe ka aw jate i ko mogo minw be tagama ka kapa ni o yere sago le ye, i ko denɛɛninw, Kirisita ta lonniya fan fe. ² O koson ne ka nono le di aw ma, ne ma domuni gbiriman di aw ma, sabu aw tun tena se o koro; hali bi aw te se domuni gbiriman koro, sabu aw belen be tagamana ka kapa ni aw yere sago le ye. ³ Ayiwa, ni pangboya ni benbariya be aw ni ɔgɔn ce, o b'a yira ko aw be tagamana ka kapa ni aw yere sago ye, ko aw ni dunupamogow bee le ye kelen ye. ⁴ Ayiwa, aw ra, ni do ko: «Ne be Poli le ko!» Do were ko: «Ne be Apolosi le ko!» O tuma aw te tagamana ka kapa ni dunupamogow ta cogoya le ye wa?

⁵ Apolosi ye jon le ye? Poli ye jon le ye? Anw ye Ala ta baarakɛbagaw dama le ye, minw sababu ra aw lara Yesu ra; an bee ka an ta baara ke i n'a fo Matigi k'a yira an na cogo min na. ⁶ Ne ka yiri turu, Apolosi k'a son, nka Ala le k'a to a wurira. ⁷ O cogo ra, min ka yiri turu o, min k'a son o, olugu si te jate; Ala min k'a to a wurira, ale le be jate. ⁸ Min ka yiri turu, ani min k'a son, olugu fla bee ye kelen ye. Ala bena bee kelen kelen sara ka kapa ni a tigi yere ta baara le ye. ⁹ Sabu anw bee ye baarakɛɔgɔnw le ye Ala fe. Aw le be i n'a fo Ala ta foro, i n'a fo Ala ta so.

Bee ta baarakɛcogo bena segesege

¹⁰ Ayiwa, ka kapa ni Ala ta neema dinin ye ne ma, ne ka bon jubo i ko bonlobaga hakiritigi; o ko, mogo were nana lori ke a kan. Nka mogo o mogo be lori ke a kan, o tigi ye a ta baarakɛcogo korosi. ¹¹ Sabu ju min sigira, o ye Yesu Kirisita le ye. Mogo si te se ka do were sigi tuun. ¹² Ayiwa, ni mogo ka lori ke o bon jusiginan kan ni sanin ye, walama warigbe, walama lulu, walama yiri, walama kara, walama bin, ayiwa, lon do, bee kelen kelen ta baara bena yira. ¹³ A ta baara bena bo kene kan kiti lon na. Tasma be fen korobo cogo min na, mogo bee ta baara bena segesege ten le o lon na k'a suguya lon. ¹⁴ Ni mogo min ta bonlocogo segesegera k'a ye ko a ka ni, o tigi bena baraji soro. ¹⁵ Nka ni mogo min ta baara segesegera k'a ye ko a ma na, o bena bono a ta baraji ra. O tigi bena kisi, nka a be i ko mogo min borira ka bosi tasma ra.

¹⁶ Aw m'a lon ko aw le ye Ala ta batoso ye, ko Ala Nin Saninman* siginin be aw kono wa? ¹⁷ Ayiwa, ni mogo min ka Ala ta batoso cen, Ala bena o tigi halaki; sabu Ala ta batoso saninyanin lo, aw le fana ye o ye.

¹⁸ Mogo si kana a yere lafiri. Ni do be aw ra min b'a yere jate hakiritigi ye ka kapa ni dunupa ta cogo ye, o tigi ye a yere ke naloman ye, janko a ye Ala ta hakiritigiya soro. ¹⁹ Sabu dunupamogow ta hakiritigiya ye nalomanya le ye Ala fe. O koson, a sebera Kitabu kono, ko: «A be hakiritigiw mina ni o yere ta nanbara ye.»

20 A sebera fana tuun ko:

«Matigi ka dunuṇa hakiritigiw ta miiriyaw bɛɛ lon; a k'a lon ko o bɛɛ ye gbansan le ye.»

21 Ayiwa, o koson mɔgo si kana a yere bonya k'a jigi la adamadenw kan, sabu fen bɛɛ ye aw ta ye: 22 Pɔli o, Apolosi o, Piyeri o, dunuṇa o, saya o, panamanya o, sisan ta fenw o, fen nataw o, o bɛɛ ye aw ta le ye. 23 Nka aw yere ye Kirisita* ta ye; Kirisita ye Ala ta ye.

4

Ciradenw ta baara

1 Ayiwa, ne balemaw, o koson, aw ye anw jate Kirisita* ta baaradenw le ye doron, ani Ala ta gundow jafɔbagaw. 2 Baara karifara minw ma, min be jini olugu fe, o ye ko o ye ke lanamogow ye o ta baara ra. 3 Ne yere koni fe, aw be min fo, walama adamaden tow be min fo ne ta baara ta fan fe, ne te o jate kosebe. Ne yere fana te foyi latige k'a fo ne ta baara ta fan fe. 4 Ne te ne yere jarakira foyi ra ne ta baara ta fan fe; nka o t'a yira ko ne terennin lo de! Min be se ka ko do latige ne ta ko ra, o ye Matigi le ye.

5 O koson, aw kana koroto ka ko latige mogo si tan fan fe k'a sorɔ a wagati ma se. Aw y'a to fo Matigi ye na. Fen o fen dogonin be dibi ra, ale bena o bɛɛ bo kene kan, ka mogow jusukun miiriyaw bɛɛ yira. O lon na, min ka kan ni tandori min ye, Ala bena o di o tigi ma.

6 Ayiwa, ne balemaw, ne ka Apolosi ni ne yere ta ko fo aw ye ka aw karan le an ta kewale fe, janko min sebera Kitabukonɔ, aw kana teme o kan. Aw ra fana, mogo si kana a yere bonya ka ke do fe, ka ban do ra.

7 Sabu mun le be ele fe ka teme tow kan de? Mun le be i fe ni Ala ma min di i ma? Ayiwa, ni Ala le k'a di i ma, o tuma ele ta yerebonya kun ye juman ye tuun, k'a ke i n'a fo Ala le ma a di i ma?

8 Ayiwa, ne balemaw, aw koni fara ka ban! Aw ka fen bɛɛ sorɔ ka ban. Aw sigira masaya ra ka ban, ka anw to yi. Ni aw sigira masaya ra ka ban, ne be o le jinina; ni o kera, an tow fana bena sigi ni aw ye! 9 Sabu a be i n'a fo Ala ka an ciradenw* bla mogow bɛɛ le ko fe, ka anw labla saya ye; sabu anw kera flerifenw le ye dunuṇa bɛɛ fe, melekew fe, ani adamadenw fe. 10 Anw kera i ko fatow, Kirisita togo koson; nka aw koni, aw le kera hakiritigibaw ye sisan, Kirisita ta jɛnɔgonya baraka ra. Anw kera barakantanw ye, aw le kera fangatigiw ye. Mogow be aw bonya, ka anw dogoya.

11 Fo ka na se sisan ma, anw segenin lo kongɔ ni minlogo boro, fani donta te an boro, an be bugori sonmina, an be yaala ka lamini.

12 An be sege ka baara ke an yere ye ka an ta baro jini. Minw be an neni, an be dugawu ke olugu ye; o be an tooro, an be a sonmina. 13 Minw be an togo cen, an be olugu jaabi ni kumapumanw le ye. Anw kera i ko dunuṇa pamapamaw, ka ke i n'a fo fen pacintanw mogow bɛɛ fe, fo ka na se bi ma.

14 Ayiwa, ne te nin kow sebera janko ka aw lamaroya de! Ne be aw ladira le, i n'a fo ne ta den kanuninw. 15 Sabu, hali ni karamogofa waga tan le be aw karanna bi, face kelen le be aw fe; sabu ne le ka Kibaro Diman* fo aw ye; o sababu ra aw kera Ala denw ye Yesu Kirisita ta jɛnɔgonya ra.

16 O koson, ne be aw daari k'a gbeleya, ko aw ye ne ta tagamacogo ladegi.

17 O le ra ne be Timote ci aw fe, min ye ne den kanunin ye, ani mogo kankelentigi, Matigi ta baara ra. Ne ta tagamacogo ye min ye ni Kirisita

ye, a bɛna aw hakiri jigi o ra; ne bɛ lanabagaw ta jɛnkuruw karan o le ra yɔrɔ bɛɛ.

¹⁸ Aw ra, dɔw b'a miiri ko ne tɛna taga aw fɛ yi tuun; o kosɔn olugu ka yɛrɛbonya don o yɛrɛ ra. ¹⁹ Nka ni Ala sɔnna, a tɛna mɛɛn, ne bɛna taga aw fɛ yi. O yɛrɛbonyamɔgɔw bɛ kumababa minw fɔra, o bɛ sɛ ka min kɛ, ne bɛna o yɛ. ²⁰ Sabu Ala ta Masaya* ma dan darakuma dama ma; Ala ta sebagaya ka kan ka ye an tagamacogo ra. ²¹ Ayiwa, sisan aw ko di? Aw b'a fɛ ne ye taga ni gbɛrɛ le ye ne boro aw fɛ yi wa, walama ko ne ye taga ni kanuya ni jususuma le ye aw fɛ?

5

Korenti lanabagaw ta jurumunw

¹ Ayiwa, ne balemaw, an b'a mɛnna yɔrɔ caman na ko jɛneya bɛ kɛra aw cɛ ra, jɛneya min jɔgɔn tɛ kɛ hali siya wɛrɛ mɔgɔw cɛ ra; ka taga a kɛ fɔ aw ra dɔ ka a faɛɛ muso ta.* ² O bɛɛ n'a ta, aw belɛn bɛ wasora! O ko tun ka kan ka aw jusu kasi le, janko min ka o kojugu kɛ, o tigi ye bɔ aw cɛ ra. ³ Ne kɔni tɛ aw cɛ ra yi, nka ne ta miiriya bɛ ni aw ye. Min kɔni ka nin kojugu kɛ, ne ka kiti ben o kan ka ban, k'a kɛ i n'a fɔ ne tun bɛ aw cɛ ra yi. ⁴ Ayiwa, ni aw ka lajɛn an Matigi Yesu tɔgɔ ra, ne ta miiriya bɛ kɛ ni aw ye, ani an Matigi Yesu ta sebagaya; ⁵ aw ye o mɔgɔ suguya labla Setana ye, k'a to farisogo nege ye halaki, janko a nin ye kisi Matigi Yesu nalon na.

⁶ Aw tun man kan ka waso nin ko jɔgɔn na dɛ! Aw m'a lɔn ko funufɛn fitini dɔrɔn le bɛ mugu nɔɔninin bɛɛ funu wa? ⁷ O kosɔn aw ye funufɛnkɔrɔ bɛɛ labɔ aw cɛ ra, janko aw ye saninya ka kɛ mugu nɔɔnininkura ye; funufɛn tɛ aw ra, sabu Kirisita* kɛra an ta Jonyaban saraka ye ka sa an ta jurumunw kosɔn. ⁸ O kosɔn an ye janagbɛ† kɛ, a kana kɛ ni funufɛnkɔrɔ ye, min ye juguya ni kojugu ye; nka an ye kɛ burufunubari le ye, min ye jusukun gbɛninya ye, ani can.

⁹ Ne tun ka sɛbɛ min ci aw ma, ne k'a fɔ aw ye o sɛbɛ kɔnɔ ko aw kana fara jatɔyakebagaw kan. ¹⁰ Nka ne m'a fɔ ko lanabari minw ye jatɔw ye, walama natatabaw, ani benkanrikebagaw, ani josɔnbagaw. Ni aw man kan ka jɛn ka foyi kɛ ni o mɔgɔw ye, o tuma aw bɛna dunuɓa bla le. ¹¹ Ne tun b'a fɛ k'a fɔ aw ye le ko ni mɔgɔ min ko a ye lanabaga ye, k'a sɔrɔ a bɛ jatɔya kɛ, walama nataba lo, walama josɔnbaga lo, walama kumajugufɔbaga lo, walama dɔrɔtɔ lo, walama benkanrikebagaw lo, ko aw kana jɛnɔgɔnya don ni o tigi ye foyi ra; aw man kan ka hali domuni kɛ ni o mɔgɔ suguya ye.

¹² Ayiwa, ka kiti tige lanabariw kan, o tɛ ne ta sira ye; Ala le bɛna o kɛ. Nka lanabaga minw bɛ aw ta jɛnkuru ra, yala aw le man kan ka olugu ta kiti tige wa? ¹³ Lanabariw kɔni, Ala yɛrɛ le bɛna olugu ta kiti tige. «Aw ye kojugukebagaw gbɛn ka bɔ aw cɛ ra.»

6

Lanabaga minw bɛ jɔgɔn wele fagamaw fɛ (Matiyu 5.38-41)

* **5:1** 5.1 A tun sebera sariya ra ko o ko jɔgɔn man kan ka kɛ (Sarakalasebagaw 18.8; Sariya 23.1).

† **5:8** 5.8 Yahudiyaw tun bɛ deri ka sagaden kɛ saraka ye janagbɛ min na, o janagbɛ lo. **5:13** 5.12-13 Nin kuma fora Sariya 17.7.

¹ Mun koson ni benbariya ka don aw ni aw balema do ce, sani aw ye taga Ala ta mogo saninmanw fe, aw be taga ni o ko ye kititigebaga lanabariw le fe, ko o ye a panabo. ² O tuma aw m'a lon ko Ala ta mogo saninmanw le bena dununamogow ta kiti tige wa? Ni aw le sababu ra dununamogow ta kiti bena tige o, mun le nana a ke ko aw yere te se ka hali ko fitini panabo aw ni nogon ce? ³ Aw m'a lon ko anw bena hali melekew ta kiti tige wa? An bena melekew ta kiti tige janko ka na a fo ko minw be don anw yere ni nogon ce dununa ra yan! ⁴ Ayiwa, ni ko do ka don aw ni nogon ce, lanabagaw ta jenkuru ta sira te mogo minw fe, aw be olugu le ke aw ta kititigebagaw ye! ⁵ Ne be min fora, o ye aw ta maroyako le ye de! O tuma aw bee ce ra, hali mogo kelen te hakiritigi ye min be se ka ko panabo balema do ni do ce wa? ⁶ Balema do be a balemanogon wele fagamaw fe, ko o ko be taga panabo lanabariw le na korol!

⁷ Benbariya ye don aw ni nogon ce fo ka taga se kiti ma, o yere ye aw jarakikun le ye! Mun na aw te terenbariyako dow sonmina de? Ni o be aw tojo, mun na aw te o dow kun aw yere ra? ⁸ Nka aw yere le be terenbariyakow kera, aw yere le be tojori kera; aw fana be o kera aw balemanogow le ra!

⁹ Aw m'a lon ko mogo terenbariw tena don Ala ta Masaya* ra wa? Aw kana aw yere lafiri de; sabu jatow o, josonbagaw o, jencyakebagaw o, cepogonpinibagaw o, ¹⁰ sonw o, natabaw o, dorotow o, kumajugufobagaw o, benkannikebagaw o, o si tena don Ala ta Masaya ra. ¹¹ K'a soro aw dow tun be o le ye. Nka Ala ka aw ko, ka aw saninya, ka aw jate mogo terreninw ye Matigi Yesu Kirisita togo koson, an ta Ala Nin Saninman* baraka ra.

Lanabaga farikolo ye Matigi ta ye

¹² Dow b'a fo ko: «Fen bee daganin lo ne fe!» Nka nafa te fen bee ra de. Ne be se k'a fo ko: «Fen bee daganin lo ne fe», nka ne koni tena ne yere ke fen si ta jon ye. ¹³ Dow ko: «Domuni danna konobara le kama, konobara fana danna domuni le kama.» Can lo, nka Ala bena o fla bee halaki lon do. Mogo farikolo koni ma dan jatoya kama! A danna ka ke Matigi ta le ye, Matigi fana kera farikolo tigi ye. ¹⁴ Ala min ka Matigi lakunu ka bo saya ra, ale le fana bena an lakunu ka bo saya ra, a ta sebagaya baraka ra.

¹⁵ O tuma aw m'a lon ko aw farikolow ye Kirisita* yoro dow le ye wa? Yala ne bena Kirisita yoro dow ta ka o jen ni jato do farikolo ye wa? Fiyewul! ¹⁶ Aw ma a lon ko ni mogo min ka jen ni jato do ye, ko o tigi ni o jato jenna ka ke mogo kelen le ye wa? Sabu a sebera ko: «O fla be jen ka ke mogo kelen ye.» ¹⁷ Nka ni mogo min ka noro Matigi ra, o tigi ni Matigi be ke kelen ye nin ta fan fe.

¹⁸ Aw ye bori jatoya na! Mogo be jurumun to minw ke, o be dan a farikolo kenemayoro le ma. Nka mogo min be a yere bla jatoya ra, o tigi be a yere farikolo hake le ta. ¹⁹ Aw m'a lon ko aw farikolo ye Nin Saninman* sigiyoro saninman le ye wa? Nin Saninman be aw konjo; aw ka a soro Ala fe. Sisan aw te aw yere ta ye tuun. ²⁰ Sabu aw kunmabara songoba le ra. O koson aw ye Ala bonya ni aw farikolo ye, [ni aw nin fana ye; o fla bee ye Ala ta le ye].

7

Pɔli ka min fɔ furu ko ra
(Matiyu 19.3-12)

¹ Ayiwa, aw ka seɓe ci ne ma ka ne pininka ko minw na, ne da bena se o ma sisan: Ni ce ma maga muso ra, o ka ji. ² Nka janko jatɔya kana ke, a ka fisa ko ce bee kelen kelen ye a toɗora muso furu, muso bee kelen kelen ye sigi a toɗora ce kun. ³ Muso ka kan ni min ye, ce ka kan ka o ke a ye; ce fana ka kan ni min ye, muso ka kan ka o ke a ye. ⁴ Sabu muso farikolo te a yere ta ye, a ce ta lo. Ce fana farikolo te a yere ta ye, a muso ta lo. ⁵ Aw kana ban ɗogon ma, fɔ ni aw fla bee benna a ra ko aw be wagati do bla ka Ala daari. Nka o ko, aw ye kosegi ɗogon ma, ni o te, aw tena se ka aw yere mina, Setana fana bena aw nege ka aw bla jurumun na.

⁶ Ne be min fora tan, o ye ladiri le ye; ne te aw jagboyara! ⁷ Ni a ka dan ne ma, ne b'a fe mogo bee furubari ye to, i ko ne. Nka mogo bee ni a ninyoro lo Ala ta neema ra; Ala be ko do se di do ma, ka ko were se di do were ma.

⁸ Ayiwa, minw te furu konɔ, ani muso minw ce sara, ne ta miiriya ra, ni olugu be se ka to i ko ne, o ka ji. ⁹ Nka ni o k'a ye ko o te se ka o yere mina, o tuma, o ye furu ke. Sabu ka furu, o ka fisa, sani i furubari ye to k'a soro furu logo gbannin be i ra.

¹⁰ Minw furura ka ban, ne be min fɔ olugu ye, o ma bo ne yere ra; Matigi ta kuma lo: muso man kan ka bo a ce kun. ¹¹ Ni a bora a ce kun, o tuma a furubari ye to, walama a ni a ce ye ben kelen ma ka kosegi ɗogon ma; ce fana man kan ka a muso bla.

¹² Ayiwa, ne be min fora aw tow ye sisan, o te Matigi ta kuma fonin ye; ne yere le be o fora. Ni balema do tun ka muso ta, ka soro ka na ke lanabaga ye, ni a muso ma ke lanabaga ye, ni muso ka son ka to ni a ye, a kana a bla. ¹³ Ni balemamusu do fana tun furura, ka soro ka na ke lanabaga ye, ni a ce ma ke lanabaga ye, ni ce ka son ko muso ye to a fe, o muso kana ban a ce ra. ¹⁴ Sabu ce lanabari be ke Ala ta mogo ye a muso sababu ra; muso lanabari fana be ke Ala ta mogo ye a ce sababu ra. Ni o te, ni aw ka faran ɗogon na, aw ta denw bena ke Alalɔnbariw ye, k'a soro can ra, Ala ta mogow lo. ¹⁵ Nka ni ce lanabari, walama muso lanabari ko a be faran ka taga, aw y'a to a ye taga. O tuma balemace, walama balemamusu lanabaga be a yere ma. Ala ka an wele ko an ye to hera le ra. ¹⁶ Sabu ele balemamusu, ele be ke cogo di k'a lon ni i bena ke sababu ye ka i ce kisi? Walama ele balemace, ele be ke cogo di k'a lon ko i bena ke sababu ye ka i muso kisi?

Bee ye to i cogo ra

¹⁷ Nka Matigi ka min ke aw bee kelen kelen ye, ani Matigi ka aw wele cogo min na, aw ye tagama ka kapa ni o ye. Ne be lanabagaw ta jenkuruw* bee karan o le ra.

¹⁸ Ni Ala ka mogo do wele k'a soro a kenesiginin lo, o tigi ye to o cogo ra. Ni a ka min wele k'a soro a kenesiginin te, o tigi kana a fɔ ko a be a yere kenesigi. ¹⁹ Kenesigiri te jate, kenesigibariya te jate; ka Ala ta cifoninw sira tagama, o le be jate.

²⁰ Ala ka mogo bee kelen kelen wele k'a to cogo min na, a ye to ten. ²¹ Ni a ka i wele k'a soro i tun ye jon ye, i kana hami o ra. Nka ni cogo be i fe ka ke i yere ta ye, i ye ke i yere ta ye. ²² Ni Matigi ka mogo min wele k'a

sɔrɔ a tun ye jɔn ye, o tigi kera a yerɛ ta ye Matigi fɛ. Ni mɔgɔ min bɛ a yerɛ ta ye dunuɓa ra yan, ni Matigi ka i wele, i bɛ kɛ Matigi ta jɔn le ye. ²³ Aw kunmabora sɔngɔba le ra; o ra aw kana kɛ mɔgɔw ta jɔn ye. ²⁴ Ne balemaw, Ala ka aw bɛɛ kelen kelen wele lanaya ra ka aw to cogo min na, aw ye to ten Ala ja kɔrɔ.

Mɔgɔ furubariw ani muso cɛ saninw

²⁵ Ayiwa, sunguru minw ma furu fɔlɔ, ne ma kuma sɔrɔ Matigi fɛ olugu ta ko ra, nka ne bɛ ne ta miiriya yira; sabu Matigi ta jumanya baraka ra, aw bɛ se ka la ne ta kuma ra.

²⁶ Ayiwa, sisan wagati gbeleya kosɔn, min ka ji ne ja na, o ye ko a ka ji bɛɛ ye to a cogo ra. ²⁷ Ni muso bɛ i fɛ, i kana a furu sa; ni muso tɛ i fɛ, i kana muso jini k'a furu. ²⁸ Nka o bɛɛ n'a ta, ni i ka furu kɛ, o tɛ jurumun ye. Ni sunguru fana furura, o tɛ jurumun ye. Nka tɔrɔ minw bɛna se o mɔgɔw ma furu kɔnɔ, ne b'a fɛ ka aw tanga o tɔrɔw le ma.

²⁹ Ne balemaw, ne bɛ min fɔ aw ye, o ye nin ye: dunuɓa laban surunyara. O ra, k'a damina sisan ma, minw furunin lo, olugu ye kɛ i n'a fɔ o furunin tɛ; ³⁰ minw bɛ kasira, olugu ye kɛ i n'a fɔ o tɛ kasira; minw bɛ ɓagarira, olugu ye kɛ i n'a fɔ o tɛ ɓagarira; minw bɛ sanni kera, olugu y'a kɛ i n'a fɔ foyi tɛ o boro; ³¹ minw bɛ dunuɓa ta nafaw sɔrɔra, olugu ye kɛ i n'a fɔ foyi tɛ o boro; sabu nin dunuɓa bɛna tɛmɛ.

³² Ne b'a fɛ hami kana kɛ aw ra. Mɔgɔ min ma furu, o bɛ hami Matigi ta kow ra, a bɛna a kɛ cogo min na ka Matigi diyanyako kɛ. ³³ Cɛ min ka muso furu, ale bɛ hami dunuɓafɛnw le ra, a bɛna a kɛ cogo min na k'a muso ladiya; ³⁴ o ra, a ta miiriya bɛ sama ka taga o fan fla ra. Muso min fana tɛ furu ra, ani sunguru, olugu bɛ hami Matigi ta kow le ra, janko o farikolo ni o jusukun ye saninya ka kɛ Matigi ta ye. Nka min furunin lo, ale bɛ hami dunuɓafɛnw le ra, a bɛna a kɛ cogo min na k'a cɛ ladiya.

³⁵ Ne bɛ o fɔra aw yerɛ ta nafa le kosɔn; ne t'a fɛ ka aw bari ka furu. Ne b'a fɛ aw ye tagama cogo ɓanaman na, ka tugu Matigi kɔ ni aw jusukun bɛɛ ye.

³⁶ Ni face min k'a ye fana ko ni furu wagati ka tɛmɛ a denmuso kan ko o ye maroyako le ye, ni a k'a ye ko a denmuso ka kan ka furu, ni min ka bɛn face yerɛ ma, a ye o kɛ; o tɛ jurumun ye. Minw b'a fɛ ka furu, olugu ye furu. ³⁷ Nka ni face min k'a latige ni a yerɛ ta ɓaninya ye, mɔgɔ ma a jagboya, nka ni a yerɛ le k'a latige a yerɛ kɔnɔ ka sɔn ko a denmuso furubari ye to, ayiwa, o ka ji. ³⁸ O ra, ni mɔgɔ min k'a denmuso di furu ra, o ka ji; nka ni min ka sɔn a denmuso furubari ye to, o belɛn ka fisa.

³⁹ Ayiwa, ka cɛ ɓanaman to, muso ka kan ka to a ta furu kɔnɔ. Nka ni cɛ ka sa, muso kera a yerɛ ta ye; ni cɛ min ka a diya, a bɛ furu o ma. Nka a ye kɛ ka kaɓa ni Matigi ta sira ye. ⁴⁰ O bɛɛ n'a ta, ne ta jate ra, ni o muso ka se ka to ten, o ka fisa a ma. Ne b'a miiri ko ne ta miiriya bennin lo ni Ala Nin Saninman* sago ye fana.

8

Josɔnsogo ta ko (Rɔmukaw 14.13-23)

¹ Ayiwa, ne balemaw, sisan ne bɛna aw jaabi josɔnsogow ta ko ra. Aw b'a fɔ ko: «Lɔnniya bɛ an bɛɛ fɛ.» O ye can ye; nka lɔnniya bɛ yerɛbonya bla mɔgɔ ra, k'a sɔrɔ kanuya bɛ baraka don an ta lanaya ra. ² Ni mɔgɔ

min b'a miiri ko a ka ko lon, hali bi a ma ko lon fɔlo i n'a fo a ka kan k'a lon cogo min na. ³ Nka ni mɔgo min be Ala kanu, o tigi lonnin lo Ala fe.

⁴ Ayiwa, min ye josonsogo ta ko ye, yala an be se k'a domu wa, walama an te se k'a domu? Anw k'a lon ko batofen were si te dunuɔa kɔno, ni Ala kelenpe te. ⁵ Can lo, fen caman be sankolo ra, ani dugukolo kan, mɔgow be minw jate i n'a fo o ta alaw. Hali ni mɔgow fe ala caman werew be sankolo ra, walama dugukolo kan, ani matigice caman werew, ⁶ anw koni fe Ala kelenpe le be yi: o ye an Fa ye; ale le ka fen bee dan, an fana be panamanya ale le koson. Matigi kelenpe le be yi fana, o ye Yesu Kirisita ye; fen bee danna ale le baraka ra, an be panamanyara ale le baraka ra fana.

⁷ Nka o lonniya te lanabagaw bee fe. I n'a fo dow tun be jo son kakoro, ni olugu ka josonsogo jimi, o b'a miiri ko o ka o yere lanogo, sabu o jusukun ta baraka ka dogo. ⁸ K'a soro domunifen le tena an yoro surunya Ala ra. Ni i ma o sogo jimi, a te foyi bo i ra; ni i k'a jimi fana, a te foyi fara i kan.

⁹ Nka o bee n'a ta, aw ye aw yere korosi, sabu hali ni aw be se ka fen bee domu aw sago ma, aw man kan ka ke sababu ye ka lanabaga barakantanw kunnacen. ¹⁰ Sabu ele min be o kow lon, ni balema lanabaga barakantan do ka ele siginin ye jobon kono domuni na, o tena ale fana ja gbeleya ka josonsogo do domu wa? ¹¹ O cogo ra, Kirisita* sara o balema barakantan min koson, ele ta lonniya kera sababu ye ka o halaki. ¹² Ni an be o ke, an be an balema hake ta, sabu ale be fen min jate jurumun ye, aw b'a to a be o ke. O cogo ra, aw be Kirisita yere le hake tara. ¹³ O le koson, ni domuni do le bena ke sababu ye ka ne balema bla jurumun na, ne bena o domuni ye k'a to yi, janko ne kana na ke sababu ye ka ne balema kunnacen.

9

Ala ta ciradenw ta nafa ni o ta baara (Korentikaw flanan 11.7-12; 12.13-15)

¹ Ayiwa, ne balemaw, yala ne te ne yere ta ye le wa? Yala ne fana te ciraden* do ye wa? Yala ne fana ma Matigi ye wa? Ne ka baara min ke Matigi ye, aw yere le te o baara no ye wa? ² Hali ni dow te ne jate ciraden ye, aw koni ka kan ka ne jate ciraden ye; sabu aw ta lanaya le b'a yira ko ne ye Matigi ta ciraden ye.

³ Minw be ne korofa ka ne jaraki, ne be olugu jaabi tan le, ko: ⁴ Yala anw man kan ka domuni ke, walama ka minni ke i n'a fo tow wa? ⁵ Yala anw fana te se ka balemamuso do ta, min be ke an muso ye, ka ke ni an ye an ta tagamaw ra, i n'a fo ciraden tow, ani Matigi dogocew, ani Piyeri b'a ke cogo min na wa? ⁶ Walama ne ni Barinabasi doron le ka kan ka baara were ke ka an yere baro wa? ⁷ Jon le be lo ni a yere kunko ye k'a to sorasiya ra? Jon le be rezenforo sene ko a t'a den domu? Jon le be beganw korosi ko a t'a nono min ka ye?

⁸ Ayiwa, ne be min fora tan, o te adamadenw ta miirira doron ye de! Sariya* yere be o le fo. ⁹ Sabu a sebera cira Musa ta sariya ra ko: «Ni aw ka misi bla ko a ye siman dondon k'a kise bo, aw kana a da siri.» Ayiwa, yala Ala ka o fo misiw hami le koson wa, ¹⁰ walama a k'a fo anw le koson? Can ra, a k'a sebe anw le koson. Ni mogo be sene ke, a b'a ke ka a jigi la a kan ko a bena do soro a ra; ni mogo be siman gbasi, a b'a ke ka i jigi la a

kan ko a bɛna dɔ sɔrɔ a ra. ¹¹ Ayiwa, anw ka Ala ta Kuma fɔ aw ye, k'a ke i n'a fɔ an ka dannɩ le ke; ayiwa, sisan ni an ka aw fana borofenw dɔw sɔrɔ, aw b'a miiri ko o dama tɛmena wa? ¹² Ni dɔw bɛ aw borofenw sɔrɔra k'a diyabɔ, yala anw le tun man kan ka kɔn ka aw borofenw diyabɔ wa? Nka anw ma o ke; anw ka tɔrɔrɔ bɛɛ sɔnmɩna le janko foyi kana Kirisita* ta Kibarɔ Diman* waajuri lalo.

¹³ Aw m'a lɔn ko minw bɛ baara ke Ala ye Alabatosoba kɔnɔ, ko olugu bɛ baro o le ra wa, ani ko minw bɛ saraka jeni sarakajenifen* kan Ala ye, ko olugu bɛ o ninyɔrɔ sɔrɔ o sarakafenw le ra wa? ¹⁴ Ayiwa, o cogo ra fana Matigi k'a latigɛ ko minw bɛ Kibarɔ Diman waajuri ke, ko olugu ka kan ka baro Kibarɔ Diman le ra.

¹⁵ Nka ne tun ka kan ni o fɛn minw ye, ne ma o si jini aw fɛ; ne fana tɛ nin sebera janko aw ye o di ne ma. Sabu ne ka Kibarɔ Diman fɔ aw ye gbansan minke, o jagari bɛ ne ra; ne ye sa o ka fisa ne ma, sani ne ye bɔnɔ o jagari ra. ¹⁶ Ne tɛ ne yɛrɛ bonyasababu jinina Kibarɔ Diman fɔri ra; sabu baara dɔ lo ne ka kan ka min ke jagboya ra. Ni ne fana ma Kibarɔ Diman fɔ, o ye ne ta bɔnɔ le ye. ¹⁷ Ni ne tun bɛ Kibarɔ Diman baara kɛra ne yɛrɛ le ye, ne tun ka kan ka sara sɔrɔ a ra. Nka ne tɛ a kɛra ne yɛrɛ ye; Ala ka cira le karifa ne ma, ne fana bɛ o le kɛra. ¹⁸ Ayiwa, o tuma ne ta baraji ye juman le ye sa? Ka Kibarɔ Diman fɔ mɔgɔw ye gbansan, ne kana foyi jini o fe, ne bɛ ne ta baraji sɔrɔ o le ra.

¹⁹ Ne tɛ mɔgɔ si ta jɔn ye; o bɛɛ n'a ta, ne ka ne yɛrɛ majigi ka ke bɛɛ ta baaraden ye, janko mɔgɔ caman ye kisi. ²⁰ Ni ne bɛ ni Yahudiyaw ye, ne fana bɛ ke i ko Yahudiya, janko ka Yahudiyaw sɔrɔ. Ni ne bɛ ni sariya sira tagamabagaw ye, ne fana bɛ ne yɛrɛ ke sariya sira tagamabaga dɔ ye, janko ka sariya sira tagamabagaw sɔrɔ, k'a sɔrɔ can ra ne tɛ sariya sira tagamabaga ye. ²¹ Minw tɛ sariya lɔn, ni ne bɛ ni olugu ye, ne fana bɛ ne yɛrɛ ke i ko ne ma sariya lɔn, janko ka olugu sɔrɔ, k'a sɔrɔ can ra ne bɛ Ala ta sariya lɔn, sabu ne bɛ Kirisita ta sariya sira tagama.

²² Minw baraka ka dɔgɔ lanaya ra, ni ne bɛ ni olugu ye, ne fana bɛ ne yɛrɛ ke olugu dɔ ye, janko ka olugu sɔrɔ. Ne bɛ ne yɛrɛ ke cogo bɛɛ ra mɔgɔ bɛɛ kosɔn, janko ni a ka ke cogo o cogo, dɔw ye kisi. ²³ Ne bɛ o ko bɛɛ ke Kibarɔ Diman kosɔn, janko ne fana ye ne ninyɔrɔ sɔrɔ a ra.

²⁴ Aw m'a lɔn ko minw bɛ jɔgɔndanbori ke, ko o bɛɛ bɛ bori, nka mɔgɔ kelenpe le bɛ jala sɔrɔ wa? Aw fana ye bori janko aw ye aw ta sɔrɔ. ²⁵ Mɔgɔ minw bɛ o bori ke, olugu bɛ jija, ka sege bɛɛ la o yɛrɛ kan, k'a sɔrɔ o bɛ jala min sɔrɔ, o ye fɛn banta le ye; nka anw kɔni, an bɛ jala min sɔrɔ, o ye fɛn banbari le ye. ²⁶ O kosɔn ne bɛ bori, nka ne tɛ borira ne kun fɛ dɛ! Ne bɛ i ko borokurufiribaga, nka ne tɛ borokuruw firifiri ne yɛrɛ kun fɛ ka fɔnɔ daman kɛrɛ dɛ. ²⁷ Nka ne bɛ ne yɛrɛ mina kosebɛ, ka ne farikolo bari a diyanyako ma, janko a laban ne yɛrɛ kana na bɔnɔ, k'a sɔrɔ ne le ka tɔw waaju.

10

1 Ne balemaw, ne b'a fe ko aw ye aw hakiri to nin na, ko Ala tun ka sankaba* bla an bemaw bee kunna ka sira yira o ra; o bee tagamana ka kogoji cetige†. 2 A kera i n'a fo o batizera o sankaba ni o kogoji ra, ka ke jennogonya ra ni cira Musa ye. 3 Ala ka domuni min di o ma ka bo sankolo ra, o bee ka o domu. 4 Ala ka ji min di o ma, o bee ka o min. Sabu o tun be ji sorora ka bo fara min na, o fara tun bora Ala ra, o fara tun be tugu o ko, o fara tun ye Kirisita* le ye. 5 O bee n'a ta, o mogow caman ma Ala diyanyako ke; o koson Ala k'a to o benbenna ka sa kongokolon konɔ.

6 Ayiwa, o kow kera k'a yira an na, janko kojugu nege kana an fana sorɔ, i n'a fo a ka olugu sorɔ cogo min na. 7 Aw kana son joson ma i n'a fo olugu dow k'a ke cogo min na, i ko a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko: «Mogow sigira ka domuni ke, ka min; o ko, o wurira ka don ke ka o yere nanagbe.» 8 An kana an yere bla jatoya ra i n'a fo olugu dow k'a ke cogo min na, fo Ala ka mogow waga mungan ni saba (23 000) faga o ra tere kelen konɔ. 9 An kana a fo ko an be Kirisita korobo k'a fle, i n'a fo olugu dow k'a ke cogo min na; saw ka olugu kin ka o faga. 10 Aw kana Ala jaraki, i n'a fo dow k'a jaraki cogo min na, fo ninminameleke ka o faga.

11 Ayiwa, nin kow sera olugu ma k'a yira an na, janko an ye an yere korosi; a sebera janko ka anw le karan, anw minw be wagati labanw na sisan. 12 O koson, ni mogow min b'a miiri ko ale lonin lo, o tigi ye a yere korosi janko a kana na ben.

13 Setana be aw nege ka aw bla kojugu minw na, o pogon le be mogow tow bee sorɔ. Nka Ala ye kankelentigi le ye; a tena son k'a to a ye aw korobo fo ka teme aw baraka kan. Ni korobori sera aw ma fana, Ala bena aw bosico yira aw ra, janko aw ye se k'a sonmina.

La nabaga ka kan ka faran joson na

(Korentikaw flanan 6.14-18; Romukaw 14.13-23)

14 O koson ne balema kanuninw, aw ye bori joson na. 15 Ne be kumana aw fe i n'a fo mogow hakirmanw; ne be min fora aw ye, aw yere ye o jate mina. 16 Ni an be Matigi ta domuni ke, an be baraka la Ala ye minnifen min koson, yala o te an ni Kirisita* ta jennogonya tagamasiyen le ye a jori baraka ra wa? An be buru min tarantaran, yala o te an ni Kirisita ta jennogonya tagamasiyen le ye a farikolo baraka ra wa? 17 Burukun kelen le be yi; o ra, an ka ca, nka an kera farikolo kelen ye, sabu an bee ka an ninyoro sorɔ o burukun kelen na.

18 Min be ke Izirayelimogow ce ra, aw ye o jate mina: minw be sarakafenw domu, olugu be jennogonya ra ni Ala ye, sabu o be saraka jeni sarakajenifen* min kan, o ye Ala ta ye. 19 Ne be min fora, o korɔ ye di? Ko an ka kan ka josonsogo jate fen ye wa, walama ko an ka kan ka jo jate fen ye? 20 On-on de! Ne ta kuma korɔ ye ko minw be jo son, o sonnifenw be dira jinaw le ma; a te dira Ala ma. K'a sorɔ ne t'a fe aw ni jinaw ye ke jennogonya ra. 21 Aw te se ka min Matigi ta jifiye ra, ka yelema ka taga min jinaw ta jifiye ra. Aw te se ka domuni ke Matigi fe, ka yelema ka taga domuni ke jinaw fe. 22 Yala anw b'a fe ka Matigi ta celiya lawuri le wa? Aw baraka ka bon ni Matigi ta ye wa?

* **10:1** 10.1 Ka Izirayelimogow tagamato to kongokolon konɔ, Ala tun ka sankaba do bla o kunna, janko ka sira yira o ra (Bori 13.21,22). † **10:1** 10.1 Izirayelimogow tagamana ka Kogojiwulen cetige (Bori 14.22-29). **10:7** 10.7 Nin kuma fora Bori 32.6.

²³ Aw ko: «Fen bɛɛ daganin lo!» Nka nafa tɛ fen bɛɛ ra dɛ. «Fen bɛɛ daganin lo», nka fen bɛɛ tɛ aw lataga ɲa lanaya ra.

²⁴ Mɔgo si kana a yɛrɛ dɔrɔn ta nafa ɲini; aw ye mɔgo wɛrɛw ta nafa le ɲini fana.

Lanabaga man kan ka a balema kunnacɛn

²⁵ Sogo o sogo bɛ fiyeere logɔfiye ra, aw bɛ se ka o bɛɛ domu; aw kana ɲininkari kɛ, ka sigiya don aw jusukun na. ²⁶ Sabu a sebera ko: «Dugukolo ni a kanfenw bɛɛ ye Matigi ta ye.»

²⁷ Ni lanabari dɔ ka aw wele domuni na, ni aw tagara, ni a ka domunifen o domunifen sigi aw kɔrɔ, aw ye o domu; aw kana ɲininkari kɛ, ka sigiya don aw jusukun na. ²⁸ Nka ni dɔ ka aw lasomi k'a fɔ aw ye ko: «Nin ye josɔnsogo le ye dɛ!» Aw kana a domu tuun, o tigi ta kuma kosɔn, sabu a bɛna sigiya don a jusukun na. ²⁹ Ne tɛ o fɔra aw yɛrɛ ta jusukun kosɔn, nka min ka aw lasomi, ale ta jusukun ko lo.

Ayiwa, mun na mɔgo wɛrɛ le bɛna ne jaraki ne ta domuni ko kosɔn ka kana ni ale yɛrɛ ta miiriya ye? ³⁰ Ne ka baraka la Ala ye fen min kosɔn, mun na mɔgo wɛrɛ bɛna ne jaraki ko ne ka o domu?

³¹ Ayiwa, ni aw bɛ domuni kɛ, walama ni aw bɛ minni kɛ, walama ni aw bɛ fen o fen kɛ, a ye o bɛɛ kɛ janko ka Ala le bonya.

³² Aw kana kɛ sababu ye ka mɔgo si kunnacɛn: aw kana Yahudiyaw kunnacɛn, walama siya wɛrɛ mɔgow, walama Ala ta jenkuru mɔgow. ³³ Aw ye ne ladegi; ne bɛ jija ka mɔgow diyanyako le kɛ fen bɛɛ ra. Ne tɛ ne yɛrɛ ta nafa ɲini, nka ne bɛ bɛɛ ta nafa le ɲinina, janko o ye kisi.

11

¹ Ayiwa, aw ye ne ladegi, i n'a fɔ ne yɛrɛ bɛ Kirisita* ladegira cogo min na.

Korenti musow ta kundatuguko (Efesikaw 5.22-24; Timote fōlo 2.8-14)

² Ayiwa, ne balemaw, ne bɛ aw fɔ, sabu aw hakiri bɛ ne ra ko bɛɛ ra; ne ka aw karan ko minw na, aw ka o mara fana i n'a fɔ ne k'a fɔ aw ye cogo min na.

³ O bɛɛ n'a ta, ne b'a fɛ ko aw ye nin faamu: cɛ bɛɛ kuntigi ye Kirisita ye, muso kuntigi ye a cɛ ye, Kirisita kuntigi ye Ala ye. ⁴ O kosɔn, cɛ min bɛ Ala daari, walama Ala bɛ kuma don min da ra ka mɔgow waaju, ni a bɛ o kɛ ka a kun datuginin to, o cɛ bɛ a kuntigi le dɔgɔyara. ⁵ Muso min fana bɛ Ala daari, walama Ala bɛ kuma don min da ra ka mɔgow waaju, ni a bɛ o kɛ ka a kun lakolon to, o muso bɛ a kuntigi le dɔgɔya; a bɛ i n'a fɔ o muso kun gbananin lo. ⁶ Sabu ni muso min t'a fɛ ka a kun datugu, o tuma a ye a kunsigi tige fana. Nka ni aw yɛrɛ k'a lon ko ni muso ka a kunsigi tige, walama ka a kun gbana, ko o ye maroyako le ye muso ma, o tuma a ye a kun datugu.

⁷ Cɛ kɔni man kan ka a kun datugu, sabu ale ye Ala bɔɲɔgɔnna ni Ala nɔɔrɔ le ye; muso kɔni ye cɛ nɔɔrɔ le ye. ⁸ Sabu cɛ ma dan ka bɔ muso ra; muso le bɔra cɛ ra. ⁹ Cɛ ma dan muso kosɔn, muso le danna cɛ kosɔn. ¹⁰ O le kosɔn, melekew kosɔn, tagamasiyen dɔ ka kan ka sɔrɔ muso kun na, min ye o fanga tagamasiyen ye. ¹¹ Nka o bɛɛ n'a ta, Matigi ɲa kɔrɔ, muso tɛ se ka ɲa cɛ kɔ, cɛ fana tɛ se ka ɲa muso kɔ. ¹² Sabu muso danna

ka bō cē ra cogo min na, cē fana bē woro muso le sababu ra. O bēē bōra Ala yere le ra.

¹³ Ayiwa, aw yere y'a fē kē: yala a bennin lo ko muso kunnakolon ye Ala daari wa? ¹⁴ Ka kaṅa ni adamaden dancogo ye, aw m'a ye ko ni cē ka kunsigijan bla ko o ye maroyako le ye wa? ¹⁵ Nka ni muso le ka kunsigijan bla, o ye dawula le ye ale fē, sabu Ala ka kunsigijan di ale ma, ka o kē k'a kun dutagu. ¹⁶ Ayiwa, ni dō belen b'a fē ka sōsori kē nin ko ra tuun, anw kōni ma landa were lōn nin kō; landa were fana tē lanabagaw ta jenkuruw si fē nin kō.

Matigi ta domuni kēcogo

(Matiyu 26.26-29; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20)

¹⁷ Ayiwa, ne bēna min fō aw ye sisan, ne kōni tē se ka aw tando o ra. O ye ko ni aw bē ṅogōn lajēn, o tē dō fara aw ta ṅa kan, fō ka dō fara aw ta juguya le kan.

¹⁸ A fōlo, ne k'a mēn ko ni aw ka lajēn, aw bē taran. Ne b'a miiri fana ko can bē sōrō o kuma ra. ¹⁹ Ne k'a lōn ko jagboya lo ko aw ye taran, janko minw bē lanabagasobew ye aw cē ra, olugu ye lōn ka bō tōw ra. ²⁰ Aw bē lajēn ko aw bē Matigi ta domuni kē, nka aw bē min kē, o kōni tē Matigi ta domuni ye tuun. ²¹ Sabu ni aw ka lajēn Matigi ta domuni kama, bēē bē girin ka bēn a yere ta domuni kan ka o domu; a laban dōw kōngōtō bē to, k'a sōrō dōw minna ka fa fō ka panamini. ²² O tuma so tē aw fē aw bē se ka domuni kē, ani ka min yōrō min na wa? Yala aw b'a fē ka Ala ta jenkuru mōgōw le mafiyenya wa, ani fēn tē minw boro ka olugu lamaroya? Aw ko ne ye mun le fō? Ne ye aw tando wa? Ne tē se ka aw tando nin ko ra fiyewu.

²³ Ayiwa, Matigi ka ne karan min na, ne fana ka aw karan o le ra: Lon min su fē o tun bēna Matigi Yesu janfa, o lon su fē a ka buru ta;* ²⁴ a ka baraka la Ala ye, k'a tigetige, k'a fō ko: «Nin ye ne farikolo le ye; nin ye aw ta ye. Aw ye nin kē ka aw hakiri jigi ne ra.» ²⁵ O cogo ra, domuni bannin kō, Yesu ka jifiye ta, rezenji tun b'a kōnō. A ko: «Ala bē jēṅṅogonyakura* min don ni mōgōw ye ne jori baraka ra, o le ye nin ye. Ni aw bē a min tuma o tuma, aw ye o kē ka aw hakiri jigi ne ra.» ²⁶ Sabu ni aw ka nin buru jimi, ani ka nin minnifen min tuma o tuma, aw bē Matigi ta saya ko le fō, fō ka na se a natuma ma.

²⁷ O kosōn ni mōgō o mōgō bē o buru jimi, walama ka o minnifen min cogo dō ra, cogo min tē Matigi bonya, o tigi ka a yere jaraki, sabu a ka Matigi farikolo ni a jori le mafiyenya. ²⁸ O kosōn bēē ka kan ka a yere jusukun segesege fōlo, ka sōrō ka buru jimi, ani ka minnifen min. ²⁹ Ni o tē, ni mōgō min ka o buru jimi, ka o minnifen min, k'a sōrō kōrō min b'a ra ka kaṅa ni Matigi farikolo ye a ma o jate, o tigi ka o buru jimi, ka minnifen min ka kiti le bēn a yere kan. ³⁰ O le kosōn barakantanw ni banabagatōw ka ca aw cē ra. O le kosōn fana caman sara. ³¹ Ni an ka an jusukun segesege fōlo ka sōrō ka domuni kē, ka minnifen min, kiti tena tige an kan tuun.

³² Ni i k'a ye ko Matigi bē kiti tige an kan, a bē an koro le janko an kana taga don kiti ra ni mōgō tōw ye.

* **11:23** 11.23 Matigi ta domuni ko: *Matiyu 26.26-28; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20.*

³³ Ayiwa, o cogo ra ne balemaw, ni aw be lajen ka Matigi ta domuni ke, aw ye nɔgɔn kɔnɔ. ³⁴ Ni kɔngɔ be dɔ ra, o tigi ye domuni ke a ta so, janko aw kana lajen ka kiti ben aw yere kan.

Ayiwa, ni ne yere nana se aw fe yi, ne bena ko tow janabo.

12

Lanabagaw bee ni o ninyɔrɔ lo Ala ta neema ra (Efesikaw 4.4-16; Rɔmukaw 12.3-8)

¹ Ayiwa, ne balemaw, min ye Nin Saninman* ta kow ye, ne t'a fe aw ye ke kolonbariw ye o kow ta fan fe. ² Aw yere k'a lon ko wagati min aw tun be Alalɔnbariya ra, aw tun be boribori jow nɔ fe, o minw te se ka kuma. ³ Ayiwa, ne b'a fɔ aw ye ko Nin Saninman be mɔgɔ o mɔgɔ kɔnɔ, o tigi te se k'a fɔ ko «Yesu danganin lo.» Ni Nin Saninman te mɔgɔ o mɔgɔ kɔnɔ fana, o tigi te se k'a fɔ ko «Yesu le ye Matigi ye.»

⁴ An be ninyɔrɔ minw sɔrɔ Ala ta neema ra, o ninyɔrɔ suguya ka ca, nka Nin Saninman kelen le be o di. ⁵ A be baara minw di an ma, o baaraw suguya ka ca, nka a bee be ke Matigi kelen le ye. ⁶ Baara kecogoyaw fana ka ca, nka Ala kelen le be o baraka di an bee ma.

⁷ Nin Saninman be baara dɔ di lanabaga bee kelen kelen ma, lanabaga tow bee ta nafa kama. ⁸ Nin Saninman be hakiritigiyakuma di dɔ ma, ka lonniya kuma di dɔ were ma; o Nin Saninman kelen le be o bee di. ⁹ O Nin Saninman kelen be lanayaba di dɔ ma; ale kelen be banabagatow keneyari se di dɔ were ma; ¹⁰ a be kabakow kerɔ se di dɔ ma, a be Ala ta kuma don dɔ da ra ka mɔgɔw waaju, a be se di dɔ ma ka Ala ta miiriya ni miiriya werew faranfasi ka bɔ nɔgɔn na, a be se di dɔ ma ka kan werew fɔ, ka se di dɔ ma ka o kanw kɔrɔ fɔ. ¹¹ Nin Saninman kelen le be o kow bee ke, ka bee kelen kelen ninyɔrɔ di a ma ka kapa ni ale yere sago ye.

Lanabagaw kera farikolo kelen ye

¹² Mɔgɔ farikolo ye kelen le ye, nka a yɔrɔw ka ca. Ayiwa, farikolo yɔrɔw ni o caya bee, o bee ye farikolo kelen ye cogo min na, an minw be Kirisita* ta jenɔgɔnya ra, anw fana be ten le. ¹³ Sabu an bee batizera Nin Saninman* kelen le ra, ka jen ka ke i ko farikolo kelen. Ni an kera Yahudiya ye walama siya were mɔgɔ o, ni an kera jon ye walama horɔn o, an bee minna Nin Saninman kelen le ra.

¹⁴ Ayiwa, farikolo te yɔrɔ kelen dɔrɔn ye, nka a yɔrɔw ka ca. ¹⁵ Ni sen ko, ko ale ma ke boro ye minke, ko ale nin te farikolo ra o, yala o be se k'a to ko a te ke farikolo yɔrɔ dɔ ye wa? ¹⁶ Ni toro fana ko, ko ale ma ke paden ye minke, ko ale nin te farikolo ra o, yala o be se k'a to ko a te ke farikolo yɔrɔ dɔ ye wa? ¹⁷ Ni mɔgɔ farikolo bee tun ye paden dɔrɔn ye, a tun bena menni ke cogo di? Walama ni a bee tun be toro le ye, a tun bena kasa men cogo di? ¹⁸ Ala ka farikolo yɔrɔ bee kelen kelen don farikolo ra ka kapa ni a yere sago ye. ¹⁹ Ni farikolo yɔrɔ bee tun kera yɔrɔ kelen dɔrɔn ye, yala a tun bena ke farikolo ye tuun wa? ²⁰ O le kosɔn farikolo yɔrɔw ka ca, nka farikolo ye kelenpe le ye. ²¹ O ra, paden te se k'a fɔ boro ye ko: «Ne mako te i ra.» Kun fana te se k'a fɔ senw ye ko: «Ne mako te aw ra.»

²² An b'a ye ko baraka te farikolo yɔrɔ minw na cɔ, an mako be olugu yere le ra kosebe. ²³ An b'a miiri ko farikolo yɔrɔ minw te foyi ye de, an be an janto o yɔrɔw le ra ka teme yɔrɔ tow kan. Farikolo yɔrɔ minw ye an maroyayɔrɔw ye, an be an janto o yɔrɔw le ra ka teme yɔrɔ tow kan.

²⁴ Yōrō minw tē maroyayōrōw ye, an mako t'a ra ka an janto o yōrōw ra. An tē farikolo yōrō minw jate fēn ye, Ala ka farikolo dan ka bonya la olugu le kan. ²⁵ A ka o kē janko farikolo yōrōw si kana faran ka bō jōgōn na, nka farikolo yōrōw bēē kelen kelen ye o janto jōgōn na. ²⁶ Ni farikolo yōrō dō bē tōrōrō, farikolo yōrō tōw bēē le bē tōrōrō ni a ye fana. Ni farikolo yōrō dō ka bonya sōrō, farikolo yōrō tōw bēē le bē pagari ni a ye. ²⁷ Aw ye Kirisita* farikolo le ye, aw bēē kelen kelen ye a farikolo yōrō dō le ye.

²⁸ O le kosōn Ala ka mōgō dōw sigi lanabagaw ta jenkuru* kunna, k'a fōlo kē ciradenw* ye, a flanan ye ciraw ye, a sabanan ye karamōgōw ye; o kō, a ka se di dōw ma ka kabakow kē, ka banabagatōw kēneyari se di dōw ma, ka se di dōw ma ka mōgōw demē, ka dōw kē jāmōgōw ye, ka se di dōw ma ka kan wērew fō. ²⁹ Yala bēē le kera ciradenw ye wa? Bēē le kera ciraw ye wa? Bēē le kera karamōgōw ye wa? Bēē le bē kabakow kera wa? ³⁰ Banabagatōw kēneyari se dira bēē le ma wa? Bēē le bē kan wērew fōra wa? Bēē le bē se ka kan wērew kōrō fō wa? ³¹ Ayiwa, Ala bē ninyōrō minw di an ma a ta nēema ra, o minw nafa ka bon kosebē, aw ye kē o le fē.

Nka ne bēna a jinicogo bēē ra jumanman yira aw ra sisan.

13

Kanuya

(Matiyu 22.36-40; Rōmukaw 13.8-10; Yuhana 3.16-19; Yuhana fōlo 4.7-21)

¹ Ayiwa, hali ni ne bē se ka adamadenw ta kanw bēē fō, ka mēlekew fana ta kanw fō, ni kanuya tē ne jusu ra, ne ta kuma ye mankan gbansan le ye, i ko siranegē gbasitō mankan, walama i ko siranegētēgere mankan. ² Hali ni Ala bē kuma don ne da ra ka mōgōw waaju, ni a bē gundokow bēē yira ne ra, ani lōnniya bēē, hali ni lanaya bē ne fē fō ne bē se ka kuruw bō o nō ra, ni kanuya tē ne jusu ra, ne tē foyi ye. ³ Hali ni ne ka ne borofēnw bēē tarantaran fagantanw na ka o baro, ka ne farikolo yere di k'a jeni Ala ko kosōn, ni kanuya tē ne jusu ra, o si tē foyi ja ne ye.

⁴ Kanuya bē mupū, a bē kojuman kē, a tē jangboya kē, a tē waso, a tē a yere bonya, ⁵ a tē maroyako kē, a tē a yere dōrōn ta nafa jini, a tē dimi jooa, a tē kojugu miiri ni mōgō ye, ⁶ a tē pagari terenbariya ra; a bē pagari can le kan, ⁷ a bē yafa tuma bēē, lanaya b'a fē tuma bēē, jigiya b'a fē tuma bēē, a bē ko sōnmina tuma bēē.

⁸ Kanuya tē ban fiyewu. Ala bē kuma don minw da ra ka mōgōw waaju, o bēna ban; kan wērew fōri bēna ban, an ta lōnniya fana bēna ban. ⁹ Sabu an ka dōōnin dōrōn le lōn; Ala bē kuma min don an da ra ka mōgōw waaju, dan bē o ra fana. ¹⁰ Nka min dafara, ni o nana lon min na, an ta lōnniya min ma dafa, o bēna dabla.

¹¹ Wagati min ne tun ye denmisen ye, ne tun bē kuma i ko denmisen, ne tun bē miiri i ko denmisen, ne tun bē kow jate mina i ko denmisen. Nka kabini ne kōrōyara, ne ka denmisenya ko bēē dabla. ¹² O cogo ra, bi an bē fēnw yera i n'a fō an b'a flera dugalen le ra, a ma gbeya. Nka lon dō an bēna a ye pada ni pada. Bi kōni, dan bē ne ta lōnniya ra; nka lon dō ne bēna fēn bēē lōn ka ja i n'a fō Ala ka ne yere lōn cogo min na.

¹³ Ayiwa, sisan, nin fēn saba le bē to o nō ra: lanaya, ani jigi, ani kanuya. Nka a bēē ra belebebeba ye kanuya le ye.

14

Kan werew fori ani waajuri

¹ O koson ne balemaw, aw ye jija ka kanuya le pini. Nin Saninman* be ninyoro minw di an ma, aw ye ke olugu fana fe; nka ka kuma soro Ala fe ka mogow waaju, aw ye ke o le fe kosebe. ² Sabu mogow min be kan werew fo, o tigi te kuma mogow fe, nka a be kuma Ala le fe. Mogow si te a ta kuma faamu, sabu a be gundow le fo Nin Saninman baraka ra. ³ K'a soro Ala be kuma don mogow min da ra ka mogow waaju, ale be kuma mogow fe, ka o baraka bonya lanaya ra, ka o ja gbeleya, ka o jusu saaro. ⁴ Min be kan werew fo, o tigi be a yere le baraka bonya; k'a soro Ala be kuma don mogow min da ra ka mogow waaju, o be lanabagaw ta jenkuru bee le baraka bonya.

⁵ Ne b'a fe aw bee ye kan werew fo; nka ni Ala be kuma don aw bee da ra ka mogow waaju, o ka di ne ye ka teme kan werew fori kan. Ka mogow waaju, nafa be o ra ka teme kan werew fori kan, fo ni a fobaga k'a koro fo janko lanabagaw bee ye nafa soro a ra. ⁶ Ayiwa, ne balemaw, sisan ni ne tagara aw fe ka taga ke kuma ye kan werew ra, aw bena mun nafa le soro o ra, ni ne ta kuma ma ke kuma gbenin ye ka Ala ta kow yira aw ra, ka lonnya di aw ma, ka aw waaju, walama ka aw karan?

⁷ Hali nin te fen minw na, k'a soro o be mankan bo, i n'a fo filen, walama goni, ni o fenw te kan gbenin bora, o tuma jon le bena a lon ko nin donkiri le be fora filen na, walama goni na? ⁸ Buru min be fiye ka kerekedenw wele, ni o te kan janaman bora, o tuma jon le bena a yere laben kera kama? ⁹ Ayiwa, ni aw fana ta kumafota ma ke kuma gbenin ye, aw be min fora, jon le bena o faamu? A be i n'a fo aw be kumana gbansan le. ¹⁰ Kan suguya caman be fo dunupa kono, o bee n'a ta, a bee be faamu. ¹¹ Nka kan min be fora, ni ne te o men, o tuma o kan fobaga be ke ne fe i ko siya werew mogow; ne fana be ke ale fe i ko siya werew mogow.

¹² Ayiwa, i n'a fo aw be Nin Saninman ta kow no fe, o tuma fen minw be se ka lanabagaw baraka bonya, aw ye o le pini caman.

¹³ Ayiwa, min be kan werew fo, o tigi ye Ala daari janko a ye se ka o kanw koro fo. ¹⁴ Sabu ni ne be Ala daari kan werew ra, ne koni b'a lon ko ne be Ala daari ni ne jusukun ye, nka ne be min fora, ne yere te o faamu. ¹⁵ O tuma ne ka kan ka mun ke? Ne be se ka Ala daari kan werew ra Nin Saninman baraka ra, nka mogow be kan min faamu, ne be se ka a daari o ra fana. Ne be se ka Alatandodonkiriw la kan werew ra, nka mogow be kan min faamu, ne be se ka a la o ra fana. ¹⁶ Ni o te, ni i be baraka la Ala ye kan werew le ra, mogow to minw be jama ra, olugu bena a fo cogo di ko «amina», i ta barakalari ra, ni ele ka min fo, o ma o faamu? ¹⁷ Ele koni ta barakalari jana kosebe; nka olugu ma nafa soro a ra.

¹⁸ Ne be Ala fo, sabu ne be kan werew fo ka teme aw bee kan. ¹⁹ Nka lanabagaw ta jenkuru ce ma, ne ye kumakan looru daron fo, mogow be se ka min faamu, janko ka mogow karan, ne fe o ka fisa hali kumakan waga tan ye kan werew ra, mogow te min faamu.

²⁰ Ne balemaw, aw kana ke denmisenw ye hakiri tan fan fe. Ni kojugu lo, aw ye ke i ko denfitiniw; nka hakiri ta fan fe, aw ye mogokorobaw ye.

²¹ A sebera sariya ra ko:

«Mogow minw be kan werew fo, ne bena olugu le ta;
ne bena siya werew mogow le ta ka kuma nin mogow fe,

o bee n'a ta, o tena ne lamena.»

²² O koson kan werew fori te tagamasiyen ye lanabagaw fe; tagamasiyen lo lanabariw le fe. Nka ka kuma soro Ala fe ka mogow waaju, o te tagamasiyen ye lanabariw fe; tagamasiyen lo lanabagaw le fe.

²³ Ayiwa, ni aw lanabagaw ta jenkuru bee ka lajen, ni aw bee ka ke kuma ye kan werew ra, ni mogow gbansan dow, walama lanabari dow nana don aw ce ra, ka o ye, o tena a fo ko aw ye fatow le ye wa? ²⁴ K'a soro ni Ala ka kuma don aw bee da ra ka mogow waaju, ni lanabari do, walama mogow gbansan do nana don aw ce ra, aw bee ta kuma bena a ta miiriya yelem, k'a to a ye lo a ta jurumun na. ²⁵ Miiriya dogonin minw be a jusukun na, o bena bo kene kan; a bena a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma ka Ala bato, k'a fo a yere da ra ko can ra, Ala be aw fe.

Fen bee ye ke cogo bennin na

²⁶ Ayiwa, ne balemaw, aw ka kan ka mun le ke? Ni aw ka jagon lajen, ni Alabatodonkiri be do fe, o ye o la; ni kuma be do fe ka tow karan, o ye o fo; ni Ala ka fen do yira do ra, o fana ye o fo; ni Ala ka kan were yira do ra, o ye o fo; ni do be se ka o kan korof fana, o ye o fo. Nka a bee ye ke, janko ka lanabagaw baraka bonya. ²⁷ Minw be kuma kan werew ra, o kana teme mogow fla walama saba kan. O fana ye kuma kelen kelen, ani mogow ye soro fana ka a korof. ²⁸ Ni mogow te yi min b'a korof, o tuma kan were fobagaw ye je lanabagaw ce ra. O y'a fo a yere konon, o ni Ala ce.

²⁹ Ala be kuma don minw da ra ka mogow waaju, olugu ra mogow fla walama saba ye kuma. Tow y'a lamena, ka a segesege. ³⁰ Nka ni Ala ka ko were yira mogow were ra, min konna ka kuma ta, o ka kan ka je. ³¹ Ni Ala ka kuma don aw bee da ra ka mogow waaju, aw bee be se ka kuma ka jagon son, janko ka bee karan, ka bee ja gbeleya. ³² Ala ta kuma waajurikebagaw ka kan ka se ka o yere mina kuma ta fan fe. ³³ Sabu Ala te kopagaminin fe, fo hera.

Ayiwa, i n'a fo a be ke Ala ta mogow saninmanw ta jenkuru tow bee ra cogo min na, ³⁴ musow ka kan ka je lanabagaw ta jenkuru* ra, sabu a daganin te ko o ye kuma ta o yorow ra. O ka kan ka o yere majigi, i n'a fo sariya b'a fo cogo min na fana. ³⁵ Ni min b'a fe ka ko do faamu, o ye a ce pininka so konon. Sabu musow ye kuma lanabagaw ta jenkuru* ra, o ye ko benbari le ye!

³⁶ O tuma aw b'a miiri ko Ala ta Kuma sindira aw le fe yi wa? Walama ko a sera aw doron le ma wa?

³⁷ Ni do b'a miiri ko Ala ka kuma don ale da ra ka mogow waaju, walama ko Nin Saninman* ka se bagaya do di a ma, o tigi ka kan k'a lon ko ne be min fora, ko o ye Matigi ta cifonin le ye. ³⁸ Ni min fana ma nin kow lon, i b'a soro ko Ala ma ale fana lon.

³⁹ Ayiwa, ne balemaw, ka kuma soro Ala fe ka mogow waaju, aw ye ke o le fe kosebe; aw kana mogow bari ka kan werew fo fana. ⁴⁰ Nka a ye ke cogo bennin na, fen bee ye ke ka kapa ni a kecogo ye.

15

Yesu Kirisita kunuko

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne ka Kibaro Diman* min lase aw ma, aw sonna o ma ka jija ka to o kan; ayiwa, aw y'a to ne ye aw hakiri jigi o ra tuun.

² Aw kisira o le sababu ra, ni aw kòni ka a sira tagama i n'a fò ne ka aw karan a ra cogo min na; ni o tɛ, aw ta lanaya kera gbansan le ye.

³ Ne karanna min na, ne konna ka aw karan o le ra, ko Kirisita* sara an ta jurumunw koson, i n'a fò a sebera Kitabu kòno cogo min na; ⁴ a su donna, a saya tere sabanan a kununa, i n'a fò a sebera Kitabu kòno cogo min na. ⁵ A kununin ko a ka a yere yira Piyeri ra; o ko, a ka a yere yira ciraden* tan ni fla ra. ⁶ O ko, a ka a yere yira balema lanabaga minw na yɔronin kelen na, o ka ca ni mogo keme looru ye. Olugu caman belen be si ra bi, nka dow sara. ⁷ O ko, a ka a yere yira Yakuba ra, ka a yere yira ciraden tow be ra.

⁸ O beɛ le ko, a ka a yere yira ne Pòli fana ra, ne min kera i ko den kogobari. ⁹ Sabu ne le ye ciradenw beɛ ra fitini ye. Ne yere man kan ka wele ko ciraden, sabu ne ka Ala ta jenkuru mogoɔw tɔɔɔ kosɛbe. ¹⁰ Nka ne ye min ye bi, Ala ta nɛɛma le baraka ra ne sera ka ke o ye. Ala ka o nɛɛma min ke ne ye, o ma ke gbansan ye fiyewu! Sabu ne ka baara ke ka teme tow beɛ kan. Nka ne yere baraka le ma o ke; Ala ta nɛɛma min be ne kan, o baraka lo! ¹¹ O koson ni a kera ne le ye o, ni a kera ciraden tow le ye o, an beɛ be nin waajuri kelen le kera; aw fana lara o le ra.

Lanabagaw kunuko

¹² Ayiwa, ni anw be waajuri kera k'a fò ko Kirisita* kununa ka bo saya ra, mun koson aw dow b'a fora ko suw tena kunu? ¹³ Ni can lo ko suw tena kunu, o tuma Kirisita fana ma kunu le ke! ¹⁴ Ni a fana kera ko Kirisita ma kunu, o tuma an ta waajuri ye gbansan le ye, aw ta lanaya fana ye gbansan le ye. ¹⁵ Ka fara o kan, ni suw tena kunu, a be i n'a fò an kera seerejuguw le ye Ala ta fan fe; sabu an ka seereya ke ni Ala tɔgo ye, ko a ka Kirisita kunu, k'a sɔɔ a m'a kunu. ¹⁶ Sabu ni mogo tena kunu lahara, o tuma Kirisita fana ma kunu. ¹⁷ Ni Kirisita fana ma kunu, o tuma aw ta lanaya ye gbansan le ye, aw ta jurumun fana be aw ra hali bi. ¹⁸ Lanabaga minw sara, olugu si te kisi fana. ¹⁹ Ni an jigi be Kirisita kan dunupa ra yan dɔron le, o tuma anw le ye mogoɔw beɛ ra janibagatow ye.

²⁰ Nka, can ra, Kirisita kununa ka bo saya ra. Minw sara, Ala ka a kunu k'a ke olugu ra mogo fòlo ye, k'a yira ko olugu fana bena kunu. ²¹ Sabu saya donna dunupa ra mogo kelen le sababu ra, suw kununi fana nana mogo kelen le sababu ra. ²² Mogo beɛ be sa, sabu o bɔra Adama ra; o cogo ra fana beɛ bena panamanya kokura Kirisita sababu ra. ²³ Nka beɛ ta bena ke a ta wagati le ra. Kirisita kera fòlo ye; o ko, minw kera a ta mogoɔw ye, a nawagati ra, olugu fana bena kunu. ²⁴ O ko, a laban be se. O wagati ra Kirisita bena kuntigiyaw beɛ cen, ani sebayaw beɛ, ani fangatigiyaw beɛ; o ko a be Masaya* laseko Fa Ala ma. ²⁵ Sabu jagboya lo ko Kirisita ye sigi masaya ra, fò Ala ye a juguw beɛ majigi ka o bla a sen jukɔɔ. ²⁶ A bena jugu laban min halaki, o ye saya ye. ²⁷ Sabu a sebera ko: «Ala ka fen beɛ bla a sen jukɔɔ.» Nka ni a fora ko a ka fen beɛ bla a ta fanga kɔɔ, o b'a yira ko Ala min ka fen beɛ bla a ta fanga kɔɔ, ko ale Ala yere ko te. ²⁸ Ni fen beɛ nana ke Yesu ta fanga kɔɔ wagati min na, Ala min ka fen beɛ bla a ta fanga kɔɔ, Dence* fana bena a yere bla ale Ala ta fanga kɔɔ. O tuma, Ala kelen le bena ke fen beɛ kunna, ka ke mogo beɛ kunna.

²⁹ Ayiwa, ni suw tena kunu, o tuma minw be o yere batize suw ye, olugu bena a ke di? Ni suw tena kunu fiyewu, mun koson o be o yere batize

suw ye? ³⁰ Ayiwa, anw yere do? Ni suw tena kunu, mun koson wagati be an be an yere nin bla farati ra? ³¹ Lon be ne le be ne yere dira saya ma. Can lo, ne balemaw, ne be o fo aw ye, sabu an Matigi Yesu Kirisita ta jɛnɔŋɔnya ra, aw le ye ne ta bonya kun ye. ³² Ne ka siyen min ta Efesi, k'a ke i ko ne ni waraw le be ɔŋɔn na, ni ne ka o ke adamadenw dɔɔn le koson, o tuma ne be mun nafa le sɔɔ o ra? Ayiwa, ni suw tena kunu, o tuma

«an ye domuni ke, ka min,

sabu sini an bɛna sa.»

³³ Aw kana aw yere lafiri de! «Tagamaɔŋɔnjugu be mogo bla sirajugu kan* .»

³⁴ Aw ye hakiri sɔɔ, ka jurumun dabra. O le bennin be! Sabu dow be aw ce ra, olugu ma Ala lon. Ne be o fora janko aw y'a lon ko o ye aw yere ta maroyako le ye.

Lanabagaw ta farikolokura

³⁵ Do bɛna a fo ko: «O tuma suw bɛna kunu cogo di? Farikolo suguya juman le bɛna ke o ra?» ³⁶ Naloman fle de! Ni i ka siman dan dugukolo ra, ni a ma sa, a te se ka falen. ³⁷ I be simankise gbansan le dan, ɔ, walama siman were kise; i te a yiri yere kuturu be le ta k'a don dugukolo ra. ³⁸ Nka Ala be o simankise falen k'a ke a yere sagonan yiri ye. Ala be simankise be ke a ta yirisun ɔŋɔnna le ye.

³⁹ O cogo ra, danfenw fana suguya ka ca; o si te kelen ye. Adamaden farisogo be a danna, beganw ta be a danna, kɔnɔw ta be a danna, jɛgew ta be a danna. ⁴⁰ Sanfefenw fana ta be a danna; dugukolokanfenw fana farisogo be a danna. Nka sanfefenw nɔɔɔ ni dugukolokanfenw nɔɔɔ te kelen ye. ⁴¹ Tere nɔɔɔ be a danna, karo nɔɔɔ be a danna, lolow nɔɔɔ be a danna fana. Hali lolo do nɔɔɔ ni lolo do were nɔɔɔ te kelen ye.

⁴² Ayiwa, suw kunucogo be ten fana. Ni su donna dugukolo ra, a be i n'a fo simankise, a be tori. Nka a toribari le be kunu. ⁴³ A cennin be don dugukolo ra, nka a nɔɔɔɔman be kunu. A barakantan be don dugukolo ra, nka a be kunu ni barakaba ye. ⁴⁴ Farikolo gbansan le be don, nka a panaman be kunu ni nin ye. Adamaden farikolo be yi, Nin Saninman* be farikolokura min di, o fana be yi. ⁴⁵ O koson a sebera Kitabɔ kɔɔ, ko: «Mogo fɔlo†, min ye Adama ye, Ala ka nin don o ra k'a ke mogo panaman ye.» Nka Adama laban‡, o kera Nin* ye, Nin min be mogow panamanya. ⁴⁶ Nin Saninman* be farikolokura min di, o ma ke fɔlo ye. Adamaden ta farikolo gbansan le kera fɔlo ye; Nin Saninman be farikolokura min di, o ka sɔɔ ka na ko fe. ⁴⁷ Adama, min kera mogo fɔlo ye, ale bɔra dugukolo bɔgo ra; ale kera dugukolo ta fen le ye. Nka to kelen, Kirisita, ale bɔra sankolo ra. ⁴⁸ Min bɔra dugukolo bɔgo ra, ale be cogo min na, minw be sɔɔra ale ra, olugu fana be o cogo le ra. Min bɔra sankolo ra, ale be cogo min na, minw be kera ale ta ye, olugu fana be o cogo le ra. ⁴⁹ Min bɔra dugukolo bɔgo ra, an bɔra o fe cogo min na, min bɔra sankolo ra, an bɛna bo o fe fana ten le.

15:32 15.32 Nin kuma fora Ezayi 22.13. * **15:33** 15.33 Pɔli ka lonnikɛbaga do ta kuma le fo yan, min togo tun ye Menandiri. † **15:45** 15.45 Mogo fɔlo: o ta ko fora Damina 2.7. ‡ **15:45** 15.45 Adama laban: O ye Yesu Kirisita ye.

⁵⁰ Ne be balemaw, ne be min fōra, o kōro ye ko farisogo min be an na, an te se ka don Ala ta Masaya ra ni o farisogo ye. An farisogo torita te se ka don Ala ta Masaya banbari ra.

⁵¹ Ne be gundo dō fō aw ye: An be le tena sa, nka an be be bena yelema ⁵² yōronin kelen, nakomiko kelen, burulaban fiyetuma ra. Buru bena fiye, suw bena kunu ni farikolokura ye, farikolo min te tori; anw tow, anw bena yelema ka ke farikolokura ye. ⁵³ Sabu farikolo torita min be an na, jagboya lo ko o ye yelema k'a ke farikolokura ye, farikolo toribari; jagboya lo fana ko an farikolokoro ye yelema k'a ke farikolokura ye, farikolo min te sa. ⁵⁴ Ayiwa, ni an farikolo torita yelemanana k'a ke farikolokura ye, farikolo toribari, ni an farikolokoro yelemanana k'a ke farikolokura ye, farikolo min te sa, o tuma, min sebera Kitabu kono, o be ke can ye, ko:

«Se sōrōra saya kan, saya tununa pewu!

⁵⁵ E, saya, i ta se be min tuun?

E, saya, i ta fagaribiye be min tuun?»

⁵⁶ Saya ta fagaribiye ye jurumun le ye; jurumun ta fanga be bō sariya le ra. ⁵⁷ Nka an ye baraka la Ala ye, sabu ale le be se di an ma, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

⁵⁸ O koson, ne balema kanuninw, aw ye baraka don aw yere ra, foyi kana aw lasegi kō; aw ye taga na Matigi ta baara ra wagati be, sabu aw k'a lon ko aw be baara min kera Matigi ye, o tena ke gbansan ye.

16

Wari min lajenna Zeruzalemu lanabagaw ye (Rōmukaw 15.25-27)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw bena wari min lajen k'a ci ka taga Ala ta mōgo saninmanw demē Zeruzalemu, aw fana ye jija ka o ko ke i n'a fō ne k'a fō Galasi lanabagaw ye cogo min na. ² Logokun o logokun, a tere fōlo*, ni be kelen kelen se ka ke min ye, o tigi ye o bō ka o bla danna ka kapa ni a ta sōrota ye, janko ni ne nana se yi, aw kana a fō ko aw be wari lajen o wagati le ra. ³ Ayiwa, ni ne nana se yi, aw yere bena mōgo minw janawoloma, ne bena sebe dō don olugu boro ka o ci ka taga Zeruzalemu ni wari ye. ⁴ Ni a kera ko a be ne yere tagakun bō, o mōgow bena fara ne kan ka taga.

Pōli be kuma a ta tagama ko ra

⁵ Ne bena temē Masedoni jamana fe ka sōro ka se aw fe yi, sabu ne b'a fe ka temē Masedoni jamana le fe. ⁶ A be se ka ke ko ne bena wagati dōnin ke ni aw ye, walama ne yere bena nenewagati be ke yi; o ra aw bena ne demē ka ne lase ne ta tagayorow ra. ⁷ Sabu ne t'a fe ka taga ne na la aw kan dōron ka temē; ne b'a fe ka wagati dō ke ni aw ye, ni Matigi sōnna.

⁸ Nka o be n'a ta, ne bena to Efesi fō ka taga Pantekōti janagbe* wagati se. ⁹ Sabu sigiya t'a ra, Ala ka sira dayele ne ye baaraba dō kama; ne kerebagaw fana ka ca.

¹⁰ Ni Timote ka se yi, aw y'a minako na janko a kana degu aw ce ra, sabu a fana be Matigi ta baara le kera i n'a fō ne. ¹¹ Mōgo kana a dōgōya de! Aw y'a demē ka a lase ne ma yan hera ra; ne ni balema tow be le be a makōnōna yan.

15:55 15.55 Nin kuma fōra Ezayi 25.8; Oze 13.14. * **16:2** 16.2 Logokun tere fōlo, o ye liyatilon ye (Kewalew 20.7).

¹² An balemace Apolosi kɔni, ne ka ale daari kosebe ko a ye taga ni balemaw ye aw fe yi, nka a ma ke ale yere sago ye ka taga yi sisan. Ni a nana wagati were soro, a bena taga.

Fori laban

¹³ Aw ye aw janto aw yere ra, ka aw yere korosi, ka jija ka to lanaya ra. Aw ye aw ja gbeleya, ka baraka don aw yere ra. ¹⁴ Aw be fen o fen ke, aw ye o bee ke ni kanuya ye.

¹⁵ Aw k'a lon ko Sitefanasi ni a ta somogow le kera Akayi jamana lanabaga folow ye. O fana ka baara ke ni o jusu bee ye ka Ala ta mogo saninmanw deme. Ne balemaw, ne b'a jini aw fe tuun ¹⁶ ko aw ye o mogo jogonw kan mina, ani mogo minw bee be o baara jogon ke Ala ye.

¹⁷ Ayiwa, Sitefanasi ni Foritunatusi ni Akayikusi, olugu be ni ne ye yan minke, o diyara ne ye kosebe. O be ne korɔ yan aw no ra. ¹⁸ O ka ne jusu suma, ka aw fana jusu suma. Aw ka kan ka o mogo jogonw walejumanlon.

¹⁹ Azi jamana lanabagaw be aw fo. Akila ni Pirisili ni lanabaga minw be lajen o ta so, olugu bee be aw fo kosebe Matigi ta jehjogonya ra.

²⁰ Balemaw bee be aw fo. Aw ye jogon fo ni kanuyafori saninman ye.

²¹ Ne Poli, ne yere be aw fo. Ne yere ta seberino le ye nin fori ye.

²² Ni mogo min te Matigi kanu, Ala ye o tigi danga. «Maranata.» An Matigi ye na!

²³ Matigi Yesu ta nɛema ye ke aw fe.

²⁴ Ne be aw bee kanu Yesu Kirisita ta jehjogonya ra!

Poli ka letere flanan min ci KORENTIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe Korentikaw ta letere folo ko fe. I b'a soro a k'a sebe k'a to Masedoni mara ra. Korenti tun ye Geresi jamana dugu bee ra belebebeba ye.

Poli k'a fo Korentikaw ye nin letere kono, ko ale bena taga o fe. Nka a b'a yira fana ko ale ni olugu ta jagonye bena gbeleya; sabu ale bena kumagbelen dow fo Korentikaw ye, o ta kewale dow koson.

A kera i n'a fo Poli tun konna ka letere min ci o ma, ani a tun tagara o fe ka taga ladiri minw di o ma, o ladirikanw si ma se ka o jogo yelema, ka o bla sirapuman kan. Korenti lanabaga dow belen tun be Poli dogoya, k'a ta baara ni a ta waajuri ko mafiyenya. Dow tun k'a jaraki wariko ta fan fe. O koson an b'a ye nin kitabu kono ko Poli be kuma k'a yira ko ale ma jaraki foyi ra, ko ale ta baara kera ka kapa ni Ala ta sebagainya le ye, k'a ju sigi terenninya kan (10.8).

O bee ko, Poli be o ladi ko o tun k'a latige ka wari min lajen ka Zeruzalemu lanabaga fagantanw dema, ko o ye jija ka o wari ko janabo.

A b'a fo fana ko lanabagaw ta namogow ye o yere korosi kopagamibagaw ra.

Nin kitabu be lanabagaw karan yafari ni sabari ra.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-11)

Gbeleya minw tun be Poli ni Korentikaw ce (1.12-7.16)

Lanabagaw ka wari min lajen Zude mara lanabagaw ye (8-9)

Poli ta ciradenya bora Ala yere le ra (10-13)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, Ala ka ne janawoloma ka kapa ni a yere sago ye, ka ne ke Yesu Kirisita ta ciraden* ye; ne ni an balemace Timote le be nin sebe kera k'a ci aw ma, aw minw ye Ala ta jenkuru mogow ye Korenti, ani Ala ta mogow saninman minw bee be Akayi jamana ra. ² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli be Ala fo a ta demeri koson

³ An ye Ala tando, min ye an Matigi Yesu Kirisita ta Ala ni a Fa ye; hina Fa lo, jususaarobaga Ala lo wagati bee. ⁴ Ale Ala le be an jusu saaro an ta tawow bee ra, janko an be o jususaaro min soro ale Ala fe, o ye ke sababu ye k'a to an fana ye tow jusu saaro o ta tawokow bee ra.

⁵ An be an ninyoro soro sinagako caman Kirisita ta tawow ra cogo min na, Ala be an jusu saaro sinagako caman fana o cogo kelen na, Yesu Kirisita baraka ra. ⁶ Ni tawow sera an ma, o be ke sababu ye k'a to Ala ye aw jusu saaro, ani ka aw kisi. Ni Ala ka an jusu saaro, o ye aw ta jususaaro sababu le ye fana; o le b'a to anw be tawow minw mupu, aw fana be se ka o tawow jagon mupu.

⁷ Ayiwa, jigiyi min be anw fe aw ta ko ra, foyi te se ka o jigiyi cen; sabu an k'a lon ko aw ninyoro kera tawow ra cogo min na, aw ninyoro bena ke Ala ta jususaaro ra ten fana.

⁸ Ne balemaw, tōrō min sera an ma ka an to Azi jamana ra, an b'a fe aw ye o lōn. An tōrōra yere le, fō ka taga teme an baraka dan kan; an yere tun m'a lōn ko an bēna to nin na. ⁹ A kōni tun bē an kōnō ko an ta saya latigera ka ban. Nka o kera le janko an kana an jigi la an yere kan, fō Ala dōrōn, ale min bē suw lakunu. ¹⁰ Ale Ala le ka an kisi o sayajugu ma, ale le bēna an bōsi tuun o saya jōgōn ma. An jigi b'a kan ko sipaga wēre a belen bēna an bōsi tuun, ¹¹ sabu aw fana bē Ala daarira an ye; o kosōn aw ta daariri caman baraka ra an bēna nēema min sōrō Ala fē, o bēna kē sababu ye k'a to mōgō caman fana ye baraka la Ala ye an ta ko ra.

Pōli k'a ta tagama wagati yelema

¹² Anw k'a lōn an jusukun na ko ka Ala ja to an na, anw kōni tagamana ni jusukun kelen le ye, ka tagama can kan fana. An ka o le kē yōrō bēe. Ka an to ni aw ye, an yere ka dō fara a kan le. O le ye an kunkōrotasababu ye. Nka an ka o kē Ala ta nēema le baraka ra; an ma o hakiritigiya sōrō mōgō fē. ¹³ Aw bē min karanna k'a faamu, an tē foyi wēre fōra an ta sēbew kōnō ni o tē. Ne jigiya b'a kan fana ko aw bēna a faamu ka ja, ¹⁴ i n'a fō aw k'a faamu dōnin ka ban cogo min na, ko Matigi Yesu nalon na, anw bēna kē aw kunkōrotasababu ye, aw fana bēna kē an kunkōrotasababu ye.

¹⁵ O lanaya le kosōn, ne tun k'a latige ka taga aw fē yi fōlō, janko Ala ye nēema aw ye sipaga fla. ¹⁶ Sabu ne tun b'a fē ka teme aw fē yi ka sōrō ka taga Masedoni, ka bō Masedoni ka na aw fē tuun. Ni o kera, aw tun bēna ne demē ka se Zude mara ra. ¹⁷ Ayiwa, ne ma na se ka taga minke, yala o kōrō ye ko ne tun tē ne sōbe le ra wa, walama ko ne ka o latige ka kapa ni adamadenw ta cogo le ye, ka kē kumaflofōbaga ye, k'a fō ko «ōnhōn» k'a yelema k'a fō ko «ōn-ōn»? ¹⁸ Ala ye kankelentigi ye cogo min na, ne ka kuma min fō aw ye, o ma kē «ōnhōn» ani «ōn-ōn» ye. ¹⁹ Sabu Den min bōra Ala ra*, Yesu Kirisita, ne ni Silasi ni Timote ka min ko waajuri kē aw fē yi, ale t'a fō «ōnhōn», k'a yelema k'a fō «ōn-ōn», kuma kelen kan. Ale ta ye «ōnhōn» le ye.

²⁰ Ale Yesu Kirisita le bē an ja sigi, k'a yira an na ko Ala ta layiri bēe ye can ye. O le kosōn an bē «amina» fō a tōgō baraka ra, ka Fa Ala tando. ²¹ Ale Ala yere le ka anw ni aw baraka bonya Yesu Kirisita ta jēnjoḡonya ra, ka an bla danna a yere ye. ²² A ka a ta tagamasiyen la an kan, ka a ta Nin Saninman* fana don an jusukun na, k'a yira ko an kera ale ta ye; a ka fēn minw layiri ta an ye, Nin Saninman le kera o sarati ye.

²³ Ne bē kari Ala ra, ko ni ne bē faninya le tigera, a ye ne nin mina; ni ne ma taga Korenti tuun, ne ka o kē janko ka aw sutara le. ²⁴ Nka o t'a yira ko anw le ye aw kuntigiw ye lanaya ko ra de! Sabu aw ta lanaya sabinin lo ka ban. Nka an b'a fē ka baara kē ni aw ye janko aw ye jajari.

2

¹ O le kosōn, ne k'a latige ko ne tē taga aw fē yi fōlō, janko ne kana taga aw jusu kasi tuun, ² sabu ni ne ka aw jusu kasi, jōn le bēna ne ninsōndiya? Aw le bē ne ninsōndiya; nka ni ne ka aw jusu kasi, aw bē se ka ne ninsōndiya cogo di? ³ O kosōn, ne tun ka sēbe ci aw ma ka aw lasomi, janko ni ne ka taga, ne kana taga janasisi sōrō aw fē yi; sabu aw le ka kan ka ne ninsōndiya. Ne lara a ra ko ne ta jajari ye aw bēe fana ta jajari le ye. ⁴ Can ra, ne jusu kasininba, ani ne jusu tōrōnin, ani ne kasibagato le tun

ka o sebe ci aw ma. Nka ne m'a sebe janko ka aw jusu kasi; ne k'a sebe, janko aw y'a lon ko ne be aw kanu kosebe.

Lanabagaw ka kan ka yafa

⁵ Mogo min nana ni o panasisi ye, o tigi ma ne le jusu kasi; a ka aw bee le jusu kasi; ni o te, a koni ka aw caman le jusu kasi. ⁶ Aw caman benna a ra ka o ce koro ka ban cogo min na, a man kan ka teme o kan. ⁷ Sisan, aw ka kan ka yafa a ma, ka a jusu saaro, janko a jusu kana kasi k'a dama teme, fo ka taga a baraka ban.

⁸ O koson, ne be aw daari ko aw y'a yira a ra k'a gbeya, ko a ko ka di aw ye hali bi. ⁹ Ne ta sebe kun tun ye le fana ka aw ke k'a fle, k'a lon ni can lo ko aw be ne kan mina fen bee ra. ¹⁰ Ni aw ka yafa mogo min ma, ne fana be yafa o tigi ma. Ni a kera ko ne ka kan ka yafa ko do ra, ne be yafa aw le koson, ka Kirisita* ke an seere ye. ¹¹ O bee kun ye janko Setana kana donyoro soro an ce ra. Sabu miiriya minw b'a konso, an yere ka o lon.

Hami min tun be Poli ra Torohasi

¹² Ayiwa, ne sera Torohasi Kirisita* ta Kibaro Diman* waajuri kama tuma min na, ne k'a ye ko Matigi ka sira do dayele ne ye o baara kama. ¹³ Nka o bee n'a ta, ne hakiri tun siginin te, sabu ne ma ne balemace Tite ye. O koson ne ka sira pini o fe ka taga Masedoni.

Poli ta baarakecogo

(Romukaw 15.17-19; Korentikaw folo 1.17-24; Korentikaw flanan 4.1-7)

¹⁴ Ne be baraka la Ala ye, sabu ale le be an ke sesorobagaw ye tuma bee Kirisita* ta jehogonya ra. Anw sababu ra a be Kirisita ta lonniya lase yoro bee, i ko turu kasadiman. ¹⁵ Sabu an kera Kirisita ta ye, ka ke i n'a fo turu kasadiman Ala fe. Minw be kisiri sira kan, ani minw be halakiri sira kan, o kasa be se o bee ma. ¹⁶ Dow fe, o kasa ye saya kasa ye, min be saya lase olugu ma. Nka dow fe, o kasa ye panamanya kasa ye, min be panamanya lase olugu ma.

Ayiwa, jon le be se ka o baara ke k'a ja sa? ¹⁷ Anw te Ala ta Kuma waajuri ta k'a ke waripinisira ye, i ko mogo caman b'a ke cogo min na. Ala le ka an ci, o koson an be waajuri ke Yesu Kirisita ta jehogonya ra ni jusukun ghenin ye Ala na koro.

3

Jehogonyakoro ni jehogonyakura

¹ Ayiwa, yala ne ta kuma b'a yira ko an be an yere togoruman fora le wa? Ni an be taga aw fe, yala an mako b'a ra i n'a fo mogo dow, ka taga ni sebe do ye an boro min be an togoruman fo wa, walama ko aw ye o sebe jogon do di anw ma? ² Aw le ye anw ta togorumanfosese ye; o sebenin be an jusukun le ra, mogo bee b'a karan k'a lon fana. ³ Can lo, aw ye Kirisita ta letere le ye, min sebera an ta waajuri sababu ra. A ma sebe ni dabaji ye, a sebera ni Ala panaman ta Nin Saninman* le ye; a ma sebe kabakuru walaka kan, a sebera mogow jusukun le kan.

⁴ O lanaya le be an fe Ala na koro, Kirisita sababu ra. ⁵ A te i n'a fo ko sebagaya be an yere fe ka nin baara jogon ke an yere ma; nka an ta baraka bee be bo Ala le ra. ⁶ Sabu ale le ka o se di an ma, ka ke jehogonyakura* ta baaradenw ye, jehogonya min ju ma sigi sariya sebenin kan, nka a ju sigira Nin Saninman le kan; sabu sariya sebenin be na nin saya le ye, nka Nin Saninman be mogo panamanya.

⁷ Ayiwa, sariya min be saya lase mɔɔɔ ma, Ala ka o kumakanw sebe kabakuru walakaw kan. O kera fen nɔɔɔɔman ye, k'a ke fo Izirayelimɔɔɔw tun te se ka o na lo cira Musa pada ra, a pada nɔɔɔɔ koson; k'a sɔɔɔ o nɔɔɔ ma ke fen meenta ye.

⁸ Ayiwa, ni sariya nɔɔɔɔ kera o ye, o tuma Nin Saninman ta baara nɔɔɔ belen tena bonya ka teme o beɛ kan wa? ⁹ Ayiwa, sira min be Ala ta kiti ben an kan, ni nɔɔɔɔ kera o ra, sira min be an ke mɔɔɔ terennin ye Ala fe, o nɔɔɔ le bena bonya kosebe. ¹⁰ Nɔɔɔɔ min temena folɔfolɔ, o ma ke foyi ye tuun, sabu nɔɔɔɔ do werɛ nana, min ka bon ni a ye pewu. ¹¹ Ala ka fen min ke fen temeta ye, ni nɔɔɔɔ kera o ra, o tuma a ka min ke fen banbari ye, o nɔɔɔ le bena bonya kosebe.

¹² O le kera an ta jigiya ye, o koson an ja signin be kuma. ¹³ An t'a ke i ko cira Musa, min tun be fani biri a pada kan, janko nɔɔɔɔ min be a pada kan, Izirayelimɔɔɔw kana o na lo o ra, ka o bantɔ ye. ¹⁴ Nka Izirayelimɔɔɔw yere jusukun le nana gbeleya; sabu hali bi ni o be jɛnɔɔɔnyakɔɔ kitabuwan karan, a be i n'a fo o fani nɔɔɔ le birinin be o na kan; o t'a faamu. O fani fana te se ka bo yi, sabu ni an be Kirisita ta jɛnɔɔɔnya ra, o le be se ka o fani bo yi. ¹⁵ Hali bi ni o be cira Musa ta kitabuwan karan, a be i n'a fo fani do birinin lo o hakiri kan, o te a faamu. ¹⁶ Nka ni min ka son Matigi ma, o fani be bo o tigi pada kan.

¹⁷ An be Matigi min ko fora, o ye Ala Nin* le ye. Ni Matigi Nin be yɔɔ min na, o yɔɔ le ra mɔɔɔ be ke a yere ta ye.

¹⁸ Fani birinin te an minw pada kan, an beɛ le be Matigi ta nɔɔɔ yira k'a gbeya, i n'a fo dugalen be cogo min na. O cogo ra, lon o lon an be yeɛma ka ke Matigi yere cogo ra, ka nɔɔɔɔ do fara do kan. Matigi, min ye Nin Saninman ye, ale le be o baara ke.

4

Pɔli ni a jɛnɔɔɔw ta baarakɛcogo

(Tesalonikikaw folɔ 2.1-6; Korentikaw flanan 2.14-17)

¹ Ayiwa, Ala le hinara an na ka o baara karifa an ma; o koson an te an fari faga. ² Mɔɔɔw be maroyako minw ke dogo ra, an banna o ma. An te an ta kewalew ke ka mɔɔɔ si nege k'a lafiri, an fana te Ala ta Kuma yeɛma; nka an be can le fo k'a gbeya Ala na kɔɔɔ, janko mɔɔɔw beɛ y'a lon ko an ta kuma ye can le ye. ³ O beɛ n'a ta, ni an ta Kibaro diman kɔɔɔ belen dogonin lo, mɔɔɔ minw be halaki, a dogonin lo olugu le fe. ⁴ O mɔɔɔw te la Ala ra, sabu dunuɔa kuntigi, Setana ka o hakiri fiyen, janko o kana Kibaro Diman* nɔɔɔɔ bonya ye, o Kibaro Diman min be Kirisita* ta nɔɔɔ yira, Kirisita min ni Ala cogo beɛ ka kan.

⁵ An te waajuri ke ka an yere ko fo; an be Matigi Yesu Kirisita le ko fo. An ka an yere ke aw ta baaradenw ye Yesu le koson. ⁶ Ala min tun k'a fo ko: «Yeelen ye manamana dibi ce ma», ale kelen le fana k'a ta yeelen manamana an jusukun na, janko a ta nɔɔɔɔba min be Kirisita ra, an ye o lonniya sɔɔɔ an jusukun na.

Pɔli ni a jɛnɔɔɔw ta tɔɔɔw

(Korentikaw flanan 6.3-10; 1.5-11; Timote flanan 2.8-11)

⁷ O natoroba be an fe, k'a ke i n'a fo a be boɔɔdaga le kɔɔɔ, janko k'a yira ko o sebayyaba bora Ala le ra, a ma bo anw na. ⁸ Mɔɔɔw be tɔɔɔ

suguya bεε la an kan, nka an baraka ma ban. An hakiri be jagami, nka an jigi te tige. ⁹ O be tugu an ko ka an tɔɔɔ, nka Ala te an kelen to; o be an bugɔ ka an ben dugu ma, nka an te halaki. ¹⁰ Wagati bεε o be an fagayɔɔ pini i ko o ka Yesu faga cogo min na. Nka Ala be an tanga, janko bεε y'a lon fana ko Yesu panaman lo, ko an be panamanyara ale sababu le ra; ¹¹ sabu an ta dunupalatige bεε ra, o be an fagayɔɔ pini wagati bεε Yesu tɔɔɔ koson. Nka o b'a yira ko Yesu panaman lo, ko ale le be an farikolo barakantan panamanya. ¹² O cogo ra, saya be a ta baara ra anw kama, nka o le sababu ra aw be panamanya sɔɔ.

¹³ A sebera Kitabɔ kosɔ, ko: «Ne lara Ala ra, o koson ne kumana Ala tɔɔɔ ra.» Ayiwa, o lanaya jɔɔɔn le fana be anw fe; an lara Ala ra, o koson an be waajuri ke. ¹⁴ An k'a lon ko Ala min ka Matigi Yesu lakunu ka bo saya ra, ale le fana bena an lakunu, ka ke ni Yesu ye, ka anw ni aw bεε lajen Yesu na kɔɔ.

¹⁵ Ayiwa, o kow bεε be sera an ma aw le koson, janko Ala ye neema mɔɔɔ caman ye; o ra baraka min bena la Ala ye ka Ala bonya, o barakalari bena caya.

Nanamanyakura ni farikolokura
(Piyeri fɔɔ 1.6-9; Rɔmukaw 8.23-25)

¹⁶ O le koson an fari te faga. Hali ni an farikolo baraka be dɔɔɔyara, lon o lon barakakura le be fara an nin ta baraka kan. ¹⁷ Sabu tɔɔɔ fitini min be an kan sisan, o be ke sababu ye ka bonyaba lase an ma, bonya min te ban. ¹⁸ O koson an te an ja lo fenyetaw ra, nka an be an ja lo fenyebariw le ra; sabu fenyetaw be wagati dɔɔnin dɔɔɔn le ke, nka fenyebariw ye fen banbariw le ye.

5

¹ Farikolo min be an na dugukolo kan yan, o be i ko fanibon. An k'a lon ko ni o ka cen lon min na, so pumanba be an ja sankolo ra, Ala yere boro ka min lo, min te se ka cen fiyewu, ani mɔɔɔ boro ma min lo. ² Sisan, ka an to dunupa ra yan, an be kasi, ka nuna, sabu an b'a fe ka taga Ala fe ka farikolokura sɔɔ sankolo ra. ³ Ni an ka farikolokura sɔɔ, o tuma an farikolontan tena to. ⁴ Ka nin farikolo to an na nin dunupa ra yan, an be nuna, an deguninba lo; nka a te i n'a fo farikolo min be an na yan, an b'a fe o ye bo an na de! Nka farikolokura min be sankolo ra, an b'a fe ka o le sɔɔ, janko farikolo banbari ye bla farikolo banta no ra.

⁵ Ala yere le ka an dan o kow kama. A ka Nin Saninman* di an ma ka o ke a sarati ye k'a yira an na ko a bena o fenw di an ma.

⁶ O koson an ja siginin lo tuma bεε. An k'a lon ko ka an to dunupa ra yan ni nin farikolokɔɔ ye, an yɔɔ ka jan Matigi ra. ⁷ An be tagama ka kapa ni lanaya le ye; an ja be fen minw ye, an te tagama ka kapa ni o ye. ⁸ An jigi siginin lo tuma bεε. Farikolo min be an na dugukolo kan yan, an b'a fe ka o bo an na, ka taga to Matigi fe. ⁹ O koson ni an tora nin farikolo ra o, walama ni an bora a ra o, an koni be jija fen bεε ra ka an yere ko diya Matigi ye. ¹⁰ Sabu an bεε le ka kan ka taga lo Kirisita* ta kitiitigeyɔɔ ra, janko an ka fen o fen ke dunupa ra yan, kopuman o, kojugu o, an ye o sara sɔɔ.

Kirisita le be ben don Ala ni mɔgɔw ce
(*Romukaw 5.1-11; Efesikaw 4.20-24*)

¹¹ Matigi nasiran be an na; o koson an be waajuri ke cogo bee, janko mɔgɔw ye son a ma ko Ala ta Kuma ye can ye. Ala be an cogo bee lon. Ne lanin b'a ra ko aw ka anw cogo lon fana aw jusukun na. ¹² An te o fora janko ka an yere toɔɔɔuman fo aw ye tuun de! Nka an be o fo janko aw kun ye korota an ta baara koson; ani minw be o yere bonya mɔgɔw na na, k'a soro o kono gbenin te, aw ye olugu jaabicogo lon.

¹³ Ni anw kera fatow ye, o kera Ala le koson; ni anw kera mogo panamanw ye, o kera aw le koson. ¹⁴ Kirisita* ta kanuya ta fanga be an kan; sabu anw lara a ra ko ni ale kelen sara anw bee koson, o tuma a be i n'a fo an bee le sara fana ni a ye. ¹⁵ A sara an bee koson, janko minw ka panamanyakura soro, olugu kana tagama tuun ka kapa ni o yere sago ye; nka Kirisita min sara ka kunu, o ye tagama ka kapa ni ale sago le ye.

¹⁶ Ayiwa, o cogo ra, sisan koni, an te mogo si jate ka kapa ni adamadenw ta miiriya ye. Fɔɔfɔɔ an tun be Kirisita jate ka kapa ni adamadenw ta miiriya le ye; nka sisan an t'a fle o cogo ra tuun. ¹⁷ Ni mogo do be Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra, o tigi ye danfenkura le ye; fenkorow bee temena, fen bee kera kura ye. ¹⁸ O bee bora Ala le ra; ale le ka ben don an ni a yere ce Kirisita sababu ra, ka o baara karifa an ma, janko anw sababu ra ben ye don mogo werew ni ale ce. ¹⁹ Sabu Kirisita le baraka ra Ala ka ben don a yere ni dunnamogow ce; o le sababu ra a ma o ta hakew jate tuun. A ka o ben kuma karifa anw ma.

²⁰ O koson, anw kera Kirisita ta lasigidenw ye, k'a ke i n'a fo Ala be kuma mogow fe anw sababu ra. O koson anw be aw daari Kirisita togo koson, ko aw y'a to ben ye ke aw ni Ala ce. ²¹ Kirisita min ma jurumun si ke ka ye, Ala ka ale bla jurumunkebagaw no ra anw koson, janko an ye ke jɛnɔgɔnya ra ni a ye, ka jate mogo terreninw ye Ala na koro.

6

¹ Anw ye baarakɛnɔgɔnw le ye Ala fe; o koson an be aw daari ko aw ka neema min soro Ala fe, ko aw kana to o ye ke fengbansan ye. ² Sabu Ala k'a fo ko:

«Ne ka aw ta daariri lamɛn wagatjuman na;
ne ka aw kisi kisiri lon na.»

Sisan le ye wagatjuman ye, sisan le ye kisiri lon ye.

³ An t'a fe ka ke sababu ye ka mogo si kunnacen, janko mogo si kana jarakiyoro soro an na an ta baara koson. ⁴ O le koson an be cogo bee ke k'a yira ko an ye Ala ta baardenw le ye. An be ko caman sonmina: kogbelenw o, jusukasi o, an be o bee sonmina. ⁵ An be bugoriw sonmina, ka kasorabla sonmina. Ni jama be wuri an kama, an be o sonmina, ka baaragbelenw sonmina. Sunogobariya ni domunisobariya, an be o bee sonmina. ⁶ An jusukun gbenin lo; an be tagama ka kapa ni Ala ta lonniya ni mupuri ni pumanya ye, Nin Saninman* baraka ra, ani kanuya, flankafuya te kanuya min na. ⁷ An be kuma ka kapa ni can ye, ani Ala ta sebagaya; an be terreninya le ke an ta kerekeminanw ye, ka an juguw kere, ani ka an yere mara. ⁸ Dow be an bonya, dow be an dogoya; dow be an togoɔuman fo, dow be an togojugu fo. O be an jate faninyafobagaw ye, k'a soro an be can le fo. ⁹ O be an jate i ko o ma an boyoro lon, k'a soro bee ka an lon. O be an jate i ko mogo minw sato lo, nka an panaman lo. O be tooro suguya

bεε la an kan, nka an ma faga. ¹⁰ O bε an jate i ko mɔgɔ jusu kasininw, nka an nagarinin lo tuma bεε. O bε an jate i ko fagantanw, k'a sɔrɔ an bε mɔgɔ caman fentigiya. O bε an jate i ko foyi tε mɔgɔ minw boro, k'a sɔrɔ fen bεε ye an ta ye.

¹¹ An balema Korentikaw, an kumana aw fε, k'a gbε aw ye; an ka an jusukun dayεle aw ye. ¹² Anw ma an jusukun datugu aw ma; aw le ka aw jusukun datugu anw ma. ¹³ Ayiwa, sisan ne bε kuma aw fε i n'a fɔ ne ta denw. Aw kana ban an na; aw fana ye gbε an ye ka an kanu i n'a fɔ an bε aw kanu cogo min na.

Yeelen ni dibi tε sira kelen na

(Korentikaw fɔlɔ 10.14-22; Efesikaw 5.5-11; Piyeri fɔlɔ 2.9-12)

¹⁴ Ayiwa, aw kana jεnɔgɔnya don ni lanabariw ye, ka o kε aw kokeɔgɔnw ye. Sabu jεnɔgɔnya juman le bε terenninya ni terenbariya cε? Walama ben juman le bε yeelen ni dibi cε? ¹⁵ Ben juman le bε ke Kirisita* ni Setana cε? Walama jεn juman le bε lanabaga ni lanabari cε?

¹⁶ Jεnɔgɔnya juman le bε Ala ta batoso ni jow cε? Anw le ye Ala panaman ta batoso ye, i n'a fɔ Ala yεrε k'a fɔ cogo min na, ko:

«Ne bεna sigi o cε ra, ka tagama ni o ye;
ne bεna kε o ta Ala ye, o bεna kε ne ta mɔgɔw ye.»

¹⁷ O kosɔn, Matigi ko:

«Aw ye bɔ o cε ra,
aw ye faran ka bɔ o ra;
aw kana maga fen saninyabari si ra;
ni o kera, ne bεna sɔn aw ma.

¹⁸ Ne bεna kε aw fa ye,
aw bεna kε ne dencew, ani ne denmusow ye;

Matigi Ala Sebεeti gi ko ten*.»

7

¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, i n'a fɔ Ala ka o layiriw ta an ye, an ye an farikolo ni an jusukun saninya ka bɔ ko saninyabariw bεε ra; an ye jija k'a to an ta saninyari ye dafa Alapasiran na.

Pɔli ta nagarikun

² Aw ye sɔn an ma! An ta kojugu ma se mɔgɔ si ma, an ma mɔgɔ si lafiri, an ma mɔgɔ si tɔɔ. ³ Ne tε o fora janko ka aw jaraki dε! Ne k'a fɔ aw ye ka ban ko an bε aw kanu ni an jusukun bεε ye; panamanya tε an faran, saya fana tε an faran. ⁴ Ne lanin bε aw ra kosebε! A ka kan ne ye ne yεrε bonya aw kosɔn. Sisan ne hakiri sigira kosebε; ka an to tɔɔrɔw bεε cε ra, ne jusukun fara nagari ra.

⁵ Ni o tε, kabini an sera Masedoni, an kɔni ma hali pasuma dɔɔnin sɔrɔ. Nagban le sera an ma fan bεε ra. An ni mɔgɔ wεrεw bε siyenta ra, siranya fana bε an jusukun na. ⁶ Nka Ala min bε jusukasibagatɔw jusu saaro, ale le ka an jusu saaro Tite nako sababu ra. ⁷ Ayiwa, Tite nako dama tε, nka aw ta ko ka ale yεrε jusu suma cogo min na, o ka an bεε hakiri sigi. A k'a fɔ an ye ko ne lɔgɔ bε aw ra, ko ko min tun kera, ko o nimisa bε aw ra, ani ko sisan aw ka ne ta ko mina ni aw boro fla ye; o bεε ka dɔ fara ne ta ninsɔndiya kan.

* **6:18** 6.16-18 Nin kumaw fora: Sarakalasebagaw 26.12; Ezekiyeli 37.27; Ezayi 52.11; Yeremi 31.9; Ezekiyeli 20.34; Samawilu flanan 7.14; Ezayi 43.6; Oze 2.1.

⁸ Ayiwa, hali ni ne ta letere tun ka aw jusu kasi, o nimisa te ne ra. A nimisa tun be se ka ke ne ra, sabu ne k'a ye ko o letere tun ka aw panasisi.

⁹ Nka sisan ne be pagari; ne te pagari aw ta panasisi koson de, nka aw ta panasisi kera sababu ye k'a to aw nimisara ka kojugu dabra minke, o le ye ne pagarikun ye. Aw ta panasisi kera ka kapa ni Ala sago le ye; o ra an ka min ke aw ra, o ma ke kojugu ye. ¹⁰ Sabu panasisi min be bo Ala ra, o b'a to an ye nimisa ka kojugu dabra, ka kisi; o panasisi tingalon te mog'o mina. Nka dunu'na ta panasisi gbansan, o be na ni saya ye.

¹¹ Can lo, aw jusu kasira; o bora Ala yere le ra. Nka sisan a fle, aw yelemana cogo min na! Aw ka aw sobe don o ko ra, ka can jini aw yere ye. Aw dimina aw yere kor'o nin ko koson; siranya tun be aw ra, sabu fen min tun bena aw sor'o, aw tun ma o lon. Ne log'o tun be aw ra; aw jusukun bee tun lanin be o ko kan. Aw bee ka kojogukebaga koro. Aw k'a yira cogo bee ra ko aw sen te nin ko ra.

¹² Ni aw k'a ye ko ne ka nin sebe ci aw ma, mog'o min ka kojugu ke, walama a kera min na, ne ma a ci olugu si koson. Ne ka a ci janko anw ta ko ka bon aw fe cogo min na Ala yere na kor'o, aw bee ye o lon. ¹³ Aw ka min ke, o ka an jusu suma. An jusu tun sumana, nka aw ka Tite hakiri sigi cogo min na, ani a bora aw fe yi ni pagari min ye, o belen ka do fara an ta jususuma kan tuun. ¹⁴ Ne kun korotara aw ta ko ra; ne ka aw tando cogo min na Tite na na fana, ayiwa, aw ma ne lamaroya o ra. An ka an ta kuma bee fo aw ye ka kapa ni can le ye. Ayiwa, anw ka min fo Tite na na aw ta ko ra, o fana tagara ke can ye tuun.

¹⁵ Sisan koni, aw ta kanuya bonyara Tite fe kosebe! Aw bee ka ne ta kuma lamem cogo min na, ani aw k'a kunben ni pagari min ye, k'a bonya fo ka aw yere majigi a ye, a ma jina o ko. ¹⁶ Ne fana be pagari kosebe, sabu ne be se ka ne jigi la aw kan fen bee ra.

8

Masedonikaw ka wari min lajen

(Romukaw 15.25-27; Korentikaw folo 16.1-4)

¹ Ayiwa, ne balemaw, Ala ka neema min ke Masedoni jamana lanabagaw ye, an b'a fe ka o fo aw ye. ² T'oro caman tun be o kan, nka o ta pagari bonyakojugu fe, o ni o ta fagantanya bee, o sonna ka o boro labla kosebe janko ka Zude lanabagaw dem'e. ³ Ne ye o seere ye, ko o ka o seko ke, fo ka teme o seko yere kan; o k'a ke ni naninyanuman ye, mog'o si ma o jagboya.

⁴ O ka an daari kosebe ko demeri min be kera Ala ta mog'o saninmanw ye, ko an y'a to olugu fana ye o ninyoro ke o ra. ⁵ O ka min ke, o temena an yere ta miiriya kan pewu! O konna ka o yere le di Matigi ma folo; o ko, o ka o yere bla an fana ye, ka kapa ni Ala sago ye.

⁶ Ayiwa, o koson an ka Tite daari ko a ye taga aw fe yi, janko a ka baaranuman min damina wariko ta fan fe, a ye taga o dafa. ⁷ Ayiwa, aw le kera na fe fen bee ra: lanaya ra o, Ala ta kuma fori ra o, lonniya ra o, aw be fen bee ke ni aw sobe le ye; aw be anw kanu ni aw sobe le ye fana. O ra, aw ye jija ka ke na nin baaranuman fana ra.

⁸ Ayiwa, ne t'a fe ka aw jagboya. Nka tow jijara ka o borofenw di cogo min na, ne be o le fora aw ye, k'a fle ni aw fana bena se k'a yira ko aw ta kanuya ye can ye. ⁹ An Matigi Yesu Kirisita neemara aw ye cogo min na, aw yere ka o lon. Ale tun ye fentigi ye, nka a k'a yere ke fagantan ye aw koson, janko a ta fagantanya sababu ra, aw ye ke fentigiw ye.

¹⁰ Ne be hakiri le dira aw ma nin ko ra. Ni aw kɔni ka nin baara dafa, o ka fisa; sabu kabini salon aw le konna ka a damina, aw le konna fana k'a latige aw jusukun na k'a ke. ¹¹ O koson aw ka o ko damina ni timinadiya min ye, aw ye jija ka a dafa ni o timinadiya kelen ye, ka kapa ni aw seko ye.

¹² Ni mɔgo b'a fe ka fen do ke ka bo i yere naninya ra Ala koson, o ka di Ala ye. Nka i seko ye min ye, a be o le fe; min se te i ye, a tena o jini an fe.

¹³ Ne m'a fo ko aw ye aw yere bla jani na ka tow ta sege nɔgoya de! Ne b'a fe aw y'a ke le, janko bee ye ke kelen ye. ¹⁴ Bi, se be aw ye; o koson se te minw ye, aw be se ka olugu deme. Lon min na ni a nana ke ko se be olugu le ye, k'a soro foyi te aw boro, olugu le bena aw deme; ni o kera, bee be ke kelen ye. ¹⁵ A be i n'a fo a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko: «Min ka caman ce, o ta to ma to; min ka donin ce, o ta ma dese fana.»

Tite tagamajogonw

¹⁶ An be baraka la Ala ye, sabu a ka aw ta ko bonya Tite ma, i n'a fo aw ta ko ka bon anw yere ma cogo min na. ¹⁷ An ka min fo a ye, a sonna o ma. Aw ta ko tun be a nin kan fo a yere k'a latige a yere ye ka taga aw fe yi. ¹⁸ An bena balemace min ci ni a ye, lanabagaw ta jenkuruw bee be o ce tando a ta baarapuman koson Kibaro Diman* ta fan fe. ¹⁹ Ka fara o kan, lanabagaw ta jenkuruw yere le k'a nanawoloma, ko a ye an blasira, ka o baarapuman ke ni an ye. An be o baara kera ka Matigi yere le bonya, k'a yira ko an b'a fe ka an balemaw deme.

²⁰ An be cogo bee ke janko mɔgo si kana jarakiyoro soro an na, nin wari caman minacogo ta fan fe. ²¹ An b'a fe an tagamacogo ye ja; a kana ja Matigi doron ja koro, nka a ye ja adamadenw fana ja koro.

²² Ayiwa, an be an balemace do were ci ni o ye. An ka ale segesege sipaga caman k'a fle, nka an k'a ye ko tuma bee a jijanin lo Ala ta baara ra. Sisan a yere jijanin lo ka teme folota kan, sabu a lanin be aw ra kosebe.

²³ Ayiwa, min ye Tite ye, ale ye ne jɛnɔgon le ye, ani ne baarakejogon; anw be baara ke aw le ye. An balemace fla tow, lanabagaw ta jenkuruw le ka olugu ci, ka o baara ke Kirisita* togo bonya koson. ²⁴ O koson aw y'a yira o mɔgow ra ko aw be o kanu, janko lanabagaw ta jenkuru minw ka o ci, olugu y'a lon ko aw ka an kun korota.

9

Zude balemaw ta demeri ko

¹ Ayiwa, aw bena Ala ta mɔgo saninmanw deme cogo min na, ne k'a ye ko kun yere t'a ra ko ne ye do fo aw ye o ko ta fan fe. ² Sabu aw labennin be o baara kama cogo min na, ne ka o lon. Ne be aw tando o ra Masedoni lanabagaw ja na. Ne k'a fo o ye ko kabini salon Akayi jamana lanabagaw labennin lo ka Ala ta mɔgow deme. O jusu min be aw ra, o le ka do fara mɔgo caman ta timinadiya kan.

³ O bee n'a ta, ne be nin balemaw ci aw fe, janko tandoriba min be kera aw ye nin ko ra, o kana taga ke gbansan ye. O ye taga a soro ko aw labennin lo i ko ne k'a fo cogo min na. ⁴ Ni o te, ni Masedoni lanabagaw ka taga ni ne ye, ka taga a soro ko aw ma laben, o tuma an tun ka lanaya

min la aw kan, o be ke an ta maroyaba le ye, ka ke aw fana ta maroyaba ye. ⁵ O koson ne k'a miiri ko ne ka kan ka o balemacew daari, ko o ye taga ne ja aw fe yi, janko aw ka min layiri ta, o ye o ko panabo sani ne yere ye se yi; o bena a yira ko aw ka a di ni jagari le ye, aw ma a di jagboya ra.

Minw be tow son Ala be nɛema olugu ye

(Timote folo 6.17-19; Filipikaw 4.15-19; Yuhana folo 3.16-18)

⁶ Aw k'a lon ko ni mogɔ min ka siman fitini dan, o be siman fitini le tige; ni min ka siman caman dan, o be siman caman le tige. ⁷ O ra, aw bee kelen kelen ka min latige aw jusukun na, aw ye o le di. A kana ke ni panasisi ye, walama jagboya; sabu mogɔ min be fen di ni jagari ye, o tigi ko ka di Ala ye. ⁸ Ni aw be diri ke ten, se be Ala ye fana ka kopuman suguya bee ke aw ye, janko aw ye aw ta makoya soro tuma bee, ka caman soro ka fara o kan fana, ka tow deme tuun, ⁹ i n'a fo a sebera Kitabu konɔ cogo min na, ko: «A b'a boro labla ka fagantanw son, a ta terenninya te ban ka ye.»

¹⁰ Ala min be simansi di dannikebaga ma, ka domuni di a ma, k'a baro, ale le bena aw ta sorofenw caya, janko mogɔ tow fana ye caman soro aw fe.

¹¹ A bena kopuman suguya bee ke aw ye, janko aw ye se ka tow son tuma bee. Ni an fana tagara se ni aw ta demeri ye, mogɔ caman bena baraka la Ala ye o demeri koson. ¹² Sabu aw be o demeri min ke, o bena Ala ta mogɔ saninmanw mako ja; nka o dama te, a be ke sababu ye k'a to mogɔ caman ye baraka la Ala ye kosebe.

¹³ Nin demeri bena aw ta naninyanuman yira, k'a to lanabagaw ye Ala tando; o bena a ye ko aw be Kirisita* ta Kibarɔ Diman* min fora, ko aw be tagamana ka kapa ni o kuma ye fana, sabu aw be olugu deme, ka balema tow bee deme. ¹⁴ O bena to ka Ala daari aw ye, sabu aw ko ka di o ye kosebe o nɛemaba koson, Ala ka min ke aw ye.

¹⁵ Ayiwa, an ye Ala tando, sabu a ka o fenba di an ma, mogɔ da te se ka min lakari.

10

Poli be a korɔfɔbagaw jaraki

(Korentikaw folo 2.1-5; Romukaw 15.17-21; Korentikaw flanan 6.4-7; 13.2-4)

¹ Ne Poli, ne be fen kelen jini aw fe, Kirisita* ta jususuma ni a ta numanya koson; dow b'a fo ko ni ne be aw ce ra, ne be siran ka kuma, nka ni ne be yorojan, ne be fariya. ² Ayiwa, ne be aw daari, ko ni ne ka se aw fe yi, aw kana a to ne ye taga kumagbelen fo aw ye, sabu minw b'a fora ko an be tagamana ka kapa ni mogow ta miiriya ye, ne koni b'a fe ka taga kumagbelen le fo olugu le ye.

³ Can lo, an ye adamadenw le ye, nka an be kere min na, an te o ke ka kapa ni adamadenya cogo ye. ⁴ Sabu an be kere ke ni kerekeminan minw ye, o te bo adamadenw fe; Ala yere ta fen barakamanw lo, minw be se ka hali kerekunbenkogow ci. ⁵ Miiriya minw be mogow lafiri, ani fen o fen be mogow bari ka Ala ta lonniya soro, an be o bee cen; an be mogow bee ta miiriya yelema janko o ye Kirisita kan mina. ⁶ Ni aw nana laben ka anw lamɛn fen bee ra tuma min na, o tuma, minw be ban ka anw lamɛn, an bena olugu bee koro ka o bla sira panaman kan.

⁷ Aw ja be min ye, aw be ko latige ka kapa ni o doron le ye. Ni mogo min lara a ra ko ale ye Kirisita ta ye, o tigi fana ka kan k'a lon, ka la a ra ko ale ye Kirisita ta ye cogo min na, ko anw fana ye Kirisita ta ye ten le. ⁸ Sabu Matigi ka fanga min di an ma, o kun ye ka aw lataga ja le; a kun te ka aw halaki. Hali ni ne ka ne yere bonya ka a dama teme doonin o fanga koson, o maroya te ne ra.

⁹ Mogo kana a miiri ko ne be ne ta sebaw cira aw ma janko ka aw lasiran le. ¹⁰ Sabu dow b'a fo ko ne ta leterew konon, ne be fariya ka kumagbelenw fo, k'a soron ni ne yere be ni aw ye, ne te se ka foyi ke, ne te se ka kuma panaman yere fo. ¹¹ Ayiwa, mogo minw be o fora, olugu ka kan k'a lon ko an be kumana cogo min na an ta leterew konon, ni an sera aw fe yi, an fana bena a ke ten le.

¹² O mogo minw be o yere togonuman fo, anw te son ka an ja gbeleya ka an yere jate olugu bonogonko dow ye, walama ka an yere suma ni o ye. Olugu be o yere suma ni jogon ye, ka o yere kapa ni jogon ye, ka kapa ni o yere ta miiriya ye; hakirintanw lo. ¹³ An koni t'a fe ka an yere bonya k'a dama teme. Ala ka baara min karifa an ma, o dan ye min ye, an fana be dan o yoro le ra; nka o baara bonyara ka se fo aw fe fana.

¹⁴ An sera aw fe yi minke, an belen ma teme an dan kan; sabu anw le konna ka se ni Kirisita ta Kibaro Diman* waajuri ye aw fe yi. ¹⁵ O ra, an ma teme an ta baara dan kan ka taga tow ta baara ta ka an yere bonya ni o ye. Ni aw ta lanaya nana bonya, an b'a miiri ko an ta baara bena taga ja aw fe yi, ka kapa ni Ala ta dan yiranin ye. ¹⁶ O cogo ra, jamana minw be aw ko fe, an bena se ka taga Kibaro Diman lase o yorow ra. Nka dow ka baara min ke, an t'a fe ka an yere bonya o ra.

¹⁷ O le sebera ko: «Ni mogo min b'a fe k'a yere bonya, Matigi ka min ke a ye, o tigi ye a yere bonya o le koson.» ¹⁸ Ayiwa, o koson mogo min be a yere togonuman fo, Ala te son o ta ma; nka Matigi yere be mogo min togonuman fo, a be son o tigi le ma.

11

Ciraden faninyafobagaw ta ko (Galasikaw 1.6-9; 4.9-20; Korentikaw flanan 12.11-15)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw ye ne muju doonin! Ne be kuma i ko fato, nka aw ye a muju! ² Ne be aw kanu fo k'a ke ne ra i ko celiya, celiya min bora Ala ra. Ne ka aw mamina ce kelenpe le ye, min ye Kirisita* ye, janko ka na aw saninyanin di Kirisita ma, i ko sunguru fanin be di a ce ma cogo min na.

³ Nka aw tugura Kirisita ko ni can ni kankelentigiya min ye, ne be siran ko aw ta miiriya kana na cen, ka yelema ka bo o sira kan, i n'a fo sa ka Awa nege cogo min na k'a lafiri. ⁴ Sabu ne k'a ye ko ni mogo do nana aw waaju ka Yesu were ko fo min ni an ta waajuri ta te kelen ye, walama ka nin were ko fo, k'a soron aw ka min soron, o ni o te kelen ye, walama ni mogo do nana kibaro diman were fo aw ye, min ni an ta te kelen ye, aw be son o ma yoronin kelen na! ⁵ K'a soron ne b'a jate ko o ciraden togotigiw man fisa ni ne ye foyi ra. ⁶ Hali ni ne ma ke kumalonbagaba ye, lonniya koni ta fan fe, ne ka do lon o ra. An yere ka o yira aw ra tuma caman, cogo be ra.

⁷ Ne ka Kibaro Diman* fɔ aw ye gbansan, ne ma foyi pini aw fe minke, ani ne ka ne yere majigi ka aw korota minke, yala ne ka kojugu le ke o ye wa? ⁸ Ne ka lanabagaw ta jenkuru dow borofen mina; ne ka sara mina olugu fe, janko ne ye se ka baara ke aw ye. Wagati min ne tun be aw fe yi, ne tun degura kosebe, nka ne ma ne ta doni ta ka a la mogɔ si kan. ⁹ Balema minw bora Masedoni, olugu le nana ne ta makoyafenw di ne ma. Ne ma son cogo si ra ka ne ta doni ta ka a la aw do kan; ne fana tena son k'a ke. ¹⁰ O ye ne kunkorotasababu le ye; Akayi jamana bee ra, mogɔ si tena se ka o kunkorotasababu bosi ne ra. Ne be o fora ka kapa ni Kirisita ta can le ye, o can min be ne jusukun na. ¹¹ Mun koson ne ka o fo? Ko ne te aw kanu wa? Ala k'a lon ko ne be aw kanu.

¹² Nka ne be baara kera aw fe cogo min na, ne bena o le ke tuma bee janko ciraden minw be o yere bonyara, ko olugu ta baarakecogo ni an ta ye kelen ye, olugu kana kumayoro soro. ¹³ Ciraden faninyafobagaw lo, ani baaraden mogolafribagaw; o be o yere yelema ka ke i ko Kirisita ta ciraden. ¹⁴ O fana te bara an na, sabu Setana yere be a yere yelema ka ke i ko Ala ta meleke noronwan do. ¹⁵ O ra, a kana bara an na fana k'a ye ko Setana ta baaradenw be o yere yelema ka ke i ko Ala ta baaraden terenninw. Nka o labancogo bena ke ka kapa ni o ta kewalew ye.

Poli ta baara ni a ta sege

(Korentikaw flanan 4.9-13; 6.3-10; Korentikaw folo 4.8-13; Kewalew 20.18-27)

¹⁶ Ne be kosegi a kan, k'a fo ko mogɔ si kana ne jate fato ye! Nka hali ni aw ko ne ye fato ye, o bee n'a ta, aw ye son ka ne ta kuma lamɛn, janko ne fana ye waso donin. ¹⁷ Ne bena min fo ka waso, Matigi ma o don ne da ra; ne be kumana le i ko fato. ¹⁸ Nka i n'a fo mogɔ caman be o yere bonya ka kapa ni adamadenya cogo ye, ayiwa, ne fana bena ne yere bonya ke!

¹⁹ Ayiwa, aw minw ye hakiritigiw ye, aw be sonna fatow ta kuma ma! ²⁰ O mogɔ minw be aw jonyamina, ka aw borofenw domu, ka aw tojo, ka waso aw ra, ka aw lamaroya, aw be olugu ta kow sonmina! ²¹ Ne be min fora, o maroya be ne ra; anw le ka an yere ke barakantanw ye!

O bee n'a ta, tow be son ka o yere bonya min na, ne fana be se ka ne yere bonya o ra; nka ne be kumana i ko fato le de! ²² Ni o ko o ye Heburu ye, ne fana ye o do ye. Ni o ko o ye Izirayelimogɔ ye, ne fana ye o do ye. Ni o ko o ye Iburahima ta duruja ye, ne fana ye o do ye. ²³ Ni o ko o ye Kirisita* ta baaraden ye, ne ye Kirisita ta baaraden ye ka teme olugu kan pewu, nka ne be kumana i ko mogɔ min hakiri jagamina le. Ne ka baara ke ka teme o kan, ka bugori sonmina ka teme o kan, ka kasorabla ke ka teme o kan; sijaga caman ne nin tora saya da ra.

²⁴ Yahudiyaw ka ne bugoko looru ke; a bee kelen kelen kera gbeje ja bisaba ni kononton. ²⁵ Romu* fagamaw ka ne bugoko saba ke ni gbeje ye. Mogow ka ne bon ni kabakuru ye sijaga kelen ko o be ne faga. Kurun cenna ni ne ye sijaga saba kogoji kan. Ne ka tere kelen ni su kelen ke ji ce ma.

²⁶ Ne ka dugutaga caman ke; tuma dow ra ne tun be pini ka to ji ra, tuma dow ra benkannikebagaw tun be ben ne kan, ne nin tun be pini ka to a ra ne ta siyamogow yere boro, walama siya were mogow* boro. Ne nin tun be pini ka to a ra dugubaw konɔ, ani kongo konɔ, ani kogoji kan; ne nin tun be pini ka to a ra, ka ne to balema faninyafobagaw boro.

²⁷ Ne ka baara caman ke, ka sege sonmina; ne tora ja na su caman, ka kongo ni minlogo sonmina, ka domunikebariya sonmina wagati caman, ani nene, sabu fani tun te ne boro.

²⁸ Ka fara o bee kan, lon o lon lanabagaw ta jenkuruw* bee hami be ne ra. ²⁹ Lanabaga juman baraka le be dese, ni a te ke i n'a fo ne yere baraka le desera sa? Jon le be ben jurumun na, ni o ko te ne jeni ne jusukun na?

³⁰ Ni mogo ka kan ka waso, min ye ne ta barakantanya ye, ne be waso o le ra. ³¹ Ala min ye Matigi Yesu Fa ye, an be ale min tando tuma bee, ale k'a lon ko ne ma faninya tige.

³² Ayiwa, ka ne to Damasi, masace Aretasi ta jamana namogoba ka mogo dow bla ko o ye dugu dondaw korosi janko ka ne mina; ³³ nka lanabagaw ka ne don segi do kono ka ne bo finetiri fe, ka ne lajigi ni juru ye dugu kogo ko fe*, ka ne kisi ka bo o boro.

12

Ala ka baraka don Poli ra

(Korentikaw folo 2.3-5; Korentikaw flanan 4.7-10)

¹ Ayiwa, yala ne ka kan ka waso wa? O te foyi pa. O bee n'a ta, ne bena Matigi ta fen yiraninw, ani a ta lonniya yiranin dow lakari sisan.

² Ne ka ce do lon, Kirisita* ta lanabaga do, bi ye a san tan ni naani ye, Ala ka ale ta ka taga ni a ye fo sankolo sabanan konono. Ayiwa, a yere le tagara wa, walama Ala ka o kow yira a ra le wa, ne ma o lon, Ala le ka o lon. ³ Ne koni k'a lon ko o ce tagara arijana ra ka na. Nka a yere le tagara wa, walama Ala ka o kow yira a ra le wa, ne ma o lon, Ala le ka o lon. ⁴ A tagara arijana ra, a ka kumadiman minw men, o kumaw te se ka lakari; mogo yere man kan ka o kumaw fo a da ra.

⁵ Ayiwa, ne be se ka waso o ce pogon koson. Nka ne tena waso foyi were ra ne yere ta ko ra, ni ne ta barakantanyaw te. ⁶ Hali ni ne b'a fe ka waso, ne tena ke fato ye, sabu ne bena can le fo. Nka ne be je, janko ne be min kera, ani ne be min fora mogow ja na, o kana ne jate ka teme o kan.

⁷ Ayiwa, Ala ka o koba minw yira ne ra, ne tun be se ka ne yere waso o ra; o koson Ala ka tooro do la ne kan, ka a ke i n'a fo nani be mogo tooro cogo min na a farisogo ra. A be i n'a fo Setana ta ciraden do le be to ka ne tooro, janko yerebonya kana don ne ra. ⁸ Ne ka Matigi daari kosebe fo sijaga saba, ko a ye o tooro mabo ne ra; ⁹ nka a ka ne jaabi ko: «Ne ka neema min ke i ye, o be i bo, sabu ne ta sebagaya be lon ele ta barakantanya le sababu ra.» O koson a ka di ne ye ka waso ne ta barakantanya ra, janko Kirisita* ta sebagaya ye to ne kan. ¹⁰ O koson ni ne ye barakantan ye, walama ni o be ne neni, walama ni ne degura, walama ni o be ne tooro o, walama ni sege sera ne ma Kirisita koson, o bee ka di ne ye; sabu wagati min ne ye barakantan ye, o wagati le ra baraka be soro ne ra.

Poli ma foyi mina Korentikaw fe

¹¹ Ne kumana i ko fato! Nka aw le ka ne jagboya ka o ke. Aw le tun ka kan ka ne togonuman fo; sabu hali ni ne te foyi ye, aw be o ciraden togotigi minw jatera, olugu man fisa ni ne ye foyi ra. ¹² Fen minw be ne ta ciradenya yira, o yirara aw ra. Ne ka o bee ke ni mupuri ye; aw ka Ala ta sebagaya tagamasiyen caman ye ne fe, ani kobaw, ani kabakow.

* 11:33 11.33 Poli jigira juru fe: Kewalew 9.24-25

¹³ Ayiwa, ne ma aw ta wari mina minke ni o doron te, ne ka mun le ke lanabagaw ta jenkuru tow ye ni ne ma min ke aw ye? Ni o lo, aw ye o kojugu yafa ne ma.

¹⁴ Ayiwa, ne labennin fe, ne be tagara aw fe yi; nin bena ke a sijaga sabanan ye; nka ne tena ke doni ye aw kunna, sabu ne te aw borofen no fe, ne be aw yere le no fe. Denmisenw le te wari jini k'a bla o worobagaw ye, nka worobagaw le be wari jini k'a bla denmisenw ye. ¹⁵ Ne koni, fen o fen be ne boro, ne be son ka o bee di aw koson, hali ka ne yere di ka fara o kan. Ni ne be do fara ne ta kanuya kan aw ta fan fe, yala o bena do bo aw ta kanuya ra ne ta fan fe wa?

¹⁶ Aw yere k'a lon ko ne ma ne ta doni ta k'a la mog'o si kan. Nka aw ra dow bena a fo ko: «Poli ka cegu de, a ka an ta wari domu ceguya ra le.»

¹⁷ Ayiwa, ne ka minw ci aw fe, yala olugu do tagara aw borofenw mina aw ra wa? ¹⁸ Ne ka Tite daari ko a ye taga aw fe yi, ani an balemace. Yala Tite ka aw ta wari mina wa? Ayiwa, yala anw ni Tite ta miiriya bee te kelen ye wa? An bee te sira kelen le kan wa?

Poli ta hami

¹⁹ Kabini tuma jan aw b'a miirira ko an be kumana ka jo di an yere ma le; nka o te. An ka nin bee fo Ala yere le ja koro, Yesu Kirisita ta jennogonya koson. An balema kanuninw, an be o bee fora aw ye janko aw baraka ye bonya lanaya ra. ²⁰ Ne be siranna ko ni ne ka taga aw fe yi, ne kana taga aw sor'o cogo do ra, cogo min te ben ne ma; aw fana kana ne sor'o cogo do ra, cogo min te ben aw ma. Ne be siranna ko ne kana taga a sor'o ko keremisew be aw ce ra, ani pangboya, ani jusubo, ani sangnogonmaya, ani nogontogocen, ani nogonkorof'o, ani yerebonya, ani kopagamininw. ²¹ Ne be siranna ko ni ne ka taga aw fe yi, Ala kana ne lamaroya kokura tuun aw koson. Mog'o caman minw ka jurumun ke, ni o ma nimisa ka o ta ko saninyabariw dabra, ani o ta jatoyaw, ani o ta kojugu dama temeninw, ne kana na taga jaji bo olugu koson tuun.

13

Poli ta ladiri laban

¹ Nin ye a sijaga sabanan ye ne be tagara aw fe yi. Ko bee ka kan ka panabo ka kapa ni seere fla walama seere saba ta kumakan le ye. ² Ne taganin sijaga flanan na aw fe yi, minw ka jurumun ke, ne sarara olugu ra, ani tow bee. Sisan ne te yi, nka ne be o lasomi tuun, ko ni ne ka na seko aw fe yi tuun, ne tena ne ja tugu foyi kan.

³ Aw b'a fe k'a lon ni Yesu Kirisita le ka ne ta kumafotaw don ne da ra; ayiwa, aw bena a lon. Kirisita* koni ma ke barakantan ye aw fe; a ka a ta sebagaya yira aw ra. ⁴ Can lo, a gbengbenna yiri ra tuma min na, a kera barakantan ye. Nka a kununa, a panaman lo sisan Ala ta sebagaya baraka ra. An fana ye barakantanw ye a ta jennogonya ra, nka an be panamanya ni a ye Ala ta sebagaya baraka ra aw koson.

⁵ Aw ye aw yere fe kosebe k'a lon ni aw be lanaya sira kan can ra; aw ye aw yere segesege kosebe. Aw m'a ye ko Yesu Kirisita be aw kon'o wa? Fo ni a kera ko aw yere le desera lanaya ra. ⁶ Nka ne b'a miiri ko aw k'a lon ko anw koni ma dese lanaya ra. ⁷ O bee n'a ta, an be Ala daari janko

aw kana kojugu ke. A kana ke ko an b'a fe k'a yira ko an be se ko ra, nka an b'a fe ko aw le ye se ka kojuman ke, hali ni a kera i ko anw le desera.

⁸ An te se ka foyi ke ka Ala ta can bari; an be se ka can lataga ja le doron.

⁹ Ni aw baraka bonyara, hali ni anw ta dogoyara, an be pagari o ra. An be Ala daari min na, o ye ko aw ta lanaya ye bonya ka taga ja.

¹⁰ O koson, ne te ni aw ye, nka ne ka nin sebe ci aw ma, janko ni ne nana se yi, ne kana na taga kumagbelen fo aw ye tuun, ka kaja ni Matigi ta fanga ye; Matigi ka o fanga di ne ma aw ta ja le koson, a ma ke aw ta halakiri koson.

Fori laban

¹¹ Ayiwa, sisan, ne balemaw, ka aw ni hera ben! Fen min be se ka aw ke mogo dafaninw ye, aw ye jija ka o le jini, ka jagon ja gbeleya, ka aw ta miiriyaw ke kelen ye, k'a to hera ye ke aw ni jagon ce. Ni o kera, kanuya tigi ani hera tigi Ala bena ke ni aw ye.

¹² Aw ye jagon fo ni kanuyafori saninman ye; Ala ta mogo saninmanw bee be aw fo.

¹³ An Matigi Yesu Kirisita ta nema, ani Ala ta kanuya, ani Nin Saninman* ta jenjagonya ye to aw bee fe.

Poli ka letere min ci GALASIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli le ka nin letere sebe. Poli ni Barinabasi tun ka tagama folo min ke, ka Kibaro Diman* fo, mogo caman tun kera lanabagaw ye o waajuri sababu ra Galasi mara ra (Kewalew 13.14-14.23). Nka Poli ni Barinabasi nana taga minke, Yahudiya lanabaga dow nana Galasi mara lanabagaw fe, ka na o karan ko ni o ma kenesigi, ka Yahudiyaw ta sariyaw sira tagama, o te se ka kisi lanaya doron sababu ra. O le koson Poli ka nin letere sebe Galasikaw ma, k'a yira o ra ko o kuma te can ye.

Poli k'a yira ko sariya sira tagama ni Kibaro Diman ko te ben kelen ma. O koson a ka o Yahudiyaw ta karan sosu kosebe. A k'a yira ko mogo te se ka kisi kenesigiri ni sariya sira tagama sababu ra, nka mogo ka kan ka la Yesu Kirisita le ra, ka kisi a ta saraka baraka ra, sabu Yesu sara ka mogow bo sariya ta jonya ra.

Poli k'a yira ko Ala ka Iburahima jate mogo terennin ye a ta lanaya le koson, a ma ke sariya sira tagama koson.

Mogo ka kan ka son Yesu le ma ka kisi, ani ka tagama ka kapa ni Nin Saninman sago ye. O ra, nin letere b'a yira an na ko mogo be kisi Ala ta neema doron le sababu ra (1.7), ko Ala be hera di an ma lanaya sababu ra (2.16), ka an ke Iburahima ta denw ye (3.7). Lanabaga man kan ka a yere bla sariyaw, walama landaw ta jonya ra tuun (5.1); sabu lanabaga te sariya ta fanga koru tuun (Kewalew 13.14-14.23). A ka kan ka tagama ka kapa ni Nin Saninman* sago le ye (5.16); a be Kirisita ta sariya sira le tagama, min ye kanuya ye (6.2), ani ka ban a yere sago bee ma.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-5)

Poli k'a yira ko Ala le ka ale ke Yesu ta ciraden ye (1.6-2.21)

Ala be lanabagaw le jate mogo terenninw ye (3-4)

Lanabaga bora sariya ta jonya ra, janko ka Ala sago le ke (5-6)

Poli ta fori

(Romukaw 1.1-7)

¹ Ne Poli, Yesu Kirisita ta ciraden*, ne le be nin sebe ci. Mogo ma ne sigi o ciradenya ra, a fana ma soru mogo sababu ra; a bora Yesu Kirisita le ra, ani Fa Ala min k'a lakunu ka bo saya ra. ² Ne balema minw bee be ni ne ye yan, ne ni olugu le be nin sebe ci Galasi jamana lanabagaw ma. ³ An Fa Ala ni Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye. ⁴ Yesu Kirisita le ka a yere di saraka ye an ta jurumun koson, ka an bo nin dunuwa ta kojuguw bee ra ka kapa ni an Fa Ala sago ye. ⁵ Nkoru ye la ale tugo kan wagati bee. Amina!

Kibaro Diman ye kelenpe ye

(Galasikaw 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Ala min ka aw wele Kirisita* ta neema baraka ra, aw ka aw ko don ale ma joona joona cogo min na ka yelema kibaro diman were ma, o ko barara ne ra kosebe. ⁷ Yala kibaro diman were le be yi wa? Kibaro diman were te yi de! Mogo dow le be aw hakiri nagamina. Kibaro Diman* min be Kisibaga* ko fo, o b'a fe ka o yelema. ⁸ Nka anw ka Kibaro Diman min

fɔ aw ye, hali ni an yere lo, walama ni meleke dɔ le jigira ka bɔ sankolo ra ka na kibaro diman were fɔ aw ye, min ni an ta te kelen ye, Ala ye o danga.

⁹ An konna k'a fɔ aw ye, nka ne be kosegi a kan tuun, ko: aw ka Kibaro Diman min men an fe, ka son a ma, ni mogɔ o mogɔ ka kibaro diman were fɔ aw ye, min ni o te kelen ye, Ala ye o tigi danga.

¹⁰ Ayiwa, sisan, o tuma ne b'a fe ka ne yere ko diya mogow le ye wa, walama Ala? Yala ne b'a fe ka ne yere ko diya mogow le ye wa? Ni ne tun b'a fe ka ne yere ko diya mogow le ye, ne tun tena ke Kirisita ta baarden ye.

Ala ka Poli bla a ta baara ra cogo min na

(Kewalew 22.3-16; 26.9-20; 9.1-20,23,30)

¹¹ Ne balemaw, ne b'a fɔ aw ye k'a gbeya ko ne ka Kibaro Diman* min fɔ aw ye, ko o ma bɔ mogɔ ra, ¹² ne m'a sorɔ mogɔ fe, mogɔ fana ma ne karan a ra; Yesu Kirisita yere le k'a yira ne ra.

¹³ Ne tun be cogo min na Yahudiyaw ta diina ra folofolo, aw yere ka o lon. Aw fana k'a lon ko ne tun be Ala ta jenkuru mogow torɔra fɔ k'a dama teme; ne tun b'a fe ka cogo bee ke, janko ka o jenkuru cen. ¹⁴ Ne tun be ne flankuruw caman na fe Yahudiyaw ta diina ra, an ta siya ra; sabu ne bemaw ta landakow ko tun ka bon ne ma haali.

¹⁵ Nka sani ne ye woro, Ala tun ka ne janawoloma, ka ne wele a ta neema sababu ra. ¹⁶ Ayiwa, Den min bora Ala ra*, a diyara Ala ye tuma min na, a ka o yira ne ra janko ne ye o ko waajuri ke siya were mogow* ce ra; o tuma, ne ma mogɔ jininka tuun. ¹⁷ Minw kera ciradenw* ye ne na, ne ma taga Zeruzalemu ka taga olugu jininka. Ne tagara Arabujamana le ra; o ko, ne kosegira ka na Damasi.

¹⁸ Ayiwa, san saba le temenin ko, ne sorɔra ka taga Zeruzalemu, janko ne ni Piyeri* ye jogon lon; ne tora ni a ye ka tere tan ni looru ke. ¹⁹ Nka ne na ma la ciraden tow si kan ni Matigi balemace Yakuba te.

²⁰ Ne be min sebera k'a ci aw ma, Ala ye ne seere ye ko ne te faninya le fora.

²¹ Ayiwa, o ko, ne tagara Siri, ani Silisi maraw ra.

²² Nka fɔ ka taga se o wagati ma, Kirisita ta lanabagaw ta jenkuru* minw tun be Zude, olugu si tun ma ne lon folo. ²³ O tun k'a men le doron ko: «Min tun be an torɔra folofolo, ko a be cogo bee ke ka lanaya ko cen, ko ale le be lanaya ko waajuri kera sisan.» ²⁴ O koson o tun be Ala tando ne koson.

2

Ciraden tow sonna Poli ta waajuri ma

(Kewalew 15.1-29)

¹ Ayiwa, san tan ni naani temenin ko, ne kosegira tuun Zeruzalemu ni Barinabasi ye; ne tagara ni Tite ye fana. ² Ne tagara, sabu Ala yere le tun k'a yira ne ra ko ne ka kan ka taga. Ne sera yi minke, ne be deri ka Kibaro Diman* min waajuri ke siya were mogow* ye, ne ka o fɔ k'a yira lanabagaw ta jenkuru jamogow ra o danna, janko ne ka baara min ke, ani ne be min kera sisan, o bee kana na ke gbansan ye. ³ Ayiwa, o kuma benna o ma, hali ne tagamaogon Tite min ye Gereki ye, o ma son ka ale

* **1:18** 1.18 Piyeri: Gerekikan na a fora ko Sefasi.

jagboya ko a ye kenesigi*, ⁴ hali k'a soro balema faninyafobaga dow tun dogora ka don an ce ra, o b'a fe ka an jagboya. O mogow donna an ce ra janko an kera an yere ta ye Kirisita Yesu ta jehogonya ra cogo min na, olugu ye o ko segesege, janko ka an bla jonya ra tuun. ⁵ Nka an ma son ka an yere to o boro hali wagati doonin, janko Kibaro Diman ta can ye to a no ra aw fe.

⁶ Nka o tun be minw jatera jamogow ye, olugu tun ye mogow suguya minw ye, ne te o ko jate, sabu Ala te mogow bo mogow ra. Ayiwa, o jamogow ma fen were fara ne ta Kibaro Diman waajuri kan. ⁷ Nka olugu yere k'a ye ko Ala le ka nin baara karifa ne ma ko ne ye Kibaro Diman fo siya were mogow ye, i n'a fo a k'a karifa Piyeri ma ko a y'a fo Yahudiyaw ye cogo min na. ⁸ Sabu Ala ka Piyeri janawoloma k'a ke Yahudiyaw ta ciraden* ye cogo min na, a ka ne fana janawoloma ka ne ke siya were mogow ta ciraden ye o cogo le ra.

⁹ Yakuba ni Piyeri ni Yuhana, olugu minw tun be jate i ko jamogow, olugu k'a ye ko Ala le nemarka ne ye ka ne bla o baara ra. O ka o boro don ne ni Barinabasi boro, k'a yira ko an kera jehogonw ye. An bee benna a ra ko anw benna taga siya were mogow fe, olugu be taga Yahudiyaw fe. ¹⁰ O ka an daari le doron ko an ye an hakiri to fagantanw na; ne fana ka ne sobe don o ra kosebe.

Poli ka Piyeri jaraki Antiyosi

¹¹ Ayiwa, tuma min na Piyeri tun nana Antiyosi, ne k'a soso mogow bee na na, sabu a tun jarakira. ¹² Ayiwa, Yakuba tun ka mogow dama dama ci Antiyosi; sani olugu ye na, Piyeri tun be domuni ke ni siya were mogow* ye. Nka o mogow nana minke, a ka a yere mabo o siya were mogow ra ka to a danna, Yahudiya minw be kenesigiri ko jagboya, olugu pasiran koson. ¹³ A kera ten, Yahudiya lanabaga tow fana donna o flankafuya ra; hali Barinabasi fana tugura o ko o flankafuya ra. ¹⁴ Ne k'a ye minke ko o te tagamana ka kapa ni Kibaro Diman* ta can ye, ne k'a fo Piyeri ye o bee na na ko: «Ele min ye Yahudiya ye, ni ele ka siya were mogow ta cogo ta, ka Yahudiyaw ta cogo to yi, o tuma mun koson i b'a fe ka siya were mogow jagboya ko o ye Yahudiyaw ta cogo ta?»

Kisiri be soro lanaya le fe

¹⁵ Can lo, anw koni, anw ye Yahudiya yereworow le ye; an te siya were mogow* jurumunkebaga dow ye. ¹⁶ Nka o bee n'a ta, an fana b'a lon ko mogow si te se ka jate mogow terennin ye Ala na korow, k'a to cira Musa ta sariya sira kan, fo ni a lara Yesu Kirisita ra. O le koson an fana lara Yesu Kirisita ra, janko Ala ye an jate mogow terenninw ye an ta lanaya baraka ra; a kana ke cira Musa ta cifoninw ye, sabu mogow si tena jate mogow terennin ye Ala na korow sariya sira tagama sababu ra.

¹⁷ Ayiwa, an b'a fe Ala ye an jate mogow terenninw ye Yesu Kirisita sababu ra; ni an yere fana nana ke jurumunkebagaw ye i n'a fo siya were mogow*, yala o b'a yira ko Yesu Kirisita le ka an bla o jurumunke ra wa? Fiyewu. ¹⁸ Ne ka fen min cen, ni ne yere nana ke o lawuri ye tuun, o tuma ne yere kera sariya cenbaga le ye.

¹⁹ Ne be i n'a fo ne sanin lo sariya ta fan fe; sariya yere le ka o saya ke, janko ne ye janamanya Ala ye. ²⁰ Ne ni Kirisita* gbengbenna yiri ra jagon fe. Ne te janamanya ne yere sago ma, nka Kirisita le be janamanya ne

* 2:3 2.3 Ka kenesigi, o korow ye ka kenesigi ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya ye.

kɔnɔ. Ayiwa, ne be panamanya min na sisan, Den min bora Ala ra*, ne lara o ra minke, o le be ne panamanya; sabu ale ka ne kanu, ka a yere di ne koson. ²¹ Ne te ban Ala ta neema ra; sabu ni Ala tun be mogo jate mogo terennin ye sariya sababu ra, o tuma Kirisita sara gbansan!

3

Ala be mogo jate mogo terennin ye lanaya le fe (Rɔmukaw 4; 8.14-17)

¹ E, aw Galasikaw, hakirintanw! Jon le ka aw papini sa? K'a soro Yesu Kirisita gbengbenna yiri ra kun min na, ne ka o yira aw ra k'a gbeya. ² Ne b'a fe ka ko kelen doron le lon aw fe: aw ka Nin Saninman* soro cogo di le? Yala aw ka a soro sariya* sira tagama le sababu ra wa, walama Kibaro Diman* lamenni ni lanaya sababu ra? ³ Mun le ka aw ke hakirintanw ye tan? Aw ka fen min damina Nin Saninman baraka ra, yala aw bena o laban aw yere ta sebagaya baraka ra wa? ⁴ Ala ka koba minw yira aw ra, o kera gbansan ye wa? O koni te se ka ke gbansan ye! ⁵ Ni Ala be Nin Saninman di aw ma, ka kabakow ke aw ce ra, yala a be o ke sariya sira tagamana le sababu ra wa, walama Kibaro Diman* lamenni ni lanaya sababu ra?

⁶ O cogo ra, Kitabu k'a fo Iburahima ta ko ra, ko: «A lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson.» ⁷ Aw m'a ye ko lanaya be minw bee fe, ko olugu le ye Iburahima ta durujaw ye wa? ⁸ Kitabu konna k'a fo ko Ala bena siya were mogo* jate mogo terenninw ye a yere na koro o ta lanaya baraka ra. O le koson a ka nin kibaro diman fo Iburahima ye, ko: «Ala bena baraka don siyaw bee ra ele le sababu ra.» ⁹ O koson minw be la Yesu ra, Ala be baraka don olugu ra, i n'a fo Iburahima kera lanabaga ye ka baraka soro cogo min na.

¹⁰ Minw bee jigi be sariya siratagama kan, olugu bee danganin lo; sabu a sebera Kitabu koro, ko: «Ni mogo min te to sariya kitabu kumaw bee kan, k'a bee sira tagama, Ala ye o tigi danga.» ¹¹ Ayiwa, a yere gbenin lo ko mogo si te se ka jate mogo terennin ye Ala fe sariya sababu ra, sabu a sebera ko: «Mogo terennin be panamanya lanaya le sababu ra.» ¹² Sariya ju ma sigi lanaya kan; sabu a sebera ko: «Ni mogo min ka nin kow sira tagama, o tigi bena kisi o le sababu ra.»

¹³ Nka Yesu Kirisita ka a yere bla danga koro an no ra, janko ka an kunmabo sariya ta danga ma; sabu a sebera Kitabu koro, ko: «Mogo o mogo su dulonna yiri ra, o tigi danganin lo.» ¹⁴ A kera ten, janko Ala ka baraka min layiri ta Iburahima ye, o ye lase siya were mogo* ma Yesu Kirisita baraka ra, ani janko Ala ka Nin Saninman min layiri ta, an ye o soro lanaya sababu ra.

Sariya ni Ala ta layiri

¹⁵ Ne balemaw, ne bena kuma ka kapa ni adamadenw ta kokocogo ye: ni mogo do ka layiri ta, k'a sebe a sebecogo ra, ka a borono la a kan, mogo were te se ka o layiri cen, walama ka do fara a kan. ¹⁶ Ayiwa, Ala tun ka layiriw ta Iburahima ni a ta duruja le ye. Kitabu m'a fo ko «ani a ta durujaw» i n'a fo duruja caman ko lo, nka Kitabu kumana duruja kelen le ko ra, ko «ani i ta duruja»; o le ye Kirisita* ye. ¹⁷ Ne ta kuma koro le ye nin

3:6 3.6 Nin kuma fora Damina 15.6.   **3:8** 3.8 Nin kuma fora Damina 12.3.   **3:10** 3.10 Nin kuma fora Sariya 27.26.   **3:11** 3.11 Nin kuma fora Habakuki 2.4.   **3:12** 3.12 Nin kuma fora Sarakalasebagaw 18.5; Rɔmukaw 10.5.   **3:13** 3.13 Nin kuma fora Sariya 21.23.   **3:16** 3.16 Nin kuma fora Damina 12.7.

ye: Ala tun ka layiri ta, k'a seɓe a cogo ra. San keme naani ni san bisaba temenin ko, sariya* sorora ka na; o sariya te se ka Ala ta layiri yeɓema, walama ka a ta kuma ke kuma gbansan ye. ¹⁸ Sabu Ala be min di, ni o tun be soro sariya sababu le ra, o tuma a tun tena ke layiri no ye tuun; k'a soro Ala ka a ta neema di Iburahima ma gbansan layiri le koson.

Sariya sigikun

¹⁹ O tuma sariya kun ye mun ye? Sariya nana fara layiri kan, janko ka mogow ta terenbariyakow yira. Sariya fana tun ka kan ka to a no ra, fo layiri tara Iburahima duruja min ko ra, o ye na. Melekew le nana sariya di, Musa ka ke o lasebaga ye mogow ma. ²⁰ Nka Ala ka o layiri ta Iburahima ye minke, a mako tun te lasebaga ra; Ala yere le k'a fo Iburahima ye.

²¹ Yala sariya be Ala ta layiri sosu le wa? Fiyewu, can te o ye! Sariya min dira, ni o tun be se ka janamanya di mogow ma, o tuma mogow tun bena jate mogow terreninw ye Ala ja koro o sariya sababu le ra. ²² Nka Kitabu k'a fo ko dunuja bee be jurumun ta fanga le koro; o cogo ra Ala ka fen min layiri ta, o be di lanabagaw ma o ta lanaya koson Yesu Kirisita ra.

²³ Ayiwa, sani lanaya wagati ye se, sariya le tun be an kunna; a tora an kunna fo ka taga se lanaya yirawagati ma. ²⁴ O cogo ra sariya kera an korosibaga le ye fo ka taga se Kirisita* nawagati ma, janko an ye jate mogow terreninw ye Ala ja koro lanaya sababu ra. ²⁵ I n'a fo lanaya nana sisan, an te to o korosibaga ta fanga koro tuun.

²⁶ Sabu aw bee kera Ala denw ye lanaya le sababu ra, Yesu Kirisita ta jehngonya ra. ²⁷ Aw minw bee batizera Yesu Kirisita ta jehngonya ra, aw ka Kirisita ta cogo don aw yere ra i ko derege.

²⁸ O koson sisan, n'i kera Yahudiya ye walama siya were mogow, n'i kera jon ye walama horon o, n'i kera ce ye walama muso o, o si te jate tuun; sabu aw bee ye kelen ye Yesu Kirisita ta jehngonya ra. ²⁹ Ayiwa, i n'a fo aw kera Yesu Kirisita ta ye, aw fana ye Iburahima durujaw le ye; Ala ka fen min layiri ta Iburahima ye, aw fana be o soro.

4

¹ Ne ta kuma koro ye nin ye: ka den centabaga to denmisanya ra, faranfasi te a ni jon ce so koro; k'a soro a face borofenw bee ye ale ta le ye.

² Ka a to denmisanya ra, a be to a korosibagaw ni a ta kow janabobagaw ta fanga le koro, fo ka taga se a face ta wagati latigenin ma. ³ Anw fana tun be ten; wagati min na an tun be denmisenw ye, an tun be nin dunuja fengbansanw ta jonya fanga le koro. ⁴ Nka Ala ta wagati latigenin sera minke, Den min bora Ala ra*, Ala ka o ci ka na; muso k'a woro, sariya* fanga koro, ⁵ janko minw be sariya fanga koro, a ye olugu kunmabo ka o ke Ala denw ye.

⁶ An kera Ala denw ye minke, o koson Den min bora Ala ra, Ala ka o ta Nin ci ka na o don an jusukun na; o Nin le be peren k'a fo ko: «An Fa!»

⁷ O le koson i te jon ye tuun, i ye Ala den le ye. Ayiwa, n'i ye Ala den ye, o tuma Ala ka fen minw layiri ta i ye, i bena o soro Ala baraka ra.

Galasikaw ta ko ka gbelen Poli ma

⁸ Tuma min na aw tun ma Ala lon, aw tun be batofen minw ta jonya ra, olugu tun te batofensobew ye. ⁹ Nka sisan aw ka Ala lon; ne be se k'a fo ko Ala yere le ka aw lon. Aw b'a fe ka seko dunuja ta fengbansanw ta jonya fanga koro cogo di tuun, fo ka aw yere ke o fenw ta jonw ye?

10 Aw be lon dow jate ka teme dow kan, ani karow, ani wagatiw, ani sanw. Mun koson? 11 Ne koni sirannin lo aw ta ko ra de! O tuma ne ka baara min bee ke aw ye, o bena ke gbansan le ye wa?

12 Ne balemaw, ne be aw daari, ko aw ye sabari ka ke i ko ne; sabu ne fana ka ne yere ke i n'a fo aw. 13 Aw koni ma kojugu si ke ne ra. Sijaga folo min na an ka jogon ye, aw k'a lon ko bana le sababu ra ne lora aw fe yi ka Kibaro Diman fo aw ye. 14 Hali k'a soro ne ta bana ka aw tooro kosebe, o bee n'a ta, aw ma ne dogoya, walama ka jigi ne ra; nka aw ka ne mina ka ja i ko Ala ta meleke do, i n'a fo ne le tun ye Yesu Kirisita yere ye. 15 Aw tun ninsondiyanin lo ne ta ko ra cogo min na o wagati ra, o ninsondiya kera di? Ne koni be se ka nin seereya ke aw ta ko ra, ko ni a kera ko aw tun be se ka aw padenw bo ka o falen ne ta ra, aw tun bena o ke.

16 Ne ka can min fo aw ye, yala o le ka ne ke aw jugu ye bi wa?

17 Ayiwa, o mogow jijanin lo aw ta ko ra kosebe, nka o ta janinya man ji; o b'a fe le ka ne ni aw faran ka bo jogon na, janko aw ye jija ka tugu olugu ko.

18 Ka jija kopuman na, o ka ji; nka a ka kan ka ke wagati bee le; ne be aw ce ra wagati min na, a kana dan o ma. 19 Ne ta denw, ne be tooro aw koson tuun kokura, i n'a fo muso tinto, fo Yesu Kirisita ta ko ye baraka soro ka dafa aw koni. 20 Ne be yoro min na sisan, ne tun b'a fe ka ne yere ye aw ce ra nin wagati ra, janko ka ne kumacogo yelema, sabu ne hakiri ma sigi aw ta ko ra.

Saran ni Hajara ta ko

21 Ne ko: aw minw b'a fe ka sariya* sira tagama, sariya ka min fo, aw ma o lamen wa? 22 Ayiwa, a sebera Kitabu koni ko Ibrahima ka dence fla soro; kelen sorora ni jonmuso ye, kelen sorora ni horonmuso ye. 23 Jonmuso ta den worora ka kapa ni a worobagaw yere sago ye; nka horonmuso ta worora ka kapa ni Ala ta layiri ye.

24 Ayiwa, nin muso fla ta ko ye kuma koroman le ye: Nin muso fla be jehjogonya suguya fla le yira. Hajara be min yira, o ye Sinayi kuru ta jehjogonya ye; ale be denw woro jonya kama. 25 Hajara ye Sinayi kuru ye, Arabujamana ra; Hajara be suma ni Zeruzalemu sisanlaman le ye dugukolo kan yan, sabu Zeruzalemu ni a ta mogow be jonya ra. 26 Nka Zeruzalemu dugukura min be sankolo ra, o be a yere ma, o ye horonmuso ye; ale le ye an bamuso ye. 27 Sabu a sebera Kitabu koni, ko:

«I nagari, ele muso denworobari, ele min ma den woro ka ye!

I ninsondiya fo ka peren, ele min ma tin sege lon!

Sabu muso min tora a kelen na, o ta denw bena caya

ka teme muso cetigi taw kan.»

28 Aw koni, ne balemaw, aw ye Ala ta layiri denw le ye, i n'a fo Isiyaka. 29 Ayiwa, jonmuso ta den worora ka kapa ni a worobagaw yere sago ye; horonmuso ta den worora Nin Saninman* baraka ra. Jonmuso ta den ka horonmuso ta den tooro; hali bi a be ten. 30 Nka Kitabu ko di? A ko: «Jonmuso ni a dence ghen, sabu jonmuso dence man kan ka cen ta ni horonmuso dence ye.» 31 O koson, ne balemaw, an te jonmuso ta denw ye; an ye horonmuso ta denw le ye.

5

Kirisita ka an ke an yere ta ye

¹ Kirisita* ka an ke an yere ta ye, janko an ye ke an yere ta ye can ra le. O koson aw ye jija ka to o cogo ra; aw kana aw yere bla jonya ra tuun.

² Aw ye ne lamen! Ne Poli, ne b'a fo aw ye ko ni aw ka aw yere kenesigi, o tuma Kirisita tena foyi na aw ye. ³ Ayiwa, ne be sara aw ra tuun, ko mogo o mogo be son kenesigiri ma, ko jagboya lo o tigi ye sariya* to be tagama. ⁴ Aw minw b'a fe ka jate mogo terenninw ye Ala na koro sariya sababu ra, aw faranna ka bo Kirisita ra, aw nin bora Ala ta neema ra.

⁵ Anw koni, an jigi b'a kan ko an be jate mogo terenninw ye Ala na koro lanaya le fe; an be o le makonona Nin Saninman* baraka ra. ⁶ Sabu Yesu Kirisita ta jennogonya ra, kenesigiri o, kenesigibariya o, o si te jate; ka lanaya sira tagama ka kapa ni kanuya ye, o le be jate.

⁷ Aw boricogo tun ka ni kosebe! Jon le nana aw lalo k'a to aw ye ban can ma? ⁸ Ala min ka aw wele, o miiriya ma bo ale ra. ⁹ «Burufunufen fitini doron le be mugu noninin be funu.» ¹⁰ O be n'a ta, Matigi ta jennogonya ra, ne lanin b'a ra ko aw tena miiri ka sira were ta; nka mogo min be aw lafirira, ni a ka ke mogo min o min ye, Ala bena o hake bo o tigi ra.

¹¹ Ne balemaw, ni ne tun be kenesigiri ko waajuri le kera, ko a be mogo kisi, mogo si tun tena ne toro bi. Ne be waajuri min kera fana ko Kirisita* gbengbenna yiri ra, o ko tun tena digi mogo si ra. ¹² Ne koni b'a fe ko mogo minw be aw lafirira, ko olugu ye o farikolo tige, fo ka o yere bo ceya ra.

Adamaden sago ni Nin Saninman sago
(Romukaw 8.1-14; 13.12-14)

¹³ Ne balemaw, aw koni, Ala ka aw wele ko aw ye ke aw yere ta ye, nka aw kana o ke sababu ye ka aw yere sago ke; aw ye baara ke ka jigon mako na kanuya ra. ¹⁴ Sabu sariya be be soro nin kuma kelen le koni, ko: «I ka kan ka i mogo jigon kanu i ko i yere.» ¹⁵ Nka ni aw yere wurira jigon kama ka ke i n'a fo waraw, ka jigon kinkin, ka jigon domu, o tuma aw ye aw yere koro si, aw kana na jigon cen ka ban.

¹⁶ Ne b'a fo aw ye ko: aw ye tagama ka kapa ni Nin Saninman* sago ye; ni o kera, aw tena aw yere sago ke tuun. ¹⁷ Sabu ko minw man di Nin Saninman ye, anw yere sago be o le fe; ko minw fana ye anw yere sago ye, o man di Nin Saninman ye fiyewu. O be jigon kere; o cogo ra aw b'a fe ka min ke, aw te se ka o ke. ¹⁸ Nka ni aw be tagama ka kapa ni Nin Saninman sago ye, o tuma aw te sariya* ta fanga koro tuun.

¹⁹ An yere sago be an bla kewale minw na, an be ka o lon: jatoya, nogoninya, marobariyakow, ²⁰ jobato ni subagaya, juguya, kere ni pangboya, dimi ni sanganogonmaya, faranni ni kantaranni, ²¹ pangboya, dorotoya ni nogobaya, ani o borogonkow. Ne be aw lasomi sisan i n'a fo ne tun konna k'a fo aw ye cogo min na, ko mogo minw be o kow ke, olugu si tena Ala ta Masaya* soro fiyewu.

²² Nka an be min soro Nin Saninman fe, o ye kanuya ye, ani pagari, ani hera, ani mujuri, ani hina, ani pumanya, ani lanamogoya, ²³ ani sabari, ani yeremina; sariya si te ban nin kow ma. ²⁴ Sabu minw be ye Yesu Kirisita ta ye, olugu ka o sagonankow ni o negerakow ni o diyanyakow gbengben yiri ra. ²⁵ I n'a fo Nin Saninman ka panamanyakura di an ma, o ra, an ye tagama ka kapa ni Nin Saninman sago ye. ²⁶ An kana an yere bonya, ka to ka jigon darabo, ani ka jigon pangboya.

6

*Lanabagaw ka kan ka ɲɔŋɔn demɛ
(Rɔmukaw 2.3-11; Heburuw 6.10-12)*

¹ Ne balemaw, aw ra ni mɔŋɔ dɔ minana kojugu dɔ ra, aw minw bɛ tagamana ka kaɲa ni Nin Saninman* sago ye, aw ye o tigi ladi ni jususuma ye. Aw fana ye aw yɛrɛ kɔrɔsi, janko aw kana na o ɲɔŋɔn dɔ kɛ.

² Aw ye ɲɔŋɔn demɛ, ka ɲɔŋɔn ta doni ta; ni o kera, aw bɛna Kirisita* ta sariya sira tagama.

³ Ni mɔŋɔ dɔ b'a miiri ko ale ka fisa ni tɔw ye, k'a sɔrɔ a tɛ foyi ye, o tigi bɛ a yɛrɛ lafirira le. ⁴ Mɔŋɔ bɛɛ kelen kelen ye a yɛrɛ tagamacogo sɛgɛsɛgɛ. Ni a ta baara ka ɲi, a bɛ se ka a yɛrɛ bonya a yɛrɛ ta baara kosɔn; a tena a yɛrɛ suma ni mɔŋɔ wɛrɛ ye. ⁵ Sabu bɛɛ kelen kelen bɛna lɔ ni a yɛrɛ kunko le ye.

⁶ O bɛ mɔŋɔ min karan Ala ta Kuma ra, o tigi ka kan ka a borofɛnw bɛɛ dɔ di a karanbaga ma.

⁷ Aw kana aw yɛrɛ nɛgɛ; mɔŋɔ tɛ yɛrɛko Ala ma. Ni mɔŋɔ ka siman suguya min dan, a bɛ o suguya kelen le tige. ⁸ Ni mɔŋɔ min ka a yɛrɛ sago ta siman dan, o tigi bɛna a yɛrɛ sago ta siman le tige; o ye halakiri ye. Nka ni mɔŋɔ min ka Nin Saninman* sago ta siman dan, o tigi bɛna Nin saninman ta siman le tige; o ye ɲanamanya banbari ye.

⁹ An kana sɛgɛ kɔɲumanke ra; sabu ni an ma an fari faga, an bɛna a tɔɔ sɔrɔ a sɔrɔwagati ra. ¹⁰ O le kosɔn wagati min na cogo bɛ an fɛ, an ye kɔɲuman kɛ mɔŋɔ bɛɛ ye; nka an balema lanabagaw ta ko le ka kan ka bonya.

*Kuma laban
(Filipikaw 3.2-11)*

¹¹ Ayiwa, aw ye nin sɛberidenbabaw fɛ; ne yɛrɛ boro le ka o sɛbɛ. ¹² O mɔŋɔ minw b'a fɛ ka aw jagboya ka aw kɛnɛsigi, olugu bɛ o kera janko ka o yɛrɛ ko diya mɔŋɔw ye le. O t'a fɛ mɔŋɔw ye olugu tɔrɔ Kirisita* ta gbɛngbenyiri waajuri ko kosɔn. ¹³ K'a sɔrɔ o mɔŋɔ minw kɛnɛsiginin lo, olugu yɛrɛ tɛ sariya sira tagama. Nka o b'a fɛ aw ye kɛnɛsigi, janko ka o yɛrɛ bonya ko aw sɔnna ka o tagamasiyɛn kɛ aw farikolo ra.

¹⁴ Ne kɔni, ne tena ne yɛrɛ bonya ko wɛrɛ ra fiyewu, ni an Matigi Yesu Kirisita ta gbɛngbenyiri* ko tɛ; o gbɛngbenyiri kosɔn dunuɲa ta fɛnw bɛɛ sanin lo ne fɛ, ne fana sanin lo dunuɲa ta fɛnw ta fan fɛ.

¹⁵ Kɛnɛsigiri o, kɛnɛsigibariya o, o si tɛ jate; ka kɛ danfɛnkura ye Ala fɛ, o le bɛ jate.

¹⁶ Minw bɛɛ bɛ nin sira tagama, Ala ta hɛra ni a ta makari ye kɛ olugu ye, ani Ala ta mɔŋɔw bɛɛ ye, min ye Izirayeli* ye.

¹⁷ Ayiwa, ka bɔ bi ra, mɔŋɔ si kana ne sɛgɛ tuun, sabu jorinɔ minw bɛ ne farikolo ra, o b'a yira ko ne ye Yesu ta le ye.

¹⁸ Ne balemaw, an Matigi Yesu Kirisita ta nɛɛma ye kɛ aw bɛɛ kan. Amina!

Poli ka letere min ci EFESIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a ci Efesi lanabagaw ma; o wagati ra a tun be kaso ra Romu. Efesi tun ye Azi mara ta duguba do ye.

Poli ta tagama sabanan na, a tun tora Efesi ka wagatijan ke. Mogo caman sonna Kibaro Diman* ma ka tugu Yesu ko. O ko, lanabaga dow sorora fana Efesi dugu kerefeyorow ra. Nin letere tun ka kan ka karan o yorow bee ta lanabagaw ye.

Nin letere ni letere tow te kelen ye, sabu nin letere konso Poli te lanabagaw jaraki ko do ra, nka a be nin letere sebe janko ka do fara lanabagaw ta lonniya kan, Kibaro Diman ko tan fan fe. O ka kan ka siyen min ta lanaya sira tagama ra, a be o ja gbeleya o siyenta ra, ko Ala ta sebagaya bena o deme ka se soro (6.12).

Poli be Kirisita ni lanabagaw ta jehngonya cogo yira ni tagamasiyen saba ye:

Lanabagaw kera i ko furumuso, Kirisita kera i ko furuce.

Lanabagaw kera i ko farikolo, Kirisita kera o farikolo kunkolo ye.

Lanabagaw kera i ko bon, Kirisita kera o bon kabakuru folo ye.

A laban a be lanabagaw ladi, ko o ye tagama ka kaja ni Ala sago ye, ka ngon bonya, ani ka ngon kanu.

Kitabu konokow

Yesu Kirisita le ye Kisibaga ye (1-2)

Lanabagaw kera farikolo kelen ye (3.1-4.16)

Lanabaga ta jogokura ye kanuya ye (4.17-6.24)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, ne min kera Yesu Kirisita ta ciraden* ye ka kaja ni Ala sago ye, ne be nin sebe ci Ala ta mogo saninmanw ma Efesi, minw kera kankelentigiw ye, ka to Yesu Kirisita ta jehngonya ra. ² An Fa Ala ni Matigi Yesu Kirisita ye baraka don aw ra, ka hera ke aw ye.

Baraka min be soro Kirisita fe (Romukaw 8.15-17,28-30)

³ An ye Ala tando, an Matigi Yesu Kirisita Fa; ale le ka Nin Saninman ta barakaw bee di an ma sankolo yorow ra, Kirisita ta jehngonya koson.

⁴ Sabu sani dunuja ye dan, Ala tun ka an janawoloma ka ban ka an don Kirisita ta jehngonya ra, janko an ye saninya, jarakiyoro si kana soro an na a ja koru. ⁵ Ala yere le tun konna ka o ko latige a ta kanuya koson, ko a bena an ke a denw ye Yesu Kirisita sababu ra; a sonna ka o latige, ka kaja ni a ta numanya ye. ⁶ A ka o ke, janko an ye a tando a ta neema bonya koson; a ka o neema ke an ye a ta mogo kanunin sababu le ra.

⁷ Yesu Kirisita jori baraka ra, Ala ka an kunmabo, ka an ta jurumun yafa, ka kaja ni a ta neemaba ye. ⁸ A ka o neema ke an ye k'a caya; an be hakiritigiya bee, ani lonniya bee soro o neema baraka ra. ⁹ A sago tun ye min ye, a ka o gundo yira an na; a ka o latige a ta numanya koson Yesu Kirisita le baraka ra. ¹⁰ A tun ko ni wagati dafara, a bena o ke an ye; a

bena sankolokonofenw ni dugukolokanfenw bεε lajen jɔgɔn kan ka o bla kuntigi kelen kɔrɔ, ka o kuntigi ke Yesu Kirisita ye.

¹¹ Yesu Kirisita le koson fana Ala ka an janawoloma ka an ke a ta ye; ale Ala min be fen bεε ke ka kaja ni a sago ye, ale le tun ka o latige kakɔrɔ kabini wagatijan, ¹² janko an minw konna ka an jigi la Kirisita kan, an ye ke a tandobagaw ye, a ta bonya koson.

¹³ Ayiwa, aw fana ta kera ten; Ala ta Kuma min be can yira, aw ka o lamɛn. O Kibaro Diman* le ka aw kisi. Aw lara Kirisita ra minke, Ala tun ka Nin Saninman min layiri ta, a ka o di aw ma; o kera aw kan i n'a fo a boronɔ, k'a yira ko aw ye Ala ta ye. ¹⁴ Ala b'a fe ka kopuman minw ke an ye, Nin Saninman le ye o sarati ye; a ka o Nin Saninman di an ma. O le b'a yira an na ko mɔgɔ o mɔgɔ kera Ala ta ye, Ala be o kunmabɔ; o koson an ye Ala tando a ta bonya koson.

Pɔli ta Aladaari

(Kɔlosikaw 1.3-6,9-13; Filipikaw 2.9-11)

¹⁵ Ne balemaw, aw lara Matigi Yesu ra cogo min na, ani aw be Ala ta mɔgɔ saninmanw kanu cogo min na, o kibaroyaw sera ne ma. ¹⁶ O le koson ne be Ala daari, ka baraka la Ala ye aw ta ko ra wagati bεε. ¹⁷ janko nɔɔrotigi Fa Ala, an Matigi Yesu Kirisita ta Ala, o ye hakiritigiya di aw ma, ka a yere yira aw ra, janko aw ye a lon ka ja. ¹⁸ Ne be a daari ko a ye aw hakiri dayele, janko a ka aw wele ka jigiyi min di aw ma, aw ye o jigiyi sɔrɔ, ani Ala ka fenɔuman minw mara aw ni lanabaga tɔw ye, ko a b'a fe ka o di aw ma, aw ye o fenw bonya ni a caya lon. ¹⁹ Ne be Ala daari fana, janko a ka baraka min di an lanabagaw ma ka kaja ni a ta sebagayaba ye, aw ye o baraka bonya ni a caya lon.

²⁰ Ala ka o baraka yira an Kisibaga* Yesu le fe; a k'a lakunu ka bo saya ra k'a lasigi sankolo ra a yere kininboroyanfan fe. ²¹ A k'a sigi masaya bεε kunna, ani fangatigiya bεε, ani sebagaya bεε, ani kuntigiya bεε; tɔgɔ o tɔgɔ be fo dunupa ra yan, ani tɔgɔ o tɔgɔ bena fo hali dunupa nata ra, Yesu be o tɔgɔw bεε kunna. ²² Ala ka fen bεε bla a senw jukɔrɔ, k'a ke lanabagaw ta jenkuru kuntigiba ye. ²³ O jenkuru le ye Kirisita farikolo ye; a ta bonya ka o jenkuru fa, ka dunupa yɔrɔ bεε fa fan bεε ra.

2

Ka bo saya ra ka don panamanyakura ra

(Kɔlosikaw 2.12-13; 3.1-3; Tite 3.3-8)

¹ Fɔlofɔlo aw tun sanin lo aw ta terenbariyakow ni aw ta jurumunw koson. ² Aw tun be tagama o terenbariyakow, ani o jurumunw le ra, ka kaja ni nin dunupa ta cogo ye, ani ka kaja ni dunupa fanga ta kuntigiba sago ye; mɔgɔ minw be muruti Ala ma, o nin le be baara ke olugu kɔnɔ. ³ An bεε fana tun be o sira le kan fɔlofɔlo; an tun be an farisogo diyanyakow le ke; an yere sagonankow, an tun be o le ke, ani ko minw tun be ben an yere ta miiriya ma. An ni mɔgɔ tɔw bεε ta cogo tun ye kelen ye; Ala ta dimi tun ka kan ka se an bεε ma.

⁴ Nka Ala ta hina ka bon kosebe; a ka an kanu ni kanuyaba ye; ⁵ o koson wagati min na an tun sanin lo an ta terenbariya koson, a ka panamanyakura di an ma Yesu Kirisita ta jenɔgonya ra. Ala ta neema le baraka ra aw kisira. ⁶ Ala ka an lakunu ka bo saya ra ni Kirisita ye, ka an sigi ni a ye sankolo ra, Yesu Kirisita ta jenɔgonya ra. ⁷ A ka o numanya ke an ye Yesu Kirisita baraka le ra, janko wagati nataw ra, mɔgɔw ye a ta

nɛɛma ko lɔn, o nɛɛma min ka bon, ani a ka ca. ⁸ Sabu Ala ta nɛɛma le kosɔn aw kisira, o kera lanaya le sababu ra; o ma bɔ aw yere ra de, Ala le k'a di gbansan. ⁹ A ma ke aw yere ta kewalew kosɔn, janko mogo si kana a yere bonya.

¹⁰ An ye Ala ta danfenw le ye; a ka an dan Yesu Kirisita ta jɛnɔgonya ra, janko ale yere Ala konna ka kewalejuman minw laben an ye, an ye ke o kebagaw ye.

*Lanabagaw bɛɛ kera kelen ye
(Heburuw 10.19-22)*

¹¹ Ayiwa, aw ye aw hakiri to a ra ko aw tun ye siya were mogo* le ye fɔlɔfɔlɔ. Yahudiya minw ko, ko olugu kenesigira, olugu tun be aw le jatera kenesigibariw ye, k'a soro o no min be olugu farisogo ra, o ye mogo borono dama le ye. ¹² O wagati ra koni aw yoro tun ka jan Kirisita* ra, aw ninyoro tun te ni Izirayelimogow ye, aw ninyoro tun te Ala ta layiri ni a ta jɛnɔgonyaw ra, jigiya tun te aw fe, Ala tun te aw fe dunya kono. ¹³ Nka sisan aw minw yoro tun ka jan Ala ra, aw yoro surunyara a ra Yesu Kirisita ta jɛnɔgonya sababu ra, Kirisita jori baraka ra.

¹⁴ Ale le ka hera ke an ye. Yahudiyaw ni siya were mogo*, a ka olugu fla ke kelen ye. Juguya kogo min tun be an faran ka bo jɔgon na, a ka o ci. ¹⁵ A ta saya baraka ra, a ka sariya* ta cifoninw, ani a ta kolatigeninw bɛɛ ban. A ka o siya fla jen ka o ke siyakura kelen ye a ta jɛnɔgonya ra, ka hera don o ni jɔgon ce. ¹⁶ A ka ben don o ni Ala ce ka o siya fla ke i ko farikolo kelen, gbengbenyiri* saya baraka ra, ka juguya ban pewu o ni jɔgon ce. ¹⁷ A nana hera kibaro diman fo aw yorojanmogow ye, ka hera kibaro diman fo yoro surunmogow ye. ¹⁸ Sabu Kirisita le sababu ra, ni an kera siya min o min ye, an bɛɛ be se ka Fa Ala ta jɛnɔgonya soro, Nin Saninman* kelen sababu ra.

¹⁹ Ayiwa, o le koson aw te lonanw ye tuun, walama yoro were mogo, nka aw ni Ala ta mogo saninmanw kera i ko jamana kelen denw; aw ye Ala ta somogow le ye. ²⁰ Aw kera i n'a fo bonba, min jusiginan ye ciradenw* ni ciraw ye; Yesu Kirisita yere le ye o bon kabakuru fɔlɔ ye. ²¹ Ale le baraka ra, bon kabakuruw be jɔgon mina ka ja, ka ke Alabatosoba saninman ye, ka ke Matigi ta ye. ²² Ayiwa, Yesu ta jɛnɔgonya ra, Ala ka aw lo jɔgon fe ka aw ke i n'a fo bonba, ka aw ke Ala sigiyoro ye, Nin Saninman baraka ra.

3

*Kibaro Diman gundo yirara
(Kɔlɔsikaw 1.24-29; 2.1-3; Piyeri fɔlɔ 1.10-12)*

¹ O le koson ne Poli, ne kera kasoden ye Yesu Kirisita togo koson, sabu ne be Kibaro Diman* waajuri kera aw siya were mogo* ye. ² Ala makarira ne ra cogo min na ka ne ke Kibaro Diman fobaga ye aw ye, sigiya t'a ra, aw yere ka o lon. ³ Ala yere le ka o gundo yira ne ra; ne ka o le dɔnonin fo aw ye ka ban ne ta sebe kono. ⁴ Ni aw ka o karan, Ala ka hakiri min di ne ma ka o gundo faamu Kirisita* ta ko ra, aw yere bena o ye.

⁵ Mogo minw temena fɔlɔfɔlɔ, Ala tun ma o gundo yira olugu ra, i n'a fo a k'a yira cogo min na sisan a ta ciraden saninmanw ni a ta cira saninmanw na Nin Saninman* baraka ra. ⁶ O gundo fle nin ye, ko Ala be fɛnpuman minw mara a ta mogo ye, Yahudiyaw ni siya were mogo* bɛɛ bena o soro jɔgon fe, ka jen ka ke i ko farikolo kelen; Ala ka layiri min ta Kibaro

Diman sababu ra, Yesu Kirisita ta jenɔɔɔnya koson, o bee ninyoro be o ra fana.

⁷ Ayiwa, ne kera Ala ta baarden ye o Kibaro Diman waajuri le koson, ka kapa ni Ala ta neema ye; a ka o neema ke ne ye a ta sebgaya baraka ra. ⁸ Ne min ye Ala ta mogo saninmanw bee ra fitini ye, Ala ka o neema ke ne ye, ko ne ye Kibaro Diman lase siya were mogow ma, o kibaro diman min ye Yesu Kirisita ta naforo banbari ye; ⁹ a ko ne ye o gundoko yira kene kan, janko bee ye a lon. Ala min ka fen bee dan, a tun ka o gundo dogonin to, kabini dunuya ma dan folo; ¹⁰ janko lanabagaw ta jenkuu sababu ra, masayaw ni kuntigiya minw be sankolo yoro ra, olugu fana ye a lon sisan ko hakiritigiya be Ala fe fen bee ra, ani ko bee ra. ¹¹ Ala tun ka o kow latige kabini dunuya ma dan folo, ka na o ke an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. ¹² Ale ta jenɔɔɔnya le koson, an be se ka madon Ala ra ni jagbeleya ye lanaya sababu ra, siranya te ke an na.

¹³ Ayiwa, ne balemaw, tooro min be ne kan aw koson, o kana aw fari faga; o ye aw ta kunkoroasababu le ye.

Poli ta daariri kun ye Kirisita ta kanuya ko ye

¹⁴ O le koson ne be ne kinbiri gban ka Fa Ala daari; ¹⁵ ale le ye danfenw bee Fa ye, dugukolo kan, ani sankolo kono. ¹⁶ Ne be a daari ko a ta Nin Saninman* ye baraka don aw jusukun na, ka kapa ni a ta nooro bonya ye, ¹⁷ ani ko Kirisita* ye sigi aw jusukun na lanaya baraka ra, janko aw ye to kanuya ra, i ko yiri liliw be don dugukolo ra cogo min na, ani i ko bon be lo a jusiginan kan cogo min na; ¹⁸ ni o kera, aw ni Ala ta mogo saninmanw bee bena Kirisita ta kanuya bonya lon, ani a janya, ani a dunya, ani a lo; ¹⁹ Kirisita ta kanuya min temena adamaden bee ta lonniya kan, aw bena se ka o lon, k'a to Ala ye aw jusukun fa o kanuya ra, fo ka aw wasa.

²⁰ Ayiwa, Ala le be se ka fen bee ke an ye ka teme an yere ta daariri bee kan, ani an ta miiriya bee kan pewu, a ta sebgaya sababu ra, o sebgaya min be an kono; ²¹ an ye bonya la ale Ala le kan lanabagaw ta jenkuu ce ma, Yesu Kirisita ta jenɔɔɔnya ra, wagati bee, ani tuma bee! Amina.

4

Lanabagaw bee kera farikolo kelen ye

(Kolosikaw 3.12-14; Romukaw 12.4-8; Korentikaw folo 12.4-31)

¹ Ayiwa, ne min ye kasoden ye Matigi Yesu togo koson, ne be aw daari ko aw ye jija, janko Ala ka aw wele min kama, aw ye tagama ka kapa ni o ye. ² Aw ye aw yere majigi cogo bee ra, ka sabari noon ye, ka muu. Aw ye noon ta kow sonmina ni kanuya ye. ³ Nin Saninman* ka aw ben ka aw ke kelen ye cogo min na, aw ye jija janko o ben ye to aw ni noon ce, ka hera to aw ni noon ce.

⁴ Farikolo kelen le be yi, ani Nin Saninman kelen; Ala ka aw wele ka jigi min di aw ma, o fana ye jigi kelen le ye. ⁵ Matigi kelen le be yi, ani lanaya kelen, ani batizeri kelen. ⁶ Ala kelen le be yi, min ye an bee Fa ye; a be an bee kunna, a be an bee fe, a be an bee jusukun na.

⁷ Ala neemara an ye ka fen do di an bee kelen kelen ma ka kapa ni Kirisita* yere ta sebgaya le ye. ⁸ O le koson a sebera ko:

«A yelenna san fe,

a tagara ni mogo minanin caman ye;

a ka fən̄w di mōgōw ma gbansan.»

⁹ K'a fō ko «a yelenna,» o kōrō le ye di? O kōrō le ye ko a konna le ka jigi ka na fō dugu ma, dugukolo kan fōlō. ¹⁰ O ra, min jigira, ale kelen le yelenna fō ka taga temē sankolo yōrō bēe kunna, ka dunupa yōrōw bēe fa ni a ta sebagaya ye.

¹¹ Ale le ka dōw ke ciradenw* ye, ka dōw ke ciraw ye, ka dōw ke Kibaro Diman fobagaw ye, ka dōw ke lanabagaw ta jen̄kuru kōrōsibagaw ye, ka dōw ke lanabagaw karanbagaw ye. ¹² A ka o bēe ke, janko o ye Ala ta mōgō saninmanw laben Ala ta baara kama, k'a to Kirisita farikolo ye baraka sōrō. ¹³ Ni o kera, lanaya baraka ra, ani Den min bōra Ala ra*, o ta lon̄niya baraka ra, an bēe bēna ke kelen ye, ka ke mōgōkōrōbaw ye, ka se Kirisita yere ta dafacogo hakeya ma. ¹⁴ O cogo ra, an tēna to denmisenya ra tuun, ka to ka fifa ka taga fan bēe ra mōgolafiribagaw ta karan fē; o bē i ko fōjō, o bē mōgōw lafiri ni o ta ceguya ye, ka o tugu o yere kō.

¹⁵ Nka ni an bē can fō ni kanuya ye, an ta lanaya bēna bonya cogo bēe ra Kirisita ta jen̄rōgōnya ra, ale min ye lanabagaw ta jen̄kuru kuntigi ye. ¹⁶ O jen̄kuru yōrōw bēe kelen kelen sirinin lo jōgōn na ka ke farikolo kelen ye ale Kirisita le baraka ra. Ni farikolo yōrō bēe kelen kelen bē a ta baara ke, farikolo bēe lajennin bē bonya o cogo le ra kanuya ra.

Lanabagaw ta tagamacogokura

(Kōlōsikaw 3.1-16; Galasikaw 5.10-25)

¹⁷ Ayiwa, ne balemaw, sisan ne bēna min fō aw ye k'a gbeleya Matigi kosōn, o ye nin ye: aw lanabagaw man kan ka tagama i ko siya wērē mōgōw*; olugu bē tagamana ka kapa ni o ta hakirintanya le ye. ¹⁸ O hakiri finnin lo, Ala bē janamanyakura min di, o ka o yere nin bō o ra o ta kolōnbariya ni o ta jusukungbeleya kosōn. ¹⁹ A kera ten, maroya kise kelen tē o ra tuun; o ka o yere bla marobariyakow ra, o bē kojugu suguya bēe ke, o tē o yere mina.

²⁰ Ayiwa, Yesu Kirisita ka aw karan min na, o tē o ye! ²¹ Sigiya t'a ra, aw ka Yesu ko mēn, aw ka a ta karan lon, k'a lon ko can lo. ²² O ra, aw tun bē tagama cogo min na fōlōfōlō, aw ye o cogo dābla pewu; o kōkōrōw nege le bē mōgōw lafiri ka halakiri lase o ma. ²³ O kosōn aw y'a to aw hakiri ni aw ta miiriya bēe ye yelema, ka ke kura ye. ²⁴ Aw ye tagama cogokura ra; o le bennin bē ni Ala cogo ye; o ye terenninya ni saninyari ye, ka kapa ni can ye.

²⁵ O kosōn aw ye faninya dābla, aw bēe kelen kelen ye can fō jōgōn ye; sabu an bēe sirira jōgōn na, ka ke jōgōn farikolo yōrō dō ye.

²⁶ Ni aw dimina, aw kana a to dimi ye aw bla jurumun na; aw kana a to tere ye ben ka aw diminin to. ²⁷ Aw kana a to Setana ye cogo sōrō ka aw kōrōbō.

²⁸ Ni dō tun ye son ye, o tigi ye sonyari dābla; a ye jija ka baara ke a yere ye, baara min bē se ka a nafa, janko ale yere ye se ka dēsebagatō dōw demē.

²⁹ Aw kana a to kumakanjugu si ye bō aw da ra. Kuma min bē se ka dō fara balemaw ta lanaya kan, kuma min bē se ka mōgō mako ja, ka baraka don aw lamēnabagaw ra, aw ye o le fō.

³⁰ Aw kana Ala Nin Saninman* janasisi; ale le ye Ala boronō tagamasiyēn ye aw kan, ko lon dō Ala bēna aw kunmabō pewu. ³¹ O le kosōn

aw ye jusumangboya ni dimi ni jusubo ni woyɔ ni ɲogɔnkɔrɔfo bɛɛ dabla; aw ye juguya suguya bɛɛ dabla. ³² Aw ye koɲuman ke ɲogɔn ye, ka hina ɲogɔn na, ka yafa ɲogɔn ma, i n'a fo Ala yafara aw ma cogo min na Yesu Kirisita kosɔn.

5

Lanabagaw ka kan ka tagama yeelen na (Tesalonikikaw fɔlɔ 4.1-8; Korentikaw fɔlɔ 6.9-11)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw minw kera Ala den kanuninw ye, aw ka kan ka ke Ala ladegibagaw le ye. ² Aw ye tagama kanuya ra i n'a fo Kirisita* yere ka an kanu cogo min na, fo ka a yere di Ala ma an kosɔn, i ko sarakafen, ani saraka fagata min kasa ka di Ala ye.

³ Ayiwa, jatɔya, ani ko saninyabari suguya o suguya, ani natabaya, o togo yere kana fo aw ce ra; sabu o kow te ben Ala ta mɔgo saninmanw ce ra. ⁴ A daganin te fana ko marobariyakuma ye men aw da ra, walama kumakunntanw, walama naganagakanw; o man ji. Aw ye baraka le la Ala ye. ⁵ Sabu aw ye la a ra ko mɔgo o mɔgo be jatɔya ke, walama ko saninyabariw, walama natabaya min ni josɔn be ka kan, o mɔgow si nin te Ala ni Kirisita ta Masaya* ra.

⁶ Aw kana a to mɔgo si ye aw lafiri ni kuma gbansan were ye, sabu o ko ɲogɔnw le b'a to Ala ta dimi be se Ala kanblabagaw ma. ⁷ O kosɔn aw kana don o mɔgow ta jen ra fiyewu.

⁸ Fɔlɔfɔlɔ aw tun be dibi ra, nka sisan aw be yeelen na, Matigi ta jenɲogɔnya ra; o le kosɔn aw ye tagama i ko mɔgo minw be yeelen na. ⁹ Sabu minw be yeelen na, olugu be ɲumanya ni terenninya ni can sira le tagama.

¹⁰ Ko minw ka di Ala ye, aw ye jija ka o faranfasi k'a lon. ¹¹ Mɔgow be ko nafantan minw ke dibi ra, aw kana aw sen don o kow ra fiyewu; nka aw ye o kewalew fo kene kan. ¹² Sabu o mɔgow be ko minw ke dogo ra, o kow fɔri yere be maroya bla mɔgo ra. ¹³ O be min kera dogo ra, ni o ka fo kene kan, o ta jogo be yira ka gbeya; sabu ni fen o fen ka yira kene kan ka gbeya ka ban, o be yelema ka ke yeelen ye. ¹⁴ O le kosɔn a fora ko: «Ele min be sunɔgora, i kunu!

I kunu ka bo suw ce ra,
Kisibaga* bɛna yeelen bo i ye.»

¹⁵ Ayiwa, aw ye aw yere korɔsi ka aw tagamacogo lon. Aw kana ke hakirintanw ye, nka aw ye ke hakiritigiw ye. ¹⁶ Ala be wagati min di aw ma, aw ye o ke ka baaranuman le ke; sabu bi ta terew man ji. ¹⁷ O kosɔn aw kana ke hakirintanw ye; nka Matigi sago ye min ye, aw ye jija ka o lon.

¹⁸ Aw kana dorɔ min ka janamini; o be mɔgo bla koɲagamininw le ra. Nka aw y'a to Nin Saninman* ye aw fa.

¹⁹ Aw ye ɲogɔn ladi ni Zaburuw kitabu donkiriw ye, ani Alatan-dodonkiriw; aw ye o donkiriw la ka Matigi tando ni aw jusukun bɛɛ ye. ²⁰ Aw ye baraka la Fa Ala ye tuma bɛɛ, ani fen bɛɛ kosɔn, an Matigi Yesu Kirisita togo ra.

²¹ Aw ye aw yere majigi ɲogɔn ye Kirisita* nasiran kosɔn.

Furuce ni a furumuso (Kolɔsikaw 3.18-4.1; Piyeri fɔlɔ 2.18-25; 3.1-7)

²² Ayiwa, musow, aw ye aw yere majigi aw cew ye i ko aw be aw yere majigi Matigi ye cogo min na. ²³ Sabu ce le ye a muso kuntigi ye, i ko Kirisita ye lanabagaw ta jenkuru kuntigi ye cogo min na; lanabagaw kera i ko Kirisita farikolo, ale kera o Kisibaga* ye. ²⁴ O koson lanabagaw majiginin lo Kirisita ye cogo min na, musow fana ka kan ka o yere majigi o cew ye o cogo ra, fen bee ra.

²⁵ Ayiwa, aw cew, aw ye aw musow kanu i ko Kirisita ka lanabagaw ta jenkuru kanu cogo min na, fo ka a yere di ka sa a koson, ²⁶ janko k'a ko k'a gbe ni ji ye, Kibaro Diman* kuma baraka ra, k'a saninya. ²⁷ A ka o ke, janko o jenkuru nɔɔɔɔman ye lo ale yere na fe, nogo si kana ke a ra, walama juguyoro, walama fen benbari, nka a saninyanin ni a jarakibari ye soro.

²⁸ Ayiwa, cew fana ka kan ka o musow kanu o cogo le ra, i ko o yere farikolo. Mogo min be a muso kanu, o tigi be a yere le kanu. ²⁹ Sabu mogo si te a yere farisogo koninya. Mogo be a farisogo baro, ka a janto a ra, i ko Kirisita ka a ke lanabagaw ta jenkuru ye cogo min na, ³⁰ sabu an bee kelen kelen be Kirisita farikolo yoro do le ye. ³¹ O koson a sebera ko: «Ce bena bo a face ni a bamuso koro ka noro a muso ra; o fla be jen ka ke mogo kelen ye.» ³² Nin kuma ye gundoba le ye; ne be o fora ka Kirisita ni lanabagaw ta jenkuru ta jennogonya le yira.

³³ A koro le ye fana ko aw cew bee kelen kelen ka kan ka aw ta muso kanu i ko aw yere, ko muso fana ka kan ka a ce bonya.

6

Denw ni o worobagaw

¹ Ayiwa, denmisenw, aw fana ye aw worobagaw kan mina ka kapa ni Matigi ta kuma ye; o le bennin be. ² A sebera ko: «I fa ni i ba bonya.» Ala ta sariya* ra, min fora ka layiri fara a kan, nin le kera o folo ye. ³ A layiri ye ko «janko i ye hera soro, ani ka sijan soro dugukolo kan.»

⁴ Ayiwa, aw faw, aw kana aw ta denw lamuruti; aw ye o lamo ka na, ka o koro, ka o ladi ka kapa ni Matigi ta kuma ye.

Baardenw ni o kuntigiw

⁵ Aw baardenw, minw ye aw kuntigiw ye dugukolo kan yan, aw ye olugu kan mina, ka baara ke o ye ni pasiran ni bonya ye, ani jusukunghenin ye, k'a ke i n'a fo aw b'a kera Kirisita* yere le ye. ⁶ Aw kana baara ke o na koro k'a ke i n'a fo aw b'a fe ka aw yere ko diya o ye doron; aw ye baara ke ni aw jusukun bee ye ka kapa ni Ala sago ye, i ko Kirisita ta baardenw. ⁷ Aw ye baara ke ni aw jusukun bee ye, i n'a fo aw b'a kera Matigi le ye; aw kana a ke i n'a fo aw b'a kera mogo le ye. ⁸ Aw k'a lon ko ni i kera mogo o mogo ye, jon o, haron o, bee kelen kelen bena a ta sara soro Matigi fe, ka kapa ni a ta kopunan ye.

⁹ Aw kuntigiw, aw fana ye aw ta baardenw minako na; aw kana fariya o ma, sabu aw k'a lon ko aw ni olugu bee ta Kuntigi be sankolo ra; ale te mogo bo mogo ra.

Lanabaga ta kerekeminaw

¹⁰ Ayiwa, kuma laban ye ko aw ye baraka don aw yere ra, an Matigi sababu ra, a ta baraka banbari sababu ra. ¹¹ O ra, Ala be kerekeminan minw di, aw ye o bee don aw yere ra, janko aw ye se ka lo ka Setana ni a ta nanbarakow kere. ¹² Sabu an te siyen tara ni adamadenw ye; an be siyen tara ni Setana ta masayaw le ye, ani a ta sebayaw, ani a ta fangatigiya minw be baara ke dibi ra dugukolo kan, ani a ta jina minw sigira dunuwa kunna kojugu kama.

¹³ O le koson, Ala be kerekeminan minw di aw ma, aw ye o bee ta, janko aw ye se ka se soro Setana kan wagatigbelenw na; aw ye a kere ka se fo a laban ma, o ko, aw lonin belen ye to aw no ra.

¹⁴ Aw ye aw yere laben ka a kono: aw ye can ke aw ta kurusijara ye, terenninya ye ke aw ta negederege ye, ¹⁵ Kibaro Diman* min be jususuma di, o waajuri ko ye ke aw jusu ra tuma bee; o ye ke aw sennasanbara ye. ¹⁶ Lanaya ye ke aw ta negebennan ye wagati bee; aw be Setana ta biye tasumamanw bee kono ka o faga ni o le ye. ¹⁷ Aw ye Ala ta kisiri ko ke aw ta negefugula ye, ka o biri aw kun na. Aw ye Nin Saninman* ta kerekemuru ta, min ye Ala ta Kuma ye.

¹⁸ Aw ye Ala daari Nin Saninman baraka ra tuma bee; aw ye daaririw, ani daaririgbelen suguya bee ke. Aw koni ye jija o ra yere le; aw kana o dabra. Aw ye Ala daari Ala ta mogo saninmanw bee ye. ¹⁹ Aw ye Ala daari ne ye fana, janko ni ne ka ne da yele, Ala ye a ta kuma don ne da ra ka Kibaro Diman gundo yira mogow ra, siranya kana ke ne ra. ²⁰ Ne ye o Kibaro Diman ta lasigiden le ye; o koson o ka negejoroko don ne ra. Aw ye Ala daari ne ye, janko ne ye Kibaro Diman fo a focogo ra, siranya kana ke ne ra.

Poli ta fori

²¹ Ayiwa, an balemace kanunin Tisiki, min ye Matigi ta baaradennuman ye, ale bena nin kow bee jafo aw ye, janko min be ne fe, ani ne be min kera, aw ye o lon. ²² Ne k'a lawuri a kama k'a ci aw fe, janko kibaroya minw be an fe yan, aw ye o lon, ani aw hakiri fana ye sigi.

²³ An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye hera ni kanuya di balemaw bee ma, ani lanaya. ²⁴ Mogo minw bee be an Matigi Yesu Kirisita kanu ni kanuya banbari ye, Ala ye neema olugu bee ye.

Poli ka letere min ci FILIPIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a to kasobon na Romu (Kewalew 28.16). Poli tun ka Kibaro Diman waajuri ke Filipi dugu kono a ta tagama flanan wagati le ra (Kewalew 16.11-40). O wagati le ye Filipi ta lanabagaw ta jenkuru damina ye. O jenkuru le kera o yoro mara ta jenkuru folo ye. Filipi dugu be Geresi jamana sahiliyanfan na, Masedoni mara ra.

Filipikaw tun ka wari do ci Poli ma janko k'a deme a ta Kibaro Diman waajuri baara ra. Poli ka nin letere sebe janko ka o fo o koson.

Jenngonyanuman min tun be Poli ni Filipi lanabagaw ce, a ka o lakari, ka o tando o ta kewalenumanw koson. O ko, kogbelen minw tun ka ale yere soro Romu, a ka o fana lakari o ye. A ka Filipikaw ja gbeya, ko o ye jija ka to lanaya ra, ka toro ni sege bee sonmina. A ko sani o ye o yere ta nafa doron pini, o ka kan ka o yere majigi ngon ye le, ka ben kelen ma kanuya ra. A k'a yira o ra fana ko Ala ka o kisi Yesu Kirisita kelenpe le baraka ra, lanaya sababu ra; Yahudiyaw ta sariya sira tagama no te.

Poli tun be kaso ra Kibaro Diman waajuri koson, a tun m'a lon min bena ke a laban ye, nka o bee n'a ta, a be nagari Yesu ta jenngonya koson. A b'a fe lanabagaw fana ye nagari Matigi ta jenngonya koson, ka toro sonmina, sabu lanabaga ta so ye sankolo le ye, nin dununa te (3.20). Poli ko: «Ne balemaw, aw ye nagari Matigi ta jenngonya ra; ne be kosegi a kan: aw ye nagari yere lei» (4.4)

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-11)

Poli be a yere ta kow lakari (1.12-26)

Lanabagaw ka kan ka Kirisita le fe (1.27-2.18)

Timote ni Epafroditi ta baara (2.19-30)

Kirisita le be kisiri dafabaga ye, sariya te (3.1-4.9)

Poli ta forikan (4.10-23)

Poli ta fori

¹ Ne Poli ni Timote, Yesu Kirisita ta baaradenw, anw le be nin sebe ci Ala ta mogon saninmanw bee ma, minw bee be Filipi, Yesu Kirisita ta jenngonya ra; an b'a ci jenkuru korosibagaw ni a baarakebagaw ma.

² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli be Ala daari Filipikaw ye

(Kolosikaw 1.3-11)

³ Ni ne ka miiri aw ta ko ra tuma o tuma, ne be Ala fo ka baraka la a ye. ⁴ Ni ne be Ala daari aw ye tuma o tuma, ne be o ke ni nagari le ye. ⁵ Sabu aw kera ne demebagaw ye Kibaro Diman* waajuri baara ra, kabini a lon folo ra fo ka na se sisan ma. ⁶ Ne lara a ra ko Ala min ka o nanyanuman don aw kono ka nin baaranuman ke, ale le bena aw deme ka o baara ke ka na, fo ka taga a laban Yesu Kirisita nalon na. ⁷ A bennin lo ko ne ye miiri ten aw ta ko ra, sabu aw ko ka gbelen ne ma kosebe. Ala ka neema min ke ne ye, aw bee ka aw ninyoro ta o ra; aw ka o ke wagati min ne be kasobon na negejoro ko ra, ani wagati min ne be mogow waaju ka Kibaro

Diman can yira o ra. ⁸ Ala yere le ye ne seere ye ko ne be aw bee kanu kosebe, i n'a fo Yesu Kirisita be an kanu cogo min na.

⁹ Ne be Ala daari min na, o ye ko do ye to ka fara aw ta kanuya kan, lonniya ra, ani hakiritigiya ra, ¹⁰ janko aw ye kojuman ni kojugu lon ka bo jagon na, ka ke mogo jusukun gheninw ye, ani mogo jarkabariw ye Kirisita* nalon na. ¹¹ Aw ta koketaw bee ye ke ka kana ni terenninya ye, Yesu Kirisita baraka ra, ka bonya ni tandori la Ala kan.

Nanamanya be soro Kirisita le fe

¹² Ne balemaw, ne b'a fe aw y'a lon ko toro min sera ne ma, ko o kera sababu ye ka Kibaro Diman* lataga na le. ¹³ Sabu masaceba ta bonba kono, ani yoro tow bee ra yan, bee k'a lon ko ne sirira ni negejoro ko ye ka bla kaso ra Kirisita* togo le koson. ¹⁴ Ne ta kasorabla koson, an balema lanabaga caman ka o jigi la Matigi kan, ka do fara o ta jagbeleya kan; o be Ala ta Kuma fo mogow ye, hali o te siran.

¹⁵ Dow koni be Kirisita ta ko waajuri kera nangboya ni celiya le koson; nka dow fana b'a kera ni naninyapuman ye. ¹⁶ Olugu be o baara ke ni kanuya ye, sabu o k'a lon ko Ala le ka ne sigi, janko ne ye Kibaro Diman can yira mogow ra.

¹⁷ Nka tow koni, olugu be Kirisita ko waajuri kera k'a soro ne ta baara nangboya be o ra. Naninyajugu le be o kono; o b'a miiri ko ni o be o ke, o bena do fara ne ta toro kan ka ne to negejoro ko ra kaso ra yan.

¹⁸ Nka o si te ne na na foyi ye. Ni naninyajugu le ka ke o kono o, walama naninyapuman o, ni a kera cogo o cogo, ni Kirisita ko waajuri koni be kera ka ban, o be ne pagari, a fana bena ne pagari tuma bee. ¹⁹ Sabu ne k'a lon ko o kow laban bena ke ne kisababu ye, aw ta daariw baraka ra, ani Yesu Kirisita Nin Saninman* ta demeri baraka ra. ²⁰ Ne be o le makono ni ne jusukun bee ye, ne jigi be o le kan; o tena ke maroyako ye ne fe fiyewu. Ne lanin b'a ra ko tuma bee ne b'a fe ka Kirisita le bonya, hali ni ne farikolo be toro cogo o cogo; ne panaman bena a bonya, ne ta saya fana bena a bonya.

²¹ Sabu ne ta dunupalatige kun ye Kirisita le ye, saya fana ye nafa le ye ne fe. ²² Nka ni a kera ko ne ta baara koson ne belen ka kan ka to dunupa ra yan, o tuma saya ni panamanya, ne ka kan ka juman le ta ka juman to? Ne ma o lon! ²³ Ne ta miiriya be a fla bee kan: ne ye sa ka taga to ni Kirisita ye, o nege be ne ra; o le ka fisa kosebe. ²⁴ Nka aw koson, ne belen ye to dunupa ra yan, nafa be o ra. ²⁵ Sigiya t'a ra, ne yere fana k'a lon ko ne bena to dunupa ra yan, ka wagati dama ke aw koro; janko aw baraka ye bonya lanaya ra, ani janko aw ta pagari fana ye bonya lanaya ra. ²⁶ Ni ne sekora ka taga aw fe, o bena ke sababupuman ye k'a to aw ye pagari Yesu Kirisita ta jehogonya ra ne ta ko ra.

Lanaya ta kere

(Tesalonikikaw folo 2.12-16; Heburuw 10.32-36)

²⁷ Nka aw koni ye tagama ka kana ni Kirisita ta Kibaro Diman le ye, janko ni ne sera ka taga aw fle o, walama ni ne ma se ka taga o, ne y'a men ko aw jijara ko to kan kelen kan, ka kere ke ni miiriya kelen ye, janko lanaya ju ye sigi Kibaro Diman kan. ²⁸ Aw kana a to aw juguw ye siranya bla aw ra fiyewu. Olugu ta kwalew b'a yira ko o bena halaki, k'a soro aw tagamacogo b'a yira ko aw kisira. O fana bora Ala le ra. ²⁹ Sabu Ala ma neema an ye janko an ye la Kirisita ra doron de, a neemara an ye janko

an ye tɔɔɔ fana a tɔɔɔ kosɔn. ³⁰ Aw tun ka ne ye kere min na, ani ne be o min na hali bi i n'a fɔ aw yere k'a lɔn cogo min na, aw fana be o kere ɲɔɔn le ra.

2

Kirisita ta yeremajigiya ni a ta bonya

¹ Ayiwa, i n'a fɔ aw ka jususaaro sɔɔ Kirisita* ta jɛɲɔɔnya ra, ka jagbeleya sɔɔ kanuya ra, i n'a fɔ aw benna kelen ma Nin Saninman* baraka ra, aw be makari ɲɔɔn na, ka hina ɲɔɔn na, ² o tuma aw ye aw ta miiriya ke kelen ye, janko ne ta ɲagari ye dafa; aw ta kanuya ye ke kelen ye, ka aw jusukun ke kelen ye, ka aw ta miiriya ke kelen ye. ³ Aw kana foyi ke janko ka sanga ɲɔɔn ma, walama ka aw yere bonya gbansan; nka aw ye aw yere majigi ka tɔw fisaya ni aw yere ye. ⁴ Sani aw ye aw yere dɔɔn ta nafa jate, min be se ka tɔw nafa, aw be kelen kelen ye o le jate. ⁵ Miiriya min tun be Yesu Kirisita fe, aw y'a to o miiriya kelen ye ke aw fana fe:

⁶ «Ale ni Ala cogo beɛ tun ka kan.

Nka a ma o ko ta ka nɔɔ a ra,
ko a be a yere kɔna ni Ala ye jagboya ra.

⁷ Nka a ka o beɛ to yi,
ka a yere ke i ko jɔn,
ka a yere ke i ko mɔɔ tɔw.
A ka a yere ke mɔɔ tɔw cogo ra.

⁸ A k'a yere majigi,
ka Ala kan mina,
ka sɔn hali saya ma,
gbengbenyiri* ta saya yere.

⁹ O kosɔn Ala ka a kɔɔta k'a sigi fen beɛ kunna,
ka tɔɔ di a ma,
tɔɔ min ka bon ni tɔɔ beɛ ye,

¹⁰ janko ni Yesu tɔɔ fora,
danfen o danfen be sankolo ra,
ani dugukolo kan, ani dugukolo jukɔɔ,
o beɛ ye o kinbiri gban k'a bato.

¹¹ Mɔɔw beɛ y'a lɔn ka a fɔ o da ra ko
Yesu Kirisita ye Matigi ye,
ka nɔɔ la Fa Ala tɔɔ kan.»

Lanabagaw tagamacogo

¹² Ayiwa, ne balema kanuninw, i n'a fɔ aw ka ne kan mina tuma beɛ, o ra, Ala ka aw kisi min kama, aw ye jija k'a to aw ta tagamacogo ye ben ni o ye, ka siran Ala ɲa, ka a bonya; a kana ke dɔɔn wagati min na ni ne be aw ce ra, nka hali ni ne te ni aw ye. ¹³ Sabu Ala yere le be a ta baraka don aw kɔnɔ, k'a to aw ye sɔn, ani k'a to aw ye se ka a sago ke, ka kɔna ni a yere ta latigeri ye kanuya ra.

¹⁴ Aw ye fen beɛ ke, a kana ke ni kumamisen ye, walama sɔsɔri, ¹⁵ janko aw ye ke mɔɔ jarakibariw ye, ani mɔɔ jusukun gbeninw; aw ye ke Ala denw ye, jarakiyɔɔ te minw na bi mɔɔ nanbaratɔw ni a mɔɔjuguw ce ra; aw ye ke yeelen ye o mɔɔw ce ra dunɲa kɔnɔ ka manamana i ko lolow. ¹⁶ Kibaro Diman* min be panamanya di, aw ye o fɔ o ye; ni o kera, aw le bena ke ne kunkɔɔtasababu ye Yesu Kirisita nalon na, k'a yira ko ne ta sege ni ne ta baara ma ke gbansan ye.

¹⁷ Nka hali ni o bena ne faga ka ne ke i ko saraka, ka o fara aw ta lanaya kan, ne be pagari o ra le; ne be pagari ni aw bee ye. ¹⁸ Aw fana ka kan ka pagari o ra, ka pagari ni ne ye.

*Timote ni Epaforoditi ta baara
(Tesalonikikaw folo 3.1-11)*

¹⁹ Ni Matigi Yesu ka son k'a latige, yan ni doonin ne bena Timote ci aw fe yi, janko a ye taga aw feko lon ka na o kibaroya fo ne ye, ka ne hakiri sigi. ²⁰ Sabu mogo were te ne fe yan min ni ne ta miiriyaw ye kelen ye, ani aw ta ko hami be min na can ra. ²¹ Tow bee be hamina o yere ta nafa le ra; o te hami Yesu Kirisita ta ko ra. ²² Nka aw yere k'a lon ko Timote k'a yira ko ale ye baaradenpuman ye; a ka a yere di Kibaro Diman* baara ma, ka baara ke ni ne ye i ko den ni a fa. ²³ O koson ne ta ko bena bla boro min kan, ni ne ka o lon doron, ne bena Timote ci aw fe yi. ²⁴ Ne lanin be Matigi ta numanya ra, ko a tena meen, ne yere bena taga aw fe yi.

²⁵ Sani o ce, ne k'a miiri ko ne ka kan ka Epaforoditi ci ka taga aw fe yi. Ale ye ne balema le ye, ani ne baarakepogon. A ka a ta fanga fara ne ta kan ka Kibaro Diman baara ke; ne mako tun be fen minw na, aw ka ale le ci ka na o di ne ma.

²⁶ Aw logo tun b'a ra kosebe; nka a fora a ye minke ko aw ka a ta bana ko men, o ka a jusu tooro kosebe. ²⁷ Can lo a koni tun banara yere le fo a be jini ka sa. Nka Ala hinara a ra; a ma hina ale kelen na, a hinara ne yere fana ra, ni o te, ne ta panasisi tun bena bonya ka teme. ²⁸ O koson ne teliyara k'a ci aw fe, janko aw ye a ye ka ninsondiya, ani ne yere ta panasisi ye nogyo. ²⁹ Ni a sera yi, aw y'a kunben ni pagari ye Matigi togo koson; aw ka kan ka o mogo pogonw le bonya. ³⁰ A tun be jini ka sa Kirisita* ta baara le koson. Ni aw tun be ne koro yan, aw tun bena baara min ke ne ye, a ka a yere bla o le ra aw no ra fo a nin tun be jini ka to a ra.

3

*Terenninya be soro Kirisita le fe
(Galasikaw 5.1-6; Romukaw 6.3-13; Korentikaw folo 9.24-27; Piyeri flanan 1.5-11)*

¹ Ayiwa, sisan, ne balemaw, aw ye pagari Matigi ta jennogonya ra. Ne ka ko minw sebe aw ye ka ban, ka kosegi o kuma kelenw kan tuun, o man gbelen ne ma; o le fana be aw bla sirapuman kan.

² Aw ye aw yere koro si baarajugukebagaw ra; o ka jugu i ko wuruw, o ta kenesigiri ye gbansan le ye. ³ Anw le ka kenesigiri yere soro, anw minw be Ala bato Nin Saninman* baraka ra, ka an ta bonya soro Yesu Kirisita ta jennogonya ra; an te an jigi la an yere ta kewalew kan.

⁴ Ni o te, ne yere tun be se k'a fo ko ne be ne jigi la ne yere ta kewalew kan. Jon le be se k'a fo ko a be a jigi la a ta kewalew kan ka teme ne kan?

⁵ Ne kenesigira ne woronin tere seeginan. Ne ye Izirayeliden le ye, ne bora Boniyaminu ta gba ra; ne ye Heburu yereworo le ye. Ne tun ye sariya* siratagamabagaba le ye, Farisiw* ta diina ra. ⁶ Ni i ko jusu, o sariya ko kera ne jusu ra fo ne be yaala ka lanabagaw tooro; ni i ko sariya sira tagama, mogo si tun te se ka ne jaraki o ra. ⁷ Nka ne tun be nafa soro o ko minw na, sisan ne be o jate fengbansanw le ye Yesu Kirisita koson. ⁸ Ne yere be fen bee le jate fengbansan ye ne Matigi Yesu Kirisita lonniya koson, o

lonniya min jagon te. Ale le koson ne sonna ka ne boro bo o kow bee ra, ka o bee jate i ko namapama, janko ne ye Kirisita* sorɔ, ⁹ ani ka to a ta jɛnɔgonya ra. Ne te o sorɔ ne yere ta terenninya sababu ra, sariya sira tagama koson. Terenninya min be sorɔ lanaya baraka ra Kirisita ra, ne b'a sorɔ o le sababu ra; o terenninya be sorɔ Ala fe lanaya sababu ra.

¹⁰ Ne b'a fe ka Kirisita yere le lon, ani sebagaya min ka a lakunu ka bo saya ra, ani ka ne ninyoro ta a ta tooro ra, ka ke i ko ale yere, hali saya ra, ¹¹ janko ni a kera cogo o cogo, ne fana ye na kunu ka bo saya ra.

Lanaya ta bori

¹² A te i ko ne sera ne ta bori dan na ka a baraji sorɔ ka ban de, walama ko ne ta ko bee pana ka ban le; o te. Nka ne be jija ne ta bori ra, janko ne ye a baraji sorɔ, sabu Kirisita* ka ne mina ka ke a yere ta ye ka ban.

¹³ Ne balemaw, ne te a miirira ko ne sera ne ta bori dan ma ka a baraji sorɔ ka ban de! Nka ko kelen le be ne konɔ; ne be ne ta miiriya bo ne ta kewalekorow kan; min be ne ja fe, ne be jija ka o le jini. ¹⁴ O koson ne be bori ka ne jasin ne ta bori dan ma, janko Ala ka an wele baraji min koson Yesu Kirisita sababu ra, ne ye o sorɔ sankolo ra.

¹⁵ Ayiwa, an minw bee kera mogokorobaw ye lanaya ra, o le ka kan ka ke an bee ta miiriya ye. Nka ni miiriya were be aw fe nin ko ra, Ala yere bena can yira aw ra. ¹⁶ Nka, ni a kera cogo o cogo, an tagamana cogo min na fo ka na se bi ma, an ye taga ja o sira kelen kan.

¹⁷ Ne balemaw, aw ye ke ne ladegibagaw ye. Aw ka tagamacogo min sorɔ anw na, minw be tagama ka kapa ni o cogo ye, aw ye olugu fe ka o ladegi.

¹⁸ Sabu mogɔ caman be yi, olugu ka o yere ke Kirisita ta gbengbenyiri juguw le ye; ne ka o fo aw ye sipaga caman, nka hali bi ne kasito b'a fora aw ye tuun. ¹⁹ O mogow laban ye halakiri le ye; olugu konobara le ye o ta ala ye. Ko minw tun ka kan ka maroya bla o ra, o be o le ke o ta yerebonya kun ye; o ta hami bee be dunuɔa ta kow le kan.

²⁰ Nka anw koni, an ta sigiyoro be Ala le fe sankolo ra; an fana be an Kisibaga* Matigi Yesu Kirisita makonona k'a bo yi le. ²¹ A bena an farikolo bo barakantanya ra k'a yeɛma k'a ke farikolokura noɔroman ye i ko ale yere ta; o sebagaya b'a fe, ka fen bee majigi ka bla a yere ta sebagaya korɔ.

4

Poli ta ladirikanw

(Filipikaw 2.1-3; Romukaw 16.1-4)

¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, aw logo be ne ra kosebe. Aw le ye ne ta nagari kun ye, ani ne ta masafugula. Ne balema kanuninw, aw ye jija ka to Matigi ta jɛnɔgonya ra.

² Minw ye ne balemamusu fla Evodi ni Sentisi ta ko ye, ne be o daari ko o ye ben kelen ma Matigi ta jɛnɔgonya ra. ³ Ele fana, ne baarakeɔgon kankelentigi, ne be i daari ko i ye o demɛ, janko o ye ben kelen ma; sabu olugu le ka kere ke ne kere fe ka ne demɛ Kibaro Diman* baara ra, olugu ni Kileman, ani ne baarakeɔgon tow, olugu minw togow sebenin lo panamanya kitabu konɔ.

⁴ Aw ye nagari Matigi ta jɛnɔgonya ra; ne be kosegi a kan: aw ye nagari!

⁵ Aw y'a to mogow bee ye aw lon ni sabari le ye, sabu Matigi natuma surunyara. ⁶ Aw kana hami foyi ra; nka ni aw mako be fen o fen na, aw ye

o daari Ala fe; aw y'a daari, k'a ko gbeleya, ka baraka la Ala ye fana. ⁷ Ni o kera, Ala ta jususuma min ka bon ka teme adamadenw bee ta faamuri kan, o jususuma bena ke sababu ye k'a to aw jusukun ni aw ta miiriyaw ye to Yesu Kirisita kan.

⁸ Ayiwa, sisan, ne balemaw, fen o fen ye can ye, bonya be fen o fen na, fen o fen terennin lo, kojugu te fen o fen na, fen o fen ka di Ala ye, fen o fen bennin lo, fen o fen ka pi, mogo be se ka mogo tando fen o fen na, o fenw miiriya le ye ke aw jusukun na. ⁹ Ne ka aw karan min na, ani aw ka min soro ne fe, ani aw ka min men ne fe, ani aw ka kewale minw ye ne ra, aw ye o le ke. Ni o kera, hera tigi Ala bena ke ni aw ye.

Poli ka Filipikaw fo

(Korentikaw flanan 9.6-15)

¹⁰ Ne nagarira kosebe Matigi ta jehrogonya ra, sabu aw k'a yira tuun ko ne ta ko be aw jusukun na. O miiriya tun be aw kono kakoro, nka aw tun ma a kecogo le soro folo. ¹¹ Ne te o fora ka ne ta fenntanya yira aw ra de! Sabu ni ne ta sorota ka ke fen o fen ye, o be ne wasa; ne ka ne yere degi o le ra. ¹² Ka panamanya fagantanya ra, ne be se o ra; ka panamanya fentigiya ra, ne be se o ra fana. Ne temena yoro o yoro, ni a gbeleyara cogo o cogo, ka domuni soro ka fa, walama ka to kongo ra, ne derira o ra; fentigiya ni fagantanya, ne derira o ra. ¹³ Ne be se ka fen bee ke Kirisita* baraka ra; ale le be baraka don ne ra. ¹⁴ O bee n'a ta, aw ka ne deme ne ta toro ra minke, o jana.

¹⁵ Ne balema Filipikaw, aw yere k'a lon ko kabini ne ka Kibaro Diman* waajuri damina ne bowagati ra Masedoni, ni aw ta jenkuru te, jenkuru si ma ke ne jehrogon ye ka ne ta baara nafa soro, ani ka ne deme ni o borofen ye. ¹⁶ Aw doron le ka o ke; sabu hali tuma min ne tun be Tesaloniki, aw ka bonya ci ne ma fo sijaga fla, ka ne mako ja. ¹⁷ A te i ko ne be bonya le pinina; ne be min fe, o ye ko aw ta kewalepumanw le ye caya, ka o ke aw ta baraji ye.

¹⁸ Aw ka fen o fen ci ne ma, ne ka o bee soro. Epaforoditi nana o di ne ma, ne kera fentigi ye, ne wasara. O kera i ko saraka kasadiman; Ala be o saraka jogon le mina, o ka di a ye fana. ¹⁹ Ne ta Ala bena aw mako bee ja, ka kapa ni a ta fentigiya ni a ta bonya ye, Yesu Kirisita ta jehrogonya ra. ²⁰ Bonya ye la an Fa Ala kan wagati bee. Amina.

Fori laban

²¹ Aw ye Ala ta mogo saninmanw bee fo Yesu Kirisita ta jehrogonya ra. Balema minw be ni ne ye yan, olugu be aw fo fana. ²² Ala ta mogo saninmanw bee be aw fo; minw be baara ke masacaba Sezari ta so kono, olugu koni be aw fora kosebe.

²³ Matigi Yesu Kirisita ye neema aw bee ye.

Poli ka letere min ci KOLOSIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a to kaso ra Romu (Kewalew 28.16). A be i n'a fo nin letere ni Efesikaw ta letere sebera wagati kelen na. An b'a ye ko o kitabu fla bora jagon fe fana. Kolosi tun ye Azi terebenyanfan dugu do ye.

Poli baarakengon min tun ye Tisiki ye, ale le tagara ni nin letere fla bee ye. Poli tun ka Kibaro Diman* fo Efesi wagati min na, Epafirasi tun sonna Matigi Yesu ma o wagati le ra. Ale le nana ke sababu ye k'a to Kibaro Diman sera Kolosi dugu konon (1.7; 4.12). Kolosi ta lanabagaw ta ko tun ka bon Epafirasi ma kosebe. O koson a tun tagara Poli fe fo Romu.

Poli ka nin letere sebe o wagati le ra, k'a di a ma, ko a ye taga a di Kolosi lanabagaw ma, janko mogo minw tun be o lafirira ni karan werew ye, karan min ni Kibaro Diman te kelen ye, o ye o yere mabo o mogow ra. O waajurikebagaw tun be mogo karan sariya ta kow ni landaw le ra. Poli k'a yira ko ka o kow sira tagama, o be na ni yerebonya le ye; a te se ka mogo kisi (2.23). Yesu ta saya le be mogo kisi ka bo jurumun na (1.20).

Poli b'a yira fana ko lanabagaw kera farikolo kelen ye; o ka kan ka kanuya sira le tagama (3.14-15).

Nin kitabu be Kirisita ta Alaya ni a ta bonya yira an na; Ala ka ale le sigi fen bee kunna, sankolo konon, ani dugukolo kan. An be Ala ta cogo bee ye Yesu Kirisita le ra (1.15).

Kitabu konokow

Poli be Ala daari Kolosikaw ye (1.3-14)

Yesu Kirisita ta bonya ni a ta noko (1.15-23)

Poli ka siyen min ta lanabagaw koson (1.24-2.5)

Lanabagaw ka kan ka o yere korosi mogolafiribagaw ra (2.6-23)

Lanabaga ta tagamacogokura (3.1-4.6)

Poli ta forikan (4.7-18)

Poli ta fori

(Efesikaw 1.15-19; Filipikaw 1.3-6; Tesalonikikaw folo 1.2-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye ka kana ni Ala sago ye, ne ni an balemace Timote, ² anw be nin sebe ci Ala ta mogo saninmanw ma, minw ye an balema kankelentigiw ye Kolosi. An Fa Ala ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Poli ta barakalari

³ Ni an be Ala daari aw ye, an be baraka la a ye tuma bee, ale min ye an Matigi Yesu Kirisita Fa ye; ⁴ sabu lanaya min be aw fe Yesu Kirisita ra, ani aw be Ala ta mogo saninmanw bee kanu cogo min na, an ka o kibaroya men. ⁵ Aw be o ke, sabu jigiya be aw fe sankolo ra. Kibaro Diman* min be can yira, aw konna ka o kuma min men, o le sababu ra, aw ka o jigiya soro. ⁶ O Kibaro Diman sera aw ma; a be tagara na dununa yoro bee ra, i ko yiri min be den, ka bonya, i n'a fo a kera aw fe cogo min na, kabini lon min na aw ka Ala ta neema ko men k'a faamu ka kana ni can sira ye.

⁷ An baarakeᵑᵒᵑᵒᵑ kanunin Epafirasi, ale le ka aw karan o kow ra. Kirisita* ta baaraden kankelentigi lo; a be o baara ra aw le ye. ⁸ Nin Saninman* ka kanuya min don aw jusu ra, ale le nana o lakari an ye yan.

⁹ Ayiwa, o le koson, kabini an fana ka o men, an tora Aladaari ra aw ye tuma be, janko fen o fen ye Ala sago ye, aw ye o lon ka na, ka hakiritigiya ni faamuri soro Nin Saninman fe. ¹⁰ Ni o kera, aw tagamacogo bena Matigi wasa; aw ta koketaw be bena diya a ye fana; aw bena se ka Ala sago ke ka kewalepuman suguya be ke, ka aw baraka bonya Ala lonniya ra. ¹¹ Ala ye baraka don aw ra wagati be ni a ye te sabagaya ncoroman ye, janko aw ye jija lanaya ra ka fen be mupu.

¹² Aw ye baraka la Fa Ala ye, ka nagari, sabu a be fen minw di a ta mogo saninmanw ma, a ka se di aw ma k'a to aw ye aw ninyoro soro o ra, ka to a ta masaya yeelen na. ¹³ Den kanunin min bora Ala ra*, Ala ka an bo Setana ta dibi fanga koro ka an don o ta masaya ra. ¹⁴ Ale le sababu ra Ala ka an kunmabo, ka an ta jurumun yafa.

Kirisita be fen be konna

¹⁵ Mogo te se ka Ala ye, nka a be cogo min na, an be o ye Yesu Kirisita le ra; ale tun be yi, k'a soro fen si ma dan folo. ¹⁶ Sabu fen be danna ale le sababu ra sankolo kono, ani dugukolo kan: fenyetaw ni fenyebariw, masayaw ni sebayaw, fangatigiyaw ni kuntigiyaw; a be danna ale le sababu ra, a be danna ale le koson. ¹⁷ Ale le ye fen be ra folo ye; ale le baraka ra fen be a no ra. ¹⁸ lanabagaw ta jenkuru* ye a farikolo ye, ale ye o farikolo kunkolo ye. Ale le ye damina ye, ale folo le kununa ka bo saya ra, janko ka ke fen be kuntigi ye. ¹⁹ Sabu a diyara Ala ye ko Alaya dafanin be ye soro Yesu ra. ²⁰ Yesu sababu ra, Ala be ben don ale ni danfenw ce, dugukolo kan, ani sankolo ra, ka hera ke o ye Yesu jori ni a ta gbengbenyiri sababu ra.

²¹ Ayiwa, folofolo aw yoro tun ka jan Ala ra; aw tun ye a juguw ye aw ta miiriyajuguw ani aw ta kewalejuguw koson. ²² Nka sisan Yesu saya baraka ra, Ala ka ben don ale ni aw ce, janko aw saninyanin ye se ka lo Ala na koro, no kana ke aw ra, jarakiyoro kana ke aw ra. ²³ Nka aw lonin ka kan ka to lanaya ra, foyi kana aw bo aw loyoro ra; aw ka jigiyi min soro Kibaro Diman lamenni fe, foyi kana aw mabo o jigiyi ra. O Kibaro Diman min waajuri be kera mogow be ye dunuᵑa kono, Ala ka ne Poli fana ke a ta baaraden ye o Kibaro Diman waajuri le kama.

Poli ta baara

(Efesikaw 3.1-13; Korentikaw folo 2.7-13)

²⁴ Ayiwa, sisan ne be toro min na aw koson, ne be nagari o ra; sabu min ka Kirisita* ta torow jen, ne farisogo ta toro be o le farara a kan, ka toro lanabagaw ta jenkuru ye, min ye a farikolo ye. ²⁵ Ala ka ne ke o jenkuru ta baaraden le ye, ko ne ye baara ke aw ye ka Ala ta Kuma gbeya ka a fo aw ye. ²⁶ O gundo le tun dogonin be tuma be, wagati be ta mogow ma; nka sisan a yirara Ala ta mogo saninmanw na. ²⁷ Nafaba ni bonya min be o gundo ra siya were mogow ta fan fe, Ala tun b'a fe lanabagaw ye o lon; o gundo fle nin: ni Kirisita be aw kono, jigiyi be aw fe ko aw bena don Ala ta noro ra.

²⁸ An be ale ta ko waajuri le kera, ka mogow be ladi, ka o karan ni Ala ta hakiritigiya ye, janko mogow be baraka ye bonya lanaya ra Kirisita ta

jenngonya ra. ²⁹ O le koson ne be baara kera; Kirisita be baraka min di ne ma, o baraka le be sebgaya di ne ma, ne be siyen ta ni o le ye.

2

Poli be kere min ke lanabagaw koson

¹ Ne balemaw, ne b'a fe ko aw y'a lon ko ne be kereba le kera aw koson, ani Lawodisekaw koson, ani minw bee na ma la ne kan folo. ² Ne be o bee kera, janko o jusu ye suma; o ye ben kelen ma, ka to kanuya ra, ani Ala ye neema o ye, ka faamuri dafanin di o ma, ka Ala ta gundo lon, o gundo min ye Kirisita* ye. ³ Hakiritigiya bee, ani lonniya bee gundo dogonin be Kirisita le ra.

⁴ Ne be o fora aw ye, janko mogo si kana aw lafiri ni kumakan diman were ye. ⁵ Aw y'a lon ko hali ni ne te ni aw ye, a be i n'a fo ne be yi le; aw bennin be ka aw ta kow ke ka na cogo min na, ani aw ka lanaya mina sobe ra cogo min na Kirisita* ta jenngonya ra, a be i n'a fo ne be o yera, o fana be ne jagari le.

Nanamanya be soro Kirisita fe

⁶ Ayiwa, aw sonna Matigi Yesu Kirisita ma cogo min na, hali bi aw ye jija ka to o sira kan. ⁷ Aw ye to a ta jenngonya ra i ko yiri lilinw be don dugukolo ra cogo min na, ani i ko bon be lo a jusiginan kan cogo min na; aw ye aw baraka bonya lanaya ra i n'a fo aw karanna cogo min na; aw ta barakalari fana ye caya.

⁸ Aw ye aw yere korosi, janko mogo si kana aw nege ka aw mina ni a yere ta hakiritigiya ye, ka aw lafiri ni kuma gbansanw ye; o be o ke ka kapa ni adamadenw ta landakow le ye, ani dunupa ta batofen gbansan barakantanw; o t'a ke ka kapa ni Kirisita* ta karan ye. ⁹ Sabu Alaya dafanin bee be Kirisita farikolo ra. ¹⁰ Aw be fen bee soro ka wasa ale baraka le ra, sabu ale le ye kuntigiyaw bee, ani fangatigiyaw bee kuntigi ye.

¹¹ Aw ka kenesigiri soro ale le fe, kenesigiri min te mogo boro no ye; o koros ye ko aw bora aw ta jogokoro ni aw ta jurumunw na. O ye Kirisita ta kenesigiri le ye. ¹² Aw batizera minke, a kera i n'a fo aw su donna ni Kirisita ye, ka soro ka kunu ni a ye, ka ke a ta jenngonya ra; sabu aw lara Ala ta sebgaya ra, o sebgaya min ka Kirisita kunu ka bo saya ra.

¹³ Ayiwa, aw tun sanin lo aw ta jurumunw koson, ani aw ta kenesigibariya koson; nka Ala ka panamanyakura di aw ma Kirisita ta jenngonya ra. A ka an ta jurumunw bee yafa an ma. ¹⁴ An ta kojugu minw tun sebera ka bla an kama ka an jaraki ko an ka sariya* cen, Kirisita ka o bee josi ka bo yi a ta saya baraka ra gbengbenyiri* kan. ¹⁵ A ka Setana ta fangatigiyaw, ani a ta kuntigiyaw bosi a ra, ka o yira kene kan bee na na; a ka se soro o kan a ta saya le baraka ra gbengbenyiri kan.

Lanaya ni adamadenw ta landaw

¹⁶ O koson aw kana son mogo si ye aw jaraki aw ta domuniko ra, walama aw ta minniko ra, walama ko mun na aw te panagbelonw ni karokuraw ni Nenekirilonw* jate. ¹⁷ O fenw bee tun ye fen nataw ja doron le ye; nka min kera a yere ye, o be soro Kirisita* le ra. ¹⁸ Aw kana a to mogo si ye na aw jaraki, ko ale ye mogo majiginin ye, ani ko ale be melékew ye ka o bato. Ni o mogo be fen o fen ke, o b'a fo ko Ala le ka o yira o ra; o ta yerebonya ye fu le ye, o ta miiriyaw bee bora o yere le ra. ¹⁹ Kirisita

min ye fen bæe kuntigi ye, o te son ka noro o ra; k'a soro ale le baraka ra lanabagaw bæe lajennin be baraka soro, ka bonya ka kapa ni Ala sago ye, ka jen ka ke kelen ye i ko farikolo kolotugudaw ni a fasaw be jogon mina cogo min na.

²⁰ I n'a fo aw sara ni Kirisita ye, o tuma aw nin bora dunupa ta batofen gbansan barakantanw ta kow ra. Ayiwa, mun koson aw b'a to o ye o sariyaw sigi aw kan tuun, k'a ke i n'a fo aw jigi be nin dunupa ta kow le kan? Ko: ²¹ «I kana nin mina de! I kana nin nene de! I kana maga nin na de!» ²² K'a soro o fenw ye domunifen gbansan le ye; ni a domuna ka ban, a te se ka ke foyi were ye tuun. O kow bæe ye adamadenw ta sariya signinw ani o ta kolatigeninw le ye. ²³ Can lo, a bora hakiritigiya sira fe; sabu o mogow be o yere jagboya ka o batori ke, o be o yere majigi ka o yere jagboya ka ko dow ke ka o farikolo toro. Nka baraka foyi te o kow si ra min be se ka mogow tanga jurumun ma.

3

Lanabagaw ta panamanyakura

(Filipikaw 3.18-21; Yuhana folo 3.1-3; Efesikaw 5.3-20; 4.17-21)

¹ Ayiwa, i n'a fo aw kununa ka bo saya ra ni Kirisita* ye, o tuma fen minw be Ala fe san fe, aw ye o le jini; Kirisita signin be o yoro le ra Ala kininboroyanfan fe. ² Fen minw be Ala fe san fe, aw ye miiri o le ra; fen minw ye dugukolo ta fenw ye, aw kana miiri o ra; ³ sabu aw sara, aw ta panamanya dogonin lo ni Kirisita ye Ala fe. ⁴ Aw ta panamanya ye Kirisita le ye; ni ale yirara kene kan lon min na, aw fana bena bo kene kan, ka ke ni a ye a ta toro ra.

⁵ O koson aw ye aw ta jogokorow bæe dabra: jatoya, ani nogoninya, ani jarabijugu, ani negejuguw, ani natabaya min ni joson bæe ka kan. ⁶ [Minw te son ka Ala kan mina,] o kow le b'a to Ala ta kiti bena se olugu ma. ⁷ Aw tun be tagamana o cogo le ra folofolo, tuma min na aw tun be aw ta jurumunw na. ⁸ Nka sisan aw ye o kow bæe dabra: jusubo, dimi, kononjoguya, nenini, ani marobariyakuma min o min be se ka bo aw da ra. ⁹ Aw kana faninya tige jogon ye, sabu aw ka aw jogokorow, ani aw ta kewalekorow bæe bo aw yere ra, ¹⁰ ka jogokura don aw yere ra; o koson do be farara aw ta lonniya kan lon o lon, janko aw ta cogo ye ke i n'a fo Kirisita yere, ale min be o jogokura di aw ma.

¹¹ Ayiwa, o koson ni i ye siya were mogow ye walama Yahudiya o, ni i kenesigira walama ni i ma kenesigi o, ni i ye karanbari ye walama kongoso mogow o, ni i ye jon ye walama haron o, o si te jate tuun; Kirisita le ye fen bæe ye, ale le be an bæe jusukun na.

Lanabagaw ka kan ka jogon deme

¹² O le koson, i n'a fo Ala ka aw panawoloma, ka aw ke a ta mogow saninmanw ye, ani a ta mogow kanuninw, aw fana ye hina jogon na, ka kopuman ke jogon ye, ka aw yere majigi jogon ye, ka aw jusu suma jogon koro, ka muju jogon koro. ¹³ Aw ye jogon ta kow sonmina, ka yafa jogon ma. Ni do ka do hake ta, aw ye yafa jogon ma i ko Kirisita yafara aw ma cogo min na.

¹⁴ Nka, ka fara o bæe lajennin kan, aw ye jogon kanu; o le bena aw ta kow bæe siri jogon na k'a dafa. ¹⁵ Ala ka aw wele Kirisita ta hera le kama, ka aw ke farikolo kelen ye; o hera ye aw jusukun fa, aw ye aw ta

ko bɛɛ latige ka kapa ni o ye. Aw ye baraka la Ala ye fana. ¹⁶ Aw y'a to Kirisita ta kuma ye sigi aw kɔnɔ, ka aw jusukun fa. Aw ye hakiri di nɔɔn ma, ka nɔɔn ladi hakiritigiya ra ni Zaburuw kitabu donkiriw ye, ani Alatatodonkiriw, ani Alabatodonkiriw. Aw ye o donkiriw la ni aw jusukun bɛɛ ye, ka baraka la Ala ye.

¹⁷ Ni aw bɛ fɛn o fɛn kɛ, kuma o, kewale o, aw ye o bɛɛ kɛ Matigi Yesu tɔɔ koɔn, ka baraka la Fa Ala ye, a tɔɔ koɔn.

Lanabaga ka kan ka min kɛ a somɔɔw ye
(*Efesikaw 5.22-33; 6.1-9; Piyeri fɔlɔ 2.18-25; 3.1-7*)

¹⁸ Ayiwa, musow, aw ye aw yɛrɛ majigi aw cɛw ye; o le bɛ bɛn ni Matigi sago ye.

¹⁹ Aw cɛw fana, aw ye aw musow kanu; aw kana o minako juguya.

²⁰ Aw denmisɛnw, aw fana ye aw worobagaw kan mina fɛn bɛɛ ra, sabu o ka di Matigi ye.

²¹ Aw faw, aw kana aw ta denw lamuruti, k'a to o fari ye faga.

²² Aw baardenw, minw ye aw kuntigiw ye dugukolo kan yan, aw ye olugu kan mina fɛn bɛɛ ra. Aw kana baara kɛ o ja kɔɔ ka a kɛ dɔɔn i n'a fɔ aw b'a fɛ ka aw yɛrɛ ko diya o ye; aw ye a kɛ ni jusukungbenin ye, Matigi yɛrɛ pasiran koɔn. ²³ Ni aw bɛ baara o baara kɛ, aw ye o kɛ ni aw jusukun bɛɛ ye, i n'a fɔ aw b'a kɛra Matigi le ye; a kana kɛ i n'a fɔ aw b'a kɛra mɔɔw le ye. ²⁴ Sabu aw k'a lɔn ko Matigi ka fɛn minw layiri ta aw ye, a bɛna o di aw ma ka o kɛ aw ta sara ye. Aw ye baara kɛ Matigi Yesu Kirisita ye. ²⁵ Nka mɔɔɔ min bɛ baarajugu kɛ, o tigi bɛna sara ka kapa ni a ta baarajugu le ye fana, sabu Ala tɛ mɔɔɔ bɔ mɔɔɔ ra.

4

¹ Ayiwa, aw kuntigiw, aw ye aw ta baardenw minako pa ni terenninya ni jusupuman ye, sabu aw k'a lɔn ko aw yɛrɛ ta Kuntigi bɛ sankolo ra.

Pɔli ta ladiri
(*Efesikaw 6.18-20; 5.14-17*)

² Aw ye jija Aladaari ra tuma bɛɛ; aw ye aw janto aw yɛrɛ, ka to ka baraka la Ala ye. ³ Aw ye Ala daari an ye fana, janko ale yɛrɛ ye an demɛ, ka cogonuman di an ma ka Kibaro Diman* fɔ, ka Kirisita* ta gundo yira mɔɔw ra k'a gbɛya; o gundo le koɔn o ka ne siri ni negejɔɔko ye kaso ra yan. ⁴ Aw ye Ala daari ne ye janko ne ye se ka o gundo fɔ i ko ne ka kan k'a fɔ cogo min na. ⁵ Aw ye aw tagamacogo lɔn lanabariw cɛ ra; Ala bɛ wagati min di aw ma, aw ye o kɛ ka baarapuman le kɛ. ⁶ Aw y'a to aw darakumaw ye kɛ nɛema kumaw ye, kɔɔ bɛ kuma minw na, janko aw ye mɔɔɔ bɛɛ jaabicogo lɔn.

Fori laban

⁷ Ayiwa, an balemaccɛ kanunin Tisiki, min ye Matigi ta baarden kankelentigi ye, ani ne baarakenɔɔn, Matigi ta baara ra, ale bɛna taga ne ta kibaroyaw bɛɛ lase aw ma. ⁸ Ne k'a lawuri a kama k'a ci aw fɛ, janko an bɛ cogo min na yan, aw ye o lɔn, ani aw hakiri fana ye sigi. ⁹ An balemaccɛ kanunin min ye an balemaccɛ kankelentigi Onezimu ye, ne ka o ci ni a ye; aw ta mɔɔɔ dɔ lo. Fɛn o fɛn bɛ kɛra yan, o bɛna taga o bɛɛ lakari aw ye.

¹⁰ Sitariki, min ye ne kasodenɔɔn dɔ ye, ale bɛ aw fo, ani Marika, Barinabasi balemaccɛ. Ne tun ka ale ta ko le fɔ aw ye, ko ni a sera aw

fe yi, aw y'a minako na. ¹¹ Yesu min be wele ko Yutusi, ale fana be aw fo. Yahudiya lanabagaw ra olugu doron le ka baara ke ni ne ye ka Ala ta Masaya* ko fo mogow ye; o ka ne jusu saaro kosebe.

¹² Epafirasi min ye aw ta mogow do fana ye, ale be aw fo. Yesu Kirisita ta baaraden yere lo; a jijanin lo Aladaari ra aw ye kosebe, janko aw ta lanaya ye bonya, aw ye to kan kelen kan, ka son tuma bee ka Ala sago ke. ¹³ Aw ni Lawodisekaw ani Hirapolisikaw, aw ta ko be Epafirasi jusukun na kosebe; ne ye o seere ye. ¹⁴ An ta dokotorece kanunin Luka be aw fo; Demasi fana be aw fo.

¹⁵ An balema minw be Lawodise, aw ye olugu fo, ka Nenfafa fo, ani lanabaga minw be lajen a ta so konon. ¹⁶ Ni aw ka nin sebe karan, aw ye jija k'a to Lawodise lanabagaw fana y'a sorow k'a karan; min bena bo Lawodise ka na di aw ma, aw fana ye o karan. ¹⁷ Aw y'a fo Arisipi ye ko ne ko, ko Matigi ka baara min karifa a ma, ko a ye a janto o ra, ka a ke ka na.

¹⁸ Ne yere Poli boro le be nin sebera sisan: «Ne Poli be aw fo.» Aw ye aw hakiri to a ra ko ne sirinin lo negejoroko ra kaso ra yan.

Ala ye neema aw ye!

Poli ka letere fōlo min ci TESALONIKIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a to Korenti dugu kono. Nin letere le kera Poli ta leterew bee ra flanan ye; Galasikaw ta kitabu kera fōlo ye. Tesaloniki tun ye Masedoni mara duguba le ye.

Poli ta tagama flanan na, a ka Kibaro Diman* fo Tesaloniki minke, mogo dow tun sonna Ala ta kuma ma o dugu kono. Nka Yahudiya dow nana mankan wuri minke, Poli bora dugu kono (Kewalew 17.5-10). A bora o le ra Tesaloniki ka taga Bere, ka bo Bere ka taga Ateni. A tora Ateni k'a jennogon Timote ci ka taga Tesaloniki ka taga lanabagaw fle. Ale yere tagara Korenti (3.1-3). Timote sekora ka na Poli soro Korenti; a ka Tesaloniki lanabagaw ta kibaroya minw di a ma, o kumaw ka Poli ninsondiya; nka tooro minw ka Tesalonikikaw ta lanaya sumaya, a ka o fana fo Poli ye. O koson Poli tora Korenti ka nin letere sebe k'a ci Tesalonikikaw ma, janko ka o ja gbeleya; a ka o ta jininkariw fana jaabi.

Poli tun t'a fe tooro, walama fen were ye Tesalonikikaw ta lanaya cen. O koson a ka o ta jininkariw jaabi. Tesalonikika dow tun b'a miiri ko Yesu Kirisita natuma sera ka ban; ko ni a nana, ko lanabaga minw sara ka ban, olugu tena taga ni Yesu ye. Poli ka olugu jaabi ko ni Yesu nana, lanabaga minw sara, ani minw panaman lo, o bee bena taga ni Yesu ye (4.16; 5.10).

O ra, a be lanabagaw ja gbeleya, ko o ka kan ka tooro sonmina, ka timinadiya ka baara ke, sani Yesu ye na (5.14,16).

Kitabu konokow

Poli be Ala fo Tesalonikikaw ta lanaya koson (1-3)

Lanabaga ka kan ka tagama ka kana ni Ala sago ye (4.1-12)

Matigi Yesu nacogo (4.13-5.11)

Lanabagaw ta baara (5.12-22)

Ladirikanw, ani forikanw (5.23-28)

Poli ni a baarakejogonw ta fori

(Filipikaw 1.3-6; Kolosikaw 1.3-8)

¹ Ne Poli ni Silasi ni Timote, anw be nin sebe ci Tesaloniki lanabagaw ta jenkuru ma, minw be an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta jennogonya ra; Ala ye neema aw ye, ka hera ke aw ye. ² An be baraka la Ala ye tuma bee aw bee koson, ka an hakiri to aw ra an ta Aladaariw ra.

Tesalonikikaw ta lanaya ko diyara Poli ye

³ Aw ka kewale minw ke ka kana ni aw ta lanaya ye, ani aw ka baara min ke aw ta kanuya koson, ani aw ka aw jigi sigi an Matigi Yesu Kirisita kan ni baraka min ye, an hakiri be o ra tuma bee an Fa Ala na koro. ⁴ An balemaw, aw minw ye Ala ta mogo kanuninw ye, an k'a lon ko Ala ka aw panawoloma ka aw ke a ta ye. ⁵ Sabu an ka Kibaro Diman* min fo aw ye, o waajuri tun ma dan darakuma dama ma, nka Nin Saninman* ta baraka tun be a kan, k'a yira ko sigiya si te a ra. An tun be tagama cogo min na aw ce ra aw yere ta nafa koson, aw ka o lon fana. ⁶ Aw koni kera an ladegibagaw ye, ani Matigi yere ladegibagaw; sabu aw ka tooro caman le sonmina ka son Ala ta kuma ma, fo ka jagari Nin Saninman baraka ra.

⁷ O ra, Masedoni mara, ani Akayi mara lanabagaw bεε bε aw ta tagamacogopuman le fle ka o ladegi. ⁸ Matigi ta kuma bōra aw fe yi ka taga se fō Masedoni, ani Akayi; o dōrōn tε, nka aw yere ta lanaya, Ala ra, o ko sera yōrō bεε. An yere tε an yere sege ko an bε aw ko fō mōgō ye tuun. ⁹ Hali an sera aw fe cogo min na, mōgōw bε o bεε lakari, ani aw yelēmana ka sōn Ala ma cogo min na, ka aw ta batofenkōrōw to yi ka sōn ka Ala panaman bato, min ye Ala ye can ra. ¹⁰ Den min bōra Ala ra*, Yesu, Ala ka min lakunu ka bō saya ra, aw bε o makōnōna ka bō sankolo ra; ale le bε an kisi ka bō Ala ta kiti dimi kōrō.

2

Pōli ka baara min ke Tesaloniki

(Kewalew 20.18-21,31-35; Korēntikaw flanan 6.3-10; 12.12-15)

¹ Ne balemaw, aw yere k'a lōn ko an ta tagako aw fe, o ma ke gbansan ye. ² Aw k'a lōn ko mōgōw ka an tōrō, ka an minako juguya Filipi dugu kōnō, nka o bεε n'a ta, an belen ka an jigi la an ta Ala kan, ka taga Ala ta Kibaro Diman* fō aw ye; o kera gbēleya caman le kōnō. ³ An ma an ta waajuri ke janko ka mōgōw lafiri, an m'a ke ni miirijugu ye, walama nanbara. ⁴ Nka Ala ka an segesēge, k'a jigi la an kan, ka Kibaro Diman karifa an ma cogo min na, an fana b'a fō ten le; an tε kuma ka an yere ko diya mōgōw ye, nka an bε an yere ko diya Ala le ye, ale min bε mōgōw jusukunnakow bεε segesēge.

⁵ Ayiwa, aw yere k'a lōn ko an ma mōgōw nεge ni an darakan ye fiyewu; an fana ma an ta waajuri ke nafa kosōn; Ala yere ye an seere ye. ⁶ An m'a ke janko mōgōw ye an bonya; an ma bonya jini aw fe, walama mōgōw werew fe. ⁷ K'a sōrō an tun bε se ka an ta fanga sigi aw kan, ko anw ye Kirisita* ta ciradenw* le ye. Nka an ma o ke; an ka baara ke aw cε ra ni sabari le ye, ka aw mina i ko bamuso bε a janto a denw na cogo min na. ⁸ Aw ta kanuya bonya kosōn an jusu ra, an tun t'a fe ka Ala ta Kibaro Diman dōrōn lase aw ma, nka an tun labennin lo ka hali an yere nin di aw kosōn, sabu aw ko tun ka gbelen an ma kosebe.

⁹ Ne balemaw, aw hakiri bε an ta baara ni an ta sege ra: Ka an to Ala ta Kibaro Diman waajuri ra, an ka baara ke su ni tere ka an yere baro, janko an kana ke doni ye mōgō si kan.

¹⁰ Aw ye an seerew ye, Ala fana ye an seere ye, ko ka an to aw lanabagaw cε ra yi, an tagamacogō tun saninyanin lo, a tun terennin lo, jarakiyōrō tun tε an na fana. ¹¹ Aw k'a lōn fana ko an ka aw bεε kelen kelen mina i ko face bε a denw mina cogo min na. ¹² An ka aw ladi, ka aw jusu saaro, k'a fō aw ye k'a gbēleya ko aw ye aw tagamacogō kapa ni Ala sago ye; ale le ka aw wele janko aw ye don a ta Masaya* ni a ta nōrō na.

¹³ An bε baraka la Ala ye fana tuma bεε, sabu an ka Ala ta Kuma min fō aw ye, aw ma o mina i ko mōgōw ta kuma, nka a bε cogo min na, aw k'a mina ten, k'a lōn ko Ala ta Kuma lo, ko o le bε se ka baraka don aw lanabagaw ra.

¹⁴ An balemaw, Ala ta lanabagaw ta jenkuru minw bε Yesu Kirisita ta jēnōgōnya ra, Zude mara ra, aw ka olugu ta tagamacogō le ladegi; sabu Yahudiyaw ka olugu tōrō cogo min na, aw fana ta mōgōw ka aw tōrō o cogo le ra. ¹⁵ O Yahudiyaw le ka Matigi Yesu faga, ani ciraw; o ka anw yere fana tōrō. O ta koketaw man di Ala ye; o ka mōgōw bεε ke o yere juguw ye. ¹⁶ O bε cogo jini ka an bari ka kisiri ko waajuri ke siya werē mōgōw*

ye; o cogo ra o be to ka do fara o ta jurumunw hakeya kan, k'a caya. Nka a laban, Ala ta dimi sera o ma.

*Pɔli b'a fe ka Tesalonikikaw ye
(Kewalew 17.14-16)*

¹⁷ An balemaw, an koni bora aw fe yi ka wagati dama min ke ni an ma nɔgɔn ye, o ka aw panafin bla an na kosebe. Nka hali ni an na tun te nɔgɔn na, an ta miiriya tun be aw kan. ¹⁸ O koson, an tun b'a fe ka taga bo aw fe yi; ne Pɔli koni, ne tun k'a latige sinagako caman, nka Setana ka an bari ka taga.

¹⁹ Ayiwa, jon le ye anw jigi ye, ani an ta nagari kun, ani an ta bonya kun? Aw le bena ke o ye an Matigi Yesu na korɔ, a nalon na. ²⁰ Can lo, aw le ye an ta bonya kun ye, ani an ta nagari kun.

3

Pɔli ka Timote ci Tesaloniki

¹ Ayiwa, an nana a ye ko an te se ka makononi ke tuun minke, an k'a latige ko an dama bena to Ateni, ² ko an be an balemace Timote ci aw fe yi, ale min ye an baarake nɔgɔn ye Ala ta baara ra Kibaro Diman waajuri ta ko ra, janko a ye aw baraka bonya, ka aw ja gbeleya aw ta lanaya sira tagama ra, ³ janko tɔɔɔ min be aw kan sisan, o kana aw ta lanaya bo a no ra. Aw yere k'a lon ko Ala ka an wele o le kama. ⁴ Ka an to ni aw ye, an tun ka aw lasomi k'a fo aw ye ko tɔɔɔ caman bena se an ma; o le fana sera sisan; aw yere na b'a ra ka ban. ⁵ Ayiwa, an nana a ye ko an te se ka makononi ke tuun minke, an korɔtokojuju ka Timote ci, ko a ye taga aw ta lanaya kibaroya men, ka na o fo an ye; sabu ne tun be siranna ko Setana kana na aw nege ka aw lafiri, k'a to an ta baara ye ke baara gbansan ye.

Tesalonikikaw ta ko ka Pɔli jusu suma

⁶ Ayiwa, Timote bora aw fe yi, ka na kibaronuman fo an ye aw ta lanaya ko ra, ani aw ta kanuya; a ko aw hakiri be an na kosebe, ani ko an logo be aw ra i n'a fo aw fana logo be anw na cogo min na.

⁷ Ayiwa, ne balemaw, o kibaroya fora an ye minke, hali ka an to manumanko ni tɔɔɔ ra, an jusu sumana aw ta ko ra, aw ta lanaya koson.

⁸ Ayiwa, sisan koni an ja gbeleyara, sabu an k'a lon ko aw ta lanaya be a no ra, Matigi ta jɛnɔgɔnya ra.

⁹ Aw ta lanaya ko ka an nagari Ala na korɔ cogo min na, sisan an bena Ala fo cogo di sa o lanaya koson? ¹⁰ Su ni tere an be Ala daari, k'a daari kosebe, janko a y'a to an ye sira sɔɔ ka taga an na la aw kan; ni o kera, min ka aw ta lanaya jen, an bena aw karan o ra.

¹¹ Ayiwa, an Fa min ye Ala yere ye, ale ni an Matigi Yesu y'a to an ye sira sɔɔ ka se aw fe yi! ¹² Matigi ye do fara aw ta kanuya kan, ka aw ta kanuya bonya aw ni nɔgɔn ce, ani aw ni mogow bee ce, i ko anw yere be aw kanu cogo min na; ¹³ Ala ye baraka don aw ra, k'a to aw ye saninya, jarakiyɔɔ kana ke aw ra an Fa Ala na korɔ, an Matigi Yesu nalon na ni a ta mogɔ saninmanw bee ye.

4

Tagamacogo min ka di Ala ye

(Piyeri fɔlɔ 1.14-16; 4.1-5; Efesikaw 5.3-8; Korantikaw fɔlɔ 6.13-20)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw ka kan ka tagama cogo min na ka aw yere ko diya Ala ye, an ka o yira aw ra; aw yere fana be o sira le tagamana ka ban. An be min jini aw fe sisan, ka aw daari Matigi Yesu togo ra, o ye ko aw belen ye do fara a kan.

² An ka ko minw soro Matigi Yesu fe ka aw karan o ra, aw yere ka o lon: ³ Ala sago ye ko aw ye saninya, ko aw ye aw yere mabo jatoya ra. ⁴ Aw bee kelen kelen ye to ni aw yere ta muso le ye, ka saninya, ka Ala togo bonya*.

⁵ Aw kana aw yere to jarabijuguw boro, i ko siya were mogo minw ma Ala lon. ⁶ Mogo si kana a balema nanbara, k'a togo nin kow ra; an ka o fo aw ye ka ban k'a gbelsya, ko Matigi bena o kow bee hake bo mogow ra. ⁷ Sabu Ala ma an wele saninyabariya kama; a ka an wele saninyari le kama. ⁸ O koson ni mogo min ka ban nin kuma ma, o tigi ma ban mogo kan ma; Ala min ka a ta Nin Saninman* di aw ma, a banna o le kan ma.

⁹ Ayiwa, ne balemaw, min koni kera jogonkanu ye, mogo te se ka do fo aw ye o ra tuun; sabu Ala ka aw yere karan ka ban ko aw ye jogon kanu. ¹⁰ Aw fana be o sira le tagamana ni Masedoni mara bee lajennin ta balemaw bee ye; nka an be aw ladi ko aw belen ye jija ka do fara a kan.

¹¹ Ayiwa, aw ye jija k'a to hera ye to aw ni jogon ce. Aw ye jija ka aw yere ta kow panabo; aw ye aw boro don baara do ra ka o ke, i n'a fo an k'a fo aw ye cogo min na kakoro. ¹² Ni o kera, lanabariw fana bena aw bonya; aw fana tena ke doni ye mogo si kunna.

Matigi Yesu nako (Korentikaw folo 15.19-58)

¹³ Ayiwa, ne balemaw, an balema minw sara, an t'a fe aw ye to kolonbariya ra olugu ta fan fe, janko aw kana aw jusu kasi i ko mogo tow, jigi te minw fe. ¹⁴ An lara a ra cogo min na ko Yesu sara ka kunu, an lara a ra o cogo kelen na ko lanabaga minw sara, Ala bena olugu fana lakunu Yesu baraka ra, ka ke ni a ye.

¹⁵ Ayiwa, Matigi yere ka kuma min fo an ye, an be o fo aw ye, ko: Matigi Yesu nalon na, an mogo panamanw tena kon suw ja. ¹⁶ Sabu kumakan do bena bo, o ko meleke kuntigi do kan bena bo; o ko, Ala ta burufiyekan be bo. Ni o kera, Matigi Yesu yere be jigi ka bo sankolo ra. O tuma, minw sara ka o to Kirisita ta jenjogonya ra, olugu be kon ka kunu. ¹⁷ O ko, ni o kera, ka an lanabaga to minw panaman to, Matigi bena anw ta; an bee be jen ka taga ni tow ye sankaba kon, ka taga Matigi kunben san fe. O ra, an be to ni Matigi ye wagati bee. ¹⁸ Ayiwa, ne balemaw, aw ye jogon jusu saaro ni nin kumaw ye.

5

Ka laben Matigi nalon kama (Matiyu 24.36-51; Luka 12.35-40; Romukaw 13.11-14)

¹ Ne balemaw, aw mako te a ra ko an ye do fo aw ye Matigi natuma ni a nawagati ko ra. ² Aw yere k'a lon kosebe ko Matigi nalon bena bara mogo bee ra i ko son be bara mogo ra cogo min na su fe. ³ Tuma min na mogow bena ke a fo ye ko: «An be hera ra! An laganfiyara!» O tuma le ra cenriba bena bara ka cun o kan, i ko konodimi be bara muso lasiriti ra cogo min na; o tena bosi fiyewu.

* **4:4** 4.4 Kitabu dow b'a fo ko: Bee kelen kelen ye a yere mina, ka a farikolo to saninya ni bonya ra.

⁴ Nka ne balemaw, i n'a fɔ aw tɛ dibi ra, o lon tɛna bara aw ra i ko son bɛ bara mɔgɔ ra cogo min na. ⁵ Aw bɛɛ bɛ tagama yeelen le ra; aw ye terefemɔgɔw le ye; an tɛ sufemɔgɔw ye, walama dibiramɔgɔw. ⁶ O kosɔn, an kana to sunɔgɔ ra i n'a fɔ tɔw. An ye an janto an yɛrɛ, ka an yɛrɛ minacogo lon. ⁷ Minw bɛ sunɔgɔ, olugu bɛ sunɔgɔ su fɛ le; minw fana bɛ dɔrɔ min ka panamini, olugu bɛ o kɛ su fɛ le. ⁸ Nka an minw ye terefemɔgɔw ye, an ye an yɛrɛ minacogo lon. An ye lanaya ni kanuya don an yɛrɛ ra i ko nɛgɛderege, ka kisiri kɛ an jigi ye, ka o kɛ i ko an ta nɛgɛfugula. ⁹ Sabu Ala ma an dan a ta dimi kama; a ka an dan kisiri sɔrɔri le kama, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. ¹⁰ Yesu sara an kosɔn janko ni an panaman lo o, ni an sara o, an ye panamanya ni ale ye.

¹¹ Ayiwa, o ra, aw ye nɔgɔn ladi, ka nɔgɔn baraka bonya i ko aw bɛ a kɛra cogo min na ka ban.

Pɔli ta ladiriw

(Rɔmukaw 12.17-21)

¹² Ayiwa, ne balemaw, minw bɛ sɛgɛra ka aw karan lanaya sira ra, ani ka aw ladi Matigi ta sira tagama ra, an b'a jini aw fɛ ko aw ye olugu bonya.

¹³ Aw ye o jate kosɛbɛ, ka o kanu o ta baara kosɔn.

Aw y'a to hera ye kɛ aw ni nɔgɔn cɛ.

¹⁴ An bɛ aw daari, an balemaw, ko minw bɛ o yɛrɛ bla baarantanya ni yaala ra, ko aw ye sara olugu ra. Minw jusu kasira, aw ye olugu jusu saaro, ka barakantanw demɛdemɛ, ka muɲu bɛɛ kɔrɔ. ¹⁵ Aw ye aw yɛrɛ kɔrɔsi, aw kana a to dɔ ye kojugu sara ni kojugu dɔ wɛrɛ ye; aw ye jija ka kɔɲuman le kɛ tuma bɛɛ aw ni nɔgɔn cɛ, ani k'a kɛ mɔgɔw bɛɛ ye fana.

¹⁶ Aw ye nagari tuma bɛɛ, ¹⁷ aw kana Aladaari dabla, ¹⁸ aw ye baraka la Ala ye fɛn bɛɛ ra; sabu Ala sago ye o le ye aw ta fan fɛ, Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra.

¹⁹ Aw kana Nin Saninman* ta tasuma faga aw jusukun na. ²⁰ Aw kana ciraw ta kumaw mafiyɛnya. ²¹ Aw ye ko bɛɛ sɛgɛsɛgɛ; min ka ni, aw ye o mara; ²² aw ye aw yɛrɛ mina kojugu suguya bɛɛ ma.

Pɔli ta fori

²³ Ayiwa, hera tigi Ala yɛrɛ ye aw yɔrɔ bɛɛ saninya; a ye aw ta panamanya bɛɛ mara: aw hakiri, ani aw nin, ani aw farikolo, janko aw jarakibari ye to fɔ ka taga se an Matigi Yesu Kirisita nalon ma. ²⁴ Ala min ka aw wele, ale ye kankelentigi ye; ale le bɛna o kɛ.

²⁵ Ne balemaw, aw ye Ala daari anw ye.

²⁶ Aw ye balemaw bɛɛ fo ni kanuyafori ye.

²⁷ Ne b'a jini aw fɛ k'a gbeleya, an Matigi Yesu kosɔn, ko aw ye nin sɛbɛ karan balemaw bɛɛ ye.

²⁸ An Matigi Yesu Kirisita ye nɛɛma aw ye.

Poli ka letere flanan min ci TESALONIKIKAW ma Kitabu faamucogo

Tesalonikikaw ta letere flanan ni letere folo ta kumaw be taga nɔɔn fe. Yesu ta ciraden Poli ka nin letere flanan sebe k'a to Korenti dugu kɔɔ; karo woɔɔ nɔɔn le be o letere fla ce. (Aw ye Tesalonikikaw kitabu folo daminakumaw fe.)

Poli ta letere folo tun ma Tesalonikikaw ta miiriya yelema kosebe Yesu ta nako faamuri ta fan fe, sabu dɔw belen tun b'a miiri ko Yesu nana ka ban, dɔw fana tun b'a miiri ko Yesu nawagati sera ka ban, ko mɔɔ man kan ka hali baara ke tuun. Poli ka letere flanan sebe ka o karan tuun, ko sani Matigi Yesu ye na, kojugu bena caya dunuɔa ra folo, Kirisita kerebagaw bena wuri ka mɔɔw lafiri ni o ta karan ye. Nka o si man kan ka lanabagaw hakiri wuri (3.10). Lanabagaw ka kan ka jija Yesu ta sira tagama ra, ka tɔɔɔ muɔu, ka baara ke ka taga se fo a laban ma (3.12-13).

Kitabu kɔɔkɔw

- Poli be Ala fo ani k'a daari Tesalonikikaw ye (1.1-12)
- Matigi Yesu nacogo (2.1-12)
- Lanabagaw ka kan ka jija Yesu ta sira tagama ra (2.13-3.5)
- Lanabagaw ka kan ka baara ke ka o yere doni ta (3.6-15)
- Poli ta dugawuw ni a ta forikan (3.16-18)

Poli ni a baarakeɔɔnɔw ta fori

¹ Ne Poli, ani Silasi, ani Timote, anw be nin sebe ci Tesalonikikaw ta lanabagaw ta jenkuru ma, min be an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta jenɔɔnɔa ra. ² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Kirisita nalon

(Tesalonikikaw folo 1.2-7; Filipikaw 1.3-6,27-30; Matiyu 13.40-43; 25.31-46)

³ An balemaw, an ka kan ka baraka la Ala ye tuma bee aw ta ko ra; o bennin lo, sabu aw ta lanaya be bonyara ka taga ɔa, kanuya min fana be aw ni nɔɔn ce, do be farara o kan ka taga ɔa. ⁴ O koson an kun korotanin be aw ko fo Ala ta lanabagaw ta jenkuru tɔw ye, aw ta muɔuri ni aw ta lanaya koson; sabu tɔɔɔw ni sege minw bee sera aw ma, aw ka o bee sonmina.

⁵ Nka ne balemaw, o bee b'a yira ko Ala bena kiti tige ni terenninya ye lon do. Aw be tɔɔɔ o tɔɔɔ sonminana, o bee le be aw laben Ala ta Masaya* kama, sabu aw be tɔɔɔɔa o Masaya le koson. ⁶ Sabu a bennin lo, ka kapa ni Ala ta terenninya ye, ko minw be aw tɔɔɔɔa, Ala ye olugu fana tɔɔɔ. ⁷ Nka aw minw be tɔɔɔɔa, a bena laganfiya di aw ma, ka a di anw fana ma; Matigi Yesu bena na wagati min na ka bo sankolo ra ni a ta meleke fangatigiw ye, a bena ke o wagati le ra.

⁸ A bena na tasumamana do ce ma; minw ma Ala lon, ani o banna an Matigi Yesu ta Kibaro Diman* ma, a bena olugu ta kojuguw hake bo o ra. ⁹ O ta kojugu sara bena ke halakiri banbari le ye; o be faran ka mabo Matigi ra pewu, ka mabo a ta sebagaya nɔɔɔoman ra. ¹⁰ O bena ke Matigi nalon

le ra; minw ye a ta mogo saninmanw ye, olugu bena a bonya; minw lara a ra olugu bena a fle ka nagari. Aw fana bena ke o mogow ra, sabu aw lara an ta seereyakuma ra.

¹¹ O le koson an be Ala daari aw ye wagati bee, janko a ka aw wele min kama, aw tagamacogo ye kana ni o ye, ani janko aw b'a fe ka kojuman min ke, aw ye se ka o ke a ta sebagaya baraka ra, ka aw ta lanaya baara dafa. ¹² Ni o kera, an Matigi Yesu togo bena bonya soro aw fe, aw fana bena bonya soro ale fe, an ta Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta neema baraka ra.

2

Ko minw bena ke sani Matigi ye na

¹ Ayiwa, an balemaw, min ye an Matigi Yesu Kirisita nako ye, ani an bena lajen a korogogo min na, an be min jini aw fe, o fle nin ye: ² aw kana a to mogo si ye aw hakiri yelema yoronin kelen na, walama ka aw ja tige ni cirayakuma dow ye, walama ni waajuri dow ye, walama ni letere do ye, k'a fo ko anw le ka o sebe, k'a fo ko Matigi nalon sera ka ban.

³ Aw kana a to mogo si ye aw lafiri cogo si ra; sabu sani Matigi nalon ye se, mogow bena muruti Ala ma folo; o ko, min togo ye ko Mogojugu, min blara halakiri kama, ale bena a yere yira. ⁴ Fen o fen be wele ko Ala, ani mogow be fen o fen bato, a bena wuri k'a yere bonya o bee ma, fo ka taga don Ala ta batosoba yere konko, ka sigi yi, k'a fo ko ale le ye Ala ye.

⁵ Wagati min ne tun be ni aw ye, aw hakiri te a ra ko ne tun ka o kow fo aw ye wa? ⁶ Nka min be a lalora folo, janko a kana a yere yira ni a wagati ma se, aw yere ka o lon. ⁷ O bee n'a ta, Mogojugu ka a ta kewale dogoninw damina ka ban. Nka min k'a lalo hali bi, o ka kan ka bo yi folo. ⁸ Ni o bora yi, o tuma Mogojugu be soro k'a yere yira. Nka Matigi Yesu bena a faga ni a dafogogo ye; Matigi nato ta nooro manamana bena a halaki pewu!

⁹ O Mogojugu bena na ni Setana ta sebagaya le ye. A bena tagamasiyenw ni kabakow ni kobaw ke ka mogow lafiri. ¹⁰ A bena kojugu suguya bee ke, janko mogo minw ka kan ka halaki, ka olugu lafiri. O mogow bena halaki, sabu can min tun be se ka o kisi, o ma son o ma, a fana ma diya o ye. ¹¹ O bee le koson Ala be o sebagaya lana o fe ka na o lafiri, janko o ye la faninya ra. ¹² O ra, mogo minw ma la can ra, terenbariya diyara minw ye, Ala ta kiti be ben olugu bee kan.

Ala ka lanabagaw janawoloma kisiri kama (Piyeri folo 1.2-9)

¹³ An balemaw, Matigi ta mogo kanuninw, anw koni ka kan ka baraka la Ala ye aw koson wagati bee, sabu Ala ka aw janawoloma ka aw ke mogo folow ye, ka aw kisi Nin Saninman* ta saninyari sababu ra, ani aw ta lanaya ta can sababu ra. ¹⁴ Ayiwa, Ala ka aw wele o le kama, an ta Kibarou Diman* waajuri baraka ra, janko aw ye aw ninyoro soro Matigi Yesu Kirisita ta nooro ra. ¹⁵ O ra, an balemaw, aw ye jija ka to lanaya ra; an ka aw karan min na ni an darakumaw ye, walama ni an ta leterew ye, aw ye o mara.

¹⁶ An Matigi Yesu Kirisita yere, ani an Fa Ala min ka an kanu, ka jagbeleya banbari ni jigiyapuman di an ma a ta neema baraka ra, ¹⁷ olugu ye aw jusu saaro, ka baraka don aw ra, janko kewalejuman ni kumacogonuman, o le ye soro aw fe.

3

Poli ko lanabagaw ye Ala daari
(*Romukaw 15.30-32*)

¹ An ta kuma laban ye nin ye, an balemaw: aw ye Ala daari anw ye, janko Matigi ta kuma ye se yoro bee ra, ani janko mogow ye a bonya i n'a fo aw k'a bonya cogo min na. ² Aw ye Ala daari an ye fana, janko Ala ye an kisi mogojugu hakirintanw ma; sabu lanaya te bee fe.

³ O bee n'a ta, Matigi ye kankelentigi le ye; a bena baraka don aw ra, ka aw tanga Setana ma. ⁴ An lara a ra Matigi koson, ko an be min jinina aw fe, ko aw koni be o le kera, ani ko aw fana bena to a kan.

⁵ Matigi ye aw jusukun jasin Ala ta kanuya ni Kirisita ta mujuri ma.

Lanabaga bee ka kan ka baara ke

⁶ Ayiwa, an balemaw, an be nin gbeleaya aw ma an Matigi Yesu Kirisita togo ra: lanabaga minw be o yere bla baarantanya ni yaala ra, ka ban ka tagama ka kapa ni an ta karan ye, aw ye aw yere mabo olugu ra. ⁷ Aw ka kan ka an ladegi cogo min na, aw yere ka o lon; sabu tuma min na anw tun be aw fe yi, an tun ma an yere bla baarantanya ni yaala ra. ⁸ An ma domuni ke mogow si fe gbansan; an ka baara le ke ka sege, su ni tere, janko an kana ke doni ye aw si kunna. ⁹ A te i ko an tun man kan ka domuni ke aw fe de, nka an ka baara ke k'a yira aw ra le, janko aw ye an ladegi. ¹⁰ Sabu tuma min na an tun be aw fe, an tun ka nin kuma fo aw ye ko: «Mogow min t'a fe ka baara ke, o tigi fana man kan ka domuni ke.»

¹¹ K'a soro an k'a men ko mogow dow be aw ce ra, olugu ka o yere bla baarantanya ni yaala ra; sani o ye baara ke, o be o yere jagami tow ta ko ra. ¹² Ayiwa, an b'a fo o mogow ye k'a gbeleaya Matigi Yesu Kirisita togo koson ko o ye jamalo, ka baara ke, ka o ta domuni soro o yere ye.

¹³ O bee n'a ta, ne balemaw, aw koni kana sege kopumanke ra. ¹⁴ An ka kuma minw fo nin letere konon, ni mogow min ka ban o kumaw ma, aw ye o tigi korosi; aw kana jehogonya si don ni a ye, janko a yere ye maroya. ¹⁵ Ne m'a fo ko aw ye a ke aw jugu ye de! Aw ye a ladi le balemaya ra.

Fori laban

¹⁶ Ne balemaw, an Matigi heratigi yere ye hera ke aw ye tuma bee, ani cogo bee ra. Matigi ye to aw bee fe.

¹⁷ Ne Poli le ka nin forikan sebe ni ne yere boro ye. Ne borono le ye nin ye ne ta leterew bee ra. Ne ta seberi le ye nin ye.

¹⁸ An Matigi Yesu Kirisita ta neema ye to aw bee kan.

Poli ka letere fɔlɔ min ci TIMOTE ma Kitabu faamucogo

Nin letere ni Tite ta letere ma ci lanabagaw ta jenkuru do tɔgo ra, i n'a fɔ letere tɔw; Yesu ta ciraden Poli ka o ci mɔgo fla le ma, minw ye Timote ni Tite ye. Lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibagaw ka kan ka baara minw ke, nin kitabu wɛ o le fɔ.

Poli tun nana bo kaso ra minke (Kewalew 28.16; Filipikaw 1.25; 2.26; Filemon 22), a k'a ta tagama naaninan ke. O tagama naaninan ta ko ma dantige an ye i ko tagama tɔw. O wagati le ra a tun ka Tite bla ka taga Kereti, ka Timote bo Efesi janko a ye lanabagaw demɛ. Ale yere tagara Filipi, Masedoni mara ra. A tora o yɔrɔ le ra ka Timote ta letere fɔlɔ sebe, ani Tite ta letere.

Gbeleya minw tun bɛ Efesi lanabagaw cɛ ra, o tun kera Yahudiyaw ta sariya sira tagama ko ye, ani minw tun b'a miiri ko lanabaga ka kan k'a yere jagboya, k'a yere bari ko dow ma, i n'a fɔ domunikebariya ni furukebariya, janko a ko ye diya Ala ye. Ayiwa, Poli b'a fɛ Timote ye lanabagaw ladi, ka o tanga o karan jɔgɔnw le ma.

Poli ko Timote ka kan ka jija lanaya sira tagama ra. Karan minw ni Kibaro Diman tɛ bɛn, a ye a yere kɔrɔsi o ra. Poli b'a fɛ lanabagaw ta namɔgow, cɛw, ani musow, o bɛɛ ye ke mɔgosɔbew ye, minw bɛ to Ala ta can sira kan.

An bɛ sɛ ka nin kitabu taran k'a ke yɔrɔ fla ye:

1. Lanabagaw ni o ta namɔgow ta baara (1-3)
2. Timote yere ta baara (4-6)

Kitabu kɔnɔkow

Mɔgolafiribagaw ta karan (1)

Ala daaricogo ni a batocogo (2)

Namɔgow ta baara (3)

Timote ta baara (4)

Muso cɛ saninw ni cɛkɔrɔbaw minacogo (5)

Naforo kanubagaw ladicogo (6)

Poli ta fori

(Tite 1.1-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye, ka kaɲa ni an Kisibaga Ala ta kuma ye, ani Yesu Kirisita, min ye an jigiya ye, ² ne bɛ nin sebe ci Timote ma, min ye ne dence yere ye lanaya ra.

An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neɛma ni hina ni hera ke i ye.

Karamɔgo faninyafɔbagaw

(Timote fɔlɔ 6.3-5; Galasikaw 3.10-12,19-24; Timote flanan 2.10-18; Kewalew 26.9-20)

³ Ayiwa, i n'a fɔ ne tun k'a gbeleya i ma cogo min na ne tagato Masedoni jamana ra, ne b'a fɛ ko i ye to Efesi; mɔgo dama dama bɛ yi, i ka kan k'a fɔ olugu ye ko o bɛ mɔgow karanna karan wɛrɛ minw na, o ye o dabla.

⁴ O kana o yere bla fɔlɔfɔlɔ kumakɔrɔw fori ra, ani fɔlɔfɔlɔmɔgow tɔgow ta sɔsɔri banbariw. O kow bɛ na ni sɔsɔri dɔrɔn le ye; Ala ka baara min karifa an ma ka kaɲa ni lanaya ye, a tɛ o lataga ja.

tɛ! Ala ka ne kɛ siya wɛrɛ mɔgɔw* ta karamɔgɔ ye, janko ne ye lanaya sira ni can yira o ra.

Cɛw ni musow tagamacogo
(Piyeri fɔlɔ 3.1-6; Tite 2.3-5)

⁸ Ayiwa, ne b'a fɛ ko cɛw ye Ala daari yɔrɔ bɛɛ, ka o boro kɔrɔta ni jusukun gbenin ye; a kana kɛ ni dimi ye, walama sɔsɔri.

⁹ Ne b'a fɛ musow fana ta fanidoncogo ye kɛ cogo bennin ye; o ye fani don, min bɛ o sutara, ani min b'a to mɔgɔw ye o bonya. O kana kundancogo dama temeninw kɛ, ka o yɛrɛ masiri ni sanin ni kɔnɔkise songɔgbɛlɛnw ye, ani kasadiyanan songɔgbɛlɛnw. ¹⁰ Nka o ta masiri ye kɛ kojuman le ye; o le ye muso Alapasiranbagaw ta cogo ye.

¹¹ Muso ka kan ka je ka sigi, ka karan lamɛn, ka a yɛrɛ majigi. ¹² Ne t'a fɛ muso ye cɛ karan, ka a ta fanga sigi cɛ kan; a ka kan ka je ka menni kɛ. ¹³ Sabu Ala konna ka Adama le dan fɔlɔ, o kɔ, a ka Awa dan. ¹⁴ Setana ma Adama le nɛgɛ k'a lafiri; a ka muso le lafiri; ale le ka Ala ta sariya cɛn. ¹⁵ Nka musow bɛna denw sɔrɔ; Ala bɛna o kisi, ni o kɔni ka to lanaya ra, ani kanuya, ani ka o yɛrɛ mina, ka saninya Ala ye.

3

Lanabagaw ta namɔgɔw tagamacogo
(Tite 1.5-9; Piyeri fɔlɔ 5.1-4; Kɛwalew 6.1-6)

¹ Ayiwa, nin kuma ye cankuma le ye, ko: ni mɔgɔ dɔ b'a fɛ ka ke lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibaga ye, o tigi bɛ baaranuman le jinina. ² O kɔsɔn lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibaga ka kan ka ke mɔgɔ jarakibari ye, ka kɛ musokelentigi ye, k'a yɛrɛ minacogo lɔn, ka kɛ mɔgɔ hakiriman ye, ka kɛ mɔgɔsɔbɛ ye, ka kɛ jatigipuman ye, ka se ka mɔgɔw karan. ³ A kana kɛ dɔrɔminbaga ye, walama mɔgɔ jusufari, nka a ye kɛ mɔgɔ sabarinin ye, a kana kɛ keretigebaga ye, a kana kɛ wari kanubaga ye. ⁴ A ye se a ta somɔgɔw minacogo ra, k'a to a yɛrɛ ta denw ye a kan mina, ka a bonya fɛn bɛɛ ra. ⁵ Ni o tɛ, ni mɔgɔ min ma se a yɛrɛ ta somɔgɔw minacogo ra, o tigi bɛ se k'a janto Ala ta jenkuru mɔgɔw ra cogo di? ⁶ A fana man kan ka kɛ lanabagakura ye, ni o tɛ, yɛrɛbonya bɛ se ka don a ra, k'a to kiti min benna Setana kan, o namɔgɔn ye ben a kan fana. ⁷ Lanabariw ka kan ka a tɔgɔpuman fɔ, janko dɔgɔyari kana se a ma, ani a kana mina Setana ta jan na.

Lanabagaw ta demɛbagaw tagamacogo

⁸ Ayiwa, lanabagaw ta jenkuru baarakebagaw fana ka kan ka ke mɔgɔsɔbɛw ye, o kana kɛ kumaflafɔbagaw ye, walama dɔrɔminbagaw, walama mɔgɔ minw bɛ wari jini nanbara ra. ⁹ Lanaya ta can min yirara o ra, o ka kan ka o mara ni jusukun gbenin ye. ¹⁰ Aw ka kan ka o segesegɛ k'a flɛ fɔlɔ; ni jarakiyɔrɔ tɛ o ra, o bɛ sɔrɔ ka o ta baara kɛ.

¹¹ Musow fana ka kan ka ke mɔgɔsɔbɛw ye, o kana kɛ mɔgɔ tɔgɔcɛnbagaw ye; o ye o yɛrɛ minacogo lɔn, ka kɛ lanamɔgɔw ye fɛn bɛɛ ra.

¹² Lanabagaw ta jenkuru baarakebagaw fana ka kan ka ke musokelentigiw ye, ka o ta denw lamɔ ka na, ka o ta sokɔnɔmɔgɔw bɛɛ minacogo lɔn. ¹³ Minw bɛ o ta baara kɛ ka na, olugu bɛna bonya sɔrɔ, ka o ta baara kɛ ni jagbɛlɛya ye lanaya ra Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra.

Alasira gundo

¹⁴ Ayiwa, Timote, ne be nin sebe ci i ma, nka ne jigi b'a kan ko a tena mæen, ne bena se i fe yi. ¹⁵ Nka ne be nin sebe janko ni ne nana ke mænfen ye, i ka kan ka min ke Ala ta mɔgɔw ce ra, i ye o lɔn; o mɔgɔw ye Ala panaman ta lanabagaw ta jenkuru le ye. Lanaya can lɔra ka sinsin o jenkuru le baraka ra, i ko samasen. ¹⁶ Can lo, Alapasiran gundo ka bon yere le. Mɔgɔ si te se ka o sɔsɔ:
 Kirisita* kera adamaden ye; mɔgɔw k'a ye,
 Nin Saninman* k'a yira ko a tun terennin lo,
 melekew k'a ye fana.
 A ko waajuri kera siyaw ce ra dunuɓa yɔrɔ beɛ ra,
 mɔgɔ dɔw lara a ra,
 Ala ka a kɔrɔta k'a ladon nɔɔrɔ ra.

4

Karamɔgɔ faninyafɔbagaw

(Yuhana folo 4.1-3; Kɔlɔsikaw 2.16-23; Timote flanan 2.4-6)

¹ Ayiwa, Nin Saninman* be a gbeya k'a fo an ye ko dunuɓa labanwagati ra, dɔw bena ban lanaya sira ma, ka tugu mɔgɔlafiribaga dɔw ko, minw ta karan bɔra Setana ra. ² Karamɔgɔ faninyafɔbaga flankafu dɔw le bena o lafiri; jurumun ka o jusukun gbɛleya k'a ke i ko nege wulenna tasuma ra ka fen min jeni. ³ O be mɔgɔw karan ko o man kan ka furu, ko domunifen dɔw man kan ka domu; k'a sɔrɔ Ala ka o fenw dan janko lanabaga minw ka can sira lɔn, olugu ye o domu ka baraka la Ala ye. ⁴ Ala ka fen o fen dan, o beɛ ka ji; an man kan ka ban domunifen si ra. A dan ye ni an b'a domu, an ye baraka la Ala ye. ⁵ Sabu an be fen o fen domu, Ala be o saninya a ta kuma ni an ta daariri baraka ra.

Kirisita ta baaradenɓuman

⁶ Ayiwa, Timote, ni i sera ka balemaw karan nin kow ra, i bena ke Yesu Kirisita ta baaradenɓuman ye. I bena a yira o le ra ko i be i jusukun barora ni lanaya kuma ye, ani ko i be karan terennin min sira tagamana, ko i ka o sira lɔn kosebe.

⁷ Ayiwa, folɔfolɔ kumaw, minw te ben ni lanaya ye, kuma caman nafantanw, i kana o lamɛn. ⁸ I yere degi Alapasiran le ra. Farikolo panagbe te fenba ja mɔgɔ ye, nka Alapasiran be fen beɛ ja; a be an ta bi dunuɓalatige ja, ka lahara ta fana ja. ⁹ O kuma fana ye can le ye, mɔgɔw beɛ ka kan ka son a ma. ¹⁰ Ayiwa, o koson an be baara ke, ka siyen ta, sabu an jigi be Ala panaman le kan. Ale le ye mɔgɔw beɛ Kisibaga ye; nka minw koni ka lanaya ke Kirisita* ra, a be olugu le kisi.

¹¹ Nin kow fo o ye k'a gbɛleya, ka o karan a ra. ¹² I kana a to mɔgɔ si ye i dɔgɔya ko i ye denmisen ye. A to lanabagaw ye i kumacogo ye, ani i tagamacogo, ani i ta kanuya, ani i ta lanaya, ani i jusukun saninyacogo, janko o ye i ladegi o ra.

¹³ Sani ne ye se yi, i ye jija ka to ka Ala ta Kitabuw karan mɔgɔw ye, ka o waaju, ka o karan. ¹⁴ Ala ka ninyɔrɔ min di i ma a ta neema ra, i kana o ke borokɔfɛfen ye. O dira i ma ka kapa ni cirayakuma le ye; cekɔrɔbaw fana ka o boro la i kan ka dugawu ke i ye. ¹⁵ Jija ka o kow beɛ ke ka ja, ka i yere di o baara ma kosebe, janko mɔgɔ beɛ ye a ye ko i be tagara ja.

¹⁶ I janto i yere tagamacogo ra, ka i ta karan fana kɔrɔsi. Jija o ra kosebe, sabu ni o kera, i bena i yere kisi, ka i lamɛnbagaw fana kisi.

5

*Lanabagaw bɛɛ ladicogo**(Korentikaw fəɓ 9.7-14; Efesikaw 6.5-8; Piyeri fəɓ 2.18-20)*

¹ Ayiwa, i kana kumagbelen fə cekoroba do ma, nka i y'a ladi ni jususuma ye i n'a fə i worofa. Kanbelenw fana ladi i n'a fə i balemaw, ² ka musokorobaw ladi i ko i bamusow, ka muso denmisɛnw ladi i ko i balemamusow; o kɛ ni jusukun saninyanin ye fen bɛɛ ra.

Muso cɛ saninw demɛcogo

³ Muso cɛ sanin minw bɛ o kelen na, mɔgɔ si tɛ minw fɛ, i ye i janto olugu ra ka o demɛ. ⁴ Nka denw bɛ minw fɛ, walama mamadenw, o denw le ka kan ka o worobagaw demɛ ka kɔna ni Alapasiran ye. O worobagaw ka min kɛ o ye, o ka kan ka o juru le sara sisan; o le ka di Ala ye.

⁵ Muso cɛ sanin minw bɛ o kelen na, mɔgɔ tɛ minw fɛ min bɛ a janto o ra, olugu bɛ o jigi la Ala kan ka a daari su ni tere, janko a ye o demɛ. ⁶ Nka muso cɛ sanin minw bɛ o yɛrɛ bla dunupa janagbekow dɔrɔn le ra, olugu sanin lo, hali ka o panaman to.

⁷ Ayiwa, i ka kan ka o karan nin kow le ra, janko jarakiyɔrɔ kana sɔrɔ mɔgɔ si ra. ⁸ Ni mɔgɔ min koni tɛ a janto a ta sokonɔmɔgɔw ra, janko a ta gbamɔgɔw yɛrɛ, o tigi bɔra lanaya sira kan pewu; a ka jugu ka tɛmɛ hali lanabari kan.

⁹ Muso cɛ sanin min si ka san biwɔrɔrɔ sɔrɔ, min tora cɛ kelen kun, o tɔgɔ le bɛ se ka seɓɛ, janko ka demeri sɔrɔ lanabagaw fɛ. ¹⁰ Bɛɛ ka kan ka a lɔn a ta kɛwaleɓumanw kosɔn, ko a ka a ta denw lamɔ ka na, ko a tun ye jatigimusɔpuman ye, ko a tun bɛ Ala ta mɔgɔ saninmanw sen ko, ka janibagatɔw demɛ, ka kɔpuman suguya bɛɛ kɛ.

¹¹ Ayiwa, muso cɛ sanin minw ma kɔrɔ, i kana sɔn ka olugu tɔgɔ seɓɛ; sabu ni dunupa ta kow nege ka o sɔrɔ, fə ka o ta miiriya yɛɛma, o bɛ Kirisita* ta sira bla; foyi wɛrɛ tɛ kɛ o hakiri ra tuun ni furuko tɛ. ¹² O cogo ra o bɛ kiti ben o yɛrɛ kan; sabu o konna ka layiri min ta ko o bɛ baara kɛ Kirisita dɔrɔn ye, o bɛ o layiri cɛn. ¹³ Ni o kɛra, o tɛ foyi kɛ fə ka ban baara ma ka yaala luw ni nɔgɔn cɛ. O fana tɛ dan o ma; o ta kuma bɛ caya, o bɛ o da don mɔgɔw ta kow ra. Min man kan ka fə, o da bɛ o bɛɛ fə.

¹⁴ O koson muso cɛ sanin minw ma kɔrɔ, ne b'a fɛ olugu ye furu tuun, ka denw sɔrɔ, ka o ta somɔgɔw minako na, janko an jugu kana cogo si sɔrɔ ka an jaraki. ¹⁵ Ne bɛ o fɔra sabu o muso dɔw ka lanaya sira bla ka ban, ka tugu Setana ko. ¹⁶ Ni muso cɛ sanin dɔw bɛ an balemamusu lanabaga do ta so, o balemamusu yɛrɛ ye o demɛ; o doni kana la lanabagaw ta jenkuru kan; ni o kɛra, mɔgɔ tɛ minw fɛ, lanabagaw ta jenkuru bɛ se ka olugu demɛ.

Namɔgɔw bonyacogo

¹⁷ Lanabagaw ta jenkuru namɔgɔ minw bɛ o ta baara kɛ ka na, aw ka kan k'a jate ko olugu ka kan ni bonyari fla le ye, janko minw yɛrɛ bɛ segera ka waajuri kɛ, ani ka mɔgɔw karan. ¹⁸ Sabu a seɓɛra Kitabu kɔnɔ ko: «Ni aw ka misi bla ko a ye siman dɔndɔn k'a kise bɔ, aw kana a da siri.» A seɓɛra fana ko: «Baaraden ka kan ni a ta sara ye.»

¹⁹ Ni do ka lanabagaw ta jenkuru namɔgɔ do jaraki ko do ra, i kana sɔn o jarakiri ma, fə mɔgɔ fla walama mɔgɔ saba ye kɛ o ko seerew ye.

²⁰ Namogō minw be to jurumun na, a fō o ye tōw bēe ja na ko o firira, janko tōw fana ye siran, o kana o jōgōn ke.

²¹ Ne b'a fō i ye k'a gbeleya i ma, Ala ni Yesu Kirisita kosōn, ani a ta meleke janawolomaninw kosōn, ko i ye jija ka nin ciw bēe ke; i kana mōgo dō fisaya ni dō ye, i kana mōgo bō mōgo ra.

²² I kana kōrōtō ka i boro la mōgo si kan ka a bla baara dō ra lanabagaw ce ra. I kana ke mōgo si jenjōgōn ye a ta jurumun ta fan fe; a to i jusukun saninyanin ye to.

²³ I kana to ka ji dama min, nka i ka kan ka duven dōnin min fana i ta kōnōdimi ni i ta banamisenw kosōn.

²⁴ Ayiwa, dōw ta jurumun be yira kene kan k'a gbeya, sani a kiti ye tige; nka dōw ta be lōn kō fe le. ²⁵ O cogo ra fana, kewalepumanw be yira kene kan; hali ni minw ma bō kene kan joona, o dogonin tena to.

6

Jōnw ka kan ka o matigiw bonya

¹ Lanabaga minw bēe be jōnya ra, olugu ka kan ka o matigicew jate ka o bonya kosebe, janko mōgow kana Ala tōgo cēn, ka an ta karan mangboya.

² Minw fana matigicew ye lanabagaw ye, olugu kana o matigicew dōgoya, ko sabu o balemaw lo. O ka kan ka baara ke o ye ka ja, sabu o ta baara nafa be o mōgo minw kan, olugu ye o balema kanuninw le ye.

Karamogō faninyafōbagaw ni wariko (Matiyu 6.19-34)

I ka kan ka mōgow karan nin le ra k'a fō o ye k'a gbeleya. ³ Ni mōgo dō ka mōgow karan fen wēre ra, min ni an Matigi Yesu Kirisita ta kuma saninmanw te kelen ye, walama min te ben ni Alapasiran ye, ⁴ yerebonya le be o tigi ra, a te foyi lōn; a be sōsori ke, ka kere lawuri kuma dōrōn kosōn, i ko kuma ta bana be mōgo min na. O le be na ni pangboya ye, ani kere, ani kumajuguw, ani miirijuguw, ⁵ ani sōsori dablalariw. O mōgow hakiri cenna, o te can lōn tuun; o be Alako ke naforōpinisira le ye.

⁶ Ayiwa, can lo, Alapasiran ye naforoba le ye, ni i ka i wasa don i ta sorōta ra. ⁷ Sabu an si ma na ni fen ye an boro dunupa ra, an fana tena seko ni fen ye an boro. ⁸ O kosōn ni an be an ta baro ni an ta fani donta sorōra, o ka kan ka an wasa. ⁹ Nka minw b'a fe ka naforo caman sorō, Setana be olugu nege, k'a to o yere ta negejuguw, ani o ta nege jacinanw be ke jan ye ka o mina, ka o cēn, ka o halaki pewu! ¹⁰ Sabu wari nege ye kojugu suguya bēe lilin ye. Dōw tugura wari nō fe fō ka na o yere lafiri, ka bō lanaya ra pewu, ka tōrō caman lase o yere ma.

Poli ta jagbeleyakumaw

¹¹ Ayiwa, ele Timote, ele min ye Ala ta mōgo ye, ele ka kan ka bori nin kow ja, ka jija ka terenninya le jini, ani Alapasiran, ani lanaya, ani kanuya, ani mujuri, ani sabari.

¹² I jija ka kerepuman ke, lanaya ta kere; panamanya banbari mina kosebe, sabu Ala ka i wele o le kama; i fana ka o seereyapuman fō, ka mōgo camanba ke i seerew ye.

¹³ Ayiwa, Ala min be danfenw bēe panamanya, ka ale ke an seere ye, ani Yesu Kirisita min kumana Ponse Pilati ja na, ka can fō a ye, ¹⁴ ne b'a fō i ye k'a gbeleya ko i ye Ala ta cifōninw mara, nō kana ye i ra, jarakiyōrō kana sorō i ra, fō ka taga se an Matigi Yesu Kirisita nalon ma.

¹⁵ Ni a nawagati sera, Ala yere le bɛna a lana.

Ale Ala kelenpe le bɛ fɛn bɛɛ kunna.

An bɛ ale tɔgɔ le tando;

masaw bɛɛ ta Masa lo, ani matigiw bɛɛ ta Matigi.

¹⁶ Ale kelenpe le tɛ sa ka ye.

A siginin bɛ nɔɔɔ min na, o nɔɔɔ bonyakojugu fɛ,

mɔgɔ si tɛ se ka gbara a ra.

Mɔgɔ si ja ma la a kan ka ye,

mɔgɔ si fana tɛ se k'a ye.

Bonya ni sebgaya banbari ye ale ta le ye.

Amina.

Nafortigiw ka kan ka min ke

¹⁷ Ayiwa, dunɔpa naforo bɛ minw fɛ, a fɔ olugu ye k'a gbɛɛya ko o kana waso, o kana o jigi la o naforow kan, sabu jigɔnuman tɛ. O ye o jigi la Ala le kan, ale min bɛ fɛn bɛɛ di an ma caman, janko an ye a diyabo. ¹⁸ A fɔ o ye ko o ye kopuman ke, o ta kɛwaleɔnumanw ye caya; o ye mɔgɔw sɔn, ka o borofɛn dɔw di tɔw ma. ¹⁹ Ni o kɛra, o bɛna naforoba le sɔɔ o yere ja sini, naforo min ka ja, min tɛ cɛn; o sababu ra o bɛna janamanya sɔbɛ sɔɔ.

Kuma laban

²⁰ Ayiwa, Timote, Ala ka min karifa i ma, i jija ka o mara ka ja. Mɔgɔw bɛ kuma fufafu minw fɔ, min ni lanaya sira tɛ bɛn, i yere mabo o ra, ani o bɛ sɔsɔrigbansan minw jate lonniya ye, k'a sɔɔ faninya lo. ²¹ Dɔw tugura o lonniya kɔ, fɔ ka na lanaya sira bla pewu.

Ayiwa, Ala ye nɛɛma aw ye.

Poli ka letere flanan min ci TIMOTE ma Kitabu faamucogo

Poli ta tagama naaninan bannin ko, o k'a mina ka taga a bla kaso ra tuun Romu (2.9). Poli tora o yoro le ra ka nin letere sebe k'a ci Timote ma Efesi (1.17). O ko fe le masaceba Neron ka Poli faga.

An b'a ye nin letere konn ko Poli tora a kelen na, sabu a teriw caman tun bora a koru. O koson a mako tun be Timote ra o wagati ra (1.15; 4.10-16). A tun k'a lon ko a sawagati surunyara (4.6). Nka a jigi tun ma tige, sabu a tun lara a ra ko hali ni ale sara, Ala bena ale kisi, ka ale ladon janamanya banbari ra.

Romu masaceba Neron tun ka lanabaga caman toro kosebe; o hami tun be Poli ra; o koson a ka Timote ja gbelya ko a ye to Kirisita ta Kibaro Diman* ta can kan, ka o waajuri ke, hali ni a be toro (2.1-13). Nka minw be lanabagaw kunnacen ni karan werew ye, a ka kan ka olugu jaraki, ka Ala ta kuma waajuri ke ka kaja ni can ye (2.14-4.15).

O ra, Timote ka kan ka Ala ta kuma waajuri ke, ka mupu ka magow karan, ka tagama ka kaja ni Ala ta kuma ye (3.14-16). A ka kan ka Poli yere ta lanaya ni a ta mupuri ni a ta kanuya ladegi (4.6-7).

Nin kitabu sebera wagatigbelen le ra, wagati min na toroba tun be lanabagaw kan. Poli ka toro sonmina ka se soro cogo min na, lanabagaw fana ka kan ka o le ladegi.

Kitabu konokow

Poli ta fori (1.1-7)

Kibaro Diman waajurikebaga ka kan ka toro (1.8-2.13)

Kibaro Diman waajuri ka kan ka ke ni pagari ye (2.14-4.8)

Poli ta fori ni a ta kumalabanw (4.9-22)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden ye ka kaja ni Ala sago ye, ani janamanya layiri koson, janamanya min be soro Yesu Kirisita ta jennogonya ra, ² Ne be nin sebe ci ne dence kanunin Timote ma; an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema ni hina ni hera ke i ye.

Poli be Timote ja gbelya baara ra

(Timote flanan 2.1-12; Efesikaw 1.3-7; Tesalonikaw flanan 2.13-15)

³ Ne be Ala fo; ne be baara kera a ye ni jusukun gbenin ye i n'a fo ne bemaw k'a ke cogo min na. Su ni tere ni ne be Ala daari, ne be ne hakiri to i ra tuma bee. ⁴ Sabu i kasira cogo min na an faranto jagon na, ne hakiri belen be o ra. I lgo be ne ra kosebe; ne b'a fe ka i ye tuun janko ka pagari. ⁵ Lanayasobe min be i fe, ne hakiri be o ra fana. I mamamuso Loyisi ni i bamuso Enisi le konna ka o lanaya soro; ne lanin b'a ra ko o lanaya be ele fana fe. ⁶ O koson ne ka ne boro la i kan ka Ala daari i ye minke, i ka ninyoro min soro ka bo Ala fe, i jija k'a to o tasuma mananin ye to; ⁷ sabu Ala ka Nin min di an ma, o te an ke siranbagato ye; a be baraka le don an na, ani kanuya, ani hakiritigiya.

⁸ O koson i kana maroya ka seereya ke an Matigi ta ko ra; ne min fana be kaso ra a tgo koson, i kana maroya ne ta ko ra. I ka kan ka toro ni ne ye Kibaro Diman* koson, Ala ta sebgaya baraka ra. ⁹ Ale Ala ka an kisi,

ka an wele janko an ye ke a yeƐ ta mɔgɔ saninmanw ye. O ma ke an ta kewalew kosɔn, a ka o ke a yeƐ ta kolatigenin ni a ta nɛɛma le kosɔn, o nɛɛma min dira an ma Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya kosɔn, k'a sɔrɔ dunuƆa ma dan fɔlɔ. ¹⁰ Sisan an Kisibaga* Yesu Kirisita nana o nɛɛma yira. A ka saya fanga cɛn; janamanya min bɛ sɔrɔ Kibaro Diman sababu ra, ani min bɛ an ke fɛn sabari ye, a ka o ko bɔ kenɛ kan.

¹¹ O Kibaro Diman waajuri le kosɔn Ala ka ne ke waajurikebaga ye, ani ciraden*, ani karamɔgɔ. ¹² O le kosɔn nin tɔɔrɔw bɛɛ bɛ ne kan; nka o maroya tɛ ne ra, sabu ne jigi bɛ min kan, ne ka o lɔn. Ne lara a ra kosebe ko Ala ka min karifa ne ma, se bɛ a ye ka o mara ne ye fɔ ka taga se dunuƆa labanlon ma.

¹³ Ayiwa, ne ka i karan kuma saninman minw na, o mara i kɔnɔ ni lanaya ni kanuya ye Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra, ka tagama ka kapa ni o ye. ¹⁴ Fɛnɔuman min karifara i ma, o mara Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman min siginin bɛ an kɔnɔ.

¹⁵ I yeƐ k'a lɔn ko lanabaga minw bɛ Azi mara ra, olugu bɛɛ tagara ka ne to ne kelen na; Fijeli ni Erimojeni fana bɛ o mɔgɔw ra. ¹⁶ Matigi ye koɔnuman ke Onezifori ta somɔgɔw ye kosebe, sabu a ka ne jusu saaroko caman ke; hali ka ne to kaso ra, sani a ye maroya o ra, ¹⁷ a nana Rɔmu* minke, a ka ne yɔrɔpini le kosebe, fɔ ka taga ne ye. ¹⁸ Ala y'a to a ye Matigi ta ɔumanya sɔrɔ dunuƆa labanlon na. A ka koɔnumanba minw ke ne ye Efesi, i yeƐ ka o lɔn ka temɛ bɛɛ kan.

2

Kirisita ta baaradenɔuman

¹ Ayiwa, ne dence Timote, nɛɛma min bɛ an fe Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra, i ta baraka sɔrɔ o nɛɛma ra. ² I ka karan min sɔrɔ ne fe seere caman ja na, o lase lanamɔgɔ dɔw ma, minw fana bɛ se ka mɔgɔ werew karan a ra fana. ³ I ka kan ka tɔɔrɔ ni ne ye fana i ko Yesu Kirisita ta kerɛkedenɔuman. ⁴ Kerɛkeden si tɛ sɔn ka dunuƆafɛnw ko hami bla a yeƐ ra, ni can ra a b'a fe ka a yeƐ ko diya a kuntigi ye. ⁵ O cogo ra fana, mɔgɔ min bɛ ɔgɔndanbori ke, o tɛ se ka jala sɔrɔ ni a ma a ke ka kapa ni a sariya ye. ⁶ Senɛkebaga min bɛ sege ka baara ke, ale le ka kan ka kɔn ka a ninyɔrɔ sɔrɔ siman na. ⁷ Ne bɛ min fɔra i ye, i ye miiri o ra kosebe, sabu Matigi bɛna hakiri di i ma k'a bɛɛ faamu.

⁸ I hakiri to Yesu Kirisita ra, Dawuda mamaden, min kununa ka bɔ saya ra, ka kapa ni ne ta Kibaro Diman* waajuri ye. ⁹ O Kibaro Diman le kosɔn o bɛ ne tɔɔrɔra, fɔ ka ne siri i ko kojugukebaga; nka Ala ta Kuma kɔni ma siri. ¹⁰ O le kosɔn ne bɛ fɛn bɛɛ sɔnmɛna Ala ta mɔgɔ janawolomaninw kosɔn, janko olugu fana ye kisi Yesu Kirisita sababu ra, ka bonya banbari sɔrɔ.

¹¹ Nin kuma ye can le ye ko:
«Ni an sara ni Yesu Kirisita ye,
an bɛna janamanya ni a ye fana.

¹² Ni an ka jija ka to lanaya ra,
an bɛna ke ni a ye a ta masaya ra.
Nka ni an ka ban a ra,
ale fana bɛna ban an na.

¹³ Ni anw ma ke kankelentigiw ye,
ale kɔni ye kankelentigi ye tuma bɛɛ;

sabu a te se ka ban a yere ra.»

Ala ta baaradenɗuman

(Timote folo 1.3-7,18-20; Tite 1.10-16; 2.11-15; Piyeri flanan 2.1-22)

¹⁴ I ka kan ka to ka mɔgow hakiri jigi nin kumaw le ra, k'a fo o ye k'a gbeleya kosebe Ala na korɔ, ko o kana to ka ɗogon darakan sosɔ, sabu o te foyi na; minw be o kumaw lamɛn, a be olugu le mako sa dorɔn. ¹⁵ I jija k'a to i ta baara ye diya Ala ye, ka ke baaraden ye min te maroya a ta baara kenin kosɔn, nka a be Ala ta kuma can waajuri ke ni terenninya ye.

¹⁶ I yere mabɔ kumalakolonw na, minw te ben ni lanaya ye; sabu mɔgo minw be o kuma suguyaw fo, do le be fara olugu ta Alapasiranbariya kan.

¹⁷ O ta kumaw be cenri ke i ko jorijugu min be mɔgo farikolo cen. Imene ni Fileti ye o mɔgo dow le ye. ¹⁸ Olugu jengera ka can sira bla, k'a fo ko suw kununi kera ka ban; o ka dow ta lanaya cen ni o kuma ye. ¹⁹ Nka Ala yere ka bon jusiginan min lo, o be a no ra; nin kumaw sebera a kan, ko: «Matigi ka a ta mɔgow lon.» Ani ko: «Mɔgo o mɔgo ye Matigi ta mɔgo ye, o tigi ye a sen bo terenbariya ra.»

²⁰ Fagamabonbaw kɔno, i b'a sorɔ ko minan saninlamanw be yi, ani minan warigberamanw; nka a yiriraman fana be yi, ani a bogoramanw. Minan dow blara lonbaw ta baara kama, dow blara baara gbansanw kama. ²¹ Ayiwa, ni mɔgo min k'a yere mabɔ kojugu ra, o tigi be ke minan dawulaman ye, ka saninya, k'a Matigi mako na, ka laben baaraduman suguya bee kama.

²² Ayiwa, Timote, bori kanbelenya ta jarabijuguw na; minw be Matigi bato ni jusukun gbenin ye, i ye fara olugu le kan, ka terenninya pini, ani lanaya, ani kanuya, ani hera. ²³ I kana i da don hakirintanyakumaw ra, ani kumalakolonw; sabu o laban be na ni kere le ye. ²⁴ K'a sorɔ Matigi ta baaraden man kan ka kere ke. A ka kan ka ke mɔgoɗuman ye mɔgo bee le ma, ka se ka mɔgow karan, ani ka kogbelenw sonmina. ²⁵ Minw be a ta kuma sosɔ, a ka kan ka olugu ladi ni jususuma ye, sabu a be se ka ke ko Ala bena a to o ye nimisa, janko o ye yelema ka can lon, ²⁶ ka hakirinuman sorɔ, ka o yere bo Setana ta janw na; sabu Setana ka o mɔgow mina a ta jan na, janko o ye ale sago ke.

3

Dunuya labanwagati ta ko

¹ Ayiwa, Timote, nin kuma to i hakiri ra, k'a lon ko dunuya labantuma ta wagatiw bena gbeleya. ² Adamadenw bena ke natabaw ye, o bena wari ke o teri ye, o bena waso, ka o yere bonya, ka Ala togo cen, ka muruti o worobagaw ma, ka ke kojumanlonbariw ye, ani Alapasiranbariw, ³ ka ke mɔgo jusukungbelenw ye, mɔgo hinabariw, mɔgo togocenbagaw, yereminabariw, mɔgojuguw, kojuman koninyabagaw, ⁴ janfamogow, mɔgo jusu farimanw, yerebonya mɔgow; o bena o diyanyakow kanu ka teme Ala kan, ⁵ ka o yere ke Alapasiranbaga ye mɔgow na korɔ, k'a sorɔ Alapasiran baraka ye min, ye o bena ban o ma. I yere mabɔ o mɔgow ra pewu!

⁶ O mɔgo dow bena don sow kɔno ka muso barakantan dow negɛ ni o ta karan ye ka o hakiri yelema; k'a sorɔ o musow ka jurumun caman ke kakorɔ, jarabijugu suguya caman be o ra. ⁷ Tuma bee o musow b'a fo ko o be lonniyakura pinina, nka o te can lon ka ye. ⁸ Folofolo Janesi ni Janberesi

ka cira Musa soso cogo min na, o mɔgɔw be can soso o cogo le ra. O mɔgɔw hakiri cenna, o ta lanaya te se ka foyi na o ye. ⁹ Nka o ta kow tena taga na, sabu a laban, bee bena a lon ko hakirintanw lo, i ko Janesi ni Janberesi ta nana lon cogo min na.

Timote ka kan ka to Ala ta Kuma kan

(Korentikaw flanan 6.3-10; Piyeri flanan 1.19-21; Kewalew 20.28-31)

¹⁰ Ayiwa, Timote, ele kɔni ka ne ta karan lamɛn, i ka ne ta tagamacogo ladegi, i ka ne ta kolatigeninw lon, ani ne ta lanaya, ani ne ta mɔpuri, ani ne ta kanuya, ani ne ta jagbeleɣa, ¹¹ ani ne ta tɔɔrɔw, ani ne ta segekow. Sege juman le ma la ne kan Antiyosi, ani Ikoniɣomu, ani Lisitiri? Tɔɔrɔ juman le be yi, ni ne ma min sɔnmɛna? Nka Matigi ka ne kisi ka bo o bee ra. ¹² Can ra, mɔgo minw bee b'a fe ka tagama Alanasiran na Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra kɔni, o bena olugu bee tɔɔrɔ. ¹³ Nka mɔgojuguw ani nanbaramɔgɔw kɔni, olugu bena to ka taga na kojugu ra tuma bee; o be tow lafiri i ko olugu yere lafirinin lo cogo min na.

¹⁴ Ele kɔni, i karanna min na, ani i ta lanaya kun ye o min ye, i ye to o le kan; sabu i ka o karan sɔrɔ mɔgo minw fe, i yere ka o tigiw lon.

¹⁵ Kabini i denmisenman i ka Kitabu saninmanw kumaw lon; o le be se ka i ke hakiritigi ye, hakiritigiya min be mɔgo bla kisiri sira kan, lanaya sababu ra Yesu Kirisita ta jɛnɔgɔnya ra. ¹⁶ Kitabu saninmanw kumaw bee bɔra Ala yere le ra, Nin Saninman* baraka ra. O kosɔn nafa b'a ra janko ka mɔgo karan, ka mɔgo jaraki, ka mɔgo lateren, ka mɔgo koro terenninya ra, ¹⁷ janko Ala ta baaraden ye karan ka na, ka se ka baarɔnuman suguya bee kecogo lon.

4

Ala ta Kuma waajuri

¹ Ne b'a fo k'a gbeleɣa i ma Ala kosɔn, ani Yesu Kirisita kosɔn, min bena kiti tige mɔgo janamanw, ani suw bee kan, ani a nako ni a ta Masaya* kosɔn, ² ko i ye Ala ta Kuma waajuri ke, k'a fo, ka sinsin a kan wagati bee, wagatɔnumanw, ani wagatigbelɛnw na, ka mɔgɔw lateren, ka o jaraki, ka o ladi, ka o karan ni mɔpuriba ye.

³ Sabu wagati do bena se, mɔgɔw tena sɔn ka karan terennin lamɛn tuun. O yere le bena karamɔgo caman jini o yere ye, ka kapa ni o yere diyanyakow ye, ka olugu ta kuma dimanw lamɛn, ka o toro ladiya ni o ye.

⁴ O bena o toro mabo can lamenni na, ka tugu folɔfolɔ kumakɔrɔw le ko.

⁵ Nka ele kɔni, ele ye i yere minacogo lon ko bee ra, ka tɔɔrɔ sɔnmɛna, ka ke Kibaro Diman* fobagasobe ye, ka i ta baara bee ke ka na.

Pɔli ta kumalabanw

(Filipikaw 1.20-23; Matiyu 10.18-20)

⁶ Ne kɔni, ne kera ka ban i ko rezenji saraka; ne tagatuma surunyara ka ban. ⁷ Ne ka kereɣuman ke, ne ka ne ta bori laban, ne tora lanaya ra. ⁸ Sisan, terenninya ta jala maranin be ne ye ka ban. Matigi, min ye kititigebaga terennin ye, ale le bena o di ne ma dunuja labanlon na. Nka a tena a di ne kelen ma; minw ka a kanu ka a nalon makɔno, a bena a di olugu bee ma.

⁹ I jija ka na ne fe yan jooa. ¹⁰ Sabu Demasi tugura dunuja ta fenw nege no fe, ka taga ka ne kelen to yan; a tagara Tesaloniki. Keresansi tagara Galasi, Tite tagara Dalimasi. ¹¹ Luka kelenpe le tora ni ne ye yan. I

nato, i ni Marika ye na nɔgɔn fɛ; ne mako b'a ra ka ne dɛmɛ ne ta baaraw ra. ¹² Ne ka Tisiki ci ka taga Efesi.

¹³ Ne tun ka deregeba min to Torohasi, Karipusi fɛ yi, i nato i ye na ni o ye, ani kitabuw; nka gbolokitabuw ko le ka bon ne ma kosebe.

¹⁴ Numuce Alesandiri ka kojugu caman ke ne ra; nka Matigi le bɛna a sara ka kɛna ni a ta kewalew ye. ¹⁵ Ele fana ye i yere korɔsi a ra, sabu a ka an ta kumaw sɔsɔ kosebe.

¹⁶ Ne tagakofɔlo kiti ra ka taga ne ta ko jafɔ, mɔgɔ si ma ne dɛmɛ; bɛɛ ka ne to ne kelen na. Nka Ala ye yafa o ma o ra. ¹⁷ Matigi yere le ka ne dɛmɛ ka baraka don ne ra, janko ne ye Kibaro Diman* waajuri ke k'a gbɛya, siya wɛɛ mɔgɔw bɛɛ y'a mɛn. Ala ka ne bɔsi ka bɔ jara da ra. ¹⁸ Matigi bɛna ne bɔsi mɔgɔw ta kewalejuguw bɛɛ ma, ka ne kisi, ka ne ladon sankolo Masaya* ra. Bonya ye ale le ta ye wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. Amina.

Poli ta fori

¹⁹ Ne bɛ Pirisili ni Akila fo, ani Onezifori ta somɔgɔw. ²⁰ Erasitusi tora Korenti. Ne ka Torofime banabagato to Mile. ²¹ I jija ka na sani nɛnɛwagati ye se. Ebulusi bɛ i fo, ani Pudensi, ani Linusi, ani Kolodiya. Balema tɔw bɛɛ bɛ i fo.

²² Matigi ye to i fɛ. Ala ye nɛɛma aw bɛɛ ye.

Poli ka letere min ci **TITE** ma **Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe Timote ta letere folo ko fe, k'a to Korenti. A ka Zenasi ni Apolosi le ci ka taga a di Tite ma (3.13). Tite tun ye Gereki le ye. A tun sonna Yesu ma Poli ta waajuri sababu le ra.

Poli tagara ni a ye ciradenw ta jɔgonyeba ra Zeruzalemu (Galasikaw 2.1-3). Wagati min Poli tun be Efesi, a ta tagama sabanan na, Tite tun k'a deme baara ra. Poli bora kaso ra Romu, k'a ta tagama naaninan damina minke, a tun tagara ni Tite ye o tagama ra. O ka Kibaro Diman waajuri ke Kereti; lanabaga dow tun sorɔra o yoro ra. Poli tagato a ka Tite to Kereti, janko a ye a janto o lanabagaw ra.

Nin letere kɔɔ an b'a ye ko Poli be Tite hakiri jigi ko lanabagaw ni o pamogow tagamacogo ka kan ka teren; o man kan ka ke mogow kewalejuguw ye. O ra, Tite tun ka kan ka Kereti lanabagaw ta jenkuruw laben, ka cekoroba dow panawoloma, minw ye mogosobew ye, ka olugu ke o pamogow ye.

Minw be jenge ka bo Kibaro Diman sira kan, a ka kan ka olugu jaraki, janko olugu kana na tow lafiri; ale yere ka kan ka teren, janko lanabagaw ye a ladegi. Lanabagaw bee ka kan ka tagama ka kapa ni a ta kuma ye, ka Ala sago ke; o le bena mogow karan ka teme hali o darakumaw yere kan.

Kitabu kɔɔkɔw

Kitabu daminakumaw (1.1-4)

Lanabagaw ta pamogow tagamacogo (1.5-16)

Tite ka kan ka lanabagaw bee ladi (2.1-15)

Lanabagaw ka kan ka ben kelen ma, ka hera jini (3.1-11)

Poli ta kumalabanw ani a ta forikan (3.12-15)

Poli ta fori

(Piyeri flanan 1.1-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Ala ta baaraden ye, ani Yesu Kirisita ta ciraden*, Ala ka ne ci janko ne ye lanaya sira ni can sira yira a ta mogow panawolomaninw na, ka kapa ni Alanasiran ye, ² janko o ye panamanya banbari jigiya sorɔ; Ala le ka o panamanya layiri ta an ye kabini dunuɔa ma dan folo, Ala min te faninya tige. ³ A ta wagati latigenin sera minke, a ka a ta kuma yira mogow ra waajuri sababu ra; o waajuri ko le karifara ne ma ka kapa ni an Kisibaga Ala yere kumakan ye. ⁴ Ayiwa, ne Poli be nin sebe ci ele Tite ma, ele min ye ne dence yere ye lanaya ra, lanaya kelen min be an bee fe. An Fa Ala ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ye neema i ye, ka hera ke i ye.

Baara min dira Tite ma

(Timote folo 3.1-7; Piyeri folo 5.1-4)

⁵ Ayiwa, ne ka i to Kereti jamana ra, janko ko minw panabɔbari tora, i ye olugu panabo; i ye cekoroba dow sigi lanabagaw ta jenkuruw* kunna dugu bee kelen kelen na, i n'a fo ne k'a fo i ye cogo min na. ⁶ Jarakiyoro man kan ka sorɔ o mogow si ra, o ka kan ka ke musokelentigiw ye; o denw ka kan ka ke lanamogow ye, minw man kan ka sorɔ jatɔya ra, walama ka ke mogow murutininw ye.

⁷ Lanabagaw ta jenkuru korosibaga ka kan ka ke mogow jarakibari le ye, sabu Ala ta mogow korosibaga lo. A kana ke wasobaga ye, walama mogow jusuba, walama dorominbaga, walama mogow fariman, walama mogotobaga. ⁸ A ka kan ka ke jatiginuman ye, ani kopuman kanubaga, ani mogow hakimiman, ani mogow terennin, ani mogow saninman, ani yereminabaga. ⁹ A ka kan ka noro Ala ta Kuma yere ra, i ko a karanna a ra cogo min na, janko a ye se ka mogow karan ka o ladi ka kana ni karan terennin ye, ani ka sosorikebagaw ta friyoro yira o ra.

¹⁰ Ne be o fo, sabu mogow murutininw ka ca Yahudiya lanabagaw yere le ce ra, ani kumakolonfobagaw, ani mogowlafiribagaw; ¹¹ i ka kan ka o mogow da datugu le, sabu o be gba kuturu dow ta lanaya cen; karan min ma daga, o be mogow karan o ra, wari koson. ¹² O koson o yere ta cira do k'a fo o ma ko: «Keretikaw be faninya tige tuma bee; warajuguw lo, salibatow lo, minw konobaraw te fa ka ye.» ¹³ O seereya ye can ye. O koson i ka kan ka o jaraki kosebe janko o ta lanaya ye sabati. ¹⁴ O kana tugu Yahudiyaw ta folofolo kumakorow ko; minw banna can ma, o kana tugu olugu ta cifoninw ko. ¹⁵ Mogow minw jusukun saninyanin lo, fen bee saninyanin lo olugu fe; nka minw jusukun lanogonin lo, lanabariw, foyi ma saninya olugu fe; sabu o hakiri ni o jusukun lanogonin lo. ¹⁶ O b'a fo o da ra ko o ka Ala lon, nka o yere ta kewalew b'a yira ko can te. Ala be o ta kewalew koninya; mogow murutininw lo, o koson o te se ka kewalepuman kise kelen ke.

2

Tite ka kan ka mogow bee ladi

(Timote folo 2.9-15; Piyeri folo 2.18-20; 3.1-6; Efesikaw 6.5-8)

¹ Ayiwa, ele Tite koni, min be ben ni karan terennin ye, i ye o le fo. ² A fo cekorobaw ye ko o ye o yere minacogo lon, o ye pamalo, ka ke mogow hakimimanw ye, ka sabati lanaya ra, ani kanuya ni mujuri.

³ A fo musokorobaw ye ko olugu fana ye o tagamacogo saninya. O kana ke mogow togocenbagaw ye, ⁴ ka muso denmisenw karan, janko olugu ye o cew ni o denw kanu, ⁵ ka ke hakimimanw ye, ka o yere mina, ka o ta sokonobaaraw ke ni jusupuman ye, ka o yere majigi o cew ye, janko o ta kewalew kana ke sababu ye k'a to mogow ye Ala ta Kuma mafiyenya.

⁶ O kuma kelen fo kanbelenw fana ye, ko o ye ke hakimimanw ye ko bee ra. ⁷ Ele yere fana ye ke kewalepuman kebaga ye, k'a to tow ye i tagamacogo ladegi; mogow karan ni jusukun gbenin ye, ani sobeya ye. ⁸ I ta kuma ye ke kuma barakaman ye, mogow te se ka min soso, janko an juguw ye maroya, o kana kumajugu si soro k'a fo an ma.

⁹ A fo baaradenw ye ko o ye o yere majigi o kuntigiw ye fen bee ra, ka o kuntigiw diyanyako ke; o kana o soso. ¹⁰ O kana foyi ta o fe; o ye o ta lanamogoya yira wagati bee, janko mogow ye an Kisibaga Ala ta karan bonya.

Ala ta neema yiracogo

(Efesikaw 2.1-10; Piyeri folo 1.10-21; 2.13-16; Yuhana folo 3.1-3)

¹¹ Ayiwa, Ala ta neema yirara; adamaden bee ta kisiri be bo o neema le ra. ¹² O neema baraka ra Ala be an karan, ko an ye Alapasiranbariya dabra, ka ban dununa negejuguw ma; ko an ye tagama ni hakiri ye sisan ta wagati

ra, terenninya ni Alapasiran na, ¹³ sani k'a to an jigiya be lonɔnuman min kan, o ye se; an ta Alaba min ye an Kisibaga* Yesu Kirisita ye, o ta nɔɔɔ yiralon lo. ¹⁴ Ale le ka a yere di ka sa an koson, janko ka an kunmabo kojuguw bee ma, ka an saninya ka an ke a yere ta mɔgow ye, janko an ye an yere cesiri ka kewaleɔnuman ke tuma bee.

¹⁵ Ayiwa, i ka kan ka nin kumaw le fo, ka mɔgow ladi, ka o jaraki ka kapa ni i ta loyoro bonya bee ye. Mogo si kana jon i ra.

3

Lanabagaw tagamacogo

¹ Lanabagaw hakiri jigi a ra, ko o ka kan ka o yere majigi jamana namogow, ani a fangatigiw ye; o ye o kan mina ka laben ka kewaleɔnuman ke tuma bee. ² O kana mogo si korofɔ; o ye ke heramogow ye, ani mogo sabarininw, ka o jusu suma mogo bee korɔ. ³ Sabu folɔfolɔ an fana tun ye hakirintanw le ye, ani Alakanminabariw, ani mogo lafirininw; an tun kera nege suguya bee ta jonw le ye, ani jarabijugu bee; an tun be tagama juguya ni nangboya ra; mogow tun be an koninya, an yere gbansan tun be ɔgon koninya. ⁴ Nka an Kisibaga Ala ta pumanya ni a ta kanuya yirara wagati min na adamadenw ta fan fe, ⁵ a ka an kisi, nka a ma ke an yere ta kewale terenninw koson, a kera a yere ta hina le koson, ani Nin Saninman* min ka an ko ka an ke danfenkuraw ye, ka panamanyakura di an ma. ⁶ Ala ka Nin Saninman lajigi an kan k'a caya, an Kisibaga* Yesu Kirisita sababu ra, ⁷ janko an ye jate mogo terenninw ye Ala ja korɔ a ta neema baraka ra, ani an jigi be panamanya banbari min kan, an ye o soro.

⁸ Ayiwa, nin kumaw ye can le ye. Ne b'a fe i y'a fo mogow ye k'a gbaleya o ma kosɛbe, janko minw lara Ala ra, olugu ye jija ka kewaleɔnumanw ke. O le ka ɔi, mogow fana be nafa soro o le ra.

⁹ Nka i kana i yere bla sosɔrikunntanw na, ani folɔfolɔmogow togow ta sosoriw, ani keremisɛnw, ani cira Musa ta sariya* ko sosoriw; nafa te o ra, o te foyi ja. ¹⁰ Minw be lanabagaw faran, ni i ka o mogo do ladi ka se fo sipaga fla, ni a ma son, i ye o tigi mabo i yere ra. ¹¹ Sabu sigiya t'a ra, o mogo suguya ka lanaya sira bla; a be jurumun ke ka Ala ta kiti ben a yere kan.

Poli ta ladiri laban ni fori (Korentikaw folɔ 16.20-24)

¹² Ni ne nana Aritemasi walama Tisiki ci i fe tuma min na, i ye i jija ka na ne kunben Nikopolisi, sabu ne k'a latige ko ne bena nenewagati ke o yoro le ra. ¹³ I janto sariya karamogo Zenasi ra, ani Apolosi, ka o deme o ta tagama ra, janko foyi kana dese o fe. ¹⁴ An balemaw fana ka kan ka o yere degi kewaleɔnumanke ra, janko ka dow mako ja wagatigbelenw na; o man kan ka ke nacintanw ye.

¹⁵ Minw bee be ni ne ye yan, olugu bee be i fo. Minw be an kanu lanaya sira ra, i ye olugu bee fo.

Ala ye neema aw bee ye!

**Pɔli ka letere min ci
FILEMɔN
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Pɔli ka nin letere ni Kɔlɔsikaw ta letere seɓe k'a to kaso ra Rɔmu. Onezimu ni Tisiki le tagara ni o letere fla ye.

A ka nin letere seɓe k'a ci Filemɔn le ma.

Filemɔn tun ye Kɔlɔsi dugu lanabaga dɔ ye, min tun ka lɔyɔrɔba ta Ala ta baara ra. Baaraden dɔ tun be Filemɔn fe, min tɔgɔ tun ye ko Onezimu. Onezimu tun ka Filemɔn borofɛn dɔ ta, ka bori ka taga fɔ Rɔmu, sabu a tun be se ka faga o ko kosɔn. Ka Onezimu to Rɔmu, Pɔli ka Kibarɔ Diman fɔ a ye, a sɔnna Ala ta kuma ma. O kosɔn Pɔli be nin letere seɓe k'a ci a matigice Filemɔn ma, k'a jini a fe ko a ye yafa Onezimu ma, ka sɔn k'a ta baara ra tuun, a kana a ta kewale juru sara a ra. A ka kan k'a mina i ko a balema, a kana ke tuun i ko jɔn. Pɔli be o kumaw le fɔ Filemɔn ye, k'a gbeleya kosebe.

Nin letere ka surun, sabu sura kelen dɔrɔn lo, nka a nafa ka bon. A b'a yira an na ko Ala te mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra. Ala be baaraden, walama jɔn kisi cogo min na, a be a matigice fana kisi o cogo kelen le ra. A b'a yira an na fana ko lanabagaw ka kan ka yafa jɔgɔn ma, ka jɔgɔn kanu, hali ni dɔ ka kojugu ke dɔ ra.

Kitabu kɔnɔkɔw

Pɔli be Filemɔn ni a jɛnɔgɔnw fɔ (1-3)

Pɔli be baraka la Ala ye Filemɔn kosɔn (4-7)

Pɔli be Filemɔn daari Onezimu kosɔn (8-22)

Pɔli ta kumalaban (23-25)

Pɔli ta fori

(Timote flanan 1.1-5; Yuhana sabanan 2,6)

¹ Ne Pɔli, ne min kera kasoden ye Yesu Kirisita tɔgɔ kosɔn, ne ni an balemace Timote, anw be nin seɓe ci Filemɔn ma, an baarakɛnɔgɔn kanunin, ² ani an balemamusɔ Afiya, ani an jɛnɔgɔn Arisipi, min ye an demɛbaga ye an ta kere ra, ani lanabaga minw be lajen ele Filemɔn yere ta so kɔnɔ. ³ An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Filemɔn ta kanuya ni a ta lanaya

⁴ Ne balemace Filemɔn, tuma o tuma ni ne be Ala daari, ne be baraka la a ye ele ta ko ra. ⁵ Sabu i lanin be Matigi Yesu ra cogo min na, ani i ka Ala ta mɔgɔ saninmanw mina ni kanuya min ye, o kibaroya be sera ne ma yan. ⁶ O kosɔn ne be Ala daarira i ye, janko i be jɛnɔgɔnya min na lanaya ra ni an ye, dɔ belen ye fara o kan; o fana ye ke sababu ye k'a to an ka fɛnɔuman minw sɔrɔ Yesu Kirisita fe, i ye o lon ka ja. ⁷ Ne balemace Filemɔn, i ta kanuya ko kɔni ka ne jusu diya, ka ne jusu saaro kosebe; sabu i ka Ala ta mɔgɔ saninmanw jusu saaro.

*Pɔli be Filemɔn daari Onezimu ta ko ra
(Kɔlɔsikaw 4.7-9; Korɛntikaw fɔlɔ 13.4-7)*

⁸ O kosōn, ne balemace, ne tun be se ka i jagboya Kirisita* tōgo kosōn, ka i ta koketa yira i ra; ⁹ nka ne k'a ye ko a ka fisa ne ye i daari le kanuya kosōn. Ne Pōli, ne kera cekoroba ye, nka ka fara o kan tuun, ne blara kaso ra Yesu Kirisita tōgo kosōn.

¹⁰ Ne be i daarira ne dence Onezimu* ta ko le ra, ne kera min fa ye kasobon kōno yan. ¹¹ Ne k'a lon ko wagati temenin, a ma ko ja i ye, nka sisan ele o, ne o, a bena ko ja an fla be ye.

¹² Ne be a kosegi i ma tuun, ale min kera i n'a fo ne yere farisogo do.

¹³ Ne kōni tun b'a fe a ye to ne korō yan, janko ka ne to negejorokow ra kaso ra yan Kibaro Diman* kosōn, a ye baara dow ke ne ye ele yere no ra. ¹⁴ Nka ne tun t'a fe ka foyi si ke, ni min ma ben i ma, janko i bena kopuman min ke ne ye, o kana ke jagboya ye, nka a ye ke i yere sago ye.

¹⁵ I b'a sorō ko i ni Onezimu faranna jōgon na wagati dōnin le, janko a ye seko i ma ka to ni i ye tuma be. ¹⁶ A kana ke jōn ye tuun, nka a ye fisaya ni jōn ye, ka ke i ko i balema kanunin; a ko ka gbelen ne ma, nka a ko belen ka kan ka gbelya ele ma ka teme ne ta kan; sabu aw fla be bena ke jōgon fe Matigi ta jehjōgonya ra.

¹⁷ Ayiwa, ni i kōni be ne jate i teri ye, o tuma Onezimu mina ka ja i n'a fo i tun bena ne yere mina cogo min na. ¹⁸ Ni a kera ko a ka fen do cen i fe, walama ni i ta juru le b'a ra, ne le bena o juru sara i ye. ¹⁹ Ne Pōli be nin sebe ni ne yere boro ye, ko ne bena o juru be sara i ye. Ne yere ta juru min be ele ra, ne tena o fo, nka o korō ye ko ele yere kuturu be ye ne ta le ye!

²⁰ Ne balemace, ne be i daari ko i ye nin kopuman kelen ke ne ye Matigi kosōn; sabari ka ne jusu suma Kirisita* ta jehjōgonya kosōn.

²¹ Ne lara a ra ko ne ka min daari i fe, ko i bena o ke, o le kosōn ne ka nin sebe ci i ma, sabu ne k'a lon ko i bena min ke, o bena teme ne ta fota yere kan.

²² Ayiwa, ne b'a fe i ye bon do laben ne ye, sabu ne jigi b'a kan ko o bena ne labla aw ye lon do, aw ta daariri baraka ra.

Fori laban

²³ Ne kasodenjōgon Epafirasi, min be kaso ra Yesu Kirisita tōgo kosōn, ale be i fo. ²⁴ Ne baarakejōgon tōw, Marika, ani Sitariki, ani Demasi, ani Luka, olugu fana be i fo.

²⁵ An Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye.

---

* **1:10** 1.10 Onezimu tōgo korō ye ko: mogo jamican.

Lɛtɛrɛ min cira HEBURUW ma Kitabu faamucogo

Nin lɛtɛrɛ sɛbɛbaga ma lon. Dɔw tun b'a miiri ko a sɛbɛbaga ye Apolosi ye, walama Barinabasi, walama Poli, nka olugu si tɔgɔ ma fɔ kitabu kɔnɔ.

Nin kitabu nafa ka bon kosebɛ. Lanabaga minw tun ka Yahudiyaw ta sariyaw ni o ta landaw jalɔn, a sɛbera olugu le ye, walama Yahudiya lanabaga dɔw. A sɛbɛbaga b'a fɛ k'a yira ko Layirikɔrɔ ta kumaw ni a ta tagamasiyɛnw bɛɛ dafara Yesu Kirisita ta saya saraka sababu ra. O kosɔn lanabagaw ka kan ka jija ka to lanaya ra. O man kan ka o ta kisiri ko kɛ borokɔfɛfɛn ye.

O ra, nin kitabu sɛgɛbaga b'a yira ko Yesu ta nɔɔrɔ ka bon ni mɛlɛkɛw ta ye, ko Yesu ka bon ni cira Musa ye, ale min tun ye Ala ta ciraba ye, min ka Izirayelimɔgɔw labɔ Misiran jɔnya ra, ka taga ni o ye o ta jamana ra.

Yesu ye Ala ta sarakalasebagaw kuntigi ye, min ni sarakalasebaga tɔw tɛ kelen ye. Ale ta sarakalasebagaya tɛ ban ka ye, sabu a janaman lo wagati bɛɛ. Ale yɛrɛ le kɛra saraka ye, k'a jori kɛ ka jurumunw yafa. Ale kelen ta saraka blara saraka tɔw bɛɛ nɔ ra.

Kitabu sura 11 ni 12 ra, sɛberikɛbaga bɛ mɔgɔ caman tɔgɔ fɔ, minw tun ka o jigi la Ala kan, ka la Ala ra, ka baara kɛ a ye. Bi lanabagaw fana ka kan ka o mɔgɔw ta tagamacogo ladegi, ka o ja lo Matigi Yesu kelenpe ra, ka tugu a nɔ fɛ (12.2).

Kitabu kɔnɔkɔw

Yesu ye Ala ta cirayakumaw bɛɛ dafabaga ye (1.1-3)

Yesu kɔrɔtara ka temɛ mɛlɛkɛw ni cira tɔw bɛɛ kan (1.4-4.13)

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigi dafanin ye (4.14-7.28)

Yesu ye layirikura sigibaga ye (8.1-9.22)

Yesu ye saraka dafanin ye (9.23-10.39)

Mɔgɔ minw lara Ala ra (11-12)

Lanabaga tagamacogo (13.1-19)

Daariri ni forikan (13.20-25)

Ala kumana Kirisita baraka le ra

(Yuhana 1.1-3; Kɔlɔsikaw 1.15-17; Heburuw 10.12-14; Filipikaw 2.6-11)

¹ Ayiwa, fɔlɔfɔlɔ, Ala kumana an bɛmaw fɛ ciraw sababu ra tuma caman na, ani cogo caman na. ² Nka nin wagati labanw na, Den min bɔra Ala ra*, a kumana an fɛ o le sababu ra. Ala ka ale le sigi k'a kɛ fɛn bɛɛ tigi ye; a ka dunuɓa dan ale le baraka ra fana. ³ Ala ta nɔɔrɔ bɛ ale le ra; a cogoya ni Ala cogoya ye kelen ye. A ta kuma barakaman le ka dunuɓa fɛn bɛɛ mina ka lo. A ka mɔgɔw saninya ka bɔ o ta jurumunw na minke, a tagara sigi sankolo ra Sɛbɛɛtigi Ala kininboroyanfan fɛ.

Kirisita ka bon ni mɛlɛkɛw ye

⁴ Den min bɔra Ala ra*, o bɛ mɛlɛkɛw kunna, fɔ Ala ka tɔgɔ di a ma, tɔgɔ min ka bon ni mɛlɛkɛw ta ye pewu! ⁵ Ala m'a fɔ a ta mɛlɛkɛw si ma ka ye ko:

«Den min bɔra ne ra, ele lo;
ne kɛra i Fa ye bi.»

A fana m'a fɔ ka ye melekɛ si ta ko ra, ko:

«Ne bɛna kɛ a Fa ye,
a bɛna kɛ ne Dence ye.»

⁶ Nka Den min bɔra Ala ra, o min ye fɛn bɛɛ kuntigi ye, wagati min na Ala ka o ci dunupa ra, Ala ko:

«Melekɛw bɛɛ ye a bato.»

⁷ A k'a fɔ melekɛw ta ko ra, ko:

«A bɛ a ta melekɛw kɛ fɔɔɔ ye,
k'a ta baaradenw kɛ tasumamanaw ye.»

⁸ Nka Den min bɔra Ala ra, a k'a fɔ o ta ko ra, ko:

«E, Ala, i ta masaya bɛ to a nɔ ra wagati bɛɛ;
i ta masacɛbere ye terenninyabere le ye.

⁹ I bɛ terenninya kanu, i bɛ kojugu kɔninya;
o le kosɔn Ala, i ta Ala kɔni ka i panawoloma
ka nagarituru kɛ i kun na, ka i fisaya i tɔɔɔɔɔw ye.»

¹⁰ A k'a fɔ tuun ko:

«Matigi, ele le ka dugukolo dan kabini a damina ra,
i yɛɛ boro ka sankolo dan.

¹¹ O fɛnw bɛɛ bɛna tɛmɛ, nka ele kɔni bɛ to i nɔ ra;
o bɛɛ bɛna kɔɔɔ i ko fani bɛ kɔɔɔ cogo min na.

¹² I bɛna o kuru i ko mɔɔɔ bɛ deregeba kuru cogo min na;
o bɛna yɛlɛma i ko mɔɔɔ bɛ fani donta yɛlɛma cogo min na.
Nka ele kɔni, ele bɛ to i cogo ra,
ele ta sandaw tɛ ban ka ye.»

¹³ Ayiwa, Ala k'a fɔ melekɛ juman le ye ka ye, ko:

«I sigi ne kininboroyanfan fɛ,
fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔɔɔ?»

¹⁴ Melekɛw ye mun le ye? O bɛɛ ye ninw le ye; ciradenw lo, minw bɛ
baara kɛ Ala ye. Mɔɔɔ minw ka kan ka kisi, Ala bɛ melekɛw ci ka taga
olugu dɛmɛ fana.

2

Ala ta kisiriba

¹ Ayiwa, o kosɔn an ka kuma minw mɛn, an ka kan ka an janto o ra
kɔsɛbɛ, janko an kana na sira bla ka taga an kun fɛ. ² Melekɛw tun ka kuma
min fɔ an bɛmaw ye, o kɛra can ye; mɔɔɔ o mɔɔɔ ka sariya cɛn, ka ban ka
Ala kan mina, Ala ka olugu bɛɛ sara ka kɔɔɔ ni o ta kɛwalew ye. ³ Ayiwa,
anw fana bɛna bɔsi cogo di, ni an ka nin kisiriba kɛ borokɔfɛfɛn ye? Matigi
yɛɛ le kɔnna ka o kisiri ko fɔ; o kɔ, minw ka a lamɛn, olugu k'a fɔ an ye
k'a gbɛya. ⁴ Ala yɛɛ ka baraka don o ta seereya ra ni tagamasiyɛnw ye,
ani kobaw, ani kabako suguya caman, ani ka Nin Saninman* ta sebagayaw
di o ma fana ka kɔɔɔ ni a yɛɛ sago ye.

Mɔɔɔ bɛ kisi Kirisita le baraka ra

⁵ Ayiwa, an bɛ dunupakura nata min ko fɔra, Ala ma o kuntigiya di
melekɛw le ma. ⁶ Nka mɔɔɔ dɔ ka nin seereya kɛ Kitabu yɔɔɔ dɔ ra, ko:
«Ala, mɔɔɔ ye mun ye, k'a fɔ ko i bɛ i hakiri to a ra?»

1:5 1.5 Nin kuma fɔra Zaburu 2.7; Samawilu flanan 7.14; Kibaroyaw folo 17.13. **1:6** 1.6 Nin
kuma fɔra Sariya 32.43. **1:7** 1.7 Nin kuma fɔra Zaburu 104.4. **1:9** 1.8-9 Nin kuma fɔra Zaburu
45.7-8. **1:12** 1.10-12 Nin kuma fɔra Zaburu 102.26-28. **1:13** 1.13 Nin kuma fɔra Zaburu 110.1.

Adamaden ye mun ye, k'a fɔ ko i bɛ i janto a ra?

⁷ I k'a dɔgɔya mɛlɛkɛw ye wagati dɔɔnin;

i ka nɔɔɔ ni bonya masafugula don a kun na,

⁸ ka fɛn bɛɛ bla a sen jukɔɔ.»

Ni a fɔra ko Ala ka a sigi fɛn bɛɛ kunna, o kɔɔ ye ko fɛn si tɛ yi ni a tɛ min kunna. O bɛɛ n'a ta, an b'a ye ko se ma di a ma fɔlɔ ko a ye sigi fɛn bɛɛ kunna.

⁹ Nka sisan an b'a ye ko Ala ka Yesu min dɔgɔya ka tɛmɛ mɛlɛkɛw kan ka wagati dɔɔnin kɛ, sisan Ala ka nɔɔɔ ni bonya masafugula di o ma, a ta tɔɔɔ ni a ta saya kosɔn; o cogo ra, Ala ta nɛɛma sababu ra, a sara mɔgɔw bɛɛ le nɔ ra.

¹⁰ Ayiwa, can ra, fɛn bɛɛ danna Ala min sababu ra, ani Ala min kosɔn, ale tun b'a fɛ ka mɔgɔ caman ladon a ta nɔɔɔ ra; o kosɔn a benna a ma ka Yesu ta bonya dafa a ta tɔɔɔw sababu ra, ale min ye mɔgɔw ta kisiri tigi ye.

¹¹ Yesu min bɛ mɔgɔw saninya ka o bɔ jurumun na, ale ni o mɔgɔ saninyaninw bɛɛ ta Fa ye Ala kelen le ye. O le kosɔn a tɛ a yɛrɛ fisaya o ma; a bɛ o wele ko a balemaw. ¹² A ko:

«Ala, ne bɛna i tɔgɔ fɔ ne balemaw ye,
ne bɛna i tando ni donkiriw ye i ta jama bɛɛ lajenninw cɛ ra.»

¹³ A ko fana tuun, ko:

«Ne bɛna ne jigi la Ala kan.»

A ko tuun, ko:

«Ne flɛ nin ye, ne ni Ala ka den minw di ne ma.»

¹⁴ Ayiwa, Yesu ka o mɔgɔ minw kisi, i n'a fɔ olugu ye adamadenw le ye, o kosɔn Yesu fana kɛra adamaden ye. A ka o kɛ janko a ta saya baraka ra, saya fanga bɛ Setana min boro, a ye o Setana ta fanga cɛn; ¹⁵ janko minw tun bɛ Setana ta jɔnya ra o si bɛɛ ra, saya nasiran kosɔn, a ye olugu kunmabɔ. ¹⁶ Can ra, Yesu ma na ka na mɛlɛkɛw le dɛmɛ; a nana Iburahima ta denw le dɛmɛ. ¹⁷ O le kosɔn jagboya lo, a tun ye kɛ adamaden ye cogo bɛɛ ra, ka kɛ sarakalasebaga* kankelentigi ye, min bɛ hina mɔgɔw ra, ka baara kɛ Ala ye janko ka mɔgɔw ta jurumunw kafari. ¹⁸ Ayiwa, i n'a fɔ ale yɛrɛ tɔɔɔra kɔɔbɔri kosɔn, o kosɔn minw bɛ kɔɔbɔ, a bɛ se ka olugu dɛmɛ.

3

Kirisita ka bon ni cira Musa ye (Matiyu 21.33-38)

¹ O le kosɔn, ne balema saninmanw, Ala ka aw minw wele, ne b'a fɛ ko aw ye miiri Yesu le ma; ale le ye Ala ta ciraden ye, ani a ta sarakalasebagaw kuntigiba*, an ta lanaya ko ra. ² Yesu kɛra kankelentigi ye Ala ja kɔɔ, Ala min k'a sigi a ta baara ra, i n'a fɔ cira Musa tun kɛra kankelentigi ye Ala ta so bɛɛ kɔɔ cogo min na. ³ Nka Yesu ka kan ni bonyaba ye ka tɛmɛ cira Musa kan pewu; sabu bonlɔbaga bɛ bonya sɔɔ ka tɛmɛ bon yɛrɛ kan.

⁴ Bon o bon, mɔgɔ le k'a lɔ; nka min ka fɛn bɛɛ lajennin lɔ, o ye Ala le ye. ⁵ Cira Musa koni tun ye baaraden le ye, min k'a ta baara kɛ ni kankelentigiya ye Ala ta so bɛɛ kɔɔ. Ala tun bɛ kuma minw fɔ, a ta baara

tun ye ka o seereya le ke. ⁶ Nka Kirisita* kera kankelentigi ye i ko Dence min sigira Ala ta so kɔnɔ ka ke fen bee kunna. Sisan anw le ye o so ye; nka an be an yere bonyara lanaya ni jigiya min koson, fo an ye jija ka to o kan ka taga se a laban ma.

Nenekiriyɔɔ min labenna Ala ta mɔgɔw ye

⁷ O koson, i n'a fo Nin Saninman* k'a fo cogo min na, ko:

«Ni aw be Ala kumakan men bi,

⁸ aw kana aw jusukun gbeleya

i n'a fo aw bemaw murutira Ala kama

kongokolon kɔnɔ cogo min na, ko o be Ala korɔbɔ.

⁹ O yɔɔ le ra aw bemaw ko o be ne Ala korɔbɔ,

k'a sɔɔ o ka ne ta kokeninw bee ye ka se fo san binaani.

¹⁰ O koson ne dimina o wagati mɔgɔw korɔ;

ne ko: <O yere ta miiriyaw le be o lafiri tuma bee;

ne b'a fe o ye sira min ta, o te o lon.>

¹¹ O koson ne dimikojugu fe, ne karira ko:

<O tena don ne ta nenekiriyɔɔ ra fiyewu!> »

¹² Ne balemaw, aw ye aw yere korɔsi, mɔgɔ si kana sɔɔ aw ra, jusujugu ni lanabarijusu be min na, fo ka ban ka Ala janaman kan mina. ¹³ Nka Ala ka «bi» min ko fo, ka aw to o ra, aw ye jɔgɔn ladi lon o lon, janko jurumun kana ke sababu ye ka aw lafiri ka aw jusukun gbeleya. ¹⁴ An kera Kirisita* ta jɛnɔgɔnw le ye, nka an ka a damina ni jigiya min ye, fo an sinsinnin ye to o kan ka taga se a laban ma.

¹⁵ A sebera Kitabu kɔnɔ, ko:

«Ni aw be Ala kumakan men bi,

aw kana aw jusukun gbeleya,

i n'a fo an bemaw murutira cogo min na.»

¹⁶ Ayiwa, jontigiw le ka Ala kumakan men ka muruti? Cira Musa bora ni minw ye Misiran jamana ra, yala olugu te wa? ¹⁷ Ala dimina jontigiw le korɔ fo san binaani? Minw ka jurumun ke, ka sa kongokolon kɔnɔ, yala olugu te wa? ¹⁸ Ala karira ko jontigiw le tena don a ta nenekiriyɔɔ ra? Yala minw murutira a kama, olugu te wa?

¹⁹ O cogo ra, an b'a ye ko o ta lanabariya le koson o ma se ka don o jamana ra.

4

¹ Ayiwa, Ala ka layiri min ta ko an bena taga don ale ta nenekiriyɔɔ ra, i n'a fo o layiri belen be a nɔ ra, o ra an ye an yere korɔsi, janko aw si kana na dese ka to ko. ² Kibaro Diman* waajuri kera an ye, i n'a fo a kera an bemaw ye cogo min na. Nka o ka o kuma min men, o ma foyi ja o ye; sabu minw k'a men, olugu m'a mina ni lanaya ye. ³ Nka anw minw lara Yesu ra, anw bena don o nenekiriyɔɔ ra, i n'a fo Ala k'a fo cogo min na, ko:

«Ne dimikojugu fe, ne karira ko:

O tena don ne ta nenekiriyɔɔ ra fiyewu.»

Ala ka o kumaw fɔ k'a sɔrɔ a tun ka fɛn bɛɛ dan ka ban kabini dunuɲa dantuma na; ⁴ sabu a fɔra Kitabu yɔrɔ dɔ ra tere wolonfla ko ra, ko: «Tere wolonflanana, Ala nenekirira a ta baara bɛɛ ra.»

⁵ O yɔrɔ kelen na Ala ko tuun, ko:

«Nɛ ka jamana min layiri ta o ye,
o tena don ne ta nenekiriyɔrɔ ra fiyewu.»

⁶ Ayiwa, minw tun konna ka o Kibaro Diman lamɛn, olugu ta lanabariya kosɔn, o ma don o jamana ra ka nenekiri. Nka o bɛɛ n'a ta, dɔ wɛrɛw belɛn bɛ se ka don o yɔrɔ ra. ⁷ O le kosɔn Ala ka lon dɔ wɛrɛ sigi tuun; o ye «bi» ye. Wagatijan tɛmɛnin kɔ a ka o kuma don Dawuda da ra. A tun konna ka o kuma fɔ; o kuma flɛ nin ye, ko:

«Ni aw bɛ Ala kumakan mɛn bi,
aw kana aw jusukun gbeleya.»

⁸ Ayiwa, ni Yosuwe tun sera ka Izirayelimɔgɔw ladon o nenekiriyɔrɔ ra, Ala tun tena lon wɛrɛ ko fɔ tuun o kɔ fɛ. ⁹ O kosɔn Ala ka a ta baara kɛ, ka nenekiri a tere wolonflanana na cogo min na, o nenekiri ɲɔgɔn bɛ Ala ta mɔgɔw ɲa. ¹⁰ Ni mɔgɔ min ka don Ala ta nenekiriyɔrɔ ra, o tigi bɛ nenekiri a ta baaraw ra, i n'a fɔ Ala nenekirira a ta baaraw ra cogo min na. ¹¹ O kosɔn an ye jija ka don o nenekiriyɔrɔ ra, janko mɔgɔ si kana to kɔ fɛ i n'a fɔ Alakanminabari dɔw k'a kɛ cogo min na.

¹² Sabu Ala ta Kuma bɛ janamanya di, baraka b'a ra. A da ka di ka tɛmɛ muru da fla kan. A bɛ mɔgɔ sɔgɔ fɔ ka se mɔgɔ jusukun ni a nin dan ma, ka se kolo tugudaw ni sɔnbɛ ma. A bɛ mɔgɔ ta miiriyaw ni a jusukunnakow bɛɛ sɛgɛsɛgɛ k'a lon. ¹³ Danfɛn si tɛ yi min dogonin lo Ala ɲa kɔrɔ. Fɛn bɛɛ bɛ a ɲa kɔrɔ kɛnɛ kan, fɛn si dogonin tɛ a ma; an bɛna taga lo ale Ala min ɲa kɔrɔ, janko an bɛɛ ye an ta fɔ.

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba ye

¹⁴ Ayiwa, i n'a fɔ sarakalasebagaw kuntigiba* bɛ an fɛ, min yɛlɛra ka taga fɔ sankolo kɔnɔnɔyɔrɔ ra, min ye Yesu ye, Den min bɔra Ala ra, o tuma an ko an bɛ lanaya min na, an ye jija ka to o kan. ¹⁵ Sarakalasebagaw kuntigiba min tɛ se ka hina an na ka an demɛ an ta barakantanyaw ra, an ta sarakalasebaga tɛ o ɲɔgɔnna ye. Nka ale fana korɔbɔra cogo bɛɛ ra i n'a fɔ anw, nka a ma jurumun si kɛ. ¹⁶ O ra, an kana siran; an ja siginin ye madon nɛɛma tigi Ala ta masasiginan na, janko a ye makari an na, ka nɛɛma an ye, ka an demɛ wagati bennin na.

5

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigibaw* bɛɛ janawolomara ka bɔ mɔgɔw le cɛ ra; a sigira mɔgɔw kosɔn, ka kow janabɔ o ni Ala cɛ. A bɛ siman sarakaw ni bɛgan sarakaw lasɛ Ala ma mɔgɔw ta jurumunw kosɔn. ² A bɛ se ka hina mɔgɔ kolɔnbariw ni mɔgɔ lafirininw na, sabu ale fana ye barakantan ye i n'a fɔ o mɔgɔw. ³ O kosɔn a ka kan ka saraka dɔ bɔ a yɛrɛ ta jurumunw kosɔn, i n'a fɔ a b'a bɔ mɔgɔ tɔw ta jurumunw kosɔn cogo min na. ⁴ Ayiwa, mɔgɔ si tɛ se ka o bonya ta k'a la a yɛrɛ kan; Ala le bɛ mɔgɔ wele a kama, i n'a fɔ a ka Haruna wele cogo min na.

⁵ O cogo ra, Kirisita* fana ma sarakalasebagaya ta kuntigibaya bonya la a yɛrɛ kan a yɛrɛ ma; nka Ala le ka a kɛ a ye, k'a fɔ a ma ko:
«Den min bɔra ne ra, ele lo;

ne kera i Fa ye bi.»

⁶ Ala k'a fə yorɔ wɛrɛ ra fana, ko:
«Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bɛɛ,
i n'a fə Melikisedeki tun bɛ cogo min na.»

⁷ Wagati min Yesu tun bɛ dunɔra ra yan, a tun k'a lɔn ko se bɛ Ala ye ka ale kisi saya ma; a ka Ala daari, k'a daari kosebɛ ni kanba ye, fə ka kasi. Ala ka a ta daariri lamen a ta Alapasiran kosɔn. ⁸ Nka hali k'a sɔrɔ a bɔra Ala ra, o bɛɛ n'a ta, a ka Ala kan mina, ka tɔrɔ. ⁹ Ala k'a ta kow bɛɛ dafa tuma min na, minw bɛ a kan mina, a kera olugu ta kisiri tigi ye, kisiri banbari. ¹⁰ Ala ka a latige k'a ke sarakalasebagaw kuntigiba ye, i n'a fə Melikisedeki tun kera a ye cogo min na.

Lanabaga barakantanw

¹¹ Ayiwa, fɛn caman bɛ an fɛ k'a fə aw ye nin ko ra, nka o kow jafɔ ka gbɛlɛn, sabu aw ta faamuri ka sumaya. ¹² Nɔgɔntumasi aw tun ka kan ka ke karamɔgɔw le ye; nka hali bi o belɛn bɛ aw karanna Ala ta Kuma damina le ra kura ye tuun. Hali bi aw mako bɛ nɔnɔ le ra, aw tɛ se ka domuni gbiriman domu. ¹³ K'a sɔrɔ mɔgɔ min bɛ nɔnɔ dɔrɔn kɛ a ta baro ye, o tigi ye denɛnin le ye, a tɛ ko terennin lɔn ka bɔ ko terenbari ra. ¹⁴ Nka domuni gbiriman ye mɔgɔkɔrɔbaw ta le ye; olugu ka o yɛrɛ degi, ka ko lɔn, ka kɔrɔman ni kojugu lɔn ka bɔ jɔgɔn na.

6

¹ O le kosɔn, Kirisita* ta karan bɛ damina ko minw na, an kana to o kan hali bi; an ye taga ja lanaya ra, ka kɛ i ko mɔgɔkɔrɔbaw. An man kan ka kɔsegi karan damina kan tuun, i n'a fə mɔgɔ ka kan ka nimisa cogo min ka kewale jacinanw dabla, ka la Ala ra, ² ani batizeri ta karan, ani boro bɛ la mɔgɔw kan cogo min na, ani suw kunuko, ani Ala ta kiti banbari. ³ Ayiwa, an ye o kow to yi ka taga ja! An bɛna o le kɛ, ni Ala sɔnna.

⁴ Ayiwa, Ala ta yeelen yirara minw na ka ye, minw ka Ala ta nɛɛma nɛnɛ ka ye, ka dɔ sɔrɔ Nin Saninman* na, ⁵ ka Ala ta Kuma diya nɛnɛ ka ye, ka wagati nata ta sebayaw lɔn, ⁶ ayiwa, o bɛɛ n'a ta, ni o mɔgɔw benna, olugu kɔni tɛ se ka nimisa kokura tuun fiyewu; sabu Den min bɔra Ala ra*, a bɛ i n'a fə o bɛ o le gbɛngbɛna yiri ra tuun kokura, k'a lamaroya kɛnɛ kan bɛɛ ja na.

⁷ Ayiwa, ni sanji ka ben sinagako caman dugukolo min kan, ni o dugukolo siman ka ja, ka kɛ senɛkɛbaga sago ye, o dugukolo bɛ Ala ta baraka sɔrɔ. ⁸ Nka ni njanuw, ani binjuguw dɔrɔn le falenna a ra, a tɛ foyi ja; a tena mɛɛn o yɔrɔ bɛ danga, ani a laban tasuma b'a jeni.

⁹ O bɛɛ n'a ta, an balema kanuninw, hali ni an bɛ nin kumaw fə, an jigi siginin lo aw ta ko ra; an k'a lɔn ko aw bɛ siranuman le kan, min ye kisiri sira ye. ¹⁰ Sabu Ala tɛ pumanlɔnbari ye k'a fə ko a bɛ jina aw ta baara kɔ, ani aw ka balemaw kanu cogo min na a tɔgɔ kosɔn, ani aw ka Ala ta mɔgɔ saninmanw demɛ cogo min na, ani aw bɛ o demɛna cogo min na fana hali bi. ¹¹ Nka min ka di an ye, o ye ko aw bɛɛ kelen kelen ye jija ka se fə a laban ma, janko aw jigi bɛ min kan, aw ye o sɔrɔ. ¹² An t'a fɛ aw ye o salibagatow ye. Ala ka fɛn minw layiri ta, mɔgɔ minw bɛ jija ka o sɔrɔ o ta lanaya ni o ta mupuri baraka ra, aw ye olugu le ladegi.

Ala ka layiri min ta

¹³ Ala ka layiri ta Iburahima ye tuma min na, a tun te se ka kari tōgo were ra, min ka bon ni ale Ala yere tōgo ye minke, a karira a yere tōgo le ra. ¹⁴ A ko Iburahima ma ko: «Sigiya t'a ra, ne bēna baraka don i ra, ka i ta duruja caya kosebe.» ¹⁵ Ayiwa, Iburahima mupuna ka Ala makono minke, o cogo le ra, Ala tun ka min layiri ta a ye, a ka o soro.

¹⁶ Ni mōgow be kari, fen min ka bon ni olugu yere ye, o be kari o le ra; o kariri ye sarati le ye k'a yira ko o ta kuma ye can ye, ani ka sosori be ban pewu.

¹⁷ O cogo ra, minw tun ka kan ka o layiripuman soro, Ala tun b'a fe k'a yira olugu ra le k'a gbeya ko ale te a ta kolatigeninw yelema fiyewu; o koson a karira ka fara layiri kan. ¹⁸ O fen fla te se ka yelema fiyewu. Ala ka layiri min ta, ani ka kari ka fara a kan, a te se ka faninya tige o ko ra. An minw ka karifayoro soro Ala koro, nin kumaw be an ja gbeleya le kosebe, janko Ala ka layiri min ta an ye, an ye an jigiya to o kan. ¹⁹ O jigiya be an nin mara, i ko nege gbiriman min be kurunba lalo; jigisobe lo, ani jigi barakaman. O le be yoro saninman* ta boncetigefani dayeal an ye, ka an ladon fo yoro saninmanba kono. ²⁰ Yesu konna ka don an pa o yoro ra an ta jurumunw koson. A kera sarakalasebagaw kuntigiba* ye i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na; a bēna to o kuntigiya ra wagati be.

7

Melikisedeki ta sarakalasebagaya

¹ Ayiwa, o Melikisedeki tun ye Salemu dugu masace le ye, ani Ala Korotaninba ta sarakalasebaga*. O wagati ra Iburahima tun tagara masa dow kere, ka se soro o kan; Iburahima kosegito, Melikisedeki tagara a kunben ka dugawu ke a ye. ² Iburahima ka a borofenw be yaga bo ka o di Melikisedeki ma. Melikisedeki tōgo koro ye ko «terenninya masa.» Ka fara o kan, Salemu masace lo, o koro ye ko «hera masace.» ³ A face tōgo ma fo, a bamuso tōgo ma fo, a ta buruju tōgo fana ma fo; a worocogo ma fo, walama a sacogo. A be i ko Den min bora Ala ra*, sabu a be to a ta sarakalasebagaya ra wagati be.

⁴ Aw m'a ye ko nin ce tun ka bon wa! Fo an bemace Iburahima tun ka fen o fen soro kerekeyoro ra, a ka o be yaga bo ka o di a ma. ⁵ Levi* ta duruja minw ye sarakalasebagaw* ye, sariya* k'a yira ko olugu ka kan ka yaga mina Izirayelimogow fe, minw ye o balemaw ye; k'a soro o be bora Iburahima le ra fana. ⁶ Melikisedeki tun te Levi ta duruja do ye, nka o be n'a ta, a ka yaga mina Iburahima fe. Ala tun ka layiri ta Iburahima min ye, a ka dugawu ke o ye. ⁷ K'a soro sigiya t'a ra, namogo le be dugawu ke komogo ye. ⁸ Sarakalasebagaw fe, Levi ta duruja minw tun be yaga mina, olugu tun ye adamaden gbansanw le ye. Nka Melikisedeki min ka yaga mina Iburahima fe, a fora ko ale panaman lo wagati be. ⁹ Levi ta duruja minw be yaga mina, an be se k'a fo ko olugu yere ka yaga bo k'a di Melikisedeki ma, sabu o bemace Iburahima k'a di a ma. ¹⁰ Wagati min Melikisedeki tagara yaga mina Iburahima fe, olugu tun ma woro ban, nka Iburahima le tun bēna o woro. O cogo ra olugu yere ka yaga di Melikisedeki ma.

¹¹ Ayiwa, sariya min dira Izirayelimogow ma, o ju tun sigira Levi ta sarakaw le kan. Ni o sarakalasebagaya tun sera ka mōgow kisi ka o bo o

ta jurumunw bæe ra, kun tun tena ke a ra tuun ko sarakalasebaga were ye na, i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na. Sarakalasebagaw tun bena to ka bo Levi ta gba le ra doron, i ko Haruna.

¹² Sabu ni sarakalasebagaya yelemana, jagboya lo fana ko sariya ye yeleva. ¹³ An be Matigi min ta ko fora nin ye, ale bora gba were le ra; a ta ghamogo si ma deri ka sarakalasebagaya baara ke, ka saraka bo sarakajenifen* kan. ¹⁴ Ayiwa, bæe k'a lon ko an Matigi bora Zuda ta gba le ra; nka cira Musa ma foyi fo sarakalasebagaya ta ko ra o gba ta fan fe.

Yesu ta sarakalasebagaya te ban

¹⁵ Yesu kera sarakalasebaga* were ye minke, i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na, o le b'a yira k'a gbeya tuun ko a ni Levi ta gba te sira kelen na. ¹⁶ A ma ke sarakalasebaga ye ka kapa ni gba ta sira ta sariya ye; nka a kera sarakalasebaga ye a ta panamanya banbari ta sebgaya le baraka ra. ¹⁷ Sabu a fora a ta ko ra ko: «Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bæe i n'a fo Melikisedeki tun be cogo min na.»

¹⁸ O cogo ra sariya* folo bora yi, sabu baraka tun te o ra ka mogow kisi, nafa tun te o ra fana; ¹⁹ sabu sariya ma se ka foyi ke k'a dafa. Sisan an ka jigiya were le soro, min ka ni ni folota ye; o le sababu ra an be se ka gbara Ala ra.

²⁰ Ka fara o kan, Ala karira le, ko Yesu bena ke sarakalasebaga ye. A ma kari sarakalasebaga tow si ta ko ra. ²¹ Nka Yesu kera sarakalasebaga ye tuma min na, Ala karira k'a fo a ye ko: «Matigi karira, a fana tena a ta miiriya yeleva: Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bæe.»

²² O ra, Yesu kera Ala ta jehogonya min sarati ye, o jehogonya ka fisa ni folo ta ye pewu.

²³ Ka fara o kan tuun, sariya folo wagati ra sarakalasebaga caman le temena; saya koson, o do ma se ka to sarakalasebagaya baara ra. ²⁴ Nka Yesu koni, ale te sa fiyewu; o koson mogow si te se ka ke sarakalasebaga ye a no ra. ²⁵ O le koson minw be gbara Ala ra Yesu sababu ra, a be se ka olugu kisi wagati bæe ka bo jurumun bæe ra, sabu a panaman lo wagati bæe, a be Ala daari o ye.

²⁶ An mako tun be nin sarakalasebagaw kuntigiba jogan le ra, min saninyanin lo, jarakiyoro te min na, no si te min na, min faranna ka bo jurumunkebagaw ce ra, ka korota ka teme hali sankolo kan. ²⁷ A mako te a ra ka saraka bo lon o lon a yere ta jurumunw koson folo, ka ban ka a bo mogow tow ta koson, i n'a fo sarakalasebagaw kuntigiba tow. A ka a yere di saraka ye ka o bæe ke sinaga kelen ka ban pewu.

²⁸ Can ra, sariya ka mogow minw sigi ka o ke sarakalasebagaw kuntigibaw ye, barakantanya tun be o mogow ra. Nka Ala karira ka kuma min fo sariya ko fe, o sababu ra Den min bora Ala ra*, o le sigira ka ke sarakalasebagaw kuntigiba dafanin ye wagati bæe.

8

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba ye

¹ Ayiwa, jɛɲɲogɔnya fɔlɔ fana ta sariyaw tun bɛ yi, o tun bɛ Ala batocogo yira. Alabatoyɔrɔ saninman dɔ fana tun bɛ dugukolo kan yan. ² O tun ka fanibon dɔ le lɔ. O fanibon bonkɔnɔ fɔlɔ tun bɛ wele ko yɔrɔ saninman*. Fitinadaga ni tabali ni sarakaburuw tun bɛ o yɔrɔ le ra. ³ O kɔ, boncetigefani flanan kɔfɛyɔrɔ ra, o tun ye fanibon bonkɔnɔ flanan ye, min bɛ wele ko yɔrɔ saninmanba*. ⁴ Wusunanjɛnifɛn saninlaman dɔ tun bɛ o yɔrɔ ra, ani jɛɲɲogɔnya kɛsu, sanin tun lara min yɔrɔ bɛɛ kan. Sanindaga dɔ tun bɛ o kɛsu kɔnɔ; mane* tun bɛ o sanindaga kɔnɔ, ani Haruna ta bere min tun fiyerenna, ani jɛɲɲogɔnya ta kumaw tun sebera kabakuru walaka minw kan. ⁵ Serubɛn meleke nɔɔrɔmanw tun bɛ kɛsu san fɛ. Olugu tun ka o kamanw biri kɛsu datugunan kunna. Nka an tɛ se ka don nin kow bɛɛ ra sisan k'a jafɔ kelen kelen.

⁶ Ayiwa, fanibon ni a kɔnɔfɛnw tun labɛnna o cogo le ra. Sarakalasebagaw* tun bɛ don o bonkɔnɔ fɔlɔ kɔnɔ lon o lon ka o ta baara kɛ. ⁷ Nka sarakalasebagaw kuntigiba kelenpe le bɛ tun bɛ don bonkɔnɔ flanan kɔnɔ sɪnaga kelen san kɔnɔ. A fana tun tɛ don ni a ma don ni bɛgan dɔ jori ye a boro, ka o kɛ k'a yɛrɛ ta jurumun ni jama ta jurumunw kafari.

⁸ O cogo ra, Nin Saninman* b'a yira an na ko yɔrɔ saninmanba sira tun ma dayɛlɛ fɔlɔ, sabu fanibon fɔlɔ tun bɛ a nɔ ra. ⁹ Nin kow ye sisan ta kow tagamasiyen le ye. O b'a yira an na ko o bɛgan sarakaw, ani saraka wɛrɛ minw bɛ di Ala ma, ko o sarakaw tun tɛ se ka o dibaga jusukun saninya. ¹⁰ O sariyaw tun ye domunifɛnw ta kow le ye, ani minnifɛnw, ani farikolo saninyacogo ni ji ye. O landaw tun bɛ adamaden kɛnɛmayɔrɔ dɔrɔn le jate; o landaw tun sigira fɔ ka taga se wagati min na, Ala bɛna fɛn bɛɛ yɛlɛma k'a kɛ kura ye.

¹¹ Nka Kirisita* nana ka na kɛ sarakalasebagaw kuntigiba ye sisan, janko Ala tun ka fɛn minw layiri ta, an ye o sɔrɔ. Ale donna fanibon min kɔnɔ, o nafa ka bon, a dafanin lo ka tɛmɛ fɔlɔ kan; mɔgɔ boro m'a lɔ, o kɔrɔ ye ko nin dunuɲa ta danfɛn tɛ. ¹² Kirisita donna yɔrɔ saninmanba kɔnɔ sɪnaga kelenpe, ka dan o ma. A ma don ni bakɔrɔninw jori ye, walama misidenw jori, nka a donna ni a yɛrɛ jori le ye; a ka an kunmabɔ o cogo le ra, ka an kisi wagati bɛɛ.

¹³ Ayiwa, o tun bɛ bakɔrɔninw jori ni misitoranw jori, ani misi jɛninin buguri seriseri mɔgɔ saninyabariw kan ka o farikolo saninya. ¹⁴ Nka Kirisita jori baraka ka bon ka tɛmɛ o fɛnw kan. Nin Saninman banbari baraka ra, a ka a yɛrɛ di Ala ma saraka ye, nɔ tɛ saraka min na. Ale jori bɛ se ka an jusukun saninya ka bɔ ko jacinanw na, janko an ye baara kɛ Ala janaman ye.

¹⁵ O le kosɔn a kɛra jɛɲɲogɔnyakura* ta soronarikebaga ye, janko Ala ka mɔgɔ minw wele, ka panamanya banbari layiri ta o ye, olugu ye o sɔrɔ; sabu minw tun ka jurumun kɛ jɛɲɲogɔnya fɔlɔ wagati ra, a sara ka olugu kunmabɔ o jurumunw na.

¹⁶ Ni mɔgɔ dɔ ka centasebɛ kɛ, ni o tigi ma sa, o sebe tɛ jate. ¹⁷ Centasebɛ kumaw tɛ jate, fɔ ni saya kɛra; sabu k'a sebebaga to si ra, a tɛ foyi ɲa. ¹⁸ O le kosɔn jɛɲɲogɔnya fɔlɔ fana ma sigi jori kɔ. ¹⁹ Cira Musa ka jama bɛɛ lajɛn fɔlɔ, ka Ala ta cifɔninw yira o ra, i ko a sebera sariya ra cogo min na. O kɔ, a ka misidenw ni bakɔrɔnin dɔw faga ka o jori ɲagami ji ra, ka izopeyiri flaburu ni sagasi wulenman dɔ su o jori ra ka o seriseri sariya

* **9:4** 9.4 Mane tun ye domunifɛn dɔ ye, Ala tun bɛ min di Izirayelimɔgɔw ma ka o to tagama ra kongokolon kɔnɔ (Bori 16.13-15,31).

kitabuw kan, ani jama bæ kan. ²⁰ A ko: «Ala ka jænɲogɔnya min don ni aw ye, nin jori le ye o jænɲogɔnya sarati ye.» ²¹ O cogo kelen na, cira Musa ka jori dɔ seriseri fanibon fana kan, ani yɔɔ saninman ta minanw bæ kan. ²² Sabu ka kaɲa ni sariya ye, ni fen dama dama tɛ, fen bæ tun bæ saninya ni jori le ye. Ni jori ma bɔn, jurumun tɛ yafa fana.

Kirisita ta saraka bæ jurumun kafari

²³ Fanibon ta fɛnw ye sankolokɔnɔfɛnw bisigiya le ye. I n'a fɔ o fanibon kɔnɔfɛnw tun ka kan ka saninya ni beganw jori ye, o tuma o fɛnw yɛɛ minw bæ sankolo kɔnɔ, olugu tun ka kan ka saninya ni saraka dɔ ye min ka fisa ni began sarakaw ye.

²⁴ Mɔgɔw boro ka yɔɔ saninman min lɔ, Kirisita ma don o ɲogɔn le kɔnɔ, sabu o ye sankolo ta yɔɔ saninman tagamasiyɛn dɔrɔn le ye. A donna sankolo yɛɛ le kɔnɔ, janko ka taga lɔ Ala ɲa kɔɔ ka an ta jurumunw ko panabɔ.

²⁵ A ma don k'a yɛɛ di saraka ye sɲagako caman, i ko sarakalasebagaw kuntigiba tun bæ don yɔɔ saninmanba kɔnɔ cogo min na san o san ni jori dɔ ye, min tɛ ale yɛɛ ta ye. ²⁶ Ni o tɛ, kabini dunuɲa danna ka na se bi ma, Kirisita tun bɛna tɔɔɔ sɲagako caman le. Nka nin dunuɲa labanwagati ra, Kirisita nana kɛ saraka ye sɲaga kelenpe le, ka dan o ma; a nana a yɛɛ di saraka ye ka jurumun yafa. ²⁷ Saya bæ se mɔgɔw bæ ma sɲaga kelenpe le; o kɔ, Ala bæ kiti tige o kan. ²⁸ O cogo ra, Kirisita fana kɛra saraka ye sɲaga kelen, ka mɔgɔ caman ta jurumun bɔ o kunna. A bɛna na sɲaga flanan na, nka o tɛna kɛ jurumun ta ko ye tuun; minw bæ a makɔnɔna, a bɛna olugu le kisi.

10

¹ Ayiwa, sariya* bæ Ala ta fɛɲɲuman nataw bisigiya dɔrɔn le yira an na; o fɛnw bæ cogo min na tigitigi, a tɛ o yira. O kosɔn minw tun bæ Ala bato ni o saraka kelenw ye tuma bæ san o san, sariya tun tɛ se ka olugu kɛ mɔgɔ dafaninw ye fiyewu. ² Ni o sarakaw tun bæ se ka mɔgɔw kisi, o tun bɛna dabra; sabu minw bæ a bɔra, a tun bæ kɛ ko olugu saninyara sɲaga kelen ka ban; o tun tɛna jurumun sɔɔ o yɛɛ ra tuun.

³ Nka o sarakaw yɛɛ bæ mɔgɔw hakiri jigi o ta jurumunw na le san o san. ⁴ Sabu misitoranw jori ni bakɔrɔninw jori tɛ se ka jurumun bɔ mɔgɔ ra fiyewu.

⁵ O le kosɔn Kirisita* bæ nana dunuɲa ra wagati min na, a ko Ala ma ko: «I ko i tɛ began saraka* fɛ, i tɛ siman saraka* fɛ, nka i ka farikolo dɔ dan ne ye.

⁶ Saraka jenitaw*, walama jurumunyafa sarakaw ko man diya i ye.

⁷ O kosɔn ne ko: «Ala, ne flɛ nin ye, ne bæ na i sago kɛ,

i n'a fɔ a fɔra ne ta ko ra sariya Kitabu kɔnɔ cogo min na.» »

⁸ Ayiwa, Kirisita konna k'a fɔ ko: «I tɛ began saraka fɛ, walama siman saraka, walama saraka jenita, walama jurumunyafa saraka; o si ko man di i ye.» A ka o fɔ k'a sɔɔɔ o sarakaw bæ bɔ ka kaɲa ni sariya yɛɛ le ye.

⁹ Kirisita ko fana ko: «Ala, ne flɛ nin ye, ne bæ na i sago kɛ.» O cogo ra a ka

jenɔgɔnya fɔlɔ sa, ka flanan sigi. ¹⁰ Ayiwa, o sago le sababu an saninyara Yesu Kirisita farikolo saraka baraka ra sinaga kelenpe, ka dan o ma.

¹¹ Sarakalasebagaw* bɛɛ tun bɛ o ta sarakalasebagaya kɛ lon o lon, ka to ka o saraka kelenw le bɔ tuma o tuma, k'a sɔɔ o sarakaw tɛ se ka jurumun bɔ mɔgɔ ra fiyewu. ¹² Nka Kirisita kɔni ka saraka kelenpe min bɔ jurumunw kosɔn, o saraka bɛ a nɔ ra tuma bɛɛ; o kɔ, a tagara sigi Ala kininboroyanfan fɛ. ¹³ A tagara sigi ka wagati makɔnɔ, wagati min na Ala bɛna a juguw bla a sen kɔɔ, ka o kɛ a senlayɔɔ ye. ¹⁴ O cogo ra, a ka minw saninya ka bɔ jurumun na, a bɛ olugu kɛ mɔgɔ dafaninw ye tuma bɛɛ, a ta saraka kelenpe sababu ra.

¹⁵ Nin Saninman* fana ka o seereya kɛ an ye. A kɔnna k'a fɔ ko:

¹⁶ «O wagatiw tɛmenin kɔ, Matigi ko ten, ne bɛna jenɔgɔnya min don ni o ye o ye nin ye: ne bɛna ne ta sariyaw don o jusukun na, k'a sɛbɛ o hakiri ra.»

¹⁷ A ko fana ko:

«Ne tena ne hakiri to o ta jurumunw, ani o ta terenbariyakow ra tuun*.»

¹⁸ Ayiwa, ni jurumunw yafara ka ban, kun t'a ra ka saraka wɛɛ bɔ jurumun kosɔn tuun.

*Mɔgɔ bɛ gbara Ala ra lanaya le baraka ra
(Heburuw 6.1-20)*

¹⁹ Ayiwa, ne balemaw, sisan, Yesu jori baraka ra, an bɛ se ka don yɔɔ saninmanba* kɔnɔ an sago ma. ²⁰ Yesu ka o sira dayɛɛ an ye, ka o kɛ sirakura ye, ani panamanya sira, min bɛ tɛmɛ boncɛtigefani fɛ, o kɔɔ ye a yɛɛ farikolo. ²¹ O ra, sarakalasebagaw kuntigiba* bɛ an fɛ sisan, min sigira Ala ta so kuntigiya ra.

²² Ayiwa, o cogo ra, an ye gbara Ala ra ni jusukun terennin ye, ani lanayasɔbɛ, ani lanaya dafanin; an jusukun ye saninya ka bɔ terenbariya bɛɛ ra, ka an farikolo ko k'a gbe ni ji saninman ye. ²³ An ko, ko o jigiya min bɛ an fɛ, an ye jija ka to o kan; sabu Ala min ka layiri ta an ye, ale ye kankelentigi le ye. ²⁴ An ye an janto ɔgɔn na, ka ɔgɔn ja gbɛleya kanuya ra, ani kewalɛpumanw na. ²⁵ An kana an ta ɔgɔnlajɛn dabla, i n'a fɔ dɔw bɛ deri k'a kɛ cogo min na; nka an ye jija ka ɔgɔn ja gbɛleya, sabu aw yɛɛ na b'a ra ko Matigi nalon surunyara.

²⁶ Ayiwa, ni an k'a lawuri a kama ka to jurumun na, k'a sɔɔ an ka Kirisita* ta can lɔn ka ban, saraka wɛɛ tɛ yi tuun min bɛ se ka an ta jurumun yafa. ²⁷ An ja tigenin le ka kan ka Ala ta kiti lon makɔnɔ, ani tasuma farimanba min bɛna a juguw halaki.

²⁸ Ni mɔgɔ o mɔgɔ tun ka cira Musa ta sariya* cɛn, ni mɔgɔ fla walama saba kɛra a ko seere ye, o tun bɛ o tigi faga, o tɛ hina a ra. ²⁹ O tuma, Den min bɔra Ala ra*, ni mɔgɔ min ka o dɔndɔn ni a sen ye, walama jenɔgɔnyakura ta jori min k'a saninya, ni a ka o jate fɛngbansan ye, walama Nin Saninman* min bɛ nɛema di, ni a ka o mafiyɛnya, ayiwa, aw tɛ miiri ko o tigi ka kan ni tɔɔɔba ye ka tɛmɛ cira Musa ta sariya cɛnbaga ta kan wa?

³⁰ An yɛɛ ka nin kuma fɔbaga lɔn; a ko: «Ne le bɛ hake bɔ, ne le bɛ kojugu juru sara.» A ko fana ko: «Matigi bɛna a ta mɔgɔw ta kiti tige.»

³¹ Ala panaman ye an mina ka kiti tige an kan, o ye siranyakoba ye dɛ!

* **10:17** 10.16-17 Nin kuma fora Yereimi 31.33-34, ani Heburuw 8.8-12. **10:30** 10.30 Nin kuma fora Sariya 32.35-36.

³² Ayiwa, a damina ra aw donna Ala ta yeelen na minke, aw ka kereba min ke, ka tɔɔɔ cogo min na, aw ye aw hakiri to o ra. ³³ Wagati dɔw ra o tun be aw neni, ka aw tɔɔɔ, ka aw lamaroya beɛ na na; wagati dɔw ra fana o tun be mɔgɔ minw tɔɔɔ ten, aw tun be aw yere ke olugu jɛnɔgɔnw ye. ³⁴ Can lo, aw hinara kasodenw na; o ka aw borofenw bɔsi aw ra minke, aw sɔnna o beɛ ma fɔ aw be nagari, sabu aw k'a lɔn ko fen were be aw fe min ka fisa ni fen beɛ ye, ani min te ban. ³⁵ O kosɔn lanaya min be aw fe, aw kana a to o ye bɔsi aw ra, sabu barajiba le be o ra. ³⁶ Hali bi aw ka kan ka tɔɔɔ mupu le, ka Ala sago ke; ni o kera, Ala ka layiri min ta aw ye, aw bena o sɔɔɔ. ³⁷ Sabu a sebera ko:

«A tora dɔɔnin, min ka kan ka na, o bena na.

A tena mɛɛn tuun.

³⁸ Nka ne ta mɔgɔ terennin bena panamanya a ta lanaya le sababu ra; nka ni a ka o sira bla, a ko tena diya ne ye tuun.»

³⁹ Mɔgɔ minw be bɔ sirajuman kan ka taga halaki, anw kɔni te olugu dɔ ye; minw be to lanaya ra ka o nin kisi, an ye olugu dɔ le ye.

11

Lanaya

(Yuhana 8.56; Piyeri fɔlɔ 1.8; Zaburu 33.6,9)

¹ Lanaya kɔɔ ye ko i jigi be fen min kan, i be la a ra ko i bena o sɔɔɔ, walama i na te fen min na, ka la a ra, ka a ke i n'a fɔ i na be o ra. ² Lanaya le kosɔn, fɔlɔ mɔgɔw ko diyara Ala ye.

³ Lanaya le kosɔn, an b'a lɔn ko Ala ka dunupa dan a ta kuma baraka ra; o cogo ra, an na be fen minw yera, olugu ma bɔ fenyetaw ra.

⁴ Lanaya le kosɔn, Abila* ka saraka min di Ala ma, o nafa bonyara ka teme Kabila† ta kan. Lanaya le kosɔn, Ala ka a jate mɔgɔ terennin ye, ka sɔn a ta sarakaw ma. Lanaya le kosɔn, a be an karanna hali bi, hali ni a sara.

⁵ Lanaya le kosɔn, Ala ka Henoki‡ ta ka taga ni a ye, a ma sa; mɔgɔ si m'a ye tuun, sabu Ala tun k'a ta. Sani Ala ye a ta, Ala k'a yira ko a ko tun diyara ale ye. ⁶ Ni lanaya te, mɔgɔ si ko te se ka diya Ala ye; ni mɔgɔ min b'a fe ka gbara Ala ra, o tigi ka kan ka la a ra ko Ala be yi, ko a be a pinibagaw sara.

⁷ Lanaya le kosɔn, Ala ka Nuho lasomi minke, a siranna Ala na, ka kurunba lalaga ka a ni a ta ghamɔgɔw kisi, k'a sɔɔɔ Ala tun k'a lasomi min na, a na tun ma o ye fɔlɔ. Lanaya kosɔn a ka mɔgɔw ta kewalejuguw bɔ kene kan, ka Ala ta kiti ben o kan, ka Ala ta terennin sɔɔɔ lanaya baraka ra.

⁸ Lanaya le kosɔn, Ala ka Iburahima wele minke, a ka Ala kan mina; Ala tun bena jamana min di a ma, ka a ke a ta ye, a bɔra ka o jamana sira ta, ka taga, k'a sɔɔɔ a yere m'a lɔn a be tagara yɔɔɔ kelen min na. ⁹ Lanaya le kosɔn, Ala ka jamana min layiri ta a ye, a tagara sigi o jamana ra, ka ke lonan ye, ka to ka si fanibonw kɔɔɔ; Isiyaka ni Yakuba fana ka o le ke, sabu o layiri kelen le tun tara olugu ye. ¹⁰ Iburahima jigi tun be Ala ta dugu lonin le kan, min ju sigira ka na; Ala yere ka min ko latige, ani ka a lɔ.

10:38 10.37-38 Nin kuma fora Habakuki 2.3-4. * **11:4** 11.4 Abila: Dɔw b'a fɔ ko Abeli. † **11:4** 11.4 Kabila: Dɔw b'a fɔ ko Kayen. ‡ **11:5** 11.5 Henoki ta ko fora Damina 5.18-24.

¹¹ Lanaya le koson, Saran ni a ta koroya bee, Ala ka a to a sera ka den woro; sabu Ala min ka layiri ta a ye, a lara a ra ko o ye kankelentigi le ye.

¹² O koson o ce kelen min fanga tun banna ka ban, min tun surunyara saya ra ka ban, o ka den caman soro, ka caya i ko sankolo lolow, i ko kogojida kenken min te se ka jate.

¹³ O mogow bee sara lanaya ra; Ala tun ka fen minw layiri ta o ye, o ma o soro, nka a kera i n'a fo o na tun be o ra, fo o be nagari o koson. O yere k'a fo ko olugu ye lonanw le ye dunupa ra yan, ko olugu ye temebagaw le ye. ¹⁴ Ayiwa, mogow minw be o kuma jogon fo, o b'a yira ko olugu be sigiyoro were le jinina. ¹⁵ O bora yoro min na, ni o tun tora ka miiri o yoro ko ra, o tun be se ka cogo soro ka kosegi o yoro ra. ¹⁶ Nka can ra, o tun be yoro were le jinina, min ka fisa, o koro ye min be sankolo ra. O le koson Ala te a yere bonya o mogow ma, a be son o ye ale wele ko o ta Ala; sabu a ka dugu do laben o ye.

¹⁷ Lanaya le koson, Ala ka Iburahima korobo k'a fle minke, a sonna ka Isiyaka di k'a ke saraka ye. A tun be a dence kelenpe le dira; k'a soro Ala tun ka layiri ta a ye, ¹⁸ k'a fo a ye ko: «I bena duruja soro Isiyaka le fe, i togo bena la duruja min na.» ¹⁹ A jigi tun b'a kan ko hali ni Isiyaka sara, ko se be Ala ye ka a lakunu ka bo saya ra. O koson Ala ka a dence kosegi a ma, sabu a kera i n'a fo a tun k'a di ka ban.

²⁰ Lanaya le koson, Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ni Esawu ye lon nataw ta ko ra.

²¹ Lanaya le koson, Yakuba satuma ra, a tintinnin tora a ta bere kan ka Ala bato, ka dugawu ke Yusufu dencew bee kelen kelen ye.

²² Lanaya le koson, Yusufu sawagati sera minke, a ka Izirayelimogow boko fo Misiran jamana ra; a k'a fo ko o tagato, o ye taga ni ale su kolow ye.

²³ Lanaya le koson, cira Musa worora minke, a worobagaw ka a dogo fo karo saba, sabu o k'a ye ko a ce ka ji; o ma siran masace ta sariya latigenin na.

²⁴ Lanaya le koson, cira Musa koroyara minke, a ma son ko o ye ale wele ko Farawona denmuso dence. ²⁵ Ale ye tooro ni Ala ta mogow ye, o diyara a ye ka teme jurumun ta nanagbe kan, o min ye fen temeta ye. ²⁶ A k'a ye ko ka tooro i ko Kisibaga* toorora cogo min na, ko nafa be o ra ka teme Misiran naforo bee kan. A na tun be fen were ra, min ye Ala ta baraji ye.

²⁷ Lanaya le koson, cira Musa bora Misiran, a ma siran masace ta dimi na; a k'a ja gbeleya, k'a ke i n'a fo a na be Ala ra, mogow te Ala min ye. ²⁸ Lanaya le koson, a ka Jonyaban nanagbe* sigi, k'a fo Izirayelimogow ye ko o ye sagaden jori seriseri o ta bondaw kan, janko ninminameleke temeto, a kana se Izirayelimogow dence folow ma.

²⁹ Lanaya le koson, Izirayelimogow ka Kogojiwulen cetige ka teme, k'a ke i n'a fo o be tagamana dugukoljalan le kan. Misirankaw ko o be o jogon ke minke, ji ka o bee datugu pewu.

³⁰ Lanaya le koson, Izirayelimogow ka Zeriko dugu lamini tere wolonfla minke, dugu laminikogow benna.

³¹ Lanaya le koson, jatumusos Rahabu ma sa ni Alakanminabariw ye, sabu Izirayelimogow minw tun nana jamana fle, a tun ka olugu minako na.

³² Ayiwa, ne yere tena se ka a bee fo. Sabu wagati tena soro ka kuma Zedeyon ta ko ra, ani Baraki, ani Samuson, ani Zefite, ani Dawuda, ani

Samawilu, ani cira taw. ³³ Lanaya le koson, olugu sera masacew ra, o tagamana terenninya kan; Ala ka fen minw layiri ta, o ka o soro; o ka jaraw da datugu, ³⁴ tasuma baraka desera o koro, o bosira kerekemuru boro; o tun ye barakantanw ye, nka o ka baraka soro; dow kera cefariw ye kere ra, ka jamana were mogow ta kerekedenw gben ka o labori. ³⁵ Lanaya koson, muso dow ta mogow suw kununa ka di o ma.

O ka dow tooro kosebe, nka o ma son mogow ye o bosi; o sonna saya ma, janko ka kunu ka don panamanya were ra, min ka fisa. ³⁶ O ka dow logobo, ka o bugo ni ghepe ye; o ka dow yere don negejoroko ra, ka o bla kaso ra. ³⁷ O ka dow bon ni kabakuru ye ka o faga, ka dow minako juguya, ka dow cetige ni si ye, ka dow faga ni kerekemuru ye. O tun be yaala ka lamini; bagbolow, ani sagagbolow le tun be o ta fani donta ye. Foyi tun te o boro, mogow ka o tooro ka o minako juguya. ³⁸ Dununamogow tun man kan ni o lanamogow minw ye, olugu le tun be yaala kongo kono, ani kuruw kan ka lamini, ka dogo kuruwow ni dingakolonw kono.

³⁹ O mogow bee ko diyara Ala ye o ta lanaya koson; o bee n'a ta, Ala ka fen minw layiri ta, o tun ma o soro. ⁴⁰ Ala tun ka fen were le latige an bee ye, min ka fisa; a tun t'a fe olugu ye o yororuman dafaninba soro ka an to.

12

Lanabaga ka kan ka tooro muju

¹ Ayiwa, i n'a fo o lanamogow jamaba ka an lamini, ka ke Ala ta kow seerew ye, o ra, fen o fen be ke doni ye an kunna, ani jurumun min ke ka di ka melege an na, an ye o bee dabra; Ala ka bori min laben an ye, an ye jija ka o bori ke. ² An ye an ja lo Yesu ra, ale min ye an ta lanaya sindibaga ye, ani a dafabaga. A ka gbenghenyiri* tooro sonmina, a ma o maroya jate fen ye, sabu nagari min tun be a ja, a ka a ja lo o le ra. Sisan a sigira Ala ta masasiganan kininboroyanfan fe.

³ Aw ye miiri Yesu ma, ale min ka jurumunkebagaw ta juguya sonmina; aw ye miiri o ma, janko aw fari kana faga, ka aw baraka ban. ⁴ Sabu aw be siyenta min na ni jurumun ye, aw ma o ke fo ka se saya ma folo. ⁵ Ala be ladirikan minw fo aw ye i n'a fo a denw, aw jinana o ko wa? A ko:

«Ne dence, i kana Matigi ta korori jate fengbansan ye; ni a ka i jaraki fana, i fari kana faga.

⁶ Sabu Matigi be mogow min kanu, a be o tigi koro; a be minw lon a denw ye, a ta bisan be se olugu bee ma.»

⁷ Aw ye Ala ta korori sonmina; Ala be aw jate a denw le ye, o koson a be aw koro. Den juman le be yi ko a fa te a koro? ⁸ Ala be a ta denw bee koro; ni a te aw koro, o tuma aw kera sokofedenw le ye, aw te yereworodenw ye. ⁹ An worofaw tun be an koro, nka an tun be olugu bonya; o tuma an Fa Ala min be sankolo ra, ni ale be an koro, an man kan ka an yere majigi ale ye ka teme an worofaw kan janko an ye panamanya soro wa? ¹⁰ An faw tun be an koro wagati donin doron le, ka kana ni o sago ye. Nka Ala be an koro an yere ta nafa le koson, janko an ye saninya i n'a fo ale Ala yere. ¹¹ Can lo, korori damina ra a be ke panasisiko le ye; nagariko te. Nka o ko fe, o tigi karannin ko, a laban be ke hera ni terenninya le ye.

Lanabagaw ka kan ka jija

¹² O koson minw borow sagera, olugu ye o borow lateren; minw kinbirikunw baraka banna, olugu ye o kinbirikunw lateren. ¹³ Aw ye tagama sira terennin kan, janko minw baraka ka dogo, olugu ye baraka soro, o kana na sira bla.

¹⁴ Aw y'a to hera ye ke aw ni mogo bee ce; aw ye saninyari pini, sabu ni saninyari te, mogo si na tena la Matigi kan. ¹⁵ Aw ye aw yere korosi, janko mogo si kana na fon Ala ta neema ko. Mogos si kana a to jusumangboya lilin ye sigi a jusukun na, fo ka na falen, ka mogos caman jusu cen.

¹⁶ Aw ye aw yere korosi, mogos si kana ke jato ye aw ce ra, walama Alapasiranbari i n'a fo Esawu, min ka a ta koroya falen totasa kelen koson. ¹⁷ Aw yere k'a lon ko o ko fe, a tun b'a fe ka a face ta dugawu soro tuma min na, a face banna a ra. A k'a daari fo ka paji bo, nka a face tun ka min latige ka ban, a ma se ka o yelema.

¹⁸ Aw ma gbara kuru do le ra, mogos be se ka maga min na, tasumaba tun be min kan, walama min yoro bee tun finna, k'a ke dibiba ye, ani sanfano. ¹⁹ Aw fana ma burufiyekanba do le men, walama kumakanba do. O kumakan bonyakojugu fe, minw tun b'a menna, olugu bee ja tigeria; o ko kuma were kana fo olugu ye tuun. ²⁰ Sabu kuma min fora ko: «Hali ni began do le ka maga kuru ra, o ka kan ka bon ni kabakuru ye ka a faga,» o kuma ka siranya bla o ra. ²¹ O ka fen minw ye, o fenw siranya bonyakojugu fe, cira Musa ko ale be siranna, fo a be yereyere.

²² Nka aw ta ma ke ten; aw gbarara min na, o ye Siyon kuru le ye, Ala panaman ta dugaba; Zeruzalemu dugu min be sankolo ra, ani a ta meleke waga camanw. ²³ Aw gbarara Ala ta mogos panawolomaninw ta jenkuru le ra minw togo sebera sankolo ra. Aw gbarara Ala le ra, min bena mogow bee ta kiti tige. Aw gbarara mogos terenninw ta ninw le ra, minw ta baara dafara, ani o tagara Ala fe. ²⁴ Aw gbarara Yesu le ra, ale min ka jenrogonyakura* don an ni Ala ce. Aw gbarara a jori ra, min seriserira an koson; o jori ta kuma ka fisa ni Abila* ta ye.

²⁵ Aw ye aw yere korosi; min be kuma aw fe ka aw ladi, aw kana ban ka o lamen. Sabu minw tun be Ala ta Kuma lase mogow ma dunupa ra, mogos minw banna ka olugu lamen, o tigiw ma bosi. O tuma ni Ala kan bora sankolo ra ka kuma an fe, ni an banna, an bena bosi cogo di? ²⁶ O wagati ra a kumakan tun be dugukolo yuguyugu; nka sisan a ka layiri ta, ko: «Sinaga were tuun, ne tena dugukolo dama yuguyugu tuun, nka ne bena sankolo fana yuguyugu.» ²⁷ A k'a fo minke ko «sinaga were tuun,» o b'a yira ko danfenw bena yuguyugu ka bo o no ra, ka tunu; fen banbariw le bena to.

²⁸ O cogo ra, an bena ke masaya min na, o fenw si le tena bo o no ra. O koson an ye Ala walepumanlon k'a bato, batori min ka di a ye; an ye o ke ni bonya ni Alapasiran ye. ²⁹ Sabu an ta Ala ka fari fana i ko tasuma min be mogos jeni fo ka a ban.

13

Ladirikanw

¹ Ne balemaw, aw ye jija ka to ka jagon kanu balemaya ra. ² Aw ye aw hakiri to lonanw na ka o lajigi; sabu dow ka o ke fo ka na melekew lajigi o ta so, k'a soro o m'a lon. ³ Aw ye aw hakiri to kasodenw na, k'a ke i n'a

12:21 12.20-21 Nin kuma fora Bori 19.20-21; Sariya 9.19.

* **12:24** 12.24 Abila: Dow b'a fo ko

Abeli. **12:26** 12.26 Nin kuma fora Hagize 2.6.

fɔ aw yere fana ye kasoden dow le ye. Mɔgɔw be minw tɔɔrɔra, aw ye aw hakiri to olugu ra, k'a ke i n'a fɔ aw yere farikolo le be tɔɔrɔra.

⁴ Mɔgɔ beɛ ka kan ka furu bonya. Furuce ni furumuso man kan ka o ta layɔɔ lanɔgɔ, sabu Ala bena kiti tige jatɔw, ani jenyakebagaw kan.

⁵ Aw kana aw ta janamanya ju sigi wari nege kan. Min be aw boro, o ye aw wasa; sabu Ala yere k'a fɔ ko: «Ne tena i kelen to, ne tena taga ka i to.» ⁶ O koson an be se ka an ja gbeleya k'a fɔ ko:

«Matigi le ye ne demebaga ye,
ne tena siran foyi ja.

Adamaden be se ka mun le ke ne ra?»

⁷ Aw ta jamɔgɔ minw ka Ala ta Kuma lase aw ma, aw ye aw hakiri to olugu ra. O laban kera min ye, aw ye o korosi, ka o ta lanaya ladegi.

⁸ Yesu Kirisita tun be cogo min na kunu, a be o cogo kelen na bi, a bena ke o cogo kelen na wagati beɛ.

⁹ Ne balemaw, aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri ni karankura suguya beɛ ye. Ni Ala ta neema ka baraka don mɔgɔ jusukun na, o le ka ji; domunifenw ta sariyaw te se ka baraka don mɔgɔ jusukun na, sabu minw tugura o sariyaw ko, o ma foyi ja olugu ye.

¹⁰ Sarakabonan be anw Yahudiyaw fe, nka minw be saraka bo o sarakabonan kan fanibon konɔ, olugu te se ka o sarakaw domu.

¹¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* tun be don ni began minw jori ye yɔɔ saninmanba* konɔ, ka jurumun kafari, o beganw sogo tun be jeni dugu ko fe le. ¹² O koson, o ka Yesu fana tɔɔrɔ, ka a faga dugu ko fe, janko ka mɔgɔw saninya ni a yere jori ye. ¹³ O ra, an ye bo ka taga a fe dugu ko fe, janko mafiyenyari min sera a ma, o ye se an fana ma. ¹⁴ Sabu dugu te an fe yan, an be se ka to min konɔ tuma beɛ; dugu min bena na ka bo Ala fe, an be o le jinina. ¹⁵ O koson an ye Ala tandori ke an ta saraka ye tuma beɛ Yesu baraka ra; o korɔ ye ko an ye Ala tɔgɔ tando an da ra tuma beɛ.

¹⁶ Aw kana jina ka kojuman ke, ani ka jɔgɔn son; sabu o saraka jɔgɔnw le ka di Ala ye.

¹⁷ Aw ye aw ta jamɔgɔw kan mina, ka aw yere majigi o ye. Sabu olugu le be aw nin korosibagaw ye; Ala bena olugu le jininka sini. Aw y'a to o ye o baara ke ni jagari ye, o njunato kana a ke, sabu aw fana tena nafa sorɔ o ra.

¹⁸ Aw ye to ka Ala daari an ye. An b'a miiri ko an jusukun te an jaraki foyi ra, sabu an b'a fe ka tagama cogo janaman na fen beɛ ra. ¹⁹ Ne b'a fɔ k'a gbeleya ko aw ye Ala daari ne ye, janko ne ye kɔsegi aw ma joona.

Fori laban

²⁰ Hera tigi Ala min ka sagagbenbagaba, an korosibaga, an Matigi Yesu lakunu ka a bo saya ra, ka jenyɔgɔnya banbari don ni an ye a jori baraka ra, ²¹ ale ye aw deme, janko aw ye se ka kojuman suguya beɛ ke, k'a sago ke. Min ka di a ye, a ye a to an ye se ka o ke Yesu Kirisita baraka ra. An ye nɔɔrɔ la ale Yesu tɔgɔ le kan wagati beɛ! Amina.

²² Ne balemaw, ne ka ladirikan minw fɔ, ne be aw daari ko aw ye o muju; sabu a man ca.

²³ Ne b'a fe aw y'a lon ko an balemace Timote bora kaso ra. Ni a konna ka se ne fe yan, ale ni ne bena taga bo aw ye.

²⁴ Aw ye aw ta namogow bee fo, ani Ala ta mogo saninmanw bee. An balema minw be Itali, olugu be aw fo.

²⁵ Ala ye nɛɛma aw bee ye.

YAKUBA ka lɛtɛɛ min sɛbɛ Kitabu faamucogo

Yakuba min tun ye Yesu balemace ye, ale le ka nin kitabu sɛbɛ. Ale le tun kɛra lanabagaw namɔgo ye Zeruzalemu. Ka kapa ni a yɛɛ ta kuma ye, nin kitabu sebera Yahudiya lanabagaw le ye: A ko: «Yahudiya lanabaga minw bɔra o ta jamana ra ka janjan dunuɲa fan bɛɛ ra, ne bɛ nin sɛbɛ cira olugu le ma» (1.1).

Yakuba bɛ lanabagaw ladi, janko o ye kɛ mɔgo hakimimanw ye, ka o tagamacogo lon dunuɲa kɔnɔ, ka o yɛɛ kɔɔsi tɔnɔri ni jurumun suguya bɛɛ ma. O ka kan ka yɛɛbonya ni wasoya dabra, ani kɛɛ ni nafigiya ni mɔgokɔɔfo ni natabaya. O ka kan ka o yɛɛ kɔɔsi Setana ta nɛgeri ra. O man kan ka mɔgow fisaya ni nɔgon ye; o ka kan ka lanaya sira tagama, ka saninya, ka o yɛɛ majigi, ka Ala daari, ka muɲu, ka Ala ta hakiritigiya jini.

Yakuba b'a fo fana k'a gbɛɛya, ko lanabaga ta kɛwalew le bɛ a ta lanaya yira.

Kitabu kɔnɔkow

Kitabu daminakumaw (1.1)

Lanaya ni hakiritigiya (1.2-8)

Fagantanya ni nafortotigiya (1.9-11)

Fɛn minw bɛ mɔgo nɛgɛ k'a bla kojugu ra (1.12-18)

Nɔgonlamenni ni kɛwalepumanw (1.19-27)

Lanabagaw man kan ka mɔgo dow fisaya dow ye (2.1-13)

Lanaya ni kɛwalepumanw (2.14-26)

Lanabaga ka kan ka se a da kɔɔ (3)

Lanabaga tagamacogo (4.1-5.6)

Mupuri ni Aladaari (5.7-20)

Yakuba ta fori

¹ Ne Yakuba, ne min ye Ala ni Matigi Yesu Kirisita ta baaraden ye, ne bɛ ni sɛbɛ ci Ala ta mɔgow ta gba tan ni fla ma, minw janjanna dunuɲa fan bɛɛ ra; ne bɛ aw fo.

Lanaya ni hakiritigiya

² Ayiwa, ne balemaw, ni tɔɔro o tɔɔro ka se aw ma, aw ye o mina ka o kɛ pagariko le ye. ³ Sabu ni Ala bɛ aw ta lanaya kɔɔbɔ, o bɛ aw karan mupuri ra. ⁴ Aw y'a to aw ta mupuri ye bonya ka se a seyɔro ra, o le bɛ aw kɛ mɔgo dafaninw ye, ani mɔgo mɔninw ye; foyi tena aw jɛn tuun.

⁵ Ni hakiritigiya ka mɔgo min jɛn aw ra, o tigi ye a daari Ala fɛ, Ala bɛna a di a ma. Ala bɛ diri kɛ mɔgo bɛɛ ma ka kaari; a fana tɛ fɛn di mɔgo ma ka sɔro ka i jaraki. ⁶ Nka a tigi ye a daari ni lanaya ye, a kana sigiya; sabu mɔgo min bɛ sigiya, o tigi bɛ i ko kɔgoji jikuruw, foɲo bɛ minw lamaga ka o nɔnɔnɔni ka taga fan bɛɛ fɛ. ⁷ O tigi kana a miiri fiyewu ko a bɛ se ka fɛn sɔro Matigi fɛ. ⁸ Mɔgo jusufatigi lo; a tɛ lo kan kelen kan a ta ko si ra.

Fagantanya ni nafortotigiya

⁹ Ayiwa, balema fagantan ye pagari, sabu Ala bɛna o kɔrota. ¹⁰ Nka balema nafortotigi, ni Ala ka ale majigi, ale ye pagari o ra, sabu a bɛna

teme i ko binfiyeren. ¹¹ Tere be wuri ni a ta fundeninba ye ka bin ja, a fiyeren be bon, a dawula be tunu. Naforotigi fana bena tunu o cogo ra ka bo a ta koketaw ce ra.

Fen minw be mago nege k'a bla kojugu ra

¹² Mago min be korobori toro sonmina, o tigi ta pana; sabu ni a tora lanaya ra, korobori ko fe, a bena panamanya masafugula soro, Matigi ka min layiri ta a kanubagaw ye. ¹³ Nka ni mago min negera ka bla kojugu ra, o tigi kana a fo ko Ala le ka ale nege de! Sabu foyi te se ka Ala nege ka a bla kojugu ra, Ala fana te mago nege k'a bla kojugu ra. ¹⁴ Nka mago bee kelen yere ta nege le be a sama ka a nege ka a bla kojugu ra. ¹⁵ Ni nege ka kono ta, a be jurumun woro; ni jurumun kogora, ale be saya woro.

¹⁶ Ayiwa, ne balema kanuninw, aw kana a to mago si ye aw lafiri. ¹⁷ Fen o fen be di mago ma, ni a ka ji, ni a dafanin lo, o bee be bo sankolo ra, Fa Ala le fe, min ye sankolo yeelenw danbaga ye. A te yelema ka bo a cogo ra i ko suma be yelemayelema cogo min na. ¹⁸ A k'a latige ka panamanyakura di an ma a ta cankuma baraka ra; a ka o ke, janko an ye ke danfenw bee ra folow ye.

Lamenni ani kewale

¹⁹ Ne balema kanuninw, aw ka kan ka nin kow lon! Mago bee ka kan ka teliya lamenni ta fan fe, ka sumaya kuma ta fan fe, ka sumaya fana dimi ta fan fe. ²⁰ Sabu mago diminin te se ka Ala ta terenninya sira tagama. ²¹ O koson aw ye ko saninyabariw bee dabra, ani juguya suguya bee. Ala ta kuma min danna aw jusukun na, aw ye son o ma ni yeremajigiya ye; o le be se ka aw nin kisi.

²² Ala ta Kuma be min fo, aw ye o ke; aw kana dan a lamenni doron ma, ka aw yere lafiri. ²³ Sabu mago min be Ala ta Kuma lamen, ni a te a ke, o tigi be i ko mago min be a yere pada fle dugalen na. ²⁴ Ni a ka a yere fle ka ban, a be taga; a pada tun be cogo min na, a be jina o ko o yoronin bee. ²⁵ Nka sariya dafanin min be an kisi ka an ke an yere ta ye, ni mago min ka se ka o karan ka ja, ka jija a kan, a ka min men ni a ma jina o ko, nka ni a ka o sira tagama, o tigi ta koketaw bena ja a boro.

²⁶ Ni a be mago do kono ko ale be Alasira kan, k'a soro a te se a da koro, o tigi be a yere lafirira le; a ta Alasira tagama ye gbansan le ye. ²⁷ An Fa Ala be Alasira min jate Alasira panaman ye, ani Alasirasobe, o le ye nin ye: feritaw ni muso ce sanin minw be sege ra, ka an janto olugu ra, ani ka an yere mabo dunuja ta ko saninyabariw ra.

2

Minw be magow fisaya ni jagon ye

¹ Ayiwa, ne balema, aw be lanaya min na, an Matigi, norotigi Yesu Kirisita ra, aw kana magow fisaya ni jagon ye o sira kan. ² Ayiwa, ni mago do nana don aw ta jenkuru ce ra, sanin bororanegbe be a boro ra, fani dawulaman do b'a ra, k'a soro fagantan do fana nana don ni deregekolon do ye; ³ ni aw jabora fanijumantigi fe ka o bonya, k'a fo a ye ko: «Hake to, i ye na sigi yan, nin yoro le ka ji», k'a fo fagantan ye ko: «Ele ye lo i koro o yoro ra yi», walama ko: «I sigi dugu ma ne sen koro yan», ⁴ ayiwa, ni aw ka o ke o, aw ma do le fisaya ni do ye wa? Miiriyajuguw le m'a to aw ka o ko latige wa?

⁵ Ne balema kanuninw, ne ko: minw ye fagantanw ye dunuja ra yan, yala Ala le ma olugu fana janawoloma, janko o ye ke fentigiw ye lanaya ra wa? Ala ma o janawoloma fana, janko Masaya* min layiri tara Ala kanubagaw ye, olugu fana ye o soro wa? ⁶ K'a soro aw be fagantanw dogoyara! Naforotigiw le te aw minako juguyara, ka aw mina jagboya ra ka taga ni aw ye kititigeyorow ra wa? ⁷ Togojuman min lara aw ra, olugu le te o togo cenna wa?

⁸ Ala ka sariyaba min latige a ta Masaya* ra k'a sebe ko: «I ka kan ka i mogojogon kanu i ko i yere,» ni aw be o sira tagama, o ye kojuman le ye. ⁹ Nka ni aw be mogojogon fisaya ni dow ye, aw be jurumun le kera; sariya be aw jaraki, sabu aw ye sariya cenbaga le ye. ¹⁰ Ni mogojogon min ka sariya be e tagama, nka ni a ka hali kelenpe cen, a kera i n'a fo o tigi k'a be e le cen. ¹¹ Sabu Ala min k'a fo ko: «I kana jeneya ke», ale Ala kelen le ko fana ko: «I kana mogojogon faga.» O ra, hali ni ele ma jeneya ke, ni i ka mogojogon faga, i ka sariya cen le*.

¹² Sariya min ka aw ke aw yere ta ye, kiti bena tige aw kan ka kapa ni o le ye; o koson aw ye aw kumacogo ni aw ta kewalew ke ka kapa ni o miiriya ye. ¹³ Ni mogojogon min ma hina tow ra, kiti lon na hina tena ke o tigi ra fana; nka Ala ta hina be se ka mogojogon kisi kiti ma.

Lanaya ni kewalejumanw

¹⁴ Ayiwa, ne balemaw, ni mogojogon do ko lanaya be ale fe, ni o tigi te kewalejumanw kera, o lanaya be mun le ja? O lanaya mogojogon be se ka mogojogon kisi wa? ¹⁵ Ni a kera ko fani donta te aw balemace do fe, walama aw balemamusu do fe, ni domuni fana te a boro lon be e, ¹⁶ ni aw do k'a fo olugu ye ko: «Ala ye hera ke aw ye, ne balemaw; aw ye taga fani don ka nene bo aw yere ra, ka domuni ke ka fa.» K'a soro o mako be min na, aw ma o di o ma; o kuma be mun le ja? ¹⁷ Lanaya fana be ten; ni i te kewalejumanw fara a kan, o tuma i ta lanaya sanin lo.

¹⁸ Nka mogojogon do bena a fo ko «ele ko lanaya le be ele fe; nka ne koni be kewalejumanw le ke. Ayiwa, ele min te kewalejumanw kera, ele ye i ta lanaya yira ne ra; ne fana bena ne ta lanaya yira i ra ne ta kewalejumanw sababu ra.» ¹⁹ Ele ko, ko i lara a ra ko Ala kelenpe le be yi, o ka ji ke; nka hali jinaw lanin be o ra; olugu yere be siran Ala ja fo o be yereyere.

²⁰ Ele mogojogon hakirintan, yala i b'a fe k'a faamu ko kewalejumanw te lanaya min na, ko o lanaya ye gbansan le ye wa? ²¹ Ala ma an bemace Iburahima jate mogojogon terennin ye a ta kewalew le koson wa? Sabu a sonna k'a dence Isiyaka la sarakabonan kan, ko a b'a ke saraka ye. ²² Aw m'a ye, a ta lanaya yirara a ta kewalew fe; kewalew fana k'a ta lanaya dafa. ²³ O cogo ra, Kitabu kuma kera can ye, ko: «Iburahima lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mogojogon terennin ye a ta lanaya koson», fo Ala ka a wele ko a teri. ²⁴ Aw m'a ye, Ala be mogojogon jate mogojogon terennin ye a ta kewalejumanw koson; lanaya dama te.

²⁵ Ala ma jatamusu Rahabu fana jate mogojogon terennin ye a ta kewalejumanw le koson wa? Sabu a ka Izirayelimogow ta ciradenw minako ja, ka soro ka o bla ka taga sira were fe. ²⁶ Ni nin te farikolo ra, a sanin lo cogo min na, ni kewalejumanw te lanaya min na, o lanaya fana sanin lo.

* **2:11** 2.11 Nin kuma fora Bori 20.13,14; ani Sariya 5.17,18. **2:23** 2.23 Nin kuma fora Damina 15.6.

3

*Adamaden nenkun be cenri min ke
(Matiyu 12.33-37)*

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw caman kana teliya k'a fo ko aw be ke karamogow ye; aw yere k'a lon ko anw karamogow ta kiti bena gbeleya ka teme tow ta kan. ² An bee be firi cogo caman na. Ni a kera ko mogow min te firi kumacogo ra fiyewu, o tigi koni ye mogow dafanon le ye; a be se ka a yere mina a ta koketaw bee ra. ³ Ni an ka karafe don so da ra, ko a ye taga an nanayoro ra, o tuma so ta kopa bee be anw le boro.

⁴ Aw ye jirakurunbaw fana fe; o ka bon, fopoba be o poni ka taga, nka kurunborinan fitini do le be o ra; o le be o lataga kurunboribaga nanayoro ra. ⁵ Adamaden nenkun fana ye a farikolo yoro fitini doron le ye, nka a be a yere bonya, ka kumabaw le fo.

Tasuma fitini, o le be tuba jeni. ⁶ Nenkun fana ye tasuma le ye; dunupa ta kojuguw bee sigiyoro lo. A be an farikolo ra; a be farikolo yoro tow bee lanogo. A be i ko jahanama tasuma le b'a ra; a be se ka mogow ta dununalatige bee cen. ⁷ Kongosogo suguya bee, ani konow, ani fen fofotaw, ani jirafen suguya bee, o bee be se ka nege, ka o koro; adamaden sera ka o bee mina ka o koro. ⁸ Nka adamaden nenkun wa, mogow si te se ka o koro! Fenjugu lo; a te se ka mina k'a ke mogow sago ye. A fanin lo baga ra, baga min be mogow faga. ⁹ An be an Fa, Matigi Ala tando nin nenkun min ye, an be mogow danga ni o nenkun kelen ye, k'a soro o mogow danna ka kapa ni Ala yere cogo ye. ¹⁰ Ala tandori be bo da min fe, mogodangkalan be bo o da kelen fe! Ne balemaw, a man kan ka ke ten. ¹¹ Ji diman ni ji kunaman be se ka woyo ka bo bununda kelen fe wa? ¹² Ne balemaw, torosun be se ka oliviyeden ke wa? Walama rezensun be se ka toroden ke wa? Ayiwa, kogow be bunun min ta ji ra, ji diman te se ka bo o bunun kelen na.

Hakiritigiya min bora sankolo ra

¹³ Ayiwa, jon le be aw ra, ko a ye hakiritigi ye, ko a ka ko lon? O tigi ye o yira a kewalew fe: tagamacogonuman, ani sabari; o le ye hakiritigiya sira ye. ¹⁴ Nka ni nangboyajugu ni sangagongomaya le be aw jusu ra, o tuma aw kana aw yere bonya, ka faninya tige, ka ban can ma. ¹⁵ O hakiritigiya ma bo sankolo ra Ala fe de, a sorora dugukolo kan yan le, adamadenw yere ta hakiritigiya lo, a bora Setana le ra. ¹⁶ Sabu nangboya ni sangagongomaya be yoro o yoro, konagamininw le be ke o yoro ra, ani kojugu suguya bee. ¹⁷ Nka hakiritigiya min bora sankolo ra Ala fe, a folo, o saninyanin lo, o ko, hera b'a ra, sabari b'a ra, a be ben le jini, hina caman b'a ra, ani konuman; a te mogow bo mogow ra, flankafuya te a ra. ¹⁸ Minw be hera jini, olugu be o ta baara ke hera le ra, ka o baara toni ke terenninya ye.

4

*Lanabaga jusuflatigi
(Piyeri folo 5.5-9)*

¹ Ayiwa, kerew ni sosori minw be aw ce ra yi, mun le be na ni o ye? Nejegugu minw ka aw jusu fa, o le te aw blara o ra wa? ² Aw be pabo fen caman fe, nka aw t'a soro. Mogowagajusu ni nangboya be aw ra; nka aw be min ko, aw te o sorora. Kere ni sosori be aw ni jagon ce. Aw be min fe, aw te o soro, sabu aw te a daarira Ala fe. ³ Hali ni aw b'a daari fana, aw te

se k'a soro, sabu aw t'a daari ni naninyanuman ye; aw b'a daari aw yere ta negejugu ta nafa le koson. ⁴ Aw jenyakebaga*! Aw m'a lon ko ni mogo min be dunupa ta kow kanu, o tigi ye Ala jugu le ye wa? O ra, ni mogo min ko a be dunupa ke a teri ye, o tigi be Ala jugu le ye. ⁵ Ala ta Kuma be min fo, aw b'a miiri ko o fora gbansan le wa? A ko: «Ala Nin min be aw kono, o b'a fe ko aw ye bla danna ka ke Ala kelenpe le ta ye.»

⁶ O bee n'a ta, Ala be neemaba le di an ma. O koson a sebera ko: «Ala be wasobagaw kere, nka a be neema mogo sabarininw ye.» ⁷ O le koson aw ye aw yere majigi Ala ye. Aw ye Setana kere; ni o kera, a bena bori ka a mabo aw ra! ⁸ Aw ye aw yere madon Ala ra; ni o kera, Ala fana bena madon aw ra. Aw jurumunkebagaw, aw ye aw boro ko ka bo jurumun na! Aw jusuflatigiw, aw ye aw jusukun saninya. ⁹ Aw ye lo a ra ko aw ye barakantanw ye, ka kasi fo ka naji bo. Aw ye aw ta yereko yelema k'a ke kasi ye, ka aw ta nagari ke jusukasi ye. ¹⁰ Aw ye aw yere majigi Matigi ja koro; ni o kera, a bena aw korota.

Lanabagaw man kan ka jagon jaraki

¹¹ Ayiwa, ne balemaw, aw kana kumajugu fo jagon ma. Mogo min be kumajugu fo a balema ma, walama min be a balema jaraki, o tigi be kumajugu fo sariya le ma, ka sariya* jaraki. K'a soro ni i be sariya jaraki, o tuma, i te sariya sira tagamabaga ye, i kera a jarakibaga le ye. ¹² Ala kelen le ye sariya sigibaga ye, ani kititigebaga; ale le be se ka mogo kisi, walama ka mogo halaki. Nka ele mogo gbansan, ele ye jon ye, ko i be i balema jaraki?

Lanabaga man kan ka a yere bonya

¹³ Ayiwa, sisan aw minw be to k'a fo: «Bi, walama sini an bena taga dugu nin na, an bena san kelen ke yi, an bena jago ke ka tonoba soro.» ¹⁴ K'a soro fen min bena ke aw ra sini, aw te o lon. Aw ta dunupalatige be i ko bugun; ni bugun bora, ni a ka wagati fitini ke doron, a be tunu. ¹⁵ Aw tun ka kan k'a fo le ko: «Ni Matigi sonna, ka an to si ra, ayiwa, an bena nin ni nin ke.» ¹⁶ Nka sani aw ye o fo, aw ka kobaba minw latige, aw be aw yere bonya o koson. O yerebonya jagon man ni! ¹⁷ Ayiwa, ni mogo min ka kojuman kecogo lon, ni a m'a ke, o tigi ka jurumun le ke.

5

Naforotigiw ta kewalejuguw

¹ Ayiwa, sisan, aw naforotigiw, aw ye menni ke! Bono minw be aw ja, aw ye kasi, ka kule o koson. ² Aw ta naforow torira, bagabaga donna aw ta faniw na. ³ Son donna aw ta sanin ni aw ta warigbew ra; o son le bena ke seere ye ka aw jaraki, ka aw farisogo domu i ko tasama. Aw ka naforow lajen k'a bla dunupa labanwagati le ra! ⁴ A fe, baaradenw ka aw ta forow siman tige, nka aw ma son ka o sara! O baaradenw kasira ni aw togo ye minke, o kasikan sera Fangatigi Ala ma. ⁵ Aw ka aw ta dunupalatige ke kodimanw dama le ra, ka aw sagonankow bee ke. Fen o fen ko tun be aw jusu ra, aw ka o bee diyabo, ka fa, ka aw fagonal le makono. ⁶ Aw ka mogo jarakibari jaraki, ka a faga; a fana ma aw kere.

* **4:4** 4.4 Jeneya: Ni lanabaga be dunupa kanu, o be i n'a fo jeneya, sabu a k'a kan di Ala min na, a be bo o ko ka taga ala were le no fe. **4:6** 4.6 Nin kuma fora Zanaw 3.34; Piyeri folo 5.5.

Mupuri

⁷ O koson, ne balemaw, aw koni ye mupu fo ka taga Matigi nalon se. Aw m'a ye, senekabaga be mupu k'a ta dugukolo siman makono, nafa be o siman min na; a be mupu kosebe fo ka taga a to sanji folo ni sanji laban ye na. ⁸ Aw fana ye mupu o cogo le ra; aw ye aw ja gbeleya, sabu Matigi nawagati surunyara.

⁹ Ne balemaw, aw kana dimi jogon koru, janko kiti kana na ben aw kan; sabu kitiagebaga lonin be da ra ka ban. ¹⁰ Ne balemaw, cira minw tun ka Matigi ta kuma waajuri ke, olugu torora cogo min na, ka o torow bee mupu, aw ye o cogo fle, ka o mupu jogon ladegi toro wagati ra. ¹¹ Can lo, mogo minw ka toro mupu ka to lanaya ra, an ko olugu ma ko o ta jana. Ayuba ka toro sonmina cogo min na, aw ka o ko men; Matigi ka min ke a ye fana a laban na, aw ka o lon; sabu Matigi ta hina ni a ta pumanya ka ca.

¹² Ayiwa, ne balemaw, ne be min gbeleya aw ma, o ye ko aw kana kari ni sankolo, walama ni dugukolo ye, walama ka kari ni fen were togo ye. Kuma min jaabi ye «onhon» ye, aw y'a fo «onhon»; min jaabi ye «on-on» ye, aw y'a fo «on-on»*, janko kiti kana ben aw kan.

Baraka be Aladaari ra

¹³ Ayiwa, yala mogo do be aw ce ra, toro be min kan wa? O tigi ye Ala daari. Yala do ka pagariko soru? O tigi ye Ala tandodankiriw la. ¹⁴ Yala do be aw ra min man kene wa? O tigi ye lanabagaw ta jenkuru cekorobaw wele; cekorobaw bena Ala daari a ye ka turu mun a ra Matigi togo ra. ¹⁵ O daariri min kera ni lanaya ye, o bena banabagato keneya, Matigi bena a lawuri; ni a kera ko a ka jurumun dow ke fana, Matigi bena o yafa a ma.

¹⁶ Ayiwa, o ra, aw ye lo aw ta jurumunw na ka o fo jogon ye, ka Ala daari jogon ye, janko aw ye keneya. Mogo terennin ta Aladaari barakaman, o fana ka bon kosebe.

¹⁷ Cira Iliya† tun ye adamaden le ye i ko anw: nka a ka Ala daari k'a gbeleya ko sanji kana ben minke, sanji ma ben fo san saba ni karo woro.

¹⁸ O ko, a ka Ala daari tuun ko sanji ye ben; sanji benna. Dugukolo yiriw ni a simanw denna tuun.

¹⁹ Ne balemaw, aw ra ni do firira ka can sira bla, ni mogo were kera sababu ye ka o tigi kosegi can sira kan, ²⁰ o tuma, aw ka kan k'a lon ko ni mogo min ka jurumunkebaga labo a ta firiri sira kan, o tigi ka a nin le kisi saya ma; o fana be ke sababu ye ka jurumun camamba datugu.

* **5:12** 5.12 Yesu tun ka nin kumaw fo (Matiyu 5.34-37). † **5:17** 5.17 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

PIYERI ka lɛtɛɛ folo min sɛbɛ Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Piyeri le ye nin lɛtɛɛ sebebaga ye. Nin lɛtɛɛ yɔɔ dɔw faamu ko ka gbɛlɛn. Dɔw b'a miiri ko Silasi le k'a sɛbɛ gerekikan na Piyeri ye (5.12).

Yahudiya lanabaga minw tun bɛ Azi mara ra, Piyeri bɛ kuma olugu le fɛ; a bɛ o karan ka o ja gbɛleya, ko o ye jija ka to Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* sira kan. Hali ni tɔɔɔ ka caya cogo o cogo, o ka kan ka Yesu yɛɛ le fle. Lanabagaw bɛna nɔɔɔɔba min sɔɔ Ala ta Masaya* ra, o ni dunuɔa ta tɔɔɔw tɛ se ka suma. O koson lanabaga ka kan ka ɔagari hali tɔɔɔ wagati ra, k'a jigi la Ala kan, ka Ala kan mina. Ni o kɛra, a bɛna baraji sɔɔ Matigi Yesu Kirisita nalon na.

Kitabu kɔnɔkɔw

Kitabu daminakumaw (1.1-2)

Jigi ni lanaya ni kanuya (1.3-12)

Lanabaga ka kan ka saninya (1.13-2.10)

Lanabaga ka kan ka tɔɔɔ mɔpu (2.11-4.19)

Ala batocogonuman (5.1-11)

Kuma laban ni forikan (5.12-14)

Piyeri ta fori

¹ Ne Piyeri, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye, ne bɛ nin sɛbɛ ci Ala ta mɔgɔ ɔanawolomaninw ma, minw janjanna ka taga kɛ lonanw ye Pon mara ra, ani Galasi, ani Kapadɔsi, ani Azi, ani Bitini jamanaw ra.

² Fa Ala konna ka aw ɔanawoloma i n'a fo a tun k'a latige kakɔɔ cogo min na; a ka aw saninya Nin Saninman* baraka ra, janko aw ye Ala kan mina, ani Yesu Kirisita jori ye aw saninya.

Ala ye nɛɛma ni hera kɛ aw ye caman.

Jigiya ɔanaman dira lanabagaw ma

³ An ye Fa Ala tando, an Matigi Yesu Kirisita bɔra min na; a ta hinaba koson a ka Yesu Kirisita lakunu ka bɔ saya ra, ka ɔanamanyakura di an ma o sababu ra, janko an ye jigiya ɔanaman sɔɔ. ⁴ Ala ka fɛn minw layiri ta an ye, o fɛnw tɛ cɛn, o tɛ nɔgɔ, foyi tɛ bɔ o dawula ra; Ala ka o le mara an ye sankolo ra. ⁵ A bɛ aw mara ni a ta sebagaya ye, aw ta lanaya koson, janko ka aw kisi; o kisiri bɛna yira dunuɔa labanwagati le ra.

⁶ O le bɛ aw ɔagarira hali ni gbɛleya caman ka kan ka aw jusu kasi wagati dɔɔnin tuma dɔw. ⁷ O kun ye janko ka aw ta lanaya le sɛgɛsɛgɛ. Aw ta lanaya ka fisa ni sanin ye, sabu sanin ye fɛn banta le ye, nka a ka kan ka don tasuma ra k'a saninya. Ni aw ta lanaya fana sɛgɛsɛgɛra, aw bɛna tandori ni bonya ni nɔɔɔ sɔɔ Yesu Kirisita nawagati ra. ⁸ Aw bɛ ale kanu k'a sɔɔ aw m'a ye, aw lanin b'a ra k'a sɔɔ aw ɔa tɛ a ra. O koson aw bɛ ɔagari, ɔagari min tɛ se ka lakari, min nɔɔɔ ka bon, ⁹ sabu aw bɛna aw ta lanaya tɔnɔ sɔɔ; o ye aw nin kisiri ye.

¹⁰ Ala tun ka nɛɛma min labɛn aw ye, ciraw tun ka ciraya kɛ o nɛɛma ta ko ra; o tun ka o kisiri ko fle, ka a sɛgɛsɛgɛ kɔsɛbɛ. ¹¹ Kirisita* ta Nin* min tun bɛ o kɔnɔ, o Nin tun konna ka Kirisita ta tɔɔɔw yira o ra, ani a bɛna nɔɔɔ min sɔɔ o ko fɛ; o koson ciraw tun jijara ka o kow kɛwagatiw,

ani o kecogo segesege k'a lon. ¹² Ala k'a yira ciraw ra ko fen minw yirara o ra, ko olugu yere ta te o ye, ko aw ta lo. O kumaw le lasera aw ma sisan. Ala ka Nin Saninman* ci ka bo sankolo ra, ka na minw kan, olugu le ka o Kibaro Diman* lase aw ma. Hali melekew yere tun b'a fe ka o kow lon.

Lanabaga ta tagamacogokura
(*Tesalonikaw fɔlɔ 5.8-9; Tite 2.11-14*)

¹³ O koson aw ye aw yere cesiri, ka aw yere minacogo lon; Ala bena neema min di aw ma Yesu Kirisita nalon na, aw ye aw jigiyi bee la o le kan. ¹⁴ Aw ye ke Alakanminabagaw ye; negejugu minw tun be aw ra folofolo, k'a soro aw tun ma Yesu ta Kibaro Diman* ko lon folo, aw kana aw yere bla o ko tuun. ¹⁵ Ala min ka aw wele, i n'a fo ale saninyanin lo, o ra, aw fana ye saninya aw ta koketaw bee ra. ¹⁶ Sabu a sebera Kitabu konɔ ko Ala ko: «Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo.»

¹⁷ Ala le bena kiti tige adamaden bee kelen kan ka kapa ni a yere ta kewalew ye; a fana tana mogo bo mogo ra. Ni aw be ale le wele ko aw Fa, o tuma aw fana ye aw ta dunupalatige ke ni Alapasiran ye. ¹⁸ Aw k'a lon ko aw ka aw bemaw cen ta, ka to ka ko pacintan minw ke, Ala ma aw kunnabo o kow ra ni fen banta do le ye, i n'a fo wari walama sanin; ¹⁹ a ka aw kunnabo ni Kirisita* jori nafaman le ye; ale kera i n'a fo sagaden, fiyen te min na, ani no te min na. ²⁰ Ala tun konna ka Kirisita ta ko latige k'a bla, sani dunuɗa ye dan; nin wagati laban le ra sisan, a nana aw koson. ²¹ Ale le baraka ra aw lara Ala ra, Ala min k'a lakunu ka bo saya ra, ka bonya la a kan, janko aw ta lanaya ni aw ta jigiyi ye to Ala kan.

²² Aw sonna can ma ka aw jusukun saninya, janko ka aw balemaw kanu ni jusukun gbenin ye; o koson aw ye jogon kanu kosebe ni aw jusukun bee ye. ²³ Sabu Ala ka panamanyakura min di aw ma, aw ma o soro fen torita do le sababu ra, nka aw k'a soro fentoribari le sababu ra; o ye Ala ta Kuma panaman ye, min te yelema. ²⁴ Sabu a sebera ko:

«Adamadenw bee be i ko bin,
o dawula be i ko binfiyeren.

Bin be ja, a fiyeren fana be bon;

²⁵ nka Matigi ta kuma koni be a no ra tuma bee ani wagati bee.»

O kuma le fora aw ye Kibaro Diman waajuri ra.

2

Lanabagaw ye Ala ta mogo saninmanw ye
(*Efesikaw 2.20-22; Matiyu 21.42-44; Romukaw 9.24-33*)

¹ Ayiwa, o le koson aw ye juguya ni nanbara ni flankafuya ni pangboya ni jogonkorofa bee dabla.

² Nono nege be denjenin soro cogo min na, aw y'a to Ala ta Kuma min be i ko nono saninyanin, o nege ye aw soro ten, janko o sababu ra aw ye baraka soro lanaya ra ka kisi. ³ Sabu aw ka Matigi ta pumanya nene, k'a ye ko a ka di.

⁴ Aw ye gbara Matigi ra, ale min ye bon jusiginan kabakuru panaman ye; mogo w banna a ra, nka Ala k'a panawoloma, ka nafaba la a kan. ⁵ Ayiwa, aw fana kera kabakuru panaman dow ye; aw ye fara jogon kan, ka ke Ala ta bon saninman ye, ka ke Ala ta sarakalasebaga* saninmanw ye, janko ka

aw jusukun ta sarakaw lase Ala ma Yesu Kirisita baraka ra, saraka minw ka di Ala ye. ⁶ Sabu a sebera Kitabu kòṅṅ, ko:

«A fɛ, ne bena kabakuru dɔ sigi Siyɔn,
ka o ke bon kabakuru fòlò ye,
kabakuru janawolomanin, ani kabakuru nafaman;
ni mɔgɔ min ka a jigi la a kan,
Ala tɛna o tigi janfa fiyewu.»

⁷ Aw minw lara a ra, a kera fɛn nafaman ye aw fɛ; nka lanabariw ta fan fɛ, a sebera ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le kera kabakurusɔbɛ ye, ka ke bon kabakuru fòlò ye.»

⁸ A fɔra tuun ko:

«O le kera o sentalon kabakuru ye,
ani ka ke o ben farakuru ye.»

O bɛ talon a ra, sabu o ma sɔn Ala ta kuma ma. Ala tun ka o le latigɛ o ye fana.

⁹ Nka aw kɔni, aw ye siya wolomanin le ye, aw ye Masa Ala ta sarakalasebagaw le ye, ani siya saninman, ani Ala ta mɔgɔ kunmabɔninw; Ala ka aw wele ka bɔ dibi ra ka aw ladon a ta yeelensɔbɛ ra, janko aw ye a ta kɔpuman kabakomanw lase mɔgɔw ma. ¹⁰ Fɔlɔfɔlɔ aw tun tɛ Ala ta mɔgɔw ye, nka sisan aw kera Ala ta mɔgɔw ye. Fɔlɔfɔlɔ aw minw tun ma Ala ta makari sɔrɔ, sisan aw ka a sɔrɔ.

Lanabaga ka kan ka mɔgɔ bɛɛ bonya
(Rɔmukaw 13.1-8; Efesikaw 6.5-8)

¹¹ Ne balema kanuninw, aw bɛ dunɔpa kɔṅṅ i n'a fɔ lonan tɛmɛbagaw; o kosɔn ne bɛ aw daari ko aw ye aw farisogo negerakow ye ka o to yi, sabu o negerako bɛ aw nin kerɛ. ¹² Aw ye aw tagamacogo lon siya wɛrɛ mɔgɔw cɛ ra. O cogo ra, hali ni o bɛ aw tɔgɔjugu fɔ k'a ke i n'a fɔ aw ka kojugu ke, o belɛn ye aw ta kewalɛpumanw ye; ni o kera, ni Ala nana nɛɛma o ye lon min na, o bɛna a tando.

¹³ Matigi kosɔn, aw ye aw yɛrɛ majigi adamadenw ta kuntigiyaw bɛɛ kɔrɔ, ka aw yɛrɛ majigi masacɛba ye kɔsɛbɛ, alɛ min bɛ bɛɛ kunna, ¹⁴ ani jamanatigiw, masacɛba ka minw ci janko ka kojugukɛbagaw koro, ani ka kɔpumankebagaw tando. ¹⁵ Sabu Ala sago ye ko aw ye kɔpuman ke janko ka mɔgɔkolon hakirintanw da datugu.

¹⁶ Ala ka aw ke aw yɛrɛ ta ye, nka aw kana o ke sababu ye ka kojugu ke; aw ye janamanya i ko Ala ta jɔnw. ¹⁷ Aw ye mɔgɔ bɛɛ bonya; aw ye aw balemaw kanu, aw ye siran Ala ja, aw ye masacɛba bonya.

Lanabagaw ka kan ka tɔrɔrɔ sɔnmina

¹⁸ Aw baaradenw, aw ye aw yɛrɛ majigi aw kuntigiw ye, ka o bonya cogoya bɛɛ ra; kuntigi minw ka ni, ani minw jusu sumanin lo, olugu dɔrɔn tɛ, nka hali minw ka fari. ¹⁹ Sabu ni aw man kan ni tɔrɔrɔ min ye, ni aw bɛ o sɔnminana Ala yɛrɛ nasiran kosɔn, o ye kɔpuman le ye. ²⁰ Ni o tɛ, ni aw bɛ bugɔri sɔnmina aw yɛrɛ ta kojuguw le kosɔn, aw bɛ bonya juman le sɔrɔ o ra? Nka ni aw bɛ tɔrɔrɔ sɔnmina aw ta kɔpuman le kosɔn, o ye kɔpumanba le ye Ala fɛ.

²¹ Ala ka aw wele o le kama fana, sabu Kirisita* fana tɔrɔrɔra aw kosɔn, ka o sira yira aw ra, janko aw fana ye tugu alɛ sɛnno kɔ. ²² Alɛ ma jurumun

si ke, faninya si ma bo a da ra ka ye. ²³ O k'a neni, nka a ma a ta jogon sara; o k'a tɔɔɔ, nka a ma wuri mɔgɔ kama; a ka a ta ko beɛ to Ala le boro, ale Ala min be kiti tige ni terenninya ye. ²⁴ A ka an ta jurumunw doni ta ka o la a yeɛ kan, k'a farikolo tɔɔɔ gbengben yiri kan. A ka o ke, janko an ye sa ka bo jurumun fanga kɔɔ, ka panamanya terenninya ra. Jori minw tigeria a farikolo ra, o le sababu ra aw keneyara. ²⁵ Sabu aw tun be i ko saga tununinw; nka sisan aw sekora ka na sagagbenbaga fe, min ye aw nin korosibaga ye.

3

Furuce ni furumuso ka kan ka jogon bonya

(Timote folo 2.9-15; Efesikaw 5.22-33)

¹ Ayiwa, musow, o cogo kelen na, aw beɛ kelen kelen ye aw yeɛ majigi aw ceɛ ye, janko ni a kera ko ce dow ma son Ala ta Kuma ma folo, o ta musow tagamacogo ye ke sababu ye k'a to o ye son; a kana ke ni kuma yeɛ ye, ² sabu o bena aw tagamacogo ye, k'a ye ko aw jusukun gbenin lo, ani ko Alapasiran be aw ra.

³ Aw ta kana ke yeremasiri dama ye, ani kundancogo dama temeninw, ani ka sanin don aw yeɛ ra, ka fani songɔgbelenw siri. ⁴ Aw ye aw jusukun le masiri ni masirifen dogonin ye; o masirifen ye pumanya ni jususuma le ye; o le ye fen banbari ye, min nafa ka bon Ala fe. ⁵ Folofolo, muso saninman minw tun be o jigi la Ala kan, olugu tun be o yeɛ masiri o cogo le ra, ka o yeɛ majigi o ceɛ ye, ⁶ i ko Saran min tun be a ce Ibrahima bonya fo a b'a wele ko a matigice. Ayiwa, aw kera Saran denmusow le ye, ni aw kɔni be kojuman ke, ni aw m'a to foyi si ye aw lasiran ka aw bo o sira kan.

⁷ Ayiwa, aw ceɛ, aw fana ye aw musow mina ka na ni hakiri ye, ka a lon ko muso ni ce baraka te kelen ye. Aw ye o bonya, sabu Ala ka panamanya banbari min di an ma a ta neema baraka ra, aw beɛ le ka o soro kelen ye. Aw ye o ke, janko foyi kana aw ta Aladaari bari a ye mina.

Lanabaga be se ka tɔɔɔ terenninya koson

(Romukaw 12.14-21; Matiya 10.24-31)

⁸ Ayiwa, o beɛ ko, aw beɛ ye ben kelen ma, ka aw ta miiriya ke kelen ye, ka ke jogon fe, ka jogon kanu balemaya ra, ka hina jogon na, ka aw yeɛ majigi jogon ye. ⁹ Aw kana kojugu sara ni kojugu do were ye, walama ka nenini sara ni nenini do were ye; aw kana o ke, nka aw ye dugawu le ke, sabu Ala ka aw wele o le koson, janko aw ye baraka soro ale fe. ¹⁰ Sabu a sebera Kitabu kɔno ko:

«Ni mɔgɔ min b'a fe a ta dunuɔalatige ye na,
ka dunuɔa diya a ra,
o tigi ye a nenkun korosi kumajuguw ma,
ka a da korosi nanbarakumaw ma.

¹¹ A ye faran juguya ra pewu, ka kojuman ke,
ka jija ka hera jini, ka tugu a no fe.

¹² Sabu Matigi na lonin be mɔgɔ terenninw na,
a toro be o ta daarikan na fana;
nka Matigi be kojukuebagaw kere.»

¹³ Ayiwa, ni aw jijara kojuman na, jon le bena aw tɔɔɔ o koson? ¹⁴ Nka hali ni o be aw tɔɔɔ terenninya koson, aw ta pana. Aw kana siran mogow na, aw hakiri fana kana pagami. ¹⁵ Aw ye Kirisita* bonya aw jusu ra dɔɔɔn, k'a lon ko aw Matigi lo. Jigiya min be aw fe, ni mogɔ o mogɔ ka aw pininka o ra, aw labennin ye sɔɔ tuma bee ka o tigi jaabi; nka aw ye a ke ni jususuma ni bonya ye. ¹⁶ Aw jusukun gbenin ye to, janko hali ni o be aw togɔjugu fo k'a ke i n'a fo aw ka kojugu le ke, minw be aw togɔ cenna aw ta tagamacogonuman koson Kirisita ta jenɔgonya ra, olugu yere darakuma ye o maroya. ¹⁷ Sabu ka tɔɔɔ kojuman koson, ni o le ye Ala sago ye, o ka fisani sani an ye tɔɔɔ kojugu koson.

¹⁸ Ayiwa, Kirisita fana sara jurumun koson sijaga kelen, ka dan o ma. Ale mogɔ terennin sara mogɔ terenbariw koson, janko ka aw ladon Ala ta jenɔgonya ra. A yere sara, nka a kununa Nin Saninman* baraka ra. ¹⁹ Minw tun be Ala ta kiti makonona, o Nin le sababu ra, a tagara olugu waaju. ²⁰ Olugu le tun banna Ala ta Kuma ma folofolo, k'a sɔɔ Ala tun mupuna o kɔɔ ka men, Nuho ta kurunba lalagawagati ra; mogɔ dama dama, o kɔɔ ye mogɔ seegi dɔɔɔn le donna o kurunba kɔɔ ka kisi ka bo ji ra.

²¹ Ayiwa, o ji tun ye batizeri* tagamasiyen le ye; an b'a yira sisan batizeri le fe ko an kisira. O kɔɔ te ko an farikolo le be ko ka nɔɔ bo a ra; o kɔɔ ye ko an be Ala daari ko a ye an jusukun saninya Yesu Kirisita kunuko sababu ra. ²² A yelera ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroyanfan fe; melekew, ani kuntigiyaw, ani sebayaw, o bee majigira Kirisita ta fanga le kɔɔ.

4

Lanabagaw ta panamanyakura

¹ I n'a fo Kirisita* farikolo tɔɔɔra, aw fana ye baraka don aw yere ra ni o miiriya kelen le ye; sabu mogɔ min farikolo tɔɔɔra, o b'a yira ko o tigi faranna jurumun na. ² O tigi te a ta dunupalatige to ke ka kapa ni a yere ta negerakow ye tuun, nka a b'a ke ka kapa ni Ala sago le ye. ³ Aw ka wagatijan ke Alalɔnbariya ra ka ban folofolo; fen minw ka di Alalɔnbariw ye, aw tun be o le ke: jatɔya, ani jogojuguya, ani dɔɔɔya, ani domuniba dama temeninw, ani minnin dama temeninw, ani batofen haramuninw batori. ⁴ Nka sisan o mogow be kabakoya k'a ye ko aw te o kojugu dama temeninw kera ni olugu ye tuun; o koson o be aw togɔ cen. ⁵ Nka lon do, Ala bena taga o pininka o ta kewalew bee ra; ale Ala min labenna ka ban ka mogɔ panamanw ni suw bee ta kiti tige. ⁶ O koson, minw sara, Kibaro Diman* tun fora olugu fana ye, janko hali ni saya kiti sera o ma i n'a fo a be se adamaden bee ma cogo min na, o ye Ala ta panamanya sɔɔ Nin Saninman* baraka ra.

Ala ka sebayaw minw karifa lanabagaw ma

⁷ Fen bee laban surunyara; aw ye aw tagamacogo lon, ka aw yere minacogo lon, janko ka to Ala daarira. ⁸ Nka min be fen bee na, o ye ko aw ye ɔɔɔn kanu kosebe; sabu kanuya be jurumun camanba le datugu*. ⁹ Aw ye son ka ɔɔɔn lajigi aw ta sow kɔɔ; o kana ke ni ɔɔɔnkɔɔfo ye. ¹⁰ Aw bee kelen kelen ka ninyɔɔ min sɔɔ Ala fe ka kapa ni Ala yere ta dicogo ye, aw ye ke o sebayaw minabagajumanw ye ka mogɔ tow demɔ

* 4:8 4.8 Kanuya be jurumun datugu: Aw ye nin yɔɔw fle: Zanaw 10.12; Yakuba 5.20.

ni o ye. ¹¹ Ni min ka ke waajurikebaga ye, o tigi ye waajuri ke ka kapa ni Ala ta fɔta ye. Ni min ka ke tow demebaga ye, Ala ka baraka min di a ma, a ye a ke ka kapa ni o ye, janko ko bɛɛ ra bonya ye la Ala kan Yesu Kirisita togo baraka ra. Nɔɔɔ ni sebagaya ye ale le ta ye tuma bɛɛ, ani wagati bɛɛ. Amina.

Lanabaga be se ka tɔɔɔ lanaya koson

¹² Ne balema kanuninw, tɔɔɔba min be aw kan sisan i ko tasumaba, janko ka aw korɔɔ, o man kan ka bara aw ra, k'a ke i n'a fɔ ko benbari do le be sera aw ma. ¹³ Aw yere ka kan ka pagari le, ko aw fana ninyɔɔ be Kirisita* ta tɔɔɔw ra, janko ni Kirisita ta nɔɔɔ nana yira lon min na, o lon na aw fana ye pagari, ka aw ninsɔndiya. ¹⁴ Ni o be aw neni Kirisita togo koson, aw ta nana, sabu Ala Nin* nɔɔɔman be aw kan.

¹⁵ Nka aw si man kan ka tɔɔɔ, ko sabu aw ye mɔgɔfagabaga ye, walama son, walama kojogukebaga, walama ko aw be aw sen don mɔgɔ werew ta kow ra. ¹⁶ Nka ni mɔgɔ do be tɔɔɔra a ta lanaya koson, o tigi kana maroya o ra; a ye Ala tando, sabu Kirisita togo lara ale ra. ¹⁷ Sabu kiti damina wagati sera, a fana be damina Ala yere ta mɔgɔw le ra. Ayiwa, ni a be damina anw yere le ra, o tuma minw ma son Ala ta Kibaro Diman* ma, olugu ta labancogo bena ke mun ye sa? ¹⁸ A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «Ni mɔgɔ terennin yere kisiko bena gbeleya, o tuma mɔgɔjugu ni jurumunkebaga, olugu ta bena ke di?»

¹⁹ Ayiwa, o koson mɔgɔ minw be tɔɔɔra Ala sago koson, olugu ye o nin karifa danbaga Ala kankelentigi ma, ka to ka kojuman ke.

5

Cɛkɔɔɔbaw ta baara (Timote fɔlɔ 3.1-7)

¹ Ayiwa, cɛkɔɔɔba minw ye aw ta jamɔgɔw ye, ne kan be olugu le ma sisan, sabu ne fana ye cɛkɔɔɔba ye i n'a fɔ olugu; ne ye Kirisita* ta tɔɔɔw seere ye, ne fana nin bena ke a ta nɔɔɔ ra, o nɔɔɔ nin bena yira lon do.

² Ayiwa, Ala ka sagakuru min karifa aw ma, aw ye o korɔsi, ka aw janto o ra; aw kana o ke i ko jagboyabaara ra, nka aw y'a ke ni janinyapuman ye ka kapa ni Ala sago ye; aw kana o ke warɔnɔnɔsira ye, nka aw y'a ke ni jusupuman le ye. ³ Minw karifara aw ma, aw kana aw fanga digi olugu kan, nka aw yere ye ke o payirabagaw ye. ⁴ Ni o kera, ni sagagbenbagaw Kuntigiba nana a yere yira lon min na, masafugula nɔɔɔman min te cen, aw bena o le sɔɔ aw ta baraji ye.

⁵ Ayiwa, kanbelenw, o cogo kelen na, aw fana ye aw yere majigi cɛkɔɔɔbaw ye. Aw bɛɛ ye aw yere majigi jɔgɔn ye ka jɔgɔn demɛ, sabu a sebera Kitabu kɔnɔ ko:

«Ala be wasobagaw kere;
nka a be nɛɛma mɔgɔ sabarininw ye.»

⁶ O koson aw ye aw yere majigi Ala boro barakaman kɔɔ, janko a ye aw korɔta a wagatɔnuman na. ⁷ Aw ye aw ta haminakow doniw bɛɛ jigi ka o la ale kan, sabu a be a jantora aw ra.

⁸ Aw ye aw yere minacogo lon, ka aw janto aw yere ra; sabu aw jugu Setana be yaalayaala i ko jara kɔngɔto be kasi cogo min na, k'a ta domuta pini. ⁹ Aw sinsinnin ye to lanaya ra ka lo, ka a kere, k'a lon ko aw balema

lanabaga minw be dunuɲa kɔnɔ, ko o tɔɔrɔw ɲɔɔnɔw le be olugu fana kan.

¹⁰ Ayiwa, neema beɛ tigi Ala min ka aw wele janko aw ye aw ninyɔrɔ sɔrɔ a ta nɔɔrɔ banbari ra, Kirisita ta jenɲɔɔnya ra, ni aw tɔɔrɔra wagati dɔɔnin, ale yeɛ beɛna aw bɔsi, ka aw ja gbeleya, ka aw baraka bonya, k'a to foyi kana se ka aw bɔ a nɔ ra. ¹¹ Sebagaya ye ale ta le ye wagati beɛ, ani tuma beɛ. Amina.

Fori laban
(*Tesalonikikaw folo 5.23-28*)

¹² Ayiwa, Silasi* min ye an balemace kankelentigi ye, ale le ka ne demɛ ka nin kuma fitini seɛ k'a ci aw ma, janko ka aw ja gbeleya, ani janko aw ye la a ra ko aw nɔɔra neema min na, o ye Ala ta neema yeɛ le ye can ra.

¹³ Lanabagaw ta jenkuru min be Babiloni, Ala ka minw janawoloma i ko a ka aw janawoloma cogo min na, olugu be aw fo; ne dence Marika fana be aw fo. ¹⁴ Aw ye ɲɔɔn fo balemaya ra ni kanuyafori ye.

Aw minw beɛ be Kirisita* ta jenɲɔɔnya ra, Ala ye hera ke aw beɛ ye!

---

* **5:12** 5.12 Silasi be wele fana ko Siliven.

PIYERI ka letere flanan min sebe Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Piyeri le ka nin letere sebe, k'a to kaso ra Romu; a fagawagati tun surunyara ka ban. Piyeri hakiri tun b'a ra ko Yesu yere tun konna ka ale ta fagako fo (1.14; Yuhana 21.18-19).

Nin letere sebera lanabagaw bee le koson (1.1). Karamogo minw tun be mogow lafiri ni o ta karan ye, ka mogow bla jurumunw na, Piyeri b'a fe lanabagaw ye o yere korosi o karamogow ra (2.1-22). Lanabaga ka kan ka to Ala ta kuma le kan, i n'a fo Yesu ta ciradenw tun ka o karan cogo min na, sabu olugu le ka Yesu ye o ja ra, k'a ta kumaw lamem (1.3-21).

Dow tun be mogow karan k'a fo ko Yesu tena na tuun. Piyeri be o mogow jaraki, k'a fo ko ni Ala ta lon sera, ko a tun ka fen o fen fo, o bee be ke ka dafa. Nka Ala be mupuri mogow koru, k'a to o ye nimisa ka son Ala ma, sabu a t'a fe mogow si ye halaki. Matigi ta lon, o ye Yesu nalon ye, ani kiti lon. O koson Piyeri be lanabagaw ladi, ko o ye saninya, ka o lon makono, ka towow mupuri, ka o tagamacogo teren; o bena Yesu nawagati lateliya.

Kitabu konokow

Piyeri ta fori (1.1-2)

Ala ka lanabaga wele baara min kama (1.3-21)

Karamogo faninyafobagaw ta karan (2)

Minw be Yesu nako soso (3)

Piyeri ta fori

¹ Ne Simon Piyeri, ne min ye Yesu Kirisita ta baaraden ye, ani a ta ciraden*; ne be nin sebe ci aw ma, aw minw ka lanaya soru; o lanaya ni anw ta lanaya bee songo ye kelen ye. Aw ka o soru an ta Ala ani an Kisibaga* Yesu Kirisita ta terenninya sababu ra. ² Ala ye neema ni hera ke aw ye k'a caya kosebe, Ala ni an Matigi Yesu ta lonniya sababu ra.

Ala ka lanabagaw wele baara min kama

(Tite 2.11-14; Filipikaw 1.9-11; 3.8-14)

³ Fen o fen be se k'a to an ye panamanya Alapasiran na, Ala ta sebagaya ka o bee di an ma; min ka an wele a ta nowo ni a ta jumanya sababu ra, a k'a to an ye o lon. ⁴ O le sababu ra Ala tun ka fenjumanbaw, ani fen nafaman minw layiri ta an ye, a ka o di an ma, janko o sababu ra an cogo ye ben ni Ala sago ye, ka bosi ka bo dunuja negejuguw boro, o minw be cenri lase mogow ma.

⁵ O le koson aw ye jija ka kopuman fara aw ta lanaya kan, ka Ala lonniya fara kopuman kan, ⁶ ka yereminari fara Ala lonniya kan, ka mupuri fara yereminari kan, ka Alapasiran fara mupuri kan, ⁷ ka balemaya fara Alapasiran kan, ka kanuya fara balemaya kan. ⁸ Ni aw koni ka o fenw soru k'a caya, o sababu ra aw tena ke pacintanw ye, walama nafantanw an Matigi Yesu Kirisita ta lonniya ra. ⁹ Nka ni o fenw koni te mogow min fe, o tigi fiyennin lo, a te yeri ke yorojan; Ala k'a saninya ka bo a ta jurumunkorow ra cogo min na, a jinana o ko.

¹⁰ O le koson, ne balemaw, aw ye jija janko Ala ka aw wele, ani a ka aw panawoloma min kama, aw ye to o kan. Ni o kera, aw tena ben fiyewu.

11 O cogo ra Ala bena an Matigi ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ta Masaya* banbari donda bɛɛ dayeɛ aw ye.

12 O kosɔn ne bena to ka aw hakiri jigi nin kow ra, hali ni aw k'a lon ka kɔrɔ; aw karanna can min na, aw nɔrɔnin bɛ o ra fana. 13 Ne bɛ miiri ko a bennin lo ko ne ye nin kow fɔ aw ye ka to ka aw lasɔmi, fɔ ka taga ne bɔ nin dunupa ra yan, 14 Sabu ne ta dunupalatige to man jan tuun, i n'a fɔ an Matigi Yesu Kirisita tun k'a yira ne ra cogo min na. 15 O le kosɔn ne bena jija, janko hali ne sanin kɔ, aw hakiri ye to nin kow ra tuma bɛɛ.

Min fɔra Yesu Kirisita ta nɔɔrɔ ko ra

16 A tɛ i n'a fɔ an ka talen dɔw le laben an yɛɛ ta miiriya ra ka aw karan an Matigi Yesu Kirisita ta sebgaya ni a ta nako ra. An yɛɛ ja le ka Matigi ni a ta bonyaba ye. 17 Sabu a ka bonya ni nɔɔrɔ sɔrɔ Fa Ala fɛ lon min na, o kera an ja na. O wagati ra nin kumakan bɔra nɔɔrɔ ni bonyaba tigi fɛ k'a fɔ a ye ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye, min ko ka di ne ye haali.» 18 O kumakan min bɔra sankolo ra, anw yɛɛ ka o men; o wagati ra an tun bɛ ni a ye kuru saninman kan.

19 O kosɔn, ciraw ka min fɔ, an lara a ra kosebɛ ko o ye can ye; ni aw fana bɛ aw janto o kuma ra, o ka ji kosebɛ. O kuma bena aw jusukun gbeya i ko fitina bɛ yeelen bɔ dibi ra cogo min na fɔ ka taga dugugbɛda se; o tuma sɔgomada lolo bena bɔ ka manamana aw jusukun na. 20 Nka aw ka kan ka kɔn k'a lon fɔlɔ ko cirayakuma minw bɛ Kitabu kɔnɔ, mɔgɔ si tɛ se ka o si kɔrɔ gbeya k'a fɔ ni a yɛɛ ta hakiritigiya ye; 21 sabu Ala ta cira si m'a latige ka ciraya kɛ ka kapa ni adamaden yɛɛ sago ye, nka mɔgɔw ka Ala ta kumaw fɔ ka kapa ni Nin Saninman* ta baraka le ye.

2

Karamɔgɔ faninyafɔbagaw

(Zude 3-16; Timote flanan 3.1-9)

1 Ayiwa, cira faninyafɔbaga dɔw tun wurira Ala ta mɔgɔw cɛ ra cogo min na, o cogo ra karamɔgɔ faninyafɔbaga dɔw fana bena wuri aw cɛ ra. O bena dogo ka don aw cɛ ra ni faninya karan dɔw ye, minw bɛ mɔgɔ halaki. Matigi min ka o kunmabɔ, o bena ban o ra; o bena halakiri lase o yɛɛ ma jooa. 2 Mɔgɔ caman bena tugu o kɔ ka o ta ko saninyabariw jɔgɔn kɛ; olugu ta tagamacogo kosɔn, mɔgɔw bɛna Ala ta can sira mafiyɛna. 3 O karamɔgɔ faninyafɔbagaw bena ta wari nata fɛ ka aw nege ka aw borofen sɔrɔ ni mɔgɔlafirikumaw ye. Nka kiti min benna o mɔgɔw kan kabini wagatijan, o kiti tena fɔn o kɔ; o ta halakiri fana tena taga ka o to.

4 Ne bɛ o fɔ, sabu hali meɛke minw ka jurumun kɛ fɔlɔfɔlɔ, Ala ma olugu to yi; a ka o firi jahanama dibi ra, ka o mara yi fɔ ka taga se kiti lon ma. 5 Mɔgɔ minw ka kojugu kɛ Nuho ta tere ra, Ala ma olugu fana to yi. A ka Nuho le kisi ni mɔgɔ wolonfla wɛɛ, sabu ale le tun bɛ terenninya sira yirara mɔgɔw ra; Ala ka sanjiba lajigi ka mɔgɔjuguw bɛɛ halaki.

6 Sodomu ni Gomɔri dugumɔgɔw ta kojugu kosɔn, Ala ta kiti sera o ma, ka o jeni ka o ban pewu, fɔ ka o kɛ buguri ye. O kera tagamasiyen le ye k'a yira Alapasiranbari nataw ra. 7 Nka Lutu min tun ye mɔgɔɔuman ye o cɛ ra, a ka ale kisi. O mɔgɔkolonw ta jatɔyajugu tun ka a jusu kasi fɔ ka tɛmɛ. 8 Sabu ale min tun ye mɔgɔɔuman ye, ale tun bɛ min ye, ani a tun bɛ min men k'a to o mɔgɔw cɛ ra kɔni, o kojuguw tun bɛ a jusukun tɔrɔ lon o lon.

⁹ Ayiwa, o bɛɛ b'a yira an na ko Ala bɛ se ka a pasiranbagaw bɔsi ka bɔ tɔɔɔ ra, ka mɔgɔ terenbariw mara janko ka o ta kojuguw hake bɔ o ra kitilon na. ¹⁰ Nka minw bɛ tugu o yere negerakow ko, ka ko saninyabariw ke, ani ka Ala ta kuntigiya mafiyenya, olugu ta kiti le belen bɛna juguya.

O mɔgɔw bɛ o yere bonya, ka dabayakumaw fɔ; o tɛ siran ka hali Ala ta danfen nɔɔɔɔmanw neni. ¹¹ K'a sɔɔ hali meleke minw ta fanga ni o ta sebgaya ka bon ni o mɔgɔw ta ye, olugu tɛ sɔn ka o danfen nɔɔɔɔmanw neni Matigi ja kɔɔ. ¹² Nka o mɔgɔw kɔni bɛ i ko kongosogo hakirintanw, minw danna minari ni fagari kama; o ma fen minw lɔn, o bɛ o le mafiyenya. O yere ta kojugu le bɛna o halaki. ¹³ O ka kojugu minw ke, o kojugu nɔgɔn le bɛna ke ka o sara. O bɛ o yere bla marobariyakow ra hali tereghan fɛ. O bɛɛ ye mɔgɔ saninyabariw ye, ani mɔgɔ nɔgɔninw. Ka o to o nanbarakow ra, o belen bɛ taga fara aw kan aw ta janagbew ra ka maroya bla aw ra. ¹⁴ O ta fenfleta bɛɛ ye musow le ye, janko ka jeneya ke; o fana tɛ wasa jurumun na ka ye. Mɔgɔ minw ma Alasira ko faamu kɔsebe, o bɛ olugu nege ka o lafiri. Ka wari sɔɔ nanbara ra, o ye o derinanko ye. Dangadenw lo. ¹⁵ O ka sira terennin bla, ka o yere lafiri, ka Bosɔri dence Balamu ta sira le ta; sabu Balamu sɔnna ka baarajugu ke, ka o sara mina. ¹⁶ Nka Ala k'a mafiyenya a ta terenbariya kɔsɔn. Fali min ma deri ka kuma, o ka mɔgɔkan fɔ Balamu ye, ka cira Balamu bɔ a ta hakirintanya sira kan*.

¹⁷ Ayiwa, o karamɔgɔ faninyafɔbagaw bɛ i ko bunun janin; o bɛ i ko sanfɔɔ bɛ sankaba min cɛ ka taga ni a ye. Dibi finmanba le bɛ o makɔnɔna. ¹⁸ O bɛ kumababaw ani kumakunntanw fɔ. Mɔgɔ minw bɔsira ka bɔ mɔgɔjuguw boro kura ye, o bɛ olugu lafiri ni o ta kewalejuguw ye ka kapa ni o yere ta negejuguw ye. ¹⁹ O b'a fɔ ko olugu le bɛna o mɔgɔw bɔ jonya ra; k'a sɔɔ hali bi olugu yere bɛ jonya ra, halakiri sira kan; sabu ni i ma se ka i yere bɔsi ka bɔ ko min na, i kera o ko ta jon ye.

²⁰ Can ra, o mɔgɔ minw tun ka an Kisibaga* Matigi Yesu Kirisita lɔn, ka o yere sen bɔ dunupa ta fen saninyabariw na, ni olugu belen nana seko ka don o kow ra ka to o ra, olugu laban bɛna min ke o bɛ juguya ka teme o cogofɔlɔ ta wagati ta kan. ²¹ Ni o yere tun ma terenninya sira lɔn, o belen tun ka fisa o ma, sani k'a to o ye a lɔn, ka sɔɔ ka ban o cifɔnin saninman ma, o cifɔnin min tun dira o ma. ²² Nin zana kera can ye o mɔgɔw ta fan fɛ, ko: «Wuru sekɔra ka taga a yere ta fɔɔnɔ nɔ fɛ», ani fana ko: «Lɛ konin sekɔra ka taga a yere maraga bɔgɔ ra tuun».

3

Matigi Yesu nawagati tagamasiyɛnw

(Matiyu 24.37-38; Tesalonikikaw flanan 1.7-10; Zude 17-23)

¹ Ne balema kanuninw, ne bɛ ne ta sebe flanan le cira aw ma nin ye ka ban. O sebe fla bɛɛ kɔnɔ, ne bɛ aw karan ka aw lasɔmi, janko aw ye hakiri sɔɔ. ² Ala ta cira saninmanw ka kuma minw fɔ fɔlɔfɔlɔ, ani aw ta ciradenw ka an Matigi ni an Kisibaga* ka kuma min lase aw ma, ne b'a fɛ ko aw ye aw hakiri to o ra.

³ Aw ka kan ka min lɔn fɔlɔ, o ye ko dunupa labanwagati ra, kumakolonfɔbagada dɔw bɛna wuri ka aw logɔbɔ; o mɔgɔw bɛna tagama

* **2:16** 2.16 Balamu ta ko: aw ye nin yɔɔ fɛ: Jateri 22.4-35. **2:22** 2.22 Nin kuma fɔra Zanaw 26.11.

ka kaɓa ni o yeɛ negerakow le ye. ⁴ O bena a fɔ ko: «Yesu m'a fɔ ko a bɛ na wa? Ayiwa, a bɛ min? Kabini an bɛmaw sara, dunuɓa danna cogo min na, a bɛ o cogo kelen le ra hali bi.»

⁵ Ayiwa, o mɔɔw bɛ tugu le ka jina, ko fɔɔfɔɔ Ala ta Kuma le baraka ra sankolo danna; ko dugukolo fana bora ji le ra, ko a danna ji le sababu ra.

⁶ Ayiwa, o sababu kelen le k'a to jiba ka o wagati ta dunuɓa ni a kɔnɔfenw bɛɛ datugu. ⁷ Nka o kuma kelen le sababu ra sankolo ni dugukolo maranin bɛ sisan tasuma kama, ka kitilon makɔɔ, ani mɔɔɔjuguw halakilon.

⁸ Nka ne balema kanuninw, fɛn kelen bɛ yi, aw man kan ka jina o ko: Ala ja kɔɔ, tere kelen bɛ i ko san waga kelen, san waga kelen fana bɛ i ko tere kelen. ⁹ Matigi tɛ mɛɛn k'a ta layiri tanin dafa, i ko dɔw b'a miiri cogo min na. A bɛ muɓuna an kɔɔ le, sabu a t'a fɛ an si ye halaki, nka a b'a fɛ an bɛɛ ye lo an ta jurumun na, ka nimisa.

¹⁰ Matigi nalon bena bara mɔɔw ra i ko son bɛ bara mɔɔ ra cogo min na. O lon na, kɔni, sankolo bena tunu, k'a kɛ mankanba ye, sankolokɔnɔfenw bena jeni fɔ ka yeele. Dugukolo ni a kanfenw bɛɛ bena jeni ka ban.

¹¹ Ayiwa, ni o fenw bɛɛ bena tunu, o tuma aw ka kan ka aw tagamacogo saninya le, ka dɔ fara aw ta Alapasiran kan, ¹² ka Matigi nalon makɔɔ, ani k'a nalon lateliya. O lon na, sankolokɔnɔfenw bɛɛ bena jeni ka ban; tasuma bena dunuɓakɔnɔfenw bɛɛ yeele. ¹³ Nka ka kaɓa ni Ala ta layiri ye, an bɛ sankolokura ni dugukolokura le makɔnɔna; terenninya bena kɛ o yɔɔ le ra.

Lanabagaw ka kan ka jija

¹⁴ O kɔsɔn, ne balema kanuninw, sani o kow wagati ye se, aw ye jija, janko ni Yesu nana, a ye na aw saninyanin sɔɔ, k'a ye ko jarakiyɔɔ tɛ aw ra, ani hɛra ye kɛ aw ni Ala cɛ. ¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ra ko an Matigi ta muɓuri kun ye aw ta kisiri le ye. An balemace kanunin Pɔli fana ka o le fɔ aw ye a ta seɓe kɔɔ, ka kaɓa ni a ta hakiritigiya ye, Ala ka hakiritigiya min di a ma. ¹⁶ A bɛ o le kɛ a ta letɛɛw bɛɛ ra; a bɛ o kumaw le fɔ. A ta letɛɛw dɔw kɔnɔkuma faamu ka gbelen. O kɔsɔn kolɔnbari dɔw, ani mɔɔ karanbari dɔw bɛ o kumaw kɔɔ yeɛma, i n'a fɔ o bɛ Ala ta Kuma tɔw bɛɛ kɔɔ yeɛma cogo min na; o laban ye o yeɛ ta halakiri le ye.

¹⁷ Ne balema kanuninw, ne kɔni ka aw lasɔmi. Aw ye aw yeɛ kɔɔsi. Aw kana a to mɔɔɔjuguw ye aw lafiri ka aw bɔ aw loyɔɔ na. ¹⁸ Aw ye jija ka aw baraka bonya, ani ka aw ta lonniya caya an Matigi ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ta nɛɛma ra. Nɔɔɔ ye la ale le kan sisan, ani wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. Amina.

YUHANA ka letere fɔlɔ min sebe Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mɔgo caman ta miiriya ye, Yuhana min ka Yesu ta Kibaro Diman* kitabu sebe, ale kelen le kera Yuhana ta letere fɔlɔ ni letere flanan ni letere sabanan sebebaga ye, ani Yirari kitabu. Yuhana ta letere saba bee sebera wagati kelen na, k'a ta Efesi, Azi mara ra; o y'a soro a si tun korora kosebe.

Yuhana ka nin letere sebe janko ka a karanbagaw ja gbeleya, o ye to Ala ta jenrogonya ra, ka to jenrogonya ra ni jogon ye fana.

Yuhana b'a fe lanabagaw ye o yere mabo fana karamogo faninyafobagaw ra. O karamogo dow tun be mogow karan k'a fo ko Yesu te Ala ye, ko adamaden lo. Dow fana tun be mogow karan k'a fo ko ka Ala ta lonniya soro, ko o le nafa ka bon; o tun b'a fo ko mogo be kewale minw ke, ko o te jate. O karan tun kera sababu ye ka lanabagaw bla kewalejugu suguya bee ra.

Yuhana k'a yira ko o karan te can ye, ko Nin Saninman* ta le be can ye. Ale k'a yira ko Yesu ye Ala ye, nka a kera adamaden ye, janko ka ke adamadenw ta jurumun saraka ye. Yuhana k'a fo k'a gbeleya ko Ala ye yeelen le ye. Lanabaga fana ka kan ka tagama yeelen na. Yuhana be Ala ta kanuya ko fo fana k'a gbeleya; a ko Ala be a ta ko bee ke ni kanuya ye (4.8). O koson lanabagaw ka kan ka kanuya sira tagama, ka yafa jogon ma, ka ban jurumun ma, ka saninya, ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1.1-4)

Yeelen ni dibi (1.5-2.27)

Ala denw tagamacogo (2.28-3.24)

Cira faninyafobagaw (4.1-6)

Kanuya (4.7-5.12)

Lanabaga ye Ala ta mogo le ye (5.13-21)

Kuma min be panamanya di

(Yuhana 1.1-14)

¹ Sani dunuja ye dan, min tun be yi, an ka min men, an ka min ye an pa ra, an ka min fle, an boro magara min na, o ye Kuma ye, kuma min be panamanya di. ² Panamanya yirara an na; an k'a ye; o le koson an kera a seere ye, an be o panamanya banbari ko fo aw ye. O panamanya tun be Fa Ala koro; ale ka a yira an na. ³ O koson an ka min ye, ani an ka min men, an be o fo aw ye, janko aw fana ye ke ni an ye jenrogonya ra. Anw be jenrogonya ra ni min ye, o ye Fa Ala le ye, ani Den* min bora Ala ra, Yesu Kirisita. ⁴ O koson an be nin kow bee sebera k'a ci aw ma, janko an ta nagari ye ke nagari dafanin ye.

Ala ta yeelen ni jurumun yafari

⁵ An ka kuma min men Yesu Kirisita fe ka o fo aw ye, o ye nin ye: Ala ye yeelen le ye, dibiko si te Ala ra. ⁶ Ni an ko, ko an ni Ala be jenrogonya ra, k'a soro an be tagama dibi ra, o tuma an ye faninyafobagaw le ye; an te tagama can kan. ⁷ Nka ni an be tagama yeelen na, i ko Ala yere be yeelen

na cogo min na, o tuma an be jennogonya ra ni jogon ye. Den min bora ale Ala ra*, Yesu, o jori be an saninya ka jurumun bee bo an na.

⁸ Ni an ko jurumun te an na, o tuma an be an yere le lafirira; can te an jusukun na. ⁹ Nka ni an ka lo an ta jurumunw na, Ala min ye kankelentigi ye, ani a terennin lo, ale bena yafa an ma, ka an saninya ka bo terenbariyakow bee ra; ¹⁰ Ni an ko, ko jurumun te an na, o tuma an ka Ala ke faninyafobaga le ye; a ta kuma te an jusukun na.

2

¹ Ayiwa, ne ta denw, ne be nin sebe ci aw ma, janko aw kana jurumun ke tuun. Nka ni do ka jurumun ke, soronarikebaga be an fe Fa Ala koru, min ye Yesu Kirisita ye; ale terennin lo. ² Ale yere le kera saraka ye janko ka an ta jurumun kafari; a ma dan an doron ta jurumunw ma de, dunupamogo bee lajennin ta lo.

Ala ta cifonin

(Matiyu 7.21-23; Yuhana 13.34,35; 14.21-24)

³ An b'a lon min fe ko an ka Kirisita lon, o fle nin ye: Ni an be a ta cifoninw sira tagama. ⁴ Mogo min b'a fo ko ale k'a lon, k'a soru a te a ta cifoninw sira tagama, o tigi ye faninyafobaga le ye; can te a jusukun na. ⁵ Nka mogo min be Ala ta kuma sira tagama, Ala ta kanuya dafanin be o tigi jusukun na. An b'a lon nin le fe ko an be jennogonya ra ni a ye. ⁶ Ni mogo min ko ale be jennogonya ra ni Yesu ye, o tigi ka kan ka tagama i ko Yesu tagamana cogo min na.

⁷ Ne balema kanuninw, ne te cifoninkura le sebera k'a ci aw ma. Nka cifoninkoru lo, min dira aw ma kabini a damina ra. Aw ka kuma min men, o cifoninkoru ye o le ye. ⁸ O bee n'a ta, ne be cikura le sebera ka di aw ma; Yesu tagamana ka kapa ni o can ye; can lo aw fana fe, sabu dibi be temena, yeelensobe bora ka ban.

⁹ Ni mogo min ko ale be tagama yeelen na, k'a soru a be a balema koninya, o tigi be dibi ra hali bi. ¹⁰ Mogo min be a balema kanu, o tigi be yeelen na; foyi te o tigi ra, min be se ka ke mogo kunnacen sababu ye. ¹¹ Nka mogo min be a balema koninya, o tigi be dibi ra. A be tagama dibi ra; a te a tagafan kelen lon, sabu dibi ka a ja fin.

¹² Ayiwa, ne ta denmisenw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu aw ta jurumun yafara aw ma Yesu togo koson.

¹³ Faw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu min tun be yi kabini dunupa damina ra, aw ka o lon. Kanbelenw, ne be nin sebe ci aw fana ma, sabu aw ka se soru Setana kan. Denmisenw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu aw ka Fa Ala lon.

¹⁴ Faw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu min tun be yi kabini dunupa damina ra, aw ka o lon. Kanbelenw, ne be nin sebe ci aw ma, sabu fanga be aw ra, aw ka Ala ta Kuma to aw jusukun na, aw ka se soru Setana kan fana.

¹⁵ Ayiwa, aw kana dunupa kanu, aw kana dunupakonofenw kanu. Ni mogo min be dunupa kanu, Fa Ala ta kanuya te o tigi jusukun na. ¹⁶ Sabu

fɛn minw bɛɛ bɛ dunuɲa ra, minw ye farisogo nege ye, ani mɔgɔ ɲa bɛ bɔ fɛn minw fɛ, o nege, ani dunuɲa yerebonyakow, o si tɛ bɔ Fa Ala ra, o bɛ sɔrɔ dunuɲa le ra. ¹⁷ Nka dunuɲa bɛ tɛmɛ, mɔgɔw bɛ ɲabɔ fɛn o fɛn fɛ, o bɛɛ bɛ tɛmɛ fana; nka mɔgɔ min bɛ Ala sago kɛ, o tigi bɛ to ni Ala ye wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ.

Kirisita kɛrɛbagaw
(Yuhana 16.13-15)

¹⁸ Ne ta denw, wagati laban sera. Aw k'a men ko Kirisita Kɛrɛbaga* bɛna na; nka Kirisita kɛrɛbagaw caman nana sisan. O le ra an b'a lɔn ko wagati laban sera. ¹⁹ O mɔgɔw bɔra an cɛ ra, nka o tun tɛ an dɔ ye; sabu ni o tun ye an dɔ ye, o tun bɛna to ni an ye. Nka o bɔra an cɛ ra ka taga, janko an y'a lɔn ko minw bɛɛ bɛ ni an ye, ko o bɛɛ tɛ an dɔ ye.

²⁰ Nka aw kɔni, Ala Saninman ka aw mun ni Nin Saninman* ta turu ye; lɔnniya bɛ aw bɛ fɛ. ²¹ Ayiwa, ni ne ka nin sebe ci aw ma, a tɛ i n'a fɔ aw ma can lɔn dɛ! Ne bɛ a ci aw ma sabu aw ka can lɔn, ani aw k'a lɔn fana ko faninya si tɛ se ka bɔ can ra.

²² Jɔntigi le ye faninyafɔbaga ye? Mɔgɔ min bɛ ban ka la a ra ko Kirisita* le ye Kisibaga* ye, o tigi lo. Mɔgɔ min bɛ ban Fa Ala ra, Den* min bɔra Ala ra, ka ban o ra, o tigi le ye Kirisita Kɛrɛbaga ye. ²³ Sabu Den min bɔra Ala ra*, ni mɔgɔ min ka ban o ra, o tigi tɛ Fa Ala fana fɛ. Nka ni mɔgɔ min ka sɔn a ra, Fa Ala fana bɛ o tigi fɛ.

²⁴ Ayiwa, aw kɔni, aw ka kuma min men kabini a damina ra, aw ye o to aw jusukun na. Aw ka min men kabini a damina ra, ni o tora aw jusukun na, o tuma Den min bɔra Ala ra, aw bɛna to o ta jɛɲɔgɔnya ra, ka to Fa Ala fana ta jɛɲɔgɔnya ra. ²⁵ A ka layiri min ta an ye, o flɛ nin ye: ɲanamanya banbari.

²⁶ Mɔgɔ minw bɛ aw lafirira, ne bɛ nin sebe k'a ci aw ma, olugu le kosɔn. ²⁷ Aw kɔni, Matigi ka aw mun ka Nin Saninman min di aw ma, o bɛ to aw jusukun na. Aw mako t'a ra ko mɔgɔ ye aw karan, sabu Nin Saninman yɛrɛ bɛ aw karanna fɛn bɛɛ ra ka ban. Ale ta karan fana ye can le ye; faninya tɛ a ra. O kosɔn a bɛ aw karanna cogo min na, aw fana ye to jɛɲɔgɔnya ra ni Kirisita ye ten.

²⁸ Ne ta denw, aw ye to Kirisita ta jɛɲɔgɔnya ra, janko ni a nana a yɛrɛ yira wagati min na, a ye na a sɔrɔ ko an ja siginin lo; maroya kana an mina a natuma ra. ²⁹ Ayiwa, aw k'a lɔn ko Kirisita terennin lo cogo min na, aw fana y'a lɔn ko mɔgɔ o mɔgɔ bɛ tagama terenninya kan, o tigi ye Ala den le ye.

3

Ala denw tagamacogo

¹ Ayiwa, aw m'a ye Fa Ala bɛ an kanu cogo min na wa, fɔ a bɛ an wele ko a denw. Can lo, an fana ye o le ye. O le kosɔn dunuɲamɔgɔw tɛ an faamu, sabu o ma Ala lɔn! ² Ne balema kanuninw, sisan kɔni an ye Ala denw ye! Nka an bɛna yeɛma ka kɛ min ye, o ma yira fɔlɔ; an kɔni k'a lɔn ko ni Yesu Kirisita nana, an bɛna kɛ i ko ale yɛrɛ bɛ cogo min na, sabu a bɛ cogo min na cɔ, an bɛna a ye ten le. ³ O jigiya bɛ mɔgɔ o mɔgɔ fɛ, o tigi bɛ a yɛrɛ saninya i ko Yesu Kirisita saninyanin lo cogo min na.

⁴ Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ jurumun kɛ, o tigi bɛ sariya le cenna; sabu jurumun ye Ala ta sariya* cɛnri le ye. ⁵ Aw k'a lɔn fana ko Yesu Kirisita nana janko ka na an ta jurumunw bɔ an na. Jurumun si tɛ ale yɛrɛ ra. ⁶ O ra, ni mɔgɔ

o mōgo be Yesu ta jēnḡōgonya ra, o tigi tē sōn ka to ka jurumun kē. Mōgo o mōgo be to ka jurumun kē, o tigi m'a ye, a m'a lōn fana.

⁷ Ne ta denmisenw, aw kana a to mōgo si ye aw lafiri. Mōgo min be tagama terenninya kan, o tigi terennin lo, i ko Kirisita* terennin lo cogo min na. ⁸ Mōgo min be to jurumun na, o tigi ye Setana ta le ye; sabu Setana le kōnna ka jurumun kē kabini fōlōfōlo. Nka Den min bōra Ala ra*, ale nana janko ka na Setana ta kewalew le cēn.

⁹ Ni mōgo o mōgo kera Ala den ye, o tigi tē sōn ka to jurumun na, sabu Ala ta panamanya be o tigi kōnō. A fana tē se ka to ka jurumun kē, sabu a kera Ala den ye. ¹⁰ Ala denw, ani Setana ta denw be lōn ka bō ḡōgōn na min fē, o fē nin ye: Mōgo o mōgo tē terenninya sira tagama, o tigi tē Ala ta ye, ani mōgo o mōgo tē a balema kanu.

Balemaw kanucogo

¹¹ Aw ka kuma min mēn kabini fōlōfōlo, o le ye nin ye, ko an ye ḡōgōn kanu. ¹² An kana kē i ko Kabila*! Ale tun kera Setana ta le ye, o kosōn a ka a balemacē faga. Mun kosōn a k'a faga? A k'a faga, sabu ale yere ta kewalew tun man ji, k'a sōrō a balemacē ta kewalew tun terennin lo†. ¹³ O le kosōn, ne balemaw, ni dunḡamōgōw be aw kōninya, o kana bara aw ra.

¹⁴ Ni an be an balemaw kanu, o le b'a yira ko an bōra saya ra ka don panamanya ra. Mōgo min tē a balemaw kanu, o tigi be saya le ra. ¹⁵ Mōgo o mōgo be a balema kōninya, o tigi ni mōgōfagabaga bēē ka kan. Aw fana k'a lōn ko mōgōfagabaga si tē se ka to mōgōfaga ra ka panamanya banbari sōrō Ala fē. ¹⁶ Fēn min k'a to an ka kanuya lōn, o fē nin ye: Yesu Kirisita ka a yere nin di ka sa an kosōn. O cogo ra an fana ka kan ka an yere nin di ka sa an balemaw kosōn.

¹⁷ Ni dunḡa nāforow be mōgo dō boro, ni o tigi k'a balemacē ye fagantanya ra, ni a ma hina a ra, ale be se k'a fō cogo di ko Ala ta kanuya be a jusukun na? ¹⁸ Ne ta denmisenw, an kana ḡōgōn kanu ni an kumacogo dama ye, ani an ta kumadimanw; an ye ḡōgōn kanu ni an ta kewalew ye, ni can fana ye.

¹⁹ O cogo le ra, an be se k'a lōn ko an be tagama can sira kan; an hakiri siginin fana bēna to Ala ḡa kōrō. ²⁰ Hali ni an jusukun be an jaraki, an k'a lōn ko Ala ta miiriya ka bon ni an jusukun miiriyaw ye; ale le fana be fēn bēē lōn. ²¹ Ne balema kanuninw, ni an jusukun tē an jaraki, o tuma an hakiri siginin lo Ala ḡa kōrō. ²² Ni an fana be fēn o fēn daari, a be o di an ma; sabu an be a ta cifōninw sira tagama; min ka di a ye, an be o kē fana. ²³ A ta cifōnin fē nin ye: Den min bōra ale Ala ra*, Yesu Kirisita, ko an ye la o tōgō ra, ani ko an ye ḡōgōn kanu, i ko a k'a fō an ye cogo min na. ²⁴ Mōgo min be Ala ta cifōninw sira tagama, o tigi be jēnḡōgonya ra ni Ala ye, Ala fana be jēnḡōgonya ra ni o tigi ye; fēn min b'a to an b'a lōn ko Ala be jēnḡōgonya ra ni na ye, o fē nin ye: A ka Nin Saninman* min di an ma.

4

Cira faninyafobagaw

* 3:12 3.12 Kabila: Dōw b'a fō ko Kayen. † 3:12 3.12 Kabila ta ko: Aw ye nin yōrō fē: Damina 4.1-8.

¹ Ne balema kanuninw, minw bee b'a fo ko Ala Nin be o kono, aw kana la olugu bee ra de! Aw ye o segesege folo, k'a lon ni a kera ko o nin bora Ala le ra. Sabu cira faninyafobaga caman nana dunuwa kono. ² Ala Nin Saninman be lon min fe, o fle nin ye: Nin min b'a to mogo be lo a ra k'a fo ko Yesu Kirisita nana dunuwa ra ka na ke adamaden ye, o nin bora Ala ra.

³ Nka nin min te son Yesu ta ko ma, o ma bo Ala ra. O ye Kirisita Kerebaga* ta nin le ye; aw ka o le ko men ko a bena na dunuwa ra, nka sisan a be dunuwa ra ka ban.

⁴ Ne ta denmisenw, aw koni ye Ala ta mogow ye, o koson aw ka se soro cira faninyafobagaw kan; sabu Ala Nin* min be aw kono, o ka bon ka teme dunuwanogow ta kan. ⁵ Olugu ye dunuwa ta le ye; o koson o be kuma ka kapa ni dunuwa ta cogo ye, dunuwanogow be o lamem. ⁶ Nka anw ye Ala ta mogow le ye. Mogo min be Ala lon, o be an lamem; nka mogo min te Ala ta ye, o te an lamem. Ayiwa, nin le sababu ra an be can ta Nin ni faninya ta nin lon ka bo nogon na.

Ala ta ko bee ye kanuya le ye

⁷ Ne balema kanuninw, an ye nogon kanu, sabu kanuya be bo Ala le ra. Mogo min be a mogonogon kanu, o tigi ye Ala den le ye, a ka Ala lon fana. ⁸ Mogo min te a mogonogon kanu, o tigi ma Ala lon, sabu Ala ta ko bee ye kanuya le ye. ⁹ Fa Ala ka a ta kanuya yira an na cogo min na, o fle nin ye: Den* kelenpe min bora Ala ra, a ka o ci ka na dunuwa ra, janko an ye panamanya soro o sababu ra. ¹⁰ Kanuya ye nin le ye: Anw le ma Ala kanu de! Ala le ka anw kanu; Den min bora Ala ra, a ka o ci k'a ke saraka ye ka an ta jurumun kafari.

¹¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, ni Ala ka an kanu tan, an fana ka kan ka nogon kanu! ¹² Mogo si ma Ala ye ka ye. Nka ni an be nogon kanu, Ala be to an jusukun na, a ta kanuya fana be dafa an jusukun na.

¹³ Fa Ala ka Nin Saninman* min di an ma, o le b'a to an b'a lon ko an be ni a ye jennogonya ra, ani ko ale fana be ni an ye jennogonya ra. ¹⁴ Ayiwa, an k'a ye, an fana kera a seerew ye ko Den* min bora Fa Ala ra, a ka o le ci ka na ke dunuwanogow ta kisibaga ye. ¹⁵ Ni mogo min ka lo a ra ko Den min bora Ala ra ko Yesu lo, Ala be to jennogonya ra ni o tigi ye, o tigi fana be to jennogonya ra ni Ala ye. ¹⁶ Fa Ala be an kanu cogo min na, an koni ka o lon, an fana lara a ra. Ala ta ko bee ye kanuya le ye; kanuya be mogo min jusukun na, o tigi be jennogonya ra ni Ala ye, Ala fana be jennogonya ra ni o tigi ye.

¹⁷ Fen min b'a yira ko Ala ta kanuya be an jusukun na can ra, o ye ko kittigelon na siranya tena an soro, sabu Kirisita* be cogo min na, an fana be tagama o cogo le ra dunuwa kono. ¹⁸ Siranya te kanuya ra, sabu kanuya dafanin be siranya ban; mogo ta kojugu ta toro le be siranya bla a ra. O koson mogo min be siran, o tigi ta kanuya ma dafa. ¹⁹ Anw koni, anw be tow kanu, sabu Ala konna ka an kanu. ²⁰ Ni mogo min ko a be Ala kanu, k'a soro a be a balema koninya, o tigi ye faninyafobaga le ye; sabu i na be i balema min na, ni i te o kanu, i na te Ala min na, i te se ka o kanu. ²¹ Yesu Kirisita ka ci min fo an ye, o le ye nin ye: ni mogo min be Ala kanu, o tigi ka kan ka a balemaw fana kanu.

5

Mɔgɔ ka kan ka sɔn Ala ta ma

¹ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, o tigi ye Ala den le ye. Ni i be face kanu, i be a den fana kanu. ² Ni an be Fa Ala kanu k'a ta cifɔninw sira tagama, an b'a lɔn o le fe ko an be a ta denw kanu. ³ Ni an be Ala kanu, an ka kan ka a ta cifɔninw sira tagama. A ta cifɔninw fana man gbelen. ⁴ Mɔgɔ o mɔgɔ kera Ala den ye, o tigi be se sɔrɔ dunuɔa kan. Fɛn min b'a to an be se sɔrɔ dunuɔa kan, o ye an ta lanaya ye. ⁵ Jɔn le be se sɔrɔ dunuɔa kan? Mɔgɔ min lara a ra ko Den min bɔra Ala ra* ko o ye Yesu ye, o tigi lo.

⁶ Min nana ji ni jori sababu ra, o le ye Yesu Kirisita ye; a ma na ji daman sababu ra, nka a nana ji ni jori le sababu ra. Nin Saninman* le be o seere ye, sabu Nin Saninman le ye can ye. ⁷ Sisan o kera seere saba ye: ⁸ Nin Saninman, ani ji, ani jori. Ayiwa, o seere saba beɛ bennin lo kelen ma fana. ⁹ An be sɔn adamadenw ta seereya ma, nka Ala ta seereya ka bon ni adamadenw ta ye. Den min bɔra Ala ra*, Ala ka min fɔ o ta ko ra, o le ye Ala ta seereya ye. ¹⁰ Den min bɔra Ala ra, ni mɔgɔ min ka la o ra, Ala ta seereya be o tigi jusukun na. Nka ni mɔgɔ min ma la Ala ra, o tigi ka Ala ke faninyafɔbaga le ye, sabu Den min bɔra a ra, Ala ka seereya min ke o ta ko ra, o tigi ma la o ra. ¹¹ Ayiwa, o seereya fle nin ye: Ala ka panamanya banbari di an ma; Den min bɔra Ala ra, o panamanya be sɔrɔ o le fe. ¹² Ni o Den be mɔgɔ min fe, panamanya be o tigi fe. Nka Den min bɔra Ala ra, ni o te mɔgɔ min fe, panamanya te o tigi fe.

Jigi min be lanabagaw fe

¹³ Ayiwa, Den min bɔra Ala ra*, aw minw lara o tɔgɔ ra, ne be nin sebe ci aw ma, janko aw y'a lɔn ko aw ka panamanya banbari sɔrɔ. ¹⁴ Ayiwa, min be an ja gbeleya, o fle nin ye: Ni an ka fɛn o fɛn daari Ala fe ka kaja ni a sago ye, a be an lamɛn. ¹⁵ Ni an k'a lɔn ko a be an lamɛn, an k'a lɔn fana ko ni an ka fɛn o fɛn daari a fe, an ka o fɛn sɔrɔ ka ban.

¹⁶ Ni mɔgɔ dɔ k'a balema ye a be jurumun dɔ kera, jurumun min te saya lase mɔgɔ ma, a ka kan ka Ala daari, janko Ala ye panamanya di a balema ma. Minw ta jurumun te saya lase mɔgɔ ma, ne be olugu le ma. Sabu jurumun dɔ be yi, o be saya lase mɔgɔ ma; ne m'a fɔ ko aw ye Ala daari mɔgɔ ye o jurumun kosɔn. ¹⁷ Terenbariya beɛ ye jurumun le ye, o ye can ye, nka jurumun dɔw be yi, o te saya lase mɔgɔ ma.

¹⁸ An k'a lɔn ko mɔgɔ o mɔgɔ kera Ala den ye, o tigi te to ka jurumun ke; sabu Den min bɔra Ala ra, ale be o tigi tanga, Setana fana te se a ma.

¹⁹ An k'a lɔn fana ko an kera Ala ta ye, nka dunuɔa beɛ lajennin beɛ be Setana ta fanga le kɔrɔ.

²⁰ Nka Den min bɔra Ala ra, an k'a lɔn ko o le nana hakiritigiya di an ma, janko an ye Ala Cantigi lɔn; an be Ala Cantigi ta jɛnɔgɔnya le ra, ani Den* min bɔra Ala ra, Yesu Kirisita. Ale le ye Ala Cantigi ye, ani panamanya banbari.

²¹ Ayiwa, ne ta denmisɛnw, aw ye aw yerɛ kɔrɔsi batofɛn werɛw ra.

YUHANA ka letere flanan min sebe Kitabu faamucogo

Nin letere sebebaga ye Yuhana ye. (Aw ye letere folo daminakumaw fle.) Nka a k'a yere togo la ko «cekoroba» (1.1).

A ko: «Ne le be nin letere sebera; Ala ka ne Balemamuso min panawoloma, ne b'a cira ale le ma, ale ni a denw.» An be se k'a fo ko o kuma korɔ ye ko a be nin letere sebera lanabagaw be le koson.

Nin letere ka surun, sabu sura kelen doron lo, nka a kumaw nafa ka bon. Yuhana b'a jini lanabagaw fe ko o ye jogon kanu, ka ban cira faninyafobagaw ta karan ma.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1-3)

Can ni kanuya (4-6)

Karamogo faninyafobagaw (7-11)

Kuma laban (12-13)

Yuhana ta fori

¹ Ne min ye lanabagaw ta jenkuru Cekoroba* ye, ne be nin sebe ci ne Balemamuso† ma, Ala ka min panawoloma, a ni a ta denw; ne be aw kanu can ra, nka ne doron te aw kanu; minw be ka Ala ta can lon, olugu be be aw kanu ² can koson; o can be an jusukun na, a fana bena to an fe wagati be.

³ Ayiwa, Fa Ala, ani Den* min bora Fa Ala ra, Yesu Kirisita, o ye neema ni hina ni hera ke an ye, janko an ye to a ta can kan, ani a ta kanuya ra.

Lanabaga be tagama can ni kanuya le ra

(Yuhana folo 4.1-6; 2.18-23; 5.1-3)

⁴ Ne k'a ye ye ko i ta den dow be tagama can sira kan, ka kapa ni Fa Ala ta cifonin ye; o ko ka ne jusu diya kosebe! ⁵ Ayiwa, sisan, ne Balemamuso, ne te cikura fora i ye; nka ne bena min fo k'a gbeleya i ma, o ci le fora an ye kabini a damina ra, ko an ye jogon kanu. ⁶ Ala ka ci minw fo, ni an be o sira tagama, o le ye kanuya ye. Aw ka kan ka tagama ka kapa ni o cifonin le ye, i n'a fo a fora aw ye cogo min na kabini a damina ra. O cifonin kun ye ko an ye tagama kanuya ra.

⁷ Mɔgolafribaga caman be dunya konɔ sisan; olugu te son ka lo a ra ko Yesu Kirisita nana ke adamaden ye. O mɔgow le ye mɔgolafribagaw ye, ani Kirisita kerebagaw*. ⁸ O koson aw ye aw yere korosi, janko aw kana na bono aw ta baara tonɔ ra, nka aw ye a baraji dafanin soro.

⁹ Mogo o mogo te to Kirisita* ta karan kan, fo a be a yere ta fara a kan, Ala te o tigi fe; nka mogo min be to o karan kan, Fa Ala be o tigi fe, Den min bora Ala ra, o fana be o tigi fe.

¹⁰ Ni mogo o mogo ka na aw fe, ni a ma na ni nin karan ye, aw kana o tigi ladon aw ta so; aw kana a fo. ¹¹ Sabu ni mogo min k'a fo, a kera i n'a fo o tigi nin be a ta kewalejuguw ra.

* **1:1** 1.1 Cekoroba: O ye Yuhana yere ye. Ale le kera lanabagaw ta cekoroba ye. † **1:1** 1.1 Balemamuso: Dow b'a miiri ko Balemamuso togo lara lanabagaw ta jenkuru le ra; Balemamuso ta denw ye lanabagaw ye.

Kuma laban

¹² Ayiwa, kuma caman belen be ne fe k'a fo aw ye, nka ne tena o beε ke seberi ye. Ne b'a miiri ko ne bena taga aw fe yi, an ye taga kuma da ni da, janko an ta pagari ye ke pagari dafanin ye.

¹³ Ayiwa, Ala ka i Balemamuso min panawoloma yan fana, ale ta denw be i fo.

YUHANA ka letere sabanan min sebe Kitabu faamucogo

Nin letere sebebaga ye Yuhana ye. (Aw ye letere folo daminakumaw fle.) Nka a k'a yere togo la ko «Cekoroba» i n'a fo letere flanan na (1.1).

Nin letere ka surun; a cira Gayusi le ma. An ma foyi were lon Gayusi ta ko ra, nka moggo terennin lo, min be tagama can kan. An b'a ye ko Yuhana be Gayusi tando kosebe, a ta kankelentigiya koson, ani a be baaranuman min ke lanabagaw ye (1-8).

Min ye Diyoterefu ye, ale koni k'a ta fanga sigi lanabagaw kan le. A be mogow dogoya, ka lanabaga dow ghen, ka Yuhana yere mafiyenya; a fana te mogow ladon. Yuhana be Diyoterefu jaraki a tagamacogo koson (9-10).

O ko fe, a be Demetirisi fana tando a ta kopuman koson (11-12); i b'a soro ale le cira ni letere ye. Yuhana be a teri dow fo, ka o lasomi ko ale bena tagama do ke ka taga o fe lon do.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1-4)

Yuhana ka Gayusi togojuman fo (5-8)

Yuhana ka Diyoterefu togojugu fo (9-10)

Yuhana be Demetirisi tando 11-12

Kuma laban (13-15)

Yuhana ta fori

(Matiyu 10.40-42)

¹ Ne min ye lanabagaw ta jenkuru Cekoroba ye, ne be nin sebe ci ne balema ce kanunin Gayusi ma, ne be min kanu can yere ra.

² Ne balema ce kanunin, ne be Ala daari ko i ta ko bee ye ja, ani ko i farikolo keneman ye to, i n'a fo i jusukun ka pi cogo min na. ³ An balema dow sera yan; can be i jusukun na cogo min na, ani i yere be tagama can kan cogo min na, olugu ka o lakari ne ye. O kuma koni ka ne jusu diya kosebe. ⁴ Sabu ni ne k'a men ko ne ta denw be can sira tagamana, foyi te se ka ne jusu diya ka teme o kan.

Gayusi tagamacogo

⁵ Ne balema ce kanunin, i be kopuman min kera an balema ye, minw ye an balema lonanw ye, i be o kera ni kankelentigiya le ye. ⁶ O nana i ta kanuya ko lakari lanabagaw ye yan. Ayiwa, o bena tagama min ke, ni i belen sera ka o deme o ra ka kapa ni Ala sago ye, o bena ja kosebe. ⁷ Sabu o be nin tagama kera Kirisita* togo le koson; o ma son lanabariw ye o deme. ⁸ O koson an ka kan ka o mogow jagonw deme; o cogo ra an fana be ke o jernogonw ye o ta baara ra, ka can sira yira mogow ra.

Diyoterefu ni Demetirisi

(Korentikaw folo 4.18-21)

⁹ Ayiwa, ne tun ka kumakan dama dama sebe k'a ci lanabagaw ma. Nka Diyoterefu te sonna an ta ma; ale le b'a fe ka a yere bla lanabagaw bee kunna. ¹⁰ O koson ni ne sera yi, a be ko minw kera, ne bena o fo aw ja na. A be kumajuguw fo an ma, nka a te dan o ma de, a te son ka an balema w

ladon fana; ni mɔgɔ wɛrɛw fana b'a fɛ ka o ladon, a bɛ olugu bari, ka o gbɛn ka bɔ lanabagaw ta jɛnkuru ra.

¹¹ Ayiwa, ne balemace kanunin Gayusi, ele kana kojugu ladegi; koɗuman le ladegi. Mɔgɔ min bɛ koɗuman kɛ, o ye Ala ta mɔgɔ le ye; nka min bɛ kojugu kɛ, o ma Ala lɔn.

¹² Ayiwa, Demetirisi kɔni, lanabagaw bɛɛ bɛ ale tɔgɔɗuman fɔra; a bɛ can sira min tagamana, o fana ye a tɔgɔɗuman le ye. An fana ye a seerew ye; i k'a lɔn fana ko an ta seereya ye can le ye.

Kuma laban

¹³ Kuma caman belɛn tun bɛ ne fɛ k'a fɔ i ye, nka ne t'a fɛ ka o bɛɛ kɛ sɛbɛri ye. ¹⁴ Ne b'a miiri ko sani wagati dɔɔnin, an bɛna ɗɔgɔn ye ka kuma da ni da.

¹⁵ Ala ye hɛra kɛ i ye! I teriw bɛ i fo. An teriw fo yi fana, ka bɛɛ kɛlen kɛlen fo ni a tɔgɔ ye.

ZUDE ka letere min sebe Kitabu faamucogo

Zude le ye nin letere sebebaga ye; Yakuba balemace lo, Yakuba min tun kera Zeruzalemu lanabagaw namogo ye. Zude ni Yakuba bee ye Yesu balemacew le ye (Matiyu 13.55).

Nin letere ma sebe jenkuru kelen togo ra; a cira lanabagaw bee le ma. Zude ko: «Fa Ala ka aw minw wele ka aw kanu a ta jengogonya ra, ka aw mara Yesu Kirisita ye, ne be nin sebe cira aw le ma.»

Nin kitabu sebecogo ni Piyeri ta kitabu flanan sebecogo bora jagon fe. Yoro caman bora jagon fe, i n'a fo Zude 18 ani Piyeri flanan 3.3; o yoro fla be kuma kelen le fo.

An b'a ye fana ko nin letere be seko ce do ta kumaw kan, min ye Enoki ye (14-15). I b'a soro ko o wagati ta mogow tun ka o ce lon.

Zude ta kitabu ka surun; sura kelen doron lo. Nka Zude b'a fe lanabagaw ye o yere korosi karamogo faninyafobagaw ra, minw be mogow ta lanaya cen ni o ta karan ye, ka mogow bla sirajuguw kan. A ko, ko Ala bena kiti ben o karamogow kan.

Lanabaga minw baraka ka dogo, tow ka kan ka olugu demedeme, nka bee ka kan k'a yere korosi, janko do kana ke sababu ye ka do laben.

Kitabu konokow

Kitabu daminakumaw (1-2)

Karamogo faninyafobagaw ta kiti (3-16)

Lanabagaw ka kan ka kanuya sira tagama (17-23)

Ala ka kan ni bonya ni tandori ye (24-25)

Zude ta fori

¹ Ne Zude, ne min ye Yesu Kirisita ta baarden ye, ani Yakuba balemace, ne be nin sebe ci Ala ta mogo weleninw ma, Fa Ala ka minw kanu a ta jengogonya ra, ka o mara Yesu Kirisita ye.

² Ala ye hina ni hera ni kanuya di aw ma k'a caya.

Karamogo faninyafobagaw

(Piyeri flanan 2.1-22; 3.1-3)

³ Ne balema kanuninw, ne tun b'a fe yere le ka sebe ci aw ma kisiri ko ra, kisiri min kera an bee ta ye. Ne k'a ye ko jagboya lo ko ne ye nin sebe ci aw ma ka aw ja gbeleya, janko aw ye jija lanaya ra, Ala ka o lanaya min di a ta mogo saninmanw ma sinaga kelenpe, ka dan o ma.

⁴ Ayiwa, mogo dow dogora ka don aw ce ra; o mogow halakiko sebera kabini wagatijan. Alanasiranbari dow lo; o be an ta Ala ta neema ta ko yelema ka o ke marobariyako ye. Kuntigi kelen, ani Matigi kelen min be an fe, Yesu Kirisita, o be ban o ra.

⁵ Ayiwa, ne bena min fo, hali ni aw dow ka o lon ka ban, ne belen be aw hakiri jigi a ra, ko an Matigi Ala ka Izirayelimogow kisi ka o bo jonya ra Misiran; nka minw kera lanabariw ye o ra, a ka olugu halaki.

⁶ O ko, meleke minw bora o loyoro ra, ani o ma son ka to o sigiyoro ra, Ala ka olugu don negejorokow ra, negejoroko min te bo o ra ka ye, ka o bla dibi ra ka kiti lon makono.

⁷ O ko tuun, Sodomu ni Gomori ni o kerefeduguw, o duguw ta mogow fana ka o yere bla jatoya ra, ka taga a ke fo cew be jagon jini. O koson

Ala ka tasuma fagabari jigi o mɔgɔw kan; o kera k'a yira an na, janko ka an lasomi.

⁸ Nka o beɛ n'a ta, o mɔgɔw be o kewale kelenw le ke; o be ta o ta miiriyakolonw fe ka o farikolo lanɔgɔ, ka ban Matigi ta kuntigiya ma, ka sankolo danfen nɔɔromanw neni. ⁹ K'a sɔrɔ hali melekew kuntigiba Mikayilu, wagati min ale ni Setana tun be nɔgɔn sɔsɔra cira Musa su kosɔn, a ma sɔn ka kumakolon fɔ Setana ma. A ko a ma le dɔrɔn ko: «Matigi Ala ye i sara.»

¹⁰ Nka o karamɔgɔw kɔni, olugu te ko minw lɔn, o be kumakolon fɔ o ma. K'a sɔrɔ o ka ko minw lɔn o yere ma, i n'a fɔ began hakirintanw, o le be ke sababu ye ka o halaki. ¹¹ Bɔnɔ bena o sɔrɔ, sabu o ka Kabila* ta sira le ta. Wari kosɔn o ka o yere lafiri i ko Balamu. O halakira, sabu o murutira i ko Kore tun murutira cogo min na. ¹² O mɔgɔw be ke aw tɔgɔcensababu le ye aw ta balemaya domuniw na; o be panagbe ke ni aw ye, ka domuni ke, ka min ka o kɔnɔ fa, hali o te maroya. O be i ko sankaba min be fin, nka a te sanji ben; fɔnɔ b'a ce ka taga ni a ye. O be i ko yiri minw te den hali o dentuma ra, i ko yiri minw bɔnna ni o lilinw ye, o sanin lo fɔ sɔnagako fla. ¹³ O be o ta marobariyakow ke kene kan i ko kɔgɔji jikurubaw be jikanga nɔgɔninw seri kene ma cogo min na. O be i ko lolo minw be yaala ka lamini; dibifinba banbari le be o makɔnɔna yi.

¹⁴ Adama ta mamaden wolonflanin min tɔgɔ ye ko Enoki†, ale ka ciraya ke o mɔgɔw ta ko le ra, ko: «Matigi Ala bena na ni a ta meleke saninman caman ye, ¹⁵ ka na mɔgɔw beɛ ta kiti tige, ka kiti ben Alapasiranbariw beɛ kan o ta Alapasiranbariyakow beɛ kosɔn, ani o jurumunkebagaw ka Alapasiranbariyakuma min o min fɔ Ala ma.» ¹⁶ O mɔgɔw ta kuma misenw ka ca, mɔgɔ wasabariw lo; o be tagama ka kɔna ni o yere ta negejuguw le ye. O be dabayakumaw fɔ ka waso, ka mɔgɔw nege o yere ta nafa kosɔn.

Lanabaga ka kan ka baara min ke

¹⁷ Nka aw kɔni, ne balema kanuninw, an Matigi Yesu Kirisita ta ciradenw* tun kɔnna ka kuma minw fɔ fɔlɔfɔlɔ, aw ye aw hakiri to o ra. ¹⁸ O tun b'a fora aw ye ko: «Dunupa laban wagatiw ra, kumakolonfɔbaga dɔw bena na; o bena tagama Alapasiranbariya ra ka kɔna ni o yere sago ye.» ¹⁹ Ayiwa, a mɔgɔw le ye nin ye; olugu le be lanabagaw faran, o be tagama ka kɔna ni o yere jogo le ye; Nin Saninman* te o fe.

²⁰ Nka aw kɔni, ne balema kanuninw, aw ye jija ka baraka don aw yere ra, ka to aw ta lanaya saninman kan, ka to ka Ala daari Nin Saninman baraka ra. ²¹ Aw ye to Ala ta kanuya ra, ka an Matigi Yesu Kirisita ta makari wagati makɔnɔ, janko a ye na panamanya banbari di aw ma.

²² Ayiwa, sigiya be minw na, aw ye makari olugu ra; ²³ aw ye dɔw sama ka bɔ tasuma ra ka o kisi. Aw ye makari dɔw ra, nka aw ye siran fana; hali o ta derege min lanɔgɔra jurumun fe, aw ye o kɔninya.

Ala tandori

²⁴ Ala le be se ka aw tanga, janko aw kana ben, ani janko aw ye lo a ta nɔɔrɔ na kɔrɔ, jarakiyɔrɔ kana ke aw ra, ani aw ninsondiyaninba.

²⁵ Ayiwa, bonya, ani masaya, ani sebgaya, ani fanga, o beɛ ye an kisibaga Ala kelenpe ta le ye, kabini dunupa ma dan, ani sisan, ani wagati beɛ, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. Amina.

* 1:11 1.11 Kabila: Dɔw b'a fɔ ko Kayen. † 1:14 1.14 Enoki: Dɔw b'a fɔ ale le ma ko Idirisa.

Yuhana ta YIRARI KITABU Kitabu faamucogo

Mɔgɔ caman sɔnna a ma ko Yesu ta karamɔgɔden Yuhana le ka Yirari kitabu seɓe, ka fara Yuhana ta kitabu ni a ta letere saba kan.

Rɔmu Masaceɓa Nerɔn ta wagati ra, o ka lanabagaw tɔrɔ koseɓe o ta lanaya kosɔn. Masaceɓa Domisiyen fana ka lanabagaw tɔrɔ koseɓe, sabu a tun b'a fe mɔgɔw ye ale yere le bato Ala nɔ ra. O wagati le ra o ka Yuhana mina ka taga a bla kaso ra Patimɔsi, kɔgɔji ce ma. Yuhana ka Yirari kitabu seɓe o wagatiw le ra.

Nin kitabu yɔrɔ folo, min ye sura 1-3 ye, o ye letere wolonfla ye, Yesu ko Yuhana ye minw seɓe k'a ci lanabagaw ta jenkuru wolonfla ma. A yɔrɔ flanan, min ye sura 4-22 ye, o ye ko nataw ye, Ala ka ko minw yira Yuhana ra sikow ra, ni tagamasiyen suguya caman ye.

Ala ka fen minw yira Yuhana ra, o ye Setana ni a nofemɔgɔw ta murutiri ye Ala kama, ani Ala ta kiti benna Setana ni a nofemɔgɔw kan cogo min na, ani sankolokura ni dugukolokura, ani Zeruzalemu dugukura, ani Ala ta mɔgɔw ta hera, ani mɔgɔjuguw halakicogo.

Nin kitabu ma seɓe janko ka lanabagaw lasiran, nka janko ka lanabaga tɔrɔɔbagatɔw jusu saaro, o y'a lon ko ko bee be Ala le boro. Lon dɔ, Yesu Kirisita bena a yere ta fanga sigi dugukolo yɔrɔ bee kan, ka jususuma ni hera di a ta mɔgɔ kankelentigiw ma.

Kitabu kɔnɔkɔw

Yesu ka cira min di Yuhana ma (1.1-8)

Leterɛ wolonfla (1.9-3.22)

Ala ni Sagaden ta bonya yirara sankolo ra (4-5)

Tagamasiyen wolonfla ni burufiyɛta wolonfla (6.1-11.19)

Sa belebele ni wara fla (12.1-13.18)

Ala ta Sagaden* ni a ta jama (14.1-20)

Tɔrɔɔfen wolonfla ni Ala ta dimi tagamasiyen (15.1-16.21)

Babiloni ni wara ni cira faninyafɔbaga ni Setana halakicogo (17.1-20.10)

Ala ta dugukura (21.1-22.5)

Yesu nacogo (22.6-21)

Kuma damina

¹ Nin ye Yesu Kirisita ta ko yiraninw ye. Ala ka o kow fo a ye, janko a ye o yira a ta baaradenw na; sani wagati doonin, o kow bɛna ke. Yesu ka a ta meleke ci ka na o kow yira a ta baaraden Yuhana ra. ² Yuhana ka fen o fen ye, a ka o bee seereya ke: Ala ta kuma, ani Yesu Kirisita ta seereya. ³ Minw be nin kitabu cirayakumaw karan mɔgɔw ye, ani minw be a lamɛn, ani min sebera a kɔnɔ ka o sira tagama, olugu ta jana; sabu wagati surunyara.

Yuhana ta fori

⁴ Ayiwa, ne Yuhana le be nin seɓe ci Azi jamana lanabagaw ta jenkuru* wolonfla ma. Min be yi, ani a tun be yi kakɔrɔ, ani a bɛna na, ani Nin wolonfla minw be a ta masasiganan ja fe, olugu ye neema aw ye, ka hera

ƙe aw ye, ⁵ ani Yesu Kirisita, min ye seere kankelentigi ye, ani min folo kununa ka bo saya ra, ani min ye dununa masaw bee ta Masa ye.

Ale min be an kanu, ani ale min ka an kisi ka bo an ta jurumunw na a jori baraka ra, ⁶ ka an ke a ta masaya mogow ye, ka an ke a Fa Ala ta sarakalasebagaw* ye, ayiwa, bonya ni sebagaya ye ale Yesu Kirisita le ta ye tuma bee, ani wagati bee. Amina.

⁷ A bena na sankabaw ce ra!

Bee na bena a ye,

hali minw ka a sogo ni taman ye.

Dugukolo siyaw bee bena kasi a koson.

Onhon, amina!

⁸ «Ne le ye Alifa ni Omega* ye,» Matigi Ala ko ten, min be yi, min tun be yi kakoro, ani min bena na, Sebagaya bee tigi.

Ala ka fen minw yira Yuhana ra

⁹ Ne ye aw balemace Yuhana le ye. Ne fana nin be ni aw ye Yesu Kirisita ta toro ni a ta Masaya* ra; aw bee le fana be toro mupuna Yesu koson. O tun ka ne mina ka taga ne bla fo dugukolo do kan kogoji ce ma, yoro min be wele ko Patimosi[†], sabu ne tun ka Ala ta Kuma waajuri ke, ka Yesu Kirisita ta ko seereya ke. ¹⁰ Matigi batolon na, Nin Saninman* ka ne ta. Ne ka kumakan do men ne ko fe; a tun be kumana ni baraka ye, i ko burufiyekan. ¹¹ A tun b'a fora ko: «I ka min ye, o sebe kitabu do kono, ka o ci lanabagaw ta jenkuru wolonfla ma: min be Efesi, ani min be Simirina, ani min be Perigamu, ani min be Tiyatiri, ani min be Saridesi, ani min be Filadelifi ani min be Lawodise.»

¹² Ne ka ne na munu janko k'a lon mogo min be kumana ne fe. Ne ka ne na munu minke, ne ka sanin fitinadaga wolonfla ye. ¹³ Ne ka fenpanaman do ye fitinadaga wolonfla ce ma, min tun be i ko adamaden. Deregejan do tun b'a kan na, sanin cesirinan do ka a disi lamini. ¹⁴ A kunsigi gbenin lo pepepe i ko sagasi gbeman, walama i ko sanberc. A jadenw be i ko tasumamana. ¹⁵ A senw be manamanana i ko siranegge min donna tasuma ra, a kumakan tun be i ko jiba woyokan. ¹⁶ Lolo wolonfla tun be a kininboro kono. Kerkekemuru da fla dadiman do tun bora a da kono, a pada tun be i ko tere be manamana cogo min na teregan papa fe.

¹⁷ Ne k'a ye minke, ne benna a sen koro, k'a ke i n'a fo ne sara le. A k'a kininboro la ne kan k'a fo ko: «I kana siran, ne le ye folo ye, ani laban; ¹⁸ ne panaman lo. Ne tun sara, nka sisan ne panaman lo wagati bee; saya ni lahara lakile be ne le boro. ¹⁹ I ka fen minw ye, ko minw be kera sisan, ani minw bena ke o ko fe, o sebe. ²⁰ I ka lolo wolonfla minw ye ne kininboro kono, ani i ka saninfitina wolonfla minw ye, o ye gundo le ye: lolo wolonfla, o ye lanabagaw ta jenkuru wolonfla ta melekew le ye. Fitina wolonfla, olugu ye o jenkuru wolonfla le ye.»

* **1:8** 1.8 Alifa, Omega: O ye gerekikan letere folo ni a laban ye; o koro ye ko Yesu ye damina ni laban ye. † **1:9** 1.9 Patimosi tun ye dugukolo fitini do ye kogoji ce ma, min ni Efesi ce tun ye kilo keme ngon; Romu fagamaw tun be taga kasoden dow bla o yoro ra o kelen na, k'a to o ye sa yi.

2

*Letere min cira Efesi lanabagaw ta jenkuru ma
(Kewalew 20.28-31)*

¹ «Nin kumaw seɓe k'a ci Efesi lanabagaw ta jenkuru* ta meɓe ma, k'a fo a ye ko: <Lolo wolonfla be min kininboro konɔ, min be tagama saninfina wolonfla ce ma, o ko: ² Ne ka i ta kewalew lon, ani i ta baara, ani i ta mujuri. Ne k'a lon ko i te se ka magoguw mujuri. Minw b'a fora ko olugu ye ciradenw* ye, k'a soro can te, i ka o magow korobo k'a soro ko faninyatigebagaw lo. ³ I mujuna kosebe; i toorora ne togo koson, i ma i yere fari faga. ⁴ Nka min ma ben ne ma i ta ko ra, o ye ko i tun be ne kanu cogo min na folofolo, sisan i ka o dabra. ⁵ I hakiri to o ra, ko i tun be cogo min na folo, o cogo ni sisan cogo ce ka jan de! I nimisa, ka yeɓema i ta kewale folow ma. Ni i ma nimisa koni, ne bena na i fe ka na i ta fitina bo a no ra. ⁶ O beɓe n'a ta, min ka di ne ye i fe, o ye ko i be Nikolasi ta nofemogow ta kewalew koninya, i ko ne fana be o koninya cogo min na.

⁷ « <Ayiwa, ni mago min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye jija ka o lamem.

« <Ni min ka se soro, janamanya yiri min be Ala ta arijana konɔ, ne bena o den do di o tigi ma, a b'a domu.» »

Letere min cira Simirina lanabagaw ta jenkuru ma

⁸ «Nin kumaw seɓe k'a ci Simirina lanabagaw ta jenkuru ta meɓe ma, k'a fo a ye ko: <Min ye folo ye, ani laban, min sara, ka soro ka janamanya, o ko: ⁹ Ne ka i ta tooro lon, ani i ta fagantanya; k'a soro i ye nafortotigi le ye. Minw b'a fora ko o ye Yahudiyaw ye k'a soro can te, olugu be i togo cenna cogo min na, ne ka o lon. O magow ye Setana ta jenkuru magow le ye. ¹⁰ O bena tooro min la i kan, i kana siran o ra. Setana yere bena a to o ye aw dow bla kaso ra, janko ka aw korobo. Aw bena tooro fo tere tan. To lanaya ra hali ni a sera saya ma; ne bena janamanya masafugula di i ma.

¹¹ « <Ni mago min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamem.

« <Ni min ka se soro, o tigi tena saya flanan sege ke tuun fiyewu.» »

Letere min cira Perigamu lanabagaw ta jenkuru ma

¹² «Nin kumaw seɓe k'a ci Perigamu lanabagaw ta jenkuru ta meɓe ma, k'a fo a ye ko: <Muru da fla jamijan be min fe, o ko: ¹³ I siginin be yoro min na, ne ka o lon; o yoro ye Setana ta masasiganan le ye. Nka i tora ne togo kan, i ma ne ta lanaya bla, hali lon min na o ka ne ta seere kankelentigi Antipasi faga aw fe yi, Setana sigiyoro ra yi. ¹⁴ Nka i ta ko dow ma ben ne ma: o ye ko mago dow be i fe yi, olugu tugura Balamu ta karan ko. Ale Balamu le ka Balaki kononosu, ka ke sababu ye ka Izirayelimogow bla jurumun na, k'a to o ye josonsogow jimi, ka o yere bla jatoya ra. ¹⁵ O cogo ra, mago dow be i fana fe yi, olugu tugura Nikolasi ta nofemogow ta karan ko. ¹⁶ O koson, ele ye nimisa ka i ta kewalew yeɓema, ni o te, ne bena na i fe; kerekemuru min be ne da ra, ne bena o magow kere ni o ye.

¹⁷ « <Ni mago min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamem.

« *«Ni min ka se soro, ne bena mane* dogonin di o tigi ma, ani kabakuru gbeman do. Togokura do sebera o kabakuru kan; mogo si te o togo lon, fo kabakuru dira mogo min ma.»* »

Leterɛ min cira Tiyatiri lanabagaw ta jenkuru ma

¹⁸ «Nin kumaw sebe k'a ci Tiyatiri lanabagaw ta jenkuru ta melege ma, k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, min jadenw be i ko tasumamana, ani a senw be manamana i ko siranegge nuginin, o ko: ¹⁹ Ne ka i ta kewalew lon, ani i ta kanuya, ani i ta lanaya, ani i ta baaranuman, ani i ta mujuri; ne k'a lon ko i be kewalepuman min kera sisan, o ka ca ni folota ye. ²⁰ Nka min ma ben ne ma i ta ko ra, o ye ko muso min k'a yere ke ciruso ye, min ye Yezabeli ye, i b'a to ale ye ne ta baaradenw kunnacen ni a ta karan ye, k'a to o ye jatoya ke, ka josonsogow jimi. ²¹ Ne k'a to yi folo, janko a ye nimisa ka a ta kewalew yelama, nka a t'a fe ka a ta jatoya dabra. ²² O koson ne bena banajugu bla a ra fo ka a la. Minw be jeneya kera ni a ye, ne bena toroba la olugu fana kan, fo ni o nimisara ka o ta kewalew yelama. ²³ Ne bena a denw fana faga. Lanabagaw ta jenkuruw bee bena a lon ko ne le be adamaden ta miiriya ni a jusukunnakow bee lon. Ne bena aw bee sara ka kapa ni aw yere ta kewalew le ye.

²⁴ « *«Ayiwa, aw to minw be Tiyatiri, aw minw ma son o muso ta karan ma, o be min wele ko Setana ta gundobaw, aw minw ma son o kow ma, ne b'a fo aw ye ko ne te doni were la aw kan. ²⁵ Lanaya min be aw fe, aw ye to o kan doron, fo ka se ne nawagati ma. ²⁶ Ni min ka se soro, ka ne sago ke fo ka taga se a laban ma, ne bena fanga di o tigi ma, ka a sigi siyaw kunna. ²⁷ A bena a fanga sigi siyaw kan i ko negge, ka o cici i ko o be bogodaga cici cogo min na; ne fana ka o fanga le soro ne Fa Ala fe. ²⁸ Ne bena sogomada lolo di o tigi ma.*

²⁹ « *«Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamen!»* »

3

Leterɛ min cira Saridesi lanabagaw ta jenkuru ma

¹ «Nin kumaw sebe k'a ci Saridesi lanabagaw ta jenkuru ta melege ma, k'a fo a ye ko: «Ala ta nin wolonfla ni lolo wolonfla be min fe, o ko: Ne ka i ta kewalew lon, ne k'a lon ko mogow be i jatera ko i janaman lo, k'a soro i sanin lo. ² Ayiwa, i janto i yere ra; to minw be pini ka sa fana, i ye baraka don olugu ra. Sabu ne k'a soro ko i ta kewalew ma ja ka se a seyoro ra ne ta Ala ja koro. ³ I karanna min na, ani i ka min men, i hakiri to o ra ka o sira tagama, ka nimisa ka i ta kewalew yelama. Ni i ma i janto i yere ra, ne bena na i n'a fo son; ne bena na bara i ra wagati min na, i tena o wagati lon. ⁴ O bee n'a ta, mogo dow be aw fe Saridesi, minw ma o ta faniw lanogo; olugu le bena fanigbew don ka tagama ni ne ye, sabu o ka kan ni a ye.

⁵ « *«Ni min ka se soro, o tigi fana bena fanigbew don o cogo le ra. Ne tena a togo josi ka bo janamanya kitabu kono; ne bena a togo fo ne Fa Ala ni a ta melekew ja koro, ko ne k'a lon.*

⁶ « *«Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuru ye, o tigi ye o lamen.»* »

* **2:17** 2.17 Mane tun ye domunifen do ye, Ala tun be min di Izirayelimogow ma ka o to tagama ra kongokolon kono. Bori 16.13-15,31.

Letere min cira Filadelifi lanabagaw ta jenkuru ma

⁷ «Nin kumaw sebe k'a ci Filadelifi lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Saninman, ani Cantigi, Dawuda ta lakile be min boro, ni min ka da yele, mogo si te se k'a datugu, ni a ka da datugu, mogo si te se k'a dayele, o ko: ⁸ Ne ka i ta kewalew lon. A fe, ne ka da do dayele ka bla i ye, mogo si te se ka min datugu. Ne k'a lon ko i baraka ka dogo, nka i tora ne ta kuma kan, i ma ban ne togo ra. ⁹ A fe, ne be Setana ta jenkuru mogow ke i sago ye; o minw b'a fo ko o ye Yahudiyaw ye, k'a soro o te Yahudiyaw ye, sabu o be faninya le tigera. Ne bena o jagboya o ye o kinbiri gban i sen koro, k'a lon ko ne be i kanu. ¹⁰ I tora ne ta kuma kan, ka jija, i n'a fo ne k'a fo i ye cogo min na; o koson, ne fana bena i tanga tooro wagati ma, tooro min bena se dununamogow bee lajennin ma ka o korobo. ¹¹ Sani doonin ne bena na. Lanaya min be i fe, i ye to o kan, janko mogo si kana na i ta masafugula mina i ra.

¹² « <Ni min ka se soro, ne bena o tigi ke samasen ye ne ta Ala ta batoso kono; a tena bo yi tuun. Ne bena ne ta Ala togo sebe o tigi kan, ka ne ta Ala ta duguba togo sebe a kan, Zeruzalemu dugukura min be jigi ka bo ne ta Ala fe sankolo ra; ne bena ne ta togokura sebe o tigi kan fana.

¹³ « <Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw* ye, o tigi ye o lamena. > »

Letere min cira Lawodise lanabagaw ta jenkuru ma

¹⁴ «Nin kumaw sebe k'a ci Lawodise lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Min togo ye ko Amina, Seere kankelentigi ni Cantigi, min ye Ala ta danfenw sindibaga ye, o ko: ¹⁵ Ne ka i ta kewalew lon; ne k'a lon ko i sumanin te, i gbanin te fana. Ni i yere tun kera a fla do ye, o belon tun ka fisa. ¹⁶ Nka i wolowolonin lo minke, i ma suma, i ma gban, ayiwa, ne bena i foono ka bo ne da ra. ¹⁷ I ko i ye fentigi ye, ko i ka naforo soro, ko i mako te foyi ra tuun; i m'a lon ko i ye segebagato ye, ani panibagato, ani fagantan, ani fiyento, ani ko i fari lakolon lo! ¹⁸ Ayiwa, ne be i ladi ko i ye sanin yereworo san ne fe janko i ye ke naforotigi ye, ko i ye fanigbew san ne fe, janko fani ye ke i ra, ani i fari lakolon kana to, ka maroya bla i ra; i ye padimifla san ne fe ka o mun i ja ra, janko i ye yeri ke. ¹⁹ Ni ne be mogo o mogo kanu, ni o tigi firira, ne be a jaraki ka a koro. O tuma, i jija kosebe ka nimisa, ka i ta kewalew yelema. ²⁰ A fe, ne lonin be da ra, ne be da gbasi. Ni mogo min ka ne kan lamena ka da yele, ne be don o tigi fe; ne bena domuni ke ni o tigi ye, o tigi fana bena domuni ke ni ne ye.

²¹ « <Ni min ka se soro, ne bena a to o tigi ye sigi ne ta masasiganan kan ni ne ye, i n'a fo ne yere ka se soro cogo min na, ka sigi ni ne Fa Ala ye a ta masasiganan kan.

²² « <Ni mogo min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fora lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamena. > »

4

Ala ta bonya ni a ta saninmarya

¹ Ayiwa, o ko, ne ka fleri ke, ka da do yelenin ye sankolo kono. Ne tun konna ka kumakan min men folo, i ko burufiyekan, o kumakan ko ne ma ko: «Yelen ka na yan! Ko minw bena ke nin ko, ne bena o yira i ra.» ² O yoronin kelen bee ra, Nin Saninman* ka ne ta. Ne ka masasiganan do ye sankolo kono; do tun siginin be o kan. ³ Min tun siginin be, ale pada tun

be manamana i ko zasipe lulu, ani sariduwani lulu. Sanmuru do tun ka a ta masasiginan lamini, k'a cogoya ke i ko emerodi lulu cogoya.

⁴ Masasiginan mugan ni naani were tun ka masasiginan folo lamini. Cekoroba mugan ni naani tun siginin be o masasiginanw kan, fanigbew be o ra, masafugula saninlamanw be o kun na. ⁵ Sanmanamanaw ni kumakanw ni sankurukanw tun be bora masasiginan na. Fitina wolonfla tun be manana masasiginan na fe; o ye Ala ta nin wolonfla ye. ⁶ Masasiginan nafeyoro tun be i ko baji, a be manamana i ko dugalen, ani i ko sanbere.

Masasiginan cemance ni a lamini na, fenpanaman naani tun be yi; o kofeyoro ni o nafeyoro bee ye nadenw ye. ⁷ Fenpanaman folo tun be i ko jara, flanan tun be i ko misitoran, sabanan na tun be i ko mogo na, naaninan tun be i n'a fo bon tagato san fe. ⁸ Kaman woro be o fenpanaman naani bee kelen kelen fe. Nadenw tun ka o kamanw yoro bee lamini, hali o kaman jukoroyorow. Su ni tere o be to k'a fo ko:

«A saninyanin lo, a saninyanin lo, a saninyanin lo,
Matigi Ala Sebeetigi;
a tun be yi kakoro, a be yi bi, a fana bena na.»

⁹ Min siginin be masasiginan kan, min panaman lo wagati bee, ni fenpanamanw ka ale bonya tuma o tuma, ka a tando, ka baraka la a ye, ¹⁰ o tuma cekoroba mugan ni naani fana be o kinbiri gban masasiginan sigibaga na koro, min panaman lo tuma bee; o b'a bato, ka o ta masafugulaw bo ka o bla masasiginan na fe, k'a fo ko:

¹¹ «An Matigi, an ta Ala,
i ka kan ni bonya ye, ani tandori, ani sebagaya;
sabu ele le ka fen bee dan.
Fen bee danna, fen bee be yi, ka kapa ni ele sago le ye.»

5

Sagaden le ka kan ni gbolokitabu minari ye

¹ O ko, min tun siginin be masasiginan kan, ne ka gbolokitabu do ye o kininboro ra; seberi tun be o kitabu na fla bee kan. A da noronin lo ni tagamasiyen wolonfla ye. ² Ne ka meleke barakaman do ye, o tun be perenna, ko: «Jon le ka kan ni nin tagamasiyenw bori ye, ka kitabu dayele?»

³ Mogo si ma soro sankolo konso, walama dugukolo kan, walama dugukolo jukoro, min tun be se ka kitabu dayele, walama k'a konso fle. ⁴ Ne k'a ye minke ko mogo si ma soro min ka kan ni kitabu dayeleri ye, walama k'a konso fle, ne kasira kosebe. ⁵ Cekorobaw ra, kelen ko ne ma ko: «I kana kasi. A fle, Zuda ta gba ta jara, Dawuda mamaden*, ale ka se soro; a be se ka kitabu tagamasiyen wolonfla bo, ka a dayele.»

⁶ O tuma, ne ka sagaden do lonin ye masasiginan cemance ra, a be i n'a fo a faganin lo, fenpanaman naani ni cekoroba mugan ni naani k'a lamini. Gban wolonfla tun b'a fe, ani paden wolonfla; o padenw ye Ala ta nin wolonfla le ye, minw cira ka taga dunuƙa fan bee ra. ⁷ Min tun siginin be masasiginan kan, Sagaden gbarara ka na kitabu mina o kininboro ra.

⁸ A ka kitabu mina minke, fenɲanaman naani ni cekoroba mugan ni naani ka o kinbiri gban Sagaden* korɔ ka a bato. Goni tun be o bee kelen kelen boro, ani minan saninlaman dow, minw tun fara wusunan na; o wusunan ye Ala ta mogɔ saninmanw ta daaririw ye. ⁹ O tun be donkirikura do lara ko:

«Ele le ka kan ni kitabu minari ye, ka a tagamasiyenw bo; sabu i fagara, ka mogɔ dow kunmabo ni i jori ye ka o ke Ala ta ye, ka bo dunupa gbaw bee ra, ani kanw bee ra, ani jamanaw bee ra, ani siyaw bee ra.

¹⁰ I ka o ke sarakalasebaga* jenkuru ye i ta masaya ra, ka o ke an ta Ala ta mogow ye. O bena sigi masaya ra dugukolo kan.»

¹¹ O ko fe, ne ka fleri ke tuun, ne ka meleke camanba mankan men; o tun ka masasiginan ni fenɲanaman naani ni cekorobaw lamini. O jate tun ye meleke waga caman camanba sigiyoroma waga camanba. ¹² O tun b'a fora ni kanba ye ko:

«Sagaden min fagara ka ke saraka ye, ale le ka kan ni sebgaya ye, ani fen bee tigiya, ani hakiritigiya, ani fanga, ani bonya, ani noro, ani tandori.»

¹³ Danfen o danfen be sankolo konɔ, ani dugukolo kan, ani dugukolo jukoro, ani kogoji ra, ani fen o fen tun be yi, ne ka o bee kan men, o b'a fora ko:

«Min siginin be masasiginan kan, ale ni Sagaden, tandori ye olugu le ta ye, ani bonya, ani noro, ani fanga, tuma bee, ani wagati bee.»

¹⁴ Fenɲanaman naani k'a lamina ko: «Amina.» Cekorobaw fana ka o kinbiri gban ka batori ke.

6

Sagaden ka kitabu tagamasiyen woro bo

¹ O ko, ne ka Sagaden* ye, a ka kitabu tagamasiyen kelen bo. Ne ka fenɲanaman naani kelen kan men, a kan be i ko sankurukan; a ko: «Na!»

² Ne ka fleri ke, ne ka so gbeman do ye. Min tun be so kan, kalan tun be o boro; masafugula do dira a ma. A sesorobaga le tagara, janko ka taga se sorɔ tuun.

³ Sagaden ka kitabu tagamasiyen flanan bo minke, fenɲanaman flanan ko: «Na!» ⁴ So do were bora, o tun ye wulenman ye. Min tun yelennin be a kan, se dira o ma, ko a ye hera bo dugukolo kan pewu, janko mogow ye ben jɔgon kan ka jɔgon faga; o ka kerekemurujan do di a ma.

⁵ Sagaden ka tagamasiyen sabanan bo minke, ne ka fenɲanaman sabanan kan men; a ko: «Na!» Ne ka fleri ke ka so finman do ye. Min tun siginin be a kan, sumanikenegɛ do tun be o boro. ⁶ Ne ka mankan do men fenɲanaman naani ce ma i ko kumakan, ko: «alikama* kilo kelen, o songo

ye mɔɔ kelen ta tere kelen baara sara ye, ɔ kilo saba ye o da kelen ye. Nka turu ni duven kɔni, aw kana foyi ke o ra.»

⁷ Sagaden ka tagamasiyen naaninan bɔ minke, ne ka fenpanaman naaninan kan men, a ko: «Na!» ⁸ Ne ka fleri ke, ka so finman bisigi do ye. Min tun siginin be a kan, o tɔɔ le ye ko Saya; lahara tun tugura a ko. Dunupamɔɔw tarannin sigiyɔroma naani, fanga dira o ma ko o ye o sigiyɔroma kelen faga ni kerekemuru ye, ani kongo, ani banajugu, ani kongowaraw.

⁹ Sagaden ka tagamasiyen loorunan bɔ minke, o tun ka minw faga Ala ta Kuma koson, ani o ta seereya koson, ne ka olugu ninw ye sarakajenifen* jukɔɔ. ¹⁰ O perenna ni fanga ye k'a fo ko: «An Matigi saninman, ani Cantigi, i bena an hake bɔ an fagabagaw ra dugukolo kan tuma juman le sa?» ¹¹ O ka deregebe do di o bee kelen kelen ma, k'a fo o ye ko o ye muɔu ka wagati doonin ke tuun, fo o baarakeɔɔɔw ni o balema minw ka kan ka faga i n'a fo olugu, olugu ye faga ka o dafa.

¹² Ayiwa, Sagaden ka tagamasiyen wɔɔronan bɔ minke, ne k'a ye ko dugukoloyereyereba do kera. Tere ka dibi don, ka fin i ko fanifin; karo yɔɔ bee wulenna ka ke i ko jori. ¹³ Lolow bɔra sankolo ra ka benben dugukolo kan, k'a ke i n'a fo foɔba be torosun yuguyugu k'a denw gberen bon dugu ma cogo min na. ¹⁴ Sankolo tununa ka bɔ yi i n'a fo o be gbolokitabu minimini cogo min na. Kuruw ni dugukolo minw be ji ce ma, o bee yuguyugura ka bɔ o no ra. ¹⁵ Dunupa masaw, ani a fagamaw, ani a keremasaw, ani a naforotigiw, ani a fangatigiw, ani mɔɔ tow bee, jonw ni hɔɔnw, o bee dogora kuruwow kɔɔ, ani faraw ce ra. ¹⁶ O tun b'a fora kuruw ni faraw ye ko: «Aw ye ben an kan ka an dogo masasiganan sigibaga ni Sagaden ta dimi ja. ¹⁷ Sabu o ta dimilonba le sera bi; jon le bena se ka bosi?»

7

Tagamasiyen kera Ala ta mɔɔw ten kan

¹ O ko, ne ka meleke naani ye, o lolonin be dugukolo fan naani na. O tun ka dugukolo foɔɔɔɔɔ naani foɔɔw mina ka lo, janko foɔɔ kana fiye dugukolo yɔɔ si kan, a kana fiye kɔɔɔi kan, ani yiri si kan.

² Ne ka meleke do were ye tuun, o tun be bɔra tereboyanfan na. Ala panaman boronɔ tagamasiyen tun be a boro. A tun fora meleke naani minw ye ko o ye kojugu ke dugukolo ni kɔɔɔi ra, a perenna ni fanga ye k'a fo olugu ye ko: ³ «Aw kana kojugu foyi ke dugukolo ni kɔɔɔi ni yiriw ra, fo an ye tagamasiyen ke an ta Ala ta jonw bee ten kan.» ⁴ Tagamasiyen kera minw kan, ne ka o mɔɔw jateda men: mɔɔ waga keme ni waga binaani ni waga naani (144 000); olugu bɔra Izirayelimɔɔw ta gbaw bee ra:

⁵ Zuda ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

Ruben ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

Gadi ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

⁶ Aseri ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

Nefitali ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

Manase ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

⁷ Simeyon ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

Levi ta gba ra, mɔɔ waga tan ni fla (12 000);

Isakari ta gba ra, mogo waga tan ni fla (12 000);
⁸ Zabulon ta gba ra, mogo waga tan ni fla (12 000);
 Yusufu ta gba ra, mogo waga tan ni fla (12 000);
 Boniyaminu ta gba ra, mogo waga tan ni fla (12 000).

Ala ta mogo kisininw ta jamaba

⁹ O ko, ne ka fleri ke, ka jamaba do ye. Mogo si tun te se ka o jama jate, o cayakojugu fe. Siyaw bee ta mogow tun be o ra, ani gbaw bee, ani jamanaw bee, ani kanw bee. O tun lonin be masasiginan ni Sagaden* ja fe, deregegbew be o ra, tamaro yiriborow be o boro. ¹⁰ O tun be perenna ni fanga ye, ko:

«Kisiri ye an ta Ala ta le ye,
 ale min siginin be masasiginan kan,
 ale ni Sagaden.»

¹¹ Melekew bee tun lora ka masasiginan ni cekorobaw ni fenpanaman naani lamini. O ka o kinbiri gban ka o ja biri dugu ma masasiginan ja fe, ka Ala bato, ¹² k'a fo ko:

«Amina!
 Tandori ni noco,
 ani hakiritigiya ni fori ni bonya,
 ni sebagaya ni fanga,
 o bee ye an ta Ala ta le ye, tuma bee, ani wagati bee.
 Amina!»

¹³ Ayiwa, cekoroba kelen ka kuma ta, ka ne jininka ko: «Deregegbew be minw na, olugu ye jontigiw le ye? O bora min le?» ¹⁴ Ne k'a jaabi ko: «Matigi, ele le ka o lon.» A ko: «Minw bora cocoroba ra, olugu lo. O ka o ta deregew ko k'a gbe ni Sagaden jori ye. ¹⁵ O koson, o lonin be Ala ta masasiginan ja fe; o be baara ke Ala ye Alabatosoba konso su ni tere. Min siginin be masasiginan kan, ale bena a ta so lo ka o bla o konso. ¹⁶ Kongo tena o soco tuun, jiminlogso tena o soco, tere tena o jeni, fundenin were fana tena se o ma; ¹⁷ sabu Sagaden min be masasiginan cemance ra, ale bena o gbenghen ka taga ni o ye ji da ra, ji min be panamanya di o ma. Ala yere le bena o naji bee ce ka bo o ja ra.»

8

Sagaden ka tagamasiyen wolonflanan bo

¹ Sagaden ka tagamasiyen wolonflanan bo minke, mankan bee dablara sankolo ra ka wagati do ke. ² Meleke wolonfla minw be to ka lo Ala ja koro, ne ka olugu ye; o ka burufiyeta kelen kelen di o bee ma.

³ Meleke kelen were nana, ka na lo sarakajenifen* ja fe; wusunandaga do tun be a boro. O ka wusunan caman di a ma, ko a ye o ke saraka ye sarakabonan saninlaman kan, masasiginan ja fe, ka o fara Ala ta mogo saninmanw bee ta daaririw kan. ⁴ Wusunan sisi yelenna Ala ja koro, ka bo wusunandaga konso meleke boro, ni Ala ta mogo saninmanw ta daaririw ye. ⁵ O ko, meleke ka wusunan daga ta ka a fa sarakajenifen tasuma ra, ka o yelema dugukolo kan. O kera minke, sankurukan dow bora, ani kumakan dow, ani sanmanamana; dugukolo yereyera.

Meleke naani ta burufyekanw

⁶ Buru wolonfla tun be meleke wolonfla minw boro, olugu ka o yere laben ka o buruw fiye.

⁷ Meleke folo k'a ta buru fiye. Jori jagamina sanbere ni tasuma ra ka bon dugukolo kan. Dugukolo tarannin sigiyoroma saba, sigiyoroma kelen jenina, a yiriw ni a binw bee jenina.

⁸ Meleke flanan k'a ta buru fiye. Fen belebebeba do bora ka na firi kogoji ra, a be i ko kuru tasumaman. Kogoji tarannin sigiyoroma saba, sigiyoroma kelen kera jori ye. ⁹ Danfen panaman minw tun be kogoji ra, o tarannin sigiyoroma saba, sigiyoroma kelen fagara; jirakurunw tarannin sigiyoroma saba, o sigiyoroma kelen halakira.

¹⁰ Meleke sabanan k'a ta buru fiye. Lolo belebebe do bora sankolo ra ka ben; a be manana i ko loko tasumaman. Bajiw tarannin sigiyoroma saba, a benna sigiyoroma kelen kan, ani a bununw. ¹¹ O lolo togo ye ko Kunaya. Jiw tarannin sigiyoroma saba, a sigiyoroma kelen yelemama ka ke ji kunaman ye. Mogo caman fagara ji koson, sabu a tun kunayara.

¹² Meleke naaninan k'a ta buru fiye. Tere ni karo ni lolow tarannin sigiyoroma saba, o bee sigiyoroma kelen ta yeelen cenna. Su tarannin wagati saba, karo ka wagati kelen ke, a ma yeelen bo. Tere tarannin wagati saba, tere ka wagati kelen ke, a ma yeelen bo.

¹³ Ayiwa, o ko, ne ka bon do temeto ye sankolo cemance ra, a b'a fora ni kanba ye ko: «Bonɔ, bonɔ, bonɔ bena dugukolo ta mogow sorɔ, burufyekanw tow koson, meleke to saba bena buru minw fiye.»

9

Meleke loorunan ta burufyekan

¹ Meleke loorunan ka buru fiye. Ne ka lolo do ye, o tun bora sankolo ra ka na ben dugu ma. Jahanama lakile dira lolo ma. ² A ka jahanama dinga dayele. Sisi do bora i ko tasumaba do ta sisi. O sisi ka tere ni fono bee fin. ³ Ton dow bora sisi ra ka janjan dugukolo kan. Sebagaya min be dugukolo ta bundeninw fe, o pagon dira o tonw ma. ⁴ A fora o ye ko o kana foyi ke bin na; fen o fen be falen dugu ma, o kana foyi ke o ra, o kana foyi ke yiriw si ra. Ala ta tagamasiyen te mogo minw ten kan, ko o ye kojugu ke olugu doron le ra. ⁵ O man kan ka o faga, nka o ka kan ka o toro fo karo looru. O toro ta dimi tun be i ko bundenin kinda be mogo dimi cogo min na. ⁶ O lonw na koni, mogow bena saya jini, o t'a soro. O b'a fo ko o b'a fe ka sa, nka saya bena bori o ja.

⁷ Ayiwa, o tonw tun bora sow le fe, so minw labenna kere kama. Fen dow tun be o kun na i ko masafugula, a bora sanin fe; o padaw tun be i ko mogo pada. ⁸ O kunsigi tun be i ko muso kunsigi, o jinw tun be i ko jara jinw. ⁹ O disiw tun be i ko o negeraman lo. O kamanw mankan tun be i ko so camanba be sowotorow minw samana, o be borira ka taga kerekoyoro ra. ¹⁰ Kukalaw tun be o fe i ko bundeninw ta kukalaw, ani a ta mogosogonan. Sebagaya min dira o ma ko o ye mogow toro fo karo looru, o sebagaya tun be o kukalaw le ra. ¹¹ Jahanama ta meleke le tun be o ta masace ye. Heburukan na ale togo ye ko Abadon; gerekikan na, a togo ye ko Apolyon. O koro ye ko halakirikebaga.

¹² Ayiwa, bono folo temena. Bono fla were be nana nin ko fe.

Meleke waronan ta burufyekan

¹³ Meleke wooronan ka buru fiye. Sarakabonan saninlaman min be Ala na fe, ne ka kumakan do men ka bo o kun naani na. ¹⁴ Burufiyeta tun be meleke wooronan min boro, kumakan k'a fo o ye ko: «Meleke naani minw sirinin be Efirati ba belebele koru, olugu foni.» ¹⁵ O meleke naani tun labennin be san min kama, ani a karo, ani a lon, ani a wagati, o sera; o ka o foni janko adamadenw tarannin sigiyoroma saba, o ye sigiyoroma kelen faga. ¹⁶ Sotigi minw tagara o kere ra, o tun ye sotigi miliyon keme fla; ne ka o sotigiw jateda men.

¹⁷ Ala ka sow yira ne ra o cogo le ra, ani sotigiw; disitanganan minw tun be o disi kan, o tun wulennin lo i ko tasuma, ka ke bulaman ye fana, ani k'a ke neremuguman ye i ko kiribi. Sow kunw tun be i ko jaraw kunw; tasuma ni sisi ni kiribi tun be bora o da ra. ¹⁸ Adamadenw tarannin sigiyoroma saba, sigiyoroma kelen fagara nin kojugu saba be boro: tasuma, ani sisi, ani kiribi min tun be bora sow da ra. ¹⁹ Sow ta fanga tun be o daw le ra, ani o kukalaw. O kukalaw tun be i ko saw; kunkolo dow fana tun be o kukalaw ra, sabu o tun be kojugu ke ni o le ye.

²⁰ Nka o kojugu saba ma mogu minw faga, olugu belen ma nimisa, ka o yere ta fen lalaganinw batori dabla. O ma jinaw bato dabla, ani jo saninlamanw, ani a warigberamanw, ani a siranegeramanw, ani a kabakururamanw, ani a yiriramanw; k'a soru o fenw te yeri ke, o te menni ke, o te tagama. ²¹ O ma nimisa ka o ta mogofaga dabla, ani o ta subagayaw, ani o ta jatoyaw, ani o ta sonyariw.

10

Kitabu fitini

¹ O ko, ne ka meleke barakaman do ye, a be jigira ka bo sankolo ra, sankaba do ka a melege, sanmuru b'a kunna, a na be i ko tere, a senw be i ko samasen tasumamanw. ² Kitabu fitini do dayelenin tun be a boro. A ka a kininsen lo kogoji kan, ka a numansen lo dugukolo kan. ³ A perenna kosebe i ko jara be kasi cogo min na. A perenna minke, sankurukan wolonfla kan bora. ⁴ O sankurukan wolonfla ka o kan bo minke, ne tun b'a fe ka o ko sebe; nka ne ka kan do men ka bo sankolo konu, o ko ne ma ko: «Sankurukan wolonfla ka min fo, o gundo mara i konu, i kana o sebe.» ⁵ Meleke min tun ka a sen kelen lo kogoji kan, ka kelen lo dugukolo kan, ale ka a kininboro wuri san fe ka kari. ⁶ A ko: «Ala min be yi tuma bee, ani wagati bee, min ka sankolo ni a konofenw dan, ka dugukolo ni a konofenw dan, ka kogoji ni a konofenw dan, ne be kari o Ala ra, ko wagati sera, makononi tena ke tuun. ⁷ Ni meleke wolonflanana nana a kan bo lon minw na, ni a nana a ta buru fiye, o tuma Ala tun ka gundoko min latige, a bena o ke. A tun konna ka o fo ciraw ye, minw ye a ta jonw ye.»

⁸ Ne tun konna ka kan min men ka bo sankolo konu, o kumana ne fe tuun, ko: «Taga kitabu fitini dayelenin mina meleke boro, meleke min lonin be kogoji ni dugukolo kan.» ⁹ Ne tagara meleke fe, ko a ye kitabu fitini di ne ma. A ko ne ma ko: «A mina k'a kunu. A bena i konu bee kunaya, nka a bena timiya i da ra i ko li.» ¹⁰ Ayiwa, ne ka kitabu fitini mina meleke boro k'a kunu. A timiyara ne da ra i ko li, nka a domuni ko, a kunayara fo ka ne konu dimi. ¹¹ O ko, o ko ne ma ko: «I ka kan ka ciraya ke tuun ka mogu caman ta kow fo, ani jamana caman, ani siya caman, ani masace caman.»

11

Ala ta cira fla

¹ Ayiwa, o ka bere dɔ di ne ma, a be i ko sumanikebere, k'a fɔ ne ye ko: «Wuri ka Alabatosoba ni sarakajenifen* suma, ani ka Ala batobagaw jate. ² Nka, Alabatosoba lukɔnɔyɔrɔ, i ye o to yi, i kana o suma. Sabu o yɔrɔ dira siya Alalonbariw ma; o bɛna Ala ta dugu saninman dɔndɔn fɔ ka taga se karo binaani ni fla. ³ Ne bɛna se di ne ta seere fla ma, o bɛna bɔrɔfaniw don o yɛrɛ ra ka ciraya kɛ ka se fɔ tere waga kelen ani tere kɛmɛ fla ni tere biwɔrɔ (1 260).»

⁴ Oliviyesun fla ni fitina fla min be dunupa tigi Ala na kɔrɔ, o seere fla le be o ye. ⁵ Ni dɔ ko a be kojugu kɛ o ra, tasuma be bɔ o da ra ka o tigi jeni. Ni mɔgɔ min ko a be kojugu kɛ o ra, o tigi ka kan ka faga o cogo le ra. ⁶ Se be o ye ka sankolo datugu, janko o be Ala ta kuma waajuri kɛ lon minw na, sanji foyi kana ben o lonw na. Ka ji yelɛma k'a kɛ jori ye, o fana se be o ye. Ni wagati o wagati ka o diya, o be se ka tɔrɔ suguya bɛɛ lase mɔgɔw ma dugukolo kan.

⁷ Ni o nana o ta seereya kɛ ka ban tuma min na, warajugu min be bɔ jahanama kɔnɔ, ale bɛna o kɛrɛ, ka se o ra, ka o faga. ⁸ O suw lanin bɛna to kenɛgbe ra duguba kɔnɔ, o Matigi gbengbenna yiri ra yɔrɔ min yɛrɛ ra; o dugu tɔgɔ le lara ko Sodɔmu ani Misiran*, ka kɔna ni a tagamasiyen ye. ⁹ Dunupa jamanaw ni a gbaw ni a kanw ni a siyaw bɛɛ mɔgɔ dɔw bɛna o suw flɛ fɔ tere saba ni tarance. O tɛna sɔn k'a to mɔgɔw ye o suw don. ¹⁰ O cira fla fagari jɔsɔn, dugukolo mɔgɔw bɛna jagari fɔ ka o jusu diya, fɔ ka bonyafɛnw ci jɔsɔn ma. O be o kɛ, sabu o cira fla tun ka dugukolo mɔgɔw tɔrɔ yɛrɛ le.

¹¹ Ayiwa, tere saba ni tarance tɛmɛnin kɔ, nin dɔ bɔra Ala ra ka na don o ra ka o janamanya. O wurira ka lɔ. Mɔgɔ minw tun be o yera, siranyaba ka olugu mina kɔsɛbe. ¹² O cira fla ka kumakanba dɔ mɛn ka bɔ sankolo kɔnɔ ko: «Aw ye yɛlɛn ka na yan.» O yelɛnna sankabaw cɛ ma ka taga sankolo kɔnɔ; o juguw yɛrɛ ka o taga ye. ¹³ O wagati yɛrɛ ra, dugukolo yɛrɛyɛrɛra kɔsɛbe. Dugu tarannin sigiyɔrɔma tan, a sigiyɔrɔma kelen bonw benbenna. Mɔgɔ waga wolonfla fagara o dugukoloyɛrɛyɛrɛ fɛ. Tɔw ka o ye minke, olugu ja tigɛra. O ka bonya la Sankolo tigi Ala kan.

¹⁴ Bɔnɔ flanan tɛmɛna. A tora dɔnin a sabanan be na.

Meleke wolonflanan ta burufiyɛkan

¹⁵ Meleke wolonflanan k'a ta buru fiye. Kumakan dɔw bɔra sankolo kɔnɔ, k'a fɔ ni fanga ye, ko:

«Dunupa masaya fanga kera an Matigi ta ye,
ani a ta mɔgɔ janawolomanin;
a bɛna sigi masaya ra tuma bɛɛ, ani wagati bɛɛ.»

¹⁶ O fɔra minke, cɛkɔrɔba mugan ni naani minw siginin be o ta masasiginanw kan Ala na kɔrɔ, olugu ka o kinbiri gban ka o na biri dugu ma ka Ala bato. ¹⁷ O ko:

«An Matigi Ala, Sebɛtigi, ele min be yi, ani i tun be yi kakɔrɔ,

* **11:8** 11.8 Sodɔmu ni Misiran: Sodɔmu dugu kera kojugu tagamasiyen ye, Misiran jamana kera jonya tagamasiyen ye.

an be baraka la i ye,
sabu i ka i ta sebayayaba ta,
ka sigi i ta masaya ra.

¹⁸ Siya werew jusu tun bora,
nka i ta dimi sera o ma.
Suw ta kiti wagati sera.
I ta cira minw ka i ta baara ke,
olugu sarawagati fana sera,
ani i ta mogo saninmanw,
ani minw be siran i na,
mogoba fara mogo fitini kan.
Minw be dunupamogow halakira,
olugu halakituma fana sera.»

¹⁹ Ayiwa, o ka o fo minke, Alabatosoba dayelera sankolo konko. Ala ta jennogonya kesu, yirara Alabatoso konko. Sanmanamana dow bora, ani kumakan dow, ani sankurukan; dugukolo yereyerera, sanbere jigira.

12

Muso ni sa belebele

¹ O ko, tagamasiyenba do bora sankolo ra: ne ka muso do ye, tere melegenin be a ma i ko deregeba, karo be a sen koro, lolo tan ni fla kera masafugula ye, o be a kun na. ² A lasirito tun lo. A tun be kulera, sabu a tun be tin na, tin dimi tun be a kan.

³ Tagamasiyen do were bora sankolo ra: o tun ye sa belebele wulenman do ye, kunkolo wolonfla, ani gban tan b'a fe; masafugula wolonfla be a kunw na. ⁴ Sankolo lolow tarannin sigiyoroma saba, a kukala tun be o sigiyoroma kelen samana ka bo, ka o bon dugukolo kan. A tagara lo muso tinto na fe, janko ni muso ka jigi, a ye den domu. ⁵ Muso nana dence woro. Nka den tara ka taga Ala fe a ta masasiganan yoro ra. O den le bena a fanga sigi siyaw bee kunna i ko nege. ⁶ Muso yere borira ka taga kongokolon konko. Ala tun ka yoro do laben a ye yi, janko a ye taga to yi, o ye a baro fo tere waga kelen, ani tere keme fla, ani tere biworo (1 260).

⁷ O ko, kere do wurira sankolo konko. Meleke kuntigi Mikayilu ni a ta melekew, olugu ka sa belebele kere. Sa belebele ni a ta melekew fana ka kere ke. ⁸ Nka o baraka ma se; o ma se ka to sankolo konko tuun. ⁹ O ka sa belebele mina k'a firi dugu ma; ale le tun kera sa ye folofolo; a be wele fana ko jinaw kuntigi, ani Setana. Ale le be dunupamogow lafiri. O k'a firi dugu ma, ka a ni a ta melekew bee firi jagon fe.

¹⁰ Ne ka kumakan do men sankolo konko, a b'a fora ni fanga ye ko:

«Sisan kisiri wagati sera.

An ta Ala ta sebayaya ni a ta masaya wagati sera,
ani a ta mogo nanawolomanin ta fangatigiya wagati.
Sabu an balemaw jarakibaga minana k'a firi dugu ma;
ale le tun be to ka o jaraki Ala na koro su ni tere.

¹¹ Nka an balemaw sera a ra Sagaden* jori baraka ra,
ani o ta seereyakuma baraka ra.

O ma o nin kanu k'a fo ko o be siran saya na.

¹² O koson sankolo, ani sankolokonofenw, aw ye jagari!
Nka dugukolo ni kogoji, bono bena aw soro!

Sabu Setana jigira aw kan, a dimininba;
a k'a lon ko a ta wagati to man jan tuun.»

¹³ Sa belebele k'a ye ko ale minana k'a firi dugu ma minke, a tugura muso ko, muso min tun ka dence woro. ¹⁴ O yorɔnin bee, bon belebele do ta kaman fla dira muso ma, janko a ye wuri ka taga kongokolon konɔ, ka taga to a ta yoro ra, o ye a baro o yoro ra yi ka wagati kelen ke, ani wagati dow, ani wagati tarance, janko sa na kana se ka la a kan. ¹⁵ A kera ten minke, sa ka ji bo a da ra k'a seri muso ko fe, ka a ke i ko baji, janko o ji ye muso ta. ¹⁶ Nka dugukolo ka muso bosi. Sa belebele tun ka baji min bo a da ra, dugukolo dayelera ka o ji bee min pewu. ¹⁷ O kera minke, sa belebele dimina muso korɔ. A tagara muso ta duruja kere, o korɔ ye minw be Ala ta cifoninw sira tagamana, ka tugu Yesu ta can ko. ¹⁸ O ra, sa belebele tagara lo kogoji kenken kan.

13

Wara min bora ji ra

¹ Ayiwa, o ko, ne ka wara do boto ye kogoji ra. Gban tan b'a fe, ani kunkolo wolonfla. Masafugula tan be o gbanw kan; Alatogocenkumaw sebenin be a kunkolow bee kan. ² Ne ka o wara min ye, o tun be i ko waraninkala. Baraka tun be a senw na, a da be i ko jara da. Sa belebele ka a ta sebgaya di a ma, ka a ta masasiginan di a ma, ka fangaba di a ma. ³ Ayiwa, ne ka wara kunkolo kelen ye, a mandiminin tun be, k'a ke i ko a bena sa. Nka o jorijugu keneyara. Dunupamogow bee tugura wara ko, o bee kabakoyanin ka ke a bonya ye. ⁴ O ka sa belebele bato, sabu ale le tun ka fanga di wara ma. O ka wara fana bato; o ko: «Jon le be i ko wara? Jon le be se ka a kere?»

⁵ O tuma, da do dira wara ma, a ka ke wasoyakumaw fo ye, ka Alatogocenkumaw fo; se dira a ma ko a ye o ke fo ka taga se karo binaani ni fla ma. ⁶ A ka a da ye le sa, ka ke kumajuguw fo ye Ala ma, ka kumajuguw fo Ala togo kama, ani Ala ta yoro saninman kama; minw siginin be sankolo konɔ, a ka kumajuguw fo olugu fana ma. ⁷ Se dira wara ma fana ko a ye Ala ta mogɔ saninmanw kere fo ka se soro o kan. Fanga dira a ma ko a ye sigi dunupa gbaw bee kunna, ani jamanaw bee, ani kanw bee, ani siyaw bee. ⁸ Dugukolo mogow bee bena wara bato, o mogɔ minw togo ma se be kabini dunupa jusigiwagati ra Sagaden faganin ta panamanya kitabu konɔ.

⁹ Ni mogɔ min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka nin lamɛn.

¹⁰ Mogɔ min ka kan ka mina ka taga jonya ra,
o tigi bena taga jonya ra.

Min ka kan ka faga ni kerekemuru ye,

o bena faga ni kerekemuru ye.

Ayiwa, o le koson Ala ta mogɔ saninmanw ka kan ka tooro mupu, ka to lanaya ra.

Wara min bora dugukolo ra

¹¹ O ko, ne ka wara do were boto ye dugukolo ra; gban fla b'a fe i ko sagaden ta gbanw, a be kumana i ko sa belebele do. ¹² A tun be a ta kow bee kera wara folo na na, ni wara folo ta fanga bee ye. A ka dunupamogow jagboya ka wara folo bato; ale ta mandimida le tun be jini ka a faga, nka

a keneyara. ¹³ A tun be tagamasiyenbaw kera mogow ja na, fo ka tasma lajigi ka bo sankolo ra. ¹⁴ Se dira a ma ko a ye tagamasiyen minw ke wara folo ja na, a ka dugukolo mogow lafiri ni o ye, k'a fo o ye ko o ye ja do lalaga ka o ke wara folo bisigiya ye; o wara le tun mandimina keremukuru fe, nka a ma faga. ¹⁵ O ko, mogow ka wara folo bisigiya min lalaga, se dira wara flanan ma ko a ye nin don o ja ra, janko o ja ye kuma, ani janko ni mogow o mogow ma o ja bato, ja ye ke sababu ye ka o tigi faga. ¹⁶ Wara flanan ka mogow bee jaghoya, mogow fitini o, mogowa o, waritigi o, fagantan o, jon o, haron o, a ko bee ye tagamasiyen do ke a kininboro kan, walama a ten kan. ¹⁷ Mogow si tun te se ka fiyeereri ke walama ka sannin ke, ni o tagamasiyen te i kan; o tun ye wara folo togo le ye, walama jateda min bennin be a togo ma.

¹⁸ Nin ye hakiritigiya ko le ye. Ni hakiri be mogow min fe, o tigi be se ka wara togo jateda koro lon. A jateda koro bennin be mogow togo le ma. A jateda ye keme wooro ni biwooro ni wooro.

14

Mogow kisininw ta donkiri

¹ Ayiwa, ne ka Sagaden* lonin ye Siyon kuru kan. Mogow waga keme ni waga binaani ni naani (144 000) tun be ni a ye. Ale togo ni Fa Ala togo tun be o mogow ten kan. ² Ne ka mankan do men ka bo sankolo ra, a be i ko jiba woyokan, i ko sankurukanba; o mankan tun be i ko gonifobaga dow ta gonifokan. ³ O tun be donkirkura do le lara masasiginan ja fe, ani fenpanaman naani, ani cekorobaw ja fe. Mogow si tun te se ka o donkiri degi, ni o mogow waga keme ni waga binaani ni naani (144 000) te, Ala tun ka olugu minw kumabo dugukolo mogow ce ra.

⁴ Olugu le ma o yere lanogow ni musow ye, sabu o saninyanin tora. Ni Sagaden be taga yoro o yoro, o be tugu a ko. Ala ka o kumabo mogow ce ra, ka o ke mogow folow ye, ka o ke Ala ni Sagaden ta ye. ⁵ Faninya si ma bo o da ra ka ye fiyewu; Jarakiyoro si le te o ra.

Meleke saba kumakan

⁶ O ko, ne ka meleke do were ye, a be temena sankolo cenance ra; Kibaro Diman* banbari do tun b'a fe, a be o lasera dugukolo mogow ma, ani siyaw bee ma, ani gbaw bee ma, ani kan suguya bee ma, ani jamanaw bee ma.

⁷ Ayiwa, a tun b'a fora ni fanga ye ko: «Aw ye siran Ala ja ka a bonya, sabu a ta kiti wagati sera. Aw ye Ala bato; ale le ka sankolo ni dugukolo ni kogoji ni bununw dan.»

⁸ Ayiwa, meleke do were gbanna meleke folo ko. Ale tun b'a fora ko: «A benna, a benna! Babiloni* duguba benna; ale min ka a ta jatoyajugu duwen di siyaw bee ma, olugu ka o min fo ka janamini.»

⁹ Meleke sabanan gbanna olugu ko; ale ka to k'a fo ni fanga ye ko: «Ni mogow min ka wara ni a ja bato, ani ka a tagamasiyen ke a ten kan, walama a boro kan, ¹⁰ Ala dimininba le fana bena a ta duwen yelema a ta minan kono k'a di o tigi ma ko a y'a min; ji foyi tena jagami o duwen na. O tigi bena tooro tasma ni kiribi ce ma, meleke saninmanw bee ja na, ani Sagaden* ja na. ¹¹ O be tooro tasma min na, o sisi bena wuri wagati bee ani tuma bee. Minw koni ka wara ni a ja bato, ani mogow o mogow k'a tagamasiyen ke o yere ra, su fara tere kan olugu tena nasuma soro.»

¹² O le koson Ala ta mogow saninmanw ka kan ka tooro muju, minw be Ala ta cifoninw sira tagama, ani ka to Yesu ta lanaya sira kan.

¹³ O kɔ, ne ka kumakan dɔ mɛn ka bɔ sankolo ra; a ko: «A sɛbɛ ko: <Mɔgɔ minw bɛ sa ka o to Matigi ta jɛnɲɔgɔnya ra, k'a damina bi ra, olugu ta ɲana.> »

Nin Saninman* ko: «O ye can ye. O bɛ bɔ sɛgɛ ra ka nɛnɛkiri, sabu o ta kopumanw baraji bɛ o kɔ.»

Ala ta dimi

¹⁴ Ne ka fleri kɛ, ka sankaba gbɛman dɔ ye; min tun siginin bɛ o sankaba kan, o tun bɛ i ko adamaden. Masafugula saninlaman dɔ tun bɛ a kun na. Wɔrɔsɔ dadiman dɔ b'a boro. ¹⁵ Meleke dɔ wɛrɛ bɔra Alabatosoba kɔnɔ; min tun siginin bɛ sankaba kan, a pɛrɛnna ni fanga ye k'a fɔ o ye ko: «I ta wɔrɔsɔ ta ka siman tige, sabu simantigɛwagati sera; dugukolo ta siman sera.» ¹⁶ Min tun siginin bɛ sankaba kan, ale ka a ta wɔrɔsɔ firi dugukolo kan minke, dugukolo siman tigera.

¹⁷ Meleke dɔ wɛrɛ bɔra Alabatosoba kɔnɔ sankolo kɔnɔ. Wɔrɔsɔ dadiman dɔ tun bɛ ale fana boro.

¹⁸ Meleke dɔ wɛrɛ bɔra sarakajɛnifɛn* kɔnɔ; tasma sebgaya tun bɛ o meleke boro. Wɔrɔsɔ dadiman tun bɛ meleke min boro, a kumana ni fanga ye, k'a fɔ o meleke ye ko: «I ta wɔrɔsɔ dadiman ta ka dunuɲa rɛzɛnmɔw tige, sabu dugukolo rɛzɛnw mɔna.» ¹⁹ Meleke ka wɔrɔsɔ firi dugukolo kan, ka dugukolo rɛzɛnmɔw tige k'a bla dingaba dɔ kɔnɔ, k'a forogi; o ye Ala ta dimi le ye. ²⁰ O ka rɛzɛnmɔ forogi dingaba kɔnɔ dugu kɔ fɛ. A forogito, jori le bɔra dingaba kɔnɔ; ni i ka so lɔ o jori cɛ ma, a dunya tun bɛ se fɔ karafe ma, a da ra. Jori woyora ka taga se fɔ sumanikejuru na waga kelen ni kɛmɛ wɔrɔ* (1 600).

15

Tɔrɔ labanw

¹ Ayiwa, ne ka tagamasiyɛn dɔ ye sankolo ra, min ka bon, ani a bɛ mɔgɔ kabakoya fana: tɔrɔfɛn wolonfla tun bɛ meleke wolonfla boro. O tun ye tɔrɔ labanw ye; Ala ta dimi bɛna laban ni o le ye.

² O kɔ, ne ka yɔrɔ dɔ ye, a bɛ i ko baji, a bɛ manamana i ko dugalen, tasma fana ɲagaminin b'a ra. Mɔgɔ minw sera wara ra, ni o ma sɔn ka a ja bato, ani ka a tɔgɔ jate tagamasiyɛn sɛbɛ o yɛrɛ kan, nɛ ka olugu lɔnin ye o dugalen baji kan; Ala ta gɔniw bɛ o boro. ³ O tun bɛ Ala ta jɔncɛ cira Musa ni Sagaden* ta donkiri lara, ko:

«Matigi Ala Sebɛtigi,
i ta kokeninw ka bon, o bɛ mɔgɔ kabakoya.
I ta siraw bɛɛ terennin lo, a bɛɛ ye can ye,
siyaw ta Masa.

⁴ E, Matigi, jɔn le bɛna a fɔ ko a tɛ siran i ɲa,
ka ban ka i tɔgɔ bonya?
Ele kelen le saninman lo.
Siyaw bɛɛ bɛna o kinbiri gban i kɔrɔ,
sabu bɛɛ k'a ye ko i ta kewalew terennin lo.»

⁵ O kɔ, ne k'a ye ko Alabatoso min ye jɛnɲɔgɔnya yɔrɔ saninman ye, o dayɛlera. ⁶ Tɔrɔfɛn wolonfla tun bɛ meleke wolonfla minw boro, olugu bɔra Alabatoso kɔnɔ. Deregegbɛ pepepe dɔw tun bɛ o ra, o bɛ manamana;

* **14:20** 14.20 Sumanikejuru na waga kelen ni kɛmɛ wɔrɔ, o ye kilo kɛmɛ saba ɲɔgɔn ye.

ƙesirinan saninlaman ka o disiw lamini. ⁷ Fɛnɗanaman naani kelen ka minan saninlaman wolonfla di meleke wolonfla ma. O minanw beɛ fanin be Ala ta dimi na, Ala min ɗanaman lo wagati beɛ, ani tuma beɛ. ⁸ O wagati ra, sisi ka Alabatoso fa, Ala ta ɗɗɔɗɔ ni a ta se bagaya kosɔn. Mɔgo si tun te se ka don Alabatoso ƙɔnɔ, fɔ meleke wolonfla ta ɗɗɔɗɔ ko wolonfla ye ke ka dafa.

16

Tɔɔɗɗɛn wolonfla

¹ O ƙɔ, ne ka kumakanba dɔ men ka bɔ Alabatoso ƙɔnɔ, a b'a fɔra meleke wolonfla ye ko: «Aw ye taga Ala ta dimi ta minan wolonfla ƙɔnɔfɛnw bɔn dugukolo kan.»

² Meleke fɔlo tagara a ta minan ƙɔnɔfɛn bɔn dugukolo kan. Wara tagamasiyen tun be mɔgo o mɔgo kan, ani mɔgo o mɔgo tun be wara ja batora, jorijugu dɔw wurira o mɔgow ra, ka o tɔɔɗɗɔ kosebe.

³ Meleke flanan ka a ta minan ƙɔnɔfɛn bɔn ƙɔgoji ra. Ƙɔgoji beɛ kera jori ye, i ko mɔgo sanin jori. Fɛnɗanaman minw tun be ƙɔgoji ra, o beɛ sara.

⁴ Meleke sabanan ka a ta minan ƙɔnɔfɛn bɔn bajiw ra, ani bununw na. O beɛ kera jori ye. ⁵ Ne ka ji ta meleke kumakan men, ko:

«I terennin lo,
ele min be yi wagati beɛ, ele min tun be yi ƙakɔɗɔ,
ele min ye Ala saninman ye;
sabu i ka nin kitiw tige a cogo ra.

⁶ O ka i ta mɔgo saninmanw ni i ta ciraw faga ka o jori woyo;
i fana ka jori ke o minji ye, sabu o ka kan ni o le ye.»

⁷ Ne ka sarakajɛnifen* kan men, ko:

«Can lo, Matigi Ala Sebeɛtigi;
i ta kolatigeninw be ke ka kaja ni can ni terenninya le ye.»

⁸ Meleke naaninan ka a ta minan ƙɔnɔfɛn bɔn tere kan. Tere fanga bonyara, janko a ye mɔgow jeni ni a ta tasuma ye; ⁹ o fundeninba ka mɔgow jeni. Mɔgow ka kumajuguw fɔ Ala ma; o ma nimisa ka kojugu dabla ka Ala bonya, o tɔɔɗɗɔw se bagaya be ale Ala min boro.

¹⁰ Meleke loorunan ka a ta minan ƙɔnɔfɛn bɔn wara ta masasiginan kan. Yɔɗo o yɔɗo be wara ta masaya ƙɔnɔ, o beɛ kera dibi ye; mɔgow ka o nen kin o tɔɔɗɗɔw dimi kosɔn. ¹¹ Mɔgow belen ka ke sankolo tigi Ala tɔgo cɛn ye, o ta jori dimi ni o ta tɔɔɗɗɔw kosɔn; o ma nimisa ka o ta kojugu dabla.

¹² Ayiwa, meleke wɔɔɗɗɔnan ka a ta minan ƙɔnɔfɛn bɔn Efirati baji ra; baji jara, janko masace minw be bɔ terebɔyanfan na ka na, olugu ye temesira sɔɗɔ. ¹³ Ne ka ninjugu saba ye, olugu bɔra sa belebele da ra, ani wara da ra, ani cira faninyafɔbaga da ra; o ninw tun be i ko tɔrisenjanw. ¹⁴ O ninw ye jina ninw le ye; olugu le be kabakow ke. O be taga dunuja beɛ lajennin ta masacew beɛ fe, ka o lajen kere kama, kere min bena ke Sebeɛtigi Ala ta lonba ra.

¹⁵ Matigi ko: «A fle, ne bena na i ko son be bara mɔgo ra cogo min na. Ni mɔgo min k'a janto a yere ra, k'a ta faniw to a yere ra, janko a fari lakolon kana bɔ ka tagama, mɔgow ye a lebu ye, o tigi ta pana.»

¹⁶ Ayiwa, yɔɗo min be wele heburukan na ko Harimagedɔn, o jinaw ka masacew beɛ lajen o yɔɗo le ra.

¹⁷ Ayiwa, meleke wolonflanan ka a ta minan konofen bon fɔɔ ra. Kan dɔ bɔra Alabatoso konɔ, ani masasiginan na, k'a fɔ ni baraka ye, ko: «A kera ka ban sa!» ¹⁸ Sanmanamanaw, ani kumakan dɔw, ani sankurukanw, ani dugukoloyeyereba dɔ kera; kabini mɔgɔw bɛ dunuɔa ra, o dugukoloyeyere nɔgɔn ma deri ka kɛ fɔlɔ. ¹⁹ Dugu belebele cira k'a kɛ yɔɔ saba ye. Jamana tow ta dugubaw fana benna. Ala hakiri tora Babiloni* duguba ra; a ka a ta dimiba ta duven kɛ minan konɔ ka o di a ma, ko a ye o min. ²⁰ Dugukolo minw bɛ ji cɛ ma, olugu bɛɛ borira; kuruw si ma ye tuun. ²¹ Sanberɛ belebele dɔw bɔra san fɛ ka benben mɔgɔw kan; a bɛɛ kelen kelen tun bɛ kilo binaani bɔ. Mɔgɔw ka Ala tɔgɔ cɛn o tɔɔɔ koson, sabu a tɔɔɔ tun bonyara o ma kosebɛ.

17

Jatɔmusoba

¹ Ayiwa, minan wolonfla tun bɛ meleke wolonfla minw boro, olugu kelen nana, ka na a fɔ ne ye ko: «Na yan, ne bɛna jatɔmusoba ta kiti yira i ra, ale min siginin bɛ jibaw cɛ ra. ² Dugukolo masacɛw ka jatɔya kɛ ale le fɛ; dugukolo mɔgɔw ka ale ta jatɔya duven le min fɔ ka janamini.»

³ Ala Nin* donna ne ra, ne k'a ye ko meleke ka ne ta ka taga ni ne ye kongokolon dɔ konɔ. Ne ka muso dɔ siginin ye wara wulenman dɔ kan. Alatɔgɔcɛnkumaw sebera wara yɔɔ bɛɛ ra; kunkolo wolonfla ni gban tan tun b'a fɛ. ⁴ Muso tun masirinin bɛ ni fani pumanman wulenman dɔ ye, ani sanin, ani kabakuru songɔbɛɛnɔw, ani luluw. Minan saninlaman dɔ tun b'a boro, o fara ko haramuninw na, ani a ta jatɔyafen nɔgɔninw na. ⁵ Tɔgɔ dɔ sebenin bɛ a ten kan; gundo lo. A sebera ko:

«Babiloni duguba,
dunuɔa jatɔw
ani a kojugukebagaw bamuso.»

⁶ Ne ka muso ye, a ka Ala ta mɔgɔ saninmanw ni Yesu ta seerew jori min fɔ ka janamini. Ne k'a ye minke, ne kabakoyara kosebɛ. ⁷ Meleke ko ne ma ko: «Mun koson i bɛ kabakoya o ra? Wara kunkolo wolonfla, gban tan, ani muso min siginin bɛ wara kan, ne bɛna o gundo fɔ i ye. ⁸ I ka wara min ye, o wara tun bɛ yi fɔlɔfɔlɔ, nka sisan a tɛ yi tuun. A bɛna yɛɛn ka bɔ jahanama konɔ ka taga halaki le. Dugukolo mɔgɔ minw tɔgɔ tun ma seɛɛ janamanya kitabu konɔ kabini dunuɔa danwagati ra, ni olugu nana wara ye, o bɛna kabakoya, sabu a tun bɛ yi fɔlɔfɔlɔ, sisan a tɛ yi tuun, nka a bɛna bɔ tuun kokura.

⁹ «Ayiwa, nin ye faamuri ni hakiritigiyako le ye. Wara kunkolo wolonfla, o ye kuru wolonfla le ye; muso siginin bɛ o kuru wolonfla kan. ¹⁰ O kunkolo wolonfla ye masacɛ wolonfla ye fana. O masacɛw looru sara, kelen bɛ fanga ra, tɔ kelen ma sigi fɔlɔ; nka ni a nana sigi, a bɛna wagati dɔɔnin dɔɔn le kɛ. ¹¹ Wara min tun bɛ yi fɔlɔfɔlɔ, nka sisan a tɛ yi tuun, ale ye masacɛ seeginan ye; masacɛ wolonfla dɔ lo, a fana bɛna taga halaki.

¹² «I ka gban tan min ye, o ye masacɛ tan ye fana; olugu ma masaya sɔɔ fɔlɔ, nka o bɛna fanga sɔɔ ka sigi masaya ra ni wara ye ka wagati dɔɔnin dɔɔn le kɛ. ¹³ Miiriya kelen le bɛ o fɛ; o bɛna o ta seɛɛgaya ni o ta fanga di wara le ma. ¹⁴ O bɛna Sagaden* kɛɛ, nka Sagaden bɛna se sɔɔ o kan, sabu ale le ye matigiw ta Matigi ye, ani masaw ta Masa. A

ta mɔgɔ weleninw, minw ye a ta mɔgɔ janawolomaninw, ani a ta mɔgɔ kankelentigiw ye, olugu fana bena se sɔrɔ ni Sagaden ye.»

¹⁵ Meleke ko ne ma tuun ko: «I ka ji minw ye, jatɔmuso siginin be ji minw ce ra, o jiw ye mɔgɔ dɔw le ye, ani jamakuru dɔw, ani siya dɔw, ani kan dɔw. ¹⁶ Ayiwa, i ka gban tan min ye, olugu ni wara yere bena jatɔmuso koninya, ka a ta fenw bee bo a ra, ka a fari lakolon to. O bena a faga ka a sogo jimi, ka a to jeni k'a ban tasma ra. ¹⁷ Sabu Ala yere le ka a don o jusu ra ko ale Ala ka ko min latige, o ye ben kelen ma ka o ke, ka o ta masaya di wara ma, fo ale Ala ka kuma min fo, a ye ke ten.

¹⁸ «I ka muso min ye, o ye duguba le ye, duguba min ka a ta fanga sigi dugukolo masacew bee kan.»

18

Babiloni bencogo

¹ O ko, ne ka meleke do were jigito ye ka bo sankolo ra; fangaba tun be o meleke fe. A nɔrɔ manamanana ka yeelen bo dugukolo bee kan. ² A perenna ni fanga ye, ko:

«A benna, a benna, Babiloni duguba benna.

A kera jinaw ta so ye,

ka ke jinajugu suguyaw bee dogoyɔrɔ ye,
ani konɔjuguw, ani konɔ haramuninw bee dogoyɔrɔ.

³ Sabu siyaw bee k'a ta jatɔyajugu duven fariman min,
dunɔna masacew ka jatɔya ke ni a ye,

dunɔna jagokebagaw ka o yere fentigiya a ta fenɔnumanbaw caya koson.»

⁴ Ne ka kan do were men ka bo sankolo konɔ ko:

«Ne ta mɔgɔw, aw ye bo nin dugu konɔ,
janko aw kana na a ta jurumun ɔgɔn do ke,

a ta tɔrɔ do kana na se aw ma;

⁵ sabu a ta jurumunw cayara fo ka se sankolo ma.

Ala hakiri tora a ta kojuguw ra.

⁶ A ka tɔw sara cogo min na, aw ye a sara ten.

A ka kewalejugu minw ke, aw ye a sara ni o ɔgɔn fla ye.

A ka mɔgɔw lamin minan min na, aw ye o ɔgɔn ja fla di a ma.

⁷ A ka a yere bonya cogo min na,

ka la a ta fenɔnumanw ce ra ka o diyabo,

Ala ye o ɔgɔn nagban ni o kasi lase a ma;

sabu a k'a fo a yere konɔ ko:

«Ne masamusoman le siginin be, ne ce ma sa;

sukasiko yere tena ne sɔrɔ ka ye fiyewu.»

⁸ O le koson, o tɔrɔw bee bena se a ma lon kelen na:

saya ni kasi ni kongɔ;

tasuma fana bena a jeni,

sabu Matigi Ala min ka kiti ben a kan, o ta fanga ka bon.»

⁹ Ni o kera, dunɔna masace minw bee jenna ni a ye jatɔya ra, ka a ta fenɔnumanw diyabo, ni olugu nana a jensisisi wurito ye, o tuma o bena kasi, ka kule. ¹⁰ A ta tɔrɔba siranya koson, o bena lo yɔrɔjan k'a fo ko:

«E, bonɔ! Bonɔ! E, an ta duguba!

Babiloni, dugu fangatigi!

Kiti benna ele le kan tan yɔrɔnin kelen na wa?»

¹¹ Dunupa jagokebagaw fana be kasi, ka kule Babiloni kosɔn, sabu mɔgo si te o ta fiyeerefenw sanna tuun: ¹² o ta sanin, ani warigbe, ani kabakuru songɔbelenw, ani luluw, ani fani nuguninw, ani fani wulenmanw, ani fani fiyenmanw, ani fani jumanman wulenmanw, ani yiri kasadimanw, ani fen minw lalagara ni samajin ye, ni yiri songɔbelenw ye, ni siranegɛ ye, ni nege ye, ni kaba songɔbelenw ye, ¹³ ani kasadiyananw, ani latikolonw, ani turu kasadimanw, ani wusunanw, ani duven, ani turu, ani mugu tentennin, ani simankisew, ani misiw, ani sagaw, ani sow, ani sowotorow, ani hali adamaden farisogo ni a nin.

¹⁴ O bena a fo Babiloni* ma ko: «E! Fen minw lɔgo tun be i ra, sisan o tagara ka bo i korɔ. I ta fenjumanw ni i ta naforo cenna i boro; i tena o soro tuun.»

¹⁵ Ayiwa, o jagokebaga minw tun ka naforo soro Babiloni, olugu bena taga lo fo yorojan, a ta tooroɔba siranya kosɔn. O bena kasi, ka kule, ¹⁶ k'a fo ko:

«E, bono! Bono! E, an ta duguba!

Dugu min tun fara fiyerebow ra, ani fani suguya bee ra,

ani sanin, ani kabakuru songɔbelenw, ani luluw ra!

O naforo bee le cenna yorɔnin kelen na tan!»

¹⁷ Kurunboribagaw bee, ani kurunkonmogow bee, ani kurun baarakebagaw, ani kurun ta jagokebagaw bee, olugu bee lonin tora yorojan. ¹⁸ O ka dugu jenito sisi ye minke, o ko: «E! Dugu juman le tun be Babiloni duguba bo?» ¹⁹ O ka buguri ce k'a bon o yere kun na, ka kasi, ka kule, ka peren ko:

«E, bono! Bono! E, an ta duguba!

Kogoji kuruntigiw bee tun ka wari caman soro dugu min ta naforotigiya sababu ra,

o dugu le kera yoro lakolon ye yorɔnin kelen na tan wa!»

²⁰ Sankolokonmogow, aw ye jagari Babiloni benko ra!

Ala ta mogo saninmanw, ani a ta ciradenw*,

ani a ta ciraw, aw fana ye jagari!

Sabu Ala ka kiti ben Babiloni kan, ka aw hake bo a ra.

²¹ Ayiwa, o wagati ra, meleke barakaman do ka kabakuru belebele do ta, min tun be i ko wugu belebeleba; a ka o firi kogoji ra, k'a fo ko:

«Babiloni duguba bena firi ni fanga ye tan le; mogo tena a ye tuun.

²² E, Babiloni, gonifokan tena men i fe tuun;

dankirilakan tena men,

filenfiyekan tena men,

burufiyekan tena men.

Bororabaarakebaga si tena ye tuun,

simansikan tena men tuun.

²³ Lanpanmana tena ye,

furuce ni furumuso kan tena men;
 sabu aw Babilonikaw, aw ta jagokebagaw
 le tun ye dunuƙa mɔgobaw ye;
 aw ka dunuƙa siyaw bee kun yeƙema ni aw ta subagaya ye.
 24 Ciraw, ani Ala ta mɔgo saninmanw fagajori,
 ani mɔgo minw bee fagara dugukolo kan,
 o bee fagajori tagara ye aw fe yi.»

19

1 Ayiwa, o ko, ne ka kan barakaman do men sankolo kono, i ko jamaba do mankan, o tun b'a fora ko:

«Aleluya*! An ye Ala tando!
 Kisiri ni bonya ni sebgaya ye an ta Ala ta le ye;
 2 sabu a be kiti tige ni can ni terenninya ye.
 A ka kiti ben jatamusoba kan,
 ale min tun be dunuƙa bee lanogora ni a ta jatoya ye.
 A ka Ala ta jon minw faga, Ala ka o hake bo a ra,
 ka a ta jonw dimibo.»

3 O k'a fo tuun, ko:
 «Aleluya! An ye Ala tando!
 Babiloni jensisisi koni bena wuri tuma bee, ani wagati bee.»

4 Cekoroba mugan ni naani ni fenpanaman naani, olugu ka o kinbiri gban ka Ala bato, Ala min sginin be masasiginan kan. O ko:

«Amina! Aleluya!
 An ye Ala tando!»

Sagaden ta kojodomuniba

5 Kumakan do bora masasiginan na, ko:

«Ala ta jonw bee,
 aw minw be siran Ala na,
 mɔgo fitini fara mɔgoba kan,
 aw ye Ala tando!»

6 Ne ka kan do men tuun, i ko jamaba do mankan, i ko jiba mankan, i ko sankurukanbaw; o tun b'a fora ko:

«Aleluya! An ye Ala tando!
 Sabu an Matigi Ala Sebeetigi sigira a ta masaya ra.

7 An ye pagari ka an jusu diya, ka a bonya,
 sabu Sagaden* ta kojoya sera,
 a ta kojomuso ka a yere laben.

8 Fanigbe pepe numanman do dira a ma ko a ye o don.»

O fani numanman ye Ala ta mɔgo saninmanw ta kewalenumanw le ye.

9 Meleke ko ne ma ko ne y'a sebe ko: «Minw welera ka taga Sagaden ta kojodomuniba ra, olugu ta jana.» A ko ne ma ko: «Nin kuma ye Ala ta Kuma yere le ye.»

¹⁰ Ne ka ne kinbiri gban meleke koro ko ne be a bato. A ko: «I kana o ke de! Ne ye baarden le ye fana, i n'a fo ele, ani i balema to minw tugura Yesu ta can ko. I kana ne bato; Ala le bato.»

Yesu ta seereya, ciraw ta kuma bora o le ra.

Sogbetigi

¹¹ O ko, ne ka sankolo dayelenin ye. So gbeman do bora. Min yelenin be a kan, o togo ye ko Kankelentigi, ani Cantigi. A be kiti tige, ka mogojuguw kere ka kapa ni terenninya ye. ¹² A padenw be i ko tasumamana, masafugula caman be a kun na; togo do sebenin be a kan, mogosi si te o lon ni ale yere te. ¹³ Derege min tun be a kan na, o tun sura jori ra. A togo ye ko «Ala ta Kuma.» ¹⁴ Sankolo kerekejamaw tun tugura a ko, o be so gbemanw kan, fani gbeman pepe jumanman be o bee ra. ¹⁵ Kerekemuru nunbonin do tun be bora a da ra; a bena siyaw faga ni o le ye. A bena siyaw mara ni negebere le ye; ale yere bena rezennu forogi dinga kono ka Ala Sebsetigi ta dimiba ta duven bo. ¹⁶ Togo do tun sebenin be a ta derege kan, ani a woto kan, ko:

«Masaw bee ta Masa,
matigiw bee ta Matigi.»

¹⁷ O ko, ne ka meleke do lonin ye tere kono. A perenna ni fanga ye; kono minw bee tun be san fe, a k'a fo olugu ye ko: «Aw ye na lajen ka Ala ta domuniba makono, ¹⁸ janko ka masacew sogo domu, ani keremasaw sogo, ani fangatigiw sogo, ani sow sogo, ani sotigiw sogo, ani mogosi suguya bee sogo: jonw ni hronw, mogobaw ni fitiniw.»

¹⁹ Ayiwa, ne ka wara folo ye; dunuwa masacew, ani o ta kerekejamaw lajennin be ni a ye kere kama. Wara ni a ta kerekejama ko o be sogbetigi ni a ta kerekejama kere. ²⁰ Nka o konna ka wara yere mina folo; cira faninyafobaga min tun be kabakow kera wara pa na, ale fana minana ni a ye. Mogosi minw tun sonna ko wara tagamasiyen ye ke o kan, ani minw tun ka wara ja bato, ale le tun ka olugu lafiri. O fla bee minana ka o panaman firi dingaba tasumaman ni kiribi ce ra. ²¹ Kerekemuru min tun be sogbetigi da ra, o ka tow faga ni o kerekemuru ye. Konow bee ka o sogo domu fo ka fa a ra.

20

Setana sirira fo san waga kelen

¹ O ko, ne ka meleke do jigito ye ka bo sankolo ra, jahanama lakile b'a boro, ani negejoroko gbiriman do. ² A ka sa belebele mina, min tun kera sa ye folofolo; jinaw kuntigi lo, ani Setana. Meleke k'a mina, k'a siri ni negejoroko ye fo san waga kelen. ³ A k'a firi jahanama kono, ka a datugu a da ra, ka tagamasiyen do noro da kan janko a kana dunuamogow lafiri tuun, fo ka taga san waga kelen dafa. O ko, a ka kan ka foni ka wagati doonin ke tuun.

⁴ Ne ka masasiginan dow ye. Minw sigira o masasiginanw kan, se dira olugu ma ko o ye kiti tige. Ayiwa, o tun ka minw kun tige Yesu ta seereya ni Ala ta Kuma waajuri koson, olugu minw tun ma son ka wara bato walama ka wara ja bato, minw tun ma son tagamasiyen ye ke o ten kan walama o boro ra, ne ka olugu ninw ye. O kera mogosi panamanw ye tuun, ka sigi kuntigiya ra ni Kirisita* ye fo san waga kelen.

⁵ Ayiwa, nin le ye suw kunuko fɔlɔ ye. Mɔgɔ tɔw suw ma kunu fɔ ka taga san waga kelen dafa. ⁶ Mɔgɔ minw ninyɔrɔ kera suw kunuko fɔlɔ ra, olugu ta pana, olugu saninyara! Saya flanan tɛ se ka foyi kɛ olugu ra tuun. O bɛna kɛ Ala ni Kirisita ta sarakalasebagaw* ye, ka sigi kuntigiya ra ni Kirisita ye fɔ san waga kelen.

Setana ni a ta kerɛkɛjama halakira

⁷ Ni san waga kelen nana dafa tuma min na, o bɛna Setana foni ka a labɔ a ta kaso ra. ⁸ A bɛna bɔ ka taga siyaw lafiri dunuɓa fan naani na. O siyaw tɔgɔ le ye ko Gɔgi, ani Magɔgi. A bɛna siyaw lajen kerɛ kama. O ka ca i ko kɔgɔjida kenken. ⁹ O ka dugukolo yɔrɔ bɛɛ fa. O ka Ala ta mɔgɔ saninmanw ta yɔrɔ lamini, ani Ala ta dugu kanunin ye. Nka tasuma dɔ bɔra sankolo ra ka na o bɛɛ jeni ka o ban. ¹⁰ Setana min tun bɛ mɔgɔw lafirira, o ka ale firi dingaba tasumaman ni kiribi cɛ ra, wara ni cira faninyafɔbaga bɛ yɔrɔ min na. O bɛna tɔɔrɔ su ni tere, tuma bɛɛ, ani wagati bɛɛ.

Kiti laban

¹¹ O kɔ, ne ka masasiginan belebele gbɛman dɔ ye; min siginin bɛ a kan, ne ka o fana ye. Dugukolo ni sankolo borira a ja, ka tunu; o ma ye tuun. ¹² Ne ka suw ye, mɔgɔbaw ni mɔgɔ fitiniw, o lonin bɛ masasiginan ja fɛ. O ka kitabu dɔw dayɛlɛ; o kɔ, o ka kitabu kelen werɛ dayɛlɛ, min ye panamanya kitabu ye. O ka suw ta kiti tige ka kapa ni o ta kɛwalew ye, o ta kɛwale minw sebera kitabuw kɔnɔ. ¹³ Su minw tun bɛ kɔgɔji ra, kɔgɔji ka olugu di; su minw tun bɛ Saya boro, ani minw tun bɛ Lahara, olugu fana ka o suw di. O bɛɛ kelen kelen ta kiti tigera ka kapa ni o ta kɛwalew ye. ¹⁴ O ka Saya ni Laharaso bɛɛ firi dingaba tasumaman kɔnɔ. O dingaba tasumaman, o le ye saya flanan ye. ¹⁵ Mɔgɔ o mɔgɔ tɔgɔ sebenin ma sɔrɔ panamanya kitabu kɔnɔ, o ka o firi dingaba tasumaman kɔnɔ.

21

Zeruzalemu dugukura

¹ Ayiwa, o kɔ, ne ka sankolokura ni dugukolokura ye. Sankolo fɔlɔ ni dugukolo fɔlɔ tun tununa. Kɔgɔji fana tun tɛ yi tuun. ² Ne ka dugu saninman ye, Zeruzalemu dugukura, a bɛ jigira ka bɔ sankolo ra Ala fɛ. A labenna i ko kɔrɔmuso min masirira a cɛ ye. ³ Ne ka kumakan dɔ men ka bɔ masasiginan na; a k'a fɔ ni fanga ye ko: «Ala ta yɔrɔ saninman ye nin ye, ani a ta mɔgɔw. A bɛna sigi ni o ye; o bɛ ke a ta mɔgɔw ye, ale Ala yɛrɛ le bɛna ke ni o ye. ⁴ A bɛna o najiw bɛɛ cɛ. Saya tena ke yi tuun, kasi tena ke yi, kulekan tena men, tɔɔrɔ tena ke yi fana; sabu fɛnkɔrɔw bɛɛ tununa.»

⁵ Min tun siginin bɛ masasiginan kan, ale ko: «A flɛ, ne bɛ fɛn bɛɛ ke kura ye sisan.» A ko ne ma ko: «A seɓɛ! Sabu sigiya tɛ nin kumaw ra, can lo.»

⁶ A ko ne ma tuun ko: «A kera ka ban. Ne le ye Alifa ni Omega ye, damina ni laban. Ni jimɛnɔgɔ bɛ mɔgɔ min na, ne bɛna bununji di o tigi ma gbansan, ji min bɛ panamanya di mɔgɔ ma. ⁷ Ni min ka se sɔrɔ, o tigi bɛna nin fɛnw sɔrɔ; ne bɛ ke a ta Ala ye, a bɛ ke ne den ye. ⁸ Nka siranbagatɔw, lanabariw, kojuguɛkebagaw, mɔgɔfagabagaw, jatɔw, subagaw, josɔnbagaw, ani faninyafɔbagaw bɛɛ, olugu ninyɔrɔ bɛna kɛ dingaba tasumaman ni kiribi le ye. O le ye saya flanan ye.»

⁹ O ko, tɔwɔfen wolonfla tun be minan wolonfla kɔnɔ meleke wolonfla minw boro, o melekew ra kelen gbarara ne ra ka kuma ne fe, ko: «Na yan, ne bena kɔrɔmuso yira i ra; Sagaden* ta kɔrɔmuso.»

¹⁰ Ala Nin* donna ne ra, ne k'a ye ko a ka ne ta ka taga ni ne ye kuruba jamijan dɔ kunna, ka Ala ta dugu saninman yira ne ra, Zeruzalemu dugu; a be jigira ka bɔ sankolo ra, Ala fe. ¹¹ Ala ta nɔwɔ tun be a kan. A nɔwɔ tun be i ko lulu bisigi dɔ, walama i ko zasipe lulu, min be manamana i ko dugalen. ¹² Kogo belebele jamijan dɔ tun ka dugu lamini. Donda tan ni fla be dugu ra. Meleke kelen be o dondaw be kelen kelen na. Tɔwɔ dɔ sebenin be daw kan, o ye Izirayelimɔgow ta gba tan ni fla tɔgow ye. ¹³ Da saba be terebɔyanfan na, saba be terebenyanfan na, saba be sahiliyanfan na, saba be wɔroduguyanfan na. ¹⁴ Kabakuru belebele tan ni fla tun ye dugu kogo jusiginanw ye. Sagaden ta ciraden* tan ni fla tɔgow sebenin be o jusiginan tan ni fla kan.

¹⁵ Meleke min tun kumana ne fe, saninbere dɔ tun be ale boro, janko ka dugu janya suma, ani a dondaw, ani a kogow. ¹⁶ Dugu fan naani be tun ka kan; a janya ni a bonya be tun ye kelen ye. Meleke ka dugu suma ni saninbere ye; a kera bere na waga tan ni fla ye*; a janya, ani a bonya, ani a lɔ be tun ye o da kelen ye, ¹⁷ A ka kogo fana suma. O kera nɔngɔn na keme ni binaani ni naani ye; a k'a suma ka kapa ni mɔgow ta sumanikɛcogo le ye. ¹⁸ Kogo tun lɔra ni zasipe lulu le ye. Dugu be tun lora ni sanin yereworo le ye, min be manamana i ko dugalen. ¹⁹ Lulu† bisigi suguya be tun donna kogo jusiginan na, ka a ceɓa. Jusiginan fɔlɔ ye Zasipe lulu ye; a flanan ye safiri lulu ye, a sabanan ye kaliseduwani lulu ye, a naaninan ye emerodi lulu ye, ²⁰ a looranin ye saridonikisi lulu ye, a wɔwɔronan ye sariduwani lulu ye, a wolonflanan ye kirisoliti lulu ye, a seeginan ye berili lulu ye, a kɔnɔntɔnnan ye topazi lulu ye, a tannan ye kirisopirasi lulu ye, a tan ni kelennan ye yasenti lulu ye, a tan ni flanan ye ametisi lulu ye. ²¹ Dugu donda tan ni fla be tun ye lulu le ye. A konw be kelen kelen ye lulu kuturu kelen ye. Dugu sirabaw tun ye sanin yereworo ye, ka a ceɓa, a be manamana i ko dugalen.

²² Ne ma Alabatoso ye dugu kɔnɔ. Matigi Ala Sebeɛtigi yere le ye dugu Alabatoso ye, ale ni Sagaden. ²³ Dugu mako te tere yeelen na, walama karo yeelen janko mɔgow ye yeri ke; Ala yere nɔwɔ le ye dugu yeelen ye; Sagaden fana ye dugu yeelen ye. ²⁴ Siyaw be bena tagama o yeelen le ra. Dunupa masacew bena taga ni o ta bonya ye Ala fe o yɔrɔ le ra. ²⁵ Dugu dondaw tena datugu ka ye lon si; tere be a dayelenin be to, sabu su tena ko yi tuun. ²⁶ Siyaw ta fanga ni o ta bonya be bena taga o yɔrɔ le ra. ²⁷ Fen saninyabari si tena don yi. Mɔgo o mɔgo be ko haramuninw ke, ani faninyafɔbagaw, o si te don yi. Minw tɔgo sebera Sagaden ta panamanya kitabu kɔnɔ, olugu dɔrɔn le bena don yi.

22

¹ Ayiwa, o ko, meleke ka panamanya baji yira ne ra; a saninyanin be, a be manamana i ko dugalen. O ji tun be woyora ka bɔ Ala ni Sagaden* ta masasiginan na. ² Nanamanya yiri tun be dugu siraba ce ma, ani ba

* **21:16** 21.16 Bere na waga tan ni fla: O da ye tagamasien ye ye; o be se ka ke kilo waga fla ni kilo keme fla nɔgonna ye. † **21:19** 21.19-20 Lulu suguya caman tɔgo fora yan, an te minw lon. Nka o be ye kabakuru dawulamanw ye, minw be Ala ta saninmanya yira.

fan fla kan. A be den sijagako tan ni fla san kono; karo o karo a be den. A flaburuw be mogow keneya. ³ Fen danganin si tena ke o yoro ra. Ala ni Sagaden ta masasiginan bena ke dugu kono. Ala ta jonw bena baara ke a ye; ⁴ o yere ja bena Ala ye. A togo sebenin bena ke o bee tenw kan. ⁵ Su tena ko yi tuun, o mako tena ke lanpan na, walama tere yeelen; sabu Matigi Ala yere bena ke o ta yeelen ye. O bena sigi kuntigiya ra tuma bee, ani wagati bee.

Yesu nawagati surunyara

⁶ O bee ko, meleke ko ne ma ko: «Sigiya te nin kumaw ra; can yere lo. An Matigi Ala min be ciraw ta kumafota don o da ra, a ta Nin Saninman* baraka ra, ale le ka a ta meleke ci, janko ko minw ka kan ka ke sani wagati donin, a ye o yira a ta jonw na.»

⁷ Yesu ko: «A fle, ni donin kera ne bena na. Mogo min be nin kitabu ta cirayakumaw sira tagama, o tigi ta pana.»

⁸ Ayiwa, ne Yuhana yere le ka nin kow men, ne ja k'a ye. Ne k'a men, k'a ye minke, meleke min tun b'a yirara ne ra, ne ka ne kinbiri gban o sen koro ko ne b'a bato. ⁹ A ko ne ma ko: «I kana o ke de! Ne fana ye baarden le ye, i n'a fo ele, ani i balema cira tow, ani minw be nin kitabu sira tagamana. Ala le bato!»

¹⁰ A ko ne ma ko: «I kana nin kitabu ta cirayakumaw datugu, k'a dogo, sabu wagati surunyara ka ban. ¹¹ Mogo min be tagama terenbariya ra, o tigi ye tagama terenbariya ra. Mogo min be a yere lanogora, o tigi ye a yere lanogo. Nka mogo min be terenninya sira kan, o tigi ye to o kan. Mogo min saninyanin lo, o tigi belen ye saninya tuun.»

¹² «A fle, sani wagati donin ne bena na. Bee ta sara be ne boro, janko ka bee sara ka kapa ni a ta kewalew ye. ¹³ Ne le ye Alifa ni Omega ye, folo ni laban, a damina ni a dan.»

¹⁴ Minw be o ta derege ko k'a gbe, olugu ta pana. O bena do soro panamanya ta yiriden na k'a domu, ka don dugu kono dugu dondaw fe. ¹⁵ Nka, wuruw, ani subagaw, ani jatow, ani mogofagabagaw, ani josonbagaw, ani mogo o mogo be faninya fo, ani faninyafu ka di minw ye, olugu bee bena to kene ma.

¹⁶ «Ne Yesu le ka ne ta meleke ci ka na nin kow lase aw ma, lanabagaw ta jenkuruw ra. Dawuda mamaden min tun bena bo Dawuda ta gba ra, ne le ye o ye; ne le ye sogomada lolo manamana to ye.»

¹⁷ Ayiwa, Nin Saninman ni koromuso b'a jaabi ko: «Na!» Mogo min be nin kuma lamem, o tigi y'a fo ko: «Na!» Ni jimilogu be mogo min na, o tigi ye na. Ni mogo min be panamanya ji fe, o tigi ye do ce k'a min gbansan.

Kuma laban

¹⁸ Mogo o mogo be nin kitabu ta cirayakumaw lamem, ne b'a fo o tigi ye k'a gbeleya ko: ni mogo min ka do fara a kan, tooro minw fora nin kitabu kono, Ala bena o tooro jagon fara o tigi ta toorow kan. ¹⁹ Ni mogo min fana ka do bo nin kitabu ta cirayakumaw ra, panamanya yiri ni dugu saninman min ko fora nin kitabu kono, Ala bena o tigi ninyoro bo o ra.

²⁰ Min ka nin kow fo, ko can lo, ale ko: «Onhon, sani wagati donin ne bena na.» Amina. Na, an Matigi Yesu!

²¹ An Matigi Yesu ye neema aw bee ye.